A Ch'an Biblia D'a
Chuj San Mateo

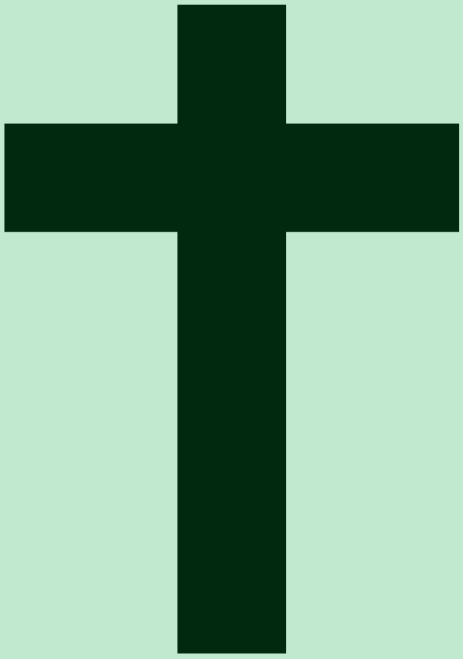

The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala
La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 22 Nov 2019
43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90

Contents

GÉNESIS 1
ÉXODO 69
LEVÍTICO 125
NÚMEROS 163
DEUTERONOMIO 211
JOSUÉ 254
JUECES 284
RUT 317
1 SAMUEL 323
2 SAMUEL 367
1 REYES 404
2 REYES 445
1 CRÓNICAS 487
2 CRÓNICAS 525
ESDRAS 570
NEHEMÍAS 582
ESTER 600
JOB 610
SALMOS 647
PROVERBIOS 743
ECLESIASTÉS 778
CANTARES 789
ISAÍAS 796
JEREMÍAS 866
LAMENTACIONES 939
EZEQUIEL 946
DANIEL 1005
OSEAS 1025
JOEL 1037
AMÓS 1041
ABDÍAS 1050
JONÁS 1052
MIQUEAS 1055
NAHUM 1062
HABACUC 1065
SOFONÍAS 1069
HAGEO 1073
ZACARÍAS 1075
MALAQUÍAS 1086
SAN MATEO 1090
SAN MARCOS 1146
SAN LUCAS 1181
SAN JUAN 1236
HECHOS 1278
ROMANOS 1330
1 CORINTIOS 1351

2 CORINTIOS 1372
GÁLATAS 1385
EFESIOS 1393
FILIPENSES 1400
COLOSENSES 1405
1 TESALONICENSES 1410
2 TESALONICENSES 1415
1 TIMOTEO 1418
2 TIMOTEO 1425
TITO 1430
FILEMÓN 1433
HEBREOS 1435
SANTIAGO 1451
1 PEDRO 1457
2 PEDRO 1463
1 JUAN 1467
2 JUAN 1473
3 JUAN 1474
SÁN JUDAS 1475
APOCALIPSIS 1477

A Ch'aŋ Libro
GÉNESIS

Génesis sb'i jun libro tic. Génesis, syalelc'ochi “yichb'anil”. Aton jun b'ab'el libro tic d'a yol ch'aŋ Biblia. A tz'alan tas ajnac yel yich masanil tas. Syalcot yuj eb' anima, yuj masanil nación yed' tas ajnac yel yich choŋab' Israel, aton jun choŋab' sic'b'ilel yuj Dios. Ix tz'ib'chajcan jun libro tic ayic te tzijtumxo eb' anima tz'ac'anoch juntzaŋ comon dios d'a sc'ool yed' tastac b'ob'il yuj Dios.

A jun libro tic, syalcoti to junŋej Dios ay d'a junelŋej, a b'ojinac masanil tastac. Syalcoti to a d'a yichb'anil chi' vach'ŋej yac'an Dios yed' eb' anima. A eb' anima chi' yajal yaj eb' d'a yib'aŋ tastac ay d'a yolyib'aŋq'uinal tic. A eb' anima chi', junc'olal yajec' eb', tzalajc'olal pax yaj eb' tato sc'anab'ajej eb' tas syal Dios. Aŋejtona' syalcoti tas ajnac yel yich mul yed' yaelal janaccan d'a quib'aŋ, yujto a viŋaj Adán yed' ix Eva, sc'ulejnac eb' tas sna' d'a yol yico', maŋ sc'anab'ajejnacoc eb' tas yalnac Dios. Syalanpaxcot yuj tas ix yutej Dios scolan eb' anima d'a scal schucal.

A jun libro tic cha macaŋ yaji: B'ab'el macaŋ tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 11. Syalcot yuj tas ajnac sb'o yolyib'aŋq'uinal tic yed' oŋ anima oŋ tic yed' tas ajnac yel yich mul yed' yichb'anil yaelal. Syalanpaxcot yuj jun oval a' mucvajum yed' jun nivan torre scuchan Babel, syalelc'ochi to syalcot yab'ixal masanil nación. Axo schab'il macaŋ tz'el yich d'a capítulo 12 masanto d'a 50, syalcot yuj tas ajnac yel yich choŋab' Israel. Elnac yich d'a viŋaj Abraham, viŋaj Isaac yed' d'a viŋaj Jacob yed' d'a eb' yuninal viŋaj Jacob chi', aton viŋaj José yed' eb' yuc'tac. Syalanpaxcot yuj tas aj sb'atnaccan viŋaj Jacob yed' eb' yuninal d'a Egipto. Ata' ochnac eb' yiŋtilal viŋaj Jacob chi' nivan nacional. Masanil jun libro tic syala' to aŋej Dios nivan yelc'ochi, a' sch'olb'itan eb' anima, syac'anoch syaelal eb' max c'anab'ajani. Palta a eb' sc'anab'ajani, scolji eb' yuuj. Aton tas tz'aj yel yich libro Génesis tic, syalcoti to a Dios b'ojinac masanil tastac, syalanpaxi to a Dios max yactejcan staŋvan eb' yicxo.

A yichb'anil smasanil

1 A d'a yichb'anil, a Dios ix b'oan satchaaŋ yed' lum luum. 2 A d'a jun tiempoal chi' malaj stzolal yaj jun yolyib'aŋq'uinal tic, tz'inan yilji. Toŋej paŋan ec' a a' d'a yib'aŋ luum. Q'uic'olinac yilji masanil d'a yib'aŋ a', axo Yespíritu Dios tz'ec' d'a yib'aŋ a' chi'.

3 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' saquilq'uinal, xchi.

Icha chi' b'ian ix sacb'iq'uinal. 4 Ix yilan Dios to vach' jun saquilq'uinal chi', ix spojanel saquilq'uinal chi' d'a scal q'uic'alq'uinal. 5 A saquilq'uinal chi', c'ualil ix sb'iejcan yuuj, axo q'uic'alq'uinal chi', d'ac'valil ix sb'iejcani. Ix q'uic'b'iemi, ix sacb'i, ix eq'uel jun b'ab'el c'u.

6 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' junoc tas scan d'a yib'aŋ sat luum tic yic spojan snaŋal a a', xchi.

7 Icha chi' b'ian, a Dios ix b'oan jun chi'. Cha macaŋ ix ajcanel a a' chi' yuuj: Jun macaŋ a' ix can d'a sat lum tic, junxo macaŋ a' ix q'uecan d'a yib'aŋ. Ichaton chi' ix aji. 8 A jun ix can chi' “satchaaŋ” ix sb'iejcani. Ix q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' schab'il c'ual.

9 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Junxoŋejocab' tz'aj a a' ay d'a yalaŋ satchaaŋ yic scheclajcan lum luum d'a taquiŋal, xchi.

Ichaton chi' ix aji. 10 A b'aj ix checlajcan staquiŋal chi', “luum” ix sb'iejcani, axo a a' junŋej ix aj chi', “mar” ix sb'iejcan a'. Axo ix yilan Dios chi', te vach' ix aji. 11 Ix lajvi chi' ix yalan icha tic: Pac'ocab' aŋ aŋc'ultac d'a sat lum luum yed' te te' syac' sat. A d'a sat te' chi' yed' aŋ aŋc'ultac chi', ata' ay yiŋatil ato syala' tas macaŋil, xchi.

Ichaton chi' ix aji. 12 Ichaton chi' ix aj spac' aṅ aṅc'ultac d'a sat lum luum tic, aton aṅ
aṅc'ultac yed' te te' syac' sat ato syala' tas iṅatil. Axo ix yilan Dios te vach' ix aji. 13 Ix
q'uic'b'ixiemi ix sacb'ixi, ix ec' yoxil c'ual.
14-15 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' juntzaṅ saquilq'uinal d'a satchaaṅ
yic syac' saquilq'uinal d'a sat luum tic, yic sch'oxanel c'ualil yed' d'ac'valil, yic scheclaj
junjun c'u, junjun ab'il yed' juntzaṅ tiempoal, xchi.
Ichaton chi' ix aji. 16 A Dios ix b'oan chab' nivac saquilq'uinal. A jun nivan sc'ac'al
ix och yopisio d'a c'ualil, axo jun quenṅej sc'ac'al ix och yopisio d'ac'valil, aton c'u yed'
q'uen uj. Ix sb'oanpax masanil q'uen c'anal. 17 Ix yac'anoch juntzaṅ saquilq'uinal chi'
d'a satchaaṅ yic syac' yoc d'a sat luum tic 18 d'a c'ualil yed' d'ac'valil yuj spojanpaxel
saquilq'uinal d'a q'uic'alq'uinal. Ix yilan Dios chi' te vach' ix aji. 19 Ix q'uic'b'ixiemi, ix
sacb'ixi, ix ec' schaṅil c'ual.
20 Ix lajvi chi' ix yalanxi Dios icha tic: Pitzvocab' noc' noc', noc' ay d'a yol a a' yed'
masanil macaṅil noc' much tz'ec' jeṅeṅoc, xchi.
21 Ix sb'oan noc' nivac noc' Dios chi', noc' ay d'a yol a' mar yed' masanil macaṅil noc'
noc' ay d'a yol a' chi' yed' masanil macaṅil noc' much. Axo ix yilani te vach' ix aji.
22 Ix yac'an svach'c'olal d'a yib'aṅ noc' noc' chi', ix yalan icha tic: Yune'ejocab' sb'a noc',
q'uib'ocab' sb'isul noc', b'ud'jocab'el yol a' mar yuj noc'. Aṅejtona' noc' much, q'uib'ocab'
sb'isul noc' d'a yolyib'aṅq'uinal tic, xchi. 23 Ix q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' yoil c'ual.
24-25 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Pitzvocab' chaaṅ masanil macaṅ noc' noc' d'a
sat luum tic, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ṅerṅonoc ma tz'ec'
jachjon d'a sat luum, xchi.
Ichaton chi' ix aji, ix sb'oan masanil macaṅil noc' noc' ay d'a sat luum tic. Ix yilani, te
vach' ix aji.
26 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: A ticnaic co b'oec anima icha oṅ tic yic vach' tz'och
eb' yajalil d'a yib'aṅ noc' chay ay d'a yol a' mar, d'a yib'aṅ masanil noc' much, d'a yib'aṅ
noc' molb'etzal noc', d'a yib'aṅ noc' c'ultaquil noc' yed' pax d'a yib'aṅ noc' tz'ec' ṅerṅonoc
ma tz'ec' jachjon d'a sat luum tic, xchi.
27 Ichato chi' ix b'oji eb' anima chi' yuj Dios, icha val Dios chi' ix aj eb'. Ix b'ojican viṅ
vinac yed' ix ix yuuj.
28 Ix lajvi chi' ix yac'an svach'c'olal Dios d'a yib'aṅ eb'. Ix yalan d'a eb' icha tic: Aljocab'
eyuninal, q'uib'ocab' e b'isul, b'ud'jocab'el sat lum luum tic eyuuj, ochaṅec yajalil
d'a yolyib'aṅq'uinal tic. Ochaṅec yajalil d'a yib'aṅ noc' chay ay d'a yoltac a a',
d'a yib'aṅ noc' much sjeṅvi yed' d'a yib'aṅ masanil noc' tz'ec' ṅerṅonoc ma tz'ec'
jachjon d'a sat lum tic, xchi.
29 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' anima chi' icha tic: A in svac' masanil macaṅil aṅ
aṅc'ultac ay yiṅatil yed' masanil te te' syac' sat e lo'o yic syac' yip d'a e nivanil. 30 Masanil
noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc', noc' tz'ec' ṅerṅonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat
luum yed' noc' much, a in svac' aṅ aṅc'ultac yed' xiltac te te' svaeloc noc', xchi.
Icha chi' ix aji. 31 Ix yilanoch Dios, te vach' ix aj masanil tas ix sb'o'o. Ix q'uic'b'ixiemi,
ix sacb'ixi, ix ec' svaquil c'ual.

2

1-2 D'a vaque' c'ual ix sb'o satchaaṅ Dios, lum luum yed' masanil tastac ay d'ay. Axo
d'a yuquil c'ual, ix och vaan smunlaji. 3 Ix sic'anel jun yuquil c'ual chi' Dios, to yicṅej
tz'ajcani, yic tz'ochcan svach'iloc eb' anima, yujto a d'a jun c'u chi' ix b'oelc'och masanil
tas ix sb'o chi'.

Ayec' viṅ vinac d'a scal te' avb'en te' d'a Edén

4 Aton yab'ixal tas ix aj sb'o satchaaṅ yed' lum luum tic. Ayic ix sb'oan satchaaṅ
Jehová Dios yed' lum luum tic, 5 mantalaj junoc te te' ma junoc aṅ aṅc'ultac sq'uib'i,

yujto mantalaj ñab' syac' d'a yib'añ luum yuj Jehová. Mantalaj pax mach smunlaj d'a sat luum. 6 Toñej xob'anq'ueul a a' d'a sat luum yic sch'ayxi luum. 7 A d'a jun tiempoal chi', ix sb'o jun anima2.7 Jehová Dios. A spococal lum luum ix yac'lab'ej sb'oani. Ix lajvi chi', axo yic' ix spuoch d'a yol sñi'. Icha chi' ix aj spitzvi viñ anima chi'.

8 Ix yavej juntzañ avb'en te' Jehová Dios d'a jun lugar scuch Edén, d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ata' ix yac'canoch viñ vinac ix sb'o chi'. 9 Ix yac'an q'uib' masanil te te' te vach' yilji, mañxo jantacoc svach'il sat te' syac'a', te vach' sloji. A d'a snañal jun avb'en te' chi', ay jun te' tz'ac'an q'uinal, ay pax junxo te' tz'ac'an nachajel b'aj ay vach'il yed' chucal.

10 A d'a Edén chi', sq'ueul jun a a' tz'ac'anoch yal masanil te' avb'en te' chi'. Axo tz'el a' d'a Edén chi', chañe' tz'aj yel sc'ab' a'. 11 A jun a' b'ab'el, Pisón sb'i a', aton a' tz'ec' oyoyoc d'a yol lum scuch Havila b'aj ay q'uen oro. 12 A q'uen oro ay d'a jun lugar chi', te vach' q'ueen. Ay pax juntzañ te te' ay stzatajil te sumumi sjab'. Ay pax juntzañ q'uen q'ueen scuchan ónice te caro stojol. 13 Axo a' schab'il, Gihón sb'i a'. Aton a' tz'ec' oyoyoc d'a yol lum scuchan Cus. 14 Axo a' yoxil, Tigris sb'i a'. Aton a' tz'ec' oyoyoc d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a lum Asiria. Axo a' schañil, aton a' Éufrates.

15 Ix yac'ancan viñ vinac Jehová Dios d'a scal te' avb'en te' d'a Edén chi' yic smunlaj viñ yic stañvanpax viñ. 16 Ix yalan Dios d'a viñ icha tic:

—Syal a lo'an sat te te' tic smasanil. 17 Axo pax te' tz'ac'an nachajel b'aj ay vach'il yed' chucal, mañ a lo sat te'. Tato ol a lo sat te' chi', d'a val yel ol ach chamoc, xchi Dios d'a viñ.

18 Ix yalanxi Jehová Dios icha tic: Mañ vach'oc yajec' viñ vinac tic sch'ocoj. Ol in b'o junoc yetb'eyum viñ to smoj val scolvaj yed'oc, xchi. 19 Masanil noc' noc' ix sb'o Dios d'a sat lum tic, noc' c'ultaquil noc' yed' masanil noc' much, ix ic'jib'at noc' yuj Dios d'a viñ vinac chi' yic say sb'i junjun noc' viñ. A sb'i junjun noc' ix say viñ, aton ix sb'iejcan noc'. 20 Ix say sb'i masanil noc' viñ, noc' c'ultaquil noc', noc' much yed' noc' molb'etzal noc'. Palta malaj junoc noc' d'a scal noc' chi' tz'acan tz'aj scolvaj yed' viñ. 21 Axo Dios ix ac'ancot jun nivan vayañ d'a viñ. Ayic chamnac el viñ svay chi', ix ic'jielta jun sb'aquil scostil viñ yuj Dios. Ix lajvi chi' ix smacanxi b'aj ix yiq'uelta jun b'ac chi'. 22 Aton sb'aquil scostil viñ chi' ix b'oji ixal yuj Dios. Ix lajvi chi', ix ac'jicanoch ix d'a yol sc'ab' viñaj Adán chi' yuj Dios. 23 Axo yic ix yilanoch ix viñ, ix yalan viñ icha tic:

—Aton val jun tic val yel in b'aquil, in b'ac'chil, yujto a d'ayin ix elta yuj Dios. Yuj chi' "Ix"2.23 ol sb'iejcani, xchi viñ.

24 Yuj chi' a viñ vinac, ol yactejcan smam snun viñ yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum, junxoñej nivanil tz'ajcan eb' schavañil.

25 Malaj spichul eb' schavañil, palta max q'uixvilaj eb' d'ay junjun.

3

Maj sc'anab'ajej eb' tas ix yal Dios

1 A noc' chan, yelxo val te jelan noc' d'a yichañ masanil noc' c'ultaquil noc' ix sb'o Jehová Dios. Ix yalan noc' d'a ix ix:

—¿Tom yel ix yal Dios to max yal e loan sat masanil te' avb'en te' tic? xchi noc'.

2 Ix tac'vi ix d'a noc' icha tic:

—Masanil te' syal co loan sat, 3 añej jun te' ay d'a snañal te' avb'en te' tic, ix yal Dios to max yal-laj co loan sat te', ma co yamani, yic vach' max oñ chami, xchi ix.

4 Ix tac'vi noc' chan chi' d'a ix:

—Toñej syal Dios chi'. Mañ ol ex chamlaj. 5 Palta yojtac Dios, ayic ol e loan sat te' chi', ol tz'acvoc e pensar, lajan ol ex ajcan yed'oc, ol nachajel vach'il yed' chucal eyuuj, xchi noc' d'a ix.

2.7 **2:7** A "anima", a d'a hebreo "Adán". Adán syal d'a jun b'ab'el anima, yuj chi' ay b'aj syal Adán, ay pax b'aj syal Anima. 2.23 **2:23** A d'a hebreo "Ix" tz'alchaj d'a vinac, axo d'a ix "Ixaj" tz'alji.

6 Axo ix yilanoch sat te' chi' ix, te vach' am sloji, te vach' yiljiochi, ix snib'anoch ix, yic
vach' stz'acviel spensar ix snaani. Yuj chi' ix sb'ixanelta jun sat te' chi' ix, ix sloan ix. Ix
lajvi chi' ix yac'anpax ix d'a viñ yetb'eyum chi', ix sloanpax te' viñ yed' ix. 7 A d'a jun rato
chi', ix nachajel yuj eb', ix yilanoch sb'a eb' to b'eranel eb', yuj chi' a xil te' higo ix smol
eb', ix stz'isan eb' spichuloc, yic tz'och d'a snañal eb'. 8 Axo ix yab'an viñ vinac chi' yed'
ix ix chi' to van yec' Jehová Dios d'a scal te avb'en te' chi' d'a yemxoc'ualil, yic sicxo c'u,
ix el lemnaj eb' sc'ub'ejel sb'a d'ay d'a scal te avb'en te' chi'. 9 Axo ix avtaj viñ yuj Jehová
Dios:
—Ach Adán, ¿b'ajtil ayach eq'ui? xchi.
10 Ix tac'vi viñ:
—Ina vajec' tic, ix vab'i to van ec' d'a scal te' avb'en te' tic, ix in xivb'ati yujto b'eran in
eli, yuj chi' ix in c'ub'ejel in b'a, xchi viñ.
11 Ix sc'anb'an Dios d'a viñ:
—¿Mach ix alan d'ayach to b'eran ach eli? Tope ix a lo sat te te', te' ix val d'ayach to max
yal-laj a loani, xchi d'a viñ.
12 Ix tac'vixi viñ icha tic:
—A ix ix, ix ac' vetb'eyumoc, a ix, ix ac'an te' d'ayin, yuj chi' ix in lo te', xchi viñ.
13 Ix sc'anb'an Dios d'a ix:
—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? xchi.
Ix tac'vi ix:
—A noc' chan in ac'an musansatil, yuj chi' ix in lo te', xchi ix.

Ix yal Dios tas yaelal ol ic'an eb'

14 Yuj chi' ix yalan Jehová Dios d'a noc' chan chi':
—Yujto icha tic ix a c'ulej, yuj chi' tzach in catab'ejcan d'a scal masanil noc' molb'etzal
noc' yed' noc' c'ultaquil noc'. D'a junelñej a yalañ a c'ool ol ñervoc. A spococal lum luum
ol a lo'o. 15 Ol vac'canoch ajc'olal d'a a cal yed' ix ix tic yed' masanil iñtilal yed' pax yiñtilal
ix. A yiñtilal ix chi' ol mac'anpoj a jolom. A ach xo, ol a chi yich yoc yiñtilal ix chi', xchi
Jehová.
16 Ix yalanxi Dios d'a ix icha tic:
—Ol vac' a yaelal ayic yab'ix ach, axo yic ol aljoc une', ol vac'an nivtaj a yaelal chi'.
Vach'chom ay yaelal ol ila', ol a nib'ejñejoch viñ etb'eyum. A viñ ol och ajaloc, xchi Dios.
17 Ix yalanpax Jehová Dios d'a viñaj Adán chi' icha tic:
—Yujto ix a c'anab'ajej ix etb'eyum tic a loan sat te te' ix vala' to max a lo'o, a ticnaic
jun, uuj tzin catab'ejcan lum luum tic, yuj chi' d'a scal yaelal ol ach vaoc yacb'an ayach
ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Ol q'uib'chaañ te' q'uiix yed' añ añc'ultac ay sq'uixal d'a sat
lum luum tic. A yuj juntzañ aval iñat ol ic'an yec' tiempo eyuuj. 19 Ol el alil a munlaji,
icha chi' ol aj a va'i masanto ol ach meltzajxoc och luumal. Yujto d'a lum ix ach coti, lum
ach taxoni, yuj chi' ol ach meltzajxoc och luumal, xchi Jehová d'a viñ.
20 Eva[3.20] ix yac' viñaj Adán sb'ioc ix yetb'eyum chi', yujto d'a ix, ix pitzvi masanil
anima. 21 A stz'umal noc' noc' ix sb'o Jehová Dios spichuloc viñ vinac yed' ix yetb'eyum,
ix yac'anoch spichuloc eb'.
22 Ix yalan Jehová Dios: A ticnaic, icha oñ tic, icha chi' ix aj eb' anima. Tzaxo nachajel
yuj eb' b'aj ay vach'il yed' chucal. Yuj chi' ay smay sloan sat te te' eb', aton te' tz'ac'an
q'uinal yic pitzanñej eb' d'a masanil tiempo, xchi Dios.
23 Yuj chi' ix pechjielta eb' d'a Edén chi' yuj Jehová, ix ochcan viñaj Adán chi' smunlaj
d'a sat luum b'aj ix cot snivanil. 24 Ix lajvi yelcancot eb', ix ac'jicanoch juntzañ querubín
yuj Jehová d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' jun q'uen espada tz'ititi yel sc'ac'al yec' oyoyoc,
yic mañxa junoc mach syal yochi yic sloan sat te te' tz'ac'an q'uinal chi'.

3.20 **3:20** A jun b'i scuch Eva, a d'a hebreo syalelc'ochi “Pitzan”.

4

A viñaj Caín yed' viñaj Abel

1 Ix yil-lan sb'a viñaj Adán yed' ix Eva, ix och ix yab'ixal. Ix alji jun yune' ix, ix yac'an ix
scuch Caín.4.1 Axo ix yalan ix: Toxo ix ja jun in vinac unin yujto a Jehová ix och ved'oc,
xchi ix. 2 Ix lajvi chi', ix aljipax viñaj Abel yuc'tac viñaj Caín. A viñaj Abel chi', moloj
calnel ix sc'ulej viñ, axo pax viñaj Caín chi', ix munlaj viñ d'a sat lum luum.
3 Ix ec' junoc tiempoal, ay jun c'u ix yic'b'at silab' viñaj Caín d'a Jehová, aton tas ix yic'
viñ d'a smunlajel. 4 Ix yic'anpaxb'at silab' viñaj Abel chi' d'a yichañ Jehová, aton noc'
b'ab'el yune' calnel, noc' te b'aq'uech. Ix stzalaj Jehová yed' viñ yed' silab' ix yac' chi'.
5 Palta maj tzalajlaj Jehová yed' viñaj Caín yed' pax silab'. Yuj chi', ix te chichon sc'ol viñ,
te ov ix aj sat viñ. 6 Axo ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: ¿Tas yuj ste chichon a c'ool, te
ovxoñej a sat? 7 Tato vach' tza c'ulej, tzalajc'olal am ayach eq'ui, palta to chuc ix a c'ulej,
yuj chi' a a chucal chi', ayxoñejoch d'a ib'añ yic tzach em d'a chucal yuuj, palta tzato yal
scan chucal chi' d'a yalañ uuj, xchi Dios.
8 Ay jun c'u, a viñaj Caín ix avtan viñaj Abel yic sb'at eb' b'eyelec'. Ayic ayec' eb' b'aj ix
c'och chi', ix b'at jucnaj viñaj Caín d'a viñ yuc'tac chi', ix smac'anchamoc. 9 Ix lajvi chi',
ix sc'anb'an Jehová d'a viñaj Caín chi':
—¿B'ajtil ay viñ uc'tac aj Abel? xchi d'a viñ.
Axo ix tac'vi viñ:
—Mañ vojtacoclaj. ¿Tom yilumal viñ vaji? xchi viñ.
10 Ix yalanpax Jehová d'a viñ:
—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? A schiq'uil viñ uc'tac ix em d'a sat lum tic uuj, ichato
syal sb'a d'ayin to tzin b'o yaj ed'oc. 11 A ticnaic, catab'il achxo, svic'canel opisio d'a sat
lum luum tic, aton lum ix uc'anem schiq'uil viñ uc'tac ix a mac'cham chi'. 12 Ayic ol ach
munlaj d'a sat luum, malaj jab'oc tas ol ic'a', toñej ol ixtej a b'a, toñej ol ach comon b'eyec'
d'a sat luum, xchi Dios d'a viñ.
13 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Te nivan jun yaelal scotcan tic d'a vib'añ, mañ ol techajlaj vuuj. 14 Ina ix iq'uel
vopisio d'a sat lum tic, ix in ic'anel d'a ichañ d'a junelñej, toxoñej ol in comon b'eyec'oc.
Yalxoñej mach ol in chalaj in b'a yed'oc, ol in smac'chamoc, xchi viñ d'a Dios.
15 Axo ix tac'vi Jehová:
—Maay. Tato ay junoc mach ol ach mac'anchamoc, a jun chi', uquel ol ec' spac d'ay,
xchi d'a viñ.
Ix yac'anoch Jehová jun yechel viñaj Caín chi', yic vach' tato ay mach schalaj sb'a viñ
yed'oc, max mac'jicham viñ yuuj. 16 Ix lajvi chi', ix el viñaj Caín b'aj ix lolon eb' chi', ix
b'at cajnaj viñ d'a jun lugar scuch Nod, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Edén.

Eb' yiñtilal viñaj Caín

17 Ix yil-lan sb'a viñaj Caín yed' ix yetb'eyum, ix och ix yab'ixal. Ix alji jun yune' ix,
Enoc ix sb'iej. Ix sb'oan jun choñab' viñaj Caín chi', axo sb'i yuninal viñ chi' ix yac'och
sb'ioc. 18 A viñaj Enoc smam viñaj Irad. Axo viñaj Irad smam viñaj Mehujael, axo viñaj
Mehujael smam viñaj Metusael, axo viñaj Metusael smam viñaj Lamec. 19 A viñaj Lamec
chi', chavañ ix aj yetb'eyum viñ. Ay jun ix scuch Ada, axo junxo ix scuch Zila. 20 A ix
Ada chi', ix alji jun svinac unin ix, Jabal ix sb'iej. Aton viñ ix b'ab'laj b'eyec' yed' spat
mantiado yic smolan noc' snoc'. 21 A viñaj Jabal chi', ay jun yuc'tac viñ scuchan Jubal.
A viñ ix b'ab'laj ac'an te' arpa yed' spu'an flauta. 22 Axo ix Zila chi', ix aljipax jun yune'
ix, vinac unin, Tubal-caín ix sb'iej. B'oum q'ueen ix aj viñ. Ay tas ix sb'o viñ d'a q'uen
bronce yed' d'a q'uen hierro. Ay jun ix yanab' viñ scuchan Naama.
23 Ay junel ix yal viñaj Lamec d'a eb' ix yetb'eyum icha tic:

4.1 **4:1** A d'a hebreo a jun b'i Caín, lajan yalji yed' jun lolonel “ix ac'ji d'ayin”.

Ex vetb'eyum, ach Ada yed' ach Zila, ab'ec tas ol vala': Ix in mac'cham jun viñ quelem,
yujto in lajvi smac'an viñ.
24 Tato uquel spactzitaj yic viñaj Caín, oc in xom a in tic, 77-el ol pactzitaj d'a eb' tzin
tzuntzani, xchi viñ.

Yuninal viñaj Adán'R'ix alji sq'uexuloc viñaj Abel

25 Axo viñaj Adán ix alji junxo yuninal viñ yed' ix Eva. Set[4.25] ix sb'iej yuj ix snun chi'.
Ix yalan ix icha tic: A Dios ix ac'an junxo vune' tic sq'uexuloc viñaj Abel mac'b'ilcham
yuj viñaj Caín, xchi ix.
26 Axo viñaj Set chi', ix alji jun yuninal viñ, Enós ix yac' viñ sb'ioc. Atax d'a jun tiempoal
chi', ix schael yich yalan sb'a eb' anima d'a Jehová.

5

Yiñtilal viñaj Adán
(1Cr 1.1-4)

1 Aton yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Adán tic d'a stzolal. Ayic ix b'oji eb' anima yuj Dios,
icha Dios ix aj eb'. 2 Ix b'oji viñ vinac yed' pax ix ix, ix yac'anpax svach'c'olal d'a yib'añ
eb'. Atax d'a jun c'u chi' ayic ix b'ojiel eb' yuuj, anima[5.2] ix sb'iejcan eb' yuuj.
3 A viñaj Adán chi', 130 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji junxo yuninal viñ scuchan Set,
lajan ix aj yed' smam chi'. 4 Ix lajvi chi', 800 ab'ilto ix yil viñaj Adán chi'. Ayto yuninal
viñ yed' yisil viñ ix alji. 5 930 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
6 A viñaj Set chi', 105 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Enós. 7 Ix
lajvi chi', 807 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 8 912 ab'il ix yil viñ,
ix cham viñ b'ian.
9 A viñaj Enós chi', 90 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Cainán. 10 Ix
lajvi chi', 815 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 11 905 ab'il ix yil viñ,
ix cham viñ b'ian.
12 A viñaj Cainán chi', 70 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan
Mahalalel. 13 Ix lajvi chi', 840 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 14 910
ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
15 A viñaj Mahalalel chi', 65 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Jared.
16 Ix lajvi chi', 830 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 17 895 ab'il ix yil
viñ, ix cham viñ b'ian.
18 A viñaj Jared chi', 162 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Enoc.
19 Ix lajvi chi', 800 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 20 962 ab'il ix yil
viñ, ix cham viñ b'ian.
21 A viñaj Enoc chi', 65 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Matusalén.
22 Yictax ix alji yuninal viñ chi', 300 ab'il ix sc'anab'ajej Dios viñ. D'a jun tiempoal chi',
ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 23 365 ab'il ix yil viñ. 24 Ix sb'eyb'alej val viñ icha
sgana Dios, yuj chi' ay jun c'u ix satem viñ, yujto a Dios ix ic'anb'at viñ yed'oc.
25 A viñaj Matusalén chi', 187 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan
Lamec. 26 Ix lajvi chi' 782 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 27 969
ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
28 A viñaj Lamec chi', 182 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ. 29 Noé[5.29] ix
sb'iej yuj viñ yujto ix yal viñ: A Jehová ix catab'an lum luum tic, yuj chi' te ya co munlaj
d'a sat luum, palta a viñ unin tic ol ac'an snivanil co c'ool, xchi viñaj Lamec chi'. 30 Ayic
toxo ix alji viñaj Noé chi', 595 ab'ilto ix yil viñaj Lamec chi', ayto yuninal viñ yed' yisil
viñ ix alji. 31 777 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.

4.25 **4:25** A d'a hebreo a jun b'i scuch Set, lajan yalji yed' jun lolonel "sq'uexul".

5.2 **5:2** Il nota d'a Génesis 2.7.

5.29 **5:29** A d'a hebreo a jun b'i scuch Noé, lajan yalji yed' jun lolonel "ic'oj ip".

32 A viñaj Noé chi', 500 ab'il sq'uinal viñ ayic ix syamanoch yalji eb' yuninal viñ, aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet.

6

A schucal eb' anima

1 Ayic ix te q'uib' sb'isul eb' anima d'a sat luum tic, ay pax yisil eb' viñ vinac ix alji.
2 Axo eb' viñ yuninal Dios,6.2 ayic ix yilan eb' ix yisil eb' anima chi' eb' viñ, te vach' yilji
eb' ix, ix laj sic'lan eb' viñ machtac eb' ix syic' eb' viñ. 3 Yuj chi' ix yal Jehová: Mañxo ol
vac' sq'uinal eb' anima tic yuj spital. Chamelb'a anima yaj eb', yuj chi' axoñej 120 ab'il
olto ec' eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.
4 Ayic ix b'eycot tiempo, ix yic'lan sb'a eb' viñ yuninal Dios yed' eb' ix yisil eb' anima
chi', axo yuninal eb' scuch Nefilim.6.4 A eb' chi' te tec'an eb', te b'inajnac eb' d'a pecatax
chi'. 5 Ix yilan Jehová to yelc'olal sq'uib' schucal eb' anima d'a sat luum tic, to axoñej
tas malaj svach'il ayec' d'a spensar eb'. 6 Yuj chi' ix yala': Octom maj in b'olaj juntzañ
anima tic. Te ya svab' yuj eb'. 7 Ol in satel juntzañ anima ix in b'o d'a sat luum tic yed'
pax noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon
d'a sat luum yed' pax noc' much. Ste tac val in c'ool yujto ix in b'o masanil juntzañ tic,
xchi Dios.
8 Añej val viñaj Noé vach' d'a yichañ Jehová.

A te' nivan barco ix sb'o viñaj Noé

9 Aton yab'ixal viñaj Noé tic:
A viñaj Noé chi', te vach' ix yutej sb'a viñ d'a yichañ Dios, añej viñ vach' spensar d'a scal
eb' anima d'a jun tiempoal chi'. Ix sb'eyb'alej viñ icha sgana Dios. 10 Ay oxvañ yuninal
viñ, aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet.
11 Axo eb' anima, ix te chucb'i eb' d'a yichañ Dios, comonxoñej syixtej yetanimail
eb', smil-lajcham sb'a eb'. 12 Ix yilan Dios to masanil anima ix te juvieli, axoñej ixtoj
anima sc'ulej eb'. 13 Yuj chi' ix yal Dios d'a viñaj Noé chi': Toxo ix in na' to ol in satel
masanil anima tic. Yujto axoñej ixtoj anima sc'ulej eb', yuj chi' ol in satel eb' yed' masanil
yolyib'añq'uinal tic. 14 A ticnaic, tza b'o junoc te' nivan barco. A te te' ay stzatajil, a
te' tzac'och ste'aloc te'. Macquiltac tzutej yool te', vach' tzutej ac'anoch tzataj chi' b'aj
snub'laj sb'a te'. Tzac'och d'a spatic yed' d'a yool, yic vach' malaj b'aj ol och a' d'a yol te'.
15 135 metro tzutej sc'atul te', 22 metro yed' nañalxo tzutej sat te', 13 metro yed' nañalxo
steel te'. 16 Oxe' piso tzutej te'. Axo d'a sjajq'uec'och te', ata' scan jacan smasanil, nañal
metro tz'ajcan schaañil, scanpax junoc spuertail d'a junoc pac'añ. 17 Yujto ol vac'cot jun
oval a' yic smucan6.17 sat luum tic, ol b'ud'joccanel yuj a', axo satel jantac tas syic' yic'
d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Añej ed'oc tzin b'ocan jun in trato tic. A d'a yol te' nivan barco
chi' ol ach ochcan yed' ix etb'eyum, eb' uninal yed' pax eb' ix alib'. 19 Ol ochpax noc'
noc' eyed'oc, junjun mojañ noc' d'a junjun macañ ay d'a yolyib'añq'uinal tic, yic vach'
ol colchajcan noc' eyed'oc. 20 Chatacvañ noc' d'a junjun macañ tz'ochcani: Noc' much,
noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat
luum, yic vach' mañ ol satel noc'. 21 Ol a molancanoch jantac tas ol vajoc, yic vach' ay
tas tze va yed' tas sva noc', xchi Dios d'a viñaj Noé chi'. 22 Ix sc'anab'ajan viñaj Noé chi'
masanil tas ix yal Dios.

6.2 **6:2** Mañ cojtacoc mach eb' scuch yuninal Dios. Ay eb' tz'alani to a eb' ángel emnac d'a ajmulal. Ay eb' tz'alani to a eb' yuninal eb' ayoch yajalil d'a jun tiempoal chi'. Ay pax eb' tz'alani to a eb' yiñtilal viñaj Set. Tato a eb' yiñtilal viñaj Set chi' tz'alji yuninal Dios, axo eb' ix yisil eb' anima, a am eb' ix yisil eb' yiñtilal viñaj Caín. 6.4 **6:4** Mañ cojtacoc tas syalelc'och Nefilim. A d'a castilla chael syala' to "gigante". Icha val to "b'inajnac", mato "jelan yac'an oval". 6.17 **6:17** A d'a tic oval a' mucvajum scutej calani. Mañ yaxñab'ocñejlaj jun yac'nac d'a jun tiempoal chi', yujto ay a a' q'uenaccot d'iñnaj d'a yol luum, ay pax a' cotnac secnaj d'a satchaañ. A d'a castilla diluvio sb'i, axo d'a co ti', oval a' mucvajum. Ilpax Génesis 7.11.

7

Jun a' oval a' mucvajum

1 Axo yic ix c'och sc'ual sjavi jun oval a' mucvajum chi', ix yalan Jehová Dios d'a viñaj
Noé chi' icha tic: Ochañ d'a yol te' nivan barco tic yed' ix etb'eyum, eb' uninal yed' eb' ix
alib', yujto a achñej ix a c'anab'ajej d'ayin d'a scal masanil eb' anima d'a jun tiempoal tic.
2 Ic'och uc mojañoc noc' noc' syal yoch silab'oc sñuschaji, axo pax masanil noc' comon
noc', junjunñej mojañ noc' tz'ochi. 3 Ic'paxoch uc mojañoc junjun macañ noc' much, yic
vach' max lajviel yiñtilal noc'. 4 Yic val ucub'ix ticnaic, ol vaq'uem ñab'. Chavinac c'u,
chavinac ac'val ol yac'a'. Icha chi' ol aj in satanel masanil tas ix vac' pitzvoc d'a sat lum
tic, xchi Jehová d'a viñ.
5 Ichaton chi' ix aj sc'anab'ajan viñaj Noé masanil tas ix yal Jehová chi' d'ay. 6 Ayic ix
ja jun oval a' mucvajum chi', 600 ab'il sq'uinal viñaj Noé chi'. 7 Ix ochcan viñ d'a yol te'
nivan barco chi' yed' ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' eb' ix yalib', yic scolchaj eb' d'a jun
oval a' mucvajum chi'. 8 Ix ochpax noc' noc': Noc' syal yoch silab'il sñusji, noc' comon
noc', noc' much yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. 9 Junjun mojañ
ix aj sjavi noc' yic tz'och noc' d'a yol barco chi' yed' viñ, icha ix aj yalan Dios d'a viñ.
10 Axo d'a yuquil c'ual chi' ix javi secnaj jun oval a' mucvajum chi' d'a sat luum. 11 A
val stz'acvi 600 ab'il sq'uinal viñaj Noé chi', yic 17 yoch schab'il ujal, ix q'ueul d'iñnaj a'
nivac a' d'a yol luum, ix cotpax secnaj a' nivac a' d'a satchaañ. 12 40 c'ual, 40 ac'val ix
yac' ñab' d'a sat luum tic. 13 A d'a sc'ual scot ñab' chi', ata' ochnaccan viñaj Noé d'a yol
te' barco yed' oxvañ eb' yuninal viñ, aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet yed' ix
yetb'eyum viñ yed' oxvañ eb' ix yalib' viñ. 14 Ayxo och masanil macañil noc' noc' yed'
viñ, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc', noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a
sat luum yed' pax noc' much. 15 Masanil noc' noc' syic' yic', chatacvañil ix aj sjavi noc'
d'a viñaj Noé chi' yic tz'ochcan noc' d'a yol te' barco chi', 16 jun noc' smam, jun noc' snun.
Icha chi' ix aj yoch masanil macañil noc', icha ix aj yalan Dios d'a viñaj Noé chi'. Ix lajvi
chi', a val Jehová ix macancan spuertail te' nivan barco chi'.
17-18 Chavinac c'ualxo sq'ue sib'ib'oc a a' chi', ix cuchjichañ te' barco chi' yuj a'. 19 Ix
mucchaj jantac nivac vitz yuj a'. 20 Ix q'ueñej a', ay am uqueoc metro ix ec' a' d'a yib'añ
lum nivac vitz. 21 Ichaton chi' ix aj scham masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic yed'
masanil noc' noc', noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec'
ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. 22 Masanil tastac syic' yic' d'a sat luum tic, pilan
ix chameli. 23 Axoñej viñaj Noé yed' eb' ayoch yed' d'a yol te' barco chi' yed' noc' noc' ix
colchaji. Axo anima smasanil, ix satel eb'. 24 Oye' ujal ix can pañan a' d'a yib'añ luum.

8

Ayic ix tupem a'

1 Yujto naan viñaj Noé chi' yuj Dios yed' masanil noc' noc' ayoch yed' viñ d'a yol te'
barco chi', yuj chi' ix ac'jicot jun ic' te ov yuj Dios d'a yib'añ a a' chi', yic vach' stupem a'.
2 Ix macchaj masanil sjaj a a', a' sq'ueul d'a yol luum yed' jantac a' nivac a' scot sequecoc
d'a satchaañ. Ix och vaan yac'an ñab'. 3 Oye' ujal ix can a', ix och ijan stupxiem a',
c'ojanc'olal ix tupem a'. 4 17 c'ualxo yoch yuquil uj, ix can b'achnaj te nivan barco chi'
d'a sjolom jun lum vitz d'a yol yic Ararat. 5 Numumi yem a a' chi'. A d'a b'ab'el c'ual yic
lajuñexo ujal, chequelxo sjolom lum nivac vitz.
6 Axo yic ix ec' 40 c'ualxo, ix sjacan te' ventena viñaj Noé b'ob'il yuj d'a te' barco chi'.
7 Ix yactanelta jun noc' joj viñ, ix ec' jeñeñoc noc' stañvan stupem a' d'a sat luum. 8 Ix
yactanpaxelta jun noc' uch viñ yic syil noc' tato taquiñxo sat luum. 9 Axo noc' uch chi',
ix c'ochxi noc' d'a te' barco chi', yujto malaj b'aj syal scan vaan noc'. Te sib'anto ec' a' d'a
sat luum chi'. Ix yac'anelta sc'ab' viñ yic schaanxioch noc' viñ d'a yol te' barco chi'.

10 Ixto staňvej uquexo c'ual viňaj Noé chi', ix yac'anelta noc' uch chi' viň junelxo.
11 Numumixo sq'uic'b'i ix c'ochxi noc', ňac'b'ilxo jun te' xil olivo yaxxo yuj noc'. Icha
chi' ix aj yojtacanel viň to van stacji sat luum. 12 Uqueto c'u ix staňvej viň, ichato chi' ix
sjacanelta noc' viň junelxo, palta majxo c'ochxoclaj noc'.
13 601 ab'ilxo sq'uinal viňaj Noé chi', ayic ix tacjixi lum luum chi'. Ayic b'ab'el c'u yoch
b'ab'el uj ix yic'anel yib'aň te' barco chi' viň, axo ix yilan viň to taquiňxo luum. 14 Axo
d'a 27-xo c'ual yoch yic schab'il ujal, te taquiňxo luum. 15 Axo ix yalan Dios d'a viň:
16 Elaňcot d'a yol te' barco yed' ix etb'eyum yed' eb' uninal yed' eb' ix alib'. 17 Tzic'anelta
masanil macaňil noc' noc' ayoch ed'oc: Noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil
noc', noc' tz'ec' ňerňonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. Unevocab' noc' yic sb'ud'jixi sat
luum tic yuj noc', xchi Dios.
18 Ix lajvi chi', ix elta viňaj Noé chi' yed' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal yed' eb' ix yalib'
d'a yol te' barco chi'. 19 Ix elixta noc' noc' chi' smasanil d'a junjun macaň. 20 Ix lajvi chi',
ix sb'oan jun altar viň d'a yichaň Jehová. Ix yic'ancot noc' molb'etzal noc' viň yed' noc'
much, aton noc' smoj yoch silab'il d'a Dios. D'a junjun macaň noc' chi' ix yic'canel junjun
noc' viň sňustz'a silab'oc d'a yichaň Jehová. 21 Te vach' sjab' noc' silab' chi' ix yab' Jehová.
Yuj chi' ix yalan icha tic: Maňxo ol in catab'ej lum luum tic yuj smul eb' anima, yujto
yictax unin anima eb', aňej chucal sgana eb' sc'ulej. Maňxa b'aq'uiň ol in satel masanil
tas pitzan, icha ix vutej d'a junel tic.
22 Yacb'an ayto ec' yolyib'aňq'uinal tic, ol avchaj sat aval iňat, ol molchajpax sat. Ay
stiempoal c'ac', ay stiempoal siic. Ay stiempoal ňab'il q'uinal, ay stiempoal
varesma. Ay c'ualil, ay pax d'ac'valil, xchi Jehová.

9

A strato Dios yed' viňaj Noé

1 Ix lolon Dios d'a viňaj Noé yed' d'a eb' yuninal viň, ix yalani to ol yac' syaxil d'a yib'aň
eb'. Ix yalan icha tic: Tzijtumocab' eyuninal tz'alji, b'ud'jocab' yolyib'aňq'uinal tic yuj
eb'. 2 Masanil noc' noc' ay d'a sat luum tic yed' noc' much yed' noc' ay d'a yol a' mar ol
xiv noc' d'ayex. Masanil juntzaň noc' tic scan noc' d'a yol e c'ab'. 3 A ticnaic syal e chi'an
masanil noc' noc' tic. A in svac' noc' d'ayex icha ix aj vac'an aň itaj e chi'a. 4 Palta ay jun
tas maň ol yal-laj e chi'ani, aton noc' chib'ej syuc' schiq'uil, yujto a d'a schiq'uil noc' chi'
ay sq'uinal. 5 A in ol in ch'olb'itej eb' anima smilancham junoc yetanimail. A noc' noc'
smilancham anima, ol miljocpaxcham noc'.
6 A mach smilancham yetanimail, anima pax ol milanchamoc, yujto a ex anima ex tic,
icha oň tic, icha chi' ex cutej co b'oani.
7 Tzijtumocab' eyuninal tz'alji, b'ud'jocab'el yolyib'aňq'uinal tic eyuuj, xchi Dios.
8 Ix yalanpax Dios d'a viňaj Noé yed' d'a eb' yuninal icha tic: 9 A ticnaic, svac'can jun
in trato tic eyed'oc yed' masanil eb' eyiňtilal, 10 yed' masanil noc' noc' ix elta eyed'oc d'a
yol te' barco tic: Noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' masanil noc'
noc' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. 11 A jun in trato ol vac' eyed'oc tic, maňxo ol in q'uexa'.
Maňxo ol in satel anima yed' noc' noc' yuj junoc oval a' mucvajum. Maňxo ol jax jun
oval a' mucvajum yic satxiel sat luum tic, icha jun ix ec' tic. 12 Aton yechel in trato tic
svac'can eyed'oc yed' masanil noc' noc' d'a masanil q'uinal. 13 Svac'och jun chacpan d'a
cal asun, a jun chi', aton yechel in trato yed' yolyib'aňq'uinal tic. 14 Ayic svac'ancot asun
axo scheclaj jun chacpan chi' d'a scal, 15 ata' tzin nacot in trato ix vac' eyed'oc yed' noc'
noc', yuj chi' maňxo ol ex in satel yuj junoc oval a' mucvajum. 16 Ayic svilan jun chacpan
chi', tzin naancoti to ay jun in trato ix vac' d'a junelňej eyed'oc yed' masanil noc' noc' ay
d'a yolyib'aňq'uinal tic. 17 Aton yechel in trato tic ix in b'o eyed'oc yed' jantac noc' noc',
xchi Dios d'a viňaj Noé chi'.

A viñaj Noé yed' eb' yuninal

18 A eb' yuninal viñaj Noé ix elta d'a yol te' barco yed'oc: Aton viñaj Sem, viñaj Cam
yed' viñaj Jafet. Ay jun yuninal viñaj Cam chi' scuchan Canaán. 19 A eb' tic yuninal eb'
viñaj Noé, axo d'a yiñtilal eb' ix pitzvielta jantac choñab' ay d'a sat luum tic.
20 A viñaj Noé ix munlaj viñ d'a sat luum. A te' uva ix sb'ab'laj avej viñ. 21 Ay jun c'u
ix yuc' yal sat te' uva chi' viñ, ix q'ue d'a sjolom viñ, ix satel sc'ool viñ yuuj. Ix squichel
spichul viñ, ix can pac'jab' viñ d'a yol smantiado. 22 Axo ix yilan viñaj Cam, smam viñaj
Canaán to b'eranel viñaj Noé chi', van stzetzan viñ smam viñ chi' ayic ix yalan viñ yab'
eb' yuc'tac chi' schavañil. 23 Ayic ix yab'an eb' yuc'tac viñ chi', ix yac'ancot jun c'apac
sábana eb' d'a sjolom sjeñjab'. Ix b'eyb'at eb' d'a spatic, ix ochc'och eb' b'aj ay smam
chi', ix spichan viñ eb' d'a c'apac sábana chi'. Ch'oc b'aj q'uelanb'at eb' yic vach' max
yil snivanil smam eb' chi'.
24 Axo yic ix nachajxi sc'ol viñaj Noé chi', ix yab'an viñ tas ix yutej sb'a viñaj Cam chi',
aton viñ schab'il yuninal. 25 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic:
Tzin catab'ejcan viñaj Canaán. Checab' emnaquil ol ajcan viñ d'a eb' yuc'tac, xchi viñ.
26 Ix yalanxi viñ icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'añ viñaj Sem, axo
viñaj Canaán tz'ochcan schecab'oc viñ.
27 Nivanocab' tz'ajcan slum viñaj Jafet yuj Dios. Cajnajocab' Dios d'a scal yiñtilal viñaj
Sem, axo viñaj Canaán tz'ochcan schecab'oc viñaj Jafet chi', xchi viñ.
28 Ayic ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum chi', 350 ab'ilto ix ec' viñaj Noé chi', 29 yuj chi'
950 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ.

10

A eb' yiñtilal viñaj Noé
(1Cr 1.5-23)

1 A yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Noé tic: Aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet. Ayic
ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum chi', ix laj alji yuninal eb'.
2 A sb'i eb' yuninal viñaj Jafet: Aton viñaj Gomer, viñaj Magog, viñaj Madai, viñaj
Javán, viñaj Tubal, viñaj Mesec yed' viñaj Tiras. 3 A sb'i eb' yuninal viñaj Gomer: Aton
viñaj Askenaz, viñaj Rifat yed' viñaj Togarma. 4 A sb'i eb' yuninal viñaj Javán: Aton viñaj
Elisa, viñaj Tarsis, viñaj Quitim yed' viñaj Dodanim. 5 Aton eb' tic yiñtilal viñaj Jafet. Ix
cajnaj eb' d'a stitac a' mar, junjun macañ yiñtilal eb' yed' smacb'en yed' sti' syala'.
6 A sb'i eb' yuninal viñaj Cam: Aton viñaj Cus, viñaj Mizraim, viñaj Fut yed' viñaj
Canaán. 7 A sb'i eb' yuninal viñaj Cus: Aton viñaj Seba, viñaj Havila, viñaj Sabta, viñaj
Raama yed' viñaj Sabteca. A sb'i eb' yuninal viñaj Raama: Aton viñaj Seba yed' viñaj
Dedán. 8 A viñaj Cus ay yuninal viñaj Nimrod. A viñaj Nimrod chi' b'ab'el ix och yajalil
d'a scal eb' choñab'. 9 Te julum noc' viñ d'a yichañ Jehová, yuj chi' ay jun lolonel d'a
scal eb' anima tz'alan icha tic: Lajan viñ icha viñaj Nimrod, viñ te julum noc' d'a yol
sat Jehová,10.9 xchi jun lolonel chi'. 10 A d'a sb'ab'elal, yajal yaj viñaj Nimrod d'a yib'añ
Babel, Erec, Acad yed' Calne. A d'a yol smacb'en Sinar ata' ay juntzañ choñab' chi'. 11 Ix
lajvi chi', ix b'at viñ d'a Asiria. Ata' ix sb'o chañexo nivac choñab' viñ: Aton choñab'
Nínive, Rehobot, Cala 12 yed' Resén, aton jun choñab' ay d'a scal Nínive yed' Cala. A chañe'
choñab' chi', junxoñej nivan choñab'il ix aji.
13 Axo d'a viñaj Mizraim ix cot eb' Ludim, eb' Anamim, eb' Lehabim, eb' Naftuhim,
14 eb' Patrusim, eb' Casluhim yed' eb' Caftorim. A d'a eb' chi' ix cot eb' filisteo.
15 A viñaj Canaán smam viñaj Sidón yed' viñaj Het. A viñaj Sidón chi', b'ab'el unin
viñ. 16 A viñaj Canaán chi' smam icham eb' jebuseo, eb' amorreo, eb' gergeseo, 17 eb'
heveo, eb' araceo, eb' sineo, 18 eb' arvadeo, eb' zemareo, eb' amateo. Ayic ix b'ey tiempo

10.9 **10:9** A jun lolonel julum noc' tz'alji d'a tic yuj viñaj Nimrod, a am anima smil viñ.

ix saclemcanb'at eb' cananeo chi'. 19 A sluum eb', tzato c'och d'a smojonal Sidón masanto
d'a stojolal Gerar, masanto d'a Gaza. Scumlajxib'at luum d'a yol smacb'en choñab'
Sodoma, Gomorra, Adma yed' Zeboim masanto sc'och lum d'a choñab' Lasa. 20 Ata' ix
cajnaj eb' yiñtilal viñaj Cam, junjun macañ yiñtilal eb' d'a yol smacb'en yed' sti' syala'.
21 Axo pax viñaj Sem, viñ b'ab'el vinac d'a viñaj Jafet, ay pax yuninal viñ. A oñ masanil
oñ tic, yiñtilal oñ viñaj Heber, cotnac oñ d'a yiñtilal viñaj Sem.10.21 22 A eb' yuninal viñaj
Sem chi', aton viñaj Elam, viñaj Asur, viñaj Arfaxad, viñaj Lud yed' viñaj Aram. 23 Axo
eb' yuninal viñaj Aram, aton viñaj Uz, viñaj Hul, viñaj Geter yed' viñaj Mas. 24 A viñaj
Arfaxad ay yuninal viñaj Sala, axo viñaj Sala chi' ay yuninal viñaj Heber. 25 Axo viñaj
Heber chi', chavañ yuninal viñ, Peleg sb'i jun viñ.10.25 A d'a yol stiempoal viñ tic ix
pucaxcanb'at eb' anima d'a sat lum luum tic. Axo junxo viñ scuchan Joctán. 26 A viñaj
Joctán chi' ay yuninal viñaj Almodad, viñaj Selef, viñaj Hazar-mavet, viñaj Jera, 27 viñaj
Adoram, viñaj Uzal, viñaj Dicla, 28 viñaj Obal, viñaj Abimael, viñaj Seba, 29 viñaj Ofir,
viñaj Havila yed' viñaj Jobab. Masanil eb' tic, a viñaj Joctán ay yuninal eb'. 30 Ix cajnaj
eb' d'a lum scot d'a Mesa, masanto sc'och d'a Sefar d'a tzalquixtac d'a stojolal b'aj sjavi
c'u. 31 Ata' ix cajnaj eb' yiñtilal viñaj Sem, junjun macañ yiñtilal eb' d'a yol smacb'en yed'
sti' syala'.
32 Masanil juntzañ anima tic, a eb' yuninal viñaj Noé ay yiñtilal eb', junjun macañ
yiñtilal eb' yed' smacb'en. Ayic ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum chi', ix saclemcanb'at
eb'. A d'a eb' tic ix pitzvi juntzañ nación ay d'a yolyib'añq'uinal tic.

11

A jun nivan torre scuchan Babel

1-2 A d'a peca', ayic toxo ix ec' jun oval a' mucvajum chi', junñej ti'al syal eb' anima.
Ayic van sb'at eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix c'och cajan eb' d'a jun nivan ac'lic d'a yol
yic Sinar. Ata' ix cajnaj eb'. 3 Ay jun c'u ix yal-laj yab' eb' icha tic: Co b'oec lum ladrillo,
sco mucan chacb'oc luum, xchi eb'. A lum ix yac'lab'ej eb' sq'uexuloc q'uen q'ueen. Axo
spixul luum, ay jun sq'ueta d'a yol luum, te tat, axo stacji, te tzatz tz'aji, asfalto sb'i, a jun
chi' ix yac'lab'ej eb'. 4 Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ icha tic: Caq'uec quip co b'oec junoc
co nivan choñab'. Sco b'oanecpax junoc nivan torre, te chaañ tz'ajq'ue d'a satchaañ yic
vach' tzoñ te b'inaji. Junxoñej scutej co b'a, mañ ol oñ saclemb'at d'a yolyib'añq'uinal
tic, xchi eb' viñ.
5 Axo Jehová ix emul yil jun choñab' yed' jun torre van sb'oan eb' chi'. 6 Ix yalan icha
tic: Ix el yich jun munlajel yuj eb' anima tic. Malaj tas scachanoch vaan eb' viñ yic
sb'oan eb' tas nab'il yuuj, yujto junñej choñab'il yaj eb', junñej ti' syal eb'. 7 A ticnaic,
coñ emec d'a scal eb' yic sco somchitan sti' eb', yic vach' mañxo ol nachajel yuj eb' tastac
syal junjun, xchi Jehová chi'.
8 Icha chi' ix aj saclemcanb'at eb' yuj Jehová d'a sat luum tic. Ix yactan eb' sb'oan
jun choñab' chi'. 9 Aton ta' ix somchajcanb'at sti' eb' anima chi' yuj Jehová. Yuj chi' ix
saclemcanb'at eb' d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' Babel11.9 ix sb'iejcan jun
choñab' chi'.

A eb' yiñtilal viñaj Sem
(1Cr 1.24-27)

10 Aton yab'ixal viñaj Sem tic: Schab'ilxo ab'il yec'b'at jun oval a' mucvajum chi', ayic
100 ab'ilxo sq'uinal viñaj Sem, ix alji jun yuninal viñ scuchan Arfaxad. 11 Ix lajvi chi',
500 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.

10.21 **10:21** A d'a tic syala' to a eb' israel a viñaj Heber viñ yiñtilal viñaj Sem, a viñ ay yiñtilal eb'. 10.25 **10:25** A d'a hebreo, a jun b'i scuch Peleg, lajan yalji yed' jun lolonel pojlajb'ail. 11.9 **11:9** A d'a hebreo a jun lolonel "Babel", lajan yalji yed' jun lolonel "somchaji".

12 35 ab'il sq'uinal viñaj Arfaxad chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Sala. 13 Ix lajvi
chi', 403 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
14 30 ab'il sq'uinal viñaj Sala chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Heber. 15 Ix lajvi
chi', 403 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
16 34 ab'il sq'uinal viñaj Heber chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Peleg. 17 Ix lajvi
chi', 430 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
18 30 ab'il sq'uinal viñaj Peleg chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Reu. 19 Ix lajvi
chi', 209 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
20 32 ab'il sq'uinal viñaj Reu chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Serug. 21 Ix lajvi
chi', 207 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
22 30 ab'il sq'uinal viñaj Serug chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Nacor. 23 Ix lajvi
chi' 200 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
24 29 ab'il sq'uinal viñaj Nacor chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Taré. 25 Ix lajvi
chi', 119 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
26 70 ab'il sq'uinal viñaj Taré chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Abram. Ix lajvi
chi', ix alji viñaj Nacor yed' viñaj Harán, aton eb' oxvañ yuninal viñaj Taré chi'.

A eb' yiñtilal viñaj Taré

27 Aton yab'ixal viñaj Taré tic: Aton viñ smam viñaj Abram, viñaj Nacor yed' viñaj
Harán. A viñaj Harán chi' smam viñaj Lot. 28 Ix cham viñaj Harán chi' d'a choñab' Ur d'a
yol yic Caldea, ayic mantzac cham viñaj Taré chi'. A b'aj aljinac viñ chi', ata' chamnacpax
viñ.
29 Ix yic'lan sb'a viñaj Abram yed' ix Sarai. Axo viñaj Nacor ix yic'laj sb'a yed' ix Milca,
yisil viñaj Harán, snulej sb'a ix yed' ix Isca. 30 A ix Sarai chi' max unevilaj ix. 31 Ix el viñaj
Taré chi' d'a choñab' Ur d'a yol yic Caldea, yic scotcan viñ d'a yol yic Canaán yalani. Ix
yic'ancot viñ yuninal viñ yed'oc, aton viñaj Abram yed' pax viñaj Lot, aton yixchiquin
viñ yuninal viñaj Harán chamnac. Ix yic'paxcot ix yalib' viñ, aton ix Sarai. Axo yic ix
javi eb' d'a choñab' Harán, ix cajnajcan eb' ta'. 32 A d'a Harán chi' ix cham viñaj Taré chi'.
205 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ.

12

Ix sic'chajel viñaj Abram yuj Dios

1 Ayxotax yalan Jehová d'a viñaj Abram icha tic: Actejcan a lum tic yed' jantac eb' ay uj
a b'a yed'oc yed' eb' ayec' d'a spat a mam, ol ach b'at d'a jun luum ol in ch'ox d'ayach. 2 A
iñtilal ol och nivac nacional vuuj, ol in ch'oxan in vach'c'olal d'ayach. Yelxo val nivan ol
aj a b'inaji, uuj ol scha vach'c'olal masanil eb' anima. 3 Ol vac' in vach'c'olal d'a eb' vach'
syutej sb'a d'ayach, ol in catab'ejpax eb' chuc syutej sb'a. Uujñej ol vac' in vach'c'olal d'a
yib'añ masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi Jehová chi'.
4-5 Yuj chi' ix el viñaj Abram d'a yol yic Harán chi', icha ajnac yalancan Jehová d'a viñ.
75 ab'il sq'uinal viñ ayic ix el viñ d'a yol yic Harán chi'. Ix yic'ancot ix yetb'eyum viñ
yed'oc, aton ix Sarai. Ix yic'paxcot viñaj Lot viñ, aton viñ yunin viñ yuc'tac viñ chamnac.
Ix yic'paxcot eb' schecab' viñ yed' jantac tas ix aj d'a viñ ayic ix ec' viñ d'a Harán chi'. Icha
chi' ix aj sja viñ d'a yol yic Canaán. 6 Ix cotñej viñ d'a yol yic Canaán chi' masanto ix javi
viñ d'a Siquem b'aj ay jun te' ji d'a yol yic More. A jun te' chi' chajul yuj eb' cananeo cajan
ta'. 7 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñaj Abram chi', ix yalan d'a viñ icha tic: Masanil jun
luum tic ol vac' d'a eb' iñtilal, xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix sb'o jun altar viñaj Abram chi' d'a yichañ Jehová, yujto ata' ix sch'ox sb'a d'a
viñ. 8 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a tzalquixtac d'a snañal choñab' Betel yed' choñab' Hai.
Ata' ix sb'oq'ue smantiado viñ. A choñab' Betel chi', a d'a stojolal b'aj tz'em c'u ay. Ata'
ix sb'o junxo altar viñ yic syal sb'a viñ d'a Jehová. 9 Ix lajvi chi' c'ojanc'olal ix cotxi viñ
masanto ix javi viñ d'a yol yic Neguev.

Ix b'at viñaj Abram d'a Egipto

10 A d'a jun tiempoal chi', ix ja jun nivan vejel d'a jun lugar b'aj ayec' viñaj Abram chi'.
Yuj chi' ix b'at cajan viñ jun tiempoal d'a Egipto. 11 Ayic van sc'och viñ d'a Egipto chi', ix
yalan viñ d'a ix yetb'eyum chi' aton ix Sarai: A ticnaic ay jun tas tzin na'a: A ach tic te
vach' ilji. 12 Yuj chi' ayic ol ach yilan eb' viñ aj Egipto tic, ol am yal eb' viñ icha tic: A ix
tic yetb'eyum ton val viñ tic ix, yuj chi' co milecchamviñ yic scan ix qued'oc, xcham eb'
viñ. 13 Yuj chi' sval d'ayach to vanab' ach alani, yic vach' xajan ol in aj yuj eb' viñ, mañ
ol in smilcham eb' viñ uuj, xchi viñ d'a ix.

14 Ayic ix c'och viñ d'a Egipto chi', ix yilanoch eb' viñ cajan ta' to a ix Sarai chi' te vach'
yilji ix. 15 Ix yilanpax eb' ay yopisio yed' viñ rey to te vach' yilji ix, ix b'at yalan eb' viñ
d'a viñ rey chi'. Yuj chi' ix yic'anb'at ix eb' viñ d'a spat viñ rey chi'.

16 Yuj ix Sarai chi', te xajan ix aj viñaj Abram yuj viñ rey chi'. Tzijtum noc' calnel, noc'
vacax, noc' mam b'uru yed' noc' snun yed' noc' camello ix siaj d'a viñ yuj viñ rey chi'. Ay
pax eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'ji schecab'oc viñ. 17 Palta yujñej ix, tzijtum yaelal ix
javi d'a yib'añ viñ rey yed' eb' cajan yed' viñ d'a spat yuj Jehová. 18 Yuj chi' ix schec viñ
rey chi' avtajcot viñaj Abram chi', ix yalan viñ icha tic: ¿Tas yuj icha tic tzin utej? ¿Tas
yuj maj al d'ayin tato etb'eyum ix tic? 19 Ina ix ala' to anab' ix, yuj chi' ix in na to tz'och
ix vetb'eyumoc. A ticnaic jun, ic'b'at ix, ixiquec, xchi viñ.

20 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a eb' schecab' to tz'ic'jiel viñaj Abram d'a yol
smacb'en Egipto chi' yed' ix yetb'eyum yed' masanil tas ay d'a viñ.

13

Spojnac sb'a viñaj Abram yed' viñaj Lot

1 Ayic ix el viñaj Abram yed' ix yetb'eyum d'a Egipto chi' yed' masanil tas ay d'a viñ,
ix meltzaj eb' d'a yol yic Neguev. Ix meltzajpax viñaj Lot yed' eb'. 2 A viñaj Abram chi',
te b'eyumxo viñ, ay q'uen oro, q'uen plata yed' jantac noc' noc' d'a viñ. 3 Ix elxi viñ d'a
Neguev chi'. C'ojanc'olal ix c'ochxi viñ d'a yol yic Betel b'aj ec'nac d'a sb'ab'elal, aton d'a
scal Betel yed' Hai. 4 Ata' b'ob'ilcan jun altar yuj viñ d'a yalañtaxo. Ata' ix yalxi sb'a viñ
d'a Jehová.

5 A viñaj Lot chi' junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Abram chi'. Tzijtum pax noc' scalnel viñ
yed' noc' svacax. Tzijtum pax eb' schecab' viñ. 6 Maxtzac yab'laj lugar b'aj sva noc'
snoc' eb' chi' yujto te tzijtum noc'. Yuj chi', maxtzac yal-laj junñej tz'ec' eb'. 7 A eb' viñ
stañvumal noc' smolb'etz noc' viñaj Abram chi', syac' oval eb' yed' eb' viñ stañvumal noc'
yic viñaj Lot chi'. A d'a jun tiempoal chi', aytoec' cajan eb' cananeo yed' eb' ferezeo ta'.
8 Ay jun c'ual ix yal viñaj Abram d'a viñaj Lot chi' icha tic: Ina ayto cuj co b'a, mañ vach'oc
tato scac' oval, vach'chom a eb' stañvumal noc' co molb'etzal noc' tic, mañ vach'oc tato
syac' oval eb'. 9 Masanil jun lugar tic colan yaji. Syal a sic'lani b'ajtil tzach cani, yic vach'
sco poj co b'a. Tato tzach elcan d'a yelc'och chi', a inxo tzin ochcan d'a yochc'och chi'.
Tato tzach ochcan d'a yochc'och chi' jun, a inxo tzin elcan d'a yelc'och chi', xchi viñaj
Abram chi' d'a viñ.

10 Ix b'at d'añan viñaj Lot chi' d'a jun nivan ac'lic ay d'a sti' a' Jordán masanto sc'och
d'a choñab' Zoar. Te yax sat jun ac'lic chi' yuj a a' chi', lajan yilji icha jun avb'en te' b'ob'il
yuj Jehová, icha yilji yol yic Egipto ix yil viñ. Ayic ix sb'oan strato viñaj Abram yed' viñaj
Lot chi', manto satel-laj choñab' Sodoma yed' Gomorra yuj Jehová. 11 A jun ac'lic d'a
sti' a' Jordán chi' ix sic'canel viñaj Lot chi', ix b'at cajnaj viñ d'a stojolal b'aj sja c'u. Icha
chi' ix aj spojlan sb'a viñaj Abram yed' viñaj Lot chi'. 12 Yuj chi' ix can viñaj Abram d'a
yol smacb'en Canaán, axo pax viñaj Lot chi', ix cajnaj viñ d'a scal juntzañ choñab' d'a
yac'lical sti' a' Jordán, d'a slac'anil choñab' Sodoma. 13 A d'a jun choñab' chi', te chuc
sb'eyb'al eb' anima, mañ jantacoc chucal sc'ulej eb' d'a yichañ Jehová.

14 Ayic toxo ix b'at viñaj Lot chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Abram chi' icha tic: A ticnaic
ilb'at d'a ichañ, d'a a patic yed' d'a a tz'eytac. 15 Masanil juntzañ luum van ilanb'at chi',
svac' d'ayach d'a junelñej yed' d'a eb' iñtilal. 16 Icha val spococal lum luum, malaj mach
syal sb'isani, icha chi' ol aj iñtilal. 17 A ticnaic q'ueañ vaan yic tza b'eytzitan yoc jun lum
tic yed' sc'atul, yujto svac' jun luum tic d'ayach, xchi Jehová d'a viñ.
18 Ix lajvi chi' ix yic'anchaañ scampamento viñaj Abram chi', ix b'at cajnaj viñ d'a
slac'anil juntzañ te' ji d'a yol smacb'en jun viñ scuch Mamre d'a slac'anil choñab'
Hebrón. Ix sb'oan jun altar viñ b'aj syal sb'a d'a Jehová.

14

Ix colchajcanel viñaj Lot yuj viñaj Abram

1-2 A d'a jun tiempoal chi', ix yac' oval cha macañ eb' viñ rey. Jun macañ eb' viñ: Aton
viñaj Amrafel sreyal Sinar, viñaj Arioc sreyal Elasar, viñaj Quedorlaomer sreyal Elam
yed' viñaj Tidal sreyal Goim. Junxo macañ eb': Aton viñaj Bera sreyal Sodoma, viñaj
Birsa sreyal Gomorra, viñaj Sinab sreyal Adma, viñaj Semeber sreyal Zeboim yed' viñ
sreyal Bela, aton jun choñab' Zoar ticnaic. 3 A ovañ eb' viñ rey chi' ix slajtiej sb'a eb'
viñ, junxoñej ix yutej soldado eb' viñ d'a jun ac'lic scuch Sidim b'aj ay a' mar Muerto
ticnaic. 4 A eb' viñ rey chi', slajchavilxo ab'il yajoch eb' viñ d'a yalañ smandar viñaj rey
Quedorlaomer. Axo ix ec' junxo ab'il majxo yac'laj q'uen tumin eb' viñ syac'taxon d'a
viñ. 5 Yuj chi' d'a junxo ab'il ix b'at viñ rey chi' yed' oxvañxo eb' viñ rey ayoch yed'oc
d'a yol yic Astarot Karnaim. Ata' ix ac'ji ganar eb' refaíta yuj eb' viñ. Ix ac'jipax ganar
eb' zuzita yuj eb' viñ d'a yol yic Ham. Ix ac'jipax ganar eb' viñ emita yuj eb' viñ d'a yol
yic Save-quiriataim. 6 Ix ac'jipax ganar eb' horeo yuj eb' viñ d'a jun tzalan scuch Seir,
ix pechji eb' masanto d'a jun ac'lic Parán, d'a slac'anil jun lum taquiñ luum. 7 Ayic ix
meltzajxi viñaj rey Quedorlaomer yed' eb' viñ ayoch yed'oc, ix javi eb' viñ d'a En-mispat,
añeja' jun lugar chi' scuchanpax Cades. Ix satel masanil tas ay d'a yol yic eb' amalecita
yuj eb' viñ yed' tas ay d'a eb' amorreo ay d'a yol yic Hazezon-tamar.
8-9 Axo ovañ eb' viñ rey, aton viñ yic Sodoma, viñ yic Gomorra, viñ yic Adma, viñ yic
Zeboim yed' viñ yic Bela, ix b'at eb' viñ d'a ac'lic Sidim. Ata' ix yac' oval eb' viñ yed'
chañvañxo eb' viñ rey chi', aton viñaj Quedorlaomer, viñaj Tidal, viñaj Amrafel yed'
viñaj Arioc. 10 A d'a yac'lical Sidim chi', tzijtum b'ajtac sq'ueta jun asfalto te tzayayi.
Yuj chi' ayic ix b'at viñ sreyal Sodoma yed' viñ yic Gomorra elelal, ay eb' soldado eb' ix
b'atcan d'a scal asfalto chi', ay juntzañxo eb' ix b'atcan elelal d'a jolomtac vitz.
11 A chañvañ eb' viñ rey ix ac'an ganar chi', ix b'at eb' viñ yiq'uelta masanil tas svaji
yed' masanil tas te ay stojol d'a Sodoma yed' d'a Gomorra chi', ix b'at eb' viñ b'ian. 12 A
viñaj Lot, sc'ab' yoc viñaj Abram, cajan d'a Sodoma chi', ix ic'jib'at viñ yuj eb' viñ yed'
masanil tas ay d'ay. 13 Palta ay jun viñ ixto yac' ganar yeli, ix b'at yalan viñ d'a viñaj
Abram viñ hebreo to ix ic'jib'at viñaj Lot chi'. A viñaj Abram chi' cajan viñ d'a slac'anil
juntzañ te' ji d'a yol smacb'en viñaj Mamre viñ amorreo, yuc'tac sb'a yed' viñaj Escol
yed' viñaj Aner. A eb' chi' vach' yac'an eb' yed' viñaj Abram chi'.
14 Ayic ix yab'an viñaj Abram to ix ic'jib'at viñaj Lot chi', ix smolb'an masanil eb'
schecab' viñ c'ayb'ab'il d'a oval, aton eb' ix alji d'a yol scuenta viñ, 318 eb' smasanil.
Ix b'at eb' d'a spatic eb' chañvañ rey chi' masanto b'aj ay choñab' Dan ticnaic, ata' ix
yamchaj eb' yuj eb'. 15 Axo d'ac'valil ix spojanb'at masanil eb' svinac viñaj Abram chi',
ix och eb' viñ yac' oval yed' chañvañ eb' viñ rey chi'. Ix pechji eb' viñ yuj eb' viñ, masanto
d'a Hoba d'a yichañb'at choñab' Damasco ix c'och eb' viñ. 16 Ix yic'anxiec' viñaj Abram
jantac tastac ix yiq'uec' eb' chi', ix ec'xican viñaj Lot yed' masanil tas ay d'ay yed' pax eb'
ix ix yed' juntzañxo eb' ix ic'jib'at yuj eb' viñ rey chi'.

Ix schalaj sb'a viñaj Melquisedec'R'yed' viñaj Abram

17 Ayic toxo ix ac'ji ganar viñaj rey Quedorlaomer yed' eb' viñ rey ayoch yed'oc yuj
viñaj Abram chi', ix meltzajxi viñ yed' eb' ix colchajcan chi' yuuj. Axo viñ sreyal Sodoma
ix elta d'a yol b'e scha viñ d'a jun ch'olan scuch Save, Ch'olan yic eb' Rey sb'i paxi. 18 A
viñaj Melquisedec, sreyal Salem, sacerdoteal Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, a viñ ix ac'an
ixim pan yed' vino d'a viñaj Abram chi'. 19 Ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ icha
tic:
Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'añ, aton Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, aton ix b'oan
satchaañ yed' sat luum.
20 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios ix ac'anoch eb' ajc'ol d'a yol a c'ab', xchi viñ d'a viñaj
Abram chi'.
Ix lajvi chi', a jantac tastac ix yiq'uec' viñaj Abram d'a eb' viñ rey chi', ix yac'an
sdiezmoal viñ d'a viñaj Melquisedec chi'. 21 Axo ix yalan viñ sreyal Sodoma d'a viñaj
Abram chi' icha tic:
—Añej eb' anima tzac' meltzaj d'ayin, axo masanil tastac, canocab' d'ayach, xchi viñ.
22 Axo ix yalan viñaj Abram chi' icha tic:
—Toxo ix vac' in ti' d'a Jehová, aton Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, jun ix b'oan satchaañ
yed' yolyib'añq'uinal tic, 23 to malaj jab'oc tas scan d'ayin, malaj val jab'oc ch'al ma junoc
ch'añal xañab' scan d'ayin, yic vach' mañ ol ala' to uuj tzin och b'eyumal. 24 Malaj jab'oc
tas ix b'at viq'uec' tic tzin nib'ej scan d'ayin, añej tas ix sva eb' in checab'. Axo eb' ajun
ved' tic, aton viñaj Aner, viñaj Escol yed' viñaj Mamre, a eb' viñ tic, schaocab' yic eb' viñ.

15

A strato Dios yed' viñaj Abram

1 Ix lajvi juntzañ chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Abram icha d'a vayichal, ix yalan icha
tic:
—Ach Abram mañ ach xivoc, a in ol ach in colo', te nivan spac ol vac' d'ayach, xchi d'a
viñ.
2-3 Ix tac'vi viñaj Abram icha tic:
—Ach Jehová Vajalil, ¿tas val yopisio jun spac chi' vuuj? Ojtac val to malaj junoc
vuninal ix ac'a' yic ata' svac'xican jantac tas ay d'ayin, yuj chi' a junoc in checab' ol
chaancan masanil tas ay d'ayin, aton viñaj Eliezer aj Damasco, a viñ sat yaj d'a eb' in
checab' smasanil, xchi viñ.
4 Ix yalanxi Jehová d'a viñ:
—Maay, a d'a junoc uninal ol canoc, mañoclaj d'a viñ comon anima chi' ol canoc, xchi
d'a viñ.
5 Ix lajvi chi', ix ic'jielta viñ yuj Dios d'a sti' smantiado, ix yalan d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ q'uelan d'a satchaañ. B'isto juntzañ c'anal chi' naic, tato syal a b'isani.
Ichaton chi' ol aj sb'isul eb' iñtilal, xchi d'a viñ. 6 Ix yac'och viñaj Abram chi' d'a sc'ool
tas ix yal Jehová chi', yuj chi' vach' ix can viñ d'a yichañ. 7 Ix yalanxi Jehová icha tic:
—A in ton Jehová in ach viq'uelta d'a choñab' Ur d'a yol yic Caldea yic svac' jun luum
tic d'ayach yic tziquej, xchi d'a viñ.
8 —Palta ach Jehová Vajalil, ¿tas val tz'aj vojtacaneli tato sviquejcan jun luum tic? xchi
viñaj Abram chi'. 9 Ix yalanxi Jehová:
—Ic'cot junoc noc' cob'es vacax d'ayin yed' junoc noc' chiva yed' junoc noc' ch'ac
calnel, oxe' ab'il sq'uinal junjun noc'. Tzic'anpaxcot junoc noc' cuvajte' yed' junoc noc'
paramuch, xchi d'a viñ.
10 Ix yic'cancot juntzañ noc' noc' chi' viñ d'a yichañ Jehová chi', ix lajvi chi' ix
schapojan snañal junjun noc' viñ. Jilip noc' ix can d'a stz'ey jilipxo noc'. Axo noc' much
chi', maj schapojejlaj snañal noc' viñ. 11 Tz'em noc' ostoc d'a yib'añ noc', axo viñaj Abram
chi' spechan noc'. 12 Ayic vanxo sq'uic'b'i, ix te sat sc'ol viñaj Abram chi' svayi, ix ja jun

nivan xivelal d'a yib'añ viñ yuj jun nivan q'uic'alq'uinal. 13 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová
d'a viñ:
—Yovalil tzojtaquejeli to a eb' iñtilal, ol b'atcan cajan eb' d'a junocxo ch'oc choñab'il,
ol ochcan eb' checab'oc, chañe' ciento ab'il ol ixtaj eb'. 14 Palta a in ol vac'och yaelal
d'a yib'añ jun choñab' b'aj ayoch eb' checab'oc chi'. Slajvi chi', ol elta eb' yed' jantac
sb'eyumal. 15 Palta a ach tic junc'olal ol aj a chami ayic ol ach och icham vinaquil. 16 Chañ
macañxo iñtilal ix eq'ui, ichato chi' ol meltzajxicot eb' d'a tic, yujto manto tz'acvoc
schucal eb' amorreo d'a tic, xchi Jehová.
17 Ayic d'ac'valilxo, ix sch'oxan sb'a jun c'ac' culcon sq'uei, b'acaqui sq'ue stab'il. Tz'ec'
d'a scal noc' noc' chapoj yaj chi'. 18 Aton d'a jun ac'val chi' ix sb'o strato Jehová yed' viñaj
Abram chi', ix yalan icha tic:
—A jun luum tic ol vac' d'a eb' iñtilal, schacot lum d'a jun smelemal a' d'a yic Egipto,
masanto d'a a' Éufrates, 19 aton sluum eb' ceneo, eb' cenezeo, eb' cadmoneo, 20 eb' hitita,
eb' ferezeo, eb' refaíta, 21 eb' amorreo, eb' cananeo, eb' gergeseo yed' eb' jebuseo, xchi
d'a viñ.

16

Yaljub'al viñaj Ismael

1 A ix Sarai, yetb'eyum viñaj Abram, max unevilaj ix, palta ay jun ix scriada ix manb'il
yuuj, aton ix Agar, ix aj Egipto. 2 Ix yalan ix Sarai d'a viñ yetb'eyum chi' icha tic:
—Ina malaj vune' syac' Jehová, yuj chi' tzin tevi d'ayach to tzach vay yed' ix in criada
tic, talaj tz'alji junoc yune' ix yic tz'och vuneoc, xchi ix.
Ix sc'anab'ajan viñaj Abram tas ix yal ix chi'. 3 Slajuñilxo ab'il ayec' eb' d'a Canaán,
ix yac'anoch ix scriada ix chi' d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum chi', yic tz'och ix schab'iloc
yetb'eyum viñ. 4 Ayic ix vay viñaj Abram yed' ix Agar chi', ix scuchcanoch yune' ix. Axo
ix yab'an ix to yed'nacxo yune' ix, ix spaticanel ix Sarai chi' ix, mañxalaj tz'och ix d'a ix.
5 Ix lajvi chi', ix yalan ix Sarai d'a viñaj Abram chi' icha tic:
—Uujñej emnaquil tzin yutejcan ix in criada tic. Tic pax ix vac' ix etb'eyumoc, axo
ticnaic yujto ix yab' ix to yed'nacxo yune' ix, tzin spaticanel ix. Vach' tzoñ sch'olb'itej
Jehová, ¿tom a ach ay a mul, mato a in? xchi ix Sarai chi'. 6 Ix tac'vi viñaj Abram chi' icha
tic:
—A ix a criada tic, yol a c'ab' ayoch ix. A ach tza na' tas tzutej ix, xchi viñ d'a ix. Yuj chi'
ix och ix Sarai ajc'olal d'a ix masanto ix elta ix. 7 Palta axo Yángel Jehová ix schalaj sb'a
yed' ix d'a tz'inan luum d'a slac'anil jun a a' b'aj sb'atcan sb'eal Sur d'a yol yic Egipto. 8 Ix
sc'anb'an d'a ix icha tic:
—Ach Agar, scriada ix Sarai, ¿b'ajtil a petoj? ¿b'ajtil tzach b'ati? xchi d'a ix.
—To tzin el d'a ix Sarai, ix in patrona, xchi ix.
9 Ix yalan Yángel Jehová chi' d'a ix icha tic:
—Meltzajañ d'a ix a patrona chi', emnaquil tzutej a b'a d'a ix, xchi d'a ix.
10 Ix yalanpax Yángel Jehová chi':
Ol vic'chaañ sb'isul iñtilal, malaj mach ol yal sb'isani.
11 Ayxo unin ed'nac, yuj chi' ayic ol aljoc jun une' chi', Ismael16.11 ol ac' sb'iej, yujto ix
yab' Jehová oc' yuj a cusc'olal.
12 Icha noc' noc' te itz'at ol aj jun une' chi', icha junoc noc' caltacte'al b'uru. Ol yac' oval
viñ yed' eb' anima, ol yac'anpax oval eb' anima yed' viñ. Ol cajnaj viñ b'aj syac'
sgana, vach'chom max schalaj sc'ol eb' ayto yuj sb'a chi' yed'oc, xchi jun ángel chi'.
13 Yujto ix lolon ix Agar chi' yed' Jehová, yuj chi' icha tic ix yac' ix sb'ioc Jehová chi':
A Dios Tzin ilani. Ix yalan ix icha tic: Toton val yel ix vil Dios tzin ilani, xchi ix. 14 A a'

16.11 **16:11** A Ismael syalelc'ochi, syab' Dios.

uc'b'ila' yic Dios Pitzan, Jun Tzin Ilani, icha chi' ix yac' ix sb'ioc jun a' uc'b'ila' chi'. A d'a scal Cades yed' Bered, ata' ay a'. Ix lajvi chi' ix meltzajxi ix b'aj aytaxoneq'ui.
15 Ix alji jun yune' ix Agar yed' viñaj Abram chi'. Ismael ix yac' viñ sb'iej. 16 86 ab'ilxo sq'uinal viñaj Abram chi' ayic ix alji viñaj Ismael chi'.

17

A circuncisión yechel strato Dios

1 Ayic 99 ab'il sq'uinal viñaj Abram ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñ, ix yalan icha tic:
—A in ton Dios in, syal vuj masanil, vach'ñej tzutej a b'a d'a vichañ. 2 Ol vac' jun in trato ed'oc, tzijtum iñtilal ol eloc, xchi.
3 Ix lajvi chi' ix em ñojan viñaj Abram chi' d'a sat luum yacb'an van slolon Dios yed' viñ. Ix yalan icha tic:
4 —Aton jun in trato tic ol vac' ed'oc: Ol ach och smam yichamoc tzijtumal nación. 5 Mañxo ol a cuch Abram, palta Abraham xo[17.5] ol a b'iej, yujto ol ach vac'och smam yichamoc tzijtumal nación. 6 Tzijtum ol aj vic'anchaañ sb'isul iñtilal, tzijtum nación ol pitzvoc yuj eb'. A d'a scal iñtilal chi', ay eb' rey ol elta. 7 A jun in trato svac' ed'oc tic yed' masanil eb' iñtilal chi' to a Diosal in, sDiosal in pax eb' iñtilal chi' d'a junelñej. 8 A ticnaic paxyalvum ach d'a lum Canaán tic, palta masanil luum tic ol vac' iquej yed' eb' iñtilal d'a junelñej, sDiosal in pax eb', xchi Jehová.
9 Ix yalanxi Dios d'a viñ:
—A achxo tic, c'anab'ajej jun in trato tic, yovalil sc'anab'ajej pax eb' iñtilal chi' ayic ol b'eyñejb'at tiempo. 10 A jun in trato van in b'oan tic eyed'oc to yovalil tze c'anab'ajej. Masanil eb' vinac unin, ochocab' yechel snivanil eb'. 11 Yuj chi' ic'jocab'el stz'umal sjolom svinaquil eb' e vinac unin. A jun chi' yechel in trato yaj eyed'oc. 12-13 Yucub'ixial yaj junjun vinac unin tz'och jun yechel chi' d'a eb', vach'chom eyuninal ma yuninal eb' e checab'. Yovalil tz'ac'jipaxoch jun yechel chi' d'a eb' e checab', eb' manb'il d'a ch'oc choñab'il. Yovalil tz'och jun yechel chi' d'ayex, max yal yec'b'ati. Icha chi' b'ian, a jun in trato tic eyed'oc nivan chequel ol aj d'a e nivanil d'a junelñej. 14 Yalñej mach junoc vinac to malaj jun yechel chi' d'ay, yovalil tzeyiq'uel d'a e cal, yujto max sc'anab'ajej in trato ix vac' eyed'oc, xchi d'a viñ.
15 Ix yalanxi Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic:
—Ayic ol b'eyb'at tiempo tic, mañxo Sarai-oc ol sb'iej ix etb'eyum, palta Sara[17.15] ol sb'iej ix. 16 Ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ ix, ol aljoc junoc uninal yed' ix. Val yel ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ ix. Nunab'il ol aj ix d'a tzijtumal nación. Tzijtum eb' viñ sreyal choñab' ol elta d'a scal yiñtilal ix chi', xchi.
17 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Abraham chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum, ix och ijan viñ stzevaji, ix och ijan viñ snaub'tañani: ¿Tom olto aljoc vuninal? cien ab'ilxo in q'uinal, 90 ab'ilxo sq'uinal ix Sara, ¿tom olto val aljoc yune' ix? xchi viñ. 18 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a Dios icha tic:
—Tzin c'an d'ayach, tzoc el val d'a a c'ool tzac' sq'uinal viñaj Ismael tic yic vach' ol elc'och viñ, xchi viñ.
19 Ix tac'vi Dios chi' d'a viñ icha tic:
—Toxo ix val d'ayach to ol aljoc junoc uninal yed' ix Sara. Isaac[17.19] ol ac' sb'iej, aton yed' viñ ol vaq'uelc'och jun in trato tic d'a masanil q'uinal yed' eb' yiñtilal viñ. 20 A pax viñaj Ismael jun, toxo ix vab' tas ix ala', ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ viñ, yuj chi' tzijtum ol aj yiñtilal viñ. Ol q'uib'chaañ sb'isul yiñtilal viñ. A d'a scal yiñtilal viñ chi', ol elta lajchavañ eb' nivac yajal. A yiñtilal viñ chi', nivac nación ol ajoc. 21 Palta a in trato ix

17.5 **17:5** A d'a hebreo, a jun b'i scuch Abram, "mamab'il nivan yelc'ochi", icha chi' syalelc'ochi. Axo Abraham, syalelc'ochi "smam tzijtumal nación". 17.15 **17:15** Sara syalelc'ochi yisil rey. 17.19 **17:19** A Isaac syalelc'ochi "tzeej".

vac' ed'oc, ol vaq'uelc'och yed' viñaj Isaac viñ uninal ol aljoc d'a ix Sara d'a junxo ab'il icha tiempo tic, xchi Jehová.
22 Ayic ix lajvi slolon Dios yed' viñ, ix paxq'uei. 23 Aton d'a jun c'u chi' ix schec viñaj Abraham ac'jioch jun yechel chi' d'a viñaj Ismael yed' d'a masanil eb' viñ schecab' viñ, eb' aljinac d'a yol scuenta viñ yed' masanil eb' viñ manb'il yuj viñ yed' masanil eb' cajan yed' viñ. Ix ac'jioch yechel eb' smasanil, icha ix aj yalan Dios d'a viñ. 24-25 A viñaj Abraham chi', 99 ab'il sq'uinal viñ, axo viñaj Ismael 13 ab'il sq'uinal viñ ayic ix ac'jioch jun yechel chi' d'a eb' viñ. 26 A d'a jun c'u chi' ix ac'jioch jun yechel chi' d'a eb' viñ schavañil 27 yed' d'a masanil eb' viñ ayec' yed' viñaj Abraham chi', eb' schecab' viñ aljinac d'a yol scuenta yed' eb' manb'il yuj viñ d'a juntzañxo ch'oc choñab'il.

18

Ix yac' sti' Dios‘R’yac'an jun yuninal viñaj Abraham

1 Ix lajvi chi' ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñaj Abraham d'a slac'anil juntzañ te' ji d'a yol yic viñaj Mamre. Chimc'ualil am val c'ojanelta viñ d'a sti' smantiado. 2 Axo ix yilan viñ, liñjab' ec' oxvañ vinac d'a yichañb'at viñ. Ayic ix yilan eb' chi' viñ, ix b'at lemnaj viñ schacot eb', ix emc'och ñojnaj viñ d'a sat lum d'a yichañ eb'. 3 Ix yalan viñ icha tic:
—Ach mamin, tato vach' in tzila', tzin tevi d'ayach to mañ b'eñejoc tzex eq'ui. 4 Tañvejec, b'at vala' yic tz'ic'chajcot jab'oc a a' yic tze b'iquel eyoc, tzeyic'an eyip d'a yich te te' tic. 5 Yacb'an ayex ec' d'a in tz'ey tic, tzin b'at vic'cot jab'oc tas ol e va, yic vach' tz'och eyip, ichato chi' ol ex b'atxoc, xchi viñ d'a eb'.
—Ixic an, xchi eb' d'a viñ.
6 Ix ochb'at lemnaj viñ d'a yol smantiado. Ix yalan viñ d'a ix Sara icha tic:
—Lem, ic'cot junoc coxtal ixim harina te vach', tza b'oan jantacoc pan staji d'a cal tzac'ac', xchi viñ d'a ix.
7 Ix b'at lemnaj viñ b'aj ay noc' svacax, ix b'at yic'ancot jun noc' quelem vacax viñ te vach', ix yac'an noc' viñ d'a jun viñ schecab' yic sb'o noc' viñ d'a elañchamel yic schichaj noc'. 8 Ix yic'ancot mantequilla viñ yed' lech yed' noc' chib'ej ix b'ochaj chi', ix yic'anb'at viñ d'a yichañ eb' yic sva eb'. Yacb'an van sva eb' chi', ix och tec'tec' viñ d'a stz'ey eb' d'a yich te te' chi'.
9 Ix sc'anb'an eb' d'a viñ icha tic:
—¿B'ajtil ayec' ix Sara ix etb'eyum? xchi eb'.
—Ayoch ix d'a yol co mantiado tic, xchi viñ d'a eb'.
10 Ix yalan junoc eb' icha tic:
—Yab' icha tic junab', svac'anxi a paxyal, ata' ol aljoc junoc yune' ix etb'eyum tic, vinac unin, xchi d'a viñ.
Yacb'an a ix Sara chi' van smaclan yab' ix tas syala', ayec' ix d'a sti' smantiado eb' d'a spatic viñaj Abraham chi'. 11 A viñaj Abraham yed' ix Sara chi' te ichamtac animaxo eb'. A ix Sara chi' pecatax mañxalaj yechel unin syil ix, 12 yuj chi' toñej ix tzevaj ix d'a yol sc'ool. Ayic ix yab'an ix yalji jun chi', ix snaan ix icha tic: ¿Tasto val ol aj in nib'anoch jun tic, ina te chichim inxo, te ichamxo pax viñ vetb'eyum? xchi ix.
13 Yuj chi' ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:
—¿Tas yuj toñej stzevaj ix etb'eyum chi'? ¿Tzam sna' ix yujto chichimxo ix maxtzac yal yalji junoc yune' ix? 14 ¿Tom ay tas ajaltac d'ayin tze na'a? Yab' icha tic junab', tzin jax junelxo, svac'anxi a paxyal. Ata' ol aljoc jun yune' ix Sara chi', vinac unin, xchi Jehová.
15 Ayic ix yab'an jun chi' ix Sara chi', ix te xiv ix, ix yalan ix icha tic:
—Malaj in tzin tzevaji, xchi ix.
Axo ix tac'vi Jehová d'a ix icha tic:
—Vojtac to ix ach tzevaji, xchi.

Ix tevi viñaj Abraham yuj choñab' Sodoma

16 Ix lajvi chi' ix b'at eb' oxvaň chi' d'a sb'eal Sodoma. Ix b'at viňaj Abraham yed' eb'
yic stac'lancan sb'a eb' yed' viň. 17 Ix yalan Jehová icha tic: Max yal-laj in c'ub'anel d'a
viňaj Abraham tic tas toxo ol in c'ulej. 18 Ina to a viň ol och smam yichamoc jun nivan
nación te tec'an ol ajoc. Toxo ix vac' in ti' to yuj viň ol scha' in vach'c'olal masanil nación
d'a yolyib'aňq'uinal tic. 19 A in ix in siq'uelta viň, yic vach' syalel in checnab'il viň d'a
masanil yuninal yed' eb' cajan yed'oc, yic vach' sc'anab'ajej eb' sb'eyb'alan masanil tas
vach' yed' tojolal, yic vach' svaq'uelc'och jantac in lolonel ix val d'a viň, xchi Jehová.
20 Yuj chi' ix yalan d'a viňaj Abraham chi' icha tic:
—Masanil anima ay d'a Sodoma yed' d'a Gomorra, yalxoňej b'aj te chuc yel specal eb',
axoňej val chucal sc'ulej eb'. 21 A ticnaic, tic tzin b'at vila', tato yel axoňej chucal chi'
sc'ulej eb' icha tz'aj yalchaj chi' d'ayin yic ol vojtaquejeli tas yaji, xchi Jehová chi'.
22 Ay chavaň eb' b'eňej ix b'atcan d'a Sodoma, axo viňaj Abraham chi' ix loloncan viň
yed' Jehová. 23 Ix snitzanb'at jab'xo sb'a viň d'a stz'ey Jehová chi', ix sc'anb'an viň icha tic:
¿Tom ol a satel eb' anima malaj smul yed' eb' ay smul? 24 Q'uinaloc ay 50-oc eb' vach' d'a
jun choňab' chi', ¿tom ol a satel eb'? ¿tom maň ol ac' nivanc'olal yuj eb' 50 malaj smul chi'?
25 Maň ol yal utan icha chi'. Tato tza satel eb' malaj smul yed' eb' ay smul chi', ichato lajan
smul eb' smasanil syal chi'. Maň utej icha chi'. A ach tic Juez ach d'a yolyib'aňq'uinal tic,
¿tocval ol a c'ulej junoc tas maň tojoloc? xchi viň d'ay.
26 Ix tac'vi Jehová d'a viň icha tic:
—Tato ay 50-oc eb' vach' d'a choňab' Sodoma chi', yuj eb' svac' nivanc'olal masanil eb'
cajan d'a jun choňab' chi', xchi.
27 Ix yalanxi viňaj Abraham chi' icha tic:
—Ac' nivanc'olal d'ayin ach Vajalil yuj tas sval tic d'ayach, yujto a in tic, anima inňej.
28 Q'uinaloc ayxoňej ovaňoc max tz'acvi 50 anima vach', ¿tom yujxoňej ovaň chi', tza
satel jun choňab' chi' smasanil? xchi viň.
Ix tac'vixi Jehová icha tic:
—Tato ay 45-oc eb' vach', max in satel-laj jun choňab' chi', xchi.
29 Ix yalanxi viňaj Abraham chi' icha tic:
—Q'uinaloc aňej 40-oc eb' vach', xchi viň.
—Yuj eb' 40 chi', maň ol in satel-laj jun choňab' chi', xchi Jehová.
30 Ix yalanxi viňaj Abraham chi' icha tic:
—Ach Vajalil tzin tevi d'ayach, mocab' cot oval svalan d'ayach. Q'uinaloc aňej 30-oc
eb' vach' tz'ilchaj uuj, xchi viň.
Ix tac'vixi Jehová chi' icha tic:
—A yuj eb' 30 chi', ol vac' nivanc'olal jun choňab' chi', xchi.
31 Axo viňaj Abraham chi' ix ochňej ijan viň yalani:
—Mamin Vajalil, tzin tevi val d'ayach, ¿tas tzutej ta axoňej 20-oc eb' vach'? xchi viň.
Ix tac'vixi Jehová chi' icha tic:
—A yuj eb' 20 chi', maň ol in satel-laj jun choňab' chi', xchi.
32 Ix yalanxi viňaj Abraham chi':
—Ac'val nivanc'olal d'ayin ach Vajalil, mocab' cot oval d'ayin, axoňej junel tic tzin
tevi d'ayach, maňxa tas ol vala': ¿Tas tzutej, q'uinaloc tato axoňej lajuňvaňoc eb' vach'
sb'eyb'al tz'ilchaj uuj? xchi viň.
Ix yalanxi Jehová chi' icha tic:
—Q'uinaloc ay lajuňvaňoc eb' vach' sb'eyb'al, maň ol in satel-laj jun choňab' chi', xchi.
33 Axo ix lajvi slolon eb' chi', ix b'at Jehová, ix smeltzajcan viňaj Abraham chi' d'a
smantiado.

19

Ix satel Sodoma yed' Gomorra yuj Dios

1 Ayic vanxo sq'uic'b'i ix c'och chavañ eb' ángel chi' d'a choñab' Sodoma. A viñaj Lot
c'ojanec' viñ d'a spuertail choñab' chi'. Ix yilan viñ to van sja eb', ix q'ue vaan viñ b'at
schacot eb'. Ix em ñojnaj viñ d'a yichañ eb'. 2 Ix yalan viñ:
—Ex mamin, tzin tevi d'ayex, coyec ved' d'a in pat. Ay a a' b'aj ol e b'iquel eyoc, ay pax
b'aj vach' ol ex can d'a jun ac'val tic, axo q'uic'an spet ex b'ati, xchi viñ d'a eb'.
Ix tac'vi eb' icha tic:
—Yuj val dios d'ayach, palta a oñ tic ol oñ can d'a calle tic, a tic ol oñ vayoc, xchi eb'.
3 Palta ix och val tean viñaj Lot chi' d'a eb', masanto ix b'at eb' d'a spat viñ chi'. Axo ix
c'och eb', ix sb'oan ixim pan viñ malaj yich sva eb', ix va eb' sic'lab'il.
4 Ayic mantzac vay eb', ix c'och masanil eb' viñ vinac cajan chi' ta', ix oymaj eb' viñ d'a
spatictac spat viñaj Lot chi'. 5 Ix och ijan eb' viñ yavajoch d'a viñaj Lot chi', ix yalan eb'
viñ icha tic:
—¿B'ajtil ayec' juntzañ eb' viñ vinac ix jacan d'a a pat tic d'a jun ac'val tic? Iq'uelta eb'
viñ d'ayoñ yic squixtej eb', xchi eb' viñ.
6 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel viñaj Lot chi', ix elta viñ yil eb' viñ. Vach' ix yutej viñ
smacancanelta te' puerta chi' d'a spatic. 7 Ix yalan viñ:
—Ex vetanimail, tzin tevi d'ayex to mañ e c'ulej jun chucal chi'. 8 Ay chavañ eb' ix visil
cob'estac, mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic eb' ix, syal vic'anelta eb' ix d'ayex yic tze c'ulej
icha e gana chi' yed' eb' ix. Palta a yed' eb' viñ tic, max yal-laj, yujto toñej ix jacan eb' viñ
d'a in pat tic, xchi viñ d'a eb' viñ.
9 Ix yalan eb' viñ:
—Mañ ac'och a b'a, elañ d'a quichañ. A ach tic ch'oc choñab'il ach, ¿tom a ach ijan
tzala'? A ticnaic ec'b'al ol ach quixtej d'a yichañ eb' viñ, xchi eb' viñ.
Ix och ijan eb' viñ yecanel viñaj Lot chi' yic sc'och eb' viñ d'a te' puerta chi', yic
smac'anpoj te' eb' snaani. 10 Palta a chavañ eb' ángel chi', ix yaq'uelta sc'ab' eb'
yic tz'ic'jioch viñaj Lot chi' yuj eb' d'a yol pat chi', ix smacanelta te' puerta chi' eb'.
11 Ix yac'an q'uic'yatax eb' anima ayec' d'a patic pat chi' eb', eb' icham vinac yed' eb'
quelemtac, ix te c'unb'i eb' sayanec' sti' te' pat chi'. 12 Ix lajvi chi', ix yalan eb' chavañ chi'
d'a viñaj Lot:
—Tato ayto eb' ay uj a b'a yed'oc d'a tic, eb' viñ uninal, eb' ix isil, eb' a ñi', ma eb' a
c'ab'oc, iq'uel eb' d'a tic. 13 Yujto ol co satel jun choñab' tic. Yujto ix te' q'uec'och schucal
eb' d'a yichañ Jehová, yuj chi' oñ scheccoti yic tzul co satel juntzañ anima tic, xchi eb'
ángel chi'.
14 Yuj chi', ix b'at viñaj Lot chi' yal d'a eb' viñ d'iñan yic'lan sb'a yed' eb' ix yisil chi', ix
yalan viñ:
—Pilec eyip, coñ elec, yujto a jun choñab' tic ol satel yuj Jehová, xchi viñ d'a eb'.
Palta maj schalaj yab' eb' tas ix yal viñaj Lot chi'. Toñej spuchan viñ snaan eb'. 15 Palta
axo yic vanxo sacb'i, ix yalan eb' ángel chi' d'a viñaj Lot chi':
—Pil ip tato max yal a c'ol tzach satel yed' jun choñab' tic. Ic'b'at ix etb'eyum tic yed'
eb' ix isil tic schavañil, xchi eb' d'a viñ.
16 Palta a viñaj Lot chi', max spil-laj yip viñ yeli. Yuj chi' a eb' ángel chi' ix quetzan sc'ab'
eb' schañvañil, yic tz'ic'jiel eb', yujto tz'oc' sc'ol Jehová d'a eb'. Icha chi' ix aj yic'jiel viñaj
Lot yed' ix yetb'eyum yed' eb' ix yisil d'a yol choñab' chi'. 17 Ayic toxo ix el eb' d'a stiel
choñab' chi', ix yalan junoc eb' ángel chi' d'a eb':
—Yelc'olal tzex b'ati, mañ ex meltzajcot q'uelan d'a e patic. Mañ ex och vaan e b'ey d'a
jun ac'lic tic, q'ueañec d'a jolomtac vitz, tato max yal e c'ol tzex sateli, xchi d'a eb'.
18 Ix tac'vi viñaj Lot chi':
—Maay mamin, yuj val dios d'ayex. 19 Te nivanxo e vach'c'olal ix e ch'ox d'ayin, ina ix in
eyiq'uelta yic max in chami. Palta max yal-laj in b'atcan d'a jolomtac vitz chi', tecan tzin
yamchajc'och yuj jun yaelal chi', tzin chami. 20 A d'a slac'anil tic ay jun yune' choñab',

tzam yal in b'atcan d'ay. ¿Tom max yala' tzin e chab'at ta' yic tzin col in b'a? Val yel yuneñej jun choñab' chi', xchi viñaj Lot chi'.

21 Ix yalan jun ángel chi':

—Toxo ix vab'i, yic'ocab' icha tzal chi'. Mañ ol in satel jun choñab' ix al chi'. 22 Elañchamel e b'ati, yujto malaj tas syal in b'oani ta maxto ex c'och ta', xchi jun ángel chi'.

Yuj chi' Zoar19.22 ix sb'iejcan jun choñab' chi'.

23 Ayic van sjavi c'u ix c'och viñaj Lot chi' d'a jun choñab' chi'. 24 Ix lajvi chi' ix yac'ancot c'ac' Jehová yed' azufre d'a satchaañ d'a yib'añ choñab' Sodoma yed' Gomorra chi'. 25 Ix satel juntzañ choñab' chi' yed' masanil eb' cajan d'ay yed' masanil jun nivan ac'lic chi' yed' tas sq'uib' d'ay. 26 A ix yetb'eyum viñaj Lot chi', najat tzac'anto scot ix, ix meltzajxicanb'at q'uelan ix d'a spatic. Ata' ix ochcan ix atz'amil.

27 Axo d'a yevial slolon viñaj Abraham yed' Jehová, d'a q'uiñib'alil, ix b'at viñ b'aj lolon eb' chi'. 28 Axo ix yilan viñ to a Sodoma yed' Gomorra yed' masanil jun ac'lic chi', b'acaquixoñej sq'ue stab'il icha sq'ue stab'il junoc nivan horno. 29 Ayic ix satjiel juntzañ choñab' chi' yuj Dios d'a jun nivan ac'lic b'aj ix ec' cajan viñaj Lot chi', ix snaancot Dios tas ix sc'an viñaj Abraham, yuj chi' ix colchaj viñaj Lot chi' d'a scal jun nivan yaelal chi'.

A yiñtilal eb' moabita yed' eb' amonita

30 Ix lajvi chi', ix xiv viñaj Lot scajnaj d'a choñab' Zoar chi', yuj chi' ix q'uecan viñ d'a jolomtac vitz yed' eb' ix yisil schavañil, ix cajnaj eb' d'a yol jun q'uen ñaq'ueen. 31 Ay jun c'ual ix yal ix b'ab'el ix d'a ix snulej:

—A viñ co mam tic, te ichamxo viñ, malaj junoc vinac d'a jun lugar tic syal quic'lan co b'a yed'oc icha sb'eyb'al eb' anima. 32 Yuj chi' cac' yuc' añ viñ co mam tic, yic ol oñ vay yed' viñ, yic vach' ol can yiñtilal viñ qued'oc, xchi ix.

33 A d'a jun ac'val chi', ix yac' añ eb' ix yuc' viñ, ix q'ue añ d'a sjolom viñ. Yuj chi' a ix b'ab'el ix, ix vay yed' viñ. Maj yab' viñ janic' ix vay ix yed'oc, maj yab'pax viñ janic' ix q'uexvan ix d'a stz'ey. 34 Axo d'a junxo c'u ix yalan ix b'ab'el chi' d'a ix snulej chi':

—A q'uiq'ui d'ac'val ix in vay yed' viñ co mam tic, axo ticnaic cac'xi añ yuc' viñ yic vach' tzach vay yed' viñ yic ol can yiñtilal viñ qued' co chavañil, xchi ix. 35 Yuj chi' d'a jun ac'val chi', ix yac'anxi añ eb' ix yuc' viñ smam chi', axo ix schab'il chi' ix vay yed' viñ. Palta a viñaj Lot chi', maj yab' viñ janic' ix vay ix yed'oc, maj yab'pax viñ janic' ix q'uexvan ix. 36 Icha chi' ix aj yochcan eb' ix yisil viñ chi' schavañil yab'ixal yuuj. 37 A ix b'ab'el, ix alji yune' ix, Moab ix yac' ix sb'iej, aton viñ aycan yiñtilal eb' moabita ticnaic. 38 Ix aljipax yune' ix schab'il chi', Ben-ammi, ix yac' ix sb'iej, aton viñ aycan yiñtilal eb' amonita ticnaic.

20

A viñaj Abraham yed' viñaj Abimelec

1 Ix el viñaj Abraham chi' d'a yol yic viñaj Mamre, ix b'atcan cajan viñ d'a yol yic Neguev d'a jun choñab' scuch Gerar. A d'a scal Cades yed' Shur, ata' ay Gerar chi'. 2 Ayic ayec' viñ ta', ix yal viñ to mañ yetb'eyumoc ix Sara viñ, yanab' ix viñ yalani. A viñaj Abimelec sreyal Gerar chi', ix schec viñ ic'chajcot ix Sara chi' yic tz'och ix yetb'eyumoc yalani. 3 Ay jun ac'val, ix lolon Dios d'a viñ rey chi' d'a svayich icha tic: Ol ach chamoc, yujto a ix ix, ix ic'cot etb'eyumoc alani, ay yetb'eyum ix, xchi d'a viñ.

4 Palta manto vaylaj viñ yed' ix Sara chi', yuj chi' ix yalan viñ: Mamin, malaj in mul, ¿tom tzin a satel yed' in choñab' tic? 5 Yujto a viñaj Abraham chi' ix alan d'ayin to yanab' ix viñ. Ix yalanpax ix d'ayin: In nulej viñ, xchi ix. A in tic ix in c'ulej d'a smasanil in c'ool, mañoc chucal naan vuuj, xchi viñ rey chi'.

19.22 **19:22** A Zoar syalelc'ochi "Yuneñej".

6 Ix tac'vi Dios d'a viñ: Vojtac to ix a c'ulej jun tic d'a stojolal, yuj chi' maj in cha a yam
ix, yic vach' max och a mul d'ayin. 7 A ticnaic, ac' meltzaj ix d'a viñ yetb'eyum chi', yujto
in checab' yaj viñ. Syal slesalvi viñ uuj yic max ach chami. Palta tato max ac' meltzaj ix
jun, val yel ol ach chamoc, ol champax jantac eb' cajan ed'oc, xchi Dios d'a viñ.
8 Axo ix q'uiñib'i, ix q'ue vaan viñ rey chi', ix yavtancot masanil eb' schecab' viñ, ix
yalan viñ d'a eb' tas ix svayichej chi'. Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te xiv eb'. 9 Ix lajvi chi'
ix schecan viñ rey chi' avtaj viñaj Abraham chi', ix yalan viñ:
—¿Tas yuj icha tic ix in utej? ¿Tas in mul d'ayach, yuj chi' ijan tzic'cot jun nivan mul tic
d'a vib'añ yed' d'a yib'añ jantac eb' in choñab' tic? Mañ vach'oc ix in utej. 10 ¿Tas ix a na'
yuj chi' icha tic ix a c'ulej? xchi viñ rey chi'.
11 Ix tac'vi viñaj Abraham chi' d'a viñ:
—A in naani to a d'a jun lugar tic malaj mach xiv d'a Dios. Q'uinaloc ay mach tzin
mac'ancham yuj ix vetb'eyum tic in naani. 12 Val yel vanab' ix, yisil ix viñ in mam, palta
ch'oc snun ix, yuj chi' ix yal vic'lan in b'a yed' ix. 13 Ayic ix yalan Dios to tzin el d'a spat
viñ in mam, ix in c'anan pavor d'a ix to sch'ox svach'c'olal ix d'ayin, yuj chi' yalñej b'aj
tzoñ eq'ui, syal ix to vanab' ix, xchi viñaj Abraham chi'.
14 Ix yac'anxi meltzaj ix Sara chi' viñ d'a viñaj Abraham chi'. Ix ac'jipax noc' calnel,
noc' vacax, eb' viñ checab' yed' eb' ix checab' d'a viñ yuj viñ rey chi'. 15 Ix yalanxi viñ rey
chi' d'a viñ:
—Ina in macb'en tic, syal a sic'lani b'ajtil syal a cajnaji, xchi viñ rey chi' d'a viñ.
16 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a ix Sara:
—Ix vac' mil siclo q'uen plata d'a viñ a nulej tic, yic tz'och spacoc d'ayach, yic sco
ch'oxaneli to malaj a mul ix ochi, yic vach' malaj mach syal yalan chucal d'a a patic,
xchi viñ d'a ix.
17 Ix lajvi chi' ix lesalvi viñaj Abraham chi' d'a Dios yuj viñaj Abimelec chi'. Yuj chi'
ix yic'xiel scatab' Dios chi' d'a yib'añ viñ yed' ix yetb'eyum yed' eb' ix schecab' viñ, yic
tz'aljixi yune' eb' ix. 18 Yujto yujñej ix Sara chi', mañxa junoc eb' ix ayec' d'a spat viñaj
Abimelec chi' ixto unevi junoc tiempoal yuj Jehová.

21

Yaljub'al viñaj Isaac

1 Icha ix aj yalan Jehová Dios d'a ix Sara to ol aljoc junoc yune' ix, icha chi' ix aj
yelc'ochi. 2 Ix scuchoch yune' ix, ix alji ayic te icham vinacxo viñaj Abraham chi'. Ix
alji jun svinac unin ix, icha val stiempoal alb'ilcan yuj Dios. 3 Isaac ix sb'iej yuj viñaj
Abraham chi'. 4 Yucub'ixial yalji viñ unin chi', ix ac'jioch yechel strato Dios d'a snivanil
viñ yuj viñaj Abraham chi' icha yaj yalan Dios d'a viñ. 5 Cien ab'ilxo sq'uinal viñaj
Abraham chi' ayic ix alji viñaj Isaac. 6 Ix yalan ix Sara icha tic: Ix in yac' tzevaj co Mam
Dios. Masanil eb' tz'ab'ani to ay vune', ol tzevajpax eb' ved'oc. 7 ¿Toc ay eb' anima ix alan
d'a viñaj Abraham, tato olto vac' chunoc unin? Palta ixto alji vune' yed' viñ vach'chom
icham vinacxo viñ, xchi ix Sara chi'.

Ix pechjielta ix Agar yed' viñaj Ismael

8 Ix q'uib' viñaj Isaac, ix el viñ d'a yim, yuj chi' ix yac'och jun nivan q'uiñ viñaj
Abraham chi'. 9 Axo ix yilan ix Sara to a jun yuninal viñaj Abraham yed' ix Agar, ix
aj Egipto, sb'uchvaj d'a viñaj Isaac chi'. 10 Yuj chi' ix ac'ji sc'ol viñaj Abraham yuj ix Sara
chi', ix yalan ix: Pechb'at ix criada tic yed' viñ yune' tic, yujto malaj in gana ol yic' yic viñ
d'a tastac ol ac'can d'a viñ vune' aj Isaac tic, xchi ix.
11 A jun lolonel tic te ya ix och d'a viñaj Abraham chi', yujto yuninal pax viñaj Ismael
chi' viñ. 12 Axo Dios ix alan d'a viñ: Mañ ach cus yuj viñ unin tic yed' pax ix a criada tic.
C'anab'ajejñej tas syal ix Sara chi', yujto a d'a viñaj Isaac tic ol b'eyñejb'at jantac iñtilal,

icha ix aj valan d'ayach. 13 A pax viñ yune' ix criada chi' jun, a in ol in b'o jun nivan nación d'a yiñtilal viñ yujto uninal pax viñ, xchi Dios.
14 Axo d'a junxo c'u te ac'valto, ix yic'ancot vael viñaj Abraham chi' yed' jun noc' tz'uum yed'tal a' b'ud'an, ix yac'an viñ scuch ix Agar chi', ix ac'jipax viñ yune' ix d'a yol sc'ab', ix tac'ajb'at eb' yuj viñ. Ix b'at ix, ix satb'eyec' ix d'a jun tz'inan luum d'a yol yic Beerseba. 15 Ayic ix lajvi a a' d'a yol noc' tz'um chi', ix yactancan viñ yune' ix chi' d'a yich jun te' yune' te'. 16 Najattac ix b'at ix, ix em c'ojan ix, yic vach' max yil ix scham viñ yune' chi' snaani. Ayic ix em c'ojan ix chi', ix q'ue sjaj viñ yoq'ui.
17 Ix yab'an Dios yoc' viñ, ato d'a satchaañ ix lolonemta yángel Dios d'a ix Agar chi', ix yalani: Ach Agar, ¿tas tzach ic'ani? Mañ ach xivoc, a Dios toxo ix ab'an yel yav viñ une' chi' yoc' b'aj ix actejcan chi'. 18 Ixic b'at il viñ, tzic'anq'ue van viñ, tza montan viñ, yujto a yed' yiñtilal viñ ol in b'o jun nivan nación, xchi.
19 Axo Dios ix ac'an yil jun sjaj a a' ix Agar chi', ix b'at ix, ix yac'an b'ud'joc noc' tz'uum chi' ix d'a a', ix yac'an a' ix yuc' viñ yune' chi'. 20-21 A Dios ix och yed' viñaj Ismael chi', ix q'uib' viñ. Ix canñej viñ d'a jun tz'inan lum d'a yol yic Parán. Te julum noc' ix aj viñ. Axo ix snun viñ ix sayan jun ix aj Egipto yic'a'.

A strato viñaj Abraham yed' viñaj Abimelec

22 A d'a jun tiempoal chi', ix javi viñaj Abimelec d'a viñaj Abraham, ajun viñaj Ficol yajal yaj d'a eb' soldado yed' viñ. Ix yalan viñaj Abimelec d'a viñaj Abraham chi' icha tic:
—Ix quila' to a Dios ayñejoch ed'oc d'a masanil tas tza c'ulej. 23 Yuj chi' ac' a ti' d'ayin d'a yichañ Dios d'a jun lugar tic, to mañ ol ac' chucal d'ayin, d'a eb' vuninal yed' pax d'a eb' viñtilal. Tzac'an a ti' to vach'ñej ol utej a b'a d'ayin, icha ix vutej in b'a d'ayach. Icha pax chi' ol utej a b'a d'a eb' anima cajan d'a jun choñab' b'aj janac ach cajan tic, xchi viñ.
24 Ix tac'vi viñaj Abraham chi':
—Svac' in ti'.
25 Palta ay jun a' uc'b'ila' in chec joychajnac ix yiq'uec' eb' viñ a checab', xchi viñ d'a viñ. 26 Ix tac'vixi viñaj Abimelec chi':
—Val yel mañ vojtacoc tas yaj jun chi', malaj tas tzal d'ayin, ato ticnaic svab'i. Mach am ix c'ulan jun chi', xchi viñ.
27 Yuj chi' ix yic'ancot noc' calnel viñaj Abraham chi' yed' noc' vacax, ix yac'an noc' viñ d'a viñaj Abimelec chi'. A d'a jun c'u chi' ix sb'ocan jun strato eb' chi' schavañil. 28 A viñaj Abraham chi' ix yiq'uelta ucvañ noc' cob'estac calnel viñ d'a scal noc' scalnel. 29 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Abimelec chi':
—¿Tas yuj tziq'uelta noc' calnel chi'? xchi viñ.
30 Ix yalan viñaj Abraham chi' icha tic:
—Cha noc' d'ayin, a noc' sch'oxani to a in in joynac jun a' uc'b'ila' tic, xchi viñ.
31 Yuj chi' Beerseba21.31 ix sb'iejcan jun lugar chi', yujto ata' ix yac'can sti' eb' d'ay junjun.
32 Icha chi' ix aj sb'oancan jun strato eb' d'a Beerseba chi'. Ix lajvi chi' ix meltzaj viñaj Abimelec yed' viñaj Ficol d'a schoñab', aton schoñab' eb' filisteo. 33 A d'a Beerseba chi', ix yavej jun te te' viñaj Abraham scuch tamarisco. A d'a Beerseba chi' ix yal sb'a viñ d'a Jehová, aton Dios ayñejec' d'a junelñej. 34 Najtil ec'nac viñ d'a smacb'en eb' filisteo chi'.

22

Ix ac'ji proval viñaj Abraham yuj Dios

1 Ix lajvi yec' jun tiempoal, ix ac'ji proval viñaj Abraham yuj Dios, ix avtaj viñ, ix tac'vi viñ icha tic:

21.31 **21:31** Beerseba syalelc'ochi "uc'b'ila' b'aj ix yac' sti'" mato "uc'b'ila' yic ucvañ noc' noc'".

—Ina vajec' tic Mamin, xchi viñ.
2 Ix yalan Dios d'a viñ icha tic:
—Ic'b'at viñaj Isaac jun pitañ uninal te xajan uuj, tzach b'at d'a lum Moriah. Ayic tzach c'och d'a sjolom lum tzalan ol in ch'ox d'ayach, ata' ol a ñustz'a viñ silab'il d'ayin, xchi Dios.
3 Axo d'a junxo c'u, te ac'valto ix q'ue vaan viñaj Abraham chi'. Ix yac'anoch stz'um noc' sb'uru viñ, ix xican te' sc'atzitzal jun silab' chi' viñ. Ix yic'anb'at viñaj Isaac yuninal yed' chavañ eb' schecab', ix b'at viñ yed' eb' d'a jun lugar ix yal Dios chi'. 4 Axo d'a schab'jial, najatto ix yilb'at lum tzalan chi' viñ. 5 Ix yalan viñ d'a eb' schecab' chi':
—Canañec d'a tic yed' noc' b'uru tic, a inxo yed' viñ vuninal tic, ol oñ b'at d'a chi', yic scaq'uem co b'a d'a co Mam Dios. Slajvi chi', ol oñ jax d'ayex, xchi viñ d'a eb'.
6 Ix lajvi chi' ix yac'an te' c'atzitz chi' viñ scuch viñaj Isaac chi', ix yic'anb'at scuchilub' viñ yed' sc'ac', ix b'at eb' schavañil. 7 Quenanto val sb'at eb', ix yalan viñaj Isaac chi' d'a viñ smam chi' icha tic:
—Mamin, xchi viñ.
—¿Tas xchi vuninal? xchi viñaj Abraham chi'.
—Ina qued'nac co c'atzitz yed' co c'ac', ¿b'aj ay pax noc' calnel ol och silab'il chi'? xchi viñ.
8 —Ach vuninal, a Dios ol ac'an noc', xchi viñ.
Ix b'eyñejb'at eb'. 9 Axo ix c'och eb' b'aj ix yal Dios chi', ix sb'oan jun altar viñaj Abraham chi', ix sb'oanq'ue te' c'atzitz chi' viñ d'a yib'añ. Ix lajvi chi' ix tzuyan viñ yuninal viñ chi', ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ te' c'atzitz chi'. 10 Ix yic'ancot q'uen cuchilub' chi' viñ yic smilancham yuninal viñ chi' silab'il. 11 Axo yángel Jehová ix avajemta d'a satchaañ icha tic:
—Abraham, Abraham, xchi.
—¿Tas xchi Mamin? xchi viñ.
12 Ix yalan jun ángel chi':
—Mañ ac'och a c'ab' a milancham viñ uninal chi'. Ix vojtaquejeli to ay velc'och d'a yol a sat, yujto maj a tenec' ac'an jun pitañ uninal chi' d'ayin, xchi yángel Jehová chi'.
13 Ix b'at q'uelnaj viñaj Abraham chi' d'a spatic, ix yilan viñ ayec' jun noc' ch'ac calnel sud'ancan sch'ac d'a scal jun te' q'uiix. Ix b'at lemnaj viñ yic'cot noc', ix sñusan noc' viñ silab'il sq'uexuloc viñ yuninal chi'. 14 Ix yac'ancan sb'i jun lugar chi' viñ: A Jehová tz'ac'an tas tz'och cuuj. Yuj chi' syalñej eb' anima icha tic: A d'a lum vitz a Jehová tz'ac'an tas tz'och cuuj, xchi eb'.
15 Ix yalanxiemta yángel Jehová chi' d'a viñ:
16 —A in ton Jehová in svala': Yujto ix a c'anab'ajej a c'ulan jun tic, maj a tenec' ac'an jun pitañ uninal d'ayin, yuj chi' svac' in ti', 17 d'a val yel ol vac' in vach'c'olal d'a ib'añ. Ol vac' q'uib' sb'isul iñtilal, icha q'uen c'anal d'a satchaañ, ma icha pax yarenail sti' a' mar. Añejtona' pax eb' iñtilal ol yac' ganar eb' ayoch ajc'olal d'a eb'. 18 Yujto ix a c'anab'ajej tas ix vala', yuj chi' masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic ol scha in vach'c'olal yuj eb' iñtilal, xchi d'a viñ.
19 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Abraham chi' yed' viñ yuninal b'aj aycan chavañ eb' schecab', junxoñej ix aj smeltzaj eb' d'a Beerseba chi', ata' ix cajnajcan eb'.

Eb' yiñtilal viñaj Nacor

20 Ayic ix ec' jun tiempo, ix yab'an specal viñaj Abraham chi' to ayxo yuninal viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Nacor yed' ix Milca. 21 A viñ sb'ab'el unin eb', Uz sb'i viñ. A viñ schab'il Buz sb'i viñ, axo viñ yoxil Kemuel sb'i viñ, aton viñ smam yichamcan eb' Aram. 22 Ix aljipax viñaj Quesed, viñaj Hazo, viñaj Pildas, viñaj Jidlaf yed' viñaj Betuel. 23 Aton vajxacvañ eb' viñ tic yune' ix Milca yed' viñaj Nacor chi'. A viñaj Betuel chi', aton viñ smam ix Rebeca.

24 Ay juntzaňxo eb' yuninal viňaj Nacor yed' junxo ix yetb'eyum scuch Reúma, aton
viňaj Teba, viňaj Gaham, viňaj Tahas yed' viňaj Maaca.

23

A schamel ix Sara

1 A ix Sara 127 ab'il sq'uinal ix, 2 ayic ix cham ix d'a choňab' Quiriat-arba, aton Hebrón
d'a yol yic Canaán. Ix te oc' viňaj Abraham yuj schamel ix Sara chi', ix ochcan viň d'a
cusc'olal yuj ix. 3 Ix can snivanil ix yetb'eyum viň chi', ix b'at viň d'a eb' hitita cajan d'a
jun lugar chi', ix yalan viň d'a eb' icha tic:
4 —Vach'chom ch'oc choňab'il vajec' d'a e cal, palta elocab' d'a e c'ol tze choň jab'oc in
luum b'aj tzin muc snivanil ix vetb'eyum chi', xchi viň d'a eb'.
5 Ix tac'vi eb' d'a viň:
6 —Mamin, ab' tas ol cal d'ayach, a ach tic te nivan elc'och d'a co cal tic, yuj chi' syal a
mucan a chamnac chi' b'aj te vach' d'a co campusante. Malaj junoc oň max co cha a muc
snivanil ix etb'eyum chi' d'a q'uen q'ueen joyb'ilel yool, xchi eb' d'a viň.
7 Axo viňaj Abraham chi', ix q'ue liňan viň, ix em ňojnaj viň yic sch'oxan viň to ay
yelc'och eb' viň d'a sat viň. 8 Ix yalan viň:
—Tato yel tz'el d'a e c'ol tzin muc snivanil ix vetb'eyum chi' d'a tic, alec d'a viňaj Efrón,
yuninal viňaj Zohar 9 to schoň q'uen ňaq'ueen viň d'ayin d'a Macpela d'a stitac sluum
viň. Ol in tup d'a viň icha stojol yic sviquejcan jun lugar chi' b'aj tzin muc in chamnac
d'a e cal, xchi viňaj Abraham chi'.
10 Ayec' viňaj Efrón hitita chi' d'a scal eb'. Ix tac'vi viň. Te chaaň ix yal viň yic vach'
syab' masanil eb' yetchoňab' molanec' chi' yed' eb' tz'och d'a yol choňab' chi'. Ix yalan
viň:
11 —Maay mamin, sval d'ayach to a jun ňaq'ueen yed' lum luum chi' toňej tzin siej
d'ayach. Testigo tz'ajcan eb' vetchoňab' tic to toňej tzin siej jun lum chi' d'ayach. Muc ix
etb'eyum chi' ta', xchi viň. 12 Yuj chi' ix emxi ňojnaj viňaj Abraham chi' d'a yichaň eb'
ayec' chi', 13 ix yalan viň d'a viňaj Efrón d'a yichaň eb' smasanil:
—Ab' val tas sval d'ayach to tza cha stojol luum, ichato chi' ol in mucan ix vetb'eyum
chi' ta', xchi viň.
14 Ix tac'vi viňaj Efrón chi':
15 —Ab' jun mamin, 400 siclo q'uen plata stojol luum. Yujto a ach, svac' lum d'ayach
icha jun stojol chi', toxoňej b'at a muc ix, xchi viň.
16 Ix scha sc'ol stojol lum chi' viňaj Abraham icha ix yal viň d'a yichaň masanil eb' viň
hitita chi'. Ix stupan lum viň icha ix aj strato eb' chi'. 17 Icha chi' ix aj yochcan lum sluum
viňaj Efrón chi' yicoc viňaj Abraham chi', lum Macpela d'a slac'anil lum yic viňaj Mamre,
b'aj ay q'uen ňaq'ueen yed' te te'. Ix yiquejcan masanil juntzaň chi' viň. 18 Ix yiquejcan
lum viňaj Abraham chi' d'a yichaň masanil eb' viň hitita molanec' ta'. Masanil eb' tz'och
d'a spuertail choňab' chi', testigo pax ix ajcan eb' d'a jun trato chi'.
19 Ix lajvi chi', ix smucancan ix yetb'eyum viň chi' d'a q'uen ňaq'ueen d'a lum Macpela
chi', d'a slac'anil slum viňaj Mamre d'a Hebrón d'a yol yic Canaán. 20 Icha chi' ix aj
schoňancanel slum eb' viň hitita yed' q'uen olan q'ueen d'a viňaj Abraham b'aj smuc
schamnac.

24

Ix saychaj ix yetb'eyum viňaj Isaac

1 Te icham vinacxo viňaj Abraham, axo Jehová ix yac' svach'c'olal d'a yib'aň viň yed'
d'a yib'aň masanil tas ay d'a viň. 2 Ay jun schecab' viň te ichamxo, sat yaj d'a juntzaňxo
eb' schecab', ayoch yilumaloc masanil tastac ay d'a viň. Ay jun c'ual ix avtaj viň yuj viňaj
Abraham chi', ix yalan viň:

—Ac'och a c'ab' d'a yalañ in xub' tic, 3 tzac'an a ti' d'a yichañ Jehová Dios yajal satchaañ
yed' yolyib'añq'uinal tic, to mañ ol a saylaj ix yetb'eyum viñ vuninal d'a scal eb' aj
Canaán, b'aj cajan oñ tic, 4 palta d'a in choñab' tzach b'ati, b'at a say junoc ix yetb'eyum
viñ d'a scal eb' in c'ab' voc, xchi viñ d'a viñ.
5 Ix tac'vi viñ schecab' viñ chi':
—Q'uinaloc max stac'cot sb'a ix ved'oc, ¿tas svutej? ¿Yovalil am svic'b'at viñ b'aj cotnac
ach chi'? xchi viñ schecab' chi'.
6 Ix tac'vi viñaj Abraham chi':
—Maay, mañ ic'b'at viñ. 7 A Jehová sDiosal satchañ ix in ic'anelta b'aj ay spat in mam
yed' d'a in choñab' b'aj ec'nac in. Ix yac'an sti' d'ayin yac'an jun lum tic d'a viñtilal.
Añeja', a' ol checanb'at yángel ed'oc, yic vach' tzic'cot ix yetb'eyum viñ vuninal tic ta'.
8 Palta tato max yal sc'ol ix scot ed'oc jun, colan tzach ajcan d'a jun co trato scac' tic.
Palta junelñej max yal-laj ic'anb'at viñ vunin tic ta', xchi viñ d'a viñ.
9 Ix lajvi chi', ix yac'anoch sc'ab' jun viñ checab' chi' d'a yalañ xub' viñaj Abraham chi',
ix yac'an sti' viñ to ol sc'anab'ajej viñ masanil tas ix yal viñ spatrón chi'. 10 Ix lajvi chi',
ix sic'anelta juntzañ silab' viñ d'a scal masanil tastac ay d'a viñ spatrón chi', juntzañ te
vach'. Ix yic'anb'at lajuñvañ noc' camello viñ scuchumaloc, ix b'at viñ d'a choñab' b'aj
ec'nac viñaj Nacor chamnac, d'a yol yic Mesopotamia.
11 Ayic ix c'och viñ checab' d'a stiel choñab' chi', yic vanxo sq'uic'b'i, ix yic' yip viñ
yed' noc' camello d'a sti' jun a' uc'b'ila'. A d'a jun hora chi' tz'ec' eb' ix cob'estac yic' yaal.
12 D'a jun rato chi', ix och ijan viñ slesalvi d'a Dios d'a spixan icha tic: Mamin Jehová, ach
co Diosal yed' viñaj Abraham in patrón, tzin c'an d'ayach to vach'ocab' tz'elc'och jun in
checnab'il tic, tza ch'oxan a vach'c'olal d'a viñ in patrón chi'. 13 Tic tzin can d'a sti' jun a'
uc'b'ila' tic, yacb'an sja eb' ix cob'estac aj choñab' tic ul yic' yaal. 14 Elocab' d'a a c'ol to
a junoc ix cob'es ol ja yic' yaal, ol val d'a ix icha tic: Tzin tevi d'ayach, iq'uemta a ch'ub'
chi', tzac'an jab'oc a'al chi' vuc'u', xin cham d'a ix. Axo ol yalan ix: Uc' a', ol vac'anpax a'
yuc' noc' a camello tic, xcham ix, aocab' ix chi' tza siq'ueli yic tz'och yetb'eyumoc viñaj
Isaac a checab'. Icha chi' ol aj snachajel vuuj to ay a vach'c'olal d'a viñ in patrón, xchi viñ
checab' chi' d'a slesal.
15 Manto lajvilaj slesalvi viñ, ix yilan viñ scot jun ix cob'es, ayq'ue sch'ub' ix d'a sjolom
sjeñjab', aton ix Rebeca yisil viñaj Betuel. A viñaj Betuel chi' yunecan viñ ix Milca yed'
viñaj Nacor, viñ yuc'tac viñaj Abraham. 16 A ix Rebeca chi' te vach' yilji ix, cob'es ton val
ix, mantalaj junoc vinac sc'uman ix. Ix em ix b'aj ay a' uc'b'ila' chi' yic syic'q'ueta a' yaal
ix, ix yac'an b'ud'joc sch'ub' ix chi'. Ayic van spax ix, 17 ix b'at lemnaj viñ checab' chi'
stzac'vej ix, ix yalan viñ d'a ix icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, ac' vuc' jab'oc a'al d'a yol a ch'ub' chi', xchi viñ d'a ix.
18 —Uq'uej a' mamin, xchi ix.
Elañchamel ix yaq'uem sch'ub' ix chi', ix yac'an a' ix yuq'uej viñ. 19 Ix lajvi yuc'an a'
viñ, ix yalan ix icha tic:
—Syalpax vic'anq'ueta a' yuc' noc' a camello tic, ato syala' jantac syuc' noc', xchi ix.
20 Elañchamel ix sequem a' ix d'a yol jucub' b'aj syuc'taxon a' noc' noc'. Tzijtum el ix
yac' ix yic'anq'ueta a' masanto ix yuc' a' noc' smasanil. 21 Axo viñ checab' chi' jun, toñej ix
och q'uelan viñ d'a ix. Malaj tas ix yal viñ, añej to sna viñ yic syojtaquejeli tas van sc'ulan
Jehová yic vach' tz'elc'och jun schecnab'il chi'. 22 Axo ix lajvi yuc'an a' noc' camello chi',
ix yic'anq'ueta jun q'uen oro viñ icha uchiquin, nañal siclo yalil, ix yac'anoch viñ d'a sñi'
ix, ix yac'anpax chab' q'uen brazalete viñ d'a ix, nab'a oro q'ueen, ec'b'al 10 siclo yalil
q'ueen. 23 Ix yalan viñ:
—Tzin tevi d'ayach to tzal d'ayin mach ayach yico', talaj colan tzoñ vaycan d'a spat viñ
a mam chi' d'a jun ac'val tic, xchi viñ d'a ix.
24 Ix yalan ix:

—Yisil in viñaj Betuel, yuninal viñaj Nacor yed' ix Milca. 25 A d'a co pat colan tzex vayi.
Ay pax tas ol sva noc' a camello tic, xchi ix.
26 Ix yab'an viñ checab' chi', ix em cumnaj viñ, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Jehová, ix
yac'an yuj diosal viñ d'ay. 27 Ix yalan viñ: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal
yed' viñaj Abraham in patrón. Yelton val ayñejoch Jehová yed' viñ, ayñej svach'c'olal d'a
viñ, yuj chi' ix in scuchb'ej d'a yoltac b'e tic masanto d'a scal eb' sc'ab'yoc viñ in patrón
chi', xchi viñ.
28 Axo ix Rebeca ix b'at lemnaj ix d'a spat snun, yic syalan masanil tas ix yal viñ checab'
chi' d'ay. 29 Ay jun viñ snulej ix scuch Labán, elañchamel ix b'at lemnaj viñ b'aj ay a'
uc'b'ila' chi' yic syic'cot viñ checab' chi'. 30 Yujto ix yiloch q'uen oro viñ, q'uen ayoch d'a
sñi' ix yed' q'uen brazalete ayoch d'a sc'ab' ix yanab' chi', yuj chi' ix b'at viñ b'aj ayec' viñ
schecab' viñaj Abraham chi' yed' noc' camello. 31 Ix yalan viñ d'a viñ checab' chi':
—Mamin, coñ ved'oc b'aj ay in pat, yujto ay svach'c'olal Jehová d'ayach. Max yal tzach
can d'a tic. Toxo ix in b'o b'aj ol ach vayoc, ay pax b'aj vach' ol can noc' a camello tic, xchi
viñ.
32 Ix lajvi chi', ix b'at viñ checab' chi' d'a spat viñ. Ix colvaj viñaj Labán chi' yic'anel
yicatz noc' camello chi'. Ix yac'an va noc' viñ. Elañchamel ix yic'cot a a' viñ yic sb'icchaj
yoc viñ checab' chi' yed' eb' ajun yed'oc.
33 Ayic ix ac'ji va eb', ix yalan viñ checab' chi':
—Manto ol in valaj, yovalil ol valcan tas in checnab'il ved'nac, xchi viñ.
—Lolonañ an mamin, xchi viñaj Labán chi'.
34 Ix yalan viñ checab' chi':
—A in tic schecab' in viñaj Abraham. 35 Ix yac' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ.
B'eyum val viñ sic'lab'il. Ay noc' scalnel viñ, ay noc' svacax viñ, ay noc' scamello viñ,
ay noc' sb'uru viñ, ay pax q'uen oro yed' q'uen plata d'a viñ. Ay pax eb' viñ schecab' viñ
yed' eb' ix schecab' viñ. 36 Añejtona' ix Sara yetb'eyum viñ, yicxo val schichimal, ix alji
jun yune' ix. Axo masanil tas ay d'a viñ in patrón chi', yicñejton viñ yuninal viñ chi'. 37 A
viñ in patrón chi' ix yal viñ to svac' in ti' yic tzin c'anab'ajej schecnab'il. Ix yal viñ icha
tic: Mañ ol yal-laj yic'lan sb'a viñ vuninal tic yed' junoc eb' ix aj Canaán b'aj ay oñ ec'
tic. 38 Yuj chi', tzach b'at a say ix yetb'eyum viñ vuninal tic d'a scal eb' in c'ab' voc. Ata'
tzach b'ati, xchi viñ d'ayin. 39 Ix valan d'a viñ in patrón chi': A junoc ix ix sb'at vic'cot
chi', tato max stac'cot sb'a ix ved'oc, ¿tas vach' svutej? xin chi. 40 Ix tac'vi viñ d'ayin: A
in tic, emnaquilñej svutej in b'a d'a Jehová. A' ol schecb'at yángel ed'oc yic vach'ñej ol aj
yelc'och jun a checnab'il chi', yic tzic'ancot junoc ix yetb'eyum viñ vuninal tic d'a scal
eb' in c'ab' voc. 41 Axoñej tato a eb' chi' max ac'an ix cob'es chi' d'ayach, colan ach b'aj ix
ac' a ti' d'ayin, xchi viñ in patrón chi' d'ayin.
42 Icha chi' jun, ix in ja d'a sti' a' uc'b'ila' chi' ticnaic, ix in lesalvi d'a Dios icha tic: Ach
Jehová co Diosal yed' viñaj Abraham in patrón, tato yel ayach och ved'oc, tato vach' ol
elc'och jun in checnab'il tic, 43 tzin tevi d'ayach, yacb'an ayinec' d'a sti' a' uc'b'ila' tic, axo
ol ajoc, to a ix cob'es ol ja ic'oj a', ol valan d'a ix: Tzin tevi d'ayach to tzac' vuc' jab'oc
a'al d'a yol a ch'ub' chi', xin cham d'a ix. 44 Axom ol yalan ix chi': Uc'a', svic'paxq'ueta a'
yuc' noc' a camello tic, xchampax ix. Aton val ix chi' ix a siq'ueli yic tz'och yetb'eyumoc
viñ yuninal viñ in patrón, xin chi d'a in lesal chi'. 45 Ayto val slajvi in lesal chi' d'a esalil,
ix vilani, ix c'och ix Rebeca tic, ix em ix b'aj ay a' uc'b'ila', ayq'ue sch'ub' ix d'a sjolom
sjeñjab'. Ix valan d'a ix: Tzin tevi d'ayach, ac' vuc' jab'oc a'al chi', xin chi d'a ix. 46 D'a
elañchamel ix yiq'uemta sch'ub' ix, ix yalan ix: Uq'uej a' mamin, yed' pax noc' a camello,
ol vac'pax yuc'a' noc', xchi ix. Icha chi' jun, ix yac'an a' ix vuq'uej, ix yac'anpax a' ix yuc'
noc' in camello chi'. 47 Ix in c'anb'an d'a ix: ¿Mach ayach yisil? xin chi d'a ix. Ix yalan ix
d'ayin: Yisil in viñaj Betuel, yuninal viñaj Nacor yed' ix Milca, xchi ix. Ix vac'anoch jun
q'uen icha uchiquin d'a sñi' ix, ix vac'anpaxoch junjun q'uen brazalete d'a junjun sc'ab'

ix. 48 Ix lajvi chi' ix in em cumnajoc, ix valan in b'a d'a Jehová in Diosal yed' viñ in patrón d'a lesal, ix vac'an yuj diosal d'ay yujto ayñejoch ved'oc yic in cot d'a yol b'e. Vach'ñej ix aj in coti, yic tzul vic'an ix yetb'eyum viñ yuninal viñ in patrón d'a e cal a ex sc'ab' yoc ex viñ tic. 49 A ticnaic jun, lolonañec. ¿Vach'ñej am ol eyutej e pensar d'a viñ in patrón chi'? Tato maay jun, alecpax d'ayin, yic vach' snachajel vuuj tas tzin c'ulej, xchi viñ checab' chi'.

50 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Labán yed' viñaj Betuel:

—Masanil juntzañ tic ix cot d'a Jehová, a oñ tic mañxalaj tas vach' calan d'ayach. 51 Ina ix tic, ic'b'at ix, b'atocab' ix yetb'eyumoc viñ yuninal viñ a patrón chi', icha val ix aj snaan Jehová, xchi eb'.

52 Axo yic ix yab'an viñ checab' chi' jun, ix em cumnaj viñ d'a yichañ Jehová, ix yac'an yuj diosal viñ d'ay. 53 Elañchamel ix yic'q'ueta jantac silab' viñ, aton q'uen oro, q'uen plata yed' pichul, ix yac'an viñ d'a ix Rebeca yed' d'a viñ snulej ix yed' pax d'a ix snun ix. 54 Ix lajvi chi', ix va viñ yed' eb' ajun yed'oc, ata' ix vaycan eb' d'a jun ac'val chi'. Axo yic ix q'ue vaan eb' d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix yalan viñ checab' chi':

—A ticnaic jun, chequecb'at ix ved'oc d'a viñ in patrón, xchi viñ.

55 Ix tac'vi viñ snulej ix yed' ix snun ix chi', ix yalan eb':

—Canocab' jayeocxo c'ual ix qued'oc, ichato chi' ol b'at ix ed'oc, xchi eb' d'a viñ.

56 Axo ix tac'vi viñ checab' chi':

—Mañxo in eyamoch vaan. A Jehová ayñejoch ved'oc, yuj chi' vach' ix aj yelc'och jun in checnab'il tic. Chaec in pax d'a viñ in patrón, xchi viñ.

57 Ix yalan eb':

—Avtejeccot ix cob'es chi', ol cab'i tas xchi ix, xchi eb'.

58 Ix avtajcot ix Rebeca chi', ix sc'anb'an eb' d'a ix:

—¿Tzam yal a c'ol tzach b'at yed' jun viñ vinac tic? xchi eb'.

—I' syala', ol in b'atoc, xchi ix.

59 Ix lajvi chi', ix yac'anb'at ix Rebeca chi' eb' viñ yed' jun ix ix, ix ilan q'uib' ix yed' viñ checab' chi' yed' eb' yetb'eyum viñ yed'nac. 60 Ix yalan vach' lolonel eb' d'a ix Rebeca icha tic:

Yac'ocab' svach'c'olal Jehová Dios d'a ib'añ, ol ach och snunoc jantac smillonal anima. A jantac eb' ol och ajc'olal d'a eb' une' ol aljoc, ol can eb' d'a yalañ yuj eb' une' chi', xchi eb'.

61 Ix lajvi chi', ix q'ue ix Rebeca yed' eb' ix schecab' d'a yib'añ noc' camello, ix och tzac'an eb' d'a spatic viñ schecab' viñaj Abraham chi'. Ichaton chi' ix aj yic'anb'at ix Rebeca viñ checab' chi', ix b'at eb' b'ian.

62 Ayic van slac'anvi ja eb' d'a Beerseba, a viñaj Isaac, toxo ix meltzaj viñ d'a jun a' uc'b'ila' scuch A Dios Pitzan Tzin Ilani. A d'a yol yic Neguev cajan viñ. 63 Axo yic vanxo yem c'u, van sb'eyec' viñ, van snaub'tañan viñ, axo ix yilan viñ to ay juntzañ noc' camello scoti. 64-65 Añejtona' ix Rebeca, ix b'at q'uelan ix, ix yilanb'at viñaj Isaac chi' ix. Ix sc'anb'an ix d'a viñ checab' chi':

—¿Mach jun viñ vinac scot d'a quichañ tic? xchi ix.

Ix yalan viñ checab' chi':

—Aton viñ in patrón chi', xchi viñ. Yuj chi', ix yic'anemta smusil sat ix, elañchamel ix emta ix d'a yib'añ noc' camello chi'.

66 Ix yalan viñ checab' chi' d'a viñaj Isaac tas ix aj yelc'och schecnab'il. 67 Ix ic'jib'at ix Rebeca yuj viñaj Isaac d'a smantiado ix Sara, ix snun viñ chamnac, ix yic'lan sb'a viñ yed' ix. Te xajan ix Rebeca chi' yuj viñ. Icha chi' ix aj yec' scusc'olal viñ yuj schamel ix snun.

25

Eb' yuninal viñaj Abraham yed' ix Cetura (1Cr 1.32-33)

1 Ixto yic' junxo ix yetb'eyum viñaj Abraham chi' scuchan Cetura. 2 A eb' yuninal viñ
ix alji yed' ix, aton viñaj Zimram, viñaj Jocsán, viñaj Medán, viñaj Madián, viñaj Isbac
yed' viñaj Súa. 3 A viñaj Jocsán smam viñaj Seba yed' viñaj Dedán. A pax eb' yiñtilal
viñaj Dedán jun, aton eb' asureo, eb' letuseo yed' eb' leumeo. 4 Axo pax eb' yuninal viñaj
Madián chi', aton viñaj Efa, viñaj Efer, viñaj Hanoc, viñaj Abida yed' viñaj Elda. Masanil
juntzañ eb' tic yiñtilal viñaj Abraham chi' yed' ix Cetura. 5 Ix yac' viñ masanil tas ay d'ay
smacb'enoc viñaj Isaac. 6 Axo pax yune' juntzañxo eb' ix chi' jun, axoñej silab' ix ac'chaj
d'a eb' yuj viñ. Ayic pitzanto viñ, ix och ijan viñ schecancanel eb' viñ chi' viñ d'a stz'ey
viñaj Isaac chi'. Ix checjib'at eb' viñ d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

A schamel viñaj Abraham

7 A viñaj Abraham chi', 175 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. 8 Ichamilxo ix ic'an
scham viñ. 9 A eb' yuninal viñ, aton viñaj Isaac yed' viñaj Ismael xid' mucan viñ d'a
q'uen olan q'ueen d'a Macpela, d'a slac'anil lum sluum viñaj Mamre d'a lum yiquejnac
junel viñaj Efrón yuninal viñaj Zohar, viñ hitita. 10 Aton lum chi' manb'ilcan yuj viñaj
Abraham d'a eb' hitita. A b'aj mucb'il ix Sara, ata' ix mucchaj viñaj Abraham chi'. 11 Axo
yic toxo ix cham viñ, ix yac'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ viñaj Isaac. Ix can cajan
viñ d'a slac'anil a' uc'b'ila' scuchan A Dios Pitzan Tzin Ilani.

Eb' yiñtilal viñaj Ismael (1Cr 1.28-31)

12 Aton yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Ismael yuninal viñaj Abraham yed' ix Agar, ix aj
Egipto, aton ix ec'nac criadail d'a ix Sara. 13 Aton stzolal tic, tas ix aj yalji eb': Viñaj
Nebaiot, aton viñ b'ab'el unin chi', slajvi chi' viñaj Cedar, viñaj Adbeel, viñaj Mibsam,
14 viñaj Misma, viñaj Duma, viñaj Masa, 15 viñaj Hadar, viñaj Tema, viñaj Jetur, viñaj
Nafis yed' viñaj Cedma. 16 Aton sb'i eb' lajchavañ yuninal viñaj Ismael tic. A sb'i eb' viñ
chi' ix och sb'ioc sluum b'aj ix cajnaji. Junjun eb', yajal ix ajcan eb' d'a junjun choñab'.
17 A viñaj Ismael chi', 137 ab'il sq'uinal viñ, ayic ix cham viñ. 18 A masanil eb' yiñtilal viñ
chi', ix c'ochcan cajan eb' d'a scal Havila yed' Shur, d'a yichañcot lum Egipto b'aj sb'at
b'eal Asiria. Ata' ix cajnaj eb', vach'chom malaj sgana eb' sc'ab' yoc eb'.

Yaljub'al viñaj Jacob yed' viñaj Esaú

19 Aton yab'ixal viñaj Isaac yuninal viñaj Abraham: 20 40 ab'il sq'uinal viñaj Isaac chi'
ayic ix yic'lan sb'a viñ yed' ix Rebeca yisil viñaj Betuel, yanab' viñaj Labán arameo, aton
viñ cajan d'a Padán-aram. 21 A ix Rebeca chi' malaj yune' ix. Axo viñaj Isaac ix lesalvi
d'a Jehová yic tz'ac'ji yune' eb' yuuj. Icha chi' jun, ix ab'ji slesal eb' yuj Jehová, ix och ix
Rebeca yab'ixal. 22 A eb' unin chi', tiox eb'. Ix yac' oval eb' d'a yol sc'ool snun chi'. Yuj
chi' ix sna' ix: ¿Tas yuj sja jun tic d'a vib'añ? xchi ix. Ix lajvi chi' ix b'at yalan sb'a ix d'a
Jehová. 23 Ix tac'vi Jehová chi' d'a ix:

Chab' choñab'il ol aj yiñtilal eb' chavañ ed'nac chi'. Yictax manto aljoc eb', ol och eb'
ajc'olal d'ay junjun. Jun te ay yip, te tec'an d'a yichañ junxo. A viñ b'ab'el, ol can
viñ d'a yalañ smandar viñ tzac'an, xchi d'a ix.

24 Ix c'och sc'ual yalji eb' yune' ix Rebeca chi', tiox eb' unin ix alji chi'. 25 A viñ b'ab'el
ix alji, te chac tzeminac yilji viñ, te ay xil snivanil viñ, Esaú[25.25] ix yac' eb' sb'iej viñ.
26 Tzac'an ix alji junxo yuc'tac chi', yub'yub' och d'a sjaj yoc viñaj Esaú chi', yuj chi'

25.25 **25:25** A viñaj Esaú chi', scuchpax viñ Seir. A Seir, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “Te ay xiil”.

Jacob[25.26] ix yac' eb' sb'iej. 60 ab'il sq'uinal viñaj Isaac chi' ayic ix alji eb' yune' ix Rebeca chi'.

Ix schoñb'at sderecho viñaj Esaú R'd'a viñ yuc'tac

27 Ix q'uib'ñej chavañ unin chi'. A viñaj Esaú pechoj noc' ix sc'ulej viñ. Añej caltac te' snib'ej viñ tz'eq'ui. Axo pax viñaj Jacob chi', malaj b'aj tz'ec' viñ d'a najat, ayñejec' viñ d'a scampamento. 28 Te xajan viñaj Esaú yuj viñaj Isaac chi' yujto snib'ej viñ schi noc' c'ultaquil noc' sja yuj viñ. Axo pax viñaj Jacob jun, te xajan viñ yuj ix Rebeca.

29 Ay jun c'ual, van stz'añan jun vael viñaj Jacob chi' ayic ix jax viñaj Esaú chi' b'eyelec' d'a caltac te', te ay svejel viñ. 30 Ix yalan viñ d'a viñaj Jacob chi': Ac' val jab'oc jun a vael chac yilji tic d'ayin, yujto tzin cham yuj vejel, xchi viñ.

(Yuj chi' Edom[25.30] ix ac'ji sb'iej viñ.)

31 —D'a sb'ab'elal, ac'can a derecho yic b'ab'el vinaquil d'ayin, ichato chi' ol vac'ani, xchi viñaj Jacob chi'.

32 Ix yalanxi viñaj Esaú chi':

—Ina van in cham yuj vejel, yilxo jun in derecho yic b'ab'el vinaquil chi', ¿tas val ol och vuuj? xchi viñ.

33 —Ac'can a ti' d'ayin d'a jun rato tic, xchi viñaj Jacob chi'.

—Inye, xchi viñaj Esaú chi'. Ix yac'an sti' viñ yic sch'oxaneli to syac'can sderecho viñ yic sb'ab'el vinaquil d'a viñaj Jacob chi'.

34 Ix lajvi chi' ix yac'an ixim pan yed' jun plato vael viñaj Jacob chi' d'a viñ. Axo yic ix lajvi sva viñ, ix q'ue vaan viñ, ix b'at viñ. Malaj yelc'och jun derecho yic b'ab'el uninal chi' d'a viñ.

26

Ix b'atcan viñaj Isaac d'a yol yic Gerar

1 A d'a junel ix ja jun nivan vejel d'a jun lugar chi', icha jun yac'nac d'a yol stiempoal viñaj Abraham. Yuj chi' ix b'atcan viñaj Isaac d'a yol yic Gerar, b'aj ayec' viñaj Abimelec sreyal eb' filisteo. 2 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalani: Mañ ach b'at d'a Egipto, canañ b'aj sval d'ayach. 3 A ticnaic, vach' ajec' d'a jun lugar tic, ayinñej ec' ed'oc, ol in ch'oxñej in vach'c'olal d'ayach, yujto a jun lum tic ol vac' d'ayach smasanil yed' d'a masanil iñtilal, yic vach' tz'elc'och masanil tas valnaccan d'a viñ a mam aj Abraham. 4 Mañ jantacoc ol vutej eb' iñtilal, icha sb'isul q'uen c'anal d'a satchaañ icha chi' ol aj eb'. Ol vac'an jun luum tic smasanil d'a eb'. Yujñej iñtilal chi' ol scha in vach'c'olal masanil nación, 5 yujto a viñ a mam aj Abraham chi', sc'anab'ajejnac viñ tas valnac. Masanil in checnab'il, in ley yed' in c'ayb'ub'al vac'nac d'a viñ, sc'anab'ajejnac viñ, xchi Jehová d'a viñ.

6 Yuj chi' ix canñej viñaj Isaac chi' d'a Gerar chi'. 7 Axo yic ix sc'anb'an eb' viñ aj lugar chi' yuj ix yetb'eyum viñ, ix yal viñ to yanab' ix viñ. Ix xiv viñ yalani tato yetb'eyum ix viñ, yujto ix sna' viñ ta icha chi' smiljicham viñ yuj eb', syic'anec' ix eb', yujto a ix Rebeca chi' te vach' yilji ix.

8 Ata' ix ec' tiempo yuj eb'. Ay jun c'ual ix yilelta viñ rey chi' d'a yol jun ventena to chelcheloch viñaj Isaac chi' d'a ix Rebeca ix yetb'eyum chi'. 9 Ix b'at checjicot viñ yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—Toxo ix vila' to etb'eyum ix ix tic, ¿icham chi', ma to maay? ¿Tas yuj ix ala' to anab' ix? xchi viñ.

Ix yalan viñaj Isaac chi':

—Ix in na' q'uinaloc tzin smilcham eb' aj choñab' tic yuj ix, xchi viñ.

10 Ix yalan viñ rey chi':

25.26 **25:26** A Jacob d'a hebreo syalelc'ochi "A viñ syaman sjaj yoc" mato "Stoc' junoc tas yicoc". 25.30 **25:30** A Edom a d'a hebreo syalelc'ochi "Chacchac".

—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? Jab'xoñej maj oñ ac'b'at d'a yol sc'ab' chucal. Q'uinaloc
ay junoc viñ ix vay yed' ix, uujñej am val tz'och co mul, xchi viñ.
11 Yuj chi', ix yalan viñ rey chi' d'a masanil choñab':
—Tato ay junoc mach stzuntzan jun viñ vinac tic, ma ix yetb'eyum viñ, ol miljoccha-
moc, xchi viñ.
12 D'a jun ab'il chi' ix avvi trigo viñaj Isaac d'a jun lugar chi'. Lajuñe' quintal trigo ix
yic' viñ d'a junjun almul iñat, yujto ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ. 13 Yuj
chi' mañ jantacoc ix aj sb'eyumal viñ. Mañ jantacoc tas ix yic' viñ. 14 Ix te aj noc' scalnel
viñ, noc' svacax viñ yed' schecab' viñ. Yuj val chi' ix te chichon sc'ol eb' viñ filisteo chi' d'a
viñ. 15 Ayic pitzanto viñaj Abraham smam viñaj Isaac chi', ix sjoyancan juntzañ uc'b'ila'
eb' schecab' viñ b'aj syuc'a' noc' smolb'etzal noc' chi'. Axo eb' viñ filisteo chi' ix b'ud'anxi
juntzañ uc'b'ila' chi'. 16 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Isaac chi':
—Elañ d'a tic, yujto ix a te iq'uej ipoc d'a quib'añ, xchi viñ.
17 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Isaac chi', ix c'och cajan viñ d'a sch'olanil yic Gerar. Ata'
ix cajnaj viñ. 18 Ix sjoyanxi juntzañ a' uc'b'ila' chi' viñ, a' b'ob'ilcan yuj viñ smam viñ
chi', aton juntzañ a' ix smuc eb' viñ filisteo ayic toxo ix cham viñ smam viñ chi'. A sb'i a'
aycanoch yuj viñ smam viñ chi', añeja' ix yac'canoch viñ sb'ioc a'. 19 Ay jun c'ual, a eb'
viñ schecab' viñaj Isaac chi', ipan sjoyan jun a' uc'b'ila' eb' viñ d'a ac'lic chi', axo ix aji, ix
ilchaj jun sjaj a' yuj eb' viñ. 20 Axo juntzañxo eb' viñ tañvum calnel aj Gerar chi', ix yal
eb' viñ to yic jun a' chi' eb' viñ, yuj chi' ix yac' oval eb' viñ yed' eb' viñ stañvumal scalnel
viñaj Isaac chi'. Yuj chi' ix yac' sb'iej jun a' chi' viñaj Isaac Chaclajb'ail, yujto ix schaclaj
sb'a eb' viñ yuj a'. 21 Ix lajvi chi', ix sjoyan junxo a' eb' viñ schecab' viñaj Isaac chi'. Añeja'
ix schaclajxi sb'a eb' viñ yuj a'. Yuj chi' Ajc'olal ix sb'iejcan a' yuj viñaj Isaac chi'.
22 Ichato chi' ix b'at cajnaj viñaj Isaac chi' d'a najat. Ata' ix sjoyxi junxo a' uc'b'ila' viñ,
palta mañxalaj oval yuj a', yuj chi' B'ecan ix sb'iejcan a' yuj viñ. B'ecan oñ yuj Jehová yic
tzoñ q'uib'chaañ d'a lum tic, xchi viñ.
23 Ix lajvi yel viñaj Isaac chi' ta', ix c'och viñ d'a Beerseba. 24 A d'a jun ac'val chi', ix
sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalani:
A in sDiosal in viñ a mam aj Abraham. Man ach xivoc, ayin och ed'oc. Yujñej to in
checab' viñaj Abraham chi', yuj chi' ol vac' in vach'c'olal d'a ib'añ, mañ jantacoc
ol aj vic'anchaañ sb'isul iñtilal, xchi d'a viñ.
25 Ata' ix sb'o jun altar viñaj Isaac chi', yic syal sb'a viñ d'a Jehová, axo scajnajcan viñ
chi' ta'. Axo eb' schecab' viñ ix joyan junxo a' uc'b'ila' chi'.

Strato viñaj Isaac yed' viñaj rey Abimelec

26 Ay jun c'ual ix cot viñaj rey Abimelec d'a Gerar, ajun jun viñ yamigo viñ scuch
Ahuzat yed'nac. Ajun pax viñaj Ficol yajal eb' soldado viñ yed'nac. Ix ulec' viñ lolonel
yed' viñaj Isaac chi'. 27 Ix yalan viñaj Isaac chi' d'a eb' viñ:
—A ex tic, malaj tzin och eyuuj, ix in e pechel d'a sat e luum chi', ¿tasto yuj tzul in eyila'?
xchi viñ d'a eb' viñ.
28 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ:
—Toxo ix quila' to ayoch Jehová ed'oc, yuj chi' ix co na' to smoj sco b'o junoc co trato
ed'oc. A jun trato ol co b'o chi', aton jun tic: 29 Malajocab' b'aq'uiñ tzoñ ixtej, yujto a oñ tic,
maj cac' chucal d'ayach, a tas ix aji, to xajan ach cuuj, d'a junc'olalil ix ach co chequeli.
Squila' to ayñej svach'c'olal Jehová d'a ib'añ, xchi eb'.
30 Ayic ix lajvi slolon eb', ix sb'oan jun nivan vael viñaj Isaac chi', ix va eb' d'a
tzalajc'olal. 31 A d'a junxo c'u, ix q'ue van eb' d'a q'uiñib'alil, ix yac'lancan sti' eb' d'ay
junjun. Ix lajvi chi' ix stac'lancan sb'a eb' d'a junc'olal, ix paxb'at eb' d'a slugar.
32 Axo d'a jun c'u chi', ix ja eb' schecab' viñaj Isaac chi', ix ul yalan eb' d'a viñ to a d'a
jun jul joyb'ilcan yuj eb' viñ, ayxo a a' d'a yool. 33 Yuj chi' Seba ix sb'iejcan jun a' uc'b'ila'
chi' yuj viñaj Isaac chi', yuj chi' a jun choñab' ay chi' ta' añeja' scuch Beerseba.

34 40 ab'il sq'uinal viñaj Esaú ayic ix yic'lan sb'a viñ yed' ix Judit, yisil viñaj Beeri hitita.
Ix yic'anpax ix Basemat viñ, yisil ix viñaj Elón, hitita paxi. 35 Ix ac'jioch scusc'olal viñaj
Isaac yed' ix Rebeca yuj eb' ix chavañ chi'.

27

Ix yalcan vach' lolonel viñaj Isaac‘R’d'a yib'añ viñaj Jacob

1 Ix ec'ñej tiempo, ix ichamvinacax viñaj Isaac chi', maxtzac ujilaj yilan viñ. Ay jun
c'ual ix yavtejcot viñaj Esaú viñ, aton viñ sb'ab'el yuninal viñ, ix yalan viñ d'a viñ:
—Ach vuninal, xchi viñ.
—¿Tas xchi mamin? xchi viñaj Esaú chi'.
2 —Tic val tzila' te icham vinac inxo. Mañ vojtacoc, q'uinaloc sja lemnaj in chamel
q'uic'an chab'ej. 3 Yuj chi' tzin nib'ej tzach b'at a say junoc noc' d'a caltac te' yic tzic'cot
in chi'a. Ic'b'at a jul-lab' yic tza jul junoc vico'. 4 Tza b'oan junoc in vael te vach', icha val
in gana. Ayic toxo ix b'oi, tzic'ancot d'ayin. Yacb'an tzin va'i, ol valancan vach' lolonel
d'a ib'añ yacb'an manto in chamoc, xchi viñ.
5 Axo ix Rebeca, ix yab' ix tas ix yal viñ d'a viñaj Esaú chi', yuj chi' ayic toxo ix b'at viñaj
Esaú chi' d'a caltac te' say schib'ej smam chi', 6 ix yalan ix d'a viñaj Jacob, viñ schab'il
yune' ix:
—A ticnaic ach vune', ix vab' val yalan viñ a mam d'a viñ uc'tac aj Esaú icha tic: 7 Ixic
say junoc c'ultaquil noc' in chi'a, tza b'oan junoc in vael, te vach' tzutej. Yacb'an tzin
va'i ol vac'ancan yaxilal d'ayach, ol valancan vach' lolonel d'a ib'añ d'a yichañ Jehová
yacb'an manto in chamoc, xchi viñ a mam chi' d'a viñ. 8 Yuj chi' ach vune', c'anab'ajej
val tas ol val tic. 9 Ixic b'aj ay noc' calnel, tzic'ancot chavañoc noc' yunetac chiva te vach',
ol in b'oan junoc svael viñ a mam chi', te vach' ol vutej icha val tas snib'ej viñ. 10 A achxo
ol ic'b'at d'a viñ. Ayic van sva viñ, ol yalancan vach' lolonel viñ d'a ib'añ yacb'an manto
cham viñ, xchi ix.
11 Ix yalan viñaj Jacob d'a ix snun chi':
—A viñ vuc'tac chi', ay xil snivanil viñ, palta a in tic malaj in xiil. 12 Q'uinaloc ol in
smaslej viñ in mam chi', ol nachajel yuj viñ, ol snaan viñ to toñej svixtej viñ, axo catab'
ol cotcan d'a vib'añ, mañxooc yaxilal ol vic'cani, xchi viñ.
13 Ix tac'vi ix snun viñ chi' icha tic:
—Maay ach vune', tato ay catab' syalcan viñ, aocab' d'a vib'añ scotcani. A ticnaic, añej
to tza c'anab'ajej tas svala'. Ixic, ic'cot chavañoc noc' yunetac chiva chi', xchi ix.
14 Ix b'at viñaj Jacob chi' yic'cot noc' yunetac chiva chi', ix yac'an noc' viñ d'a ix snun
chi'. Vach' ix aj jun vael chi' yuj ix, icha val snib'ej viñaj Isaac chi'. 15 Ix lajvi chi',
ix yic'anelta spichul viñaj Esaú chi' ix, viñ sb'ab'el yune' ix, juntzañ pichul te vach',
sic'b'ilb'at b'aj ay smantiado, ix yac'anoch ix d'a viñaj Jacob viñ schab'il unin chi'. 16 Axo
d'a stz'umal noc' chiva chi' ix spich sc'ab' viñ ix yed' sjaj viñ b'aj malaj xiil. 17 Ix yac'an
ixim pan ix yed' vael ix sb'o chi', ix yic'anb'at viñ.
18 Axo ix ochb'at viñ b'aj ayec' viñ smam chi', ix yalan viñ icha tic:
—Mamin, xchi viñ.
—Oy, ¿mach ach ach vuninal? xchi viñaj Isaac chi'.
19 —A in Esaú in, a b'ab'el unin in. Toxo ix in b'o a vael icha ix al d'ayin. Q'ueañ c'ojan,
va'añ. Ab'lej val jab'oc noc' c'ultaquil noc' ix b'at in jul tic, tzalancan vach' lolonel d'a
vib'añ, xchi viñ.
20 Ix sc'anb'an viñaj Isaac chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas val ix utej yamchaj noc' d'a elañchamel, ach vuninal? xchi viñ.
—A Jehová co Diosal ix och ved'oc, yuj chi' d'a elañchamel ix ilchaj noc' vuuj, xchi viñ.
21 Ix yalanpax viñaj Isaac chi' d'a viñ icha tic:
—Nitzcot a b'a d'a in tz'ey, ol ach in maslej, ta yel a ach ach vuninal Esaú, xchi viñ.

22 Ix snitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey viñ smam chi', ix och ijan viñ smaslan viñ tato ay xiil viñ. Ix lajvi chi', ix yalan viñ smam viñ chi' icha tic: Icha val yoch sjaj viñaj Jacob svab'i, añej jun to ay xil a c'ab' svab'i icha val yic viñaj Esaú, xchi viñ. 23 Maj nachajel-laj yuj viñ smam viñ chi', yujto ay xiil sc'ab' viñ icha val yic viñaj Esaú chi', yuj chi' ix yalancan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ. 24 Ix sc'anb'anxi viñaj Isaac chi' icha tic:

—¿Yel am val a ach, ach vuninal Esaú? xchi viñ.

—I', a in ton Esaú in, xchi viñaj Jacob chi'.

25 —Ach vuninal, ic'cot in vael chi' an, yacb'an tzin chi noc' c'ultaquil noc' xid' ic'cot chi', ol valancan vach' lolonel d'a ib'añ, xchi viñ.

Ix yac'an viñaj Jacob svael viñ smam chi', ix yic'anpaxcot vino viñ, ix yuc'an viñ smam viñ chi'. 26 Ix yalan viñaj Isaac chi' icha tic:

—Nitzcot a b'a d'a in tz'ey ach vuninal, tza tz'ub'anelta in ti', xchi viñ. 27 Ix snitzanb'at sb'a viñaj Jacob chi', ix tz'ub'anelta sti' viñ smam viñ chi'. Ix suc'lan spichul viñ viñaj Isaac chi', ix yalan vach' lolonel chi' viñ d'a yib'añ viñ icha tic:

Icha sjab' añ añc'ultac ay d'a caltac te' tz'ac'ji syaxil yuj Jehová, icha val chi' sjab' viñ vuninal.

28 Ac'jocab' ñab' d'a yib'añ lum a luum yuj Dios yic te vach' ol aj sat avb'en. Mañxo jantacoc ixim trigo yed' vino ol ic'a'.

29 Tzijtum anima ol ach ac'an servil. Masanil nación ol yaq'uem sb'a d'ayach. Yajal ol ach aj d'a yib'añ eb' yiñtilal viñ uc'tac. Ol yaq'uem sb'a eb' d'ayach. Ol can scatab' Dios d'a yib'añ eb' chuc syutej sb'a d'ayach, palta ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ eb' vach' syutej sb'a d'ayach, xchi viñ.

30 Axo yic ix lajvi yalancan masanil vach' lolonel chi' viñ d'a yib'añ viñaj Jacob chi', ato val yelta viñ chi' b'aj ayec' viñ smam chi', ix jax viñaj Esaú chi' juloj noc' chi'. 31 Ix sb'oan jun vael viñ te vach'. Ix lajvi chi' ix yic'anpaxb'at viñ d'a viñ smam chi', ix yalan viñ icha tic:

—Q'ueañ vaan mamin, tic in javi. Chi' noc' c'ultaquil noc' ix b'at vic'cot tic, tzalancan vach' lolonel chi' d'a vib'añ, xchi viñ d'a viñ smam chi'.

32 Axo ix sc'anb'an viñaj Isaac chi' icha tic:

—¿Mach ach? xchi viñ.

—A in ton Esaú in, a b'ab'el unin in, xchi viñ.

33 Ix te sat sc'ol viñaj Isaac chi', ix och ijan viñ slucloni, ix yalan viñ icha tic:

—¿Mach pax jun viñ ix b'at ic'ancot noc' d'a sb'ab'elal jun, ix yic'ancot jun vael chi' d'ayin? Toxo ix in va'i, ayic manto ach ja ach tic, yuj chi' toxo ix valcan in vach' lolonel d'a yib'añ viñ chi'. Toxonton a viñ ol chaan in vach'c'olal chi', xchi viñ.

34 Ayic ix yab'an viñaj Esaú tas ix yal viñ smam chi', ix el veq'uec'oc yav viñ yoq'ui, ix yalan viñ icha tic:

—Alpax vach' lolonel d'a vib'añ mamin, xchi viñ.

35 Ix yalan viñaj Isaac chi' icha tic:

—A viñ uc'tac ix ul in ixtanoc, toxo ix yic'b'at masanil vach' lolonel viñ ictaxon yaji, xchi viñ.

Axo ix tac'vi viñaj Esaú chi':

36 Te vach' val ochnaccan Jacob d'a viñ. Schaelalxo in yixtan viñ tic. D'a sb'ab'elal ix yiq'uec' in derecho viñ d'a yic in b'ab'el uninal, axo pax ticnaic syic'anpaxec' yaxilal viñ to victaxon yaj uuj. Mamin, ¿mañxom val junocxo yaxil ix a c'ub'ejcan d'ayin? xchi viñ.

37 Ix yalan viñaj Isaac chi' d'a viñ:

—Ina ix vac' yopisio viñaj Jacob d'a ib'añ, masanil eb' iñtilal ol ochcan schecab'oc viñ. Añeja' toxo ix valcani to te vach' ol yac' ixim strigo viñ yed' svino. Mañxalaj tas vach' ach vutan ach vuninal, xchi viñ.

38 Ix teviñejoch viñaj Esaú chi' icha tic:

—Mamin, ¿maňxom val junoc vach' lolonel syal alancan d'a vib'aň jun? Alcan junocxo a vach' lolonel d'ayin, xchi viň.

Ix elxi veq'uec'oc yav viň yoq'ui.

39 Yuj chi' ix yalan viňaj Isaac chi' d'a viň icha tic:
Te najat tzach elcan d'a sat lum luum yax sat yed' b'aj syac' ňab'.
40 Aňej q'uen espada ol ac'och yipoc a c'ool, checab' ol ach ajcan d'a viň uc'tac chi'. Axo yic ayxo ip jun, ol a col a b'a d'a viň, xchi viň.

Ix el viňaj Jacob d'a viňaj Esaú

41 Atax ta' ix chichoncanoch sc'ool viňaj Esaú d'a viňaj Jacob chi' yuj tas ix alchajcan d'a yib'aň viň yuj smam chi'. Yuj chi' ix snaan viňaj Esaú chi' icha tic: Toxo ol cham viň in mam tic, ol lajvoc chi' ol in milancham jun vuc'tac chi', xchi viň.

42 Axo yic ix yab'an ix Rebeca tas van yalan viňaj Esaú chi', ix yavtancot viňaj Jacob chi' ix, ix yalan ix d'a viň icha tic:

—Ach vune', a viňaj Esaú viň uc'tac, sgana viň ol ach smilchamoc yic syaq'uec' spac viň d'ayach. 43 Yuj val chi', ab' val tas svala': Elaň d'a tic, tzach b'atcan d'a Harán, tzach aj yed' viňaj Labán viň in nulej. 44 Tzach canňej yed' viň junoc tiempoal masanto tz'ec' yoval sc'ool viň uc'tac tic. 45 Axo yic ol sat d'a sc'ol viň, ol valanb'at ab'i, ichato chi' ol ach paxta. Max yal in c'ool to junňej c'ual tzex cham e chavaňil, xchi ix.

46 Ix lajvi chi', ix yalan ix Rebeca d'a viňaj Isaac icha tic:

—Tzin te cus yuj eb' ix hitita, eb' ix yetb'eyum viňaj Esaú tic. Yuj chi' tato syic'laj sb'a viňaj Jacob tic yed' junoc eb' ix hitita cajan d'a Canaán tic, vach' ama tato tzin chami, xchi ix.

28

1 Yuj chi' ix avtajcot viňaj Jacob yuj viňaj Isaac chi', ix och ijan viň yalancan vach' lolonel d'a yib'aň viň, ix yalancan jun checnab'il viň d'a viň icha tic: Malaj b'aq'uiň ol ic' junoc ix etb'eyum d'a scal eb' ix aj Canaán tic. 2 A d'a yol yic Padán-aram d'a spat viň a mam icham aj Betuel tzach b'ati, tzic' a b'a yed' junoc eb' ix yisil viňaj Labán, snulej ix a nun. 3 Axo Dios Syal Yuj Masanil, ol yac' svach'c'olal d'a ib'aň, maň jantacoc ol aj sb'isul iňtilal. A d'a scal eb' iňtilal chi' tzijtum nación ol pitzvoc. 4 Ol yac' svach'c'olal Dios d'ayach yed' masanil eb' iňtilal icha ix aj yac'ancan sti' yac'an d'a viňaj Abraham viň co mam, yic vach' ol och jun luum b'aj ayoň ec' tic icoc. A val Dios chi' aljinaccan d'a viň co mam chi', xchi viňaj Isaac d'a viňaj Jacob chi'.

5 Ix lajvi chi', ix checchajcanb'at viňaj Jacob yuj viňaj Isaac d'a Padán-aram. Ix b'atcan viň d'a spat viňaj Labán, yuninal viňaj Betuel arameo, snulej ix Rebeca, ix snun viň yed' viňaj Esaú.

Ix och junxo yetb'eyum viňaj Esaú

6 Axo ix yab'an viňaj Esaú to ix yal vach' lolonel viňaj Isaac d'a yib'aň viňaj Jacob, ix schecanpaxb'at viň d'a Padán-aram yic tz'och ix yetb'eyum viň ta'. Ix yab'an viň to ayic ix yalan vach' lolonel viňaj Isaac chi' d'a viň, ix yalan viň to max yal yic'lan sb'a viň yed' eb' ix aj Canaán chi'. 7 Ix sc'anab'ajej viňaj Jacob sb'atcan d'a Padán-aram icha ix aj yalan viň smam yed' ix snun. 8 Icha chi' ix aj snachajel yuj viňaj Esaú to a viň smam viň chi' max scha sc'ol eb' ix aj Canaán viň. 9 Yuj chi', ix b'at viň yil viňaj Ismael aton viň yuc'tac viň smam viň chi'. Ix yic'an jun ix yisil viňaj Ismael chi' viň, Mahalat sb'i ix, ix och ix yetb'eyumoc viň yed' eb' ix aytaxoneq'ui. A ix Mahalat chi' ay jun viň snulej ix scuchan Nebaiot.

Ix sch'ox sb'a Dios d'a viňaj Jacob

10 Ayic ix el viňaj Jacob d'a Beerseba, ix b'at viň d'a sb'eal Harán. 11 Ix c'och viň d'a jun lugar, yujto toxo ix em c'u, yuj chi' ata' ix vaycan viň d'a jun ac'val chi'. Ayic toxo svay viň,

ix yic'ancot jun q'ueen viñ sc'añ jolomoc, ix ec' jichan viñ. 12 A d'a jun ac'val chi', ix och
jun svayich viñ, ix yilan viñ to ay jun b'e icha c'ooch. Schaq'ue d'a sat lum tic, masanto
sq'uec'och d'a satchaañ. Ix yilan viñ to a eb' yángel Dios sq'uei, tz'emta eb' d'a jun b'e
chi'. 13 Ix yilanpax viñ to a Jehová liñanec' b'aj sq'uec'och jun b'e chi', ix yalan icha tic:
A in ton Jehová sDiosal in viñ a mam icham aj Abraham yed' viñaj Isaac a mam. Ol vac'
jun lum b'aj jichan ach ec' tic d'ayach yed' d'a masanil eb' iñtilal. 14 A iñtilal chi' mañ
jantacoc ol aj sb'isul icha spococal lum luum. Ol pucaxcanb'at eb' d'a stojolal b'aj sjavi
c'u yed' b'aj tz'em c'u, d'a stojolal norte yed' d'a sur. Masanil nación d'a yolyib'añq'uinal
tic, ol scha svach'ilal eb' uuj yed' pax yuj iñtilal. 15 Ayinñej och ed'oc, ol ach in tañvejñej
b'aj ol ach b'atoc, ol ach vic'an meltzaj d'a jun lum tic junelxo. Mañ ol ach vactejcanlaj,
palta ol vaq'uelc'och b'aj ix vac' in ti' d'ayach, xchi.
16 Ayic ix el svayañ viñ, ix snaan viñ icha tic: D'a val yel ayec' Jehová d'a jun lugar tic,
mañ vojtacoclaj, xchi viñ. 17 Ix xiv chaañ viñ, ix snaan viñ: Te ay smay jun lugar tic, spat
Dios yaji, spuertail pax satchañ yaji, xchi viñ.
18 Ayic ix sacb'i d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan viñ, ix yic'ancot q'uen q'ueen ix
yac'och viñ sc'añ jolomoc chi, ix yac'ancanq'ue liñan q'uen viñ, ix can q'uen yecheloc, ix
secanq'ue aceite viñ d'a yib'añ q'ueen. 19 A d'a jun lugar chi', ata' ay jun choñab' yictax
peca', Luz sb'i, axo viñaj Jacob ix q'uexan sb'i, ix yac'an viñ scuch Betel.28.19
20 Ata' ix yac'can sti' viñaj Jacob, ix yalan viñ icha tic: Tato a Dios ol in tañvanoc, ol
ochñej ved'oc b'aj van in b'at tic, ol yac'ñej in vael yed' in pichul, 21 vach' in c'ool ayic ol
in meltzajpaxcot d'a spat in mam, tato icha chi' a Jehová tic ol och in Diosaloc. 22 A b'aj
ix vavejcan q'uen q'ueen tic, icha spat Dios tz'ajcani, ol viq'uel sdiezmoal masanil tas ol
yac' d'ayin, ol vac'an d'ay, xchi viñaj Jacob chi'.

29

Ix c'och viñaj Jacob d'a Harán

1 Icha chi' ix aj sb'atcan viñaj Jacob, ix c'ochcan viñ d'a slum eb' viñ cajan d'a stojolal
b'aj sjavi c'u.
2 Ayic ix c'och viñ ta', ix yilanb'at jun a' uc'b'ila' viñ. A d'a slac'anil a' chi', ayec' ox
umañ noc' calnel, yujto a a' syuc' noc', ay jun nivan q'uen ayoch smaculoc sti' a'. 3 Ayic
smolb'an sb'a masanil noc' calnel chi' ta', axo eb' viñ stañvan noc' tz'ic'anel q'uen smacul
sti' a' chi', syac'an a' eb' viñ yuc' noc', slajvi chi' smacanxican sti' a' eb'. 4 Ix sc'anb'an viñ
d'a eb' tañvum calnel chi' icha tic:
—¿B'ajtil ayex ex vetanimail? xchi viñ.
—A d'a Harán ayoñ, xchi eb' viñ.
5 —¿Eyojtac am viñaj Labán yixchiquin viñaj Nacor? xchi viñ.
—Cojtacton viñ, xchi eb'.
6 —¿Vach' am sc'ol viñ eyila'? xchi viñ.
—Vach' sc'ol viñ. Ina a ix Raquel yisil viñ van scot yed' noc' scalnel chi', xchi eb' viñ.
7 Ix yalan viñaj Jacob chi' d'a eb' viñ:
—Ayto c'u, ¿tas yuj mañ toñejoc tzeyac' yuc'a' noc' e calnel tic, tze tañvan va jab'ocxo
noc'? xchi viñ d'a eb' viñ.
8 Ix yalan eb' viñ:
—Max yal-laj, yovalil sco tañvej smolb'an sb'a noc' smasanil, ichato chi' ol quic'anel
q'uen nivan smacul sti' a' tic, yic syal yuc'an a' noc' smasanil, xchi eb'.
9 Vanto slolon viñaj Jacob chi' yed' eb' viñ, ix ja ix Raquel yed' noc' yic viñ smam, yujto
a ix stañvan noc'. 10 Ayic ix yilan viñ sja ix yed' noc' yic viñ smam chi', aton viñ snulej
ix snun viñ, elañchamel ix b'at lemnaj viñ, ix yic'anel q'uen smacul sti' a a' chi' viñ, ix
yac'an yuc' a' noc' calnel chi' viñ. 11 D'a elañchamel ix yac'an stzatzil sc'ol ix Raquel chi'

28.19 **28:19** A d'a hebreo a Betel syalec'ochi “Spat Dios”.

viñ, ix tz'ub'elta sti' ix viñ, ix oc'q'ue viñ. 12 Ix och ijan viñ yalan icha tic: Yune' in ix
Rebeca, ix yanab' viñ a mam, xchi viñ. Axo ix yab'an ix Raquel icha chi', ix b'at lemnaj
ix yal d'a viñ smam chi'.
13 Axo ix yab'an viñaj Labán sb'inaj viñaj Jacob yune' yanab', ix b'at lemnaj viñ schacot
viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix tz'ub'anelta sti' viñ, ix yic'anb'at viñ viñ d'a spat chi'. Ix
och ijan viñaj Jacob chi' yalani tas ix aj scoti. 14 Ix yalan viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
Val yel te a oñto och ed'oc, xchi viñ.

Ix can viñaj Jacob scaj ix Raquel

Jun ujal ix can viñ yed' viñaj Labán chi'. 15 Ayic ix ec' jun uj chi', ix yalan viñaj Labán
chi' d'a viñ icha tic:
—A ticnaic vach'chom ayto cuj co b'a, palta max yal-laj nab'añej ol ach munlaj d'ayin.
Al d'ayin jantac ol ach in tupu', xchi viñ. 16 Ay chavañ yisil viñaj Labán chi': A ix b'ab'el,
Lea sb'i ix, axo ix schab'il Raquel. 17 A ix Lea chi', icha yilji taxon eb' ix ix yilji ix, añej yol
sat ix vach' yilji. Axo pax ix Raquel jun, te vach' yilji sat ix yed' snivanil smasanil. 18 Axo
viñaj Jacob chi', ix can sgana viñ d'a ix Raquel chi', yuj chi' ix yal viñ icha tic:
—Tzin can uqueoc ab'il in caj ix Raquel, ix chab'il isil tic, xchi viñ.
19 Ix yalan viñaj Labán chi':
—Canañ, vach' ol vac' ix d'ayach, ¿tas gana ch'oc b'aj svac' ix? xchi viñ.
20 Icha chi' ix aj scajan uque' ab'il ix viñ. Maj yab' viñ yec' jun tiempoal chi', yujto te ay
sgana viñ d'a ix. 21 Axo yic ix ec' uque' ab'il chi', ix yalan viñ d'a viñaj Labán chi' icha tic:
—A ticnaic, ix lajvi co trato yic tzin caj ix. Ac' ix vetb'eyumoc yic svic'an in b'a yed' ix,
xchi viñ.
22 Axo viñaj Labán chi' ix avtancot masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix yac'anoch
sq'uiñal snupnajel ix yisil viñ chi'. 23 Ayic toxo ix q'ue ac'val ix yic'ancot ix Lea viñaj
Labán d'a viñaj Jacob chi', ix vay viñ yed' ix. 24 Ix ac'ji jun scriada ix yuj viñaj Labán chi',
a ix chi' Zilpa sb'i ix. 25 Ayic ix sacb'i, ix yilanelta viñaj Jacob chi' to a ix Lea ix vay yed'
viñ, ix b'at yalan viñ d'a viñaj Labán chi' icha tic:
—¿Tas yuj icha tic ix in utej? A ix Raquel ix in caj d'ayach, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi viñ.
26 Ix yalan viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
—A co b'eyb'al d'a co cal tic, max yal-laj to a ix tzac'anto sb'ab'laj och viñ yetb'eyum
d'a ix b'ab'el. 27 C'anab'ajejcan jun semana sq'uiñ nupnajel yic ix Lea tic, ol ic'anpax ix
Raquel chi' tato tzac' a ti' a cajan uqueocxo ab'il ix d'ayin, xchi viñaj Labán chi'.
28 Ix schaan sc'ol viñaj Jacob jun lolonel chi'. Ix sc'anab'ajan jun semana q'uiñ
nupnajel viñ yed' ix Lea chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anpax ix Raquel viñaj Labán chi' yic
tz'och ix yetb'eyumoc viñ. 29 Ix yac'anpax jun ix scriada ix Raquel chi' viñ aton ix Bilha.
30 Ix yic'lan sb'a viñaj Jacob yed' ix Raquel chi', yelxo val xajanab'il ix aj ix yuj viñ d'a
yichañ ix Lea chi'. Yuj chi' uqueto ab'il ix scaj ix viñ.

Eb' yuninal viñaj Jacob

31 Ayic ix yilan Jehová to chab'c'olab'il ix Lea chi', ix yac'an svach'c'olal d'a yib'añ ix
yic tz'aj yune' ix. Axo pax ix Raquel, malaj yune' ix. 32 Axo ix Lea chi', ix och ix yab'ixal,
ix alji jun yune' ix, Rubén29.32 ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix: A Jehová ix yila' to paticab'il
in el yuj viñ vetb'eyum, axo ticnaic xajan ol in yil viñ, xchi ix.
33 Ix lajvi chi' ix alji junxo yune' ix, Simeón29.33 ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix icha tic: Ix
yab' Jehová to chab'c'olab'il vaji, yuj chi' ix yac' junxo vune' tic, xchi ix.
34 Ix aljipax junxo yune' ix, Leví29.34 ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix: A ticnaic junxoñej ol
aj viñ vetb'eyum tic ved'oc, yujto oxvañxo vune' yed' viñ, xchi ix.

29.32 **29:32** A jun b'i scuch Rubén, a d'a hebreo syalelc'ochi "il jun vune'".
29.33 **29:33** A jun b'i scuch Simeón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "syab'i".
29.34 **29:34** A jun b'i scuch Leví, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "junxoñej tz'aji".

35 Ix alji junxo yune' ix, Judá[29.35] ix yac' ix sb'iej, ix yalanpax ix: A ticnaic, svic'chaaň sb'i Jehová, xchi ix. Axoňej chi', ix och vaan yilan sat unin ix.

30

1 Axo ix Raquel chi' ix pitzvichaaň ajc'olal d'a spensar ix, ix och ix ajc'olal d'a ix Lea chi' yujto malaj yune' ix, ix yalan ix d'a viň yetb'eyum chi' icha tic:
—Ac' vune'. Tato maay, tic tzin chami, xchi ix.
2 Yuj chi' ix cot yoval viňaj Jacob, ix yalan viň d'a ix icha tic:
—¿Tocval Dios in? A Dios chi' max ac'anlaj une' chi', xchi viň. 3 Ix yalanxi ix d'a viň:
—Vayaň yed' ix in criada Bilha, ayic ol aljoc yune' ix chi', icha val vune' ol ajoc, xchi ix.
4 Ix yac'an ix scriada ix chi' d'a viň, ix yic'lan sb'a viň yed' ix. 5 Axo ix alji jun yune' ix Bilha chi', 6 ix yalan ix Raquel icha tic: Dan[30.6] ol sb'iej viň unin tic, yujto ix yab' in lesal Dios, ix in sch'olb'itani, yuj chi' ix yac' jun unin tic d'ayin, xchi ix.
7 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix Bilha yed' viňaj Jacob chi'. 8 Ix yalanxi ix Raquel chi': A jun unin tic Neftalí[30.8] ol sb'iej, yujto ix in telaj in b'a yed' ix in nulej ix Lea, axo ticnaic ix can ix yalaň vuuj, xchi ix.
9 Axo yic ix yilan ix Lea to maňxalaj yune' ix, ix yac'anpax ix scriada ix, aton ix Zilpa d'a viňaj Jacob chi'. 10 Ix alji jun yune' ix yed' viň. 11 —Vach' vico' yuj chi' Gad[30.11] svac' sb'iej viň unin tic, xchi ix Lea chi'.
12 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix Zilpa chi' yed' viňaj Jacob chi'. 13 Ix yalanpax ix Lea chi' icha tic: Te tzalajc'olal vico', axo eb' ix vetixal ol alanoc to ay in tzalajc'olal, yuj chi' Aser[30.13] ol sb'iej viň unin tic, xchi ix.
14 Ay jun c'u ix b'at viňaj Rubén b'eyelec' d'a caltac te', ayic van sjochchaj ixim trigo. Ata' ix ilchaj juntzaň sat aňc'ultac yuj viň to sloji, mandrágora[30.14] sb'i. Ix yic'anb'at aň viň d'a ix Lea, aton ix snun viň. Axo yic ix yilan aň ix Raquel chi', ix yalan ix d'a ix Lea icha tic:
—Tzin tevi d'ayach to tzac' junoc aň mandrágora ix yic'cot viň une' chi' d'ayin, xchi ix.
15 Ix yalan ix Lea chi' icha tic d'a ix:
—¿Tom maň c'ocb'iloc ix iq'uec' viň vetb'eyum, axo ticnaic, snib'ej a c'ol tza c'anec' aň mandrágora ix yic'cot viň vune' tic? xchi ix.
—Ac' aň d'ayin, tato icha chi' syal svay viňaj Jacob ed'oc d'a jun ac'val tic, xchi ix Raquel chi'.
16 Axo yic van sq'uic'b'i ix jax viňaj Jacob d'a smunlajel, ix b'at ix Lea schacot viň, ix yalan ix d'a viň icha tic:
—A ticnaic ol ach vay ved'oc, d'a val yel ix vac' aň mandrágora ix yic'cot viň vune' d'a ix in nulej ix Raquel a tojoloc, xchi ix.
Yuj chi' ix vay viňaj Jacob chi' yed' ix d'a jun ac'val chi'. 17 A Dios ix ab'an slesal ix, yuj chi' ix alji junxo yune' ix yed' viň, yoil uninxo. 18 Ix yalan ix: Isacar[30.18] ol sb'iej viň unin tic, yujto ix spactzitej Dios d'ayin, yujto ix vac' ix in criada d'a viň vetb'eyum, xchi ix.
19 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix yed' viňaj Jacob chi', aton svaquil unin eb'. 20 Ix yalan ix: Ix yac' Dios jun silab' maňxo jantacoc svach'il d'ayin, yuj chi' ol in sxajanej viň vetb'eyum tic. Svaquilxo jun unin tic svil yed' viň, yuj chi' Zabulón[30.20] ol sb'iej, xchi ix.
21 Yicxo slajvub'al ix yilan sat jun ix unin ix, Dina ix yac' ix sb'iej.

29.35 **29:35** A jun b'i scuch Judá, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ic'jichaaň”. 30.6 **30:6** A jun b'i scuch Dan, a d'a hebreo syalelc'ochi “sch'olb'itaji”. 30.8 **30:8** A jun b'i scuch Neftalí, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “telajb'ail”. 30.11 **30:11** A jun b'i scuch Gad, a d'a hebreo syalelc'ochi “vach' vico'”. 30.13 **30:13** A jun b'i scuch Aser, a d'a hebreo syalelc'ochi “tzalajc'olal”. 30.14 **30:14** Syac'och eb' anima d'a sc'ool tato a eb' ix ix max unevilaj sloan sat aň mandrágora tob' tz'alji yune' eb' ix. 30.18 **30:18** A jun b'i scuch Isacar, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “spac”. 30.20 **30:20** A jun b'i scuch Zabulón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “xajanab'il”.

22 Axo ix Raquel chi', ix nachajcot ix yuj Dios, ix ab'ji slesal ix yuuj, ix javi yune' ix.
23 Ayic ix alji jun sb'ab'el unin ix, ix yalan ix: A in q'uixvelal, toxo ix yiq'uel Jehová, yujto
toxo ix yac' jun vune' tic. 24 Tzoc val el d'a sc'ool syac'pax junocxo vune', xchi ix. Yuj chi'
José30.24 ix sb'iej jun unin chi' yuj ix.

Ix och oval d'a scal viñaj Jacob‘R’yed' viñaj Labán

25 Ayic toxo ix alji viñaj José, ix yalan viñaj Jacob d'a viñaj Labán icha tic:
—A ticnaic, cha in pax d'a in choñab'. 26 Ac' eb' vuninal yed' eb' ix vetb'eyum,
c'ocb'ilocxob' in cajan eb' ix d'ayach, smojxo val tzin paxi. Ojtac val tas ix aj in munlaj
d'ayach, xchi viñ.
27 Axo ix yalan viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
—Maay, tzin tevi d'ayach to vach'ñej ajec' ved'oc, yujto ix in naeli to uujñej ay
svach'c'olal Jehová d'a vib'añ. 28 Al d'ayin jantac val tzach in tupu', xchi viñaj Labán
chi'.
29 Ix yalanxi viñaj Jacob chi':
—Ojtac val tas ix aj in munlaj ed'oc yed' tas ix aj vilan noc' a molb'etzal noc' tic. 30 Ojtac
to jayvaññej noc' a molb'etzal noc' tic ayic in janac, axo ticnaic toxo ix q'uib' sb'isul noc'.
Atax val yic in janac chi' syamannacoch Jehová yac'an svach'c'olal d'a ib'añ. Axo ticnaic,
¿b'aq'uiñ ol in chael yich vilan vic yed' eb' ix vetb'eyum tic yed' eb' vuninal? xchi viñ.
31 —¿Jantac a tojol tza c'ana'? xchi viñaj Labán chi'.
—Malajocab' in tojol tzac'a', añejto svil jab'ocxo noc' a calnel tic, tato ol scha a c'ol tas ol
vala'. 32 Cha in och d'a scal noc' a calnel yed' noc' a chiva ticnaic, yic tzin sic'anel masanil
noc' tz'ib'iltac, noc' jasquiltac stz'ib'ul, noc' yunetac q'uiq'uic'. A noc' chi' ol och in tojoloc.
33 Yuj chi' jun, ayic tzach c'och il noc' a noc' chi', noc' svic' in tojoloc chi', icha chi' ol
aj ilancot in tojolal. Tato a d'a scal noc' vic chi' ay noc' chiva, ma noc' calnel chi' mañ
tz'ib'iltacoc, mato mañ q'uiq'uic'oc, van ach velc'an syal chi', xchi viñ.
34 —Vach'ocab'i. Scha in c'ol tas tzal chi', xchi viñaj Labán chi'.
35 Añejtona' d'a jun c'ual chi' ix sic'anel masanil noc' mam chiva tz'ib'iltac viñaj Labán
chi' yed' noc' jasquiltac stz'ib'ul, noc' nun chiva soman jab'oc saquil yed' masanil noc'
calnel q'uiq'uic' yilji, ix yac'an noc' viñ d'a eb' yuninal. 36 Ix yic'anb'at noc' eb' yuninal
viñ chi' d'a najat, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj ix can viñaj Jacob chi'. Ix canñej viñ stañvej
juntzañxo noc' scalnel viñaj Labán chi'.
37 Elañchamel ix sna viñaj Jacob chi', ix stzepel sc'ab'tac te te' scuch álamo viñ, te'
almendro yed' te' castaño. Tz'ib'iltac ix yutej te' viñ sjosan stz'umal. Ay sac yed' q'uiq'uic'
ix aj yilji te' yuj viñ. 38-39 Ix yac'anoch juntzañ te' c'ab'tac te' chi' viñ d'a yichañ noc'
calnel chi', b'aj syuc'a' noc', aton ta' stajni noc'. D'a yichañ noc' aypaxoch te te' tz'ib'iltac
yilji chi', yuj chi' ayic tz'aj yune' noc', tz'ib'iltac yilji yune' noc' chi'. 40 A masanil noc'
tz'ib'iltac tz'aj chi', ix sic'canel noc' viñ d'a scal noc' yic viñaj Labán chi'. Icha chi' ix
yutej viñ sic'anel noc' scalnel chi' d'a scal noc' yic viñaj Labán chi'. 41 Masanil noc' te
vach', ayic stajni noc', syac'anoch te te' viñaj Jacob chi' d'a yichañ noc' b'aj xid'ec' noc'
yuc'a', yic vach' syil te te' chi' noc' ayic stajni noc' chi'. 42 Axo yic sjavi noc' yatac val
ay, max yaq'uem te te' chi' viñ d'a yichañ noc'. Yuj chi', a noc' tz'ontac yic viñaj Labán
chi', axo noc' vach' yic viñaj Jacob chi'. 43 Icha chi' ix aj yoch viñaj Jacob chi' b'eyumal.
Mañ jantacoc noc' svacax viñ, noc' scalnel viñ yed' noc' schiva viñ. Mañ jantacoc noc'
scamello viñ yed' noc' sb'uru viñ yed' pax eb' viñ schecab' viñ yed' eb' ix schecab' viñ.

31

Ix sna viñaj Jacob‘R’tas ol aj yel d'a viñaj Labán

30.24 **30:24** A jun b'i scuch José, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ac'ji stz'acub'”.

1 Ayic ix yab'an viñaj Jacob to a eb' viñ yuninal viñaj Labán, vanxo yalanq'ue eb' viñ
icha tic: B'eyumxo viñaj Jacob tic yuj jantac tas ix yiq'uec' d'a viñ co mam, xchi eb' viñ.
2 Ix nachajel yuj viñaj Jacob chi' to mañxo vach'oc snaan viñaj Labán chi' d'a spatic icha
d'a yalañtaxo. 3 Axo Jehová ix alan d'a viñ icha tic: Meltzajañ d'a slum a mam icham b'aj
ayec' eb' a c'ab' oc, ol in b'atñej ed'oc, xchi d'a viñ.
4 Ix lajvi chi' ix yac'anb'at sti' viñ d'a eb' ix yetb'eyum, aton ix Raquel yed' ix Lea, yic
vach' scot eb' ix, sja eb' ix b'aj stañvi calnel viñ. 5 Ayic ix ja eb' ix, ix yalan viñ d'a eb' ix:
—Ex vetb'eyum, a ticnaic toxo ix vila' to a viñ e mam, chucxolaj in yilan viñ, mañ ichoc
d'a yalañtaxo, palta a sDiosal viñ in mam, ayñej val och ved'oc. 6 A ex tic eyojtac val to
ix in munlaj d'a viñ e mam d'a svach'ilal d'a smasanil in c'ool. 7 Axo viñ icha val to tzin
yixtej viñ, lajuñelxo ix sq'uex in tojol viñ, palta a Dios jun, max in xcha ixtajoc. 8 Ayic ix
yalan viñ e mam chi': Ol ach in tup d'a noc' calnel, noc' tz'ib'iltac, xchi viñ, axo yic ix alji
yune' noc', nab'a tz'ib'iltac yune' noc' ix alji. Ayic ix yilan viñ to icha chi', ix yalanxi viñ:
A noc' jasquiltac stz'ib'ul ol vac' a tojoloc, xchi viñ, axo ix alji yune' noc', nab'a jasquiltac
stz'ib'ul noc' yune' tz'alji. 9 Icha chi' ix aj yic'jiec' noc' smolb'etzal noc' viñ e mam chi' yuj
Dios, ix yac'an d'ayin.
10 A junel ay jun in vayich, a ix vilani to van stajni noc'. Ix vilani to a noc' mam chiva
ix tajni yed' noc' nunab'il chi', nab'a tz'ib'iltac noc', ay pax noc' jasquiltac stz'ib'ul. 11 Axo
d'a jun in vayich chi', ix in yavtej Jun yángel Dios, ix in tac'vi d'ay: Oy, ina vajec' tic, xin
chi d'ay. 12 Ix yalan d'ayin icha tic: Scham val ilani to a noc' smam stajni yed' noc' snun,
tz'ib'iltac noc', jasquiltac pax stz'ib'ul noc', yujto ix vil masanil tas ix ach utaj yuj viñaj
Labán. 13 A in Dios in tic, ix in ch'ox in b'a d'ayach d'a Betel, b'aj ix a seccanq'ue aceite d'a
yib'añ q'uen q'ueen ix ac'canq'ue liñan, aton b'aj ix ac'can a ti' d'ayin. A ticnaic, actejcan
jun lugar tic, tzach pax d'a a luum b'aj aljinac ach, xchi Dios d'ayin, xchi viñaj Jacob chi'
d'a eb' ix yetb'eyum chi'.
14 Ix tac'vi ix Raquel yed' ix Lea chi' d'a viñ icha tic:
—A oñ tic, mañxo jab'oc tas ol quic' d'a viñ co mam. 15 Yujto icha comon anima caj d'a
viñ. Ina ix oñ schoñel viñ, ix slajanel co tojol chi' viñ, aton ix ac' d'a viñ yic ix quic'lan
co b'a ed'oc. 16 D'a val yel masanil b'eyumal ix yiq'uec' Dios d'a viñ co mam chi', quicxo
yed' eb' cune'. Yuj chi' jun, masanil tas toxo ix yal Dios d'ayach, yic'ocab'i, xchi eb' ix.

Ix el viñaj Jacob d'a Padán-aram

17-18 Ix yac'an lista sb'a viñaj Jacob yic spaxta viñ d'a Canaán b'aj ayec' cajan viñ smam
viñ, aton viñaj Isaac. Ix yac'anq'ue eb' yuninal viñ yed' eb' ix yetb'eyum viñ d'a yib'añ
noc' camello. Ix yic'ancot masanil tastac viñ, ix b'at viñ yed' masanil noc' noc' ix yic' d'a
spatic smunlajel d'a Padán-aram chi'. 19 Yacb'an ayb'at viñaj Labán chi' d'a junxo lugar
joxoj calnel, axo ix Raquel ix elc'ancot sdiosal viñ ayoch d'a yol spat. 20 Añeja' d'a jun
tiempoal chi' ix el viñaj Jacob d'a elc'altac, majxo yalcan quilcob'a viñ d'a viñaj Labán
arameo chi'. 21 Icha chi' ix aj yic'ancot masanil tastac viñ. D'a elañchamel ix ec'ta viñ b'aj
ay a' nivan Éufrates, ix cotñej viñ d'a yichañ masanto ix javi viñ d'a juntzañ tzalquixtac
d'a yol yic Galaad.

Ix cot viñaj Labán d'a spatic viñaj Jacob

22 Schab'jialxo scot viñaj Jacob chi', ix yab'an viñaj Labán to ix cot viñ. 23 Axo viñaj
Labán chi' ix ic'ancot eb' sc'ab' yoc yed'oc, ix cot eb' syam viñ. Yicxo svac'jial chi' ix javi
eb' d'a spatic viñ d'a juntzañ tzalquixtac d'a yol yic Galaad. 24 A d'a jun ac'val chi', ix
sch'ox sb'a Dios d'a viñaj Labán chi' d'a svayich. Ix yalan Dios d'a viñ icha tic: Scham val
a naani tas ol al d'a viñaj Jacob chi'. Mañ comonoc ol ach lolonoc, xchi d'a viñ.
25 Axo d'a junxo c'u, ix yamchaj viñaj Jacob yuj viñaj Labán chi' d'a tzalquixtac d'a yol
yic Galaad, d'a scampamento viñ. Ata' ix sb'opax scampamento viñaj Labán chi' yed' eb'
viñ yed'nac chi'. 26 Ix och ijan viñaj Labán chi' yalanoch d'a sat viñaj Jacob chi' icha tic:

—¿Tas ix a c'ulej? ¿Tas yuj ix in ac'can musansatil? Elelalxoñej ix utej ic'ancot eb' ix visil,
ichato d'a scal oval ix yamchaj eb' ix uuj. 27 Majxo alcan jab'oc d'ayin. Mañxo jab'oc ix
vab'i, tato maay, ix am ex in taq'uejcot d'a tzalajc'olal, ix am och son yed' yunetac tañb'il
yed' arpa ayic ex coti. 28 Maj in tz'ub'canelta sti' eb' ix visil yed' eb' viñ vi in chiquin.
Ichato malaj jab'oc a pensar, yuj chi' icha chi' ix utej a b'a. 29 A in tic syal vac'an chucal
d'ayex, tato syal in c'ool, palta a q'uiq'ui d'ac'val ix sch'ox sb'a sDiosal viñ a mam d'ayin,
ix yalani: Scham val a naani tas ol al d'a viñaj Jacob chi'. Mañ comonoc tzach loloni, xchi
d'ayin. 30 Tato tza te naejb'at b'aj ay viñ a mam, yuj chi' icha chi' ix a c'ulej, palta ¿tas yuj
ix elq'uejcot juntzañ in diosal? xchi viñaj Labán chi'.

31 Ix tac'vi viñaj Jacob chi' icha tic:

—Ix in el d'ayach d'a elc'altac yujto ix in xivi. A ix aj in naani, talaj tzac' pural
ic'ancanec' eb' ix isil tic d'ayin. 32 Tato a junoc eb' ayec' d'a tic b'aj ayec' a diosal chi',
syalñej schami. A eb' ayec' qued'oc tic syal yac'an testigoal eb'. Say ila', tato ay jab'oc a
tastac ix vic'coti, syal ic'anpaxoc, xchi viñaj Jacob chi'.

Palta mañ yojtacoc viñaj Jacob chi' tato a ix Raquel ix elc'ancot sdiosal viñ smam chi'.
33 Ix ochb'at viñaj Labán d'a yol smantiado viñaj Jacob chi', ix ochpax viñ d'a
smantiado ix Lea yed' d'a yic eb' ix chavañ criada, palta malaj tas ix ilchaj yuj viñ. Ix
lajvi yelta viñ d'a yol smantiado ix Lea chi', ix ochxi viñ d'a yic ix Raquel. 34 Axo ix ix
c'ub'an el juntzañ yechel chi' d'a yalañ stz'um noc' camello, ix emcan c'ojan ix d'a yib'añ.
Ix ec'chaj viñaj Labán say d'a masanil mantiado, palta maj ilchajlaj sdiosal viñ chi' yuuj.

35 Ix yalan ix Raquel d'a viñ icha tic:

—Mamin, mocab' cot oval d'ayin, yujto max yal-laj in q'ue van d'a ichañ, yujto a ticnaic
ya'ay in yuj sb'isul uj, xchi ix, toñej ix tz'ac yal ix.

Axo viñaj Labán jun, ix ec'chaj viñ say sdiosal chi', palta maj ilchajlaj. 36 Yuj chi' ix cot
yoval viñaj Jacob, ix yalan viñ:

—¿Tas val in mul ix och d'ayach? ¿B'ajtil ay in mul chi' yuj chi' tzac' val och d'a a c'ool
in a sayaneq'ui? 37 Masanil in c'ael tza say ila', ¿tas junoc ic ix ilchaj uj ticnaic? Ch'ox
d'a yichañ eb' viñ ed'nac tic yed' d'a yichañ pax eb' viñ ved'nac tic, yic vach' a eb' viñ
syal yalani mach oñ yel scala'. 38 A d'a 20 ab'il ix in munlaj ed'oc, malaj val junoc noc'
a calnel, malaj val junoc noc' smam a chiva ix in chib'ati, malaj val noc' snun toñej ix
ec' sti'. 39 Malaj b'aj ix vic'cot jilipoc noc' a calnel ix chiji yuj noc' oques d'ayach, yujto
a noc' satb'ati tzin tupoch noc' d'ayach. Vach'chom c'ualil ma d'ac'valil ix b'at noc' yuj
elc'um, ina to ix a c'an stojol noc' d'ayin. 40 A d'a c'ualil, tzin te tz'a yuj c'ac', axo d'ac'valil,
tzin potzel yuj siic, max ochlaj in vayañ tz'ec' ac'val. 41 20 ab'il ix in ec' ed'oc, palta ix
vac'ñej techajoc. 14 ab'il ix in caj eb' ix isil tic, axo vaquexo ab'il jun, ix in munlaj yuj
noc' a molb'etz, aton noc' ix ac' in tojoloc. Cotac scal ix in a q'uexañ tiej yuj in tojol.
42 Ta val mañ ayoc och Dios ved'oc, aton sDiosal viñ in mam icham aj Abraham, aton
Dios b'aj slesalvipax viñ in mam aj Isaac, val yel, malaj am jab'oc tas d'a yol in c'ab' tzin
paxta. Palta a Dios ix ilan in yaelal yed' tas ix aj yelc'och in munlajel, yuj chi' aton ix ach
cachanoch vaan q'uiq'ui d'ac'val chi'.

Strato viñaj Jacob yed' viñaj Labán

43 Ix yalan viñaj Labán d'a viñaj Jacob chi' icha tic:

—Visil eb' ix tic, vi in chiquin pax eb' tic yed' noc' calnel tic, vic noc' smasanil. Masanil
tas ayec' tic, vico'. Palta jun, ¿tasto val svutej eb' ix visil yed' yune' eb' ix? 44 Yuj chi',
cotañ co b'o junoc co trato ticnaic yic ch'oxnab'il tz'ajcan d'a co cal co chavañil, xchi
viñaj Labán chi'.

45 Ix yic'ancot jun q'uen q'ueen viñaj Jacob chi', ix yac'anq'ue liñan q'uen viñ yic
ch'oxnab'il tz'aj q'ueen. 46 Ix yalan viñ d'a masanil eb' schecab' icha tic:

—Molb'ejec q'uen q'ueen, xchi viñ.

Masanil eb' ix molb'an q'ueen. Jun val juyaň ix yutej q'uen eb', ix va eb' d'a stz'ey q'ueen. 47 Ix yac'anoch viňaj Labán chi' sb'iej jun juyaň q'uen chi' d'a sti' eb' syala': Jegar Sahaduta31.47 Axo pax viňaj Jacob chi' jun, Galaad ix yac' viň scuch jun q'uen chi' d'a sti'.
48 Ix lajvi chi' ix yalan viňaj Labán chi' icha tic:
—A ticnaic, a jun juyaň q'ueen tic testigo tz'ajcan cuj co chavaňil, xchi viň. Yuj chi' Galaad sb'i jun lugar chi'. 49 Mizpa31.49 ix sb'iejpaxi yujto ix yal viňaj Labán chi' icha tic:
—A Jehová tzoň ilan co chavaňil yic maňxo ol yal quil-lan co b'a junjun oň. 50 Tato ol ixtej eb' ix visil tic, mato ol a say juntzaňocxo eb' ix ol och etb'eyumoc, vach'chom malaj mach tz'ac'an testigoal, palta a Dios testigo, xchi viň.
51 Ix yalanpax viň d'a viňaj Jacob chi':
—Ina q'uen b'ul q'uen tic yed' q'uen ix q'uecan liňan, aton val q'uen ix vac'can d'a co cal co naňal co chavaňil. 52 A val q'uen tic tz'ac'an testigoal d'ayoň to maňxo ol yal co c'axpitan jun mojon tic yic scac'an chucal d'ayoň junjun oň. 53 Aocab' sDiosal viňaj Abraham a mam icham yed' pax sdiosal viňaj Nacor in mam icham, aocab' tzoň ilan co chavaňil, xchi viňaj Labán chi'.
Ix lajvi chi' ix yac'an sti' viňaj Jacob chi' d'a sb'i Dios, aton Dios b'aj syaq'uem sb'a viňaj Isaac, viň smam viň. 54 Ix yac'an juntzaň silab' viň d'a Dios d'a schon jun tzalan chi', ix yavtancot eb' ajun yed'oc chi' vael. Masanil eb' ix va'i, a d'a chon tzalan chi' ix ec' ac'val yuj eb'.
55 Axo yic ix sacb'i d'a junxo c'u, ix q'ue vaan viňaj Labán chi', ix tz'ub'ancan sti' eb' yixchiquin viň yed' eb' ix yisil viň, ix yalancan vach' lolonel viň d'a yib'aň eb', ix meltzaj viň d'a spat yed' eb' ajun yed'oc.

32

Scha sb'a viňaj Jacob yed' viňaj Esaú

1 Ix lajvi chi', ix b'eycot viňaj Jacob chi'. Axo ix aji, ix schalaj sb'a viň yed' juntzaň eb' yángel Dios. 2 Ayic ix yilan eb' ángel chi' viň, ix yalan viň: Scampamento eb' yejército Dios jun tic, xchi viň. Yuj chi' Mahanaim32.2 ix yac' viň sb'iej jun lugar chi'.
3 Ix schecancot juntzaň eb' schecab' viň d'a lum Seir, d'a yol yic Edom, yic scot eb' yal d'a viň yuc'tac viň, aton viňaj Esaú to vanxo scot viň d'a yol b'e.
4 Ix yalan viň d'a eb' schecab' chi' icha tic: Alec d'a viň vuc'tac aj Esaú icha tic: A viň uc'tac aj Jacob syac'och sb'a viň d'a yalaň a mandar. Tzeyalanpaxi to a yed' viňaj Labán ix in ec' jun tiempoal tic. 5 A ticnaic ay noc' in vacax, noc' in calnel, noc' in chiva, noc' in b'uru. Ay eb' viň in checab' yed' eb' ix in checab'. Svalb'at jun ab'ix tic d'ayach mamin vuc'tac, yujto tzin nib'ej tzin och junc'olal ed'oc, xchicot viňaj Jacob, xe chi d'a viň. 6 Axo yic ix jax eb' viň checab' chi', ix yalan eb' viň d'a viňaj Jacob icha tic:
—Toxo ix oň xid'ec' d'a viň uc'tac, tic van sja viň ul ach scha'a. Chaňe' ciento val vinac yed'nac viň, xchi eb' viň schecab' viň chi'.
7 Ayic ix yab'an juntzaň chi' viňaj Jacob chi', ix xiv chaaň viň, ix te och viň ilc'olal. Ix lajvi chi' ix spojan b'at eb' anima viň yed'nac. Cha macaň ix yutej viň yed' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' camello. 8 Yujto ix sna viň: Tato sjavi viňaj Esaú d'a junoc macaň, yacb'an syac' oval viň yed'oc, axo junxo macaň syal yeli, xchi viň. 9 Ix lajvi chi' ix lesalvi viň icha tic: Ach Jehová in Diosal, sDiosal ach viň in mam icham aj Abraham yed' viň in mam aj Isaac. A ach ix ala' to tzin meltzajcot d'a in luum, d'a scal eb' in c'ab' voc. Ix alani to ayachňej och ved'oc yic vach'ňej tzin elc'ochi. 10 Te maň in mojoc to tzin a

31.47 **31:47** A jun lolonel Jegar Sahaduta, a d'a arameo ay, axo pax d'a hebreo Galaad. A chab' lolonel tic lajan syalec'ochi. A syalelc'ochi "jun juyaň yic ch'oxnab'il". 31.49 **31:49** A jun lolonel Mizpa, a d'a hebreo syalelc'ochi "ilvajum". 32.2 **32:2** Mahanaim, syalelc'ochi "chab' campamento".

xajanej, maŕ in mojoc pax to ayŕejoch a vach'c'olal ved'oc. Ayic vec'nacb'at d'a yol a' Jordán, aŕej jun in c'ococh ved'nac, axo ticnaic, chab'xo campamentoal ix in elc'ochi, te ayxo tastac d'ayin. 11 Tzin tevi d'ayach to tzin a col d'a yol sc'ab' viŕ vuc'tac chi'. Tzin te xivi, q'uinaloc sja viŕ d'ayin, smilancham eb' ix ix yed' eb' unin tic viŕ. 12 A ach ix ala' to vach'ŕej ol in elc'och uuj. Ix alanpaxi to maŕ jantacoc ol ajelc'och sb'isul viŕtilal, icha val yarenail a' mar to max yal sb'ischaji, xchi viŕ d'a slesal chi'.

13 A d'a jun ac'val chi', ix vaycan viŕ ta'. Ayic ix sacb'i, a d'a scal masanil tas yed'nac viŕ, ix siq'uel tastac viŕ yic siej viŕ d'a viŕ yuc'tac chi': 14 200 noc' nun chiva yed' 20 noc' mam chiva. 200 noc' nun calnel yed' 20 noc' ch'ac calnel. 15 30 noc' nun camello yed' noc' yune' toto ix alji, 40 noc' nun vacax yed' lajuŕvaŕ noc' toro, 20 noc' nun b'uru yed' lajuŕvaŕ noc' mam b'uru. 16 D'a elaŕchamel ix yac' viŕaj Jacob junjun macaŕ noc' d'a eb' viŕ schecab', macquiltac ix yutej viŕ, ix yalan viŕ d'a eb' icha tic:

—B'ab'lajaŕec yed' junjun macaŕ noc', najtic tzeyutej scal junjun macaŕ, xchi viŕ.

17 A d'a viŕ ed'jinac noc' b'ab'el, ix yal viŕ icha tic:

—Ayic ol a chaan a b'a yed' viŕ vuc'tac chi', tato sc'anb'ej viŕ: ¿Mach a patrón? ¿B'ajtil tzach b'ati? ¿Mach yic noc' noc' ed'nac tic? tato xchi viŕ d'ayach, 18 tzalan d'a viŕ icha tic: Mamin Esaú, a juntzaŕ tic silab' viŕaj Jacob a checab' d'ayach. Tzac'anpax viŕ vuuj, xa chi, xchi viŕaj Jacob chi'.

19 Icha chi' ix aj yalan viŕ d'a viŕ ed'jinac noc' schab'il macaŕ yed' d'a viŕ ed'jinac noc' yoxil macaŕ. Icha chi' ix aj yalan viŕ d'a masanil eb' viŕ ed'jinac junjun macaŕ noc' noc' chi':

—Ayic ol e chalan e b'a yed' viŕaj Esaú chi', jun lajanŕej ol eyutej eyalani. 20 Tzeyalani: Tzac'an viŕaj Jacob a checab' cuuj, xe chi, xchi viŕ d'a eb' viŕ schecab' chi'.

Icha tic ix yutej snaan viŕaj Jacob chi': Tecan ol emta yoval sc'ol viŕaj Esaú yuj in silab' ix vac' b'ab'laj d'a vichaŕ, ol vilan val och in b'a yed' viŕ. Tato icha chi' tecan ol in scha viŕ d'a vach'il, xchi viŕ. 21 Yuj chi', ix schec b'ab'laj masanil silab' viŕaj Jacob chi'. Axo viŕ jun, ixto can junxo ac'val viŕ d'a scampamento chi'.

Ix yac' oval viŕaj Jacob yed' jun ángel

22-23 A d'a jun ac'val chi' ix q'ue van viŕaj Jacob, ix yic'anb'at eb' ix yetb'eyum viŕ schavaŕil yed' eb' ix chavaŕ criada yed' uxluchvaŕ yuninal viŕ, ix ec'ta eb' d'a sjayil jun a' scuchan Jaboc yed' masanil tastac yed'nac. 24 Axo yic ix can viŕ sch'ocojil, ix yac'an oval viŕ yed' jun vinac masanto ix sacb'i. 25 Axo jun vinac chi', ix yila' to max ac'ji ganar viŕaj Jacob chi' yuuj, yuj chi' ix mac'jiel yacaŕil xub' viŕaj Jacob chi' yuuj. Ix el chinnaj xub' viŕ chi' ayic ix yac'an oval eb'. 26 Ix yalan jun vinac chi' d'a viŕ icha tic:

—Actej in eli yujto vanxo sacb'i, xchi.

Ix yalan viŕaj Jacob d'ay icha tic:

—Maŕ ol ach vactejeli, tato maŕ ol alcan junoc vach' lolonel d'a vib'aŕ, xchi viŕ.

27 —¿Tas a b'i? xchi jun vinac chi' d'a viŕ.

—Jacob in b'i, xchi viŕ.

28 Ix yalan d'a viŕ icha tic:

—A ticnaic maŕxo Jacob-oc ol a b'iej, palta Israelxo,[32.28] yujto ix yal ac'an oval yed' Dios yed' pax anima, xchi.

29 —A ticnaic al d'ayin tas a b'i ach tic, xchi viŕaj Jacob chi'.

Axo ix yalan jun vinac chi' icha tic:

—¿Tas yuj tza c'anb'ej in b'i? xchi.

Ata' ix yalcan vach' lolonel d'a yib'aŕ viŕaj Jacob chi'. 30 Yuj chi' Peniel[32.30] ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viŕaj Jacob chi', ix yalan viŕ icha tic: Ix vil sat Dios, palta ina pitzan into, xchi viŕ.

32.28 **32:28** A Israel, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "syac' oval yed' Dios".

32.30 **32:30** Peniel, a d'a hebreo syalelc'ochi "sat Dios".

31 Vanxo yec'b'at viñaj Jacob d'a Peniel chi', ix javi c'u. Yujto ix el chinnaj xub' viñ, yuj
chi' tz'em sb'ey viñ. 32 Yuj chi' a eb' yiñtilal Israel, max schilaj sch'añal sc'ojnub' xub' noc'
noc' eb', yujto a d'a xub' viñaj Jacob chi' yab'nac syail.

33

Ix och viñaj Jacob junc'olal yed' viñ yuc'tac

1 Axo ix yilan viñaj Jacob to van sja viñaj Esaú yed' 400 svinac, ix spojanec' eb' unin viñ
d'a scal eb' ix ix, aton ix Lea yed' ix Raquel yed' pax eb' ix chavañ scriada eb' ix. 2 A eb'
ix criada chi', ix b'ab'laj b'at eb' ix yed' yune' chi'. Ichato chi' ix b'at ix Lea yed' eb' yico'.
Tzac'anto ix b'at ix Raquel yed' viñaj José. 3 D'a elañchamel ix b'ab'lajb'at viñaj Jacob d'a
yichañ eb' ix. Uquel ix em ñojnaj viñ masanto ix c'och viñ d'a yichañ viñ yuc'tac chi'. 4 Ix
javi lemnaj viñaj Esaú chi', ix och lac'naj viñ d'a sjaj viñ yuc'tac chi', ix och tz'ub'naj viñ
d'a sti' viñ, ix oc' eb' viñ schavañil. 5 Ix lajvi chi' ix yilanoch eb' ix ix yed' eb' unin viñaj
Esaú chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:

—A juntzañ eb' tic, ¿mach ay yic eb'? xchi viñ.

—Vuninal eb', ix yac' Dios d'ayin yuj svach'c'olal, xchi viñaj Jacob chi'.

6 Ichato chi' ix snitzancot sb'a eb' ix criada yed' eb' yune' d'a yichañ viñaj Esaú chi', ix
em ñojan eb' d'a sat luum. 7 Ix snitzanpaxcot sb'a ix Lea yed' eb' yune', ix empax ñojan
eb'. Tzac'anto ix javi viñaj José yed' ix snun, aton ix Raquel, ix empax ñojan eb'. 8 Ix
sc'anb'an viñaj Esaú d'a viñaj Jacob chi' icha tic:

—¿Tas tza na d'a yib'añ juntzañ noc' noc' ix in cha d'a yol b'e? xchi viñ.

—Ic yaj noc' smasanil yic tz'och junc'olal d'a co cal, xchi viñaj Jacob chi'.

9 —Maay vuc'tac, te tzijtum pax noc' vico', canocab' noc' ed'oc, xchi viñ.

10 Palta ix och ijan viñaj Jacob chi' yalan d'a viñ icha tic:

—Maay vuc'tac, tato vach' in d'a ichañ, cha juntzañ silab' svac' tic d'ayach, icha val to a
Dios svilochi ayic tzach vilan tic, yujto d'a vach'c'olalil ix in a cha'a. 11 Tzin tevi d'ayach
to tza cha juntzañ silab' ix vic'cot d'ayach, yujto a Dios ix el d'a sc'ol yac'an in b'eyumal
tic, malaj jab'oc tas syac' palta d'ayin, xchi viñaj Jacob chi'.

Ix ochñej tean viñ d'a viñ yuc'tac chi', yuj chi' ix scha noc' silab' chi' viñ. 12 Ix yalan
viñaj Esaú chi' icha tic:

—A ticnaic, coyec. A in tzin b'ab'laj d'a eyichañ, xchi viñ.

13 Ix tac'vi viñaj Jacob chi':

—Ach vuc'tac, ojtac to a eb' unin, c'un sc'unb'i eb', tzin naanpax yuj noc' calnel yed'
noc' vacax nenetacto yune', tato tzin pech noc' ay smay junñej c'ual scham noc' smasanil.
14 Yuj chi' vach' tzach b'ab'laj vuuj. A inxo tic, c'ojanc'olalñej ol in b'atoc, icha syal sb'ey
eb' unin yed' noc' noc' tic. Olxo ach vilc'och d'a Seir, xchi viñ.

15 —Yic'ocab' icha tzal chi'. Syal scan jayvañoc eb' viñ in checab' tic yic scolvaj ed'oc,
xchi viñaj Esaú chi'.

Palta ix yalan viñaj Jacob chi' icha tic:

—Maay, yuj val dios, mañ ac' pensar vuuj, xchi viñ.

16 A d'a jun c'u chi', ix meltzaj viñaj Esaú d'a lum Seir. 17 Axo viñaj Jacob, ix jacan viñ
d'a jun ac'lic. Ata' ix sb'o spat viñ, ix sb'oanpax juntzañ yunetac lechpat viñ b'aj ix och
noc' smolb'etzal noc'. Yuj chi' Sucot ix yac' viñ sb'iej jun lugar chi'.33.17

18 Ayic ix paxta viñaj Jacob d'a Padán-aram masanto ix javi viñ d'a yol yic Canaán, malaj
tas ix ic'an viñ, vach' sc'ol viñ ix jaxi. Ix sb'oan scampamento viñ d'a yichañb'at choñab'
Siquem. 19 100 q'uen plata ix yac' viñ yic smanan jun lum luum chi' viñ d'a eb' yuninal
viñaj Hamor, viñ ix ic'anel yich choñab' Siquem. Ata' ix sb'oq'ue scampamento viñ. 20 Ix
lajvi chi' ix sb'oanq'ue jun altar viñ, El-Elohe-Israel33.20 ix yac' viñ sb'iej.

33.17 **33:17** Sucot, a d'a hebreo syalelc'ochi “chej pat”.

33.20 **33:20** El-Elohe-Israel, a d'a hebreo syalelc'ochi “Dios, sDiosal Israel”.

34

A yab'ixal ix Dina

1 A ix yune' ix Lea yed' viñaj Jacob, aton ix Dina, ix b'at ix paxyal d'a scal eb' ix ix d'a
Siquem chi'. 2 A viñaj Hamor heveo, yajal yaj d'a jun choñab' chi'. Ay jun yuninal viñ
scuchan Siquem. Ayic ix yilanoch ix Dina viñaj Siquem chi', ix ixtaj ix yuj viñ d'a ac'b'il
puralil. 3 Yujto te ay sgana viñ d'a ix, yuj chi' ix montaj ix yuj viñ d'a vach'il. 4 Ix yalan
viñ icha tic d'a viñ smam chi':
—Mamin, octom b'at a c'an jun ix cob'es tic. In gana svic' in b'a yed' ix, xchi viñ.
5-8 Vach'chom ix yab' viñaj Jacob to toxo ix ixtaj ix yisil viñ yuj viñaj Siquem chi', malaj
tas ix yal viñ masanto ix jax eb' yuninal viñ tañvoj calnel. A ix yab'an eb' viñ yuninal
viñ chi' tas ix uji, ix meltzajcot eb' viñ, ix te cus eb' viñ. Ix cotpax yoval eb' viñ, yujto te
q'uixvelal ix utaj eb' yiñtilal viñaj Israel, aton viñaj Jacob, yuj viñaj Siquem chi', yujto
ix ixtaj ix yisil viñ. Mañ vach'oc tas ix sc'ulej viñaj Siquem chi'. Axo viñaj Hamor chi' ix
b'at lolon yed' viñaj Jacob chi'. Ix lolonpax viñ yed' eb' yuninal viñ, ix yalan viñ:
—A viñ vuninal aj Siquem te ay val sgana viñ d'a ix eyanab', yuj chi' elocab' d'a e c'ool
yic syic'laj sb'a ix yed' viñ. 9 Ichato ol co c'ab'coquej co b'a. Ol quic'laj co b'a yed' eb' ix
eyisil, a ex xo ol eyic'laj e b'a yed' eb' ix quico'. 10 Cajnajañec d'a co cal tic, colan tzex aj
d'a sat co luum tic, aq'uecoch e choñ, manec e luum, xchi viñaj Hamor chi'.
11 Ix yalanpax viñaj Siquem chi' d'a viñ smam ix Dina chi' yed' d'a eb' viñ snulej ix:
—Yalñej tas tze c'an d'ayin ol vac' d'ayex. 12 Vach'chom nivan tas svac' d'a yib'añ tas
syac'taxon eb' anima yed' pax tzijtumoc silab' syal vac'ani, palta malaj tz'ochi, añej tato
scha e c'ool svic' in b'a yed' ix, xchi viñaj Siquem chi'.
13 Yujto toxo ix yixtej ix yanab' eb' viñ chi' viñ, ix tac'vi eb' viñ d'a chab'satil d'a viñ
yed' d'a smam viñ chi'. 14 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—Max yal cac'an ix canab' tic d'a junoc vinac to mañ ac'b'iloc circuncidar, q'uixvelal
tzoñ ajcan icha chi'. 15 Añej tato scha e c'ol icha caj a oñ tic, tecan am scac' ix d'ayex,
yujto a oñ tic, circuncidado oñ. Tato syal e c'ool tzex ac'ji circuncidar yed' masanil eb'
viñ vinac ay d'a e cal chi', 16 ichato chi' syal eyic'an eb' ix quisil a oñ tic, syalpax quic'an
eb' ix eyico'. Ichato chi' syal caj d'a e cal, junxoñej choñab'il tzoñ aj eyed'oc. 17 Tato max
scha e c'ol tze c'anab'ajej jun circuncisión chi' jun, ol oñ el d'a tic, ol quic'anb'at ix canab'
tic qued'oc, xchi eb' viñ.
18 Yuj chi' ix scha sc'ool viñaj Hamor yed' viñ yuninal tas ix yal eb' viñ chi'. 19 Majxo
ec' val nivan tiempo, yujto ay sgana viñ d'a ix yisil viñaj Jacob chi'. A viñaj Siquem chi'
añej viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yuninal viñaj Hamor yed' d'a scal eb' sc'ab'yoc. 20 D'a
elañchamel ix b'at viñ yed' viñ smam chi' d'a spuertail choñab' b'aj smolb'ej sb'a eb'
anima, ix och ijan eb' yalan icha tic d'a eb' viñ vinac:
21 —A juntzañ vinac tic vach' spensar eb', ol cajnaj eb' d'a co cal tic, ol yac'anoch schoñ
eb' d'a co choñab' tic. Te ay lum luum b'aj vach' yaj eb' viñ. Syal quic'an co b'a yed' eb'
ix yisil eb' viñ, syalpax yic'an sb'a eb' viñ yed' eb' ix quico'. 22 Añej to snib'ej eb' viñ to
co masanil a oñ vinac oñ tic, sco cha jun circuncisión icha yaj eb' viñ, icha chi' junñej
choñab'il tzoñ aj yed' eb' viñ. 23 A masanil stastac eb' viñ yed' masanil noc' smolb'etzal
noc' eb' viñ, quicxo smasanil, añej tato sco tac'vej d'a eb' viñ, yic vach' scan eb' viñ d'a co
cal, xchi viñaj Hamor yed' viñaj Siquem chi'.
24 Masanil eb' viñ tz'acanxo spensar ix scha sc'ol eb' viñ tas ix yal eb' chavañ chi', yuj
chi' ix ac'ji circuncidar eb' viñ masanil. 25 Axo viñaj Simeón yed' viñaj Leví, yuninal viñaj
Jacob, snulej ix Dina chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' chi' d'a schab'jial. Yacb'an yato ay eb'
viñ vinac chi' yuj b'aj ix ac'ji circuncidar chi', ix c'och eb' viñ chavañ chi' d'a yol choñab'
chi'. Ix och ijan eb' viñ smilancham eb' viñ ya yaj chi' smasanil d'a q'uen espada, yujto
mañ naanoc yuj eb' aj choñab' chi'. 26 Ix miljicham viñaj Hamor yed' viñaj Siquem yuj
eb'. Ix lajvi chi' ix yic'anelta ix Dina eb' viñ d'a yol spat viñaj Siquem chi', ix paxta eb'

viñ. 27 Ix lajvi chi' ix c'och masanil eb' viñ yuninal viñaj Jacob chi', ix yic'anelta masanil tastac ay d'a eb' chamnac chi' eb' viñ. Icha chi' ix aj spactzitan eb' viñ yuj b'aj ix ixtaj ix yanab' chi'. 28 Masanil tas ay d'a yol choñab' chi' yed' tas ayel d'a najat ix yic'b'at eb' viñ, noc' calnel, noc' vacax yed' noc' b'uru. 29 Ix yelc'anb'at eb' viñ masanil tas ay d'a yoltac pat, ix ic'jipaxb'at eb' cotac unin yed' eb' ix ix yuj eb' viñ. 30 Palta ix yalan viñaj Jacob d'a viñaj Simeón yed' d'a viñaj Leví chi' icha tic:

—Tic val a ex tzeyac' somchajel in c'ool. A ticnaic, masanil eb' viñ cajan d'a juntzañ lugar tic, aton masanil eb' viñ cananeo yed' eb' viñ ferezeo, ol te och chian sc'ool eb' viñ d'ayoñ. Tecan ol smolb'ej sb'a eb' viñ, ol yac'an oval eb' viñ qued'oc. Jayvaññej co vinac ayec' qued'oc, tecan ol oñ smilcham eb' viñ co masanil, xchi viñaj Jacob chi'.

31 Ix tac'vi eb' viñ icha tic:

—¿Tom ay sleyal syixtej ix canab' tic viñ, syutan ix viñ icha junoc ix ajmul ix? xchi eb' viñ.

35

Yac'nac svach'c'olal Dios‘R’d'a yib'añ viñaj Jacob

1 Ix yalan Dios d'a viñaj Jacob: Elañ d'a tic, ixic cajnajancan d'a Betel. Ata' tza b'oq'ue jun altar d'ayin. Ata' in ch'oxnac in b'a d'ayach ayic elnac d'a viñ uc'tac aj Esaú, xchi d'a viñ.

2 Ix yalan viñaj Jacob chi' d'a eb' ix yetb'eyum yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' viñ ajun yed'oc:

—Iq'uequel masanil juntzañ comon dios d'a e cal, tze b'icanel e b'a, tze q'uexanel e pichul e masanil. 3 Coyec elañchamel d'a Betel. Ata' ol in b'oq'ue jun altar yic svic'chaañ sb'i Dios, aton jun ix colvaj ved'oc ayic ay in och d'a ilc'olal yed' b'ajtac in eq'ui, xchi viñ.

4 Icha chi' ix aj yac'an juntzañ comon dios yed'nac eb' d'a viñaj Jacob yed' q'uen yuchiquin eb'. Axo viñ ix b'at mucanem d'a yich jun te' ji ayec' d'a slac'anil Siquem. 5 Ayic ix el eb' ta', a Dios ix ac'an xivc'olal d'a yib'añ masanil juntzañ choñab' ayec' d'a slac'anil chi', yuj chi' mañxalaj mach ix pechan eb'.

6 Ix c'och viñaj Jacob chi' yed' masanil eb' anima yed'nac d'a jun lugar scuch Luz, d'a yol yic Canaán. Añejtona' jun choñab' chi' scuchan Betel. 7 Ata' ix sb'oq'ue jun altar viñ, El-Betel35.7 ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ, yujto ata' ix sch'ox sb'a Dios d'a viñ ayic ix el viñ d'a viñ yuc'tac. 8 Añejtona' ata' ix cham ix Débora, aton ix ilannac q'uib' ix Rebeca. Ix smucanem ix eb' d'a yich jun te' ji d'a slac'anil Betel chi'. Axo viñaj Jacob chi' ix sayan sb'i jun lugar chi', Te' Ji yic Cusc'olal, xchi.

9 Ayic ix jax viñ d'a Canaán, spetoj viñ d'a Padán-aram, ix sch'oxanxi sb'a Dios d'a viñ, ix yalan vach' lolonel d'a yib'añ viñ. 10 Ix yalan icha tic:

A ach tic Jacob a b'i, palta a ticnaic, mañxo ichocta' ol a b'iej, Israel ol a b'iejcani, xchi d'a viñ.

11 Ayic ix lajvi sq'uexan sb'i viñ chi', ix yalan d'a viñ icha tic:

A in ton Dios in Syal Vuj Smasanil, mañ jantacoc ol aj uninal yed' iñtilal. A d'ayach ol pitzvoc jun nación, tzijtum choñab'il ol ajpax elc'ochi. D'a scal iñtilal chi' ay eb' ol och reyal.

12 A lum luum ix vala' to ol vac'can d'a viñaj Abraham yed' d'a viñaj Isaac, svalpax ticnaic to ol vac'can d'ayach yed' d'a eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

13 Ix lajvi chi' ix el Dios b'aj ix lolon yed' viñ. 14 Ix sayan jun nivan q'uen viñaj Jacob chi', nivan yaj c'atan q'ueen, ix sb'oancanq'ue liñan q'uen viñ b'aj ix lolon Dios yed'oc. Ix secanq'ue aceite yed' vino viñ d'a yib'añ q'ueen, yic syac' viñ silab'oc d'a Dios. 15 Betel ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ.

A schamel ix Raquel

35.7 **35:7** El-Betel, a d'a hebreo syalelc'ochi “sDiosal Betel”.

16 Ix lajvi chi' ix yactancan jun lugar chi' eb'. Ayto sc'och eb' d'a Efrata, ix alji jun
yune' ix Raquel. 17 Yic val ayoch ix d'a ilc'olal yuj yab'an syail, axo ix vetz'vajum ix
alani: Maň ach xivoc, toxo ix alji junxo a vinac unin, xchi ix. 18 Palta ayic vanxo scham
ix yuj jun unin chi', ix sayancan sb'i ix, Ben-oni ix sb'iejcani. Axo viňaj Jacob chi' jun,
Benjamín35.18 ix yac' viň sb'iej.
19 Ata' ix chamcan ix Raquel chi'. Ix mucchajcan ix d'a sb'eal Efrata, aton jun lugar
chi' scuch Belén ticnaic. 20 Ix sb'oanq'ue liňan jun cimiento viňaj Jacob d'a yib'aň b'aj ix
mucchaj snivanil ix chi', aton jun chi' sch'oxancan b'ajtil mucan ix.
21 Ix b'atňej viňaj Israel chi', ix sb'oan scampamento viň d'a yichaňb'at Torre yic Edar.
22 Yacb'an cajan ec' eb' d'a jun lugar chi', axo viňaj Rubén, yuninal viňaj Israel chi' ix vay
viň yed' ix Bilha, schab'il yetb'eyum viň smam chi'. Ix yab' viňaj Israel chi' tas ix sc'ulej
viň yunin chi'.

A eb' yuninal viňaj Jacob (1Cr 2.1-2)

Lajchavaň eb' viň yuninal viňaj Jacob chi': 23 A eb' viň yuninal viň yed' ix Lea: Aton
viňaj Rubén, viň b'ab'el unin, viňaj Simeón, viňaj Leví, viňaj Judá, viňaj Isacar yed' viňaj
Zabulón. 24 Axo eb' viň yuninal viň yed' ix Raquel: Aton viňaj José yed' viňaj Benjamín.
25 Axo eb' yuninal viň yed' ix Bilha, ix scriada ix Raquel: Aton viňaj Dan yed' viňaj
Neftalí. 26 Axo pax eb' yuninal viň yed' ix Zilpa, ix scriada ix Lea: Aton viňaj Gad yed'
viňaj Aser. Aton eb' tic yuninal viňaj Jacob ix alji d'a Padán-aram.

Schamel viňaj Isaac

27 Ix b'at viňaj Jacob yil viň smam, aton viňaj Isaac, cajan d'a lum Mamre, d'a choňab'
Arba, Hebrón pax sb'i. Ata' ec'nac viňaj Abraham yed' viňaj Isaac chi'. 28 180 ab'il
sq'uinal viňaj Isaac chi' ayic ix cham viň. 29 Te ichamxo viň, axo viňaj Esaú yed' viňaj
Jacob, aton eb' viň yuninal viň, a eb' viň ix mucancan viň.

36

Aton stzolal eb' yuninal viňaj Esaú (1Cr 1.34-54)

1 Aton yab'ixal yiňtilal viňaj Esaú, Edom pax sb'i. 2 Ix yic'laj sb'a viňaj Esaú yed' eb'
ix aj Canaán: Aton yed' ix Ada, yisil viňaj Elón hitita yed' pax ix Aholibama yisil viňaj
Aná, yixchiquin viňaj Zibeón heveo. 3 Ix yic'anpax ix Basemat viň, ix yisil viňaj Ismael.
Ay jun viň snulej ix Basemat chi' scuchan Nebaiot. 4 A yune' ix Ada yed' viňaj Esaú, aton
viňaj Elifaz. Axo pax ix Basemat ix alji yune' ix, aton viňaj Reuel. 5 Axo pax ix Aholibama
ix alji eb' yune' ix: Aton viňaj Jeús, viňaj Jaalam yed' viňaj Coré. Aton eb' yuninal viňaj
Esaú tic ix aj d'a yol yic Canaán, ayic cajantoec' viň ta'.
6 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at eb' ix yetb'eyum viňaj Esaú chi' yed' eb' yuninal yed' masanil
eb' cajanec' yed'oc. Ix b'at eb' d'a junxo lugar, yic tz'el viň d'a stz'ey viňaj Jacob, viň
yuc'tac. Ix yic'anel masanil noc' smolb'etzal noc' viň d'a Canaán chi'. 7 Yujto tzijtumxo
tas ay d'a eb' viň schavaňil, yuj chi' max yal-laj junňej tz'aj eb' viň, yujto max yab'laj lum
luum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb' viň. 8 Yuj chi' ix b'at viňaj Esaú chi', ix b'at cajnaj
viň d'a tzalquixtac d'a yol yic Seir.
9 Aton tic yab'ixal eb' yiňtilal viňaj Esaú, aton eb' smam yicham eb' viň edomita, eb' viň
ix cajnajec' d'a tzalquixtac d'a Seir. 10 Aton sb'i eb' yiňtilal viňaj Esaú: Viňaj Elifaz, yune'
ix Ada, viňaj Reuel yune' ix Basemat. 11 Aton eb' tic yuninal viňaj Elifaz: Viňaj Temán,
viňaj Omar, viňaj Zefo, viňaj Gatam yed' viňaj Cenaz. 12 Ay jun ix schab'il yetb'eyum
viňaj Elifaz chi', Timna sb'i ix. Ix alji jun yune' ix, Amalec ix yac' ix sb'iej. Aton eb' tic

35.18 **35:18** Ben-oni, a d'a hebreo syalelc'ochi “vune' d'a scal in cusc'olal”. Axo Benjamín syalelc'ochi “vuninal yic in vach' c'ab'”, mato “vuninal sch'oxanel vip”.

yixchiquin ix Ada, ix yetb'eyum viñaj Esaú. 13 A eb' yuninal viñaj Reuel: Viñaj Nahat,
viñaj Zera, viñaj Sama yed' viñaj Miza, aton eb' tic yixchiquin ix Basemat, junxo ix
yetb'eyum viñaj Esaú. 14 Aholibama sb'i junxo ix yetb'eyum viñaj Esaú chi', axo eb' yune'
ix aton viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. A ix Aholibama chi' yisil ix viñaj Aná,
yixchiquin viñaj Zibeón. 15 A eb' yajalil choñab' ix el d'a scal yiñtilal viñaj Esaú, aton eb'
tic: A eb' ix el d'a yiñtilal viñaj Elifaz, b'ab'el yuninal viñaj Esaú: Aton viñaj Temán, viñaj
Omar, viñaj Zefo, viñaj Cenaz, 16 viñaj Coré, viñaj Gatam yed' viñaj Amalec. A juntzañ
eb' viñ yajal tic ix el d'a yiñtilal viñaj Elifaz d'a yol yic Edom. Masanil juntzañ eb' viñ
tic, yixchiquin eb' viñ ix Ada. 17 A d'a scal eb' yuninal viñaj Reuel yuninal viñaj Esaú, a
eb' ix och yajaliloc choñab': Aton viñaj Nahat, viñaj Zera, viñaj Sama yed' viñaj Miza.
A eb' yajal tic ix el d'a yiñtilal viñaj Reuel d'a yol yic Edom. Masanil juntzañ eb' viñ tic,
yixchiquin eb' viñ ix Basemat yetb'eyum viñaj Esaú. 18 A eb' yune' ix Aholibama yisil
viñaj Aná, yetb'eyum viñaj Esaú, ix och yajaliloc choñab': Aton viñaj Jeús, viñaj Jaalam
yed' viñaj Coré. 19 Masanil juntzañ eb' viñ yajal tic, yiñtilal eb' viñaj Esaú.

20 A eb' yuninal viñaj Seir horeo, a eb' cajan d'a jun lugar chi' ayic manto c'och viñaj
Esaú: Aton viñaj Lotán, viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná, 21 viñaj Disón, viñaj Ezer
yed' viñaj Disán. Aton eb' tic yajalil choñab' d'a scal eb' horeo, eb' yiñtilal Seir, d'a yol yic
Edom. 22 Axo eb' yuninal viñaj Lotán, aton eb' tic: Viñaj Hori yed' viñaj Hemam. Timna
sb'i ix yanab' viñaj Lotán chi'. 23 A eb' yuninal viñaj Sobal, aton eb' tic: Viñaj Alván, viñaj
Manahat, viñaj Ebal, viñaj Sefo yed' viñaj Onam. 24 Eb' yuninal viñaj Zibeón, aton viñaj
Aja yed' viñaj Aná. Ayic ix stañvan noc' sb'uru viñ smam viñaj Aná chi' d'a tz'inan luum,
ix ilchaj jun sjaj a a' yuj viñ. 25 Axo viñaj Aná chi', ay jun yuninal viñ scuchan Disón, ay
pax jun ix yisil viñ scuchan Aholibama. 26 A eb' yuninal viñaj Disón, aton eb' tic: Viñaj
Hemdán, viñaj Esbán, viñaj Itrán yed' viñaj Querán. 27 A eb' yuninal viñaj Ezer, aton eb'
tic: Viñaj Bilhán, viñaj Zaaván yed' viñaj Acán. 28 A eb' yuninal viñaj Disán, aton viñaj Uz
yed' viñaj Arán.

29-30 A eb' yajalil choñab' d'a scal eb' horeo d'a yol yic Seir, aton eb' tic: Viñaj Lotán,
viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná, viñaj Disón, viñaj Ezer yed' viñaj Disán.

31 Aton eb' viñ tic ix yac' yajalil d'a Edom, ayic mantalaj sreyal eb' israel. 32 A viñaj
Bela, yuninal viñaj Beor aj Dinaba, ix yac' reyal viñ d'a Edom. 33 Ayic ix cham viñ, ix
ochcan viñaj Jobab yuninal viñaj Zera aj Bosra reyal sq'uexuloc viñ. 34 Ayic ix cham
viñaj Jobab chi', axo viñaj Husam aj Temán, ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 35 Ayic ix
cham viñaj Husam chi', axo viñaj Hadad yuninal viñaj Bedad aj choñab' Avit ix ochcan
reyal sq'uexuloc viñ. Aton viñ ix ac'an ganar eb' aj Madián d'a yol yic Moab. 36 Ayic
ix cham viñaj Hadad chi', axo viñaj Samla aj Masreca ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
37 Ayic ix cham viñaj Samla chi', axo viñaj Saúl aj choñab' Rehobot ix ochcan reyal
sq'uexuloc viñ. A jun choñab' Rehobot chi', a d'a sti' a' nivan Éufrates ay. 38 Ayic ix cham
viñaj Saúl chi', axo viñaj Baal-hanán yuninal viñaj Acbor ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
39 Ayic ix cham viñaj Baal-hanán chi', axo viñaj Hadad aj Pau ix ochcan reyal sq'uexuloc
viñ. Axo ix yetb'eyum viñaj Hadad chi', Mehetabel sb'i ix, yune' ix ix Matred, yixchiquin
viñaj Mezaab.

40-43 Aton sb'i eb' yajalil choñab' ix el d'a yiñtilal viñaj Esaú tic: Viñaj Timna, viñaj
Alva, viñaj Jetet, viñaj Aholibama, viñaj Ela, viñaj Pinón, viñaj Cenaz, viñaj Temán, viñaj
Mibzar, viñaj Magdiel yed' viñaj Iram. Añejtona' a sb'i eb' ix och d'a junjun lugar b'aj ix
ec' eb'. A viñaj Esaú chi' Edom pax sb'i viñ, aton smam yicham eb' edomita.

37

1 A viñaj Jacob ix canñej cajan viñ d'a Canaán b'aj ec'nac cajan smam. 2 Aton yab'ixal
viñaj Jacob tic.

Svayich viñaj José

A viñaj José yuninal viñaj Jacob, 17 ab'il sq'uinal viñ, tañvoj calnel syac' viñ yed' eb' viñ yuc'tac. A eb' viñ yuc'tac viñ chi', aton eb' viñ yune' ix Bilha yed' ix Zilpa, eb' ix chab'il yetb'eyum viñaj Jacob. A viñaj José chi' tz'ic'ancot ab'ix d'a viñ smam tato mañ vach'oc syutej sb'a eb' viñ yuc'tac viñ chi'.

3 Te xajan viñaj José chi' yuj viñ smam d'a yichañ juntzañxo eb' viñ yuc'tac chi', yujto yolxo yichamvinaquil ix alji viñ. Yuj chi' ix sb'o jun spichul viñ, tz'ib'iltac yilji. 4 A ix yilan juntzañxo eb' viñ yuc'tac viñ chi' to yelxo val te xajan viñaj José chi' yuj viñ smam chi', ix te chichon sc'ol eb' viñ d'a viñ, te chuc slolon eb' viñ d'a viñ.

5-8 Ay jun svayich viñaj José chi' ix ochi, ix yalan viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:

—Ab'ec val in vayich. Ix in vayichej to van co jochvi trigo, junjun oñ qued' junjun manoja quico'. D'a jun rato chi' ix q'ue liñan ixim vico' yed' ixim eyic chi', axo ixim eyic chi' ix em ñojan ixim d'a spatic yichañ ixim vic chi', xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ yuc'tac viñ chi' icha tic:

—¿Am syalelc'och jun tzal chi' to ol ach och co reyaloc? ¿A ach am ol ala' tas ol co c'ulej? xchi eb' viñ. Ix te cot yoval eb' viñ yuj svayich viñ ix yal chi'.

9 Ix lajvi chi' ix och junxo svayich viñaj José chi', ix yalanxi viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:

—Ay val junxo in vayich ix ochi. A d'a jun in vayich chi' ix vila', to a c'u yed' q'uen uj yed' uxluche' c'anal ix em ñojan d'ayin, xchi viñ.

10 Ayic ix yalan svayich viñ chi' d'a viñ smam yed' d'a eb' viñ yuc'tac chi', ix cot yoval viñ smam viñ chi, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—¿Tas syalelc'och jun a vayich chi? ¿Tom ol in em ñojan yed' ix a nun yed' eb' viñ uc'tac tic d'a ichañ? xchi viñ.

11 Icha chi' ix aj sq'ue vaan schichonc'olal eb' viñ yuc'tac viñ chi' d'a spatic, palta axo viñ smam viñ chi', ix snaub'tañej val viñ tas val syalelc'och jun svayich viñ chi'.

Ix choñjib'at viñaj José yuj eb' viñ yuc'tac

12 Ay jun c'ual ix b'at eb' viñ yuc'tac viñaj José chi' d'a Siquem say b'aj vach' sva noc' scalnel viñ smam eb' viñ chi'. 13 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Israel d'a viñaj José chi' icha tic:

—A ticnaic a eb' viñ uc'tac, a d'a Siquem ayec' eb' viñ tañvoj calnel, tzin nib'ej tzach b'at il eb' viñ, xchi viñ.

—Inye, ol in b'atoc, xchi viñaj José chi'.

14 —Vach' jun, ixic, yic vach' tzila' chajtil yaj eb' viñ yed' noc' calnel chi', tzul alan vab'i, xchi viñ smam viñ chi'.

D'a sch'olanil lum Hebrón ayec' viñaj José chi' ayic ix checjib'at viñ yuj viñ smam. Axo yic ix c'och viñ d'a yol yic Siquem, 15 ix ec'chaj viñ sayec' eb' viñ yuc'tac chi' ta'. Ay jun viñ vinac ix schalaj sb'a viñ yed'oc, ix sc'anb'an viñ vinac chi' icha tic:

—¿Tas tzec' a saya'? xchi viñ d'a viñaj José chi'.

16 —To tzin ec' in say eb' viñ vuc'tac. ¿Maj am ila' b'ajtil stañvej noc' calnel eb' viñ? xchi viñaj José chi'.

17 —Toxo ix b'at eb' viñ d'a tic. Ix vab' yalan eb' viñ: Vach' tzoñ b'at d'a Dotán, xchi eb' viñ ix vab'i, xchi viñ vinac chi'.

Ix b'atñej viñaj José chi', ix ilchaj eb' viñ yuc'tac viñ chi' yuj d'a Dotán chi'. 18 Ayic ix yilanb'at viñ eb' viñ d'a najat, ayto val sc'och viñ d'a eb' viñ, ix slajtian sb'a eb' viñ tas syutej eb' viñ smilancham viñ. 19 Ix yalan eb' viñ icha tic:

—Ina sja viñ svayichani. 20 Co mileccham viñ, ol co julancanb'at viñ d'a yol junoc jul, ol calani to a am junoc noc' noc' chium anima ix chianb'at viñ. Ol quilan b'ian tas ol aj yelc'och juntzañ svayich viñ chi', xchi eb' viñ.

21 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Rubén, ix snaan viñ tas vach' syutej scolanel viñaj José chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ, ix yalan viñ icha tic:

—Maay, maṅ co milecchamlaj viṅ. 22 Mocab' och schamel viṅ chi' co muloc. Aṅejto scaq'uem viṅ d'a yol junoc yed'tal a' joyb'il d'a tz'inan lum tic. Mocab'a junoc oṅ tz'och co c'ab' d'a viṅ, xchi viṅ.

Ix yal jun lolonel chi' viṅaj Rubén chi', yujto snib'ej viṅ scolcan viṅaj José chi', yic vach' syac' meltzaj viṅ viṅ d'a viṅ smam. 23 Axo ix c'och viṅaj José b'aj ayec' eb' viṅ yuc'tac chi', elaṅchamel ix tzac'jicot viṅ yuj eb' viṅ. Ix yic'anel spichul viṅ eb' viṅ ayochi, aton jun tz'ib'iltac yilji. 24 Ix lajvi chi' ix ac'jiem viṅ yuj eb' d'a yol jun yed'tal a' jul yich, malaj a a' d'a yool. 25 Ix lajvi chi' ix em c'ojan eb' viṅ vael.

Yacb'an chi' jun, ix yilan eb' viṅ scot jun ṅilaṅ eb' viṅ ismaelita ix cot d'a Galaad. A perfume, bálsamo yed' mirra ayoch yib'aṅ scamello eb' viṅ, sb'at eb' viṅ schoṅ d'a Egipto. 26 Ix yalan viṅaj Judá d'a eb' yuc'tac chi' icha tic:

—¿Tas scac' ganar sco milancham viṅ cuc'tac tic, sco c'ub'aneli to maj quila' b'aj ix cham viṅ? 27 Vach' ama to sco choṅb'at viṅ d'a eb' viṅ ismaelita van sja tic. Mocab' co milcham viṅ yujto cuc'tac co b'a yed' viṅ, xchi viṅ.

Ix schaan sc'ol eb' viṅ chi' tas ix yal viṅaj Judá chi'.

28 Axo yic ix ec' eb' viṅ aj Madián chi', elaṅchamel ix ic'chajq'ueta viṅaj José d'a yol jun jul chi', ix schoṅanb'at viṅ eb' viṅ d'a eb' viṅ choṅvajum chi'. 20 siclo plata ix yac' eb' viṅ d'a eb' viṅ stojoloc. Icha chi' ix aj yic'chajb'at viṅaj José chi' d'a Egipto.

29 Ayic ix jax viṅaj Rubén chi', ix b'at viṅ yil d'a sti' jun jul chi', maṅxalaj viṅaj José chi' ayeq'ui. Ix sṅic'chitanb'at sjaj spichul viṅ yuj scusc'olal. 30 Ix b'at lemnaj viṅ d'a eb' viṅ yuc'tac chi', ix yalan viṅ icha tic:

—Maṅxo ayoquem viṅ cuc'tac d'a jun jul chi'. ¿Tas vach' tzin c'ulej ticnaic? xchi viṅ.

31 A d'a jun rato chi', ix smilancham jun noc' yune' chiva eb' viṅ. Ix yic'anelta schiq'uil noc' eb' viṅ, ix sb'oṅanoch eb' viṅ d'a spichul viṅaj José chi'. 32 Ix yac'anb'at jun pichul chi' eb' viṅ d'a viṅ smam, ix yalanb'at eb' viṅ icha tic: Ix ilchaj jun pichul tic cuuj, ilnab'i talaj a spichul viṅ uninal, xchib'at eb' viṅ.

33 Ayic ix yilan viṅaj Jacob, to aton spichul viṅaj José, ix yalan viṅ icha tic: Ay... aton val spichul viṅ vuninal tic. Ay am val junoc noc' schi'an anima ix tzilchitanb'at viṅ, ix schianb'at vuninal, xchi viṅ. 34 Ix lajvi chi', ix sṅic'chitanel spichul viṅ, ix yac'anoch jun pichul viṅ yic cusc'olal. Te nivan tiempo ix oc' viṅ yuj viṅ yunin chi'. 35 Masanil eb' yuninal viṅ yed' eb' ix yisil viṅ, ix yac'lej eb' yac'an snivanil sc'ol viṅ, palta max yal-laj sc'ol viṅ tz'ac'ji snivanil sc'ool. Tz'oc'ṅej viṅ yuj viṅ yuninal chi'. Ix yalan viṅ icha tic: Ol te cusṅej val in c'ool yuj viṅ vuninal masanto ol in b'at b'aj ayec' viṅ d'a scal eb' chamnac, xchi viṅ.

36 Axo eb' viṅ aj Madián chi', ayic ix c'och eb' viṅ d'a Egipto chi', ix schoṅanxib'at viṅaj José chi' eb' viṅ d'a viṅaj Potifar, yajal eb' staṅvan viṅ rey d'a Egipto chi'.

38

Viṅaj Judá yed' ix Tamar

1 A d'a jun tiempoal chi', a viṅaj Judá ix spojel sb'a viṅ d'a eb' yuc'tac, ix b'at cajnaj viṅ d'a slac'anil jun viṅ vinac scuchan Hira, aj choṅab' Adulam. 2 Ata' ix yiloch ix yisil jun viṅ aj Canaán scuchan Súa viṅ, ix yic'lan sb'a viṅ yed' ix. 3 Ix scuchanoch yune' ix. Ayic ix alji yune' ix chi', Er ix sb'iej. 4 Ix lajvi chi' ix scuchanxioch yune' ix. Ayic ix alji yune' ix chi', Onán ix yac' ix sb'iej. 5 Ix scuchanoch junxo yune' ix. Ayic ix alji, Sela ix yac' ix sb'iej. A d'a Quezib ayec' viṅaj Judá chi' ayic ix alji viṅ unin chi'.

6 Axo yic ix quelemax viṅaj Er b'ab'el unin chi', ix sayji yetb'eyum viṅ yuj viṅaj Judá chi', ix yic'an ix Tamar viṅ. 7 Te chuc ix yutej sb'a viṅaj Er chi' d'a yichaṅ Jehová, yuj chi' ix cham viṅ yuuj. 8 Ix lajvi chi' ix yalan viṅaj Judá d'a viṅaj Onán icha tic:

—Ic'laj a b'a yed' ix yetb'eyum viṅ uc'tac chamnac, tza c'anab'ajej co ley, ichato yiṅtilal viṅ uc'tac chi' ol elcan uuj yed' ix, xchi viṅaj Judá chi'.

9 Palta yojtac viñaj Onán chi' to a unin ol aljoc chi', mañ yicoc viñ ol aj yed' ix smu' chi', yuj chi' juntac el svay viñ yed' ix, axo yiñatil viñ syac'canem viñ d'a sat luum yic max och ix yab'ixal, yic vach' max elcanlaj yiñtilal viñ yuc'tac viñ chi' snaani. 10 A tas ix sc'ulej viñ chi', chuc d'a sat Jehová, yuj chi' ix cham viñ. 11 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Judá d'a ix yalib' chi' icha tic:

—A ticnaic vach' tzach paxcan yed' a mam a nun. Malaj junocxo vinac vach' tzic'a'. Ato yic ol c'och sq'uinal viñaj Sela vuninal, ichato chi' ol yal ic'an a b'a yed' viñ, xchi viñaj Judá chi'.

Toñej ix yal viñ icha chi', q'uinaloc schampax viñaj Sela chi' snaan viñ, icha ix aj scham chavañ eb' viñ yuc'tac. Icha chi' ix aj sb'at ix Tamar yic scajnaj ix yed' smam snun.

12 Pecatax chi' ix cham ix yetb'eyum viñaj Judá chi', ix yisil viñaj Súa. Ix lajvi yec'b'at scusc'olal viñ, ix b'at viñ d'a choñab' Timnat b'aj van sjoxchajel xil noc' scalnel, axo jun viñ yamigo viñ scuchan Hira ix b'at yuc'levoc. 13 Axo yic ix yab'an specal ix Tamar to van sb'at viñaj Judá d'a Timnat yil sjoxchajel noc' scalnel, 14 d'a elañchamel ix yiq'uel spichul ix, aton c'apac syac'och eb' ix chamnac yetb'eyum. Ix yac'anoch jun smusil sat ix, yic vach' malaj mach snaaneli tato a ix. Ix em c'ojan ix d'a stiel choñab' b'aj sc'och sb'eal choñab' Enaim, d'a sb'eal Timnat chi'. Ix sc'ulej jun tic ix, yujto ix nachajel yuj ix to a viñaj Sela ix q'uib'el viñ, palta maxto yic'laj sb'a viñ yed' ix.

15 Ayic ix yilanb'at ix viñaj Judá chi', ix snaan viñ to ajmul ix jun ix chi', yujto musab'il sat ix. 16 Ix el viñaj Judá chi' d'a yol b'e, ix b'at viñ yilb'at ix. Mañ yojtacoc viñ tato a ix yalib' viñ. Ix yalan viñ d'a ix icha tic:

—¿Max am yal a c'ool tzin vay ed'oc? xchi viñ.

—Tato syal in c'ool ¿tas junoc tzac' d'ayin? xchi ix.

17 —Ol vac'cot junoc yune' a chiva, xchi viñ d'a ix.

—Tzam yala', añej tato ay junoc tas tzac'can d'ayin ticnaic. Ayic sjavi noc' in yune' chiva chi', svac'anxi meltzaj d'ayach, xchi ix.

18 —¿Tas pax tza nib'ej svac'can d'ayach? xchi viñaj Judá chi'.

—Ac'can a sello yed' sch'añal yed' a c'ococh ed'nac, xchi ix.

—Syala', canocab'i, xchi viñ. Ix lajvi chi' ix vay viñ yed' ix, ix scuchancanoch yune' ix. 19 Ix lajvi chi', ix b'at ix, ix yic'anel smusil sat ix chi', ix yac'anxioch sc'apac ix syac'och eb' ix chamnac yetb'eyum.

20 Ayic ix c'och viñaj Judá b'aj ayec' noc' scalnel chi', ix schecancot viñ yamigo viñ, aton viñ aj Adulam, ix b'at yac'ancan noc' yune' chiva chi' viñ d'a ix ix chi' yic syic'paxta tas aycan chi' d'a ix yuj viñaj Judá chi' yalani, palta majxo ilchajlaj ix yuj viñ schecab' vin chi'. 21 Ix sc'anb'anec' viñ d'a eb' aj choñab' chi' icha tic:

—¿B'ajtil ay jun ix ajmul ix d'a tic, jun ix tz'emñej c'ojan d'a sti' sb'eal Enaim tic? xchi viñ checab' chi'.

—Malaj junoc ix ajmul ix d'a tic, xchi eb' viñ.

22 Ix lajvi chi' ix meltzajxi viñ d'a viñaj Judá chi', ix yalan viñ:

—Majxo ilchajlaj ix vuuj, ix yal eb' viñ ayec' chi' ta' to malaj junoc ix ajmul ix b'aj ay eb' chi', xchi viñ.

23 Ix tac'vi viñaj Judá icha tic:

—Canocab' ix yed' juntzañ chi', yic vach' max el co q'uixvelal. Ix in c'anab'ajej, ix vac'anb'at noc' yune' chiva, añej to majxo ilchaj ix uuj, xchi viñ.

24 Yoxil xom ujal chi', ix b'at alchaj d'a viñaj Judá icha tic:

—A ix Tamar, ix alib', ay am mach ix sc'umej ix, yuj chi' yab'ixxo ix ticnaic, xchi eb' viñ d'a viñ.

Ix yalan viñ:

—Iq'uequel ix d'a stiel choñab' yic tze ñusantz'a ix, xchi viñ.

25 Ayic van yic'jielta ix yuj eb' viñ, ix yac'anb'at schecab' ix d'a viñaj Judá chi', ix yalan
icha tic: A viñ ay yic juntzañ svac'b'at tic, aton viñ ay yic unin ved'nac tic. B'eyc'olej
mach ay yic jun sello yed' sch'añal tic yed' jun c'ococh tic, xchib'at ix d'a viñ. 26 Ayic ix
yilanoch viñaj Judá to yic masanil juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ icha tic: A ix ix chi' vach'
tas ix sc'ulej ix. A in chuc tas ix in c'ulej. Ay in mul. Maj vac'laj yic' sb'a ix yed' viñ vuninal
aj Sela, xchi viñ. Yuj chi' maj ñusjitz'alaj ix. Majxo vaylaj viñ yed' ix junelxo.
27 Axo ix b'o sc'ol ix Tamar chi', tiox eb' unin ix alji chi'. 28 Ayic van yalji eb' unin chi',
ayic ix elul sc'ab' jun b'ab'el, ix spixanoch jab' chac ch'al ix vetz'vajum d'a sjaj sc'ab' jun
unin chi', ix yalan ix: Aton jun b'ab'el tic, xchi ix. 29 Palta ix yic'anxioch sc'ab' jun nene'
chi', axo junxo yuc'tac chi' ix alji sb'ab'elal, yuj chi' Fares[38.29] ix sb'iej yuj ix vetz'vajum
chi'. Ix yalan ix: ¿Tas yuj ix a b'ab'laj equejelta a b'a? xchi ix. 30 Ix lajvi chi' ix alji viñ
nene' ayoch añ chac ch'al chi' d'a sjaj sc'ab', Zara[38.30] ix sb'iej yuj ix.

39

Yab'ixal viñaj José‘R’yed' ix yetb'eyum viñaj Potifar

1 Ayic ix c'och viñaj José yuj eb' viñ ismaelita d'a Egipto chi', ay jun viñ scuch Potifar
ix mananel viñ. A jun viñ chi', nivan yopisio viñ d'a viñ sreyal Egipto, yajal yaj viñ
d'a eb' soldado stañvan viñ rey chi'. 2 A Jehová ayoch yed' viñaj José chi', te vach'ñej
yajec' viñ d'a spat viñ spatrón chi'. 3 Ix nachajel yuj viñ spatrón viñ chi' to ay val
och Jehová yed' viñ, vach'ñej tz'elc'och viñ d'a smasanil. 4 Yuj chi', te vach'ñej viñaj
José d'a yichañ viñ spatrón chi'. Ix yac'och viñ viñ stañvumaloc spat yed' masanil
tastac ay d'ay. 5 Yictax ix yac'anoch viñ viñaj Potifar chi' stañvumaloc spat chi', ix yac'
svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj Potifar chi' yed' masanil tas ay d'a viñ. Yujñej viñaj
José chi' ix q'uechaañ svach'c'olal d'a spat viñ yed' d'a najateli. 6 Ix canñej viñaj José chi'
stañvumaloc smasanil, yuj chi' mañxalaj tas ix sna' viñaj Potifar chi', palta añej tas tz'aj
sb'o svael viñ syila'.

Te vach' yilji viñaj José chi', te vach' pax snivanil viñ smasanil. 7 Ix ec' jab'oc tiempoal,
axo ix yetb'eyum viñaj Potifar chi', ix te can sgana ix d'a viñaj José chi'. Ix yalan ix d'a
viñ icha tic:

—Octom val syal a c'ool tzach vay ved'oc, xchi ix.

8 Te maj schalaj sc'ol viñaj José tas ix yal ix chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Maay, ojtac ach tic to ix in yac'och viñ etb'eyum stañvumaloc masanil stastac d'a tic.
Ina mañxo jab'oc tas sna' viñ yuj masanil stastac yacb'an ay in eq'ui. 9 Malaj junocxo
mach nivan yelc'och d'a vichañ d'a jun pat tic. Masanil tastac ayoch d'a yol in c'ab', añej
d'ayach a ach tic, max yal-laj vac'anoch in c'ab', yujto yetb'eyum ach viñ in patrón, ¿tom
ol yal in c'ulan jun nivan chucal, yic tz'och in mul d'a sat Dios? xchi viñ.

10 Ix ochñej ijan ix stevioch d'a viñ. Junjun c'u syal ix to svay viñ yed' ix, palta junelñej
max ochlaj d'a sc'ol viñ svay yed' ix, max yalpaxlaj sc'ol viñ sc'och b'aj ayec' ix. 11 Ay jun
c'u ix och viñaj José chi' d'a yol pat yic smunlaji, malaj junocxo mach ayeq'ui, añej ix.
12 Axo ta' ix och tzuctzuc ix d'a spichul viñ, ix yalan ix icha tic:

—Vayañ ved'oc, xchi ix.

Axo ix yab'an jun chi' viñ, ix spich'anel sb'a viñ d'a yol sc'ab' ix. Ix elta lemnaj viñ d'a
ti pat, axo spichul viñ ix can d'a yol sc'ab' ix. 13 Ayic ix yilan ix to ix el lemnaj viñ, ix can
spichul viñ d'a yol sc'ab' ix, 14 ix el yav ix, ix yavtancot eb' munlajvum ix d'a slac'anil pat
chi', ix yalan ix:

—Ilec val jun viñ hebreo ix yic'cot viñ vetb'eyum tic. A viñ tic, snib'ej viñ tzin yixtej. Ix
ochul lemnaj viñ d'a yol pat tic, snib'ej viñ svay ved'oc, palta chaañ ix el vav. 15 Ayic ix
yab'an viñ yel vav chi', ix el lemnaj viñ, axoñej spichul viñ ix cani, xchi ix.

38.29 **38:29** Fares, a d'a hebreo syalelc'ochi “pojum b'e”. 38.30 **38:30** Zara, a d'a hebreo syalelc'ochi “chacchac”.

16 Ix sic'ancan jun spichul viñ chi' ix masanto ix jax viñ spatrón viñ chi' d'a spat. 17 Ix
yalan ix icha ix aj yalan d'a sb'ab'elal chi':
—A viñ hebreo ix ic'cot checab'oc tic, ix ochul viñ d'a yol in cuarto, sgana viñ ix vay
ved'oc. 18 Palta te chaañ ix el vav, yuj chi' ix el lemnaj viñ, axoñej spichul viñ ix yactejcan
d'a tic. 19 Icha val chi' ix in yutej jun viñ a checab' tic, xchi ix. Axo viñ spatrón viñaj
José chi', ix te cot yoval viñ sic'lab'il ayic ix yab'an viñ tas ix yal ix yetb'eyum chi'. 20 Ix
schecan yamjoc viñaj José chi' viñ, ix yalan viñ to tz'och viñ d'a preso b'aj ayoch juntzañ
eb' viñ d'a preso yuj viñ rey. 21 Palta ayñejoch Jehová yed' viñaj José chi', ix sch'oxñej
svach'c'olal d'a viñ. Yuj chi' te vach' ix elc'och viñ d'a yol sat viñ tañvum preso chi'.
22 Axo viñ tañvum preso chi' ix ac'anoch viñ stañvumaloc eb' yetpresovumal chi'. Ix
ac'jipaxoch viñ yilumaloc tastac ix sb'o eb' d'a preso chi'. 23 A viñ stañvumal preso chi',
mañxalaj tas sna viñ, masanil tas aycanoch d'a yol sc'ab' viñaj José chi' yuj viñ. Yujto
ayñejoch Jehová yed' viñ, yuj chi' vach'ñej ix elc'och smasanil.

40

Ix yal viñaj José tas syalelc'och chab' vayich

1 Ix lajvi chi', ay chavañ vinac ix och preso: A jun viñ, yajal yaj viñ d'a eb' viñ tz'ac'an
svino viñ rey, axo junxo viñ, yajal yaj viñ d'a eb' viñ b'oum pan sva viñ rey chi'. Ay
smul eb' viñ ix och d'a viñ rey chi'. 2 Yuj chi' ix cot yoval viñ d'a eb' viñ. 3 Ix yalan viñ
rey to tz'ac'jioch eb' viñ d'a preso d'a spat viñ yajal d'a eb' soldado stañvan viñ, aton ta'
aypaxoch viñaj José d'a preso. 4 Añeja' d'a yol sc'ab' viñaj José chi' ix can eb' viñ chavañ
smunlajvum viñ rey chi' yuj viñ yajal preso chi' yic a viñ tz'ac'an servil eb' viñ. Ix can
eb' viñ jun tiempoal d'a preso chi'.
5 Axo d'a jun ac'val ix och svayich eb' viñ chavañ chi', junjun vayich chi' ay syalelc'ochi.
6 Axo ix sacb'i ix c'och viñaj José yil eb' viñ. Ix yilan viñ to te ayoch eb' viñ d'a ilc'olal. 7 Ix
sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj te cuseltac yilji e sat? xchi viñ d'a eb' viñ.
8 —Ay val co vayich ix och d'a jun ac'val tic, palta malaj mach d'a tic tz'alan d'ayoñ tas
syalelc'ochi, xchi eb' viñ.
—¿Tom mañoc Dios syal yalani tas syalelc'och vayich? Alec d'ayin tas ix e vayichej chi',
xchi viñaj José chi'.
9 Yuj chi' a viñ yajal yaj d'a eb' viñ tz'ac'an svino viñ rey, ix och ijan viñ yalan svayich
chi' d'a viñaj José icha tic:
—A d'a in vayich, ix vil jun te' uva, 10 ay oxe' sc'ab' te'. Ix vil sq'ueta svol, ix yac'an
xumaquil, axo xumaquil chi', ix och b'uyan sat, te q'uiñxo. 11 A ix vilani to yamb'ilq'ue
scopa viñ rey vuuj, ix vic'ancot sat te' uva chi', ix in pitz'anem yal d'a yol scopa viñ rey
chi', ix vac'anoch d'a yol sc'ab' viñ, xchi viñ.
12 Ix yalan viñaj José d'a viñ icha tic:
—Ichaton tic syalelc'och a vayich chi': A oxe' sc'ab' te' uva ix il chi', oxe' c'ual syala'.
13 Ayic chab'ej ticnaic ol sb'eyc'olej a mul viñ rey chi'. Ol lajvoc chi' ol ach yac'anxioch
viñ d'a a munlajel, ol ac'xi scopa viñ chi' icha d'a yalañtaxo. 14 Ayic ol elc'och jun sval tic,
tzin a naancot d'a viñ rey chi', yic vach' tzin elpax d'a yol preso tic. Oc'ocab' a c'ol d'ayin.
15 A in tic ichato elc'ab'il in cot d'a scal eb' viñ hebreo. Mañ in mojoc ay in och d'a preso
tic, yujto malaj jab'oc tas chuc ix in c'ulej, xchi viñaj José chi'.
16 Ayic ix yab'an viñ yajalil eb' viñ sb'oan ixim pan to a viñaj José vach' ix aj yalanel
svayich viñ chi' viñ, ix yalanpax viñ icha tic:
—A in tic ix in vayichej to ayq'ue oxe' mooch ixim pan d'a in jolom. 17 A d'a yol jun
yune' mooch d'a jun yoxil ayq'ue d'a in jolom chi', tzijtum macañil ixim pan ayem d'a
yool yic sva viñ rey, palta axo noc' much ix javi ix stzoc'anq'ueta ixim noc' d'a yol te'
mooch chi', xchi viñ.

18 Ix yalanxi viñaj José d'a viñ icha tic:
—A tas syalelc'och a vayich chi', aton tic: A oxe' mooch chi' sch'oxcot oxe' c'ual. 19 Yuj
chi' yic chab'ej ticnaic, ol sb'eyc'olej viñ rey tas yaj a mul. Slajvi chi' ol schecan viñ
ic'chajel a jolom, a a nivanil ol ac'jocq'ue d'a schon jun te te', axo noc' ostoc ol ja schib'at
a nivanil chi', xchi viñaj José chi' d'a viñ.
20 Schab'jial val yalan svayich eb' viñ chavañ chi' viñaj José chi', ix yac'an sq'uiñal
yab'ilal viñ rey. Ix yavtancot viñ masanil eb' viñ nivac vinac ayoch yajalil yed'oc. D'a
yichañ eb' viñ nivac yajal chi' ix checji ic'chajelta eb' viñ chavañ ayoch d'a preso chi'.
21 A viñ tz'ac'an svino viñ rey, ix ac'chajxioch viñ d'a smunlajel. 22 Axo viñ yajal yaj d'a
eb' sb'oan ixim pan, ix yal viñ rey to smiljicham viñ icha val ix aj yalan viñaj José. 23 Palta
majxo nachajcot viñaj José yuj viñ tz'ac'an svino viñ rey chi'.

41

Yalnac viñaj José‘R’tas syalelc'och svayich viñ rey

1 Axo yic toxo ix ec'b'at chab' ab'il, ay jun ac'val ix och svayich viñ rey. Ix yil viñ to
liñanec' viñ d'a sti' a' nivan Nilo. 2 A d'a yol a' chi', ix q'ueul ucvañ noc' vacax te vach', te
b'aq'uech, sva noc' d'a sti' a' chi'. 3 Ix lajvi chi' ix q'ueul ucvañxo noc' vacax te chuclaj yilji,
te b'ac, ix b'at noc' d'a slac'anil noc' b'aq'uech chi'. 4 Ix och ijan noc' b'ac chi' schianb'at
noc' b'aq'uech chi'. Ix lajvi chi', ix el svayañ viñ rey chi'.
5 Ix vayxib'at viñ. Axo ix yilan viñ to ay jun pitañ ixim trigo ix q'uib'i, uque' val ix aj
sjolom ixim, te vach', b'ud'an val yuj sat. 6 Ix yilanpax viñ d'a spatictac ixim b'ab'el chi',
ix elpaxcot uquexo jolom trigo te malaj sat, nab'a pach'uch'tac, malaj jab'oc svach'il. 7 A
uque' jolom trigo te pach'uch'tac chi', a' ix c'uxanb'at ixim uque' te ay sat chi'.
Axo yic ix el svayañ viñ rey chi', ix nachajel yuj viñ to van svayichan viñ. 8 Axo ix
sacb'i, te tacnaquel sc'ol viñ yuj svayich chi'. Ix schecan viñ avtajcot masanil eb' syal
snaan el lolonel d'a Egipto yed' eb' te yojtac yalani. Ix och ijan viñ rey chi' yalan svayich
chi' d'a eb', palta malaj junoc eb' syal yalani tas syalelc'och svayich viñ chi'. 9 Yuj chi' axo
viñ yajal yaj d'a eb' tz'ac'an svino viñ rey chi' ix alan d'a viñ icha tic:
—Ato val ticnaic sja d'a in c'ool to ay jun in paltail ix vac'ochi. 10 Ayic ix cot oval d'ayin
yed' viñ yajal eb' b'oum pan, ix oñ ac'och d'a yol sc'ab' viñ yajal eb' tzach tañvani, ix oñ
ochcan d'a preso. 11 Ay jun ac'val ix och co vayich co chavañil, junjun co vayich chi' ay
syalelc'ochi. 12 Ata' ayec' jun viñ quelem hebreo, schecab'ejnac viñ yajal eb' viñ tzach
tañvan chi'. Ix calan co vayich chi' d'a viñ. Te vach' ix yutej viñ yalan tas syalelc'och co
vayich chi'. 13 Icha val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aj yelc'ochi. Ina ix in ochxi d'a in
munlajel, axo junxo viñ ved'nac chi, ix ac'jiq'ue d'uñan snivanil viñ, xchi viñ yac'umal
svino viñ rey chi'.
14 Ix lajvi yab'an jun ab'ix viñ rey chi', ix schecan viñ ic'jielta viñaj José d'a yol preso.
Elañchamel ix b'at ic'chajelta viñ, ix yac'an joxchajel sb'a viñ, ix sq'uexanel spichul viñ,
ix b'at viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 15 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Ay val jun in vayich. Malaj junoc eb' viñ ay d'a tic snachajel yuuj tas syalelc'ochi. Ix
vab' specal tob' snachajel uuj tas syalelc'och vayich, xchi viñ rey chi' d'a viñ.
16 —A jun chi' mañ yoloc vic snachajel vuuj, palta a Dios ol alanoc tas tz'elc'och a vayich
chi' yic tz'och a vach'iloc, xchi viñaj José chi'.
17 Ix och ijan viñ rey yalan svayich d'a viñaj José chi' icha tic:
—A ix vilani to liñan in ec' d'a sti' a' Nilo. 18 D'a yol a' chi' ix q'ueul ucvañ noc' vacax
te vach', te b'aq'uech. Ix vaec' noc' d'a stitac a' chi'. 19 Ix lajvi chi' ix q'uepaxul ucvañxo
noc' te b'ac, chuclaj yilji noc'. Manta b'aj svil junoc vacax chuclaj yilji icha noc' chi' d'a
Egipto tic. 20 A ucvañ noc' b'ac chi', a noc' ix chianb'at ucvañ noc' b'aq'uech b'ab'el ix
q'ueul chi'. 21 Ayic ix lajviel noc' b'aq'uech schianb'at noc' b'ac chi', añeja' b'ac ix ajcan
noc', maj b'aq'uechb'oclaj jab'oc noc'.

Ix lajvi chi', ix el in vayañ. 22 Ix cotxi in vayañ, ix in vayichanxi. Ix vilani, ay jun pitañ
ixim trigo uque' val sjolom ix yac'a', te b'ud'an yuj sat. 23 Ix lajvi chi' ix elpaxul uquexo
sjolom, palta toñej pach'uch'tac, malaj sat. 24 Axo ixim chi' ix c'uxanb'at ixim vach' ay
sat chi'. Ix val in vayich tic d'a eb' viñ snachajel yuj yalani, palta malaj val junoc eb' viñ
syal snachajel yuj tas syalelc'ochi, xchi viñ rey chi' d'a viñ.
25 Ix yalan viñaj José chi' icha tic:
—Mamin rey, a chab' a vayich chi', junñej tas syalelc'ochi. A Dios ix ac'an a vayichej
tas nab'il yuuj. 26 A val syalelc'och noc' ucvañ vacax b'aq'uech chi', uque' ab'il sch'oxo'.
Añeja' uque' sjolom ixim trigo te vach' chi', añejtona' chi' syala'. 27 A pax ucvañ noc'
vacax te b'ac, chuclaj yilji ix q'ueul chi', añeja' uque' ab'il pax sch'oxo'. Añeja' ixim jolom
trigo te pach'uch'tac, malaj jab'oc sat, uque' ab'il vejel syalelc'ochi. 28 A tas ix val d'ayach
tic, ichaton chi' syalelc'och a vayich chi'. A Dios ix ac'an a vayichej tas nab'ilxo yuuj. 29 Ol
ja uque' ab'il, te vach' ol aj sat avb'en d'a Egipto tic. 30 Ol lajvoc chi', ol ja uque' ab'il vejel.
Ayic chi' mañxa mach ol naancot jantac sat avb'en ix yac' sobre d'a Egipto tic ayic yec'nac
uque' d'a yalañtaxo, yujto a vejel chi' ol ixtancanb'at jun choñab' tic. 31 Te nivan vejel
ol yutej sb'a. Mañxalaj b'aj ol checlaj jab'ocxo tas ix yac' sobre d'a jun tiempoal vach' ix
ec' chi'. 32 Chael val ix aj yoch a vayich chi' yic vach' snachajel uj sic'lab'il to nab'ilxo yuj
Dios to ol elc'och d'a elañchamel.
33 Yuj chi, vach' tato tza say junoc vinac te jelan, te ay spensar. Tzac'anoch viñ yajalil
d'a yol nación tic. 34 Tza sayanpax jayvañocxo eb' viñ ol och yajalil, sb'at eb' viñ d'a
masanil yol nación yic tz'ec' eb' viñ smol chab' almul d'a junjun quintal avb'en tz'el
d'a sat luum chi' d'a junjun ab'il, masanto slajvi uque' ab'il ol ste aq'uej sat avb'en
chi'. 35 Masanil jantac syac' sobre smolb'an eb' viñ chi', syac'can eb' viñ d'a yol a c'ab',
sic'chajcanb'at d'a junjun choñab' d'a yol yic Egipto tic, yic vach' ay tas sva eb' anima.
36 Masanil tas ol sic'chajcanb'at chi', a' ol sva eb' anima ayic ol ja uque' ab'il vejel chi', yic
vach' max ixtaxel jun choñab' tic yuj vejel, xchi viñaj José chi'.

Ix och viñaj José yajalil d'a Egipto

37 A jun ix yal viñaj José chi', ix scha sc'ol viñ rey yed' masanil eb' ayoch yajalil yed'oc.
38 Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' icha tic:
—Ma chequel tato ay b'aj ol chax junocxo vinac cuuj to ayoch Yespíritu Dios yed'oc icha
val jun viñ tic, xchi viñ rey chi'.
39 Ix yalan viñ d'a viñaj José chi' icha tic:
—Malaj mach jelan, malaj mach ay spensar icha ach tic, yujto a Dios tz'ac'an ojtaquejel
masanil juntzañ tic. 40 A ach ol ach ochcan yajalil d'a in despacho tic. Masanil anima ol
c'anab'ajan tas ol ala'. A inxoñej nivan velc'och d'a ichañ, yujto rey in. 41 A in tzach
vac'och gobernadoral d'a masanil yol yic Egipto tic, xchi viñ.
42 Ayic ix yalan jun lolonel chi' viñ, ix yic'anel scolc'ab' viñ ayoch d'a sc'ab' b'aj ayoch
sello, ix yac'anoch viñ d'a sc'ab' viñaj José chi'. Ix schecan viñ rey chi' ac'jioch spichul
viñaj José chi' to a lino te vach'. Tz'ac'jioch junoc cadena nab'a oro d'a sjaj viñ. 43 Ix
checchajq'ue viñ d'a yol carruaje, aton jun schab'il yic viñ rey chi', ix schecan viñ to
schecjiel eb' anima d'a yol b'e ayic tz'ec' viñaj José chi'. Icha chi' ix aj yochcan viñaj José
chi' gobernadoral yed' yilumaloc masanil choñab' Egipto chi'.
44 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey d'a viñaj José chi' icha tic:
—A in tic rey in, palta malaj junoc mach syal yalan d'a yol choñab' tic, tato mañoc ach
tzala', xchi viñ.
45-46 Zafnat-panea ix yac' viñ rey sb'iej viñaj José chi', ix yac'an viñ rey chi' yic'laj sb'a
viñ yed' ix Asenat, yisil jun viñ Potifera sb'i, sacerdote yaj viñ d'a yol choñab' On. 30 ab'il
sq'uinal viñaj José chi' ayic ix ic'jib'at viñ d'a yichañ viñ rey chi'.
Ix lajvi chi', ix elta viñaj José chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix b'at viñ d'a yol masanil
choñab' d'a yol yic Egipto chi'. 47 A d'a uque' ab'il, mañ jantacoc sat masanil avb'en ix

yac'a'. 48 Masanil ixim trigo ix yac' sobre d'a uque' ab'il chi', ix sic'chajb'at ixim d'a junjun choñab' yuj viñaj José chi'. 49 Icha yarenail sti' a' mar, icha val chi' yilji ixim trigo ix molchaj yuj viñ. Te nivanxo ixim trigo chi', yuj chi' majxo echtajlaj ixim, maxtzac yallaj sb'ischaji.

50 Ayic manto el yich jun nivan vejel chi', chavañxo yuninal viñaj José yed' ix Asenat chi'. 51 A viñ b'ab'el unin, Manasés41.51 ix yac' viñ sb'iej, ix yalan viñ: A Dios ix ac'an sat d'a in c'ol masanil syaelal ix ec'b'at d'a vib'añ yed' in cusc'olal yuj eb' ayto vuj in b'a yed'oc, xchi viñ. 52 Axo jun viñ schab'il unin, Efraín41.52 ix yac' viñ sb'iej, ix yalan viñ: A Dios ix ac'an svach'c'olal d'ayin d'a jun lugar b'aj ix vab' syaelal tic, xchi viñ.

53 Ix lajvi yec' uque' ab'il ayic mañ jantacoc svach'il ix aj sat avb'en d'a Egipto, 54 ix schaanel yich uque' ab'il vejel chi', icha ix aj yalan viñaj José. Ix japax nivan vejel d'a yol masanil nación d'a slac'anil chi'. Axo d'a masanil yol smacb'en Egipto ay tas sva eb' anima. 55 Axo yic ix em vejel chi', tzijtum eb' aj Egipto chi' sc'och d'a viñ rey c'anb'oj trigo. Syalan viñ rey chi' d'a eb': Ixiquec d'a viñaj José. Masanil tas syal viñ a tze c'anab'ajej, xchi viñ d'a eb'.

56 Masanil yol yic Egipto chi' ayem vejel, yuj chi' ix jacvi masanil yed'tal b'aj sic'an ixim trigo yuj viñaj José chi', ix choñji ixim d'a eb' aj Egipto chi'. 57 Masanil juntzañxo nación ix ja manoj trigo d'a viñ yujto masanil b'aj ay vejel, mañxalaj tas sva eb' anima.

42

Ix c'och eb' yuc'tac viñaj José d'a Egipto

1 A viñaj Jacob cajan viñ d'a Canaán, ix yab' specal viñ to te ay ixim trigo d'a Egipto. Yuj chi' ix yal viñ d'a eb' viñ yuninal icha tic: ¿Tas tze c'ulej, toñej tzeyil-lajoch e b'a? 2 Ix vab' specal to te ay ixim trigo d'a Egipto. Ixiquec e man tas sco va yic vach' max oñ cham yuj vejel, xchi viñ.

3 Yuj chi', ix b'at lajuñvañ yuc'tac viñaj José manoj trigo d'a Egipto chi'. 4 Axo viñaj Benjamín, yuc'tac viñaj José chi', maj chajib'atlaj viñ yuj viñaj Jacob chi', yujto ix sna' viñ: Ay talaj tas tz'ic'an viñ vuninal tic, xchi viñ. 5 Tzijtum juntzañxo eb' viñ manum trigo ix b'at yed' eb' viñ yuninal viñaj Israel chi', yujto d'a masanil yol yic Canaán chi', ix te em vejel.

6 A viñaj José yajal yaj d'a yol yic Egipto chi', a viñ tz'ac'anelta ixim trigo d'a eb' manvajum sc'och chi'. Ayic ix c'och eb' yuc'tac viñ chi' d'a yichañ, ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum. 7 D'a jun rato chi, ix yiloch eb' yuc'tac viñaj José chi', palta axo ix yutej sb'a viñ ichato mañ yojtacoc viñ, ov ix yutej viñ slolon d'a eb' viñ:

—¿B'ajtil ix ex cot a ex tic? xchi viñ.

—Aj Canaán oñ, to tzoñ javi manoj trigo, xchi eb' viñ.

8 Vach'chom a viñaj José chi' yojtac viñ to yuc'tac sb'a viñ yed' eb' viñ, axo pax eb' viñ jun, maj nachajel-laj yuj eb' viñ. 9 Ichato chi' ix snaancot viñaj José tas ix svayichej d'a yib'añ eb' viñ d'a yalañtaxo. Ix yalan viñ:

—A ex tic toñej tzul oñ eyileli, toñej tzex javi eyila' tato ay b'aj syal yochul eb' ajc'ol d'a yol jun choñab' tic, xchi viñ.

10 —Maay mamin, a oñ a checab' oñ tic, manoj trigoñej tzoñ javi. 11 A oñ tic junñej co mam, cuc'tacñej co b'a, vach'ñej co pensar, malaj b'aj toñej tzec' quileli, xchi eb' viñ.

12 —Val yel a ex tic toñej tzex ja eyilb'ati ta secojtac tz'ochul eb' ajc'ol d'a tic, xchi viñ.

13 Ix tac'vi eb' viñ icha tic:

—Maay mamin, a oñ a checab' oñ tic, lajchavañ oñ, cuc'tacñej co b'a, junñej co mam, cajan oñ d'a Canaán. A viñ cuc'tac tzac'an unin, aycan viñ yed' viñ co mam chi', ay junxo viñ, mañxo ayoc ec'laj viñ, xchi eb'.

41.51 **41:51** A Manasés, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "a tz'ac'an b'at satc'olal".

41.52 **41:52** Efraín, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "syac' syaxilal".

14 —Val yel svala', a ex tic toñej tzex ja eyileli tas yaj d'a tic. 15 Ol to yal sb'a tas ol aj jun
tic: Tzin loc sb'i viñ rey to mañ ol ex actajeloc tato mañ ol eyic'cot viñ eyuc'tac tzac'an
unin chi'. 16 A ticnaic tzex b'at junoc ex eyic' viñ, a exxo tic ol ex canñej preso d'a tic, yic
vach' squila' tato yel tzeyala'. Tato toñej tzeyala', toxo ix in loc sb'i viñ rey to toñej tzul
oñ eyileli, xchi viñaj José chi.
17-18 Ix och eb' viñ preso yuj viñ. Ato d'a schab'jial chi' ix yalan viñaj José chi' d'a eb'
viñ icha tic:
—A in tic tzin xiv d'a Dios. Tato tze c'anab'ajej jun tas sval tic, tzex colchajcani. 19 Tato
yel vach' ex, junxoñej ex tzex can d'a yol preso tic, tzex b'at e masanil d'a e choñab'
chi', tzeyic'anb'at ixim trigo sva eb' ix eyetb'eyum yed' eyuninal van scham yuj vejel
chi'. 20 Slajvi chi', tzeyic'ancot viñ eyuc'tac tzac'an unin chi'. Ichato chi' ol vilani tato yel
tzeyala', mañ ol ex chamlaj, xchi viñaj José chi'.
Ichocab' ta', xchi eb' viñ. 21 Ix yalan eb' viñ d'ay junjun icha tic:
—A yuj tas cutejnac viñ cuc'tac, yuj chi' sja jun yaelal tic d'a quib'añ. Val yel te chuc
cutejnac co b'a d'a viñ, mañ co chanacoc cab'i ayic stevinac viñ d'ayoñ to tz'oc' co c'ol d'a
viñ, vach'chom quilnac to te cusnac viñ, xchi eb' viñ.
22 Ix yalanpax viñaj Rubén d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:
—Valnac d'ayex to max eyutej e b'a d'a viñ icha chi', palta mañ e chanacoc eyab'i tas
valnac chi'. A ticnaic, tic val scot d'a quib'añ yuj schamel viñ, xchi viñ.
23 Maj nachajel yuj eb' viñ tato van yab'an viñaj José tas syal eb' viñ chi', yujto d'a sti'
eb' aj Egipto slolon viñ, añej to ay junoc mach tz'alaneli tas syal viñ. 24 Ix el viñaj José chi'
d'a stz'ey eb' viñ, ix och ijan viñ yoq'ui. Ix jax viñ, ix lolonxi viñ yed' eb' viñ. Ix yic'anel
viñaj Simeón viñ, d'a yichañ eb' viñ ix tzec'chajcan viñ. 25 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José
chi' to tz'ac'ji b'ud'joc scoxtal eb' viñ, ix ac'jiem q'uen stumin eb' viñ d'a yol sti' scoxtal
chi', ix ac'jib'at svael eb' viñ yic yol sb'e. Icha chi' ix sc'ulej viñ yed' eb' viñ. 26 Ix lajvi chi',
ix yac'anoch yicatz noc' sb'uru eb' viñ, ix paxta eb' viñ b'ian.
27 Axo ix c'och eb' viñ b'aj ol vayoc, ix sjacan scoxtal junoc eb' viñ yic syic'anq'ueta
chab'oc strigo noc' sb'uru viñ chi' yalani. Axo ix yilan viñ to ayem q'uen tumin d'a yol
sti' scoxtal, q'uen ix yac'lab'ej eb' viñ smanan ixim strigo chi'. 28 Ix yalan viñ d'a eb' viñ
yuc'tac chi' icha tic:
—Ilecnab'i, ix ac'jixi meltzaj q'uen in tumin. Ay val em q'uen d'a yol sti' in coxtal tic,
xchi viñ.
Masanil eb' viñ ix ib'xiq'ue yuj xivelal, ix yalan eb' viñ icha tic:
—¿Tas yuj icha tic tzoñ yutej Dios? xchi eb' viñ.
29 Axo yic ix jax eb' viñ d'a yol yic Canaán chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ smam tastac ix
ec' d'a yib'añ. Ix yalan eb' viñ icha tic:
30 —A viñ ayoch yajalil d'a jun choñab' chi', te ov ix yutej viñ slolon d'ayoñ. Ix yalan
viñ to toñej oñ xid' quilelta tas yaj schoñab' chi'. 31 Ix calani to vach' oñ, mañ chucoc
co pensar tzoñ eq'ui, malaj b'aj toñej tzec' quilel tas yaj eb'. 32 Ix calani to lajchavañ co
b'eyi, junñej co mam, jun viñ cuc'tac mañxo ayoquec'laj, axo viñ tzac'an unin, aycan viñ
yed' viñ co mam d'a Canaán, xco chi d'a viñ. 33 Ix lajvi chi', ix yalan viñ icha tic: Tato
yel vach' ex, canocab' junoc viñ eyuc'tac d'a tic, tzeyic'anb'at jab'oc ixim trigo d'a eb' ix
eyetb'eyum yed' d'a eyuninal van scham yuj vejel chi'. 34 Slajvi chi', tzeyic'ancot junxo
viñ eyuc'tac tzac'an unin chi' vil d'a tic. Ichato chi' ol vojtacaneli to mañ chucoc e pensar
syal chi'. Masanto sjavi junxo viñ eyuc'tac tzac'an unin chi', ol in jacanelta viñ eyuc'tac
ix can d'a preso tic, yic icha chi' libre ex e b'eyeq'ui, xchi viñ, xchi eb' viñ.
35 Axo ix sjacan scoxtal eb' viñ chi', ix yilan eb' viñ to ayem junjun yunetac mucuc
tumin yol sti' coxtal chi', aton q'uen tumin chi' ix yac'lab'ej eb' viñ smanan ixim trigo. Ix
ac'chajxi meltzaj q'ueen. Ix te xiv chaañ eb' viñ, ix te xivpax viñ smam eb' viñ chi. 36 Ix
lajvi chi' ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Te chuc tzeyutej e b'a d'ayin. Maňxo junoc vuninal scan eyuuj. Viňaj José, maňxo ayoquec'laj viň, viňaj Simeón, ix can viň d'a preso, e gana tzeyic'paxb'at viňaj Benjamín. A mach tz'ab'an syail, a in toni, xchi viň.

37 Ix yalan viňaj Rubén d'a viň smam chi' icha tic:

—Maň ach xiv mamin. Ac'b'at viň cuc'tac tzac'an unin tic qued'oc. A in svac' in b'a yuj viň, tato maňxo ol jax viň vuuj, vach'chom tza mac'cham chavaň vuninal tic yuj viň, xchi viň.

38 Ix tac'vi viňaj Jacob chi' icha tic:

—Maň ol b'atlaj viň vuninal tic eyed'oc, axoňej viň ayec' ved'oc. Ina viň yuc'tac viň, chamnacxo viň, talaj ay tas tz'ic'anpax junxo viň tic d'a yol b'e, tic a ex val tzeyac'och e mul yic tzin cham yuj cuselal, xchi viňaj Jacob chi'.

43

Ix ic'jib'at viňaj Benjamín d'a Egipto

1 Te ov yac'an vejel d'a yol schoňab' eb' viň. 2 Ix lajviel ixim trigo xid' yic' eb' viň chi' svaan viňaj Jacob yed' yuninal, ix yalanxi viň d'a eb' viň icha tic:

—Ixiquecxi d'a Egipto, b'at manec jab'ocxo tas sco va'a, xchi viň.

3 Ix yalan viňaj Judá icha tic:

—Te jichan ix yutej viň schoňan ixim trigo chi' yalani: Tato max eyic'cot viň eyuc'tac tzac'an unin chi', maňxo ol eyil in sat d'a tic, xchi viň. 4 Yuj val chi', tato sb'at viň cuc'tac tic qued'oc, tzoň b'at manoj trigo chi'. 5 Tato max a chab'at viň qued' jun, maňxo ol oň b'atlaj, icha ix aj yalan viň choňum trigo chi': Tato max eyic'cot viň eyuc'tac tzac'an unin chi', maňxo ex javoclaj d'a vichaň, xchi viň.

6 Ix yalan viňaj Israel chi' icha tic:

—¿Tas yuj ix eyal d'a jun viň chi' to ay junocxo eyuc'tac? Tzin eyac' val och d'a ilc'olal, xchi viň.

7 Ix tac'vi eb' viň icha tic:

—Ix sc'anb'ej viň tastac caji, mach ayoň yiňtilal. Ix sc'anb'anpax viň tato aytoec' co mam, tato aytopax cuc'tac. Yuj chi' ix cal d'a viň to aytoec' co mam, aytopax junxo cuc'tac. ¿Tocval cojtac tato ol yal viň to squic'b'at viň cuc'tac tic? xchi eb' viň.

8 Ix yalanxi viňaj Judá d'a viň smam chi':

—Tato max yal a c'ol tzoň cham yuj vejel co masanil, chab'at viň cuc'tac tic qued'oc. A in tzin tec'b'ej in b'a in taňvan viň, tato icha chi', tic tzoň b'at d'a elaňchamel. 9 A in tzin tec'b'ej in b'a tato ay tas tz'ic'an viň, tato maňxo ol ja viň vuuj, te chuc ol in can d'a a sat. 10 Tato maj ec' co tiempo d'a tic, toxo ix cac' chaeloc naic, xchi viň.

11 Ix tac'vi viň smam eb' viň chi' icha tic:

—Tato maňxa tas vach' scutej, yic'ocab' icha tzeyal chi', ixiquec. Iq'uecb'at jab'oc e silab' d'a viň. A juntzaň tas vach' sq'uib' d'a tic, a' tzeyic'b'ati: Aton bálsamo, noc' yalchab', perfume, mirra, te' nueces yed' te' almendras. 12 Iq'uecb'at e tumin yic tze manan ixim trigo chi', tzeyic'anxib'at q'uen tumin ix yac' meltzaj eb' viň d'ayex d'a sti' e coxtal chi', tecan toňej ix sat sc'ol eb' viň, yuj chi' ayem q'ueen. 13 Iq'uecb'at viň eyuc'tac tic, tzex b'atxi eyil viň yajal chi'. 14 A Dios Syal Yuj Smasanil, a' ol och d'a spensar viň yic ol actajel viň eyuc'tac aj Simeón. Vach' ol aj smeltzajcot viňaj Benjamín tic eyed'oc. A inxo tic, tato tzin can maň uninal, in canocab'i, ¿tasto val ol vutej? xchi viň smam eb' viň chi'.

15 Ix lajvi chi', ix yac'anem silab' eb' viň chi' d'a yol scoxtal yed' q'uen tumin. Ix yic'anb'at viňaj Benjamín eb' viň, ix b'atxi eb' viň d'a Egipto chi'. Axo yic ix c'och eb' viň d'a yichaň viňaj José, 16 ix yilan viň to ajun viňaj Benjamín chi'. Ix yalan viň d'a viň yilumal spat icha tic:

—Ic'b'at juntzaň eb' viň tic d'a in pat, tzac'an miljoccham junoc noc' vacax, yic sb'o junoc vael, to ol va eb' viň ved'oc d'a chimc'ualil tic, xchi viňaj José chi'.

17 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at eb' viñ yuj viñ ilum pat chi', ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal viñaj
José chi'. 18 Ix te xiv chaañ eb' viñ yujto ix ic'chajb'at eb' viñ d'a spat viñ, ix yal-lan yab'
eb' viñ icha tic:
—Chuc tas sna viñ d'a quib'añ. Tecan yuj q'uen tumin ix yac' meltzaj eb' viñ d'ayoñ,
yuj chi' tzoñ ic'chajcot d'a tic. Tecan ol oñ yac'och viñ schecab'oc yed' noc' co chej tic,
xchi eb' viñ.
19 Yuj chi', ayic ix c'och eb' viñ d'a spuertail pat chi', ix och tean eb' viñ d'a viñ yilumal
te' chi'. 20 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—Mamin, ina a oñ tic, ix oñ ulec' manoj trigo junel, 21 axo yic ix oñ meltzaji, ix oñ vay
d'a yol b'e. Ayic ix co jacan co coxtal, ix quilani tz'acan yajem q'uen tumin d'a sti' co
coxtal chi', aton q'uen ix co c'ana' ayic ix co manan ixim co trigo. Ix quic'anxi meltzaj
q'uen tumin chi' ticnaic, tz'acan ol cutej cac'anxi q'uen d'ayach. 22 Mañ cojtacoc mach ix
ac'anem q'uen d'a yol sti' co coxtal chi'. Ch'oc ix quic'paxcot q'uen stojol ixim ol co man
chi' ticnaic, xchi eb' viñ.
23 Ix yalan viñ chi' icha tic:
—Mañ eyac' pensar yuj jun chi'. Mañ ex xivoc. A sDiosal e mam yed' ex paxi, a ix
ac'anem q'uen d'a sti' e coxtal chi'. A in ix in cha q'uen tumin ix eyac' stojoloc ixim e
trigo ix eyic' chi', xchi viñ d'a eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix ic'jielta viñaj Simeón d'a yol preso yuj viñ yilumal chi', ix elul viñ b'aj
ayec' eb' yuc'tac chi'. 24 Ix ic'chajb'at eb' viñ smasanil yuj viñ d'a spat viñaj José chi',
ix yac'an a a' viñ yic sb'iquel yoc eb' viñ, ix ac'jipax yañ schej eb' viñ. 25 Ix lajvi chi',
ix yic'anq'ueta silab' eb' viñ d'a yol scoxtal ol yac' d'a viñaj José ayic ol c'och viñ d'a
chimc'ualil chi', yujto yojtacxo eb' viñ to ol va eb' viñ yed' viñ.
26 Axo ix c'och viñaj José chi', ix yac'an silab' eb' viñ chi' d'a viñ, ix em ñojjab' eb' viñ
d'a sat lum d'a yichañ viñ. 27 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ tato vach'ñej sc'ol eb'
viñ, ix yalan viñ:
—¿Janic' sc'ol viñ e mam, viñ te ichamxo ix eyal d'ayin? ¿Pitzan tom viñ? xchi viñ d'a
eb' viñ.
28 Ix em ñojan eb' viñ, ix yalan eb' viñ:
—A viñ co mam chi', aytoec' viñ, vach'to sc'ol viñ, xchi eb' viñ.
29 Axo ix yilanoch viñaj Benjamín viñ, aton viñ junñej snun viñ yed'oc, ix yalan viñ:
—¿A am viñ eyuc'tac tzac'an unin ix eyal tic d'ayin? xchi viñ.
—Aton viñ, xchi eb' viñ.
—Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'añ, xchi viñ d'a viñaj Benjamín chi'.
30 Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix te sat val sc'ol viñ yilan viñ yuc'tac chi'. Ix och pitz'an
d'a spixan viñ, ijan val ix oc' viñ. Elañchamel ix b'at lemnaj viñ d'a yol scuarto yic sb'at
oc' ta'. 31 Axo yic ix ec'b'at scusc'olal viñ chi', ix sb'icanel sat viñ, ix elta viñ, ix yalan viñ
d'a eb' schecab': Iq'uequelta co vael chi' chinaic, xchi viñ.
32 Jun smexa viñaj José chi' sch'ocojil. Ch'oc junxo mexa b'aj ix och eb' viñ yuc'tac viñ
chi', ch'oc pax junxo mexa b'aj sva eb' viñ aj Egipto chi', aton eb' svataxon yed' viñaj José
chi', yujto a eb' viñ aj Egipto chi' ay yovalil tato junñej sva eb' viñ yed' eb' viñ hebreo chi'.
33 A eb' viñ yuc'tac viñaj José chi', d'a stzolal ix aj yac'jiem c'ojan eb' viñ yuj viñ schecab'
viñaj José chi', ato syala' jantac sq'uinal junjun eb' viñ, yujto icha chi' ix aj yalan viñaj
José chi'. Viñ b'ab'el masanto viñ tzac'an unin. Toxoñej ste sat sc'ol eb' viñ yil-lanoch
sb'a. 34 A vael ay d'a smexa viñaj José chi', a' ix ac'ji d'a eb' viñ. Axo pax d'a viñaj Benjamín
chi', oye'to macañ ec'b'al yic viñ ix ac'ji d'a yichañ yic juntzañxo eb' viñ chi'. Ichato chi'
ix va eb' viñ, ix yuc'an vino eb' viñ d'a tzalajc'olal.

44

A scopa viñaj José

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José d'a viñ yilumal spat:

—Ac' b'ud'joc scoxtal eb' viñ tic d'a ixim trigo, yalñej jantac syal yic'anb'at eb' viñ. Tzac'anpaxem q'uen tumin d'a yol sti' scoxtal junjun eb' viñ, aton q'uen b'aj sman ixim trigo chi' eb' viñ. 2 Tzac'anpaxem q'uen in copa plata yed' q'uen tumin d'a yol sti' scoxtal viñ tzac'an unin, xchi viñ. Ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal viñaj José chi'. 3 Ayic ix ja copnaj yoc c'u d'a q'uiñib'alil, ix chaji meltzaj eb' viñ yed' noc' schej d'a schoñab'. 4 Quenanto val sb'at eb' viñ, ix yalan viñaj José d'a viñ yilumal spat chi' icha tic:

—Ixic tzac'an yuj eb' viñ chi'. Ayic syamchaj eb' viñ uuj, tzalani: ¿Tas yuj a svach'c'olal viñ in patrón, chucxo tzeyutej e pactzitancani? ¿Tas yuj ix eyelq'uejcot scopa viñ, aton jun nab'a plata, 5 jun scopa viñ b'aj syuc' svino, sc'ananpax viñ yic snaanel junoc lolonel? Te chuc ix eyutej e b'a a ex tic, xa chi d'a eb' viñ, xchi viñaj José chi'.

6 Ix b'at viñ yilumal spat viñaj José chi' b'ian. Axo yic ix yamchaj eb' viñ yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha ix aj yalan viñaj José chi'. 7 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ:

—Mamin, ¿tas yuj icha chi' tzutej alan d'ayoñ? ¿Tom malaj co pensar, yuj chi' ol quelq'uejcot junoc tasi? 8 Ina ato d'a Canaán cajan oñ. D'a sb'ab'el, a q'uen tumin ix checlaj d'a sti' co coxtal, ix quic'xicot q'ueen. ¿Tom ato val junoc plata ma oro yic viñ a patrón chi' ol quelq'uejcot d'a spat? 9 A junoc oñ b'aj scheclajelta q'uen copa chi' d'a yol scoxtal, vach' tato smiljichamoc, a oñxo co masanil, tzoñ ochcan a checab'oc, xchi eb' viñ.

10 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Yic'ocab' icha tzeyal chi', palta añej viñ b'aj ol ilchajelta jun copa chi' vuuj, a viñ chi' ol ochcan in checab'oc. A exxo tic, e masanil libre ex, xchi viñ.

11 D'a elañchamel ix yaq'uem scoxtal eb' viñ chi' smasanil, ix stijan sti' eb' viñ. 12 Ix sayan yil masanil yoltac coxtal chi' viñ. D'a stzolal ix say yil viñ, ix sb'ab'laj sayej yil yic viñ b'ab'el vinac viñ masanto d'a viñ tzac'an unin. Axo d'a yol yic viñ tzac'an unin chi' ix q'ueta q'uen copa chi', aton viñaj Benjamín. 13 Ix och ijan eb' viñ sñic'chitan spichul yuj scusc'olal. Ix yac'anxioch yicatz noc' sb'uru eb' viñ chi', ix meltzajxi eb' viñ d'a spatic. 14 Ayto ec' viñaj José chi' d'a spat, ix c'och viñaj Judá yed' eb' yuc'tac chi', ix em ñojan eb' viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ. 15 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas yuj icha chi' tzeyutej e b'a? ¿Tom mañ eyojtacoc to a junoc vinac ay yopisio icha in tic, syal snachajel junoc tas yuuj? xchi viñ. 16 Ix tac'vi viñaj Judá icha tic:

—Mamin, ¿tasto val ol aj co tac'vi d'ayach? ¿Tasto ol cutoc quilanoch co b'a tato vach' oñ calani? Ay co mul d'a yichañ co Mam Dios, tic ayoñ ec' d'a ichañ. Syal tzoñ och a checab'oc yed' viñ b'aj ix ilchajelta q'uen copa chi', xchi viñ.

17 Ix yalanxi viñaj José chi' icha tic:

—Maay, añej viñ b'aj ix ilchajelta q'uen in copa chi', añej viñ scan in checab'oc. A exxo tic, meltzajañec d'a junc'olal b'aj ay viñ e mam, xchi viñ.

Ix tevi viñaj Judá yuj viñaj Benjamín

18 Ix snitz val b'at sb'a viñaj Judá d'a stz'ey viñaj José chi', ix yalan viñ:

—Mamin, tzoc el val d'a a c'ool svalan d'ayach tas in pensar. Tzin tevi d'ayach, mocab' cot oval d'ayin, vach'chom icha ach viñ rey. 19 A ach val ix a c'anb'ej d'ayoñ tato aytoec' viñ co mam a oñ tic, tato aytopax junocxo cuc'tac. 20 Yuj chi', ix calan d'ayach to aytoec' viñ co mam, añejto te icham vinacxo viñ. A junxo viñ cuc'tac tzac'an unin, d'a yicham vinaquilxo viñ co mam chi' ix alji viñ. Axo junxo viñ junñej snun viñ yed'oc, chamnacxo viñ, yuj chi' te xajan viñ yuj viñ co mam chi', yujto axoñej viñ. 21 A ach ix ala' to squic'cot viñ, yic tzojtaquejel viñ. 22 Ix calan d'ayach to max yal sc'ol viñ co mam chi' tz'elta viñ d'a stz'ey, yujto ijanxo scham viñ yuj cusc'olal yalani tato tz'el viñ d'a stz'ey viñ. 23 Palta ix alpax d'ayoñ tato max quic'cot viñ, maxtzac yal co jax d'a ichañ alani.

24 Ayic ix oñ c'och d'a co pat chi', ix calan d'a viñ co mam chi' tas ix aj alan d'ayoñ. 25 Axo viñ ix alan d'ayoñ to tzoñ cotxi manoj trigo. 26 Ix calan d'a viñ icha tic: Max oñ b'atlaj tato

max quic'b'at viñ cuc'tac tzac'an unin tic, yujto tato max b'at viñ qued'oc, maxtzac yal-laj co c'och d'a yichañ viñ yajal chi', xco chi. 27 Ix yalan viñ co mam chi' d'ayoñ: Eyojtac to chavaññej vuninal ix vil yed' ix vetb'eyum chamnac. 28 Jun viñ junelñej b'atnaccani, mañxa b'aj ix vil sat viñ, ay am val junoc noc' noc' chium anima chi'annacb'at viñ. 29 Tato tzeyic'xib'at junxo viñ tic, tato ay pax tas tz'ic'an viñ, eyuj am val tzin cham yuj cusc'olal, xchi viñ d'ayoñ.

30 Yuj chi', icha val to sq'uinal viñ co mam chi' yajoch viñ vuc'tac tic. Tato mañxo ol meltzaj viñ qued'oc 31 ol cham viñ co mam yuj cusc'olal, a oñ tic tz'och co mul. 32 A in ix in tec'b'ej in b'a yuj viñ d'a viñ in mam chi', ix valani: Tato mañxo ol jax viñ vuuj, te chuc tzin can d'a yol a sat d'a junelñej, xin chi d'a viñ in mam chi'. 33 Yuj val chi' tzin tevi d'ayach, tato syala', a in tzin can sq'uexuloc viñ vuc'tac tic a checab'oc. Yuj chi' tzactejel viñ, spax viñ yed' eb' viñ vuc'tac tic. 34 Tato maay jun, ¿tasto val ol aj in b'at vil viñ in mam chi', tato mañoc jun viñ ved'oc? Mañ jab'oc syal in c'ol svil scusc'olal viñ in mam tato icha chi' tzuji, xchi viñaj Judá chi'.

45

Ix sch'oxelta sb'a viñaj José d'a eb' viñ yuc'tac

1 Majxo techaj yuj viñaj José chi', ijanxo tz'oc'q'ue viñ d'a yichañ masanil eb' viñ smunlajvum, yuj chi' te chaañ ix yal viñ: Elañec d'a tic, xchi viñ. Yuj chi' mañxo junoc eb' viñ munlajvum chi' ix can ta, ix yalan viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' to yuc'tac sb'a viñ yed' eb' viñ.

2 Ichato chi', ix oc'val viñ sic'lab'il. Masanil eb' viñ aj Egipto ix ab'ani. Ix c'och specal jun chi' d'a spalacio viñ rey. 3 Ix yalan viñaj José chi' d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:

—A in ton tic José in, cuc'tac co b'a. ¿Yel am val to pitzanto viñ co mam chi'? xchi viñ.

Ix te xiv chaañ eb' yuc'tac viñ chi' d'a yichañ. Majxo yal-laj slolon eb' viñ yuj xivelal. 4 Ix yalan viñaj José chi:

—Sval d'ayex ticnaic, nitzeccot e b'a d'a in tz'ey tic, xchi viñ. Axo yic ix snitzanb'at sb'a eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—A in ton José in, vuc'tac in b'a eyed'oc. A in ton tic e choñnac in cot d'a eb' viñ ismaelita choñvajum d'a Egipto tic. 5 Palta mocab' chab'ax e c'ool, mocab' cot eyoval d'ayex junjun ex yuj b'aj in e choñnaccot chi'. Spensar Dios yaj jun chi' yic tzin b'ab'lajcot d'a eyichañ, yic tzijtum anima scolchaji, yuj chi' icha chi' ix aji. 6 Schab'ilto ab'il yel yich vejel d'a yolyib'añq'uinal tic. Oye'to ab'il ol yac'a', mañ ol yac' sat aval iñat, vach'chom ay mach ol avanoc, palta malaj jab'oc sat ol yac'a'. 7 B'ab'el ix in checjicot yuj Dios yic ol ex in colcan d'a jun nivan vejel tic, yic vach' max satel eyiñtilal d'a yolyib'añq'uinal tic. 8 Yuj chi' a Dios checannac in cot d'a jun lugar tic, mañoquexlaj eyac'nac in coti. A Dios ix in ac'anochi yic svac' sna viñ rey, yic tzin ochpax yajalil d'a masanil tas ay d'a spat viñ yed' d'a masanil yol yic Egipto tic. 9 A ticnaic pilec eyip, ixic alec d'a viñ co mam chi' icha tic: Icha tic ix aj yalan viñaj José uninal: A Dios ix in ac'anoch yajalil d'a yol yic Egipto tic, yuj chi' cotañ d'a elañchamel, yic tzul in ilan d'a tic. 10 A d'a lum Gosén ol ach cajnajoc yic vach' d'a in lac'anil ol ach aj yed' masanil eb' uninal, eb' iachiquin yed' noc' a molb'etzal noc' yed' masanil tastac ay d'ayach. 11 Ol vac'an a vael yed' masanil eb' viñ vuc'tac yed' masanil eb' ayec' ed'oc, yujto oye'to ab'il ol yac' jun vejel tic. Yuj chi' mañ ol ach och meb'ail yed' masanil eb' ayec' ed'oc, xchi viñ, xe chi d'a viñ co mam chi'. 12 Testigo yaj viñ vuc'tac aj Benjamín tic yed' ex pax tic, to a in val sval jun lolonel tic. 13 Alec d'a viñ co mam chi' to a in tic te nivan velc'och d'a yol yic Egipto tic. Tzeyalan d'a viñ yuj masanil tastac ix eyil d'a tic. Yuj chi' ixiquec eyic'cot viñ co mam chi' d'a elañchamel, xchi viñaj José chi'.

14 Ix lajvi chi', ix b'at lac'naj viñaj José chi' d'a viñaj Benjamín chi', ix och ijan viñ yoq'ui. Añejtona' ix oc'pax viñaj Benjamín chi'. 15 Ix lajvi chi', ix stz'ub'anelta sti' eb' viñ yuc'tac

viñ chi' smasanil. Ayic lac'lac' och viñ d'a eb' viñ, ix och ijan viñ yoq'ui. Ix lajvi juntzañ chi', ix stec'b'an sb'a eb' viñ slolon yed' viñ.
16 Ix c'och specal d'a spalacio viñ rey to yuc'tac sb'a viñaj José yed' eb' viñ ix c'och chi'. Ix te tzalaj viñ rey chi' yed' masanil eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ d'a spalacio chi' ayic ix yab'an eb'. 17 Ix yalan viñ rey d'a viñaj José chi' icha tic:
—Al d'a eb' viñ uc'tac chi', yac'ocab'och yicatz noc' schej eb' viñ yic smeltzaj eb' viñ d'a Canaán chi'. 18 Syic'ancot yetb'eyum eb' viñ yed' eb' yuninal yed' viñ a mam chi' d'ayin. A lum luum te vach' d'a Egipto tic ol vac' d'a viñ. 19 Al d'a eb' viñ to syic'b'at carreta eb' viñ d'a tic, yic vach' syic'cot yetb'eyum eb' viñ yed' eb' yuninal yed' viñ a mam chi'. 20 Mocab' yac' pensar eb' viñ yuj tastac ay ticnaic, yujto a tas vach' ay d'a Egipto tic, a' ol vac' d'a eb' viñ, xchi viñ rey chi'.
21 Icha chi' ix yutej eb' viñ yuninal viñaj Israel chi'. Axo viñaj José chi' ix ac'an carreta chi' d'a eb' viñ yed' tastac sva eb' d'a yol b'e icha ix yutej viñ rey yalani. 22 Ix ac'jipax pichul ac'to d'a eb' viñ yic tz'och sq'uex c'apacoc eb' viñ. Axo d'a viñaj Benjamín, 300 siclo plata ix ac'ji, ix ac'jipax oye' mojañ spichul viñ. 23 Ix yac'anb'at lajuñvañ noc' b'uru viñaj José chi' d'a viñ smam. Te al ix ajb'at noc' yuj masanil tas vach' ay d'a Egipto chi'. Ix b'atpax lajuñvañxo noc' nun b'uru ix ic'anb'at ixim trigo yed' ixim pan yic sva viñ d'a yol b'e yic scoti. 24 Ayic ix stac'anb'at eb' yuc'tac viñaj José chi', ix yalan viñ:
—Mocab' eyac' oval d'a yoltac b'e, xchi viñ.
25 Ix el eb' viñ d'a Egipto chi', ix c'och eb' viñ d'a Canaán b'aj ay viñ smam chi'. 26 Axo ix yalan eb' viñ d'a viñ smam chi' to pitzanto viñaj José, to ayoch viñ schab'il yajalil d'a Egipto. Ix te sat sc'ol viñ yab'ani, maj schalaj viñ tas ix yal eb' viñ. 27 Palta ichato ix pitzvixi viñ ayic ix yab'an masanil tas ix yalcot viñaj José chi', ix yilanpaxoch jantac carreta ix yac'cot viñ yic tz'ic'jib'at viñ. 28 Ichato chi' ix yalan viñ: C'ocb'ilñej ix vab'i to pitzanto viñ vuninal chi'. Ol b'at vil viñ yacb'an manto in chami, xchi viñ.

46

Ix c'och viñaj Jacob d'a Egipto

1 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Jacob yed' masanil eb' yico' yed' masanil tastac ay d'ay. Ayic ix c'och viñ d'a Beerseba, ix sñusan silab' viñ d'a sDiosal, aton sDiosal viñ smam viñ. 2 A d'a jun ac'val chi', ix lolon Dios d'a viñ d'a svayich, ix avtaj viñ yuuj:
—Jacob, xchi. Ix tac'vi viñ:
—Oy, ina vajec' tic Mamin, xchi viñ.
3 Ix yalan Dios d'a viñ icha tic:
—A in ton a Diosal in yed' viñ a mam, mañ ach xiv a b'at d'a Egipto chi'. Yacb'an ayex ec' ta' ol in b'o jun nivan choñab' d'a iñtilal. 4 Ol in b'atñej ed'oc d'a Egipto chi', axo yic ol c'och stiempoal, ol in ochñej yed' eb' iñtilal ayic ol meltzajxicot eb' d'a jun lugar tic. Axo yic ol ach chamoc, a viñ uninal aj José chi', ayec' viñ d'a a tz'ey, xchi Dios d'a viñ.
5 Ix lajvi chi', ix ac'jiq'ue viñ yuj eb' viñ yuninal d'a yol carreta ix yac'cot viñ sreyal Egipto chi'. Ix yac'anpaxq'ue eb' unin yed' eb' ix yetb'eyum eb' viñ. Ichato chi' ix el eb' viñ d'a Beerseba chi'. 6 Ix cot eb' viñ d'a Egipto, ix yic'ancot noc' scalnel eb' viñ yed' noc' svacax yed' masanil tastac ix yic' eb' viñ d'a Canaán chi'. 7 Ix yic'ancot masanil eb' viñ yuninal viñaj Jacob chi' yed' eb' ix yisil yed' eb' yixchiquin.
8-15 A eb' yiñtilal viñ yed' ix Lea ix cot yed'oc d'a Egipto, 33 eb' d'a smasanil, ayoch eb' vinac yed' eb' ix ix sb'isuloc. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic: Viñaj Rubén, aton viñ b'ab'el unin, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá, viñaj Isacar, viñaj Zabulón yed' ix Dina. A eb' tic ix alji ayic ayec' viñ d'a Padán-aram.
A eb' yuninal viñaj Rubén: Aton viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Hezrón yed' viñaj Carmi.
A eb' yuninal viñaj Simeón: Aton viñaj Jemuel, viñaj Jamín, viñaj Ohad, viñaj Jaquín, viñaj Zohar yed' viñaj Saúl, viñ yune' jun ix aj Canaán.

A eb' yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.
A eb' viñ yuninal viñaj Judá: Aton viñaj Er, viñaj Onán, viñaj Sela, viñaj Fares yed' viñaj Zara. (A viñaj Er yed' viñaj Onán chi', chamnacxo eb' viñ d'a Canaán). A eb' yuninal viñaj Fares chi', aton viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul.
A eb' yuninal viñaj Isacar: Aton viñaj Tola, viñaj Fúa, viñaj Job yed' viñaj Simrón.
A eb' yuninal viñaj Zabulón: Aton viñaj Sered, viñaj Elón yed' viñaj Jahleel.
16-18 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Zilpa, 16 eb' d'a smasanil. A ix Zilpa chi', aton ix scriada ix Lea ix ac'ji yuj viñ sman, aton viñaj Labán. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic: Viñaj Gad yed' viñaj Aser.
A eb' yuninal viñaj Gad: Aton viñaj Zifión, viñaj Hagui, viñaj Ezbón, viñaj Suni, viñaj Eri, viñaj Arodi yed' viñaj Areli.
A eb' yuninal viñaj Aser: Aton viñaj Imna, viñaj Isúa, viñaj Isúi, viñaj Bería yed' ix yanab' eb' viñ scuchan Sera. A eb' yuninal viñaj Bería chi', aton viñaj Heber yed' viñaj Malquiel.
19-22 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Raquel, 14 eb' d'a smasanil. A eb' yuninal viñ yed' ix: Aton viñaj José yed' viñaj Benjamín.
A eb' yuninal viñaj José chi' yed' ix Asenat yisil viñaj Potifera sacerdote d'a choñab' On: Aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín, aton eb' ix alji d'a Egipto.
A eb' yuninal viñaj Benjamín chi': Aton viñaj Bela, viñaj Bequer, viñaj Asbel, viñaj Gera, viñaj Naamán, viñaj Ehi, viñaj Ros, viñaj Mupim, viñaj Hupim yed' viñaj Ard.
23-25 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Bilha, ucvañ eb'. A ix Bilha chi', aton ix scriada ix Raquel ix ac'ji yuj viñaj Labán. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic: Viñaj Dan yed' viñaj Neftalí.
A yuninal viñaj Dan chi', añej viñaj Husim.
A eb' yuninal viñaj Neftalí chi': Aton viñaj Jahzeel, viñaj Guni, viñaj Jezer yed' viñaj Silem.
26 66 eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' d'a smasanil, aton eb' tic ajun yed' viñ ayic ix c'och viñ d'a Egipto. Aton val eb' tic yiñtilal viñ, ch'oc pax eb' ix alib'al. 27 Ch'oc pax yaj viñaj José yed' chavañ eb' yuninal ix alji d'a Egipto chi', yuj chi' 70 sb'isul viñaj Jacob chi' yed' eb' yiñtilal ayic ayxoec' viñ ta'.
28 Ix b'ab'lajb'at viñaj Judá yuj viñaj Jacob chi', yic sb'at viñ yal yab' viñaj José chi' to scot viñ chaval d'a yol yic Gosén. Axo yic ix c'och eb' d'a Gosén chi', 29 ix schecan viñaj José chi' ac'chaj lista scarruaje yic b'at schaan viñ smam viñ d'a Gosén chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ smam chi', ix och lac'naj viñ d'a viñ. Te junip ix em ñojan viñ yoc' d'a sjolom sjeñjab' viñ smam chi'. 30 Axo ix yalan viñ smam viñ chi' icha tic:
—A ticnaic, tic val ix vilxioch a sat, tic val pitzan achto, junc'olalxo ol in cham ticnaic, xchi viñ.
31 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José chi' d'a eb' viñ yuc'tac yed' d'a masanil eb' ayec' yed' viñ smam viñ chi':
—Tic tzin b'at val d'a viñ rey: Masanil eb' viñ vuc'tac yed' masanil eb' yiñtilal viñ in mam ay d'a Canaán, toxo ix ja eb' ved'oc. 32 Yed'nac masanil noc' scalnel eb', noc' svacax yed' masanil tas ay d'a eb', yujto a smunlajel eb' aton moloj calnel yed' moloj vacax, xin chama. 33 Yuj chi', ayic ol ex avtajb'at yuj viñ rey chi', ol sc'anb'an viñ d'ayex tas b'aj tzex munlaji, 34 tzeyalani to moloj calnel yed' moloj vacax tze c'ulej. Añej noc' calnel co molb'etz yaji yictax oñ cotoch uninal icha val eb' co mam quicham, xe chi. Yuj chi' ol ex can d'a lum Gosén tic, yujto a eb' viñ aj Egipto tic ay yovalil tato junñej tz'aj eb' viñ yed' eb' viñ molum calnel, xchi viñaj José chi'.

47

1 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj José yal d'a viñ rey chi' icha tic: A viñ in mam yed' eb' viñ vuc'tac toxo ix javi eb' viñ d'a Gosén. Ix cot eb' viñ d'a Canaán, yed'nac noc' scalnel eb'

yed' noc' svacax yed' masanil tas ay d'a eb', xchi viñ. 2 Sic'b'ilxoel ovañ eb' viñ yuc'tac viñ chi' yuuj yic sb'at eb' viñ d'a yichañ viñ rey chi' yic tz'ojtacajel eb' viñ yuj viñ. 3 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas munlajelal syal eyuuj? xchi viñ.

Ix yalan eb' viñ:

—Mamin, a oñ a checab' oñ tic, molum calnel oñ icha eb' co mam quicham. 4 Ix oñ ja d'a jun lugar tic yujto a d'a Canaán b'aj cajan oñ te ay vejel, mañxa b'aj vach' sva noc' co calnel, yuj chi' tzoñ tevi d'ayach, comonoc scha a c'ol tzoñ cajnaj d'a lum Gosén, xchi eb' viñ.

5 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj José:

—Yacb'an ix ja viñ a mam yed' eb' viñ uc'tac ed'oc, 6 vach' tz'ajcan eb' viñ d'a tic. Ac' lum Gosén chi' d'a eb' viñ. A val luum chi' te vach' d'a yol yic Egipto tic, syal scajnaj eb' viñ ta'. Tato ay eb' viñ uc'tac chi' te jelan d'a iloj noc' chi', syal tzac'och eb' viñ yilumaloc noc' in molb'etzal noc', xchi viñ rey chi'.

7 Ix yic'anpaxb'at viñ smam viñaj José d'a yichañ viñ rey chi', yic vach' tz'ojtacajel viñ yuj viñ. Ichato chi' ix yac'an stzatzil sc'ol viñ rey chi' viñaj Jacob chi'. 8 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Jayexo ab'il a q'uinal? xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Jacob chi' icha tic:

—Quenanto in q'uinal, añejanto 130 ab'il, toñej tzin b'eyeq'ui, palta d'a yataquil ix aj yec'b'at janic' tiempoal tic vuuj. Manto c'ochlaj in q'uinal icha val ix aj yab'ilal eb' in mam vicham, xchi viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ rey chi', ix elixta viñ d'a yol sdespacho viñ. 11 Ichato chi', ix yac'an lum luum te vach' viñaj José d'a viñ smam yed' d'a eb' yuc'tac d'a yol yic Egipto chi', aton lum ay d'a slac'anil choñab' Ramesés, icha ix yutej viñ rey chi' yalani. 12 Ayñejoch viñaj José chi' yac'an svael eb', ato syala' jantac sb'isul junjun eb'.

Ix yac'och jun ley viñaj José d'a Egipto

13 Ix te em vejel d'a masanil yol yic Egipto chi' yed' d'a yol yic Canaán, mañxalaj ixim trigo, junlajanxoñej van scham eb' anima yuj vejel. 14 Masanil q'uen stumin eb' aj Egipto yed' eb' aj Canaán chi', ix b'at yac'can eb' yuj ixim trigo. Masanil q'uen ix sic'b'at viñaj José d'a yol sdespacho viñ rey. 15 Axo yic ix lajviel q'uen tumin d'a Egipto yed' d'a Canaán chi', ix b'at yalan eb' viñ aj Egipto chi' d'a viñaj José icha tic:

—A ticnaic mamin, na'a tas tzoñ aji. Toxo ix lajvib'at q'uen co tumin, ac' tas sco va'a, yic vach' max oñ chami, xchi eb' viñ.

16 Ix tac'vi viñaj José d'a eb' viñ icha tic:

—Tato mañxa q'uen e tumin chi', iq'ueccot noc' e molb'etzal noc', syal vac'an ixim e trigo sq'uexuloc noc', xchi viñ.

17 Yuj chi', a d'a jun ab'il chi', ix yac' noc' schej eb' viñ, noc' scalnel eb' viñ, noc' svacax eb' viñ yed' noc' sb'uru eb' viñ sq'uexuloc ixim trigo chi'. 18 A yuj noc' molb'etzal noc' ix ec' jun ab'il chi', palta añeja' ay vejel. Ix b'at yalanxi eb' viñ d'a viñaj José chi':

—Max yal-laj co c'ub'anel d'ayach mamin, mañxalaj q'uen co tumin, mañxa paxlaj noc' co molb'etzal noc', icxo noc' smasanil. Mañxa tas syal cac'an d'ayach, axoñej to scac'och co b'a yed' co luum d'a yol a c'ab'. 19 Colvajañ d'ayoñ, yic vach' max oñ chami, max canlaj co luum tic d'a ichñejta'. Vach' tzoñ a manel yed' luum, tzoñ canñej schecab'oc viñ rey, syiquejcanel lum luum viñ b'aj tzoñ munlaj chi'. Añej to tzac' ixim trigo co va'a yed' iñat scavej d'a sat luum, yic max oñ chami, yic max canpax tz'inan luum, xchi eb' viñ d'a viñaj José chi'.

20-21 Icha chi' ix yutej viñaj José smanancanel masanil lum luum d'a eb' viñ aj Egipto chi' yic tz'ochcan lum yicoc viñ rey. Yuj jun nivan vejel chi', ix schoñcanel sb'a eb' yed'

sluum chi'. Masanil eb' ix ochcan schecab'oc viñ rey chi'. 22 Añej sluum eb' sacerdote maj smanel-laj viñaj José chi', yujto tz'ac'ji strigo eb' sva yuj viñ rey chi', yuj chi' malaj slum eb' viñ chi' ix schoñeli.
23 Ix yalan viñaj José chi' d'a eb' anima icha tic:
—A ticnaic yic exxo viñ rey yed' lum e luum, yujto ix ex in mancaneli. Iq'uecb'at iximiñat, yic tzeyavej ixim. 24 Ato syala' jantac tzeyic' d'a luum, tzeyac'an chab' almul d'a junjun quintal d'a viñ rey, axo d'a ixim vajxaque' almul, ata' ol elta ixim iñat ol eyavej, añejtona' ata' ol elta ixim ol e va yed' eyuninal yed' masanil mach ayec' eyed'oc, xchi viñ.
25 Yuj chi', ix yalan eb' viñ icha tic:
—Te vach' a pensar mamin, uuj mañ ol oñ chamoc. A ticnaic, tic tzoñ ochcan schecab'oc viñ rey chi', xchi eb' viñ.
26 Ichaton chi' ix yutej viñaj José yac'an jun ley chi', chab' almul yic viñ rey d'a junjun quintal syac' eb' anima cajan d'a masanil yol yic Egipto chi'. Icha chi' ix ajcan jun ley chi'. Añej eb' viñ sacerdote max ac'anlaj stojol chi', yujto maj schoñel-laj slum eb' d'a viñ rey chi'.

Yalnaccan viñaj Israel yuj b'aj ol mucchajoc

27 Masanil eb' yiñtilal viñaj Israel, ix can eb' d'a Egipto, ix smaccan lum luum eb' d'a Gosén. Ata' ix te q'uib'chaañ sb'isul eb'. 28 17 ab'il ix ec' viñaj Israel d'a Egipto chi', yuj chi', 147 ab'il sq'uinal viñ.
29 Ayic toxo val scham viñ syab'i, ix schecan viñ avtajcot viñaj José. Ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—Tato xajan in val uuj, ac'och a c'ab' d'a yalañ in xub' tic, tzac'an a ti' d'a yichañ Dios to ol a c'anab'ajej tas ol val tic. Tzin tevi d'ayach to mañ ol in a muc d'a Egipto tic, 30 a d'a stz'ey b'aj mucan eb' in mam vicham, ata' tzeyic'b'at in nivanil tic, tze mucanem b'aj mucan eb' chi', xchi viñ.
—Icha chi' ol vutej mamin, xchi viñaj José chi'.
31 Ix yalanxi viñ to syac' sti' viñaj José chi' d'a Dios, ix yac'an sti' viñ chi'. Ix lajvi chi' ix em ñojan viñaj Israel chi' d'a sjolom sch'at, ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios.

48

Yalnaccan vach' lolonel viñaj Jacob‘R’d'a yib'añ eb' yuninal viñaj José

1 Ix ec' jab'oc stiempoal, ix alchaj d'a viñaj José chi' to penaxoay viñ smam viñ. Yuj chi' ix b'at viñ yil viñ, ix yic'anb'at eb' yuninal viñ schavañil yed'oc, aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín. 2 Ayic ix alchaj d'a viñaj Israel to toxo ix ja viñaj José chi' yila', ix yac' pural sb'a viñ sq'ue c'ojan d'a sti' sch'at. 3 Ix yalan viñ icha tic:
—A Dios Syal Yuuj Masanil, a' ix sch'ox sb'a d'ayin d'a choñab' Luz, d'a yol yic Canaán. Ata' ix yal vach' lolonel d'a vib'añ, ix yalan icha tic: 4 Ab' jun, tzijtum sb'isul iñtilal ol vac'a'. A jantac iñtilal, tzijtum nación ol ajelc'ochoc. Ol vac'anpax jun luum tic d'ayach yed' d'a masanil eb' iñtilal chi', ol eyiquej lum d'a junelñej, xchi Dios chi'. 5 Yuj chi', a val chavañ uninal ix alji d'a Egipto tic ayic manto in javoc, aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín, victaxon yaj eb' viñ, icha vuninal tz'ajcan eb' viñ, icha val yaj viñaj Rubén yed' viñaj Simeón. 6 A jantacto eb' uninal toto ol aljoc, icxo ol aj eb', a d'a smacb'en chavañ eb' yuc'tac eb' tic ol yic' yic eb'. 7 Ayic in meltzajnac d'a Padán-aram, chamnaccan ix a nun d'a Canaán ayic manto in javilaj d'a Efrata. A d'a sb'eal Efrata chi' ix in muccan ix, xchi viñ. (A jun lugar chi' Belén sb'i ticnaic.)
8 Ix lajvi chi', ix b'at q'uelan viñaj Israel chi' d'a eb' viñ chavañ yuninal viñaj José chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:
—A eb' viñ tic, ¿mach eb' viñ? xchi viñ.
9 —A eb' viñ vuninal ix yac' Dios d'ayin d'a Egipto tic, xchi viñaj José chi'. Ix lajvi chi, ix yalan viñ smam viñ chi':

—Elocab' d'a a c'ool, snitzocab'cot sb'a eb' viñ d'a in tz'ey tic yic vach' ol valcan vach' lolonel d'a yib'añ eb' viñ, xchi viñ.
10 Yujto te icham vinacxo viñaj Israel chi', maxtzac yal-laj yilan viñ. Yuj chi' ix
nitzchajcot eb' viñ yuj viñaj José chi' d'a stz'ey viñ. Ix och lac'lac' viñ d'a eb' viñ, ix
tz'ub'jielta sti' eb' viñ yuj viñ. 11 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a viñaj José icha tic:
—Te maxtzac in nalaj tato olto ach vila'. Tic val mañoc achñej tzato ach vila', palta ix
el d'a sc'ol Dios to ixto val viloch eb' viñ uninal tic, xchi viñ.
12 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' viñ viñaj José chi' d'a scal yoc viñ smam chi', ix em ñojan
viñ d'a yichañ viñ smam chi. 13 Ix yic'anxib'at eb' viñ yuninal viñ chi': A viñaj Efraín d'a
svach' viñ, axo viñaj Manasés d'a sq'uexañ viñ. Ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ay viñ smam
chi'. Yuj chi' a viñaj Efraín chi' ix can d'a sq'uexañ viñaj Israel chi', axo viñaj Manasés ix
can d'a svach' viñ. 14 Ayic ix yac'anb'at sc'ab' viñ chi' d'a yib'añ eb' viñ, culus ix yutejb'at
sc'ab' viñ chi' d'a yib'añ eb' viñ. Yuj chi', a svach' viñ ix c'och d'a yib'añ viñaj Efraín chi',
axo sq'uexañ viñ ix c'och d'a yib'añ viñaj Manasés chi', vach'chom b'ab'el vinac viñaj
Manasés chi'. 15 Ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñaj José chi', icha tic:
A Dios aton jun ix c'anab'ajaj yuj viñ in mam icham aj Abraham yed' viñ in mam aj Isaac,
a' tzin tañvani yictax ix in alji yed' pax ix in b'eyñejcoti.
16 A jun yángel Dios ix in colan d'a syaelal. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb' viñ
chavañ tic, yujocab' eb' viñ tzin nachajcoti, nachajocab'paxcot viñ in mam icham
aj Abraham yed' viñ in mam aj Isaac. Tzijtum ol aj sb'isul yiñtilal eb' viñ chavañ
tic d'a sat lum luum b'aj ol cajnajoc, xchi viñaj Israel chi'.
17 Max schalaj sc'ol viñaj José chi' to a d'a yib'añ viñaj Efraín chi' ix yac'q'ue svach' c'ab'
viñ smam chi'. Yuj chi' ix yac'lej viñ yic'anel svach' c'ab' viñ smam chi' d'a yib'añ viñaj
Efraín chi', ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ viñaj Manasés yalani.
18 Ix yalan viñ icha tic:
—Maay mamin, mañ ichocta' tzutej, a d'a viñ b'ab'el tic, ata' tzac'q'ue a vach' c'ab', xchi
viñ.
19 Maj yal-laj sc'ol viñ smam viñ chi', ix yalan viñ icha tic:
—Vojtacxo ach vuninal. A viñ tic, nivan choñab' ol aj yelc'och viñ d'a b'aq'uiñ, palta a
viñ tzac'an tic yelxo val nivan ol aj yelc'och viñ d'a viñ b'ab'el tic, axo yiñtilal viñ, tzijtum
nación ol ajelc'ochoc, xchi viñ.
20 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb' schavañil:
—Icha tic ol aj e b'inaj yuj eb' e c'ab' eyoc d'a b'aq'uiñ ayic ol snib'ej eb' yalan vach'
lolonel d'a yib'añ junoc anima: Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'añ, icha ix aj yac'an d'a
viñaj Efraín yed' d'a viñaj Manasés, xcham eb', xchi viñaj Israel chi'.
A d'a aloj vach' lolonel chi', b'ab'el ix yac' b'inaj viñaj Efraín chi' viñ d'a yichañ viñaj
Manasés chi'. 21 D'a elañchamel ix yalanxi viñ d'a viñaj José chi':
—Ach vuninal, a in tic toxo ol in chamoc, palta ayñejoch Dios eyed'oc, ayñejpaxoch
yed' eb' eyiñtilal. A ol ex ic'an meltzaj d'a slum co mam quicham. 22 Svac' junxo macañ
macb'en d'ayach ec'to d'a yichañ yic eb' uc'tac, aton lum pac'an ix vic'canec' d'a eb'
amorreo d'a scal oval, xchi viñaj Israel chi' d'a viñaj José chi'.

49

Slajvub' lolonel viñaj Jacob

1 Ix lajvi chi' ix yavtancot eb' yuninal viñaj Jacob chi' smasanil, ix yalan viñ: Ex
vuninal, nitzeccot e b'a d'a in tz'ey. Ab'ec tas ol ex aj d'a yic b'aq'uiñ:
2 Nitzeccot e b'a d'a in tz'ey, ol valan d'ayex. Ab'ec tas ol val a in Israel e mam in tic:
3 Ach Rubén, a ach ton in b'ab'el unin ach, sch'oxel sb'a vip d'ayach. A ach tic toxonton
ay a may, nivan elc'och d'a yichañ eb' uc'tac.

4 A ticnaic, maňxalaj ol aj elc'ochi, yujto lajan ach icha junoc eluma', yujto q'uixveltac ix
in utej d'a in vaynub' ayic ix ach vay yed' ix schab'il vetb'eyum.
5 A ach tic ach Simeón yed' ach tic Leví, eyuc'tac e b'a, a eyamc'ab' yic oval ix eyac'lab'ej
ayic ix e c'ulan chucal.
6 Junelňej malaj in gana tzin c'och b'aj tz'och e molchajel, yujto ayic ix cot oynaj ix eyila',
ix e milcham anima. Ina ayic ix cot eyoval ix e mac'q'uichaj yoc noc' mam vacax.
7 Cotocab'can catab' d'a eyib'aň yuj yoval e jolom chi', ina maň jab'oc tz'oc' e c'ool. Yuj
chi' ol ex in saclemejcanb'at d'a scal eb' eyetchoňab' Israel.
8 Ach vuninal Judá, ol alchaj val vach' lolonel d'ayach yuj eb' uc'tac tic. Ol ach och b'inb'in
d'a sjaj eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Ol em ňojjab' eb' uc'tac tic d'ayach.
9 Lajan ach val icha junoc noc' quelem choj, ayic slajvi schianb'at junoc noc' noc' ix
smila', spaxta d'a sňaq'ueen. Tz'em ňojan, tz'em cutzan d'a sat lum. Icha val junoc
nivaquil choj, ¿mach val junoc ol stec'b'ej sb'a ach stzuntzani?
10 Malaj mach syal yic'anec' snivanil elc'ochi. Malaj mach syal yic'anec' a c'ococh
d'a yol a c'ab', masanto ol ja jun Mach ay yico', jun mach to masanil nación ol
c'anab'ajanoc.
11 Ol yetzb'anoch sb'uru d'a jun yib' te' uva yelxo val vach', ol sjuc'an spichul d'a yal uva.
12 A yol sat, te q'uic' yilji d'a yichaň vino, axo q'uen ye, yelxo val te sac d'a yichaň noc'
lech.
13 A achxo tic ach Zabulón, a d'a sti' a' mar b'aj sc'och te' barco ol ach cajnajoc. A stz'acaňil
lum a luum, ol c'och d'a Sidón.
14 A achxo tic ach Isacar, lajan ach icha junoc noc' b'uru cuchum icatz syic' yip d'a yol
macte'.
15 Ayic ol ilanochi to te vach' junoc lugar, vach' ol ic' ip ta', tzac'anoch yich a patic d'a
yalaň icatz, maňxalaj tas tzala' tzach ochxoňejcan checab'oc.
16 A achxo tic ach Dan, a ach val ol a ch'olb'itej a choňab' icha val smojal tz'aj sch'olb'itaj
junoc macaň eb' etisraelal.
17 A ach tic, lajan tzutej a b'a icha val junoc noc' ajavchan tz'ec' b'ac'ac'oc d'a ti b'e, to
schiji yoc noc' chej yuj noc', yuj chi' sjulcanel noc' mach ayq'ue d'a yib'aň.
18 Mamin Jehová tzin taňvej in a colani.
19 A achxo tic ach Gad, sc'och eb' ajc'ol yac' oval ed'oc, palta slajvub'alxo ol ac' ganar eb'.
20 A achxo tic ach Aser, ol yac'ňej sobre tas ol a va'a. Ol ac'anpax tas ol sva eb' viň rey.
21 A achxo tic ach Neftalí, libre aj icha junoc noc' cob'es c'ultaquil chej. A val vach'
pensaril ol ala'.
22 A achxo tic ach José, lajan ach val icha junoc te te' ay d'a sti' junoc a a', ste el c'uyan,
maň jantacoc sat syac'a', sc'axpajec' sc'ab' d'a yib'aň smacte'al.
23 Te ajc'ol syutej sb'a eb' anima d'ayach, sjulvaj eb' yed' sjul-lab' d'ayach, tz'och val ijan
eb' ach stzuntzani.
24 A ach tic, te ay val yip a c'ab', te vach' yaj a jul-lab' yuj val yip in Diosal Syalňej yuuj,
aton Vilumal yed' in Columal a in Israel in tic,
25 yuj val yip in Diosal, aton ol ach colanoc. A Dios Syal Yuj Smasanil ol yac' svach'c'olal
d'a ib'aň, aton ňab' scot d'a satchaaň yed' syaxil sat lum luum. Yuj svach'c'olal ol
q'uib' sb'isul eb' uninal yed' noc' a molb'etzal noc'.
26 Ach José, masanil juntzaň vach' lolonel svalcan tic d'a ib'aň a in a mam in tic, yelxo val
te nivan yelc'och d'a yichaň vach' lolonel ix yalcan in mam d'a vib'aň, yelxo val
nivan d'a yichaň juntzaň vitz aytax ec' d'a peca'. A masanil juntzaň tic svalcan d'a
ib'aň, to sic'b'ilachcanel d'a scal eb' viň uc'tac tic.
27 A achxo tic ach Benjamín, lajan ach val icha junoc noc' oques te ov. Ayic van sacb'i
q'uinal schianb'at schib'ej noc' smila', ayic q'uic'b'alilxo spucanb'at tas tz'ilchaj
yuuj, xchi viňaj Israel chi'.

28 Aton val stzolal eb' lajchavañ yuninal viñaj Israel tic. Masanil juntzañ lolonel tic ix
yal viñ ayic ix yalancanel vach' lolonel viñ d'a yib'añ junjun eb' viñ yuninal chi', icha val
smojal tas ol aj junjun eb'.

A schamel viñaj Jacob

29 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ yuninal chi': Toxo val ol in chamoc, yuj chi' a b'aj
mucb'il eb' in mam vicham tzin e mucu', aton lum manb'il d'a viñaj Efrón hitita 30 d'a
yol yic Canaán. A tas ix val tic, syalelc'ochi, aton d'a q'uen olan q'uen yic Macpela d'a
slac'anil lum yic viñaj Mamre, manb'ilcan yuj viñ co mam quicham aj Abraham yic b'aj
smucchaj schamnac viñ. 31 Ata' smucnaccan ix Sara viñ, aton ix yetb'eyum viñ. Ata'
mucchajnacpax viñ. Ata' mucancan viñ co mam aj Isaac yed' ix co nun ix Rebeca. Ata'
in mucnacpaxcan ix Lea. 32 A jun lum chi' yed' q'uen olan q'uen chi', manb'ilcan d'a eb'
viñ hitita, xchi viñ d'a eb' viñ yuninal chi'.
33 Ix lajvi yalan viñ d'a eb' viñ yuninal chi' yuj tas ol aj smucchaj snivanil yuj eb' viñ,
ix ec' jichan viñ, ix cham viñ b'ian.

50

1 Ix b'at lac'naj viñaj José chi' d'a snivanil viñ smam chi', ix och ijan viñ yoq'ui, ix
stz'ub'anelta sti' viñ. 2 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ smunlajvum to syac'och
remeyo eb' viñ d'a snivanil viñ smam chi'. Ix ac'jiochi, yic vach' max c'a snivanil viñ
chi'. 3 40 c'ual ix yic'a' yic tz'ac'jioch remeyo chi'. 70 c'ual ix cus eb' viñ aj Egipto chi' yuj
schamel viñaj Jacob chi'. 4 Ix lajvi 70 c'ual chi', ix b'at lolon viñaj José chi' yed' eb' viñ
ayoch d'a yopisio yed' viñ rey, ix yalan viñ:
—Tato vach' in d'a e sat, oc'ocab' e c'ol d'ayin, b'at ex lolon d'a viñ rey vuuj. 5 Yujto ayic
toxo scham viñ in mam, ix yalan viñ d'ayin to svac' in ti' yic b'at in muccan viñ d'a jun
b'aj sb'onaccan d'a yol yic Canaán. Yuj chi' tzin tevi to tzin b'at in muccan viñ in mam
chi'. Slajvi in mucancani, tzin paxta, xchi viñaj José chi'.
6 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Ixic, ix muccan snivanil viñ a mam chi', icha val ix aj alan chi' ayic ix ac'an a ti' d'a
viñ, xchi viñ.
7 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj José chi' smuccan snivanil viñ smam chi'. Masanil eb' ayoch
d'a yopisio yed' viñ rey d'a yol yic Egipto chi', ix b'at eb' mucval yed' viñaj José chi'.
8 Masanil eb' ayec' d'a yol spat viñaj José chi' ix b'ati. Ix b'atpax eb' viñ yuc'tac viñ chi'
yed' masanil eb' ayec' d'a spat viñaj Jacob chi'. Axoñej eb' cotac unin ix can d'a Gosén yed'
pax noc' noc'. 9 Ay pax mach yed'nac scarruaje ix b'at mucval chi', ay pax mach ayq'ue
d'a yib'añ chej ix b'ati, yuj chi' tzijtum anima ix b'at mucval chi'. 10 Ayic ix c'och eb' d'a
Goren-ha-atad d'a slac'anil a' nivan Jordán, ata' ix sch'ox val scusc'olal eb' mucvajum
chi' masanil. Uque' c'ual ix oc' viñaj José yuj viñ smam d'a jun lugar chi'.
11 Ayic ix yilan eb' cananeo d'a jun lugar chi' tas ix yutej sb'a eb' aj Egipto yed'
schamnac, ix yalan eb' icha tic: A eb' aj Egipto tic, te nivan syutej eb' yilvi ac'val yuj
schamnac, xchi eb'. Yuj chi', Abel-mizraim[50.11] ix yac' eb' sb'iej jun lugar chi'. A d'a
slac'anil a' nivan Jordán ay jun lugar chi'.
12 Masanil tas ix sc'ancan viñaj Jacob d'a eb' yuninal, ix sc'anab'ajej eb' sc'ulani. 13 Ina
to ix yic'b'at snivanil viñ eb' d'a yol yic Canaán. Ix smucancan eb' d'a q'uen olan q'ueen
d'a Macpela, aton q'uen manb'ilcan yed' lum luum yuj viñaj Abraham d'a viñaj Efrón
hitita. A jun chi' ix och scampusanteoc eb' viñ. A jun lum b'aj ay q'uen olan q'uen chi',
a d'a slac'anil lum yic viñaj Mamre chamnac ay. 14 Ix lajvi smucancan viñ smam viñaj
José chi', ix paxta viñ yed' eb' viñ yuc'tac yed' masanil eb' viñ ajun yed'oc, ix c'ochxi eb'
viñ d'a Egipto chi'.

50.11 **50:11** A Abel-mizraim, lajan yalji yed' jun lolonel “scusc'olal eb' aj Egipto”.

Ix yac' snivanil sc'ol eb' viñ yuc'tac viñaj José

15 Ayic ix lajvi scham viñaj Jacob chi', ix och ijan eb' viñ yuc'tac viñaj José snaani, ix
yalan eb' viñ: A ticnaic tecan ol cot yoval viñaj José tic d'ayoñ, tecan ol spactzitej viñ
masanil tas cutejnac, xchi eb' viñ. 16 Yuj chi' ix yac'b'at sti' eb' viñ, ix yalan icha tic: Ayic
manto cham viñ co mam, ix yalancan viñ to scal d'ayach icha tic: 17 Tzin tevi d'ayach
to tzac' nivanc'olal d'a yib'añ eb' viñ uc'tac tic, yuj tas chuc sc'ulejnac eb' viñ d'ayach.
Icha chi' ix aj yalancan viñ. Yuj chi' a oñ schecab' oñ co Diosal yed' co mam chi', scalb'at
d'ayach to tzoñ ac' nivanc'olal yuj jantac chucal co c'ulejnac d'ayach, xchib'at eb' viñ.

Ayic ix yalan schecnab'il eb' viñ checab' chi', ix oc'q'ue viñaj José chi'. 18 Axo ix c'och
eb' viñ yuc'tac viñ chi' d'a yichañ, ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum, ix yalan eb' viñ icha
tic:

—A oñ tic cuc'tac, a checab' caji, xchi eb' viñ.

19 Ix tac'vi viñaj José chi' icha tic:

—Mañxo e na jun chi', max yal-laj vac'anoch in b'a sq'uexuloc Dios. 20 A ex val tic, te
chuc e pensar, ix e c'ulan juntzañ chuc pensaril chi' d'ayin, palta a Dios ix q'uexan jun
e chuc pensaril chi' d'a vach'il, yic tzijtum eb' anima scolchajeli, ichaton van quilan tic.
21 Yuj chi', mañ ex och ilc'olal yuj jun chi'. Ol vilñej tas ol aj yec' eyuuj yed' eb' eyuninal,
xchi viñ d'a eb' viñ.

Yuj chi', ix stzalajb'ixi sc'ol eb' viñ, yujto vach' ix yutej viñ slolon d'a eb' viñ.

A schamel viñaj José

22 Ixto ec' viñaj José yed' eb' sc'ab'yoc d'a Egipto chi'. 110 ab'il ix yil viñ. 23 Ixto val yil
eb' schab'il yixchiquin viñaj Efraín viñaj José chi'. Icha pax chi' eb' yuninal viñaj Maquir,
yuninal viñaj Manasés, ixto yil viñaj José yochcan eb' stz'acub'oc d'a yol spat.

24 Ay jun c'ual ix yal viñaj José chi' d'a eb' viñ yuc'tac icha tic: Toxo val ol in chamoc,
palta a Dios ol och eyed'oc, ol ex yic'anel d'a jun lugar tic, ol ex yic'an meltzaj d'a lum
luum yaltejnaccan d'a viñ co mam quicham aj Abraham yed' d'a viñ co mam quicham
aj Isaac yed' pax d'a viñ co mam aj Jacob, xchi viñ. 25 Ix yalan viñ d'a eb' viñ sc'ab'yoc
to syac' sti' eb' viñ d'a yichañ Dios, ix yalan viñ: Val yel, a Dios ol ochñej eyed'oc. Ol
colvajñej eyed'oc. A d'a jun tiempoal ayic ol ex b'at chi', tzeyic'b'at in nivanil tic, xchi
viñ.

26 Ayic ix cham viñaj José chi' d'a Egipto, 110 ab'il sq'uinal viñ. Vach' ix aj yoch remeyo
d'a snivanil viñ, ix ac'jiem viñ d'a yol scaxail d'a Egipto chi'.

A Ch'aŋ Libro
ÉXODO

Éxodo sb'i jun libro tic. Éxodo syalelc'ochi "tz'eli", yujto a tz'alancot yuj tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton b'aj ec'nac eb' checab'vumal d'a jun tiempoal.

A jun libro tic, ox macaŋ yaji: B'ab'el macaŋ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 18. Syalcot yuj tas ajnac scolchajelta eb' israel yuj Dios d'a Egipto b'aj ayoch eb' checab'vumal yed' tastac ajnac sb'eycot eb' d'a lum taquiŋ luum masanto javinac eb' d'a yich lum vitzal Sinaí. Axo schab'il macaŋ, tz'el yich d'a capítulo 19 masanto d'a 24. Syalcot yuj jun strato Dios ix sb'o yed' eb' schoŋab', syalanpax yuj sc'ayb'ub'al tas syutej yic'an b'ey sb'a junjun anima yed' junjun macaŋ checnab'il. Axo yoxil macaŋ tz'el yich d'a capítulo 25 masanto d'a 40, syalcot tas ajnac sb'ochaj jun scajnub' Dios b'aj yovalil tz'och eb' israel ejmelal d'a Dios. Syalpax yuj sleyal d'a yib'aŋ eb' sacerdote yed' tas tz'aj yoch eb' anima ejmelal d'a Dios.

Syalcot jun libro tic tas yutejnac Dios scolanelta eb' schoŋab'. Ix yalan Dios to a jun schoŋab' chi' yovalil c'anab'ajum syutej sb'a d'a schecnab'il Dios chi'. Ay jun schecab' Dios te nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic, aton viŋaj Moisés. Aton viŋ ix yac'lab'ej Dios ayic ix yic'anelta schoŋab' d'a Egipto. Ay pax jun macaŋ c'ayb'ub'al te ojtacab'il aycan d'a jun libro tic, aton lajuŋe' checnab'il tz'ib'ab'ilcan d'a capítulo 20.

Ya ec'nac eb' yiŋtilal viŋaj Jacob d'a Egipto

1 Aton sb'i eb' yuninal viŋaj Israel tic, eb' ajun yed' viŋ ayic sc'ochnac viŋ d'a Egipto
yed' yal yuninal junjun eb': 2 Aton viŋaj Rubén, viŋaj Simeón, viŋaj Leví, viŋaj Judá,
3 viŋaj Isacar, viŋaj Zabulón, viŋaj Benjamín, 4 viŋaj Dan, viŋaj Neftalí, viŋaj Gad yed'
viŋaj Aser. 5 Ay 70 sb'isul eb' yiŋtilal viŋaj Jacob chi' d'a smasanil. A viŋaj José, aytaxon
ec' viŋ d'a Egipto chi'.

6 A viŋaj José chi' yed' masanil eb' yuc'tac yed' eb' ajun yed' viŋaj Jacob chi', junjunal
ix laj chamel eb', 7 palta tzijtumto yiŋtilal eb' ix elcani, ix te q'uib' sb'isul eb'. Yelxo val te
ay smay ix aj eb'. Ix b'ud'jiel masanil yol yic Egipto chi' yuj eb'.

8 Nivanxo tiempo ayec' eb' ta', axo ix aji, ix och junxo viŋ rey d'a Egipto chi'. Maŋxo
yojtacoc jab'oc yab'ixal viŋaj José chi' viŋ. Ix yalan viŋ d'a smasanil eb' choŋab': 9 Tzam
eyil ticnaic te tzijtum ix aj juntzaŋ eb' israel tic, yelxo val ay smay eb' d'a quichaŋ. 10 A
ticnaic yovalil sco na' tas tz'aj eb', yic vach' maŋ ol te q'uib' sb'isul eb', yujto talaj ay
b'aq'uiŋ ay mach scot ul yac' oval d'ayoŋ, syac'anoch sb'a eb' yed' eb' cajc'ol chi', axo
eb' viŋ smolan sb'a yac'an oval chi' qued'oc. Tzam elcan eb' libre d'a tic, xchi viŋ rey
chi'.

11 Yuj chi', ix ac'jioch yilumal eb' israel chi', ix ac'jioch eb' d'a munlajel te ya. Ix checji
sb'o eb' juntzaŋ choŋab' te nivac, aton Pitón yed' Rameses. A d'a juntzaŋ choŋab' chi' ix
smolb'ej ixim trigo viŋ rey. 12 Vach'chom te ya tz'ec' eb' israel yuj eb' aj Egipto chi', palta
aŋeja' ste q'uib' sb'isul eb', yuj chi' ix te xiv eb' aj Egipto chi' d'a eb'.

13 Ix ac'jioch eb' d'a munlajel te ya. 14 Yelxo te ya tz'utaj eb' viŋ d'a munlajel. Ix
ac'chajoch eb' d'a tec'oj soc'om yed' b'o'oj xan. Maŋocŋej chi', ay eb' smunlajpax d'a avoj
trigo yed' juntzaŋxo munlajel. Yelxo val ilb'ajc'ol tz'utaj eb'. 15 Ay val junxo ix utaj eb' yuj
viŋ rey chi'. Ay jun checnab'il ix yac' viŋ d'a ix Sifra yed' d'a ix Fúa, aton eb' ix vetz'vajum
yaj d'a scal eb' ix hebrea (ma eb' ix israel), ix yalan viŋ icha tic:

16 —Ayic tzeyilan sb'o sc'ol eb' ix hebrea chi', tzaŋej val alji jun nene' unin chi', tzeyilani
tato vinac, tze mac'chamoc. Tato ix, q'uib'ocab'i, xchi viŋ.

17 Palta a eb' ix vetz'vajum chi', xiv eb' ix d'a Dios. Maj sc'anab'ajejlaj eb' ix icha ix yal viñ rey chi', toñej syiloch eb' ix ayic tz'alji eb' vinac unin chi'. 18 Ayic ix yab'an jun chi' viñ rey, ix avtaj eb' ix yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' ix:

—¿Tas yuj toñej tzeyiloch juntzañ vinac unin tz'alji chi'? xchi viñ d'a eb' ix. Yuj chi' ix yalan eb' ix:

19 —Mamin, mañ lajanoc eb' ix hebrea yed' eb' ix quetchoñab'. A eb' ix hebrea chi' te ay yip snivanil eb' ix, manto oñ c'ochlaj, sb'o sc'ol eb' ix, xchi eb' ix.

20 A yuj jun tas ix sc'ulej eb' ix vetz'vajum chi', ix te q'uib' sb'isul eb' israel. Yelxo val ay smay eb'. 21 Yujto ay yelc'och Dios d'a yol sat eb' ix vetz'vajum chi', yuj chi' ix yac' svach'c'olal Dios chi' d'a yib'añ eb' ix. 22 Ayic ix yilan viñ rey to max yal-laj icha chi', ix yalan viñ d'a eb' yetchoñab' smasanil icha tic: Masanil eb' vinac unin tz'alji d'a scal eb' hebreo tic, tzeyumcanb'at eb' d'a yol a' Nilo. Tato ix unin jun, q'uib'ocab'i, xchi viñ.

2

A yaljub'al viñaj Moisés

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ vinac d'a scal eb' yiñtilal viñaj Leví, ix yic' jun ix ix viñ, añeja' yiñtilal pax ix viñaj Leví chi'. Ay chavañ yune' eb'. 2 Ix alji junxo svinac unin ix, ix yilan ix to te vach' yilji, oxe' ujal ix sc'ub'ejel ix. 3 Axo yic majxo yal-laj sc'ub'anel jun nene' unin chi' ix jun, ix yic'ancot jun xuuc ix, ix yac'anoch juntzañ asfalto ix d'ay icha tzataj yic snub'laj sb'a, yic vach' max ochlaj a' d'a yool. Ix lajvi chi' ix yac'anem viñ nene' unin chi' ix d'a yool, ix b'at yac'ancan ix d'a scal juntzañ te te' icha te' aj d'a sti' a' nivan Nilo. 4 Axo jun ix yanab' viñ unin chi', najatto ix can ix yic syilb'at ix tas ol aj viñ.

5 Axo ix aji, ix c'och ix yisil viñ rey sb'ic sb'a d'a sti' a' chi'. Yacb'an van sb'eyec' eb' ix schecab' ix d'a stitac a' chi', ix yilanb'at ix d'a scal juntzañ te' icha te' aj chi' to ayec' jun te' xuuc ta', ix schecanb'at jun ix schecab' ix yic b'at yic'ancot jun xuuc chi'. 6 Ayic ix sjacan te' ix, ix yilan ix to nene' unin jun ayem d'a yool, van yoq'ui, yuj chi' ix oc' sc'ol ix d'ay, ix yalan ix:

—Yic am eb' ix hebrea jun unin tic, xchi ix.

7 Axo ix yanab' viñ unin chi', ix c'och ix d'a ix yisil viñ rey chi', ix yalan ix:

—¿Ma max yal a c'ol b'at vavtej junoc ix hebrea yic vach' syac' chunoc jun nene' unin tic ix d'ayach? xchi ix.

8 —Ixic, avtej junoc ix, xchi ix d'a ix unin chi'. Yuj chi' ix b'at ix yal d'a ix snun. Axo ix ja ix nunab'il chi', ix yalan ix yisil viñ rey chi' icha tic:

9 —Ic'b'at jun nene' unin tic, tzilan q'uib'oc, ol ach in tupu', xchi ix. Ix yic'anb'at viñ nene' unin chi' ix snun chi', ix sq'uib'tzitan viñ ix. 10 Axo yic vach'tacxo viñ, ix b'at ac'jican viñ yuj ix snun chi' d'a ix yisil viñ rey chi'. Axo ix yisil viñ rey chi', icha val yune' ix ix yutej viñ. Moisés ix yac' ix sb'ioc. Ix yalan ix icha tic:

—Yujto a d'a yol a a' ix vic'q'ueta jun unin tic, yuj chi' Moisés[2.10] ol sb'iej, xchi ix.

Ix el viñaj Moisés d'a Egipto

11 Ayic tec'anxo viñaj Moisés chi', ix b'at viñ yil eb' yetisraelal chi', ix yilan viñ to te ya munlajel b'aj ayoch eb'. Van smac'jipax jun viñ yetchoñab' viñ yuj jun viñ aj Egipto ix yilan viñ. 12 Ix ec' q'ueleloc viñ, malaj mach van yilani. Yuj chi' ix smac'cham jun viñ aj Egipto chi' viñ, ix smucancanem viñ d'a scal q'uen arena. 13 Axo d'a junxo c'u ix b'atxi viñ yil eb' yetchoñab' chi', axo ix yilan viñ van yac'an oval chavañ eb' viñ yetchoñab' viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix mac'vaj chi':

—¿Tas yuj tza mac' viñ etchoñab' tic? xchi viñ.

14 Ix tac'vi viñ chi':

2.10 **2:10** A jun sb'i scuch Moisés lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ic'jiq'ueta”.

—¿Mach ix ach ac'anoch yajalil, ma juezal d'a co cal tic? ¿Mato tza nib'ej tzin a mac'cham icha utej viñ aj Egipto evi? xchi viñ. Ayic ix yab'an viñ tas ix yal viñ chi', ix xiv viñ, yujto ix nachajel yuj viñ to ix el specal to ix smac'cham viñ aj Egipto chi' viñ. 15 A ix yab'an specal jun chi' viñ rey, ix yac'anb'at sayumal viñaj Moisés chi' viñ yic smiljicham viñ. Yuj chi' ix b'at viñaj Moisés chi' elelal d'a yol yic Madián. Ayic ix c'och viñ d'a sti' jun a' uc'b'ila', ix em c'ojan viñ ta'.

16 Ay jun viñ sacerdote scuchan Reuel cajan d'a jun lugar chi', ay ucvañ yisil viñ. Ix xid'ec' eb' ix d'a a' uc'b'ila' chi', yic syac'an b'ud'joc te' jucub' eb' ix yic syuc' a' noc' scalnel viñ smam eb' ix chi'. 17 Ix javi juntzañ eb' viñ tañvum calnel, ix spechanel eb' ix eb' viñ ta'. Ix yilan viñaj Moisés, ix q'ue jucnaj viñ, ix b'at viñ scol eb' ix, ix yac'an a' viñ yuc' noc' scalnel eb' ix chi'. 18 Ayic ix c'ochxi eb' ix d'a viñ smam chi', aton viñaj Reuel,2.18 ix sc'anb'an viñ d'a eb' ix:

—¿Tas yuj ix pet ex jax ticnaic? xchi viñ.

19 Axo ix tac'vi eb' ix:

—Ay jun viñ aj Egipto ix oñ colan d'a eb' viñ tañvum calnel, ix yic'anq'ueta a' viñ yuc' noc' co calnel tic, xchi eb' ix.

20 —¿B'ajtil ix can viñ eyuuj? ¿Tas yuj maj eyic'cot viñ d'a tic? Ixiquec elañchamel eyavtejcot viñ yic ol va viñ, xchi viñ mamab'il chi'.

21 Icha chi' ix aj sc'ochcan viñaj Moisés d'a spat viñaj Jetro chi'. Ayic ix ec'b'at jab'oc tiempo, ix yac'an jun yisil viñ yetb'eyumoc viñaj Moisés chi', aton ix Séfora. 22 Ix alji jun yune' ix, Gersón2.22 ix yac' viñaj Moisés chi' sb'iej, ix yalan viñ: Ch'oc choñab'il vaj d'a jun lugar tic, xchi viñ.

23 Ayic ayxo tiempo yajec' viñ d'a Madián chi', ix cham viñ sreyal Egipto. Palta axo eb' israel añeja' yab'an syail eb' yujto checab' yaj eb' ta'. Ichato chi' b'ian, ix ab'ji scusc'olal eb' yed' syaelal yuj Dios. 24 Ix ab'ji yoc' eb' yuuj, ix snaancot strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. 25 Yuj chi' ix ilji syaelal eb' yuj Dios, ix oc' sc'ol d'a eb'.

3

Ix avtaj viñaj Moisés yuj Dios

1 A viñaj Moisés chi' tañvoj calnel ix yac' viñ yuj viñ sñi', aton viñaj Jetro, sacerdote d'a eb' aj Madián. Ay jun c'u ix b'at viñaj Moisés chi' tañvoj calnel, ix c'axpajec' viñ d'a tz'inan luum masanto ix c'och viñ d'a yich jun lum vitz scuchan Horeb3.1 aton d'a jun lum vitz chi' b'aj ix sch'ox sb'a Dios d'a viñ. 2 Ata' ix sch'ox sb'a jun yángel Jehová d'a scal jun te' q'uiix ayoch sc'ac'al. Vach'chom te ov sq'ue tiñton sc'ac'al te', palta max tz'aemlaj te'. 3 Ix snaan viñaj Moisés chi': Te satub'tac yilji jun tic, tas yuj max tz'aem jun te' q'uiix chi'. Tecan b'at vila', xchi viñ.

4 Ayic ix yilan Jehová to van snitzancot sb'a viñ, ix avajelta d'a scal te' c'ac' chi':

—Moisés, Moisés, xchi.

—Oy, Mamin, xchi viñ.

5 Ix yalan Jehová:

—Mañ a nitzcot a b'a d'a tic. Iq'uel a xañab' yujto a jun lugar tic vico', a in ayinec' d'ay. 6 A in tic, sDiosal in a mam, sDiosal in pax eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi.

Ayic ix yab'an viñaj Moisés icha chi', ix smacan sat viñ, yujto ix xiv viñ yoch q'uelan d'a Dios chi'. 7 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ:

—Svil val to ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto. Yelxo val svab' yoc' eb' yuj tas tz'utaj yuj eb' ayoch yilumaloc. Vojtac to yelxo val ilb'ajc'ol sc'ulej in choñab' ta'. 8 Yuj

2.18 **2:18** A viñaj Reuel tic, chab' oxe' tz'aj yalji d'a viñ. A d'a Éxodo 3.1 yed' d'a 18.1 syala' to Jetro sb'i viñ. Axo d'a Jueces 1.16 yed' d'a 4.11 syalpaxi to Hobab sb'i viñ. 2.22 **2:22** A Gersón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "ch'oc choñab'il". 3.1 **3:1** A lum vitz scuchan Horeb, más ojtacab'il lum d'a junxo sb'i, aton Sinaí.

chi' ix in emuli, tzin colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Ol viq'uel eb' d'a jun lugar chi', ol vic'anb'at eb' d'a junxo lum luum yelxo te vach', levan, te yax sat. A eb' cajan d'a sat jun luum chi', aton eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' pax eb' jebuseo. 9 Yelc'olal sq'ue yav eb' in choňab' Israel stevi d'ayin, yujto te ya yaj eb' d'a choňab' Egipto chi'. 10 Yuj chi', tzach b'at ticnaic, tzach vac'b'at d'a yichaň viň sreyal Egipto chi', yic sb'at ach lolonoc yed' b'at ic'anelta in choňab' d'a Egipto chi', xchi d'a viň.

11 Ix yalan viňaj Moisés chi':

—¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol yal b'at in lolon d'a yichaň viň rey chi', yic ol vic'anelta eb' vetchoňab' chi'? xchi viň.

12 Yuj chi' ix tac'vixi Jehová icha tic:

—Maň ac' pensar, a in ol in och ed'oc. Tic svac' junoc ch'oxnab'il d'ayach to a in tzach in checb'ati: Ayic toxo ix iq'uelta in choňab' d'a Egipto chi', ol ex ja eyaq'uem e b'a d'ayin d'a jun vitz tic, xchi.

13 Ix tac'vixi viňaj Moisés chi' icha tic:

—A ol aj jun tic, q'uinaloc b'at in lolon d'a eb' vetisraelal, ol valan d'a eb' to a co Diosal yed' eb' co mam quicham, a ix in checancot d'ayex, ta xin chi d'a eb', axom ol yalan eb' d'ayin: ¿Tas sb'i jun mach tzal chi'? xcham eb' d'ayin. ¿Tas svutejpax tac'voc in b'a? xchi viň.

14 Yuj chi' ix tac'vi Jehová d'a viň: A IN TIC AYIN TAXON EQ'UI. Icha tic tzutej alan d'a eb' etchoňab' chi': A jun mach A IN TON TIC sb'i, a' tzin checancot d'ayex, xa chi, xchi Jehová chi'.

15 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viňaj Moisés chi':

—Tzalpax d'a eb' etchoňab' chi' icha tic: A Jehová[3.15] co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob, a' ix in checancoti yic tzul in colvaj d'ayex, xa chi d'a eb'. A jun in b'i tic ay d'a junelňej, aton in b'i tic ol b'inaj yuj eb' eyiňtilal ayic ol b'eyňejb'atoc. 16 Ixic, tza molb'an eb' yichamtac vinaquil Israel, tzalani: A Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob, a' ix sch'ox sb'a d'ayin, ix yalani to syila' tas tzex utaj d'a Egipto tic. 17 Ix yalan d'ayin to ol ex scolel d'a syaelal d'a tic, ol ex yic'anb'at d'a jun lum luum te vach', te ay syaxil sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo yed' eb' jebuseo, xa chi d'a eb'. 18 Ol scha yab' eb' yichamtac vinaquil choňab' chi' tas ol ala', ol b'at och eb' ed'oc b'aj ay viň sreyal Egipto chi'. Ol alani: A Jehová co Diosal a oň hebreo oň tic, a' ix sch'ox sb'a d'ayoň. Yuj chi' tzoň a chab'at d'a tz'inan luum yic scac' co silab' d'a co Diosal a oň tic. 19 Vach'chom tzin chec al jun tic, palta vojtac to maň ol ex chajiel-laj yuj jun rey chi'. Aňej d'a ac'b'il puralil ol aj ex schaanel viň. 20 Yuj chi' ol in ch'ox val vipalil d'a viň, ol vac' yaelal d'a yib'aň nación Egipto yuj tas satub'tac ol in c'ulej ta', axo eyactajelta chi' yuj viň b'ian. 21 Yuj pax chi', a in ol vac'och d'a spensar eb' aj Egipto chi' yic nivan ol aj eyelc'och d'a yol sat eb'. Yuj chi' ayic ol ex el chi' nivan silab' eb' ol yac' d'ayex, maň toňejoc ol e much' e c'ab' ol ex b'atoc. 22 Junjun eb' ix israel ol sc'an tastac ay d'a eb' ix aj Egipto cajan d'a slac'anil, ma yalňej mach ixal cajan ta', yic syac' plata eb', ma oro, ma pichul yic tzeyac'och yed' eyuninal. Icha chi' ol aj eyic'anb'at sb'eyumal eb' aj Egipto chi', xchi Jehová chi'.

4

1 Ix tac'vi viňaj Moisés d'a Jehová:

—Maň ol yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, maň ol sc'anab'ajejlaj eb' tas ol vala', axom ol yutej eb' yalan d'ayin: Mato val yel ix sch'ox sb'a Jehová chi' d'ayach mato maay, scham eb' d'ayin, xchi viň.

2 —¿Tas jun ed'nac chi'? xchi Jehová d'a viň.

3.15 **3:15** A Jehová lajan tz'aj stz'ib'chaj d'a hebreo yed' jun lolonel "A IN TON TIC".

—A te' in c'ococh, xchi viñ.
3 —Actejem te' d'a sat lum chi', xchi Jehová chi'. Ix yactanem te' sc'ococh viñ chi' d'a sat luum, elañchamel ix och te' chanil. Ayic ix yilan jun chi' viñaj Moisés chi', ix el lemnaj viñ. 4 Ix yalanxi Jehová d'a viñ:
—Yam sñe noc' chan chi', xchi. Ix syaman sñe noc' chi' viñ, ix ochxi sc'ococho viñ.
5 —Yuj tas toxo ix il tic, ol yac'och eb' d'a sc'ol to ix in ch'ox in b'a d'ayach, a in ton Jehová a Diosal in, sDiosal in pax eb' e mam eyicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. 6 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:
—A ticnaic, aq'uem a c'ab' d'a sñi' a c'ool, xchi. Ix yac'anem sc'ab' viñ chi' d'a sñi' sc'ool, axo ix yic'anelta sc'ab' viñ chi', ayxo och yab'il lepra d'ay, toxoñej sacvequinac yilji icha q'uen cheev. 7 Ix yalanxi Jehová chi':
—Ac'xiem a c'ab' chi' d'a sñi' a c'ool, xchi. Ix yac'anxiem sc'ab' viñaj Moisés chi' d'a sñi' sc'ol chi', axo ix yic'anxiq'ueta sc'ab' viñ chi', te vach'xo icha val snivanil viñ smasanil.
8 Ix yalan Jehová:
—Tato max yac'och eb' anima chi' d'a sc'ol tas tzala', tato max sc'anab'ajej pax eb' yuj jun b'ab'el ch'oxnab'il tic, yuj jun schab'il ol yac'och eb' d'a sc'ool. 9 Palta tato max yac'och eb' d'a sc'ool, max schaanpax eb' yab' yuj chab' ch'oxnab'il tic, tzic'q'ueta jab'oc a a' d'a a' nivan Nilo, tza secanem a' d'a sat luum, tzañej val em a' d'a sat lum chi', tz'och a' chic'al, xchi Jehová.
10 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:
—Ay, ach Mamin Vajalil. Comonoc mañoc in tzin a checb'ati, yujto yelxo val max yallaj in loloni, mañocto tzalan d'ayin tic svalani, palta toxonton in c'olb'al, tevelñej syal in loloni, xchi viñ. 11 Ix tac'vi Jehová chi':
—¿Mach yuj syal slolon eb' anima tza na'a? ¿Tom mañ vujoc slolon eb'? Añejtona' in svac' chacañb'oc eb' yed' eb' max yal sloloni yed' eb' max yal yilani. A in svac' yil eb' vach' yilani. 12 Yuj chi, ixic, ol in ochñej ed'oc ayic ol ach lolonoc. Añeja' in ol val tas ol ala', xchi Jehová chi'.
13 Ix tac'vixi viñaj Moisés chi', ix yalan viñ:
—Ay Mamin Vajalil, comonoc mañoc in tzin a checb'ati. Vach' tza say junocxo mach, xchi viñ.
14 Ix cot yoval Jehová d'a viñ ix yalani:
—A d'a Egipto chi', ata' ayec' viñ uc'tac aj Aarón, yiñtilal viñaj Leví. Vojtac to b'ecan sc'ool viñ sloloni. Ol cot viñ ach scha'a. Ol te tzalaj viñ ayic ol ach yilani. 15 A ach ol ach lolon d'a viñ. Ol alani tas ol yutoc viñ sloloni. A inxo ol val d'ayex ayic van e lolon chi', ol vac'an e nael masanil tas ol e c'ulej. 16 A ach tzach lolon d'a viñaj Aarón chi' in q'uexuloc, axo viñ ol lolon d'a eb' choñab' a q'uexuloc. 17 Ic'b'at te' a c'ococh chi', yujto a te' ol ac'lab'ej ayic ol a ch'oxan juntzañ ch'oxnab'il ix val d'ayach.

Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés sb'at d'a Egipto

18 Ix meltzaj viñaj Moisés d'a spat viñ sñi', aton viñaj Jetro, ix yalan viñ:
—Ol in meltzaj d'a Egipto yic sb'at vilan eb' ayto vuj in b'a yed'oc, yic svila' tato pitzanto eb', xchi viñ.
—Ixic, tzil val a b'a d'a yoltac b'e, xchi viñaj Jetro chi'.
19 Ayic aytoec' viñaj Moisés d'a yol yic Madián chi', ix yalanxi Jehová d'a viñ:
—Ixic d'a Egipto, mañ ach xiv a b'ati, yujto chamnacxo eb' sgana ach smilanchamoc, xchi.
20 Ix yic'anb'at ix yetb'eyum viñaj Moisés yed' eb' yuninal, ix yac'anq'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' b'uru, ix b'at eb' d'a Egipto chi'. Yed'nac te' sc'ococh viñ, aton te' ix yal Dios to ol och yopisio yuj viñ. 21 Ix yalan Jehová d'a viñ:
—Ayic ol ach c'och d'a Egipto chi', naanñej uuj to ol a ch'ox juntzañ ch'oxnab'il te satub'tac d'a yichañ viñ rey, aton juntzañ ix vac' a c'ulej. Palta a in ol vac' pitb'oquel

spensar viñ, yuj chi' mañ ol ex schael-laj viñ. 22 Slajvi chi', ol alan d'a viñ: Icha tic yalan
Jehová: A jun choñab' Israel tic, icha val to sb'ab'el vuninal yaji. 23 Toxo ix val d'ayach
to tza chab'at eb' vuninal tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. Palta toxonton malaj a gana
tzactejeli, yuj chi' ol in milcham viñ a b'ab'el unin, xchi Jehová, xa chi.
24 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a Egipto chi'. A d'a yoltac b'e b'aj d'iñan svay
viñ yed' eb' ajun yed'oc, ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ijan ix miljicham viñ yuuj.
25 Elañchamel ix yic'cot jun cuchilub' ix Séfora, nab'a comon q'ueen, ix spolanel stz'umal
sjolom svinaquil viñ yune' ix, ix sjulanoch ix d'a yoc viñaj Moisés chi', ix yalan ix: Yujto
vetb'eyum ach, yuj chi' locan in d'a jun chic' tz'el tic, xchi ix. 26 Ix lajvi chi' majxo
miljichamlaj viñ yuj Jehová.
27 Ix yalan Jehová d'a viñaj Aarón:
—Ixic b'at a cha viñ uc'tac aj Moisés d'a tz'inan luum, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix cot viñaj
Aarón scha viñaj Moisés chi' d'a jun vitz b'aj ix sch'ox sb'a Dios. Axo yic ix schalan sb'a
eb' viñ, ix yac'lan stzatzil sc'ol eb' viñ, ix stz'ub'lanelta sti' eb' viñ. 28 Ix lajvi chi', ix och
ijan viñaj Moisés yalan d'a viñaj Aarón chi' masanil tas ix schec Jehová yala' yed' juntzañ
ch'oxnab'il ix checchaj sch'ox viñ. 29 Ix b'at eb' viñ schavañil, ix smolb'an eb' yichamtac
vinaquil choñab' Israel eb' viñ d'a Egipto chi'. 30 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Aarón yalan
d'a eb' smasanil tas ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix sch'oxanpax juntzañ ch'oxnab'il
viñ yil eb' choñab' chi'. 31 Yuj chi', ix yac'och eb' d'a sc'ool tas ix yal eb' viñ. Ayic ix yab'an
eb' to ix iljicot eb' yuj Jehová, yujto te ilb'ajc'ol tz'utaj eb', yuj chi' ix em ñojan eb' ejmelal
d'a yichañ Jehová.

5

Lolonnac viñaj Moisés'R'yed' viñaj Aarón d'a viñ rey

1 Ayic ix lajvi yec'canb'at juntzañ chi', ix b'at lolon viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a
yichañ viñ sreyal Egipto chi', ix yalan eb' viñ:
—Mamin rey, icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic d'ayach: Chab'at in
choñab' d'a tz'inan luum yic tzin yic'anchaañ eb' yed' junoc q'uiñ, xchi Jehová, xchi eb'
viñ.
2 Ix tac'vi viñ rey chi':
—Mañ vojtacoc jun Jehová tzeyal chi'. ¿Tas yuj tzin c'anab'ajej tas syala', tzin chaanb'at
jun choñab' Israel tic? Max in chab'at-laj eb', xchi viñ.
3 Ix yalan eb' viñ:
—A co Diosal a oñ hebreo oñ tic, ix sch'ox sb'a d'ayoñ. Yuj chi' chaoñb'at d'a tz'inan
luum yic b'at cac'an co silab' d'a Jehová co Diosal, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj ol oñ b'at chi'.
Tato max oñ b'ati, axo talaj tz'aji tzoñ yac'ancham co Diosal chi' yuj junoc yaelal, ma yuj
oval, xchi eb' viñ d'a viñ rey chi'.
4 Yuj chi' ix yalan viñ:
—¿Tas yuj tzeyiq'uec' tiempo d'a juntzañ eyetchoñab' tic d'a smunlajel? A ex pax tic,
ixiquec d'a e munlajel. 5 ¿Tom max eyila' to tzijtum eb' eyetchoñab' d'a yol choñab' Egipto
tic? ¿Tas yuj tzeyamoch vaan eb' d'a smunlajel? xchi viñ.
6 Añejtona' d'a jun c'ual chi' ix yalb'at viñ rey d'a eb' viñ yajal munlajel yed' pax d'a eb'
viñ caporal icha tic:
7 —Mañxo eyac' añ ac yic sb'at d'a scal lum soc'om d'a eb' viñ israel chi', ichataxon
tz'aji, palta to axo eb' viñ ol b'at sayan yico'. 8 Palta añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ
ichataxoni. Yujto sjaraganail eb' viñ tz'ic'ani, yuj chi' tzijtum yavaj eb' icha tic: To tzoñ
b'at cac' co silab' d'a co Diosal, xchi eb'. 9 Aq'uecoch más munlajel d'a yib'añ eb', yic vach'
mañxalaj stiempo eb' yab'an juntzañ esal lolonel tz'alchaj chi', xchib'at viñ rey chi'.
10 Yuj chi' ix yal eb' viñ aj Egipto ayoch yajal munlajel d'a eb' israel ayoch caporalil yic
syal eb' d'a eb' munlajvum chi' icha tic:

—Toxo ix yal viñ rey to mañxo ol ac'chaj añ ac d'ayex. 11 A ticnaic a exxo ol b'at e say eyic ol e c'ana', palta añeja' sb'isul lum xan ol e b'o'o, xchi eb' viñ.

12 Icha chi' ix aj saclem eb' viñ israel d'a masanil yol yic Egipto sayoj yoc trigo yic sc'an eb' viñ sq'uexuloc añ ac chi'. 13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta a eb' yajalil eb' caporal chi', syal eb' to añeja' sb'isul lum xan yovalil sb'o eb', icha sb'o eb' ayic tz'ac'chaj añ ac d'a eb'. 14 Slaj mac'ji eb' israel ayoch d'a caporalil yuj eb' ayoch yajalilal d'a yib'añ eb' yuj viñ rey. Syalan eb' viñ icha tic d'a eb': ¿Tas yuj mañ tz'acanoc e b'o lum e xan evi yed' ticnaic ichataxon e b'oan luum? xchi eb' viñ yajalil eb' chi'.

15 Ix b'at eb' viñ caporal yal d'a viñ rey icha tic:

—Mamin rey ¿tas yuj ob'iltacxoñej tzoñ utej a oñ a checab' oñ tic? 16 Maxtzac ac'jilaj añ ac d'ayoñ yic tz'och scaloc lum co xan sco b'o'o, tob' yovalil tz'acan sco b'opax luum icha d'a yalañtaxo, tzoñ mac'ji. A oñ tic malaj co mul, palta a eb' viñ a checab' ay smul, xchi eb' viñ.

17 Ix tac'vi viñ rey chi':

—A ex tic yuj e jaraganail icha chi' tzeyala'. Tzoñ b'at cac' co silab' d'a Jehová, xe chi. 18 Ixiquec munlajel, vach'chom a ex tze say añ ac tzeyac'och d'a scal lum xan chi', añeja' icha sb'isul lum tze b'o'o, xchi viñ rey chi' d'a eb' viñ.

19 Yuj chi' a eb' viñ israel ayoch d'a caporalil chi', yelxo val ix chab'ax sc'ol eb' viñ, yujto ix alchaj d'a eb' viñ to añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ d'a junjun c'u. 20 Ayic ix elta eb' viñ caporal chi' d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix schalan sb'a eb' viñ yed' viñaj Moisés yed' pax viñaj Aarón, van stañvaj eb' viñ yuj eb' viñ. 21 Ix yalan eb' viñ caporal chi':

—Olxom yil Jehová tas ol ex yutoc, yujto a ex ay e mul, yuj chi' a viñ rey yed' eb' viñ ay yopisio yed' viñ, tzoñ syaj val eb' ticnaic. Ichato a ex ix eyac' q'uen espada d'a eb' viñ yic tzoñ smilancham eb' viñ, xchi eb' viñ.

A slesal viñaj Moisés

22 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés d'a slesal:

—Mamin Jehová, ¿tas val yuj te ya tzutej eb' a choñab' tic? ¿Tas yuj ix in a checcoti? 23 Atax in xid'nac lolonel d'a viñ rey chi' uuj, yelxo val ilb'ajc'ol tz'utaj eb' a choñab' tic yuj viñ, maxto ach colvajlaj jab'oc, xchi viñaj Moisés chi'.

6

1 Ix tac'vi Jehová:

—Olto val ila' tas ol vutoc viñ sreyal Egipto tic. Yed' vipal ol ex yactanel viñ. A in ol vac' pural viñ, ol ex spechanel viñ d'a yol schoñab' tic, xchi.

Ix iptzitaj viñaj Moisés yuj Jehová

2 Ix lolonxi Jehová yed' viñaj Moisés, ix yalani:

—A inton Jehová in. 3 In ch'oxnac in b'a d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob, d'a in b'i, Dios Syal Yuj Smasanil. Palta a in b'i JEHOVÁ, maj vac'laj yojtaquejel eb' viñ tas syalelc'ochi. 4 In b'onac in trato yed' eb' viñ, vac'annac in ti' vac'an lum Canaán d'a eb' viñ, aton lum b'aj ec'lejnac cajan eb' viñ. 5 A ticnaic, toxo ix vila' to te ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto tic, yelxo val tz'ixtaj eb' d'a munlajel yuj eb' aj Egipto tic. Yuj chi', ix in nacot in trato yed' eb' e mam eyicham chi'. 6 A ticnaic, b'at al d'a eb' etisraelal chi': A Jehová tz'alan icha tic: A in Jehová in, ol ex in colel b'aj ayex och checab'oc tic, b'aj ilb'aj ex c'ol yuj munlajel d'a Egipto tic. Ol in ch'ox val vipalil, ol vac'anoch nivac yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic. Icha val chi' ol aj ex in colanel d'a yol sc'ab' jun choñab' tic. 7 Ol ex och in choñab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová e Diosal in tzex in colel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto tic b'aj ayex och d'a syaelal yuj munlajel. 8 Ol ex vic'anb'at d'a sat lum luum b'aj vac'nac in ti' vac'an d'a viñaj Abraham,

d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob. A inxo Jehová in tic svalpax d'ayex to eyic ol aj luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

9 Masanil tas ix yal Jehová, a' ix yal viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal chi', palta maj schalaj yab' eb', yujto te somchajnaquel sc'ol eb' yuj syail munlajel. 10 Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

11 —Ixic al d'a viñ sreyal Egipto chi' to tzex yactejel viñ d'a sat sluum tic, xchi Jehová.

12 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:

—Ina max schalaj yab' eb' vetchoñab' tas svala', ocxom val viñ rey, tom ol scha yab' viñ, ina to max val yal-laj in loloni, xchi viñ.

13 Yuj chi' ix checjib'at viñ yed' viñaj Aarón yuj Jehová yic b'at lolon eb' viñ d'a eb' yetisraelal yed' d'a viñ rey, yujto alb'ilxo d'a eb' to ol yiq'uelta eb' yetchoñab' eb' d'a Egipto chi'.

A eb' smam yicham viñaj Moisés

14 Aton sb'i eb' yajal d'a junjun macañil eb' yiñtilal Israel d'a stzolal: A viñaj Rubén sb'ab'el yuninal viñaj Israel. Axo eb' yuninal viñ, aton eb' tic: Viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Ezrón yed' viñaj Carmi. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Rubén chi'.

15 A eb' yuninal viñaj Simeón, aton eb' tic: Viñaj Jemuel, viñaj Jamín, viñaj Ohad, viñaj Jaquín, viñaj Zohar yed' viñaj Saúl yune' jun ix aj Canaán. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Simeón chi'.

16 A viñaj Leví, 137 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ d'a stzolal aton eb' tic: Viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari. 17 A eb' yuninal viñaj Gersón, aton eb' tic: Viñaj Libni yed' viñaj Simei. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ. 18 A viñaj Coat chi', 133 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ, aton tic: Viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 19 Eb' yuninal viñaj Merari, aton eb' tic: Viñaj Mahli yed' viñaj Musi. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal viñaj Leví yed' yuninal eb'.

20 A viñaj Amram ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Jocabed yanab' viñ smam viñ, aton eb' ay yic viñaj Aarón yed' viñaj Moisés. A viñaj Amram chi' 137 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ.

21 A eb' yuninal viñaj Izhar, aton eb' tic: Viñaj Coré, viñaj Nefeg yed' viñaj Zicri.

22 A eb' yuninal viñaj Uziel, aton eb' tic: Viñaj Misael, viñaj Elzafán yed' viñaj Sitri.

23 A viñaj Aarón ix yic' sb'a viñ yed' ix Elisabet, yisil viñaj Aminadab, yanab' viñaj Naasón. Axo yuninal eb', aton eb' tic: Viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar.

24 Eb' yuninal viñaj Coré, aton eb' tic: Viñaj Asir, viñaj Elcana yed' viñaj Abiasaf. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Coré.

25 Axo viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón, ix yic' sb'a viñ yed' ix yisil viñaj Futiel. Ix alji jun yune' ix, aton viñaj Finees. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Leví.

26 Axo viñaj Aarón yed' viñaj Moisés sb'inaj d'a jun lista tic, aton d'a eb' viñ tic ix yal Jehová to a eb' viñ ol ic'anelta eb' israel d'a Egipto d'a stzolal. 27 Aton eb' viñ ix xid'ec' lolonel yed' viñ sreyal Egipto yic vach' syactejelta eb' choñab' israel chi' viñ.

Checjinac viñaj Moisés yed' viñaj Aarón

28 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés d'a Egipto, ix yalani:

29 —A in ton Jehová in. Al d'a viñ sreyal Egipto masanil tastac sval tic d'ayach, xchi d'a viñ.

30 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:

—Mamin, yelxo val max yal-laj in loloni, ¿tas val ol aj yab'an viñ rey tas ol vala'? xchi viñ.

7

1 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ:
—Mañ ac' pensar, a ach tzach och d'a yichañ jun viñ rey chi' in q'uexuloc, axo viñ uc'tac aj Aarón ol lolon a q'uexuloc. 2 Masanil tas tzin chec ala', al d'a viñ uc'tac chi', axo viñ ol lolon d'a yichañ viñ rey chi' yic tzex yactanel viñ d'a smacb'en tic. 3 A inxo ol vac' pitb'oquel spensar viñ rey chi' yic ol stec'b'ej sb'a viñ. Yuj chi' tzijtum tas satub'tac ol in ch'ox d'a Egipto tic. 4 Yujto mañ ol schalaj yab' viñ rey chi' tas ol eyala', yuj chi', a in ol in ch'ox val vipalil vac'an yaelal d'a Egipto tic. Icha chi' ol aj ex vic'anelta d'a stzolal a ex in choñab' Israel ex tic. 5 Ayic toxo ix in ch'ox vipalil chi', ayic toxo pax ex viq'uelta, ichato chi' ol nachajel yuj eb' aj Egipto tic to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.
6 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón tas ix yal Jehová. 7 A viñaj Moisés chi', 80 ab'il sq'uinal viñ, axo viñaj Aarón chi', 83 ab'il sq'uinal viñ ayic ix lolon eb' viñ d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi'.

A te' sc'ococh viñaj Aarón

8 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:
9 —Tato sc'an viñ rey chi' yil junoc ch'oxnab'il, tzalan d'a viñaj Aarón tic to syactejem te' sc'ococh viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ rey chi', ol och te' chanil, xchi d'a viñ.
10 Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ schavañil d'a viñ rey chi', ix sc'anab'ajan eb' viñ sc'ulan icha ix yal Jehová. Ix yactanem te' sc'ococh viñaj Aarón d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' ay yopisio yed' viñ, elañchamel ix och te' chanil. 11 Ayic ix yilan viñ rey icha chi', ix schec viñ avtaj eb' viñ aj Egipto, eb' viñ jelan yed' juntzañ yic yajb'alil, ix sc'ulan eb' viñ icha ix sc'ulej viñaj Aarón chi'. 12 Ix yactejpaxem sc'ococh eb' viñ d'a sat luum, ix ochpax chanil, palta ix turjib'at sc'ococh eb' viñ chi' yuj yic viñaj Aarón chi'. 13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta mañ jab'oc ix scha yab' viñ rey chi'. Ix yac'ñej pitb'oquel spensar viñ icha ix aj yalan Jehová.

A a a' ix och chic'al

14 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Ix pitb'iel spensar viñ rey chi', maj actajel eb' in choñab' Israel yuj viñ. 15 Ayic sacb'inaj q'uic'an, tzex b'at d'a sti' a' nivan Nilo, tze tañvan sc'och viñ achanvel ta'. Tzeyic'anb'at te' c'ococh ix och chanil. 16 Ata' tzeyal d'a viñ icha tic: A Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic, a checannac oñ cot ul cal d'ayach to tzoñ actejel a oñ schoñab' oñ tic, yic b'at oñ och ejmelal d'ay d'a tz'inan luum. Palta masanto ticnaic mañ jab'oc tza cha ab'i. 17 Yuj chi' ix yalanxi to ay tas ol sch'ox ila' yic tzojtaquejeli to a Jehová chi' añejton Dios Aytaxoneq'ui. Ayic ol in mac'an sat a a' tic yed' te' in c'ococh yamb'ilq'ue vuj tic, ol och a' chic'al. 18 Masanil noc' chay ol chamoc, ol q'ue sjab' a', mañxo ol yal-laj eyuc'an jab'oc a' tic, xa chi d'a viñ rey chi'.
19 —Tzalpax d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añtac sjaj a a' d'a Egipto tic: D'a yib'añ a' cotac yed' a' nivac melem yed' d'a yib'añ a' ñajab' toñej molan. Masanil a a' ay d'a yol yic Egipto tic ol laj och a' chic'al yed' masanil a' ayem d'a yol yed'tal yed' d'a yoltac jucub', xchi Jehová.
20 Icha val ix aj yalan Jehová chi', icha chi' ix yutej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'. Ix yic'anq'ue te' sc'ococh viñaj Aarón chi', ix smac'an sat a a' viñ d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ. D'a val jun rato chi' ix och a' chic'al. 21 Masanil noc' chay ay d'a yol a' Nilo chi', ix laj cham noc'. Ix q'ue sjab' a', majxo yal-laj yuc'an a' eb' aj Egipto chi'. Masanil a a' ay ta', chic'xoñej ix aj a'.
22 Icha pax chi' ix yutej eb' viñ ay d'a yol yic Egipto chi', yujto ay tas tzuji yuj eb' viñ yuj tas c'ayb'ab'il yuuj. Icha chi' ix aj spitanxi sb'a viñ rey icha ix aj yalan Jehová. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'. 23 Malaj val jab'oc yelc'och tas ix yal eb' viñ chi' d'a yol sat viñ rey chi', ix meltzaj viñ d'a sdespacho. 24 Masanil eb'

anima d'a Egipto chi', ix sjoy a a' eb' yic syuq'uej d'a stitac a a' chi', yujto masanil a a' chi' maxtzac yal-laj yuc'ji.

Noc' pajtza'

25 Yucub'ixial yoch a' chic'al,

8

1 ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:

—Ixic, b'at il viñ rey chi', tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: Actejel eb' in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 2 Tato mañ ol actejel in choñab' tic, ol vac'och yaelal d'a ib'añ, ol vac' pitzvocq'ue noc' pajtza' d'a masanil a macb'en tic. 3 Ol vac' pitzvoc noc' d'a yol a a' smasanil, ol laj och noc' d'a yol a despacho yed' b'aj tzach vayi. Ol laj q'ue noc' d'a sat a ch'at. Ol laj och noc' d'a yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc, d'a yoltac spat masanil anima, d'a yoltac horno b'aj sb'o ixim pan tza va'a yed' d'a sattac ac'ante' b'aj syotz'chaj ixim pan chi'. 4 Ol laj q'ue noc' d'a ib'añ yed' d'a yib'añ eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'añ masanil eb' etchoñab', xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'.

5 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añ smasanil a a': A cotac a' yed' a nivac ñajab', yic sq'ueta b'ulnaj noc' pajtza'. Ol majel yol yic Egipto tic yuj noc', xchi Jehová chi'.

6 Ix yac'anb'at te' sc'ococh viñaj Aarón chi' d'a yib'añ a a' chi'. Ix q'ueul b'ulnaj noc' pajtza' chi', ix majel masanil yoltac choñab' chi' yuj noc'. 7 Añeja' icha chi' ix yutejpax eb' viñ ay tas tzuji yuuj yed' tas c'ayb'ab'il yuj eb', ix japax noc' d'a yol choñab' chi' yuj eb'. 8 Ix laj te pucax noc', yuj chi' ix avtaj eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—C'anec d'a Jehová, yic ol yiq'uel noc' pajtza' tic d'a co cal, ol vactanel e choñab' tic, yic sb'at eb' yac' silab' d'ay, xchi viñ rey chi'.

9 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a viñ:

—A ach ol ala' b'aq'uiñ tzin lesalvi d'a Jehová yic syic'anel noc' pajtza' tic d'ayach yed' d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a scal masanil anima yed' d'a yoltac e pat. Axoñej d'a yol a' Nilo ol can noc', xchi viñ.

10 —Q'uic'an, xchi viñ rey chi'.

Ix yalanxi viñaj Moisés chi':

—Icha chi' ol ajoc, yic ol ojtaquejeli to malaj junocxo lajan spoder icha Jehová co Diosal a oñ tic. 11 Icha chi' ol aj yel noc' d'a a despacho yed' d'a yol spat eb' ayoch yajalil ed'oc yed' d'a scal masanil anima. Ol canñej noc' d'a yol a' Nilo, xchi viñ.

12 Ix lajvi chi, ix elta eb' viñ chavañ chi' d'a yichañ viñ rey chi'. Ix sc'anan viñaj Moisés d'a Jehová to tz'el noc' pajtza' chi'. 13 Ix sc'anab'ajej Jehová tas ix sc'an viñ chi'. Ichato chi' ix laj och ijan scham masanil noc' pajtza' d'a yoltac pat, d'a amac' yed' d'a caltac te'. 14 Axo eb' anima ix laj molb'an noc' chamnac pajtza' chi' d'a junjun b'ulañ, chuclaj ix aj sjab' yuj noc'. 15 Ayic ix yilan viñ rey to mañxalaj yaelal ayoch d'a yib'añ viñ, ix yac'anxi pitb'oquel spensar viñ, icha val ix yutej Jehová yalani, maj sc'anab'ajejlaj viñ tas ix yal d'a eb' viñ chavañ chi'.

A noc' cotac us

16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syic'chaañ te' sc'ococh viñ, smac'an spococal lum luum viñ yed' te' yic smeltzajoch lum pococ chi' cotac usal d'a masanil yol yic Egipto tic, xchi.

17 Ichaton chi' ix yutej viñaj Aarón chi'. Ix smac'q'ue vaan lum pococ chi' viñ yed' te' sc'ococh, yuj chi' masanil lum pococ ay d'a yol yic Egipto chi', ix laj och lum cotac usal, ix och noc' d'a anima yed' d'a noc' noc'. 18 Añeja' eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani, icha ix yutej viñaj Aarón chi' icha chi' ix yutejpax eb' viñ snaani. Ix snib'ej eb' viñ ix och lum pococ

chi' cotac usal, palta maj yal-laj yuj eb' viñ. Ix chiji eb' anima yed' noc' noc' yuj noc' us chi'. 19 Yuj chi', ix yal eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani d'a viñ rey chi':

—A jun tic, a Dios tz'utani, xchi eb' viñ.

Palta ix pitb'iel spensar viñ rey chi', icha val ix yutej Jehová yalani. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'.

A noc' cach

20 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—A q'uic'an d'a sacb'inaji, sb'at viñ rey chi' d'a sti' a a', yuj chi' pet ex q'ue vaan, b'at eyalan d'a viñ: Icha tic yalan Jehová: Actejel eb' in choñab' yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. 21 Palta tato mañ ol actejel eb', ol vac'cot junoc umañ noc' cach icha tab' d'a ib'añ, d'a yib'añ masanil eb' ay yopisio ed'oc yed' pax d'a yib'añ masanil a choñab'. Ol b'ud'joquel masanil yol e pat yed' masanil sat luum yuj noc'. 22 Ayic ol ujoc juntzañ chi', mañxalaj junoc noc' cach chi' ol ec' d'a yol yic Gosén b'aj ayec' eb' in choñab'. Icha val chi' ol aj ojtacaneli to a in Jehová in, Dios in d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. 23 Ata' ol ojtaquejeli to ch'oc yel in choñab' tic d'a yichañ a choñab' chi' d'a yol in sat. A q'uic'an, max ec'b'atlaj saclemb'at noc' cach, xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'.

24 Icha chi' ix yutej Jehová. Ichaxo val tab' yec' noc' cach chi', ix ochc'och noc' d'a yol sdespacho viñ rey yed' d'a yoltac spat eb' ay yopisio yed' viñ yed' masanil d'a yol smacb'en Egipto. Junelñej ix yixtejb'at yol choñab' chi' noc'.

25 Ix lajvi chi', ix avtajxicot eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ixiquec, ix aq'uec e silab' d'a e Diosal chi', palta mañ ex el d'a yol yic Egipto tic, xchi viñ.

26 Axo ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Max yal-laj icha chi', yujto a noc' noc' scac' d'a silab'il d'a Jehová co Diosal chi', nivan yelc'och noc' d'a yol sat eb' etchoñab' tic. Yuj chi, tato syil eb' anima chi' co milancham noc' a oñ tic, val yel tzam oñ sjulq'uenej eb'. 27 Yuj chi', yovalil tzoñ b'at d'a tz'inan luum, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj tzoñ b'at chi'. Ato ta' b'at cac' co silab' d'a Jehová co Diosal, icha ix yutej yalani, xchi viñ.

28 Ix yalanpax viñ rey chi':

—Syal e b'at d'a tz'inan lum chi', yic b'at eyac' e silab' d'a Jehová e Diosal chi', añej tato yel mañ najatoc tzex b'ati, tze c'anan d'a e Diosal chi' vuj a in tic, xchi viñ rey chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:

—Añej val tzin el d'a tic, tzin c'anan d'a Jehová to a q'uic'an tz'el noc' cach tic d'ayach, d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a masanil a macb'en tic. Palta mañxoocab' oñ ixtej, mañxaocab'pax tas ol al d'ayoñ ayic ol b'at cac'an co silab' d'a Jehová chi', xchi viñaj Moisés chi'.

30 Ixñej val elta viñaj Moisés d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix sc'anan viñ d'a Jehová. 31 Ix yab'an Jehová tas ix sc'an viñ chi', ix yic'anel noc' cach d'a viñ rey chi' yed' d'a eb' ay yopisio yed' viñ yed' d'a masanil eb' anima. Mañxa junoc noc' ix cani. 32 Palta añeja' ix spitejxi sb'a viñ rey chi', maj chajiel-laj eb' israel chi' yuj viñ.

9

Yab'il ix q'ue d'a noc' molb'etzal noc'

1 Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ixic d'a viñ rey chi', tzalan d'a viñ: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: Chab'at in choñab' tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. 2 Tato mañ ol a chab'at eb', tato ol a yamñejoch vaan eb', 3 ol cot voval, ol vac'anelta yab'il d'a noc' e molb'etzal noc', ol cham noc' yuj yab'il chi', aton noc' chej, noc' vacax, noc' camello, noc' b'uru, noc' calnel yed' noc' chiva. 4 Palta ol in ch'oxo' to ch'oc yel eb' israel d'a vichañ, yuj chi' malaj junoc noc' snoc' eb' ol chamoc, xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

5 Ix yalancan sc'ual Jehová chi', ix yalani:
—A q'uic'an svac'cot jun yaelal chi', xchi.
6 Axo d'a junxo c'u chi', ix yac'ancot yab'il Jehová d'a noc' noc' chi'. Tzijtum noc' smolb'etzal noc' eb' aj Egipto chi' ix chami, axo pax eb' aj israel, malaj junoc noc' yic eb' ix chami. 7 D'a elaňchamel ix b'at schecan iljoc viň rey tato malaj noc' yic eb' israel chi' ix chami. Vach'chom malaj junoc noc' ix chami, palta ix spitejxi spensar viň rey chi', maj actajel eb' israel chi' yuj viň.

A yab'il yaxc'a

8 Ix lajvi chi, ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón:
—Ixiquec, iq'ueccot junoc votz q'uen tic'aq'uil taaň d'a yol junoc horno. A ach tic ach Moisés tza tzipq'ue q'ueen d'a chaaň d'a yichaň viň rey chi'. 9 Icha chi', ol saclemcanb'at q'uen icha pococ d'a masanil yol smacb'en Egipto, yuj q'ueen ol q'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a noc' noc', xchi Jehová.
10 Ix lajvi chi, ix b'at viňaj Moisés yed' viňaj Aarón yic'cot q'uen taaň d'a junoc horno, ix b'at eb' viň yil viň rey chi'. Ayic ix c'och eb' viň d'a yichaň viň, ix stzipanq'ue q'ueen viňaj Moisés d'a chaaň. Ix lajvi chi', ix pitzviq'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a masanil noc' noc'. 11 Axo eb' ay tas tzuji yuj yalani, majxo yal-laj sch'oxan sb'a eb' d'a yichaň viňaj Moisés chi', yujto ya ay eb' yuj yab'il yaxc'a icha yaj masanil eb' anima d'a Egipto chi'. 12 Ix pitb'ixiel spensar viň rey chi' yuj Jehová, maj schalaj yab' viň tas ix yal eb' viň chavaň chi', icha ix yutej yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

A q'uen sacb'at

13 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés:
—Spet ex q'ue vaan q'uic'an, b'at ex lolon d'a viň rey chi', tzeyalan d'a viň: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oň hebreo oň tic: Actejel eb' in choňab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 14 A d'a jun tiempoal tic ol vac'cot juntzaň yaelal tic d'a ib'aň yed' d'a yib'aň eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'aň eb' a choňab', yic vach' tzojtaquejeli to maňxa junoc mach lajan spoder icha in tic d'a yolyib'aňq'uinal tic. 15 Tato syal in c'ool, tzin ch'ox vipalil d'ayach, svac'anoch yaelal d'a ib'aň yed' d'a yib'aň masanil eb' anima d'a a macb'en tic. Syal tzex in satel d'a yolyib'aňq'uinal tic. 16 Ocxo, manto ol ach in satel-laj, yujto ix ach vac'och d'a opisio yuj in ch'oxanel in poder yuj tas ol ach vutoc, yic te nivan ol aj in b'inaj d'a scal masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. 17 Vach'chom tzijtum yaelal tzin ch'ox ila', palta tza pitejňej a b'a, aňeja' max actejel-laj in choňab' tic. 18 Yuj chi, a q'uic'an yab' val icha hora tic, svac'anem q'uen sacb'at d'a yib'aň choňab' tic. Mantalaj b'aj tz'em q'uen sacb'at yelxo val nivac icha q'uen tz'em chi' yictax ix el yich choňab' Egipto tic. 19 Yuj chi', al d'a eb' viň a checab' to a masanil noc' molb'etzal noc' yed' masanil tas ay d'a scal a munlajel to tz'ochcan d'a yoltac lechpat, yujto ayic ol ja q'uen nivac sacb'at chi', masanil noc' noc' yed' masanil anima malaj yeňul, ol cham yuj q'ueen, xchi Jehová, xa chi d'a viň.
20 Ay eb' viň ay yopisio yed' viň rey, ix xivcanq'uei ayic ix yab'an eb' yuj tas ix yal Jehová. Yuj chi, ix yac'q'ue yeňul noc' smolb'etzal snoc' eb' viň. Ix ochpaxcan masanil schecab' eb' viň d'a yoltac lechpat chi'. 21 Ay juntzaňxo eb' maj yac'och d'a sc'ol tas ix yal Jehová chi', ix can noc' smolb'etzal noc' yed' eb' schecab' eb' d'a ichňejta'. 22 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés:
—Ic'chaaň a c'ab' yic tz'em q'uen nivac sacb'at d'a yib'aň masanil anima, d'a yib'aň masanil noc' noc' yed' d'a yib'aň masanil tas avab'il ay d'a yol smacb'en Egipto tic, xchi.
23 Yuj chi' ix yic'anchaaň sc'ococh viňaj Moisés chi', ix mac'vaj c'u, ix ec' copoljoc leb'lon, ix cot q'uen nivac sacb'at d'a masanil sat lum d'a yol yic Egipto chi' yuj Jehová. 24 Maxtzac ochlaj vaan yem q'uen sacb'at yed' smac'vaj c'u yed' yec' copoljoc leb'lon. Malaj ton b'aj ix b'inaj yac'an juneloc sacb'at d'a yol yic Egipto d'a yalaňtaxo icha jun oval

sacb'at ix yac' chi'. 25 Masanil tastac ay d'a Egipto chi', ix ixtaxb'at yuj q'uen nivac sacb'at ix yac' chi'. Ix cham eb' anima yed' noc' noc' aycan d'a spatictac pat yed' masanil tastac ay d'a scaltac munlajel ix lajvicanel yuj q'ueen, yed' masanil te te' ix laj ixtaxcanb'at te'. 26 Axoñej d'a yol yic Gosén b'aj ayec' eb' israel, malaj val junoc c'otañ q'uen sacb'at chi' ix emi.

27 Yuj chi' ix schecan viñ rey avtajxicot eb' viñ chavañ chi', ix yalan viñ:

—Toxo ix nachajel vuuj ticnaic to a in ay in mul yed' in choñab' tic. Palta a Jehová, te tojolñej syutej. 28 Toxo ix ec' yib'añ smac'vaj c'u yed' yem q'uen nivac sacb'at. Yuj chi', mañxo ol viq'uec' e tiempo, syal e b'at b'aj syal e c'ool, añej jun, comonoc tz'el d'a e c'ol tze c'an d'a Jehová yic syiq'uel jun yaelal tic, xchi viñ rey chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:

—Añej val tzin elcan d'a yol choñab' tic, tzin mojb'an in c'ab' in lesalvi d'a Jehová, tzin c'anan d'ay yic syactan yac'ancot q'uen sacb'at tic, yic mañxo ol mac'vaj c'u, yic vach' snachajel uuj to yic Jehová yaj masanil yolyib'añq'uinal tic. 30 Palta vojtac sic'lab'il to a ach tic yed' eb' ay yopisio ed'oc, manta yelc'och Jehová Dios d'a yol e sat, xchi viñ.

31 A jantac tas avab'il, icha añ lino yed' ixim cebada, masanil ix ixtaxcanb'ati, yujto a ixim cebada ayxo sat ixim, añeja' añ lino ayxo xumaquil añ. 32 Axo pax ixim trigo yed' ixim centeno, malaj tas ix ic'an ixim, yujto tzac'anxo tz'elul ixim.

33 Ayic ix lajvi slolon viñaj Moisés yed' viñ rey chi', ix el viñ d'a yol choñab' chi', ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix lesalvi viñ d'a Jehová. A val d'a jun rato chi', ix vanaj yem q'uen sacb'at yed' ñab' yed' smac'vaj c'u. 34 Axo ix yilan viñ rey to maxtzac emlaj ñab', maxtzac emlaj q'uen sacb'at, mañxalaj c'u sc'añi, añeja' ix ochxi smul viñ, ix pitb'ixiel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc. 35 Yuj chi', majxo actajel-laj choñab' Israel chi' yuj viñ, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

10

Noc' c'ulub'

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Ixic il viñ rey chi', ix vac' pitb'oquel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc, yic vach' tzin ch'ox juntzañ tas satub'tac tic d'a scal eb', 2 yic vach' syal eyalan d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyi e chiquin masanil tastac ix aj vixtan eb' aj Egipto tic yed' juntzañ satub'tac ix in c'ulej d'a scal eb'. Icha val chi' tz'aj eyojtaccaneli to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.

3 Ix lajvi chi', ix b'atxi viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' yilxi viñ rey chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ:

—Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: ¿Jantacto val tiempo ol a pitej a b'a, yic max iq'uem a b'a d'a vichañ? Actejel in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 4 Tato manto ol a chab'at in choñab' tic, a q'uic'an svic'ancot noc' c'ulub' d'a yib'añ a choñab' tic. 5 Ol majel sat lum tic smasanil yuj noc'. Mañxa jab'oc luum ol checlajoc. Ol svach' c'uxejb'at noc' jantacto maj lajvoccanel yuj q'uen sacb'at chi' yed' masanil te te' satani ol sc'uxpaxb'at noc'. 6 Ol b'ud'joccanel yol a despacho yuj noc' yed' yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc yed' masanil yoltac pat d'a yol yic Egipto tic. Malaj b'aj ix yil eb' e mam eyicham junoc icha tic yictax ix ja cajan eb' d'a jun lugar tic, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix elixta eb' d'a yol sdespacho viñ rey chi'. 7 Ix yalan eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey chi':

—¿B'aq'uiñ ol yactej juntzañ vinac tic oñ stzuntzani? ¿Tas yuj max actejel jun choñab' chi' yic sb'at och eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal chi'? ¿Tom max nachajvalel jab'oc uuj, ina toxo ix juvicanb'at co choñab' tic? xchi eb'.

8 Yuj chi', ix avtajxicot eb' chavañ chi' yuj viñ rey chi':

—Ixiquec yic b'at ex och ejmelal d'a Jehová e Diosal chi', palta tzeyalcan d'ayin machtac ex ol ex b'at chi', xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Co masanil ol oñ b'atoc. Ol quic'b'at eb' cotac unin yed' eb' icham anima, eb' viñ cuninal yed' eb' ix quisil. Masanil noc' co calnel, noc' co vacax yed' noc' chiva, masanil noc' co molb'etzal noc' ol quic'b'ati, yujto te nivan q'uiñ ol cutej quic'anchaañ Jehová co Diosal, xchi viñ.

10 Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi':

—Vach'chom ayoch Jehová e Diosal chi' eyed'oc, ¿tzam e nalaj to ol ex in chab'at yed' eyetb'eyum yed' eyuninal? Mañ val jab'oc. Tob'an chuc tas tze na'a. 11 A exñej vinac ex tic b'at ex och ejmelal d'a e Diosal chi', ina to a jun chi' tze c'ana', xchi viñ.

Ix lajvi chi', ix pechjielta viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a yichañ viñ rey chi'. 12 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ic'chaañ a c'ab' d'a yib'añ choñab' Egipto tic, yic sjavi noc' c'ulub' ul sc'uxb'at masanil tastac ixto can yuj q'uen sacb'at chi', xchi.

13 Icha chi' ix aj yic'anchaañ sc'ococh viñaj Moisés chi' d'a yib'añ Egipto chi', ix yac'ancot jun nivan oval ic' Jehová, ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Jun val c'u yed' jun ac'val ix yac' jun oval ic' chi', axo d'a junxo c'ual, a jun ic' chi' ix ic'ancot noc' c'ulub' chi'. 14 Masanil yol yic Egipto chi' ix majel yuj noc'. Malaj b'aj ix uji juneloc yictax yalañtaxo, mañxa b'aj olto ujoc icha junel tic. 15 Ix te majel sat lum yuj noc'. Mañxo chequeloc jab'oc luum. A jantacto tas ix can yuj q'uen sacb'at, ix lajviel yuj noc'. Mañxa jab'oc tas yaax yilji ix can yuj noc' d'a yol yic Egipto chi', mañxa pax sat te te' yed' schontac te'. Pilan ix lajviel smasanil, axoñej ste'al ix cani.

16 D'a elañchamel ix avtajxicot eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Ix och in mul d'a sat Jehová e Diosal yed' d'ayex. 17 Tzin tevi d'ayex to tzeyac' nivanc'olal d'a in patic yuj in mul tic, axoñej d'a junel tic. Tze c'anan d'a Jehová e Diosal, yic tz'el jun yaelal to ed'jinac chamel ayec' d'a yol in macb'en tic, xchi viñ.

18 A val yic ix elta viñaj Moisés d'a sdespacho viñ rey chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová. 19 Ix lajvi chi', ix yac'ancot jun ic' Jehová te ov. A b'aj sb'at c'u, ata' ix cot jun ic' chi'. Ix b'atcan noc' c'ulub' chi' d'a yol a' Chacchac Mar yuuj, mañxa junoc noc' ix can d'a yol yic Egipto chi'. 20 Ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, maj actajel-laj choñab' Israel yuj viñ.

Ix q'uic'b'iq'uinal

21 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A ticnaic, ic'chaañ a c'ab', yic vach' sq'uic'b'iq'uinal d'a masanil yol yic Egipto tic. Yelxo val to q'uic'alq'uinal ol ajoc, xchi d'a viñ.

22 Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ chi', ix ja jun nivan q'uic'alq'uinal d'a masanil yol yic Egipto chi'. 23 Oxe' c'ual ix q'uic'b'i, mañxa junoc eb' syal yilanoch eb' cajan d'a slac'anil, maxtzac yal-laj sb'eyec' eb'. Palta axo b'aj cajan eb' israel sacq'uinal.

24 Yuj chi', ix avtajxicot viñaj Moisés yuj viñ rey chi', ix yalan viñ:

—Syal b'at eyoch ejmelal d'a Jehová, iq'uecb'at eyetb'eyum yed' eyuninal. Añej to tzeyactejcan masanil noc' e molb'etzal noc', xchi viñ.

25 Ix yalan viñaj Moisés chi': Yovalil tzoñ a chab'at yed' noc' co molb'etzal noc' chi', yujto a noc' co noc' chi' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co Diosal. 26 Masanil noc' co noc' chi' ol quic'b'at qued'oc, mañxo junoc noc' ol cactejcani, yujto d'a scal noc' ol co siq'uel noc' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co Diosal. Ayic manto oñ c'ochlaj ta', maxto nachajel-laj cuuj mach noc' ol cac' co silab'oc chi', xchi viñaj Moisés chi'.

27 Añeja' ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, yic max actajel eb' choñab' israel yuj viñ. 28 Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñaj Moisés chi':

—Elaň d'a vichaň. Maňxo a na'a to svil a sat junelxo d'a tic, yujto ta tzach javi junelxo d'a vichaň tic, a d'a jun c'ual chi' tzach chamxoňej, xchi viň.

29 Ix tac'vi viňaj Moisés chi' icha tic:

—Ichaton val tzal chi', maňxa b'aq'uiň ol vil a sat junelxo, xchi viň.

11

Ix yal Jehová to ol cham eb' b'ab'el unin

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

—Ol vac'cot junocxo yaelal d'a yib'aň viň rey tic yed' d'a yib'aň masanil anima d'a yol yic Egipto tic. Ol lajvoc yec' jun tic, maň toňejoc ol ex actajel yuj viň rey tic, palta to a val lac'an viň ol ex pechanel d'a tic d'a junelňej. 2 Yuj chi' al d'a masanil eb' israel, eb' viň vinac yed' eb' ix ix to sc'an q'uen oro eb' yed' q'uen plata d'a eb' aj Egipto cajan d'a slac'anil, xchi.

3 (Axo Jehová ix lolon d'a spensar eb' anima aj Egipto chi', yic syac'an svach'c'olal eb' d'a eb' israel. Aňeja' eb' viň ay yopisio yed' viň rey, ix yalan eb' viň to nivan yelc'och viňaj Moisés d'a yol sat eb' viň. Aňeja' icha chi' ix aj yalan masanil eb' anima d'a Egipto chi'.)

4 Ayic manto eltalaj viňaj Moisés chi', ix yalanxican viň d'a viň rey chi':

—Icha tic yalan Jehová: Ayic ol och chimilac'val, ol in ec' d'a masanil yol yic Egipto tic, 5 yic svac'ancham masanil eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto. Ol schael yich d'a viň a b'ab'el uninal, viň d'iňan yochcan a q'uexuloc d'a a despacho tic, masanto schampax sb'ab'el unin eb' ix a checab' van scheni d'a q'uen cha'. Ol champax noc' sb'ab'el yune' noc' noc'. 6 A d'a masanil yol yic Egipto tic, maňxo jantacoc oq'uel ol ujoc, malaj b'aj ix uji d'a yalaňtaxo, maňxa pax b'aj olto ujoc. 7 Axo eb' israel malaj tas ol ic'an eb', malaj pax tas ol ic'an noc' smolb'etzal noc' eb', yic tzeyojtaquejeli to ch'oc yel eb' israel d'a yichaň eb' a choňab' d'a yol in sat a in Jehová in tic, xchi Jehová. 8 Ichato val chi' ol javoc juntzaň eb' viň ay yopisio ed'oc yic ol ul in yilani, ol em cuman eb', ol yalan eb' d'ayin: Ixic yed' masanil mach tzac'anoch uuj, xcham eb'. Yuj chi', ato ta' ol oň b'atoc, xchi viňaj Moisés chi'.

Yelxo val te yoval viň ayic ix elixta viň d'a yichaň viň rey chi'.

9 Yalnacpax Jehová d'a viň:

—Maňton val ol schalaj yab' viň rey tas ol eyala'. Yuj chi' tzijtumto tas satub'tac ol in c'ulej d'a Egipto tic, xchinaccani.

10 A viňaj Moisés yed' viňaj Aarón ix laj sc'ulejňej eb' masanil tastac ix laj alchaj tic to satub'tac d'a yichaň viň rey, palta toton val a Jehová ix ac'anňej pitb'oquel spensar viň rey chi', yuj chi' maj actajel eb' israel yuj viň d'a yol smacb'en chi'.

12

A q'uiň yic ix el eb' israel d'a Egipto

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón d'a Egipto icha tic:

2 A jun uj tic nivanocab' yelc'och d'ayex, b'ab'el uj d'a yol junjun ab'il tz'ajcani. 3-5 Alec jun checnab'il tic d'a masanil eb' eyetisraelal: A d'a slajuňil c'ual yoch jun uj tic, junjun vinac ol yic'cot junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva yic schi'an yed' masanil eb' cajan yed'oc. A noc' noc' chi' junjun ab'il ocab' sq'uinal noc', mocab'a jab'oc spaltail noc', aňej to smam noc'. Tato maň tzijtumoc anima d'a yol spat, max tzac'van eb' schi'an noc', syal yavtan viň aj pat chi' mach cajan d'a slac'anil yic scolvaj eb' schi'an noc' yed'oc, to spucchajec' noc' ato syala' jantac sb'isul anima, ma jantac schi junjun eb'. 6 Tze sic'canel noc' masanto d'a 14 yoch jun uj tic. Tze milcham noc' d'a yemc'ualil d'a jun c'u chi'. 7 Junjun eb' aj pat chi' sb'oňoch schiq'uil noc' d'a smarcoal spuertail spat b'aj ol chijoc noc' chi', d'a te' yib'aň yed' d'a stz'eytac te'. 8 A d'a jun ac'val chi' ol schi noc' chib'ej chi' eb' anima, palta toňej ol b'olchaj noc', ol schi aň itaj eb' c'a' yed' noc',

axo ixim pan malaj yich ayb'at ol sva eb'. 9 Malaj jab'oc noc' tze chi d'a yaxto, mato tz'aňb'il. Masanil noc' sb'olchaji. A sjolom noc', yoc noc' yed' yol sc'ol noc', b'olb'ilňej tz'aji, tze chi'ani. 10 Maňxo eyac'can jab'ocxo noc' d'a junxo c'u. Tato ayto noc' max lajvi eyuj jun, tze ňuscantz'a noc'. 11 Ayic ol ex va chi', tzec'b'ilocab' e naňal, ayocab'och e xaňab', yamb'ilocab'q'ue e c'ococh eyuuj, d'a elaňchamel ol aj e chi'an noc'. Aton ta' tzeyac'och q'uiň, yic tzin eyic'anchaaň a in Jehová in tic, yujto ol in ec' d'a stitac e pat. 12 A in Jehová in svala' to a val d'a jun ac'val chi' ol in ec' d'a yol yic Egipto smasanil, yic tzin mac'ancham masanil b'ab'el unin d'a junjun pat yed' noc' sb'ab'el yune' noc' noc'. Ol vac' checlajeloc to malaj yelc'och masanil sdiosal eb' aj Egipto chi'.

13 A schiq'uil noc' noc' chi', tze b'oňoch d'a spuertail sti' e pat b'aj cajan ex ec' chi'. A' ol ch'oxanoc to ayic ol in ec' in mac'cham masanil eb' b'ab'el unin yic eb' aj Egipto chi', malaj junoc ex ol ex chamoc. Ayic ol vilanoch chic' chi', b'eňej ol in ec'b'atoc. 14 Aton val jun c'ual chi' nivan ol ajcan yelc'och d'ayex, tzeyac'anoch junoc nivan q'uiň yic tzin eyic'anchaaň a in Jehová in tic. Masanil tiempo tze nacoti. Yed' eb' eyuninal ol snacot jun tic eb'. Ley tz'ajcan jun tic d'a e cal d'a masanil tiempo. 15 A ixim pan tze va d'a uque' c'u, mocab'a yich ayb'at d'a scal ixim. Yuj chi' a d'a sb'ab'el c'ual tzeyiq'uelta masanil yaňal yich pan d'a e pat junjun ex. Tato ay junoc mach svaan ixim pan ay yich d'a juntzaň c'ual chi', tze satel d'a e cal. 16 A d'a b'ab'el c'u tze molb'ej e b'a tzex och ejmelal d'ayin. Icha pax chi' tzeyutej d'a yuquil c'ual, aňeja' tze molb'ejpax e b'a. A d'a chab' c'ual chi' malaj mach smunlaji, aňej e b'oan va e b'a syala'. 17 Yovalil tze c'anab'ajej jun q'uiň yic ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun c'ual chi', stzolal ol ex viq'uelta e masanil d'a yol yic Egipto tic. Junjun ab'il tzeyac'och jun q'uiň chi'. Ley ol ajcanoc, yovalil sc'anab'ajej eb' eyiňtilal yic ol b'eyňejb'atoc. 18 Tz'el yich e vaan ixim pan malaj yich chi' d'a 14 yoch b'ab'el uj d'a yemc'ualil masanto d'a 21 yoch jun uj chi' d'a yemc'ualil. 19 A d'a uque' c'ual chi' malaj junoc mach ayec' yich pan d'a spat. Tato ay junoc mach svaan ixim pan to ay yich d'a juntzaň c'ual chi', tze satel d'a e cal, vach'chom junoc ch'oc choňab'il cajanec' d'a e cal, ma junoc ex israel ex, satjieli. 20 Yuj chi' maň e va tastac ayb'at yich b'aj cajan ex eq'ui, aňej ixim pan malaj yich tze va'a, xa chi, xchi d'a viň.

21 Ix avtaj eb' viň yajalil choňab' d'a scal eb' yetisraelal yuj viňaj Moisés chi', ix yalan viň: Ixiquec, tzeyiq'uelta junjunoc noc' quelemtac calnel, ma noc' chiva yic tze chi yed' eb' cajan eyed'oc d'a yol e pat. Tze milcham noc', ol e chi'an noc' d'a jun nivan q'uiň ol ochoc. 22 Tze chaan schiq'uil noc' d'a yol junoc palangana. Tzeyic'ancot junoc tob'aň te c'ab'tac hisopo, tze lab'anem d'a scal schiq'uil noc' chi', tze b'oňanoch d'a smarcoal yib'aň e puerta yed' d'a stz'eytac. Malaj junoc ex tzex elta d'a yol spuertail e pat d'ac'valil. 23 Ayic ol ec' Jehová d'ac'valil chi', yic smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj Egipto, ol yilanoch chic' d'a spuertail e pat chi', b'eňej ol ec'b'atoc, maň ol schaochlaj jun ángel ol mac'ancham eb' b'ab'el unin d'a yol e pat. 24 A jun checnab'il tic ol e c'anab'ajejňej, ol sc'anab'ajejňej eb' eyiňtilal, icha ley tz'ajcan d'a junelňej. 25 Vach'chom ayic ayexxo ec' d'a lum luum ix yac' sti' Jehová yac'an d'ayex, yovalil ol eyac'och jun q'uiň tic. 26 Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'ayex: ¿Tas syalelc'och jun q'uiň tic? tato xchi eb'. 27 A exxo tic ol eyal d'a eb' icha tic: A jun noc' calnel sco milcham tic, yic sq'uiňal yic sco naancot sc'ual ayic b'eňej ix ec' Jehová d'a sti' co pat ayic ix smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj Egipto, axo d'a stitac co pat, b'eňej ix ec'b'ati. Icha val chi' ix yutej scolancanel cuninal Jehová d'a jun tiempoal chi', xe cham d'a eb', xchi viňaj Moisés chi'.

Ayic ix lajvi yalan juntzaň tic viň, ix em cumuljoc eb' israel ejmelal d'a yichaň Jehová. 28 A val d'a jun rato chi' ix sc'anab'ajan eb' icha val ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi' yed' d'a viňaj Aarón.

A schamel eb' b'ab'el unin aj Egipto

29 A d'a chimilac'val, ix ec' Jehová smac'cham eb' b'ab'el unin d'a Egipto d'a junjun patil. Syalelc'ochi to ix cham jun sb'ab'el unin viñ rey, viñ d'iñan yochcan sq'uexuloc viñ d'a sdespacho, masanto ix champax sb'ab'el yuninal eb' viñ ayoch d'a preso. Añeja' icha chi' ix aj schampax sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'. 30 Masanil eb' anima d'a Egipto ix q'ue vaan d'a jun ac'val chi'. Tz'oc' viñ rey yed' eb' ay yopisio yed'oc yed' eb' anima smasanil, yujto mañxa junoc pat b'aj malaj chamnac. 31 A val d'a jun ac'val chi', ix avtaj viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ticnaic ixiquec, iq'uecb'at masanil eb' eyetchoñab', b'esequel e b'a d'a scal eb' vetchoñab' tic, sb'at eyac'anem e b'a d'a Jehová icha eyalan chi'. 32 Iq'uecb'at masanil noc' e molb'etzal noc': Noc' calnel, noc' vacax yed' noc' chiva, icha ix aj eyalan chi'. Ixiquec, tzex tevipax d'a Jehová vuuj, xchi viñ rey chi'.

33 Ajun eb' aj Egipto chi' ix checanel eb' israel, yic tz'el eb' d'a elañchamel d'a yol schoñab' eb' chi', yujto ix sna eb' talaj scham eb' smasanil. 34 A ixim harina ayxo och yalil, ayem d'a yol yed'tal, manto somchajb'atlaj yich pan d'a scal, toxoñej ix spichoch eb' d'a yol sábana yed' scajonal, ix yic'anb'at eb' d'a sjeñjab'. 35 Ix sc'anan q'uen oro, q'uen plata eb' israel chi' yed' pichul d'a eb' aj Egipto icha yalnac viñaj Moisés d'a eb'. 36 A Jehová ix q'uexan spensar eb' aj Egipto chi', yuj chi' vach'xoñej ix yutej sc'ol eb' d'a eb' israel chi'. Masanil tastac ix sc'an eb' israel chi' ix yac' eb'. Icha val chi' ix aj yic'anec' eb' israel tastac ay d'a eb'.

Ix el eb' israel d'a Egipto

37 Ix el eb' israel d'a Rameses, ix c'och eb' d'a Sucot. Ay am 600 miloc eb' viñ stiempo val yoch d'a soldadoal, max ochlaj eb' ix ix yed' eb' cotac unin sb'isuloc. 38 Tzijtum noc' scalnel eb' ix yic'b'ati, noc' chiva yed' noc' vacax. Tzijtum pax anima ch'oc choñab'il ix b'at yed' eb'. 39 Mañxalaj tiempo yic ix sb'oan svael eb', yujto elañchamel ix pechjiel eb' yuj eb' aj Egipto chi', yuj chi' toxoñej ix sb'ol ixim pan eb', aton ixim malaj yich yed'nac eb'.

40-41 A eb' israel schoñab' Jehová chi', 430 ab'il ec'nac eb' d'a Egipto chi'. A val d'a jun c'u yic ix tz'acvi 430 ab'ilxo yajec' eb' ta' ix el eb'. 42 A val d'a jun ac'val chi', ix munlaj Jehová yic syic'anelta schoñab'. Yuj chi' a d'a jun ac'val chi' d'a junjun ab'il, pitzan masanil eb' israel yic syic'anchaañ Jehová eb' d'a masanil tiempo.

Sleyal q'uiñ ayic ix el eb' israel d'a Egipto

43 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

A sleyal q'uiñ yic tze naancoti, ayic b'eñej ix in ec' d'a sti' e pat, aton svalcan d'ayex tic: Malaj junoc eb' ch'oc choñab'il syal schi'an noc' silab'. 44 A eb' e checab' manb'il eyuuj, syal schi'an noc' eb', añej tato ac'b'ilxo circuncidar eb'. 45 A pax junoc eb' anima ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, paxyalvum, ma munlajel syac' d'a e cal, max yal-laj schi'an noc' eb'. 46 Añej d'a yol pat b'aj sb'oji noc', añej ta' syal schiji noc'. Max yal-laj yic'jib'at noc' d'a junocxo pat, max yalpaxlaj smac'jipoj sb'aquil noc'. 47 A jun ley tic masanil eb' israel ol c'anab'ajanoc. 48 Talaj ay junoc ch'oc choñab'il snib'ej syac'och jun q'uiñ chi' d'a e cal yic tzin yic'anchaañ, b'ab'el tz'ac'ji circuncidar eb' viñ vinac d'a jun patil anima chi'. Ichato chi' syal schi'an noc' yic jun q'uiñ chi' eb'. Ichato eyetchoñab' yaj eb'. A pax junoc viñ to manto ac'b'iloc circuncidar jun, max yal-laj schi'an noc' silab' chi' viñ. 49 A jun ley tic, yovalil sc'anab'ajej eb' anima tz'alji d'a e cal yed' eb' anima ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, xchi Jehová.

50 Masanil tas ix checji yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix sc'anab'ajej eb' anima chi'. 51 A val d'a jun c'ual chi', d'a stzolal ix aj yelta eb' israel yuj Jehová d'a yol smacb'en Egipto chi'.

13

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
2 Ch'oc tzeyiq'uel eb' b'ab'el vinac d'a e cal yic tzin yac' servil eb', yujto vic yaj eb' b'ab'el unin d'a scal eb' etchoñab'. Añeja' pax sb'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc', vic yaji, xchi d'a viñ.
3 Yuj chi' ix yal viñaj Moisés d'a masanil eb' yetchoñab':
Yovalil sco naeccot jun q'uiñ tic d'a junjun ab'il, yuj co naancoti to a Jehová ix oñ ic'anelta yed' yipalil d'a yol yic Egipto, b'aj ayoñ och d'a checab'oc. Mocab' co va ixim pan ayb'at yich d'a scal. 4 A ticnaic, d'a jun uj Abib tic ix oñ el d'a Egipto tic. 5 Ayic ol oñ c'och yuj Jehová d'a lum luum yax sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, aton lum yalnac Jehová d'a eb' co mam quicham to ol yac' d'ayoñ, añeja' d'a jun uj tic ol cac'och q'uiñ yic sco naancoti. 6 D'a uque' c'ual ol co va ixim pan malaj yich. Axo d'a yuquil c'ual chi', aton ta' tzoñ och ejmelal yuj quic'anchaañ Jehová. 7 A d'a uque' c'ual chi', malaj ixim pan ayb'at yich ol co va'a. Mañ ol ilchaj yich pan d'a co pat, mañ ol ilchajpaxlaj d'a masanil yol co macb'en. 8 A d'a juntzañ c'ual chi', ol cal d'a eb' cuninal: A jun q'uiñ tic yic sco nacoti tas ix yutej Jehová sch'oxan svach'c'olal d'ayoñ, ayic ix oñ yic'anelta d'a Egipto, xco chama. 9 A jun q'uiñ tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli, ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snañal co sat. A yuj jun q'uiñ tic ol co nacoti to a Jehová ix oñ ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, yuj chi' ol calñej sc'ayb'ub'al Jehová, ol co c'anab'ajanpaxi. 10 Yuj chi' junjun ab'il ol cac'och jun q'uiñ tic d'a jun uj tic.
11 Ayic ol oñ c'och yuj Jehová d'a lum sluum eb' cananeo, lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham yed' d'ayoñ, 12 ata' ol co sic'canel eb' co b'ab'el vinac unin yed' noc' vinac sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' yic scac' d'a Jehová. 13 Añejtona' ayic tz'alji sb'ab'el yune' noc' b'uru, tato vinac noc', syal yoch junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva sq'uexuloc noc'. Palta tato max ac'ji noc' calnel chi', smac'ji cañchaj sjaj noc' yune' b'uru chi'. Axo pax yuj eb' b'ab'el vinac unin, yovalil tz'ac'chaj junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc eb'. 14 Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'a b'aq'uiñ tas syalelc'och juntzañ tic, tzeyalani: Sch'oxnab'il yaj b'aj yic'nacoñelta Jehová yed' spoder d'a Egipto b'aj ayoñ och checab'oc. 15 A val yic ix pitb'iel spensar viñ rey, maj yal sc'ol viñ ix oñ yactejeli, axo Jehová ix mac'ancham sb'ab'el unin eb' aj Egipto yed' sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'. Yuj chi' a noc' sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' tic, sco milcham noc' silab'oc d'a Jehová. Scac'anpax junjun noc' sq'uexuloc eb' co b'ab'el unin, xe chi d'a eb'. 16 A jun tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snañal co sat. A yuuj ol co nacoti to a Jehová ix oñ ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, xchi viñaj Moisés.

Jun nivan topañ asun yed' c'ac'

17 A ix yactanel eb' choñab' israel viñ rey d'a yol smacb'en Egipto, maj ic'jib'atlaj eb' yuj Dios d'a sb'e eb' viñ filisteo, vach'chom d'iñan jun b'e chi', yujto ix sna'a to mañ vach'oc syac' oval eb' israel yed' eb', talaj sna meltzaj sb'a eb' d'a Egipto ayic ol yilan eb' to ay oval. 18 Yuj val chi', ix ec'ñej oyoyoc eb' yuj Jehová d'a tz'inan luum yed' d'a stitac a' Chacchac Mar.
Ayic ix el eb' d'a yol yic Egipto chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 19 Ix yalan viñaj Moisés to tz'ic'chajb'at snivanil viñaj José, yujto ayic pitzanto viñ yalannac viñ d'a eb' yetchoñab' to syac' sti' eb' to ol sc'ulej eb' d'a icha chi'. Yalnaccan viñ d'a eb': Val yel a Dios ol colvaj eyed'oc. Yuj chi', ayic ol ujoc jun tic, ol eyic'b'at in nivanil eyed'oc, xchinaccan viñ.
20 Ix el eb' israel chi' d'a choñab' Sucot, ix c'och eb' d'a choñab' Etam d'a stitac taquiñ luum. 21 A d'a c'ualil, b'ab'el Jehová d'a yichañ eb', sch'oxan sb'a d'a jun topañ asun, a' sch'oxan b'e d'a eb'. Axo d'ac'valil, añeja' d'a jun asun chi' b'aj sch'ox sb'a Jehová, ayoch sc'ac'al jun asun chi' yic syac'an saquilq'uinal d'a eb' anima chi', yic vach' syal sb'ey eb'

d'a c'ualil ma d'ac'valil. 22 A jun asun chi', b'ab'elñej sb'at d'a yichañ eb' israel d'a c'ualil, axo d'ac'valil ayoch sc'ac'al. Mañ val jab'oc ix el d'a yichañ eb'.

14

Ec'nac eb' israel d'a yol a' Chacchac Mar

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés:

2 Al d'a eb' etchoñab' tic to smeltzaj jab'oc eb' d'a spatic, sc'och eb' d'a Pi-hahirot, d'a scal Migdol yed' a' mar, d'a yichañ Baal-zefón. A d'a slac'anil sti' a' mar chi' tze b'o e campamento. 3 Ol snaan viñ sreyal Egipto icha tic: A eb' israel mañ yojtacoc eb' b'ajtil sb'ati, ix b'atcan macan eb' d'a taquiñ luum, xcham viñ. 4 Yuj chi', ol vac'xi pitb'oquel spensar viñ, ol tzac'laj viñ d'a e patic. Yuj tas ol vutoc viñ rey yed' eb' soldado chi', ol checlajoc to te' nivan velc'ochi. Ol yojtaquejpaxel eb' anima d'a Egipto chi' to a in Jehová in tic, a inñej Dios in, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'. Yuj chi' ix meltzaj jab'oc eb' israel d'a spatic. 5 Axo ix c'och specal d'a viñ rey to toxo ix el eb' israel chi', ix snaanxi sb'a sc'ol viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc, ix yalan eb': Mañxo jantacoc co quistalil, yuj chi' ix co chab'at eb' israel cac'umal servil, xchi eb'.

6 Yuj chi' d'a elañchamel ix schec viñ rey chi' to sb'ochaj scarruaje viñ yic oval yed' eb' soldado. 7 Masanil carruaje yic Egipto ix yic'cot viñ yed' 600 carruaje vach' d'a scal juntzañ chi', ajun eb' capitán yed' junjun scarruaje. 8 Ix pitb'i spensar viñ rey chi' yuj Jehová, yuj chi' ix tzac'laj viñ d'a spatic eb' israel chi'. Palta axo eb' israel chi', ayic ix elta eb' d'a yol smacb'en Egipto chi' ix yic' val chaañ sb'a eb'.

9 Ix tzac'laj eb' aj Egipto d'a spatic eb' israel chi': Eb' soldado yed' noc' chej stoc'an carruaje yed' jantac anima ayoch d'a yol carruaje chi'. Ijan ix yamchaj eb' yuj eb' aj Egipto chi' d'a sti' a' mar d'a slac'anil Pi-hahirot, d'a yichañcot Baal-zefón yujto ata' ay scampamento eb' israel chi'. 10 Axo ix yilanb'at eb' israel to tzac'anxooch viñ rey yed' eb' soldado d'a spatic eb', ix xivq'ue eb', ix q'ue yav eb' d'a Jehová. 11 Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi':

—¿Tom malaj campusante d'a Egipto, yuj chi' a d'a jun lum taquiñ luum tic ix oñ ic'coti yic tzoñ cham d'a tic? ¿Tas val yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? 12 Ixto cal d'ayach ayic ayoñto ec' ta' to mañ iq'uec' tiempo d'ayoñ. B'ecan co c'ol co munlaj d'a eb' aj Egipto chi'. Yelxo val vach' to d'a eb' aj Egipto chi' tzoñ munlajñej, d'a yichañ pax to d'a lum tz'inan lum tic tzul oñ chamoc, xchi eb'.

13 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a eb' anima chi':

—Mañ ex xivoc, tec'b'ejec e b'a. Ol eyilnab'i tas ol yutoc Jehová scolvaj qued'oc ticnaic. Mañxa b'aj ol eyil juntzañ eb' aj Egipto tic, axoñej ticnaic tzeyil eb'. 14 Mocab' eyac' somchaj e pensar, yujto a Jehová ol ac'an oval eyuuj, xchi viñ.

15 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—¿Tas yuj tzach avaj d'ayin? Al d'a eb' etisraelal chi' to sb'eyñejb'at eb' d'a yichañ. 16 A tzex c'och d'a sti' a' mar chi', tzic'anchaañ te' a c'ococh, tzac'anb'at te' d'a yib'añ a', ol spojan sb'a a', ol checlajq'ue staquiñal luum b'aj ol ex ec' d'a yol a' chi'. 17 Ol vac'an pitb'oquel spensar eb' aj Egipto chi'. Ol tzac'laj eb' d'a e patic yalani. Yuj tas ol vutoc viñ rey yed' eb' soldado chi', eb' soldado yed' jantac carruaje yed' masanil chej yed'naccot viñ yed' eb' anima ajun yed' eb' chi', ol checlajoc to te nivan velc'ochi. 18 Ayic ol vac'an ganar eb' chi' smasanil, ichato val chi' ol yojtacanel eb' anima aj Egipto to a in Jehová in tic, a inñej Dios in, xchi Jehová.

19 A d'a jun rato chi', a Yángel Jehová yed' jun nivan topañ asun b'ab'el d'a yichañ eb' israel chi', ix meltzaj d'a spatic eb', ix och d'a scal eb' yed' eb' aj Egipto chi'. 20 Yuj chi' yelxo val q'uic'q'uinal ix aj d'a yichañ eb' aj Egipto chi', axo pax d'a scal eb' israel chi', yelxo val sacq'uinal smasanil. Yuj chi' maj yamchajlaj eb' israel chi' yuj eb' aj Egipto d'a jun ac'val chi'. 21 Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Moisés d'a yib'añ a' mar chi'. Axo Jehová ix

ac'ancot jun nivan ic' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Masanil d'a jun ac'val chi' te ov ic', yuj chi' ix poj snaňal a' mar yuuj, ix checlaj staquiňal lum luum d'a snaňal a'. 22 Te taquiň jun b'e b'aj ix ec' eb' israel d'a yol a' mar chi'. A d'a scal b'aj cha macaň ix aj a' chi', ata' ix ec' eb', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a' d'a stz'eytac jun b'e d'a snaňal a' chi'.

23 Axo eb' aj Egipto yed' scarruaje viň rey yed' masanil eb' yed'naccot scarruaje chi', ix cot eb' d'a spatic eb' israel d'a yol a' chi', masanto d'a snaňal a' ix ochc'och eb'. 24 Ayic toxo sacb'i, a d'a scal c'ac' yed' d'a scal asun ix iljiemta eb' aj Egipto chi' yuj Jehová, ix ac'ji somchajb'at eb' yuuj. 25 Ix elta sruedail scarruaje eb', maxtzac yal-laj sb'ey eb', yuj chi' ix yalan eb':

—Elocoňec lemnaj d'a eb' israel tic, yujto a Jehová tz'ac'an oval qued'oc yuj eb', xchi eb'.

26 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi':

—Ac'xib'at a c'ab' d'a yib'aň a' mar yic syil-lajxi sb'a a' d'a yib'aň masanil eb' aj Egipto chi', d'a yib'aň scarruaje eb' yed' d'a yib'aň eb' ed'jinac noc' schej, yic smucchajcan yuj a', xchi Jehová.

27 Ix yac'anxib'at sc'ab' viňaj Moisés chi' d'a yib'aň a' mar chi'. Ayic ix sacb'i, ix yil-lajxi sb'a a' ichataxon yaji. A ix meltzaj eb' viň aj Egipto chi' yalani, toxo pax ix yil-lajxi sb'a a' d'a yichaň eb', yuj chi' ix mucchajcanem eb' d'a yol a' yuj Jehová. 28 Icha chi' ix aj yil-lanxi sb'a a' ichataxon yaji. Yuj chi' a scarruaje eb' viň yed' eb' ayq'ue d'a yib'aň chej yed' masanil eb' soldado viň rey ix b'at tzac'an yuj eb' israel chi', ix mucchajcan eb' d'a yol a'. Maňxo junoc ix cani. 29 Axo pax masanil eb' israel jun, te vach'ňej ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiň d'a yol a' chi'. A d'a stz'eytac jun b'e chi', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a'. 30 Aton d'a jun c'ual chi' ix colji eb' israel yuj Jehová d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Jantac eb' soldado aj Egipto ix cham chi', ix ilji eb' yuj eb' israel d'a sti' a' mar chi'. 31 Icha val chi' ix aj yilan eb' israel jantac spoder Jehová ix sch'ox yuj satanel eb' aj Egipto chi', yuj chi' ix xiv eb', ix yac'an val och Jehová chi' eb' yipoc sc'ool, ix yac'anpaxoch viňaj Moisés eb' d'a sc'ool to schecab' Dios yaj viň.

15

A sb'it viňaj Moisés

1 Ix lajvi chi', ix sb'itan jun b'it viňaj Moisés chi' yed' masanil eb' israel d'a yichaň Jehová, ix yalani:

Sco b'itej sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchajcan noc' chej d'a yol a' mar yed' eb' viň ed'jinac noc'.

2 A jun co b'it tic yic Jehová, yujto a co Columal yaji, yuj chi' squic'chaaň. Ol cal vach' lolonel d'a co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, yuj chi' smoj val quic'anchaaň.

3 Te jelan yac'an oval, Jehová ton val sb'i.

4 Ix mucchajcanem scarruaje viň sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol a' yuj Jehová. Yed' eb' capitán nivan yelc'ochi, ix b'atcan eb' d'a yich a' Chacchac Mar.

5 Icha val q'uen q'ueen ix aj sb'atcan eb' d'a yich a', ix mucchajcanem eb'.

6 Mamin Jehová, yelxo val ay a poder. Ix ac' ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayoň.

7 A yed' a nivan poder ix a mac' telvoc eb' sgana syac' oval ed'oc. Ayic ix cot oval, icha val stz'ab'at aň ac, icha chi' ix aj slajvicanel eb' uuj.

8 Yed' ipalil ix a pu'anb'at ic', yuj chi' ix spojb'at sb'a a' mar. Icha tz'alq'ueen ix ajcan a' d'a junjun stitac jun b'e taquiň chi', icha val to tzatzxoňej ix ajcan a'.

9 Ix yalan eb' ajc'ol chi' icha tic: Ol oň tzac'laj d'a spatic eb' masanto ol yal syamchaj eb' cuuj. Ol quic'anec' tastac ay d'a eb', ol co pucaneq'ui, ichato ol cac' b'ud'joc co c'ool yuuj. Ol quic'anq'ueta q'uen quespada d'a yol yatut, ol co satanel eb', xchi eb'.

10 Ayic ix a pu'anb'at ic' d'a yib'añ a' mar, ix mucchajcan eb' viñ yuj a', ix b'atcan eb' viñ
d'a yich a' icha q'uen plomo.
11 Mamin Jehová, malaj junoc dios syal slajb'an sb'a ed'oc. Nivan elc'ochi, yujto a
achxoñej ochi. Mañxa junocxo mach syal sch'oxan milagro yed' tas satub'tac icha
tza c'ulej.
12 Ix a ch'ox a poder, ichato ix turjib'at eb' yuj a' mar.
13 Yuj a nivan vach'c'olal tzoñ a cuchb'an a oñ a choñab' oñ ix a colcanel tic. Yed' a poder
tzoñ ic'anb'at d'a a cajnub' to ictaxon yaji.
14 Ayic ol yab'an jun tic juntzañxo nación, ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal, ol xivcanq'ue eb'
filisteo.
15 A eb' yajalil eb' aj Edom, ol satcanb'at sc'ol eb'. A eb' yajal d'a Moab, ol lucloncan eb' yuj
xivelal. Icha pax chi' eb' cananeo, ol laj sc'ub'ejel sb'a eb', 16 yujto ol te xivcanq'ue
eb', ol sicb'occanel eb'.
Mamin Jehová, icha q'uen q'ueen ol ajcan eb' yuj a poder, masanto ol oñ ec'b'at a oñ a
choñab' oñ colb'ilel uj tic.
17 Mamin Jehová, ol oñ ic'b'at a oñ a choñab' oñ tic ed'oc d'a jun vitz to ic yaji, jun lugar
to a ach ix a sic'caneli b'aj ol ach ajoc, aton jun a cajnub' to a nanaccani.
18 Ach Jehová, Rey ach d'a masanil tiempo, xchi eb' israel d'a sb'it.

A sb'it ix María

19 Ayic ix cot scarruaje viñ sreyal Egipto yed' juntzañ eb' ed'jinac noc' chej d'a yol a'
mar, ix mucjicanem eb' d'a yol a' yuj spoder Jehová. Axo pax eb' israel jun, yelxo val
vach' ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiñ d'a snañal a'. 20 Yuj chi', a ix María schecab'
Dios, yanab' viñaj Aarón, ix yic'q'ue jun spandereta ix. Masanil eb' ix yetisraelal ix
yed'nacq'ue spandereta eb' ix, ix q'ue cheneljoc eb' ix yed' ix. 21 Ix b'itan ix María d'a
yichañ eb' ix icha tic:
Co b'itejec sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchajcan noc' chej
d'a yol a' mar yed' eb' viñ ed'jinac noc', xchi ix.

A jun a a' c'a'

22 Ix lajvi chi', ix yic'anel eb' israel viñaj Moisés d'a sti' a' Chacchac Mar chi', ix cot eb'
d'a taquiñ luum yic Shur. Oxe' c'ual ix b'ey eb', malaj b'aj ix ilchaj a a' yuj eb'. 23 Ix lajvi
chi', ix javi eb' d'a jun scuch Mara. Ay jun a' ta', palta maj yal-laj yuc'an a' eb' yujto yelxo
val te c'a' a', yuj chi' Mara ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj eb'.
24 Ix och ijan eb' anima chi' schichon sc'ol d'a spatic viñaj Moisés chi', ix laj yalan eb':
¿Tas ol cuc' ticnaic? xchi eb'. 25 Yuj chi', ix sc'anan scolval Jehová viñaj Moisés chi'. Axo
Jehová chi' ix ch'oxan jun te te' d'a viñ, ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix b'o a' yuj te'.
Ata' ix yac' jun sley Jehová d'a eb' israel, yic syila' tato sc'anab'ajej eb'. 26 Ix yalan
Jehová: Tato tze c'anab'ajej tas sval a in Jehová in tic, tze c'ulan tas syal in checnab'il
yed' masanil in c'ayb'ub'al, mañ ol vac'cotlaj ilya d'a eyib'añ icha juntzañ ix vac'cot d'a
yib'añ eb' aj Egipto, yujto a in Jehová in tzex vañtej, xchi.
27 Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Elim b'aj ay lajchave' sjaj a a' yed' 70 te' palma. Ata' ix
sb'oq'ue scampamento eb' d'a stitac a a' chi'.

16

A Dios ix ac'an maná sva eb'

1 Ix lajvi chi', ix el eb' israel d'a Elim chi', ix javi eb' d'a tz'inan lum yic Sin, d'a scal Elim
yed' Sinaí. A d'a jun c'u chi' nañal schab'il ujalxo yelta eb' d'a Egipto. 2 Ayic ayec' eb' ta',
masanil eb' ix alub'tañan d'a spatic viñaj Moisés yed' d'a spatic viñaj Aarón. 3 Ix yalan
eb' icha tic:

—Comonoc ix el d'a sc'ol Dios to a d'a Egipto oñ chamcani. Ata' tzoñ em c'ojan d'a stz'ey lum chenal chib'ej, tzoñ va'i, masanto tzoñ te b'ud'ji. Palta a exxo tic ix oñ eyic'cot d'a taquiñ luum tic yic tzoñ cham co masanil yuj vejel, xchi eb'.

4 Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A d'a satchaañ ol vac'cot tas ol e va'a. Junjun c'u ol b'at e molanq'ue tas ol e va'a, yuj chi' ol vila' tato ol e c'anab'ajej in checnab'il, mato maay. 5 Axo d'a svaquil c'ual, tze molancanq'ue yic chab'oc c'ual, tze b'oancan yic jun c'u chi' yed' yic yuquil c'ual, xchi Jehová.

6 Ix yalan viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a eb' choñab':

—A d'a jun yemc'ualil tic ol eyojtaquejeli to yel a Jehová ix ex ic'anelta d'a Egipto. 7 Axo d'a q'uiñib'alil ol eyilan stziquiquial, yujto ix yab'i tas ix eyutej e lolon d'a spatic. Palta a oñ tic, ¿toc ay quelc'ochi, yuj chi' tzeyal co pecal? xchi eb' viñ.

8 Ix yalanpax viñaj Moisés chi':

—A d'a yemc'ualil tic ol yac' noc' chib'ej Jehová e chi'a. Axo d'a junjun q'uiñib'alil, ol yac'an e vael ato syala' jantac tze va'a, yujto ix yab'i tas tzeyalub'tañej d'a spatic. Vach'chom d'a co patic tzeyalub'tañej eyalani, palta malaj quelc'och a oñ tic. Val yel a d'a spatic Jehová tzeyalub'tañej, xchi viñ.

9 A d'a jun rato chi' ix yal viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón:

—Al d'a eb' smasanil to snitzcot sb'a eb' d'a yichañ Jehová, yujto ix yab'i tas ix yalub'tañej eb', xchi viñ.

10 A val yic van slolon viñaj Aarón d'a eb' yetisraelal chi', ix yilanb'at eb' d'a tz'inan luum, ix sch'oxanq'ue sb'a stziquiquial Jehová d'a scal jun topañ asun. 11 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

12 —Ix vab' val tas ix yal eb' israel tic d'a in patic. Yuj chi' al d'a eb' to a ticnaic d'a q'uic'b'alil, ol vac' noc' schib'ej eb', axo sq'uiñib'i q'uic'an svac' tas sva eb', masanto sb'ud'ji val sc'ol eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová.

13 A d'a jun yemc'ualil chi', ix javi ñilnaj noc' ub', ix majel b'aj ay scampamento eb' yuj noc'. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix em yal ac'val d'a spatictac scampamento eb' chi'. 14 Ayic ix tacji yal ac'val chi', ay juntzañ tas te cotac ix can d'a sat luum, icha q'uen cheev yilji. 15 Mañ yojtacoc juntzañ chi' eb'. Ayic ix yilanoch eb', ix yal-lan eb' d'ay junjun: ¿Tastaxlaj juntzañ tic? xchi eb'. Ix yalan viñaj Moisés:

—Aton e vael syac' Jehová tic. 16 Aton jun checnab'il ix yac' tic: Syal e molanchaañ d'a junjun c'u, icha jantac tz'och eyuj yuj jayvañ ex d'a yol e pat. Iq'uecq'ue junjunoc echlab' yic junjun anima, xchi viñ. 17 Ichaton chi' ix yutej eb' anima chi'. Ay mach nivan ix molanq'uei, ay pax mach quenñej. 18 Ato a yechlab'il ix ac'chaji, maj yac' sobre d'a eb' nivan ix molanq'uei, añeja' c'ocb'il ix yab'pax d'a eb' quenñej ix molanq'uei. Junjun mach ix smolq'ue jantac sva d'a junjun c'u.

19 Ix yalan viñaj Moisés d'a eb':

—Max yal-laj e molancan yic e q'uic'an, xchi viñ.

20 Ay mach maj c'anab'ajanlaj tas ix yal viñ, ix smolancan jab'ocxo yic sva eb' q'uic'an yalani. A tas ix smolcan eb' chi', ix och a'ayaxoc, ix q'ue sjab' d'a junxo c'u, yuj chi' ix cot yoval viñaj Moisés chi' d'a eb' maj c'anab'ajan chi'.

21 Junjun q'uiñib'alil smolanq'ue eb' jantac sva d'a jun c'u chi', axo yic sja yoc c'u tz'ulaxb'ati. 22 Axo d'a svaquil c'ual, junjunto echlab' sobreal syic'q'ue eb' yic sva junjun eb', syalelc'ochi to chab'chab' echlab' yic junjun eb'. Axo eb' ayoch yajalil d'a scal eb' anima chi', ix b'at yal eb' d'a viñaj Moisés. 23 Yuj chi' ix yalan viñ:

—A jun chi' a Jehová ix alani, yujto a q'uic'an sc'ual ic'oj ip. A jun ic'oj ip chi' sc'ual yic tz'ic'jichaañ Jehová. Tze tz'añcan tas stz'añchaji yic tze va q'uic'an, tze mayancan tas smaychaji, tze sic'ancan yic e q'uic'an chi', xchi viñ.

24 Ix sc'anab'ajan eb' anima tas ix yal viñaj Moisés chi'. Ix sic'ancanb'at masanil tas
sva eb' d'a junxo c'u. Maj ixtaxb'atoc, maj ochpax a'ayaxoc. 25 Axo d'a junxo c'u, ix yalan
viñaj Moisés chi':
—Vaec e vael can eyuj evi, yujto sc'ual ic'oj ip ticnaic, tze c'anab'ajej eyic'anchaañ
Jehová. A d'a jun c'ual tic, malaj jab'oc tas tze va chi' tz'ilchaj eyuj d'a spatictac
campamento tic. 26 Yujto añej d'a vaque' c'u d'a yol semana syal e molan tas tze va'a,
axo d'a yuquil c'ual, mañxalaj tas sjavi, yujto sc'ual ic'oj ip, xchi viñ.
27 Palta ay eb' ix b'at sayan yic d'a yuquil c'ual chi', palta malaj jab'oc tas ix ilchaj yuj
eb'. 28 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Yelxo val max e c'anab'ajej, ¿tom ol ex ochñej ijan e tenanec' in checnab'il yed' in
c'ayb'ub'al? 29 Naec val sic'lab'il, a in Jehová in svala' to yovalil tze c'anab'ajej sc'ual
ic'oj ip. Yuj chi' a d'a svaquil c'ual, svac' vael d'a chab' c'ual, yuj chi' a d'a jun c'ual chi',
vach'ñej eyajec' d'a yol b'ajtac ayex, malaj mach sb'at munlajel, xchi d'a viñ.
30 Ichaton chi' ix aji, ix yic'an yip eb' anima d'a yuquil c'ual chi'.
31 Maná16.31 ix yac' eb' israel scuch juntzañ vael ix smol chi'. Sacsac yilji icha val sat
añ culantro. Te chi' svaji, icha ixim c'oxox pan ayoch yalchab' d'ay.
32 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés:
—Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Siq'uecb'at junoc echlab' maná, yic ol yil eb' eyuninal
d'a b'aq'uiñ. Ol yil e vael eb' ix vac' e va d'a lum tz'inan luum tic, ayic ix ex vic'anelta d'a
Egipto, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.
33 Yuj chi', ix yalan viñ d'a viñaj Aarón:
—Ic'cot junoc chen, tzac'anem junoc echlab' maná d'a yool icha yalan Jehová. Slajvi
chi', tza sic'ancanb'at d'a yichañ Jehová chi', yic vach' ol yil eb' quiñtilal, xchi viñ.
34 Icha ix yutej Jehová yalan d'a viñaj Moisés chi', icha chi' ix yutej viñaj Aarón, ix
sic'ancanb'at viñ d'a stz'ey q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilcan strato Jehová.
35 D'a 40 ab'il ix sva maná eb' israel, masanto ix c'och eb' d'a lum cajnub'al d'a smojonal
Canaán.
36 A jun echlab' chi', Gomer sb'i, ay am nañaloc yoxil litro a a' tz'em d'a yool.

17

A a' ix elta d'a sat q'uen tenam
(Nm 20.1-13)

1 Masanil eb' israel ix el d'a lum tz'inan luum yic Sin, c'ojanc'olal ix aj sb'ey eb', ato syal
tas tz'aj sch'oxan Jehová. Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Refidim, palta malaj a a' ta'.
2 Yuj chi' ix cotxi yoval eb' d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic, ac' a a' cuq'uej, xchi eb'.
—¿Tas yuj scot eyoval d'ayin? ¿Tas yuj tzeyac' proval Jehová? xchi viñ.
3 Palta axo eb' choñab' yelc'olal scham eb' yuj taquiñtial, yuj chi' ix q'ue yav eb' d'a
viñaj Moisés chi', ix yalan eb':
—¿Tas yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? ¿Tom yuj co cham yuj taquiñtial yed' eb' cuninal
yed' pax noc' co molb'etzal noc'? xchi eb'.
4 Yuj chi' ix tevi viñaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:
—Mamin, ¿tas val svutej eb' anima tic? Ijan val tzin sjulq'uenej eb', xchi viñ.
5 Ix tac'vi Jehová d'a viñ:
—A ticnaic, b'ab'lajañ d'a yichañ eb' anima chi', tzic'anb'at jayvañoc eb' yichamtac
vinaquil choñab' chi' ed'oc. Tzic'anpaxb'at te' a c'ococh, te' ac'lab'ejnac a mac'an sat a'
Nilo. 6 A in ol in b'ab'laj d'a ichañ d'a q'uen tenam d'a Horeb, axo ol ach c'och ta', tza
mac'an sat q'ueen yed' te' a c'ococh chi', ol elul a' d'a sat q'ueen, ol yuc'an a' eb' anima
chi', xchi d'a viñ.

16.31 **16:31** A jun lolonel Maná, a d'a hebreo syalelc'ochi "¿tas juntzañ tic?"

Icha chi' ix yutej viñaj Moisés chi' d'a yichañ eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel.
7 Meriba ix yac' viñ sb'iej jun lugar chi', yujto chuc ix yal eb' d'a spatic viñ. Masah pax ix
yac' viñ sb'iej, yujto ix yac' proval Jehová eb', ix yalan eb': Mato val ayec' Jehová d'a co
cal, mato maay, xchi eb'.

Ix och oval yed' eb' amalecita

8 Ayic ayec' eb' israel d'a Refidim chi', ata' ix c'och eb' amalecita yac' oval yed' eb'. 9 Yuj
chi' ix yal viñaj Moisés d'a viñaj Josué:

—Siq'uel jantacoc eb' co soldado yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' amalecita. A q'uic'an
tzin b'at d'a chon tzalan, ved'nac te' c'ococh, te' syac'lab'ej Dios, xchi viñ.

10 Ix sc'anab'ajan viñaj Josué chi', ix b'at yac'an oval viñ yed' eb' amalecita chi'. Axo
viñaj Moisés chi' yed' viñaj Aarón yed' pax viñaj Hur, ix b'at eb' viñ d'a chon tzalan chi'.
11 A syic'anq'ue sc'ab' viñaj Moisés d'a chaañ, scan eb' amalecita d'a yalañ yuj eb' israel.
Axo syic'anxiem sc'ab' viñ, ijan scan eb' viñ israel d'a yalañ. 12 Palta ste c'unb'i sc'ab' viñ
sb'at jecan, yuj chi' ix say jun q'uen q'ueen viñaj Aarón yed' viñaj Hur chi'. A d'a yib'añ
q'ueen ix em c'ojan viñaj Moisés chi', axo eb' viñ ix yamanq'ue sc'ab' viñ chi', junjun eb'
viñ d'a stz'eytac viñ masanto ix b'at c'u. 13 Icha chi' ix aj yac'an lajvoc eb' amalecita viñaj
Josué chi'.

14 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Tz'ib'chajocab'can jun ab'ix tic yic ol nachajcotoc. Tzalanpax d'a viñaj Josué chi' to
a in ol in satel masanil eb' amalecita d'a junelñej, mañxa b'aj ol nachajcot eb', xchi d'a
viñ.

15 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñaj Moisés chi', ix yac'an viñ sb'iej icha tic: A
Jehová b'ab'el cuuj d'a oval. 16 Ix yalan viñ icha tic:

Yujto ix yic'chaañ sc'ab' eb' yiñtilal viñaj Amalec yac'an oval yed' Jehová, yuj chi' ol
yac'ñej oval Jehová yed' eb' aj Amalec d'a masanil tiempo, xchi viñ.

18

Ix ulec' viñaj Jetro yil viñaj Moisés

1 A viñaj Jetro, sñi' viñaj Moisés, sacerdote yaj d'a Madián. Ix yab' viñ jantac tas ix
sc'ulej Dios yed' viñaj Moisés yed' pax choñab' Israel, ayic ix ic'jielta eb' yuuj d'a Egipto.
2 A viñaj Moisés chi', yac'nac meltzaj ix yetb'eyum viñ, aton ix Séfora yed' chavañ yuninal
viñ d'a viñaj Jetro chi'. Ix chaji eb' yuj viñaj Jetro chi'. 3 (A viñ sb'ab'el unin viñaj Moisés
chi', Gersón sb'i viñ, yujto ix yal viñ: Toñej tzin b'eyec' d'a scal eb' ch'oc choñab'il, xchi
viñ. 4 Axo viñ schab'il scuch Eliezer, yujto ix yal viñ: Ayñejoch sDiosal in mam ved'oc, a
ix in colanel d'a q'uen yespada viñ sreyal Egipto, xchi viñ.)

5 Axo ix yab'an viñaj Jetro to a d'a tz'inan luum ay scampamento viñaj Moisés chi',
d'a yich vitz b'aj sch'ox sb'a Dios. Ata' ix b'at viñaj Jetro chi' yil viñ yed'nac ix Séfora
yetb'eyum viñaj Moisés chi' viñ. Yed'nacpax eb' yuninal viñaj Moisés chi' viñ. 6 Ix
yalanb'at viñ d'a viñaj Moisés chi':

—A in Jetro a ñi' in tic, van in c'och ach vila', ajun ix etb'eyum ved'oc yed' pax eb' viñ
eyuninal schavañil, xchib'at viñ.

7 D'a elañchamel ix elta viñaj Moisés scha viñ sñi' chi', ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ,
ix stz'ub'anelta sti' viñ. Ix lajvi yac'lan stzatzil sc'ol eb', ix och eb' d'a yol smantiado viñaj
Moisés chi'. 8 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a viñ sñi' chi' tas ix utaj viñ sreyal Egipto yed'
masanil eb' aj Egipto yuj Jehová ayic ix scolanel eb' choñab' israel. Ix yalanpax viñ yuj
jantac yaelal ix yil yed' eb' anima chi' d'a yoltac b'e yed' tas ix aj scolji eb' yuj Jehová.
9 Ix te tzalaj sc'ol viñaj Jetro chi', a ix yab'an scolval Dios viñ d'a choñab' Israel, ayic ix
scolanelta eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto. 10 Ix yalan viñ:

—Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton ix ex colanel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto yed' d'a yol sc'ab' viñ rey, ix ex yic'anelta d'a yalañ smandar eb'. 11 A ticnaic sic'lab'il val snachajel vuuj to a Jehová yelxo val ec'al d'a yib'añ juntzañxo dios, yujto ix ex coljiel yuj d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto, vach'chom ix ste iq'uejchaañ sb'a eb' d'a yichañ, xchi viñaj Jetro chi'.

12 Ix lajvi chi', ix sñusan jun noc' silab' viñaj Jetro chi' d'a Dios, ix yac'anpax juntzañxo silab' viñ d'ay. Ix ja viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ayec' viñ sñi' viñaj Moisés chi', ix va eb' d'a yichañ Jehová.

Ix sic'jiel juntzañ eb' juez yuj viñaj Moisés (Dt 1.9-18)

13 Axo d'a junxo c'ual, ix em c'ojan viñaj Moisés, ix och ijan viñ sch'olb'itan tastac yaj yoval eb' choñab'. Pilan c'u ayec' eb' anima chi' d'a yichañ viñ. 14 Ayic ix yilan viñaj Jetro yuj tas syutej viñaj Moisés sb'oan yaj yoval eb' anima chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—¿Tas yuj icha chi' tzutej eb' anima tic? ¿Tas yuj a achñej tza b'o yaj yoval eb' smasanil? Ay eb' toñej tz'ec' tiempo d'ay, pilan c'u stañvej eb', xchi viñaj Jetro chi'.

15 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Sjavi eb' anima tic d'ayin yic tzin c'anb'an d'a Dios yuj eb'. 16 Ayic syac'an oval eb' sjavipax eb' d'ayin, tzin ch'olb'itan mach tz'ec' d'a yib'añ yed' mach yel syala', slajvi chi' svalan schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Dios d'a eb', xchi viñ.

17 Ix yalan viñ sñi' viñ chi':

—Mañ vach'oc icha tzutej chi'. 18 Tzach te c'unb'i, ste c'unb'ipax eb' anima tic. Yelxo tz'ec' yib'añ a munlaji, añejtona' mañ ol ach tzac'vanpaxlaj a ch'ocoj. 19 Ab' tas ol val d'ayach, a Dios ol colvaj ed'oc. A ach tzach och d'a yichañ Dios yuj eb' anima, tzalan d'ay yuj tastac sc'ulej eb'. 20 Vach' to tza c'ayb'ej eb' d'a sley Jehová, tzalani tas ol aj sb'eyb'at eb' yed' tas ol sc'ulej eb'. 21 A jun tas vach' tza c'ulej ticnaic to tza siq'uel jayvañoc eb' viñ ay xivc'olal d'a Dios, eb' viñ jelan spensar, eb' viñ tojol spensar, eb' viñ mañ comonoc sc'ananel tumin d'a anima. Tzac'anoch yopisio eb' viñ d'a yib'añ junjunoc macañ anima. Ay eb' viñ tzac'och yajaliloc d'a junoc mil anima, ay pax eb' viñ tzac'och yajaliloc d'a junoc cien, ay pax eb' viñ añej d'a junoc 50 b'aj tzac'ochi, ay pax eb' viñ añej d'a lajuñvañoc b'aj tzac'ochi. 22 A eb' viñ tic ol b'oan yaj yoval eb' anima. Tato quenñej yaj yoval anima chi', sb'o'ocab' yaj eb' viñ. Tato nivan yaj jun, yic'ocab'cot eb' d'a ichañ. Tato icha chi' ol utej, ol colvaj jab'oc eb' yic'anel jun munlajel tic d'a ib'añ. 23 Tato tza c'anab'ajej a c'ulan jun tic, tato schapax sc'ol Dios to icha chi' ol ajoc, icha chi' ol aj stechaj uuj. Añejtona' eb' anima tic ol meltzaj eb' d'a tzalajc'olal d'a yed'tal junjun, xchi viñaj Jetro chi'.

24 Ix sc'anab'ajan viñaj Moisés tas ix yal viñ sñi' chi'. 25 Yuj chi' ix sic'anel eb' te ay spensar viñ, eb' jelan d'a scal eb' yetchoñab', ix yac'anoch yopisio eb' viñ d'a yib'añ junjun mil anima, d'a yib'añ cien, d'a yib'añ 50 yed' d'a yib'añ lajuñvaañ. 26 A eb' viñ chi' ayñejoch d'a yib'añ sch'olb'itan yaj eb' anima. A oval te nivan yaji, tz'ic'chajb'at d'a yichañ viñaj Moisés chi'. Axo pax oval quenñej yaj jun, a eb' viñ sb'oan yaji. 27 Ix stac'lancan sb'a viñaj Jetro yed' viñaj Moisés chi', ix pax viñ d'a schoñab'.

19

Ix c'och eb' israel d'a Sinaí

1 A val stz'acvi yoxil ujal yel eb' israel d'a Egipto, ix ja eb' d'a taquiñ luum b'aj ay lum Sinaí, 2 spetoj eb' d'a Refidim. A ix ja eb' ta' ix sb'oan scampamento eb' d'a yich vitz Sinaí. 3 Ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová Dios d'a jolom vitz chi' yic slolon yed' viñ. Ix yalan icha tic:

—Al juntzañ lolonel tic d'a eb' yiñtilal viñaj Jacob, aton eb' etisraelal: 4 Scham val eyilan tas ix vutej eb' anima d'a Egipto yed' tas ix vutej ex vic'anelta, ayic ex vic'ancot

b'aj ayex ec' tic. Ichato yib'añ sc'axil noc' nivac ch'acb'a ayexq'uei ayic ix ex ja d'a tic.
5 Tato te c'anab'ajum tzeyutej e b'a d'ayin, tze c'anab'ajan in trato, in choñab' ex toni,
sic'b'il ex el vuj d'a scal juntzañxo choñab'. Vic jun yolyib'añq'uinal tic smasanil, 6 palta
a exxo tic, jun choñab'il sacerdote tzex ajcani yic tzin eyac'an servil, jun choñab' anima
to vicñej yaji, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

7 Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí chi', ix yavtancot eb' yichamtac
vinaquil choñab' viñ. Ix och ijan viñ yalan tas ix yal Jehová chi'. 8 Masanil eb' israel ix
tac'vi icha tic:

—Masanil tas schec Jehová co c'ulej, ol co c'ulejñej, xchi eb'. Ix lajvi chi', ix b'at yalanxi
viñaj Moisés d'a Jehová tas ix yal eb' choñab' chi'. 9 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:

—A ticnaic, ol in ch'ox in b'a d'ayach d'a scal jun nivan q'uic'al asun, ol in lolon ed'oc,
yic vach' ol yab' eb' anima, ol ach yac'anoch eb' d'a sc'ool d'a masanil tiempo, xchi. Ix
yalanxi viñaj Moisés chi' d'a Jehová tas ix yutej yalan eb' choñab' chi'. 10 Ix yalanxi
Jehová:

—Ixic, tzal d'a eb' anima to sacb'itej sb'a eb' ticnaic yed' q'uic'an, sjuc'anel spichul eb'
yujto ol och eb' ejmelal d'a vichañ. 11 Axo chab'ej tzin emuli, tzin ch'oxan in b'a d'a
masanil choñab' d'a jolom vitz Sinaí. 12 Tzaq'uem yechel d'a yichtac vitz tic, tzalan d'a eb'
to nivanocab' yelc'och jun vitz tic d'a yol sat eb'. Max yal-laj sq'ueta eb' d'ay, max yal ste
javi eb' d'a stz'ey, tato ay junoc mach sjavi d'a stz'ey, yovalil schami. 13 Malaj mach syal
smac'ancham jun anima chi' yed' sc'ab'. Sjulq'uenaj chami, ma sjuljicham yed' jul-lab'.
Taxoñej anima ma junoc noc' noc', tojolñej schami. Ato ol puchaj sch'aac noc' calnel,
ichato chi' syal snitzancot sb'a eb' anima d'a slac'anil lum vitz tic, xchi Jehová.

14 Ix lajvi chi', ix paxta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', ix ul yalan viñ d'a eb' israel chi'
to sacb'itej sb'a eb', sjuc'anpaxel spichul eb'. 15 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb':

—A ticnaic sacb'itejec e b'a, yujto tzex och ejmelal d'a Jehová chab'ej. Mañxo ex vay
yed' eb' ix eyetb'eyum d'a chab' c'ual tic, xchi viñ d'a eb'.

16 Axo ix sacb'i d'a schab'jial, ix ec' copnaj leb'lon, ix mac'vaj c'u, ay jun nivan asun
q'uic' d'a jolom vitz chi'. Ix lajvi chi, ix yab'an eb' anima te chaañ ix oc' jun q'uen
trompeta d'a jolom vitz chi'. Masanil eb' anima ayec' d'a yol campamento chi', ix
xivq'ue eb'. 17 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at masanil eb' anima viñaj Moisés chi' d'a spatiquel
campamento chi', ix b'at schaan Dios eb', ix can oyan eb' d'a slac'anil yich lum vitz chi'.
18 Ix te q'ue stab'il lum vitzal Sinaí chi', ix emul Jehová d'a scal jun nivan c'ac'. Icha val
sq'ue stab'il junoc horno, icha val chi' sq'ue stab'il, ix te ib'xiq'ue jun vitz chi'. 19 Axo
q'uen trompeta chi', juntac el spuji q'ueen, ste q'uechaañ sjaj q'ueen. Aton ta' ix lolon
viñaj Moisés yed' Jehová. Te chaañ syutej tac'voc sb'a Jehová chi' d'a viñ.

20 A val d'a schaañil sjolom lum vitz chi', ata' ix emul Jehová, ix yalan d'a viñaj Moisés
chi' to sq'ue viñ b'aj ayec' chi', yuj chi' ix q'ue viñ. 21 Ix yalan Jehová d'a viñ:

—A ticnaic emañ d'a yich vitz chi', b'at alan d'a eb' anima to max ec'ta eb' in yil
b'aj aycanem jun yechel, axo talaj tz'aji, tzijtum eb' schami. 22 Añeja' eb' sacerdote
tz'ochtaxon d'a in lac'anil, yovalil sacb'itej sb'a eb'. Tato maay, axo talaj tz'aji, svach'
satel eb', xchi d'a viñ.

23 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:

—A eb' choñab' chi', max yal-laj sq'ueta eb' d'a lum vitz tic, yujto a ach ix ala' to tz'em
yechel b'aj syal sjavi eb' yuj sch'oxani to nivan yelc'ochi, xchi viñ.

24 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:

—Emañxi, axo tzach q'ueuli ed'nacocab' viñaj Aarón. Axo eb' sacerdote yed' masanil
eb' choñab', max c'axpajec'talaj eb' b'aj aycanem yechel chi' uuj, yic max javi eb' b'aj
ayinec' tic, tato maay, xim miltachamlaj eb', xchi Jehová.

25 Ix emta viñaj Moisés chi', ix ul yalan viñ d'a eb' choñab' tas ix yal Jehová chi'.

20

A lajuŭe' schecnab'il Jehová Dios
(Dt 5.1-21)

1 Ix lolon Dios d'a eb' israel, ix yalan d'a eb' icha tic:
2 A in ton Jehová e Diosal in, ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto b'aj ayex och checab'oc, b'aj maŭ eyicoc e b'a.
3 Malajocab' junocxo dios b'aj tzex och ejmelal, palta aŭejocab' d'ayin.
4 Maŭ e b'o yechel junoc tas e diosaloc, junoc tas ay d'a satchaaŭ, tas ay d'a sat luum tic, ma tastac ay d'a yoltac a a'. 5 Maŭ ex em ŭojan d'ay, maŭ eyac'paxem e b'a d'ay, yujto a in Jehová e Diosal in, ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junocxo tasi. Ol vac'och syaelal eb' mamab'il malaj velc'och d'ay. Ol vac'anpax yaelal d'a yib'aŭ yuninal eb', yixchiquin eb' yed' yiŭtilal eb'. 6 Axo eb' tzin xajanani, eb' sc'anab'ajan in checnab'il, ol in xajanej eb' yed' eb' yiŭtilal eb' yic ol b'eyŭejb'atoc.
7 Maŭ comonoc tze loc in b'i a in Jehová e Diosal in tic, ma tzeyac' b'inaj in b'i d'a junoc tas d'a ichŭej ta', yujto ol vac' yaelal d'a mach icha chi' sc'ulej.
8 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ayex yuj in eyic'anchaaŭ. 9 Vaque' c'ual tzex munlaj d'a e munlajel, 10 axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip. A jun c'u chi' vic yaji. Maŭ ex munlaj d'a jun c'u chi' yed' eb' eyuninal, eb' eyisil, ma eb' viŭ e checab', ma eb' ix e checab', ma noc' e molb'etzal noc', noc' smunlaji, ma eb' ch'oc choŭab'il ayec' d'a e cal, mocab' munlaj eb'. 11 Yujto a in Jehová in tic, d'a vaque' c'ual ix in b'o satchaaŭ yed' sat luum yed' a' mar yed' masanil tastac ay d'ay. Axo d'a yuquil c'ual, ix och vaan in munlaji, yuj chi' a jun yuquil c'ual chi' vic yaji, yuj yochpax e vach'iloc.
12 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat, yic vach' snajatb'i e q'uinal d'a sat lum luum ol vac' d'ayex.
13 Maŭ e milcham eb' eyetanimail.
14 Maŭ ex em ajmulal d'a yol sc'ab' eyetb'eyum junjun ex.
15 Maŭ ex elc'anoc.
16 Maŭ e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail.
17 Maŭ e nib'ejoch spat eb' eyetanimail. Maŭ e nib'ejpaxoch ix yetb'eyum eb', viŭ schecab' eb', ma ix schecab' eb', noc' svacax eb', noc' sb'uru eb', ma junocxo tas ay d'a eb' eyetanimail chi', maŭ e nib'ejochi, xchi Jehová.

Ix xiv eb' israel a ix yab'an eb' slolon Dios
(Dt 5.22-33)

18 Masanil eb' israel ix yab' val eb' smac'vaj c'u. Ix yilan eb' yec' copoljoc c'ac', ix yab'anpax eb' te chaaŭ ix puji jun q'uen trompeta. Ix yilan val eb' sq'ue stab'il lum vitzal Sinaí, ix ib'xiq'ue eb' yuj xivelal, ix snitzanel sb'a eb'. 19 Yuj chi' ix yal eb' d'a viŭaj Moisés:
—A ach tzach lolon d'ayoŭ. Ol co c'anab'ajan tas ol yal Jehová Dios chi' d'ayach. Mocxob' lolon d'ayoŭ, tato maay, ol oŭ chamoc, xchi eb' anima chi'.
20 Ix tac'vi viŭaj Moisés chi':
—Maŭ ex xivoc, toŭej tzulec' Dios chi' yic tzex yac'an proval, yic vach' ayŭej e xivc'olal d'ay, yic maŭ ol ochŭej e mul, xchi viŭ.
21 Yuj chi' a eb' choŭab' chi', najat ayel eb', axo viŭaj Moisés chi' ix snitzb'at sb'a viŭ d'a slac'anil jun asun q'uic' b'aj ayec' Dios chi'.

A sleyal altar

22 Ix yalan Jehová d'a viŭaj Moisés chi':
Al juntzaŭ lolonel tic smasanil d'a eb' etisraelal: A ex tic ix eyila' chajtil ix vutej in lolonemta d'ayex d'a satchaaŭ. 23 Maŭ e b'o q'uen oro ma q'uen plata e diosaloc yic b'aj tzex och ejmelal, icha tz'aj eyac'anem e b'a d'ayin. 24 B'oec junoc altar d'ayin, nab'a luum tzeyac'och d'ay, yic b'aj tze ŭustz'a noc' calnel, ma noc' vacax tzeyac' silab'il d'ayin, ma

b'aj tze ñustz'a ofrenda yic e junc'olal ved'oc. Yalñej b'aj ol in ch'ox d'ayex yic tzex och ejmelal d'ayin, ata' ol vac' in vach'c'olal d'a eyib'añ. 25 Tato a q'uen q'ueen tzeyac'och d'a junoc altar chi', mañ e tzeylaj q'ueen, tato tzeyac'och q'uen tzeyb'il chi', mañ vach'oc d'a yol in sat. 26 A jun altar tze b'o chi', mañ eyac'och sc'oochal b'aj tzex q'uei, yic vach' max ilji e nivanil, xa chi d'a eb', xchi d'a viñ.

21

Ley d'a yib'añ eb' checab'
(Dt 15.12-18)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': A juntzañ ley tic ol al d'a eb' etchoñab' yic sc'anab'ajej eb':

2 Tato ay junoc viñ eyetchoñab' tze mana' yic tz'och e checab'oc, añej vaque' ab'il smunlaj viñ eyed'oc, axo d'a yuquil ab'il tzeyac'anel viñ d'a libre, yicxo sb'a viñ. Malaj tumin syac' viñ yic tzeyac'anel viñ d'a libre chi'. 3 Tato sch'ocojilñej viñ c'ochnac d'ayex, añeja' sch'ocojil viñ sb'ati. Tato ay ix yetb'eyum viñ yed'nac jun, añeja' syic'b'at ix viñ yed'oc. 4 Tato a ex ix e man viñ chi', a ex ix eyac'och yetb'eyum viñ, scan ix ix chi' yed' eb' unin eyed'oc, sch'ocoj viñ sb'ati. 5 Tato syal viñ checab' chi' jun: Malaj in gana tzin el d'a libre yujto xajan viñ in patrón yed' ix vetb'eyum yed' pax eb' vuninal vuuj, tato xchi viñ, 6 tzeyic'b'at viñ d'a yichañ eb' yajal. Tz'och liñan viñ d'a smarcoal spuertail sdespacho eb' viñ yajal chi', tzeyolan schiquin viñ d'a q'uen ol-lab', tz'ochcan yechel viñ to scan viñ eyed'oc d'a junelñej.

7 Tato ay junoc mach schoñel yisil d'a checab'oc, max yal-laj yac'jiel eb' ix d'a libre ichoc eb' viñ vinac. 8 Tato a viñ spatrón ix chi' maj chaanlaj sc'ol yoch ix yetb'eyumoc icha yaj strato eb' yujto malaj sgana viñ d'a ix, syal smanjixiel ix yuj junoc sc'ab'yoc. Vach'chom malaj sgana viñ patrón chi' syic'laj sb'a yed' ix, palta max yal-laj schoñan ix viñ d'a junoc ch'oc choñab'il. 9 Tato a viñ patrón chi' smanan ix yic tz'och ix yetb'eyumoc junoc yuninal, ichaocab' yisil syutej ix. 10 Palta tato a viñ spatrón ix chi' tz'ic'an ix yetb'eyumoc, syic'an junocxo ix viñ, mocab' emnaquil tz'aj ix b'ab'el chi', palta yovalil syac' svael ix viñ yed' spichul ix, svaypax viñ yed' ix. 11 Tato max sc'anab'ajej viñ yac'an oxe' tastac tic, tz'actajel ix, mañxa pax tas stup ix yic tz'actajeli.

Ley d'a yib'añ mach scomon ac'an chucal

12 A mach smilancham junoc anima, yovalil smiljipaxchamoc. 13 Palta tato mañ sc'anoc sc'ol ix milvaji, tato stiempoalxo scham jun anima chi', a in Jehová in ol val d'ayex b'aj ol b'at sc'ub'ejel sb'a jun mach ix milancham anima chi'. 14 Palta a mach scham val snaani smilancham yetanimail, vach'chom b'aj ay valtar sb'at scol sb'a, tz'ic'chajelta, smiljichamoc.

15 A mach smac'an smam ma snun, yovalil schami.

16 Tato ay mach tz'elc'anb'at junoc anima, tato toxo ix schoñb'ati, ma aytoec' yed'oc, ayic syamchaj jun elc'um anima chi', yovalil schami. 17 A mach sb'ajan smam snun, mac'jocab' chamoc.

18 Tato ay chavañoc syac' oval, tato ay junoc viñ slajvi yuj junxo viñ chi', taxoñej q'ueen syac'lab'ej viñ, ma yed' sc'ab', añejto max chami, palta te nivan ix aj yab'an syail, 19 axo d'a jayeoc c'ual tzaxo yal yec'xi yed' sc'ococh. A viñ smac'vaj chi', yovalil stup viñ b'aj tz'añtaj viñ slajvi chi' yed' pax sc'u viñ, palta max ac'jiochlaj chamel d'a yib'añ viñ.

20 Tato ay junoc viñ patrón smac'an schecab' yed' te te', taxoñej vinac ma ix, axo tz'aji schami, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ viñ. 21 Palta tato tzato ec' jun checab' chi' chab' oxeocxo c'ual, ichato chi' schami, maxtzac ac'jiochlaj chamel d'a yib'añ viñ patrón chi', yujto yic yaj jun schecab' chi'.

22 Tato ay chavaňoc vinac van yac'an oval, syamchajc'och junoc ix ix to yab'ixxo d'a
scal oval chi' yuj eb', tz'el unin chi' d'a spatic ix, palta malaj jab'oc tz'ic'an ix, a viň
tz'och smul chi' stupan jantac sc'an viň yetb'eyum ix, aňejton pax a', ato syala' tas tz'aj
sch'olb'itaj yuj eb' viň juez. 23 Palta tato ay tas tz'ic'an ix jun, ato syala' tas tz'ic'an ix
chi', icha pax chi' tz'utajpax viň tz'och smul chi'. Tato scham ix, schampax viň. 24 Tato
tz'ixtax yol sat ix, ma q'uen ye ix, ma sc'ab' ix, ma yoc ix, 25 ta stz'a ix, ma slajvi ix, ma
toňej syaxla' snivanil ix, aňeja' icha val tz'utaj ix chi', icha val chi' tz'utajpax viň vinac
chi'.
26 Tato ay junoc mach smac'anpoj yol sat junoc viň schecab', ma junoc ix schecab',
tz'actajel viň checab' ma ix checab' sq'uexuloc jun yol sat ix poj chi'. 27 Tato ay junoc
mach smac'anel q'uen ye junoc schecab', tz'actajel jun checab' chi' sq'uexuloc q'uen ye
chi'.

Ley d'a yib'aň junoc chamelꞌR'maň naanoc tz'ochi

28 Tato ay junoc noc' toro stecancham junoc anima, yovalil sjuljicham noc', max
chijilaj schib'ejal noc', palta malaj tas tz'och d'a yib'aň viň yajal noc' chi'. 29 Palta tato
yojtac viň yajal noc' chi' to ovtaxon noc' d'a anima, max yetzb'anpax noc' viň, tato
stecjicham junoc anima yuj noc', yovalil sjuljicham noc', schampax viň yajal noc' chi'.
30 Tato schaji tupchaj jun chamel chi', stup viň yajal noc' chi', ato syala' jantac sc'an eb'
aj chamnac chi', tato icha chi' maxtzac chamlaj viň. 31 Aton val juntzaň ley tic tz'och
yopisio tato ay junoc uninab'il ma isilab'il stecjicham yuj noc' vacax. 32 Tato a junoc viň
checab', ma junoc ix checab' stecjicham yuj noc', yovalil tz'ac'chaj 30 siclo q'uen plata
d'a viň spatrón jun checab' chi', sjuljipaxcham noc' vacax chi'.
33 Q'uinaloc ay junoc mach max smacchej sti' a' yuc'lab' a', ma sjoy junoc olan, max
smacchejpax sti', sb'at junoc noc' vacax, ma junoc noc' b'uru d'a yool, 34 yovalil stup viň
ay yic jun olan chi' d'a viň aj noc' chi', scan noc' ix cham chi' d'a viň ay yic olan chi'.
35 Tato ay junoc noc' storo junoc mach stecancham noc' storo junocxo, yovalil
schoňjiel noc' ix tecvaj chi', spucanec' q'uen stojol noc' chi' eb' d'a spatic. Aňeja'
spucpaxec' noc' ix tecjicham chi' eb'. 36 Tato yojtacxo viň ay yic noc' ix tecvaj chi' to
toxonton ov noc', max staňvanpax noc' viň, yovalil syac' junocxo noc' viň sq'uexuloc
noc' ix cham chi', scan noc' chamnac chi' d'a viň.

22

Ley d'a yib'aň tastac sq'uexchajxi

1 Tato ay junoc mach tz'elc'an junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, yic smilcham
noc', ma yic schoňb'at noc', tato syamchaj viň d'a yelc'al chi', ovaňxo sq'uexul noc' vacax
chi' syac' viň. Tato calnel noc' jun, chaňvaňxo pax sq'uexul noc' syac' viň.
2-4 A junoc mach tz'elc'ani, yovalil stup tas syelq'uej chi'. Tato malaj stumin jun elc'um
chi', yovalil schoňchajeli, axo d'a stojol b'aj schoňchaj chi', ata' stup tas syelq'uej chi'.
Tato tz'ilchaj noc' noc' elc'ab'il chi', yovalil stupchaj noc', chavaňxo tz'aj stupchaj noc',
taxoňej junoc noc' vacax, ma junoc noc' b'uru, ma junoc noc' calnel. Tato tz'ilchaj junoc
elc'um d'ac'valil, van yoch d'a junoc pat yic syelc'an junoc tas, tato smac'jicham yuj viň
aj pat chi', malaj tz'aji. Max ochlaj d'a spatic viň smilvaj chi'. Tato d'a c'ualil tzuji jun,
tz'och d'a spatic viň smilvaj chi'.
5 Tato ay junoc mach staňvan va noc' smolb'etzal noc' d'a sluum, palta axo d'a scal
yavb'en te' junocxo mach sc'och noc' vael chi', yovalil syac' sq'uexul mach ay yic noc'
chi'. A val sat yavb'en te vach' syac' sq'uexuloc.
6 Tato ay junoc mach van sňusan spatan, tz'el c'ac' yuuj, stz'ab'at strigo junoc mach,
vach'chom molb'ab'ilxo ixim, mato manto jochchajlaj ixim, a mach tz'actanel c'ac' chi',
yovalil stup smasanil tas tz'ab'at chi'.

7 Tato ay junoc mach syac'b'at stumin, ma junocxo tas ay stojol sic'b'at junocxo, axo
tz'aji tz'elc'ajelta d'a yol spat viñ sic'jinac chi', tato tz'ilchaj viñ elc'um chi', cha macañxo
tz'aj yac'an sq'uexul viñ. 8 Tato max yamchaj viñ elc'um chi' jun, tz'ic'chajb'at viñ aj pat
chi' d'a yichañ viñ juez yic tz'ilji tato mañoc viñ ix yaman q'uen tumin chi', ma juntzañ
tastac tz'ac'ji sic'canb'at viñ chi'.

9 Tato ay junoc anima smacq'ue junoc tas yicoc: Noc' vacax, noc' calnel, noc' b'uru,
ma junoc pichul, ma junocxo tas toñej satb'ati, syalan junocxo to yico', tz'ic'chajb'at eb'
chavañ chi' d'a yichañ eb' juez. A jun mach tz'esan chi', yovalil chab' tz'aj yac'an sq'uexul
d'a mach ay yic chi'.

10 Tato ay junoc mach toñej syac'can ab'enal junoc noc' b'uru, ma junoc noc' vacax, ma
junoc noc' calnel, ma yalñej tas molb'etzal noc' d'a junocxo mach, axo tz'aji, a noc' noc'
chi' scham noc', ma slajvi noc', ma tz'elc'ajb'at noc'. Tato malaj mach tz'ilani, 11 syac' sti'
viñ anima chi' d'a yichañ Jehová yed' d'a yichañ viñ ay yic noc' noc' chi' to mañoc viñ ix
yaman noc'. Axo viñ ay yic noc' chi' schaan yab' tas ix yal viñ chi', yuj chi' max stuplaj
noc' viñ. 12 Palta tato q'uelanoch viñ tz'elc'ajb'at noc', yovalil stup viñ d'a viñ yajal noc'
chi'. 13 Tato schijib'at noc' yuj noc' choj, ma yuj noc' oques, yovalil syic'cot jab'ocxo noc'
viñ, yic vach' syil viñ yajal noc' chi'. Tato icha chi', max stuplaj noc' viñ.

14 Tato ay junoc mach sc'anan junoc noc' noc' smajnej: Noc' chej, noc' vacax, talaj
scham noc', ma slajvi noc', palta max yil-laj viñ yajal noc' chi', yovalil stup noc' mach
ix majnan chi'. 15 Palta tato q'uelanoch viñ yajal noc' chi' scham noc', max stuplaj noc'
viñ smajnan noc' chi', yujto strato eb' yaji, añej smajananub'al noc' syac' viñ.

Juntzañxo ley

16 Q'uinaloc ay junoc vinac tz'ac'an musansatil junoc ix cob'es mantalaj b'aj ay strato,
svay viñ yed' ix, yovalil syac' q'uen tumin viñ yic stojoloc ix d'a smam ix, ichataxon
b'eyb'al. Yovalil syic' ix viñ. 17 Tato max yal sc'ol smam ix to syic' jun viñ chi' ix, palta
yovalil syac' q'uen tumin viñ d'a smam ix ix chi', ichataxon sb'eyb'al eb' anima a smojc'aj
eb' ix cob'estac.

18 Masanil eb' ajb'aal, yovalil scham eb'.

19 Tato ay mach smulan yed' noc' noc', yovalil schami.

20 Tato ay mach syac' silab' d'a comon dios, to mañoc d'ayin a in Jehová in tic syac'a',
yovalil smac'jichamoc. 21 Mañ eyixtej eb' anima ch'oc choñab'il toñej ayec' d'a e cal,
yujto ex ec'pax d'a ch'oc choñab'il d'a Egipto.

22 Mañ eyixtej eb' ix chamnacxo yetb'eyum, ma eb' unin mañxalaj smam. 23 Tato
tzeyixtej eb', a d'ayin ol yal sb'a eb', ol vab' tas syal eb' chi' d'ayin. 24 Ol cot voval d'ayex,
ol ex vic'anb'at d'a junoc oval. Icha chi' ol aj ex vac'anchamoc. Yuj val chi', a eb' ix
eyetb'eyum scan eb' ix d'a mañ etb'eyumal, scanpax eb' eyuninal d'a meb'ail.

25 Tato tzeyac' q'uen tumin majanil d'a junoc eyetchoñab' meb'a' anima, mañ e c'an
yune' q'uen d'ay icha syutej sb'a eb' tz'ac'antaxon q'uen majanil. 26 Tato syac'can junoc
spichul, yujto smajnej q'uen tumin chi', tzeyac' meltzaj d'ay a tz'emxican c'u, 27 talaj añej
jun spichul chi' syac'och yuj siic, añej syac'och d'ac'valil. Yuj chi', tato syal sb'a d'ayin,
d'a elañchamel tzin colvaj d'ay, yujto a in tic elañchamel tz'oc' in c'ol d'a anima.

28 Mañ eyal chucal lolonel d'a spatic eb' juez, ma d'a spatic viñ yajal e choñab'.

29 Mocab' najtilax eyic'ancot eyofrenda d'ayin, aton sb'ab'el sat eyavb'en.

A eb' e b'ab'el vinac unin tzeyac' eb' d'ayin. 30 Icha chi' tz'ajpax noc' b'ab'el yune' noc'
e vacax yed' noc' e calnel. Scan uqueoc c'ual noc' yed' snun, axo d'a svajxaquil c'ual yalji
noc', tzeyac'an noc' d'ayin.

31 Vic eyaj a ex tic. Yuj chi' mañ e chi' schib'ejal noc' noc' milb'ilcham yuj noc' c'ultaquil
noc', palta a d'a noc' tz'i' tzeyac' noc'.

23

Ley yuj tas tz'aj sb'o oval

1 Maŋ eyal esal lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. Maŋ junŋejoc tzeyutej e b'a yed' junoc mach chuc spensar yic tzeyac'anoch e b'a testigoal d'a tas maŋ yeloc.
2 Maŋ eyac'och e b'a yed' eb' sc'ulan chucal. Maŋ eyac'och e b'a testigoal d'a es yed' eb' anima sc'ulan chucal. 3 Vach'chom meb'a' junoc anima, palta tato ay smul, maŋ eyac' och e b'a yed'oc.
4 Tato a junoc viŋ ayoch ajc'olal d'ayex ay junoc noc' svacax, ma noc' sb'uru satnacb'ati, tz'ilchaj noc' eyuuj, iq'uecb'at noc' d'a viŋ. 5 Yovalil tzex colvaj d'a mach schichonoch sc'ol d'ayex. Tato tzeyila' to stelvi noc' sb'uru d'a yalaŋ yicatz, tzeyic'q'ue vaan noc' yed'oc.
6 Tato ay junoc anima meb'a' snib'ej sch'olb'itaj yaj yoval, maŋ e tenec' d'ay. 7 Maŋ e cha junoc esal lolonel d'a spatic junoc anima. Maŋ eyac'och chamel d'a yib'aŋ junoc anima malaj smul, yujto a in ol vac' spac d'a mach icha chi' sc'ulej.
8 Maŋ e cha q'uen tumin d'a elc'altac yic tze b'oan yaj junoc oval, yujto a yuj q'uen tumin chi' tzeyac' musansatil e b'a, tze q'uexancan tas tojol d'a tas maŋ tojoloc.
9 Maŋ eyixtej anima ch'oc choŋab'il, yujto a ex tic najtil ix ex ec' d'a ch'oc choŋab'il d'a Egipto. Eyojtacxo syaelal tz'utaj anima d'a ch'oc choŋab'il.

Yovalil scan lum luum junoc ab'il

10 Vaque' ab'il tzex munlaj d'a sat lum luum, tze molanq'ue sat tas tzeyavej. 11 Axo d'a yuquil ab'il, tzeyactancan luum. A jantacto tastac sq'uib'q'ue d'a sat luum, yicxo eb' meb'a' ayec' d'a yol e choŋab' chi' yed' noc' c'ultaquil noc'. Vach'chom te' eyuva ma te' eyolivo, maŋxo e mesa'.
12 Vaque' c'ualŋej tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip. Yed' pax noc' e vacax, noc' e b'uru yed' eb' e checab' tz'alji d'a yol e cuenta yed' eb' ch'oc choŋab'il smunlaj eyed'oc syic'pax yip.
13 C'anab'ajejec masanil tas ix val tic d'ayex. Maŋ eyal e b'a d'a juntzaŋ comon dios, maŋ e locpax sb'i.

Oxe' nivac q'uiŋ
(Ex 34.18-26; Dt 16.1-17)

14 Oxel tzeyac'och q'uiŋ d'a yol junjun ab'il yic tzin eyic'anchaaŋ. 15 A d'a uj Abib tzeyac'och sq'uiŋal ixim pan malaj yich, icha ix vutej valan d'ayex. D'a uque' c'ual tze va ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun uj chi' ix ex elta d'a Egipto. Malajocab' junoc mach sja d'a vichaŋ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.
16 Tzeyac'anpaxoch q'uiŋ ayic tz'elul sb'ab'el sat tas tzeyavej. Aŋeja' tzeyac'anpaxoch junxo q'uiŋ ayic slajvicanq'ue masanil sat tastac tzeyavej chi'.
17 A in Jehová e Yajalil in tic svala' to a d'a oxe' q'uiŋ chi' yovalil sjavi masanil eb' viŋ vinac d'a vichaŋ.
18 Ayic tzeyac'an noc' noc' silab'il d'ayin, maŋ eyac'laj schiq'uil noc' yed' ixim pan ayb'at yich. Maŋ e sic'b'at xepual noc' silab' chi' d'a junocxo c'ual.
19 A val sb'ab'el sat eyavb'en vach' tz'el d'a sat lum luum, a' tzeyic'b'at d'a in cajnub', a in Jehová e Diosal in svala'.
Maŋ e tz'aŋ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun.

Jun yángel Jehová

20 Ol in checb'at jun vángel d'a eyichaŋ yic vach' tzex taŋvaj yuj d'a yoltac b'e, ol ex yic'anb'at d'a jun lugar b'aj vach'xo yaj vuuj, b'aj ol ex ajoc. 21 Scham val eyilani, maŋ e pitej e b'a d'ay, palta tze c'anab'ajej tas syala'. Ichato a' ol munlaj in q'uexuloc, maŋ ol ex yac'laj nivanc'olal tato maŋ ol e c'anab'ajej d'ay. 22 Tato tze c'anab'ajej d'ay, tze c'ulan tas syal d'a in q'uexuloc, ol in och ajc'olal d'a mach ayoch ajc'olal d'ayex. Ol in och tec'tec' d'a

yichañ mach sgana stec'b'ej sb'a d'a eyichañ. 23 A jun ángel chi' ol b'ab'laj d'a eyichañ.
Ol ex yic'anb'at d'a sat lum sluum eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' cananeo, eb'
heveo yed' eb' jebuseo. Junelñej ol in satcanel eb'. 24 Mañ ex em ñojan d'a yichañ sdiosal
juntzañ choñab' chi'. Mañ ex empax cuman d'ay, mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' choñab'
chi' d'a eyic'anchaañ sdiosal eb'. A tas smoj tze c'ulej, to tze mac'poj sdiosal eb' chi' yed'
masanil q'uen q'ueen ayoch d'ay. 25 A inñej Jehová e Diosal in b'aj tzeyaq'uem e b'a. Tato
icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' tas tze va'a yed' tas tzeyuq'uej. Najat pax ol viq'uel ilya d'a
e cal. 26 Najat pax ol vutoc e q'uinal. A d'a yol junjun e choñab'il chi', malaj junoc ix ix
toñej ol el yune', mañ junoc eb' ix to mañ ol unevoc.

27 Ol vac' xivq'ue sc'ol eb' anima tzex chacani. Ol vac' somchaj spensar eb' choñab'
tzeyac' oval yed'oc yed' masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayex, ol el lemnaj eb' d'ayex. 28 Ol
vac' somchaj sc'ol eb' eyajc'ool yuj xivelal ayic manto ex c'ochlaj, yuj chi' ol el lemnaj eb'
heveo, eb' cananeo yed' pax eb' hitita d'ayex.

29 Mañ junocñej ab'il ol aj vic'anel eb' d'a eyichañ, yic vach' max ixtaxb'at lum luum yic
mañ ol te q'uib'pax sb'isul noc' c'ultaquil noc' tz'ac'an chucal d'ayex. 30 C'ojanc'olalñej
ol aj vic'anel eb' anima chi' d'a sat luum, masanto ayic ol q'uib' e b'isul, yic tze macan
lum masanil. 31 Toxo ix vac'canem stz'acañil b'aj ol ec' lum e luum chi'. Schael yich b'aj
ay a' Chacchac Mar, masanto sc'och d'a a' Éufrates, sb'atxoñej d'a a' mar Mediterráneo,
masanto d'a taquiñ luum. Ol vac'anoch eb' cajan d'a sat luum chi' d'a yol e c'ab'. A exxo
ol e pechel eb' d'a sat luum chi'.

32 Mañ val e b'o junoc e trato yed' eb', mañ ex ochpax ejmelal d'a sdiosal eb'. 33 Mañxo
pax e chacan eb' d'a yol e choñab', yic vach' max ex scuchb'ej eb' e c'ulan chucal d'ayin.
Tato tzeyaq'uem e b'a d'a sdiosal eb' chi', a ex val tzeyixtejb'at e b'a syal chi', xchi Jehová
d'a viñaj Moisés chi'.

24

Strato Jehová yed' choñab' Israel

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Tzach q'ueta d'a lum vitz b'aj ayinec' tic yed' viñaj Aarón, viñaj Nadab yed' viñaj Abiú
yed' pax 70-oc eb' yichamtac vinaquil e choñab'. A eb' chi' najatto scan eb' yaq'uem sb'a
d'ayin. 2 A achxoñej syal a q'ueul d'a in tz'ey, axo pax eb' viñ chi', max yal-laj sq'ueta eb'
viñ yed' pax eb' choñab' max yal-laj sq'ueta eb' ed'oc, xchi d'a viñ.

3 Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' anima tas leyal ix yac'
Jehová yed' tas ix yutej yalani. Axo masanil eb' anima chi', junñej ix aj stac'vi eb'.

—Masanil tas ix yal Jehová chi', ol co c'anab'ajej, xchi eb'.

4 Ix lajvi chi', ix stz'ib'an viñaj Moisés masanil tas ix yal Jehová. Axo ix sacb'inaj
d'a junxo c'u, ix q'ue vaan viñ, ix sb'oan jun altar viñ d'a yich vitz chi', ix yac'anq'ue
liñan lajchave' q'uen q'ueen viñ. A junjun q'uen q'ueen chi', junjun macañ yiñtilal
Israel sch'ox q'ueen. 5 D'a elañchamel ix schecan juntzañ eb' viñ quelemtac vinac viñaj
Moisés chi' yic smilan noc' toro eb' silab'oc yic stz'a d'a smasanil yed' juntzañxo silab' yic
sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová. 6 Axo viñaj Moisés chi' ix chaan nañal schiq'uil noc',
ix yac'anem viñ d'a yol juntzañ yed'tal, axo nañalxo, ix stzicanoch viñ d'a altar chi'. 7 Ix
yic'anq'ue viñ b'aj tz'ib'ab'il strato Dios, ix yavtan viñ d'a scal eb' choñab'. Ix lajvi yavtan
viñ, ix yalan eb' choñab' chi' icha tic:

—Masanil tas syal Jehová, ol co c'anab'ajej, xchi eb'.

8 Ix lajvi chi', ix yic'ancot schiq'uil noc' viñ, aton ix yac'canem viñ d'a yol juntzañ
yed'tal chi', ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ eb' anima chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—A jun chic' tic sch'oxani to tz'ochcan yopisio jun strato Jehová ix sb'o qued'oc tic, aton
masanil tas ix yal d'ayoñ, xchi viñ.

9 Ix lajvi chi', ix q'uex viñ d'a lum vitzal Sinaí chi'. Ajun viñaj Aarón, viñaj Nadab, viñaj
Abiú yed' pax 70 eb' yichamtac vinaquil choñab' ix q'ue yed' viñ. 10 Ata' ix yil sDiosal eb'
viñ. A d'a yalañ yoc, toxoñej scopopi icha q'uen zafiro te vach' yilji, icha syaxil satchaañ.
11 Malaj tas ix utaj eb' viñ yuj yipalil Dios. Ix yil Dios eb' viñ, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb'
viñ d'a yichañ.

A viñaj Moisés d'a sjolom lum vitzal Sinaí

12 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Q'ueañcot d'a jolom vitz b'aj ayinec' tic, tza tañvan ta', ata' ol vac' chab' q'uen q'ueen
d'ayach, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ checnab'il vuuj, yic tz'och e c'ayb'ub'aloc,
xchi d'a viñ.

13 Ix q'ue viñaj Moisés d'a lum vitz chi' yed' viñaj Josué viñ scolvaj yed' viñ. 14 Ayic
manto b'atlaj viñ, ix yalan viñ d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' chi':

—Canañec d'a tic masanto ol oñ emxuloc. Ayec' viñaj Aarón yed' viñaj Hur eyed'oc.
Tato ay tas e gana sb'oi, a eb' viñ tic ol b'oan d'ayex, xchi viñaj Moisés chi'.

15 Ix lajvi chi', ix q'ue eb' viñ schavañil. D'a elañchamel ix och moynaj jun asun d'a lum
vitz chi'. 16 Axo stziquiquial Jehová ix javi d'a yib'añ lum vitzal Sinaí chi', vaque' val c'ual
ix och oyan asun d'a luum. Axo d'a yuquil c'ual ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová d'a
scal asun chi'. 17 Ix sch'ox sb'a stziquiquial Jehová d'a scal jun asun d'a lum vitz chi', d'a
yichañ eb' choñab'. A stziquiquial chi', lajan yilji icha junoc c'ac' te ov stz'ab'at smasanil
yuuj. 18 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a scal jun asun chi'. Ix q'ue viñ d'a slajvub'alxo
sjolom lum vitz chi'. 40 c'ual yed' 40 ac'val ix can viñ ta'.

25

Ofrenda tz'ac'ji yuj scajnub' Dios
(Ex 35.4-9)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al d'a eb' etisraelal to syac' junoc ofrenda eb' d'ayin. A jun ofrenda chi', tz'ic'jichaañ
d'a scal eb' to tz'el val d'a sc'ol yac'ani. 3 A tastac ol ic'chajq'ue vaan chi', aton juntzañ tic:
Q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, 4 añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac,
añ chac ch'al, añ ch'al lino yelxo val vach', xil noc' chiva ch'alb'il, 5 stz'umal noc' ch'ac
calnel uc'nac yed' chacchac, noc' tz'uum te' lab'ab'i, pax te' acacia, 6 aceite sc'anji d'a
candil, perfume, yaceiteal sat te' olivo sc'anji ayic sic'chajcanoch junoc mach, ma junoc
tas vicoc, incienso suc'uq'ui sjab', 7 q'uen cornalina yed' juntzañxo q'uen q'ueen te vach'
yilji tz'och d'a c'apac schaleca viñ sat sacerdote yed' d'a c'apac ayoch d'a sñi' sc'ol spichul
viñ. 8 Tze b'oan junoc in cajnub', yic vach' tzin cajnaj d'a e cal. 9 Palta a b'aj ol in ec' cajan
chi' yed' masanil tastac ol c'anchaj d'a yool, yovalil ol e b'o icha val yaj yechel ol in ch'ox
d'ayach.

Te' scaxail strato Jehová
(Ex 37.1-9)

10 B'oocab' junoc caxa, a te' acacia tz'och d'ay. Jun metro yed' 10 centímetro tz'aj sc'atul,
70 centímetro tz'aj sat, 70 centímetro pax tz'aj schaañil. 11 Tz'och q'uen oro te vach' d'a
yool yed' d'a spatic, tz'och q'uen d'a stitac d'a yib'añ b'aj tzalanq'uei. 12 Sb'opax chañeoc
q'uen argolla nab'a oro, tz'och d'a yoc schañil, chab' d'a junjun pac'añ. 13 Sb'ochajpaxoch
sb'achlab'il. A te' acacia tz'ochi, tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te'. 14 Tz'ecchajec' te' d'a
yol juntzañ q'uen argolla tz'och d'a spac'ultac te' caxa chi', aton yed' juntzañ te' chi' syal
sb'achjiq'ue te' caxa chi'. 15 Scan te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a te' caxa chi', maxtzac
ic'chajel-laj te'. 16 A d'a yol te' caxa chi' tzac'canem q'uen q'ueen b'aj ayoch in trato ol
vac' d'ayach.

17 Sb'ochajpax smacul te' caxa chi'. Aton d'a smacul te' chi' stzicjiec' chic' yic tz'ac'ji
tup mul. A q'uen oro te vach' tz'och d'ay, jun metro yed' 10 centímetro tz'aj sc'atul, 70
centímetro tz'aj sat. 18 Axo d'a chab' stitac jun smacul chi', tz'och junjun yechel querubín,
nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo. 19 A jun smacul chi' yed' juntzañ yechel
querubín chi', junñej tz'aji. Junjun juntzañ querubín chi' scan d'a junjun sti' jun smacul
chi'. 20 D'añd'umb'a tz'aj juntzañ querubín chi', tz'em q'uelan d'a yib'añ jun smacul
te' caxa chi'. Axo sc'axil, syil-laj sb'a sñi' d'a yib'añ smacul chi'. 21 A q'uen q'ueen b'aj
ayoch in trato ol vac' chi' d'ayach, a d'a yol te' caxa chi' ol ac'canem q'ueen, ichato chi'
tzac'anoch smacul te' chi'. 22 A d'a scal juntzañ yechel querubín ay d'a yib'añ smacul te'
caxa chi', ata' ol in ch'ox in b'a d'ayach, ol vac' ojtaquejel smasanil checnab'il ol vac' a
c'anab'ajej yed' eb' etisraelal.

A smexail ixim pan tz'och d'a yichañ Dios
(Ex 37.10-16)

23 Sb'ochajpax junoc te' mexa, a te' acacia b'aj sb'o te'. 90 centímetro tz'aj sc'atul, 45 tz'aj
sat, 65 tz'aj steel. 24 Tz'och q'uen oro d'a te', sb'opax junoc nab'a oro tz'ec' oyan d'a spatic
te' yoc schañil. 25 Sb'opaxq'ue stitac te', tz'ec' oyan d'a yib'añ, uque' centímetro sq'uei,
tz'och q'uen oro d'ay. 26 Sb'opax chañeoc argolla nab'a oro tz'och d'a schiquintac schañil.
27 A d'a slac'anil b'aj ayem stitac chi', ata' tz'och juntzañ q'uen argolla chi'. A d'a yol q'uen
argolla chi' tz'ec' sb'achlab'il te', yic syal yic'chajb'at te' mexa chi'. 28 A te' sb'achlab'il
te' mexa chi', a d'a te' acacia b'aj sb'o te', tz'ochpax q'uen oro d'a te'. 29 Sb'opax plato,
nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji. Nab'a oro tz'och d'a juntzañ tic
smasanil. 30 Sb'ojiem jun mexa chi' d'a vichañ, tz'em ixim pan vic yaj d'a yib'añ.

Sb'achnub'al candil nab'a oro
(Ex 37.17-24)

31 Sb'ochajpax junoc sb'achnub'al candil, nab'a oro tz'aji. A d'a q'uen martillo stenchaj
b'o'oc. A sc'ojnub' b'aj tz'em b'achan yed' ste'al yed' pax scopail, icha sfloral tz'ajochi,
junñej yaman tz'aji. 32 A d'a stz'eytac, oxox sc'ab' tz'elta. 33 A d'a junjun sc'ab' tz'elta
d'a jun ste'al chi', yovalil ay oxe' sfloral icha sfloral te' almendro. 34 Añeja' d'a jun
ste'al chi', ay chañe' sfloral icha sfloral te' almendro chi'. 35 A d'a yalañ b'aj ayelta
junjun sc'ab' chi', scan junjun sfloral. 36 A juntzañ sfloral yed' sc'ab' chi', junñej tz'aj
yed' jun sb'achnub'al chi', nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo. 37 Sb'ochajpax
uque' candil, tz'ac'chajem d'a yed'tal yic syac' saquilq'uinal d'a yichañ. 38 A q'uen
syamlab'il b'aj tz'ic'chajel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' q'uen splatoal, nab'a oro
tz'aji. 39 Tz'och oxeoc arroba oro d'a jun b'achnub' candil chi' yed' syamc'ab'il. 40 Scham
val ilani to icha yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic, icha chi' tz'aj sb'oi.

26

A scajnub' Dios
(Ex 36.8-38)

1 Tza b'oanpax in cajnub' d'a lajuñeoc jeñan c'apac c'apac nab'a lino b'ayb'il te vach'.
Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc mach jelan sb'oani. A d'a añ ch'al
q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac yed' d'a añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín
chi'. 2 Masanil juntzañ c'apac chi', lajan tz'aji: 12 metro yed' nañalxo tz'aj steel, chab'
metro tz'aj sat. 3 Slajvi chi' stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan c'apac, junxoñej tz'aji. Añeja'
icha chi' tz'ajpax oyexo c'apac chi'. Chab' jeñan tz'ajcan c'apac. 4 Tz'ochpax xoyjab' ch'al
q'uic'mutz'inac syamnub'oc d'a jun pac'añoc sti' jun jeñan c'apac b'ab'el. Añeja' icha
chi' tz'ajpax junxo jeñan c'apac schab'il chi'. 5 A d'a c'apac b'ab'el jeñan yed' pax d'a
c'apac schab'il, yovalil sb'ochajoch xoyjab' 50-oc juntzañ ch'al q'uic'mutz'inac chi', yic
vach' junxoñej tz'aj schalan sb'a c'apac schab'il. 6 Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a oro,

yic syal syamlan sb'a c'apac schab'il jeñan, icha chi' tz'aj sb'oel junoc jeñan tz'och d'a yib'añ in cajnub'. 7 Sb'ochajpax uxluche'oc jeñan xil noc' chiva jalb'il yic sb'at d'a yib'añ c'apac ayoch d'a yib'añ in cajnub' chi'.

8 Masanil juntzañ chi', lajanñej tz'aji, 13 metro yed' nañalxo tz'aj steel, axo sat chab' metro tz'aji. 9 Slajvi chi', stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan, junñej jeñan tz'ajcani. Stz'ischajpax syam sb'a vaquexo jeñan chi'. A jun svaquil jeñan, nañal spacchajemta d'a yichañ mantiado chi'. 10 Sb'ochajoch xoyjab' 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc stitac jun b'ab'el jeñan, tz'ochpax 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc sti' d'a jun schab'il jeñan. 11 Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a bronce, yic syal syamlan sb'a schab'il jeñan, yic junxoñej jeñan tz'ajcani. 12 Yujto uxluche' jeñan yaj xil noc' chiva chi', yuj chi' ayto nañalxo jeñan tz'emcan pacan d'a spatic yed' d'a yichañ. 13 A jun chi', ec'to jun metro steel d'a yichañ c'apac yalañ, nañal metro ec'to d'a junjun stitac, yic smuschaj stitac c'apac aycan d'a yalañ chi'. 14 Sb'ojipax stz'umal noc' calnel uc'nac d'a chacchac, yic sq'ue d'a yib'añ jun jeñan xil noc' chiva chi' yed' junocxo macañ tz'uum te' lab'ab'i yic tz'och d'a yib'añ jun chi'.

15 Sb'ochajpax juntzañ te' marco yic tz'och d'a spatic in cajnub', liñan tz'ajoch junjun te'. Masanil te', a te' acacia b'aj tz'elta te'. 16 Nañal yoil metro tz'aj steel junjun te', 65 centímetro tz'aj sat te'. 17 Scan chab'chab'oc yoc te' b'aj tz'em liñan. Lajanñej tz'ajcan scal. Icha chi' tz'aj te' tz'och d'a spatic in cajnub' chi' smasanil. 18 Ayic sb'oel te' chi', 20 te' tz'och d'a stojolal sur, 19 sb'ojiem 40 sb'achnub' yich te' nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'ajcan d'a yalañ junjun te', junjun d'a junjun yoc te'. 20 Icha chi' tz'ajpax junxo pac'añ d'a stojolal norte, 20 pax te' sb'ojiochi. 21 Añeja' 40 sb'achnub' yich te' sb'oji, nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'emcan d'a yich junjun te'. 22 Axo d'a junxo pac'añ yol schiquin d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' sb'ojiochi. 23 Sb'opax chab'ocxo te', junjun te' tz'och d'a junjun yesquinail jun pac'añ chi'. 24 A chab' te' marco chi', nub'ub'i tz'aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a yuj junoc argolla, aton te' chi' tz'och d'a chab' yesquinail d'a jun pac'añ chi'. 25 A yuj chab'xo te' chi', vajxaque' tz'aj te' marco chi' d'a smasanil yed' 16 sb'achnub' yich te'. Chab'chab' sb'achnub' yich junjun te'. 26 Sb'ochajpax oyeoc te' regla tz'och d'a spatic te' marco d'a junoc pac'añ in cajnub'. A te' acacia sb'ochaj reglail chi'. 27 Sb'ochajpax oyeoc te' tz'och d'a junxo pac'añ. Añejtona' sb'ochaj oyeoc te' tz'och d'a jun pac'añ d'a spatic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 28 A te' regla tz'ec' d'a snañal te' marco chi', sb'at te' d'a jun schiquin masanto sc'axpajec'c'och te' d'a junxo schiquin. 29 Slajvi chi', tz'och q'uen oro d'a spatictac te' marco chi', tz'ochpax q'uen argolla nab'a oro b'aj tz'ec' te' regla chi'. Tz'ochpax q'uen oro d'a te' regla chi'. 30 Sb'ochajq'ue in cajnub' icha yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic. 31 Sb'ochajpax junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il. Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc mach jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac yed' pax añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín chi'. 32 Slajvi chi', sq'ue locan c'apac d'a chañe' te' oy ayq'ue q'uen gancho nab'a oro d'a schon. A te' oy chi' a te' acacia, yovalil tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te', tz'empax te' d'a yib'añ chañe' sb'achnub' yich nab'a plata. 33 A jun c'apac cortina chi' smacan snañal jun lugar scuch Vic Yaji yed' junxo lugar scuch A Inñej Ay Vico'. Sq'ue locan c'apac d'a yalañ b'aj ayoch q'uen syamnub'al nab'a oro ayoch d'a yib'añ, axo d'a spaticoch c'apac cortina chi' tz'ac'chajoch te' scaxail trato. 34 Slajvi chi', tza macan te' scaxail trato yed' smacul, tz'ochcan te' d'a jun lugar scuch A Inñej Ay Vico'. 35 A d'a yichañelta c'apac cortina chi', a d'a co vach' scan te' mexa yic ixim pan. Axo pax d'a co q'uexañ scan jun b'achnub' candil, q'uelc'umb'a tz'aj yed' te' mexa chi'.

36 Axo d'a sti' in cajnub' chi', ata' sb'ojioch junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il. Yed' añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al sb'ochaj yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. 37 Sb'opax oye' te' oy d'a te' acacia, tz'och q'uen oro d'a spatic

te'. Añejtona' tz'ochpax q'uen gancho nab'a oro d'a schon te' yic vach' sq'ue locan c'apac cortina chi'. Sb'ojipaxem oye' b'achnub' yich nab'a bronce b'aj tz'em te' oy chi'.

27

Jun altar nab'a bronce
(Ex 38.1-7)

1 Sb'ochajpax junoc altar d'a te' chemte' nab'a acacia, lajanñej tz'aj yechel schañil
pac'añ. Chab' metro yed' 25 centímetro tz'aj junjun pac'añ, jun metro yed' 25 centímetro
tz'aj schaañil. 2 Sb'ochajq'ue junjun sch'aac d'a junjun schiquintac. A juntzañ sch'aac
chi' yaman tz'aj yed' jun altar chi', spichchaj te' d'a q'uen bronce. 3 Masanil jantac
syamc'ab'il altar chi', nab'a bronceocabi: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel q'uen tic'aq'uil
taañ, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' pax yed'tal b'aj tz'em te tzac'ac'.
4 Sb'opax junoc q'uen malla nab'a bronce, tz'ochpax junjun argolla bronce d'a junjun
yesquinail q'ueen. 5 Tz'elc'och q'uen yesquinail chi' d'a spatictac jun altar chi' d'a yalañ
jun oyanoch d'a stitac. A q'uen malla chi', d'a snañal jun altar chi' sb'ojiem q'ueen.
6 Sb'opax juntzañoc sb'achlab'il jun altar chi'. A te' acacia tz'ochi, tz'ochpax bronce d'a
spatic te'. 7 A te' sb'achlab'il chi', yovalil tz'ec' te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a schab'il
pac'añ yic vach' sb'achjib'ati. 8 A jun altar chi', olan tz'ajcan yool, icha yechel ix in ch'ox
d'ayach d'a jolom vitz tic.

A yamaq'uil scajnub' Dios
(Ex 38.9-20)

9 Sb'ochajpax c'apac cortina lino te vach' b'ayb'il, yic tz'och oyan smaculoc yamaq'uil
ay d'a spatictac in cajnub' chi'. A d'a jun pac'añ d'a stojolal sur, 45 metro tz'ajb'at d'iñan
c'apac cortina chi'. 10 Tz'och 20 te' oy, 20 pax sb'achnub'al yich nab'a bronce, axo d'a
schon junjun te' oy chi', tz'em jun q'uen nab'a plata ayoch juntzañ argolla d'ay. 11 Icha
pax chi' d'a stojolal norte, yovalil tz'ochpax c'apac cortina d'a sc'atul chi' smasanil. 45
metro tz'aji, 20 pax te' yoyal tz'ochi yed' 20 sb'achnub'al yich nab'a bronce, tz'em jun
q'uen nab'a plata, ayoch juntzañ argolla d'ay d'a schon junjun te' oy chi'. 12 Axo d'a
stojolal b'aj tz'em c'u, a c'apac cortina tz'och d'ay, 22 metro yed' nañalxo tz'aj sat yed'
lajuñe' yoyal yed' pax lajuñe' sb'achnub'al yich. 13 Axo pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u
d'a jun amac' chi', 22 metro yed' nañalxo sat. Tz'ochpax c'apac cortina d'ay. 14 A d'a
jun pac'añ sti' amac' chi', ay uque' metro c'apac cortina tz'ochi yed' oxe' yoyal yed' pax
oxe' sb'achnub'al yich. 15 Añeja' d'a junxo pac'añ sti', ay pax uque' metro c'apac cortina
tz'ochi, ay oxe' oy yed' oxe' sb'achnub'al yich. 16 Axo d'a sti' amac' chi', ata' sb'ojioch
junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il, nañal sb'aluñil metro sat c'apac. Sb'oji yelvanub'
c'apac yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac, añ
chac ch'al sb'ochaj yelvanub' chi'. 17 Masanil te' oy d'a spatic yichañ amac' chi', tz'em
q'uen q'ueen nab'a plata ayoch argolla d'ay d'a schon te'. Axo pax sb'achnub'al yich te',
nab'a bronce. 18 A jun amac' chi', 45 metro sc'atul, 22 metro yed' nañalxo sat, lajanñej
schapac'añil. Axo pax c'apac cortina ayq'ue d'a chaañ, chab' metro yed' 25 centímetro
steel c'apac. A c'apac cortina chi', aton lino vach' b'ayb'il. Axo sb'achnub' yich te oy chi',
nab'a bronce. 19 Masanil yestacail in cajnub' chi' yed' estaca ayoch d'a amac' chi', nab'a
bronce tz'aji.

Aceite yic candil
(Lv 24.1-4)

20 Al d'a eb' etisraelal to syic'cot aceite eb', aton aceite vach' tz'el d'a sat te' olivo, yic
vach' ayñej yaceiteal juntzañ candil. 21 A viñaj Aarón yed' eb' yuninal ayoch d'a yib'añ
sb'oanoch sc'ac'al candil chi', yic vach' copanel sc'ac'al d'a vichañ tz'ec' ac'val d'a yol

mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a d'a yichañelta c'apac cortina ayoch yeñuloc te' scaxail in trato. A jun tic, junelñej ley tz'ajcan d'a e cal a ex israel ex tic yed' pax d'a eb' eyiñtilal.

28

A spichul eb' sacerdote
(Ex 39.1-31)

1 Ix yalanpax Jehová icha tic: Avtej viñ uc'tac aj Aarón yed' eb' yuninal, aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. Tza siq'uel eb' viñ d'a scal eb' etisraelal, yic vach' tz'och eb' viñ sacerdoteal d'ayin. 2 Sb'ochaj spichul viñ uc'tac aj Aarón. Aton junoc pichul yicñej yopisio viñ yaji, yic vach' tz'aj yilji viñ, yic scheclajpaxeli to nivan yelc'och viñ. 3 Al d'a eb' te ay sjelanil, aton juntzañ eb' ix vac' sjelanil d'a b'o'oj c'apac, yic sb'oan spichul viñaj Aarón chi' eb', yic ol och viñ sacerdoteal d'ayin. 4 A juntzañ pichul sb'o chi', aton juntzañ tic: A c'apac smacul sñi' sc'ool yed' c'apac chaleca. Sb'opax jun pichul jucan yed' junxo pichul yelxo val te jucan ol och d'a yool, tz'och yelvanub'. Sb'opax sc'oxal sjolom sb'ac'chajochi yed' stzec'ul snañal. Yuj chi', b'ochajocab' pichul to yicñej yopisio viñaj Aarón chi'. Sb'ochajpax spichul eb' yuninal viñ chi', yic vach' tz'och eb' d'a yopisio d'a sacerdoteal d'ayin. 5 Ayic sb'ochaj juntzañ pichul chi', tz'och añ lino b'ayb'il, yovalil tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana chac ch'al.

6 A jun chaleca chi', a añ lino b'ayb'il sb'ochaj yuj junoc jelan sch'alvi, tz'och oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac. 7 Tz'ec' b'ac'an sc'ab' d'a sjolom sjeñjab' yic syil-laj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. 8 Sb'opax jun stzec'ul yic stzec'jioch jun chaleca chi', junñej tz'aj yed'oc. A jun stzec'ul chi', a añ lino b'ayb'il b'aj sb'oji. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac.

9 Tzac' b'o chab'oc cotac pachañ q'uen cornalina te vach'. A d'a q'uen tz'och sb'i eb' yuninal viñaj Israel. 10 Stzolal tz'aj yochi icha ix aj yalji eb', vaque' tz'och d'a junjun q'ueen. 11 A mach tz'ac'anoch juntzañ b'i chi' d'a q'ueen, aton junoc toxonton smunlaj d'a b'o'oj q'ueen, te vach' tz'aj sb'oi. Icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'ajoch b'i chi' d'a q'ueen. 12 A d'a c'apac sjolom sjeñjab' jun chaleca chi' tz'ac'jioch q'ueen. A yopisio juntzañ q'uen chi' yic snachajcot eb' yiñtilal Israel. Icha chi' tz'aj yic'anec' sb'i eb' israel chi' viñaj Aarón d'a sjolom sjeñjab' ayic tz'ochc'och viñ d'a vichañ yic tzin naancot eb'. 13 Sb'ochajpax chab' syamlab'il q'uen chi', nab'a oro tz'och d'ay. 14 Sb'ochajpax chab' cadena nab'a oro c'otzotzi tz'aj spach'uch'aji, tz'och d'a juntzañ syamlab'il chi'.

15 Axo c'apac yic sñi' sc'ool, tz'och yopisio yic snachajel tas in gana, lajan val tzutej icha val tz'aj sb'o chaleca chi'. A añ lino b'ayb'il tz'och d'ay, aton añ b'ob'il yuj junoc jelan sch'alvi. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac. 16 Cha pacañ tz'aji, lajanñej sat stitac schañil, 22 centímetro junjun stitac chi'. 17 Tz'och q'uen q'ueen te' vach' yilji d'a c'apac sñi' sc'ool chi', chañ tzol tz'ajoch q'ueen. A d'a b'ab'el tzol, tz'och junoc q'uen rubí, junoc q'uen crisólito yed' junoc q'uen esmeralda. 18 Axo d'a schab'il tzol, tz'och junoc q'uen granate, junoc q'uen zafiro yed' junoc q'uen jade. 19 Axo pax d'a yoxil tzol, tz'och junoc q'uen jacinto, junoc q'uen ágata yed' junoc q'uen amatista. 20 Axo pax d'a schañil tzol, tz'och junoc q'uen topacio, junoc q'uen cornalina yed' pax junoc q'uen jaspe. Masanil juntzañ q'ueen chi', oroñej syamlab'il tz'ochi. 21 Yovalil lajchave' juntzañ q'ueen chi' sb'oi, yujto lajchave' sb'i eb' yiñtilal Israel. A d'a junjun q'uen q'ueen chi', ata' tz'och sb'i junjun macañ eb', icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'aj yoch b'i chi' d'a q'ueen.

22 A juntzañ q'uen cadena oro pach'uch'ab'il toxo ix b'inaji, aton q'uen tz'och yopisio d'a c'apac sñi' sc'ool. 23 Sb'ochajpax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. 24 Tz'och q'uen cadena oro chi' schab'il d'a chab' argolla

chi'. 25 Tz'och chab' sñi' q'uen cadena chi' d'a q'uen syamlab'il q'uen q'ueen ayoch d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, yic scan c'apac sñi' sc'ol chi' d'a yichañ. 26 Sb'opax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ, junñej scan yed' jun chaleca chi'. 27 Sb'ochajpax chab' argolla oro, tz'och d'a sñitac c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. Junñej scan q'uen yed' b'aj tz'emc'och stz'isul sti' c'apac chi', palta d'a yib'añq'ueta b'aj tz'ec' stzec'ul snañal c'apac chaleca, aton jun tzec'ul te vach' yilji. 28 Icha chi' schalan sb'a q'uen argolla yic c'apac sñi' sc'ool yed' q'uen yic c'apac chaleca chi'. A junoc añ ch'al pach'uch'ab'il q'uic'mutz'inac tz'och sch'añaloc yic syam sb'a, yic vach' a c'apac sñi' sc'ol chi' scan d'a yib'añq'ueta stzec'ul snañal c'apac chaleca chi', yic max yactej sb'a c'apac. 29 Yuj chi', ayic tz'och viñaj Aarón chi' d'a yol in cajnub' d'a vichañ yed'nac sb'i eb' yiñtilal Israel viñ, yic tzin nacot eb' d'a masanil tiempo, yujto ayoch sb'i eb' d'a c'apac smacul sñi' sc'ool. A yopisio c'apac smacul sñi' sc'ol chi', yic tz'ojtacajeli tas snib'ej in c'ool. 30 Tzac'paxoch q'uen Urim yed' q'uen Tumim d'a yol c'apac smacul sñi' sc'ol chi', yuj chi' yed'nac q'ueen viñaj Aarón d'a sñi' sc'ool ayic tz'och viñ d'a vichañ. Icha chi' tz'aj yic'anb'at juntzañ chi' viñ d'a vichañ, yic syal snachajeli tas snib'ej in c'ool sc'ulej eb' etchoñab'.

31 A junoc c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac, a tzac' b'ojoc, yic ol yac'och viñaj Aarón chi' d'a yol c'apac chaleca. 32 Scan yolanil d'a snañal b'aj sq'ue sjolom viñ. A d'a stitac b'aj tz'olji sjaj c'apac chi', ata' tz'och junoc c'apac stz'uliloc sti', yic vach' max ñic'chaji. 33-34 A jun c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac chi', tz'och yelvanub' c'apac d'a masanil stitac d'a yoctac. Icha sat te' granado yilji yelvanub' c'apac stitac tz'och chi'. Sb'oji yelvanub' c'apac chi' d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac yed' lana ch'al yaxmaquinac yed' pax lana ch'al chacchac. Tz'ochpax yunetac campana nab'a oro d'a scal yechel sat te' granado d'a smasanil stitac chi'. 35 Ayic tz'och viñaj Aarón d'a vichañ d'a in cajnub', yovalil ayoch jun c'apac chi' yuj viñ yic sc'añ juntzañ yunetac campana ayoch d'a stitac c'apac chi', ayic tz'och viñ yed' pax yic tz'elta viñ, yic vach' max cham viñ.

36 Tzac'an b'ojoc junoc q'uen oro jaylechinac yelvanub'oc, tz'och juntzañ lolonel tic d'a q'ueen, icha junoc sello: Yicñej Jehová Yaji, xchi. 37 Tz'och jun q'uen oro jaylechinac chi' d'a snañal sat sc'ox viñaj Aarón chi', stzec'chajoch q'uen yed' junoc ch'al b'ayb'il q'uic'mutz'inac. 38 Yed'nacocab'ñej q'uen viñaj Aarón d'a snañal sat yic tzin cha yofrenda eb' etchoñab' syac' d'ayin a in Jehová in tic, vach'chom mañ ichaoc d'a smojal syutej eb' yac'ani, palta yuj jun q'ueen chi', tzin cha yofrenda eb' chi'.

39 Tzac' b'ojoc junocxo c'apac pichul yelxo val te jucan. A lino vach' tz'och d'ay, lino pax junoc c'ox b'ayb'il sb'oi. Añeja' c'apac tzec'ul, vach' tz'aj yochpax stz'ib'ul c'apac yuj junoc jelan stz'isani. 40 Tzac'pax b'ojoc spichul eb' yuninal viñaj Aarón chi', aton sjucan pichul eb', stzec'ul eb' yed' sc'ox eb'. Yic vach' yilji eb', yic nivan pax yelc'och eb'.

41 Icha chi' tzutej ac'anoch spichul viñ uc'tac aj Aarón chi' yed' eb' yuninal. Slajvi chi' tzac'anq'ue aceite d'a sjolom eb', yic tz'ochcan yopisio eb' d'a sacerdoteal d'ayin. 42 Tzac'anpax b'ojoc yol svex eb', tz'emc'och d'a xub' eb', sq'uepaxc'och d'a snañal eb', yic vach' tz'aj smuschaj snivanil eb'. Lino c'apac tz'och d'a yol svex eb' chi' 43 Syac'och c'apac yolvex chi' viñaj Aarón chi' yed' eb' yuninal ayic tz'och eb' d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, ma ayic tz'och eb' d'a slac'anil altar d'a yol mantiado chi' ayic ayoch eb' d'a yopisio, yic vach' max och smul eb' yic max cham eb'. A jun tic, ley tz'ajcan d'a viñaj Aarón yed' d'a yiñtilal d'a masanil tiempo.

29

A tas tz'aj yoch eb' sacerdote d'a yopisio (Lv 8.1-36)

1 Ix yalanxi Jehová: Ayic schaanel yich yopisio viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdoteal d'ayin, aton juntzañ tic tza b'o yuj eb': Tzic'cot junoc noc' quelem vacax yed'

chavañoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail. 2 Yed' ixim harina yic trigo te vach', malaj yich sb'at d'a scal, aton d'a ixim tzac' b'ojoc ixim pan yed' c'oxox pan calab'il yed' aceite yed' pax c'oxox pan jay sb'oñchajoch aceite d'ay. 3 Slajvi chi' tz'em ixim d'a yol junoc yune' mooch, tzic'anb'at d'a in cajnub' yed' noc' quelem vacax yed' pax chavañ noc' ch'ac calnel chi'. 4 Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. Ata' sb'iquel sb'a eb'. 5 Slajvi chi', tzic'anpaxb'at c'apac pichul yic sacerdoteal. Tzac'anoch c'apac d'a viñaj Aarón chi', aton c'apac pichul yelxo val te jucan yed' junxo c'apac jucan, c'apac chaleca yed' c'apac smacul sñi' sc'ool, tzac'anoch stzec'ul snañal jun chaleca chi'. 6 Slajvi chi', tza b'ac'anoch sc'ox viñ d'a sjolom. A d'a snañal sat sc'ox viñ chi' tzac'och jun oro jay lechinac, aton sch'oxan yechel to vic yaj viñ. 7 Slajvi chi' tzic'ancot aceite sc'anchaji ayic sic'chajel junoc mach tz'ochcan vicoc. Tzac'anq'ue d'a sjolom viñaj Aarón chi' yic tz'ochcan viñ sacerdoteal. 8 Slajvi chi', sjapax eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb' jucan. 9 Tza b'oanoch stzec'ul viñaj Aarón yed' eb' yuninal, tza b'oanq'ue sc'ox eb'. Ichaton chi' tz'aj yochcan yopisio eb' d'a masanil tiempo. 10 Slajvi chi', tzic'anb'at noc' quelem vacax d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yic vach' syac'q'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc'. 11 A d'a yichañ mantiado chi' tza milcham noc' d'a vichañ. 12 Tzic'anq'ueta jab'oc schiq'uil noc' yed' yiximal a c'ab', tza sucanoch d'a sch'ac altar ayq'ue d'a schiquintac, axo masanil chic' scan chi', tza tob'canec' d'a yichtac altar chi'. 13 Axo masanil xepu' ayoch d'a sch'añtza' noc' yed' d'a yib'añ seyub' noc' yed' pax d'a stut noc', tz'iq'ueli tza ñusantz'a d'a yib'añ altar. 14 Axo noc' chib'ej chi' yed' stz'umal noc', stza' noc', masanil juntzañ chi' tza ñustz'a d'a spatiquel campamento, yujto a jun noc' chi' silab' yaj yic tz'ac'ji tup mul.

15 Slajvi chi', tzic'ancot junoc noc' ch'ac calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' d'a sjolom noc'. 16 Tza milancham noc', tza tzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar. 17 Slajvi chi', tza cotac xicanb'at noc', smaxchajel noc' yol sc'ool, noc' yoc, junñej tz'aj yed' noc' cotac xicab'il chi' yed' pax noc' sjolom. 18 Tza ñusantz'a noc' silab'il d'a yib'añ altar d'a vichañ yuj vic'jichaañ, aton jun silab' sñusjitz'a smasanil, sumumi sjab' svab'i.

19 Slajvi chi', tzic'ancot junxo noc' calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc', 20 tza milancham noc'. Tzic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc', tza sucanec' d'a sjayil schiquin viñaj Aarón yed' eb' yuninal. Aton d'a schiquin eb' d'a svach'. Tza sucpaxec' jab'oc d'a smam sc'ab' eb' yed' d'a smam yoc eb' d'a svach'. Slajvi chi' tza tzicancanem masanil schiq'uil noc' ch'ac calnel chi' d'a spatictac altar chi'. 21 Axo schiq'uil noc' calnel ayoch d'a yib'añ altar chi' tzic'q'ue jab'oc, tza tzicanb'at d'a yib'añ viñaj Aarón yed' d'a spichul viñ yed' d'a yib'añ eb' yuninal viñ yed' pax d'a spatictac spichul eb'. Icha pax chi' tz'utaj aceite sc'anchaji yic sic'chaj junoc mach tz'ochcan vicoc. Icha val chi' tz'aj sic'chajcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal yed' spichul eb'.

22 Slajvi chi', tzic'anel xepu' ayoch d'a sñe noc' ch'ac calnel chi', d'a noc' sch'añtza' yed' d'a yib'añ seyub' noc', tzic'anpaxcot chab' noc' stut yed' pax xepu' ayoch d'ay yed' pax noc' sb'ac'chil xub' d'a svach' yujto a jun noc' ch'ac calnel chi', aton noc' sc'anchaji yic tz'ochcan eb' sacerdote d'a yopisio. 23 Tzic'anpaxq'ueta ixim pan malaj yich, aton ixim ayem d'a yol mooch d'a vichañ, junoc ixim pan setan setan yaji, junoc ixim calab'il yed' aceite yed' junoc ixim c'oxox. 24 Masanil juntzañ chi' tzac'och d'a yol sc'ab' viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, sb'achchajoch d'a vichañ. 25 Slajvi chi', tzic'anec' d'a yol sc'ab' eb', tza ñusantz'a d'a yib'añ altar chi'. Junñej tz'aj stz'a yed' noc' ch'ac calnel van stz'a silab'il, sumumi sjab' svab'i. Sñusjitz'a jun ofrenda chi' yuj vic'jichaañ. 26 A noc' ch'ac calnel sc'anchaji ayic tz'och viñaj Aarón d'a yopisio, tzic'canel sñi' sc'ol noc'. Tza b'achanq'ue d'a vichañ a in Jehová in tic, yujto ic tz'ajcan jun macañ noc' chib'ej chi'.

27 Tza pojanel noc' sñi' sc'ol yed' noc' xub' ix a b'achq'ue d'a vichañ, aton yic noc' ix och
yopisio ayic ix ochcan viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdoteal. 28 A chab' macañ noc'
chib'ej chi', yic viñaj Aarón yed' eb' yuninal tz'ajcani, aton ofrenda syac' eb' eyetisraelal.
Aton chab' macañ noc' chi' syac' eb' d'ayin yofrendaoc yic junc'olal.
29-30 A spichul viñaj Aarón syac'och d'a yopisio, scañnej d'a eb' yiñtilal viñ. A junoc
yiñtilal viñ scan d'a yopisio, ayic tz'och d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yuj in
yac'an servil d'a yol jun lugar A Inñej Ay Vico', añej juntzañ pichul chi' syac'och eb' d'a
uque' c'ual ayic tz'ochcan eb' sacerdoteal.
31 Tzic'anpaxb'at noc' calnel ix b'inaji yic tz'ochcan yopisio eb'. A d'a jun lugar
sic'b'ilpaxeli, ata' tza tz'añ noc'. 32 A viñaj Aarón yed' eb' yuninal schi'an noc' chib'ej
chi', svaanpax juntzañ ixim pan ayem d'a yol jun yune' mooch chi' d'a yichañ mantiado
b'aj tzin ch'ox in b'a. 33 Aton eb' schi'an noc' ix ac'ji yic tz'ac'ji tup schucal eb', aton yic ix
sic'chajel eb' yed' schaancan yopisio eb' d'a sacerdoteal, palta malaj junoc ch'oc animail
syal schi'an juntzañ chi', yujto vic yaji. 34 Tato ayto noc' chib'ej chi' yed' ixim pan chi' scan
d'a jun c'u chi', tza ñuscantz'aoc. Malaj junocxo mach syal schi'ani ma svaani, yujto vic
yaji.
35 Masanil juntzañ tic tza b'o d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal icha val tz'aj valan
d'ayach tic. Uque' c'ual syic' yuj ac'ancanoch yopisio eb' chi'. 36 Junjun noc' quelem
vacax tzac' silab'il d'a junjun c'u, yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. Icha chi' tz'aj a sacb'itan
altar d'a vichañ, tza sucanpaxoch aceite d'a yib'añ yic tz'ochcan yopisio. 37 Uque' c'ual
tzac' silab' d'a yib'añ altar chi', yic tz'ac'ji lajvoc mul. Icha val chi' tz'aj yochcan jun altar
chi' vicoc, tz'och d'a yopisio. Yalñej tastac tz'och tennaj d'a jun altar chi', vicxo tz'ajcani.

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u
(Nm 28.1-8)

38 Junjun c'u yovalil sñusji chavañ noc' calnel jun ab'il sq'uinal silab'il d'a yib'añ altar.
39 Jun noc' tza ñustz'a d'a q'uiñib'alil, junxo noc' tza ñustz'a d'a yemc'ualil. 40 Tzac'
chañeoc libra harina te vach' yed' noc' stz'a d'a q'uiñib'alil chi', tza calej ixim harina chi'
yed' junoc litro aceite yic sat te' olivo, tza secanem junoc litro vino ofrendail. 41 Añeja'
icha chi' tzutejpax junxo noc' calnel chi' d'a yemc'ualil, ixim harina yed' vino ofrendail.
A juntzañ ofrenda sñusjitz'a chi', te sumumi sjab' svab'i. 42 A juntzañ silab' chi', ol
sñusñejtz'a eb' d'a vichañ d'a masanil tiempo d'a stojolal sti' mantiado b'aj tzin ch'ox
in b'a, ayic tzin lolon eyed'oc. 43 Ata' ol in ch'ox in b'a d'a eb' etisraelal, yuj chi' vic ol
ajcan jun mantiado chi', yuj in tziquiquial. 44 A in val tzin sic'canoch jun mantiado chi'
vicoc yed' yaltaril. Tzin sic'paxcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' yic tz'ochcan eb'
sacerdoteal d'ayin. 45 Ol in cajnaj d'a scal eb' etisraelal, yujto e Diosal in. 46 Icha val chi'
ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb' ed'oc, a in ix ex viq'uelta d'a
Egipto yic tzin cajnaj d'a e cal, a in Jehová e Diosal in tic, xchi Jehová.

30

Jun altar yic incienso
(Ex 37.25-28)

1 Ix yalanxi Jehová: Ac' b'ojoc junoc altar b'aj stz'a incienso. A te' acacia tz'och d'ay. 2 A
sc'atul 45 centímetro tz'aji, 45 centímetro tz'ajpax sat, axo steel, 90 centímetro tz'aji. Añeja'
sb'oq'ue sch'ac altar chi' d'a junjun schiquintac, yaman tz'aj yed' altar chi'. 3 Tz'och q'uen
oro yelxo val vach' d'a altar chi': D'a yib'añ yed' d'a spatictac schañil pac'añ yed' d'a
sch'aac chi', sq'uepax tzalan q'uen oro chi' d'a yib'añ stitac. 4 A d'a yalañ stitac chi',
ata' tz'och chab'chab'oc argolla nab'a oro d'a schab'il pac'añ. A d'a yool chi' tz'ec' te'
sb'achlab'il yic syal sb'achchaji. 5 A te' b'achlab' chi', a te' acacia tz'ochi, tz'och q'uen
oro d'a spatic te'. 6 Tzaq'uem jun altar chi' d'a yichañelta c'apac cortina ayoch yeñuloc

scaxail in trato, aton te' caxa ay smacul b'aj tz'ac'ji tup mul. Ata' ol in ch'ox in b'a d'ayex. 7 A viñaj Aarón ol ñusantz'a incienso sumumi sjab' d'a yib'añ altar chi', junjun q'uiñib'alil ayic sb'ochajoch candil. 8 Sñusanpax viñ a tz'emxican c'u, aton d'a yorail yoch sc'ac'al candil. A jun tic ol ujocñej d'a vichañ ayic ol b'eyñejb'at tiempo. 9 Malaj junoc comon incienso ol ñusjoctz'a d'a yib'añ jun altar chi', malaj pax junoc silab', ofrenda d'a ixim trigo, ma ofrenda d'a yic secchajem vino ol sñuschaj d'ay. 10 Añej junel d'a yol ab'il stzicoch chic' viñaj Aarón d'a sch'ac altar chi', aton schiq'uil noc' silab' smiljicham yuj yac'ji lajvoc mul. Junjun ab'il tzuji jun tic d'a masanil tiempo. A jun altar chi', vic yaji, xchi Jehová.

A q'uen tumin syac' eb' viñ vinac sb'ischaji

11 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

12 Ayic ol ic'anchaañ sb'isul eb' etchoñab' israel chi', junjun eb' ol stup d'ayin yuj sq'uinal, yic malaj junoc ilya te ov ol javoc d'a yib'añ eb' to scham eb' yuuj, yuj b'aj sb'ischaj chi'. 13 Masanil eb' stz'ib'chaj chi', yovalil nañal siclo q'uen plata syac' eb' yic stupan eb' d'ayin, icha q'uen siclo sc'anchaj d'a in cajnub', aton 20 gera. 14 Masanil eb' stz'ib'chaj sb'i chi', aton eb' 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, aton eb' chi' tz'ac'an jun b'aj stupchaj chi' d'ayin. 15 Ayic stupan eb' chi' d'ayin yuj sq'uinal, vach'chom eb' b'eyum, ma eb' meb'a' lajañnej tz'aj yac'an eb'. Nañal siclo syac' junjun eb'. 16 Ichato chi' smolchaj masanil q'uen plata syac' eb' anima chi' stojoloc yuj sq'uinal. A d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a tz'och yopisio q'ueen. A yuj chi', ol ex in nacoti, aton yuj tas tzeyac' yuj e q'uinal chi', xchi Jehová.

Jun q'uen palangana nab'a bronce
(Ex 38.8)

17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

18-19 Ac' b'ojoc junoc q'uen nivan palangana yed' sb'achnub' yich, nab'a bronce tz'aji. A d'a scal snañal altar yed' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a scan q'ueen. Sb'ud'chaj q'uen yed' a a'. Ata' syic'q'ueta a' viñaj Aarón yed' eb' yuninal yic sb'ican sc'ab' eb' yed' yoc. 20 Ayic tz'och eb' d'a yol mantiado, ma ayic sc'och eb' d'a altar yic sñusan yofrenda d'a vichañ, yovalil sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc, yic max cham eb'. 21 A jun tic, ley tz'ajcan d'a yib'añ viñaj Aarón yed' yiñtilal, ayic ol b'eyñejb'at tiempo, xchi Jehová.

A aceite sc'anchaj yic sic'chaj junoc anima
(Ex 37.29)

22 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

23 Sic'chajocab'el juntzañoc avb'en te' mañxo jantacoc svach'il sjab': Lajchaveoc libra stzatajil te' mirra te vach', vaqueoc libra canela, vaqueoc libra te' cálamo yelxo val vach', 24-25 yed' pax lajchaveoc libra te' casia. A echlab' sc'anchaj d'a juntzañ chi', aton icha echlab' sc'anchaj d'a in cajnub'. Scalaj juntzañ chi' yed' nañaloc schañil litro aceite yic te' olivo, icha val tz'aj sb'oan junoc b'oum perfume. Icha chi' tz'aj a b'oan aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach ma junoc tas to vic tz'ajcani. 26 Succhajoch aceite chi' d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, d'a te' caxa yic trato, 27 d'a te' mexa yed' d'a syamc'ab'il d'a sb'achnub' candil yed' syamc'ab'il, d'a altar yic incienso, 28 d'a altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il yed' pax d'a jun q'uen nivan palangana yed' sb'achnub'al. 29 Icha chi' tz'aj a sic'ancanoch masanil juntzañ chi' yic vach' vic tz'ajcani. Masanil tastac tz'och tennaj d'ay, vicxo tz'ajcani.

30 A jun aceite chi' tza sucpaxoch d'a viñaj Aarón yed' pax d'a eb' yuninal viñ. Icha chi' tz'aj sic'chajcanoch eb' sacerdoteal d'ayin. 31 Tzalan d'a masanil eb' etisraelal: Ayic ol b'eyñejb'at tiempo, aton jun aceite tic ol c'anchaj d'a tastac to vic ol ajcanoc. 32 Mañ comonoc succhajoch d'a junoc comon anima. Mañ comonoc sb'oji junocxo macañ aceite lajan yed' jun tic. A jun tic vic tz'ajcani, yuj chi' mañ comonoc tze yama'. 33 Tato ay junoc

mach sb'oan junocxo macaň aceite lajan yed' jun tic, ma sucoch d'a junoc comon anima, a jun chi' yovalil tz'ic'jicanel d'a scal eb' yetchoňab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

A jun incienso
(Ex 37.29)

34 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

Ic'chajocab'cot masanil juntzaň tastac chi', lajanňej ol aj yechlab'il: Stzatajil te' estacte, sjoxal noc' mic' scuch uña, stzatajil te' gálbano te vach' sjab' yed' pax stzatajil te' incienso yelxo val te vach'. 35 A yed' juntzaň chi' tzac' b'ojoc incienso. Vach' tz'aj scalaji, icha val tz'aj sb'oji yuj junoc b'oum perfume. Vach' tz'aj sb'at yatz'amil, malajocab' spaltail, yujto vic yaji. 36 Choc' tz'aj stenjipoj jab'oc, tzac'anoch d'a yol mantiado d'a yichaň te' scaxail in trato b'aj tzin ch'ox in b'a d'ayex. A jun incienso chi', nivanocab' yelc'och d'a yol e sat. 37 Maň e b'o junocxo icha val jun ix e b'o tic. Tze nacoti to a inňej ay vico'. 38 Tato ay junocxo mach sb'oan d'a yol yico', yic syab' sjab', a jun chi' tojolňej yic'jicanel d'a scal eb' yetchoňab', xchi Jehová.

31

Eb' sb'oumal scajnub' Jehová
(Ex 35.30; 36.1)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Ab'i, a d'a scal yiňtilal viňaj Judá ix in sic'canel viňaj Bezaleel, yuninal viňaj Uri, yixchiquin viňaj Hur. 3 Toxo ix vac'och Vespíritu d'a viň, yic jelan snaanel viň, yic ol yal sb'oanq'ue yalňej tastac viň. 4 Ol snaanelta viň sb'oan yechel jantac munlajel ol b'o'oc, icha d'a q'uen oro, d'a q'uen plata yed' d'a q'uen bronce, 5 yed' pax sb'oan q'uen q'ueen viň vach' yilji, sb'oan te te' d'a yalňej tas munlajelal. 6 Axo viňaj Aholiab, yuninal viňaj Ahisamac, yiňtilal viňaj Dan, a viň ol colvaj yed' viňaj Bezaleel chi'. Masanil eb' aytaxon sjelanil, ix in vach' aq'uej sjelanil eb' yic a eb' ol b'oan masanil tastac sval tic d'ayach: 7 Aton c'apac mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, te' scaxail in trato yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, masanil syamc'ab'il d'a yol mantiado chi', 8 te' mexa yed' jantac syamc'ab'il, jun sb'achnub' candil nab'a oro yed' syamc'ab'il, jun altar b'aj sňuschaj incienso, 9 jun altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il, jun nivan palangana yed' sb'achnub' yich, 10 c'apac pichul jalb'il nivan yelc'ochi, aton spichul viňaj sacerdote Aarón yed' pax spichul eb' yuninal viň, aton pichul sc'an eb' d'a yopisio. 11 Sb'opax aceite eb' sc'anchaji ayic tz'ochcan junoc mach, ma junoc tas vicoc. Sb'opax incienso maňxo jantacoc svach'il sc'anchaj d'a in cajnub'. A juntzaň chi', yovalil sb'o eb' icha val ix aj valan d'ayach, xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Sc'ual ic'oj ip
(Ex 35.1-3)

12 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi':

13 Al d'a eb' etchoňab' to yovalil sc'anab'ajej jun sc'ual ic'oj ip eb', yujto vic yaji. Yujto a jun c'u chi' yechel in trato yajcanoch d'a co cal eyed'oc d'a masanil tiempo yic vach' tzeyojtaquejeli to a in Jehová in tic ix ex in sic'canel vicoc.

14 Nivanocab' yelc'och jun sc'ual ic'oj ip chi' d'a yol e sat. A mach max c'anab'ajan jun c'ual ic'oj ip chi', yovalil schami. Yalňej mach smunlaj d'a jun c'u chi', yovalil schami. 15 Vaqueňej c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip, vicňej yaji. Yalňej mach smunlaj d'a jun c'u chi', tojolňej schami. 16-17 Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej jun c'ual ic'oj ip chi'. A jun chi' yechel in trato tz'ajcan d'a masanil tiempo d'a co cal eyed'oc, yujto a in Jehová in d'a vaque' c'ual in b'onac satchaaň yed' sat luum tic, axo d'a yuquil c'ual vochnac vaan in munlaji, vic'annac vip, xchi Jehová.

18 Ayic ix lajvi slolon Jehová yed' viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí, ix yac'an chab' pachañ q'ueen d'a viñ, b'aj tz'ib'ab'iloch strato, to a val Dios ix tz'ib'ani.

32

Jun yechel vacax nab'a oro
(Dt 9.6-29)

1 Axo yic ix yilan eb' choñab' israel to a viñaj Moisés chi' añeja' max emxul-laj viñ b'aj ayec' eb' chi', ix smolb'an sb'a eb' smasanil, ix yalan eb' d'a viñaj Aarón:

—A ticnaic, co gana to tza b'o juntzañoc co diosal tzoñ cuchb'ani, yujto a viñaj Moisés, viñ ix oñ ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi eb' choñab' chi'.

2 Ix tac'vi viñaj Aarón chi' d'a eb':

—A ticnaic, molb'ejeccot masanil q'uen uchiquin nab'a oro yic eb' ix eyetb'eyum yed' yic eb' eyuninal, eb' ix eyisil, tzeyic'ancot d'ayin, xchi viñ.

3 Masanil anima ix yiq'uel yuchiquin, ix yic'ancot eb' d'a viñaj Aarón chi'. 4 Ix schaanec' viñ, ix yac'an ulax q'uen viñ d'a scal te' c'ac', ix yac'anem viñ d'a yol jun smoldeal, ix b'o jun yechel jun quelem vacax. Ix ochñej ijan viñ svach' b'oan jun yechel vacax chi'. Ix yalan eb' choñab' chi' smasanil:

—Ex quetchoñab' israel, a jun co diosal tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi eb'.

5 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Aarón chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñ d'a yichañ jun yechel vacax chi', te chaañ ix yal viñ:

—A q'uic'an scac'och junoc nivan q'uiñ d'a yichañ Jehová, xchi viñ.

6 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix smolb'an sb'a anima smasanil, ix sñusan juntzañ silab' eb' yed' silab' yic junc'olal. Ix lajvi chi' ix em c'ojjab' eb', ix va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan chucal d'a yichañ sdiosal chi'. 7 Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ixic, emañxi yujto a eb' a choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, toxo ix sjuel sb'a eb'. 8 Yelxo val d'a elañchamel ix yiq'uel sb'a eb' d'a tas ix vala'. D'a elañchamel ix sb'o jun yechel quelem vacax eb', syac'anem sb'a eb' ejmelal d'ay. Syac'an silab' eb', syalan eb': Ex quetchoñab' israel, a val jun co diosal tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi eb'. 9 Toxo ix vila' to a juntzañ anima tic, yelxo val pit spensar eb'. 10 A ticnaic mañxo ach tevoc d'ayin yuj eb', scot val voval d'a juntzañ anima tic. Ol in satel eb' smasanil, añej ed'oc ol in b'o jun nivan nación yed' eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

11 Axo viñaj Moisés chi', ix och ijan viñ sc'anan nivanc'olal d'a Jehová sDiosal yuj eb' schoñab', ix yalan viñ:

—Mamin Jehová, ¿tas val yuj scot yoval a c'ol d'a yib'añ a choñab' to a ach ix iq'uelta d'a Egipto yed' ipalil? 12 ¿Tas val yuj ol a cha ach yal eb' aj Egipto chucal? Ol am yal eb' icha tic: Tob'an chuc spensar Dios d'a eb', yuj chi' ix yiq'uel eb' d'a tic, sb'at smilancham eb' d'a jolomtac vitz, satjiel eb' yuuj d'a sat lum luum tic, xcham eb'. Yuj chi' comonoc max te cot yoval a c'ol d'a yib'añ eb', mocab' ac'och yaelal d'a yib'añ eb'. 13 Comonoc tza nacot eb' a checab', aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. A locnac a b'i ac'annac a ti' d'a eb', alannac icha tic: Ol vic'chaañ e b'isul yed' eyuninal. Lajan ol aj sb'isul eb' icha q'uen c'anal d'a satchaañ. Añeja' jun lum luum tic, toxo ix vala' to ol vac' d'a eyiñtilal d'a masanil tiempo, xa chinac d'a eb', xchi viñaj Moisés chi'.

14 Yuj chi' ix snaan Jehová to mañxo ol satel-laj schoñab' chi'. 15 Ix meltzajemta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', yed'nacxo chab' pachañ q'ueen viñ b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il yuj Jehová, d'a schab'il pac'añ q'ueen. 16 A val Jehová ix b'oan q'uen q'ueen chi' schab'il, ix stz'ib'anoch letra chi' d'a q'ueen.

17 Axo yic ix yab'an viñaj Josué yel yav eb' anima, ix yalan viñ d'a viñaj Moisés chi':

—A val scab'an yel yav eb' anima chi', icha val to ayoch oval d'a yol campamento, xchi viñ.

18 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—A juntzañ av tz'och scab' chi', mañ avoc yic tzalajc'olal yic tz'ac'ji ganar junoc oval, mañ avocpax yic cusc'olal yic tz'ac'ji ganar anima yuj eb' ajc'ool, palta b'it tz'och svab'i, xchi viñ.

19 Axo yic ix javi viñaj Moisés chi' d'a slac'anil campamento chi', ix yilanoch jun yechel quelem vacax chi' viñ, axo eb' anima van schañalvi eb'. Ix te cot yoval viñ, ix syumanel q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il chi' viñ, yuj chi' ix pojb'at q'uen d'a yich vitz chi'. 20 Ix lajvi chi', ix b'at stzac'anelta jun yechel vacax chi' viñ, ix syumanoch viñ d'a scal c'ac'. Ix lajvi chi' ix smac'anpoj viñ, choc'xoñej ix aji, ix yac'anem viñ d'a scal a a', ix schecan viñ yuc' eb' anima chi'. 21 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón chi':

—¿Tas yuj ach montaj yuj juntzañ anima tic ix a cuchb'an eb' sc'ulan jun nivan chucal tic? xchi viñ.

22 Ix yalan viñaj Aarón chi':

—Mamin, mocab' cot oval d'ayin, ojtac val sic'lab'il to a jun choñab' tic, sganañej eb' sc'ulan chucal. 23 A eb' ix alan d'ayin: B'o junoc co diosal tzoñ cuchb'ani, yujto a viñaj Moisés ix oñ ic'anelta d'a Egipto, ma chequel tas ix ic'an viñ, max jaxlaj viñ, xchi eb' d'ayin. 24 Yuj chi' ix valan d'a eb': Machtac ex ay q'uen oro d'ayex, ma q'uen uchiquin, iq'uequeli, tzeyic'ancoti, xin chi d'a eb'. Ix lajvi chi', ix yic'ancot eb' d'ayin, ix vac'an ulax d'a cal c'ac', axo ix aji ix comon elta jun yechel vacax tic, xchi viñ d'a viñ.

25 Ix nachajel yuj viñaj Moisés chi' to a eb' anima chi', b'ecanxoñej sc'ol eb' yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichañ eb' choñab' ayoch ajc'olal d'a eb', axo viñaj Aarón chi' maj scachoch vaan jab'oc eb' viñ. 26 Yuj val chi' ix och tec'tec' viñaj Moisés chi' d'a sti' campamento chi', ix yalan viñ:

—A ticnaic a mach syal sc'ol syac'och sb'a d'a yol sc'ab' Jehová, cotocab' d'a in tz'ey tic, xchi viñ.

Masanil eb' yetlevitail viñ, ix snitzcot sb'a eb' d'a stz'ey viñ.

27 Ix lajvi chi', ix yalanpax viñ d'a eb':

—Ix schec Jehová co Diosal val d'ayex to junjun ex tzeyic'b'at eyespada, tzex b'at d'a campamento, tzex ec' d'a caltac mantiado, tze milancham eb' eyuc'tac, eb' eyamigo yed' eb' cajan d'a e lac'anil, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

28 Ix sc'anab'ajej checnab'il eb' viñ levita ix yac' viñ. Yuj chi', ay am oxeoc mil anima ix smilcham eb'. 29 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Moisés chi':

—A ticnaic ix eyac'och e b'a d'a yol sc'ab' Jehová, ina to a ex ix e milcham eyuninal yed' eyuc'tac. Yuj val chi', ol yac' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, xchi viñ d'a eb'.

30 Axo d'a junxo c'u, ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' anima:

—Te nivan e mul ix ochi. A ticnaic tic tzin b'atxi d'a jolom vitz b'aj ayec' Jehová. Ata' ol in lolon yed'oc, talaj ol yac' lajvoc e mul chi' d'a eyib'añ, xchi viñ.

31 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a jolom vitz b'aj ayec' Jehová chi'. Ix yalan viñ:

—Val yel Mamin, te nivan smul jun choñab' tic ix och d'a ichañ, ix sb'o jun sdiosal eb' oro yic syaq'uem sb'a eb' d'ay. 32 Yuj val chi' tzin tevi d'ayach to tzac' lajvoc smul eb' chi'. Tato max ac' nivanc'olal smul eb' chi' jun, tza sucsat in b'i d'a yol ch'añ libro b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' to icxo yaji, xchi viñ d'a Jehová.

33 Axo ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:

—A eb' tz'och smul d'ayin, aton eb' chi' tzin sucsat sb'i d'a yol ch'añ libro chi'. 34 Yuj chi' ixic, tzic'anb'at eb' choñab' chi' d'a jun lugar ix val d'ayach. A jun vángel ol b'ab'laj eyuuj, palta ol c'och sc'ual yic ol vac'anoch syaelal eb' anima tic yuj smul, xchi.

35 Ix lajvi chi', a Jehová ix ac'ancot jun nivan ilya to smilvaj d'a yib'añ eb' choñab' israel chi', yujto ix yac'och sb'a eb' sb'oan jun yechel vacax, aton jun ix sb'o viñaj Aarón chi'.

33

Ix te cus eb' choñab'

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic elañ d'a tic yed' eb' choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, tzic'anb'at eb' d'a sat lum luum valnac d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob to ol vac' d'a yiñtilal eb' viñ. 2 A in ol in chec b'ab'laj jun ángel d'a eyichañ. A' ol ex cuchb'anb'atoc. A juntzañ choñab'il anima, aton eb' cananeo, eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, ol viq'uel eb' d'a sat luum chi'. 3 Ixiquec d'a jun lum te yax sat chi', palta mañ ol in b'atlaj d'a e cal, yujto te pit ex, ay smay tzex in satel d'a yoltac b'e, xchi Jehová.
4 Ayic ix yab'an eb' anima jun lolonel cuseltac yalji chi', ix och eb' d'a ilc'olal, mañxalaj mach ix yac'och yuchiquin yed' stoñ. 5 Yujto a Jehová ix alan d'a viñaj Moisés chi':
—Al d'a eb' etisraelal tic: A ex tic te pit ex. Tato tzin c'och d'a e cal junoc rato, ay smay tzex in sateli. A ticnaic iq'uequel eyuchiquin chi' yed' e toñ d'a e jaj chi', ol vilani tas ol ex vutoc, xa chi, xchi d'a viñ.
6 Yuj val chi', atax ix el eb' d'a yich vitz Horeb, mañxo junoc eb' ix yac'och stoñ yed' yuchiquin.

A b'aj sch'ox sb'a Jehová

7 Ix yac' b'ochajq'ue jun mantiado viñaj Moisés d'a stib'at campamento. Ix yac'an viñ scuch jun mantiado chi': D'a B'aj Sch'ox Sb'a Jehová. Tato ay junoc mach sb'at sc'anb'ej junoc tas d'a Jehová, yovalil sb'at d'a jun mantiado chi'. 8 Ayic sb'at viñaj Moisés d'a mantiado chi', tz'elta liñan eb' anima smasanil d'a stitac smantiado, sb'at q'uelan eb' d'a viñ masanto tz'ochcan viñ d'a yol mantiado chi'. 9 Ayic tz'och viñ, tz'emul moynaj jun asun d'a sti' mantiado chi' yacb'an slolon Jehová yed' viñ. 10 A syilan eb' anima chi' yemul moynaj jun asun chi', tz'em ñojan eb' smasanil ejmelal d'a Jehová.
11 Q'uelc'umb'a val tz'aj Jehová slolon yed' viñaj Moisés chi', icha val tz'aj co lolon yed' junoc co vach'c'ool. Slajvi slolon viñ yed' Jehová chi', sjax viñ d'a campamento. Palta axo viñ scolvaj yed' viñaj Moisés chi', aton viñaj Josué quelem vinac, yuninal viñaj Nun, scanñej viñ d'a yol mantiado chi'.

Ol b'atñej Jehová yed' eb' choñab'

12 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a Jehová:
—Mamin Jehová, a ach ix al d'ayin to a in tzin cuchb'ej jun a choñab' tic, palta maj al-laj d'ayin mach ol a chec colvaj ved'oc. Ix alani to ojtac in to ay a tzalajc'olal ved'oc alani. 13 Yuj chi', tato yel icha chi', ac' vojtaquejeli tas nab'il uuj, yic cham tzach vojtaquejeli, ol vac'añ̈ej tzalajb'oc a c'ool. Ojtac val to a jun choñab' tzac'canoch d'a yol in c'ab' tic to a choñab' yaji, xchi viñ.
14 —A in val lac'an ol in b'at ed'oc, ol ex vac' cajnaj d'a junc'olal d'a lum luum chi', xchi Jehová d'a viñ.
15 Yuj val chi', ix tac'vi viñaj Moisés chi':
—Yel val Mamin, tato max ach b'at qued'oc, vach' to max oñ iq'uel d'a tic. 16 Tato max ach b'at qued' ticnaic, ¿tas val tz'aj yojtacajeli, tato ay a tzalajc'olal ved'oc yed' d'a eb' a choñab' tic? Tato ayachñejoch qued'oc jun, ol checlajeloc to a choñab' ton caji, sic'b'il oñ el uuj d'a scal masanil choñab', xchi viñ.
17 —A juntzañ lolonel tzal tic ol in c'ulej, yujto te ay in tzalajc'olal ed'oc, vojtac val a pensar sic'lab'il, xchi Jehová d'a viñ.
18 —Mamin, tzin tevi val d'ayach to tza ch'ox snivanil elc'och d'ayin, xchi viñ.
19 Ix tac'vi Jehová d'a viñ:
—Masanil in vach'c'olal ol in ch'ox d'ayach. A val d'a ichañ ol valel in vach'il to a in ton Jehová in, ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj syal in c'ol svac'a', ol oc' in c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool. 20 Palta sval d'ayach to mañ ol yal-laj och q'uelan d'a in sat, yujto malaj

junoc mach syal yilan in sat. Tato tz'och q'uelan junoc mach d'ayin, elañchamel schami.
21 Ina d'a in lac'anil ay jun lugar b'aj ol yal a q'uecan liñan d'a yib'añ jun nivan q'ueen.
22 Ayic ol ec'b'at in tziquiquial ta', ol ach vac'anoch d'a yol spojelal q'uen q'ueen chi', ol
ach in macchancanoch yed' in c'ab' yacb'an tzin ec'canb'ati. 23 Ayic ol lajvoc vec'cani,
ol vic'anel in c'ab', axoñej in patic ol yal ilani, axo in sat mañ val jab'oc ol yal ilani, xchi
Jehová.

34

A sq'uexul chab' pachañ q'uen q'ueen
(Dt 10.1-5)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic a achxo ol a tzey chab'oc q'uen q'ueen, icha val q'uen ix vac' d'ayach d'a
sb'ab'elal, aton q'uen ix a mac'pojoc. Ol in tz'ib'anxioch d'a q'ueen, icha val tas ix in
tz'ib'ejoch d'a q'uen b'ab'el chi'. 2 Tza b'oan a b'a d'a q'uiñib'alil q'uic'an, tzach javi d'a
vichañ d'a jolom vitz tic. 3 Malaj junoc mach syal sq'ueta ed'oc, malaj junoc mach syal
yec' d'a spatictac lum vitz tic. Max yalpaxlaj yec' noc' calnel yed' noc' vacax vael d'a
yichtac luum, xchi d'a viñ.
4 Ix lajvi chi, ix stzeyan chab' q'uen q'ueen viñ icha q'uen ix scha' d'a sb'ab'elal d'a
Jehová. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix yic'anb'at q'uen viñ, ix b'at viñ d'a jolom vitz
Sinaí, icha val ix yutej Jehová yalan d'a viñ. 5 Ix lajvi chi', ix emul Jehová d'a stz'ey viñ
d'a scal asun d'a jolom vitz chi', ix yalan sb'i d'a viñ. 6 Ix ec'b'at Jehová d'a yichañ viñ, te
chaañ ix yal icha tic:
—A in ton Jehová in. Jehová in b'i. Te vach' in c'ool, tz'oc' in c'ol d'a anima.
Mañ elañchameloc scot voval. Te nivan tzin xajanej eb' anima, svac'ñejelc'och tas
svala'. 7 A tas vach' valnaccan d'a eb' e mam eyicham, ol vac'ñejelc'och d'ayex a ex
yiñtilexcan eb' tic d'a masanil tiempo. Svac'an nivanc'olal e chucal e mul yed' e pital.
Palta max ec'b'atlaj vac'an syaelal junoc mach yuj smul b'aj junelñej pit syutej sb'a
d'ayin, svac'ñejcan yaelal d'a yib'añ yuninal yed' yixchiquin, masanto d'a schañil macañ
yiñtilal, xchi Jehová.
8 D'a elañchamel ix em ñojan viñaj Moisés chi', ix emc'och snañal sat viñ d'a sat luum
d'a yichañ Jehová chi', ix yalan viñ icha tic:
9 —Mamin Vajalil, tato yel tzach tzalaj ved'oc, tzach b'atñej qued'oc, vach'chom a jun
choñab' tic te pit, palta ac' nivanc'olal co chucal tz'och d'a ichañ, tzoñ a chaancan a
choñab'oc, xchi viñ.

Sb'oxi strato Jehová yed' eb' israel
(Dt 7.1-5)

10 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Chaab' tas ol vala': A ticnaic, tzin b'ocan jun in trato tic d'a yichañ masanil eb'
etchoñab'. Ol in b'o tastac te satub'tac to mantalaj b'aj tzuji d'a junocxo nación d'a
yolyib'añq'uinal tic. Ol yil masanil eb' etchoñab' eb' ajun tic ed'oc tastac ol in c'ulej
eyuuj, to satub'tac yilji. 11 C'anab'ajejec masanil tas svalcan tic d'ayex. A in ol viq'uel
eb' amorreo, eb' cananeo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo d'a eyichañ.
12 Ayic ol ex c'och d'a sat lum luum chi', malajocab' b'aq'uiñ tze b'o junoc e trato yed'
eb' anima ta'. Tato scan eb' d'a e cal, yel ol ex yixtejel eb'. 13 A val tas ol e c'ulej to ol e
mac'poj yaltar eb' yed' yechel sdiosal eb'. Tze ch'acanel te te' yechel sdiosal eb' scuchan
Asera. 14 Mañ ex lesalvoc d'a junoc comon dios, yujto a in Jehová in, yelxo val te ov in d'a
juntzañ chi'. Yelxo val ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junoc ch'oc diosal.
15 Mañ e b'olaj junoc e trato yed' eb' anima ayec' d'a sat lum chi'. Tato tze b'o e trato
chi' yed' eb' axo yic tz'och eb' ejmelal d'a sdiosal chi', syac'an silab' eb' d'ay, tzex yavtej
eb', tze vaan tas syac' eb' silab'oc chi'. 16 Talaj syic'laj sb'a yisil eb' yed' eb' eyuninal, axo

yic tz'em ñojan eb' ix d'a sdiosal chi', scuchb'ajem ñojan eb' eyuninal chi' yuj eb' ix d'a juntzañ comon dios chi'. Tato icha chi' mañxalaj tz'aj velc'och d'a yol sat eb' eyuninal chi'.
17 Mañ e b'o junoc e diosal yed' q'uen q'ueen sb'ochaj d'a molde.

Q'uiñ tz'ec' d'a junjun ab'il (Ex 23.14-19; Dt 16.1-17)

18 Tze yac'och q'uiñ yic ixim pan malaj yich. Uque' c'ual tze va jun pan chi', icha val ix aj vac'an e c'ayb'ej. A stiempoal, chequel yajcani, aton uj Abib, yujto a d'a jun uj chi' elnaquexcot d'a Egipto.
19 Masanil eb' b'ab'el vinac unin, vic yaj eb'. Vicpax sb'ab'el yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel yed' yune' noc' e chiva tato vinac. 20 Axo pax sb'ab'el yune' noc' e b'uru, syal yac'ji junoc yune' calnel sq'uexuloc noc'. Tato malaj junoc sq'uexul noc' tzeyac'a', yovalil smac'ji q'uichaj sjaj noc'. Añeja' pax yuj e b'ab'el vinac unin, yovalil tzeyac' junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc. Malaj junoc mach sja d'ayin d'a q'uiñ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.
21 D'a vaque' c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip, vach'chom stiempoal munlajel, ma stiempoal smolchajq'ue sat eyavb'en, yovalil tzeyic' eyip.
22 Tzeyac'och q'uiñ yic sb'ab'el sat ixim e trigo sc'anb'i, aton q'uiñ Pentecostés. Tzeyac'anpaxoch junxo q'uiñ yic slajviq'ue ixim yic lajvub' ab'il.
23 Masanil eb' vinac, yovalil oxel sjavi eb' d'a vichañ d'a yol junjun ab'il d'a juntzañ q'uiñ tic, a in Jehová e Diosal in tic svala'.
24 Ol viq'uel masanil juntzañxo nación d'a eyichañ, ol vac' levanb'oc e luum. Malaj mach syal yic'anec' lum e luum chi', yacb'an ayec' eb' vinac d'a vichañ oxel d'a yol ab'il.
25 Ayic tzeyac'an e silab' d'ayin, mañ eyac' schiq'uil noc' noc' yed' ixim pan ayb'at yich d'a scal. A noc' silab' yic jun q'uiñ yic tze naancoti ayic ex vic'annaquelta d'a Egipto, tato ayto noc' scani, mañ e sic'canb'at d'a junxo c'u.
26 A sb'ab'el sat eyavb'en yovalil tzeyic'cot d'a in cajnub'.
Mañ e tz'añ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun, xchi Jehová.
27 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': Tz'ib'ej masanil juntzañ lolonel tic, yujto a ayoch yichb'aniloc in trato ix vac' ed'oc yed' pax eb' etchoñab', xchi.
28 A viñaj Moisés chi', 40 c'ual yed' 40 ac'val ix ec' viñ yed' Jehová d'a jolom vitz Sinaí. Malaj val jab'oc tas ix sva viñ, malaj pax jab'oc tas ix yuq'uej viñ d'a jun tiempoal chi'. Ix stz'ib'anoch slolonelal strato Jehová yed' eb' choñab' israel d'a q'uen q'ueen, aton lajuñe' checnab'il.

Sveei yilji sat viñaj Moisés

29 Ix lajvi chi, ix emixta viñaj Moisés chi' d'a jolom vitz Sinaí chi', yed'nacxopax chab' pachañ q'uen q'ueen viñ, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il chi'. Mañ yojtacoc viñ tato toxoñej sveei yilji sat, yujto ix lolon viñ yed' Jehová. 30 Axo ix yilan viñaj Aarón yed' masanil eb' yetchoñab' to toxoñej sveei yilji sat viñ, ix te xivq'ue eb' smasanil sc'och d'a stz'ey viñ. 31 Ix yavtancot eb' anima chi' viñ, ichato chi' ix snitzanoch sb'a viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' d'a stz'ey viñ, ix lolon viñ d'a eb'.
32 Ix lajvi chi', ix snitzancot sb'a masanil eb' choñab', ix och ijan viñ yalan masanil checnab'il ix yac' Jehová d'a viñ, aton juntzañ ix b'at schaemta viñ d'a jolom vitz Sinaí chi'. 33 A ix lajvi slolon viñ d'a eb' anima chi', ix smacan sat viñ d'a jun c'apac. 34 Axo yic tz'och viñ yic slolon yed' Jehová, syiq'uel jun c'apac chi' viñ. Axo tz'elxul viñ, syalanxi viñ d'a eb' choñab' tas checnab'ilal schec Jehová chi' yal d'a eb'. 35 Ayic van slolon viñ d'a eb' chi', syilan eb' to veei yilji sat viñ. Slajvi yalan schecnab'il Jehová viñ d'a eb', smacanxi sat viñ d'a jun c'apac chi'. Ato yic tz'och viñ lolonel d'a yichañ Jehová, syic'anxiel viñ.

35

Sleyal c'ual ic'oj ip
(Ex 31.12-17)

1 Ix smolb'ancot masanil eb' choŕab' israel viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' icha
tic: Ix yac' juntzañ checnab'il tic Jehová d'ayin, to ol e c'anab'ajej. 2 Vaque' c'ual tzex
munlaji, axo yuquil c'ual, yicxo Jehová yaji. E masanil d'a jun c'u chi' tzeyic' eyip,
tzeyic'anchaañ Jehová. A mach smunlaj d'a jun c'u chi' yovalil schami. 3 Vach'chom e
c'ac', max yal-laj eyac'anoch d'a jun c'ual chi' yalŕej b'aj cajan ex, xchi viñ.

Ofrenda yic scajnub' Dios
(Ex 25.1-9)

4 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a masanil eb' choŕab' israel icha tic: A juntzañ tic ix
yal Jehová: 5 Tzeyac' junoc ofrenda d'ay. A mach tz'el val d'a sc'ol yac'ani, syal yic'ancot
q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce, 6 añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ yaxmaquinac,
añ chac ch'al, añ lino te vach' yed' xil noc' chiva b'ayb'il. 7 Syalpax eyic'ancot stz'umal
noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, noc' tz'uum te lab'ab'i yed' pax te' acacia.
8 Tzeyic'paxcot yaceiteal sat te' olivo tz'em d'a yol candil, perfume sb'at d'a scal aceite
tz'ac'jioch d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová, sb'atpax d'a scal incienso suc'uq'ui sjab'.
9 Tzeyic'paxcot q'uen cornalina yed' juntzañ q'uen q'ueen yelxo val vach' yilji tz'och
yelvanub'oc schaleca viñ sat sacerdote, tz'ochpax yelvanub' jun smacul sñi' sc'ool viñ.

A slistail tastac ix b'ochaji
(Ex 39.32-43)

10 Masanil eb' viñ vinac jelan sb'oan tastac vach' yilji, cotocab' eb' viñ, yic sb'oan tas eb'
viñ ix schec Jehová sb'oi: 11 Aton mantiado scajnub' Jehová yed' pax juntzañ tz'och d'a
yib'añ yed' pax sganchoal, smarcoal, sreglail, yoyal yed' sb'achnub'al yich. 12 Sb'opax
te' scaxail trato, sreglail tz'och sb'achlab'iloc, smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, junoc cortina
tz'och smaculoc, 13 te' mexa yed' regla tz'och sb'achlab'iloc yed' pax syamc'ab'il, ixim pan
tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová. 14 Sb'opax sb'achnub'al candil yed' masanil syamc'ab'il
yed' pax uque' candil yed' aceite tz'em d'a yol juntzañ candil chi'. 15 Sb'ojipax altar
yic incienso, regla tz'och sb'achlab'iloc, aceite sc'anchaji yic tz'och d'a junoc tz'ochcan
yicoc Jehová, incienso suc'uq'ui sjab', c'apac cortina yic smacul sti' scajnub' Jehová.
16 Sb'opax junoc altar b'aj stz'a silab', smallail jun altar chi' nab'a bronce yed' sreglail
yed' masanil syamc'ab'il. Sb'o jun palangana yed' sb'achnub'al. 17 Sb'opax c'apac cortina
tz'ec' oyan d'a spatic yamaq'uil scajnub' Jehová chi' yed' yoyal yed' pax sb'achnub'al
yich yed' c'apac cortina tz'och smaculoc sti' amac' chi'. 18 Sb'o yestacail yed' sch'añal
syamanem d'a spatictac jun scajnub' Jehová chi' yed' d'a yamaq'uil. 19 Sb'opax c'apac
pichul jalb'il syac'och eb' sacerdote d'a yol scajnub' Jehová. Aton pichul syac'och viñaj
sacerdote Aarón to yicñej yopisio viñ yaji yed' pax spichul eb' yuninal viñ, aton syac'och
eb' a tz'och eb' d'a yopisio, xchi viñaj Moisés chi'.

A yofrenda eb' choŕab'

20 Ix lajvi yalan masanil juntzañ chi' viñaj Moisés chi', ix b'at eb' smasanil d'a yoltac
smantiado. 21 A eb' ix el val d'a sc'ool, ix laj yac' silab' eb' yic sb'oji scajnub' Jehová,
aton b'aj sch'ox sb'a yed' masanil tas tz'och yopisio yed' c'apac pichul yic yopisio eb'
sacerdote. 22 Ix laj javi eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yed' silab' d'a Jehová, ato syala' jantac ix
el d'a sc'ol eb' yac'ani, ix ul yac'an eb' d'a viñaj Moisés chi'. Ix yic'ancot q'uen yelvanub'
pichul eb', q'uen colc'ab', q'uen toñ, q'uen uchiquin yed' juntzañocxo nab'a oro. Ix
yac'an eb' d'a Jehová. 23 Masanil eb' ay ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, ch'al yaxmaquinac,
chac ch'al, lino te vach', xil noc' chiva b'ayb'il, stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed'
chacchac yed' pax noc' tz'uum te lab'ab'i, ix laj yic'cot eb' d'a Jehová. 24 Ay pax mach

ix el d'a sc'ool yic'ancot q'uen plata yed' q'uen bronce yofrendaoc d'a Jehová. A eb' ay te' acacia d'ay, ix yic'paxcot te' eb', yic sc'anchaj te' d'a scajnub' Dios. 25 Axo eb' ix ix syal sb'oan aň ch'al, ix yic'cot ch'al q'uic'mutz'inac eb' ix, ch'al yaxmaquinac, chac ch'al yed' lino te vach'. 26 Ay eb' ix ix jelan ix el val d'a sc'ool, ix och ijan eb' ix sb'oan xil noc' chiva d'a ch'alil. 27 Axo eb' yichamtac vinaquil choňab', ix yic'cot q'uen cornalina eb' yed' pax juntzaňxo q'uen q'ueen te vach' yic tz'och yelvanub'oc schaleca viň sat sacerdote yed' yochpax yelvanub'oc jun smacul sňi' sc'ool viň. 28 Ix yic'paxcot perfume eb', aceite sc'anchaj d'a candil, aceite sc'anchaj d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová yed' incienso suc'uq'ui sjab'.

29 Masanil eb' choňab' israel, eb' viň vinac yed' eb' ix ix to ix el val d'a sc'ool, ix yac' scolval eb' d'a masanil jun munlajel ix yal Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Eb' ix b'oan scajnub' Dios
(Ex 31.1-11)

30 Ix yal viňaj Moisés d'a masanil eb' yetchoňab': A Jehová toxo ix sic'anel viňaj Bezaleel, yuninal viňaj Uri, yixchiquin viňaj Hur, d'a yiňtilal Judá. 31 Ix yac'anoch Yespíritu Dios chi' d'a viň yic syac'an sjelanil spensar viň yed' yojtacanel viň yic syalpax snachajel yuj viň 32 sb'oan yechel tas sb'o'o, icha d'a q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce. 33 Ix ac'jipax sjelanil viň yic sb'oanpax q'uen q'ueen yelxo val vach', yic sb'oanpaxem yechel te te' yelxo val vach' tz'aji yed' yoch yelvanub' te'. 34 Ix yac'an sjelanil Jehová d'a viň yed' d'a viňaj Aholiab, yuninal viňaj Ahisamac, d'a yiňtilal Dan, yic sc'ayb'an juntzaňxo eb' scolvaj yed' eb'. 35 Ix ac'ji sjelanil eb' yuj Jehová, yic sb'oan masanil tastac eb' to yelxo val vach' yilji: Yic sb'oan yechel, yic sb'oanoch yelvanub' yed' aň ch'al q'uic'mutz'inac, aň ch'al yaxmaquinac, aň chac ch'al yed' lino ch'al te vach'. Ix ac'ji sjelanil eb' sb'oan junoc tas vach' yed' sch'oxan yechel junocxo yalňej tas munlajelal.

36

1 Yuj chi' a viňaj Bezaleel, viňaj Aholiab yed' pax juntzaňxo eb' viň vinac ix ac'ji sjelanil yuj Jehová sb'oan tastac vach' yilji, a eb' viň ol b'oan masanil tas tz'och yopisio d'a scajnub' Jehová icha ix aj yalani, xchi viňaj Moisés.

Maň jantacoc ofrenda ix yic'cot eb' anima

2 Axo viňaj Moisés ix avtancot viňaj Bezaleel yed' viňaj Aholiab chi' yed' pax masanil eb' viň ix ac'ji sjelanil spensar yuj Jehová yic sb'oan yalňej tastac vach' yilji, aton eb' tz'el d'a sc'ol scolvaj d'a jun munlajel chi'. 3 A eb' viň chi' ix chaan masanil ofrenda ix yic'cot eb' choňab' israel d'a viňaj Moisés, yic tz'el yich munlajel yuj sb'o scajnub' Dios. Axo eb' tz'el val d'a sc'ol yac'an yofrenda, junjun q'uiňib'al syic'ancot yofrenda eb' chi'. 4 Axo eb' viň munlajvum chi', ix yactejcan smunlajel eb' viň, ix b'at eb' viň yal d'a viňaj Moisés chi': 5 Toxo ix ec' yib'aň yic'ancot yofrenda eb' anima, maň ol lajvoclaj masanil tas ix yic'cot eb' tic d'a munlajel ix yal Jehová to sb'oi, xchi eb' viň.

6 Ayic ix yab'an viňaj Moisés to icha chi', ix yalanel viň d'a scal anima d'a campamento to maxtzac yic'cotlaj yofrenda eb' yuj sb'o scajnub' Dios. Icha chi' ix aj svanaj yic'ancot yofrenda eb' chi', 7 yujto toxo ix tz'acvi jantac tas ol och d'a scajnub' Dios, aytopax tas olto canoc.

Ix b'ochajq'ue scajnub' Dios
(Ex 26.1-37)

8 A d'a scal eb' munlajvum chi', ata' ay eb' jelan spensar sb'oanq'ue scajnub' Dios. Lajuňe' jeňan c'apac lino b'ayb'il sch'alil ix sb'o eb'. D'a aň ch'al q'uic'mutz'inac, aň ch'al yaxmaquinac yed' pax aň chac ch'al ix sb'o'och yechel querubín eb' d'a junjun jeňan lino chi'. 9 A junjun jeňan chi', 12 metro steel yed' naňalxo, chab' metro sat.

Lajanñej ix aj yechel smasanil. 10 Oye' jeñan c'apac ix tz'ischaj yam sb'a yic junxoñej
jeñan tz'aji. Añeja' icha chi' ix aj stz'ischaj syam sb'a oyexo jeñan. 11 Ix lajvi chi',
ix tz'ischajoch xoyjab' añ q'uic'mutz'inac ch'al d'a sti' c'apac b'ab'el jeñan chi' yic
syamnub'aloc. Añeja' icha chi' ix aj yochpax d'a sti' junxo schab'il jeñan chi'. 12 Ix
och xoyjab' 50 q'uic'mutz'inac ch'al d'a jun pac'añ sti', junjun jeñan c'apac lajanñej ix
aj schalan sb'a c'apac. 13 Ix b'opax 50 q'uen syamnub'al nab'a oro yic syal yil-lan sb'a
c'apac chab' jeñan chi' yic vach' junxoñej tz'ajcan c'apac. 14 Ix b'oxi uxluche' jeñan xil
noc' chiva, yic a tz'och d'a yib'añ scajnub' Dios. 15 Ay 13 metro steel yed' nañalxo yed'
chab' metro sat. Lajanñej ix aj yechel smasanil. 16 Ix tz'ischaj yam sb'a oye' jeñan yic
junxoñej tz'aji. Ix tz'ischajpax syam sb'a vaquexo, yic junxoñej pax jeñan tz'aji. 17 Ix
och xoyjab' 50 syamnub'al d'a jun pac'añ sti' jun b'ab'el jeñan. Ix ochpax 50 syamnub'al
d'a sti' junxo schab'il jeñan chi'. 18 Ix b'opax 50 syamnub' nab'a bronce, yic syil-laj sb'a
chab' jeñan chi', yic junxoñej jeñan tz'aji.

19 Ix b'ojipax stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, yic tz'em d'a yib'añ jun
jeñan xil noc' chiva chi' yed' junxo macañ tz'uum te lab'ab'i yic tz'em d'a yib'añ jun jeñan
stz'umal noc' ch'ac calnel chi'. 20 Ix sb'opax juntzañ te' marco eb', yic tz'och d'a spatic
scajnub' Dios, liñan tz'ajoch junjun te'. Masanil te', a te' acacia b'aj ix el te'. 21 Nañal yoil
metro steel junjun te' marco chi', axo slevanil sat te', 70 centímetro. 22 Ix can chab'chab'
yoc junjun te' marco chi' yic tz'em liñan. Lajanñej ix ajcan scal yoc te' chi'. Icha chi'
ix aj te' marco chi' smasanil tz'och d'a spatic scajnub' Dios chi'. 23 Ay 20 te' ix sb'o eb'
yic tz'och d'a stojolal sur. 24 Ix b'oji 40 q'uen plata sb'achnub'oc yich te' 20 chi' yuj eb',
chab'chab' q'uen d'a yich junjun te', junjun q'uen d'a junjun yoc te'. 25 Añejtona' ix b'oji
20-xo te' marco chi' yic tz'och d'a jun pac'añxo, aton d'a stojolal norte. 26 Añeja' 40 q'uen
plata ix b'o sb'achnub'oc yich te', yic chab'chab' q'uen tz'och d'a yich junjun te'. 27 Axo
yic jun pac'añ yol schiquin d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' marco chi' ix b'oji. 28 Ix
sb'opax chab' te' marco chi' eb' yic tz'och te' d'a junjun yesquinail jun pac'añ chi'. 29 A
chab' te' marco chi', nub'ub'i ix aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a yuj
junoc argolla, aton te' chi' ix och d'a chab' yesquinail. 30 Vajxaque' te' marco ix b'oi yic
tz'och d'a jun schiquin chi' yed' 16 sb'achnub'al yich nab'a plata, chab'chab' sb'achnub'al
yich junjun te'. 31 Ix sb'oanpax oye' te' regla eb' d'a te' acacia, te' tz'och d'a spatic te' marco
d'a junoc pac'añ cajnub' chi'. 32 Oye' pax te' yic tz'och d'a junxo pac'añ yed' oye' pax te'
yic tz'och d'a junxo pac'añ d'a yol schiquin d'a spatic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 33 A te'
regla tz'och chi', a d'a snañal te' marco chi' tz'ec' junoc te' masanto sc'axpajec'c'och te' d'a
junxo schiquin. 34 Ix och q'uen oro d'a spatictac te' marco chi'. Ix b'opax q'uen argolla
nab'a oro b'aj tz'ec' te' regla chi'. Ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te' regla chi'.

35 Ix sb'opax jun c'apac cortina eb' yed' añ lino. Ix b'ojioch yechel querubín d'a c'apac
yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ yaxmaquinac yed' añ chac ch'al
ix b'ojioch yechel querubín chi'. 36 Ix sb'oan chañe' te oy eb' d'a te' acacia, ix yac'och
q'uen oro eb' d'a spatic te'. Ix b'opax chañe' sb'achnub'al yich te', nab'a plata ix aji. Ix
yac'anoch q'uen gancho nab'a oro eb' d'a schon te' yic sq'ue locan c'apac cortina chi'.

37 Ix sb'oanpax jun c'apac cortina eb' yic tz'och smaculoc mantiado chi'. A jun
c'apac cortina chi' d'a añ lino ch'al ix sb'o eb'. Yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al
yaxmaquinac yed' añ chac ch'al, ix b'ochajoch stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani. 38 Ix
b'ojipax oye' te' oy, ix em q'uen oro d'a schon te' yed' pax sganchoal. Ix b'opax oye'
sb'achnub'al yich te', nab'a bronce ix aji.

37

Ix b'ochaj te' scaxail trato
(Ex 25.10-22)

1 Ix sb'oan te' scaxail strato Dios viñaj Bezaleel. A te' acacia ix och d'ay. Jun metro
yed' 10 centímetro ix aj sc'atul, 70 centímetro ix aj sat. Añeja' 70 centímetro ix ajpax
schaañil. 2 Ix och q'uen oro d'a yool yed' d'a spatic yed' d'a stitac tzalanq'uei. 3 Ix b'opax
chañe' argolla nab'a oro tz'och d'a yoc schañil, chab'chab' d'a junjun pac'añ. 4 Ix b'opax
juntzañ te sb'achlab'il d'a te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te'. 5 Ix lajvi chi',
ix ecchajec' te' d'a yol q'uen argolla chi', yic vach' syal sb'achchaj te'.
6 Ix b'opax jun smacul nab'a oro b'aj tz'ac'ji tup mul, jun metro yed' 10 centímetro
sc'atul, 70 centímetro sat. 7 Ay chab' yechel querubín nab'a oro tenb'il d'a q'uen martillo
ix och d'a yib'añ jun smacul chi'. 8 Junñej ix aj jun smacul chi' yed' chab' yechel querubín
chi', junjun ix can d'a stitac jun smacul chi', 9 d'añd'umb'a ix aji. Ix em q'uelan juntzañ
querubín chi' d'a yib'añ smacul te' scaxail trato chi', axo sc'axil, syil-laj sb'a sñi' d'a
yib'añ, ichato yeñul yaji.

Ix b'ochaj smexail ixim pan
(Ex 25.23-30)

10 Ix sb'opax jun te' mexa viñaj Bezaleel chi'. Añeja' te' acacia ix och d'a te'. 90
centímetro ix aj sc'atul, 45 centímetro ix aj sat, 70 ix ajq'ue steel. 11 Ix och q'uen oro
d'a te', ix b'opax jun tz'ec' oyan d'a spatic yoc te' schañil, nab'a oro ix aji. 12 Ix b'opax
q'ue stitac ix ec' oyan d'a yib'añ, uque' centímetro ix ajq'uei, ix och oro d'ay. 13 Ix b'opax
chañe' argolla nab'a oro, ix och d'a te' yoc schañil d'a yesquinail. 14 Ix och juntzañ argolla
chi' d'a slac'anil b'aj ayem stitac chi'. A d'a yol juntzañ chi' ix ec' te' sb'achlab'il yic syal
yic'chajb'at te' mexa chi'. 15 A te' sb'achlab'il chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro
d'a spatictac te'. 16 Ix b'ochajpax syamc'ab'il nab'a oro sc'anchaj d'a jun mexa chi', aton
juntzañ tic: Q'uen plato, nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji.

Ix b'ochaj sb'achnub' candil
(Ex 25.31-40)

17 Ix sb'opax jun sb'achnub' candil viñaj Bezaleel chi', nab'a oro ix aji, ix tenchaj d'a
q'uen martillo. A sc'ojnub' b'aj tz'em b'achan, ste'al yed' scopail icha sfloral, junñej
yaman ix aji. 18 Oxox sc'ab' ix elta d'a stz'eytac. 19 Junjun juntzañ sc'ab' ayelta d'a ste'al
chi', ay oxe' sfloral icha yic te' almendro. 20 A jun ste'al chi', ay pax chañe' sfloral icha
yic te' almendro chi'. 21 A d'a yalañ b'aj ayelta chab'chab' sc'ab' chi', ay junjun sfloral.
22 A juntzañ sfloral yed' sc'ab' chi', junñej ix aj yed' sb'achnub'al chi'. A jun chi', nab'a
oro ix aji, tenb'il d'a q'uen martillo. 23 Ix b'opax uque' candil, añejtona' ix b'opax q'uen
q'ueen tz'ic'anel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' splatoal. Nab'a oro ix aj smasanil.
24 A jantac q'uen oro ix och d'a jun b'achnub' candil chi' yed' syamc'ab'il, oxe' arroba ix
ochi.

Ix b'ochaj jun altar yic incienso
(Ex 30.1-5)

25 Ix sb'oanpax jun altar yic incienso viñaj Bezaleel chi' d'a te' acacia. Lajanñej ix aj
d'a schañil pac'añ, 45 centímetro ix aji, axo pax steel, 90 centímetro ix ajq'uei. Ix b'opax
juntzañ sch'aac d'a junjun yesquinail, yaman ix aj yed' jun altar chi'. 26 Ix och q'uen oro
yelxo val vach' d'a yib'añ yed' d'a spatictac schañil pac'añ yed' d'a sch'aac chi'. Ix q'uepax
tzalan q'uen oro chi' d'a yib'añ stitac. 27 A d'a yalañ stitac chi', ata' ix och chab'chab'
argolla nab'a oro d'a schab'il pac'añ. Ix ec' te' sb'achlab'il d'a yool yic syal sb'achchaji.
28 A te' sb'achlab'il ix och chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a te'.

A tas tz'aj sb'o aceite sc'anchaji
(Ex 30.22-38)

29 Ix b'ojipax aceite sc'anchaji yic sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc
Dios. Ix b'opax incienso te vach', icha tz'aj sb'oan eb' b'oum perfume.

38

Ix b'ochaj jun altar nab'a bronce
(Ex 27.1-8)

1 Ix sb'oanpax jun altar viñaj Bezaleel chi', aton jun b'aj stz'a silab'. D'a te' acacia ix
sb'o viñ. Lajanñej ix aj yechel schañil pac'añ, chab' metro yed' 25 centímetro junjun
pac'añ. Jun metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue schaañil. 2 Ix b'ojipaxq'ue chañe' sch'aac
d'a schiquintac schañil, yaman ix aj yed' jun altar chi'. Ix pichchaj te' d'a q'uen bronce.
3 Masanil syamc'ab'il jun altar chi', nab'a bronce ix aji: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel
q'uen taañ, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' yed'tal te' tzac'ac'. 4 Ix
b'ojipax jun q'uen malla nab'a bronce, ix ac'jioch q'uen d'a yalañ sti' d'a yool. D'a snañal
jun altar chi' ix och q'ueen. 5 Ix b'opax chañe' argolla nab'a bronce, ix och d'a junjun
yesquinail q'uen malla chi'. Ix elc'och q'uen d'a spatic jun altar chi', a d'a yol q'uen tz'ec'
te' sb'achlab'il. 6 Ix b'opax sb'achlab'il jun altar chi' d'a te' acacia, ix ochpax q'uen bronce
d'a spatictac te'. 7 Ix ecchajec' te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a stz'eytac jun altar chi'
yic syal sb'achchaji. A jun altar chi', chemte' ix och d'ay, ix can yolanil d'a yool.

Ix b'oji jun nivan palangana nab'a bronce
(Ex 30.18)

8 A yed' q'uen nen nab'a bronce sc'an eb' ix ix ayoch yilumaloc sti' c'apac mantiado, a
yed' q'uen ix sb'o jun nivan palangana viñaj Bezaleel yed' sb'achnub'al yich.

Ix b'oji yamaq'uil scajnub' Dios
(Ex 27.9-19)

9 Ix sb'opax c'apac cortina viñaj Bezaleel yic tz'och smaculoc spatictac amac' d'a
scajnub' Dios. A d'a stojolal sur, ix och 45 metro c'apac cortina chi', aton ch'al lino
b'ayb'il ayoch d'a c'apac. 10 Ix b'opax 20 yoyal yed' 20 pax sb'achnub'al yich nab'a
bronce. Axo d'a schon te' ix em juntzañ q'uen q'ueen nab'a plata yed' yargollail. 11 Ix
b'opax c'apac cortina yic stojolal norte, 45 metro c'apac yed' 20 oy yed' pax sb'achnub'al
yich nab'a bronce yed' q'uen ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed' yargollail. 12 Ix
b'opax c'apac cortina yic stojolal b'aj tz'em c'u, 22 metro yed' nañalxo sat c'apac yed'
lajuñe' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich yed' q'uen ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed'
yargollail. 13 Añejtona' d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, 22 metro yed' nañalxo sat, ix b'opax
c'apac cortina yic tz'och d'ay. 14 A d'a jun pac'añ b'aj tzoñ ochi, ay uque' metro c'apac
cortina ayochi yed' oxe' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich. 15 Axo pax d'a junxo pac'añ,
ay pax uque' metro c'apac yed' oxe' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich. 16 Masanil juntzañ
c'apac cortina chi', ch'al lino b'ayb'il ayoch d'a c'apac. 17 Masanil pax sb'achnub'al
yich oy chi', nab'a bronce ix aji. Axo q'uen ayem d'a schon oy chi' nab'a plata yed'
yargollail. 18 A c'apac cortina ix och smaculoc sti' amac' chi', nañal sb'aluñil metro sat
c'apac, axo steel c'apac, chab' metro yed' 25 centímetro. B'ob'ilpaxoch yelvanub' c'apac,
jalb'il d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed' pax lino
ch'al b'ayb'il. Lajanñej yed' masanil c'apac ayoch d'a amac'. 19 Ay chañe' yoyal yed'
chañe' sb'achnub'al yich nab'a bronce, axo q'uen ayem d'a schon yoyal, nab'a plata
yed' yargollail. 20 Masanil yestacail scajnub' Dios chi' yed' yic c'apac cortina ayoch d'a
spatictac amac', nab'a bronce.

A q'uen q'ueen ix c'anchaj d'a scajnub' Dios

21 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' to sb'o slistail jantac q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen
bronce ix och d'a scajnub' Jehová, aton b'aj sic'chaj scaxail trato. A eb' levita ix b'oan
slistail chi'. A viñaj Itamar yuninal viñaj Aarón ix cuchb'an eb'. 22 A viñaj Bezaleel,
yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur, yiñtilal Judá ix b'oan masanil tastac ix yal
Jehová d'a viñaj Moisés to sb'oi. 23 Axo viñaj Aholiab yuninal viñaj Ahisamac, yiñtilal
Dan ix colvaj yed' viñaj Bezaleel chi'. A viñaj Aholiab chi' tenum q'ueen viñ, jalum

c'apac viñ, syalpax sb'oanoch yelvanub' yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac viñ, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed' añ lino ch'al te vach'.

24 Masanil q'uen oro ix c'anchaji yic ix b'o scajnub' Dios, d'a ofrendail ix aj smoljiem q'ueen. A q'uen oro chi', 21 quintal yed' 95 libraxo q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios.

25 Axo q'uen plata ix molchajemi, a ix ic'chajq'ue vaan sb'isul eb' anima, 75 quintal yed' chab'xo arroba q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 26 Masanil eb' vinac ix tz'ib'chaji, eb' 20 ab'ilxo sq'uinal, 603 mil yed' 550 eb' d'a smasanil. Junjun eb' chi' nañal siclo plata ix yac' eb', icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 27 A q'uen plata ix och d'a sb'achnub'al yich smarcoal yed' sb'achnub'oc yoyal b'aj tz'och c'apac cortina, 75 quintal q'ueen d'a smasanil. Masanil juntzañ q'uen plata chi' ix och d'a cien sb'achnub'al chi', syalelc'ochi 75 libra ix och d'a junjun. 28 A yed' chab'xo arroba plata chi' ix sb'o q'uen gancho viñaj Bezaleel ix och d'a te' oy yed' smacul sjolom oy chi' yed' q'uen argolla.

29 Masanil q'uen bronce ix ac'chaj ofrendail d'a Jehová, ay am 53 quintal yed' lajuñexo libra q'ueen. 30 A d'a q'uen bronce chi' ix b'o sb'achnub'al yich yoyal b'aj ix can sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. Añejtona' d'a q'uen ix b'o jun altar nab'a bronce yed' pax smallail. Nab'a bronce smasanil syamc'ab'il jun altar chi', 31 yed' pax sb'achnub'al yich yoyal smacul spatictac amac' yed' yestacail oyanoch d'a scajnub' Dios yed' yestacail spatictac yamaq'uil cajnub' chi'.

39

Ix b'o spichul eb' viñ sacerdote
(Ex 28.1-43)

1 A spichul eb' viñ sacerdote sc'an d'a yopisio d'a scajnub' Dios, jalb'il d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac, d'a ch'al yaxmaquinac yed' d'a chac ch'al. Ix b'opax spichul viñaj Aarón yicñej yopisio yaji, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

2 Ayic ix b'o schaleca viñaj Aarón chi', ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' añ lino ch'al b'ayb'il. 3 Ix sten q'uen oro eb', te jay ix aji. Ix lajvi chi' ix scotac polan q'uen eb', icha añ ch'al ix aj q'ueen yic syal sjalanb'at eb' d'a scal juntzañxo ch'al chi', aton sb'oji yuj eb' vach' sb'oani. 4 Ix sb'oan c'apac tz'ec' b'ac'an eb' d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic schalaj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. 5 Ix sb'oanoch jun tzec'ul eb' d'a jun chaleca chi', añejpaxa' ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac yed' pax añ lino ch'al b'ayb'il, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

6 Ix yac'anoch q'uen cornalina eb' d'a syamnub'al nab'a oro. Ayoch sb'i eb' yuninal viñaj Israel d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello. 7 Ix yac'anoch q'uen viñaj Bezaleel d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic snajicot eb' yuninal viñaj Israel chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

8 Axo pax c'apac smacul sñi' sc'ol viñ, ix b'ojioch stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani, icha yic c'apac chaleca: Ayoch oro ch'al d'ay yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' pax lino ch'al b'ayb'il. 9 Cha pacañ ix aji, lajañej ix aj stitac schañil ayic pacb'ilxo. 22 centímetro junjun stitac chi'. 10 A jun chi', chañ tzol ix aj yoch q'uen q'ueen te vach' yilji d'ay. A d'a jun b'ab'el tzol, ayoch q'uen rubí, q'uen crisólito yed' q'uen esmeralda. 11 Axo d'a schab'il tzol, ayoch q'uen granate, q'uen zafiro yed' q'uen jade. 12 Axo d'a yoxil tzol, ayoch q'uen jacinto, q'uen ágata yed' q'uen amatista. 13 Axo d'a schañil tzol, ayoch q'uen topacio, q'uen cornalina yed' q'uen jaspe. Axo q'uen oro ayoch syamlab'iloc juntzañ q'ueen chi'. 14 Lajchave' q'ueen, aton lajchave' sb'i eb' yuninal viñaj Israel. Junjun sb'i eb' lajchavañ chi' ayoch d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello.

15 A d'a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' ix b'ojioch juntzañ cadena nab'a oro pach'uch'ab'il.
16 Ix b'ojipax chab' syamlab'il d'a q'uen oro yed' chab' argolla nab'a oro. Ix och chab'
argolla chi' d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. 17 Ix ochpax chab'
cadena oro d'a chab' argolla chi'. 18 A sñi' chab' cadena chi' ix och d'a chab' syamlab'il
nab'a oro, ix och d'a chab' sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. 19 Ix b'opax chab'xo
argolla nab'a oro, ix och d'a yol chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ,
junñej ix aj yed' c'apac chaleca. 20 Ix b'oji chab'xo argolla nab'a oro, ix och d'a sñitac
c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, tz'emc'och d'a yichañ. Junñej ix can yed'
b'aj tz'emc'och stz'isul yed' d'a yib'añq'ueta b'aj tz'ec' stzec'ul c'apac chaleca chi'. 21 Ix
lajvi chi', junxoñej ix ajem q'uen argolla ayoch d'a c'apac yed' q'uen ayoch d'a c'apac
smacul sñi' sc'ol chi'. Ix tzec'chaj syam sb'a q'uen d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac, yic vach'
a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' scan d'a yib'añq'ue jun tzec'ul ayoch d'a c'apac chaleca
chi', yic vach' max yactej sb'a c'apac. Ix b'o icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.
22 A jun c'apac pichul jucan ayoch d'a yol c'apac chaleca chi', ix jalchaj b'o c'apac yed'
ch'al q'uic'mutz'inac. 23 Ix can yolanil sjaj c'apac d'a snañal, ix och stz'ulil sti' d'a sjaj
chi' yic max ñic'chaji. 24 Ix och yelvanub' c'apac d'a stitac d'a yoctac, icha yechel sat
te' granado, ix b'oji yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' pax
lino ch'al b'ayb'il. 25 Ix b'ochajpax yunetac campana, nab'a oro ix aji. Ix och d'a scal
yechel sat te' granado ayoch d'a yoctac c'apac pichul chi', 26 syalelc'ochi, jun yechel sat
te' granado chi', jun yune' campana, d'a stzolal ix ajochi, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj
Moisés. Aton c'apac pichul jucan chi' sc'an viñaj Aarón ayic tz'och viñ d'a yopisio. 27 A
c'apac spichul viñaj Aarón yelxo val te jucan c'apac yed' c'apac yic eb' yuninal viñ, nab'a
lino ch'al jalb'il yuj junoc jalum c'apac, a ix och d'ay. 28 Añeja' ix b'ojipax c'apac c'ox
sb'ac'chaji yed' pax juntzañxo sc'oxal yed' c'apac yolvex. Lino ch'al b'ayb'il ix och d'a
juntzañ chi' smasanil. 29 Añeja' d'a jun tzec'ul, lino ch'al b'ayb'il ix och d'ay, ix b'ojioch
yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. D'a añ lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed'
chacchac ix b'ojioch yelvanub' chi', icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

30 Ix sb'oanpax jun yelvanub' nab'a oro eb', sch'oxnab'il yopisio d'a sat sacerdoteal,
ix och juntzañ lolonel tic d'ay icha sello: Yicñej Jehová yaji, xchi. 31 Ix lajvi chi', ix och
jun lana ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, yic syal stzec'jioch jun yelvanub' chi' d'a snañal sat
c'apac c'ox sb'ac'chajochi, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

Ix lajvi sb'oel scajnub' Dios
(Ex 35.10-19)

32 Icha chi' ix aj sb'ochajq'ue scajnub' Dios b'aj sch'ox sb'a. Icha val ix aj yalan Jehová
d'a viñaj Moisés chi', icha val chi' ix aj sb'oan eb' israel chi'. 33 Masanil syamc'ab'il
scajnub' Dios ix yic'cot eb' d'a viñaj Moisés chi', aton tic: Syamnub'al, smarcoal, sreglail,
yoyal yed' pax sb'achlab'il yich. 34 C'apac c'apac tz'och d'a yib'añ, noc' tz'umal calnel
uc'nac d'a chacchac, noc' tz'uum te lab'ab'i yed' pax jun c'apac cortina tz'och smaculoc
te' scaxail trato. 35 Ix yic'anpaxcot te' caxa chi' eb' yed' te' regla tz'och sb'achlab'iloc
yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, 36 te' mexa yed' syamc'ab'il yed' ixim pan tz'och d'a
yichañ Jehová. 37 Ix yic'anpaxcot jun sb'achnub' candil nab'a oro eb' yed' pax candil
ayoch d'a yib'añ d'a stzolal yed' masanil syamc'ab'il yed' aceite yic tz'och sc'ac'al candil
chi'. 38 Ix yic'anpaxcot jun altar nab'a oro eb' yed' pax aceite sc'anchaji ayic sic'chajel
junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc Dios yed' incienso suc'uq'ui sjab', jun c'apac
cortina yic smacul sti' mantiado, 39 jun altar bronce yed' smallail to bronce paxi,
sreglail tz'och sb'achlab'iloc, syamc'ab'il, jun palangana yed' pax sb'achnub' yich. 40 Ix
yic'anpaxcot c'apac cortina eb', aton c'apac tz'och d'a spatictac amac' yed' yoyal yed'
pax sb'achnub' yich, c'apac cortina tz'och d'a sti' amac' yed' pax sch'añal, yestacail d'a
spatictac amac' chi' yed' masanil yamc'ab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a.

41 Ix yic'anpaxcot c'apac pichul eb', aton c'apac sc'an eb' sacerdote d'a yopisio d'a yol scajnub' Dios, aton pichul yic yopisio viñaj sacerdote Aarón yed' spichul eb' yuninal viñ syac'och d'a yopisio chi'. 42 Masanil ix sb'o eb' israel icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. 43 Ayic ix yilan viñaj Moisés chi' to icha chi' ix aj sb'oel yuj eb', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'.

40

A tas ix aj sb'oq'ue scajnub' Dios

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan d'a viñ icha tic:

2 D'a b'ab'el c'ual yic b'ab'el uj, ata' sb'oq'ue in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 3 Slajvi chi', tz'ac'chajoch te' scaxail trato d'a yool chi', tz'ac'chajoch c'apac cortina smaculoc. 4 Tz'ac'chajpaxoch te' mexa yed' tas tz'em d'a yib'añ yed' sb'achnub' candil, tz'ochpax sc'ac'al candil chi'. 5 A d'a yichañ scaxail trato tz'och altar oro b'aj stz'a incienso, slocb'ajq'ue c'apac cortina d'a sti' mantiado chi'. 6 Sb'ochajpaxem jun altar b'aj stz'a silab' d'a yichañelta sti' mantiado chi'. 7 Tz'ac'chajem jun nivan palangana d'a scal mantiado yed' altar, tz'ac'ji b'ud'joc yed' a a'. 8 Slajvi chi', sb'ochajoch c'apac cortina smaculoc spatictac yamaq'uil, axo c'apac tz'och d'a sti' yamaq'uil chi' sq'uepax locan c'apac.

9 Tzic'ancot aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach, ma junoc tas. Tza secanem d'a yib'añ in cajnub' yed' d'a masanil tastac ayoch d'a yool. Icha chi' tz'aj yochcan masanil syamc'ab'il d'a yopisio, yic vach' vicxo tz'ajcani. 10 Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ altar b'aj stz'a silab' yed' masanil syamc'ab'il. Icha chi' tz'aj yochcan d'a yopisio, yuj chi' a jun altar chi' vicxo tz'ajcani. 11 Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ jun nivan palangana yed' sb'achnub'al yich yic vach' vicxo tz'ajcani.

12 Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sti' mantiado chi', tza checan sb'ic sb'a eb' ta'. 13 Slajvi chi', tzac'anoch spichul viñaj Aarón chi' yic yopisio. Tzac'anoch aceite d'a viñ yic tz'ochcan yopisio viñ d'a sacerdoteal d'ayin. 14 Sjapax eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb'. 15 Tzac'anpaxoch aceite d'a eb' icha tzutej viñaj Aarón chi', yic vach' tz'ochcan eb' sacerdoteal d'ayin. Tz'ac'jioch aceite chi' d'a eb' yic scan jun opisio chi' d'a yol sc'ab' eb', ol b'eyñejb'at d'a yiñtilal eb' d'a masanil tiempo, xchi Jehová.

16 Icha ix aj yalan Jehová, icha val chi' ix aj sb'oan viñaj Moisés chi'.

17 Ayic ix schaanel yich yic schab'il ab'il yelta eb' d'a Egipto, d'a val sb'ab'el c'ual yic b'ab'el uj ix b'ojiq'ue scajnub' Dios. 18 Ix yalan viñaj Moisés chi' to tz'ac'jiem q'uen sb'achnub'al yich, ix ac'jiem te' marco d'a yib'añ q'ueen, ix ac'jipaxoch sreglail, ix ic'jiq'ue vaan te' oy d'a yib'añ sb'achnub'al ayxoem chi'. 19 Ix ac'jib'at jeñan c'apac mantiado d'a yib'añ scajnub' Dios chi', ix ac'jib'at juntzañxo d'a yib'añ mantiado icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

20 Ix lajvi chi, ix yac'anem chab' pachañ q'uen q'ueen viñaj Moisés chi' d'a yol scaxail trato, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch lajuñe' checnab'il. Ix yac'anoch te' sb'achlab'il te' caxa chi' viñ, ix yac'anpaxem smacul te' viñ, aton b'aj tz'ac'ji tup mul. 21 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at te' d'a yol scajnub' Dios, ix ac'jioch c'apac cortina d'a snañal yol scajnub' chi', yic tz'och smaculoc te' caxa chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñ. 22 Ix ac'jipaxoch te' mexa d'a co vach' d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. 23 Vach' ix aj yac'jiem ixim pan d'a sat te' mexa d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'.

24 Ix ac'jipaxoch q'uen sb'achnub' candil d'a co q'uexañ d'a yichañ mexa d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. 25 Ix ac'jioch sc'ac'al candil d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'. 26 Ix ac'jipaxoch altar oro d'a yichañelta c'apac cortina chi'. 27 Ix sñusantz'a incienso viñaj Moisés chi' d'a yib'añ altar chi', icha ix aj yalan Jehová.

28 Ix lajvi chi', ix ac'chajoch c'apac cortina smaculoc b'aj tz'och eb' sacerdote d'a yol
cajnub' chi'. 29 Ix ac'chajem altar b'aj sn̈usjitz'a silab' d'a yichan̈elta sti' mantiado b'aj
sch'ox sb'a Jehová. Ix lajvi chi' ix sn̈usantz'a noc' silab' vin̈aj Moisés chi' yed' ixim harina
icha ix aj yalan Jehová.
30 Ix ac'jioch q'uen nivan palangana d'a scal mantiado yed' altar. Ix ac'ji b'ud'joc q'uen
d'a a a' yic sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc. 31 A d'a a a' chi' ix sb'ic sc'ab' vin̈aj Moisés chi' yed' yoc.
An̈eja' pax vin̈aj Aarón yed' eb' yuninal sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc, 32 ayic tz'och eb' d'a yol
mantiado. Sb'icpax sc'ab' eb' yed' yoc chi' ayic tz'och eb' d'a altar, icha val ix aj yalan
Jehová d'a vin̈aj Moisés chi'.
33 D'a slajvub'alxo ix b'ochajoch yamaq'uil spatic yichan̈ scajnub' Dios yed' altar. Ix
lajvi chi' ix ac'chajoch c'apac c'apac smaculoc d'a sti' amac' chi'. Icha val chi' ix aj
sb'ocanel masanil tas ix alchaj d'a vin̈aj Moisés chi' yuj Jehová.

Ix och stziquiquial Jehová d'a yib'an̈ scajnub'
(Nm 9.15-23)

34 Ayic ix lajvi sb'oel smasanil, ix emul asun d'a yib'an̈ mantiado b'aj sch'ox sb'a
Jehová, ix em stziquiquial d'a yib'an̈ scajnub' chi' yed' d'a yool. 35 Yuj chi' maj yal-laj
yoch vin̈aj Moisés d'a yool chi', yujto ayec' jun asun chi' d'a yib'an̈, macb'il yool chi'
yuj stziquiquial Jehová. 36 Ayic sq'ue vaan asun chi' d'a yib'an̈ scajnub' Jehová chi'
syic'anq'ue vaan smantiado eb' israel, sb'eyb'at eb'. 37 Tato max q'ue vaan asun chi'
jun, max yic'q'uelaj vaan scampamento eb', ato sq'ue vaan ichato chi' sb'at eb'. 38 Yaln̈ej
b'ajtil ayec' eb' israel d'a yol b'e, syil val jun asun chi' eb' d'a yib'an̈ scajnub' Jehová d'a
c'ualil, axo d'ac'valil ayoch sc'ac'al asun chi' syil eb'.

A Ch'aŋ̈ Libro
LEVÍTICO

Levítico sb'i jun libro tic, yujto a' tz'alancot yuj eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Leví, yoxil yuninal viŋ̈aj Jacob. A eb' yiŋ̈tilal Leví chi' aŋ̈ej eb' ay yalan yic smunlaj d'a scajnub' Dios. Scolvajpax eb' ayic tz'och eb' anima ejmelal d'a Dios chi'. A jun libro tic syalcot yuj sleyal tastac smoj sc'ulaj d'a scajnub' Dios chi' yed' tas maŋ̈ smojoc syic'och eb' sacerdote chi' d'a yichaŋ̈ Dios. Syalanpaxcot yuj tas tz'aj sacb'itanxi sb'a eb' anima.

A tas nivan yelc'och d'a jun libro tic to a sDiosal eb' israel malaj jab'oc chucal d'ay. Snib'ej Dios chi' to vach' syutej sb'eyb'al eb' israel chi' yic malaj pax schucal eb'. Syalanpaxcoti tastac tz'aj yac'ji silab' yed' juntzaŋ̈xo ofrenda tz'ac'ji d'a Dios, aton tic syal d'a capítulo 1 masanto d'a 8. Axo capítulo 9 yed' 10, a tz'alancot tas aj yochnac viŋ̈aj Aarón sacerdoteal.

Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 15, ata' syal yuj juntzaŋ̈ tas vach' yed' juntzaŋ̈ tas maŋ̈ vach'oclaj. Syalanpax yuj tas tz'aj sacb'itan sb'a eb' anima yuj juntzaŋ̈ chucal sc'ulej. Axo d'a capítulo 16, ata' syal yuj tas tz'aj yac'ji lajvoc mul. Axo juntzaŋ̈xo capítulo d'a jun libro tic, syalcot yuj juntzaŋ̈xo ley yovalil sb'eyb'alaji yed' juntzaŋ̈ q'uiŋ̈ yovalil syac'och eb' israel. Ay jun aycan d'a capítulo 19.18 to yovalil sco xajanej eb' ay d'a spatic schiquin co pat, aton jun chi' ix yalpax Jesús d'a San Mateo 22.39, te nivan yelc'och jun checnab'il chi'.

A juntzaŋ̈ silab' stz'ab'at smasanil

1 Ix avtaj viŋ̈aj Moisés yuj Jehová d'a yol mantiado, ix schecan yal juntzaŋ̈ checnab'il viŋ̈ d'a eb' yetisraelal.

2 Yuj chi' ix yalan viŋ̈aj Moisés chi' icha tic: Tato ay junoc ex tzeyic'cot junoc noc' noc' yic sŋ̈uschajtz'a smasanil silab'il d'a Jehová, a d'a scal noc' e vacax, d'a scal noc' e calnel ma d'a scal noc' e chiva, ata' tzeyic'cot noc'. 3 Tato vacax noc' tze ŋ̈ustz'a silab'il chi', yovalil a junoc noc' toro malaj spaltail tzeyic'coti. A jun silab' stz'ai, a jun chi' to stz'ab'at noc' noc' chi' smasanil. A d'a yichaŋ̈ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, ata' tzeyac'och silab' chi' yic vach' schaji yuj Jehová. 4 Yovalil tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc', yic schaji noc' yuj yac'ji lajvoc e mul. 5 A mach ay yic noc' chi', a smilancham noc' d'a yichaŋ̈ Jehová, axo eb' sacerdote yuninal viŋ̈aj Aarón tz'ic'ancot schiq'uil noc', stzicanoch eb' d'a schaŋ̈il pac'aŋ̈ jun altar ayec' d'a yichaŋ̈ mantiado. 6 Aŋ̈eja' viŋ̈ ay yic noc' chi' spatz'anel noc', schoc' xicanb'at noc' viŋ̈. 7 Axo eb' sacerdote yuninal viŋ̈aj Aarón chi', syac'q'ue te' c'atzitz eb' d'a yib'aŋ̈ te' tzac'ac' d'a altar chi' yic sq'ue sc'ac'al. 8 Tz'ac'jiq'ue noc' chib'ej cotac xicab'il chi' d'a yib'aŋ̈ te' c'atzitz chi' yed' noc' sjolom yed' noc' xepu' tz'ic'jiel d'a noc' yol sc'ool. 9 A mach tz'ac'an noc' silab' chi', yovalil a smaxan noc' yol sc'ool, sb'icanel noc' yoc, axo viŋ̈ sacerdote sŋ̈usantz'a jun silab' chi' smasanil d'a yib'aŋ̈ altar. Suc'uq'ui sjab' jun silab' stz'a chi' syab' Jehová.

10 Tato calnel, ma chiva noc' tzeyac' silab'il chi', yovalil ch'aac noc', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 11 A d'a stojolal norte d'a jun altar chi', ata' smiljicham noc' yuj mach tz'ac'an noc' chi' d'a yichaŋ̈ Jehová. Axo eb' yuninal viŋ̈aj Aarón chi' stzicanoch schiq'uil noc' d'a schaŋ̈il pac'aŋ̈ jun altar chi'. 12 Slajvi chi' slaj cotac xicajb'at noc', axo viŋ̈ sacerdote tz'ac'anq'ue noc' cotac xicab'ilxo yaj chi' d'a yib'aŋ̈ c'ac' d'a yib'aŋ̈ altar yed' noc' sjolom yed' noc' xepu' tz'el d'a noc' yol sc'ool. 13 Axo jun mach tz'ac'an noc' silab' chi', yovalil a smaxan noc' yol sc'ool, sb'icanpaxel noc' yoc, axo viŋ̈ sacerdote sŋ̈usantz'a smasanil d'a yib'aŋ̈ altar. Suc'uq'ui sjab' jun silab' stz'a chi' syab' Jehová.

14 Tato much noc' silab' sŋ̈usjitz'a smasanil d'a yichaŋ̈ Jehová, yovalil a junoc noc' paramuch yalŋ̈ej tas macaŋ̈il. 15 A viŋ̈ sacerdote tz'ic'ancot noc' silab' chi' d'a altar,

stoc'anel sjolom noc' viň, sňusjitz'a noc'. Axo schiq'uil noc', stzicoch viň d'a spac'ul altar.
16 Tz'ic'jielta masanil yooch noc' yed' tas ay d'a yool, syumjicanb'at d'a stz'eyb'at altar d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, aton b'aj smolchaj q'uen tic'aq'uil taaň. 17 Slajvi chi' syamji sc'axil
noc' yic sjecchitanb'at jab'oc noc' viň, palta max chab'axlaj snaňal noc', sňusantz'a noc'
viň sacerdote d'a yib'aň te' c'atzitz ayq'ue d'a yib'aň altar chi'. Suc'uq'ui sjab' jun silab'
stz'a chi' syab' Jehová.

2

Juntzaň tas svaji tz'ac'ji ofrendail

1 Tato ay junoc ex tzeyic'cot ixim harina ofrendail d'a Jehová, a val ixim harina te vach'
tzeyic'coti. A d'a yib'aň ixim chi' tzeyaq'uem aceite yed' incienso, 2 tzeyic'ancot d'a eb'
sacerdote yiňtilal viňaj Aarón. A junoc eb' sacerdote ayoch d'a yopisio tz'ic'anq'ue junoc
b'echaň ixim harina yed' aceite yed' pax masanil incienso. Slajvi chi' sňusjitz'a jun silab'
chi' d'a yib'aň altar, yuj sch'oxchaji to a' silab' chi' yic Jehová yaji. Suc'uq'ui sjab' jun
ofrenda chi' syab' Jehová. 3 Axo jab'ocxo jun ofrenda chi' yicxo eb' viň sacerdote yaji.
Nivan yelc'ochi, yujto yetb'eyum sb'a yed' jun silab' sňusjitz'a d'a yichaň Jehová.
4 A tz'ac'ji junoc ofrenda c'anb'inac d'a yol horno, aocab' ixim harina te vach', malaj
yich sb'at d'a scal. Syal pim tz'aj sb'oji, scalaj yed' aceite, syalpax yoch d'a c'oxoxal to
malaj yich, succhajec' aceite d'ay.
5 Tato a jun ofrenda chi' mayb'il d'a yol xalten, aocab' ixim harina yelxo val te vach',
calab'il yed' aceite, palta mocab'a yich ayb'ati. 6 Scotac xepchitaji, slajvi chi' tz'och aceite
d'ay, yujto ofrenda d'a tas svaji.
7 Tato tzeyac' junoc ofrenda tajinac d'a scal aceite, aocab' yed' ixim harina te vach',
calab'il yed' aceite tzeyac'a'. 8 Ayic toxo ix b'oel jun ofrenda chi', tzeyic'ancot d'a Jehová,
tzeyac'an d'a viň sacerdote, axo viň tz'ic'anb'at d'a altar. 9 Ata' sňustz'a jab'oc jun
ofrenda chi' viň yic ch'oxnab'il to a ofrenda chi' yic Jehová yaji. Suc'uq'ui sjab' jun silab'
chi' syab' Jehová. 10 Axo jab'ocxo jun ofrenda chi', yic eb' sacerdote tz'ajcani. Nivan
yelc'ochi, yujto yetb'eyum sb'a yed' juntzaň ofrenda sňusjitz'a d'a yichaň Jehová.
11 Masanil juntzaň ofrenda tzeyac' d'a Jehová d'a tastac svaji, malajocab' yich ayb'at
d'a scal. Max yal-laj sňusjitz'a tas silab'il d'a yichaň Jehová tato ayb'at yich pan, ma noc'
yalchab' d'a scal. 12 Syal eyac'an ixim pan ayb'at yich d'a scal yed' tas ayb'at noc' yalchab'
d'a scal d'a ofrendail a tz'ac'ji b'ab'el sat avb'en, palta max ňusjitz'alaj d'a yib'aň altar
silab'il b'aj stz'a silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.
13 Masanil ofrenda tzeyac' d'a tas svaji, yovalil sb'at yatz'amil, malaj junoc ofrenda
chi' to max b'at yatz'amil, yujto a atz'am atz'am chi' sch'oxanel co trato yed' co Diosal.
Yuj chi' masanil ofrenda tzeyac' d'a tas svaji chi', ayňejocab'och yatz'amil.
14 Tato tzeyac' junoc ofrenda d'a Jehová d'a sb'ab'el sat eyavb'en, yovalil a jayeoc
jolom trigo sc'anb'i d'a scal c'ac', yaxto val svuchchajeli. 15 A d'a yib'aň jun ofrenda chi',
tzeyac'och aceite yed' incienso, yujto a ofrenda chi' a ixim trigo, ma ixim cebada. 16 A
junoc viň sacerdote sňusantz'a jab'oc ixim vuchb'ilel chi' yed' aceite yed' pax masanil
incienso. A jab'oc chi' sch'oxani to a ofrenda chi' yic Jehová yaji.

3

A silab' yic junc'olal

1 Tato ay junoc ex tzeyac' junoc snun e vacax, ma junoc noc' toro silab'oc yic tze
ch'oxani to ay e junc'olal yed' Jehová, yovalil tzeyic'cot noc' d'a yichaň Jehová. A jun noc'
noc' chi' yovalil malaj jab'oc spaltail noc'. 2 Ayic tzeyac'an junoc ofrenda chi', tzeyic'b'at
noc' d'a yichaň mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ata' tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc',
slajvi chi' tze milancham noc'. Axo junoc eb' viň sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a
schaňil pac'aň altar.

3 Tato ay junoc ex tzeyac' junoc noc' silab' yic junc'olal, tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc' silab' chi', yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic tzeyiq'ueli: Masanil xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, 4 chab' stut noc' yed' xepual, xepu' ayoch d'a spatictac sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc'. 5 Axo junoc eb' viñ sacerdote sñusantz'a masanil juntzañ chi' silab'il d'a yib'añ junxo silab' van stz'a d'a yib'añ te' c'atzitz d'a yib'añ altar, suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

6 Tato tzeyac' junoc noc' calnel ma junoc noc' chiva d'a Jehová silab'il yic tze ch'oxan e junc'olal yed'oc, syal eyac'an noc' ch'aac ma noc' snun, añej tato malaj jab'oc spaltail noc'. 7 Ayic tzeyac'an noc' calnel chi' silab'il d'a yichañ Jehová, 8 tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc'. Slajvi chi' tze milancham noc' d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Axo junoc eb' viñ sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar.

9 A junoc mach ex tzeyac' junoc noc' silab' chi', tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc' yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic tz'ic'jieli: Xepual sñe noc', vach' tz'aj yic'jiel smasanil yed' xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, 10 stut noc' yed' pax xepu' ayoch d'ay, xepu' ayoch d'a yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc', junñej tz'aj yic'jiel yed' noc' stut chi'. 11 Slajvi chi', axo viñ sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' smasanil silab'oc d'a yichañ Jehová to icha junoc vael yaji.

12 Tato chiva noc' tzeyac' e silab'oc chi', tzeyic'cot noc' d'a yichañ Jehová. 13 Axo mach ex tzeyac' noc' chi', tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc', tze milancham noc' d'a yichañ mantiado. Axo eb' viñ sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar.

14-15 A ex mach ex tzeyac' junoc noc' silab' chi', tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc', yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic: Masanil xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, d'a spatictac sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a spatic seyub' noc' yed' stut noc' schab'il yed' xepual. 16 Axo viñ sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' smasanil d'a yib'añ altar, icha junoc vael sñusjitz'aoc, suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

Masanil xepual noc' yic Jehová yaji. 17 Mañ e chi xepu' yed' pax schiq'uil noc'. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a junelñej yed' d'a eyiñtilal, yalñej b'ajtil ayex eq'ui, xa chi, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

4

A silab' yuj yac'ji tup mul

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' to syal juntzañ checnab'il tic viñ d'a eb' yetisraelal. Yuj chi' ix yal viñ icha tic:

2 Tato ay mach tz'och smul, mañ sc'anoc sc'ool, sc'ulan tastac ay yovalil, ato a' syal schecnab'il Jehová, yovalil sc'anab'ajej masanil juntzañ tastac ol val tic:

3 Tato a viñ sat sacerdote tz'och smul ayic ayoch viñ d'a yopisio, a smul viñ chi' tz'empax d'a yib'añ eb' choñab', yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viñ silab'oc d'a Jehová yuj smul chi'. A noc' vacax syac' viñ chi', a noc' malaj jab'oc spaltail. 4 Syic'ancot noc' viñ d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Syac'anq'ue sc'ab' viñ d'a sjolom noc', smilancham noc' viñ d'a yichañ Jehová. 5 A viñ tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' syic'anoch viñ d'a yol mantiado chi'. 6 Syaq'uem yiximal sc'ab' viñ d'a scal schiq'uil noc' chi'. Uquel stziquem viñ d'a yichañ Jehová d'a yichañelta c'apac cortina ayoch b'aj ay lugar Añej Jehová Ay Yico'. 7 Sucanoch jab'oc schiq'uil noc' chi' viñ d'a sch'ac altar yic incienso ayoch d'a yichañ Jehová d'a yol mantiado. Axo masanil chic' tzato can chi', seccanem viñ d'a yichtac yoc altar b'aj sñusjitz'a silab', aton jun ayem d'a yichañ mantiado chi'.

8 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepu' d'a noc' yol sc'ool, 9 yed' chab' stut noc' yed' xepual yed' pax masanil xepual sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc', 10 icha val tz'aj yic'jiel d'a noc' vacax tz'ac'ji silab'oc yic sch'oxan junc'olal yed' Dios. Slajvi chi', sñusjitz'a d'a yib'añ altar.

11 Axo noc' stz'umal, noc' sb'ac'chil, noc' sjolom, noc' xub', noc' yoc, masanil noc' yol sc'ool yed' masanil sch'aẅtza' noc', 12 syalelc'ochi masanil noc' silab' chi', tz'ic'jiel d'a junoc lugar to vach' yaj d'a spatiquel campamento, aton b'aj secchajtaxonel q'uen tic'aq'uil taaň. Ata' sẅusjitz'a noc' d'a yib'aň te' c'atzitz.

13 Tato co masanil a oẅ choẅab' israel oẅ tic tz'och co mul, maň sc'anoc co c'ool, malaj pax junoc oẅ snachajel cuuj to maň ichoc yalan schecnab'il Jehová ix co c'ulej, yuj chi' tz'och co mul, 14 ayic squilancot co b'a to ix och co mul, yovalil scac' junoc noc' quelem vacax silab'il co masanil yic tz'ac'ji tup co mul chi' d'a quib'aň. Squic'anb'at noc' d'a yichaň mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. 15 Ata' syac'q'ue sc'ab' eb' yichamtac vinaquil choẅab' d'a sjolom noc' d'a yichaň Jehová, smiljicham noc' ta'. 16 Axo viẅ sat sacerdote tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' chi' d'a yol junoc yed'tal syic'anoch viẅ d'a yol mantiado, 17 slab'anem yiximal sc'ab' viẅ d'a scal schiq'uil noc' chi' stzicanem uqueloc viẅ d'a yichaň Jehová d'a yichaňelta c'apac cortina. 18 Sucanec' jab'oc schiq'uil noc' chi' viẅ d'a sch'ac altar b'aj stz'a incienso, aton ayec' d'a yichaň Jehová d'a yol mantiado chi'. Axo jantacto schiq'uil noc' tzato cani, stob'jicanec' d'a yich yoc altar b'aj sẅusjitz'a silab', aton jun ayec' d'a yichaň mantiado chi'. 19 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', sẅusjitz'a d'a yib'aň altar. 20 Syalelc'ochi, to icha val tz'aj noc' quelem vacax syac' viẅ sat sacerdote yuj smul icha chi' tz'ajpax noc' tz'ac'ji chi' yuj smul eb' anima smasanil. Icha chi' syutej viẅ sat sacerdote chi' sb'oan silab' yuj slajvicanel co mul d'a quib'aň a oẅ tic. 21 Slajvi chi' tz'ic'jiel noc' silab' chi' d'a spatiquel campamento. Ata' sẅusjitz'a noc', icha val tz'utaj noc' b'ab'el quelem vacax chi', yujto a jun silab' chi' tz'ac'ji yuj yac'ji lajvoc co mul co masanil.

22 Tato ay junoc viẅ yajal tz'och smul, maň sc'anoc sc'ol viẅ yic sc'ulan tastac to maň ichocta' yalan schecnab'il Jehová, 23 ayic snachajel yuj viẅ to ix och smul viẅ, yovalil syic'cot junoc noc' mam chiva viẅ silab'il yuj smul ix och chi'. A noc' syic'cot viẅ chi' a noc' malaj jab'oc spaltail. 24 Syac'q'ue sc'ab' viẅ d'a sjolom noc', smilancham noc' viẅ d'a yichaň Jehová, aton b'aj smiljitaxon noc' noc' sẅusjitz'a silab'il, yujto silab' yuj smul viẅ yaj noc'. 25 Axo junoc viẅ sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc' silab' chi', sucanoch viẅ d'a sch'ac altar b'aj sẅusjitz'a silab', axo jantacto chic' scani, stob'ancanec' viẅ d'a yich yoc altar chi'. 26 Sẅusjitz'a smasanil xepual noc' d'a yib'aň altar, icha val tz'aj silab' tz'ac'ji yuj sch'oxji junc'olal yed' Dios. Icha chi' syutej viẅ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun viẅ yajal d'a choẅab' chi'.

27 Tato ay junoc comon anima tz'och smul, maň sc'anoc sc'ool yic sc'ulan tastac to maň ichocta' yalan schecnab'il Jehová, 28 ayic snachajel yuuj to ix och smul, yovalil syic'cot junoc noc' nun chiva silab'il yuj smul ix och chi'. A noc' syic'cot chi', a noc' malaj jab'oc spaltail. 29 Syac'q'ue sc'ab' d'a sjolom noc', slajvi chi' smilancham noc' b'aj smiljitaxoncham noc' noc' sẅusjitz'a silab'il. 30 Axo junoc viẅ sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc', sucanoch viẅ d'a sch'ac altar b'aj sẅusjitz'a silab', axo jantacto schiq'uil noc' scani, stob'ancanec' viẅ d'a yich yoc altar chi'. 31 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', icha val tz'aj yic'jiel yic noc' silab' tz'ac'ji yuj sch'oxan sjunc'olal yed' Dios. Sẅusjitz'a xepual noc' chi' silab'il d'a yichaň Jehová to suc'uq'ui sjab'. Icha chi' syutej viẅ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun anima chi'.

32 Tato a noc' calnel syic'cot jun mach tz'ac'an jun silab' chi', a junoc noc' snun malaj jab'oc spaltail syic'coti. 33 Yovalil syac'q'ue sc'ab' d'a sjolom noc' calnel chi', smilancham noc' b'aj smiljitaxoncham noc' noc' sẅusjitz'aoc. 34 Axo junoc viẅ sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc', sucanoch viẅ d'a sch'ac altar b'aj sẅusjitz'a silab', axo jantacto schiq'uil noc' scani, stob'canec' viẅ d'a yich yoc altar chi'. 35 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', icha val tz'aj yic'jiel yic noc' silab' tz'ac'ji yuj sch'oxan sjunc'olal yed' Dios. Sẅusjitz'a xepual noc' chi' d'a yib'aň altar, d'a yib'aň juntzaňxo silab' to stz'ataxon d'a

yichañ Jehová. Icha chi' syutej jun viñ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun anima chi'.

5

A juntzañ mul smoj yac'ji silab' yuuj

1 Q'uinaloc ay junoc mach tz'avtaj yuj yalani ma yac'an testigoal sb'a d'a junoc tas ix yila', ma ix yab'i, palta tato max yalelta yuj tas ix yil chi', ma tas ix yab' chi', a jun chi' tz'och smuloc scaññej d'a yib'añ.

2 Añejtona' tato ay junoc mach syaman junoc tas mañ vach'oc icha yalan ley, tz'och smul. Q'uinaloc suquec' sb'a d'a snivanil junoc chamnac noc', vach'chom caltacte'al noc', ma molb'etzal noc', ma junoc noc' tz'ec' ñerñonoc, a junoc mach icha chi' sc'ulej, mañ vach'oc tz'aji. Tz'och smul, vach'chom max yab'i tato ix suquec' sb'a d'a noc' chamnac noc' chi'.

3 Q'uinaloc ay mach syaman junoc tas tz'el d'a anima, mañ vach'oc tz'ajcan yuuj icha yalan ley, max nachajel yuj d'a jun rato chi', palta ayic snachajel yuuj, tz'och jun chi' smuloc.

4 Q'uinaloc ay junoc mach syac' sti' d'a yalxoñej tas lolonelal d'a elañchamel, tato max cham val snaani syac'an sti' chi', max yaq'uelc'och tas ix yal chi', palta ayic snachajel yuuj, toxo ix och juntzañ chi' smuloc.

5 A mach tz'och junoc smul d'a juntzañ tastac tic, yovalil scha smuloc, 6 syac'an junoc noc' nun calnel silab'oc yuj smul ix och chi', ma junoc noc' nun chiva. A jun silab' chi', sñustz'a viñ sacerdote yic slajvicanel smul jun anima chi'.

7 Tato malaj stumin jun anima chi' b'aj sman junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva chi', yovalil syic'cot chavañoc noc' paramuch, yalñej tas macañil d'a yichañ Jehová yuj smul ix och chi'. Jun noc' tz'och yuj smul chi', junocxo noc' sñusjitz'a smasanil silab'il. 8 B'ab'el sñusjitz'a noc' tz'ac'ji yuj smul chi' yuj viñ sacerdote, toñej sch'umjiel sjaj noc', palta max el-laj d'a junelñej. 9 Slajvi chi', sucjioch jab'oc schiq'uil noc' d'a spatictac altar, axo jantacto schiq'uil noc' scani, tz'ac'jicanoch d'a yich yoc altar chi', yujto silab' yuj mul yaji. 10 Axo junxo noc' schab'il chi', sñusjitz'a noc' icha sleyal. Icha chi' tz'aj sb'oan silab' viñ sacerdote yuj slajvican smul jun anima chi'.

11 Tato malaj stumin jun anima chi' b'aj sman chavañoc noc' paramuch chi', yovalil syic'cot chañeoc libra ixim harina te vach', max b'atlaj aceite yed' incienso d'a scal, yujto ofrenda yuj mul yaji. 12 Yovalil syic'cot d'a viñ sacerdote, axo viñ tz'ic'ancot junoc b'echañ ixim harina chi' yic stz'a d'a yib'añ altar yuj sch'oxaneli to masanil jun ofrenda chi' yic Jehová yaji. Sñusjitz'a d'a altar d'a yib'añ juntzañxo ofrenda van stz'a d'a yichañ Jehová. A jun ofrenda chi' yuj mul tz'ac'ji. 13 Icha chi' tz'aj sb'oan jun silab' chi' junoc viñ sacerdote yuj slajvicanel smul jun anima chi'. A jantacto scani, yicxo viñ sacerdote chi', icha sc'ulej yed' juntzañ vael tz'ac'ji d'a ofrendail, xchi viñaj Moisés chi'.

A silab' tz'ac'ji yuj stupchaj mul

14 Ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' icha tic:

15 Q'uinaloc ay junoc mach max ic'ancot tastac yictaxon Jehová yaji, vach'chom mañ sc'anoc sc'ool tz'och smul. A jun anima chi' yovalil syic'cot junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail, syac'an noc' silab'il d'a Jehová yuj smul chi'. Yovalil snaji jantac stojol noc' ch'ac calnel chi' d'a q'uen plata, icha q'uen sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 16 A jun anima chi' yovalil stup tastac yictaxon Jehová yaj maj yic'cot chi', syac'an jab'ocxo stojol d'a yib'añ juntzañ toxo ix yac' chi' d'a viñ sacerdote yed' noc' calnel tz'ac'ji d'a silab'il yuj smul chi'. Icha chi' tz'aj sb'oan silab' jun viñ sacerdote yuj slajvicanel smul jun anima chi'.

17 Q'uinaloc ay junoc mach tz'och smul d'a checnab'il ix yac' Jehová vach'chom mañ sc'anoc sc'ool, a jun chi' ayxo och smuloc. 18 Yuj chi' syic'cot junoc silab' d'a junoc eb' viñ sacerdote yic stupan smul chi'. Syic'cot junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail. A

viñ sacerdote chi' snaani to c'ocb'il syab' stojol noc' chi' d'a icha val stojol tas stupchaj chi', añeja' viñ sb'oan jun silab' chi'. Icha chi' tz'aj slajvicanel smul ix och chi'. 19 Aton silab' yuj stupchaj smul chi', yujto a jun anima chi' ay smul d'a yichañ Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

6

Silab' yuj ixtoj anima

1 Ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Q'uinaloc ay junoc mach tz'och smul d'a yichañ Jehová, yic syixtan yetanimail d'a junoc tas scan ab'enal d'ay, ma syelq'uej junoc tasi, mato toñej sc'ub'ejeli, 3 mato sic' junoc tasi stec'b'an sb'a yalani to malaj tas syila', ma stec'b'an sb'a yalan junoc tas mañ yeloc, ma sc'ulej junocxo chucal sc'ulej eb' anima icha juntzañ tic, yovalil syac' junoc silab'. 4-5 Axo yic snachaji to ay smul d'a junoc juntzañ tic, yovalil syac'xi masanil stojol d'a mach ay yico', syac'an jab'ocxo stojol6.4-5 d'a yib'añ juntzañ toxo ix yac' chi' d'a mach ay yico'. Syac'anpax junoc silab' d'a Jehová yuj smul tz'och chi'. 6 A silab' syac' chi', aton junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail, ma a tumin icha stojol junoc noc' ch'ac calnel chi' tz'ac'ji d'a viñ sacerdote. 7 Axo viñ tz'ac'anoch jun silab' chi' d'a yichañ Jehová yuj smul jun anima ix och chi', axo jun mul chi' slajvicanel d'a yib'añ, xchi viñaj Moisés chi'.

A tas tz'aj yac'ji silab' sñusjitz'a smasanil

8 Ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' icha tic:

9 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yuj tas tz'aj yac'ji jun silab' to sñusjitz'a smasanil d'a junjun yemc'ualil. A noc' noc' sñusjitz'a smasanil d'a silab'il chi', yovalil ayq'ue noc' d'a yib'añ c'ac' tz'ec' ac'val yic stz'ab'at noc'. 10 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, a junoc viñ sacerdote yovalil syac'och junoc spichul viñ te vach' yed' yol svex to lino. Slajvi chi', smolanq'ue stañil noc' noc' ix ñusjitz'a d'a yib'añ altar chi' viñ, syac'anem viñ d'a stz'eyb'at altar chi'. 11 Slajvi chi', sq'uexanel spichul viñ chi', sb'at yac'ancan stañil noc' silab' chi' viñ d'a jun lugar sic'b'ilel d'a spatiquel campamento. 12-13 A jun c'ac' ayoch d'a yib'añ altar chi', ayñejocab'och masanil tiempo, malajocab' b'aq'uiñ stupi. Yovalil tz'ac'jioch te' c'atzitz yuj eb' sacerdote d'a junjun q'uiñib'alil, aton d'a yib'añ c'ac' chi' tz'ac'jiq'ue noc' silab' stz'a d'a junjun q'uiñib'alil. Ata' stz'apax xepual noc' silab' yic junc'olal.

A tas tz'aj yac'ji tas svaji d'a ofrendail

14 A juntzañxo checnab'il tz'alji tic, aton tas tz'aj yac'ji tas svaji d'a ofrendail: A viñ sacerdote tz'ac'an d'a Jehová d'a yichañ altar, 15 syic'ancot junoc b'echañ ixim harina yed' aceite, junñej tz'ajb'at yed' masanil incienso yic ofrenda chi', stz'a b'aj stz'ataxon ofrenda, yuj sch'oxani to a masanil jun ofrenda chi' yic Jehová yaji, te suc'uq'ui sjab' syab'i. 16-17 Axo jantacto ofrenda chi' scani, sb'olchaji, malaj yich pan sb'at d'a scal. Sva eb' viñ sacerdote d'a junoc lugar to yic Jehová yaji, aton d'a yamaq'uil mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. A juntzañ ofrenda chi', yicñej Jehová yaji, icha yaj silab' yuj yac'ji lajvoc mul, icha pax yaj silab' yuj stupchaj mul. Ix yac'can juntzañ ofrenda tic Jehová d'a eb' sacerdote d'a scal juntzañ ofrenda tz'ac'ji d'ay to sñusjitz'a d'a yib'añ altar. 18 A sleyal jun ofrenda chi' ol canñej d'a masanil tiempo. A ofrenda to yic Jehová yaji, sñusjitz'aoc, syalñej svaan masanil eb' vinac d'a yiñtilal viñaj Aarón. Yalñej tastac tz'och tennaj d'a juntzañ ofrenda chi' yic Jehová tz'ajcani, xchi viñaj Moisés chi'.

A yofrenda eb' sacerdote

19 Ix checji yal viñaj Moisés chi' yuj Jehová icha tic:

6.4-5 **6:4-5** A jab'ocxo stojol sb'inaj d'a tic, a d'a castilla syala' “la quinta parte”. Syalelc'ochi q'uinaloc ovañ noc' calnel syiq'uec' junoc mach d'a junoc yetanimail yovalil syac'xi noc' ovañ chi', syac'anpax junocxo noc' d'a yib'añ noc' ovañ chi'.

20 Aton jun ofrenda tic yovalil syac' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a Jehová, d'a sc'ual sic'chajoch eb' d'a sacerdoteal: Chañe' libra ixim harina te vach', yujto ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji. Nañal tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil, axo nañalxo, a d'a yemc'ualil tz'ac'ji d'a jun c'u chi'. 21 A d'a yol junoc xalten sb'oji jun ofrenda chi', vach' tz'aj sc'anb'i d'a scal aceite, slajvi chi' spojchaji, tz'ac'ji d'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' syab' Jehová. 22 Icha chi' ol yutejñej junjun yiñtilal viñaj Aarón ol laj ochñej sq'uexuloc d'a sacerdoteal. Yicñej Jehová yaj jun ofrenda chi', yuj chi' sñusjitz'a smasanil d'a yichañ. 23 Masanil ofrenda syac' eb' sacerdote d'a tas svaji, yovalil sñusjitz'a smasanil. Malaj junoc mach syal svaani, xchi viñaj Moisés chi'.

A sleyal silab' yuj yac'ji tup mul

24 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalani:

25 Al masanil juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, yuj tas tz'aj sñusjitz'a silab' yuj yac'ji tup mul: A junoc noc' silab' tz'ac'ji yuj mul chi', yovalil smiljicham noc' d'a yichañ Jehová, d'a jun lugar b'ajtaxon smiljicham noc' sñusjitz'aoc. A jun silab' chi' yic Jehová yaji. 26 A viñ sacerdote tz'ac'an jun silab' yuj yac'ji tup mul chi', syal schi'an viñ d'a jun lugar yic Jehová yaji, aton d'a yamaq'uil mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. 27 Yalñej tastac tz'och tennaj d'a noc' chib'ej chi' yic Jehová tz'ajcani. Tato tz'och tzitnaj schiq'uil noc' d'a junoc pichul, yovalil sjuc'jiel d'a junoc lugar to yic Jehová yaji. 28 Añeja' lum chen b'aj stz'añji noc' silab' chi', yovalil smac'jipoj luum, palta ta a d'a yol junoc chen bronce stz'añji, añej to sñicjiel smical, vach' tz'aj sb'icchaji.

29 A jun silab' chi' yic Jehová yaji. Yalñej mach junoc vinac d'a yiñtilal eb' sacerdote syal schi'ani. 30 Palta tato tz'ic'jicot schiq'uil d'a yol mantiado d'a jun lugar to yic Jehová yaji, yuj yac'ji tup mul, max yal-laj schiji noc'. A jun silab' chi' yovalil sñusjitz'a smasanil.

7

A sleyal silab' yuj stupchaj mul

1 Yic Jehová yaj silab' tz'ac'ji yuj stupchaj mul. Aton val checnab'il yuj tas tz'aj yac'ji tic: 2 A junoc noc' noc' tz'ac'ji yuj stupchaj mul, yovalil smiljicham noc' b'aj schamtaxon noc' sñusjitz'aoc, axo schiq'uil noc' stzicjioch d'a schañil pac'añ altar. 3 Tz'ac'ji masanil xepual noc', aton xepu' ayoch d'a noc' sñe, d'a noc' yol sc'ool, 4 yed' noc' stut schab'il yed' xepu' ayoch d'a yich spatic noc' yed' pax xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc', junñej tz'aj yel yed' noc' stut chi'. 5 Axo junoc eb' sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' d'a yib'añ altar silab'il to sñusjitz'a d'a yichañ Jehová yuj stojoloc mul. 6 Yalñej mach eb' vinac d'a yiñtilal eb' sacerdote syal schi'an jun silab' chi', palta añej d'a jun lugar to yic Jehová yaji, yujto a jun chi' nivan yelc'ochi.

7 A checnab'il yuj silab' yic stupchaj mul, lajanñej yed' yic silab' tz'ac'ji yuj mul. A noc' chib'ej yic juntzañ silab' chi', scan yicoc viñ sacerdote ix ac'anoch d'a yichañ Jehová. 8 Añejton pax a' stz'umal jun noc' silab' stz'a syac' eb' anima chi', yic viñ sacerdote chi' tz'ajcani. 9 Icha pax chi' masanil ofrenda sc'anb'i d'a horno, ma d'a yol xalten, ma staji d'a yoltac nivac chen, yicñej jun viñ sacerdote tz'ac'anoch jun ofrenda chi' d'a yichañ Jehová. 10 Icha chi' tz'aj yac'ji masanil ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji, icha ixim trigo jaxb'il calab'il yed' aceite, mato c'anb'inac. A juntzañ chi' yicñej eb' yiñtilal viñaj Aarón, lajanñej tz'aj spucanec' eb' d'a spatic.

A sleyal silab' yic junc'olal

11 Aton val sleyal tas tz'aj yac'ji silab' d'a yichañ Jehová sch'oxan junc'olal yed'oc: 12 Tato a junoc noc' silab' chi' tz'ac'ji yuj ac'oj yuj diosal, tz'ac'jipax ixim pan malaj yich, scalaj yed' aceite yed' c'oxox pan tz'och aceite d'ay to malaj pax yich yed' juntzañ pan b'ob'il d'a ixim harina te vach' calab'il yed' aceite. 13 A yed' jun silab' chi', tz'ac'jipax

ixim pan ay yich. 14 Tz'ic'jiel junoc pan, tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová. Slajvi chi' scan jun pan chi' d'a yol sc'ab' viñ sacerdote, aton viñ stzicanem schiq'uil noc' silab' chi'.

15 A noc' noc' tz'ac'ji silab'il yic sch'oxan junc'olal yed' Dios yuj ac'oj yuj diosal, a d'a jun c'ual tz'ac'ji noc' chi' schijicanb'ati, mañxa jab'oc noc' sic'jicanb'at d'a junxo c'u. 16 A pax tato a jun silab' tz'ac'ji yujto yac'nac sti' mach yac'ani, ma toñej tz'el d'a sc'ol yac'ani, a juntzañ chi' schiji d'a jun c'ual chi', tato ayto noc' scani, syal schiji d'a junxo c'u. 17 Palta tato ayto noc' d'a schab'jial, ata' yovalil sñusjitz'a noc'. 18 Tato ay mach schi'an jun noc' silab' chi' d'a schab'jial, a jun silab' chi' maxtzac chajilaj, maxtzac ochpaxlaj yopisio. A jun chi' mañ vach'oc tz'ajcan d'a yol sat Jehová. Yuj chi' a mach schi'an jun chi', scan jun mul chi' d'a yib'añ.

19 Tato ay noc' chib'ej yic junoc silab' tic tz'och tennaj d'a junoc tas mañ vach'oc yaj icha yalan ley, maxtzac yal-laj schiji noc', palta to sñusjitz'a noc'.

A mach vach' yaj icha yalan ley, syal schi'an juntzañ silab' chi'.

20-21 A junoc anima mañ vach'oc yaj icha yalan ley, yujto ix syam junoc tas to mañ vach'oc, vach'chom d'a anima scoti, ma junoc noc' noc', ma junocxo tas mañ vach'oc, tato a jun anima chi' schi'anpax noc' silab' yic junc'olal to yic Jehová yaji, a jun anima chi', mañxaocab' yalan yic d'a co cal, xchi viñaj Moisés chi'.

A sleyal d'a noc' xepu' yed' d'a chic'

22 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

23 Al masanil juntzañ tic d'a eb' etchoñab': Max yal-laj e chi'an xepual noc' noc', noc' vacax, noc' calnel, ma noc' chiva, 24 yed' pax xepual noc' noc' toñej syac'cham sb'a, ma noc' smiljicham yuj noc' caltacte'al noc'. Syal sc'anchaj d'a junocxo tasi, palta max yal-laj schiji.

25 Yalñej mach schi'an xepual noc' noc' to syal sñusjitz'a d'a ofrendail d'a Jehová, mañxaocab' yalan yic d'a co cal.

26 Yalñej b'ajtil ayex eq'ui, max yal tze chi' schiq'uil noc' noc', aton noc' nivac noc' yed' noc' much. 27 A junoc anima schi'an schiq'uil noc' noc' chi', mañxaocab' yalan yic d'a co cal, xa chi, xchi Jehová.

A tas syic' eb' sacerdote

28 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

29 Al jun checnab'il tic d'a eb' etchoñab': A junoc mach tz'ac'an junoc silab' yic sch'oxan sjunc'olal yed' Jehová, yovalil syic'cot d'a yichañ. 30 A tz'ic'ancot jab'oc noc' sñusjitz'a d'a yichañ, aton xepual noc' yed' noc' sñi' sc'ool. A noc' sñisc'ol chi' sb'achchajoch d'a yichañ Jehová. 31 A noc' xepu' chi' sñusjitz'a d'a altar yuj junoc sacerdote, axo noc' sñi' sc'ool, yic viñaj Aarón yed' eb' yuninal yaj noc'. 32-33 A xub' noc' silab' chi' d'a svach' yic viñ sacerdote tz'ac'an schiq'uil noc' yed' xepual noc' d'a silab'il yuj junc'olal. 34 A noc' sñi' sc'ool sb'achchajec' d'a yichañ Jehová yed' noc' xub' d'a svach', a Jehová chi' tz'ac'an noc' d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yiñtilal d'a masanil tiempo. A juntzañ chi' yicñej eb' yaj d'a noc' silab' yic junc'olal syac' eb' israel chi'.

35 A d'a noc' silab' sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, yac'nac noc' sñi' sc'ool yed' noc' xub' d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yiñtilal, atax d'a sc'ual a ix sic'chajcanoch eb' d'a sacerdoteal. 36 Atax d'a jun c'u chi' yalnaccani to yovalil tz'ac'ji juntzañ chi' d'a eb'. A jun checnab'il tic, yovalil sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo yed' eb' quiñtilal d'a b'aq'uiñ.

37 Ichaton tic sleyal masanil juntzañ silab' tz'ac'ji d'a Dios: Aton silab' sñusjitz'a smasanil, ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji, silab' tz'ac'ji yuj mul yed' pax yuj stupchaj mul yed' junoc mach tz'ochcan yicoc Dios yed' silab' sch'oxan junc'olal yed' Dios. 38 A juntzañ ley tic ix yac' Jehová d'a viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí d'a tz'inan luum, aton val d'a jun c'u chi' ix alchaji, to ol yac' silab' eb' israel d'a Jehová.

8

Ix ochcan viñaj Aarón 'R'yed' eb' yuninal sacerdoteal
(Ex 29.1-37)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Ic'cot viñaj Aarón yed' eb' yuninal, tzic'anpaxcot spichul eb' syac'och d'a yopisio
d'a sacerdoteal. Tzic'paxcot aceite sc'anchaji a sic'chajcanoch eb' d'a yopisio chi'.
Tzic'paxcot junoc noc' quelem vacax ol ac'chaj silab'il yuj mul yed' chavañoc noc' ch'ac
calnel yed' junoc yune' mooch ixim pan malaj yich. 3 Tza molb'an eb' etchoñab' smasanil
d'a sti' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, xchi d'a viñ.
4 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés chi' icha val ix aj yalan Jehová, ix molchaj anima smasanil
d'a sti' mantiado chi'. 5 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Aton juntzañ tic ix yal Jehová to ol co
c'ulej, xchi viñ.
6 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a stz'ey. Ix
b'icjiel eb' yuj viñ. 7 Ix lajvi chi', ix ac'jioch scamix viñaj Aarón chi' yed' stzec'ul yuj viñ
yed' pax c'apac pichul jucan, c'apac chaleca yed' c'apac stzec'ul tz'isb'iloch yelvanub'.
8 Axo d'a spatic c'apac chi', ix yac'paxoch jun c'apac smacul sñisc'ol viñ, a d'a yol c'apac
chi' ix yac'och q'uen Urim viñ yed' q'uen Tumim. 9 Ix lajvi chi' ix ac'jiq'ue sc'ox viñ,
aton jun c'apac ix b'ac'jioch d'a sjolom viñ. Axo d'a snañal sat viñ, ix ac'jioch jun q'uen
yelvanub' nab'a oro, aton sch'oxani to sic'b'iloch viñ d'a sacerdoteal, icha val ix aj yalan
Jehová.
10 Ix lajvi chi' ix yic'anchaañ aceite viñaj Moisés chi', aton sc'anchaji a sic'chajoch
junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc Jehová. Ix stzicanem viñ d'a yib'añ scajnub'
Jehová yed' d'a yib'añ masanil tastac ayoch d'a yool chi'. Icha val chi' ix aj yochcan
masanil tastac chi' yicoc Jehová. 11 Añeja' jun aceite chi', ix tzicjiem uquel d'a yib'añ altar
yed' d'a yib'añ masanil syamc'ab'il, d'a yib'añ jun nivan palangana yed' sb'achnub' yich.
Icha chi' ix aj yochcan yicoc Jehová.
12 Ix lajvi chi' ix yac'anpaxq'ue aceite viñaj Moisés d'a sjolom viñaj Aarón yuj yochcan
viñ yicoc Jehová. 13 Ix yic'anpaxcot eb' yuninal viñaj Aarón chi' viñ d'a stz'ey. Ix ac'jioch
spichul eb' jucan, stzec'ul eb' yed' sc'ox eb' yuj viñ, icha val ix aj yalan Jehová.
14 Ix lajvi chi', ix yic'ancot noc' quelem vacax viñ, noc' ol och d'a silab'il yuj mul. A viñaj
Aarón yed' eb' yuninal, ix yac'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc'. 15 Ix lajvi chi' ix smilancham
noc' viñ. Ix yic'anb'at schiq'uil noc' viñ, ix sucanoch viñ yed' yiximal sc'ab' d'a sch'ac
altar ayq'ue d'a schiquintac schañil, yic vach' chab'il yuj Dios. Axo jantacto chic' ixto
can chi', ix stob'canem viñ d'a yichtac altar chi'. Icha chi' ix aj yochcan yicoc Jehová, yic
vach' slajvicanel chucal ta'.
16 Ix lajvi chi' ix yic'anelta masanil xepual noc' viñ ayoch d'a noc' yol sc'ool yed'
d'a yib'añ seyub' noc', noc' stut schab'il yed' xepual ayoch d'ay. Masanil juntzañ chi'
ix sñustz'a viñ d'a yib'añ altar. 17 Axo jantacto noc' vacax chi' ix cani, aton stz'umal
noc' yed' sb'ac'chil noc' yed' sch'añtza' noc', ix ac'chajcanoch sc'ac'al d'a spatiquelta
campamento, icha ix aj yalan Jehová.
18 Ix yac'anpax ic'joccot noc' calnel viñ sñusjitz'a smasanil silab'il. Axo viñaj Aarón
yed' eb' yuninal chi', ix yac'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc'. 19 Ix lajvi chi' ix smilancham
noc' viñaj Moisés chi', ix stzicanoch schiq'uil noc' viñ d'a schañil pac'añ altar. 20 Ix scotac
xiquej noc' viñ, ix sñusantz'a sjolom noc' viñ yed' noc' choc' yaj chi' yed' sxepual noc'.
21 Ix lajvi chi' ix smaxan noc' yol sc'ool viñ yed' noc' yoc. Ix sñusantz'a noc' viñ smasanil
silab'il d'a yib'añ altar. A jun ofrenda chi' te suc'uq'ui sjab' ix yab' Jehová, icha val ix aj
yalani.
22 Ix lajvi chi' ix yac'an ic'joccot junxo noc' ch'ac calnel viñ yic sc'anchaji yic tz'ochcan
eb' d'a yopisio. Axo viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi', ix yac'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom
noc'. 23 Ix lajvi chi', ix smilancham noc' viñ, ix yic'anb'at jab'oc schiq'uil noc' viñ, ix

sucanoch viñ d'a sjayil schiquin viñaj Aarón d'a svach', d'a smam sc'ab' viñ d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc viñ d'a svach'. 24 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a eb' yuninal viñaj Aarón chi' d'a stz'ey, ix yac'anpaxoch schiq'uil noc' chi' viñ d'a sjayil schiquin eb' d'a svach' yed' d'a smam sc'ab' eb' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc eb' d'a svach'. Ix lajvi chi' ix stzicanoch viñ jantacto chic' ixto can d'a schañil pac'añ altar.

25 Ix lajvi chi' ix yic'anelta xepu' viñ ayoch d'a noc' sñe yed' ayoch d'a noc' yol sc'ool, xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc' yed' noc' stut schab'il yed' xepu' ayoch d'ay yed' noc' xub' d'a svach'. 26 Ix yic'ancot jun yune' mooch ixim pan viñ malaj yich, ix yac'och viñ d'a yichañ Jehová. Ix yic'anq'ueta jun ixim pan chi' viñ d'a yol mooch chi' yed' junxo ixim calab'il yed' aceite yed' jun ixim c'oxox b'ob'il d'a ixim harina, ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' xepu' chi' yed' d'a yib'añ noc' xub' d'a svach'. 27 Ix lajvi chi' ix yac'an masanil juntzañ tic viñ d'a yol sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal, yic sb'achanec' eb' d'a yichañ Jehová. 28 Ix lajvi chi' ix yic'anpaxec' masanil juntzañ chi' viñ d'a yol sc'ab' eb', ix sñusantz'a viñ smasanil d'a yib'añ altar yed' noc' silab' ix ñusjitz'a d'a yichañ Jehová, yuj sic'chajoch eb' d'a yopisio. Te suc'uq'ui sjab' ix yab' Jehová.

29 Ix yic'anpaxcot sñisc'ol noc' calnel viñ ix ac'ji yuj sic'chajcanoch eb' d'a yopisio. Ix sb'achanoch eb' d'a yichañ Jehová. A jun chi' ix yic'can viñaj Moisés chi' icha ix aj yalan Jehová.

30 Ix lajvi chi', ix yic'ancot aceite viñ yed' chic' ayec' d'a yib'añ altar. Ix stzicanq'ue viñ d'a yib'añ viñaj Aarón yed' d'a spichul. Ix tzicanpaxq'ue viñ d'a yib'añ eb' yuninal viñaj Aarón chi' yed' d'a spichul eb'. Icha chi' ix aj yochcan eb' yicoc Jehová yed' spichul smasanil.

31 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal chi': Tz'añjocab' noc' chib'ej d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ata' tze chi noc' yed' ixim pan ayem d'a yol jun yune' mooch, aton ixim ix ac'ji yic tzex ochcan d'a eyopisio. Icha ix aj valani: A viñaj Aarón yed' eb' yuninal ol sva jun vael tic eb', xin chi, ix valani. 32 A jantacto mañ ol lajvoc noc' chib'ej chi' yed' ixim pan chi' eyuuj, ol e ñuscantz'aoc. 33 A d'a yichañ c'apac mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, añej ta' tzex aj uqueoc c'ual masanto sc'och sc'ual eyochcan d'a eyopisio.

34 A ticnaic toxo ix b'o icha val ix aj schecan Jehová co c'ulej yic slajvicanel e mul. 35 Yuj chi' a d'a yichañ mantiado, ata' tzex can uqueoc c'ual yed' uqueoc ac'val. Tze c'anab'ajan masanil juntzañ schecnab'il Jehová yic vach' max ex chami, yujto icha chi' ix aj yalan Jehová chi' d'ayin, xchi viñ d'a eb'.

36 Icha chi' ix aj sc'anab'ajan viñaj Aarón yed' eb' yuninal masanil tas ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' d'a eb'.

9

Ix schael yich yopisio viñaj Aarón

1 D'a yevial slajvi uque' c'ual yochcan viñaj Aarón d'a yopisio chi', ix avtaj viñ yed' eb' yuninal yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' yuj viñaj Moisés.

2 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón chi': Ic'cot junoc noc' quelem vacax yic tz'och noc' silab'il yuj a mul yed' junoc noc' ch'ac calnel, aton noc' malaj jab'oc spaltail. Tza ñustz'a smasanil silab'il uuj, tzac'och noc' d'a yichañ Jehová.

3 Alpax d'a eb' quetisraelal to syic'cot junoc noc' mam chiva eb' silab'il yuj smul. Syic'anpaxcot junoc noc' quelem vacax eb' yed' junoc noc' calnel, yuj sñusjitz'a noc' smasanil silab'il, jun ab'il sq'uinal junjun noc', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 4 Syic'anpaxcot junoc noc' vacax eb' yed' junoc noc' ch'ac calnel smiljicham d'a yichañ Jehová silab'il yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed'oc. Syic'anpaxcot junoc ofrenda eb' d'a tas svaji, calab'il yed' aceite, yujto ol sch'ox sb'a Jehová d'ayex ticnaic, xchi viñaj Moisés chi'.

5 Ix yic'ancot eb' d'a yichaň mantiado masanil tastac ix checji yic'cot yuj viňaj Moisés chi'. Masanil choňab' ix javi molan, ix och liňjab' eb' d'a yichaň Jehová. 6 Axo ix yalan viňaj Moisés chi' d'a eb' icha tic: Aton val juntzaň tic schec Jehová e c'ulej yic vach' ol sch'ox val stziquiquial d'ayex, xchi viň.

7 Ix lajvi chi', ix yalanxi viň d'a viňaj Aarón chi': Nitzcot a b'a d'a slac'anil altar tic, tzac'an noc' noc' silab'oc yuj a mul yed' noc' silab' sňusjitz'a smasanil. Icha chi' ol aj yac'ji lajvoc a mul. Tzac'anpax noc' silab' yuj yac'ji lajvoc co mul a oň israel oň tic, icha val ix aj yalan Jehová, xchi viň.

8 Yuj chi' ix javi viňaj Aarón d'a slac'anil altar chi', ix smilancham noc' quelem vacax ix yac' viň silab'il yuj smul chi'. 9 Ix lajvi chi' ix japax eb' yuninal viň yed' schiq'uil noc' silab' chi', ix yac'anem yiximal sc'ab' viň d'a scal chic' chi', ix sucanoch viň d'a sch'ac altar chi'. Axo jab'ocxo chic' ixto can chi', ix seccanem viň d'a yich altar chi'. 10 Ix lajvi chi' ix sňusantz'a smasanil xepual noc' viň d'a yib'aň altar yed' pax stut noc' yed' xepual ayoch d'a yib'aň seyub' noc', aton noc' silab' yuj mul, icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi'. 11 Axo pax sb'ac'chil noc' yed' stz'umal, ix ňusjitz'a d'a spatiquel campamento.

12 Ix smilanpaxcham noc' silab' viňaj Aarón chi', noc' sňusjitz'a smasanil, axo eb' yuninal viň ix ic'ancot schiq'uil noc', ix stzicanoch viň d'a schaňil pac'aň altar. 13 Ix lajvi chi', ix yic'anpaxcot sjolom noc' eb' yed' noc' ix xicchajb'at chi', ix sňusantz'a viň d'a yib'aň altar chi'. 14 Ix maxchaj noc' yol sc'ool yed' noc' yoc, ix sňusanpaxtz'a viň d'a yib'aň altar chi', d'a yib'aň noc' vanxo stz'a chi'.

15 Ix lajvi chi', ix yac'an silab' viň yuj eb' yetchoňab'. Ix yic'ancot noc' chiva viň, aton noc' silab' tz'ac'ji yuj smul eb' yetchoňab' chi'. Ix smilancham noc' viň, ix yac'an noc' viň silab'il icha ix yutej yac'an noc' b'ab'el chi'. 16 Ix lajvi chi', ix yac'an junxo noc' silab' viň to stz'a smasanil icha sleyal. 17 Ix yac'anpax ofrenda viň d'a tas svaji. Ix yic'b'at jun b'echaň ixim harina viň, ix sňusantz'a viň d'a yib'aň altar yed' silab' sňusjitz'a d'a junjun q'uiňib'alil.

18 Ix yac'anpax noc' vacax viň yed' noc' ch'ac calnel ix yic'cot eb' yetchoňab' chi' silab'il yuj sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Dios. A eb' yuninal viň ix ic'ancot schiq'uil noc', axo viň ix tzicanoch d'a schaňil pac'aň altar chi'. 19 Ix yac'anpax xepual noc' vacax eb' yed' xepual noc' ch'ac calnel chi', aton xepu' ayoch d'a sňe noc', d'a noc' yol sc'ool yed' d'a noc' stut yed' xepu' ayoch d'a yib'aň seyub' noc'. 20 Junňej ix aj noc' xepu' chi' yed' noc' sňi' sc'ool. Axo viňaj Aarón ix ňusantz'a noc' xepual chi' d'a yib'aň altar. 21 Axo pax noc' sňisc'ol chi' yed' noc' xub' d'a svach', toňej ix b'achjiec' d'a yichaň Jehová, icha ix aj yalan viňaj Moisés chi'.

22 Ix lajvi chi' ix yic'anchaaň sc'ab' viňaj Aarón chi', ix yalan vach' lolonel viň d'a yib'aň eb' yetchoňab' chi'. Ayic toxo ix lajvi sňusantz'a silab' viň yuj mul yed' silab' sňusjitz'a smasanil yed' silab' yic sch'oxan sjunc'olal yed' Dios, ix emixta viň b'aj ay altar chi'. 23 Ix lajvi chi' ix och viňaj Moisés yed' viň d'a mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Axo ix elta eb' viň, ix yalan vach' lolonel eb' viň d'a yib'aň eb' yetchoňab' chi'. Ix lajvi chi' ix sch'oxan stziquiquial Jehová d'a masanil eb' israel chi'. 24 Ix elta c'ac' d'a yichaň Jehová chi', ix sňusantz'a noc' silab' yed' xepual noc' ayq'ue d'a yib'aň altar, ix tz'ab'at smasanil.

A ix yilan masanil jun chi' eb' choňab' chi', ix el yav eb' d'a tzalajc'olal, ix em ňojjab' eb', ix emc'och snaňal sat eb' d'a sat luum.

10

A schamel viňaj Nadab yed' viňaj Abiú

1 A viňaj Nadab yed' viňaj Abiú, eb' viň yuninal viňaj Aarón, ix yic'cot junjun chaynub' yic incienso eb' viň, ix yac'anoch sc'ac'al eb' viň, ix yac'anpaxem incienso eb' viň d'a yib'aň, ix yac'anoch eb' viň d'a yichaň Jehová, to maňoclaj ix alani. 2 Yuj chi' ix elta c'ac'

d'a yichañ Jehová chi' d'a eb' viñ, ix tz'ab'at eb' viñ, ix cham eb' viñ d'a yichañ Jehová chi'. 3 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón:

—Aton jun tic syalelc'och slolonel Jehová ix yala':
A yuj eb' tzin ac'an servil, ol in ch'ox in b'a, to A inxoñej ochi.
A d'a masanil in choñab' ol in ch'ox in tziquiquial, xchi Jehová, xchi viñ.

Ix em numnaj viñaj Aarón chi', mañxalaj tas ix yal viñ.

4 Ix lajvi chi', axo viñaj Moisés chi' ix avtan viñaj Misael yed' viñaj Elzafán, eb' yuninal viñaj Uziel yicham viñaj Aarón chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Nitzeccot e b'a a ex tic d'a sti' mantiado b'aj ayec' snivanil eb' e c'ab' eyoc chi', iq'uequel eb' d'a spatiquel campamento, xchi viñ.

5 Ix javi eb' viñ, ix yic'anel eb' chamnac chi' eb' viñ d'a spatiquel campamento icha ix aj yalan viñaj Moisés chi'. Aytooch spichul eb' chamnac chi' d'ay, aton c'apac sc'antaxon eb' d'a yopisio.

A tas yovalil sc'ulej eb' sacerdote

6 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Moisés d'a viñaj Aarón yed' d'a chavañxo eb' yuninal viñ, aton viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar:

—Mañ eyiq'uel e c'ox ayq'ue d'a e jolom, mañ e ñic'chitejb'at e pichul yuj e ch'oxanel e cusc'olal. Axo talaj tz'aji, tzex champaxi, axo scot yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ co masanil a oñ israel oñ tic. Palta a masanil eb' quetchoñab' tic syal yoc' sc'ol eb' yuj mach ix satel Jehová yed' c'ac'. 7 Mañ ex elpax d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yic vach' mañ ol ex chamoc, a ex tic sic'b'il ex eli, ac'b'iloch aceite to yic Jehová d'ayex, xchi viñ. Icha val ix aj yalan viñaj Moisés chi', icha chi' ix sc'ulej eb'.

8 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

9 —Ayic ol ach och a ach tic, ma eb' uninal d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, mañ eyuc' vino, ma tastac pajb'inacxo, axo talaj tz'aji tzex chami. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 10 Mañ e c'ulej juntzañ chi' yujto yovalil snachajel eyuuj, tastac vach' icha yalan ley yed' tastac mañ vach'oc. 11 Yovalil tze c'ayb'ejpax eb' eyetchoñab' d'a juntzañ ley ix in chec yal viñaj Moisés d'ayex tic, xchi d'a viñ.

12 Ix lajvi chi' ix yalanpax viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón yed' pax d'a eb' yuninal viñ, aton viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar:

—Iq'ueccot ixim harina ixto can d'a ofrenda ix tz'a d'a yichañ Jehová, tze b'oan ixim pan malaj yich d'a yichañ altar, yujto a jun ofrenda chi' yic Jehová yaji. 13 Tze vaan d'a junoc lugar to yic Jehová yaji, yujto a ofrenda sñusjitz'a d'a yichañ Jehová ic yaj yed' eb' uninal. Aton juntzañ tic ix alji d'ayin. 14 Axo pax noc' sñisc'ol sb'achchajec' d'a yichañ Jehová yed' noc' xub', tz'ic'chajel noc', a juntzañ chi' eyictaxon yaji. Tza chi yed' eb' uninal yed' eb' isil d'a junoc lugar to vach' yaji icha syal ley, yujto a juntzañ chi' eyictaxon yaj d'a silab' sch'oxan sjunc'olal eb' quetchoñab' yed' Dios. 15 Yujto a noc' xub' tz'ic'jiel chi' yed' noc' sñisc'ol sb'achjiec' d'a yichañ Jehová, junñej tz'aj yac'ji yed' noc' xepu' sñusjitz'aoc. A cha macañ noc' chi', ic yed' eb' uninal d'a masanil tiempo icha ix aj yalan Jehová d'ayin, xchi viñaj Moisés chi'.

16 Ix sc'anb'anpax viñaj Moisés chi' yuj noc' chiva ix ac'ji silab'il yuj mul. Axo ix yalan eb' viñ to toxo ix sñustz'a noc' eb' viñ. Yuj chi' ix cot yoval viñ d'a viñaj Eleazar yed' d'a viñaj Itamar, ix yalan viñ icha tic:

17 —¿Tas yuj maj e chi noc' silab' d'a yamaq'uil scajnub' Jehová? A jun macañ silab' chi', yic Jehová yaji, yuj chi' ix ac'ji d'ayex, yuj e chi'an noc', yic tz'ic'jiel smul eb' molanec' d'a yichañ Jehová. 18 Yujto a schiq'uil noc' silab' chi', maj ic'jib'at d'a yol scajnub' Jehová, yuj chi' yovalil to ix e chi noc' d'a yamaq'uil chi', icha ix aj valan d'ayex, xchi viñ.

19 Ix yalan viñaj Aarón icha tic:

—A ticnaic ix yac' silab' eb' yuj smul yed' silab' to stz'a smasanil, vach'chom icha chi', palta ina val tas ix javi d'a vib'añ. Tato ix in chi noc' silab' ix ac'ji yuj mul chi', ¿tom chab'il in yuj Jehová tza na'? xchi viñaj Aarón chi'.
20 Ayic ix yab'an viñaj Moisés icha chi', ix schaan sc'ol viñ.

11

A noc' noc' schiji yed' noc' max chiji
(Dt 14.3-21)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic:
2 Alec d'a masanil eb' eyetchoñab' to a d'a scal masanil noc' noc' ay d'a sat luum tic, aton juntzañ noc' tic syal e chi'ani: 3 Noc' sjax yañ cha xechañ yech. 4 Palta a juntzañxo noc' ol val tic, mañ ol yal-laj e chi'an noc', vach'chom sjax yañ noc', palta mañ cha xechañoc yech noc':
Noc' camello sjax yañ noc', palta mañ cha xechañoc yech noc', a noc' chi' max yal-laj e chi'an noc'.
5 Yed' pax noc' tejón, sjax yañ noc', palta tzijtum yech noc', a noc' chi' max yal-laj e chi'an noc'.
6 Yed' pax noc' nivac chich, sjax yañ noc', palta tzijtum yech noc', yuj chi' max yal-laj e chi'an noc'.
7 Yed' pax noc' chitam, vach'chom cha xechañ yech noc', palta max sjaxpax svael noc', yuj chi' max yal-laj e chi'an noc'.
8 Max yal e chi'an juntzañ noc' noc' chi', max yalpax eyaman noc' ayic toxo ix cham noc', yovalil tze na'a to mañ vach'oc noc' icha yalan ley.
9 Axo pax noc' ay d'a yoltac a a', noc' ay d'a yol a' mar, ma d'a yoltac a nivac a', syal e chi'an noc' ay sc'axil yed' stuminal spatic. 10 Axo pax noc' malaj sc'axil, malaj pax stuminal spatic, max yal-laj e chi'an noc'. A noc' chi' yajb'entac noc', vach'chom a d'a yol a' mar ma d'a yoltac a' ay noc'. 11 Yujto yajb'entac noc', mañ e chi noc', mañ eyampax noc' chamnacxo. 12 Masanil noc' malaj sc'axil yed' stuminal spatic ay d'a yoltac a', yajb'entacocab' yaj noc' d'a yol e sat.
13 Añeja' pax d'a scal noc' much, mañ ol yal-laj e chi'an juntzañ noc' ol val tic,11.13-18 yujto mañ vach'oc noc': Icha noc' d'iv, noc' vacavoc, noc' ch'acb'a yic a a', 14 noc' xulem, noc' milano yed' masanil macañil noc' xulem chi', 15 yed' masanil macañil noc' joj, 16 noc' avestruz, noc' nivac tonton, noc' xaluñe yed' masanil macañil noc' ch'acb'a, 17 noc' cujub', noc' cormorán, noc' ibis, 18 noc' pech, noc' julum chay, noc' ostoc, 19 noc' cigüeña yed' masanil macañil noc' garza yed' noc' abubilla yed' noc' sotz'.
20 Añejtona' pax masanil noc' cotac noc' tz'ec' jeñeñoc d'a jun petañil sb'ey d'a sat luum, yajb'entacocab' noc' d'a yol e sat. 21 Axo pax tato a noc' ay yip yoc sq'ue tz'itnajoc, vach'chom sjeñvi noc', sb'eypax noc' d'a sat luum, syal schiji noc'. 22 A d'a scal noc' chi' syal e chi'an smasanil macañil noc' c'ulub', noc' nivac c'ulub' yed' noc' chil. 23 Axo masanil juntzañxo noc' cotaquil noc' tz'ec' jeñeñoc, ma tz'ec' d'a sat luum tic, yovalil tzeyaj noc'.
24-28 Tato tze yam juntzañ noc' noc' sval tic ayic chamnacxo noc', mañ vach'oc tzex ajcani icha yalan ley, masanto sq'uic'b'iemi. Masanil noc' noc' ay yech palta mañ chaxechañoclaj, max sjaxpax yañ, a juntzañ noc' chi' nachajocab' el eyuuj to mañ vach'oc noc'. Yalñej tas noc'al to chañe' yoc palta tzijtum yech mocab' vach'oc noc' d'a yol e sat. Yuj chi' yalñej mach syaman junoc noc' noc' chi' tato chamnacxo noc', mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley. Icha pax chi' junoc mach tz'ic'anchaañ noc' chamnac noc' chi', yovalil sjuq'uel spichul, palta manto vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi. Mañ vach'oc juntzañ noc' chi' icha yalan ley.

11.13-18 **11:13** Ay juntzañ noc' much sb'inaj d'a tic, mañ cojtacoc val sic'lab'il tas muchal noc'.

29-30 Axo masanil noc' noc' tz'ec' d'a sat luum, nachajocab' el eyuuj to max yal schiji
juntzañ noc' tic: Icha noc' c'uxum boton, noc' ch'oov, noc' c'oc'on yed' masanil macañil
noc' pajtza' yed' masanil macañil noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjonoc: Aton noc'
ayin, noc' lagarto, noc' patix yed' noc' tzalajc'ab'.
31 A d'a scal masanil noc' noc', a juntzañ noc' tic, nachajocab' el eyuuj to mañ vach'oc
noc' icha yalan ley, yuj chi' yalñej mach syaman noc' ayic toxo ix cham noc', mañ vach'oc
tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
32 Q'uinaloc ay junoc tas b'aj tz'em noc' chamnac noc' chi', a jun chi', mañ vach'oc
tz'ajcani, icha yalan ley: Vach'chom a junoc te te', junoc pichul, junoc tz'uum, junoc cox-
tal, ma junoc yamc'ab' yic munlajel, tato tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ,
yovalil slab'chajem d'a scal a a'. Palta manto vach'oc tz'ajcani, masanto sq'uic'b'iemi,
ichato chi' vach' tz'ajcani.
33 Tato tz'em junoc noc' noc' chi' d'a yol junoc lum chen ayic toxo ix cham noc', a tas
ayem d'a yol lum chi', mañ vach'oc tz'ajcani, axo jun chen chi', yovalil smac'jipoj luum.
34 Yalñej tas chib'il vailal yed' yal ayem d'a yol jun chen chi', ma uq'uem, mañ vach'oc
tz'ajcani. 35 Yuj chi' tato tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ junoc tasi, mañ
vach'oc tz'ajcani, vach'chom a junoc horno, ma junoc yed'tal b'aj tz'och c'ac', yovalil
spojjieli. A jun yamc'ab' chi' mañxo vach'oc icha yalan ley, yuj chi' mañxo vach'oc pax
d'a yol e sat.
36 Palta a sjaj a a', ma a' uc'b'ila' vach'chom tz'em noc' chamnac noc' d'a yol a', vach'ñej
yaj a', añej jun mach tz'ic'anq'ueta noc' chamnac noc' chi' d'a yol a' mañ vach'oc tz'ajcani.
37 Q'uinaloc tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ junoc macañ iñat tz'avchaji,
a jun macañ iñat chi' max ixtaxel-laj. 38 Palta tato a jun macañ iñat lab'anxo, tz'em junoc
chamnac noc' chi' d'a yib'añ, a juntzañ iñat chi' mañxo vach'oc tz'ajcani.
39 Q'uinaloc scham junoc noc' noc' to schiji, a mach syaman noc', mañ vach'oc
tz'ajcani masanto sq'uic'b'icanemi. 40 A mach schi'an sb'ac'chil noc' chamnac noc'
chi' yovalil sjuq'uel spichul, mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'icanemi. A mach
tz'ic'anelta junoc chamnac noc' chi' yovalil sjuq'uel spichul, mañ vach'oc tz'ajcani
masanto sq'uic'b'iemi.
41 Mañ e chi juntzañ noc' noc' sñervi, ma sjachvi d'a sat luum, yujto mañ vach'oc noc'.
42 Masanil noc' noc' sñervi, ma sjachvi d'a sat luum, vach'chom noc' sb'ey yed' schañil
yoc, ma noc' tzijtum yoc, masanil juntzañ noc' chi' mañ vach'oc noc' icha yalan ley, yuj
chi' mañ e chi noc'. 43 Mañ e juel e b'a a ex tic yuj noc' noc' mañ vach'oc chi', yujto mañ
vach'oc tzex ajcan yuj noc'. 44 A in ton Jehová e Diosal in, yuj chi' b'esequel e b'a d'a
juntzañ mañ vach'oc chi', yujto vach' inñej, yuj chi' te max yal eyixtanb'at e b'a yed'
juntzañ noc' chi'. 45 A in Jehová in, ix ex viq'uelta d'a Egipto, e Diosal in, yuj chi' te
vach'ocab'ñej tzeyutej e b'a yujto vach' inñej.
46 Aton val masanil juntzañ checnab'il tic d'a masanil noc' noc', noc' much yed'
masanil noc' noc' ay d'a yoltac a a' yed' masanil noc' tz'ec' jachachoc d'a sat luum tic, sval
d'ayex 47 yic vach' snachajel eyuuj b'ajtil ay noc' vach' syal schiji yed' noc' mañ vach'oc
max yal schiji, xchi Jehová, xe chi.

12

A tas tz'aj sacb'itan sb'a eb' ix ix tz'alji yune'

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:
2 Al masanil juntzañ tic d'a eb' etisraelal: Tato a junoc ix ix tz'aj junoc svinac unin,
yovalil uque' c'ual mañ sacoc yaj ix icha sleyal, ichataxon yic syilan sb'islab' uj ix d'a
juntac el. 3 D'a val yucub'ixial yaj jun vinac unin chi', tz'ac'ji circuncidar. 4 Axo pax ix
nunab'il chi', 33 c'ualto mañ vach'oc tz'ajcan ix, ichato vanto sacb'itan sb'a ix, max yal-laj
syaman junoc tas ix to vic yaji, max yalpax sb'at ix b'aj ay in cajnub' ayic manto tz'acvoc

juntzaň c'ual chi'. 5 Palta tato ix unin tz'aj jun, 14 c'ual tz'eq'ui ayic manto sacoc yaj ix, ichataxon tz'aj d'a sb'islab' uj d'a juntac el, slajvi chi' 66 c'ual scan ix yic sacb'itan sb'a.

6 Ayic stz'acvi juntzaň c'ual yic sacb'itan sb'a ix yuj yune' ix alji chi', vach'chom vinac unin ma ix unin, yovalil syic'cot junoc noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal ix silab'il yed' junoc noc' yalňej macaňil paramuch, syac' ix silab'il yuj yac'ji tup smul. A juntzaň chi' tz'ac'ji d'a junoc viň sacerdote d'a yichaň mantiado. 7 Axo jun viň sacerdote chi' tz'ac'an d'ayin silab'il yic vach' tz'ac'ji tup smul ix. Icha chi' tz'aj sacb'ixican ix.

Aton juntzaň sleyal tic ayic tz'alji vinac unin, ma ix unin.

8 Palta tato a ix nunab'il chi' malaj junoc noc' scalnel chi' syal yac'ani, syic'cot chavaňoc noc' paramuch ix yalňej tas macaňil, jun noc' stz'a silab'il, jun noc' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul. Axo junoc viň sacerdote tz'ac'an silab'il yic vach' tz'ac'ji tup smul ix. Icha chi' tz'aj sacb'ixican ix, xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

13

A checnab'il d'a yib'aň yab'il lepra

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón:

2 Tato ay junoc anima smalq'ue snivanil, ma sq'ue vochjab', ma chac sulinac tz'aj yilji snivanil, talaj lepra jun yab'il chi', yovalil tz'ic'jicot d'a viňaj Aarón, ma d'a juntzaňocxo eb' sacerdote yiňtilal viň. 3 Axo viň sacerdote chi' tz'ilan jun yab'il chi'. Tato a xiil b'aj ay jun yab'il chi', sacxo, ma nivan chequel to maňocňej d'a stz'umal ay jun yab'il chi', palta julxo yich, a jun yab'il chi' lepraxo. Ayic toxo ix ilji jun anima chi' yuj viň sacerdote, a viň tz'alani to maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal yetanimail.

4 Tato sacxo yilji stz'umal b'aj ay jun yab'il chi', palta to aňej d'a stz'umal ayochi, maň sacoc pax xiil chi' ta', yovalil smacchaj jun anima chi' yuj viň sacerdote chi' uqueoc c'ual. 5 Axo slajvi uque' c'ual chi', sayjixi iljoc jun anima chi'. Tato a jun yab'il chi' aňeja' max b'eyb'ati, smacchajxi uqueocxo c'ual. 6 Ayic slajvi uquexo c'ual chi', sayjixi iljoc jun anima chi' yuj viň sacerdote chi'. Tato a jun yab'il chi' vanxo sateli, maxtzac b'eyb'at d'a stz'umal jun anima chi', ichato chi' syalan viň sacerdote chi' to maň lepraoc tz'ic'ani, comon yab'ilňej. Slajvi chi' sjuc'anel spichul jun penaay chi', vach'xo tz'ajxicani.

7 Palta tato a jun yab'il d'a snivanil junoc anima chi' sb'at leb'eb'oc, vach'chom toxo ix yal viň sacerdote to maň lepraoc, yovalil scotxi d'a viň sacerdote chi' yic sayanxi yil viň. 8 Tato a syilan viň sacerdote chi' to van sb'at leb'eb'oc jun yab'il chi', syal viň to a jun yab'il chi' lepra toni.

9 Tato ay junoc anima ay lepra d'ay, yovalil tz'ic'jicot d'a viň sacerdote. 10 A viň sacerdote chi' tz'ilani tato van smalq'uei, sacxo yilji sat chi', vanxo pax sacb'i xiil d'a sat chi', chequelxo sb'ac'chil. 11 Tato icha chi', aton jun chi' scuchan lepra, cotac scal sch'oxanq'ue sb'a d'a stz'umal chi', yuj chi' syalan viň sacerdote chi' to maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail. Maňxo yovaliloc smacchaj d'a uqueocxo c'ual.

12 Tato elaňchamel sb'at leb'naj jun yab'il chi', smajel snivanil chi' yuuj, ato a' tz'aj yilanoch viň sacerdote chi', 13 ayic slajvi yilan viň, tato toxo ix majel snivanil chi', sacxoňej yilji jun anima chi', syalan viň to maňxalaj smay. 14 Tato ay junoc c'ual scheclajq'ue sb'ac'chil d'a scal jun yab'il chi', maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail. 15 Axo viň sacerdote tz'ilan jun yab'il chi', tato ay b'aj tz'el tochnaj stz'umal ichňej ta', syalan viň to lepra tz'ic'ani, maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail.

16 Palta tato sacb'ixiel b'aj ix el tochnaj chi', yovalil scot jun anima chi' d'a viň sacerdote, 17 yic vach' say yil viň. A viň sacerdote chi' tz'ilani tato sacxo yilji jun yab'il chi', syalan viň to maňxalaj smay jun yab'il chi'.

18 Tato ay mach ayq'ue junoc yab'il mal d'ay, stacjixiemi, 19 axo d'a sat chi' smali, sac yilji, ma chac sulinac yilji, a jun chi' yovalil scot d'a yichaň viň sacerdote. 20 Axo viň

sacerdote chi' tz'ilani, tato mañocr̃ej d'a stz'umal ayoch jun yab'il chi', tato sacxo xiil d'a sat jun yab'il chi', a viñ tz'alani to lepra jun yab'il chi', yuj chi' maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail. 21 Tato syil viñ sacerdote chi', to max sacb'ilaj xiil b'aj ay sat chi' to d'a satr̃ej stz'umal ayochi, vanxo stacji, a jun anima chi' yovalil smacchaj uqueoc c'ual. 22 Ayic slajvi uque' c'ual chi', tato yelc'olalr̃ej sb'at leb'eb'oc jun yab'il chi' d'a stz'umal jun anima chi', syalan viñ sacerdote chi' to lepra tz'ic'ani, maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail. 23 Palta tato max b'at leb'eb'oc jun yab'il chi', syalelc'ochi to añej sjech'al aycani, syalan viñ sacerdote chi' to mañxalaj smay jun yab'il chi'.

24 Q'uinaloc ay junoc mach ay yaxc'a d'a snivanil, tato scheclaj sb'ac'chil jun anima b'aj ay yaxc'a chi', axo d'a sb'ac'chil chi' scheclajpaxq'ue junoc setañ sacsac, ma chac sulinac to sb'at leb'eb'oc. 25 A viñ sacerdote tz'ilani, tato a xiil vanxo sacb'i, vanxo sb'at yich jun setañ b'aj ay sat chi', tato icha chi', lepra ix checlajq'ue b'aj ay yaxc'a chi', axo viñ sacerdote chi' tz'alani to maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail. 26 Tato a syilan viñ sacerdote to malaj junoc xil van sacb'ieli, to mañ vanoc sb'at yich jun yab'il chi', palta to van stacjiemi, yovalil smacchaj jun anima chi' d'a uqueoc c'ual. 27 Slajvi chi', sayanxi yil viñ sacerdote chi', tato toxo ix b'at leb'eb'oc d'a snivanil jun anima chi', syalan viñ to lepra tz'ic'ani, maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail. 28 Palta tato a b'aj setquixtac chi', vaanochi, vanxo sb'oxi, toñej smal yuj b'aj stz'ai, syalan viñ sacerdote chi' to a jun yab'il chi' malaj smay, añej sjech'al b'aj stz'a chi' scani.

29 Tato a d'a junoc vinac ma d'a junoc ix ix sq'ue yab'il yaxc'a d'a sjolom, ma d'a yuc'ti', 30 a viñ sacerdote yovalil sayan yil jun chi'. Tato a jun yab'il chi' van sb'at yich, mato van sc'anb'iel xiil yuuj, syalan viñ sacerdote chi' to lepra jun ayoch chi' d'a jun anima chi'. 31 Palta tato max b'atlaj yich jun yab'il chi', mañ q'uic'oc val xiil b'aj ay yab'il chi', yovalil smacchaj jun anima chi' uqueoc c'ual. 32 Axo slajvi uque' c'ual chi', sayanxi yil viñ sacerdote chi', maxtzac b'atlaj leb'eb'oc jun yab'il chi', malaj yich, max c'anb'iel-laj xiil, 33 syalan viñ to sjoxjiel stitac yab'il, palta max joxjiel-laj d'a sat yab'il, smacchaj uqueocxo c'ual jun anima chi'. 34 Axo yic toxo ix ec'b'at uquexo c'ual chi', sayanxi yil viñ sacerdote chi'. Tato max b'at leb'eb'oc, max b'at yich yuuj, syalan viñ to malaj smay jun yab'il chi', añej to sjuq'uel spichul jun anima chi', vach' tz'ajxicani. 35 Palta tato ayic toxo ix alchaji to vach' sc'ol jun anima chi', sb'atxi leb'eb'oc jun yab'il chi', 36 yovalil sayxi yil viñ sacerdote chi'. Tato a jun yab'il chi' van sb'at leb'eb'oc d'a stz'umal, mañ yovaliloc c'an yilji xiil, lepra tz'ic'ani. 37 Palta tato vanxo stacji, q'uic' scotxi xiil, a viñ sacerdote chi' tz'alani to vach'xo sc'ol jun anima chi'.

38 Tato a junoc vinac ma junoc ix ix setquixtac sacsac d'a stz'umal, 39 a viñ sacerdote tz'ilan stz'umal chi', tato sactac val yilji, palta mañ copopioclaj, comon yab'il tz'ic'an jun anima chi' syal chi', malaj smay.

40-41 Tato ay junoc vinac sc'ajb'anel xil sjolom ma añej d'a snañal sat sc'ajb'anel xiil, mañxalaj xiil scani, a jun chi' malaj smay. 42-44 Palta tato sq'ue junoc yab'il yaxc'a b'aj mañxalaj xiil chi', yovalil syil viñ sacerdote. Tato chac sulinac yilji jun yaxc'a chi' icha yab'il lepra, aton lepra ayoch d'ay. Syalan viñ sacerdote chi' to a jun anima chi', maxtzac yal-laj yajec' d'a scal yetanimail yuj jun yab'il chi'.

45 A mach penaay yuj lepra, yovalil a pichul ñic'chimtac syac'ochi, malaj smusil sjolom syac'q'uei, smusan naañaloc sat. Tato sb'at d'a scal anima, tz'el yav, syalan icha tic: Elañec, chuc vaji, chuc vaji, xchi. 46 Ayic ayoch jun yab'il chi' d'ay, yovalil sch'ocoj tz'aj d'a spatiquel campamento.

47 Ayic c'ustumtac yilji junoc pichul lana, ma lino, 48 yalñej tas macañil, pach'uch'ab'il, ma jalb'il, ma junoc tz'uum to yamc'ab' yaji, 49-50 tato yaax yilji, ma chacchac yilji juntzañ sc'ustumtaquil chi', aton jun macañ to tz'el leb'eb'oc. A jun chi' yovalil sch'oxji d'a viñ sacerdote yic syilan jun setañ sc'ustumtaquil chi' viñ, smacchaj jun chi' uqueoc c'ual. 51 Axo slajvi uque' c'ual chi', tz'iljixi. Tato toxo ix b'at leb'eb'oc d'a jun pichul chi', ma

d'a junoc tz'um sc'anji chi', a jun chi' aton juntzaň c'ustumtac tz'el leb'eb'oc, a juntzaň yamc'ab' chi' ay smay. 52 Yalňej tas yamc'ab'il to ayxo jun chi' d'ay, yovalil sňusjitz'a smasanil, yujto a jun chi' tzijtum tas syixtejb'ati. 53 Palta tato ayic syilan viň sacerdote chi' to max b'eylaj juntzaň sc'ustumtaquil chi', 54 syalan viň to sjuc'chajel jun yamc'ab' chi', smacchajcan uqueocxo c'ual.

55 Ayic toxo ix juc'chajel jun yamc'ab' chi', ichato chi' syilanxi viň sacerdote chi'. Tato max q'uexmaj yilji jun setaň sc'ustumtaquil chi', vach'chom max el leb'eb'oc, yovalil sňusjitz'aoc, vach'chom a jun sc'ustumtaquil chi' ayoch d'a spatic ma d'a yool, yujto yelxo ay smay jun chi'. 56 Tato a syilan viň sacerdote chi' ayic toxo ix juc'chajel chi', vanxo satel jun sc'ustumtaquil chi', slod'chajel b'aj ayoch chi'. 57 Palta tato scheclajxiq'ue sc'ustumtaquil jun chi', yovalil sňusjitz'aoc. 58 A juntzaň tastac b'aj satel juntzaň c'ustumtac chi' ayic sjuc'chajeli, yovalil sjuc'chajel junelxo, icha chi' syal sc'anchajxi.

59 Aton juntzaň checnab'il tic d'a c'ustum tz'och d'a junoc pichul pach'uch'ab'il, ma jalb'il, lana, ma lino, ma junoc tz'uum. Icha chi' tz'aj scheclajcaneli tato vach' yaji, mato maň vach'oc yaji, xchi Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón chi'.

14

A checnab'il d'a eb' ec'nac lepra d'ay

1 Ix schec Jehová yal juntzaň ley tic viňaj Moisés, ix yalani:

2-4 Aton val jun ley tic sc'anab'ajej junoc anima ec'nac lepra d'ay: Ayic snaani to ix b'oxi sc'ool, yovalil syavtej viň sacerdote d'a spatiquel campamento chi' yic syilan viň tato maňxa lepra chi' d'ay. Tato syil viň sacerdote chi' to toxo ix el jun yab'il chi', schecan viň ic'chajcot chavaňoc noc' much d'a spitzanil, aton noc' vach' icha yalan ley. Scotpax jab'oc te' c'ute', lana ch'al q'uic' schaquil yed' te' hisopo. 5 Schecan miljoccham junoc noc' much chi' viň sacerdote d'a yib'aň a a' ayem d'a yol junoc lum chen, aton a' scot b'aj sq'ueul sjaj junoc a a'. 6 Slajvi chi' tz'ic'jicot junxo noc' much chi' d'a spitzanil, te' c'ute' yed' lana ch'al q'uic' schaquil yed' te' hisopo, slab'chajem d'a scal schiq'uil noc' chamnacxo chi' calan yed' a a'. 7 Uquel stzicjioch d'a jun mach b'aj ec'nac jun yab'il chi', syalan viň sacerdote chi' to vach'xo jun anima chi'. Axo noc' much pitzan chi' tz'actajcanel noc'.

8 A jun mach tz'ilji to vach'xo, yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, sjoxanel xil sjolom smasanil, yic vach'xoňej tz'ajcani. Ichato chi' syalxo yoch d'a yol campamento, palta uqueto c'ual scan ichňej ta', maxto yal-laj yoch d'a yol b'aj cajantaxoni. 9 Axo d'a yuquil c'ual chi', vach' tz'aj sjoxjiel sjolom. Vach' tz'aj sjoxanel xil sti' yed' sc'u sat yed' pax masanil xil ay d'a snivanil, sjuc'anel spichul, sb'icanpaxel sb'a. Icha chi' tz'aj sb'oxicani.

10 Axo d'a junxo c'u, syic'ancot chavaňoc noc' quelemtac calnel yed' junoc noc' cob'es calnel, jun ab'il sq'uinal junjun noc', malaj jab'oc spaltail noc'. Scotpax naňal yuquil libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, tz'ac'ji ofrendail yed' pax oxeoc octavo aceite. 11 Axo viň sacerdote chi' schecanoch liňan jun anima yed' yofrenda chi' d'a yichaň Jehová d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox sb'a. 12 Slajvi chi', tz'ic'jicot jun noc' quelem calnel chi' yed' aceite, sb'achchajb'at d'a yichaň Jehová silab'il yuj smul jun anima chi'. 13 A b'aj schamtaxon noc' tz'ac'ji silab'il yuj mul yed' noc' silab' stz'a smasanil, ata' smiljicham noc' quelem calnel chi', yujto a noc' tz'ac'ji yuj mul, yic viň sacerdote tz'ajcan noc', icha noc' tz'ac'ji yuj stupcanel mul, a juntzaň tic yic Jehová yaji.

14 Slajvi chi' a viň sacerdote chi' tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' silab' yuj mul, sucanoch viň d'a sjayil schiquin d'a svach' jun mach sb'oxi sc'ol chi', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc d'a svach'. 15 Syic'anpaxcot jab'oc aceite viň sacerdote chi', secanem viň d'a yol sc'ab' d'a sq'uexaň, 16 slab'anem jun sb'ab'el yiximal sc'ab' viň d'a svach' d'a scal aceite, stziquem uqueloc aceite chi' viň d'a yichaň Jehová. 17 A aceite tzato can d'a sc'ab' viň sacerdote chi', sucoch viň d'a jun anima ix b'oxi sc'ool chi', aňeja' d'a sjayil schiquin d'a svach', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' pax d'a yiximal smam

yoc d'a svach', aton b'aj ayxo och schiq'uil noc' silab' yuj smul. 18 Axo jab'ocxo aceite
tz'ac'jicanq'ue d'a sjolom jun anima chi'. Icha chi' tz'aj stupcan smul d'a yichaň Jehová.
19 Slajvi chi' syac'anpax noc' silab' viň sacerdote chi', aton noc' silab' yuj yac'ji tup mul.
Icha chi' tz'aj stupcanel smul jun anima chi'. Slajvi chi', smiljicham noc' calnel stz'a
smasanil silab'il. 20 Junňej tz'aj yac'jiq'ue noc' d'a yib'aň altar yed' ofrenda tz'ac'ji d'a
tas svaji. Icha val chi' tz'aj stupcanel smul jun anima chi' d'a yichaň Jehová, sb'oxicani.
21 Tato meb'a' jun anima b'aj ix ec' jun yab'il chi', malaj stumin yic syac' noc' silab'
sc'anchaj chi', aňej junoc noc' quelem calnel syic'coti yic sb'achchajoch silab'il d'a yichaň
Jehová yuj smul, chab'ňej libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite syac'a' yed' oxeoc
octavo aceite. 22 Syic'paxcot chavaňoc noc' paramuch yalňej tas macaňil, ato a' jantac
stzac'van smanani. Jun noc' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup smul, jun noc' sňusjitz'aoc. 23 A
d'a svajxaquil c'ual syic'ancot masanil juntzaň tic jun anima chi' d'a viň sacerdote yic
sacb'icaneli. A juntzaň tic tz'ac'jioch d'a yichaň Jehová d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox
sb'a. 24 Slajvi chi' syic'ancot jun noc' calnel viň sacerdote yed' aceite chi', sb'achanec'
viň d'a yichaň Jehová d'a silab'il yuj yac'ji tup smul jun anima chi'. 25 Smilancham
noc' quelem calnel chi' viň, syic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc' viň, sucanoch viň d'a sjayil
schiquin jun anima chi' d'a svach', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc
d'a svach'. 26 Slajvi chi' syac'anq'ue jab'oc aceite chi' viň d'a yol sc'ab' d'a sq'uexaň. 27 Yed'
sb'ab'el yiximal sc'ab' viň d'a svach', stzicanem uqueloc aceite ayem d'a yol sc'ab' viň chi'
d'a yichaň Jehová. 28 Syac'paxoch jab'oc aceite chi' viň d'a schiquin jun anima chi' d'a
svach', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc d'a svach', aton b'aj toxo ix
och schiq'uil noc' silab' chi'. 29 Axo jab'ocxo aceite chi' scani, syac'q'ue viň sacerdote
chi' d'a sjolom jun anima chi', yic stupcanel smul d'a yichaň Jehová. 30 Slajvi chi',
smilancham noc' paramuch chi' viň sacerdote chi' schavaňil. 31 A junoc noc' paramuch
chi' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, axo junxo noc' sňusjitz'aoc yed' pax ixim harina
tz'ac'jipax d'a ofrendail. Icha chi' tz'aj stupcan smul jun anima ix b'oxi chi' d'a yichaň
Jehová.

32 Aton sleyalil tic d'a junoc mach ix ec' lepra d'ay, yic tz'alchaji to ix sacb'ixicani tato
max tzac'van yac'an juntzaň silab' icha val sleyalil, xchi Jehová.

A checnab'il yuj sacb'itaj yoltac te' pat

33 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón:

34 Ayic ayexxo ec' d'a lum Canaán, aton lum ol vac' eyicoc, talaj svac'b'at junoc tas
c'ustac yilji tz'el leb'eb'oc d'a yol e pat ta', 35 a mach ay yic te' pat chi' yovalil scot d'a
junoc viň sacerdote syalani: Ay juntzaň c'ustumtac yilji van yel leb'eb'oc d'a yol in pat,
xchama.

36 Ayic manto och viň sacerdote d'a yol pat chi', yovalil syal viň to tz'elta masanil tastac
ay d'a yol te', yic vach' max can juntzaň c'ael chi' d'a yol pat tato syal viň sacerdote chi'
to maň vach'oc yaj jun pat chi'. Slajvi chi' tz'och viň yil tas yilji jun c'ustum tz'el leb'eb'oc
chi'.

37 Tato ayic syilanoch viň to a d'a sattac pat chi' ay juntzaň nivac c'ustum leb'quiltac,
yaax yilji, ma chac yilji, yelc'olal to sb'at d'a yol sattac pat chi', 38 axo tz'elxita viň d'a
yol te' pat chi', syalan viň to smacchajcan te' uqueoc c'ual. 39 Ayic slajvi uque' c'ual
chi', sb'atxi viň sacerdote chi' yila'. Tato toxo ix te b'at leb'eb'oc jun sc'ustumtaquil chi'
d'a sattac pat chi', 40 yovalil syal viň sacerdote chi' to slipjielta masanil q'uen q'ueen
b'aj toxo ix och juntzaň leb'quiltac chi', b'at yumchajcan d'a junoc lugar maň vach'oc
d'a stiel choňab'. 41 Syalanpax viň to sjoschajel masanil sattac yol te' pat chi', axo
masanil spococal tz'el d'a yool chi', sb'at yumchajcan d'a junoc lugar maň vach'oc d'a
stiel choňab'. 42 Ch'ocxo q'uen q'ueen tz'ochpaxcan sq'uexuloc q'uen tz'ic'chajelta chi',
ch'ocxo lum luum tz'ochpax d'a sattac yol pat chi'.

43 Tato scheclajxiq'ue juntzaň c'ustum leb'quiltac chi' ayic toxo ix ic'jiel q'uen q'ueen
chi' yed' toxo ix joschajel sattac pat chi', toxo ix ochpaxcan sq'uexul, 44 sb'at yilanxi viň
sacerdote chi'. Tato toxo ix el leb'eb'oc jun sc'ustumtaquil chi', maňxo vach'oc tz'ajcan
jun pat chi'. 45 Yuj chi', a jun pat chi' yovalil spojchajemi. Masanil te te', q'uen q'ueen
yed' lum luum ayoch d'a jun pat chi', b'at ac'jican d'a junoc lugar to maň vach'oc d'a
stiel choňab'. 46 Yalňej mach tz'och d'a yol jun pat chi' d'a uque' c'ual ayic toxo ix
yal viň sacerdote to smacchajcani, maň vach'oc tz'ajcani icha yalan ley, masanto d'a
sq'uic'b'icanemi. 47 Yalňej mach sva'i, ma svay d'a jun pat chi', yovalil sjuq'uel spichul.
48 Palta tato ayic tz'och viň sacerdote yil jun pat chi', syilan viň to a juntzaň leb'quiltac
chi' max b'eyb'ati yictax ix b'ojican yol te' pat chi', syal viň to vach'xo jun pat chi'. 49 Yic
sacb'ixican te' pat chi', tz'ic'jicot chavaňoc noc' much yed' jab'oc te' c'ute' yed' lana ch'al
q'uic' schaquil yed' te' hisopo. 50 Smilancham junoc noc' much chi' viň sacerdote d'a
yib'aň a a' ayem d'a yol jun lum chen, aton a' scot b'aj sq'ueul sjaj junoc a a'. 51 Slajvi
chi' syic'anb'at te' c'ute' chi' viň yed' te' hisopo yed' lana ch'al q'uic' schaquil yed' junxo
noc' much pitzanto, slab'anem viň d'a scal a a' calanxo yaj yed' schiq'uil noc' much ix
miljicham chi' d'a yol lum chen chi'. Uquel stzicoch viň d'a te' pat chi'. 52 Icha chi' tz'aj
sacb'ixican jun te' pat chi' yuj schiq'uil noc' much chi' yed' a a' sq'ueul sjaj, yuj noc'
much pitzanto, yuj te' c'ute', yuj te' hisopo yed' lana ch'al q'uic' schaquil. 53 Slajvi chi',
tz'actajcanb'at jun noc' much pitzan chi' d'a stiel choňab'. Icha chi' tz'aj sc'anab'ajaj
sleyalil d'a junoc pat, vach' tz'ajcani, xchi Jehová.

54-57 Aton juntzaň checnab'il tic d'a yib'aň lepra smalq'uei, mato d'a yaxc'ail, mato d'a
leb'quiltac sacsac yilji, mato d'a juntzaň c'ustumtac d'a pichul yed' d'a spatictac te' pat.
Icha chi' tz'aj snachajel tastac to maň vach'oc yed' tastac to vach'. Aton d'a tic slajvican
checnab'il d'a juntzaň tic.

15

Checnab'il yuj tas maň vach'oc tz'el d'a eb' viň vinac

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón 2 to syal masanil juntzaň
checnab'il tic eb' viň d'a eb' yetisraelal. Yuj chi' ix yalan eb' icha tic: Tato ay junoc
vinac ay junoc yab'il d'a snivanil, yuj chi' ay tas tz'el d'a svinaquil, a jun chi' maň vach'oc
yaji icha yalan ley. 3 Vach'chom tz'elňej juntzaň chi', ma ay b'aj tz'och vaan jayeoc c'ual
tz'elxi, maň vach'oc yaji, icha yalan ley.

4 Yalňej tas vaynub'al b'aj svay viň vinac chi', ma yalňej tas c'ojnub'al b'aj tz'em c'ojan
viň, maň vach'oc tz'ajcani.

5 Yalňej mach syaman svaynub' jun vinac chi', yovalil sjuq'uel spichul sb'icanpaxel
sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

6 Yalňej mach tz'em c'ojan b'aj ix em c'ojan jun vinac chi', yovalil sjuq'uel spichul,
sb'icanpaxel sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

7 Yalňej mach syaman junoc vinac ay tas tz'el d'ay, yovalil sjuq'uel spichul,
sb'icanpaxel sb'a, palta maň vach'oc yaji masanto sq'uic'b'iemi.

8 Tato a junoc vinac ay tas tz'el d'ay chi', stzub'anoch d'a junocxo anima, a jun anima
b'aj ix och stzub' chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta maň vach'oc
tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

9 Tato a jun vinac ay tas tz'el d'ay chi' sq'ue d'a yib'aň chej, a stz'um noc' chi' maň
vach'oc tz'ajcani.

10 Yalňej mach syaman junoc tas b'aj tz'em c'ojan jun vinac to ay tas tz'el d'ay chi', maň
vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

Yalňej mach tz'ic'anb'at junoc juntzaň tastac chi', yovalil sjuc' spichul, sb'icanpaxel
sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.

11 Tato a jun vinac ay tas tz'el d'ay chi', max sb'iclaj sc'ab' syaman junocxo mach, a jun ix yamji yuj chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
12 Tato ay junoc chen syam jun vinac ay tas tz'el d'ay chi', yovalil smac'jipoj jun chen chi'. Tato a junoc te te' yamc'ab' yaj syam jun vinac chi', toňej sb'icchajel te'.
13 Tato sb'oxi sc'ol jun vinac chi, maňxa tas tz'el d'ay, yovalil staňvej uqueoc c'ual, ichato chi' scanxi vach'il d'a yichaň ley. Slajvi chi' sjuc'anel spichul, sb'icanel sb'a d'a a a' sq'ueul sjaj. Icha chi' tz'aj sb'oxicani, icha yalan ley. 14 Axo d'a svajxaquil c'ual, yovalil syic'cot chavaňoc noc' paramuch yalňej tas macaňil, scot d'a yichaň Jehová sc'och d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox sb'a, syac'an noc' d'a junoc viň sacerdote. 15 Jun noc' syac' viň sacerdote chi' silab'il yuj yac'ji tup smul jun anima chi', axo junxo noc' sňusjitz'aoc. A viň sacerdote chi' tz'ac'anoch masanil juntzaň chi' d'a yichaň Jehová, yic sacb'ixican jun vinac ec'nac jun yaelal chi' d'ay.
16 Tato a junoc vinac toňej tz'el yiňatil, yovalil sb'iquel sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley, masanto sq'uic'b'iemi.
17 Yalňej tas c'apaquil ma tz'uum b'aj ix och yiňatil jun vinac chi', yovalil sjuc'jieli, maň vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.
18 Tato a junoc viň vinac yed' junoc ix ix ay tas sc'ulej, yovalil sb'iquel sb'a eb', palta maň vach'oc tz'ajcan eb', icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.

A tas tz'aj eb' ix ix ay tas tz'el d'ay

19 Tato a junoc ix ix ayoch d'a stiempoal sb'islab' uj, maň vach'oclaj yaj ix d'a uqueoc c'ual.
Yalňej mach syaman ix, maň vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.
20 Yalňej tas vaynub'al b'aj tz'ec' jichan ix ayic ayoch ix d'a stiempoal chi', ma yalňej tas c'ojnub'al b'aj tz'em c'ojan ix, maň vach'oclaj tz'ajcani.
21-23 Yalňej mach syaman b'aj ix ec' jichan ix chi', ma syaman junoc tas b'aj tz'em c'ojan ix, maň vach'oclaj tz'ajcani. Yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanel sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
24 Tato ay junoc viň vinac svay yed' ix, sb'oňchaj viň yuj tas tz'el chi' d'a ix, maň vach'oclaj tz'ajcan viň d'a uque' c'ual, aňejtona' maň vach'oc tz'ajcan vaynub' b'aj svay viň vinac chi'.
25 Tato ay junoc ix ix tz'ilan uj d'a maň stiempoaloc, mato te nivan tiempo syac' ix yilani, a jun ix chi' maň vach'oc tz'ajcan ix ayic ayto tas tz'el chi' d'a ix, icha val to aytooch ix d'a yilan uj.
26 Yalňej tas vaynub'al b'aj svay ix, ma c'ojnub' b'aj tz'em c'ojan ix ayic ayto tas tz'el chi' d'a ix, maň vach'oc tz'ajcan juntzaň chi', ichato ayoch ix d'a sb'islab' uj chi'.
27 Yalňej mach syaman juntzaň tastac chi', maň vach'oclaj tz'ajcani, yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta maň vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
28 Ayic svanaj yilan uj ix chi', uque' c'ual staňvej ix, slajvi chi' sb'oxican ix, icha yalan ley. 29 Axo d'a svajxaquil c'ual, syic'ancot chavaňoc noc' paramuch ix yalňej tas macaňil, syic'ancot ix d'a junoc viň sacerdote, d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. 30 Jun noc' syac' viň sacerdote chi' silab'il yuj yac'ji tup smul ix, axo junxo noc' sňusjitz'a noc'. Icha chi' tz'aj yac'anoch jun silab' chi' viň sacerdote chi' d'a yichaň Jehová yic tz'ac'ji tup smul ix, yuj tas ix el d'ay. 31 Icha chi' tz'aj co sacb'itan co b'a a oň israel oň tic d'a tas tzoň ic'ani, yic max quixtejel scajnub' Jehová ayec' d'a co cal tic, tato maay tzoň chami, xchi viňaj Moisés chi'.
32 Aton juntzaň checnab'il tic d'a eb' vinac ay tas tz'el d'ay, ma toňej tz'el yiňatil, yuj chi' maň vach'oc tz'ajcan yuuj 33 yed' d'a eb' ix ix ayoch d'a sb'islab' uj. A juntzaň checnab'il tic, yovalil sc'anab'ajaj yuj eb' ay syaelal icha chi', vinac, ma ix. Tz'ochpax jun ley chi' d'a yib'aň junoc vinac svay yed' ix ix to maň vach'oc yaji, icha yalan ley.

16

A sc'ual yic tz'ac'ji tup mul

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés ayic ix lajvi scham chavañ eb' yuninal viñaj Aarón,
yujto ix scomon nitzejb'at sb'a eb' d'a slac'anil Jehová, 2 ix yalan d'a viñaj Moisés chi' icha
tic:
Al d'a viñ uc'tac aj Aarón to max comon och viñ d'a yol in cajnub' d'a jun lugar Vicñej
Yaji, aton jun lugar ay d'a spaticoch c'apac cortina. Max yal-laj scomon c'och viñ b'aj
ay smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul te' scaxail in trato, yic max cham viñ, yujto
a in ol in ch'ox in b'a d'a scal asun d'a yib'añ smacul scaxail in trato chi'. 3 Ayic tz'och
viñaj Aarón d'a yol jun lugar chi', yovalil syic'cot junoc noc' quelem vacax viñ yic tz'och
silab'oc yuj smul yed' junoc noc' ch'ac calnel sñusjitz'a smasanil. 4 Syac'och spichul viñ
nab'a lino, aton spichul viñ jucan, yol svex viñ, c'apac stzec'ul snañal viñ yed' sb'ac'ul
sjolom viñ. A juntzañ pichul chi' te nivan yelc'ochi, yuj chi' b'ab'el sb'iquel sb'a viñ ichato
chi' syac'anoch viñ.
5 Axo eb' eyetisraelal syic'cot chavañoc noc' mam chiva eb' yic tz'ac'ji noc' silab'il yuj
smul eb', syic'paxcot junoc noc' ch'ac calnel eb' yic sñusjitz'aoc. 6 Syic'ancot noc' quelem
vacax chi' viñaj Aarón chi' yic tz'och noc' silab'oc yuj smul. A jun noc' chi' yic noc' viñ, yuj
yac'ji tup smul viñ yed' masanil eb' ayec' d'a yol spat. 7 Slajvi chi' syic'anpaxcot chavañ
noc' mam chiva chi' viñ d'a yichañ in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 8 Syac'anoch suerte
viñ d'a yib'añ noc' chiva chi' schavañil: Jun noc' tz'ac'ji silab'oc d'ayin, axo junxo noc',
tz'ac'chajcanoch mul d'a yib'añ noc', spechchajcanb'at noc' d'a tz'inan luum. 9 A noc'
tz'em suerte d'a yib'añ to vico', syic'cot noc' viñaj Aarón chi' silab'oc yic stupcanel smul
eb' israel. 10 Axo junxo noc' chiva chi', d'a spitzanil noc' tz'och d'a vichañ, tz'ac'jicanoch
mul d'a yib'añ noc', tz'actajcanb'at noc' d'a tz'inan luum syic'ancanb'at smul eb' israel
chi' noc'.
11 Ayic listaxo yaj juntzañ tic smasanil, smilancham noc' quelem vacax viñaj Aarón
chi', syac'an noc' viñ silab'il yic tz'ac'ji tup smul yed' smul masanil eb' ayec' yed' viñ d'a
yol spat. 12 Slajvi chi', syic'ancot jun chaynub' yic incienso viñ, b'ud'an yed' stzac'aq'uil
altar ay d'a vichañ yed' cha b'echañoc incienso suc'uq'ui sjab', syic'anoch viñ d'a yoloch
c'apac cortina ayoch d'a snañal in cajnub'. 13 Syac'anem incienso chi' viñ d'a yib'añ
tzac'ac' d'a vichañ, axo d'a yib'añ smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul scaxail in
trato, tz'och moyan stab'il incienso chi' yic vach' max cham viñ. 14 Syic'ancot jab'oc
schiq'uil noc' quelem vacax chi' viñ, slab'anem yiximal sc'ab' viñ d'a scal chic' chi',
stzicanb'at viñ d'a yib'añ smacul caxa chi' b'aj tz'ochc'och viñ chi', uquel stzicoch chic'
chi' viñ d'a yichañ smacul chi'. 15 Slajvi chi', tz'elxita viñ, smilancham noc' chiva viñ,
aton noc' tz'och silab'il yuj smul eb' israel, syic'anoch schiq'uil noc' viñ d'a yoloch c'apac
cortina chi', stzicanpaxem schiq'uil noc' chi' viñ d'a yib'añ smacul caxa chi' yed' d'a
yichañ, icha syutej schiq'uil noc' quelem vacax viñ d'a sb'ab'elal. 16 Icha val chi' syutej
viñaj Aarón chi' sacb'itan jun lugar Vicñej Yaji yuj yalxoñej tas chucal yed' spitalil eb'
israel tic. Icha chi' ol aj sacb'ican masanil in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, aton jun ayec'
eyed'oc d'a scal chucal tze c'ulej.
17 Malaj junoc mach ayec' d'a yol in cajnub' yacb'an ayoch viñaj Aarón chi' d'a jun
lugar Vicñej Yaji yic syac'an silab' viñ yic stup smul yed' smul masanil eb' ayec' yed'
viñ d'a yol spat yed' smul eb' choñab' masanil. 18 Slajvi yelxita viñ, sacb'itan altar viñ
ayec' d'a vichañ, aton b'aj sñusjitz'a silab', syic'anelta jab'oc schiq'uil noc' vacax chi' viñ
yed' jab'oc yic noc' mam chiva, syac'anoch viñ d'a sch'ac altar ay d'a schiquin schañil.
19 Stzicanoch uquel schiq'uil noc' noc' chi' viñ yed' yiximal sc'ab' d'a yib'añ altar chi',
icha chi' tz'aj sacb'itan altar chi' viñ yuj e mul a ex israel ex tic.
20 Slajvi sacb'ican jun lugar Vicñej Yaji, in cajnub' yed' pax altar yuj viñ, schecan viñ
ic'joccot noc' mam chiva pitzan chi'. 21 Slajvi chi', syac'anb'at sc'ab' viñ schab'il d'a

sjolom noc', tz'och ijan viñ yalanem smul yed' spitalil eb' yetchoñab' d'a yib'añ noc'. Icha chi' tz'aj scan smul eb' d'a yib'añ noc'. Axo jun viñ sic'b'ilxoel b'at ac'ancan noc' d'a tz'inan luum b'aj te najat. 22 Stijancanb'at noc' viñ ta', satcanb'at noc' d'a taquiñ lum chi'. Icha chi' tz'aj yic'jicanb'at smul choñab' Israel yuj noc', aton b'aj mañxalaj anima tz'eq'ui. 23 Slajvi chi' tz'ochixta viñaj Aarón d'a yol in cajnub' yic sq'uexanel spichul viñ ayochi, c'apac nab'a lino, c'apac ayoch yuj viñ a tz'ochta d'a yol jun lugar to Vicñej Yaji, syac'ancan c'apac viñ ta'. 24 Añeja' d'a yol in cajnub' chi' sb'iquel sb'a viñ, syac'anoch spichul viñ syac'taxonoch d'a yopisio. Slajvi chi', sñusantz'a silab' viñ, aton yic viñ yed' silab' yic eb' israel chi' smasanil. Icha chi' tz'aj stupcanel smul viñ yed' yic eb' yetchoñab' chi'. 25 A jantac xepual noc' silab' yuj mul, sñusjipaxtz'a d'a yib'añ altar. 26 Axo viñ b'at ac'ancan noc' mam chiva d'a taquiñ lum chi', ayic sjax viñ, sjuq'uel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ. Ichato chi' syal yochta viñ d'a yol campamento.

27 A noc' quelem vacax yed' noc' mam chiva smiljicham silab'il yuj stupcanel mul, aton noc' tz'ic'jicot schiq'uil d'a yol jun lugar to Vicñej Yaji, tz'ic'jicanb'at snivanil noc' d'a spatiquel campamento. Ata' sñusjitz'a noc' yed' stz'umal yed' masanil snivanil. 28 A viñ sñusantz'a noc' chi', yovalil sjuq'uel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ, ichato chi' syal yochta viñ d'a yol campamento.

29 A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo ex israel ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. A d'a slajuñil c'ual d'a yuquil uj, tzex och d'a tzec'ojc'olal, malaj mach smunlaj d'a jun c'ual chi', 30 yujto a jun c'ual chi', sc'ual yac'ji silab' yuj e mul yic vach' stupcanel e mul d'a vichañ. 31 A jun c'ual chi', sc'ual ic'oj ip tz'ajcani yed' tzec'ojc'olal, ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 32 A yuj chi' a ol cham viñ sat sacerdote, axo junoc eb' yuninal viñ tz'ochcan sq'uexuloc. Tz'ac'chajq'ue aceite d'a sjolom, tz'ac'jipax silab' yuj yochcan yopisio, syac'anoch spichul te nivan yelc'ochi. 33 A tz'ac'an silab' yic sacb'itan jun lugar to Vicñej Yaji, in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yed' altar. Syac'anpax silab' yic stup smul eb' sacerdote yed' ex israel ex tic. 34 A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. Junel tz'ac'ji silab' tic d'a yol junjun ab'il yic slajviel e mul a ex choñab' israel ex tic, xchi Jehová.

Icha val ix aj yalan Jehová, icha chi' ix yutej viñaj Moisés chi' yalani.

17

Junñej lugar b'aj syal yac'ji silab' d'a Dios

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' etchoñab' to in checnab'il juntzañxo tic:

3 Yalñej mach smilancham junoc noc' vacax, junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva silab'oc d'a spatiquel campamento, ma d'a yool, 4 palta max yic'cotlaj noc' d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, yovalil mañxa yalan yic d'a e cal. A jun chi' scotcan d'a yib'añ, yujto toñej stob'canem schiq'uil noc' ta'. 5 Icha chi' tz'aj valani yic mantzac e comon milej noc' noc' silab'il d'a spatiquel campamento, palta to tzeyic'cot noc' d'a stiel in cajnub', axo junoc viñ sacerdote tz'ac'anoch noc' silab'il yic junc'olal d'a vichañ. 6 A viñ sacerdote chi' stzicanoch schiq'uil noc' d'a spatictac altar d'a vichañ, aton d'a stielxo in cajnub', sñustz'a xepual noc' viñ d'a vichañ, suc'uq'ui sjab' svab'i. 7 Mañxa b'aq'uiñ tzeyac' junocxo silab' d'a eb' enemigo, aton juntzañ b'aj ochnac ex ejmelal. Yujñej juntzañ chi' ex juviel d'a vichañ. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo.

8 Yalñej mach eb' eyetisraelal, ma ch'oc choñab'il cajanec' d'a e cal, tato syac' junoc silab' stz'ai, ma yalñej tas silab'il, 9 palta to max yic'cotlaj d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic tz'ac'ji d'ayin, a jun anima chi', mañxa yalan yic d'a e cal.

Ay yovalil schiji schiq'uil noc' noc'

10 Te ay val yoval in c'ol d'a yalñej mach eyetisraelal ma junoc ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal schi'an schiq'uil noc' noc'. A in val ol in och ajc'olal d'ay, ol in satanel d'a e cal.
11 Yujto masanil noc' noc' yed' anima, a yuj schiq'uil pitzan, yuj chi' ix vala' to stob'jioch schiq'uil noc' d'a spatictac altar yic slajvicanel mul. Yujto a d'a schiq'uil noc' chi' ay sq'uinal yuj chi' syal yac'an tup mul chi'.
12 Yuj chi' sval d'ayex israel ex tic to malaj junoc ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal syal chi'an schiq'uil noc' noc'. 13 Yalñej mach ex ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal syamchaj junoc noc' noc' yuuj, ma junoc noc' much, aton noc' toxonton schiji, yovalil syic'canel schiq'uil noc', smucancan yed' lum luum. 14 Yujto a chic' chi' ic'an pitzan noc', yuj chi' sval d'ayex to max yal-laj schiji noc' chib'ej aytooch schiq'uil. Yalñej mach schi'ani, satjiel d'a e cal.
15 Yalñej mach ex, ma ch'oc choñab'il schi'an noc' chib'ej to toñej schami, mato smiljicham yuj junoc noc' chium noc', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi. 16 Palta tato max sjuq'uel spichul, mato max sb'iquel sb'a, scanñej smul chi' d'a yib'añ, xa chi, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

18

A juntzañ ic'lajb'ail ay yovalil

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al juntzañ checnab'il tic smasanil d'a eb' etisraelal:
A in Jehová e Diosal in. 3 Mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' aj Egipto, aton jun choñab' b'aj ec'nac ex cajan.
Mañ e b'eyb'alejpax sb'eyb'al eb' aj Canaán, aton b'aj van ex vic'anb'ati.
4 C'anab'ajejec in checnab'il, tze c'anab'ajan e b'eyb'alan in c'ayb'ub'al. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
5 B'eyb'alejec in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al. A mach ol c'anab'ajanoc, ol schañej sq'uinal yuuj. A in ton Jehová in svala'.
6 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' junoc ix ix to ayto yuj sb'a yed'oc. A inton Jehová in svala'.
7 Malajocab' junoc mach syac' q'uixvelal smam, smulan yed' snun, yelxo val te chuc yujto snun ton val.
8 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum smam yic max yac' q'uixvelal smam chi'.
9 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' yanab': Yanab' yuj smam, ma yuj snun, vach'chom d'a yol spat aljinac ix, mato ch'oc b'aj aljinac, mañ smojoc smulan yed' ix.
10 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal sb'a smulan yed' ix yixchiquin, yix-chiquin yuj yuninal, ma yuj yisil. Max yal-laj smulan yed'oc.
11 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yune' ix yisil smam, yisil val smam chi', schab'il yanab' yaj ix, max yal-laj smulan yed' ix.
12 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yanab' smam, yujto a' och smam chi' yed' ix.
13 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix snulej ix snun, yujto a' och ix snun viñ chi' yed' ix.
14 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal yuc'tac smam smulan yed' ix yetb'eyum viñ, yujto ichato ayto yuj sb'a yed' ix.
15 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yalib', yujto yetb'eyum ix viñ yuninal viñ, max yal-laj smulan viñ yed' ix.
16 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal yuc'tac yuj smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac chi'.

17 Tato ay junoc viñ vinac tz'ic'an junoc ix ix, max yal-laj smulan viñ yed' ix yune' ix, to schab'il yisil yaj ix. Max yalpaxlaj smulan viñ yed' ix yixchiquin ix, yixchiquin yuj junoc viñ yune' ix, ma yuj junoc ix yune' ix. Yelxo val te chuc icha chi', yujto yicñej ix yaj eb' chi'.
18 Malajocab' junoc viñ vinac syic'q'ue snulej yetb'eyum, max yal-laj yic'ani yacb'an pitzanto ix yetb'eyum chi', yic vach' max och ajc'olal d'a scal eb' ix. 19 Malajocab' junoc viñ vinac ay tas sc'ulej yed' junoc ix ix ayic ayoch ix d'a stiempoal yic sb'isan uj.
20 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum junocxo vinac, mañ vach'oc scan eb' d'a yichañ ley.
21 Malajocab' junoc viñ vinac sñusantz'a junoc yuninal silab'oc d'a jun comon dios scuchan Moloc. Tato sc'ulej icha chi', malaj velc'och d'a yol sat. A in Jehová in sval tic.
22 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' junoc yetvinaquil, icha sc'ulej yed' junoc ix ix, a jun chi' te yajb'entac.
23 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' noc' noc', malajocab' junoc mach syixtejb'at sb'a d'a icha chi'. Malajocab' pax junoc ix ix smulan yed' junoc noc' noc', yujto yelxo val mañxo smojoc.
24 Malajocab' mach syixtejb'at sb'a yed' juntzañ tic, yujto a d'a smasanil juntzañ tic, syixtejb'at sb'a juntzañ anima ol viq'uel d'a eyichañ tic. 25 Yuj juntzañ chi', mañxo pax vach'oc yaj sluum eb', van vac'an yovalil d'a eb', van vac'an satjocpaxel eb' d'a sluum chi'. 26-28 Masanil juntzañ chi', sb'eyb'alej juntzañ anima cajan d'a jun luum chi', ayic manto ex c'och cajan a ex tic. Yuj chi' yelxo val mañ vach'oc yaj jun luum chi' yuj eb'. Palta a ex israel ex tic yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, yovalil tze b'eyb'alej, tze c'anab'ajanpax in checnab'il tic. Mañ e c'ulej masanil juntzañ tastac mañ vach'oc sc'ulej eb' chi', yic vach' max ex satjipax el a ex tic d'a jun luum chi'. 29 A mach sb'eyb'alan juntzañ tastac yajb'entac chi', yovalil satjiel d'a e cal. 30 Yuj val chi' b'eyb'alejec in checnab'il, mañ e b'eyb'alej juntzañ b'eyb'al yajb'entac chi', aton juntzañ sb'eyb'alaji ayic manto ex c'ochlaj ta', mañ eyixtejb'at e b'a d'a icha chi'. A in Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

19

A sleyal vach'ilal yed' tojolal

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al masanil juntzañ lolonel tic d'a eb' etisraelal:
Vach'ñej tzeyutej e b'a, yujto a in Jehová in tic vach' inñej.
3 C'anab'ajejec e mam e nun.
Tze c'anab'ajej sleyal juntzañ sc'ual ic'oj ip to vic yaji. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
4 Mañ eyac'och e pensar d'a juntzañ yechel comon dios, mañ e b'opaxq'ue q'uen q'ueen e diosaloc. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
5 Ayic tzeyac'an silab' yic e junc'olal ved'oc, tze c'anab'ajej val icha sleyal, yuj chi' ol in cha d'ayex. 6 A noc' schib'ejal noc' tzeyac' silab'il chi', tze chi noc' d'a sc'ual chi' yed' d'a junxo c'u. Tato ayto noc' scan d'a schab'jial, sñuschajtz'a noc'. 7 Tato tzato e chi noc' d'a schab'jial chi', chucxo d'a yol in sat, maxtzac in chalaj silab' chi' d'ayex. 8 A mach schi'an noc' d'a schab'jial chi', max tuplaj smul chi' d'a yib'añ, yujto comon ix yutej tastac to vic yaji. A jun mach chi', mañxalaj yalan yic d'a e cal.
9 Ayic tze molanq'ue sat tas tzeyavej d'a e luum, mañ pilanoc tzeyutej e molanq'ue d'a stitac, mañ ex ec' d'añañ e sic'anq'ue ixim jolom trigo scan eyuuj. 10 Ayic tze molan sat te' uva, mañ ex meltzaj e say eyil d'a schaelal, mañ e sic'q'ue sat sc'ajb'anemi. A juntzañ chi' canocab'i, yicxo eb' meb'a' yed' eb' ch'oc choñab'il yaji. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
11 Mañ ex elc'anoc, mañ eyal esal lolonel, mañ eyac' musansatil eb' eyetanimail.

12 Maŋ e loc in b'i d'a es. Tato icha chi' tze c'ulej ichato malaj velc'och d'ayex. A in ton Jehová in svala'.
13 Maŋ comonoc tzeyixtej eb' eyetanimail, maŋ e toq'uec' tastac ay d'a eb'. Maŋ eyala' to ato q'uic'an tze tup sc'u eb' viŋ e munlajvum smunlaj ticnaic.
14 Maŋ e b'aj eb' chacaŋ, maŋ eyaq'uem tas d'a yol sb'e eb' max uji yilani, palta ayocab' velc'och d'a yol e sat. A in ton Jehová in svala'.
15 Maŋ e b'o tas maŋ tojoloc ayic tze b'oan yaj junoc lolonel. Maŋ eyac'och e b'a yed' eb' meb'a', maŋ eyac'paxoch e b'a yed' eb' nivac yelc'ochi. Te tojolŋej tzeyutej e b'oanel tas yaj eb'.
16 Maŋ ex alvoc pecal d'a scal eb' eyetchoŋab'.
Maŋ e nachaaŋ esal lolonel d'a yib'aŋ junoc eyetanimail yic smiljichamoc. A in ton Jehová in svala'.
17 Mocab' chichonoch e c'ol d'a junoc eyetanimail, palta vach' to tze cacha' tzeyac'an srazón yic vach' max cotcan d'a eyib'aŋ yed'oc.
18 Maŋ e pac e b'a, mocab' chichonŋejoch e c'ol d'a eb' eyetchoŋab'. Tze xajanej eb' ay d'a spatic schiquin e pat icha tzeyutej e ya ilan e b'a. A in ton Jehová in svala'.
19 C'anab'ajejec juntzaŋ in checnab'il tic.
Maŋ e cha tajnoc noc' e molb'etzal noc' yed' junocxo noc' noc' ch'oc yiŋtilal.
Maŋ e som eyiŋat tzeyavej d'a e luum.
Maŋ eyac'och c'apac pichul soman sch'alil yed' junocxo macaŋ aŋ ch'al.
20 Tato ay junoc ix schecab' junoc mach ayxo strato yed' junocxo viŋ vinac, palta tato ay junocxo viŋ smulan yed' ix, tz'ac'ji yovalil d'a eb' schavaŋil. Max miljichamlaj eb', yujto mantzac tupji yic tz'el ix d'a libre. 21 A viŋ smulan yed' ix chi', yovalil syic'cot junoc noc' ch'ac calnel viŋ silab'il yuj smul chi' d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 22 Smiljicham noc', axo junoc viŋ sacerdote tz'ac'anoch noc' d'a vichaŋ, yuj stupchaj smul viŋ chi'.
23 Ayic ol ex c'och d'a lum Canaán, ol eyavan masanil macaŋil te avb'en te' syac' sat. Oxe' ab'il max eyamlaj junoc sat te' chi' yic tze loani, yujto ay yovalil d'a yol in sat. 24 Axo d'a schaŋil ab'il, masanil sat te' syac' chi', tzeyac' masanil d'ayin ofrendail yuj eyac'an yuj diosal, yujto vic yaj te' sat chi'. 25 Axo d'a yoil ab'il, eyicxo yaj sat te' chi' yic tze lo'o. Tato ol e c'anab'ajej sleyal tic, yelxo val ol yac' sat te'. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
26 Maŋ e chi noc' chib'ej to max el schiq'uil.
Maŋ eyac'och e b'a e naanel tas tzuji, maŋ eyac'paxoch e b'a d'a ajchumal.
27 Maŋ setansetanoc tz'aj sjoxjiel xil e jolom, maŋ e joxpaxel xil e sat.
28 Maŋ eyac' echnaj e b'a yuj cusc'olal yuj junoc chamnac, maŋ eyac'och yechel junoc tas d'a e nivanil.19.28 A in ton Jehová in svala'.
29 Maŋ eyac' q'uixvelal ix eyisil, tzeyac'anoch ix ajmul ixal d'a stemplo juntzaŋ comon dios, yic vach' max ixtaxel sb'eyb'al eb' anima, yic max ixtaxpaxel e choŋab' yuj ajmulal.
30 Yovalil tze c'anab'ajej sleyal juntzaŋ sc'ual ic'oj ip to vic yaji. Ayocab' yelc'och in cajnub' d'a yol e sat. A in Jehová in svala'.
31 Maŋ ex b'at e c'anb'ej e b'a d'a eb' ajchum, ma d'a eb' sc'uman spixan eb' chamnac yalani, yic vach' max eyixtejb'at e b'a. A in Jehová e Diosal in svala'.
32 Q'ueaŋec liŋan d'a yichaŋ eb' ichamtac anima, nivanocab' yelc'och eb' d'a yol e sat. Ayocab'pax velc'och d'a yol e sat. A in ton Jehová in svala'.
33 Maŋ eyixtej junoc anima ch'oc choŋab'il ayec' d'a e cal. 34 Xajan tzeyutej eb', ichato eyetchoŋab' eb'. Ya'ilejec eb', icha tz'aj eya'ilan e b'a. Tze nacoti to a ex tic najtil ec'nac ex d'a ch'oc choŋab'il d'a yol yic Egipto. A in ton Jehová e Diosal in svala'.

19.28 **19:28** A jun tic sb'eyb'al eb' aj Canaán yic sch'oxanel scusc'olal eb'.

35 Mañ eyixtej eb' anima d'a tas tze choño', tz'acanocab' eyechlab' tzeyac'lab'ej, icha e ch'añ ayic tzeyechtan e luum ma juntzañxo echlab' tze c'ana'. 36 A e libra yed' eyalmul tze c'ana', tz'acanocab'i. A in ton Jehová e Diosal in ix ex viq'uelta d'a Egipto, a in svala'.

37 Yuj val chi', yovalil tze c'anab'ajej in b'eyb'al yed' masanil in checnab'il tic. A in ton Jehová in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

20

A yaelal d'a yib'añ eb' mañ c'anab'ajumoc

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al masanil juntzañ checnab'il tic d'a eb' etisraelal:

Yalñej mach ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal tz'ac'an junoc yuninal silab'il d'a comon dios scuchan Moloc, a jun chi' yovalil sjulq'uenajcham yuj eb' yetchoñab'. 3 Scotpax voval d'a jun anima chi', tzin satel d'a scal eb' yetchoñab', yujto ix yixtejb'at in cajnub', ix in spaticaneli, yujto syac' yuninal silab'il d'a jun comon dios chi'. 4 Tato a eb' yetchoñab' toñej syilochi, max sjulq'uenejcham jun anima chi' eb', 5 a in val ol vac' yovalil d'a jun anima chi', d'a yetb'eyum, d'a yuninal yed' d'a masanil eb' cajan yed' d'a yol spat. Ol in satel eb' d'a scal eb' yetchoñab' yed' eb' syaq'uem sb'a d'a comon dios Moloc chi' yed'oc. 6 Tato ay mach sb'at sc'anb'ej sb'a d'a eb' ajb'aal, ma d'a eb' sc'uman spixan eb' chamnac yalani, sc'anab'ajan tas syal eb' chi', ol vac' yovalil d'a jun anima chi', ol in satel d'a scal yetchoñab'.

7 Junelñej tzeyac'och e b'a d'a yol in c'ab', vach'ñej tzeyutej e b'a, yujto a in Jehová in tic, e Diosal in. 8 A val in b'eyb'al tze b'eyb'alej, tze c'anab'ajani, yujto a in Jehová in tzex vac'och vicoc.

9 Yalñej mach sb'aj smam snun yovalil schami, a val tz'ic'ancot schamel chi' d'a yib'añ.

10 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail, yovalil scham jun vinac chi' yed' jun ix ix chi'.

11 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum smam, syac' q'uixvelal smam chi'. A jun vinac chi' yovalil schami, schampax ix ix chi', a val eb' tz'ic'ancot schamel d'a yib'añ.

12 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yalib', yovalil scham eb' schavañil, yujto yelxo val te chuc sc'ulej eb'. A val eb' tz'ic'ancot schamel d'a yib'añ.

13 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' yetvinaquil, icha sc'ulej yed' junoc ix ix, yovalil scham eb' schavañil. A val eb' tz'ic'ancot schamel d'a yib'añ, yujto yajb'entac tas sc'ulej eb' chi'.

14 Tato ay junoc viñ vinac tz'ic'an junoc ix ix, syic'anpaxq'ue snun ix ix chi' viñ, te chuc tas sc'ulej eb' chi', yuj chi' a jun viñ vinac chi' yed' chavañ eb' ix ix chi', sñusjitz'a eb'. Yuj chi' mañxa b'aj ol b'inaj jun b'eyb'al chi' d'a e cal.

15 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' junoc noc' noc', a viñ chi' yovalil scham viñ, schampax noc' noc' chi'.

16 Tato ay pax junoc ix ix smulan yed' junoc noc' noc', a jun ix chi' yovalil scham ix, schampax jun noc' noc' chi'. A val tz'ic'ancot schamel d'a yib'añ.

17 Tato ay junoc viñ vinac syic' yanab' yetb'eyumoc, yanab' yuj smam ma yanab' yuj snun, a chavañ eb' chi', d'a val yichañ eb' yetchoñab' eb' satjieli, yujto a mach smulan yed' yanab', yelxo val q'uixvelal tas sc'ulej eb' chi', yuj chi' a mach icha chi' sc'ulej, a smul chi' scotcan d'a yib'añ.

18 Tato ay junoc viñ vinac ay tas sc'ulej yed' junoc ix ix ayic ayoch ix sb'isan uj, malaj yelc'och d'a yol sat viñ tas tz'ic'an ix chi', b'ecanpax sc'ol ix sch'oxanel syaelal chi', yuj chi' mañxaocab' yalan yic eb' schavañil d'a e cal.

19 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' yanab' smam, ma yed' snulej snun, yujto
syac' sq'uixvelal viñ mach ayto yuj sb'a yed'oc. A yuj smul eb' chi' scot d'a yib'añ
schavañil.
20 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac smam ma viñ snulej
snun, syac' val q'uixvelal jun yicham chi', a yuj smul eb' chi' scot d'a yib'añ schavañil,
yuj chi' smiljicham eb', malaj yiñtilal eb' scani.
21 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac, syac' q'uixvelal viñ
yuc'tac viñ chi', a jun chi' yajb'entac, yuj chi' smiljicham eb', malaj yiñtilal eb' scani.
22 B'eyb'alejec in b'eyb'al, tze c'anab'ajan masanil in checnab'il tic yic vach' mañ ol ex
in satel d'a lum luum b'aj ol ex c'och cajan chi'. 23 Mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' anima ol
viq'uel d'a eyichañ chi'. A eb' chi', sb'eyb'alej masanil juntzañ chucal tic eb', yuj chi' tzin
chaquel eb'. 24 A in val ix vac' in ti' to ol vac' eyiquejcan slum eb' chi' e macb'enoc, lum
te yax sat.
A in Jehová e Diosal in, ex in sic'naquelta d'a scal juntzañxo choñab'. 25 Yuj chi' yovalil
ay sq'uexañil noc' noc' vach' yed' noc' mañ vach'oc d'a yol e sat yed' d'a scal noc' much
vach' yed' noc' mañ vach'oc. Yuj chi' mañ e juel e b'a d'a vichañ yuj e chi'an noc' noc' mañ
vach'oc chi', noc' much, noc' sñervi, ma noc' sjachvi d'a sat lum tic, aton noc' ix vala' to
mañ vach'oc. 26 Palta yovalil vach' tzeyutej e b'a d'a vichañ, yujto vach' inñej a in tic. A
in Jehová in tic ix ex in siq'ueli, to ch'oc eyel d'a yichañ juntzañxo choñab', yic vach' in
choñab' tzex aji.
27 Tato ay junoc viñ vinac ma junoc ix ix d'a e cal sc'uman spixan eb' chamnac yalani,
yovalil sjulq'uenajchamoc. A val tz'ic'ancot schamel chi' d'a yib'añ, xchi Jehová, xa chi,
xchi d'a viñaj Moisés chi'.

21

A juntzañ checnab'il d'a eb' sacerdote

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Al d'a eb' sacerdote, eb' yiñtilal viñaj Aarón, mocab' c'och eb' d'a stz'ey junoc chamnac
yic mañ chucoc scan eb' d'a yichañ ley, vach'chom ayto yuj sb'a eb' yed' jun chamnac
chi'. 2 Añej tato a snun, ma smam, ma junoc yuninal, ma junoc yisil, ma junoc yuc'tac,
3 ma junoc yanab' eb' cob'es ayec' cajan yed'oc, a schami, syal sc'och eb' d'a stz'ey
jun chamnac chi'. 4 Palta max yal-laj sc'och eb' d'a stz'ey junoc chamnac sc'ab' yoc ix
yetb'eyum eb'.
5 Mocab' sjoxel xil sjolom eb', mocab' sjoxpaxel xil sti' eb', mocab' yac'pax echnaj
snivanil eb' yuj schamel junoc anima. 6 Palta vach'ñejocab' syutej sb'a eb' yujto vicñej
yaj eb'. Mocab' chucoc in b'inaj yuj eb', yujto a eb' sñusantz'a silab', syac'an ixim pan eb'
ofrendail d'ayin, yuj chi' yovalil vach'ñejocab' syutej sb'a eb'.
7 Max yalpaxlaj yic'an junoc ix ajmul ix eb', ma junoc ix ix ayxo vinac ix ec' d'ay,
ma junoc ix ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum, yujto sic'b'ilel eb' yic tz'ochcan vicoc.
8 Ch'ococab' yel eb' d'a yol e sat, yujto a eb' tz'ac'anoch ixim pan ofrendail d'a vichañ,
yujto a in Jehová in vach' inñej, a in ix in sic'canel eb' yic vach' tz'ajcan eb'.
9 Tato ay junoc eb' ix yisil junoc eb' sacerdote chi' tz'och d'a ajmul ixal, syac' q'uixvelal
smam ix chi', yovalil sñusjitz'a ix.
10 A viñ sat sacerdote ix ic'jiq'uechaañ d'a scal eb' yuc'tac ayic ix ac'jiq'ue aceite
d'a sjolom, ayic ix ac'chajoch spichul viñ te nivan yelc'ochi, max yal-laj toxoñej sb'at
tzican xil sjolom viñ, max yalpaxlaj sñic'anb'at spichul viñ yuj sch'oxanel scusc'olal.
11 Max yalpaxlaj sc'och viñ b'aj ayec' junoc chamnac, vach'chom smam, ma snun yic
max yixtejb'at sb'a viñ. 12 A yuj schamel eb' chi' max yal-laj yel viñ d'a in cajnub',
max yalpaxlaj to syixtejb'at in cajnub' chi' viñ, yujto ix ac'jioch aceite d'a viñ yic
sic'chajcaneli, yic tz'ochcan vicoc. A in Jehová in svala'.

13 A viñ sat sacerdote, a junoc ix cob'es mantalaj vinac tz'ec' d'ay, a ix syic' viñ. 14 Max yal-laj yic'lan sb'a viñ yed' junoc ix chamnacxo yetb'eyum, ma yed' junoc ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum, ma yed' junoc ix ayxo vinac tz'ec' d'ay, ma yed' junoc ix ajmul ix. Palta yovalil a junoc ix cob'es ix syic' viñ, junoc ix yetchoñab' viñ, 15 yic mañ malajoc tz'aj yelc'och eb' yuninal viñ d'a scal eb' yetchoñab', yujto a in Jehová in ix in sic'canel viñ, xchi Jehová, d'a viñaj Moisés chi'.

16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

17 Al d'a viñaj Aarón: Ticnaic yed' d'a masanil tiempo, malaj junoc eb' yiñtilal viñ ay palta d'a snivanil ol yal yac'an yofrenda eb' yetchoñab' d'ayin. 18-20 Yuj chi' yel val malaj junoc ay spaltail snivanil chi' ol yal yoch d'a jun opisio chi': Aton eb' max yal yilani, eb' tz'em sb'eyi, eb' palta sñi' ma schiquin, eb' q'uichajnac xub' ma sc'ab', eb' ñojanemi sb'eyi, eb' tzapan steel yujto nenetac yoc eb' yed' sc'ab', eb' ayoch yaax d'a yol sat, eb' aycan sjech'al junoc yab'il d'ay, eb' ay yaxc'a d'a snivanil yed' eb' mac'b'ilpoj sñolob' sq'ueen. 21 Malaj junoc eb' yiñtilal viñaj Aarón chi' ay palta d'a snivanil syal yoch d'a vichañ yed' silab' to sñusjitz'aoc. Tato ay palta d'a snivanil chi', max yal-laj yac'an ofrenda d'ayin. 22 Syal svaan juntzañ ofrenda chi' eb' yed' masanil juntzañ tastac to vic yaji, 23 palta max yal-laj yoch eb' d'a in cajnub', ma sc'och eb' d'a stz'ey altar, yic max yixtejb'at in cajnub' chi' eb', yujto a in Jehová in, vic yaj juntzañ tastac chi', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

24 Yuj chi' masanil juntzañ tic ix yal viñaj Moisés d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal viñ yed' d'a masanil eb' yetisraelal.

22

Eb' max yal-laj svaan ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová

1 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalani:

2 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yiñtilal to sya'ilej val sb'a eb' yed' ofrenda syac' eb' eyetisraelal d'ayin, yic mañ chucoc tz'aj in b'inaj yuj eb'. A in val Jehová in svala'.

3 Al d'a eb' to a ticnaic yed' d'a masanil tiempo, yalñej mach junoc yiñtilal eb' tz'ic'ancot juntzañ silab' d'a vichañ, aton juntzañ syac' eb' eyetisraelal d'ayin, tato mañ vach'oc yaj jun tz'ic'ancot jun silab' chi' icha yalan ley, yovalil tz'ic'jiel d'a yopisio d'a vichañ. A in val Jehová in svala'.

4 Malaj pax junoc yiñtilal viñaj Aarón chi' syal svaan tastac to vic yaji tato ay lepra d'ay, ma ay tas tz'el d'a svinaquil, palta ato yic vach'xo yaji icha yalan ley, ichato chi' syal svaani.

Tato syam junoc tas to mañ vach'oc, junoc chamnac, ma junoc vinac tz'el yiñatil, mañ vach'oc tz'ajcani. 5 Mañ vach'oc tz'ajcani tato syam junoc noc' noc' mañ vach'oc d'a yichañ ley, ma syam junoc anima mañ vach'oc pax yaj yuj yalñej tasi. 6 Tato mañ vach'oc yaji, max yal-laj svaan junoc tas to vic yaji, masanto sb'iquel sb'a. 7 Ato yic tz'em c'u, vach'xo yaji. Ichato chi' tzaxo yal svaan masanil tas to vic yaji yujto yictaxon yaji. 8 A eb' yiñtilal viñaj Aarón chi' max yal-laj schi'an schib'ejal junoc noc' noc' eb', aton noc' toñej schami, ma noc' scham yuj noc' caltacte'al noc', yic mañ chucoc scan eb'. A in Jehová in svala'.

9 Al d'a eb' to sc'anab'ajej in checnab'il eb', yic max och smul eb', yic max champax eb'. Tato malaj yelc'och in checnab'il chi' d'a yol sat eb', scot juntzañ tic d'a yib'añ eb', yujto a in Jehová in ix in sic'canel eb'.

10 Malaj mach syal svaan tastac to vic yaji tato malaj yuj sb'a yed' eb' viñ sacerdote.

Eb' toñej ayec' posado d'a eb', ma eb' toñej smunlaj d'a eb', max yal-laj svaan eb'.

11 Tato ay junoc schecab' junoc viñ sacerdote manb'il yuuj, mato ay pax eb' tz'alji d'a yol scuenta viñ, a eb' chi' syal svaan eb' masanil tas to vic yaji.

12 Tato a ix yisil junoc viñ sacerdote syic' junoc vinac ch'oc yel d'a scal eb' sacerdote,
maxtzac yal-laj svaan juntzañ ofrenda chi' ix, aton juntzañ tz'ac'ji d'a eb' viñ sacerdote
chi'. 13 Palta tato chamnacxo viñ yetb'eyum ix, mato spucnac sb'a ix yed' viñ yetb'eyum
chi', malaj pax junoc yune' ix, meltzajnac ix yic scajnajxi ix yed' viñ smam chi', ichataxon
ayic cob'esto ix, syal svaan svael viñ smam ix chi'. Axo pax juntzañxo eb' mañ yiñtiloc
eb' sacerdote, max yal-laj svaan eb'.
14 Tato ay junoc mach comonñej schi'an noc' chib'ej to vic yaji, tato mañ yojtacoc to
vic yaji, yovalil syac' sq'uexul d'a jun viñ sacerdote chi', syac'an jab'ocxo d'a yib'añ jun
ix yac' sq'uexul chi'. 15 Palta a eb' viñ sacerdote yovalil mañ comonoc scha' eb' viñ chijoc
tastac syac' eb' eyetchoñab' d'ayin. 16 Tato ay junoc mach comonñej schi'an noc' chib'ej
vic yaj chi', mañ toñejoc syiloch viñ sacerdote chi', palta yovalil a jun ix chi'an noc' chi',
syac' noc' silab' yic spacoc jun smul chi', yujto a in Jehová in ix in sic'canel juntzañ noc'
chib'ej chi' vicoc, xchi d'a viñ.

Sleyal yuj noc' noc' tz'ac'ji silab'il

17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
18 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' eyetisraelal masanil
juntzañ tic: Tato ay ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, tzeyac' junoc noc' noc'
yic sñusjitz'a silab'il d'ayin, vach'chom yuj b'aj ix eyac' e ti' eyac'ani, mato toñej tz'el d'a e
c'ol eyac'ani, 19 yovalil a junoc noc' smam malaj jab'oc spaltail tzeyac'a' yic vach' tzin cha
jun silab' chi'. A junoc noc' toro, ma junoc noc' ch'ac calnel, ma junoc noc' mam chiva
tzeyac'a', 20 palta mañoc junoc noc' ayoch syab'il. Tato ya'ay noc', max in chalaj noc'.
21 Yalñej mach ex tzeyac' junoc silab' yic junc'olal d'ayin, vach'chom yuj b'aj ix eyac'
e ti' eyac'ani, ma toñej tz'el d'a e c'ol eyac'ani, yovalil a junoc noc' vacax, ma junoc noc'
calnel, ma junoc noc' chiva, malaj spaltail tzeyac'a', yic vach' tzin cha d'ayex. 22 Mañ
eyac' junoc noc' noc' penaay d'ayin, icha noc' malaj yol sat, noc' lajvinac, noc' q'uiich,
noc' elnac junoc macañ snivanil, ma ay syaxc'ail, ma junoc yab'il d'ay. A juntzañ noc'
icha chi', max yal-laj sñusjitz'a noc' d'a valtar. 23 A mach ex tz'el d'a e c'ol eyac'an junoc
noc' silab' d'ayin, a junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel syal eyac'ani, vach'chom mañ
lajanoc steel yoc noc'. Palta tato a junoc silab' ix eyac' e ti' eyac'ani, max in chalaj noc'
icha chi' yaji. 24 A junoc noc' lajvinac sq'ueen, ma pojnac, ma ic'b'ilel sq'ueen noc' chi',
max yal-laj eyac'an noc' silab'il d'ayin. Mañ e b'eyb'alej eyac'an juntzañ noc' chi' silab'il
d'ayin. 25 Mañ e cha juntzañ noc' noc' icha chi' d'a eb' ch'oc choñab'il yic tz'och silab'il
d'ayin, yujto mañ tz'acanoc yaj noc', max in chapaxlaj noc', xchi d'a viñ.
26 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:
27 Ayic tz'alji junoc noc' yune' vacax, ma junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune'
chiva, uque' c'ual yovalil scan noc' yed' snun, axo d'a svajxaquil c'ual, tzaxo yal sñusjitz'a
noc' silab'il d'a vichañ.
28 Max yal-laj junñej c'ual tz'aj smiljicham junoc noc' snun yed' noc' yune'.
29 Tato tz'ac'ji junoc silab' d'ayin yuj ac'oj yuj diosal, ujocab' icha d'a sleyal yic vach'
tzin cha'a. 30 Añejtona', tze chib'at noc' d'a jun c'ual chi', max yal-laj scan noc' d'a junocxo
c'u. A in Jehová in svala'.
31 B'eyb'alejec in checnab'il, tze c'anab'ajanpaxi. A in Jehová in svala'.
32 Mocab' chucoc tz'aj in b'inaj eyuuj, palta to tzin eyic'chaañ, yujto a in val ix ex in
sic'caneli, 33 ix ex vic'anelta d'a Egipto yic tzin och e Diosaloc. A in Jehová in svala', xchi
d'a viñ.

23

Juntzañ q'uiñ yic Jehová
(Nm 28.16-25)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': 2 Al d'a eb' etisraelal to a in sval icha tic:

A juntzaň q'uiň tic, valnaccani to vicňej yaji, aton yic tze molb'an e b'a yic tzin eyic'anchaaň.

A Sc'ual ic'oj ip

3 Vaque' c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual maňxa junoc tas tze c'ulej. Tzeyic' eyip, tze molb'an e b'a eyoch ejmelal d'ayin yalňej b'aj ayex eq'ui. Aton jun c'ual ic'oj ip chi' vicňej yaji.

Q'uiň snacot eb' israel 'R'ayic yelnaccot eb' d'a Egipto (Nm 28.16-25; Dt 16.1-8)

4 Aton juntzaň q'uiň tic nivan yelc'ochi yuj in eyic'anchaaň ayic tze molb'an e b'a eyoch ejmelal d'a sc'ual valnaccani.
5 A q'uiň yic tze naancoti ayic ex vic'anelta d'a Egipto, tz'el yich d'a yemc'ualil d'a 14 yoch b'ab'el uj. Aton jun q'uiň chi' tzeyac'ochi yic tzin eyic'anchaaň.
6 Axo d'a 15 yoch jun uj chi', tzeyac'anpaxoch q'uiň yic ixim pan malaj yich yuj in eyic'anchaaň. Uque' c'ual aňej ixim pan malaj yich tze va'a. 7 A val d'a sb'ab'el c'ual chi', tze molb'anoch e b'a ejmelal d'a vichaň. Malaj junoc macaň munlajel tze b'o d'a jun chi'. 8 A d'a uque' c'ual chi', tze ňusňejtz'a silab' d'ayin. A d'a yuquil c'ual tze molb'anoch e b'a ejmelal d'ayin. Malaj junoc macaň munlajel tze b'o'o, xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Q'uiň yic b'ab'el sat tas tz'avchaji (Nm 28.26-31)

9 Ix yalanpax Jehová d'a viňaj Moisés chi':
10 Al d'a eb' etisraelal icha tic: Ayic ayexxo ec' d'a sat lum luum ol vac' chi' d'ayex, ayic ol e chaanel yich e jochan ixim e trigo, a jun b'ab'el manoja tze joch chi', tzeyic'cot d'a eb' viň sacerdote. 11 Axo d'a junxo c'u ayic slajvicanec' sc'ual ic'oj ip, syac'an eb' sacerdote chi' ofrendail tas tzeyac' chi', sb'achanochta eb' d'a vichaň, yic vach' tzin cha d'ayex. 12 A d'a sc'ual tzeyac' ixim e trigo chi' ofrendail d'ayin, ata' tze ňuspaxtz'a junoc noc' calnel silab'il d'a vichaň, noc' jun ab'il sq'uinal, mocab'a jab'oc spaltail noc'. 13 Tzeyic'anpaxcot lajuňeoc libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, yic stz'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' svab'i. Tzeyac'anpax junoc litro vino ofrendail, secjiem d'a yib'aň juntzaň ofrenda chi'. 14 A ixim ac' trigo sjochchaj chi', max yal-laj e vaan ixim d'a panil. Max yalpaxlaj e b'olan ixim e c'uxu', ma eyax c'uxani, masanto d'a jun sc'ual a tzeyac'an ixim b'ab'el manoja ofrendail d'ayin e Diosal in. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a masanil tiempo yalňej b'aj ayex eq'ui.
15 Axo d'a junxo c'u ayic toxo ix lajvicanec' sc'ual ic'oj ip, ayic tzeyic'ancot jun manoja ixim trigo ofrendail, aton d'a jun c'u chi' tze b'is uque' semana. 16 Axo d'a junxo c'u, ma d'a 50 c'ual yic toxo ix tz'acvi uque' c'ual ic'oj ip chi', ata' tzeyac'pax junocxo ofrenda d'a ixim trigo chi' d'ayin. 17 Tzeyic'cot chab'oc ixim pan ofrendail ichataxon ixim eyic tze va'a. Vajxaque' libra ixim harina te vach' tz'och d'a junjun ixim, ayocab' b'at yich d'a scal ixim. A ixim pan chi' sb'achjioch ixim d'a vichaň ofrendail d'a ixim b'ab'el tz'eluli yalňej b'aj cajan ex eq'ui. 18 Yed' ixim pan chi', syac' ucvaňoc noc' quelemtac calnel eb' eyetchoňab', jun ab'il sq'uinal junjun noc' yed' jun noc' quelem vacax yed' pax chavaňoc noc' ch'ac calnel. Malajocab' jab'oc spaltail juntzaň noc' noc' chi'. A noc' chi' sňusjitz'a smasanil d'ayin Jehová in tic, junňej tz'aj stz'a yed' ixim eyofrenda trigo yed' pax ofrenda d'a vino. A jun ofrenda stz'a chi' suc'uq'ui sjab' svab'i.
19 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj stupcanel e mul. Tzeyac'anpax chavaňoc noc' calnel junjun ab'il sq'uinal ofrendail yuj e ch'oxanel e junc'olal ved'oc. 20 A viň sacerdote sb'achanoch chavaň noc' calnel d'a vichaň a in Jehová in tic yed' ixim pan ix b'o d'a ixim trigo ix b'ab'laj jochchaji, a jun ofrenda chi' vic yaji, scan d'a viň sacerdote chi'.

21 A d'a sc'ual jun q'uiñ chi' malaj junoc macañ munlajel syal e b'oani. Tze molb'anoch
e b'a eyoch ejmelal d'ayin. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eyiñtilal d'a masanil
tiempo yalñej b'ajtil ayex eq'ui.
22 Ayic sc'och stiempoal e jochan ixim e trigo, mañ e sic'q'ue ixim scan d'a scal yoc yed'
ixim ay d'a stitac, yujto a juntzañ chi' yic eb' meb'a' yaji yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a
e cal. A in Jehová e Diosal in svala', xchi d'a viñ.

A q'uiñ yic q'uen trompeta
(Nm 29.1-6)

23 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
24 Al d'a eb' etchoñab' icha tic: A d'a sb'ab'el c'ual yic yuquil uj, tzeyic' eyip, tze
molb'anoch e b'a ejmelal d'ayin, spuji q'uen trompeta yic tze naancot in vach'c'olal.
25 Yovalil tze ñustz'a junoc noc' silab' d'ayin. Malaj junoc ex tzex munlaj d'a jun c'u chi',
xchi d'a viñ.

A q'uiñ yic tz'ac'ji tup mul
(Nm 29.7-11)

26 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
27 A d'a slajuñil c'ual yoch yuquil uj, aton d'a sc'ual yic tz'ac'jican lajvoc e mul, tze
molb'ejoch e b'a ejmelal d'ayin. Tzex ochpax d'a tzec'ojc'olal, tze ñusantz'a ofrenda
silab'il d'ayin a in Jehová in tic. 28 Mañ ex munlaj d'a jun c'u chi', yujto a val d'a jun
c'u chi' stupcanel e mul d'a vichañ a in Jehová e Diosal in tic. 29 Tato ay junoc mach max
c'anab'ajan yoch d'a tzec'ojc'olal d'a jun c'u chi', yovalil satjiel d'a e cal. 30 Añejtona',
yalñej mach smunlaj d'a jun c'u chi', tzin sateli.
31 Malaj junoc mach smunlaj d'a junoc yalñej tas munlajelal d'a jun c'u chi'. A jun tic
ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal d'a masanil tiempo yalñej b'ajtil ayex eq'ui.
32 A jun c'u chi', aton val yic tzeyic'an eyip, yic tzex ochpax d'a tzec'ojc'olal, tz'el yich d'a
val sb'aluñil c'ual yoch uj d'a q'uic'b'alil, masanto d'a q'uic'b'alil d'a junxo c'u, xchi d'a
viñ.

A q'uiñ yic chinama
(Nm 29.12-40)

33 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
34 Al d'a eb' etchoñab': Ayic 15 yoch yuquil uj, tze chaan uque' c'ual sq'uiñal chinama
yuj in eyic'anchaañ. 35 Tze molb'anoch e b'a ejmelal d'a b'ab'el c'u. A d'a jun c'ual chi',
malaj junoc mach smunlaji. 36 A d'a uque' c'ual chi', junjun c'u tze ñusantz'a silab' d'ayin,
axo d'a svajxaquil c'ual, tze molb'anoch e b'a ejmelal, tze ñusantz'a silab', yujto in q'uiñ
yaji, malaj junoc mach smunlaji. 37 (Aton d'a juntzañ q'uiñ tic tzin eyic'chaañ a in Jehová
in tic. Tze molb'anoch e b'a ejmelal, tze ñusantz'a silab'. Ay silab' sñusjitz'aoc yed'
ofrenda d'a tas svaji. Tz'ac'jipax vino silab'il yed' ofrendail. Junjun macañ juntzañ silab'
tic tz'ac'ji, ato a' sc'ual alb'ilcani. 38 Ch'oc yel juntzañ silab' chi' d'a yichañ juntzañ tz'ac'ji
d'a sc'ual ic'oj ip valnac. Ch'oc yel juntzañ silab' chi' d'a yichañ silab' tz'ac'jitaxoni. Ch'oc
yel pax d'a yichañ e silab' tzeyac' e ti' eyac'ani yed' d'a eyofrenda tz'el d'a e c'ol eyac'an
d'ayin a in Jehová in tic.)
39 Axo d'a 15-xo yoch yuquil uj, ayic toxo ix molchaj sat avb'en tz'el d'a sat lum luum,
tzeyac'anoch sq'uiñal d'a vichañ d'a uque' c'ual. A b'ab'el c'u, sc'ual ic'oj ip, añejtona'
pax d'a yucub'ixial. 40 A d'a b'ab'el c'u chi', tzeyic'cot sattac te te' te vach', xiltac apac',
sc'ab' te' tac'u ay d'a titac a' yed' sc'ab' juntzañxo te' c'ayum xiil yic tzeyac'anoch q'uiñ
yic chinama. Icha val chi' tz'aj eyac'an tzalajb'oc e c'ol d'a uque' c'ual chi' d'a vichañ a
in Jehová e Diosal in tic. 41 D'a yuquil uj d'a junjun ab'il, tzeyac'anoch jun q'uiñ chi' d'a
uque' c'ual yuj in eyic'anchaañ. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal d'a
masanil tiempo. 42 A d'a uque' c'ual chi', e masanil a ex israel ex tic, yovalil tzex cajnaj d'a

yoltac chinama, 43 yic vach' syojtaquejñejel eb' eyiñtilal b'aq'uiñ to a d'a yoltac chinama
ix ex cajnaji ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto. A in Jehová e Diosal in svala', xchi d'a viñ.
44 Icha val chi' ix aj yac'an viñaj Moisés yojtacanel eb' choñab' israel juntzañ nivac
q'uiñ tz'ochi yuj yic'jichaañ Jehová.

24

A aceite yic candil d'a scajnub' Dios
(Ex 27.20-21)

1 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi': 2 Al d'a eb' etisraelal to syic'cot aceite eb'
d'ayach, aton aceite te vach' yic sat te' olivo yic vach' ayñejoch sc'ac'al candil. 3 Axo
viñaj Aarón sb'oanoch sc'ac'al, yic vach' ayñejoch sc'ac'al tz'ec' ac'val d'a vichañ b'aj ay
in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, d'a yichañelta c'apac cortina b'aj ay scaxail in trato. A
jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a masanil tiempo. 4 Vach' tz'aj sb'ojioch juntzañ candil chi'
d'a vichañ d'a yib'añ sb'achnub'al nab'a oro.

A ixim pan ayoch d'a yichañ Jehová

5 Tzeyic'cot ixim harina te vach', sb'o lajchaveoc ixim pan, chañe' libra ixim harina
tz'och d'a junjun ixim. 6 Slajvi chi' tz'ac'chajq'ue ixim d'a sat jun mexa nab'a oro d'a
vichañ, cha tzol tz'ajq'ue latz'an ixim, vactac ixim d'a junjun latz'an. 7 Tzac'anpaxem
incienso te vach' d'a yib'añ junjun latz'an ixim pan chi'. A incienso chi' sñusjitz'a d'a
vichañ, yic sch'oxani to vic yaj ixim pan chi'. 8 D'a junjun c'ual ic'oj ip tz'ac'jiem ixim pan
chi' d'a vichañ, yuj sc'anab'ajan eb' etchoñab' israel in trato eyed'oc d'a masanil tiempo.
Yovalil a ixim q'uixin tz'ac'jiemi. 9 Axo juntzañ ixim pan tz'ic'jiel chi', yic viñaj Aarón
yed' eb' yiñtilal yaj ixim d'a masanil tiempo. A eb' chi' svaan ixim pan chi' d'a junoc lugar
to vic yaji, yujto te nivan yelc'och ixim d'a scal juntzañxo silab' yictaxon eb' sacerdote
tz'ic'jiel d'a juntzañ ofrenda sñusjitz'a d'a vichañ, xchi Jehová chi'.

Scham eb' tz'alan chuc d'a sb'i Dios

10-11 Ay jun viñ aljinac d'a scal eb' israel chi', israel snun viñ, axo smam viñ aj Egipto.
Selomit sb'i ix snun viñ chi', yisil viñaj Dibri, yiñtilal Dan. A jun viñ chi' ix yac' oval viñ
yed' jun viñ mero val israel d'a campamento. A d'a jun oval chi', a viñ yune' ix israel chi'
ix och smul viñ yujto ix yal chuc viñ d'a sb'i Jehová, yuj chi' ix ic'jicot viñ d'a yichañ viñaj
Moisés. 12 Ix tañvaj viñ masanto ix yal Jehová tas yovalil tz'utaj viñ. 13 Ix yalan Jehová
d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
14 Iq'uequelta viñ chuc ix alan chi' d'a yol campamento, axo masanil eb' ix ab'an
tas ix yal viñ chi', yac'ocab'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom viñ, axo masanil eb' choñab'
sjulq'uenancham viñ. 15-16 Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal: A mach tz'alan chuc d'a in
b'i a in Jehová e Diosal in tic, tz'och smul, yovalil scham yuj smul chi'. Masanil eb'
yetchoñab' sjulanchamoc. Vach'chom ch'oc choñab'il, ma eyetchoñab', tato syal chuc
d'a in b'i, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ.
17 A mach smac'ancham junoc yetanimail, yovalil tz'ochpax chamel d'a yib'añ.
18 A mach smac'ancham noc' smolb'etzal noc' junocxo mach, yovalil añeja' noc' noc'
chi' tz'ac'jipax sq'uexuloc.
19 A mach smac'an junoc yetanimail, tato tz'echnaj yuuj, icha tas syutej chi', icha chi'
tz'utajpaxi. 20 Tato sq'uichaj yuuj, yovalil smac'jipax q'uichajoc. Tato tz'elta yol sat yuuj,
yovalil tz'elpaxcot yico', tato tz'el ye junoc mach chi' yuuj, yovalil tz'elpax yico'. Icha val
tas syutej junoc anima chi', icha pax chi' tz'utajxi.
21 A mach smac'ancham noc' smolb'etzal noc' junocxo anima, yovalil syac' sq'uexul
noc'. Palta a mach smac'ancham junoc yetanimail, a jun chi' yovalil schami.
22 Añeja' jun ley tic tz'och yopisio d'a eb' ch'oc choñab'il yed' d'a eb' choñab' israel. A
in Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

23 Icha chi' ix aj yalan juntzañ chi' viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal, yuj chi' ix ic'jielta viñ
ix alan chuc d'a sb'i Jehová chi' yuj eb' d'a spatiquel campamento. Ata' ix julq'uenajcham
viñ. Ix sc'anab'ajej eb' sc'ulan icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

25

Ab'il yic syic' yip lum luum

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a lum svitzal Sinaí icha tic:
2 Al masanil juntzañ tic d'a eb' etisraelal: Ayic ayexxo ec' d'a sat lum luum ol vac'
d'ayex chi', yovalil ol yic' yip luum, yic tzin eyic'chaañ a in Jehová in tic. 3 Añej vaque'
ab'il tzex munlaj d'a sat e luum, axo d'a vaque' ab'il chi' syal e mesan te' eyuva, tze molan
sat. 4 Axo d'a yuquil ab'il, yovalil scan lum yic' yip sat yuj in eyic'anchaañ. Malaj jab'oc
tas tzeyavej d'a jun ab'il chi', max yal-laj e mesan te' eyuva. 5 Max yal-laj e jochanq'ue
vaan ixim trigo munil sq'uib'i, ayic toxo ix ec' stiempoal jochoj trigo. Max yalpaxlaj e
molan sat te' eyuva chi' to maj e mesa', yujto syic' yip lum d'a jun ab'il chi'. 6 Masanil
tastac sq'uib' d'a sat lum d'a jun ab'il yic syic' yip lum chi', syal e vaani, syalpax svaan
eb' anima eyed'oc, aton eb' viñ e checab', eb' ix e checab' yed' eb' smunlaj eyed'oc yed'
eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, 7 yed' pax noc' e molb'etzal noc' yed' noc' caltacte'al
noc' ay d'a jun lugar chi'. Yuj chi', masanil tas sq'uib' d'a sat lum d'a jun ab'il chi', a' ol e
va yed' noc' noc' chi'.

Jun ab'il yic nivan tzalajc'olal

8 Uquel sb'ischaj d'a uctac ab'il. A uque' ab'il chi' sb'ischaj d'a uquel, tz'elc'och d'a 49
ab'il. 9 Axo d'a slajuñilxo c'ual yoch yuquil uj, aton jun c'u ayic tz'ac'ji tup mul, ata' spuji
q'uen trompeta d'a masanil yol e choñab'. 10 Axo ab'il 50, a yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el
masanil tas d'a libre. A d'a jun ab'il chi' tz'alchajel yuj yel anima masanil d'a libre d'a
yol e choñab', aton eb' schoñnac sb'a checab'vumal, yic vach' spaxta eb' smasanil d'a
scal sc'ab' yoc. Añejtona' eb' schoñnaquel sluum scanxi lum yicoc eb'. 11 Axo jun ab'il
50 chi' eyic yaj a ex tic, yuj eyel d'a libre. A d'a jun ab'il chi', malaj tas tzeyavej, max e
jochq'uelaj vaan ixim trigo toñej sq'uib'chaañ d'a ichñej ta'. Mañ e mes te' eyuva, mañ e
molpax sat te'. 12 Nivanocab' yelc'och jun ab'il chi' d'a yol e sat. A tastac munil syac' d'a
lum luum chi' tze va'a.
13 Ayic sc'och jun ab'il chi', junjun ex tze chaxi e lum e choñnaquel chi'. 14 Yuj chi', tato
ayex tze choño', ma tze man e lum d'a junoc eyetanimail, mañ e na' eyac' ganar d'a spatic
jun lum chi' junjun ex. 15 A mach smanan chi', yovalil stupu', ato syala' jantac tiempoal
ix ec'b'at yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el tas d'a libre chi'. Axo mach schoñvaj chi', yovalil
scha stojol luum, ato syala' jayeto ab'il ol molchaj sat tas avab'il yic ol jax junxo ab'il yic
tz'el tas d'a libre chi'. 16 Ato syala', tato nivanto yab'ilal ol molchaj sat avb'en chi', icha
chi' ol aj stupchaj d'ay. Tato quenxoñej yab'ilal jun, quenxoñej pax stojol lum ol ac'chaj
d'ay, yujto a sat avb'en chi' schoñchaji, ato syala' jayeto ab'il smolchaji.
17 Mañ e comon sayej chajtil tz'aj eyac'an ganar d'a spatic eb' eyetanimail. Palta tze
ch'oxeli to ay velc'och d'a yol e sat, yujto a in ton Jehová e Diosal in. 18 Scham val e
c'anab'ajan in checnab'il yed' e b'eyb'alan in b'eyb'al tic. Tato ol e c'anab'ajej, junc'olal
ol ex ec' d'a sat lum luum chi'. 19 Te vach' ol aj sat tas ol eyavej d'a luum. Tzalajc'olal ol
ex cajnaj d'a sat luum, ol eyab'lej sat tas ol eyavej chi' masanto ol ex b'ud'joc.
20 Talaj ol eyala': ¿Tasto ol cab'lej d'a yuquil ab'il chi', tato mañ ol oñ avalvoc, tato mañ
ol yalpax co molan sat tas avab'il chi'? ta xe chi. 21 Mañ eyac' pensar, yujto ol vaq'uem in
vach'c'olal d'a yib'añ tas tzeyavej d'a svaquil ab'il chi'. Ol ste aq'uej sat, yuj chi' a jun chi'
c'ocb'il syab' eyab'lan d'a oxeoc ab'il, 22 yuj chi' ol eyab'lej sat tas tzeyavej ol e molcan
chi', yacb'an tzex avvi d'a svajxaquil ab'il. Olto eyab'lej tas molb'ab'il chi' eyuj yacb'an
tz'elul sat tas tzeyavej d'a sb'aluñil ab'il.

23 A lum luum chi', max yal-laj e choñanel lum d'a junelñej, yujto vic luum. A ex tic toñej paxyalvum eyaj d'a sat luum, majan lum eyaj d'ayin. 24 Tato ay junoc mach schoñel sluum, syal smananxiel slum chi' tato syal yuuj. 25 Tato ay junoc eyetchoñab' slajviel masanil tas ay d'ay, yuj chi' schoñb'at slum d'a junocxo, a junoc te ayto yuj sb'a yed' jun schoñan slum chi' syal smananxiel jun lum chi' b'aj schoñnac chi'.

26 Palta tato ay junoc mach mañxalaj junoc sc'ab' yoc syal smananel sluum chi', tato smolchaj stumin sch'ocoj, syal smananxiel sluum chi'. 27 Añej to snaji, jantacxo stiempoal schoñanel luum, syac'anxi meltzaj jantac q'uen tumin d'a viñ manjinac luum chi', ato syala' jantacto tiempo ayic ol ja jun ab'il yic tz'och q'uiñ yel tastac d'a libre, syic'anxi slum chi'. 28 Palta tato max aj q'uen tumin chi' yuuj yic smananxiel smacb'en chi', a lum sluum chi' scanñej lum d'a yol sc'ab' jun mach ix manan el chi', masanto sc'och junxo yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. Ato ta' librexo luum, syic'anxican lum viñ ix choñan chi'.

29 Tato ay mach schoñan junoc spat d'a yol nivac choñab' ayoch smuroal, syal smananxieli ayic manto el-laj yab'ilal schoñaneli. 30 Palta tato maxto yal-laj smananel jun pat chi' ayic manto c'och jun ab'il chi', a jun pat chi', scanxoñej d'a viñ ix manan chi' d'a junelñej yed' d'a eb' yiñtilal. Maxtzac yal-laj yactajel d'a yab'ilal q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. 31 A pax te' pat b'aj mañ ayococh smuroal choñab', lajanñej ichoc comon luum. Syal smanjixieli, ma yactajel d'a yab'ilal q'uiñ chi'.

32 Axo eb' levita, syal smananxiel spat eb' d'a yalñej tas tiempoal vach'chom ay d'a yol smuroal schoñab' eb'. 33 Tato ay junoc levita max yal-laj smananxiel spat d'a yol smacb'en schoñab', axo yic sjax yab'ilal yoch q'uiñ chi', syal yic'anxican spat chi', yujto a eb' levita chi' añej spat eb' ayoch smacb'enoc d'a yoltac e choñab'. 34 A lum luum b'aj sva scalnel eb' levita d'a spatictac choñab' chi', max yal-laj schoñanel eb', yujto svalab' scalnel eb' yajcan yuj schoñab'.

35 Tato ay junoc eb' eyetchoñab' cajan d'a e lac'anil mañxalaj jab'oc tas ay d'ay, yovalil tzex colvaj d'ay yic vach' ayñejec' d'a e cal, icha tz'aj e colvaj d'a junoc ch'oc choñab'il sb'eyec' d'a e cal. 36 Mañ e c'an yune' e tumin, ma stupil tastac ix eyac' majanil d'a jun eyetchoñab' chi'. Añej to tze ch'oxo' to ay velc'och d'a yol e sat, yic vach' ayñejec' jun eyetchoñab' chi' eyed'oc. 37 Mañ e c'an yune' q'uen tumin tzeyac' majanil d'a jun eyetchoñab' chi', mañ e mac'paxq'ue stojol vael uq'uel tzeyac' sq'uexa'. 38 Yujto a in Jehová e Diosal in svala', a in ix ex viq'uelta d'a Egipto yic svac' lum Canaán d'ayex yic tzin och e Diosaloc.

39 Tato ay junoc eyetchoñab' ayec' eyed'oc, mañxa jab'oc tas ay d'ay, yuj chi' schoñ sb'a d'ayex, mañ eyutoc icha junoc e checab' ch'oc choñab'il, 40 palta ichaocab' junoc munlajvum tzeyutej, ma icha junoc toñej sb'eyeq'ui. Syal smunlaj eyed'oc masanto sjax yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. 41 Slajvi chi, tzaxo yal yel yed' yuninal d'a yol e pat, spax d'a scal eb' sc'ab' yoc b'aj aytaxon sluum. 42 Yujto a ex tic, in checab' eyaji. A in ix ex viq'uelta d'a Egipto, yuj chi' mañ smojoc to tzex choñchajel d'a checab'vumal. 43 Mañ te yajaloc tzeyutej e b'a d'a eb' eyetisraelal schoñ sb'a d'ayex. Añej to ayocab' velc'och d'a yol e sat a in e Diosal in tic.

44 Tato e gana tze man e checab', vinac ma ix, syal e manan d'a scal juntzañxo nación d'a e lac'anil. 45 Syalpax e manan eb' ch'oc nacional ayec' d'a e cal, ma yuninal eb' ix alji d'a e cal, syal e manan eb' eyicoc d'a junelñej. 46 Axo yic tzex chami scan eb' yicoc eb' eyuninal. Syal yoch eb' chi' schecab'oc eb', palta malaj junoc eyetisraelal tic syal eyac'anoch e b'a yajalil d'a yib'añ, yujto eyetchoñab' eb'.

47 Tato ay junoc ch'oc choñab'il, ma junoc anima ayec' d'a e cal tic tz'och b'eyumal, axo junoc eyetchoñab' junñej cajan yed'oc tz'och meb'ail, schoñan sb'a d'a jun ch'oc choñab'il ayec' d'a slac'anil chi', ma d'a junocxo ayto yuj sb'a yed' jun ch'oc choñab'il chi', 48 syal smananxiel sb'a, mato smanjiel yuj junoc sc'ab' yoc, 49 ma yuj junoc to ayto

yuj sb'a yed'oc. Tato tzaxo techaj yuj jun, syal smananel sb'a sch'ocojil. 50 Syic' scuenta eb' d'a yab'ilal ayic ix schoñanel sb'a chi', masanto sjax yab'ilal q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. A stojol tz'ac'ji, ato syala' jantacxo yab'ilal chi'. Icha chi' tz'aj yic'anpax scuenta jantac tumin tz'och d'a spatic smunlajel, icha stojol sc'u eb' munlajvum. 51 Tato ayto sc'ochxi yab'ilal chi' jun, smananxiel sb'a, syac'an meltzaj jab'ocxo q'uen tumin, ato syala' jantac ix scha'a ayic ix schoñanel sb'a chi'. 52 Palta tato quenxoñej tiempo sc'och yab'ilal yic q'uiñ chi', axoñej jab'xo chi' stupu'. 53 Lajanocab' tz'utaj icha junoc eb' smunlaj d'a yab'ilal d'a junoc patrón, icha pax chi' tz'utaj yuj jun ch'oc choñab'il chi'. Mañ e cha ixtaj jun eyetchoñab' chi' d'a eyichañ.

54 Tato max yal smananel sb'a jun, axo yic sc'och yab'ilal q'uiñ chi', ata' tz'actajel yed' eb' yuninal. 55 Yujto in checab' eyaj a ex israel ex tic, a in val ix ex viq'uelta d'a Egipto. A in ton Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

26

Yaxilal d'a eb' sc'anab'ajani
(Dt 7.12-24; 28.1-14)

1 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' yic syal viñ d'a eb' yetchoñab' icha tic: Mañ e b'o yechel juntzañ comon dios e diosaloc. Mañ e molb'ejq'ue q'uen q'ueen tz'alji macsejal, ma q'uen q'ueen tzeyb'il ayoch juntzañ icha yechel d'ay. Mañ ex em ñojan ejmelal d'ay, yujto a in ton Jehová e Diosal in. 2 A sc'ual ic'oj ip ix val d'ayex, nivanocab' yelc'och d'a yol e sat. Nivanocab' pax yelc'och in cajnub' d'a yol e sat, a in val Jehová in svala'.

3 Tato ol e b'eyb'alejñej in c'ayb'ub'al, tze c'anab'ajan in checnab'il, 4 ol vac'b'at ñab' d'a stiempoal, axo yac'an sat te' eyavb'en te' yed' tas avab'il d'a lum luum chi'. 5 Vanto e tec'an ixim e trigo, toxo pax ix q'uiñb'i sat eyuva. Vanto e molan sat te' eyuva chi', toxo ix japax stiempo yavchaj trigo junelxo, yuj chi' ol ex vaoc, masanto ol ex b'ud'joc. Ol eyac' val tzalajb'oc e c'ol d'a yol e macb'en. 6 Te vach'xoñej ol ex ajec' ta'. Ol ex vay d'a junc'olal, malaj mach ol ex xib'tanoc. Ol ex in col d'a noc' chium noc' yed' d'a oval.

7 Ol el lemnaj eb' ayoch ajc'olal d'ayex, yuj eyespada ol cham eb', ol can teljab' eb' d'a eyichañ. 8 A d'a ovañoc ex, ol el lemnaj 100-oc eb' ajc'ol chi'. Axo d'a junoc 100 ex, ol el lemnaj 10 miloc eb'. A eb' ajc'ol chi' ol cham eb' d'a eyichañ yuj eyespada. 9 Te vach'c'olal ol aj ex vilanochi. Ol vic' val chaañ e b'isul, ol vaq'uelc'och in trato eyed'oc. 10 Vanto e vaan ixim trigo molb'ilcan eyuj yictax junab'i, ol e b'esancanel ixim yic ol e latz'anpaxoch ixim ac'to chi'.

11 Ol in cajnajñej eyed'oc, mañ ol ex in chaquel-laj. 12 Ol in ajñejec' d'a e cal. A in e Diosal in, a exxo tic in choñab' eyaji. 13 A in Jehová e Diosal in, ix ex viq'uelta d'a Egipto, yic vach' max ex canñej checab'oc ta'. A in ix viq'uel jun munlajel mañxo jantacoc syail ayoch d'a eyib'añ. Yuj val chi' mañxo ñojanoc ex emi tzex b'eyeq'ui.

A yaelal yuj pitalil
(Dt 28.15-68)

14 Palta tato a ex tic mañ ol e c'anab'ajej, mañ ol e b'eyb'alej in checnab'il, 15 tato ol e patiquejel in b'eyb'al tic, tato malaj yelc'och juntzañ in checnab'il tic d'ayex, tzeyixtanb'at in trato ix in b'o eyed'oc, 16 a in pax tic, aton juntzañ tic ol in c'ulej eyed'oc: Ol vac'b'at xivc'olal d'a eyib'añ. Ol vac'b'at juntzañ yab'il mañxa yañal yed' c'ac'al yab'il ol cot d'ayex syixtan yol e sat, ol pax yip e nivanil. Nab'axoñej ol eyavej tastac, yujto a eb' ayoch ajc'olal d'ayex ol vaanb'at sat tas tzeyavej chi'. 17 Ol in och ajc'olal d'ayex, ol ex satel yuj eb' eyajc'ol chi'. Ol ex can d'a yalañ yuj eb'. Toxoñej ol ex el lemnajoc, vach'chom malaj mach tzex pechani.

18 Tato añeja' max in e c'anab'ajej, vach'chom toxo ix javi juntzañ tic d'a eyib'añ, masñej ol q'uechaañ eyaelal vuj yuj e mul. 19 Ol vac' lajvoquem eyac'umtaquil. Mañxo

ol yac'laj ñab', yuj chi' mañxa tas ol yal sq'uib' d'a sat lum e lum chi'. 20 Nab'axoñej ol eyixtej e b'a e munlaji, mañxalaj tas ol q'uib' d'a sat lum luum chi'. Mañxo ol yac'pax sat te' eyavb'en te'.

21 Tato te pit ol eyutej e b'a d'ayin, mañ ol in e c'anab'ajejñej, ol te q'uechaañ yaelal d'a eyib'añ vuuj, ato syala' jantac e mul. 22 Ol vac'b'at noc' chium noc' d'a e cal, ol schianb'at eyuninal noc' yed' noc' e molb'etzal noc', axo yemta e b'isul chi' yuj noc', yuj chi' mañxa mach ol b'eyec' d'a yoltac b'e.

23 Tato añeja' max e na e b'a yuj juntzañ chi', pitñej tzeyutej e b'a d'ayin, 24 a in xo, te nivan yaelal ol vac'b'at d'a eyib'añ yuj e mul chi'. 25 Ol vac'b'at oval d'ayex eyaelaloc, yuj in pacan d'ayex yujto max e c'anab'ajej in trato. Toxoñej ol ex b'at lemnaj e col e b'a d'a e choñab', palta ata' ol vac'b'at c'ac'al yab'il, icha chi' ol aj e can d'a yalañ yuj eb' viñ eyajc'ol chi'.

26 Ayic ol vic'anemta yel e vael, lajuñvañ val eb' ix ix, junñej ol sb'o svael d'a junoc c'ac'. Axoñej d'a echlab'il ol aj yec' e vael chi' d'a e patic. Ol ex vaoc, palta mañ ol ex b'ud'joclaj.

27 Vach'chom ix eyil juntzañ yaelal chi', palta tato añeja' max e na e b'a, añeja' tze pitejñej e b'a, 28 a in pax tic ol vac' yovalil d'ayex yed' val yoval in c'ool. Masñej ol q'uechaañ eyaelal vuuj yuj e mul. 29 Ichato val chi' ol e chianb'at eb' eyuninal yed' eb' eyisil. 30 Ol in pojem juntzañ lugar b'aj tzex och ejmelal d'a e diosal, ol in mac'poj eyaltar yic incienso. Ol in molb'ejq'ue b'ulan e nivanil d'a yib'añ juntzañ e diosal mañ pitzanoc chi', yujto ol ex in chaqueli. 31 Ol laj in jucanb'at e choñab' yed' spatil e diosal chi'. Mañxo ol in tzalaj yuj suc'uq'uial sjab' e silab'.

32 Ol vac' lajvoquem e choñab' chi', axo eb' ajc'ol ol jacan cajan d'ay, ol sat sc'ol eb' yilan jun chi'. 33 Ol ex vac'an saclem d'a scal masanil nación. Tzac'an vespada d'a e patic ol ex b'atoc. A e choñab' chi', cuseltac ol ajcanoc, xivc'olaltac ol aj sjuvicanb'ati. 34-35 Ichato val chi' vach' ol aj scan lum sch'ocojil d'a masanil tiempo ayic ayextoec' d'a juntzañxo nación ayoch ajc'olal d'ayex chi'. Icha val chi' ol aj yic'ancan yip luum, icha stiempoal to maj yic' yip lum eyuj d'a yalañtaxo ayic ayex ec' cajan ta'.

36 A eb' eyiñtilal pitzanto b'aj ay slugar eb' eyajc'ol chi', ol vac' val och xivc'olal d'a yib'añ eb'. Ol el lemnaj eb' ayic ol yab'an eb' yem c'otnaj junoc te' xil te'. Ol el eb' ichato ay junoc mach tzac'anoch yed' espada d'a spatic eb'. Toxoñej ol comon telvoc eb', vach'chom malaj mach spechan eb'. 37 Ol comon telvocb'at junjun eb', ichato van yel eb' d'a oval, vach'chom malaj mach spechan eb'. Mañxalaj junoc eb' ol to stec'b'ej sb'a d'a yichañ eb' ajc'ool. 38 Ol lajvoquem eb' d'a scaltac juntzañ nación chi', ichato a slugar eb' ajc'ol chi' ol satanel eb'. 39 A mach d'a scal eb' eyiñtilal pitzantocanec' d'a schoñab' eb' eyajc'ol chi', ata' ol cham eb' yujñej schucal, yuj pax smul eb' smam yicham eb'.

40-41 Ayic toxo ix in och ajc'olal d'ayex chi', ayic toxo pax ex vac'canb'at d'a schoñab' eb' eyajc'ool, yujto ix e pitej e b'a d'ayin, tato ata' sna sb'a sc'ol eb' eyiñtilal b'aj ix spitej sb'a eb' chi' d'ayin, tato syaq'uem sb'a eb' d'a vichañ yic syalanq'ueta smul eb' yed' e mul a ex tic, 42 tato icha chi', ol in naancot in trato vac'nac to ol vac' lum luum d'a viñaj Jacob, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Abraham. 43 Palta a d'a yalañto chi', ol ex el d'a sat e luum chi'. Ol can tz'inan luum, ol yic'an yip luum ayic mañ ex ayoc ec' ta'. Tz'acan ol aj e tupan el e mul, yujto ix e patiquejel in b'eyb'al yed' in checnab'il.

44 Vach'chom icha chi' tzex vutej, ayic ayec' eb' eyiñtilal d'a schoñab' eb' yajc'ol eb' chi', mañ ol in patiquejel-laj eb'. Mañ ol in satel-laj eb' yic mañ ol lajvoquec' in trato ix vac' yed' eb' yujto a in Jehová in, sDiosal in eb'. 45 Axo ol ajoc to yuj svach'iloc eb', ol in nacot in trato ix in b'o eyed'oc ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto. D'a val yichañ juntzañxo choñab' ix ex viq'uelta, yic vach' tzin och e Diosaloc. A in ton Jehová in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

46 Aton juntzaň b'eyb'al tic, checnab'il yed' c'ayb'ub'al ix yac' Jehová d'a jolom vitz
Sinaí d'a viňaj Moisés yic sc'anab'ajan eb' choňab' israel.

27

A sleyal ofrenda d'a Jehová

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzaň tic d'a eb' etisraelal: Tato ay mach tz'ac'an sti' yac'an junoc anima d'ayin
Jehová in tic, palta snib'ej smananel jun anima chi', yovalil syac' stojol, stupu' icha yalan
jun lista tic, 3-4 icha echlab' sc'anchaj d'a in cajnub': A eb' 20 ab'il sq'uinal masanto d'a 60
ab'il, tato vinac, yovalil tz'ac'ji 50 siclo q'uen plata stojoloc. Tato ix, 30 siclo plata syac'a'.
5 Axo yuj eb' oye' ab'il sq'uinal masanto d'a 20, tato vinac, 20 siclo q'uen plata syac'a'.
Tato ix jun, 10 siclo q'uen syac'a'. 6 Axo yuj eb' unin jun ujal sq'uinal masanto d'a oye'
ab'il, tato vinac, oye' siclo q'uen plata syac'a'. Tato ix jun, oxe' siclo q'uen syac'a'. 7 Axo
yuj eb' icham anima ec'xo d'a 60 ab'il, tato vinac, 15 siclo q'uen plata syac'a', tato ix jun,
10 siclo q'uen syac'a'. 8 Tato ay junoc anima yelxo val meb'a' jun, max yal-laj yac'an icha
sb'isul q'uen to chequel yaj chi', tz'ic'chajcot d'a yichaň junoc viň sacerdote, snaji jantac
val syal yac'ani.

9 Axo pax yuj noc' noc' to tz'ac'jitaxon silab'il d'ayin, masanil noc' tz'ac'ji d'ayin chi',
chequel tz'ajcan noc'. 10 Max yal-laj sq'uexji noc' yed' junocxo noc', vach'chom vach'
noc', ma chuctac val noc'. Palta tato sq'uexji noc', a noc' sq'uexul chi', scanxoňej noc'
yed' noc' chequeltaxon yaj chi'.

11 Axo pax yuj junoc noc' noc' maň vach'octaxon yoch silab'il d'ayin jun, a noc' chi'
tz'ic'jicot d'a junoc viň sacerdote, 12 yic vach' snaji jantac stojol noc', ato syala' chajtil
yilji noc'. Icha stojol noc' ix naji yuj viň sacerdote chi', ichaňej chi' tz'ajcan stojol noc' yic
schoňchaj yuj yochcan stojol noc' yicoc in cajnub'. 13 Tato aňeja' mach ay yic noc' chi'
sgana smananpaxel noc' jun, yovalil syac' stojol noc' nab'ilxo chi', syac'an jab'ocxo más
d'a yib'aň stojol noc' chi'. 14 Tato ay mach syac' spat d'ayin, tato vach' yaji, mato chuctac
val yaji, a junoc viň sacerdote snaani jantac val stojol. Icha chi' tz'ajcan stojol chi' d'a
junelňej. 15 Palta tato a mach ay yic jun pat chi' sgana smananeli, yovalil syac' jab'ocxo
más d'a yib'aň icha stojol ix najican chi', ichato chi' syic'anxi spat chi'.

16 Tato ay junoc mach syac' junoc macaň sluum d'ayin, a stojol lum luum chi' snaji,
ato a' jantac sat tas tz'el d'a sat luum. Tato b'aluňe' arroba ixim cebada tz'elta d'a luum,
50 siclo plata stojol luum.27.16 17 Tato tz'ac'ji lum luum chi' d'a yol yab'ilal yoch q'uiň
yic tz'el tas d'a libre, scanxoňej stojol lum icha ix aj snajican chi'. 18 Palta tato ayic toxo
ix lajviec' jun ab'il chi' tz'ac'ji luum, a viň sacerdote syal snaani jantac q'uen plata syal
yac'ji. Tz'ic'jiemta jab'oc stojol luum, ato syala' jayeto ab'il yic ol jax junxo ab'il q'uiň chi'.

19 Tato a junoc mach ix yac' slum chi' d'ayin, sgana smananpaxeli, yovalil syac'
jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol nab'ilcani. Ichato chi' syal yic'anxican sluum chi'.
20 Tato max smanel lum mach ix ac'an chi', palta to schoňb'at lum d'a junocxo anima,
tato icha chi', maxtzac yal smananxiel luum. 21 Ayic scan lum luum chi' d'a libre d'a
yab'ilal e chaan q'uiň yic tz'el tas d'a libre, a jun lum chi', vic tz'ajcan luum, axo eb'
sacerdote smacb'enancan luum.

22 Tato ay mach syac' sti' yac'an junoc lum luum d'ayin to manb'il yuuj, maň
smacb'enoctaxon yaji, 23 a junoc viň sacerdote snaan stojol yed' jun anima chi' masanto
sjax yab'ilal q'uiň yic tz'el tas d'a libre. A d'a jun c'u chi' syac' stojol lum jun anima chi',
ato a' jantac ix aj snaji, tz'ochcan q'uen tumin chi' vicoc. 24 Axo yic sjax jun ab'il chi',
smeltzajxi lum d'a mach ix choňan chi', syalelc'ochi aton jun mach aytaxon yic luum.

27.16 **27:16** Ay juntzaňxo copia b'aj syala' to a jantac iňat tz'avchaj d'a sat luum, icha chi' stojol luum.

25 A stojol junoc tas sna eb' sacerdote stupchaj icha q'uen tumin sc'anchaj b'aj ay in
cajnub'. 20 geras yalil junjun siclo q'uen plata.
26 A sb'ab'el yune' noc' vacax, ma noc' calnel, ma noc' chiva, victaxon yaj a in Jehová
in tic. Malaj mach syal yac'an juntzaň noc' chi' yofrendaoc d'ayin yujto a sb'ab'el yune'
noc' victaxon yaji. 27 Tato a sb'ab'el yune' junoc noc' to maň vach'oc icha yalan ley, syal
smanjixiel noc' yuj mach tz'ac'an chi', ato syal jantac stojol noc' ix naji, syac' jab'ocxo
más d'a yib'aň icha stojol chi'. Tato mañoc mach ay yic noc' chi' smananeli, aňeja' icha
stojol noc' nab'ilxo chi', syal schoňjiel yuj eb' sacerdote.
28 Yalňej tas tz'ac'ji d'ayin d'a junelňej, junoc anima, ma junoc noc' molb'etzal noc', ma
junoc lum luum to smacb'entaxon yaj jun mach tz'ac'an chi', ma junocxo tasi, max yal-
laj schoňchaji, max yalpax smanjiel yuj mach ix ac'ani. Vicxo yaj d'a junelňej. 29 Axo
pax junoc anima toxonton ayoch chamel d'a yib'aň, max yal-laj smanjieli. A jun anima
chi' yovalil tz'ochxoňej chamel chi' d'a yib'aň.
30 A sdiezmoal sat masanil tas tz'avchaj d'a sat lum luum tic, vach'chom sat ixim, ma
sat te te', victaxon yaji. 31 Tato ay junoc mach sgana smananel jun diezmo chi', yovalil
syac' jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol chi'.
32 Jun d'a lajlajuňvaň noc' vacax, ma noc' calnel, ma noc' chiva, aton noc' chi' scan
d'a diezmoal d'ayin tato vach' noc', ma ay spaltail noc'. 33 Max yal-laj sic'laj noc', ma
sq'uexchaj noc' yed' junocxo noc' ch'oc yeli. Tato ay mach sgana sq'uexan noc', a noc'
b'ab'el chi' yed' pax noc' tz'ac'ji sq'uexuloc noc' chi', scanxoňej noc' schavaňil. Max
yalpaxlaj smanjiel noc', xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.
34 A d'a jolom vitz Sinaí ix yac' juntzaň checnab'il tic Jehová d'a viňaj Moisés chi', yic
choňab' Israel yaji.

A Ch'aŋ̈ Libro
NÚMEROS

Números sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot sb'isul eb' israel ayic yic'jinaquelta eb' yuj viŋ̈aj Moisés d'a Egipto. Ay pax junxo sb'isul eb' q'uenac vaan ayic 38 ab'ilxo yeq'ui ayic aŋ̈eja' mantzac c'och eb' d'a lum Canaán. Toxo val sjavi eb' d'a lum d'iŋ̈an yac'ji d'a eb', spitannac sb'a eb' d'a Dios, yuj chi' 38 ab'il toxoŋ̈ej ec'nac oyoyoc eb' d'a tz'inan luum. Axo yic stz'acvi 40 ab'il yelta eb' d'a Egipto chi', syamanoch eb' yoch d'a lum Canaán chi'. A jun libro tic syalpaxcot tastac sc'ulejnac eb' israel ayic yec'nac eb' 40 ab'il d'a lum tz'inan luum chi', ayic scotnac eb' d'a yich lum vitz Sinaí, masanto javinac eb' d'a smojonal lum luum yac'nac sti' Dios yac'an d'a eb'. Ayic scotnac eb' d'a yich lum vitz Sinaí chi', sjavinac eb' d'a lum Cades-barnea d'a lum Canaán chi'. Naŋ̈al eb' cajnajnaccan d'a sc'axepalec' a' Jordán, axo naŋ̈alxo eb' yac' lista sb'a yic tz'och d'a lum luum chi'.

A jun libro tic syalcot yab'ixal jun choŋ̈ab'il anima te ay schab'c'olal, ay xivc'olal d'a yaelal sjavi d'a yib'aŋ̈. Jantac eb' te chuc yutejnac sb'a d'a Dios, te chuclaj yalnac eb' d'a viŋ̈aj Moisés, aton viŋ̈ sic'b'ilel yuj Dios yic scuchb'an eb'. Vach'chom te pit yutejnac sb'a eb', palta aŋ̈eja' yac'nacŋ̈ej svach'c'olal Dios d'a eb', taŋ̈vajnac eb' yuuj. Sch'oxanpaxcan jun libro tic to te ay snivanc'olal viŋ̈aj Moisés, yujto a d'a Dios smunlaj viŋ̈.

Ix ic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' israel d'a Sinaí

1 A d'a b'ab'el c'ual, d'a schab'il uj yic schab'il ab'il yelta eb' israel d'a Egipto, ix lolon Jehová d'a viŋ̈aj Moisés d'a tz'inan lum Sinaí, aton b'aj ay scajnub' Jehová Dios b'aj sch'ox sb'a. Ix yalan icha tic:

2 Ic'chaaŋ̈ sb'isul eb' vinac d'a scal eb' etchoŋ̈ab' israel, ato syal junjun macaŋ̈ yaj eb' aton eb' ayto yuj sb'a, yic vach' tz'ilji jantac eb' yed' tastac sb'i eb'. 3 Sb'ischaj eb' 20 ab'il sq'uinal, sb'eyŋ̈ejb'ati, aton eb' smoj val sb'at d'a oval, tz'ac'chajoch eb' d'a macquiltaquil. Colvajocab' viŋ̈aj Aarón ed'oc, 4 yed' pax junjun yajalil junjun iŋ̈tilal. 5-15 Aton sb'i juntzaŋ̈ eb' yajal yovalil scolvaj ed'oc tic:

A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Rubén, aton viŋ̈aj Elisur yuninal viŋ̈aj Sedeur. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Simeón, aton viŋ̈aj Selumiel yuninal viŋ̈aj Zurisadai. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Judá, aton viŋ̈aj Naasón yuninal viŋ̈aj Aminadab. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Isacar, aton viŋ̈aj Natanael yuninal viŋ̈aj Zuar. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Zabulón, aton viŋ̈aj Eliab yuninal viŋ̈aj Helón. A d'a eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj José, a d'a eb' yic viŋ̈aj Efraín, aton viŋ̈aj Elisama yuninal viŋ̈aj Amiud, a d'a eb' yic viŋ̈aj Manasés, aton viŋ̈aj Gamaliel yuninal viŋ̈aj Pedasur. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Benjamín, aton viŋ̈aj Abidán yuninal viŋ̈aj Gedeoni. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Dan, aton viŋ̈aj Ahiezer yuninal viŋ̈aj Amisadai. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Aser, aton viŋ̈aj Pagiel yuninal viŋ̈aj Ocrán. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gad, aton viŋ̈aj Eliasaf yuninal viŋ̈aj Deuel. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Neftalí, aton viŋ̈aj Ahira yuninal viŋ̈aj Enán, xchi Dios.

16 Aton juntzaŋ̈ eb' yajal tic ix sic'chajel d'a scal masanil yiŋ̈tilal Israel. 17-18 A d'a b'ab'el c'ual d'a schab'il ujal yic jun ab'il chi', ix smolb'ej juntzaŋ̈ eb' viŋ̈ tic viŋ̈aj Moisés yed' viŋ̈aj Aarón, to satil tz'ajcan eb' viŋ̈ yuj Dios. Aŋ̈eja' ix molb'ajpax masanil eb' choŋ̈ab'. Icha chi' ix aj yic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' israel. D'a stzolal ix aj stz'ib'chaj sb'i eb', aton eb' 20 ab'il sq'uinal, sb'eyŋ̈ejb'ati, ato a' smacaŋ̈il d'a junjun iŋ̈tilal, 19 icha ix aj yalan Jehová d'a viŋ̈aj Moisés. A d'a tz'inan luum d'a Sinaí ix ic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' chi'.

20-21 A d'a junjun iŋ̈tilal, d'a junjun macquiltaquil, ix ic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' chi'. Ix tz'ib'chaj sb'i eb' yed' sb'isul eb' vinac tz'acanxo yab'ilal d'a 20 ab'il, yuj chi' aton val ix aj yelc'och tic:

A d'a yiⁿtilal viⁿaj Rubén, aton sb'ab'el yuninal viⁿaj Israel, 46 mil 500 eb' vinac smoj sb'at d'a oval.
22-23 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Simeón, ay 59 mil 300.
24-25 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Gad, ay 45 mil 650.
26-27 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Judá, ay 74 mil 600.
28-29 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Isacar, ay 54 mil 400.
30-31 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Zabulón, ay 57 mil 400.
32-35 Axo d'a yiⁿtilalcan viⁿaj José: Ay 40 mil 500 d'a yiⁿtilal viⁿaj Efraín, ay pax 32 mil 200 d'a yiⁿtilal viⁿaj Manasés.
36-37 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Benjamín, ay 35 mil 400.
38-39 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Dan, ay 62 mil 700.
40-41 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Aser, ay 41 mil 500.
42-43 A d'a yiⁿtilal viⁿaj Neftalí, ay 53 mil 400.
44 Aton ix aj yelc'och juntzaⁿ sb'isul ix yic'chaaⁿ viⁿaj Moisés tic, viⁿaj Aarón yed' lajchavaⁿxo eb' yajal yaj d'a scal eb' israel d'a junjun iⁿtilal. 45 Ix q'ue vaan juntzaⁿ sb'isul chi' d'a junjun iⁿtilal, d'a junjun macquiltaquil. A eb' israel, 20 ab'il sq'uinal sb'eyⁿejb'ati, aton eb' chi' smoj sb'at d'a oval. 46 A d'a smasanil ay 603 mil 550 eb'.

Ix ac'jioch yopisio eb' levita

47 A yiⁿtilal viⁿaj Leví, maj ac'jiochlaj eb' sb'isuloc, 48 yujto a Jehová ix alan d'a viⁿaj Moisés: 49 Ayic ol ic'anq'ue vaan sb'isul choⁿab' Israel tic, maⁿ ol ac'ochlaj yiⁿtilal viⁿaj Leví sb'isuloc. 50 Yujto a ex yiⁿtilalexcan viⁿaj Leví chi', ol ex och yac'umaloc servil in cajnub' b'aj ayec' scaxail in trato yed' masanil syamc'ab'il. Aⁿeja' ex ol eyic'ⁿej b'ey in cajnub' chi' yed' masanil syamc'ab'il. Yovalil ol ex ajⁿej cajan d'a spatic yichaⁿ in cajnub' chi'. 51 Ayic tz'ic'jib'at d'a juntac el, a ex tze xuyemi, tze b'oanpaxq'ue b'aj sc'och chi'. Yalⁿej mach junoc anima maⁿ levitaoc sjavi d'a slac'anil jun in cajnub' chi', tojolⁿej schami. 52 Axo masanil juntzaⁿxo yiⁿtilal Israel ol cajnaj icha d'a stzolal, junjun eb' ol aj d'a scampamento, d'a yalaⁿ sbandera. 53 A exxo pax yiⁿtilal ex can viⁿaj Leví chi' jun, a d'a spatic yichaⁿ in cajnub' ol ex ajoc. A ex ol e taⁿvej, yic vach' max cot voval d'a in choⁿab' Israel, xchi Jehová.
54 Ix sc'anab'ajej eb' israel sc'ulan icha val ix aj yalan Jehová d'a viⁿaj Moisés chi'.

2

A stzolal yaj campamento

1 Ix yalan Jehová d'a viⁿaj Moisés yed' d'a viⁿaj Aarón icha tic: 2 Ayic sb'oanq'ue scampamento eb' israel d'a junoc lugar, junjun tz'aj d'a yalaⁿ sbandera yed' junjun macquiltaquil, yovalil najattac val tz'ajel eb' d'a spatic yichaⁿ mantiado, aton b'aj tzin ch'ox in b'a.
3 A d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ata' tz'aj scampamento oxe' iⁿtilal ed'jinac sbandera yiⁿtilal Judá. A eb' soldado yic yiⁿtilal Judá chi', a viⁿaj Naasón yuninal viⁿaj Aminadab ayoch yajaliloc eb'. 4 Ato a' yalan sb'isul, ay 74 mil 600 eb' soldado. 5 Junⁿej tz'aj scampamento yiⁿtilal Isacar yed' eb'. A viⁿaj Natanael yuninal viⁿaj Zuar ayoch yajaliloc eb'. 6 Ato a' yalan sb'isul, ay 54 mil 400 eb' soldado. 7 Ata' tz'ajpax scampamento yiⁿtilal Zabulón. A viⁿaj Eliab, yuninal viⁿaj Helón ayoch yajaliloc eb'. 8 Ato a' yalan sb'isul, ay 57 mil 400 eb' soldado. 9 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiⁿtilal Judá chi', ay 186 mil 400 eb' soldado, aton eb' b'ab'el sb'at d'a yichaⁿ eb' choⁿab' israel.
10 Axo d'a stojolal sur, ata' tz'aj scampamento oxe' iⁿtilal ed'jinac sbandera yiⁿtilal Rubén. A eb' soldado yic yiⁿtilal Rubén chi', a viⁿaj Elisur yuninal viⁿaj Sedeur ayoch yajaliloc eb'. 11 Ato a' yalan sb'isul, ay 46 mil 500 eb' soldado. 12 Junⁿej tz'aj scampamento yiⁿtilal Simeón yed' eb'. A viⁿaj Selumiel yuninal viⁿaj Zurisadai

ayoch yajaliloc eb'. 13 Ato a' yalan sb'isul, ay 59 mil 300 eb' soldado. 14 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Gad yed' eb'. A viñaj Eliasaf yuninal viñaj Reuel ayoch yajaliloc eb'. 15 Ato a' yalan sb'isul, ay 45 mil 650 eb' soldado. 16 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Rubén chi', ay 151 mil 450 eb' soldado, aton eb' sb'ey d'a yic schab'il macañ.

17 Sb'atpax eb' levita d'a scal chañe' campamento. A eb' ed'jinac smantiadoal b'aj tzin ch'ox in b'a. A chañe' campamento chi', d'a stzolal tz'aj sb'eyi icha tas yajec' eb' d'a scampamento, junjun eb' d'a yalañtac sbandera.

18 Axo d'a stojolal b'aj sb'at c'u, ata' tz'aj scampamento oxe' iñtilal ed'jinac sbandera yiñtilal Efraín. A eb' soldado d'a yiñtilal Efraín chi', a viñaj Elisama yuninal viñaj Amiud ayoch yajaliloc eb'. 19 Ato a' yalan sb'isul, ay 40 mil 500 eb' soldado. 20 Junñej tz'aj yiñtilal Manasés yed' eb'. A viñaj Gamaliel yuninal viñaj Pedasur ayoch yajaliloc eb'. 21 Ato a' yalan sb'isul, ay 32 mil 200 eb' soldado. 22 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Benjamín. A viñaj Abidán yuninal viñaj Gedeoni ayoch yajaliloc eb'. 23 Ato a' yalan sb'isul, ay 35 mil 400 eb' soldado. 24 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Efraín chi', ay 108 mil 100 soldado, aton eb' sb'ey d'a yoxil macañ.

25 Axo d'a stojolal norte, ata' tz'aj scampamento oxexo iñtilal ed'jinac sbandera yiñtilal Dan. A eb' soldado d'a yiñtilal Dan chi', a viñaj Ahiezer yuninal viñaj Amisadai ayoch yajaliloc eb'. 26 Ato a' yalan sb'isul, ay 62 mil 700 eb' soldado. 27 Junñej tz'aj scampamento yiñtilal Aser yed' eb'. A viñaj Pagiel yuninal viñaj Ocrán ayoch yajaliloc eb'. 28 Ato a' yalan sb'isul, ay 41 mil 500 eb' soldado. 29 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Neftalí yed' eb'. A viñaj Ahira yuninal viñaj Enán ayoch yajaliloc eb'. 30 Ato a' yalan sb'isul, ay 53 mil 400 eb' soldado. 31 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Dan chi', ay 157 mil 600 eb' soldado. Aton eb' sb'eyb'at d'a spatic sbandera yiñtilal Dan chi', aton eb' tzac'anto sb'ati, xchi Jehová.

32 A sb'isul eb' israel, ay 603 mil 550 eb' soldado d'a smasanil. 33 Palta maj och eb' yiñtilalcan viñaj Leví sb'isuloc, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

34 Ix sc'ulej eb' israel icha val ix aj yalan Jehová. Junñej ix aj eb' d'a yalañtac sbandera, ix b'eyb'at eb' d'a stzolal, ato syal junjun macquiltaquil.

3

A tas yovalil sc'ulej eb' levita

1 Aton eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' eb' yiñtilal viñaj Moisés tic, ayic ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a jolom vitz Sinaí. 2 A eb' yuninal viñaj Aarón chi': Viñaj Nadab b'ab'el vinac, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 3 A eb' chañvañ tic, ix sic'jiel eb', ix ochcan yopisio eb' sacerdoteal. 4 Palta a viñaj Nadab yed' viñaj Abiú chi', ix cham eb' viñ d'a yichañ Jehová d'a tz'inan lum Sinaí, yujto ix yac'och jun c'ac' eb' viñ icha ofrenda d'a yichañ Jehová to mañ smojoc. Mantalaj yuninal eb' ta', yuj chi' axoñej viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar ix munlaj sacerdoteal d'a yalañ smandar viñaj Aarón aton smam eb'.

5 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalan icha tic:

6 Avtej masanil eb' viñ vinac d'a yiñtilal Leví, yic scolvaj eb' yed' viñaj sacerdote Aarón icha ol yal viñ. 7-8 A eb' chi' ayoch yopisio d'a yichañ viñaj Aarón chi' yed' d'a yichañ choñab' d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. Stañvanpax masanil yamc'ab' yic mantiado chi' eb'. Icha chi' tz'aj yac'ji servil masanil choñab' Israel yuj eb' d'a masanil munlajel b'aj ay in cajnub'. 9 Ic'chajocab'el eb' levita d'a scal eb' eyetchoñab' smasanil yic vach' syac' servil viñaj Aarón eb' yed' d'a masanil yiñtilal viñ. 10 Añej d'a yib'añ viñ yed' yiñtilal tz'ochcan yopisio yac'an sacerdoteal. Tato ay junoc mach mañ yiñtiloc viñ chi' syecoch sb'a d'a jun opisio chi', yovalil schami, xchi d'a viñ.

Yic Jehová yaj eb' levita

11 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

12 Toxo ix ex in sic'canel a ex levita ex tic sq'uexuloc junjun eb' b'ab'el vinac unin d'a
scal eb' etisraelal, yuj chi' vic eyaji. 13 Ayic ix vac'ancham masanil eb' b'ab'el vinac unin
d'a Egipto, ix vac'can sb'ab'el vinac unin eb' etisraelal yic tz'ochcan vicoc, icha pax chi'
noc' b'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc' vic yaji. A in Jehová in svala', xchi d'a viñaj
Moisés chi'.

A sb'isul eb' levita

14 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a tz'inan luum Sinaí, ix yalani:
15 Ic'q'ue vaan sb'isul eb' etlevitail, icha junjun macquiltaquil, masanil eb' vinac d'a
e cal. Tza chael yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, xchi Jehová. 16 Yuj chi' ix
yic'chaañ sb'isul eb' viñaj Moisés chi', icha ix aj yalan Jehová.
17 A eb' yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.
18 Axo eb' yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Libni yed' viñaj Simei, aton eb' viñ tic
sb'inajñej d'a yiñtilal.
19 A eb' yuninal viñaj Coat: Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj
Uziel, aton eb' viñ tic sb'inajñej d'a yiñtilal.
20 A eb' yuninal viñaj Merari: Aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi, aton eb' viñ tic
sb'inajñej d'a yiñtilal. A eb' viñ tic, yajal yaj eb' viñ d'a junjun macañ yiñtilalcan viñaj
Leví.
21 A eb' yiñtilalcan viñaj Gersón, cha macañ yaj eb', aton eb' yiñtilalcan viñaj Libni
yed' eb' yiñtilalcan viñaj Simei. 22 A sb'isul eb' vinac d'a smasanil, ix chajiel yich d'a eb'
jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 7 mil 500. 23 Masanil eb' tic, a d'a stojolal b'aj tz'em c'u,
d'a spatic scajnub' Jehová tz'aj scampamento eb'. 24 A pax mach yajal yaj d'a yiñtilalcan
viñaj Gersón, aton viñaj Eliasaf yuninal viñaj Lael. 25 Aton eb' tz'ilan juntzañ smacul
yib'añ scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a yed' c'apac cortina ayoch d'a sti' scajnub' chi',
26 c'apac scortinail amac' oyanoch d'a spatic scajnub' Jehová yed' b'aj ay altar, c'apac
cortina ayoch d'a sti' amac' chi' yed' sch'añal ayoch d'a spatic syamc'ab'il.
27 A eb' yiñtilalcan viñaj Coat, chañ macañ yaj eb': Aton eb' yiñtilalcan viñaj Amram,
eb' yiñtilalcan viñaj Izhar, eb' yiñtilalcan viñaj Hebrón yed' eb' yiñtilalcan viñaj Uziel.
28 A sb'isul masanil eb' vinac ix schael yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 8 mil
600 eb', aton eb' tz'ilan scajnub' Jehová. 29 Masanil eb' tic, a d'a stz'eyel scajnub' Jehová
d'a stojolal sur tz'aj scampamento eb'. 30 A yajalil juntzañ eb', aton viñaj Elizafán yuninal
viñaj Uziel. 31 Aton eb' tic tz'ilan te' scaxail trato, te' mexa, sb'achnub' candil, chab' altar
yed' masanil jantac syamc'ab'il sc'anchaj d'a yol scajnub' Jehová yed' pax c'apac cortina
ayoch d'a yool.
32 A jun sat yajal yajoch d'a scal eb' levita chi', aton viñaj Eleazar yuninal viñaj
sacerdote Aarón, a viñ tz'ilan masanil eb' smunlaj d'a scajnub' Jehová.
33 A eb' yiñtilalcan viñaj Merari, cha macañ yaj eb', aton eb' yiñtilalcan viñaj Mahli
yed' eb' yiñtilalcan viñaj Musi. 34 A sb'isul masanil eb' vinac, tz'el yich d'a eb' jun ujal
sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 6 mil 200 eb'. 35 A yajalil eb', aton viñaj Zuriel yuninal viñaj
Abihail. Tz'aj scampamento eb' d'a stz'eyel scajnub' Jehová d'a stojolal norte. 36 Aton
eb' tic tz'ilan te' smarcoal, sreglail, yoyal, sb'achnub'al, masanil syamc'ab'il, 37 yed' pax
yoyal oyanoch d'a spatictac amac', sb'achnub'al, yestacail yed' masanil sch'añal.
38 Axo pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yichañb'at scajnub' Jehová tz'aj scampamento
viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yed' eb' yuninal viñaj Aarón chi', aton eb' tz'ac'vi servil d'a
yol scajnub' Jehová chi' yuj svach'iloc eb' israel. Tato ay junoc mach sc'och d'a slac'anil
cajnub' chi' to mañ yopisiooc yaji, tojolñej schami.
39 Ayic ix yic'anchaañ sb'isul eb' levita viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a stzolal icha
ix aj yalan Jehová, a sb'isul eb' vinac d'a smasanil, ay 22 mil, tz'el yich d'a eb' jun ujal
sq'uinal sb'eyñejb'ati.

A sq'uexul eb' b'ab'el unin

40 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Ic'chaañ sb'isul yed' sb'i eb' b'ab'el vinac unin d'a scal eb' etchoñab', tz'el yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati. 41 A eb' levita tic, vic yaj eb' sq'uexuloc eb' b'ab'el unin chi'. Añeja' vicpax tz'ajcan masanil noc' smolb'etzal noc' eb' sq'uexuloc noc' sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb' israel tic. A in ton Jehová in svala', xchi d'a viñ.
42 Yuj chi' ix ic'jichaañ sb'isul masanil eb' b'ab'el vinac unin d'a scal choñab' Israel yuj viñaj Moisés chi', icha ix aj yalan Jehová. 43 Masanil eb' vinac unin jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 22 mil 273 eb'.
44 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
45 Ac'canoch eb' levita tic sq'uexuloc eb' b'ab'el vinac unin d'a scal choñab' Israel. Añeja' pax noc' smolb'etzal noc' eb' tz'ochcan sq'uexuloc noc' smolb'etzal noc' eb' yetisraelal, yujto vic yaj eb' levita tic. A in ton Jehová in svala'. 46-47 Palta ec'al sb'isul eb' b'ab'el unin d'a choñab' Israel d'a yichañ eb' levita chi', yuj chi' a d'a junjun eb' 273 b'ab'el unin syac' sobre chi', tza c'an oyeoc siclo q'uen plata, icha jantac yalil q'uen sc'anchaj d'a in cajnub', aton 20 geras yalil. 48 Tzac'an juntzañ q'uen tumin chi' d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, aton tz'och sq'uexuloc eb' b'ab'el unin syac' sobre chi', xchi Jehová.
49 Icha chi' ix aj smolanq'ue q'uen tumin viñaj Moisés ix och sq'uexuloc eb' b'ab'el unin d'a scal choñab' Israel syac' sobre chi'. 50 Ix molchaj mil 365 siclo q'uen plata, icha jantac yalil q'uen sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. 51 Ix lajvi chi', ix yac'an q'uen viñaj Moisés d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, icha ix aj yalan Jehová.

4

A yopisio eb' levita

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón, ix yalan icha tic:
2 Ic'q'ue vaan sb'isul eb' yiñtilalcan viñaj Coat d'a stzolal d'a scal eb' levita, 3 aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50. Aton eb' tic smoj val smunlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a.
4 A smunlajel eb' yiñtilalcan viñaj Coat chi', to a juntzañ tastac vicñej yaji, a stañvej eb', aton juntzañ tic: 5 Ayic sb'atxi eb' choñab', a ach ach Aarón yed' eb' uninal, tzeyiq'uel c'apac cortina ayoch smaculoc jun Lugar Vicñej Yaji, tze musan te' scaxail in trato d'a c'apac. 6 Axo d'a yib'añ tzeyac'b'at jun tz'uum te lab'ab'i smusiloc. Axo d'a yib'añ jun chi' tzeyac'b'at jun c'apac q'uic'mutz'inac, tzeyac'anoch te' b'achlab' yic tz'ic'jib'ati. 7 Tzeyac'anpaxb'at jun c'apac q'uic'mutz'inac c'apac d'a sat mexa ay d'a vichañ, axo d'a yib'añ jun chi' tzeyaq'uem q'uen plato, juntzañ q'uen nivac cuchara, uc'ab' yed' juntzañ xalual vino tz'ac'ji d'a ofrendail yed' ixim pan tz'ac'jitaxoni. 8 A d'a yib'añ masanil juntzañ chi' tzeyac'b'at jun chacchac c'apac, tze musan d'a jun tz'uum te lab'ab'i chi', tzeyac'anpaxoch te' b'achlab' yic tz'ic'jib'ati. 9 Tzeyic'anpaxcot junxo q'uic'mutz'inac c'apac, tze musan jun sb'achnub' candil yed' juntzañ candil chi', q'uen q'ueen tz'ic'anel staañil c'apac c'apac b'aj tz'och sc'ac'al candil yed' platillo yed' masanil yed'tal sc'anchaj yed' aceite. 10 Masanil juntzañ chi' tze musej d'a jun noc' tz'uum te lab'ab'i, tzeyac'anq'ue d'a yib'añ te b'achlab'.
11 Tzeyac'anpaxb'at junxo q'uic'mutz'inac c'apac d'a yib'añ altar nab'a oro. Tze pichan d'a juntzañ noc' tz'uum lab'ab'i, tzeyac'anpaxoch ste'al yic sb'achchaji. 12 Tze molanpax q'ue vaan masanil yamc'ab' sc'anchaj d'a yol in cajnub', tze pichanoch d'a yol jun q'uic'mutz'inac c'apac, tzeyac'anoch juntzañxo noc' tz'uum lab'ab'i d'ay, tzeyac'anq'ue d'a yib'añ te b'achlab'. 13 Yovalil tzeyiq'uel jantac q'uen taañ calan yed' xepu' stz'a d'a altar, slajvi chi' tze musan altar chi' d'a jun c'apac c'apac yaxmaquinac. 14 Axo d'a yib'añ tz'ac'jib'at masanil tastac sc'anchaj d'a altar chi': Aton yed'tal tzac'ac' yed' juntzañ q'uen tenedor, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab' yed' juntzañxo yalñej tas yamc'ab'il. A

d'a yib'aẅ masanil juntzaẅ chi' tz'ac'jib'at noc' tz'uum te lab'ab'i, tzeyac'anpaxoch te te' yic sb'achchaji. 15 Ayic slajvi e pichan masanil juntzaẅ tastac nivan yelc'och chi', vach'xo yaji yic tz'ic'jib'ati, scot eb' yiẅtilalcan viẅaj Coat yic syic'anb'at eb'. Masanil juntzaẅ tastac to vic yaj chi', max yal-laj syaman eb' yic max cham eb' yuuj. Masanil jantac syamc'ab'il yic in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, a eb' yiẅtilalcan viẅaj Coat yovalil tz'ic'anb'ati. 16 A viẅaj Eleazar, viẅ uninal a ach sacerdote Aarón, a viẅ tz'ilan tas yaj aceite yic candil, incienso vach' sjab', ofrenda yic ixim trigo to yovalil tz'ac'ji d'ayin yed' aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan vicoc. A viẅ staẅvan in cajnub' yed' masanil syamc'ab'il, xchi Jehová.

17 Ix yalanxi Jehová d'a viẅaj Moisés yed' d'a viẅaj Aarón chi' icha tic:

18 Mocab' satel eb' yiẅtilalcan viẅaj Coat d'a scal eb' eyetlevitail. 19 Yic max javi chamel d'a yib'aẅ eb', yuj syaman eb' tastac to vicẅej yaji, yovalil tze b'eyb'alej juntzaẅ tic: Ach Aarón yed' eb' uninal, yovalil tzex och yed' eb' d'a yol in cajnub'. A ex tzeyal d'a eb' tastac syic'b'at junjun eb'. 20 Yuj chi', max och eb' junoc rato yil tastac to vic yaji, yic max cham eb' yuuj, xchi Jehová.

21 Ix yalanxi Jehová d'a viẅaj Moisés chi' icha tic:

22 Ic'chaaẅ sb'isul eb' yiẅtilalcan viẅaj Gersón d'a stzolal, 23 aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50, aton eb' smoj val smunlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a.

24 Aton smunlajel eb' yiẅtilalcan viẅaj Gersón tic d'a mantiado chi': 25 A eb' yovalil tz'ic'anb'at c'apac smacul yib'aẅ in cajnub' yed' chab'xo jeẅan smacul yib'aẅ, noc' tz'um lab'ab'i ayoch smaculoc yib'aẅ, c'apac cortina ayoch d'a smaculoc sti', 26 c'apac cortina ayoch d'a spatictac yamaq'uil in cajnub' b'aj ay altar, c'apac cortina ayoch b'aj ay sti' yamaq'uil chi' yed' syamc'ab'il yed' jantac sch'aẅal ayochi yic tz'och d'a yopisio. A eb' ayoch d'a yib'aẅ yilan juntzaẅ ix b'inaj tic. 27 A viẅaj Aarón yed' eb' yuninal, a eb' scuchb'an masanil eb' yiẅtilalcan viẅaj Gersón chi' d'a munlajel sc'ulej yed' yic'anb'at tastac eb' to tz'ic'jib'ati. A eb' tic sch'oxan tastac syic'b'at junjun eb'. 28 Aton val yopisio eb' yiẅtilalcan viẅaj Gersón tic ayic smunlaj eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. Sc'anab'ajejocab' masanil tas syal viẅaj Itamar eb', aton viẅ yuninal viẅaj sacerdote Aarón.

29 Ic'chaaẅ sb'isul eb' yiẅtilalcan viẅaj Merari d'a stzolal, 30 aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50, aton eb' smoj val smunlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 31 A smunlajel eb', aton yic'anb'at masanil ste'al mantiado chi' eb', aton smarcoal, sreglail, yoyal yed' sb'achnub'al, 32 masanil yoyal oyanoch d'a spatictac yamaq'uil in cajnub', sb'achnub'al yich, yestacail, sch'aẅal yed' masanil syamc'ab'il sc'anchaji. A ex tzeyala' tastac yovalil syic'b'at junjun eb'. 33 A jun munlajel tic scan d'a yol sc'ab' eb' yiẅtilalcan viẅaj Merari. A viẅaj Itamar yuninal viẅaj sacerdote Aarón, a viẅ tz'alani tas sc'ulej eb', xchi Jehová.

34-48 A viẅaj Moisés, viẅaj Aarón yed' eb' yajalil choẅab', a eb' ix ic'anchaaẅ sb'isul eb' levita smoj val smunlaj d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a, aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50. Aton eb' tic: Eb' yiẅtilalcan viẅaj Coat, viẅaj Gersón yed' viẅaj Merari. D'a stzolal ix ic'jichaaẅ sb'isul eb' icha ix aj yalan Jehová d'a viẅaj Moisés chi'.

A eb' yiẅtilalcan viẅaj Coat, icha stzolal, ay 2 mil 750 eb' d'a smasanil.

A eb' yiẅtilalcan viẅaj Gersón, icha stzolal, ay 2 mil 630 eb' d'a smasanil.

A eb' yiẅtilalcan viẅaj Merari, icha stzolal, ay 3 mil 200 eb' d'a smasanil.

Axo sb'isul eb' levita chi' ix yic'chaẅ viẅaj Moisés, viẅaj Aarón yed' eb' yajal yaji, icha syal stzolal, aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50 to smoj val smunlaj d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a, ay 8 mil 580 eb' d'a smasanil.

49 A jun sb'isul tic, ix ic'chajq'ue vaan, ix alchaj d'a junjun eb' tastac sc'ulej yed' tastac syic'b'ati, icha ix aj yalan Jehová d'a viẅaj Moisés.

5

Ley d'a eb' anima maň vach'oc yaji

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
2 Al d'a masanil eb' etisraelal to a eb' anima penaay yuj lepra, eb' tz'el yiňatil yuj
junoc ilya ayoch d'ay, ma eb' syaman junoc chamnac, yovalil tz'ic'jiel eb' d'a spatiquel
campamento. 3 Masanil juntzaň anima chi', tz'ic'jiel eb', eb' viň vinac ma eb' ix ix,
yic malaj tas maň vach'oc d'a yol campamento b'aj ayinec' eyed'oc, xchi d'a viň. 4 Ix
sc'anab'ajej eb' israel yic'anelta juntzaň eb' anima chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj
Moisés chi'.

A sleyal d'a spac syac' eb' ixtum anima

5 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
6 Al juntzaň tic d'a eb' etchoňab': Tato ay junoc vinac, ma junoc ix ix max in
c'anab'ajani, syixtan yetanimail, van yoch smul. 7 Yovalil syojtaquejel spaltail chi'.
Aňejtona', yovalil syac'xi sq'uexul tastac ix yixtejb'at chi', syac'an jab'ocxo d'a yib'aň
stojol juntzaň chi'. 8 Tato toxo ix cham jun mach ix ixtajb'at tastac ay d'ay chi', maňxa
pax junoc ayto yuj sb'a smoj schaan sq'uexul junoc tas chi', a jun chi', tz'ochcan vicoc,
axo d'a yol sc'ab' eb' sacerdote scani. Aňejtona' syac'anpax junoc noc' ch'ac calnel silab'il
yic tz'ac'ji tup smul ix och chi'.
9 Masanil ofrenda syac' eb' etisraelal d'ayin, tz'ic'jib'at d'a eb' sacerdote. A juntzaň
chi', yic eb' sacerdote chi' yaji. 10 Masanil tastac syac' junoc etisraelal d'ayin, tato tz'ac'ji
d'a junoc viň sacerdote, yic viň tz'ajcani, xchi d'a viň.

A sleyal d'a yib'aň c'ac'alc'olal

11 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés 12 to syal juntzaň tic viň d'a eb' yetisraelal: Talaj
ay junoc vinac sna d'a spatic ix yetb'eyum to ay smul ix say d'a yol sc'ab', 13-14 to smulan
ix yed' junoc vinac, palta max nachajel-laj yuj viň tato toxo ix mulan ix, yujto max yal
ix, malaj pax junoc mach ix ilan smulan ix. Mato ay pax junoc vinac toňej snaanq'ue
icha chi' d'a spatic ix yetb'eyum chi', vach'chom malaj smul ix syac'och d'a yol sc'ab' viň.
15 A d'a cha macaň lolonel icha chi', a viň vinac chi', syal yic'anb'at ix yetb'eyum viň d'a
yichaň junoc viň sacerdote. Syac'an chaňeoc libra ixim harina cebada viň ofrendail yuj
ix, palta max secjiemlaj aceite d'a yib'aň ixim, max ac'jipaxlaj incienso yed' ixim, yujto
a jun ofrenda chi', ofrenda yic c'ac'alc'olal, yopisio yic scheclajelta mul.
16 Axo viň sacerdote chi' tz'alani to snitzcot sb'a ix ix chi', tz'ic'jioch ix d'a vichaň a
in Jehová in tic. 17 Elaňchamel syic'cot jab'oc a a' viň sacerdote chi' d'a yol junoc lum
uc'ab', aton a a' vicňej yaji. Syic'anpaxq'ue jab'oc pococ viň, aton lum ay d'a in cajnub',
syac'anb'at viň d'a scal a a' chi'. 18 Tz'och liňan ix ix chi' yuj viň sacerdote chi' d'a vichaň
a in Jehová in tic, syic'anel sc'ox ix, tz'ac'jipaxoch jun ofrenda yuj c'ac'alc'olal chi' d'a
yol sc'ab' ix. Axo viň sacerdote chi' ed'jinacq'ue a a' c'a' tz'ic'ancot yaelal, 19 schecan viň
yac' sti' ix. Syalan viň d'a ix icha tic: Tato yel maj ach mulan yed' junocxo vinac d'a yol
sc'ab' viň etb'eyum tic, malaj tas ol ach ic'anoc a ol uc'anem jun a a' c'a' ed'jinac yaelal
tic. 20 Palta tato ix ach mulan yed' junocxo viň vinac jun, ix och a mul d'a yol sc'ab' viň
etb'eyum, 21 a Jehová ol ach ac'ancanoch ch'oxnab'iloc d'a yichaň eb' etchoňab'. Ol ach
b'inaj yuj eb' d'a chucal, ol malq'ue a c'ool, ol tacjoc yib' a xub'. 22 Aton val jun yaelal chi'
ol javoc d'a ib'aň a ol uc'anem jun a a' tic, yujto a a' ed'jinac yaelal, xcham viň sacerdote
chi' d'a ix. Axo stac'vi ix ix chi': Ujocab' icha chi', xcham ix.
23 A juntzaň catab' chi', tz'ib'chajocab'can yuj viň sacerdote. Slajvi chi' sb'icanel viň
yed' a a' c'a' tz'em d'a yol uc'ab' chi'. 24 Slajvi chi' syuc'anem a' ix ix chi', axo yic slajvi
yuc'an a' ix, scotcan yaelal d'a yib'aň ix. 25 Schaanec' ixim harina cebada ofrenda yuj
c'ac'alc'olal viň sacerdote chi' d'a yol sc'ab' ix. A jun ofrenda chi' sb'achoch viň sacerdote
chi' d'a vichaň a in Jehová in tic. 26 Syic'anq'ue jun votzoc jun ofrenda viň sacerdote

chi', sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yuj sch'oxancot masanil jun ofrenda chi'. Ayic toxo ix yuq'uej a a' c'a' chi' ix, 27 tato ay smul ix d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum chi', scot yaelal d'a yib'añ ix yuj a a' syuq'uem chi'. Smalq'ue sc'ool ix, stacji yib' xub' ix, tz'ochcan ix ch'oxnab'iloc yed' sb'inaj d'a chucal d'a scal choñab' chi'. 28 Palta tato yel malaj jab'oc smul ix, malaj jab'oc tas tz'ic'an ix, yuj chi' scheclajeli to malaj smul ix, syalñej yalji yune' ix.

29 Aton jun ley tic tz'och d'a yib'añ ix ix smulan d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum, yuj chi' tz'och viñ yetb'eyum ix chi' d'a c'ac'alc'olal. 30 Tato ay junoc vinac toñej tz'ec' d'a yib'añ yac'an c'ac'alc'olal d'a ix yetb'eyum, a jun vinac chi' yovalil syic'cot ix yetb'eyum viñ chi' d'a vichañ a in Jehová in tic, yic sb'oan viñ sacerdote chi' masanil tas syal jun ley tic. 31 Tato yel ay smul ix ix chi', a d'a yib'añ ix scan smul chi'. Axo d'a yib'añ viñ vinac chi' malaj tas scani, xchi Jehová.

6

A sleyal d'a eb' nazareo

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzañ tic d'a eb' etchoñab': Tato ay junoc vinac ma junoc ix ix syac' sti' yac'anoch sb'a d'a yol in c'ab' d'a nazareoal, 3 maxtzac yal-laj yuc'an vino, ma yuc'an junocxo tas to pajb'inac. Maxtzac yalpax yuc'an vino ochnac vinagreal, ma vinagre pajb'inac. Max yalpax yuc'an yal sat uva, ma sloan sat, ma sloan sat d'a taquiñal. 4 A d'a jantac tiempo ix yac' sti' chi', mañ val jab'oc syal yab'lan masanil tastac tz'el d'a te' uva, vach'chom sq'uenal ma stz'umal. 5 Max yalpax sjoxanel xil sjolom masanto slajvi jantac tiempo ix yac' sti' chi' d'ayin, schañej q'uib' xil sjolom yujto vic yaj a in Jehová in tic. 6 A d'a jun tiempoal chi', max yal-laj sc'och d'a stz'ey junoc chamnac, 7 vach'chom a smam, ma snun schami, ma junoc yuc'tac, ma junoc yanab', palta max yal-laj sc'och d'a stz'ey yic vach' max can d'a chucal icha yalan ley. Yovalil vach'ñej yaji yujto vic yaji. 8 A d'a masanil tiempo b'aj ix yac' sti' chi', junelñej vicñej yaji.

9 Talaj ay junoc mach junñej ayec' yed'oc schami, a xil sjolom to vic yaj chi', mañxo vach'oc tz'ajcan icha yalan ley. Yuj chi' ayic slajvi yec'b'at uqueoc c'ual ayic sb'oxican icha yalan ley, ichato chi' sjoxjiel xil sjolom chi'. 10 Axo d'a yucub'ixial, syic'anb'at chavañoc noc' paramuch yalñej tas macañil d'a junoc viñ sacerdote d'a yichañ in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 11 A viñ sacerdote chi' tz'ac'an junoc noc' chi' silab'il yuj smul jun anima chi'. Axo junxo noc' sñusjitz'a noc' smasanil silab'il. Icha chi' tz'aj yac'ji tup smul yuj b'aj ix cham jun anima chi' d'a stz'ey. A d'a jun c'u chi', a xil sjolom sq'uib'xi, vic tz'ajxicani. 12 Tz'elxi yich jun tiempoal b'aj ix yac' sti' d'ayin. A jantac tiempo ix ec'b'at d'a yalañtax chi', maxtzac ochlaj sb'isuloc, yujto a xil sjolom vic yaji, ix ixtaxeli. Añejtona' yovalil syic'paxb'at junoc noc' calnel jun ab'il sq'uinal silab'il d'a vichañ a in Jehová in tic yuj stupan tas ix sc'ulej chi'.

13 Ayic slajvi jantac tiempoal ix yac' sti' jun anima chi', yovalil sb'at d'a sti' in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 14 Ata' syac'och jun silab' d'a vichañ, sñusjitz'a smasanil, aton junoc noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail. Añeja' syac'pax junoc noc' nun calnel jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail. A jun chi' silab' yaj yuj yac'ji tup mul. Tz'ac'ji junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail silab'il yic junc'olal. 15 Añejtona', yovalil syac' junoc yune' mooch ixim pan malaj yich, a ixim harina te vach' ayoch d'ay calab'il yed' aceite. Syac'pax ixim c'oxox pan malaj yich, ayoch aceite d'ay. Junñej tz'aj yac'an yed' yofrenda d'a ixim trigo yed' vino d'iñantaxon yac'ani.

16 A junoc viñ sacerdote tz'ac'anoch jun silab' yuj mul chi' d'a vichañ a in Jehová in yed' silab' to sñusjitz'a smasanil. 17 Syac'anpax noc' calnel silab'il yic junc'olal. Junñej tz'aj yac'an yed' ixim pan malaj yich chi'. Syac'anpax ofrenda d'a ixim trigo yed' pax vino. 18 A jun ix yac' sti' d'a nazareoal chi', sjoxchajel xil sjolom. A d'a yichañ in cajnub'

sjoxchajeli. Smolq'ue xil sjolom ayoch ch'oxnab'iloc to vic yaji, sñusjitz'a d'a cal c'ac', aton c'ac' b'aj stz'a silab' yic junc'olal. 19 Ayic slajvi sjoxjiel xil sjolom chi', a viñ sacerdote tz'ic'anq'ue sjeñjab' noc' calnel tajinacxo chi' yed' jun ixim pan malaj yich ayem d'a yol jun yune' mooch chi' yed' pax jun ixim c'oxox pan malaj yich, syac'anoch viñ masanil d'a yol sc'ab' jun ix yac'och sb'a nazareoal chi'. 20 Slajvi chi', sb'achanoch juntzañ chi' viñ sacerdote chi' d'a vichañ a in Jehová in tic. A juntzañ chi' sic'b'ilel vicoc, yic eb' sacerdote chi' yaji yed' pax sñisc'ol noc' sb'achchajoch d'a vichañ, xub' noc' to sic'chajcaneli, yic viñ sacerdote chi' yaji. Ayic toxo ix lajvi masanil juntzañ chi', a jun yac'nacoch sb'a nazareoal chi', tzaxo yal yuc'an vino.

21 Aton juntzañ checnab'il tic d'a eb' nazareo: Tato ay junoc nazareo chi' syac' sti' yac'an junoc ofrenda ec'to d'a yichañtaxon sleyal, yovalil sc'anab'ajej sc'ulan icha b'aj ix yac' sti' chi', xchi Jehová.

A vach' lolonel syal eb' sacerdote

22 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

23 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, ayic syalan vach' lolonel eb' d'a yib'añ eb' eyetisraelal, syal eb' icha tic:

24 Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, tzex stañvani.

25 Ex yilocab'och Jehová d'a tzalajc'olal, sch'oxocab' svach'c'olal d'ayex.

26 Xajanocab' tzex yiloch Jehová, yac'ocab' junc'olal d'ayex, xchiocab' eb'.

27 Icha chi' ol yutej eb' in yac'an b'inaj d'a yib'añ eb' etisraelal. A inxo ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ eb', xchi d'a viñ.

7

Ofrenda yuj scajnub' Jehová

1 Ayic ix lajvi sb'oanq'ue scajnub' Jehová viñaj Moisés, ix yac'anoch aceite viñ d'ay yed' d'a masanil syamc'ab'il yed' d'a yib'añ altar yed' syamc'ab'il. 2 A d'a jun c'u chi' a eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal, aton eb' colvajnac yic'anchaañ sb'isul eb' vinac, 3 ix yac' yofrenda eb' d'a Jehová: Vaque' carreta ayq'ue yeñul yib'añ yed' lajchavañ noc' mam vacax smunlaj ix yac' eb'. Syalelc'ochi, junjun carreta d'a chatacvañ eb' yajal chi', junjun pax noc' vacax chi' d'a junjun eb'. Masanil juntzañ chi' ix yac'och eb' d'a yichañ scajnub' Jehová.

4 Yuj chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi': 5 Cha juntzañ carreta yed' juntzañ noc' vacax smunlaj chi', tzac'an d'a eb' levita yic sc'an eb' d'a munlajel d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, icha tastac munlajelal sc'ulej junjun eb', xchi d'a viñ.

6 Ix schaan juntzañ carreta chi' viñ, ix schaanpax noc' vacax smunlaj chi' viñ, ix spojanec' viñ d'a scal eb' levita. 7 A d'a eb' yiñtilalcan viñaj Gersón, chab' carreta yed' chañvañ noc' vacax chi' ix yac' viñ, icha syal smunlajel eb'. 8 Axo d'a eb' yiñtilalcan viñaj Merari, chañe' carreta yed' vajxacvañ noc' vacax chi' ix yac' viñ, icha syal smunlajel eb' b'aj scuchb'aj yuj viñaj Itamar yuninal viñaj sacerdote Aarón. 9 Axo d'a yiñtilalcan viñaj Coat, malaj carreta, malaj pax noc' vacax ix ac'ji, yujto a eb' sb'achanb'at masanil yamc'ab' yic scajnub' Jehová d'a sjolom sjeñjab'.

10 Ayic ix ac'jicanoch yopisio altar, ix yic'b'at yofrenda eb' yajal d'a junjun iñtilal d'a yichañ altar chi'. 11 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi': A d'a junjun c'u ch'occh'oc eb' yajal d'a junjun iñtilal ol yic'cot yofrenda yuj yochcan yopisio altar, xchi.

12-83 A d'a b'ab'el c'u, ix yic'ancot yofrenda viñaj Naasón yuninal viñaj Aminadab, yajal d'a yiñtilal Judá.

D'a schab'il c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Natanael yuninal viñaj Zuar, yajal d'a yiñtilal Isacar.

D'a yoxil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Eliab yuninal viñaj Helón, yajal d'a yiñtilal Zabulón.

D'a schañil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Elisur yuninal viñaj Sedeur, yajal d'a yiñtilal Rubén.
D'a yoil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Selumiel yuninal viñaj Zurisadai, yajal d'a yiñtilal Simeón.
D'a svaquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Eliasaf yuninal viñaj Deuel, yajal d'a yiñtilal Gad.
D'a yuquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Elisama yuninal viñaj Amiud, yajal d'a yiñtilal Efraín.
D'a svajxaquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Gamaliel yuninal viñaj Pedasur, yajal d'a yiñtilal Manasés.
D'a sb'aluñil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Abidán yuninal viñaj Gedeoni, yajal d'a yiñtilal Benjamín.
D'a slajuñil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Ahiezer yuninal viñaj Amisadai, yajal d'a yiñtilal Dan.
D'a yuxluchil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Pagiel yuninal viñaj Ocrán, yajal d'a yiñtilal Aser.
Axo d'a slajchavil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Ahira yuninal viñaj Enán, yajal d'a yiñtilal Neftalí.
Lajanñej yofrenda junjun eb' viñ ix yic'coti. Aton junjun plato nab'a plata, 130 siclo yalil junjun yed' pax junjun q'uen nivac uc'ab' nab'a plata, 70 siclo yalil junjun, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. A juntzañ yed'tal chi' te b'ud'an yuj ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, aton syac' eb' d'a ofrendail. Ix yac'anpax junjun q'uen nivac cuchara nab'a oro eb', 10 siclo yalil junjun, b'ud'an yed' incienso. Ix yac'anpax junjun noc' quelem vacax eb', junjun noc' ch'ac calnel, junjun noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal yic sñusjitz'a d'a silab'il. Ix yac'anpax junjun noc' mam chiva eb' yic tz'och silab'il yuj mul. Stzac'anilxo ix yac' silab' yic junc'olal eb', chavañ noc' toro, ovañ noc' ch'ac calnel, ovañ noc' mam chiva yed' pax ovañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal ix yac' junjun eb'.
84 Masanil ofrenda ix yac' eb' yajal yaj d'a yiñtilalcan Israel, ayic ix ochcan yopisio altar, aton juntzañ tic: Lajchave' q'uen plato nab'a plata, lajchave' uc'ab' nab'a plata yed' lajchave' nivac cuchara nab'a oro. 85 Junjun plato chi' 130 siclo yalil, junjun uc'ab' 70 siclo yalil, yuj chi' a q'uen plata chi' d'a smasanil, ay 2 mil 400 siclo yalil, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. 86 Ay pax lajchave' q'uen nivac cuchara nab'a oro b'ud'an yuj incienso, 10 siclo yalil junjun, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. A q'uen oro d'a smasanil, ay 120 siclo q'ueen.
87 A sb'isul masanil noc' noc' ix ñusjitz'a silab'il chi', aton tic: Lajchavañ noc' quelemtac vacax, lajchavañ noc' ch'ac calnel, lajchavañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, ayñej ixim trigo tz'ac'ji ofrendail yed'oc yed' pax lajchavañ noc' mam chiva tz'ac'ji silab'il yuj mul. 88 Axo pax noc' noc' ix ac'ji silab'il yuj junc'olal, 24 noc' toro d'a smasanil, 60 noc' ch'ac calnel, 60 noc' mam chiva yed' 60 noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal. Aton masanil juntzañ ofrenda chi' ix ac'chaji ayic ix ochcan yopisio altar ayic toxo ix ochcan yicoc Jehová.
89 Ayic tz'och viñaj Moisés chi' d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a yic slolon viñ yed' Jehová chi', syab' val viñ slolon Jehová yed'oc d'a snañal chab' yechel querubín ayoch d'a yib'añ b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul scaxail trato.

8

Ix alchaj tas tz'aj yoch sc'ac'al candil

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: 2 Al d'a viñaj Aarón to ayic ol yac'anoch sc'ac'al uque' candil viñ, a d'a yichañ sb'achnub' candil chi' syac' yoc, xchi d'a viñ. 3 Ix sc'anab'ajej viñaj Aarón chi' sb'oanoch sc'ac'al juntzañ candil chi' yic syac'an yoc d'a

yichaň, icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi'. 4 A jun b'achnub' candil chi' nab'a oro, tenb'il d'a q'uen martillo, sb'at d'a yich masanto d'a sfloral d'a schon. Ix b'oji jun b'achnub' candil chi' icha val yechel ix sch'ox Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Ix ochcan yopisio eb' levita

5 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

6 Ic'canel eb' levita d'a scal eb' eyetisraelal tic, tza sacb'itan eb' icha yalan ley. 7 Icha tic ol aj a sacb'itan eb': Tza tzicoch a a' d'a eb' yic sacb'ican eb', sjoxjiel masanil xil snivanil eb'. Slajvi chi', sjuc'an spichul eb'. Icha chi' tz'aj sacb'ican eb'. 8 Elaňchamel tzic'cot junoc noc' quelem vacax yed' junoc echlab' ixim harina te vach', calab'il yed' aceite tz'ac'ji ofrendail d'a ixim trigo. Tz'ac'jipax junocxo noc' quelem vacax silab'il yuj mul. 9 Tzalan d'a eb' levita to sja eb' smasanil d'a slac'anil cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, tza molb'anpax masanil eb' eyetisraelal. 10 A eb' levita chi' tz'och eb' d'a vichaň. Axo ta' ol yac'q'ue sc'ab' eb' eyetchoňab' d'a sjolom eb'. 11 A viňaj Aarón ol ac'anoch eb' levita chi' d'a vichaň a in Jehová in tic yofrendaoc eb' eyetisraelal chi'. Icha chi' ol aj scan eb' in yac'an servil. 12 Slajvi chi', syac'anq'ue sc'ab' eb' levita chi' d'a sjolom chavaň noc' quelemtac vacax chi'. Jun noc' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, axo junxo noc' sňusjitz'a smasanil silab'il d'ayin. Icha chi' tz'aj stupcanel smul eb'. 13 Slajvi chi' tzac'anoch eb' d'a yichaň viňaj Aarón yed' eb' yuninal yuj yac'jican eb' d'ayin. 14 Icha chi' ol utoc ic'ancanel eb' d'a scal eb' eyetisraelal yic tz'ochcan eb' vicoc. 15 Ayic toxo ix lajvi sacb'ican eb' icha yalan ley yed' yac'jicanoch eb' d'a yol in c'ab', tzaxo yal sja eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic smunlaji. 16 Aton eb' tic vic tz'ajcan d'a junelňej d'a scal eb' eyetisraelal sq'uexuloc eb' b'ab'el vinac unin. 17 Yujto vic yaj masanil sb'ab'el vinac yune' eb' ix eyetchoňab' tz'alji yed' pax sb'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc' tato vinac noc'. Ayic ix in milancham masanil eb' b'ab'el unin d'a Egipto, ata' ix vac'can masanil eb' b'ab'el vinac unin yic tz'ochcan eb' vicoc. 18 Yuj chi' a eb' levita tic tzin cha sq'uexuloc eb' b'ab'el unin chi' ticnaic. 19 A in ix in sic'canel eb' levita tic d'a e cal a ex israel ex tic. Ix vac' eb' d'a viňaj Aarón yed' d'a eb' yuninal viň yic a eb' tzin ac'an servil e q'uexuloc d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yuj vac'an tup e mul d'a eyib'aň. A eb' sja d'a vichaň e q'uexuloc yic max ex chami tato tzex ja d'a stz'ey in cajnub', xchi Jehová.

20 Icha chi' ix aj sc'anab'ajan viňaj Moisés, viňaj Aarón yed' masanil eb' israel masanil tas ix yal Jehová d'a viňaj Moisés chi' yuj eb' levita. 21 Ix sacb'itan sb'a eb' levita chi', ix sjuc'anel spichul eb', axo viňaj Aarón ix ac'anoch eb' d'a yichaň Jehová d'a ofrendail. Ix yac'anpax silab' viň yic stupcanel smul eb'. 22 Ayic ix lajvi juntzaň chi' smasanil, ix och eb' levita chi' b'aj ay scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a yic smunlaj eb' ta'. A viňaj Aarón yed' eb' yuninal scuchb'an eb'. Icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi', icha chi' ix aj sc'anab'ajan eb' sc'ulan yed' eb' levita chi'.

A stiempoal yic tz'ac'vi servil eb' levita

23 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

24 Ol och eb' levita d'a yopisio d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, ayic 25 ab'ilxo sq'uinal eb'. 25 Axo yic slajvi 50 ab'il sq'uinal eb', tz'el eb' d'a yopisio d'a junelňej. 26 Ayic sc'och sq'uinal eb' d'a icha chi', syal scolvaj eb' yed' eb' smunlaj d'a mantiado chi', palta maxtzac munlaj eb' d'a smunlajel ichataxon ix sc'ulej. Icha chi' tzutej ac'anoch eb' levita d'a smunlajel, xchi d'a viň.

9

Tz'och q'uiň yic snaancot eb' israel 'R'a yelnac eb' d'a libre

1 Ayic ix lajvi yab'ilal yelta eb' israel d'a Egipto, yic b'ab'el uj d'a yol schab'il ab'il, ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi' d'a tz'inan lum Sinaí icha tic:

2 Al d'a eb' etchoñab' israel to syac'och q'uiñ eb' yic snaancot eb' ayic yelnac eb' d'a
libre ichataxon sc'ual to chequel yajcani. 3 Tzeyac'och jun q'uiñ chi' d'a jun c'u chi' ayic
vanxo yem c'u, aton yic 14 yoch jun uj tic, tze c'anab'ajan masanil icha yajcan d'a sleyal,
xchi d'a viñ.
4 Ichato chi' ix yalan viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal to tz'och jun q'uiñ chi'. 5 Ix yac'och
jun q'uiñ chi' eb' d'a yemc'ualil d'a 14 yoch jun uj chi' d'a tz'inan lum Sinaí, icha ix aj
yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.
6 Palta a d'a scal eb' chi', ay juntzañ eb' viñ mañ vach'oc yaj icha yalan ley, yujto ix
syam junoc chamnac eb' viñ, maj yal-laj yac'anoch q'uiñ eb' viñ d'a jun c'ual chi'. Yuj
chi' ix c'och eb' viñ d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón d'a jun c'u chi' yic sc'anb'an eb'
viñ. 7 Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—A oñ tic ix co yam jun chamnac, yuj chi' mañ vach'oc caj icha yalan ley. ¿Tocval mañ
ol chajoc cac' cofrenda d'a Jehová d'a jun c'u tic yed' masanil eb' quetchoñab'? xchi eb'
viñ.
8 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:
—Tañvejec, ol vab' tas xchi Jehová eyuuj, xchi viñ.
9 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal. 10 E masanil a ex tic yed' eb' eyiñtilal, yovalil tzeyac'och
jun q'uiñ tic yic tze naancoti ayic vic'annac ex el d'a libre a in Jehová in tic. A mach mañ
vach'oc yaj icha yalan ley, yujto ix syam junoc chamnac, ma eb' najat ayb'at d'a junoc
b'aj schec sb'a, 11 ol xo yac'och q'uiñ eb' d'a 14 yoch schab'il uj d'a yemc'ualil. Yovalil
schi noc' silab' eb' yed' añ itaj c'a' yed' ixim pan malaj yich. 12 Malaj jab'ocxo noc' scan
yuj eb' d'a junxo c'ual, max smac'poj sb'aquil noc' eb'. Icha ix aj valani, icha val chi' tz'aj
eyac'anoch q'uiñ chi'. 13 Palta tato ay mach max ac'anoch jun q'uiñ chi', vach'chom vach'
yaj icha yalan ley, mato mañ ayocb'at d'a junoc b'aj schec sb'a, mañxaocab' yalan yic d'a
e cal, yujto maj yac' yofrenda d'ayin d'a jun c'u to chequel yajcan chi', scan smul chi' d'a
yib'añ.
14 Tato ay eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, sgana eb' syac'och jun q'uiñ chi'
eyed'oc yic tzin yic'anchaañ, yovalil sc'anab'ajej eb' icha sleyal ix vala'. A ley ix vac' e
c'anab'ajej chi', a' sc'anab'ajej pax eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan chi' d'a e cal, xchi d'a
viñ.

A jun asun ayoch d'a yib'añ scajnub' Dios (Ex 40.34-38)

15 A d'a sc'ual ayic ix b'ojiq'ue scajnub' Jehová, syalelc'ochi aton Mantiado yic trato, ix
och jun asun d'a yib'añ. Ayic ix emcan c'u, lajan ix aj yilji icha c'ac', masanto ix sacb'i
d'a junxo c'u. 16 Ichañej chi' ix aji. Ayñejoch jun asun chi' d'a yib'añ cajnub' chi' a tz'ec'
c'u, axo d'ac'valil ichato ayoch sc'ac'al jun asun chi'. 17 Ayic sq'ue vaan jun asun chi'
d'a yib'añ cajnub' chi', sb'eyb'at eb' israel chi'. Axo b'aj tz'ochxi vaan, ata' sb'oxiq'ue
scampamento eb'. 18 A Jehová sch'oxan d'a eb' tato sb'eyb'at eb', mato tz'och vaan eb'. A
b'aj tz'och vaan jun asun chi' d'a yib'añ scajnub' Jehová, ata' scañnej eb'. 19 Tato nivan
tiempo tz'och vaan jun asun chi', sc'anab'ajej eb' d'a Jehová scan ta'. 20 Tato jun chab'ñej
c'ual tz'ec' jun asun chi' jun, icha chi' sc'ulejpax eb', slajvi chi' sb'eypaxb'at eb', icha tz'aj
sch'oxan Jehová d'a eb'. 21 Ay b'aj junñej ac'val tz'ec' jun asun chi', axo d'a q'uiñib'alil
sb'atxi, icha chi' tz'aj sb'eyxib'at eb'. Tato d'a c'ualil ma d'ac'valil sb'at jun asun chi',
sb'atpax eb'. 22 Tato scañnej vaan jun asun chi' d'a yib'añ scajnub' Jehová chab'oc c'ual,
ma junoc ujal, ma junoc ab'il, ata' scañnej eb', max b'atlaj eb'. Tato sb'atxi jun asun chi',
sb'atxi eb'. 23 Masanto a' Jehová tz'alani, tz'och vaan eb'. Añeja' tz'alanpaxi, sb'atxi eb'.
Ix sc'anab'ajejñej eb' d'a Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'.

10

A juntzaŋ trompeta nab'a plata

1 Ix lolonxi Jehová d'a viŋaj Moisés chi', ix yalan icha tic:
2 B'ochajocab' chab'oc q'uen trompeta nab'a plata, stenchaj d'a q'uen martillo. A
juntzaŋ q'uen trompeta chi' spuchaji a tze molb'an eb' anima, ayic tzex b'eypaxb'ati. 3 A
spuji chab' q'uen trompeta chi', masanil choŋab' sja molan d'a icha ŋ b'aj ay in cajnub'
b'aj tzin ch'ox in b'a. 4 Palta tato junŋej q'uen spuji, aŋej eb' yajal yaj d'a junjun macaŋil
iŋtilal smolb'ej sb'a. 5 Tato junip syac' spuji q'uen trompeta chi', sq'ue vaan campamento
ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u b'aj ay in cajnub' syal chi'. 6 Axo yic spuchaj q'uen d'a schaelal
sb'at eb' ayec' d'a stojolal sur. Yuj chi' a spuchaj q'uen trompeta d'a icha chi', ch'oxnab'il
yaji ayic sb'eyb'at eb' choŋab'. 7 Tato maŋ junipoc syac' spuchaj q'ueen, syalelc'ochi to
toŋej smolb'aj anima. 8 A mach spu'an q'uen trompeta chi', aton eb' sacerdote yiŋtil
viŋaj Aarón. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a masanil tiempo.
9 Tato ay eb' ajc'ol sjavi yac' oval d'ayex d'a yol e macb'en, tzex el eyac' oval chi' yed'
eb', elaŋchamel spuchaj q'uen trompeta, yic tzex in nacot a in Jehová e Diosal in tic, tzex
in colanel d'a eb' ajc'ol chi'. 10 Axo d'a sc'ual ay e tzalajc'olal, icha d'a sc'ual q'uiŋ, ma d'a
yic tz'alji q'uen uj, tze pu'an q'uen trompeta chi' yic tzeyac'an silab' stz'ai, ma silab' yic
junc'olal. Icha chi' tzex in nacoti. A in ton Jehová e Diosal in tic svala', xchi d'a viŋ.

Ix el eb' israel d'a Sinaí

11 Ayic 20 yoch schab'il uj yic schab'il ab'il yelta choŋab' Israel d'a Egipto, ix q'ue vaan
jun asun d'a yib'aŋ cajnub' yic trato. 12 Ichato chi' ix el eb' israel d'a tz'inan lum yic
Sinaí, c'ojanc'olal ix b'eycot eb' masanto ix javi eb' d'a tz'inan lum yic Parán, yujto ata' ix
och vaan jun asun chi'. 13 Sb'ab'elalto sb'ey eb' tic d'a stzolal icha val ix aj yalan Jehová
d'a viŋaj Moisés. 14 B'ab'el eb' soldado ed'jinac sbandera yiŋtilal Judá. A viŋaj Naasón
yuninal viŋaj Aminadab ayoch yajaliloc eb'. 15 Axo d'a yichaŋ eb' soldado yic yiŋtilal
Isacar, ata' ayoch viŋaj Natanael yuninal viŋaj Zuar. 16 A viŋaj Eliab yuninal viŋaj Helón
ayoch d'a yichaŋ eb' soldado yic yiŋtilal Zabulón. 17 Ix lajvi chi', ix xuyanq'ue vaan
scajnub' Jehová eb', axo eb' yiŋtilalcan viŋaj Gersón yed' eb' yiŋtilalcan viŋaj Merari
ix ic'anb'ati, yujto a eb' ayoch d'a yib'aŋ yic'anb'eyoc.
18 Ichato chi' ix cot eb' soldado ed'jinac sbandera yiŋtilal Rubén. A viŋaj Elisur yuninal
viŋaj Sedeur ayoch yajaliloc eb'. 19 A viŋaj Selumiel yuninal viŋaj Zurisadai ayoch d'a
yichaŋ eb' soldado d'a yiŋtilal Simeón. 20 A viŋaj Eliasaf yuninal viŋaj Deuel ayoch d'a
yichaŋ eb' soldado d'a yiŋtilal Gad. 21 Tzac'anto scotpax eb' yiŋtilalcan viŋaj Coat. A eb'
ed'jinac masanil syamc'ab'il scajnub' Jehová. Axo ix c'och eb', toxo ix b'ojiq'ue scajnub'
Jehová chi'.
22 Ichato chi' ix cot eb' soldado ed'jinac sbandera yiŋtilal Efraín. A viŋaj Elisama
yuninal viŋaj Amiud ayoch yajaliloc eb'. 23 A viŋaj Gamaliel yuninal viŋaj Pedasur
ayoch d'a yichaŋ eb' soldado d'a yiŋtilal Manasés. 24 A viŋaj Abidán yuninal viŋaj
Gedeoni ayoch d'a yichaŋ eb' soldado d'a yiŋtilal Benjamín.
25 Slajvub'alxo masanil juntzaŋ soldado chi', ix cot eb' ed'jinac sbandera yiŋtilal Dan.
Aton eb' staŋvan eb' choŋab' d'a spatic chi'. A viŋaj Ahiezer yuninal viŋaj Amisadai
ayoch yajaliloc eb'. 26 A viŋaj Pagiel yuninal viŋaj Ocrán ayoch d'a yichaŋ eb' soldado
d'a yiŋtilal Aser. 27 Axo viŋaj Ahira yuninal viŋaj Enán ayoch d'a yichaŋ eb' soldado d'a
yiŋtilal Neftalí. 28 Icha chi' tz'aj stzolan sb'a eb' israel ayic sb'eyb'at eb'.

Ix b'at viŋ sb'aluch viŋaj Moisés yed'oc

29 Ay jun c'ual, ix yal viŋaj Moisés d'a viŋ sb'aluch, aton viŋaj Hobab yuninal viŋaj
Ragüel aj Madián, viŋ sŋi' viŋaj Moisés chi' icha tic:
—A oŋ tic van co b'at d'a jun luum ix yac' sti' Jehová yac'an d'ayoŋ. Coŋ qued'oc, vach'
ol ach quila', yujto ix yac' sti' Jehová oŋ syailani, xchi viŋaj Moisés chi'.

30 Palta ix yalan viñaj Hobab chi' icha tic:
—Maay, a in tic ol in paxcan d'a in choñab', b'aj ay masanil eb' in c'ab' voc, xchi viñ.
31 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a viñ:
—Mañ oñ actejcani, yujto a ach tic ojtac yec' masanil juntzañ lugar b'aj vach' coch vaan d'a tz'inan luum tic, a ach ol oñ a cuchb'ej. 32 Tato tzach b'at qued'oc, a tastac vach' ol yac' Jehová d'ayoñ, ol cac'pax ico', xchi viñ.
33 Ix lajvi chi', ix el eb' d'a Sinaí, aton jun tzalan b'aj ix sch'ox sb'a Jehová. Oxe' c'ual ix b'ey eb'. B'ab'el te' scaxail strato Jehová yuj eb', a sch'oxan junoc b'aj vach' syic' yip eb'. 34 Ayic sb'eyb'at eb', tz'och jun asun yic Jehová d'a yib'añ eb' d'a c'ualil. 35 Ayic tz'ic'jib'at te' caxa chi' syalan viñaj Moisés chi' icha tic:
Q'ueañ van Mamin Jehová. Pech saclem eb' ayoch ajc'olal d'ayach. A eb' malaj sgana d'ayach, elocab' lemnaj eb' d'a ichañ, xchi viñ.
36 Ayic tz'och vaan te' caxa chi', syalanxi viñ icha tic:
Emañcot Mamin Jehová, ajañ d'a co cal a oñ israel mañxo jantacoc oñ tic, mañxo oñ b'ischajb'enoc, xchi viñ.

11

Chuc ix yal eb' israel d'a Dios

1 Ay jun c'u ix och ijan eb' israel yalan chucal lolonel d'a Jehová yuj yaelal tz'ec' d'a yib'añ eb'. A ix yab'an juntzañ lolonel chi' Jehová chi', ix te cot yoval d'a eb', ix yac'cot jun nivan c'ac' d'a scal eb', ix tz'ab'at eb' cajan d'a stitaquel campamento chi'. 2 Ix q'ue yav eb' choñab' d'a viñaj Moisés chi', ix sc'anan scolval viñ eb'. Axo viñ ix c'anan d'a Jehová, ix tup jun c'ac' chi'. 3 Yuj chi' Tabera[11.3] ix scuchcan jun lugar chi', yujto ata' ix yac' pitzvoc jun c'ac' chi' Jehová d'a scal eb'.
4 Tzijtum eb' ch'oc choñab'il ayxo och d'a scal eb' israel. A jun macañ anima chi', añej vael naan yuj eb'. Ajun pax eb' israel ix alub'tañani, ix oc'q'ue eb', ix yalan eb' icha tic: Comonoc val ay mach tz'ac'an jab'oc noc' chib'ej co chi'a. 5 Sco navalcoti to te ay noc' chay max co manlaj ix co chi' d'a Egipto. Ay pax añ pepino, te' melón, añ puerro, añ cebolla yed' añ axux, masanil juntzañ chi' ix cab'lej. 6 Axo pax d'a tic, te mañxa jab'oc tas scab'lej, toxoñej squixtej co c'ool co vaan jun maná tic, xchi eb'.
7 (A juntzañ maná chi', lajan yilji icha sat añ culantro, c'an yilji icha stzatajil te' taj. 8-9 Axo sjab', lajan icha sjab' ixim c'oxox pan sb'o yed' aceite. A tz'em yal ac'val, tz'emcan maná chi' d'a scampamento eb'. Ayic sacb'i tz'elta eb' anima chi' smol yico', sjaxan chojoc eb', sb'oan eb' icha tz'aj sb'o ixim pan d'a horno. Ay b'aj stenpoj eb', stz'añan eb'.)
10 Ix yab' viñaj Moisés yoc' masanil eb' israel d'a sti' smantiado junjun. Ix te cot yoval Jehová, añeja' ix te ja schab'c'olal viñaj Moisés chi'. 11 Ix yalan viñ d'a Jehová icha tic:
—¿Tas yuj tzac' vil yaelal a in a checab' in tic? ¿Tas val yoval a c'ol d'a in patic, yuj chi' tzac' jun choñab' tic in tañvej? 12 Tocval mamab'il nunab'il vaji, yuj chi' tzala' to tzin chelb'at eb' icha junoc nene' unin d'a sat lum luum alnaccan d'a eb' co mam quicham. 13 ¿B'ajtil sb'at vic' noc' chib'ej svac' schi juntzañ anima tic? Tz'oc' val eb', tzul yalan eb' d'ayin: Ac'cot noc' chib'ej yic sco chi'a, xchi eb'. 14 Maxtzac yal-laj in tac'vanoch d'a vib'añ vic'anb'at jun choñab' tic. Icha junoc icatz te al, icha val chi' yaj svab'i. 15 Tato ol ac'ñej jun yaelal tic d'ayin, vach' ama tzin ac' chamoc. Tato xajan in uuj jun, iq'uinel d'a scal tzijtum yaelal tic, xchi viñ.
16 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ icha tic:
—Molb'ej 70-oc eb' yichamtac vinaquil choñab', eb' viñ nivac yelc'och d'a scal eb' anima tzila', tzic'ancot eb' viñ d'a sti' in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, tzin a tañvan ta' yed' eb' viñ. 17 Axo yic ol in c'ochoc, ol in lolon ed'oc. Ol viq'uel jab'oc espíritu ayoch

11.3 **11:3** A jun lolonel Tabera, a d'a hebreo syalelc'ochi, “tz'el c'ac'”.

d'ayach, ol vac'anoch d'a eb' viñ, yic vach' ol colvaj eb' viñ yilan eb' anima tic ed'oc, yic mañ a ch'ocojoc ol il eb'.

18 Slajvi chi', tzalan d'a eb' anima chi' to sb'o sb'a eb', yujto a q'uic'an schi noc' chib'ej eb' ix sc'an chi'. Toxo ix vab' yoc' eb', ix vab'an yalan eb': Comonoc ay jab'oc chib'ej sco chi'a. Te vach'ñej cajec' d'a Egipto, xchi eb'. Yuj chi' ol vac' noc' schib'ej eb' chi'. 19 Mañ junñejoc c'ual, mañ chab'oc c'ual, mañ oyeoc c'ual, mañ lajuñeoc c'ual, mañ junq'uiñoc, 20 palta jun ujal ol schi noc' chib'ej chi' eb'. Ol schi noc' eb' masanto ol xej eb' yuj noc'. Ol laj ja noc' d'a yoltac sñi' eb', masanto ol syaj noc' eb'. Yujto emnaquiltac ix in yutej eb' a in Jehová in ayinec' d'a e cal. Tz'oc' eb' d'a vichañ syalan eb': ¿Tas yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? xchi eb', xchi d'a viñ.

21 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:

—Mamin Jehová, a eb' anima ved'nac tic, ay 600 mil eb' vinac stiempoal yoch soldadoal. Ch'oc pax yaj eb' ix ix yed' eb' cotac unin, tzalani to jun ujal ol ac' noc' chib'ej co chi'a. 22 ¿B'ajtil ol cot jantacoc noc' calnel yed' jantacoc noc' vacax sco milchamoc yic syab' schi'an juntzañ anima tic? Yed' pax cac'an noc' chay schi eb', vach'chom slajviq'ueta noc' smasanil d'a yol a' mar, añejtona' max yab'laj noc', xchi viñ.

23 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic:

—¿Am a naani to jab'ñej in poder? A ticnaic ol ila' tato ol elc'och icha sval tic, mato maay, xchi d'a viñ.

Ix scha yopisio 70 eb' ichamtac vinac

24 Ix lajvi chi', ix elta viñaj Moisés yal d'a scal eb' anima tas ix yal Jehová. Ix smolb'an 70 eb' yichamtac vinaquil choñab' viñ, ix och oyan eb' viñ d'a spatictac scajnub' Dios yuj viñ. 25 Ix lajvi chi', ix emul Jehová d'a scal asun, ix lolon yed' viñaj Moisés chi'. Ata' ix ic'jiel jab'oc espíritu ayoch d'a viñ yuj Jehová, ix yac'anoch d'a eb' viñ 70 ichamtac vinac chi'. Ata' ix och ijan eb' viñ slolon icha eb' yalumalel slolonel Dios, palta añej junel chi' ix lolon eb' viñ icha chi'. 26 Ay chavañ eb' viñ ayoch sb'isuloc eb' viñ 70 chi', jun viñ scuch Eldad, axo junxo viñ scuchan Medad. A eb' viñ chavañ chi', ix can eb' viñ d'a campamento, maj b'atlaj eb' viñ d'a scajnub' Dios. Ajun pax eb' viñ ix chaan espíritu chi', ix och ijan eb' viñ yalanel slolonel Dios d'a campamento chi'. 27 Axo ix yab'an jun viñ quelem, ix b'at lemnaj viñ yal d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—A viñaj Eldad yed' viñaj Medad, van slolon eb' viñ b'aj ay campamento, ichato yalumalel slolonel Dios eb' viñ, xchi viñ.

28 Yuj chi' a viñaj Josué yuninal viñaj Nun, viñ scolvaj yictax d'a squelemal yed' viñaj Moisés chi', ix yal viñ icha tic:

—Mamin Moisés, a ticnaic alb'ati to scachjioch vaan eb' viñ chi' sloloni, xchi viñ.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:

—¿Tom a gana a inñej nivan velc'och d'a scal eb' anima tic? Comonoc tz'el d'a sc'ol Jehová to syac' Yespíritu d'a masanil anima tic yic vach' tz'ochcan eb' schecab'oc, xchi viñ. 30 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñ yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ay campamento chi'.

Ix ac'jicot noc' ub' yuj Jehová

31 Junanto val rato chi' ix cot jun ic' te ov d'a yol a' mar yuj Jehová, axo jun ic' chi' ix ic'ancot noc' tzijtumal much scuchan ub'. Ix em noc' d'a yol campamento yed' d'a spatictac, ay am junoc c'ual stec'nab'il spatictac campamento chi' b'aj ix c'och c'aman yem noc'. Junxoñej am val metro schaañil tz'ec' jeñeñoc noc' d'a yib'añ luum. 32 Masanil d'a jun c'u chi' yed' masanil jun ac'val yed' masanil d'a junxo c'u ix syam noc' eb' anima chi'. A mach quenñej noc' ix yamchaj yuuj, ayñejam lajuñeoc b'ulañ noc' ix syama'. Masanil eb' anima ix och ijan sb'oan noc', ix yac'an tacjoc noc' eb' d'a spatictac campamento chi'. 33 Ayic van schi'an noc' ub' chi' eb', ix cot yoval sc'ol Jehová d'a eb',

ix yac'ancot jun yaelal d'a yib'añ eb'. Te nivan eb' ix chami. 34 Yuj chi' ix scuchcan jun lugar chi' Quibrot-hataava,11.34 yujto ata' ix mucchajcan eb' pec'chib'ej chi'.
35 Ix lajvi chi', ix el eb' d'a Quibrot-hataava chi', ix b'at eb', ix c'och eb' d'a jun lugar scuch Hazerot. Ata' ix cajnajcan eb' jun tiempoal.

12

Smul ix María yed' viñaj Aarón

1 Ix och ijan ix María yed' viñaj Aarón yalan specal viñaj Moisés, yujto yic'nac jun ix cusita viñ yetb'eyumoc. 2 Añeja' ix yalanpax eb': Tocval añej d'a viñaj Moisés chi' slolon Jehová. Slolonpax d'ayoñ, xchi eb'. Palta ix yab' Jehová tas ix yal eb' chi'.
3 D'a val yel, añej viñaj Moisés te emnaquil syutej sb'a d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. 4 Yuj chi', elañchamel ix yal Jehová d'a viñaj Moisés, d'a viñaj Aarón yed' d'a ix María chi' icha tic: Cotañec eyoxvañil d'a sti' in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, xchi.
Yuj chi' ix c'och eb' yoxvañil. 5 Ix lajvi chi' ix emul Jehová d'a scal jun nivan asun, ix och moyan d'a sti' scajnub' chi', ix avtaj viñaj Aarón yed' ix María chi' yuuj. Axo ix c'och eb' d'a yichañ, ix yalan icha tic: 6 Ab'ec val tas ol vala': Ayic svac'ancot junoc in checab' d'a e cal, a in tzin ch'ox in b'a d'ay, tzin lolonpax d'a vayichal d'ay. 7 Axo pax yed' viñ in checab' aj Moisés tic, mañ ichocta' svutej, yujto añej viñ c'anab'ajum syutej sb'a d'a scal eb' vic yaji. 8 Q'uelc'umb'a tzin aj yed' viñ tzin loloni, te jichichi tz'aj in loloni yed' in yilan viñ. Tato q'uelc'umb'a tz'aj in sat in lolon yed' viñ ¿tas val yuj tze tec'b'ej e b'a eyalan specal viñ? xchi d'a eb'.
9 Ix te cot yoval Jehová d'a eb', ix lajvi chi' ix b'ati. 10 Ayic ix q'ue vaan asun chi' d'a yib'añ scajnub' Dios, axo ix María chi' sacvequinac yilji snivanil ix yuj lepra. Ix och q'uelan viñaj Aarón chi' d'a ix, ix yilan viñ to ayxo och lepra d'a ix. 11 Yuj chi' ix yalan viñ d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Mamin, ac' val nivanc'olal d'ayoñ, yujto yuj co mañ pensaril ix och co mul. 12 Comonoc tz'el d'a a c'ol max can ix icha junoc nene' unin chamnacxo ayic tz'alji, ixtaxnacxob'at snivanil, xchi viñaj Aarón chi'.
13 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Moisés chi' yalan d'a Jehová: Mamin, tzin tevi d'ayach to tziq'uel jun ilya tic d'a ix vanab' tic, xchi viñ.
14 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ: Q'uinaloc tato a smam ix stzub'anoch d'a sat, ¿tom max can ix q'uixvelal uqueoc c'ual? Ocxom yuj jun smul ix ix och tic, yovalil tz'el ix uqueoc c'ual d'a spatiquel campamento. Slajvi chi', schajixioch ix, xchi d'a viñ.
15 Yuj chi' uque' c'ual ix ic'jiel ix María chi' d'a spatiquel campamento chi'. Ayic ayelta ix d'a spatiquel campamento chi', maj b'eyb'atlaj eb' choñab' chi'. 16 Axo yic ix ochxi ix d'a yol campamento chi', ix el eb' choñab' chi' d'a Hazerot, ix b'at eb' d'a tz'inan luum d'a yol yic Parán.

13

Eb' lajchavañ ilum luum
(Dt 1.19-25)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Ac'b'at jayvañoc eb' viñ vinac, yic sb'at eb' viñ yil lum Canaán, lum ol vac' d'ayex. Tza siq'uel junjunoc eb' viñ yajal yaj d'a junjun iñtilal, tza checanb'at eb' viñ, xchi d'a viñ.
3 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés checnab'il ix yal Jehová chi'. Ix schecb'at eb' viñ ix siq'uel viñ chi', ix el eb' viñ d'a tz'inan lum d'a yol yic Parán, ix b'at eb' viñ yila' tas yilji lum Canaán chi'. Yajal yaj eb' viñ smasanil d'a scal eb' yetisraelal. 4 Icha tic sb'i eb' viñ yed' tastac yiñtilal: 5-15 A viñaj Samúa yuninal viñaj Zacur, d'a yiñtilal Rubén. A viñaj Safat

11.34 **11:34** A jun lolonel Quibrot-hataava, a d'a hebreo syalelc'ochi “b'aj smucchaj eb' pec'chib'ej”.

yuninal viñaj Horí, d'a yiñtilal Simeón. A viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone, d'a yiñtilal Judá. A viñaj Igal yuninal viñaj José, d'a yiñtilal Isacar. A viñaj Oseas yuninal viñaj Nun, d'a yiñtilal Efraín. A viñaj Palti yuninal viñaj Rafú, d'a yiñtilal Benjamín. A viñaj Gadiel yuninal viñaj Sodi, d'a yiñtilal Zabulón. A viñaj Gadi yuninal viñaj Susi, d'a yiñtilal José, syalelc'ochi d'a yiñtilal Manasés. A viñaj Amiel yuninal viñaj Gemali, d'a yiñtilal Dan. A viñaj Setur yuninal viñaj Micael, d'a yiñtilal Aser. A viñaj Nahbi yuninal viñaj Vapsi, d'a yiñtilal Neftalí. A viñaj Geuel yuninal viñaj Maqui, d'a yiñtilal Gad.

16 Aton sb'i eb' viñ ix schecb'at viñaj Moisés yil lum Canaán. (Ix q'uexvi sb'i viñaj Oseas yuninal viñaj Nun yuj viñaj Moisés chi', Josué ix sb'iejcan viñ yuj viñ.)

17 Ayic ix yac'anb'at eb' viñ ilum luum viñaj Moisés chi' d'a Canaán, ix yal viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Ixiquec, a d'a Neguev tzex b'ati, tzex q'uec'och d'a tzalquixtac, 18 tzeyilani tas yilji luum. Tzeyilanpaxi tas yilji anima cajan ta', tec'an am eb' mato maay. Scham eyilanpaxi, tzijtum am eb' mato jayvaññej eb'. 19 Tzeyilani, yoltac am mantiado cajan eb' anima chi' mato oyanoch muro d'a spatic schoñab' eb'. Tato vach' luum mato maay, 20 tato yax sat luum mato taquiñ. Tzeyilani tato ay ste'al luum. Tzeyac' eyip eyic'ancot sat tas avab'il d'a sat luum chi', tzeyic'cot jab'oc quila', xchi viñ d'a eb' viñ.

A d'a stiempoal sb'ab'el sat te' uva, ata' ix xid'ec' eb' viñ chi'. 21 Ix el eb' viñ d'a lum tz'inan lum yic Zin masanto ix c'och eb' viñ d'a Rehob d'a slac'anil Hamat. 22 Ix q'uec'och eb' viñ d'a Neguev masanto ix c'och eb' viñ d'a Hebrón. Ata' ay schoñab' viñaj Ahimán, viñaj Sesai yed' viñaj Talmai, yiñtilalcan viñaj Anac. A choñab' Hebrón chi', uquexo ab'il sb'oi ayic sb'onac choñab' Zoán d'a Egipto. 23 Ayic ix c'och eb' viñ d'a jun ch'olan scuch Escol, ata' ix xiquel jun c'ojlab' sat te' uva eb' viñ, ix stzec'anoch eb' viñ d'a jun te te'. Chavañ eb' viñ ix ic'ancoti, ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom sjeñjab'. Ix yic'anpaxcot sat te' granado eb' viñ yed' sat te' higo. 24 Escol13.24 ix scuchcan jun ch'olan chi', yujto ata' ix xiquel jun c'ojlab' sat te' uva chi' eb' viñ ilum luum chi'. 25 Ix lajvi yilan lum luum chi' eb' viñ d'a 40 c'ual, ix meltzaj eb' viñ 26 d'a Cades, d'a tz'inan lum d'a yol yic Parán. Ata' ayec' viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yed' masanil eb' yetisraelal eb' viñ. Ix lajvi chi', ix och ijan eb' viñ yalani chajtil yilji lum luum chi', ix sch'oxan sat te' avb'en te' ix yic'cot eb' viñ chi' d'a luum. 27 Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Toxo ix b'at quil lum luum ix ala', val yel te vach' luum, te yax sat luum, ina sat tastac tz'el d'a sat lum tic. 28 Palta a eb' anima cajan ta' te tec'an eb', yelxo val nivac choñab' yilji schoñab' eb'. Ayoch smuroal spatictac schoñab' eb' chi'. Añejtona' ix quilpax eb' viñ vinac te chaañ steel, aton eb' yiñtilalcan viñaj Anac. 29 A eb' amalecita cajan d'a sat lum Neguev, axo d'a siquil lum yed' d'a tzalquixtac, ata' cajan eb' hitita yed' eb' jebuseo yed' pax eb' amorreo. Axo pax d'a stitac a a' mar yed' d'a stitac a' Jordán, a eb' cananeo cajan d'ay, xchi eb' viñ.

30 Ix yalan viñaj Caleb d'a masanil eb' israel liñanoch d'a yichañ viñaj Moisés chi' to numan tz'aj eb', ix yalan viñ icha tic:

—A ticnaic coyec, quicxo yaj luum. Ol elñej eb' viñ chi' cuuj, xchi viñ.

31 Ix tac'vi juntzañ eb' viñ ix xid'ec' chi' icha tic:

—Mañ ol yal-laj cac'an oval yed' eb' choñab' chi' yujto te tec'an eb' d'a quichañ, xchi eb' viñ.

32 Ix yalan eb' viñ d'a scal eb' choñab' israel chi' to a jun lum luum ix b'at yil eb' viñ chi' chuclaj luum. Ix yalanpax eb' viñ:

—A lum xid' quil chi', scham anima yuj luum. Masanil eb' anima ix quil ta', te nivac vinacñej eb'. 33 Ix quilanpax eb' te chaañ steel, eb' yiñtilalcan viñaj Anac. A tzoñ och liñan d'a stz'ey eb', lajan tzoñ ajcan ichoc noc' chil d'a scal yoc eb'. Añeja' icha chi' tzoñ yutej yilanpaxoch eb', xchi eb' viñ.

13.24 **13:24** A jun lolonel Escol, a d'a hebreo syalelc'ochi, “jun c'ojlab' sat te' uva”.

14

Pit ix yutej sb'a eb' israel d'a Jehová
(Dt 1.26-33)

1 A ix yab'an juntzaŋ chi' eb' israel, ix q'ue yav eb' smasanil, oq'uelŋej yaj eb' ix ec'
jun ac'val chi'. 2 Ix laj q'ue ŋilnaj eb' yalan chucal lolonel d'a viŋaj Moisés chi' yed' d'a
viŋaj Aarón, ix yalan eb' icha tic: Vach' am val tato a d'a Egipto oŋ chamcani, ma jun d'a
tz'inan lum tic tzoŋ chami. 3 ¿Tas yuj tzoŋ yic'b'at Jehová d'a jun lum luum chi', a am
yuj co cham d'a scal oval ta', yic scan eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal d'a yol sc'ab' eb'
cajan ta'? Yelxom val vach' tato tzoŋ meltzaj d'a Egipto, xchi eb' israel chi'. 4 Ix lajvi chi',
ix och ijan eb' smol alan icha tic: Co say junoc mach tzoŋ cuchb'an meltzaj d'a Egipto,
xchi eb'.

5 Yuj chi' ix em ŋojan viŋaj Moisés yed' viŋaj Aarón d'a sat lum d'a yichaŋ eb' anima
chi' smasanil. 6 Axo pax viŋaj Josué yuninal viŋaj Nun yed' viŋaj Caleb yuninal viŋaj
Jefone, aton eb' viŋ ix xid'ec' iloj luum chi', ix sŋic'chitejel spichul eb' viŋ yuj sch'oxanel
scusc'olal. 7 Ix yalan eb' viŋ d'a eb' anima smasanil icha tic:

—A lum luum ix b'at quil chi', te vach' luum. 8 Te yax sat luum. Tato tz'el d'a sc'ol Jehová
scolvaj qued'oc, ol quic'ŋej luum, a' ol ac'an lum d'ayoŋ. 9 Yuj val chi', maŋ eyiq'uel e b'a
d'a spatic Jehová, maŋ ex xiv d'a eb' anima ay d'a jun luum chi'. Icha co vaan junoc pan,
icha chi' ol aj co satanel eb'. ¿Toc ay mach ol colan eb' d'ayoŋ? A oŋxo pax tic ayoch
Jehová qued'oc. Maŋ ex xiv d'a eb', xchi eb' viŋ.

10 Yuj chi' a eb' anima chi' ix yal eb' to sjulq'uenej eb' viŋ chavaŋ chi' eb'. D'a val jun
rato chi', d'a yichaŋ eb' choŋab' smasanil, ix sch'ox sb'a Jehová yed' stziquiquial d'a sti'
scajnub' b'aj sch'ox sb'a. 11 Ix yalan d'a viŋaj Moisés chi' icha tic:

—¿B'aq'uiŋ ol yactej juntzaŋ anima tic in spaticaneli? ¿B'aq'uiŋ ol yactej eb' in
schab'c'olani, tic val syil eb' jantac tas satub'tac ix in ch'ox d'a scal eb'? 12 A ticnaic ol
vac'cot junoc nivan ilya d'a yib'aŋ jun choŋab' tic yic sateli. A d'ayach ol el junoc choŋab'
vuuj to yelxo nivan, te tec'an ol aj d'a yichaŋ eb' choŋab' tic, xchi d'a viŋ.

13 Palta ix tac'vi viŋaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:

—Yojtac val eb' aj Egipto jantac a poder ayic ix elta eb' choŋab' tic d'a scal eb'. Ayic ol
yab'an eb' to tza satel eb' a choŋab' tic, 14 ol yalan a pecal eb' d'a eb' anima ay d'a yol yic
Canaán. A eb' chi', ix yab'pax eb' to a ach Jehová ach tic, ayach ec' d'a co cal, q'uelc'umb'a
tzach aj qued'oc tzach loloni. Ayachŋej ec' d'a scal jun asun ayec' d'a quib'aŋ. D'a c'ualil
ayachoch d'a scal jun nivan topaŋ asun chi', tzach b'eyŋej d'a quichaŋ. Axo d'ac'valil, d'a
scal jun nivan c'ac' ayachochi, tzach b'eyŋej d'a quichaŋ a oŋ a choŋab' oŋ tic. Masanil
juntzaŋ tic ix yab' specal eb' aj Canaán chi', 15 palta tato junelŋej tza satel eb' a choŋab' tic,
icha tz'aj satel junoc anima, axo eb' anima ol ab'an specal, tzijtum tas ol yal eb'. Olam
yal eb' icha tic: 16 Maj yal-laj yic'jioch eb' anima yuj Jehová d'a sat lum b'aj ix yac' sti'
yac'an d'a eb', yuj chi' ix satjiel eb' yuuj d'a tz'inan luum, xcham eb'. 17 Yuj chi', a ticnaic
Mamin Jehová, tzin tevi d'ayach to tza ch'ox a poder, icha b'aj ix ac' a ti', ix alani 18 to max
cotlaj oval d'a elaŋchamel, te xajan eb' anima uuj, tz'ac'an nivanc'olal smul eb' chuc yed'
eb' pit. Palta max ec'b'atlaj ac'an syaelal junoc mach yuj smul b'aj junelŋej pit syutej
sb'a d'ayach, tzac'ŋejcan yaelal d'a yib'aŋ yuninal yed' yixchiquin, masanto d'a schaŋil
macaŋ yiŋtilal.

19 Ac' nivanc'olal smul juntzaŋ anima tic, icha val a nivan vach'c'olal d'a yib'aŋ eb',
icha ix aj ac'an nivanc'olal eb' yictax oŋ el d'a Egipto masanto ix oŋ ja d'a tz'inan lum tic,
xchi viŋaj Moisés chi'.

Ix ac'jioch yaelal d'a yib'aŋ israel yuj Jehová
(Dt 1.34-40)

20 Ix tac'vi Jehová d'a viŋaj Moisés chi' icha tic:

—Ujocab'i, svac' nivanc'olal smul eb' anima tic icha val alan chi'. 21 Palta svac'och in
b'a testigoal yed' in poder te nivan yelc'ochi to chequel d'a masanil yolyib'aňq'uinal,
22 vach'chom a jantac eb' tic ix yil in poder eb' yed' juntzaň tas satub'tac ix in b'o d'a
Egipto yed' d'a tz'inan lum tic, palta ma chequel jayelalxo in yac'an proval eb', max
sc'anab'ajejňej eb' tas svala'. 23 Yuj chi' maň ol c'ochlaj eb' d'a lum ix vac' in ti' vac'an d'a
smam yicham eb'. Malaj junoc eb' tzin paticanel tic ol c'och d'a sat luum. 24 Palta aňej
viň in checab' aj Caleb ol c'och d'a sat luum chi', yujto c'anab'ajum viň d'ayin, vach'ňej
spensar viň. A viň ol macb'enan lum yed' eb' yuninal, aton lum ix xid' yil viň chi'.
25 Cajan eb' amalecita yed' eb' cananeo d'a ch'olquixtac d'a lac'an tic, yuj chi' q'uic'an
tzex meltzaji. Axo d'a tz'inan lum d'a stojolalb'at a' Chacchac Mar tzex b'ati, xchi Jehová
chi'.
26 Ix yalanxi d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón icha tic:
27 —¿Jantacto tiempo ol techaj juntzaň anima malaj svach'il spensar tic vuuj? Ix vab'
yalan in pecal eb'. 28 Ixiquec, alec d'a eb' icha tic: A in Jehová in, ix vac' in ti' to ol elc'och
icha ix aj vab'an eyalan chi'. 29 Masanil eb' viň vinac ec'xo sq'uinal d'a 20 ab'il, eb' viň ix
ic'jiq'ue vaan slistail, aton eb' viň ix alan chuc d'a in patic, ol cham eb' viň. Ol can c'otjab'
sb'aquil eb' d'a tz'inan luum tic. 30 Aňej viňaj Caleb yuninal viňaj Jefone yed' viňaj Josué
yuninal viňaj Nun, ol och d'a lum luum ix vac' in ti' vac'an chi' d'ayex. A exxo e masanil,
mach ex to chuc tas ix eyal d'a in patic, maň ol ex ochlaj d'a luum. 31 A eb' eyuninal ix
eyala' to ol ochcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, a eb' ol vac'och d'a lum luum maj schalaj
e c'ol chi'. Ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' ta'. 32 A exxo pax tic jun, ol can e nivanil d'a tz'inan
luum tic. 33 A eb' eyuninal tic, 40 ab'il ol ec' eb' taňvoj calnel d'a tz'inan luum tic, icha
chi' ol aj stupanel e mul chi' eb', aton b'aj ix in e patiquejel chi', masanto ol ex chamcan
d'a tic e masanil. 34 D'a 40 c'ual ix eyila' tas yilji lum xid' eyil chi', yuj chi' 40 ab'il ol och
yaelal d'a eyib'aň, syalelc'ochi junjun ab'il d'a junjun c'u. Icha chi' ol aj eyojtaccaneli to
svac' syaelal eb' tz'och ajc'olal d'ayin. 35 A in Jehová in tic svala', icha chi' ol vutoc d'ayex.
Yujto ix e molb'ejoch e b'a ajc'olal d'ayin, yuj chi' a d'a tz'inan lum tic ol ex satcaneloc,
xchi Jehová d'a eb' viň.

Ix cham eb' ilum luum chuc spensar

36-37 A eb' viň ix xid'ec' iloj lum yuj viňaj Moisés chi', chucňej ix aj yalan eb' viň tas yaj
luum, yuj chi' ix b'uchvaj eb' anima d'a Jehová. 38 Axo Jehová ix ac'ancot jun ilya d'a
yib'aň eb' viň ilum luum chi', yuj chi' ix cham eb' viň. Axoňej viňaj Josué yuninal viňaj
Nun yed' viňaj Caleb yuninal viňaj Jefone maj chamlaj yuj jun ilya chi'.

Ix ac'ji ganar eb' israel d'a Horma
(Dt 1.41-46)

39 Ayic ix yalan viňaj Moisés d'a eb' israel tas ix yal Jehová, masanil eb' ix cusq'ue sc'ool.
40 Axo ix sacb'i d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan eb', ix snaan eb' to sb'at eb' yac' oval yed'
eb' anima cajan d'a tzalquixtac. Yuj chi' ix yal eb' d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
—A ticnaic, val yel coyec d'a sat lum b'aj ix yac' sti' Jehová to ol yac' d'ayoň. Yeltoni ix
och co mul, xchi eb'.
41 Ix yalan viň d'a eb' icha tic:
—¿Tas yuj tze tenec' tas ix yal Jehová? A jun tas tze na chi', maň vach'oc ol elc'ochoc.
42 Maň ex b'atoc, yujto maň ol ochlaj Jehová eyed'oc, ol ex ac'joc ganar yuj eb' ajc'ool.
43 Maclab'ilexxo yuj eb' amalecita yed' eb' cananeo, to ol yac' oval eb' eyed'oc. Ol ex
smilcham eb' yujto ix eyiq'uel e pensar d'a Jehová, yuj chi' maňxo ayocochlaj eyed'oc,
xchi viňaj Moisés chi'. 44 Palta ix spitejňej sb'a eb', ix b'at eb' d'a tzalquixtac. Axo te'
scaxail strato Jehová yed' viňaj Moisés chi', maj eltalaj d'a yol campamento. 45 Ayic ix
b'at eb' viň chi', maclab'il sq'uec'och eb' viň yuj eb' amalecita yed' eb' cananeo, yuj chi'
ix yac' oval eb'. Axo ix aji, ix ac'ji ganar eb' israel, ix pechchaj eb' masanto d'a Horma.

15

A sleyal d'a yib'añ silab'

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalan icha tic:
2 Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal: Ayic ol ex c'och d'a lum luum ol vac' d'ayex yic tzex
cajnaj d'ay, 3-4 tato ayex tze ñustz'a junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, ma junoc
noc' chiva silab'il, mato yic tze c'anab'ajan b'aj tzeyac' e ti' eyac'ani, ma toñej tz'el d'a
e c'ool, ma yuj junoc q'uiñ yuj chi' tzeyac'a', yovalil tzeyac'pax chab'oc libra harina te
vach' calab'il yed' junoc litro aceite yed' silab' chi'. A jun silab' chi' te suc'uq'ui sjab' svab'
a in Jehová in tic. 5 A yed' juntzañ silab' toxo ix val chi' tzeyac' junoc litro vino ofrendail
yed' junjun noc' calnel chi'. 6 Tato a junoc noc' ch'ac calnel tzeyac' silab'il, tzeyac'pax
vajxaqueoc libra harina scalaj yed' junoc litro aceite yed' jab'ocxo, 7 ec'topax jun litro
vino tzeyac' yed'oc. Te suc'uq'ui sjab' jun ofrenda chi' svab'i. 8 Tato a junoc noc' quelem
vacax tzeyac' silab'il to stz'ai, ma silab'il yic tze c'anab'ajej b'aj tzeyac' e ti', ma silab'il
yic junc'olal, 9 tzeyac'pax lajchaveoc libra harina, chab'oc litro aceite 10 yed' pax chab'oc
litro vino ofrendail yed'oc. A jun ofrenda chi' suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic.
11 Aton juntzañ tic yovalil tzeyac' yed' junjun noc' vacax chi', ma yed' junjun noc' ch'ac
calnel, ma yed' junjun noc' yunetac calnel, ma yed' junjun noc' yunetac chiva. 12 Icha
sb'isul noc' tzeyac' silab'il chi', icha pax chi' sb'isul juntzañxo ofrenda chi' tzeyac' yed'oc.
13 E masanil a ex israel ex tic, yovalil tze c'anab'ajej juntzañ ley tic smasanil ayic tze
ñusantz'a eyofrenda suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic.
14 Tato ay junoc ch'oc choñab'il toñej sb'eyec' d'a e cal, mato cajan eyed'oc, tato sgana
sñusantz'a junoc silab' to suc'uq'ui sjab' svab'i, yovalil sc'anab'ajej masanil sleyal icha
tze c'anab'ajej a ex tic. 15 A jun ley chi' tz'och yopisio eyuuj yed' eb' ch'oc choñab'il ayec'
cajan eyed' chi'. A jun ley chi' ol b'eyñejb'at d'a e cal d'a masanil tiempo. A ex tic yed' eb'
ch'oc choñab'il, lajan eyelc'och d'a yol in sat a in Jehová in tic. 16 Junñej ley eyic yaj yed'
eb' ch'oc choñab'il chi', xchi Jehová.
17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
18 Al juntzañ tic smasanil d'a eb' etisraelal: Ayic cajanexxo ec' d'a lum b'aj ol ex
vic'b'ati, 19 a ixim trigo syac' d'a lum luum chi' ol e va'a, yovalil tzeyic'canel jab'oc ixim
d'a ofrendail yic tzeyac' d'ayin, 20 icha tz'aj yac'chaj ixim sb'ab'laj tec'jieli, icha chi' tz'aj
eyac'an ixim d'ayin. Añejtona' tzeyac'pax jun b'ab'el pan sb'o d'a ixim harina yic ixim
ac' trigo chi' ofrendail d'ayin. 21 A jun macañ ofrenda chi' ol eyac'ñej d'ayin a in Jehová
in tic d'a masanil tiempo.
22 Talaj sb'at satc'olal eyuj e c'ulan junoc checnab'il ix val d'a viñaj Moisés tic d'a
sb'ab'elal, 23 yuj chi' maxtzac e c'anab'ajej yed' pax eb' eyiñtilal ayic ol b'eyñejb'atoc,
aton tic ol e c'ulej: 24 Tato ay junoc checnab'il sb'at satc'olal eyuj e c'ulan e masanil,
yovalil sñusjitz'a junoc noc' quelem vacax eyuj e masanil d'a silab'il to suc'uq'ui sjab'
svab' a in Jehová in tic yed' ixim trigo yed' vino tzeyac'taxon ofrendail yed' silab' chi',
icha d'a sleyal. Tzeyac'an junoc noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul. 25 Axo junoc
viñ sacerdote sb'oan jun chi' eyuj e masanil ichataxon d'a sleyal yic stupcanel e mul
d'a eyib'añ. A in ton svac' tupel e mul chi' yujto mañ sc'anoc e c'ool tze c'ulani, yujto ix
eyac'pax silab' yuj e mul. 26 A yuj e silab' chi', stupcanel e mul chi' d'a eyib'añ a ex israel
ex tic yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, yujto e masanil ix och e mul.
27 Palta tato junñej anima tz'och smul, yuj sb'at satc'olal yuuj sc'anab'ajan junoc
checnab'il, a yuj smul chi', yovalil syac' junoc noc' cob'es chiva jun ab'il sq'uinal silab'il.
28 Axo junoc viñ sacerdote tz'ac'anoch jun silab' chi' d'a vichañ ichataxon d'a sleyal yuj
smul jun anima ix och chi', ayic toxo ix ac'chaj jun silab' chi', stupcanel smul jun anima
chi' d'a yib'añ. 29 Añeja' jun ley chi' tz'och yopisio eyuuj yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a
e cal, ayic tz'och e mul to mañ sc'anoc e c'ool.

30 Palta tato ay mach tz'och smul to sc'an sc'ool, vach'chom eyetchoñab', ma junoc
ch'oc choñab'il, a d'ayin Jehová in tic tz'och smul yuj spitalil. Yuj chi' mañxaocab' yalan
yic jun anima chi' d'a e cal. 31 Yujto ix spatiquejel in lolonel, ix stenanec' in checnab'il,
yuj chi' mañxaocab' yalan yic d'a e cal d'a junelñej, xchi Jehová.

Chamel yuj b'aj'R'max c'anab'ajaj sc'ual ic'oj ip

32 Ayic ayec' eb' israel d'a tz'inan luum, ay jun viñ israel chi' van yec' c'atzitz d'a sc'ual
ic'oj ip ix yilan eb'. 33 Ix ic'jib'at viñ d'a yichañ viñaj Moisés, d'a yichañ viñaj Aarón yed'
d'a yichañ masanil eb' choñab' yuj eb' ix ilan chi'. 34 Ix tañvaj viñ yuj eb' yujto manto
chequeloc tas ol utaj viñ. 35 Yuj chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: A
jun viñ tic yovalil ol cham viñ. Masanil eb' choñab' tic sjulq'uenan viñ d'a spatiquel
campamento, xchi d'a viñ. 36 Yuj chi' ix yiq'uel viñ eb' d'a spatiquel campamento chi'.
Ata' ix sjulq'uenejcham viñ eb' icha ix aj yalan Jehová.

Yelvanub' stitac pichul

37 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
38 Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal: A ex tic yed' eb' eyiñtilal, yovalilocab' tz'och
yelvanub' stitac e pichul. A juntzañ yelvanub' tz'och chi', a añ ch'al tzec'b'il topan,
stz'ischajoch d'a e pichul chi' yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac. 39 Ayic ol eyilanoch juntzañ
yelvanub' chi', ol e naancot masanil checnab'il ix vala' to yovalil tze c'anab'ajej, yic vach'
mañ ol ex cuchb'ajb'at d'a juntzañ tas malaj svach'il yuj e pensar, ma yuj tas e gana d'a
yol eyico'. 40 Icha val chi' ol aj e naancot in checnab'il, ol e c'anab'ajani. Icha chi' ol aj
eyac'anoch e b'a d'ayin to vic ex, a in e Diosal in. 41 A in Jehová e Diosal in ix ex viq'uelta
d'a Egipto yic tzin och e Diosaloc, yuj chi' sval juntzañ tic d'ayex, xchi d'a viñaj Moisés
chi'.

16

Ix och viñaj Coré ajc'olal d'a viñaj Moisés

1-2 A viñaj Coré yuninal viñaj Izhar yiñtilalcan viñaj Coat, d'a yiñtilal Leví yed'
oxvañxo eb' d'a yiñtilal Rubén, aton viñaj Datán, viñaj Abiram yuninal eb' viñaj Eliab
yed' pax viñaj On yuninal viñaj Pelet, ix meltzajoch eb' viñ ajc'olal d'a viñaj Moisés. Ix
stec'b'ej sb'a eb' viñ smolb'an 250-xo eb' yetisraelal. A eb' viñ ix yac'och sb'a chi', yajalil
choñab' yaj eb' viñ, ayoch eb' viñ sb'isuloc eb' viñ tz'ac'an slajtial junoc lolonel d'a yol
choñab' chi'. 3 Masanil eb' viñ chi' ix smolb'ej sb'a, ix b'at eb' viñ yil viñaj Moisés yed'
viñaj Aarón, ix yalan eb' viñ d'a eb' viñ icha tic:

—C'ocb'ilxo eyic'anchaañ e b'a, yujto co masanil oñ a oñ tic, yicxo Jehová caji, aypaxec'
d'a co cal co masanil. ¿Tas yuj tzeyac'och e b'a yajalil d'a quib'añ a oñ schoñab' oñ Jehová
tic? xchi eb' viñ. 4 A ix yab'an juntzañ chi' viñaj Moisés chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum.
5 Ix yalan viñ d'a viñaj Coré yed' d'a masanil eb' viñ tzac'anoch yuj viñ chi' icha tic:

—Ato q'uic'an sch'ox Jehová d'ayoñ mach eb' yico'. Añej eb' sic'b'ilel yuj ol yal yoch
d'a stz'ey yac'an servil d'a altar. 6-7 A d'a q'uiñib'alil q'uic'an, tzeyic'cot e chaynub' yic
incienso, tzeyac'anem tzac'ac' d'a yool yed' incienso, tzeyac'anoch d'a yichañ Jehová. A
mach sic'canel Jehová chi', aton jun chi' sic'b'iltaxonel yuuj. C'ocb'ilxo eyic'anchaañ e
b'a a ex ex vetlevitail tic, xchi viñ. 8 Ix yalanxi viñ d'a viñaj Coré chi' icha tic:

—A ex ex vetlevitail tic, ab'ec tas ol vala': 9 ¿Tom te jab'ñej yelc'och jun tic e naani, sic'b'il
ex el yuj co Diosal d'a scal eb' quetchoñab', ix ex yac'anoch d'a slac'anil yic tze tañvej
scajnub' yed' eyac'an servil eb' eyetchoñab'? 10 Ix el d'a sc'ool Jehová to tzex och d'a
slac'anil, axo ticnaic e gana tzex ochxoñej sacerdoteal. 11 Val yel a viñaj Aarón malaj
yelc'och viñ, ¿tas yuj tzeyal chucal lolonel d'a spatic viñ yed' masanil eb' ajun eyed' tic?
A d'a Jehová chuc tzex loloni ayic tzeyalan chuc d'a spatic viñaj Aarón chi', xchi viñ.

12 D'a elañchamel ix schec viñaj Moisés chi' b'at ic'joccot viñaj Datán yed' viñaj Abiram
yuninal viñaj Eliab, palta ix yalancot eb' viñ chi' icha tic:
—Max oñ b'atlaj. 13 ¿Tom jab'ñej tas tzoñ utej? Ix oñ iq'uelta d'a Egipto b'aj te vach',
mañ jantacoc tas ay d'a sat luum, ix oñ ic'ancoti yic tzoñ cham d'a tic. A gana to tzac'och
a b'a yajalil d'a tic. 14 A ach tic mañoc d'a junoc lum luum te ay tas d'a sat b'aj ix oñ ic'coti,
malaj jab'oc co luum tzac'a yic scavej jab'oc co uva. ¿Tom te quistal oñ tzila'? Actejxo oñ
ac'an musansatil. Mañ ol oñ b'atlaj cab' tas tzal chi', xchi eb' viñ. 15 Yuj chi', ix te cot
yoval viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a Jehová icha tic:
—Mañ a cha yofrenda eb' viñ chi'. A in tic, te malaj tas svutej eb' viñ, malaj junoc sb'uru
eb' viñ sviq'ueq'ui, xchi viñ d'a Jehová. 16 Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ d'a viñaj Coré chi'
icha tic:
—A ach tic a q'uic'an tzach och d'a yichañ Jehová yed' eb' viñ 250 ajun ed'oc. Añeja' pax
viñaj Aarón, sc'ochpax viñ ta'. 17 A ach tic yed' viñaj Aarón chi', tzeyic'b'at e chaynub' yic
incienso, tzeyac'anem incienso d'a yool. Añeja' icha chi' syutejpax eb' viñ ajun eyed'oc
tic, tzeyac'anoch d'a yichañ Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.
18 Axo d'a junxo c'u chi', ix yic'ancot schaynub' eb' viñ chi', ix yac'anem tzac'ac' eb'
viñ d'a yool yed' incienso. Ix smolb'anoch sb'a eb' viñ d'a stz'ey viñaj Moisés yed' viñaj
Aarón d'a sti' cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. 19 A viñaj Coré chi' toxo ix smolb'ejoch eb'
viñ ajun yed'oc chi' d'a sti' scajnub' Dios, aton eb' viñ ayxo och ajc'olal d'a viñaj Moisés
yed' d'a viñaj Aarón chi'. D'a val jun rato chi' ix sch'oxan stziquiquial Jehová d'a yichañ
eb' choñab' chi' smasanil. 20 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi'
icha tic:
21 —B'esequel e b'a d'a scal juntzañ anima tic. D'a jun rato tic ol in satel eb', xchi. 22 Yuj
chi' ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum, ix yalan eb' viñ icha tic:
—Mamin, yajal aj d'a sq'uinal masanil anima, ¿tom tza satel masanil eb' anima tic yuj
smul junoc? xchi eb' viñ. 23 Ix tac'vi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
24 —A ticnaic al d'a masanil eb' molanec' tic to sb'esel sb'a eb' smasanil d'a spatictac
smantiado viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj Abiram, xchi d'a viñ.
25 Ix q'ue vaan viñaj Moisés chi', ix b'at viñ b'aj ayec' viñaj Datán yed' viñaj Abiram
chi', ix b'at masanil eb' yichamtac vinaquil eb' israel yed' viñ. 26 Ix yalan viñ d'a masanil
eb' choñab' chi' icha tic:
—B'esequel e b'a d'a smantiado jun macañ eb' anima chuc spensar tic. Malaj junoc
tas ay d'a eb' tzeyama', tato maay, ol ex cham yuj syaelal smul eb', xchi viñ. 27 Yuj chi' ix
sb'esel sb'a eb' anima smasanil d'a spatictac smantiado viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj
Abiram chi'. A viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi', ix elta liñan eb' viñ d'a sti' smantiado
yed' eb' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal. 28 Ix och ijan viñaj Moisés yalan icha tic:
—Icha tic ol aj eyojtaccaneli to a Jehová schecan in c'ulej masanil juntzañ tic, mañ
yoloc vic tzin c'ulej. 29 Tato ilya tz'ic'an scham eb' tic, ichataxon tz'aj scham anima,
syalelc'ochi to mañoc Jehová tzin ac'anoch d'a jun opisio tic. 30 Palta tato ay junoc tas to
mantalaj b'aj tzuji ol sc'ulej Jehová, ol spoj sb'a lum luum tic, axo eb' anima tic pitzanto
eb' ol b'atcan eb' d'a yol luum yed' masanil tas ay d'ay. Tato icha chi' ol aj scham eb', ol
eyojtaquejeli to ix spatiquejel Jehová eb', xchi viñ. 31 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj
Moisés chi', ix pax levnaj lum luum d'a yalañ eb' viñ chi'. 32 Ix emcan eb' viñ d'a yol luum
yed' yalyuninal smasanil. Icha val chi' ix aj satel masanil eb' junñej ix aj spensar yed'
viñaj Coré chi' yed' masanil tastac ay d'a eb'. 33 Pitzan eb' anima chi' smasanil ix b'atcan
eb' d'a yol luum chi' yed' masanil tastac ay d'a eb'. Ix lajvi chi', ix snub'anxi sb'a luum.
Icha chi' ix aj satcanel jun macañ anima chi' d'a scal eb' yetisraelal. 34 Ayic ix yab'an
eb' anima oyanec' d'a spatictac chi', ix el yav eb', ix b'at eb' elelal, ix yalan eb': Mocab'
b'atpax levnaj lum d'a calañ a oñ tic, xchi eb'. 35 Añeja' ix yac'paxcot c'ac' Jehová yic ix

tz'apaxb'at eb' 250 ix ñusan incienso, aton eb' ix yac'och sb'a yed' viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi'. 36 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
37 Al d'a viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón to syiq'uelta juntzañ schaynub' yic incienso eb' viñ ix tz'ab'at chi' viñ, aton juntzañ nab'a bronce. Slajvi chi' najat sb'at viñ stob'canel tzac'ac' ayem d'a yool. 38 A schaynub' yic incienso juntzañ anima ix cham yuj smul tic, vicxo ix ajcani, yujto ix c'anchaji a ix yac'an incienso eb' d'ayin. Yuj chi', a juntzañ yamc'ab' chi' tze b'ooch d'a laminail yic tz'och smusiloc altar, yic vach' ayic syilanoch eb' israel, snaancot eb' tas ix aj scham eb' yuj schucal, xchi Jehová.
39 Ix smolb'ancot masanil chaynub' yic incienso nab'a bronce viñaj sacerdote Eleazar chi', aton juntzañ ix sc'an eb' ix tz'ab'at yuj c'ac' chi', ix yalan viñ to tz'ac'ji ulaxoc, sb'oji d'a laminail yic tz'och smusiloc altar. 40 A jun tic ix cani yic snaancot eb' israel yed' yojtacanel eb' to añej eb' yiñtilalcan viñaj Aarón syal yoch d'a yichañ altar yic sñusan incienso eb' d'a yichañ Jehová. Tato ay junocxo comonñej sc'ulej icha chi', scham icha ix aj scham viñaj Coré yed' eb' ajun yed'oc. Icha val ix yutej Jehová yalan d'a viñaj Moisés, icha chi' ix sc'ulej viñaj Eleazar chi'. 41 Axo d'a junxo c'u, masanil eb' israel ix och ijan yavaj chaañ d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón, ix yalan eb' icha tic:
—A ex tic, ix e milcham eb' schoñab' Jehová, xchi eb'.
42 Ayic van smolb'an sb'a eb' choñab' smasanil d'a spatic viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix b'at q'uelan eb' d'a scajnub' Dios. D'a val jun rato chi' ix och moynaj asun d'a scajnub' chi', ix sch'oxan stziquiquial Jehová. 43 Yuj chi', ix snitzanb'at sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a yichañ cajnub' chi'. 44 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
45 —Elañec d'a stz'ey juntzañ anima tic, yujto a d'a jun rato tic ol in satel eb' d'a junelñej, xchi. Ixñej val yab' eb' viñ icha chi', ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum. 46 Ix yalan viñaj Moisés d'a viñaj Aarón chi' icha tic:
—Ic'cot a chaynub' yic incienso, tzac'an b'ud'joc yed' tzac'ac' ayec' d'a yib'añ altar. Tzac'anpaxem incienso d'a yool, tzach b'at d'a scal eb' anima d'a elañchamel. Tza c'anan nivanc'olal yuj smul eb', yujto toxo ix cot yoval Jehová. Toxo ix ja ilya yic scham anima smasanil, xchi viñ. 47 Ix sc'anab'ajan viñaj Aarón chi', elañchamel ix b'at lemnaj viñ d'a scal eb' anima b'aj ayec' molan chi'. A yuj jun ilya ix yac'cot Jehová chi' toxo ix yamchajoch scham anima. D'a val jun rato chi', ix yac'anem incienso viñ yic tz'ac'ji nivanc'olal eb' anima chi' yuj Jehová. 48 Ix och viñ d'a scal eb' anima toxo ix chami yed' eb' pitzanto. Ichato chi' ix och vaan jun ilya chi'. 49 A d'a jun rato chi', 14 mil 700 eb' anima ix chami. Ch'oc pax yaj juntzañ eb' toxo ix cham yed' viñaj Coré yuj schucal. 50 Ato yic ix och vaan scham anima chi', ix meltzaj viñaj Aarón b'aj ayec' viñaj Moisés chi'.

17

Ix volan te' sc'ococh viñaj Aarón

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al d'a eb' viñ yajalil choñab' d'a junjun iñtilal to syic'cot junjunoc sc'ococh eb' viñ, syalelc'ochi to lajchave' te' scot d'a smasanil, tz'och sb'i junjun eb' viñ d'a te' sc'ococh chi'.
3 A te' yic yiñtilal Leví, a sb'i viñaj Aarón tz'och d'a te', yujto junjun sc'ococh eb' viñ yajalil junjun iñtilal ol cotoc. 4 Tzac'canoch te' d'a yichañ scaxail trato ay d'a yol in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 5 Ata' ol vac' volan sc'ococh mach syal in c'ool to ol in sic'caneli, yuj chi' ol och vaan eb' anima tic yalan e pecal, xchi Jehová chi'.
6 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Moisés d'a eb' viñ yajalil choñab' d'a junjun iñtilal. Ix yac'an sc'ococh junjun eb' viñ d'a viñ, lajchave' te' d'a smasanil. Aypaxoch te' yic viñaj Aarón chi' d'a scal te'. 7 Ix yac'anoch te' c'ococh chi' viñaj Moisés chi' d'a yichañ Jehová d'a yol cajnub' yic trato. 8 Axo d'a junxo q'uiñib'alil ix c'och viñ ta', ix yilanoch te' sc'ococh viñaj Aarón chi' viñ d'a yic yiñtilal Leví, toxo ix elta svol te', ayxo xumaquil yed' pax sat,

q'uiñxo te' almendro chi'. 9 Ix lajvi chi', ix yic'anelta te' c'ococh chi' viñ d'a yichañ Jehová, ix sch'oxan te' viñ d'a masanil eb' yetisraelal. Axo ix lajvi yilan te' eb', ix yac'anxi junjun te' yic eb' viñ chi' viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: Ac'canoch te' sc'ococh viñaj Aarón d'a yichañ scaxail trato. Sic'canb'at te' ta' yic snacot juntzañ anima te pit tic. Yuj chi' ol yactej eb' yalan chucal lolonel d'ayin yic max cham eb', xchi d'a viñ.

11 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés sc'ulan masanil tas ix yal Jehová chi'. 12 Axo ix yalan eb' choñab' chi' d'a viñ icha tic: Junelñej chamnac oñxo el co masanil. 13 Tato jichan scham masanil eb' snitzcot sb'a d'a scajnub' Jehová, ol oñ cham co masanil syal chi', xchi eb'.

18

A yopisio eb' sacerdote yed' eb' levita

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Aarón icha tic:

Tato tz'och junoc palta d'a in cajnub', a yaelal sja yuj jun chi', a d'a ib'añ yed' eb' uninal yed' d'a yib'añ eb' etlevitail sjavi. Palta a junoc paltail d'a eyopisio d'a sacerdoteal, añej d'a ib'añ yed' eb' uninal sjavi yaelal yuj jun chi'. 2 Tzic'cot eb' etlevitail yic scolvaj eb' ed'oc ayic ayachoch yed' eb' uninal d'a eyopisio d'a yol in cajnub' yic trato. 3 Aton eb' smunlaj ed'oc d'a in cajnub' chi', palta chequelñej yaj yopisio eb'. Max yal-laj sjavi eb' d'a slac'anil altar, max yalpaxlaj syaman syamc'ab'il in cajnub' chi' eb' yic vach' max cham eb' yed' ex pax tic. 4 Ajun eb' smunlaj eyed'oc, palta a ex tzeyala' tas sc'ulej eb' ayic sb'oan masanil smunlajel eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. Malaj junocxo comon anima syal sja d'a e lac'anil. 5 A exñej tic ayoch d'a eyib'añ e b'oan masanil munlajel d'a in cajnub' yed' d'a altar yic mañxo ol cot voval d'a masanil eb' etchoñab'. 6 A in ix vic'canel eb' etlevitail d'a scal masanil eb' etisraelal. Ix vac'an eb' d'ayex yic smunlaj eb' eyed'oc d'a in cajnub'. 7 Palta a achñej yed' eb' uninal tzil munlajel b'aj ay altar yed' d'a spaticoch c'apac cortina. A juntzañ opisio chi' ix vala' to a exñej tic tzeyila', yujto a in ix vac' eyopisio. Tato ay junoc mach mañ ayococh sacerdoteal d'a yib'añ snitzanoch sb'a d'a slac'anil juntzañ yamc'ab' chi', a jun chi' tojolñej schami, xchi Jehová.

A sgasto eb' sacerdote yed' eb' levita

8 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

A in svac' opisio a chaan masanil juntzañ ofrenda tz'ac'ji d'ayin yuj eb' etisraelal tic. Masanil tas syic'cot eb' chi' d'ayin, ic tz'ajcan yed' eb' uninal. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 9 Masanil ofrenda tz'ac'ji d'ayin, a in svac' d'ayach yed' d'a eb' uninal, aton juntzañ max tz'alaj: Ofrenda yic ixim trigo, silab' yuj yac'ji tup mul yed' silab' yuj stupchaj mul. 10 Masanil eb' vinac d'a e cal tic, syal schi'an juntzañ silab' chi' eb', añej d'a junoc lugar vic yaji, ata' schi eb'. Yovalil tze na'a to vic yaj juntzañ silab' chi'.

11 Svac'pax d'ayach yed' d'a ix etb'eyum yed' d'a eb' uninal juntzañ ofrenda syic'cot eb' etisraelal d'ayin, aton juntzañ sb'achchajoch d'a vichañ. A jun ley tic scan d'a masanil tiempo, yalñej mach eb' ayec' cajan eyed'oc to vach' yaj icha yalan ley, syalñej schi'an eb'. 12 A sb'ab'el sat tastac tz'avchaji aton syic'cot eb' etisraelal d'ayin d'a junjun ab'il, svac'canpax d'ayach: Aton aceite te vach', vino te vach' yed' ixim trigo te vach', 13 yed' pax sb'ab'el sat masanil te' avb'en te' syic'cot eb' d'ayin. A juntzañ chi' ic yaj yed' masanil eb' ayec' cajan ed'oc. Tato vach' yaj eb' icha yalan ley, syal svaan eb'. 14 Masanil ofrenda syac' eb' etisraelal d'ayin, icñej yaji.

15 Masanil eb' sb'ab'el vinac unin eb' etisraelal yed' pax sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb' syac' d'ayin, icñejpax yaji. Palta a yuj eb' b'ab'el vinac unin chi' yed' sb'ab'el yune' noc' noc' max ochtaxon silab'il, yovalil tz'ac'ji q'uen tumin sq'uexuloc. 16 Ayic junxo ujal yalji, tz'ac'ji q'uen tumin chi' sq'uexuloc. A yuj eb' unin chi', oye' siclo q'uen plata tz'ac'ji, icha q'uen sc'anchaj d'a in cajnub', 20 geras yalil. 17 Palta mañ a cha ac'joc

tumin sq'uexuloc sb'ab'el yune' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' chiva, yujto a juntzañ noc' chi', vic yaj noc'. Yovalil tze milcham noc', tze tzicanoch schiq'uil noc' d'a altar, axo xepual noc' tze ñustz'aoc yic tz'och d'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' svab'i. 18 Ic tz'ajcan masanil schib'ejal noc' chi', icha ix aj vac'an schib'ejal juntzañxo noc' silab' d'ayach, aton noc' sñi' sc'ool sb'achchajq'ue d'a yichañ altar yed' sb'ac'chil xub' noc' d'a svach'. 19 Masanil yofrenda eb' etisraelal syiq'ueli to vic yaji, svac' d'ayach yed' d'a ix etb'eyum yed' d'a eb' uninal. A jun tic, ley tz'ajcan d'a masanil tiempo, a in tzin b'ocan eyed'oc yed' masanil eyiñtilal, xchi d'a viñ.

20 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Aarón chi':

A ach tic malaj lum luum ol a macb'enej d'a scal eb' etisraelal tic, yujto a in tic icha a macb'en vaji. 21 A eb' levita, a masanil sdiezmoal sat yavb'en eb' eyetisraelal, a ix vac' smacb'enej eb'. Aton ayoch stojoloc masanil smunlajel eb' d'a cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 22 Axo masanil juntzañxo eb' etisraelal, max yal comonñej sjavi eb' d'a slac'anil cajnub' chi'. Tato icha chi' sc'ulej eb', tz'ochcan chamel d'a yib'añ eb' yuj smul chi'. 23 Yuj chi' añej eb' levita ay yalan yic yilan masanil tas yic in cajnub' chi'. Tato tz'och junoc spaltail eb' d'a smunlajel chi', añej d'a yib'añ eb' scotcan yaelal. A jun tic ley tz'ajcan d'a masanil tiempo. A eb' levita malaj slum eb' ol scha d'a scal eb' eyetisraelal. 24 Yic eb' yaj masanil sdiezmoal tas syavej eb' eyetisraelal syac' d'ayin a in Jehová in tic. Yuj chi' ix vala' to malaj slum eb' ol scha'a, xchi d'a viñ.

25 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:

26 Al d'a masanil eb' levita to a in Jehová in sval icha tic: Ayic ol e chaan masanil sdiezmo eb' eyetisraelal, yovalil tzeyic'paxcanel sdiezmoal yic tzeyac'an d'ayin, yujto a juntzañ chi' ayoch e macb'enoc. 27 A jun diezmo tzeyac' chi', icha sdiezmoal sat smunlajel eb' eyetisraelal syac'a'. 28 A d'a diezmo tze cha d'a eb' eyetisraelal chi', ata' tzeyic'paxel eyofrenda tzeyac' d'ayin. A d'a viñaj sacerdote Aarón tzeyac'a'. 29 Yuj chi' masanil tastac tz'ac'ji d'ayex, yovalil tzeyic'canel junoc macañ d'ay, tzeyac'an d'ayin. A jun macañ tzeyac' d'ayin chi', yovalil aton val svach'il.

30 Ayic toxo ix eyic'canel svach'il to vic yaj chi', axo jantacto scani, eyicxo tz'ajcani ichato a ex ay e munlajel. 31 Syalxo e vaan yed' eyal eyuninal yalxoñej b'aj cajan ex. E tojol yaj yuj b'aj tzex munlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 32 Ayic toxo ix eyic'canel jun macañ te vach' chi' d'ayin, tzaxo yal e vaan jantacto scan chi', malaj e mul tz'och yuj e vaani. A d'a icha chi', max eyixtejb'atlaj yofrenda eb' eyetisraelal to vic yaji. Yuj chi' maxtzac javilaj chamel d'a eyib'añ, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

19

A staañil noc' chacchac vacax

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic:

2 A in Jehová in svac' jun checnab'il tic. Alec d'a eb' eyetchoñab' to syic'cot junoc noc' cob'es chacchac vacax eb' malaj jab'oc spaltail, manto juneloc smunlaji. 3 A ex tic tzeyac' noc' d'a viñaj sacerdote Eleazar. Tz'ic'jiel noc' d'a spatiquel campamento, axo viñaj Eleazar chi' schecan miljoccham noc' d'a yichañ. 4 Syic'anq'ue schiq'uil noc' viñ yed' yiximal sc'ab', stzicanb'at uqueloc viñ d'a stojolal in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 5 Slajvi chi', sñusjitz'a noc' vacax chi' smasanil d'a yichañ viñ, stz'umal noc', sb'ac'chil noc', schiq'uil noc' yed' yol sc'ool noc'. 6 Yacb'an van stz'a noc' chi' syic'anpaxq'ue te' c'ute' viñ sacerdote chi' yed' junoc sc'ab' te' hisopo yed' noc' chacchac lana, syac'anoch viñ smasanil d'a yol c'ac' b'aj van stz'a noc' chi'. 7 Slajvi chi, sjuc'anel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ, tz'ochxi viñ d'a yol campamento chi', vach'chom manto vach'oc yaj viñ icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. 8 Axo viñ ix ñusantz'a noc' vacax chi', sjuc'paxel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ, palta manto vach'oc yaj viñ icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. 9 Axo junocxo viñ vinac vach' yaj icha yalan ley, a' viñ

smolanq'ue staañil noc' vacax chi', sic'anb'at viñ d'a junoc lugar to vach' yaj d'a spatiquel campamento. A juntzañ taañ chi' sc'an eb' eyetisraelal ayic sb'oan a a' eb' sc'anchaji yic sacb'itaj eb' icha yalan ley. Masanil juntzañ tic sc'ulaji yic syic'anel mul. 10 A mach ix molanq'ue juntzañ taañ chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta manto vach'oc yaj icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. A jun ley tic scañnej d'a junelñej, tz'och yopisio eyuuj a ex israel ex tic yed' yuj eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. 11 A mach syaman snivanil junoc chamnac, mañ vach'oc yaj d'a uque' c'ual icha yalan ley. 12 A d'a schab'jial syaman junoc chamnac chi' yed' d'a svac'jial, yovalil sacb'itej sb'a yed' a a' sc'anchaji yic sacb'i icha yalan ley, ichato chi' vach' tz'ajcani. Tato max sacb'itej sb'a d'a schab'jial yed' d'a svac'jial, manto vach'oc syal chi'. 13 Yuj chi' a junoc mach syaman junoc chamnac, tato max sacb'itej sb'a, a jun chi' syixtejel in cajnub'. Yuj chi' yovalil mañxa yalan yic d'a e cal d'a junelñej, yujto maj tzicjioch a a' chi' d'ay, yuj chi' mañ vach'oc yaj icha yalan ley.

14 Aton juntzañ sleyal tic d'a junoc mach scham b'aj ay scajnub': Yalñej mach tz'och ta', ma junoc ayec' ta', mañ vach'oc tz'ajcan d'a uque' c'ual. 15 Masanil chen to mañ vach'oc yaj smacji, mañxo vach'oc tz'ajcani. 16 Axo mach syaman junoc chamnac d'a stiel choñab', taxoñej mac'b'ilchamoc, ma toñej scham ichataxon tz'aj scham anima, mato syam sb'aquil junoc chamnac, ma junoc b'aj smucchaj eb' chamnac, a jun chi' mañ vach'oc yaj d'a uque' c'ual. 17 A yuj masanil juntzañ chi' tz'ic'chajq'ue jab'oc staañil noc' vacax tz'anac yuj yic'anel mul, tz'ac'chajem d'a yol junoc yed'tal, tz'ac'jiem a a' d'a yib'añ, aton a' sq'ueul sjaj. 18 Axo junoc viñ vinac vach' yaj icha yalan ley, a viñ tz'ic'anq'ue junoc sc'ab' te' hisopo, slab'anem viñ d'a scal a a' chi', stzicanoch viñ d'a yib'añ jun cajnub' chi' yed' masanil tas ay d'a yool yed' d'a yib'añ eb' anima ayec' ta', añejtona' stzicanpaxb'at viñ d'a yib'añ mach ix yaman sb'aquil chamnac, ma junoc b'aj smucchaj eb' chamnac chi', ma snivanil junoc anima mac'b'ilchamoc, ma junoc toñej ix cham ichataxon tz'aj scham anima. 19 A jun anima vach' yaj chi', a' stzicanb'at a a' chi' d'a yib'añ eb' mañ vach'oc yaj chi' d'a schab'jial yed' d'a svac'jial. Slajvi chi', a d'a svac'jial chi', sjuc'anel spichul eb', sb'icanpaxel sb'a eb' yic sacb'ican eb'. Icha chi' vach'xo tz'ajcan eb' d'a yemc'ualil. 20 Tato ay junoc anima max sacb'itej sb'a icha yalan ley, mañxaocab' yalan yic d'a e cal d'a junelñej yujto syixtejb'at in cajnub'. Yujto maj tzicjioch a a' d'ay yic sacb'i, yuj chi' mañ vach'ocñej yaji. 21 A jun ley tic scañnej d'a junelñej: A mach stzicanoch a a' chi' d'a junocxo, yovalil sjuq'uel spichul. A mach syaman a a' tz'ac'an sacb'oc junoc mach chi', vach'xo tz'ajcan d'a yemc'ualil. 22 Masanil mach syamji yuj junoc anima mañ vach'oc yaji, ma junoc syaman junoc anima mañ vach'oc yaji, a jun chi' mañ vach'oc tz'ajcan icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil, xchi Jehová.

20

A a' ix elta d'a sat q'uen tenam
(Ex 17.1-7)

1 A d'a b'ab'el uj, ix c'och eb' israel d'a tz'inan luum scuch Zin. Ix aj eb' jun tiempoal d'a yol yic Cades. Ata' ix cham ix María yanab' viñaj Moisés, ix mucchajcanem ix ta'.

2 Yujto te malaj a a' syuc' eb' israel chi', yuj chi' ix q'ue yav eb' smasanil d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón. 3 Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Octom oñ chamcan yed' eb' quetchoñab' ix chamcan yuj Jehová. 4 ¿Tas yuj ix oñ eyic'cot d'a taquiñ luum tic? ¿Tom e gana tzoñ champax a oñ tic yed' noc' co molb'etzal noc'? 5 ¿Tas yuj ix oñ eyiq'uelta d'a yol yic Egipto, ix oñ eyic'ancot d'a jun lugar mañxo jantacoc schucal tic? A d'a tic max yac'laj ixim trigo, te' higo, te' uva, te' granado, malaj pax jab'oc a a' syal cuc'ani, xchi eb'. 6 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix snitzanel sb'a eb' viñ, ix b'at eb' viñ d'a sti' scajnub' Jehová. Ata' ix

b'at em ñojan eb' viñ d'a sat luum. Axo d'a jun rato chi' ix sch'ox sb'a stziquiquial Jehová d'a slac'anil eb' viñ. 7 Ix yalan Jehová chi' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
8 —Ic'b'at te' a c'ococh, tzalan d'a viñ uc'tac aj Aarón chi' to tz'och viñ ed'oc yic tze molanb'at eb' anima, tzex b'at b'aj ay jun q'uen nivan tenam. D'a yichañ eb' tzal d'a q'ueen to tz'elta a a' d'a sat q'ueen, axo d'a yichañ masanil eb' anima chi' ol elul a', ol yuc'an a' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' chi', xchi Jehová.
9 Ix yic'anelta te c'ococh viñaj Moisés d'a yichañ Jehová icha ix aj yalani. 10 Ix smolb'anb'at eb' anima chi' eb' viñ d'a yichañ q'uen tenam chi'. Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' icha tic:
—Ab'ec, a ex to te pit ex tic: ¿Yovalil am val squiq'uelta a a' d'a sat q'uen tenam tic, scac'an a' eyuq'uej? xchi viñ. 11 Ix lajvi yalan viñ icha chi', ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix spajanoch chael te' sc'ococh viñ d'a sat q'uen tenam chi', ix elul chulnaj a a' chi'. Ix yuc'an a' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' chi'. 12 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:
—Yujto a ex tic max in eyac' val och d'a e c'ool, maj e ch'ox d'a yichañ eb' eyetchoñab' tic to A inxoñej Ochi, yuj chi' mañoc exlaj ol eyic'och eb' anima tic d'a sat lum luum chi' b'aj ix vala' to ol vac' d'ayex, xchi d'a eb' viñ. 13 Meriba[20.13] ix sb'iejcan jun lugar chi', yujto ata' ix yalub'tañej eb' israel d'a spatic Jehová. Ix sch'oxan Jehová chi' to Axoñej Ochi.

Maj chajiec' eb' israel yuj viñ sreyal Edom

14 Ayic ayec' viñaj Moisés d'a Cades, ix schecanb'at jayvañ eb' viñ vinac viñ d'a viñ sreyal Edom yic b'at yalan eb' viñ icha tic: A oñ israel oñ tic, ayto cuj co b'a ed'oc, scalb'at d'ayach: Ojtac jantac syail ix quil d'a Egipto. 15 Añejtona' ojtacpaxi tas aj sc'ochnaccan eb' co mam quicham ta' d'a peca'. Axo d'a slajvub'alxo tic, ix yac' val och yaelal eb' viñ aj Egipto chi' d'a yib'añ eb' co mam quicham yed' d'a quib'añ. 16 Yuj chi' ix co c'an scolval Jehová qued'oc. Ix yab' yel cav, yuj chi' ix yac'ancot yángel yic ix oñ yic'anelta d'a Egipto chi'. A ticnaic ayoñ ec' d'a choñab' Cades b'aj ay smojonal a macb'en. 17 Yuj chi' scal d'ayach, tope val tz'el d'a a c'ool tzoñ a chaec' d'a yol a macb'en tic. Mañ ol oñ ec'laj d'a scal yavb'en eb' anima ay d'a yol a macb'en tic. Malaj a a' d'a eyuc'b'il a' ol cuq'uej. Añej d'a yol nivan b'e ol oñ b'atoc. Malaj b'aj ol oñ el b'esnaj d'a yol nivan b'e chi' masanto ol oñ c'axpajec' d'a yol a nación tic, xchib'at viñaj Moisés chi'. 18 Ix tac'vi viñ sreyal Edom chi' icha tic:
—Mañ ex c'axpajec' d'a yol in nación tic. Tato ol ex ec' d'a yib'añ, ol ex c'axpajec'oc, ol in elb'at d'a e patic yed' eb' in soldado, xchi viñ d'a eb'. 19 Ix yalanpax eb' israel chi' icha tic:
—Maay, a oñ tic añej d'a yol nivan b'e ol oñ b'atoc. Tato ay b'aj ol cuq'uej a a' yed' noc' co molb'etzal noc' d'a eyuc'lab'a, ol co tup d'ayach. Añej val to co gana tzoñ c'axpajec' d'a a lugar tic d'a vach'il, xchib'at eb'. 20 Ix tac'vixi viñ sreyal Edom chi' icha tic:
—Malaj permiso e c'axpajeq'ui, xchi viñ. Ix b'at viñ yed' masanil eb' soldado smac eb' israel chi'. Yed'nac syamc'ab' eb' soldado chi' yic oval, te tec'anpax eb'. 21 Yuj chi' ix say junxo b'e eb' israel b'aj ix b'ati.

A schamel viñaj Aarón

22 Masanil eb' israel ix el eb' d'a Cades, ix cot eb' d'a stojolal lum vitzal Hor d'a sat smojonal Edom. 23 Ata' ix yal Jehová d'a viñaj Moisés yuj viñaj Aarón icha tic: 24 A ticnaic, toxo ol cham viñaj Aarón, mañ ol c'ochlaj viñ d'a sat lum ix vala' to ol vac' d'ayex, yujto a ex tic e chavañil ix e pitej e b'a d'a in checnab'il ix vac' d'ayex d'a sti' a' Meriba. 25 A ticnaic, ic'b'at viñaj Aarón chi' yed' viñ yuninal scuch Eleazar d'a jolom vitz Hor chi'. 26 Ata' ol iq'uel spichul viñaj Aarón chi' sc'an d'a sacerdoteal, tzac'ancanoch d'a viñaj

20.13 **20:13** A jun lolonel Meriba, a d'a hebreo lajan icha jun lolonel “syalub'tañej”.

Eleazar chi', yujto a viñaj Aarón chi' ol cham viñ ta', xchi d'a viñ. 27 Ix sc'anab'ajan viñaj Moisés tas ix yal Jehová chi', d'a val yichañ masanil anima ix ic'jib'at viñaj Aarón yed' viñaj Eleazar chi' yuj viñ d'a jolom vitz Hor chi'. 28 Ata' ix yiq'uel spichul viñaj Aarón chi' viñ, ix yac'anoch viñ d'a viñaj Eleazar d'a jolom vitz chi'. Ata' ix chamcan viñaj Aarón chi'. Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés yed' viñaj Eleazar chi'. 29 Axo ix yab'an masanil eb' israel to toxo ix cham viñaj Aarón chi', jun ujal ix och eb' d'a cusc'olal yuj viñ.

21

Ix yac' ganar lum Horma eb' israel

1 Ayic ix yab'an viñ sreyal eb' cananeo ay d'a Arad d'a yol yic Neguev to van scot eb' israel d'a yol b'e sc'och d'a Atarim, ix elta viñ yac' oval yed' eb'. Ay eb' ix yamchaj yuj viñ ix yic'anb'at eb' viñ d'a preso. 2 Ix lajvi chi', ix yac'an sti' eb' israel d'a Jehová, ix yalan eb' icha tic: Tato ol ach colvaj qued'oc yic scac'an ganar jun nación chi', ol co satcanel junjun choñab' d'a yol smacb'en chi' d'a junelñej, xchi eb'. 3 Ix sc'anab'ajej Jehová scolvaj icha ix aj sc'anan eb' chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' cananeo chi' eb'. Ix satcanel eb' cananeo chi' smasanil yed' schoñab'il, yuj chi' Horma[21.3] ix sb'iejcan jun lugar chi'.

Jun yechel chan nab'a bronce

4 Ix el eb' israel d'a yich vitz Hor chi', ix ec' eb' d'a b'e tz'ec' d'a a' Chacchac Mar. Najat ix ec' yoy sb'a eb' yujto maj c'axpajec' eb' d'a lum Edom. Ayic ayoch eb' d'a yol b'e chi', ix chab'axq'ue sc'ool eb', 5 ix cot yoval eb' d'a Dios yed' d'a viñaj Moisés. Ix yalan eb' icha tic:

—¿Tas yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? ¿Tom yuj co cham yuj vejel d'a taquiñ luum tic? Malaj tas sco va'a, malaj pax tas scuq'uej. Maxtzac techaj co vaan juntzañ chucal vael tic, xchi eb'. 6 Yuj val chi' ix ac'jicot juntzañ noc' chan te ov yuj Jehová, yic schiji eb' anima chi' yuj noc'. Tzijtum eb' israel chi' ix cham yuj noc'. 7 Ayic ix yilan eb' icha chi', ix b'at yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Toxo ix och co mul a oñ tic, ix cal chucal lolonel d'a Jehová yed' d'ayach. A ticnaic c'an d'a Jehová to syiq'uel noc' chan tic d'a co cal, xchi eb'.

Ix sc'anan viñaj Moisés chi' d'a Jehová to syac' nivanc'olal d'a yib'añ eb' anima chi'. 8 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ icha tic:

—B'o junoc yechel chan d'a q'uen bronce icha yilji juntzañ noc' chi', tzac'anq'ue d'a schon junoc te te' chaañ steel, yic vach' ayic schiji eb' anima yuj noc' chan chi', tato sq'ue q'uelan eb' d'a jun yechel chan chi', maxtzac chamlaj eb' yuj noc', xchi d'a viñ. 9 Ix sb'oan jun yechel chan nab'a bronce viñaj Moisés chi', ix yac'anq'ue viñ d'a schon jun te te'. Yuj chi' yalñej mach schiji yuj noc' chan chi', sq'ue q'uelan eb' d'a jun yechel chan chi', sb'oxican eb'.

A tas ix aj yec' eb' israel d'a Moab

10 Ix b'eyñejcot eb' israel, ix javi eb' d'a Obot. 11 Ix elpax eb' d'a Obot chi', ix b'eyñejcot eb' d'a yichañ, ix javi eb' d'a Ije-abarim d'a tz'inan luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Moab. 12 Ix cotñej eb', ix javi eb' d'a jun a' eluma' scuch Zered. 13 Ix b'eyñejcot eb', ix javi eb' d'a sc'axepalb'at jun a a' scuch Arnón. A jun a a' chi' tz'ec' d'a tz'inan lum d'a yol yic eb' amorreo. Aton jun a' chi' ayoch mojonal yuj eb' Moab yed' eb' amorreo chi'. 14 Aton juntzañ lugar chi' sb'inaj b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal oval yic Jehová, b'aj syal icha tic:

Oñ ec'ta d'a choñab' Vaheb d'a yol yic Sufá, d'a yoltac a' Arnón.

15 A jun pac'an d'a stitac a a' chi' ayoch smojonaloc yic Moab, sc'och d'a choñab' Ar, xchi.

21.3 **21:3** A jun lolonel Horma, a d'a hebreo lajan yed' "satb'ileli".

16 Ix el eb' d'a a' Arnón chi', ix cotr̃ej eb' masanto ix javi eb' d'a Beer. Aton ta' ay jun a' uc'b'ila' b'aj ix yal Jehová d'a viñaj Moisés icha tic: Molb'ej masanil anima, a in ol vac' a a' yuq'uej eb', xchi d'a viñ. 17 Aton d'a jun tiempoal chi' ix b'itan eb' israel icha tic:

Ix q'ueul a a' b'aj molan. Q'ueocab'cot b'urnaj a a'. To ol oñ b'itanec yuj a a' ix q'ueul b'urnaj tic.

18 A eb' viñ yajal ix joyanq'ueta a' yed' sc'ococh. A eb' viñ nivac yajal d'a yol schoñab', a yed' sc'ococh eb' viñ ix sjacq'ueta a a', xchi eb' d'a sb'it chi'.

Ix b'eyñejcot eb' d'a tz'inan luum masanto ix javi eb' d'a Matana. 19 Ix el eb' d'a Matana chi', ix javi eb' d'a Nahaliel. Ix el eb' d'a Nahaliel chi', ix javi eb' d'a Bamot. 20 Ix el eb' d'a Bamot chi', ix javi eb' d'a jun ch'olan ay d'a yol yic Moab, d'a stojolal lum nivac vitz d'a yol yic Pisga, aton ta' nivan chequel lum tz'inan luum.

Ix ac'ji ganar viñaj rey Sehón yuj eb' israel (Dt 2.26-37)

21 Ix yac'b'at schecab' eb' israel d'a viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, ix yalanb'at eb' icha tic: 22 ¿Tom max oñ a chaec' d'a yol a macb'en? Malaj jab'oc tas ol ec' co lob'at d'a scal eyavb'en yed' d'a scal eyuva, mañ ol cuc' a a' d'a eyuc'b'il a', añej d'a yol nivan b'e ol oñ ec'oc, xchi eb' checab' chi'.

23 Maj scha sc'ol viñaj Sehón chi' yec' eb' israel d'a yol smacb'en chi'. Añej to ix smolb'ej masanil eb' soldado viñ, ix elta viñ yac' oval yed' eb' d'a tz'inan luum, d'a Jahaza ix yac' oval eb'. 24 Ix yac'an oval eb' israel chi' yed' eb', ix ac'ji ganar viñaj Sehón yed' eb' soldado yuj eb'. Ix ic'jiec' lum sluum eb' chi' yuj eb' israel chi'. Sb'atr̃ej d'a sti' a' Arnón, masanto sc'och d'a sti' a' Jaboc, masanto b'aj tz'ec' smojonal sluum eb' amonita. A jun luum chi' te vach' yaj smacchaj yuj eb' amonita chi'. 25 Icha chi' ix aj yochcan slum eb' amorreo yicoc eb' israel chi'. Ix cajnaj eb' israel d'a choñab' Hesbón yed' d'a juntzañxo choñab' ay d'a spatictac. 26 A Hesbón chi', aton jun choñab' b'aj ec'nac viñaj Sehón sreyal eb' amorreo. A viñaj Sehón chi' ix yac'r̃ej oval viñ yed' eb' viñ sreyal Moab d'a yalañtaxo. Ix ic'jiec' jun macañ slum eb' yuj viñ sc'ochr̃ej d'a a' Arnón. 27 Yuj chi' ix yal eb' slolon d'a poesía icha tic:

Cotañec d'a Hesbón, aton d'a schoñab' viñaj rey Sehón. B'oecxiq'ue d'a schaelal, vach' tzeyutej e b'oanoch smuroal.

28 Ato d'a Hesbón, d'a schoñab' viñaj rey Sehón ix cot eb' ix r̃usantz'a choñab' Ar d'a yol yic Moab yed' eb' nivac yajal yaj d'a jun choñab' d'a pac'an d'a yib'añq'ue a' Arnón.

29 Ex aj Moab, ob'iltac ex. Toxo ix ex lajviel ex schoñab' dios Quemos. Aton jun e diosal chi' maj yal-laj scolvaji, yuj chi' ix el lemnaj eb' soldado smasanil, axoñej eb' ix ix, ix can d'a yol sc'ab' viñaj rey Sehón.

30 Toxo ix lajviel yipalil choñab' Hesbón. Ix satel eb' ay d'a choñab' Dibón masanto ix satel eb' ay d'a Nofa yed' pax Medeba, xchi jun poesía chi'. 31 Icha chi' ix aj yic'ancan lum luum eb' israel macb'il yuj eb' amorreo.

Ix ac'ji ganar viñaj rey Og (Dt 3.1-11)

32 Ix lajvi chi' ix yac'anb'at schecab' viñaj Moisés d'a choñab' Jazer yic sb'eytzitej eb' tas yaji. Ix ac'ji ganar jun choñab' chi' yuj eb' israel yed' masanil juntzañ choñab' ay d'a spatictac. Ix pechjiel masanil eb' cajan ta' yuj eb', aton eb' amorreo. 33 Ix meltzaj eb', ix b'at eb' d'a stojolal lum Basán, palta ix elta viñaj Og sreyal Basán chi' yed' masanil eb' soldado yac' oval yed' eb' d'a Edrei. 34 Yuj chi' ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Mañ ex xiv d'a viñaj Og chi', a in ol vac'och viñ yed' eb' soldado yed' smacb'en tic d'a yol e c'ab'. Icha ix eyutej viñaj Sehón sreyal eb' amorreo ay d'a Hesbón, icha chi' ol eyutejpax viñaj Og tic, xchi d'a viñ. 35 Icha chi' ix aj scham viñaj Og yed' yuninal yed' masanil eb' soldado yuj eb' israel, mañxo junoc eb' ix cani. Ix ochcan sluum eb' yicoc eb' israel chi'.

22

Ix avtajcot viñaj Balaam yuj viñaj Balac

1 Ix lajvi chi', ix b'eyñejcot eb' israel chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a lum ac'lic
yic Moab d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán d'a satcot Jericó.
2 Ix yab'an viñaj Balac sreyal Moab yuninal viñaj Zipor, tas ix utaj eb' amorreo yuj
eb' israel. 3 Yuj chi' ix xivchaañ viñ yed' eb' anima ay d'a Moab chi', yujto ix yil viñ to
te tzijtum eb' israel chi'. 4 Yuj chi' ix yal eb' anima ay d'a Moab chi' d'a eb' yichamtac
vinaquil choñab' Madián icha tic: Masanil juntzañ anima tic, ol oñ satel eb' d'a co luum
tic. Icha tz'aj slajviel añ añc'ultac yuj noc' vacax, icha chi' ol oñ yutoc eb', xchi eb'.
5 Yuj chi' ix yalan viñaj Balac chi' to sb'at cot jun viñ syaloch sb'a jelanil scuchan
Balaam, yuninal viñaj Beor, cajan d'a Petor d'a sti' a' nivan Éufrates d'a scal eb'
yetchoñab'. Ix schecanb'at eb' yichamtac vinaquil choñab' viñaj Balac chi', yic sb'at yal
eb' d'a viñaj Balaam chi' icha tic: A d'a Egipto ix cot jun nivan choñab'il anima, toxo ix
majel sat lum luum tic yuj eb', toxo ix javi eb' d'a co tz'ey. 6 Yuj chi' cotañ d'a elañchamel
yic tzul a catab'an eb', yujto yelxo nivan sb'isul eb' d'a quichañ. Tato icha chi' tope ol yal
vac'an ganar eb' yic tzin pechanel eb' d'a co lum tic, yujto vojtac to a a catab' yed' a vach'
lolonel tzala', tz'elñejc'ochi, xchib'at viñ.
7 Ix lajvi chi', ix b'at eb' yichamtac vinaquil choñab' Moab yed' eb' yichamtac vinaquil
Madián b'aj ayec' viñaj Balaam chi'. Te nivan q'uen tumin ix yic'b'at eb' yic stupan
scatab' viñ chi' eb'. Ix yalan schecnab'il eb' ix yalb'at viñaj Balac chi'. 8 Ix yalan viñaj
Balaam chi' d'a eb' icha tic:
—A ticnaic, canañec d'a tic, ato syal tas ol yal Jehová d'ayin d'a jun ac'val tic, ichato chi'
svac'an spac e lolonel chi' q'uic'an, xchi viñ. Yuj chi' ix can eb' ichamtac vinac chi' yed'
viñaj Balaam chi' d'a jun ac'val chi'. 9 Ix sch'oxan sb'a Dios d'a viñ, ix sc'anb'an d'a viñ
icha tic:
—¿Mach juntzañ anima ayec' chi' d'ayach? xchi. 10 Ix tac'vi viñ:
—Checab' yaj eb' yuj viñaj Balac sreyal Moab yuninal viñaj Zipor, tzul yal eb' d'ayin,
11 tob' ay jun choñab'il anima ix cot d'a Egipto. Tob' toxo ix majel sat lum luum yuj eb'.
Sgana viñaj Balac chi' to tzin b'at d'a schoñab' viñ chi', yic sb'at in catab'ej jun choñab'il
anima chi', yic vach' syal spechanel eb' viñ d'a yol smacb'en chi' yalani, xchi viñ d'a Dios
chi'. 12 Ix yalan Dios chi' d'a viñ icha tic:
—Mañ ach b'at yed' eb' yic sb'at a catab'ej jun choñab'il anima chi', yujto a in val ix
val vach' lolonel d'a eb', xchi d'a viñ. 13 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix q'ue van viñaj
Balaam chi', ix yalan viñ d'a eb' schecab' viñaj Balac chi' icha tic:
—A ticnaic, meltzajañec d'a e choñab' yujto toxo ix yal Jehová to max yal-laj in b'at
eyed'oc, xchi viñ. 14 Ix meltzaj eb' d'a schoñab' b'aj ay viñaj Balac chi', ix yalan eb' d'a
viñ icha tic:
—Maj stac'cotlaj sb'a viñaj Balaam chi' qued'oc, xchi eb'. 15 Maj schalaj yab' viñaj Balac
chi', yuj chi' ix checjib'at juntzañxo eb' más nivac yopisio d'a yichañ eb' ix xid'ec' chi',
ec'topax sb'isul eb' ix b'ati. 16 Yuj chi' ix b'atxi eb' yil viñaj Balaam chi', ix yalan eb' d'a
viñ icha tic:
—Ix oñ scheccot viñaj Balac yuninal viñaj Zipor d'ayach, syalan viñ d'ayach icha tic:
Malajocab' mach tzach cachanoch vaan a coti, 17 yujto ol ach vic' val chaañ, ol vac'an
masanil tas ol a c'ana', añej to tza c'anab'ajej a cot a catab'ej juntzañ anima tic, xchi viñ,
xchi eb'. 18 Ix tac'vipax viñaj Balaam chi' icha tic:
—Vach'chom b'ud'jinac yol spalacio viñ yuj q'uen oro, ma yuj q'uen plata, syac'an viñ
smasanil d'ayin, max yal-laj in c'ulan tas scot d'a in pensar in tenanec' tas syal Jehová in
Diosal. 19 Tato syal e canpax d'a jun ac'val tic, ol vab' tas ol yutoc Jehová yalanxi d'ayin,
xchi viñ. 20 Ix sch'oxanpax sb'a Jehová d'a viñ d'ac'valil chi', ix yalan d'a viñ:

—Yacb'an to ix jax eb' viñ ach yic'b'ati, ixic yed' eb' viñ, palta añej val tas ol val d'ayach, añej b'at ala', xchi d'a viñ.

Scachnab'il viñaj Balaam yuj yángel Jehová

21 Axo yic ix q'uiñib'i, ix q'ue vaan viñaj Balaam chi', ix yac'anoch stz'um noc' snun
b'uru viñ, ix b'at viñ yed' eb' viñ yichamtac vinaquil Moab chi'. 22 Ix q'ue viñ d'a yib'añ
noc' sb'uru chi', ix b'at chavañ eb' schecab' viñ yed'oc. Axo Jehová ix cot yoval d'a viñ
yujto ix b'at viñ. Axo yángel Jehová chi' ix och tec'tec' d'a yol b'e yic smacan b'e chi'.
23 Axo ix yilan noc' b'uru chi' to liñanoch jun yángel Jehová d'a nañal yol b'e, yed'nac jun
espada, ix b'atcan noc' d'a caltac te'. Ix syamanoch viñaj Balaam chi' smac'an noc', yic
tz'ochxi noc' d'a yol b'e chi'. 24 Ix ochxi liñan jun ángel chi' b'aj lod'an b'e d'a scal te' uva,
latz'b'ilq'ue q'uen q'ueen smactealoc te' d'a titac b'e chi'. 25 Axo ix yilanxi noc' to liñanec'
jun ángel chi' d'a nañal yol b'e chi', ix sñicanec' sb'a noc' d'a q'uen q'ueen ayoch d'a titac
b'e chi'. Ix ñicjiec' yoc viñaj Balaam chi' yuj noc' d'a q'ueen, ix ste mac'anxi noc' viñ. 26 Ix
el yángel Jehová chi' ta', ix snitzanb'at sb'a d'a yichañb'ati, ix ochxi liñan b'aj te lod'an
b'e, b'aj maxtzac yal yelcan junoc mach d'a titac b'e a schalan sb'a yed' junocxo mach.
27 Ix yilanxi noc' b'uru chi' to liñanec' jun ángel chi' d'a nañal yol b'e chi', toxoñej ix em
lachnaj noc' d'a yalañ viñaj Balaam chi', yuj chi' ix cot yoval viñ d'a noc', ix och ijan viñ
smac'an noc' yed' sc'ococh. 28 A val d'a jun rato chi' ix lolonq'ue noc' yuj Jehová, ix yalan
noc' d'a viñ icha tic:

—¿Tas ix ach vutej? Yoxelalxo in a mac'ani, xchi noc'.

29 —Yujto yelxo val tzin ixtej svab'i. Ayoc val ec' junoc q'uen espada d'a tic, val ticnaic
tzach in tecchamoc, xchi viñ d'a noc'. 30 Ix tac'vi noc' d'a viñ icha tic:

—A in tic a chejintaxoni, tzach q'ueñej d'a vib'añ ayic tzach b'eyeq'ui, ojtac to malaj
juneloc icha tic tzach vutej, xchi noc'.

—I' yel toni, xchi viñ. 31 Ix lajvi chi' axo Jehová ix ac'an yil jun ángel chi' viñ, ayec' d'a
nañal yol b'e chi', ayoch q'uen espada d'a yol sc'ab'. Ixñej val yil jun ángel chi' viñ, ix em
ñojan viñ d'a yichañ. 32 Ix yalan jun ángel chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tas yuj oxel ix a mac' noc' a b'uru tic? A in ix in och d'a ichañ ix in macan a b'e, yujto
ix cot voval yujto ix ach cot yed' juntzañ anima tic. 33 Añej noc' b'uru tic ix in ilani, oxel
ix elcan noc' d'a yol b'e. Tato maj sb'esel sb'a noc' d'a yol b'e chi', toxom ix ach cham vuj
ticnaic, a pax noc' b'uru tic maj am chamlaj noc', xchi jun ángel chi' d'a viñ. 34 Ix yalan
viñ d'a yángel Jehová chi' icha tic:

—Ix och in mul d'ayach, mañ vojtacoc tato a ach tza mac in b'e tic, yuj chi' tato max
scha a c'ol tzin b'ati, syal in meltzaji, xchi viñ. 35 Ix tac'vi jun ángel chi' d'a viñ icha tic:

—Syal a b'at yed' eb' anima tic, palta añej val tas ol val d'ayach, añej ol ala', xchi d'a
viñ.

Yuj chi' ix b'atñej viñ yed' eb' schecab' viñaj Balac chi'.

Ix cot viñaj Balac scha' viñaj Balaam

36 Axo ix yab'an viñaj Balac to van sc'och viñaj Balaam chi', ix cot viñ scha viñ d'a yol
b'e d'a jun choñab' ay d'a yol yic Moab, d'a sti' a a' scuch Arnón, satxo smojonal ay. 37 Ix
yalan viñaj Balac chi' icha tic:

—Yelc'olal val ach vavtej, ¿tas yuj ijan maj a tac'cotlaj a b'a? Tecan ix a na' to mañ ol in
tzac'van vac'an jantac tas tza nib'ej, xchi viñ d'a viñ. 38 Ix tac'vi viñaj Balaam chi' icha
tic:

—Mañ ac' pensar, ayinxo eq'ui, palta max yal-laj valani tastac tzin nib'ej svala', añej
tastac schec Dios vala', añej ol vala', xchi viñ. 39 Ix lajvi chi', ix b'at viñ yed' viñaj Balac
chi' d'a choñab' Quiriat-huzot. 40 Ata' ix schec viñaj Balac chi' miljoccham noc' vacax
yed' noc' calnel yic schi viñaj Balaam chi' yed' pax eb' ichamtac vinac schecab' viñaj
Balac chi'. 41 Axo d'a junxo c'u, ix ic'jib'at viñaj Balaam yuj viñaj Balac chi' d'a jolom vitz
scuch Bamot-baal, ata' syal yilanb'at janic'oc scampamento eb' israel eb' viñ.

23

1 Ix yalan viñaj Balaam d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Chec b'ochajq'ue uqueoc altar d'a tic, tza checan ic'chajcot ucvañoc noc' quelemtac vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, xchi viñ. 2 Ix sc'anab'ajej viñaj Balac tas ix yal viñ chi', ix smol ac'an juntzañ silab' chi' eb' viñ schavañil, jun noc' quelem vacax yed' jun noc' ch'ac calnel d'a junjun altar. 3 Ix yalanxi viñaj Balaam chi' d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Canañ d'a stz'ey juntzañ silab' tic, ol b'at vila' tato sjavi Jehová yic slolon ved'oc, ol lajvoc chi' ol valan d'ayach tas val ol aj yalan d'ayin, xchi viñ.

Ix yal vach' lolonel viñaj Balaam‘R’d'a yib'añ eb' israel

Ix b'at viñ d'a jun nivan vitz malaj ste'al. 4 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalan viñ d'ay icha tic:
—Ix in b'oq'ue uque' altar, ix vac'ancanq'ue junjun noc' vacax yed' junjun noc' ch'ac calnel d'a yib'añ junjun, xchi viñ. 5 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová chi' tas ol aj slolon viñ. Ix yalan icha tic:
—Meltzajañ b'aj ayec' viñaj Balac chi', tzalan tas ix val tic d'ayach, xchi d'a viñ. 6 Ix meltzaj viñ, ix c'ochxi viñ b'aj aycan liñan viñaj Balac yed' eb' yichamtac vinaquil Moab d'a stz'ey silab' chi'. 7 Ix lajvi chi', ix och ijan viñ yalan icha tic:
Ayinec' d'a jun vitz d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Aram, ayic ix in yavtancot viñaj
Balac sreyal Moab. Cotañ, tza catab'an eb' israel. Alcan chucal lolonel d'a yib'añ
yiñtilal viñaj Jacob chi', xchib'at viñ.
8 Palta, ¿tas val tz'aj in catab'an anima to mañoc Dios scatab'ani? ¿Tas val tz'aj vac'an
chucal tato mañoc Jehová tz'ac'an chucal d'ay?
9 Te vach' vilanb'at jun choñab' chi' ayic ayinq'ue d'a schon jun q'uen q'ueen tic. Te
vach' vilanb'at d'a jolom vitz b'aj ayinec' tic. A jun choñab' chi' ch'oc yajeli, max
somb'atlaj sb'a d'a scal juntzañxo choñab'.
10 Lajanxo sb'isul jun choñab' chi' icha spococal lum luum, ¿tocval ay mach stzac'van
sb'isan nañaloc eb'? Comonoc val a in tzin cham d'a junc'olal icha juntzañ anima
to vach' spensar chi', xchi viñ d'a yichañ eb' viñ chi'.
11 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Balac chi', ix och ijan viñ yalanoch d'a sat viñaj Balaam chi' icha tic:
—¿Tas aji? A yuj a catab'an eb' ayoch ajc'olal tic d'ayin, yuj chi' ach vic'coti, palta axo vach' lolonel tzalcan d'a yib'añ eb', xchi viñ.
12 Ix tac'vi viñaj Balaam chi' icha tic:
—Yovalil a tas schec Jehová vala', a svala', xchi viñ.
13 Palta ix ochñej ijan viñaj Balac chi' yalan icha tic:
—Coñ ved' d'a junocxo lugar, b'aj janic'ñej syal quilan d'a stitac scampamento eb', a val ta' ol a catab'ej eb' in c'ana', xchi viñ.
14 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at viñaj Balaam yuj viñaj Balac chi' d'a jun jacan d'a sjolom lum vitz Pisga. Ata' ix schec viñ b'ochajxiq'ue uque' altar, ix yac'anxi noc' vacax yed' noc' ch'ac calnel chi' viñ silab'il, junjun noc' d'a junjun altar. 15 Ix yalanxi viñaj Balaam chi' d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Canañ d'a stz'ey altar tic, yacb'an b'at in lolon yed' Jehová, xchi viñ.
16 Ix sch'oxanxi sb'a Jehová chi' d'a viñ, ix yalani tas ol yutoc viñ yalani.
—Meltzajañ b'aj ayec' viñaj Balac chi', tzalan icha tz'aj valan tic d'ayach, xchi d'a viñ.
17 Ix meltzaj viñ b'aj aycan viñaj Balac yed' eb' ay yopisio aj Moab d'a stz'ey silab' chi', ix sc'anb'an viñaj Balac chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas ix aj yalan Jehová chi' d'ayach? xchi viñ.
18 Ix lajvi chi' ix och ijan viñ yalan icha tic:

19 Ach Balac yuninal viñaj Zipor, scham val ab'an tas ol vala': A Dios mañ lajanoc
icha anima. Max yesejlaj, max ec'b'atlaj tas syala'. Tato ay junoc tas syala',
tz'elñejc'ochi. Tato ay junoc tas syaltej, syac'ñej.
20 Ix yal Jehová d'ayin to sval vach' lolonel d'a yib'añ jun choñab' tic. Tato icha chi' tz'aj
yalani, max yal-laj in q'uexani.
21 Malaj junoc yaelal syil Jehová to ol javoc d'a yib'añ choñab' Israel. Te vach' yic eb'
yiñtilalcan viñaj Jacob. A Jehová sDiosal eb', a ayoch sreyaloc eb', ayñejpaxec' d'a
scal eb'.
22 A Jehová ix ic'anelta eb' d'a Egipto. A Jehová ayoch yipoc sc'ol eb', icha noc' oval vacax
a sch'aac ayoch yipoc sc'ool.
23 A d'a yiñtilalcan viñaj Jacob malaj yelc'och eb' naumel lolonel, malaj pax yelc'och
eb' ajb'aal. A ticnaic yovalil tz'alchaj d'a choñab' Israel icha tic: Tzijtum tas
satub'tacxoñej yoch ix sc'ulej Jehová d'ay, xchiocab'i.
24 A jun choñab' tic syic'chaañ sb'a ichoc noc' choj te ay smay. Ayic toxo ix och sat noc' d'a
junoc schib'ej, max och vaan noc' spechani masanto syamchaji syuc'an schiq'uil
noc', icha chi' yaj eb', xchi viñ.
25 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Balac chi' icha tic:
—Tato max yal a catab'an jun choñab' tic, mocab' alpaxcan vach' lolonel d'a yib'añ,
xchi viñ.
26 Ix tac'vi viñaj Balaam chi' icha tic:
—¿Tom maj val d'ayach jun, to a tas ol schec Jehová vala', aton yovalil svala'? xchi viñ.
27 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Balac chi' icha tic:
—Cotañ, ol ach vic'b'at d'a junocxo lugar, talaj ata' ol scha' sc'ol Dios a catab'an eb' israel
chi', xchi viñ.
28 Yuj chi' ix ic'jib'at viñ yuj viñaj Balac chi' d'a jolom vitz Peor, b'aj te chequel quilan
masanil tz'inan luum. 29 Ayic ayec' eb' viñ ta', ix yalan viñ d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Chec b'ochajq'ue uqueocxo altar d'a tic in c'ana', tza checan miljoccham ucvañoc
noc' quelemtac vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, xchi viñ.
30 Ix schecan viñaj Balac b'ojoc uquexo altar chi' yic sñusjitz'a juntzañ noc' chi' d'a
yib'añ.

24

1 Axo yic ix nachajel yuj viñaj Balaam to scha sc'ol Jehová ayic syalan vach' lolonel viñ
d'a yib'añ eb' israel, majxo b'atlaj viñ sc'anb'ej yab' icha ix yutej d'a sb'ab'elal, añej to ix
b'at q'uelan viñ d'a tz'inan luum chi'. 2 Axo ix yilanb'at choñab' Israel viñ, d'a stzolal yaj
junjun iñtilal eb' yed' scampamento, ix och Yespíritu Dios d'a viñ, 3 yuj chi' ix och ijan viñ
yalan icha tic:
Aton in lolonel a in Balaam in tic, yuninal in viñaj Beor, jichichi tz'aj vilani.
4 Svab' tas syal Dios. Icha vayichal tz'aj vilan Dios Syal Yuj Smasanil. Tzin ec' jichan,
palta jacan in sat, te vach' vilani.
5 Ex israel yiñtilalcan viñaj Jacob, te vach' yilji e mantiado. Te vach' quilanb'at e
campamento.
6 Icha val yaj stzolal te' palma, icha val chi' eyiljib'ati. Icha val sb'at tzololoc junoc tas
tz'avchaj d'a sti' junoc a a', icha val chi' eyajemi. Icha te' áloes avab'il yuj Jehová,
ma icha val yaj te' c'ute' d'a sti' a a'.
7 A b'aj ayec' choñab' Israel chi', mañxo jantacoc a a'. Vach'ñej yuc'an a' eb' yed'
yac'anoch yalil tas syavej eb'. A sreyal eb' te ay smay d'a yichañ viñaj rey Agag.
Te nivan yaj smacb'en sreyal eb'.
8 A Jehová ix ic'anelta eb' d'a Egipto. A Jehová ayoch yipoc sc'ool eb', icha noc' oval vacax
a sch'aac ayoch yipoc sc'ool. A choñab' Israel ol satanel eb' ayoch ajc'olal d'ay.

Ol smac'poj sb'aquil eb' yajc'ol eb' chi'. Ol c'axpajec' sjul-lab' eb' d'a snivanil eb' yajc'ol chi'.
9 Lajan val eb' icha junoc noc' choj jichanec' svayi, malaj mach stec'b'ej sb'a stzuntzani.
Ex israel, alchajocab' vach' lolonel d'a mach tz'alan vach' lolonel d'ayex,
catab'ajocab' mach tzex catab'ani, xchi viñ.

Slajvub' slolonel viñaj Balaam

10 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Balac chi', ix te cot yoval viñ sic'lab'il, ix smuch'an jun sc'ab' viñ ix schuc'anoch viñ d'a yol junxo sc'ab' yuj yoval chi', ix yalan viñ icha tic:
—A yuj a catab'an eb' ajc'ol yajoch tic d'ayin ix ach vavtejcoti, axo ticnaic yoxelalxo alan vach' lolonel d'a yib'añ eb'. 11 Te vach' ama tzach meltzaj d'a a pat d'a elañchamel. Toxo ix vala' to nivan tas ol vac' d'ayach, ol ach vic'anchaañ, palta max schalaj sc'ol Jehová to icha chi' tz'aji, xchi viñaj Balac chi'.
12 Ix tac'vixi viñaj Balaam chi' icha tic:
—Jichan ix aj valan d'a eb' a checab': 13 Vach'chom b'ud'an a palacio yuj q'uen oro, ma yuj q'uen plata, tzac'an q'uen d'ayin, palta max yal-laj in q'uexan tas syal Jehová, max yal-laj vac'an vach'c'olal, ma in catab'an b'aj scot d'a in c'ol in c'ulani, yujto a tas schec Jehová vala', aton yovalil svala'. 14 Vach' ol in meltzaj d'a in choñab'. Añej, ayic mantzac in b'ati, svalcan d'ayach tas ol utaj a choñab' tic yuj jun choñab'il anima chi' d'a b'aq'uiñ, xchi viñ.
15 Ix lajvi chi', ix och ijan viñ yalan icha tic:
Aton in lolonel a in Balaam in tic, yuninal in viñaj Beor, jichichi tz'aj vilani.
16 Svab' tas syal Dios Ec'to d'a yib'añ Smasanil, vojtac tas yaj spensar, svilanpax icha
vayichal. A Dios Syal yuj Smasanil chi' tz'ac'an vojtaquejeli. Tzin ec' jichan, palta
jacan in sat, te vach'ñej vilani.
17 Ay jun mach najatto ay, palta syal vilanb'ati. Ay jun rey ol checlajq'ue d'a scal eb'
yiñtilal viñaj Jacob, tziquiqui yilji icha q'uen c'anal. A jun rey chi' ol yac' yajalil d'a
scal eb' yiñtilal Israel. A' ol satanel choñab' Moab, a pax ol satanel eb' yiñtilalcan
viñaj Set.
18 Ol can choñab' Edom d'a yalañ yuuj, ol ochcan lum Seir chi' yicoc. A choñab' Israel ol
yic' yip.
19 A d'a scal eb' yiñtilalcan viñaj Jacob ol elta jun mach ol och Yajalil. A' ol satanel jantacto
mach ol can d'a yol jun choñab' chi', xchi viñ.
20 Ix lajvi chi' ix yilanb'at choñab' Amalec viñ, ix yalan viñ icha tic:
A choñab' Amalec yelxo ay smay d'a yichañ juntzañxo choñab', palta ol satel d'a
junelñej, xchi viñ.
21 Ix b'at q'uelan viñ d'a schoñab' eb' quenita, ix yalan viñ icha tic:
Ex quenita, vach'chom te ay smay e choñab' yic scolan sb'a, vach'chom d'a schontac
q'uen nivac tenam tzeyac'q'ue e pat,
22 palta ol satcanel e choñab' chi', a jantac exto ol ex canoc, ol ex yic'canb'at eb' viñ asirio
schecab'oc, xchi viñ.
23 Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ icha tic:
Ay, ¿tocval ayto mach ol canoc ayic ol sc'ulan juntzañ tic Dios?
24 Ay te' barco ol cot d'a Chipre, ol ja d'a sti' a' mar yic tzul yixtan choñab' Asiria yed'
choñab' Heber, palta ol satjocpaxel eb' aj Chipre chi', xchi viñ.
25 Ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix meltzaj viñ d'a schoñab', axo viñaj Balac ix
meltzajxican viñ b'aj cajan.

25

Ochnac eb' israel ejmelal d'a yechel Baal-peor

1 Ayic ayec' eb' israel d'a Sitim, tzijtum eb' viñ vinac ix mulan yed' eb' ix moabita. 2 Ix
montajb'at eb' viñ yuj eb' ix b'aj tz'och sq'uiñal sdiosal. Ix schi'an noc' chib'ej eb' viñ
israel chi', noc' silab'ej eb' ix d'a sdiosal chi'. Ix ochpax eb' viñ ejmelal d'a sdiosal eb' ix
chi'. 3 Icha chi' ix aj scuchb'ajb'at eb' viñ yoch ejmelal d'a jun yechel scuch Baal, sdiosal
choñab' Peor, yuj chi' ix te cot yoval Jehová d'a choñab' Israel chi', 4 ix yalan d'a viñaj
Moisés icha tic:
—Molb'ej masanil eb' ix cuchb'anb'at eb' anima tic d'a juntzañ chucal chi', val d'a
vichañ yed' d'a yichañ eb' etchoñab' tza d'uñb'ejq'ue eb'. Icha chi' ol aj sicb'iem yoval
in c'ol d'a choñab' Israel tic, xchi d'a viñ.
5 Yuj chi' ix yalan viñaj Moisés d'a eb' yajalil choñab' chi' icha tic:
—Junjun ex d'a eyiñtilal tze milcham eb' viñ ix b'at och ejmelal d'a Baal, xchi viñ.
6 Junanto rato chi' ix ec'b'at jun viñ israel yed' jun ix aj Madián van yic'anb'at ix viñ
d'a smantiado. Ix ec'b'at viñ d'a slac'anil scajnub' Jehová d'a yichañ viñaj Moisés yed'
eb' anima molaneq'ui yic tz'oc' eb' d'a yichañ Jehová. 7 Ayic ix yilan viñaj Finees yuninal
viñaj Eleazar, yixchiquincan viñaj Aarón viñ b'ab'el sat sacerdote, ix q'ue vaan viñ d'a
scal eb' anima ayec' molan chi'. Ix yic'ancot slanza viñ, ix b'at tzac'an viñ yuj jun viñ
israel yed' ix aj Madián chi', 8 masanto ix c'och viñ d'a yol smantiado viñ. Ix stecan
c'axpaj q'uen lanza chi' viñ d'a yol sc'ol viñ israel yed' ix aj Madián chi'. Icha chi' ix aj
yoch vaan scham anima yuj jun ilya ix yac'cot Jehová d'a scal eb' israel chi'. 9 Ay 24 mil
anima ix cham yuj jun ilya chi'.
10 Ix lajvi chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
11 —A viñaj Finees ix ac'an sicb'oc yoval in c'ool, ix lajvi voval d'a yib'añ choñab' Israel
tic, yapax ix yab' viñ ved'oc yujto ix sna viñ to a inñej nivan velc'ochi, yuj chi', tato mañ
ichocta ix sc'ulej viñ, masanil am eb' anima tic ix sateli. 12-13 Yuj chi' al d'a viñ icha tic:
Yujto ya ix ab' ved'oc, yujto ix a na' to a inñej nivan velc'ochi, yuj chi' ix ac' sicb'oquem
yoval in c'ol d'a yib'añ eb' anima tic, yuj chi' ol in b'o in trato ed'oc yed' masanil eb' iñtilal,
ol ochcan eb' sacerdoteal d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viñ, xchi d'a viñaj
Moisés chi'.
14 A jun viñ ix cham yed' ix aj Madián yuj viñaj Finees chi', Zimri sb'i viñ, yuninal viñaj
Salu, yajal yaj d'a scal yiñtilal Simeón. 15 Axo pax ix ix, ix cham chi', Cozbi sb'i ix, yisil ix
viñaj Zur, yajal yaj d'a jun macañ anima d'a Madián.
16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
17 —Aq'uec oval yed' eb' aj Madián, tze satanel eb', 18 yujto ix ex och d'a yol sc'ab' yaelal
yuj eb' ayic ix ex yic'anb'at eb' eyoch ejmelal d'a sdiosal d'a Peor. Naeccoti tas ix ex yutej
ix Cozbi, aton ix yisil jun viñ yajal yaj d'a eb', yuj chi' ix tecjicham ix d'a q'uen lanza, ayic
ix vac'anb'at ilya d'a e cal, yujto tzijtum mach ix och ejmelal d'a sdiosal eb', xchi d'a viñ.

26

Ix ic'jichaañ sb'isul eb' israel junelxo

1 Ayic ix lajviec' jun ilya to scham anima chi' yuuj, ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed'
d'a viñaj Eleazar sat sacerdote yuninal viñaj Aarón: 2 —Iq'uecchaañ sb'isul eb' israel d'a
junjun macañil yaj eb', tz'el yich d'a eb' 20 ab'il sq'uinal stiempo val sb'at d'a oval, xchi
d'a eb' viñ. 3 Ix smolb'an masanil eb' vinac viñaj Moisés yed' viñaj Eleazar d'a yac'lical
Moab, d'a sti' a' Jordán, d'a yichañcot Jericó, 4 yic stz'ib'chaj masanil eb' 20 ab'il sq'uinal
sb'eyñejb'ati, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'. Aton masanil eb' ix elta d'a
Egipto: 5-7 A eb' yiñtilalcan Rubén sb'ab'el yuninal viñaj Israel, ay 43 mil 730 eb' vinac
d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj
Enoc, viñaj Falú, viñaj Ezrón yed' viñaj Carmi. 8 A viñaj Falú chi' ay yuninal viñaj Eliab,
9 axo pax viñaj Eliab ay yuninal viñaj Nemuel, viñaj Datán yed' viñaj Abiram, yichamtac
vinaquil choñab' yaj eb'. Aton eb' junñej ajnac slajti' yed' viñaj Coré. Meltzajnacoch

eb' ajc'olal d'a Jehová, d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón. 10 Palta paxnac levnaj lum
luum, emnaccan eb' chavañ chi' d'a yol lum yed' viñaj Coré. Masanil eb' ochnac tzac'an
yuj viñaj Coré chi' chamnac eb', aton eb' 250 chamnac yuj jun c'ac'. A juntzañ eb' chi'
ochnac ch'oxnab'iloc d'a eb' israel smasanil.26.9-10 11 Axo pax eb' yiñtilalcan viñaj Coré
chi', maj satel-laj eb'.

12-14 Axo pax eb' yiñtilalcan Simeón, ay 22 mil 200 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb'
yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Nemuel, viñaj Jamín,
viñaj Jaquín, viñaj Zera yed' viñaj Saúl.

15-18 A eb' yiñtilalcan Gad, ay 40 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ
sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Zefón, viñaj Hagui, viñaj Suni, viñaj
Ozni, viñaj Eri, viñaj Arod yed' viñaj Areli.

19-22 A eb' yiñtilal Judá, ay 76 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ
sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sela, viñaj Fares yed' viñaj Zera. A
eb' yuninal viñaj Fares sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul. A pax eb'
yuninal viñaj Judá ix cham d'a lum Canaán aton viñaj Er yed' viñaj Onán.

23-25 A eb' yiñtilalcan Isacar, ay 64 mil 300 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Tola, viñaj Fúa, viñaj Jasub yed'
viñaj Simrón.

26-27 A eb' yiñtilalcan Zabulón, ay 60 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sered, viñaj Elón yed' viñaj
Jahleel.

28-34 Axo pax d'a yiñtilalcan José, chab' iñtilal yaj eb', aton yic Manasés yed' yic Efraín.
A eb' yiñtilalcan Manasés chi', ay 52 mil 700 eb' vinac d'a smasanil. A eb' sb'inajcan
d'a scal junjun macañ yiñtilal viñ: Aton viñaj Maquir yed' viñaj Galaad yuninal viñaj
Maquir chi' yed' pax eb' yuninal viñaj Galaad chi', aton viñaj Jezer, viñaj Helec, viñaj
Asriel, viñaj Siquem, viñaj Semida yed' viñaj Hefer. (A viñaj Zelofehad yuninal viñaj
Hefer, malaj yuninal viñ, añej eb' ix yisil viñ ay: Aton ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca
yed' ix Tirsa.)

35-37 Axo eb' yiñtilalcan Efraín, ay 32 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sutela, viñaj Bequer yed' viñaj
Tahán. Ay jun yuninal viñaj Sutela chi' sb'inajcan d'a yiñtilal, aton viñaj Erán.

38-41 A eb' yiñtilalcan Benjamín, ay 45 mil 600 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Bela, viñaj Asbel, viñaj Ahiram,
viñaj Sufam yed' viñaj Hufam. A eb' yuninal viñaj Bela sb'inajcan d'a yiñtilal, aton viñaj
Ard yed' viñaj Naamán.

42-43 A pax eb' yiñtilalcan Dan, ay 64 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A viñ sb'inajcan
d'a yiñtilal, aton viñaj Suham.

44-47 Axo pax yiñtilalcan Aser, ay 53 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Imna, viñaj Isúi yed' viñaj
Bería. A eb' yuninal viñaj Bería chi' sb'inajcan d'a yiñtilal: Aton viñaj Heber yed' viñaj
Malquiel. (A viñaj Aser chi' ay jun ix yisil viñ scuchan Sera).

48-50 A eb' yiñtilalcan Neftalí, ay 45 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal
viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Jahzeel, viñaj Guni, viñaj Jezer
yed' viñaj Silem.

51 Yuj chi' a sb'isul masanil eb' vinac yic choñab' Israel, ay 601 mil 730 eb' d'a smasanil.

Sleyal tas tz'aj spucchajec' lum luum

52 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan icha tic:

26.9-10 **26:10** A jun syal chi' d'a tic, syalpax d'a Números 16.23-35.

53 Pucchajocab'ec' lum luum d'a scal junjun iñtilal ato syala' jantac sb'isul junjun ix
q'ue vaan. 54-56 D'a suerteal tz'aj spucchajec' luum d'a eb'. Nivan lum tzac' d'a eb' nivan
sb'isul, quenñej lum tzac' d'a eb' quenñej sb'isul, xchi d'a viñ.

A sb'isul eb' levita

57 A eb' yuninal viñaj Leví sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj
Merari. 58 A eb' yixchiquin viñaj Leví chi' sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Libni, viñaj
Hebrón, viñaj Mahli, viñaj Musi yed' viñaj Coré, aton eb' viñ tic yiñtilalcan viñaj Leví.
A viñaj Coat chi', aton viñ smam viñaj Amram. 59 A viñaj Amram chi' ix yic' sb'a yed'
jun ix yiñtilalcan viñaj Leví chi', aton ix scuchan Jocabed. Ayic ayec' viñaj Leví chi' d'a
Egipto ix alji ix. A viñaj Amram yed' ix Jocabed chi', aton eb' smam snun viñaj Aarón,
viñaj Moisés yed' ix María. 60 Axo eb' yuninal viñaj Aarón, aton viñaj Nadab, viñaj Abiú,
viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 61 A viñaj Nadab yed' viñaj Abiú chi', ix cham eb' viñ
yujto ix yac'och jun c'ac' eb' viñ mañ smojoc icha ofrenda d'a yichañ Jehová.
62 Masanil eb' vinac d'a yiñtilalcan viñaj Leví, aton eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati,
ay 23 mil eb'. A eb' tic mañ ayococh eb' sb'isuloc juntzañxo eb' yetisraelal, yujto a eb'
levita tic malaj smacb'en eb' ol scha'a, ayic ol c'och eb' d'a lum Canaán.
63 Icha val chi' ix aj yelc'och sb'isul eb' israel ix ic'jichaañ yuj viñaj Moisés yed' viñaj
sacerdote Eleazar d'a ac'lic d'a yol yic Moab, d'a sti' a' Jordán d'a yichañcot Jericó.
64 Masanil eb' chi', malaj junoc eb' ix b'isji yuj viñaj Moisés yed' viñaj Aarón ayic ix
yic'anchaañ sb'isul eb' viñ d'a sb'ab'elal d'a tz'inan luum Sinaí, 65 yujto ix yal Jehová to ol
cham eb' d'a tz'inan luum chi'. Mañxa junoc eb' chi' ix cani, axoñej viñaj Caleb yuninal
viñaj Jefone yed' viñaj Josué yuninal viñaj Nun ix cani.

27

A smacb'en eb' ix isilab'il

1 Ay jun viñ d'a yiñtilal Manasés scuch Zelofehad. Aton stzolal smam yicham viñ tic:
Viñaj Hefer, viñaj Galaad, viñaj Maquir, viñaj Manasés yed' viñaj José. A viñaj Zelofehad
chi' ay ovañ eb' ix yisil viñ: Aton ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca yed' ix Tirsa. 2 A ovañ
eb' ix snulej sb'a tic, ix b'at eb' ix b'aj ay cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix yalan eb' ix
d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj sacerdote Eleazar yed' d'a masanil eb' yajalil choñab' icha
tic: 3 A viñ co mam a oñ tic, ix cham viñ d'a tz'inan luum, palta mañ locanoclaj viñ yed'
eb' yic viñaj Coré ix meltzajoch ajc'olal d'a Jehová. A viñ co mam chi' yujñej smul viñ
d'a yol yico' ix cham viñ, malaj junoc yuninal viñ ix cani. 4 Palta mañ smojoc satcanel
sb'i viñ d'a slistail quiñtilal, yujñej to malaj junoc yuninal viñ ix cani. Yuj chi' ol eyac'
junoc macañ co luum d'a scal yic eb' viñ yuc'tac viñ co mam chi', xchi eb' ix. 5 Ix yalan
viñaj Moisés masanil tas ix yal eb' ix ix chi' d'a Jehová. 6 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ
icha tic: 7 A eb' ix yisil viñaj Zelofehad chi', yel syal eb' ix. Ol ac' junoc macañ sluum
eb' ix d'a scal yic eb' viñ yuc'tac viñ smam eb' ix chi', axo eb' ix ol ic'ancan smacb'en viñ
smam chi'. 8 Alpax d'a eb' etisraelal: Tato ay mach schami, malaj junoc yuninal vinac
scani, a smacb'en syal scan d'a eb' ix yisil. 9 Palta tato malaj junoc yisil chi', a d'a junoc
yuc'tac scan smacb'en chi'. 10 Tato malaj junoc yuc'tac chi' jun, a d'a eb' yuc'tac smam
scan smacb'en chi'. 11 Tato a smam chi' malaj pax yuc'tac, a d'a junoc sc'ab' yoc, ata' scan
smacb'en chi'. A jun tic ley tz'ajcan d'a scal choñab' Israel, icha tz'aj valan tic d'ayach,
xchi Jehová chi' d'a viñ.

Ochnac viñaj Josué sq'uexuloc viñaj Moisés
(Dt 31.1-8)

12 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Q'ueañ d'a jolom vitz Abarim, tzilancanb'at lum ol vac' d'a eb' etchoñab' tic. 13 Añej
slajvi ilanb'at luum, ol ach chamoc, icha val ix aj scham viñ uc'tac aj Aarón, 14 yujto maj

in e c'anab'ajej, maj in eyic'chaaň d'a tz'inan lum yic Zin, ayic ix cot yoval eb' anima d'ayin. Maj e c'anab'ajej e ch'oxanel d'a yichaň eb' eyetchoňab' to A inxoňej Ochi ayic ix q'ue yav eb' sc'anan a a' yuq'uej, xchi d'a viň. (Ix uji jun chi' b'aj ay a a' scuch Meriba d'a Cades, d'a lum tz'inan luum yic Zin.)

15 Ix yalan viňaj Moisés d'a Jehová chi' icha tic:

16 —Mamin Jehová, a ach tzac' sq'uinal masanil anima. A ticnaic ac'och a sat d'a junoc mach tz'och yajaliloc a choňab', 17 yic scuchb'ejb'at eb' yic sb'atňej eb', yic max satec' eb' icha noc' calnel malaj staňvumal, xchi viň.

18 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viň icha tic:

—Te ay val och Vespíritu d'a viňaj Josué yuninal viňaj Nun, yuj chi' ac'b'at a c'ab' d'a sjolom viň. 19 D'a val yichaň viňaj sat sacerdote Eleazar yed' d'a yichaň masanil eb' anima, tzac'ancanoch yopisio viň. 20 Ac'canoch jab'oc opisio chi' d'a yib'aň viň, yic vach' ol sc'anab'ajej masanil eb' anima tas ol yal viň. 21 A d'a viňaj Eleazar ol yal viň, axo viňaj Eleazar chi' ol c'anb'an d'ayin yuj viň. A inxo Jehová in tic ol val yed' q'uen Urim tas ol yutej sb'a viň. Axo viň ol alan d'a eb' choňab' chi' tas ol aj eb', xchi Jehová chi'.

22-23 Yuj chi' ix ic'jib'at viňaj Josué chi' yuj viňaj Moisés d'a yichaň viňaj sacerdote Eleazar yed' d'a yichaň masanil eb' choňab'. Ix lajvi chi' ix yac'anb'at sc'ab' viňaj Moisés chi' d'a sjolom viňaj Josué chi', ix yac'ancan yopisio viň, icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

28

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u
(Ex 29.38-46)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Al jun checnab'il tic d'a eb' etchoňab' chi': A d'a stiempoal chequel yajcani, sc'anab'ajej eb' yac'an juntzaň ofrenda sňusjitz'a silab'il d'ayin, te suc'uq'ui sjab' svab'i, xchi d'a viň.

3-8 Ix yalan viňaj Moisés chi' d'a eb' yetchoňab' chi' yuj juntzaň ofrenda yovalil sňustz'a eb' yuj yic'jichaaň Jehová. Junjun c'u sňusjitz'a chatacvaň noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail. Jun noc' sňusjitz'a d'a q'uiňib'alil, axo junxo noc' d'a yemc'ualil. Yovalil tz'ac'ji chaňe' libra ixim harina te vach', scalaj yed' junoc litro aceite yic sat te' olivo ofrendail yed' junjun noc'. Tz'ac'jipax junjun litro vino yed' junjun noc' calnel chi', secchajem b'aj ay scajnub' Jehová yuj yic'jichaaň. A d'a lum vitzal Sinaí ix schec Jehová ac'joc juntzaň silab' tic d'a junjun c'u, aton ofrenda suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

Ofrenda tz'ac'ji d'a sc'ual ic'oj ip

9 A d'a sc'ual ic'oj ip, yovalil syac' chavaňocxo noc' quelemtac calnel eb', aton noc' jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail yed' vajxaque' libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite d'a ofrendail d'a ixim trigo. Tz'ac'jipax vino yed'oc, ichataxon tz'aj yac'ji. 10 Masanil juntzaň silab' chi' tz'ac'ji d'a sc'ual ic'oj ip, palta ch'oc yel d'a yichaň silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' pax vino tz'ac'jitaxon yed'oc.

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun uj

11 A d'a b'ab'el c'ual yic junjun uj tzeyac' chavaň noc' quelemtac vacax silab'il yed' jun noc' ch'ac calnel yed' ucvaň noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal. Masanil noc' tic, mocab'a jab'oc spaltail noc'. 12 A yed' junjun noc' vacax chi' tzeyac' lajchaveoc libra ixim harina te vach', tze calan yed' aceite. Axo yed' noc' ch'ac calnel chi' tzeyac' vajxaqueoc libra ixim harina te vach', calab'il yed' aceite. 13 Axo yed' junjun noc' quelemtac calnel chi', chaňe' libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite tzeyac'a'. Aton jun ofrenda sňusjitz'a chi', suc'uq'ui sjab' syab' Jehová. 14 Axo vino tz'ac'jitaxon d'a ofrendail, chab'

litro tz'ac'ji yed' junjun noc' vacax chi', naṅal schab'il litro d'a jun noc' ch'ac calnel chi', junjun litro d'a junjun noc' quelemtac calnel chi'. Aton juntzaṅ ofrenda chi' yovalil tz'ac'ji d'a junjun uj d'a yol ab'il. 15 A yed' silab' sṅusjitz'a chi', tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva d'a Jehová silab'il yuj mul yed' vino tz'ac'jitaxon yed'oc.

Ofrenda tz'ac'ji d'a q'uiṅ yic snacot eb' israel'R'ayic yelnaccot eb' d'a Egipto (Lv 23.5-8)

16 D'a 14 yoch b'ab'el uj d'a yol ab'il, ata' tz'och q'uiṅ yic tze naancoti ayic eyelnac libre yuj Jehová. 17 Axo d'a 15 yoch uj chi', ata' tz'och uque' c'ual q'uiṅ, aton ta' svaji ixim pan malaj yich. 18 A d'a b'ab'el c'u d'a uque' c'ual chi' tz'och jun nivan molanil yuj eyoch ejmelal. A d'a jun c'u chi', malaj junoc macaṅ munlajel tze c'ulej. 19 Chavaṅ noc' quelemtac vacax tz'ac'ji silab'il, jun noc' ch'ac calnel yed' ucvaṅ noc' quelemtac calnel junjun ab'il sq'uinal. Masanil noc' chi', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 20 A yed' juntzaṅ silab' chi' tz'ac'ji juntzaṅxo ofrenda tz'ac'jitaxon yed'oc, ixim harina calab'il yed' aceite, tz'ac'ji icha tic: Lajchave' libra ixim yed' junjun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed' jun noc' ch'ac calnel chi', 21 chaṅe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel chi'. 22 Tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva silab'il yuj mul yic stupcanel e mul d'a eyib'aṅ. 23 Masanil juntzaṅ chi' tz'ac'ji yed' jun silab' sṅusjitz'a d'a q'uiṅib'alil d'a junjun c'u. 24 Icha chi' tz'aj d'a junjun c'u d'a uque' c'ual q'uiṅ chi'. Sṅusjitz'a juntzaṅ ofrenda chi', suc'uq'ui sjab' syab' Jehová. Palta ch'oc pax yaj silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' pax vino tz'ac'jitaxon yed'oc. 25 Axo d'a yuquil c'ual, tz'ochpax junxo nivan molanil yuj eyoch ejmelal. A d'a jun c'u chi', malaj junoc macaṅ munlajel tze c'ulej.

Ofrenda sb'ab'el sat tastac tz'avchaji (Lv 23.9-22)

26 Ayic toxo ix ec'b'at uque' semana yec' q'uiṅ yic tze naancot eyelnac libre yuj Jehová, tzeyac'an eyofrenda yuj sb'ab'el sat eyavb'en tze molo'. Tze molb'ej e b'a e masanil yuj eyoch ejmelal d'a Jehová, malaj junoc macaṅ munlajel tze c'ulej. 27 Tzeyac'pax junoc silab' te vach' d'a Jehová suc'uq'ui sjab' syab'i: Chavaṅ noc' quelemtac vacax, junoc noc' ch'ac calnel, ucvaṅoc noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, 28 yed' ixim harina te vach' calab'il yed' aceite tz'ac'jitaxoni, lajchave' libra ixim yed' junjun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed' jun noc' ch'ac calnel chi', 29 chaṅe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel chi'. 30 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj e mul. 31 A yed' juntzaṅ silab' chi' tz'ac'jiṅej ofrenda d'a ixim harina yed' vino. Tzeyac'anpax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u. Masanil noc' tz'ac'ji chi', yovalil malaj jab'oc spaltail noc'.

29

Q'uiṅ yic spuji q'uen trompeta (Lv 23.23-25)

1 A d'a b'ab'el c'ual yic yuquil uj, tze molb'ej e b'a yic tzex och ejmelal. A d'a jun c'ual chi' malaj junoc mach smunlaji. A jun c'ual chi', sc'ual yic spuji q'uen trompeta. 2 Tze ṅusantz'a juntzaṅ silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová: Jun noc' quelem vacax, junoc noc' ch'ac calnel yed' ucvaṅ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal. Masanil juntzaṅ noc' noc' chi', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 3 Tzeyac'anpax ixim harina calab'il yed' aceite tz'ac'jitaxon yed'oc, lajchave' libra ixim yed' jun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed' jun noc' ch'ac calnel chi', 4 chaṅe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel chi'. 5 Tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva silab'il yic stupcanel e mul d'a eyib'aṅ. 6 Tz'ac'jipax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun uj yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' ixim harina yed' vino tz'ac'jitaxoni, icha val ix aj yalan Jehová. A juntzaṅ chi' aton ofrenda sṅusji, te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

A jun sc'ual yic tz'ac'ji tup mul
(Lv 23.26-32)

7 D'a slajuñil c'ual yoch yuquil uj chi', tze molb'anpax e b'a yuj eyoch ejmelal, tzex
och d'a tzec'ojc'olal d'a jun c'u chi', malaj junoc macañ munlajel tze c'ulej. 8 Tze
ñusantz'a juntzañ silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová, jun noc' quelem vacax, jun noc'
ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc'
noc' chi' malajocab' jab'oc spaltail noc'. 9 Tzeyac'anpax ixim harina te vach', calab'il
yed' aceite yed'oc, lajchave' libra ixim yed' jun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed'
jun noc' ch'ac calnel chi', 10 chañe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel chi'.
11 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul. Tzeyac'anpax silab'
tz'ac'ji d'a sc'ual yac'ji tup mul yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u, ixim harina
yed' pax vino.

Ofrenda yic q'uiñ Chinama
(Lv 23.33-44)

12 Añeja' d'a 15 c'ual yoch yuquil uj tze molb'ej e b'a eyoch ejmelal. A d'a jun c'u chi',
malaj junoc macañ munlajel tze c'ulej. Uque' c'ual tzeyac'och q'uiñ yuj eyic'anchaañ
Jehová. 13-34 A d'a junjun c'ual q'uiñ chi' tze ñusantz'a juntzañ noc' noc' d'a silab'il,
te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová: Chavañ noc' ch'ac calnel yed' 14-oc noc' quelemtac
calnel junjun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc' noc' chi' malajocab' jab'oc spaltail
noc'. Yed' pax ixim harina calab'il yed' aceite tz'ac'ji ofrendail: Vajxaque' libra ixim
yed' junjun noc' ch'ac calnel chi', chañe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel
chi'. Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul yed' pax silab'
tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' pax ixim harina yed' vino tz'ac'jitaxon yed'oc d'a
ofrendail.

A yed' juntzañ noc' noc' chi', tzeyac'pax 13-oc noc' quelemtac vacax d'a b'ab'el c'u,
12-oc noc' d'a schab'il c'ual, 11-oc noc' d'a yoxil c'ual, 10-oc noc' d'a schañil c'ual,
b'aluñvañoc noc' d'a yoil c'ual, vajxacvañoc noc' d'a svaquil c'ual, ucvañoc noc' d'a
yuquil c'ual. A yed' junjun noc' quelemtac vacax chi' tz'ac'ji lajchaveoc libra ixim harina
vach', calab'il yed' aceite. Stz'a juntzañ noc' chi' silab'il, te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

35 Axo d'a svajxaquil c'ual, tze molb'anoch e b'a eyoch ejmelal. Malaj munlajel tze
c'ulej d'a jun c'ual chi'. 36 Tze ñusantz'a junoc noc' quelem vacax silab'il te suc'uq'ui
sjab' syab' Jehová yed' junoc noc' ch'ac calnel yed' ucvañoc noc' quelemtac calnel junjun
ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc' noc' chi' malajocab' spaltail noc'. 37 Añejtona'
tzeyac'anpax ixim harina ofrendail yed' vino yed' noc' vacax chi', noc' ch'ac calnel chi'
yed' pax noc' quelemtac calnel chi' icha yalan ley. 38 Tzeyac'an junoc noc' mam chiva
silab'il yuj yac'ji tup e mul yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' ixim harina
yed' vino tz'ac'jitaxon yed'oc d'a ofrendail.

39 Aton juntzañ silab' tic yovalil tzeyac' d'a Jehová d'a juntzañ q'uiñ to chequel yaj
sc'ual. A yed' juntzañ tic syal eyac'anpax ofrenda to ix eyac' e ti' eyac'ani, ma junoc
ofrenda toñej tz'el d'a e c'ol eyac'ani. Syal eyac'an silab' to stz'ai, ixim harina, ma vino
d'a ofrendail, ma silab' yic junc'olal.

40 Icha val chi' ix aj yalan viñaj Moisés d'a eb' israel masanil tas ix yal Jehová d'a viñ.

30

A sleyal b'aj scac' co ti'

1 Ix yalan viñaj Moisés d'a eb' yajal yaj d'a junjun yiñtilal Israel icha tic:

2 Ix yal Jehová tato ay junoc viñ vinac syac' sti' yac'an junoc tas d'a Jehová, mato syac'
sti' d'a junoc tas ol sc'ulej, yovalil sc'anab'ajej sc'ulan tas ix yal chi'. Max yal sq'uexan tas
ix yal chi'. 3 Tato a junoc ix cob'es aytoec' yed' smam, syac' sti' yac'an junoc tas d'a Jehová,
mato syac' sti' d'a junoc tas mañ ol sc'ulej, 4 tato malaj tas syal viñ smam ix chi' ayic

syab'an viñ to ay sti' ix ix yac'a', yovalil sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. 5 Palta tato a' viñ smam ix chi' tz'ac'an yovalil ayic syab'an viñ to ay sti' ix ix yac'a', tato icha chi', mañxo yovaliloc sc'ulej ix b'aj ix yac' sti' chi'. Maxtzac ac'jilaj pural ix yuj Jehová b'aj ix yac' sti' chi'.

6 Tato ay junoc ix ix syac' sti' d'a Jehová vach'chom ix cham val snaani, ma jun elañchamel ix yal ix to sc'ulej junoc tasi, slajvi yac'an sti' ix chi' tz'och yetb'eyum ix, 7 tato ayic syab'an viñ yetb'eyum ix b'aj ix yac' sti' chi', malajñej tas syal viñ yuuj, yovalil sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi'. 8 Palta tato ayic syab'an viñ yetb'eyum ix chi' jun, malaj sgana viñ, mañ yovaliloc sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi', max ac'jipaxlaj pural ix yuj Jehová sc'anab'ajani.

9 Tato a eb' ix chamnac yetb'eyum, ma eb' ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum syac' sti' d'a junoc tas d'a Jehová, yovalil sc'anab'ajej eb' ix. 10 Tato a junoc ix ix ay yetb'eyum syac' sti' sc'ulan junoc tasi, mato syac' sti' d'a junoc tas mañ ol sc'ulej, 11 tato ayic syab'an viñ yetb'eyum ix chi', malajñej tas syal viñ, a ix chi' yovalil sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi'. 12 Palta tato ayic syab'an viñ yetb'eyum ix chi', tato malaj sgana viñ, mañ yovaliloc sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. Max ac'jilaj pural ix yuj Jehová sc'ulani.

13 A viñ etb'eyumab'il chi', syal yalan viñ tato syal sc'anab'ajan ix b'aj ix yac' sti' chi' mato maay. 14 Tato ayxo jun chab'oc c'ual yab'an jun chi' viñ, malajñejpax tas syal viñ, yovalil sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. 15 Tato ayic toxo ix ec' tiempo, ichato chi' syalan viñ to max sc'anab'ajej ix, axo d'a yib'añ viñ scan smul ix b'aj maj sc'anab'ajej sti' ix syac' chi', xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

16 Aton juntzañ ley ix yal Jehová d'a viñaj Moisés yuj tas val tz'aj viñ vinac yed' ix yetb'eyum, ma eb' viñ mamab'il yed' eb' ix yisil cob'esto aytoec' yed'oc, tato syac' sti' eb' ix d'a Jehová.

31

Ix spac sb'a eb' israel d'a choñab' Madián

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan icha tic:

2 Al d'a eb' etisraelal to spac sb'a eb' d'a eb' aj Madián, slajvi chi' ol ach chamoc, xchi d'a viñ.

3 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' yetchoñab' chi' icha tic:

—Aq'uec lista e b'a jayvañoc ex d'a oval, tze satanel eb' aj Madián yuj spactzitaj schucal eb' d'a Jehová. 4 Junjun iñtilal, mil vinac syac'b'at d'a oval, xchi viñ.

5 Yuj chi' ix sic'jiel mil eb' soldado d'a junjun iñtilal. Ay 12 mil eb' d'a smasanil, yed'nacxoq'ue syamc'ab' junjun eb' yic oval. 6 Ichaton chi' ix aj schecjib'at eb' d'a oval yuj viñaj Moisés. Ix b'atpax viñaj Finees, yuninal viñaj sacerdote Eleazar yed' eb'. A viñ ed'jinac juntzañ yamc'ab' to yic Dios yaji yed' q'uen trompeta spuji yic tz'och eb' yac' oval. 7 Ix yac'an oval eb' yed' eb' madianita icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'. Ix smilancham masanil eb' viñ vinac eb'. 8 D'a scal eb' ix cham chi', ix cham viñaj Evi, viñaj Requem, viñaj Zur, viñaj Hur yed' viñaj Reba, aton ovañ eb' viñ yajal d'a Madián. Ix champax viñaj Balaam yuninal viñaj Beor. 9 Ix ic'jicot masanil eb' ix ix aj Madián preso yuj eb' israel yed' masanil eb' scotac unin eb', noc' smolb'etzal noc' eb' yed' masanil tastac ay d'a eb'. 10 Ix ñusjitz'a schoñab' eb' yed' scampamento eb' yuj eb' israel chi'. 11 Masanil ix yiq'uec' eb' soldadoal israel chi', eb' anima yed' masanil noc' smolb'etzal noc' eb', 12 ix yic'cot eb', ix yac'an eb' d'a viñaj Moisés, d'a viñaj sacerdote Eleazar yed' pax d'a eb' yetchoñab' eb'. A d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán d'a yichañ Jericó ayec' scampamento eb'.

13 Ix elta viñaj Moisés, viñaj sacerdote Eleazar yed' masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' scha eb' d'a spatiquel campamento chi'. 14 Palta axo viñaj Moisés ix cot yoval

viñ d'a eb' ayoch yajalil d'a junjun mil yed' d'a junjun cien eb' soldado ix meltzaj d'a oval chi'. 15 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—¿Tas yuj maj e milcham juntzañ eb' ix ix tic? 16 A yuj tas ix yal viñaj Balaam, a val eb' ix ix tic ix ic'anb'at eb' quetisraelal d'a ajmulal. Ix och smul eb' d'a Jehová yuj yoch eb' ejmelal d'a comon dios Baal d'a Peor. Yuj chi' tzijtum eb' ix cham yuj jun ilya. 17 A ticnaic milecham masanil eb' vinac unin yed' masanil eb' ix ix to ayxo vinac ix ec' d'a spatic. 18 Axo eb' ix cob'estac mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic, mañ e milcham eb' ix, canocab' eb' ix eyed'oc. 19 E masanil mach ex ix e milcham anima, ma ix eyam junoc chamnac, canañec uqueoc c'ual d'a spatiquel campamento. A ex tic yed' eb' preso yaj eyuuj, yovalil tze b'iquel e b'a d'a schab'jial yed' d'a svac'jial. 20 Tze juc'anel e pichul yed' masanil tastac b'ob'il d'a noc' tz'uum, ma d'a xil noc' chiva yed' d'a te te', xchi viñ d'a eb'.

21 Ix yalan viñaj sacerdote Eleazar d'a masanil eb' ix xid'ec' d'a oval chi' icha tic:

—Aton jun ley ix yac' Jehová d'a viñaj Moisés tic: 22-23 A masanil tastac to max tz'a yuj c'ac', icha q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, q'uen hierro, q'uen estaño, ma q'uen plomo, yovalil tz'ec' d'a cal c'ac', slajvi chi' tze b'icanel d'a a a' sacb'itan tastac tz'och vicoc. A pax tastac to stz'ab'at jun, añej yed' a a' chi' tze sacb'itej. 24 Axo d'a svac'jial, yovalil tze juq'uel e pichul, icha chi' tz'aj e sacb'icaneli. Ichato chi' syal eyoch d'a yol campamento, xchi Jehová d'a viñaj Moisés, xchi viñaj Eleazar chi'.

Ix pojchajec' tastac ix yic' eb' d'a oval

25 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

26 A viñaj sacerdote Eleazar yed' eb' yajal yaj d'a junjun macañil eb' choñab', ol och eb' ed'oc yic tze b'is eb' anima yed' masanil noc' noc' ix yic'cot eb' d'a choñab' Madián. 27 Cha macañ tzeyutej. Tze pojanec' junoc macañ d'a scal eb' soldado ix xid'ec' d'a oval chi', axo junxo macañ, spojchajec' d'a scal eb' anima. 28 A d'a junjun macañ syic' eb' soldado chi', junjun vic tzeyiq'uel d'a junjun 500 anima, d'a junjun 500 noc' noc', vach'chom noc' vacax, noc' b'uru, noc' calnel ma noc' chiva. 29 A d'a viñaj sacerdote Eleazar tzac' juntzañ chi' icha ofrenda d'ayin. 30 A d'a nañalxo yic eb' anima chi', junjun tzeyiq'uel d'a junjun 50 eb' anima yed' d'a junjun 50 noc' noc', vach'chom noc' vacax, noc' b'uru, noc' calnel, ma noc' chiva ma yed' yalñej tas molb'etzal noc'. Tzeyac' juntzañ noc' noc' chi' d'a eb' levita aton eb' yilumal in cajnub', xchi d'a viñ.

31 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés yed' viñaj sacerdote Eleazar icha val ix aj yalan Jehová chi'. 32-35 Aton slistail masanil tastac ix yic'cot eb' soldado tic, ch'oc pax tastac ix yic' junjun eb': 675 mil noc' calnel, 72 mil noc' vacax, 61 mil noc' b'uru yed' 32 mil eb' ix cob'estac. 36 Yuj chi' nañal val juntzañ chi' ix yic' eb' soldado. 337 mil 500 noc' calnel ix yic' eb'. 37 A d'a juntzañ noc' chi', 675 noc' ix yac' eb' d'a Jehová. 38 A d'a 36 mil noc' vacax yic eb' soldado, ix ac'ji 72 noc' d'a Jehová. 39 A d'a 30 mil 500 noc' b'uru yic eb' soldado, ix ac'ji 61 noc' d'a Jehová. 40 A d'a eb' ix 16 mil cob'estac yic eb' soldado, ix ac'ji 32 eb' ix d'a Jehová. 41 Masanil juntzañ chi' ix yac' viñaj Moisés d'a viñaj sacerdote Eleazar, aton tas to yictaxon Jehová yaji, icha val ix aj yalan Jehová. 42-46 Icha val sb'isul ix yic' eb' soldado chi', icha chi' ix yac' viñaj Moisés d'a eb' anima chi': 337 mil 500 noc' calnel, 36 mil noc' vacax, 30 mil 500 noc' b'uru yed' 16 mil eb' ix cob'estac.

47 A d'a nañalxo chi', junjun ix yiq'uel viñaj Moisés d'a junjun 50. Lajanñej ix yutejpax eb' anima viñ yed' noc' noc'. Ix yac'an viñ d'a eb' levita smunlaj d'a scajnub' Jehová, icha val ix aj yalan Jehová chi'. 48 Axo eb' yajal yaj d'a junjun mil yed' d'a junjun cien eb' soldado chi', ix b'at eb' yal d'a viñaj Moisés. 49 Ix yalan eb' icha tic: A oñ tic ix co b'is eb' soldado ayoch d'a yol co c'ab', malaj junoc eb' ix satb'ati, tz'acanñej eb'. 50 Yed'nac masanil q'uen oro ix ilchaj yuj eb', q'uen brazaletes, pulseras, colc'ab', uchiquin yed' juntzañxo q'uen q'ueen vach' yilji. A juntzañ tic scac' d'a Jehová, yujto ix colvaj qued'oc, yuj chi' ix oñ meltzaj co masanil, xchi eb'.

51 Ix schaan masanil q'uen oro chi' viñaj Moisés yed' viñaj Eleazar d'a eb', aton masanil
q'uen oro ayoch yelvanub'oc snivanil eb'. 52 Masanil q'uen oro ix yac' eb' yajal chi', oxe'
quintal yed' 68 libra yalil q'ueen. 53 Junjun soldado ayñej jab'jab'oc tastac ix yic'a', aton
tastac ix yic' eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 54 Axo viñaj Moisés yed' viñaj Eleazar chi' ix chaan
q'uen oro ix yic'cot eb' yajal soldado chi'. Ix yic'anb'at q'uen eb' viñ d'a scajnub' Jehová
b'aj sch'ox sb'a, yic vach' snachajcot eb' israel yuj Jehová chi'.

32

Smacb'en eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad
(Dt 3.12-22)

1 A eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad mañxo jantacoc noc' smolb'etzal noc' eb'. Ayic
ix yilan eb' to a lum scuchan Jazer yed' Galaad, te vach' lum yic smolji noc' noc', 2 ix b'at
eb' yil viñaj Moisés yed' viñaj sacerdote Eleazar yed' pax eb' yajalil choñab'. Ix yalan eb'
icha tic d'a eb':

3-4 —Ilec val lum macb'il yuj juntzañ choñab' tic: Aton Atarot, Dibón, Jazer, Nimra,
Hesbón, Eleale, Sebam, Nebo yed' Beón, te vach' sva masanil noc' molb'etzal noc' d'a
juntzañ lum luum tic. Yuj scolval Jehová ix quic'canec' luum yic tz'ochcan lum quicoc a
oñ israel oñ tic. Eyojtacpaxi to ay juntzañ noc' noc' tic molb'il cuuj. 5 Yuj chi' tato vach'
tze na'a, aq'uec juntzañ lum tic d'ayoñ, yic max oñ ec'can d'a sc'axepal a' Jordán, xchi
eb'.

6 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb':

—¿Tom e gana tzex can d'a tic yacb'an sb'at eb' quetchoñab' d'a oval? 7 ¿Tas yuj tzeyac'
chab'axq'ue sc'ol eb' quetchoñab' yic max ec' eb' d'a jun lum yalnac Jehová to ol yac' d'a
eb'? 8 Icha val tic yutej sb'a eb' co mam quicham ayic in checanb'at eb' yil luum ayic
ayoñec' d'a Cades-barnea. 9 C'och eb' yil jun luum chi' masanto d'a sch'olanil a' Escol.
Slajvi chi' yac'an chab'axq'ue sc'ol eb' quetisraelal eb' yic max och eb' d'a lum yac'nac
sti' Jehová yac'an d'ayoñ. 10 Yuj val chi' cot yoval sc'ol Jehová d'a jun c'u chi', yuj chi'
yac' sti' to 11 a eb' anima 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati ayic yelnaccot eb' d'a Egipto, mañ
ol yil-laj lum eb', lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' yiñtilalcan viñaj Abraham, viñaj Isaac
yed' viñaj Jacob, yujto mañ smasaniloc sc'ol eb' och tzac'an yuj tas yala'. 12 Añej viñaj
Caleb yuninal viñaj Jefone yiñtilal viñaj Cenaz yed' viñaj Josué yuninal viñaj Nun, ol
och d'a luum, aton eb' viñ c'anab'ajan d'a smasanil sc'ool tas yal Jehová chi'. 13 Cot yoval
Jehová chi' d'ayoñ, yuj chi' 40 ab'il oñ ec' d'a tz'inan lum yuuj, masanto ix satel masanil
eb' maj c'anab'ajani, mañxo junoc eb' ix cani. 14 A exxo tic, ex yiñtilal anima pit, e gana
tze b'eyb'alej sb'eyb'al eb' co mam quicham chi' yic tze tzuntzanxicot yoval sc'ol Jehová
d'a quib'añ. 15 Tato malaj e gana tzex och tzac'an yuj Jehová chi', ol ex yactejcan d'a jun
tz'inan luum tic yed' masanil jun choñab' tic. Eyuuj val ol oñ sateloc, xchi viñaj Moisés
chi'. 16 Yuj chi', ix snitzanb'at sb'a eb' d'a stz'ey viñaj Moisés chi', ix yalan eb' icha tic:

—A val tas co gana, to sco b'oq'ue smacte' noc' co calnel yed' noc' co vacax d'a tic yed'
choñab' yic eb' ix quetb'eyum yed' cuninal. 17 A oñxo tic ol cac' lista co b'a d'a oval. Ol
oñ b'ab'laj d'a yichañ eb' quetchoñab' tic masanto ol yal quic'anb'at eb' d'a lum luum
chi'. Axo eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal ol can eb' d'a choñab' ayoch smuroal tic
d'a junc'olal, yic vach' malaj tas tz'utaj eb' yuj eb' anima cajan d'a juntzañ choñab' tic.
18 Masanto ol yal scan eb' quetchoñab' tic d'a sat sluum ichato chi' ol oñ meltzajxicot d'a
co pat tic. 19 Yujto a lum ay d'a jun c'axep tic quic tz'ajcan luum, aton d'a stojolal b'aj
sjavi c'u tic, yuj chi' a d'a sc'axepalec' a' Jordán chi' mañ ol co chalaj lum co luum chi' a
oñ tic, xchi eb'. 20 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a eb':

—Syal eyic'ancan luum tato tz'elc'och icha val tas tzeyal chi', ol eyac'ñej oval icha syal
Jehová. 21 Tato e masanil a ex tic eyed'nac eyamc'ab' yic oval ol ex ec' d'a a' Jordán icha
syal Jehová chi', tzex canñej ta' masanto syal yel eb' ajc'ol chi' eyuuj. 22 Ayic toxo ix

eyic'canec' lum luum chi' yuj Jehová, ayic toxo pax ix ac'ji ganar eb' anima ta', ichato chi' ol ex meltzajoc. Icha chi' ol aj e c'anab'ajan b'aj tzeyac' e ti' d'a Jehová yed' d'a eb' eyetchoñab' tic. 23 Palta tato max e c'ulej icha chi' jun, a val ta' ol eyila' to ix och e mul d'a Jehová, ol c'och sc'ual ol yac'anoch yaelal d'a eyib'añ yuj e mul chi'. 24 B'oecq'ue e choñab' yuj eb' ix eyetb'eyum yed' eb' eyuninal, tze b'oan smacte' noc' e calnel chi', tze c'anab'ajan masanil tas tzeyal chi', xchi viñaj Moisés chi' d'a eb'. 25 Ix tac'vi eb' yiñtilalcan Rubén yed' eb' yiñtilalcan Gad icha tic:

—A oñ a checab' oñ tic, ol co c'anab'ajej masanil tas ix al chi'. 26 A eb' ix quetb'eyum yed' eb' co cotac unin yed' masanil noc' co molb'etzal noc', ol can d'a juntzañ choñab' d'a Galaad tic. 27 A oñxo tic jun, ol oñ b'at d'a oval b'aj ol yal sc'ol Jehová, icha val alan chi', xchi eb'. 28 Ix yalan viñaj Moisés d'a viñaj sat sacerdote Eleazar yed' d'a viñaj Josué yuninal viñaj Nun yed' d'a masanil eb' yajalil choñab' d'a junjun macañ yiñtilal Israel icha tic:

29 —Tato masanil eb' vinac d'a yiñtilal Gad yed' d'a yic Rubén lista yaj yac'an oval, ol ec' eb' eyed'oc d'a yol a' Jordán icha yalan Jehová, masanto ol eyic' lum luum chi', ichato chi' tzeyac'an lum Galaad tic smacb'enoc eb'. 30 Tato max b'at eb' d'a oval chi' eyed'oc jun, a d'a lum Canaán chi' ol yic' smacb'en eb' eyed'oc, xchi viñaj Moisés chi'.

31 Ix tac'vixi eb' yiñtilalcan Gad yed' eb' yic Rubén chi' icha tic:

—Ol co c'ulejñej masanil tastac schec Jehová co c'ulej. 32 Qued'nac co yamc'ab' yic oval ol oñ ec' d'a Canaán chi' icha syal Jehová, palta quic tz'ajcan lum luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u tic, xchi eb'. 33 Yuj chi' a d'a eb' yiñtilalcan Gad yed' d'a eb' yic Rubén yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés yuninal viñaj José, ix yac' luum viñaj Moisés chi', aton lum yic viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, lum yic viñaj Og sreyal Basán yed' jantac choñab' macb'il yuuj yed' jantac smacb'en ay d'a spatictac. 34 Axo eb' yiñtilalcan Gad ix laj sb'oxiq'ue choñab' Dibón eb' yed' Atarot, Aroer, 35 Atarot-sofán, Jazer, Jogbeha, 36 Bet-nimra yed' Bet-arán. Ix yac'anoch smuroal eb', ix sb'oanpax smacte' scalnel eb'. 37 Axo pax eb' yiñtilalcan Rubén, ix sb'oxiq'ue choñab' Hesbón eb', Eleale, Quiriataim, 38 Nebo, Baal-meón yed' Sibma. Ix sq'uexan sb'i juntzañ choñab' ix sb'oxiq'ue eb' chi'. 39 Axo pax eb' yiñtilal Maquir yuninal Manasés, ix ic'anpaxcan lum ay d'a Galaad. Ix yac' ganar eb' spechanel eb' amorreo ta'. 40 Icha chi' ix aj yac'an lum Galaad viñaj Moisés d'a eb' yiñtilal Maquir, yuj chi' ix cajnaj eb' ta'. 41 Axo pax viñaj Jair yiñtilalcan Manasés, ix yac' ganar juntzañ scampamento eb' amorreo eb', ix yac'an scuch eb' Havot-jair. 42 Axo jun viñ scuchan Noba yed' juntzañxo eb' ajun yed'oc, ix yac' ganar eb' aj Kenat eb' yed' juntzañxo choñab' ayoch d'a yol smacb'en. Ix yac'an viñ scuch Noba.

33

A tas ix aj sb'eycot eb' israel

1 Icha tic aj sb'eycot eb' israel, ayic yelta tzololoc eb' d'a Egipto. A viñaj Moisés yed' viñaj Aarón cuchb'an eb'. 2 Icha tas ix yal Jehová, ix stz'ib'ejcan viñaj Moisés tastac sb'i juntzañ lugar b'ajtac ix laj sb'o scampamento eb', b'ajtac ix laj ec' eb'. Icha tic aj quelta, xchi viñaj Moisés chi'.

3-4 A oñ israel oñ tic, oñ elta d'a Ramesés d'a yol yic Egipto d'a 15 yoch b'ab'el uj d'a yol ab'il. Aton d'a jun ac'val chi' sch'oxel Jehová to malaj yelc'och juntzañ sdiosal eb' aj Egipto chi', miljipaxcham masanil eb' sb'ab'el vinac unin eb' yuj Jehová chi'. Yacb'an van smucancan schamnac eb' chi', quelta d'a yichañ eb' smasanil. Te ayxo quip, te c'ac'xo co c'ool. 5 Ayic quel d'a Ramesés chi', co javi d'a Sucot.

6 Quelxi d'a Sucot chi', co javi d'a Etam d'a stitac tz'inan luum. 7 Co q'uexb'eancot co b'a d'a Pi-hahirot ay d'a stojolal b'aj sja c'u d'a Baal-zefón, coch vaan ta' d'a yichañ Migdol.

8 Quelxi d'a Pi-hahirot chi', co c'axpajec' d'a a' mar, co javi d'a tz'inan luum. Oxe' c'ual b'ey oñ d'a taquiñ lum yic Etam co javi d'a Mara.

9 Quelxi d'a Mara chi', co javi d'a Elim b'aj ay lajchave' sjaj a a', ay pax 70 te' palma ta'. Ata' ochoñ vaan.
10 Quelxi d'a Elim chi', co javi d'a slac'anil a' Chacchac Mar.
11 Quelxi d'a a' Chacchac Mar chi', co javi d'a tz'inan lum Zin.
12-36 Ayic quel d'a tz'inan lum Zin chi', quec'ta d'a Dofca, d'a Alús yed' d'a Refidim, b'aj malaj a a' cuq'uej.
Quec'pax d'a tz'inan lum Sinaí, d'a Quibrot-hataava, d'a Hazerot, d'a Ritma, d'a Rimón-peres, d'a Limna, d'a Rissa, d'a Ceelata, d'a vitz Sefer, d'a Harada, d'a Macelot, d'a Tahat, d'a Tara, d'a Mitca, d'a Hasmona, d'a Moserot, d'a Bene-jaacán, d'a Hor b'aj ay vitzal Gidgad, d'a Jotbata, d'a Abrona, d'a Ezión-geber yed' d'a tz'inan lum Zin aton Cades.
37 Quelxi d'a Cades chi' co javi d'a svitzal Hor d'a smojonal Edom. 38 Ato a' aj yalan Jehová, q'ue viñaj sacerdote Aarón d'a jolom vitz Hor chi'. Ata' chamnaccan viñ. Cham viñ d'a sb'ab'el c'u yic yoil uj ayic 40 ab'il schajiel yich sb'ischaj sc'ual yictax quelnacta d'a Egipto.
39 Ay 123 ab'il sq'uinal viñaj Aarón chi' ayic schamnac viñ.
40 A viñ sreyal cananeo aj Arad cajan d'a Neguev d'a yol yic Canaán, yab'nac val specal viñ tas ajnac co javi d'a jun lugar chi'.
41-44 Quelxi d'a vitzal Hor chi', quec' d'a Zalmona, d'a Punón, d'a Obot yed' d'a Ije-abarim d'a smojonal yic Moab.
45-47 Quelxi d'a Dibón-gad, quec' d'a Almón-diblataim yed' d'a svitzaltac yic Abarim, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Nebo.
48 Quelxi d'a svitzaltac yic Abarim chi', co javi d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán d'a yichañ Jericó. 49 A co campamento d'a sti' a' Jordán chi' b'atñej d'a Bet-jesimot masanto d'a Abel-sitim, d'a yac'lical Moab chi'.

Sleyal tas ol aj spojchajec' lum Canaán

50 A d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán, d'a yichañ Jericó, ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan icha tic:
51 Al juntzañ tic d'a eb' etchoñab': A val ol ex ec' d'a a' Jordán ayic ol ex och d'a lum Canaán chi', 52 tze pechel masanil eb' anima cajan d'a juntzañ nación chi'. Tze mac'anpoj masanil juntzañ yechel b'ob'il yuj eb', b'aj syal sb'a, aton q'uen comon q'uen tzeyb'il yuj eb', ma q'uen q'ueen b'ob'il d'a yol molde. Tze mac'anpoj juntzañ tas ay d'a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och eb' ejmelal. 53 Ayic ol eyac'an ganar juntzañ nación chi', tze b'oanem cajan e b'a ta', yujto a in svac' d'ayex yic tzex cajnaj d'ay. 54 Palta yovalil d'a suerteal tz'aj e pojanec' luum, d'a scal junjun macañ, jun yic junjun iñtilal. A junoc macañ nivan sb'isul, nivan luum tz'ac'ji d'ay. Axo pax junoc quenñej sb'isul, quenñej pax luum tz'ac'ji d'ay. Junjun macañ scan b'aj syal suerte. 55 Ayic ol ex cajnaj ta', tato mañ ol e pechel masanil eb' anima cajan d'a luum chi', ol ex yixtej eb' icha junoc c'alem sb'at d'a yol e sat, ma icha junoc te' q'uiix sb'at d'a yol e b'ac'chil. 56 Ol javoc d'a eyib'añ vuuj tas d'iñantaxon sja d'a yib'añ eb', xchi Jehová chi' d'a viñ.

34

A smojonal choñab' Israel

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al juntzañ checnab'il tic d'a eb' etisraelal. Toxo val ol ex och d'a lum Canaán chi', eyic ol aj luum. Aton smojonal luum tic:
3 A smojonal lum d'a sur tz'ec' d'a tz'inan luum Zin d'a stitac lum yic Edom. Schael yich d'a stojolal sur d'a a' mar Muerto. 4 Sq'ueñej d'a sur chi' masanto d'a yich lum vitz Acrabim, tz'ec'ñejc'och d'a Zin masanto sc'och d'a Cades-barnea. Slajvi chi', sb'atñejpax d'a Hasar-adar, masanto sc'och d'a Asmón. 5 Sb'atxi d'a Asmón chi' masanto sc'och d'a a' eluma' yic Egipto, slajvicanc'och d'a a' mar Mediterráneo. 6 A smojonal d'a stojolal

b'aj sb'at c'u, aton a' mar Mediterráneo chi'. 7 Axo smojonal d'a norte, schael d'a a' mar
Mediterráneo chi' masanto sc'och d'a jolom vitz Hor. 8 Tz'elxi d'a jolom vitz Hor chi'
masanto b'aj tz'ochc'och sb'eal choñab' Hamat, masanto d'a Zedad. 9 Sb'at d'a Zedad
chi', tz'ec' d'a Zifrón masanto sc'och d'a Hazar-enán.
10 Axo smojonal d'a stojolal b'aj sjavi c'u, schael d'a Hazar-enán masanto sc'och d'a
Sefam. 11 Tz'elxi d'a Sefam chi', masanto sc'och d'a Ribla d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Aín.
Slajvi chi' tz'emñej jun mojon chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' ñajab' Cineret, 12 sb'atñej
d'a a' Jordán masanto sc'och d'a a' mar Muerto.
A masanil juntzañ chi', aton smojonal lum e luum chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi
d'a viñ.

A tas ol aj spojchajec' lum luum

13 Ix yal juntzañ checnab'il tic viñaj Moisés d'a eb' israel:
Aton jun luum tic ol e pojec' d'a e patic, aton lum ix yal Jehová to ol pojchajec' d'a scal
eb' nañal slajuñil eyiñtilal, yujto toxo ix schacan smacb'en nañal yoxil iñtilal, 14-15 aton
eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad yed' nañalxo eb' yic Manasés. Toxo ix scha lum yic eb',
aton lum ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán d'a yichañ Jericó, xchi viñaj Moisés chi'.
16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
17 A eb' ol pojanec' lum luum chi' d'a e cal, aton viñ sacerdote Eleazar yed' viñaj Josué
yuninal viñaj Nun. 18 Palta yovalil tzeyavtej junjunoc eb' yajal yaj d'a junjun eyiñtilal
ayic spojchajec' luum chi'. 19 Aton eb' viñ tic yovalil ol avtajoc:
A d'a yiñtilal Judá, a viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone.
20 Axo d'a yiñtilal Simeón, a viñaj Semuel yuninal viñaj Amiud.
21 Axo d'a yiñtilal Benjamín, a viñaj Elidad yuninal viñaj Quislón.
22 Axo d'a yiñtilal Dan, a viñaj Buqui yuninal viñaj Jogli, aton viñ yajal yaji.
23 Axo d'a yiñtilal Manasés yuninal viñaj José, a viñaj Haniel yuninal viñaj Efod, aton
viñ yajal yaji.
24 Axo d'a yiñtilal Efraín yuninal pax viñaj José chi', a viñaj Kemuel yuninal viñaj
Siftán, aton viñ yajal yaji.
25 Axo d'a yiñtilal Zabulón, a viñaj Elizafán yuninal viñaj Parnac, aton viñ yajal yaji.
26 Axo d'a yiñtilal Isacar, a viñaj Paltiel yuninal viñaj Azán, aton viñ yajal yaji.
27 Axo d'a yiñtilal Aser, a viñaj Ahiud yuninal viñaj Selomi, aton viñ yajal yaji.
28 Axo d'a yiñtilal Neftalí, a viñaj Pedael yuninal viñaj Amiud, aton viñ yajal yaji, xchi
d'a viñ.
29 Aton juntzañ eb' viñ tic ix schec Jehová spojec' lum Canaán d'a scal eb' yiñtilalcan
Israel.

35

Smacb'en eb' levita

1 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a yac'lical Moab, d'a sti' a' Jordán d'a yichañ
Jericó, ix yalan icha tic:
2 Al d'a eb' etisraelal, a d'a lum sluum eb' ol scha chi', ata' ol yac' jayeoc choñab' eb' d'a
eb' levita b'aj ol cajnajoc yed' pax lum colan d'a spatic yichañ junjun choñab' chi' b'aj
ol va noc' smolb'etzal noc' eb' levita chi'. 3 A d'a juntzañ choñab' chi' ol cajnaj eb', axo
d'a spatic yichañ ol va noc' smolb'etzal noc' eb'. 4 A lum colan d'a spatic yichañ juntzañ
schoñab' eb' ol ac'joc chi', ayocab' 450 metro tz'el d'a spatictac. 5 Masanil jun lum chi',
ay 900 metro d'a junjun pac'añ, lajaññej tz'aj sat d'a schañil pac'añ. Axo d'a snañal yol
sc'ol luum, ata' aycan junjun choñab' chi'.
6 A d'a scal juntzañ choñab' tz'ac'ji d'a eb' levita chi', ayocab' vaqueoc choñab' b'aj
syal b'at scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima. Ch'oc pax tzeyac' 42-ocxo
choñab' d'a eb'. 7 A d'a masanil, yovalil tz'ac'ji 48 choñab' d'a eb' levita chi' yed' slumal

d'a spatictac b'aj sva smolb'etzal noc' eb'. 8 A d'a lum smacb'en eb' yetisraelal eb' levita chi', ata' tz'elta juntzañ choñab' tz'ac'ji d'a eb'. Yuj chi' junjun iñtilal syac' jayeoc juntzañ choñab' chi'. A juntzañ eyiñtilal nivac sluum, tzijtum choñab' syac' eb' d'a eb' levita chi', axo juntzañ eyiñtilal quenñej sluum, quenñej choñab' syac' eb' d'a eb', xchi d'a viñ.

A choñab' b'ajtac scol sb'a eb' anima
(Dt 19.1-13; Jos 20.1-9)

9 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
10 Al jun tic d'a eb' etisraelal: Ayic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán, ol ex och choñab'il d'a sat lum Canaán chi'. 11 Ol e siq'uel jayeoc choñab' b'aj ol yal scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima tato mañ sc'anoc sc'ool sc'ulani. 12 Ata' scol sb'a jun chi', vach'chom sayjiec' yuj junoc mach ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi', max yal-laj schami, tato maxto c'anb'aj d'ay yuj eb' yajal yaj d'a choñab' chi'. 13 A juntzañ choñab' b'aj scol sb'a eb' chi', vaque' choñab'il ol yil sb'a: 14 Oxe' scan d'a sc'axepalec'ta a' Jordán tic, oxe' pax scan d'a Canaán chi'. 15 A d'a vaque' choñab' chi', ata' scol sb'a eb' anima smac'ancham junoc anima, aton eb' eyetisraelal yed' eb' mañ eyetchoñab'oc ayec' cajan d'a e cal, ma eb' toñej tz'ec' posado. Ata' scol sb'a eb' tato mañ sc'anoc sc'ol eb' smac'ancham anima chi' eb'.
16-18 Tato ay junoc mach smac'an junoc anima yed' junoc q'uen yamc'ab' yic oval, ma yed' junoc yaxq'ueen, ma yed' junoc te te', talaj scham jun anima chi' yuuj, a jun smac'vaj chi', mac'umcham anima toni, yovalil smac'jipax chamoc. 19 A junoc ayto yuj sb'a yed' viñ ix cham chi', a' smac'anpaxcham viñ ix mac'ancham jun anima chi' ayic schalan sb'a yed'oc.
20 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ecanb'at poc'naj junoc anima yujto schichonoch sc'ol d'ay, ma syecanb'at junoc tas d'a yib'añ yuj yajc'olal, 21 mato smac'a' yujto yajc'ol sb'a eb', axo tz'aji scham jun anima chi', yovalil smac'jipaxcham jun ix mac'vaj chi', yujto mac'umcham anima. Yuj chi' a junoc ayto yuj sb'a yed' viñ ix cham chi', a smac'anpaxcham jun mach smilvaj chi'. 22 Palta q'uinaloc ay junoc mach tz'ecan telvoc junoc anima, mañ sc'anoc sc'ool, tato malaj oval d'a scal eb', ma jun, syecanb'at junoc tas d'a yib'añ, 23 añejtona' tato maj yilpaxi, sjulanb'at junoc q'ueen axo d'a junoc anima sc'och q'ueen, scham yuuj, mañ yajc'oloc sb'a eb', mañ yujoc yac'an chucal d'ay yuj chi' icha chi' tz'aji. 24 Tato icha chi', sb'at scol sb'a jun anima chi' d'a junoc choñab' b'aj scol sb'a eb' anima chi'. Axo eb' anima b'aj snib'ej scol sb'a chi', a eb' tz'ic'anb'at b'aj ix och jun chamel chi'. Axo eb' anima cajan b'aj ix och chamel chi', a eb' sch'olb'itan jun ay smul chi' yed' jun ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi', icha yalan sleyal d'a yib'añ eb'.
25 A eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ix b'at scol sb'a jun ix mac'ancham jun anima chi', a eb' scolan d'a yol sc'ab' viñ ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi'. Axo eb' tz'ic'anxib'at d'a choñab' b'aj ix xid'ec' scol sb'a chi'. A jun chi' scanñej ta' masanto scham viñ sat sacerdote sic'b'iloch d'a jun tiempoal chi'. 26 Palta tato tz'el d'a spatiquel choñab' b'aj ayec' scol sb'a chi', 27 tz'ilchajelta yuj jun mach ayto yuj sb'a yed' jun smac'naccham chi', smac'jicham yuj jun tz'ilanelta chi', a jun smilvaj chi' max ochlaj smul. 28 Yuj chi' yovalil ayñejocab'ec' d'a yol choñab' chi' masanto scham viñ sat sacerdote, ichato chi' syal spax d'a schoñab'.
29 A juntzañ tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal, yalñej b'ajtil ol ex cajnajoc.
30 Tato ay chavañoc, ma oxvañoc testigo d'a spatic junoc mach smac'ancham junoc anima, a jun chi' ay sleyal schami. Tato junñej testigo jun, max yal-laj schami. 31 Max yal-laj schaji q'uen tumin tato toxo ix och d'a yib'añ junoc mach to ix smac'cham junoc anima, yovalil schami.
32 Max yal-laj schaji q'uen tumin d'a junoc smac'ancham junoc anima yuj yel libre d'a choñab' b'aj ayec' scol sb'a chi', yic spax d'a schoñab' ayic manto cham viñ sat sacerdote.

33 Maŋ eyixtejb'at lum luum b'aj ol ex cajnaj chi' yuj schiq'uil anima smac'jichamoc.
Yuj chi' tato ay chic' tz'em d'a sat luum, malaj junoc tas syal yac'an tupoc, aŋej to scham
jun ix mac'ancham anima chi'.
34 Yuj chi', maŋ eyixtejb'at sat lum luum b'aj ol ex cajnaj chi', yujto a in Jehová in
ayinec' d'a e cal a ex israel ex tic d'a sat lum luum chi', xchi Jehová d'a viŋaj Moisés chi'.

36

Sleyal yuj smacb'en eb' ix ix

1 A eb' yichamtac vinaquil yaj d'a eb' yiŋtilalcan Galaad, aton eb' yiŋtilalcan viŋaj
Maquir yuninal viŋaj Manasés, yuninalcan viŋaj José, ix ja eb' d'a yichaŋ viŋaj Moisés
yed' eb' yajalil choŋab', ix yalan eb' icha tic:
2 —Ach mamin Moisés, a Jehová ix alani to ol a pojec' lum luum d'a co cal a oŋ yiŋtilal oŋ
Israel tic ato syala' b'aj ol quic' junjun oŋ. Ix yalanpaxi to a jun macaŋ lum d'iŋan ol yic'
viŋaj Zelofehad viŋ cuc'tac chamnac, syal yac'ji lum d'a eb' ix yisil viŋ. 3 Palta q'uinaloc
a eb' ix chi' tz'ic'an eb' viŋ vinac d'a junocxo iŋtilal eb' quetisraelal, yuj chi' a lum chi'
tzam el lum d'a yol smacb'en quiŋtilal tic, axom yec' lum d'a yol smacb'en yiŋtilal eb'
viŋ syic' eb' ix chi'. 4 Slajvi chi', axom yic sc'och yab'ilal yoch q'uiŋ yic tz'el tastac d'a
libre, tzam canxoŋej slum eb' ix chi' d'a yol smacb'en junxo iŋtilal chi', tz'elcan lum d'a
yol co macb'en tic, xchi eb'. 5 Ix yalan viŋaj Moisés d'a eb' icha ix aj yalan Jehová:
—A eb' viŋ yiŋtilalcan José, yel tas syal eb' viŋ. 6 Yuj chi' a eb' ix yisil viŋaj Zelofehad
syal yic'an eb' ix yalŋej mach b'aj scan sgana, aŋej to junŋejocab' yiŋtilal eb' viŋ yed' eb'
ix. 7 Yujto a junjun macaŋ lum ol yic'can junjun yiŋtilal eb' israel chi', max yal-laj yic'jiec'
lum yuj junocxo iŋtilal eb', palta yovalil junjun iŋtilal yed' sluum ol yic'cani. 8 Tato ay
junoc ix ix yalxoŋej tas iŋtilal ay lum smacb'en ix aycani, yovalil to a junoc viŋ vinac
aŋeja' yiŋtilal ix chi' syic'a'. Icha chi' tz'aj yajec' junjun eb' d'a yol smacb'en ol schacan
smam. 9 Max yal-laj sb'at slum junoc iŋtilal d'a junocxo iŋtilal. Junjun yiŋtilal eb' israel
scanŋej yed' smacb'en ol scha'a.
10-11 Yuj chi', a eb' ix yisil viŋaj Zelofehad chi': Aton ix Maala, ix Tirsa, ix Hogla, ix Milca
yed' ix Noa, ix sc'anab'ajej eb' ix sc'ulan icha ix yal Jehová d'a viŋaj Moisés chi'. Yuj chi' a
eb' viŋ ayto yuj sb'a yed' smam eb' ix, a eb' viŋ ix yic' eb' ix, 12 aton eb' yiŋtilalcan Manasés
yuninal viŋaj José. Icha chi' ix aj scanŋej smacb'en eb' ix d'a yol smacb'en yiŋtilal b'aj
cotnac smam eb' ix chi'.
13 Aton val juntzaŋ ley yed' checnab'il tic ix yac'can Jehová d'a viŋaj Moisés yuj yalchaj
d'a eb' israel, ayic ayec' eb' d'a yac'lical Moab, d'a sti' a' Jordán d'a yichaŋ Jericó.

A Ch'aŋ Libro
DEUTERONOMIO

Deuteronomio sb'i jun libro tic, syalelc'ochi, “syalcot ley junelxo”. A d'a jun libro tic tz'ib'ab'ilcan juntzaŋ tas nivan yelc'och yalnaccan viŋaj Moisés d'a eb' israel ayic mantzac c'och eb' d'a lum Canaán. Syalanpaxcot juntzaŋ sc'ayb'ub'al Dios yed' masanil tas sc'ulejnac Dios chi' yed' eb' ayic yelnaccot eb' d'a Egipto. Syalpaxcot jaye' ab'il ec'nac oyoyoc eb' d'a lum tz'inan luum. A Dios maŋ toŋejoc scolnac eb' schoŋab' sic'b'ilel yuj chi', palta yac'nacpax svach'c'olal d'a yib'aŋ eb' ayic yec'nac oyoyoc eb' d'a lum tz'inan luum chi'. Yuj chi' smoj val to xajan Dios chi' yuj eb', sc'anab'ajan eb' tas syala', syalan vach' lolonel eb' d'ay, yic syac'ŋej svach'c'olal d'a eb'. Ay val jaye' versículo te nivan yelc'och d'a jun libro tic, aton d'a capítulo 6 versículos 4,5 yed' 6. Yalnacpaxcan Jesucristo yuj juntzaŋ versículo tic ayic sc'ayb'annac eb' anima to a juntzaŋ checnab'il tic te nivan yelc'ochi.

A d'a capítulo 1 masanto d'a 4, ata' syalcan viŋaj Moisés tastac sc'ulejnac d'a tz'inan luum. Axo d'a capítulo 5 masanto d'a 26, ata' syalpaxcot schab'il macaŋ slolonel viŋaj Moisés chi'. A juntzaŋ chi' cachnab'il yaji, a d'a lajuŋe' checnab'il elnaccoti. Syalanpaxcoti tas yovalil sb'eyb'alej eb' israel ayic ol och eb' d'a lum Canaán, yic syicancan lum eb'. A d'a capítulo 27 yed' 28, ata' syal yuj svach'c'olal Dios scha eb'. Axo d'a capítulo 29 yed' 30, ata' syala' to tz'ac'b'ixi strato Dios yac'nac yed' eb' israel d'a lum vitzal Sinaí. Axo d'a capítulo 31 masanto d'a 34, ata' syal masanil slajvub' slolonel viŋaj Moisés yalnaccan d'a eb' yetisraelal. Yalancan sb'a viŋ d'a eb', yujto yojtacxo viŋ to toxo ol cham viŋ. Axo viŋaj Josué yac'canoch viŋ sq'uexuloc d'a yopisio. Slajvi chi', sq'ue viŋ d'a lum vitz scuch Nebo, ata' yilcanb'at lum Canaán viŋ, axo ta' cham viŋ.

B'ab'el lolonel ix yal viŋaj Moisés

1-5 A juntzaŋ lolonel tic ix yal viŋaj Moisés d'a eb' yetisraelal ayic ayec' eb' d'a yol yic Moab, d'a slac'anil jun choŋab' Zuf d'a tz'inan luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, aton d'a lum Arabá, aton lum ay d'a yichaŋ a' Chacchac Mar. Ayec' eb' d'a snaŋal choŋab' Parán yed' juntzaŋxo choŋab' tic, aton Tofel, Labán, Hazerot yed' Dizahab.

Ayic toxo ix satjiel chavaŋ eb' rey yuj viŋaj Moisés yed' eb' soldado Israel, aton viŋaj Sehón sreyal eb' amorreo cajan d'a Hesbón yed' viŋaj Og sreyal Basán cajan d'a Astarot yed' d'a Edrei, ata' yal viŋaj Moisés chi' tas schec Jehová yal viŋ d'a eb'.

Uxluche' c'ual stec'nab'il d'a lum vitz Horeb, sb'at d'a svitzal Seir masanto sc'och d'a Cades-barnea. Vach'chom icha chi', palta a d'a b'ab'el c'u yic yuxluchil uj yic stz'acvi 40 ab'il yelta eb' d'a Egipto, aton ta' ix yal viŋaj Moisés tas syalelc'och juntzaŋ checnab'il yalnac Jehová d'a viŋ yuj eb' schoŋab'. Ix yalan viŋ icha tic:

6 A Jehová co Diosal lolonnac d'ayoŋ d'a lum vitz Horeb, yalannac icha tic: Nivanxo tiempo eyajec' d'a yichtac jun vitz tic. 7 A ticnaic, ixiquecxi, tzex b'atcan d'a lum svitzal yic eb' amorreo yed' d'a masanil yol smacb'en eb' d'a Arabá, d'a tzalquixtac, d'a ch'olquixtac, d'a Neguev yed' d'a stitac a' mar, d'a lum yic eb' cananeo yed' d'a masanil yoltac yic Líbano masanto d'a a' nivan Éufrates, 8 yujto toxo ix vac' lum luum chi' d'a yol e c'ab'. Ochaŋec cajan d'ay yujto vac'nac in ti' vac'an lum d'a eb' e mam eyicham, aton viŋaj Abraham, viŋaj Isaac yed' viŋaj Jacob yed' d'ayex yiŋtilal ex eb', xchi Jehová d'ayoŋ.

Ochnac yopisio eb' juez
(Ex 18.13-27)

9 A d'a jun tiempoal chi' valnac d'ayex: Maŋ ol yal-laj ex vilan in ch'ocoj. 10 Tzijtum cuninal ix ac'ji yuj Jehová co Diosal, yuj chi' a val ticnaic, te nivan choŋab'xo oŋ aji,

lajanxo co b'isul icha q'uen c'anal ay d'a satchaaň to maň b'ischajb'enoc. 11 Aocab' Jehová co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, a tz'ac'an q'uib' co b'isul d'a smilalxo, ec'b'al d'a yichaň icha co b'isul ticnaic. Yac'ocab' val svach'c'olal, icha val ix aj yac'an sti'. 12 Yuj chi' max yal-laj vuj in ch'ocoj ex vilani yed' in b'oanel masanil oval yed' chaclajb'ail ay d'a e cal. 13 Yuj chi', siq'uequel eb' viň te ay sjelanil d'a scal junjun iňtilal, aton eb' aj pensar, eb' ojtacab'ilxo to syal yuuj, a juntzaň eb' chi' ol vac'och eyajaliloc, xin chi.

14 Axo e tac'vi: Scha co c'ool masanil tas ix a na' chi', xe chi. 15 Icha chi' aj in sic'anel d'a scal junjun eyiňtilal eb' viň ay spensar, nivan yelc'ochi, vac'anoch yopisio eb' viň yoch eyajaliloc: Ay eb' viň vac'och yajalil d'a mil anima, d'a cien, d'a cincuenta yed' d'a lajuňvaň, slaj och eb' viň yajalil chi' d'a yiňtilal. 16 Aňejtona' vac'an juntzaň checnab'il tic d'a eb' eyajalil chi': Tzeyila' tato ay oval ma telajb'ail sq'ue vaan d'a scal eb' quetchoňab', tato ay tas ay d'a scal chavaňoc eb', mato ay tas ay d'a scal junoc yed' junoc ch'oc choňab'il, vach'ňej tzeyutej e b'oan yaj d'a eb' d'a stojolal. 17 Ayic tze b'oan yaj d'a eb', malajocab' sq'uexaňil eb' d'a yol e sat. Lajanňej tzeyutej d'a eb' emnaquiltac yed' d'a eb' nivac yelc'ochi. Mocab'a junoc b'aj tzex xivi, yujto a jun eyopisio chi', maň eyicoc, yujto ac'b'il d'ayex yuj Dios. Tato ay val tas te nivan yaj jun, tzeyic'cot d'ayin, a inxo ol in b'o yaj d'a eb', xin chi d'a eb'.

18 Ata' valnac masanil d'a eb' tastac yovalil sc'ulej eb'.

A eb' lajchavaň ilum luum (Nm 13.1—14.4)

19 Ayic quel d'a lum vitz Horeb, co d'iňb'anb'at d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' amorreo, yuj co c'anab'ajan tas syal Jehová co Diosal. Te ay smay eyila' ayic oň ec'ňej d'a jun nivan tz'inan lum chi', masanto oň c'och d'a Cades-barnea. 20 Ata' val d'ayex to toxo oň c'och d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' amorreo, aton jun chi' ol yac' Jehová co Diosal d'ayoň. 21 Ochaňec an, iq'uec ec' luum, cajnajaňec ta', icha ix aj yalan Jehová d'ayoň, aton co Diosal yed' eb' co mam quicham. Maň ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool, xin chi. 22 A exxo tic ul eyal d'ayin: Te vach' ama tato ay jayvaňoc oň tzoň b'ab'laj b'ati yic tzoň b'at quil juntzaň choňab' chi', tzoň paxta yic tzul calani tas b'eal b'aj ol oň b'atoc yed' tas choňab'il b'aj ol oň ochoc, xe chi.

23 A tas eyal chi', vach' vab'i. Yuj chi' in siq'uel lajchavaň vinac d'a e cal, junjun d'a junjun iňtilal. 24 Aton eb' chi' b'at d'a tzalquixtac, sc'och eb' d'a sch'olanil Escol, yec'chaj eb' d'a juntzaň lugar chi' smasanil. 25 Slajvi chi' yic'ancot eb' jab'oc sat tas avab'il d'a jun luum chi' d'ayoň. A yuj tas yal eb' chi', yuj chi' nachajel cuuj to te vach' lum ol yac' Jehová co Diosal d'ayoň. 26 A exxo tic, maj yal e c'ol ex b'at d'a jun luum chi', palta to e tenec' tas yal Jehová co Diosal. 27 Axo b'aj ayex ec' chi', ex och ijan eyalan icha tic: A Jehová malaj sgana d'ayoň, yuj chi' oň yiq'uelta d'a Egipto yujňej oň yac'anoch d'a yol sc'ab' eb' amorreo, yic tzoň satanel eb'. 28 Axo ticnaic jun, ¿b'ajtil ol oň b'atoc? A eb' quetchoňab' tz'alani to ata' ay eb' viň vinac te tec'an, nivac vinac, chaaň steel eb' viň d'a quichaň, nivac choňab' juntzaň schoňab' eb', te chaaň yajoch smuroal spatictac. Ix yilanpax juntzaň nivac vinac yiňtilal viňaj Anac eb'. A yuj masanil juntzaň chi', junelňej ix chab'axq'ue co c'ool, xe chi.

29 Ichato chi' in tac'vi: Maň ex xiv yuj juntzaň chi'. 30 A Jehová co Diosal ol b'ab'laj d'a quichaň, a' ol ac'an oval cuuj, icha val tas ix aj quilan tas ix sc'ulej cuuj d'a Egipto, 31 yed' d'a tz'inan luum. Yed' val yipal oň yic'ancot d'a yoltac b'e d'a tz'inan lum chi', masanto ix yal co javi d'a tic, icha val junoc mamab'il to sya'ilej yal yuninal, xin chi. 32 Palta a ex tic maj eyac'och Jehová co Diosal d'a e c'ool. 33 A val Jehová chi' b'ab'el d'a quichaň. A d'ac'valil syac' saquilq'uinal d'ayoň icha junoc c'ac', axo d'a c'ualil, sch'oxpax yed' jun asun b'aj tzoň b'ati yed' b'aj tzoň och vaan.

Cotnac yoval Jehová d'a eb' israel
(Nm 14.20-35)

34 Ayic yab'an Jehová tas eyal chi', te cot yoval, yac'an sti' icha tic: 35 Malaj val junoc
juntzañ vinac te chuc spensar tic ol ilan lum luum vac'nac in ti' vac'an d'a e mam
eyicham. 36 Añej viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone ol ilan luum, yuj chi' a d'a viñ yed'
yiñtilal ol vac' lum xid' eyil chi', yujto ix sc'anab'ajej viñ yed' smasanil sc'ol tas ix vala',
xchi Jehová chi'.
37 Eyuj val a ex tic, yuj chi' cotpax yoval Jehová d'ayin, yalan d'ayin icha tic: Mañ ol
ach ochpaxlaj d'a luum a ach tic. 38 A viñaj Josué yuninal viñaj Nun scolvaj ed'oc, a viñ
ol och a q'uexuloc. Yuj chi' iptzitej viñ yujto a viñ ol ac'an jun luum chi' d'a eb' etisraelal
tic, xchi d'ayin.
Yalanpax d'ayex icha tic: 39 Vach'chom a ex tic tzeyac'och d'a e c'ool to ol ochcan eb'
eyuninal checab'oc d'a eb' ajc'ool, palta a eb' eyuninal mantalaj spensar chi', ol och
eb' d'a jun luum chi'. A in ol vac' lum smacb'enoc eb'. 40 Yacb'an manto elc'ochlaj,
meltzajañec d'a tz'inan luum, tzex b'atcan junelxo d'a b'e sc'och d'a a' Chacchac Mar,
xchi Jehová chi' d'ayin.

Ac'b'il ganar eb' israel d'a Horma
(Nm 14.39-45)

41 A ex tic, eyal d'ayin icha tic: Ix och co mul d'a Jehová co Diosal, palta a ticnaic jun,
coyec, caq'uec quip icha val ix aj yalan Jehová d'ayoñ, xe chi. Eyic'anb'at eyamc'ab' yic
oval, a e naani to secojtac ol aj eyic'an lum tzalquixtac chi'. 42 Palta a Jehová alani to
sval d'ayex: Mañ eyac' oval, mañ e tec'b'ej e b'a d'a eb' ajc'ool, axo talaj tz'aji tzex yac'an
ganar eb', yujto mañ ol in b'atlaj eyed'oc, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.
43 Vac' juntzañ chi' eyojtaquejeli, palta a ex tic maj e chalaj eyab'i. Axo aji, e tenec' tas
yal Jehová chi', eyac'an icha e gana, q'ue ex d'a tzalquixtac chi'. 44 Yuj chi' a eb' amorreo
cajan ta', elta eb' d'ayex icha noc' noc'al chab', masanto yal ex yac'an ganar eb' d'a Seir,
c'ochñej eb' d'a Horma. 45 Axo yic ex meltzaj jun, och ex ijan eyoc' d'a yichañ Jehová,
palta majxo tac'voclaj d'ayex. 46 Yuj chi' te nivan tiempoal oñ ec' d'a yol smacb'en Cades
chi'.

2

A tas ujinac d'a tz'inan luum

1 Slajvi chi', co b'at d'a tz'inan luum, d'a b'e sc'och d'a a' Chacchac Mar, icha val aj yalan
Jehová d'ayin. Te nivan tiempoal oñ ec' d'a tzalquixtac d'a yol yic Seir. 2 Slajvi chi', yalan
Jehová d'ayin: 3 Te nivan tiempo ex ec' oyoyoc d'a lum tzalquixtac tic. Ixiquecxi ticnaic
d'a stojolal norte. 4 Al juntzañ checnab'il tic d'a eb' etchoñab' to a d'a yol yic eb' e c'ab'
eyoc ol ex ec'oc, aton eb' yiñtilal viñaj Esaú, eb' cajan d'a Seir. A eb' chi' ol xiv eb' d'ayex.
Añej jun, tze tañvej val e b'a, 5 mocab' eyac' oval yed' eb', yujto malaj jab'oc slum eb'
ol vac' d'ayex, yujto masanil lum tzalquixtac d'a yol yic Seir chi', yicñej lum eb' yiñtilal
viñaj Esaú chi'. A in vac'nac lum d'a eb'. 6 Yuj chi' ol e man masanil tas ol e va d'a eb', ol
e tup a a' ol eyuq'uej, xchi d'ayin.
7 A Jehová co Diosal chi' yac'nac val svach'c'olal d'a quib'añ d'a masanil tas co c'ulej. A
d'a jun 40 ab'il tic, ayñejoch qued'oc, tzoñ stañvejñej b'aj tzoñ ec' d'a jun nivan tz'inan
luum tic. Malaj b'aj ix yac' palta tas d'ayoñ yuuj.
8 Icha chi' aj co cotñej d'a stitac sluum eb' co c'ab' coc, aton eb' yiñtilal viñaj Esaú cajan
d'a Seir. Oñ cotcan d'a b'e tz'ec' d'a Arabá, scot d'a Elat yed' d'a Ezión-geber. Co meltzajpax
d'a b'e tz'ec' d'a tz'inan lum d'a yol yic Moab. 9 Axo yalan Jehová d'ayin icha tic: Mañ e
tzuntzej eb' moabita, yiñtilal viñaj Lot. Mañ eyac' oval yed' eb', yujto malaj jab'oc slum
eb' d'a yol smacb'en ol vac' d'ayex. A in vac'nac masanil smacb'en viñaj Ar d'a eb', xchi
d'ayin. 10 (Ata' cajan eb' emita d'a peca'. Te nivan choñab' yaj eb', chaañ steel eb', lajan

val eb' icha eb' yiñtilal viñaj Anac. 11 Refaíta eb', icha eb' yiñtilal viñaj Anac chi', palta
emita tz'aj yalan eb' moabita chi' d'a eb'. 12 A d'a masanil smacb'en Seir, ata' ec'nac cajan
eb' horeo. Axo eb' yiñtilal viñaj Esaú pechannaquel eb', satanel eb', axo eb' cajnajnac
d'a slum eb' chi', icha ix co c'ulej a oñ israel oñ tic d'a lum luum ix yac' Jehová d'ayoñ.)
13 Axo aj jun, yalan Jehová: Ixiquec ticnaic, tzex ec' d'a yol a' taquiñ melem scuchan
Zered, xchi, yuj chi' oñ ec' ta'.
14 Atax d'a yic oñ ec' d'a Cades-barnea, masanto pax d'a jun c'u oñ ec'ta d'a yol a' taquiñ
melem Zered chi', atax ta' ix ec' 38 ab'il, yuj chi' a masanil eb' viñ quetchoñab' stiempo
sb'at d'a oval ayic quelta d'a Egipto, toxo ix cham eb' icha ajnac yac'an sti' Jehová. 15 A
yoval sc'ol Jehová chi' ix cot d'a yib'añ eb', yuj chi' ix cham eb' smasanil.
16 Ayic mañxalaj junoc juntzañ eb' viñ vinac chi', 17 yalan Jehová d'ayin: 18 A ticnaic
ec'añecb'at d'a smojonal yic Moab d'a choñab' Ar. 19 Palta ayic tze chalan e b'a yed' eb'
amonita, eb' yiñtilal pax viñaj Lot, mañ e tzuntzej eb', mañ eyac' oval yed' eb', yujto
malaj jab'oc e macb'en ol vac' ta', yujto vac'nacxo jun luum chi' smacb'enoc eb', xchi
d'ayin. 20 (Añejtona', a jun luum chi' yic eb' refaíta d'a peca', yujto ec'nac cajan eb' ta',
aton eb' scuchan zomzomeo yuj eb' amonita d'a peca'. 21 A jun chi', te nivan choñab',
tzijtum anima ay d'ay, te chaañ steel eb' icha eb' yiñtilal viñaj Anac. A Jehová ac'annac
satel eb' yuj eb' amonita chi'. A eb' amonita chi' pechannaquel eb', scajnajnaccan eb'
ta'. 22 Lajan val ajnac icha ajnac eb' yiñtilal viñaj Esaú, ayic sc'ochnac eb' d'a lum Seir.
A Jehová ac'annac satel eb' horeo, scannacxoñej eb' yiñtilal viñaj Esaú d'a slum eb' chi'.
23 Icha pax chi' ajnac eb' aveo ayec' cajan d'a slac'anil Gaza. A eb' chi' satnaquel eb' d'a
junelñej yuj eb' filisteo cotnac d'a Caftor. Icha chi' ajnac scajnajcan eb' filisteo chi' ta'.)
24 Yalanxi Jehová icha tic: Ixiquec, tzex c'axpajec' d'a a' taquiñ melem Arnón, ol vac'och
eb' amorreo d'a yol e c'ab' yed' viñaj Sehón, cajan d'a Hesbón, aton viñ sreyal eb'. Aq'uec
oval yed' eb', tzeyic'anec' sluum eb'. 25 A val ticnaic tz'el yich vac'anoch junjun choñab'
d'a yolyib'añq'uinal tic d'a xivc'olal d'ayex. Ayic ol yab'an e pecal eb', ol ib'xoq'ue eb',
axoñej xivelal ol och d'a eb', xchi Jehová chi'.

Ac'jinac ganar viñaj rey Sehón (Nm 21.21-30)

26 A d'a tz'inan luum yic Cademot, ata' in checcot juntzañ checab' d'a viñaj Sehón, aton
viñ rey cajan d'a Hesbón, yic vach' syal juntzañ tic eb' d'a vach'ilal d'a viñ: 27 Sco nib'ej
tzoñ ec' d'a yol a macb'en, añej d'a yol nivan b'e ol oñ ec'oc, malaj b'aj ol oñ comon b'atcan
d'a yol a choñab' chi'. 28 Ol co tup tas ol cab'lej yed' a a' ol cuq'uej. Añej to sco c'an d'ayach
to tzoñ ec' d'a yol a macb'en chi', 29 masanto ol yal co c'axpaj d'a a' Jordán, ol oñ c'och d'a
lum ol yac' Jehová co Diosal d'ayoñ, icha ix oñ yutej schaan ec'ta eb' yiñtilal viñaj Esaú
cajan d'a Seir yed' eb' moabita cajanpax d'a Ar, xin chicot d'a viñ.
30 Palta a viñaj Sehón chi', maj yal-laj sc'ol viñ oñ scha ec'ta d'a yol smacb'en chi', yujto
a Jehová co Diosal ix ac'an sc'ulej viñ yic malaj sgana viñ, yic scan eb' d'a yol co c'ab',
icha chi' ix aji.
31 Yuj chi' yal Jehová d'ayin icha tic: A val d'a jun rato tic svac'och viñaj Sehón yed'
smacb'en d'a yol e c'ab'. Ochañec ticnaic d'a yol smacb'en tic, yic tz'ochcan eyicoc, xchi
d'ayin.
32 Ix elta viñaj Sehón chi' oñ scha yed' masanil soldado, yic syac' oval eb' qued'oc
d'a Jahaza. 33 Axo Jehová co Diosal ix ac'anoch viñ d'a yol co c'ab'. Ix co satanel viñ
yed' yuninal yed' masanil schoñab'. 34 Masanil junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ ix
ac'jioch d'a yol co c'ab', ix co satancanel d'a junelñej. Ix co milcham eb' smasanil yed'
eb' ix ix yed' masanil unin. Mañxo junoc pitzan ix can cuuj. 35 Añej juntzañ tastac ix
quic'cani, aton masanil noc' noc' yed' juntzañ tas ix ilchaj cuuj d'a juntzañ choñab' ix co
satel chi'. 36 Ix quiquej slum eb' chi' smasanil, scotñej d'a Aroer ay d'a spañanil stitac a'

Arnón masanto d'a Galaad yed' masanil juntzañ choñab' ay d'a sch'olanil a' Arnón chi'. Mañxalaj mach ix stec'b'ej sb'a d'a quichañ, yujto a Jehová co Diosal ix ac'anoch eb' d'a yol co c'ab'. 37 Palta a oñ tic, maj oñ ochlaj d'a schoñab' eb' amonita ay d'a tzalquixtac, ma pax d'a sti' a' Jaboc, icha val ix yutej yalan Jehová d'ayoñ.

3

Ac'jinac ganar viñaj Og sreyal Basán (Nm 21.31-35)

1 Ix lajvi chi', ch'ocxo junxo b'e ix quic'a', ix oñ b'atcan d'a Basán, palta a viñaj Og, sreyal jun choñab' chi', ix elta viñ yed' smasanil soldado yac' oval qued'oc d'a Edrei.
2 Yuj chi', ix yalan Jehová d'ayin: Mañ ex xivoc, yujto a jun viñ chi' yed' soldado yed' schoñab' toxo ix vac'och d'a yol e c'ab' yic tze sataneli, icha ix eyutej viñaj Sehón sreyal eb' amorreo cajan d'a Hesbón, xchi d'ayin.
3 Icha chi' ix yutej Jehová co Diosal yac'an viñaj Og chi' yed' schoñab' d'a yol co c'ab'. Ix co milancham eb' smasanil, mañxalaj junoc pitzan ix can cuuj. 4 Ix cac'anpax ganar masanil junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ. Mañxa junoc maj cac' ganar, syalelc'ochi, masanil yol yic Argob d'a yol smacb'en viñaj Og d'a Basán, 60 choñab' chi' smasanil.
5 Masanil juntzañ choñab' chi', te chaañ yajoch smuroal, spuertail yed' q'uen q'ueen c'atanoch syamnub'aloc spuertail chi'. Tzijtum pax choñab' malaj smuroal ix co sateli.
6 Masanil juntzañ chi' ix co sateli, icha ix co c'ulej yed' viñaj Sehón sreyal Hesbón. Yuj chi' ix co satel masanil eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yed' masanil eb' unin. 7 Axoñej noc' smolb'etzal noc' eb' cajc'ol chi' yed' masanil tastac ay d'a eb' ix quic'cani.
8 Icha val chi' ix aj yac'ji slum eb' amorreo d'a yol co c'ab' d'a jun tiempoal chi', aton eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, sb'atñej d'a a' taquiñ melem Arnón, masanto sc'och d'a svitzal Hermón. 9 (A jun vitz chi' Sirión sb'i yuj eb' aj Sidón, axo eb' amorreo, Senir sb'i yuj eb'.) 10 Masanil juntzañ choñab' d'a yol smacb'en viñaj Og d'a Basán, ix cac' ganar, aton juntzañ choñab' d'a lum pañan, masanil d'a yol yic Galaad yed' Basán, masanto d'a Salca yed' Edrei. 11 (Axoñej viñaj rey Og yiñtilal eb' anima chañ steel aycan d'a jun lugar chi'. A scaxail viñ yic smuquil, nab'a q'ueen. Chañe' val metro steel, quenxoñej mañ chab'oc metro sat, chequelto d'a choñab' Rabá d'a yol yic eb' amonita.)3.11

A smacb'en eb' ix can d'a sc'axepal a' Jordán (Nm 32.1-42)

12 A lum luum ix co maccan d'a jun tiempoal chi', ix vac' lum yicoc eb' junjun choñab'il d'a yiñtilalcan Rubén yed' d'a eb' yiñtilalcan Gad, aton lum scotñej d'a Aroer, d'a stitac a' taquiñ melem Arnón, masanto sjavi d'a snañal svitzal lum Galaad. 13 Axo janic'xo lum Galaad chi' jun, masanil lum Basán, aton smacb'en viñaj Og d'a yalañtaxo yed' pax lum Argob, ojtacab'il to slum eb' refaíta. A lum chi' ix vac' d'a nañal yiñtilalcan Manasés. 14 (A viñaj Jair, yiñtilal Manasés chi' ix ic'ancan lum Argob, masanto d'a smojonal lum Gesur yed' Maaca. Ix yac'anoch sb'i viñ d'a Basán chi', yuj chi' Havot-Jair ix sb'iejñejcani.) 15 A d'a viñaj Maquir ix vac' lum Galaad chi'. 16 Axo d'a yiñtilalcan Rubén yed' d'a yic Gad ix vac' lum ay d'a snañal Galaad yed' a' taquiñ melem Arnón. A d'a snañal yol ch'olan ay smojonal, masanto sc'och d'a a' taquiñ melem Jaboc, aton d'a smojonal yic eb' amonita.
17 A smojonal b'aj tz'em c'u, aton a' Jordán, sc'ochñej d'a a' ñajab' Cineret, masanto sc'och d'a a' mar yic Arabá, aton a' mar Muerto, aton d'a yich svitzal Pisga, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' mar Muerto chi'.
18 A d'a jun tiempoal chi', ix vac' juntzañ checnab'il tic d'a eb' yiñtilalcan Rubén, d'a eb' yic Gad yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés. Ix valan icha tic: A Jehová co Diosal

3.11 **3:11** A jun lolonel sb'inaj d'a tic chab' tas syalelc'ochi, “scaxail chamnac” ma “ch'at”.

ix ac'an jun luum tic e macb'enoc. Axo masanil eb' viñ vinac syal yac'an oval d'a e cal, b'ab'lajocab' eb' viñ d'a yichañ eb' quetisraelal tic. 19 Axoñej eb' ix eyetb'eyum yed' eb' eyuninal scan d'a e choñab' ix vac' chi' yed' noc' e molb'etzal noc'. Vojtac to tzijtum noc' noc' molb'il eyuuj. 20 Colvajañec yed' eb' quetisraelal, masanto ol yic'can lum luum eb' ol yac' Jehová, aton d'a sc'axepalec' a' Jordán tic. Aton val yic ol yac'an sjunc'olal Jehová d'a eb', icha ix yutej yac'an d'ayex tic, ichato chi' ol yal e paxta d'a e lum ix vac' tic, xin chi d'a eb'.
21 A d'a viñaj Josué ix vac' jun checnab'il tic: Ix quil val tastac ix sc'ulej Jehová co Diosal yed' chavañ rey tic. Icha chi' ol yutoc d'a masanil eb' rey d'a yoltac smacb'en b'aj ol ach ec'ñej. 22 Mañ ach xivoc, yujto a Jehová co Diosal ol ac'an oval cuuj, xin chi d'a viñ.

Maj chajiochlaj viñaj Moisés d'a Canaán

23 A d'a jun tiempoal chi' ix in tevi d'a Jehová, ix valan icha tic: 24 Mamin Jehová, a ach ix a chael yich a ch'oxani to te nivan elc'ochi, ix a ch'oxan a poder d'ayin a checab' in tic. Malaj junocxo Dios d'a satchaañ, ma d'a sat luum tic syal sc'ulan tastac satub'tac icha tza c'ulej tic. 25 Yuj chi' tzin tevi d'ayach to tzin a chaec' d'a junxo sc'axepalec' a' Jordán, yujto tzin nib'ej svil jun tzalquixtac mañxo jantacoc svach'il yed' svitzaltac Líbano, xin chi. 26 Palta eyujñej ix cot yoval Jehová chi' d'ayin. Maj schalaj yab' tas ix in c'an chi' d'ay, palta ix yal d'ayin icha tic: C'ocb'ilxo chi', mañxo al jun lolonel chi' d'ayin. 27 Añej tzach q'ue d'a jolom vitz Pisga, scham val ilancanb'at lum d'a norte, d'a sur, b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u, yujto mañxo ol ach c'axpajec' d'a a' Jordán chi'. 28 Yuj chi' tza c'ayb'ej val viñaj Josué sic'lab'il, yujto a viñ ol cuchb'an in choñab' tic. A viñ ol pojanec' jun lum tzilcanb'at tic, xchi Jehová chi' d'ayin.
29 Icha chi' ix aj co can d'a ch'olan d'a yichañ Bet-peor.

4

Ix yec viñaj Moisés sna eb' israel

1 A ticnaic jun, ex vetchoñab' Israel, ab'ec val checnab'il yed' b'eyb'al ol val d'ayex, yic tze c'anab'ajej yed' e b'eyb'alani, yic vach' ol yal eyoch d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, sDiosal pax eb' co mam quicham. Ol ex cajnajcan ta'. 2 Mañ ol eyac'och stz'acub' juntzañ lolonel ol val tic d'ayex, ma ol eyiq'ueli, palta to ol e c'anab'ajej schecnab'il Jehová co Diosal icha val tz'aj valan tic d'ayex. 3 Eyilnac val tas utajnac eb' ochnac ejmelal d'a jun dios Baal yic Peor, val d'a eyichañ satjinaquel eb' yuj Jehová. 4 A exxo pax tic ochnac ex tzac'an yuj Jehová, ina pitzan exto. 5 Scham val eyab'ancani to a c'ayb'ub'al yed' checnab'il yic Jehová co Diosal svalcanel d'ayex, yic vach' ol e b'eyb'alej ayic ol e chaan lum luum chi' e macb'enoc. 6 Scham val e c'anab'ajan juntzañ checnab'il tic, yic ol checlajel d'a yichañ juntzañ nación to te jelan ex. Ayic ol yab'an juntzañ checnab'il tze c'anab'ajej tic eb', ol yalan eb' icha tic: Yelton val te jelan jun choñab' tic, nivan nación ton val, xcham eb'. 7 Malaj junocxo nivan nación ayec' sdiosal yed'oc, icha val yajec' Jehová co Diosal d'a co cal tic, scolvaj qued'oc ayic tzoñ avaj d'ay. 8 Malaj junocxo nación ay sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il tojol yaj icha jun c'ayb'ub'al svalcanel d'ayex tic ticnaic. 9 Yuj chi', c'anab'ajejec, siq'ueccan d'a e pensar, yic vach' max b'at satc'olal eyuuj d'a tas ix eyila', mañ eyiq'uel juntzañ tic d'a e pensar yacb'an pitzan ex, tzeyalcan d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyi e chiquin.

Lolonnac Dios d'a sjolom lum vitz Horeb

10 Naeccot d'a yic jun c'u ayic ayoñec' d'a yichañ Jehová co Diosal d'a lum vitz Horeb, ayic yalannac d'ayin icha tic: Molb'ej eb' etchoñab' smasanil yic vach' ol vac' yojtaquejel in lolonel eb', ol sc'ayb'ancan eb', yic vach' ay velc'och d'a yol sat eb' yacb'an pitzan eb' d'a sat lum tic yed' sc'ayb'ancan yuninal eb', xchi Jehová chi' d'ayin. 11 Ayic ayoñec' d'a yich lum vitz chi', axo d'a luum sq'ue val c'ac' yed' sq'ue topan stab'il d'a chaañ,

q'uic'xoñej yilji satchaañ yuuj. 12 Lolonnac Jehová d'ayoñ d'a cal c'ac' chi'. Cab'nac val
yoch sjaj sloloni, palta maj quilochlaj jab'oc. 13 Ayic yalannaccan strato qued'oc, yalnac
to sco c'anab'ajej lajuñe' checnab'il stz'ib'ejnacoch d'a chab' pachañ q'uen q'ueen.
14 Yalannacpax Jehová d'ayin to tzex in c'ayb'ej d'a schecnab'il yed' d'a sc'ayb'ub'al chi',
yic vach' tze c'anab'ajej e b'eyb'alan d'a sat lum luum ol e macb'enej d'a sc'axepalec' a'
Jordán chi'.

Cachnab'il yic max och ejmelal'R'd'a juntzañ yechel

15 Ayic slolonnac Jehová d'ayoñ d'a lum vitz Horeb chi', a d'a jun c'u chi', malaj junoc
tas eyil d'a cal c'ac' chi'. 16 Naec val coti yic max eyixtejb'at e b'a e b'oanq'ue junoc yechel
tas e diosaloc, yechel junoc vinac, ma yechel junoc ix ix, 17 ma yechel noc' noc' ay d'a sat
luum tic, ma yechel noc' much, 18 ma yechel junoc noc' tz'ec' ñereroc, ma tz'ec' jachjon
d'a sat luum tic, ma yechel noc' chay, ma junocxo noc' ay d'a yol a a'. 19 Añejtona' ayic tzex
q'ue q'uelan d'a satchaañ tzeyilanq'ue c'u, q'uen uj yed' jantac q'uen c'anal yed' masanil
tastac ay d'a satchañ chi', tzeyil val e b'a, yic max och d'a e pensar to tzex och ejmelal d'ay,
ma tzeyalan e b'a d'ay, yujto a Jehová Dios ix b'oan masanil juntzañ chi' yic tz'och yopisio
d'a masanil choñab' ay d'a sat luum tic. 20 Palta a Jehová oñ ic'annaquelta d'a choñab'
Egipto b'aj mañ jantacoc syaelal b'aj ayoñ ochi, ichato ayoñ och d'a scal junoc nivan c'ac'
b'aj tz'ulax q'uen q'ueen. Oñ yiq'uelta yic vach' tzoñ och schoñab'oc, ichaton caj ticnaic.
21 Cotnac yoval Jehová chi' d'ayin eyuuj. Yalannac to mañxo ol in ec' d'a sc'axepal a'
Jordán, mañxo ol in c'och d'a sat lum luum mañ jantacoc svach'il ol yac' e macb'enoc chi'.
22 Yuj chi', a d'a tic ol in chamoc, mañxo ol in c'axpajec'laj d'a a' Jordán chi'. A exxo tic, ol
ex c'axpajec'oc, ol ex cajnaj d'a lum luum mañ jantacoc svach'il chi'. 23 B'at ta val strato
Jehová co Diosal satc'olal eyuuj, aton strato ix yac' qued'oc. Malajocab' junoc yechel tze
b'o'o, yic tzeyaloch e diosaloc, yujto ay yovalil yuj Jehová. 24 Scot yoval Jehová d'a mach
tz'och ejmelal d'a junocxo tasi. A val yoval sc'ol lajan icha te' c'ac' stz'ab'at masanil tastac
yuuj.

25 A ticnaic toxo ol ex c'och cajan d'a jun luum chi', palta ayic nivanxo tiempo ayex
ec' ta', ayic ayxo eyuninal yed' eyi e chiquin, tzeyil val e b'a, xe yixtejtab'atlaj e b'a tze
b'oanq'ue junoc yechel e diosaloc, tzeyac'anoch e mul d'a yichañ Jehová co Diosal. Tato
icha chi', ol e tzuntzejcot yoval sc'ool co Diosal chi'. 26 Svac'canoch satchaañ yed' sat
luum tic testigoal, tato icha chi' ol e c'ulej, d'a val elañchamel ol ex satel d'a junelñej.
Mañxo nivanoc tiempo ol ex ec' d'a sat luum chi', aton lum ay d'a sc'axepal a' Jordán chi'.
27 Axo jayvañoc ex olto ex canoc, ol ex saclemcanb'at d'a juntzañxo ch'oc nacional, ata'
ol ex yac'canb'at Jehová. 28 Ata' ol eyaq'uem e b'a d'a juntzañ comon dios b'ob'il yuj eb'
anima d'a te te' yed' d'a q'uen q'ueen, max yal-laj yilani, max yab'laj, max yal-laj svaan
junoc tasi, max yab'paxlaj jab'oc sjab' junoc tas.

29-30 Palta tato d'a scal eyaelal chi' sna sb'a e c'ool, tze naancoti to añej d'a Jehová co
Diosal smoj eyac'anem e b'a, tato tzeyalxi e b'a d'ay, tze c'anab'ajan d'a smasanil e c'ool,
tato icha chi', 31 mañ ol ex yactejcanlaj. Mañ ol ex satjiel yuj d'a junelñej, mañ ol b'at
satc'olal strato yac'nac yed' eb' co mam quicham, yujto ayñej yoq'uelc'olal.

32 Naeccot juntzañ tiempoal ec'nacb'at d'a peca', atax sb'oannac eb' anima co Mam
Dios d'a yolyib'añq'uinal tic, b'at e c'anb'an b'aj sc'och c'aman yolyib'añq'uinal tic, tato
ayxo b'aj ix uji, ma ayxo b'aj ix ab'chaj junoc tas te nivan yelc'och icha jun tzuji d'a co cal
tic. 33 Malaj junocxo choñab' ix ab'an yoch sjaj co Mam Dios, yic slolonelta d'a cal c'ac',
icha val aj cab'an a oñ tic, palta maj oñ champaxlaj. 34 Malaj junocxo dios sic'anelta
junoc choñab' d'a scal junocxo choñab' icha val ajnac oñ yic'anelta Jehová d'a Egipto
yuj co vach'iloc. Quilnac val ayic sch'oxan jantac spoder yac'an oval cuuj, sch'oxannac
juntzañ tas satub'tac yilji yed' yaelal yed' xivc'olal ayic oñ yic'anelta d'a Egipto chi'.
35 A juntzañ chi' ch'oxji val quila', yic scojtaquej val eli to malaj junocxo Dios, añejton

val Jehová. 36 Ato d'a satchaaň cab'nac val sloloni, oň sc'ayb'ani. Axo d'a sat lum tic, sch'oxnac nivac c'ac' d'ayoň, cab'annac val slolonelta d'a cal c'ac' chi'. 37 A val Jehová xajanannac eb' co mam quicham, yuj chi' oň sic'naccanel a oň yiňtil oň can eb'. Slajvi chi' oň yic'anelta d'a Egipto, ayňej och qued'oc yed' val spoder. 38 Van satanel juntzaň nivac choňab' te ec'to yip d'ayoň yic squiquejcan slum eb' chi', icha val van yuji ticnaic. 39 Yuj chi', canocab' d'a e pensar to aňej Jehová Dios yaj d'a satchaaň yed' d'a sat luum tic, malaj junocxo. 40 Yuj chi' c'anab'ajejec sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il svalcanel d'ayex d'a jun c'u tic, yic vach' ol aj yec' tiempo eyuuj yed' eb' eyiňtilal. Ol najatb'oc e q'uinal d'a sat lum luum ix yac' Jehová d'ayex d'a junelňej, xchi viňaj Moisés d'a eb' choňab' israel.

Choňab' b'aj scol sb'a eb' smac'ancham‘R’junoc anima

41 Ix sic'anel oxe' choňab' viňaj Moisés d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 42 Ata' syal scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc yetanimail to maň sc'anoc sc'ool, malaj b'aj syac' oval yed'oc d'a yalaňtaxo. A jun chi', syal scolan sb'a d'a junjunoc juntzaň choňab' chi'. 43 A juntzaň choňab' chi', aton Beser d'a yac'lical tz'inan luum macb'il yuj eb' yiňtilalcan Rubén, Ramot d'a yol yic Galaad, macb'il yuj eb' yiňtilalcan Gad. Axo junxo, aton Golán, ay d'a yol yic Basán, macb'il yuj eb' yiňtilalcan Manasés.

44-45 (Aton val juntzaň checnab'il tic ix yal viňaj Moisés d'a eb' yetchoňab'. A jantac c'ayb'ub'al, cachnab'il yed' checnab'il tic ix yal viň d'a eb' atax yelnaccot eb' d'a Egipto. 46 Ix yal juntzaň tic viň ayic aytoec' eb' d'a ac'lic d'a yichaň choňab' Bet-peor, d'a slac'anil sti' a' Jordán, d'a lum macb'il yuj viňaj Sehón sreyal eb' amorreo. A viňaj Sehón chi', a d'a choňab' Hesbón ec'nac viň. Ac'b'il ganar viň yuj viňaj Moisés chi' yed' eb' yetchoňab' ayic ayxo yelta eb' d'a Egipto. 47 Icha chi' ix aj scan eb' israel d'a lum smacb'en viňaj Sehón chi' yed' d'a lum macb'il yuj viňaj Og sreyal Basán d'a yalaňtaxo. A eb' tic sreyal eb' amorreo d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 48 A luum chi' sb'atňej lum d'a choňab' Aroer d'a stitac a' Arnón, masanto d'a nivan vitz Sirión, aňeja' scuchanpax Hermón. 49 Masanil smacb'en eb' chi', aton paňan ay d'a sti' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto sc'och lum d'a a' mar Muerto, aton d'a yich lum vitz Pisga.)

5

A lajuňe' checnab'il
(Ex 20.1-17)

1 Ix smolb'an masanil eb' yetisraelal viňaj Moisés, ix yalan viň d'a eb':

Ex vetchoňab', ab'ec val ticnaic, ol valcan juntzaň cachnab'il yed' checnab'il d'ayex, yic scham val e c'ayb'ani yed' e b'eyb'alani.

2 A Jehová co Diosal yac'nac jun strato qued'oc d'a lum vitz scuchan Horeb. 3 Maňocňej yed' eb' co mam quicham yac'nac strato chi', palta yac'nacpax qued'oc co masanil a oň molan oň ec' tic. 4 A val Jehová lolonnac d'ayoň d'a jolom vitz chi', cab'nac val tas yal chi' ayic slolonelta d'a cal c'ac'. 5 A in can in d'a e naňal yed' Jehová chi' yic sval d'ayex tas syala', yujto ex xivq'ue d'a jun c'ac' chi', maj ex q'ue d'a jolom vitz chi', yalan Jehová chi' icha tic:

6 A in Jehová e Diosal in, ex viq'uelta d'a Egipto b'aj ayex och checab'oc, maň eyicoc e b'a.

7 Malajocab' junocxo dios b'aj tzex och ejmelal, palta aňejocab' d'ayin. 8 Malajocab' junoc yechel junoc tas tze b'ooch e diosaloc, tas ay d'a satchaaň, tas ay d'a sat lum tic, ma tastac ay d'a yoltac a a'. 9 Maň ex em ňojan d'ay, maň eyaq'uem e b'a d'ay, yujto a in Jehová e Diosal in, ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junocxo tasi. Ol vac'och syaelal eb' mamab'il malaj velc'och d'ay, ol vac'anpax yaelal d'a yib'aň yuninal eb', yixchiquin eb' yed' yiňtilal eb'. 10 Axo eb' tzin xajanani, sc'anab'ajan in checnab'il, ol in xajanej eb' yed' yiňtilal yic ol b'eyňejb'atoc.

11 Maň comonoc tze loc in b'i a in Jehová e Diosal in tic, ma tzeyac' b'inaj in b'i d'a junoc
tas d'a ichňej ta', yujto ol vac' yaelal d'a mach icha chi' sc'ulej.
12 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ayex yuj in eyic'anchaaň, icha ix aj valancan
d'ayex. 13 Vaque' c'ual tzex munlaj d'a e munlajel. 14 Axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip,
vic yaji. Maň ex munlaj d'a jun c'u chi', ma eb' eyuninal, eb' ix eyisil, eb' viň e checab',
ma eb' ix e checab', noc' e vacax, noc' e chej, ma junocxo noc' e molb'etzal noc', ma eb'
ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal, palta masanil eb' syic' yip eyed'oc. 15 Naeccoti to ec'naquex
checab'vumal d'a Egipto. A inxo Jehová e Diosal in tic vic'naquexelta yed' in poder. Yuj
chi' svala' to tze c'anab'ajej sc'ual ic'oj ip.
16 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat, icha val ix aj valan d'ayex, yic vach' ol
najatb'oc e q'uinal, yic vach' ol ex ajec' d'a sat lum luum ol vac' chi' d'ayex.
17 Maň e milcham eb' eyetanimail.
18 Maň ex em ajmulal d'a yol sc'ab' eyetb'eyum junjun ex.
19 Maň ex elc'anoc.
20 Maň e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail.
21 Maň e nib'ejoch ix yetb'eyum junocxo mach, spat, sluum, eb' viň schecab', eb' ix
schecab', noc' svacax, noc' sb'uru, ma junocxo tas ay d'a eb' eyetanimail chi', maň e
nib'ejochi, xchi Jehová d'ayoň.

A xivc'olal eb' choňab'
(Ex 20.18-26)

22 Aton val juntzaň checnab'il tic te chaaň ajnac yalanelta Jehová d'a scal jun nivan
q'uic'al asun ayoch sc'ac'al, ayic molan oň ec' co masanil d'a yich lum vitz chi'. Aňej
val juntzaň checnab'il tic yalnac, ichato chi' stz'ib'anoch d'a chab' pachaň q'uen q'ueen,
yac'an d'ayin. 23 Palta a exxo tic, ayic eyab'an yoch jun jaj chi' d'a scal q'uic'alq'uinal
chi', eyilan sq'ue ňilňon c'ac' d'a lum vitz chi', masanil ex yajal eyaj d'a junjun eyiňtilal
tic yed' eb' yichamtac vinaquil choňab', ex javi eyal d'ayin icha tic: 24 Val yel, a Jehová
co Diosal ix sch'ox val stziquiquial yed' yipalil d'ayoň, ix cab' val slolon d'a scal c'ac'. A
ticnaic toxo ix nachaj val el cuuj tob'an syal slolon Dios d'ayoň anima oň tic, palta ina
maj oň chamlaj. 25 ¿Tas yuj sco b'ec co b'a co cham yuj jun c'ac' to ayxo smay chi'? Tato ol
cab' val yoch sjaj Jehová co Diosal junelxo, ol oň chamoc. 26 Malaj val junoc anima syal
yab'an yoch sjaj jun Dios pitzan d'a scal c'ac' icha ix cab' a oň tic, yujto ay schamelal.
27 Vach' a ach tzach och d'a yichaň Jehová co Diosal chi' yic tzab'an masanil tas syala',
slavi chi' tzalan d'ayoň masanil tas syal chi', ol co c'anab'ajani, xe chi d'ayin.
28 Ayic van eyalan chi' d'ayin, van pax yab'an Jehová tas tzeyal chi', yuj chi' yal d'ayin:
Toxo ix vab' tas syal jun choňab' tic, ix scha in c'ol tas ix yal eb'. 29 Comonoc ichaňej
tic spensar eb', ayňej velc'och d'a yol sat eb', sc'anab'ajanňej in checnab'il eb' yic vach'
ol aj sb'eyňejb'at eb' yed' eb' yuninal d'a smasanil tiempo. 30 Yuj chi' al d'a eb' to
smeltzaj eb' d'a scampamento. 31 A achxo tic, canaň ved' d'a tic, yujto ol val masanil
in checnab'il d'ayach yed' in c'ayb'ub'al, ol a c'ayb'an eb' d'ay, yic vach' ol sb'eyb'alej
eb' b'aj ay lum luum ol vac' chi' d'a eb', xchi Jehová chi' d'ayin. 32 Yuj chi' b'eyb'alejec
masanil schecnab'il Jehová co Diosal. Maň eyiq'uel d'a e pensar. 33 B'eyb'alejec b'eyb'al
ix sch'oxcan Jehová co Diosal, yic te vach'xoňej ol aj e b'eyb'ati, ol najatb'oc e q'uinal d'a
sat lum luum ol yac' chi' d'ayex.

6

Jun checnab'il nivan yelc'ochi

1 Aton val juntzaň c'ayb'ub'al, checnab'il yed' cachnab'il tic ix schec Jehová co Diosal
val d'ayex, yovalil ol e c'anab'ajej ayic ol eyic'an lum luum d'a sc'axepal a' Jordán.
2 C'anab'ajejec checnab'il sval tic d'ayex yed' eb' eyuninal yed' eb' eyi e chiquin, yic vach'
ayňej yelc'och Jehová co Diosal d'a yol e sat ayic ayex ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Tato

icha chi', ol najatb'oc e q'uinal. 3 Yuj chi', ex vetchoňab' Israel, ab'ec, aq'uec val och d'a e c'ol e c'anab'ajan juntzaň checnab'il tic, yic te vach'ňej ol aj eyelc'ochi, te nivan choňab' ol aj e b'isul d'a sat lum luum yax sat chi', icha ix aj yalan Jehová co Diosal d'ayoň, aton pax sDiosal eb' co mam quicham.

4 Ex vetchoňab' Israel, ab'ec val: Aňej Jehová co Diosal, malaj val junocxo.

5 Tze xajanej Jehová co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pensar yed' d'a smasanil eyip.

6 A juntzaň lolonel sval tic d'ayex ticnaic, siq'ueccan d'a e pensar. 7 A juntzaň tic ol eyac'ňej sc'ayb'ej eb' eyuninal d'a junjun c'u. Tzeyalan d'a eb' ayic ayex ec' d'a e pat, ayic van e b'eyi, ayic tzex vayi yed' yic tzex q'ue vaan. 8 Tze tzec'anoch juntzaň checnab'il tic d'a e c'ab' yed' d'a snaňal e sat ichoc junoc yechel yic tze naancoti.6.8 9 Tze tz'ib'anpax och d'a yoyal sti' e pat yed' d'a spuertail smuroal e choňab'.

10 A Jehová co Diosal, a' ol ex ic'anb'at d'a jun luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob. Ay val nivac choňab' maň jantacoc svach'il d'a jun luum chi', maňoc ex e b'onac. 11 Ay val te' pat b'ud'an yuj tastac te vach', maňoc ex e b'ud'nac. Ay a' uc'b'ila' joyb'il, maňoc ex eyab'nac syail e joyani. Ay te' uva yed' te' olivo avab'il, maňoc ex eyavejnac. A juntzaň chi', toxoňej ol eyab'lej masanto syal e b'ud'ji. 12 Ayic ol ujoc juntzaň chi', b'at ta val Jehová satc'olal eyuuj. Naeccoti to a Jehová chi' ex ic'anelta d'a Egipto, b'aj ayex och checab'oc. 13 Ayocab' yelc'och Jehová co Diosal d'a yol e sat. Aňejocab' Jehová chi' tzeyac' servil, aňejocab' sb'i tze loco' ayic tzeyac'an e ti' e c'ulan junoc tas. 14 Maň ex och tzac'an d'a spatic sdiosal eb' anima cajan d'a e lac'anil chi', 15 yujto scot yoval Jehová co Diosal d'a juntzaň chi'. Ayec' Jehová d'a co cal, axo talaj tz'aji, scot yoval sc'ool tzex sataneli, yujto max yal sc'ol scac'och co pensar d'a junocxo ch'oc diosal.

16 Maň eyac' proval Jehová co Diosal, icha e c'ulejnac d'a Masah. 17 C'anab'ajejec val sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, aton val jantac schecnab'il ix yala'. 18 Vach'ňej tzeyutej e pensar yed' e b'eyb'al d'a yichaň Jehová, yic vach'ňej tzex elc'ochi. Ol eyiquej lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham. 19 Ol el lemnaj eb' ajc'ol d'a eyichaň yuj Jehová, icha ix yutej yalani.

20 Tato sc'anb'ej eb' eyuninal d'a b'aq'uiň: ¿Tas yuj sco c'anab'ajej juntzaň cachnab'il yed' checnab'il yalnac Jehová co Diosal? tato xchi eb'. 21 Tzeyalan d'a eb' icha tic: A oň tic checab' caj d'a viň sreyal Egipto d'a peca', axo Jehová ic'annac oň elta yed' jantac yipalil. 22 A oň tic quilnac val juntzaň tastac satub'tac yilji yed'nac yaelal yac'naccot Jehová chi' d'a yib'aň viň sreyal Egipto chi' yed' d'a masanil schoňab' chi'. 23 Oň yic'annaquelta ta', oň yic'annaccot d'a tic d'a lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham. 24 Yuj chi' schecnac Jehová co Diosal to yovalil sco c'anab'ajej juntzaň checnab'il tic yuj co naancoti, yic vach'ňej co c'ool, vach'ňej ol aj yec' tiempo cuuj icha caj ticnaic. 25 Yuj chi', tato sco c'anab'ajej icha ajnac yalan Jehová chi', vach' oň d'a yol sat, xe cham d'a eb'.

7

A schoňab' Jehová sic'b'ilel yuuj
(Ex 34.11-17)

1 Ayic ol ex yic'anb'at Jehová d'a sat lum luum b'aj yac'nac sti' yac'an d'ayex, a' ol ic'anel uque' nación te nivac, te ay yip d'a eyichaň, aton eb' hitita, eb' gergeseo, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo. 2 Ayic ol yac'anoch juntzaň nación chi' Jehová d'a yol e c'ab', ol e satel eb' smasanil, maň e b'o e trato yed' eb', mocab' oc' e c'ol d'a eb'. 3 Maň eyac' yic'laj sb'a eb' ix eyisil yed' eb' viň yuninal eb'. Maň eyac'pax yic'laj

6.8 **6:8** A eb' israel d'a peca' chi', stz'is juntzaň noc' tz'uum eb', axo juntzaň b'aj tz'ib'ab'iloch lajuňe' schecnab'il Dios syaq'uem eb' d'a yool, stzec'anoch eb' d'a snaňal sat. Tz'ilchajpax jun tic d'a Ex 13.9,16; Dt 10.12,13; 11.13,18; Mt 23.5.

sb'a eb' viñ eyuninal yed' eb' ix yisil eb', 4 axo talaj tz'aji, tz'ic'jib'at eb' eyuninal chi' yuj
eb' ix d'a spatic sdiosal, tz'och eb' ejmelal d'ay, yuj chi' scot yoval sc'ol Jehová, tzex satjiel
yuj d'a elañchamel. 5 Tze satpaxel masanil sdiosal eb' b'aj slesalvi, yaltaril yed' q'uen
q'ueen yed' te te' yechel Asera b'aj tz'och eb' ejmelal. Tze ñustz'a smasanil. 6 A oñ tic
schoñab' oñ Jehová Dios, sic'b'il oñ elta yuj d'a scal masanil juntzañ nivac nación d'a sat
lum luum tic, yic vach' yicñej Jehová chi' tzoñ ajcani.

A tas yovalil sc'ulej eb' israel

7 A val Jehová ix el d'a sc'ol ix oñ sic'aneli, mañ yujoc to nivan nación oñ, ina to
jayvañ oññej d'a yichañ juntzañxo nación chi'. 8 Palta yujto xajan oñ yuuj yic vach'
syaq'uelc'och sti' icha yutejnac yalan d'a eb' co mam quicham, yuj chi' oñ yiq'uelta d'a
Egipto b'aj ayoñ och checab'oc, oñ yic'anelta yed' yipalil d'a yol sc'ab' viñ sreyal Egipto
chi'. 9 Ojtaquejequeli to a Jehová co Diosal añej val Dios. Tz'elñejc'och tas syal d'a eb'
xajanani, aton eb' sc'anab'ajan schecnab'il. Ayñej och yed' eb' yed' d'a eb' yiñtilal eb' yic
ol b'eyñejb'atoc. 10 Syac'an spac d'a eb' schacaneli, elañchamel satel eb' yuuj. 11 Yuj chi',
scham val e c'anab'ajan masanil checnab'il yed' c'ayb'ub'al svalcanel tic d'ayex.

Syac' spac Jehová d'a eb' sc'anab'ajani
(Lv 26.3-13; Dt 28.1-14)

12 Tato tze maclej val eyab' masanil juntzañ checnab'il tic, tze c'anab'ajani, ol
yaq'uelc'och strato Jehová co Diosal yac'nac eyed'oc, ol ochñej eyed'oc icha ajnac yalan
d'a eb' co mam quicham. 13 Ol ex sxajanej Jehová, ol yac'an svach'c'olal d'a eyib'añ, ol
yac'anpax q'uib' e b'isul. Ol yac'an svach'c'olal d'a yib'añ masanil tas ay d'ayex: D'a
yib'añ eb' eyuninal, e trigo, e vino, eyaceite, noc' e vacax yed' d'a yib'añ noc' e calnel d'a
sat lum luum b'aj yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham. 14 Ay svach'c'olal Jehová
d'a eyib'añ d'a yichañ masanil juntzañxo choñab'. Malaj junoc ix ix to malaj yune', ma
junoc vinac to malaj yuninal d'a yol e choñab' chi'. Malaj pax junoc noc' e molb'etzal
noc' to mañ ol unevoc. 15 A Jehová ol ex colanel d'a jantac ilya icha val oval ilya eyilnac
yec' d'a eb' aj Egipto. Añej d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex ol em ilya chi' yuj Jehová.
16 Yuj chi' yovalil tze satel masanil juntzañ nación chi'. A Jehová co Diosal ol ac'anoch
eb' d'a yol e c'ab', mocab' oc' e c'ol d'a eb'. Mañ eyaq'uem e b'a d'a sdiosal eb' yic mañ ol
ex yac' juvoquel eb'.

17 Vach'chom tze na' icha tic: A juntzañ nación tic te ay yip d'a quichañ, ¿tas val ol aj
quic'anel d'a sat lum luum tic? vach'chom xe chi. 18 Palta mañ ex xiv d'a eb' anima chi'.
Naeccoti tas yutejnac eb' anima Jehová d'a Egipto yed' sreyal. 19 A oñ tic quilnac val
juntzañ tastac satub'tac yilji yed'nac yaelal yac'naccot Jehová yed' val yipalil d'a yib'añ
Egipto chi' ayic yic'annac oñ elta ta'. Icha chi' ol yutoc juntzañ choñab' b'aj tzex xiv chi'.
20 A Jehová ol ac'anb'at jun nivan yaelal d'a scal eb', masanto ol satel masanil eb' olto
canoc yed' eb' olto sc'ub'ejel sb'a d'ayex. 21 Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima chi', yujto
a Jehová co Diosal ayec' d'a co cal, te nivan spoder. 22 A ol ic'anel juntzañ nación chi' d'a
eyichañ d'a c'ojanc'olal. Mañ junñejoclaj tiempo ol satel eb', yic vach' max te q'uib'chaañ
noc' chium noc' tzex chi'ani. 23 A Jehová co Diosal ol ac'anoch eb' anima chi' d'a yol e
c'ab', ol och eb' d'a xivc'olal masanto ol satel eb' eyuuj. 24 A Jehová ol ac'anoch sreyal eb'
d'a yol e c'ab', ol e satanel eb', mañxa b'aj ol b'inaj eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Malaj mach
ol yal scolan sb'a d'ayex, masanil mach ol e sateli. 25 Tze ñustz'a sdiosal eb'. Mañ eyiq'uel
q'uen plata ma q'uen oro ayoch d'ay. Mañ e nib'ejochi yic vach' max ex telviel yuuj. Mañ
eyixtejb'at e b'a, yujto a juntzañ chi' schacji yuj Jehová co Diosal. 26 Yuj chi', malaj junoc
tas to yajb'ilel yuj Jehová tzeyic'b'at d'a e pat, yic vach' max ex sateli. Masanil juntzañ
chi', aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ, yuj chi' yovalil tze yajcaneli.

8

Maŋ yujocŋej tas svaji ay co q'uinal

1 Scham val e c'anab'ajan masanil checnab'il svalcanel tic d'ayex, yic vach' ol ex elc'ochoc, ol te q'uib' e b'isul, ol eyiquejcan lum luum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham. 2 Naeccot sic'lab'il, 40 ab'il oŋ ec' d'a taquiŋ luum yuj Jehová co Diosal. Ix yac'an co yaelal, oŋ yac'an proval yic syila' tato sco c'anab'ajej schecnab'il, mato maay. 3 Ix quil syaelal yed' vejel yuj Jehová. Ix lajvi chi', ix yac'an maná co vaeloc, juntzaŋ vael to maŋ cojtacoc, maŋ yojtacocpax eb' co mam quicham. Icha chi' ix oŋ yutej yic vach' scojtaquejeli to maŋ yujocŋej tas vaji ay co q'uinal, palta to yuj masanil tas syal Jehová. 4 A co pichul ix co c'an d'a 40 ab'il chi', maj lajviel-laj, maj malq'uelaj coc co b'eyi. 5 Naec val to icha junoc uninab'il scachji yuj smam, icha chi' ix oŋ yutejpax Jehová. 6 Yuj chi' yovalil tze c'anab'ajej schecnab'il Jehová, ochaŋec tzac'an yuuj, ayocab' yelc'och d'a yol e sat. 7 Yujto a Jehová co Diosal van ex yic'anb'at d'a sat lum luum maŋxo jantacoc svach'il, ay a a' ay sjaj yed' a a' scot d'a lum nivac vitz. 8 A d'a lum luum chi', te vach' tz'aj ixim trigo, ixim cebada, te' uva, te' higo, te' granado yed' te' olivo. Te ay pax noc' yal chab'. 9 Ayic ayexxo ec' d'a sat luum chi', maŋxalaj tas tze na' yuj e vael yed' junocxo tasi. A d'a scal q'uen q'ueen ay ta', ay q'uen hierro, axo d'a lum vitz ay q'uen cobre. 10 Vach' ol ex va ta', yovalil ol eyac' yuj diosal d'a Jehová yujto vach' lum luum ol yac' chi' d'ayex.

Mocab' b'at Jehová satc'olal eyuuj

11 Tze yil val e b'a, mocab' b'at Jehová co Diosal satc'olal eyuuj. Yovalil tze c'anab'ajej schecnab'il, sc'ayb'ub'al yed' scachnab'il svalcanel tic d'ayex. 12 Ayic vach' ol ex vaoc, ol eyuc'an a', cajanexxopax d'a e pat te vach', axo talaj tz'aji sb'at Jehová satc'olal eyuuj. 13 Aŋejtona' ayic ol te q'uib' sb'isul noc' e vacax, noc' e calnel, ayic te ayxo q'uen plata yed' q'uen oro d'ayex yed' jantacxo tastac, 14 axo talaj tz'aji tzeyic'anchaaŋ e b'a, sb'atcan Jehová co Diosal satc'olal eyuuj, aton jun ic'annac oŋ elta d'a Egipto b'aj ayoŋ och checab'oc. 15 A Jehová chi' ix oŋ cuchb'an d'a jun nivan tz'inan lum te ay smay, b'aj ay noc' chan te ov yed' noc' sinaan, b'aj malaj a a', palta a ix ic'anelta a a' d'a sat q'uen q'ueen yic scuc'ani. 16 Ix yac'an maná co va d'a tz'inan luum chi', jun vael to maŋ yojtacoc eb' co mam quicham. Ix yac'och yaelal d'a quib'aŋ, ix oŋ yac'an proval, yic vach' vach'xoŋej tzoŋ elc'och yuuj. 17 Ec'talaj d'a e pensar e naan icha tic: A jantac co b'eyumal tic, a yed' val co munlajel yed' quip ix quic'a', xe chi talaj. 18 Palta naec val to a Jehová co Diosal tz'ac'an e na' yed' eyip yic syal eyoch b'eyumal, yic vach' tz'elc'och strato yac'nac yed' eb' co mam quicham ichaton van quilan ticnaic.

19 Palta tato ol b'at Jehová co Diosal satc'olal eyuj jun, tato ol ex och tzac'an d'a spatic juntzaŋ comon dios, ol eyac'anem e b'a d'ay yed' eyem ŋojan ejmelal d'ay. Tato icha chi' ol e c'ulej, a in svalcan d'ayex ticnaic, ol ex satjoquel yuj Jehová chi'. 20 Icha val ol aj satel juntzaŋ choŋab' b'aj van eyic'jib'at chi' yuuj, icha val chi' ol aj e satel yuuj tato maŋ ol e c'anab'ajej tas syala'.

9

Maŋ yujoc svach'il Israel ix sic'jieli

1 Ab'ec val ex vetchoŋab' Israel. Toxo ix c'och stiempoal yic tze c'axpitan a' Jordán, yic tze satanel juntzaŋ choŋab' te nivac, te tec'an d'a eyichaŋ, te chaaŋ yajq'ue smuroal. 2 A eb' anima cajan ta', chaaŋ steel eb', a viŋaj Anac ay yiŋtilal eb'. Ix eyab' yalji: ¿Mach val junoc syal stec'b'an sb'a d'a yichaŋ eb' yiŋtilal viŋaj Anac? xchi eb'.

3 Ojtaquejequel ticnaic to a Jehová co Diosal, a b'ab'el sb'at d'a eyichaŋ icha junoc c'ac' satanel masanil tastac. Ol ac'jococh eb' d'a yol e c'ab', yuj chi' ol e satŋejel eb', ol e pechanel eb' d'a elaŋchamel, icha ix aj yalan Jehová. 4 Ayic toxo ix yiq'uel masanil eb' anima chi' Jehová d'a eyichaŋ, maŋ e na' to yuj e vach'il, yuj chi' icha chi' ix aji. Palta

yuj schucal juntzaň choňab' chi' ol ic'joquel eb' d'a eyichaň yuj Jehová. 5 Maň yujoc e vach'il, maň yujoc pax svach'il e b'eyb'al yuj chi' ol ex c'och cajan d'a sat luum. Palta yuj schucal juntzaň choňab' chi', ol satjoccanel eb' d'a eyichaň, yic vach' tz'elcanc'och tas yalnac Jehová d'a eb' co mam quicham, aton d'a viňaj Abraham, d'a viňaj Isaac yed' d'a viňaj Jacob. 6 Ojtaquejequel an to maň yujoc e vach'il syac' jun lum maň jantacoc svach'il chi' Jehová d'ayex yic tzeyiquej, palta a ex tic junelňej te pit ex.

Ix spatiquejel Jehová eb' israel (Ex 31.18—32.35)

7 Naeccoti, b'at talaj satc'olal eyuuj to e tzuntzejnaccot yoval Jehová d'a eyib'aň d'a tz'inan luum. Atax quelnaccot d'a Egipto masanto oň javi d'a tic, te pitňej tzeyutej e b'a d'ay. 8 A d'a lum vitz Horeb e tzuntzejnac val cot yoval, yuj chi' snib'ejnac ex sateli. 9 Ayic in q'ue d'a sjolom jun vitz chi' yuj in chaan chab' pachaň q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il, aton strato Dios qued'oc, 40 c'ual yed' 40 ac'val eq'uin ta', malaj jab'oc tas in va'a, ma vuq'uej. 10 Slajvi chi', yac'an chab' pachaň q'uen q'ueen chi' Jehová d'ayin. A val Jehová chi' tz'ib'anoch schecnab'il chi' d'a q'ueen, juntzaň checnab'il yalnac d'a jolom vitz d'a cal c'ac' d'a jun c'u ayic molan oň ec' ta'. 11 Ayic slajvi yec'canb'at 40 c'ual yed' 40 ac'val chi', yac'an chab' q'uen yic trato chi' d'ayin. 12 Yalan icha tic: Emaňxi d'a elaňchamel, yujto a jun choňab' ix iq'uelta d'a Egipto toxo ix sjuel sb'a. Max sc'anab'ajejlaj tas ix vala', toxo ix sb'o jun sdiosal eb' nab'a oro. 13 Toxo ix vila' to te pit jun choňab' tic. 14 Nitzel a b'a d'a vichaň, ol in satel juntzaň anima tic, maňxa b'aj ol b'inaj eb' d'a sat luum tic. Aňej d'a iňtilal ol in b'o junoc nivan nación, te tec'an ol ajoc, tzijtum ol aj sb'isul d'a yichaň juntzaň anima tic, xchi Jehová.

15 Vemxita d'a jolom vitz b'aj ňilňon sq'ue c'ac' chi', ved'nac chab' q'uen yic trato chi'. 16 Axo vemxuli, vilani to toxo ix och e mul d'a yol sat Jehová co Diosal, yujto e b'o jun yechel vacax e diosaloc. Jun val rato eyiq'uel e b'a d'a spatic checnab'il yal co Diosal chi' d'ayoň. 17 Yuj chi', in poc'anem chab' pachaň q'uen q'ueen chi' d'a eyichaň, spojb'at q'ueen. 18 Slajvi chi' vemxi ňojan d'a yichaň Jehová d'a 40 c'ual yed' 40 ac'val. Maj in va jab'oc, maj vuq'uej jab'oc a' eyuuj, yuj chi' icha chi' in c'ulej, yujto te chuc e c'ulej, e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová. 19 Te xiv in yujto cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eyib'aň yic tzex sataneli. Palta jun, yab'to Jehová tas val d'ay junelxo chi'. 20 Cotpax yoval d'a viň vuc'tac aj Aarón, jab'xoňej maj satjoquel viň yuuj. Palta tevi in yuj viň yic tz'ac'ji nivanc'olal viň. 21 Elaňchamel in maq'uem vecnaj jun yechel vacax b'aj och e mul chi'. Elaňchamel in yumb'at d'a cal c'ac'. Slajvi chi' in tenan pojoc, in tzipancanb'at d'a yol a a' tz'emta d'a lum vitz chi'.

22 Icha chi' e c'ulejpax d'a Tabera, d'a Masah yed' d'a Kibrot-hataava. A val ta' e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová. 23 Aton yic yalan Jehová chi' d'ayoň d'a Cades-barnea to tzoň b'at quic' lum ix yac' d'ayoň. Aňejtona' ta' e tenec' tas yal co Diosal chi'. Maj eyac'ochlaj d'a e c'ool, maj e c'anab'ajej pax tas yala'. 24 Atax yic ex vojtacaneli voch ijan vilani to te pitňej tzeyutej e b'a d'a Jehová. 25 Yujto maj e c'anab'ajej, yuj chi' yala' to ol ex sateloc, yuj chi' em in ňojan d'a yichaň d'a 40 c'ual yed' 40 ac'val chi'. 26 Valan d'ay icha tic: Mamin Jehová, maň a satel jun a choňab' tic. A ach ix a colel yed' ipal, ix ic'anelta d'a Egipto yed' a poder. 27 Nacot tas alnaccan d'a eb' a checab', aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob. A spital juntzaň anima tic yed' smul eb' yed' schuc pensaril eb', maň a nacoti, 28 yic vach' max yal eb' anima b'aj ix oň iq'uelta chi': Maj yallaj yuj Jehová yic'anc'och jun choňab' chi' d'a lum b'aj yac'nac sti' yac'an d'a eb', aňej to ix yic'b'at eb' yic b'at yac'ancham eb' d'a taquiň luum yujto chacb'ilel eb' yuuj, xcham eb'. 29 Ac' nivanc'olal d'a jun choňab'il anima tic, yujto a choňab' yaji. A ach ix iq'uelta d'a Egipto yed' a poder, xin chi d'ay.

10

Ix b'oxi sq'uexul chab' pachañ q'uen q'ueen (Ex 34.1-10)

1 Yalanxi Jehová chi' d'ayin icha tic: Tzac' b'ojoc chab'oc pachañ q'uen q'ueen, icha
q'uen ix vac' d'ayach d'a sb'ab'elal. Tzac' b'ojocpax junoc te' caxa, slajvi chi' tzach
q'ueta d'a jolom vitz tic. 2 Ol in tz'ib'anxioch lolonel ayoch d'a q'uen ix vac' d'ayach d'a
sb'ab'elal, aton q'uen ix a mac'pojoc. Axo q'uen yic schaelal tic, ol em q'uen d'a yol te'
caxa chi', xchi d'ayin.
3 Vac'an b'ojoc jun te' caxa chi', a te' acacia och d'a te'. Vac'an tzeychaj chab' q'uen
q'ueen chi', vic'anq'ue q'ueen d'a jolom vitz chi'. 4 Stz'ib'anxioch lajuñe' schecnab'il
Jehová chi' d'a q'ueen. Icha aj stz'ib'an q'uen d'a sb'ab'elal, aton juntzañ checnab'il yal
d'ayoñ d'a scal c'ac' d'a jolom vitz ayic molanoñec' d'a yich vitz chi'. Yac'anxi q'ueen
d'ayin. 5 Vemxita d'a jolom vitz chi' b'ian, vac'anem q'ueen d'a yol te' caxa chi', icha aj
yalan Jehová chi' d'ayin. Ata' canxoñej q'ueen.
6 (Ix el eb' israel d'a a' Beerot-bene-jaacán, ix javi eb' d'a Mosera. Ata' ix cham viñaj
Aarón, ix mucji viñ ta'. Axo viñaj Eleazar, viñ yuninal viñ ix ochcan sq'uexuloc sat
sacerdoteal. 7 Ix lajvi chi' ix elxi eb', ix javi eb' d'a Gudgoda. Ix elxi eb' ta', ix javi eb'
d'a Jotbata. A d'a jun lugar chi' te ayñej a a'.
8 A d'a jun tiempoal chi' ix ac'jioch yopisio eb' yiñtilalcan viñaj Leví yuj Jehová, yic
syic'anb'at te' scaxail strato Jehová chi' eb', yic smunlajpax eb' d'a yichañ, yic syalanpax
vach' lolonel eb' d'a yib'añ eb' anima d'a sb'i Jehová chi'. Ichaton chi' sc'ulejñej eb'. 9 Yuj
chi', a eb' yiñtilalcan viñaj Leví chi', maj schalaj smacb'en luum eb', yujto a Jehová icha
smacb'en eb' yajcani, icha ix aj yalan Jehová.)
10 A d'a jun tiempoal chi', 40 c'ual 40 ac'val ayinec' d'a jolom vitz chi', icha in c'ulej d'a
sb'ab'elal. Añeja' d'a junelxo chi' scha sc'ol Jehová yab'an tas svala', yuj chi' maj ex satjiel-
laj yuuj. 11 Yalan d'ayin icha tic: Ixic, cuchb'ejb'at jun choñab' chi', yic b'at schaan lum
luum eb' to ol yiquej, aton lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham, xchi d'ayin.

A tas yovalil sc'anab'ajej eb' israel

12 A ticnaic jun, ex vetchoñab' Israel, ¿tas snib'ej Jehová co Diosal d'ayoñ? Aton tic
snib'ej d'ayoñ: Ayocab' yelc'och d'a yol co sat, sco c'anab'ajani, sco xajanani yed' coch
ejmelal d'ay d'a smasanil co c'ool yed' d'a smasanil co pensar. 13 Tato sco c'anab'ajej
masanil sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, vach'ñej ol oñ elc'och d'a smasanil. 14 Scham val e
naani to a Jehová co Diosal, a' ay yic satchaañ yed' d'a yichañb'at satchañ chi'. A' ay pax
yic lum luum tic yed' masanil tas ay d'a sat luum. 15 Yujto xajan eb' co mam quicham
yuuj, yuj chi' ix sic'jicanel yiñtilal eb' yuuj, a oñ toni, ix oñ sic'jiel d'a scal juntzañxo
choñab' yuuj icha cajcan tic.
16 Naecñejcot jun trato sb'o Jehová eyed'oc, mañxo e pitej e b'a d'ay. 17 Yujto a Jehová co
Diosal, ec'to d'a yib'añ juntzañ comon dios, Yajal yaj d'a yib'añ eb' yajal, ayec' d'a yib'añ
masanil tas, te ay spoder, sat co c'ool yuuj. Malaj sq'uexañil eb' anima d'ay. Max schalaj
tumin yuj sch'olb'itani, max schapax silab' yic smontaji. 18 Tz'oc' sc'ol d'a eb' meb'a' yed'
d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Xajanpax eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a co cal yuuj, yuj
chi' tz'ac'ji svael eb' yed' spichul eb' yuuj. 19 Ichocab' ta' scutejpax co b'a, yujto ch'oc
choñab'il ajnac oñ ec' cajan d'a yol yic Egipto.
20 Añejocab' Jehová co Diosal nivan yelc'och d'a yol co sat. Añej d'ay tzoñ och ejmelal,
sco c'anab'ajañej. Tato ay b'aj scac' co ti' d'a junoc tasi, añejocab' d'a sb'i Jehová chi'
scala'. 21 Quiq'uecchaañ Jehová co Diosal. Cuuj mañ jantacoc tas te satub'tac yilji ix
sc'ulej icha val ix aj quilani. 22 Ayic sc'ochnac eb' co mam quicham d'a Egipto, 70-ñej
sb'isul eb', axo ticnaic jun, a Jehová ix ac'an q'uib' co b'isul icha sb'isul q'uen c'anal d'a
satchaañ.

11

Nivan yelc'och Jehová

1 Yovalil sco xajanej Jehová co Diosal, sco c'anab'ajan tas schec co c'ulej d'a masanil
tiempo, aton sc'ayb'ub'al, schecnab'il yed' scachnab'il. 2 Sco naec ticnaic tas ix yutej
Jehová oñ scachani. A oñ tic ix quila', mañoc eb' cuninal ix ilan tas ix sc'ulej Jehová chi'.
A oñ val tic ix quila' jantac snivanil yelc'ochi yed' spoder yed' tas satub'tac ix sc'ulej.
3 Quilnac tas sc'ulejnac Jehová d'a viñ sreyal Egipto yed' d'a masanil eb' anima cajan
ta'. 4 Quilnacpax tas sc'ulejnac yed' eb' soldado viñ rey chi' yed' jantac carruaje yed'nac
noc' chej. Masanil juntzañ chi' mucchajnaccanb'at yuj Jehová d'a yol a' Chacchac
Mar ayic oñ spechan eb', yuj chi' a co Diosal chi' satannaquel eb' d'a junelñej. 5 Sco
naecpaxcoti jantac vach'il sc'ulejnac Jehová chi' d'ayoñ d'a tz'inan lum masanto oñ javi
d'a tic. 6 Sco naanpaxcoti tas sc'ulejnac yed' viñaj Datán yed' viñaj Abiram yuninal
viñaj Eliab, d'a yiñtilalcan Rubén. Spojnac sb'a lum luum d'a snañal co campamento,
mucchajnaccanem eb' yed' masanil yuninal, masanil tas ay d'a eb', smantiado eb',
schecab' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' eb'. Icha chi' ajnac satel eb' yuj Jehová d'a quichañ.
7 A oñ tic testigo oñ d'a masanil tas sc'ulej Jehová to satub'tac yilji.

A lum luum yac'nac sti' Jehová yac'ani

8 Yuj chi', c'anab'ajejec schecnab'il Jehová svac'can tic d'ayex, yic vach' tz'och val eyip
tzex b'at cajan d'a sat lum luum van yoch eyicoc chi', 9 yic vach' pax najtil ol ex cajnaj
d'a lum luum te yax sat chi', aton lum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham
yed' d'ayoñ a oñ yiñtilal oñ eb' tic. 10 A lum van yac'ji chi' d'ayex, mañ lajanoc lum icha
lum Egipto b'aj oñ coti. A d'a Egipto chi' slajvi eyavan tas tzeyavej, tzeyac'anoch yalil
icha b'aj tz'avchaj añ itaj. 11 A pax lum b'aj van e c'och chi' jun, ay svitzal luum. Ay pax
spañanil luum, ayñejoch yal luum yuj ñab' syac' Jehová. 12 A jun lum chi' tañvab'il lum
yuj Jehová, ayñejoch sat d'a luum tz'ec' ab'il.
13 Yuj chi', c'anab'ajejec schecnab'il Jehová, aton juntzañ van valan tic d'ayex. Tze
xajanej Jehová co Diosal, tzeyaq'uem e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool yed' smasanil e
pensar. 14 Tato icha chi', ol yac'ñej b'ab'el ñab' yed' slajvub'xo, yuj chi' te vach' ol aj
sat eyavb'en, e trigo, te' eyuva yed' te' eyolivo. 15 Ay pax yax añc'ultac ol sva noc' e
molb'etzal noc', ol ste aq'uej sat tas ol eyavej yic vach' ay e vael. 16 Palta tzeyil val e b'a,
yic malaj junoc mach tzex montanb'ati yic tzeyic'anel e b'a d'a spatic Jehová, axo talaj
d'a juntzañocxo comon dios tzex och ejmelal, tzex och tzac'an yuuj. 17 Tato icha chi', ol
cot yoval sc'ol Jehová chi' d'ayex. Mañxo ol yac'laj ñab', mañxo ol yac'laj sat masanil
eyavb'en, axo e cham yuj vejel d'a sat lum luum te yax sat van yac'an Jehová chi' d'ayex.
18 Scham val eyab'ancan juntzañ lolonel tic, tze sic'ancan d'a e pensar. Tzeq'uecoch
d'a e c'ab' yed' d'a snañal e sat. 19 A juntzañ tic ol eyac' sc'ayb'ej eb' eyuninal d'a junjun
c'u. Ayexñejoch eyalan d'a eb', ayic ayex ec' d'a e pat, ayic tzex b'ey d'a yoltac b'e, ayic
tzex vayi, ayic pax tzex q'ue vaan. 20 Tze tz'ib'anoch d'a smarcoal spuertail e pat yed'
d'a spuertailtac e choñab', 21 yic vach' ol najatb'oc e q'uinal yed' eb' eyuninal d'a sat lum
luum yac'nac sti' Jehová co Diosal yac'an d'a eb' co mam quicham. Ol ex cajnajñej ta'
yacb'an ayec' satchaañ d'a yib'añ lum luum tic.
22 Tato tze c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il svalcanel tic d'ayex, tze xajananpax
Jehová co Diosal, tze c'ulan masanil tas syala', 23 ichato chi' b'ian, a Jehová chi' ol ic'anel
juntzañ choñab' te nivac, te ay pax yip d'a eyichañ, a exxo ol ex cajnajcan d'ay. 24 Masanil
lum b'aj ol ex ec'oc, eyic ol ajcan luum, sb'atñej lum d'a taquiñ luum masanto sc'och d'a
Líbano. Sb'atñej lum d'a a' nivan Éufrates masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo. 25 Malaj
mach ol yal stec'b'an sb'a d'a eyichañ. A Jehová ol ac'anoch nivac xivc'olal d'a scal anima
b'aj ol ex ec'ñej, mañxo ol yal snaan eb' tas ol yutoc scolan sb'a eb' d'ayex icha ix aj yac'an
sti' Jehová chi' d'ayoñ.

26 Ab'ec jun, a d'a jun c'u tic svac' e sic'lej, tom a svach'c'olal Jehová tze nib'ej mato a
scatab'. 27 Ol e cha svach'c'olal Jehová co Diosal tato tze c'anab'ajej schecnab'il van valan
tic d'ayex. 28 A yoval sc'ol ol cot d'a eyib'aň tato maň ol e c'anab'ajej juntzaň checnab'il
tic, tato tzeyiq'uel e b'a d'a Jehová, tzeyac'anoch e pensar d'a juntzaň comon dios to maň
eyojtacoc, tzeyac'anem e b'a d'ay.
29 Ayic toxo ix ex c'och d'a sat lum luum chi' yuj Jehová co Diosal, aton jun lum van
yac'an d'ayex, ol eyalanel vach' lolonel d'a yich lum vitz Gerizim yed' catab' lolonel d'a
yich lum vitz Ebal. 30 A juntzaň lum vitz chi', a d'a yichaňec' nivan b'e ay luum, tz'ec' d'a
sc'axepalec' a' Jordán, d'a stojolal b'aj tz'em c'u, b'aj ay sluum eb' cananeo, eb' anima
ay d'a yac'lical sti' a' nivan Jordán d'a yichaňb'at Gilgal. Jun b'aj ay te' ji d'a yol yic
More. 31 Vanxo sc'och stiempoal yic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán, yic tz'ochcan lum luum
chi' eyicoc yuj Jehová co Diosal. Ayic toxo ix eyic' luum, axo e cajnaj d'a sat lum chi',
32 tzeyac'och d'a e c'ool e b'eyb'alan masanil checnab'il svalcan tic d'ayex ticnaic.

12

Junňej scajnub' Dios

1 Aton val juntzaň checnab'il yed' c'ayb'ub'al tic yovalil ol e b'eyb'alej ayic ayexxoec'
d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham eyiquej.
2 A eb' anima cajan d'a lum luum chi', ch'oc sdiosal eb' b'aj syal sb'a. Ayic toxo ix
eyiquejel lum sluum eb' chi', yovalil tze satel juntzaň yic lesal b'aj syal sb'a eb' d'a sdiosal,
vach'chom d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil. 3 Tze
mac'poj juntzaň yaltar eb', q'uen q'ueen yed' te te' b'ob'il sdiosaloc eb' scuchan Asera,
aton b'aj syaq'uem sb'a eb'. Tze ňusantz'aoc, tze mac'anpoj sdiosal eb' chi', yic vach'
maňxa b'aq'uiň snachajcot d'a juntzaň lugar chi'.
4 Maň ichoc tz'aj yoch eb' ejmelal d'a sdiosal chi', maň ichocta tz'aj eyoch ejmelal d'a
Jehová co Diosal. 5 A d'a jun lugar ol sic'canel Jehová d'a scal eyiňtilal to yic yaji, ata' ol
b'at eyaq'uem e b'a d'ay. 6 Ol eyac'an e silab' stz'a smasanil yed' juntzaňxo silab' yuj
eyic'anchaaň Jehová. Ol eyac'anpax e diezmo, e colval yed' tas ix eyac' e ti' eyac'ani
yed' eyofrenda to tz'el val d'a e c'ol eyac'ani. Aňeja' ol eyac'anpax noc' sb'ab'el yune'
e vacax yed' sb'ab'el yune' noc' e calnel. 7 Ata' ol ex va d'a tzalajc'olal d'a yichaň Jehová
yed' masanil eb' ay d'a yol e pat. Icha chi' ol aj e vaan tas tzeyic' d'a e munlajel a to syal
svach'c'olal Jehová ol yac' d'ayex.
8 Ata' maň ol e c'ulej icha tas sco c'ulej ticnaic, yujto a d'a tic yalňej tas sgana junjun
anima, a sc'ulej. 9 Val yel manto ex c'ochlaj d'a lum luum ol yac' Jehová d'ayex, ata'
maňxalaj tas ol e na'a. 10 Vanxo sc'och sc'ual yic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán, yic tzex
c'ochcan d'a sat lum luum ol yac' Jehová eyiquej. Ayic toxo ix ex colchajcanel d'a yol
sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayex, maňxa xivc'olal d'ayex ta'. 11 Axo jun lugar ol sic'canel
Jehová yic tz'och yicoc, ata' ol eyac' masanil tas ix val d'ayex to ol e c'ulej. Ata' ol eyac'
noc' silab' stz'ai yed' juntzaň silab' yuj eyic'anchaaň Jehová chi', e diezmo, e colval yed'
eyofrenda sic'b'ilel eyuj b'aj ix eyac' e ti' eyac'ani. 12 Tzex te tzalaj d'a yichaň Jehová co
Diosal yed' eb' eyuninal, eb' e checab' yed' eb' levita ol cajnaj d'a e cal. Yujto a eb' levita
chi' malaj smacb'en eb' ol scha eyed'oc d'a lum luum chi'.
13 Tzeyil val e b'a, maň e comon ňusejtz'a noc' e silab' d'a yalňej tas lugaril e gana.
14 Aňej d'a jun lugar sic'b'ilel yuj Jehová d'a scal e choňab' smasanil, ata' tzeyic'b'at e
silab' yic tze ňusantz'aoc yed' e c'anab'ajan masanil tas svalcan tic d'ayex.
15 Ayic tze naanq'ue e chi'an noc' chib'ej, syal e milancham junoc noc' eyico' tze chi'an
b'aj ayex ec' chi', ato syal tas syac' Jehová d'ayex. Vach'chom ayex vach' eyaji, icha
yalan ley, mato maay, syal e chi'ani, ichoc tz'aj e chi'an junoc noc' ch'ucul ma junoc noc'
c'ultaquil chej. 16 Aňej val schiq'uil noc' b'ian, maň jab'oc syal e chi'ani, ma eyuc'ani,
aňej to tze tob'canem d'a sat luum ichoc a a'.

17 Max yal e va'an sdiezmoal e trigo d'a yol e choñab', ma sdiezmoal e vino, eyaceite, ma e chi'an noc' b'ab'el yune' e vacax yed' b'ab'el yune' e calnel, ma eyofrenda tzeyac' e ti' eyac'ani, ma e colval, ma eyofrenda tz'och b'achan d'a yichañ Jehová. 18 Añej d'a jun lugar ol sic'canel Jehová co Diosal, ata' ol e chi' juntzañ silab' chi', ajun eb' eyal eyuninal eyed'oc yed' eb' e checab' yed' eb' levita ayec' d'a e cal. Ata' tzeyac' tzalajb'oc e c'ol d'a yichañ Jehová yuj tas syac' d'a e munlajel chi'. 19 Yacb'an ayex ec' d'a jun luum chi', mocab' b'at eb' levita satc'olal eyuuj.

20 A val yic ol levanb'oc e luum yuj Jehová co Diosal d'a jantac yac'nac sti' yac'ani, tato syal e c'ol ol e chi noc' chib'ej, ol yal e chi'an noc' d'a yalñej tas c'ual. 21 Tato najat cajan ex d'a jun lugar ol sic'canel Jehová co Diosal b'aj tz'och ejmelal chi', syal e milancham noc' e vacax yed' noc' e calnel syac' Jehová chi' d'ayex b'aj cajan ex chi', tze chi'an noc' icha syal jantac snib'ej e c'ool, icha ix aj valan d'ayex. 22 Ichataxon tz'aj e chi'an yalñej tas macañil noc' c'ultaquil chej, icha chi' tz'ajpax e chi'ani, tato vach' eyaj icha yalan ley, mato maay, syalñej e chi'an noc'. 23 Palta max yal-laj e chi'an noc' chib'ej max el-laj schiq'uil, yujto a d'a schiq'uil noc' chi' ay sq'uinal. Max yal-laj e chi'an noc' chib'ej chi' yed' sq'uinal. 24 Añej to tze tob'canel schiq'uil noc' chi' d'a sat luum ichoc a a'. 25 Mañ e chi'a, mañ eyuq'uej schiq'uil noc' noc' chi' yic vach'ñej ol ex ajelc'och yed' eyiñtilal yuj e c'anab'ajan Jehová. 26 A pax masanil tas to yicxo Dios yaj eyuuj jun yed' tastac toxo ix eyac' e ti' eyac'ani, yovalil tzeyic'b'at d'a jun lugar ol siq'uel Jehová. 27 A d'a yib'añ altar yic Jehová co Diosal, ata' tzeyac' noc' e silab' to stz'a smasanil schib'ejal yed' schiq'uil noc'. Axo pax junxo macañ noc' e silab' jun, syal e chi'an schib'ejal noc', añej val schiq'uil noc' stob'chajcanoch d'a yich altar d'a yichañ Jehová.

28 Scham eyab'ani yed' e c'anab'ajan masanil tas sval tic, yic vach' vach'ñej ol aj e b'eyb'at yed' eb' eyiñtilal d'a masanil tiempo, yujto tze c'anab'ajej tas scha sc'ol Jehová co Diosal, tojol exñej d'a yol sat.

Cachnab'il yic max och ejmelal d'a comon dios

29 Ayic ol satjoquel masanil juntzañ choñab' d'a eyichañ yuj Jehová co Diosal, a exxo ol ex cajnajcan d'a sat slum eb' chi'. 30 Scham val eyilani, mañ ex b'at tzac'an d'a sb'eyb'al eb' icha tz'aj yac'anem sb'a eb' d'a sdiosal. Mañ e c'anb'ej tas tz'aj yoch eb' ejmelal d'a sdiosal chi', yic vach' mañ ichocta tzeyutejpax e b'a. 31 Mañ ichoc syutej sb'a eb' chi', mañ ichoc chi' tzeyutej e b'a d'a Jehová co Diosal, yujto a masanil tas sc'ulej eb' chi' chacb'ilel yuuj. A juntzañ chi' aton sb'eyb'alej eb' anima chi' yic tz'och eb' ejmelal d'a sdiosal. Ay pax b'aj sñustz'a yal yuninal eb' silab'il d'a sdiosal chi'.

32 C'anab'ajejec e b'eyb'alan masanil tas svalcan tic d'ayex. Mañ eyiq'uel jab'oc, mañ eyac'paxoch stz'acub' juntzañ checnab'il tic.

13

1 Tzeyil val e b'a, talaj ay junoc mach sq'ue vaan d'a e cal schecab' Dios yalani, tz'och ijan yalani to ay tas ma vayich syila', ma sch'oxanel d'a e cal tastac to satub'tac yilji, ma ayocto syalan yuj junoc tas ol ujoc, 2 tato c'ocb'il tz'elc'och tas syal chi' tz'och ijan yalan d'ayex icha tic: Cotañec, ay val juntzañxo dios mañ eyojtacoc, b'at oñ emec cuman d'a yichañ, tzoñ ochec ejmelal d'ay, tato xchi d'ayex, 3 mañ e cha eyab' juntzañ chi' d'ay. Yujto a Jehová co Diosal, sgana syila' tato yel tze xajanej yed' smasanil e c'ool yed' smasanil e pensar. 4 Ochañec tzac'an d'a spatic Jehová co Diosal, ayocab' yelc'och d'a yol e sat, c'anab'ajejec schecnab'il, ab'ec tas syala', ochañec ejmelal d'ay, junñejocab' eyaj yed'oc. 5 A jun anima syaloch sb'a schecab'oc Dios chi', mato syala' to ay tas syila', yovalil schami, yujto sgana tzex elcan d'a spatic Jehová. Snib'ej jun anima chi' tzex scuchb'ej yic tze pitej e b'a d'a Jehová co Diosal oñ colanelta d'a Egipto, b'aj ec'nac oñ checab'vumal. Yuj chi' tze mac'cham jun anima chi', yic vach' satel jun chucal chi' d'a e cal.

6-11 Tato ay mach tzex cuchb'anb'at d'a elc'altac eyoch ejmelal d'a sdiosal eb' anima cajan d'a e lac'anil, ma d'a najat, aton juntzaň b'aj max cal co b'a, maň yalnacocpax sb'a eb' co mam quicham, maň e cha eyab' d'ay. Aq'uecoch d'a yol sc'ab' eb' yajal yic schami. Mocab' oc' e c'ol d'ay, vach'chom eyuc'tac, ma eyuninal, ma eyisil, ma eyetb'eyum to xajanab'il eyuuj, ma a junoc te vach' eyac'an yed'oc, maň e c'ub'ejeli. A ex tze b'ab'laj iq'uejq'ue q'uen q'ueen tze julanchamoc. Icha pax chi' syutej masanil eb' anima eyed'oc. Julq'uenajocab' chamoc, yujto sgana tzex yiq'uel d'a spatic Jehová co Diosal oň ic'anelta d'a Egipto, b'aj ec'nac oň checab'vumal. Ol yab' jun chi' eb' quetchoňab' smasanil, ol xiv eb', maňxo ol say mulan sb'a eb' icha juntzaň ix uji chi'.

12 Tato a d'a junoc juntzaň choňab' van yac'an Jehová co Diosal d'ayex yic tzex cajnaj d'ay, tzeyab' specal to 13 ay eb' max c'anab'ajan Dios, axo eb' scuchb'an sc'uloc eb' anima d'a jun choňab' chi' yoch ejmelal d'a comon dios b'aj max cal co b'a, 14 scham val e c'anb'anec' eyab'i. Tato yel ay mach van sc'ulan jun chucal chi' d'a e cal, 15 a masanil eb' cajan d'a jun choňab' chi', xicjicham eb' yed' noc' smolb'etzal noc', tze satanel masanil tastac ay d'a jun choňab' chi'. 16 A b'aj smolb'ej sb'a eb' anima, ata' tze molb'ejoch masanil stastac eb', tzeyac'anoch sc'ac'al jun choňab' chi' yed' masanil stastac eb' chi' silab'oc yuj eyic'anchaaň Jehová co Diosal. A jun choňab' chi', scanxoňej icha chi'. Maňxa b'aq'uiň sb'ojixiq'uei.

17-18 A juntzaň tastac toxo ix alchaji to sateli, maň eyama', yic vach' max cot yoval Jehová co Diosal d'ayex. Tato tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il svalcan d'ayex tic, vach' tzeyutej e b'a d'a Jehová, ol yac' svach'c'olal d'ayex, ol yac'an q'uib' e b'isul icha ajnac yac'ancan sti' d'a eb' co mam quicham.

14

1 A oň tic yuninal oňxo Jehová co Diosal. Maň cac' echnaj co nivanil, maň co joxpaxel xil co jolom d'a snaňal co sat ayic scham junoc anima, 2 yujto schoňab' Jehová co Diosal caji. A ix oň sic'anel d'a scal juntzaňxo choňab' d'a sat luum tic, yic tzoň ochcan yicoc.

A noc' noc' schiji yed' noc' max chijilaj
(Lv 11.1-47)

3 Maň e chi noc' noc' max chijilaj, noc' ay yovalil yuj Dios.

4 Aton noc' tic syal e chi'ani: Noc' vacax, noc' calnel, noc' chiva, 5 noc' ch'ucul, masanil macaňil noc' c'ultaquil chej yed' noc' caltacte'al chiva. 6 Syal e chi'an masanil noc' noc' sjax yaň, cha xechaň yech. 7 Axo pax noc' max yal-laj e chi'an jun, vach'chom sjax yaň noc' palta tato maň cha xechaňoc yech noc', aton noc' tic:

Noc' camello, noc' nivac chich yed' noc' tojolal chich. A juntzaň noc' tic maň vach'oc noc', sjax yaň noc', palta maň cha xechaňoc yech noc'.

8 Yed' pax noc' chitam, cha xechaň yech noc', palta max sjaxlaj yaň noc'. A juntzaň noc' chi' yovalil tzeyojtaquejeli to maň vach'oc noc'. Maň e chi noc', maň eyam noc' ayic chamnacxo noc'.

9 Axo pax masanil noc' ay d'a yoltac a a', syal e chi'an noc' tato ay sc'axil noc' yed' stuminal spatic noc'. 10 A pax noc' malaj yic jun, maň e chi noc'. Yovalil tzeyojtaquejeli to maň vach'oc noc'.

11 Ay pax noc' much syal e chi'ani, noc' vach' icha yalan ley. 12 Palta ay juntzaň noc' max yal-laj e chi'ani: Noc' ch'acb'a, noc' vacavoc, noc' ch'acb'a yic a a', 13 noc' xulem, noc' milano, 14 yed' pax masanil macaňil noc' joj, 15 noc' avestruz, noc' nivac cujub', noc' xaluňe yed' masanil macaňil noc' ch'acb'a, 16 noc' tonton, noc' ibis yed' noc' pech, 17 noc' julum chay, noc' ostoc, noc' cormorán, 18 noc' cigüeña, noc' abubilla yed' noc' sotz'.

19 Masanil noc' cotac noc' ay sc'axil tz'ec' d'a juntac petaňil, maň vach'oc noc'. Max yal-laj e chi'an noc'. 20 Axo pax noc' cotac noc' to ay sc'axil alb'ilxo to vach', syal e chi'an noc'.

21 Maŋ e chi' junoc noc' toŋej scham d'a ichŋejta', yujto a oŋ tic sic'b'il oŋ el yuj Jehová co Diosal. Palta syal eyac'an noc' d'a eb' ch'oc choŋab'il ayec' cajan d'a e cal. A eb' chi' syal schi'an noc' eb'. Mato syalpax e choŋan noc' d'a eb' ch'oc choŋab'il toŋej sb'eyec' d'a e cal.

Maŋ e tz'aŋ noc' yune' chiva d'a scal yal yim snun.

Checnab'il yuj diezmo

22 Junjun ab'il yovalil tzeyic'canel sdiezmoal sat eyavb'en yed' tastac tze mol sat. 23 Tzeyic'anb'at sdiezmoal ixim e trigo, e vino yed' eyaceite. Tzeyic'anpaxb'at sb'ab'el yune' noc' e vacax yed' sb'ab'el yune' noc' e calnel d'a jun lugar ol siq'uel Jehová co Diosal b'aj ol aj scajnub'. Ata' ol e va juntzaŋ chi' d'a yichaŋ Jehová yuj eyic'anchaaŋ. 24 Tato a jun lugar b'aj ay scajnub' chi', najat scan d'ayex, tato nivan svach'c'olal Jehová syac' d'ayex, max yal eyic'anb'at masanil e diezmo chi', 25 syal e choŋaneli, axo stojol tzeyic'b'at d'a scajnub' Jehová chi'. 26 Axo yed' stojol chi' syal e manan tas syal e c'ool: Noc' vacax, noc' calnel, vino, ma tas tz'uc'ji to pajxo, ma juntzaŋxo tas tze nib'ej, tzex va d'a tzalajc'olal yed' eyal eyuninal d'a yichaŋ Jehová. 27 A eb' levita cajan d'a e cal, tzeyavtej eb' vael eyed'oc, yujto maŋ ol yic'laj sluum eb' smacb'enoc icha eyic a ex tic.

28 A slajvi junjun yoxil ab'il tzeyic'ancanel sdiezmoal sat eyavb'en yed' tas tze mol d'a jun ab'il chi'. Tze molb'ej d'a junoc lugar d'a yol e choŋab' chi'. 29 A eb' levita to maj schalaj sluum smacb'enoc eyed'oc, ma eb' ch'oc choŋab'il ayec' cajan d'a e cal, ma eb' meb'a' maŋxa smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum, syal svaan eb' tastac tze mol d'a e diezmo chi', tz'acan slaj yic' yic eb'. Tato icha chi' tze c'ulej, ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'aŋ masanil tastac tze c'ulej.

15

A jun ab'il yic tz'ac'ji lajvoc b'oc

1 D'a yuctaquil ab'il tzeyactan e c'anan meltzaj e tastac ayb'at majanil. 2 A jun tic, icha tic yaji: Masanil mach to ay tas ix yac' majanil d'a junoc quetchoŋab', maŋxoocab' sc'anb'ej, yujto a jun ab'il chi' ix yal Jehová to maxtzac yal-laj sc'anb'ajxi tas ayb'at majanil. 3 A d'a junoc ch'oc choŋab'il syal e c'anb'anxi tas ix eyac' majanil chi'. Axo pax d'a junoc quetchoŋab' jun, maŋxo e c'anb'ej. 4 Tato ol e c'ulej icha chi', malaj mach ol b'at meb'ail d'a yib'aŋ d'a e cal, yujto ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'aŋ d'a lum luum ol yac' chi' d'ayex. 5 Tato ol e c'anab'ajej e b'eyb'alan juntzaŋ checnab'il van valancan tic d'ayex, 6 ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'aŋ, icha val ajnac yac'an sti', tzijtum tas ol yal eyac'an majanil d'a juntzaŋxo nación. Palta a ex tic, maŋoc exlaj ol e c'an tastac e majnej d'a eb'. Tzijtum juntzaŋ nación ol eyac' yajalil d'a yib'aŋ, palta maŋoclaj eb' ol ac'an yajalil d'a eyib'aŋ.

7 Tato ay junoc eb' quetchoŋab' tic meb'a' d'a e cal d'a junoc choŋab' van yac'an Jehová d'ayex, maŋ chucoc tzeyutej e c'ol d'a eb', palta tze col eb' d'a tas tz'och yuuj, 8 tze sian tastac d'a eb', tzeyac'an smajnej eb' tastac tz'och yuuj. 9 Tzeya ilej e pensar, xe natalaj icha tic: Maŋxo ol vac'laj tas majanil, ina to lac'anxo sjavi yuquil ab'il, aton jun ab'il b'aj maxtzac c'anb'aj tastac ayb'at majanil, xe chitalaj. Max yal to chuc tzeyutej e c'ol d'a eb' meb'a' ay d'a scal eb' quetchoŋab', q'uetalaj yav eb' d'a Jehová yuj e chucc'olal chi', yuj chi' tz'och e mul d'a Jehová. 10 Mocab' chucoc tzeyab'i tzex colvaj d'a eb', b'ecanocab' yel eyuuj, yujto a yuj tas vach' tze c'ulej chi', ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'aŋ ayic ol b'eyŋejb'at tiempo. 11 Ayŋej eb' meb'a' d'a e cal, yuj chi' a in sval d'ayex to elb'enocab' eyuuj d'a eb' quetchoŋab' van yab'an syail meb'ail d'a yol e choŋab' chi'.

Ley yuj eb' checab'
(Ex 21.1-11)

12 Tato ay junoc eb' quetisraelal, junoc vinac, ma junoc ix ix schoñji d'ayex tz'och
checab'oc, vaqueñej ab'il tz'och e checab'oc, axo d'a yuquil ab'il jun, tzeyac'anel d'a libre.
13 Ayic tz'el d'a libre chi', max el-laj d'a ichñej ta'. 14 Palta nivanocab' tas tzeyac' d'ay: Noc'
calnel yed' ixim trigo yed' vino. Syalelc'ochi to syic'pax yic d'a masanil tas ix yac' Jehová
co Diosal d'ayex. 15 Mocab' b'at satc'olal eyuuj to oñ ec'pax checab'vumal d'a Egipto,
palta a Jehová co Diosal oñ colanelta. Yuj chi' syac' jun checnab'il tic d'ayex ticnaic.
16 Palta tato a junoc eb' e checab' chi' max yal-laj sc'ol tz'el d'a libre, yujto xajan ex
yuj eb' yed' eyaleyuninal, yujto vach' yajec' eb' eyed'oc, 17 tato icha chi', tzeyic'cot junoc
q'uen ol-lab' tzeyac'anoch chec'an eb' d'a spuertail e pat, tzeyolan schiquin eb' yed'
q'ueen. Icha chi' tz'aj yochcan eb' e checab'oc d'a junelñej. Icha pax chi' tz'utaj eb'
ix ix tz'ochcan checab'oc d'a junelñej. 18 Mocab' chucoc tzeyab'i ayic tzeyac'anel eb' e
checab' chi' d'a libre, yujto vaque' ab'il ix ex yac' servil eb', nañalñej tze tup eb' d'a stojol
junoc mach tz'acan scha stojol d'a junoc c'u. Axo Jehová co Diosal ol ac'an svach'c'olal
d'a yib'añ masanil tas tze c'ulej.

Sic'chajel sb'ab'el yune' noc' noc' to vinac

19 Masanil sb'ab'el yune' noc' e vacax, ma noc' e calnel, tato vinac tze sic'caneli yic
tz'ochcan yicoc Jehová co Diosal.
Mañ eyac' munlaj noc' b'ab'el yune' e vacax chi', mañ e joxpaxel xil noc' b'ab'el yune'
e calnel chi'. 20 Junjunñej ab'il tze chi'an noc' yed' eyal eyuninal d'a yichañ Jehová co
Diosal, d'a jun lugar ol siq'uel scajnub'oc. 21 Palta tato ay jab'oc spaltail noc' jun, tato
coxo yoc noc', mato chuclaj yol sat noc', ma mañ val vach'oc noc', mañ eyac' noc' silab'il
d'a Jehová. 22 A noc' chi', syal e chi'an noc' b'aj cajan ex chi'. Yalñej mach syal schi'an noc',
taxoñej vach' yaj eb', icha yalan ley, mato maay, ichataxon tz'aj e chi'an noc' c'ultaquil
chej, ma noc' ch'ucul. 23 Palta mañ e chi' schiq'uil noc', añej to tze tob'el d'a sat luum,
icha tz'aj stob'canb'at a a'.

16

Juntzañ q'uiñ d'a junjun ab'il
(Ex 23.14-17; 34.18-24)

1 Ayic ayoch jun uj scuch Abib, ata' tzeyac'och q'uiñ yic tze vaan ixim pan malaj yich
yuj eyic'anchaañ sb'i Jehová co Diosal, yujto a d'a jun ac'val d'a jun uj chi' yic'nac oñ elta
Jehová d'a Egipto.
2 A d'a sc'ual q'uiñ chi', ata' tzeyac' noc' vacax yed' noc' calnel silab'il d'a Jehová co
Diosal, aton d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc.
3 A noc' noc' tzeyac' silab'il chi', tze chi noc', tze vaanpax ixim pan malaj yich, aton
ixim tz'ac'an nachajcot yaelal, yujto elañchamelxoñej ajnac quelta d'a Egipto chi'. Yuj
chi', masanil tiempo tze nañejcot jun c'u yic quelnaccot d'a Egipto chi'. 4 A d'a uque' c'ual
chi', malajocab' jab'oc yich pan ayec' b'aj ol ex cajnaj chi'. Yed' pax noc' chib'ej tzeyac'
silab'il d'a yemc'ualil d'a b'ab'el c'u, malaj jab'oc noc' scan d'a yic q'uiñib'alil d'a junxo
c'u. 5 A noc' e silab' yic q'uiñ chi', max yal-laj e milancham noc' d'a yalñej tas choñab'il
ol yac' Jehová co Diosal d'ayex. 6 Palta añej d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc,
ata' tze milcham noc' d'a yemc'ualil ayic vanxo sb'at c'u, aton d'a jun hora chi' elnac oñ
cot d'a Egipto. 7 A noc' chib'ej chi', tze b'ol noc', tze chi'an noc' d'a jun lugar ol siq'uel
Jehová co Diosal yic tz'och scajnub'oc. Axo d'a junxo q'uiñib'alil, tzex meltzaj b'ajtac
cajan ex. 8 A d'a vaque' c'ual chi', añej ixim pan malaj yich tze va'a. Axo d'a yuquil c'ual,
tze molb'an e b'a yed' nivan tzalajc'olal yuj eyic'anchaañ Jehová co Diosal. A d'a jun c'u
chi', malaj junoc mach smunlaji.
9 Ayic tz'el yich sjochchaj ixim trigo, ata' schajiel yich sb'ischaj uque' semana. 10 Axo
slajvi uque' semana chi', tz'ochpax q'uiñ yic slajvi jochoj trigo, yuj yic'jichaañ Jehová.

Tzeyac'an eyofrenda to tz'el d'a e c'ol eyac'ani, ato syal jantac svach'c'olal Jehová co Diosal syac' d'ayex. 11 Tzeyac'och q'uiñ chi' d'a yichañ Jehová chi' d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc. Ata' tze molb'ej e b'a yed' eb' eyal eyuninal yed' pax eb' tic: Eb' e checab', eb' levita cajan d'a e cal, eb' ch'oc choñab'il, eb' mañxa smam yed' eb' ix chamnac yetb'eyum ayec' cajan d'a e cal. 12 Naecpaxcot a ex tic to checab' ajnac ex ec' d'a Egipto. Yuj chi' tzeyil val tas tz'aj e b'eyb'alan masanil tas syal jun checnab'il tic.

Q'uiñ Chinama

13 Ayic toxo ix lajviec' jochoj trigo chi' jun yed' yic toxo ix lajvi e pitz'anel yal sat eyuva, tzeyac'anoch uque' c'ual q'uiñ yic chinama. 14 Tzex tzalaj d'a jun q'uiñ chi' yed' eb' eyal eyuninal yed' pax eb' tic: Eb' e checab', eb' levita, eb' ch'oc choñab'il, eb' unin mañxalaj smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum ayec' cajan d'a e cal. 15 A jun q'uiñ chi', uque' c'ual tzeyac'ochi yuj eyic'anchaañ Jehová co Diosal, d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc, yic vach' ol yac' svach'c'olal Jehová chi' d'a yib'añ eyavb'en yed' d'a yib'añ e munlajel. Icha chi' ol aj eyec' d'a tzalajc'olal.

16 Masanil eb' viñ vinac, yovalil tz'och eb' viñ d'a yichañ Jehová co Diosal d'a jun lugar ol siq'ueli, oxel tz'och eb' viñ d'a yol ab'il, aton d'a oxe' q'uiñ tic: Q'uiñ yic ixim pan malaj yich, q'uiñ yic slajvi jochoj trigo yed' q'uiñ chinama. Malaj junoc mach sc'och d'a yichañ Jehová tato malaj yofrenda yed'nac, 17 palta junjun anima syic'b'at yofrenda, icha syal jantac svach'c'olal Jehová co Diosal syac' d'ay.

Sleyal tas tz'aj sch'olb'itaj d'a stojolal

18 Ol eyac'och eb' juez yed' eb' yajal d'a junjun choñab' ol yac' Jehová co Diosal d'a junjun eyiñtilal, yic vach' a eb' ol b'oan yaj d'a stojolal tastac sq'ue vaan d'a e cal. 19 Mocab' sq'uex tojolal eb' d'a mañ stojolaloc. Mocab' ch'occh'ococ eb' anima d'a yol sat eb', mocab' scha tumin eb' yic smontaj eb', yujto a q'uen tumin yic montub'al chi' tz'ixtanel spensar eb' aj pensar. Añejtona' yuj q'uen tumin chi' sq'uex slolonel eb' tojol. 20 Añejocab' tojolal tze c'ulej, ayic ol ex ec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex.

21 Ayic tze b'oan altar d'a Jehová co Diosal, mañ eyaq'uem junoc te te' yechel ix dios scuchan Asera d'a stz'ey chi'. 22 Mañ e b'opaxq'ue chec'an junoc q'uen q'ueen yechel comon dios Baal ta', yujto yajb'ilel juntzañ chi' yuj Jehová co Diosal.

17

1 Mañ eyac' noc' vacax, ma noc' calnel silab'il d'a Jehová co Diosal tato ay spaltail snivanil noc', yujto chuclaj d'a Jehová tato icha chi' sco c'ulej.

2-3 Tato a d'a juntzañ choñab' ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, ol el specal to ay junoc vinac, ma junoc ix ix max c'anab'ajan strato Jehová chi', axo d'a juntzañ comon dios tz'och ejmelal, d'a c'u, d'a q'uen uj, ma d'a q'uen c'anal, aton juntzañ ix yal Jehová to max yal-laj coch ejmelal d'ay, 4 ayic tz'ab'chaj specal chi', scham val sb'eyc'olaji. Tato yel ix sc'ulej jun yajb'entac chi' jun anima chi', 5 yovalil tzeyiq'uel d'a stiel e choñab' yic tze julq'uenanchamoc.

6 Palta max yal-laj yoch chamel d'a yib'añ jun anima chi' tato junñej testigo. Yovalil ay chavañoc, ma oxvañoc testigo, ichato chi' tz'och chamel chi' d'a yib'añ. 7 A eb' testigo chi' sb'ab'laj julanoch q'ueen d'a jun anima chi'. Ichato chi' sjulanoch q'ueen masanil eb' anima d'ay. Icha chi' tz'aj yel jun chucal chi' d'a e cal.

8 Tato ay junoc tas tz'ac'ji e ch'olb'itej yaji, palta tato max nachajel eyuuj tas tzeyutej e b'oan yaji, icha junoc oval yic chamel, ma yuj junoc mach slajvi, ma junocxo comon oval sq'ue vaan d'a e cal, tzex b'at d'a jun lugar sic'b'ilel yuj Jehová co Diosal scajnub'oc, 9 tze mol alej yed' eb' sacerdote yiñtilal Leví yed' eb' juez ayoch d'a yopisio. A eb' chi' tz'alani tas tz'aj sb'oi. 10 A exxo tic tze c'anab'ajej tas tz'aj yalan eb' chi'. 11 Icha val tz'aj

yalchaj chi', icha chi' tze c'ulej. Malaj val jab'oc tas tze q'uexa'. 12 Palta tato ay mach tz'ec' d'a yib'añ, scomon b'oan d'a yol yico', mañ ichoc ix aj yalan eb' sacerdote ay yopisio yuj Dios, mato max sc'anab'ajej pax tas ix yal viñ juez, a jun chi' tz'och chamel d'a yib'añ. Icha chi' tz'aj satel jun pital tz'och d'a tas syal eb' yajal chi' d'a e cal. 13 Ayic ol yab'an jun chi' eb' choñab', ol xiv eb', mañxo ol sc'ulej eb' icha chi'.

14 Ayic ayexxo och d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, ayic toxo ix eyac' ganar eyic'an luum, cajan exxo ta', talaj tze comon alej icha tic: Caq'uecoch junoc co reyal ol ac'an yajalil d'ayoñ, icha juntzañ choñab' ay d'a co lac'anil tic. Tato ol eyal icha chi', 15 a junoc quetchoñab' ol siq'uel Jehová co Diosal, a' ol eyac'och e reyaloc. Mañoc junoc ch'oc choñab'il ol eyac'och e reyaloc, yujto mañ quetchoñab'oc. 16 Palta a jun rey chi', mocab' tzijtumoc noc' schej smolb'ej, mocab' schecb'at eb' vinac d'a Egipto yic sb'at eb' yic'cot jantacoc noc' chej ta', yujto a Jehová alannaccani to mañxa b'aq'uiñ tzex b'atxi d'a Egipto chi'. 17 Mocab' tzijtumoc tz'aj eb' ix yetb'eyum, yic max juviel d'a yichañ Jehová yuj eb' ix. Mocab' ste molb'ej q'uen oro yed' q'uen plata.

18 Ayic tz'och jun rey chi' d'a yopisio, schec tz'ib'chajelta scopiail juntzañ sc'ayb'ub'al Dios tic, aton juntzañ ayec' d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yiñtilalcan Leví. 19 Yovalil yed'nacñej scopiail jun sc'ayb'ub'al Dios tic, sc'ayb'an d'a junjun c'u, yic vach' ay yelc'och Jehová co Diosal d'a yol sat, ay pax yelc'och jun c'ayb'ub'al tic d'a yol sat, sb'eyb'alan tas syal juntzañ checnab'il tic. 20 Yic vach' max sna'paxi to nivan yelc'och d'a yichañ eb' quetchoñab', max yiq'uel sb'a d'a juntzañ schecnab'il Jehová tic. Icha chi' ol aj snajtilax yopisio yed' yiñtilal d'a e cal.

18

A smacb'en eb' sacerdote yiñtilalcan viñaj Leví

1 A eb' sacerdote yiñtilalcan Leví yed' masanil eb' yetlevitail eb', malaj smacb'en lum eb' ol yic'a', icha juntzañxo eb' quetisraelal. A juntzañ silab' sñusjitz'a d'a Jehová ol schi eb', ma ol sva eb' yic ol ec' tiempo yuj eb'. A tas yic Jehová, a chi' yic eb'. 2 Mañ ol scha slum eb' icha yic juntzañ eb' quetchoñab', yujto a tas yic Jehová, a ayoch smacb'enoc eb', icha ajnac yalan Jehová.

3 A tas yictaxon eb' sacerdote d'a noc' vacax yed' d'a noc' calnel syac' eb' anima silab'il, aton juntzañ tic: Sjeñjab' noc', sb'ac'chil sti' noc' yed' spimal stzucutz noc'. 4 Yic pax eb' yaj ixim b'ab'el trigo, b'ab'el vino, b'ab'el aceite yed' noc' b'ab'el lana tz'el d'a noc' calnel ayic sjoxchaj noc'. 5 Yujto a Jehová co Diosal ix sic'anel eb' yiñtilal Leví d'a scal masanil juntzañxo quiñtilal, yic syac' servil Jehová eb' d'a masanil tiempo.

6 Tato ay junoc levita d'a e cal, te ay sgana sb'at d'a jun lugar ix sic'canel Jehová yic tz'och scajnub'oc yic b'at munlaj ta', 7 syal smunlaji. Lajan tz'aj icha eb' yetlevitail smunlaj ta', 8 schaan svael icha yic eb' chi', vach'chom ay tas ay d'ay.

Cachnab'il yuj sb'eyb'al eb' ch'oc choñab'il

9 Ayic ayexxoec' d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al juntzañ eb' anima cajan ta'. 10 Malajocab' junoc ex tze ñustz'a eyuninal silab'il. Malajocab' junoc ex tzeyac' chum, ma tze naanel tastac ol ujoc, ma ajb'aalil, 11 ma tze c'uman spixan eb' chamnac eyalani. 12 Yujto a masanil eb' sc'ulan juntzañ chucal chi', te aycot yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ eb'. Yujto yuj juntzañ tas te chuc sc'ulej eb' chi', yuj chi' ol satjoquel eb' d'a eyichañ yuj Jehová chi'. 13 Yovalil te vach' tzeyutej e b'eyb'al d'a yichañ Jehová chi'.

Jun schecab' Jehová ol javoc

14 A eb' anima ay d'a juntzañ choñab' ol eyiquej chi', syac'och sc'ool eb' tas syal eb' ajchum yed' d'a eb' ajb'aal. A exxo jun, max schalaj sc'ol Jehová co Diosal tato icha chi' tze c'ulej. 15 A co Diosal chi' ol sic'anel junoc quetchoñab' tic schecab'oc, icha ix yutej

in sic'anel a in tic. Yovalil ol e c'anab'ajej tas ol yala'. 16 Aton tic e c'annac d'a Jehová co Diosal ayic ayoñ ec' d'a lum vitz Horeb, d'a jun c'u a molan oñ ec' ta', eyalan icha tic: Mañxalaj co gana scab' sjaj Jehová co Diosal chi', ma quilan jun nivan c'ac' chi', yic vach' max oñ chami, xe chi. 17 Yuj chi' yal Jehová d'ayin icha tic: Vach' tas ix yal eb' anima chi'.

18 Ol vic'chaañ junoc in checab' d'a e cal icha ach tic, junoc eyetchoñab'. A' in ol vac' yojtaquejel tas ol yala', ol yalan d'ayex masanil tas ol val chi'. 19 A mach max chaan yab' tas ol in chec yal jun in checab' chi', yovalil ol vac' yovalil d'ay, yujto a jun in checab' chi' ol lolon in q'uexuloc.

20 Axo pax mach syaloch sb'a in checab'oc, palta malaj tas sval d'ay, ma jun, schecab' junocxo comon dios, a jun chi' yovalil schami, xchican Jehová chi'. 21 Palta tato a ex tic ol e na'a: ¿Tas val ol aj cojtacaneli tato mañoc Jehová schecan yal jun checab' chi'? tato xe chi. 22 Tato max elc'och tas syal jun syesejoch sb'a schecab'oc Jehová chi', snachajel eyuuj to mañoc Jehová tz'ac'an yala', añej d'a yol yic snaq'uei. Yuj chi' mañ ex xiv d'ay.

19

Juntzañ choñab' b'aj scol sb'a anima (Nm 35.9-28; Jos 20.1-9)

1 Ayic toxo ix satel masanil juntzañ anima yuj Jehová co Diosal, toxo ix eyiquej schoñab' eb', slum eb' yed' spat eb'. 2 A d'a scal juntzañ chi' ol e siq'uel oxeoc choñab' aton juntzañ ol yac' Jehová co Diosal eyicoc. 3 Oxe' macañ ol aj e pojan luum. A d'a snañaltac yol junjun macañ luum chi', ata' scan junjunoc juntzañ choñab' chi'. Ol e b'oan sb'eal juntzañ choñab' chi', yic vach' yalñej mach smac'ancham junoc yetanimail, syal sb'at scol sb'a d'a juntzañ choñab' chi'. 4 Añej mach smac'ancham junoc anima, tato mañ sc'anoc sc'ool, mañ yajc'oloc sb'a eb', ata' b'at scol sb'a, yic vach' max chami. 5 Q'uinaloc ay chavañoc eb' viñ sb'at c'atzitz, tato ay junoc eb' viñ tz'elta q'uen sch'acab', sva q'uen d'a junxo viñ chi', scham viñ, a viñ tz'elta q'uen sch'acab' chi' syal sb'at viñ scol sb'a d'a juntzañ choñab' chi'. 6 Q'uinaloc junñej choñab', najat sb'at sb'eal, ay smay syamchaj viñ yuj junoc sc'ab' yoc viñ ix cham chi', smac'ancham viñ chi' yed' yoval sc'ool, palta mañ smojoc scham viñ, yujto toxonton mañ yajc'oloc sb'a eb' viñ. 7 Yuj chi' sval d'ayex to tze sic'canel oxeoc choñab' b'aj syal scolan sb'a anima. 8-9 Tato ol e b'eyb'alejñej juntzañ checnab'il sval tic d'ayex, yujto tze xajanej Jehová co Diosal, tze c'anab'ajani, ol yac' lum luum chi' Jehová smasanil d'ayex, icha val ajnac yac'an sti' d'a eb' co mam quicham. Ayic ol levanb'oc lum e luum chi' yuj Jehová co Diosal, ol e sic'anel oxeocxo choñab' stz'acub'oc oxe' chequelxo yaj chi', aton b'aj syal e colan e b'a. 10 Icha chi' ol e c'ulej, yic vach' mañ comonoc ol cham junoc anima malaj smul d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, yic vach' max cotcan d'a eyib'añ yuj eb' anima scham chi'.

11 Q'uinaloc ay chavañoc eb' viñ toxon yajc'ol sb'a, a junoc viñ smaclan yec' junxo viñ chi' yic smac'ancham viñ, ayic smac'ancham viñ chi' viñ, sb'at viñ scol sb'a d'a junoc juntzañ choñab' chi'. 12 Tato icha chi', axo eb' viñ yichamtac vinaquil schoñab' viñ ix cham chi', a eb' viñ schecanb'at yamchaj viñ ix sb'at scol sb'a chi' ta', tz'ic'jib'at viñ d'a schoñab' yic tz'ac'jioch viñ d'a yol sc'ab' junoc sc'ab' yoc viñ ix cham chi', yic smac'jipaxcham viñ. 13 Mañ eyac' nivanc'olal jun anima chi', yic vach' max can schamel junoc anima malaj smul d'a eyib'añ, yic vach' ol aj eyelc'ochi.

14 A d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, mañ e q'uex stz'acañil e lum aycanem yuj e mam eyicham yic tze toc'an ec' yic junocxo mach ay yic d'a stitac eyico'.

Ley d'a yib'añ eb' testigo tz'esani

15 Tato junñej testigo d'a spatic junoc anima tz'och smul, max yal-laj yoch d'a yib'añ. Masanto ay chavañoc, ma oxvañoc testigo, ichato chi' tz'och d'a yib'añ jun ay smul chi'.

16 Q'uinaloc ay junoc chuc spensar syic'chaaň junoc esal lolonel d'a spatic junoc mach
yic syic'ancot d'a yib'aň. 17 Tato icha chi', yovalil tz'ic'jib'at eb' schavaňil d'a yichaň
Jehová, aton d'a yichaň eb' sacerdote yed' eb' juez ayoch d'a yopisio. 18 A eb' ayoch yajalil
chi', a eb' sch'olb'itani tato yel jun lolonel chi', mato es syic'chaaň jun anima d'a spatic
junxo chi'. 19 A d'a yib'aň jun tz'esan chi', ata' tz'ochcan jantac tas ix snib'ej yac'och d'a
yib'aň junxo anima chi'. Icha chi' tz'aj slajvi jun esalvumal chi' d'a e cal. 20 Ayic ol yab'an
jun chi' eb' anima, ol xiv eb', maňxo ol sc'ulej eb' icha chi'. 21 Mocab' oc' e c'ol d'a junoc
esalvum chi'. Icha val tas sgana d'a spatic yetanimail chi', icha chi' tz'utaji. Tato sgana to
smac'jicham jun yetanimail chi', ma tz'ic'jielta yol sat, ma smac'jiel ye, ma xicjiel sc'ab',
ma yoc, icha val sgana tz'utaj jun anima chi', icha chi' tz'utaji.

20

A sleyal yoch oval

1 Ayic tzex b'at oval, maň ex xiv d'a eb' eyajc'ool chi. Vach'chom tzeyila' to ec'to sb'isul
eb' d'ayex, nivanpax sb'isul noc' schej eb' yed' scarruaje eb' yic oval yed' soldado eb',
maň ex xivoc yujto a Jehová co Diosal ic'jinac oň elta d'a Egipto, a' ol och eyed'oc. 2 Ayic
manto c'och yorail yoch oval chi', a viň sacerdote tz'alan d'a eb' soldado icha tic: 3 Ab'ec
ex vetchoňab', a ticnaic toxo ol eyac' oval yed' eb' cajc'ool, mocab' chab'axq'ue e c'ool,
maň ex xivoc. Maň ex ib'xocq'ue yuj xivelal, 4 yujto a Jehová co Diosal ayoch qued'oc. A
ol ac'an oval yed' eb' cajc'ool chi', yuj chi' ol cac' ganar eb', xcham viň.

5 Slajvi chi', syalan eb' yajalil eb' soldado icha tic: Tato ay junoc ex toto ix e b'oq'ue e
pat, manto ex ochlaj d'a yool, meltzajaňec, q'uinaloc tzex cham d'a scal oval tic, ch'ocxo
mach scajnajcan d'a yol e pat chi'. 6 Tato ay pax junoc mach d'a co cal tic ix yavej yuva,
manta jab'oc sat smolo', meltzajocab' d'a spat. Q'uinaloc scham d'a scal oval tic, ch'ocxo
mach smolan sat yuva chi'.

7 Tato ay junoc ex ayxo e trato e nupnaji, palta manto ex nupnajoc, meltzajaňec yic
tzex nupnaji. Q'uinaloc tzex cham d'a scal oval tic, ch'ocxopax mach snupnaj yed' ix ix
chi', xcham eb'.

8 Slajvi chi' syalanpax eb' yajalil soldado chi': Tato ayex tzex xivi, meltzajaňec d'a e
pat, yic vach' malaj eb' schab'axq'ue sc'ool eyuuj, xcham eb'. 9 Ayic slajvi slolon masanil
eb' yajal chi', tz'ac'jioch yopisio junjun cuchb'um d'a junjun macaň eb' soldado.

10 Tato tzex c'och d'a spatictac junoc choňab' yic tzeyac'an oval yed'oc, b'ab'el tzeyala':
¿E gana am junc'olal, mato oval? xe chi. 11 Tato a eb' ay d'a jun choňab' chi' sgana
junc'olal, tzex schaanoch eb' d'a yol schoňab' chi', yovalil tzeyac' pural eb' yochcan e
checab'oc. 12 Palta tato malaj sgana eb' yoch junc'olal eyed'oc jun, tato syal eb': Caq'uec
oval, tato xchi eb', tzex oymaj d'a spatictac schoňab' eb' chi', tzeyac'an oval. 13 Axo
Jehová co Diosal ol ac'anoch eb' d'a yol e c'ab', ol e xicancham masanil eb' viň vinac.
14 Axoňej eb' ix ix yed' eb' unin, noc' molb'etzal noc' yed' masanil tas ay d'a jun choňab'
chi', eyic tz'ajcani. Tzex tzalaj yed' masanil tastac ol scha sc'ol Jehová co Diosal yic scan
d'a yol e c'ab', aton masanil tas ol eyic' d'a eb' ajc'ool chi'. 15 Ichaňej chi' ol e c'ulej yed'
juntzaň nación najat ay b'aj ol ex cajnaj chi'. 16 Palta a juntzaň choňab' ay d'a lum luum
ol yac' Jehová co Diosal eyiquej, maňxa junoc anima tzeyactejcani. 17 Ol e satel juntzaň
eb' tic: Eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, icha
val ajnac yalan Jehová. 18 Icha chi' tzeyutej eb', yic vach' max ex sc'ayb'ej eb' e b'eyb'alan
juntzaň tas te chuc sc'ulej ayic syac'anem sb'a eb' d'a diosal. Tato tze c'ulej tas sc'ulej eb'
chi', tz'och e mul d'a Jehová co Diosal.

19 Tato nivan tiempo tzex och oyan d'a spatictac junoc choňab', maň e ch'aquel te te'
sloji sat, yujto ol e lo sat te'. A te' avb'en te' chi', maň animaoc te', max yal-laj scot te'
d'ayex yac' oval eyed'oc. 20 A pax te' comon te' max loji sat jun, tze ch'aquel te' yic tz'och
te' e tec'nub'oc d'a spatictac jun choňab' chi', masanto satel jun choňab' chi' eyuuj.

21

A junoc mach maŕ chequeloc‘R’mach smac'anchamoc

1 Tato tz'ilchaj snivanil junoc anima d'a spatictaquel e choŕab' d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal eyiquej chi', maŕ chequeloc mach ix mac'anchamoc, 2 a eb' viŕ juez yed' eb' viŕ yichamtac vinaquil juntzaŕ choŕab' ay d'a slac'anil jun chamnac chi', a eb' tz'echtani mach junoc juntzaŕ choŕab' chi' lac'an ay b'aj ix cham jun anima chi'. 3 Slajvi chi', axo eb' viŕ yichamtac vinaquil choŕab' ay d'a slac'anil chi', a eb' viŕ tz'ic'anb'at junoc noc' cob'es vacax manta b'aj tz'och te' yugo d'ay, 4 syic'anem noc' eb' viŕ d'a sch'olanil sti' junoc a' melem b'aj mantalaj mach smunlaji. Ata' smac'ji caŕchaj sjaj noc' vacax chi'.

5 Axo eb' sacerdote yiŕtilal Leví tz'och testigoal d'ay, yujto aŕej eb' sb'oan yaj oval yed' tastac chucal tzuji d'a scal e choŕab', aton eb' sic'b'ilel yuj Jehová co Diosal, ayoch eb' yac'an servil yed' yalan vach' lolonel d'a Jehová chi'. 6 Slajvi chi', masanil eb' yichamtac vinaquil choŕab' chi' sb'iquel sc'ab' eb' d'a yib'aŕ noc' cob'es vacax chamnacxo chi', 7 syalan juntzaŕ lolonel eb' icha tic: A oŕ tic, maŕoc oŕ ix co mac'cham jun anima tic, maŕ cojtacoc mach ix mac'anchamoc. 8 Mamin Jehová, ac' nivanc'olal d'a quib'aŕ, mocab' ac'canoch schamel jun anima tic co muloc a oŕ a choŕab' oŕ colb'il oŕ tic uuj, xcham eb'. Icha chi' tz'aj sb'o yaj schamel jun chamnac chi'. 9 Tato icha chi' sc'ulej eb', maŕxalaj yalan yic eb' d'a jun chamnac chi', yujto ix sc'anab'ajej eb' tas syal Jehová.

Ley d'a yib'aŕ eb' ix ix tz'ic'jicot d'a scal oval

10 Ayic tzeyac'an oval yed' eb' ajc'ool, tato tzeyac' ganar eb' yuj Jehová co Diosal, tzeyic'ancot eb' e checab'oc. 11 Tato ay mach d'a e cal tz'ilanoch junoc ix ix te vach' yilji d'a scal eb', scan sgana d'a ix, syic'anb'at ix d'a spat, 12 ata' sjoxel xil sjolom ix, syic'anel yech ix, 13 sq'uexchajel spichul ix ayochi ayic ix ic'jicot ix chi', scanŕej ix d'a spat viŕ vinac chi'. Jun ujal tz'oc' ix yuj smam snun. Slajvi chi', syic'an ix viŕ yetb'eyumoc. 14 Tato slajvi chi', maŕxa sgana viŕ d'a ix, syal yac'anel ix viŕ d'a libre. Palta max yal-laj schoŕjiel ix, ma yoch ix schecab'oc viŕ, yujto toxo ix ixtaj ix yuj viŕ.

Sleyal yic eb' b'ab'el uninab'il

15 Q'uinaloc ay junoc viŕ vinac chavaŕ yetb'eyum, jun ix te xajan yuj viŕ, axo junxo ix chacb'ilel yuj viŕ. Tato tz'alji yune' eb' ix schavaŕil, tato a jun ix chacb'ilel chi' sb'ab'laj alji yune', 16 ayic sc'och sc'ual spojanec' stastac viŕ, syac'an viŕ d'a eb' yuninal, max yal-laj yoch yune' ix xajanab'il chi' b'ab'el uninal. Q'uinaloc icha b'ab'el unin syutej viŕ, chuc sc'ulej viŕ d'a viŕ sb'ab'el unin yic ix chacb'ilel chi', yujto a viŕ chi' yel b'ab'el unin yaj viŕ. 17 Yovalil a viŕ chi' b'ab'el unin yaji. A viŕ schaan cha macaŕ smacb'en yic sb'ab'el uninab'il.

Yaelal tz'och d'a yib'aŕ eb' uninab'il te pit

18 Tato ay mach ay junoc yuninal te chuc, ma te pit, max sc'anab'ajej tas syal smam snun, vach'chom smac'ji, palta aŕeja' max sc'anab'ajej. 19 Tato icha chi', a eb' mamab'il nunab'il chi', yovalil syic'b'at jun yune' eb' chi' d'a yichaŕ eb' viŕ yichamtac vinaquil choŕab', 20 syalan eb' icha tic: A val jun cune' tic, te pit, te chuc. Max oŕ sc'anab'ajej, axoŕej chucal sc'ulej, te b'uc'tzin, aŕej uq'uel aŕ syac'a', xcham eb'. 21 Tato icha chi', axo masanil eb' viŕ vinac d'a jun choŕab' chi' sjulq'uenancham jun yune' eb' chi'. Icha chi' tz'aj yic'jiel jantac chucal ay d'a yol e choŕab' chi'. Ayic syab'an jun chi' eb' quetchoŕab' smasanil, sxivq'ue eb'.

Juntzaŕxo ley

22 Tato ay junoc vinac smac'jicham yuj schucal, sq'ue locan d'a junoc te te', 23 a snivanil chi', max canlaj ta' tz'ec' ac'val, yovalil smucchaj d'a jun c'u chi', yic vach' max eyixtejb'at

lum luum ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, yujto aycot scatab' Dios d'a yib'aň mach sq'ue locan d'a junoc te te' chi'.

22

1 Tato ay junoc ex tzeyil satcan noc' svacax, ma scalnel junoc eb' eyetchoňab', maň toňejoc tzeyilcan noc', palta to tzeyic'cot noc' d'a jun eyetchoňab' chi'. 2 Tato maňoc d'a e lac'anil cajan jun ay yic noc' chi', mato maň eyojtacoc mach ay yic noc', tzeyic'cot noc', vach'ocab' tz'aj noc' d'a e pat chi' masanto sayjiec' noc' yuj viň yajal noc' chi', ichato chi' tzeyac'an meltzaj noc' d'a viň. 3 Icha pax chi' tze c'ulej yed' junoc noc' b'uru, ma junoc c'apac c'apac, ma junoc yalňej tas satb'ati. Tato ay junoc ex tzeyila', mocab' toňejoc tzeyilcani.

4 Tato ay junoc ex tzeyil stelvi noc' sb'uru, ma noc' svacax junoc eyetchoňab' d'a yoltac b'e, mocab' toňejoc tzeyiloch eb', palta to tzex och yed' eb' eyic'anq'ue vaan noc'.

5 A eb' ix ix, max yal-laj sc'anan tastac sc'an eb' viň vinac eb' ix, aňeja' eb' viň vinac max yalpaxlaj yac'anoch spichul eb' ix ix eb' viň, yujto syajji mach icha chi' sc'ulej yuj Jehová co Diosal.

6 Tato ay junoc mach ex tzeyil junoc so' noc' much d'a yol b'e d'a sc'ab' junoc te te', mato sat luum ayemi, ayoch noc' snun chi' d'a yib'aň yune', ma d'a yib'aň sňolob', maň eyic'b'at noc' snun chi' yed' yune' chi'. 7 Syal eyic'anb'at noc' yune' chi', axo noc' snun chi' tzeyactejcanb'at noc' yic vach' ol ex elc'ochoc, ol najatb'oc e q'uinal.

8 Tato ay junoc ex tze b'oq'ue junoc e pat, paňan tz'aj yib'aň, tzeyaq'uec' oyan stitac d'a yib'aň chi' yic vach' malaj mach scot sutnajoc, schami, yic max cot d'a eyib'aň.

9 Maň eyavej juntzaňocxo tas d'a scal b'aj avab'il eyuva, talaj tz'ac'ji yovalil d'ayex, axo tz'aji malaj junoc macaň schaji e lo sat.

10 Ayic tzex munlaj yed' arado, maň eyac'och te' yugo d'a junoc noc' vacax yed' d'a junoc noc' b'uru yic junňej smunlaj noc' schavaňil.

11 Maň eyac'och pichul jalb'il d'a noc' lana yed' lino.

12 Tze b'ooch chaňeoc schional yelvanub'oc schiquintac e xotil.

Ley d'a yib'aň mul tz'ochi

13 Tato ay junoc vinac tz'ic'an junoc ix ix yetb'eyumoc, axo tz'aji maxtzac xajanej ix viň, 14 syalan viň to ay smul ix, snaanq'ue lolonel viň d'a spatic ix, syalan viň: Ix vic' jun ix ix tic, axo ix in vay yed' ix, ix vilani to maňxo cob'esoclaj ix, xchi viň. 15 Tato icha chi', axo smam snun ix cob'es chi' tz'ic'anb'at yechel yic scob'esal ix d'a yichaň sdespacho eb' viň yichamtac vinaquil choňab'. 16 Syalan viň smam ix chi' icha tic d'a eb' viň: Ix vac' ix visil yetb'eyumoc jun viň tic. Axo ticnaic maňxa sgana viň d'a ix, 17 tzijtum tas syal viň. Tob' ay smul ix. Syalan viň to maňxo cob'esoc ix, palta ina val sch'oxnab'il scob'esal ix tic, xchi viň smam ix chi'. Ayic van yalan viň icha chi', sch'oxan jun sábana viň d'a yichaň eb' viň yichamtac vinaquil choňab' chi'. 18 Axo eb' viň syaman viň vinac chi', smac'an viň eb' viň d'a noc' tz'uum. 19 Slajvi chi' syac'an cien siclo q'uen plata viň smultaoc, yujto syesejq'ue viň d'a spatic jun ix cob'es israel, syalan viň to ayxo smul ix. A jun tumin chi' tz'ac'ji d'a viň smam ix cob'es chi'. Maň yujoc chi' maxtzac yic' ix viň, palta yovalil syic'ňej ix viň masanto chamel.

20 Palta tato yel a junoc ix ix chi' maňxo cob'esoc ix ayic ix nupnaj ix, malaj yechel d'a ix, 21 tz'ic'jiel ix d'a sti' spat smam, sjulq'uenajcham ix yuj masanil eb' viň vinac ay d'a jun choňab' chi', yujto ix yac'och jun nivan mul ix d'a e cal, syac'anpax q'uixvelal smam ix. Icha chi' tz'aj satel juntzaň chucal chi' d'a e cal.

22 Tato ay junoc viň vinac smulan yed' junoc ix ix ay yetb'eyum, tz'ilchajelta eb', scham eb' schavaňil, icha chi' tz'aj satel jun chucal chi' d'a e cal.

23 Tato ay junoc ix cob'es ayxo strato snupnaji, axo tz'aji ay junocxo vinac tz'ixtan ix d'a yol junoc choňab', 24 tz'ic'jib'at eb' schavaňil d'a yichaň despacho d'a choňab' chi'.

Ata' sjulq'uenajcham eb' schavaňil. Scham ix yujto maj el yav ix yic ay mach scolani. Schampax viň vinac chi' yujto ix yixtej jun ix ayxo strato yoch yetb'eyumoc jun viň yetvinaquil viň. Icha chi' tz'aj satel jun chucal chi' d'a e cal.

25 Tato ay junoc ix ix ayxo strato yoch yetb'eyum, schalan sb'a ix yed' junoc viň vinac b'aj malaj anima, tz'ixtaj ix yuj viň, tato icha chi', aňej viň vinac chi' schami yujto ix ac'ji pural ix yuj viň. 26 Axo ix cob'es chi', malaj tas tz'alchaj d'a ix, yujto malaj smul ix, max yal-laj scham ix. A jun tas sc'ulej viň vinac chi' lajan icha junoc viň smac'cham junoc yetanimail, 27 yujto sch'ocoj ix ayec' b'aj malaj anima. Vach'chom tz'el yav ix, palta malaj mach scolan ix.

28 Tato ay junoc viň vinac schalaj sb'a yed' junoc ix cob'es mantalaj mach ay strato yed'oc, syac'an pural viň yixtan ix, tz'ilchajelta eb', 29 a viň vinac chi' yovalil syac' 50 siclo q'uen plata viň d'a viň smam ix, yujto ix ac'ji pural ix yuj viň. Yovalil syic'xoňej ix viň yetb'eyumoc, masanto chamel.

30 Malajocab' junoc mach tz'em ajmulal yed' ix yetb'eyum smam. Tato ay mach sc'ulan icha chi', malaj yelc'och smam d'a yol sat syal chi'.

23

A eb' anima tz'ic'jicanel d'a scal choňab'

1 Tato ay mach mac'b'ilpoj sňolob' sq'ueen, ma ic'b'ilel svinaquil chi', max yal-laj yoch d'a scal eb' yetisraelal ayic molanec' eb' yic'anchaaň Jehová.

2 Aňeja' junoc mitz' unin, malaj pax yalan yic yoch d'a scal eb' smolb'ej sb'a yic syic'anchaaň Jehová. Aňejtona' pax yiňtilal d'a b'aq'uiň max yalpaxlaj yochi.23.2

3 A eb' amonita yed' eb' moabita, junelňej malaj yalan yic eb' yoch d'a scal b'aj molanec' eb' schoňab' Jehová, ma yiňtilal eb' d'a b'aq'uiň. 4 Yujto ayic ix oň ec'ta d'a yol smacb'en eb', ayic ix oň elta d'a Egipto, maj yac'laj jab'oc a' eb' cuq'uej, maj yac'paxlaj jab'oc co vael eb'. A tas ix sc'ulej eb' to ix stup viňaj Balaam yuninal viňaj Beor eb', ix cot viň d'a Petor d'a yol yic Mesopotamia, yic tzul oň scatab'ancan viň. 5 Axo Jehová co Diosal, maj schalaj yab' tas ix yal viňaj Balaam chi', yuj chi' a catab' ijan ix yalcan viň chi' d'a quib'aň, vach' lolonel ix aj yalancan viň, yujto te xajan oň yuj Jehová co Diosal. 6 Yuj chi' junelňej malajocab' b'aq'uiň tzex och d'a junc'olal yed' eb'. Maň e b'opax tas yuj svach'iloc eb'.

7 Palta axo pax eb' edomita, maň e patiquejcanel eb', yujto ayto cuj co b'a yed' eb'. Maň e patiquejpaxel eb' aj Egipto, yujto ec'nac oň cajan jun tiempoal d'a yol smacb'en eb'. 8 Ato eb' yixchiquin eb' ayxo yalan yic yoch d'a co cal b'aj sco molb'ej co b'a yuj quic'anchaaň Jehová.

Ley tas tz'aj sacb'itaj campamento

9 Ayic tzex b'at d'a oval yed' eb' eyajc'ool, ayic ayex ec' ta', maň e c'ulej tas chacb'ilel yuj Jehová. 10 Tato ay junoc viň vinac tz'el yiňatil ayic vaynac, yovalil tz'elcan viň d'a spatictac campamento tz'ec' c'u. 11 Axo d'a yemc'ualil, vach' syutej viň sb'icanel sb'a, axo yic sq'uic'b'i, tz'ochxican viň d'a yol campamento chi'. 12 Yovalil junňej junoc b'aj d'a spatiquel campamento b'aj tzex tzaji. 13 Ayic tzex b'at tzajel, tzeyic'b'at junoc te te' d'a yol e pa, pach yaj sňi' te', tze joy junoc olan, tzex tzajiem d'a yool. Slajvi chi', tzeyac'ancanq'ue lum luum d'a yib'aň. 14 Yujto a Jehová co Diosal ajun eyed'oc, yicňej yaj jun campamento chi'. A tzex taňvani, scolvajpax eyed'oc yic tzeyac'an ganar eb' eyajc'ol chi'. Max yal-laj to ay tas chuclaj ay d'a e cal chi', talaj tz'el Jehová chi' d'a e cal yuj jun chi'.

Juntzaňxo ley

23.2 **23:2** A d'a hebreo syala': "Masanto d'a lajuňexo macaň iňtilal tz'eq'ui", xchi. Palta a jun tic syalpax elc'ochi, "d'a masanil tiempo".

15 Tato ay junoc checab' tz'el elelal d'a spatrón, snib'ej tz'aj eyed'oc, maŕ eyac' meltzaj
d'a spatrón chi'.
16 Canocab' eyed'oc. Libre sic'lan junoc choŕab' b'aj sgana tz'aji. Malajocab' mach
stzuntzani.
17 Malajocab' junoc viŕ vinac, ma junoc ix ix d'a co cal syac'och sb'a ajmulal yic tz'och
ejmelal d'a juntzaŕ comon dios. 18 A q'uen tumin syac' ganar junoc ix ix, ma junoc viŕ
vinac d'a spatic yajmulal, maŕ e cha yac' q'uen eb' b'aj syac' sti' yac'an d'a Jehová, yujto
a jun b'eyb'al chi' te chacb'ilel yuuj.23.18
19 Ayic tzeyac'an q'uen tumin majanil d'a junoc quetchoŕab', maŕ e c'an yune' q'ueen,
ma yalŕej tastac, maŕ e c'an smajananub'al. 20 A d'a junoc ch'oc choŕab'il ayec' d'a e cal
syal e c'anan smajananub'al junoc tas tzeyac' smajnej. Axo d'a junoc quetchoŕab', maŕ
e c'ana', yic vach' ol yac' svach'c'olal Jehová d'a eyib'aŕ d'a sat lum luum ol eyiquej chi'.
21 Ayic tzeyac'an e ti' d'a Jehová co Diosal, elaŕchamel tze c'anab'ajej, yujto ol sc'anb'ej
Jehová chi' d'ayex. Tato max eyac'a' tz'och e mul. 22 Tato malaj b'aj tzeyac' e ti' d'a
Jehová chi' jun, malaj b'aj syal yoch e mul. 23 Tato ay b'aj tzeyac' e ti' eyac'an jun, yovalil
tzeyaq'uelc'ochi, icha val tas tz'el d'a e c'ool.
24 Ayic tzex och d'a scal smunlajel junoc eb' quetchoŕab', syal e loan sat yuva icha
jantac snib'ej e c'ol e loani, palta max yal-laj eyic'anb'at jab'oc d'a yol e pa. 25 Tato tzex
och d'a scal strigo junoc eb' quetchoŕab', syal e c'utzanelta ixim sjolom e c'uxu', palta
max yal-laj tze jochelta ixim yed' q'uen jochlab' trigo yic tzeyic'anb'ati.

24

Sleyal puclajb'ail

1 Tato ay junoc viŕ vinac syic'laj sb'a yed' junoc ix ix, axo tz'ec' jab'oc tiempo, ay tas
syab' viŕ d'a spatic ix, maŕxalaj sgana viŕ d'a ix, syal spucan sb'a eb', palta yovalil syac'
yumal yic puclajb'ail viŕ d'a ix, slajvi chi' tz'elta ix d'a yol spat viŕ chi'. 2 Ayic toxo ix
spuc sb'a ix yed' viŕ, syal yic'an junocxo vinac ix. 3 Palta tato a junxo viŕ syic' ix chi'
schami, mato toŕej maŕxa sgana viŕ d'a ix, syac'anpax yumal yic puclajb'ail viŕ d'a
ix, spechanelta ix viŕ d'a yol spat, 4 maxtzac yal-laj yic'an ix viŕ b'ab'el yetb'eyum chi',
yujto maŕ vach'oc tato syic'xi ix viŕ. Chucxo d'a yol sat Jehová co Diosal. Yuj chi' maŕ
eyixtejb'at lum luum ol yac' Jehová chi' eyiquej.

Juntzaŕxo ley

5 Tato ay junoc viŕ vinac toto ix och yetb'eyum, max yal-laj sb'at viŕ d'a oval. Max
yalpaxlaj yoch viŕ d'a junoc opisio. Jun ab'il libre tz'ajcan viŕ d'a spat yic syac'an
tzalajb'oc sc'ol viŕ yed' ix yetb'eyum chi'.
6 Tato ay junoc mach smajnan tumin d'ayex, maŕ e c'anec' smolino, ma scha' yuj
smajananub'aloc. Tato icha chi' tze c'ulej, ichato tzeyamoch vaan sva'i.
7 Tato tz'ab'chaji to ay junoc viŕ israel tz'elc'anb'at junoc yetchoŕab' yic tz'och
schecab'oc, ma yic schoŕaneli, yovalil scham jun viŕ elc'um anima chi', tz'el jun chucal
chi' d'a e cal.
8 Tato ay mach b'aj spitzvichaaŕ jun yab'il scuchan lepra, yovalil sc'anab'ajej sleyal
jun yab'il chi', icha tz'aj yalan eb' sacerdote, aton juntzaŕ ix valcan d'ayex. 9 Naeccoti
tas sc'ulejnac ix María d'a yol b'e yuj Jehová co Diosal, ayic quelnaccot d'a Egipto.
10 Tato ay q'uen tumin tzeyac' smajnej junoc eyetanimail, maŕ ex och d'a yol spat
tzeyic'anelta junoc tas yic scan smajananub'aloc q'ueen. 11 Palta to tzex can d'a sti' spat,
tze taŕvan yic'canelta tas ol yac' smajananub'aloc q'ueen chi' d'ayex. 12 Tato te meb'a'
jun anima b'aj ix eyac' q'uen tumin chi' majanil, tato a sc'apac aycan smajananub'aloc
q'ueen, maŕ eyamcan vanaj d'ay yic tz'ec' ac'val. 13 Ayic sq'uic'b'i tzeyac'an meltzajoc,

23.18 **23:18** A d'a hebreo syala' to "tz'i'", palta a jun tic syalelc'ochi eb' viŕ vinac tz'em ajmulal yuj yoch ejmelal d'a juntzaŕ comon dios.

q'uinaloc malaj tas sc'uej tz'ec' ac'val. Tato icha chi' tzeyutej, a jun anima chi' ol yal vach' lolonel d'a eyib'aň, vach' pax tzex can d'a yichaň Jehová co Diosal.
14 Maň eyixtej eb' meb'a' smunlaj d'ayex, eb' eyetchoňab', ma eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal. Tze tup eb' d'a jun c'u chi'. 15 Tze tup eb' e majan d'a junjun yemc'ualil, yujto yovalil sman eb' tas sva d'a jun c'u chi'. Tato maay, syal sb'a eb' d'a Jehová, axo yoch e mul d'a Jehová chi'.
16 Max yal-laj scham eb' mamab'il nunab'il yuj smul yuninal. Aňeja' eb' uninab'il chi', max yalpaxlaj scham eb' yuj smul smam snun chi'.
17 Maň e c'ulej tas maň tojoloc d'a eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal, ma d'a eb' maňxa smam. Maň e c'anec' sc'apac eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum yuj smajananub'aloc junoc tas smajnej. 18 Mocab' b'at satc'olal eyuuj to ec'nac oň checab'oc d'a Egipto, axo Jehová co Diosal oň ic'anelta ta'. Yuj chi' sval d'ayex to tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il tic.
19 Tato ayic van e jochan ixim e trigo, sat e c'ool scan junoc manoja ixim d'a e patic, maňxo ex meltzaj eyic'cot ixim. Canocab' ixim ta', yic a eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal yed' eb' maňxa smam, ma eb' ix ix chamnac yetb'eyum, a eb' ol ec' sic'an ixim, yic vach' ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'aň yed' masanil tas tze c'ulej.
20-21 Ayic tze b'ixan sat te' eyolivo yed' te eyuva, maň pilanoc tzeyutej e molanel sat te' d'a sc'ab'. A te' scan chi', maňxo ex meltzaj e molel te'. Yicxo eb' ch'oc choňab'il, eb' maňxa smam yed' eb' ix chamnac yetb'eyum yaji. 22 Mocab' b'at satc'olal eyuuj to a ex tic ec'nac ex checab'oc d'a Egipto. Yuj chi' sval d'ayex to tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il svalcan tic d'ayex.

25

1 Tato ay chavaňoc anima syac' oval, yovalil sb'at eb' d'a yichaň eb' yajal, yic sb'o yaj yoval eb' chi'. 2 Tato a viň ay smul chi' smoj smac'ji, syalan viň juez to tz'ec' jichan viň d'a sat luum d'a yichaň. Smac'ji viň ay smul chi' icha jantac smul chi'. 3 Ayic smac'ji viň chi', max yal-laj yec' d'a yib'aň 40 tz'uum tz'och d'a viň. Tato tz'ec' d'a yib'aň, maňxalaj yelc'och viň d'a yol sat anima syab'i.
4 Maň eyac'och spail sti' noc' noc' stec'vi trigo.

Sleyal d'a yib'aň junoc viň vinac syic' ix smu'

5 Tato ay chavaňoc eb' viň vinac yuc'tac sb'a, junňej patil b'aj ay eb' viň, axo tz'aji scham junoc viň, mantalaj yuninal viň yed' ix yetb'eyum. A ix yetb'eyum viň chi', max yal-laj yic'an junocxo ch'oc vinaquil ix. Palta a viň yuc'tac viň yetb'eyum ix ix cham chi', a viň tz'ic'anxican ix. Icha chi' tz'aj sc'anab'ajan sleyal viň yuj ix smu' chi'. 6 A sb'ab'el unin eb' sjavi, a sb'i viň yetb'eyum ix chamnac chi' tz'och d'ay, yic vach' max satel sb'i viň d'a scal co choňab'. 7 Palta tato malaj sgana viň syic' ix smu' chi' jun, syal sb'at ix d'a yichaň eb' juez yed' d'a yichaň eb' yichamtac vinaquil choňab', syalan ix icha tic: A viň in mu' malaj sgana viň sb'inajcan viň yuc'tac d'a scal co choňab'. Max stac'laj viň vic'an in b'a yed'oc icha d'a sleyal, tato xchi ix. 8 Slajvi chi' tz'avtaj viň yuj eb' yichamtac vinaquil choňab' chi', sc'anb'an eb' viň d'a viň. Tato max yal sc'ol viň syic' ix smu' chi', 9 sc'och ix d'a stz'ey viň d'a yichaň eb' viň yichamtac vinaquil choňab' chi', syic'anel junoc xaňab' viň ix, stzub'anpax och ix d'a sat viň, syalan ix: Icha tic tz'utaj eb' viň malaj sgana syac'can b'inaj yuc'tac, xcham ix. 10 Yuj chi', a tz'aj sb'inaj yiňtilal viň smu' ix chi' d'a scal co choňab', "yiňtil viň ic'b'ilel xaňab'", xcham eb' anima.

Juntzaňxo ley

11 Tato ay chavaňoc eb' viň vinac van yac'an oval, sjavi ix yetb'eyum junoc viň yic scolan viň yetb'eyum ix chi' snaani, tato a svinaquil viň van smac'lan sb'a yed' viň yetb'eyum ix chi' syamchaj yuj ix, stoc'ancot viň ix, 12 tato icha chi', maňxalaj nivanc'olal, xicjiel sc'ab' ix.

13-14 Maŋ e c'an echlab' maŋ tz'acanoc ayic tzex choŋvaji, ma ayic tzex manvaji,
15 palta to a val echlab' tz'acan, yic vach' ol najatb'oc e q'uinal d'a lum luum ol yac' Jehová
co Diosal d'ayex, 16 yujto malaj sgana co Diosal chi' d'a eb' max b'eyb'alan tojolal.

Yovalil satjiel eb' amalecita

17 Naeccoti, tas oŋ yutej eb' cajan d'a choŋab' Amalec ayic ayoŋec' d'a yoltac b'e ayic
toxo oŋ elta d'a Egipto. 18 Tze naanpaxcoti to malaj jab'oc xivc'olal eb' d'a Dios. A eb'
quetisraelal najat tzac'anto scot cuuj yuj c'unb'elal, ix laj miljicancham eb' yuj eb' aj
Amalec chi'. 19 Yuj chi' ayic ol ex coljoquel yuj Jehová co Diosal d'a eb' ajc'ol oyanoch d'a
spatictac lum luum ol ac'joc eyiquej chi', yovalil tze satel eb' yiŋtil Amalec chi', maŋxo
ol b'inaj eb' d'a yolyib'aŋq'uinal tic d'a junelŋej. Mocab' b'at satc'olal jun checnab'il tic
eyuuj.

26

Ofrenda d'a b'ab'el sat tas tz'avchaji

1 Ayic cajan exxo ec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, 2 ayic tze molan
b'ab'el sat eyavb'en d'a luum, tzeyic'anb'at d'a yol junoc mooch d'a jun lugar sic'b'ilel yuj
Jehová yic tz'och scajnub'oc. 3 Ata' tzex c'och d'a yichaŋ eb' viŋ ayoch sacerdoteal d'a jun
tiempoal chi', tzeyalan icha tic: A ticnaic, scal d'a yichaŋ Jehová co Diosal to cajan oŋxo
d'a sat lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham, xe chi. 4 Axo junoc viŋ
sacerdote schaanec' jun mooch tzeyic'b'at chi', syac'anoch viŋ d'a yichaŋ altar. 5 Slajvi
chi' tzeyalan d'a yichaŋ Jehová co Diosal icha tic:

A eb' co mam quicham, arameo eb', jayvaŋŋej sb'ey eb' yec'nac eb'. A yec'nac eb' chi',
toŋej sb'eyec' eb' d'a sat luum yed' noc' snoc'. Ijan chamnac eb' yuj vejel, yuj
chi' b'atnac eb' d'a Egipto yed' jayvaŋ yuninal. Ata' ochnac eb' choŋab'il, maŋxo
jantacoc ajnac sb'isul eb', te ay smay eb'.

6 Palta te ilb'ajc'ol utajnac eb' yuj eb' aj Egipto chi'. Yilnac val syaelal eb' ayic yac'jinacoch
eb' d'a munlajel te ya.

7 Yuj chi', yalnac sb'a eb' d'a Jehová co Diosal, aton sDiosal eb' co mam quicham to scolvaj
yed' eb'. Yab'nac Jehová chi' tas yalnac eb', yilannacpax munlajel te ya b'aj ayoch
eb' chi'. Ilb'ajc'ol utajnac eb' b'aj ayoch checab'vumal.

8 Sch'oxannac spoder Dios to ayxo smay yilji, ayic yic'annac elta eb' d'a Egipto chi'.
Satub'tac yilji tas sch'oxnac, laj xivnac eb' aj Egipto chi' yuuj.

9 Oŋ yic'ancot d'a sat jun lum luum te yax sat tic.

10 Yuj chi' jun, tic squic'cot b'ab'el sat cavb'en d'a sat lum luum ix yac' Jehová co Diosal
d'ayoŋ, xe chi.

Slajvi eyalan juntzaŋ lolonel chi', tzeyac'anoch te' mooch chi' d'a yichaŋ Jehová co
Diosal, tzex em cuman d'a yichaŋ. 11 Slajvi chi' tzex tzalaj val yed' eyal eyuninal yuj
masanil tas ix yac' Jehová chi' d'ayex. Tzeyavtan cot eb' levita yed' eb' ch'oc choŋab'il
ayec' d'a e cal.

A juntzaŋ Diezmo

12 A d'a junjun yoxil ab'il, tzeyac'an sdiezmoal masanil tas tzeyic' d'a tastac tzeyavej.
Tzeyac'an d'a eb' levita, d'a eb' ch'oc choŋab'il ayec' d'a e cal yed' d'a eb' meb'a' unin
yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum, yic vach' ay tas sva eb' d'a e cal. 13 Junjunex tzeyal d'a
yichaŋ Jehová co Diosal icha tic:

Toxo ix vic'canel d'a in pat masanil tas to ic yaji, aton d'a tas ix vic' d'a in munlajel d'a
sat lum luum tic. Toxo ix vic'paxel yic eb' levita yed' yic eb' ch'oc choŋab'il ayec'
d'a co cal, eb' meb'a' unin yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Toxo ix in c'anab'ajej
masanil tas ix ala', malaj junoc a checnab'il tic sb'at satc'olal vuuj. Malaj junoc to
max in c'anab'ajej.

14 Malaj val jab'oc juntzaň chi' ix in va d'a sc'ual ayic ayin och d'a cusc'olal yuj chamel
yed' d'a sc'ual maň vach'oc vaj icha yalan ley. Maj valtejoch d'a eb' chamnac. Ix
in c'anab'ajej masanil tas ix ala'.
15 Iloňemta d'a satchaaň, d'a lugar to ic yaji, ac' a vach'c'olal d'a quib'aň a oň a choňab'
Israel oň tic yed' d'a sat lum luum te yax sat ix ac' d'ayoň b'aj cajan oň tic, icha
ajnac ac'an a ti' d'a eb' co mam quicham, xe chi.

Yic Jehová yaj choňab' Israel

16 A Jehová co Diosal ix alan masanil juntzaň checnab'il yic tze c'anab'ajej yed' e
b'eyb'alani. Tze c'anab'ajej d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar. 17 Toxo
ix eyal ticnaic to a Jehová e Diosal yaji. Ix eyac'an e ti' e c'anab'ajani, e b'eyb'alan
schecnab'il, sc'ayb'ub'al yed' scachnab'il. 18 Axo pax Jehová tz'alani to a oň israel oň
tic, schoňab'oňxo icha ajnac yalancani, yuj chi' yovalil sco c'anab'ajej schecnab'il. 19 A
Jehová chi' ol ex ac'anoch d'a nivac choňab'il, ol ex b'inaj d'a vach'il, nivan ol aj eyelc'och
d'a yichaň juntzaňxo nación sb'onac. Schoňab' ex paxi, sic'b'ilexpaxel yuuj, icha ix aj
yalani, xchi viňaj Moisés chi'.

27

Q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilcan ley‘R’d'a yich lum vitz Ebal

1 A viňaj Moisés yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' ix alan juntzaň checnab'il tic d'a
masanil eb' choňab':
A ticnaic, ol e c'anab'ajej masanil tas scalcan tic d'ayex. 2-4 Ayic ol ex c'axpajec' d'a a'
Jordán yic ol ex och d'a sat lum luum te yax sat ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, icha ajnac
yac'an sti' d'a eb' co mam quicham, tze b'ocanq'ue juntzaň q'uen nivac q'ueen d'a yich
lum vitz Ebal, tzeyac'anoch q'ueen taaň d'a q'ueen. Tze tz'ib'ancanoch masanil juntzaň
c'ayb'ub'al svalcan tic d'ayex d'a q'ueen. Tze c'ulej jun tic ayic ayexxoec' ta'. 5-6 Tze
b'oanpaxq'ue junoc altar d'a Jehová co Diosal. A q'uen q'ueen tzeyac'och chi' d'ay, maň
e mac'poj q'ueen, maň e tzeypax tojolb'oc q'ueen. A d'a yib'aň jun altar chi' tze ňustz'a
silab' d'a Jehová co Diosal. 7 Tzeyac'anpax silab' sch'oxan e junc'olal yed' co Diosal chi'.
Ata' tzex va d'a tzalajc'olal d'a yichaň Jehová chi'. 8 B'at ta satc'olal eyuj e tz'ib'ancanoch
masanil juntzaň checnab'il svalcan tic d'ayex d'a juntzaň q'uen b'aj ol eyac'och q'uen
taaň chi'. Te vach' tzeyutej e tz'ib'ancanochi yic chequel, xchi viňaj Moisés chi'.
9 A viňaj Moisés, ajun eb' sacerdote yiňtilal Leví yed'nac viň, ix yalanxi viň d'a eb'
choňab' chi' icha tic:
Ex vetisraelal, numan tzex aji, ab'ec val tas ol vala': A ticnaic toxo oň och val
schoňab'oc Jehová co Diosal. 10 Yuj chi' yovalil tze c'anab'ajej juntzaň checnab'il yed'
juntzaň sc'ayb'ub'al Jehová svalcanel tic d'ayex, xchi viň.
11 Aňejtona' d'a jun c'u chi' ix yalpax jun checnab'il tic viňaj Moisés d'a eb' yetchoňab'
chi':
12 Ayic toxo ex c'axpajec' d'a a' Jordán, a eb' yiňtilalcan Simeón, Leví, Judá, Isacar,
José yed' Benjamín, tz'aj eb' d'a yich vitz Gerizim, yic syal vach' lolonel eb' d'a yib'aň
eb' choňab'. 13 Axo pax eb' yiňtilalcan Rubén, Gad, Aser, Zabulón, Dan yed' Neftalí, tz'aj
eb' d'a yich lum vitz Ebal yic syalan catab' lolonel eb' d'a yib'aň eb' choňab'. 14 Axo eb'
yiňtilal Leví, te chaaň syal juntzaň lolonel tic eb' d'a eb' yetisraelal icha tic:
15 Catab'il mach sb'oan junoc yechel comon dios d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen,
syac'anoch d'a junoc lugar c'ub'eltac yic tz'och ejmelal d'ay. A juntzaň chi' yajb'ilel yuj
Jehová, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
16 Catab'il mach malaj yelc'och smam snun d'a yol sat, xcham eb'. Axo masanil eb'
choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
17 Catab'il mach sq'uexan stz'acaňil sluum yic stoq'uec' sluum junocxo mach, xcham
eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

18 Catab'il mach tz'ac'an musansatil junoc anima max ujilaj yilani, axo d'a ch'oc b'eal scheccanb'ati, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
19 Catab'il mach sc'ulan tas mañ tojoloc d'a eb' ch'oc choñab'il, d'a eb' unin mañxa smam, ma d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
20 Catab'il mach smulan yed' ix yetb'eyum smam, yujto a mach sc'ulan icha chi', syac' q'uixvelal smam chi', xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
21 Catab'il mach smulan yed' noc' noc', xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
22 Catab'il mach smulan yed' schab'il yanab', yanab' yuj smam ma yuj snun, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
23 Catab'il mach smulan yed' ix sñi', xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
24 Catab'il mach smac'ancham junoc yetanimail d'a elc'altac, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
25 Catab'il mach schaan tumin yic smac'ancham junoc anima malaj smul, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
26 Catab'il mach max c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, xcham eb'. Axo masanil eb' choñab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

28

Yaxilal d'a yib'añ eb' c'anab'ajum
(Lv 26.3-13; Dt 7.12-24)

1 Tato yel tze c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová co Diosal svalcan tic d'ayex, te nivan ol aj eyelc'och yuj Jehová chi' d'a yichañ juntzañxo nación d'a yolyib'añq'uinal tic. 2 Añejtona' tato tze c'anab'ajej Jehová co Diosal, ol e chapax masanil juntzañ yaxilal ol val tic: 3 Ol yac' svach'c'olal d'a eyib'añ d'a yol e choñab' yed' d'a e munlajel. 4 Ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ eb' eyuninal, d'a yib'añ tas tzeyavej, d'a yib'añ yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel yed' d'a yib'añ juntzañxo yune' noc' e molb'etzal noc'. 5 Ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ tas ol eyaq'uem d'a yol e mooch yed' d'a yib'añ tas tze va'a. 6 Ol yac'an svach'c'olal d'a eyib'añ b'ajtac tzex eq'ui yed' yic tzex meltzajxi d'a e pat.
7 A Jehová ol ac'anoch eb' eyajc'ol d'a yol e c'ab' ayic ol yac'an oval eb' eyed'oc. D'a stzolal ol aj scot eb' d'ayex, palta sacleminac ol aj yel eb' elelal d'ayex.
8 Ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'añ tastac tzeyic' d'a e munlajel yed' d'a yib'añ masanil tas tze c'ulej. Icha val chi' te tzalajc'olal ol ex ajec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová chi' d'ayex.
9 Tato tze c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová chi', tze b'eyb'alani, ol ex yalñejoch schoñab'oc to sic'b'ilex el yuuj, icha ajnac yalani. 10 Axo eb' anima d'a masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yojtaquejel eb' to sic'b'il ex el yuj Jehová, ol xiv eb' d'ayex. 11 A Jehová chi' ol ex xajananoc: Tzijtum ol aj eyuninal yed' yune' noc' e molb'etzal noc', jantac ol aj sat eyavb'en d'a lum luum yac'nac sti' d'a eb' co mam quicham to ol yac' d'ayex. 12 Ol yac'ancot ñab' d'a yib'añ lum luum tic d'a stiempoal, icha jantac tz'och yopisio. Te vach'xoñej ol aj e munlajel. Masanil tastac ay d'ayex, ol te q'uib'chaañ, masanto ol yal eyac'an majanil d'a tzijtumoc nación. A exxo pax tic, malaj tas ol e c'an e majnej d'a junocxo mach. 13 Tato ol e c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová co Diosal, aton masanil juntzañ svalcan d'ayex ticnaic, sat ol ex aj d'a eb' ch'oc nacional chi', axo eb' spatictac ol ajcan eb'. Nivan ol aj eyelc'och d'a yib'añ eb'. Malaj b'aj ol ex ac'joc ganar yuj eb'. 14 Icha chi' ol ex ajoc, tato max eyiq'uel e b'a d'a spatic schecnab'il Jehová, tato max ex och tzac'an d'a spatic comon dios, yic tzeyac'anem e b'a d'ay.

Yaelal d'a yib'aẅ eb' pit
(Lv 26.14-46)

15 Palta tato maẅ ol e c'anab'ajej masanil schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal,
aton juntzaẅ van valan tic d'ayex, ol ja val juntzaẅ catab' tic d'a eyib'aẅ: 16 Te chuc eyic
d'a yol e choñab' yed' d'a e munlajel. 17 Syalelc'ochi to malaj tas ol eyic' d'a e munlajel
chi', malaj pax tas ol e va'a. 18 Ol javoc yaelal d'a yib'aẅ eb' eyuninal, malaj svach'il ol aj
sat eyavb'en. Maẅ ol q'uib' yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel, yune' noc' e chiva yed'
masanil noc' e molb'etzal noc'. 19 Chuc eyic b'ajtacẅej tzex eq'ui yed' yic tzex meltzajxi
d'a e pat.

20 Ol yac'cot yaelal Jehová yed' ilc'olal d'a eyib'aẅ. Toxoñej ol ex somchajel d'a masanil
tastac ol e c'ulej. Elaẅchamel ol ex satel yuj chucal tze c'ulej yuj eyactancan Jehová chi'.
21 A Jehová ol ac'ancot juntzaẅ ilya te ov d'a eyib'aẅ, masanto ol ex satel d'a sat lum luum
b'aj ol ex cajnaj chi'. 22 Ol yac'paxcot yab'il yab'il Jehová chi' to ol ex cham yuuj, c'ac'al
ilya te chuc yed' e malq'uei. Axo eyavb'en ol tacjoqueloc. Maẅxo ol yac'laj ẅab', taquiẅ ol
aj smasanil. Ol och tz'aub' d'a e munlajel masanto ol yal e sateli. 23 Maẅxalaj ẅab' ol cot
d'a satchaaẅ. Maẅxo ol yac'laj sat eyavb'en d'a lum luum chi'. 24 Maẅxalaj ẅab' ol yac'a'.
Axoñej lum pococ yed' q'uen arena ol em yuj Jehová co Diosal, masanto ol ex sateloc.
25 A Jehová chi' ol ex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool. D'a stzolal ol aj e b'at d'a oval,
axo ol ajoc, sacleminac ol aj eyel d'a eb'. Ol sat sc'ool masanil nación d'a yolyib'aẅq'uinal
tic ayic ol yab'an eb' tas ol ex ic'anoc. 26 A noc' ostoc yed' noc' caltacte'al noc' ol chianb'at
e nivanil. Maẅxalaj mach ol xib'tan noc' d'ayex.

27 A Jehová ol ac'an c'ab'at e nivanil yuj mal yab'il, icha val ajnac eb' aj Egipto.
Ol q'uepax quisc'oy d'ayex yed' yaxc'a yed' q'uilaj yab'il, maẅxalaj yaẅal juntzaẅ ilya
chi'. 28 Ol ex quistalaxoc, ol somchajel e c'ool, maẅxo ol yal-laj eyilani. 29 Toxoñej
ol ex ec' machmon d'a chimc'ualil, icha tz'aj yec' machmon eb' max ujitaxon yilani.
Axo d'a masanil tas ol e c'ulej, maẅxalaj tas ol elc'och d'a vach'il. Ol ex te ixtaxeloc.
Ilb'ajc'olxoñej ol ex ajoc. Maẅxalaj mach ol ex colanoc. 30 A mach ol sb'o strato snupnaj
yed' junoc ix ix, ch'ocxo mach ol vay yed' ix. Ol e b'oq'ue junoc e pat, palta maẅxo ol
ex cajnaj d'a yool. Ol eyavej junoc eyuva, palta maẅxo ol e lo sat. 31 D'a val eyichaẅ ol
smilcham noc' e vacax eb' ajc'ool, palta maẅ ol e chi' jab'oc schib'ejal noc'. D'a eyichaẅ
ol yic'b'at noc' e b'uru eb', maẅxo ol yac' meltzaj noc' eb' d'ayex. Ol yic'b'at noc' e calnel
eb', maẅxalaj mach ol yal scolancan noc' d'a eb'. 32 Eyichaẅ val ol b'atcan eb' eyuninal
yed' eb' ix eyisil d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choẅab'il. Toxoñej ol ex c'unb'oc e maclan sjax eb',
palta maẅxa jab'oc tas syal eyuuj. 33 A eb' anima maẅ eyojtacoc, a eb' ol satanel masanil
sat eyavb'en yed' jantac e munlajel. Ol ex ixtaj val, ob'iltacxoñej ol ex ajoc. 34 Ayic ol
eyilan masanil juntzaẅ chi', toxoñej ol ex quistalaxcanoc. 35 Ol yac' val cot yaelal Jehová
d'a eyib'aẅ, ol q'ue yab'il yaxc'a d'a sjolom e penec, d'a e xub' yed' d'a masanil e nivanil.
Maẅxo ol aẅtaj jun ilya chi' eyuuj.

36 Ol ex ic'jocb'at yuj Jehová chi' yed' e reyal sic'b'iloch eyuuj d'a junoc nación to maẅ
eyojtacoc, maẅ yojtacocpax eb' e mam eyicham. Ata' ol eyaq'uem e b'a d'a juntzaẅ
comon dios b'ob'il d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen. 37 Ol sat sc'ol juntzaẅxo nación yab'an
tas ol ex utajoc. Ol aljoc e pecal, ol ex b'uchjoc yuj juntzaẅ choẅab' b'aj ol ex yic'b'at
Jehová chi'. 38 Te nivan iẅat ol eyavej, palta jab'ẅej sat ol e molo', aẅej noc' c'ulub' ol
c'uxanb'atoc. 39 Ol eyavej eyuva, ol e mesani, palta maẅ ol e b'ixlaj sat, malaj vino ol
eyuq'uej, aẅej noc' yaxtaj ol lajaneloc. 40 Ay te' olivo d'a sat e luum, palta malaj yaceiteal
te' ol e c'ana' yujto toẅej ol c'ajb'anel sat te'. 41 Ay eyuninal, ay eyisil, palta maẅ ol ajlaj
eb' eyed'oc, yujto ol ic'jocb'at eb' d'a juntzaẅxo nación. 42 Masanil te te' syac' sat d'a e
choẅab', pilan ol lajvoquel te' yuj noc' c'ulub'. 43 A eb' ch'oc choẅab'il ayec' cajan d'a e
cal, nivanxo ol aj yelc'och eb' d'a eyichaẅ, a exxo tic, maẅxalaj ol aj eyelc'ochi yujto ol ex

lajvoquemoc. 44 A eb' chi', ay tas ol yal yac'an eb' majanil, palta a exxo tic, maňxalaj tas d'ayex. A eb' sat ol aj d'ayex, a exxo tic spatictaquil ol ex ajcanoc.

45 Masanil juntzaň yaelal tic ol ja d'a eyib'aň. Ol eyab'xoňej syail masanto ol yal e sateli, yujto maj e c'anab'ajej masanil schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal ix yac' d'ayex. 46 A juntzaň yaelal tic sch'oxcot yoval sc'ol Dios d'ayex yed' d'a eb' eyiňtilal d'a masanil tiempo. 47 Yujto maj eyaq'uem e b'a d'a Jehová co Diosal d'a tzalajc'olal yed' d'a smasanil e c'ool ayic ix yac'an svach'c'olal d'a eyib'aň, 48 yuj chi' yovalil ol eyac' servil eb' ajc'ool ol yac'cot d'ayex, ol eyab' syail vejel, taquiňtial, maň pichulal yed' masanil yaelal. Ol eyab' val syail yuj eb' eyajc'ool chi' masanto ol yal e sateli.

49 A eb' anima d'a junoc nación te najat b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic, a eb' ol yic'cot Jehová d'ayex, yelc'olal ol aj scot eb' icha sjeňvi noc' ch'acb'a. Ch'oc ti'al syal eb', maň ol eyab'laj tas ol yal eb'. 50 Te oval anima eb'. Malaj yelc'och eb' icham anima yed' eb' unin d'a eb'. 51 Ol schib'at yune' noc' e molb'etzal noc' eb', ol sloanb'at sat eyavb'en te' eb', masanto ol ex ixtajval. Maňxalaj e trigo, e vino, eyaceite, ma yune' noc' e vacax yed' yune' noc' e calnel ol to can yuj eb', aňej to ol ex cham yuj vejel.

52 Ol och oyan eb' ajc'ol chi' d'a spatictac e choňab'. Ol javoc eb' d'ayex masanto ol yal yem laňnaj smuroal e choňab' chaaň yajq'uei yed' b'aj scol sb'a eb' soldado ayoch yipoc e c'ool. Masanil juntzaň choňab' ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, ol laj yoymitej eb'. 53-55 Ayic ol laj oymaj eb' ajc'ol chi' d'a e choňab' chi', axo yuj vejel ol e chianb'at eyuninal yed' eyisil ix yac' Jehová co Diosal. Vach'chom ay junoc vinac d'a e cal te vach' syutej sb'a, palta yuj vejel chi' ol schib'at yuninal. Maň ol yac' jab'oc d'a yuc'tac, d'a ix yetb'eyum to xajan yuuj yed' d'a juntzaňxo yuninal olto canoc. 56-57 Vach'chom ay junoc ix ix maň comonoc syutej sb'a d'a e cal, te b'eyum ix, malaj b'aj tz'em yoc ix d'a sat luum, ayňejoch xaňab' ix, palta yujto maňxa tas sva ix yuj b'aj oyanoch eb' ajc'ol d'a spatictac e choňab' chi', ol schib'at yune' ix toto tz'alji yed' smoj yune' chi'. Maň ol yac' jab'oc ix d'a viň yetb'eyum, ma d'a juntzaňxo yune'.

58 A Jehová co Diosal te vach', te ay smay, palta tato malaj yelc'och d'ayex, maň ol e b'eyb'alejpax masanil juntzaň checnab'il tz'ib'ab'ilcan tic, 59 ol yac' val cot nivac yaelal co Diosal chi' d'a eyib'aň yed' d'a yib'aň eyiňtilal. A val ilya te chuc ol yac' d'a eyib'aň to maňxalaj yaňal. 60 Ol cot val juntzaň ilya d'a eyib'aň, icha val juntzaň ilya ic'annac eb' aj Egipto, aton juntzaň b'aj te xivnac ex. Maňxo ol el-laj juntzaň yaelal chi' d'a eyib'aň. 61 Ayto juntzaňxo yaelal max b'inajlaj d'a juntzaň slolonel Dios tic ol javoc d'a eyib'aň yic tzex sateli. 62 A ex val tic ex vetisraelal, te nivanxo e b'isul, lajan exxo icha q'uen c'anal d'a satchaaň, palta ol ex sateloc. Maňxo nivanoc ol ajcan e b'isul, tato maň ol e c'anab'ajej Jehová co Diosal. 63 Icha ix aj stzalaj sc'ol sch'oxan svach'c'olal d'ayoň, ix yac'an q'uib' co b'isul, icha pax chi' ol aj stzalaj sc'ol yuj e sateli. Elaňchamel ol aj ex yic'anxiel d'a lum luum b'aj toxo ol ex cajnaj tic. 64 A ex olto ex canoc, a Jehová ol ex saclemancanb'at b'ajtac slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic. Ata' ol ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios b'ob'il d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen, aton comon dios b'aj max eyaq'uem e b'a, maň yac'nacocpaxem sb'a eb' co mam quicham d'ay. 65 Ayic ayex ec' d'a juntzaň nación chi', maň ol eyic' jab'oc eyip, malaj jab'oc tas b'aj ay eyalan eyico'. Yujto d'a xivc'olal ol ex ajec' yuj Jehová ta', cuseltacxoňej ol aj yilji e sat yuj ilc'olal. 66 Xivc'olal ol ex ajec' d'a masanil tiempo yuj e chamel. Ol ex te xiv d'a c'ualil yed' d'ac'valil. 67 Ol ex te xiv val sic'lab'il yuj juntzaň te ay smay ol eyila'. A d'a q'uiňib'alil ol eyala': Tzoc val q'uic'b'i, xe chama. Axo d'ac'valil ol eyalanxi: Tzoc sacb'i, xe chama. 68 Vach'chom ix yal Jehová to maňxa b'aq'uiň tzex meltzaj d'a Egipto, palta a ol ex ac'anxib'at ta' d'a yol barco. Ata' ol e choňoch e b'a schecab'oc eb' eyajc'ol chi', palta maňxalaj mach ol ex mananoc, xchi viňaj Moisés chi' d'a eb'.

29

1 A juntzaň lolonel yic trato ix schec Jehová yal viňaj Moisés d'a eb' yetisraelal ayic
ayec' eb' d'a yol smacb'en Moab. Stz'acub' sb'a juntzaň tic yed' trato ix sb'o Jehová yed'
eb' d'a lum vitz Horeb.

Juntzaň cachnab'il

2 Ix smolb'ej masanil eb' yetchoňab' viňaj Moisés, ix yalan viň d'a eb' icha tic:
A ex tic, eyilnac val tas utajnac viň sreyal Egipto yed' eb' ayoch yajalil yed' viň yed'
masanil smacb'en Egipto chi' yuj Jehová. 3 Testigo eyaj d'a juntzaň yaelal yed' tas
satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová chi'. 4 Palta masanto ticnaic maxto yac'laj eyojtaquejeli
tas syalelc'och juntzaň chi'. 5 40 ab'il ix ex in cuchb'ej d'a taquiň luum. A d'a jun tiempoal
chi', maj lajvoquel-laj e pichul, maj lajvoquel-laj e xaňab'. 6 Maj e valaj ixim pan, maj
eyuc'laj vino, ma yal sat te' avb'en te' pajb'inac, yic vach' snachajel eyuuj to a Jehová
aton co Diosal.
7 Ayic ix oň javi d'a jun lugar tic, ix elta viňaj Sehón sreyal Hesbón yac' oval qued'oc
yed' viňaj Og sreyal Basán, palta ix cac' ganar eb'. 8 Ix quic'ancan sluum eb', ix cac'an
d'a eb' yiňtilal Rubén, d'a eb' yiňtilal Gad yed' d'a naňalxo eb' yiňtilal Manasés. 9 Yuj chi',
c'anab'ajejec e b'eyb'alan jun trato tic, yic vach'ňej ol aj eyelc'och d'a masanil tastac ol e
c'ulej.
10 A ticnaic, tic val molan oň ec' d'a yichaň Jehová co Diosal. Masanil eb' yajal d'a
eyiňtilal, eb' yichamtac vinaquil choňab', eb' ay yopisio yed' masanil eb' quetisraelal:
11 Eb' viň vinac, eb' unin, eb' ix ix yed' eb' ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a co cal, aton eb'
c'atzitzvum yed' eb' cuchum a', 12 molan oň eq'ui yic vach' sco chacan strato Jehová co
Diosal b'aj syac'can sti' d'ayoň. 13 A val ticnaic scheclajcaneli to tzoň ochcan schoňab'oc
Jehová co Diosal, axo tz'ochcan co Diosaloc, icha yutejnac yac'an sti' d'a viňaj Abraham,
d'a viňaj Isaac yed' d'a viňaj Jacob, aton eb' co mam quicham. 14 Maňocň̆ej qued' a
oň molan oň ec' tic sb'o jun trato tic Jehová chi', 15 palta yed' pax eb' quiňtilal toto ol
aljoc. 16 A ex tic eyojtac val sic'lab'il tas val aj quec'nac d'a Egipto yed' tas ajnac co
c'axpajec'ta d'a yol smacb'en juntzaň nación d'a yoltac b'e. 17 Ata' quilnac juntzaň comon
dios, juntzaň yechel nab'a te', nab'a q'ueen, nab'a plata yed' nab'a oro, te chuclaj sc'ulej
juntzaň anima chi', ayic tz'och eb' ejmelal d'ay. 18 Comonoc malaj junoc anima d'a co cal
tic, vinac, ma ix, ma junoc yiňtilal eb' quetchoňab' tz'actancan Jehová co Diosal, axo d'a
sdiosal juntzaň nación chi' tz'och ejmelal. Tato icha chi' sc'ulej, lajan icha junoc yib' te'
svolani, a svol chi' te c'a', scham anima yuuj. 19 Tato ay junoc mach d'a co cal tic te ňican
syutej sb'a snaani, slajvi yab'an tas tz'ajcan jun trato tic, syalan icha tic: Vach'chom tzin
pitej in b'a tzin c'ulan masanil tas snib'ej in c'ool, palta malaj tas ol in ic'anoc, tato xchi,
ol cot yaelal d'a quib'aň co masanil vach'chom vach' oň, ma chuc oň. 20 Yuj chi' maňxo ol
ac'joclaj nivanc'olal jun anima chi' yuj Jehová, a yoval sc'ol ol javoc d'a yib'aň jun anima
chi'. A masanil juntzaň yaelal tz'ib'ab'ilcan tic, a' ol cot d'a yib'aň, ol satjocpaxel yiňtilal
d'a sat lum luum tic yuj Jehová. 21 A Jehová chi' ol ic'anel jun anima chi' d'a scal masanil
yiňtilal eb' quetisraelal, ol yac'anoch yaelal d'a yib'aň, yuj chi' masanil yaelal sb'inaj d'a
trato b'aj tz'ib'ab'ilcan masanil ley, ol cot d'a yib'aň jun anima chi'. 22 A eb' eyiňtilal d'a
b'aq'uiň yed' juntzaňxo anima ch'oc choňab'il ol cot d'a najat, ol yil val yaelal eb' yed'
ilya ol yac'cot Jehová d'a yib'aň lum luum tic. 23 Ol yil eb' to a lum luum chi' tz'anac luum
smasanil, aňej q'uen azufre yed' atz'am atz'am ay d'a luum. Maňxalaj tas ol yal yavchaj
d'a luum. Maňxalaj tas ol q'uib' d'a luum, vach'chom aň aňc'ultac maňxo ol q'uib'laj
aň. Icha val ajnac satel juntzaň choňab' yuj yoval sc'ol Jehová, aton Sodoma, Gomorra,
Adma yed' Zeboim, icha val chi' ol aj lum e luum tic.
24 Yuj chi', masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic ol sc'anb'ej eb': ¿Tas yuj icha chi'
ix yutej jun choňab' chi' Jehová? ¿Tas yuj ix te cot val yoval sc'ol d'a eb'? xcham eb'
anima chi'. 25 Axo ol laj spacan juntzaňxo eb': Icha chi' ix aj jun choňab' chi', yujto ix

yactejcan strato Jehová eb', aton trato sb'onac Jehová chi' yed' eb' smam yicham eb', ayic yic'jinaquelta eb' d'a Egipto. 26 Ix och eb' ejmelal d'a comon dios b'aj max yac'taxonem sb'a eb', maňoc Jehová ix alan d'a eb' to tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň chi'. 27 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'aň jun choňab' chi', ix cot masanil juntzaň catab' tz'ib'ab'ilcan d'a strato d'a yib'aň eb'. 28 Ix yiq'uel jun choňab' chi' yed' yoval sc'ool, ix yac'ancanb'at eb' d'a scaltac juntzaňxo nación, ichaton van yuji ticnaic, xcham eb' ol pacan jun lolonel chi'.

29 Ay val tas maň cojtacoc, a juntzaň chi', yic Jehová co Diosal yaji. Palta ay tas ac'b'il cojtaquejel yed' eb' cuninal, aton masanil juntzaň c'ayb'ub'al tic yed' cachnab'il yic sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo.

30

A Dios syac' sti' yac'an nivanc'olal

1 Ayic ol ujoc masanil juntzaň tas ix val tic d'ayex, aton svach'c'olal Jehová co Diosal yed' pax scatab' yuj e paticaneli, palta tato ol sna sb'a e c'ol ayic ayexxo ec' d'a masanil nación b'aj ol ex yac'canb'ati, 2 tato yed' smasanil e c'ool yed' pax smasanil e pensar tze c'anab'ajan yed' eb' eyuninal icha val tz'aj valancan tic d'ayex, 3 ol sq'uex spensar co Diosal chi', ol yac'anxi svach'c'olal d'ayex. Ol oc'pax sc'ol d'ayex, ol ex smolb'anxicot b'aj ix ex saclemcanb'at chi'. 4 Vach'chom ex saclemcanb'ati, ix laj ex c'ochcan b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic, ato ta' ol ex yic'xicot Jehová co Diosal chi'. 5 Ol ex smolb'anpax b'aj ec'nac cajan eb' co mam quicham. Ata' ol ex ajxoc. Ec'b'al nivan ol aj e b'eyumal yed' e b'isul yuj Jehová chi' d'a yichaň eb' co mam quicham chi'. 6 Ol yac'och yechel strato Jehová d'a e pensar yed' d'a spensar eb' eyiňtilal yic ol e xajanej d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar yic vach' ol ex ajoc. 7 Axo Jehová chi' ol ac'anb'at masanil catab' tic d'a yib'aň eb' ajc'ol ix chichonoch sc'ol d'ayex, eb' ex ixtani. 8 A exxo tic, ol ex meltzajxoc d'a yol sc'ab' Jehová e c'anab'ajan masanil schecnab'il svalcan tic d'ayex. 9-10 Yuj chi', te b'eyum ol ex ajxoc yuj Jehová chi', ol yac'an svach'c'olal d'a yib'aň tastac tze c'ulej, d'a yib'aň eyuninal yed' noc' e molb'etzal noc' yed' d'a e munlajel. Tato tze c'anab'ajej masanil tas syal Jehová, masanil schecnab'il yed' c'ayb'ub'al tz'ib'ab'ilcan tic, tato d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab', ol tzalaj sc'ol yac'an svach'c'olal d'ayex, icha ajnac yac'an tzalajb'oc sc'ol yed' eb' co mam quicham.

Sic'lejec e q'uinal

11 A juntzaň checnab'il svac' eyojtaquejel tic, maň ajaltacoc co c'anab'ajani, maň najatoc ayel d'a co tz'ey. 12 Maňoc d'a satchaň ay, yic vach' max eyal icha tic: ¿Mach val syal sq'uec'och d'a satchaaň yic sb'at yic'anemta jun checnab'il tic, syac'an cojtaquejeli, yic vach' sco b'eyb'alej? max yal eyalan icha chi'. 13 Aňejtona', maňocpax d'a sc'axepal a' mar ay, yic max eyal icha tic: ¿Mach syal sc'axpajec' d'a a' mar chi', yic sb'at yic'ancot d'ayoň, syac'an cojtacaneli sco b'eyb'alani? max yal eyalan icha chi'. 14 Ocxo jun, a jun checnab'il tic ayec' d'a co cal, scalub'taňej, aypaxoch d'a co pensar, yic vach' sco c'anab'ajej.

15 A ticnaic, tic val svac' e sic'lej tas tze nib'ej: ¿Am q'uinal yed' vach'il, mato a' catab' yed' chamel? 16 Tato tze c'anab'ajej masanil tas svalcan tic d'ayex, tze xajanan Jehová co Diosal, tzex ochňej tzac'an yuuj, tze c'anab'ajan schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al, vach' ol ex ajoc, tzijtum ol aj sb'isul eyuninal. Ichato chi' ol yac'an syaxil Jehová co Diosal d'a eyib'aň d'a sat lum luum b'aj van eyoch tic yic tze macb'enej. 17 Tato max e cha eyab' juntzaň tic jun, palta to tze b'ec e b'a e montajb'at d'a spatic comon dios, tzex em cuman d'ay, 18 tato icha chi', val d'a jun rato tic svalcan d'ayex to ol ex chamoc. Maňxo ol najtilax e q'uinal d'a sat lum luum ol eyiquej chi' ayic ol ex c'axpajcanec' d'a a' Jordán. 19 Val d'a jun c'u tic svac'canoch satchaaň yed' lum luum tic testigoal to svac' e sic'lej tas tze

nib'ej, am e q'uinal yed' vach'il, mato a catab' yed' chamel. Palta sic'lejec e q'uinal, yic vach'ñej tzex aj yed' eb' eyiñtilal. 20 Tze xajanej Jehová co Diosal. Tze c'anab'ajej, mañ eyactejcani, yuj chi' ol e cha e q'uinal, najtil ol ex ec' d'a sat lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham, aton d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob, xchi viñaj Moisés chi'.

31

Ix ac'jioch yopisio viñaj Josué (Nm 27.12-23)

1 Ix yalanxi viñaj Moisés d'a eb' choñab' israel icha tic:

2 Ayxo 120 ab'il in q'uinal, mañxa val vip in b'eyec' ex in cuchb'ej, añejtona' toxo ix yal Jehová d'ayin to mañxo ol in c'axpajec' d'a a' Jordán tic. 3 Palta a Jehová ol b'ab'lajñej d'a eyichañ, ol satanel masanil juntzañ choñab' ayec' b'aj ol ex c'och chi'. A exxo ol ex cajnajcan d'a slum eb'. Axo viñaj Josué ol ex cuchb'anoc, icha ix aj yalan Jehová d'ayex. 4 A Jehová chi' ol satanel eb' anima d'a juntzañ choñab' chi', icha ix aj satanel eb' viñ sreyal amorreo, aton viñaj Sehón yed' viñaj Og yed' eb' yetchoñab' eb'. 5 A ol ac'anoch juntzañ nación chi' d'a yol e c'ab', ol e satanel eb' icha ix aj valan d'ayex. 6 Tec'b'ejec e b'a, mañ ex xivoc ayic ol e chalan e b'a yed' eb' ajc'ol chi', yujto a Jehová co Diosal ayoch eyed'oc. Mañ e na' to ol ex actajcan yuuj, mañ ol ex yac'canlaj e ch'ocoj, xchi viñ.

7 Ix lajvi chi', ix yavtancot viñaj Josué chi' viñ. D'a yichañ masanil eb' choñab' israel ix yal viñ d'a viñ icha tic:

Tza tec'b'ej val a b'a, mañ ach xivoc, yujto a ach ol ic'b'at jun choñab' tic d'a sat lum luum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham. A ach ol ac'can junjun macañ eb' d'a smacb'en. 8 A Jehová ol b'ab'laj uuj. Ayñejec' ed'oc, mañ ol ach yactejcanlaj, yuj chi' mañ ach xivoc, mañ ach meltzaj d'a a patic, xchi viñaj Moisés chi' d'a viñ.

Tz'avtaj ley d'a yuctaquil ab'il

9 Ix stz'ib'an juntzañ tic viñaj Moisés chi', ix yac'ancan viñ d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yiñtilal Leví tz'ic'anb'at scaxail strato Jehová yed' d'a masanil eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' Israel. 10-11 Ix yalan viñ icha tic:

Ayic slajvi yuctaquil ab'il, d'a yol ab'il yic slajvican b'oc, ayic molanec' masanil anima d'a yichañ Jehová d'a jun lugar sic'b'ilel yuuj d'a juntzañ sc'ual q'uiñ chinama, ata' tz'avtaj ley tic yab' masanil anima. 12 Smolb'ej sb'a masanil anima, eb' viñ vinac, eb' ix ix yed' eb' cotac unin yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. Tze molb'ej e b'a yuj eyab'ani yed' eyojtacanel masanil tas syal jun ley tic, yic vach' ay yelc'och Jehová co Diosal d'a yol e sat, yic tze c'anab'ajan tas syala'. 13 Icha pax chi' eb' eyiñtilal manto ojtannacoc jun ley tic, ol yab'can eb' yic vach' ay yelc'och Jehová chi' d'a yol sat eb' d'a masanil tiempo d'a sat lum luum ol eyiquej d'a sc'axepalec' a' Jordán tic, xchi viñaj Moisés chi'.

Slajvub' checnab'il Ri'x yac' Jehová d'a viñaj Moisés

14 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Vanxo sc'och stiempoal yic ol ach chamoc. Yuj chi' avtejcot viñaj Josué, tzex b'at d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic vach' ol vac'canoch yopisio viñ, xchi d'a viñ. Ix b'at viñaj Moisés yed' viñaj Josué chi'. 15 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová chi' d'a eb' viñ d'a scal jun nivan asun ix och moyan d'a sti' cajnub' chi'. 16 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñaj Moisés chi' icha tic: A ach tic toxo ol ach chamoc. Slajvi chi', a jun choñab' tic ol ochcan tzac'an eb' yuj juntzañ yechel scomon diosal juntzañ choñab' ay d'a spatic yichañ b'aj ol c'och eb'. Ol in yactejcan eb', ol yixtanb'at in trato eb' ix in b'o yed'oc. 17 Yuj chi', ol cot voval d'a eb', ol vactancan eb' sch'ocoj. Mañxo ol vab' tas ol yal eb'. Mañxo jantacoc yaelal ol cotcan d'a yib'añ eb', masanto ol yal eb' icha tic: ¿Tas val yuj scab' syail? Yuj am to mañxo ayoc ec' co Diosal d'a co cal, xcham eb'. 18 Ayic

ol yab'an juntzaň yaelal chi' eb', ol viq'uel in b'a d'a scal eb' yuj masanil chucal sc'ulej, yuj pax to tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň yechel chi'.

19 A ticnaic jun, tz'ib'ejec jun b'it ol val d'ayex, ol e c'ayb'an eb' eyetchoňab' Israel tic d'ay, ol sb'itan eb' yic svac'och testigoal d'a yib'aň eb'. 20 Ayic ol lajvoc vic'anoch eb' anima tic d'a sat lum luum te yax sat chi', lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham, ol va eb' sic'lab'il, ol b'aq'uechb'oc eb'. Ol lajvoc chi', ol b'at eb' d'a spatic juntzaň comon dios. Ol och eb' ejmelal d'a juntzaň chi'. Ol in spaticanel eb', ol yixtanb'at in trato eb' in b'onac yed'oc. 21 Ayic ol javoc jantac yaelal yed' ilc'olal d'a yib'aň eb', a jun b'it tic ol ac'an testigoal d'a yib'aň eb'. Axo eb' yiňtilal eb' ol naancot jun b'it tic, ol sb'itan eb'. Yujto ayic manto ochlaj eb' d'a lum luum vac'nac in ti' vac'an d'a eb', vojtacxo tas ayec' d'a spensar eb', xchi Jehová chi'.

22 A d'a jun c'u chi' ix stz'ib'ejcan jun b'it tic viňaj Moisés, ix yac'an viň sc'ayb'ej eb' yetisraelal.

23 Ix yalan Jehová d'a viňaj Josué, yuninal viňaj Nun icha tic:

Tza tec'b'ej val a b'a, maň ach xivoc, yujto ayinňej och ed'oc. A ach ol ic' och eb' etisraelal tic d'a sat lum luum vac'nac in ti' vac'an d'ayex, xchi d'a viň.

24 Ix lajvi stz'ib'ancan masanil juntzaň ley chi' viňaj Moisés chi', 25 ix yalan viň d'a eb' yiňtil Leví ed'jinac scaxail strato Jehová icha tic:

26 Iq'uecb'at jun tz'ib'ab'il tic, tzeyac'anoch d'a stz'ey scaxail strato Jehová co Diosal, yic syac' testigoal d'a eyib'aň. 27 Yujto vojtac to te pit ex, malaj e gana sq'uexvi e pensar. Ayic ayinto ec' eyed'oc, te pitňej tzeyutej e b'a, ocxom val ol in chamoc. 28 Avtejec eb' yichamtac vinaquil junjun eyiňtilal yed' eb' yajalil choňab', yic svalancanel jun b'it tic d'a eb'. Svac'anoch satchaaň yed' sat luum tic testigoal. 29 Vojtacxo to ayic ol in chamoc ol eyixtancanb'at e b'a, ol eyactancan jun b'e b'aj tzex vac'canoch tic. Aňejtona' vojtacxopaxi to a d'a b'aq'uiň, ol javoc yaelal d'a eyib'aň, yujto ol e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová yuj chucal ol e c'ulej d'a yichaň, xchi viňaj Moisés chi'.

Sb'it viňaj Moisés

30 Ix lajvi chi', ix och ijan viňaj Moisés yalan masanil slolonelal jun b'it tic d'a yichaň eb' choňab' icha tic:

32

1 Yab'ocab' satchaaň in loloni. Yab'ocab'pax lum luum tas ol vala'.

2 A c'ayb'ub'al sval tic lajan val icha yem ňab'. A lolonel sval tic lajan val icha yal ac'val tz'emi, aňeja' icha yem ňab' d'a yib'aň te te' yed' d'a yib'aň aň aňc'ultac, icha chi' yaji.

3 Svalcaneli to nivan yelc'och Jehová. Iq'uecchaaň sb'i co Diosal.

4 A Jehová b'aj sco col co b'a lajan icha junoc q'uen nivan tenam. Te vach'ňej tas sb'o'o, te tojolňej sb'eyb'al. Tz'elňejc'och tas syala'.

5 A ex vetchoňab' ex tic, te maň e mojoc tzex och yuninaloc Jehová, te malaj e vach'il, te pit ex d'ay.

6 ¿Tom yed' e pital chi' tzeyac' spac d'a Jehová? A ex tic malaj e pensar, malaj jab'oc e jelanil. ¿Tom maňoc Jehová co Mam yaj jun? ¿Tom maňoc oň b'oani? A oň b'oani, oň yac'anoch d'a choňab'il.

7 Naeccot tas sc'ulejnac Jehová, tze naan d'a juntzaň tiempo ix ec'b'ati. C'anb'ejec eyab' d'a e mam e nun. Ab'ecpax tas syal eb' viň ichamtac vinac.

8 Ayic ix pucaxcanb'at anima d'a junjun nación yuj Jehová Axoňej Ochi, yuj yac'ancanem stz'acaňil sluum junjun choňab', d'a sb'ab'elal ix sna d'a jantac co b'isul a oň israel oň tic.

9 A oň yiňtilal oň viňaj Jacob ix oň sic'canel Jehová yic tzoň ochcan yicoc.

10 Oñ ilchajelta yuj d'a jun tz'inan luum, b'aj te ov yec' ic'. Ix oñ stañvej val, ix oñ sya
ilani, icha val co ya ilan snenal yol co sat.
11 Icha tz'aj sjuanb'at so' noc' nivac ch'acb'a, sc'ayb'an yune' noc' yic sjeñvi, icha pax tz'aj
yic'anb'at yune' noc' chi' d'a yib'añ sc'axil, icha val chi' ix oñ yutej Jehová.
12 A ix oñ ic'ancoti, malaj junoc comon dios ix colvaj yed'oc.
13 Ix laj yac'can lum tzalquixtac quiquej. A tas sq'uib'q'ue d'a sat luum ix yac' cab'lej, ix
yac'anpax noc' yalchab' tz'elta d'a yoltac q'uen q'ueen d'ayoñ yed' aceite tz'el d'a
te' olivo sq'uib' d'a scaltac q'uen q'ueen.
14 Te nivan yal yim noc' co vacax yed' noc' chiva ix elta, ix co b'oan queso d'ay. Ay
noc' quelemtac calnel ix co chi'a. Ix co chipax noc' ch'ac calnel yed' noc' chiva
te b'aq'uech stañvaj d'a Basán. A val ixim trigo te vach' ix co va'a, ix cuc'an vino,
aton yal sat te' uva.
15 Ex vetchoñab', axo yic ix ex b'aq'uechb'i a ex choñab' Jesurún ex tic,32.15 ix eyic'anel
e b'a d'a Jehová ix oñ b'oani, ix e patiquejcanel co Columal chi'.
16 Ix e tzuntzej val cot yoval sc'ol Jehová, yujto ix ex och ejmelal d'a juntzañ ch'oc diosal
chacb'ilel yuuj.
17 Ix eyac'an e silab' d'a juntzañ enemigo, juntzañ mañ diosoc, d'a juntzañ comon
dios manta b'aj tzeyaq'uem e b'a, juntzañ comon dios toto sb'ojiq'uei, b'aj mañ
yac'nacoc em sb'a eb' co mam quicham.
18 A ex vetisraelal ex tic, ix b'at satc'olal eyuuj mach ix oñ b'oani yed' co Columal. Majxo
e nacot co Diosal ix oñ ac'an pitzvoc.
19 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová ayic ix yilan juntzañ chi', ix ex spatiquejcanel a ex
yuninal ex tic.
20 Ix yalan Jehová icha tic: Mañxo ol in b'at q'uelan d'a eb', ol vila' tas ol yutoc sb'a eb'.
Val yel a juntzañ anima tic te malaj svach'il eb', max yal-laj vac'anoch eb' yipoc in
c'ool.
21 Ix stzuntzejcot voval eb' yuj juntzañ sdiosal to mañ diosoc. Ix chichon in c'ol d'a eb'
yuj juntzañ dios malaj yelc'och chi'. Vuuj, ol tz'a sc'ool eb' yuj juntzañxo choñab'
malaj yelc'ochi. Añejtona', ol in tzuntzejcot yoval eb' yuj tas ol vac' d'a juntzañxo
anima manto nachajel yuuj.
22 Ix te cot val yoval in c'ool, icha sq'ue ñilñon yoc te' c'ac'. Masanil tas ay d'a yich lum
luum stz'acanb'at yuuj, scha sc'ac'al luum masanto sc'och d'a yich nivac vitz.
23 Ichato ol in julb'at juntzañ jul-lab' d'a yib'añ eb', syalelc'ochi to ol vac'b'at masanil
macañil yaelal d'a yib'añ eb'. Aton juntzañ tic:
24 Vejel, c'ac'al ilya te ov, jun yaelal te ov satanel anima. Ol vac'anb'at noc' chium noc'
d'a scal eb' yed' noc' chan te ov svenenoal.
25 Ol laj cham yuninal eb' d'a yoltac calle yuj q'uen espada. Xivc'olalxoñej ol ajec' eb' d'a
spat. Ol cham eb' quelemtac, eb' ix cob'estac, eb' icham anima yed' eb' unin tzato
chuni.
26 Ix in na' to ol in saclemcanb'at eb' israel tic, ol in satanel eb' d'a sat lum luum tic yic
vach' mañxa b'aj ol b'inaj eb'.
27 Palta malaj in gana tzin sb'uch eb' ajc'ool, malaj in gana syic'chaañ sb'a eb'. Talaj syal
eb' icha tic: A oñ val ix co satel eb' israel tic, mañoc Jehová ix satanel eb', talaj xchi
eb'.
28 Malaj jab'oc spensar eb' anima chi', max nachajel-laj yuj eb'.
29 Tato ay spensar eb', tzam nachajel yuj eb' tas ol elc'ochoc.
30 ¿Tas yuj ix el lemnaj mil eb' israel d'a junoc eb' yajc'ool? ¿Tas yuj lajuñe' mil eb' ix el
lemnaj d'a chavañoc eb'? A eb' ajc'ol chi' malaj jab'oc tas syal yuj eb', palta a in
Jehová in Scolumal in eb' israel chi', ix vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb', xchi Jehová.

32.15 **32:15** A jun lolonel Jesurún syalelc'ochi “Jun tojol”, tz'ilchajpax d'a 3.5 yed' d'a 33.26.

31 A eb' cajc'ol chi' yojtac eb' to a sdiosal eb' scolani, max yal slajb'an sb'a yed' co Columal
a oñ tic.
32 A eb' cajc'ol chi' stzalaj eb' yed' chucal icha schucal eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.
Axo stzalajc'olal eb' chi' lajan icha veneno.
33 A svino eb' lajan icha svenenoal sti' noc' chan, scham anima yuuj, xchi viñaj Moisés
chi'.
34 Ix yalanxi Jehová icha tic: Masanil chucal ix sc'ulej eb' ajc'ol chi', naanñej vuuj, ichato
toñej sic'an vuuj.
35 A inñej ay valan vic vac'anoch syaelal eb'. A in ol vac' spac d'a eb' icha smoj schaan
eb'. Ay jun c'ual ol satel eb', yujto lac'anxo sja sc'ual. Jab'xoñej sc'och yorail satel
eb', xchi.
36 A Jehová ol och yed' eb' schoñab' ayic ol yilani to mañxalaj yip eb'. Ol oc' sc'ool Jehová
chi' d'a eb' schecab', ayic ol yilani to mañxa junoc mach syal scolvaji, mañxalaj
eb' checab', ma eb' yic sb'a.
37 Ichato chi' ol sc'anb'an Jehová d'a eb' ajc'ol chi': ¿B'ajtil ay e diosal ticnaic, juntzañ tzex
colani, aton juntzañ tzeyac'och yipoc e c'ool,
38 juntzañ schianb'at xepual e silab' yed' yuc'an e vino tzeyac' d'ay silab'il? Q'ueocab'
van e diosal chi' yic scolvaj eyed'oc. Cotocab'i yic tzex stañvej.
39 Naeccoti to a inñej Dios in. Malaj junocxo dios d'a vichañ. A in svac'cham anima, a in
pax svac'xi pitzvoc eb'. A in svac' echnaj eb' anima, svañtanpax eb'. Malaj mach
syal scolan sb'a d'a yol in c'ab'.
40 A in Jehová in tic, ayinñej ec' d'a masanil tiempo, svic'chaañ in c'ab' svac'an in ti'
41 to ol in b'o yaj jun oval tic. Icha junoc sñicq'ue ye q'uen yespada toxoñej scopopi yic
sb'at d'a oval, icha chi' ol in c'ulej, yic ol in b'at vac' spac d'a eb' ayoch ajc'olal
d'ayin, ol vac' syaelal eb' icha d'a smojal schaan eb'.
42 Chic'tacxoñej ol aj in jul-lab' yuj schiq'uil eb'. Axo vespada ol xicancanb'at schib'ejal
eb' chamnac yed' pax eb' yamb'ilcot d'a oval. Axo sjolom eb' ayoch ajc'olal d'ayin
chi', chic'tacxoñej ol ajcanoc, xchi Jehová chi'.
43 Ex anima d'a junjun nación, tzalajañec yed' schoñab' Jehová, yujto ol spactzitej
schamel eb' schecab'. Ol satel eb' ayoch ajc'olal d'a eb', ol yac'an tup smul eb'
schoñab' chi' d'a yib'añ. Ol sacb'itajxi slum eb' yuj Jehová, aton b'aj ix laj emcan
schiq'uil eb', xchi viñaj Moisés chi'.

Slajvub' checnab'il yalnaccan viñaj Moisés

44 Ix c'och viñaj Moisés d'a yichañ masanil choñab' Israel, tzac'anoch viñaj Josué
yuninal viñaj Nun yuj viñ, ix yalan masanil slolonelal jun b'it tic viñ d'a eb'. 45 Ix lajvi
chi' ix yalan viñ icha tic:
46 A tas ix val tic d'ayex, naanñejocab' eyuj d'a masanil tiempo. Aq'uecoch d'a e c'ool.
C'ayb'ejec eb' eyuninal yic ol sc'anab'ajej jun ley tic eb' sic'lab'il. 47 Mañ comon loloneloc
juntzañ tic, palta to ay e q'uinal yuuj. Tato tze c'anab'ajej smasanil, ol najatb'oc e q'uinal
d'a sat lum luum ol eyiquej d'a sc'axepalec' a' Jordán tic, xchi viñ.

Ix yal Jehová tas ol aj scham viñaj Moisés

48 A d'a jun c'u chi' ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
49 Q'ueañ d'a lum svitzal Abarim, tzach q'uec'och d'a sjolom lum svitzal Nebo d'a
yol lum yic eb' moabita, d'a yichañ Jericó. Ata' ol ilcanb'at lum Canaán ol vac' d'a eb'
etchoñab' tic. 50 A d'a sjolom jun lum vitz b'aj ol ach q'ue chi', ata' ol ach chamoc, icha ix
aj scham viñ uc'tac aj Aarón d'a lum jolom vitz Hor. 51 Yujto ix e tenec' tas ix val d'ayex e
chavañil, maj in eyic'chaañ d'a yichañ eb' choñab' israel d'a a a' scuchan Meriba-cades,
d'a taquiñ lum Zin. 52 Yuj chi' mañxo ol ach c'ochlaj d'a lum luum ix vac' in ti' vac'an d'a
eb' etchoñab' Israel, najatxoñej ol ilcanb'at luum, xchi d'a viñ.

33

Ix yalcan vach' lolonel viňaj Moisés'R'd'a yib'aň eb' israel

1 Ayic van sc'och stiempoal scham viňaj Moisés schecab' Jehová, ix och ijan viň
yalancan vach' lolonel d'a eb' yetisraelal. 2 Ix yalan viň icha tic:
Scot Jehová d'a lum vitz Sinaí. Ato d'a Edom syac'cot saquilq'uinal d'ayoň. Ato pax
d'a lum vitz Parán syac'cot copan stziquiquial. Scot yed' eb' yángel maňxo
b'ischajb'enoc. A d'a svach' c'ab' yed'nac ley, sq'ue ňilňon sc'ac'al.
3 A Jehová sxajanan eb' schoňab', staňvej eb' yicxo. A eb' chi' tz'och ejmelal d'a yichaň,
sc'anab'ajan schecnab'il eb'.
4 A jun ley svac'can tic, ichato smacb'en eb' yiňtilal Jacob yaji.
5 A Jehová ayoch reyal d'a Jesurún,33.5 ayic smolb'an sb'a eb' yajalil choňab', ayic
smolb'an sb'a masanil eb' yiňtilal Israel, xchi viň.
6 Ix syamanoch viň yalancan vach' lolonel d'a yib'aň junjun iňtilal. Ix yalan viň yuj
eb' yiňtilal Rubén icha tic:
Ayňejocab' ec' eb' yiňtilal Rubén. Mocab' satel eb', mocab' quenňejoc ol aj sb'isul eb',
xchi viň.
7 Ix yalanpax viň yuj eb' yiňtilal Judá icha tic:
Mamin Jehová, ab' tas syal eb' yiňtilal Judá. Ic' meltzaj eb' d'a schoňab', colvajaň yed' a
poder yic syal stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň eb' yajc'ool, xchi viň.
8 Ix yalanpax viň yuj eb' yiňtilal Leví icha tic:
Mamin Jehová, ic q'uen Tumim yed' q'uen Urim, ix ac' q'uen d'a viň sic'b'ilel uuj, aton
viň ix ac' proval d'a Masah, viň ix a telaj a b'a yed'oc d'a a' Meriba.
9 Yelxo val ix ach snib'ej eb' yiňtilal Leví chi' d'a yichaň smam snun, d'a yichaň yuc'tac,
ma yuninal. A eb' chi' ix sc'anab'ajej a checnab'il eb', maj yixtejb'at a trato eb'
alb'ilcani.
10 Syac'ňej a ley eb' sc'ayb'ej eb' yiňtilal Jacob. Syalanňej a c'ayb'ub'al eb' d'a eb'
yetisraelal. Sňusanňej incienso eb' d'a ichaň, sňusan juntzaň silab' eb' stz'a
smasanil d'a altar.
11 Mamin Jehová, ac' val a vach'c'olal d'a yib'aň eb', schaocab' a c'ol yic syac'an yopisio
eb' d'ayach. Tza satcanel eb' yajc'ol eb' yic vach' maxtzac q'ue van eb' schichon
sc'ol d'a eb', xchi viň.
12 Ix yalanpax viň yuj eb' yiňtilal Benjamín icha tic:
Te xajan eb' yiňtilal Benjamín yuj Jehová, d'a junc'olal ayec' eb'. A scolvaj yed' eb'. A
ayoch staňvumaloc eb', xchi viň.
13 Ix yalanpax viň yuj eb' yiňtilal José icha tic:
Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'aň sluum eb' yiňtilal José. Aocab' yal ac'val vach'
tz'em d'a luum, ayocab' a a' sq'ueul d'a sat luum.
14 Vach'ocab' tz'aj sq'uib' sat tas tz'el d'a sat sluum eb' d'a junjun ab'il, vach'ocab'pax tz'aj
sat te te' d'a junjun ujal.
15 Nivanocab' sat te' avb'en te' vach' tz'el d'a spac'ultac lum vitz aytaxonec' d'a peca' smol
eb'.
16 Vach'ocab' tz'aj sat te' avb'en te' tz'el d'a sat sluum eb' yuj svach'c'olal Jehová, aton
sch'oxnac sb'a d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al. Cotocab'can masanil juntzaň
vach'c'olal tic d'a yib'aň eb' yiňtilal José, aton viň sic'b'ilel d'a scal eb' yuc'tac.
17 Te ay smay eb' yiňtilal José, aton eb' yiňtilal Efraín maňxo b'ischajb'enoc yed' eb'
yiňtilal Manasés, smilalxo eb'. Te ay smay eb' icha junoc noc' mam vacax, ma
icha yip junoc noc' caltacte'al vacax nivac sch'aac. Ol spech masanil choňab' eb'
masanto b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal, xchi viň.
18 Ix yalanpax viň yuj eb' yiňtilal Zabulón yed' eb' yiňtilal Isacar icha tic:

33.5 **33:5** Il nota d'a Deuteronomio 32.15.

Tzalajañec ex yiñtilal Zabulón b'ajtac tzex eq'ui. Añejtona' ex pax tic ex yiñtilal Isacar, tzalajañec b'ajtac cajan ex.
19 Tzeyavtejcot masanil eb' eyetisraelal d'a tzalquixtac, tzeyac'an silab' to scha sc'ol Jehová. Tzeyac' tzalajb'oc e c'ool yed' b'eyumal ay d'a yol a' mar yed' juntzañ tas te vach' ay d'a stitac a' chi', xchi viñ.
20 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Gad icha tic:
Ic'jocab' chaañ Jehová ix ac'an levanb'oc sluum eb' yiñtil Gad. Lajan eb' icha noc' nun choj tz'em cutzan, sjecchitanel sc'ab' yed' sjolom schib'ej. Icha chi' ol yutej eb' yajc'ool eb' yiñtil Gad chi'.
21 Ix sic'canel lum luum te vach' eb' yiñtilal Gad chi'. A jun luum chi' smoj val to a d'a eb' yajal tz'ac'ji luum. Ayic ix smolb'an sb'a eb' yajalil choñab' Israel, a eb' yiñtilal Gad ix sc'anab'ajej eb' icha val yalan schecnab'il Jehová, xchi viñ.
22 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Dan icha tic:
A val eb' yiñtilal Dan tic lajan val eb' icha junoc noc' quelem choj ay d'a Basán sq'ue tz'itnajoc, xchi viñ.
23 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Neftalí icha tic:
A eb' yiñtilal Neftalí tic, vach' yajcan eb' yuj svach'c'olal Jehová, yic eb' yaj lum tz'emc'och d'a sur d'a a' ñajab', xchi viñ.
24 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Aser icha tic:
Tzijtumocab' svach'c'olal Jehová syac' d'a eb' yiñtilal Aser, xajanocab' eb' yuj eb' yetisraelal. Ochocab' eb' b'eyumal yuj yaceiteal te' olivo ay d'a sluum.
25 Aocab' q'uen hierro yed' q'uen bronce tz'ec' c'atan syamnub'aloc spuertail schoñab' eb'. Tec'anocab' eb' d'a masanil tiempo.
26 Ex Jesurún, malaj mach syal slajb'an sb'a yed' co Diosal. Te ay smay sb'eyec' d'a yib'añ asun ayic sjavi oñ scolo'.
27 A Dios ayñejec' qued'oc. D'a masanil tiempo tzoñ stañvej. A jantac spoder malaj slajvub', tzoñ scol sic'lab'il. A Jehová ol ic'anel eb' cajc'ol d'a quichañ, ol yalani to ol co satel eb'.
28 A oñ israel yiñtil oñ viñaj Jacob tic, junc'olal ol oñ ajñejec' yed' quiñtilal d'a co luum. Te vach' ol aj ixim co trigo yed' sat te' co uva, yujto mañ ol och vaan yac'an ñab' d'a co luum tic.
29 Ex vetisraelal, te vach' quico', ¿mach val junoc syal slajb'an sb'a qued'oc? A Jehová tzoñ colani, a tzoñ tañvani, scolvajpax qued'oc. Icha quespada yaj Jehová yic scac'an ganar eb' cajc'ool. Ol yaq'uem sb'a eb' cajc'ol chi' d'ayoñ, xchi viñaj Moisés chi'.

34

A schamel viñaj Moisés

1 A d'a spañanil yol yic Moab ayec' viñaj Moisés chi' ayic ix q'ue viñ d'a jolom vitz Nebo ay d'a sjolom lum nivan vitz Pisga, aton lum ay d'a yichañ Jericó. Ata' ix sch'oxcanb'at masanil lum luum Jehová yil viñ: Aton masanil lum Galaad masanto b'aj ay smacb'en eb' yiñtilal Dan, 2 lum smacb'en eb' yic Neftalí, eb' yic Efraín, eb' yic Manasés yed' masanil lum yic eb' yic Judá, masanto sc'och lum d'a a' mar Mediterráneo. 3 Scot lum d'a Neguev masanto sc'och lum d'a yac'lical sti' a' Jordán yed' d'a masanil spatictac Jericó schoñab'il te' palma, masanto sc'och lum d'a Zoar. 4 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ icha tic:

Aton jun luum tic vac'nac in ti' vac'an d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob. Valannac d'a eb' viñ icha tic: A jun luum tic ol vac' d'a eb' eyiñtilal, xin chi, yuj chi' tzin ch'oxcanb'at lum d'ayach, vach'chom mañxo ol ach c'och d'a luum, xchi Jehová chi' d'a viñ.

5 Ix lajvi chi', ata' ix cham viñaj Moisés schecab' Jehová chi', d'a yol yic Moab, icha ix aj yalan Jehová chi' d'a viñ. 6 A d'a jun ch'olan d'a yol yic Moab d'a yichañ Bet-peor ix mucji

viñ yuj Jehová chi', palta malaj mach ojtannac jun b'aj mucancan snivanil viñ chi'. 7 120
ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. Vach'to yilan viñ, tec'antopax viñ ayic ix cham viñ
chi'.
8 Jun val ujal ix och eb' choñab' israel d'a cusc'olal yuj schamel viñ chi' d'a tz'inan luum
yic Moab, icha sb'eyb'al eb'. 9 Ayic manto cham viñaj Moisés chi', ix yac'canb'at sc'ab' viñ
d'a yib'añ viñaj Josué yuninal viñaj Nun yic schaancan sjelanil viñ yed' yopisio icha ix
aj yalan Jehová. Yuj chi' a eb' choñab' israel, ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal viñaj Josué chi'.
10 Atax d'a jun tiempoal chi', mañxa junocxo schecab' Jehová d'a scal eb' choñab' israel
q'uelc'umb'a ix aj Jehová ix lolon yed'oc, icha ix aj slolon yed' viñaj Moisés. 11 Mañxa
junocxo mach ix c'ulan tas satub'tac yilji yed' milagro icha sc'ulejnac Jehová yed' viñaj
Moisés chi' d'a yol yic Egipto d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ eb' ayoch yajalil yed' viñ
yed' d'a masanil eb' aj Egipto chi'. 12 Malaj junocxo mach nivan yelc'och sc'ulan tastac
ay smay icha sc'ulejnac viñaj Moisés d'a yichañ eb' yetisraelal.

A Yab'ixal Tas Sc'ulejnac Viñaj
JOSUÉ

Josué sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal viñaj Josué, aton viñ ochnac sq'uexuloc viñaj Moisés d'a yopisio. A jun libro tic, syalcot yab'ixal eb' israel. A viñaj Josué chi' cuchb'annac eb' ayic yac'annac oval eb' yed' juntzañ choñab' ay d'a lum Canaán. A d'a capítulo 1 masanto d'a 12, ata' syal yuj tas ajnac sc'axpajec' eb' israel d'a yol a' Jordán yed' tas yutejnac eb' yac'an ganar choñab' Jericó, choñab' Hai, choñab' Hazor yed' juntzañxo choñab' ay d'a juntzañ lugar chi'.

Axo d'a capítulo 13 masanto d'a 22, ata' syala' tas ajnac spojchajec' lum Canaán chi' d'a junjun iñtilal eb' israel chi'. Syalanpax yuj tas yutejnac eb' sic'ancanel juntzañ choñab' b'aj scol sb'a eb' smilancham junoc anima mañ sc'anoc sc'ool sc'ulani. Syalanpax tas ajnac scheclajcan juntzañ schoñab' eb' levita, yujto a eb' chi' maj schalaj slum eb' d'a scal eb' yetisraelal chi'. Axo chab'xo capítulo d'a slajvub'xo, syalcot yuj tas yalnaccan viñaj Josué ayic te ichamvinacxo viñ. Syalanpaxcot tas ajnac smolb'an sb'a masanil eb' israel chi' d'a Siquem, ayic sb'oannacxi strato eb' yed' Dios. Sc'anb'annac viñaj Josué d'a eb' anima chi' yic syab'an viñ tas sna eb', ix yac'an sti' eb' yac'an servil Jehová. Axo d'a slajvub' jun libro tic, syalcot yuj schamel yed' tas ajnac smucchaj viñaj Josué chi' yed' viñaj Eleazar sat sacerdote yuninalcan viñaj Aarón.

Ix ac'ji yopisio viñaj Josué yuj Dios

1 Ayic toxo ix cham viñaj Moisés schecab' Jehová, ix yalan Jehová chi' d'a viñ ix colvaj yed' viñaj Moisés chi', aton viñaj Josué yuninal viñaj Nun:

2 Toxo ix cham viñ in checab' aj Moisés, yuj chi' a achxo ol a cuchb'ej jun choñab' tic. Ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán tic, ol ex c'och d'a sat lum luum ol vac' chi' d'ayex. 3 A d'a masanil lum luum b'aj ol ex ec'oc, ol eyiquejcan luum, icha ajnac valan d'a viñaj Moisés. 4 Masanil lum sb'atñej d'a taquiñ luum masanto d'a lum Líbano, sb'atñej lum d'a a' nivan Éufrates, masanil lum yic eb' hitita masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ol vac'ñej lum d'ayex.

5 Malaj junoc mach ol stec'b'ej sb'a yac'an oval ed'oc yujto ayinñejoch ed'oc d'a masanil tiempo, icha ix aj vochñej yed' viñaj Moisés chi'. Malaj b'aq'uiñ ol ach vactejcani. 6 Tec'anñej tzutej a b'a, mañ ach xivoc, yujto a ach ol a puquec' lum luum chi' yic tz'ochcan lum smacb'enej juntzañ anima tic, aton lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham.

7 Añej sval d'ayach, to tza tec'b'ej a b'a, mañ ach xivoc, tza c'anab'ajan masanil c'ayb'ub'al ix yalcan viñ in checab' aj Moisés d'ayach. Mañ a patiquejel jab'oc jun c'ayb'ub'al tic yic vach'ñej ol ach ajelc'ochoc. 8 Mañ actejcan avtan b'aj tz'ib'ab'ilcan c'ayb'ub'al tic, d'a c'ual d'ac'val tza naub'tañej tas syala', yic vach' ol a c'anab'ajej masanil tas syal chi'. Tato icha chi', masanil tas ol a c'ulej, vach'ñej ol aj yelc'ochi. 9 A in sval d'ayach to tec'anñej tzutej a b'a, mañ ach xivoc, mocab' chab'ax a c'ool, yujto a in Jehová a Diosal in, ayinñejoch ed'oc yalñej b'aj tzach eq'ui, xchi Jehová d'a viñ.

Ix yac' lista sb'a viñaj Josué sb'at d'a oval

10 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Josué d'a eb' yajalil choñab' Israel icha tic:

11 Ixiquec d'a masanil campamento, tzeyalani to syac' lista svael eb' anima smasanil, yujto a chab'ej tzoñ c'axpajec' d'a a' Jordán, yic syac'ancan lum luum chi' Jehová co Diosal quicoc, xchi viñ.

12 Ix yalan viñ d'a eb' yiñtilal Rubén, d'a eb' yiñtilal Gad yed' d'a nañal eb' yiñtilal Manasés icha tic:

13 —Naeccot masanil tas ix yalcan viñaj Moisés d'ayex, viñ schecab' Jehová, ayic ix
yalan viñ to a Jehová ol ac'an jun luum tic d'ayex yic tzex cajnaj d'a junc'olal. 14 Ol
eyactejcan eb' ix eyetb'eyum, eyuninal yed' noc' e molb'etzal noc' d'a lum tic, aton lum
ix yac'can viñaj Moisés d'ayex d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán tic. A exxo e masanil
stiempoal val e b'at d'a oval, aq'uec lista e b'a yed' eyamc'ab', tzex b'ab'laj d'a yichañ
masanil eb' quetchoñab' tic, yic ol ex c'axpaj d'a a' Jordán tic yic tzex colvaj yed' eb'.
15 Masanto ol yac' Jehová lum b'aj ol aj eb' d'a junc'olal, aton lum ay d'a stojolal b'aj
tz'em c'u icha ix aj yac'an lum eyic tic Jehová chi'. Ayic toxo ix yiquejcan lum eb', ol
ex meltzajxicot d'a lum eyic tic, axo e cajnajcan d'a sat luum, xchi viñ d'a eb'.
16 Ix tac'vi eb' icha tic.
—A masanil tas tzal tic, ol co c'anab'ajej, yalñej b'aj tzoñ a checb'ati, ol oñ b'atoc. 17 Ol
ach co c'anab'ajej icha ix aj co c'anab'ajan viñaj Moisés d'a masanil tas ix yal d'ayoñ.
Añej to tz'ochñej Jehová co Diosal ed'oc icha ix aj yoch yed' viñaj Moisés chi'. 18 Yalñej
mach eb' max c'anab'ajan tas tzala', mato spitej sb'a d'ayach, a eb' chi' smiljicham eb'.
Añej to tza tec'b'ej a b'a, mañ ach xivoc, xchi eb' viñ d'a viñaj Josué chi'.

2

A chavañ eb' viñ ix b'at ilan choñab' Jericó

1 Ayic ayec' viñaj Josué d'a lum Sitim, ix schecanb'at chavañ eb' viñ vinac viñ, yic sb'at
yil lum eb' viñ d'a elc'altac, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ixiquec b'at eyil lum luum
chi', tzeyilan val tas yaj choñab' Jericó, xchi viñ d'a eb' viñ. Ix b'at eb' viñ b'ian, axo d'a
jun ix ajmul ix scuchan Rahab d'a yol choñab' chi' ix c'och eb' viñ sc'an sposado. Ix can
eb' viñ d'a spat ix. 2 Palta ay eb' ix ilan sc'och eb' viñ, yuj chi' ix b'at yalan eb' d'a viñ
sreyal Jericó chi':
—Ay juntzañ eb' viñ israel ix javi ul yil co choñab' tic, xchi eb'.
3 Yuj chi', ix yalb'at viñ rey chi' d'a ix Rahab chi' icha tic:
—Aq'uelta juntzañ eb' viñ israel ayec' posado chi' d'ayach, ac'och eb' viñ d'a yol co c'ab'
yujto toñej tzul yilb'at co choñab' tic eb' viñ, xchib'at viñ rey chi'.
4-6 Ix yalan ix icha tic:
—Yeltoni, ay juntzañ eb' viñ ix ec' d'a tic, palta mañ vojtacoc b'ajtil ix cot eb' viñ. Axo yic
vanxo sq'uic'b'i ix b'at eb' viñ, yujto yorailxo smacchaj spuertail choñab'. Mañ vojtacoc
tas b'eal b'aj ix b'at eb' viñ. Tato elañchamel tzex b'at d'a spatic eb' viñ, tecan tzato
yamchaj eb' viñ eyuuj, xchi ix. Icha chi' ix aj yalan ix, palta toxo ix sc'ub'ejel eb' viñ
ix d'a spañanil yib'añ spat, d'a yalañ juntzañ añ lino manojail yaji.
7 Ix lajvi chi' ix b'at tzac'an eb' viñ schecab' viñ rey chi' d'a spatic eb' viñ yalani,
masanto ix c'och eb' viñ d'a sti' a' Jordán b'aj jay a', ixñej val elcan eb' viñ soldado chi',
ix macchaj spuertail choñab'. 8 Axo yic manto vaylaj eb' viñ chavañ chi', ix q'uec'och ix
Rahab d'a yib'añ spat chi' d'a eb' viñ, ix yalan ix icha tic:
9 —Vojtac to a Jehová ix ac'an jun lum tic d'ayex, yuj chi' ix javi jun nivan xivc'olal d'a
quib'añ, mañxo oñ animaoc scab'i ayic scab'an e pecal. 10 Cab'nac specal ayic eyelnaccot
d'a Egipto to a Jehová pojannac snañal a' Chacchac Mar, eyec'naccot d'a staquiñal.
Cab'annacpax specal to e satnaccanel chavañ eb' viñ sreyal amorreo d'a sc'axepalec' a'
Jordán, aton viñaj Sehón yed' viñaj Og. 11 Te xivnac oñ ayic cab'annac specal jun chi'.
Malaj mach syal stzac'van d'ayex, yujto a Jehová e Diosal, añejton Dios d'a satchaañ
yed' d'a sat lum luum tic. 12 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tze loc sb'i Jehová e Diosal yic
tzeyac'ancan e ti' d'ayin to tze nacot masanil eb' ayto vuj in b'a yed'oc, icha val tzex vutej
tic. Yuj chi' aq'uec junoc seña, tato yel tzeyala' 13 to tzeyac' nivanc'olal d'a yib'añ in mam
in nun yed' masanil eb' in nulej yed' masanil tas ay d'a eb', mocab' sateloc, xchi ix.
14 Ix tac'vi eb' viñ chavañ chi' icha tic:

—Scac' co ti' to ol ex co nacoti, aňej tato malaj b'aj tzal jun tic. Ayic ol yac'anoch jun lum tic Jehová d'a yol co c'ab', ol ach co colcaneli, xchi eb' viň d'a ix.

15 A ix Rahab chi', a d'a yib'aň smuroal jun choňab' chi', ata' b'ob'ilq'ue spat ix, yuj chi' axo d'a sventenail spat ix chi', ata' ix yaq'uel eb' viň ix. C'ojanc'olal ix em d'uňuňoc eb' viň d'a spatiquel jun choňab' chi' yuj ix d'a jun ch'aň lasu. 16 Ayic mantzac em eb' viň, ix yalan ix d'a eb' viň icha tic:

—Ixiquec d'a caltac te' d'a lum jolom vitz chi', yic maň ol ex ilchaj yuj eb' viň tzex sayanec' chi', tze c'ub'ejel e b'a ta' oxeoc c'ual, masanto sjaxcan eb' viň d'a yol choňab' tic, ichato chi' tzex pax b'aj ex cot chi', xchi ix d'a eb' viň.

17 Ix yalan eb' viň d'a ix icha tic:

—Ol caq'uelc'och co ti' ix cac'can tic d'ayach, 18 palta ayic ol oň javoc cac' oval yed' a choňab' tic, yovalil locanocab'em jun chacchac lasu d'a ventena b'aj ol oň aq'uem d'uňuňoc tic. Tza molb'ancot a mam a nun, eb' a nulej yed' eb' ayto uj a b'a yed'oc d'a yol a pat tic. 19 Tato ay junoc tz'el d'a yol a pat tic ayic van cac'an oval chi', tato schami, max canlaj schamel chi' d'a quib'aň, palta tato a d'a yol a pat tic ayec' junoc scham cuuj, a schamel chi' scan d'a quib'aň. 20 Aňejtona' tato tzalelta tas tzul co c'ulej tic, a oňxo tic maňxo ol caq'uelc'och co ti' ix cac' tic d'ayach, xchi eb' viň.

21 —Ichocab' ta', xchi ix.

Ix lajvi yalan quil co b'a eb' viň d'a ix, ix stzec'ancanoch jun ch'aň lasu chi' ix d'a sventenail spat chi'.

22 Ix q'uecan eb' viň chavaň chi' sc'ub'ejel sb'a oxe' c'ual d'a caltac te' d'a jolom vitz chi'. Ix ec' eb' viň soldado chi' say eb' viň, palta maj ilchajlaj eb' viň, yuj chi' ix meltzaj eb' viň soldado chi' d'a Jericó chi'. 23 Axo eb' viň chavaň ilum luum chi', ix emixta eb' viň, ix c'axpajxiec' eb' viň d'a a' Jordán chi', ix c'ochxi eb' viň b'aj aycan viňaj Josué chi', ix och ijan eb' viň yalan d'a viň tastac ix b'at yil eb' viň ta'. 24 Ix yalan eb' viň icha tic: A Jehová van yac'anoch juntzaň choňab' chi' d'a yol co c'ab', yujto a eb' anima ta' ichato chamnacxo eb' yuj xivelal d'ayoň, xchi eb' viň.

3

Ix ec' eb' israel d'a yol a' Jordán

1 Axo d'a junxo c'u te ac'valto, ix b'at viňaj Josué yed' eb' yetisraelal, ix el eb' d'a Sitim, ix c'och eb' d'a sti' a' Jordán, ix och vaan eb' d'a sti' a' chi', majto ec'laj eb'. 2 Axo d'a schab'jial ix ec' eb' yajalil choňab' d'a masanil campamento, 3 ix yalan eb' d'a masanil eb' yetisraelal chi' icha tic: A val ol eyilan yec' te' scaxail strato Jehová co Diosal yuj eb' sacerdote, eb' yiňtilalcan viňaj Leví, tzex och tzac'an yuj te'. 4 Icha chi' ol aj eyojtacaneli, b'ajtil ol ex b'atoc, yujto mantalaj junoc ex eyojtac jun b'e chi', maň ex te c'och d'a slac'anil te', najat tzac'anto e b'at yuj te', icha am junoc kilómetro tzac'an ex d'a spatic te', xchi eb'.

5 Ix yalan viňaj Josué d'a eb' anima chi': A ticnaic, sacb'itejec e b'a yujto a q'uic'an sch'ox Jehová tas satub'tac yilji d'a co cal, xchi viň. 6 Ix yalanpax viň d'a eb' sacerdote: Iq'uecb'at te' scaxail trato, tzex b'ab'laj yuj masanil eb' anima tic, xchi viň. Yuj chi' ix sb'achanb'at te' eb', ix b'ab'laj eb' yuj eb' anima chi'.

7 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Josué chi': A ticnaic ol in chael yich ach vic'anchaaň yed' opisio, yic vach' syil eb' to ayinňejoch ed'oc, icha ix in ochňej yed' viňaj Moisés. 8 Tzalan d'a eb' sacerdote tz'ic'anb'at te' scaxail trato tic: Ayic ol ex c'och d'a a' Jordán chi', ol ex b'at jab'oc d'a yol a', ol ex can tec'tec' d'a yol a' chi', xa chi d'a eb', xchi Jehová. 9 Ix yalan viňaj Josué d'a eb' israel chi': Nitzeccot e b'a tzeyab'an tas syal Jehová co Diosal. 10 A yuj tas ol eyil ticnaic, ata' ol nachajel eyuuj to ayec' Dios pitzan d'a co cal. A Jehová chi' ol ic'anel eb' cananeo, eb' hitita, eb' heveo, eb' ferezeo, eb' gergeseo, eb' amorreo yed' eb' jebuseo d'a quichaň. 11 Axo ticnaic jun, a te' scaxail strato Jehová, aton

Dios ay yic masanil yolyib'aňq'uinal tic, ol b'ab'laj b'achchajb'at te' d'a yol a' Jordán d'a quichaň. 12 Yuj chi' tze siq'uel jayvaňoc eb' yajalil choňab' ol och yopisio, junjun eb' d'a junjun iňtilal. 13 Ayic ol yac'anem yoc eb' sacerdote d'a yol a' chi', aton eb' ed'jinac te' scaxail strato Jehová, aton Dios ay yic masanil yolyib'aňq'uinal tic, ol spojan sb'a a', a a' tz'emul d'a yib'aň, ol vanaj a', icha ňajab' ol yutoccan sb'a a', xchi viň.

14 Yuj chi' ix yic'anq'ue van sc'ael eb', yic sc'axpajec' eb' d'a a' Jordán chi', b'ab'el eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail trato chi' yuj eb'. 15 Te ayq'ue a', tz'el a' d'a stitac smelemal, aton val d'a stiempoal sjochchaj ixim trigo. Aňej yic ix yac'anem yoc eb' sacerdote chi' d'a yol a', 16 elaňchamelňej ix och vaan a' yemuli. Najatto ix smolb'ejcan sb'a a' d'a stojolal choňab' Adán masanto ix c'och a' d'a choňab' Saretán. Axo pax a' ix can d'a yalaň chi' jun, ix b'atňej a' masanto ix lajvib'at a' d'a yol a' mar Muerto. Ichaton chi' ix aj spojan sb'a a' Jordán chi. Ix ec' eb' israel d'a staquiňal d'a yol a' chi', d'a yichaňcot choňab' Jericó. 17 Axo eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail strato Jehová chi', ix ochcan vaan eb' d'a snaňal yol sb'e a' chi', taquiň lum b'aj ix can tec'tec' eb' chi', axo masanil eb' israel van sc'axpajec' eb'.

4

A lajchave' q'uen q'ueen snanab'ilcoti

1 Ix lajvi yec'can eb' anima chi' smasanil d'a yol a' Jordán chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Josué chi' icha tic: 2 Siq'uel lajchavaňoc eb' viň vinac d'a scal eb' anima tic, junjun eb' viň d'a junjun iňtilal, tzalani to 3 syic'q'ueta junjunoc q'uen q'ueen eb' viň d'a yol a' b'aj liňanec' eb' sacerdote tic, syic'anb'at q'uen eb' viň b'aj ol ex can d'a jun ac'val tic, xchi d'a viň.

4 Yuj chi', ix yavtancot eb' viň lajchavaň chi' viňaj Josué chi', aton eb' viň ix siq'uel viň chi'. 5 Ix yalan viň d'a eb' viň icha tic: Emaňec d'a snaňal yol sb'e a' chi', tzex c'och d'a yichaň te' scaxail strato Jehová co Diosal, junjun ex tzeyic'q'ueta junjunoc q'uen q'ueen, junjun d'a junjun iňtilal, lajchave' syil sb'a q'ueen. 6 A q'uen q'ueen chi' yic ol nachajcot b'aq'uiň ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'ayex: ¿Tas syalelc'och juntzaň q'uen q'ueen tic? ta xchi eb', 7 ol eyalan d'a eb' icha tic: A syalelc'och juntzaň q'uen q'ueen tic to ayic sc'axpajnac ec'ta eb' sacerdote yed' te' scaxail strato Jehová, ix spojan sb'a a' Jordán d'a yichaň te' caxa chi'. Yuj chi' a q'uen q'ueen tic nanab'ilcot yajcan q'ueen d'a tas ujinac d'a tic d'ayoň israel oň tic, xe cham d'a eb', xchi viňaj Josué chi'. 8 Ix sc'anab'ajan eb' viň sc'ulan tas ix yal viň chi'. Ix em eb' viň, ix yic'anq'ueta junjun q'uen q'ueen chi' eb' viň d'a yol a', junjun q'uen d'a junjun eb' yiňtilal Israel, ix yic'anb'at q'uen eb' viň d'a campamento, ix smolb'ancan q'uen eb' viň icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Josué chi'. 9 Ix schecan viňaj Josué chi' molb'ajpax lajchavexo q'uen d'a yol sb'e a' Jordán chi', b'aj ix och vaan eb' sacerdote d'a yol sb'e a' yed' te' scaxail trato chi', a juntzaň q'uen q'ueen chi' ix canňej q'ueen ta'.

10-13 Ayic liňanoch eb' sacerdote d'a snaňal yol sb'e a' Jordán chi', ix sc'anab'ajan eb' israel tas ix schec Jehová yal viňaj Josué chi'. Masanil ix elc'och icha ix yutej yalancan viňaj Moisés d'a viňaj Josué chi'. Ix ec' eb' viň soldado yic yiňtilal Rubén, eb' viň yic Gad yed' naňalxo eb' viň yic Manasés. Yed'nac syamc'ab' eb' viň yic oval, ix b'ab'laj eb' viň d'a yichaň eb' anima chi', icha ix aj yalancan viňaj Moisés chi'. Ay am junoc 40 mil eb' viň ix b'ab'laj d'a yichaň eb' schoňab' Jehová chi', ix c'och eb' viň smasanil d'a yichaňcot Jericó. Elaňchamel ix laj ec' eb' israel chi'. Ayic ix ec'can masanil eb' anima chi', ichato chi' ix ec' eb' sacerdote yed' te' scaxail strato Jehová chi'. Ix lajvi chi', ix b'ab'lajxi eb' d'a yichaň masanil anima chi'. 14 A d'a jun c'u chi', a Jehová ix ic'anchaaň viňaj Josué chi' d'a yopisio d'a yichaň eb' anima chi', yic nivan tz'aj yelc'och viň d'a yol sat eb' d'a masanil tiempo, icha ix yutej sb'a eb' d'a viňaj Moisés.

15 Ayic ix lajvi yec'can eb' d'a yol a' Jordán chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha
tic: 16 Al d'a eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail trato chi' to tz'ec'ta eb' d'a yol a' chi', xchi
d'a viñ.
17 Ix yalan viñ: Q'ueañeccot d'a yol a', xchi viñ. 18 Ixñej q'ueul eb' d'a sti' a', ix cotxi
usnaj a' molancan d'a yib'añ chi', ix laj b'atxican a' d'a yol sb'e icha yic manto vanaj a'.
19 Ayic ix ec' eb' israel d'a yol a' Jordán chi', d'a val slajuñil c'ual yoch b'ab'el uj, ix c'och
eb' d'a Gilgal, d'a yichañcot Jericó d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 20 Ata' ix schec molb'ajcan
q'uen q'ueen chi' viñaj Josué, q'uen ix yic'q'ueta eb' d'a yol a' Jordán chi'. 21 Ix yalan viñ
d'a eb' icha tic: Tato ol sc'anb'ej eb' eyuninal d'ayex d'a b'aq'uiñ tas syalelc'och juntzañ
q'uen q'ueen tic, 22 tzeyalan d'a eb' yuj tas ix aj quec'ta d'a yol a' Jordán tic, 23 yed' tas ix aj
spojan sb'a a', yujto a Jehová co Diosal ix alani to d'a taquiñal ix aj quec'ta, icha ix yutej
spojan sb'a a' Chacchac Mar yuuj ayic quec'naccoti ayic quelnac d'a Egipto. 24 Icha chi'
ix yutej Jehová yic vach' syojtaquejel masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic to nivan
yelc'och spoder, yic ay yelc'ochpax Jehová co Diosal d'a yol co sat d'a masanil tiempo,
xchi viñaj Josué chi'.

5

A scampamento eb' israel d'a Gilgal

1 Masanil eb' viñ sreyal eb' amorreo ay d'a sc'axepal ec'ta a' Jordán d'a stojolal b'aj
tz'em c'u yed' eb' viñ sreyal eb' cananeo d'a sti' a' mar Mediterráneo, ix yab' specal eb'
tas ix aj stacji a' Jordán yuj Jehová ayic ix ec'ta eb' israel d'a yol a'. Yuj chi' ix xivb'at eb',
mañxalaj junoc eb' stec'b'ej sb'a sb'at yac' oval yed' eb' israel chi'.
2 A d'a jun tiempoal chi' ix yal Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: B'oec jayeoc q'uen
cuchilub' d'a q'uen pachab', tzalani to tz'ac'ji circuncidar eb' etchoñab' tic, xchi d'a viñ.
3 Ix yalan viñaj Josué chi' to sb'o q'uen cuchilub' chi', yic tz'ac'ji circuncidar masanil
eb' viñ israel ayic ayec' eb' viñ d'a tzalan Aralot. 4 Ix ac'ji circuncidar eb' viñ smasanil,
yujto a masanil eb' viñ stiempo yoch soldadoal ayic yelnac eb' d'a Egipto, chamnaccan
eb' viñ d'a tz'inan luum. 5 Yujto a eb' viñ elnaccot d'a Egipto chi', ac'b'il circuncidar eb'
viñ smasanil, axo eb' viñ ix alji d'a tz'inan luum chi', manto ac'b'iloclaj circuncidar eb'
viñ. 6 Ay 40 ab'il ix ec' eb' israel chi' d'a tz'inan luum chi', yuj chi' a eb' viñ stiempoal
yoch soldadoal ayic yelnac eb' d'a Egipto, toxo ix laj cham eb' viñ, yujto maj sc'anab'ajej
eb' viñ tas ix yal Jehová. Yuj chi' yalnac to malaj junoc eb' ol ilan lum yac'nac sti'
yac'an d'a eb' smam yicham eb', aton lum te yax sat. 7 Yuj chi', ix schec viñaj Josué chi'
ac'chaj circuncidar eb' viñ yuninal eb' viñ ix alji, aton eb' viñ ix can sq'uexuloc smam,
manto ac'jilaj circuncidar eb' viñ yujto d'a yol b'e ix laj alji eb' viñ. 8 Axo ix lajvi yac'ji
circuncidar eb' viñ, ix can eb' viñ d'a yol scampamento, masanto ix laj b'oxi eb' viñ. 9 Ix
yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: A d'a jun c'u tic svic'canel sb'uchval lolonel eb'
aj Egipto d'ayex, xchi d'a viñ. Yuj chi' Gilgal ix sb'iejcan jun lugar chi'.5.9
10 Ayic aytoec' eb' israel d'a yol scampamento d'a Gilgal d'a ac'lic d'a yichañcot Jericó,
d'a 14 yoch uj d'a yemc'ualil, ix yac'anoch q'uiñ eb' yic snaancot eb' ayic yelnac eb' libre
d'a Egipto. 11 Axo d'a yevial slajvi q'uiñ chi', a tastac tz'el d'a sat luum chi', a ix sva eb',
aton ixim pan malaj yich yed' ixim trigo mayb'il d'a cal c'ac'. 12 Atax ta' ochnaccan vaan
sjavi maná, yuj chi' majxo svalaj maná chi' eb' israel chi'. A d'a jun ab'il chi' axoñej tas
tz'el d'a sat lum Canaán chi' ix sva eb'.

Ix yil Yajalil eb' soldado Jehová viñaj Josué

13 Ayic ayec' viñaj Josué d'a slac'anil Jericó, ix yil jun icha soldado viñ yed'nacq'ue
yespada d'a yol sc'ab', ix snitzanb'at sb'a viñaj Josué chi' d'a stz'ey, ix sc'anb'an viñ d'ay
icha tic:

5.9 **5:9** A jun lolonel Gilgal tic a d'a hebreo, syalelc'ochi “tz'ic'jieli”.

—¿Tom quetb'eyum ach, mato etb'eyum a b'a yed' eb' ayoch ajc'olal d'ayoň? xchi viň d'ay.
14 —Maay, val yel a in tic Yajal vaj d'a eb' soldado Jehová, xchi. Ayic ix yalan jun chi', ix emc'och ňojnaj viňaj Josué chi' d'a sat luum d'a yichaň, ix yalan viň d'ay icha tic:
—A checab' in Mamin. ¿Tas a gana tzin c'ulej ticnaic? xchi viň. 15 Ix tac'vi icha tic:
—Iq'uel a xaňab', yujto a jun lugar b'aj ayach ec' tic yic Jehová yaji, xchi. Yuj chi' ix sc'anab'ajej viňaj Josué chi' d'ay.

6

A tas ix aj yoch oval d'a Jericó

1 A spuertail Jericó te vach' yaj smacchaji yujto xiv eb' d'a eb' israel. Yuj chi' malaj junoc mach syal yelta, ma tz'och d'a yol choňab' chi'. 2 Ix yalan Jehová d'a viňaj Josué chi' icha tic: A in ol vac'och jun choňab' tic d'a yol a c'ab' yed' viň sreyal yed' eb' viň soldado. 3 E masanil ex soldado israel ex tic, junjun c'u ol ex ec' oyoyoc juneloc d'a spatictac jun choňab' tic, vaque' c'ual ol e c'ulej icha chi'. 4 Ucvaň eb' viň sacerdote sb'ab'laj d'a yichaň te' scaxail trato, junjun eb' yed'nac junjun sch'aac, b'ob'il d'a sch'ac noc' calnel. Axo d'a yuquil c'ual jun, uquel ol ex ec' oyoyoc d'a spatictac jun choňab' chi', ol spu'anňej noc' ch'aac chi' eb' viň. 5 Axo yic tzeyab'ani to sb'atcan numan sjaj noc' sch'ac eb' viň chi' spu'ani, te chaaň tzex avaji, axo yem laňnaj smuroal chi'. Slajvi chi', junjun ex tzex b'at d'a eyichaň yic tzex och d'a yol choňab' chi', xchi Jehová chi'.
6 Ix yavtancot eb' viň sacerdote viňaj Josué chi', ix yalan viň d'a eb' viň icha tic: Ol eyic'b'at te' scaxail strato Jehová. Tzex b'ab'laj ucvaňoc ex d'a yichaň te', tzeyic'anb'at junjunoc noc' e ch'aac, xchi viň. 7 Ix yalanpax viň d'a eb' anima chi' icha tic: Ol b'at ex ec' oyoyoc juneloc d'a spatic jun choňab' tic. B'ab'elocab' sb'at eb' viň soldado d'a yichaň te' scaxail strato Jehová, xchi viň.
8-9 Ix sc'anab'ajan eb' masanil tas ix yal viňaj Josué chi': B'ab'el sb'at jun macaň eb' viň soldado yed' syamc'ab'. Slajvi chi' tzac'an ucvaň eb' viň sacerdote van spu'anňej sch'aac. Tzac'anpax eb' viň sacerdote b'achjinac te' scaxail strato Jehová. Axo d'a spatic eb' viň tzac'an junxo macaň eb' viň soldado. 10 Ix yalan viňaj Josué chi' d'a eb' viň soldado chi' to malaj junoc eb' viň tz'el yav, ma sloloni, masanto a viň ol alanoc, ichato chi' te chaaň ol el yav eb' smasanil.

Ix em laňnaj choňab' Jericó

11 Ix yalan viňaj Josué chi' to tz'ec' oyoyoc eb' yed' te' caxa chi' juneloc d'a spatictac choňab' chi'. Ix lajvi chi' ix meltzaj viň yed' masanil eb' anima d'a campamento. Ata' ix ec' ac'val yuj eb'. 12-13 Axo d'a junxo c'u, te ac'valto ix q'ue vaan viňaj Josué chi', ix b'at ec'xi oyoyoc eb' viň d'a spatictac jun choňab' chi'. B'ab'el sb'at jun macaň eb' viň soldado yed' syamc'ab'. Tzac'anpax ucvaň eb' viň sacerdote spu'an noc' ch'aac, max och vaan eb' viň spu'an noc'. Tzac'anpax eb' viň sacerdote b'achjinac te' scaxail strato Jehová. Axo d'a spatic eb' viň tzac'an junxo macaň eb' viň soldado. 14 A d'a schab'il c'ual chi' aňeja' junel ix ec' oyoyoc eb' viň d'a spatic jun choňab' chi'. Ix lajvi chi', ix meltzajpax eb' viň d'a scampamento, ichaňej chi' ix sc'ulej eb' viň d'a vaque' c'ual.
15 Axo d'a yuquil c'ual, te ac'valto ix q'ue vaan eb' viň, ix b'atxi eb' viň junelxo. Uquel ix ec' oyoyoc eb' viň d'a jun c'u chi'. 16 Axo d'a yuquelal, ayic toxo ol spu sch'ac eb' viň sacerdote chi', ix yalan viňaj Josué chi' d'a masanil eb' viň soldado: Ayic ol eyab'an sb'atcan numan sjaj noc' sch'ac eb' viň sacerdote tic, chaaň tzex avaji, yujto toxo ix yac'och jun choňab' tic Jehová d'a yol co c'ab'. 17 Masanil jun choňab' tic yed' masanil eb' anima ayec' d'a yol chi', toxo ix yal Jehová to masanil eb' ol sateloc, aňej ix Rahab, ix ajmul ix, maň ol satel-laj ix yed' masanil mach ayec' yed' ix d'a yol spat, yujto a ix, ix c'ub'anel eb' viň ix ulec' yil jun choňab' tic cuuj. 18 Scham eyab'ani, ayta val junoc

tas ay d'a jun choňab' tic tzeyama', ma tzeyic'b'ati, yujto toxo ix yal Jehová to masanil satjieli. Tato ay tas ol eyama', ol cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a quib'aň co masanil, ol oň lajvoquel yuuj. 19 Aňej q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' q'uen hierro, a juntzaň chi' tz'ochcan yicoc Jehová, scan b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'ay, xchi viňaj Josué chi'.

20 A val d'a jun rato chi' ix spu'an noc' sch'aac eb' viň sacerdote chi', ix b'atcan numan sjaj noc'. Ayic ix yab'an eb' viň soldado chi', te chaaň ix el yav eb' viň smasanil, yuj chi' ix em laňnaj smuroal jun choňab' chi'. Elaňchamel, junjun soldado ix b'at d'a yichaň b'aj ayec' eb' chi', ix och eb' viň d'a jun choňab' chi'. 21 Ix laj smilancham masanil anima eb' ay d'a jun choňab' chi'. Eb' viň vinac, eb' ix ix, vach'chom ichamtac anima, ma unin, noc' vacax, noc' calnel yed' noc' b'uru, masanil ix satel eb'.

22 Yalnacxo viňaj Josué d'a eb' viň chavaň xid'naquec' yil jun choňab' chi' d'a sb'ab'elal to sb'at yiq'uelta ix ajmul ix chi' eb' viň yed' eb' ayec' yed' ix d'a spat, icha aj yalannaccan eb' viň d'a ix. 23 Yuj chi' elaňchamel ix b'at eb' viň. Ix b'at yic'anelta ix eb' viň d'a yol spat chi' yed' smam snun, eb' snulej ix yed' masanil eb' ayto yuj sb'a ix yed'oc yed' masanil tastac ay d'a eb'. Ix ic'jib'at eb' d'a jun lugar d'a spatiquel campamento. 24 Ix lajvi chi' ix yac'anoch sc'ac'al jun choňab' chi' eb', ix tz'ab'at masanil tastac. Aňej tastac b'ob'il d'a q'uen plata, q'uen oro, q'uen bronce, ma q'uen hierro ix yic'b'at eb', ix sic'anb'at eb' b'aj sic'chaj tas tz'ac'chaj d'a Jehová. 25 Aňej ix Rahab yed' smam snun yed' eb' ayto yuj sb'a yed'oc maj satel-laj yuj viňaj Josué chi', yujto colvajnac ix d'a eb' viň xid'naquec' yil jun choňab' chi' d'a sb'ab'elal. Atax ta' ix can ix yed' yiňtilal d'a scal eb' choňab' israel.

26 Ix lajvi chi', ix yalan jun lolonel tic viňaj Josué: Catab'ajocab' yuj Jehová mach sb'oanxiq'ue jun choňab' tic d'a schaelal, chamocab' sb'ab'el unin ayic tz'em yich, chamocab'pax stzac'an unin ayic tz'och spuertail, xchi viň.

27 Ix colvaj val Jehová yed' viňaj Josué chi', te nivan ix aj sb'inaj viň d'a masanil juntzaň lugar chi'.

7

A smul viňaj Acán

1 Ay jun viň scuch Acán d'a yiňtilal Judá, yuninal viňaj Carmi, yixchiquin viňaj Zabdi, yiňtilal viňaj Zera, ix yic'b'at juntzaň tas viň ay yovalil yic'jib'ati. Masanil eb' israel ix och locan yuj smul viň chi', yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a yib'aň eb'.

Ix ac'ji ganar eb' israel yuj eb' aj Hai

2 Ayic ayec' viňaj Josué yed' eb' israel d'a Jericó, ix schecanb'at jayvaň eb' viň vinac viň yic sb'at yilan eb' viň chajtil yaj choňab' Hai. Aton jun ay d'a yichaňcot Betel d'a slac'anil Bet-avén. Ix b'at eb' viň yila' tas yaj jun choňab' chi'. 3 Axo ix jax eb' viň, ix yalan eb' viň d'a viňaj Josué chi' icha tic: Maň yovaliloc sb'at eb' viň choňab' tic smasanil, palta aňej chab'oc, ma oxeoc mil eb' viň sb'at yac' oval yed' eb', yic maň toňejoc syixtej sb'a eb' viň smasanil, yujto quenňej eb' staňvan jun choňab' chi', xchi eb' viň.

4 Yuj chi' aňejam oxeoc mil eb' viň soldado ix b'at yac' oval yed' eb' aj Hai chi'. Palta axo ix aji, ix ac'ji ganar eb' viň soldado israel chi' yuj eb'. 5 Ix pechji eb' viň d'a spuertail choňab' chi' masanto d'a juntzaň lugar b'aj tz'ic'jielta q'uen q'ueen stzeyji. Ix miljicham 36 eb' viň soldado israel chi' yuj eb' d'a sat vitz d'a yalaň jun choňab' chi', yuj chi' ix te xiv eb' israel chi' smasanil, ix chab'axq'ue sc'ol eb'.

6 Yuj chi', a viňaj Josué yed' eb' viň yajalil choňab', ix sňic'b'at spichul eb' viň yuj cusc'olal, ix yac'anpaxq'ue pococ eb' viň d'a sjolom, ix lajvi chi', ix em cumnaj eb' viň d'a yichaň te' scaxail strato Jehová, ix emc'och snaňal sat eb' viň d'a sat luum masanto ix em c'u.

7 Ix yalan viňaj Josué chi' icha tic:

—Ay Mamin Jehová, ¿tas yuj ix iq'uec'ta a choňab' tic d'a sc'axepal a' Jordán tic? ¿Tom yuj oň satanel eb' amorreo, yuj chi' oň iq'uec'ta d'a jun lugar tic? Te vach' ama, ta ix

oñ can d'a sc'axepalec' a' Jordán chi'. 8 Ay Mamin, ¿tasto val ol vala'? A eb' a choñab' tic
toxoñej ix el eb' d'a eb' ajc'ool. 9 Axo eb' cananeo yed' masanil choñab' cajan d'a juntzañ
lugar tic, ol yab' specal eb' tas ix sc'ulej eb' a choñab' tic, ol smolb'an sb'a eb', axo oñ
satanel eb' chi', mañxo ol oñ b'inaj d'a sat lum tic. Axo eb' anima, chuc ol yal eb' d'a a
patic, xchi viñ.
10 Ix tac'vi Jehová d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ vaan, ¿tas tza c'ulej?
11 A eb' eyetisraelal tic ix och smul, yujto maj sc'anab'ajej eb' tas ix val d'ayex. Ix
yelq'uejcot tastac eb' ix vala' to satel smasanil. Ix elc'an eb', ix yic'ancot eb' d'a elc'altac,
ix sc'ub'anel eb' b'aj cajan. 12 Yuj val chi' maxtzac yal-laj e tec'b'an e b'a d'a eb' eyajc'ol
chi', tzex el d'a eb'. Yuj chi' a ticnaic smoj val tzex sateli. Tato mañ ol e satel masanil tas
ix vala' to tze sateli, val yel mañxo ol in och eyed'oc. 13 A ticnaic jun, q'ueañ vaan, al d'a
eb' anima tic to sacb'itej sb'a eb', syac'an lista sb'a eb', yujto a q'uic'an sjavi eb' d'a vichañ
smasanil. A in Jehová e Diosal in svala': D'a e cal a ex israel ex tic, ay tas ix vala' to satjieli,
yuj chi' tato añeja' e c'ub'aneli, val yel mañxo ol yal e tec'b'an e b'a d'a eb' eyajc'ol chi'.
14 A q'uic'an, d'a junjun iñtilal tz'aj e ja d'a vichañ. A jun iñtilal tzin ch'oxo', a d'a scal
jun chi' ay jun iñtilal tz'och d'a vichañ d'a junjun macañ. A jun macañ tzin ch'ox chi',
sjavi d'a vichañ d'a junjun familiail, axo jun familia tzin ch'ox chi', sjavi masanil eb' viñ
vinac ay d'a scal, d'a junjunal sja eb' viñ d'a vichañ. 15 A d'a viñ tz'ilchajelta tas ix vala' to
satjieli, a jun viñ chi' sñusjitz'a viñ yed' yetb'eyum, yuninal yed' masanil tastac ay d'ay,
yujto ix sc'ulej viñ tas mañ smojoc, maj sc'anab'ajej in trato viñ, xchi Jehová.

A schamel viñaj Acán

16 Axo d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan viñaj Josué chi', ix yalan viñ to smolb'ej sb'a eb'
anima d'a junjun iñtilal. Elañchamel ix ch'oxji yiñtilal viñaj Judá yuj Jehová. 17 Ix yalan
viñaj Josué chi' to macquiltac tz'aj sch'oxan sb'a eb' yiñtilal Judá chi'. Axo d'a scal eb', ata'
ix sch'ox eb' yiñtilal viñaj Zera Jehová, axo pax d'a scal eb' chi' ix elta eb' yiñtilal viñaj
Zabdi. 18 Junjunal ix aj snitzancot sb'a eb' yiñtilal viñaj Zabdi chi'. Axo d'a scal eb' ix
ch'oxji viñaj Acán yuninal viñaj Carmi, yixchiquin viñaj Zabdi schab'il yixchiquin viñaj
Zera, d'a yiñtilal Judá yuj Jehová.
19 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Josué d'a viñaj Acán chi' icha tic:
—Ach vetchoñab', d'a yichañ Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, jichan val tzala' tas
chucal ix a c'ulej, mañ a c'ub'ejeli, xchi viñ.
20 Ix tac'vi viñaj Acán chi' icha tic:
—Val yel ix och in mul d'a Jehová co Diosal. Ay ton juntzañ tas ix velq'uejcoti. 21 A d'a
scal masanil tastac ay d'a Jericó, ix vic'cot jun c'apac c'apac cotnac d'a Babilonia, yujto
te vach' yilji c'apac yed' q'uen plata oye' am libra yalil yed' jun telañ q'uen oro ay am
junoc libra yalil. Ix viloch in c'ol d'a juntzañ chi', yuj chi' ix vic'coti. A d'a snañal yol in
mantiado mucan vuuj. A q'uen plata chi' a d'a yalañ aycanem q'ueen, xchi viñ.
22 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ eb' viñ vinac viñaj Josué chi' yil d'a yol smantiado
viñaj Acán chi'. Elañchamel ix b'at eb' viñ, ix b'at sjoyanq'ueta juntzañ chi' eb' viñ. A d'a
yalañ, ata' ayem q'uen oro yed' q'uen plata chi'. 23 Ix yic'ancot eb' viñ d'a viñaj Josué
chi' d'a yichañ masanil eb' israel. Ix lajvi chi' ix ac'jioch d'a yichañ Jehová. 24 Axo viñaj
Josué chi' yed' masanil eb' israel chi' ix yaman viñaj Acán chi' yed' juntzañ chi': Aton
q'uen plata, jun c'apac c'apac, jun telañ q'uen oro, eb' yuninal viñ, eb' ix yisil viñ, noc'
vacax, noc' b'uru, noc' calnel, smantiado viñ yed' masanil tas ay d'a eb'. Ix yic'anb'at eb'
israel chi' d'a jun ac'lic scuchan Acor.
25 Axo yic ix c'och eb' ta' ix yalan viñaj Josué chi' icha tic:
—¿Tas yuj ix ic'cot jun yaelal chi' d'a quib'añ? A ticnaic jun, yac'ocab'cot yaelal Jehová
d'a ib'añ, xchi viñ.

Ix lajvi yalan juntzaň chi' viň, ix syamanoch eb' israel chi' sjulq'uenancham viňaj Acán chi' yed' masanil eb' yuninal. Ix lajvi chi' ix sňusancantz'a eb' masanil tastac ay d'a viň.
26 Ix lajvi chi', ix q'uecan juyaň q'uen q'ueen d'a yib'aň eb', ix canňej jun juyaň q'uen q'ueen chi' ta', yuj chi' Acor[7.26] ix sb'iejcan jun ac'lic chi'. Icha chi' ix aj yoch vaan yoval sc'ol Jehová d'a yib'aň choňab' Israel.

8

Ix yac' ganar choňab' Hai eb' israel

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Josué icha tic: Maň ach xivoc, mocab' chab'axq'ue a c'ool. Ic'b'at masanil eb' viň soldado, tzach b'at oval d'a choňab' Hai. A in ol vac'och jun choňab' chi' yed' viň sreyal yed' masanil smacb'en d'a yol e c'ab'. 2 Icha val ix eyutej choňab' Jericó yed' viň sreyal, icha pax chi' ol eyutej jun choňab' chi' yed' viň sreyal. Axo pax masanil tastac ay d'ay yed' noc' noc', tzeyiquejcani ayic toxo ix eyac' ganar. Ac'b'at junoc macaň eb' viň soldado yic sb'at sc'ub'anel sb'a eb' viň d'a spatictac jun choňab' chi', axo junocxo macaň eb' viň b'at tzuntzanelta eb' cajan chi' ta', xchi Jehová chi' d'a viň.
3 Yuj chi' ix yac'an lista sb'a viňaj Josué chi' yed' eb' viň soldado yic sb'at eb' yac' oval d'a choňab' Hai chi', ix sic'anel 30 mil eb' viň soldado viň te jelan d'a oval, ix schecanb'at eb' viň d'ac'valil. 4 Ix yalan viň d'a eb' viň icha tic: Ab'ec tas ol vala', sb'at e c'ub'ejel e b'a d'a spatictac jun choňab' chi', maň najatoc tzex eli, lista tzex aji. 5 A inxo yed' juntzaňxo eb' viň soldado tic, ol oň c'och d'a slac'anil jun choňab' chi'. Ayic ol elta eb' ajc'ol chi' d'ayoň, ol oň el lemnaj d'a eb', icha ix oň yutej eb' d'a sb'ab'elal. 6 Ayic ol cot eb' d'ayoň, ol oň spechan eb', a snaan eb' to ol oň yac'xi ganar eb', icha chi' ol cutej co montanel eb' yic najat tz'elcan eb' d'a schoňab' chi'. 7 Axo yic ol eyilan icha chi', ol ex elta b'aj c'ub'an ex chi', axo eyoch ňilnaj d'a yol choňab' chi', yujto a Jehová ol ac'anoch jun choňab' chi' d'a yol co c'ab'. 8 Ayic toxo ix ex ochc'och d'a yol jun choňab' chi', tze ňustz'a icha ix yutej yalan Jehová. Aton tic sval d'ayex, xchi viňaj Josué chi'.
9 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' viň soldado chi' viň. Ix c'och eb' sc'ub'ejel sb'a d'a snaňal Betel yed' Hai chi', d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Axo viň, ix can viň d'a junxo ac'val chi' d'a campamento chi'. 10 Axo d'a junxo c'u ix pet q'ue vaan viň, ix smolb'an juntzaňxo eb' viň soldado viň. Ix lajvi chi', ix b'ab'laj viň yuj eb' yed' eb' yajalil choňab'. Ix b'at eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' aj Hai chi'. 11 Masanil eb' viň soldado ajun yed' viňaj Josué chi' ix c'och eb' d'a slac'anilxo jun choňab' chi' d'a stojolal spuertail, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a jun ac'lic d'a stojolal norte. Aňej jun ch'olan ay d'a snaňal eb' yed' jun choňab' chi'. 12 Oye' mil eb' viň soldado ix schecb'at viňaj Josué sc'ub'ejel sb'a d'a snaňal Betel yed' Hai chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 13 Yuj chi' chab' macaň ix aj eb' viň soldado chi', jun macaň eb' ix b'at sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choňab' chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, axo junxo macaň eb', ixto can eb' d'a yol scampamento d'a stojolal norte. Axo d'a jun ac'val chi' ix b'at viňaj Josué chi' yed' eb' viň soldado chi', ix emc'och eb' d'a jun ch'olan chi'.
14 Axo yic ix yilanelta viň sreyal Hai chi' to ay tas van sc'och d'a viň, yuj chi' ix pet q'ue vaan viň, ix yac'an lista masanil eb' viň soldado viň. Ix elta viň yac' oval yed' eb' israel chi' d'a jun ch'olan tz'emc'och d'a sti' a' Jordán, palta maň yojtacoc viň tato ay eb' viň soldado toxo ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatic choňab' chi'. 15 Axo ix yilan viňaj Josué chi' sjavi eb', ichato ix xiv viň, elaňchamel ix el lemnaj viň yed' eb' viň soldado, ix b'at eb' d'a stojolal tz'inan luum. 16 Yuj chi' axo viň sreyal Hai chi' ix alani to sb'at masanil eb' aycan d'a yol choňab' chi' yic spechchaj viňaj Josué yed' eb' viň soldado israel chi', yuj chi' te najat ix el eb' d'a schoňab' chi'. 17 Maňxa junoc vinac ix can d'a yol choňab' Hai chi' yed' d'a Betel. Masanil eb' ix b'at spech eb' viň soldado israel chi'. Yujto ix b'at eb' smasanil,

7.26 **7:26** Acor Syalelc'ochi "satjieli".

yuj chi' maňxa mach ix can staňvej schoňab' eb' chi'. 18 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viňaj Josué chi' icha tic: Ch'oxb'at q'uen a lanza d'a stojolal choňab' Hai, yujto svac'och jun choňab' chi' d'a yol a c'ab', xchi d'a viň.

Elaňchamel ix sch'oxb'at q'uen slanza viň d'a stojolal choňab' Hai chi'. 19 Val d'a jun rato chi' a eb' viň soldado c'ub'anel d'a spatictac jun choňab' chi', ix och ňilnaj eb' d'a yool. Ix yac'an ganar eb', ix sňusantz'a eb'.

20 Axo yic ix meltzajb'at q'uelan eb' viň soldado aj Hai chi', ix yilan eb' van sq'ue stab'il schoňab' eb' chi' stz'ab'ati. Maňxa b'aj ix yal scolan sb'a eb', yujto a eb' israel van yel d'a eb' chi', ix meltzaj eb' yac' oval yed' eb'. 21 Axo ix yilan viňaj Josué chi' to van sq'ue stab'il jun choňab' chi', ix yojtacanel viň to toxo ix och eb' viň soldado viň d'a yol choňab' chi'. Yuj chi' ix meltzaj viň yed' eb' viň soldado d'a eb' aj Hai chi', ix och ijan viň smilancham eb'. 22 Ix eltapax eb' ayxo och d'a yol choňab' chi' yac' oval, ix meltzajpax eb' pechb'il yuj eb' aj Hai chi'. Yuj chi' ix oymaj eb' israel chi' d'a spatic eb', maňxa junoc eb' syal yeli, yuj chi' ix cham eb' smasanil. 23 Axoňej viň sreyal Hai chi' pitzan, ix yic'anb'at eb' viň d'a viňaj Josué chi'.

24 Ayic ix lajvi scham masanil eb' viň soldado ix pechan eb' israel chi', ix b'atxi eb' d'a yol choňab' chi', ix b'at svach' satanel jantacto anima eb' ix cani. 25 A d'a jun c'u chi', 12 mil eb' aj Hai chi' ix chami, eb' ix ix yed' eb' viň vinac. 26 Maj yic' jab'oc yip viňaj Josué chi' yed' masanil eb' viň soldado, masanto ix yal scham eb' aj Hai chi' smasanil.

27 Masanil noc' noc' yed' masanil tastac, ix yic'b'at eb' israel chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Josué chi'. 28 Ix tz'acanb'at masanil choňab' Hai chi' yuj viňaj Josué chi' yed' eb' viň soldado, ix emcan b'ulnaj stz'ai, axoňej yed'tal chequel ix ajcani. 29 Ix q'ue locan viň sreyal Hai chi' d'a sc'ab' jun te te' yuj viňaj Josué chi', masanto d'a yemc'ualil. Axo yic ix q'uic'b'i, ix schecan viň ic'joquemta viň. Ix yic'anemta snivanil viň rey chi' eb', ix b'at syumancan eb' d'a spuertail schoňab' chi', ix q'uecan b'ulan q'uen q'ueen d'a yib'aň viň. A jun b'ulaň q'uen chi' ix canxoňej q'ueen.

Ix avtaj c'ayb'ub'al d'a yich lum vitz Ebal

30 Ix lajvi chi', ix sb'oancanq'ue jun altar viňaj Josué chi' d'a Jehová sDiosal eb' israel d'a yich lum vitz Ebal. 31 Ix sc'ulej viň icha ajnac yalancan viňaj Moisés schecab' Jehová d'a eb' israel chi', icha yajcan b'aj tz'ib'ab'ilcan jun c'ayb'ub'al icha tic: A q'uen q'ueen maň tzeyb'iloc, a q'uen tz'och d'a junoc altar, xchi jun c'ayb'ub'al chi'.

Axo d'a yib'aň q'uen chi' ix ňusjitz'a silab' d'a yichaň Jehová, aton silab' stz'ab'at smasanil yed' silab' sch'oxan junc'olal yed' Dios. 32 D'a yichaň eb' choňab' ix stz'ib'ejoch jun c'ayb'ub'al viňaj Josué chi' d'a q'uen q'ueen yic altar chi', aton jun yac'naccan viňaj Moisés chi' d'a eb' yetisraelal. 33 Axo masanil eb' israel, eb' yichamtac vinaquil choňab', eb' yajal soldado, eb' juez yed' eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a scal eb', cha macaň ix aj spojan sb'a eb' d'a stz'eytac te' scaxail strato Jehová. D'a spaticb'at jun macaň eb' ix can lum vitz Gerizim, axo d'a spaticb'at junxo macaň eb' ix can lum vitz Ebal. Ix laj cot q'uelan eb' scha macaňil d'a eb' sacerdote yiňtilalcan viňaj Leví b'achjinac te' scaxail strato Jehová chi', yic syalan vach' lolonel eb' d'a eb' israel chi', icha aj yalannaccan viňaj Moisés, schecab' Jehová.

34-35 Ix syamanoch viňaj Josué chi' yavtan jun c'ayb'ub'al yalnaccan viňaj Moisés chi'. Malaj junoc lolonel tz'ib'ab'ilcan chi' maj yavtej viň, aton masanil vach' lolonel yed' catab' lolonel. Ix yavtan viň yab' masanil eb' israel, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a scal eb'.

9

Jun trato yed' eb' aj Gabaón

1 Ay juntzaň eb' viň rey cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán, eb' cajan d'a
jolomtac vitz, eb' cajan d'a spaňanil sti' a' Jordán chi' yed' eb' cajan d'a stitac a' mar
Mediterráneo, masanto sc'och d'a Líbano, ix yab' specal eb' tas van yuji d'a slac'anil eb'
chi'. A juntzaň eb' rey chi', aton eb' viň sreyal eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo,
eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, 2 ix slajtian sb'a eb' to junňej syutej sb'a eb',
yic syac'an oval eb' yed' viňaj Josué yed' eb' choňab' israel. 3 Palta a eb' heveo cajan
d'a Gabaón, ayic ix yab'an eb' tas ix ajcan choňab' Jericó yed' Hai yuj viňaj Josué chi',
4 ix snaan eb' tas syutej eb' yac'an musansatil viňaj Josué chi'. Yuj chi' ix smolb'an
juntzaň c'atac coxtal eb' yed' noc' c'atac tz'uum yed'tal vino olchimtac, ix yac'anq'ue
eb' d'a yib'aň noc' b'uru, ix cot eb'. 5 Ix yac'anoch c'atac pichul eb' olchimtac yed' noc'
xaňab' nipchimtac. Ix yic'ancot ixim pan eb' taquiňxo, c'ustumtacxo. 6 Ayic ix javi eb'
d'a scampamento viňaj Josué d'a Gilgal, ix yalan eb' d'a viň yed' d'a eb' yajalil choňab'
Israel chi' icha tic:

—Te najat b'aj oň coti, co gana sco b'o junoc co trato eyed'oc, xchi eb'.

7 Ix tac'vi eb' israel d'a eb' heveo chi' icha tic:

—Tecan lac'an b'aj cajan ex, ¿tas ol cutoc co b'oan junoc co trato eyed'oc? xchi eb'.

8 Ix och ijan eb' yalan d'a viňaj Josué chi':

—B'ecan co c'ol coch e checab'oc, xchi eb'. Ix sc'anb'an viň d'a eb':

—¿Mach ex jun? ¿B'ajtil ex coti? xchi viň.

9 Ix tac'vi eb' icha tic:

—Te najat ayoň, yujto ix cab'i to ay smay Jehová e Diosal, cab'nac tas e c'ulej d'a Egipto.
10 Cab'nac tas utab'il chavaň eb' viň sreyal eb' amorreo d'a sc'axepalb'at a' Jordán yuj
Jehová, aton viňaj Sehón sreyal Hesbón yed' viňaj Og sreyal Basán cajan d'a Astarot.
11 Yuj chi', ix yal eb' cajalil yed' eb' quetchoňab': Iq'uecb'at e vael d'a yoltac b'e b'at
eyilan eb' israel chi' b'aj ayeq'ui. Tzeyalani to tzoň och schecab'oc eb', sco b'oan junoc
co trato yed' eb', xchi eb' d'ayoň. 12 Ayic ix oň cot ex co sayeq'ui, te c'ac'to ixim pan tic a
ix quic'ancot ixim, axo ticnaic, c'ustumtacxo ixim, taquiňxo pax ixim. 13 Aňeja' juntzaň
noc' tz'uum tic, te ac'to noc' ix cac'anem vino d'a yol noc', axo ticnaic olanxo noc'. Aňeja'
co pichul tic, co xaňab' toxo ix ňic'chaji yujto te najat b'aj oň coti, xchi eb'.

14-15 Ix schaanec' svael eb' chi' eb' yajalil israel yic sch'oxanel eb' to sb'o junoc strato
eb', palta mantalaj tas sc'anb'ej eb' d'a Jehová yuj jun strato eb' sb'o chi'. Ix och viňaj
Josué chi' junc'olal yed' eb', yic max satjiel-laj eb' yuj viň. Icha pax chi' eb' yajalil eb'
israel chi', ix yac' sti' eb' d'a yichaň Jehová.

16 Ayic schab'jialxo sb'oan strato eb' chi', ix yab'an eb' israel chi' to lac'anňej cajan eb'
gabaonita chi'. 17 Ix lajvi chi', ix syamanoch eb' israel chi' sb'at sayan b'aj cajan eb' chi'.
Axo d'a schab'jial ix c'och eb' d'a choňab' eb', aton Gabaón, Cafira, Beerot yed' Quiriat-
jearim. 18 Palta maj yal smiljicham eb' yuj eb' israel chi', yujto toxo ix yac' sti' eb' yajalil
eb' d'a sb'i Jehová sDiosal to ol yac' nivanc'olal eb' gabaonita chi' eb'.

Yuj chi' ix cot yoval eb' anima d'a eb' yajal chi'. 19 Palta ix yalan eb' yajal chi' d'a eb'
yetchoňab' chi' icha tic:

—A oň tic, toxo ix cac' co ti' d'a yichaň Jehová co Diosal to max co milcham juntzaň
anima tic, yuj chi' max yal cac'an chucal d'a eb'. 20 Yuj chi' ol canňej eb' ichňej ta', ta
maay ol cot yoval sc'ol Jehová d'ayoň, xchi eb'.

21 Ix yalanpax eb': Mocab' cham eb', palta to tz'ochcan eb' c'atzitzvumal yed' cuchu-
mail d'ayoň, xchi eb'. Icha chi' ix aj yalan eb' yajalil choňab' chi'.

22 Ix yavtancot eb' gabaonita viňaj Josué chi', ix yalan viň d'a eb' icha tic:

—¿Tas yuj ix eyesej d'ayoň? Ix eyalani to najat ayex, ticni tob'an lac'an ayex. 23 A
ticnaic, yuj tas ix e c'ulej chi', catab'il ex, yuj chi' tzex ochcan c'atzitzvumal yed'
cuchumail d'a masanil tiempo d'a scajnub' co Diosal, xchi viň.

24 Ix tac'vi eb' d'a viňaj Josué chi' icha tic:

—Ix co c'ulej icha chi', yujto ix cab' specal tas ix yal Jehová e Diosal d'a viñaj Moisés, viñ schecab' to ol yac'och juntzañ choñab' tic smasanil d'a yol e c'ab', ol laj e satel masanil anima cajan d'ay. Icha chi' ix co c'ulej yujto tzoñ te xiv d'ayex. Tzoñ xiv oñ e sataneli.
25 A ticnaic, ayoñxooch d'a yol e c'ab', a ex tze na'a tas tzoñ eyutej, aton tas smoj tze na'a, xchi eb'.
26 Icha chi' ix aj scolancanel eb' gabaonita chi' viñaj Josué yic max miljicham eb' yuj eb' yetisraelal viñ chi'. 27 Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' c'atzitzvumal yed' cuchumail d'a eb' israel chi' yed' pax d'a scajnub' Jehová. Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' d'a jun munlajel chi' d'a jun lugar ol siq'uel Jehová b'aj ol och ejmelal d'ay.

10

Ix ac'ji ganar eb' amorreo yuj eb' israel

1 A viñaj Adonisedec sreyal Jerusalén, a ix yab'an viñ to ix satjiel choñab' Hai yed' viñ sreyal yuj viñaj Josué chi', icha ix aj satjiel choñab' Jericó yed' sreyal. Ix yab'anpax viñ to a eb' gabaonita toxo ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' eb' israel yuj scolan sb'a, cajanxoec' eb' d'a scal eb'.
2 Yuj chi' ix te xiv viñ, yujto a choñab' Gabaón, te nivan choñab' icha juntzañxo nivac choñab' ay sreyal, te ec'to d'a yichañ choñab' Hai, te ay smay eb' d'a oval. 3 Yuj chi' ix yalb'at viñaj Adonisedec chi' d'a viñaj Hoham sreyal Hebrón, d'a viñaj Piream sreyal Jarmut, d'a viñaj Jafía sreyal Laquis yed' d'a viñaj Debir sreyal Eglón, icha tic: 4 Cotañec, ochañec ved'oc, scac'an oval yed' choñab' Gabaón, yujto ix yac'och sb'a yed' viñaj Josué yed' choñab' Israel, xchib'at viñ d'a eb' viñ. 5 Yuj chi' junxoñej ix yutej sb'a ovañ eb' viñ rey chi'. Ix b'at eb' viñ yed' eb' viñ soldado, ix sb'oanq'ue scampamento eb' viñ d'a slac'anil choñab' Gabaón, yuj yac'an oval eb' viñ yed'oc.
6 Yuj chi' a eb' aj Gabaón chi' ix yalcot eb' d'a viñaj Josué b'aj ayec' d'a scampamento d'a Gilgal, icha tic: Cotañ d'a elañchamel yic tzul oñ a colan a oñ a checab' oñ tic, yujto a masanil eb' viñ sreyal amorreo cajan d'a tzalquixtac, junñej ix yutej sb'a eb' yic tzoñ satanel eb', xchicot eb' d'a viñ. 7 Yuj chi', ix b'at viñaj Josué d'a Gilgal chi' ix yic'anb'at eb' viñ soldado viñ te tec'an. 8 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: Mañ ach xiv d'a eb', a in ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', malaj junoc eb' ol yal stec'b'an sb'a d'a ichañ, xchi d'a viñ.
9 Pilan ac'val ix b'ey viñaj Josué yed' eb' viñ soldado chi', ix c'och eb' d'a Gabaón d'a scampamento eb' amorreo, satc'olal yaj eb' amorreo chi' ix c'och viñ yac' oval yed' eb'.
10 Axo Jehová ix ac'anoch jun nivan xivc'olal d'a eb', ayic ix yilanb'at eb' israel eb'. Yuj chi' mañxo jantacoc eb' amorreo ix miljicham yuj eb' israel d'a Gabaón chi', ix b'at eb' d'a spatic eb' d'a jun b'e pichan yem d'a Bet-horón, ix smilancham jantac eb' ix yamchaj yuj eb' masanto ix c'och eb' d'a Azeca yed' d'a Maceda. 11 Ay eb' amorreo chi' ix yac' ganar yeli. Yacb'an van spichlajem eb' d'a vitzal Bet-horón, axo Jehová ix ac'ancot q'uen nivac sacb'at d'a yib'añ eb', masanto d'a Azeca, yuj chi' ec'to eb' ix cham yuj q'uen sacb'at chi' d'a yichañ eb' ix xicjicham d'a q'uen espada yuj eb' israel.
12 Ayic van yac'jioch eb' amorreo chi' d'a yol sc'ab' eb' israel yuj Jehová, ix yalan viñaj Josué d'a Jehová chi' d'a yichañ masanil anima icha tic:

Ochocab' vaan c'u d'a yib'añ Gabaón, ochocab' vaan q'uen uj d'a yib'añ sch'olanil Ajalón, xchi viñ.
13 Yuj chi' ix och vaan c'u yed' q'uen uj, masanto ix satel eb' ayoch ajc'olal d'a eb' israel chi'.

Icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Jazer to ix och vaan sb'ey c'u d'a snañal satchaañ, quen am mañ junoc c'ual ix och vaan sb'eyi, majxo q'uic'b'oclaj. 14 Malaj junoc c'ual ujinac icha ix uji d'a jun c'u chi', malaj pax junocxo ol ujoc, yujto ix yab' Jehová tas ix yal junoc anima, yujto a ix colvaj yed' eb' israel d'a oval. 15 Ayic ix satcanel masanil eb' amorreo chi', ix meltzaj viñaj Josué yed' eb' israel d'a Gilgal chi'.

16 Ayic van yac'an oval eb' israel chi' yed' eb' amorreo, a ovañ eb' viñ sreyal eb' chi', ix b'at sc'ub'ejel sb'a eb' viñ d'a yol jun q'uen ñaq'ueen d'a Maceda. 17 Axo ix aji, ix ilchajelta eb' viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen chi', yuj chi' ix b'at alchaj d'a viñaj Josué. 18 Ix yalan viñ icha tic: B'alecoch q'uen q'ueen d'a sti' q'uen ñaq'ueen chi' yic smacchajcani. Tz'ochpaxcan eb' viñ soldado stañvej sti' q'ueen. 19 A exxo tic, ixiquec d'a spatic juntzañxo eb' ajc'ol van yel chi'. Mañxo e cha meltzaj eb' d'a schoñab', yujto a Jehová co Diosal toxo ix ac'anoch eb' d'a yol co c'ab', xchi viñ.

20 Ix ac'ji ganar masanil eb' amorreo yuj viñaj Josué yed' eb' viñ soldado israel chi'. Te nivan eb' ix chami, axo eb' maj chamlaj d'a oval chi' ix b'atcan eb' scol sb'a d'a schoñab' ayoch smuroal.

21 Axo eb' viñ soldado israel, ix meltzaj eb' viñ d'a scampamento d'a Maceda b'aj aycan viñaj Josué chi', malaj tas ix ic'an eb' viñ, mañxalaj mach ixto comon b'uchvaj d'a eb'.

22 Ix yalan viñaj Josué chi' icha tic: Jaquec q'uen ñaq'ueen tic, tzeyic'anelta eb' viñ rey chi' yovañil, xchi viñ. 23 Yuj chi' ix yiq'uelta ovañ eb' viñ rey ayoch d'a yol q'uen ñaq'ueen chi' eb' israel, aton viñ sreyal Jerusalén, viñ sreyal Hebrón, viñ sreyal Jarmut, viñ sreyal Laquis yed' viñ sreyal Eglón. 24 Ayic ix ic'jielta eb' viñ d'a yichañ viñaj Josué chi', ix yavtan masanil eb' viñ soldado israel chi' viñ, ix yalan viñ d'a eb' yajal soldado ayec' yed' viñ icha tic: Nitzeccot e b'a, tzex q'ue tec'tec' d'a sjaj juntzañ eb' viñ rey tic, xchi viñ. Ix sc'anab'ajan eb' icha ix yal viñ. 25 Ix yalanxi viñ d'a eb' viñ: Mañ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool. Te tec'an tzeyutej e b'a eyac'an oval, yujto ix yal Jehová to icha val tic ol yutej masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, xchi viñ d'a eb'.

26 Ix lajvi chi', ix yalan viñ to smiljicham juntzañ eb' viñ rey chi', to sq'ue d'uñan eb' viñ d'a junjunoc te te' masanto tz'em c'u. 27 Axo yic vanxo sq'uic'b'i, ix yalan viñaj Josué chi' to tz'ic'jiemta eb' viñ, tz'ac'jicanoch eb' viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen b'aj ix sc'ub'ejel sb'a chi'. Ix macchajcan sti' q'ueen yed' juntzañ nivac q'ueen, ix can q'uen ta' d'a junelñej.

A juntzañ choñab' ix satel eb' israel

28 Añeja' d'a jun c'u chi', ix och viñaj Josué chi' d'a choñab' Maceda yed' eb' viñ soldado, ix satanel masanil tas eb'. Ix xicancham masanil anima eb' d'a choñab' chi' yed' yespada, mañxo junoc ix cani. Ix smilcham viñ sreyal Maceda chi' eb' icha val ix aj viñ sreyal Jericó.

29 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado d'a choñab' Libna, ix yac'an oval eb' yed'oc. 30 Ix ac'jipaxoch jun choñab' chi' yed' sreyal d'a yol sc'ab' eb' yuj Jehová. Mañxa junoc ix can ta'. Ix smilcham viñ sreyal Libna chi' eb' icha val ix aj viñ sreyal Jericó.

31 Ix lajvi satanel choñab' Libna chi' eb', ix b'atxi eb' d'a Laquis, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichañ jun choñab' chi', ix yac'an oval eb' yed'oc. 32 Axo d'a yevial chi', ix ac'jioch jun choñab' chi' d'a yol sc'ab' eb' yuj Jehová. Icha ix yutej Libna eb', ix smilancham masanil eb' anima eb'. 33 Axo viñaj Horam sreyal Gezer, ix q'uec'och yed' eb' viñ soldado yic scolvaj yed' eb' aj Laquis chi' yalani, palta a eb' israel chi' ix satanel viñaj Horam chi' yed' masanil eb' viñ soldado, mañxa junoc eb' ix cani.

34 Axo yic ix lajvi oval d'a Laquis chi', ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado d'a choñab' Eglón, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a slac'anil chi', ix yac'an oval eb' yed'oc. 35 Añeja' d'a jun c'u chi', masanil mach cajan ta' ix satel eb', mañxo junoc ixto cani, icha ix utaj Laquis.

36 Ix el eb' d'a Eglón chi', ix c'och eb' d'a Hebrón, yic syac'anpax oval eb' yed'oc. 37 Ayic ix och eb' chi' d'ay, ix satanel eb' d'a junelñej. Ix smilancham viñ sreyal jun choñab' chi' eb' yed' masanil anima yed' juntzañxo anima ay d'a juntzañxo choñab' d'a slac'anil chi', icha val ix aj Eglón.

38 Ayic ix lajvicanel chi', ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado yac' oval yed' choñab' Debir. 39 Ix smilancham viñ sreyal eb' yed' masanil eb' anima cajan d'a slac'anil chi'. Mañxo junoc anima cajan d'a Debir chi' ixto cani. Ix satel eb' smasanil, icha ix aj Hebrón yed' Libna yed' sreyal.

40 Icha chi' ix aj satjiel masanil eb' anima cajan d'a juntzañ lugar chi' yuj viñaj Josué chi': Aton masanil eb' rey d'a yol yic Neguev, d'a tzalquixtac, d'a ac'lictac yed' d'a pac'quiltac, mañxa junoc pitzan ix cani. Ix elc'och icha val ix aj yalan Jehová sDiosal Israel.

41 D'a junelñej ix satel masanil juntzañ choñab' eb', ix schael yich d'a Cades-barnea masanto ix q'uec'och d'a Gaza yed' masanil yic Gosén, masanto ix c'och d'a Gabaón d'a norte. 42-43 A Jehová sDiosal Israel ix colvaj yed' eb' d'a oval chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' syaman masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab' chi', yic syiquejcan masanil sluum eb' chi' eb'. Ayic ix schaanel yich eb' israel chi' yac'an oval, ix yac'ñej oval eb' masanto ix yiquejcan eb' smasanil, ix lajvi chi' ix meltzaj viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado d'a scampamento d'a Gilgal.

11

A viñaj Josué ix satanel eb' rey d'a norte

1 Ayic ix yab'an viñaj Jabín sreyal Hazor masanil juntzañ chi', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a viñaj Jobab sreyal Madón, d'a viñ sreyal Simrón yed' d'a viñ sreyal Acsaf, yic junñej tz'aj eb' viñ. 2 Ix schecanpaxb'at schecab' viñ d'a masanil eb' viñ rey ay d'a tzalquixtac d'a norte yed' pax d'a eb' viñ ay d'a sch'olquiltaquil a' Jordán, d'a stojolal sur d'a a' ñajab' Cineret, d'a ac'lic yed' d'a slac'anil yic Dor d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 3 Ix yalanxib'at viñ d'a eb' cananeo ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' d'a eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' jebuseo, aton eb' ay d'a tzalquixtac yed' pax d'a eb' heveo d'a Hermón d'a yol yic Mizpa. 4 Masanil juntzañ eb' viñ rey chi' ix elta eb' viñ yed' soldado, noc' chej yed' carruaje yic oval. Mañxo b'ischajb'enoc jantac soldado eb' viñ, icha val yarenail sti' a' mar. 5 Ix smolb'an sb'a eb' viñ smasanil d'a slac'anil a' ñajab' Merom, yuj yac'an oval eb' viñ yed' eb' israel.

6 Palta ix yalan Jehová d'a viñaj Josué icha tic: Mañ ach xiv d'a juntzañ eb' tic, yujto a in ol in och eyed'oc yic ol e satanel eb'. D'a yab' icha tic q'uic'an, masanil eb' ol chamem latz'naj d'a eyichañ. Ol e mac' cañchaj yoc noc' schej eb', ol e ñusantz'a scarruaje eb' chi', xchi d'a viñ.

7 Yuj chi', a viñaj Josué chi' yed' masanil eb' ajun yed'oc, ix c'och eb' yac' oval yed' juntzañ anima chi' d'a sti' a' ñajab' Merom ayic mañ naanoc yuj eb'. 8 Axo Jehová ix ac'anoch juntzañ anima chi' d'a yol sc'ab' eb' israel chi', yuj chi' ix satel juntzañ choñab' chi' eb' b'ajtac ix b'at eb', masanto ix c'och eb' d'a nivan choñab' Sidón yed' d'a Misrefot-maim. Axo d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto d'a ac'lic yic Mizpa, mañxalaj junoc anima pitzan ix can ta'. 9 Ix sc'anab'ajej viñaj Josué chi' sc'ulan masanil tas ix yal Jehová, ix schecan viñ mac'chaj cañchaj yoc noc' schej eb' ajc'ol chi', ix ñusjipaxtz'a masanil scarruaje eb' yic oval.

10 Ix lajvi chi', ix jax eb' d'a choñab' Hazor sat yaj d'a juntzañ choñab' chi', ix smac'anpaxcham viñ sreyal jun choñab' chi' eb' 11 yed' masanil anima cajan ta'. Masanil ix satel eb', ix sñusancantz'a jun choñab' chi' eb'. 12 Lajanñej ix yutej juntzañxo choñab' eb', aton juntzañ junñej ix aj yed' Hazor chi', ix satel eb'. Ix smilcham eb' viñ sreyal juntzañ choñab' chi' eb', ix satanel masanil anima eb', icha val ajnac yalan viñaj Moisés schecab' Jehová. 13 Palta maj sñustz'a juntzañxo choñab' eb' ay d'a tzalquixtac, añej choñab' Hazor ix sñustz'a eb'. 14 Ix xicjicham masanil eb' cajan ta' yed' q'uen espada yuj eb', mañxa junoc pitzan ix cani. Axoñej masanil noc' noc' yed' masanil tastac ay ta' ix yic'can eb'. 15 Icha ajnac yalancan juntzañ checnab'il Jehová d'a viñaj Moisés,

viñ schecab', icha pax chi' ajnac yalancan viñaj Moisés d'a viñaj Josué chi'. Yuj chi' ix sc'anab'ajej viñ smasanil, malaj junoc maj sc'anab'ajej viñ.

Ix yic'canec' masanil lum luum viñaj Josué

16 A viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado ix ic'ancanec' masanil juntzañ lugar tic, aton lum tzalquixtac, masanil lum Neguev yed' masanil lum yic Gosén, lum ac'lic, lum ch'olquixtac d'a stitac a' Jordán yed' masanil lum tzalquixtac ayxo och d'a yol sc'ab' eb' israel yed' yac'lical. 17 Sb'atñej lum d'a yich lum vitz Halac d'a slac'anil Seir masanto sc'och d'a Baal-gad, aton jun ay d'a yac'lical Líbano d'a yich lum vitz Hermón. Ix yamji masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab' chi' yuj viñaj Josué chi', ix miljicham eb' viñ yuj viñ. 18 Te nivan tiempo ix yac' oval viñ yed' eb'. 19 Añej val eb' heveo d'a Gabaón ix yac' strato yed' eb' israel, axo pax masanil juntzañxo choñab', ix satjiel eb' d'a oval. 20 A Jehová ix ac'an pitb'oquel spensar eb' ajc'ol chi', yic stec'b'an sb'a eb', yuj chi' ix satjiel eb' smasanil yuj eb' israel chi', maj oc'laj sc'ol eb' d'a eb', icha ajnac yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

21 Añejtona' d'a jun tiempoal chi' ix satjiel masanil juntzañ choñab' tic yuj viñaj Josué, aton b'aj cajan eb' yiñtilal viñaj Anac: Hebrón, Debir, Anab, masanil tzalquixtac yic Judá yed' d'a yol yic Israel. 22 Yuj chi' mañxo junoc anima chaañ steel yiñtilal viñaj Anac ixto can d'a yol smacb'en Israel, axoñej d'a Gaza, d'a Gat yed' d'a Asdod ixto can jayvañxo eb'.

23 Icha val chi' ix aj yic'ancanec' masanil lum luum chi' viñaj Josué chi', icha val ajnac yalan Jehová d'a viñaj Moisés. Ix lajvi chi', ix spucanec' lum viñ d'a scal masanil yiñtilal Israel chi', yic smacb'enan luum eb'. Ix lajvi juntzañ chi', ichato chi' ix och vaan oval d'a juntzañ lugar chi'.

12

Eb' rey ix satjiel yuj viñaj Moisés

1 Ay chavañ eb' viñ rey ix ac'ji ganar yuj eb' israel d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. Masanil lum ix yic'can eb', sb'atñej lum d'a a a' scuch Arnón masanto sc'och d'a jolom vitz Hermón yed' masanil spañanil sti' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

2 Ix ac'ji ganar viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, cajan d'a Hesbón. A smacb'en viñ chi', sb'atñej d'a choñab' Aroer d'a sti' a' Arnón, schael d'a snañal yol ch'olan masanto d'a a a' scuch Jaboc, aton b'aj schael yich slum eb' amonita, syalelc'ochi aton nañal lum Galaad. 3 Ix ic'jipaxec' lum sch'olanil d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán yuj eb', tz'el yich d'a a' ñajab' Cineret sc'ochñej d'a a' mar Muerto, d'a stojolal yic Bet-jesimot, d'a stojolal sur masanto d'a yich lum vitz Pisga.

4 Ix ac'jipax ganar viñaj Og sreyal Basán yuj eb', aton viñ slajvub'alxo d'a scal eb' refaíta. A schoñab' viñ, aton Astarot yed' Edrei. 5 A smacb'en viñ b'aj yac'nac reyal, tz'el yich d'a jolom vitz Hermón, tz'ec' d'a Salca yed' d'a yol smacb'en Basán, sc'och d'a smojonal yic Gesur yed' yic Maaca, masanto d'a nañalxo lum Galaad, lum yiquejnac viñaj Sehón sreyal Hesbón.

6 Ix ac'ji ganar juntzañ eb' viñ rey chi' yuj viñaj Moisés, viñ schecab' Jehová yed' eb' israel. Ix ac'jican juntzañ lum chi' d'a eb' yiñtilalcan Rubén, d'a eb' yiñtilalcan Gad yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés.

A sb'i juntzañ choñab' ix ac'ji ganar

7 Aton masanil juntzañ eb' viñ rey ix ac'ji ganar yuj viñaj Josué yed' eb' israel d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán. Scot d'a Baal-gad d'a sch'olanil Líbano masanto d'a yich lum vitz Halac, d'a slac'anil Seir. Ix lajvi chi', ix spucanec' masanil juntzañ lum chi' viñaj Josué chi' d'a scal eb' yetisraelal, ato syal junjun macañ yiñtilal eb', yuj chi' ix ac'jican lum yicoc eb' d'a junelñej. 8 Masanil lum tzalquixtac, lum ac'lictac, lum

sch'olanil a' Jordán, lum pac'an, lum taquiñtac luum yed' lum Neguev. Masanil juntzañ lum chi' aton lum yiccan eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo.

9-24 A juntzañ choñab' tic ix ac'ji ganar yed' sreyal: Aton choñab' Jericó, Hai aton jun choñab' ay d'a slac'anil Betel, choñab' Jerusalén, Hebrón, Jarmut, Laquis, Eglón, Gezer, Debir, Geder, Horma, Arad, Libna, Adulam, Maceda, Betel, Tapúa, Hefer, Afec, Sarón, Madón, Hazor, Simron-merón, Acsaf, Taanac, Meguido, Cedes, Jocneam d'a yol yic Carmelo, Dor, d'a svitzaltac yol yic Dor chi', Goim d'a yol yic Gilgal yed' Tirsa. A juntzañ choñab' tic yed' sreyal junjun, 31 d'a smasanil.

13

A juntzañxo lugar manto ac'jilaj ganar

1 Ayic te icham vinacxo viñaj Josué, ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: A ach tic ayxo a q'uinal, palta te nivanto lum luum manto eyiq'uec' d'a eb' anima tic. 2 Manto eyiq'uec'laj lum yic eb' viñ filisteo yed' lum yic eb' viñ gesureo, 3 aton lum sb'atñej d'a a' Sihor, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Egipto, masanto sc'och d'a smojonal yic Ecrón d'a stojolal norte, aton juntzañ lum chi' yic eb' cananeo. A d'a jun macañ chi' ay ovañ eb' viñ yajalil eb' filisteo, aton eb' viñ yajal yaj d'a Gaza, d'a Asdod, d'a Ascalón, d'a Gat yed' d'a Ecrón. Axo smacb'en eb' aveo 4 scan d'a sur yed' masanil slum eb' cananeo, sb'atñej d'a Mehara d'a yol yic Sidón, masanto sc'och d'a Afec, d'a smojonal yic eb' amorreo. 5 Ayto pax can lum yic eb' giblita yed' masanil lum Líbano d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'atñej d'a Baal-gad d'a yich lum vitz Hermón, masanto tz'ochc'och d'a Hamat. 6 Ol viq'uel masanil juntzañ eb' tic d'a eyichañ: Aton eb' aj Sidón yed' masanil eb' cajan d'a tzalquixtac sb'atñej d'a Líbano, masanto d'a Misrefot-maim. A ach ol a pojcanec' luum, ol ac'ancan lum smacb'enoc eb' etisraelal icha val ix aj valan d'ayach. 7 Ol a pojcanec' masanil juntzañ lum tic d'a b'aluñ macañxo yiñtilalcan Israel yed' d'a nañalxo yiñtilalcan Manasés, xchi Jehová d'a viñaj Josué chi'.

Lum yic Manasés, Rubén yed' Gad

8 A eb' yiñtilalcan Rubén, eb' yic Gad yed' nañalxo eb' yic Manasés, schanac smacb'en eb' yac'naccan viñaj Moisés schecab' Jehová, aton slum eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 9 Ix yic'ñej lum sb'atñej d'a choñab' Aroer eb', aton d'a sti' a a' scuch Arnón yed' jun choñab' ay d'a sti' a' chi' yed' masanil spañanil yic Medeba masanto d'a Dibón, 10 masanil choñab' macb'il yuj viñaj Sehón sreyal eb' amorreo ec'nac cajan d'a Hesbón, masanto sc'och d'a smojonal yic eb' amonita. 11 Ix yiquejcan lum Galaad eb', lum yic eb' gesureo, lum yic eb' maacateo, masanil lum svitzal Hermón yed' masanil lum yic Basán, sc'ochñej d'a Salca. 12 Ix yic'anpax masanil smacb'en viñaj Og sreyal Basán eb', viñ yac'nac reyal d'a Astarot yed' d'a Edrei, axoñej viñ cannac d'a scal eb' refaíta. A eb' tic ix ac'ji ganar eb' yuj viñaj Moisés, ix pechjipaxel eb' d'a sluum chi'. 13 Axo pax eb' aj Gesur yed' eb' aj Maaca maj pechjiel-laj eb' ta', palta to ix canñej eb' d'a scal eb' israel.

14 Axo pax eb' yiñtilalcan viñaj Leví, maj ac'joccan smacb'en eb' yuj viñaj Moisés, yujto a masanil silab' tz'ac'ji d'a Jehová sDiosal Israel, a chi' smacb'en eb' yajcani, icha ajnac yalan Jehová.

15 Ac'b'ilcan slum eb' yiñtilalcan Rubén yuj viñaj Moisés, icha jaye' macañil eb'. 16 Yuj chi', sb'atñej slum eb' chi' d'a choñab' Aroer d'a sti' a' Arnón yed' d'a jun choñab' ay d'a sti' a' chi' yed' masanil spañanil yic Medeba, 17 masanto sc'och d'a Hesbón yed' masanil choñab' ay d'a pañan chi': Aton Dibón, Bamot-baal, Bet-baal-meón, 18 Jahaza, Cademot, Mefaat, 19 Quiriataim, Sibma, Zeret-sahar a jun chi' ay d'a jun tzalan d'a snañal jun ch'olan chi', 20 Bet-peor, Bet-jesimot yed' masanil spac'anil lum vitz Pisga, 21 aton masanil junjun choñab' ay d'a pañan yed' masanil smacb'en viñaj Sehón sreyal

eb' amorreo ec'nac cajan d'a Hesbón. Ac'b'il ganar viñaj Sehón chi' yuj viñaj Moisés. Ac'b'ilpax ganar juntzañxo eb' yajal aycan d'a yalañ smandar viñaj Sehón chi', aton eb' yajal yaj d'a Madián: Aton viñaj Evi, viñaj Requem, viñaj Zur, viñaj Hur yed' viñaj Reba.
22 Ix miljipaxcham viñaj Balaam yuninal viñaj Beor, viñ naumel lolonel. Tzijtumto
juntzañxo eb' viñ ix cham yed' viñ. 23 A juntzañ choñab' chi' yed' yaldeail ix ochcan
smacb'enoc eb' yiñtilalcan Rubén, ato syal jay macañ yaj eb'. A smacb'en eb' chi' ix
c'ochñej d'a a' Jordán.
24 Yac'nacpaxcan slum eb' yiñtilalcan Gad viñaj Moisés chi' icha jay macañ yaj eb'. 25 Ix
yiquejcan choñab' Jazer eb', masanil choñab' yic Galaad yed' nañal lum yic eb' amonita,
masanto d'a choñab' Aroer d'a yichañcot Rabá. 26 Sb'at lum d'a Hesbón, masanto sc'och
lum d'a Ramat-mizpa yed' Betonim, sb'atpax lum d'a Mahanaim masanto sc'och lum
d'a smojonal yic Debir. 27 Axo d'a ch'olquixtac ix yiquejpaxcan Bet-aram eb', Bet-nimra,
Sucot yed' Zafón, aton juntzañxo choñab' chi' ec'nac d'a yol smacb'en viñaj Sehón sreyal
Hesbón. Icha chi' ix aj sb'eyñejb'at slum eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, ix
c'ochñej d'a sur d'a a' ñajab' Cineret. 28 Aton masanil juntzañ choñab' chi' yed' yaldeail
ix yiquejcan eb' yiñtilalcan Gad, ato syal jay macañ yaj eb'.
29 Añejtona', yac'nacpaxcan slum nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés viñaj Moisés chi',
ato syal jay macañ pax yaj eb'. 30-31 A slum eb' chi' sb'atñej d'a Mahanaim, aton lum
yic viñaj Og sreyal Basán d'a peca' yed' pax choñab' Astarot yed' Edrei b'aj ec'nac cajan
viñaj Og chi'. Ix ochpaxcan nañalxo lum yic Galaad d'a yol smacb'en nañalxo eb' yiñtilal
Maquir. Axo 60 choñab' d'a yol yic Basán chi', ata' ix can cajan eb' yiñtilal Jair yiñtilalcan
Manasés.
A eb' yiñtilalcan Manasés chi', ay b'aj scuchpax eb' yiñtilal Maquir, yujto a viñaj
Maquir chi' yuninal viñaj Manasés.
32 Aton juntzañ lum tic yac'naccan viñaj Moisés smacb'enoc eb', ayic yec'nac eb' d'a
yac'lical Moab, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, d'a yichañcot Jericó. 33 Axo pax eb'
yiñtilal viñaj Leví, malaj lum ix ac'ji smacb'enoc eb', palta a Jehová sDiosal eb' ayoch
smacb'enoc icha ajnac yalchajcani.

14

Ix ac'ji slum juntzañxo eb' yiñtilal Israel

1-2 Ay nañal slajuñil eb' yiñtilalcan Israel mantzac scha sluum. Ix scha slum eb' chi'
d'a lum Canaán, ix pojchajec' luum yuj viñaj sacerdote Eleazar yed' viñaj Josué yuninal
viñaj Nun yed' eb' yajal yaj d'a junjun yiñtilal eb' israel. Ix pojjiec' lum d'a eb' d'a
suerteal, ato syal b'aj ix sch'ox Dios d'a junjun macañ eb' icha val ajnac yalan Jehová
d'a viñaj Moisés. 3-4 Yac'nacxopaxcan lum sc'axepalec' a' Jordán viñaj Moisés d'a nañal
yoxilxo macañ eb' yiñtilalcan Israel chi'. Axo pax eb' yiñtilalcan viñaj Leví, malaj slum
eb' ix ac'ji, yujto a eb' yiñtilalcan José, chab' macañ ix aj eb', aton eb' yic Manasés yed' eb'
yic Efraín. Yuj chi' a eb' yiñtilalcan viñaj Leví chi' maj yic' junoc macañ sluum eb' b'aj
junñej tz'ajcani, palta añej juntzañ choñab' b'aj syal scajnaj eb' yed' lum ay d'a spatictac
schoñab' eb' chi' b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', aton chi' ix ac'ji d'a eb'. 5 Ix spojec' lum
eb' israel chi' d'a spatic icha val ajnac yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

Lum smacb'en viñaj Caleb

6 A eb' yiñtilal Judá ix javi eb' d'a Gilgal yic slolon eb' yed' viñaj Josué. Axo viñaj Caleb
cenezeo yuninal viñaj Jefone, ix alan d'a viñaj Josué chi' icha tic: Nacot tas yalnac Jehová
d'a viñ schecab', aton viñaj Moisés, ayic yalannac uuj yed' vuuj ayic ayoñ ec' d'a Cades-
barnea. 7 Yictax 40 ab'il in q'uinal, schecannac oñ cot viñ d'a Cades-barnea chi', yuj
culnaquec' quil tastac yilji jun luum tic. Axo yic co c'ochnacxi, icha val aj vilan luum,
icha chi' vutej valani.

8 Axo pax juntzaʼxo eb' viʼ ulec' qued'oc, maʼ vach'oc yutej eb' viʼ yalani, xib'tej eb' anima chi' eb' viʼ, a oʼxo pax tic jun, vach' cutej calani, yujto tojolʼej yaj co pensar d'a yichaʼ Jehová co Diosal. 9 Yuj chi' a d'a jun c'u chi', yac'can sti' viʼaj Moisés d'ayin, yalan viʼ icha tic: A lum luum b'aj ix ach ec' il chi', ic yaj lum yed' eb' iʼtilal d'a junelʼej, yujto te tojol a pensar d'a yichaʼ Jehová co Diosal, xchican viʼ. 10 A jun tic 45 ab'ilxo yalancan viʼaj Moisés chi' yuj Jehová, ayic ayoʼec' d'a tz'inan luum. A yuj tas yalnaccan viʼ chi', yuj chi' pitzan into ec' yuj Jehová. A ticnaic jun, ayxo 85 ab'il in q'uinal, 11 palta tec'an into svab'i, icha yic schecannac oʼ cot viʼaj Moisés chi' quil luum, aʼeja' icha chi' in tec'anil svab'i, tzato yal vib'xi yed' vac'an oval, icha d'a yic chi'. 12 Yuj chi' sval d'ayach to tzac' lum tzalquixtac d'ayin, icha ajnac yalan Jehová d'ayin. Ab'nac to ata' cajan eb' nivac vinac yiʼtilal viʼaj Anac, te nivac yaj schoʼab' eb' sb'oani, te vach' yajoch smuroal, palta a in tic, svac'och Jehová yipoc in c'ool to a' ol colvaj ved'oc, yic ol yal vic'anel eb' ta', icha ix yutej yalani, xchi viʼaj Caleb chi'.

13 Yuj chi' ix yal vach' lolonel viʼaj Josué d'a yib'aʼ viʼaj Caleb chi', ix yac'an lum Hebrón viʼ d'a viʼ yed' d'a masanil yiʼtilal. 14 Icha chi' ix aj yochcan lum Hebrón chi' yicoc viʼaj Caleb yed' eb' yiʼtilal d'a junelʼej, yujto tojol spensar viʼ d'a yichaʼ Jehová sDiosal Israel. 15 A choʼab' Hebrón chi', Arba sb'i d'a peca', yujto Arba sb'i jun viʼ te chaaʼ steel ay smay d'a scal eb' yiʼtilal viʼaj Anac. Ix lajvi yic'ancan slum junjun macaʼ yiʼtilal eb' israel chi', ix och vaan oval d'a jun lugar chi'.

15

A lum sluum eb' yic Judá

1 A lum luum ix yic' eb' yiʼtilal Judá, ato syal jay macaʼ yaj eb', ix c'och lum d'a smojonal yic Edom. Axo d'a sur, ix c'och lum d'a taquiʼ lum yic Zin. 2 A d'a jun pac'an chi' tz'ec' smojonal sur yic a' mar Muerto, 3 sb'at d'a lum vitz sq'ue d'a Acrabim, tz'ec' d'a taquiʼ lum yic Zin, tz'ec' d'a sur d'a yic Cades-barnea. Slajvi chi', sb'atʼej d'a Hezrón, sq'uec'och d'a Adar, smeltzajb'at d'a Carca. 4 Ata' sb'atʼej masanto d'a Asmón, tz'elc'och d'a a' eluma' d'a yol yic' Egipto, sc'ochcan d'a a' mar Mediterráneo, aton jun tic ix och smojonaloc Judá d'a sur. 5 Axo d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a a' mar Muerto ayoch smojonaloc, masanto b'aj sc'ochcan a' Jordán d'a a' mar Muerto chi'. Ata' sb'atpaxcan smojonal d'a norte, 6 sq'uec'och d'a Bet-hogla, tz'ec' d'a snorteal Bet-arabá, sb'atxi lum ta', masanto sc'och d'a q'uen tenam yic viʼaj Bohán, yuninal viʼaj Rubén. 7 Slajvi chi', sq'ue d'a sch'olanil yic Acor sc'och d'a Debir, axo ta' smeltzajb'at d'a Gilgal ay d'a yichaʼcot lum vitz d'a Adumín, d'a stojolal sur d'a jun a a' sb'eyi. Slajvi chi', tz'ec' jun mojon chi' d'a sjaj a a' yic En-semes, masanto sc'och d'a sjaj a' yic En-rogel, 8 tz'ec' d'a sch'olanil lum yic viʼ yuninal viʼaj Hinom, d'a stojolal sur yic Jebús, aton choʼab' Jerusalén. Slajvi chi' sq'ue d'a sjolom lum vitz d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a sch'olanil Hinom yed' d'a snorteal sch'olanil Refaim, 9 smeltzajb'at d'a jolom vitz chi', masanto b'aj sq'ueul sjaj a' yic Neftoa, masanto d'a nivac choʼab' d'a jolom vitz yic Efrón, tz'ec' d'a Baala, scuchpax Quiriat-jearim. 10 A d'a Baala chi' smeltzajb'at smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto sc'och d'a jolom vitz yic Seir, tz'ec' d'a scostil lum vitz Jearim ma Quesalón d'a norte, slajvi chi' tz'emc'och d'a choʼab' Bet-semes, tz'ec'c'och d'a choʼab' Timna, 11 masanto d'a stojolal norte yic Ecrón, sb'atxi, masanto sc'och d'a Sicrón, tz'ec' d'a jolom vitz yic Baala. Slajvi chi' tz'elc'och d'a Jabneel, axo slajvicanc'och chi' d'a a' mar Mediterráneo. 12 Aton a' mar Mediterráneo chi' ayoch smojonaloc d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Aton juntzaʼ chi' smojonal lum ix can smacb'enoc eb' yiʼtilal Judá, ayic ix pojchajb'at lum d'a scal junjun macaʼ eb'.

Ix ac'ji ganar choʼab' Hebrón‘R’yed' choʼab' Debir yuj viʼaj Caleb (Jue 1.10-15)

13 Ix yac'an jun macañ lum yol smacb'en Judá viñaj Josué d'a viñaj Caleb yuninal viñaj
Jefone, icha aj yalan Jehová, aton lum Hebrón ix ac'ji d'a viñ. A jun choñab' Hebrón
chi' schoñab' viñaj Arba d'a peca'. A viñaj Arba chi', a viñaj Anac aycan yiñtilal viñ.
14 Oxvañ yiñtilal viñaj Anac chi' ix spechel viñaj Caleb chi' d'a Hebrón, aton viñaj Sesai,
viñaj Ahimán yed' viñaj Talmai. 15 Ix lajvi chi', ix b'atpax viñaj Caleb chi' yac' oval yed'
eb' ay d'a choñab' Debir, Quiriat-sefer sb'i d'a peca'. 16 Ix yalan viñ: A mach tz'ac'an oval
yed' jun choñab' tic, tato syac' ganar oval chi', ol vac' ix Acsa ix visil yetb'eyumoc, xchi
viñ.
17 A viñ ix ac'an ganar jun choñab' chi', aton viñaj Otoniel yuninal viñaj Cenaz, yuc'tac
viñaj Caleb chi', yuj chi' ix yac' ix yisil viñ chi' yetb'eyumoc viñaj Otoniel chi'. 18 Axo yic
ix lajvi yic'lan sb'a eb' chi', ix yalan viñaj Otoniel chi' d'a ix Acsa chi' to sc'an slum ix d'a
viñ smam chi'. Yuj chi' ayic ix emta ix d'a yib'añ noc' b'uru, ix sc'anb'an viñ smam ix chi'
d'ay icha tic:
—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ d'a ix.
19 Ix yalan ix:
—Ina a lum taquiñ lum ix ac' d'ayin d'a Neguev, elocab' d'a a c'ol to tzac' lum yax sat
d'ayin, lum ay yal sat, xchi ix.
Yuj chi' ix yac' junxo lum viñ d'a ix. Ay sjaj a a' d'a sat luum d'a sjolomtac yed' junxo a'
d'a syoptac luum.

Juntzañ choñab' yic eb' yiñtilal Judá

20 Aton lum smacb'en eb' yiñtilal Judá tic, ix pojchajcanb'at lum d'a scal eb' d'a
macquiltaquil, ato syal jay macañ yaj eb'. 21-32 A d'a lum b'ab'el macañ, 29 choñab' ay d'a
luum yed' yaldeail junjun, a d'a tz'inan lum d'a sur scan luum, d'a smojonal yic Edom,
aton sb'i juntzañ choñab' chi': Cabseel, Edar, Jagur, Cina, Dimona, Adada, Cedes, Hazor,
Itnán, Zif, Telem, Bealot, Hazor-hadata, Queriot, Hezrón scuchanpax Hazor, Amam,
Sema, Molada, Hazar-gada, Hesmón, Bet-pelet, Hazar-sual, Beerseba, Bizotia, Baala,
Iim, Esem, Eltolad, Quesil, Horma, Siclag, Madmana, Sansana, Lebaot, Silhim, Aín yed'
Rimón.
33-36 Axo lum schab'il macañ, 14 choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a yichtac
lum vitz d'a stojolal norte scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Estaol, Zora, Asena,
Zanoa, En-ganim, Tapúa, Enam, Jarmut, Adulam, Soco, Azeca, Saaraim, Aditaim, Gedera
yed' Gederotaim.
37-41 Axo lum yoxil macañ, 16 choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a yichtac
lum vitz d'a stojolal sur scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Zenán, Hadasa,
Migdal-gad, Dileán, Mizpa, Jocteel, Laquis, Boscat, Eglón, Cabón, Lahmam, Quitlis,
Gederot, Bet-dagón, Naama yed' Maceda.
42-44 Axo lum schañil macañ, b'aluñe' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a
yichtac lum vitz d'a scal norte yed' sur scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Libna,
Eter, Asán, Jifta, Asena, Nezib, Keila, Aczib yed' Maresa.
45-47 Axo lum yoil macañ, a d'a sti' a' mar Mediterráneo ay luum. Aton juntzañ choñab'
tic yed' yaldeail junjun: Aton Ecrón yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil, Asdod yed'
juntzañxo nivac choñab' ay d'a slac'anil yed' Gaza yed' juntzañxo choñab' d'a stitac a'
mar Mediterráneo masanto sc'och d'a a' eluma' d'a yol yic Egipto.
48-51 Axo lum svaquil macañ, uxluche' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a
d'a lum tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Samir, Jatir, Soco, Dana,
Quiriat-sana scuchanpax Debir, Anab, Estemoa, Anim, Gosén, Holón yed' Gilo.
52-54 Axo lum yuquil macañ, b'aluñe' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a
tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Arab, Duma, Esán, Janum, Bet-
tapúa, Afeca, Humta, Quiriat-arba aton Hebrón yed' Sior.

55-57 Axo lum svajxaquil macañ, lajuñe' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Maón, Carmel, Zif, Juta, Jezreel, Jocdeam, Zanoa, Caín, Gabaa yed' Timna.
58-59 Axo lum sb'aluñil macañ, vaque' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, añeja' pax d'a tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Halhul, Bet-sur, Gedor, Maarat, Bet-anot yed' Eltecón.
60 Axo lum slajuñil macañ, chab' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tzalquixtac pax scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Quiriat-baal, scuchanpax Quiriat-jearim yed' Rabá.
61-62 Axo lum yuxluchil macañ, vaque' choñab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tz'inan lum scan luum, aton sb'i juntzañ choñab' chi': Bet-arabá, Midín, Secaca, Nibsán, schoñab'il Atz'am Atz'am yed' En-gadi.
63 A eb' yiñtilal Judá chi', maj yal-laj spechanel eb' jebuseo eb' cajan d'a Jerusalén, yuj chi' ix canñej eb' jebuseo chi' d'a scal eb'.

16

A sluum eb' yiñtilal Efraín'R'yed' eb' yic Manasés

1 A smojonal b'aj ix c'och lum ix yic' eb' yiñtilal viñaj José, ix schael yich d'a a' Jordán, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a sjaj a a' d'a Jericó, sb'atñej d'a tz'inan luum, sq'ue d'a tzalquixtac d'a yol yic Betel. 2 A Betel chi' añeja' scuchanpax Luz d'a peca'. B'eñej tz'ec' d'a lum yic eb' arquita, masanto sc'och d'a Atarot. 3 Sb'atpax d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a slum eb' jafletita, masanto sc'och d'a smojonal Bet-horón, jun ay d'a yalañ, sc'ochpax d'a Gezer, tz'elpaxc'och d'a a' mar Mediterráneo. 4 Aton lum tic ix scha eb' yiñtilal José smacb'enoc, aton eb' yiñtilal Manasés yed' eb' yic Efraín.

A sluum eb' yiñtilal Efraín

5 A smojonal slum eb' yiñtilal Efraín ix schael yich d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Atarot-adar, masanto sc'och d'a Bet-horón, jun ay d'a yib'añ, 6 tz'emcanc'och d'a a' mar Mediterráneo. A d'a snorteal slum eb' chi', ata' ay Micmetat, ix b'atñej d'a smojonal d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto sc'och d'a Taanat-silo, slajvi chi' tz'ec' d'a Janoa, 7 tz'emc'och d'a Atarot yed' d'a Naarat, tz'ec' d'a sti' smojonal Jericó, tz'emc'och d'a a' Jordán. 8 Sb'atpax d'a Tapúa, sb'atcan smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto sc'och d'a a a' d'a yol yic Caná, sc'ochcan d'a a' mar Mediterráneo. Aton lum chi' ix yic' eb' yiñtilal Efraín, icha chi' ix aj spojjiec' lum d'a scal junjun macañ eb'. 9 Aytopax juntzañxo choñab' yed' juntzañxo aldea ix yic'can eb' yic Efraín chi' d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Manasés. 10 Palta a eb' yiñtilal Efraín chi', maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Gezer. Yuj chi' ix can eb' d'a scal eb', ix ac'ji pural eb' cananeo chi' yochcan smunlajvumoc eb'.

17

A sluum eb' yiñtilal Manasés

1 Aton lum tic ix yic'can eb' yiñtilal Manasés, sb'ab'el yuninal viñaj José. Axo viñaj Maquir b'ab'el yuninal viñaj Manasés, aton smam yicham eb' yic Galaad. A eb' ix ic'ancan lum ix yac' scuch eb' Galaad yed' lum yic Basán yujto jelan eb' d'a oval. 2 A juntzañxo eb' yiñtilal viñaj Manasés yuninal viñaj José, d'a suerteal ix aj schaan slum eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán. A eb' mam ichamab'il d'a junjun macañ eb' tic: Aton viñaj Abiezer, viñaj Helec, viñaj Asriel, viñaj Siquem, viñaj Hefer yed' viñaj Semida.
3 A viñaj Manasés chi' ay yuninal viñaj Maquir, axo viñaj Maquir chi' ay yuninal viñaj Galaad, smam viñaj Hefer. Axo viñaj Hefer chi' ay yuninal viñaj Zelofehad, aton viñ malaj junoc yuninal, añej ovañ eb' ix yisil viñ ay, aton ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca

yed' ix Tirsa. 4 Ix c'och eb' ix d'a yichañ viñaj sacerdote Eleazar yed' d'a yichañ viñaj Josué yed' eb' yajalil choñab'. Ix yalan eb' ix icha tic d'a eb': A Jehová ix alancan d'a viñaj Moisés to tz'ac'jican co luum, icha ix aj yac'ji slum masanil eb' ay cuj co b'a yed'oc, xchi eb' ix. Yuj chi' ix ac'ji slum eb' ix yuj viñaj Josué icha ix aj yac'ji yic eb' ayto yuj sb'a eb' ix yed'oc, icha ajnac yalan Jehová.

5-6 Yujto ix ac'ji slum eb' ix yisil viñaj Zelofehad chi', icha ix aj yac'ji yic masanil eb' viñ vinac, yuj chi' lajuñ macañ luum ix scha eb' yiñtilal Manasés chi'. Ch'oc pax yaj lum ix yic' nañalxo eb' d'a Galaad yed' d'a Basán, aton lum ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 7 A slum eb' chi', ix b'atñej lum d'a Aser masanto ix c'och d'a Micmetat. Aton jun ay d'a yichañcot Siquem, sb'atñej d'a sur masanto b'aj ay sjaj a a' d'a Tapúa. 8 Vach'chom a lum Tapúa chi' yic eb' yiñtilal Manasés, palta a choñab' Tapúa chi', yic eb' yiñtilal Efraín. 9-10 A smojonal lum sb'atñej d'a sch'olanil a' Caná d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo. A lum ay d'a snorteal jun ch'olan chi', aton lum yic eb' yiñtilal Manasés. Axo lum ay d'a sur jun sch'olanil chi' yic eb' yiñtilal Efraín. A eb' yiñtilal Efraín chi' ay jaye' schoñab' eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Manasés, palta axo slumal d'a spatictac, yic eb' yiñtilal Manasés chi'. A smojonal slum eb' chi' sc'ochcan d'a slum eb' yiñtilal Aser scan d'a norte d'a slac'anilxo a' mar Mediterráneo, axo junxo smojonal sc'ochcan d'a slum eb' yic Isacar, añeja' d'a norte d'a slac'anil a' Jordán. 11 Ix yic'anpax juntzañxo choñab' tic eb' yiñtilal Manasés chi' d'a slum eb' yiñtilal Isacar yed' d'a yol yic Aser, junjun yed' yaldeail ay d'a slac'anil: Aton Bet-seán, Ibleam, Dor, Endor, Taanac yed' Meguido, a jun yoxil choñab' tic, scuchpax Nafot Dor. 12 A eb' yiñtilal Manasés chi', maj yal-laj spechjiel eb' cananeo cajan d'a juntzañ choñab' chi' yuj eb', yujto ix stec'b'ej sb'a eb' scan cajan ta'. 13 Palta axo yic ix yic'an yipoc eb' israel chi', ix yac'an pural eb' cananeo chi' eb' yochcan smunlajvumoc.

A eb' yiñtilal José ix ic'ancan lum yax luum

14 Ix yalan eb' yiñtilal José d'a viñaj Josué icha tic:

—¿Tas yuj junñej macañ co lum ix ac'a'? A oñ tic tzijtum co b'isul, yujto ix yic'q'ue vaan co b'isul Jehová, xchi eb'.

15 Ix yalan viñaj Josué chi' d'a eb' icha tic:

—Yacb'an to tzijtum e b'isul, maxtzac yab'laj b'aj tzex aj d'a lum tzalquixtac ix ac'ji d'ayex, ixiquec d'a caltac yax lum yic eb' ferezeo yed' yic eb' refaíta. A lum chi' tze ch'aquemi, xchi viñ.

16 Ix yalan eb' icha tic:

—Tocval ol yab' lum tzalquixtac tic d'ayoñ. A eb' cananeo cajan d'a ac'lic chi' ay scarruaje eb', icha pax chi' eb' cajan d'a Bet-seán yed' eb' cajan d'a juntzañ aldea d'a ac'lic Jezreel, xchi eb'.

17 Ix tac'vi viñaj Josué chi' d'a eb', aton eb' yiñtilal Efraín yed' eb' yic Manasés:

—A ex tic te nivan e b'isul, ay smay e b'inaji, yuj chi' max yal-laj añej junoc macañ lum tic ol eyic'a'. 18 Yuj chi' a lum tzalquixtac te ay ste'al tzeyiquejcan smasanil, ol laj e ch'aquel te' ste'al lum chi'. Ol e satel eb' cananeo cajan ta', vach'chom te jelan eb', vach'chom ay pax scarruaje eb' q'ueen yic oval, xchi viñ.

18

A sluum juntzañxo eb' israel

1 Ayic ix lajvi yac'an ganar masanil lum luum chi' eb' israel, ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a Silo, ix sb'oanq'ue scajnub' Jehová eb', aton b'aj sch'ox sb'a Jehová chi'. 2 Palta uc macañto eb' yiñtilal Israel manto schalaj sluum.

3 Yuj chi' ix yal viñaj Josué d'a eb' icha tic: ¿B'aq'uiñ val ol ex cajnaj d'a sat lum luum ix yac' Jehová d'ayoñ, aton co Diosal yed' sDiosal eb' co mam quicham? 4 Siq'uequel

oxtacvaño̱c vinac d'a scal junjun macaño̱ iño̱tilal, yic tzin checb'at yil masanil lum luum chi'. Ol yalan eb' vab'i tas val yaj luum, yic vach' ol yal in pucanb'at lum d'ayex. 5 A juntzaño̱ eb' viño̱ chi' uc macaño̱ ol aj yechtanel lum eb' viño̱, a lum yic eb' yiño̱tilal Judá aycan lum d'a sur, axo lum yic eb' yiño̱tilal José aycan lum d'a norte. 6 Ayic ol lajvoc yechtan lum eb' viño̱, ol yic'ancot eb' viño̱ d'ayin tas yaj luum. A in xo ol vac'och suerte d'a luum d'a yichaño̱ Jehová co Diosal. 7 Axo pax eb' levita, malaj junoc macaño̱ slum eb' ol yic'a'. A tas ol yic' eb', aton sacerdoteal d'a yichaño̱ Jehová. A pax eb' yiño̱tilal Gad, eb' yic Rubén yed' naño̱alxo yiño̱tilal Manasés, ayxo smacb'en eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, aton lum yac'naccan viño̱aj Moisés schecab' Jehová d'a eb', xchi viño̱aj Josué chi'.

8 Ayic van sb'at eb' viño̱ yechtej lum chi', ix yalan viño̱aj Josué chi' d'a eb' viño̱: Ixiquec d'a masanil juntzaño̱ luum chi', tze tz'ib'ani chajtil yaj luum. Ayic slajvi eyilan lum chi', tzex paxta, a inxo ol vac'och suerte d'a luum d'a yichaño̱ Jehová d'a Silo tic, xchi viño̱ d'a eb' viño̱.

9 Ix b'at eb' viño̱ yil luum, ix ec' eb' viño̱ d'a masanil juntzaño̱ choño̱ab' chi'. Uc macaño̱ ix aj yechtan lum eb' viño̱, ix stz'ib'ancot eb' viño̱ masanil tastac ix aj junjun macaño̱ luum, ato syal sb'isul juntzaño̱ choño̱ab'. Ix lajvi chi', ix jax eb' viño̱ d'a campamento d'a Silo b'aj aycan viño̱aj Josué chi'. 10 Icha chi' ix aj spojanec' lum luum chi' viño̱ d'a eb' yetchoño̱ab' d'a Silo, ix yac'anoch suerte viño̱ d'a luum d'a yichaño̱ Jehová.

A sluum eb' yiño̱tilal Benjamín

11 A lum b'ab'el macaño̱ ix och suerte d'ay, aton lum ix yic' eb' yiño̱tilal Benjamín, ato syal jay macaño̱ yaj eb'. A lum ix yic' eb' chi', a d'a snaño̱al lum yic eb' yiño̱tilal Judá yed' lum yic eb' yiño̱tilal José ix can luum. 12 A smojonal luum d'a norte, tz'el yich d'a a' Jordán, sb'atño̱ej d'a snorteal Jericó, sb'atño̱ej d'a tzalquixtac d'a stojolal b'aj tz'em c'u, tz'elc'och d'a tz'inan lum d'a yol yic Bet-avén. 13 Sb'atño̱ej, tz'ec' d'a yalaño̱ emta choño̱ab' Luz scuchanpax Betel d'a sur, tz'emc'och d'a Atarot-adar d'a slac'anil lum vitz ay d'a sur yic junxo Bet-horón ay d'a yalaño̱. 14 Smeltzajb'at smojonal chi' d'a stojolal sur d'a lum vitz ay d'a yichaño̱ Bet-horón chi', masanto d'a Quiriat-baal, scuchanpax Quiriat-jearim, yic eb' yiño̱tilal Judá yaj jun choño̱ab' chi'. Aton smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u.

15 Axo smojonal d'a sur tz'elc'och d'a Quiriat-jearim d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto b'aj sq'ueul sjaj a a' yic Neftoa, 16 masanto tz'emc'och d'a lum vitz ay d'a yichaño̱ sch'olanil yic Ben-hinom, d'a snorteal ch'olan yic Refaim. Tz'empaxc'och d'a sch'olanil yic Hinom, tz'ec' d'a stz'eyel lum vitz yic Jebús, sb'atño̱ej d'a sjaj a' Rogel. 17 Slajvi chi' smeltzajpaxb'at d'a norte, tz'elc'och d'a En-semes, sb'atño̱ej masanto d'a Gelilot, d'a yichaño̱ lum vitzal Adumín, tz'emc'och d'a sat q'ueen yic viño̱aj Bohán yuninal viño̱aj Rubén. 18 Tz'ec'pax d'a svitzal stojolal norte, d'a yichaño̱ sch'olanil a' Jordán, masanto d'a a' Jordán chi'. 19 Tz'ec'pax d'a norte yic Bet-hogla, slajvicanc'och d'a jun sc'ab' a' mar d'a snorteal yic a' mar Muerto, b'aj sc'ochcan a' Jordán, aton smojonal d'a sur chi'.

20 Axo a' Jordán ayoch smojonaloc d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aton juntzaño̱ tic smojonal lum ix pojchajec' d'a scal yiño̱tilal Benjamín.

21-24 A juntzaño̱ choño̱ab' ix yic'can eb' yiño̱tilal Benjamín chi', 12 d'a smasanil yed' yaldeail, aton Jericó, Bet-hogla, Emec-casis, Bet-arabá, Zemaraim, Betel, Avim, Pará, Ofra, Quefar-haamoni, Ofni yed' Geba. 25-28 Yic pax 14 choño̱ab' eb' yed' yaldeail, aton Gabaón, Ramá, Beerot, Mizpa, Cafira, Mozah, Requem, Irpeel, Tarala, Zela, Elef, Jebús, aton choño̱ab' Jerusalén, Gabaa yed' Quiriat. Aton lum tic ix yic' eb' yiño̱tilal Benjamín.

19

A sluum eb' yiño̱tilal Simeón

1 Axo lum schab'il macaño̱ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiño̱tilal Simeón ix can luum, ato syal jay macaño̱ yaj eb'. A slum eb' tic ix can d'a yol smacb'en eb' yiño̱tilal Judá. 2-6 Aton

juntzañ choñab' tic ix can d'a eb', 13 d'a smasanil yed' yaldeail: Beerseba, Seba, Molada, Hazar-sual, Bala, Ezem, Eltolad, Betul, Horma, Siclag, Bet-marcabot, Hazar-susa, Bet-lebaot yed' Saruhén.
7 Ix yic'anpax Aín eb', Rimón, Eter yed' Asán. 8 Chañe' choñab' yed' yaldeail junjun, masanto d'a Baalat-beer, aton pax Ramat d'a Neguev. Aton juntzañ tic ix yic' eb' yiñtilal Simeón chi' 9 d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Judá, yujto a jun iñtilal eb' chi' te nivan lum macb'ilcan yuj eb'. Yuj chi' ix ac'ji nañalxo lum d'a eb' yiñtilal Simeón chi'.

A sluum eb' yiñtilal Zabulón

10 Axo lum yoxil macañ ix och suerte d'ay. A d'a eb' yiñtilal Zabulón ix can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A smojonal luum, ix c'och d'a Sarid, 11 sb'atñej d'a stojolal b'aj tz'em c'u masanto d'a Marala, sc'och d'a Dabeset, slajvicanc'och d'a a' taquiñ melem d'a yichañ Jocneam. 12 Tz'elxi d'a Sarid chi', sc'och d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a smojonal Quislot-tabor, tz'ec'pax d'a Daberat, sq'uec'och d'a Jafía. 13 Sb'atxi d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Gat-hefer, tz'ec' d'a Ita-cazín, tz'el d'a Rimón, syoyan sb'a d'a Nea. 14 Axo d'a norte smeltzajb'at smojonal chi' d'a Hanatón, tz'elc'och d'a sch'olanil yol yic Jefte-el. 15 A d'a jun lum chi' ay 12 choñab' yed' yaldeail junjun, a d'a scal juntzañ chi', ata' ay Catat, Nahalal, Simrón, Idala yed' Belén. 16 Aton jun lum chi' ix yic' eb' yiñtilal Zabulón yed' juntzañ choñab' yed' yaldeail.

A sluum eb' yiñtilal Isacar

17-23 Axo lum schañil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Isacar ix can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A d'a jun lum chi' ay 16 choñab' d'a smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Jezreel, Quesulot, Sunem, Hafaraim, Sihón, Anaharat, Rabit, Quisión, Abez, Remet, En-ganim, En-hada yed' Bet-pases. A smojonal lum sc'och d'a Tabor, Sahazima yed' d'a Bet-semes, slajvicanc'och d'a a' Jordán.

A sluum eb' yiñtilal Aser

24-31 Axo lum yoil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Aser ix can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A d'a jun luum chi', ay 22 choñab' d'a smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Helcat, Halí, Betén, Acsaf, Alamelec, Amad yed' Miseal, masanto sc'och lum d'a jolom vitz Carmelo d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' pax Sihor-libnat. Slajvi chi' smeltzaj d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Bet-dagón, sc'och d'a lum yic eb' yiñtilal Zabulón d'a sch'olanil yic Jefte-el d'a stojolal norte yed' d'a Bet-emec, d'a Neiel, tz'elc'och d'a Cabul d'a stojolal norte chi'. Syamchaj Hebrón yuuj yed' Rehob, Hamón yed' Caná, masanto sc'och d'a nivan choñab' Sidón. Smeltzajxib'at smojonal chi' d'a Ramá, masanto sc'och d'a jun choñab' ayoch smuroal, aton Tiro, sc'och d'a Hosa tz'elc'och d'a a' mar Mediterráneo. Aypaxoch choñab' Mahaleb yed'oc, Aczib, Uma, Afec yed' Rehob.

A sluum eb' yiñtilal Neftalí

32-39 A lum svaquil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Neftalí ix can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A slum eb' chi' sb'atñej d'a Helef, Alón-saananim, Adami-neceb yed' Jabneel, masanto d'a Lacum, tz'elc'och d'a a' Jordán. Axo smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u, sb'at d'a Aznot-tabor, tz'ec' d'a Hucoc, yuj chi' a d'a stojolal sur schalaj sb'a smojonal slum eb' chi' yed' eb' yiñtilal Zabulón. Axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, schalaj sb'a lum yed' lum yic eb' yiñtilal Aser. Axo d'a smojonal slum eb' chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a d'a a' Jordán sc'ochcani. Axo juntzañ choñab' ayoch smuroal ix can d'a eb', 19 d'a smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Sidim, Zer, Hamat, Racat, Cineret, Adama, Ramá, Hazor, Cedes, Edrei, En-hazor, Irón, Migdal-el, Horem, Bet-anat yed' Bet-semes. Aton lum tic ix yic' eb' yiñtilal Neftalí.

A slum eb' yiñtilal Dan

40-46 A lum yuquil macaň ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiňtilal Dan ix can luum, ato syal jay macaň yaj eb'. A d'a lum chi' ay juntzaň choňab' tic: Zora, Estaol, Ir-semes, Saalabín, Ajalón, Jetla, Elón, Timnat, Ecrón, Elteque, Gibetón, Baalat, Jehúd, Bene-berac, Gat-rimón, Mejarcón, Racón yed' lum ay d'a yichaň Jope. 47-48 Maj yab'laj lum d'a eb', yuj chi' ix b'at eb' yac' oval d'a choňab' Lesem. Ayic ix lajvi xicancham masanil anima cajan eb' ta', ix cajnajcan eb' d'a jun lum chi'. Ix sq'uexan sb'i jun choňab' chi' eb', Dan ix sb'iej yuj eb' yuj yic'anchaaň smam yicham eb'. Aton lum tic ix yic' eb' yiňtilal Dan chi'.

A sluum viňaj Josué

49-51 Masanil juntzaň luum chi' ix spuquec' viňaj sacerdote Eleazar, viňaj Josué yed' eb' yajalil eb' choňab'. D'a yichaň Jehová d'a yichaň scajnub' b'aj sch'ox sb'a d'a Silo, ata' ix pucchajec' lum d'a suerteal, yuj chi' te tz'acan ix aj yec' luum. Ayic toxo ix lajvi spucchajec' luum d'a eb', ix schaancan yic junjun iňtilal eb'. Ix ac'jipax lum yic viňaj Josué d'a scal eb', icha val ix aj yalan Jehová. Ix ac'ji choňab' Timnat-sera d'a viň, d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiňtilal Efraín, yujto a lum chi' ix sc'an viň. Ix sb'oq'ue jun choňab' chi' viň d'a schaelal, ix cajnaj viň d'ay.

20

Juntzaň choňab' b'aj scol sb'a eb' 'R'smac'ancham anima
(Nm 35.6-34; Dt 4.41-43; 19.1-13)

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Josué chi' icha tic:
2 Al d'a eb' etisraelal to sic'canel juntzaň choňab' eb' b'aj ol scol sb'a eb', icha ajnac valan d'a viňaj Moisés. 3 Q'uinaloc ay junoc mach smac'ancham junoc anima to maň sc'anoc sc'ool, syal b'at scolan sb'a d'a junoc choňab' chi', yic vach' max mac'jicham yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi'. 4 A jun mach sb'at scol sb'a chi', yovalil sc'och d'a spuertail jun choňab' chi', syalan d'a eb' yichamtac vinaquil jun choňab' chi' tas ix cot d'a yib'aň, slajvi chi' axo eb' viň schaanoch d'a yol choňab' chi', tz'ac'ji junoc lugar b'aj scajnaji. 5 Tato sayjiec' yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi', axo eb' viň yichamtac vinaquil jun choňab' chi' max ac'anoch d'a yol sc'ab' jun sayanec' chi', vach'chom ix cham jun yetanimail chi' yuuj, palta maň sc'anoc sc'ool, maň yajc'oloctaxon sb'a eb'. 6 A jun sb'at scol sb'a chi', scanňej ta' masanto syal sch'olb'itaj yuj eb' choňab' smasanil. Tato malaj smul, syal scanňej d'a jun choňab' chi', masanto scham viň sat sacerdote ayoch d'a yopisio d'a jun tiempoal chi'. Slajvi chi' syal smeltzajxi d'a schoňab' b'aj elnac chi', xchi d'a viň.
7 Yuj chi' ix sic'canel juntzaň choňab' eb' israel, b'aj scol sb'a eb' smac'ancham junoc anima, aton Cedes d'a Galilea, d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiňtilal Neftalí yed' Siquem d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiňtilal Efraín yed' Quiriat-arba, aton Hebrón d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiňtilal Judá. 8 Axo d'a junxo sc'axepalec' a' Jordán, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jericó, ata' ix siq'uel oxexo choňab' eb': Aton choňab' Beser d'a ac'lic yic tz'inan luum d'a yol yic eb' yiňtilal Rubén, choňab' Ramot d'a yol yic Galaad d'a yol yic eb' yiňtilal Gad yed' choňab' Golán d'a Basán, d'a yol yic eb' yiňtilal Manasés. 9 Aton juntzaň choňab' chi' ix sic'canel eb', yic vach' ata' sb'at scol sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima to maň sc'anoc sc'ool. Taxoňej junoc eb' israel ma junoc eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a scal eb', syal b'at scolan sb'a ta' yic max mac'jicham yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi' ayic manto ch'olb'itaj yuj eb' yichamtac vinaquil choňab'.

21

A schoňab' eb' yiňtilal Leví
(1Cr 6.54-81)

1-2 A eb' yajal yaj d'a scal eb' yiňtilal Leví, ix b'at eb' d'a Silo d'a yol yic Canaán, yic sb'at yalan eb' d'a viňaj sacerdote Eleazar, d'a viňaj Josué yed' d'a eb' yajal yaj d'a junjun

yiñtilal eb' israel chi'. Ix yalan eb' icha tic: A Jehová aljinaccan d'a viñaj Moisés to tz'ac'ji
co choñab' b'aj tzoñ aji yed' b'aj syal sva noc' co molb'etzal noc', xchi eb'. 3 Yuj chi' ix
yac' juntzañ choñab' eb' yetisraelal eb' chi' d'ay. A juntzañ choñab' chi' smasanil ix ac'ji
slumal d'a spatictac b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb' icha ajnac yalan Jehová.

4 D'a sb'ab'elal ix och suerte d'a jun macañ eb' levita yiñtilal viñaj Coat, aton eb'
sacerdote yiñtilal viñaj Aarón. 13 choñab' ix ac'ji d'a eb', aton juntzañ choñab' ay d'a yol
yic eb' yiñtilal Judá, d'a yol yic eb' yiñtilal Simeón yed' d'a yol yic eb' yiñtilal Benjamín.
5 Añeja' juntzañxo eb' coatita chi', ix ac'ji lajuñexo choñab' d'a eb' d'a yol yic eb' yiñtilal
Efraín, d'a yol yic eb' yiñtilal Dan yed' d'a yol yic nañalxo eb' yiñtilal Manasés.

6 Ix ac'jipax 13 choñab' d'a eb' levita yiñtilal Gersón d'a yol yic eb' yiñtilal Isacar, d'a
yol yic eb' yiñtilal Neftalí yed' pax d'a yol yic nañalxo eb' yiñtilal Manasés ay d'a Basán.
7 Ix ac'jipax 12 choñab' d'a eb' levita yiñtilal Merari, d'a yol yic eb' yiñtilal Rubén, d'a yol
yic eb' yiñtilal Gad yed' d'a yol yic eb' yiñtilal Zabulón.

8 Aton juntzañ choñab' chi' ix ac'ji d'a eb' yiñtilal Leví yuj eb' yetisraelal d'a suerteal.
Masanil juntzañ choñab' tic, ix ac'jican slumal d'a spatictac icha val ajnac yalancan
Jehová d'a viñaj Moisés. 9 A juntzañ choñab' ol b'inaj tic, a d'a yol yic eb' yiñtilal Judá
ay yed' d'a yol yic eb' yiñtilal Simeón. 10 A eb' levita yiñtilal Coat yiñtilal pax Aarón, a
eb' ix b'ab'laj chaan juntzañ choñab' tic. 11 A d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiñtilal Judá,
ix ac'ji Quiriat-arba d'a eb', aton Hebrón schoñab'can viñaj Arba smam yicham viñaj
Anac. 12 Axo pax masanil smacb'en jun choñab' chi' yed' yaldeail ac'b'ilxo d'a viñaj Caleb
yuninal viñaj Jefone.

13-19 A Hebrón chi', aton d'ay scol sb'a eb' smac'ancham junoc anima. A eb' yiñtilal
Aarón chi' ix yic'pax juntzañ choñab' tic eb': Libna, Jatir, Estemoa, Holón, Debir, Aín, Juta
yed' Bet-semes. Aton b'aluñe' choñab' tic. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Benjamín, chañe'
choñab' ix ac'ji d'a eb', aton Gabaón, Geba, Anatot yed' Almón. Yuj chi' a choñab' ix yic'
eb' yiñtilal viñaj sacerdote Aarón, 13 d'a smasanil.

20-26 Axo d'a juntzañxo eb' levita yiñtilal pax Coat chi', ix ac'ji juntzañxo choñab' d'a
eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Efraín. A d'a tzalquixtac, ix ac'ji Siquem d'a eb', aton b'aj syal
scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. Ix ac'jipax Gezer, Kibsaim yed' pax Bet-horón
d'a eb', chañe' juntzañ choñab' tic. Axo pax d'a yol yic eb' yiñtilal Dan, chañe' choñab' ix
ac'ji d'a eb': Aton Elteque, Gibetón, Ajalón yed' Gat-rimón. Axo pax d'a yol yic nañalxo
eb' yiñtilal Manasés, chab' choñab' ix ac'ji d'a eb', aton Taanac yed' Gat-rimón. Yuj chi'
lajuñe' choñab' ix scha eb' yiñtilal Coat, ato syal jay macañ yaj eb'.

27-33 Axo pax eb' levita yiñtilal Gersón, chab' choñab' ix ac'ji d'a eb' d'a yol yic nañalxo
eb' yiñtilal Manasés. A juntzañ choñab' chi', aton Golán yed' Beestera d'a yol yic Basán.
A d'a choñab' Golán chi' syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. Axo pax d'a yol
yic eb' yiñtilal Isacar chañe' choñab' ix ac'jipax d'a eb', aton Cisón, Daberat, Jarmut yed'
En-ganim. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Aser, añeja' chañe' choñab' ix ac'jipax d'a eb', aton
Miseal, Abdón, Helcat yed' Rehob. Axo pax d'a yol yic eb' yiñtilal Neftalí, oxe' choñab' ix
ac'jipax d'a eb', aton Cedes d'a yol yic Galilea, b'aj syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc
anima. Ix ac'jipax choñab' Hamot-dor yed' Cartán d'a eb'. Yuj chi' a masanil choñab' ix
yic' eb' yiñtilal Gersón, 13 d'a smasanil, ato syal jay macañ yaj eb'.

34-40 Ayto eb' levita ixto cani, aton eb' yiñtilal Merari. Ix ac'ji smacb'en eb' d'a yol yic
eb' yiñtilal Zabulón, chañe' choñab' ix ac'ji d'a eb': Aton Jocneam, Carta, Dimna yed'
Nahalal. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Rubén, chañe' pax choñab' ix ac'ji d'a eb': Aton Beser,
Jahaza, Cademot yed' Mefaat. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Gad, añeja' chañe' choñab' ix
ac'ji d'a eb': Aton Ramot d'a yol yic Galaad, Mahanaim, Hesbón yed' Jazer. A d'a Ramot
chi' syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. 12 choñab' ix yic' eb' yiñtilal Merari,
yuninal Leví, icha jay macañ yaj eb'.

41 A jantac choňab' ix ac'jican d'a eb' yiňtilal Leví chi' d'a yol smacb'en eb' yetisraelal,
48 d'a smasanil. 42 Junjun juntzaň choňab' chi', ix canňej slumal d'a spatictac b'aj syal
sva noc' smolb'etzal noc' eb'.
43 Icha val chi' ix aj yac'jican lum luum d'a eb' israel yuj Jehová, aton masanil lum
yac'nac sti' yac'an d'a eb' smam yicham eb'. Yuj chi' ix cajnajcan eb' d'a sat lum smasanil.
44 Ix elňejc'och b'aj yac'nac sti' Jehová chi', ix can eb' ta' d'a junc'olal d'a masanil jun luum
chi'. Majxo yal-laj stec'b'an sb'a eb' ajc'ol d'a yichaň eb', yujto a Jehová ix ac'anoch eb'
d'a yol sc'ab' eb' israel. 45 Malaj junoc b'elaň lolonel b'aj yac'nac sti' Jehová chi' d'a eb'
israel to maj elc'ochoc.

22

Ix pax eb' viň soldado'R'ix cot d'a sc'axepalec' a' Jordán

1 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' viň soldado viňaj Josué, eb' yiňtilal Rubén, eb' yiňtilal
Gad yed' naňalxo eb' yiňtilal Manasés. 2 Ix yalan viň d'a eb' icha tic: A ex tic toxo ix
e c'anab'ajej masanil tas yalnaccan viňaj Moisés schecab' Jehová. Ix e c'anab'ajanpax
masanil tas ix vala'. 3 Maň jab'oc ix eyactejcan eb' quetchoňab' tic d'a jantac tiempo
ix ec' tic, ix e c'anab'ajejňej masanil checnab'il ix yac' Jehová co Diosal d'ayex. 4 A
ticnaic, toxo ix elc'och b'aj yac'nac sti' Jehová d'ayoň, yujto a eb' quetchoňab' smasanil,
junc'olalxo yaj eb'. Yuj chi' meltzajaňec d'a e luum yac'naccan viňaj Moisés d'ayex d'a
sc'axepalec' a' Jordán. 5 Aňej jun tas sval d'ayex to tzeya'ilej val e b'a e c'anab'ajan
masanil checnab'il yac'naccan viňaj Moisés schecab' Jehová d'ayoň. Syalelc'ochi to tze
xajanej Jehová co Diosal, tze b'eyb'alan sb'eyb'al, tzeyac'anem e b'a d'ay d'a smasanil e
c'ool yed' d'a smasanil e pensar.
6-8 Paxaňec d'a e luum yed' jantac e b'eyumal, jantac noc' e molb'etzal noc', jantac
q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' q'uen hierro yed' pax jantac pichul ix
eyic'canec' d'a eb' eyajc'ool d'a oval. Tze pucanec' masanil juntzaň chi' d'a masanil eb'
eyetchoňab' aycan ta'. Yac'ocab' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'aň, xchi viň d'a
eb'. Ix lajvi stac'lancan sb'a eb' yed' viň, ix meltzaj eb' d'a slum ac'b'ilcan d'a eb' yuj
viňaj Moisés d'a yol yic Basán. Axo naňalxo eb' yiňtilal Manasés chi', a viňaj Josué chi'
ix ac'ancan slum eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán yed' eb' yetisraelal. 9 Yuj
chi' ix elta eb' chi' d'a scal eb' yetisraelal d'a Silo, d'a yol yic Canaán, yic smeltzaj eb'
d'a smacb'en d'a yol yic Galaad, lum ac'b'ilcan d'a eb' yuj viňaj Moisés, icha ajnac yalan
Jehová.

Jun altar d'a sti' a' Jordán

10 Ayic ix c'och eb' viň soldado chi' d'a a' Jordán, d'a yolto smacb'en Canaán, ix sb'o jun
altar eb', te nivan ix aji. 11 Ix c'och yab'ixal jun tic d'a juntzaňxo eb' yetisraelal eb' chi',
to ix sb'oq'ue jun altar eb' d'a smojonal Canaán d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán.
12 Ayic ix yab'an eb' icha chi', ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a Silo, yic sb'at eb' yac' oval
yed' eb'. 13 Ix checjib'at viňaj Finees yuninal viňaj sacerdote Eleazar d'a sb'ab'elal yuj eb'
d'a Galaad b'aj ayec' eb' naňal yoxil iňtilal chi'. 14 Ix b'at lajuňvaň eb' yajal yaj d'a junjun
iňtilal d'a scal eb' israel yed' viň. 15 Masanil juntzaň eb' chi', ix b'atňej eb' d'a Galaad b'aj
ayec' naňal yoxil iňtilal eb' chi', ix yalan eb' icha tic:
16 —A oň tic ix oň checjicot yuj eb' schoňab' Jehová yic tzul cab' d'ayex yuj jun tas
maň vach'oc ix e c'ulej d'a Jehová co Diosal. ¿Tas yuj ix e patiquejel co Diosal chi', ix
e b'oanq'ue jun altar yuj eyic'anel e b'a d'ay? 17 ¿Tom max e nacot jantac chucal ix uji
d'a Peor? Aytocan stz'aub'al d'a quib'aň ticnaic. Yujňej jun chi' tzijtum eb' quetchoňab'
chamnac yuj Jehová. 18 Axo ticnaic tato a ex tic tze patiquejxiel Jehová, axo scot yoval
sc'ool chi' d'a quib'aň co masanil. 19 Tato tze na' to max yal eyoch ejmelal d'a co Diosal
d'a jun lum b'aj ayex ec' tic, coyec qued'oc d'a lum b'aj ayec' scajnub' Jehová, tzeyic'can

e macb'en d'a co cal chi'. Palta maŋ pitoc tzeyutej e b'a d'a Jehová yed' d'ayoŋ, tze b'oanq'ue junocxo altar d'a yichaŋ jun yic Jehová co Diosal chi'. 20 Naeccoti tas sc'ulejnac viŋaj Acán yuninal viŋaj Zera ayic yic'annaccot juntzaŋ tas viŋ ay yovalil yuj Jehová. Yuj smul viŋ chi', cotnac yoval sc'ol Jehová d'a quib'aŋ co masanil. Maŋocŋejlaj viŋaj Acán chi' chamnac yuj smul chi', xchi eb'.

21 Ix lajvi chi' ix tac'vi eb' ix xid'ec' d'a oval chi' d'a eb' yajal yaj d'a scal eb' yetisraelal chi' icha tic:

22 —A Jehová Syal Yuj Smasanil, yojtac to ix co b'o jun altar chi', maŋ yujoc co paticaneli, maŋ yujoc pax quic'anel co b'a d'ay. Yojtac Jehová chi' tas yaji. Comonoc snachajpaxel eyuuj. Tato yuj co pitan co b'a d'ay, mocab' oŋ eyac' nivanc'olal. 23 Tato yuj quic'anel co b'a d'a Jehová, yuj chi' ix co b'oq'ue jun altar chi', ma yuj co ŋusantz'a silab' d'a yib'aŋ, ma yuj cac'an ixim trigo co silab'oc, ma cac'an juntzaŋxo silab' yic junc'olal d'a yib'aŋ, aocab' Jehová tz'ac'an yovalil d'ayoŋ.

24 Palta ix co b'oq'ue jun altar chi', yujto ix co na' talaj ay jun c'ual ol yal eb' eyiŋtilal d'a eb' quiŋtilal icha tic: Malaj eyalan eyic d'a Jehová co Diosal a oŋ israel oŋ tic, 25 yujto a Jehová ac'annaccan a' Jordán tic co mojonoc eyed'oc a ex yiŋtilal ex Rubén tic yed' ex yiŋtilal Gad tic, yuj chi' malaj eyalan eyic d'a Jehová, q'uinaloc xchi eb'. Tato icha chi', a eb' syamancanoch vaan eb' quiŋtilal chi' yic max yal sb'a eb' d'a Jehová. Maŋxa am yelc'och Jehová chi' d'a eb' quiŋtilal chi'. 26 Yuj chi' ix co b'oq'ue jun altar chi', maŋ yujoc co ŋusan silab' yed' cac'an juntzaŋxo silab' d'a Jehová. 27 Palta to ch'oxnab'il tz'ajcan d'a co cal eyed'oc yed' d'a scal eb' quiŋtilal, yic vach' a oŋ tic syalpax cac'an servil Jehová yed' coch d'a yichaŋ co ŋusan co silab' yed' co silab' yuj co mul yed' co silab' yic co junc'olal yed'oc. Yuj chi' a eb' eyiŋtilal chi', maŋ ol yal-laj yalan eb' d'a eb' quiŋtilal chi' icha tic: A ex tic malaj eyalan eyic d'a Jehová, maŋ xchioc eb'. 28 Yuj chi' ix co na' talaj ay mach tz'alan icha chi' d'ayoŋ, ma d'a eb' quiŋtilal d'a b'aq'uiŋ, syal co tac'vi d'a eb' icha tic: Ilec val, a eb' co mam quicham ix sb'oq'ue jun altar tic eb', lajan yilji icha jun yic Jehová, maŋ yujoc sŋusji silab', ma junocxo macaŋ silab', palta aŋej to aycanoch ch'oxnab'ilal d'a co cal eyed'oc, xco chama. 29 Colvajocab' Jehová qued'oc yic malaj b'aq'uiŋ ol co pitej co b'a d'ay, ma ol cactejcani, sco b'oanq'ue junocxo altar yic sco ŋusantz'a silab' yed' cac'an ixim trigo ofrendail, ma cac'an juntzaŋxo silab'. Palta to a d'a altar yic Jehová co Diosal ay d'a yichaŋ scajnub', aŋej ta' smoj tz'ac'ji silab' chi', xchi eb'.

30 Ayic ix yab'an viŋaj sacerdote Finees yed' eb' yajalil choŋab', aton eb' yajal yaj d'a junjun iŋtilal, tas ix yal eb' yiŋtilal Rubén, eb' yic Gad yed' naŋalxo eb' yiŋtilal Manasés, vach' ix yab' eb'. 31 Ix lajvi chi', a viŋaj Finees chi' ix alan d'a eb' icha tic:

—A ticnaic jun, toxo ix nachajel cuuj to ayoch Jehová qued'oc, yujto a ex tic maŋ pitoc ix eyutej e b'a d'ay, yuj chi' malaj yaelal ol yac'cot d'a quib'aŋ.

32 Ix lajvi chi', a viŋaj Finees chi' yed' eb' ajun yed'oc ix stac'lancan sb'a eb' yed' eb' chi', ix meltzaj eb'. Ix el eb' d'a yol yic Galaad, ix c'ochxi eb' d'a yol yic Canaán, b'aj ayec' eb' yetisraelal eb' chi'. Ix yalan eb' d'a eb' aycan chi' masanil tas ix yal juntzaŋxo eb' chi'. 33 Ix scha sc'ol eb' tas ix yalcot juntzaŋxo eb' chi', yuj chi' ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yuj eb'. Atax ta' maŋxalaj tas ix yal eb' yuj yac'an oval eb' yed' eb' yiŋtilal Rubén yed' eb' yic Gad, yic b'at satjiel eb' yuj eb'. 34 Yuj chi' a eb' yiŋtilal Rubén yed' eb' yic Gad chi', ix yac' scuch jun altar chi' eb', Ch'oxnab'il. Ix yalan eb': A jun altar tic, ch'oxnab'il tz'ajcan d'a co cal to a Jehová, co Diosal toni, xchi eb'.

23

Ix lolon viŋaj Josué d'a eb' choŋab'

1 Ayxo tiempo maŋxalaj oval syac' eb' israel, junc'olalxo yaj eb' yuj Jehová. Axo yic icham vinacxo viŋaj Josué, 2 ix schecan viŋ avtajcot masanil eb' sat yaj d'a eb' yetchoŋab' viŋ chi', aton eb' ichamtac vinac, eb' juez yed' eb' yajal yaji. Ix yalan viŋ d'a eb' icha tic:

A in tic te icham vinac inxo, toxo ol in chamoc. 3 A ex tic ix eyil tastac ix utaj
juntzaň choňab' tic yuj Jehová co Diosal, ix stec'b'ej sb'a eb' yac'an oval qued'oc, palta
a Jehová chi' ix ac'an oval cuuj. 4 A inxo ix in puquec' masanil lum luum tic d'ayex.
Maňocňej lum yic juntzaň choňab' toxo ix co satel ix in puqueq'ui, palta ix in pucpaxec'
lum yic juntzaňxo choňab' aytoeq'ui, scotňej d'a a' Jordán, masanto sc'och d'a a' mar
Mediterráneo b'aj tz'em c'u. 5 A Jehová ol ic'anel masanil eb' anima cajan d'a juntzaň
lum chi', a exxo tic ol eyiquejcan lum icha ajnac yac'ancan sti' Jehová chi'.
6 Aq'uec val eyip e c'anab'ajan masanil tas syal c'ayb'ub'al stz'ib'ejnaccan viňaj Moisés,
tz'acan val tze c'anab'ajej icha val yaj stz'ib'chajcan chi'. 7 Yuj chi' maň junňejoc tzeyutej
e b'a yed' juntzaň anima aytoec' cajan chi'. Maň ex och ejmelal d'a sdiosal eb', maň
eyac'paxem e b'a d'ay, ma e locan sb'i yic tzeyac'an e ti', maň eyac'pax b'inajoc. 8 Tzex
ochňej tzac'an yuj Jehová co Diosal, icha ix aj co b'eyňejcoti. 9 A val Jehová ix ic'anel
juntzaň nivac choňab' ay smay tic d'a quichaň. Malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a
quichaň masanto ticnaic. 10 A d'a junoc oň ix el lemnaj mil eb' cajc'ool, yujto a Jehová co
Diosal ix ac'an oval cuuj, icha aj yac'annaccan sti' d'ayoň. 11 Tzeya'ilej val e b'a e xajanan
Jehová co Diosal. 12 Tzeyojtaquejel juntzaň tic: Tato tze patiquejcan el Dios, junxoňej
tzeyutej e b'a yed' juntzaň anima chi', slaj eyic'lan e b'a yed' eb', 13 maňxo ol yiq'uel
juntzaň anima chi' Jehová d'a eyichaň, palta to ol ex ixtaj yuj eb' ichoc junoc scan d'a
junoc yaal, ya ol eyab' yuj eb', icha val syail yoch noc' tz'uum d'a yich co patic, ma icha
syail sb'at junoc te' q'uiix d'a yol co sat, masanto ol ex satel d'a sat lum luum te vach' ix
yac' Jehová co Diosal tic d'ayoň.
14 A in tic toxo ol in chamoc, palta a ex tic eyojtac val sic'lab'il to ix elňejc'och masanil
tas vach' b'aj yac'naccan sti' Jehová co Diosal d'ayoň, malaj junoc maj elc'ochi. 15-16 Palta
icha val ix aj yelc'och masanil tastac vach' b'aj yac'naccan sti' Jehová chi' d'ayoň, icha
pax chi' ol aj yac'ancot masanil macaňil yaelal alb'ilcan yuuj d'a eyib'aň. Tato maň ol
e c'anab'ajej e c'ulan strato Jehová co Diosal ix sb'o qued'oc, axo d'a comon dios ol ex
och ejmelal, tato a d'a juntzaň chi' ol eyaq'uem e b'a, ol cot yoval sc'ol Jehová d'ayex,
elaňchamel ol ex satjoquel d'a sat jun lum luum te vach' ix yac' tic d'ayoň, xchi viňaj
Josué chi'.

24

Ix loloncan viňaj Josué

1 Masanil eb' sat yaj d'a eb' yetisraelal viňaj Josué chi', ix smolb'ej eb' viň d'a Siquem,
aton eb' ichamtac vinac, eb' juez yed' eb' yajal yaji, ix och eb' d'a yichaň Jehová. 2 Ix och
ijan viň yalan d'a eb':
—Icha tic yalan Jehová co Diosal: A d'a peca', a eb' e mam eyicham, aton viňaj Taré yed'
chavaň yuninal, aton viňaj Abraham yed' viňaj Nacor, ec'nac cajan eb' d'a yichaňb'at
a' nivan Éufrates, yalnac sb'a eb' d'a comon dios. 3 Ata' vic'naccot viňaj Abraham chi',
vac'annaquec' cajan viň d'a yol yic lum Canaán tic. Vac'annacpax jun yuninal viň, aton
viňaj Isaac, te q'uib'nacchaaň sb'isul yiňtilal viňaj Abraham chi' yuj viň yuninal chi'.
4 Vac'annac chavaň yuninal viňaj Isaac chi', aton viňaj Jacob yed' viňaj Esaú. Vac'annac
lum tzalquixtac yic Seir d'a viňaj Esaú chi'. Axo viňaj Jacob yed' eb' yuninal b'atnaccan
cajan eb' d'a Egipto. 5 Nivan tiempo ec'nac eb' ta', slajvi chi' in checannacb'at viňaj
Moisés yed' viňaj Aarón d'a Egipto chi', vac'annaccot juntzaň nivac yaelal d'a yib'aň eb'
aj Egipto chi', masanto c'ochnac stiempoal yic vic'annaquelta eb' e mam eyicham chi' ta'.
6 Ayic yelnaccot eb' chi' ta', cotnac tzac'an eb' aj Egipto chi' d'a spatic eb' yed' scarruaje
yed' noc' chej masanto d'a sti' a' Chacchac Mar. 7 Yuj chi' in yavtej eb' e mam eyicham
chi': A inxo vac'och jun q'uic'alq'uinal d'a scal eb' yed' eb' tzac'an yuj eb' chi', vac'annac
spoj sb'a a' mar d'a yichaň eb', palta vac'anxi yil-laj sb'a a', smucchajnaccanb'at eb' aj
Egipto chi' yuj a'. A ex tic, eyilnac val sic'lab'il tas vutejnac eb' chi'.

Najtil ec'nacpax eb' e mam eyicham chi' d'a tz'inan luum, 8 masanto ex vic'cot yed' eb' d'a lum yic eb' amorreo d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán tic. Ix yac' oval eb' eyed'oc, palta a in ix vac'och eb' d'a yol e c'ab'. Ix eyac'an ganar eb', ix eyiquejcan sluum eb'. 9 A viñaj Balac yuninal viñaj Zipor, sreyal eb' moabita, snib'ej viñ yac'nac oval eyed'oc. Yuj chi' schecb'at yic'umal viñaj Balaam viñ, aton viñ yuninal viñaj Beor, yuj ex scatab'an viñ yalan viñ. 10 Palta maj ex in cha catab'aj yuj viñaj Balaam chi', yuj chi' axo vach' lolonel yalnaccan viñ d'a eyib'añ. Icha chi' aj ex in colancanel d'a yol sc'ab' viñ. 11 Slajvi chi' ex ec'ta d'a yol a' Jordán, ex javi d'a Jericó. A eb' ay d'a Jericó chi' yed' eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' cananeo, eb' hitita, eb' gergeseo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, ix yac' oval eb' eyed'oc, palta a inxo ix vac'och eb' d'a yol e c'ab'. 12 Eyac'nac ganar chavañ sreyal eb' amorreo, palta mañ yujoc q'uen eyespada yed' e jul-lab', palta a in vac'nacb'at jun nivan xivelal d'a yib'añ eb', yuj chi' el eb' d'ayex. 13 A in ix vac' lum e lum b'aj ex aj tic, mañoc ex ix eyavej tas avab'il d'a sat luum. Ix vac'an e pat b'aj tzex cajnaji, palta mañoc ex ix e b'oq'uei. A ticnaic, vach'xo eyaji, tze lo sat te' uva yed' sat te' olivo, mañoc ex eyavejnac te', xchi Jehová chi'.

14 —Yuj masanil juntzañ tic ayocab' yelc'och Jehová d'a yol e sat, tzeyac'anem e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool. Iq'uequel comon dios d'a e cal, icha juntzañ b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham d'a yichañb'at a' Éufrates yed' d'a Egipto, añejocab' d'a Jehová b'aj tzex och ejmelal. 15 Palta tato malaj e gana tzeyal e b'a d'a Jehová chi' jun, sic'lejec mach b'aj tzeyal e b'a, tato a d'a juntzañ dios b'aj yalnac sb'a eb' co mam quicham d'a yichañb'at a' Éufrates chi', mato d'a sdiosal eb' amorreo cajan d'a tic, palta a inxo tic yed' masanil eb' cajan ved' d'a yol in pat, a d'a Jehová ol cal co b'a, xchi viñaj Josué chi'.

16 Ix tac'vi eb' anima chi' icha tic:

—Malaj b'aq'uiñ ol cactejcan Jehová co Diosal yic scalan co b'a d'a juntzañ comon dios chi'. 17 Yujto a Jehová chi' ic'annac oñ elta d'a Egipto b'aj ochnac eb' co mam quicham checab'vumal. A' b'oannac juntzañ tas satub'tac yilji d'a quichañ. Oñ stañvani, oñ scolanpaxi ayic oñ cot d'a yoltac b'e yed' oñ ec'ta d'a scal juntzañ choñab'. 18 A Jehová ix ic'anel masanil juntzañ choñab' d'a quichañ, icha ix yutej eb' amorreo cajan d'a tic. A yuj masanil juntzañ tastac ix sc'ulej chi', yuj chi' añej d'ay ol caq'uem co b'a, yujto co Diosal, xchi eb' anima chi'.

19 Ix tac'vi viñaj Josué chi' d'a eb' icha tic:

—Mañ ol yal-laj eyac'anem e b'a d'a Jehová yujto max techaj yuuj ayic syilanoch e chucal, yujto ste cot yoval sc'ool tato tzex och ejmelal d'a comon dios, mañ jab'oc syac' nivanc'olal e mul chi'. 20 Vach'chom tzijtum tastac vach' ix sb'o Jehová d'ayoñ, palta tato tze patiquejeli, axo d'a juntzañ comon dios tzeyal e b'a, ol cot yoval sc'ool d'a eyib'añ, ol ex sataneli, xchi viñ.

21 Ix tac'vi masanil eb' anima chi' icha tic:

—Mañ ol caq'uemlaj co b'a d'a juntzañ chi', añej d'a Jehová ol caq'uem co b'a, xchi eb'.

22 Yuj chi' ix yalan viñaj Josué chi' icha tic:

—Añeja' ex tzeyac'och e b'a testigoal to añej d'a Jehová ol eyaq'uem e b'a, añej d'ay ol ex och ejmelal, xchi viñ.

—Yeltoni, a oñ ton scala', xchi eb' anima chi'.

23 Yuj chi' ix yalxi viñaj Josué chi' icha tic:

—Tato icha chi' an, iq'uequel masanil comon dios d'a e cal, tzeyac'anem e b'a d'a Jehová co Diosal, xchi viñ.

24 Ix tac'vi eb' icha tic:

—A oñ tic yed' val smasanil co c'ool scalani to a d'a Jehová co Diosal ol caq'uem co b'a, ol co c'anab'ajan masanil tas syala', xchi eb'.

25 A d'a jun c'u chi' ix sb'o jun trato viñaj Josué yed' eb' yetisraelal d'a Siquem, ix yac'ancan juntzañ checnab'il viñ yed' juntzañ c'ayb'ub'al d'a eb'. 26 Ix stz'ib'ancan

juntzaň sc'ayb'ub'al Jehová viň. Ix lajvi chi', ix schecan viň b'alchajcot jun q'uen nivan q'ueen, ix yac'ancanoch q'uen viň d'a yich jun te' mach' d'a slac'anil scajnub' Jehová.
27 Ix yalan viň d'a masanil eb' ayec' chi':
—A d'a yichaň jun q'uen tic tz'alchajcan tas ix yal Jehová d'ayoň. Ayic ol quilan q'ueen, ol co naancoti to maň ol co patiquejcanel-laj co Diosal, xchi viň.
28 Ix lajvi chi', ix yalan viň to smeltzaj eb' d'a smacb'en junjun.

A schamel viňaj Josué
(Jue 2.6-10)

29 Ix lajvi chi', ix cham viňaj Josué schecab' Jehová, aton viň yuninal viňaj Nun, 110 ab'il sq'uinal viň ayic ix cham viň. 30 Ix mucji viň d'a Timnat-sera, d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, d'a snorteal svitzal Gaas. 31 A eb' choňab' israel chi', ix sc'anab'ajej Jehová eb' yacb'an pitzanto viňaj Josué yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' ilannac masanil tas sc'ulejnac Jehová d'a eb'.

Ix mucji sb'aquil viňaj José

32 Ix mucjipax sb'aquil viňaj José yic'naccot eb' israel chi' d'a Egipto. A d'a Siquem ix mucji, d'a lum smannac viňaj Jacob d'a eb' yuninal viňaj Hamor smam viňaj Siquem. 100 plata yac'nac lum viňaj Jacob chi'. A jun lugar chi' ochnaccan yicoc eb' yiňtilal José.

A schamel viňaj Eleazar

33 Ix champax viňaj Eleazar yuninal viňaj Aarón. A d'a jun tzalan ix mucchaj viň, d'a sat slum viňaj Finees, aton viň yuninal viň, aton lum ac'b'il smacb'enoc viň d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín.

A Yab'ixal Eb'
JUEZ

Jueces sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot yab'ixal eb' cuchb'annac eb' yetisraelal ayic ayxo scham viñaj Josué. A d'a jun tiempoal chi' junñej yaj eb'. Slajvinac chi', sjavinac jun tiempoal to mañxo junñejoc yaj eb', mañxa pax yelc'och eb' yajalil eb' d'a sat. Cotac scal sc'och juntzañ nación ay d'a slac'anil eb', syac'an oval yed' eb'. Ay pax b'aj munil a eb' syac' oval. A d'a yol smacb'en eb' israel chi', ay juntzañ eb' cananeo cannac cajan, yujto mañ yac'nacoc ganar eb' spechanel eb', ayñej oval d'a scal eb' yuj eb'. B'elb'on yec' yajalil eb'. Axoñej eb' tz'ac'an ganar yuj tas sc'ulej yalani. A eb' yajalil eb' chi', aton eb' Juez sb'inaj d'a jun libro tic, a eb' scuchb'an eb'. A eb' sb'inaj val can d'a jun libro tic, aton eb' tic: Ix Débora, viñaj Barac, viñaj Gedeón yed' viñaj Sansón. A Dios maj yactejcan eb' schoñab' d'a junelñej. Cotac scal syac'anoch eb' yajal chi' d'a scal eb'. A yuj tas tz'aj schaan svach'c'olal Dios eb', aton yuj svach' sb'eyb'al eb' d'a Dios. Axo pax yuj schucal b'eyb'al eb' jun, a tz'ic'an sjavi yaelal d'a yib'añ eb'. Vach'chom icha chi' sb'eyb'al eb', palta a Dios ayñejoch d'a sc'ool scolan schoñab' chi', añej tato sna sb'a eb', smeltzajpax eb' d'ay.

Ix ac'ji ganar viñ sreyal Bezec

1 Ayic toxo ix cham viñaj Josué, masanil eb' yetisraelal viñ ix c'anb'an d'a Jehová icha
tic: ¿Mach junoc macañ iñtilal d'a co cal tic ol b'ab'laj och yac' oval yed' eb' cananeo? xchi
eb'. 2 Ix tac'vi Jehová icha tic: A eb' yiñtilal Judá sb'ab'lajochi, yujto a d'a eb' ol ac'chaj
luum, xchi. 3 Yuj chi' a eb' yiñtilal Judá ix avtan eb' yiñtilal Simeón, ix yalan eb' d'a eb'
icha tic: Coyec qued' d'a lum luum ix ac'ji quiquej, ol cac'an oval yed' eb' cananeo cajan
ta'. Ol lajvoc chi', ol oñ ochpax eyed'oc ayic ol eyac'an oval yuj lum ol eyiquejpax chi',
xchi eb'. Yuj chi' ix b'at eb' yiñtilal Simeón chi' yed' eb'. 4-5 Icha chi' ix aj yac'an oval
eb' yed' eb' cananeo yed' pax eb' ferezeo, axo Jehová ix ac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb'.
A d'a Bezec ix ac'ji ganar 10 mil eb' cananeo yuj eb'. Ajun pax viñ sreyal Bezec chi' d'a
scal eb'. 6 Vach'chom ix el lemnaj viñ, palta ix b'atñej tzac'an eb' d'a spatic viñ, masanto
ix yamchaj viñ yuj eb', ix spolel yiximal smam sc'ab' viñ eb' yed' yiximal smam yoc viñ.
7 Yuj chi' ix yalan viñ: A d'a yalañtaxo, ix viq'uel yiximal smam sc'ab' yed' yiximal smam
yoc 70 eb' viñ rey, ix vac'an sic'q'ue sc'ajiltac vael eb' viñ d'a yalañ in mexa. Palta axo
ticnaic jun, lajan val tzin yutej Dios icha vutejnac eb' viñ chi', xchi viñ. Ix yic'anb'at viñ
eb' israel chi' d'a Jerusalén, axo ta' ix cham viñ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén yed' Hebrón

8 A eb' yiñtilal Judá ix och eb' yac' oval d'a choñab' Jerusalén, ix yac'an ganar eb'. Ix
xicancham masanil anima eb', ix sñusantz'a jun choñab' chi' eb'. 9 Ix lajvi chi', ix laj
empax eb' yac' oval yed' eb' cananeo, eb' cajan d'a tzalquixtac, d'a yol smacb'en Neguev
yed' d'a ac'lictac. 10 Ix yac'anpax oval eb' yed' eb' cananeo d'a choñab' Hebrón, aton
Quiriat-arba d'a peca', ix miljicancham viñaj Sesai, viñaj Ahimán yed' viñaj Talmai yuj
eb'.

Ix ac'ji ganar choñab' Debir
(Jos 15.15-19)

11 Elañchamel ix och eb' yac' oval d'a choñab' Debir, aton Quiriat-sefer d'a peca'. 12 Ay
jun viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Judá scuchan Caleb. Ix yal viñ icha tic: A junoc mach
ol b'at yac' oval yed' eb' cajan d'a Quiriat-sefer, tato ol yac' ganar yic'an jun choñab' chi',
ol vac' ix Acsa ix visil yetb'eyumoc, xchi viñ. 13 Axo viñaj Otoniel yuninal viñaj Cenaz
slajvub' yuc'tac viñaj Caleb chi' ix ac'an ganar jun choñab' chi', yuj chi' ix yac' ix yisil

viñaj Caleb chi' yetb'eyumoc viñ. 14 Axo yic ix lajvi yic'lan sb'a eb' chi', ix yalan viñaj
Otoniel chi' d'a ix Acsa chi' to sc'an sluum ix d'a viñ smam chi'. Yuj chi' ix emta ix d'a
yib'añ noc' b'uru, ix sc'anb'an viñ smam ix chi' d'ay icha tic:
—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ d'a ix.
15 Ix yalan ix:
—Ina to ix ac' lum taquiñ luum d'ayin d'a Neguev, yuj chi' eloc val d'a a c'ool tzac' lum
yax sat d'ayin, lum b'aj ay sjaj a a', xchi ix.
Yuj chi' ix yac' junocxo lum viñ d'a ix, ay sjaj a a' d'a luum d'a sjolomtac yed' junocxo
a' d'a syoptac luum.

A sluum eb' yiñtilal Judá yed' eb' yic Benjamín

16 A eb' yiñtilal viñaj Hobab viñ quenita, aton viñ sñi' viñaj Moisés, ix el eb' d'a
schoñab'il te' Palma, ix b'at eb' yed' eb' yiñtilal Judá, ix b'at cajnaj eb' d'a scal eb' anima
cajan d'a tz'inan lum d'a yol smacb'en Judá d'a Neguev, d'a slac'anil choñab' Arad. 17 Axo
eb' yiñtilal Judá yed' eb' yic Simeón, ix yac' oval eb' yed' eb' cananeo cajan d'a Sefat.
Ix satel jun choñab' chi' eb' d'a junelñej, yuj chi' Horma ix sb'iejcan yuj eb'.1.17 18 Ix
yic'anpax choñab' Gaza eb', Ascalón yed' Ecrón yed' slumal d'a spatictac. 19 Yujto ayoch
Jehová yed' eb' yiñtilal Judá chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' cajan d'a tzalquixtac eb', palta
maj yal-laj spechanel eb' anima cajan d'a ac'lictac eb', yujto a eb' chi', ay sq'ueen carruaje
eb' yic oval. 20 Ix ac'ji lum Hebrón d'a viñaj Caleb icha ajnac yalancan viñaj Moisés. A
viñaj Caleb chi' ix ac'an ganar yic'anel oxvañ eb' yuninal viñaj Anac. 21 Axo pax eb'
yiñtilal Benjamín jun, maj yal-laj yic'anel eb' jebuseo eb' d'a Jerusalén, yuj chi' junñej
ix can cajan eb' yed' eb' d'a Jerusalén chi'.

Ix yac' ganar choñab' Betel eb' yiñtilal José

22-23 A eb' yiñtilal José, ix yac' lista sb'a eb' sb'at yac' oval d'a choñab' Betel, aton Luz
d'a peca'. Ayic ix schecanb'at eb' ilum lum eb' ta', a Jehová ix colvaj yed' eb'. 24 A eb'
ilum luum chi', ix yil eb' yelta jun viñ vinac d'a choñab' chi', ix yalan eb' d'a viñ: Tato
ol oñ a ch'ox d'a tas ol aj coch d'a yol choñab' tic, malaj tas ol ach cutej, xchi eb' d'a viñ.
25 Axo jun viñ chi' ix ch'oxani tas tz'aj yoch eb' d'a jun choñab' chi'. Yuj chi' ix cot eb'
soldado yiñtilal José, ix xicancham masanil eb' anima eb' ayec' cajan ta', palta a jun viñ
ix ch'oxan eb' chi', maj miljichamlaj viñ yuj eb' yed' masanil eb' cajan yed' viñ d'a yol
spat. 26 A jun viñ chi', ix b'atcan viñ d'a slum eb' hitita, ix sb'oanq'ue jun choñab' viñ ta',
Luz ix yac' viñ sb'iej. Ix ochñejcan jun b'i chi' d'a jun choñab' chi'.

Juntzañ choñab' maj ac'ji ganar yuj eb' israel

27 A eb' yiñtilal Manasés, maj yal-laj spechanel juntzañ anima tic eb': Eb' aj Bet-seán,
eb' aj Taanac, eb' aj Dor, eb' aj Ibleam yed' eb' aj Meguido yed' pax yaldeail juntzañ
choñab' chi'. Yuj chi' ix canñej cajan eb' cananeo chi' ta'. 28 Palta axo yic ix yic'an yip
eb' israel chi', ix yac'an pural eb' cananeo chi' eb' yochcan smunlajvumoc. Maj pechjiel-
laj eb' d'a junelñej yuj eb'.
29 Añeja' pax eb' yiñtilal Efraín, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Gezer, yuj chi'
a eb' cananeo chi', ix canñej cajan eb' d'a scal eb'.
30 Añeja' eb' yiñtilal Zabulón, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Quitrón yed'
d'a Nahalal. Yuj chi' ix canñej cajan eb' cananeo chi' d'a scal eb', palta ix ac'ji pural eb'
yochcan smunlajvumoc eb' yiñtilal Zabulón chi'.
31-32 Añeja' eb' yiñtilal Aser, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Aco, d'a Sidón, d'a
Ahlab, d'a Aczib, d'a Helba, d'a Afec yed' d'a Rehob. Yuj chi' ix canñej cajan eb' yiñtilal
Aser chi' d'a scal eb' cananeo chi'.

1.17 **1:17** Il nota d'a Números 21.3.

33 Aẅeja' pax eb' yiẅtilal Neftalí, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Bet-semes
yed' d'a Bet-anat, yuj chi' ix canẅej cajan eb' d'a scal eb' cananeo chi', palta ix ac'ji pural
eb' cananeo chi' yochcan smunlajvumoc eb'.
34 A eb' amorreo cajan d'a lum ac'lictac, maj chajiochlaj eb' yiẅtilal Dan yuj eb', yuj
chi' ix canẅej eb' yiẅtilal Dan chi' d'a lum tzalquixtac. 35 Icha chi' ix aj scanẅej cajan eb'
amorreo chi' d'a yich vitz Heres, d'a Ajalón yed' d'a Saalbim, palta axo yic ix yic'an yip
eb' yiẅtilal José, ix yac' pural eb' amorreo chi' eb' yochcan smunlajvumoc.
36 A smojonal slum eb' amorreo chi', sb'atẅej d'a spac'anil yic Acrabim, masanto sc'och
d'a Sela, sb'atẅej d'a yib'aẅq'ue chi'.

2

Ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a Boquim

1 A d'a Boquim ix sch'ox sb'a Yángel Jehová, ix cot d'a Gilgal, ix yalan d'a eb' choẅab'
israel icha tic: A in ex viq'uelta d'a Egipto, ex vic'ancot d'a sat lum luum vac'nac in ti'
vac'an d'a eb' e mam eyicham. Valannac to malaj b'aq'uiẅ ol satel jun in trato vac' eyed'
tic, 2 aẅej to malajocab' e trato tze b'o yed' eb' anima cajan d'a sat lum luum b'aj cajan ex
ec' tic, tze satanel yaltar eb' b'aj slesalvi, xin chi, palta a ex tic, maj e c'anab'ajej tas valnac
chi'. ¿Tas yuj pit ix eyutej e b'a? 3 Yuj chi' svalcan d'ayex to maẅ ol viq'uel-laj juntzaẅ
choẅab' tic d'a e cal. Ol ochẅejcan eb' ajc'olal d'ayex, axo sdiosal eb' ol ex juaneloc, ichato
ol ex can d'a junoc yaal, xchi Yángel Jehová chi'.
4 Ayic ix lajvi slolon Yángel Jehová chi', masanil eb' choẅab', te chaaẅ ix el yav eb'
yoq'ui, 5 yuj chi' Boquim ix sb'iejcan jun lugar chi'. Axo ta' ix yac' silab' eb' d'a Jehová.2.5

A schamel viẅaj Josué
(Jos 24.29-31)

6 Atax yic stac'lannaccan sb'a viẅaj Josué yed' eb' choẅab' israel chi', ata' b'atnaccan
junjun eb' d'a smacb'en chab'ilxo yuuj. 7 A eb' israel chi', ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal
Jehová yacb'an aytoec' viẅaj Josué chi' yed' eb' yichamtac vinaquil choẅab' tzac'anto
chamnac yuj viẅ, aton eb' ix ilan tastac satub'tac ix sb'o Jehová yuj svach'iloc eb' israel
chi'. 8 Ayxo 110 ab'il sq'uinal viẅaj Josué schecab' Jehová, ayic ix cham viẅ. 9 A d'a sluum
viẅ d'a Timnat-sera d'a snorteal svitzal Gaas d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ata' ix
mucji viẅ.

Ix spatiquejel Jehová eb' israel

10 Ix champax eb' israel ix ec' yed' viẅaj Josué chi', axo eb' toto ix alji, maẅxo yojtacoc
Jehová eb', maj yil-laj eb' tastac satub'tac sb'onac Jehová yuj svach'iloc eb'. 11 Yuj chi'
axoẅej chucal ix sc'ulej eb' d'a yichaẅ Jehová. Ix och eb' ejmelal d'a comon dios scuchan
Baal. 12 Ix spatiquejcanel Jehová eb', aton sDiosal smam yicham eb', jun ic'annaquelta
eb' d'a Egipto. Ix och eb' ejmelal d'a sdiosal eb' anima cajan d'a slac'anil eb' chi'. Ix ste
tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová chi' eb', 13 yujto ix paticajcanel yuj eb', axo d'a juntzaẅ
comon dios Baal yed' Astarot ix yaq'uem sb'a eb'. 14 Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová
d'a eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, ix elc'ajb'at tastac ay d'a eb', majxo yal-laj
scolan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol ay d'a slac'anil eb' chi'. 15 Ayic sb'at eb' israel chi' yac' oval yed'
eb' ajc'ol chi', axo Jehová tz'ac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ol chi', icha ajnac yalani.
Yuj chi' te ilb'ajc'ol tz'utaj eb'.
16 Juntaquel scan eb' israel d'a yol sc'ab' eb' yajc'ol chi', ste ixtaj val eb' yuj eb', yuj
chi' axo Jehová tz'ac'anoch juntzaẅ eb' scolumal eb' yic scoljiel eb' d'a eb' ajc'ol chi'.
17 Vach'chom icha chi', palta maẅ val jab'oc sc'anab'ajej eb' scolumal eb' chi', maxtzac
sc'anab'ajej Jehová eb'. Aẅej d'a comon dios tz'och eb' ejmelal. A eb' smam yicham
eb', sc'anab'ajejnac schecnab'il Jehová eb', axo pax eb', ix yactejcan sb'eyb'al eb' smam

2.5 **2:5** Boquim syalelc'ochi “eb' tz'oq'ui”.

yicham eb' chi'. 18 Juntaquel tz'el yav eb' yuj yab'an syail yuj eb' yajc'ool chi', axo Jehová tz'oc' sc'ol d'a eb', syac'anoch juntzañ eb' scolvaj yed' eb'. Ayic pitzanto eb' scolumal eb' chi', ayoch Jehová yed' eb', scoljiel eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool chi'. 19 Ayic scham junjun eb' scolumal eb' chi', sc'ulanxi chucal eb', ec'b'alxo te chuc sc'ulej eb' chi' d'a yichañ sb'eyb'al eb' smam yicham, tz'ochpax eb' ejmelal d'a comon dios. Max yactejcan chucal b'eyb'al chi' eb', pit syutej sb'a eb' d'a Jehová. 20 Yuj chi' ste cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eb', snaan icha tic: A juntzañ anima tic, mañ val jab'oc sc'anab'ajej in trato eb', aton vac'nac yed' smam yicham eb'. 21 A yuj chi' jun, mañxo ol viq'uel juntzañxo eb' anima d'a scal eb', aton eb' ixto can yuj viñaj Josué ayic ix cham viñ. 22 Ol canñej eb' yuj vac'an proval spensar eb' israel tic, tato tz'och tzac'an eb' vuuj, icha sc'ulejnac eb' smam yicham eb', mato maay, xchi. 23 Yuj chi', a jantac eb' anima ayec' d'a scal eb' israel chi', aton eb' majxo yac'och Jehová d'a yol sc'ab' viñaj Josué, majxo ic'jiel-laj eb' yuj Jehová chi'.

3

Juntzañxo choñab' ix can d'a lum Canaán

1 Ay juntzañxo choñab' ixto can yuj Jehová d'a lum Canaán, yic vach' tz'ac'ji proval eb' israel, aton eb' manto alji ayic ix och oval ayic ix ac'ji ganar lum Canaán chi'. 2 Ix can juntzañ choñab' chi' yuj Jehová yic vach' sc'ayb'ej sb'a eb' d'a oval, aton eb' manto ac'anlaj juneloc oval chi'. 3 Oye' choñab'il eb' filisteo ixto cani yed' masanil eb' cananeo, eb' sidonio yed' eb' heveo, aton eb' ec'nac cajan d'a tzalquixtac d'a Líbano, sb'atñej d'a jolom vitz Baal-hermón, masanto sc'och d'a Hamat. 4 A yuj juntzañ eb' chi', ix ac'ji proval eb' israel yuj Jehová, yic vach' syila' tato sc'anab'ajej masanil checnab'il eb' schecnac yal viñaj Moisés d'a eb' smam yicham eb'. 5 Icha chi' ix aj yec' cajan eb' israel d'a scal eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' d'a scal eb' jebuseo. 6 Axo yuninal yed' yisil eb' israel chi', ix yic'lajq'ue sb'a eb' yed' yuninal yed' yisil eb' anima chi'. Ix och eb' ejmelal d'a sdiosal eb' chi'.

Ix colji eb' israel yuj viñaj Otoniel

7 Te chuc tas sc'ulej eb' israel d'a yichañ Jehová Dios, ix b'atcan satc'olal yuj eb', axoñej d'a yechel Baal yed' d'a yechel Asera tz'och eb' ejmelal. 8 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Cusan-risataim, sreyal Mesopotamia. Vajxaque' ab'il ix can eb' d'a yalañ smandar viñ. 9 Ichato chi' ix avaj eb' d'a Jehová. Axo Jehová chi' ix och yed' viñaj Otoniel, yuj chi' a viñ ix och yajalil yic scolanel eb'. A viñaj Otoniel chi' yuninal viñaj Cenaz, slajvub'alxo yuc'tac viñaj Caleb. 10 A Yespíritu Jehová ix och yed' viñ, yuj chi' a viñ ix och yajaloc eb' israel chi'. Ix b'at viñ d'a oval, axo Jehová ix och yed' viñ, yuj chi' ix yac' ganar viñaj Cusan-risataim chi' viñ. 11 Ichato chi' ix can eb' israel d'a junc'olal d'a 40 ab'il, masanto ix cham viñaj Otoniel chi'.

Ix colji eb' israel yuj viñaj Aod

12 Ix lajvi chi', ix ochxi ijan eb' israel sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová, yuj chi' axo Jehová chi' ix ic'anchaañ viñaj Eglón sreyal Moab d'a yib'añ eb'. 13 Junñej ix yutej spensar viñaj Eglón chi' yed' eb' amonita yed' pax eb' amalecita, ix och eb' yac' oval yed' eb' israel chi', ix yic'anec' schoñab'il te' Palma eb', aton Jericó. 14 A eb' israel chi', 18 ab'il ix can eb' d'a yalañ smandar viñaj Eglón chi', 15 masanto ix avaj eb' d'a Jehová. Ichato chi' ix ac'jioch junxo scolumal eb' yuj Jehová chi', aton viñaj Aod yuninal viñaj Gera, d'a yiñtilal Benjamín, a sq'uexañc'ab' viñ smunlaji.

Ix schecb'at viñaj Aod chi' eb' israel chi' b'at yac'can q'uen tumin d'a viñaj Eglón, aton q'uen yovalil syac' eb' d'a viñ. 16 Ix sb'oan jun q'uen scuchilub' viñ, ayq'ue ye q'uen d'a schab'il pac'añ, nañal am metro steel q'ueen. Ix stzec'anoch q'uen viñ d'a snañal d'a svach' d'a yol spichul. 17 Ix lajvi chi' ix yic'anb'at q'uen tumin chi' viñ d'a viñaj Eglón chi'. A jun viñ rey chi' te b'aq'uech yaj nayan viñ. 18 Ayic toxo ix lajvi yac'ancan q'uen

tumin chi' viñ, ix elta viñ yed' eb' ajun yed'oc. 19 Palta ayic ix c'och viñ b'aj ay juntzañ yechel comon dios d'a slac'anil Gilgal, ix b'atxi viñ d'a viñaj Eglón chi', ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Mamin rey, ay val jun lolonel ol val d'ayach, palta d'a c'ub'eltac ol vala', xchi viñ.

Ix yalan viñ rey chi' d'a smasanil eb' ayoch d'a yopisio yed'oc to sb'esel sb'a eb' yic scan eb' sch'ocoj. 20 Yuj chi' axoñej eb' viñ schavañil ix cani, c'ojanem viñ rey d'a yol jun cuarto siclab'inac yool d'a chaañ. Ix c'och viñaj Aod chi' d'a slac'anil viñ, ix yalan viñ d'a viñ:

—A tas ved'nac ol val chi' d'ayach, a Dios schecan vala', xchi viñ.

Ayic ix yab'an viñaj Eglón icha chi', ix q'ue liñan viñ, 21-22 ix yac'anb'at sq'uexañc'ab' viñaj Aod chi', yic syic'anq'ueta q'uen scuchilub' viñ d'a stojolal svach' c'ab'. Ix stipanc'axpaj q'uen viñ yed' yoc q'uen d'a sc'ol viñaj Eglón chi'. Yuj sb'aq'uechal viñaj Eglón chi', ix can ch'apnaj q'uen b'aj ix och chi', yuj chi' majxo yiq'ueltalaj q'uen viñaj Aod chi', ix elta usnaj yol sch'añtza' viñ. 23 Ix lajvi chi', ix smacancan te' puerta chi' viñ, ix yac'ancanoch sc'ab' te' viñ, ix paxta viñ. 24 Ayic toxo ix paxta viñ, ix javi eb' viñ stañvan viñ rey chi', ix yilan eb' viñ to macan te' puerta chi'. A snaan eb' viñ to van stzaji viñ yuj chi' ix smac te' puerta chi' viñ. 25 Junip ix stañvej eb' viñ, yujto max eltalaj viñ rey chi', yuj chi' ix somchajq'ue sc'ol eb' viñ. Ix yic'ancot sllaveal puerta chi' eb' viñ, ix sjacan eb' viñ, axo ix yilan eb' viñ pac'jab'xo ec' viñ scham d'a sat luum.

26 Yacb'an tz'ec' tiempo d'a eb' viñ icha chi', axo viñaj Aod toxo ix el lemnaj viñ. Toxo ix ec'ta viñ b'aj ay juntzañ yechel comon dios d'a Gilgal, ix cot viñ elelal d'a yol yic Seirat. 27 Axo ix javi viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix spu'an noc' ch'aac viñ yic smolb'an eb' yetisraelal. Junxoñej ix aj yem eb' d'a jolom vitz chi', b'ab'el viñaj Aod chi' yuj eb'. 28 Ix yalan viñ d'a eb': Ochañec tzac'an vuuj, yujto a eb' moabita ajc'ol d'ayoñ, toxo ix ac'jioch eb' d'a yol co c'ab' yuj Jehová, xchi viñ. Yuj chi' ix b'at eb' yed' viñ, ix c'och eb' smac d'a sjayil sti' a' Jordán b'aj tz'ec' eb' aj Moab chi', yuj chi' mañxa junoc mach ix scha c'axpaj eb'. 29 A d'a jun tiempoal chi', 10 mil eb' moabita chi' ix smilcham eb', aton juntzañ eb' soldado te tec'an, mañxo junoc eb' ix eli. 30 Icha chi' ix aj yac'ji ganar eb' aj Moab yuj eb' israel chi'. Ix lajvi chi', 80 ab'il ix can eb' israel chi' d'a junc'olal.

Ix colji eb' israel yuj viñaj Samgar

31 Axo ix lajvi yec' viñaj Aod chi', axo viñaj Samgar yuninal viñaj Anat ix colvaji. Ix smilcham 600 eb' filisteo viñ yed' jun te te' stecjioch d'a noc' vacax, yuj chi' ix coljipax eb' israel chi' yuj viñ.

4

Ix ac'ji ganar viñaj Sísara

1 Ayic ayxo scham viñaj Aod, ix meltzajxib'at eb' israel d'a chucal, yuj chi' ix stzuntzejxicot yoval sc'ol Jehová eb'. 2 Ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Jabín, sreyal eb' cananeo cajan d'a choñab' Hazor yuj Jehová chi'. A viñ yajalil eb' soldado viñ rey chi', aton viñaj Sísara, cajan d'a Haroset-goim. 3 Ay 900 scarruaje viñaj Jabín chi', ayoch q'uen hierro d'a spatictac. 20 ab'il ix can eb' israel d'a yalañ smandar viñ, ix te ixtaj eb' yuj viñ. Yuj val chi' ix tevi eb' d'a Jehová, yic scolvaj d'a eb'.

4 A d'a jun tiempoal chi', ay jun ix ix schecab' Jehová scuchan Débora, yetb'eyum ix viñaj Lapidot, a ix sb'oan yaj yoval eb' yetisraelal. 5 Tz'emñej c'ojan ix d'a yich jun te' palma d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, d'a snañal Ramá yed' Betel. Ata' xid'ec' eb' choñab' chi' sb'o yaj yoval d'a ix. Yuj chi' ix ac'jican scuch te' palma chi', Spalma ix Débora.

6 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ vinac scuchan Barac yuninal viñaj Abinoam cajan d'a Cedes, d'a yol yic eb' yiñtilal Neftalí. Ix avtaj viñ yuj ix Débora chi', ix yalan ix d'a viñ:

—A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: Molb'ej 10 miloc eb' soldado d'a scal eb' yiñtilal Neftalí yed' d'a scal eb' yiñtilal Zabulón, tzic'anb'at eb' d'a lum svitzal Tabor. 7 A in ol in montejcot viñaj Sísara, yajalil eb' soldado viñaj Jabín d'a sti' a Cisón, yic syac'an oval viñ ed'oc. Ol yic'cot scarruaje viñ yed' eb' soldado. A inxo ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi Jehová d'ayach, xchi ix Débora chi'.

8 Ix yalan viñaj Barac chi' icha tic: Ol in b'atoc, tato tzach b'at ved'oc. Tato max ach b'at ved' jun, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a ix.

9 Ix tac'vi ix: Ol in b'atoc, palta jun, mañoc ach ol ach b'inaj yuj ac'an ganar jun oval chi', yujto d'a yol sc'ab' jun ix ix ol yac'och viñaj Sísara chi' Jehová, xchi ix.

Ix lajvi chi', ix b'at ix yed' viñaj Barac chi' d'a Cedes. 10 Ata' ix smolb'ej 10 mil eb' soldado viñaj Barac chi' d'a scal eb' yiñtilal Zabulón yed' d'a scal eb' yiñtilal Neftalí. Ix q'ue eb' d'a svitzal Tabor chi', ajun pax ix Débora chi' yed' eb'.

11 A d'a Cedes d'a slac'anil jun te' mach' d'a Zaanaim, ata' ay scampamento jun viñ quenita scuchan Heber, yic'naquel sb'a viñ d'a scal eb' yetchoñab', aton eb' yiñtilal viñaj Hobab sñi' viñaj Moisés d'a peca'. 12 Ayic ix yab'an viñaj Sísara to toxo ix q'uec'och viñaj Barac d'a svitzal Tabor, 13 ix smolb'an 900 scarruaje viñ, ayoch hierro d'ay. Ix smolb'anpax masanil eb' soldado viñ. Ix el viñ yed' eb' soldado chi' d'a Haroset-goim, ix c'och eb' d'a sti' a' Cisón. 14 Ix yalan ix Débora d'a viñaj Barac chi' yed' eb' soldado icha tic:

—Emañec, b'ab'elxo Jehová eyuuj, a' ol ac'anoch viñaj Sísara d'a yol e c'ab' ticnaic, xchi ix.

Ix emta viñaj Barac yed' 10 mil eb' soldado d'a svitzal Tabor chi'. 15 Ayic ix syamanoch oval viñaj Barac chi', a Jehová ix ac'an somchajb'at eb' soldado viñaj Sísara yed' eb' ed'jinac masanil scarruaje chi' yuj jun nivan xivelal. Yuj chi' ix laj smilcham eb' viñaj Barac yed' eb' soldado chi'. Axo viñaj Sísara chi', ix emta viñ d'a yol scarruaje, ix el lemnaj viñ.

16 Ix och viñaj Barac yed' eb' soldado d'a spatic eb' soldado viñaj Sísara chi' yed' scarruaje eb', masanto ix c'och eb' d'a Haroset-goim. A d'a jun c'u chi', mañxo junoc soldado viñaj Sísara ixto cani, ix cham eb' smasanil.

17 A viñaj Heber yed' eb' sc'ab' yoc, vach' yac'an eb' yed' viñaj Jabín sreyal Hazor chi'. Yuj chi' ata' ix b'at viñaj Sísara chi' scol sb'a. Ix c'och viñ d'a smantiado ix Jael yetb'eyum viñaj Heber chi'. 18 Ix elta ix scha viñ, ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—Ochañ mamin, mañ ach xivoc, xchi ix.

Ix och viñaj Sísara chi' d'a yol smantiado ix chi', ix yic'anelta jun sábana ix, ix slich'anb'at ix d'a yib'añ viñ yic sc'ub'anel viñ ix. 19 Ix lajvi chi', ix sc'anan a' viñ yuc' d'a ix, yujto van stacji sti' viñ. Elañchamel ix yiq'uel smacul jun tz'uum ix b'aj sic'an lech, ix yac'an ix yuq'uej viñ. Ix musajxi viñ yuj ix. 20 Ix yalan viñ d'a ix icha tic:

—Canañ d'a sti' mantiado tic. Tato ay mach sjavi sc'anb'ej yab' d'ayach: ¿Malaj junoc mach ix javi scol sb'a d'ayach? ta xchi, tzalani to malaj mach, xchi viñ d'a ix.

21 Ix sat c'ol viñaj Sísara chi' svayi, yujto ix te c'unb'i viñ sb'eyi. Axo ix Jael chi' ix ic'ancot jun te' yestacail mantiado yed' jun te' mac'lab'. Te chamnac el viñ svayi, c'ojanc'olal ix c'och ix d'a stz'ey viñ, ix smac'anb'at te' estaca chi' ix d'a yib'schiquin viñ, ix c'axpaj em te', ix emc'och te' d'a yol luum. Icha chi' ix aj scham viñaj Sísara chi' yuj ix. 22 Ayic ix c'och viñaj Barac say viñaj Sísara chi', elañchamel ix elta lemnaj ix scha viñ, ix yalan ix:

—Ochañ, ul ila' mach van a sayan chi', xchi ix d'a viñ.

Axo ix ochc'och viñaj Barac d'a yol smantiado ix chi', ix yilan viñ to chamnacxo viñaj Sísara chi', mac'b'ilb'at te' estaca chi' d'a sjolom viñ.

23 Icha chi' ix aj yac'jioch viñaj Jabín sreyal eb' cananeo d'a yol sc'ab' eb' israel yuj Dios. 24 Ix ochñej ijan eb' israel yac'an oval yed' viñaj Jabín yed' soldado, masanto ix satel eb' smasanil.

5

A sb'it ix Débora yed' viñaj Barac

1 A d'a jun c'u chi', ix sb'itej jun b'it ix Débora yed' viñaj Barac yuninal viñaj Abinoam, ix
yalan eb' icha tic:
2 Coñ b'itanec co masanil d'a Jehová, yujto d'a val yel ay eb' yajalil israel stec'b'ej sb'a d'a
oval, ay pax soldado d'a co choñab' tic b'ecan sc'ol sb'at d'a oval chi'.
3 Ex rey, ab'ec tas ol cal d'ayex. Ex yajal, ab'ec co b'itan d'a Jehová. To sco b'itej co Diosal
a oñ israel oñ tic.
4 Mamin Jehová, ayic ach el d'a Seir, yic ach cot ac' oval d'a Edom, ix te ib'xi val lum luum,
ix ac'anpaxcot ñab'.
5 Mamin Jehová co Diosal, ix te ib'xiq'ue lum vitz d'a ichañ, ix ib'xipaxq'ue lum vitzal
Sinaí.
6 A d'a stiempoal viñaj Samgar yuninal viñaj Anat yed' d'a stiempoal ix Jael, mañxalaj
mach sb'eyec' d'a nivac b'e, axoñej d'a q'uex b'e c'ub'eltac yeq'ui, ata' tz'ec' eb'.
7 Masanil munlajel najat ayeli, ix can tz'inan. Ato yic ix in q'ue vaan a in Débora in tic, ix
in och nunab'ilal d'a choñab'.
8 A val ta' ix sayec' juntzañ comon dios eb' quetchoñab', yic syaq'uem sb'a eb' d'ay. Yuj
chi' ix javi eb' tz'ac'an oval d'a spuertailtac co choñab'. Malaj smaclab'il jul-lab',
malaj pax lanza ix ilchaj d'a scal 40 mil soldado quetisraelal.
9 A in pensar, icha val to ajun yed' eb' yajalil in choñab' yed' eb' choñab' b'ecan sc'ol sb'at
d'a oval chi'. Calec vach' lolonel d'a Jehová.
10 Ex nivac vinac tzex q'ue d'a yib'añ noc' sacsac b'uru te vach' stz'aam ayq'uei, alec tas
ix sc'ulej Jehová. Alecpax a ex tzex b'eyi.
11 A ex ayex ec' b'ajtac ay a uc'b'ila', najatocab' sb'at sjaj e son yed' e platillo yuj
eyic'anchaañ Jehová, yujto toxo ix satjiel eb' cajc'ool yuuj, yujto ix colvajpax d'a
eb' munlajvum ayic ix yac'an oval eb', ix yac'an ganar eb'.
Ichato chi' ix yal co meltzaj emta a oñ schoñab' oñ Jehová d'a co choñab'.
12 Ach Débora, cuchb'ej eb' anima d'a b'it. A achxo pax ach Barac yuninal viñaj Abinoam,
ixic, a eb' ix yamchaj uuj d'a oval, ic'b'at eb'.
13 Ix emul eb' yajalil choñab' yac' oval. Ix emul eb' soldado Jehová yac' oval yed' eb'
soldado te tec'an.
14 Ix empaxul eb' yiñtilal Efraín, ix cot eb' b'aj ec'nac eb' amalecita. B'ab'el ix emul eb'
yiñtilal Benjamín yuj eb'. Ix empaxul eb' yajalil eb' soldado d'a yiñtilal Maquir
yed' eb' yajal pax yaj d'a scal eb' yiñtilal Zabulón.
15 Yed' pax eb' yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Isacar ix colvaj eb' yed' ix Débora. Ix colvajpax
eb' yed' viñaj Barac. Yelc'olal te tzac'anoch eb' yuj viñ ayic ix emc'och eb' d'a
ch'olan.
Palta ay chab'c'olal d'a scal eb' yiñtilal Rubén.
16 ¿Tas yuj ix can eb' b'aj macan noc' calnel d'a yol smacte', syab'an eb' yavtaj noc' calnel
chi' yuj eb' stañvumal? Val yel a d'a scal eb' yiñtilal Rubén ay chab'c'olal.
17 Axo pax eb' aj Galaad, ix can eb' d'a sc'axepalec' a' Jordán. Axo eb' yiñtilal Dan, ix can
eb' d'a stz'ey b'aj ay te' barco, añeja' pax eb' yiñtilal Aser, ix can eb' d'a sti' a' mar,
majxo el jab'oc eb' b'aj sjavi te' barco.
18 Axo eb' yiñtilal Zabulón yed' eb' yiñtilal Neftalí, ix sb'ecxoñej sb'a eb' scham d'a oval.
19 Ix javi eb' viñ sreyal eb' cananeo d'a Taanac, d'a slac'anil sti' a' Meguido, ix javi eb' yic
syac'an oval eb' yalani, palta malaj q'uen plata yed' b'eyumal ix yic' eb'.
20 Ato d'a satchaañ b'aj sb'ey q'uen c'anal, ato ta' ix cot tas ix ac'an oval yed' viñaj Sísara.
21 A a' Cisón aytaxon d'a peca', ac'um oval a', a a' ix cuchanb'at eb'.
Caq'uec quip co b'atec d'a quichañ.
22 Ix c'añ val yem yoc noc' chej ayic ix b'at lemnaj noc' d'a oval.

23 Ix yalan Yángel Jehová: Cotocab' yoval sc'ol Jehová d'a yib'aň choňab' Meroz yed' d'a
yib'aň eb' cajan ta'. Cotocab'can d'a yib'aň eb' yujto maj colvaj eb' yed' Jehová, maj
colvaj eb' yac'an oval yed' eb' soldado te tec'an, xchi.
24 Te vach' yic ix Jael yetb'eyum viňaj Heber ceneo d'a yichaň masanil eb' ix ix. Vach' yic
ix d'a yichaň masanil eb' ix ix cajan d'a yoltac mantiado.
25 Ayic ix sc'anan a' viňaj Sísara yuq'uej d'a ix, axo lech te vach' ix yac' ix yuq'uej viň. A
lech ix yac' ix yuq'uej viň d'a yol jun yed'tal te vach' yilji.
26 Ix yic'anq'ue jun te' estaca ix d'a sq'uexaňc'ab', ix yic'anpaxq'ue jun te' mac'lab' ix d'a
svach'c'ab'. Ix poj sb'aquil sjolom viň, ix smac'an c'axpaj te' ix d'a yib'schiquin
viň.
27 Toxoňej ix ec' b'alb'on viň d'a yichaň ix yuj syail. Aňeja' ta' ix chamcan viň.
28 A ix snun viňaj Sísara chi', ayic ix elta d'aňan ix d'a sventenail spat, te cusnac sc'ol ix.
Ix yalan ix: ¿Tas yuj tz'ec' tiempo sjavi viň vune' yed' scarruaje? ¿Tas yuj maxto cab' sc'aň
yoc noc' schej viň stoc'an scarruaje chi'? xchi ix.
29 A tas van snaan ix snun viň chi', aňeja' chi' ix yalpax juntzaň eb' ix ix te ay spensar
ayec' yed' ix. Ix yalan eb' ix icha tic:
30 Tecan van spucanec' eb' viň jantac tas ix yic'canec' d'a oval chi'. Van am sic'lan
junjunoc eb' ix ix eb' viň yic syic'a', ma chatacvaňoc eb' ix. Axo viňaj Sísara chi'
yed' eb' soldado, van am sic'lan c'apac pichul eb' te vach', c'apac te vach' yajoch
yelvanub' d'a junjun pac'aň, yic vach' ol yac'och eb' d'a sjaj, yujto ix yac' ganar
oval chi' eb', xchi eb' ix.
31 Mamin Jehová, ichocab' chi' tz'aj satel eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Axo eb' tzach
xajanani, lajanocab' eb' icha scopopial yoc c'u, xchi ix Débora yed' viňaj Barac d'a
sb'it chi'.
Ayic ix lajvican jun oval chi', 40 ab'il maňxalaj oval.

6

Ix avtaj viňaj Gedeón yuj Dios

1 Ix lajvi chi', ix scha c'ulanxi chucal eb' israel chi' d'a yichaň Jehová. Yuj chi' uque'
ab'il ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' madianita yuuj. 2 Ix och val eb' d'a syaelal yuj eb'
madianita chi'. Ix laj say eb' b'ajtac sc'ub'ejel sb'a d'a lum vitz, d'a yoltac q'uen ňaq'ueen
yed' b'aj max yal sc'och anima. Ata' ix laj cajnaj eb'. 3 Ayic q'uiňxo sat yavb'en eb' israel
chi', axo eb' madianita chi', eb' amalecita yed' juntzaňxo eb' scot yed' eb' d'a stojolal b'aj
sjavi c'u, sjavi eb' yac' oval yed' eb'. 4 Sb'at sb'oanq'ue scampamento eb' d'a sat slum
eb' israel chi', satanel eb' masanil tas avab'il yuj eb' israel chi', masanto d'a smojonal
choňab' Gaza. Maňxa jab'oc tas sva eb' scan yuj eb' ajc'ol chi', syic'anpaxb'at noc' calnel
eb', noc' vacax yed' noc' b'uru. 5 Yujto yed'nac smolb'etzal noc' eb' sc'och eb' d'a sat sluum
eb' israel chi', yuj chi', masanil tas ay d'a sat luum, pilan slajvieli. Maň b'ischajb'enoc eb'
yed' noc' scamello chi', icha val noc' c'ulub'. Slajvicanel tastac ay d'a sat luum b'ajtac
tz'ec' eb' chi'. 6-7 Icha val chi' ix aj scan eb' israel meb'ail yuj tas tz'utaj yuj eb' madianita
chi'. Yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová yic scolvaj d'a eb'.
8 Yuj chi' axo Jehová ix ac'ancot jun schecab' d'a eb' israel chi', ix yalan icha tic: A
Jehová co Diosal tz'alan icha tic: A in vic'nac ex elta d'a Egipto b'aj ayex och checab'il.
9 Maňocčej d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto in colnac ex elta, palta ex in colpax d'a eb' ix ex
ixtani, ix viq'uel eb' d'a eyichaň, ix vac'ancan lum sluum eb' d'ayex. 10 Ix val d'ayex to a
inton Jehová e Diosal in. Ix valanpaxi to max yal-laj eyac'anem e b'a d'a juntzaň sdiosal
eb' amorreo ay d'a lum luum b'aj ayex ec' tic, palta maj e c'anab'ajej tas ix vala', xchi
Jehová, xchi jun schecab' chi'.
11 D'a jun tiempoal chi' ix emul Yángel Jehová, ix em c'ojan d'a yich jun te' mach' d'a
Ofra, d'a yol yic viňaj Joás yiňtilal Abiezer. Ay jun viň yuninal viňaj Joás chi' scuchan

Gedeón. A viñaj Gedeón chi', van stec'anel ixim strigo viñ d'a yol jun b'aj stec'chajel yal te' uva, yic sc'ub'ejel ixim viñ d'a eb' madianita chi'.
12 Ata' ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a viñ, ix yalan d'a viñ icha tic:
—Ach vinac tec'an. A Jehová ayoch ed'oc, xchi d'a viñ.
13 Ix tac'vi viñaj Gedeón chi':
—Mamin, ac' in nivanc'olal yuj tas ol vala'. Tato ayoch Jehová qued'oc, ¿tas yuj sjavi juntzañ tic d'a quib'añ? ¿B'ajtil ay juntzañ tas satub'tac yilji yalnaccan eb' co mam quicham d'ayoñ, ayic yalannac eb' to a Jehová ic'annaquelta eb' d'a Egipto? Palta axo ticnaic, oñ yactejcan co ch'ocoj, oñ yac'ancanoch d'a yol sc'ab' eb' madianita, xchi viñ d'ay.
14 Ix och q'uelan Jehová chi' d'a viñ, ix yalani:
—A in tzach in checb'ati, ol vac'ñej ip yic tza colanel eb' etchoñab' d'a yol sc'ab' eb' madianita chi', xchi d'a viñ.
15 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Ay Mamin, ac' val nivanc'olal d'ayin junelxo. ¿Tas val ol aj in colan eb' vetchoñab' tic? Yujto a in tic yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc te meb'a' oñ d'a scal eb' yiñtilal Manasés. Slajvub' unin in d'a scal eb' vuc'tac, xchi viñ.
16 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:
—Ayinoch ed'oc, yuj chi' ol ac' ganar eb' madianita chi'. Icha val tz'aj yac'ji ganar junoc anima sch'ocoj, icha chi' ol aj ac'an ganar eb', xchi d'a viñ.
17 Ix yalanxi viñ d'ay:
—Mamin, tato vach' in d'a yol a sat, ch'ox junoc yechel vila' yic vach' snachajel vuuj to schecab' ach Dios. 18 Tzin tevi d'ayach to max ach el d'a tic, ol vic'cot junoc in silab' d'ayach, xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi':
—Ayinñej ec' d'a tic masanto ol ach jaxoc, xchi.
19 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Gedeón sb'o jun noc' yune' chiva, ix sb'oanpax ixim pan viñ d'a jun echlab' ixim harina, malaj yich pan ix yac'b'at viñ d'a scal. Ix lajvi chi' ix yac'anem noc' chib'ej chi' viñ d'a yol jun te' mooch, axo d'a yol jun lum chen ix yaq'uem yalil noc' viñ. Ix yic'ancot masanil juntzañ chi' viñ d'a yichañ Ángel chi' d'a yich jun te' mach' chi'. 20 Ix yalan Yángel Jehová chi' icha tic: Aq'uem noc' chib'ej yed' ixim pan chi' d'a yib'añ jun q'uen q'ueen tic, tza tob'anem yal noc' chi' d'a yib'añ, xchi. Ix sc'anab'ajan viñ masanil tas ix yal chi'. 21 Axo Yángel Jehová chi', ix stenoch sñi' sc'ococh d'a juntzañ chi', ix q'ueul c'ac' d'a yol q'uen nivan q'ueen chi', ix tz'ab'at noc' chib'ej yed' ixim pan chi'. Val d'a yichañ viñ ix satem Yángel Jehová chi'. 22 Ayic ix yilan jun chi' viñ, ix nachajel yuj viñ to Yángel Jehová jun ix lolon chi' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ icha tic:
—Mamin Jehová, q'uelc'umb'a val ix aj in lolon yed' Ángel ix a checcoti, xchi viñ.
23 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:
—Mañ ach xivoc, mañ ol ach chamlaj, xchi d'a viñ.
24 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñ ta' yic syic'anchaañ Jehová viñ. Ix yac'ancan viñ sb'iej: A Jehová ac'um junc'olal. A jun altar chi' ix canñej d'a Ofra d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Abiezer.
25 A d'a jun ac'val chi', ix yal Jehová d'a viñaj Gedeón chi':
—Iq'uelta noc' schab'il mam vacax d'a scal noc' svacax viñ a mam, noc' uque' ab'il sq'uinal. Tza mac'an vecchaj yaltaril comon dios Baal b'ob'ilq'ue yuj viñ a mam chi', tza ch'acanpaxel jun te te' yechel comon dios Asera d'a stz'ey altar chi'. 26 A d'a sjolom q'uen nivan q'uen chaañ ayq'uei, ata' tza b'oq'ue junoc altar d'ayin Jehová a Diosal in tic. Vach' tzutej a latz'anq'ue q'ueen. Axo te te' ix a ch'aquel chi', a te' tzac'och sc'atzitzaloc. Slajvi chi' tza milancham noc' vacax chi', tza ñusantz'a noc' silab'il d'a yib'añ, xchi d'a viñ.

27 Yuj chi' ix b'at viñ, ix yic'anb'at lajuñvañ schecab' viñ, ix sc'anab'ajan viñ icha ix
aj yalan Jehová chi'. Palta ix xiv viñ sb'oan d'a c'ualil yuj eb' sc'ab' yoc viñ smam. Ix
xivpax viñ d'a eb' anima cajan d'a choñab' chi', yuj chi' d'ac'valil ix laj sb'o juntzañ chi'
viñ. 28 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ayic ix q'ue vaan eb' anima d'a jun choñab' chi', ix
yilan eb' to toxo ix mac'ji vecchaj altar yic Baal chi', ix yilanpax eb' to toxo ix ch'acjiel te'
yechel Asera d'a stz'ey altar chi'. Ix yab'anpax eb' to ay jun noc' vacax ix ñusjitz'a silab'il
d'a yib'añ jun altar toto ix b'o chi'. 29 Ix sc'anb'anec' eb':

—¿Mach ix b'oan juntzañ tic? xchi eb'.

Ix laj sc'anb'anec' yab' eb', axo ix yab'an eb' to a viñaj Gedeón yuninal viñaj Joás ix
b'oani. Yuj chi' ix yal eb' d'a viñaj Joás chi' icha tic:

30 —Iq'uelta viñ uninal chi', ol co milcham viñ. ¿Tas yuj ix smac'vecchaj altar yic Baal
viñ, ix sch'acanpaxel te' yechel Asera viñ d'a stz'ey chi'? xchi eb' anima chi'.

31 Ix tac'vi viñaj Joás d'a masanil eb' anima oyanoch d'a spatic chi' icha tic:

—¿Tom tze col jun comon dios scuchan Baal chi', tzeyac'an yovalil? Tato icha chi',
chamocab' jun mach scolan Baal chi' d'a q'uiñib'alil tic. Tato yel Dios jun Baal chi',
yac'ocab' yovalil d'a mach ix mac'an vecchaj jun yaltar chi', xchi viñ.

32 A d'a jun c'u chi', Jerobaal ix sb'iejcan viñaj Gedeón chi', yujto ix yal eb' anima chi'
icha tic: Yac'ocab' oval jun Baal chi' yed' viñ, yujto ix smac' vecchaj yaltar viñ, xchi
eb'.6.32

33 A d'a jun tiempoal chi', ix smolb'ej sb'a eb' madianita, eb' amalecita yed' eb' cajan d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, ix c'axpajec'ta eb' d'a yol a' Jordán, ix sb'oanq'ue scampamento eb'
d'a yac'lical Jezreel. 34 Axo Yespíritu Jehová ix och d'a viñaj Gedeón chi'. Ayic ix spu'an
jun noc' sch'aac viñ, ix smolb'an sb'a eb' yiñtilal Abiezer, aton eb' sc'ab' yoc viñ. 35 Ix
yac'anpaxb'at schecab' viñ yavtejcot eb' yiñtilal Manasés, eb' yiñtilal Aser, eb' yiñtilal
Zabulón yed' eb' yic Neftalí, yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' yed' viñ.

36 Ix yalan viñ d'a Dios icha tic: Tato d'a val yel a in tzin ac'lab'ej a colan eb' vetisraelal
tic, icha val ix aj alani, ch'ox junoc yechel d'ayin. 37 A ticnaic ol vac'canem junoc noc'
tz'umal calnel d'a sat tec'lab' trigo. Axo d'a q'uiñib'alil q'uic'an, tato te' ch'ayan noc' tz'um
chi' yuj yal ac'val, axo pax d'a sat lum d'a spatic yichañ noc', taquiñ, ol vojtaquejeli to yel
a in ol in ac'lab'ej a colanel eb' vetchoñab' tic, icha ix aj alani, xchi viñ.

38 Icha val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aji. Ayic ix q'ue vaan viñ d'a q'uiñib'alil,
ix spitz'anel noc' tz'uum chi' viñ, jun uc'ab' a' ix el d'a noc'. 39 Ix yalanxi viñ d'a Dios:
Mamin, mocab' cot yoval a c'ol d'ayin, ol in c'an junxo ch'oxnab'il d'ayach. A d'a junelxo
tic, a sat lum sch'ayxi yuj yal ac'val chi', axo pax noc' tz'uum chi', mocab' ch'ayxoc noc',
xchi viñ.

40 Icha val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix yutej Dios d'a junxo ac'val chi'. Ayic ix sacb'i,
te taquiñ noc' tz'uum chi', axo pax sat luum, te ch'ayan yuj yal ac'val.

7

Ix ac'ji ganar eb' madianita

1 A viñaj Jerobaal, aton viñaj Gedeón, te ac'valto ix q'ue vaan viñ yed' jantac eb' viñ
vinac ayxo och yed'oc. A d'a sjaj a' melem scuch Harod ix b'at sb'oq'ue scampamento eb'
viñ. Axo pax eb' madianita, a d'a stojolal norte d'a yac'lical yich lum vitz More, ata' ayec'
scampamento eb'.

2 Ix yalan Jehová d'a viñaj Gedeón chi' icha tic: Te tzijtum eb' viñ vinac tic ed'nac. Tato
svac'och eb' madianita d'a yol e c'ab' ticnaic, axom ol eyalani to yuj e jelanil ix eyac'
ganar eb'. 3 Yuj chi' al d'a eb' viñ soldado smasanil, tato ay mach xiv sb'at d'a oval chi',
meltzajocab' d'a svitzal Galaad tic, spax d'a spat, xchi d'a viñ.

6.32 **6:32** Jerobaal syalelc'ochi “Yac'ocab' oval Baal chi”.

Yuj chi' 22 mil eb' viñ ix paxta, 10 milxoñej eb' viñ ix cani. 4 Ix yalanxi Jehová: Añeja' tzijtumto eb' viñ soldado tic. Ic'b'at eb' viñ yuq'uej a' d'a sti' a' melem. Ata' ol vil eb' viñ, a in xo ol vala' machtac ol can ed'oc, xchi d'a viñ.

5 Ix yic'anb'at eb' viñ ixto can chi' viñaj Gedeón yuq'uej a' d'a sti' a' melem chi'. Ix yalan Jehová: Masanil mach sb'echanq'ueta a' d'a yol sc'ab' yuq'uej, ch'oc tzic'canel d'a scal eb' viñ tz'em cuman syuc'an a', xchi d'a viñ.

6 A eb' viñ ix b'echanq'ueta a' d'a yol sc'ab', ix yuc'ani, 300 eb' viñ, axo jantacxo eb' viñ jun, ix em cuman eb' viñ ix yuc'an a' eb' viñ. 7 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Gedeón chi': C'ocb'il eb' viñ 300 chi' ol in c'ana' yic ol eyac'an ganar eb' madianita chi'. Axo pax eb' viñ ix em cuman yuc'an a a' chi' jun, paxocab' eb' viñ d'a spat, xchi d'a viñ.

8 Yuj chi' ix yal viñaj Gedeón chi' to smeltzaj eb' viñ d'a spat. Axo viñ ix ic'ancanec' svael eb' viñ yed' noc' sch'aac eb' viñ spu'u. Axoñej eb' viñ 300 ix sic'jicanel chi' ix can yed' viñ. A scampamento eb' viñ, ayec' d'a jolom vitz d'a yib'añ b'aj ay scampamento eb' madianita chi'.

9 A d'a jun ac'val chi', ix yal Jehová d'a viñaj Gedeón chi': Q'ueañ vaan, ixic, emañ ac' oval yed' eb' madianita chi', yujto ol vac'och eb' d'a yol a c'ab'. 10 Tato tzach xiv a b'ati, emocab' viñ a checab' aj Fura ed'oc d'a scampamento eb' chi', 11 ol e maclan eyab'i tas van yalan eb', yuj chi' mañ ol ach xiv och d'a oval chi', xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix emc'och viñ yed' viñ schecab' chi' d'ac'valil b'aj ayel eb' stañvan scampamento eb' madianita chi', yic smaclan yab' eb' viñ tas syal eb'. 12 A eb' madianita chi' yed' eb' amalecita yed' eb' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix majel sat lum ac'lic chi' yuj eb', ichoc noc' c'ulub'. Mañxo b'ischajb'enoc jantac noc' camello yed'nac eb', icha val yarenail d'a sti' a' mar.

13 Ayic ix c'och viñaj Gedeón chi' b'aj ayec' eb' van stañvan scampamento eb' chi', ix yab'an viñ yalan svayich jun viñ soldado d'a junxo viñ icha tic.

—Ix in vayichej to ay jun ixim pan cebada ix cot b'alb'on d'a sat vitz tic. Ix emul ixim d'a yol co campamento tic, ix och poc'naj ixim d'a jun mantiado, ix em lañnaj yuj ixim, xchi viñ.

14 Ix tac'vi junxo viñ chi' icha tic:

—A jun ixim pan chi' syalelc'ochi to a viñaj Gedeón yuninal viñaj Joás yed' eb' soldado israel ol oñ ac'an ganar. Yujto a Dios ol oñ ac'anoch co masanil d'a yol sc'ab' eb', xchi viñ.

15 Ayic ix yab'an viñaj Gedeón tas ix yutej yalan jun vayich chi' eb' viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ Jehová, ix yac'an yuj diosal viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix q'uexta viñ d'a scampamento, ix yalan viñ:

—Coyec, yujto toxo ix yac'och eb' madianita Jehová d'a yol co c'ab', xchi viñ.

16 Ox macañ ix yutej 300 eb' viñ soldado chi' viñ. Junjun noc' ch'aac ix yac' viñ d'a junjun eb' viñ soldado chi' yic spu noc' eb' viñ, ix yac'anpax junjun chen viñ d'a eb' viñ, ayem staj eb' viñ ayoch sc'ac'al d'a yol chen chi'. 17 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Ayic ol in c'och d'a junxo stib'at scampamento eb' cajc'ol chi', tzeyil val tas ol in c'ulej, icha pax chi' ol e c'ulejpax a ex tic. 18 A ol eyab'an in pu'an noc' ch'aac tic yed' eb' tzac'anoch vuuj, ol e pu'anpax noc' eyic e masanil d'a spatictac campamento chi', ol ex avajoc. Ol eyalan icha tic: Caq'uec oval yuj Jehová yed' viñaj Gedeón, xe chi, xchi viñ.

19 Ayic ix c'och viñaj Gedeón chi' yed' 100 eb' viñ soldado ajun yed'oc d'a junxo stib'at scampamento eb' madianita chi' d'a chimilac'val, ato val sq'uexlan sb'a eb' b'ab'el ayel stañvej campamento chi'. A val ta' ix spu sch'aac eb' viñ yic viñaj Gedeón chi', ix smac'anpaxpoj schen eb' viñ yed'nac. 20 Junñej ix aj spu'an sch'ac eb' viñ yed'nac d'a svach' c'ab' yox macañil, junñej pax ix aj smac'anpoj schen eb' viñ, axo sc'ab' eb' viñ d'a sq'uexañ ix tz'icanchaañ staj, chaañ ix avaj eb' viñ: Caq'uec oval yuj Jehová yed' viñaj Gedeón, xchi eb' viñ. 21 Ix canñej tec'tec' eb' viñ d'a spatic campamento chi'. Axo eb' ajc'ol chi', yelc'olalxoñej ix b'at eb' elelal, ix el yav eb' yuj xivelal. 22 Ayic ix spu'an noc' sch'aac

300 eb' viñ israel chi', axo Jehová ix ac'an somchajb'at spensar eb' ajc'ol chi'. Munil a eb' ix laj smil-lajcham sb'a. Ay pax eb' ix el lemnajoc, ix b'at eb' d'a Bet-sita d'a stojolal Zerera, masanto ix c'och eb' d'a smojonal Abel-mehola d'a slac'anil Tabat.

23 Ix lajvi chi', ix smolb'an sb'a eb' yiñtilal Neftalí yed' eb' yiñtilal Aser yed' masanil eb' yic Manasés, ix b'at eb' d'a spatic eb' madianita chi'. 24 Axo viñaj Gedeón chi', ix schecb'at yalumal viñ d'a eb' yiñtilal Efraín cajan d'a tzalquixtac, to sb'at eb' smac d'a elañchamel d'a sjayil sti' a' Jordán d'a Bet-bara, yacb'an manto c'och eb' ajc'ol chi'. Ix sc'anab'ajej eb' sb'ati.

25 Ix yamchaj chavañ eb' viñ sat yajal yaj d'a eb' madianita chi' yuj eb', jun viñ scuch Oreb, junxo viñ scuchan Zeeb. A viñaj Oreb chi', ix miljicham viñ b'aj ay jun q'uen tenam, aton q'uen ix scuchcan Oreb. Axo viñaj Zeeb chi', ix cham viñ b'aj ay jun tec'lab'el yal uva, yuj chi' Zeeb ix sb'iejcan jun chi'. Ix b'atñej eb' yiñtilal Efraín chi' d'a spatic eb' madianita chi', ix yic'ancot sjolom viñaj Oreb chi' eb' yed' yic viñaj Zeeb chi' d'a viñaj Gedeón chi' d'a sti' a' Jordán chi'.

8

Ix yamchaj chavañ sreyal eb' madianita

1 Masanil eb' yiñtilal Efraín ix cot yoval d'a viñaj Gedeón chi', ix yalan eb' icha tic: ¿Tas yuj maj oñ avtej yic tzoñ b'at ed' d'a oval yed' eb' madianita chi'? xchi eb'. Te ya ix yal eb' d'a viñ. 2 Palta ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:

—¿Tom tze na' to ec'b'al yelc'och tas ix co c'ulej d'a sb'ab'elal a oñ yiñtil oñ viñaj Abiezer tic d'a yichañ tas ix e c'ulej d'a slajvub'alxo a ex yiñtilal Efraín ex tic? 3 A Dios ix ac'anoch eb' yajalil eb' madianita d'a yol e c'ab' a ex tic, aton viñaj Oreb yed' viñaj Zeeb. Malaj yelc'och tas ix in c'ulej a in tic d'a yichañ tas nivan yelc'och ix e c'ulej chi' a ex tic, xchi viñ.

Ayic ix yab'an eb' tas ix yal viñ chi', ix sicb'iem yoval sc'ol eb' chi'.

4 Ix emc'och viñaj Gedeón yed' 300 eb' viñ soldado d'a sti' a' Jordán, vach'chom te c'unb'inacxo eb' viñ, palta ixto b'atñej tzac'an eb' viñ d'a spatic eb' ajc'ol chi', masanto ix c'axpajec' eb' viñ d'a a'. 5 Ayic ix c'och eb' viñ d'a Sucot, ix yalan viñaj Gedeón chi' d'a eb' cajan ta' icha tic:

—Comonoc tz'el d'a e c'ool, tzeyac' jab'oc tas sva eb' viñ ajun ved' tic, yujto tz'el yip eb' viñ yuj vejel, yujto ayoñ och d'a spatic viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna, aton eb' viñ sreyal eb' madianita, xchi viñ.

6 Ix tac'vi eb' yajalil choñab' chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tom toxo ix yamchaj viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' eyuuj, yuj chi' scac' va eb' viñ a soldado tic? xchi eb'.

7 Ix tac'vi viñaj Gedeón chi':

—Ayic ol ac'jococh viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' d'a yol co c'ab' yuj Jehová, ayic ol oñ jax d'a tic, ol co maq'uel tzililjoc e chib'ejal d'a e patic d'a te' q'uiix ol quic'cot d'a taquiñ luum, xchi viñ.

8 Ix el eb' viñ d'a jun choñab' chi', ix c'och eb' viñ d'a Peniel, ix sc'ananpax svael eb' viñ soldado viñaj Gedeón chi' ta', palta icha ix aj yalan eb' aj Sucot, icha pax chi' ix aj yalan eb' aj Peniel chi' d'a viñ. 9 Ix yalanxi viñ icha tic:

—Ayic ol oñ meltzaj d'a junc'olal, ol co maq'uem vecnaj jun cuartel b'aj tze col e b'a tic, xchi viñ.

10 Axo d'a Carcor ayec' viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi', 15 milto eb' soldado madianita ayec' yed' eb' viñ. Axoñej eb' chi', yujto 120 mil eb' toxo ix chami. 11 Ix c'och viñaj Gedeón yed' eb' soldado d'a spatic eb' ajc'ol chi' d'a stitac tz'inan lum d'a yichañb'at Noba yed' d'a Jogbeha. Satc'olal yaj eb' soldado madianita chi' ix c'och eb'.

12 Axo pax viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi', ix b'at eb' viñ elelal, palta ix och viñaj Gedeón chi' d'a spatic eb' viñ, masanto ix yamchaj eb' viñ yuj viñ, axo eb' soldado eb' viñ, ix saclemcanb'at eb' yuj xivelal.

13 Axo yic ix paxta viñaj Gedeón yed' eb' soldado chi' d'a oval, ix ec' eb' d'a xachanil lum svitzal Heres. 14 Ata' ix yamchaj jun viñ quelem aj Sucot yuj eb', ix sc'anb'an eb' d'a viñ tastac sb'i eb' yajal yaj d'a Sucot chi'. Axo viñ quelem chi' ix tz'ib'an sb'i junjun eb', 77 eb' d'a smasanil. 15 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Gedeón d'a Sucot chi', ix yalan viñ d'a eb' anima ta' icha tic:

—¿Tzam e nacot tas aj in e b'uchani? Eyalani: ¿Tom toxo ix yamchaj viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' eyuuj, yuj chi' scac' va eb' viñ a soldado c'unb'inac ay svejel tic? xe chi. A ticnaic jun, ina eb' viñ tic, xchi viñ.

16 Ix lajvi chi', ix yic'ancot te' q'uiix viñ, te' ix yic'cot eb' d'a taquiñ luum, ix smac'an eb' yajalil choñab' Sucot chi' viñ d'a te'. 17 Ix lajvi chi', ix b'atpax eb' viñ d'a Peniel, ix smac'anem vecnaj jun cuartel eb' viñ, aton b'aj scol sb'a eb' soldado, ix smilancham masanil eb' viñ vinac eb'. 18 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj Gedeón d'a viñaj Zeba yed' d'a viñaj Zalmuna chi' icha tic:

—¿Chajtil yilji eb' viñ ix e milcham d'a Tabor? xchi viñ d'a eb' viñ.

Ix tac'vi eb' viñ:

—Icha val ilji tic, icha chi' yilji eb' viñ. Icha yilji eb' viñ yajal, icha chi' yilji eb' viñ, xchi eb' viñ.

19 Ayic ix yab'an viñaj Gedeón chi' icha chi', ix yalan viñ:

—A eb' viñ chi', vuc'tac eb' viñ, junñej in nun yed' eb' viñ. Yuj chi' sval d'a yichañ Jehová, tato maj e milcham e viñ vuc'tac chi', max am ex in milpaxcham ticnaic, xchi viñ.

20 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj Jeter b'ab'el yunin icha tic:

—Lemach, milcham eb' viñ tic, xchi viñ.

Yune' quelemto viñaj Jeter chi', yuj chi' ix xiv viñ yic'anq'ueta q'uen yespada yic smilancham eb' viñ. 21 Ix yalan viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna d'a viñaj Gedeón chi' icha tic:

—Cotañ ach tic, a ach lac'an tzoñ a milchamoc, yujto ojtacab'ilxo to max ach xivi, ac'um oval ach paxi, xchi eb' viñ.

Ix q'ue jucnaj viñaj Gedeón chi', ix smilancham chavañ eb' viñ rey chi' viñ. Axo juntzañ q'uen q'ueen ayoch yelvanub'oc sjaj noc' scamello eb' viñ, ix yiq'uel q'ueen viñ. 22 Ix lajvi chi', ix yalan eb' yetisraelal viñ chi' d'ay:

—A ach ix oñ a colel d'a yol sc'ab' eb' madianita, yuj chi' a ach yed' eb' iñtilal ol ex ochcan cajaliloc, xchi eb'.

23 Ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:

—Mañ ol in ochlaj eyajaliloc, mañ ol ochpaxlaj eb' vuninal, palta a Jehová Cajal yaji. 24 Añej jun tzin c'an d'ayex to tzeyac' q'uen uchiquin d'ayin, aton q'uen ix eyiq'uec' d'a eb' madianita, xchi viñ.

Yed'nac juntzañ q'uen uchiquin nab'a oro eb' ajc'ol chi', yujto icha chi' sb'eyb'al eb' cajan d'a tz'inan luum. 25 Yuj chi' ix slich'anem jun c'apac c'apac eb', ix yac'anem q'uen uchiquin chi' eb' d'a yib'añ c'apac. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

—Ina q'ueen tic, d'a val smasanil co c'ool scac' q'uen d'ayach, xchi eb'.

26 A jantac q'uen oro ayoch d'a q'uen uchiquin chi', ay am 40 libraoc yalil q'ueen. Ch'oc pax yaj juntzañxo q'uen q'ueen vach' yilji yed' yelvanub' yed' c'apac spichul eb' viñ sreyal madianita yed' pax q'uen q'ueen ayoch yelvanub'oc sjaj noc' scamello eb' viñ. 27 A yed' juntzañ q'ueen chi' ix sb'o jun yechel viñaj Gedeón chi', ix yac'ancan viñ d'a schoñab' scuch Ofra. Ix spatiquejel Jehová eb' israel, axo d'a jun yechel chi' sc'anb'ej sb'a eb'. Yuj chi' ix cotcan d'a yib'añ viñaj Gedeón chi' yed' yiñtilal.

28 Ix can eb' madianita d'a yalaň smandar eb' israel chi', majxo yal-laj scolan sb'a eb'.
40 ab'il maňxalaj oval, junc'olal ix aj eb' israel chi' ayic ayec' viňaj Gedeón chi' yed' eb'.
29 Ayic ix lajvi oval chi', ix pax viňaj Jerobaal, aton viňaj Gedeón yuninal viňaj Joás chi'
d'a spat. 30 Tzijtum eb' viň yuninal viň, 70 eb' viň d'a smasanil, yujto tzijtum eb' ix ix, ix
yic' viň. 31 Ay pax junxo ix aj Siquem ix yic' viň, ay jun yune' ix ix alji yed' viň. Abimelec
ix yac' viň sb'iej jun yunin chi'.
32 Ayic ix cham viňaj Gedeón yuninal viňaj Joás chi', te icham vinacxo viň. Ix mucji
viň b'aj mucancan viň smam viň d'a Ofra, b'aj ay eb' yiňtilal Abiezer.
33 Ayic ayxo scham viňaj Gedeón chi', a eb' israel chi', ix spatiquejxiel Jehová eb', ix
ochxi eb' ejmelal d'a comon dios scuchan Baal-berit.8.33 34 Ix b'atcan Jehová sDiosal
eb' satc'olal yuuj, vach'chom a ix colan eb' d'a eb' d'a juntzaň nación ajc'ol oyanoch d'a
spatic yichaň eb'. 35 Malaj jab'oc tas vach' ix yac' eb' spacoc d'a eb' yiňtilal viňaj Gedeón
chi' yuj tas ix sc'ulej viň yuj svach'iloc eb'.

9

Ix och viňaj Abimelec yajalil

1 A viňaj Abimelec yuninal viňaj Jerobaal, ix b'at viň d'a Siquem lolonel yed' eb' sc'ab'
yoc ix snun, ix yalan viň d'a eb':
2 —A ticnaic sval d'ayex to vach' tze montej eb' eyetchoňab' d'a Siquem tic, tze c'anb'an
d'a eb' icha tic: ¿Vach'am tzeyab'i to a 70 eb' yuninal viňaj Jerobaal syac' yajalil d'a
quib'aň, mato vach' to junňej viň tz'och cajaliloc? xe chi d'a eb'. Naeccoti to a inňej ay
vuj in b'a eyed'oc, xchi viň.
3 A eb' ayto yuj sb'a chi' yed' viň, ix syamoch eb' yalan d'a eb' yetchoňab' d'a Siquem
chi' to a viňaj Abimelec chi' tz'och yajalil d'a scal eb'. Ix scha sc'ol eb' choňab' chi' icha
chi', yujto ayto yuj sb'a eb' yed' viň. 4 Yuj chi' ix yiq'uelta 70 siclo q'uen plata eb' d'a yol
stemplo comon dios scuchan Baal-berit, ix yac'an q'uen eb' d'a viňaj Abimelec chi'. A
yed' q'uen ix stup juntzaň eb' viň jaragana vinac viň yic tz'och eb' viň yed' viň. Te chuc
juntzaň eb' viň vinac chi'. 5 Yuj chi' ix b'at eb' viň yed' viň d'a Ofra, b'aj ec'nac viň smam
viň. Ata' ix smilcham 70 eb' yuc'tac viň d'a yib'aň jun q'uen q'ueen. Axoňej viňaj Jotam
ix colchajcani, yujto ix sc'ub'ejcanel sb'a viň, aton viň slajvub' yuninal viňaj Jerobaal
chi'. 6 Ix lajvi chi', ix smolb'an sb'a eb' aj Siquem yed' eb' aj Bet-milo d'a yich jun te'
mach' d'a Siquem chi', b'aj ay jun q'uen q'ueen nivan yelc'och d'a eb'. Ata' ix yac'och
viňaj Abimelec eb' yajalil.
7 Ayic ix alchaj jun chi' d'a viňaj Jotam chi', ix q'ue viň d'a jun tzalan d'a spac'ul lum
vitzal Gerizim, te chaaň ix avajemta viň yic vach' masanil mach tz'ab'ani, ix yalan viň
icha tic:
—Ex aj Siquem, maclejec eyab' jun ab'ix ol val tic yic vach' ol yab' Dios tas ol eyala'.
8 A junel, masanil ab' te te' ix snib'ej yac'och junoc yajalil. Yuj chi' ix ab' yal te' d'a te'
olivo to tz'och te' yajaliloc te' smasanil. 9 Ix ab' tac'vi te' olivo chi', ix yalan te': Maay, tato
tzin och eyajaliloc e masanil, maxtzac am vac'laj aceite sc'anchaj yuj yic'jichaaň Dios,
ma yic sc'anpax eb' anima, xchab' te'.
10 Ix lajvi chi', ab' yalanpax te' smasanil d'a te' higo yic tz'och te' yajalil. 11 Ix ab'
yalanpax te' higo chi': Maay, tato tzin och eyajaliloc e masanil, maxtzac am vac' in sat te
chi' sloji, xchab' te'.
12 Ix ab' yalanpax te' d'a te' uva to tz'och te' yajalil. 13 Ix ab' yalanpax te' uva chi': Maay,
tato tzin och eyajaliloc e masanil, tzam vactej vac'an vino tz'ac'an tzalajb'oc sc'ol Dios
yed' eb' anima, xchab' te'.
14 Slajvub'alxo ix ab' yalan te' d'a te' q'uiix to tz'och te' yajalil. 15 Ix ab' yalan te' q'uiix
chi' to syal yoch te' yajaliloc te te' chi' smasanil. Ix ab' yalan te': Tato yel d'a smasanil

8.33 **8:33** Baal-berit, syalelc'ochi "yajal trato".

e c'ol tzin eyac'och eyajaliloc, ochañec d'a yalañ veñul tic e masanil. Tato max yal e c'ol tzin och eyajaliloc jun, elocab'cot jun nivan c'ac' d'ayin yic stz'acanb'at te' c'ute' d'a Líbano, xchab' te' q'uiix chi'.

16 A ticnaic jun, tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tom yel val vach' ix e c'ulej, yuj chi' ix eyac'och viñaj Abimelec chi' eyajaliloc? ¿Tom smoj val icha chi' tzeyutej yiñtilal viñaj Jerobaal chi' ticnaic? 17 Ix sb'ec sb'a viñ in mam chi' scham eyuuj ayic ex scolanelta viñ d'a yol sc'ab' eb' madianita. 18 A exxo tic, tas xom val eyaji, yuj chi' tzex meltzajoch ajc'olal d'a yiñtilal viñ in mam chi'. Ix e milcham 70 yuninal viñ d'a jun q'uen q'ueen, axo viñaj Abimelec yune' jun ix schecab' viñ in mam chi' ix eyac'och eyajaliloc, añej am yujto ayto eyuj e b'a yed' viñ yuj snun. 19 Svalan d'ayex ticnaic: Tato vach' tze c'ulej d'a xilb'a in mam yed' d'a eb' yiñtilal, tzalajc'olalocab' eyaj yed' viñaj Abimelec chi', vach'ñejocab' ol aj yelc'och viñ d'a e cal. 20 Tato mañ vach'oc jun, elocab'cot junoc nivan c'ac' d'a viñaj Abimelec chi', yic tzex tz'ab'at ex aj Siquem yed' ex aj Bet-milo. Axo d'ayex tz'elpaxcot junoc c'ac', yic stz'apaxb'at viñaj Abimelec chi', xchi viñaj Jotam chi'.

21 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Jotam chi', el lemnaj viñ, ix b'at cajnajcan viñ d'a Beer, yujto xiv viñ d'a viñaj Abimelec viñ yuc'tac chi'.

22 Oxe' ab'il ix yac' yajalil viñaj Abimelec d'a yib'añ choñab' Israel chi'. 23 Axo Dios ix ac'anoch jun ajc'olal d'a scal viñ yed' eb' aj Siquem chi', ix meltzajoch eb' ajc'olal d'a viñ. 24 Icha chi' ix aj yac'ji spac d'a viñ yuj schamel 70 eb' viñ yuc'tac smilnacchamoc. Ix ac'jipax spac d'a eb' aj Siquem chi', yujto ix yac'och sb'a eb' yed' viñaj Abimelec chi' d'a schucal chi'. 25 A eb' aj Siquem chi', ay eb' sb'at sc'ub'ejel sb'a d'a titac b'e d'a spac'ultac lum vitz, tz'elta eb' d'a eb' anima tz'ec' d'a yol b'e tz'ec' d'a slac'anil choñab' chi' yic tz'elc'an eb'. Ix alji yab' viñaj Abimelec to icha chi' sc'ulej eb'.

26 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och jun viñ scuchan Gaal yuninal viñaj Ebed yed' eb' sc'ab' yoc d'a Siquem chi', vach' ix can viñ d'a yol sat eb' anima ta'. 27 Ayic q'uiñxo te' uva, tz'el eb' d'a spatiquel choñab', yic smolan te' eb', sb'oan vino eb'. Ix yac'anoch jun q'uiñ eb', ix och ijan eb' sva'i yed' yuc'vi añ eb' d'a yol stemplo sdiosal. A val ta' te chuc ix yal eb' d'a spatic viñaj Abimelec chi'. 28 Ix och ijan viñaj Gaal chi' yalani: ¿Mach jun viñaj Abimelec chi' yalani, yuj chi' tzoñ yac' mandar viñ? A viñ chi', yuninal viñ viñaj Jerobaal, axo pax viñaj Zebul schecab' viñ. A eb' viñ chi' malaj yelc'och eb' viñ. A oñ pax aj Siquem oñ tic, ¿tas yuj toñej scac' co b'a d'a viñ? ¿Tom ol oñ ochñej schecab'oc eb' viñ? Co naeccot ticnaic to a viñ co mam quicham, aton viñaj Hamor, viñ b'oannacq'ue choñab' Siquem tic, yuj chi' quiq'uequel co b'a d'a yol sc'ab' viñaj Abimelec chi'. 29 A... tato a in eyajalil in, toxom ix in satel viñaj Abimelec chi', tzam val d'a viñ: Molb'ej eb' a soldado scac'an oval, xin chama, xchi viñ.

30 Ayic ix yab'an viñaj Zebul, yajal d'a Siquem chi' tas ix yal viñaj Gaal chi', ix te cot yoval viñ. 31 Elañchamel ix yalb'at viñ d'a viñaj Abimelec d'a elc'altac icha tic: Ix javi viñaj Gaal yuninal viñaj Ebed yed' eb' yuc'tac d'a tic, van yac'an sc'ol eb' anima eb' viñ d'a a patic. 32 Yuj chi' cotañ yed' eb' a soldado d'ac'valil, tze c'ub'anel e b'a d'a titac choñab' tic. 33 Axo yic toxo sacb'i, tzex och eyac' oval d'a choñab' tic, axo yic tz'elta viñaj Gaal chi' yac' oval ed'oc yed' eb' soldado, ol xo ila' tas ol utej viñ, xchib'at viñaj Zebul chi'.

34 Yuj chi' ix b'at viñaj Abimelec d'ac'valil yed' eb' soldado. Chañ macañ ix aj sc'ub'anel sb'a eb' d'a spatictac choñab' Siquem chi'. 35 Ayic van yelta viñaj Gaal d'a spuertail choñab' chi', ix eltapax viñaj Abimelec yed' eb' soldado b'aj c'ub'anel chi'. 36 Ayic ix yilan viñaj Gaal chi', ix yalan viñ d'a viñaj Zebul icha tic:

—Iltonab'i, masanil d'a sattac vitz tz'emul eb' soldado, xchi viñ.

—Maay, a yeñul lum vitz tzal animail chi' a ach tic, xchi viñaj Zebul chi'.

37 Ix yalanxi viñaj Gaal chi':

—Añejtona' ay eb' van yemta d'a tzalan scuchan Smuxuc Lum Luum. Van yempaxul eb' soldado d'a sb'eal b'aj nab'a ji yic eb' naumel lolonel, xchi viñ.

38 Ix yalanxi viñaj Zebul chi' d'a viñ icha tic:
—B'ajtil ay a lolonel ix laj al chi' ticnaic. Ix ala' to malaj yelc'och viñaj Abimelec yic tzoñ och schecab'oc viñ. A ticnaic chi' sjavi eb' soldado ix a b'uch chi', ixic chinaic, yic tzac' oval yed' eb', xchi viñ.
39 Ix lajvi chi', ix och viñaj Gaal scuchb'an eb' anima d'a Siquem, ix b'at yac'an oval eb' yed' viñaj Abimelec yed' eb' soldado. 40 Axo viñaj Abimelec chi' ix och d'a spatic viñaj Gaal yed' eb' ayoch yed'oc. Maj techajlaj scolan sb'a viñaj Gaal chi', ix och lemnaj viñ scol sb'a d'a yol choñab' chi'. Tzijtum mach ix cham d'a stiel choñab' chi'. 41 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñaj Abimelec chi' d'a choñab' Aruma. Axo viñaj Zebul chi' ix pechanel viñaj Gaal yed' eb' sc'ab' yoc d'a Siquem chi' d'a junelñej.
42 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' aj Siquem chi' munlajel, ix yab'an viñaj Abimelec chi', 43 yuj chi' ox macañ ix yutej eb' soldado viñ, ix sc'ub'anel sb'a eb' d'a caltac te'. Ayic ix yilan eb' soldado chi' yelul eb' anima d'a spuertail choñab', ix elta eb' b'aj c'ub'an chi', ix yac'an oval eb' yed' eb'. 44 D'a jun rato chi', ix b'at viñaj Abimelec yed' jun macañ eb' soldado smaccan spuertail choñab' chi'. Palta axo cha macañxo eb' jun, ix yac' oval eb' yed' eb' anima ix elta munlajel d'a spatictac choñab' Siquem chi'. 45 Pilan c'u ix yac' oval viñaj Abimelec chi', masanto ix yac' ganar viñ satanel jun choñab' chi'. Ix smilcham masanil anima viñ, ix smaq'uem vecnaj jun choñab' chi' viñ, ix secancanem atz'am atz'am viñ d'a yib'añ.
46 Ayic ix yab'an eb' anima d'a cuartel b'aj scol sb'a eb' d'a Siquem tas ix ajcan Siquem chi' yuj viñaj Abimelec chi', ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a yol templo comon dios scuch Elberit. 47 Ayic ix yab'an viñaj Abimelec to ata' c'ub'anel eb' anima chi', 48 ix b'at viñ yed' masanil eb' soldado d'a jun vitz scuchan Salmón. Ix yic'anb'at jun q'uen ch'acab' viñ, ix sch'acanel jun sc'ab' jun te te' viñ, ix yac'anq'ue te' viñ d'a sjolom sjeñjab'. Ix yalan viñ d'a masanil eb' anima to icha pax chi' syutej eb' d'a elañchamel. 49 Yuj chi' masanil anima ix ch'acanel junjun sc'ab' te te'. Ix och tzac'an eb' yuj viñ masanto ix c'och eb' d'a templo chi'. Ix smolb'ancanoch sc'ab'tac te te' chi' eb' d'a spatic b'aj c'ub'anel eb' anima chi'. Ix yac'anoch sc'ac'al te' eb', yuj chi' ix cham masanil eb' anima ayec' chi' ta'. Ay am miloc eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix chami.
50 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Abimelec chi' yed' eb' viñ soldado yac' oval d'a choñab' Tebes. Elañchamel ix yoy sb'a eb' d'a spatic choñab' chi', ix yac'an ganar eb'. 51 A d'a snañal yol jun choñab' chi', ata' ay jun cuartel b'aj scol sb'a eb' anima ayic ay oval. Ata' ix b'at eb' anima sc'ub'ejel sb'a. Te vach' ix yutej eb' smacan spuertail, ix q'ue eb' d'a yib'añ. 52 Ix c'och lemnaj viñaj Abimelec chi' d'a spuertail chi' yic syac'anoch sc'ac'al viñ yalani. 53 Axo jun ix ix ayq'ue d'a yib'añ cuartel chi' ix actanemta jun q'uen q'ueen yic molino. C'ocb'il val d'a sjolom viñaj Abimelec chi' ix em q'ueen, ix apchaj viñ yuj q'ueen. 54 Elañchamel ix yal viñ d'a jun viñ scuchumal syamc'ab' yic oval: Ic'cot q'uen espada, milinchamoc, malaj in gana ol alchajoc to a junoc ix ix, ix in milani, xchi viñ. Yuj chi' ix yic'cot q'uen yespada viñ chi', ix stecanoch q'uen viñ d'a viñaj Abimelec chi', ix cham viñ. 55 Ayic ix yilan eb' soldado to toxo ix cham viñ, ix meltzaj eb' d'a spat junjun.
56 Icha chi' ix yutej Dios yac'an spac d'a viñaj Abimelec chi' yuj chucal sc'ulejnac d'a viñ smam, ayic smilannaccham 70 eb' viñ yuc'tac viñ. 57 Añeja' icha chi' ix ajpax yac'ji spac d'a eb' anima d'a Siquem chi' yuj schucal, ix elc'och scatab' viñaj Jotam yuninal viñaj Jerobaal d'a yib'añ eb'.

10

Ix yac' yajalil viñaj Tola yed' viñaj Jair

1 Ayic toxo ix cham viñaj Abimelec, ay jun viñ d'a yiñtilal Isacar scuchan Tola yuninal viñaj Fúa, yixchiquin viñaj Dodo. A viñaj Tola chi' ix colvaj viñ d'a eb' yetisraelal. A d'a choñab' Samir d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín cajan viñ. 2 A viñaj Tola chi', 23 ab'il ix

yac' yajalil viñ d'a scal eb' yetisraelal, masanto ayic ix cham viñ. A d'a Samir chi' ix mucji viñ.
3 Ix lajvi chi', axo viñaj Jair aj Galaad, ix ac'an yajalil, 22 ab'il ix yac' yajalil chi' viñ d'a
scal eb' yetisraelal. 4 A viñaj Jair chi', 30 eb' viñ yuninal viñ, yib'aññej noc' b'uru tz'ec'
junjun eb' viñ yuninal viñ chi'. Ay junjun schoñab' eb' viñ d'a yol smacb'en Galaad chi'.
A yuj 30 schoñab' eb' viñ chi', ix b'inajcan icha tic: A juntzañ schoñab' viñaj Jair, xchi.
5 Ayic ix cham viñaj Jair chi', a d'a choñab' Camón ix mucji viñ.

Tz'ixtax eb' israel yuj eb' amonita

6 Ix cha ochxi ijan eb' israel sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová. Ix laj yaq'uem sb'a eb'
d'a juntzañ yechel Baal yed' Astarot. Ix yac'paxem sb'a eb' d'a sdiosal eb' aj Siria, eb' aj
Sidón, eb' aj Moab, eb' aj Amón yed' d'a sdiosal eb' filisteo. Icha val chi' ix aj yactancan
Jehová Dios eb', majxo ochlaj eb' ejmelal d'ay. 7 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a
eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' eb' amonita. A d'a jun ab'il
chi', ix ac'ji ganar eb' yuj eb' ajc'ol chi'. 8 Ay 18 ab'il ix can eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi'. Ix
ste aq'uej val chucal eb' ajc'ol chi' d'a eb' israel cajan d'a Galaad d'a sc'axepalec' a' Jordán
d'a sluumcan eb' amorreo. 9 Ix c'axpajpaxec' eb' amonita chi' d'a a' Jordán yac' oval yed'
eb' yiñtilal Judá yed' eb' yiñtilal Benjamín yed' pax eb' yiñtilal Efraín. Ix yilan eb' israel
to yelc'olal val tz'ixtaj eb'. 10 Ichato chi' ix sc'anan scolval Jehová eb' yed'oc, ix yalan eb'
icha tic: Ach co Diosal, ix och val co mul d'ayach, ix ach cactejcani, axoñej d'a Baal ix
caq'uem co b'a, xchi eb'.
11 Ix yalan Jehová d'a eb' icha tic: Yixtejnac ex eb' aj Egipto, eb' amorreo, eb' amonita,
eb' filisteo, 12 eb' sidonio, eb' amalecita yed' pax eb' madianita, axo yic ex avaj d'ayin,
ex in colani. 13 Vach'chom ix ex in colo', palta ix in eyactejcani, axo d'a juntzañ comon
dios ix eyaq'uem e b'a, yuj chi' a ticnaic, mañxo ol in colvajlaj d'ayex. 14 Ixiquec c'anec
scolval juntzañ dios ix e nib'ej chi'. Aocab' scolvaj eyed'oc ayic tzex c'och ijan d'a schucal
icha tic, xchi d'a eb'.
15 Yuj chi' ix tac'vi eb' d'a Jehová chi' icha tic: D'a val yel ix och co mul d'ayach, palta
a ticnaic syal tza b'o tas a gana d'a co patic, palta añej to tzoñ a colo', xchi eb'. 16 Ix
smac'anpoj jantac sdiosal eb' ch'oc choñab'il eb', axo d'a Jehová ix ochxi eb' ejmelal. Yuj
chi' maj techaj yuj Jehová chi', ix te cus yilanoch syaelal eb' chi'.
17 Ix smolb'an sb'a eb' amonita d'a Galaad, axo pax eb' israel jun, ix smolb'ejpax sb'a
eb' d'a Mizpa. 18 A eb' yajal d'a scal masanil eb' israel cajan d'a Galaad chi' ix alani: A
junoc mach tzoñ cuchb'an d'a oval d'a eb' amonita, a' ol ochcan cajaliloc d'a Galaad tic,
xchi eb'.

11

A viñaj Jefté

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Jefté cajan d'a yol yic Galaad. Te jelan viñ
d'a oval. A viñaj Jefté chi' yune' viñ jun ix ajmul ix yed' jun viñ scuchan Galaad. 2 Axo
pax ix yetb'eyum viñaj Galaad chi' jun, ay pax eb' viñ yune' ix. Ayic ix q'uib'q'ue eb' viñ
chi', ix pechjiel viñaj Jefté chi' yuj eb' viñ d'a te' pat chi'. Ix yalan eb' viñ to malaj yalan
yic viñ ta' yujto ch'oc snun viñ. 3 Icha chi' ix aj yel viñaj Jefté d'a eb' yuc'tac chi', ix b'atcan
viñ d'a yol yic Tob. Ata' ix smolb'ej jun ñilañ eb' viñ vinac viñ. Toñej ayec' juntzañ eb'
viñ chi', max munlajlaj jab'oc eb' viñ. A eb' viñ chi' ix och yed' viñaj Jefté chi', axo elc'al
ix yac' eb' viñ.
4 Ix ec' jun tiempoal, ix c'och eb' amonita yac' oval yed' eb' israel chi'. 5 Yuj chi', a eb'
yajal d'a Galaad chi' ix schec eb' to b'at cot viñaj Jefté d'a yol yic Tob. 6 Ix yalanb'at eb'
icha tic:
—Cotañ d'a tic, co gana to a ach tzach och cajaliloc yic tzac'an oval yed' eb' amonita,
xchi eb'.

7 Ix tac'vi viñaj Jefté chi' icha tic:
—A ex tic ix eyac' chucal d'ayin, ix eyac' pural in e pechanel d'a spat viñ in mam, yuj chi' ¿tas yuj tzex javi in e sayec' ticnaic ayic ayex och d'a syaelal? xchi viñ.
8 —Toton yujto tzoñ c'och val d'a syaelal chi', yuj chi' tzoñ javi ach quila'. Co gana val to tzach b'at qued'oc, a ach ol ac' oval yed' eb' amonita chi', a ach ol ach och cajaliloc d'a co masanil cajan oñ d'a Galaad tic, xchi eb' d'a viñ.
9 —Tato e gana tzin meltzaji yic svac' oval yed' eb' amonita chi', añejtona' tato ol och Jehová ved'oc ayic ol vac'an ganar eb', ¿yel am val ol in och eyajaliloc chi'? xchi viñ d'a eb'.
10 Axo eb' viñ yajal chi' ix alanxi icha tic:
—A Jehová scac'och co testigooc to ol co c'ulej icha tzal chi', xchi eb'.
11 Ichato chi' ix b'at viñaj Jefté chi' yed' eb', ix yac'anoch viñ eb' yajaliloc. A d'a Mizpa ix yalxi viñaj Jefté d'a yichañ Jehová tas ix yal d'a eb' checab' chi'. 12 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ eb' schecab' viñ sc'anb'ej d'a viñ sreyal Amón icha tic: ¿Tas yuj aycot eyoval d'ayoñ, yuj chi' tzex javi eyac' oval qued'oc? xchib'at viñ. 13 Ix spacan viñ sreyal eb' amonita chi' icha tic: Ayic e cotnac a ex israel ex tic d'a Egipto, e javinac d'a tic, e toq'uec' lum co luum, sb'atñej d'a a' Arnón masanto sc'och d'a a' Jaboc yed' d'a a' Jordán. A ticnaic jun, aq'uecxi luum d'ayoñ d'a ac'anc'olal, xchi viñ.
14 Ix lajvi chi' ix schecanb'at juntzañxo eb' schecab' viñaj Jefté chi' d'a viñ sreyal eb' amonita chi', 15 yic b'at yalanxi eb' icha tic: Icha val tic ix aj spacan viñaj Jefté: A oñ israel oñ tic, malaj lum e luum chi' quic'nac eq'ui, malaj pax lum yic eb' moabita quic'nac eq'ui. 16 Ayic yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto chi', a d'a tz'inan lum cotnac eb', masanto javi eb' d'a a' Chacchac Mar, sjavipax eb' d'a Cades. 17 Schecannaccot juntzañ eb' schecab' eb' d'a viñ sreyal Edom to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, palta maj chajiec'talaj eb' yuj viñ. Añeja' yalanpax eb' d'a viñ sreyal Moab to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, palta añeja' maj yalpax sc'ol viñ schaec'ta eb'. Yuj chi' canñej eb' d'a Cades chi'. 18 Slajvi chi' yec'ñej eb' d'a taquiñ luum, yoyancot sb'a eb' d'a spatictac smacb'en eb' Edom yed' d'a spatictac yic eb' Moab chi', masanto javi eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Moab chi'. Axo ta' och vaan eb', can eb' d'a junxo sc'axepalb'at a' Arnón. Palta maj c'axpajec'talaj eb', yujto ata' tz'el yich lum yic eb' Moab chi'. 19 Yuj chi' yac'b'at schecab' eb' d'a viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, cajan d'a Hesbón. Yalcot eb' d'a viñ to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, yic sc'och eb' d'a lum sluum. 20 Palta maj schalaj yab' viñ, maj chajiec'talaj eb' yuj viñ d'a yol smacb'en chi'. Añej to smolb'ej masanil eb' soldado viñ, sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Jahaza, yac'annac oval viñ yed' eb' co mam quicham chi'. 21 Palta axo Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a ac'anoch viñaj Sehón yed' masanil eb' anima d'a schoñab' chi' d'a yol sc'ab' eb', yuj chi' ac'ji ganar viñ yuj eb'. Icha chi' aj yic'annaccan slum eb' amorreo chi' eb' d'a jun choñab' chi'. 22 Yic'annaccan masanil lum sluum eb' amorreo chi' eb', scotñej d'a a' Arnón masanto sjavi d'a a' Jaboc. Scotpax d'a taquiñ luum masanto d'a a' Jordán. 23 A lum sluum eb' amorreo yic'naquec' Jehová yac'annaccan d'a eb' co mam quicham chi', ¿tom e gana tze toc'xiec' lum d'ayoñ ticnaic? 24 Q'uinaloc a Quemos e diosal tz'ac'an jab'oc tas d'ayex e macb'enoc, ¿tom max e cha eyicoc jun? Icha pax chi' caj a oñ tic, a tas syac' Jehová co Diosal d'ayoñ, a chi' co macb'en yaji. 25 ¿Tom tza na' to te ec'alto alan ic d'a jun luum tic d'a yichañ viñaj Balac yuninal viñaj Zipor, sreyal Moab? A viñ chi' mañ yac'nacoclaj oval viñ yed' eb' co mam quicham chi' yuj jun luum tic. 26 Ayxo 300 ab'il co cajnaj d'a Hesbón, d'a Aroer yed' d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil yed' d'a smasanil juntzañ choñab' ay d'a stitac a' Arnón. ¿Tas yuj ato ticnaic tzeyac' yovalil d'ayoñ yuj jun luum tic? 27 A in tic, malaj junoc tas chuc tzin c'ulej d'ayach. Palta a ach tic, chuc tas tza c'ulej, tzach javi ac' oval qued'oc. Palta jun, a Jehová van oñ yilani, a' ol ch'olb'itan tas caj eyed'oc, xchib'at viñaj Jefté chi'.
28 Vach'chom icha chi' ix yalb'at viñaj Jefté chi', palta maj schalaj yab' viñ rey chi'.

Ix yac' sti' viñaj Jefté

29 Ix och Yespíritu Jehová d'a viñaj Jefté chi', ix ec' viñ d'a yol yic Galaad yed' d'a yol yic
Manasés, masanto ix c'och viñ d'a Mizpa d'a yol yic Galaad chi', yic smolb'an eb' soldado
viñ yic sb'at yac'an oval eb' yed' eb' amonita chi'. 30 A viñaj Jefté chi', ix yac' sti' viñ d'a
Jehová icha tic: Tato ol ac'och eb' amonita d'a yol in c'ab', 31 a mach ol b'ab'laj elta in scha
d'a sti' in pat, ayic ol in jax d'a oval tic, ol in ñus silab'il d'ayach, xchi viñ.
32 Ix b'at viñaj Jefté chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' amonita chi'. Yuj scolval
Jehová ix yac' ganar viñaj Jefté chi'. 33 Tzijtum eb' ajc'ol chi' ix cham yuj eb', 20 choñab'
ix yac' ganar eb' d'a scal Aroer, d'a Minit yed' d'a Abel-queramim. Icha val chi' ix aj yac'ji
ganar eb' amonita yuj eb' israel chi'.
34 Axo yic ix jax viñaj Jefté d'a spat d'a Mizpa, a jun pitañ ix yisil viñ ix elta ul scha'a, van
schañalvi ix, van stziñan pandereta ix ayic ix elta ix chi'. Añej ix, malaj junoc yuninal
viñ. 35 A val yic ix elta ix chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj scusc'olal, ix yalan viñ:
—Ay... ach visil. Svab' val syail uuj. Ix ic' val cot jun yaelal tic d'a vib'añ, yujto ix vac'
in ti' d'a Jehová, yuj chi' a ticnaic, yovalil ol in c'anab'ajej tas ix val chi', xchi viñ.
36 Ix tac'vi ix d'a viñ:
—Mamin, tato ix ac' a ti' ac'an junoc tas d'a Jehová chi', c'ulej d'ayin icha ix aj ac'an a
ti' chi', yujto toxo ix ac'jioch eb' ajc'ol chi' d'a yol a c'ab' yuj Jehová chi'. 37 Añej jun tzin
c'an d'ayach to tzac' chab'ocxo ujal d'ayin yic b'at in b'eyec' yed' eb' ix vetcob'estaquil
d'a jolomtac vitz, yic tzin oc' yed' eb' ix ta', yujto mañ ol ochlaj vetb'eyum, xchi ix.
38 Ix yac' chab'xo ujal chi' viñaj Jefté chi' d'a ix. A d'a jun tiempoal chi', ix b'at ix d'a
jolomtac vitz yed' eb' ix chi', ix oc' ix, yujto junelñej mañ ol ochlaj yetb'eyum ix. 39 Ix lajvi
chab' ujal chi', ix paxta ix b'aj ay viñ smam chi'. Ix yac'anelc'och viñaj Jefté b'aj ix yac'
sti' d'a Jehová chi'. Maj ochlaj yetb'eyum ix yisil viñ chi' masanto ix cham ix. 40 Ix ochcan
jun chi' sb'eyb'aloc eb' israel chi', junjun ab'il smolb'an sb'a eb' ix cob'estac, chañe' c'ual
tz'oc' eb' ix, yuj snajicot ix yisil viñaj Jefté chi'.

12

A viñaj Jefté yed' eb' yiñtilal Efraín

1 Ix smolb'an sb'a masanil eb' viñ vinac d'a yiñtilal Efraín, ix sc'axpitan a' Jordán eb'
viñ d'a stojolalb'at choñab' Zafón. Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jefté chi' icha tic:
—¿Tas yuj maj al d'ayoñ ayic ach b'at d'a oval yed' eb' amonita? Tato ix al d'ayoñ, ix am
oñ b'at ed'oc. A ticnaic ol ach co ñustz'a d'a yol a pat tic, xchi eb' viñ d'a viñ.
2 Ix tac'vi viñaj Jefté chi' d'a eb' viñ:
—A in tic yed' eb' vetchoñab', ay jun nivan oval d'a co cal yed' eb' amonita chi'. Ix ex
vavtej, palta maj ex javoclaj oñ e colo'. 3 Yujto ix vila' to maj ex javoclaj oñ e colo', yuj
chi' ix in b'ec in b'a in cham d'a oval chi'. Ix vac'an oval yed' eb' amonita chi'. Ix cac'
ganar eb' yujto a Jehová ix ac'anoch eb' d'a yol co c'ab'. Yuj chi' ¿tas yuj tzex javi eyac'
oval d'ayin ticnaic? xchi viñ.
4 Ix b'uchji eb' aj Galaad yuj eb' aj Efraín chi', ix yalan eb' icha tic: A ex tic, d'a co cal
elnac ex yed' d'a scal eb' yiñtilal Manasés, xchi eb'. Yuj chi' masanil eb' anima cajan d'a
Galaad chi', ix smolb'ej eb' viñaj Jefté chi', ix yac'an oval eb' yed' eb' yiñtilal Efraín chi',
ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. 5 A eb' aj Galaad chi', ix och eb' smac d'a sjayil sti' a' Jordán, yuj
chi' a eb' yiñtilal Efraín chi' tz'el lemnajoc yic sc'axpaj eb' d'a a' Jordán chi', sc'anb'an eb'
aj Galaad chi' d'a eb' tato yiñtilal Efraín eb'. Maay, tato xchi eb', 6 syalan eb' aj Galaad
chi' d'a eb' icha tic: “Xibolet”, xe chi añ, xchi eb'. Tato “Sibolet” xchi eb', syalelc'ochi
to yiñtilal Efraín eb', yujto mañ vach'oc tz'aj yalan eb'. Icha chi' tz'aj syamchajelta eb',
smiljicham eb' d'a sti' a' Jordán chi' yuj eb' aj Galaad chi'. 42 mil val eb' vinac d'a yiñtilal
Efraín ix cham ta'. 7 Vaque' ab'il ix och viñaj Jefté yajalil d'a scal eb' yetisraelal. Axo ix
cham viñ, ix mucji viñ d'a schoñab' d'a yol yic Galaad.

A oxvañ eb' yajalil israel

8 Ayic ayxo scham viñaj Jefté chi', ix och viñaj Ibzán aj Belén yajaliloc eb' yetisraelal
chi'. 9 A viñ chi', 30 eb' yuninal viñ yed' 30 eb' ix yisil viñ. Ix och yetb'eyum eb' ix yisil viñ
chi' d'a scal eb' mañxalaj yuj sb'a yed'oc. Añeja' pax eb' yuninal viñ chi', a eb' ix mañxalaj
yuj sb'a eb' viñ yed'oc ix yic'a'. A viñaj Ibzán chi', uque' ab'il ix yac' yajalil viñ d'a scal eb'
yetisraelal chi'. 10 Ayic ix cham viñ, a d'a Belén ix mucji viñ.

11 Ix lajvi chi', axo viñaj Elón d'a yiñtilal Zabulón ix ac'an yajalil d'a scal eb' yetisraelal
chi'. Lajuñe' ab'il ix yac' yajalil chi' viñ. 12 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Ajalón d'a
smacb'en eb' yiñtilal Zabulón chi'.

13 Ix lajvi chi', axo viñaj Abdón yuninal viñaj Hilel aj Piratón ix ac'an yajalil d'a scal eb'
yetisraelal chi'. 14 Vajxaque' ab'il ix yac' yajalil chi' viñ. 40 yuninal viñ yed' 30 yixchiquin
viñ. Junjun eb' viñ chi', sq'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' b'uru. 15 Ayic ix cham viñ, ix mucji
viñ d'a Piratón, d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Efraín d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' Amalec.

13

A yaljub'al viñaj Sansón

1 Ix ochxi smul eb' israel d'a yichañ Jehová, yuj chi' 40 ab'il ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab'
eb' filisteo yuuj.

2 A d'a choñab' Zora, d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Dan, ay jun viñ scuchan Manoa. A
ix yetb'eyum viñ, malaj yune' ix, yujto max unevilaj ix. 3 Ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a
ix, ix yalani:

—A ach tic val yel malajtaxon junoc une' ix il sat. Palta a ticnaic, ol a cuchcanoch une',
ol aljoc jun a vinac unin. 4 Ayic ol b'eyb'at tic, mañxo uc'laj vino, mañxo uc'paxlaj junoc
tas pajb'inac. Mañxo a chipaxlaj tas ay yovalil d'a yichañ ley. 5 Ayic ol aljoc jun une' chi',
mañ ol joxjiel-laj xil sjolom, yujto nazareo ol ajoc, yujto yic Dios yaji ayic manto aljoc. A'
ol chaanel yich ex scolanel d'a yol sc'ab' eb' filisteo, xchi d'a ix.

6 Ix b'at ix b'aj ayec' viñ yetb'eyum, ix yalan ix d'a viñ: Ay jun schecab' Dios ix ulec'
b'aj ayin eq'ui. Ix te sat in c'ool yuuj, icha val to Yángel Dios ix vila'. Maj in c'anb'ejlaj
d'ay b'ajtil ix coti, maj yalpaxlaj sb'i d'ayin. 7 Añej to ix yal d'ayin, tob' ol aljoc junoc
vune'. Ix yalani to mañxo ol vuc'laj vino yed' junocxo tas pajb'inac yed' junoc tas to ay
yovalil co chi'an d'a yichañ ley. Axob' jun unin chi', tob' yic Dios yaji ayic ol aljoc chi',
masanto ol chamoc, xchi ix.

8 Yuj chi' ix lesalvi viñaj Manoa chi' d'a Jehová icha tic: Mamin, eloc val d'a a c'ool to
tza checxicot a checab' chi' d'ayoñ, yic vach' ol yal d'ayoñ tas val ol co c'ulej yed' jun unin
ol aljoc chi', xchi viñ.

9 Ix yab' Dios tas ix sc'an viñ chi', ix sch'oxanxi sb'a Yángel Jehová chi' d'a ix yetb'eyum
viñ chi' ayic van yic'an yip ix d'a cal munlajel, palta mañ ayoquec'laj viñaj Manoa chi'
ta' yed' ix. 10 Elañchamel ix b'at lemnaj ix yal d'a viñ:

—Lemach, yujto ix sch'oxxi sb'a jun checab' d'ayin, jun ul lolon d'ayin d'a junel, xchi
ix.

11 Ix cot lemnaj viñaj Manoa chi', ix b'at viñ yed' ix yetb'eyum chi', ix c'och viñ b'aj
ayec' Yángel Jehová chi', ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic ul ach ec' lolonel d'a ix vetb'eyum tic d'a junel? xchi viñ d'ay.

—I', a in toni, xchi d'a viñ.

12 Ix sc'anb'anxi viñ d'ay:

—Ayic ol elc'och tas ix al chi', ¿tas val ol cutej quilan q'uib' viñ unin chi' yed' tas yopisio
viñ? xchi viñ d'ay.

13 Ix tac'vi Yángel Jehová chi':

—Yovalil sc'anab'ajej ix etb'eyum tic tas ix vala': 14 Jantacn̈ej tas scot d'a sat te' uva, maṅxo ol slolaj ix. Mocab' yuc' vino ix yed' junocxo tas pajb'inac, ma tas ay yovalil schiji d'a yichaṅ ley. A tas ix val chi' d'a ix, yovalil sc'anab'ajej ix, xchi d'a viṅ.

15-16 A viṅaj Manoa chi', maṅ yojtacoc viṅ tato Yángel Jehová jun chi', yuj chi' ix yal viṅ:

—Sval d'ayach, comonoc tz'el d'a a c'ool tzoṅ a taṅvej, tic b'at co b'o junoc noc' yune' chiva a chi'a, xchi viṅ d'ay.

Ix tac'vi jun Ángel chi':

—Vach'chom tzin can eyed'oc, palta maṅ ol in valaj. Syal eyac'an noc' chi' silab'il d'a Jehová, xchi.

17 Ix lajvi chi', ix yalan viṅaj Manoa chi' d'ay icha tic:

—Alcan a b'i d'ayoṅ yic vach' ayic tz'elc'och tas ix ul alcan tic d'ayoṅ, ol cac' yuj diosal d'ayach, xchi viṅ d'ay.

18 Ix tac'vi Ángel chi' d'a viṅ:

—¿Tas yuj tze c'anb'ej in b'i chi'? A jun chi' te satub'tac yochi, xchi.

19 Ix yic'ancot noc' chiva viṅaj Manoa chi' yed' juntzaṅ ixim sat trigo d'a ofrendail. Ix sṅusantz'a silab' viṅ d'a Jehová d'a yib'aṅ jun q'uen q'ueen. Ix lajvi chi', ix sch'oxan jun milagro Jehová d'a yichaṅ viṅ yed' ix yetb'eyum chi'. 20 Ayic ix q'ue ṅilnaj c'ac' d'a yib'aṅ altar chi', ix och Yángel Jehová chi' d'a scal c'ac' chi', ix paxq'uei. Ayic ix yilan eb' icha chi', ix em cumnaj eb', ix em ṅojan eb' d'a sat luum. 21 Ichato chi' ix nachajel yuj viṅaj Manoa chi' to Yángel Jehová jun chi'. Majxo sch'oxlaj sb'a junelxo d'a viṅ yed' d'a ix yetb'eyum viṅ chi'. 22 Ix yalan viṅ d'a ix yetb'eyum chi' icha tic:

—A ticnaic d'a val yel ol oṅ chamoc, yujto ix quil val och Dios, xchi viṅ d'a ix.

23 Ix tac'vi ix d'a viṅ icha tic:

—Tato sgana Jehová to tzoṅ chami, maj am scha co silab' ix cac' d'ay yed' cofrenda, maj am sch'ox juntzaṅ tic quila', maj am yal juntzaṅ tic d'ayoṅ, xchi ix.

24 Ayic ix alji yune' ix chi', Sansón ix yac' ix sb'iej. Ix q'uib' viṅ unin chi', ix yac' svach'c'olal Jehová d'a yib'aṅ viṅ. 25 Ix schaanel yich sch'oxan sb'a Yespíritu Jehová d'a viṅ ayic ayec' viṅ d'a scampamento eb' yiṅtilal Dan, d'a scal choṅab' Zora yed' Estaol.

14

Ix och yetb'eyum viṅaj Sansón

1 A d'a junel, ix em viṅaj Sansón d'a yol jun schoṅab' eb' filisteo scuchan Timnat, ix can sgana viṅ d'a jun ix cob'es ta'. 2 Axo yic ix jax viṅ d'a spat, ix yalan viṅ d'a viṅ smam yed' d'a ix snun icha tic:

—Ay jun ix cob'es ix vil d'a Timnat d'a scal eb' ix filistea, ix can in gana d'a ix, yuj chi' sval d'ayex to b'at e c'an ix vic'a', xchi viṅ.

3 Ix tac'vi smam snun viṅ chi', ix yalan eb' icha tic:

—¿Tas yuj a d'a scal eb' ch'oc choṅab'il ol b'at a say ix etb'eyum? ¿Tom maṅxa junoc ix ix vach' ic'an d'a scal eb' ayto cuj co b'a yed'oc, mato d'a scal eb' quetchoṅab' tic? xchi eb' d'a viṅ.

Ix tac'vi viṅ icha tic:

—A val jun ix chi' in gana. A ix b'at e c'an vic'a', xchi viṅ.

4 Te maṅ yojtacoc eb' smam snun viṅ chi' tas spensar Jehová, to van snaan tas ol aj yel yich junoc oval yed' eb' filisteo chi', yujto ayoch eb' israel d'a yalaṅ smandar eb' d'a jun tiempoal chi'. 5 Yuj chi' ix b'at viṅaj Sansón yed' eb' smam snun d'a choṅab' Timnat chi'. Ayic ix ec' eb' d'a jun macaṅ te' uva avab'il yuj eb' aj Timnat chi', ix elta jun noc' quelem choj d'a viṅaj Sansón chi', tz'el yav noc' scot noc' d'a viṅ. 6 D'a val jun rato chi', ix och Yespíritu Jehová d'a viṅ, ix te och yip viṅ, malaj val jab'oc tas yed'nac viṅ yed' val sc'ab' viṅ ix sjecchitanb'at jun noc' choj chi', icha tz'aj sjecchitajb'at junoc yune' chiva. Maj

yal-laj viñ d'a smam snun tas ix sc'ulej chi'. 7 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Timnat chi', ix lolon viñ yed' ix cob'es chi', ix canñej sgana viñ d'a ix.

8 Axo yic ix ec'b'at jaye' c'ual, ayic van sb'at viñaj Sansón yic ol nupnaj yed' ix filistea chi', ix ec' viñ b'aj ix smilcham noc' choj chi'. Axo ix c'och viñ, ix yilan viñ, ayxo och jun noc' chab' d'a yol sjoyumteal sb'aquil noc', te b'ud'an yool chi' yuj yal noc' chab' chi'. 9 Ix yic'anelta noc' viñ, ix sloan viñ, ix b'at viñ. Axo ix c'och viñ d'a spatic smam snun chi', ix yac'an noc' yalchab' chi' viñ slo eb'. Maj yal-laj viñ d'a eb' tato a d'a yol sjoyumteal sb'aquil noc' choj ix yiq'uelta noc' yalchab' chi' viñ.

10 Ix emc'och smam snun viñ chi' d'a spat ix cob'es chi', ix yac'anoch jun q'uiñ yic nupnajel viñaj Sansón chi', ichataxon sb'eyb'al eb' viñ quelemtac d'a jun choñab' chi'. 11 Ayic ix yilan viñaj Sansón eb' viñ filisteo chi', ix yavtancot 30 eb' viñ quelemtac eb' viñ yic syil q'uiñ nupnajel chi' eb' viñ. 12 Ix yalan viñaj Sansón d'a eb' viñ quelemtac chi' icha tic:

—Ay jun lolonel ol val d'ayex, a exxo ol e na'a tas syalelc'ochi: Tato a d'a uque' c'ual q'uiñ tic ol eyal tas syalelc'ochi, ol vac' junjunoc e pichul nab'a lino yed' junjunoc e pichul yic q'uiñ. 13 Tato mañ ol nachajel eyuj jun, a ex ol eyac' junjunoc c'apac nab'a lino chi' d'ayin yed' junjunoc mojañ in pichul yic q'uiñ, xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Al naic cab' an, ol cab'i tas jun lolonel chi', xchi eb' viñ.

14 Ix yalan viñ icha tic:

A d'a junoc chivajum, ata' ix elta tas tz'uc'chaji.
A d'a jun te ay yip, ata' ix elta tas te chi', xchi viñ.

Axo d'a yoxil c'ual q'uiñ chi', maj yal-laj spacan jun lolonel chi' eb' viñ quelemtac chi'. 15 Yuj chi' axo d'a schañil c'ual, ix yalan eb' viñ d'a ix yetb'eyum viñaj Sansón chi' icha tic:

—Montej ab' d'a viñ etb'eyum chi' tas syalelc'och jun lolonel ix yal viñ d'ayoñ, slajvi chi' tzalan d'ayoñ. Tato maay, ol ach co ñustz'a yed' a mam a nun yed' masanil mach ayec' d'a yol a pat tic. Ichato toñej tzoñ eyavtejcot d'a tic, yic tze c'ananec' tas ay d'ayoñ, xchi eb' viñ d'a ix.

16 Ix lajvi chi', van yoc' ix, ix b'at yalan ix d'a viñaj Sansón chi':

—Tzin a chac a ach tic. Max in a xajanejlaj. Ix al jun a lolonel yic snael eb' viñ vetchoñab', palta mañ val jab'oc tzal d'ayin tas syalelc'ochi, xchi ix d'a viñ.

Ix tac'vi viñ d'a ix icha tic:

—Max valtax d'a in mam in nun, atob' val d'ayach ol vala', xchi viñ.

17 Ix och val ijan ix yoc' d'a viñ d'a uque' c'ual chi', yuj chi' axo d'a yuquil c'ual chi', ix yalan viñ d'a ix tas syalelc'ochi. Ixñej lajvi yab'an ix, ix b'at yalan ix d'a eb' yetchoñab' chi'. 18 Axo d'a q'uic'b'alil d'a yuquil c'ual chi', ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Sansón chi' icha tic:

Malaj junocxo tas te chi' d'a yichañ noc' yalchab'.
Malaj pax junocxo te ay yip d'a yichañ noc' choj, xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñ icha tic:

Yujñej to ix e montej eyab' d'a ix vetb'eyum tic, yuj chi' ix nachaj eyalan tas syalelc'ochi, xchi viñ.

19 Ix lajvi chi' ix ochxi Yespíritu Jehová d'a viñ, ix te och yip viñ. Ix b'at viñ d'a choñab' Ascalón, ix b'at smac'ancham 30 eb' viñ filisteo viñ ta'. A spichul eb' viñ ayochi, a ix yiq'uelta viñ, ix yac'an viñ stojoloc tas ix yal chi'. Ix lajvi chi', van ste chichon sc'ol viñ ix meltzaj viñ d'a spat viñ smam. 20 Axo ix yetb'eyum viñ chi', a d'a jun viñ ajun yed' viñ d'a jun q'uiñ chi', a d'a viñ ix ac'ji ix.

15

1 Ix ec' jab'xo tiempo, ix b'atxi viñaj Sansón chi' yil ix yetb'eyum chi' yalani, yed'nac
jun noc' yune' chiva viñ. A d'a jun tiempoal chi' vanxo syamchajoch sjochchaj ixim trigo.
Axo ix c'och viñ, ix yalan viñ d'a viñ sñi' icha tic:
—Tzin nib'ej tzin och vil ix vetb'eyum d'a yol scuarto, xchi viñ.
Majxo chajiochlaj viñ yuj viñ sñi' chi'. 2 Añej to ix yal viñ d'a viñ icha tic:
—A in naani to mañxalaj a gana d'a ix, yuj chi' ix vac' ix d'a jun viñ ajun ed'oc d'a q'uiñ
chi'. Palta ay val junxo ix snulej ix tzac'anto d'ay, te ec'b'alto svach'il yilji ix d'a yichañ ix
etb'eyum chi', syal a ix tzic'b'ati, xchi viñ sñi' viñ chi'.
3 Ix tac'vi viñ d'a viñ sñi' chi' icha tic:
—A ticnaic jun, max yal-laj scotcan d'a vib'añ yuj tas ol vutoc eb' etchoñab' tic yuj in
pacan in b'a, xchi viñ.
4 Ix b'at viñ b'ian, ix b'at syamancot 300 noc' vaax viñ, ix stzec'anoch junjun tob'an te
taj viñ d'a sñe chatacvañ noc'. 5 Ix lajvi chi', ix yac'anoch sc'ac'al te' viñ, ix yactanb'at
noc' viñ d'a scal ixim strigo eb' viñ filisteo chi'. Masanil ixim cuñcuñb'axo yaj sjochchaji
yed' ixim aytooch d'a yoc ix tz'ab'ati. Ix tz'apaxb'at te' uva yed' te' olivo. 6 Ix och ijan eb'
filisteo sc'anb'aneq'ui mach ix c'ulan jun chi'. Ix alchaj d'a eb' to a viñaj Sansón, yujto
ix chichon sc'ol viñ yuj tas ix utaj yuj viñ sñi', viñ aj Timnat, to ix ic'jiec' ix yetb'eyum
viñ, ix ac'ji ix d'a jun viñ ajun yed' viñ d'a q'uiñ yic snupnajel. Yuj chi' ix javi eb' filisteo
sñusantz'a ix ix chi' yed' smam. 7 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Sansón chi' icha tic:
—Yujto icha tic ix e c'ulej, yuj chi' mañ ol in och vaan ex vixtani, masanto ol vac'canec'
in pac d'ayex, xchi viñ.
8 Ix cot val yoval viñ sic'lab'il, yuj chi' tzijtum anima ix smac'cham viñ. Ix lajvi chi' ix
b'at cajnaj viñ d'a q'uen ñaq'ueen d'a Etam.

A sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru

9 Ix javi eb' viñ filisteo sb'oq'ue scampamento d'a yol yic Judá d'a slac'anil Lehi. 10 Ix
sc'anb'an eb' viñ aj Judá chi' d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj tzex javi eyac' oval qued'oc? xchi eb' viñ.
Ix tac'vi eb' viñ filisteo chi':
—A viñaj Sansón tzul co yama', ol cac'anoch syaelal viñ, yujto nivan chucal ix yac' viñ
d'ayoñ, xchi eb' viñ.
11 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ aj Judá chi', oxe' mil eb' viñ ix b'at ilan viñaj Sansón
d'a q'uen ñaq'ueen d'a Etam chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—¿Tom mañ ojtacoc to ayoñ och d'a yol sc'ab' eb' viñ filisteo tic? ¿Tas yuj tzac'och chucal
d'a co cal yed' eb' viñ? xchi eb' viñ d'a viñ.
Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Icha in yutej eb' viñ, icha pax ix vutej eb' viñ, xchi viñ.
12 Ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Yuj chi' to tzul ach co tzec'b'at ticnaic yic b'at ach cac'an d'a eb' viñ chi', xchi eb' viñ.
Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Aq'uec e ti' d'ayin an, tato yel mañ ol in e milchamlaj, xchi viñ.
13 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Maay, mañ ol ach co milchamlaj, añej to ol ach co tzec'b'ati, b'at ach cac'an d'a eb'
viñ filisteo chi', xchi eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix stzec'an viñ eb' viñ d'a chab' ch'añ lasu te ac'to, ix yic'anelta viñ eb' viñ
d'a yol q'uen ñaq'ueen chi'.
14 Axo ix c'och eb' viñ d'a Lehi chi', ix cot eb' viñ filisteo scha eb' viñ, toxoñej tz'avaj eb'
viñ yuj tzalajc'olal. Elañchamel ix ochxi Yespíritu Jehová d'a viñaj Sansón chi', ix te och
yip viñ, ix sd'iñchitanb'at chab' lasu chi' viñ, icha tz'aj sñic'chajb'at junoc c'apac c'apac
tz'anac, ix em lañnaj ch'añ d'a sc'ab' viñ. 15 Elañchamel ix yic'q'ue jun sb'aquil yalañ sti'

noc' b'uru viñ, yaxtacto val jun b'ac chi'. A yed' jun b'ac chi', mil eb' viñ filisteo chi' ix smac'cham viñ. 16 Ix lajvi chi' ix yalan viñ:
Añej jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru ix vac'lab'ej,
cuñcuñb'a ix ajcan eb' chamnac vuuj.
Yujñej jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru,
mil val vinac ix in mac'chamoc, xchi viñ.
17 Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix sjulancanel jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru chi' viñ. Yuj chi' a jun lugar chi', Ramat-lehi ix sb'iejcani, syalelc'ochi, "tzalan b'aquil yalañ sti' noc' noc'". 18 Ix te tacji sti' viñaj Sansón chi', yuj chi' ix yavtej Jehová viñ, ix yalan viñ:
—A ach ix ac' vip, yuj chi' ix vac' ganar eb' viñ filisteo tic, palta ¿tom ol in a cha cham a in a checab' in tic yuj taquiñtial d'a yol sc'ab' juntzañ ch'oc choñab'il tic? xchi viñ.
19 Ix lajvi chi', ix pac'q'ueta jun a a' d'a Lehi chi' yuj Jehová. Ix yuc'an a' viñ, ix jax stzalajc'olal viñ, ix te ochxi yip viñ ix yab'i. Yuj chi', a jun a yune' a' chi', En-hacore ix sb'iejcan a', syalelc'ochi "yuc'b'ila' mach tz'avajq'uei". A jun a' chi', ix canñej a' d'a Lehi chi'.
20 A viñaj Sansón chi', 20 ab'il ix och viñ yajaliloc eb' israel chi', yacb'an ayoch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo.

16

Ix xid'ec' viñaj Sansón d'a Gaza

1 Ay jun c'ual, ix xid'ec' viñaj Sansón d'a Gaza. Ata' ix yil jun ix ajmul ix viñ, ix och viñ d'a yol spat ix, ix vaycan viñ yed' ix d'a jun ac'val chi'. 2 Ayic ix yab'an eb' aj Gaza chi' to ata' ayec' viñ, ix yoyan sb'a eb' d'a spatictac pat chi', ix stañvan spuertail choñab' eb' d'a jun ac'val chi'. Numan yaj eb', ix smaclan eb' yec' ac'val chi'. Ix snaan eb' to a d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u ol smilcham viñ eb'. 3 Palta axo viñaj Sansón chi', ix stañvej viñ yoch chimilac'val, ix q'ue vaan viñ. Ix b'at viñ d'a spuertail choñab' chi', ix schocanelta jun nivan puerta chi' viñ yed' smarcoal. Ix sjolom jeñjab'an viñ, ix b'at yac'ancan viñ d'a jolom vitz d'a yichañ Hebrón.

A viñaj Sansón yed' ix Dalila

4 Ix lajvi chi', ix ochpax spensar viñ d'a jun ix scuchan Dalila cajan d'a jun ch'olan scuch Sorec. 5 Yuj chi', ix b'at lolon eb' viñ yajalil eb' filisteo yed' ix Dalila chi', ix yalan eb' viñ d'a ix icha tic:
—Tza montej val viñaj Sansón chi', tza c'anb'an d'a viñ b'ajtil scot jantac yip viñ chi', tas val scutej cac'an ganar viñ co tzec'ani, yic vach' maxtzac yal-laj scolan sb'a viñ. Junjun oñ ol cac' mil 100 siclo q'uen plata d'ayach a tojoloc, xchi eb' viñ d'a ix.
6 Ix yalan ix d'a viñaj Sansón chi' icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, to tzal d'ayin b'ajtil scot jantac ip tic, ¿ay am val tas tz'aj a tzec'ji yic maxtzac yal-laj a colan a b'a? xchi ix d'a viñ.
7 Ix tac'vi viñ d'a ix icha tic:
—Tato tzin tzec'chaj d'a uqueoc ch'añ ch'añ manto juneloc sc'anchaji, tz'el vip tic, icha yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viñ d'a ix.
8 Yuj chi', a eb' yajalil eb' filisteo chi' ix ic'anb'at uque' ch'añ ch'añ chi' d'a ix Dalila chi', ix stzec'an viñaj Sansón chi' ix. 9 Ay juntzañ eb' viñ toxo ix sc'ub'ejel sb'a d'a yol spat ix chi', yuj chi' te chaañ ix el yav ix:
—Sansón, sjavi eb' viñ filisteo ach smilchamoc, xchi ix.
D'a val jun rato chi', ix sd'iñchitanb'at juntzañ ch'añ ch'añ chi' viñ. Icha sc'unal sd'iñchaj junoc añ ch'al tz'aeltac, icha chi' ix yutej ch'añ viñ. Axo eb' filisteo chi' maj nachajel-laj yuj eb' b'ajtil scot yip viñ chi'. 10 Ix yalanxi ix d'a viñ:
—Te chuc ach, ix a musej val in sat. Ix esej d'ayin. A ticnaic tzin tevi d'ayach to tzal d'ayin tas val tz'aj a tzec'chaji, xchi ix.

11 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Tato tzatz tzin utej a tzec'an yed' ch'añ lasu manta b'aj sc'anchaji, tz'el vip, icha yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viñ d'a ix.
12 Yuj chi', ix say juntzañ ch'añ lasu chi' ix, ix stzec'an viñ ix d'a ch'añ. Ix elxi yav ix:
—Sansón, sjavi eb' viñ filisteo ach smilchamoc, xchi ix.
Añeja' d'a junelxo chi' ayxo eb' viñ ix sc'ub'ejel sb'a d'a yol scuarto ix. Icha val tz'aj sd'iñchaj añ ch'al, icha chi' ix yutej ch'añ lasu chi' viñ. 13 Ix yalanxi ix d'a viñ icha tic:
—Ichañej tic in ixtani. Tzesejñej d'ayin. Al val d'ayin tas val tz'aj ach co tzec'ani, xchi ix.
Ix tac'vi viñ d'a ix:
—Tato uque' tzutej a pach'uch'an xil in jolom jucan tic yed' añ ch'al, tzatz tzutejcanoch d'a te' jal-lab', tato icha chi', tz'elcan vip, icha val yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viñ d'a ix.
Ix b'oji vay viñ yuj ix. Ayic toxo ix vay viñ chi', ix sjalancanoch xil sjolom viñ chi' ix yed' añ ch'al d'a te' jal-lab' chi'. 14 Ix stzatzb'itanem te' jal-lab' chi' ix, ix avaj ix:
—Sansón, sjavi eb' viñ filisteo ach smilchamoc, xchi ix. Ix q'ue jucnaj viñ, ix stoc'anq'ueta te jal-lab' chi' viñ yed' añ ch'al chi'. 15 Yuj chi' ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—A ach tic, te esalvum ach. ¿Tas yuj tzala' to tzin a xajanej? Yoxelalxo in ixtan tic. Mañ jab'oc tzal d'ayin b'ajtil scot jantac ip tic, xchi ix.
16 Junjun c'u ayñejoch ijan ix sc'anb'an d'a viñ b'ajtil scot yip viñ chi', yuj chi' ix tzactzajq'ue viñ yed' ix. 17 Yuj chi' ix yalelta viñ, b'ajtil scot yip viñ chi', ix yalan viñ:
—Manto juneloc sjoxjiel xil in jolom yictax in alji, yujto ayic manto in alji chi', ix in sic'jicanel yuj Dios yic tzin och nazareoal, syalelc'ochi to yictaxon Dios vaji. Yuj chi' tato ay mach sjoxanel xil in jolom tic, tz'elcan vip chi', icha junoc comon anima tzin ajcani, xchi viñ.
18 Ix nachajel yuj ix to a ticnaic yel syal viñ. Ix yalanb'at ix d'a eb' viñ yajalil eb' filisteo chi' icha tic:
—A ticnaic, cotañec d'a val junelxo tic, toxo ix yalelta viñ tas yuj te ay yip viñ chi', xchi ix.
Yuj chi' ix c'och eb' viñ yil ix, yed'nac q'uen tumin eb' viñ.
19 Ix yac'an vay viñaj Sansón chi' ix d'a sat xub', ix yavtan jun viñ joxvajum ix. Axo jun viñ chi' ix joxanel uque' macañ xil sjolom viñ pach'uch'ab'il chi'. Icha chi' ix aj yel yip viñ yuj ix, majxo yal scolan sb'a viñ. 20 Ix avaj ix icha tic:
—Sansón, sjavi eb' viñ filisteo ach smilchamoc, xchi ix.
Ix el svayañ viñ, am snaan viñ to olto yal scolan sb'a viñ ichataxon d'a juntac el. Mañ yojtacoc viñ tato toxo ix actajcan viñ yuj Jehová. 21 Ix lajvi chi', ix ja eb' viñ filisteo, ix stzec'an viñ eb' viñ, ix yic'anq'ueta yol sat viñ eb' viñ, ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a choñab' Gaza. Ata' ix yac'och q'uen cadena nab'a bronce eb' viñ d'a viñ. Ix yac'anoch viñ eb' viñ d'a preso. Ix yac'anoch viñ eb' viñ munlajel d'a q'uen jaxum trigo d'a yol preso chi'.
22 Palta axo xil sjolom viñ, ix syamxioch sq'uib'i.

A schamel viñaj Sansón

23 Ix smolb'an sb'a eb' yajalil eb' filisteo d'a tzalajc'olal, yujto ix yamchaj viñaj Sansón yuj eb', ix yac'an silab' eb' d'a scomon diosal scuch Dagón, ix och ijan eb' sb'itan icha tic:
A co diosal tic ix ac'anoch viñaj Sansón d'a yol co c'ab'. Aton jun viñ cajc'ool, xchi eb'.
24 Añeja' pax eb' anima, ayic ix yilanoch viñaj Sansón chi' eb', ix sb'itan sdiosal eb' icha tic:
A co diosal ix ac'anoch jun viñ cajc'ol d'a yol co c'ab',
a viñ ñusannactz'a cavb'en.
Tzijtum eb' quetchoñab' smac'naccham viñ, xchi eb'.

25 Ix te tzalaj eb' anima chi', ix sc'anancot viñaj Sansón chi' eb' yic smatz'an viñ eb'. Ix yic'anelta viñ eb' d'a yol preso, ix yac'anoch viñ eb' d'a scal snañal yoyal templo eb', yic syixtan viñ eb'. 26 Ix yalan viñ d'a jun viñ quelem unin ed'jinac:

—Iq'uinb'at d'a yoyal snañal yol templo tic, d'a juntzañ yipumal yaji yic tzin och ijan jab'oc d'ay, xchi viñ.

27 Masanil eb' yajalil choñab', molanec' eb' d'a yol templo chi', te b'ud'an yuj anima, eb' viñ vinac yed' eb' ix ix. Ay am oxe' miloc anima ayq'ue d'a schab'il piso, van smatz'an eb' tas tz'utaj viñaj Sansón chi'. 28 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a Jehová: Ach in Dios Vajalil, tzin c'an d'ayach to tzin a nacot d'a junelxo tic, tzac'an vip yic tzin pacan in b'a d'a eb' viñ filisteo tic, yujto ix yic'q'ueta yol in sat eb' viñ, xchi viñ. 29 Ix och vetz'vetz' viñ d'a chab' nivac yoyal templo chi' d'a snañal yool, aton juntzañ cuchjinac yalil jun templo chi'. 30 Ix el yav viñ ix yalan viñ: Junñejocab' tz'aj in cham yed' eb' viñ filisteo tic, xchi viñ.

Ix lajvi chi' ix yac'an yip viñ yecan lañchaj chab' nivac yoyal templo chi'. Ix cot lañnaj templo chi' d'a yib'añ masanil eb' yajalil choñab' chi' yed' d'a yib'añ masanil anima ayec' ta'. Ec'alto sb'isul anima ix cham yuj viñ ayic ix cham viñ chi' d'a yichañ eb' ix smac'cham viñ ayic pitzanto.

31 Ix lajvi chi', ix c'och eb' yuc'tac viñ yed' sc'ab' yoc viñ, ix b'at yic'ancot snivanil viñ chi' eb'. Ix smucan eb' d'a snañal Zora yed' Estaol b'aj mucan viñ smam viñ, aton viñaj Manoa. A viñaj Sansón chi', 20 ab'il ix yac' yajalil viñ d'a Israel.

17

Jun stemplo viñaj Micaía

1 A d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiñtilal Efraín, ata' ec'nac cajan jun viñ scuchan Micaía. 2 A jun viñ chi', ix yal viñ d'a ix snun icha tic:

—Ayic ix elc'ajel q'uen mil cien siclo plata d'ayach, ix a catab'ej jun elc'um chi'. Ix vab' alan juntzañ chi'. Palta a d'ayin ayec' q'ueen, a in ix velq'uej q'uen d'ayach, xchi viñ d'a ix snun chi'.

Ix yalan ix snun viñ chi' d'ay:

—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'añ ach vune', xchi ix.

3 Ayic ix yac'anxi q'uen viñ d'a ix snun chi', ix yalan ix:

—Ach vune', a ticnaic a q'uen tumin tic, svac' q'uen d'a Jehová, yic sb'oji junoc comon dios tzeyb'il yed' junoc sb'oji d'a yol molde, yuj chi' a in svac'xi q'uen d'ayach, xchi ix.

4 Palta ix yac'anxi q'uen plata chi' viñ d'a ix snun chi'. Ix yac'an 200 siclo q'uen ix d'a jun viñ b'oum plata chi', yic sb'oji juntzañ ix yal ix chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anoch ix d'a yol spat viñaj Micaía chi'.

5 A spat viñaj Micaía chi', spatiltaxon comon dios. B'ob'ilxo jun chaleca yic sacerdote yed' juntzañxo yechel yuj viñ. Axo jun viñ yuninal viñ yac'nacxooch sacerdoteal. 6 A d'a jun tiempoal chi', malaj sreyal eb' israel, yuj chi' junjun eb' sb'oan icha tas snib'ej.

7 A d'a choñab' Belén d'a yol yic Judá, cajan jun viñ quelem levita. 8 Ix el viñ d'a yol yic Belén chi', ix b'at viñ say b'aj b'at cajnajoc. Ix ec'ñej viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix c'och viñ d'a spat viñaj Micaía chi'.

9 —¿B'ajtil cajan ach? xchi viñaj Micaía chi' d'a viñ. Ix yalan viñ:

—A d'a Belén d'a yol yic Judá ix in coti. A in tic levita in, van in sayanec' b'aj ol in cajnajoc, xchi viñ.

10 —Tato icha chi', canañ ved' d'a in pat tic, yic vach' tzach och in sacerdoteoc, icha val in mam ol ach ajoc. Ol vac' lajuñeoc siclo plata a tojoloc d'a junjun ab'il. Ol vac'anpax a pichul yed' a vael, xchi viñaj Micaía chi' d'a viñ.

11 Ix schaan sc'ol viñ scan cajan yed' viñaj Micaía chi', icha val yuninal viñ ix yutej viñ. 12 Ix yac'anoch jun viñ levita chi' viñ sacerdoteoc, icha chi' ix aj scajnajcan viñ yed' viñ.

13 Ix snaan viñaj Micaía chi' to ol scha' svach'c'olal Jehová viñ, yujto a jun viñ levita ayoch sacerdoteoc viñ.

18

A viñaj Micaía yed' eb' yiñtilal Dan

1 A d'a jun tiempoal chi', malaj sreyal eb' israel ayochi. A eb' yiñtilal Dan, mantalaj smacb'en eb' d'a scal eb' yetisraelal, yujto maj yiq'uec'laj slum eb' ac'b'il d'ay, yuj chi' van yec' eb' say b'aj scajnaji. 2 Yuj chi' ix schecb'at ovañ eb' soldado eb' te tec'an, yic sb'at eb' sayoj lum b'aj scajnaji. Ix el eb' ovañ chi' d'a choñab' Zora yed' d'a Estaol, ix ec' eb' d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix c'och eb' d'a spat viñaj Micaía chi'. Ata' ix can eb' d'a jun ac'val chi'. 3 Ayic vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viñaj Micaía chi', ix yab'an eb' slolon viñ quelem chi', ix yojtaquejel eb' to ch'oc choñab'il viñ, ix b'at sc'anb'an eb' d'a viñ icha tic:

—¿Mach ach ic'ancot d'a tic? ¿Tas yuj ayachec' d'a tic? ¿Tas tzul a c'ulej? xchi eb' d'a viñ.

4 Ix yalan viñ d'a eb' yuj strato ix sb'o yed' viñaj Micaía chi', yic tz'och viñ sacerdoteoc viñ. 5 Ix lajvi chi', ix yalan eb' d'a viñ:

—C'anb'ej d'a Dios cuuj, tato vach' ol aj yelc'och jun b'aj van co b'at tic, xchi eb' d'a viñ.

6 Ix yalan viñ d'a eb':

—Junc'olal tzex b'ati, yujto scha sc'ol Jehová tas van e c'ulan tic, xchi viñ d'a eb'.

7 Yuj chi' ix b'atxi eb' ovañ ilum luum chi', ix c'och eb' d'a choñab' Lais. A eb' anima d'a jun choñab' chi' te malaj tas sna eb', icha sb'eyb'al eb' sidonio. A eb' chi', ayec' eb' d'a tzalajc'olal yed' d'a junc'olal, malaj jab'oc tas syac' palta d'a eb', te najat scan choñab' Sidón d'a eb', malaj mach ay yalan yic d'a eb', yic sb'a eb' sch'ocoj. 8 Ix lajvi chi', ix meltzaj eb' ilum lum chi' d'a Zora yed' d'a Estaol, b'aj aycan juntzañxo yetb'eyum eb'. Ix sc'anb'an eb' aycan chi' d'a eb' icha tic:

—¿Tas ix aj b'aj ix ex co checb'at chi'? xchi eb'.

Ix tac'vi eb' ilum lum chi':

9 —Ix ec' quil jun macañ lum luum chi' smasanil, ix quila' to te vach' luum. Coyec, b'at caq'uec oval yed' eb' cajan ta'. Malaj mach toñej scan c'ojan d'a tic tato malaj jab'oc tas sc'ulej. Coyec quiq'uec' jun luum chi'. 10 A eb' anima cajan ta', junc'olal yaj eb', te levan luum, malaj tas syac' palta ta'. A Dios ol ac'an lum d'ayoñ, xchi eb'.

11 Ay 600 eb' viñ vinac d'a yiñtilal Dan ix el d'a Zora yed' d'a Estaol chi', yed'nac yalyuninal junjun eb'. Te ay syamc'ab' eb' yic oval smasanil. 12 Ix c'och eb' d'a Quiriat-jearim d'a yol yic Judá. Ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a Quiriat-jearim chi', aton jun lugar chi' scampamento viñaj Dan ix sb'iejcani. 13 Ix elxi eb' ta', ix ec' eb' d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix c'och eb' d'a slac'anil spat viñaj Micaía. 14 A eb' ovañ xid'naquec' iloj lum d'a Lais chi', ix yal eb' d'a eb' yetb'eyum chi':

—Ab'ec, a d'a yol juntzañ pat tic ay jun chaleca yed' jun yechel tzeyb'il ayoch plata d'ay yed' jun comon dios b'ob'il d'a yol molde. Ay pax juntzañxo comon dios. ¿Tas val ol co c'uloc yed'oc tze na'a? xchi eb'.

15 Ix b'at eb' ovañ xid'naquec' iloj lum chi' b'aj cajan jun viñ quelem levita chi' d'a spat viñaj Micaía chi'. Ix c'och eb', ix sc'anb'an eb' janic' sc'ool viñ. 16 Axo eb' 600 soldado yiñtilal Dan chi', van stañvancan eb' d'a sti' puerta, yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 17 Axo eb' ovañ chi', ix q'ue eb' d'a yol pat yic syic'anelta juntzañ tic eb': Jun yechel tzeyb'il, jun yechel b'ob'il d'a yol molde, jun chaleca yed' juntzañxo cotac comon dios. Ix yic'anelta juntzañ chi' eb' yacb'an ayec' viñ sacerdote chi' yed' eb' 600 soldado chi' d'a ti' pat chi'.

18 Ayic ix yilan viñ sacerdote chi' to ix och eb' chi' d'a yol spat viñaj Micaía chi' yic syic'anelta juntzañ tastac chi' eb', ix yalan viñ:

—¿Tas tze c'ulej chi'? xchi viñ d'a eb'.

19 Ix yalan eb' d'a viñ:

—Tz'in xa chi, aẅej to tzach b'at qued'oc. Sco nib'ej tzach och co sacerdoteoc, icha co mam ol ach ajoc. ¿Tom maẅ vach'oc tzab'i to tzach och sacerdoteal d'a junoc macaẅ yiẅtilal Israel, d'a yichaẅ to aẅej d'a junoc patil anima? xchi eb'.

20 Ix scha sc'ol viẅ sacerdote tas ix yal eb' chi'. Ix yic'anec' juntzaẅ chi' viẅ d'a eb'. Ix och viẅ d'a scal eb', ix b'at viẅ yed' eb'. 21 Ix lajvi chi', ix b'atxi eb', b'ab'el eb' ix ix yed' eb' unin, noc' smolb'etzal noc' eb' yed' sc'ael eb'. Tzac'anxo ix b'at eb' soldado. 22 Najattacxo ix b'at eb', ichato chi' ix smolb'an sb'a viẅaj Micaía yed' eb' yetchoẅab', ix b'at eb' syam eb' yalani. 23 Axo yic ix c'och eb' d'a spatic eb' ix avaj eb'. Axo eb' yiẅtilal Dan chi', ix meltzajcot q'uelan eb', ix sc'anb'an eb' d'a viẅaj Micaía chi':

—¿Tas tzach ic'ani yuj chi' ed'nac juntzaẅ anima tic? xchi eb'.

24 Ix tac'vi viẅ d'a eb':

—A ex tic ix eyic'cot in diosal ix in b'o'o, ix eyic'anpaxcot viẅ in sacerdote, maẅxo jab'oc tas ix eyactejcan d'ayin, tze tec'b'an e b'a e c'anb'an d'ayin tas tzin ic'ani, xchi viẅ d'a eb'.

25 Ix yalan eb' d'a viẅ:

—Malaj co gana to sq'ue a jaj avaj d'ayoẅ, yujto a d'a co cal tic ay eb' viẅ utzin sc'ool, axo ta tz'aji tzach satel eb' viẅ yed' eb' ajun tic ed'oc, xchi eb'.

26 Ayic ix yilan viẅaj Micaía chi' to te nivan eb' d'a yichaẅ viẅ, ix meltzaj viẅ d'a spat. Axo eb' yiẅtilal Dan chi' ix b'atẅejcan eb' b'aj van sb'at chi'. 27 Ix yic'anb'at juntzaẅ tastac sb'onac viẅaj Micaía chi' eb' yed' viẅ sacerdote masanto ix c'och eb' d'a choẅab' Lais. A masanil eb' anima cajan d'a Lais chi', junc'olal yajec' eb', malaj tas sna' eb', yuj chi' te secojtac ix aj satel eb', ix ẅusjipaxtz'a schoẅab' eb' chi' yuj eb' yiẅtilal Dan chi'. 28 A choẅab' Lais chi', a d'a yol yic Bet-rehob scani, te najatto ay d'a Sidón, malaj junoc mach ay yalan yic d'a eb', yuj chi' malaj mach ix colan eb'. A eb' yiẅtilal Dan chi', ix sb'oxiq'ue jun choẅab' chi' eb', ix cajnaj eb' ta'. 29 A d'a yalaẅtaxo, Lais sb'i jun choẅab' chi', axo eb' ix ac'an sb'iej Dan, yic syac' b'inaj sb'i viẅ smam yicham eb', aton viẅaj Dan yuninal viẅaj Israel. 30 Ata' ix sb'oq'ue jun yechel yed'nac eb' chi' yic tz'och eb' ejmelal d'ay. Axo sacerdote eb', aton viẅaj Jonatán yiẅtilal Gersón yuninal viẅaj Moisés. A eb' yiẅtilal viẅaj Jonatán chi', ix ochẅej eb' sacerdoteal d'a eb' yiẅtilal Dan chi' masanto ayic ix ic'jib'at eb' israel d'a ch'oc choẅab'il. 31 A jun yechel ix sb'o viẅaj Micaía chi', a ix och sdiosaloc eb' yiẅtilal Dan d'a masanil tiempo yacb'an ayec' scajnub' Dios d'a Silo.

19

A jun viẅ levita yed' ix yetb'eyum

1 Ayic mantalaj sreyal eb' israel, ay jun viẅ levita najattac yajcanb'at d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Toẅej scomon b'eyec' viẅ. Ay jun ix aj Belén d'a yol yic Judá ix yic' viẅ. 2 Palta ix mulan ix d'a yol sc'ab' viẅ, yuj chi' ix pax ix d'a spat viẅ smam d'a Belén chi'. Ayic toxo ix el schaẅil ujal yajec' ix ta', 3 ix c'ochxi viẅ levita chi' smontejxi ix, talaj scotxi ix yed' viẅ. Yed'nac jun viẅ schecab' viẅ yed' chavaẅ noc' b'uru. Ix chaji viẅ yuj ix d'a spat viẅ smam chi'. 4 Aẅejtona' ix chajipax viẅ d'a tzalajc'olal yuj viẅ smam ix chi'. Ix yalan viẅ smam ix chi' to scan viẅ yed' eb'. Yuj chi' oxe' c'ual ix can viẅ yed' viẅ schecab' chi' d'a spat viẅ smam ix chi'. Ix va eb', ix yuc'an a' eb', ix vaypax eb' ta'. 5 Axo d'a schaẅil c'ual jun, ix q'ue vaan viẅ d'a q'uiẅib'alil yic smeltzaj eb' viẅ yalani. Ayic vanxo smeltzaj eb' chi', ix yalan viẅ sẅi' viẅ chi' d'ay:

—Vaec junoc eyooch ichato chi' tzex b'ati yic vach' ay eyip ol ex b'eyoc, xchi viẅ.

6 Yuj chi' ix em c'ojan eb' sva'i, ix yuc'an a' eb', ix och tean viẅ sẅi' viẅ chi' d'ay to scan junocxo ac'val viẅ d'a tzalajc'olal. 7 Vach'chom ix q'ue liẅan viẅ yic smeltzaj viẅ snaani, palta ix ochxi tean viẅ sẅi' viẅ chi' d'ay, yuj chi' ix canxi viẅ.

8 Axo d'a yoil c'ual jun, ix q'ue vaan viẅ d'a q'uiẅib'alil yic smeltzaji, palta ix ochxi tean viẅ sẅi' viẅ chi' d'ay yic sva'i, ichato chi' smeltzaj viẅ yic vach' ay yip viẅ sb'at d'a yoltac b'e. Ix va eb' yacb'an van sq'ue c'u. 9 Axo ix q'ue vaan viẅ yic smeltzaj eb' yalani. Ix

yalanxi viñ sñi' viñ chi' d'ay to toxo ix q'ue c'u, ix ochxi tean viñ d'a viñ yic scanxi viñ d'a junxo ac'val chi' d'a tzalajc'olal, axo d'a junxo c'u, sacb'i sb'at eb'. 10 Palta axo pax viñ levita chi', majxo yal-laj sc'ol viñ ix can d'a junxo ac'val chi', palta ix meltzajxoñej viñ yed' ix ix chi' yed' viñ schecab' viñ chi' yed' chavañ noc' sb'uru viñ ayoch stz'uum. Ayic ix c'och eb' d'a yichañ Jebús, aton choñab' Jerusalén, vanxo yem c'u. 11 Ix yalan viñ checab' chi' d'a viñ levita chi':

—¿Tas am xa chi, tato tzoñ can d'a choñab' Jebús tic d'a jun ac'val tic? xchi viñ.

12 Ix yalan viñ levita chi' icha tic:

—Maay, max oñ canlaj vayañ d'a junoc choñab' to mañoc eb' quetisraelal cajan d'ay. Ol oñ b'atñej masanto ol oñ c'och d'a choñab' Gabaa. 13 A d'a Gabaa chi' ol oñ vayoc, ma d'a Ramá, xchi viñ.

14 Ix b'atñej eb'. Vanxo sq'uic'b'i ix c'och eb' d'a Gabaa chi', d'a yol yic Benjamín. 15 Ix elcan eb' d'a yol b'e, ix b'atcan eb' d'a Gabaa. Ata' ol vay eb' snaani. Ix b'at em c'ojan eb' d'a mercado d'a jun choñab' chi', yujto malaj mach ix ac'an sposado eb'.

16 Axo yic vanxo sq'ue ac'val ix ec' jun viñ icham vinac spetoj d'a smunlajel. A d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín ay schoñab' viñ, palta cajan viñ d'a Gabaa d'a scal eb' yiñtilal Benjamín d'a jun tiempoal chi'. 17 Ayic ix yilanoch jun viñ levita chi' viñ icham vinac chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:

—¿B'ajtil ex coti, b'ajpax tzex b'ati? xchi viñ d'a viñ.

18 Ix tac'vi viñ levita chi' icha tic:

—Toñej tzoñ ec' d'a tic. Co petoj d'a Belén. Van co pax d'a co choñab' najat d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix oñ ec' jaye' c'ual d'a Belén chi', axo ticnaic jun, van co b'at d'a scajnub' Jehová, palta malaj junoc mach tz'ac'an co posado d'a tic. 19 Ay yañ noc' in b'uru tic, ay pax co vael yed' ix vetb'eyum tic yed' viñ in checab' tic. Malaj tas syac' palta d'ayoñ, xchi viñ.

20 Ix tac'vi viñ icham vinac chi' d'a viñ:

—Malaj tas tza na', a in ol vac' masanil tas ol och eyuj, max yal in c'ol tzex can d'a mercado tic d'a d'ac'valil tic, xchi viñ.

21 Yuj chi' ix yic'b'at eb' viñ icham chi' d'a spat, ix yac'an svael noc' sb'uru viñ chi' viñ. Ix lajvi chi', ix sb'ican yoc eb', ix va eb', ix yuc'an a eb'. 22 Yacb'an van stzalaj eb', ix ja ñilnaj juntzañ eb' viñ puch vinac aj choñab' chi' d'a spatictac te' pat chi'. Ix och ijan eb' spoñub'tañan och te' puerta chi', ix yalan eb' d'a viñ icham vinac chi':

—Aq'uelta jun viñ ix vaycan chi' d'ayach. Co gana squixtej viñ, xchi eb' viñ.

23 Ix elta viñ aj pat chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Maay ex vetanimail. Mañ e na eyac' chucal chi' d'a jun viñ anima ayec' posado tic d'ayin. 24 Ina jun ix visil cob'esto yed' pax jun ix ix yed'nac jun viñ vinac tic. A eb' ix tic, syal vac'anel eb' ix d'ayex yic tze c'ulan tas e gana chi' d'a eb' ix, palta mañ e c'ulej chucal chi' d'a jun viñ tic, xchi viñ.

25 Palta maj schalaj yab' eb' viñ tas ix yal viñ icham vinac chi'. Ix spechanelta ix yetb'eyum viñ levita chi' d'a yol calle. Ix yixtan ix eb' viñ ix ec' ac'val, masanto ix sacb'i, ichato chi' ix yactancan ix eb' viñ. 26 Vanxo sacb'i, ix b'at ix d'a spat viñ icham vinac b'aj ayec' viñ yetb'eyum chi', axo yic c'och ix d'a ti' pat chi', ix telvi ix, ix cham ix. 27 Ayic ix q'ue vaan viñ levita chi' d'a q'uiñib'alil, ix sjacan spuertail te' pat chi' viñ yic smeltzaji. Ix yilan viñ, pac'jab'ec' ix yetb'eyum viñ chi' d'a ti' pat chi', jichancanb'at sc'ab' ix d'a yib'añ smarcoal sti' te' pat chi'. 28 Ix yalan viñ d'a ix:

—Q'ueañ vaan, coñ, xchi viñ d'a ix.

Palta majxo tac'voclaj ix. Ix yic'anq'ue van snivanil ix chi' viñ, ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' b'uru, ix yic'anb'at viñ d'a spat. 29 Ayic ix c'och viñ d'a spat chi', ix xicanb'at snivanil ix yetb'eyum viñ chi'. Lajchave' ix yutej viñ xicanb'ati. Ix laj yac'anb'at viñ d'a masanil yol smacb'en eb' yetisraelal. 30 A masanil eb' ix ilan jun chi', ix yalan eb':

—Yictax quelnaccot d'a Egipto, mantalaj b'aj ix quil junoc icha jun tic. Yovalil scham val co naanec tas ol co c'ulejec yed'oc, xchi eb'.

20

Ix och oval yed' eb' yiňtilal Benjamín

1 Yuj chi' ix smolb'an sb'a masanil eb' israel d'a yichaň Jehová d'a Mizpa, junxoňej ix yutej spensar eb'. Ix cot eb' ay d'a yol smacb'en eb' yiňtilal Dan d'a norte, eb' ay d'a Beerseba d'a sur yed' eb' ay d'a Galaad d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 2 Masanil eb' yajal yaj d'a junjun yiňtilal eb' israel schoňab' Dios, ayec' molan eb' ta'. Ay am 400 mil eb' soldado yed'nacxo syamc'ab' yic oval. 3 (Ix yab' specal eb' yiňtilal Benjamín to ix smolb'ej sb'a eb' yetisraelal eb' d'a Mizpa.) Axo eb' yajalil eb' israel chi' ix alani, tato ay eb' ojtannac tas ix aj yuji jun chucal chi', syal yalan eb'. 4 Axo viň yetb'eyum ix chamnac chi' ix alani:

—Ix in javi yed' ix vetb'eyum chi' d'a choňab' Gabaa d'a yol yic Benjamín yic tzin vaycan ta'. 5 Axo d'a jun ac'val chi', ix smolb'ej sb'a eb' viň vinac ay d'a jun choňab' chi' d'a spatictac te' pat b'aj ay in ec' chi', yic tzin smilancham eb' viň yalani. Ix och ijan eb' viň yixtan ix vetb'eyum chi', masanto ix cham ix yuj eb' viň. 6 Yuj chi' ix vic'cot snivanil ix chi', ix in xicanb'ati. Ix vac'anb'at d'a masanil yol co macb'en, yic vach' tzeyil e masanil tas ix aj yoch jun nivan mul te chucxo pax tic. 7 Axo ticnaic yujto vetisraelal ex, a ex ol e na'a, ol eyala' tas ol aj jun tic, xchi viň.

8 Junxoňej ix yutej spensar eb' smasanil, ix yalan eb' icha tic:

—Malaj junoc oň tzoň pax d'a co pat masanto ol yal sb'a tas ol aj jun tic. 9 A ticnaic a tas sco c'ulej to tz'och suerte d'a co cal yic vach' ol quila' mach oň ol oň b'at cac' oval d'a choňab' Gabaa chi'. 10 Junjun vinac d'a scal lajlajuňvaň vinac d'a junjun iňtilal scan d'a yib'aň sayan co vael a oň soldado oň tic. A oňxo co masanil, ol oň b'at caq'uec' spac d'a eb' aj Gabaa yuj jun chucal ix sc'ulej eb' chi', xchi eb'.

11 Junxoňej ix yutej sb'a eb' israel chi' yic ix b'at eb' yac' oval d'a jun choňab' chi'. 12 Ix yac'anb'at schecab' eb' d'a masanil yol yic Benjamín. Ix ec' yalan eb' icha tic: Yelxo val te chuc tas ix sc'ulej jayvaň eb' vinac aj Gabaa. 13 Yuj chi' a ticnaic, a juntzaň vinac ix c'ulan chucal d'a e cal chi', iq'uequelta eb', tzeyac'anoch eb' d'a yol co c'ab' yic sco milancham eb', icha chi' ol aj satel jun chucal chi' d'a co cal a oň israel oň tic, xchi eb'.

Maj schalaj yab' eb' yiňtilal Benjamín chi'. 14 Palta to ix smolb'ej sb'a eb' soldado eb' d'a Gabaa chi' yic syac'an oval eb' yed' juntzaňxo eb' yetisraelal chi'. 15 Ay am 26 mil eb' soldado ix cot d'a juntzaň choňab' d'a yol yic Benjamín chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. Ch'oc pax yaj 700 eb' soldado te jelan, aj Gabaa chi' eb'. 16 A d'a scal masanil eb' soldado chi', 700 eb' to a d'a sq'uexaň sjulvaj yed' ch'aň mejmeech. Te tojol sjulvaj eb', vach'chom a junoc tas te xi' sjul eb', palta syamchaj yuj eb'. 17 Axo pax juntzaňxo eb' israel chi', ay am 400 mil eb' soldado te c'ajan d'a oval, malaj eb' aj Benjamín chi' d'a scal eb'.

18 Ix b'at eb' israel chi' b'aj ayec' scajnub' Dios yic sc'anb'an eb' mach iňtilal eb' sb'ab'laj och yac' oval yed' eb' yiňtilal Benjamín chi'. Ix yalan Jehová to a eb' yiňtilal Judá sb'ab'laj ochi. 19 Ix q'ue vaan eb' israel chi' d'a q'uiňib'alil, ix b'at sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichaň choňab' Gabaa chi'. 20 Ix sb'oanoch sb'a eb' d'a yichaň choňab' chi' yic syac'an oval eb'. 21 Axo eb' yiňtilal Benjamín chi', ix elta eb' d'a yol choňab' chi'. A d'a jun c'u chi', 22 mil eb' yetisraelal eb' chi' ix smilchamoc. 22-24 Yuj chi' ix b'at eb' israel chi' d'a yichaň Jehová, cusc'olal yaj eb' ix ec' c'u, masanto ix q'uic'b'iemi. Ix lajvi chi' ix sc'anb'an eb' d'a Jehová: ¿Tzam oň b'atxi cac' oval yed' eb' quetisraelal yiňtilal Benjamín? xchi eb'. Ix yalan Jehová: Ixiquec, xchi d'a eb'. Yuj chi' ix yic'anxi yip eb', axo d'a junxo c'u ix b'at eb' yac'xi oval yed' eb' yiňtilal Benjamín chi'. Aňeja' b'aj ix och eb' d'a sb'ab'elal, ata' ix ochxi eb'. 25 Aňeja' d'a junelxo chi', ix elixta eb' yiňtilal Benjamín chi' yac' oval yed' eb'. 18 mil soldado yetisraelal eb' chi' ix smilchamoc. 26 Yuj chi', ix b'atxi eb' soldado smasanil yed'

masanil eb' choñab' d'a scajnub' Dios. Ix ochxi eb' d'a cusc'olal d'a yichañ Jehová. Pilan c'u maj va jab'oc eb'. Ix sñusan silab' eb', ix yac'anpax silab' eb' yic junc'olal.

27-28 A d'a jun tiempoal chi', a te' scaxail strato Jehová, ayec' te' d'a scajnub' Dios chi'. A viñaj Finees yuninal viñaj Eleazar, yixchiquin viñaj Aarón ayoch sacerdoteal. Ix sc'anb'an eb' israel chi' d'a Jehová tato syal yac'anxi oval chi' eb' yed' eb' yiñtilal Benjamín chi', mato mañxo. Ix yalan Jehová d'a eb': Aq'uec oval yed' eb', a q'uic'an svac'och eb' d'a yol e c'ab', xchi d'a eb'.

29 Yuj chi' ix b'at juntzañ eb' soldado yic Israel sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' Gabaa chi'. 30 Axo juntzañxo eb', ix b'at eb' yac' oval yed' eb' soldado yic Benjamín chi'. Ix sb'oanoch sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' aj Gabaa chi', icha ix yutej sb'a eb' d'a sb'ab'elal yed' d'a schaelal. 31 Ix elixta eb' yic Benjamín chi' d'a yol choñab' chi' yac' oval yed' eb'. Najat ix cot eb' yac' oval yed' eb' yetisraelal chi'. Ix to val yac' ganar eb' smilancham 30-xo eb' israel d'a yol sb'eal Betel yed' d'a yol sb'eal Gabaa yed' b'aj mañxa mach cajan. 32 A val snaan eb' to van yel eb' yetisraelal eb' chi' d'ay, van yac'an ganar eb' snaani, icha ix yac' eb' d'a sb'ab'elal yed' d'a schaelal, palta toñej ix stz'aquel sb'a eb' soldado israel chi', yacb'an van scot eb' d'a yoltac b'e najat d'a stiel choñab'. 33 Ayic ix c'och eb' israel chi' d'a slac'anil Baal-tamar, elañchamel ix sb'oxioch sb'a eb' yac' oval chi'. Ix elpaxcot eb' ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' Gabaa chi'. 34 Lajuñe' mil eb' sic'b'ilel d'a scal masanil soldado yic Israel ix och d'a choñab' chi' yac' oval, yelc'olal ix te och yip oval chi'. A eb' yic Benjamín najat ix b'at chi', max snalaj eb' tato van satel eb'. 35 Yuj Jehová ix yac' ganar eb' israel chi' d'a eb' yic Benjamín chi'. A d'a jun c'u chi', 25 mil yed' 100-xo eb' yiñtilal Benjamín chi' ix chami. Ichato chi' ix yilanelta sb'a eb' to van yac'ji ganar eb'.

36 Icha tic ix aj yoch oval chi'. A d'a sb'ab'elal, a eb' soldado israel chi' najat ix el eb' d'a yichañ eb' yic Benjamín chi', yujto yipc'olal yaj eb' viñ ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' Gabaa chi', yic satel jun choñab' chi' eb'. 37 Axo eb' soldado ix sc'ub'ejel sb'a chi', elañchamel ix och eb' d'a yol choñab' chi', ix smilancham masanil eb' anima chi' eb'. 38 A eb' ix sc'ub'ejcanel sb'a chi', lajti' yaj eb' yed' eb' soldado yetb'eyum eb' to ayic ol och eb' d'a yol choñab' chi', ol yac' checlaj q'ue stab'il eb', yic vach' snachajel yuj eb' chi' to toxo ix yac' ganar jun choñab' chi' eb'. 39 A val yic van yel eb' israel d'a eb' yiñtilal Benjamín chi', ix yilan jun nivan tab' chi' eb', yuj chi' ix meltzaj eb', ix stec'b'an sb'a eb' d'a yichañ eb' yiñtilal Benjamín chi'.

Toxo ix cham 30 eb' yuj eb' yic Benjamín chi', yuj chi' ix sna' eb' yic Benjamín chi' to van yac'an ganar eb', icha ix yac' eb' d'a sb'ab'elal. 40 A val d'a jun rato chi' ix q'ue juyuyoc tab' d'a choñab' chi'. Ayic ix yilanb'at eb' yic Benjamín chi' d'a spatic, juyuyi sq'ue stab'il schoñab' eb' chi' d'a chaañ. 41 Icha val chi' ix aj stec'b'an sb'a eb' israel d'a yichañ eb' yic Benjamín chi', ix te xivq'ue eb' yic Benjamín chi', ix nachajel yuj eb' to van yac'ji ganar eb'. 42 Yuj chi' ix el lemnaj eb' d'a yichañ eb' israel chi', ix b'atcan eb' b'aj sb'atcan sb'eal tz'inan luum, palta maxtzac yal-laj yel eb' yujto ix yamji eb'. Ix miljicham eb' yuj eb' israel tz'elta d'a yol schoñab' eb' chi'. 43 Ix oymaj eb' israel chi' d'a spatictac eb'. Icha val chi' ix aj yac'ji ganar eb' smasanil, ix pechji eb' yuj eb' b'aj syic' yip eb' anima masanto d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Gabaa chi'

44 Ata' ix cham 18 mil eb' yiñtilal Benjamín chi'. 45 Axo juntzañxo eb', ix b'at eb' elelal d'a tz'inan luum d'a stojolal q'uen tenam scuch Rimón, palta oye' mil eb' chi' ix cham d'a yoltac b'e. Ix ochñej eb' israel chi' d'a spatic eb' ixto can chi', masanto d'a Gidom. Ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel chi'. Chab'to mil eb' soldado chi' ix cham yuj eb' israel chi'. 46 Yuj chi' a d'a jun c'u chi', 25 mil eb' soldado yic Benjamín chi' ix chami, aton eb' soldado te jelan d'a oval. 47 Palta 600 to eb' viñ ix b'atcan elelal d'a tz'inan luum. Chañe' ujal ix aj eb' viñ d'a q'uen tenam scuchan Rimón chi'. 48 Axo eb' israel ix b'at eb' d'a masanil choñab'

d'a yol yic Benjamín chi', ix xicancham masanil anima eb' yed' masanil noc' molb'etzal noc'. Ix sŕusanpaxtz'a junjun choŕab' eb' yed' masanil tastac ay d'ay.

21

A eb' ix ix ix och yetb'eyumocʻR'eb' yiŕtilal Benjamín

1 A masanil eb' israel chi', ix yac' sti' eb' d'a yichaŕ Jehová d'a Mizpa to malaj junoc eb' ol yac' yisil yetb'eyumoc eb' yiŕtilal Benjamín. 2 Ayic ix lajvi oval chi', ix smolan sb'a eb' israel chi' d'a yichaŕ Dios d'a scajnub', masanto ix q'uic'b'i, ix oc' val eb' sic'lab'il, ix yalan eb': 3 Mamin Jehová co Diosal ach, ¿tas val yuj ix javi jun tic d'a quib'aŕ? ¿Tas val yuj van satel jun quiŕtilal a oŕ israel oŕ tic? xchi eb'.

4 Axo d'a junxo c'u, ix q'ue vaan eb', ix sb'oanq'ue jun altar eb', ix sŕusantz'a silab' eb' d'a yichaŕ Jehová, ix yac'anpax silab' eb' yic junc'olal. 5 Ix och ijan eb' sc'anb'an yab'i: ¿Mach eb' quetchoŕab' maj xid'ec' qued'oc d'a molchajel d'a yichaŕ Jehová d'a Mizpa? xchi eb'. Yujto yac'nac sti' eb', tato ay mach max b'at d'a jun molchajel chi', smiljichamoc.

6 Te cusc'olal yaj eb' yuj tas ix sc'ulej eb' yed' eb' yetisraelal yiŕtilal Benjamín chi'. Ix och ijan eb' yalani: A val d'a jun c'u tic ix satel jun iŕtilal d'a co cal. 7 ¿Tas vach' sco c'ulej yic tz'ochxi yetb'eyum eb' viŕ ixto can chi'? A oŕ tic ix cac' co ti' d'a yichaŕ Jehová to malaj junoc oŕ ol cac' eb' ix quisil yetb'eyumoc eb' viŕ. 8 ¿Ay am eb' quetisraelal maj xid'ec' qued'oc d'a Mizpa molchajel d'a yichaŕ Jehová? xchi eb'.

Axo ix snaancot eb' to a eb' cajan d'a Jabes d'a yol yic Galaad, malaj junoc eb' ix xid'ec' d'a molchajel chi'. 9 Ayic ix avtaj lista, malaj junoc eb' aj Jabes chi' ix tac'vi. 10-11 Ayic ix yab'an jun chi' eb' choŕab' smasanil, ix schecanb'at 12 mil soldado eb', yic b'at miljicham masanil eb' aj Jabes chi', masanil eb' vinac, eb' unin yed' masanil eb' ix ix ayxo vinac sc'umej. 12 A d'a scal masanil eb' aj Jabes chi', ix ilchaj 400 eb' ix cob'estac mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic, ix ic'jicot eb' ix d'a campamento d'a Silo d'a yol yic Canaán. 13 Ix lajvi chi', masanil eb' choŕab' chi', ix schecb'at yalumal eb' d'a eb' viŕ yiŕtilal Benjamín aycanb'at sc'ub'ejel sb'a d'a q'uen tenam scuchan Rimón, ix b'at ic'chajcot eb' viŕ d'a junc'olal. 14 Yuj chi' ix meltzajcot eb' viŕ aj Benjamín chi'. Axo eb' israel ix ac'an eb' ix cob'estac ix yic'cot eb' d'a Jabes chi' yetb'eyumoc eb'. Palta ayto maj tz'acvoc yic'an yetb'eyum eb' smasanil.

15 A masanil eb' israel chi' ix oc' sc'ol eb' yuj eb' yiŕtilal Benjamín chi', yujto ix satjiel jun iŕtilal chi' yuj Jehová. 16 Axo eb' yajal yaj d'a cal choŕab' chi' ix sc'anb'ej eb' icha tic: ¿Tas val ol aj yilchajpax eb' ix yetb'eyum juntzaŕxo eb' viŕ ix can tic, yujto masanil eb' ix yetb'eyum eb' viŕ, ix cham eb' ix smasanil? 17 A yuj juntzaŕ eb' viŕ ixto can chi', yuj chi' olto pitzvocchaaŕ jun iŕtilal tic, yic max satel d'a co cal a oŕ israel oŕ tic. 18 Palta a oŕ tic, max yal-laj cac'an eb' ix quisil yic tz'och yetb'eyumoc eb' viŕ, yujto co masanil ix cac' co ti' d'a yichaŕ Dios to max cac'laj eb' ix quisil d'a eb' viŕ, yuj chi' a mach syac' yisil, scotcan catab' d'a yib'aŕ. 19 Palta junjun ab'il ay jun nivan q'uiŕ tz'och d'a yichaŕ Jehová d'a Silo, aton jun ay d'a snorteal Betel, d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a b'e sb'at d'a Betel chi' sc'och d'a Siquem, d'a stojolal sur yic Lebona, xchi eb'.

20 A eb' yajal yaj d'a scal eb' israel chi', ix yalb'at jun lolonel tic eb' d'a eb' yiŕtilal Benjamín chi': Tzex b'at e c'ub'ejel e b'a d'a scaltac te' uva d'a slac'anil Silo. 21 Vach' tzeyutej e c'ub'anel e b'a ta', lista eyaji. Ayic ol eyilan yelta ŕililoc eb' ix cob'estac aj Silo chaŕal ta', tzex elta b'aj c'ub'an ex chi', tzeyic'ancot junjunoc eb' ix eyetb'eyumoc. Slajvi chi' tzex paxcan d'a e choŕab'. 22 Tato ol javoc eb' viŕ smam, ma eb' viŕ snulej eb' ix cob'estac chi' yal d'ayoŕ, ol calan d'a eb': Sco c'an nivanc'olal d'ayex d'a spatic eb' viŕ, yujto maj ilchaj yetb'eyum eb' viŕ smasanil cuuj, ayic ix och oval d'a Jabes. Aŕejtona', tic val maŕoc ex ix eyac' eb' ix d'a eb' viŕ, yuj chi' max ochlaj e mul b'aj ix eyac' e ti', xco cham d'a eb', xchi eb' yajalil Israel chi'.

23 Ix schaan sc'ol eb' viñ yic Benjamín chi' sc'ulan icha ix alchaj chi'. Yuj chi' junjun
eb' viñ ix yic'b'at junjun eb' ix cob'estac chi' ayic van schañalvi eb' ix. Ix yic'anb'at eb'
ix eb' viñ d'a elañchamel d'a schoñab', ix sb'oanxiq'ue schoñab' eb' viñ chi' yic scajnajxi
eb' viñ ta'.
24 Añeja' juntzañxo eb' viñ yetisraelal eb' viñ chi', ix meltzajpax junjun eb' viñ d'a
sluum yed' d'a spat.
25 A d'a jun tiempoal chi' mantalaj sreyal eb' israel, junjun eb' sc'ulej icha tas snib'ej.

A Yab'ixal Ix
RUT

Rut sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot yab'ixal jun ix ix scuchan Rut d'a stiempoal eb' juez. A ix Rut chi', aj Moab ix, yic'lajnac sb'a ix yed' jun viñ aj Israel. Ayic scham viñ yetb'eyum ix chi', vach' yutej spensar ix d'a ix yalib'. Yac'anoch sb'a ix aj choñab'il b'aj cajan ix yalib' chi'. Yac'anpaxoch sb'a ix d'a yol sc'ab' sDiosal ix yalib' chi', aton sDiosal Israel. Yuj sb'eyb'al ix chi', a jun viñ b'eyum och yetb'eyumoc ix. A jun viñ chi', ayto yuj sb'a viñ yed' viñ yetb'eyum ix chamnac chi', yujto icha chi' yalan sley eb' israel chi'. Yuj b'aj yic'nac sb'a ix yed' jun viñ chi', cannac ix d'a stzolal eb' smam yicham viñaj rey David. A pax ta' cotnac eb' smam yicham Jesús. Ayic scheclaj jun ix ch'oc choñab'il chi' d'a stzolal eb' smam yicham Jesús, ichato tz'ic'jichaañ juntzañxo ch'oc nacional yed' juntzañxo anima ch'oc yilji. Ch'oxnab'il yaj ix Rut chi' to a mach syac'och sc'ool d'a Dios, sc'anab'ajan tas syala', chab'il yuuj. A Dios malaj sq'uexañil eb' anima d'a yol sat.

Ix b'at viñaj Elimelec'R'yed' yal yuninal d'a Moab

1 Ayic ayoch eb' juez yajalil d'a choñab' Israel, ix javi jun nivan vejel d'a choñab' chi'. A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ aj choñab' Belén d'a yol yic Judá, ix b'at cajnaj viñ yed' ix yetb'eyum yed' chavañ yuninal d'a yol yic Moab yuj jun vejel chi'. 2-4 A jun viñ chi', Elimelec sb'i viñ, axo ix yetb'eyum viñ, Noemí sb'i ix. Axo eb' viñ yuninal viñ chi', aton viñaj Mahlón yed' viñaj Quelión. Aj Efrata eb', Belén pax sb'i. Ix b'atcan cajan eb' d'a yol yic Moab chi'. Lajuñe' ab'il ix ec' eb' ta'. Yacb'an ayec' eb' chi' ta', ix cham viñaj Elimelec yetb'eyum ix Noemí chi', ix can ix yed' chavañ eb' viñ yune' chi'. Ix lajvi chi', ix och yetb'eyum eb' viñ schavañil. Ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' chavañ eb' ix aj Moab chi', jun ix scuch Orfa, axo junxo ix scuch Rut. 5 Axo ix aji, ix champax viñaj Mahlón yed' viñaj Quelión chi', yuj chi' ix can ix Noemí sch'ocoj, yujto ix cham eb' viñ yune' ix chi', ix champax viñ yetb'eyum ix.

Ix meltzaj ix Noemí yed' ix Rut d'a Belén

6 Axo ix yab'an ix Noemí chi' to ix oc'xi sc'ool Jehová d'a choñab' Israel, mañxalaj vejel ta'. 7 Yuj chi' ix meltzaj ix d'a Judá yed' chavañ eb' ix yalib' chi'. 8 Ayic van scot eb' ix d'a yoltac b'e, ix yalan ix d'a eb' ix yalib' chi' icha tic:

—A ticnaic, paxañec d'a spat e mam e nun. A Jehová ol och eyed'oc yujto vach'ñej ix eyutej e b'a d'ayin yed' d'a eb' viñ vune'. 9 Aocab' Jehová ol och eyed'oc yic ol ochxoc eyetb'eyum, vach'ñej ol aj eyajxiec' d'a e pat, xchi ix.

Ix tz'ub'anelta sti' eb' ix yalib' ix chi', ix syamanoch eb' ix yoq'ui. 10 Ix yalan eb' ix icha tic:

—Max oñ canlaj. Ol oñ b'at ed'oc d'a a choñab' chi', xchi eb' ix.

11 Ix yalanxi ix d'a eb' ix:

—Ex valib', paxañec d'a e pat. ¿Tasto val yuj tzex och tzac'an vuuj? Malaj vune' toxo tz'aji yic tzeyic'lan e b'a yed'oc. 12 Yuj chi' ixiquec, paxañec d'a e pat. Yujto a in tic, chichim inxo, mañxo ol ochlaj vetb'eyum. Vach'chom sval ticnaic to a d'a jun ac'val tic ol och vetb'eyum, olto aljoc vune', ta xin chi, 13 ¿palta tom olto e tañvej sq'uib' eb' viñ, yic ol eyic'an e b'a yed' eb' viñ? ¿Tom yujñej e tañvani, mañxo ol och eyetb'eyum? Maay ex valib', mañ ol yal-laj icha chi'. A in tic, victaxon yaj yaelal ix yac'cot Jehová d'a vib'añ. Ol am in te cus eyuuj tato ol vila' to ol eyab' syail, xchi ix d'a eb' ix yalib' chi'.

14 Ix ochxi ijan eb' ix yoq'ui. Ix lajvi chi', axo ix Orfa ix tz'ub'ancanelta sti' ix, ix meltzaj ix. Axo pax ix Rut jun, ix canñej ix yed' ix. 15 Ix yalanxi ix Noemí chi' d'a ix Rut chi' icha tic:

—Tzam ila' to a ix a mu' toxo ix pax ix d'a schoňab' yed' d'a sdiosal, ixic pax a ach tic, xchi ix.
16 Ix tac'vi ix Rut chi' icha tic:
—Maň ach och ijan alan d'ayin yic tzach vactejcani. Yalňej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'atňej ed'oc. A b'aj ol ach ajoc, ata' ol in aj pax ed'oc. A a choňab', a ol och in choňab'oc, a a Diosal, a ol ochpax in Diosaloc. 17 A b'aj ol ach chamoc, ata' ol in champaxoc, ata' ol in mucnajoc. Yac'ocab' in yaelal Jehová tato tzach vactejcani, masanto a chamel ol ic'an co pojan co b'a, xchi ix Rut chi'.
18 Axo ix yilan ix Noemí chi' to ay val och d'a sc'ol ix Rut chi' sb'at yed'oc, maňxalaj tas ix yal ix d'a ix. 19 Ix b'eyxicot eb' ix schavaňil, masanto ix javi eb' ix d'a Belén.
Ayic ix javi eb' ix ta', masanil eb' anima ay ta' ix te sat sc'ol eb'. Ix yalan eb' ix ix icha tic:
—¿Mantoc a ix Noemí tic? xchi eb' ix.
20 Yuj chi' ix tac'vi ix d'a eb' ix icha tic:
—Maňxo eyal Noemí d'ayin, palta Mara[1.20] tzeyac' in b'iej, yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix ac'an in yaelal. 21 Ayic ix in b'at d'a tic, maň jantacoc tas ay d'ayin, axo yic tzin meltzaj tic, maňxalaj jab'oc. Icha chi' ix el d'a sc'ool Jehová sjavi d'a vib'aň, ¿tasto val yuj tzeyal Noemí chi' d'ayin yujto toxo ix ja d'a vib'aň vab'an syail yuj Dios Syal Yuj Smasanil? xchi ix.
22 Ichaton chi' ix aj sjavi ix Noemí yed' ix Rut d'a Belén chi', spetoj eb' ix d'a yol yic Moab. A ix javi eb' ix chi', van val syamchajoch sjochchaj ixim cebada.

2

Ix xid'ec' ix Rut sic'oj jolom cebada

1 Ay jun viň scuchan Booz, ayto yuj sb'a viň yed' viňaj Elimelec yetb'eyumcan ix Noemí chi'. Te b'eyum viň, nivan yelc'och viň d'a schoňab' chi'.
2 Ix yal ix Rut chi' d'a ix Noemí icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, comonoc tzin a chab'ati, b'at vila' talaj ay b'aj van sjochchaj ixim cebada, talaj scha sc'ol eb' viň aj munlajel chi' tzin sic' jayeoc sjolom quic d'a spatictac eb' viň, xchi ix.
—Ixic, xchi ix.
3 Ix b'at ix Rut chi' b'aj van sjochchaj ixim cebada chi', ix och ijan ix sic'an ixim scan yuj eb' viň sjochan ixim chi'. C'ocb'il val a jun munlajel b'aj ix c'och ix chi' yic viňaj Booz, aton jun viň ayto yuj sb'a yed' viň xilb'a Elimelec chi'. 4 Ayic van sic'an ixim ix, ix c'och viňaj Booz chi', spetoj viň d'a Belén. Ix yalan viň d'a eb' smunlajvum chi' icha tic:
—Aocab' Jehová ayoch eyed'oc, xchi viň.
—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'ayach, xchi eb' munlajvum chi' d'a viň.
5 Ix sc'anb'an viň d'a viň ayoch yil eb' smunlajvum chi':
—¿Mach ay yic jun ix cob'es chi'? xchi viň.
6 Ix tac'vi viň:
—Aton jun ix aj Moab ix javi yed' ix Noemí. 7 Ix sc'an spermiso ix d'ayin yic tz'ec' ix d'a scal ixim jochb'ilxo, yic sic'anchaaň ixim scan yuj eb' munlajvum tic ix. Atax d'a q'uiňib'alil ix javi ix, max och vaan ix sic'anchaaň ixim, ato val yic'an yip ix tic, xchi viň.
8 Yuj chi', ix yalan viňaj Booz chi' d'a ix Rut chi' icha tic:
—Ach ix, ab' tas ol vala': Maňxo ach b'at a sic'chaaň ixim cebada tic d'a yic junocxo mach, palta canaň yed' eb' ix in checab' tic. 9 A yed' eb' ix ol ach b'at b'aj sjochvi cebada eb' viň in munlajvum tic. Toxo ix val d'a eb' viň to malaj tas syal eb' viň d'ayach. Ayic stacji a ti', syal ic'anelta a' uc' d'a yol ch'ub' b'aj syiq'uelta yic eb' viň in munlajvum chi', xchi viň d'a ix.
10 Ayic ix yab'an ix icha chi', ix em ňojan ix d'a sat luum, ix yalan ix d'a viň icha tic:

1.20 **1:20** Noemí syalelc'ochi "te nib'ab'il". Axo Mara syalelc'ochi "c'a'".

—¿Tas yuj te vach' tzutej a c'ool d'ayin, ina to a in tic ch'oc choñab'il in? xchi ix.
11 Ix tac'vi viñ d'a ix icha tic:
—Yujto ix vab' masanil tas ix a c'ulej d'a ix alib' atax yic ix cham viñ etb'eyum, ix actejcan a mam a nun yed' a choñab' b'aj aljinac ach, ix ach ja d'a co choñab' to mañ ojtacoctaxon tic. 12 Aocab' Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic tz'ac'an spac d'ayach yuj tas ix a c'ulej chi', syac'an svach'c'olal d'ayach, aton co Diosal b'aj ix ach javi a col a b'a tic, xchi viñ.
13 Ix tac'vi ix icha tic:
—Mamin, ste tzalaj in c'ool yuj tas tzal tic d'ayin, te vach' tzutej a c'ool d'ayin vach'chom mañ in lajanoc yed' junoc eb' ix a checab' tic, xchi ix.
14 Ayic ix c'och yorail sva eb', ix yavtejcot ix Rut chi' viñ vael, ix yalañ viñ icha tic:
—Cotañ, va'añ qued'oc. Lab'ejem ixim a pan chi' d'a scal vinagre tic, xchi viñ.
Ix em c'ojan ix d'a stz'ey eb' munlajvum chi', ix yac'an ixim mayb'il cebada viñ d'a ix, yic sc'ux ix yed' svael chi'. Ix va ix masanto ix b'ud'ji ix, ayto maj lajvilaj yuj ix. 15 Ayic ix b'atxi ix sic'oj cebada chi', ix yalan viñaj Booz chi' d'a eb' viñ smunlajvum chi' icha tic:
—A ixim somchajb'at d'a scal ixim manojaxo yaj chi', syal sic'an ixim ix. Mañ eyac' q'uixvelal ix. 16 Syal eyactancan junjunoc ixim manojaxo yaj chi' yic sic'chaañ ixim ix. Mañ e tumej ix, xchi viñ.
17 Axo yic vanxo yem c'u, ix yactan ix sic'an ixim, ix smac'anel ixim ix, ay am oxeoc almul ixim ix yic' ix. 18 Ix lajvi chi', ix meltzaj ix d'a yol choñab' chi', ix sch'oxan ix d'a ix yalib' chi' jantac ixim ix yic' ix. Yed'nac pax ixim mayb'il cebada chi' ix d'a ix yalib' chi', aton ixim maj lajvoclaj sc'uxan ix chi'.
19 Ix sc'anb'an ix yalib' ix chi' d'ay: ¿Mach ay yic b'aj ach xid'ec' chi'? ¿B'ajtil ix a sic' ixim cebada tic? Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ jun mach vach' ix yutej sb'a chi' d'ayach, xchi ix.
Ix yalan ix Rut chi' icha tic:
—A jun viñ ay yic b'aj in xid'ec' chi', Booz sb'i viñ, xchi ix.
20 Ix yalanxi ix yalib' ix chi' icha tic:
—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj Booz chi', yujto vach' syutej spensar viñ d'ayoñ a oñ pitzan oñ tic, icha yutejnac spensar viñ d'a eb' viñ co chamnac.
Ix yalanxi ix:
—A viñ chi' te ayto cuj co b'a yed' viñ, yuj chi' smoj ton scolvaj viñ d'ayoñ, xchi ix.[2.20]
21 Ix yalan ix Rut chi' icha tic:
—Ix yalpax viñ d'ayin icha tic: Syal a cotñej a sic' ixim, añej yed' eb' ix in checab' tic tzach b'ati, masanto ol lajvoc munlajel tic, xchi viñ d'ayin, xchi ix.
22 Ix tac'vi ix yalib' ix chi': Vach' jun ach valib', vach' tato tzach b'atñej yed' eb' ix schecab' viñ chi', max ach b'atlaj d'a junocxo ch'oc, yic vach' malaj mach tzach tzuntzani, xchi ix.
23 Yuj chi' ix b'atñej ix Rut yed' eb' ix schecab' viñaj Booz chi', masanto ix lajvi sjochchaj ixim cebada yed' ixim trigo. Ayñejec' ix Rut yed' ix yalib' chi'.

3

A svach'c'olal viñaj Booz

1 Ay jun c'u ix yal ix Noemí d'a ix yalib' chi' icha tic:
—Ach Rut, smoj tzin say junoc etb'eyum nu yic vach' tzalajc'olal tzach aji. 2 A viñaj Booz, viñ ay schecab' eb' ix junñej ix ach munlaj chi' yed'oc, te ayto cuj co b'a yed' viñ. A d'a jun ac'val tic ol b'at viñ ac'ojel matz'il cebada. 3 A ticnaic, icha tic ol a c'ulej: B'iquel a b'a, tzac'anec' perfume d'ayach, a a pichul vach' tzac'ochi, tzach b'at b'aj ayec' viñ chi', palta mañ a comon ch'oxej a b'a ayic manto lajvi sva viñ. 4 Toñej tzila' b'ajtil tz'ec' jichan

2.20 **2:20** Scha sb'a jun tic yed' tas syal d'a Levítico 25.25.

viñ svayi, slajvi chi' tzach ec' jichan d'a yoctac viñ, tzac'anq'ue sti' sc'u' viñ d'a yoctac chi' d'a ib'añ. Axo viñ ol alanoc tas ol a c'ulej, xchi ix Noemí chi'.

5 Ix tac'vi ix Rut chi' icha tic:

—Ol in c'anab'ajej masanil tas ix al tic, xchi ix.

6 Yuj chi' ix b'at ix b'aj smunlaj viñaj Booz chi', ix sc'anab'ajej ix icha ix aj yalan ix yalib' chi'. 7 Ayic ix lajvi sva viñaj Booz chi' yed' yuc'an a', te tzalajc'olal ix aj viñ. Ix lajvi chi' ix ec' jichan viñ svay d'a slac'anil b'aj cuñanec' ixim sat cebada chi'. Axo yic ix q'ue ac'val, te c'ojanc'olal ix aj sc'och ix Rut chi', ix yic'anchaañ sc'u' viñ ix d'a yoctac, ix ec' jichan ix svay ta'. 8 Axo d'a chimilac'val ix q'ue jucnaj viñ, ix sutmaj viñ b'aj vaynac chi', axo ix yab'an viñ to ay jun ix ix jichanec' d'a yoctac chi'.

9 —¿Mach ach? xchi viñ.

—A in Rut in a checab' in. A ach tic, smoj tzach colvaj d'ayin, yujto te ayto uj a b'a yed' viñ vetb'eyum chamnac, xchi ix.

10 —Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'ayach. A ticnaic, ix nachajel vuuj chajtil to vach' a pensar, yujto tza nib'ej sb'inajcan viñ etb'eyum chamnac. Q'uinaloc ta mañ ichocta, syal ic'an a b'a yed' junocxo viñ to quelemto, vach'chom meb'a', ma b'eyum, añej tato syal a c'ool, palta maj a c'ulej icha chi'. 11 Mañ ac' pensar, yujto a d'a yol co choñab' tic, ojtacab'ilxo to vach' a b'inaji, yuj chi' ol in c'anab'ajej masanil tas tzal tic. 12 Yeltoni ayto vuj in b'a ed'oc, palta ayto val junxo viñ te ayto uj a b'a yed'oc d'a vichañ. 13 Canañ d'a tic d'a jun ac'val tic. Ato q'uic'an svala', tato scha sc'ol viñ chi' ach yic'an icha sleyal. Tato icha chi', vach' toni. Tato mañ ol yal sc'ol viñ jun, svac' in ti' d'a yichañ Jehová ach vic'ani. Vayañ ticnaic, axo yic ol sacb'oc, ol ach paxoc, xchi viñ.

14 Yuj chi' ix vaycan ix d'a yoctac viñaj Booz chi' d'a jun ac'val chi'. Ayto sacb'i ix q'ue vaan ix, yujto ix yal viñ d'a ix to malajocab' mach tz'ilani to ay junoc ix ix, ix ulec' b'aj smunlaj viñ chi'.

15 Ix yalan viñ d'a ix icha tic:

—Iq'uel a xotil chi', tza pixan sñi' c'apac, xchi viñ d'a ix.

Ayic yamb'il sñi' c'apac xotil ix chi' yuuj, ix secanem ixim cebada viñ d'a yool, ay am vaqueoc almul ixim ix yaq'uem viñ. Ix schelanq'ue viñ d'a sjolom sjeñjab' ix, ix yic'anb'at ixim ix d'a choñab' chi'.

16 Axo ix c'och ix d'a ix yalib' chi', ix sc'anb'an ix:

—¿Tas ix a c'ulej nu? xchi ix.

Ix yalan ix Rut chi' tas ix yal viñaj Booz chi' icha tic:

17 —A masanil ixim cebada tic ix yac' viñ d'ayin. Ix yalanpax viñ to max yal in javi d'ayach tato malaj jab'oc tas ved'nac, xchi ix.

18 Ix yalan ix yalib' ix chi':

—A ticnaic jun nu, tañvej tas ol ajelc'och jun tic. Mañ ol ec' tiempo yuj viñ. Ol sb'o yaj viñ ticnaic, xchi ix d'a ix Rut chi'.

4

Ix yic'laj sb'a viñaj Booz yed' ix Rut

1 Axo yic ix sacb'i, ix b'at em c'ojan viñaj Booz chi' d'a sti' spuertail choñab' b'aj smolb'ejtaxon sb'a eb' anima. Junanto val rato chi', ix elul viñ te ayto yuj sb'a yed' viñ xilb'a Elimelec chi', aton jun viñ ix yal viñaj Booz chi' d'a ix Rut.

Ix yalan viñaj Booz chi' d'a viñ:

—Ochañ vaan to ol oñ lolon jab'oc, xchi viñ.

Ix sc'anab'ajej viñ chi' yoch vaan, ix em c'ojan viñ. 2 Ix lajvi chi' ix yavtancot lajuñvañ eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' viñaj Booz chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ to tz'em c'ojan junoc rato eb' viñ yed' viñ. Ix em c'ojan eb' viñ b'ian. 3 Ix yalan viñaj Booz chi' d'a viñ ayto yuj sb'a yed' eb' chi' icha tic:

—A ix Noemí ix meltzajxicot d'a Moab, snib'ej ix schoŏel jab'oc slum viŏ cuc'tac xilb'a Elimelec. 4 Yuj chi' sval d'ayach talaj tza manel luum. Tato tzic' luum, d'a val yichaŏ eb' testigo tic yed' eb' viŏ yichamtac vinaquil choŏab' tic, tzalancani to tzic' luum. Yujto a ach tic smoj ic'an luum. Tato max a mancan lum jun, al d'ayin ticnaic, yujto a in tic schab'ilxo macaŏ vaji, malaj junocxo syal smanan luum, xchi viŏaj Booz chi'.

Ix tac'vi viŏ ayto yuj sb'a yed' viŏaj Elimelec chi' icha tic:

—Ol in man luum, xchi viŏ.

5 Ix lajvi chi' ix yalan viŏaj Booz chi' tas yaji:

—A ticnaic jun, tato tza mancanel lum d'a ix Noemí chi', yovalil tzic' ix Rut aj Moab, ix yetb'eyumcan viŏ xilb'a Mahlón, yic vach' ol b'inajcan viŏ yetb'eyum ix chi' d'a luum, xchi viŏ.

6 Ayic ix yab'an jun chi' viŏ, ix yalan viŏ:

—Tato icha chi' yaji, max yal-laj in manan luum. Ay talaj tz'ic'an in macb'en yuuj. Tato tza nib'ej tza mancanel lum a ach tic, syal a manan luum, svac' in derecho tic d'ayach, xchi viŏ.

7 (A sb'eyb'al eb' israel d'a jun tiempoal chi', tato ay junoc mach ay yalan yic smanancan smacb'en junoc te ayto yuj sb'a yed'oc, tato max yal sc'ool smanani syal yac'ancan b'aj ay yalan yic chi' d'a junocxo mach. Ayic sb'o jun lolonel chi', a sb'eyb'al eb' to a jun mach max manancan chi', syiq'uel junoc xaŏab' ayochi, syac'an d'a viŏ smanancan chi', ch'oxnab'il tz'ajcani.)

8 Yuj chi' ix yal viŏ sc'ab' yoc viŏaj Elimelec chi' d'a viŏaj Booz chi':

—Mancanel luum, xchi viŏ.

Ix lajvi chi' ix yic'anel jun xaŏab' viŏ, ix yac'ancanb'at viŏ d'a viŏaj Booz chi'. 9 Ix lajvi chi', ix yalan viŏaj Booz chi' d'a eb' viŏ yichamtac vinaquil choŏab' yed' jantac eb' ayec' chi':

—E masanil, testigo tzex ajcan ticnaic to a in tzin mancanel lum d'a ix Noemí, aton slum viŏaj Elimelec, lum yic viŏaj Quelión, lum yic viŏaj Mahlón. 10 Aŏejtona' testigo tzex ajpaxcani to ol vic'can ix Rut aj Moab vetb'eyumoc, aton ix yetb'eyumcan viŏaj Mahlón, yic ol b'inajŏejcan viŏ d'a sluum chi' yed' d'a co cal a oŏ ayto cuj co b'a yed' viŏ yed' d'a yol co choŏab' tic. Yuj chi' testigo tzex ajcan d'a jun lolonel tic, xchi viŏ.

11 Ix tac'vi eb' viŏ yichamtac vinaquil choŏab' yed' masanil eb' ayec' chi' icha tic:

—Testigo tzoŏ ajcani. A ix ix tz'ochcan d'a yol a pat chi', aocab' Jehová ol ac'an elc'och ix icha ix Raquel yed' ix Lea b'aj cotnac quiŏtilal a oŏ israel oŏ tic. Aŏejtona' a ach pax tic, nivanocab' tz'aj a b'inajcan d'a yol yic Efrata, aton choŏab' Belén tic. 12 Tzijtumocab' uninal ol yac' Jehová yed' ix, q'uib'ocab'ŏej sb'isul iŏtilal yed' ix, icha ix aj sq'uib'chaaŏ yiŏtilal viŏaj Fares, aton viŏ yuninal viŏaj Judá yed' ix Tamar, xchi eb'.

13 Icha chi' ix aj yic'an ix Rut chi' viŏaj Booz chi'. Ix lajvi chi', ix vay viŏ yed' ix, axo Jehová ix ac'an svach'c'olal d'a ix, ix scuchanoch yune' ix, ix alji jun svinac unin ix.

14 Ix yalan eb' ix ix d'a ix Noemí chi' icha tic:

—Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto toxo ix yac' jun iachiquin ilumaloc. Nivanocab' ol aj sb'inaj d'a scal choŏab' Israel. 15 Aocab' viŏ ol och yipoc a c'ool yed' ach yilani ayic ol ach chichimaxoc, yujto yune' viŏ ix alib' tic. Aton ix tzach xajanani, ec'b'al yelc'och ix d'a yichaŏ ichato ay ucvaŏoc une' ix il sat, xchi eb' ix.

16 Ix lajvi chi', ix schelanq'ue viŏ unin chi' ix Noemí chi', axo ix ix ilan q'uib' viŏ. 17 Ayic ix yilan eb' ix cajan d'a slac'anil ix chi', ix yalan eb' icha tic:

—Ichato ix alji yune' ix Noemí, xchi eb' ix. Obed ix yac' eb' ix sb'iej, aton viŏ smam viŏaj Isaí, smam viŏaj rey David.

Eb' smam yicham viŏaj Rey David

18-22 Aton eb' smam yicham viñaj rey David d'a stzolal tic, tz'el yich d'a viñaj Fares, viñaj Hezrón, viñaj Ram, viñaj Aminadab, viñaj Naasón, viñaj Salmón, viñaj Booz, viñaj Obed, viñaj Isaí, aton viñ smam viñaj David chi'.

A Ch'añ B'ab'el Libro
SAMUEL

A viñaj Samuel slajvub' juez yaj viñ. A viñ b'ab'el yaj d'a scal eb' schecab' Dios, te nivan yelc'och viñ d'a scal eb' yetisraelal. A jun b'ab'el libro b'aj ayoch sb'i viñ tic, a tz'alancot tas ajnac yec' tiempo yuj eb' juez yed' tas ajnac yoch eb' israel d'a junñej choñab'il d'a yalañ smandar jun viñ rey sic'b'iloch yuj Dios. A viñaj Samuel schecab' Dios ac'annacoch viñaj Saúl reyal. Ay oxvañ eb' viñ vinac nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic: Aton viñaj Samuel, viñaj Saúl yed' viñaj David. A uque' b'ab'el capítulo tz'alancot yuj eb' smam yicham viñaj Samuel yed' b'aj aljinac viñ yed' tas ajnac yoch viñ d'a yopisio scuchb'an eb' yetisraelal.

Axo d'a capítulo 8 masanto d'a 15, ata' syal tas ajnac yac'an reyal viñaj Saúl chi'. Axo d'a capítulo 16 masanto d'a 30, ata' syalcot tas ajnac sjuvi spensar viñaj Saúl chi' yed' jantac yaelal javinac d'a yib'añ viñ. Syalanpax tas ajnac spechji b'eyec' viñaj David yuj viñaj Saúl chi'. Yuj chi' xid' yac'nacoch sb'a viñaj David chi' d'a scal eb' filisteo. Axo d'a slajvub' capítulo, syala' tas ajnac scham viñaj Saúl yed' eb' yuninal d'a jun oval d'a vitzal Gilboa. Vach'chom a Dios ac'annac jun sreyal eb' israel yuj spactzitan tas sc'an eb' d'ay, palta maj actajcan eb' yuuj, yujto aton val Rey yaj d'a eb'.

Ix ac'ji jun yune' ix Ana yuj Dios

1 A d'a choñab' Ramataim, d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ata' cajan jun viñ scuch
Elcana, yuninal viñaj Jeroham, yixchiquin viñaj Eliú. A viñaj Eliú chi' yuninal viñaj
Tohu, yixchiquin viñaj Zuf. 2 A viñaj Elcana chi', chavañ yetb'eyum viñ, jun ix scuch
Ana, axo junxo ix scuchan Penina. A ix Penina chi', tzijtum yune' ix, axo ix Ana chi',
malaj junoc yic ix. 3 Junjun ab'il sb'at viñaj Elcana chi' d'a Silo yic syac'an silab' viñ, yic
tz'ochpax viñ ejmelal d'a Jehová Yajal d'a Smasanil. Ata' ayoch chavañ yuninal viñaj
sacerdote Elí sacerdoteal yed' smam chi', aton viñaj Ofni yed' viñaj Finees.

4 Ayic sjavi sc'ual yic b'at yac'an silab' viñaj Elcana chi', syac' noc' silab' chi' viñ d'a ix
Penina chi' yed' d'a eb' yuninal, aton jantac smoj yac'jitaxon d'a eb'. 5 Axo pax ix Ana
chi', te xajan ix yuj viñ, yuj chi' te vach' noc' chib'ej tz'ac'ji d'a ix, vach'chom malaj yune'
ix syac' Jehová. 6 Te chuc syal ix Penina chi' d'a ix Ana chi', yic syac'an cus sc'ool ix ix
yujto malaj yune' ix syac' Jehová.

7 Ichañej chi' syutej sb'a ix d'a ix Ana chi' ayic xid'ec' eb' d'a junjun ab'il d'a scajnub'
Jehová, ste b'uchvaj ix Penina chi' d'a ix Ana chi'. Ste oc' ix Ana chi', mañxalaj sgana
ix sva'i. 8 Yuj chi', sc'anb'an viñaj Elcana chi' d'a ix icha tic: Ana, ¿tas yuj tzach oq'ui,
maxtzac ach vapax yuj cusc'olal? ¿Tom mañ vach'oc vaj ed'oc d'a yichañ lajuñvañoc
une'? xchi viñ d'a ix.

9 A junel ayic ayec' eb' d'a Silo chi', ayic ix lajvi sva eb', ix q'ue vaan ix Ana chi', ix
b'at ix d'a scajnub' Dios. A d'a yol sti' scajnub' Dios chi', ata' c'ojanem viñaj sacerdote Elí
d'a jun sc'ojnub'. 10 Ayic ix c'och ix ta', ix te oc' ix sic'lab'il, ix syamanoch ix slesalvi d'a
Jehová. 11 Ix yac'an sti' ix d'ay icha tic: Mamin Jehová, Yajal Ach d'a Smasanil, tato smoj
val ilanoch in cusc'olal a in a checab' in tic, tato tzin a nacoti, comonoc tz'el val d'a a c'ol
ac'an junoc vune' vinac unin. Svac'can d'ayach d'a junelñej, max joxjiel-laj xil sjolom,
yic scheclajeli to ic yaji, xchi ix.

12 Te junip ix lesalvi ix d'a yichañ Jehová, yuj chi' ix och q'uelan viñaj Elí chi' d'a sti' ix.
13 Mañ chaañoclaj slesalvi ix, añej d'a spensar ix slesalvi d'a Jehová, toñej tz'ib'xi sti' ix,
a snaan viñaj Elí chi' to uc'um añ ix. 14 Ix yalan viñ:

—¿Tom mañxo ol el jab'oc añ añ d'a a sat? Actejxo uc'an añ, xchi viñ.

15 —Maay mamin, maň in uc'umoc aň, malaj tas ix vuc'u', to ay val in cusc'olal tzul val
d'a yichaň Jehová. 16 Maň a na' to chuclaj tas tzin c'ulej d'a tic, ayxo tiempo in cajvi in
lesalvi yuj jun vilc'olal tic, xchi ix.
17 Ix yalan viňaj Elí chi' d'a ix:
—Paxaň d'a junc'olal, aocab' Jehová co Diosal a oň israel oň tic ol ac'an d'ayach tas ix
a c'an chi' d'ay, xchi viň.
18 —Yuj val dios d'ayach, comonoc vach' tzin can d'a a sat, xchi ix.
Ix lajvi chi' ix meltzaj ix, ix jax ix b'aj ayec' eb' chi', ix va ix d'a tzalajc'olal, maňxalaj
yilc'olal ix. 19 Axo d'a junxo c'u ayic ix sacb'i, ayic ix lajvi yochcan eb' ejmelal d'a Jehová,
ix meltzaj eb' d'a spat d'a Ramá. Ayic ix vay viňaj Elcana chi' yed' ix Ana chi', ix nachajcot
slesal ix yuj Jehová. 20 Ix scuchcanoch yune' ix. Axo yic ix c'och stiempoal yalji yune' ix
chi', vinac unin ix alji, ix yac'an ix scuch Samuel, yujto ix yab' Dios tas ix in c'an d'ay,
xchi ix.1.20
21 Ix c'ochpax sc'ual sb'atxi viňaj Elcana yed' eb' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal d'a
choňab' Silo, ichataxon sc'ulej viň d'a junjun ab'il, yic b'at yac'an silab' viň tac'vab'il
yuuj yac'an d'a Jehová icha sleyal. 22 Maj b'atlaj ix Ana chi' yed' eb', ix yalan ix d'a viň
yetb'eyum chi' icha tic:
—Maň ol in b'atlaj, masanto ol el viň unin tic d'a yim, ichato chi' ol in b'atoc.
Svic'ancanb'at viň, svac'ancan viň junelňej d'a Jehová, xchi ix.
23 Ix tac'vi viňaj Elcana chi' icha tic:
—Vach' toni tato vach' tza na'. Canaň yed' viň masanto ol el viň d'a yim chi'. Aocab'
Jehová tz'och ed'oc yic tz'elc'och b'aj ix ac' a ti' d'ay, xchi viň.
Yuj chi' ix can ix yed' viň unin chi', ix sq'uib'tzitan viň ix, masanto ix el viň d'a yim.
24 Ayic maxtzac chunilaj viň unin chi', yuneto viň ix yic'anb'at viň eb' d'a scajnub' Jehová
d'a Silo chi'. Ix yic'anb'at jun noc' quelem vacax eb' oxe' ab'il sq'uinal1.24 yed' jun arroba
ixim trigo yed' jun tz'uum ayem vino d'a yool. 25 Ix lajvi chi' ix smilancham noc' vacax
chi' eb' silab'il, ix yac'ancan viň unin chi' eb' d'a yol sc'ab' viňaj sacerdote Elí. 26 Ix yalan
ix Ana chi' icha tic:
—Ac' nivanc'olal d'ayin mamin, a in ton tic ulnac in ec' d'a a tz'ey d'a junel, ayic in
lesalvinac d'a Jehová. 27 Aton viň unin tic in c'annac d'a Jehová, axo ix ac'an d'ayin.
28 Axo ticnaic tz'el d'a in c'ool, svac'ancan viň d'a Jehová. Yacb'an pitzan viň, yic Jehová
yaj viň, xchi ix.
Ix lajvi chi' ix em cumnaj eb' ejmelal d'a yichaň Jehová.

2

A slesal ix Ana

1 Ix lesalvi ix Ana, ix yalan ix icha tic:
Ste tzalaj val in c'ol d'a Jehová. A' ix ac'an vip. Ayxo tas syal valan d'a eb' ayoch ajc'olal
d'ayin, yujto a Jehová ix och ved'oc. Yuj chi' tzin tzalaj val ticnaic.
2 Malaj junoc mach lajan svach'il yed' Jehová co Diosal. Malaj junocxo mach syal oň
scolan icha co Diosal chi'.
3 Maňxa mach syal yic'anchaaň sb'a, malaj mach syal ac'umtac syutej sb'a syalani, yujto
a Jehová yojtac smasanil. A tzoň ch'olb'itan junjun oň d'a tastac sco c'ulej.
4 A Jehová sc'occhitanb'at sjul-lab' eb' te jelan. A' tz'ic'anchaaň eb' emnaquil syutej sb'a.
5 A mach syac' sobre svael d'a yalaňtaxo, axo ticnaic smunlaj yuj jab'oc svael. A mach ix
ab'an syail vejel, axo ticnaic b'ud'an sc'ool. A ix ix max unevitaxonlaj, axo ticnaic,
ayxo ucvaň yune' ix. Axo pax ix tzijtum unin ix yuneej, axo ticnaic maňxalaj yune'
ix.

1.20 **1:20** A Samuel syalelc'ochi "C'anb'il d'a Dios".

1.24 **1:24** Ay junxo copia tz'alani to oxvaň noc' vacax chi', palta tato scala' to junňej noc' vach' tz'aj schaan sb'a yed' versículo 25.

6 A d'a Jehová scot chamel yed' pax q'uinal. A Jehová tzoň ac'ancanem b'aj tz'emcan
junoc chamnac, aňeja' tzoň ic'anpaxq'ueta.
7 A Jehová tz'ac'an meb'ail, syac'anpax b'eyumal, tzoň yiq'uemi, tzoň yic'anpaxchaaň.
8 A Jehová tz'ic'anchaaň eb' meb'a' d'a sat luum, sic'anq'ue vaan eb' c'anum tumin d'a
scal c'alem, yic tz'em c'ojan eb' d'a scal eb' nivac yajal, tz'och eb' d'a nivac opisio.
A Jehová ix b'oanem yich jun yolyib'aňq'uinal tic, axo d'a yib'aň ix sb'oem lum
luum tic.
9 A Jehová staňvan eb' yico' b'ajtac tz'ec' eb', axo eb' anima te chuc, scan eb' d'a cal
q'uic'alq'uinal. Malaj mach syal yac'an ganar d'a yol yico'.
10 A satanel eb' ayoch ajc'olal d'ay, ato d'a satchaaň smac'vajcot c'u d'a yib'aň eb'. A
Jehová sch'olb'itan masanil yolyib'aňq'uinal tic. A tz'ac'an spoder viň rey sic'b'ilel
yuuj, tz'ic'jichaaň viň yuuj, xchi ix.
11 Ix pax viňaj Elcana d'a spat d'a Ramá, ix can viň unin chi' yac' servil Jehová d'a yol
sc'ab' viňaj sacerdote Elí.

A schucal eb' yuninal viňaj Elí

12 A eb' viň yuninal viňaj Elí chi', te chuc sb'eyb'al eb' viň, malaj yelc'och Jehová d'a eb'
viň, 13 malaj pax yelc'och sleyal yic sacerdoteal d'a eb' viň. Ayic syac'an silab' eb' anima,
sc'och eb' viň schecab' eb' viň sacerdote chi' yed' q'uen nivac tenedor ayic van staji noc'
chib'ej d'a yol chen. 14 Syac'anem q'uen eb' viň d'a yol chen chi'. A jantac noc' chib'ej
sq'ueta yuj eb' viň d'a q'ueen, syic'b'at noc' eb' viň d'a eb' viň sacerdote chi'. Ichaňej
chi' syutej masanil silab' eb' yetchoňab' eb' viň sc'och yac' silab' d'a Silo chi'. 15 Aňeja'
ayic manto ňusjitz'a xepual noc' silab', sc'och jun schecab' eb' sacerdote chi'. Syalan d'a
mach van yac'an jun silab' chi': Ac' jab'oc noc' chib'ej tic d'ayin, to ol in b'ol noc' schi viň
sacerdote, yujto maň ol schalaj noc' tz'aňb'ilxo viň d'ayach, palta a noc' yaxto, xchi jun
checab' chi'. 16 Tato stac'vi eb' anima chi', syalan eb': Taňvej ato ol tz'ab'at xepual noc',
ichato chi' ol yal ic'anb'at jantac tza nib'ej, tato xchi eb', stac'vi jun checab' chi': Maay,
yovalil tzac' noc' d'ayin val ticnaic, tato maay, ol in toq'uec' noc' d'ayach, xchi jun checab'
chi'. 17 Yuj chi', te nivan smul chavaň eb' viň sacerdote chi' tz'och d'a Jehová, yujto malaj
yelc'och ofrenda tz'ac'ji chi' d'ay d'a sat eb' viň.
18 Axo pax viňaj yune' Samuel, ayoch schaleca viň nab'a lino, yic syac'an servil Jehová
viň. 19 A ix snun viň unin chi', a d'a junjun ab'il sb'oan jun spichul viň ix, jucan syutej ix.
Axo yic sb'at ix yed' viň yetb'eyum chi' d'a Silo chi' yic b'at yac'an silab' eb' d'a junjun
ab'il, syic'anb'at jun spichul viň chi' ix. 20 Yuj chi', ix yal vach' lolonel viňaj Elí d'a
yib'aň viňaj Elcana yed' ix Ana chi', ix yalan viň icha tic: Yac'ocab' uninal Jehová yed'
ix etb'eyum tic sq'uexuloc viň unin ix yac' ix d'a Jehová, xchi viň. Ix lajvi chi', ix meltzaj
eb' d'a spat. 21 Axo Jehová, ix ac'an svach'c'olal d'a ix Ana chi'. Ix alji oxvaň svinac unin
ix yed' chavaň ix unin. Axo pax viňaj Samuel, van sq'uib' viň d'a scajnub' Jehová.
22 Te icham vinacxo viňaj Elí chi', ix yab' viň tas van sc'ulan eb' viň yuninal viň chi'
d'a eb' choňab' israel. Ix vay eb' viň yed' eb' ix ix staňvan sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a
Jehová. 23 Yuj chi, ix yal viň d'a eb' viň yuninal chi' icha tic: Masanil eb' anima tic syal
eb' d'ayin tastac chucal tze c'ulej. ¿Tas yuj icha chi' tzeyutej e b'a? 24 Maay ex vuninal,
te chuc tas syal eb' schoňab' Jehová tic d'a eyib'aň yuj tas tze c'ulej chi'. 25 Tato ay junoc
mach tz'och smul d'a junoc yetanimail, tzato yal scolvaj Dios yed'oc. Palta tato ay junoc
mach tz'och smul d'a Jehová, ¿mach ol colanoc? xchi viňaj Elí chi'. Malaj jab'oc yelc'och
tas ix yal viň smam eb' viň chi' d'ay, yujto toxo ix sna' Jehová to ol cham eb' viň.
26 Axo pax viňaj yune' Samuel chi', van sq'uib' viň, vach' tas sc'ulej viň d'a sat Jehová
yed' pax d'a eb' anima.
27 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och jun schecab' Dios d'a viňaj Elí chi', ix yalani: Icha tic
yalan Jehová: Ayic ayec' eb' a mam icham d'a Egipto, ayic van yac'an servil viň sreyal
Egipto chi' eb', in ch'oxnac in b'a d'a eb' chajtil vaji. 28 A d'a scal masanil eb' yiňtilal

Israel, ata' ix ex in siq'uelta, yic tzex och sacerdoteal d'ayin, tze ñusantz'a incienso d'a yib'añ valtar, tzeyac'anoch e chaleca yic e sacerdoteal yic tzex javi d'a vichañ. Ix vac'anpax juntzañ ofrenda sva eb' e mam eyicham chi', aton juntzañ sñustz'a eb' yic tzin yic'anchaañ. 29 ¿Tas yuj malaj yelc'och juntzañ silab', ma ofrenda tic d'a yol a sat to a in tzin chec yac' eb' d'a in cajnub'? ¿Tas yuj axoñej eb' viñ uninal chi' tzic'chaañ d'a vichañ, tzeyac'an b'aq'uechb'oc e b'a yuj svach'il yofrenda eb' in choñab' syac' d'ayin? 30 Vach'chom a in Jehová sDiosal in Israel ix vala' to a ex yed' eb' iñtilal d'a b'aq'uiñ tzin eyac'ñej servil d'a in cajnub', axo ticnaic a in svala' to mañxo ichocta ol ajoc, yujto a mach ay velc'och d'a sat, a eb' chi' ay yelc'och d'a in sat. Axo eb' tzin paticaneli, malaj yelc'och eb' d'a in sat, a in Jehová in sval jun tic. 31 Van sjavi sc'ual to ol vac' tzapanb'oc a q'uinal yed' eb' yiñtilal eb' a mam icham, mañxa junoc eb' iñtilal chi' ol och icham animail. 32 Ol ach cusoc, ol chichon a c'ool ayic ol ilan tas vach' ol in c'ulej d'a eb' etisraelal, palta mañxa b'aq'uiñ ay junoc iñtilal ol och icham animail. 33 Ayto junoc iñtilal olto can yil valtar, yic ol cus sc'ol yilani, axo masanil juntzañxo eb' toto ol aljoc, quelemtac eb' ol miljoccham eb'. 34 A jun tic ch'oxnab'il ol aj d'ayach to ol elc'och tas van valan tic, a eb' viñ uninal, aton viñaj Ofni yed' viñaj Finees, junñej c'ual ol cham eb' viñ schavañil. 35 Ol vac'och junxo sacerdote, to tz'acan ol sc'anab'ajej tas tzin nib'ej, ol vac'an najtilax yopisio yed' eb' yiñtilal, ol vac'anoch yopisio yed' jun rey ol in siq'ueli. 36 Yuj chi', a masanil eb' iñtilal olto canoc, ol javoc eb', ol em cuman eb' d'a yichañ jun sacerdote chi', yic sc'anan jab'oc stumin eb', ma jab'oc span eb'. Ol sc'anan jab'oc smunlajel eb' d'a viñ sacerdote chi', yic syac' ganar jab'oc svael eb', xchi Jehová, xchi jun checab' chi' d'a viñaj Elí chi'.

3

Ix avtaj viñaj Samuel yuj Jehová

1 A viñaj Samuel quelemxo viñ, añeja' smunlaj viñ d'a scajnub' Jehová d'a yalañ smandar viñaj sacerdote Elí. A d'a jun tiempoal chi' nib'ab'il slolonel Jehová, yujto mañ comonoc sch'ox sb'a d'a junoc mach d'a vayichal. 2 Axo viñaj Elí chi' van yixtax yol sat viñ, maxtzac yal-laj yilan viñ. Ay jun ac'val ayic vaynac viñ d'a yol scuarto, 3 axo viñaj Samuel chi' svay d'a junxo scuarto d'a slac'anil cajnub' b'aj ayec' te' scaxail strato Jehová Dios. Ayic ayto sacb'i, ayto och sc'ac'al candil, 4 ix avaj Jehová d'a viñaj Samuel chi', ix yalani:

—Samuel, xchi.

—Oy, xchi viñ.

5 Ix b'at lemnaj viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi', ix yalan viñ:

—Ina in tic, ¿tas yuj tzin avtej? xchi viñ.

—Malaj in tzach vavtej, ixic b'at ec'anxi jichan, xchi viñaj Elí chi'.

Ix b'at ec'xi jichan viñ b'aj vaynac chi'. 6 Ix avajxi Jehová d'a viñ:

—Samuel, xchi.

Ix q'uex van viñ, ix b'atxi viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi', ix yalanxi viñ:

—Ina in tic, ¿tas yuj tzin avtej? xchi viñ.

—Ach vuninal, malaj ach tzach vavtej. B'at vayañxi, xchi viñaj Elí chi'.

7 A viñaj Samuel chi' manto yojtacoc Jehová viñ, yujto manta b'aj slolon juneloc d'a viñ. 8 Axo d'a yoxelal ix avajxi Jehová d'a viñ, ix q'uex vaan viñ, ix b'atxi viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi':

—Ina in tic, yujto a ach tic tzin avtej, xchi viñ.

Ichato chi' ix nachajel yuj viñaj Elí to a Jehová tz'avtan viñ quelem chi'. 9 Ix yalan viñaj Elí chi' d'a viñ icha tic:

—Ixic, b'at ec'añxi jichan. Tato ay mach tzach avtan junelxo, tzach tac'vi icha tic: Lolonañ Mamin, tic svab' a in a checab' in tic, xa chi, xchi viñaj Elí chi'.

Yuj chi', ix b'at ec'xi jichan viñ b'aj vaynac chi'. 10 Ix c'och Jehová d'a slac'anil viñ, ix avaj d'a viñ icha ix aj yavtan viñ d'a juntac el chi', ix yalani:
—Samuel, Samuel, xchi.
—Lolonañ Mamin, tic svab' a in a checab' in tic, xchi viñaj Samuel chi'.
11 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:
—Ay jun tas ol in c'ulej d'a choñab' Israel tic, ol te somchajchaañ eb' anima yab'ani. 12 A d'a jun c'u chi', ol elc'och masanil ix valcan d'a yib'añ viñaj Elí yed' masanil yiñtilal. 13 Toxo ix val yab' viñ to ol vac' syaelal eb' yiñtilal viñ d'a junelñej, yujto yojtacxo viñ tas chucal sc'ulej eb' viñ yuninal viñ chi', ix in spatiquejel eb' viñ a in Dios in tic, palta maj scach jab'oc eb' viñ yuninal viñ chi'. 14 Yuj chi' ix vac' in ti' to a eb' yiñtilal viñaj Elí chi', malaj junoc silab', ma junoc ofrenda syal stupanel smul eb', xchi d'a viñ.
15 Ix ec'xi jichan viñaj Samuel chi', axo yic ix sacb'i, ix sjacan scajnub' Jehová viñ. Ix xiv viñ yalan juntzañ chi' d'a viñaj Elí chi'. 16 Palta ix avtaj viñ yuj viñaj Elí chi', icha tic:
—Samuel, xchi viñ.
—Ina in tic, xchi viñ.
17 Ix sc'anb'an viñaj Elí chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas ix yal Jehová d'ayach? Elocab' d'a a c'ool to malaj junoc tas ol a c'ub'ejel d'ayin. Aocab' Jehová chi' ol ac'an a yaelal tato ay junoc ol a c'ub'ejel d'ayin, xchi viñ.
18 Ix yalan viñaj Samuel smasanil d'a viñ, malaj val jab'oc tas to maj yal viñ. Ix yalan viñaj Elí chi' icha tic:
—A val Jehová ix alani, elocab'c'och tas vach' d'a sat, xchi viñ.
19 Yacb'an van sq'uib' viñaj Samuel chi', a Jehová ayñejoch yed' viñ. Masanil lolonel syal viñ tz'elñejc'ochi. 20 Yuj chi', masanil eb' anima d'a yol smacb'en Israel, syalelc'ochi scot d'a Dan masanto d'a Beerseba, ix nachajel yuj eb' to a viñaj Samuel chi' yel schecab' ton val Jehová yaj viñ. 21 Ix sch'oxñej sb'a Jehová chi' d'a viñ d'a Silo, ix lolon d'a viñ.

4

1 Ayic slolon viñaj Samuel chi', axo masanil eb' choñab' smaclej val eb' yab'i.

Ix ic'jib'at te' scaxail trato Dios

A d'a jun tiempoal chi' ix smolb'ej sb'a eb' filisteo, yic syac'an oval eb' yed' eb' israel, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Afec. Yuj chi' ix smolb'ejpax sb'a eb' israel chi', ix och eb' smac sat eb', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a slac'anil Eben-ezer. 2 Ix sb'oanoch sb'a eb' filisteo chi' d'a yichañ eb' israel chi' yuj yac'an oval eb'. Ix ac'ji ganar eb' israel yuj eb', ay am 4 miloc eb' ix chami. 3 Ayic ix jax eb' israel d'a scampamento, ix yalan eb' yichamtac vinaquil choñab': ¿Tas val yuj ix oñ yac'och Jehová d'a yol sc'ab' eb' filisteo tic? B'at quiq'uec te' scaxail strato Jehová ayec' d'a Silo, yic vach' sb'at Jehová qued'oc d'a oval, tzoñ colji yuj d'a eb' ajc'ol chi', xchi eb'.
4 Yuj chi' ix yac'b'at juntzañ checab' eb' d'a Silo yic b'at yic'ancot te' scaxail strato Jehová Yajal d'a Smasanil eb', aton jun sch'ox stziquiquial d'a snañal chavañ querubín d'a yib'añ te' caxa chi'. Ayic ix yic'ancot te' caxa chi' eb', tzac'anoch viñaj Ofni yed' viñaj Finees yuninal viñaj Elí d'a spatic te'. 5 Ayic ix c'och te' d'a scampamento eb', ix te tzalaj eb' smasanil, ix ib'xi val lum luum yuj yel yav eb'.
6 Ayic ix yab'an eb' filisteo yel yav eb' chi' d'a tzalajc'olal, ix yalan eb': ¿Tas yuj ste avaj eb' hebreo d'a scampamento? xchi eb'. Axo ix yab'an eb' to a te' scaxail strato Jehová chi' ix c'ochi. 7 Ix te xivq'ue eb', ix yalan eb' d'ay junjun: Ix c'och sDiosal eb' d'a yol scampamento, ¿tas ol aj ticnaic? Ob'iltac oñ. Mantalaj b'aj tzuji jun tic d'ayoñ. 8 Ob'iltac oñ, ¿mach ol oñ colan d'a juntzañ dios te ay smay chi'? Aton eb' ix satanel eb' aj Egipto d'a tz'inan luum yed' juntzañ yaelal. 9 A ticnaic jun, co tec'b'ejec co b'a, caq'uec val quip cac'an oval, yic vach' max oñ can d'a yol sc'ab' eb' hebreo tic icha ix aj eb' d'a yol co c'ab', xchi eb'.

10 Ix lajvi chi', ix och eb' filisteo yac' oval yed' eb' israel chi', axo ix aji, ix ac'ji ganar
eb' israel chi', ix b'at eb' elelal d'a spat. Te tzijtum eb' ix chami, ay am 30 miloc eb'. 11 Ix
yic'ancanec' te' scaxail strato Dios eb' filisteo chi', ix smilancham viñaj Ofni eb' yed' viñaj
Finees chi', aton eb' yuninal viñaj Elí. 12 Ay jun viñ soldado d'a yiñtilal Benjamín ix yac'
ganar yel d'a scal oval chi', ix javi viñ d'a choñab' Silo d'a jun c'u chi', ñic'chimtac spichul
viñ, ayq'ue pococ d'a sjolom viñ yuj sch'oxanel scusc'olal. 13 Axo ix javi viñ, c'ojanem
viñaj Elí d'a sc'ojnub' d'a ti' b'e smaclan junoc ab'ix, yujto ayoch viñ d'a ilc'olal yuj te'
scaxail strato Dios. Axo ix javi jun viñ soldado chi', ix och ijan viñ yalan d'a eb' choñab'
tas van yuji. Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix q'ue ñilnaj eb' yel yav. 14-15 Ayxo 98 ab'il
sq'uinal viñaj Elí chi', maxtzac yal-laj yilan viñ. Ayic ix yab'an viñ yel yav eb' anima
chi', ix sc'anb'an viñ:

—¿Tas yaj juntzañ anima tz'el yav chi'? xchi viñ. Axo jun viñ soldado chi' yelc'olal
sc'och b'aj ayec' viñ chi'. 16 Ix yalan viñ:

—In petoj d'a scal oval, elelal ix aj in coti, xchi viñ soldado chi'. Ix yalan viñaj Elí chi'
d'a viñ:

—¿Tas val ix uji? xchi viñ.

17 Ix yalan viñ soldado chi':

—Ix oñ el d'a eb' filisteo, mañ jantacoc anima ix cham d'a co cal. Ix champax eb' viñ
uninal schavañil, axo te' scaxail strato Dios, ix yic'canb'at te' eb' viñ filisteo chi', xchi viñ.

18 Ayic ix yab'an viñaj Elí tas ix aj te' scaxail strato Dios chi', ix b'at pac'naj viñ d'a
spatic sc'ojnub' d'a sti' spuertail choñab' chi', ix c'occhaj sb'aquil sjaj viñ, yujto al snivanil
viñ, te icham vinacxo pax viñ, yuj chi' ix cham viñ. 40 ab'il ix yac' yajalil viñ d'a Israel.
19 Axo ix yalib' viñ, ix yetb'eyum viñaj Finees, toxo tz'alji yune' ix, yuj chi' ayic ix yab'an
ix to ix ic'jib'at te' scaxail strato Dios, ix champax viñ yalib' ix yed' viñ yetb'eyum ix, ix
cot syail sc'ol ix, ix alji yune' ix chi'. 20 Ayic ix yilan eb' ix tz'ilan b'o sc'ol ix chi' to van
scham ix, ix yalan eb' d'a ix: Mañ ach xivoc, yujto vinac unin une' tic, xchi eb' ix, palta
majxo tac'voclaj ix, ichato maxtzac yab' ix. 21 A jun unin chi' Icabod, ix yac' ix sb'iej, ix
yalan ix: A ticnaic ix ic'jiec' sb'inajnaquil Israel, xchi ix. Yujto ix ic'jib'at te' scaxail strato
Dios, ix champax viñ yalib' ix yed' viñ yetb'eyum ix.4.21 22 Yuj chi' ix yalan ix: Ix ic'jiec'
sb'inajnaquil Israel, xchi ix, yujto ix ic'jicanb'at te' scaxail strato Jehová.

5

Ix b'atcan te' scaxail trato d'a eb' filisteo

1 A d'a Eben-ezer ix yiq'uec' te' scaxail strato Dios eb' filisteo chi', ix c'och te' yuj eb'
d'a Asdod. 2 Ix lajvi chi', ix yac'anoch te' eb' d'a yol stemplo sdiosal. Ix yac'anem te' eb'
d'a stz'ey sdiosal scuchan Dagón. 3 Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix pet c'och eb' aj
lugar chi' d'a stemplo sdiosal chi', ix yilan eb' to ix telvi sdiosal eb' chi', ñojan yajcan d'a
sat luum d'a yichañ te' scaxail strato Jehová. Ix yic'anchaañ eb', ix yac'anxiq'ue eb' d'a
yed'tal. 4 Axo yic ix c'ochxi eb' d'a junxo q'uiñib'alil, ix yilan eb' poc'anxiem sdiosal eb'
chi' d'a sat luum d'a yichañ te' scaxail strato Jehová chi', ix el sc'ab' yed' sjolom, ato d'a
yol ti puerta ayeq'ui. Axoñej snivanil ix cani. 5 Yuj chi' atax ta', ayic tz'och eb' sacerdote
yic Dagón yed' masanil mach d'a yol templo chi', max stec'laj smarcoal puerta chi' eb'.

6 Ix lajvi chi', ix ac'jioch syaelal eb' aj Asdod chi' yuj Jehová yed' masanil eb' anima
ay d'a yol smacb'en chi'. Ix pitzviq'ue ilya d'a eb' anima chi', ix laj q'ue quisc'oy d'a eb'.
7 Ayic ix yilanoch jun yaelal ix yac'cot Jehová chi' eb', ix yalan eb': A te' scaxail strato
sDiosal eb' israel, max yal-laj scan te' d'a tic, yujto sjavi nivac yaelal d'a quib'añ yuj te',
tz'ixtaxpax co diosal yuj te', xchi eb'.

4.21 **4:21** A d'a hebreo a jun b'i Icabod lajan val sjajil yed' jun lolonel “mañxa b'inajb'iloc”.

8 Yuj chi' ix laj yalb'at eb' d'a eb' yajalil eb' filisteo chi' to smolb'ej sb'a eb' sloloni. Ix yalan eb':
—¿Tas scutej te' scaxail strato sDiosal eb' israel tic? xchi eb'.
—Iq'uecb'at te', b'at eyac'ancan te' d'a choñab' Gat, xchi eb'.
Yuj chi' ix yic'b'at te' eb'. 9 Ayic ix b'at yac'ancan te' eb' ta', ix javi jun nivan somc'olal d'a yib'añ jun choñab' chi' yuj Jehová. Ix pitzvipax quisc'oy chi' d'a eb' unin yed' d'a icham anima. 10 Yuj chi' ix yic'b'at te' caxa chi' eb', ix b'at yac'ancan te' eb' d'a Ecrón. Ayic ix c'och te' ta', ix q'uex yav eb' anima ta', ix yalan eb': Ix eyic'cot te' scaxail strato sDiosal eb' israel d'a tic yic tzoñ cham yuuj co masanil, xchi eb'.
11 Ix cham eb' anima d'a choñab' Ecrón chi' yuj xivelal yed' yuj nivan yaelal ix yac' Jehová d'a yib'añ eb', yuj chi' ix avtajcot masanil eb' yajalil choñab' filisteo yuj eb', ix yalan eb' d'a eb': Iq'uecb'at te' scaxail strato sDiosal eb' israel tic. Aq'uec meltzaj te' d'a eb', axo ta tz'aji tzoñ cham co masanil yuuj, xchi eb'.
12 Te najat chequelto yel yav eb', sc'och masanto d'a satchaañ yuj yaelal ayoch d'a yib'añ eb', axo eb' manto chamlaj, te ya yaj eb' yuj quisc'oy chi'.

6

Ix meltzaj te' scaxail strato Jehová

1 Uque' ujal ix ec' te' scaxail strato Jehová d'a scal eb' filisteo chi'. 2 Ix lajvi chi', ix avtaj eb' sacerdote sdiosal eb' chi' yed' eb' naumel lolonel yuj eb' filisteo chi'. Ix sc'anb'an eb' d'a eb':
—¿Tas scutej te' scaxail strato Jehová chi'? ¿Tas val tz'aj cac'an meltzaj te'? xchi eb'.
3 Ix tac'vi eb' sacerdote chi':
—Tato tzeyac' meltzaj te', mañ eyac' meltzaj te' sch'ocoj, palta yovalil ay tas tzeyac'b'at stojoloc e mul chi', yic tz'och vaan yoval sc'ol Jehová chi'. Icha chi' ol och vaan jun yaelal ayoch d'ayex tic, ol nachajel eyuuj tas val yuj ayoch yaelal d'ayex yuj Jehová, xchi eb'.
4 —¿Tas vach' scac' stojol co mul chi' jun? xchi eb'.
—Aq'uec oyeoc oro icha yilji yab'il quisc'oy chi', junjun yic junjun eb' eyajalil. Tzeyac'anpax oyeoc oro icha yilji noc' ch'oov, yujto te ya eyaj yuj noc' yed' eb' eyajalil tic. 5 Yuj chi', tze b'o yechel quisc'oy chi' yed' yechel noc' ch'oov to toxo ix ixtaxb'at co lugar tic yuuj, tzeyic'anchaañ sDiosal eb' israel. Tope syac' nivanc'olal yic tz'och vaan jun yaelal tic d'ayoñ yed' d'a co diosal yed' pax d'a yol co macb'en tic. 6 Mocab' pitoc scutej co b'a icha yutejnac sb'a eb' viñ sreyal Egipto yed' masanil eb' anima ay ta'. Masanto ix och nivac yaelal d'a yib'añ eb', ichato chi' ix yactanel choñab' Israel eb'. 7 A ticnaic tzeyac' b'ojoc junoc te' ac' carreta, tzeyic'ancot chavañoc noc' vacax ay yune', mantalaj b'aj tz'och te' yugo d'a sjaj noc', tze tzec'anoch te' yugo chi' d'a noc' schavañil, tzeyac'anoch te' carreta chi' d'a te' yugo chi'. Mañ e chab'at yune' noc' chi' yed'oc, tze maccan noc' d'a yol smacte'. 8 Slajvi chi', tzeyac'anq'ue te' caxa chi' d'a yol carreta chi', tzeyac'anem juntzañ oro chi' d'a yol junoc cajón, tzeyac'anq'ue d'a stz'ey te' caxa chi', aton juntzañ chi' tzeyac'b'at stojoloc e mul chi'. Slajvi chi', tzeyactanb'at noc' vacax chi' yed' te' carreta chi' sch'ocoj. 9 Tzeyilani tato a d'a sb'eal Bet-semes ol b'at noc', tato icha chi' a Jehová sDiosal eb' israel tzoñ ixtani. Tato ch'oc b'eal b'aj ol b'at noc' jun, mañoc Jehová tz'ac'ancot jun yaelal tic d'ayoñ, comon yaelalñej am tzoñ ic'ani, xchi eb' sacerdote chi'.
10 Icha chi' ix yutej eb' filisteo chi', a chavañ noc' vacax ay yune' ix yic'cot eb', ix smacancan noc' yune' chi' eb' d'a yol macte', ix stzec'anoch te' carreta chi' eb' d'a noc'. 11 Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue te' scaxail strato Jehová chi' eb' yed' jun te' cajón b'aj ayem oro icha yechel noc' ch'oov yed' yechel quisc'oy chi'. 12 Ix yactanel noc' vacax chi' eb', ix b'at noc' d'a sb'eal Bet-semes, tz'oc' noc' sb'at noc'. Mañ val jab'oc tz'elcan noc' d'a titac b'e chi'. Najat tzac'anto sb'at eb' filisteo chi' d'a spatic noc' yic syilan eb', masanto ix c'och eb' d'a smojonal Bet-semes chi'. 13 Ay eb' aj Bet-semes van sjochvi trigo ayec'

d'a jun ch'olan. Ayic ix yilan eb' to van sjavi te' scaxail strato Jehová. Ix te tzalajq'ue eb'. 14-15 A d'a jun ac'lic yic viñaj Josué, d'a yol yic Bet-semes chi' ix javi te' carreta chi'. Ata' ix vanaj noc' vacax chi'. Ay jun q'uen nivan q'ueen ta', axo eb' levita ix ic'anemta te' caxa yic Jehová yed' te cajón b'aj ayem tastac chi'. Ix yac'anq'ue te' eb' d'a yib'añ jun q'uen nivan q'uen chi'. Ix och ijan eb' xicanb'at te' carreta chi' c'atzitzal, ix sñusantz'a noc' vacax chi' eb' silab'il d'a Jehová. 16 Ix yil ovañ eb' yajalil eb' filisteo, tas ix yutej eb' chi'. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' d'a choñab' Ecrón d'a jun c'u chi'.

17 A oye' oro yechel jun yaelal ix yac'cot eb' filisteo chi' yuj stojoloc smul d'a yichañ Jehová, junjun yic juntzañ choñab' tic, aton Asdod, Gaza, Ascalón, Gat yed' Ecrón. 18 Axo sb'isul oro yechel noc' ch'oov, lajan sb'isul icha sb'isul schoñab' eb' yajalil filisteo chi', aton choñab' ayoch smuroal yed' yaldeail. A q'uen nivan q'uen d'a sat slum viñaj Josué b'aj ix ac'jiq'ue te' scaxail strato Jehová d'a Bet-semes chi', ayñejec' q'ueen.

19 Ix cham 706.19 vinac aj Bet-semes chi' yuj Jehová, yujto ix say yil yol te' caxa chi' eb'. Axo masanil eb' anima, ix oc' eb', yujto ix och chamel yuj Jehová. 20 Yuj chi' ix yal eb' anima ay ta': Malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ Jehová, yujto ay smay. ¿B'aj val scac'b'at scaxail strato yic tz'elcan d'a co tz'ey tic? xchi eb'. 21 Ix yac'anb'at schecab' eb' d'a Quiriat-jearim, ix yalan eb': Ix yac' meltzaj te' scaxail strato Jehová eb' filisteo, yuj chi' iq'uecq'ue te', xchi eb'.

7

1 Ix c'och eb' aj Quiriat-jearim yic'cot te' scaxail strato Jehová chi', ix yac'anoch te' eb' d'a yol spat viñaj Abinadab ay d'a jun tzalan. Ix sic'jiel viñaj Eleazar yuninal viñaj Abinadab chi' yuj eb', yic stañvan te' viñ.

Ix och viñaj Samuel yajaliloc choñab' Israel

2 Ay am junoc 20 ab'il ix can te' scaxail strato Jehová d'a Quiriat-jearim chi'. Masanil eb' israel scus sc'ool, snib'ej eb' scolvaj Jehová yed'oc. 3 Yuj chi' ix yal viñaj Samuel d'a eb': Tato d'a smasanil e c'ool, tzex meltzaj d'a Jehová, yovalil tzeyiq'uelta juntzañ sdiosal eb' ch'oc choñab'il d'a e cal yed' yechel Astarot, tzeyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová yic añej tzeyac' servil. Tato icha chi', a' ol ex colan d'a yol sc'ab' eb' filisteo.

4 Yuj chi' ix yiq'uelta juntzañ comon dios chi' eb', aton yechel Baal yed' Astarot, axoñej d'a Jehová ix och eb' ejmelal. 5 Ix yalan viñaj Samuel chi' to smolb'ej sb'a masanil eb' choñab' israel d'a Mizpa, yic stevi viñ d'a Jehová yuj eb'.

6 Yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' ta'. A d'a jun c'u chi' ix yic'q'ueta a a' eb', ix secanem a' eb' d'a sat lum d'a yichañ Jehová, ix och eb' smasanil d'a tzec'ojc'olal, ix yalan eb' icha tic: Ix och co mul d'a yichañ Jehová. (A d'a Mizpa chi' ix sch'olb'itej eb' yetchoñab' viñaj Samuel chi'.) 7 Ayic ix yab'an eb' filisteo to ayec' molan eb' israel d'a Mizpa chi', ix smolb'anpax sb'a eb', yic scot eb' yac' oval yed' eb' israel chi'. Axo yic ix yab'an eb' israel icha chi', ix xivq'ue eb'. 8 Ix yalan eb' d'a viñaj Samuel chi': Mañ actej a tevi d'a Jehová to tzoñ scol d'a eb' filisteo tic, xchi eb'.

9 Elañchamel ix yic'cot jun noc' yune' calnel tzato chuni viñaj Samuel chi', ix sñusantz'a noc' viñ smasanil silab'il d'a Jehová, ix och ijan viñ sc'anan scolval. Elañchamel ix tac'vi Jehová d'a viñ. 10 Ayic van yac'an silab' chi' viñ, a eb' filisteo van sjavi eb' yac' oval yed' eb' israel chi', axo Jehová te chaañ ix ac'an mac'vaj c'u d'a yichañ eb' filisteo chi', yuj chi' ix xivq'ue eb', ix el lemnaj eb' d'a eb' israel chi'. 11 Ix elta eb' israel d'a Mizpa chi', ix och eb' d'a spatic eb' filisteo chi'. Tzijtum eb' filisteo chi' ix cham yuj eb', masanto ix c'och eb' d'a yichañb'at Bet-car. 12 Ix lajvi chi', ix sayan jun q'uen q'ueen

---

6.19 **6:19** Setenta vinac scutej calan d'a tic icha syal d'a Antiguo Testamento Griego. Axo d'a hebreo syala' to 50 mil 70 vinac.

viñaj Samuel chi', ix yac'anem q'uen viñ d'a scal Mizpa yed' Sen. Eben-ezer ix yac' viñ sb'iej, ix yalan viñ: Masanto ticnaic ix colvajñej Jehová qued'oc, xchi viñ.[7.12]

13 A d'a jun c'u chi' ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj eb' israel chi'. Yuj chi' mañxa junelocxo ix och eb' d'a yol slugar eb' israel yac' oval. Yacb'an pitzanto viñaj Samuel chi', ayñejoch Jehová xib'tan eb' filisteo chi'. 14 A juntzañ choñab' yed' smacb'en eb' yic'naquec' eb' filisteo chi', schab'at d'a Ecrón, masanto sc'och d'a Gat, ix yic'xicanec' eb' israel chi'. Axo eb' amorreo, malaj oval d'a scal eb' yed' eb' israel chi'.

15 Ix yac' yajalil viñaj Samuel d'a choñab' Israel chi' masanto ix cham viñ. 16 Junjun ab'il xid'ec' viñ d'a Betel, d'a Gilgal yed' d'a Mizpa, yuj sch'olb'itan viñ tas yaj eb' anima d'a juntzañ choñab' chi'. 17 Slajvi chi', smeltzaj viñ d'a Ramá, b'aj cajantaxoni. Ata' sch'olb'itejpax eb' yetchoñab' viñ. Ix sb'oanq'ue jun altar yic Jehová viñ ta'.

8

Snib'ej eb' israel tz'och junoc sreyal

1 Ayic ix ichamax viñaj Samuel chi', ix yac'anoch chavañ eb' viñ yuninal viñ yajaliloc eb' choñab' chi'. 2 Joel sb'i jun viñ b'ab'el, axo junxo viñ, Abías sb'i viñ. Ix yac' yajalil eb' viñ d'a Beerseba. 3 Palta mañoc sb'eyb'al viñ smam eb' viñ chi' ix sb'eyb'alej. A val d'a q'uen tumin ix yac'och spensar eb' viñ. Scha q'uen eb' viñ d'a elc'altac, malaj svach'il syutej eb' viñ sch'olb'itan yaj eb' anima. 4 Yuj chi' ix smolb'ej sb'a masanil eb' yichamtac vinaquil choñab', ix b'at eb' yil viñaj Samuel chi' d'a Ramá. 5 Ix yalan eb' viñ: A ach tic, te icham vinac achxo, axo eb' viñ uninal, mañ ichaoc ix utej a b'a syutej sb'a eb' viñ, te chuc syutej sb'a eb' viñ. Yuj chi' to tza sayoch junoc co reyal yic tzoñ scuchb'an icha yaj juntzañxo nación, xchi eb' viñ.

6 Maj schalaj sc'ol viñaj Samuel chi' ayic ix yab'an viñ to snib'ej junoc sreyal eb' yic scuchb'aj eb'. Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová. 7 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ: C'anab'ajej masanil tas sc'an eb' choñab' chi', yujto mañoc ach tzach spatiquejel eb', palta a in, yujto mañxa sgana eb' svac' yajalil d'a yib'añ. 8 Atax yic vic'annaquelta eb' d'a Egipto, tz'ochñej eb' ejmelal d'a comon dios, malaj velc'och d'a eb'. Icha val ix in yutej eb', icha val chi' tzach yutej eb' ticnaic. 9 Yuj chi', c'anab'ajej tas syal eb'. Palta yovalil tzac' yojtaquejel eb' tastac ol utaj eb' yuj jun sreyal ol och chi', xchi d'a viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' ix c'anan sreyal chi', icha ix aj yalan Jehová chi'. 11 Ix yalan viñ icha tic:

—Icha val tic ol ex yutoc jun viñ e reyal ol yac' yajalil d'a e cal chi': Ol smolb'ej masanil eb' eyuninal viñ, ay eb' ol yac'och viñ d'a yol carruaje yic oval, ay eb' ol q'ue d'a yib'añ chej yic sb'at d'a oval, ay pax eb' ol ochcan stañvumaloc viñ. 12 Ay eb' ol yac'och viñ yajalil d'a junjun ñilañ soldado. Ay pax eb' ol och munlajel d'a sluum viñ, ol ochpax eb' jochoj trigo. Ay pax eb' ol och b'o'oj yamc'ab' yic oval yed' d'a b'o'oj tastac tz'och d'a carruaje yic oval. 13 Ol yic'anb'at eb' ix eyisil viñ d'a spat. Ay eb' ix ol och b'o'oj perfume, ma b'o'oj vael yed' d'a b'o'oj pan. 14 Ol stoq'uec' svach'il lum e luum viñ yed' tas avab'il eyuuj, te' uva yed' te' olivo, ol yac'an viñ d'a eb' ayoch yajalil yed'oc. 15 A tas tzeyavej, ol yiq'uel sdiezmoal viñ yed' e vino, ol yac'an viñ d'a eb' ayoch yajalil yed'oc yed' d'a eb' schecab' chi'. 16 Ol yic'anpaxec' eb' e checab' viñ yed' eb' ix e checab'. Ol yic'anpaxec' noc' e vacax viñ yed' noc' e b'uru te vach', ol yac'anoch viñ d'a smunlajel. 17 Añeja' ol yic'paxec' sdiezmoal noc' e calnel viñ, ol eyac'an servil viñ. 18 A d'a jun tiempoal chi', olto eyal e b'a d'a Jehová yuj tas ol ex utaj yuj viñ e reyal ol e sic'och chi', palta mañxo ol colvaj eyed'oc, xchi viñaj Samuel chi'.

19 Palta maj schalaj yab' eb' choñab' tas ix yal viñ chi'. Ix tac'vi eb' icha tic:

7.12 **7:12** A d'a hebreo a jun lolonel "Eben-ezer" syalelc'ochi "jun q'uen q'ueen snanab'ilcot colval."

—Malaj yelc'och juntzañ chi', añej to tz'och junoc co reyal. 20 Co gana lajan tzoñ aj icha juntzañxo nación, co gana to ay junoc co reyal tz'ac'an yajalil d'a co cal, tzoñ scuchb'anpax d'a oval, xchi eb'.

21 Ayic ix yab'an viñ tas ix yal eb' anima chi', ix yalanxi viñ d'a Jehová. 22 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic:

—C'anab'ajej tas syal eb' chi', ac'och junoc sreyal eb', xchi d'a viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb': Meltzajañec d'a e choñab' b'ela, xchi viñ.

9

Ix sic'jioch viñaj Saúl reyal

1 A d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, ay jun viñ vinac scuchan Cis, yuninal viñaj Abiel, yixchiquin viñaj Zeror. A viñaj Zeror chi' yuninal viñaj Becorat, yixchiquin viñaj Afía. Nivan yelc'och viñaj Cis chi' d'a eb' anima. 2 Ay jun yuninal viñ scuchan Saúl, te vach' snivanil. A d'a scal masanil eb' israel, malaj junoc vach' yilji d'a yichañ viñaj Saúl chi', te chaañ steel viñ. A masanil eb' vinac d'a Israel, añej d'a sjolom sjeñjab' viñ sq'uec'och eb'.

3 Ay jun c'u ix satb'at juntzañ noc' sb'uru viñaj Cis chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ yuninal chi':

—Ac' lista a b'a, sb'at a sayan noc' b'uru chi', ic'b'at junoc eb' viñ co checab' ed'oc, xchi viñ.

4 Ix b'at viñaj Saúl chi', ix c'axpajb'at viñ d'a scal lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix ec' viñ d'a yol yic Salisa. Maj chaxlaj noc' b'uru chi' yuj viñ. Ix ec'pax viñ d'a yol smacb'en Saalim yed' d'a yol yic Benjamín, palta malaj noc'. 5 Axo ix c'och viñ d'a yol smacb'en Zuf, ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi':

—Coñ meltzaj d'a tic, axo ta tz'aji, svach' och viñ in mam d'a ilc'olal cuuj d'a yichañ noc' b'uru chi', xchi viñ.

6 Ix tac'vi viñ checab' chi':

—A d'a yol jun choñab' tic ay jun viñ schecab' Dios, te nivan yelc'och viñ d'a eb' anima, masanil tas syal viñ, tz'elñejc'ochi. B'at quila', ol yal viñ tas b'eal ol quic'a', xchi viñ.

7 —Coñ an, añej to malaj jab'oc tas squic'b'at d'a viñ, malaj junoc ixim pan ay d'a yol co pa. Malaj jab'oc tas ol cac' d'a viñ, ¿tas val ol quic'b'ati? xchi viñaj Saúl chi'.

8 Ix tac'vi viñ checab' chi':

—Ay jab' tumin plata ved'nac, ol cac' q'uen d'a viñ schecab' Jehová chi', yic ol yal viñ tas ol oñ ajoc, xchi viñ.

9 (A d'a peca' chi', tato ay junoc israel sgana sc'anb'ej yab' srazón d'a Dios syalan icha tic: B'at quil jun viñ syal yilan chi', xchi eb'. A viñ tz'alji schecab'oc Dios chi' ticnaic, a d'a peca', a viñ syal yilan junoc tas ol ujoc, sb'i viñ yuj eb'.)

10 —Vach' jun, b'at quila', xchi viñaj Saúl chi'.

Ix b'at eb' viñ schavañil b'aj ayec' viñ schecab' Dios chi'. 11 Ayic van sq'ue eb' viñ d'a svitzal choñab' chi', ix schalan sb'a eb' viñ yed' juntzañ eb' ix cob'estac van sb'at ic'oj a', ix sc'anb'an eb' viñ d'a eb' ix icha tic:

—¿Ay am ec' viñ schecab' Dios syal yilan tas ol ujoc? xchi eb' viñ.

12 Ix tac'vi eb' ix:

—Ayec' viñ d'a eyichañb'at chi', palta tato tze pil val jab'ocxo eyip olto ilchaj viñ eyuuj. Toto val sjavi viñ d'a yol choñab' tic yujto ay q'uiñ ol och d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal. 13 Añej tzex c'ochi tze sayanec' viñ d'a cal choñab' chi', yacb'an manto b'at viñ b'aj tz'och ejmelal chi' b'aj tañvab'il yuj eb' anima. Masanto ol c'och viñ, ichato chi' ol yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ silab', axo sva viñ yed' eb' anima avtab'il chi'. Yuj chi' ixiquec val ticnaic, c'ocb'ilto ol eyil viñ, xchi eb' ix.

14 Ix b'at eb' viñ b'ian, axo yic van sc'och eb' viñ d'a yol choñab' chi', c'ocb'il val ix
schalaj sb'a eb' viñ yed' viñaj Samuel chi', van sb'at viñ d'a jun tzalan b'aj ol och ejmelal
chi'.
15 Q'uic'anocto sc'och viñaj Saúl, ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi': 16 A q'uic'an
yab' icha tic, svac'cot jun viñ vinac d'ayach, a d'a yol yic Benjamín scot viñ. Tzac'q'ue
aceite d'a sjolom viñ, a viñ ol och yajalil d'a choñab' Israel tic. A viñ ol colan in choñab'
tic d'a yol sc'ab' eb' filisteo, yujto toxo ix cus in c'ol yuj b'aj ix tevi eb' d'ayin, xchi d'a viñ.
17 Ayic ix yilan viñaj Saúl viñaj Samuel chi', ix yalan Jehová d'a viñ: Aton viñ tic val
d'ayach evi, a viñ ol och yajaliloc in choñab', xchi d'a viñ.
18 A d'a spuertail choñab' chi', ata' ix schalaj sb'a eb' viñ, ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj
Samuel chi':
—Al d'ayin mamin, b'ajtil ay spat viñ schecab' Dios syal yilan tas ol ujoc, xchi viñ.
19 —A in toni. Coñ ved'oc, b'ab'lajañ. Ol ach va ved' b'aj van in b'at chi'. Ato q'uic'an
sval d'ayach tas a gana tza c'anb'ej chi', slajvi chi' tzach paxi. 20 A yuj noc' b'uru ix satb'at
d'ayach yictax oxji, mañ ac' pensar yuj noc', toxo ix chax noc'. Palta ay jun mach te
nib'ab'il yuj eb' quetchoñab' israel tic, a ach toni yed' eb' a c'ab' oc, xchi viñ.
21 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—A in tic, yiñtilal in Benjamín, yelxo val jayvaññej co b'isul d'a quiñtilal chi' d'a scal
masanil eb' quetisraelal. Añeja' eb' sc'ab' yoc in mam chi', malaj quelc'och d'a scal eb'
quiñtilal chi'. ¿Tas val yuj tzal juntzañ tic d'ayin? xchi viñ.
22 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at viñ yed' viñ schecab' yuj viñaj Samuel chi' d'a yol jun cuarto,
ix ac'ji jun c'ojnub' te nivan yelc'och d'a eb' viñ d'a scal eb' viñ avtab'il vael chi', ay am
junoc 30 eb' viñ. 23 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a jun viñ ilum vael d'a cocina icha tic:
—Ic'cot noc' chib'ej ix val d'ayach to ch'oc tzic'caneli, xchi viñ.
24 Elañchamel ix yic'cot jun noc' xub' viñ, ix yac'an viñ d'a viñaj Saúl chi'. Ix yalan
viñaj Samuel chi' d'a viñaj Saúl chi':
—A jun chib'ej tic ic'b'ilxocaneli, chi'a. A jun tic to naanxotax vuuj, ix in chec ic'jicaneli,
ayic ix in checan b'ojoc jun q'uiñ tic, xchi viñ.
Junñej ix va viñaj Saúl yed' viñaj Samuel chi' d'a jun c'u chi'. 25 Ayic ix emixta eb' viñ ta',
ix emul eb' viñ d'a yol choñab' chi', ix lolon viñaj Samuel yed' viñaj Saúl chi' d'a spañanil
yib'añ pat. 26 Axo ix sacb'i d'a junxo c'u, ix avtaj viñaj Saúl yuj viñaj Samuel chi', ix yalan
viñ d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ vaan tzach b'ati, xchi viñ.
Ix q'ue vaan viñ b'ian. Ix lajvi chi', ix el eb' viñ d'a yol calle. 27 Axo ix emc'och eb' viñ
d'a titac choñab', ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñaj Saúl chi':
—Al d'a viñ a checab' tic to sb'ab'lajb'at viñ, tzach can jab'ocxo, yujto ol val tas ix schec
Jehová val d'ayach, xchi viñ. Ix schecan b'ab'laj viñ schecab' viñaj Saúl chi'.

10

Ochnac viñaj Saúl reyal

1 Ix lajvi chi', ix yic'ancot jun yed'tal aceite viñaj Samuel chi', ix stob'anq'ue aceite chi'
viñ d'a sjolom viñaj Saúl chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ, ix yalan viñ:10.1
—A Jehová tzach sic'anel ticnaic yic tzach och yajalil d'a yib'añ schoñab'. 2 Ayic ol co
pucan co b'a tic, ol a chalan a b'a yed' chavañ eb' viñ vinac d'a slac'anil b'aj mucan ix
Raquel d'a choñab' Selsa d'a yol yic Benjamín. A eb' viñ chi' ol alan d'ayach to toxo ix
chax noc' a b'uru tza saya', mañxo ayoc och viñ a mam d'a cusc'olal yuj noc', axo pax uuj
a ach tic syac' pensar viñ yuj tas ol aj a chaxi. 3 Ayto val jab'xo a c'och d'a te' ji d'a Tabor,
ay oxvañ eb' viñ vinac ol a cha ta', van sb'at eb' viñ d'a Betel yic tz'och eb' viñ ejmelal d'a

10.1 **10:1** A yuj yac'jiq'ue aceite d'a sjolom junoc mach, sch'oxo' to a Dios sic'ancanoch jun chi' d'a junoc opisio nivan yelc'ochi.

Jehová ta'. Ay jun viñ, oxvañ chiva yed'nac viñ, axo junxo viñ oxe' ixim pan yed'nac viñ, axo junxo viñ, yed'nac jun tz'uum viñ b'ud'an d'a vino. 4 Ol yac'an stzatzil a c'ol eb' viñ, ol yac'an chab'oc ixim pan chi' eb' viñ d'ayach, ol a cha ixim d'a eb' viñ. 5 Slajvi chi', ol ach q'uec'och d'a choñab' Gabaa, b'aj tz'ochtaxon ejmelal d'a Jehová, ata' ay jun yed'tal jun macañ eb' filisteo. Ayic ol ach och d'a yol choñab' chi', ol ilan jayvañ eb' viñ schecab' Jehová van yemuli, syalan slolonel Dios eb' viñ, b'ab'el eb' viñ van yac'anoch salterio, pandereta, flauta yed' arpa. 6 Axo d'a jun rato chi', ol och Yespíritu Jehová d'ayach, icha eb' viñ chi' ol ach ajoc, ol q'uexmaj a pensar. 7 Ayic ol ilani to icha chi' aji, a tas vach' ol ab'i, a ol a c'ulej, yujto a Dios ol och ed'oc. 8 Slajvi chi', tzach b'ab'lajc'och d'a Gilgal. Ata' ol co chalaj co b'a, ol in ñusantz'a silab' yed' pax silab' yic junc'olal yed' Jehová. Uque' c'ual ol in a tañvej ta', ato yic ol in c'ochoc. Ichato chi' ol valan d'ayach tas ol a c'ulej, xchi viñaj Samuel chi'.

9 Ixñej val lajvi yalancan quil co b'a viñaj Saúl d'a viñaj Samuel chi', ix q'uexji spensar viñ yuj Dios, yuj chi' a val d'a jun c'u chi' ix elc'och juntzañ tas ix yal viñaj Samuel chi'. 10 Axo ix c'och viñaj Saúl chi' d'a Gabaa yed' viñ schecab' chi', ix elta eb' viñ schecab' Jehová icha ix aj yalan viñaj Samuel chi', ix chaji viñ yuj eb' viñ. A val d'a jun rato chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Saúl, ix och ijan viñ yalan slolonel Dios d'a scal eb' viñ. 11 A mach ojtannac viñaj Saúl chi' d'a yalañtaxo, ayic ix yilan eb' yoch viñ ejmelal, ix yilanpax eb' to ix q'uexmaj viñ icha juntzañxo eb' viñ schecab' Jehová, ix yalan eb': ¿Tas tz'ic'an viñ yuninal viñaj Cis tic? ¿Tom ipan viñ schecab' Jehová yaji? xchi eb'.

12 Ay jun viñ aj Gabaa chi' ix alani: ¿Mach smam juntzañxo eb' viñ checab' tic jun? xchi viñ. Ata' ix elcancot jun slolonel eb' anima: ¿Tom ipan viñaj Saúl tic schecab' Dios? xchi eb'.

13 Ix lajvi yec'b'at juntzañ chi', ix q'uec'och viñaj Saúl chi' d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal. 14 Ix sc'anb'an jun viñ yuc'tac smam viñ d'ay yed' d'a viñ schecab' viñ yed'nac chi':

—¿B'ajtil ix ex xid'eq'ui? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Saúl chi':

—Ix oñ xid'ec' co say noc' b'uru, palta maj chaxlaj noc' cuuj, yuj chi' oñ b'atcan co c'anb'ej d'a viñaj Samuel, xchi viñ.

15 Ix yalan viñ yuc'tac viñ smam viñ chi':

—Tzoc val el d'a e c'ool, tzeyal d'ayin, tas ix yal viñaj Samuel chi' d'ayex, xchi viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':

—Vach' ix yutej viñ yalani. Ix yal viñ to toxo ix chax noc' b'uru chi', xchi viñ. Malaj jab'oc tas ix yal viñ yuj tas ix yal viñaj Samuel d'ay to ol och reyal.

17 Ix lajvi yec'b'at jaye' c'ual, ix smolb'an eb' israel viñaj Samuel d'a Mizpa d'a yichañ Jehová. 18 Ix yalan viñ d'a eb':

—Ix yal Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic: A in ix ex viq'uelta d'a Egipto, ix ex in colelta d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi' yed' d'a yol sc'ab' juntzañxo choñab' ix ex ixtani, xchi Dios chi'. 19 Palta axo ticnaic tze patiquejel co Diosal ix oñ ic'anelta b'aj ix oñ ec' d'a syaelal yed' d'a cusc'olal chi'. Ix e patiquejcaneli, ix ex och ijan e c'anan junoc co reyal yuj yac'an yajalil d'a quib'añ. Yuj chi' jun, tzex och d'a yichañ Jehová, d'a junjun iñtilal yed' d'a junjun macañil tz'aj eyochi.

20 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a eb' yajalil junjun iñtilal eb' israel, axo d'a yib'añ eb' yiñtilal Benjamín ix em sorteo. 21 Ix yalanpax viñ to snitzcot sb'a eb' yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal Benjamín chi', axo val d'a yib'añ yiñtilal viñaj Matri ix emi. Ix yalanxi viñ to snitzcot sb'a yiñtilal viñaj Matri chi', axo val d'a yib'añ viñaj Saúl yuninal viñaj Cis ix emi. Ix sayjiec' viñ yuj eb', palta maj ilchajlaj viñ. 22 Yuj chi', ix sc'anb'an eb' d'a Jehová tato ayec' viñ ta'. Ix yalani to ayec' viñ, to ix sc'ub'ejel sb'a viñ d'a scal juntzañ spa eb'. 23 Ix b'at sayjielta viñ yuj eb' b'aj c'ub'anel chi'. Axo yic ix sch'oxan sb'a viñ d'a

scal eb' anima chi', ix ilji to a eb' te chaaň steel, aňej d'a sjolom sjeňjab' viň sq'uec'och eb'. 24 Ix yalan viňaj Samuel d'a eb' anima chi':

—Ilecnab' val viň co reyal ix sic'och Jehová tic, malaj junoc vinac d'a co cal tic syal slajb'an sb'a yed' viň, xchi viň. Ix q'ue ňilnaj eb' yalani:

—Nivanocab' yelc'och viň co reyal, xchi eb' smasanil.

25 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Samuel chi' sleyal yic rey d'a eb' choňab' israel. Ix stz'ib'ejcan viň, ix yac'anoch viň d'a yol scajnub' Jehová. Ix lajvi chi', ix stac'lancan sb'a eb', ix pax eb' d'a spat. 26 Ichapax chi' viňaj Saúl, ix pax viň d'a spat d'a Gabaa. Ay pax juntzaň eb' viň vinac te jelan d'a oval ix b'at yed' viň, yujto ix lolon Dios d'a spensar eb' yic sb'at eb' yed' viň. 27 Palta ay juntzaň vinac b'uchumtac ix alan icha tic: ¿Tas ol yutoc jun viň tic oň scolani? xchi eb' viň. Emnaquil ix yutej viňaj Saúl chi' eb' viň, malaj tas ix siej eb' viň d'a viň. Palta malaj tas ix yal viň d'a eb' viň.

11

Ix ac'ji ganar eb' amonita yuj viňaj Saúl

1 A d'a jun tiempoal chi', ix cot viňaj Nahas sreyal eb' Amón yed' soldado yac' oval d'a choňab' Jabes d'a yol yic Galaad, ix oymaj eb' d'a spatic. Ix yalanb'at eb' aj Jabes chi' d'a viňaj Nahas chi':

—Tato tzac' junoc a trato qued'oc, ol cac'och co b'a d'a yol a c'ab', xchi eb'.

2 Ix tac'vi viňaj Nahas sreyal eb' amonita chi', ix yalan viň:

—Tzin b'o in trato chi' eyed'oc, tato syal e c'ol sviq'uelta junoc yol e sat junjun ex d'a e vach', yic tz'el sq'uixvelal eb' eyetisraelal, xchi viň d'a eb'.

3 Ix tac'vi eb' yajalil choňab', ix yalan eb':

—Tato icha chi', tzac' uqueocxo c'ual co permiso, ol cac'b'at co checab' d'a masanil eb' quetisraelal, tato malaj mach ol javoc oň scolo', ol cac'anoch co b'a d'a yol a c'ab', xchi eb'.

4 Ayic ix c'och eb' checab' chi' d'a Gabaa schoňab' viňaj Saúl, ix yalan schecnab'il eb' d'a eb' anima ta'. Axo masanil eb' anima, ix laj oc'q'ue eb'. 5 A val d'a jun rato chi', ix c'och viňaj Saúl, spetoj viň d'a smunlajel, macb'il juntzaň noc' vacax smunlaj yuj viň, ix sc'anb'an viň:

—¿Tas tz'ic'an eb' anima tic yuj chi' tz'oc' eb'? xchi viň.

Ix yalan eb' anima chi' masanil tas ix ul yal eb' checab' ix cot d'a Jabes chi'. 6 Ayic ix yab'an viňaj Saúl chi' icha chi', elaňchamel ix och Yespíritu Dios d'a viň, a' ix ac'an yip viň, ix cot yoval viň sic'lab'il. 7 Ix schoc' xicanb'at chavaň noc' vacax chi' viň, ix yalan viň to tz'ic'jib'at noc' chib'ej chi' yic sch'oxji noc' d'a masanil yol smacb'en israel. A eb' tz'ic'anb'at noc' chi' syal eb' icha tic: Icha tic ol utaj noc' svacax mach max yal sc'ool sb'at d'a oval yed' viňaj Saúl yed' pax viňaj Samuel, xchi eb'.

Ix javi jun nivan xivelal d'a eb' anima yuj Jehová, junxoňej ix yutej sb'a eb' smasanil, ix javi eb' yac'och sb'a yed' viňaj Saúl chi'. 8 Ayic ix sb'isan jantac eb' anima tzac'anoch yuj viňaj Saúl chi' d'a Bezec, ay 30 mil eb' ix cot d'a yiňtilal Judá yed' 300 mil eb' ix cot d'a juntzaňxo yiňtilal Israel. 9 Ata' ix yal viňaj Saúl chi' d'a eb' checab' ix cot d'a Jabes chi':

—Alec d'a eb' eyetchoňab' to a q'uic'an d'a q'uec'ualil, toxo ix co col eb', xchi viň.

Ix b'at eb' checab' chi' yal d'a eb' yetchoňab' chi' to a q'uic'an scolchaj eb'. Ix te tzalajq'ue eb'. 10 Ix yalanb'at eb' d'a viňaj Nahas icha tic:

—Ato q'uic'an b'at cac'och co b'a d'a yol e c'ab', tze naani tas tzoň eyutej, xchib'at eb'.

11 Axo d'a junxo c'u, q'uic'to val, ix spojanec' eb' soldado viňaj Saúl chi', ox poj ix yutej eb' viň. Ayto val sacb'i, ix c'och lemnaj eb' d'a yol scampamento eb' amonita chi', ix och ijan eb' smilancham eb' masanto d'a q'uec'ualil. Axo eb' maj chamoc, ix saclemcanb'at eb', malaj b'aj junňej ix can chavaňoc eb'. 12 Ix yalan eb' anima chi' d'a viňaj Samuel:

—¿Machtac eb' ix alani to maŕ smojoc yoch viŕaj Saúl co reyaloc? Iq'ueccot eb' d'a tic, ol co milcham eb', xchi eb'.

13 Ix tac'vi viŕaj Saúl chi':

—Maay, a d'a jun c'u tic, malaj junoc quetchoŕab' syal schami, yujto a Jehová ix oŕ colani, xchi viŕ.

14 Ix yalanpax viŕaj Samuel chi' d'a eb' anima smasanil:

—Coyec d'a Gilgal, yic b'at co vach' aq'uejcanoch viŕaj Saúl tic co reyaloc, xchi viŕ.

15 Yuj chi', ix b'at eb' anima chi' smasanil, ix smolb'anoch sb'a eb' d'a yichaŕ Jehová ta'. Ix svach' ac'ancanoch viŕaj Saúl chi' eb' d'a reyal. Ix lajvi chi', ix yac'an silab' eb' yic junc'olal d'a yichaŕ Jehová. Axo eb' choŕab' yed' viŕaj Saúl ix te tzalaj eb'.

12

Ix ochcan yopisio viŕaj Saúl‘R’yuj viŕaj Samuel

1 A val d'a jun rato chi', ix yalancan viŕaj Samuel chi' d'a masanil eb' choŕab' israel:

—Tic val tzeyilcani to ix in c'anab'ajej tas ix e c'an d'ayin, yuj chi' ix vac'canoch jun viŕ co reyal tic. 2 Aton jun viŕ tic co reyal, a viŕ ol ex cuchb'anoc. Ilecnab'i, icham vinac inxo, sacxo xil in jolom, axo eb' viŕ vuninal ayoch eb' viŕ eyed'oc. A in ix ex in cuchb'ej yictax quelem in, masanto ticnaic. 3 Ayinec' d'a eyichaŕ ticnaic. Tato ay mach ix viq'uec' junoc noc' svacax, ma junoc noc' sb'uru, mato ay mach b'aj ix vac' chucal, mato ay junoc tas ix in cha d'ayex in montub'aloc d'a elc'altac, alec d'a yichaŕ Jehová yed' d'a yichaŕ viŕ co reyal ix siq'uel tic. Tato icha chi', syal in tupan ticnaic, xchi viŕ.

4 Yuj chi' ix yalan eb' choŕab' chi' icha tic:

—Malaj juneloc ix ac' chucal d'ayoŕ, malaj b'aj ix a cha junoc tas a montub'aloc, xchi eb'.

5 —A Jehová yed' viŕ ix sic'och co reyaloc tic, testigo tz'ajcan eb' to malaj in mul ix och d'ayex, xchi viŕaj Samuel chi'.

—Maay, malaj tasi, xchi eb' anima chi'.

6 Ix yalanpax viŕ d'a masanil eb' yetisraelal chi':

—A Jehová sic'annaquel viŕaj Moisés yed' viŕaj Aarón ayic yic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto. 7 Yuj chi', scham val eyab'an tas ol val ticnaic d'a yichaŕ Jehová, yuj tas vach' sc'ulejnac cuuj yed' yuj eb' co mam quicham chi'. 8 Ayic sc'ochnac viŕaj Jacob yed' masanil yal yuninal d'a Egipto, te ya utajnac eb' yuj eb' anima ay ta'. Yalannac sb'a eb' d'a Jehová yic scolji eb' yuuj. Axo Jehová chi' ac'anb'at viŕaj Moisés yed' viŕaj Aarón yic sb'at yic'anelta eb' co mam quicham chi' eb' viŕ ta'. Ac'jinaccan cajan eb' d'a tic yuj eb' viŕ. 9 Palta ix b'at Jehová co Diosal satc'olal yuj eb', yuj chi' cotac scal ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yuuj. Ay jun tiempoal ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viŕaj Sísara, yajal yaj d'a eb' soldado yic choŕab' Hazor. Ix ac'jipaxoch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' eb' viŕ sreyal Moab. Junjun macaŕ eb' chi', ix yac' oval eb' yed' eb' co mam quicham. 10 Yuj chi', juntac el tz'ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' chi', syalanxi sb'a eb' d'a Jehová, syalan eb': Mamin, ix och val co mul d'ayach, yujto ix ach cactejcani, axo Baal yed' Astarot scac' servil. A ticnaic jun, coloŕ d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool, a achxoŕej ol ach cac' servil, xchi eb'.

11 Yuj chi' ix ac'jicot viŕaj Jerobaal, viŕaj Barac, viŕaj Jefté yed' in tic yuj Jehová, yic tzex colji d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool, yuj chi' syal eyaj d'a junc'olal. 12 Ayic ix eyilani to scot viŕaj Nahas sreyal eb' amonita yac' oval qued'oc, ix e c'anan junoc e reyal d'ayin, yic tz'och yajalil d'a co cal, vach'chom a Jehová co Diosal co reyal yaji. 13 A ticnaic ina viŕ e reyal ix e c'an tic. Toxo ix ac'jioch viŕ rey d'a co cal yuj Jehová. 14 A ticnaic, tze na' sic'lab'il to tze c'anab'ajej Jehová tzeyac'an servil, maŕ e pitej e b'a d'ay. Tato ol e c'anab'ajej icha snib'ej Jehová co Diosal, tato tze c'anab'ajej viŕ e reyal tic, vach'ŕej ol

aj e b'eyb'ati. 15 Tato pit ol eyutej e b'a d'a tas syal Jehová jun, tato max e c'anab'ajej, ol yac'och yaelal d'a eyib'aŋ icha ix utaj eb' co mam quicham.
16 A ticnaic, maclejec eyila', yujto ol sch'ox Jehová junoc tas satub'tac yilji d'a eyichaŋ.
17 A ticnaic stiempoal sjochchaj ixim trigo, maŋ stiempoaloc yac'an ŋab'. Palta ol in c'an d'a Jehová to ol mac'vaj c'u, ol yac'ancot ŋab'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to chuc ix e c'ulej d'a yichaŋ Jehová chi', ayic ix e c'anan jun viŋ rey tic, xchi viŋaj Samuel chi'.
18 Ix lajvi chi', ix sc'anan viŋaj Samuel chi' d'a Jehová to scot ŋab'. Val d'a jun rato chi' ix mac'vaj c'u ix cot ŋab' chi', yuj chi' masanil anima ix xiv d'a Jehová yed' d'a viŋaj Samuel chi'. 19 Yuj chi' masanil eb' ix alan d'a viŋaj Samuel chi' icha tic:
—C'an d'a Jehová co Diosal yic max oŋ chami, yujto ix te vach' och co mul yuj b'aj ix co c'an co reyal tic, xchi eb' d'a viŋ.
20 Ix tac'vi viŋ:
—Vach'chom chuc tas ix e c'ulej chi', palta maŋ ex xivoc. Ayic ol b'eyŋejb'at tic, maŋxo eyiq'uel e b'a d'a Jehová, axoŋej tzeyac' servil d'a smasanil e c'ool. 21 Maŋ eyactejcan Jehová yic tzex och tzac'an yuj juntzaŋ comon dios malaj yelc'ochi, yujto malaj jab'oc tas syac' d'ayoŋ, max yalpax oŋ scolani. 22 A Jehová maŋ ol ex yactejcan e ch'ocoj, yic maŋ ol alchaj chucal d'ay, yujto snib'ej tzex och schoŋab'oc. 23 Colvajŋejocab' Jehová ved'oc yic tzin lesalviŋej eyuuj yic max och in mul d'ay. Palta to ol ex in c'ayb'ej d'a stojolal.
24 Aŋej to tze c'anab'ajej, tzeyac'an servil Jehová d'a smasanil e c'ool, tze naancot jantac tas vach' ix sc'ulej cuuj. 25 Palta tato ol e c'ulejŋej chucal, ol ex satjoquel yed' e reyal tic yuj Jehová, xchi viŋ d'a eb'.

13

Ochnac oval yed' eb' filisteo

1 Te tec'an val viŋaj Saúl ayic ix och viŋ reyal d'a choŋab' Israel. Ayic ix lajvi schab'il ab'il yoch viŋ reyal chi',13.1 2 ix sic'anel oxe' mil soldado viŋ d'a scal eb' israel. Chab' mil ix can yed' viŋ d'a Micmas d'a tzalquixtac d'a slac'anil Betel. Axo junxo mil eb' ix can yed' viŋaj Jonatán yuninal viŋ d'a Gabaa d'a yol yic eb' yiŋtilal Benjamín. Axo juntzaŋxo eb' ix cani, ix checji pax eb' yuj viŋ d'a spat. 3 Axo viŋaj Jonatán chi' ix satanel jun macaŋ eb' soldado filisteo d'a Geba. Ix yab' jun chi' eb' filisteo, yuj chi' elaŋchamel ix schec viŋaj Saúl to spuji q'uen trompeta d'a yol smacb'en Israel yic smolb'an sb'a eb' viŋ soldado.
4 Masanil eb' israel ix ab'ani to toxo ix satel jun scampamento eb' filisteo yuj viŋaj Saúl chi', ix yab'anpax eb' to aycot yoval eb' filisteo chi' d'a eb'. Yuj chi', d'a elaŋchamel ix smolb'ej sb'a eb' soldado israel yed' viŋaj Saúl chi' d'a Gilgal. 5 Aŋeja' eb' filisteo chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' israel chi'. Ay oxe' mil scarruaje eb' yic oval, vaque' mil eb' soldado ayq'ue d'a yib'aŋ chej, tzijtum pax eb' sb'eyi, maŋxo b'ischajb'enoc eb'. Ix b'at eb' d'a Micmas, ix sb'oan scampamento eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Bet-avén.
6 Ayic ix yilan eb' israel to max techaj yac'an oval eb' yed' eb' filisteo chi', ix xivq'ue eb'. Ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac q'uen ŋaq'ueen, d'a scaltac vayumtac, d'a sattac q'uen tenam, d'a yoltac juntzaŋ jul yic a a' yed' d'a yoltac q'uen xab'. 7 Ay pax eb' ix c'axpajec' d'a a' Jordán, ix b'at eb' d'a yol yic Gad yed' d'a Galaad. Axo viŋaj Saúl chi' jun, ix b'atcan viŋ d'a Gilgal. Masanil eb' soldado viŋ yed'nac, toxoŋej sluclon eb' yuj xivelal.
8 A viŋaj Saúl chi', uque' c'ual ix can viŋ d'a Gilgal yic staŋvan viŋ sc'och viŋaj Samuel, yujto icha chi' yaj yalancan viŋ. Palta axo ix aji, maj c'ochlaj viŋ d'a Gilgal chi', yuj chi' vanxo yactajcan viŋaj Saúl chi' yuj eb' soldado. 9 Yuj chi' ix yal viŋaj Saúl chi':
—Iq'ueccot noc' silab' ol ŋusjoctz'aoc yed' silab' yic junc'olal yed' Jehová, xchi viŋ.
Axo viŋ ix comon ŋusantz'a noc' silab' chi'.

13.1 **13:1** Maŋ val jab'oc snachajel jun versículo tic cuuj d'a hebreo. Icha val to ix sat juntzaŋ número b'aj smoj scheclaji.

10 Ayic van slajvi sñusan silab' chi' viñ, ix c'och viñaj Samuel chi'. Ayic ix yab'an viñaj
Saúl chi' to sc'och viñ, ix elta viñ scha viñ yic syac'an stzatzil sc'ool viñ. 11 Ix yalan viñaj
Samuel chi':
—¿Tas ix a c'ulej tic? xchi viñ.
—Ix vila' to van in yactancan eb' anima tic, a achxo max ach jalaj icha yaj sc'ual
alancani, axo eb' viñ filisteo toxoñej lecanec' eb' viñ d'a Micmas. 12 Yuj chi' ix in na'a,
q'uinaloc sja eb' viñ yac' oval d'ayin d'a Gilgal tic, manto in c'anpax scolval Jehová, yuj
chi' ix vac' pural in b'a vac'an jun silab' tic, xchi viñaj Saúl chi'.
13 Ix tac'vi viñaj Samuel chi':
—Yuj a mañ pensaril ix a c'ulan jun tic. Octom to ix a c'anab'ajej tas ix yal Jehová co
Diosal d'ayach, tato icha chi', ix am yala' to tzach can reyal d'a scal eb' israel d'a junelñej.
14 Ocxo jun, mañxo ol najtilax opisio. Ol say Jehová mach junoc sc'anab'ajan tas snib'ej,
a ol och yajalil d'a schoñab', yujto ix a tenec' tas ix yala'.
15 Ix lajvi chi', ix el viñaj Samuel d'a Gilgal chi', ix pax viñ. A jantacto eb' anima tzac'an
d'a spatic viñaj Saúl chi', ix b'at eb' d'a oval. Ix el eb' d'a Gilgal chi', ix b'atcan eb' d'a
Gabaa d'a yol yic Benjamín. Ata' ix sb'is viñaj Saúl chi' jantacto eb' soldado tzac'an yuuj,
600 to syil sb'a eb'. 16 Ajun pax viñaj Jonatán viñ yuninal viñ yed'nac yed' eb' soldado.
A d'a Gabaa chi' ix can eb', axo pax eb' filisteo, a d'a Micmas ay scampamento eb'. 17 Ox
macañ ix yutej sb'a eb' filisteo chi', ix b'at yic'anelta sc'ael eb' israel eb'. Jun macañ eb' ix
b'atcan d'a sb'eal Ofra d'a yol yic Sual. 18 Axo junxo macañ eb' ix b'atcan d'a Bet-horón,
axo eb' yoxil macañ, ix b'atcan eb' d'a pac'an d'a sch'olanil Zeboim b'aj schab'at tz'inan
luum.
19 Masanil d'a yol smacb'en Israel, malaj junoc eb' b'oum q'uen ix chaji sb'o q'ueen yuj
eb' filisteo, yujto malaj sgana eb' sb'o q'uen espada yed' lanza eb' israel chi'. 20 Ayic tz'el
ye q'uen syamc'ab' eb' israel chi', a d'a eb' filisteo xid'ec' eb' sñic ye q'uen sq'ueen chi',
icha q'uen arado, q'uen asaron, q'uen ch'acab' yed' q'uen jochlab' trigo. 21 Chab' plata
sc'an eb' filisteo chi' yuj sñicjiq'ue ye q'uen arado yed' q'uen asaron. Jun sc'an eb' yic
sq'ue ye junoc q'uen ch'acab' yed' junoc q'uen teclab' vacax. 22 Yuj chi', malaj junoc eb'
soldado israel ed'jinac yespada, ma slanza, añej viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán ed'jinac
yico' ayic ix och oval chi'.

Ix b'at ac'ji ganar eb' filisteo‘R’yuj viñaj Jonatán

23 Axo jun macañ eb' soldado eb' filisteo, macb'il b'aj lod'an yuj eb', aton b'aj tz'ec'
sb'eal Micmas.

14

1 Ay jun c'ual ix yal viñaj Jonatán viñ yuninal viñaj Saúl chi' d'a viñ ed'jinac syamc'ab'
yic oval:
—Coñ ec' d'a junxo c'axep chi', ol oñ c'och b'aj ayec' eb' filisteo chi', xchi viñ.
Maj yal-laj viñaj Jonatán chi' d'a viñ smam chi'. 2 Axo viñaj Saúl chi', a d'a slac'anil
Gabaa ay scampamento viñ, d'a yich jun te' granado b'aj stec'ji ixim trigo, 600 eb'
soldado ajun yed' viñ. 3 Ajun viñaj Ahías yuninal viñaj Ahitob yed'nac viñ. Ayoch
schaleca viñ yic sacerdoteal. A viñaj Ahitob chi' yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Icabod. A
viñaj Finees smam eb' viñ, yixchiquin eb' viñ viñaj Elí, aton viñ ac'annac sacerdoteal
d'a Silo.
Mañ yojtacoc viñaj Saúl yed' eb' soldado tato ix b'at viñaj Jonatán chi'. 4-5 A viñaj
Jonatán chi', ayoch d'a spensar viñ sc'axpajec' d'a scampamento eb' filisteo chi'. Ay jun
q'uen tenam scuch Boses d'a yichañ Micmas d'a stojolal norte, axo junxo q'ueen scuch
Sene ay d'a yichañ Gabaa d'a stojolal sur. Ay jun nivan ch'olan d'a scal q'uen schab'il.
6 Ix yalan viñaj Jonatán chi' d'a viñ ed'jinac syamc'ab' chi':

—A ticnaic coŋ̈ em d'a sat q'uen tic yic tzoŋ̈ q'uec'och d'a scampamento eb' ch'oc choŋ̈ab'il chi'. Tope val ol colvaj Jehová qued'oc. Maŋ̈ ajaltacoclaj scolvaj qued'oc tato syal sc'ool, vach'chom maŋ̈ nivanoc co b'eyi, xchi viŋ̈.

7 —Ichocab' ta' tato vach' tz'aj tza na', aŋ̈ej to tzac'an in och uj b'aj tzach b'ati, xchi viŋ̈ schecab' viŋ̈ chi'.

8 Ix yalan viŋ̈aj Jonatán chi':

—Coŋ̈ an, ayic ol oŋ̈ emc'och d'a yol ch'olan chi', ol co ch'oxan co b'a d'a eb'. 9 Tato ol yal eb' d'ayoŋ̈, taŋ̈vejec ta', tato xchi eb', maŋ̈ ol oŋ̈ q'uelaj d'a b'aj ayec' eb' chi'. 10 Tato ol yal eb' jun, q'ueaŋ̈eccot d'a tic, tato xchi eb', ol oŋ̈ q'ueoc. Icha chi' ol aj sch'oxan Jehová d'ayoŋ̈ to ol yac'och eb' d'a yol co c'ab', xchi viŋ̈.

11 Axo yic ix sch'oxan sb'a eb', ix yalan eb' filisteo chi': Ilecnab' val yelta eb' hebreo d'a yoltac olan b'ajtac c'ub'an, xchi eb'. 12 A val d'a jun rato chi' ix avajemta eb' d'a viŋ̈aj Jonatán yed' d'a viŋ̈ yed'nac viŋ̈ chi':

—Lemec, q'ueaŋ̈eccot d'a tic, ay jun tas ol cal eyab'i, xchi eb' filisteo chi'.

Axo ix yalan viŋ̈aj Jonatán d'a viŋ̈ ajun yed' chi':

—Ol ach q'ueŋ̈ej tzac'an vuuj, yujto a ticnaic ol yac'och eb' filisteo tic Jehová d'a yol co c'ab' a oŋ̈ israel oŋ̈ tic, xchi viŋ̈.

13 Ix q'ue machaljoc eb' viŋ̈. Axo yic ix q'uec'och eb' viŋ̈, ix syamanoch viŋ̈aj Jonatán chi' smilancham eb' filisteo chi', axo viŋ̈ ed'jinac syamc'ab' viŋ̈ chi' ix vach' milancham eb' maj cham sic'lab'il. 14 A d'a jun b'ab'el oval chi', ay am junoc 20 eb' ix smilcham eb' viŋ̈, ay am junoc chaŋ̈e' ch'aŋ̈il b'aj ix cham eb' chi'. 15 Masanil eb' filisteo ayec' d'a yol scampamento yed' eb' toŋ̈ej sacleminac yajeli yed' eb' najat ayel staŋ̈vej yed' pax eb' ayb'at yiq'uelta sc'ael eb' israel chi', ix javi jun nivan xivc'olal d'a yib'aŋ̈ eb'. Ix ec'pax jun nivan quixcab', yuj chi' ix te xivq'ue eb'.

16 Axo pax eb' ayoch smaclej yuj viŋ̈aj Saúl chi' d'a Gabaa d'a yol yic Benjamín, ix yilan eb' to ix q'ue somnaj eb' filisteo chi' smasanil, van saclempax eb'. 17 Yuj chi' ix yal viŋ̈aj Saúl chi' d'a eb' soldado icha tic:

—Sayec eyil eb' soldado, ol checlajoc machtac malaj, xchi viŋ̈.

Axo ix checlaji to a viŋ̈aj Jonatán malaj yed' viŋ̈ tz'ic'an syamc'ab' viŋ̈. 18 A d'a jun tiempoal chi' ayec' te' scaxail strato Jehová d'a scal eb' israel, yuj chi' ix yal viŋ̈aj Saúl chi' d'a viŋ̈aj Ahías:

—Ic'cot te' scaxail strato Jehová yic sco c'anb'ej d'ay, xchi viŋ̈.

19 Yacb'an van slolon viŋ̈ yed' viŋ̈ sacerdote chi', ix te vach' somchajq'ue eb' filisteo chi', yuj chi' ix yal viŋ̈ d'a viŋ̈ sacerdote chi':

—Actej, maŋ̈xo ol co c'anb'ej d'a Jehová chi', xchi viŋ̈.

20 A val d'a jun rato chi' ix smolb'ej masanil eb' soldado viŋ̈aj Saúl chi', ix b'at eb' b'aj ayoch oval chi'. Axo yic ix c'och eb', ix yilan eb' to toxo ix te q'ue somnaj eb' filisteo chi', van smil-lancham sb'a eb'. 21 Ay juntzaŋ̈ eb' israel ayxo tiempo yajec' yed' eb' filisteo chi', ayic ix yilan eb' tas van yuji chi', ix och eb' yed' viŋ̈aj Saúl yed' viŋ̈aj Jonatán chi'. 22 Ayic ix yab'anpax eb' israel ix b'at sc'ub'ejel sb'a d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín, to van yel eb' filisteo chi', ix cot eb', ix och eb' d'a spatic eb'. 23 Ix och eb' d'a spatic eb' filisteo chi', masanto d'a yichaŋ̈b'at Bet-avén, icha chi' ix aj scolan choŋ̈ab' Israel Jehová d'a jun c'u chi'.

Ix yac' sti' viŋ̈aj Saúl

24 A d'a jun c'u chi', ix te el yip eb' israel chi', yujto malaj junoc eb' ix va yuj tas ix yal viŋ̈aj Saúl icha tic: Catab'ajocab' mach sva d'a jun q'uic'b'alil tic, ayic mantzac viq'uel yoval in c'ol d'a eb' ajc'ol tic, xchi viŋ̈. 25 Ayic ix c'och eb' soldado d'a jun caltac te', te ay noc' yal chab' ay d'a sat luum, 26 icha yel yoc a a', icha val chi' sb'ey noc' yal chab' chi', palta malaj val junoc eb' ix yal yuc'an jab'oc noc', yujto ix xiv eb' d'a tas ix yal viŋ̈aj Saúl chi'. 27 A viŋ̈aj Jonatán maj yab'laj jun lolonel chi' viŋ̈, yuj chi' ix slab'ejem jun te te' viŋ̈

yed'nac d'a scal noc' yalchab' chi', ix yac'anoch viñ d'a sti', ix te och yip viñ yuj jab' chi'.
28 Ix yalan jun viñ soldado d'a viñ:

—A viñ a mam ix yal viñ d'ayoñ icha tic: Tato ay junoc mach ay jab'oc tas syab'lej, catab'ajocab'cani, yuj chi' lajanxoñej yel quip co masanil, xchi jun viñ soldado chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—A viñ in mam chi', te chuc tas syic'cot viñ d'a yib'añ co choñab' tic. A in tic, ix vab' val yoch vip yuj jab' noc' yalchab' ix vab'lej tic. 30 Ocxom masanil eb' soldado tic, tato ix sva jab'oc tas ix quic'canec' d'a eb' ajc'ol chi' eb', ec'tom val te nivan eb' filisteo chi' ix cham cuuj, xchi viñ.

31 A d'a jun c'u chi', ix och eb' israel d'a spatic eb' filisteo chi'. Ix syamoch eb' smilancham eb' d'a Micmas, masanto ix c'och eb' d'a Ajalón. Ix te el yip eb' israel chi'.
32 Yuj chi', a jantac tas ix yiq'uec' eb' d'a eb' ajc'ol chi', aton noc' vacax, noc' calnel yed' noc' yunetac vacax, ix smilcham noc' eb' d'a sat luum, ix schi'an noc' eb' yed' schiq'uil.
33 Ay eb' ix b'at alan d'a viñaj Saúl icha tic:

—Van yoch smul eb' soldado d'a yichañ Jehová, van schi'an noc' chib'ej eb' yed' schiq'uil, xchi eb'.

Yuj chi' ix yalan viñaj Saúl chi' icha tic:

—Ix och e mul d'a yichañ Jehová. Yuj chi' b'aleccot junoc q'uen nivan q'uen chi' d'a tic ticnaic. 34 Pucocab' ab'ix d'a scal eb' anima, syic'cot junjunoc noc' svacax eb', ma junoc scalnel eb', smilancham noc' eb' schi'a, mocab' schilaj noc' eb' yed' schiq'uil yic max och smul eb' d'a yichañ Jehová, xchi viñ.

A d'a jun ac'val chi', junjun eb' ix ic'ancot junjun svacax, ma scalnel, ix smilancham noc' eb' schi'a. 35 Ix sb'oan jun altar viñaj Saúl chi' ta'. A jun tic b'ab'el altar ix sb'oq'ue viñ d'a yichañ Jehová. 36 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' soldado icha tic:

—Coyec caq'uecxi oval yed' eb' filisteo d'a jun ac'val tic, ol quic'anec' masanil tastac ay d'a eb', masanto yic ol sacb'oc, ol co milcham eb' smasanil, mañxa junoc pitzan ol canoc, xchi viñ.

Ix yalan eb' smasanil icha tic:

—Yic'ocab' icha tas tzal chi', xchi eb'.

Palta ix yalan viñ sacerdote icha tic:

—Ayic manto oñ b'atec, vach' ta sco c'anb'ej d'a Dios, xchi viñ.

37 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a Dios:

—¿Tom tzoñ b'atxi cac' oval yed' eb' filisteo? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol co c'ab'? xchi viñ.

Palta maj tac'voclaj Jehová chi' d'a viñ d'a jun ac'val chi'. 38 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic: Masanil ex yajal ex, nitzeccot e b'a d'a tic, ol co c'anb'ani, mach ix och smul ticnaic.
39 Yujto svac' in ti' d'a Jehová co Columal a oñ israel oñ tic, vach'chom a viñ vuninal aj Jonatán ix och smul, syal scham viñ, xchi viñaj Saúl chi'.

Malaj junoc eb' d'a scal eb' soldado ix tac'vi. 40 Yuj chi', ix yalanxi viñ d'a eb' smasanil icha tic:

—Canañec e masanil d'a tic, ch'oc ol in can a in tic yed' viñ vuninal aj Jonatán, xchi viñ.

—A achñej tzala, xchi eb' soldado chi'.

41 Ix yalan viñ icha tic:

—Mamin Jehová ach co Diosal, ¿tas yuj max ach tac'vi d'a viñ a checab' tic? A ticnaic ayic ol och sorteo, tato a q'uen Urim tz'elta, syalelc'ochi to a in, ma a viñ vuninal aj Jonatán ix och smul, palta tato a q'uen Tumim tz'elta, syalelc'ochi to a eb' a choñab' Israel tic ix och smul, xchi viñ.

Axo ix aji, a d'a yib'añ viñaj Jonatán yed' d'a viñaj Saúl ix emi, axo eb' choñab', ix colchajcanel eb'. 42 Ix yalanxi viñaj Saúl chi' icha tic:

—Axo ticnaic jun, axoñej d'a vib'añ yed' viñ vuninal tic tz'och sorteo, xchi viñ.

Axo ix aj jun, a d'a yib'aẅ viẅaj Jonatán chi' ix emi. 43 Yuj chi' ix yal viẅ d'a viẅaj Jonatán chi' icha tic:
—Al d'ayin tas ix a c'ulej, xchi viẅ.
Ix yalan viẅaj Jonatán chi':
—Val yel ix vab'lej jab' noc' yalchab', toẅej ix in lab'ejem jun te te' d'a scal noc', ix in lec'ani, yuj chi' ina in tic chamoc in ocab'i, xchi viẅ.
44 Ix yalan viẅaj Saúl chi' icha tic:
—Yac'ocab' och junoc nivan yaelal Dios d'a vib'aẅ tato max ach chami, xchi viẅ.
45 Ix tac'vi eb' anima smasanil:
—Tocval ol co cha cham viẅaj Jonatán tic, yujto a yuj viẅ, oẅ colchaj a oẅ israel oẅ tic. Maẅ smojoc icha chi'. Yojtac Jehová co Diosal. Val yel malaj junoc xil sjolom viẅaj Jonatán tic ol em d'a sat luum. Yujto a tas toxo ix elc'och ticnaic, a Dios ix colvaj qued'oc, xchi eb'.
Icha chi' ix aj scolchajcanel viẅaj Jonatán chi' yuj eb' yetchoẅab', yuj chi' majxo chamlaj viẅ. 46 Ix lajvi chi', majxo b'atlaj viẅaj Saúl yed' eb' soldado spech eb' filisteo chi', yuj chi' ix laj meltzaj eb' filisteo chi' d'a schoẅab'.
47 Atax yic ix ochcan viẅaj Saúl sreyaloc choẅab' Israel, ix syamanoch viẅ yac'an oval yed' juntzaẅ choẅab' ajc'ool oyanoch d'a spatictac viẅ, aton eb' aj Moab, eb' aj Amón, eb' aj Edom, eb' viẅ sreyal Soba yed' eb' filisteo. Ix yac'ẅej ganar viẅ b'ajtac ix yac' oval. 48 A d'a junel ix smolb'ej masanil soldado viẅ, ix yac'an oval viẅ yed' eb' amalec. Icha chi' ix aj scolanel eb' israel viẅ d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol tz'elc'an tastac ay d'a eb' israel chi'.
49 Ay oxvaẅ yuninal viẅaj Saúl chi', aton viẅaj Jonatán, viẅaj Isúi yed' pax viẅaj Malquisúa. Ay pax chavaẅ yisil viẅ, jun ix scuch Merab, aton ix b'ab'el, axo ix schab'il, scuch Mical. 50 A ix yetb'eyum viẅaj Saúl chi' Ahinoam sb'i ix, yisil ix viẅaj Ahimaas. Axo viẅ sat yajalil eb' soldado viẅ, Abner sb'i viẅ, yuninal viẅaj Ner yicham viẅaj Saúl chi'. 51 A viẅaj Cis smam viẅaj Saúl chi' yed' viẅaj Ner smam viẅaj Abner, yuninal eb' viẅ viẅaj Abiel.
52 Yacb'an ayoch viẅaj Saúl chi' reyal d'a scal eb' yetisraelal, ix yac'ẅej oval viẅ yed' eb' filisteo. Yuj chi' a eb' quelemtac jelan, te ay pax yip, ix och eb' d'a soldadoal yuj viẅaj Saúl chi'.

15

Ix stenec' viẅaj Saúl tas ix yal Jehová

1 Ay jun c'ual ix yal viẅaj Samuel d'a viẅaj Saúl icha tic:
—A Jehová ix in checani ayic ix ach in sic'ancanoch reyal d'a Israel aton schoẅab'. Yuj chi' cha ab' tas syal Jehová d'ayach. 2 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vac'och yaelal d'a yib'aẅ eb' amalecita yujto yac'nac oval eb' yed' eb' israel ayic scotnac eb' d'a Egipto. 3 Yuj chi' ol ach b'at ac' oval yed' eb', tza satel eb' yed' tastac ay d'a eb', malaj junoc macaẅ b'aj tz'oc' a c'ool. Tza milcham masanil eb' vinac, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ato yalji yed' pax noc' vacax, noc' calnel, noc' camello yed' noc' b'uru, tza satel smasanil, xchi Jehová, xchi viẅ d'a viẅ.
4 Ix smolb'ej eb' soldado viẅaj Saúl chi', ix sayan yil eb' viẅ d'a Telaim. Ay 10 mil eb' soldado d'a yiẅtilal Judá yed' 200 mil eb' yic juntzaẅxo yiẅtilal Israel. 5 Ix lajvi chi', ix b'at viẅaj Saúl chi' d'a choẅab' Amalec, ix b'at sc'ub'anel sb'a viẅ yed' eb' soldado d'a yol jun taquiẅ melem. 6 Ix yalanb'at viẅ d'a eb' quenita:
—Elaẅec d'a scal eb' amalecita, yic maẅ ol ex in satel yed' eb', yujto oc'nac e c'ool d'a eb' quetisraelal ayic sjavinac eb' d'a tic, ayic spetoj eb' d'a Egipto, xchib'at viẅ d'a eb'.
Elaẅchamel ix yiq'uel sb'a eb' quenita chi' d'a scal eb' amalecita chi'. 7 Ix c'och viẅaj Saúl chi' yac' oval yed' eb' amalecita chi', ix schaanel yich viẅ d'a Havila, masanto ix c'och viẅ d'a Shur d'a smojonalxo Egipto d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix ac'ji ganar eb' amalecita chi' yuj eb'. 8 Ix syamancot viẅaj Agag eb', aton viẅ sreyal eb' amalecita chi'. Pitzan viẅ

ix syaman viñ eb'. Axo masanil juntzañxo eb' amalecita, ix miljicham eb'. 9 Palta a viñaj
Saúl chi' yed' eb' soldado, maj smilchamlaj viñaj Agag chi' eb'. Maj smilpaxchamlaj noc'
vacax eb' te vach', noc' calnel, noc' yunetac vacax te b'aq'uech, noc' yunetac calnel yed'
juntzañocxo tastac te ay stojol. Axo masanil tas malaj val yelc'ochi, ix satel eb' smasanil.
10 Ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel icha tic:
11 Scus in c'ool yujto ix vac'och viñaj Saúl tic reyal, yujto tzin spatiquejcanel viñ, maj
sc'anab'ajej viñ tas ix vala', xchi d'a viñ.
Ix cus sc'ool viñaj Samuel, yuj chi' pilan ac'val ix lesalvi viñ d'a Jehová. 12 Axo d'a junxo
q'uiñib'alil, te ac'valto ix b'at viñ yil viñaj Saúl chi'. Palta axo ix alchaj d'a viñ to ix b'at
viñaj Saúl chi' d'a Carmel. Ata' ix sb'oq'ue jun monumento viñ yuj yic'anchaañ sb'a. Ix
lajvi chi' ix b'at viñ d'a Gilgal. 13 Yuj chi' ix b'at viñaj Samuel chi' ta'. Axo ix c'och viñ, ix
yalan viñaj Saúl chi' d'a viñ icha tic:
—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'añ. Toxo ix in c'anab'ajej tas ix yala', xchi viñ.
14 —¿Tas yaj noc' calnel yed' noc' vacax svab' yoc' chi'? xchi viñaj Samuel chi'.
15 —A d'a choñab' Amalec ix cot noc', yujto a val noc' calnel te vach' ix yic'cot eb'
soldado yed' noc' vacax yic ol och silab'il d'a Jehová co Diosal. Axo masanil juntzañxo,
ix co sateli, xchi viñ.
16 —Numan tzach aji. Ol val d'ayach tas ix yal Jehová d'ayin d'a q'uiq'ui d'ac'val, xchi
viñaj Samuel chi'.
—Al an, xchi viñ.
17 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ icha tic:
—A d'a yalañtaxo malaj elc'och a naani, palta ach och yajalil d'a masanil yiñtilal Israel.
A Jehová ix ach ac'anoch sreyaloc co choñab' tic. 18 Ach schecanpaxb'at a satel juntzañ
eb' amalecita malaj svach'il tas sc'ulej yed' masanil tastac ay d'a eb'. 19 ¿Tas yuj maj a
c'anab'ajej tas ix yal Jehová d'ayach, ina to ix ic'cot tastac d'a eb' ajc'ol chi'? Te chuc tas
ix a c'ulej d'a yichañ Jehová, xchi viñ.
20 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—Maay, ix in c'anab'ajej tas ix yala', ix in xid'eq'ui, ix in c'anab'ajej tas ix schec in c'ulej.
Ix vic'cot viñaj Agag sreyal eb' amalecita chi', ix in satanel masanil eb' anima ta'. 21 Axo
eb' soldado ix ic'ancot noc' scalnel eb' yed' noc' vacax vach' d'a scal noc' to yovalil satjieli.
Ix yic'ancot noc' eb', yic tz'ac'chaj noc' silab'il d'a Jehová co Diosal d'a Gilgal tic, xchi viñ.
22 Ix yalanxi viñaj Samuel chi':
Ste stzalaj Jehová tato sco c'anab'ajej tas syala', d'a yichañ juntzañ silab' sco ñustz'a d'ay.
Yel xo te vach' tato sco cha cab' tas syala', d'a yichañ pax sco ñustz'a xepual noc' calnel
d'ay.
23 Tato sco pitej co b'a d'a Jehová, lajan co mul icha smul eb' naumel lolonel.
Tato squic'chaañ co b'a, max co c'anab'ajej tas syala', lajan val co mul icha smul eb' tz'em
cuman d'a comon dios.
Yujto ix a patiquejel tas ix yal Jehová, yuj chi' ol ach spatiquejpaxel yed' a reyal tic, xchi
viñ.
24 Ix tac'vi viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:
—Yel toni, ix och in mul, maj in c'anab'ajej tas ix yal Jehová yed' tas ix al d'ayin, yujto ix
in xiv d'a eb' soldado ajun ved'oc, ix in cha vab' tas ix yal eb'. 25 Elocab' d'a a c'ool to tzin
ac' nivanc'olal yuj in mul ix ochi, meltzajañ ved'oc tzoñ och ejmelal d'a yichañ Jehová,
xchi viñ.
26 —Mañ ol in meltzajlaj ed'oc, yujto ix a patiquejel tas ix yal Jehová, yuj chi' ol ach
yiq'uel d'a reyal d'a co choñab' Israel tic, xchi viñaj Samuel chi'.
27 Axo yic ix meltzaj viñaj Samuel chi' yalani, ix och yub'naj viñaj Saúl chi' d'a sti'
spichul viñ, ix ñic'chaj yuj viñ. 28 Yuj chi' ix yal viñaj Samuel chi' d'a viñ icha tic:
—Icha val ix utej a ñic'chitan in pichul tic, icha chi' ol yutej Jehová yic'anel opisio d'a
reyal d'a yol a c'ab', ol yac'anoch d'a yol sc'ab' junxo quetchoñab' ec'to vach' d'a ichañ.

29 Yovalil ol elc'och jun tic, yujto a Jehová squic'chaañ a oñ israel oñ tic, malaj b'aj syesej, malaj b'aj sq'uex spensar ichoc anima, xchi viñ.
30 Ix yalan viñaj Saúl chi'
—Yeltoni ix och in mul, palta elocab' d'a a c'ol tzach meltzaj ved'oc yic ay velc'och d'a yichañ eb' yajalil co choñab' yed' d'a yichañ eb' quetchoñab' smasanil. Meltzajañ ved'oc, tzoñ och ejmelal d'a Jehová co Diosal, xchi viñ.
31 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Samuel chi' yed' viñ, ix och viñaj Saúl chi' ejmelal d'a yichañ Jehová. 32 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Samuel chi':
—Iq'ueccot viñaj Agag sreyal eb' Amalec chi' d'a vichañ, xchi viñ.
Ix te tzalaj viñaj Agag chi' ayic ix javi viñ d'a yichañ viñaj Samuel chi', mañxo ol chamlaj viñ snaani. 33 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ:
—Yuj q'uen espada tic tzijtum eb' ix ix, ix can d'a mañ uneal. Icha val ix ajcan eb' ix chi', icha chi' ol aj scan ix a nun, xchi viñ.
Maj yac' nivanc'olal viñ, ix scotacxicanb'at viñaj Agag chi' viñ d'a yichañ Jehová d'a Gilgal chi'. 34 Ix lajvi chi' ix meltzaj viñ d'a Ramá, ix meltzajpax viñaj Saúl d'a spat d'a Gabaa. 35 Ayic pitzanto viñaj Samuel chi', majxo b'atlaj viñ yil viñaj Saúl chi', palta scus viñ yuj viñ. Ix cuspax Jehová yujto ix yac'och viñaj Saúl sreyaloc Israel.

16

Ix sic'chajoch viñaj David reyal

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi' icha tic:
—¿B'aq'uiñ ol actej a cus yuj viñaj Saúl chi'? Maxtzac yal in c'ool to ol yac'ñej yajalil viñ d'a choñab' Israel tic. A ticnaic, ac' b'ud'joc noc' a ch'aac yed' aceite, tzach b'at d'a spat viñaj Isaí d'a Belén, yujto toxo ix in siq'uel jun viñ yuninal viñ yic tz'och reyal sq'uexuloc viñaj Saúl chi', xchi d'a viñ.
2 —¿Tas val tz'aj in b'ati? Ta syab' jun tic viñaj Saúl chi', tzam in smilcham viñ, xchi viñaj Samuel chi'.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Ic'b'at junoc noc' cob'es vacax tzach b'ati, tzalani to ac'oj silab' d'a Jehová tzach c'ochi. 3 Slajvi chi' tzavtan viñaj Isaí chi' yic schi'an noc' silab' chi' viñ. Ata' ol val d'ayach tas ol a c'ulej. A mach ol in ch'ox d'ayach, tza sic'caneli, tzac'anq'ue aceite d'a sjolom, xchi d'a viñ.
4 Ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal Jehová chi'. Ayic ix c'och viñ d'a Belén, ix ul chaji viñ d'a xivc'olal yuj eb' yichamtac vinaquil choñab' chi', elañchamel ix sc'anb'ej eb' d'a viñ:
—¿Tas tzul a c'ulej mamin? ¿Vach' am tas tzul a c'ulej? xchi eb' d'a viñ.
5 —I', tzin javi vac' jun silab' d'a Jehová. B'oec e b'a icha yalan ley, ol ex b'at ved'oc yic sco chi'an jun silab' tic, xchi viñ.
Ix yalanpax viñ d'a viñaj Isaí yed' d'a eb' viñ yuninal to sb'o sb'a eb' viñ icha yalan ley yic schi'an noc' silab' chi' eb' yed' viñ. 6 Ayic ix c'och viñaj Isaí yed' eb' viñ yuninal chi', elañchamel ix yiloch viñaj Eliab viñaj Samuel chi', ix snaan viñ: Tecan a jun viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ.
7 Ix yalan Jehová d'a viñ: Mañ ach och q'uelan chajtil yilji jun viñ tic, mañ iloch steel viñ, yujto mañoclaj viñ tic. A eb' anima, a chajtil yilji eb' anima, a syiloch eb', palta a in xo tic, a spensar eb' svilochi, xchi d'a viñ.
8 Ix lajvi chi', ix yic'ancot junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi' scuchan Abinadab d'a yichañ viñ, palta ix yalanxi viñ:
Mañoclaj junxo viñ tic sic'b'ilel yuj Jehová, xchi viñ.
9 Ix yic'ancot junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi' scuchan Sama d'a yichañ viñ, ix yalanxi viñ:
—Mañoclaj junxo viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ.

10 Ix ec'chaj eb' viñ yuninal viñaj Isaí chi' yucvañil d'a yichañ viñ.
Malaj junoc eb' viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ. 11 Yuj chi' ix sc'anb'an viñ d'a viñaj
Isaí chi':
—¿Tom añej eb' viñ uninal tic? xchi viñ.
—Ayto junxo viñ tzac'an unin, aycanb'at viñ tañvoj calnel, xchi viñaj Isaí chi'.
—Ac'b'at yic'umal viñ an, tato max ja viñ, mañ ol oñ valaj, xchi viñaj Samuel chi'.
12 Ix schecanb'at yic'umal junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi'. Axo ix javi viñ, ix yilanoch
viñaj Samuel chi', chacpulinac yilji viñ, te vivo yilji yol sat viñ, te vach' snivanil viñ.
A val d'a jun rato chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi':
—Aton viñ tic, ac'q'ue aceite d'a sjolom viñ, xchi.
13 Ix lajvi chi', ix yic'ancot noc' sch'aac viñaj Samuel chi', aton b'aj ayem aceite. D'a
yichañ eb' viñ yuc'tac viñ chi' smasanil ix yac'q'ue aceite viñaj Samuel chi' d'a sjolom
viñ. A viñ chi' David sb'i viñ. Atax d'a jun c'u chi' ix och Yespíritu Jehová d'a viñ. Axo yic
ix lajvi sva eb', ix meltzajxi viñaj Samuel chi' d'a Ramá.

Ix munlaj viñaj David yed' viñaj Saúl

14 Ix yiq'uel Yespíritu Jehová d'a viñaj Saúl, axo jun espíritu chuc ix ac'jicanoch d'a viñ,
ste ixtaj val viñ yuuj. 15 Yuj chi' ix yal eb' viñ schecab' viñ:
—Mamin rey, a tas tzach ic'ani tecan a junoc espíritu chuc ix ac'jioch d'ayach yuj Dios
yic tzach yixtani. 16 Yuj chi' schaocab' a c'ool, tzoñ b'at a oñ a checab' oñ tic co say junoc
viñ syal schalan te' arpa, yic vach' a tzach yixtan jun espíritu chi', schalan te' arpa chi'
viñ, icha chi' tz'aj sb'oxi a c'ool, xchi eb' viñ.
17 —Ixiquec an, a junoc viñ te jelan schalan te' tzeyic'coti, xchi viñaj Saúl chi'.
18 Ix yalan jun viñ yetb'eyum eb' viñ ayec' chi' icha tic:
—Ay val jun viñ vojtac a in tic, yuninal viñ viñaj Isaí aj Belén, te vach' schalan te' arpa
chi' viñ, añejtona' te vach' viñ d'a oval. Te ay spensar viñ sloloni, vach' yiljipax snivanil
viñ. Ayoch Jehová yed' viñ squila', xchi viñ.
19 Yuj chi', ix yac'b'at schecab' viñaj Saúl d'a viñaj Isaí chi', ix yalanb'at viñ: Ac'cot viñ
uninal aj David d'ayin, viñ stañvan noc' a calnel, xchib'at viñ. 20 Ix sc'anab'ajej viñaj Isaí
chi', ix yac'ancot viñaj David chi' viñ d'a viñaj Saúl chi'. Ix yac'ancot jun noc' b'uru viñ
yed' viñ, cuchb'il jun icatzil pan yuj noc' yed' jun tz'uum ayem vino d'a yool yed' pax jun
noc' yune' chiva. 21 Ayic ix javi viñaj David d'a viñaj Saúl chi', ix ochcan viñ schecab'oc
viñ. Te xajan ix aj viñ, ix yac'anoch viñ viñaj Saúl chi' yic'umaloc syamc'ab' yic oval. 22 Ix
yac'anb'at jun schecab' viñaj Saúl chi' d'a viñaj Isaí, smam viñaj David chi', ix yalanb'at
viñ icha tic: Elocab' d'a a c'ool to scan viñaj David tic ved'oc, yujto te vach' viñ d'ayin
svila', xchib'at viñ. 23 Ayic tz'ixtaj viñaj Saúl chi' yuj jun espíritu chuc ayoch chi' d'ay,
tz'och ijan viñaj David chi' schalan te' arpa chi'. Ayic syab'an jun chi' viñaj Saúl chi', tz'el
jun espíritu chuc chi' d'a viñ, vach' tz'ajxi sc'ol viñ syab'i.

17

Ix cham viñaj Goliat yuj viñaj David

1 Ay jun c'u, ix smolb'ej sb'a eb' filisteo d'a Soco, d'a yol yic Judá, yic syac'an oval eb'
yed' eb' israel. Ix sb'o scampamento eb' d'a Efes-damim, d'a snañal Soco chi' yed' Azeca.
2 Añejtona' pax viñaj Saúl, ix smolb'ejpax sb'a viñ yed' eb' yetisraelal d'a sch'olanil Ela,
yic smacan sat eb' filisteo chi' eb'. 3 Ayec' eb' filisteo chi' d'a jun tzalan, axo d'a junxo
tzalan ayec' eb' israel chi'. Ay jun ch'olan aycan d'a snañal eb'. 4 Ix elta jun viñ soldado
d'a scal eb' filisteo chi', te nivan yelc'och viñ d'a scal eb', te chaañ steel viñ, ay am oxeoc
metro steel viñ, Goliat sb'i viñ, aj choñab' Gat viñ. 5 A d'a sjolom viñ ayq'ue jun q'uen
xumpil nab'a bronce, axo pax d'a sñi' sc'ol viñ ayoch jun q'uen coraza nab'a bronce
paxi. Ay am oyeoc arroba yalil jun q'uen coraza chi'. 6 Aypaxoch q'uen bronce d'a sat

spenec viñ, yed'nac q'uen cotac lanza viñ d'a yich spatic. 7 Axo ste'al yoc q'uen slanza viñ yed'nac chi', te nivan spatic, axo q'uen hierro ayoch d'a sñi', ec'to 13 libra yalil. Axo d'a yichañ viñ b'ab'el sb'at viñ ed'jinac smaclab' jul-lab'. 8 Sjavi tec'tec' viñ d'a yichañ eb' soldado israel, te chaañ tz'avajq'ueta viñ, syalan viñ:

—¿Tas yuj d'a stzolal tzex comon ajelta eyac'an oval? A in tic filisteo in, a exxo soldado ex viñaj Saúl. A ticnaic, siq'uequelta junoc vinac d'a e cal chi', yic tz'emta viñ yac' oval ved'oc. 9 Tato stechaj yac'an oval ved'oc, tato tzin smilchamoc, a oñ tic ol oñ ochcan e checab'oc, palta tato a in tzin milcham jun viñ chi' jun, a exxo tzex ochcan co checab'oc. 10 Tato ay junoc vinac d'a e cal a ex israel ex tic scot yac' oval ved' ticnaic, cotocab'i, ol cac'an oval, xchi viñ filisteo chi'.

11 Ayic ix yab'an viñaj Saúl yed' masanil eb' soldado tas ix yal viñ chi', ix te tac sc'ol eb' yuj xivelal.

12 A d'a yol stiempoal viñaj Saúl chi', ay jun viñ d'a Belén d'a yol yic Judá scuchan Isaí, te icham vinacxo viñ, vajxacvañ yuninal viñ. A d'a scal eb' viñ chi' ay jun viñ scuchan David. 13-14 Ay oxvañ yuninal viñaj Isaí chi' ayoch soldadoal yuj viñaj Saúl chi', a viñaj Eliab b'ab'el, schab'il viñaj Abinadab, yoxil viñaj Sama. Slajvub' uninxo viñaj David chi'. 15 A viñaj David chi', ay b'aj xid'ec' viñ b'aj ay viñaj Saúl chi', smeltzajxi viñ d'a Belén yic sb'at stañvan noc' scalnel viñ smam viñ chi'.

16 A viñ filisteo chi', junjun q'uiñib'alil yed' junjun yemc'ualil ayul viñ sb'uchan eb' israel chi'. 40 c'ual ix sc'ulej viñ icha chi'.

17 Ay jun c'u ix yal viñaj Isaí chi' d'a viñaj David chi':

—Ic'b'at ox almuloc ixim trigo tic yed' lajuñeoc ixim pan, b'at ilan eb' viñ uc'tac chi'. 18 Tzic'anb'at lajuñeoc noc' queso d'a viñ yajalil eb' viñ uc'tac chi'. Tzilani tato vach' sc'ol eb' viñ uc'tac chi'. Tzic'ancot junoc tas sch'oxnab'iloc tato yel vach' sc'ol eb' viñ, xchi viñ.

19 A d'a sch'olanil Ela ayec' viñaj Saúl yed' eb' yuc'tac viñaj David chi' yed' masanil eb' soldado israel yic syac' oval eb' yed' eb' filisteo chi'.

20 Ayic ix sacb'inaj d'a junxo c'u, ix yac'ancan noc' scalnel viñaj David chi' d'a junxo stañvumal, ix b'at viñ, ix yic'anb'at tastac ix schec viñ smam viñ chi' yic'b'ati. Ayic ix c'och viñ d'a scampamento eb' soldado israel chi', vanxo sb'at eb' yac' oval chi', van yel yav eb' sb'at eb'. 21 Ix sb'oanoch tzolan sb'a eb', añeja' ichapax chi' ix yutej sb'a eb' filisteo chi'. 22 D'a elañchamel ix yac'can tastac yed'nac viñaj David chi' ab'enal d'a junoc eb' stañvan scampamento eb', ix b'at viñ b'aj tzolanoch eb' chi', ix sc'anb'an viñ tas yaj eb' viñ yuc'tac chi'. 23 Ayic van slolon viñ yed' eb', ix elixta viñ filisteo aj choñab' Gat chi', viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yetfilisteoal chi', ix syamanxioch viñ sb'uchan eb' israel chi' icha d'a junjun c'u. Ix yab' viñaj David chi' masanil tas ix yal viñ chi'.

24 Ayic ix yilan viñ filisteo chi' eb' israel chi', ix te xivq'ue eb', ix el lemnaj eb' d'a viñ. 25 Ay eb' ix alani: Ina viñ ix elta d'a scal eb' filisteo chi', sb'uchvaj viñ d'ayoñ a oñ israel oñ tic. Ix yal viñ rey, tato ay mach syac' ganar smilancham jun vinac tic, te nivan b'eyumal ol yac' viñ d'ay, syac'anpax ix yisil viñ yetb'eyumoc, axo eb' sc'ab' yoc maxtzac stuplaj eb' d'a viñ rey chi', xchi eb'.

26 Ix sc'anb'an viñaj David d'a eb' ayec' d'a stz'ey:

—¿Tas tz'ac'ji d'a junoc mach tz'ac'an ganar smilancham viñ filisteo chi', yic syactej viñ oñ sb'uchani? ¿Tas yaj jun viñ ch'oc choñab'il chi', yuj chi' sb'uchvaj viñ d'a eb' soldado yic Dios Pitzan? xchi viñ.

27 Ix yalanxi eb' icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal tas tz'ac'ji d'a junoc mach smilancham jun viñ ajc'ol chi'. 28 Ayic van sc'anb'an viñaj David chi' d'a eb' ix alan chi', ix yab'an viñaj Eliab viñ yuc'tac viñ, ix te cot yoval viñ, ix yalan viñ icha tic:

—¿Tas tzul a c'ulej d'a tic? ¿Mach ix ac'can yil jayvañ noc' a calnel d'a tz'inan luum chi'? Vojtac to nivan elc'och a naani, palta chuc a pensar, toñej tzul il tas tz'aj yoch oval tic, xchi viñ.

29 —¿Tom ay tas van ex vutan jun? ¿Tom ay yovalil in c'anb'ani? xchi viñaj David chi'.
30 Ix lajvi chi', ix b'at sc'anb'an viñ d'a junxo viñ. Añeja' icha chi' ix yutej junxo viñ chi' yalan d'a viñ. 31 Axo eb' ix ab'an tas ix yal viñaj David chi', ix b'at eb' yal d'a viñaj Saúl chi', yuj chi' ix avtaj viñaj David chi' yuj viñ. 32 Ix yalan viñ d'a viñaj Saúl chi':
—Mamin, mocab' chab'ax a c'ool yuj jun viñ filisteo chi'. Ol in b'at a in a checab' in tic, ol vac' oval yed' viñ, xchi viñ.
33 —Max yal-laj a b'at ac' oval yed' jun viñ filisteo chi', yujto quelem unin ach, palta a jun viñ chi', toxonton ac'um oval viñ yictax ix cotoch viñ quelemal, xchi viñaj Saúl chi'.
34 Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:
—A in a checab' in tic, ayic tzin tañvan noc' scalnel viñ in mam, ay b'aj sjavi noc' choj, ma noc' oso yic tzul yic'anb'at noc' calnel chi' noc', 35 tzin b'at d'a spatic noc', tzin toc'anec' noc' calnel chi' d'a noc'. Tato scot noc' d'ayin, tzin och yub'naj d'a yalañ sti' noc', tzin milancham noc'. 36 Yuj chi', taxoñej a junoc noc' choj, ma junoc noc' oso, schamñej noc' vuuj. Icha chi' ol vutej jun viñ ch'oc choñab'il chi'. ¿Tas yuj sb'uchvaj viñ d'a eb' soldado yic Dios Pitzan? 37 A Jehová tzin colan d'a noc' choj yed' d'a noc' oso chi', añeja' ol in colan d'a jun viñ filisteo chi', xchi viñ.
Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a viñ:
—Ixic an, aocab' Jehová ol och ed'oc, xchi viñ.
38 Elañchamel ix yiq'uel spichul viñaj Saúl yic oval ayoch yuuj, ix schecan viñ ac'jococh d'a viñaj David chi'. Ix ac'jiq'ue jun q'uen xumpil nab'a bronce d'a sjolom viñ, ix ac'jipaxoch jun q'uen coraza d'a sñi' sc'ol viñ. 39 Ix lajvi chi', ix yac'anoch jachan q'uen espada viñ d'a snañal, ix yac'lan viñ sb'eyi. Maj yal-laj sb'ey viñ yed'oc, yujto mañ c'ajanoc viñ. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Saúl chi'.
—Max yal-laj in b'ey yed' juntzañ tic, mañ in c'ajanoclaj yed'oc, xchi viñ.
Yuj chi' ix yiq'uel masanil juntzañ chi' viñ d'ay, ix b'at viñ b'ian. 40 Añej jun te' sc'ococh viñ ix yic'a', ix sic'anq'ue oye' c'olan q'uen q'ueen viñ d'a sti' a a', ix yac'anem q'uen viñ d'a yol jun syune' pa, yed'nac jun ch'añ mejmeech viñ, ix snitzanb'at sb'a viñ d'a slac'anil jun viñ filisteo chi'. 41 Añeja' jun viñ filisteo chi', ix snitzcot sb'a viñ d'a slac'anil viñaj David chi', b'ab'el jun viñ ed'jinac smaclab' jul-lab' viñ yuuj. 42 Ayic ix iljicot viñaj David chi' yuj jun viñ filisteo chi', ix yilan viñ to te vach' yilji snivanil viñ, palta malaj yelc'och viñ d'a viñ, yujto quelem unin viñ. 43 Ix yalan viñ icha tic d'a viñaj David chi':
—¿Tom tz'i' in tzila' yuj chi' tzach cot d'ayin yed' te' a te' chi'? xchi viñ.
Ix syamanoch viñ scatab'an viñaj David chi' d'a sb'i sdiosal. 44 Ix yalan viñ:
—Cotañ d'a tic, ol vac' a chib'ejal schib'at noc' ostoc yed' noc' chium noc', xchi viñ d'a viñ.
45 Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:
—A ach tic tzach cot ac' oval ved'oc yed' q'uen espada yed' q'uen a lanza yed' pax q'uen a cotac lanza. A inxo tic tzin javi vac' oval ed'oc yed' spoder Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ soldado israel oñ tic, aton malaj yelc'och alani. 46 A ticnaic, a Jehová ol ach ac'anoch d'a yol in c'ab'. Ol ach in milchamoc, ol in xicanel a jolom. Ol vac'anpax snivanil eb' etchoñab' tic schib'at noc' ostoc yed' noc' chium noc'. Icha chi' ol aj yojtacanel masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic to a co Diosal a oñ israel oñ tic, Dios d'a val yel. 47 Masanil eb' anima molanec' tic, ol nachajel yuj eb' to mañoc q'uen espada, mañoc q'uen lanza syac'lab'ej Jehová yic scolanel eb' schoñab'. A jun oval tic yic Jehová, a' ol ex ac'anoch d'a yol co c'ab', xchi viñ d'a viñ.
48 Ix cot viñ filisteo chi' d'a yichañ viñaj David chi', añeja' viñaj David chi' elañchamel ix b'atpax viñ d'a yichañ viñ. 49 Ix yac'anemb'at sc'ab' viñaj David chi' d'a yol spa, ix yic'anq'ueta jun q'uen q'ueen viñ, ix yac'anoch q'uen viñ d'a yol smejmeech chi', ix sjulan q'uen viñ. A val d'a snañal sat viñ filisteo chi' ix och q'ueen, ix can ch'apnaj q'uen d'a snañal sat viñ chi', ix telvi viñ, lachan ix aj viñ d'a sat luum. 50 Icha chi' ix aj yac'ji

ganar viñ yuj viñaj David chi'. Añej yed' jun c'olan q'uen q'ueen yed' jun ch'añ mejmeech ix milji viñ yuj viñ. Malaj yespada viñaj David chi', 51 yuj chi' ix b'at lemnaj viñ b'aj ayec' viñ filisteo chi', ix yic'anq'ueta q'uen yespada viñ viñ d'a yol yatut. A yed' q'ueen ix xiquel sjolom viñ filisteo chi' viñ.

Ayic ix yilan eb' filisteo to toxo ix cham jun viñ nivan yelc'och d'a scal eb' chi', ix el lemnaj eb'. 52 Axo yic ix yilan eb' soldado Israel yed' eb' yic Judá, ix el yav eb', ix b'at eb' d'a spatic eb' filisteo chi', masanto ix c'och eb' d'a sti' choñab' Ecrón. D'a masanil yoltac b'e sb'atñej d'a Saaraim, sc'och d'a Gat yed' d'a Ecrón chi', toxoñej teltumb'a ix ajcan snivanil eb' soldado filisteo schami.

53 Ix lajvi sb'at tzac'an eb' israel d'a spatic eb' filisteo d'a juntzañ lugar chi', ix meltzaj eb' yiq'uelta masanil tastac ay d'a yol scampamento eb' filisteo chi'. 54 Ix yic'anq'ue sjolom jun filisteo chi' viñaj David chi', ix yic'anb'at viñ d'a Jerusalén. Ix yic'anpaxel q'uen syamc'ab' viñ filisteo chi' viñ, ix yac'anoch q'uen viñ d'a yol smantiado.

55 Ayic ix yilan viñaj Saúl sb'at viñaj David yac' oval yed' viñ filisteo chi', ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Abner, yajalil eb' soldado:

—Abner, ¿mach smam jun viñ quelem tic? xchi viñ.

56 Mamin rey, mañ vojtacoclaj, xchi viñaj Abner chi'.

—Scan d'a yol a c'ab' a c'anb'ani mach ay yic viñ, xchi viñ rey chi'.

57 Ayic van smeltzaj viñaj David chi', ayic toxo ix chamcan viñ filisteo chi' yuj viñ, yed'nac sjolom viñ chi' viñ, axo viñaj Abner ix ic'anb'at viñ d'a viñaj Saúl chi'. 58 Ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a viñ:

—Ach quelem, ¿mach a mam? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj David chi':

—Yuninal in viñaj Isaí, viñ a checab' cajan d'a Belén, xchi viñ.

18

Ix yamigoej sb'a viñaj David R'yed' viñaj Jonatán

1 Ayic ix lajvi slolon viñaj David yed' viñaj Saúl chi', axo viñaj Jonatán yuninal viñaj Saúl chi', te vach' ix yil viñaj David chi' viñ icha val syutej syailan sb'a. 2 Añeja' viñaj Saúl chi', a d'a jun c'u chi', ix yac'canoch yopisio viñaj David chi' viñ, majxo yac'laj meltzaj viñ viñ d'a spat smam. 3 Ix yac' sti' viñaj Jonatán d'a viñaj David chi' to vach' ol yil-laj sb'a eb' viñ d'a masanil tiempo, yujto te xajan viñaj David chi' yuj viñ. 4 Ix yic'anpaxel masanil spichul viñaj Jonatán yic oval ayoch yuuj, ix yac'an viñ d'a viñaj David chi' yed' q'uen yespada, jul-lab' yed' cincho ayoch d'a snañal viñ.

5 Masanil b'aj ix checji viñaj David yuj viñaj Saúl chi' d'a oval, te vach'ñej ix elc'och viñ, yuj chi' ix ac'jioch viñ yajalil d'a jun macañ eb' soldado. Yuj chi' ix te tzalaj eb' soldado yed' eb' ayoch yopisio yuj viñaj Saúl chi'.

Ix chichon sc'ol viñaj Saúl d'a viñaj David

6 Ayic ix jax eb' soldado smasanil d'a oval, ayic toxo ix chamcan viñ filisteo yuj viñaj David chi', ix laj elta eb' ix ix d'a junjun choñab' yic schaan eb' ix sjavi viñaj rey Saúl chi'. Sq'ue chennaj eb' ix tz'elta eb' ix, stziñan q'uen spandereta eb' ix yed' q'uen splatillo. 7 Van sb'itan eb' ix tz'elta eb' ix, syalan eb' ix icha tic:

Smilal eb' ajc'ool ix smilcham viñaj Saúl.
Lajlajuñ miltac ix smilcham viñaj David, xchi eb' ix.

8 A jun chi', te ya ix och ix yab' viñaj Saúl chi', yuj chi' ix chichonq'ue sc'ool viñ, ix yalan viñ:

—Ste ic'jivalchaañ viñaj David d'a vichañ, yuj chi' syal eb' ix ix tic to lajlajuñ miltac ix smilcham viñ, a inxo tic jayeñej mil ix in milchamoc. Jab'xoñej val yoch viñ tic reyal in q'uexuloc, xchi spensar viñ chi'.

9 Atax ta' ix ochcan chi'an sc'ol viñ d'a viñaj David chi'.

10 Axo d'a junxo c'u, ix och jun espíritu chuc yuj Jehová d'a viñaj Saúl chi', ix och locoax viñ d'a sdespacho, ix och ijan viñaj David schalan te' arpa, ichataxon sc'ulej, yed'q'ue jun q'uen lanza viñaj Saúl chi'. 11 Ix cot val numnaj d'a sjolom viñ ix yila', ix sjulanoch q'uen slanza viñ chi' d'a viñaj David chi', yic tz'ochcan ch'apnaj viñ yed' q'uen d'a sat pat chi' snaan viñ, palta chael ix scol sb'a viñaj David chi'.

12 Ix xivq'ue viñaj Saúl d'a viñaj David chi', yujto a Jehová ayoch yed' viñaj David chi', axo pax yed' viñ jun, mañxo ayoc ochlaj Jehová chi'. 13 Yuj chi', mañxooc d'a spat viñ chi' ix munlaj viñaj David chi', palta to ix yiq'uel viñ viñ d'a stz'ey. Ix yac'anoch viñ viñ yajalil d'a jun mil eb' soldado, aton viñ ed'jinac eb' ayic ix xid'ec' eb' d'a oval. 14 Yalñej b'aj ix ec' viñaj David chi', vach'ñej tz'aj yelc'ochi, yujto a Jehová ayoch yed' viñ. 15 Yuj chi' ix te vach' xiv viñaj Saúl chi' d'a viñ. 16 Masanil eb' israel yed' eb' aj Judá, te xajan viñaj David chi' yuj eb'. Ste tzalaj eb' yed' viñ yujto a viñ scuchb'an eb' d'a oval.

17 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj David chi':

—Svac' ix b'ab'el visil scuchan Merab etb'eyumoc, añej to jelañej tzutej a b'a d'a oval, tzac'an oval cuj a oñ schoñab' oñ Jehová tic, xchi viñ.

Ix sna viñaj Saúl icha chi' yujto malaj sgana viñ yoch smul smilan viñaj David chi', vach' ama tato a eb' filisteo smilan viñ snaan viñ.

18 Ix tac'vi viñaj David chi':

—Mamin rey, malaj jab'oc velc'ochi, mañ nivanoclaj yelc'och in mam yed' eb' in c'ab' voc d'a scal eb' quetisraelal yic tzin och a ñi'oc, xchi viñ.

19 Axo yic ix c'och stiempoal yac'an ix yisil viñaj Saúl chi' yetb'eyumoc viñ, aton ix Merab, axo d'a viñaj Adriel aj Mehola ix yac' ix viñ. 20 Axo junxo ix yisil viñ scuchan Mical, te ay sgana ix d'a viñaj David chi'. Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', te vach' ix yab' viñ. 21 Yuj chi' ix snaan viñ to ol yac' junxo ix yisil viñ chi' yetb'eyumoc viñaj David chi', yic vach' yuj ix ol miljoccham viñaj David chi' yuj eb' filisteo. Ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj David d'a schaelal:

—A ticnaic, val yel ol ach och in ñi'oc, xchi viñ.

22 Ix stz'acan yal viñ d'a eb' viñ ayoch d'a yopisio yuuj:

—Tzex lolon yed' viñaj David e ch'ocoj, tzeyalan d'a viñ icha tic: A viñ rey, tzach ste xajanej viñ, tzach co xajanejpax a oñ tic. Yuj chi' ach ochocab' sñi'oc viñ rey chi', xe chi d'a viñ, xchi viñaj Saúl chi'.

23 Ix b'at eb' viñ ay yopisio chi' yal juntzañ chi' d'a viñaj David chi', ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:

—Am e naani to secojtac voch sñi'oc viñ rey chi', ina to meb'a' in, malaj jab'oc velc'ochi, xchi viñ.

24 Ix lajvi chi', ix b'at eb' schecab' viñaj Saúl chi' yal d'ay, tas ix aj yalan viñaj David chi'. 25 Ix yalanxi viñaj Saúl chi' d'a eb' ay yopisio chi':

—Alec d'a viñ, max stuplaj ix visil tic viñ icha sb'eyb'al eb' anima, añej syic'cot 100-oc sjolom svinaquil eb' viñ filisteo viñ d'ayin. Icha chi' tz'aj in pacan in b'a d'a eb' vajc'ol chi', xe chi d'a viñ, xchi viñ rey chi'. Icha chi' ix yutej viñ rey chi' yalani yic smiljicham viñaj David chi' yuj eb' filisteo chi'.

26 Ix b'atxi eb' ay yopisio chi' yal d'a viñaj David chi'. Ix schaan sc'ol viñ yoch sñi'oc viñ rey chi'. Ayic manto c'ochlaj sc'ual, 27 ix b'at viñaj David chi' yed' eb' soldado, ix smilancham 200 eb' viñ filisteo viñ. Tz'acan ix yic'cot sjolom svinaquil eb' viñ viñ d'a viñaj Saúl chi' yic tz'ochcan viñ sñi'oc viñ. Ix lajvi chi', ix yac'an ix Mical yisil viñaj Saúl chi' yetb'eyumoc viñ.

28 Ix nachajel yuj viñaj Saúl chi', ix yilan viñ to a Jehová ayoch yed' viñaj David chi', ix yilanpax viñ to te xajan viñ yuj ix Mical chi', 29 yuj chi' ix te vach' xivq'ue viñ d'a viñ, ix te vach' och viñ ajc'olal d'a viñ. 30 A eb' filisteo ix te ochñej eb' yac' oval yed' eb' israel,

palta a viñaj David chi', te jelan viñ d'a oval d'a yichañ juntzañxo eb' yetyajalil soldado viñaj Saúl d'a juntac el, yuj chi' ix te b'inaj viñ.

19

Sgana viñ rey smilcham viñaj David

1 Ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj Jonatán yed' d'a eb' ay yopisio to smilcham viñaj David eb'. Palta te xajan viñaj David chi' yuj viñaj Jonatán chi', 2 yuj chi' ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Van snaan viñ in mam ach smilchamoc. Yuj chi' te lista tzutej a b'a q'uic'an, tza c'ub'ejel a b'a d'a junoc b'aj te c'ub'eltac. 3 Yujto a q'uic'an chi', tzin b'at yed' viñ in mam chi' d'a slac'anil b'aj ayach ec' chi', svalan d'a viñ uuj, tzaxo val d'ayach tas tz'aj yalan viñ, xchi viñ.

4 Ix yalan viñaj Jonatán d'a viñ smam chi' yuj tastac vach' sc'ulej viñaj David chi' icha tic:

—Mamin, mañ vach'oc tato tzach och ajc'olal d'a viñaj David a checab', yujto malaj b'aj tz'och smul viñ d'ayach, yujto nivan tas vach' ix ic' d'a spatic viñ. 5 Ix ila' to ix sb'ec sb'a viñ schami ayic ix smilancham viñ filisteo viñ, icha chi' ix aj scolchaj co choñab' tic yuj Jehová. A jun chi' ix il val. Ix ach te tzalaji. ¿Tas yuj tza na' a milcham viñ, ina to malaj jab'oc smul viñ d'ayach? xchi viñ.

6 Ix scha yab' viñaj Saúl chi' tas ix yal viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ:

—Tic svac' can in ti' d'a yichañ Jehová to mañ ol in milcham viñ, xchi viñ.

7 Ix lajvi chi' ix avtaj viñaj David chi' yuj viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ tas ix aj yalan viñ smam chi' d'ay. Ix yic'anb'at viñaj David chi' viñ d'a yichañ viñ smam chi', ix ochxi viñ d'a yopisio d'a stz'ey viñaj Saúl chi'.

8 Ix lajvi chi', ix ochxi oval junelxo yed' eb' filisteo, ix elixta viñaj David chi' yac' oval yed' eb', te nivan eb' ix smilcham viñ, yuj chi' ix el lemnaj eb' d'a viñ. 9 Axo pax viñaj Saúl chi', ix ochxi jun espíritu chuc d'a viñ yuj Jehová. C'ojanem viñ d'a yol spat, yed'nacq'ue q'uen slanza viñ, axo viñaj David chi' van schalan te' arpa viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 10 Ix yic'anchaañ q'uen slanza viñ rey chi', ix sjulanoch q'uen viñ d'a viñaj David yic tz'ochcan ch'apan viñ d'a sat pat chi' yuj q'uen yalani, palta ix scol sb'a viñaj David chi', yuj chi' ix b'atcan ch'apan q'uen lanza chi' d'a sat pat chi'. Ix el lemnaj viñaj David d'a jun ac'val chi', ix b'at viñ d'a spat. 11 A d'a jun ac'val chi', ix yal viñaj Saúl chi' to sb'at och stañvumal viñaj David chi' d'a spat, yic vach' axo d'a junxo q'uiñib'alil, b'at miljoccham viñ. Axo ix Mical yetb'eyum viñ ix alan d'ay:

—Tato mañ ol a col a b'a d'a jun ac'val tic, q'uic'an chamnac achxo, xchi ix.

12 Ix lajvi chi', ix yac'anelta jun ch'añ lasu ix d'a jun ventena, ata' ix emta viñaj David chi' yic scolan sb'a. 13 Ix yic'ancot jun sdiosal ix, ix yac'anec' jichan ix d'a sat sch'at viñaj David chi'. Ix yac'anoch juntzañ xil noc' chiva ix jalb'il d'a sjolom jun sdiosal chi', ix yac'anb'at jun sábana ix d'a yib'añ. 14 Ayic ix yac'anb'at eb' schecab' viñaj Saúl b'at syam viñaj David chi', ix yalan ix Mical to penaay viñ. 15 Ix schecanxib'at eb' schecab' viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:

—Iq'ueccot viñ d'a sat sch'at chi' d'a tic, a in ol in milcham viñ, xchi viñ.

16 Ix och eb' d'a yol spat viñaj David chi' yic syilan eb', ticni añej jun yechel jichanec' d'a sat ch'at chi', ayoch jun xil chiva sc'añ jolomoc. Ix b'at yalan eb' d'a viñaj Saúl chi'. 17 Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a ix Mical chi':

—¿Tas yuj tzin ixtej, tza colanel jun viñ vajc'ol chi'? xchi viñ. Ix tac'vi ix:

—Yujto ix yal viñ d'ayin: Ol ach in milchamoc tato max in a chaeli, xchi viñ, xchi ix.

18 Icha chi' ix aj scolchaj viñaj David chi'. Ix b'at scolan sb'a viñ b'aj ay viñaj Samuel d'a Ramá. Ix yalan viñ d'a viñ tas ix utaj yuj viñaj Saúl chi'. Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Samuel chi' yed' viñ d'a Naiot yic b'at cajnaj eb' viñ ta'. 19 Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' to a d'a

Naiot d'a yol yic Ramá ayec' viñaj David chi', 20 ix yac'anb'at schecab' viñ yic b'at ic'joccot viñ. Ayic ix c'och eb' checab' chi', ix yilan juntzañ eb' schecab' Jehová eb', van sb'itan eb' yuj Yespíritu Dios, axo viñaj Samuel chi' scuchb'an eb'. A d'a jun rato chi', ix och Yespíritu Dios d'a eb' schecab' viñaj Saúl chi', ix och eb' d'a scal eb', ix b'itan eb'.

21 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Saúl chi', ix yac'anb'at junxo macañ eb' schecab' viñ. Añeja' ix ochpax eb' d'a scal eb' van sb'itan chi'. 22 Yuj chi', a val viñaj Saúl chi' ix b'at ilanoc, axo yic ix c'och viñ d'a jun nivan uc'b'ila' ay d'a Secú, ix sc'anb'an viñ b'ajtil ayec' viñaj Samuel yed' viñaj David. Ay mach ix alan d'a viñ to ato d'a Naiot d'a yol yic Ramá ayec' eb' viñ. 23 Yuj chi' ix b'at viñ ta'. Elañchamel ix ochpax Yespíritu Dios d'a viñ, yacb'an van sb'ey viñ, ix och ijan viñ sb'itani masanto ix c'och viñ d'a Naiot chi'. 24 Ix yic'anel spichul viñ yic sreyal, comon animaxoñej ix yutej sb'a viñ d'a yichañ viñaj Samuel chi' ayic ix b'itan viñ chi'. Ichaxoñej chi' ix yutej sb'a viñ ix ec' c'u yed' ix ec' ac'val. A yuj jun chi' ix elta jun lolonel tz'alji: Ipan pax viñaj Saúl ayoch d'a scal eb' schecab' Dios, xchi.

20

Ix colvaj viñaj Jonatán d'a viñaj David

1 Ix el lemnaj viñaj David d'a Naiot d'a yol yic Ramá, ix b'at yilan viñaj Jonatán viñ, yic syal viñ d'a viñ:

—¿Tas val in mul? ¿Tom ay val junoc in mul te chuc ix in c'ulej d'a viñ a mam, yuj chi' tzin sayec' viñ yic tzin smilanchamoc? xchi viñ.

2 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—Mañ jab'oc, mañ ol ach chamlaj. Scham a naani to a masanil tas sc'ulej viñ in mam chi', syalñej viñ d'ayin, vach'chom nivan yelc'ochi, ma quenñej. ¿Tom ijan mañ ol yal viñ d'ayin yuj jun tic? Maay amlaj, xchi viñ.

3 Ix och ijan viñaj David chi' yalani:

—Yojtac viñ a mam chi' to te vach' cac'ani, yuj chi' max yal-laj viñ d'ayach, max yal-laj sc'ol viñ tzojtaquejeli, yic max ach cusi. Palta yojtacxo Jehová to ayxo och chamel d'a vib'añ, xchi viñ.

4 Ix yalan viñaj Jonatán chi':

—Tato ay junoc b'aj syal ach in colani, al d'ayin, xchi viñ.

5 Ix tac'vi viñaj David chi':

—A q'uic'an tz'och q'uiñ yuj yalji q'uen uj, yovalil tzin em c'ojan in va d'a stz'ey viñ rey chi'. Elocab' d'a a c'ool tzin c'ub'ejcanel in b'a d'a caltac te' tic, masanto d'a yemc'ualil chab'ej. 6 Tato tzin sc'anb'ej viñ a mam chi', tzal d'a viñ to a d'ayach ix in c'ana' to tzin b'atcan d'a Belén in choñab', yujto a masanil eb' in c'ab' voc ol ac'anoch q'uiñ ichataxon d'a junjun ab'il. 7 Yic'ocab' tas tzal chi', tato xchi viñ, vach' vic syal chi'. Tato scot yoval viñ jun, syalelc'ochi to naanxo yuj viñ in smilanchamoc. 8 Ina to toxo ix cac' co ti' d'a yichañ Jehová to vach' cac'ani, yuj chi' tzin c'an jun tic d'ayach. Palta tato yel ay in mul, syal in a milanchamoc, mañ yovaliloc tzin ic'b'at d'a yichañ viñ a mam chi', xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—Mañ a na icha chi', tato ix vab' specal to snib'ej viñ in mam chi' tzach smilchamoc, toxom ix val d'ayach, xchi viñ d'a viñ.

10 —¿Mach pax ol alan d'ayin, tato chuc ol aj stac'voc viñ d'ayach? xchi viñaj David chi'.

11 Ix yalan viñaj Jonatán chi':

—Coñ ved'oc, coñ el d'a spatiquel choñab' tic, xchi viñ.

Ix b'at eb' viñ schavañil. 12 Ayic ix c'och eb' viñ b'aj mañxalaj anima, ix yalan viñaj Jonatán chi':

—Yojtac Jehová co Diosal to yel svala'. A q'uic'an, ma chab'ej yab' icha tic, tzin c'anb'ej d'a viñ in mam chi', tas nab'il yuj viñ. Tato vach' tas sna' viñ d'a a patic, svalcot ab'i.

13 Tato chuc spensar viñ d'a a patic jun, aocab' Jehová ol ac'an in yaelal tato max val
d'ayach yuj tas ol aj a colan a b'a. Axo ticnaic, colvajocab' Jehová ed'oc icha ix aj scolvaj
yed' viñ in mam chi'. 14 A ticnaic, tato pitzaninto ol ach ochcan reyal, tzin c'an d'ayach to
ol oc' a c'ool d'ayin icha yoq'uelc'olal Jehová d'ayach, mañ ol in a milchamlaj. 15 Tato toxo
in cham jun, tzin c'an d'ayach to tza nacot viñtilal d'a masanil tiempo. Ayic ol satjiel eb'
ajc'ol yuj Jehová, mocab' satel in b'inaj d'a a macb'en, xchi viñ. 16 Icha chi' ix aj sb'oancan
strato viñaj Jonatán chi' yed' viñaj David chi', ol b'eyñejb'at d'a scal yiñtilal viñaj David
chi'. Ix yalan viñaj Jonatán chi' icha tic:

Aocab' Jehová tz'ac'an a yaelal tato mañ ol elc'och tas scalcan tic, xchi viñ. 17 Yujto te
xajan viñaj David chi' yuj viñaj Jonatán chi', yuj chi' ix yal viñ to svach' b'oejxican jun
strato eb' viñ chi'. 18 Ix yalanxi viñaj Jonatán chi':

—Q'uic'an tz'och q'uiñ yuj yalji q'uen uj, scheclaji to malaj ach yujto secan tz'ajcan
b'aj tzach em c'ojan. 19 Palta axo chab'ej d'a yemc'ualil, sb'at a c'ub'ejel a b'a b'aj a
c'ub'ejnaquel a b'a junel. Tza tañvej d'a slac'anil q'uen q'ueen scuch Ezel. 20 Tzin julb'at
oxeoc in jul-lab' ta', ichato ay junoc mach b'aj van in julvajb'ati. 21 Slajvi chi', svalan d'a
viñ in checab': Ixic b'at ic'cot in jul-lab' chi', xin cham d'a viñ. Tato sval d'a viñ icha tic:
A d'a yichañcot tic ay, ic'cot te', ta xin chi, tzach cot d'a junc'olal, malaj tas ol ach ic'an
syal chi'. Toxo ix vac' in ti' d'a yichañ Jehová to icha chi' ol vutej. 22 Palta tato sval jun:
A jun in jul-lab' chi', najatto ay d'a ichañb'at chi', tato xin chi d'a viñ, tzach b'at d'a najat
a col a b'a yujto a Jehová tzach checanb'ati. 23 A pax d'a co ti' ix calcan tic jun, a Jehová
testigo tz'ajcan d'ay to junelñej scalcani, xchi viñ d'a viñ.

24 Ix lajvi chi', ix sc'ub'anel sb'a viñaj David chi' d'a caltac te'. Ayic ix chajiel yich yic
tz'och q'uiñ yuj yalji q'uen uj, ix em c'ojan viñaj rey Saúl sva'i. 25 A d'a sat pat ix em c'ojan
viñ d'a b'ajtaxon tz'em c'ojan. A d'a yichañ viñ ix em c'ojan viñaj Jonatán, axo d'a stz'ey
viñ ix em c'ojan viñaj Abner, axo pax xila viñaj David, malaj mach ix em c'ojan d'ay. 26 A
d'a b'ab'el c'u, malaj tas ix yal viñaj Saúl chi', yujto ix sna viñ icha tic: Tecan ay junoc
tas mañ vach'oc ix sc'ulej viñaj David chi', maj am yal sb'oan sb'a viñ icha yalan ley d'a
ayocto, xchi viñ d'a spensar chi'. 27 Schab'ilxo c'ual yajoch q'uiñ chi', colañnej xila viñaj
David chi', malaj mach tz'em c'ojan d'ay. Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Saúl d'a viñaj Jonatán
icha tic:

—¿Tas yuj maj javi viñ yuninal viñaj Isaí chi' vael ticnaic yed' evi? xchi viñ.

28 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—A viñaj David chi' alan d'ayin evi, 29 tob' masanil eb' sc'ab' yoc viñ snaan q'uiñ yic
silab' d'a schoñab', yuj chi' ix avtajb'at viñ yuj jun viñ yuc'tac. Yal viñ d'ayin icha tic:
Tato vach' in d'a a sat, cha in b'at vac' tzalajb'oc in c'ool yed' eb' vuc'tac chi', xchi viñ. Yuj
chi' max javilaj viñ vael d'a a mexa tic, xchi viñ.

30 Ayic ix yab'an viñ rey icha chi', ix cot yoval viñ d'a viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ:

—Mitz' unin ach, b'ajam sic'b'il ach. Vojtac to vach' ac'an yed' viñ yuninal viñaj Isaí
chi', yic q'uixvelal tzach ajcan yed' ix a nun. 31 ¿Tom max nachajel jab'oc uuj to yacb'an
pitzan viñ yuninal viñaj Isaí chi', mañ ol ach och reyal yed' pax eb' iñtilal? A ticnaic,
ac'b'at sayumal viñ, tzic'ancot viñ d'ayin, ol in milancham viñ, xchi viñ.

32 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi' icha tic:

—¿Tas yuj ol cham viñ? ¿Tom ay junoc tas chuc ix sc'ulej viñ, yuj chi' icha chi' tzala'?
xchi viñ.

33 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Saúl chi', ix sjulanb'at jun q'uen slanza viñ d'a viñaj
Jonatán chi' yic smilancham viñ. Icha chi' ix aj snachajel yuj viñaj Jonatán chi' to a'
viñ smam viñ chi', snib'ej viñ smilcham viñaj David chi'. 34 Ix cot yoval viñaj Jonatán
chi', ix q'ue jucnaj viñ, ix elta viñ. Majxo valaj viñ yed' eb' viñ d'a schab'il c'ual chi',
yujto ix cus viñ yuj viñaj David chi', yujto te chuc tas ix yal viñaj Saúl chi' ix yab' viñ.

35 D'a val sacb'inaj d'a junxo c'u, ix b'at viñ yil viñaj David chi', icha yaj yalancan eb' viñ,
tzac'anoch jun viñ quelem unin yuj viñ. 36 Ix yalan viñ d'a viñ quelem chi':
—Elañchamel ol b'at ic'cot in jul-lab' ol in julb'at tic, xchi viñ.
Ix b'at viñ quelem chi' b'ian. A val sb'at viñ chi', ix julvajb'at viñaj Jonatán chi' d'a
yichañb'at viñ. 37-38 Ayic ix c'och viñ b'aj ix em jul-lab' chi', te chaañ ix avaj viñaj Jonatán
chi' icha tic:
—Yel a c'ool, mañ ach och vaan, ato d'a ichañb'at ix c'ochi, xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ:
—Yelc'olal a b'ati, mañ ach och vaan, xchi viñ.
Ix sic'anq'ue jul-lab' chi' viñ quelem chi', ix yic'ancot viñ. 39 Palta maj nachajel-laj
jab'oc yuj viñ tas ix sc'ulej viñaj Jonatán chi', añej viñ ojtannac yed' viñaj David tas yaj
jun slolonel chi'. 40 Ix lajvi chi', ix yac'an sjul-lab' viñaj Jonatán chi' d'a viñ quelem chi',
ix schecan meltzaj viñ viñ d'a choñab'.
41 Ixñej b'atcan viñ quelem chi', ix elcancot viñaj David d'a spatic q'uen q'ueen.
Ixñej elta viñ chi', oxel ix em ñojan viñ d'a yichañ viñaj Jonatán chi'. Ix lajvi chi' ix
stz'ub'lanelta sti' eb' viñ, ix oc' eb' viñ schavañil, ix sic'sic'an val viñaj David chi' yoq'ui.
42 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Jonatán chi' d'a viñ:
—Ixic, junc'olal a b'ati yujto a co ti' ix cac' co chavañil, d'a yichañ Jehová ix cala'.
Ix co c'an d'a Jehová chi' to ayñejocab'och qued'oc co chavañil yed' eb' quiñtilal yic
tz'elcanc'och b'aj ix cac' co ti', yic vach'ñej pax cac'ani yed' eb' quiñtilal, xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David chi', axo viñaj Jonatán chi' ix meltzajcancot viñ d'a
choñab'.

21

Ix el viñaj David d'a viñaj Saúl

1 Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David chi' d'a choñab' Nob, ix ec' viñ d'a viñaj sacerdote
Ahimelec. Ix xivq'ue viñ sacerdote chi' ayic ix ul schaan viñaj David chi' viñ, ix yalan
viñ d'a viñ:
—¿Tas yuj a achñej tzach javi, malaj junoc mach ed'nac? xchi viñ d'a viñaj David chi'.
2 Ix tac'vi viñaj David chi':
—Atoni, yujto ay tas ix schec viñ rey ul in c'ulej, palta snib'ej viñ to malaj mach
tz'ojtacaneli, axo pax eb' viñ ajun ved' jun, ix val d'a eb' viñ b'ajtil ol vil-lajxi in b'a yed'
eb' viñ. 3 A ticnaic, ¿ay am jab'oc tas sco va d'ayach? Ac' oyeoc co pan, ma yalñej tas ayec'
d'ayach, xchi viñ.
4 Ix tac'vi viñ sacerdote chi':
—Malaj ixim comon pan ayeq'ui. Ay ixim, palta a ixim tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová.
Syal vac'an ixim d'ayach, tato vach' yaj eb' viñ ajun chi' ed'oc, tato maj vay eb' viñ yed'
eb' ix ix, xchi viñ.
5 Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:
—Ayxotax scan eb' ix cuuj, chab'jitax oñ coti. Vach'chom yel, mañ yicoc Jehová jun co
checnab'il tic, palta yictax oñ coti, vach'xo yaj eb' viñ ved'nac chi' icha yalan ley, yuj chi'
yel vach'xo yaj eb' viñ ticnaic, xchi viñ.
6 Ix lajvi chi', ix yac'an ixim pan yic Dios viñ sacerdote chi' d'a viñ. Malaj junocxo
macañ ixim pan ay d'a yol sc'ab' viñ sacerdote chi', añej ixim toxo ix ic'jiel d'a yichañ
Dios d'a sat mexa yic tz'ochixpaxcan ixim c'ac'to sq'uexuloc. 7 A d'a jun c'u chi', ayec' jun
viñ schecab' viñaj Saúl d'a slac'anil scajnub' Dios, yujto ay tas ayoch d'a yib'añ viñ. A jun
viñ chi', edomita viñ, Doeg sb'i viñ, yajal yaj viñ d'a scal eb' stañvumal scalnel viñaj Saúl
chi'.
8 Ix yalan viñaj David chi' d'a viñaj Ahimelec chi' icha tic:

—¿Ay am junoc q'uen lanza, ma junoc q'uen espada ayec' d'ayach? Yujto d'a elañchamel xoñej ix aj in checjicot yuj viñ rey chi', yuj chi' majxo yal vic'ancot q'uen vespada, ma junocxo q'uen yamc'ab', xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñ sacerdote chi':

—A d'a tic ayec' q'uen yespada viñaj Goliat, viñ filisteo a milnaccham d'a sch'olanil yic Ela. A d'a tic ayec' q'ueen, pichanoch jun c'apac d'a q'ueen, ayec' q'uen d'a spatic c'apac chaleca. Syal ic'anb'at q'ueen. Tato max scha a c'ol q'uen jun, mañxalaj junocxo q'uen ay d'ayin, xchi viñ d'a viñ.

Ix tac'vi viñaj David chi', ix yalan viñ:

—Malaj junocxo q'uen lajan yed' jun q'ueen chi'. Ac' q'uen d'ayin, xchi viñ.

10 Añeja' d'a jun c'u chi' ix b'atñej viñaj David chi' sc'ub'ejel sb'a d'a viñaj Saúl chi', ix c'och viñ d'a choñab' Gat b'aj rey viñaj Aquis. 11 Axo eb' schecab' viñaj Aquis chi' ix alan icha tic:

—A jun viñ tic aton viñaj David, icha rey yaj viñ d'a Israel. Aton viñ sb'itaj yuj eb' ix ix ayic sq'ue chennaj eb' ix, syalan eb' ix icha tic:

Smilal eb' ajc'ol ix smilcham viñaj Saúl.
Lajlajuñ miltac ix smilcham viñaj David, xchi eb' ix, xchi eb'.

12 Ix cham val yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj David chi', yuj chi' ix xiv viñ d'a viñaj Aquis chi'. 13 D'a yichañ eb' ix q'uexvi yilji viñaj David chi', ix yesanoch sb'a viñ quistalil, comonxoñej stz'ib'ej ch'acan spatictac puerta viñ, tz'emta jililoc yal sti' viñ d'a xil sti'. 14 Ix yalan viñaj Aquis chi' d'a eb' schecab' chi':

—Tato ix eyila' to quistal jun vinac tic, ¿tas yuj ix eyic'cot viñ d'ayin? 15 ¿Tocval malaj eb' quistal d'a tic, yuj chi' ix eyic'cot junxo viñ tic yic tzul yac' squistalil viñ chi' d'a yol in pat tic? xchi viñ.

22

1 Ix elxi viñaj David chi' ta', ix b'at sc'ub'anel sb'a viñ d'a jun q'uen ñaq'ueen d'a yol yic Adulam. Ayic ix yab'an eb' viñ yuc'tac viñ yed' eb' sc'ab' yoc viñ b'aj ayec' viñ, ix b'at eb' viñ sc'ub'ejel sb'a yed' viñ. 2 Ix c'ochpax eb' tz'ixtaxi, masanil eb' ay sb'oc yed' eb' ay schab'c'olal. A viñaj David chi' ix och yajaliloc eb'. Ay am junoc 400 eb' viñ vinac d'a smasanil.

3 Spetoj viñaj David d'a Adulam chi', ix c'ochcan viñ d'a Mizpa, d'a yol yic Moab. Ix yalan viñ d'a viñ sreyal Moab chi' icha tic:

—Tzin tevi d'ayach to scan viñ in mam yed' ix in nun ed'oc masanto ol vil tas ol in yutej Dios, xchi viñ.

4 Icha chi' ix aj yic'anb'at smam snun viñ chi' d'a yichañ viñ sreyal Moab chi'. A yed' viñ ix aj eb' yacb'an ayec' viñaj David chi' scol sb'a d'a jolomtac vitz. 5 Axo viñaj Gad, schecab' Dios ix alan d'a viñaj David chi' icha tic:

—Mañ ach can d'a tic yuj a colan a b'a, palta meltzajañ d'a yol yic Judá, xchi viñ.

Icha chi' ix aj sb'at viñaj David, masanto ix c'och viñ d'a jun caltac te' d'a yol yic Haret.

Ix miljicham eb' sacerdote d'a Nob

6 Ay jun c'ual, c'ojanem viñaj Saúl d'a yich jun te' tamarisco d'a jolom vitz d'a Gabaa, lac'b'ilq'ue q'uen slanza viñ yuuj, oyanoch eb' yajalil soldado d'a spatic viñ. Ata' ix yab' viñ to ix checlaj b'aj ayec' viñaj David yed' eb' soldado. 7 Yuj chi' ix yal viñ d'a eb' soldado oyanoch d'a spatic chi':

—Ex vetchoñab' yiñtilal Benjamín, ab'ec tas ol vala': ¿Tom tzeyac'och d'a e c'ool to a viñ yuninal viñaj Isaí chi' ol ac'an e luum yed' te' eyuva? ¿Tom e masanil ol ex och d'a comandanteal yed' d'a capitanil yuj viñ? 8 Yuj chi' e masanilxoñej a ex ayex ec' tic tzex och ajc'olal d'ayin. Malaj mach tz'alan d'ayin, tato a viñ vuninal toxo ix yac' strato viñ yed' viñ yuninal viñaj Isaí chi'. Malaj junoc ex ayex ec' tic tzex och jab'oc ilc'olal vuuj.

Malaj junoc ex tzeyal d'ayin tato toxo ix och viñ vuninal chi' yac'an sc'ol jun in checab', yic tz'och ajc'olal d'ayin in smilan icha sc'ulej ticnaic, xchi viñaj Saúl chi'.
9 Aypaxoch viñaj Doeg aj Edom d'a scal eb' schecab' viñaj Saúl chi', yuj chi' ix tac'vi viñ icha tic:
—Ix vil viñ yuninal viñaj Isaí chi' ayic ix b'atcan viñ d'a Nob, ix c'och viñ d'a viñaj Ahimelec yuninal viñaj Ahitob. 10 A viñaj Ahimelec chi', ix sc'anb'ej viñ d'a Jehová yuj viñaj David chi', ix ac'ji svael viñ yuj viñ. Ix yac'anpax q'uen yespada viñaj Goliat viñ filisteo viñ d'a viñ, xchi viñaj Doeg chi'.
11 Yuj chi' ix schecan viñ rey chi' avtaj viñaj sacerdote Ahimelec chi' yed' masanil eb' viñ sacerdote ay d'a Nob chi', aton eb' viñ sc'ab' yocto sb'a yed' viñaj Ahimelec chi'. Ayic ix c'och eb' viñ smasanil d'a yichañ viñ rey chi', 12 ix yalan viñ d'a viñaj Ahimelec chi':
—Ach yuninal viñaj Ahitob, ab' tas ol vala', xchi viñ.
—Ayinec' d'a yol a c'ab' mamin rey, xchi viñaj Ahimelec chi'.
13 Ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas yuj ayach och ajc'olal d'ayin yed' viñ yuninal viñaj Isaí chi'? Ix ac' svael viñ, ix ac'anpax jun q'uen espada d'a viñ, ix a c'anb'an d'a Dios yuj viñ, yic tz'och viñ ajc'olal d'ayin yic tzin smilani, ichaton sc'ulej viñ ticnaic, xchi viñ.
14 Ix yalan viñaj Ahimelec chi' d'a viñ rey chi':
—Mamin rey, ¿mach junoc d'a scal eb' a checab' sc'anab'ajej val icha viñaj David, añejtona' to a ñi' pax viñ, yajal pax yaj viñ d'a scal eb' a tañvumal, te nivan pax yelc'och viñ d'a a palacio? 15 ¿Tocval b'ab'elto tzin c'anb'ej d'a Dios yuj viñ? Mamin rey, malaj b'aj tzin och ajc'olal d'ayach, yuj chi' mocab'a tas tza na' d'a in patic yed' d'a spatic eb' in c'ab' voc, yujto mañ vojtacoc jab'oc tas yaj jun lolonel tic, xchi viñ.
16 Palta d'a yelc'olal ix yal viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Añejto tzac'och d'a a c'ool to ol ach cham yed' masanil eb' a c'ab' oc tic, xchi viñ.
17 A val d'a jun rato chi' ix schecan eb' stañvumal viñ rey chi', ix yalan viñ:
—Mileccham masanil eb' viñ sacerdote yic Jehová tic, yujto ayoch eb' viñ yed' viñaj David chi'. Yojtac eb' viñ to tz'el viñ elelal d'ayin, palta maj yal-laj eb' viñ vab'i, xchi viñ.
Palta a eb' soldado stañvumal viñ rey chi', maj yal-laj sc'ol eb' ix smilcham eb' viñ sacerdote yic Jehová chi'. 18 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Doeg chi':
—Milcham eb' viñ a ach tic, xchi viñ.
Ix och ijan viñaj Doeg chi' smilancham eb' viñ sacerdote chi'. A d'a jun c'u chi', 85 eb' vinac tz'ac'anoch c'apac chaleca nab'a lino ix smilcham viñaj Doeg chi'. 19 D'a elañchamel, ix ochpax viñ d'a yol choñab' Nob, aton schoñab' eb' viñ sacerdote chi', a yed' q'uen espada ix smilcham masanil eb' vinac viñ, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ato yalji. Ix smilpaxcham noc' vacax viñ, noc' b'uru yed' noc' calnel. 20 Palta ay jun viñ yuninal viñaj Ahimelec, scuchan Abiatar, ix yac' ganar viñ yel lemnaj b'aj van yoch chamel chi', ix b'atcan viñ b'aj ayec' viñaj David. 21 A' viñ ix alan d'a viñaj David chi' to a masanil eb' viñ sacerdote yic Jehová, toxo ix miljicham eb' viñ yuj tas ix yal viñaj Saúl. 22 Ix yalan viñaj David chi':
—A jun chi' vojtactaxoni, yujto a d'a yic chi' ix vila' to ayec' viñaj Doeg ta', yuj chi' ix in na'a to a viñ ol alan d'a viñaj Saúl chi'. A ticnaic, vuuj ix cham masanil eb' a c'ab' oc chi', 23 palta jun, canañ ved' d'a tic. Mañ ach xivoc, yujto a viñ ayoch ajc'olal chi' d'ayach, aypaxoch viñ ajc'olal d'ayin, palta vach' aj ved' d'a tic, xchi viñ.

23

A viñaj David ix colanel choñab' Keila

1 Ay jun c'ual ix och eb' filisteo yac' oval d'a choñab' Keila, ix elc'ajb'at strigo eb' toto val ix steq'ueli, yuj chi' ayic ix yalan jun tic eb' d'a viñaj David, 2 ix b'at sc'anb'an yab' viñ d'a Jehová icha tic:

—¿Tzam in a chab'at vac' oval yed' juntzaň filisteo chi'? xchi viň.
Ix tac'vi Jehová:
—Ixic ac' oval, tza colancanel choňab' Keila tic, xchi d'a viň.
3 Axo eb' viň ajun yed' viňaj David chi', ix yal eb' d'a viň icha tic:
—Ina to d'a xivc'olal ayoňec' d'a Judá tic, ocxom val to tzoň b'at cac' oval yed' eb' filisteo d'a choňab' Keila, xchi eb'.
4 Yuj chi' ix sc'anb'ejxi viň d'a Jehová. Ix tac'vixi d'a viň, ix yalani:
—Ixic d'a choňab' Keila chi'. A in ol vac'och eb' filisteo chi' d'a yol a c'ab', xchi.
5 Yuj chi' ix b'at viňaj David chi' yed' eb' soldado ajun yed'oc d'a choňab' Keila chi'. Ata' ix yac' oval eb' yed' eb' filisteo chi'. Ix ac'ji ganar eb' yuj eb', yuj chi' ix yic'canec' smolb'etzal noc' eb' smasanil. Icha chi' ix aj scolchajcanel eb' cajan d'a Keila chi'.
6 A viňaj Abiatar yuninal viňaj Ahimelec, viň ix el lemnajoc, ix c'och viň b'aj ayec' viňaj David d'a choňab' Keila chi', yed'nac jun chaleca viň. 7 Ix alchaj d'a viňaj Saúl to a d'a choňab' Keila ayec' viňaj David chi'. Ix snaan viň icha tic: A ticnaic toxo ix ac'jioch viňaj David chi' d'a yol in c'ab' yuj Dios, yujto toxo ix b'at smacb'ejcanoch sb'a viň d'a yol jun choňab' to te vach' yajoch spuertail smacchaji, xchi viň.
8 Ix lajvi chi', ix yavtan masanil eb' soldado viň, yic sb'at oymitaj viňaj David chi' yed' eb' soldado d'a Keila yuj eb' yalani. 9 Palta ix yojtaquejel viňaj David chi' to van scot viňaj Saúl yac' oval yed' viň, yuj chi' ix yal viň d'a viňaj sacerdote Abiatar to syic'cot c'apac chaleca viň yic sc'anb'ej eb' d'a Jehová. 10 Ix yalan viňaj David chi' icha tic:
—Mamin Jehová, co Diosal ach a oň israel oň tic, a in a checab' in tic ix vab'i to a viňaj Saúl van snaan viň ul satel choňab' Keila tic vuuj. 11 ¿Ol am javoc viň icha ix aj vab'ani? ¿Ol am in yac'och eb' cajan d'a choňab' Keila tic d'a yol sc'ab' viň? Tzin tevi d'ayach Jehová co Diosal a oň israel oň tic, to tzal d'ayin, xchi viň.
Ix yalan Jehová chi':
—A viňaj Saúl chi' van scot viň, xchi.
12 Ix sc'anb'anxi viňaj David chi' d'a Jehová chi':
—¿Ol am in yac'och eb' aj choňab' Keila tic yed' eb' in soldado d'a yol sc'ab' viň? xchi viň.
Ix yalanxi Jehová chi':
—I', ol ex yac'och eb', xchi.
13 Yuj chi' ix el viňaj David yed' eb' soldado chi', ay am junoc 600 eb'. Ch'occh'oc b'aj ayec' eb' d'a juntac el. Ayic ix c'ochxi yab'ixal d'a viňaj Saúl chi' to toxo ix el eb' d'a choňab' Keila chi', majxo b'atlaj viň ta'.

Ix b'atcan viňaj David d'a tz'inan luum

14 Yuj chi' ix aj viňaj David chi' d'a juntzaň q'uen ňaq'ueen d'a siquil luum d'a yol yic Zif. Vach'chom ix saychajec' viň yuj viňaj Saúl chi' d'a junjun c'u, palta maj ac'jilaj viň yuj Dios d'a yol sc'ab' viň. 15 Ayic ix yab'an specal viňaj David chi' to aňeja' sayjiec' viň yuj viňaj Saúl chi' yic smilanchamoc, ix canxoňej viň d'a Hores, d'a tz'inan luum d'a yol yic Zif chi'.
16 Ay jun c'ual ix b'at viňaj Jonatán yil viňaj David d'a Hores chi'. Ix ac'ji stec'anil viňaj David chi' yuj viň yic syac'anoch Dios viň yipoc sc'ool. 17 Ix yalan viň d'a viňaj David chi' icha tic:
—Maň ach xivoc, yujto maň ol ach ilchajlaj yuj viň in mam chi'. Yujto a ach tic, ol ach ochňej co reyaloc a oň israel oň tic, a inxo ol in och d'a schab'il yajalil d'ayach. A jun tic yojtacxopax viň in mam chi', xchi viň.
18 Ix snaanxicot strato eb' viň schavaňil d'a yichaň Jehová. Ix lajvi chi', ix meltzajxi viňaj Jonatán chi' d'a spat, axo pax viňaj David chi', ix canňej viň d'a Hores chi'. 19 Axo eb' cajan d'a Zif chi' ix b'at alan d'a viňaj Saúl d'a Gabaa, ix yalan eb':

—A viñaj David, ayec' viñ sc'ub'ejel sb'a d'a yol co macb'en, d'a juntzañ q'uen ñaq'ueen d'a svitzal Haquila, d'a Hores, d'a stojolal sur d'a choñab' Jesimón. 20 Yuj chi' mamin rey, tato syal a c'ool tzach b'at ta', syal tzach b'ati, ol co ch'ox viñ d'ayach, xchi eb'.

21 Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a eb':

—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, yujto tz'oc' e c'ool d'ayin. 22 A ticnaic, sval d'ayex to b'at eyil val b'ajvaltil ayec' viñ, mach ix ilani, yujto svab'i tob' te jelan viñ scolan sb'a. 23 Tzeyil val sic'lab'il b'aj val sc'ub'ejel sb'a viñ chi', tzul eyalanxi d'ayin d'a sjichanil, icha chi' ol aj in b'at eyed'oc. Tato yel ayec' viñ ta', ol b'at in sayec' viñ d'a scal masanil yol yic Judá, xchi viñ.

24 Ix b'ab'laj pax eb' aj Zif chi' d'a schoñab', axo viñaj Saúl chi' tzac'anto ix b'at viñ yed' eb' soldado. Axo pax viñaj David chi', ayec' viñ yed' eb' viñ ajun yed'oc d'a Maón, d'a tz'inan luum, d'a ac'lic d'a stojolal sur d'a choñab' Jesimón. 25 Yuj chi' ix b'at viñaj Saúl chi' yed' eb' soldado say viñ. Ayic ix alji jun tic d'a viñaj David chi', ix emta viñ d'a sattac q'ueen, ix canñej viñ d'a lum Maón d'a tz'inan luum chi'. Yuj chi' a ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', ix b'at viñ sayec' viñ ta'. 26 A d'a jun spac'ul jun vitz chi', ata' sb'at viñaj Saúl yed' soldado. Axo d'a junxo spatic luum, ata' sb'atpax viñaj David yed' eb' soldado ajun yed'oc yic syac' yip eb' yel d'a viñaj Saúl chi'. Palta toxo ix oyjichaañ viñaj David yed' eb' ajun yed' viñ yuj viñaj Saúl yed' eb' soldado chi' yic syamji eb'. 27 Elañchamel ix c'och jun viñ checab' d'a viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:

—Mamin rey, meltzajañ d'a elañchamel, yujto a eb' filisteo toxo ix och eb' d'a yol co choñab', xchi viñ.

28 Yuj chi' ix b'at viñaj Saúl chi' yac' oval yed' eb' filisteo chi'. Icha chi' ix aj yoch vaan viñ spechan b'eyec' viñaj David chi'. Atax ta' ix scuchcan jun sat q'uen chi' icha tic: Sat q'uen b'aj ix spoj sb'a b'e.

29 Icha chi' ix aj sb'atcan viñaj David chi' sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac q'uen ñaq'ueen d'a yol yic En-gadi.

24

Maj smil-laj viñaj Saúl viñaj David

1 Ayic ix lajvi yac'an oval viñaj Saúl yed' eb' filisteo chi', ix alji d'a viñ to a d'a tz'inan luum d'a En-gadi ayec' viñaj David chi'. 2 Yuj chi' oxe' mil eb' soldado te jelan d'a scal eb' israel ix siq'uel viñaj Saúl chi', yic sb'at eb' sayec' viñaj David chi' yed' eb' ajun yed' viñ d'a sattac q'uen q'ueen b'aj ay noc' c'ultaquil chiva. 3 Ayic ix c'och viñaj Saúl yed' eb' soldado d'a juntzañ te' macte' calnel d'a ti' b'e, ix och viñ chuljel d'a yol jun q'uen ñaq'ueen ay d'a slac'anil chi'. Mañ yojtacoclaj viñ tato ata' ayec' viñaj David yed' eb' soldado d'a yichochc'och q'uen chi'. 4 Yuj chi' ix yal eb' viñ ajun yed' viñaj David chi':

—A ticnaic ix elc'och tas ix yal Jehová to syac'och viñ ajc'ool d'a yol a c'ab'. A ach tza na'a tas tzutej, xchi eb' viñ d'a viñ.

Ix q'ue vaan viñ, te c'ojanc'olal ix cot viñ, ix spolanel jab' sti' sjucan pichul viñaj Saúl chi' viñ. 5 Ix lajvi yutan viñ icha chi', ix cuspaxq'ue sc'ool viñ. 6 Ix yalan viñ d'a eb' viñ ajun yed'oc chi' icha tic:

—Aocab' Jehová max chaan in milcham viñ in reyal tic, yujto a' sic'annacoch viñ reyal, xchi viñ.

7 Icha chi' ix yutej viñaj David chi' scachan eb' viñ ajun yed'oc chi'. Maj yal-laj viñ to ay tz'utaj viñaj Saúl chi' yuj eb' viñ, toñej ix yiloch eb' viñ ix elixta viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen chi', ix b'atxican viñ. 8 Ix lajvi chi', ix elta viñaj David chi' d'a spatic viñ, ix avajb'at viñ:

—Mamin rey, xchib'at viñ.

Axo ix meltzajb'at q'uelan viñaj Saúl chi' d'a spatic, ix em ñojnaj viñaj David chi', ix yalan viñ:

9 —Mamin, ¿tas yuj tza cha ab' d'a eb' anima tz'alani to chuc tas tzin say d'a a patic?
10 Na'eli to a ticnaic a Jehová ix ach ac'anoch d'a yol in c'ab' d'a yol q'uen ñaq'ueen tic. A
eb' viñ ajun ved'oc, ix yal eb' viñ to tzach in milchamoc, palta maj yal-laj in c'ool. Ix in
na' to rey ach, a Jehová sic'annac ach och reyal.
11 Mamin, iltonab' jab' sti' a jucan pichul ved'nac tic. Te secojtac ix aj ach in
milanchamoc tato ix yal in c'ool. Yuj chi' a d'a jun tic syal snachajel uuj to malaj tas chuc
tzin na' d'a a patic, malaj b'aj ix vic'chaañ in b'a d'ayach. Palta ¿tas yuj tzin a sayeq'ui yic
tzin a milancham alani?
12 A ticnaic, oñ b'eyc'olajocab' co chavañil yuj Jehová Dios, mach tojol spensar, aocab'
tz'ac'an spac d'ayach yuj tas tzin utej. A inxo tic jun, mañ ol vac'och in c'ab' ach in
milanchamoc. 13 Ay jun lolonel syal eb' anima d'a peca' icha tic: A d'a eb' chuc, ata' scot
chucal, xchi. Yuj chi' mamin rey, malaj b'aq'uiñ ol vac'och in c'ab' d'ayach.
14 Mamin rey, natonab'i to a ach tic sreyal ach Israel. A inxo van in a sayanec' tic, tocval
ay jab'oc velc'ochi. Lajan in val icha noc' chamnac tz'i', ma icha val noc' c'ac. 15 Yuj chi'
aocab' Jehová tzoñ b'eyc'olan co chavañil, mach oñ ay co mul. Aocab' tz'ilan tas tzin utej
tic, tzin scolanel d'ayach, xchi viñ.
16 Axo ix lajvi slolon viñaj David chi', ix yalan viñaj Saúl chi':
—Ach David, ¿tom a ach tzach lolon chi' ma? xchi viñ.
Ix oc'q'ue viñ. 17 Ix yalan viñ:
—A ach tic te tojol a pensar. Te vach' ix utej a pactzitan in chuc pensaril d'ayach. 18 A
val ticnaic tza ch'oxeli to vach' tzutej a pensar d'ayin. Ix in yac'valoch Jehová d'a yol a
c'ab', palta maj in a milchamlaj. 19 Val yel, malaj junoc mach tato tz'ilchaj junoc yajc'ol
yuuj, malaj tas syutej. A Jehová ol pactzitan d'ayach yuj jun a vach'c'olal tic d'ayin. 20 Ix
nachajel vuj ticnaic to a ach val ol ach och reyal, yuj chi' a opisio d'a yib'añ co choñab'
tic, malaj mach ol yal yic'anec' d'a yol a c'ab'.
21 Ac'can a ti' d'ayin ticnaic d'a yichañ Jehová to mañ ol a satel-laj viñtilal yed' eb' ayto
vuj in b'a yed'oc, palta to ol in b'inajñejcanoc, xchi viñ.
22 Ix yac'an sti' viñaj David chi' yuj tas ix yal viñ chi'. Ix lajvi chi', ix pax viñaj Saúl
chi' d'a spalacio, axo pax viñaj David chi' yed' eb' viñ ajun yed'oc, ix ochixcan eb' viñ d'a
yoltac q'uen ñaq'ueen chi'.

25

A schamel viñaj Samuel

1 Ix cham viñaj Samuel, ix smolb'an sb'a masanil eb' israel. Ix te' oc' eb' yuj schamel
viñ chi'. A d'a schoñab' viñ d'a Ramá ix mucchaji.

A viñaj David yed' ix Abigail

Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David d'a tz'inan luum d'a yol yic Parán. 2 A d'a choñab'
Maón, ay jun viñ te b'eyum, oxe' mil noc' scalnel viñ, jun mil noc' schiva viñ. Ay sluum
viñ d'a slac'anil choñab' Carmel, ata' sjoxel noc' scalnel viñ chi'. 3 A jun viñ chi', Nabal
sb'i viñ, yiñtilal viñaj Caleb, junelñej te chuc spensar viñ. Axo pax ix yetb'eyum viñ,
Abigail sb'i ix. A jun ix chi', te vach' yilji ix, te ay pax spensar ix.
4 Ayic ayec' viñaj David chi' d'a tz'inan luum, ix yab'an viñ to a viñaj Nabal chi' ayec'
viñ sjoxel noc' scalnel d'a Carmel chi'. 5 Yuj chi' ix schecb'at lajuñvañ eb' viñ schecab'
viñ yic b'at ac'ji stzatzil sc'ol viñaj Nabal chi', 6 b'at yalpax juntzañ lolonel tic eb' viñ d'a
viñ: Syal viñaj David: Junc'olalocab' ajec' yed' masanil eb' cajan ed'oc d'a yol a pat yed'
masanil tas ay d'ayach. 7 Ix vab'i to ayach ec' a joxanel noc' a calnel. Ojtacpaxi to a eb'
a tañvum calnel ayñejec' eb' qued'oc d'a Carmel tic. Ayic ayec' eb' qued'oc d'a tic, malaj
jab'oc tas ix ic'an eb', malaj pax jab'oc tas ix quiq'uec' d'a eb'. 8 Syal a c'anb'an juntzañ
chi' d'a eb' a checab' chi'. A eb' ol alan d'ayach chajtil to yel. D'a val sc'ual jun a q'uiñ
tzoñ javi, yuj chi' stevi viñaj David d'ayach to tzoñ a cha d'a vach'il, tzac'an d'ayoñ tastac

ay d'ayach. Ac'paxcot yic viñaj David a vach'c'ool, xchicot viñaj David d'ayach, xe chi, xchi viñ.
9 Ayic ix c'och eb' viñ schecab' viñaj David chi' d'a viñaj Nabal chi', ix yalan eb' viñ masanil tas ix yalcot viñaj David chi', ix lajvi chi' ix can eb' viñ stañvej spac ol yal viñaj Nabal chi'. 10 Palta ix yalan viñaj Nabal chi' icha tic:
—¿Tas yaj viñaj David yuninal viñaj Isaí chi'? A ticnaic mañ jantacoc vinac tz'el d'a eb' yajal, icha chi' yaj jun viñ chi'. 11 Max yal-laj vac'an svael yuq'uel yed' schib'ej eb' in joxum calnel tic d'a eb' anima mañ vojtacoc, mañ vojtacocpaxi b'aj scoti, xchi viñ.
12 Icha chi' ix aj smeltzajxi eb' viñ schecab' viñaj David chi'. Ayic ix c'och eb' viñ d'a viñ, ix yalan eb' viñ masanil tas ix yal viñaj Nabal chi'. 13 Yuj chi' ix yal viñaj David chi' d'a masanil eb' viñ ajun yed'oc:
—E masanil, iq'uec q'uen eyespada, xchi viñ.
Masanil eb' viñ svinac viñ chi', ix yac'och yespada eb' viñ d'a snañal, icha ix yutej yic viñ chi'. Chañe' ciento eb' viñ vinac chi' ix b'at yed' viñ, axo chab' cientoxo eb' viñ jun, ix can eb' viñ stañvej sc'ael eb' viñ. 14 Axo ix aj jun, ay junoc eb' viñ schecab' viñaj Nabal ix b'at alan d'a ix Abigail ix yetb'eyum viñaj Nabal chi' icha tic:
—Ato d'a lum tz'inan luum ix scheccot juntzañ eb' viñ schecab' viñaj David d'a viñ in patrón tic, yic ix ul ac'ji stzatzil sc'ol viñ yuj eb' viñ, palta te chuc ix yutej viñ slolon d'a eb' viñ. 15 Palta jun, a juntzañ eb' viñ chi', vach'ñej ix yutej sb'a eb' viñ d'ayoñ ayic ix oñ ec'ñej tañvoj calnel b'aj ayec' eb' viñ chi'. Maj oñ stzuntzej jab'oc eb' viñ, malaj jab'oc tas ix yiq'uec' eb' viñ d'ayoñ. 16 C'ual d'ac'val ix oñ stañvej eb' viñ ta' yacb'an sco tañvej noc' calnel chi'. 17 Palta icha val viñ in patrón tic, toton val junelñej chuc viñ, max yal-laj co lolon yed' viñ. Na' a ach tic, tzilan tas tza c'ulej, yujto d'a val yel ay val tas mañ vach'oc ol ja d'a quib'añ yed' viñ, xchi jun viñ checab' chi'.
18 Elañchamel ix yal ix Abigail chi' to tz'ic'chajcot chab'oc ciento pan, chab'oc tz'uum b'ud'an yuj vino, ovañoc noc' calnel toñej b'olb'il yed' oyeoc arroba ixim trigo c'anb'inac, cien b'uyañoc sat uva tacjinac yed' pax junoc cien quechañ te' higo tacjinac yaman yaji. Ix lajvi chi' ix ac'jioch d'a yib'añ juntzañ noc' b'uru. 19 Ix yalan ix d'a eb' schecab' chi':
—B'ab'lajañec, tzac'anto ol in b'at eyuuj, xchi ix.
Malaj tas ix yal ix d'a viñ yetb'eyum chi'. 20 Ix q'ue ix d'a yib'añ jun noc' b'uru, ix em ix d'a jun utzin b'e tz'em d'a jun ch'olan. Axo ix yilan ix to van yemul viñaj David d'a yichañ ix yed' eb' viñ ajun yed'oc, yuj chi' ix b'at ix scha viñ.
21 Ix yal viñaj David chi' d'a eb' viñ ajun chi' yed'oc icha tic: Nab'añej co tañvejnac noc' smolb'etzal noc' viñaj Nabal chi' d'a tz'inan luum. Malaj val jab'oc tas quic'nac ec' d'a viñ, palta co tañvejñejnac noc' scalnel viñ chi'. Te chuclaj syutej viñ spactzitan co vach' pensaril chi'. 22 Yuj chi' svala': Aocab' Dios tz'ac'anoch in yaelal tato pitzanto viñaj Nabal chi', ma junocxo vinac d'a scal eb' sc'ab' yoc viñ q'uic'an yab' icha tic.
23 Ayic ix yilanb'at viñaj David ix Abigail chi', ix emta ix d'a yib'añ noc' b'uru chi', ix em ñojan ix d'a sat luum. 24 Elañchamel ix em ñojnaj ix d'a yichañ viñ, ix yalan ix:
—A chucal ix sc'ulej viñ vetb'eyum, cotocab' d'a vib'añ. Tzin tevi d'ayach to tzin a cha lolon jab'oc, tzab'an tas ol vala'. 25 Mañ ac'och viñaj Nabal chi' d'a a c'ool. A jun viñ chi', quistal viñ, smojton val sc'ulan viñ icha sb'i chi'. Malaj spensar viñ, yuj chi' añej chucal pensar syal viñ. A in pax a checab' in tic, maj vil-laj eb' viñ a checab' ix a checb'ati. 26 Palta jun, a Jehová ix ach cachan vanajoc ayic d'iñan a milancham anima yuj a pactzitan schucal eb' d'a a patic. Elocab' d'a sc'ol Jehová to a eb' ayoch ajc'olal d'ayach yed' eb' snib'ej tzach ixtani, cotocab' d'a yib'añ eb' icha val tz'aj scot d'a yib'añ viñaj Nabal chi'. 27 Axo ticnaic jun, tzin tevi d'ayach to a jab' silab' svic'cot tic d'ayach, tza pucb'at d'a eb' viñ a checab' ajun tic ed'oc. 28 Tzac'an nivanc'olal d'a in patic a in a checab' in tic. Val yel a Jehová ol ochñej ed'oc d'a opisio yed' eb' iñtilal, ina to yuj Jehová tzac' oval, malaj chucal pax tza c'ulej. 29 Vach'chom ay mach tzach pechan b'eyec'oc, snib'ej

eb' tzach smilchamoc, malaj tas ol ach ic'anoc, yujto c'ub'ab'il ach el yuj Jehová co Diosal. Axo pax eb' ayoch ajc'olal d'ayach jun, a Jehová ol julanel eb' icha junoc mach sjulanel junoc q'uen q'ueen yed' junoc mejmeech. 30-31 Yujto tza cha ab' tas svala', yuj chi' ayic ol elc'och masanil tas vach' ix yal Jehová d'a ib'añ, ol ach tzalajoc ayic ol a naancoti to maj ac'och a c'ab' a milancham eb' malaj smul ayic ijan ix ac'anec' a pac d'a eb' chuc ix yutej sb'a d'ayach. Ayic ol ach yic'anchaañ Jehová yed' opisio, tzin a nacot a in a checab' in tic, xchi ix d'a viñ.

32 Ix tac'vi viñaj David chi' d'a ix icha tic:

—Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic to a' ix ach checancot ul in a cha'a. 33 Yac'ocab'pax svach'c'olal d'a ib'añ yujto te vach' a pensar, yujto a ach tzin a cach vanajoc yic max in milcham anima yic svac'anec' in pac d'a eb'. 34 Palta a ticnaic, svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová co Diosal, aton jun in cachanoch vaan vac'an chucal d'ayach, tato maj a pil ip a cot ul in a cha'a, q'uic'an mañxo pitzanoc viñaj Nabal, mañxa pax junoc vinac d'a yiñtilal viñ tzato cani, xchi viñ.

35 Ix lajvi chi', ix schaanec' viñ masanil tastac yed'nac ix chi', ix yalan viñ:

—Vach' tzach meltzaj d'a a pat d'a tzalajc'olal. Tic val scham ilani to ix vab' tas ix ala', tzin c'anab'ajan tas ix a c'ana'.

36 Ayic ix meltzaj ix Abigail chi' b'aj ayec' viñaj Nabal chi', ix yilan ix to ayoch jun q'uiñ yuj viñ icha sq'uiñ eb' viñ rey. Te chamnac viñ yuj añ, ste tzalaj viñ, yuj chi' malaj tas ix yal ix d'a viñ, ato d'a junxo c'u. 37 Ayic ix q'uiñib'i d'a junxo c'u chi', ayic toxo ix el añ d'a sat viñaj Nabal chi', ix yalan ix tas ix uji, yuj chi' ix och jun yab'il d'a yol sjolom viñ, ix sicb'iel snivanil viñ yuuj. 38 Lajuñe' c'ual ix och jun yab'il chi' d'a viñ, ix cham viñ yuj Jehová. 39 Ayic ix yab'an viñaj David to toxo ix cham viñ, ix yalan viñ icha tic:

—Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová yujto toxo ix yaq'uec' in pac d'a viñaj Nabal yuj tas ix in yutej viñ. A Jehová chi' ix in cachanoch vaan yuj tas chuc ijan ix in c'ulej. Añeja' ix ac'ancot yaelal d'a yib'añ viñaj Nabal chi' yuj schucal, xchi viñ.

Ix lajvi chi' ix yac'anb'at schecab' viñ d'a ix Abigail yic b'at yal eb' viñ to snib'ej viñ syic' ix. 40 Ayic ix c'och eb' viñ checab' chi' d'a ix d'a Carmel, ix yalan eb' viñ:

—A viñaj David ix oñ checancot d'ayach, to sgana viñ tzach och yetb'eyumoc, xchi eb' viñ d'a ix.

41 Ix em ñojan ix, ix yalan ix:

—A in tic schecab' in viñ, te b'ecan in c'ol in b'ican yoc eb' schecab' viñ, tato icha chi' syal viñ d'ayin, xchi ix.

42 Ayic ix lajvi yalan ix icha chi', ix sb'oan sb'a ix elañchamel, ix cot ovañ eb' ix schecab' ix yed'oc, ix q'ue ix d'a yib'añ jun noc' b'uru, ix och tzac'an ix yuj eb' viñ schecab' viñaj David chi'. Icha chi' ix aj yic'an ix viñaj David chi'.

43 Ix yic'anpax ix Ahinoam viñ, aton jun ix aj Jezreel. A eb' ix chavañ chi' ix och yetb'eyumoc viñ. 44 Yujto a viñaj Saúl, toxo ix yac' ix yisil viñ ix Mical d'a viñaj Palti, yuninal viñaj Lais aj Galim. A ix Mical chi', aton ix yetb'eyumtaxon viñaj David chi'.

26

A viñaj David ac'jinac nivanc'olal viñaj Saúl

1 A eb' cajan d'a Zif ix b'at alan d'a viñaj Saúl d'a Gabaa icha tic: A viñaj David ayec' viñ sc'ub'ejel sb'a d'a jolom vitz yic Haquila, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yichañb'at choñab' Jesimón, xchi eb'.

2 Yuj chi' ix b'at viñaj Saúl yed' oxe' mil eb' soldado yic Israel te jelan. Ix b'at eb' d'a tz'inan luum d'a yol yic Zif chi', yic sayec' viñaj David chi' eb'. 3 Ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a tzalan Haquila chi' d'a ti b'e, axo viñaj David chi' ayec' viñ d'a tz'inan luum chi'. Ix yab'an viñ to van sayjiec' viñ yuj viñaj Saúl ta'. 4 Yuj chi' ix schecb'at jayvañ yilumal viñ yic sb'at yilan eb' tato yel to ayxo ec' viñaj Saúl chi'. 5 Ayic ix lajvi

yab'an viñaj David chi', ix b'at viñ b'aj ayec' viñaj Saúl chi' d'ac'valil, ix cham val yilan viñ b'aj svay viñ yed' viñaj Abner yuninal viñaj Ner, aton viñ yajal yaj d'a eb' soldado. Axo ix yilan viñ to a d'a snañal yol campamento chi', ata' svay viñ, oyanoch eb' soldado d'a spatictac viñ. 6 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Ahimelec hitita yed' d'a viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab, eb' viñ yune' ix Sarvia[26.6] icha tic:

—¿Mach b'ecan sc'ol sb'at ved'oc b'aj ayec' viñaj Saúl d'a yol scampamento chi'? xchi viñ.

—A in tic ol in b'at ed'oc, xchi viñaj Abisai chi'.

7 A d'a jun ac'val chi', ix b'at viñaj David yed' viñaj Abisai chi' d'a campamento chi'. A viñaj Saúl chi' chamnac el viñ svayi. A d'a sjolomtac viñ, ata' tipancanem q'uen slanza viñ d'a yol luum. Axo pax viñaj Abner yed' masanil eb' soldado, vaynac eb' d'a stz'eytac viñ. 8 Ix yalan viñaj Abisai chi' d'a viñaj David chi':

—A val ticnaic toxo ix yac'och jun viñ ajc'ool tic Dios d'a yol a c'ab'. Ac' in permiso tzin milcham viñ. A q'uen slanza viñ tic tzin tipem d'a sc'ool masanto tz'emc'och q'uen d'a yol luum, junñej svac' d'a viñ, scham viñ d'a junelñej, xchi viñ.

9 Palta ix tac'vi viñaj David chi', ix yalan viñ:

—Mañ a milcham viñ, yujto yalñej mach smilancham viñ rey sic'b'ilel yuj Jehová, yovalil sjavi yaelal d'a yib'añ. 10 A in tic svac' in ti' d'a Dios to aocab' ol ic'anel sq'uinal viñ ayic ol c'och stiempoal scham viñ, mato d'a scal oval ol cham viñ. 11 Aocab' Jehová max chaan in milcham viñ rey sic'b'ilel yuuj. Añej to tzic'cot q'uen slanza viñ ayec' d'a sjolomtac chi' yed' jun yed'tal a a' chi', tzoñ b'ati, xchi viñ.

12 Icha chi' ix aj yic'ancot q'uen lanza chi' viñaj David chi' yed' jun yed'tal a a' ayec' d'a sjolomtac viñaj Saúl chi', ix cot eb' viñ. Malaj mach ix ilani, malaj mach ix ab'ani, malaj mach ix el svayañ. Masanil eb' chamnac el svayi yujto a Jehová ix ac'ancot jun nivan vayañ d'a yib'añ eb'. 13 Ix lajvi chi', ix ec' viñaj David chi' d'a junxo sc'axepal jun ch'olan, ix q'ue viñ d'a sjolom jun lum vitz, najat ix aj scal eb'. 14 Te chaañ ix avaj viñ d'a viñaj Abner yed' d'a eb' soldado viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic:

—Abner, tac'van d'ayin, xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Abner chi' icha tic:

—¿Mach ach, yuj chi' tzach avaj d'a viñ rey tic? xchi viñ.

15 Ix yalan viñaj David chi' icha tic:

—Ab'i malaj mach syal slajb'an sb'a ed'oc d'a scal eb' quetisraelal tic jun. Tato icha chi', ¿tas yuj max a tañvej viñ rey cajalil chi'? Ay jun viñ ix xid'ec' ta' ix snib'ej smilcham viñ. 16 A tas ix a c'ulej chi' mañ vach'oc. A in tic sval d'a yichañ Jehová to e moj val tzex cham e masanil, yujto max e tañvej viñ rey sic'b'ilel yuj Jehová. Say ila' b'ajtil ayec' q'uen slanza viñ yed' jun yed'tal a a' ayec' d'a sjolomtac viñ, ol ilani tato ol chax uuj, xchi viñ.

17 Ayic ix yab'an sjaj viñaj David chi' viñaj Saúl, ix avaj chaañ viñ:

—Ach David, ¿tom a ach tzach lolon chi' ma? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:

—I', mamin, a in toni. 18 Palta mamin rey, ¿tas val yuj tzin a pechb'eyec'oc? ¿Tas chucal ix in c'ulej d'ayach? ¿Tas in mul ix och d'ayach? 19 Tzin tevi d'ayach to tza cha ab' tas ol vala': Tato a Jehová ix ach ac'anoch ajc'olal d'ayin, comonoc val tz'el d'a sc'ool schaan junoc silab' yic tzin yac'an nivanc'olal. Palta tato anima ay yic jun tic jun, aocab' Jehová scatab'ani. Yujto ix in spechel eb' d'a in macb'en d'a jun lum luum to yic Jehová yaji, icha val to tzin spechcanb'at eb' yic svac'an servil juntzañ comon dios. 20 Comonoc mañ najatoc ayin el d'a yichañ Jehová ayic tzin chami. Palta mamin rey, ¿tas yuj tzach elta ul in a sayeq'ui? A in tic malaj velc'och icha junoc noc' c'ac. Tzin a pechan b'eyec' d'a jolomtac vitz tic icha mach sayan junoc noc' ub', palta malaj b'aq'uiñ syamchaj noc' yuuj, xchi viñ.

26.6 **26:6** A ix Sarvia tic, yanab' ix viñaj rey David.

21 Ichato chi' ix yalan viñaj Saúl chi':
—Ach David, svojtaquejel ticnaic ma to a in ix och in mul. Icha junoc malaj spensar, icha chi' svutej in b'a, te chuc tzin c'ulej d'ayach. Yuj chi', meltzajañ. Mañxo ol vac'laj chucal d'ayach, yujto a d'a jun c'u tic ix a ch'oxeli to ay velc'och d'a yol a sat, xchi viñ.
22 Ix tac'vixi viñaj David chi':
—Mamin rey, ina yajec' q'uen a lanza d'a tic, cotocab' junoc eb' viñ a soldado chi' ul yic' q'ueen. 23 A Jehová tz'ac'an spac d'ayoñ junjun oñ ato syala' tato tojol scutej co b'a icha d'a smojal. Vach'chom a ticnaic, ix ach yac'och d'a yol in c'ab', palta malaj in gana ix vac'och in c'ab' d'ayach, yujto a Jehová ach sic'anoch reyal. 24 Icha ix aj ticnaic, te nivan elc'och d'a yol in sat, ichaton val chi' in gana to ay pax velc'och d'a yol sat Jehová. Aocab' Jehová chi' tzin colanel d'a masanil yaelal sjavi d'a vib'añ, xchi viñ.
25 Ix yalanxi viñaj Saúl chi' icha tic:
—Ach David, yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'añ ma. Svojtaquejeli to nivac yelc'och tas ol a c'ulej, vach'ñej ol ach ajelc'ochoc, xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix pax viñaj Saúl chi' d'a spalacio, axo viñaj David chi' ix b'atxican viñ.

27

Ix xid'ec' cajan viñaj David R'd'a scal eb' filisteo

1 Ix snaan viñaj David icha tic: Ol in smilñejcham viñaj Saúl chi', yuj chi' a ticnaic ol in b'atcan d'a schoñab' eb' filisteo yic vach' maxtzac in sayji yuj viñ d'a yol co macb'en tic. Icha chi' ol aj in colchajel d'a yol sc'ab' viñ, xchi viñ. 2 Yuj chi' ix b'at viñ yed' vaque' ciento eb' viñ vinac ajun yed'oc, yic b'at yac'och sb'a eb' viñ schecab'oc viñaj Aquis sreyal Gat yuninal viñaj Maoc. 3 Ix cajnaj eb' viñ yed' viñaj Aquis d'a Gat chi', junjun eb' viñ yed' yetb'eyum yed' pax yuninal. A viñaj David chi', ix yic'b'at eb' ix yetb'eyum viñ schavañil, aton ix Ahinoam aj Jezreel yed' ix Abigail ix yetb'eyumcan viñ xilb'a Nabal, aj Carmel. 4 Ayic ix yab'an viñaj Saúl to toxo ix b'atcan viñaj David chi' elelal d'a Gat, ix yactan viñ sayanec' viñ.
5 Ix yalan viñaj David chi' d'a viñaj Aquis chi' icha tic:
—Mamin rey, tzin tevi d'ayach comonoc tz'el d'a a c'ool, tzac' jab'oc b'aj tzoñ aj d'a junoc yune' choñab' d'a yol a macb'en tic. Mañ smojoc tzin aj ed'oc d'a jun a choñab' b'aj ayach tic, xchi viñ.
6 A d'a jun c'u chi', ix yac' choñab' Siclag viñaj Aquis chi' d'a viñ. Yuj chi' a choñab' Siclag chi' ix canñej d'a yol yic eb' viñ sreyal Judá.
7 Jun ab'il yed' chañe' ujal ix ec' viñaj David chi' d'a yol smacb'en eb' filisteo chi'. 8 A eb' aj Gesur, eb' aj Gezer yed' eb' amalecita, nivanxo tiempo sc'och cajan eb' d'a jun lum luum d'a scal Shur yed' Egipto. A viñaj David chi' yed' eb' ajun yed'oc cotac scal ix b'at eb' yac' oval d'a juntzañ choñab' chi'. 9 Smilcham eb' anima eb' ta', mañxo junoc vinac ma ix scani. Syic'anpaxcot noc' vacax eb', noc' calnel, noc' b'uru, noc' camello yed' pax pichul. Slajvi chi' smeltzajxicot eb' b'aj ayec' viñaj Aquis. 10 Sc'anb'an viñaj Aquis chi' d'a viñ:
—¿B'ajtil ach xid'ec' ac' oval chi' ticnaic? xchi viñ. Syalan viñaj David chi': Aton d'a sur yic Judá yed' d'a sur yic Jerameel, mato d'a sur yol smacb'en eb' ceneo, xchi viñ.
11 Mañxa eb' viñ vinac, ma eb' ix ix pitzanto scan yuj viñaj David chi', yuj chi' junelñej mañxa mach b'at alan d'a Gat tas sc'ulej viñ chi'. A jantac tiempoal ix ec' cajan viñ d'a smacb'en eb' filisteo chi', ichañej chi' ix sc'ulej viñ. 12 A viñaj Aquis chi', ix yac'och viñaj David chi' viñ yipoc sc'ool, ix snaan viñ: A eb' yetisraelal viñaj David tic van smeltzajoch eb' ajc'olal d'a viñ, yuj chi' ol canxoñej viñ in yac' servil, xchi viñ.

28

Ix sc'anb'ej sb'a viñaj Saúl d'a ix aj Endor

1 A d'a juntzañ c'ual chi', ix smolb'ej sb'a eb' soldado filisteo yic syac'an oval eb' yed' eb' israel. Ix yalan viñaj Aquis chi' d'a viñaj David icha tic:
—A ach tic yovalil ol ach b'at ved' d'a oval yed' eb' ajun ed'oc, xchi viñ.
2 Ix tac'vi viñaj David chi' d'a viñ:
—Ichocab'ta' mamin rey, a ticnaic ol ila' tastac syal vuuj a in a checab' in tic, xchi viñ. Ix yalanxi viñ d'a viñaj David chi':
—Tzach vac'canoch in tañvumaloc d'a junelñej, xchi viñ.
3 A d'a jun tiempoal chi', chamnacxo viñaj Samuel, masanil eb' israel oc'nac yuj viñ. A d'a Ramá schoñab' viñ, ata' mucb'il viñ. Axo viñaj Saúl spechnaquel eb' ajchum viñ yed' eb' tz'avtan spixan eb' chamnac d'a scal choñab' Israel chi'.
4 Ayic ix lajvi smolb'an sb'a eb' filisteo chi', ix b'at eb' sb'oq'ue scampamento d'a Sunem. Añeja' ix smolb'anpax masanil eb' israel viñaj Saúl d'a Gilboa. 5 Ayic ix yilanb'at scampamento eb' filisteo viñaj Saúl chi', ix somchaj spensar viñ, ix xivb'at viñ. 6 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a Jehová, palta maj tac'voclaj d'a viñ d'a vayichal, ma d'a eb' sacerdote, ma d'a eb' schecab' Dios. 7 Ayic ix yilan viñ to chuc yaji, ix yalan viñ d'a eb' schecab' icha tic:
—Sayec junoc ix ix syal sc'uman spixan chamnac, yic vach' a d'a ix ol in c'anb'ej in b'a, xchi viñ.
Ix tac'vi eb' viñ ay yopisio yed' viñ:
—A d'a Endor, ay jun ix syal sc'uman spixan eb' chamnac chi', xchi eb' viñ d'a viñ.
8 Ix sq'uexanel spichul viñaj Saúl chi' yic sreyal, axo yic eb' comon anima ix yac'och viñ. Ix yic'anb'at chavañxo soldado viñ yed'oc, ix b'at viñ d'ac'valil yic sb'at sc'anb'ej sb'a viñ d'a jun ix ix chi', ix yalan viñ d'a ix:
—Tzin tevi d'ayach to in gana tzavtej spixan jun mach ol val tic, xchi viñ.
9 Ix tac'vi ix d'a viñ:
—Ojtac tas ix utaj eb' ajchum yuj viñaj Saúl yed' eb' sc'uman spixan eb' chamnac, ix pechjiel eb' d'a yol choñab' tic yuj viñ. ¿Tas yuj tza say tas tz'aji yic tzin miljichamoc? xchi ix.
10 Ix yac'an sti' viñaj Saúl chi':
—Svac' in ti' d'a yichañ Jehová to malaj tas ol ach ic'anoc, xchi viñ.
11 —¿Mach b'an jun ol vavtej chi' alani? xchi ix.
—Aton spixan viñaj Samuel chamnacxo tzavtej in c'ana', xchi viñ.
12 D'a val jun rato chi' ix yilan viñaj Samuel jun ix ix chi', te chaañ ix el yav ix yuj xivelal, ix yalan ix d'a viñaj Saúl chi':
13 —¿Tas yuj tzin ac' musansatil? Tob'an a ach Saúl ach, xchi ix d'a viñ.
—Ix tac'vi viñaj Saúl chi' icha tic:
—Mañ ach xivoc, ¿tas jun ix il chi'? xchi viñ.
—Ay jun pixan chamnac svil sq'ueul d'a yol luum, xchi ix.
14 —¿Chajtil yilji? xchi viñ.
—A jun viñ vinac te ichamxo, ay jun c'apac spichul viñ te jucan ayoch yuuj, xchi ix.
Ix snaanel viñ to a viñaj Samuel ix sch'ox sb'a, yuj chi' ix em ñojan viñ d'a sat luum.
15 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ:
—¿Tas yuj tzin ixtej, tzin avtancoti? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—Ix ach vavtej yic tzal d'ayin tas tzin c'ulej, yujto te xivnac in, ayxo ec' eb' filisteo yac' oval ved'oc, mañxo ayocochlaj Dios ved'oc, maxtzac tac'vilaj d'a tas svala', mañxo jab'oc stac'vi ayic tzin c'anb'an d'a eb' schecab', vach'chom d'a vayichal, xchi viñ d'a viñ.
16 Ix tac'vi viñaj Samuel chi' icha tic:
—Tato max tac'vi Jehová chi' d'ayach, ¿tas yuj a d'ayin tza c'anb'ej? Yujto toxo ix och Jehová ajc'olal d'ayach, yuj chi' ix ach yactejcani. 17 Vanxo yelc'och tas schecnac Jehová val d'ayach to toxo ix yiq'uec' opisio d'a reyal, axo d'a viñaj David ix yac'cani. 18 Yujto maj a c'anab'ajej a satanel eb' amalecita ayic yalan Jehová d'ayach, yuj chi' ix ach yactejcani.

19 Mañocñej chi', palta to ol ach yac'och Jehová yed' pax eb' a soldado d'a yol sc'ab' eb' filisteo chi', yuj chi' a q'uic'an tzach cham yed' eb' uninal, tzach javi d'a yed'tal eb' chamnac b'aj ayinec' tic, yujto a Jehová ol ach ac'anoch yed' eb' a soldado d'a yol sc'ab' eb' filisteo chi', xchi viñ.

20 Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', ix telvi viñ, ix b'at val lian viñ d'a sat luum. Ix te xiv viñ yuj tas ix yal viñaj Samuel chi'. Ix te el yip viñ yujto maj valaj viñ d'a jun c'u chi' yed' d'a jun ac'val yic ix b'at viñ d'a yoltac b'e. 21 Yuj chi' ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix te somchaj spensar viñ, ix c'och ix d'a stz'ey viñ, ix yalan ix:

—A in a checab' in tic masanil tas ix ala' ix in c'anab'ajej, vach'chom ay smay in cham yuj tas ix in c'ulej tic. 22 Yuj chi' ab' tas sval tic: Ol vac' jab'oc tas ol a va'a yic vach' ol ochxoc jab'oc ip tzach b'ati, xchi ix d'a viñ.

23 Maj yal-laj sc'ol viñ ix va'i, palta axo eb' viñ schecab' viñ ajun yed'oc yed' jun ix ix chi', a eb' ix ac'an pural viñ sva'i. Ichato chi' ix q'ue van viñ, ix em c'ojan viñ d'a sti' jun ch'at. 24 Yacb'an chi' ix smilancham jun noc' yune' vacax ix te b'aq'uech, ix sb'oan noc' ix yed' pax ixim pan malaj yich. 25 Ix yic'anb'at vael chi' ix d'a viñaj Saúl chi' yed' d'a eb' viñ schecab' viñ ajun yed'oc, ix lajvi sva eb' viñ, ix meltzaj eb' viñ.

29

Majxo b'atlaj viñaj David R'yed' eb' filisteo d'a oval

1 Ayic mantzac b'at eb' soldado filisteo d'a Sunem, molanxoec' eb' d'a Afec, axo eb' israel ayec' eb' d'a sjaj a a' yic Jezreel. 2 Ayic ix avtaj slistail masanil eb' soldado filisteo yuj eb' viñ yajalil, ix b'ischaj eb' d'a cientoal yed' d'a smilal, axo pax viñaj David yed' eb' soldado, tzac'anoch eb' d'a spatic viñaj Aquis. 3 A eb' viñ yajalil eb' soldado filisteo chi', ix sc'anb'ej eb' d'a viñaj Aquis chi':

—¿Tas yaj juntzañ eb' hebreo ayec' d'a co cal tic? xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:

—Aton viñaj David tic schecab' viñaj Saúl, sreyal eb' israel. Palta ayxo yajec' viñ ved'oc. Atax yic sjavinac viñ, malaj jab'oc spaltail viñ svila', xchi viñ.

4 Palta ix cot yoval eb' viñ yajal chi' d'a viñ rey chi', ix yalan eb' viñ:

—Al d'a eb' to smelzajcan eb' d'a schoñab' ix ac' chi', max b'atlaj eb' qued'oc d'a oval, axo talaj tz'aji a d'ayoñ smeltzajoch eb' ajc'olal d'a scal oval chi'. Q'uinaloc sna viñaj David tic scanxi vach'il d'a viñaj Saúl, smilancham eb' co soldado tic viñ. 5 Yujto a viñaj David tic b'itajnac yuj eb' ix ix, ayic sq'uenac chennaj eb' ix, yalannac eb' ix icha tic:

Smilal eb' soldado ix smilcham viñaj Saúl.
Lajlajuñ mil ix smilcham viñaj David, xchi eb' ix.

6 Yuj chi' ix avtajcot viñaj David chi' yuj viñaj Aquis chi', ix yalan viñ:

—Syil Jehová to te vach' a pensar. Ix scha val in c'ool a b'eyb'al ayic ach ec'ñej ved'oc. Malaj jab'oc a paltail ix vila' yictax ach javi d'a tic, masanto ticnaic. Palta a eb' vetyajalil tic, max schalaj sc'ol eb' tzach b'at qued' d'a oval. 7 Yuj chi', meltzajañ d'a tzalajc'olal, yic vach' mañ chucoc syab' eb' uuj, xchi viñ.

8 Ix yalan viñaj David chi' icha tic:

—Mamin rey, ¿tas ix in c'ulej? ¿Tas ix il d'ayin d'a jun tiempoal ayinec' ed' tic, yuj chi' max yal in b'at vac' oval d'a mach ayoch ajc'olal d'ayach? xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Aquis chi', ix yalan viñ:

—Vojtac val to te vach' ach, lajan ach icha junoc yángel Dios, palta a eb' vetyajalil tic, toxo ix yal eb' to max yal och d'a co cal d'a oval. 10 Yuj chi' ayic sacb'i q'uic'an tzach meltzaj yed' eb' a soldado, aton eb' schecab' viñ ajalil. Tzex b'at d'a q'uiñib'alil, xchi viñ.

11 Yuj chi' a d'a junxo q'uiñib'alil chi', ix meltzaj viñaj David chi' yed' eb' soldado d'a schoñab' eb' ac'b'il. Axo eb' filisteo chi' ix q'uecan eb' d'a Jezreel.

30

Ix ac'ji ganar eb' amalecita yuj viñaj David

1 Axo d'a schab'jial chi', ix c'ochxi viñaj David chi' yed' eb' soldado d'a Siclag. Axo ix
yilan eb' toxo ix elc'ajb'at masanil tastac ay d'a yol yic Neguev yed' d'a Siclag yuj eb'
amalecita. Ix sñuscantz'a choñab' Siclag chi' eb'. 2 Ix ic'jib'at eb' ix ix, eb' unin yed' eb'
icham anima ayec' ta' yuj eb', palta malaj junoc mach ix smilcham eb'.
3 Ayic ix c'och viñaj David yed' eb' soldado chi', ix yilan eb' to toxo ix tz'ab'at schoñab'
eb' chi', toxo ix ic'jib'at eb' ix yetb'eyum eb' yed' yuninal eb' d'a preso. 4 Yuj chi' ix te oc'
eb', masanto ix el yip eb' yoq'ui. 5 Ix ic'jib'at chavañ eb' ix yetb'eyum viñaj David chi'
yuj eb' amalecita chi', aton ix Ahinoam aj Jezreel yed' ix Abigail yetb'eyumcan viñ xilb'a
Nabal aj Carmel. 6 Ix te och viñaj David chi' d'a ilc'olal, yujto ijan sjulq'uenajcham viñ
yuj eb' soldado chi'. Masanil eb' te chab'xo sc'ol yuj tas ix utaj eb' yuninal eb' chi', palta
axo viñaj David chi', ix yac'val och spensar viñ d'a Jehová sDiosal. 7 Ix lajvi chi', ix yalan
viñ d'a viñaj sacerdote Abiatar yuninal viñaj Ahimelec:
—Ac' pavor, ic'cot c'apac chaleca d'ayin, xchi viñ.
Ix yic'ancot c'apac viñaj Abiatar chi'. 8 Ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a Jehová icha tic:
—¿Smoj am val in b'at d'a spatic juntzañ eb' viñ elc'um chi'? ¿Ol am val yamchaj eb' viñ
vuuj? xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Ixic, ol yamchaj eb' viñ uuj, ol ic'anxicanec' masanil eb' ix yic'b'at eb' viñ chi', xchi
d'a viñ.
9 A val d'a jun rato chi', ix b'at viñaj David yed' vaque' ciento eb' soldado yed'nac chi',
ix c'och eb' d'a a' eluma' scuchan Besor. 10 Ata' ix c'unb'ican chab' ciento eb' soldado,
majxo yal-laj sc'axpitan a' eb', axo chañe' ciento eb' jun, ix b'atñej eb' yed' viñaj David
chi'. 11 Ix lajvi chi', ix yilan jun viñ aj Egipto eb' d'a yol b'e, ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj
David chi', ix yac'an va viñ eb', ix yac'an a a' eb' yuc' viñ. 12 Ix yac'anpax jab' taquiñ higo
eb' b'ob'il icha vail d'a viñ yed' pax chab' b'uyañ sat uva tacjinac. Ayic ix lajvi sva jun viñ
aj Egipto chi', ix och val yip viñ ix yab'i, yujto schab'jialxo scan sva viñ, ma yuc'an a' viñ.
13 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a viñ:
—¿Mach a patrón? ¿B'ajtil cajan ach? xchi viñ. Ix tac'vi viñ:
—A in tic aj Egipto in, schecab' in jun viñ amalecita, palta ix in penaayaxcani, yuj chi'
chab'jitax in yactejcan viñ vajal chi'. 14 Yujto ix oñ xid'ec' quelq'uej tastac d'a Neguev
d'a yol yic eb' cereteo, d'a eb' aj Judá yed' pax d'a Caleb. Añejtona' ix cac'canoch sc'ac'al
choñab' Siclag, xchi viñ.
15 —¿Tzam in ic'b'at d'a juntzañ eb' viñ elc'um chi'? xchi viñaj David chi' d'a viñ.
Ix tac'vi viñ:
—Syal ach vic'anb'ati tato tzac' a ti' d'a yichañ Dios to max in a milchamoc, max in
ac'paxoch d'a yol sc'ab' viñ in patrón chi', xchi viñ.
16 Icha chi' ix aj yic'jib'at viñaj David chi' yuj viñ b'aj ayec' eb' elc'um chi'. Sacleminac
yajec' eb' ta', van sva eb', van yuc'anpax añ eb'. Ayoch q'uiñ yuj eb' yuj tas ix b'at yelq'uej
eb' d'a yol yic eb' filisteo yed' d'a yol smacb'en Judá chi'. 17 Icha chi' ix aj sc'och viñaj
David chi' b'aj ayec' eb' chi'. Axo d'a junxo c'u ayic mantzac sacb'i, ix syamanoch viñ
yac'an oval yed' eb' masanto ix em c'u. Mañxo junoc eb' ix cani, axoñej chañe' ciento eb'
quelemtac ix q'ue d'a yib'añ scamello, ix b'at eb' elelal.
18 Masanil tastac ix yelq'uejcot eb' chi', ix yic'xicanec' viñaj David chi'. Icha chi' ix
aj yic'anpaxcanec' eb' ix yetb'eyum viñ schavañil. 19 Malaj junoc anima ix yic'b'at eb'
amalecita chi' to maj ec'xican yuj viñaj David chi': Eb' viñ vinac, eb' ix ix yed' eb' unin,
masanil tastac ix yic'xicanec' viñ. 20 Ix yic'anpaxcanec' noc' calnel viñ yed' noc' vacax
smasanil. Yuj chi' a eb' macjinac noc' noc' chi' ix alani: Ina val tas ix yic'canec' viñaj
David, xchi eb'.

21 Ayic ix jax eb' d'a sti' a' Besor b'aj aycan chab' ciento eb' soldado ix c'unb'icani, ix
elta eb' ul scha viñaj David yed' eb' ix xid'ec' yed' viñ. Axo ix javi viñ d'a eb' jun, ix yac'an
stzatzil sc'ol eb' viñ. 22 Palta ay eb' soldado viñ yed'nac chi' te chuc spensar. Yuj chi' ix
yal eb' to a eb' maj xid'ec' yed' eb' d'a oval chi', mañ smojoc tz'ac'ji d'a eb' tastac ix b'at
yic'xiec' eb' chi', añej eb' ix yetb'eyum eb' yed' yuninal eb' syic'xicani, sb'at eb' b'ian, xchi
eb' ix xid'ec' chi'. 23 Ix yalan viñaj David chi' d'a eb' icha tic:
—Mañ eyutoc e b'a icha chi', yujto a Jehová ix ac'an d'ayoñ. A ix oñ tañvani. A pax ix
ac'anoch juntzañ eb' elc'um ix oñ ixtan chi' d'a yol co c'ab'. 24 ¿Tom ay mach ol chaan yab'
jun e pensar chi'? Icha val yic eb' ix xid'ec' d'a oval ol yic'a', icha pax chi' yic eb' ix can
yil co c'ael tic ol yic'a', lajañej ol ec'oc, xchi viñ.
25 (Atax ta' ix ochñejcan jun chi' leyal d'a scal eb' israel.)
26 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a choñab' Siclag, ix schecanb'at eb' schecab' viñ d'a
eb' yichamtac vinaquil Judá, aton eb' yamigo viñ, yuj yac'anb'at viñ jab'oc tastac ix b'at
yiq'uec' chi', yuj chi' icha ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aj yalan eb' checab' chi', ix yalan
eb' icha tic: Ina jab' tas ix b'at vic'canec' d'a eb' ayoch ajc'olal d'a Jehová svac'b'at tic
d'ayex, xchicot viñaj David, xchi eb'. 27-31 Ix yac'b'at juntzañ silab' chi' viñ d'a eb' cajan
d'a Betel, d'a Ramot d'a yol yic Neguev, d'a Jatir, d'a Aroer, d'a Sifmot, d'a Estemoa,
d'a Racal, d'a juntzañ schoñab'can viñaj Jerameel, d'a juntzañ schoñab' eb' ceneo, d'a
Horma, d'a Corasán, d'a Atac, d'a Hebrón yed' d'a masanil lugar b'aj ec'nac viñ scol sb'a
yed' eb' soldado.

31

Schamel viñaj Saúl yed' eb' yuninal
(1Cr 10.1-12)

1 Ix och eb' filisteo yac' oval yed' eb' israel, ix el lemnaj eb' israel chi', tzijtum eb' ix
cham d'a Gilboa. 2 Ix b'atñej eb' filisteo d'a spatic viñaj Saúl yed' eb' yuninal. Ix cham eb'
yuninal viñ chi', aton viñaj Jonatán, viñaj Abinadab yed' viñaj Malquisúa. 3 Ix te och val
oval chi' b'aj ayec' viñaj Saúl chi', axo ix aji, ix yamchaj viñ yuj sjul-lab' eb' filisteo chi',
yuj chi' ix te xiv viñ. 4 Ix yalan viñ d'a viñ ed'jinac syamc'ab':
—Ic'q'ueta q'uen espada chi' tzin a tecanchamoc, yic vach' a juntzañ ch'oc choñab'il
tic, mañ ol in sb'uch eb' ayic ol in smilancham eb', xchi viñaj Saúl chi'.
Palta ix te xiv viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi', maj stac'laj viñ stecancham viñ. Yuj
chi' ix syumb'at ñojnaj sb'a viñ d'a yib'añ q'uen yespada, ix cham viñ. 5 Ayic ix yilan
viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi' to toxo ix cham viñ, ix smilanpaxcham sb'a viñ icha
ix aj smilancham sb'a viñaj Saúl chi'. 6 A d'a jun c'u chi' ix cham viñaj Saúl, eb'
yuninal viñ yoxvañil, viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi' yed' masanil eb' israel yed'nac
viñ. 7 Ayic ix yab'an eb' israel ayec' d'a sc'axepalb'at yac'lical Jezreel yed' pax eb' cajan
d'a sc'axepalb'at a' Jordán to toxo ix el lemnaj eb' soldado, toxo ix champax viñaj Saúl
yed' eb' yuninal yoxvañil, ix b'at eb' elelal, ix yactejcan schoñab' eb'. Axo eb' filisteo ix
c'ochcan cajan ta'.
8 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' filisteo chi' yic'cot masanil tastac ay d'a eb' israel ix
cham d'a oval chi', ix yilan eb' to b'alancan viñaj Saúl yed' eb' yuninal yoxvañil d'a scal
jantac eb' soldado chamnacxo d'a lum vitz Gilboa. 9 Yuj chi' ix xiquel sjolom viñ eb',
ix yic'anpaxel q'uen syamc'ab' viñ eb' yic oval. Ix lajvi chi', ix yac'anb'at yab'ixal eb'
d'a junjun schoñab' eb' filisteo yed' d'a spatil sdiosal eb'. 10 Ix yic'anb'at syamc'ab' viñaj
Saúl chi' eb' d'a spatil sdiosal scuch Astarot, ix stzec'ancanq'ue jachan snivanil viñ chi'
eb' yed' yic eb' yuninal viñ d'a smuroal choñab' Bet-sán.
11 Ayic ix yab'an eb' aj Jabes d'a yol yic Galaad to ix locb'ajcanq'ue snivanil viñaj Saúl
chi' yuj eb' filisteo ta', 12 masanil eb' soldado te tec'an, pilan ac'val ix b'ey eb', ix c'och
eb' b'aj aycan snivanil eb' chamnac chi', ix yic'ancot eb' d'a Jabes. Axo ta' ix sñustz'a eb'.

13 Axo sb'aquil eb', a d'a yich jun te te' d'a Jabes chi' ix mucchajcani. Uque' c'ual ix och eb' aj Jabes chi' d'a tzec'ojc'olal yuj eb' chamnac chi'.

A Ch'aŋ Schab'il Libro
SAMUEL

A jun libro tic, a stz'acub' b'ab'el libro Samuel. A d'a capítulo 1 masanto d'a 4, ata' syal yuj tas yutejnac viŋaj David sb'ab'laj ac'an reyal d'a yol yic Judá. Palta axo jantac jun nación chi', a d'a yalaŋ smandar viŋaj Is-boset yuninal viŋaj Saúl aycani. Axo d'a capítulo 5 masanto d'a 24, syala' to ayic yac'annac oval viŋaj Is-boset yed' viŋaj David chi', svach' ochnaccan viŋaj David chi' reyal d'a yib'aŋ masanil choŋab' ay d'a yol smacb'en Israel.

Syalanpax jun libro tic to a viŋaj David te jelan viŋ d'a oval, jelan pax viŋ yic'anchaaŋ schoŋab'. Te vach' yutejnac viŋ yilan smacb'en, yac'nac val och viŋ d'a sc'ol staŋvani yic vach' sb'ey schoŋab' viŋ chi'. Scheclajeli to te ayoch spensar viŋ d'a Dios, xajan eb' yetchoŋab' viŋ yuuj, yuj chi' masanil eb' ix tzalaj yed' viŋ.

Cannac snanab'il viŋaj rey David chi' yuj sb'eyb'al yed' pax tas ajnac yac'an reyal viŋ d'a choŋab' Israel. Yac'nacvaloch viŋ d'a sc'ool scuchb'an schoŋab' chi'. A jun spensar viŋ vach' chi', sch'oxnab'il Cristo yaji, yujto sic'b'ilel yuj Dios to ol javoc yaq'uelc'och juntzaŋ tas nivan yelc'och alb'ilcan d'a eb' choŋab' israel.

Yab'nac viŋaj David to chamnac viŋaj Saúl

1-2 Ayic ix ac'ji ganar eb' amalecita yuj viŋaj David, ix meltzaj viŋ d'a Siclag. Axo d'a schab'jial sc'ochxi viŋ ta', ix c'och jun viŋ quelem spetoj d'a scampamento viŋaj Saúl, toxo ix sŋic'chitejb'at spichul viŋ ayochi, aypaxq'ue lum luum d'a scal xil sjolom viŋ, yic sch'oxanel viŋ to ay scusc'olal viŋ. Axo ix c'och viŋ d'a yichaŋ viŋaj David chi', ix em ŋojan viŋ. 3 Ix sc'anb'an viŋaj David chi' d'a viŋ:

—¿B'ajtil ach coti? xchi viŋ.

—Toxoŋej ix in el lemnaj d'a scampamento eb' etisraelal, xchi viŋ.

4 —¿Tas ix uji jun? Al jab'oc vab'i, xchi viŋaj David chi'.

—Ix ac'ji ganar eb' etisraelal chi'. Ay eb' ixto elcani, ay eb' ix chami. Ix champax viŋaj Saúl yed' viŋ yuninal, aton viŋaj Jonatán, xchi viŋ.

5 —¿Tas ix aj ojtacaneli tato ix cham viŋaj Saúl yed' viŋ yuninal chi'? xchi viŋaj David chi'. 6 Ix tac'vi viŋ:

—Q'uiŋ val ayinec' d'a vitzal Gilboa, ix vilani to toxoŋej ŋojanem viŋaj Saúl chi' d'a yib'aŋ q'uen slanza. Tzac'anxo val sc'och eb' ajc'ol chi' d'a spatic viŋ yed' scarruaje eb' yic oval yed' eb' ayq'ue d'a yib'aŋ chej. 7 A d'a jun rato chi', ix b'at q'uelnaj viŋ d'a spatic, ix in yilanb'at viŋ, ix in yavtancot viŋ.

—Tic ayin mamin, xin chi d'a viŋ. 8 Ix sc'anb'an viŋ d'ayin b'ajtil in coti. Ix valan d'a viŋ to amalecita in. 9 Ix yalanxi viŋ d'ayin to tzin nitzb'at in b'a d'a stz'ey, tzin milancham viŋ d'a junelŋej yalani. Moc chi' pitzanto viŋ, palta toxo ix och pitz'an syail d'a sc'ool viŋ. 10 Yuj chi' ix in nitzb'at in b'a d'a stz'ey viŋ, ix in vach' milancham viŋ yic max ste ab'ej syail, yujto ix vila' to toxoval scham viŋ, yujto toxo ix em viŋ d'a yib'aŋ sŋi' q'uen slanza chi'. Ayic ix lajvi scham viŋ chi', ix vic'anel scorona viŋ d'a sjolom yed' brazalete ayoch d'a sc'ab' viŋ, ix vic'ancot d'ayach mamin, xchi viŋ.

11 Ayic ix yab'an viŋaj David chi' icha chi', ix sŋic'chitanb'at spichul viŋ yuj cusc'olal yed' eb' ajun yed'oc. 12 Ix te oc' eb' yuj schamel viŋaj Saúl yed' viŋ yuninal chi', aton viŋaj Jonatán, yujto toxo ix ac'ji ganar eb' soldado israel schoŋab' Jehová yuj eb' filisteo. Majxo valaj eb' yuj cusc'olal masanto ix em c'u. 13 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viŋaj David d'a viŋ quelem ix ic'ancot ab'ix chi':

—¿B'ajtil aljinac ach? xchi viŋ.

—A in tic yuninal in jun viŋ amalecita ayec' cajan d'a e cal tic, xchi viŋ quelem chi'.

14 —¿Tas yuj ix a tec'b'ej a b'a a milancham viñ sic'b'ilel yuj Jehová chi'? xchi viñaj
David chi'. 15 Ix lajviñej chi', ix yavtancot jun soldado viñaj David chi':
—Milcham jun vinac tic, xchi viñ.
Val chi' ix miljicham viñ quelem chi'. 16 Ayic van smiljicham viñ chi', ix yalan viñaj
David chi':
—A ach ay a mul yuj chi' tzach chami. A ach ix alelta a mul chi' to ix a milcham viñ rey
sic'b'iloch yuj Jehová, xchi viñ.

Sb'ital schamel viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán

17 Ix sb'itej jun b'it tic viñaj David yuj cusc'olal yuj schamel viñaj Saúl yed' viñaj
Jonatán. 18 A jun b'it tic, ix checji sc'ayb'ej masanil eb' aj Judá yuj viñ. Ix stz'ib'chajpaxcan
d'a yol ch'añ slibro viñaj Jaser:
19 Ex vetisraelal, ob'iltac ix aj yac'ji ganar sb'inajnaquil co choñab' d'a vitzal Gilboa. Ay...
tas val yuj ix ac'ji ganar eb' nivac vinac yaj d'a co cal.
20 Mañ eyal yab' eb' aj choñab' Gat tas ix uji, mañ eyalel d'a yoltac scalleal Ascalón, yic
vach' max tzalaj eb' ix filistea, yic vach' max q'ue chennaj eb' ix ch'oc choñab'il
chi' yuj tzalajc'olal.
21 Mañxoocab' em ñab' yed' yal ac'val d'a yib'añ vitzal Gilboa chi', yic maxtzac q'uib' tas
tz'ac'ji d'a ofrendail, yujto ata' ix laj tec'jican smaclab' jul-lab' eb' viñ soldado yic
Israel te tec'an. Ata' ix satel scopopial yilji smaclab' jul-lab' viñaj Saúl.
22 Juntaquel ix meltzaj viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán d'a oval, chic'tac, ma xepu'tac q'uen
yespada eb' viñ yed' sjul-lab'. Malaj b'aj smeltzaj eb' viñ d'a ichñejta', a eb' ajc'ol
nivac yelc'ochi, a eb' smilcham eb' viñ.
23 Ach Saúl yed' ach Jonatán, te nib'ab'il ex. Junñej eyaji ayic pitzan ex, junñej pax ix aj
e chami. Te jelan e b'ey d'a yichañ noc' ch'acb'a. Te ay eyip d'a yichañ noc' choj.
24 Ex ix aj Israel, oc'añec yuj viñaj Saúl. Ix eyac'och c'apac pichul chacchac yed' pax lino
te vach' yuj viñ, ix yac'an oro viñ yelvanub'oc e pichul.
25 Ay... tas val ix aj yac'ji ganar eb' nivac vinac d'a oval. Ix miljicham viñaj Jonatán d'a
jolomtac vitz.
26 Ach vuc'tac aj Jonatán, tzin te cus uuj. Mañxa yalb'anil jantac a vach'il ix ac' d'ayin. A
val b'aj in a xajanejnac, ec'to d'a yichañ b'aj tzoñ xajanej eb' ix ix.
27 Ay... tas ix aj scham eb' viñ soldado te tec'an. Masanil syamc'ab' eb' viñ ac'um oval ix
satcaneli, xchi viñaj David chi'.

2

Ix ac'jioch viñaj David sreyaloc Judá

1 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj David d'a Jehová icha tic:
—¿Tom syal in q'uexc'och d'a yol junoc choñab' d'a yol yic Judá? xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Syala', xchi. Ix sc'anb'anpax viñ:
—¿Mach junoc choñab' b'aj syal in c'ochi? xchi viñ.
—A d'a choñab' Hebrón syal a c'ochi, xchi Jehová chi'.
2 Yuj chi', ata' ix b'at viñaj David chi' yed' eb' ix yetb'eyum schavañil, aton ix Ahinoam
aj Jezreel yed' ix Abigail yetb'eyumcan viñaj xilb'a Nabal, aj Carmel. 3 Ix yic'anpaxb'at
eb' viñ ayec' yed' viñ yed' yetb'eyum junjun eb' yed' yal yuninal eb'. Ix cajnaj eb' d'a
Hebrón yed' d'a yaldeail. 4 Ix lajvi chi', ix c'och eb' yichamtac vinaquil yiñtilal Judá d'a
viñaj David chi', ix yac'ancanoch viñ eb' sreyaloc.
Ix yab'an viñaj David to a eb' aj Jabes d'a yol yic Galaad ix mucan viñaj Saúl, 5 yuj chi'
ix yac'b'at juntzañ eb' schecab' viñ, yic b'at yal eb' d'a eb' icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal
Jehová d'ayex yuj tastac vach' ix e c'ulej yujto ix e muc viñaj Saúl co reyal. 6 A ticnaic

aocab' Jehová tz'oc' sc'ool d'ayex, tzex xajanani, aňejtona' pax in a in tic, vach' ol vutej in b'a d'ayex yuj tas ix e c'ulej chi'. 7 Yuj chi', aq'uec eyip, tec'an tzeyutej e b'a, vach'chom ix cham viňaj Saúl co reyal chi', palta a masanil eb' yiňtilal Judá ix in ac'anoch sreyaloc, xchib'at viňaj David chi'.

Ochnac oval d'a scal Israel yed' Judá

8 Axo ix aji, a viňaj Abner yuninal viňaj Ner, yajalil masanil eb' soldado viňaj Saúl, a viň ix ic'anb'at viňaj Is-boset yuninal viňaj Saúl chi' d'a Mahanaim. 9 Ata' ix yac'canoch viň sreyaloc juntzaň choňab' tic: Aton Galaad, Gesuri, Jezreel, Efraín, Benjamín yed' juntzaňxo choňab' yic Israel. 10 A viňaj Is-boset chi', 40 ab'il sq'uinal viň ayic ix och viň reyal d'a choňab' Israel chi', chab' ab'il ix yac' reyal chi' viň, palta axo eb' yiňtilal Judá, a viňaj David ayxo och sreyaloc eb'. 11 Naňal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viňaj David chi' d'a eb' yiňtilal Judá d'a choňab' Hebrón.

12 Icha tic ix aj yoch oval. A viňaj Abner chi', ix el viň d'a Mahanaim, ix b'atcan viň d'a Gabaón yed' eb' soldado yic viňaj Is-boset. 13 Axo viňaj Joab yune' ix Sarvia, ix el viň yed' eb' soldado viňaj David d'a Hebrón, ix schalaj sb'a viň yed' viňaj Abner b'aj smolb'ej sb'a a a' d'a yic Gabaón. A chab' macaň eb' soldado chi', ix c'och eb' d'a a a' chi', junjun macaň eb' ix can d'a junjun sc'axepal a'. 14 Yuj chi' ix yal viňaj Abner d'a viňaj Joab chi' icha tic:

—Elocab'cot jayvaňoc eb' viň quelemtac yac' oval d'a quichaň tic, xchi viň.

—Ichocab'ta', xchi viňaj Joab chi'.

15 Yuj chi' ix elta eb' viň, lajanňej sb'isul yic junjun eb' viň ix elta, lajchavaň eb' viň d'a yiňtilal Benjamín ayoch yed' viňaj Is-boset chi', lajchavaň pax eb' viň yic viňaj David chi' ix elta. 16 Junjun eb' viň ix syam sjolom eb' yajc'ol eb' viň chi', ix stiplanoch q'uen yespada eb' viň d'a scostil junjun, yuj chi' junňej ix aj scham eb' viň smasanil. Yuj chi' "Teclajb'ail" ix sb'iejcan jun lugar chi', a d'a yol yic Gabaón chi' ay. 17 A d'a jun c'u chi', te nivan ix aj yoch oval yuj eb' viň. Ix ac'ji ganar viňaj Abner yed' eb' soldado yuj eb' soldado viňaj David chi'.

18 Ata' ayoch oxvaň eb' viň yune' ix Sarvia, aton viňaj Joab, viňaj Abisai yed' viňaj Asael. A viňaj Asael chi' te jelan sb'ey viň icha noc' c'ultaquil chej. 19 Ix och jiňan viň d'a spatic viňaj Abner, majxo yal-laj yel viňaj Abner chi'. 20 Ayic ix yilanb'at viň d'a spatic, ix yalan viň:

—Mato a ach Asael ach chi', xchi viň.

—A in toni, xchi viň.

21 Yuj chi' ix yal viňaj Abner chi' d'a viň icha tic:

—Actej in a pechani, aocab' junoc eb' viň quelem tic tza yama', tzic'ancan masanil tastac yed'nac, xchi viň d'a viň.

Palta axo viňaj Asael chi' jun, maj yal-laj sc'ol viň syactej spechan viň. 22 Ix yalanxi viňaj Abner chi' d'a viň junelxo:

—Actej in a pechani, ¿mato tzin ac' val pural yic tzach in milanchamoc? Tato icha chi', ¿tas ol aj in sat in c'och d'a yichaň viň uc'tac aj Joab? xchi viň.

23 Palta a viňaj Asael chi', maj yactej viň spechan viň, yuj chi' axo yoc slanza viňaj Abner chi' ix stipcot d'a spatic, a val d'a sc'ool viňaj Asael chi' ix ochi, ix c'axpajelc'och te' d'a yich spatic viň. Ix telvi viň, ix cham viň. Masanil mach sc'och d'a jun lugar b'aj ix cham viň chi' tz'och van eb' yila'. 24 Axo viňaj Joab yed' viňaj Abisai ix b'atňej eb' viň d'a spatic viňaj Abner chi'. Ayic vanxo yem c'u, ix c'och eb' viň d'a sjolom lum vitz Amma, ay d'a yichaň Gía, aton b'aj sb'atcan sb'eal juntzaň tz'inan luum d'a Gabaón. 25 Ata' ix smolb'ej sb'a eb' yiňtilal Benjamín yed' viňaj Abner chi', junxoňej ix yutej sb'a eb' smasanil d'a jun tzalan. 26 Axo viňaj Abner chi' ix avaj d'a viňaj Joab icha tic:

—¿Tom maň ol actej a milancham anima tic? ¿Tom max a na' jab'oc to aňej chucal syic'cot jun tic d'a quib'aň? ¿Janic' ol al d'a eb' a soldado to tz'och vaan eb' spechan eb' yetchoňab'? xchi viň.

27 Ix tac'vi viñaj Joab chi' icha tic:
—Syil val Dios, q'uinaloc maj ach avajoc, ix am oñ b'atñej d'a e patic masanto d'a q'uiñib'alil q'uic'an, xchi viñ.
28 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab chi' to spuji noc' ch'aac, yuj chi' ix och vaan masanil eb' soldado yic viñaj David spechan eb' yic Israel chi'. 29 Axo viñaj Abner chi' yed' eb' soldado pilan ac'val ix b'ey eb' d'a spañanil Arabá, ix c'axpajec' eb' d'a a' Jordán yed' d'a yol yic Bitrón masanto ix c'och eb' d'a Mahanaim.
30 Axo pax viñaj Joab chi', ix och vaan viñ spechan viñaj Abner chi'. Ichato chi' ix smolb'an eb' soldado viñ smasanil, ix yavtan slistail eb' viñ, axo ix aji to ay 19 eb' soldado yic viñaj David chi' ix chami, ix champax viñaj Asael. 31 Palta axo eb' soldado yic Benjamín yed'nac viñaj Abner, 360 eb' ix cham yuj eb' soldado yic viñaj David chi'.
32 A viñaj Joab yed' masanil eb' soldado, pilan ac'val ix b'ey eb', ayxoec' eb' d'a Hebrón ix q'uiñib'i. Ayic van smeltzaj eb', ix ec' eb' yic' snivanil viñaj Asael chi'. A b'aj mucan smam viñ d'a choñab' Belén, ata' ix mucji viñ.

3

1 A eb' soldado ayoch yed' viñ yuninal viñaj Saúl chi', najtil ix yac' oval eb' yed' eb' ayoch yed' viñaj David, palta jab'jab'il ix el yip eb', axo pax eb' yic viñaj David chi' ix te tec'c'aj eb'.

A eb' yuninal viñaj David (1Cr 3.1-4)

2-5 A eb' yuninal viñaj David ix alji d'a Hebrón, aton sb'i eb' tic d'a stzolal: Viñaj Amnón yune' ix Ahinoam aj Jezreel, viñaj Quileab, yune' ix Abigail, ix yetb'eyumcan viñaj xilb'a Nabal, aj Carmel, viñaj Absalón yune' ix Maaca yisil viñaj Talmai sreyal Gesur, viñaj Adonías yune' ix Haguit, viñaj Sefatías yune' ix Abital yed' viñaj Itream yune' ix Egla. Aton sb'i eb' ix yetb'eyum viñaj David tic yed' eb' yuninal ix alji ayic ayec' viñ d'a Hebrón.

Ochnac viñaj Abner yed' viñaj David

6 Ayic ayñej och oval d'a scal eb' yic viñaj David yed' eb' ayoch yed' eb' yiñtilal viñaj Saúl, axo viñaj Abner chi' ix ste iq'uej yipoc viñ d'a scal eb' yic viñaj Saúl chi'. 7 A viñaj Saúl chi', aycan jun ix yetb'eyum viñ scuchan Rizpa, yisil viñaj Aja. Ay jun c'u ix yal viñaj Is-boset d'a viñaj Abner chi':
—¿Tas yuj ix ach vay yed' ix yetb'eyumcan viñ in mam? xchi viñ d'a viñ.3.7 8 Yujto ix yal jun chi' viñaj Is-boset chi' d'a viñaj Abner chi', yuj chi' ix te cot yoval viñ, ix yalan viñ icha tic:
—¿Tom tz'i' in tzila', tocval van vac'anoch in b'a yed' eb' ajc'ol yic Judá tic? A in tic, te vach'ñej ix vutej in b'a d'a eb' ayto yuj sb'a yed' viñ a mam yed' d'a eb' vach' yac'an yed' viñ, maj ach vac'paxoch d'a yol sc'ab' viñaj David, axo ticnaic tzac'an yovalil d'ayin yuj jun ix ix chi'. 9-10 A Jehová ix yac' sti' d'a viñaj David to tz'ic'jiec' opisio d'a viñaj Saúl yed' pax d'a eb' yiñtilal, tz'ochcan viñaj David chi' reyal d'a Israel yed' d'a Judá, scotñej d'a choñab' Dan masanto d'a Beerseba. Cotocab' yoval sc'ol Jehová d'a vib'añ tato max vac' vip yelc'och tas ix yal chi', xchi viñ.
11 Majxo yal-laj yalan junoc b'elañ lolonel viñaj Is-boset d'a viñaj Abner chi', yujto xivnac viñ d'a viñ. 12 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ schecab' viñaj Abner chi' yal d'a viñaj David icha tic: ¿Tom mañoc in ay vopisio d'a yib'añ jun choñab' tic? A ticnaic co b'o junoc co trato yic tzin och ed'oc, yic vach' masanil eb' quetchoñab' tz'och eb' ed'oc, xchib'at viñ.

3.7 **3:7** A eb' ix yetb'eyum junoc rey schami, scan eb' ix d'a yol sc'ab' junocxo ac' rey tz'ochi, yuj chi' a viñaj Is-boset syac' yovalil d'a viñaj Abner, to a viñaj Abner chi' van snaan tas tz'aj yac'anoch sb'a d'a reyal.

13 Ix yalan viñaj David chi': Syal in b'oan in trato chi' ed'oc, palta ay jun tas yovalil
tzojtaquejeli: Max yal-laj a javi d'a vichañ tato mañ ed'nacoc ix vetb'eyum, ix Mical
yisilcan viñaj xilb'a Saúl, xchib'at viñ. 14 Ix schecanpaxb'at eb' schecab' viñaj David chi'
d'a viñaj Is-boset, ix yalan viñ icha tic: Ac'cot ix Mical, ix vetb'eyum, aton ix vic'nac
yic vac'annac jun ciento sjolom svinaquil eb' viñ filisteo yuj stojoloc ix d'a viñ smam,
xchib'at viñ.
15 Yuj chi' ix yal viñaj Is-boset chi' to tz'ic'jiec' ix d'a viñ yetb'eyum, aton viñaj Paltiel,
yuninal viñaj Lais. 16 A viñaj Paltiel chi', ix b'at tzac'an viñ yuj ix, ix och ijan viñ yoq'ui,
masanto ix c'och viñ d'a Bahurim. Ata' ix yal viñaj Abner chi' d'a viñ to smeltzaj viñ, yuj
chi' ix meltzajcan viñ.
17 Yacb'an chi', ix laj lolon viñaj Abner yed' eb' yichamtac vinaquil Israel, ix yalan viñ
d'a eb' icha tic: Ayxo stiempoal ix e na' a ex tic to a viñaj David tz'och e reyaloc. 18 A
ticnaic jun, toxo ix c'och stiempoal yic tz'och viñ, yujto yalnaccan Jehová yuj viñ schecab'
chi', to a viñ ol colan schoñab' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' masanil juntzañ
eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, xchi viñ.
19 Ix lolonpax viñ yed' masanil eb' yetchoñab' aj Benjamín, ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a
Hebrón yic slolon viñ yed' viñaj David yuj tas ix yal eb' yetisraelal eb' yed' tas ix yal
masanil eb' yetchoñab' eb' aj Benjamín chi'. 20 Ix c'och viñ yed' 20 eb' soldado d'a Hebrón
b'aj ayec' viñaj David chi'. Ix schecan b'ojoc jun nivan vael viñaj David chi' yuj viñaj
Abner yed' pax yuj eb' ajun yed' viñ. 21 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Abner chi' d'a viñaj
David chi' icha tic:
—A ticnaic mamin rey, yovalil tzin b'at in molb'ej masanil eb' quetisraelal, yic sb'oan
junoc trato eb' ed'oc, icha val chi' ol aj ac'an reyal icha val tas tza nib'ej, xchi viñ.
—Ixic an, xchi viñaj David chi'. Ix lajvi chi', ix yalancan quilcob'a viñaj Abner chi', ix
b'at viñ d'a tzalajc'olal.

A schamel viñaj Abner

22-23 Ato val sb'at viñaj Abner chi', ix c'och viñaj Joab yed' eb' soldado viñaj David,
spetoj eb' d'a oval. Te tzijtum tastac yed'nac eb', aton tas ix laj yiq'uec' eb' d'a eb' yajc'ool.
Ayic ix c'och viñaj Joab yed' masanil eb' soldado ajun yed'oc, ix alji d'a viñ to a viñaj
Abner chi', ix ulec' viñ lolonel yed' viñ rey chi', toxo ix meltzaj viñ d'a tzalajc'olal. 24 Ix
lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' d'a viñ rey chi', ix yalan viñ:
—Mamin rey, ¿tas yuj icha chi' ix a c'ulej? Yujto a viñaj Abner ix ulec' d'ayach, ix a
chaanxib'at viñ d'a tzalajc'olal. 25 Mamin rey ¿tom mañ ojtacoc to a viñaj Abner chi' toñej
tzul smusej a sat viñ yic syil viñ tas tza c'ulej yed' tas aji? xchi viñ.
26 Ixñej lajvi slolon viñ yed' viñ rey chi', ix schecan viñ b'at saychaj viñaj Abner chi' d'a
elc'altac, ato b'aj ay a' uc'b'ila' yic Sira, ata' ix meltzaj viñ yuj eb', palta mañ yojtacoclaj
viñaj David chi' tas yaji. 27 Ayic ix jax viñaj Abner chi' d'a Hebrón, axo viñaj Joab chi'
ix chaan viñ sjavi d'a spatiquel choñab' chi', ix ic'jib'at viñ yuj viñ d'a stz'eyb'at sti' jun
choñab' chi', yic slolon eb' viñ ta' sch'ocoj. Ata' ix stipoch yespada viñaj Joab chi' d'a sc'ol
viñ, ix cham viñ, yic syac'anec' spac viñ yuc'tac viñaj Joab chi'. 28 Ayic ix yab'an jun chi'
viñaj David, ix yalan viñ: Syil Jehová to a in tic yed' masanil eb' in checab' malaj calan
quic d'a schamel viñaj Abner chi'. 29 Cotocab'can jun tic d'a yib'añ viñaj Joab yed' d'a
yib'añ eb' yiñtilal viñ yed' eb' sc'ab' yoc. A d'a scal eb', ayocab' mach ol yab' syail yuj
tas tz'el d'a snivanil, ayocab' mach ol penaayax yuj lepra, ayocab'pax mach tz'em sb'eyi,
ayocab' mach smiljichamoc yed' mach scham yuj vejel, xchi viñ rey chi'.
30 A viñaj Joab chi' yed' viñaj Abisai ix milancham viñaj Abner chi', yujto ayic ix och
oval d'a Gabaón, a viñaj Abner chi' ix milancham viñaj Asael, viñ yuc'tac eb' viñ.
31 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey d'a viñaj Joab chi' yed' d'a masanil eb' ajun yed' viñ to
sñic'chitejel spichul eb', yic tz'och eb' d'a cusc'olal yuj schamel viñaj Abner chi'. Ix och
tzac'an viñ rey chi' d'a spatic mach ix b'achanb'at snivanil viñ chi'. 32 A d'a Hebrón ix

smuc snivanil viñ chi' eb'. Ix oc' viñ rey chi' b'aj ix mucchaj viñaj Abner chi', ix oc'pax masanil eb' anima ajun yed' viñ. 33 Yuj chi' ix sb'itej jun b'it yic cusc'olal viñ rey chi':

Ach Abner ¿tas yuj icha chi' ix aj a chami? Icha tz'aj scham eb' sc'ulan chucal ix aj a chami.

34 Tocval tzec'b'il a c'ab', ma tzec'b'il oc d'a q'uen cadena. Icha val tz'aj scham junoc mach d'a yol sc'ab' eb' anima te chuc sb'eyb'al, icha chi' ix aj a chami, xchi viñaj David chi'.

Axo eb' anima chi', ix oc'pax eb' yuj schamel viñaj Abner chi'. 35 Ix lajvi chi', ix yalan eb' d'a viñaj David chi' to sva jab'oc viñ yacb'an manto em c'u, palta ix yac' sti' viñ d'a yichañ Dios:

—Aocab' Dios tz'ac'anoch yaelal d'a vib'añ tato svab'lej jab'oc vael ma junocxo tasi ayic manto em c'u, xchi viñ. 36 Masanil anima ayec' ta', ix nachajel jun chi' yuj eb', ix scha val sc'ol eb', yujto masanil tas sc'ulej viñaj David chi' scha sc'ol eb' anima smasanil. 37 A d'a jun c'u chi', ix nachajel yuj eb' israel chi' smasanil to a viñaj rey David chi', mañ locanoclaj viñ d'a schamel viñaj Abner chi'.

38 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a masanil eb' schecab':

—Ojtaquejequeli to a ticnaic ix cham jun viñ sat yajal d'a co cal a oñ israel oñ tic. 39 Yuj chi' vach'chom a Dios ix in sic'anoch reyal, palta ste el vip svab' yuj schuc spensaril eb' viñ yune' ix Sarvia. Aocab' Jehová ol ac'an spac d'a jun mach ix c'ulan chucal tic, xchi viñ.

4

A schamel viñaj Is-boset

1 Ayic ix yab'an viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl to toxo ix cham viñaj Abner d'a Hebrón, ix te xiv viñ. Ix te somchajpaxq'ue masanil eb' yetisraelal viñ yed'oc. 2 Ay chavañ eb' viñ schecab' viñaj Is-boset chi', yajal yaj eb' viñ d'a jun ñilañ eb' soldado elc'um. Ay jun viñ scuch Baana, axo junxo viñ scuch Recab. A viñaj Rimón cajan d'a Beerot d'a slac'anil b'aj tz'ec' smacb'en eb' yic Benjamín ay yuninal eb' viñ. (A eb' yiñtilal eb' anima cajan d'a Beerot chi', yiñtilal eb' viñaj Benjamín. 3 Añejto b'atnaccan eb' d'a Gitaim, toñej comon ayec' eb' ta', icha ch'oc choñab'il yaj eb'.)

4 (A viñaj Jonatán yuninal viñaj Saúl ay jun yuninal viñ cannac scuch Mefi-boset. A jun viñ chi', mañ vach'oc yoc viñ schab'il, yujto ayic oye'anto ab'il sq'uinal viñ, ix javi yab'ixal tas ix uji d'a Jezreel to toxo ix cham viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán. Yuj chi' ix cheljib'at viñ yuj jun ix tz'ilan q'uib'oc, ix b'at eb' elelal yalani. Yujto ix spil yip ix yeli, ix yactanel viñ ix, yuj chi' icha chi' ix aj yixtaxcan yoc viñ chi'.)

5 Axo ix aji to a viñaj Recab yed' viñaj Baana chi', ix b'at eb' viñ d'a spat viñaj Is-boset ayic te ov c'ac' d'a chimc'ualil. Vaynac viñ d'a sch'at yic syic' jab'oc yip. 6 Axo ix stañvumal spuertail spat viñ, van schayvi trigo ix, ix vayb'at ix. Val d'a jun rato chi', ix och lemnaj viñaj Recab yed' viñ yuc'tac chi' b'aj vaynac viñaj Is-boset chi', malaj junoc mach ix ilani. 7 Ayic ix och eb' viñ d'a yol pat chi', ix yilan eb' viñ to jichanec' viñaj Is-boset chi' svay d'a sch'at. Yuj chi' ix steccham viñ eb' viñ, ix xicanel sjolom viñ eb' viñ, ix yic'anb'at eb' viñ yed'oc. Pilan ac'val ix b'ey eb' viñ b'aj sb'at sb'eal Arabá 8 yic sb'at yac'an eb' viñ d'a viñaj rey David d'a Hebrón. Ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Mamin rey, ix quic'cot sjolom viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl, viñ ochnac ajc'olal d'ayach, snib'ejnac viñ ach smilchamoc. Palta a ticnaic ix el d'a sc'ol Jehová yic tza pacan a b'a d'a viñaj Saúl yed' d'a yiñtilal, xchi eb' viñ.

9 Ix tac'vi viñaj rey David chi' d'a eb' viñ icha tic:

—Syil Jehová, aton ix in colanel d'a masanil tas ay smay ix ja d'a vib'añ 10 to ayic ix javi jun viñ vinac d'a Siclag yic ix yic'ancot vach' ab'ix viñ d'ayin yalani, yuj schamel viñaj Saúl, ix vac'an yamjoc viñ, ix vac'an miljoccham viñ. Aton spac chi' ix vac' d'a viñ yuj

jun vach' ab'ix ix yic'cot chi' d'ayin. 11 Ocxom val d'ayex a ex tic, smoj ton val svac' spac d'ayex, yujto ix e milcham viñ vinac malaj smul yacb'an vaynac viñ d'a spat. Yuj chi' ol ex in satel d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañxa b'aq'uiñ ol ex b'inaj jab'oc, xchi viñ.

12 Ix lajvi chi', ix schecan viñ rey chi' miljicham eb' viñ. Ix xicjiel sc'ab' eb' viñ yed' yoc yuj eb' soldado, ix q'ue locan snivanil eb' viñ b'aj ay yed'tal a a' d'a Hebrón chi'. Axo sjolom viñaj Is-boset chi', ix yic'b'at eb' soldado, ix smucan eb' b'aj mucan viñaj Abner, d'a Hebrón chi'.

5

Ochnac viñaj David sreyaloc Israel yed' Judá
(1Cr 11.1-3)

1 Ix lajvi chi', ix javi masanil eb' yiñtilal Israel d'a viñaj David d'a Hebrón. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic: A oñ tic te ayto cuj co b'a ed'oc. 2 D'a yalañtaxo ayic aytooch viñaj Saúl co reyaloc, a ach oñ a cuchb'ejnac d'a oval. Añeja' pax Jehová alannac d'ayach to a ach ol oñ a cuchb'ej yed' och co reyaloc, xchi eb'.

3 Yacb'an ayec' eb' ta', axo eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel ix lolon yed' viñaj David chi' yic sb'oancan strato viñ yed' eb' d'a yichañ Jehová. Ix lajvi chi', ix ac'jicanq'ue aceite d'a sjolom viñ yic sic'jicanoch viñ sreyaloc masanil eb' israel. 4 Ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 30 ab'il sq'uinal viñ. 40 ab'il ix yac' reyal chi' viñ. 5 Nañal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viñ d'a yib'añ eb' aj Judá d'a Hebrón. Ix lajvi chi', 33 ab'il ix yac' reyal viñ d'a masanil eb' israel yed' d'a eb' aj Judá d'a Jerusalén.

Ix yac' ganar choñab' Sion viñaj David
(1Cr 11.4-9)

6 Ay jun c'u ix b'at viñaj rey David chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' jebuseo ay d'a Jerusalén. Ix sna' eb' jebuseo chi' to max yal-laj yoch viñaj David chi' d'a yol schoñab' eb' chi', yuj chi' ix yal eb' d'a viñ icha tic: C'ocb'ilñej eb' max uji yilani yed' eb' tz'em sb'eyi, a eb' max ach chaan ochta d'a tic, xchi eb'. 7 Vach'chom icha chi' ix yal eb', palta ix yac' ganar choñab' Sion viñ rey chi', yuj chi' schoñab' viñaj David ix sb'iejcani. 8 A d'a jun c'u chi', ix yal viñaj David d'a eb' soldado: A mach sb'ab'lajoch yac' oval yed' eb' jebuseo tic, ochocab' d'a sb'e a a' tz'ochc'och d'a yol choñab' chi', smilancham masanil eb' max uji yilan yed' eb' tz'em sb'eyi. A val juntzañ eb' chi', tzin yaj eb', xchi viñ. Ata' elnaccancot jun lolonel tz'alji: A eb' max uji yilani yed' eb' tz'em sb'eyi, max yal-laj yoch eb' d'a yol spalacio viñ rey, xchi. 9 Ix lajvi chi', ix cajnaj viñaj David chi' d'a cuartel ay d'a jun choñab' chi', ix yac'an scuch viñ Schoñab' Viñaj David, ix laj sb'oanq'ue juntzañxo pat viñ d'a spatictac, ix schael yich b'aj ix mucchaj jun ch'olan. 10 A Jehová Dios Yajal d'a Smasanil, a ayoch yed' viñaj David chi', yuj chi' te nivan ix aj sb'inaj viñ.

A eb' schecab' viñaj Hiram d'a viñaj David
(1Cr 14.1-2)

11 A viñaj Hiram sreyal Tiro, ix scheccot eb' smunlajvum viñ d'a viñaj David, aton eb' ñicum te' yed' eb' mac'umpoj q'ueen, ix yic'anpaxcot te' c'ute' eb', yic sb'oanq'ue spat viñaj David chi' eb'. 12 Icha chi' ix aj snachajel yuj viñaj David chi' to a Jehová ix ac'ancanoch viñ reyal, yic te nivan tz'aj sb'inaj schoñab' Jehová chi', yujto te xajan yuuj.

Juntzañxo eb' yuninal viñaj David
(1Cr 3.5-9; 14.3-7)

13 Ayic ix el viñaj David chi' d'a Hebrón, ix javi viñ d'a Jerusalén, ix cajnaj viñ ta'. Ayto juntzañxo eb' ix ix, ix yic' viñ, yuj chi' tzijtumto yal yuninal viñ ix alji. 14-16 A eb' yuninal viñ ix alji d'a Jerusalén chi', aton eb' tic: Viñaj Samúa, viñaj Sobab, viñaj Natán, viñaj Salomón, viñaj Ibhar, viñaj Elisúa, viñaj Nefeg, viñaj Jafía, viñaj Elisama, viñaj Eliada yed' viñaj Elifelet.

Ix yac' ganar eb' filisteo viñaj David (1Cr 14.8-17)

17 Ayic ix yab'an eb' filisteo to toxo ix och viñaj David sreyaloc Israel, ix cot eb' masanil
yac' oval yed' viñ, palta ayic ix yab'an viñ, ix em viñ b'aj ay juntzañ q'uen nivac tenam yic
vach' syac' oval chi' viñ. 18 A eb' filisteo chi' ix c'och eb' d'a spañanil Refaim, ix sb'oanq'ue
scampamento eb' ta'. 19 Ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a Jehová icha tic:
—¿Tzam yal vac'an oval yed' eb' filisteo chi'? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol in c'ab'? xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi':
—Ixic, ac' oval yed' eb'. A in ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi d'a viñ.
20 Ix c'och viñ yed' eb' soldado b'aj ayec' eb' filisteo chi'. Ata' ix ac'ji ganar eb' yuj viñ.
Yuj chi' ix yal viñ: A Jehová ix jacanb'at jun b'e d'a vichañ d'a scal eb' vajc'ol tic, icha
val tz'aj sb'at ñepnaj junoc a' eluma', xchi viñ. Yuj chi' Baal-perazim5.20 ix sb'iejcan jun
lugar chi'. 21 Ayic ix el lemnaj eb' filisteo chi', ix laj yactejcan sdiosal eb', axo viñaj David
chi' yed' eb' soldado ix ic'ancoti.
22 Ix jaxpax eb' filisteo chi' d'a spañanil Refaim chi'. 23 Yuj chi' ix sc'anb'ejxi viñaj David
chi' d'a Jehová. Ix tac'vixi Jehová chi' d'a viñ:
—Mañ ach c'och d'a sat eb', palta to a d'a spatictac eb' ol ach cotoc. A b'aj ay juntzañ
te' bálsamo tzach coti. 24 Ayic ol ab'an sc'añ jun icha sc'añ yec' anima d'a scaltac sc'ab' te
te' chi', elañchamel tza yamoch ac'an oval yed' eb', yujto a jun chi' sch'oxani to a in ol in
b'ab'laj uuj, yic ol in satanel eb' filisteo chi', xchi Jehová.
25 Ix sc'anab'ajej viñaj rey David chi' tas ix yal Jehová. Yuj chi' ix yac' ganar eb' filisteo
chi' viñ, ix el yich spechan eb' viñ d'a Geba masanto d'a Gezer.

6

A schamel viñaj Uza (1Cr 13.5-14)

1 Ix smolb'anxi eb' soldado viñaj David, a eb' te jelan d'a scal eb' israel, ay 30 mil eb'.
2 Ix b'at eb' d'a Baala d'a yol yic Judá yic b'at yic'ancot te' scaxail strato Jehová Dios eb',
aton te caxa b'aj sb'inaj Jehová Yajal d'a Smasanil, aton ayec' d'a yib'añ eb' querubín.
3-4 A d'a yol spat viñaj Abinadab ay d'a jun tzalan, ata' ayec' te caxa chi'. A d'a yib'añ jun
te' carreta ac'to, ata' ix yic'cot te' caxa chi' eb'. A eb' yuninal viñaj Abinadab, aton viñaj
Uza yed' viñaj Ahío, a eb' scuchb'an b'ey noc' vacax ñerjinac te' carreta b'aj ayq'ue te'
caxa chi', a viñaj Ahío b'ab'el sb'at yuj te'. 5 Axo viñaj David yed' masanil eb' choñab',
val d'a smasanil sc'ol eb' ix b'itan d'a tzalajc'olal, ix q'ue cheneljoc eb' d'a yichañ Jehová
van yoch te' arpa yed' salterio, panderas, castañuelas yed' platillo. 6 Ayic ix javi eb' yed'
scaxail strato Dios d'a stec'lab' trigo viñaj Nacón, ijan ix telvi noc' vacax ed'jinac te'
carreta chi', yuj chi' axo viñaj Uza chi' ix yaman te' caxa chi'. 7 Yuj chi' ix cot yoval Jehová
d'a viñ, yujto ix syam te' caxa chi' viñ. Ata' ix chamcan viñ d'a stz'ey te' chi'.
8 Ix cot yoval viñaj David chi' yujto ix cham viñaj Uza chi' yuj Jehová. Yuj chi' Pérez-
uza ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ. Añeja' icha chi' ticnaic.6.8 9 A d'a jun c'u chi', ix
xivcanq'ue viñaj rey David chi' d'a Jehová. Yuj chi' ix yal viñ icha tic: Vach' am maxtzac
vic'b'at te' scaxail strato Jehová tic b'aj cajan in, xchi viñ. 10 Majxo yal-laj sc'ol viñaj David
chi' ix yic'cot te' caxa chi' d'a schoñab'. Yuj chi' ix yal viñ to tz'ic'jib'at te' d'a spat viñaj
Obed-edom aj Gat. 11 Oxe' ujal ix can te' ta'. Ix yac'val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj
Obed-edom chi' yed' eb' cajan yed' viñ.

Ix javi te' scaxail strato Jehová d'a Jerusalén (1Cr 15.1—16.6)

5.20 **5:20** A Baal-perazim syalelc'ochi "Viñ jacum b'e." 6.8 **6:8** A Pérez Uza syalelc'ochi "schamel Uza."

12 Ayic ix yab'an viñaj rey David chi' to yuj te' scaxail strato Jehová, ix yac' svach'c'olal
Jehová d'a yib'añ viñaj Obed-edom chi' yed' eb' cajan yed' viñ yed' masanil tastac ay d'a
viñ, yuj chi' ix b'at yic'anxicot te' viñaj David chi'. Yed' val tzalajc'olalil ix yic'cot te' viñ
d'a yol schoñab'. 13 Ayic jay b'ecanto scot eb' ed'jinac te' caxa chi', ix yac'an jun noc' mam
vacax viñaj David chi' yed' jun noc' quelem vacax b'aq'uech silab'il d'a Jehová.
14 Ayoch jun chaleca nab'a lino yic sacerdote yuj viñaj David chi', ix q'ue chennaj
viñ yuj tzalajc'olal yed' smasanil sc'ool d'a yichañ Jehová. 15 Icha chi' ix sc'ulej viñ yed'
masanil choñab' Israel. Nivan q'uiñ ix yutej eb' ayic ix yic'ancot te' scaxail trato chi' eb'
d'a Jerusalén, tz'el yav eb', spu'an q'uen trompeta eb' d'a tzalajc'olal.
16 Ayic ix javi te' scaxail trato chi' d'a schoñab' viñaj David chi', d'añanelta ix Mical
yisilcan viñaj Saúl d'a sventena. Ix yilan ix to a viñaj David chi' sq'ue chennaj viñ d'a
yichañ Jehová, yuj chi' ix chab'axq'ue sc'ol ix d'a viñ.
17 Axo yic ix javi te' scaxail trato chi' yuj eb', ix sb'oanoch te' eb' d'a yol jun mantiado
b'ob'il yuj viñaj David chi'. Ix lajvi chi' ix yalan viñ to sñusjitz'a silab' yed' pax silab' yic
junc'olal yed' Jehová. 18 Ayic ix lajvi yac'ji juntzañ silab' chi', ix yalan vach' lolonel viñaj
David chi' d'a yib'añ choñab' Israel d'a sb'i Jehová Yajal d'a Smasanil. 19 Ix yac'an junjun
ixim pan viñ yed' jab'jab' b'olb'il chib'ej yed' junjun quechañ taquiñ sat uva d'a masanil
eb' choñab', aton d'a eb' viñ vinac yed' d'a eb' ix ix. Ix lajvi chi', ix laj pax eb' d'a spat.
20 Ayic ix pax viñaj rey David chi' d'a spat yic syalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'
cajan d'a spat chi', ix elta ix Mical chi' scha viñ, ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—A ticnaic ach sreyal choñab' Israel, te vach'xo val ix utej a ch'oxanel a b'a b'ian. Ix a
ch'oxc'ab'ejel a b'a d'a sat eb' ix schecab' eb' viñ etyajalil. Te q'uixvelal ix utej a b'a icha
junoc comon anima, xchi ix d'a viñ.
21 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Val yel ix in q'ue chennaj yuj tzalajc'olal d'a yichañ Jehová, aton ix in sic'anoch
yajaliloc schoñab' sq'uexuloc viñ a mam yed' pax sq'uexuloc eb' a c'ab' oc. Yuj chi' ol
in q'ueñej chennaj yuj tzalajc'olal d'a yichañ Jehová. 22 Syalpax in vach' ic'anemta in
b'a, svach' el in q'uixvelal icha tzal chi', palta a eb' ix ix tzal chi', nivan ol in ajelc'och d'a
sat eb' ix, xchi viñaj David chi'.
23 A ix Mical chi', malaj junoc yune' ix aljinac.

7

Strato Jehová yed' viñaj rey David (1Cr 17.1-27)

1 Ayic ix canxoñej viñaj rey David chi' d'a spalacio. Ayic toxo ix yac'och junc'olal
Jehová d'a scal eb' israel yed' eb' ajc'ol yajoch d'a eb', 2 ix yalan viñ d'a viñaj Natán
schecab' Jehová:
—Tic tzila' to nab'a c'ute' ayoch d'a in palacio tic, axo pax te' scaxail strato Dios jun, a
d'a yol jun mantiado ayoch te', xchi viñ.
3 Yuj chi' ix yal viñaj Natán chi':
—Ujocab' icha tas tza na'a, yujto a Jehová ayñejoch ed'oc, xchi viñ.
4 A d'a jun ac'val chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Natán chi' icha tic: 5 Ixic, b'at al d'a viñ in
checab' viñaj David, tzalani to a in Jehová in sval icha tic: Mañoc achlaj ol a b'oq'ue junoc
templo b'aj ol in aj chi'. 6 Atax yic ix vic'anelta eb' e mam eyicham d'a Egipto masanto
ticnaic, malaj b'aj ix in aj d'a yol junoc pat, añej d'a yoltac mantiado in eq'ui. 7 B'ajtactil
ix in ec'ñej yed' eb' in choñab', malaj b'aj ix in c'an d'a junoc eb' ayoch yajalil choñab'
chi' vuuj, tas yuj max sb'o junoc in cajnub' eb', nab'a c'ute' tz'och d'ay, xchi Jehová, xa
chi d'a viñ rey chi'. 8 Tzalanpax d'a viñ icha tic: A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala':
A in ix ach viq'uel d'a tañvoj calnel, ix ach vac'anoch yajaloc in choñab' Israel. 9 Yalñej
b'ajtil tzach eq'ui ayinñej och ed'oc. Ix in satel masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach, ol ach

vac' b'inaj icha eb' nivac vinac d'a yolyib'aňq'uinal tic. 10 Aňejtona' ix in siq'uelta jun
lum tic b'aj tzex cajnajcan a ex in choňab' ex tic. A tic ol ex canňej cajan d'a junelňej.
Maňxa mach ol ex xib'tanoc, maňxo ol ex tzuntzaj yuj eb' eyajc'ool icha ix ex yutej eb'
d'a sb'ab'elal, 11 ayic ix vac'anoch eb' ix ex cuchb'ani. A in ol in satel masanil eb' eyajc'ool.

Svac'anpax ojtaquejeli to ol vac'ňejcan opisio d'a eb' iňtilal. 12 Ayic ol lajvoc ec' a
q'uinal, ayic mucb'il achxo, ol vac'och junoc uninal reyal a q'uexuloc, tec'tec' val ol vutej
yopisio chi'. 13 A' ol b'oanq'ue in cajnub' b'aj ol in b'inajoc. Ol vac'anňejcan yopisio chi'
d'a eb' yiňtilal d'a masanil tiempo. 14 A in ol in och smamoc, axo ol och vuninaloc. Tato ay
b'aj ol och spitalil d'ayin, ol vac'och syaelal icha syutej junoc mamab'il smac'an yuninal.
15 Palta maň jab'oc ol vactejcan in xajanani, maň ichaoc vutejnac vactancan in xajanan
viňaj Saúl, vic'naquel viň d'a yopisio, yic ach och sq'uexuloc viň. 16 A in ol vac'ňejcan
opisio tic d'a eb' iňtilal d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viň, xchi d'a viňaj
Natán chi'.
17 Icha ix aj yalan Jehová, icha val chi' ix aj yalan viňaj Natán d'a viňaj rey David chi'.

A slesal viňaj David
(1Cr 17.16-27)

18 Yuj chi' ix och viňaj David chi' d'a yichaň Jehová, ix em c'ojan viň ix lesalvi viň, ix
yalan viň icha tic: Mamin Jehová Vajalil, ¿tas val jab'oc velc'och yed' eb' in mam vicham,
yuj chi' ix ac' jun nivan opisio tic d'ayin? 19 Mamin Jehová, tas val vaj a in tic d'ayach
yuj chi' ix ala' tas ol aj yelc'och viňtilal d'a b'aq'uiň. A tas tzutej a b'a tic d'ayin, maň
ichaoc chi' syutej sb'a eb' anima. 20 Mamin Jehová Vajalil, maňxa tas syal valan d'ayach.
A ach tic ojtac tas yaj in pensar a in a checab' in tic. 21 Masanil juntzaň lolonel satub'tac
tic, a ach ix ac' vojtaquejeli, icha tas ix el d'a a c'ool. 22 Mamin Jehová, malaj junocxo
mach lajan ed'oc. A achňej toni, malaj junocxo dios scab' specal icha ach tic. 23 A pax a
choňab' Israel tic jun, malaj junocxo choňab' lajan yed'oc. Yujto axoňej jun choňab' tic
d'a sat lum tic ix a colcanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yic tz'ochcan a choňab'oc. Yed' a poder
yed' tastac satub'tac a b'onac, ic'naquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, a satannaquel
juntzaň choňab' yed' sdiosal d'a yichaň eb' yic nivan tz'ajelc'och a b'i. 24 Yujto a ach ix
oň ac'och a choňab'oc d'a junelňej, yuj chi' a ach ix ach ochcan co Diosaloc.

25 Mamin Jehová, a ticnaic jun, elocab'c'och tas ix al d'ayin a in a checab' in tic yed' d'a
masanil viňtilal. Ichocab' chi' tz'aj yelc'och tas ix ala', 26 yic vach' tzach b'inaj d'a masanil
tiempo, yic ol yal eb' anima to a ach Jehová Dios ach, Yajal ach d'a yib'aň Smasanil, a
achton co Diosal ach a oň israel oň tic. Aňeja' icha chi' ol aj yochňej viňtilal reyal d'a
ichaň. 27 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, co Diosal ach, a ach val tzac' vojtaquejeli
to ol ochcan viňtilal d'a yajalil. Yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a in c'anan jun tic d'ayach. 28 A
ach tic Mamin Jehová, Dios ach, a tas tzala' yelňej, yelxo val te vach' tas ix ac' a ti' ac'an
d'ayin. 29 Elocab' d'a a c'ool ac'an a vach'c'olal d'a viňtilal yic stec'b'ejňej sb'a eb' d'a
ichaň. Mamin Jehová, a ach ix alcan jun tic, yuj chi' a yuj a vach'c'olal, vach' ol ajcan
viňtilal d'a masanil tiempo, xchi viň d'a Jehová chi'.

8

Yac'nac ganar juntzaň oval viňaj David
(1Cr 18.1-13)

1 A viňaj rey David yed' eb' soldado ix yac' ganar eb' filisteo eb', yuj chi' ix can eb' d'a
yalaň smandar viň. 2 Ix ac'jipax ganar eb' moabita yuj viň. Ix schecanem latz'an eb' viň
smasanil d'a sat luum, ix yechtan eb' viň yed' jun ch'aň ch'aň. A jantac mach scan d'a yol
chab' ch'aňil, schami, axo mach scan d'a yol yic yoxil ch'aňil jun, max chamlaj. Icha chi'
ix aj scan eb' moabita chi' d'a yalaň smandar viňaj rey David chi'. Ix checji yac' tumin
eb' d'a junjun ab'il yuj viň.

3 Aňeja' viňaj rey David chi' ix ac'an ganar viňaj Hadad-ezer, ayic van sb'at viň
stoc'xicanec' smacb'en b'aj ay a' nivan Éufrates. A viňaj Hadad-ezer chi' yuninal viň viňaj
Rehob sreyal Soba. 4 A viňaj rey David chi' ix yaman mil 700 eb' soldado viňaj Hadad-
ezer chi', aton eb' ayq'ue d'a yib'aň chej yed' 20 mil eb' sb'ey d'a yoc. Ix yic'anb'at eb' viň
d'a preso. Ix stzepan sch'aňal yoc noc' chej ed'jinac carruaje chi' viň, axoňej noc' sňeran
100 carruaje ix yactejcan viň.
5 Ix lajvi chi', ix javi eb' sirio ay d'a yol yic Damasco yic scolvaj yed' viňaj Hadad-
ezer chi', palta ix ac'jipax ganar eb' yuj viňaj rey David chi', 22 mil eb' ix cham yuj viň.
6 Elaňchamel ix yac'och eb' soldado viňaj rey David chi' d'a yol yic Damasco chi', icha
chi' ix aj scan eb' sirio chi' d'a yalaň smandar viň. Ix checji yac' tumin eb' d'a junjun
ab'il. A Jehová ix och yed' viň, yuj chi' yalňej b'aj ix b'at viň yac' oval, ix yac'ňej ganar
viň.
7 Ix lajvi chi', ix yic'anpaxcanec' juntzaň maclab' jul-lab' viňaj rey David chi' d'a eb'
soldado viňaj Hadad-ezer chi', ayoch oro d'ay, ix yic'ancot viň d'a Jerusalén. 8 Aňejtona'
te nivan pax q'uen bronce ix yic'canec' viň d'a choňab' Beta yed' d'a Berotai, aton juntzaň
choňab' chi' ay d'a yol smacb'en viňaj Hadad-ezer chi'.
9 Axo pax viňaj Toi, sreyal Hamat, ayic ix yab'an viň tas ix aj slajviel masanil eb'
soldado viňaj Hadad-ezer yuj viňaj David chi', 10 ix schecanb'at jun yuninal viň scuchan
Joram d'a viň. Ix yac'anpaxb'at q'uen plata viň, q'uen oro yed' q'uen bronce, yuj yac'an
stzatzil sc'ol viňaj David chi' viň. Ix yalanpaxb'at vach' lolonel viň d'a viň yujto ix ac'ji
ganar viňaj Hadad-ezer yuj viň, yujto yac'nac oval viňaj Toi chi' yed' viňaj Hadad-ezer
chi'. 11 A masanil juntzaň q'uen ix scha' viňaj David d'a viňaj Toi chi', ix yac'pax q'uen viň
d'a Jehová yed' q'uen oro yed' q'uen plata cotnac d'a juntzaňxo choňab' yac'nac ganar
viň: 12 Aton d'a Edom, d'a Moab, d'a eb' amonita, d'a eb' filisteo, d'a eb' amalecita yed'
q'uen ix yic'canec' viň ayic ix yac'an oval viň yed' viňaj Hadad-ezer.
13 Ix te b'inaj val viňaj rey David chi' sic'lab'il ayic ix meltzajxi viň d'a oval yed' eb'
edomita, 18 mil eb' ix cham yuj viň d'a jun Spaňanil Atz'am Atz'am. 14 Elaňchamel ix
yac'och eb' soldado viňaj David chi' staňvej Edom. Masanil eb' aj Edom chi', ix can eb'
d'a yalaň smandar viň. A Jehová ix ochňej yed' viň d'a oval chi', yuj chi' yalňej b'ajtil
sb'at viň yac' oval, syac'ňej ganar viň.

A eb' schecab' viňaj rey David (2S 20.23-26; 1Cr 18.14-17)

15 A viňaj David chi', ix yac' reyal viň d'a masanil eb' choňab' israel d'a stojolal yed' d'a
svach'ilal. 16 A eb' ix ac'an yajalil yed' viň, aton eb' tic: Viňaj Joab yune' ix Sarvia, yajal
viň d'a eb' soldado smasanil, viňaj Josafat yuninal viňaj Ahilud, tz'ib'um yaj viň d'a viň
rey chi'. 17 Viňaj Sadoc yuninal viňaj Ahitob yed' viňaj Ahimelec yuninal viňaj Abiatar,
sat sacerdote yaj eb' viň. Axo viňaj Seraías stz'ib'an yab'ixal tastac sc'ulej viň rey chi'
d'a stzolal. 18 Axo pax viňaj Benaía yuninal viňaj Joiada, yajal yaj viň d'a eb' soldado
staňvan viň rey chi', aton eb' cereteo yed' eb' peleteo, axo eb' yuninal viňaj rey David
chi', sat yajal yaj eb'.

9

Svach'c'olal viňaj David d'a viňaj Mefi-boset

1 Ix sc'anb'anec' viňaj rey David chi' tato ayto junocxo yiňtilal viňaj Saúl ixto cani, yic
syac'an svach'c'olal viň d'ay yuj svach'c'olal viňaj Jonatán yac'nac d'a viň.
2 Ay jun viň schecab' viňaj Saúl scuch Siba, ix avtajcot viň d'a yichaň viňaj rey David
chi'. Axo yic ix javi viň, ix sc'anb'an viň rey chi' d'a viň icha tic:
—¿A ach am tic tza cuch Siba? xchi viň d'a viň.
—I', a in ton mamin rey, xchi viň.
3 Ix sc'anb'an viň rey chi' d'a viň icha tic:

—¿Maňxa am val junoc yiňtilal viňaj Saúl ayeq'ui, yic tzin ch'ox in vach'c'olal d'ay icha ix vutej vac'an in ti' d'a yichaň Jehová? xchi viň.

Ix tac'vi viňaj Siba chi':

—Aytocan jun viň yuninal viňaj Jonatán, chuclaj yoc viň schab'il, xchi viň.

4 —¿B'ajtil ay viň? xchi viňaj David chi'.

—A d'a spat viňaj Maquir yuninal viňaj Amiel d'a Lodebar, ata' ayec' viň, xchi viňaj Siba chi'.

5-6 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj rey David chi' to b'at ic'jicot viňaj Mefi-boset yuninal viňaj Jonatán chi' viň yixchiquin viňaj Saúl chi'. Ayic ix javi viň d'a yichaň viň rey chi', ix em ňojan viň d'a sat luum. Ix yalan viňaj David chi' d'a viň icha tic:

—Mefi-boset, xchi viň.

—Tic ayin mamin rey, xchi viň.

7 Ix yalan viňaj David chi' d'a viň icha tic:

—Maň ach xivoc, vach' ol vutej in b'a d'ayach yuj b'aj xajan yilnac in viňaj Jonatán viň a mam. Ol vac'xican masanil lum sluum viň a mam icham aj Saúl d'ayach. Ol ach vaňej ved' d'a in mexa, xchi viň.

8 Ix em ňojan viňaj Mefi-boset chi', ix yalan viň:

—Mamin rey, ¿tas val yuj tz'oc' a c'ol d'ayin? A in a checab' in tic lajan in icha junoc noc' chamnac tz'i', xchi viň.

9 Ix avtajxi viňaj Siba yuj viň rey chi', aton viň schecab'can viňaj Saúl, ix yalan viň d'a viň icha tic:

—Tic val svac'xican masanil tastac yic viň a patrón yed' yuninal d'a viň yixchiquin viň tic. 10 A ach tic yed' masanil eb' uninal yed' masanil eb' a checab', ol ex munlaj d'a sat lum sluum viň chi'. Masanil tas ol el d'a sat luum, tza molb'ej d'a yol junoc spatil, yic vach' tz'och yopisio yuj eb' yuninal viňaj Mefi-boset tic, palta axo viň jun, ol vaňej viň ved'oc, xchi viň rey chi' d'a viň.

Olajuňvaň yuninal viňaj Siba chi', 20 eb' schecab' viň. 11 Ix tac'vi viňaj Siba chi' d'a viň rey chi' icha tic:

—Masanil tas tza chec in c'ulej tic, ol in c'anab'ajej, xchi viň.

A viňaj Mefi-boset chi', junjun c'u sva viň yed' viň rey chi', icha val yuninal viň ix yutej viň. 12 Ay jun yuninal viňaj Mefi-boset chi' yuneto scuchan Micaía. Masanil mach ayec' d'a spat viňaj Siba chi', schecab' viňaj Mefi-boset chi' yaj eb'. 13 A viňaj Mefi-boset chi', chuclaj yoc viň schab'il, a d'a Jerusalén ayec' viň yujto ata' sva viň yed' viňaj rey David chi'.

10

Ix ac'ji ganar eb' sirio (1Cr 19.1-19)

1 Ayic toxo ix ec' jun tiempoal, ix cham viňaj Nahas, sreyal eb' amonita, axo viň yuninal viň scuchan Hanún ix ochcan reyal. 2 Ix sna' viňaj rey David chi' to yovalil sch'ox svach'c'olal viň d'a viňaj Hanún chi', yujto sch'oxnac svach'c'olal viň smam viň d'a viň. Yuj chi' ix schecb'at juntzaň schecab' viň d'a viňaj Hanún chi' yic syac'an snivanil sc'ool viň yuj schamel smam chi'. Palta ayic ix c'och eb' checab' d'a schoňab' eb' amonita chi', 3 a eb' viň yajal yaj d'a choňab' chi', ix yal eb' viň d'a viňaj Hanún chi': Mamin rey, ¿tom tzac'och d'a a c'ool to nivan yelc'och viň a mam chi' d'a yol sat viňaj rey David chi', yuj chi' ix scheccot juntzaň vinac tic viň yic syac' snivanil a c'ool eb'? Maay. Ix checjicot eb' yuj viň yic tzul yil eb' tas yaj co choňab' tic, yic tzul satanel eb', xchi eb' d'a viň.

4 Yuj chi', ix schecan viňaj Hanún chi' yamjoc eb' schecab' viňaj rey David chi', ix joxjiel xil sti' eb' d'a jun pac'aň spac'ul sti', ix poljiel yoctac sti' spichul eb' masanto ix q'ueul d'a sti' syoop eb', ix lajvi chi' ix schecan pax eb' viň. 5 Ayic ix yab'an viňaj rey David chi' tas

ix aj eb', ix checjib'at schaumal eb' yuj viñ, yujto te q'uixvelal ix utaj eb', ix alji d'a eb' to scan eb' d'a Jericó masanto sq'uib'xi xil sti' eb' chi', ichato chi' syal smeltzaj pax ta eb'.
6 Axo eb' amonita chi', ix nachajel yuj eb' to chuc ix can eb' d'a viñaj rey David chi', yuj chi' 20 mil eb' soldado yic Siria d'a yol yic Bet-rehob yed' d'a yol yic Soba ix stup eb'. Ix cotpax mil eb' soldado viñ sreyal Maaca yed' 12 mil eb' soldado aj Is-tob. 7 Axo ix yab'an jun chi' viñaj rey David chi', ix schecanb'at viñaj Joab viñ yed' eb' soldado chi'. 8 Ix elta eb' amonita chi' d'a sti' schoñab', ix sb'oanoch sb'a eb' d'a oval ta', axo eb' soldado ix tupji yic scot yac' oval chi', najat ix sb'opaxem sb'a eb' d'a stiel choñab' chi'. 9 Ayic ix yilan viñaj Joab chi' to ay jun macañ eb' soldado d'a yichañ viñ, ay pax junxo macañ eb' d'a spatic viñ, ix sic'anel eb' soldado viñ, aton eb' te jelan d'a oval, yic syac'an oval eb' yed' eb' sirio chi'. 10 Axo juntzañxo eb' soldado, ix yac'och viñ d'a yol sc'ab' viñaj Abisai viñ yuc'tac viñ, yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' amonita chi'. 11 Ix yalan viñaj Joab chi' d'a viñ yuc'tac chi' icha tic: Tato a eb' sirio chi' van in yac'an ganar, tzach cot in a colo'. Tato a eb' amonita chi' van ach yac'an ganar jun, a inxo ol in b'at ach in colo'. 12 Cac' quip, co tec'b'ej co b'a yuj co colan co choñab' a oñ schoñab' oñ co Diosal tic. Elocab'c'och tas vach' snib'ej Jehová, xchi viñaj Joab chi'.
13 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' sirio chi', axo ix aji, ix el lemnaj eb' d'a yichañ viñ. 14 Ayic ix yilan eb' amonita to toxo ix el lemnaj eb' sirio chi', ix elpax lemnaj eb' d'a yichañ viñaj Abisai, ix och eb' scol sb'a d'a yol schoñab' chi'. Yuj chi' ix och vaan viñaj Joab chi' yac'an oval yed' eb' amonita chi', ix meltzajcot viñ d'a Jerusalén.
15 Ayic ix yilan eb' sirio chi' to ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix smolb'anxi sb'a eb'. 16 Ix avtajcot eb' sirio chi' yuj viñaj rey Hadad-ezer, aton eb' ay d'a junxo sc'axepalec' a' Éufrates, ix c'och eb' d'a choñab' Helam. A viñaj Sobac b'ab'el d'a yichañ eb', aton viñ yajal d'a eb' soldado yic viñaj rey Hadad-ezer chi'. 17 Palta ix alchajpax juntzañ tic d'a viñaj rey David, yuj chi' ix smolb'ej masanil eb' soldado yic Israel viñ, ix ec' eb' d'a sc'axepal a' Jordán, ix c'och eb' d'a Helam. Ata' ix stec'b'ej sb'a eb' sirio chi' yac'an oval yed' eb' israel chi'. 18 Axo ix aji, ix el lemnaj eb' sirio chi' d'a yichañ viñaj rey David chi' yed' eb' israel. 40 mil soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed' pax 700 eb' ayoch d'a yol carruaje ix smilcham eb' soldado yic Israel chi'. Ix champax viñaj Sobac yajalil eb' soldado sirio yuj eb'. 19 Ayic ix yilan masanil eb' rey ayoch yed' viñaj rey Hadad-ezer chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel chi', ix yac'anoch sb'a eb' d'a junc'olal yed' eb' israel chi', yuj chi' ix canxoñej eb' d'a yalañ smandar viñaj rey David chi'. Atax ta' ix xivcanq'ue eb' sirio chi', majxo yac'xiochlaj sb'a eb' scolvaj yed' eb' amonita chi'.

11

A viñaj rey David yed' ix Betsabé

1 A d'a junxo ab'il, d'a stiempoal sb'at eb' rey d'a oval, ix checjib'at viñaj Joab yuj viñaj rey David yed' masanil eb' yajalil eb' soldado yed' masanil eb' soldado israel d'a oval. Ix satanel eb' amonita eb', ix yoyan sb'a eb' d'a spatic choñab' Rabá. Maj b'atlaj viñ rey chi' yed' eb', ix can viñ d'a Jerusalén. 2 A d'a jun yemc'ualil, ix q'ue vaan viñaj rey David chi' d'a sat sch'at, ix q'ue viñ matz'anel d'a spañanil yib'añ spat. Ayic ayec' viñ ta', ix yilanb'at jun ix ix viñ, van sb'ican sb'a ix, te vach' yilji ix ix yil viñ. 3 Elañchamel ix schecb'at viñ c'anb'ajec'oc mach jun ix ix chi', axo ix alchaj d'a viñ to a ix Betsabé yisil viñaj Eliam, yetb'eyum viñaj Urías heteo. 4 Elañchamel ix schecb'at schecab' viñ yic b'at ic'joccot ix, ix vay viñ yed' ix. Ix lajvi chi', ix sacb'itan sb'a ix, ix pax ix d'a spat.
5 Axo ix aji, ix scuchcanoch yune' ix, yuj chi' elañchamel ix yalb'at ix yab' viñaj rey David chi'. 6 Ayic ix yab'an viñ icha chi', ix yalanb'at viñ d'a viñaj Joab to spaxta viñaj Urías chi' d'a oval. Ix sc'anab'ajan viñaj Joab tas ix yal viñ chi'. 7 Axo ix javi viñaj Urías sch'ox sb'a d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ tato vach' sc'ol viñaj Joab yed' eb'

soldado, chajtil pax yac'an oval. 8 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a viñaj Urías chi' icha tic: Ixic, b'at ic' ip, tzach vay d'a a pat, xchi viñ d'a viñ.

Ixñej val elta viñ d'a yol spalacio viñ rey chi', ix b'at ac'jican svael viñ, te vach' icha svael viñ rey. 9 Palta maj b'atlaj viñ d'a spat chi'. Ix vaycan viñ yed' eb' soldado stañvan palacio chi'. 10 Axo d'a junxo c'u, ix alji d'a viñ rey chi' to maj b'at vaylaj viñaj Urías chi' d'a spat d'a jun ac'val chi'. Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Tas yuj maj xid' ach vay d'a a pat, ina to ayxotax a b'atcani? xchi viñ rey chi' d'a viñ.

11 Ix tac'vi viñ:

—Max yal-laj in comon b'at d'a in pat yic tzin va'i, tzin vaypax yed' ix vetb'eyum yacb'an a te' scaxail strato Jehová yed' eb' vetsoldadoal yic Israel yed' eb' yic Judá, a te' xiltac te' ayq'ue d'a yib'añ eb', icha pax chi' viñ vajalil viñaj Joab yed' eb' yetyajalil, a d'a ac'lic b'aj svay eb'. Mamin rey, max yal-laj in c'ol to vach' b'aj ol in vayoc, xchi viñaj Urías chi'.

12 Ix yalan viñaj David chi' d'a viñ:

—Canañ d'a junxo ac'val tic, axo q'uic'an tzach b'ati, xchi viñ d'a viñ.

Ichato chi' ix can viñaj Urías chi' d'a junxo ac'val chi' d'a Jerusalén. 13 Ix yavtej viñ viñ rey chi' vael yed'oc, ix yac'an vino viñ yuq'uej viñ. Ix q'ue d'a sjolom viñaj Urías chi', palta mañ yujoc chi' ix b'at viñ vayañ d'a spat chi', ata' ix vayxican viñ yed' eb' soldado junelxo.

14 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix stz'ib'anb'at jun carta viñaj rey David chi' d'a viñaj Joab, ix schecan viñ yic'b'at ch'añ viñaj Urías chi'. 15 Ix yalanb'at viñ d'a ch'añ icha tic: Tzac'och viñaj Urías tic d'a yichañ b'aj te ov yac'an oval, tzex el d'a stz'ey viñ yic vach' scham viñ, xchib'at viñ.

16 Yuj chi', ayic ix yoyan sb'a viñaj Joab chi' yed' eb' soldado d'a spatic jun choñab' chi', a b'aj ayec' eb' ajc'ol te jelan, ata' ix ac'jioch viñaj Urías chi' yuj viñaj Joab chi'. 17 Axo yic ix elta eb' ajc'ol chi' d'a yol schoñab', ix yac'an oval eb' yed' eb' soldado viñaj Joab chi'. Ay jayvañ eb' soldado viñaj David chi' ix chami, a d'a scal eb' ix cham viñaj Urías chi'.

18 Ix yac'ancot jun viñ schecab' viñaj Joab chi' d'a viñaj rey David yic syalani chajtil ix aj yoch oval chi'. 19 Ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi': Ayic slajvi alan d'a viñ rey tas ix aj yoch oval tic, 20 talaj scot yoval viñ, syalan viñ: ¿Tas yuj ix ex te och d'a tz'ey jun choñab' chi'? ¿Tom mañ eyojtacoc to a eb' ayq'ue d'a yib'añ muro syal yactanemta junoc tas eb' d'a eyib'añ? 21 ¿Tom mañ eyojtacoc yab'ixal jun ix ix d'a Tebes, ix yactejemta jun q'uen q'ueen yic molino ix d'a sjolom viñaj Abimelec yuninal viñaj Jerobaal? ¿Tas yuj ix e te nitzejoch e b'a? ta xchi viñ, tzalani to ix champax viñaj Urías heteo, xchi viñaj Joab chi'. 22 Ix cot jun viñ checab' chi', ix javi viñ d'a yichañ viñaj rey David chi', ix yalan viñ masanil tas ix yalcot viñaj Joab chi'.

23 Ix yalan viñ icha tic:

—Te ov ix aj yelta eb' ajc'ol chi' d'ayoñ. Ijan val ix oñ yac' ganar eb', palta ix co tec'b'ej co b'a co pechan meltzaj eb', masanto ix ochxican eb' d'a yol schoñab' chi'. 24 A d'a yib'añ muro ix julvajcot eb' viñ ajc'ol chi' d'a eb' a checab', yuj chi' ix cham jayvañ eb' viñ soldado, ix champax viñaj Urías heteo, xchi jun viñ checab' chi'.

25 Ix yalan viñ rey d'a jun viñ checab' chi':

—Al d'a viñaj Joab chi' to max cuslaj viñ yuj jun chi'. Toxonton icha chi' d'a oval tic, ay mach schami. Yac'ocab' yip viñ yac'an oval d'a jun choñab' chi', masanto syal satel eb' anima chi' yuj viñ, xa chi d'a viñ. Icha chi' tz'aj iptzitan viñaj Joab chi', xchi viñaj rey David chi' d'a jun viñ checab' chi'.

26 Ayic ix yab'an ix yetb'eyum viñaj Urías to toxo ix cham viñ yetb'eyum ix chi', ix och ix d'a cusc'olal yuj viñ. 27 Ayic ix lajvi yec' scusc'olal ix, icha sb'eyb'al eb', ix b'at checchaj ic'jicot ix d'a spat yuj viñaj rey David chi', ix och ix yetb'eyumoc viñ. Ix alji jun yune' ix. Palta a jun tas ix sc'ulej viñ chi', maj schalaj sc'ol Jehová.

12

Ix tumaj viñaj rey David

1 Axo Jehová ix checancot viñaj Natán d'a viñaj David chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ, ix yalan jun ab'ix tic viñ d'a viñ:

—A d'a jun choñab', ay chavañ eb' viñ vinac: Ay jun viñ te b'eyum, ay pax junxo viñ te meb'a'. 2 A viñ b'eyum chi', te ay noc' scalnel viñ yed' noc' svacax. 3 Axo pax viñ meb'a' chi' jun, junñej pitañ tzun scalnel viñ manb'il yuuj. A' viñ ix q'uib'tzitan noc'. A d'a yol spat viñ ix q'uib' noc' yed' eb' yuninal. A tas sva viñ, tas yuc' viñ, a chi' sva noc', syuc' noc'. Schelvay noc' viñ, te xajan noc' yuj viñ. Ichato yisil noc' viñ. 4 Ay jun c'u, ay jun viñ toñej sb'eyeq'ui, ix ec' viñ yac' spaxyal viñ b'eyum chi'. A viñ b'eyum chi', maj syamlaj junoc noc' scalnel viñ, ma junoc noc' svacax viñ yic syac'an schi viñ paxyalvum chi', te ya yel noc' yuj viñ. Axo jun pitañ noc' yic viñ meb'a' chi' ix b'at yac' ic'joccot viñ. A noc' ix yac' viñ schi jun viñ paxyalvum chi', xchi viñaj Natán chi' d'a viñaj rey David chi'.

5 Ix cot val yoval viñaj rey David chi', ix yalan viñ d'a viñaj Natán chi':

—D'a yichañ Jehová Dios svala', a jun viñ icha chi' ix sc'ulej, smoj val scham viñ. 6 Yovalil syac' chañvañoc noc' viñ sq'uexuloc noc' yune' calnel chi', yujto a jun viñ vinac chi' malaj val jab'oc yoq'uelc'olal viñ d'a yetanimail, xchi viñ.

7 Ix yalan viñaj Natán chi':

—A jun viñ chi', a ach toni. Icha tic yalan Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic d'ayach: A in ix ach in sic'och sreyaloc Israel, ix ach in colanel d'a yol sc'ab' viñaj Saúl. 8 Ix vac' spat yed' eb' ix yetb'eyum viñ ajalil chi' d'ayach, ix ach vac'anoch sreyaloc choñab' Israel yed' Judá. Tato jab'ñej juntzañ chi' tzab'i, tzato yal vac'an nañalocxo d'ayach. 9 ¿Tas yuj ix a patiquejel in checnab'il, ix a c'ulej tas to max scha in c'ool? Ix a milcham viñaj Urías heteo yed' q'uen yespada eb' amonita. Ix ic'ancan ix yetb'eyum viñ chi'. 10 Yuj chi' ayñej mach ol miljoccham d'a scal iñtilal, yujto ix in a patiquejeli, ix ic'ancan ix yetb'eyum viñaj Urías heteo. 11 A in Jehová in svala': Ol vac'och yaelal d'a ib'añ. A yaelal chi', a d'a scal eb' uninal ol elta, d'a val ichañ ol viq'uelta eb' ix etb'eyum, ol vac'an eb' ix d'a junoc viñ uninal, ol vay viñ yed' eb' ix d'a c'ualil d'a yichañ anima. 12 A ach tic, elc'altac ix a c'ulej, a inxo tic, d'a val saquilq'uinal d'a c'ualil ol in ch'oxel d'a yichañ choñab' Israel, xchi Jehová, xchi viñaj Natán chi'.

13 Ix schaan smuloc viñaj rey David d'a yichañ viñaj Natán chi', ix yalan viñ:

—D'a val yel, ix och in mul d'a Jehová, xchi viñ.

Ix yalanpax viñaj Natán chi':

—Yel ton tzala', palta ix ac'ji lajvoc a mul chi' yuj Jehová, yuj chi' mañxo ol ach chamlaj. 14 Palta a yuj tas ix a c'ulej chi', tz'alji chucal lolonel d'a Jehová yuj eb' ajc'ol yajoch d'ay, yuj chi' ol cham jun uninal toto ix alji chi', xchi viñaj Natán chi'.

15 Ix lajvi chi' ix pax viñaj Natán chi' d'a spat. Axo Jehová, ix ac'anoch syaelal jun yuninal viñaj David chi' yed' ix yetb'eyumcan viñaj Urías chi'. 16 Yuj chi', ix och ijan viñ sc'anan d'a Jehová to sb'oxi sc'ol viñ unin chi'. Ix och viñ d'a tzec'ojc'olal, ix canñej telan viñ d'a sat luum d'a junjun ac'val. 17 A jantac eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' smunlaj yed' viñ, tz'och ijan eb' viñ stevi to sq'ue vaan viñ d'a sat lum chi', palta maxtzac yal-laj sc'ol viñ, max b'at valaj viñ yed' eb' viñ.

18 Axo d'a yuquil c'ual syamchaj viñ unin chi' yuj ilya chi', ix chami. Ix te xiv eb' viñ smunlajum viñ rey chi' yalan d'ay, yujto sna eb': Ina ayic pitzanto viñ unin chi', maj scha yab' viñ tas ix cala', ocxom val ticnaic. Tato scal d'a viñ to toxo ix chami, tas am ol sc'uloc viñ, xchi eb' viñ.

19 Ix yab'an viñaj rey David chi' ayic sajson eb' viñ sloloni, ix snaanel viñ to toxo ix cham viñ unin chi', yuj chi' ix sc'anb'an viñ:

—¿Tom toxo ix chami? xchi viñ.

—Toxo ix cham mamin rey, xchi eb' viñ.

20 Ayic ix yab'an viñ icha chi', ix q'ue vaan viñ d'a sat luum chi', ix sb'icanel sb'a viñ,
ix yac'anq'ue yañal xil sjolom viñ, ix sq'uexanel spichul viñ, ix och viñ ejmelal d'a yol
scajnub' Jehová. Ix lajvi chi', ix b'at sc'anan va sb'a viñ d'a yol spat. 21 Ix sc'anb'an eb'
viñ smunlajvum viñ chi' d'ay:
—Mamin rey, ¿tas val yuj icha tic tza c'ulej? Ayic pitzanto jun uninal chi', mañ jab'oc
syal a c'ol tzach va'i, tzach oc' yuuj. Axo ticnaic toxo ix chami, tzach q'ue vaan, tzach va'i,
xchi eb' viñ d'a viñ.
22 Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Ayic pitzanto viñ unin chi', tzin och d'a tzec'ojc'olal, tzin oq'ui, a in naani talaj tzato
oc' sc'ol Jehová d'ayin. 23 Axo pax ticnaic, ¿tasto val yuj tzin och d'a tzec'ojc'olal? ¿Tom
olto pitzvoc viñ? Mañxa b'aq'uiñ ol jax viñ d'ayin, añej to a in ol in b'at b'aj ix c'och viñ
chi', xchi viñ.

Yaljub'al viñaj Salomón

24 Ix lajvi chi', ix yac'an snivanil sc'ol ix Betsabé viñaj David chi', ix vay viñ yed' ix, ix
scuchanoch yune' ix. Ix alji junxo yune' ix, Salomón ix yac' ix b'iej. Te xajan ix aj jun
unin chi' yuj Jehová. 25 Ix schecanb'at viñaj Natán Jehová yal d'a viñaj rey David chi' to
xajan jun unin chi' yuuj. Yuj chi' Jedidías ix sb'iej jun unin chi' yuj Jehová.12.25

Ix yac' ganar choñab' Rabá viñaj rey David (1Cr 20.1-3)

26 Yacb'an chi', a viñaj Joab ix ac'an oval yed' eb' amonita d'a Rabá. Ayic vanxo yac'an
ganar viñ yoch d'a yol jun choñab' chi', 27 ix yalancot viñ d'a viñaj rey David chi' icha
tic: Vanxo voch d'a yol choñab' Rabá. A jun cuartel b'aj ay eb' stañvan a a' sc'anchaj d'a
choñab' tic, ayxo och d'a yol in c'ab'. 28 Yuj chi', mamin rey, molb'ej masanil eb' soldado
aycan ed'oc, tzach cot yed' eb' ac' oval d'a jun choñab' tic yic tzac'an ganar. Q'uinaloc a
in svac' ganar jun choñab' tic, a in am tzin b'inajcan d'ay, xchicot viñaj Joab chi'.
29 Ix smolb'an masanil eb' soldado viñ rey chi', ix b'at viñ yac' oval d'a choñab' Rabá
chi'. Ix yac'an ganar viñ yic'ancani. 30 Ix yic'anec' scorona viñ sreyal eb' amonita chi'
viñ. Ix yac'anq'ue eb' d'a sjolom viñ. Ay jun q'uen q'ueen te caro stojol ayoch d'ay. A jun
corona chi', te al, ay am oxeoc arroba yalil. Tzijtumto pax tastac te ay stojol ix yiq'uec'
viñaj David chi' d'a jun choñab' chi'. 31 Axo eb' anima ixto cani, ix ic'jielta eb' yuj viñ, ix
ac'jioch eb' d'a munlajel ya, icha d'a q'uen sierra, q'uen piocha yed' pax q'uen ch'acab'.
Ix ac'jipaxoch eb' d'a mucoj ladrillo d'a horno. Añeja' icha pax chi' ix aj masanil eb' ay
d'a juntzañxo schoñab' eb' amonita yuj viñ. Ix lajvi chi', ix meltzaj viñ yed' masanil eb'
soldado d'a Jerusalén.

13

A yab'ixal viñaj Amnón yed' ix Tamar

1-2 A viñaj Absalón yuninal viñaj rey David, ay jun ix yanab' viñ scuch Tamar, te vach'
yilji ix. Axo ix aji, a viñaj Amnón yuninal pax viñaj rey David chi', ix te can sgana viñ
d'a ix Tamar schab'il yanab', yuj chi' ix te chucb'i sc'ol viñ yuj snaub'tañan ix. Te ayoch
yilumal ix yujto cob'esto ix, yuj chi' ix sna viñaj Amnón chi' to ajaltac sc'uman ix viñ.
3 Palta ay jun viñ yamigo viñ scuchan Jonadab, yuninal viñaj Simea yuc'tac viñaj David
chi', te jelan viñ d'a chucal. 4 Ay jun c'u ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Amnón chi':
—Ach yuninal rey, ¿tas tzach ic'ani? ¿Tas yuj junjun c'u tzach te tz'onb'i yuj cusc'olal?
Al d'ayin tas tzach ic'ani, xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Amnón chi':
—Ste can val in gana d'a ix Tamar, yanab' viñ schab'il vuc'tac aj Absalón, xchi viñ.
5 Axo ix yalan viñaj Jonadab chi' d'a viñ icha tic:

12.25 **12:25** A Jedidías syalelc'ochi "Xajan viñ yuj Jehová."

—A ticnaic, ec'aṅ jichan d'a a ch'at, tza tz'acan penaayax a b'a. Ayic ol javoc viṅ a mam
ach yila', tzal d'a viṅ icha tic: Tzin tevi d'ayach to tza checcot ix Tamar ix vanab', yic syac'
jab'oc in vael ix, aocab' ix sb'oani, yic vach' ol vila', ol in vaani, ol in chaan d'a ix, xa chi
d'a viṅ, xchi viṅ.
6 Ix ec' jichan viṅaj Amnón chi' d'a sch'at, ix stz'acan penaayax sb'a viṅ. Ayic ix c'och
viṅ rey chi' yil viṅ, ix yal viṅ icha tic:
—Tzin tevi d'ayach to scot ix vanab' Tamar d'a tic, sb'oan chab'oc in pan ix, tzul
yac'ancan ix d'ayin, xchi viṅ d'a viṅ rey chi'.
7 Yuj chi' ix checjib'at ix yuj viṅaj rey David chi', ix yalan viṅ d'a ix:
—Ixic d'a spat viṅaj Amnón a nulej, b'at a b'oan jab'oc tas sva viṅ, xchi viṅ.
8 Yuj chi' ix b'at ix Tamar d'a spat viṅ snulej chi', axo ix c'och ix, jichan ec' viṅ.
Q'uelanoch viṅ d'a ix, ix sb'oan ixim pan chi' ix. 9 Ix yac'an c'anb'oc ixim ix d'a yol xalten,
ix yic'anelta ix d'a yol xalten chi', palta axo viṅaj Amnón chi' maj yal-laj sc'ol viṅ ix va'i,
ix yalan viṅ: Elaṅec d'a tic e masanil, xchi viṅ. Ix elta eb', maṅxalaj junoc mach ix cani.
10 Ayic toxo ix elta eb' chi' smasanil d'a patic pat chi', ix yalan viṅ d'a ix Tamar chi' icha
tic:
—Ic'cot in vael chi' b'aj tzin vay tic, xchi viṅ d'a ix. Ix yic'anb'at ixim pan chi' ix d'a viṅ
snulej chi' d'a sch'at. 11 Axo yic ix c'och ix d'a stz'ey viṅ yed' svael chi', ix och lac'naj viṅ
d'a ix, ix yalan viṅ:
—Cotaṅ ach vanab', vayaṅ ved'oc, xchi viṅ d'a ix.
12 Ix tac'vi ix d'a viṅ:
—Maay ach in nulej, maṅ in ac' pural, yujto a jun tic maṅ smojoc yuji d'a co cal a oṅ
israel oṅ tic, te q'uixvelal ol aj jun tic. 13 Nato nab'i ¿tas ol in c'ulej yuj jun in q'uixvelal
tic? Aṅejtona' a ach tic icha junoc quistal ol ach ajcan d'a scal co choṅab' tic. A ticnaic,
sval d'ayach to tzal d'a viṅ rey, a viṅ ol in ac'an d'ayach etb'eyumoc, xchi ix.13.13
14 Palta majxo schalaj yab' viṅ tas ix yal ix chi'. Yujto te ay yip viṅ d'a yichaṅ ix, yuj
chi' ix yac'an pural ix viṅ yixtani. 15 Ayic ix lajvi yixtan ix viṅ, te chuclaj ix aj yilanoch ix
viṅ, d'a yichaṅ ix aj scan sgana viṅ d'a ix d'a sb'ab'elal, yuj chi' ix yal viṅ d'a ix icha tic:
—Q'ueaṅ vaan, elaṅ d'a tic d'a elaṅchamel, xchi viṅ d'a ix.
16 Palta ix tac'vi ix:
—Maay ach in nulej, tato tzin a pechel d'a tic ticnaic, yelxo te chuc d'a yichaṅ tas ix in
utej tic, xchi ix.
Palta majxo schalaj yab' viṅ. 17 Axo ix aji, ix yavtancot viṅ schecab' viṅ, ix yalan viṅ:
—Pechel jun ix ix tic d'a tic, vach' tzutej a macan te' pat chi', xchi viṅ.
18 Yuj chi' ix pechjielta ix yuj viṅ schecab' viṅ chi', vach' ix yutej viṅ smacan sti' te' pat
chi'. A ix Tamar chi', ayoch jun spichul ix te vach' yuuj, aton syac'och eb' ix cob'estac yisil
rey. 19 Ix yac'anq'ue q'uen tic'aq'uil taaṅ ix d'a sjolom, ix sṅic'chitanb'at spichul ix ayoch
yuuj, ix yac'anoch sc'ab' ix d'a sat, te chaaṅ ix oc' ix sb'at d'a yoltac b'e. 20 Ix sc'anb'an
viṅ snulej ix scuchan Absalón d'ay:
—¿Tom ach yixtej viṅ a nulej aj Amnón chi'? Tato icha chi' ach vanab', emaṅ numan
b'ela. Mocab' ach te oc' yuj ilc'olal yuj jun chi', yujto a nulej viṅ, xchi viṅ d'a ix.
Yuj chi' ix can ix d'a spat viṅ snulej chi'. Te cusc'olal ix ajcan ix. 21 Ayic ix yab'an viṅaj
rey David masanil tas ix uji chi', ix cot val yoval viṅ sic'lab'il. 22 Axo viṅaj Absalón chi',
malaj tas ix yal viṅ d'a viṅaj Amnón chi', vach'chom ste chichon sc'ol viṅ d'a viṅ yuj b'aj
ix ixtaj ix yanab' chi'.

Ix miljicham viṅaj Amnón

23 Schab'ilxo ab'il chi', a eb' viṅ schecab' viṅaj Absalón chi', sjoxvi calnel eb' viṅ d'a
Baal-hazor, d'a slac'anil schoṅab' eb' aj Efraín. Ix yavtan masanil eb' viṅ yuninal viṅ rey
chi' viṅaj Absalón chi' d'a jun nivan vael. 24 Ix b'at yalan viṅ d'a viṅ rey chi' icha tic:

13.13 **13:13** A d'a yic chi' syal yic'lan sb'a eb' viṅ vinac yed' eb' ix schab'il yanab'.

—Mamin rey, a ticnaic a eb' viñ in checab' van sjoxan noc' in calnel eb' viñ. Tzin nib'ej, tzach b'at ved'oc yed' masanil eb' etyajalil, xchi viñ.

25 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Maay ach vuninal, max yal-laj co b'at co masanil ed'oc. Tecan nivan tas b'at co lajeli, xchi viñ.

Ix och val tean viñaj Absalón chi' d'a viñ, palta maj yal-laj sc'ol viñ ix b'ati, añej vach' lolonel ix yal viñ d'a viñ. 26 Ix yalanxi viñaj Absalón chi':

—Tato val yel max yal-laj a b'ati, elocab' d'a a c'ol a chaanb'at viñ vuc'tac aj Amnón ved'oc, xchi viñ.

—¿Tas yuj tza nib'ej sb'at viñ uc'tac aj Amnón chi' ed'oc? xchi viñaj rey David chi' d'a viñ.

27 Ix och val tean viñaj Absalón chi' d'a viñ, yuj chi' ix schecb'at viñaj Amnón chi' viñ yed' juntzañxo eb' viñ yuc'tac. 28 Ayic mantzac ochlaj vael chi', ix yalan viñaj Absalón chi' d'a eb' viñ schecab': Scham val eyilani ayic toxo ix q'ue añ d'a sjolom viñaj Amnón chi', ol valan d'ayex to tze milcham viñ. Mañ ex xivoc, yujto a in svala', yuj chi' tze tec'b'ej e b'a e milancham viñ, xchi viñ.

29 Ix sc'anab'ajej eb' viñ tas ix yal viñ, ix smilcham viñaj Amnón chi' eb' viñ. Ayic ix yilan masanil eb' viñ yuninal viñ rey chi', ix q'ue somnaj eb' viñ, ix laj q'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' smula, ix b'at eb' viñ elelal.

30 Ayic ayto och eb' viñ d'a yol b'e, ix c'och specal d'a viñaj rey David to toxo ix cham masanil eb' yuninal viñ yuj viñaj Absalón, mañxo junoc eb' viñ ixto cani. 31 Yuj chi' ix q'ue jucnaj viñ, ix sñic'chitanb'at spichul viñ, ix sjulanec' telan sb'a viñ d'a sat luum yuj cusc'olal. Axo masanil eb' yetyajalil viñ ayec' yed'oc, ix sñic'chitejpaxb'at spichul eb'. 32 Palta a viñaj Jonadab yuninal viñaj Simea, yuc'tac viñaj rey David chi', ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, mañ a na' icha chi'. Maj chamlaj eb' viñ uninal chi' smasanil, añej viñaj Amnón ix chami, yujto icha chi' ix aj snaan viñaj Absalón d'a spatic viñ, yictax ix yixtan ix Tamar viñ. 33 Yuj chi' mañ a na' to masanil eb' viñ uninal ix chami, palta añej viñaj Amnón ix chami, xchi viñ.

34 Yacb'an chi' ix b'at viñaj Absalón chi' elelal. Ay jun viñ quelem ayq'ue d'a yib'añ smuroal choñab' chi' yic smaclani, ix q'ue q'uelnaj viñ, ix yilan viñ to ay juntzañ anima tz'emta d'a pac'an d'a sat vitz d'a sb'eal Horonaim, yuj chi' ix yalb'at viñ d'a viñ rey chi'. 35 Ix yalan viñaj Jonadab d'a viñ rey chi':

—Mamin rey, van sjavi eb' viñ uninal icha ix aj valan a in a checab' in tic, xchi viñ.

36 Ato val slajvi yalan viñaj Jonadab chi' ix c'och eb' viñ yuninal viñ rey chi'. Ayic ix c'och eb' viñ, ix q'ue sjaj eb' viñ yoq'ui, ix te oc'pax viñ rey chi' yed' eb' yetyajalil. 37-38 Axo viñaj Absalón chi', ix b'atcan viñ elelal. A d'a viñaj Talmai yuninal viñaj Amiud sreyal Gesur ix c'ochcan viñ. Oxe' ab'il ix can viñ ta'. Axo pax viñaj rey David chi', junjun c'u ix oc' viñ yuj schamel viñ yuninal. 39 Ayic toxo ix ec'b'at scusc'olal viñ chi' jun, snib'ej viñ sb'at yil viñaj Absalón chi'.

14

Ix meltzaj viñaj Absalón yuj viñaj Joab

1 A viñaj Joab yune' ix Sarvia yojtac viñ to ste cus viñ rey yuj viñaj Absalón. 2 Yuj chi' ix b'at schec viñ ic'joccot jun ix ix te jelan spensar cajan d'a Tecoa. Ix yalan viñ d'a ix icha tic: Tz'ac cus val a b'a, tzac'anoch pichul yic cusc'olal. Mañ ac'och perfume d'ayach. Icha val junoc ix ix to ayxo syamanoch yoc' yuj junoc chamnac, icha chi' tzutej a b'a. 3 Slajvi chi' ol alan d'a yichañ viñ rey tas ol val tic d'ayach, xchi viñ d'a ix.

Ix yalan viñaj Joab chi' tas ol yutoc ix yalani. 4 Ix b'at ix d'a yichañ viñ rey chi', ix em ñojan ix d'a sat luum yuj sch'oxanel yemnaquilal ix d'a viñ, ix yalan ix:

—Mamin rey, colvajaň ved'oc, xchi ix.
5 —¿Tas tzach ic'ani? xchi viň.
Ix tac'vi ix:
—Mamin rey, a in tic chamnacxo viň vetb'eyum. 6 Aňej chavaň vune' ay. Ay junel ix yac' oval eb' viň d'a caltac te'. Yujto malaj mach ix pojan eb' viň, yuj chi' ay jun viň ix miljicham yuj viň yuc'tac chi'. 7 Axo ticnaic masanil eb' in c'ab' voc smeltzajoch ajc'olal d'ayin, snib'ej eb' svac'och viň ix milancham viň yuc'tac chi' d'a yol sc'ab' eb' yic smilancham viň eb' yuj schamel viň yuc'tac chi'. Icha chi' snib'ej eb' yic satcanel viň ay yalan yic yic'ancan smacb'en smam chi'. Tato icha chi', maňxa mach svac'och yipoc in c'ool, tzam satel masanil yiňtilal viň vetb'eyum, maňxa am b'aj sb'inajcan viň, xchi ix.
8 Ix tac'vi viň rey chi' d'a ix icha tic:
—Paxaň d'a a pat, ol xo vila' tas ol vutej in colvaj d'ayach, xchi viň.
9 Ix tac'vi ix d'a viň icha tic:
—Ach mamin rey, a smul viň vune' chi', emocab' d'a vib'aň yed' d'a yib'aň masanil eb' in c'ab' voc, palta mocab' d'a ib'aň yed' d'a yib'aň a macb'en tz'emi, xchi ix.
10 Ix tac'vixi viň rey chi' d'a ix:
—A mach snib'ej tzach ixtan chi', ic'cot d'ayin d'a tic yic vach' maňxo ol ach stzuntzoc, xchi viň.
11 Palta ix ochňej tean ix d'a viň rey chi':
—Tzin tevi d'ayach mamin rey, to tzac' a ti' d'a yichaň Jehová co Diosal to a jun in c'ab' voc snib'ej yac'anec' spac schamel viň vune' chi', mocab' smilcham junxo vune' chi', yic max te javi cuselal d'a vib'aň, xchi ix.
Ix tac'vi viň rey chi':
—Svac' in ti' d'a yichaň Jehová to malaj jab'oc tas ol ic'an viň une' chi', xchi viň.
12 Ix ochxi ijan ix yalan icha tic:
—Mamin rey, elocab' d'a a c'ol to tza cha ab' jun b'elaň lolonel ol val d'ayach, xchi ix.
—Ala', xchi viň d'a ix.
13 Ix yalan ix icha tic:
—Mamin rey, ¿tom maň vanoc ac'an chucal d'a schoňab' Dios? Ayic ix alani to tza b'o yaj tas tz'aj viň vune', van a ch'oxaneli to maň tojoloc a pensar yujto maxtzac a cha meltzaj viň uninal aycanb'at elelal d'a junxo ch'oc choňab'il. 14 Yujto co masanil ol oň chamoc. Lajan oň icha a a' stob'b'at d'a sat luum, maxtzac yal co molanq'uei, palta a Dios maň comonoc syiq'uel co q'uinal, a tas sc'ulej to say tas tz'aj smeltzajxicot eb' najat aycanb'ati. 15 A ticnaic mamin rey, in javi ul val juntzaň tic d'ayach, yuj eb' anima tzin xib'tan chi'. Yuj chi' ix in coti yic tzin lolon d'a ichaň, q'uinaloc tza cha ab' tas tzin c'an tic mamin rey 16 to tzin a col d'a mach snib'ej tzin satanel yed' eb' vune' d'a sat lum luum ix yac' Dios co macb'enoc tic. 17 A in a checab' vaj tic, ol in taňvej tas ol aj a pacan d'ayin yic vach' maňxa tas ol in na'a, yujto a ach tic mamin rey, ojtac val a ch'olb'itan tas yaji, tato vach', mato chuclaj, lajan ach icha junoc ángel yic Dios. Aocab' Jehová co Diosal ayoch ed'oc, mamin rey, xchi ix.
18 Ix yalan viň rey chi' d'a ix:
—A ticnaic ay tas ol in c'anb'ej d'ayach. Malaj tas ol a c'ub'ejel d'ayin, xchi viň.
—Al an mamin rey, xchi ix.
19 Yuj chi' ix sc'anb'ej viň rey chi' d'a ix icha tic:
—¿Tom maňoc viňaj Joab ix b'oan al jun tic? xchi viň.
Ix tac'vi ix:
—Ichaton chi' mamin rey, ix a naeli. A viň a checab' chi' ix in checancoti, a viň ix alanpax d'ayin tastac tzul val tic d'ayach. 20 Ix sna juntzaň tic viň yic tope sq'uexvi a pensar d'a viň uninal aj Absalón. Palta a ach tic mamin rey, te aj pensar ach, lajan ach icha val junoc yángel Dios, ojtac masanil tastac tzuji d'a yol a macb'en tic, xchi ix.
21 Yuj chi' ix avtaj viňaj Joab chi' yuj viň rey chi':

—Toxo ix in na'a, elocab'c'och icha tas tza nib'ej chi'. Ixic, b'at ic' meltzaj viñaj quelem Absalón chi', xchi viñ rey chi' d'a viñ.

22 Yuj chi' ix em ñojan viñaj Joab chi' d'a yichañ viñ rey chi' d'a sat luum, yuj sch'oxanel viñ to nivan yelc'och viñ rey chi' d'a sat viñ. Ix yalan vach' lolonel viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—A ticnaic mamin rey, ix nachajel vuuj to ay velc'och d'ayach, yujto ix a cha ab' tas tzin nib'ej ix val d'ayach, xchi viñ.

23 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' d'a choñab' Gesur yic b'at yic'anxicot viñaj Absalón chi' viñ, yic sjax viñ d'a Jerusalén. 24 Palta ix yalan viñ rey to b'eñej sc'ochcan viñ d'a spat, max jalaj viñ d'a yichañ viñ rey chi'. Icha chi' ix aj sc'ochcan viñaj Absalón chi' d'a spat chi', maj c'ochlaj viñ d'a yichañ viñ rey chi'.

25 A d'a scal masanil eb' israel, malaj junoc vinac vach' yilji icha yilji viñaj Absalón chi'. Te b'inajnac viñ yuj svach'il yilji chi', malaj jab'oc palta d'a snivanil viñ. 26 Junelñej sjoxjiel xil sjolom viñ d'a junjun ab'il, ayic ste alb'i syab' viñ. A xil sjolom viñ chi', ec'to chañe' libra yalil, icha yechlab' eb' rey sc'ana'. 27 Ay oxvañ yuninal viñ yed' jun yisil. A ix yisil viñ chi', Tamar sb'i ix, te vach' yilji ix.

28 Schab'ilxo ab'il sjax viñaj Absalón chi' d'a Jerusalén, palta añeja' max yal-laj sc'och viñ d'a yichañ viñ rey. 29 Yuj chi', ix avtaj viñaj Joab chi' yuj viñ yic tz'ic'jib'at viñ d'a yichañ viñ rey chi', palta maj cotlaj viñaj Joab chi'. Ix yavtanxi viñaj Joab chi' viñ d'a schaelal, palta añeja' maj cotlaj viñ. 30 Axo ix aji, ix schecanb'at eb' schecab' viñaj Absalón chi', ix yalan viñ:

—Ixiquec b'aj ay smunlajel viñaj Joab d'a slac'anil sti' vico', aton b'aj avab'il ixim cebada yuj viñ, tze ñusantz'a tas avab'il chi' yuj viñ, xchi viñ.

Ix b'at eb' schecab' viñ chi', ix b'at sñusantz'a tas avab'il chi' eb'. 31 Ix b'at viñaj Joab d'a spat viñaj Absalón chi', ix yalan viñ:

—¿Tas yuj ix a checb'at eb' a checab' sñustz'a tas avab'il vuuj? xchi viñ.

32 Ix tac'vi viñaj Absalón chi' d'a viñ:

—Ix ach vavtej, yic sb'at a c'anb'ej d'a viñ rey tas yuj ix b'at in cot d'a choñab' Gesur. Te vach' ama, tato ix in canxoñej ta'. In gana svil viñ rey chi'. Tato ay in mul, syal in smilancham viñ, xchi viñ.

33 Yuj chi' ix b'at viñaj Joab yal d'a viñ rey tas ix yal viñaj Absalón chi'. Ix lajvi chi', ix avtaj viñaj Absalón yuj viñ rey chi'. Ayic ix c'och viñ, ix em ñojan viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ rey chi', ix chaji viñ yuj viñ rey chi', ix stz'ub'an sti' viñ yuninal viñ chi'.

15

Ix och viñaj Absalón ajc'olal d'a viñ smam

1 Ayic ix ec' jun tiempoal, ix aj jun scarruaje viñaj Absalón stoc'ji yuj noc' chej, ix sayan 50 eb' soldado viñ yic stañvaj viñ yuj eb'. 2 Ac'valto sq'ue vaan viñ d'a junjun c'u, tz'aj liñan viñ d'a yol b'e sc'och d'a spuertail choñab'. Yalñej mach sjavi d'a viñ rey yic sb'oan yaj yoval, syamjioch van eb' yuj viñ, sc'anb'an viñ d'a eb' tas choñab'il eb'. Ayic syalan eb' tas choñab'il eb', mach ay yiñtilal eb', 3 syalan viñ d'a eb' icha tic: Vach'ton tas tzul e b'o tic, smoj ton sb'o yaj d'ayex, palta malaj mach sb'oan yuj viñ rey chi', xchi viñ d'a eb'. 4 Syalanpax viñ icha tic: Oc in val tzin ac'jioch juezal d'a jun choñab' tic, ayic tzex javi d'ayin e b'o yaj eyoval, elañchamel am tzin b'o d'ayex, xchi viñ d'a eb'. 5 Ay junxo tas syutej eb' anima chi' viñ, ayic vanto sc'och eb' d'a viñ, ayic manto em ñojan eb' d'a yichañ viñ, tz'och lac'naj viñ d'a eb', stz'ub'anelta sti' eb' viñ. 6 Ichañej chi' ix yutej masanil eb' yetisraelal viñ sc'och d'a viñ rey yic sb'o yaj yoval. Icha chi' ix aj smontaj eb' anima chi' yuj viñ.

7 Chañe' ab'il ix sc'ulej viñ icha chi', ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, tzin c'an d'ayach to tzin a chab'at d'a Hebrón, yic vach' tzin c'anab'ajej in ti' vac'nac d'a Jehová. 8 Ayic ayinto ec' d'a Gesur d'a yol yic Siria, vac'nac in ti' d'a Jehová, valannac d'ay, tato tz'el d'a sc'ool to tzin meltzaj d'a Jerusalén, yovalil ol vac' junoc in silab' d'ay, xchi viñ.

9 —Ixic d'a junc'olal, xchi viñaj rey David chi'.

Yuj chi' ix b'at viñ d'a Hebrón chi'. 10 Ayic ix c'och viñ ta', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a elc'altac d'a junjun yiñtilal eb' israel yic tz'alji d'a eb' to ayic ol yab'an eb' yoc' noc' ch'aac, syalan eb' to toxo ix och viñaj Absalón reyal d'a Hebrón. 11 Chab' ciento eb' viñ aj Jerusalén ix yic'b'at viñ yed'oc. A eb' chi' malaj jab'oc tas yojtac eb' tas van snaan viñ. 12 Ayic van yac'an silab' chi' viñ, ix schecan viñ b'at ic'joccot viñaj Ahitofel d'a schoñab', aton Gilo. Ac'um razón yaj viñ d'a viñaj David. A jun tas ix sna viñaj Absalón chi' van yoch yip yujto ix q'uib' sb'isul eb' anima ix och yed' viñ.

Ix el lemnaj viñaj rey David

13 Ay jun checab' ix javi yal d'a viñ rey chi', ix yalan icha tic: Nivanxo eb' quetisraelal ayxo och yed' viñaj Absalón, xchi. 14 Yuj chi', ix yal viñ rey chi' d'a masanil eb' yajal yaj yed' viñ d'a Jerusalén chi':

—Coyec, coñ elec d'a viñaj Absalón chi'. Tato maay, mañxo ol yal-laj co colan co b'a d'a viñ. Co pilec quip yic mañxo ol oñ yamchaj yuj viñ yic tzoñ smilancham yed' masanil anima d'a yol choñab' tic, xchi viñ rey chi'.

15 Ix tac'vi eb' d'a viñ:

—Mamin rey, ol co c'anab'ajej tas tzala', xchi eb'.

16 Icha chi' ix aj yel viñaj rey David chi' d'a sti' choñab', eb' ix yetb'eyum viñ, eb' yuninal viñ yed' pax eb' yetyajalil viñ. Axoñej lajuñvañ eb' ix schab'il yetb'eyum viñ ix can stañvej spat. 17 Ayic toxo ix el viñ yed' masanil eb' anima chi', ix och vaan eb' d'a stielxo choñab'. 18 Masanil eb' yetyajalil viñ, ix c'och eb' d'a stz'ey viñ. Axo pax eb' soldado stañvan viñ, aton eb' cereteo yed' eb' peleteo, d'a stzolal ix b'at eb' d'a yichañ viñ yed' vaque' ciento eb' soldado cotnac yed' viñ d'a Gat. 19 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñaj Itai aj choñab' Gat:

—¿Tas yuj ipan ach tzach b'at qued'oc? Meltzajañ, vach' tzach can yed' junxo viñ rey ol och chi', yujto ch'oc choñab'il ach. 20 Toto janac ach, max yal-laj ach vac'an pural a b'at qued'oc, yujto a in tic mañ vojtacoc b'ajtil ol in c'ochoc. Vach' tzach meltzaji, ic'b'at eb' viñ etchoñab' tic ed'oc. Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi'.

21 Ix tac'vi viñaj Itai chi':

—Mamin rey, svac' in ti' d'a yichañ Dios yed' d'a ichañ, yalñej b'aj ol ach c'ochoc, taxoñej tzoñ chami, mato vach' tzoñ aji, ol in b'atñej ed'oc a in a checab' in tic, xchi viñ.

22 —Ichocab'ta', coyec, b'ab'lajañec, xchi viñaj David chi'.

Yuj chi' ix b'atñej viñaj Itai chi' yed' eb' ajun yed' viñ rey chi'. Ajun eb' yuninal viñ rey chi' yed' eb' ix yetb'eyum viñ. 23 Masanil anima, ayic ix yilan eb' sb'at viñ rey chi' yed' eb' soldado, ix te oc' eb' sic'lab'il. Ix ec' eb' anima van yel chi' d'a yol a' Cedrón, ix b'at eb' d'a sb'eal lum luum cuseltacxo. 24 Ajun pax viñaj Sadoc yed' viñaj Abiatar yed' eb' levita. Yed'nac te' scaxail strato Dios eb'. Ix yac'an em te' caxa chi' eb' masanto ix yal slajvib'at eb' anima ix b'at yed' viñ rey chi' d'a yol choñab' chi'. 25 Ix yalan viñ rey d'a viñaj Sadoc chi' icha tic:

—Iq'uecxioch te' caxa d'a yol choñab' tic. Tato ol och Jehová ved'oc, ol in meltzajxoc, ol vilanxioch te' yed' scajnub' Jehová. 26 Tato maxtzac tzalaj ved' jun, ujocab' icha val tas sgana d'ayin, xchi viñaj David chi'.

27 Ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñaj sacerdote Sadoc chi':

—Ach schecab' Dios, meltzajañ d'a junc'olal yed' viñaj Abiatar yed' chavañ eb' eyuninal tic, viñaj Ahimaas, viñ ico' yed' viñaj Jonatán viñ yic viñaj Abiatar. 28 A inxo tic, ol

in can d'a spañanil lum b'aj te cuseltacxo tic, masanto ol ja specal d'ayin eyuuj, xchi viñ rey chi'.
29 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Abiatar d'a choñab' Jerusalén chi', yed'nac te' scaxail strato Jehová eb' viñ, ix c'ochxican eb' viñ ta'. 30 Ix q'ue viñaj David chi' yed' eb' ajun yed' viñ d'a lum tzalan Olivo, van yoc' viñ sic'lab'il, malaj xañab' viñ ayochi, pichb'il sjolom viñ yuj cusc'olal. Icha ix yutej sb'a viñ rey chi', icha chi' ix yutejpax sb'a eb' ajun yed' viñ chi'. 31 Ix alji d'a viñ rey chi' to a viñaj Ahitofel ayxo och viñ yed' viñaj Absalón, yuj chi' ix sc'an viñ d'a Jehová yic max elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel chi'.
32 Ayic ix q'uec'och viñ rey chi' d'a tzalan Olivo, b'aj tz'och ejmelal d'a Dios, ix javi jun viñ yamigo viñ, aton viñaj Husai yiñtilal arquita. Ix javi viñ scha viñ rey chi', ñic'chimtacxoñej spichul viñ, ayq'ue lum pococ d'a sjolom viñ. 33 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Tato tzach b'at ved'oc, toñej tzin can d'a spatic uuj. 34 Palta te vach' tato tzach meltzaj d'a Jerusalén tzalan d'a viñaj Absalón icha tic: Mamin rey, a in tic tzin can a checab'oc icha ix aj voch schecab'oc viñ a mam, tato xa chi. Icha chi' ol aj och ved'oc yic max elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel chi'. 35 Ata' ix can viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Abiatar chi'. Masanil tas ol ab' yalji d'a yol palacio chi', elañchamel tzalb'at yab' eb' viñ. 36 Ata' ay pax viñaj Ahimaas yed' viñaj Jonatán yuninal eb' viñ chavañ chi'. Masanil tas tzab'i, a d'a eb' viñ tzalb'ati, axo eb' viñ ol alancot d'ayin, xchi viñ rey chi' d'a viñaj Husai chi'.
37 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Husai d'a Jerusalén chi'. Ayic ix c'och viñ, van val yoch viñaj Absalón d'a yol choñab' chi'.

16

A viñaj rey David yed' viñaj Siba

1 Ayic ix b'at pilnaj viñaj rey David chi' d'a sjolom lum tzalan chi', ix javi viñaj Siba schecab' viñaj Mefi-boset scha viñ. Yed'nac chavañ noc' b'uru viñ. Ayoch stz'um noc', ayoch 200 ixim pan d'a yib'añ noc', 100 b'uyañ taquiñ sat uva, 100 quechañ taquiñ sat higo yaman yaji yed' jun tz'uum yed'tal vino b'ud'an. 2 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tas juntzañ ed'nac chi'? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Siba chi':
—Mamin rey, a noc' b'uru tic ol cuchan eb' al uninal. Axo ixim pan yed' sat te te' sloji tic, yic eb' a soldado yaji, axo pax vino tic ol yuq'uej eb' sc'unb'i sb'ey b'aj cuseltacxo tic, xchi viñ.
3 —¿B'ajtil ay viñaj Mefi-boset yixchiquin viñ ajalil aj Saúl ticnaic? xchi viñ rey chi'.
—Ix can viñ d'a Jerusalén, yujto ix sna' viñ talaj tz'och viñ reyal icha ix sc'ulej smam icham yuj eb' israel, xchi viñaj Siba chi'.
4 —Tato icha chi', a ticnaic a masanil tastac ay d'a viñaj Mefi-boset chi', ol iquejcani, xchi viñ rey chi'.
—Mamin rey, ay in d'a yalañ a mandar, vach'ocab' tzin can d'a yol a sat, xchi viñaj Siba chi'.
5 Ayic ix c'och viñaj rey David d'a Bahurim, ix elta jun viñ scuchan Simei yuninal viñaj Gera, ayto yuj sb'a yed' viñaj rey Saúl chamnac. 6 Ix och ijan viñ sb'ajvaj d'a viñaj rey David chi', ix julvajpaxcot viñ d'a viñ yed' d'a eb' yajal ajun yed' viñ rey chi'. Oyanoch eb' soldado yed' eb' anima d'a spatic viñ rey chi'. 7 Ix yalan viñaj Simei chi' icha tic:
—Jachel a b'a d'a tic, ach milum anima. 8 A ticnaic van a chaan spac yuj Jehová yuj jantac eb' yiñtilal viñaj Saúl a milnacchamoc yic tzach ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A ticnaic toxo ix yac'och opisio Jehová d'a yol sc'ab' viñ uninal aj Absalón. Ix javi d'a ib'añ ticnaic yujto te milum ach anima, xchi viñ d'a viñ rey chi'.
9 Ix yalan viñaj Abisai yune' ix Sarvia d'a viñaj rey David chi' icha tic:
—Mamin rey, ¿tas yuj sb'ajvajcot jun viñ icha noc' chamnac tz'i' tic d'ayach? Cha in b'ati, b'at in xiquel sjolom viñ, xchi viñ.

10 Ix yalan viñ rey chi':
—Malaj eyalan eyic d'a jun viñ tic a ex yune' ex ix Sarvia tic. Tato tzin sb'aj viñ, a am
Jehová tz'ac'an yal viñ. Tato icha chi', malaj mach syal scachanoch vaan viñ, xchi viñ
rey chi'.
11 Ix b'at q'uelan viñ d'a viñaj Abisai yed' d'a eb' ayoch yed' viñ yajalil, ix yalan viñ:
—Inatax a val viñ vuninal snib'ej tzin milanchamoc, ocxom val jun viñ yiñtilal
Benjamín tic. In sb'ajocab' viñ, tecan a Jehová tz'ac'an yal viñ. 12 Talaj ol in snacot Dios
yuj in cusc'olal tic, axo ol ajoc to ol yac' svach'c'olal d'a vib'añ sq'uexuloc tas tz'alji tic
d'ayin, xchi viñ.
13 Ix b'atxi viñaj David chi' yed' masanil eb' ajun yed'oc, añeja' ix b'atpax viñaj Simei
chi' d'a spac'ul lum vitz chi', ix b'ajvajxicot viñ, ix sjulancot q'uen q'ueen viñ d'a scal eb',
ix slañancot lum pococ viñ d'a eb'. 14 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a sti' a' Jordán yed'
masanil eb' ajun yed' chi', te c'unb'inacxo eb', yuj chi' ix yic' yip eb' ta'.

C'ochnac viñaj Absalón d'a Jerusalén

15 Axo viñaj Absalón yed' masanil eb' ajun pax yed'oc yed' viñaj Ahitofel, ix och eb' d'a
yol choñab' Jerusalén. 16 Axo viñaj Husai arquita yamigo viñaj David, ix elta viñ scha
viñaj Absalón chi', te chaañ ix avaj viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Nivanocab' elc'och mamin rey, ach ic'jocab' chaañ, xchi viñ.
17 Ix sc'anb'an viñaj Absalón chi':
—¿Tom icha chi' tz'aj a naan d'a spatic viñ amigo chi'? ¿Tas yuj maj ach b'at yed' viñ?
xchi viñ d'a viñ.
18 Ix tac'vi viñaj Husai chi':
—Maay, mañ smojoc tzin b'at yed' viñ. A mach sic'b'ilel yuj Jehová, sic'b'ilpaxel yuj eb'
choñab' israel, a yed' ol in canoc. 19 Añejtona' ay mach smoj svac' servil, ol vac' servil
viñ yuninal viñ vamigo chi'. Icha ix aj vac'an servil viñ a mam, icha val chi' ol aj ach
vac'anxi servil, xchi viñ.
20 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Absalón chi' d'a viñaj Ahitofel:
—¿Tas tza na' a ach tic, tas ol co c'ulej? xchi viñ d'a viñ.
21 Ix yalan viñaj Ahitofel chi':
—A tas tza c'ulej ticnaic to tzach vay yed' eb' ix schab'il yetb'eyum viñ a mam aycan
stañvej spat, yic vach' snachajel yuj masanil eb' israel tic to tzach chacjicanel yuj viñ a
mam chi', axo masanil eb' ayoch ed' tic ol ach yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi viñ.
22 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun mantiado eb' d'a spañanil palacio, ata' ix vay viñaj
Absalón chi' yed' eb' ix schab'il yetb'eyum smam chi'. D'a yichañ masanil eb' choñab'
chi' ix vay viñ yed' eb' ix. 23 A d'a jun tiempoal chi', ayic sc'anchaj razón d'a viñaj Ahitofel
chi' ichato a d'a Dios van sc'anb'an eb', yuj chi' a tas ix yal viñ, ix yac'och viñaj rey David
yipoc sc'ool. Añeja' icha pax chi' ix sc'ulej viñaj Absalón chi'.

17

Maj elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Ahitofel d'a viñaj Absalón chi':
—Comonoc syal a c'ol tzin siq'uel 12 miloc eb' soldado, tzin b'at d'a spatic viñaj David
d'a jun ac'val tic, 2 yacb'an malaj yip viñ yuj c'unb'elal, ol in c'ochoc. Ol in xib'tej
masanil eb' ajun yed' viñ, masanil eb' ol el lemnaj d'a stz'ey viñ. Malaj junoc mach ol
in milchamoc, añej viñ rey chi'. 3 Icha chi' ol aj yoch eb' anima smasanil ed'oc, yujto
junñej mach yovalil smiljichamoc, axo masanil eb' anima chi', ol och eb' d'a junc'olal
ed'oc, xchi viñaj Ahitofel chi'.
4 Ix scha sc'ol jun pensar chi' viñaj Absalón chi' yed' masanil eb' yichamtac vinaquil
choñab'. 5 Ix yalan viñaj Absalón chi' to tz'avtaj viñaj Husai arquita, yic syal viñ tas sna'

viñ d'a yib'añ jun tic. 6 Axo ix c'och viñaj Husai chi', ix yalan viñaj Absalón chi' tas ix aj snaan viñaj Ahitofel chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ:

—¿Vach' am sco c'ulej icha syal viñ tic, mato maay? ¿Tas tz'aj a naani? xchi viñ d'a viñ.

7 Ix tac'vi viñaj Husai chi':

—A tas ix sna' viñaj Ahitofel d'a junel tic, mañ vach'oclaj. 8 A ach tic ojtac val to a' viñ a mam te jelan viñ d'a oval yed' masanil eb' viñ ajun yed' viñ. A ticnaic te ay am cot yoval viñ yed' eb' viñ, icha junoc noc' nun oso tz'ic'jiec' yune', icha chi' yaj eb' viñ. Añejtona' pax viñ a mam chi' te c'aynac viñ yac'an oval, mañoclaj d'a scal eb' anima chi' ayec' viñ d'a jun ac'val tic. 9 A ticnaic, b'aj am sc'ub'ejel sb'a viñ d'a junoc ñaq'ueen, ma d'a junocxo b'aj d'a chi'. Añejtona', tato d'a jun b'ab'el oval tic scham jayvañoc eb' a soldado, axom val yel specal chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' a soldado. 10 Yuj chi' vach'chom ay eb' viñ max xivtaxon icha noc' nivac choj, palta yovalil schab'axq'ue sc'ol eb' viñ d'a icha chi', yujto masanil eb' quetchoñab' ojtannac to te jelan viñ a mam chi' d'a oval yed' eb' yed'nac viñ chi'. 11 A jun tas sval d'ayach ticnaic to sb'at co molb'ejcot masanil eb' quetisraelal yic tz'och eb' ed'oc, scot d'a Dan masanto d'a Beerseba. A eb' chi' mañxo b'ischajb'enoc eb' icha yarenail sti' a' mar, a achxo tza cuchb'ej eb' d'a oval. 12 Slajvi chi', tzoñ b'at cac' oval yed' viñ a mam yalñej b'ajtil ayeq'ui, tzoñ em d'a yib'añ viñ icha yem yal ac'val d'a yib'añ masanil añ añc'ultac. Mañxa junoc eb' ayec' yed' viñ chi' scani. 13 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a eb' d'a junoc choñab' yalani, palta co masanil a oñ israel oñ tic squic' co lasu sco ñerancot jun choñab' chi' yed' jantac q'uen q'ueen ayoch d'ay, squecancanb'at juynaj d'a yoltac ch'olan, mañxa junoc q'uen q'ueen scan ta', xchi viñaj Husai chi'.

14 Ix scha sc'ol viñaj Absalón yed' masanil eb' ichamtac vinac tas ix yal viñaj Husai chi' d'a yichañ tas ix yal viñaj Ahitofel chi', vach'chom vach' ix sna' viñ chi'. Ix scha sc'ol jun tic eb' yujto a Jehová ix ac'an sna eb' yic max elc'och tas ix sna viñaj Ahitofel chi'. Icha chi' ix aji yic scot d'a yib'añ viñaj Absalón chi'. 15-16 Ix lajvi chi', ix b'at yalan viñaj Husai chi' d'a viñaj sacerdote Sadoc yed' d'a viñaj Abiatar tas ix yal viñaj Ahitofel d'a viñaj Absalón chi' yed' d'a eb' ichamtac vinac. Ix yalanpax viñ tas ix aj yalani, yic b'at yal eb' yab' viñaj rey David d'a elañchamel to max canlaj eb' d'a lum tz'inan luum chi' palta to tz'ec'can eb' d'a junxo sc'axepal a' Jordán yic vach' max miljicham eb'.

17 Axo pax viñaj Jonatán yed' viñaj Ahimaas ato b'aj sq'ueul sjaj a' Rogel d'a stitaquel choñab', ata' ayec' eb' viñ yic vach' malaj mach tz'ilan yec' eb' viñ d'a yol choñab' chi'. Axo jun ix checab', ix b'at alan d'a eb' viñ d'a elc'altac tas yaji. Ixñej val yab' eb' viñ, ix b'at eb' viñ yal d'a viñaj rey David chi'. 18 Palta ay jun viñ quelem unin ix ilan eb' viñ, axo viñ ix b'at alan d'a viñaj Absalón chi', palta ix snael eb' viñ schavañil, yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a spat jun viñ cajan d'a Bahurim, d'a slac'anil chi'. Elañchamel ix sc'ub'ejel sb'a eb' viñ d'a yol jun olan ay d'a yamaq'uil jun pat chi'. 19 A ix yetb'eyum viñ aj pat chi', ix slich'b'at jun c'apac ix d'a yib'añ jun olan chi', ix secanem ixim trigo ix d'a yib'añ yic max checlaji. 20 Axo ix c'och eb' viñ schecab' viñaj Absalón chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a ix:

—¿B'ajtil ix c'och viñaj Ahimaas yed' viñaj Jonatán d'a tic? xchi eb' viñ. Ix tac'vi ix icha tic:

—Ato val yec'b'at eb' viñ tic. Van am val sc'och eb' viñ d'a sti' a a' chi', xchi ix.

Ix comon b'at tzac'an eb' viñ d'a spatic eb' viñ chavañ chi' yalani, palta maj ilchajlaj eb' viñ yuj eb' viñ, yuj chi' ix meltzaj eb' viñ d'a Jerusalén. 21 Ayic toxo ix meltzajxican eb' viñ chi', ix q'uexta eb' viñ chavañ chi' d'a yol jun olan chi', ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj rey David to sc'axpaj viñ d'a a' Jordán yed' masanil eb' ajun yed' viñ chi', yujto toxo ix ac'ji sc'ol viñaj Absalón yuj viñaj Ahitofel yic scot eb' viñ yac' oval yed' eb'. 22 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj rey David chi', ix q'ue vaan viñ yed' masanil eb' ajun yed' chi', elañchamel ix c'axpajec' eb' d'a yol a' Jordán chi'. Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, mañxalaj junoc mach ayec' d'a sc'axepal ec'ta a' chi'.

23 Ayic ix yilan viñaj Ahitofel chi' to maj ochlaj yopisio tas ix yal viñ, ix yac'anoch stz'um schej viñ, ix pax viñ d'a spat d'a schoñab' b'aj aljinac. Masanil tastac ay d'a viñ, ix sb'ocan yumal viñ. Ix lajvi chi' ix sd'uñb'anq'ue sb'a viñ, ix cham viñ. Icha chi' ix aj scham viñaj Ahitofel chi', ix mucchaj viñ b'aj mucan smam.

C'ochnac viñaj rey David d'a Mahanaim

24 Ix c'och viñaj rey David chi' d'a Mahanaim, axo viñaj Absalón ix b'at viñ d'a spatic viñ, ix c'axpajpax viñ d'a a' Jordán yed' masanil eb' soldado israel. 25 Ix yac'och viñaj Amasa viñaj Absalón chi' yajaloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab. A viñaj Amasa chi' yuninal viñ jun viñ ismaelita scuchan Itra, yic'lajnac sb'a viñ yed' jun ix scuchan Abigail yune' ix Nahas snulej ix Sarvia, snun viñaj Joab.

26 Ix sb'oq'ue scampamento viñaj Absalón chi' yed' eb' soldado d'a yol yic Galaad. 27 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a Mahanaim, ix javi jayvañ eb' viñ vinac d'a viñ, aton viñaj Sobi yune' ix Nahas aj Rabá d'a yol yic Amón, viñaj Maquir yuninal viñaj Amiel aj Lo-debar yed' viñaj Barzilai aj Rogelim d'a yol yic Galaad. 28 A juntzañ eb' viñ chi', yed'nac alañ eb' viñ yed' palangana, lum chen, ixim trigo, ixim cebada, ixim harina yed' ixim trigo mayb'il, añ avastut, añ lenteja, 29 yed'nacpax noc' yal chab' eb' viñ, noc' queso, noc' crema yed' pax noc' calnel. Masanil juntzañ chi' ix yic'b'at eb' viñ yab'lej viñaj rey David yed' masanil eb' ajun yed' viñ. Yujto spetoj viñ yed' masanil eb' anima chi' d'a tz'inan luum, yuj chi' ix sna eb' viñ icha tic: Tecan c'unb'inac yaj eb', tzam tacjilaj sti' eb', tzam ochpaxlaj svejel eb', xchi eb' viñ.

18

Schamel viñaj Absalón

1 Ix lajvi chi', ix spojan snañal masanil eb' soldado viñaj rey David chi', ix yac'anoch yajalil junjun mil yed' junjun cien soldado viñ. 2 Ox macañ ix aj spojanb'at eb' soldado chi' viñ. A viñaj Joab ix och yajalil d'a jun macañ, axo d'a junxo macañ, a viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab chi' ix ochi. Axo junxo macañ jun, a viñaj Itai aj Gat ix och yajalil d'ay. Ix yalan viñaj rey David chi' d'a masanil eb' soldado icha tic:

—Ol in b'at eyed'oc d'a oval chi', xchi viñ.

3 Ix tac'vi eb' viñ:

—Maay mamin rey, max yal-laj a b'ati, yujto a eb' ajc'ol chi' a ach tzach sayec' eb', a oñ pax tic ta tzoñ colchaji, ma tzoñ cham nañaloc yuj eb', malaj quelc'ochi, palta a ach tic ec'b'al snivanil elc'och d'a yichañ 10 miloc oñ a oñ tic. Yuj chi' vach' tzach can d'a yol choñab' tic. Tato ay b'aj ijan tzoñ ac'ji ganar, b'at oñ a colo', xchi eb' viñ.

4 —Ichocab'ta', ol in c'anab'ajej tas tzeyal chi', xchi viñ. Ix lajvi chi', ix elul liñan viñ d'a jun nivan spuertail choñab' chi' yic syilan viñ yelta eb' soldado d'a macquiltaquil d'a stzolal.

5 Ix cham val yalan viñ rey chi' d'a viñaj Joab, d'a viñaj Abisai yed' d'a viñaj Itai, aton eb' sat yaj d'a eb' soldado chi', ix yal viñ icha tic: Yujto ay velc'och d'a e sat, yuj chi' malajocab' tas tz'utaj viñaj Absalón. Masanil eb' soldado ix ab'an tas ix yal viñ chi'. 6 Ix lajvi chi' ix b'at eb' smasanil d'a oval yed' eb' ayoch yed' viñaj Absalón chi'.

Ix schalaj sb'a eb' d'a scaltac te te' d'a yol yic Efraín. 7 Ix ac'ji ganar eb' soldado viñaj Absalón chi' yuj eb' soldado viñ rey chi'. Te nivan eb' ix cham d'a jun c'u chi', 20 mil eb' ix chami. 8 A d'a scaltac te te' chi' ix och oval, te nivan anima ix cham yuj satb'at d'a caltac te' chi' d'a yichañ eb' ix xicjicham d'a q'uen espada. 9 Ayq'ue viñaj Absalón chi' d'a yib'añ jun noc' smula. Ayic ix schalan sb'a viñ yed' eb' soldado viñaj rey David chi', ix meltzaj viñ d'a spatic. Axo ix aji, a d'a yalañ sc'ab' jun te' mach' ix ec' ñicnaj noc'. Ix can ñac'naj sjolom viñ d'a scal xachul te' sc'ab' chi', ix can locan viñ, axo noc' chej chi' ix b'atñej noc'.

10 C'ocb'il val ay jun viñ soldado ix ilani, ix b'at yalan viñ d'a viñaj Joab icha tic:

—Locancan viñaj Absalón d'a scal sc'ab' jun te' mach' ix vila', xchi viñ.

11 Ix tac'vi viñaj Joab chi' d'a viñ:
—Tato ix il icha chi', ¿tas yuj maj a vach' milejcham viñ? Tato icha chi', yovalil svac' spac d'ayach, svac'an lajuñeoc ciclo plata d'ayach yed' jun nivan tzec'ul, xchi viñ.
12 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Vach'chom tzac' junoc mil q'uen plata chi' d'ayin, max vac'och in c'ab' d'a viñ yuninal viñ rey chi', yujto ix cab' val tas ix yutej viñ yalancot d'ayach, d'a viñaj Abisai yed' d'a viñaj Itai to malaj tas tz'utaj viñaj Absalón chi'. 13 Añejtona' tato ix in milcham viñ, tzam cotñej d'a vib'añ yujto malaj junoc tas c'ub'eltac d'a viñ rey chi', ¿tom tzato in a colo'? xchi viñ soldado chi'.
14-15 —Nab'añej sviq'uec' tiempo ed'oc, xchi viñaj Joab chi'. Ix yic'anb'at oxe' q'uen yunetac lanza viñ, ix b'at stecanoch q'uen viñ d'a spixan viñaj Absalón chi'. Yujto pitzanto viñ, yuj chi' ix oymaj lajuñvañ eb' stañvumal viñaj Joab chi' d'a spatic viñ, ix svach' milancham viñ eb'. 16 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab chi' to spuchaj q'uen trompeta yic mantzac b'at eb' soldado d'a spatic eb' yetisraelal chi'. 17 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at snivanil viñaj Absalón chi' eb', ix b'at yac'anoch eb' d'a yol jun olan d'a caltac te' chi', ix q'uecan jun nivan b'ulañ q'uen d'a yib'añ yuj eb'. Axo pax eb' soldado viñaj Absalón chi' ixto cani, ix el eb' elelal, ix paxcan eb' d'a spat.
18 Ayic pitzanto viñaj Absalón chi', ay jun monumento yac'nac b'ojoc viñ d'a jun lugar scuch sch'olanil yic eb' viñ rey. A sb'i viñ ix yac'canoch d'ay, yujto malaj junoc yuninal viñ tz'ac'ancan b'inajoc: “Smonumento viñaj Absalón” ix sb'iejcani.
19 Axo viñaj Ahimaas yuninal viñaj Sadoc, ix alan d'a viñaj Joab:
—Sval d'ayach, cha in b'ati yic b'at val d'a viñ rey to a Jehová toxo ix colanel viñ d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool, xchi viñ.
20 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic:
—Max yal-laj a b'ati, mañ a mojoc a ach ol b'at al jun lolonel chi', tope ato d'a junelxo ol ach b'atoc, palta a ticnaic maay, yujto a val viñ yuninal viñ rey chi' ix chami, xchi viñ d'a viñ.
21 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab d'a jun viñ soldado aj Etiopía:
—Ixic, al d'a viñ rey tas ix il chi', xchi viñ.
Ix em ñojan viñ aj Etiopía chi' d'a yichañ viñaj Joab chi', ix b'at lemnaj viñ yal d'a viñ rey chi'. 22 Ix yalanpax viñaj Ahimaas d'a viñaj Joab chi':
—Eloc val d'a a c'ool, cha in b'at d'a spatic viñ aj Etiopía chi', xchi viñ.
Ix tac'vipax viñaj Joab chi' icha tic:
—¿Tas val yuj tza nib'ej tzach b'ati? ¿Toc ay tas ol ic' d'a jun lolonel chi'? xchi viñ.
23 —Malaj yelc'ochi, vach'chom malaj tas svic' d'ay, palta ol in b'at lemnajoc, xchi viñ.
—Ixic an, xchi viñaj Joab chi'.
Val d'a jun rato chi' ix b'at lemnaj viñaj Ahimaas chi' d'a jun ac'lic, ix b'ab'laj viñ yuj viñ aj Etiopía chi'. 24 C'ojanem viñaj rey David d'a snañal chab' spuertail choñab' chi', axo pax viñ stañvumal choñab' chi', ayec' viñ d'a spañanil yib'añ smuroal b'aj ayoch puerta chi'. Ix yilan viñ scot jun viñ vinac sch'ocojil, te yelc'olal scot viñ. 25 Te chaañ ix avaj viñ, ix yalan viñ to ay jun viñ sjavi. Ix yalan viñ rey chi':
—Tato sch'ocoj viñ, alum vach' ab'ix viñ syal chi', xchi viñ rey chi'.
Ayic lac'anxo sjavi viñ, 26 ix yilan viñ stañvumal choñab' chi' to tzac'an scot junxo viñ, ix avaj viñ d'a viñ tañvum puerta chi':
—Ay val junxo viñ vinac te yelc'olal scoti, xchi viñ.
—Añeja' vach' ab'ix tzul yal junxo viñ chi', xchi viñ rey chi'.
27 Ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi':
—A jun viñ b'ab'el chi' icha val sb'ey viñaj Ahimaas yuninal viñaj Sadoc svila', xchi viñ.
Ix tac'vi viñ rey chi':
—Tato a viñ chi', vach' spensar viñ, vach' am tas ol ul yal viñ, xchi viñ.

28 Axo yic ix javi viñaj Ahimaas chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix em ñojan viñ, ix yac'an
stzatzil sc'ol viñ rey chi' viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Mamin rey, aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, yujto a eb' ix meltzajoch
ajc'olal d'ayach, toxo ix satjiel eb' yuj Jehová, xchi viñ.
29 —¿Vach'am sc'ol viñaj Absalón ix ila'? xchi viñ rey chi'.
Ix tac'vi viñaj Ahimaas chi' icha tic:
—Toxoñej somsoman anima yic ix in checjicot yuj viñ a checab' aj Joab, majxo vab'i
tas ix uji, xchi viñ.
30 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—B'esec' jab'oc a b'a d'a chi', tzach can ta', xchi viñ.
Ix sc'anab'ajan viñ yochcan liñan ta'. 31 Ato val chi' ix ja ñicnaj viñ aj Etiopía chi', ix
yalan viñ icha tic:
—Mamin rey, cha jun vach' ab'ix tzul val tic d'ayach: A ticnaic, toxo ix ach scolel Jehová
d'a yol sc'ab' masanil eb' ix och ajc'olal d'ayach, xchi viñ.
32 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—Xalpax viñaj quelem Absalón ¿vach'am sc'ol viñ? xchi viñ rey chi'.
Ix tac'vi viñ aj Etiopía chi':
—Mamin rey, tzoc val cot d'a yib'añ masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach icha ix aj scot
d'a yib'añ viñ chi', xchi viñ.
33 Ayic ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix och pitz'an d'a spixan viñ, ix q'ue viñ d'a yib'añ
b'aj ay spuertail jun choñab' chi'. Van sb'ey viñ, ix yalan viñ icha tic: Ay, ay ach vuninal
aj Absalón. Comonoc a in ix in cham a q'uexuloc, xchi viñ.

19

1-4 Ix yab'an eb' anima to a viñaj rey David ste oc' viñ yuj schamel viñaj Absalón,
viñ yuninal, yuj chi' a tzalajc'olal yuj b'aj ix yac' ganar oval eb' d'a jun c'u chi', ix
meltzajcanoch d'a cusc'olal. A eb' soldado ix xid'ec' d'a oval chi', q'uixvelalxoñej ix aj
sjax eb', elc'altacxoñej ix och eb' d'a yol choñab' chi', ichato toxoñej ix el eb' d'a eb' ajc'ol
chi'. A viñaj rey David chi', macan sat viñ tz'el yav viñ: Ay ach vuninal aj Absalón. Ay ach
vuninal aj Absalón, xchi viñ. Ix yab' viñaj Joab to van yoc' viñ rey chi' yuj viñ yuninal
chi'.
5 Yuj chi' ix b'at viñ b'aj ayec' viñ rey chi' ix yalan viñ icha tic:
—A ticnaic van ac'an q'uixvelal eb' a soldado ix ach colanel yed' eb' al uninal yed' eb'
ix etb'eyum yed' eb' ix schab'il etb'eyum. 6 Van a ch'oxaneli to malaj yelc'och eb' etyajalil
yed' eb' a soldado d'a yol a sat. A eb' ajc'ol yajoch d'ayach, te xajan eb' uuj, axo eb' tzach
xajanan tic, van a chacancanel eb'. A ticnaic snachajel vuuj, tecan vach' ix ab'i tato maj
cham viñaj Absalón chi', a oñxo pax tic jun, oñ chamocab' co masanil. 7 Yuj chi', a ticnaic
elañcoti, tzac'an snivanil sc'ol masanil eb' a soldado. Tato mañ ol ach eloc, val d'a yichañ
Jehová svala', mañxa junoc mach ayec' ed'oc ol q'uiñib'oc. Tato icha chi', te chuc tas ol
ja d'a ib'añ ticnaic d'a yichañ tastac ec'nac d'a ib'añ yictax quelem achto, xchi viñaj Joab
chi'.
8 Yuj chi' ix q'ue vaan viñ rey chi', ix elta viñ, ix b'at em c'ojan viñ d'a sti' spuertail
choñab' chi'. Ayic ix alchaj yab' masanil eb' choñab', ix ja eb' d'a yichañ viñ.
Axo pax eb' israel ayoch yed' viñaj Absalón, elelal ix aj spax eb' d'a spat.

Ix meltzaj viñaj rey David d'a Jerusalén

9 Masanil macañil eb' yiñtilal Israel chi' ix laj yal eb' icha tic: A viñaj rey David tic ix
oñ colanel d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a juntzañxo eb' cajc'ool, axo ticnaic, yuj viñaj
Absalón, ix el viñ elelal d'a co macb'en tic. 10 A viñaj Absalón chi' ix co comon aq'uejoch
co reyaloc, toxo ix champax viñ d'a oval. ¿Tas sco tañvejec, yuj chi' max quic'xicot viñaj
rey David chi' co reyaloc? xchi eb'.

11 Yuj chi', a viñ rey chi' ix checanb'at aljoc d'a eb' viñ sacerdote, aton viñaj Sadoc yed' viñaj Abiatar icha tic: Alec d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' Judá icha tic: Toxo ix vab'i tastac van yalan juntzañxo macañil eb' quetchoñab'. ¿Tas yuj tzac'anxo tze na' tas tz'aj in c'ochxi d'a in palacio? 12 Ayto vuj in b'a eyed'oc, junñej pax quiñtilal, ¿tas yuj tzac'anxo tzul in eyic'xib'at d'a in palacio? xe chi d'a eb', xchi viñ rey chi'. 13 Ix yalanxi viñ rey chi' to sb'at alchaj d'a viñaj Amasa icha tic: A ach tic ayto vuj in b'a ed'oc, yuj chi' a ticnaic, a ach ol ach och yajaliloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab. Tato max elc'och tas van valan tic, aocab' Dios tz'ac'ancot yaelal d'a vib'añ, xchi viñ.

14 Icha chi' ix aj smontanxi eb' aj Judá chi' viñ rey chi', junxoñej ix aj spensar eb', ix yalanb'at eb' d'a viñ to smeltzajxicot viñ yed' masanil eb' soldado. 15 Yuj chi' ix cot viñ rey chi', ix javi viñ d'a sti' a' Jordán. Ix smolb'ejpax sb'a eb' aj Judá d'a Gilgal yic tzul schaanec'ta viñ rey chi' eb' d'a yol a a' chi'. 16 Añejtona' pax viñaj Simei yuninal viñaj Gera aj Bahurim, d'a yiñtilal Benjamín, elañchamel ix cot viñ yed' eb' aj Judá, yic tzul schaan viñ rey chi' eb'. 17 Tzac'anoch mil eb' soldado yiñtilal Benjamín yuj viñaj Simei chi'. Axo pax viñaj Siba, checab' yaj d'a eb' yiñtilal viñaj Saúl, 15 eb' yuninal viñ yed'nac yed' pax 20 eb' schecab' viñ, ix b'ab'laj c'och eb' d'a viñaj rey David chi' d'a sti' a' Jordán. 18 Elañchamel ix c'axpajec' eb' d'a sjayil a' yic syic'anec'ta eb' yuninal viñ rey chi' eb' yed' ix yetb'eyum viñ. Ix colvajpax eb' d'a b'ajtac syal viñ rey chi'. Ayic mantzac c'axpajec'ta viñ rey d'a yol a' chi', ix c'och viñaj Simei, ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ. 19 Ix yalan viñ icha tic:

—Mamin rey, tzin tevi d'ayach to tzin ac' nivanc'olal yic maxtzac a nacot in mul ix och d'ayach a in a checab' in tic, ayic ix ach el d'a Jerusalén. Mocab' cot oval d'ayin. 20 Svojtaquejeli to chuc ix vutej in b'a, yuj chi' a d'a yiñtilal José, a in ix in b'ab'laj javi ul ach in cha mamin rey, xchi viñ.

21 Axo viñaj Abisai yune' ix Sarvia ix alan icha tic:

—A viñaj Simei tic, smoj scham viñ yujto ix scatab'ej viñ rey sic'b'ilel yuj Jehová tic viñ, xchi viñ.

22 Ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:

—¿Tas val eyoch a ex yune' ex ix Sarvia tic d'a jun lolonel tic? Mañxo eyac' somchaj in c'ool. A ticnaic vojtacxo to ol in ochxoc sreyaloc eb' vetisraelal, yuj chi' malaj junoc mach syal scham d'a yol co choñab' tic ticnaic, xchi viñ.

23 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Simei chi' icha tic:

—Svac' in ti' d'a yichañ Jehová to mañ ol ach in mil-laj, xchi viñ.

24 Ix cotpax viñaj Mefi-boset yixchiquin viñaj Saúl, ul scha viñ rey chi'. Yictax ix elcan viñ rey chi' elelal, masanto ix meltzaj viñ d'a junc'olal, malaj juneloc ix sb'iquel yoc viñ, maj sjoxel-laj jab'oc sñitac xil sti' viñ, maj sq'uexel spichul viñ. 25 Ayic ix el viñaj Mefi-boset d'a Jerusalén, ix cot viñ scha viñ rey chi', ayic ix schalan sb'a eb' viñ, ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Tas yuj maj ach b'at ved'oc? xchi viñ.

26 Ix tac'vi viñaj Mefi-boset chi':

—Mamin rey, yujto chuclaj voc, yuj chi' ix val d'a viñ in checab' aj Siba to syac'och stz'um noc' in b'uru viñ, tzin q'ue d'a yib'añ noc' yic tzin b'at ed'oc valani, palta ix smusej in sat viñ. 27 Ix yesejpaxel in ti'oc viñ d'ayach. A ach tic mamin rey, lajan ach icha junoc Yángel Dios. Elocab' c'och tas tza nib'ej. 28 Vach'chom masanil yiñtilal in mam vicham syal a milanchamoc, palta ix in avtej vael ed'oc d'a a mexa, yuj chi' mañxalaj tas vach' valani, xchi viñ.

29 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Mañxalaj tas vach' calani, toxo ix in na to tza puquec' lum a luum yed' viñaj Siba, xchi viñ.

30 Ix tac'vi viñaj Mefi-boset chi':

—Canocab' lum luum chi' d'a viñaj Siba chi' smasanil, a jun nivan yelc'ochi to tzalajc'olal tzach jax d'a a palacio junelxo, xchi viñ.

31 Añejtona' viñaj Barzilai aj Galaad, ix emta viñ d'a Rogelim ix ul yilan viñ sc'axpajcanec'ta viñ rey chi' d'a yol a' Jordán, yic spuclancan sb'a viñ yed' viñ. 32 Te icham vinacxo viñaj Barzilai chi', 80 ab'ilxo sq'uinal viñ. Ayic ayec' viñ rey chi' d'a Mahanaim, ix b'at viñ yac'ñej svael viñ rey chi', yujto te b'eyum viñ. 33 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñ icha tic:

—Coñ ved'oc d'a Jerusalén, ata' ol ach ajñej ved'oc, xchi viñ.

34 Ix tac'vi viñaj Barzilai chi' icha tic:

—Jayexoñej ab'il pitzan in, nab'añejxom tzin b'at ed' d'a Jerusalén chi'. 35 Ayxo 80 ab'il in q'uinal, maxtzac vab'laj svach'il tas tzin va yed' tas svuq'uej, maxtzac yal-laj vilani tato vach' mato maay, maxtzac vab'laj sb'itan eb' viñ sb'itani yed' eb' ix sb'itani. Nab'axoñej am ipan in svac'och in b'a a c'atq'uej. 36 Añejto tzin c'axpajec' d'a yol a' Jordán tic tzin b'at jab'ocxo ed'oc, svilan a b'atcani. ¿Tasto val yuj tzala' to tzin b'at ed'oc d'a Jerusalén yuj spacoc svach'il in c'ool? 37 Yuj chi' eloc d'a a c'ool, tzin a cha meltzaj d'a in pat, axoñej to tzin tañvej in chami, ol in mucjoc b'aj mucan in mam in nun. Añej jun, ay jun a checab' syal ic'anb'at mamin rey, aton viñ vuninal scuchan Quimam, ic'b'at viñ, tzac'an a vach'c'olal chi' d'a viñ, xchi viñ.

38 Ix yalan viñ rey chi':

—B'atocab' viñ ved' an. Ichocab' chi' tz'aji. Yalñej tas tza c'an yuj viñ, ol vac' d'a viñ, xchi viñ.

39 Masanil eb' ajun yed' viñ rey chi', ix c'axpajec'ta eb' d'a yol a' Jordán, ix c'axpajpaxec' viñ rey chi', ix stz'ub'ancanelta sti' viñaj Barzilai chi' viñ, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ, ix paxcan viñ d'a spat. 40 Ix lajvi chi' ix b'at viñ rey chi' d'a Gilgal, ajun viñaj Quimam chi' yed' viñ yed' masanil eb' aj Judá, ajun pax nañalxo eb' israel. 41 Masanil eb' soldado israel ix b'at ilan viñ rey chi', ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

—¿Tas yuj añej eb' quetchoñab' yiñtilal Judá ix ach ic'ancoti, ix ach ic'anec'ta d'a yol a' Jordán yed' eb' ix etb'eyum yed' pax eb' uninal yed' masanil eb' a soldado? xchi eb'.

42 Axo eb' aj Judá chi' ix tac'vi d'a eb' yetisraelal chi':

—Yujto a viñ rey tic ayto cuj co b'a yed' viñ, yuj chi' max yal-laj scot eyoval d'ayoñ, ¿toc a d'a spatic viñ tzoñ va'i? ¿tocval ay jab'oc co ganar yed' viñ? xchi eb'.

43 Ix tac'vi eb' yetisraelal eb' chi' d'ay:

—Vach'chom icha chi', palta a oñ tic lajuñ macañ iñtilal oñ d'a eyichañ, yuj chi' te ay calan quic d'a viñ d'a eyichañ. ¿Tas yuj tzoñ e patiquejcani? ¿Tom mañoc oñ ix co b'ab'laj alej to smeltzajxi viñ co reyal? xchi eb'.

Palta a eb' aj Judá chi', ec'to te ya tas ix yal eb' d'a eb' yetisraelal chi'.

20

Ix q'ue somnaj eb' choñab' yuj viñaj Seba

1 Ay jun viñ vinac yelxo te chuc spensar d'a scal eb' yiñtilal Benjamín scuchan Seba yuninal viñaj Bicri. Ix spu noc' sch'aac viñ, ix q'ue somnaj eb' anima chi' yuj viñ, ix yalan viñ icha tic: A oñ tic malaj calan quic d'a viñaj David yuninal viñaj Isaí tic. Coñ paxec d'a co pat co masanil a oñ israel oñ tic, xchi viñ d'a eb'.

2 Yuj chi', masanil eb' israel chi' ix actancan viñaj rey David chi', axo yed' viñaj Seba chi' ix b'at eb'. Axo eb' soldado d'a yiñtilal Judá, ix caññej eb' yed' viñ rey chi', ix cot eb' yed' viñ d'a sti' a' Jordán masanto d'a Jerusalén.

3 Ayic ix jax viñaj rey David chi' d'a spalacio d'a Jerusalén, ix yic'anelta lajuñvañ eb' ix schab'il yetb'eyum viñ, aton eb' ix aycan stañvej spat viñ chi', ch'oc junxo pat b'aj ix tañvaj eb' ix. Toxoñej ix ac'ji tas sva eb' ix, palta majxo vaylaj viñ yed' eb' ix. Ata' ix caññej eb' ix masanto ix cham eb' ix, icha eb' ix chamnacxo yetb'eyum ix ajcan eb' ix.

4 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Amasa:
—B'at molb'ejcot masanil eb' viñ vinac yic Judá, axo chab'ej tzach javi yed' eb' viñ d'a tic, xchi viñ.
5 Ix b'at viñaj Amasa chi' smolb'ej eb' viñ, palta ix ec' tiempo, maj jalaj viñ icha val sc'ual yaj yalancan eb' viñ chi'. 6 Yuj chi' ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñaj Abisai:
—Tecan to ec'b'al ol oñ yixtej viñaj Seba tic d'a yichañ icha ix sc'ulej viñaj Absalón. Yuj chi' cuchb'ej masanil eb' soldado, tzach b'at d'a spatic viñ, axo talaj tz'aji tz'och viñ scol sb'a d'a junoc choñab' ayoch smuroal, tz'el viñ d'ayoñ, xchi viñ.
7 Masanil eb' soldado yic viñaj Joab yed' eb' cereteo, eb' peleteo yed' juntzañxo eb' soldado te jelan, ix el eb' d'a Jerusalén, ix b'at eb' yed' viñaj Abisai chi' d'a spatic viñaj Seba chi'. 8 Ayic ix c'och eb' d'a slac'anil jun nivan tenam ay d'a Gabaón, ata' ix schalaj sb'a viñaj Amasa chi' yed' eb'. A viñaj Joab ayoch spichul viñ yic oval, ayoch jun cincho d'a snañal viñ. A d'a snañal viñ chi' jachanoch jun q'uen espada ayem d'a yol yatut. Ayic van sc'och viñ yac' stzatzil sc'ol viñaj Amasa chi', ix q'ueta jasnaj q'uen yespada viñ chi', ix sic'anxiq'ue q'ueen viñ. 9 Ix syaman xil sti' viñaj Amasa chi' viñ yed' svach' c'ab' yic stz'ub'anelta sti' viñ viñ, ix sc'anb'an viñ d'a viñ:
—¿Vach' am ix ach ajelc'och vuc'tac? xchi viñaj Joab chi'.
10 A viñaj Amasa chi' max snalaj viñ yuj q'uen espada ix siq'uixq'ue viñaj Joab chi'. Axo ix aji, ix stipanoch q'uen viñ d'a sc'ol viñaj Amasa chi'. Ix elta lañnaj yol sc'ol viñ smasanil d'a sat luum. Junñej ix yac' viñaj Joab chi' d'a viñ, ix cham viñ. Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' yed' viñ yuc'tac chi', aton viñaj Abisai d'a spatic viñaj Seba chi'. 11 Ay jun viñ d'a scal eb' soldado viñaj Joab chi' ix och liñan d'a stz'ey snivanil viñaj Amasa chi', ix yalan viñ:
—A mach ayoch yed' viñaj Joab yed' pax viñaj rey David, ochocab' tzac'an yuj viñaj Joab chi', xchi viñ.
12 Ix can telan snivanil viñaj Amasa chi' d'a scal schiq'uil d'a yol b'e chi'. Ayic ix yilan jun viñ soldado chi' to ayic van yec'ta eb' soldado d'a stz'ey snivanil viñaj Amasa chi', tz'och liñan eb' yila', yuj chi' ix sñercanel viñ d'a ti' b'e, ix slich'anb'at jun c'apac viñ d'a yib'añ. 13 Ayic toxo ix sñercanel viñ chi', ix ec'b'at eb' soldado smasanil, ix b'at eb' yed' viñaj Joab say viñaj Seba chi'.
14 A viñaj Seba chi', ix ec' viñ smolb'ej eb' soldado d'a junjun macañ yiñtilal eb' israel, masanto ix c'och viñ d'a Abel-bet-maaca. Axo masanil eb' yiñtilal Bicri tzac'anxo och eb' yuj viñ, ix och eb' d'a yol choñab' chi'. 15 Ayic ix c'och eb' soldado viñaj Joab d'a Abel-bet-maaca chi', ix oymaj eb' d'a spatic, ix sb'oanoch lum luum eb' stec'nub'oc d'a spatictac smuroal choñab' chi', yic syac'an oval eb' d'ay. Ix och ijan eb' smac'anem vecnaj smuroal chi'. 16 Ata' ay jun ix ix te ay spensar, ix q'ue ix d'a yib'añ smuroal choñab' chi', ix yalan ix icha tic:
—Ab'ec, ab'ec tas ol vala'. Alec d'a viñaj Joab chi' to scot viñ d'a tic, yujto tzin nib'ej tzin lolon yed' viñ, xchi ix.
17 Ayic ix c'och viñ d'a slac'anil ix, ix sc'anb'an ix icha tic:
—¿Tom a ach tic ach Joab? xchi ix d'a viñ.
—A in toni, xchi viñ. Ix yalanxi ix d'a viñ:
—Ab' tas ol val a in a checab' in tic, xchi ix.
—Tic svab'i, xchi viñ. 18 Ix syamanoch ix yalan icha tic:
—A d'a peca' tz'alji icha tic: A mach snib'ej syojtaquejel junoc tasi, sc'anb'ejocab' d'a choñab' Abel, xchi. Icha chi' tz'aj sb'o yaj junoc tasi. 19 A oñ cajan oñ d'a jun co choñab' tic, ichñej ta' cajeq'ui, c'anab'ajum oñ d'a sc'ayb'ub'al Dios. Te nivan pax yelc'och jun co choñab' tic. Palta a achxo tic tza nib'ej tza sateli. ¿Tas yuj tza nib'ej tza satel tastac to yic Jehová yaji? xchi ix.
20 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic:

—Maň ichocta' van in naani yic tzin sataneli. 21 Maňoc jun chi' sco saya', palta a jun viň scuchan Seba yuninal viňaj Bicri aj tzalquixtac d'a yol yic Efraín sco saya'. A jun viň chi' ix q'ue vaan viň ajc'olal d'a viňaj rey David. Aňej viň tzeyac' d'a yol co c'ab', tzoň el d'a jun choňab' tic, xchi viň.

—D'a yib'aň muro tic ol co julem sjolom viň d'ayach, xchi ix.

22 Yuj sjelanil spensar ix chi', ix b'at ix smontej eb' yetchoňab' chi'. Ix lajvi chi', ix stzepanel sjolom viňaj Seba chi' eb', ix sjulanemta eb' d'a viňaj Joab chi'. Ix lajvi chi', ix yalan viň to spuchaj noc' ch'aac yic tz'el eb' d'a jun choňab' chi', yuj chi' ix paxcan junjun eb' soldado d'a spat, ix meltzajpaxcan viňaj Joab chi' d'a Jerusalén yic b'at lolon viň yed' viň rey chi'.

Eb' schecab' viňaj rey David (2S 8.15-18; 1Cr 18.14-17)

23 Icha chi' ix aj scanxi viňaj Joab chi' yajalil d'a scal masanil eb' soldado yic Israel, axo pax viňaj Benaía yuninal viňaj Joiada, a viň yajal yaj d'a eb' cereteo yed' d'a eb' peleteo. 24 A viňaj Adoram tz'ilan eb' ayňejcanoch sb'oan munlajel, axo viňaj Josafat yuninal viňaj Ahilud tz'ib'um yaj viň d'a viň rey chi'. 25 A viňaj Seva stz'ib'an yab'ixal viň rey chi' d'a stzolal. Axo viňaj Sadoc yed' viňaj Abiatar, sacerdote yaj eb' viň. 26 Axo pax viňaj Ira, aj choňab' Jair, sacerdote yaj viň d'a viňaj rey David chi'.

21

A spac ix ac'ji yuj schamel eb' gabaonita

1 A d'a yol stiempoal viňaj rey David, oxe' ab'il ix yac' jun vejel. Ix sc'anb'an viňaj David chi' d'a Jehová tas yuj icha chi' tzuji. Ix yalan Jehová chi' icha tic: Van eyab'an syail yuj jun vejel tic, yuj smul viňaj Saúl yed' yiňtilal, yujto smilnaccham eb' gabaonita viň, xchi.

2 Yuj chi' ix yavtej eb' gabaonita chi' viň rey chi' yic slolon viň yed' eb'. (A eb' gabaonita chi', maň israeloc eb', amorreo eb', aycan eb' d'a scal eb' israel chi', yujto ix yac' sti' eb' israel chi' to max satel eb' gabaonita chi' eb'. Palta axo viňaj Saúl, ix yac'lej viň satanel eb' yuj svach'iloc eb' israel yed' eb' aj Judá yalani.) 3 Ix yalan viňaj rey David chi' d'a eb':

—¿Tas vach' tzin c'ulej eyed'oc? ¿Tas spac svac' d'ayex yuj b'aj ix ex ixtaxi, yic vach' syac' svach'c'olal Jehová d'a quib'aň a oň schoňab' oň tic? xchi viň.

4 Ix tac'vi eb' gabaonita chi' icha tic:

—A coval yed' viňaj Saúl yed' yiňtilal, malaj sb'onab'il, max b'olaj yed' q'uen tumin, malaj calan quic co milancham junoc ex, xchi eb'.

Ix yalanxi viňaj rey David chi' d'a eb':

—Alec d'ayin an, tas tze nib'ej svac' d'ayex, xchi viň.

5 Ix tac'vi eb' icha tic:

—Co gana tzac'och ucvaňoc yiňtilal viňaj Saúl d'a yol co c'ab', yujto snib'ejnac viň oň sateli yic vach' max oň can d'a e cal a ex israel ex tic. 6 A eb' ucvaň chi' ol co milcham eb', ol cac'anq'ue locan eb' d'a yichaň Jehová d'a Gabaa d'a schoňab' viňaj Saúl chi', aton viň sic'nacoch Jehová reyal, xchi eb'.

Ix stac'vej viňaj rey David chi' yac'an d'a eb'. 7 Maj ac'jilaj viňaj Mefi-boset d'a yol sc'ab' eb', aton viň yuninal viňaj Jonatán yixchiquin viňaj Saúl, yujto yac'nac sti' viňaj David d'a viňaj Jonatán chi' d'a yichaň Jehová to maň ol miljoccham yiňtilal viň. 8 Ix schecan viň rey chi' yamchaj viňaj Armoni yed' junxo viň scuchan Mefi-boset, aton eb' viň yuninal viňaj Saúl yed' ix Rizpa yisil viňaj Aja. Ix schecan viň yamchajpax ovaň eb' viň yune' ix yisil viňaj Saúl chi' scuchan Merab, aton eb' viň yune' ix yed' viňaj Adriel, yuninal viňaj Barzilai aj Mehola. 9 Ix ac'jioch eb' viň ucvaň chi' d'a yol sc'ab' eb' aj Gabaón chi'. Ix ac'jiq'ue locan eb' viň d'a yichaň Jehová d'a jolom vitz. Icha chi' ix aj scham eb' viň ucvaň chi' d'a stiempoal yel yich sjochchaj ixim cebada.

10 Axo ix Rizpa chi' ix lich'anem jun icha noc' lopil d'a sjolom jun q'uen q'ueen, ix can ix staňvej snivanil eb' viň chamnac chi'. Ix canňej ix ta' yic ix el yich sjochchaj ixim cebada, masanto ix javi ňab'il q'uinal. Max scha emlaj noc' ostoc ix d'a snivanil eb' viň chi' d'a c'ualil, max schapaxc'ochlaj noc' chium noc' ix d'ac'valil.
11 Ayic ix yab'an viňaj rey David tastac sc'ulej ix Rizpa chi', 12 ix schecan viň b'at ic'joccot sb'aquil viňaj Saúl yed' yic viň yuninal, aton viňaj Jonatán, d'a choňab' Jabes d'a yol yic Galaad. Yujto a eb' aj Jabes chi' xid' ic'jinaccot d'a slac'anil mercado yic Bet-sán, b'aj locancanq'ue yuj eb' filisteo, ayic smiljicham eb' d'a oval d'a Gilboa. 13 Ix schecan viň rey chi' ic'joccot sb'aquil eb' viň chi' yed' pax sb'aquil eb' viň ucvaň ix q'ue locan chi'. 14 Ix mucji sb'aquil eb' viň chi' d'a Zela d'a yol yic Benjamín, aton b'aj mucan viňaj Cis smam viňaj Saúl chi'. Ix uji masanil tas icha ix aj yalan viň rey chi'. Ix lajvi chi', ix yab' Dios tas ix c'anchaj d'ay yuj svach'iloc choňab'.

A viňaj Abisai ix colan viňaj rey David

15 Ix yac'anxi oval eb' filisteo yed' eb' israel, yuj chi' ix b'atxi viňaj rey David chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb', palta ix te c'unb'i viň rey chi'. 16 Ay jun viň scuchan Isbi-benob, yiňtilal eb' chaaň steel, ix snib'ej viň smilcham viň rey chi'. A q'uen slanza viň, ec'to uque' libra yalil q'ueen, axo d'a jun cincho viň ayoch d'a snaňal locanoch jun q'uen espada ac'to. 17 Axo viňaj Abisai yune' ix Sarvia ix colan viňaj rey David chi'. Ix smilancham jun viň filisteo chi' viň, yuj chi' ix yac' sti' eb' soldado d'a viňaj David chi' icha tic: Maňxo ol ach co chab'at qued' d'a oval, yic vach' max ach chami, yujto a ach ayachoch yipoc co c'ol a oň israel oň tic, xchi eb'.

Ochnac oval yed' eb' chaaň steel
(1Cr 20.4-8)

18 Ix lajvi chi', ix yac'anxi oval eb' israel yed' eb' filisteo d'a Gob. A d'a jun tiempoal chi', a viňaj Sibecai aj Husa ix milancham viňaj Saf yiňtilal eb' chaaň steel. 19 Aňeja' d'a Gob chi' ix ochpax junxo oval yed' eb' filisteo chi'. A viňaj Elhanán yuninal viňaj Jaare-oregim aj Belén, ix milancham viňaj Goliat aj Gat. A ste'al slanza jun viň chi', lajan spatic icha te te' b'aj tz'och aň ch'al d'a te' jal-lab'.
20 Ix ochpax junxo oval d'a Gat. Ay jun viň te chaaň steel ta', yiňtilal eb' chaaň steel. A jun viň chi', lajchave' yiximal sc'ab' viň, lajchave' pax yiximal yoc viň. 21 Ix te b'uchvaj viň d'a eb' soldado Israel, palta ix miljicham viň yuj viňaj Jonatán yuninal viňaj Simea yuc'tac viňaj rey David. 22 A eb' viň chaňvaň chi', a viňaj Refa aj Gat ay yiňtilal eb', palta ix ac'ji ganar eb' viň yuj viňaj rey David yed' eb' soldado.

22

Sb'it viňaj rey David yujto ix yac' ganar oval
(Sal 18.1-50)

1 A viňaj David ix b'itan jun b'it tic d'a Jehová ayic ix colchajel viň d'a yol sc'ab' viňaj rey Saúl yed' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol d'a viň.
2 Mamin Jehová, ichato ňaq'ueen aj d'ayin, ichato in cuartel aji, yujto in Columal ach.
3 Ach in Diosal, a d'ayach scot vip, a d'ayach tzin col in b'a, in Taňvumal aji. In Columal ach, te ay a poder. Uuj max in yamchajlaj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin. A ach ix in a col d'a mach snib'ej in sataneli.
4 Smojton val a b'itaji. Ayic svalan in b'a d'ayach, d'a val elaňchamel tzin a colancanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
5 A smay chamel ix oymaj d'a in patic. Maň jantacoc yaelal ix javi d'a vib'aň yic tzin sateli.
6 A chamel, ichato toxo ix spixoch slasu d'ayin, ichato ix sb'o in yaalil yic tzin telvi.

7 Mamin Jehová, ix val in b'a d'ayach ayic ayinec' d'a scal in somc'olal. Ach in Diosal, ix
in c'an a colval. A d'a a cajnub' ix ab' tas ix vala'. Ix c'och vav d'a a chiquin.
8 Ichato ix ec' jun nivan quixcab' te ov. Ix te ib'xi sb'achnub'al satchaaň. Ix tzicub'taňaj
val yuj yoval a c'ool ach in Diosal.
9 Ichato ix elta tab' d'a yol a ňi', axo d'a yol a ti' ichato ix elta jun c'ac' te ov. Ichato ix elta
tzipipoc tzac'ac' d'a yol a ti' chi'.
10 Ix a jac satchaaň, ix ach emuli. Ayoch nivac q'uic'al asun d'a yalaň oc ayic ach emul
chi'.
11 Ay ach q'ue d'a yib'aň jun querubín, ix ach b'at jeňeňoc, ix ach b'at b'achachoc d'a
yib'aň ic'.
12 C'ub'an ach el b'aj te q'uic'q'uinal. Ix a c'ub'ejel a b'a d'a scal q'uic'al asun b'ud'jinaquel
yuj a a'.
13 Ach in Diosal, yuj scopopial a tziquiquial ix scha sc'ac'al juntzaň tzac'ac' chi'.
14 Mamin Jehová, ec' achto d'a yib'aň smasanil, ix el av icha val sc'aň c'u d'a satchaaň. Ix
cot sacb'at yed' tzac'ac'.
15 Ix ac'anb'at a jul-lab', axo eb' ajc'ool ix saclemcanb'at eb' yuuj. Ix a julanb'at jun c'ac'
tz'ec' copnaj d'a scal eb', ix pechchaj eb' yuuj.
16 Mamin Jehová, yuj schaaňil ix ach avaji yuj pax jun ic' te ov ix aq'uelta, ix checlaj yich
a' mar. Yuj pax chi' ix checlaj yich yolyib'aňq'uinal tic.
17 Ach in Diosal, masanto d'a satchaaň ix ac'cot a colval d'ayin, ichato ix in ic'q'ueta d'a
yol jun a a' te jul yich.
18 Ix in a colan d'a eb' ajc'ool te ay yip, malaj tzin och d'a eb', yelxo val te tec'an eb' d'a
vichaň.
19 Ix och b'ulnaj eb' d'ayin ayic ay in och d'a ilc'olal, a achxo Jehová ix ach och ved'oc.
20 Ix in ic'anelta b'aj lod'an, ix in ac'ancanoch b'aj levan. Ix in a colo' yujto xajan in uuj.
21 Mamin Jehová, ix ac' spac d'ayin yujto tojol ix vutej in b'a. Ix ac' a vach'c'olal d'ayin,
yujto malaj in mul,
22 yujto tzin c'anab'ajej a b'eyb'al. Ach in Diosal, max in c'ulejlaj chucal, malaj in gana
svic'canel in b'a d'ayach.
23 Naanňej masanil a c'ayb'ub'al vuuj, malaj b'aq'uiň sb'at a lolonel satc'olal vuuj.
24 Vach'ňej in b'eyb'al d'a ichaň. Ix in ya'ilej in b'a yic max in b'at d'a chucal.
25 Yujňejton chi' ix ac' spac d'ayin yujto tojol svutej in b'a, malaj pax in mul d'a ichaň ach
Jehová.
26 Mamin, a eb' tzach c'anab'ajani, ol elc'och syal a lolonel d'a eb'. A eb' vach' spensar,
vach' pax tzutej a pensar d'a eb'.
27 Vach' tzutej a b'a d'a eb' vach' sb'eyb'al, palta tza ch'ox a jelanil a tenanec' spensar eb'
ixtum anima.
28 Tza col eb' emnaquil, axo eb' syic'chaaň sb'a, tziq'uemta eb'.
29 Mamin Jehová, a achton tzac' saquilq'uinal d'ayin. A achton tzic'canel q'uic'alq'uinal
d'ayin ach in Diosal.
30 Yuj a colval ix in saclemejb'at eb' soldado, ix in c'axpajec' d'a yib'aň smuroal juntzaň
choňab'.
31 Ach Jehová in Diosal, yelxo val te vach' a b'eyb'al. A a lolonel ix ac'cani, smoj ton val
malaj co chab'c'olal d'ay. Tza colel masanil mach yipc'olal aj yuuj.
32 Mamin Jehová, malaj junocxo Dios, a achňej. ¿Tocval ay junocxo colvajum icha ach
tic?
33 Ach in Diosal, a ach tzac'ňej vip. A ach tzin a cuchb'ej d'a jun b'e te vach'.
34 Icha sb'ey junoc noc' c'ultaquil chej, icha val chi' tz'aj in b'ey uuj. D'a sattac vitz yeq'ui,
tec'tec' vaj uuj.
35 A ach tzin a c'ayb'ej d'a oval, tzac'anpax vip yic tzin pacchitan junoc jul-lab' nab'a
bronce.

36 Mamin, a ach tzin a taňvej, tzin a colani. A a vach' c'ab' tzin yamanq'ue liňan. Yujňej
a vach'c'olal ix in ic'chaaň.
37 Vach' ix utej in b'e a b'oani yic vach' max in el-laj ňernajoc.
38 Ix in pech eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix yamchaj eb' vuuj. Maj in ochlaj vaan masanto
ix cham eb' vuuj.
39 Choc' ix vutejcan eb' yic vach' maňxo ol q'ue vaan eb'. Ix telvi eb' d'a scal voc.
40 A achton tzac' vip yic svac'an oval. A eb' schichon sc'ol d'ayin, tzac' yaq'uem sb'a eb'
d'ayin.
41 A ach tza pechel eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj chi' syal in satanel eb' malaj tzin och
d'ay.
42 Sc'an colval eb', palta malaj mach scolan eb'. Stevi eb' d'ayach Jehová, palta max ach
tac'vilaj d'a eb'.
43 Choc' tz'aj eb' vuuj icha val lum pococ tz'ic'chajq'ue vaan yuj ic'. Tzin tec'anem eb' icha
val stec'chajem lum soc'om d'a yoltac b'e.
44 Tzin a colel d'a yoval eb' ch'oc choňab'il, tzin ac'ancanoch yajaliloc juntzaň nivac
choňab'. A eb' anima maň vojtacoclaj, a eb' tzin ac'an servil.
45 Aňej syab'an vab'ixal eb', tzin sc'anab'ajan eb'. A eb' ch'oc choňab'il chi', syac'och sb'a
eb' d'a yol in c'ab'.
46 Tz'ib'xiq'ue eb' yuj xivelal ayic tz'elta eb' d'a yol scuartel.
47 Mamin Jehová, pitzan ach. Ach in Columal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach. Ach
Dios in Columal, ic'jocab' chaaň a b'i.
48 A ach tzac' yojtaquejel eb' tzin ixtani to ayach och ved'oc. Tzic'ancot eb' ch'oc choňab'il
d'a yalaň in mandar.
49 A ach tzin a colel d'a yoval sc'ol eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' schichon sc'ool d'ayin.
Mamin, tzin a colanpax d'a eb' comonňej smac'an anima.
50 Yuj chi' sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzaň nivac choňab', tzin b'itanpax a b'i.
51 Uuj val, svac' ganar nivac oval a in rey in tic, a in sic'b'il in el uuj. D'a masanil tiempo
tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin, a in David in tic yed' d'a eb' viňtilal icha ajnac alani,
xchi viňaj David d'a sb'it d'a Jehová.

23

Slajvub'al slolonel viňaj rey David

1 Aton juntzaň slajvub' slolonel viňaj rey David tic:
A viňaj David yuninal viňaj Isaí, ix ic'jivalchaaň viň yuj Dios Axoňej Ochi. Ix sic'jiel viň
yuj Dios chi' yic tz'och viň reyal d'a scal eb' yiňtilal viňaj Jacob. Te vach' sb'itan
viň d'a scal eb' yetisraelal. A viň ix alan icha tic:
2 A Yespíritu Jehová tz'ac'an val juntzaň tic. A slolonel ayec' d'a in ti'.
3 A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, co Columal paxi, a ix alan d'ayin: A mach tz'ac'an
yajalil d'a scal anima d'a stojolal, icha val snib'ej in c'ool,
4 lajan val icha saquil yichchaaň, ayic sq'ueul c'u d'a junoc c'u te c'achan, malaj asun.
Lajan icha sc'achvi ayic toxo ix ec' junoc yax ňab' tz'ac'an syaxil sat lum luum,
xchi Jehová d'ayin.
5 Icha chi' ol aj viňtilal, masanil tas ix yal Dios d'ayin ol elňejc'ochoc, malaj b'aq'uiň ol
sq'uex tas ix yalcan chi' d'ayin. A Dios chi' ol colvajňej ved'oc yic tz'elc'och tastac
tzin nib'ej.
6 Palta masanil eb' sc'ulan chucal, lajan ol aj eb' icha te' q'uiix smolb'aji yic stacji, malaj
junoc mach syal syamani.
7 Tato ay junoc mach snib'ej smolb'an te', yovalil sc'an junoc q'uen q'ueen, ma junoc
ste'al lanza yic smolb'ani, sňusjitz'a te' d'a yed'tal chi', stz'acanb'at te' junelňej,
xchi viňaj David chi' d'a slajvub'al sb'it tic.

Juntzaň eb' soldado viňaj rey David te jelan
(1Cr 11.10-47)

8 A eb' viň soldado te jelan d'a scal eb' viň soldado viňaj rey David, oxvaň eb' viň:
Viň b'ab'el, aton viňaj Joseb-basebet aj Tacmón. A d'a junel, 800 vinac smilcham viň
yed' q'uen slanza. 9 Axo viň schab'il d'a scal eb' viň oxvaň jelan chi', aton viňaj Eleazar
yuninal viňaj Dodo aj Aho. Ayec' viň yed' viňaj rey David chi' d'a Pas-damim, ix
stzuntzejb'at eb' filisteo eb' viň ta' yic syac'an oval eb' viň, axo yic ix cot eb' filisteo chi'
d'a eb' viň, ix el lemnaj eb' yetisraelal eb' viň chi'. 10 Axo viňaj Eleazar chi' ix stec'b'ej
sb'a, ix smilancham eb' filisteo chi' viň, ix tzatzb'icanoch b'uc'naj sc'ab' viň d'a yoc q'uen
yespada chi'. A d'a jun c'u chi', ix c'anchaj viň yuj Jehová yic ix yac'an ganar oval chi'.
Ayic toxo ix lajvi oval chi', ix meltzajxic'och eb' soldado israel chi' yed' viňaj Eleazar chi'
yujňej yic'anec' eb' masanil tastac yed'nac eb' ajc'ol ix cham chi'.

11 Axo viň yoxil, aton viňaj Sama, yuninal viňaj Age aj Arar. Ayic ix smolb'an sb'a eb'
filisteo d'a Lehi, aton b'aj avab'il juntzaň tut scuchan lenteja. Ata' ix el lemnaj eb' soldado
yic Israel. 12 Palta ix stec'b'ej sb'a viňaj Sama chi' d'a scal juntzaň aň tut chi' yic scolancan
viň. Ix smilancham eb' filisteo chi' viň. A viň ix c'anchaj yuj Jehová yuj yac'an ganar jun
oval chi'.

13 A d'a junel, d'a stiempoal smolji sat avb'en, a eb' viň oxvaň sat yaj d'a scal eb' viň 30
soldado te jelan, ix b'at eb' viň b'aj ayec' viňaj David d'a q'uen ňaq'ueen yic Adulam. Axo
pax eb' filisteo, ayec' scampamento eb' d'a spaňanil ch'olan yic Refaim. 14 A d'a Belén, ay
jun macaň eb' soldado eb' filisteo chi'. 15 Axo viňaj David chi' ix alan icha tic: Comonoc
ay mach tz'ac'an a a' scot d'a a' uc'b'ila' ay d'a spuertail Belén vuq'uej, xchi viň.

16 Axo eb' viň oxvaň soldado te jelan chi', ix och eb' viň d'a scampamento eb' filisteo,
ix b'at yic'an a a' chi' eb' viň d'a spuertail Belén chi', ix yic'ancot a' eb' viň d'a viňaj David
chi'. Palta maj yal-laj sc'ol viň ix yuq'uej a', toňej ix sequem a' viň d'a sat luum icha junoc
ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová. 17 Ix yalan viň: Mamin Jehová, ¿tom ol vuc' val jun a a' tic?
Tato svuq'uej a' icha val to a schiq'uil juntzaň eb' viň tic svuq'uej, yujto ix sb'ec sb'a eb'
viň schami yic ix b'at yic'ancot a' eb' viň, xchi viňaj David chi'. Yuj chi' maj yal-laj sc'ol
viň ix yuq'uej a'.

A eb' viň oxvaň soldado te jelan chi', a eb' viň ix c'ulan jun chi'.

18 A viňaj Abisai yuc'tac viňaj Joab yune' ix Sarvia, a viň ayoch yajaliloc 30 eb' viň
soldado te jelan. A junel ix smilcham 300 vinac viň yed' q'uen slanza. Icha chi' ix aj
snivanb'i yelc'och viň, icha val eb' viň oxvaň chi'. 19 Yelxo te nivan ix aj yic'jichaaň viň
d'a scal eb' viň chi', yuj chi' ix ochcan viň yajaliloc eb' viň 30 chi', palta maj ochlaj viň
stz'acub'oc eb' viň oxvaň b'ab'el chi'.

20 Axo pax viňaj Benaía, yuninal viňaj Joiada aj choňab' Cabseel, te jelan viň, tzijtum
tas ix sc'ulej viň. Chaňvaň eb' soldado aj Moab te jelan ix smilcham viň. A junel ayic te
ay q'uen sacb'acom, ix em viň d'a yol jun q'uen xab', ix smilancham jun noc' choj viň ta'.
21 Ay pax jun viň aj Egipto te chaaň steel yed'nac slanza ix smilcham viň. Axo viň aňej jun
te te' yed'nac viň, ix b'at jucnaj viň d'a viň aj Egipto chi', ix yic'anec' slanza viň chi' viň,
axo yed' q'uen ix smilcham viň aj Egipto chi' viň. 22 A yuj tas ix sc'ulej viňaj Benaía chi',
lajan ix aj yelc'och viň icha oxvaň eb' viň soldado te jelan. 23 Vach'chom nivan yelc'och
viň d'a scal eb' viň 30, palta maj ochlaj viň stz'acub'oc eb' viň oxvaň chi'. Ix ac'jioch viň
yuj viňaj David yajaliloc eb' staňvumal.

24 A d'a scal eb' viň 30 jelan chi', ayoch viňaj Asael yuc'tac viňaj Joab, viňaj Elhanán
yuninal viňaj Dodo aj Belén, 25 viňaj Sama yed' viňaj Elica aton eb' aj Harod, 26 viňaj
Heles aj Palti, viňaj Ira yuninal viňaj Iques aj Tecoa, 27 viňaj Abiezer aj Anatot, viňaj
Mebunai aj Husa, 28 viňaj Salmón aj Aho, viňaj Maharai aj Netofa, 29 viňaj Heleb yuninal
viňaj Baana, viňaj Itai yuninal viňaj Ribai aj Gabaa d'a yol yic Benjamín, 30 viňaj Benaía
aj Piratón, viňaj Hidai cajan d'a sti' a a' d'a yol yic Gaas, 31 viňaj Abi-albón aj Arba, viňaj

Azmavet aj Bahurim, 32 viñaj Eliaba aj Saalbón, eb' viñ yuninal viñaj Jasén, aton viñaj
Jonatán yed' 33 viñaj Sama aj Harod, viñaj Ahíam yuninal viñaj Sarar aj Harod paxi,
34 viñaj Elifelet yuninal viñaj Ahasbai aj Maaca, viñaj Eliam yuninal viñaj Ahitofel aj
Gilo, 35 viñaj Hesrai aj Carmel, viñaj Paarai aj Arba, 36 viñaj Igal yuninal viñaj Natán
aj Soba, viñaj Bani aj Gad, 37 viñaj Selec aj Amón, viñaj Naharai aj Beerot, scuchumal
syamc'ab' viñaj Joab yune' ix Sarvia, 38 viñaj Ira aj Itra, viñaj Gareb aj Itra paxi, 39 yed'
viñaj Urías hitita. 37 eb' viñ tic d'a smasanil.

24

Yic'nacchaañ sb'isul eb' anima viñaj rey David (1Cr 21.1-17)

1 Ix cot yoval Jehová d'a choñab' Israel junelxo, yuj chi' ix yac'och d'a spensar viñaj rey
David yic syac' ic'jocchaañ sb'isul eb' soldado yic Israel viñ yed' eb' aj Judá. 2 Ix yalan viñ
rey chi' d'a viñaj Joab yajalil eb' soldado ayoch yed'oc:

—Ec'añ d'a scal junjun macañ eb' quetisraelal, scot d'a Dan masanto d'a choñab'
Beerseba, tzic'anq'ue vaan sb'isul eb' smojxo yoch soldadoal. Icha chi' ol aj vojtacani
jantac eb' d'a smasanil, xchi viñ d'a viñ.

3 Ix tac'vi viñaj Joab chi':

—Mamin rey, aocab' Jehová co Diosal tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' anima, 100 ocab'to tz'ec'
d'a yichañ icha ticnaic, olto ila', palta, ¿tas val yuj a gana tzic'chaañ sb'isul eb' anima tic?
xchi viñ.

4 Palta ix yac'xoñejoch viñ rey chi' d'a yib'añ viñaj Joab yed' eb' yajalil eb' soldado to
yovalil tz'ic'jiq'ue vaan sb'isul eb' anima chi'. Yuj chi' ix elta eb' d'a yichañ viñ rey chi',
ix sc'anab'ajan eb' sb'at b'aj ix alchaj chi'. 5 Ix c'axpajec' eb' d'a a' Jordán, ix sb'oanq'ue
scampamento eb' d'a Aroer d'a snañal jun pañan. Ix lajvi chi', ix b'at eb' d'a Gad yed'
d'a Jazer. 6 Ix b'at eb' d'a Galaad yed' d'a Cades d'a yol smacb'en eb' hitita. Ix b'atpax eb'
d'a Dan, ichato chi' ix meltzaj eb' d'a stitac yic Sidón. 7 Ix b'atpax eb' d'a nivan choñab'
Tiro d'a smacb'en eb' heveo yed' pax schoñab' eb' cananeo. Ix lajvi chi' ix b'at eb' d'a
choñab' Beerseba d'a Neguev d'a yol yic Judá. 8 B'aluñe' uj yed' 20 c'ualxo ix yac' eb'
yec' d'a smasanil, ix lajvi chi' ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén. 9 Axo viñaj Joab chi' ix ac'an
sb'isul eb' anima d'a junjun choñab' d'a viñ rey chi': 500 mil eb' viñ aj Judá to stiempo
yoch d'a soldadoal yed' 800 mil yic juntzañxo macañ eb' israel.

10 Ix lajvi chi' ix snaan sb'a sc'ool viñaj rey David chi'. Ix och viñ d'a ilc'olal yuj b'aj ix
yic'q'ue vaan sb'isul eb' israel chi', ix yalan viñ icha tic:

—Mamin Jehová, te nivan in mul ix och d'ayach yuj jun tas ix in c'ulej tic. A val ticnaic
tzin tevi val d'ayach to tziq'uel jun in mul tic d'a vib'añ. Icha junoc anima malaj spensar
ix vutej in b'a d'ayach, xchi viñ.

11 Ayic ix sacb'i d'a junxo c'u, ayic mantzac q'ue vaan viñaj David chi' ix yalan Jehová
icha tic d'a viñaj Gad schecab', aton viñ ac'um pensar d'a viñaj David chi':

12 —Ixic al d'a viñaj David to a in Jehová in sval icha tic: Oxe' macañ yaelal svaltej
d'ayach. A achxo ol a sic'lej b'aja junoc tza nib'ej, xchi Jehová d'a viñaj Gad chi'.

13 —Inye, xchi viñaj Gad chi'. Ix ul yalan viñ d'a viñaj rey David chi' icha tic:

—¿Tzam yal a c'ol sjavi uqueoc ab'il vejel d'a yol a choñab' tic? ¿Mato a gana oxeoc
ujal tzex ac'ji ganar yuj eb' ajc'ool? ¿Ma a gana oxeoc c'ual ilya yic scham anima d'a
yol a choñab' tic? Na' val sic'lab'il, ol alani. Slajvi chi' ol b'at valanxi d'a Jehová ix in
checancoti, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

14 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:

—Maxtzac nachaj vuj ticnaic tas tz'aj valani. Vach' tzoñ can d'a yol sc'ab' Jehová, yujto
nivan tz'oc' sc'ol d'ayoñ, mocab' d'a yol sc'ab' eb' anima tzoñ cani, xchi viñ.

15 Yuj chi', a d'a jun q'uiñib'alil chi', ix yac'cot jun nivan ilya Jehová d'a scal eb' israel,
masanto ix tz'acvi sc'ual ix alchajcan chi'. Yuj chi' 70 mil anima ix cham d'a yol smacb'en
eb' chi', ix cotñej d'a Dan masanto d'a Beerseba. 16 Ayic ix yac'anb'at sc'ab' jun ángel d'a
yib'añ Jerusalén yic syac' lajvoc eb' anima yalani, ix cus sc'ol Jehová yuj tas ix uji chi',
yuj chi' ix yal d'a jun ángel chi': C'ocb'ilxo chi', ochocab' vaan, xchi.
A d'a stec'lab' trigo viñaj Arauna aj Jebús, ata' ayec' jun ángel chi' ayic ix alji chi' d'ay.
17 Ayic ix yilan jun ángel chi' viñaj David, ix yalan viñ d'a Jehová:
—A in ton ay in mul, malaj smul juntzañ anima tic. Tzin c'an d'ayach to a d'a vib'añ
yed' d'a yib'añ viñtilal tz'och jun nivan yaelal tic, xchi viñ.

B'ob'ilq'ue jun altar yuj viñaj rey David (1Cr 21.18-27)

18 A d'a jun c'u chi', ix javi viñaj Gad yal d'a viñaj David chi' icha tic:
—Q'ueañ d'a stec'lab' trigo viñaj Arauna aj Jebús, tza b'oan junoc altar d'a Jehová, xchi
viñ.24.18 19 Ix b'at viñaj David chi' icha ix aj yalan viñaj Gad yuj Jehová. 20 Ix yilancot
viñaj Arauna to van sc'och viñ rey yed' eb' yetyajalil b'aj ayeq'ui, ix cot viñ scha viñ rey
chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ. 21 Ix yalan viñ:
—Mamin rey, ¿tas val yuj tzach javi d'ayin? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj David chi':
—A yuj in manan jab'oc lugar d'a a tec'lab' trigo tic, ol in b'oanq'ue junoc yaltar Jehová
d'ay, yic vach' ol vanaj scham anima d'a yol choñab' tic, xchi viñ.
22 Ix tac'vi viñaj Arauna chi':
—Ujocab' mamin, b'o'ocab'i, tzac'an silab' d'a Jehová icha val snib'ej a c'ool. Ay noc'
vacax syal ac'an silab'il d'a tic. Ay te' mac'lab' trigo yed' te' yugo syal yoch c'atzitzal. 23 A
in tic svac' masanil juntzañ tic d'ayach, xchi viñ. Ix yalanxi viñ:
—Tzoc valel d'a sc'ol Jehová to scha yab' tas ol a c'an d'ay, xchi viñ.
24 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Arauna chi' icha tic:
—Maay, ol in man masanil juntzañ chi' d'ayach, yujto max yal-laj vac'an d'a Jehová co
Diosal tastac to toñej tza siej d'ayin, xchi viñ.
Yuj chi' ix sman jun lugar chi' viñaj David chi' yed' noc' vacax d'a 50 siclo q'uen plata.
25 Ix sb'oanq'ue jun altar viñ d'a Jehová, ix yac'an silab' viñ sñusji yed' pax silab' yic
junc'olal d'ay. Ichato chi' ix schaan yab' Jehová tas ix sc'an viñaj David chi' yuj chamel
van yoch d'a yoltac schoñab' eb' israel. Yuj chi' ix vanaj jun ilya chi'.

24.18 **24:18** Aton ta' ix sb'oq'ue templo viñaj Salomón c'ojanc'olal.

A Ch'aŋ B'ab'el Libro
YIC YAB'IXAL EB' REY

B'ab'el libro yab'ixal eb' rey sb'i jun libro tic. A d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal choŋab' Israel. Junŋej choŋab' yaj d'a yalaŋ smandar viŋaj rey David ayic te ichamvinacxo viŋ. Ayic toxo scham viŋ, axo viŋaj Salomón yuninal viŋ yac'canoch sq'uexuloc d'a reyal, tz'ilchaj d'a capítulo 1 masanto d'a capítulo 2.12. Ayic ayoch viŋaj Salomón chi' reyal, te ochnac val viŋ b'eyumal, aton syalcot d'a capítulo 2.13 masanto d'a capítulo 11.43. Te levanb'inac b'aj c'ochnac smojonal smacb'en viŋ. Malaj junoc mach yal slajb'annac sb'a yed' viŋ. A sb'eyumal viŋ yed' sjelanil, te b'inajnac d'a jun tiempoal chi'. Ay juntzaŋ choŋab' laj sb'oq'ue viŋ. Sb'oannacpax spalacio viŋ yed' stemplo Jehová d'a Jerusalén.

Syalcot jun libro tic to malaj stec'anil viŋaj Salomón chi', yujto te tzijtum eb' ix ix yic'nac viŋ. Ochnacpax viŋ ejmelal d'a juntzaŋ sdiosal eb' ix. Yuj val chi' ac'jinac ganar viŋ yed' yopisio, javinac oval yed' yaelal d'a yib'aŋ viŋ, chapoj ajnaccan smacb'en viŋ. Aton juntzaŋ tic syalcot d'a capítulo 12 masanto d'a 22. Syalancot tas tz'aj sb'ey junjun macaŋ: Jun macaŋ d'a stojolal norte, aton Israel. Junxo macan d'a stojolal sur, aton Judá. A jun iŋtilal eb' Judá chi' te nivan yelc'och eb'.

Syalcoti to a eb' viŋ sreyal Israel maxtzac yac'och spensar eb' viŋ d'a Jehová. Axo eb' viŋ sreyal Judá chi' ch'occh'oc spensar eb' viŋ, ay eb' viŋ vach' spensar, ay pax eb' viŋ chuclaj spensar. A c'ayb'ub'al tz'alji d'a eb' viŋ, aton tas tz'aj sb'eyb'alan vach'il eb' viŋ. Axo ejmelal d'a comon dios yed' pitalil, syic'cot yaelal. A d'a jun tiempoal chi' nivan yelc'och yopisio eb' schecab' Dios. Schecji eb' yuj Dios yic scachan eb' anima eb' yed' eb' viŋ rey, yic max och eb' ejmelal d'a juntzaŋ comon dios. A jun viŋ schecab' Dios nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic, aton viŋaj Elías.

Ix ichamvinacax viŋaj David

1 Ayic te icham vinacxo viŋaj rey David, te siicxo syab' viŋ. Vach'chom te pim tz'ajq'ue sc'u' viŋ, palta maxtzac q'uixnajlaj viŋ. 2 Yuj chi' ix yal eb' tz'ac'an servil viŋ icha tic: Smoj val saychaj junoc ix cob'es tz'ilan viŋ, svay ix d'a stz'ey viŋ yic sq'uixnaj jab'ocxo snivanil viŋ, xchi eb'.

3 Yuj chi' ix b'at sayumal jun ix cob'es te vach' yilji d'a masanil yol yic Israel. Ix ilchaj jun ix yuj eb' d'a choŋab' Sunem, Abisag sb'i ix, ix ic'jicot ix d'a viŋaj rey David chi'. 4 Te vach' yilji ix. A ix staŋvan viŋaj rey David chi', svaypax ix yed' viŋ, palta malaj juneloc ay tas ix sc'ulej viŋ yed' ix.

Yac'nacoch sb'a viŋaj Adonías reyal

5 Axo viŋaj Adonías yuninal viŋaj David yed' ix Haguit, ix yac'och sb'a viŋ reyal yalani. Ix yic'an juntzaŋ carruaje viŋ yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'aŋ chej yed' 50 eb' soldado tz'ec' yed' viŋ. 6 Yictax ix q'uib' viŋ, malaj juneloc ix cachji viŋ yuj viŋ smam chi', maj sc'anb'ej viŋ smam viŋ chi' d'ay juneloc tas sc'ulej. Te vach' yilji viŋaj Adonías chi', b'ab'el ix ajcan viŋ d'a scal eb' yuninal viŋaj David chi' ayic ix cham viŋaj Absalón. 7 A viŋaj Joab yune' ix Sarvia yed' viŋaj sacerdote Abiatar ix yac'och sb'a eb' viŋ yed' viŋaj Adonías chi', yuj chi' ix sc'anb'ej srazón viŋ d'a eb' viŋ. 8 Axo pax viŋaj sacerdote Sadoc, viŋaj Benaía yuninal viŋaj Joiada, viŋaj Natán schecab' Dios, viŋaj Simei, viŋaj Rei yed' eb' soldado staŋvan viŋaj rey David chi', maj ochlaj eb' viŋ yed' viŋaj Adonías chi'.

9 A d'a jun tiempoal chi' ix sb'o jun nivan vael viŋaj Adonías chi' d'a yich jun q'uen q'ueen scuch Zohelet d'a slac'anil b'aj sq'ueul sjaj a a' d'a Rogel. Tzijtum noc' calnel, noc' mam vacax yed' noc' quelemtac vacax b'aq'uech ix yac' viŋ silab'il. Ix yavtan eb' yuc'tac viŋ, eb' yuninal viŋaj rey David chi'. Ix yavtanpax masanil eb' aj Judá viŋ, aton eb' smunlaj yed' viŋ rey chi'. 10 Palta axo viŋaj Natán schecab' Dios, maj avtajlaj viŋ yuj

viñ. Maj yavtejpaxlaj viñaj Benaía viñ yed' eb' soldado stañvan viñaj rey David chi', ma viñaj Salomón yuc'tac viñ. 11 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Natán chi' yal d'a ix Betsabé snun viñaj Salomón chi', ix yalan viñ:

—¿Tom manto ab'i to toxo ix yac'och sb'a viñaj Adonías reyal d'a elc'altac? Palta mañ yojtacocpax viñaj rey David. 12 A ticnaic, cha ab' tas ol val d'ayach yic vach' mañ ol ach cham yed' viñ une' aj Salomón tic. 13 Ixic d'a viñaj rey David chi', tzalan d'a viñ: Mamin rey, alnacxocan d'ayin to a viñ vune' aj Salomón ol ochcan reyal a q'uexuloc, a viñ ol ochcan d'a yol a despacho. ¿Tas yuj a viñaj Adonías ix yac'och sb'a reyal? xa chi. 14 Ayic van a lolon yed' viñ rey chi' ol in ochc'ochoc. A inxo ol vala' to yelton tas tzal chi', xchi viñaj Natán chi' d'a ix.

15 Yuj chi', ix b'at ix Betsabé chi' yil viñaj rey David b'aj ayec' chi'. Te icham vinacxo viñ. A ix Abisag sunamita tz'ilan viñ. 16 Ayic ix c'och ix Betsabé chi' d'a yichañ viñ, ix em ñojan ix yac'an stzatzil sc'ol viñ, ix yalan viñ d'a ix:

—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ.

17 Ix tac'vi ix:

—Val d'a sb'i Jehová ix ala' to a viñ vune' aj Salomón ol ochcan a q'uexuloc d'a reyal. A viñ ol ochcan d'a yol a despacho. 18 Palta ina toxo ix yac'och sb'a viñaj Adonías reyal, a achxo tic mamin rey, mañ ojtacoc yaji. 19 Tzijtum noc' calnel, noc' mam vacax yed' noc' quelemtac vacax b'aq'uech ix yac' viñ silab'il. Ix yavtej eb' uninal viñ yed' viñaj sacerdote Abiatar, viñaj Joab yajalil eb' a soldado d'a jun vael ix sb'o viñ chi', palta maj yavtejlaj viñ uninal aj Salomón viñ. 20 Yuj chi', van stañvan masanil eb' choñab' israel tas xa chi, mach ol ac'canoch reyal a q'uexuloc. 21 Palta tato max a b'ocan yaj jun tic, axo yic toxo ix ach chami, axom in miljicham yed' viñ vune' aj Salomón chi', xchi ix.

22 Vanto val slolon ix yed' viñ rey chi', ix ja viñaj Natán schecab' Dios. 23 Ix alchaj yab' viñaj rey David chi' to toxo ix javi viñaj Natán chi', ix avtajoch viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 24 Ix sc'anb'an viñ d'a viñ rey chi':

—¿Tom a ach ix ala' to tz'ochcan viñaj Adonías reyal a q'uexuloc? 25 Ina ticnaic tzijtum noc' calnel toxo ix smilcham viñ yed' noc' mam vacax yed' noc' quelemtac vacax te b'aq'uech silab'il. Ix yavtan eb' viñ uninal viñ yed' masanil eb' viñ ayoch yajaliloc eb' a soldado yed' viñaj sacerdote Abiatar. A ticnaic van sva eb' viñ smasanil, tz'el yav eb': Nivanocab' yelc'och viñaj rey Adonías, xchi eb' viñ. 26 A inxo tic maj in yavtejlaj viñ yed' viñaj sacerdote Sadoc. Maj yavtejpax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada viñ, maj avtajlajpax viñ uninal aj Salomón. 27 ¿Tom a ch'ocojñej tza b'oq'ue jun tic? ¿Tom maj al d'ayoñ, mach ol ochcan reyal a q'uexuloc chi'? xchi viñaj Natán chi'.

Ix ochcan viñaj Salomón reyal

28 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey David to tz'avtajxicot ix Betsabé. Ayic ix c'och ix d'a yichañ viñ rey chi', 29 ix yalan viñ d'a ix:

—Svac' in ti' d'a Jehová, aton ix in tañvan d'a scal in yaelal 30 to a ticnaic ol vaq'uelc'och tas ix val d'ayach d'a yichañ Jehová co Diosal, a viñ une' aj Salomón ol ochcan d'a in despacho tic in q'uexuloc, xchi viñ.

31 Ixñej yab' ix Betsabé chi' icha chi', ix em ñojnaj ix d'a yichañ viñ, ix yalan ix:

—Mamin rey, ayachñejocab' ec' d'a masanil tiempo, xchi ix.

32 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj rey David chi' to tz'avtaj viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Natán schecab' Dios yed' pax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada. Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ rey chi', 33 ix yalan viñ:

—Iq'uecb'at jayvañ eb' viñ ayoch yajalil ved'oc, tzeyac'anq'ue viñ vuninal aj Salomón d'a yib'añ noc' in mula tzin q'ue d'a yib'añ, tzeyic'anb'at viñ d'a sjaj a' Gihón. 34 Ach sacerdote Sadoc yed' ach Natán, tzeyac'q'ue aceite d'a sjolom viñaj Salomón chi' yic tz'ochcan viñ reyal d'a co choñab' tic. Tze pu'anpax noc' ch'aac tzex avaji: Nivanocab' yelc'och viñaj rey Salomón, xe chi. 35 Slajvi chi' tzex q'ueul yed' viñ d'a tic, axo yochcan

viñ d'a yol in despacho tic reyal in q'uexuloc, yujto toxo ix vala' to a viñ ol ochcan reyal d'a choñab' Israel yed' d'a Judá, xchi viñ.

36 Ix tac'vi viñaj Benaía chi' icha tic:

—Ichocab'ta' mamin rey. Aocab' Jehová Dios sb'oancan icha chi'. 37 Icha val ix aj yoch Jehová ed'oc, ichocab'ta' ol aj yoch yed' viñaj Salomón chi', te nivanocab' ol aj yelc'och yopisio viñ d'a yichañ ico', xchi viñ.

38 Yuj chi', ix ac'jiq'ue viñaj Salomón chi' d'a yib'añ noc' smula viñaj rey David chi' yuj viñaj Sadoc chi', viñaj Natán schecab' Jehová Dios, viñaj Benaía chi' yed' eb' soldado stañvan viñ rey, aton eb' peleteo yed' eb' cereteo. Ix yic'anb'at viñ eb' d'a sjaj a' Gihón. 39 A viñaj sacerdote Sadoc chi' ix ic'ancot aceite d'a scajnub' Dios, ix yac'anq'ue viñ d'a sjolom viñaj Salomón chi'. Icha chi' ix aj yac'jioch viñaj Salomón chi' reyal yuj eb'. Ix lajvi chi' ix spu'an noc' ch'aac eb', ix avajq'ue masanil anima: Nivanocab' yelc'och viñaj rey Salomón, xchi eb'. 40 Ix lajvi chi' ix och tzac'an eb' anima chi' smasanil yuj viñaj Salomón chi', ix q'uec'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén. Ix spu'an flauta eb', mañxa yalb'anil jantac tzalajc'olal, stac'vi lum vitz yuj yel yav eb'.

41 Ato val slajvi sva viñaj Adonías yed' eb' ix yavtej, ix yab'an viñ yoch jun av chi'. Ix yab'anpax viñaj Joab yoc' noc' ch'aac, ix yalan viñ:

—¿Tas yaj jun av tz'och d'a choñab' chi'? xchi viñ.

42 Vanto val slolon viñaj Joab chi', ix c'och viñaj Jonatán yuninal viñaj Abiatar, ix yalan viñaj Adonías d'a viñ:

—Ochañcoti, ach vach' a pensar, tecan vach' tas tzul ala', xchi viñ.

43 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—Tocval vach'. A ticnaic toxo ix ac'jioch viñaj Salomón reyal yuj viñaj rey David sq'uexuloc. 44 A viñ rey chi' ix checanb'at viñaj sacerdote Sadoc, viñaj Natán schecab' Dios, viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, eb' cereteo yed' pax eb' peleteo yic sb'at eb' yed' viñaj Salomón. Ix yac'anq'ue viñaj Salomón chi' eb' d'a yib'añ noc' smula viñ rey chi'. 45 A viñaj sacerdote Sadoc chi' yed' viñaj Natán schecab' Dios chi', ix yac'q'ue aceite eb' d'a sjolom viñ d'a sjaj a' Gihón, te tzalajc'olal yaj eb'. Ix meltzaj eb' d'a choñab', yuj chi' ste avaj eb' anima chi' tzeyab'i. 46 A ticnaic toxo ix och c'ojan viñaj Salomón chi' d'a yol despacho. 47 Masanil eb' ay yopisio yed' viñaj rey David chi' ix b'at alan viñaj Salomón chi' vach'il. Ix yalan eb' to nivanocab' ol aj yelc'och viñ d'a yichañ viñ smam chi', nivanocab' pax ol aj smacb'en viñ d'a yichañ yic viñ smam chi'. A jun pax viñaj rey David chi' ix em ñojan d'a Dios d'a sat sch'at, 48 ix yalan viñ: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto ix yac' d'a jun vuninal tic to a' tz'em c'ojan d'a in despacho, tic val tzato vila', xchi viñ, xchi viñaj Jonatán chi'.

49 Axo jantac eb' avtab'il yuj viñaj Adonías chi', ix xivq'ue eb', junjunalxoñej ix aj spax eb'. 50 Ix xivpaxq'ue viñaj Adonías chi' d'a viñaj Salomón chi', yuj chi' ix b'at viñ d'a yol scajnub' Jehová. Ata' ix b'at scol sb'a viñ yalani. Ix och yub'yub' viñ d'a sch'aac altar ayq'ue d'a schiquintac. 51 Elañchamel ix b'at alchaj d'a viñaj Salomón chi' icha tic:

—Mamin rey, a val ticnaic a viñaj Adonías ste xiv viñ d'ayach. A d'a sch'aac altar ix b'at scol sb'a viñ. Syalcot viñ d'ayach ticnaic to tzac' a ti' to mañ ol a milchamlaj viñ, xchi eb'.

52 Ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:

—Tato vach' syutej sb'a viñ, max spitej sb'a viñ d'ayin, mañ ol chamlaj viñ. Palta tato ay chucal ol sc'ulej viñ jun, yovalil ol cham viñ, xchi viñ.

53 Ix yalan viñaj rey Salomón chi' to sb'at ic'jielta viñaj Adonías chi' b'aj ay altar chi'. Ix lajvi chi', ix c'och viñ d'a yichañ viñ, ix em ñojan viñ. Ix yalan viñaj Salomón chi' d'a viñ to smeltzaj viñ d'a spat d'a junc'olal.

2

Slajvub' checnab'il ix yac' viñaj rey David

1 Toxo val scham viñaj rey David chi', yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Salomón yuninal
icha tic: 2 Toxo ol in chamoc icha tz'aj masanil eb' quetanimail. Tec'an val tzutej a b'a,
icha junoc vinac te tec'anxo spensar. 3 C'anab'ajej schecnab'il Jehová co Diosal, icha tas
snib'ej, tas syal scachnab'il, schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés.
Yuj chi' te vach'ñej ol aj yelc'och masanil tas ol a c'ulej yed' b'ajtac ol ach ec'oc. 4 Icha
chi' ol aj yelc'och tas ix yalcan Jehová d'ayin icha tic: Tato ol in sc'anab'ajejñej eb' iñtilal,
tato tojolñej ol yutej sb'a eb' d'a vichañ yed' smasanil sc'ool yed' smasanil spensar, mañ
ol yac' palta eb' iñtilal yochñejcan yajalil d'a Israel tic, xchi d'ayin.
5 Ojtacxo tas ix in yutej viñaj Joab yune' ix Sarvia, ix smilcham chavañ eb' viñ yajalil
eb' soldado quetisraelal viñ: Aton viñaj Abner yuninal viñaj Ner yed' viñaj Amasa
yuninal viñaj Jeter. Mañoclaj d'a scal oval ix miljicham eb' viñ yuj viñ, palta ichato d'a
oval chi' ix cham eb' viñ. Ichato ix b'oñchajb'at stzec'ul viñ yed' xañab' yuj schiq'uil eb'
viñ. 6 Yuj chi' ñican tzutej a b'a, mocab' chamlaj viñaj Joab chi' d'a ichñejta'. 7 Axo pax
eb' viñ yuninal viñaj Barzilai aj Galaad, tza xajanej eb' viñ in c'ana', tzavtejñej eb' viñ
vael ed'oc. A eb' viñ chi', ix colvaj eb' viñ ved'oc ayic ix in el d'a viñ uc'tac aj Absalón
chamnac. 8 A pax viñaj Simei ayec' d'a tic, viñ yuninal viñaj Gera aj Bahurim d'a yiñtilal
Benjamín, te chuc ix yal viñ d'ayin ayic van in b'at d'a Mahanaim, palta ix c'och viñ in
scha d'a sti' a' Jordán. Ix vac' in ti' d'a yichañ Jehová to mañ ol in milchamlaj viñ. 9 Mañ
ac' nivanc'olal viñ. Añej, a ach tic te ñican ach. Scham a naani tas ol utej viñ. Mocab'
toñejoc ol cham viñ ichñej ta', palta to ol miljoccham viñ, xchi viñaj rey David chi' d'a
viñaj Salomón chi'.

Schamel viñaj rey David (1Cr 29.26-30)

10 Axo yic ix cham viñaj rey David chi', a d'a choñab' scuch Schoñab' David, ata' ix
mucchaj viñ. 11 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Israel. Uque' ab'il d'a Hebrón, 33
ab'il d'a Jerusalén. 12 Axo viñaj Salomón ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. Te
tec'an ix aj viñaj Salomón yed' yopisio chi'.

A schamel viñaj Adonías

13 A viñaj Adonías yune' ix Haguit, ix b'at viñ yil ix Betsabé, ix snun viñaj Salomón. Ix
sc'anb'an ix d'a viñ icha tic:
—¿D'a junc'olal am tzach javi? xchi ix.
—I', d'a junc'olal, xchi viñ. 14 Ix yalan viñ:
—Ay val jun tas tzin nib'ej sval d'ayach, xchi viñ d'a ix.
—Ala', xchi ix.
15 —Ojtac to toxonton vic yaj jun reyal tic. Ix stañvej masanil choñab' Israel b'aq'uiñ
tzin och reyal. Axo ticnaic jun, axo viñ vuc'tac ix och reyal chi', yujto icha chi' ix aj snaan
Jehová. 16 A ticnaic ay val jun tas tzin c'an d'ayach, comonoc mañ ol a teneq'ui, xchi viñ
d'a ix.
—Al tas tza nib'ej chi', xchi ix.
17 Ix yalan viñ:
—Tzin tevi d'ayach to tzal d'a viñaj rey Salomón to syac' ix Abisag aj Sunem viñ
vetb'eyumoc. Ol sc'anab'ajej viñ tas tzala', xchi viñ d'a ix.
18 —Ichocab'ta', ol val d'a viñ rey tas tza nib'ej chi', xchi ix Betsabé chi'.
19 Ix lajvi chi' ix b'at ix yal d'a viñaj rey Salomón chi' tas ix yal viñaj Adonías chi'. Ixñej
yil viñ rey chi' yochc'och ix, ix q'ue vaan viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ ix. Ix lajvi chi',
ix emxi c'ojan viñ d'a yol sdespacho, ix schecan viñ ic'chajcot jun nivan xila b'aj tz'em
c'ojan ix snun viñ chi' d'a svach' c'ab'. 20 Ix yalan ix:
—Tzin tevi d'ayach to ay jayb'elañ in lolonel sval d'ayach, mocab' a teneq'ui, xchi ix.
—Al masanil tas tza c'an chi' nunin, mañ a na' to ol in tenec' d'ayach, xchi viñ rey chi'
d'a ix.

21 —Comonoc ab' tzac' ix Abisag aj Sunem yetb'eyumoc viñ uc'tac aj Adonías, xchi ix.
22 Ix tac'vi viñ d'a ix snun chi': ¿Tas yuj tzul a c'an ix Abisag yetb'eyumoc viñaj Adonías chi'? Ichato tzul a c'ana' to svac' vopisio tic d'a viñ, yujto b'ab'el vinac viñ, aypaxoch viñaj sacerdote Abiatar yed' viñaj Joab yune' ix Sarvia yed' viñ, xchi viñ d'a ix.
23 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj rey Salomón chi', ix yac'an sti' viñ d'a Jehová: Yac'ocab' in yaelal Jehová tato max cham viñaj Adonías yuj tas sc'an chi'. 24 A Jehová ix in ac'anoch reyal sq'uexuloc viñ in mam, yic vach' tz'aj yelc'och b'aj ix yac' sti' to ix yac' jun opisio tic d'ayin yed' d'a smasanil viñtilal. Yuj chi' svac' in ti' d'a yichañ to a ticnaic ol cham viñaj Adonías chi', xchi viñ.
25 A d'a jun rato chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada to b'at smilcham viñaj Adonías chi' viñ. Yuj chi' ix b'at viñ smilcham viñaj Adonías chi'. 26 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a viñaj sacerdote Abiatar: A ticnaic sval d'ayach to tzach b'at d'a a choñab' Anatot. Smoj val tzach chami, palta mañ ol ach in milchamlaj yujto a ach ec'nac ach yilumaloc te' scaxail strato Jehová d'a stiempoal viñ in mam. A jun ach pax ab'nac syail d'a masanil b'aj yab'nac syail viñ in mam chi', xchi viñaj Salomón chi'. 27 Icha chi' ix aj yelcan viñaj Abiatar chi' d'a sacerdoteal yuj viñaj Salomón chi', ix elcanc'och tas alb'il yuj Jehová d'a Silo yuj eb' yiñtilal viñaj Elí.
28 Añeja' viñaj Joab, ix yac'paxoch sb'a viñ yed' viñaj Adonías chi', vach'chom maj yac'och sb'a viñ yed' viñaj Absalón. Yuj chi', ayic ix c'och jun lolonel tic d'a viñ, ix b'at sc'ub'anel sb'a viñ d'a yol scajnub' Jehová yalani, ix och yub'yub' viñ d'a sch'aac altar d'a schiquintac. 29 Ix b'at alji d'a viñaj Salomón chi' chajtil to a d'a altar d'a scajnub' Jehová, ata' ayec' viñaj Joab chi' scol sb'a. Ix yalan viñaj Salomón chi' d'a viñaj Benaía to sb'at viñ smilcham viñ ta'. 30 Ix b'at viñ b'ian, ix yalan viñ d'a viñaj Joab chi':
—Toxo ix yal viñ rey to tzach elta, xchi viñ d'a viñ.
Ix tac'vi viñaj Joab chi':
—Maay. A d'a tic tzin chami, xchi viñ.
Ix b'at yalanxi viñaj Benaía chi' d'a viñ rey tas ix yutej viñaj Joab chi' yalani. 31 Ix yalan viñaj rey Salomón chi':
—Chamocab' viñ ta', ujocab' icha sgana viñ chi'. B'at a mucan snivanil viñ chi', yic vach' a schamel eb' malaj smul smilnaccham viñ, mañxooc d'a yib'añ viñ in mam yed' d'a vib'añ scani. 32 Aocab' Jehová tz'ac'ancanoch juntzañ chamel chi' smuloc viñ, yujto mañoc viñ in mam checjinac viñ ayic smilannac viñaj Abner viñ, aton viñ yuninal viñaj Ner yajalil eb' soldado Israel yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Jeter yajalil eb' soldado Judá. A eb' viñ chavañ chi' más te vach' eb' viñ d'a yichañ viñaj Joab chi', tojol spensar eb' viñ. 33 A schamel eb' viñ chi' ochocab'can smuloc viñaj Joab chi' yed' eb' yiñtilal d'a junelñej. Palta yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a quib'añ a oñ yiñtilal oñ viñaj rey David tic, ol oñ ochñejcan d'a sdespacho viñ, xchi viñ.
34 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Benaía smilcham viñaj Joab chi'. Ayic toxo ix cham viñ, ix b'at mucjican snivanil viñ d'a spat d'a tz'inan luum. 35 Axo viñ rey chi' ix ac'anoch viñaj Benaía chi' yajaliloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab chi'. Ix ac'jipaxoch viñaj sacerdote Sadoc sq'uexuloc viñaj Abiatar. 36 Ix lajvi chi', ix avtaj viñaj Simei yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—B'oq'ue junoc a pat d'a Jerusalén tic b'aj tzach cajnaji, junelñej tzach can d'a tic. 37 Tato tzach el jun, tzach c'axpajec' d'a a' Cedrón, axo a cham chi'. A a chamel chi', a ach tzic'cot d'a ib'añ, xchi viñ rey chi' d'a viñ.
38 Ix tac'vi viñaj Simei chi':
—Ichocab' ta' mamin rey, ol in c'anab'ajej tas tzal chi', xchi viñ.
Najtil ix ec' cajan viñaj Simei chi' d'a Jerusalén. 39 Palta axo ix el yoxil ab'il, ix el chavañ eb' viñ schecab' viñ, axo d'a Gat b'aj ayoch viñaj Aquis yuninal viñaj Maaca reyal ix c'ochcan eb' viñ. Axo yic ix alji d'a viñ to a d'a Gat ayec' eb' viñ schecab' viñ

chi', 40 elaňchamel ix yac'och stz'um noc' sb'uru viň. Ix b'at viň say eb' viň schecab' d'a Gat chi'. Axo yic ix ilchaj eb' viň yuj viň ix yic'an meltzaj eb' viň. 41 Axo ix yab'an viňaj Salomón to a viňaj Simei ix xid'ec' viň d'a Gat, palta ayxoec' viň d'a Jerusalén chi'. 42 Yuj chi' ix schec viň rey chi' avtajcot viň, ix yalan viň d'a viň:

—¿Tom maj val d'ayach to tzac' a ti' d'a yichaň Jehová to max yal el d'a yol choňab' tic? Ix cham val valan d'ayach tato ay b'aj tzach b'at d'a junocxo lugar tzach chamxoňej. Ina ix a tac'vej a ti'oc to tza c'anab'ajej tas ix val chi'. 43 ¿Tas yuj maj a c'anab'ajej b'aj ix ac' a ti' chi' d'a yichaň Jehová? 44 Nacot ticnaic jantac chucal alnac d'a viň in mam. A ticnaic a Jehová ol ach ch'olb'itanoc, ol cotcan d'a ib'aň yuj masanil tas a c'ulejnac chi'. 45 Palta yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a vib'aň a in tic. A oň yiňtilal oň viňaj rey David tic ol oň ochňejcan d'a sdespacho d'a masanil tiempo, xchi viň rey chi'.

46 Ix lajvi chi', ix yalan viň rey chi' d'a viňaj Benaía yic b'at smilcham viňaj Simei chi' viň. Ix smilancham viňaj Simei chi' viň. Icha chi' ix aj svach' ochcan reyal chi' d'a yol sc'ab' viňaj Salomón chi'.

3

A viňaj Salomón'R'yed' ix yisil viň sreyal Egipto

1 Ix yic'laj sb'a viňaj Salomón yed' ix yisil viň sreyal Egipto yic tz'och junc'olal d'a scal schoňab' eb'. A d'a schoňab'can viňaj David ix ic'jib'at ix yuj viň yacb'an sb'ochaj spalacio viň yed' templo Jehová yed' pax muro d'a spatictac Jerusalén. 2 A d'a jun tiempoal chi', a d'a juntzaň lugar chaaň, ata' syac' silab' eb' anima vach'chom maň smojoc, yujto manto b'olaj templo Jehová.

Ix sc'an sjelanil viňaj Salomón d'a Dios (2Cr 1.1-13)

3 Te ay val och Jehová d'a sc'ool viňaj Salomón, sc'anab'ajej val sc'ayb'ub'al Jehová viň, aton alb'ilcan yuj viň smam viň. Vach'chom icha chi', palta aňeja' ix yac' juntzaň silab' viň yed' incienso d'a Jehová d'a juntzaň lugar chaaň chi'. 4 Ix xid'ec' viň yac' silab' d'a Gabaón yujto, nivan yelc'och jun lugar chi'. Jun mil noc' silab' ix yac' ňusjoc tz'a viň d'a jun altar ay ta'.

5 A d'a jun ac'val ayic ayec' viň d'a Gabaón chi', ix sch'oxan sb'a Jehová d'a viň d'a vayichal. Ix yalan d'a viň: C'an tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach, xchi d'a viň.

6 Ix tac'vi viň: Mamin, a xajanejnac val viň a checab' aj David, aton viň in mam, yujto ach sc'anab'ajejňej viň, tojolňej yutejnac sb'a viň d'ayach. Yuj chi' ix el d'a a c'ool to a in yuninal in viň tic tzin emcan c'ojan d'a sdespacho, icha ix aj yelc'och ticnaic. 7 Mamin Jehová in Diosal, vach'chom quelem into, mantalaj in jelanil yic svalan tas tz'aj eb' anima, palta ix el val d'a a c'ool ix in ac'anoch reyal sq'uexuloc viň in mam chi'. 8 Axo ticnaic ayinxo och yilumaloc a choňab' sic'b'ilel uuj tic. A val jun a choňab' tic te nivan, maxtzac b'ischaj eb' anima. 9 Yuj chi' tzin c'an d'ayach to tzac' in jelanil yic vach' ol yal in cuchb'ani yed' snachajel vuuj b'aj ay tas vach' yed' tas chuc. ¿Tas val ol aj in ch'olb'itan jun a choňab' te nivan tic, tato maň ol ac' in jelanil? xchi viň.

10 Ix scha val sc'ol Jehová tas ix sc'an viň chi'. 11 Yuj chi' ix yal icha tic: Yujto maj a c'ana' yic snajtilax a q'uinal, maňoc pax a b'eyumal, ma schamel eb' ayoch ajc'olal d'ayach ix a c'ana', palta a a jelanil ix a c'ana' yic tza ch'olb'itan in choňab' tic, 12 yuj chi' ol vac' tas tza c'an chi'. Ol vac' a jelanil chi'. Malaj junoc mach ec'nacxo lajan spensar icha ach tic. Malaj pax junocxo mach ol pitzvocchaaň ayic toxo ix ach ec'b'ati. 13 Maňocňejlaj chi' ol vac' d'ayach, palta ol vac'pax a b'eyumal yed' snivanil elc'ochi, vach'chom maj a c'ana'. Syalelc'ochi to malaj junocxo rey icha ach tic yacb'an pitzan ach. 14 Tato ol a c'anab'ajejňej tas tzin nib'ej yed' in checnab'il icha aj sc'anab'ajannac viň a mam, ol vac' najatb'oc a q'uinal, xchi Dios chi' d'a viň.

15 Axo yic ix el svayañ viñaj rey Salomón chi', ix nachajel yuj viñ to van svayichan viñ.
Axo yic ix jax viñ d'a Jerusalén, ix b'at viñ b'aj ayec' scaxail strato Jehová, ata' ix schec viñ
ñusjoctz'a silab' stz'a smasanil yed' silab' yic junc'olal yed' Dios. Ix lajvi chi', ix yavtan
viñ masanil eb' ayoch yopisio yed'oc yic sva eb' yed' viñ.

A sjelanil viñaj rey Salomón

16 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och chavañ eb' ix ajmul ix sb'o yaj jun yoval d'a yichañ
viñaj rey Salomón chi'. 17 Ix yalan jun ix d'a viñ:
—Mamin rey, a in tic yed' jun ix tic junñej patil caji. Ayic ix c'och sc'ual, ix alji jun vune'.
18 Schab'jial val chi', ix aljipax yic ix tic. A oññej co chavañil d'a yol te' pat chi', malaj
junocxo mach. 19 Axo d'a jun ac'val ix sc'añatzancham yune' ix chi' ayic te chamnac
el ix svayi. 20 Axom d'a chimilac'val, ix q'ue vaan ix, ayic te chamnac in el in vayi, ix
yic'anq'ue vaan yune' ix chamnacxo chi', ix ul stelb'ancanoch ix d'a in tz'ey, axo vic
pitzan chi' ix yic'b'at ix d'a stz'ey sq'uexuloc yic chi'. 21 Axo yic ix sacb'i jun, ix vac'an
yim vune' chi' valani, palta chamnacxo. Axo yic ix te sacb'i, ix vilani to mañ vicoclaj jun
unin chi', xchi ix.
22 Ix lajvi chi', ix yalan yic junxo ix chi':
—Maay, a jun unin pitzan tic vico', axo jun chamnacxo chi' ico', xchi ix chi'.
Ix yalanpax ix b'ab'el chi':
—Maay, a jun chamnacxo chi' ico', axo jun pitzan tic vico', xchi ix.
Icha chi' ix aj stelan sb'a eb' ix d'a yichañ viñ rey chi'. 23 Yuj chi' ix yalan viñ: A jun ix
tic syal ix: Vic jun unin pitzan tic, axo jun chamnacxo chi' ico', xchi ix. Añeja' junxo ix
chi', icha chi' syutej ix yalan d'a ix b'ab'el ix alan chi', xchi viñ rey chi'. 24 Yuj chi' ix yalan
viñ:
—Iq'ueccot junoc q'uen espada d'ayin, xchi viñ.
Ayic ix ja q'uen espada chi', 25 ix yalan viñ rey chi' icha tic:
—Chab' tzeyutej jun unin pitzan tic, tzeyac'an nañaloc yic junjun eb' ix, xchi viñ.
26 A ix ay yic jun nene' unin pitzan chi', ix och val pitz'naj cusc'olal d'a spixan ix, ix
yalan ix d'a viñ rey chi':
—Mamin rey, elocab' d'a a c'ol max chab'ajlaj snañal jun unin tic. Ac'jocab' d'a ix tic,
xchi ix. Ix yalan junxo ix chi':
—Max canlaj ved'oc, max canpaxlaj yed' ix tic. Chab'ajocab' snañal, xchi ix.
27 Yuj chi' ix yalan viñ rey chi':
—Mañ e milcham jun unin chi', aq'uec d'a ix malaj sgana smiljicham chi', yujto val yel
a ix ay yico', xchi viñ.
28 Masanil eb' aj Israel chi', ix yab' eb' tas ix aj sb'oan yaj jun oval chi' viñ rey chi'. Te
nivan ix aj yelc'och viñ d'a sat eb', yujto ix nachajel yuj eb' to ix ac'ji sjelanil viñ yuj Dios
yic sb'oan yaj oval viñ.

4

Eb' ayoch yopisio yed' viñaj Salomón

1 Ix och viñaj Salomón reyal d'a smasanil eb' yetisraelal. 2-6 A eb' viñ ayoch yed' viñ d'a
yopisio, aton eb' viñ tic: A viñaj Azarías yuninal viñaj Sadoc ayoch sacerdoteal. A viñaj
Elihoref yed' viñaj Ahías, eb' viñ yuninal viñaj Sisa, a eb' viñ stz'ib'an yab'ixal tas sc'ulej
viñ rey chi'. A viñaj Josafat yuninal viñaj Ahilud, a viñ tz'ib'um yaj d'a viñ rey chi'. A
viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, a viñ ayoch yajaliloc eb' soldado. A viñaj Sadoc yed'
viñaj Abiatar, a eb' viñ sacerdote yaji. A viñaj Azarías yuninal viñaj Natán, yajal yaj viñ
d'a scal eb' viñ gobernador. A viñaj Zabud yuninal pax viñaj Natán chi', sacerdote yaj
viñ, ac'um pax razón yaj viñ d'a viñ rey chi'. A viñaj Ahisar tz'ilan tas ay d'a spalacio viñ
rey chi'. Axo viñaj Adoniram yuninal viñaj Abda, a viñ tz'ilan eb' munlajvum yovalil
smunlaji.

7 A viñaj Salomón chi', ay lajchavañ eb' viñ gobernador d'a masanil yol smacb'en Israel
tz'ac'an servil viñ. A yopisio eb' viñ chi', junjun eb' viñ d'a junjun ujal d'a yol ab'il, syic'cot
eb' viñ tastac syab'lej viñ rey chi' yed' eb' ayec' yed' viñ d'a spalacio. 8 A lajchavañ eb' viñ
gobernador chi', aton eb' viñ tic:
Viñaj Ben-hur, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín.
9 Viñaj Ben-decar, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a juntzañ choñab' tic: Macaz,
Saalbim, Bet-semes, Elón yed' Bet-hanán.
10 A viñaj Ben-hesed, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Arubot, d'a Soco yed' d'a
masanil yol yic Hefer.
11 A viñaj Ben-abinadab, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a masanil yol smacb'en
Dor, a ix yetb'eyum viñ, aton ix Tafat yisil viñaj Salomón chi'.
12 A viñaj Baana yuninal viñaj Ahilud, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Taanac,
Meguido yed' d'a masanil yol yic Bet-seán. A jun choñab' chi' junñej yaj yed'
Saretán, d'a yalañemta Jezreel, sb'atñej d'a Bet-seán masanto sc'och d'a Abel-
mehola yed' d'a sc'axepalb'at Jocmeam.
13 A viñaj Ben-geber, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Ramot d'a yol yic Galaad yed'
d'a masanil choñab' d'a yol yic Galaad chi', aton juntzañ schoñab' eb' yiñtilalcan
Jair yuninal Manasés yed' pax d'a yol smacb'en Argob d'a yol yic Basán. Ata' ay
60 nivac choñab' ayoch smuroal, ayoch q'uen bronce tz'ec' c'atan syamnub'aloc
spuertail.
14 A viñaj Ahinadab yuninal viñaj Iddo, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Ma-
hanaim.
15 A viñaj Ahimaas, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Neftalí. Aton jun viñ
chi' ix yic'laj sb'a yed' ix Basemat yisil viñaj Salomón.
16 A viñaj Baana yuninal viñaj Husai, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Aser
yed' d'a Alot.
17 A viñaj Josafat yuninal viñaj Parúa, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic
Isacar.
18 A viñaj Simei yuninal viñaj Ela, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic
Benjamín.
19 A viñaj Geber yuninal viñaj Uri, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Galaad,
aton b'aj ec'nac schoñab' viñaj Sehón sreyal eb' amorreo yed' viñaj Og sreyal
Basán.
Añej viñaj Geber chi' yajal yaj d'a jun macañ lum luum chi'.

A sjelanil viñaj Salomón yed' sb'eyumal

20 A eb' aj Judá yed' eb' aj Israel maxtzac b'ischaji jantac sb'isul eb', lajan eb' icha
yarenail sti' a' mar. Mañ jantacoc tas svaji yed' tas tz'uc'ji, tzalajc'olalñej yajec' eb'.
21 A viñaj Salomón rey d'a yib'añ masanil juntzañ choñab' chi'. Scotñej d'a a' Éufrates
masanto sja d'a schoñab' eb' filisteo yed' d'a smojonal yic Egipto. A masanil juntzañ
choñab' chi', junjun ab'il syac'an q'uen tumin eb' yic stupan eb' b'aj aycan d'a yalañ
schecnab'il viñaj Salomón chi' yacb'an pitzan viñ. 22 A masanil tastac syab'lej viñaj
Salomón chi' d'a junjun c'u yed' eb' cajan yed' viñ, aton tic: 70 quintal ixim harina te
choc' yaji, 140 quintal pax ixim veech yaji, 23 lajuñvañ noc' mam vacax te b'aq'uech,
20 pax noc' libre yaj d'a yol potrero yed' 100 noc' calnel. Ch'oc pax yaj noc' c'ultaquil
chej, noc' ch'ucul yed' noc' much te b'aq'uech. 24 Ix yac' val yajalil viñaj Salomón chi' d'a
yib'añ lum luum schacot d'a stitac a' Éufrates, scotñej d'a Tifsa masanto tz'emc'och d'a
Gaza. Yajal yaj viñ d'a yib'añ masanil eb' viñ sreyal juntzañ nación chi'. Ay junc'olal d'a
scal viñ yed' juntzañ choñab' ay d'a spatictac chi'.
25 Ayic pitzanto viñaj Salomón chi', masanil anima d'a yol yic Judá yed' Israel scotñej
d'a Dan masanto d'a Beerseba, junc'olal yaj eb'. Junjun eb' ay te' yavb'ente' d'a spatictac

spat. 26 A viñaj Salomón chi', ay pax juntzañ pat b'aj ayoch 40 mil noc' chej stoc'an carruaje yic oval yuj viñ. Ay pax 12 mil eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' chej chi'. 27 Masanil eb' viñ tz'ic'ancot tastac syab'lej viñaj rey Salomón yed' masanil eb' viñ sva yed' viñ, scham val yilan eb' viñ tato tz'acan syab' d'a jun uj chi'. 28 A eb' viñ ayoch d'a yib'añ yic'ancot juntzañ chi', syic'paxcot ixim cebada yed' añ yañ noc' chej chi' eb' viñ yed' yic juntzañxo noc' chej toc'um icatz yalñej b'aj ay.

29 Mañxo jantacoc sjelanil viñaj Salomón chi' ix ac'ji yuj Dios. Mañxo alchajb'enoc jantac sjelanil viñ chi'. 30 A sjelanil viñ chi', te ec'to d'a yichañ yic eb' aj Egipto yed' d'a yichañ yic eb' ay b'aj sjavi c'u. 31 Te jelan viñ d'a yib'añ juntzañ eb' viñ vinac b'inajnac yuj sjelanil, aton viñaj Etán yiñtilal viñaj Zera, viñaj Hemán, viñaj Calcol yed' viñaj Darda, aton eb' viñ yuninal viñaj Mahol. A sb'inajnaquil sjelanil viñ chi', ix c'och specal d'a masanil juntzañ choñab' d'a spatic yichañ Israel. 32 A viñaj Salomón chi', oxe' mil c'ayb'ub'al yic jelanil ix yalcan viñ, ix sb'oanpax mil cinco b'it viñ. 33 Ix lolon viñ d'a yib'añ te te' yed' d'a yib'añ tas tz'avchaji. Ix schael yich viñ slolon d'a te' c'ute' ay d'a Líbano masanto d'a yib'añ te' hisopo sq'uib'q'ue d'a spatictac te' pat. Ix lolonpax viñ d'a yib'añ juntzañ noc' chañe' yoc, noc' much, noc' tz'ec' d'a sat luum yed' d'a yib'añ noc' chay ay d'a yoltac a a'. 34 A eb' viñ sreyal masanil juntzañ nación ix ab'an jantac sjelanil viñ, ix scheccot eb' anima eb' viñ yic tzul yab'an sjelanil viñ eb'.

5

Strato viñaj Salomón yed' viñ sreyal Tiro
(2Cr 2.1-18)

1 Ayic ix yab'an viñaj Hiram sreyal Tiro to a viñaj Salomón ix och reyal sq'uexuloc viñ smam, ix yac'ancot eb' schecab' viñ yic tzul lolon eb' yed' viñ, yujto te vach'taxon yac'an viñ yed' viñaj David. 2 Yuj chi' ix yalanxib'at viñaj Salomón d'a viñaj Hiram chi' icha tic: 3 A ach tic ojtac to maj yal-laj sb'oancanq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal viñ in mam yujto nivan tiempoal ix yac' oval viñ, masanto a Jehová ix ac'anoch eb' ayoch ajc'olal chi' d'a yol sc'ab' viñ. 4 A ticnaic jun, toxo ix yac' junc'olal Jehová d'ayoñ israel oñ tic, mañxalaj eb' ajc'ol d'ayoñ, mañxalaj chucal b'aj tzoñ xivi. 5 Yuj chi', toxo ix in na' to ol in b'oq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal, icha ajnac yalan d'a viñ in mam chi', ayic yalannac icha tic: A junoc uninal ol ochcan d'a yol sdespacho a q'uexuloc, a' ol b'oanq'ue junoc in templo, xchi Jehová d'a viñ in mam chi'. 6 Yuj chi', tzin c'an d'ayach to ol a chec ic'joquel ste'al, aton te' c'ute' d'a Líbano. Ol vac'b'at eb' viñ in checab' yic scolvaj eb' viñ yed' eb' viñ a checab' chi'. Ol in tup sc'u eb' viñ icha jantac tza c'ana', yujto ojtac to malaj junoc oñ syal quic'anel te' icha ex aj Sidón ex chi', xchib'at viñ.

7 Ix te tzalaj viñaj Hiram chi' ayic ix yab'an viñ tas ix yalb'at viñaj Salomón chi'. Ix yalan viñ: Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto ix yac' jun yuninal viñaj David te ñican ix ochcan sq'uexuloc scuchb'an jun nivan choñab' chi', xchi viñ.

8 Elañchamel ix yalxicot viñ d'a viñaj Salomón chi': Toxo ix vab' tas ix alcoti, tic tzin chec ic'joquel te' c'ute' yed' te' taj icha ix al chi', ol vac'b'at te' d'ayach. 9 Ol yiq'uemta te' eb' viñ in checab' d'a Líbano, ol emc'och te' d'a sti' a' mar. Yaman ol aj te' yic ol laj b'at te' d'a yib'añ a', icha chi' ol aj sc'och te' b'aj ix ala'. Ata' ol e cha te', ol eyic'anb'at te' b'ian. A achxo jun, ol ac'cot tas ol in va yed' eb' anima d'a in palacio tic stojoloc te', xchicot viñ.

10 Ichaton chi' ix aj yac'an te' c'ute' viñaj Hiram yed' te' taj ix och yopisio yuj viñaj Salomón chi'. 11 Axo viñaj Salomón chi' ix ac'an jantac tas tz'och yuj viñaj Hiram chi' d'a junjun ab'il: 75 mil quintal ixim trigo yed' 115 mil galón aceite yic sat te' olivo. 12 Icha chi' ix aj yac'ji sjelanil spensar viñaj Salomón chi' yuj Jehová, icha ix aj yalani. Ix sb'oan strato viñ yed' viñaj Hiram chi' yic ay junc'olal d'a scal eb' viñ schavañil.

13-14 Ix schec viñaj Salomón chi' to a d'a masanil yol yic Israel smolchaj eb' viñ vinac to yovalil sb'at d'a munlajel d'a Líbano. A sb'isul eb' viñ chi', 30 mil eb' viñ d'a smasanil.

10 mil eb' viñ schecjib'at d'a junjun uj. Jun ujal xid'ec' eb' viñ munlajel d'a Líbano chi', chab' ujal ayec' eb' viñ d'a spat. A viñaj Adoniram ayoch yajaliloc eb' viñ 30 mil chi'. 15 Ay pax 70 mil eb' viñ cuchum icatz. Ay pax 80 mil eb' viñ tzeyum q'uen d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel chi'. 16 Ch'oc pax yaj oxe' mil 300 eb' viñ ayoch d'a caporalil yilan munlajel chi'. 17 Ix yalan viñaj Salomón chi' to stzeyji q'uen nivac q'ueen, vach' tz'aj q'uen stzeyji yic vach' a q'ueen tz'emcan yichoc stemplo Jehová chi'. 18 A eb' viñ smunlajvum viñaj Salomón yed' eb' viñ yic viñaj Hiram chi' yed' pax eb' viñ cajan d'a Gebal, ix sjoch te te' eb' viñ, ix stzeyanpax q'uen q'ueen eb' viñ yic tz'och d'a templo chi'.

6

Ix el yich sb'o stemplo Jehová
(2Cr 3.1-14)

1 Ayic 480 ab'ilxo yelta eb' israel d'a Egipto, chañexo ab'il yoch viñaj Salomón reyal, yic schab'ilxo ujal yoch jun ab'il chi', aton d'a uj scuch Zif, ix el yich sb'ochaj stemplo Jehová. 2 A jun templo chi', a viñaj Salomón ix alani to sb'oi yic tz'ic'jichaañ Jehová. 27 metro ix aj sc'atul, b'aluñe' metro ix aj yol schiquin, 13 metro yed' nañalxo ix ajq'ue schaañil. 3 Axo yolxoelul sti', ay junxo macañ yool, b'aluñe' metro sat, lajan icha yol schiquin templo chi', axo jantac ayeluli, nañal yoil metro. 4 A sventenail templo chi', levnic ix ajcan sat d'a yool, axo d'a spatic lod'an. 5 Ix b'ochajpaxoch lotzan jun pat, ix oymaj d'a scostiltac templo chi' yed' d'a junxo yol schiquin. Macquiltac ix aj yool, ata' sic'chaj tastac tz'ac'ji d'a Jehová. 6 Oxe' piso ix ajq'uei: A b'ab'el piso, chab' metro yed' 25 centímetro ix aj slevanil sat. Axo schab'il piso, chab' metro yed' 70 centímetro ix aj sat. Axo yoxil piso, oxe' metro yed' 15 centímetro ix aj sat. Jab'jab'il ix utz' spimal scajonal sc'atul templo chi' d'a spatiqueli, yujto b'achquiltac ix ajcani yic vach' max olji spac'ul templo chi' b'aj tz'och spatzab'il jun pat chi'. 7 A jantac q'uen q'ueen ix och d'a templo chi', tzeyb'il q'uen smasanil. Vach'xo yaj q'uen ayic ix javi q'ueen, yuj chi' mañxalaj b'aj ix ab'chaj sc'añ junoc q'uen mac'umpoj q'ueen, ma junoc q'uen tzeylab' q'uen, ma yalñej tas q'uenal. 8 A spuertail jun pat chi', a d'a stojolal co q'uexañ yic tzoñ och d'a yol templo chi' ix cani. Axo sc'oochal sq'ue d'a juntzañxo piso chi' tz'ec' oyoyoc.

9 Ayic ix b'oel scajonal templo chi', ix och spatzab'il, axo te' nivac chemte' nab'a c'ute' ix em d'a yib'añ te'. 10 Ayic ix b'ochaj jun pat d'a spatictac templo chi', chab' metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue schañil junjun piso. Ix och spatzab'il, ix c'och tenan te' d'a templo chi', nab'a c'ute' te' patzab' chi'. 11 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Salomón chi' icha tic: 12 Yuj jun templo van a b'oan tic, sval d'ayach, tato tzach ochñej tzac'an d'a spatic in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il, tza c'anab'ajan smasanil, ol elc'och masanil tas valnac d'a viñaj David viñ a mam. 13 Ol in ajñejec' d'a e cal a ex israel ex tic, mañ ol ex vactejcani, xchi Jehová chi'.

14 Ayic ix lajvi sb'oel templo ix schec b'ojoc viñaj Salomón chi', 15 te vach' ix ajoch te' chemte' d'a sattac schañil pac'añ d'a yool, nab'a c'ute' te' chemte' chi'. Ix b'atñej te' d'a yich masanto ix q'uec'och te' d'a yalañ te' patzab'. Ix empax te' chemte' nab'a taj d'a yool. 16 A d'a yol templo chi' d'a yichochi, ix macchaj jun cuarto, b'aluñe' metro ix aj yool d'a schañil pac'añ. A te' chemte' ix och chi' d'ay, nab'a c'ute' te'. Ix b'atñej te' d'a yich masanto ix q'uec'och te' d'a yalañ te' patzab'. A jun cuarto chi', aton jun lugar Yicñej Jehová Yaji. 17 Axo junxo macañ yol templo d'a yichañelta jun cuarto chi', 18 metro ix ajcan spac'ultac. 18 A te' chemte' ix och d'a yol templo chi', nab'a a te' c'ute'. Yoch'b'iloch yechel sat te te' yed' te' xumac yelvanub'oc sattac te'. Malaj junoc q'uen q'ueen chequel d'a yool chi'. 19 Te vach' ix aj sb'o jun lugar Yicñej Jehová Yaji, yujto ata' ix och te' scaxail strato Jehová chi'. 20 A spac'ultac yool chi' schañil, b'aluñe' metro ix aj junjun, b'aluñe' metro pax ix ajq'ue schaañil. Ix ac'chajoch q'uen oro jay yaj stenchaj d'a sattac spac'ul chi' d'a yool. Ix b'ojipax jun altar nab'a c'ute', ix ochpax q'uen oro chi' d'ay. 21 Ix ochpax

q'uen oro chi' d'a te' chemte' ayoch d'a yol templo chi' smasanil. Axo q'uen cadena ix och d'a spuertail jun lugar Yicñej Jehová Yaji, nab'a oro q'ueen. 22 Syalelc'ochi, masanil yol templo chi', nab'a oro ix aji. Nab'a oro pax ix aj jun altar ay d'a spatiquelta sti' jun lugar Yicñej Dios Yaj chi'.

23 Ix yac'pax b'ojoc chab' yechel querubín viñ d'a te' olivo, ix ochcan d'a jun lugar Yicñej Jehová Yaji. Nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil junjun. 24 Chab' metro yed' 25 centímetro ix ajel jeñan junjun sc'axil, yuj chi' nañal yoil metro ix ajel jeñan sc'axil junjun eb' querubín chi' schab'il. 25 Lajanñej yajel jeñan sc'axil eb' chi' schavañil, lajan pax yilji eb'. 26 Nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil steel junjun eb'. 27 Ix ac'jioch yechel eb' querubín chi' d'a yol jun lugar Yicñej Jehová Yaji. Jeñanel sc'axil junjun eb', yuj chi' junjun sñi' sc'axil eb' sc'och tenan d'a junjun spac'ul yool chi'. Axo junjunxo sc'axil eb' schalaj sb'a d'a snañal yol jun lugar chi'. 28 Ix ac'chajoch q'uen oro jay yaj stenchaj d'a spatictac eb' querubín chi'. 29 D'a masanil sattac spac'ul yol chab' cuarto ay d'a yol templo chi', ix ac'jioch yechel querubín, yechel te' palma yed' yechel xumaac yelvanub'oc. 30 Ix ac'jipaxem q'uen oro jay yaj d'a yib'añ te' chemte' ayem d'a yol cuarto chi' schab'il. 31-32 A te' spuertail jun lugar Yicñej Jehová Yaj chi', chab' yaj te'. B'ob'il te' d'a te' olivo, axo yelvanub' te' yoch'b'ilochi, aton yechel querubín, te' palma yed' xumaac. A te' puerta chi' yed' yelvanub', ix ac'jioch q'uen oro d'a te' yed' d'a te' smarcoal te' liñjab'q'uei yed' d'a chab' te' utz'el tz'aj schaan sb'a d'a yib'añ te' puerta chi'. 33-34 Ix ac'jipaxoch te' smarcoal sti' templo chi', añeja' a d'a te' olivo b'ob'il te', tojol ix ajec' c'atan te'. Axo te' spuertail ix och chi', a d'a te' taj ix b'oji te', chab' jeñan ix aj te'. Junjun jeñan te', añejtona' liñanpax tz'aj spacchaj snañal te'. 35 Ix yoch'jipaxoch yelvanub' te': Aton yechel querubín, yechel te' palma yed' yechel xumaac. Ix ac'jipaxoch q'uen oro d'a te'. 36 Ix b'ochajpaxoch smuroal templo chi', ix ec' oyan d'a spatictac. Ox tzol q'uen q'ueen tzeyb'il slatz'jiq'uei, axo d'a yib'añ q'ueen tz'ec' te' c'ute', ichañej chi' ix aj sq'uei. 37 Ix el yich yac'jiem yich stemplo Jehová d'a uj Zif ayic schañil ab'il yoch viñaj Salomón reyal. 38 Axo d'a svajxaquil uj scuchan Bul, ayic yuxluchil ab'il yoch viñ reyal, ix b'oel jun templo chi' smasanil, icha val yaj yechel b'ob'ilcani. Uque' ab'il ix yac' sb'oi.

7

Juntzañxo pat ix sb'o viñaj Salomón

1 Ix sb'opaxq'ue spalacio viñaj Salomón chi', 13 ab'il ix yac' viñ sb'oani. 2 Ix sb'oanpaxq'ue jun nivan pat viñ, te levan ix aj yool. Ix yac'an scuch viñ Spatil Te Te' yic Líbano. 45 metro ix aj sc'atul, 22 metro yed' nañalxo ix aj yol schiquin, 13 metro yed' nañalxo ix ajq'ue schaañil. Chañ tzol ix ajoch yoyal, nab'a c'ute'. Axo d'a sjolomtac te' oy chi', ix ec' te' patzab' nab'a c'ute'. 3 A juntzañ te' patzab' chi' 45 te', ox tzol ix ajec' te', 15 te' d'a junjun tzol. Axo d'a yib'añ te' ix b'at te' nab'a c'ute' ix och yib'añoc jun pat chi'. 4 Ox tzol ix ajq'ue sventenail d'a junjun spac'ul. Q'uelc'umb'a ix aj juntzañ ventena chi'. 5 Oxox sti' aycan d'a junjun yol schiquin. Añeja' q'uelc'umb'a ix aj junjun. A smarcoal spuertail yed' sventenail, tojol ix ajec' c'atan d'a yib'añ. 6 Ix b'opax junxo nivan pat, 22 metro yed' nañalxo ix aj sc'atul, 13 metro yed' nañalxo ix aj yol schiquin. Ix yac'an scuch viñ Yoyal Pat. Axo d'a stentail ayoch yoyal yed' yib'añ. 7 Ix sb'oanpax junxo pat viñ b'aj sch'olb'itaj eb' anima. Añeja' te' c'ute' ix och d'a sattac d'a yool chi'. Ix b'atñej d'a yich masanto ix q'uec'och d'a yalañ te' patzab'.

8 Axo pax b'aj cajan viñaj Salomón chi' d'a spalacio, a d'a spatic jun pat b'aj sch'olb'itaj eb' anima chi' ay. Lajanñej ix aj sb'o icha ix aj sb'o juntzañ pat chi'. Ix yac'anpax b'ojoc junxo pat yic ix yetb'eyum viñ, aton ix yisil viñ sreyal Egipto. Lajan ix aj sb'o icha ix aj yic viñ. 9 A masanil juntzañ pat chi', icha ix aj scot d'a yich, icha chi' ix aj sq'uec'och d'a schon. Icha chi' ix ajpax yamaq'uil. A q'uen q'ueen ix laj och d'ay te vach' yaj q'uen stzeychaji icha yaj yechel. A q'uen ix checlajcan d'a spatic yed' d'a yool, polb'il q'uen

d'a q'uen polum q'ueen. 10 Aňeja' q'uen ix can d'a yich, a q'uen q'ueen te vach' yaj
sb'oi, a q'uen ix can d'ay, te nivac q'ueen. Ay q'uen naňal yoil metro sc'atul, ay pax
q'uen oxe' metro yed' 60 centímetro sc'atul. 11 A d'a yib'aň q'uen yich chi', ix och q'uen
q'ueen tzeyb'il icha val yaj yechel. Ix ochpax te' c'ute' jochb'il yed' q'uen q'ueen. 12 A
d'a spatictac jun nivan amac' chi', ix och ox tzol q'uen q'ueen. Axo d'a yib'aň q'ueen ix
ochpax jun tzol te' patzab' nab'a c'ute'. Ichaňej chi' ix aj sq'ue d'a chaaň, icha ix aj sb'o
jun ix och d'a spatictac templo yed' pax jun ix b'o d'a yolelul sti' templo chi'.

Ix ac'ji smunlajel viňaj Hiram
(2Cr 2.13-14; 3.15-17)

13 Ay jun viň aj Tiro scuch Hiram ix yavtejcot viňaj rey Salomón chi'. 14 A jun viň chi',
yune' viň jun ix chamnac yetb'eyum d'a yiňtilal Neftalí, aj Tiro viň smam viň, te jelan
viň sb'oan q'uen bronce. Aňejtona' te jelan pax spensar viň, yojtac viň sb'oan yalňej tas
munlajelal d'a q'uen bronce chi'. Yuj chi' ix avtajcot viň yic smunlaj viň d'a viňaj rey
Salomón sb'oan juntzaň tas nab'a bronce. 15 Ix sb'o chab' nivac oy viň, nab'a bronce ix
aji, vajxaque' metro steel junjun, naňal svaquil metro ix aj b'alan spatic junjun. 16 Ix
sb'oanpax chab' sjolom chab' oy chi' viň. A steel juntzaň sjolom chi', chab' metro yed'
25 centímetro ix aji. 17 A d'a spatictac chab' sjolom chi' ix ac'jioch q'uen cadena bronce,
icha q'uen malla yaj q'uen sb'oi. Uque' ayoch d'a junjun sjolom chi'. 18 Ix sb'opax cha
tzol icha yechel sat te' granado viň. Ix och d'a juntzaň cadena chi' yic tz'och d'a spatic
junjun sjolom oy chi'. Lajanňej ix aj schab'il. 19 A juntzaň jolom oy chi', ay am chab'oc
metro ayq'uei, lajan yilji icha aň chochol. 20 A chab' sjolom juntzaň oy chi' c'olan c'olan
yaji. Axo d'a yib'aň, ata' ayq'ue junxo icha aň chochol chi'. A b'aj tz'emul q'uen cadena
d'a spatictac jun c'olan c'olan chi', ata' ayoch 200 yechel sat te' granado, cha tzol yajochi.
21 Ix yac'och chab' oy viňaj Hiram chi' d'a sat templo chi'. Ayic ix yac'anem viň d'a yed'tal,
ay jun ix can d'a co q'uexaň ayic tzoň och d'a yol templo chi', Jaquín ix yac' viň sb'iej. Axo
junxo oy chi' ix can d'a co vach', Boaz ix yac' viň sb'iej.7.21 22 A sjolom juntzaň oy chi',
lajan yilji icha xumaquil aň chochol. Icha chi' ix aj juntzaň oy chi' sb'oan viňaj Hiram
chi'.

A masanil tastac ay d'a templo
(2Cr 4.1—5.1)

23 Ix lajvi chi', ix sb'oan jun nivan pila nab'a bronce viňaj Hiram chi', yic b'aj smolchaj
a a'. Suyansuyan ix aji, naňal yoil metro ix aj slevanil sat. Axo ix ajq'ue schaaňil steel,
chab' metro yed' 25 centímetro ix aji, axo ix aj setan smasanil, 13 metro yed' naňalxo.
24 A d'a yalaň sti' jun pila chi', ayoch chab' tzol yechel sattac te te' icha yilji te' tzima.
Lajuňe' ix och d'a junjun 45 centímetro, junňej ix aj sb'o yed' jun pila chi'. 25 A jun pila
chi' b'achanem d'a yib' snaňal juntzaň yechel noc' mam vacax nab'a bronce. A juntzaň
yechel noc' chi', oxe' q'uelanb'at d'a stojolal sur, oxe' q'uelanb'at d'a stojolal norte, oxe'
q'uelanb'at d'a stojolal b'aj sjavi c'u, oxe' pax q'uelanb'at d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A yoc
juntzaň yechel vacax chi' aycanoch d'a yalaň jun pila chi'. 26 A jun pila chi' nab'a bronce
ix aji, chaňec'ab'il spimal. Nivan yajel pechan sti' icha yilji xumaquil aň chochol. A d'a
yol jun pila chi', tz'em 44 mil litro a a'.

27 Ix sb'oanpax lajuňe' carreta viň, nab'a bronce ix aj junjun. Jun metro yed' 80
centímetro ix aj spac'ul schaňil, jun metro yed' 35 centímetro ix ajq'ue steel. 28 A juntzaň
carreta chi', icha tic yaji: Ay chaňe' smarcoal, macan yoltac sat smarcoal chi'. 29 A d'a
sat juntzaň chi' ayoch yechel noc' choj, noc' toro yed' yechel querubín. A d'a yib'aň
yed' d'a yalaň juntzaň yechel chi', ata' ayoch yelvanub' smarcoal chi'. 30 Junjun carreta
chi' ay chaňe' syantail nab'a bronce, chab' q'uen q'ueen c'atanec' d'a yalaň syaman
syantail chi'. A d'a schaňil schiquintac juntzaň carreta chi' d'a yib'aň, ay syamnub'al

7.21 **7:21** A jun lolonel Jaquín, syalelc'ochi “A Dios ix b'oanemi”. Axo jun lolonel Boaz, syalelc'ochi “A d'a Dios ay yipalil”.

nab'a bronce, a syaman jun yune' pila ayem d'a yol jun carreta chi'. A juntzañ syamnub' chi' ayoch yelvanub'. 31 Axo d'a yol jun carreta chi', ayem jun icha nivan tubo, 45 centímetro schaañil ayq'ueta d'a yib'añ sti' juntzañ carreta chi'. Aypaxoch yelvanub' spatictac jun nivan tubo chi', axo schañ pac'añil jun carreta chi', mañ setansetanoclaj. 32 A chañe' syantail chi' ayoch d'a schiquintac schañil. Axo pax juntzañ q'uen q'ueen syaman syantail chi', yaman yaj q'uen yed' smarcoal chi'. A syantail chi', 70 centímetro yaj setan. 33 Lajan yaj sb'o juntzañ syantail chi' icha yic carruaje yic oval. A junjun syantail chi' yaman yaj yed' q'uen q'ueen ayoch b'aj ay yolanil, nab'a bronce, junñej yaj setan. 34 A chañe' syamnub'al d'a schiquintac carreta chi', junñej yaj yed' smarcoal junjun carreta. 35 A d'a yib'añ carreta chi', ay junxo setanoch d'a spatic sti', 23 centímetro yajq'ue schaañil. A jantac tas ayoch d'a junjun carreta chi', junñej yaj sb'o smasanil. 36 A d'a spac'ultac yoltac smarcoal chi', ix yac'och yechel querubín viñaj Hiram chi' d'ay, noc' choj yed' te' palma. Ix ochñej yelvanub' chi' d'a spatictac smasanil. 37 Icha chi' ix aj sb'o lajuñe' carreta chi', lajanñej ix aj smasanil, lajanñej yechel, lajanñej pax yilji.

38 Ix sb'oanpax lajuñe' yed'tal a' yic juntzañ carreta chi' viñ, nab'a bronce ix aji. Lajanñej yechel smasanil. Jun metro yed' 80 centímetro yool junjun, 800 litro am a' tz'em d'a yool. Junjun ay q'ue d'a yib'añ scarretail. 39 Oye' juntzañ carreta chi' ix can d'a stojolal co vach' d'a templo, oye' pax ix can d'a stojolal co q'uexañ. Axo jun nivan pila, a d'a co q'uexañ coch d'a templo chi' ix cani, d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

40 Ix lajvi chi' ix sb'oanpax juntzañ chen, q'uen pala yed' nivac uc'ab' viñaj Hiram chi'. Icha val chi' ix aj slajvi sb'o smasanil juntzañ ix schec viñaj rey Salomón b'ojoc yicoc stemplo Jehová. 41 Aton masanil juntzañ tic ix checji sb'o viñaj Hiram: Chab' nivac oy, chab' sjolom oy chi', juntzañ q'uen cadena icha q'uen malla nab'a bronce ayoch d'a spatictac jolom oy chi', 42 yed' pax 400 yechel sat te' granado ayoch d'a juntzañ cadena chi'. Cha tzol yajoch d'a spatictac chab' jolom oy chi'. 43 Lajuñe' carreta cuchjinac lajuñe' yed'tal a', 44 jun nivan pila, lajchave' yechel mam vacax cuchjinac, 45 juntzañ q'uen chen, juntzañ q'uen pala yed' juntzañ q'uen nivac uc'ab'.

Masanil juntzañ yamc'ab' tic ix sb'o viñaj Hiram d'a viñaj rey Salomón yicoc stemplo Jehová, nab'a bronce to copopi yilji. 46 Ix schec viñ rey chi' b'ojoc d'a moldeal d'a yac'lical sti' a' Jordán d'a lum b'aq'uech luum, d'a scal snañal Sucot yed' Saretán. 47 Te tzijtum yamc'ab' nab'a bronce, yuj chi' majxo yechtej viñaj rey Salomón chi' jantac yalil q'uen bronce chi' ix c'anchaji.

48 Ix schecanpax viñ rey chi' b'ojoc masanil juntzañxo yamc'ab' nab'a oro d'a yol stemplo Jehová: Jun altar, jun mexa b'aj tz'ac'jiem ixim pan d'a yichañ Jehová, 49 juntzañ b'achnub' candil yed' yelvanub' icha yechel xumaac, aton ayoch d'a yichañ lugar Yicñej Jehová Yaji. Ay oye' d'a stojolal co vach', ay oyexo d'a stojolal co q'uexañ, juntzañ candil, juntzañ yamlab', 50 juntzañ copa, juntzañ q'uen ic'lab'el stañil b'aj ayoch sc'ac'al candil, juntzañ nivac uc'ab', juntzañ nivac cuchara yed' juntzañ chaynub' yic incienso. Masanil juntzañ chi' nab'a oroñej. Axo q'uen visagre ayoch d'a spuertail jun lugar Yicñej Jehová Yaji, aton d'a yol templo yed' pax yic spuertail templo chi', nab'a oroñej.

51 Ayic ix b'oel masanil tas ix schec viñaj Salomón b'ojoc yic stemplo Jehová, ix schecan viñ ic'jocb'at masanil q'uen oro, q'uen plata yed' juntzañ yamc'ab' yac'naccan viñaj David smam viñ d'a Jehová. Ix schecan viñ sic'chajcan d'a yol juntzañ pat ay d'a spatictac templo b'aj sic'chaj tas tz'ochcan yicoc Jehová.

8

Ic'b'ilb'at te' scaxail trato d'a yol templo (2Cr 5.2-14)

1-2 A te' scaxail strato Jehová, ayec' te' d'a schoñab' viñaj David scuchan Sion. Axo viñaj Salomón ix naani to syic'b'at te' viñ d'a yol templo yacb'an molanec' masanil eb' anima

d'a Jerusalén yuj snaancot q'uiñ chinama eb' d'a yuquil uj scuchan Etanim. Yuj chi' ix smolb'an masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel viñ, eb' yajal yaj d'a junjun yiñtilal eb' yed' eb' sat yaj d'a junjun macañ eb'. 3-4 Axo eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita ix ic'anb'at te' caxa chi' yed' c'apac mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yed' masanil yamc'ab' ayoch d'a yool chi'. 5 Axo viñaj Salomón chi' yed' masanil eb' yetchoñab' Israel molanec' chi', ix b'ab'laj eb' d'a yichañ te' caxa chi'. Yacb'an van sb'at eb', mañxo b'ischajb'enoc jantac noc' calnel yed' noc' vacax ix yac' eb' silab'oc d'a Jehová. 6 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at te' caxa chi' eb' sacerdote d'a yol templo masanto d'a yol jun lugar Yicñej Jehová Yaji, d'a snañal chab' yechel querubín. 7 Jeñanb'at sc'axil chab' yechel querubín chi' d'a yib'añ b'aj ix ac'jioch te' caxa chi'. A sc'axil eb' ayoch yeñuloc te' caxa chi' yed' te' sb'achnub'al. 8 A te' regla ayoch sb'achlab'iloc te' caxa chi', najat steel te'. Scheclajelul sñi' te' d'a junxo cuarto ay d'a satelta, palta mañxo chequeloclaj te' d'a stieli. Ata' ix canxoñej te' caxa chi' d'a junelñej. 9 Malaj junocxo tas ayem d'a yol te' caxa chi', añej val chab' pachañ q'uen q'ueen yac'naccanem viñaj Moisés d'a yol te' d'a Horeb, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'ilcanoch strato Jehová yed' eb' israel ayic yelnaccot eb' d'a Egipto.

10-11 Ayic ix elixta eb' sacerdote d'a yol templo chi', ix b'ud'jiel yol chi' yuj yasunal stziquiquial Jehová. A yuj jun asun chi', majxo yal-laj smunlaj eb' d'a yool chi'.

Ix ac'jicanoch templo yicoc Jehová (2Cr 6.1—7.10)

12 Ix lajvi chi', ix lesalvi viñaj rey Salomón, ix yalan viñ icha tic:
Mamin Jehová, ix ala' to d'a scal q'uic'alq'uinal ayach.
13 Palta ix in b'oq'ue jun a pat b'aj vach' tzach aji.
Ix in b'o jun a pat yic tzach cajnaj d'ay d'a junelñej, xchi viñ.

14 Ix lajvi chi' ix meltzajb'at q'uelan viñ rey chi' d'a masanil eb' israel liñjab'och ta', ix sc'anan svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ eb'. 15 Ix lajvi chi' ix yalan viñ: Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto toxo ix elc'och tas yalnaccan d'a viñ in mam viñaj rey David. 16 Ayic yalannac icha tic: Atax vic'annaquelta eb' in choñab' d'a Egipto, mantalaj b'aj tzin siq'uel junoc choñab' d'a e cal b'aj sb'ojiq'ue junoc in pat b'aj tzin cajnaji. Añej viñaj David ix in siq'ueli yic tz'och viñ reyal d'a scal eb' in choñab' Israel tic, xchi Jehová chi'. 17 A viñ in mam chi', snib'ejnac viñ sb'oq'ue junoc templo yuj snivanil yelc'och Jehová co Diosal. 18 Palta yalnac Jehová d'a viñ icha tic: A jun tza na' chi' te vach', tza b'oq'ue junoc in pat alani, 19 palta mañocachlaj ol a b'oq'uei, ato junoc uninal ol b'oanq'ueoc, xchi d'a viñ.

20 Yuj chi', a ticnaic tz'elc'och tas yalnac Jehová chi'. Icha val ajnac yalan chi', icha val chi' ix aj yelc'ochi. A in ix in ochcan sq'uexuloc viñ in mam chi', ix in och sreyaloc co choñab' tic, yuj chi' ix in b'oq'ue jun templo b'aj tz'och ejmelal d'a Jehová co Diosal. 21 A d'a yool chi' ix in b'ocan jun lugar b'aj tz'aj te' scaxail trato sb'onac Jehová yed' eb' co mam quicham ayic yic'annaquelta eb' d'a Egipto, xchi viñ.

22 Ix lajvi chi' ix c'och liñan viñ d'a stz'ey yaltar Jehová d'a yichañ masanil eb' choñab' israel, ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, 23 ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová co Diosal, malaj junocxo Dios lajan ed'oc d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic, yujto tzaq'uelc'och a trato. Tzac'an a vach'c'olal d'a mach sc'anab'ajan d'a smasanil sc'ool tas tzala'. 24 Toxo ix aq'uelc'och tas alnaccan d'a viñ in mam viñ a checab' aj David. Mañ toñejoc alnac, palta a d'a jun c'u tic ix elc'och tas alnaccan chi'. 25 Yuj val chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'c'och tas alnac d'a viñ in mam chi' to ayñej yiñtilal viñ ol och d'a yol sdespacho, añej tato tzach sc'anab'ajej eb', icha val ajnac sc'anab'ajan viñ in mam chi'. 26 A ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, elocab'c'och tas alnaccan d'a viñ a checab' chi'.

27 Palta, ¿yel am val Mamin ol ach cajnaj d'a sat luum tic? Ina to max yab'laj satchaañ b'aj syal a cajnaji, ocxom val jab' pat ix in b'oq'ue tic d'ayach. 28 Vach'chom icha chi'

ach in Diosal, palta maclej ab' in lesal yed' tas tzin c'an d'ayach, ab' tas sval d'ayach a in a checab' in tic. 29 Tzin c'an val d'ayach to max iq'uel a sat d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val d'a templo tic, jun ix ala' to a d'ay ol ach b'inajoc. 30 Maclej val in lesal a in a checab' in tic yed' yic eb' a choňab' tic. Ayic tzoň lesalvi d'ayach tzoň cot q'uelan d'a stojolal jun a templo tic, comonoc tzab' d'a satchaaň b'aj cajan ach, tzac'an lajvoc co chucal d'a quib'aň.

31 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'jioch d'a yib'aň to ix och smul d'a junoc yetanimail, tz'ic'jicoti yic syac'an sti' d'a yichaň altar d'a jun templo tic, 32 comonoc tzab' d'a satchaaň, tza ch'olb'itan d'a stojolal mach ay smul, tom a jun mach tz'ac'jioch d'a yib'aň chi', mato a jun mach tz'ac'anoch d'a yib'aň chi'. A achocab' tzac' syaelal jun mach ay smul chi', axo pax jun mach malaj smul chi' jun, a achocab' tzac' checlajoc to malaj smul.

33 Q'uinaloc ay b'aj tzoň yac' ganar eb' cajc'ool yujto ix och co mul d'ayach, tato sco na co b'a, scalan co b'a d'ayach, sco c'anan nivanc'olal co b'a d'ayach d'a jun a templo tic, 34 comonoc tzab' d'a satchaaň, tzac'an nivanc'olal co mul. Tzac'an meltzaj eb' tz'ic'jib'at d'a ch'oc choňab'il d'a co luum tic, aton lum ac'naccan d'a eb' co mam quicham.

35 Q'uinaloc maxtzac yac' ňab' yujto ix och co mul d'ayach, palta tato elaňchamel tzoň lesalvi d'ayach d'a stojolal jun templo tic, scalan co b'a d'ayach, sco naan co b'a yuj co mul chi' yuj yaelal tz'och d'a quib'aň chi', 36 comonoc tzab' d'a satchaaň tas scal a oň a checab' oň tic to a choňab' oň. Tzac'an lajvoc co mul chi', tza ch'oxan junoc b'eyb'al vach' yic sco b'eyb'alej. Slajvi chi' jun, tzac'ancot ňab' d'a yib'aň lum luum ix ac' d'ayoň a choňab' oň tic.

37 Q'uinaloc sjavi vejel d'a co luum tic, ma junoc ilya, ma stacjiel tastac yuj c'ac', ma sjavi noc' c'ulub', ma junocxo macaň noc' noc' d'a cavb'en, ma tz'em tz'aub' d'ay, ma sjavi oyan eb' ajc'ol d'a co choňab' tic, ma junocxo yalňej tas sjavi d'a quib'aň, 38-39 sco nib'ej to tzab' tas sco c'an a oň a choňab' oň tic. Ma yalňej mach tz'avaj d'ayach yujto snachajel cuuj to van cab'an syail yuj co mul, ayic sco mojb'ancot co c'ab' d'a stojolal jun templo tic, comonoc tzab' co lesal chi' d'a satchaaň b'aj ayach. Tzac'an tup co mul, tzoň a colani yed' oň a ch'olb'itani, axo ac'an spac chi' d'ayoň ato syala' tas caji, yujto ojtac tas ay d'a co pensar junjun oň. 40 Tato icha chi', ol ach co c'anab'ajej co masanil yacb'an pitzan oň d'a sat lum luum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham.

41-42 Ol yab'ňej eb' ch'oc choňab'il snivanil elc'ochi yed' jantac a vach'c'olal tzac' d'ayoň a oň a choňab' oň tic, yuj chi' ay eb' ol javoc yic tz'och eb' ejmelal d'ayach. Q'uinaloc ay junoc eb' scot d'a najat yic syac'an lesal d'a stojolal jun templo tic, 43 comonoc tzab' tas syal chi' d'a satchaaň b'aj ayach. Tzac'an tas sc'ana' yic vach' tzach yojtaquejel masanil choňab', tzach sc'anab'ajan eb' icha tz'aj ach co c'anab'ajan a oň a choňab' oň tic. Icha chi' snachajel yuj eb' to a jun templo ix in b'oq'ue tic ico'.

44 Q'uinaloc a oň a choňab' oň tic tzoň b'at cac' oval yed' eb' cajc'ool, yalňej b'ajtil tzoň a checb'ati, tato tzoň lesalvi d'ayach d'a stojolal jun a choňab' sic'b'ilel tic uuj yed' d'a stojolal jun templo ix in b'ocanq'ue tic d'ayach, 45 comonoc tzab' co lesal chi' d'a satchaaň, tzac'anelc'och tas sco c'an chi'.

46 Ayic ol och co mul d'ayach a oň a choňab' oň tic, (yujto malaj junoc anima max och smul), ol oň ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, tzoň yic'anb'at eb' d'a ch'oc choňab'il d'a lac'an, ma najat yuj yoval a c'ool. 47-48 Tato sco na co b'a d'a smasanil co c'ool yed' co pensar, ayic ayoňec' d'a juntzaň ch'oc choňab'il chi', tato sco c'an nivanc'olal co b'a d'ayach yujto snachajel cuuj to ix och co mul, axo tzoň lesalvicot d'a stojolal lum luum ac'nac d'a eb' co mam quicham, aton jun choňab' sic'b'ilel uj b'aj ix in b'oq'ue jun templo tic d'ayach, 49 comonoc tzab' co lesal yed' tas sco c'an d'ayach b'aj ayach ec' d'a satchaaň chi', tza b'oan yaj d'ayoň. 50-51 Tzac'an lajvoc co mul tz'och d'ayach yed' co pital a oň a choňab' oň tic. Tza q'uexan spensar eb' tzoň ic'anb'at chi' yic tz'oc' sc'ol eb' d'ayoň, yujto a choňab' caji, ic oň. A ach ic'nac oň elta d'a Egipto b'aj ayoň och d'a syaelal.

52 Yuj chi' jun Mamin, ab' val in lesal a in a checab' in tic yed' slesal eb' vetchoñab'
israel tic yujto ic oñ. Maclej val ab' Mamin Jehová ayic tzoñ lesalvi d'ayach. 53 Yujto a
ach oñ a sic'naquel d'a scal juntzañxo choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic yic tzoñ ochcan
icoc, icha val utej a checannac yal viñ a checab' aj Moisés, ayic ic'annaquelta eb' co mam
quicham d'a Egipto, xchi viñaj Salomón chi' d'a slesal.
54 Cumanem viñ d'a stz'ey altar, ayq'ue sc'ab' viñ d'a satchaañ ayic ix lesalvi viñ chi'.
55 Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñ, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb' yetisraelal chi', te
chaañ ix yal viñ icha tic: 56 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová ix ac'an junc'olal d'ayoñ, icha
ajnac yalancani. Masanil tas vach' yalnaccan cuuj d'a viñaj Moisés schecab', ix elc'ochi.
57 Ayñejocab' ec' Jehová co Diosal qued'oc, icha ajnac ec' yed' eb' co mam quicham.
Malajocab' b'aq'uiñ tzoñ yactejcan co ch'ocoj. 58 Yac'ocab'och Jehová d'a co pensar to sco
c'anab'ajej sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, aton juntzañ schecnac sc'anab'ajej eb' co mam
quicham. 59 Masanil tas ix in c'an d'a Jehová co Diosal, naanñejocab' yuuj d'a masanil
tiempo. Aocab' tzin tañvan a in schecab' in tic yed' a oñ schoñab' oñ tic yalñej tas sjavi
d'a quib'añ d'a junjun c'u, 60 yic vach' syojtaquejel masanil choñab' d'a yolyib'añq'uinal
tic to a Jehová añej Dios, malaj junocxo. 61 Yuj chi', añejocab' d'a Jehová b'aj scac'och co
c'ool, sco c'anab'ajan sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, icha sco c'ulej ticnaic, xchi viñ.
62 Ix lajvi chi', ix yac'an silab' viñ yed' masanil choñab' Israel d'a Jehová. 63 Ay 22 mil
noc' vacax yed' 120 mil noc' calnel ix yac' viñ silab'il d'a Dios yuj sch'oxan sjunc'olal
yed'oc.
Icha chi' ix aj yochcan jun templo chi' d'a yopisio yuj viñaj Salomón chi' yed' masanil
choñab'. 64 A d'a jun c'u chi' ix sic'canel snañal yol yamaq'uil templo viñ rey chi' yic
sñusjitz'a noc' silab', sat avb'en tz'ac'ji ofrendail yed' xepual noc' silab' yic sch'oxan
sjunc'olal eb' yed' Jehová, yujto a jun altar nab'a bronce ay d'a yamaq'uil templo chi',
max yab'laj yujto te nivan juntzañ silab' chi' tz'ac'ji.
65 A d'a jun tiempoal chi', uque' c'ual ix och q'uiñ yuj viñaj rey Salomón chi' yed'
masanil choñab' d'a yichañ Jehová. Te tzijtum anima ix molchaji. Ix laj cot eb' d'a
masanil yol smacb'en Israel, vach'chom te najat ichato d'a smojonal Hamat d'a norte
masanto pax d'a a a' smojonal yed' Egipto d'a sur. Ayic ix lajvi uque' c'ual q'uiñ chinama
chi', ix schaanel yich uquexo c'ual q'uiñ chi' eb', yuj chi' chab' semana ix yac' q'uiñ chi'
eb'. 66 Axo yic ix lajvi q'uiñ chi' jun, ix tac'ajcan eb' anima chi' yuj viñaj rey Salomón chi'.
Ix yalanpax vach' lolonel eb' d'a viñ. Ix lajvi chi' ix pax eb' d'a spat. Ix te tzalaj eb' yuj
masanil tas vach' ix sc'ulej Jehová yed' viñ schecab' aj David yed' eb' schoñab' Israel.

9

A strato Jehová yed' viñaj Salomón
(2Cr 7.11-22)

1 Ayic ix lajvi sb'oel stemplo Jehová yuj viñaj rey Salomón chi' yed' spalacio viñ yed'
pax juntzañxo tas snib'ej viñ sb'o'o, 2 ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñ d'a schaelal, icha
aj sch'oxan sb'a d'a viñ d'a choñab' Gabaón. 3 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ: Ix vab' tas ix
al d'a a lesal yed' masanil tas ix a c'ana'. Ix vac'canoch jun templo ix a b'o tic vicoc yic
vach' a d'ay ol ochñej ejmelal d'ayin. Ol in tañvejñej jun templo tic, ol in ajñej ec' d'ay
d'a masanil tiempo. 4 Yuj chi', tato vach'ñej ol utej a b'a d'ayin d'a smasanil a c'ool, icha
yutejnac sb'a viñaj David a mam, tato tzin ac'och yipoc a c'ool, tojolñej tzutej a b'a, tza
c'anab'ajan masanil tas ix vac' a c'ulej, tza c'anab'ajan in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il, 5 a
opisio tic ol b'eyñejb'at d'a eb' iñtilal icha ajnac valan d'a viñ a mam chi', ayic valannac
d'a viñ icha tic: Ayñej iñtilal ol och reyal d'a scal eb' choñab' israel, xin chi d'a viñ. 6 Palta
tato a ach tic yed' eb' iñtilal ol eyiq'uel e b'a d'a in patic, mañ ol e c'anab'ajej in checnab'il
yed' in c'ayb'ub'al ix vac' e c'anab'ajej, axo d'a comon dios ol ex och ejmelal, ol eyalan e
b'a d'ay, 7 ol ex viq'uel d'a sat lum luum vac'nac tic d'ayex. Axo jun templo ix in sic'canoch

vicoc tic, ol in patiquejcaneli, ol ex b'uchjoc yuj masanil nación. 8 A jun templo te vach' yilji tic ticnaic, toxoñej ol q'uecan juyan q'uen sq'ueenal. Yuj chi' a eb' ol ec' d'a stz'ey, ol stzetzej eb', ol laj yal-lan eb' d'ay junjun: ¿Tas yuj icha tic ix utaj jun choñab' yed' jun templo tic yuj Jehová? xcham eb'. 9 Axo ol yalan eb' anima chi' icha tic: A eb' israel tic, ix yiq'uel sb'a eb' d'a spatic Jehová sDiosal, aton jun ic'annaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo ticnaic a juntzañ comon dios ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix ochpax eb' ejmelal d'ay, yuj chi' a sDiosal eb' chi' ix ac'ancot jun chucal tic d'a yib'añ eb', xcham eb' anima chi', xchi Jehová d'a viñaj Salomón chi'.

Juntzañxo tas sb'onac viñaj Salomón (2Cr 8.1-18)

10 A viñaj Salomón chi', 20 ab'il ix yac' viñ sb'oanq'ue chab' nivac pat, aton stemplo Jehová yed' pax spalacio viñ. 11 A viñaj Hiram sreyal Tiro ix ac'ancot ste'al juntzañ pat chi', aton te' c'ute', te' taj yed' jantac q'uen oro ix och d'ay. Yuj chi' 20 choñab' d'a yol smacb'en Galaad ix yac' viñaj Salomón d'a viñaj Hiram chi'. 12 Ayic ix xid'ec' viñaj Hiram chi' yil juntzañ choñab' chi', maj schalaj sc'ool viñ. 13 Ix yalan viñ icha tic: Ach vamigo, ¿tas choñab'il juntzañ ix ac' tic d'ayin? xchi viñ. Yuj chi' a jun macañ lum luum d'a juntzañ choñab' chi', Cabul ix yac' viñaj Hiram chi' sb'iej luum, syalelc'ochi "Malaj vach' yochi". 14 Axo jantac q'uen oro ix yac' viñaj Hiram d'a viñaj Salomón chi' jun, ay am 90 quintaloc q'ueen.

15-24 A viñaj rey Salomón chi', ix yac' val pural viñ yoch eb' yiñtilal eb' cananeo d'a munlajel, aton eb' maj yal satjiel yuj eb' israel ayic sjavinac eb' d'a Canaán chi'. A eb' chi' aton eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo. A juntzañ anima chi', checab' yaj eb', mañ yicoclaj sb'a eb'. Yuj smunlajel eb' ix sb'oq'ue spalacio viñ rey chi' yed' stemplo Jehová. Ix sb'oanpaxq'ue smuroal Jerusalén eb'. Ix svach' b'oan juntzañxo choñab' eb', aton Hazor, Meguido yed' Gezer yic syal scolan sb'a eb' d'a oval. (A d'a yalañtaxo a viñ sreyal Egipto yac'nac oval viñ d'a choñab' Gezer chi', yac'annac ganar viñ. Masanil eb' cananeo cajan ta' smilnaccham viñ, sñusannacpaxtz'a choñab' chi' viñ. A jun choñab' chi' ix yac' viñ d'a ix yisil ayic ix yic'lan sb'a ix yed' viñaj Salomón chi'. Axo viñaj Salomón chi' ix b'oanxiq'ue yuj smunlajel eb' cananeo chi'.) Ix sb'oanpaxq'ue choñab' Bet-horón eb' d'a yalañ yed' Baalat yed' Tadmor ay d'a tz'inan lum d'a yol yic Judá yed' juntzañxo choñab' b'aj smolchajcan tas tz'ab'laji yed' juntzañ choñab' b'aj ay noc' chej stoc'an carruaje yic oval. Ix sb'oanpaxq'ue masanil juntzañxo tas eb' ix schec viñaj Salomón sb'o eb' d'a Jerusalén, d'a Líbano yed' d'a smasanil yol smacb'en Israel chi'. Añejtona' a eb' ix b'ud'an jun ch'olan d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u d'a Jerusalén chi'. Ix sb'o jun tic eb' ayic toxo ix el ix yisil viñ sreyal Egipto, ix yetb'eyum viñaj Salomón d'a yol schoñab'can viñaj David, ix b'at cajnaj ix d'a spat ix sb'oq'ue viñaj Salomón chi'. Maj yac'laj pural eb' yetisraelal viñaj Salomón chi' smunlaji. A tas ix sc'ulej eb', 550 eb' ix ac'jioch yil juntzañ munlajel chi'. Ix och eb' yajalil yed' viñaj Salomón chi', ix ochpax eb' sat yajalil d'a eb' soldado, yajalil d'a carruaje yic oval yed' d'a eb' soldado sq'ue d'a yib'añ chej.

25 Oxtaquel syac' silab' viñaj rey Salomón chi' d'a Jehová d'a junjun ab'il, aton silab' sñusjitz'a smasanil yed' silab' yic junc'olal yed' Dios. A d'a altar ix sb'oq'ue viñ yicoc Jehová, ata' ix yac' silab' chi' viñ. Ix schecanpax viñ ñusjoctz'a incienso d'a yichañ Jehová ayic ix lajvi sb'oel jun templo chi'.

26 Ix schecanpax viñ b'ojoc juntzañ te' barco d'a Ezión-geber d'a slac'anil Elat, d'a sti' a' Chacchac Mar d'a yol yic Edom. 27 A viñaj rey Hiram ix checancot juntzañ eb' smunlajvum, aton eb' te c'aynac yec' d'a yib'añ a' mar. Ix b'at eb' d'a yol te' barco chi' yed' eb' smunlajvum viñaj rey Salomón chi'. 28 Ix c'och eb' d'a Ofir, ata' ix yic'cot 310 quintal q'uen oro eb' d'a viñaj rey Salomón chi'.

10

Ix javi ix sreinail Sabá yil viñaj rey Salomón
(2Cr 9.1-12)

1-2 A ix sreinail choñab' Sabá, ix yab' specal ix to te b'inajnac viñaj rey Salomón yuj
sjelanil syac' Jehová. Yuj chi' ix javi ix d'a Jerusalén, yic syilan ix tato syal spacan juntzañ
tas ajaltac sc'anb'ej ix d'a viñ. Tzijtum eb' schecab' ix yed'nac, yed'nacpax noc' camello
ix. Al yaj noc' d'a perfume, d'a q'uen oro yed' d'a juntzañ q'uen q'ueen te vach' yilji. Ayic
ix javi ix d'a yichañ viñaj rey Salomón chi', ix sc'anb'an ix tas snib'ej sc'anb'ej chi' d'a viñ.
3 Ix spacan viñ masanil tas ix sc'anb'ej ix chi', malaj val junoc tas sc'anb'ej ix chi' to maj
nachaj spacan viñ. 4-5 Ix te sat sc'ol ix ayic ix yilan ix jantac sjelanil viñ, yuj spalacio viñ
b'ob'il yuuj, yuj pax tas sva viñ d'a smexa yed' b'aj cajan eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ.
Ch'ocxo yilji pax spichul eb' schecab' viñ, eb' sb'achumalcot scopa viñ yed' juntzañ silab'
sñustz'a viñ d'a stemplo Jehová. Ayic ix yilan juntzañ chi' ix, ix te sat sc'ool ix. 6 Yuj chi'
ix yal ix d'a viñaj Salomón chi' icha tic: A tas ix vab' specal d'a in choñab' yuj masanil
tastac tza c'ulej yed' a jelanil sb'inaji, a juntzañ chi' te yel. 7 Ayic manto vil juntzañ tic,
max in chalaj vab'i, axo ticnaic ix vil yed' in sat, max c'ochlaj nañal juntzañ tic ix alji
vab'i. A a jelanil yed' masanil tas ay d'ayach, yelxo val ec'to d'a yichañ icha tas ix vab'
chi'. 8 Te vach' yic eb' anima smunlaj d'ayach, te vach' pax yic eb' a checab' ayec' ed'oc
yic syab'an a jelanil eb'. 9 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová a Diosal, stzalaj ed'oc yuj chi'
ix yac' smacb'en Israel tic d'ayach. Yujto te xajan choñab' Israel tic yuj Jehová, yuj chi'
ix ach yac'och reyal yic tzac'an yajalil d'a stojolal yed' d'a svach'il, xchi ix reina chi' d'a
viñ.
10 Ix lajvi chi', ix yac'an 90 quintal q'uen oro ix, jantac perfume yed' q'uen q'ueen te
vach' yilji d'a viñaj rey Salomón chi'. Mañxa juneloc ix javi perfume d'a Israel icha jantac
ix yac' ix d'a viñ rey chi'.
11-13 Axo viñ rey chi' ix ac'anpax masanil tas ix sc'an ix sreinail Sabá chi', ch'oc pax tas
ix el d'a sc'ol viñ yac'an d'a ix. Ix lajvi chi', ix meltzaj ix d'a schoñab' yed' eb' schecab'
ajun yed'oc.
Ay pax juntzañxo tastac ix ic'jicot d'a yol te' sbarco viñaj rey Hiram, ix yic'cot q'uen
oro eb' d'a choñab' Ofir. Mañxo jantacoc te te' sándalo sb'i yed' q'uen q'ueen te vach' yilji.
A te' varanda ix och d'a stemplo Jehová yed' te' ix och d'a spalacio viñaj Salomón chi',
a d'a te' sándalo chi' ix yac' b'ojoc te' viñ. Ix b'ojipax te' arpa d'a te' yed' salterio yic eb'
sb'itani. Mañxa junelocxo ix javi jantac te' sándalo icha te' ix javi junel chi'.

A sb'inajnaquil viñaj rey Salomón
(2Cr 9.13-24)

14 A q'uen oro scha viñaj rey Salomón d'a junjun ab'il, 500 quintal q'ueen. 15 Ch'oc pax
yaj q'uen syac' eb' choñvajum yed' pax q'uen syac' eb' viñ sreyal Arabia yed' eb' yajal
d'a yol smacb'en Israel chi'. 16 Ix schec viñ rey chi' b'ojoc 200 nivac jeñan oro maclab'
jul-lab', ay am lajchaveoc libra q'uen oro ix och d'a junjun. 17 Ix lajvi chi' ix schecanpax
b'ojoc 300-xo cotac smaclab'il jul-lab' chi' viñ, ay am vaqueoc libra q'uen oro ix och d'a
junjun. Ix yac'och juntzañ chi' viñ d'a yol jun pat scuchan Spatil Te te' yic Líbano. 18 Ix
schecanpax viñ b'ojoc jun sc'ojnub' d'a sdespacho, ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'ay, ix
ac'jipaxoch marfil yelvanub'oc. 19-20 A jun c'ojnub' chi', vac tzol sq'ue sb'achquiltaquil
sc'oochal. Ay lajchave' yechel noc' choj aycan d'a stitac jun c'ooch chi', vaque' noc' d'a
junjun stitac. A yelav yich spatic jun c'ojnub' chi', setansetan yaji. A sc'ab' d'a junjun
stz'eytac, ayoch junjun yechel noc' choj d'ay. Malaj junocxo rey b'oannac junoc sc'ojnub'
icha jun chi'. 21 A scopa viñ rey chi', nab'a oro smasanil yed' jantac xalu yed' chen
sc'anchaj d'a jun pat scuchan Spatil Te te' yic Líbano. Malaj junoc yamc'ab' chi' plata,
yujto a d'a stiempoal viñaj rey Salomón chi', a q'uen plata chi' malaj yelc'och q'ueen.
22 A viñaj Salomón chi', ay juntzañ te' snivac barco viñ tz'ec' yed' juntzañ te' yic viñaj

Hiram. D'a junjun yoxil ab'il sjavi eb' schecab' viñ yed' te' barco chi', yed'nac q'uen oro eb', q'uen plata, marfil, noc' chab'in yed' noc' pavo real.
23 Icha chi' ix aj ste q'uechaañ viñaj rey Salomón chi' yuj sjelanil yed' sb'eyumal d'a yichañ juntzañxo eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic. 24 Masanil juntzañ choñab', snib'ej eb' syila' yed' yab'an jantac sjelanil viñ ix ac'ji yuj Dios. 25 A eb' anima sjavi d'a junjun ab'il, syic'cot juntzañ silab' tic eb': Q'uen plata, q'uen oro, pichul caro stojol, yamc'ab' yic oval, juntzañ suc'uq'ui sjab', noc' chej yed' noc' mula.
26 Ix smolb'an jantac carruaje yic oval yed' noc' chej viñaj Salomón chi'. Ay mil 400 carruaje yed' 12 mil noc' chej sq'ue eb' soldado d'a yib'añ. Ay carruaje yed' noc' chej chi' ayec' d'a juntzañ choñab' to yictaxon juntzañ chi' yaji. Ay pax juntzañxo carruaje chi' ayec' yed' eb' soldado stañvan viñ rey chi' d'a Jerusalén. 27 Mañxo jantacoc q'uen plata ix smolb'ej viñ rey chi' d'a Jerusalén chi', icha val q'uen comon q'ueen. Mañxo jantacoc pax te' c'ute', icha te' caltacte'al higo ay d'a spañanil yichtac vitz, icha chi' yaj te'. 28 A noc' schej viñ rey chi', a d'a Egipto scot noc' yed' d'a Cilicia, yujto a eb' schoñvajum viñ, a eb' smanancot noc' ta'. 29 A junoc carruaje smanchajcot d'a Egipto, 600 siclos plata stojol, axo junoc noc' chej, 150 siclos stojol noc'. A eb' viñ sreyal hitita yed' eb' viñ sreyal sirio smananpax noc' d'a eb' schoñvajum viñaj rey Salomón chi'.

11

Ochnac viñaj Salomón'R'ejmelal d'a comon dios

1 A viñaj rey Salomón chi', mañocñej ix yisil viñ sreyal Egipto chi' ix yic' viñ, palta ayto juntzañxo eb' ix ix ch'oc choñab'il ix yic' viñ, aton eb' ix moabita, eb' ix amonita, eb' ix edomita, eb' ix aj Sidón yed' eb' ix hitita. 2 Yalnac Jehová to ay yovalil yic'lan sb'a eb' israel yed' juntzañ eb' ix chi', yic max montajb'at eb' yuj eb' ix d'a spatic juntzañ scomon diosal schoñab' eb' ix chi'. Palta axo viñaj rey Salomón chi', ix can sgana viñ d'a eb' ix, ix yic'lan sb'a viñ yed' eb' ix. 3 Ay 700 eb' ix yetb'eyum viñ chi', yisil rey eb' ix. Ay pax 300 eb' ix schab'il yetb'eyum viñ yaji. A yuj eb' ix chi' ix juviel spensar viñ. 4 Axo yic ix ichamvinacax viñ, ix somchajb'at spensar viñ yuj eb' ix. Ix montajb'at viñ d'a spatic juntzañxo comon dios. Majxo yac'och spensar viñ sic'lab'il d'a Jehová sDiosal icha yutejnac sb'a viñaj David smam viñ. 5 Ix och viñ ejmelal d'a jun comon dios scuch Astoret, ix sdiosal eb' aj Sidón yed' d'a junxo comon dios scuch Milcom, sdiosal eb' amonita. A juntzañ chi' te yajb'ilel yuj Jehová. 6 Yuj chi', te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová chi', yujto mañ c'anab'ajumoclaj ix yutej sb'a viñ d'ay, mañ lajanoclaj ix yutej sb'a viñ icha yutejnac sb'a viñ smam chi'.
7 A d'a jun tzalan d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jerusalén, ata' ix sb'oq'ue stemplo sdiosal eb' moabita viñ, aton jun scuchan Quemos. Ix sb'opax stemplo sdiosal eb' amonita viñ, aton jun scuch Moloc. A juntzañ comon dios chi' yajb'ilel yuj Jehová. 8 Ichañej chi' ix sc'ulej viñ yed' masanil eb' ix ix ch'oc choñab'il ix yic'a', yic syac' silab' eb' ix yed' incienso d'a sdiosal junjun. 9 Yuj chi' ix cot yoval Jehová sDiosal Israel d'a viñaj Salomón chi', yujto ix paticajcanel yuj viñ, vach'chom chael sch'oxnac sb'a d'a viñ. 10 Ix yal Jehová d'a viñ to ay yovalil yoch ejmelal d'a juntzañ comon dios, palta maj sc'anab'ajej viñ sc'ulan tas ix yal Jehová chi'. 11 Yuj chi' ix yal Jehová chi' d'a viñ icha tic: Yujto icha tic ix a c'ulej, maj a c'anab'ajej in trato yed' in checnab'il valnac d'ayach, yuj chi' ol viq'uec' opisio tic, ol vac'an d'a junoc eb' a checab'. 12 Palta yujto xajan viñ a mam vuuj, yuj chi' yacb'an pitzanachto, mañ ol viq'uec'laj opisio tic, palta a d'a jun uninal, ata' ol viq'ueq'ui. 13 Mañ ol viq'uec' yopisio chi' smasanil. Olto can junoc macañ d'a yol sc'ab' yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj yed' choñab' Jerusalén tic, yujto sic'b'ilel vuuj, xchi d'a viñ.
14 Yuj chi' a Jehová ix ac'ancot jun viñ ajc'ool d'a viñaj Salomón chi', aton viñaj Hadad yiñtilalcan eb' viñ sreyal Edom. 15-16 A d'a yalañtaxo, ayic yac'annac ganar choñab' Edom chi' viñaj rey David, a viñaj Joab yajalil eb' soldado b'at yed' jun macañ eb' soldado

Israel, yic b'at smucan eb' chamnac eb', vaque' ujal can eb' ta'. Yacb'an chi', svach' milancham masanil eb' viñ vinac aj Edom chi' eb'. 17 A d'a jun tiempoal chi', yune' quelemto viñaj Hadad chi', palta elcan lemnaj viñ, b'atcan viñ yed' juntzañ eb' schecab' viñ smam, sb'atcan eb' d'a Egipto. 18 El eb' d'a Madián, sc'och eb' d'a Parán. Ata' yic'b'at juntzañxo eb' viñ vinac eb', sc'ochcan eb' d'a viñ sreyal Egipto chi'. Ata' ac'ji spat eb', svael eb' yed' slum eb' yuj viñ rey chi'.

19 A viñaj Hadad chi', te vach' snaan viñ rey chi' d'a spatic viñ, yuj chi' yac' jun ix smu' viñ rey chi' yetb'eyumoc viñ, aton ix snulej ix reina Tahpenes. 20 Yalji jun yune' ix yed' viñaj Hadad chi', Genubat yac' ix sb'iej. A ix Tahpenes chi' ilan q'uib' jun unin chi' d'a spalacio viñ rey chi', junñej q'uib'nac yed' eb' yuninal viñ rey chi'. 21 Axo yic yab'an specal viñaj Hadad d'a Egipto chi' to a viñaj rey David chamnacxo viñ, chamnacxo pax viñaj Joab yajalil eb' soldado, yalan viñ icha tic d'a viñ sreyal Egipto chi':

—Cha in meltzaj d'a in choñab', xchi viñ.

22 Stac'vi viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tas yuj tza nib'ej tzach meltzaj d'a a choñab' chi'? ¿Tom ay tas syac' palta d'ayach vuuj? xchi viñ.

Stac'vi viñaj Hadad chi':

—Tz'acan yaj masanil d'ayin uuj, palta tzin tevi d'ayach to tzin a cha meltzajoc, xchi viñ. Yuj chi' chaji meltzaj viñ yuj viñ rey chi'. A viñaj Hadad chi' ix och ajc'olal d'a viñaj Salomón chi'.

23 Ay junxo viñ scuchan Rezón yuninal viñaj Eliada, a Dios ix ac'anoch d'a spensar viñ, ix och viñ ajc'olal d'a viñaj Salomón chi'. A viñaj Rezón chi' elnac lemnaj viñ d'a viñ sreyal, aton viñaj Hadad-ezer sreyal Soba. 24 Ayic yac'jinac ganar viñaj Hadad-ezer sreyal Soba chi' yed' smiljicham eb' soldado viñ yuj viñaj rey David, a viñaj Rezón chi' smolb'ej jun ñilañ eb' elc'um viñ, yoch viñ yajaloc eb'. Sb'atcan cajan viñ yed' eb' soldado chi' d'a Damasco, ata' ac'jioch viñ reyal yuj eb'. 25 Ix te och viñ ajc'olal d'a choñab' Israel ayic ayoch viñaj Salomón chi' reyal, icha ix yutej sb'a viñaj Hadad sreyal Edom.

26 Ay pax junxo viñ ayoch d'a yopisio yed' viñaj Salomón chi', ix meltzajoch viñ ajc'olal d'a viñ. Aton viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat aj Sere d'a yiñtilal eb' Efraín. Chamnacxo smam viñ chi', axo ix snun viñ, Serúa sb'i ix. 27 Icha val tic ix aj spitzvichaañ oval yuj viñ: A viñaj rey Salomón chi' ix checan b'ud'joc jun ch'olan yic vach' schalaj sb'a smuroal schoñab' viñaj rey David. 28 A viñaj Jeroboam chi' te ñican viñ, ayic ix yilan viñ rey chi' to te ay yelc'och viñ d'a sat eb' yetchoñab', ix yac'anoch viñ yajalil d'a eb' munlajvum yiñtilalcan José.

29 A junel ix elta viñaj Jeroboam chi' d'a stiel Jerusalén chi', c'ocb'il ix schalaj sb'a viñ yed' viñaj Ahías schecab' Dios, aj Silo. Ayoch jun sjucan pichul viñaj Ahías chi', te ac'to. Ix lolon eb' viñ sch'ocoj schavañil. 30 Ix yic'anel jun sjucan pichul viñaj Ahías chi', lajchave' ix yutej viñ sñic'chitanb'ati. 31 Ix yalan viñ d'a viñaj Jeroboam chi' icha tic: Cha lajuñeoc ico', yujto icha tic syal Jehová co Diosal d'ayach: Ol viq'uec' smacb'en viñaj Salomón, axo d'ayach ol vac' lajuñeoc iñtilal. 32 Palta yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj yed' pax choñab' Jerusalén sic'b'ilel vuuj d'a scal masanil choñab' Israel, yuj chi' olto vac'can junoc iñtilal d'a yiñtilal viñaj Salomón chi'. 33 A viñaj Salomón chi' ix in yactejcan viñ, ix och viñ ejmelal d'a Astarté, ix sdiosal eb' aj Sidón yed' d'a Quemos sdiosal eb' moabita yed' d'a Milcom sdiosal eb' amonita. Te mañxa svach'il tas syutej sb'a viñ d'a vichañ, maxtzac sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al viñ yed' in checnab'il. Mañ ichoc yutejnac sb'a viñaj David smam viñ, mañ ichocta' syutej sb'a viñ. 34 Palta yacb'an pitzanto viñ, mañ ol viq'uec'laj yopisio viñ tic d'a reyal. Yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj to in sic'naquel viñ, sc'anab'ajejnac val in checnab'il viñ yed' in c'ayb'ub'al. 35 Palta a d'a jun viñ yuninal viñaj Salomón chi' ol viq'uec' lajuñeoc iñtilal, ol vac'an d'ayach. 36 Junxoñej iñtilal ol vac'can d'a viñ yic vach' ayto mach ol naancot viñ in checab' aj

David d'a vichañ d'a Jerusalén tic, aton jun choñab' in sic'naccanel b'aj tz'och ejmelal d'ayin. 37 Ol ach vac'och reyal d'a yib'añ tas tza nib'ej, aton choñab' Israel. 38 Yuj chi', tato ol a c'anab'ajej masanil tas tzin chec a c'ulej tic, tato tojolñej pax ol utej a b'a d'a vichañ, tato ol a c'anab'ajejñej in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il, icha yutejnac sb'a viñ in checab' aj David, tato icha chi', ayinñej ec' ed'oc. Ol vac'ñej opisio, icha ajnac vac'an yopisio viñ in checab' aj David chi', ol vac'anoch choñab' Israel tic d'a yol a c'ab'. 39 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' yiñtilal viñaj David junoc tiempoal yujñej smul viñaj Salomón chi', palta mañ ol vac'canochlaj d'a junelñej, xchi Jehová d'ayach, xchi viñaj Ahías chi'.

40 A yuj tas ix yal Jehová chi', ix snib'ej viñaj Salomón smilcham viñaj Jeroboam chi'. Yuj chi' ix el lemnaj viñ, ix b'atcan viñ d'a Egipto b'aj ayoch viñaj Sisac reyal. Ix canñej viñ ta' masanto ix cham viñaj Salomón chi'.

A schamel viñaj Salomón
(2Cr 9.29-31)

41 A yab'ixal juntzañxo tas sc'ulejnac viñaj Salomón chi' yed' sjelanil viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal viñ. 42 A viñaj Salomón chi', 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén d'a yib'añ masanil choñab' Israel. 43 Ayic ix cham viñ, ix mucchaj viñ d'a schoñab' viñaj David viñ smam. Ix lajvi chi' axo jun yuninal viñ scuchan Roboam ix ochcan reyal sq'uexuloc.

12

Ix spoj sb'a choñab' Israel
(2Cr 10.1; 11.4)

1 Ix b'at viñaj Roboam d'a Siquem, yujto ata' molanxo ec' masanil eb' yiñtilal Israel ay d'a stojolal norte yic syac'ancanoch viñ eb' sreyaloc. 2 Ix c'och specal jun tic d'a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat ayic ayec' viñ d'a Egipto, yujto elnac lemnaj viñ d'a viñaj rey Salomón chi'. 3 Ix schecan eb' israel chi' to b'at ic'chajcot viñ. Axo yic ix javi viñ, ix b'at viñ yed' masanil eb' yetisraelal lolonel yed' viñaj Roboam chi'. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

4 —A viñ a mam te ec'al ya munlajel ix yac' viñ co c'ulej. Axo ticnaic jun, sco nib'ej to tziq'uel jab'oc juntzañ munlajel te ya chi' d'a quib'añ, yic ol cac'och co b'a d'a yalañ a mandar, xchi eb'.

5 Ix tac'vi viñaj Roboam chi':

—A ticnaic paxañec, chab'ejto tzex jax in eyila', svalan d'ayex tas tz'aji, xchi viñ d'a eb'.

Ix pax eb' anima chi'. 6 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' munlajnac yed' viñ smam viñ chi' icha tic:

—¿Tas val junoc razón tzeyac' d'ayin, yic tzin pacan slolonel eb' anima tic? xchi viñ d'a eb' viñ.

7 Ix tac'vi eb' viñ:

—Tato tza nib'ej tzac' servil jun choñab' tic, vach' tzutej tac'voc a b'a d'a eb', yic vach' ol yac'ñejoch sb'a eb' d'a yalañ a mandar, xchi eb' viñ d'a viñ.

8 Palta maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ ichamtac vinac chi'. Ix lajvi chi' ix sc'anb'anxi viñ d'a juntzañ eb' viñ quelemtac vinac jun ix q'uib' viñ yed'oc, eb' viñ ix och d'a yopisio yed' viñ. 9 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas junoc razón tzeyac' d'ayin, tas ol vutoc in pacan slolonel eb' anima chi'? Snib'ej eb' sviq'uel jab'oc munlajel yed' juntzañxo tas aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñ in mam, xchi viñ d'a eb' viñ.

10 Ix tac'vi eb' viñ quelemtac chi' d'a viñ:

—A eb' tz'alan chi' to tziq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñ a mam chi', al d'a eb' icha tic: Ya munlajel b'aj yac'nac ex och viñ in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto syail b'aj ol ex vac'ochi. 11 Al yutejnac eyicatz viñ in mam chi', a inxo pax tic,

ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. A viñ in mam chi', añej d'a noc' tz'uum smac'nac ex viñ, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'uen q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xa chi d'a eb', xchi eb' viñ quelemtac chi'.
12 Axo d'a schab'jial chi', ix jax viñaj Jeroboam yed' masanil eb' choñab' israel yil viñaj
rey Roboam chi', icha ix aj yalan viñ. 13 Axo viñ rey chi', maj yal-laj viñ icha ix aj yalan
eb' viñ ichamtac vinac chi', palta te chuc ix yutej viñ spacan d'a eb' choñab' chi'. 14 A
tas ix yal eb' viñ quelemtac, a ix yal viñ d'a eb', ix yalan viñ icha tic: Al yutejnac eyicatz
viñ in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. A viñ in mam chi', añej
d'a noc' tz'uum smac'nac ex viñ, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'uen q'ueen d'a sñi'
ol vac'lab'ej d'ayex, xchi viñ d'a eb' anima chi'. 15-19 Ayic ix yilan eb' israel chi' to maj
schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal eb', yuj chi' ix yalan eb' icha tic:
Malaj calan quic d'a yiñtilal viñaj David.
Malaj junoc macañ oñ tzoñ can yed' yiñtilal viñaj Isaí.
Coñ paxec d'a co pat.
Olxo yilcan sb'a viñaj David yed' yiñtilal tas sc'ulej, xchi eb'.
Ix checjib'at viñaj Adoram yuj viñ rey chi' yic b'at lolon viñ yed' eb' israel chi', yujto
a viñ ay yopisio scuchb'an eb' munlajvum yovalil smunlaji. Axo eb' israel chi', ix q'ue
somnaj eb', ix sjulq'uenancham viñ eb'. Axo yic ix yab'an jun chi' viñaj Roboam chi', ix
q'ue viñ d'a yol scarruaje, ix cot lemnaj viñ d'a Jerusalén.
Ix lajvi chi', axo masanil macañil eb' israel ay d'a stojolal norte ix pax eb' d'a spat.
Axoñej d'a eb' cajan d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá ix yac' reyal viñaj Roboam
chi'. Ichaton chi' ix aj yic'anel sb'a eb' israel d'a yol sc'ab' yiñtilal viñaj David. Icha chi'
ix aj yelc'och tas yalnaccan Jehová d'a viñ schecab', aton viñaj Ahías aj Silo, yuj viñaj
Jeroboam yuninal viñaj Nabat.
20 Ayic ix yab'an eb' israel to ayxo ec' viñaj Jeroboam d'a yol schoñab' eb', ix schecan
eb' avtajcot viñ yic sch'oxan sb'a viñ d'a yichañ eb'. Ix yac'anoch viñ eb' sreyaloc. Axoñej
eb' yiñtilal Judá ix can yed' viñaj Roboam yixchiquin viñaj David.
21 Ayic ix jax viñaj Roboam d'a Jerusalén chi', ix smolb'an 180 mil eb' soldado viñ
d'a yiñtilal Judá yed' d'a yiñtilal Benjamín yic syac'an oval eb' yed' eb' yetisraelal yic
smeltzajxioch eb' d'a yalañ smandar viñ yalani. 22 Palta ix yalan Jehová d'a viñaj
Semaías schecab' icha tic: 23 Al d'a viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón, sreyal Judá
yed' d'a masanil eb' yiñtilal Judá chi', d'a yiñtilal Benjamín yed' d'a juntzañxo eb' anima
ayec' d'a scal eb': 24 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ eyac' oval yed' eb' eyetisraelal chi',
yujto a in ix el d'a in c'ool to icha chi' tz'aji. Meltzajañec d'a e pat, xchi Jehová, xa chi d'a
eb', xchi d'a viñ.
Ayic ix yab'an eb' anima chi', ix meltzaj eb' icha ix aj yalan Jehová.

Yalnac sb'a viñaj Jeroboam d'a comon dios

25 Ix lajvi chi', ix svach' b'oanq'ue choñab' Siquem viñaj Jeroboam chi', aton ay d'a
tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ata' ix cajnaj viñ. Ix sb'oanpaxq'ue choñab' Penuel viñ.
26 Ix snaan viñ icha tic: A ticnaic tecan ol yic'xiec' in reyal tic jun viñ yiñtilal viñaj
David. 27 Tato ol b'atñej eb' anima tic yac' silab' d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, axom
yac'anxioch spensar eb' d'a viñaj Roboam sreyal Judá. Ol am in smilcham eb', ol am
b'atcan eb' smasanil yed' viñaj Roboam chi', xchi viñ.
28 Axo yic ix lajvi slolon viñ yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, ix schecan viñ b'ojoc chab'
yechel quelem vacax nab'a oro. Ix yalan viñ d'a masanil anima icha tic: Ex vetisraelal,
mañxo ex b'at d'a Jerusalén. Ajaltac e b'ati, ina val co diosal tic, aton ic'annac oñ elta
d'a Egipto, xchi viñ d'a eb'. 29 Jun yechel vacax chi' ix yac'can viñ d'a choñab' Betel,
ix yac'ancan junxo viñ d'a choñab' Dan. 30 A yuj jun chi' ix och smul eb' anima chi',
yujto ix b'at eb' d'a choñab' Dan yaq'uem sb'a d'a jun yechel chi'. 31 Ix sb'oanpaxq'ue
spatil sdiosal viñ chi' d'a juntzañ lugar chaañ. Ix yac'anoch yopisio eb' comon anima

viñ d'a sacerdoteal, mañ levitaoc eb'. 32 Ix lajvi chi' ix yac'anoch jun q'uiñ viñ d'a 15 yoch svajxaquil uj yic jun ab'il chi' icha jun q'uiñ tz'ec' d'a Judá. Ix yac'anq'ue silab' viñ d'a yib'añ altar d'a jun yechel vacax ix sb'o viñ chi' d'a choñab' Betel. Ix yac'anpaxoch eb' sacerdote chi' viñ yilumaloc spatil sdiosal ix sb'o d'a juntzañ lugar chaañ. 33 Yuj chi' a d'a 15 yoch svajxaquil uj chi', ix yac'anoch jun q'uiñ chi' viñ, munil ix snaelta viñ d'a yol yico'. Ix yac'an silab' viñ d'a yib'añ altar ix sb'o d'a choñab' Betel chi'. A d'a jun c'u chi' ix sñuspaxtz'a incienso viñ d'a yib'añ altar chi'.

13

Ix tumaj viñaj Jeroboam

1 Ayic van sñusantz'a incienso viñaj Jeroboam d'a yib'añ altar d'a choñab' Betel, ix c'och jun viñ schecab' Dios d'a viñ ix cot d'a Judá. 2 A val Jehová ix checan viñ, yuj chi' te ov ix yutej viñ yalan d'a altar chi', ix yalan viñ: A ex tzeyaq'uem e b'a d'a jun altar tic, a val Jehová ix alani to a d'a yiñtilal viñaj David ay jun unin ol aljoc. A jun chi', Josías ol sb'iej. A viñ ol milancham juntzañ eb' viñ sacerdote yic comon dios d'a yib'añ jun altar tic, aton eb' sñusan incienso d'a tic. Ol sñusanpaxtz'a sb'aquil anima viñ d'a yib'añ, xchi Jehová, xchi viñ schecab' chi'.

3 A d'a jun c'u chi', ix yal viñ schecab' Dios chi' tas ol ujoc yic sch'oxaneli to schecab' Jehová yaj viñ. Ix yalan viñ icha tic: A jun altar tic ol pojb'atoc, axo q'uen taañ ayec' d'a yib'añ tic, ol tob'canb'at q'ueen, xchi Jehová, xchi viñ.

4 Ayec' viñaj rey Jeroboam d'a stz'ey altar chi', ayic ix yab'an viñ masanil tas ix yal viñ schecab' Dios yuj jun altar chi', ix yac'anb'at jecan sc'ab' viñ sch'oxan viñ schecab' Dios chi', ix yalan viñ: Yamec jun viñ tic, xchi viñ. Palta a sc'ab' viñ ix b'at jecan chi', ix tzatzb'icanel lian, majxo yal-laj spacan sb'a. 5 A val d'a jun rato chi' ix pojb'at jun altar chi', axo jantac q'uen taañ ay d'a yib'añ, ix tob'canb'at q'ueen. Ix elc'och icha ix schec Jehová yal viñ schecab' chi'. 6 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñ schecab' Dios chi':

Sval d'ayach to tzach tevi d'a Jehová a Diosal vuuj, yic sb'oxican in c'ab' tic, xchi viñ.

Yuj chi' ix lesalvi viñ checab' chi' d'a Jehová, ix b'oxican sc'ab' viñ rey chi' ichataxon yaji. 7 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ schecab' Dios chi':

—Coñ ved' d'a in pat, ol ach va jab'oc yacb'an tzin b'o jab'oc tas ol in siej d'ayach, xchi viñ.

8 Palta ix tac'vi viñ schecab' Dios chi' d'a viñ icha tic:

—Vach'chom nañal tas ay d'ayach tzac' d'ayin, mañ ol in b'atlaj ed'oc, max yalpax in va'i, ma vuc'an a a' d'a jun lugar tic. 9 Yujto a Jehová ix alan d'ayin icha tic: Malaj jab'oc tas ol a va'a, mañ ol uq'uejpax jab'oc a a', mañ ol ach meltzaj d'a b'e b'aj ol ach b'atoc, xchi d'ayin, xchi viñ checab' chi'.

10 Ch'ocxo jun b'e b'aj ix meltzaj viñ schecab' Dios chi', mañxooclaj d'a jun b'e b'aj ix c'och viñ d'a Betel chi'.

11 A d'a jun tiempoal chi' ay jun viñ schecab' Dios te icham vinacxo cajan d'a Betel chi'. A eb' yuninal viñ ix alan d'ay tas ix sc'ulej viñ schecab' Dios d'a Betel d'a jun c'u chi', aton viñ ix cot d'a Judá. Ix yalanpax eb' d'a viñ smam chi' tas ix yal viñ checab' chi' d'a viñ rey chi'. 12 Ix sc'anb'an viñ icham chi' d'a eb' yuninal chi' icha tic:

—¿Tas b'eal b'aj ix b'at viñ schecab' Dios chi'? xchi viñ.

Ix yalan eb' viñ b'aja b'e b'aj ix b'at viñ chi'. 13 Ix yalan viñ d'a eb' viñ yuninal chi':

—Aq'uecoch stz'um noc' in b'uru, xchi viñ.

Ix lajvi yoch stz'um noc' yuj eb', ix q'ue viñ d'a yib'añ noc', 14 ix b'at tzac'an viñ d'a spatic viñ schecab' Dios aj Judá chi'. Ix c'och viñ d'a spatic viñ ayic c'ojanem viñ d'a yich jun te' mach', ix sc'anb'an viñ d'a viñ:

—¿Tom a ach tic schecab' ach Dios ach cot d'a Judá? xchi viñ.

—A in toni, xchi.

15 —Coñ ved' va'el d'a in pat, xchi viñ icham vinac chi'.
16 Ix tac'vi viñ schecab' Dios chi': Max yal-laj in b'ati yic tzin va ed'oc, ma vuc'an a' ed' d'a jun lugar tic. 17 Yujto icha tic ix aj yalan Jehová d'ayin: Malaj jab'oc tas ol a va'a, mañ ol uq'uejpax jab'oc a a', mañ ol ach meltzaj d'a b'e b'aj ol ach b'atoc, xchi d'ayin, xchi viñ.
18 Palta ix yalanxi viñ icham vinac chi' d'a viñ icha tic:
—A in tic schecab' in pax Dios icha ach tic. A jun yángel Jehová ix alan d'ayin to tzach vic'b'at va'el d'a in pat, svac'anpax a' uq'uej, xchi viñ.
Palta toñej ix yesej viñ icham vinac chi' d'a viñ. 19 Yuj chi' ix b'at viñ schecab' Dios chi' yed' viñ icham vinac chi' d'a spat, ix va viñ, ix yuc'an a' viñ. 20 Vanto sva eb' viñ, ix lolon Jehová d'a viñ schecab' icham vinacxo chi', ix yalani:
21 —Ix a pitej a b'a, maj a c'anab'ajej tas ix yal Jehová d'ayach, 22 yujto ix ach meltzaji, ix ach va'i, ix uc'anpax a' d'a jun lugar b'aj ix yal Jehová to max yal-laj. Yuj chi' jun, mañ ol mucchaj a nivanil b'aj mucan eb' a mam icham, xchi viñ icham vinac chi' d'a viñ.
23 Ayic ix lajvi sva'i yed' yuc'an a' viñ schecab' Dios ix cot d'a Judá chi', ix yac'anoch stz'uum jun noc' sb'uru viñ icham vinac chi', ix yac'an noc' viñ d'a viñ schecab' Dios chi'. 24 Ix pax viñ schecab' Dios chi', palta axo d'a yol b'e ix elta jun noc' choj d'a viñ, ix miljicham viñ yuj noc'. Ata' ix can telan snivanil viñ, axo noc' b'uru yed' noc' choj chi', ayec' noc' d'a stz'ey snivanil viñ chi'. 25 Ay juntzañ eb' viñ vinac ix ec' ta', ix yilan eb' viñ to telanec' snivanil jun chamnac d'a yol b'e chi', axo noc' choj chi' ayec' noc' d'a stz'ey. Ix b'at eb' viñ b'aj cajan viñ icham vinac schecab' Dios chi', ix yalan eb' viñ tas ix yil eb' viñ d'a yol b'e chi'. 26 Ayic ix yab'an viñ icham vinac chi', viñ ix b'at ic'an meltzaj viñ schecab' Dios d'a yol b'e chi', ix yalan viñ: Aton viñ schecab' Dios maj c'anab'ajan tas ix yal Dios chi', yuj chi' ix ac'jioch viñ d'a yol sc'ab' noc' choj chi', ix tzilchitajb'at viñ yuj noc', icha ix aj yalan Jehová, xchi viñ.
27 Ix yalan viñ d'a eb' yuninal to syac'och stz'uum junoc noc' b'uru eb'. Ix yac'anoch stz'uum noc' eb'. 28 Ix b'at viñ icham vinac chi', ix c'och viñ b'aj telan ec' snivanil viñ schecab' Dios chi' d'a yol b'e chi'. A noc' b'uru yed' noc' choj chi', ayec' noc' d'a stz'ey snivanil viñ chi'. Mantalaj jab'oc snivanil viñ schi noc' choj chi', malaj pax ix utaj noc' b'uru chi' yuj noc'. 29 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan snivanil viñ schecab' Dios aj Judá viñ icham vinac chi'. Ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' sb'uru chi', ix yic'anb'at viñ d'a schoñab' chi', yic tz'och viñ d'a cusc'olal yuuj, yic smucanpax viñ. 30 A b'aj ijan ix mucji viñ icham chi', ata' ix yac'och snivanil viñ schecab' Dios chi' viñ. Ix te cus viñ yed' eb' viñ yuninal, ix yalan eb': Ay, ach cuc'tac, ob'iltac ach, xchi eb' viñ.
31 Ayic toxo ix lajvi yac'ancanoch snivanil viñ chi' viñ icham chi', ix yalan viñ d'a eb' yuninal chi':
—Ayic ol in chamoc, ol eyac'och in nivanil b'aj ix ochcan snivanil viñ schecab' Dios tic, junñej tzeyutejcanoch in nivanil tic yed'oc. 32 Yujto yovalil ol elc'och tas ix schec Jehová yal viñ d'a jun altar d'a Betel tic yed' d'a juntzañ lugar chaañ ay d'a yol yic Samaria tic, aton b'aj syaq'uem sb'a eb' anima, xchi viñ.
33 Vach'chom ix uji juntzañ chi', palta a viñaj rey Jeroboam chi', maj yactejcan masanil schuc b'eyb'al viñ, ix yac'ñejoch eb' comon anima viñ sacerdoteal d'a juntzañ comon dios d'a juntzañ lugar chaañ. Yalñej mach snib'ej viñ tz'och sacerdoteal, syac'ñejoch yopisio eb' viñ d'a juntzañ lugar chi'. 34 Ichaton chi' ix aj yochñej smul viñaj Jeroboam yed' eb' yiñtilal, yuj chi' ix satel eb' smasanil.

14

Ix yal viñaj Ahías to ol satel viñaj Jeroboam

1 A d'a jun tiempoal chi', ix ilyaan viñaj Abías yuninal viñaj Jeroboam. 2 Ix yalan viñaj Jeroboam chi' d'a ix yetb'eyum icha tic:

—A ticnaic ixic d'a Silo. Ata' cajan viñaj Ahías, viñ schecab' Dios, aton viñ aljinac to a in ol in ochcan reyal d'a jun choñab' tic. Q'uexel a pichul yic vach' malaj mach ol naanoc to vetb'eyum ach. 3 Ic'b'at lajuñeoc ixim nivac pan yed' juntzañ ixim c'oxox pan yed' junoc xalu yal chab'. Ixic, c'anb'ej d'a viñ yic syalan viñ d'ayach tas ol aj viñ unin tic, xchi viñ d'a ix.

4 Icha chi' ix yutej sb'a ix. Ix sq'uexel spichul ix, ix b'at ix d'a Silo chi'. Ix c'och ix d'a spat viñaj Ahías chi'. A viñaj Ahías chi', maxtzac yal-laj yilan viñ, te icham vinacxo viñ. 5 Palta toxo ix yal Jehová d'a viñ to ol c'och ix yetb'eyum viñaj Jeroboam sc'anb'ej yuj jun yune' chuc sc'ool. Ix yalanpax Jehová d'a viñ tas ol yutoc viñ yalan d'a ix. Ix ac'ji yojtaquejel viñ to ol sq'uexel sb'a ix.

6 Ayic ix yab'an viñ sc'añ sc'och ix d'a ti' pat, ix yalan viñ:

—Ach yetb'eyum viñaj Jeroboam, ochañ, ¿tas yuj ix a q'uexel a b'a? Te cusc'olal tas ix checji val d'ayach. 7 Yuj chi' meltzajañ, al d'a viñ etb'eyum chi' to a Jehová co Diosal tz'alan d'a viñ icha tic: Ix ach in siq'uelta d'a scal eb' choñab', ix ach vac'anoch yajalil d'a yib'añ eb'. 8 A in ix viq'uec' yopisio eb' yiñtilal viñaj David, ix vac'an d'ayach, palta mañ ichoc yutejnac sb'a viñ in checab' aj David chi' tzutej a b'a. Sc'anab'ajejnac in checnab'il viñ yed' smasanil sc'ool, a masanil tas sc'ulejnac viñ, vach'ñej d'a vichañ. 9 Palta a achxo pax tic, yelxo val te chuc tas tza c'ulej d'a yichañ juntzañxo eb' yajal ec'nac ayic mantzac ach ochi. A ach tic ix a tzuntzej val cot voval, ix a b'o juntzañ q'uen q'ueen a diosaloc, ix in a paticaneli. 10 Yuj chi' ol vac'cot yaelal d'a yib'añ eb' iñtilal. Ol in satel masanil eb' vinac d'a scal iñtilal d'a scal eb' israel tic, vach'chom checab' yaji, ma yic sb'a, mañxa junoc ol canoc. Pilan ol in satel iñtilal chi', icha tz'aj sñusjitz'a stza' noc' noc'. 11 A eb' ol cham d'a yol choñab', a noc' tz'i' ol chianb'at eb'. Axo eb' ol cham d'a spatictaquel choñab' chi' jun, a noc' ostoc ol chianb'at eb', xchi Jehová.

12 A achxo pax tic ach ix, paxañ d'a a pat. Añej yic ol ach ochc'och tec'naj d'a yol sti' a choñab' ol cham viñ unin chi'. 13 Axo masanil eb' israel, ol cus eb' yuj viñ, ol smucan viñ eb', añej val jun yiñtilal viñaj Jeroboam chi' ol mucjoc, yujto añej jun chi' vach'tac val d'a yichañ Jehová co Diosal d'a scal eb' yiñtilal viñ. 14 Ato yic b'aq'uiñ ol yac'anxioch Jehová junocxo rey d'a co cal tic, a' ol satanel masanil yiñtilal viñaj Jeroboam d'a jun c'ual chi'. 15 Ol oñ tzicub'tañaj a oñ israel oñ tic yuj Jehová, icha val tz'aj stzicub'tañaj te' velec' yuj a a'. Ol oñ ic'joquel d'a jun lum luum mañ jantacoc svach'il ac'b'il tic d'a eb' co mam quicham. Ichato ol oñ yumjoccanb'at d'a sc'axepalb'at a' Éufrates, yujto ix co b'o yechel jun comon dios scuchan Asera. Yuj chi' sco tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ. 16 A Jehová ol oñ ac'anb'at d'a yol sc'ab' junxo nación yujñej smul viñaj Jeroboam syac'och chi'. A viñ scuchb'anb'at co choñab' tic d'a chucal, xchi viñaj Ahías chi' d'a ix.

17 Ix lajvi chi' ix pax ix yetb'eyum viñaj Jeroboam chi', ix c'och ix d'a Tirsa. A val yochc'och ix d'a yol sti' spat, ix cham viñ unin chi'. 18 Masanil eb' israel ix mucan viñ, ix och eb' d'a cusc'olal yuj viñ icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Ahías schecab'.

19 A juntzañxo yab'ixal viñaj rey Jeroboam, ayic ix yac'an oval viñ yed' juntzañxo tas ix sc'ulej viñ d'a yol stiempoal, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 20 A viñaj Jeroboam chi', 22 ab'il ix yac' reyal viñ. Axo yic ix cham viñ, a jun viñ yuninal viñ scuchan Nadab ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Roboam reyal d'a Judá (2Cr 12.1-16)

21 A d'a Judá ix yac' reyal viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón. 41 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 17 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén, aton val jun choñab' chi' ix siq'uel Jehová d'a scal masanil choñab' d'a yol yic Israel yic tz'och ejmelal d'ay ta'. Naama sb'i ix snun viñ, amonita ix.

22 A viñaj Roboam chi' yed' eb' aj Judá, te chuc tas ix sc'ulej eb' d'a yichañ Jehová. Ix ste
tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová eb' d'a yichañ tas sc'ulejnac eb' smam yicham eb', 23 yujto
ix laj sb'oxi juntzañ lugar chaañ eb', aton b'aj tz'och eb' ejmelal yed' pax d'a yichtac te
te' c'ayum xiil. Ix laj sb'oanpaxq'ue q'uen q'ueen eb' yechel comon dios Asera. 24 Ay pax
eb' viñ vinac ix c'ulan ajmulal yed' yetvinaquil yic tz'och eb' ejmelal d'a scomon diosal
chi'. Ix sb'eyb'alej ajmulal eb' te yajb'entac, icha sc'ulejnac eb' ch'oc choñab'il yic'naquel
Jehová d'a yichañ eb' israel chi'.
25 Ayic yoilxo ab'il yoch viñaj Roboam chi' reyal, ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto yac'
oval d'a Jerusalén. 26 Ix yic'anb'at masanil b'eyumal viñ ay d'a stemplo Jehová, masanil
b'eyumal ay d'a spalacio viñ rey yed' masanil juntzañ q'uen maclab' jul-lab' nab'a oro
b'ob'ilcan yuj viñaj Salomón. 27 Ix lajvi chi', axo q'uen bronce ix schec b'ojoc viñaj
Roboam chi' sq'uexuloc juntzañ maclab' jul-lab' nab'a oro chi', ix yac'ancan viñ d'a eb'
yajalil eb' soldado ayoch stañvumaloc sti' spalacio viñ. 28 Juntaquel sb'at viñ rey chi' d'a
stemplo Jehová, a eb' soldado chi', syic'b'at q'uen maclab' jul-lab' chi' eb', axo smeltzajxi
eb' syac'anxican q'uen eb' d'a yed'tal.
29 A yab'ixal juntzañxo tas sc'ulejnac viñaj Roboam chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal masanil eb' viñ sreyal Judá.
30 Ayñej oval d'a scal viñaj Roboam yed' viñaj Jeroboam. 31 Ayic ix cham viñaj Roboam
chi', ix mucji viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Naama sb'i ix
snun viñ, amonita ix. Ix lajvi chi' axo jun yuninal viñ scuchan Abiam ix ochcan reyal
sq'uexuloc.

15

Ochnac viñaj Abiam reyal d'a Judá
(2Cr 13.1-22)

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat reyal d'a Israel, ix och viñaj
Abiam reyal d'a Judá. 2 Oxe' ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Maaca sb'i ix snun
viñ, yisil ix viñaj Abisalom. 3 A viñaj Abiam chi', ix sb'eyb'alej chucal viñ icha ix sc'ulej
viñ smam viñ. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová sDiosal. Maj sc'anab'ajej
Jehová viñ d'a smasanil sc'ool icha sc'ulejnac viñaj rey David, aton viñ smam icham
viñ. 4 Palta yujto xajan viñaj rey David chi' yuj Jehová, yuj chi' maj satcanel yiñtilal viñ.
Ixto ochcan yiñtilal viñ chi' reyal d'a Jerusalén. Añejtona' ix scolcanel jun choñab' chi'
Jehová, 5 yujto te vach' yutejnac sb'a viñaj rey David chi' d'a yichañ. Mañ yic'nacoquel
spensar viñ d'a tas yalnac Jehová chi', añej val smul viñ ochnac aton yuj tas ajnac smilan
viñaj Urías hitita viñ.
6-7 A viñaj Abiam chi', ix yac'ñej oval viñ yed' viñaj Jeroboam chi', icha sc'ulejnac
viñaj Roboam smam viñ. A yab'ixal viñaj Abiam chi' yed' masanil tas sc'ulejnac viñ,
tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 8 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a
schoñab' viñaj David, axo jun viñ yuninal viñ scuchan Asa ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Asa reyal d'a Judá
(2Cr 14.1-5; 15.16-19)

9 A viñaj Asa, ix schael yich viñ yac'an reyal d'a Judá, a val yic 20 ab'il yoch viñaj
Jeroboam chi' reyal d'a Israel. 10 A viñaj Asa chi', 41 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén.
Maaca sb'i ix snun chichim viñ, yisil ix viñaj Abisalom.
11 Te vach' tas ix sc'ulej viñaj rey Asa chi' d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej viñaj
rey David smam icham viñ. 12 Ix spechel masanil eb' viñ vinac viñ d'a yol smacb'en
chi', aton eb' viñ sc'ulan ajmulal yed' yetvinaquil d'a juntzañ lugar b'aj tz'och ejmelal.
Masanil juntzañ yechel comon dios ix sb'o eb' smam yicham viñ, ix laj satpaxel viñ. 13 Ix
yiq'uel snivanil yelc'och ix snun chichim viñ, aton ix Maaca. Ix schecpax viñ mac'jocpoj

jun yechel Asera yajb'entac yac'nac b'o ix snun chichim chi', ix schecan ñusjoctz'a viñ
d'a sti' a' Cedrón. 14 Vach'chom maj yiq'uel viñ masanil juntzañ lugar yic ejmelal d'a
juntzañ lugar chaañ, palta te vach' ix yutej spensar viñ d'a yichañ Jehová d'a masanil
tiempo. 15 Ix yac'anpaxcanoch q'uen oro viñ yed' q'uen plata b'aj sic'chajcan tas tz'ac'ji
yicoc Jehová yed' juntzañxo yamc'ab' ix yac'can viñ smam viñ yed' pax juntzañ ix sb'o
viñ.

Junñej ix yutej sb'a viñaj Asa'R'yed' viñaj Ben-adad (2Cr 16.1-10)

16 Ayñej oval d'a scal viñaj Asa sreyal Judá yed' viñaj Baasa sreyal Israel. 17 Ix cot viñaj
Baasa yac' oval d'a Judá, ix och ijan viñ sb'oan scuartel d'a choñab' Ramá, yic smacan
b'e viñ yic vach' mañxa mach syal sc'och d'a Judá chi'. 18 Yuj chi', axo viñaj Asa chi' ix
ic'anelta masanil q'uen oro yed' q'uen plata sic'b'iltocan d'a yol stemplo Jehová yed' d'a
spalacio viñ. Ix schecanb'at eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ yic sb'at yac'ancan q'uen chi'
eb' d'a viñaj Ben-adad sreyal Siria cajan d'a Damasco, aton viñ yuninal viñaj Tabrimón,
yixchiquin viñaj Hezión. A yed' q'uen tumin chi', ix yalanb'at viñ d'a viñaj Ben-adad chi'
icha tic: 19 Co b'o junoc co trato, icha sc'ulejnac eb' co mam quicham. Tic svac'b'at q'uen
oro yed' q'uen plata in silab'oc d'ayach. Ac' lajvoc a trato yed' viñaj Baasa sreyal Israel
yic ol yactej viñ yac'an oval ved'oc, xchib'at viñaj Asa chi'.

20 Ix scha sc'ol viñaj Ben-adad chi' tas ix yalb'at viñaj rey Asa chi', yuj chi' ix scheccot
eb' soldado viñ yac' oval d'a yol yic Israel. Aton juntzañ choñab' tic ix yac' ganar eb'
soldado viñ chi': Ijón, Dan, Abel-bet-maaca yed' masanil Cineret yed' masanil smacb'en
Neftalí. 21 Ayic ix yab'an viñaj Baasa icha chi', ix yactan viñ sb'oanq'ue choñab' Ramá,
ix meltzaj viñ d'a choñab' Tirsa. 22 Yuj chi' ix smolb'ej masanil eb' viñ aj Judá viñaj rey
Asa chi', mañxa junoc mach maj c'ochoc. Ix yic'ancot jantac q'uen q'ueen eb' yed' te te',
aton juntzañ chi' van yac'anoch viñaj Baasa yic sb'oanq'ue choñab' Ramá chi'. Axo yed'
juntzañ chi' ix sb'oq'ue scuartel viñaj rey Asa chi' d'a choñab' Geba d'a yol yic Benjamín
yed' d'a choñab' Mizpa.

A schamel viñaj rey Asa (2Cr 16.11-14)

23 A jantacto yab'ixal viñaj Asa, juntzañ oval ix yac' ganar viñ, masanil tas ix sc'ulej
viñ yed' juntzañ choñab' ix sb'oq'ue viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal
Judá.

Axo yic ichamxo viñ, ix och jun yab'il d'a yoc viñ. 24 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a
schoñab' viñaj rey David b'aj mucan eb' smam yicham. Axo viñ yuninal viñ scuchan
Josafat ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Nadab reyal d'a Israel

25 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Nadab
yuninal viñaj Jeroboam yac'an reyal d'a Israel, chab' ab'il ix yac' reyal viñ. 26 Te chuc
tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A sb'eyb'al viñ smam viñ ix sb'eyb'alej, aton viñ
cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal. 27-28 Palta axo viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías
yiñtilal Isacar ix och ajc'olal d'a viñaj Nadab chi'. Ayic ix yac'an oval viñaj Nadab yed'
eb' soldado Israel d'a choñab' Gibetón, d'a yol yic eb' filisteo, ata' ix miljicham viñ yuj
viñaj Baasa chi'. Yuj chi' ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich
viñaj Baasa chi' yac'an reyal d'a choñab' Israel. 29 Añej val yic ix och viñ reyal chi', ix
smilancham masanil yiñtilal viñaj Jeroboam chi' viñ, pilan ix cham eb' yuj viñ, mañxa
junoc eb' ix cani, icha yalnaccan viñaj Ahías schecab' Jehová aj Silo. 30 Ix uji jun tic yuj
smul viñaj Jeroboam ix yac'ochi ayic ix scuchb'anb'at eb' yetisraelal viñ d'a chucal. Yuj
chi' ix stzuntzajcot yoval sc'ol Jehová sDiosal choñab' Israel yuj viñ.

31 A jantacto yab'ixal viñaj Nadab yed' masanil tas ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 32 Ix ochñej oval d'a scal viñaj Asa sreyal Judá yed' viñaj
Baasa sreyal Israel.

Ochnac viñaj Baasa reyal d'a Israel

33 Ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Baasa yuninal
viñaj Ahías yac'an reyal d'a Israel, d'a choñab' Tirsa. 24 ab'il ix yac' reyal viñ. 34 Masanil
tas ix sc'ulej viñ, te chuc d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Jeroboam, aton viñ
cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal.

16

1 Ix lajvi chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Jehú, yuninal viñaj Hanani, yic b'at yalan viñ d'a
viñaj Baasa icha tic: 2 Te malaj elc'ochi, palta ach vic'chaañ, ix ach vac'anoch yajalil d'a
in choñab' Israel tic, palta axo sb'eyb'al viñaj Jeroboam tza b'eyb'alej. Ix a cuchb'anb'at
in choñab' tic d'a chucal, yuj chi' ix e tzuntzejcot yoval in c'ool yuj e chucal chi'. 3 Yuj
chi' ach Baasa, ol ach in satel yed' masanil iñtilal, icha ix vutej in satanel yiñtilal viñaj
Jeroboam yuninal viñaj Nabat. 4 Yalñej mach eb' a c'ab' oc ol cham d'a yoltac choñab', a
noc' tz'i' ol chianb'at eb', axo eb' ol cham d'a caltac te', a noc' ostoc ol chianb'at eb', xchi
Jehová, xchi viñaj Jehú chi'.
5 A jantacto yab'ixal viñaj Baasa chi' yed' jantac oval ix yac' ganar viñ, tz'ib'ab'ilcan
b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 6 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Tirsa, axo
jun viñ yuninal viñ scuchan Ela ix ochcan reyal sq'uexuloc.
7 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Jehú schecab', aton viñ yuninal viñaj Hanani, tastac yaelal
ol javoc d'a yib'añ viñaj Baasa yed' eb' yiñtilal yed' sc'ab' yoc, yujto te chuc tas ix sc'ulej
viñ d'a yichañ Jehová. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová chi' viñ, icha sc'ulejnac
viñaj Jeroboam. Ix cotpax yaelal d'a yib'añ viñ yujto ix satel yiñtilal viñaj Jeroboam chi'
viñ.

Ochnac viñaj Elaʻ R'yed' viñaj Zimri reyal d'a Israel

8 Ayic 26 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Ela yuninal viñaj
Baasa yac'an reyal d'a Israel d'a choñab' Tirsa. Chab' ab'il ix yac' reyal chi' viñ. 9 Ay jun
viñ Zimri sb'i, yajal viñ d'a nañal eb' soldado tz'ec' yed' carruaje yic oval, a viñ ix och
ajc'olal d'a viñaj Ela chi'. Ay jun c'ual ayec' viñaj Ela chi' d'a Tirsa, d'a spat viñaj Arsa,
viñ tz'ilan spalacio viñ rey. Axo ix aji, ix yuc' añ viñ rey chi', ix q'ue añ d'a sjolom viñ.
10 Elañchamel ix c'och viñaj Zimri chi', ix smilancham viñ rey chi' viñ, axo viñ ix ochcan
reyal sq'uexuloc viñ. Ix uji jun tic ayic 27 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá.
11 Añej val yic ix och viñaj Zimri chi' reyal, ix smilancham masanil yiñtilal viñaj Baasa
chi' viñ. Mañxa junoc vinac ix cani, mañxa pax junoc sc'ab' yoc viñ, ma junoc yamigo
viñ ix cani. 12 Icha val chi' ix aj satel masanil yiñtilal viñaj Baasa chi', icha val ix aj yalan
Jehová d'a viñaj Jehú yuj viñaj Baasa chi'. 13 A tas ix sc'ulej viñaj Baasa chi' yed' viñaj
Ela yuninal viñ, ix och smul eb' viñ yuj scuchb'anb'at eb' israel yic tz'och eb' ejmelal d'a
juntzañ comon dios. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Jehová eb'.
14 A jantacto yab'ixal viñaj Ela chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.
15 Ayic 27 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Zimri yac'an
reyal d'a Tirsa, palta uqueñej c'ual ix yac' reyal chi' viñ. A d'a juntzañ c'ual chi' ayec'
eb' soldado yic Israel yac' oval d'a Gibetón d'a yol yic eb' filisteo. 16 Axo yic ix yab'an
eb' soldado chi' to ix miljicham viñ rey yuj viñaj Zimri, yuj chi' val d'a jun c'u chi' ix
yac'anoch viñaj Omri eb' sreyaloc, aton viñ yajalil eb'. 17 Yuj chi' ix yactej viñaj Omri
chi' yac'an oval yed' eb' soldado d'a Gibetón chi', axo d'a choñab' Tirsa ix c'och eb' yac'
oval.

18 Axo ix yilan viñaj Zimri chi' to van yac'ji ganar jun choñab' chi', ix och viñ d'a yol
scuartel d'a yol spalacio, ix yac'anoch sc'ac'al viñ. Icha chi' ix aj scham viñ. 19 Icha chi'
ix aji yujto te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, to a val sb'eyb'al viñaj Jeroboam
viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a ix sb'eyb'alej viñ.
20 A jantacto yab'ixal viñaj Zimri chi' yed' tas ix snachaañ viñ d'a spatic viñaj Ela,
tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Omri reyal d'a Israel

21 Ix spoj sb'a choñab' Israel, cha poj ix aj eb': Jun macañ eb', a viñaj Tibni yuninal viñaj
Ginat snib'ej eb' tz'och reyal. Axo junxo macañ eb', ix can eb' yed' viñaj Omri. 22 Axo ix
aji, a eb' ix can yed' viñaj Omri chi', más jelan eb' d'a yichañ eb' ix och yed' viñaj Tibni
chi', yuj chi' ix miljicham viñaj Tibni chi' yuj eb', axo viñaj Omri chi' ix ochcan reyal.
23 Ayic 31 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Omri chi' yac'an
reyal d'a Israel. 12 ab'il ix yac' reyal viñ, vaque' ab'il ix ec' viñ d'a Tirsa. 24 Ix lajvi chi'
ix smanan jun lum tzalan viñ d'a Samaria d'a viñaj Semer. Nañal schab'il quintal q'uen
plata ix yac' viñ stojoloc luum. Axo ta' ix sb'oq'ue jun choñab' viñ, Samaria ix yac' viñ
sb'iej, yujto Semer sb'i viñ b'aj ix sman lum luum chi' viñ.
25 A tas ix sc'ulej viñaj Omri chi', te chuc d'a yichañ Jehová, ec'b'al schucal d'a yichañ
juntzañxo eb' viñ rey ec'nac. 26 Ix sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj Jeroboam yuninal viñaj
Nabat viñ, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal yic tz'och eb' ejmelal d'a
juntzañ comon dios, yuj chi' stzuntzejnaccot yoval sc'ool Jehová Dios eb'.
27 A jantacto yab'ixal viñaj Omri yed' tas ix sc'ulej yed' tastac ix yac' ganar viñ,
tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 28 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ
d'a Samaria, axo jun viñ yuninal viñ scuchan Acab ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Acab reyal d'a Israel

29 Ayxo 38 ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ayic ix och viñaj Acab yuninal viñaj Omri
reyal d'a Israel. 22 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Samaria. 30 Te chuc tas ix sc'ulej viñ
d'a yichañ Jehová, ec'b'al chucal ix sc'ulej viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ec'nac.
31 Malaj yalan sb'eyb'al viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat d'a viñ. Ec'b'al te chuc tas
ix sc'ulej viñ chi', ix yic' ix Jezabel yisil viñaj Et-baal sreyal Sidón viñ yetb'eyumoc, ix
ochpax viñ ejmelal d'a jun comon dios scuch Baal. 32 Ix sb'oq'ue stemploal Baal chi' viñ
yed' jun altar d'a Samaria. 33 Ix sb'oanpaxq'ue jun yechel comon dios scuch Asera viñ.
Ix ste tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová sDiosal Israel viñ, yujto ec'b'al chuc ix sc'ulej viñ d'a
yichañ juntzañxo eb' viñ sreyal Israel ec'nac.
34 Ayic ayoch viñaj Acab chi' reyal, axo viñaj Hiel aj Betel ix b'oanxiq'ue choñab' Jericó.
Ayic ix yac'anxiem yich jun choñab' chi' viñ, ix cham jun sb'ab'el yuninal viñ scuch
Abiram. Axo yic ix och spuertail, ix cham viñaj Segub slajvub' yuninal viñ. Ix elc'och
icha tas yalnaccan Jehová d'a viñaj Josué yuninal viñaj Nun.

17

Yalnac viñaj Elías to mañxo ol yac' ñab'

1 Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Elías aj Tisbe d'a yol yic Galaad. A viñ ix alan d'a
viñaj rey Acab icha tic: A in tic schecab' in Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a val d'a
yichañ Jehová svalcan d'ayach to mañxo ol yac'laj ñab' d'a jaye' ab'il tic, malaj jab'oc yal
ac'val ol emoc, masanto a in ol val junelxo, xchi viñ.17.1
2 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic:

17.1 **17:1** A jun tic sch'oxani to a Jehová tz'ac'anem ñab', mañoc comon dios scuchan Baal. Icha yalan eb' to a Baal sdiosal eb' chi' ac'um yaxilal.

3 —Elaŋ d'a tic, b'at c'ub'ejcanel a b'a d'a sch'olanil sti' a' Querit, aton a' sc'ochcan d'a a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 4 A jun a a' chi' ol uq'uej, a inxo ol val d'a noc' joj yic ol
b'at noc' yac'can a vael, xchi d'a viŋ.
5 Ix sc'anab'ajej viŋaj Elías tas ix yal Jehová chi', ix b'at sc'ub'anel sb'a viŋ d'a sch'olanil
sti' a' Querit chi'. 6 Junjun q'uiŋib'alil yed' junjun yemc'ualil syic'anb'at svael viŋ noc' joj
chi' yed' schib'ej, axo jun a a' chi' syuc' viŋ. 7 Palta ix c'och stiempoal ix tup a a' chi' yujto
maxtzac yac'laj ŋab'.

A viŋaj Elías yed' ix aj Sarepta

8 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viŋaj Elías chi':
9 —Elaŋ d'a tic, ixiccan d'a choŋab' Sarepta d'a yol yic Sidón, tzach can ta' junoc
tiempoal. Toxo ix val d'a jun ix ix chamnacxo yetb'eyum to a ix ol ac'an a vael, xchi
d'a viŋ.
10 Ix el viŋaj Elías chi', ix b'atcan viŋ d'a Sarepta chi'. Ayic ix c'och viŋ d'a sti' choŋab',
ix yilanb'at jun ix ix viŋ, chamnacxo yetb'eyum ix, van smolan chab' te' b'olob' ix. Ix
yavtancot ix viŋ, ix yalan viŋ icha tic:
—Mamax el d'a a c'ool, b'at ic' junoc vaso a' vuq'uej, xchi viŋ.
11 Vanxo sb'at ix yic'cot a', ix avajxi viŋ d'a ix:
—Tzin tevipax d'ayach to tzic'cot jab'oc pan in va'a, xchi viŋ.
12 Ix tac'vi ix:
—Val d'a yichaŋ Jehová a Diosal svala', malaj jab'oc ixim pan b'ob'il vuuj, axoŋej val
jun b'ech jab' varina yaab'ilcan vuj d'a yol jun xalu yed' jab' vaceite ay d'a yol yed'tal.
Aŋej ol in c'ochxoc yed' chab' in b'olob' tic, ol in vach' b'oan jab' varina chi' in va yed'
tzun vune' tic, ol lajvoc chi', ol co taŋvan cham co b'a yuj vejel, xchi ix.
13 Ix yalan viŋaj Elías chi' d'a ix icha tic:
—Maŋ ach xivoc. Ixic, b'at b'o ixim icha ix aj alan chi', palta to tza b'ab'laj b'oej junoc
vic d'a jab' harina chi', tzic'ancot d'ayin, slajvi chi' ol a b'oan ic ol a va yed' viŋ unin chi'.
14 Yujto toxo ix yal Jehová co Diosal a oŋ israel oŋ tic to maŋ ol lajvoc jab' harina ayem
d'a yol a xalu chi' yed' jab' aceite ayem d'a yol yed'tal chi', masanto yic ol yac'anxicot
ŋab' Jehová, xchi viŋ d'a ix.
15 Ix lajvi chi', ix b'at ix sb'o icha ix aj yalan viŋ chi'. Jantacŋej tiempo ix yac' jun vejel
chi', ix va viŋ yed' ix yed' pax eb' ayec' yed' ix d'a spat chi'. 16 Maj lajviel-laj jab' yarina ix
chi' yed' jab' yaceite chi', icha ix aj yalan viŋaj Elías chi' yuj Jehová.
17 Ix ec' jun tiempoal, ix ilyaan jun yune' ix chi'. Te ov ix aj jun syaelal chi', ix chami.
18 Ix yalan ix d'a viŋaj Elías chi' icha tic:
—Ach schecab' Dios, ¿tas alan ic d'ayin? ¿Tom yuj snachajcot in mul yed' scham tzun
vune' tic, yuj chi' ach javi? xchi ix.
19 —Ic'cot viŋ une' chi' d'ayin, xchi viŋaj Elías chi' d'a ix.
Ix schaanec' viŋ unin chi' viŋ d'a ix, ix yic'anq'ue viŋ d'a yol scuarto, ix yac'anec' jichan
viŋ d'a sat sch'at. 20 Val chi' ix yalan viŋ d'a Jehová icha tic: Mamin Jehová in Diosal, ¿tas
yuj tzac'cot cusc'olal d'a yib'aŋ ix ix tz'ac'an in posado tic, tza chaan cham viŋ yune' ix
tic? xchi viŋ.
21 Ix lajvi chi', oxel ix b'at lachan viŋ d'a yib'aŋ viŋ unin chi', ix yalan viŋ d'a Jehová:
Mamin Jehová in Diosal, tzin c'an d'ayach to tzac'xi sq'uinal viŋ unin tic, xchi viŋ.
22 Ix yab'an Jehová tas ix yal viŋ chi', ix jax sc'ool viŋ unin chi'. 23 Elaŋchamel ix
yiq'uemta viŋ unin chi' viŋ b'aj aycan ix snun chi', ix yac'anxi viŋ d'a ix, ix yalan viŋ:
—Ilnab'i, toxo ix jax sc'ool viŋ une' tic, xchi viŋ.
24 Ix yalan ix d'a viŋ:
—A ticnaic svac'och d'a in c'ool to yel schecab' ach ton Jehová Dios, a tas schec ala',
tz'elŋejc'ochi, xchi ix.

18

A viñaj Elías yed' viñaj Abdías

1 Ix ec'b'at oxe' ab'il, ix lolonxi Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic: B'at ch'ox a b'a d'a
viñaj Acab yujto ol vac'xib'at q'uinal ñab', xchi d'a viñ.
2 Ix b'at viñ sch'ox sb'a d'a viñaj rey Acab chi'. A d'a Samaria te ov yac'an vejel. 3-6 A
viñaj Acab chi' ix avtan viñaj Abdías, viñ ayoch yilumaloc spalacio viñ. Ix yalan viñ d'a
viñ icha tic:
—Coñ, b'at co say quila', tope ay b'aj ay a a' d'a yol co macb'en tic, b'aj sco say jab'oc
yañ noc' co chej, yic mañ ol cham noc' yuj vejel, xchi viñ. Yuj chi' ix spoj sb'a eb' viñ,
ch'occh'oc b'aj ix b'atcan junjun eb' viñ.
A viñaj Abdías chi', ayñej xivc'olal viñ d'a Jehová. A d'a yalañtaxo, ayic ix schecan ix
Jezabel yetb'eyum viñaj Acab chi' to smiljicham eb' viñ schecab' Jehová, a viñaj Abdías
chi' ix c'ub'anel 100 eb' viñ schecab' Jehová chi'. Chab' macañ ix aj eb' viñ yuj viñ, 50 tac
ix aj eb' viñ. Ix b'at viñ sc'ub'ejel eb' viñ d'a yol chab' q'uen ñaq'ueen, axo viñ sb'at ac'an
tas sva eb' viñ yed' tas syuq'uej eb' viñ d'a jun tiempoal chi'. 7 Ayic van yec' viñaj Abdías
sayoj yañ chej chi', ix schalaj sb'a viñ yed' viñaj Elías chi'. Ayic ix yilanoch viñaj Elías chi'
viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ, ix yalan viñ:
—Mamin, ¿toc a ach tic Elías ach? xchi viñ.
8 —I' a in toni. Ixic al d'a viñaj Acab to ayinec' d'a tic, xchi viñaj Elías chi'.
9 Ix tac'vi viñaj Abdías chi':
—¿Tas in mul yuj chi' tzin ac'och d'a yol sc'ab' viñaj Acab yic tzin smilancham viñ? 10 D'a
yichañ Jehová co Diosal sval d'ayach to malaj junoc nación b'aj maj ach sayjiec' yuj viñ
rey chi'. Ayic ix yalan eb' viñ rey chi' to malaj ach ayach ec' d'a yol smacb'en eb' viñ, ix
yalan viñaj Acab chi' to syac' sti' eb' viñ tato yel malaj ach ayach ec' ta'. 11 Axo ticnaic
tzalan d'ayin to sb'at val d'a viñ rey chi' to ayach ec' d'a tic. 12 Axom ol ajoc, añej yic tzin
el d'a a tz'ey tic, axo Yespíritu Dios ol ach ic'anb'atoc. Ma chequel b'ajtom ol ach c'ochoc,
axo yic ol in c'och val d'a viñaj Acab chi', ol cot viñ ach saya'. Tato mañxo ach ayoc ec' d'a
tic, axom in smilancham viñ chi' uuj. A in a checab' in tic, yictax quelem into ayñej in
xivc'olal d'a Jehová. 13 ¿Tom manta mach tz'alan d'ayach tas ix aj in colan eb' viñ schecab'
Jehová d'a ix Jezabel ayic van smiljicham eb' viñ yuj ix? Ix in c'ub'ejel 100 eb' viñ d'a yol
chab' q'uen ñaq'ueen, 50 tac ix vutej in c'ub'anel eb' viñ, ix vac'an tas sva eb' viñ yed'
tas ix yuq'uej eb' viñ. 14 Axo ticnaic tzalani to sb'at val d'a viñ rey chi' to ayachec' d'a tic,
axom in smilancham viñ chi', xchi viñ.
15 Ix yalan viñaj Elías chi':
—Val d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil sval d'ayach, jun svac' servil to a d'a jun c'u
tic yovalil tzin lolon yed' viñaj Acab chi', xchi viñ.
16 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Abdías chi' yal d'a viñaj rey Acab chi'. Axo yic ix yab'an jun
chi' viñaj Acab chi', ix cot viñ scha viñaj Elías chi'. 17 Axo yic ix ilchaj viñaj Elías chi' yuj
viñ, ix yalan viñ icha tic:
—¿Tom a ach van ixtan choñab' Israel tic? xchi viñ.
18 Ix tac'vi viñaj Elías chi' d'a viñ icha tic: Mañoc in laj van vixtan jun choñab' tic, palta
a ach yed' masanil eb' a c'ab' oc, yujto ix eyactejcan schecnab'il Jehová. Axo d'a comon
dios Baal tzex och ejmelal. 19 A ticnaic, checb'at yic'umal eb' quetisraelal yed' 450 eb'
viñ schecab' Baal yed' pax 400 eb' viñ schecab' ix dios Asera, aton eb' viñ tz'ac'ji va yuj
ix Jezabel. Ol in chalaj in b'a yed' eb' viñ d'a jolom vitz Carmelo, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

A viñaj Elías yed' eb' viñ schecab' Baal

20 Yuj chi' ix schecan viñaj Acab chi' molb'aj masanil eb' viñ schecab' comon dios Baal
d'a yol smacb'en Israel d'a jolom vitz Carmelo. 21 Ix lajvi chi', ix c'och viñaj Elías chi' d'a
scal eb' anima chi' smasanil, ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—¿B'aq'uiñ val ol eyactejcan somsoman e pensar? Tato a Jehová to yel Dios toni, añejocab' d'ay tzex och ejmelal. Tato a Baal chi' dios pax jun, añejocab' d'ay tzeyaq'uem e b'a, xchi viñ.

Axo eb' anima chi' maj tac'voclaj eb'. 22 Ix yalanxi viñaj Elías chi' icha tic:

—A d'a scal masanil eb' viñ schecab' Jehová, a inxoñej pitzan in, axo pax eb' viñ yic Baal, ay 450 eb' viñ. 23 Yuj chi', iq'ueccot chavañoc noc' mam vacax, sic'lan eb' viñ schecab' Baal chi' junoc noc' yico', scotac xicanb'at noc' eb' viñ, syac'anq'ue noc' eb' viñ d'a yib'añ te' c'atzitz, palta max yac'ochlaj sc'ac'al te' c'atzitz chi' eb' viñ. A inxo ol in b'opax junxo noc' chi', ol vac'anpaxq'ue noc' d'a yib'añ te' c'atzitz, añeja' malaj sc'ac'al ol vac'ochi. 24 Slajvi chi', ol avaj eb' viñ d'a sdiosal chi', añeja' in pax tic ol in avaj d'a Jehová in Diosal. A junoc Dios ol ac'ancot c'ac' d'a yib'añ noc' silab' chi', aton jun chi' Dios d'a yel, xchi viñ d'a eb'.

—Te vach' ton ix aj a naan chi', xchi eb' anima chi' smasanil.

25 Ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb' viñ schecab' Baal chi' icha tic:

—Siq'uequel junoc noc' mam vacax tic tze b'oan noc', a ex ol e b'ab'laj b'oej eyic chi' yujto tzijtum ex, palta mañ eyac'ochlaj sc'ac'al. Slajvi chi' tzex avaj d'a e diosal chi', xchi viñ.

26 Ix smilancham noc' yic eb' viñ chi', ix sb'oan noc' eb' viñ. Ix syamanoch eb' viñ yavaj d'a sdiosal chi' d'a q'uiñib'alil, añeja' yavaj eb' viñ masanto ix och chimc'ualil, syalan eb' viñ icha tic: Tac'vañ d'ayoñ Baal, xchi eb' viñ. Sq'ue chennaj eb' viñ, tz'ec' oyoyoc eb' viñ d'a spatic altar b'aj ayq'ue silab' ix sb'o chi', malaj mach stac'vi d'a eb' viñ. 27 Axo yic ix och chimc'ualil, ix syamanoch viñaj Elías chi' sb'uchvaj d'a eb' viñ:

—Más chaañ tzex avaji, yujto dios jun, tecan ay tas van sc'ulani, mato ayb'at chuljel, ma ay b'aj ayb'at schec sb'a, mato jun, vaynac, pitzequel svayañ, xchi viñ.

28 Ix ochxi ijan eb' viñ yavaj chaañ, ix laj spolan sb'a eb' viñ d'a q'uen cuchilub' yed' d'a q'uen cotac lanza, ichataxon sb'eyb'al eb' viñ, chic'tacxoñej ix aj eb' viñ. 29 Ix ec' chimc'ualil, añeja' yel yav eb' viñ, sq'ue chennaj eb' viñ masanto ayic van sc'och yorail tz'ac'ji silab' d'a Jehová d'a yemc'ualil. Palta malaj mach ix ab'an tas ix yal eb' viñ chi'. 30 Yuj chi' ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb' anima chi':

—Cotañec d'a in tz'ey tic, xchi viñ.

Ix snitzanb'at sb'a masanil eb' anima chi' d'a stz'ey viñ, ix syamanoch viñ sb'oanxiq'ue jun altar yic Jehová jub'ileli. 31 Ix yic'ancot lajchave' q'uen q'ueen viñ, yujto icha chi' sb'isul eb' viñ yuninal viñaj Jacob, aton viñ yalnac Jehová d'ay to Israel sb'iejcani. 32 Ix sb'oan jun altar chi' viñ d'a Jehová d'a q'uen q'ueen chi', ix sjoyan jun sanja viñ d'a spatictac jun altar chi', chañe' am galón a' tz'em d'a yool. 33 Ix sb'oanq'ue te' c'atzitz viñ d'a yib'añ altar chi', ix scotac xicanb'at noc' vacax chi' viñ, ix yac'anq'ue noc' viñ d'a yib'añ te' c'atzitz chi'. 34 Ix yalan viñ:

—B'ud'ec chañeoc ch'ub' d'a a a', tze tob'anb'at a' d'a yib'añ noc' silab' chi' yed' d'a yib'añ te' sc'atzitzal chi', xchi viñ.

Ix yalanxi viñ d'a eb' to syic'cot a' eb' d'a schaelal. Ix yic'anxicot a' eb'. Ix yalanxi viñ to syic'xicot a' eb' d'a yoxelal, ix sb'oan eb' icha tas ix yal viñ chi'. 35 Ix el yoc a' d'a spatictac altar chi', masanto ix b'ud'jican jun sanja chi'. 36 Ayic ix c'och yorail ichataxon yic tz'ac'ji silab' d'a yemc'ualil, ix snitzanoch sb'a viñaj Elías chi' d'a stz'ey altar chi', ix yalan viñ: Mamin Jehová sDiosal ach viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. A ticnaic ojtacajocab'eli to a ach ton co Diosal ach a oñ israel oñ tic, a inxo tic to a checab' in, a ach ix a chec in c'ulej juntzañ tic. 37 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin, yic vach' ol yojtaquejel juntzañ anima tic to a achñej ton Dios ach, tzic'anxi meltzaj spensar eb' d'ayach, xchi viñ.

38 Val d'a jun rato chi' ix cot copnaj c'ac' d'a satchaañ yuj Jehová, ix tz'ab'at noc' silab' chi' yed' te' c'atzitz chi' yed' q'uen q'ueen yed' lum pococ, ix tupb'atpax a a' d'a yol sanja

chi'. 39 Ayic ix yilan eb' anima tas ix uji chi', ix sjulanec' telnaj sb'a eb' d'a sat luum, ix laj avaj chaañ eb': Añej Jehová yel Dios toni, xchixoñej eb'.
40 Ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb':
—Yamec eb' viñ schecab' Baal tic. Malajocab' junoc eb' viñ tz'eli, xchi viñ.
Ix yamji eb' viñ yuj eb' anima chi', ix schecan viñ ic'chajb'at eb' viñ d'a sti' a' Cisón. Ata' ix miljicham eb' viñ.

Ix lesalvi viñaj Elías yic syac'xi ñab'

41 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Elías d'a viñaj Acab icha tic:
—Ixic, b'at va'añ, tzuc'an a', yujto van sc'añ sjavi jun nivan yaxñab' svab'i, xchi viñ.
42 Ix b'at viñaj Acab chi', ix va viñ, ix yuc'an a' viñ. Axo viñaj Elías chi', ix q'uex viñ d'a jolom vitz Carmelo chi', ix em cuman viñ ta' lesal, ix emc'och snañal sat viñ d'a scal sjolom spenec. 43 Ix yalan viñ d'a viñ schecab' icha tic:
—Q'ueañ d'a jolom vitz chi', tzach b'at q'uelan d'a yib'añ a' mar, xchi viñ.
Ix q'uec'och viñ schecab' viñ chi', ix yilanb'at viñ d'a yib'añ a' mar chi'.
Ix lajvi chi' ix jax viñ d'a viñaj Elías chi', ix yalan viñ:
—Malaj jab'oc tas ix vila', xchi viñ. Uquel ix checjib'at viñ yil yuj viñaj Elías chi'.
44 Ayic ix lajvi xid'ec' viñ d'a yuquelal chi', ix yalan viñ:
—Ay val tzin jab' asun d'a yib'añ a' mar chi', smuslaj yuj junoc co c'ab', xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Elías chi' d'a viñ icha tic:
—Ixic al d'a viñaj Acab to syac' lista noc' schej viñ stoc'an carruaje yic spax viñ, tato maay, majxo ta yal sc'och viñ d'a spat yuj ñab', xchi viñ.
45 Ix q'ue viñaj Acab chi' d'a yol scarruaje yic sb'at d'a Jezreel. Vanto val sb'at viñ ix q'uic'b'iel satchañ yuj asun, ix cot ic' te ov, ix cot jun nivan yaxñab'. 46 Axo Jehová ix och yed' viñaj Elías chi', elañchamel ix stoc'chaañ sjucan pichul viñ, ix sch'apanq'ue viñ d'a stzec'ul snañal, ix b'at lemnaj viñ. B'ab'el sb'at viñ yuj viñaj Acab chi' masanto ix c'och viñ d'a Jezreel.

19

Ix b'at viñaj Elías elelal d'a Horeb

1 Ix yalan viñaj Acab d'a ix Jezabel tas ix sc'ulej viñaj Elías yed' tas ix yutej viñ smilancham eb' viñ schecab' Baal. 2 Yuj chi', ix schecanb'at jun schecab' ix d'a viñaj Elías chi', ix yalanb'at ix icha tic: Aocab' eb' dios tz'ac'ancot yaelal d'a vib'añ tato manto ach cham vuuj yab' icha tic q'uic'an, icha ix utej a milancham eb' viñ schecab' in diosal chi', xchi ix.
3 Ayic ix yab'an viñaj Elías to ay smay jun chi', ix b'at viñ elelal. Ayic ix c'och viñ d'a Beerseba d'a yol yic Judá, ata' ix yactejcan jun viñ schecab' viñ. 4 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a tz'inan luum. Jun c'ual ix b'ey viñ. Ix c'unb'i viñ, ix em c'ojan viñ d'a yich jun te' mes. Ata' ix snib'ej cham sb'a viñ. Ix yalan viñ: C'ocb'ilxo tic Mamin. Iq'uel in q'uinal, mañ ec'b'aloclaj velc'och d'a eb' in mam vicham, xchi viñ.
5 Ix ec' jichan viñ d'a yich jun te te' chi', ix vayb'at viñ. Axo yic vaynac viñ chi', ix c'och jun ángel d'a viñ, ix tenji viñ yuuj, ix yalani: Q'ueañ vaan, va'añ, xchi d'a viñ.
6 Axo ix yilan viñ d'a sjolomtac, ayec' jun ixim pan c'anb'inac d'a te' tzac'ac' yed' jun xalu a a'. Ix q'ue c'ojan viñ, ix va viñ, ix yuc'an a' viñ. Ix lajvi chi' ix ec'xi jichan viñ svayi.
7 Ix c'ochxi jun ángel chi' d'a viñ, ix tenjixi viñ yuuj, ix yalani: Q'ueañ vaan, va'añ, yujto te najatto scan b'aj ol ach c'ochoc, xchi d'a viñ.
8 Ix q'ue vaan viñ, ix va viñ, ix te och yip viñ yuj tas ix sva chi'. 40 c'u yed' 40 ac'val ix b'ey viñ, masanto ix c'och viñ d'a lum vitz Horeb b'aj sch'oxnac sb'a Jehová d'a eb' israel. 9 Ayic ix c'och viñ ta', ix vay viñ d'a yol jun q'uen ñaq'ueen d'a jun ac'val chi'. Ix lolon Jehová d'a viñ, ix yalan icha tic: Elías, ¿tas tza c'ulej d'a tic? xchi.

10 Ix tac'vi viñ d'ay icha tic: Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ix te cot voval yuj tas tzach utaj yuj eb' vetisraelal. Yujto ix spatiquejel a trato eb', ix sjuanem altar eb', ix xicancham eb' a checab' eb'. A inxoñej ix in colchajcaneli, palta van in sayjiec' yuj eb' yic tzin smilancham eb', xchi viñ.
11 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ: Elañ d'a chi' tzach och liñan d'a vichañ d'a jolom vitz tic, yujto ol in ec' ta', xchi d'a viñ.
Ix yac'ancot jun nivan ic' Jehová chi', ix laj pojb'at q'uen tenam yuuj, palta mañ ayocochlaj d'a scal jun ic' chi'. Ix lajvi yec' jun ic' chi', ix yac'anpaxcot jun quixcab'. Palta añeja' mañ ayocochlaj d'a scal jun quixcab' chi'. 12 Ix lajvi yec' jun quixcab' chi', ix yac'anpaxcot jun c'ac', añeja' malaj Jehová chi' ayoch d'a scal jun c'ac' chi'. Ayic ix lajvi yec'b'at jun c'ac' chi', ix yab'an jun lolonel viñaj Elías chi', te c'ununi ix aj yalani.
13 Ayic ix yab'an viñ chi', ix smusan sat viñ yed' jun spichul jucan, ix elta viñ, ix aj liñan viñ d'a sti' q'uen ñaq'ueen chi', ix yab'an jun lolonel chi' viñ, ix yalani: Elías ¿tas tza c'ulej d'a tic? xchi.
14 Ix tac'vi viñ: Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ix te cot voval yuj tas ix ach utaj yuj eb' vetisraelal, yujto ix spatiquejel a trato eb'. Ix sjuanem altar eb', ix xicancham eb' a checab' eb'. A inxoñej ix in colchajcaneli, palta van in sayjiec' yuj eb' yic tzin smilancham eb', xchi viñ.
15 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ icha tic: Ixic, meltzajañ d'a b'e b'aj ach coti, slajvi chi' tzach b'at d'a tz'inan lum yic Damasco. Ayic ol ach c'och ta', tza sic'canel viñaj Hazael yic ol och viñ reyal d'a Siria. 16 Axo viñaj Jehú yiñtilal viñaj Nimsi tza sic'paxcaneli yic ol och viñ sreyaloc Israel. Axo viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat aj Abel-mehola, tza sic'canel viñ yic ol och viñ in checab'oc a q'uexuloc. 17 A tas ol ujoc, a mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' viñaj Hazael, axo viñaj Jehú ol milanchamoc. Axo mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' viñaj Jehú chi', axo pax viñaj Eliseo ol milanchamoc. 18 Palta ayto uque' mil eb' israel chi' sic'b'ilcanel vuuj, maj ochlaj eb' ejmelal d'a Baal, maj stz'ub'pax eltalaj eb', xchi Jehová chi'.

Ix avtaj viñaj Eliseo

19 Ix meltzaj viñaj Elías chi' d'a jun lugar chi', ix ja viñ b'aj ayec' viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat. Van sd'ocvi lum viñ yed' lajchave' mojañ noc' mam vacax. A viñ ed'jinac noc' tzac'anto sb'ati. Ix c'och viñaj Elías chi' d'a stz'ey viñ, ix yac'anb'at jun sjucan pichul viñaj Elías chi' d'a yib'añ viñ. 20 D'a jun rato chi' ix yactancan noc' vacax viñaj Eliseo chi', ix och tzac'an viñ yuj viñaj Elías chi', ix yalan viñ icha tic:
—Cha in b'ati, b'at valcan quilcob'a d'a in mam in nun, tzin tz'ub'ancanelta sti' eb' yic tzin pucancan in b'a yed' eb'. Slajvi chi', tzin och tzac'an uuj, xchi viñaj Eliseo chi'.
—Syal a b'ati, mañ vanoc ach vac'an pural, xchi viñaj Elías chi'.
21 Ix b'at viñaj Eliseo chi', ix smilan chavañ noc' vacax chi' viñ. Axo yed' te' yugo ayoch d'a noc' ix sb'ol schib'ejal noc' viñ, ix yac'an va eb' anima smunlaj yed' viñ chi'. Ix lajvi chi' ix och tzac'an viñ yuj viñaj Elías chi'.

20

Ix ac'ji ganar eb' sirio yuj eb' israel

1 A viñaj Ben-adad sreyal Siria, ix smolb'ej masanil eb' soldado viñ. Ay pax 32 eb' viñ rey junñej ix yutej sb'a yed' viñ yed' pax schej eb' viñ yed' scarruaje eb' viñ yic oval. Ix javi eb' viñ yac' oval d'a choñab' Samaria, ix och oyan eb' viñ d'a spatic jun choñab' chi'.
2 Ix yac'ancot schecab' eb' viñ d'a viñaj Acab sreyal Israel, ix yalan eb' viñ icha tic: A viñaj Ben-adad ix oñ checancot ul cala': 3 Vic yaj masanil a b'eyumal, eb' ix etb'eyum te vach' yed' eb' uninal te vach', xchicot viñ, xchi eb' checab' chi'.
4 Ix yalanb'at viñaj Acab chi' d'a viñ icha tic: Mamin rey, ujocab' icha ix al chi'. A in tic yed' masanil tastac ay d'ayin icocab'i, xchib'at viñ.

5 Ix jaxpax eb' checab' chi' d'a viñaj Acab chi', ix yalanxi eb' icha tic: Icha tic ix yutej viñaj Ben-adad yalanxicoti: Toxo ix valb'at d'ayach to vic yaj masanil a b'eyumal, eb' ix etb'eyum yed' pax eb' uninal. 6 Añejtona' yab' icha tic q'uic'an, svac'anb'at eb' yajalil eb' in soldado yic sb'at yilan eb' masanil tas ay d'a yol a palacio yed' yoltac spat eb' viñ ayoch yajalil ed'oc. Masanil tas ol snib'ej eb', ol yic'cot eb', xchi viñ, xchi eb' checab' chi'.
7 Yuj chi' ix yavtancot masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' viñaj Acab chi', ix yalan viñ d'a eb':
—¿Tas tz'aj e naan a ex tic? A viñaj Ben-adad chi' vañej sayan viñ tas ol yutej oñ yixtani, vach'chom a in tic toxo ix val d'a viñ to syal vac'an in b'eyumal, eb' ix vetb'eyum yed' eb' vuninal d'a viñ, xchi viñ.
8 Ix yalan eb' ichamtac vinac chi' yed' masanil eb' choñab':
—Mamin rey, mañ a cha ab' tas syalcot viñ chi' d'ayach, xchi eb'.
9 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey Acab chi' d'a eb' schecab' viñaj Ben-adad chi':
—Alec d'a viñ rey vajal chi', ol in c'anab'ajej masanil tas ix yal viñ d'a sb'ab'elal, palta axo tas syalcot viñ d'ayin ticnaic, mañxo ol in c'anab'ajejlaj, xchib'at viñ.
Icha chi' ix aj yalanxic'och eb' schecab' viñaj Ben-adad chi'. 10 Ix schecanxicot eb' schecab' viñ chi' junelxo d'a viñaj rey Acab chi', ix yalancot viñ: Aocab' juntzañ dios tz'ac'anoch in yaelal tato max in satel Samaria chi' d'a junelñej. Mañ ol yab'laj sc'alemal yic syic'ancot jun jopoc yic junjun eb' in soldado, xchi viñ.
11 Ix yalanxib'at viñaj Acab chi' d'a viñaj Ben-adad chi' icha tic: Mañ smojoc syic'chaañ sb'a junoc mach to vanto sb'at d'a oval, icha junoc mach to vanxo sjaxi, xchib'at viñ.
12 Van yuc'an añ viñaj Ben-adad chi' yed' juntzañxo eb' viñ rey ayec' yed' viñ d'a scampamento ayic ix yab'an viñ tas ix yal eb' checab' chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a eb' yajalil eb' soldado to syac' lista sb'a eb' yic syac'an oval yed' jun choñab' chi'. Yuj chi' ix yac'an lista sb'a eb'.
13 Yacb'an chi', ix javi jun viñ schecab' Dios d'a viñaj Acab chi', ix yalan viñ:
—A Jehová tz'alan icha tic: Scham val ilan jantac eb' ajc'ol chi', palta ol vac'och eb' d'a yol a c'ab' d'a jun c'u tic, yic vach' ol ojtaquejeli to a inton Jehová Dios in, xchi Jehová, xchi viñ checab' chi'.
14 Ix tac'vi viñaj Acab chi', ¿mach yuj ol ac'jococh eb' d'a yol in c'ab' chi'? xchi viñ.
—A Jehová ix alani to a yuj eb' viñ quelemtac scolvaj yed' eb' yajal yaj d'a junjun choñab' d'a yoltac a macb'en tic, a yuj eb' viñ ol ac' ganar, xchi viñ schecab' Dios chi'.
—¿Palta mach ol b'ab'laj yamanoch oval chi'? xchi viñaj Acab chi'.
—A extoni, xchi viñ checab' chi'.
15 Yuj chi' ix smolb'ej 232 eb' viñ quelemtac chi' viñ. Ix lajvi chi' ix smolb'anpax eb' soldado viñ ayec' ta', uque' mil eb' d'a smasanil. 16-17 Chimc'ualil val ix el eb', b'ab'el sb'at eb' viñ quelemtac chi' yuj eb', axo viñaj Ben-adad yed' 32 eb' viñ rey ajun yed'oc, añeja' yuc'an añ eb' viñ d'a yol scampamento. Ayic ix alji d'a viñ yuj eb' soldado ayel yila' to ay juntzañ vinac ix el d'a yol choñab' Samaria, 18 ix yalan viñ icha tic: Vach'chom d'a junc'olal ix elul eb', ma oval jun, yamec eb', pitzan eb' tzeyic'ancot eb' d'ayin d'a tic, xchi viñ.
19 A eb' viñ quelemtac scolvaj d'a eb' yajal yaj d'a junjun choñab' yic Israel chi', b'ab'el eb' viñ, tzac'anoch masanil eb' soldado yuj eb' viñ. 20 Junjun eb' ix milancham junjun eb' sirio ajc'ol chi'. Yuj chi' ix b'at eb' sirio chi' elelal, axo eb' israel ix b'at d'a spatic eb'. Axo viñaj Ben-adad chi', ix q'ue viñ d'a yib'añ schej yed' juntzañxo eb' soldado, ix b'atcan eb' elelal. 21 Ix ac'ji ganar eb' sirio chi' yuj eb' israel chi', ix yic'ancan noc' chej eb' yed' carruaje yic oval. Te nivan eb' sirio chi' ix chami. 22 Ix lajvi chi' ix jax viñ schecab' Dios chi' d'a viñaj Acab sreyal Israel chi', ix yalan viñ:
—A ticnaic scham val a naani tas tzutej ac'anoch stz'acub' eb' viñ a soldado tic, yujto a d'a junxo ab'il yab' icha tic, sjax eb' sirio tic yac' oval ed' junelxo, xchi viñ.
23 Añeja' ix yalanpax eb' viñ yajalil eb' soldado sirio chi' d'a viñ sreyal chi' icha tic:

—A juntzañ sdiosal eb' israel chi', sdiosal jolomtac vitz. Yuj chi', ix oñ yac' ganar eb'. Palta tato a d'a pañquiltac scac' oval yed' eb', scac' ganar eb'. 24 Mamin rey, a tas tza c'ulej ticnaic to maxtzac ac'och eb' viñ rey tic yajaliloc eb' soldado, say sq'uexul eb' viñ. 25 Tzac'anpaxoch eb' soldado icha sb'isul eb' ix ac'ji ganar chi', lajan tz'aj sb'isul eb' yed' noc' chej yed' pax carruaje. Slajvi chi' tzoñ b'at cac' oval yed' eb' israel d'a lum pañquiltac chi', ol quilan b'ian tato mañ ol cac' ganar eb', xchi eb'.

Ix schaan yab' viñaj Ben-adad tas ix yal eb' chi'. 26 Ayic ix ec' jun ab'il chi', ix yac'an lista eb' soldado viñaj Ben-adad chi', ix javi eb' d'a choñab' Afec yic syac'an oval eb' yed' eb' israel chi'. 27 Añejtona' ix yac'anpax lista sb'a eb' viñ soldado israel chi', ix ac'ji syamc'ab' eb' yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' sirio chi'. Ix b'at eb' israel chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichañ eb' sirio chi'. Lajan val yilji eb' icha chab'oc macte'al noc' chiva, axo pax eb' soldado yic eb' sirio chi' jun, majnaquel sat lum ac'lic chi' yuj eb'.

28 A val ta' ix javi jun viñ schecab' Dios d'a viñaj Acab sreyal Israel chi', ix yalan viñ icha tic d'a viñ:

—A Jehová tz'alan icha tic: Yujto a eb' sirio tic ix alani to a in tic sDiosal in lum jolomtac vitz, mañ in sDiosaloc lum pañquiltac, yuj chi' a ticnaic ol vac'och juntzañ tzijtumal anima tic d'a yol a c'ab', icha val chi' ol aj ojtacaneli to a in ton Jehová Dios in, xchi Jehová, xchi viñ checab' chi'.

29 Uque' c'ual toñej ix ajec' eb' soldado sirio d'a yichañ eb' soldado israel chi', ix lajvi chi' ix syamanoch eb' yac'an oval. A d'a jun c'u chi' 100 mil soldado yic eb' sirio chi' sb'ey d'a yoc ix cham yuj eb' israel chi'. 30 Axo juntzañxo eb' soldado chi', ix b'at eb' elelal d'a choñab' Afec. Axo smuroal jun choñab' chi' ix cot lañnaj d'a yib'añ eb', 27 mil eb' soldado ix el chi' ix chami. Ix pax lemnaj viñaj Ben-adad chi', ix c'och viñ d'a jun choñab' chi', tzuli tz'ec' viñ sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac pat.

31 Yuj chi' axo eb' ayoch yajalil yed' viñ ix alan d'ay icha tic:

—Ix cab'i to a eb' viñ sreyal Israel ay yoq'uelc'olal eb' viñ, yuj chi' comonoc scha a c'ool scac'och pichul ya sva'i, scac'anoch lasu d'a co jaj. Slajvi chi' b'at co ch'oxan co b'a d'a viñ sreyal Israel chi', talaj tz'oc' sc'ol viñ d'ayoñ, mañ ol oñ smilchamlaj viñ, xchi eb' d'a viñaj Ben-adad chi'.

32 Yuj chi' ix yac'anoch pichul eb' ya sva'i, ix yac'anoch lasu eb' d'a sjaj, ix b'at eb' sch'ox sb'a d'a viñ sreyal Israel chi', ix yalan eb':

—Mamin rey, a viñ a checab' aj Ben-adad, tzoñ scheccot viñ cal d'ayach, comonoc tz'oc' a c'ool max a milchamlaj viñ, xchi eb'. Ix tac'vi viñaj Acab chi' d'a eb' icha tic:

—¿Tom pitzanto viñ jun? A d'a in sat, icha vuc'tac yaj viñ, xchi viñ.

33 Te vach' ix yal viñ rey chi' ix yab' eb', yuj chi' ix yal eb' icha tic:

—Mamin rey, a viñ uc'tac aj Ben-adad chi' pitzanto viñ, xchi eb'.

—B'at iq'ueccot viñ an, xchi viñaj Acab chi' d'a eb'. Yuj chi' ix javi viñaj Ben-adad chi' d'a yichañ viñ, ix yac'anq'ue viñ viñ d'a yol scarruaje. 34 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Ben-adad chi' icha tic:

—A ticnaic a juntzañ choñab' yic'nac ec' viñ in mam d'a viñ a mam, svac'xican d'ayach. Syal sb'at eb' a choñvajum d'a Damasco icha sc'ulejnac eb' schoñvajum viñ in mam chi' d'a Samaria, xchi viñ.

—Tato icha chi', ol ach vaq'uel d'a libre, xchi viñaj Acab chi'.

Icha chi' ix aj sb'oan jun strato eb' chi'. Ix lajvi chi' ix pax viñaj Ben-adad chi'.

35 Palta ay jun viñ d'a scal eb' viñ schecab' Jehová, a Jehová ix alan d'a viñ, yuj chi' ix yal viñ d'a jun viñ yetb'eyum icha tic:

—Ac' in echnaj in c'ana', xchi viñ.

Palta maj yal-laj sc'ool viñ yetb'eyum viñ chi'. 36 Ix yalan viñ schecab' Dios chi' d'a viñ icha tic:

—Yujto maj a c'anab'ajej tas ix yal Jehová, yuj chi' ayic ol ach el d'a in tz'ey tic, ay jun noc' choj ol ach milanchamoc, xchi viñ.

Ayic ix el viñ chi' d'a stz'ey viñ schecab' Dios chi', axo d'a yol b'e ix elta jun noc' choj d'a viñ, ix miljicham viñ yuj noc'.

37 Ix lajvi chi', ix schalan sb'a viñ schecab' Dios chi' yed' junxo viñ vinac, ix yalanxi viñ d'a viñ icha tic: Ac' in echnajoc, xchi viñ. A jun viñ chi' ix mac'an viñ schecab' Dios chi', ix lajvi viñ. 38 Ix lajvi chi' ix b'at viñ schecab' Dios chi' smaclej viñ rey d'a yol b'e. Ix sq'uexanel sb'a viñ, ix smusan sat viñ d'a jun c'apac. 39 Ayic van yec'b'at viñ rey chi' ta', te chaañ ix yal viñ schecab' Dios chi':

—Mamin rey, a in a checab' in tic, ix in b'at d'a oval. A d'a scal eb' soldado ix elta jun viñ soldado ix yic'ancot jun viñ ajc'ol viñ d'ayin. Ix yalan viñ d'ayin to tzin tañvej jun viñ chi'. Ix cham val yalan viñ tato svactejel viñ ajc'ol chi', a inxo tzin cham sq'uexuloc viñ, mato yovalil svac' oxeoc arroba q'uen plata. 40 Palta mamin rey, a in tic yacb'an ay jab'oc tas van in c'ulani, ix el lemnaj viñ ajc'ol chi' d'ayin, xchi viñ d'a viñaj Acab chi'.

Ix tac'vi viñaj Acab sreyal Israel chi':

—Munil a ach ix alq'ueta a mul yed' tas ol elul d'a ib'añ yuuj, xchi viñ.

41 Ix lajvi chi' ix yic'anel smusil sat viñ schecab' Dios chi'. Axo ix yilan viñ rey chi' to a jun viñ chi' a junoc eb' viñ schecab' Dios. 42 Ix yalan viñ schecab' Dios chi':

—Icha val tic yalan Jehová: A ach tic ix actejb'at jun viñ vinac ix vala' to yovalil schami, yuj chi' a ach ol ach cham sq'uexuloc viñ, axo a choñab' ol satel sq'uexuloc yic viñ, xchi Jehová, xchi viñ schecab' Dios chi'.

43 Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj Acab chi' d'a Samaria, ix chab'axq'ue sc'ool viñ. Van schichon sc'ool viñ ix ochcan viñ d'a yol spalacio.

21

A viñaj Acab yed' lum sluum viñaj Nabot

1-2 Ayic ix lajvi yec'can juntzañ chi', a viñaj Acab rey d'a Samaria, ix snib'ej viñ sman jab' slum jun viñ aj Jezreel scuch Nabot. A jab' slum viñ chi' avab'il te' uva d'a sat, a d'a stz'ey spalacio viñ rey chi' ay. Ay jun c'ual ix yal viñaj Acab chi' d'a viñaj Nabot chi' icha tic:

—Ac' jab' a lum chi' d'ayin, yic ata' svavej jab'oc vitaj, yujto d'a stz'ey in palacio ay. Axo junocxo lum te vach' svac' sq'uexuloc, mato tzin tup d'ayach icha stojol, xchi viñ.

3 Ix tac'vi viñaj Nabot chi' icha tic:

—Max yal-laj, yujto max yal-laj sc'ol Dios to tzin choñel in macb'en ac'b'ilcan yuj in mam vicham, xchi viñ.

4 Ix lajvi chi', ix pax viñaj Acab chi' d'a spalacio. Ix te och pitz'an d'a sc'ool viñ, ix somchajchaañ viñ yuj tas ix yal viñaj Nabot chi'. Yuj chi' ayic ix c'och viñ d'a spalacio chi', ix ec' jichan viñ, ix meltzajcanoch q'uelan viñ d'a yich sch'at, majxo scha valaj sb'a viñ. 5 Ix c'och ix Jezabel, ix yetb'eyum viñ d'a stz'ey, ix sc'anb'an ix:

—¿Tas yuj schichon a c'ool, max yal a c'ol tzach va'i? xchi ix.

6 Ix tac'vi viñ:

—Yujto ix in lolon yed' viñaj Nabot aj Jezreel yuj jab' sluum viñ b'aj ay te' uva, ix in c'an in man d'a viñ, mato svac' junocxo lum sq'uexuloc, palta maj yal-laj sc'ol viñ ix yac' lum d'ayin, yuj chi' schichon in c'ool, xchi viñ d'a ix.

7 Ix tac'vi ix d'a viñ:

—¿Tas yuj stac a c'ol yuj jun chi'? ¿Tom mañ sreyaloc Israel aj jun? Mañ ac' pensar yuj jun chi'. Q'ueañ vaan, va'añ. A in ol viq'uec' jun lum chi', ol vac'an lum d'ayach, xchi ix.

8 Ix lajvi chi' ix sb'oan jun ch'añ carta ix d'a sb'i viñaj Acab chi', axo sello viñ ix yac'och ix d'a ch'añ. Ix yac'anb'at ch'añ ix d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj cajan viñaj Nabot chi'. 9 Ix yalan ix d'a ch'añ carta chi' icha tic: Tze molb'ej eb' anima yic tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal. Tzeyaq'uem c'ojan viñaj Nabot d'a yichañ eb' anima chi' d'a junoc lugar nivan yelc'ochi. 10 Tze sayan chavañoc vinac chuc spensar stec'b'ej sb'a yalan d'a spatic

viñ icha tic: A ach tic, ix ach b'uchvaj d'a Dios yed' d'a viñ rey, xchiocab' eb' d'a viñ. Slajvi chi' tzeyic'anel viñ d'a stiel choñab', axo ta' tze julq'uenejcham viñ, xchib'at ix.

11-13 Axo eb' ichamtac vinac chi', ix sc'anab'ajej eb' icha val ix aj yalanb'at ix Jezabel chi' d'a ch'añ scarta chi'. 14 Ix lajvi chi', ix yalancot eb' d'a ix Jezabel chi' to toxo ix cham viñaj Nabot chi'.

15 Ayic ix yab'an ix Jezabel chi', ix yalan ix d'a viñaj Acab chi':

—A ticnaic b'at maccan icoc lum sluum viñaj Nabot aj Jezreel, aton lum maj yal sc'ool viñ ix schoñ d'ayach, yujto toxo ix cham viñ, xchi ix.

16 Ayic ix yab'an viñaj Acab chi' to toxo ix cham viñaj Nabot chi', ix b'at sb'oanoch sb'a viñ d'a sat luum. 17 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Elías aj Tisbe:

18 —Ixic b'at il viñaj Acab sreyal Samaria. A d'a Jezreel ayec' viñ ticnaic d'a lum sluum viñaj Nabot, aton lum ix yiq'uec' viñ d'a viñ. 19 Tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan d'ayach icha tic: Yujto ix a milcham viñaj Nabot, ix ic'anec' lum sluum viñ tic, yuj chi' a b'aj ix lec'jiq'ue schiq'uil viñ yuj noc' tz'i', añeja' pax ta' ol lec'jocq'ue a chiq'uil a ach tic yuj noc', xchi Jehová, xa chi d'a viñ, xchi d'a viñaj Elías chi'.

20 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Elías chi' icha tic:

—Ach ajc'ool, ix in ilchaj uuj, xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Elías chi':

—Ach ilchaj toni, yujto ix a tec'b'ej a b'a a c'ulan tas te chuc d'a yichañ Jehová. 21 Yuj chi' ix yal Jehová: Ol vic'cot cusc'olal d'a ib'añ, ol satel masanil eb' vinac d'a iñtilal yed' eb' vinac nivac yelc'och d'a scal choñab' Israel, ma eb' checab' yaji. 22 Icha val vutejnac in satanel eb' yiñtilal viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat yed' eb' yiñtilal viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías, icha val chi' ol vutej in satanel eb' iñtilal, yujto ix a tzuntzejcot yoval in c'ool yuj tas ix a c'ulej, ix a cuchb'anb'at eb' etisraelal d'a chucal, xchi Jehová. 23 Axo pax yuj ix Jezabel, a Jehová tz'alan icha tic: A noc' tz'i' ol chianb'at schib'ejal ix d'a Jezreel tic. 24 A eb' iñtilal ol cham eb' d'a yol choñab', a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil eb'. Axo eb' ol cham d'a spatiquel choñab' chi', a noc' ostoc ol chianb'at eb', xchi Jehová, xchi viñaj Elías chi'.

25 (Val yel malaj junocxo rey ix yutej sb'a icha ix yutej sb'a viñaj Acab chi'. Ix cuchb'aj viñ yuj ix Jezabel ix yetb'eyum, yic stec'b'an sb'a viñ sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová. 26 Te yajb'entac ix yutej sb'a viñ ayic ix och viñ ejmelal d'a juntzañ comon dios. Lajan val ix yutej sb'a viñ icha yutejnac sb'a eb' amorreo, aton eb' yic'naquel Jehová d'a yichañ choñab' Israel.)

27 Ayic ix yab'an viñaj Acab tas ix yal viñaj Elías chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ. Ix yac'anoch pichul viñ te ya sva'i. Ix och viñ d'a tzec'ojc'olal. Ix vay viñ yed' spichul ya sva chi'. Te cusnac viñ tz'ec' viñ. 28 Yuj chi' ix yalanxi Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic: 29 ¿Tzam ila' tas syutej viñaj Acab chi' yic'anem sb'a d'ayin? Yuj chi' mañ ol vac'b'at jun yaelal chi' d'a yib'añ viñ. Ato yic ayoch junoc yuninal viñ reyal sq'uexuloc, ato ta' ol vac'b'ati, xchi d'a viñ.

22

Yalnac viñaj Micaías'R'to ol ac'joc ganar viñaj Acab (2Cr 18.1-34)

1 Oxe' ab'il malaj jab'oc oval d'a scal choñab' Israel yed' eb' sirio. 2 Axo ix el yoxil ab'il chi', ix c'och viñaj Josafat sreyal Judá lolonel yed' viñaj Acab sreyal Israel chi'. 3 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' d'a masanil eb' ayoch yopisio yed'oc:

—A ex tic eyojtac sic'lab'il to a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, quictaxon yaji. ¿Tas yuj max quiq'uec' d'a viñ sreyal Siria chi'? xchi viñ d'a eb'.

4 Ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Josafat chi':

—¿Mamax yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Josafat chi':

—A in tic ol in b'at ed'oc yed' masanil eb' in soldado yed' jantac noc' in chej yic oval.
5 Palta ayic manto och oval chi', ol co c'anb'ej d'a Jehová, xchi viñ.
6 Ix yavtancot 400 eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios viñaj Acab chi', ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:
—¿Tzam yal co yamanoch oval yed' choñab' Ramot, mato maay? xchi viñ. Ix tac'vi eb' viñ icha tic:
—Aq'uec oval chi'. A Dios Cajal ol ac'anoch d'a yol e c'ab', xchi eb' viñ.
7 Ix sc'anb'an viñaj Josafat chi':
—¿Mama val junoc viñ schecab' Jehová d'a tic b'aj sco c'anb'ej? xchi viñ.
8 Ix tac'vi viñ sreyal Israel chi' d'a viñ:
—Ayto val junxo viñ syal slolon yed' Jehová, aton viñaj Micaías yuninal viñaj Imla. Palta malaj in gana svil viñ, yujto malaj jab'oc tas vach' syal viñ d'a vib'añ, chucñej tas syal viñ, xchi viñ. Ix yalan viñaj Josafat chi':
—Mañ al icha chi', xchi viñ.
9 Ix lajvi chi' ix yavtan jun viñ schecab' viñaj Acab chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—Ixic d'a elañchamel, b'at ic'cot viñaj Micaías yuninal viñaj Imla, xchi viñ.
10 A viñaj rey Acab yed' viñaj Josafat sreyal Judá chi', ayoch spichul eb' viñ yic sreyal yuuj, ix em c'ojan eb' viñ d'a juntzañ xila yic eb' viñ rey d'a jun tec'lab' trigo d'a stiel spuertail choñab' Samaria. Masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi', ix stz'ac yal eb' viñ tas ol aj yac'an ganar eb' viñ rey chi'. 11 A viñaj Sedequías yuninal viñaj Quenaana, ix sb'o juntzañ q'uen q'ueen viñ, icha sch'aac noc' vacax ix aji, ix yalan viñ:
Icha val tic ix aj yalan Jehová: A juntzañ yechel ch'aac vacax tic, a sch'oxanel ipalil b'aj ol ac' oval yed' masanil eb' sirio masanto ol satel eb', xchi Jehová, xchi viñ.
12 Masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi', lajaññej syutej eb' viñ yalan d'a viñ rey chi' icha tic: Ixic, ac' oval d'a choñab' Ramot yujto a Jehová ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.
13 Axo viñ schecab' viñ rey ix b'at yic'cot viñaj Micaías chi', ix yal viñ d'a viñaj Micaías chi' icha tic:
—Masanil eb' viñ schecab' Dios van yalani to vach' ol elc'och viñ rey, yuj chi' alpax icha tz'aj yalan eb' viñ chi' a ach tic, xchi viñ d'a viñ.
14 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:
—D'a yichañ Jehová sval d'ayach to a tas ol yal Jehová d'ayin, a ol vala', xchi viñ.
15 Ix javi viñaj Micaías chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—A ticnaic ach Micaías, ¿tom smoj sco yamoch oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, mato maay? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Micaías chi':
—Ixic, ol ac' ganar jun oval chi', yujto a Jehová ol ac'anoch jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi viñ. Palta toñej ix yal viñ icha chi'.
16 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—Tzijtum elxo sval d'ayach to a tas yel, a chi' tzal d'ayin d'a sb'i Jehová, xchi viñ rey chi'.
17 Ix yalan viñaj Micaías chi' icha tic:
Ix vila', masanil eb' soldado quetisraelal sacleminac sb'atcan eb' d'a jolomtac vitz icha noc' calnel malaj stañvumal.
Ix yalan Jehová icha tic: A juntzañ eb' soldado tic, malaj yilumal eb', meltzajocab' junjun eb' d'a spat d'a junc'olal, xchi, xchi viñ.
18 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Josafat chi':
—Ina ton sval d'ayach to a jun viñ tic malaj jab'oc tas vach' syal viñ d'a vib'añ, añej chucal syal viñ, xchi viñ.
19 Yuj chi' ix yalanxi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ab' val slolonel Jehová. Ix vila' to c'ojanem Jehová d'a yol sdespacho, axo eb' yángel
d'a satchaañ oyanoch eb' d'a spatic yichañ. 20 Ix yalan Jehová icha tic: ¿Mach val junoc ex
b'at e montejb'at viñaj Acab yic sb'at viñ yac' oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad,
yic ata' schamcan viñ? xchi. Ch'occh'oc ix yutej eb' ángel chi' yalan d'ay. 21 Axo ix aji, ay
jun espíritu ix c'och d'a yichañ Jehová, ix yalan icha tic: Ol b'at in montejb'at viñ, xchi. Ix
yalan Jehová d'ay: ¿Tas ol utej b'at a montanb'at viñ jun? xchi. 22 Ix yalan jun espíritu chi'
icha tic: Ol in b'at vec sna' juntzañ eb' viñ schecab' viñaj Acab chi' yic añej esal lolonel
ol yal eb' viñ, xchi. Yuj chi' ix yal Jehová: Ixic ol yal uj icha tzal chi', xchi. 23 Yuj chi', a
ticnaic a Jehová ix ac'anoch jun espíritu d'a eb' viñ a checab' tic yic añej esal lolonel syal
eb' viñ d'ayach. A Jehová ix alani to icha chi' tz'aj a chami, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

24 D'a val jun rato chi' ix snitzancot sb'a viñaj Sedequías chi' d'a stz'ey viñaj Micaías
chi', ix stz'itanb'at sat viñaj Micaías chi' viñ, ix yalan viñ:

—A jun espíritu tz'esan ix cot d'a Jehová chi', ¿tas ix aj yel d'ayin, axo d'ayach sloloni?
xchi viñ.

25 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Olxo ab'i ayic ol ach ec' a c'ub'ejel a b'a d'a yoltac pat, xchi viñ.

26 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj rey Acab chi':

—Yamec viñaj Micaías tic, tzeyic'anb'at viñ d'a viñaj Amón sgobernadoral choñab' tic
yed' d'a viñ vuninal aj Joás. 27 Tzeyalan d'a eb' viñ icha tic: A viñ rey ix alani to tz'och jun
viñ tic d'a preso. Jab'ñej svael viñ tzeyac'a', jab'ñej pax a' tzeyac' yuq'uej viñ, masanto
tzin meltzaj d'a junc'olal, xchi viñ rey chi', xe chi d'a eb' viñ.

28 Ix yalan jay b'elañ lolonel tic viñaj Micaías chi':

Tato tzach meltzaj d'a junc'olal, syalelc'ochi to mañoc Jehová ix checan val juntzañ
lolonel chi', xchi viñ d'a viñ rey chi'. Ix yalan viñ d'a eb' anima chi':

—Ex vetchoñab', scham val e naan jun ix val tic, xchi viñ.

A schamel viñaj rey Acab

29 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Acab sreyal Israel chi' yed' viñaj Josafat sreyal Judá. Ix c'och
eb' viñ yac' oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad. 30 Ix yalan viñaj Acab d'a viñaj
Josafat chi':

—A in tic, ol in q'uexel in pichul yic ol vac' oval chi', a achxo tic, ayocab'ñej och a pichul
yic reyal tic, xchi viñ d'a viñ.

Ix sq'uexanel spichul viñ chi', ix och viñ d'a scal oval chi'. 31 Axo pax viñ sreyal Siria,
toxo ix yal viñ d'a eb' 32 yajalil soldado yic carruaje: Mañ eyac' oval yed' junocxo mach,
palta añej yed' viñ sreyal Israel tzeyac' oval chi', xchi viñ. 32 Ayic ix iljib'at viñaj Josafat
yuj eb' yajalil soldado chi', a snaan eb' to a viñ sreyal Israel, ix yoyan sb'a eb' d'a spatic
viñ, yuj chi' ix el yav viñ. 33 Ix yab'an eb' soldado chi' to mañoclaj viñ sreyal Israel chi',
yuj chi' ix yactej eb' spechan viñ. 34 Palta ay jun soldado sirio ix comon julanb'at sjul-lab'
d'a scal eb' soldado van yac'an oval chi'. C'ocb'il val a viñaj rey Acab chi' ix yamchaji. A
val b'aj schalaj sb'a cha macañ q'uen pichul ayoch yuj viñ, ata' ix och jun jul-lab' chi'. Yuj
chi' ix yal viñ d'a viñ yamjinac sch'añal noc' chej toc'jinac carruaje b'aj ayq'ue viñ chi':

—Ic' meltzaj noc' chej tic, tzin ic'anel d'a scal oval tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi
viñ.

35 A d'a jun c'u chi' te nivan jun oval ix yac' chi'. Ixto syamq'ue liñan viñaj Acab chi'
eb' d'a yol carruaje yic tzato val yac' yip eb' yac'an oval yed' eb' aj Siria chi', ix q'ue val
sib'an schiq'uil viñ d'a yol carruaje chi', axo yic ix em c'u ix cham viñ. 36 Axo yic vanxo
sq'uic'b'i, ix och jun av d'a scal masanil eb' soldado, ix yalani: Paxañec d'a e choñab', ma
d'a e luum junjun ex, xchi.

37 Icha chi' ix aj scham viñaj Acab chi', ix ic'jicot snivanil viñ d'a Samaria. A d'a
Samaria chi' ix mucji viñ. 38 Ix b'icjiel scarruaje viñ chi' d'a jun tanque b'ob'il d'a Samaria

chi', b'aj sb'iquel sb'a eb' ix aj mul ix. Ata' ix lec'ji schiq'uil viñaj Acab chi' yuj noc' tz'i'. Icha val chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jehová.

39 A jantacto yab'ixal viñaj rey Acab chi' yed' tas ix sc'ulej viñ yed' pax yab'ixal spalacio viñ ayoch marfil yelvanub'oc yed' nivac choñab' ix laj sb'o viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 40 Ayic ix cham viñ, axo viñaj Ocozías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

A yab'ixal viñaj Josafat sreyal Judá (2Cr 20.31-37)

41 Ayic chañexo ab'il yoch viñaj Acab reyal d'a Israel, ix och viñaj Josafat yuninal viñaj Asa reyal d'a Judá. 42 Ayxo 35 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', 25 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Azuba sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Silhi.

43 A viñaj Josafat chi', vach'ñej ix yutej sb'eyb'al viñ d'a yichañ Jehová, icha yutejnac sb'a viñaj Asa smam viñ. Añej to maj scheclaj viñ ic'joquel masanil yed'tal b'aj tz'och ejmelal b'aj syac' silab' eb' anima yed' b'aj sñus incienso eb' d'a juntzañ lugar chaañ.

44 Ix och viñ d'a junc'olal yed' viñ sreyal Israel. 45 A jantacto yab'ixal viñ yed' sb'inajnaquil viñ yed' b'ajtac ix yac' ganar oval viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 46 Masanil juntzañ vinac smulan yed' yetvinaquil, ix laj spechel eb' viñ d'a yol smacb'en, aton juntzañ eb' viñ ixto can d'a stiempoal viñaj Asa smam viñ. 47 (A d'a jun tiempoal chi', malaj rey ayoch d'a Edom, añej jun viñ yajal ac'b'iloch yuj viñaj Josafat.)

48 A viñaj Josafat chi', ix yac' b'ojoc juntzañ te' barco viñ icha te' yic eb' aj Tarsis, yic sb'at te' yic' q'uen oro d'a Ofir, palta maj yal-laj sb'at te', yujto ix pojcanb'at te' d'a Ezión-geber. 49 A viñaj Ocozías yuninal viñaj Acab, ix snib'ej viñ ix b'at eb' smunlajvum d'a te' barco yed' eb' yic viñaj Josafat chi', palta maj yal-laj sc'ol viñaj Josafat chi'.

50 Ayic ix cham viñaj Josafat chi', ix mucji snivanil viñ yed' eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Joram yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Ocozías reyal d'a Israel

51 Ayic 17 ab'ilxo yoch viñaj Josafat reyal d'a Judá, ix och viñaj Ocozías yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel d'a choñab' Samaria. Chab' ab'il ix yac' reyal chi' viñ. 52 Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A sb'eyb'al smam snun viñ ix sb'eyb'alej yed' pax sb'eyb'al viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, aton viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal. 53 Ix och viñaj Ocozías chi' ejmelal d'a comon dios Baal, icha sc'ulejnac viñ smam viñ. Icha chi' ix aj stzuntzancot yoval sc'ol Jehová sDiosal Israel viñ d'a yib'añ.

A Ch'aŋ Schab'il Libro
YIC YAB'IXAL EB' REY

A jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro yic yab'ixal eb' viŋ rey. A jun b'ab'el libro a d'a yab'ixal viŋaj Josafat sreyal Judá yed' viŋaj Ocozías sreyal Israel slajvicani. Ix uji jun chi' ayic 850 ab'il manto javi Jesucristo. Axo pax jun schab'il libro tic, schael yich yalan yuj slajvub' yopisio viŋaj Elías schecab' Dios yed' pax tas ix aj schaanel yich yopisio viŋaj Eliseo, aton viŋ ochnaccan sq'uexuloc viŋaj Elías chi'. A jun b'ab'el macaŋ d'a jun libro tic, syalcot yab'ixal chab' nación, aton Judá yed' Israel, masanto ix ac'ji ganar Israel yuj eb' asirio, aton d'a ab'il 721 yic manto javi Jesucristo. Aton syalcot capítulo 1 masanto d'a 17. Axo schab'il macaŋ, syalcot yab'ixal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén d'a ab'il 586 yic manto javi Jesucristo, ayic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia. Ix yactancan schoŋab' eb', axo juntzaŋxo eb', a d'a Egipto xid'naquec' jun tiempoal eb'. Slajvic'och jun libro tic yed' yab'ixal viŋaj Gedalías gobernador d'a Judá, ayic aycan eb' d'a yalaŋ smandar Babilonia, aton juntzaŋ tic syal d'a capítulo 18 masanto d'a capítulo 25.

A schamel viŋaj Ocozías

1 Ayic toxo ix cham viŋaj rey Acab, ix yic'anel sb'a choŋab' Moab d'a yalaŋ smandar
choŋab' Israel. 2 Ay jun c'u ix cot sutnaj viŋaj Ocozías yuninal viŋaj Acab chi' d'a spaŋanil
yib'aŋ spat d'a Samaria. Te nivan ix aj viŋ slajvi, yuj chi' ix schecb'at eb' schecab' viŋ yic
b'at sc'anb'ej yab' eb' d'a Baal-zebub sdiosal eb' aj Ecrón, tato olto b'oxoc viŋ. 3 Palta a
jun yángel Jehová ix alan d'a viŋaj Elías aj Tisbe icha tic: Ixic, b'at cha eb' schecab' viŋaj
Ocozías sreyal Samaria, tzalan d'a eb' icha tic: ¿Tom malaj Dios d'a co choŋab' a oŋ israel
oŋ tic, yuj chi' ato d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón sb'at e c'anb'ej eyab'i? xa chi d'a eb'.
4 Tzalanpaxi to a in Jehová in sval d'a viŋ rey chi' icha tic: Maŋxo ol ach q'ue vaan, palta
ol ach chamxoŋej, xchi Jehová, xa chi, xchi yángel Jehová chi' d'a viŋaj Elías chi'.

Ix b'at viŋaj Elías chi', ix sc'anab'ajan viŋ icha tas ix alji chi' d'ay. 5 Yuj chi' ix meltzaj
eb' schecab' viŋ rey chi', ix c'ochxi eb' d'a yichaŋ viŋ, ix sc'anb'an viŋ d'a eb':

—¿Tas yuj ix ex meltzaj d'a elaŋchamel? xchi viŋ d'a eb'.

6 Ix tac'vi eb':

—Mamin rey, ay jun viŋ vinac ix co cha d'a yol b'e. A viŋ ix alan d'ayoŋ icha tic:
Meltzajaŋec d'a viŋ ix ex checancot chi', tzeyalan d'a viŋ icha tic: A Jehová tz'alan icha
tic: ¿Tom malaj Dios d'a Israel tic, yuj chi' ato d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón tza checb'at
ab'chajoc? Yuj val jun tas ix a na' tic, maŋxo ol ach q'ue vaan, ol ach chamxoŋej, xchi
Jehová, xe chi, xchi jun viŋ chi' d'ayoŋ, xchi eb'.

7 Ix sc'anb'an viŋ rey chi' d'a eb' icha tic:

—¿Chajtil yilji jun viŋ ix alan chi' d'ayex? xchi viŋ.

8 —Mamin rey, a jun viŋ chi' ayoch jun pichul ay xiil yuj viŋ, aypaxoch jun tzec'ul
tz'uum d'a snaŋal viŋ, xchi eb' d'a viŋ.

—A jun viŋ chi', aton viŋaj Elías aj Tisbe, xchi viŋ rey chi'. 9 Ix lajvi chi' ix schecanb'at
jun viŋ capitán viŋ rey chi' yed' 50 eb' viŋ soldado yic b'at ic'joccot viŋaj Elías chi'. Axo
yic ix c'och eb' d'a viŋ, c'ojanem viŋ d'a jun tzalan. Ix yalan viŋ capitán chi' d'a viŋ:

—Ach schecab' Dios, a viŋ rey ix alancoti to tzach emta, xchi viŋ capitán chi'.

10 Ix tac'vi viŋaj Elías chi' icha tic:

—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaaŋ tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viŋ a
soldado chi', xchi viŋ.

A val d'a jun rato chi' ix emta c'ac', ix tz'ab'at eb' viŋ smasanil.

11 Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viŋ capitán viŋ rey chi' yed' 50-xo eb' viŋ soldado,
ix b'at yalan eb' viŋ d'a viŋaj Elías chi':

—Ach schecab' Dios, emaŋcot d'a elaŋchamel yal viŋ rey, xchi viŋ capitán chi'.
12 Ix tac'vi viŋaj Elías chi':
—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaaŋ tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viŋ a soldado chi', xchi viŋ.
D'a val jun rato chi' ix emta c'ac' d'a satchaaŋ, ix tz'ab'at eb' viŋ smasanil.
13 Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viŋ capitán viŋ rey chi' yed' 50-xo eb' viŋ soldado d'a yoxelal. Palta a jun viŋ capitán chi', ix q'uec'och viŋ b'aj ayec' viŋaj Elías chi', ix em cuman viŋ d'a yichaŋ viŋ, ix yalan viŋ:
—Mamin schecab' Dios, ac' val nivanc'olal d'a vib'aŋ yed' 50 eb' viŋ soldado a checab' tic. 14 Yujto a juntzaŋ eb' viŋ capitán yed' soldado, eb' viŋ ix b'ab'laj ja d'ayach, ix tz'ab'at eb' viŋ yuj c'ac' ix cot d'a satchaaŋ. A in tic tzin tevi d'ayach to tzoŋ ac' nivanc'olal yic max oŋ chami, xchi viŋ.
15 Ix lajvi chi' ix yalan yángel Jehová chi' d'a viŋaj Elías chi' icha tic:
—Ixic yed' viŋ, maŋ ach xivoc, xchi d'a viŋ.
Yuj chi' ix emta viŋaj Elías chi', ix b'at viŋ yed' viŋ capitán chi', ix b'at viŋ yil viŋ rey chi'.
16 Ix yalan viŋ icha tic d'a viŋ rey chi':
—Icha val tic yalan Jehová: Yujto ix a checb'at eb' a checab' d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón, yic b'at a c'anb'ej a b'a, ichato malaj Dios d'a Israel tic b'aj syal tza c'anb'ej ab'i, yuj chi' maŋxo ol ach q'ue vaan, palta to ol ach chamxoŋej, xchi Jehová, xchi viŋaj Elías chi'.
17 Icha chi' ix aji, ix cham viŋ rey chi', icha tas ix schec Jehová yal viŋaj Elías chi'. Yujto malaj junoc yuninal viŋaj Ocozías chi', yuj chi' a jun viŋ yuc'tac viŋ scuchan Joram, a viŋ ix ochcan reyal sq'uexuloc, aton yic schab'ilxo ab'il yoch junxo viŋaj Joram yuninal viŋaj Josafat reyal d'a Judá.
18 A jantacto yab'ixal viŋaj rey Ocozías yed' juntzaŋxo tas ix sc'ulej viŋ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viŋ sreyal Israel.

2

Ix ic'jib'at viŋaj Elías d'a satchaaŋ

1 Ayic toxo val sc'och sc'ual yic'jib'at viŋaj Elías yuj Jehová d'a satchaaŋ d'a scal jun chacxuxum ic', ix el viŋ yed' viŋaj Eliseo d'a Gilgal. 2 Ix yalan viŋ d'a viŋaj Eliseo chi' icha tic:
—Canaŋ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Betel, xchi viŋ. Ix tac'vi viŋaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichaŋ Jehová to ol in b'atŋej ed'oc, xchi viŋ.
Yuj chi' ix b'at eb' viŋ schavaŋil d'a Betel chi'. 3 Ix elta eb' viŋ schecab' Dios ay d'a Betel chi' scha eb' viŋ, ix yalan eb' viŋ d'a viŋaj Eliseo chi':
—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viŋ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viŋ d'a viŋ.
—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viŋ.
4 Ix lajvi chi', ix yalanxi viŋaj Elías chi' d'a viŋaj Eliseo chi' icha tic:
—Canaŋ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Jericó, xchi viŋ.
Ix tac'vixi viŋaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichaŋ Jehová to ol in b'atŋej ed'oc, xchi viŋ.
Yuj chi' ix b'atxi eb' viŋ schavaŋil d'a Jericó chi'. 5 Ix eltapax eb' viŋ schecab' Dios ayec' ta' scha eb' viŋ, ix yalan eb' d'a viŋaj Eliseo chi':
—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viŋ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viŋ.
—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viŋ.
6 Ix lajvi chi' ix yalanxi viŋaj Elías chi' d'a viŋaj Eliseo chi' icha tic:
—Canaŋ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a a' Jordán, xchi viŋ.

Ix tac'vixi viñaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.
Yuj chi' ix b'atñej eb' viñ schavañil. 7 Najat ix b'at tzac'an 50 eb' viñ schecab' Dios yuj eb' viñ, najatto ix can eb' viñ d'a yichañcot eb' viñ chavañ chi' d'a sti' a' Jordán. 8 Ix lajvi chi' ix spacan jun sjucan pichul viñaj Elías chi', ix spajanem viñ d'a sat a' Jordán chi'. Ix spojan sb'a a', taquiñ ix aj b'aj ix ec' eb' viñ d'a yol a' chi'. 9 Ayic toxo ix c'axpaj ec' eb' viñ chi', ix yalan viñaj Elías d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Al d'ayin tas tza nib'ej svac' d'ayach yacb'an manto in ic'joquel d'a a tz'ey, xchi viñ.
Ix yalan viñaj Eliseo chi':
—Tzin c'an d'ayach to cha macañ tz'aj ac'ancan opisio chi' d'ayin, ichato a b'ab'el unin tzin ajcan a q'uexuloc, xchi viñ.
10 Ix yalan viñaj Elías chi': Te ajaltac jun tza c'an tic d'ayin. Tato ol il tas ol aj vic'jiel d'a a tz'ey, ol ac'joc d'ayach. Tato mañ ol il jun, mañ ol ac'joclaj d'ayach, xchi viñ.
11 Yacb'an van sb'ey eb' viñ, van slolon eb' viñ. Elañchamel ix checlajq'ue jun carruaje c'ac' yilji, toc'b'il yuj noc' chej c'ac' yiljipaxi. A' ix ic'anel viñaj Elías chi' d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix ic'jib'at viñ d'a satchaañ d'a scal jun chacxuxum ic'. 12 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Eliseo chi', ix el yav viñ, ix yalan viñ: Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.
Mañxa b'aj ix yil viñaj Elías viñaj Eliseo chi'.

Ix can viñaj Eliseo sq'uexuloc viñaj Elías

Ix sñic'chitanb'at jun spichul viñaj Eliseo ayoch yuuj yic sch'oxanel scusc'olal viñ. 13 Elañchamel ix b'at viñ sic'q'ue jun sjucan pichul viñaj Elías ix can lañnaj chi'. Ix meltzajcan viñ d'a a' Jordán chi', ix och liñan viñ d'a sti' a'. 14 Ix spajanem sjucan pichul viñaj Elías chi' viñ d'a sat a a' chi', ix yalan viñ icha tic: ¿B'ajtil ayec' Jehová sDiosal viñaj Elías? xchi viñ.
Ixñej em c'apac chi' d'a sat a', ix spojan sb'a a'. Icha chi' ix aj yec'xita viñ d'a yol a'. 15 Ayic ix yilan eb' viñ schecab' Dios ay d'a Jericó, aton eb' viñ najat liñjab'can yila', ix yalan eb' viñ icha tic: A yopisio viñaj Elías ix ochcan d'a viñaj Eliseo tic, xchi eb' viñ.
Ix cot eb' scha viñ, ix em ñojnaj eb' d'a yichañ viñ. 16 Ix yalan eb' icha tic:
—Mamin, iltonab'i, ay 50 eb' viñ vinac d'a co cal tic te tec'an. Tato syal a c'ol sb'at eb' viñ say viñ a c'ayb'umal chi', talaj ay b'aj ix actajcan viñ yuj Yespíritu Jehová d'a jolomtac vitz, ma d'a yoltac ch'olan, xchi eb' viñ d'a viñ.
Palta ix yalan viñ:
—Maay, malaj mach sb'ati, xchi viñ.
17 Ix ochñej ijan eb' viñ yalan d'a viñ, yuj chi' ix yal viñ icha tic: Ixiquec an, xchi viñ. Ix b'at eb' viñ 50 chi' say d'a oxe' c'ual. Malaj mach ix ilchaj yuj eb' viñ. 18 Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ d'a Jericó b'aj aycan viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—¿Tom maj val d'ayex jun to max ex b'atlaj? xchi viñ.

Ix b'o jun a a' yuj viñaj Eliseo

19 Ix yalan eb' anima cajan d'a jun choñab' chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Mamin, ilnab' val yilji jun lugar tic, te vach', palta malaj tas tz'el d'a sat luum yujto mañ vach'oc a a' ay d'a luum, xchi eb'.
20 —Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—Iq'ueccot atz'am atz'am d'a yol junoc uc'ab' ac'to, xchi viñ.
Ix yic'ancot jun uc'ab' atz'am chi' eb' d'a viñ, 21 ix b'at secanem viñ d'a yol sjaj a a' chi'. Ix yalan viñ icha tic:
—Icha tic yalan Jehová: A in ix in b'o jun a a' tic. Mañxa b'aq'uiñ ay mach ol cham yuj a', mañxa pax b'aq'uiñ malaj tas ol yac' d'a sat luum yuj a', xchi Jehová, xchi viñ.
22 Icha chi' ix aj sb'ocan a', icha ix aj yalan viñaj Eliseo chi'.

23 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a Betel. Ayic van sq'ue viñ d'a sb'eal chi', ay jun ñilañ eb' viñ
quelemtac ay d'a jun choñab' chi' ix elta d'a yol sb'e viñ, ix och ijan eb' viñ sb'ajan viñ,
ix yalan eb' viñ: Q'ueañ ach d'en jolom. Q'ueañ ach d'en jolom, xchi eb' viñ.
24 Ix meltzajb'at q'uelan viñ d'a eb' viñ, ix catab'aj eb' viñ yuj viñ d'a sb'i Jehová.
Elañchamel ix elta chavañ noc' oso d'a caltac te', ix cotac ñic'chitajb'at 42 eb' viñ
quelemtac chi' yuj noc'. 25 Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a jolom vitz Carmelo, ix meltzajxi
viñ d'a Samaria.

3

Ochnac viñaj Joram reyal d'a Israel

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josafat reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Joram yuninal
viñaj Acab yac'an reyal d'a Israel, 12 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 2 Te chuc tas ix
sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, palta maj c'och val ijan chucal ix sc'ulej viñ d'a yichañ yic
smam snun. Yujto ix sjuel jun q'uen q'ueen viñ yic Baal sb'onaccan viñ smam viñ chi'.
3 Vach'chom icha chi', palta ix sb'eyb'alejñej schucal b'eyb'al viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat viñ, aton viñ cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal.

Ix yal viñaj Eliseo to ol ac'joc ganar Moab

4 A viñaj Mesa sreyal Moab, molum calnel viñ yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en
chi'. Yuj chi' a noc' syac' viñ yic stupan viñ d'a viñ sreyal Israel chi', 100 mil noc' yunetac
calnel yed' pax 100 mil noc' ch'ac calnel yed' slanail syac' viñ. 5 Palta ayic ix cham viñaj
Acab, ix yic'anel sb'a viñ sreyal Moab chi' d'a yalañ smandar choñab' Israel. 6 Yuj chi', ix
el viñaj Joram d'a Samaria, ix smolb'an masanil eb' soldado yic Israel viñ. 7 Elañchamel
ix yalb'at viñ d'a viñaj Josafat sreyal Judá: A viñ sreyal Moab toxo ix yiq'uel sb'a viñ d'a
yalañ in mandar, ¿tzam yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval yed' viñ? xchib'at viñ.
Ix tac'vi viñ sreyal Judá chi' icha tic: Ol in b'at ed'oc yed' eb' in soldado yed' noc' in
chej. 8 Añej b'ian, ¿tas b'eal b'aj ol oñ b'atoc? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Joram chi' ix yalan
viñ: A d'a sb'eal taquiñ luum d'a yol yic Edom, ata' ol oñ b'atoc, xchi viñ.
9 Icha chi' ix aj sb'at viñ sreyal Israel yed' viñ sreyal Judá yed' pax viñ sreyal Edom yed'
eb' soldado. Uque' c'ual ix b'ey eb' yujto ix ec' yoymitej lum taquiñ lum chi' eb', yuj chi'
ix lajviel a' yaal eb' soldado syuq'uej yed' pax yic masanil snoc' eb' yed'nac. 10 Yuj chi' ix
yal viñ sreyal Israel chi' icha tic:
—A ticnaic, ichato oñ smolb'ej Jehová a oñ oxvañ rey oñ tic yic tzoñ yac'anoch d'a yol
sc'ab' eb' aj Moab tic, xchi viñ.
11 Ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic:
—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová ayec' d'a tic yic vach' sc'anb'ej viñ d'a Jehová cuuj?
xchi viñ.
Ay jun viñ yajal soldado yaj d'a viñ sreyal Israel chi' ix tac'vi icha tic:
—A d'a tic ayec' viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat. Aton viñ schecab'can viñaj Elías, xchi
viñ.
12 Ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic: A jun viñ chi' yel schecab' Jehová yaj viñ, xchi viñ.
Yuj chi' ix b'at oxvañ eb' viñ rey chi' lolonel yed' viñaj Eliseo chi'. 13 Palta ix yalan viñ
d'a viñ sreyal Israel chi' icha tic:
—¿Tas valan vic d'ayach? Ixic, b'at c'anb'ej a b'a d'a eb' viñ schecab' sdiosalcan eb' a
mam a nun, xchi viñ.
Palta ix yalan viñ sreyal Israel chi':
—Maay, yujto oñ ic'jicot yuj Jehová a oñ oxvañ rey oñ tic, yic tzoñ yac'anoch d'a yol
sc'ab' eb' moabita, xchi viñ.
14 Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ:
—D'a val yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil svala', aton jun svac' servil, q'uinaloc malaj
yelc'och viñaj Josafat sreyal Judá tic d'a yol in sat, mañ jab'oc tzin cha vab' tas tzala',

max in ochpax q'uelan jab'oc d'ayach. 15 Iq'ueccot junoc mach syal schalan te' arpa d'a vichañ tic, xchi viñ. Ix yic'ancot jun viñ syal schalan te' arpa chi' eb' viñ.

Ayic van schalan te' arpa chi' viñ, ix javi yipalil Jehová d'a viñaj Eliseo chi', 16 Ix yalan viñ icha tic:

—A Jehová tz'alan icha tic: B'oec tzijtumoc sanja d'a jun ch'olan tic. 17 Vach'chom malaj ic', ma ñab' ol eyil sjavi, palta a jun ch'olan tic ol b'ud'joc yuj a a', yuj chi' e masanil ol eyuc' a', ol yuc'an a' noc' e vacax yed' pax noc' e chej, xchi Jehová. 18 Chequelñej val yaj jun tic d'a yichañ tas ol sc'ulej Jehová, ol yac'och eb' moabita chi' d'a yol e c'ab'. 19 Yuj chi' ol e juem lañnaj schoñab' eb' vach' yajoch smuroal yed' juntzañ nivac choñab' vach' yilji. Ol e ch'acanem masanil yavb'en te' eb', ol laj e mucancan sjaj a' yuc'lab' a' eb', ol e b'ud'ancan sat slum eb' yed' q'uen q'ueen b'aj smunlaji, xchi viñaj Eliseo chi'.

20 Axo ix aji, a d'a junxo q'uiñib'alil, icha yorail tz'ac'ji silab' d'a Jehová, a d'a yol yic Edom, ix cot a a', ix b'ud'jiel sat lum luum chi' yuj a'. 21 Ayic ix yab'an eb' moabita to van sc'och eb' viñ rey yac' oval yed' eb', ix smolb'an masanil eb' viñ quelemtac eb' yed' eb' viñ ichamtac vinac, eb' viñ syal yoch d'a oval, ix och eb' viñ smac d'a sat smojon snación chi'. 22 Ayic ix q'ue van eb' moabita chi' d'a q'uiñib'alil, ix yilan eb' toxoñej scopopi yilji yib'añ a a' chi' yuj yoc c'u, ichato chic'xoñej yilji a'. 23 Yuj chi' ix yalan eb' icha tic: A jun chi' chic'. Tope a eb' viñ rey yed' eb' viñ soldado ix smil-lajcham sb'a. A ticnaic coyec sb'at quic'ancan masanil tastac yed'nac eb' ix cani, xchi eb'.

24 Palta axo ix javi eb' moabita d'a scampamento eb' israel, ix elta eb' israel chi' yac' oval yed' eb', ix ac'ji ganar eb' moabita chi' yuj eb'. Yuj chi' ix el eb' elelal, palta ix och eb' israel chi' d'a spatic eb', ix miljicham eb' yuj eb'. 25 Ix lajvi chi', ix sjuanem lañnaj schoñab' eb' moabita chi' eb', ix sb'ud'an lum luum eb' d'a q'uen q'ueen, aton lum te yax sat yic munlajel. Ix smucan sjajtac a a' eb', ix sch'acanel masanil te' avb'en te' eb' te vach'. Axoñej choñab' Kir-hareset ixto cani, palta axo eb' sjulvaj yed' ch'añ mejmeech, ix oymaj eb' d'a spatictac choñab' chi', ix yac'an ganar jun choñab' chi' eb'.

26 Ayic ix yilan viñ sreyal Moab to van yac'ji ganar viñ d'a oval chi', ix yic'ancot 700 eb' soldado viñ, eb' te jelan yac'an oval yed' q'uen espada. Ix yecanoch sb'a eb' d'a scal eb' soldado yic sc'och eb' b'aj ayec' viñ sreyal Edom chi', yic smilancham viñ eb' yalani, palta maj yal-laj yuj eb'. 27 Ix lajvi chi', ix yic'ancot jun sb'ab'el yuninal viñ sreyal Moab chi', aton jun d'iñan yochcan reyal sq'uexuloc viñ. Ix sñusantz'a viñ silab'il d'a sdiosal d'a yib'añ smuroal schoñab' chi'. Te chuc ix aj snaan eb' viñ israel chi' yuj jun chi', yuj chi' ix yic'q'ue vaan scampamento eb' viñ, ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

4

A yaceite jun ix ix chamnacxo yetb'eyum

1 Ay jun ix ix yetb'eyumcan junoc eb' viñ schecab' Dios, ix b'at ix yal sb'a d'a viñaj Eliseo icha tic:

—A viñ vetb'eyum chamnacxo viñ, ojtac to te ay xivc'olal viñ d'a Jehová. Axo ticnaic ay jun viñ ac'annac q'uen tumin smajnej viñ vetb'eyum chi', ix javi viñ d'ayin, snib'ej viñ syic'b'at chavañ eb' vune' tic schecab'oc yuj q'uen tumin chi', xchi ix.

2 Ix sc'anb'an viñaj Eliseo chi' d'a ix icha tic:

—¿Tas tza nib'ej tzin b'o d'ayach? Al d'ayin tastac ay d'ayach, xchi viñ.

Ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—A in a checab' in tic, malaj val jab'oc tas ay d'ayin, añej val jab' yune' xalu aceite ayec' d'ayin, xchi ix.

3 Ix yalan viñ d'a ix:

—Ixic, tza c'anan a majnej jantac xalu d'a eb' ay d'a a lac'anil, jantacñej malaj yool tz'ilchaj uuj. 4 Elañchamel tzach och d'a yol a pat yed' eb' viñ une' chi'. Tza macan a pat

chi', tzac'an b'ud'joc masanil juntzañ yed'tal chi' d'a aceite chi'. Ch'oc b'aj tzac'canem juntzañ sb'ud'jican chi', xchi viñ.

5 Ayic ix lajvi slolon ix yed' viñaj Eliseo chi', ix b'at smacanoch sb'a ix yed' eb' viñ yune' chi' d'a yol spat, ix syamanoch eb' sb'ud'an juntzañ xalu ix smajnej chi' d'a aceite chi'. 6 Ayic toxo ix b'ud'ji masanil xalu chi', ix yalan ix d'a junoc eb' viñ yune' chi' icha tic:

—Ic'cot junocxo xalu, xchi ix.

Ix yalan jun viñ yune' ix chi':

—Mañxalaj tas, xchi viñ.

A val d'a jun rato chi' ix vanaj aceite chi' yeli. 7 Ix lajviñej chi', ix b'at ix yal d'a viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix yalan viñ icha tic d'a ix:

—A ticnaic ixic a choñ aceite chi', slajvi chi' tza tupan a b'oc chi', axo jantac stojol chi' scani, tza c'an q'ueen yed' eb' viñ une' chi', xchi viñ d'a ix.

Viñaj Eliseo yed' ix aj Sunem

8 Ay jun c'u ix ec' viñaj Eliseo d'a choñab' Sunem. Ata' ay jun ix ix te b'eyum. Ix och tean ix d'a viñ to tz'ec' viñ vael d'a spat ix. Yuj chi' ayic tz'ec' viñ juntac el d'a jun choñab' chi', tz'ec'ñej viñ vael d'a spat ix chi'. 9 Yuj chi' ix yalan ix d'a viñ yetb'eyum icha tic:

—A ticnaic, snachajel vuuj to a jun viñ tz'ec'ñej oñ yil d'a juntac el, val yel schecab' Dios yaj viñ. 10 Yuj chi', vach' sco b'o junoc cuarto d'a yib'añ co pat tic, scac'anoch junoc ch'at d'a yool, junoc mexa, junoc xila yed' junoc candil, yic vach' ayic sjavi viñ oñ yila', ata' scan viñ, xchi ix.

11 Ix ec'xi viñaj Eliseo chi' ta' yed' viñ schecab' scuchan Giezi, ix q'ue eb' viñ d'a yol jun cuarto chi', ata' ix vaycan eb' viñ. 12 Ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi' icha tic:

—Avtej ix aj Sunem chi', xchi viñ.

Ix yavtan ix viñ, ix javi ix d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi':

13 —C'anb'ej d'a ix tas snib'ej sc'ol ix, yujto te vach' syutej sc'ol ix d'ayoñ. Tato syal sc'ol ix syal tzoñ lolon yed' viñ rey yuj ix, ma yed' eb' yajalil eb' soldado, xchi viñ. Ix yalan ix:

—Maay, vach' vaj d'a yol in choñab' tic, xchi ix d'a viñ checab' chi'. Ix lajvi chi', ix pax ix.

14 —¿Tas vach' sco c'ulej d'a ix syal chi'? xchi viñ d'a viñ schecab' chi'.

—Max nachajel vuuj, añej, malaj yune' ix, axo viñ yetb'eyum ix icham vinacxo viñ, xchi viñaj Giezi chi'.

15 —Avtejxicot ix, xchi viñaj Eliseo chi'.

Ix avtajxicot ix, ix javi tec'tec' ix d'a spuertail jun cuarto chi'. 16 Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a ix:

—Yab' val icha tic junab', chelb'ilxo q'ue junoc une' uuj, xchi viñ d'a ix.

Ix yalan ix icha tic:

—Maay mamin, ach schecab' Dios, mañ ach b'uchvaj d'ayin, xchi ix.

17 Palta ix scuchanoch jun yune' ix, axo d'a junxo ab'il, ix alji jun yune' ix chi', icha val ix aj yalan viñaj Eliseo chi'. 18 Ix q'uib' jun unin chi', ay jun c'u ix b'at yil viñ smam b'aj ayb'at yil eb' sjochum trigo. 19 Ix yalan jun unin chi' d'a viñ smam chi' icha tic:

—Ay, te ya in jolom. Te ya in jolom, xchi.

Ix yalan viñ mamab'il chi' d'a junoc eb' viñ schecab':

—Ic'b'at viñ unin tic d'a ix snun, xchi viñ.

20 Ix ic'jib'at viñ unin chi' d'a ix snun yuj viñ checab' chi', ix schelanq'ue ix d'a sat xub', axo ix och chimc'ualil ix chami. 21 Ix lajvi chi' ix b'at yac'ancanec' telan ix d'a sat sch'at viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix smacancan jun cuarto chi' ix. 22 Elañchamel ix yavtej viñ yetb'eyum ix, ix yalan ix d'a viñ:

—Checb'at junoc eb' viñ co checab' yed' junoc noc' b'uru ved'oc, sb'at vilan viñ schecab' Dios, nactic in jaxi, xchi ix.

23 —¿Tas yuj b'at il viñ ticnaic? Mañ stiempoaloc yalji q'uen uj, mañ sc'ualoc pax ic'oj
ip, xchi viñ yetb'eyum ix chi'.
—Mañ ac' pensar, xchi ix.
24 Ix yalan ix to tz'ac'jioch stz'uum noc' b'uru chi', ix yalan ix d'a viñ schecab' chi':
—Coñ an, yelc'olal a pechan noc', mañ a cha och vaan noc' d'a yol b'e masanto a in ol
val d'ayach, xchi ix d'a viñ.
25 Icha chi' ix aj sb'at ix masanto ix c'och ix d'a lum vitz Carmelo b'aj ayec' viñaj Eliseo
schecab' Dios chi'. Najatto van scot ix ix yilanb'at viñ, ix yalan viñ d'a viñaj Giezi icha
tic:
—Ilnab'i, a ix aj Sunem sjavi chi'. 26 Ixic b'at cha ix, tza c'anb'an d'a ix tato vach' sc'ol
ix yed' viñ yetb'eyum yed' viñ nene' unin, xchi viñ.
Ix b'at viñ scha ix. Ix sc'anb'an viñ d'a ix, ix yalan ix to vach' sc'ol eb'. 27 Palta
elañchamel ix c'och ix b'aj ayec' viñaj Eliseo d'a lum vitz Carmelo chi', ix och lac'naj ix
d'a yoc viñ, axo viñaj Giezi chi' ix quetzanel ix yalani. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ
icha tic:
—Actejel ix, yujto te cusnac spixan ix svila', manta tas syal Jehová d'ayin tas yuj ix cot
ix, xchi viñ.
28 Yuj chi' ix yalan ix icha tic:
—Mamin, ¿tocval a in ix in c'an d'ayach to tz'alji junoc vune'? ¿Tom maj val d'ayach tas
yuj toñej tzach b'uchvaj d'ayin? xchi ix.
29 Yuj chi' ix yalan viñaj Eliseo d'a viñ schecab' chi':
—Ac' lista a b'a, ic'b'at te' in c'ococh tic ed'oc, tzach b'at d'a elañchamel. Tato ay mach
tza cha'a, mañ ach lolon yed'oc. Tato ay eb' tz'avajcot d'ayach, mañ ach tac'voc d'a eb'.
Ayic tzach c'och chi' tzaq'uem te' in c'ococh tic d'a sat viñ unin chi', xchi viñ.
30 Ix yalan ix snun viñ unin chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to max in b'at d'a tic tato max ach b'at ved'oc,
xchi ix. 31 Yuj chi' ix b'at viñ yed' ix. Axo pax viñaj Giezi chi', toxo ix b'ab'lajb'at viñ, toxo
ix yaq'uem te' c'ococh chi' viñ d'a sat viñ unin chi', palta maj jaxlaj sc'ol viñ. Yuj chi' ix
cot viñ scha viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—Max jalaj sc'ol viñ unin chi', xchi viñ.
32 Ayic ix c'och viñaj Eliseo d'a yol cuarto chi', telanec' viñ unin chi' d'a sat sch'at viñ,
chamnacxo. 33 Yuj chi' ix och viñ d'a yol jun cuarto chi' sch'ocoj yed' viñ unin chi', ix
smacan viñ, ix lesalvi viñ d'a Jehová. 34 Ix lajvi chi' ix q'ue viñ d'a sat ch'at chi', ix q'ue
lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix em tenan sat viñ d'a sat viñ unin chi', ix yac'anoch
sti' viñ d'a sti' yed' sc'ab' viñ d'a sc'ab'. Ix q'ue lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi'. Ix
q'uixnajxi snivanil viñ unin chi'. 35 Ix el viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix ec' b'esesoc viñ
d'a yol pat chi'. Ix lajvi chi' ix q'uex lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi' icha d'a sb'ab'elal.
Axo ix aj jun, uquel ix ad'isvi viñ unin chi', ichato chi' ix elta q'uelan viñ. 36 Ix yavtan
viñaj Giezi viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—Avtejcot ix sunamita chi', xchi viñ. Ix b'at viñ yavtejcot ix. Axo ix c'och ix d'a stz'ey
viñaj Eliseo chi' jun, ix yalan viñ:
—Ina viñ une' tic, xchi viñ.
37 Ix snitzanoch sb'a ix, ix em cuman ix d'a yichañ viñ. Ix lajvi chi', ix schelanq'ue viñ
yune' ix chi', ix elta ix d'a yol scuarto viñaj Eliseo chi'.

Juntzañ milagro yuj tas svaji

38 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Eliseo chi' d'a Gilgal ayic te ayem jun nivan vejel d'a
yol yic Israel. A junel molanoch eb' viñ schecab' Dios d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix yalan
viñ d'a viñ schecab' icha tic: Ac'q'ue junoc nivan chen d'a yib'añ c'ac', tza b'oan svael eb'
viñ schecab' Dios tic, xchi viñ.

39 Ay jun viñ d'a scal eb' viñ checab' chi' ix b'at sayoj itaj. Ix ilchaj jun añ itaj icha añ
caltacte'al c'um ay sat yuj viñ. Ix smolancot sat chi' viñ d'a yol jun spichul jucan. Axo yic
ix jax viñ, ix slesanem viñ d'a yol jun nivan chen chi', palta mañ yojtacoc viñ tas. 40 Ix
lajvi chi' ix yac'an viñ d'a eb' viñ schecab' Dios chi'. Axo ix syamanoch eb' viñ sva'i, ix el
yav eb' viñ, ix yalan eb' viñ:
—Mamin schecab' Dios, a jun van co chi'an tic ayb'at veneno d'a scal, xchi eb' viñ.
Yuj chi' majxo schilaj eb' viñ. 41 Ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Iq'ueccot jab'oc ixim harina d'ayin, xchi viñ.
Ix yac'anem ixim viñ d'a yol chen chi', ix yalan viñ:
—A ticnaic ac' va eb' anima tic, xchi viñ.
Axo ix schi'an eb', mañxalaj tas ix ic'an eb'.
42 Axo d'a junel ix c'och jun viñ vinac aj Baal-salisa, yed'nac 20 ixim pan cebada viñ
b'ob'il d'a ixim b'ab'el sat cebada chi', ix yac'an viñ d'a viñaj Eliseo chi', yed'nacpax ixim
jolom trigo viñ yaxto. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ schecab':
—Ac' ixim pan chi' sva eb' anima tic, xchi viñ.
43 Ix tac'vi viñ schecab' viñ chi':
—¿Tocval ol yal vac'an jab' tic d'a 100 anima tic? xchi viñ. Ix yalanxi viñaj Eliseo chi':
—Ac' va eb' anima tic, yujto toxo ix yal Jehová to ol va eb', aytopax ol canoc, xchi viñ.
44 Ix lajvi chi', ix yac'an va eb' anima chi' viñ checab' chi'. Ayto ix cani, icha val ix aj
yalan Jehová.

5

Ix el yab'il lepra d'a viñaj Naamán

1 Ay jun viñ vinac scuch Naamán, yajalil eb' soldado viñ sreyal Siria. Te xajan viñ yuj
viñ rey chi', te nivan pax yelc'och viñ, yujto a Jehová ix ac'anoch eb' ajc'ol d'a yol sc'ab'
viñ. Te jelan viñ d'a oval, palta ayoch jun yab'il lepra d'a viñ.
2 Ay junel, ay juntzañ eb' soldado aj Siria ix b'at elc'al d'a yol yic Israel. Ix yelq'uejb'at
jun ix cob'es unin eb'. Ix och ix schecab'oc ix yetb'eyum viñaj Naamán chi'. 3 Ix yalan ix
cob'es unin chi' d'a ix b'aj ayoch checab'oc chi':
—Comonoc sb'at viñ in patrón tic d'a jun viñ schecab' Dios ay d'a Samaria, talaj sb'oxi
viñ yuj jun yab'il tic, xchi ix.
4 Yuj chi' ix b'at viñaj Naamán chi' yal d'a viñ sreyal Siria tas ix yal ix cob'es chi'. 5 Ix
yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—Vach' tzach b'ati, svac'b'at junoc carta d'a viñ sreyal Israel chi', xchi viñ.
Icha chi' ix aj sb'at viñaj Naamán chi', ix yic'anb'at mañal svajxaquil quintal q'uen plata
viñ yed' mañal schab'il quintal q'uen oro yed' lajuñ moj pichul. 6 Ix yic'anb'at jun carta
chi' viñ d'a viñ sreyal Israel chi', syalan viñ sreyal Siria chi' d'a jun carta chi' icha tic:
Ayic ol a chaan in carta tic, ol ojtaquejeli to a in tzin checb'at viñ sat yajal eb' in soldado
scuchan Naamán tic d'ayach, tzañtej viñ d'a jun lepra ayoch d'ay, xchi viñ d'a scarta chi'.
7 Ayic ix lajvi yilan jun carta chi' viñ sreyal Israel chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj
sch'oxaneli to tz'och viñ d'a ilc'olal, ix yalan viñ:
—Tocval Dios in, ¿tom a in syal vac'an schamel anima, ma svac'anpax sq'uinal eb', yuj
chi' schecjicot jun viñ vinac tic d'ayin yic sviq'uel jun lepra tic d'a viñ? Syalelc'ochi to ay
tas sna' viñ rey chi' d'a in patic, xchi viñ.
8 Ayic ix yab'an viñaj Eliseo schecab' Dios to ix sñic'chitejb'at spichul viñ rey chi', ix
yalanb'at viñ:
—¿Tas yuj ix a ñic'chitejb'at a pichul? Checcot jun viñ chi' d'ayin, ol yilan viñ to ay
schecab' Dios d'a co choñab' Israel tic, xchib'at viñ.
9 Ix b'at viñaj Naamán chi' yed' scarruaje yed' schej yed' eb' ajun yed'oc, ix c'och liñan
eb' d'a sti' spat viñaj Eliseo chi'. 10 Ix schecanb'at viñ schecab' viñaj Eliseo chi' yal d'a

viñaj Naamán chi' icha tic: Ixic, b'at b'iquel uqueloc a b'a d'a a' Jordán, icha chi' ol aj yel yab'il lepra chi' d'a a nivanil chi', xchi viñaj Eliseo chi'.

11 Ix cot yoval viñaj Naamán chi', ix b'at viñ, ix yalan viñ:

—A val in naani to ol elta viñ in scha'a, ol q'ue val liñan viñ slesalvi d'a Jehová sDiosal d'a vichañ, ol yac'anec' sc'ab' viñ b'aj ayoch lepra chi' d'ayin, tz'elcan yab'il valani. 12 ¿Toc ec'b'al svach'il junoc a' ay d'a Israel tic d'a yichañ a' Abana yed' a' Farfar ay d'a Damasco? ¿Tom max yal b'at in b'icanel in b'a d'a yol a' chi', tzin b'oxi? xchi viñ.

Te aycot yoval viñ, ix meltzaj viñ. 13 Palta axo eb' schecab' viñ ajun yed'oc, ix yal eb' d'a viñ icha tic:

—Mamin, q'uinaloc ay junoc tas ajaltac ix yal viñ schecab' Dios d'ayach, ¿tom max a c'anab'ajej? Ocxo jun, añej ix yal viñ to tza b'iquel a b'a tzach b'oxicani, xchi eb' d'a viñ.

14 Ichato chi' ix b'at viñaj Naamán chi', uquel ix em viñ d'a yol a' Jordán chi', icha ix aj yalan viñaj Eliseo schecab' Dios. Ix b'oxican snivanil viñ chi', icha snivanil junoc unin, te vach' ix ajcani. 15 Ix lajvi chi', ix b'at viñ yed' eb' ajun yed' chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ayic ix c'och eb' d'a yichañ viñ, ix yalan viñaj Naamán chi' icha tic:

—A ticnaic ix nachajel vuuj to malaj junocxo Dios d'a yolyib'añq'uinal tic, palta añej val e Diosal a ex israel ex tic. Yuj chi', elocab' d'a a c'ool a chaan in silab' svac' tic d'ayach, xchi viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'a Jehová, aton ayin schecab', max in chalaj tas tzac' chi', xchi viñ.

Vach'chom ix ochñej tean viñaj Naamán chi' d'a viñ, palta maj schalaj viñ. 17 Yuj chi' ix yalan viñaj Naamán chi' icha tic:

—Tato icha chi' jun, eloc val d'a a c'ool a chaan vic'b'at chab'oc chejal lum luum yic Israel tic, yujto a in a checab' in tic, mañxa junocxo dios b'aj ol vac' in silab', palta to añej d'a Jehová sDiosal Israel.5.17 18 Añej val jun tzin c'an d'a Jehová to tzin yac' nivanc'olal, yujto ayic ol b'at viñ in reyal yaq'uem sb'a d'a stemplo sdiosal scuch Rimón, ol och quetzquetz viñ d'a in c'ab', añejtona' ol in em cuman yed' viñ d'a templo chi', yac'ocab' nivanc'olal Jehová d'a in patic yuj jun chi', xchi viñaj Naamán chi'.

19 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Mañ ac' pensar, ixic, xchi viñ.

Ix b'at viñaj Naamán chi'. Palta quenanto sb'at viñ, 20 ix snaan viñaj Giezi schecab' viñaj Eliseo chi': ¿Tas yuj toñej ix schab'at viñaj Naamán aj Siria viñ vajalil tic, malaj jab'oc tas ix yac'can viñ? Svac' in ti' d'a Jehová to b'at in tzac'vej viñ, yalñej tas ol viq'uec' d'a viñ, xchi viñ.

21 Ix b'at lemnaj viñaj Giezi chi'. Axo ix yilancot viñaj Naamán to van scot viñ d'a spatic, ix emta viñ d'a yol scarruaje, ix cot viñ scha viñ, ix sc'anb'an viñ:

—¿Mantoc ay tas ix uji? xchi viñ.

22 Ix tac'vi viñaj Giezi chi' icha tic: Maay, malaj tasi, palta a viñ vajalil ix in checancot val d'ayach to ato val sc'och chavañ eb' quelemtac schecab' Dios spetoj d'a tzalquixtac yic Efraín. Yuj chi' sc'an viñ d'ayach to tzac' oxeoc arroba q'uen plata yed' cha mojañoc c'apac pichul yuj eb' viñ, xchi viñ.

23 Ix tac'vi viñaj Naamán chi':

—Comonoc tz'el d'a a c'ool tza cha val vaqueoc arroba q'uen plata tic, xchi viñ.

Yacb'an van yalan viñ chi', ix schecan viñ ac'chajem q'ueen yed' cha moj c'apac pichul chi' d'a yol chab' coxtal, ix yac'ancot chavañ schecab' viñ yed' viñaj Giezi chi'. 24 Ayic ix c'och eb' d'a tzalan b'aj ayec' viñaj Eliseo chi', ix yic'an ec' viñaj Giezi tastac yed'nac eb' schecab' viñaj Naamán chi', ix sc'ub'ancanel viñ d'a yol spat, ix schecan meltzaj eb' viñ. 25 Elañchamel ix javi viñ d'a viñaj Eliseo chi', ix sc'anb'an viñaj Eliseo chi' d'a viñ:

5.17 **5:17** A eb' comon anima syac'och eb' d'a sc'ool to añej d'a yol smacb'en junoc dios syal yoch ejmelal d'ay. Yuj chi' ix sna' viñaj Naamán yic'anb'at lum luum yic Israel, ichato val chi' syal yoch viñ ejmelal d'a Jehová d'a schoñab' yalani.

—Giezi, ¿b'ajtil ix ach xid'eq'ui? xchi viñ.
—Malaj b'aj ix in xid'ec' mamin, xchi viñaj Giezi chi'.
26 Palta ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ icha tic:
—Ayic ix emta jun viñ vinac d'a yol scarruaje ix cot viñ ul ach scha'a, ¿tocval maj yil in pixan jun chi' tza na'a? A ticnaic, mañ smojoc co chaan tumin yed' pichul. Mañ smojoc pax co manan te' avb'en te', icha te' olivo yed' te' uva, noc' calnel, ma noc' vacax, ma eb' viñ checab' yed' eb' ix checab'. 27 Yuj jun tas ix a c'ulej tic, a ticnaic, a slepra viñaj Naamán chi' ol ochcan d'ayach yed' d'a eb' iñtilal d'a junelñej, xchi viñ.
Axo yic ix spucan sb'a viñaj Giezi yed' viñaj Eliseo chi', ayxo lepra d'a viñ, sacxoñej yilji snivanil viñ icha q'uen cheev.

6

A q'uen sch'acab' eb' schecab' Dios

1 Ay junel ix yal eb' viñ schecab' Dios d'a viñaj Eliseo:
—Ina val jun lugar b'aj ayoñ ec' ed' tic, te lod'an. 2 Yuj chi' tzoc val el d'a a c'ool tzoñ a chab'at d'a sti' a' Jordán, sb'at co ch'ac junjunoc co te', sco b'oanq'ue junoc pat b'aj tzoñ aji, xchi eb' viñ.
—Ixiquec, xchi viñaj Eliseo chi'.
3 —Tzoc yal a c'ool tzach b'at qued'oc, xchi jun viñ d'a viñ.
—Inye, ol in b'atoc, xchi viñ.
4 Yuj chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yed' eb' viñ d'a sti' a' Jordán ch'acoj te' chi'. 5 Ayic van sch'acan te' eb' viñ, ay jun viñ ix elta surnaj q'uen sch'acab', ix b'atcan q'uen d'a yol a a' chi', ix el yav viñ:
—Ach in c'ayb'umal. A jun q'uen ch'acab' tic hierro q'ueen, in majanpax q'ueen, xchi viñ.
6 —¿B'ajtil ix b'at q'ueen? xchi viñaj Eliseo chi'.
Ix sch'oxan viñ b'aj ix b'at q'ueen chi'. Ix xicanelta jun te te' viñaj Eliseo chi', ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix q'ueul b'achnaj q'uen ch'acab' chi' d'a sat a'.
7 —Ic'q'ueta q'ueen, xchi viñaj Eliseo chi' d'a viñ. Ix yac'anem sc'ab' viñ, ix yic'anq'ueta q'ueen viñ.

Viñaj Eliseo yed' eb' aj Siria

8 A viñ sreyal Siria ayoch oval yuj viñ d'a Israel, ix slajtian sb'a viñ yed' eb' viñ yajalil eb' viñ soldado smasanil b'ajtil sb'oq'ue scampamento eb' viñ. 9 Ix yalanb'at viñaj Eliseo d'a viñ sreyal Israel b'ajtac ayec' eb' viñ aj Siria chi' yic vach' syac' lista sb'a viñ b'ajtac ayec' eb' viñ chi'. 10 Ix schecanpaxb'at yilumal viñ sreyal Israel d'a juntzañ lugar b'aj syal viñ schecab' Dios chi', yic syil eb' viñ tas yaji, yuj chi' tzijtum el ix scol sb'a eb' viñ.
11 A viñ sreyal Siria chi', ix te somchaj spensar viñ, yuj chi' ix yavtej eb' viñ yajalil soldado viñ, ix yalan viñ:
—Alec d'ayin mach junoc d'a co cal tic ayoch yed' viñ sreyal Israel chi', xchi viñ d'a eb' viñ.
12 Ix tac'vi jun viñ yajal soldado icha tic:
—Malaj mach mamin, palta a viñaj Eliseo schecab' Dios ayec' d'a Israel chi', a viñ tz'alan d'a viñ rey masanil tas tzala', vach'chom d'a elc'altac tzala', xchi viñ.
13 Yuj chi' ix yal viñ sreyal Siria chi':
—Ixiquec, b'at ilec b'ajtil ayec' viñaj Eliseo chi', ol vac'anb'at jayvañoc in soldado yic b'at tzec'jicot viñ, xchi viñ.
Axo ix aj yalji d'a viñ rey chi' to a d'a Dotán ayec' viñaj Eliseo chi'. 14 Yuj chi' ix yac'anb'at jun ñilañ eb' viñ soldado viñ yed' eb' viñ ayq'ue d'a yib'añ chej yed' carruaje yic oval. D'ac'valil ix c'och eb' viñ d'a Dotán chi', ix yoyan sb'a eb' viñ d'a spatictac choñab' chi'. 15 Ayic ix sacb'i, ix q'ue vaan viñ schecab' viñaj Eliseo chi'. Ayic ix elta

viñ, ix yilan viñ to mañxo jantacoc soldado oyanec' d'a spatictac choñab' chi', ay noc' chej yed' carruaje yic oval. Yuj chi' ix b'at viñ yal d'a viñaj Eliseo chi':

—Ay mamin, ¿tas val ol co c'ulej? xchi viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Mañ ach xivoc, yujto ec'alto sb'isul eb' ayec' qued'oc d'a yichañ eb' viñ chi', xchi viñ.

17 Ix och ijan viñaj Eliseo chi' slesalvi d'a Jehová icha tic: Mamin tzin c'an d'ayach to tza jac sat viñ in checab' tic, xchi viñ. Ix jacji sat viñ checab' chi' yuj Jehová, ix yilan viñ to a d'a sattac vitz yed' d'a jolomtac vitz, toxoñej oyancot soldado d'a yib'añ chej yed' d'a yoltac carruaje nab'a c'ac', oyanoch d'a spatic yichañ viñaj Eliseo chi'.

18 Ayic van sjavi eb' viñ sirio chi' yac' oval, ix sc'anan viñaj Eliseo chi' d'a Jehová: Mamin tzin c'an d'ayach to tza mac sat eb' viñ tic, xchi viñ.

Axo Jehová ix macan sat eb' viñ soldado ajc'ol chi', icha ix aj sc'anan viñaj Eliseo chi'.

19 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yal d'a eb' viñ:

—Mañoclaj jun b'e yed' jun choñab' tic tze saya'. Ochañec tzac'an vuuj, ol ex vic'b'at b'aj ayec' jun viñ tze say chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

Ix yic'anb'at eb' viñ viñ d'a Samaria. 20 Ayic toxo ix och eb' viñ d'a yol choñab' chi', ix lesalvi viñ icha tic: Mamin Jehová, jac sat eb' viñ yic syal yilan eb' viñ, xchi viñ. Ix jacji sat eb' viñ chi'. Ix yilan eb' viñ to a d'a yol choñab' Samaria ayec' eb' viñ. 21 Ayic ix yilan eb' viñ chi' viñ sreyal Israel, ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Eliseo chi'.

—Mamin, ¿tzam yal in milancham eb' viñ tic? xchi viñ.

22 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Maay, mañ a milchamlaj eb' viñ. Q'uinaloc ay eb' syamchaj uuj d'a oval, ¿tom tza milcham eb'? Ac' va eb' viñ, tzac'an yuc' a' eb' viñ, tzac'an meltzaj eb' viñ d'a viñ yajalil, xchi viñ.

23 Ix b'o jun nivan vael, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix lajvi chi' ix yalan viñ sreyal Israel to spax eb' viñ, ix meltzaj eb' viñ b'aj ayec' viñ yajalil chi'. Atax ta' ix yactej eb' viñ soldado sirio yochta yic syixtan choñab' Israel yed' yochta eb' elc'al.

Ix oyjiq'ue Samaria

24 Ix lajvi yec' jun tiempoal, a viñaj Ben-adad sreyal Siria, ix molb'ej masanil eb' viñ soldado viñ, ix b'at yoyanq'ue Samaria eb' viñ yic syac'an oval yed'oc. 25 Yuj chi' ix em jun nivan vejel d'a Samaria chi'. Ix te q'ue stojol masanil tastac, yujto te vach' yajoch oyan eb' viñ aj Siria chi' d'a spatic choñab' chi'. A junoc sjolom noc' b'uru, 80 ciclo plata stojol, axo junoc vaso stza' noc' paramuch, oye' ciclo plata stojol.

26 Ay jun c'u van sb'eyec' viñ sreyal Israel chi' d'a yib'añ smuroal choñab' chi', ix avajb'at jun ix ix d'a viñ:

—Mamin rey, colin, xchi ix.

27 Ix tac'vi viñ rey chi':

—Tato max ach colji yuj Jehová, ¿tom a into val tic ol ach in colo'? ¿Tom ol yal vac'an ixim a trigo yed' a vino? 28 ¿Tas tzach ic'ani? xchi viñ.

Ix tac'vi ix:

—A jun ix ix tic, ix yal ix d'ayin: Ac' jun une' tic co chi ticnaic, axo q'uic'an sco chi'an jun vic tic, xchi ix. 29 Yuj chi' co tz'añ vune' chi', co chi'ani. Axo d'a junxo c'u chi', valan d'a ix to syac' yune' ix chi' co chi'a, palta toxo ix sc'ub'ejel ix, xchi ix d'a viñ rey chi'.

30 Ayic ix yab'an viñ rey tas ix yal jun ix chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj sch'oxanel scusc'olal. Yacb'an van yec' viñ d'a yib'añ muro chi', ix yilan eb' anima ayec' d'a slac'anil chi' to ayoch pichul ya sva yuj viñ d'a yol spichul. 31 Ix yalan viñ rey chi': Cotocab'can yoval sc'ol Dios d'a vib'añ tato max viq'uel sjolom viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat d'a jun c'u tic, xchi viñ.

32 Ix schecanb'at jun viñ vinac viñ rey chi' d'a viñaj Eliseo chi'. C'ojanem viñ d'a yol spat yed' eb' viñ yichamtac vinaquil choñab'. Ayic manto c'ochlaj jun viñ schecab' viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ichamtac vinac chi':

—Ilec tonab'i, ix scheccot jun viñ schecab' jun viñ milum anima chi' yic tzul yiq'uel in jolom viñ. Palta maclejec eyab' tas ol vala': Ayic ol javoc viñ chi', ol e maquel te' puerta tic, vach' tzeyutej e macan te', tzac'an sjavi viñ rey d'a spatic viñ, xchi viñ.

33 Vanto val slolon viñ ix javi viñ schecab' viñ rey chi', ajun pax viñ rey chi', ix yalan viñ rey chi':

—A jun yaelal tic, a Jehová ix ac'ancoti. ¿Tasto val sco te tañvej ticnaic yic tzoñ scolani? xchi viñ.

7

1 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Ab'ec val tas syal Jehová: A q'uic'an yab' icha tic, a d'a spuertail Samaria tic, a junoc almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi Jehová, xchi viñ.

2 Ix tac'vi jun viñ stañvan viñ rey chi' icha tic:

—Vach'chom sjacvi sventenail satchaañ yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Olto il val jun chi', palta mañxo ol a valaj ixim, xchi viñ.

3 A d'a jun tiempoal chi', ay chañvañ eb' viñ ayoch lepra d'ay, ayel eb' viñ d'a stiel choñab' chi', ix yal-lan eb' viñ d'ay junjun:

—¿Tas val sco c'ulej d'a tic? Toñej c'ojan oñ em co tañvan cham co b'a. 4 Tato tzoñ och d'a yol choñab' tic, yovalil tzoñ cham yuj vejel. Tato tzoñ can c'ojan d'a tic, yovalil ol oñ champaxoc. A ticnaic coyec d'a scampamento eb' sirio, talaj tzoñ yac' nivanc'olal eb', max oñ smil-laj eb'. Tato maay jun, toxonton yic chamel caji, xchi eb' viñ.

5 Ayic numnonxo sq'uic'b'i, ix b'at eb' viñ d'a scampamento eb' sirio chi'. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ mañxa junoc mach ayeq'ui. 6 Yujto a Jehová ix ac'an yab' eb' soldado sirio sc'añ yec' carruaje yed' noc' chej yed' pax jun nivan ñilañ soldado. A yalan eb' sirio chi' to a viñ sreyal eb' israel ix tupan eb' viñ sreyal hitita yed' viñ sreyal Egipto yic syac'an oval yed' eb' yalani. 7 Yuj chi' ayic van sq'uic'b'i ix b'at eb' elelal, ix yactancan scampamento eb' yed' smantiado yed' noc' chej yed' scarruaje eb'. Añej eb' ix scol sb'a. 8 Ayic ix c'och eb' viñ ayoch lepra chi' d'ay d'a stitac campamento chi', ix och eb' viñ d'a yol junoc mantiado, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix yic'anelta q'uen oro eb' viñ, q'uen plata yed' pichul, ix b'at eb' viñ sc'ub'ejeli. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ, ix ochxi eb' viñ d'a yol junxo mantiado, ix yic'anelta eb' viñ tastac ay d'a yool, ix b'atxi eb' viñ sc'ub'ejeli. 9 Ix laj yalan eb' viñ d'ay junjun:

—Mañ vach'oc jun van co c'ulan tic. A ticnaic smoj val quic'anb'at ab'ix, palta ichñejta' cajeq'ui. Tato sco tañvej, ato q'uic'an b'at cala', ay ta tas scot d'a quib'añ. Vach' to b'at calec d'a viñ rey, xchi eb' viñ.

10 Yuj chi' ix b'at eb' viñ, ix yavtan eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—Ix oñ xid'ec' d'a scampamento eb' sirio, mañxa junoc mach ayeq'ui, mañxa junoc mach scab' sloloni, axoñej noc' chej yed' noc' b'uru etzjab'cani. Axo smantiado eb', icha ix aj sb'oancan eb', icha chi' yajcani.

11 Ix b'at eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' yavtej eb' viñ stañvan spalacio viñ rey. 12 Ix alji yab' viñ rey chi', yuj chi' ix q'ue vaan viñ d'ac'valil chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ayoch d'a opisio yed'oc:

—Ol val d'ayex tas snib'ej eb' sirio chi' tzoñ yutej, yujto yojtac eb' to van co cham yuj vejel, yuj chi' ix yactejcan scampamento eb' chi', ix sc'ub'anel sb'a eb' d'a caltac te', yuj

chi' tato tzoň el d'a spatiquel choňab' tic, ol oň syam eb' d'a pitzanil, axo yochcancot eb' d'a yol choňab' tic, xchi viň rey chi'.

13 Ix yalan junoc eb' viň schecab' viň icha tic:

—B'atocab' jayvaňoc vinac yila' yed' ovaňoc noc' chej ayto ec' tic, ol quilani tas ix uji chi'. Tato scham eb', mato maay, lajanňej, yujto ay smay b'aj sb'at eb' chi', ay pax smay d'a tic, xchi viň checab' chi'.

14 Yuj chi' ix yic'b'at chab' carruaje eb' yed' noc' chej, ix checjib'at eb' yuj viň rey chi', yic b'at yil eb' b'ajtil ix b'at eb' sirio chi'. Ix yalan viň d'a eb' icha tic: B'at ilec tas val yaji, xchi viň. 15 Ix b'at tzac'an eb' d'a yoclem eb' sirio chi', masanto ix c'och eb' d'a a' Jordán. Ix yilan eb' to aycan spichul eb' d'a yoltac b'e yed' syamc'ab' eb' ayic van yel eb' scol sb'a yalani. Elaňchamel ix meltzaj eb' checab' chi', ix ul yalan eb' d'a viň rey chi' tas ix yil eb' chi'. 16 Ix lajvi chi' ix elta masanil eb' anima d'a yol choňab' chi', ix yic'anelta masanil tastac ay d'a yol scampamento eb' sirio chi' eb', ix yic'ancot eb'. Ix elc'och icha ix aj yalan Jehová, a jun almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo plata chi'.

17 Ix yalan viň rey d'a viň staňvumal to scan viň staňvej spuertail choňab' chi', palta ix b'at eb' anima d'a yib'aň viň, ix telvican viň d'a scal yoc eb', ix cham viň, icha ix aj yalan viňaj Eliseo schecab' Dios d'a viň ayic ix xid'ec' viň rey lolonel yed' viňaj Eliseo chi'.

18 Ix elc'och icha ix aj yalan viňaj Eliseo chi' to a d'a spuertail choňab' Samaria yab' icha tic q'uic'an, schoňchaj ixim harina, a jun almul ixim, jun ciclo plata stojol. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi viň. 19 Axo jun viň staňvumal viň rey chi', ix tac'vi viň d'a viň schecab' Dios chi': Vach'chom sjacvi sventenail satchaaň yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viň. Ix tac'vi viňaj Eliseo: Olto il val jun chi', palta maňxo ol a valaj ixim, xchi viň. 20 Ichaton chi' ix aji, yujto a eb' anima ix tec'ancham viň d'a spuertail choňab' chi'.

8

Ix ac'jixi smacb'en ix aj Sunem

1 Ix yalan viňaj Eliseo d'a ix aj Sunem, aton ix pitzvinacxi yune' yuj viň, ix yalan viň d'a ix icha tic: Ixic, b'at cajnajan d'a junocxo nación yed' eb' cajan d'a a pat, yujto ix yal Jehová to ol yac'cot junoc nivan vejel d'a co nación tic, uque' ab'il ol yac'a', xchi viň d'a ix. 2 Yuj chi' ix sc'anab'ajej ix sb'ati, icha ix aj yalan viň chi'. Ix b'atcan ix d'a yol smacb'en eb' filisteo. Uque' ab'il ix can cajan ix ta'. 3 Ix lajvi chi', ix paxta ix d'a smacb'en eb' filisteo chi'. Ix b'at ix d'a yichaň viň sreyal Israel yic sc'ananxi spat ix yed' sluum. 4 Van slolon viň rey chi' yed' viňaj Giezi schecab' viňaj Eliseo chi', ix yalan viň rey chi' d'a viň icha tic: Al vab' masanil tastac satub'tac ix sc'ulej viňaj Eliseo chi', xchi viň. 5 A val yic van yalan viňaj Giezi chi' yab'ixal tas ix aj yac'anxi pitzvoc jun yune' jun ix ix chi' viňaj Eliseo chi', ix javi ix yal yuj sluum yed' spat. Yuj chi' ix yalan viňaj Giezi chi' d'a viň rey chi' icha tic:

—Mamin rey, aton val jun ix ix tic svala', aton jun yune' ix tic pitzvinacxi yuj viňaj Eliseo chi', xchi viň d'a viň rey chi'.

6 Ix sc'anb'an viň rey chi' d'a ix, ix yalan jun ab'ix chi' ix d'a viň. Ix lajvi chi' ix schecan junoc eb' schecab' viň rey chi' yic b'at ac'jixi smacb'en ix ix chi' yed' masanil sat avb'en ix el d'a luum yictax ix el ix d'a yol nación chi' masanto ix meltzajxi ix.

Ix och viňaj Hazael reyal d'a Siria

7 Ay junel ix b'at viňaj Eliseo d'a Damasco. A d'a jun tiempoal chi', te penaay viňaj Benadad sreyal Siria. Ix alchaj d'a viň to ix c'och viň schecab' Jehová ta'. 8 Yuj chi' ix yal viň rey chi' d'a viňaj Hazael schecab' icha tic:

—Ic'b'at junoc silab' tzach b'at il viň schecab' Jehová chi'. Tza c'anan d'a viň to sc'anb'ej viň d'a Jehová chi' vuuj, tato olto in b'oxoc yuj jun yaelal tic, xchi viň.

9 Ix b'at viñaj Hazael chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ix yic'anb'at silab' viñ, aton tas te vach' tz'el d'a Damasco chi', 40 noc' camello cuchjinac silab' chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—A viñ a checab' aj Ben-adad sreyal Siria, a viñ tzin checancoti yic tzul in c'anb'an d'ayach, tom olto b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal ayoch d'ay, mato mañxo, xchi viñ.
10 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Ixic, tzalan d'a viñ to ol b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal chi', palta ix yal Jehová to ol chamxoñej viñ, xchi viñ.
11 A val d'a jun rato chi', ix te och q'uelan viñaj Eliseo chi' d'a sat viñaj Hazael chi', masanto ix q'uixvi viñ. Ix lajvi chi' ix oc'q'ue viñ schecab' Dios chi'. 12 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Hazael chi' d'a viñ:
—Mamin ¿tas yuj tzach oq'ui? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Vojtac val to ol ac' val chucal d'a eb' vetisraelal, ol ac'och sc'ac'al scuartel eb', ol a milancham eb' quelemtac d'a oval. Ol a milancham eb' cotac unin, ol a tecanelta yol sc'ol eb' ix yab'ix, xchi viñ.
13 Ix yalan viñaj Hazael d'a viñ icha tic:
—A in tic te malaj jab'oc velc'ochi, lajan in icha junoc noc' tz'i'. ¿Tas val ol aj in c'ulan tas icha chi'? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Eliseo chi' d'a viñ:
—Toxo ix yal Jehová d'ayin to a ach ol ach ochcan sreyaloc Siria tic, xchi viñ.
14 Ix lajvi chi' ix spucan sb'a viñaj Hazael chi' yed' viñaj Eliseo chi', ix meltzaj viñ d'a viñ yajalil chi'. Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tas xchi viñaj Eliseo chi' d'ayach? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Hazael chi' icha tic:
—Ix yal viñ d'ayin tob' ol ach b'oxoc yuj jun a yaelal tic, xchi viñ.
15 Axo d'a junxo c'u, ix sch'ayan jun c'apac c'apac pim viñaj Hazael chi', ix b'at yac'anb'at c'apac viñ d'a sat viñ rey chi', ix tup yic viñ. Icha chi' ix aj scham viñ rey chi'. Axo viñaj Hazael chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

Ochnac viñaj Joram reyal d'a Judá (2Cr 21.1-20)

16 Ayic oyexo ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Joram yuninal viñaj Josafat yac'an reyal d'a Judá. 17 A viñaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal chi'. Vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 18 Palta a' sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel yed' sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab chi' ix sb'eyb'alej viñ, yujto ix yic' ix yisil viñaj Acab chi' viñ yetb'eyumoc. Yuj chi', te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. 19 Palta maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel Judá, yujto yac'naccan sti' d'a viñaj rey David schecab' to ol ochñejcan yiñtilal viñ reyal.
20 A d'a stiempoal viñaj Joram chi', ayic ix yac'an reyal viñ, ix yiq'uel sb'a eb' aj Edom d'a yalañ smandar choñab' Judá, ix yac'anoch sreyal eb' d'a yol yico'. 21 Yuj chi' ix b'at viñaj Joram chi' yed' masanil scarruaje yac' oval yed' eb' aj Edom chi' d'a Zair, palta a eb' aj Edom chi', ix oymaj eb' d'a spatic viñ yed' eb' yajal yaj d'a scarruaje viñ yic oval. Axo d'ac'valil ix q'ue van viñ, ix yac'an oval viñ yed' eb' edomita chi'. Icha chi' ix aj scolanel sb'a viñ d'a yol sc'ab' eb', a eb' soldado viñ chi', ix paxcan eb' d'a spat. 22 Atax ta' ix yiquej sb'a eb' aj Edom chi'. Añeja' pax d'a jun tiempoal chi' ix yiq'uel sb'a choñab' Libna d'a Judá chi'.
23 A jantacto yab'ixal viñaj Joram chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 24 Ayic ix cham viñaj Joram chi', ix mucji snivanil viñ b'aj mucan eb' smam yicham, aton d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Ocozías viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Ocozías reyal d'a Judá (2Cr 22.1-6)

25 Ayic slajchavil ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Ocozías yac'an reyal d'a Judá. 26 A viñaj Ocozías chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', jun ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viñ, yixchiquin ix viñaj Omri sreyal Israel. 27 A viñaj Ocozías chi', a sb'eyb'al viñaj Acab ix sb'eyb'alej viñ, te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto smam icham viñaj Acab chi' viñ.

28 A viñaj Ocozías chi', junñej ix yutej spensar viñ yed' viñaj Joram yuninal viñaj Acab, ix yac'an oval eb' viñ d'a Ramot d'a yol yic Galaad yed' viñaj Hazael sreyal Siria, palta ix lajvi viñaj Joram chi' yuj eb' sirio chi'. 29 Yuj chi' ix c'ochcan viñ d'a Jezreel yic syañtan sb'a viñ b'aj ix echnaj yuj eb' sirio chi'. Ix c'och viñaj Ocozías chi' yil viñ yujto ya yaj viñ.

9

Ix sic'jioch viñaj Jehú reyal d'a Israel

1 A viñaj Eliseo schecab' Dios, ix yavtej jun viñ yetchecab'vumal viñ quelemto, ix yalan viñ icha tic:

—Ac' lista a b'a, tzach b'at d'a Ramot d'a yol yic Galaad. Ic'b'at jun yed'tal aceite tic tzach b'ati. 2 Ayic tzach c'och ta', tza sayanec' viñaj Jehú yuninal viñaj Josafat yixchiquin viñaj Nimsi. Tzach och b'aj ayec' viñ chi', tzic'anelta viñ d'a scal eb' viñ ayec' yed' viñ ta', tzic'anb'at viñ d'a junocxo cuarto. 3 Slajvi chi' tzic'ancot aceite chi', tza tob'anq'ue d'a sjolom viñ, tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'caneli yic ol ach och reyal d'a Israel, xchi, xa chi. Slajvi chi' tza jacan puerta, tzach el lemnajoc, mañ ach och vaan, xchi viñaj Eliseo chi'.

4 Yuj chi' ix b'at viñ quelem schecab' Dios d'a Ramot d'a yol yic Galaad chi'. 5 Ayic ix c'och viñ ta', molanec' masanil eb' viñ yajalil eb' soldado, ix yalan viñ icha tic:

—Ach in capitán, ay val jab' tas ol val d'ayach, xchi viñ.

—¿Mach junoc oñ b'aj tzal chi'? xchi viñaj Jehú.

—Ach in capitán, a ach ton tzach vala', xchi viñ d'a viñaj Jehú chi'.

6 Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj viñaj Jehú chi', ix och viñ d'a yol pat. Ix yac'anq'ue aceite viñ schecab' Dios chi' d'a sjolom viñ, ix yalan viñ:

—A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: A in tzach in sic'caneli, yic ol ach och reyal d'a in choñab' Israel. 7 A ach ol a satel masanil eb' yiñtilal viñaj Acab, viñ ayach d'a yalañ smandar. Icha chi' ol aj in pacan schamel eb' viñ in checab' yed' eb' viñ tz'alanel in lolonel, yujto elnac schiq'uil eb' viñ yuj ix Jezabel. 8 Masanil eb' yiñtilal viñaj Acab chi', yovalil ol satel eb'. Masanil eb' vinac, vach'chom checab' yaji, ma yic sb'a, ol satel eb' d'a choñab' Israel. Mañxa junoc yiñtilal viñ chi' olto canoc. 9 Icha vutejnac yiñtilal viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, icha vutejnacpax yic viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías, icha val chi' ol vutej yiñtilal viñaj Acab chi'. 10 Axo pax ix Jezabel jun, a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix d'a yol yic Jezreel, mañxalaj mach ol mucan ix, xchi Jehová, xchi viñ schecab' Dios chi'.

Ayic ix lajvi yalan masanil juntzañ tic viñ schecab' Dios chi', ix sjacan spuertail jun pat chi' viñ, ix b'at viñ elelal. 11 Ayic ix c'ochxi viñaj Jehú chi' b'aj molanec' eb' viñ yetyajalil chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

—¿Tas xchi, vach' ama? ¿Tas yuj ix ul ach yil jun viñ quistal chi'? xchi eb' viñ.

—A ex tic eyojtacxo viñ, eyojtac tas syaltaxon eb' viñ schecab' Dios chi', xchi viñaj Jehú chi'.

12 —Maay, mañ cojtacoclaj, al d'ayoñ tas ix ul yal viñ, xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:

—Ix yal viñ d'ayin icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'canel sreyaloc Israel ticnaic, xchi Jehová, xchi viñ d'ayin, xchi viñaj Jehú chi'.

13 Ix lajvi chi', junjun eb' viñ ix yiq'uel sjucan pichul, ix slich'anem eb' viñ d'a yalañ
yoc viñaj Jehú b'aj b'achquiltac sq'uei. Ix laj spu'an sch'aac eb' viñ, te chaañ ix yal eb'
viñ: A viñaj Jehú, reyxo viñ, xchi eb' viñ.

Ix cham viñaj Joram yuj viñaj Jehú

14 A viñaj Jehú yuninal viñaj Josafat yixchiquin viñaj Nimsi, te chuc tas sna viñ d'a
yib'añ viñaj Joram. A viñaj Joram chi', ayñejoch viñ yed' eb' yetisraelal scolanelta
choñab' Ramot d'a yol yic Galaad d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria. 15 Palta ayxo
jaye' c'u sc'och viñ d'a Jezreel yic syañtan sb'a viñ b'aj ix lajvi yuj eb' sirio chi' ayic ix
yac'an oval viñ yed' viñaj Hazael chi'. Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc: Tato d'a
val yel e gana tzin och e reyaloc, malaj junoc mach tz'el d'a yol choñab' tic yic vach'
malaj mach sb'at alan jun ab'ix tic d'a eb' viñ aj Jezreel, xchi viñ. 16 Ix q'ue viñ d'a yol
scarruaje yic oval, ix b'at viñ d'a Jezreel b'aj van yañtan sb'a viñaj Joram chi'. Aypaxec'
viñaj Ocozías sreyal Judá ta', yujto ayc'och viñ yil viñaj Joram chi'. 17 Ayic ix yilanb'at
viñ ayq'ue d'a chaañ stañvej choñab' Jezreel chi' to van sjavi viñaj Jehú yed' jun ñilañ
eb' soldado, ix el yav viñ, ix yalan viñ:

—Ay juntzañ eb' soldado van sjavi, xchi viñ.

Yuj chi' ix yal viñaj Joram chi' icha tic:

—B'atocab' junoc viñ soldado d'a yib'añ chej, yic b'at yil viñ mach jun sjavi chi',
sc'anb'anpax d'ay, tom d'a ac'anc'olal sjavi, xchi viñ.

18 Yuj chi' ix b'at jun viñ soldado d'a yib'añ chej chi' yic b'at yil viñ, ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancot in c'anb'ej d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

Axo ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi' icha tic:

—A viñ checab' chi', ix c'och viñ b'aj van sjavi eb' chi', palta malaj viñ smeltzaji, xchi
viñ.

19 Val d'a jun rato chi' ix checjib'at junxo viñ soldado d'a yib'añ chej yuj viñ rey chi'. Ix
c'och viñ soldado chi' d'a eb', ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancoti yic tzul in c'anb'an d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi
viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

20 Ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi':

—Añeja' junxo viñ chi' ix c'och viñ d'a eb', palta malaj viñ smeltzaji. A mach sja d'a
yol carruaje chi', ichato a viñaj Jehú yixchiquin viñaj Nimsi, yujto te locotac scot viñ,
ichataxon smodo, xchi viñ.

21 Yuj chi' ix yalan viñaj Joram chi':

—Aq'uecoch noc' chej d'a in carruaje yic oval, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'ochaj scarruaje viñaj Joram sreyal Israel chi' yed' pax yic viñaj Ocozías
sreyal Judá. Ix b'at eb' viñ junjun d'a yol scarruaje chi'. Ix b'at schaan viñaj Jehú chi' eb'
viñ. Ix schalaj sb'a eb' viñ d'a lum sluum viñaj Nabot d'a yol yic Jezreel. 22 Ayic ix yilan
viñaj Joram chi' to a viñaj Jehú sc'ochi, ix yalan viñ:

—Ach Jehú, ¿tom d'a ac'anc'olal tzach javi? xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi':

—Tom ijan ac'anc'olal tzin javi yacb'an a ix a nun ix Jezabel, añeja' yac'anem sb'a ix
d'a juntzañ sdiosal yed' d'a yajb'aalil, xchi viñ.

23 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Joram chi', ix el lemnaj viñ, ixto avajcan viñ d'a viñaj Ocozías
chi':

—Ocozías, chamel jun tic, xchi viñ.

24 Yuj chi' a viñaj Jehú chi' yed' val yip viñ ix sjulb'at sjul-lab' d'a viñaj Joram chi', aval
d'a snañal yich spatic viñ ix ochi, ix c'axpaj d'a spixan viñ. Yuj chi' ix telvi viñ d'a yol
scarruaje chi', ix cham viñ. 25 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñaj Bidcar, viñ
scolvaj yed'oc:
—Iq'uelta viñ d'a yol scarruaje chi', tza yumancanb'at viñ d'a yol smacb'encan viñaj
Nabot aj Jezreel, yujto tzato in nacoti to a ach jun ved'nac ach ayic tzac'an oñ och d'a
spatic scarruaje viñaj Acab smam jun viñ tic, ayic yalannaccan jun lolonel tic Jehová d'a
yib'añ viñaj Acab chi' icha tic: 26 A evi vil schamel viñaj Nabot yed' eb' yuninal. Añeja'
icha val chi' ol aj vac'an spac d'ayach d'a jun lugar tic, xchi Jehová. Yuj chi' iq'uelta
snivanil viñ chi', tza julancanb'at d'a lum sluumcan viñaj Nabot chi', yujto icha chi' ajnac
yalan Jehová, xchi viñaj Jehú chi'.

Ix cham viñaj Ocozías yuj viñaj Jehú

27 Ayic ix yilan viñaj Ocozías sreyal Judá tas ix uji chi', ix el lemnaj viñ, ix b'atcan viñ
d'a sb'eal Bet-hagán, palta ix b'at viñaj Jehú chi' d'a spatic viñ, ix yalan viñ:
—Milecpaxcham jun viñ tic, xchi viñ.
Ix yamchaj viñaj Ocozías chi' yuj eb' d'a svitzal Gur d'a slac'anil Ibleam. Ata' ix lajvi
viñ d'a yol scarruaje chi' yuj eb', palta ixto yal yel viñ, masanto ix c'och viñ d'a Meguido.
Ata' ix cham viñ. 28 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at snivanil viñ yuj eb' viñ schecab' d'a Jerusalén
d'a yol jun carruaje. Ix mucchaj viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj rey
David.
29 A viñaj Ocozías chi', ix schael yich viñ yac'an reyal d'a Judá ayic yuxluchilxo ab'il
yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel.

Schamel ix Jezabel

30 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Jezreel. Ayic ix yab'an ix Jezabel tas ix uji chi',
ix yac'an uc' stitac sat ix, ix sjixb'an sjolom ix, ix elta d'añan ix d'a jun ventena. 31 Ayic
ix c'och viñaj Jehú d'a ti' choñab' chi', ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—¿Vach'am a c'ool? Lajan ach yed' viñaj Zimri, ix a milcham viñ ajalil, xchi ix.
32 Ix q'ue q'uelan viñaj Jehú chi' d'a jun ventena chi', ix yalan viñ:
—¿Mach ayoch ved'oc? xchi viñ.
Ay chavañ oxvañ eb' viñ munlajvum d'a yol spat ix, ix elta d'añan eb' viñ yila'. 33 Ix
yalan viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:
—Equec emta jun ix ix chi' d'a tic, xchi viñ.
Ix yecancot sutnaj ix eb' viñ, ix laj och tzipnaj schiq'uil ix d'a sattac yich pat chi' yed'
d'a noc' chej, axo noc' chej chi' ix ec' d'a yib'añ snivanil ix chi' yed' scarruaje. 34 Ix lajvi
chi' ix b'at viñaj Jehú chi' vael.
Ayic ix lajvi sva viñ chi', ix yalan viñ:
—Ilec tas tzeyutej jun ix ix te chuc chi', yujñej to yisil ix viñ rey, yuj chi' mucchajocab'
ix, xchi viñ.
35 Ayic ix b'at eb' viñ smuc snivanil ix yalani, ix yilan eb' viñ to axoñej sb'aquil sjolom
ix, yoc ix yed' sc'ab' ix ayeq'ui. 36 Axo ix paxta eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jehú tas
yaji, ix yalan viñ:
—Icha tic ix aj yelc'och tas schecnac Jehová yal viñaj Elías aj Tisbe, viñ schecab' to a
noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix Jezabel d'a yol yic Jezreel. 37 A snivanil ix chi', stza' noc'
noc' ol ajcanb'atoc, yuj chi' yalxoñej b'aj ol can d'a sattac lum luum d'a yol yic Jezreel,
malaj mach ol alanoc: Ina b'aj mucan ix Jezabel tic, mañ xchioc eb', xchi Jehová, xchican
viñaj Elías chi', xchi viñaj Jehú chi'.

10

A viñaj Jehú ix satanel eb' yiñtilal viñaj Acab

1 A d'a Samaria, ay 70 eb' viñ yiñtilal viñaj Acab. Yuj chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta viñaj
Jehú d'a eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' yed' d'a eb' viñ yilumal eb' viñ yiñtilal viñaj
Acab chi'. Ix yalan viñ d'a scarta chi' icha tic: 2 A b'aj ayex chi', ata' ayec' eb' yiñtilal viñ e
reyal, noc' chej, carruaje yic oval, jun choñab' te vach' yaji yed' jantac syamc'ab' viñ yic
oval. Yuj chi' ayic ol c'och jun carta tic d'ayex, 3 tze siq'uel junoc yiñtilal viñ eyajalil chi'
te vach', smoj val yoch e reyaloc sq'uexuloc viñ smam chi', tzeyac'an oval yuj yopisio viñ
eyajalil chi', xchib'at viñ d'a eb' viñ.
4 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te xivq'ue eb', ix yalan eb' icha tic: Ina tax maj tzac'van
stec'b'an sb'a chavañ eb' viñ rey d'a yichañ viñ, ocoñxo ¿tom a oñ to tic ol yal co tec'b'an
co b'a d'a yichañ viñ? xchi eb'.
5 Axo viñ tz'ilan spalacio viñ rey chi' yed' viñ sgobernadoral choñab' chi', masanil
eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' pax eb' ix ilan q'uib' eb' yuninal viñaj Acab chi',
ix yalb'at eb' d'a viñaj Jehú chi': A oñ tic ayoñ ec' d'a yol a c'ab'. Masanil tas ol ala' ol
co c'anab'ajej, mañ ol cac'ochlaj junocxo co reyal. Ujocab' icha tas vach' tz'aj a naani,
xchib'at eb'.
6 Ix stz'ib'anxib'at junxo carta viñaj Jehú chi' d'a eb', ix yalan viñ: Tato tze nib'ej tzex
och ved'oc, ol e c'anab'ajan tas svala', a q'uic'an tzeyic'cot sjolom eb' yiñtilal viñ eyajalil
chi', tzex javi d'ayin d'a Jezreel tic, xchib'at viñ d'a eb'.
A eb' 70 yiñtilalcan viñ rey chi', junñej yaj eb' yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' ix
ilan q'uib' eb' d'a Samaria chi'. 7 Ayic ix schaan jun carta chi' eb', ix syaman eb' 70 yiñtilal
viñ rey chi' eb', ix xicjiel sjolom eb' yuj eb'. Ix yac'anem sjolom eb' chi' eb' d'a yol juntzañ
mooch, ix yac'anb'at eb' d'a viñaj Jehú d'a Jezreel chi'. 8 Ix javi jun viñ checab' d'a viñaj
Jehú chi', ix yalan viñ:
—Toxo ix ic'chajcot sjolom eb' yiñtilal viñ rey, xchi viñ.
Ix yalan viñaj Jehú chi':
—Chab' juyañ tzeyutejcan d'a sti' choñab' tic. Ata' scani masanto q'uic'an, xchi viñ.
9 Axo d'a junxo c'u, ix b'at viñaj Jehú chi', ix och liñan viñ d'a ti' choñab' chi', ix yalan
viñ d'a masanil eb' anima:
—A ex tic, malaj e mul. A in ix in milcham viñ co reyal yuj vic'anel viñ d'a yopisio,
palta ¿mach ix milancham masanil juntzañ eb' tic? 10 A ticnaic scham val eyojtacaneli
to a masanil tas yalnaccan Jehová d'a yib'añ eb' yiñtilal viñaj Acab, malaj junoc mañ ol
elc'ochoc. Van yelc'och masanil tas schecnac Jehová yalcanel viñaj Elías schecab', xchi
viñaj Jehú chi'.
11 A viñaj Jehú chi', ix smilcham juntzañ sc'ab' yoc viñaj Acab chi' viñ d'a Jezreel, aton
eb' nivac vinac yaji yed' eb' yamigo viñaj Acab chi' yed' eb' yac'nacoch viñ sacerdoteal.
Mañxo junoc eb' ix cani.
12 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Samaria. Ayic van sb'at viñ chi' d'a yol b'e, ix
c'och viñ d'a jun b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel. 13 Ata' ix schalaj sb'a viñ yed' juntzañ
eb' sc'ab' yoc viñaj Ocozías sreyal Judá, ix sc'anb'an viñ d'a eb':
—¿Mach ex a ex tic? xchi viñ d'a eb'.
Ix tac'vi eb' d'a viñ:
—A oñ tic ayto cuj co b'a yed' viñaj Ocozías, oñ javi cac' stzatzil sc'ol eb' viñ yuninal viñ
rey yed' eb' yune' ix reina Jezabel, xchi eb'.
14 Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc:
—Yamec eb', xchi viñ.
Axo eb' ajun yed' viñ chi' ix yaman eb', ix smilancham eb' viñ d'a sti' jun a' uc'b'il a'
scuch Bet-equed b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel chi'. 42 eb' d'a smasanil, mañxo junoc
eb' ix cani.
15 Ayic ix elxi viñaj Jehú chi' ta', ix schalan sb'a viñ yed' viñaj Jonadab yuninal viñaj
Recab. Ix yac'an stzatzil sc'ool viñ viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:
—¿Mec'an ach am ved'oc, icha in tic vach' in naan d'a a patic? xchi viñ.

—I', vach' toni, xchi viñaj Jonadab chi' d'a viñ.

—Tato icha chi' an, ac'cot a c'ab' d'ayin, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.

Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Jonadab chi' d'a viñ, ix yic'anq'ue viñ viñ d'a yol scarruaje chi'. 16 Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ icha tic:

—Coñ ved'oc, ol in ch'ox ila' tas ol vutej yic tzin c'anab'ajej tas ix yal Jehová, xchi viñ.

Yuj chi' ix yic'b'at viñaj Jonadab chi' viñ d'a yol scarruaje chi'. 17 Ayic ix c'och viñaj Jehú chi' d'a Samaria, ix smilancham masanil eb' yiñtilal viñaj Acab viñ ta', aton eb' pitzanto ix cani. Yuj chi' pilan ix satel eb' smasanil yuj viñ, icha ajnac yalan Jehová d'a viñaj Elías.

Ix satjiel ejmelal d'a Baal yuj viñaj Jehú

18 Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil choñab' viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:

—A viñaj Acab, quenñej ochnac viñ ejmelal d'a Baal, a inxo pax tic, ec'b'alto ol in och ejmelal d'a Baal chi'. 19 Yuj chi' avtejec masanil eb' viñ schecab' Baal yed' mach tz'ochtaxon ejmelal d'ay yed' masanil eb' sacerdote yaj d'ay. Mañxa junoc mach max javi, yujto ol in b'o jun nivan silab' yuj vic'anchaañ Baal chi'. A mach max javi, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ, xchi viñ.

Palta toñej ix yal jun chi' viñ, masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal ol satel viñ. 20 Yuj chi' ix schec viñ alchajeli to ol och q'uiñ yic tz'ic'jichaañ Baal chi'. 21 Ix lajvi chi', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a masanil yol smacb'en Israel to yovalil sc'och masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal d'a stemplo. Yuj chi' mañxa junoc mach maj c'ochoc. A templo yic Baal chi', te b'ud'an ix aji. 22 Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a eb' molum pichul to tz'ic'jielta spichul eb' tz'ochtaxon ejmelal d'a Baal, ix sc'anab'ajej eb' yic'anelta. 23 Ix lajvi chi' ix och viñ yed' viñaj Jonadab d'a yol templo chi', ix yalan viñ d'a eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi':

—Scham eyilani to malajocab' eb' tz'och ejmelal d'a Jehová ayec' d'a e cal tic, añejocab' mach tz'och ejmelal d'a Baal ayeq'ui, xchi viñ d'a eb'.

24 Yuj chi' ayic toxo ix och eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi' d'a yol stemplo chi', ix yac'an silab' eb' sñusji yed' juntzañxo silab'. Yacb'an van yac'an silab' eb' chi', ayxo och oyan 80 eb' soldado yuj viñaj Jehú d'a spatic templo chi', ix yalcan viñ d'a eb' to malaj junoc mach schael eb':

—Tato ay junoc mach schaanel junoc eb' ayoch ejmelal chi', axo scham sq'uexuloc, xchi viñ.

25 Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix yalan viñaj Jehú d'a eb' soldado yed' d'a eb' capitán:

—Ochañec, milecham eb'. Mañxa junoc mach tze chaeli, xchi viñ.

Yuj chi' ix och eb' soldado viñ chi', ix smilancham masanil eb' anima chi' eb' d'a q'uen espada. Ix lajvi chi' ix yic'anelta eb' chamnac chi' eb' d'a spatiquel templo chi'. Ix och eb' d'a yed'tal Baal d'a yol templo chi'. 26 Masanil juntzañ yechel ix yiq'uelta eb', ix sñusantz'a eb'. 27 Icha chi' ix aj satanel Baal chi' eb'. Ix sjuanem lañnaj templo chi' eb' smasanil, yicxo b'aj schulaj anima ix ajñejcani.

28 Icha chi' ix aj satanel ejmelal viñaj Jehú d'a Baal d'a cal choñab' Israel. 29 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñaj Jehú chi', palta maj yiq'uel-laj sb'a viñ d'a chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal. Maj satel-laj juntzañ yechel vacax viñ, aton juntzañ nab'a oro aycan d'a Dan yed' d'a Betel.

30 Ix yalan Jehová d'a viñ: Yujto tojol tas ix a c'ulej d'a vichañ, ix a c'anab'ajej a satanel eb' yiñtilal viñaj Acab chi' icha val ix aj valani, a eb' iñtilal, ol ochñej eb' reyal masanto d'a schañil macañ, xchi d'a viñ.

31 Vach'chom icha chi', palta maj yac'valoch viñ d'a sc'ol sc'anab'ajan schecnab'il Jehová sDiosal Israel, yujto maj yiq'uel sb'a viñ d'a chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal.

32-33 A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jehová yic'anec' lum sluum eb' israel. A viñaj Hazael sreyal Siria ix ic'anec' lum d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u,

aton lum yic eb' yiñtilal Gad, lum yic eb' yiñtilal Rubén yed' lum yic nañalxo eb' yiñtilal Manasés, ix cotñej d'a choñab' Aroer d'a sti' a' Arnón tz'ec' d'a Galaad masanto d'a Basán.

34 A jantacto yab'ixal viñaj Jehú yed' tas ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 35-36 A viñaj Jehú chi', 28 ab'il ix yac' reyal viñ d'a eb' yetisraelal d'a Samaria. Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria chi', axo jun viñ yuninal viñ scuchan Joacaz ix ochcan reyal sq'uexuloc.

11

Ix yac'och sb'a ix Atalía reinail (2Cr 22.10—23.21)

1 Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñ yune' ix, aton viñaj rey Ocozías, ix schecan ix satjiel masanil eb' yiñtilal viñ rey chi'. 2 Axo ix Josaba, yisilcan viñaj rey Joram, schab'il yanab' viñaj rey Ocozías chi', a' ix ix ic'ancanel viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a scal eb' yuninal viñ van smiljicham chi'. Icha chi' ix aj sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at sc'ub'ejel viñ ix yed' jun ix tz'ilan q'uib' viñ d'a jun cuarto b'aj ay juntzañ ch'at sic'an, yuj chi' maj miljoccham viñaj Joás chi'. 3 Ix lajvi chi', ix c'ub'chajel viñ yed' ix tz'ilanq'uib' chi' d'a stemplo Jehová, vaque' ab'il ix can viñ ta', yacb'an ayoch ix Atalía yajalil d'a Judá chi'.

4 Axo d'a yuquil ab'il, a viñaj sat sacerdote Joiada yetb'eyum ix Josaba chi', ix schec viñ avtaj eb' yajalil soldado, eb' quereteo yed' eb' stañvan spalacio viñ rey. A viñ ix ac'anoch eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' ix schec viñ yac' sti' eb' yic tz'och eb' yed' viñ d'a tas nab'il yuuj. Ix lajvi chi' ix ch'oxjioch viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a eb'. 5 Elañchamel ix yal viñ d'a eb': Aton tic ol e c'uloc: Ay ex mach ex ol ex ochcan e tañvej spalacio viñ rey d'a sc'ual ic'oj ip, 6 ayex pax mach ex ol e tañvej spuertail yic Shur, añejtona' ayex mach ex ol e tañvej spuertail spat eb' stañvan viñ rey. Icha chi' ol aj e canñej e tañvej yic malaj mach sc'och ta'. 7 A exxo tzex elcan d'a sc'ual ic'oj ip chi' jun, cha macañ tzeyutej e b'a e tañvan stemplo Jehová d'a stz'eytac viñ rey. 8 Tzex och oyan d'a spatictac b'aj ay viñ chi', junjun eb' yed'nac syamc'ab' yic oval. Yalñej mach tz'och d'a e cal b'aj tzolan ex och chi', tojolñej schami. Yalñej b'ajtil sb'at viñ rey chi', tzex b'at yed' viñ, xchi viñaj Joiada chi'.

9 Ix sc'anab'ajej eb' capitán chi' tastac ix yal viñaj Joiada chi'. Junjun eb' ix yac'och soldado eb', eb' tz'och stañvej d'a sc'ual ic'oj ip yed' eb' tz'elcani, ix c'och eb' d'a yichañ viñaj sacerdote Joiada chi'. 10 Ix lajvi chi', ix yac'an q'uen lanza viñ yed' q'uen smaclab' jul-lab' d'a eb' capitán chi', aton q'uen aycan yuj viñaj rey David d'a yol stemplo Jehová chi'. 11 Ix och oyan eb' soldado chi' stañvan d'a yamaq'uil templo yed' d'a spatictac altar yed' d'a spatic yichañ viñ rey chi'. Junjun eb', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 12 Ix yic'anelta viñ yuninal viñ rey chi' viñaj Joiada chi', ix yac'anq'ue corona viñ d'a sjolom viñ, ix yac'an jun yumal strato Dios viñ d'a viñ. Ix stob'anq'ue aceite viñ d'a sjolom viñ unin chi', ix yalan viñ to reyxo viñ. Ix lajvi chi', masanil eb' ix stz'it sc'ab', ix syamanoch eb' yavaji: Nivanocab' yelc'och viñ co reyal, xchi eb'.

13 Ayic ix yab'an ix Atalía yel yav eb' viñ soldado yed' eb' anima chi' yeq'ui, ix javi ix d'a stemplo Jehová b'aj ayec' eb' anima smasanil. 14 Axo ix yilan ix ayec' viñ rey chi', liñanoch viñ d'a stz'ey jun oy d'a amac' chi', ichataxon sb'eyb'al eb'. A d'a stz'eytac viñ rey chi' ayec' eb' yajal yed' eb' tz'ac'anoch sonal eb' sb'itani. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb', spu'an sch'aac eb'. Yuj chi' ix sñic'chitejb'at spichul ix, ix el yav ix:

—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.

15 Ix yalan viñaj sacerdote Joiada d'a eb' yajalil eb' soldado icha tic:

—Iq'uequel ix a ex tzolan ex ec' chi'. A mach tz'och tzac'an yuj ix miljocab'chamoc, xchi viñ.

Yujto toxo ix yal viñ sacerdote chi' to max yal-laj smiljicham ix d'a yamaq'uil stemplo Jehová. 16 Yuj chi' ix ic'jielta ix d'a scal eb' chi', ix ic'chajb'at ix b'aj tz'ochc'och sb'e eb' ayq'ue d'a yib'añ chej sc'och d'a spalacio viñ rey. Ata' ix miljicham ix yuj eb'.
17 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joiada chi' to sb'ocan junoc strato viñ rey yed' eb' choñab' to ol ochcan eb' schoñab'oc Jehová. Ix yalanpax viñ to ayocab' junoc strato viñ rey yed' eb' choñab' chi'. 18 Ix lajvi chi', ix smac'anem lañnaj stemplo Baal eb', ix smac'anpoj juntzañ altar eb' yed' juntzañ yechel. Ix mac'jipaxcham viñaj Matán, sacerdote yaj d'a Baal chi' d'a yichañ juntzañ altar chi'. Ix yac'anoch stañvumal stemplo Jehová viñaj Joiada chi'. 19 Ix elta eb' yajalil soldado, eb' quereteo, aton eb' stañvan viñ rey chi' yed' masanil anima. Yaman ix aj yel eb' yed' viñ rey d'a yamaq'uil stemplo Jehová, masanto ix c'och eb' d'a palacio. A d'a spuertail b'aj ayec' eb' stañvan palacio chi' ix c'och eb', ix em c'ojan viñaj rey Joás chi' d'a yol sc'ojnub' eb' rey. 20 Masanil eb' anima, ix tzalajq'ue eb', yujto a ix Atalía toxo ix miljicham ix d'a sti' palacio chi'. Icha chi' ix aj scan jun choñab' chi' d'a junc'olal.

Ochnac viñaj Joás reyal d'a Judá
(2Cr 24.1-27)

21 Uque' ab'il sq'uinal viñaj rey Joás chi' ayic ix och viñ reyal d'a Judá.

12

1 Ayic uquexo ab'il yoch viñaj Jehú reyal d'a Israel, ix och viñaj Joás chi' reyal d'a Judá. 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viñ, aj Beerseba ix. 2 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Joás chi', te vach' d'a yichañ Jehová, yujto ix c'ayb'aj viñ yuj viñaj sacerdote Joiada. 3 Palta a b'aj syaq'uem sb'a anima d'a juntzañ lugar chaañ, maj yiq'uel-laj viñ, yuj chi' ixto yac'ñej silab' eb' anima yed' sñusan incienso eb' ta'.
4-5 Ay jun c'ual ix yal viñaj rey Joás chi' d'a eb' viñ sacerdote:
—Molec q'uen tumin yed' q'uen ofrenda tz'ic'jicot d'a stemplo Jehová, q'uen yovalil syac' junjun anima yed' jantac q'uen ofrenda toñej tz'el d'a sc'ol eb' yac'ani. Junjun ex ol eyac' q'uen tumin ol e cha chi' yuj sb'oji templo, xchi viñ d'a eb' viñ.
6 Palta ayic ix el 23 ab'il yoch viñ reyal chi', manta jab'oc stemplo Jehová chi' sb'o eb' viñ sacerdote chi'. 7 Yuj chi' ix avtaj viñaj Joiada yed' juntzañxo eb' viñ sacerdote yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj manta jab'oc templo tic tze b'o'o? A ticnaic d'a quichañb'at tic, mañxooc ex laj ol e cha q'uen tumin d'a eb' anima tic. A jantac q'uen tumin ol ac'joc, yovalil scan q'uen yic sb'oji templo chi', xchi viñ.
8 Ix scha sc'ol eb' viñ sacerdote chi' to mañxooclaj eb' viñ schaan q'uen tumin chi', mañxa paxlaj yalan yic eb' viñ sb'oan stemplo Jehová chi'. 9 Yuj chi' ix yic'cot jun caxa viñaj Joiada chi', ix yolan smacul te' viñ, ix yac'ancan te' viñ d'a slac'anil altar d'a stojolal svach' mach tz'och d'a yol templo chi'. Aton ta' syaq'uem q'uen tumin eb' viñ sacerdote stañvan sti' templo scha d'a eb' anima sc'och d'a templo chi'. 10 Ayic syilan eb' viñ to nivanxo q'uen tumin chi' ay d'a yol te' caxa chi', sc'och jun viñ stz'ib'um viñ rey yed' viñ sat sacerdote chi', sb'isan q'uen tumin chi' eb' viñ. Slajvi chi' syac'anem q'uen eb' viñ d'a yol juntzañ mucuc. 11 Ayic slajvi sb'isan q'uen chi' eb' viñ, syac'an q'uen eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilumaloc munlajel tas tz'aj sb'oxi templo chi', yic stupchaj eb' viñ sñican te te', eb' viñ tz'ilan sb'o munlajel chi', 12 eb' viñ albañil yed' eb' viñ b'oum q'ueen. Ix manchaj pax te te' yed' q'uen q'ueen mac'b'ilpojoc yic tz'och d'a munlajel chi'. Sc'anchajpax q'uen tumin chi' d'a juntzañxo tas smanchaj yuj munlajel chi'. 13 A q'uen tumin syic'b'at eb' d'a templo chi', max c'anchajlaj q'uen yic sb'ochaj juntzañ vaso, pultu, q'uen ic'lab'el stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac uc'ab' yed' trompeta yed' juntzañxo yamc'ab' nab'a oro yed' plata. 14 Palta a masanil q'uen tumin chi', a d'a eb' viñ ayoch d'a yib'añ yilan munlajel yic sb'oji stemplo Jehová chi', a d'a eb' viñ tz'ac'ji q'ueen. 15 Maj ch'olb'itaj

smunlajel eb' viñ schaan q'uen tumin chi', yic slaj stupan eb' viñ munlajvum eb' viñ, yujto te tz'acan syutej eb' viñ sb'oani. 16 Axo pax q'uen tumin tz'ac'ji yuj spacoc mul yed' silab' tz'ac'chaj yuj stupchaj mul, max ac'jilaj q'ueen d'a templo chi', yujto yic eb' viñ sacerdote yaj q'ueen.

17 A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Hazael sreyal Siria, ix javi viñ yac' oval d'a choñab' Gat, ix yac'an ganar jun choñab' chi' viñ, ix lajvi chi' ix cot viñ d'a sb'eal Jerusalén yac' oval. 18 A viñaj Joás sreyal Judá, ix smolb'ej jantac tas yac'nac eb' smam yicham viñ d'a stemplo Jehová, aton viñaj Josafat, viñaj Joram yed' viñaj Ocozías. Ix smolb'anpax juntzañ tas yac'nac viñ d'a templo chi' yed' masanil q'uen oro ayxo ec' ta' yed' masanil tas ay d'a spalacio viñ. Masanil juntzañ chi' ix yac'b'at viñ d'a viñaj Hazael chi', yuj chi' majxo yac'laj oval chi' d'a Jerusalén chi'.

19 A jantacto yab'ixal viñaj Joás yed' masanil tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 20 Ix smolb'an sb'a eb' viñ ayoch yajalil yed' viñaj Joás chi', ix smol alan eb' viñ d'a spatic viñ. Ix smilancham viñ eb' viñ d'a jun pat b'aj mucb'il jun ch'olan d'a ti' b'e tz'emta d'a Sila. 21 A eb' viñ ix milancham viñ chi', aton viñaj Josacar yuninal viñaj Simat yed' viñaj Jozabad yuninal viñaj Somer. Ayic ix cham viñ chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David. Axo viñ yuninal viñ scuchan Amasías ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viñaj Joacaz reyal d'a Israel

1 Ayic 23 ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Joacaz yuninal viñaj Jehú yac'an reyal d'a Israel. 17 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. 3 Yuj val chi' ix cot yoval sc'ool Jehová d'a eb' israel chi', nivan tiempo ix can eb' d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria yed' pax d'a yol sc'ab' viñ yuninal viñ, aton viñaj Ben-adad.

4 Yuj chi' ix lesalvi viñaj Joacaz chi' d'a Jehová, ix ab'chaj slesal viñ chi', yujto ix yil Jehová tas val tz'utaj eb' israel yuj viñ sreyal Siria chi', 5 yuj chi' ix ac'ji jun mach scolvaj d'a eb' yuj Jehová chi'. Icha chi' ix aj yel eb' d'a yol sc'ab' eb' sirio chi', ix canxi eb' d'a junc'olal, ichataxon yajec' eb' d'a yalañtaxo. 6 Palta maj yactejcanlaj eb' sb'eyb'alan juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal. Ix q'ueñejchaañ eb' yed' jun chucal chi', añeja' ayec' jun yechel Asera d'a Samaria chi'.

7 A eb' soldado viñaj Joacaz chi', quenxoñej sb'isul eb', yujto a viñ sreyal Siria ix satanel eb'. 50-xoñej eb' sq'ue d'a yib'añ chej, lajuñe' carruaje yic oval yed' 10 mil soldado sb'ey d'a yoc ayeq'ui.

8 A jantacto yab'ixal viñaj rey Joacaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 9 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria. Ix lajvi chi', axo viñaj Joás viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Joás reyal d'a Israel

10 Ayic 37 ab'ilxo yoch viñaj Joás reyal d'a Judá, ata' ix schael yich viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz yac'an reyal d'a Israel, 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 11 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

12 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 13 Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A schamel viñaj Eliseo

14 Ayic manto cham viñaj Joás sreyal Israel chi', ix xid'ec' viñ yil viñaj Eliseo ayic te penaay viñaj Eliseo chi' yuj jun yab'il ix ic'an schami. Yuj chi' ix oc'q'ue viñaj Joás chi' d'a viñ, ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix yalan viñ rey chi':

—Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.

15 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Ic'cot junoc a jul-lab' yed' jayeoc sjul-lab'il, xchi viñ.

Ix yic'ancot viñ rey chi'. 16-17 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Jac ventena d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix sjacan viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi': B'ooch a jul-lab' chi' yic ol ach julvajoc, xchi viñ.

Yacb'an yamb'il te' yuj viñ rey chi', ix yac'anoch sc'ab' viñaj Eliseo d'a yib'añ sc'ab' viñ rey chi'.

—Julvajañ an, xchi viñ.

Ix julvajb'at viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A a jul-lab' tic sch'oxanel scolval Jehová d'a schoñab' to ol ac' ganar eb' sirio d'a Afec, ol a satanel eb' smasanil, xchi viñ.

18 Ix yalanxi viñaj Eliseo chi' d'a viñ rey chi':

—Yam juntzañ a jul-lab', xchi viñ.

Ayic ix syaman sjul-lab' viñ chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A ticnaic, tecub'tañejem d'a sat luum, xchi viñ.

Yuj chi' oxel ix stequem viñ rey chi', ix och vaan viñ. 19 Ix cot yoval viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—Octom ix a tequem oel vaqueloc, tato icha chi', icham chi' ol aj a satanel eb' sirio chi' smasanil. Ocxo jun, oxelñej ol ac' ganar eb', xchi viñ.

20 Ix cham viñaj Eliseo chi', ix mucchaj viñ.

Junjun ab'il tzulñejec' eb' moabita elc'al d'a yol smacb'en eb' israel. 21 A junel, ix b'at juntzañ eb' israel smuc jun chamnac. Ayic van sc'och eb' b'aj ol smuc chi', ix yilan eb' sjavi eb' elc'um chi', toxoñej ix syumcanoch jun chamnac chi' eb' b'aj mucan viñaj Eliseo chi', ix b'at eb' elelal. Ayic ix och tennaj jun chamnac chi' d'a sb'aquil viñaj Eliseo chi', ix pitzvixi, ix q'uex liñan.

Ix ac'ji ganar eb' sirio yuj viñaj Joás

22 Ix te ixtaj val eb' israel yuj viñaj Hazael sreyal Siria ayic pitzanto viñaj rey Joacaz. 23 Palta ix yac' svach'c'olal Jehová d'a eb', ix oc' sc'ol d'a eb' yujñej strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. Yuj chi' maj schalaj satjiel eb', maj yiq'uel-laj eb' d'a yichañ.

24 Ayic ix cham viñaj Hazael sreyal Siria chi', axo viñ yuninal viñ scuchan Ben-adad ix ochcan reyal sq'uexuloc. 25 Yuj chi', a viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz ix ic'anxicanec' juntzañ choñab' ix yiq'uec' viñaj Hazael d'a viñaj rey Joacaz ayic ix yac'an oval eb'. Oxel ix ac'ji ganar viñaj Ben-adad yuj viñaj Joás chi'. Icha chi' ix yutej viñ scolanxican juntzañ choñab' chi'.

14

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá (2Cr 25.1-28)

1 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Amasías yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Judá. 2 A viñaj Amasías chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 29 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. 3 A tas ix sc'ulej viñ vach' d'a yichañ Jehová, palta maj c'ochlaj icha sc'ulejnac viñaj David, aton smam yicham viñ. A sb'eyb'al viñaj Joás viñ

smam viñ ix sb'eyb'alej. 4 A juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, yuj chi' ix yac'ñej silab' eb' anima ta', ix sñusanpax incienso eb'.

5 Ayic ix yic'an val yip yopisio viñaj Amasías chi', ix smilcham eb' viñ ay yopisio viñ, aton eb' viñ miljinac cham viñ smam viñ. 6 Palta maj smilchamlaj eb' yuninal eb' viñ ix cham chi' viñ, yujto tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés, b'aj syalcan Jehová icha tic: A eb' mamab'il, max yal-laj scham eb' yuj smul yuninal, añejtona' eb' uninab'il, max yalpax scham eb' yuj smul smam, palta junjun mach scham yuj smul, xchi Jehová.

7 Ix smilpaxcham 10 mil eb' edomita viñaj Amasías d'a oval d'a lum Spañanil Atz'am Atz'am. Ix yac'pax ganar choñab' Sela viñ, ix yac'ancan scuch viñ Jocteel, aton chi' ix sb'iejcani.

8 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' schecab' viñ d'a viñaj Joás sreyal Israel, yuninal viñaj Joacaz yixchiquin viñaj Jehú. Ix yalanb'at viñ icha tic: Cotañ, cac' oval, xchib'at viñ. 9 Palta ix yac'anb'at spac viñaj Joás chi' icha tic: Ay jun te' sac q'uiix, ix yalb'at te' d'a te' c'ute' ay d'a Líbano: Ac' ix isil yetb'eyumoc viñ vunin, xchi te'. Palta axo noc' chium noc' ix ec' ta', ix stec'anem lad'an te' sac q'uiix chi' noc'. 10 Yel ix ac' ganar eb' edomita chi', yuj chi' tzic'valchaañ a b'a ticnaic. Vach' toni, ic'chaañ a b'a d'a a pat. Tato tza nib'ej ac' oval ved'oc, a jun chi' toñej ol cot d'a ib'añ yuuj yed' d'a yib'añ Judá, xchib'at viñ.

11 Palta maj schalaj yab' juntzañ chi' viñaj Amasías chi'. Yuj chi' ix cot viñaj Joás chi' yac' oval yed' viñ, ix schalaj sb'a eb' viñ d'a Bet-semes d'a yol yic Judá. 12 Ix ac'ji ganar eb' soldado yic Judá chi' yuj eb' soldado yic Israel, toxoñej ix el lemnaj eb', ix paxcan eb' d'a spat. 13 Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá chi' yuj viñaj Joás chi' d'a Bet-semes chi', ix ic'jiq'ue viñ d'a Jerusalén yuj viñ. Ix sjuanem 180 metro smuroal choñab' chi' eb' soldado, ix b'at d'a puerta yic eb' aj Efraín masanto d'a spuertail schiquin. 14 Ix yic'anpax masanil q'uen oro viñaj Joás chi', q'uen plata yed' pax masanil tastac ay d'a stemplo Jehová yed' masanil tas ay d'a spalacio viñaj rey Amasías chi'. Ay pax juntzañ anima ix yic'b'at viñ d'a Samaria yic tz'ac'ji pural viñaj Amasías chi' yoch junc'olal yed' viñ.

15 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 16 Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

17 A viñaj Amasías yuninal viñaj Joás sreyal Judá chi', 15 ab'ilto ix can viñ ayic ix cham viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz sreyal Israel. 18 A jantacto yab'ixal viñaj Amasías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 19 Ay juntzañ eb' viñ ay d'a Jerusalén ix och ajc'olal d'a viñaj Amasías chi', yuj chi' ix b'at viñ elelal d'a Laquis. Palta ix ochñej eb' viñ d'a spatic viñ, yuj chi' ata' ix cham viñ yuj eb' viñ. 20 Ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a yib'añ chej, ix mucji viñ d'a Jerusalén b'aj mucan eb' smam yicham viñ d'a schoñab'can viñaj David. 21 Yuj chi' masanil eb' aj Judá ix ac'anoch viñaj Azarías reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. 16 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 22 Ayic ayxo och viñ reyal sq'uexuloc viñ smam chi', ix yic'anxiec' choñab' Elat viñ, ix sb'oanxiq'ue viñ.

Ochnac viñaj schab'il Jeroboam‘R’sreyaloc Israel

23 Ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Amasías yuninal viñaj Joás reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Israel, 41 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 24 Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

25 A viñaj Jeroboam chi' ix ic'anxiec' b'aj tz'ec'taxon smojonal smacb'en Israel, sb'atñej b'aj tz'ochc'och b'e d'a Hamat masanto d'a a' mar yic Arabá, icha aj yalannaccan Jehová sDiosal Israel d'a viñaj Jonás schecab', aton viñ yuninal viñaj Amitai aj Gat-hefer. 26 Yujto ix yil Jehová to te ya tz'ec' eb' israel smasanil, malaj val junoc mach scolvaj yed' eb'. 27 Yuj

chi' a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ix yac'lab'ej Jehová scolan eb', yujto malaj d'a spensar Jehová satanel schoñab' d'a junelñej.
28 A jantacto yab'ixal viñaj Jeroboam chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' jantac oval ix yac' viñ ayic ix yic'anxiec' juntzañ choñab' viñ d'a Judá, aton Damasco yed' Hamat, masanil juntzañ chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 29 Ayic ix cham viñaj Jeroboam chi', ix mucji viñ b'aj mucan eb' viñ sreyal Israel, axo viñaj Zacarías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

15

Ochnac viñaj Azarías sreyaloc Judá
(2Cr 26.3-5,16-23)

1 Ayic 27 ab'il yoch viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, ata' ix schael yich viñaj Azarías yuninal viñaj Amasías yac'an reyal d'a Judá. 2 16 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 52 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix.
3 A tas ix sc'ulej viñaj Azarías chi' vach' d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Amasías smam viñ. 4 Palta a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima, ix sñusanpax incienso eb' ta'. 5 Ix yac'och jun yab'il scuch lepra Jehová d'a viñ rey chi' masanto ix cham viñ. Yuj chi', majxo ajlaj viñ rey chi' d'a spalacio, ch'oc patil b'aj ix ajec' viñ. Axo viñaj Jotam, viñ yuninal viñ, a' viñ ix och yilumaloc spalacio viñ chi', ix yac'anpax yajalil viñ d'a Judá chi'.
6 A jantacto yab'ixal viñaj Azarías yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 7 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a schoñab'can viñaj rey David d'a slac'anil b'aj mucan eb' smam yicham, axo viñaj Jotam viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Zacarías reyal d'a Israel

8 Ayic 38 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Zacarías yuninal viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, vaque' ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 9 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej eb' smam yicham viñ. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
10 Axo viñaj Salum yuninal viñaj Jabes ix och ajc'olal d'a viñ, ix b'at jucnaj viñ d'a viñaj Zacarías chi', ix smilancham viñ viñ d'a yichañ eb' choñab'. Axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
11 A jantacto yab'ixal viñaj Zacarías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 12 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Jehová d'a viñaj Jehú, ayic yalannac to a eb' yiñtilal viñ, ol ochñej eb' reyal d'a Israel masanto d'a schañil macañ yiñtilal chi'.

Ochnac viñaj Salum reyal d'a Israel

13 A viñaj Salum chi', ix schael yich viñ yac'an reyal ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, palta junñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 14-16 Axo viñaj Manahem yuninal viñaj Gadi ix cot yed' eb' viñ soldado d'a Tirsa, ix yac'an oval eb' viñ d'a choñab' Tifsa. Ix smilancham masanil eb' anima eb' viñ ta' yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en Tifsa chi'. Ix tecjielta yol sc'ol eb' ix yab'ix yuj eb' viñ. Masanil tas ay ta', ix yic'b'at eb' viñ. Icha chi' ix sc'ulej eb' viñ yujto maj chajioch eb' viñ yuj eb' aj choñab' chi' d'a yol schoñab' chi'. Ix lajvi chi', ix c'och viñaj Manahem chi' d'a Samaria yac' oval yed' viñaj Salum chi'. Ayic ix lajvi smilancham viñaj Salum chi' viñ, axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
A jantacto yab'ixal viñaj Salum chi' yed' tas ix aj yoch viñ ajc'olal d'a viñaj Zacarías, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Manahem reyal d'a Israel

17 Ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Manahem
yuninal viñaj Gadi yac'an reyal d'a Israel. 10 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 18 Te chuc
tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto a chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat, viñ cuchb'annac b'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
A d'a stiempoal ayoch viñaj Manahem reyal chi', 19 ix javi viñaj Pul sreyal Asiria yac'
oval d'a Israel chi'. Yuj chi' 750 quintal q'uen plata ix yac' viñ d'a viñaj Pul chi' yic tz'och
viñ yed' viñ yic vach' scanñej viñ d'a yopisio. 20 Ix yac'och 50 siclo q'uen plata viñaj
Manahem chi' d'a yib'añ junjun eb' b'eyum d'a yol smacb'en Israel chi', yic syal stupan
q'uen tumin syac' viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'. Icha chi' ix aj smeltzaj viñ sreyal Asiria
chi' d'a schoñab', majxo ochlaj vaan viñ d'a yol yic Israel chi'.
21 A jantacto yab'ixal viñaj Manahem yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 22 Ix lajvi chi' ix cham viñ, axo viñaj Pekaía viñ yuninal
viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Pekaía reyal d'a Israel

23 Ayic 50 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Pekaía yuninal viñaj
Manahem reyal d'a Israel. Chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 24 Te chuc tas ix
sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj
Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
25 Palta a viñaj Peka yuninal viñaj Remalías yajal eb' viñ soldado viñaj Pekaía chi', ix
och viñ ajc'olal d'a viñaj Pekaía chi', ix yac'anoch sb'a 50 eb' vinac aj Galaad yed' viñ. Ix
miljicham viñaj Pekaía chi' yuj eb' viñ d'a scuartel d'a yol spalacio d'a Samaria yed' viñaj
Argob yed' viñaj Arie. Axo viñaj Peka chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
26 A jantacto yab'ixal viñaj Pekaía chi' yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Peka reyal d'a Israel

27 Ayic 52 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Peka yuninal viñaj
Remalías reyal d'a Israel. 20 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 28 Te chuc tas ix sc'ulej
viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat,
viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
29 A d'a stiempoal ayoch viñaj Peka reyal d'a Israel chi', ata' ix javi viñaj Tiglat-pileser
sreyal Asiria, ix ac'ji ganar juntzañ choñab' tic yuj viñ: Aton Ijón, Abel-bet-maaca, Janoa,
Cedes, Hazor, Galaad, Galilea yed' masanil yol yic Neftalí. Masanil eb' cajan d'a juntzañ
choñab' chi', ix ic'jib'at eb' icha preso d'a Asiria chi'. 30 Ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Jotam
yuninal viñaj Azarías reyal d'a Judá, a viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och ajc'olal d'a
viñaj Peka yuninal viñaj Remalías chi', ix smilancham viñaj Peka chi' viñ, axo viñ ix
ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
31 A jantacto yab'ixal viñaj Peka yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Jotam reyal d'a Judá
(2Cr 27.1-9)

32 Ayic schab'il ab'il yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel, ix och
viñaj Jotam yuninal viñaj Azarías reyal d'a Judá. 33 A viñaj Jotam chi', 25 ab'il sq'uinal
viñ ayic ix och viñ reyal chi', 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun
viñ, yisil ix viñaj Sadoc.
34 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', te vach' d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al
viñaj Azarías smam viñ. 35 Ix sb'o'och spuertail templo Jehová viñ d'a yib'añ, palta a
juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima
yed' sñusan incienso eb' ta'.

36 A jantacto yab'ixal viñaj Jotam yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.
37 A d'a jun tiempoal chi' ix och ijan Jehová yac'ancot viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj
Peka yuninal viñaj Remalías yac' oval yed' Judá chi'. 38 Ayic ix cham viñaj Jotam chi', ix
mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David, viñ smam yicham viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Acaz
yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

16

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá
(2Cr 28.1-27)

1 Ayic 17 ab'ilxo yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel, ix schaanel
yich viñaj Acaz yuninal viñaj Jotam yac'an reyal d'a Judá. 2 Ayxo 20 ab'il sq'uinal viñ
ayic ix och viñ reyal chi'. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Te chuc tas ix sc'ulej
viñ d'a yichañ Jehová, maj sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ. 3 Añej
sb'eyb'al juntzañ eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ. Ix sñustz'a yuninal viñ silab'il.
Lajan val ix sc'ulej viñ icha val sb'eyb'al juntzañ nación ic'b'ilel yuj Jehová ayic yochnac
eb' israel d'a luum tic. 4 Añejtona' ix yac' silab' viñ, ix sñusanpax incienso viñ d'a juntzañ
lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal d'a jolomtac vitz yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.
5 A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj
Remalías sreyal Israel, ix c'och eb' viñ d'a Jerusalén yic syac'an oval eb' viñ yed' viñaj
rey Acaz chi'. Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalén chi', palta maj yac'laj ganar eb' viñ.
6 Añeja' d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Edom ix ac'an ganar choñab' Elat, ix ochcan
yicoc Edom chi'. A eb' aj Judá cajan ta', ix pechjiel eb' yuj viñ, axo eb' aj Edom chi' ix
canñej cajan ta'.
7 Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' schecab' viñaj Acaz d'a viñaj Tiglat-pileser
sreyal Asiria, yic sb'at alchaj d'a viñ icha tic: Svac'och in b'a d'a yol a c'ab'. Yuj chi' cotañ
yuj tzul in a colan d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria yed' viñ sreyal Israel, yujto van yac'an
oval eb' viñ ved'oc, xchi b'at viñ.
8 Yuj chi', a viñaj Acaz chi', ix yiq'uelta q'uen plata viñ yed' q'uen oro d'a stemplo
Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix sianb'at q'ueen viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'.
9 Ix sc'anab'ajej viñ sreyal Asiria chi' tas ix yal viñaj Acaz chi', yuj chi' ix cot viñ yed' eb'
soldado yac' oval d'a Damasco. Ix yac'an ganar jun choñab' chi' viñ. A eb' cajan ta', ix
ic'jib'at eb' yuj viñ d'a Kir. Ix smilanpaxcham viñaj Rezín chi' viñ.
10 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj rey Acaz d'a Damasco scha viñaj Tiglat-pileser chi'. Ata'
ix yil jun altar viñ, ix stz'ib'anb'at yechel jun altar chi' viñ d'a viñaj sacerdote Urías d'a
Jerusalén. 11 Icha chi' ix aj sb'oanq'ue jun altar viñaj sacerdote Urías chi', lajan ix aj icha
yechel ix yac'cot viñaj rey Acaz d'a Damasco chi'. Vach'xo yaji ayic ix jax viñaj Acaz chi'
d'a Jerusalén.
12 Ayic ix jax viñ d'a Jerusalén chi', ix yilan jun altar chi' viñ, ix snitzanoch sb'a viñ
d'a stz'ey yic sñusantz'a silab' viñ d'a yib'añ. 13 Ix yac'an noc' silab' viñ stz'a smasanil
yed' ofrenda yed' tas svaji. Ix secanpaxem vino viñ d'a yib'añ altar chi' d'a ofrendail. Ix
stzicanpaxoch schiq'uil noc' silab' yic junc'olal viñ d'a spatictac altar chi'.
14 Axo pax altar bronce ay d'a yichañ stemplo Jehová, ix yiq'uel viñ d'a scal jun ac'
altar chi' yed' stemplo Jehová chi', ix yac'an can viñ d'a stojolal snorteal jun ac' altar chi'.
15 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj sacerdote Urías chi' icha tic: A ticnaic a masanil noc'
silab' tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' ofrenda d'a tas svaji yed' vino, añej
d'a yib'añ jun ac' altar tic tz'ac'ji. Añeja' juntzañxo silab' syac' eb' choñab' yed' vic a in
tic, a d'a yib'añ jun altar chi' stz'ai. Stzicchajpaxoch schiq'uil noc' silab' chi' d'a spatictac.
Palta axo jun altar bronce chi', vic tz'ajcani yic ata' tzin c'anb'ej in b'a d'a Jehová.

16 Ix sc'anab'ajej viñaj Urías chi' icha val ix aj yalan viñ rey chi'. 17 Ix schecan viñ rey chi' ic'chajel yol sat smarcoal juntzañ carreta nab'a bronce d'a templo. Ix ic'chajpaxel palangana ayem d'a yib'añ. Ix yic'anpaxel q'uen yechel mam vacax nab'a bronce ayoch d'a yalañ jun nivan pila, axo d'a yib'añ q'uen q'ueen d'a sat luum ix yac'canem viñ. 18 Yic vach' scan viñ d'a sat viñ sreyal Asiria chi', yuj chi' ix yiq'uel jun yed'tal b'aj scan eb' rey d'a sc'ual ic'oj ip viñ d'a stemplo Jehová yed' spuertail ay d'a spatiqueli, aton b'aj tz'och viñ rey d'a templo chi'.

19 A jantacto yab'ixal viñaj rey Acaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 20 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab'can viñaj David. Axo viñaj Ezequías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

17

Ix ac'ji ganar choñab' Samaria

1 Ayic 12 ab'il yoch viñaj Acaz reyal d'a Judá, axo viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och reyal d'a Israel, b'aluñe' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 2 Chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, vach'chom maj c'och ijan icha schucal juntzañ eb' viñ rey ec'nac d'a Israel chi' d'a yalañtaxo.

3 A viñaj Salmanasar sreyal Asiria, ix yac' oval viñ yed' viñaj Oseas chi'. Ix can viñaj Oseas chi' d'a yalañ smandar viñ, ix yac'an q'uen tumin viñ d'a viñ sreyal Asiria chi' d'a junjun ab'il. 4 Palta ix yactej viñaj Oseas chi' yac'an q'uen tumin chi', ix schecanb'at schecab' viñ d'a viñaj So sreyal Egipto yic scolvaj viñ yed' viñ yic tz'el viñ d'a yalañ smandar viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' a viñaj rey Salmanasar ix yaman viñaj Oseas chi', ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. 5 Ix lajviñej chi', ix syamanoch viñ yic'anec' masanil smacb'en Israel chi'. Oxe' ab'il ix yoymitej choñab' Samaria viñ. 6 Axo ix aji, a d'a sb'aluñil ab'il yoch viñaj Oseas chi' reyal, ix ac'ji ganar Samaria yuj viñaj Salmanasar sreyal Asiria chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' israel d'a preso. Axo d'a choñab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzañxo choñab' yic eb' medo, ix ac'jib'at eb' yuj viñ.

7 Icha chi' ix aj scot jun chi' d'a yib'añ eb' israel chi', yujto ix och val smul eb' d'a yichañ Jehová sDiosal. A Jehová chi' ic'jinaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto, d'a yol sc'ab' viñ sreyal Egipto chi'. Ochnac eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, 8 sb'eyb'alannac sb'eyb'al juntzañ nación eb', aton juntzañ yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' yed' juntzañ b'eyb'al b'aj ix cuchb'aj eb' yuj juntzañ eb' viñ sreyal.

9 Elc'altac ix sc'ulej juntzañ tas mañ vach'oc eb' d'a yichañ Jehová sDiosal, ix sb'oanq'ue juntzañ lugar chaañ eb' d'a junjun nivac choñab' yed' d'a junjun cuartel, yic b'aj tz'och eb' ejmelal. 10 Ix sb'oanpaxq'ue q'uen q'ueen eb' yic syal sb'a eb' d'ay, ix sb'oanpax te te' eb' yic yechel jun sdiosal eb' scuch Asera. A d'a tzalquixtac yed' d'a yich te te' c'ayum xiil sb'o juntzañ chi' eb'. 11 Ata' ix sñus incienso eb' icha val sb'eyb'al juntzañ nación yic'naquel Jehová d'a yichañ eb'. Ix stzuntzancot yoval sc'ol Jehová chi' eb'. 12 Ix och eb' ejmelal d'a yechel comon dios, aton val juntzañ yalnac Jehová to ay yovalil yoch eb' ejmelal d'ay.

13 Ix schec Jehová yal eb' schecab' d'a Israel yed' d'a Judá: Naec e b'a d'a masanil e chuc b'eyb'al, c'anab'ajejec masanil checnab'il, cachnab'il yed' masanil c'ayb'ub'al vac'nac d'a eb' e mam eyicham. Añeja' eb' in checab' van yalan eb' d'ayex, xchi Jehová, xchi eb'. 14 Palta mañ val jab'oc ix scha eb' yab'i, te pit ix yutej spensar eb' icha yutejnac sb'a eb' smam yicham eb', yujto maj yac'och Jehová sDiosal eb' d'a sc'ool. 15 Ix spatiquejel ley eb' yed' trato sb'onac Jehová yed' eb' smam yicham eb' chi'. Ix spatiquejpaxel checnab'il ix alchaj d'a eb'. Ix ochpax tzac'an eb' yuj juntzañ dios malaj jab'oc yelc'ochi. A yuj juntzañ chi' mañxa jab'oc yelc'och eb', axoñej schuc b'eyb'al juntzañxo nación ix sb'eyb'alej eb', juntzañ to ay yovalil yuj Jehová sb'eyb'alaji. 16 Ix yactancan masanil schecnab'il Jehová

sDiosal eb', ix sb'oan chab' yechel vacax eb' sdiosaloc. Ay pax jun te' yechel ix Asera b'aj ix och eb' ejmelal. Ix ochpax eb' ejmelal d'a q'uen c'anal yed' d'a Baal. 17 Ix sñusantz'a yal yuninal eb' silab'il d'a comon dios, ix sc'anb'an sb'a eb' d'a eb' naumel lolonel yed' d'a eb' aj chum. Ix ste c'ulejñej chucal eb' d'a yichañ Jehová. Icha val chi' ix aj stzuntzancot yoval sc'ol Jehová eb'.

18 Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a Israel, ix yic'anel eb' d'a yichañ. Axoñej eb' yiñtilal Judá ix can yuuj. 19 Maj sc'anab'ajej pax schecnab'il Jehová sDiosal eb' aj Judá chi'. Palta ix sb'eyb'alej eb' icha val tas ix sb'eyb'alej eb' israel chi'. 20 Yuj chi', masanil eb' yiñtilal Israel ix paticanel Jehová, ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' juntzañ eb' ch'oc choñab'il yic tz'ixtaj eb' yuj eb', masanto ix yal yel eb' d'a yichañ Jehová chi'. 21 Ayic ix ic'jiel lajuñe' iñtilal eb' israel d'a yol sc'ab' eb' yiñtilal viñaj David, axo viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat ix yac'och eb' sreyaloc. Aton viñ ix cuchb'anel eb' d'a spatic Jehová, te nivan chucal ix sc'ulej eb' yuj viñ. 22 Icha val chi' ix te aj yoch smul eb', ix sc'ulejñej eb' icha chucal ix sc'ulej viñaj Jeroboam chi'. 23 Yuj chi', ix yiq'uel eb' israel chi' Jehová d'a yichañ, icha ix aj yalancan eb' schecab'. Ix ic'jib'at eb' preso d'a Asiria, ix canñej eb' ta'.

Ix ochxi Samaria choñab'il

24 A viñ sreyal Asiria chi' ix ic'ancot eb' anima ay d'a juntzañ choñab' tic: Aton Babilonia, Cuta, Ava, Hamat yed' Sefarvaim. Aton eb' chi' ix cajnaj yuj viñ d'a yol yic Samaria sq'uexuloc eb' israel. Icha chi' ix ajec' cajan juntzañ anima chi' d'a juntzañ choñab' d'a yol smacb'en Samaria chi'. 25 A juntzañ anima ix javi cajan chi', max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, yuj chi' ix yac'cot noc' choj Jehová d'a scal eb', ix miljicham jayvañ eb' yuj noc'. 26 Ix alchaj d'a viñ sreyal Asiria chi' icha tic: A eb' anima ix ac'b'at d'a Samaria yic b'at cajnaj eb' ta', mañ yojtacoc eb' yoch ejmelal d'a sDiosal jun lugar chi', yuj chi' a jun Dios chi' schecancot noc' choj d'a eb', smiljicham eb' yuj noc', xchi eb'.

27 Yuj chi' ix ac'ji meltzaj junoc eb' viñ sacerdote ic'b'ilb'at d'a preso chi' yuj viñ sreyal Asiria chi', yic vach' tz'aj viñ ta', yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj viñ d'a tas snib'ej sDiosal jun choñab' chi'.

28 Yuj chi' ix cot junoc eb' viñ sacerdote aj Samaria ic'b'ilb'at chi'. Axo d'a Betel ix aj viñ, ix sc'ayb'an eb' anima chi' viñ d'a tas tz'aj yoch eb' ejmelal d'a Jehová. 29 Palta junjun choñab'il eb' ix sb'o sdiosal d'a junjun choñab' b'aj cajan. Ix sb'oanxiq'ue lugar eb' chaañ b'aj b'ob'iltaxon yuj eb' aj Samaria chi'. 30 A eb' aj Babilonia, ix sb'o yechel Sucot-benot eb'. Axo eb' aj Cuta, ix sb'o yechel Nergal eb'. Axo eb' aj Hamat, ix sb'o yechel Asima eb'. 31 Axo eb' aj Ava, ix sb'o yechel Nibhaz eb' yed' yechel Tartac. Axo pax eb' aj Sefarvaim, ix sñustz'a yalyuninal eb' silab'il d'a yechel Adramelec yed' d'a Anamelec, aton juntzañ chi' sdiosal eb'. 32 Scomon ochpax eb' ejmelal d'a Jehová. Syac'anpaxoch eb' yetchoñab' eb' sacerdoteal yic tz'och ejmelal d'a juntzañ lugar chaañ. 33 Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, palta añeja' yoch eb' ejmelal d'a scomon dios, icha sb'eyb'al eb' anima b'aj cotnac eb'.

34 Ix sb'eyb'alejñej eb' icha sb'eyb'altaxon d'a peca'. Max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, max sc'anab'ajej checnab'il eb' yed' c'ayb'ub'al ix yac' Jehová to yovalil sc'anab'ajej eb' yiñtilal viñaj Jacob, aton viñ ix ac'ji scuch Israel. 35 Ayic ix sb'oan strato Jehová yed' eb' israel, ix yalani: Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, mañ eyac' servil, mañ eyac' e silab' d'ay. 36 Palta añej d'ayin tzex och ejmelal, yujto A in ix ex viq'uelta d'a Egipto yed' in poder, yuj chi' añej val d'ayin yovalil tzex och ejmelal, añej d'ayin tzeyac'pax e silab'. 37 Añejtona' tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' cachnab'il tz'ib'yajcani. Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios. 38 A in trato tzin b'o tic eyed'oc, mañ eyac'b'at satc'olal. Mañ ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, 39 palta añej d'ayin Jehová e Diosal in tic tzex och ejmelal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ex in colel d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool, xchi Jehová.

40-41 Palta a juntzaň anima chi', maj schalaj yab' eb'. Ix sb'eyb'alejňej eb' ichataxon sb'eyb'al. Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, tz'ochpax eb' ejmelal d'a sdiosal. A eb' yiňtilal eb', ix sb'eyb'alejňej sb'eyb'al eb' smam yicham eb'.

18

Ochnac viňaj Ezequías reyal d'a Judá
(2Cr 29.1-2)

1 Ayic yoxilxo ab'il yoch viňaj Oseas yuninal viňaj Ela reyal d'a israel, ix och viňaj Ezequías yuninal viňaj Acaz reyal d'a Judá. 2 25 ab'il sq'uinal viň, 29 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Abi sb'i ix snun viň, yisil ix viňaj Zacarías. 3 A tas ix sc'ulej viňaj Ezequías chi', te vach' d'a yichaň Jehová, icha sc'ulejnac viňaj David smam yicham viň. 4 Maj schaochlaj eb' anima viň ejmelal d'a juntzaň lugar chaaň. Ix schecan viň mac'jocpoj juntzaň q'uen q'ueen chajul yaj d'a eb'. Ix ch'acchajel juntzaň te te' yechel Asera. Ix mac'jipoj jun q'uen yechel chan bronce b'ob'ilcan yuj viňaj Moisés, yujto sňus incienso eb' israel chi' d'ay, Nehustán ix sb'iejcan q'ueen yuj viňaj Ezequías chi'.18.4

5 A viňaj Ezequías chi', a Jehová sDiosal Israel ix yac'och viň yipoc sc'ool. A d'a scal masanil eb' viň sreyal Judá, eb' ec'nacxo yed' eb' tzac'anto ochnac yuj viňaj Ezequías chi', malaj junoc lajan spensar yed' viň. 6 Te c'anab'ajumňej ix yutej sb'a viň d'a Jehová. Malaj juneloc ix yiq'uel sb'a viň d'ay. Masanil schecnab'il Jehová yalnaccan d'a viňaj Moisés, ix sc'anab'ajej viň. 7 Masanil tas ix sc'ulej viň, vach'ňej ix aj yelc'ochi, yujto ayňejoch Jehová yed' viň.

Ix yiq'uel sb'a viň d'a yalaň smandar viň sreyal Asiria, majxo yac'laj q'uen tumin viň d'a viň. 8 Ix yac' ganar eb' filisteo viň, eb' ay d'a juntzaň cuartel yed' eb' ay d'a juntzaň nivac choňab' ayoch smuroal, masanto ix c'och viň d'a Gaza yed' b'aj sc'och smacb'en Gaza chi'.

Ix ac'ji ganar Samaria

9 Ayic schaňil ab'il yoch viňaj Ezequías reyal d'a Judá, ayic yuquil ab'il yoch viňaj Oseas yuninal viňaj Ela reyal d'a Israel, ix yoymitan choňab' Samaria viňaj Salmanasar sreyal Asiria yed' eb' soldado. 10 Ayic ix lajvi yoxil ab'il yoymitan eb', ix yac'an ganar Samaria chi' eb'. Ix uji jun chi' ayic vaquexo ab'il yoch viňaj Ezequías chi' reyal, b'aluňexo pax ab'il yoch viňaj Oseas reyal d'a Israel. 11 Ix yic'b'at eb' israel viňaj Salmanasar chi' d'a Asiria. A d'a choňab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzaň choňab' yic eb' medo ix aj eb' yuj viň. 12 Icha chi' ix uji yujto maň c'anab'ajumoc ix yutej sb'a eb' israel d'a Jehová sDiosal, ix spitej sb'a eb' d'a strato, maj schalaj yab' eb' tas alb'ilcan yuj viňaj Moisés schecab' Jehová.

Ix yac' oval viňaj Senaquerib d'a Judá
(2Cr 32.1-19; Is 36.1-22)

13 Ayic 14 ab'ilxo yoch viňaj Ezequías reyal d'a Judá, ix och viňaj Senaquerib sreyal Asiria yac' oval d'a masanil choňab' ay smuroal d'a yol yic Judá chi', ix laj ac'ji ganar juntzaň choňab' chi' yuj viň. 14 Yuj chi' ix yac'b'at jun uum viňaj Ezequías chi' d'a viň sreyal Asiria d'a Laquis, ix yalanb'at viň icha tic: Ix och in mul d'ayach, iq'uel a soldado ayoch d'a sat co lugar tic, ol vac' q'uen tumin ayoch d'a vib'aň uuj, xchib'at viň.

Yuj chi', 225 quintal q'uen plata yed' 23 quintal q'uen oro ix yac'och viň sreyal Asiria chi' d'a yib'aň viňaj Ezequías sreyal Judá chi'. 15 Masanil q'uen plata ayec' d'a yol stemplo Jehová ix yac'b'at viňaj Ezequías chi' yed' jantacxo sb'eyumal viň ay d'a yol spalacio. 16 Ix yic'anpaxel q'uen oro viň, aton q'uen ayoch d'a templo chi', q'uen ayoch d'a spuertail

18.4 **18:4** A Nehustán, a jun lolonel tic d'a hebreo, sc'anchaj d'a q'uen bronce, d'a yechel noc' chan yed' d'a tas maň vach'oc d'a yichaň ley.

yed' d'a smarcoal, aton q'uen yac'nacoch viñ d'a spuertail templo chi'. Masanil juntzañ chi' ix yac'b'at viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'.

17 Ix lajvi chi', ix yac'ancot oxvañ eb' viñ sat yaj d'a eb' viñ yajalil eb' soldado viñ sreyal Asiria chi' d'a viñaj rey Ezequías chi' yed' jun nivan ñilañ eb' soldado. Ix el eb' d'a Laquis, ix javi eb' d'a Jerusalén. Ix sb'oan scampamento eb' b'aj tz'emul yoctac jun stanqueal a a' ay d'a yib'añ, d'a yol b'e sb'at b'aj sjuc'vi eb' jalum c'apac. 18 Elañchamel ix avtaj viñaj rey Ezequías yuj eb' viñ. Yuj chi' a eb' viñ oxvañ tic ix schecb'at viñ rey chi', yic sb'at lolon eb' viñ yed' eb': Aton viñaj Eliaquim yuninal viñaj Hilcías, viñ stañvumal spalacio viñ rey chi', viñaj Sebna tz'ib'um ab'ix yed' viñaj Joa yuninal viñaj Asaf, stz'ib'um viñ rey chi'. 19 Ix yalan jun viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria chi' d'a eb' viñ:

—Alec d'a viñaj Ezequías tas syal viñ sreyal Asiria, viñ nivan yelc'och d'a sat luum tic: ¿Tas ayoch yipoc a c'ool? 20 ¿Tom tza na' to yujñej sjelanil a pensar syal ac'an ganar eb' in soldado jelan d'a oval? ¿Tas ayoch yipoc a c'ool yuj chi' tzach och ajc'olal d'ayin? 21 Ix vila' to a Egipto tzac'och yipoc a c'ool. Vach' toni, yujto a Egipto chi' lajan val icha junoc te' aj pojeltacxo. Ayic sco c'ocochan te', tz'ec' pacnaj te', axo sjayil sñi' te' sb'at d'a co c'ab'. Icha chi' yaj viñ sreyal Egipto d'a mach tz'ac'anoch viñ yipoc sc'ool. 22 Ach Ezequías, tecan tzal icha tic: A oñ tic a Jehová co Diosal scac'och yipoc co c'ool. Palta ina toxo ix a chec satjiel juntzañ altar b'aj chaañ, b'aj tz'och eb' anima ejmelal d'a jun e Diosal chi'. Ix alani to junxoñej altar b'aj tz'och eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ejmelal. 23 A ticnaic b'o junoc a trato yed' viñ vajalil, aton viñ sreyal Asiria. Syal viñ d'ayach icha tic: Ol vac' chab'oc mil noc' chej d'ayach, tato tz'ilchaj eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' uuj. ¿Tom ol yal uuj? 24 Tato icha chi', ¿tom ol tzac'van eyac'an oval yed' jun ñilañ eb' co soldado aj Asiria vanto sc'ayi, vach'chom tze comon aq'uejoch eb' aj Egipto yed' scarruaje yipoc e c'ool? 25 Añejtona', ¿tom tza na' to tzoñ comon javi co satel jun choñab' tic tato mañoc Jehová ayoch qued'oc? Aton val ix oñ checancot ul ex co sateli.

26 Ix tac'vi viñaj Eliaquim, viñaj Sebna yed' viñaj Joa d'a jun viñ yajal soldado chi':

—Tzoñ tevi d'ayach to a d'a arameo tzal d'ayoñ, yujto scab' arameo chi'. Palta mañ ach lolon d'a hebreo chi', yujto syab' masanil anima ayq'ue d'a yib'añ smuroal choñab', xchi eb' viñ.

27 Ix tac'vi viñ yajal eb' soldado chi':

—Mañocñej d'ayex yed' d'a viñ e reyal b'aj ix in checjicot yuj viñ in reyal yic tzul valan juntzañ lolonel tic. Palta aton val d'a masanil eb' anima ayq'ue d'a yib'añ muro chi' b'aj svala', yujto ol yab' syail eb' eyed'oc, ol e lo e tza', ol eyuc'an e chul tato tz'och oval.

28 Yuj chi' ix q'ue vaan viñ yajalil eb' soldado chi', te chaañ ix yal viñ d'a hebreo:

—Ab'ec val tas syal viñ rey te nivan yelc'ochi, aton viñ sreyal Asiria: 29 Mañ eyac' e b'a yixtej viñaj Ezequías chi'. ¿Tocval ol yal ex scolanel viñ d'a yol in c'ab'? 30 A viñaj Ezequías chi' snib'ej viñ to a Jehová tzeyac'och yipoc e c'ool. Syalan viñ icha tic: Val yel ol oñ scol Jehová co Diosal. Mañ ol ac'jococh co choñab' tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria chi' yuuj, xchi viñ. 31 Palta mañ e cha eyab' tas syal viñ chi', xchi viñ sreyal Asiria chi'. Yujto a viñ rey chi' tzul checan val d'ayex tato tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab' viñ d'a ac'anc'olal, ol e lo sat eyavb'en te', icha te' uva yed' te' higo. Ol eyuc'anpax a a' joyb'il eyuuj. 32 Ol lajvoc chi', ol ex yic'anb'at viñ d'a jun lum luum lajan icha eyic tic, b'aj ay te' uva yed' ixim trigo. Ol e b'o e pan yed' e vino. Ay pax aceite yed' te' olivo yed' noc' yalchab'. Vach' ol aj yec' eyuuj, mañ ol ex chamlaj yuj vejel. Palta mañ eyac'och d'a e c'ol tas syal viñaj Ezequías chi', yujto toñej tzex yixtej viñ syalan viñ: A Jehová ol oñ colanoc, xchi viñ. 33 A juntzañxo nación maj coljilaj eb' yuj sdiosal d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria chi'. 34 ¿B'aj ix c'och sdiosal choñab' Amat yed' choñab' Arfad? ¿B'ajtil ix c'och sdiosal choñab' Sefarvaim, Hena yed' Iva? ¿Tocval ix colchaj Samaria d'a yol co c'ab' a oñ Asiria oñ tic yuj sdiosal? 35 ¿Mach junoc d'a scal juntzañ sdiosal juntzañ nación chi' ix yal scolanel schoñab' d'a yol

sc'ab' viñ sreyal Asiria? ¿Tas yuj tze na' to a Jehová ol yal scolanel Jerusalén tic? xchi viñ yajal soldado yic Asiria chi'.

36 Palta tz'inñej xchi masanil eb' anima chi'. Mañxa mach ix tac'vi, yujto a viñaj rey Ezequías ix alani to malaj mach stac'vi. 37 Yuj chi' ix stzilchitanb'at spichul eb' viñ oxvañ chi', yujto ix te tac sc'ol eb' viñ yuj tas ix yal viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj rey Ezequías tas ix alchaj chi'.

19

Ix colchajcan el Judá'R'd'a yol sc'ab' viñaj Senaquerib (2Cr 32.20-23; Is 37.1-38)

1 Ayic ix yab'an viñaj rey Ezequías tas ix alchaj chi', ix stzilchitanb'at spichul viñ. Ix yac'anoch spichul viñ yic cusc'olal, ix b'at lesalvoc viñ d'a yol stemplo Jehová. 2 Ix schecanb'at viñaj Eliaquim viñ, viñaj Sebna yed' pax eb' viñ yajal eb' viñ sacerdote. Ayoch pichul yic cusc'olal yuj eb' viñ. Ix b'at eb' viñ yil viñ schecab' Dios, aton viñaj Isaías yuninal viñaj Amoz. 3 Ix b'at yalan eb' viñ tas syal viñ rey: A ticnaic ayoñ och d'a yaelal, d'a cusc'olal yed' d'a q'uixvelal. Icha junoc ix ix van sb'o sc'ol yuj unin, mañxa jab'oc yip scani, icha val chi' caj ticnaic. 4 Comonoc val ix yab' Jehová co Diosal tas ix yal jun viñ schecab' viñ sreyal Asiria ayic ix b'uchvaj viñ d'a co Diosal pitzan. Comonoc tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová, yuj tas ix yal chi'. Lesalvañ cuuj mach oñ ayoñ to ec' tic, xchicot viñaj Ezequías, xchi eb' viñ.

5 Ayic ix yab'an viñaj Isaías tas ix yal eb' viñ schecab' viñaj Ezequías chi', 6 ix schecanxib'at eb' viñ viñ yal d'a viñ rey icha tic: Icha val tic yalan Jehová: Mañ ex xiv yuj tas ix yal jun viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi', te chuc tas ix yal viñ d'ayin, max yal-laj in colvaj yalan viñ. 7 A in svala' to ol vac'och jun xivc'olal d'a viñ, yuj chi' ayic ol yab'an junoc ab'ix viñ, ol meltzaj viñ d'a schoñab', ata' ol vac' miljoccham viñ, xchi Jehová, xchib'at viñaj Isaías chi'.

8 Ix yab'an viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria to mañxo ayoc ec' viñ sreyal Asiria chi' d'a choñab' Laquis. Yuj chi' ix meltzaj viñ, ix schalan sb'a viñ yed' viñ rey chi' d'a choñab' Libna, van yac'an oval viñ yed' jun choñab' chi'. 9 Ata' ix yab' viñ rey chi' yalji to a viñaj Tirhaca sreyal Etiopía van scot yed' eb' soldado ul yac' oval yed' viñ. Yuj chi' ix schecxicot schecab' viñ d'a viñaj rey Ezequías chi'. 10 Ix yalancot viñ icha tic: A a Diosal tz'alan d'ayach to mañ ol ac'jococh Jerusalén d'a yol in c'ab', palta mañ ac' musansatil a b'a yuj tas syal a Diosal chi' d'ayach. 11 Tecan ix ab'i tas ix aj co satanel juntzañxo nación a oñ sreyal oñ Asiria tic, ¿tom ol yal a colji yuj a Diosal chi' a naani? 12 ¿Tocval ix colji eb' anima yuj sdiosal d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham? Aton eb' aj Gozán, eb' aj Harán, eb' aj Resef eb' aj Bet-edén cajan d'a Telasar, ix satjiel eb'. 13 ¿B'ajtil ay viñ sreyal choñab' Hamat, Arpad, Sefarvaim, Hena yed' Iva? xchicot viñ sreyal Asiria chi'.

14 Ix schaan jun carta viñaj rey Ezequías chi' b'aj tz'ib'ab'il juntzañ lolonel ix alchaj chi'. Ix yilan viñ. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a stemplo Jehová, ix xuyanel jun carta chi' viñ d'a yichañ Jehová chi'. 15 Ix lesalvi viñ icha tic: Mamin Jehová, ach co Diosal a oñ israel oñ tic, ayach ec' d'a scal snañal querubín, a achñej Dios ach d'a yib'añ masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic. A ach ix a b'o satchaañ yed' lum luum tic. 16 Mamin Jehová, cotañ q'uelan d'ayin, tzab'an tas ix yalcot viñaj Senaquerib d'ayin. Ach Dios pitzan, ix te b'uchvaj viñ d'ayach. 17 Val yel tzijtum nación satnacxoel yuj eb' viñ sreyal Asiria chi'. 18 Ix sñusantz'a sdiosal eb', eb' viñ. Yujto a juntzañ chi' mañ diosoclaj, nab'a te', nab'a q'ueen b'ob'il yuj eb' anima, yuj chi' ix yal satanel eb' viñ. 19 A ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, coloñel d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic to a achñej Dios ach, malaj junocxo, xchi viñaj rey Ezequías chi' d'a Jehová.

20 Ix lajvi chi' ix yalancot viñaj Isaías chi' d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: A Jehová
co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'ayach icha tic: Ix vab' a lesal yuj tas syal viñaj
Senaquerib sreyal Asiria. 21 Yuj chi' a in Jehová in tic sval yuj viñ sreyal Asiria chi' icha
tic:
Ach Senaquerib, a eb' ix cob'estac aj choñab' Sion, malaj elc'och d'a yol sat eb' ix, toñej
ol ach stzetzej eb' ix. A eb' aj Jerusalén, ol b'at micnaj eb' ol ach sb'uchan eb'.
22 ¿Mach jun ix a b'uchu' ix a xib'tani? ¿Mach jun b'aj chaañ ix utej a jaj, ix ic'anchaañ a
b'a d'ay? Aton d'ayin a in sDiosal in Israel tic to a inxoñej ochi.
23 Ix a chec yal b'uchval lolonel eb' viñ a checab' d'ayin Yajal in tic.
Ix alan icha tic: Ix in q'ue d'a jolomtac vitz yed' jantac in carruaje, aton d'a jolomtac
vitz chaañ d'a yol yic Líbano. Ix in ch'acanel te' c'ute' chaañ steel yed' te' taj mañ
jantacoc svach'il. Ix in q'ueñejc'och d'a jolomtac vitz chaañ b'aj te c'ayum te te'
vach' yilji.
24 A d'a ch'oc choñab'il ix vac' joychaj a' uc'b'ila', ata' ix vuc' a'. A ix in ec' d'a yoltac a a'
d'a Egipto, ix in tec'ancan tup a', xa chi.
25 Palta, ¿tom malaj b'aj ix ab'i to a in ton Jehová in? Vuuj tz'elc'och juntzañ tic. Atax d'a
peca' ix in na'a to ol a c'ulej juntzañ tic. A ticnaic jun, van yelc'och vuuj, yuj chi'
syal a satanel juntzañ nación te ay yip ix q'uecan b'ulan sc'ajil uuj.
26 Mañxalaj yip eb' anima cajan d'a juntzañ nación chi', ix te xiv eb', ix q'uixvi eb'. Lajan
ix aj eb' icha añ itaj yaax, mato icha añ añc'ultac sq'uib'q'ue d'a yib'añtac pat,
cotacto añ stacjiel añ, icha chi' yaj eb' anima chi'.
27 Vojtac masanil tas tza c'ulej yed' tas nab'il uuj tzach eq'ui. Vojtacpaxi to te aycot oval
d'ayin.
28 Toxo ix vab'i to aycot oval d'ayin, tzic'anchaañ a b'a. Yuj chi' ol vac'och jun q'uen
argolla d'a a ñi' yed' jun freno d'a a ti', ol ach vac'an meltzaj d'a b'e b'aj ix ach
coti, xchi Jehová d'a viñ sreyal Asiria chi', xchi viñaj Isaías chi'.
29 Ix yalanpax viñaj Isaías d'a viñaj rey Ezequías chi': A jun tic yechel ol ch'oxjoc eyila'
yuj tastac toto ol ujoc: Ol e va ixim trigo munil syavej sb'a d'a jun ab'il tic yed' d'a
junxo ab'il sjavi. Mañoc exlaj ol yavej ixim. Axo val d'a yoxil ab'il jun, a exxo ol
eyavej ixim e trigo chi', ol e jochanq'ue vaan. Ol eyavejpax eyuva, ol e loan sat.
30 A jayvañocxo ex ol ex can d'a Judá, lajan ol ex ajcan icha junoc te te' sb'at sch'añal yib'
d'a yol luum syac'an sat.
31 Axo d'a Jerusalén, ayto mach ol can d'ay. Yed' pax d'a tzalan Sion, mañ ol satel-laj
anima smasanil.
A jun tic, ol sc'ulej Jehová Yajal d'a Smasanil yujto te xajan ex yuuj.
32 Yuj chi' syal Jehová d'a yib'añ viñ sreyal Asiria icha tic:
Mañ ol ochlaj viñ d'a yol choñab' Jerusalén, malaj val junoc sjul-lab' viñ ol yac'lej
sjulancoti. Mañ ol javoclaj viñ yac' oval d'a Jerusalén tic, mañ ol sb'oq'uelaj
stec'nub' viñ d'a spatictac smuroal choñab' tic.
33 A in Jehová in tic svala' to a d'a b'e b'aj ix javi viñ, añeja' ta' ol meltzajpax viñ. Mañ val
jab'oc ol yal yoch viñ d'a yol choñab' tic.
34 A in ol in tañvej jun choñab' tic, yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj, yuj pax in
b'inaji, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.
35 A d'a jun ac'val chi', ix ec' jun yángel Jehová smilcham 185 mil eb' soldado asirio d'a
scampamento eb', yuj chi' chamnacxo eb' ix sacb'i d'a junxo c'u. 36 Icha chi' ix aj yic'anel
scampamento viñaj Senaquerib chi' ta', ix paxcan viñ d'a Nínive. 37 A d'a jun c'u ayic
ayoch viñ ejmelal d'a sdiosal scuch Nisroc d'a yol stemplo, ix tecjicham viñ yuj eb' viñ
yuninal ta', aton viñaj Adramelec yed' viñaj Sarezer. Ix lajvi chi' ix b'atcan eb' viñ elelal
d'a yol yic Ararat, axo junxo yuninal viñ scuchan Esarhadón ix ochcan reyal sq'uexuloc.

20

Ix b'oxi sc'ool viñaj Ezequías yuj ilya (2Cr 32.24-26; Is 38.1-8)

1 A d'a jun tiempoal chi', te ov jun ilya ix och d'a viñaj Ezequías, vanxo scham viñ. Axo viñaj Isaías schecab' Dios, yuninal viñaj Amoz ix b'at ilan viñ, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Toxo ix yal Jehová to tzalcani tas ol ajcan masanil tas ay d'ayach, yujto ol ach chamñej, mañxo ol ach b'oxoc, xchi viñ d'a viñ.

2 Yuj chi' ix sutmajoch viñaj Ezequías chi' d'a sat pat, ix lesalvi viñ d'a Jehová, ix yalan viñ: 3 Mamin Jehová, tzin tevi d'ayach to tzin a nacot yuj tas ix vutej ach vac'an servil yed' in c'anab'ajan d'ayach d'a val yel. Ix in c'ulej tas scha a c'ool, xchi viñ. Ix oc' val viñ sic'lab'il.

4 Axo ix aji, ayic manto val elc'och viñaj Isaías d'a snañal yamaq'uil spat viñ rey chi', ix lolonpax Jehová d'a viñ, ix yalani: 5 Meltzajañ, b'at al d'a viñaj Ezequías yajal in choñab': Icha tic yalan Jehová co Diosal, sDiosal pax viñ a mam icham aj David: Toxo ix vab' a lesal, ix vil yel yal a sat oq'ui. Ol vac' b'oxoc a c'ool, axo chab'ej syalxo a b'at d'a templo. 6 Olto vac' 15-ocxo ab'il a q'uinal. Ol ach in colñej yed' choñab' Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria. A in ol in tañvej choñab' tic, yuj snivanil velc'ochi, yuj pax in ti' vac'nac d'a viñ in checab' aj David, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.

7 Ix schecan viñaj Isaías b'ojoc sat te' higo, ix ac'chajoch d'a sat jun yab'il chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj. 8 Ayic manto b'o jun remeyo chi', ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'a viñaj Isaías chi' icha tic:

—¿Tas junoc yechel ol vila' yic ol nachajel vuuj to a Jehová ol ac'an b'oxoc in c'ool, yic syal in b'at d'a stemplo d'a chab'ej chi'? xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Isaías chi':

—Ay jun yechel ol sch'ox Jehová d'ayach yic vach' ol nachajel uuj to ol elc'och tas ix yala'. A ach tzala' tato sb'ab'laj veven d'a lajuñe' b'achquiltac d'a jun tz'ilan jantac yec' c'u, mato schael yich yemxi jun veven chi' d'a spatic lajuñeoc b'achquiltac chi', xchi viñ.

10 Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:

—Ayic sb'at veven chi' d'a yichañ, secojtac, palta tato schaxiel yemxi lajuñeoc b'achquiltac d'a spatic, a jun chi' ajaltac, xchi viñ.

11 Yuj chi' ix tevi viñaj Isaías chi' d'a Jehová, axo Jehová chi' ix ac'anxi yic tz'elxi yich yemxita veven chi' d'a lajuñ b'achquiltac chi' d'a jun tz'ilan jantac yec' c'u yic viñaj Acaz.

Ix javi eb' aj Babilonia yil viñaj rey Ezequías (2Cr 32.27-31; Is 39.1-8)

12 A d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Babilonia, aton viñaj Merodac-baladán yuninal viñaj Baladán, ix yab' viñ to penaayaxnac viñaj Ezequías, yuj chi' ix scheccot eb' viñ schecab' viñ yic tzul yac'ancan jun carta eb' viñ yed' junoc silab' d'a viñaj Ezequías chi'. 13 Ix chaji eb' viñ checab' chi' yuj viñaj Ezequías chi'. Masanil tas sic'an yuj viñ, ix sch'ox viñ d'a eb' viñ: Aton q'uen plata, q'uen oro, perfume yed' aceite te vach' yed' pax b'aj molanec' yamc'ab' yic oval yed' jantac tas molan yuj viñ. Mañxa junocxo tas ay d'a spalacio viñ yed' d'a yol smacb'en to maj sch'oxlaj d'a eb' viñ. 14 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Isaías schecab' Dios d'a viñaj Ezequías chi', ix sc'anb'an viñ d'a viñ icha tic:

—¿B'ajtil ix cot juntzañ eb' viñ vinac chi'? ¿Tas xchi eb' viñ d'ayach? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:

—Ix cot eb' viñ d'a jun nación te najat, d'a Babilonia, xchi viñ.

15 Ix sc'anb'anxi viñaj Isaías chi':

—¿Tas ix yil eb' viñ d'a yol a palacio tic? xchi viñ.

Ix tac'vixi viñaj Ezequías chi':

—Masanil tas ix yil eb' viṅ, maṅxa jab'oc tas ayec' tic maj yil eb' viṅ, masanil ix in ch'ox d'a eb' viṅ, xchi viṅ.
16 Ix yalan viṅaj Isaías chi' d'a viṅ icha tic:
—Ab' tas syal Jehová d'ayach: 17 Ol c'och val sc'ual, masanil tas ay d'a a palacio yed' masanil tas ix smolb'ejcan eb' a mam icham, ol ic'chajb'at smasanil d'a Babilonia, maṅxa jab'oc tas ol canoc. 18 Yed' pax eb' iṅtilal, ol ic'chajb'at eb' d'a Babilonia chi', ol ic'chajel sṅolob' sq'ueen eb', ol ac'chajoch eb' yac'umaloc servil viṅ sreyal Babilonia chi', xchi Jehová, xchi viṅ.
19 Ix yalan viṅaj rey Ezequías chi' d'a viṅaj Isaías chi':
—A jun lolonel ix al d'ayin yuj Jehová tic te vach', xchi viṅ. Ix yal viṅaj Ezequías chi' icha chi', yujto ix sna' viṅ to ay junc'olal yacb'an pitzanto viṅ.

A schamel viṅaj rey Ezequías
(2Cr 32.32-33)
20 A jantacto yab'ixal viṅaj Ezequías yed' tas nivan yelc'och ix sc'ulej viṅ, aton tas ix aj sb'oan jun ṅajab' viṅ yed' tas ix aj yic'ancot a a' viṅ d'a yol choṅab', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viṅ sreyal Judá. 21 Axo yic ix cham viṅ, a viṅaj Manasés yuninal viṅ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

21

Ix och viṅaj Manasés reyal d'a Judá
(2Cr 33.1-20)
1 A viṅaj Manasés chi', 12 ab'il sq'uinal viṅ ayic ix schaanel yich viṅ yac'an reyal, 55 ab'il ix yac' reyal chi' viṅ d'a Jerusalén. Hepsiba sb'i ix snun viṅ. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viṅ d'a yichaṅ Jehová. A masanil chucal sb'eyb'alej juntzaṅ nación ix yiq'uel Jehová d'a yichaṅ eb' israel, a ix sb'eyb'alej viṅ. 3 Ix schecan viṅ to sb'ojixiq'ue juntzaṅ lugar chaaṅ b'aj tz'och ejmelal, juntzaṅ ix schec viṅaj Ezequías mac'jipojoc. Ix sb'oanxiq'ue altar yic Baal viṅ, ix sb'oanpaxq'ue jun yechel Asera viṅ, icha sc'ulejnac viṅaj Acab sreyal Israel. Ix och viṅ ejmelal d'a q'uen c'anal. 4 Ix sb'oanpaxq'ue juntzaṅ altar viṅ d'a yol stemplo Jehová, aton d'a jun lugar yalnac Jehová icha tic: A d'a jun templo d'a Jerusalén ol och ejmelal d'ayin, xchi. 5 Ay juntzaṅxo altar ix sb'oq'ue viṅ d'a chab' yamaq'uil stemplo Jehová, yic tz'och viṅ ejmelal d'a juntzaṅ q'uen c'anal.
6 Aṅejtona' ix sṅusanpaxtz'a yuninal viṅ silab'il d'a junoc sdiosal chi'. Ix sc'anb'an sb'a viṅ d'a eb' ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix sc'anb'anpax sb'a viṅ d'a eb' tz'avtan spixan eb' chamnac. Te chuc tas ix sc'ulej viṅ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Jehová viṅ d'a yib'aṅ. 7 Ix yac'paxoch jun te' yechel Asera viṅ d'a yol stemplo Jehová, aton jun templo chi' yalnaccan Jehová d'a viṅaj David yed' d'a viṅ yuninal aton viṅaj Salomón icha tic: A d'a in templo d'a Jerusalén, jun choṅab' ix in sic'canel d'a scal masanil choṅab' d'a yol smacb'en Israel tic, a d'ay ol in cajnaj d'a junelṅej. 8 Tato ol sc'anab'ajej masanil in checnab'il eb' eyetchoṅab' yed' in cachnab'il yed' pax in c'ayb'ub'al in checnac yal viṅ in checab' aj Moisés d'a eb', maṅxo ol viq'uel eb' d'a sat jun lum luum vac'nac d'a e mam eyicham, xchi Jehová.
9 Palta maj scha yab' juntzaṅ chi' eb'. A val viṅ rey chi' ix cuchb'an eb' d'a chucal chi'. Ec'b'al chucal ix sc'ulej eb' d'a yichaṅ juntzaṅ nación satb'ilel yuj Jehová d'a yichaṅ eb' smam yicham eb' d'a peca'. 10 Yuj chi' ix yal Jehová d'a eb' schecab': 11 A viṅaj Manasés chi', a tas te yajb'entac sc'ulej viṅ d'a vichaṅ, yelxo val ec'b'al chucal sc'ulej viṅ d'a yichaṅ eb' amorreo, eb' ec'nac d'a yalaṅtaxo. Scuchb'an eb' yetchoṅab' viṅ d'a chucal yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzaṅ yechel. 12 Yuj chi' a in Jehová sDiosal Israel sval icha tic: Ol vic'cot yaelal d'a yib'aṅ Jerusalén yed' d'a yib'aṅ Judá tic, ol te sat sc'ol eb' ol ab'anoc. 13 Ol vac'och yaelal d'a yib'aṅ Jerusalén tic icha ix vutej Samaria yed' eb' yiṅtilal viṅaj Acab. Ol viq'uel masanil eb' anima cajan d'ay, lajan ol ajcan icha junoc uc'ab' ayic

slajvi sb'icchaji ñojan tz'ajcani. 14 Axo jayvañocxo eb' in choñab' tic, ol vactejcan eb', ol
vac'canoch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yic vach' ol ic'chajec' masanil tastac ay d'a eb'.
15 Yictax vic'annaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto, stzuntzejñejcot yoval in c'ool
eb' yuj chucal sc'ulej eb' d'a vichañ, xchi d'a eb' schecab'.
16 Ix te cuchb'aj val eb' aj Judá yuj viñaj Manasés chi' d'a chucal d'a yichañ Jehová.
Tzijtum pax eb' anima malaj smul ix smilcham viñ, ix laj b'ey schiq'uil eb' smasanil d'a
smacb'en Jerusalén. 17 A jantacto yab'ixal viñaj Manasés chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ
yed' jantac smul viñ ix ochi, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 18 Ayic
ix cham viñ, a d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza d'a sti' spalacio viñ ix mucchaji. Axo
viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Amón reyal d'a Judá
(2Cr 33.21-25)

19 A viñaj Amón chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Judá. Chab' ab'il
ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Mesulemet sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Haruz aj Jotba.
20 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová icha sc'ulejnac viñaj Manasés smam viñ.
21 A sb'eyb'al viñ smam viñ chi' ix sb'eyb'alej, ix och viñ ejmelal d'a juntzañ yechel b'aj
ochnac viñ smam viñ chi' ejmelal. 22 Icha chi' ix aj spaticanel Jehová Dios viñ, aton
sDiosal eb' smam yicham viñ. Maj sc'anab'ajejlaj schecnab'il Jehová viñ.
23 A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix meltzajoch eb' viñ ajc'olal d'a viñ, ix miljicham
viñ yuj eb' viñ d'a yol spalacio. 24-26 Yuj chi', axo eb' aj Judá ix milancham eb' viñ ix
milancham viñ rey chi', axo viñaj Josías yuninal viñ ix yac'och eb' reyal sq'uexuloc. A
jantacto yab'ixal viñaj Amón yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb'
viñ sreyal Judá. Ayic ix cham viñ, a d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza ix mucji viñ.

22

Ix chax b'aj tz'ib'ab'ilcan ley
(2Cr 34.1-33)

1 A viñaj Josías vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 31 ab'il ix yac' reyal viñ
d'a Jerusalén. Jedida sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Adaías aj Boscat. 2 Te vach' ix yutej sb'a
viñ d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ, mañ val jab'oc
ix yiq'uel sb'a viñ d'a sb'eyb'al viñ smam yicham chi'.
3 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal, ix schecanb'at viñ stz'ib'um viñ d'a stemplo
Jehová, aton viñaj Safán yuninal viñaj Azalías yixchiquin viñaj Mesulam. Ix yalan viñ
rey chi' d'a viñ icha tic:
4 —Ixic d'a viñaj Hilcías viñ sat sacerdote, tzalan d'a viñ to smolb'ej q'uen tumin viñ
tz'ac'ji d'a stemplo Jehová, q'uen scha eb' stañvan puerta b'aj tz'och eb' anima, 5 syac'an
q'uen viñ d'a eb' viñ yajal yaj yilan sb'ochajxi templo chi' yic stupchaj eb' viñ smunlaj
d'ay, 6 aton eb' viñ ñicum te' yed' eb' viñ tz'ilan tas tz'aj sb'o munlajel chi' yed' eb' viñ
albañil. Smanchajpax te te' yed' q'uen q'ueen tzeyb'il, yic sb'ochajxi templo chi'. 7 Mañ
yovaliloc sc'anchaj yumal q'uen tumin chi' d'a eb' viñ tz'ilan munlajel chi', yujto tz'acan
syutej eb' viñ sb'oani, xchi viñ.
8 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Hilcías chi' d'a viñaj Safán to ix checlaj b'aj tz'ib'ab'ilcan
ley d'a yol stemplo Jehová. Ix yac'an ch'añ viñ d'a viñaj Safán chi', ix yavtan ch'añ viñ.
9 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Safán chi' yal d'a viñ rey chi' icha tic:
—Toxo ix smol q'uen tumin ay d'a yol templo eb' viñ a checab', ix yac'an q'uen eb' viñ
d'a eb' viñ ayoch yajalil yilan sb'ochajxi stemplo Jehová chi', xchi viñ.
10 Añejtona' ix yalanxi viñ to ix ac'ji jun ch'añ uum d'a viñ yuj viñaj sacerdote Hilcías,
yuj chi' ix yavtej ch'añ viñ yab' viñ rey chi'. 11 Ayic ix yab'an viñ rey chi' tas syal d'a
yol ch'añ, ix sñic'chitan spichul viñ, 12 ix schecan viñ avtaj viñaj Hilcías chi', viñaj Safán

tz'ib'um yed' viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán chi', viñaj Acbor yuninal viñaj Micaías yed' viñaj Asaías schecab' viñ rey chi'. Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:
13 —Ixiquec e c'anb'ej d'a Jehová vuuj, yuj eb' choñab', yuj pax masanil eb' aj Judá, tas syalelc'och ch'añ ley tic. Ay am cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a quib'añ, yujto maj sc'anab'ajej eb' co mam quicham tas syal ch'añ, xchi viñ.
14 Yuj chi' ix b'at viñaj sacerdote Hilcías, viñaj Ahicam, viñaj Acbor, viñaj Safán yed' viñaj Asaías yil ix schecab' Dios, ix scuchan Hulda yetb'eyum viñaj Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi', a viñ stañvan b'aj sic'chaj c'apac pichul d'a templo. A ix Hulda chi', a d'a junxo macañ yic Jerusalén toto b'onac, ata' cajan ix. Ayic ix lolonb'at eb' viñ d'a ix, 15 ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha tic:
—A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e c'anb'ej tic d'ayin 16 to a in ol vac'cot junoc yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a tic, icha yalan ch'añ ley ix yavtej viñ sreyal Judá chi'. 17 Yujto ix in yactejcan eb' anima tic, ix sñusan incienso eb' d'a juntzañ comon dios, ix stzuntzancot yoval in c'ol eb' yuj juntzañ sdiosal eb' ix sb'o chi'. Yuj val chi' ix cot voval d'a jun lugar tic. Mañxo ol sicb'ilaj voval chi', xchi Jehová. 18 Alec d'a viñ rey chi', viñ ix ex checancot e c'anb'ej d'a Jehová: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic tz'alan icha tic: Yujto ix avtej tas ayem d'a yol ch'añ uum chi', 19 ix ac'anoch d'a a c'ool, yuj chi' ix al a b'a d'ayin, ix a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oc'q'ue d'a vichañ. Yujto ix ab'pax tas ix vala' to ol satjoquel a choñab' tic, ol in catab'an eb' cajan d'ay, yuj chi' toxo ix vab' tas ix ala'. Sval d'ayach 20 to ix ach vac' nivanc'olal, ol ach mucjoc d'a junc'olal. Mañxo ol il-laj jun yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'. Ix paxta eb' viñ schecab' viñ rey chi' yic tzul yalan eb' viñ d'a viñ tas ix b'at yab' eb' viñ chi'.

23

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' to tz'avtaj masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Jerusalén yed' juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yic vach' smolb'ej sb'a eb' viñ yed' viñ. 2 Ayic ix javi eb' viñ, ix b'at viñ yed' eb' viñ, eb' viñ sacerdote, eb' viñ schecab' Dios yed' masanil eb' comon anima, eb' malaj val yelc'ochi yed' eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at eb' smasanil d'a stemplo Jehová. Ata' ix yal viñ rey chi' to a ch'añ yumal strato Jehová ix chax d'a stemplo, tz'avtaj ch'añ d'a yichañ eb' anima chi'. 3 Ix och tec'tec' viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy, ix yac'an sti' viñ d'a yichañ Jehová to ol sc'anab'ajej juntzañ checnab'il viñ yed' c'ayb'ub'al d'a smasanil sc'ool, icha syal jun trato tz'ib'ab'ilcan d'a yol ch'añ uum chi'. Añeja' masanil eb' anima chi', ix yac' sti' eb' sc'anab'ajani.

Ix satel juntzañ chuc b'eyb'al viñaj Josías (2Cr 34.3-7)

4 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ sat sacerdote aj Hilcías yed' d'a juntzañxo eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ stañvan spuertail templo to syiq'uelta eb' viñ masanil tastac ay d'a yol stemplo Jehová, aton yamc'ab' sc'an eb' anima yic tz'och eb' ejmelal d'a Baal, d'a Asera yed' d'a q'uen c'anal. Ix yiq'uel eb' viñ d'a stiel choñab' Jerusalén, ix sñusantz'a eb' viñ d'a sti' a' Cedrón, ix lajvi chi' ix ic'jib'at staañil d'a Betel. 5 Ix yic'anel yopisio eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ sñusantz'a incienso b'aj chaañ d'a yol yic Judá yed' d'a stitac choñab' Jerusalén, aton eb' viñ ac'b'il yopisio yuj eb' viñ rey ec'nac. Ix ic'chajpaxel eb' viñ sacerdote sñusantz'a incienso d'a Baal, d'a c'u, d'a q'uen uj, d'a q'uen c'anal yed' d'a juntzañ nivac c'anal sb'eyec' d'a satchaañ. 6 Ix yic'anpaxel jun yechel Asera viñ rey chi', aton jun ayoch d'a yol stemplo Jehová. Ix b'at yac'ancan eb' d'a stiel choñab' Jerusalén. Ix ñuschajtz'a d'a sti' a' Cedrón, ix stenanchojoc stañil chi' viñ, ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ b'aj mucan eb' comon anima. 7 Ix pojjipaxem juntzañ yed'tal eb' viñ ix-vinac yuj viñ, aton b'ob'il d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' sch'alvipax eb' ix ix sb'oan c'apac mantiado yic Asera.

8 Ix lajvi chi', ix yavtancot masanil eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ ay d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá, ix yixtanb'at masanil altar viñ d'a masanil lugar chaañ d'a Geba masanto d'a Beerseba, aton b'aj sñustz'a incienso juntzañ eb' viñ sacerdote. Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ, juntzañ ay d'a spuertail choñab' scan d'a stojolal sq'uexan mach tz'och d'a yol choñab' chi', aton jun puerta yic viñaj Josué yajal d'a Jerusalén. 9 A eb' viñ sacerdote yiñtilal Leví ix ac'an silab' d'a juntzañ lugar chaañ, majxo c'ochlaj eb' viñ d'a altar yic Jehová d'a Jerusalén, axoñej svael eb' viñ tz'ac'ji yuj eb' viñ yetsacerdoteal chi'.

10 Ix yixtanpaxb'at jun lugar viñ rey chi', jun scuchan Tofet d'a sch'olanil Ben-hinom b'aj sñusjitz'a eb' unin silab'il d'a jun comon dios scuchan Moloc, yic mañxa junoc mach sc'ulan jun chucal chi'. 11 Ix yic'anpaxel noc' chej viñ, noc' ayoch yuj eb' viñ sreyal Judá yic tz'och ejmelal d'a c'u. Ix sñusantz'a scarruaje noc' chej chi' viñ. A juntzañ chi', a d'a jun amac' d'a slac'anil b'aj tz'och anima d'a yol stemplo Jehová, ata' ay, d'a stz'ey scuarto jun viñ ay yopisio scuchan Natán-melec. 12 Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ rey chi', juntzañ b'ob'ilcan yuj eb' viñ sreyal Judá d'a spañanil yib'añ scuartocan viñaj rey Acaz. Ay pax juntzañ altar b'ob'ilcan yuj viñaj rey Manasés d'a chab' yamaq'uil stemplo Jehová, ix smac'poj viñ, ix syumancanb'at sc'ajil viñ d'a yol a' Cedrón.

13 Ix yixtanpaxb'at juntzañ lugar viñ, juntzañ chaañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jerusalén, d'a stojolal sur d'a tzalan Olivo, aton jun sb'onaccan viñaj Salomón sreyal Israel, aton Astarté sdiosal eb' aj Sidón, Quemos sdiosal eb' moabita yed' Milcom sdiosal eb' amonita. Masanil juntzañ chi' yajb'ilel yuj Jehová. 14 Ix smac'anpaxpoj q'uen q'ueen viñ, q'uen chajul yaj d'a eb' anima, ix ch'acchajpaxel te' yechel Asera. Ix saclemajb'at sb'aquil chamnac ta' yuj viñ. 15 Ix smac'paxpoj jun altar viñ yed' templo d'a Betel, aton sb'onaccan viñaj rey Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal. Pococxoñej ix aji, ix sñusantz'a yechel dios Asera chi' viñ.

16 Ix ec' q'ueleloc viñaj Josías chi', ix yilanb'at juntzañ yed'tal chamnac viñ d'a jun tzalan, ix yalan viñ to tz'ic'chajelta sb'aquil chamnac ayoch d'a yool chi', ix sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yic tz'ixtaxb'ati. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan jun viñ schecab' Jehová d'a peca'. 17 Ix sc'anb'an viñaj rey Josías chi':

—¿Mach ay yic jun yed'tal chamnac svilb'at chi'? xchi viñ. Ix tac'vi eb' cajan d'a Betel chi' d'a viñ icha tic:

—Aton b'aj mucan jun viñ schecab' Dios cotnac d'a Judá, a viñ aljinaccan yuj tas ix utej jun altar d'a Betel tic, xchi eb' d'a viñ.23.17

18 Ix yalan viñ:

—Actejeccani, malaj junoc mach syaman sb'aquil chi', xchi viñ.

Yuj chi' majxo yamjilaj sb'aquil jun viñ schecab' Dios chi' yed' sb'aquil junxo viñ schecab' Dios cotnac d'a Samaria.

19 Icha ix yutej viñaj Josías chi' d'a Betel chi', icha pax chi' ix yutej viñ satanel juntzañ lugar chaañ, juntzañ b'ob'il d'a Samaria chi' yuj eb' viñ sreyal Israel, juntzañ stzuntzancot yoval sc'ol Jehová. 20 Ix lajvi chi', axo d'a yib'añ juntzañ altar ix smilcham masanil eb' viñ sacerdote viñ, aton eb' viñ yic juntzañ lugar chaañ d'a Samaria chi'. Ix sñusantz'a sb'aquil juntzañ chamnac viñ d'a yib'añ juntzañ altar chi'. Ix lajvi chi' ix paxta viñ d'a Jerusalén.

Q'uiñ ix yac'och viñaj rey Josías (2Cr 35.1-19)

21 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Josías d'a masanil eb' choñab' icha tic: Caq'uecoch q'uiñ yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto yic squic'anchaañ sb'i Jehová co Diosal, icha syalcan d'a yumal trato, xchi viñ. 22 Yuj chi' ix och jun q'uiñ chi'. Yictax ix lajviec' stiempoal eb' juez, eb' ix ac'an yajalil d'a choñab' Israel, malaj

23.17 **23:17** A yab'ixal jun tic tz'ilchaj d'a 1 Reyes 13.1-5.

juneloc ix och jun q'uiñ icha jun chi' d'a stiempoal eb' viñ ix ac'an reyal d'a Judá yed' d'a Israel. 23 Yic val 18 ab'il yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ chi' d'a Jerusalén, yuj yic'jichaañ Jehová.

Te ayoch spensar viñaj Josías d'a Jehová

24 Masanil eb' tz'avtan spixan eb' chamnac, eb' ajb'aal yed' juntzañ yechel d'a yoltac pat, ix satjiel yuj viñaj Josías chi'. Masanil pax juntzañ comon dios yajb'entac ay d'a Jerusalén yed' d'a yol smacb'en Judá ix satel viñ. Icha chi' ix sc'ulej viñ yic sc'anab'ajan viñ tas syalcan d'a yumal ley ix chax yuj viñaj sacerdote Hilcías d'a yol stemplo Jehová. 25 Malaj junocxo rey ec'nacxo ix sq'uex spensar yic syac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Jehová d'a smasanil sc'ool, d'a smasanil spensar yed' d'a smasanil yip, icha ix yutej sb'a viñaj Josías chi', yujto ix sc'anab'ajej viñ tas alb'ilcan d'a ley Moisés. Mañxalaj pax junocxo rey icha chi' ix yutej sb'a.

26 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñ, palta yuj tas te chuc sc'ulejnac viñaj Manasés, yuj chi' aycot yoval sc'ol Jehová d'a Judá chi'. 27 Yuj chi' ix yal Jehová icha tic: Ol viq'uel Judá d'a vichañ, icha vutejnac Israel. Ol in patiquejcanel Jerusalén, jun choñab' sic'b'ilel vuuj yed' jun templo tic, jun valnac yuuj to a d'ay tz'och ejmelal d'ayin, xchi.

Schamel viñaj rey Josías
(2Cr 35.20-27)

28-30 A d'a stiempoal chi' ix cot viñaj Necao sreyal Egipto yed' eb' soldado yic sb'at eb' d'a a' nivan Éufrates, yic sb'at colvaj viñ yed' viñ sreyal Asiria. Ix b'at viñaj rey Josías yed' eb' soldado yac' oval yed' viñaj Necao chi' d'a Meguido. Ayic ix schalan sb'a eb' viñ d'a oval chi', ix miljicham viñaj Josías chi' yuj viñ. Ix ac'jiq'ue snivanil viñ d'a yol carruaje yuj eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ. Ix cot eb' viñ d'a Meguido chi' masanto ix javi eb' viñ d'a Jerusalén, ix ac'jicanoch snivanil viñ chi' d'a jun yed'tal b'ob'ilxo. Axo eb' anima smasanil d'a yol choñab' chi' ix ac'anoch viñaj Joacaz yuninal viñ reyal sq'uexuloc.

A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.

A tas ix sc'ulej viñaj Joacaz d'a reyal
(2Cr 36.1-4)

31 A viñaj Joacaz chi', 23 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Jerusalén. Oxeñej ujal ix yac' reyal chi' viñ. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Jeremías aj Libna. 32 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej eb' smam yicham viñ. 33 Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñaj rey Necao d'a Ribla d'a yol yic Hamat, yic vach' maxtzac yac' yajalil viñ d'a Jerusalén. Ix yac'anoch q'uen tumin viñaj Necao chi' d'a yib'añ eb' aj Judá chi', 75 quintal q'uen plata yed' oxe' arroba q'uen oro. 34 Axo viñaj Eliaquim yuninal viñaj Josías chi' ix yac'och viñaj rey Necao chi' reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. Ix sq'uexan sb'i viñaj Eliaquim chi' viñ, Joacim ix sb'iej viñ. Ix yic'anb'at viñaj Joacaz chi' viñ d'a Egipto. Ata' ix cham viñaj Joacaz chi'.

35 Ix yac'an q'uen oro viñaj Joacim chi' yed' q'uen plata sc'an viñ sreyal Egipto chi'. Yuj chi' ix yac'och q'uen viñ d'a yib'añ eb' anima d'a yol smacb'en chi', junjun anima ix yac' q'uen oro yed' q'uen plata, icha tastac ay d'a junjun eb'. Icha chi' ix aj smolan q'uen tumin viñ ix can d'a yib'añ chi'.

Ochnac viñaj Joacim reyal d'a Judá
(2Cr 36.5-8)

36 A viñaj Joacim chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Zebu sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Pedaías aj Ruma. 37 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej eb' smam yicham viñ.

24

1 A d'a stiempoal viñaj Joacim chi', ix cot viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado yac' oval yed' viñ. Icha chi' ix aj yochcan viñaj rey Joacim oxe' ab'il d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor chi'. Ix lajvi chi' ix meltzajoch viñaj Joacim chi' ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia chi'. 2 Palta ix ac'jicot eb' soldado caldeo yuj Jehová, eb' soldado sirio, eb' soldado moabita yed' eb' soldado amonita yic sjavi eb' elc'al d'a Judá yic syixtanb'at eb', icha ix aj yalan eb' schecab' Jehová. 3 Val yel ix javi jun tic d'a yib'añ Judá, yujto a Jehová ix alani yic syic'anel Judá d'a yichañ, yuj smul viñaj Manasés, 4 yuj pax schamel eb' anima malaj smul d'a Jerusalén ix cham yuj viñ. Yuj chi' majxo yac'laj nivanc'olal Jehová.

5 A jantacto yab'ixal viñaj Joacim chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 6 Axo yic ix cham viñ, a viñaj Joaquín yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

7 Majxo eltalaj viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol smacb'en, yujto a viñ sreyal Babilonia ix ic'anxiec' tas ic'b'ilec' yuj viñ, scot d'a a' eluma' yic Egipto masanto d'a a' Éufrates.

Ix ic'jib'at viñaj rey Joaquín d'a Babilonia
(2Cr 36.9-10)

8 A viñaj Joaquín chi', 18 ab'ilxo sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, oxeñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Nehusta sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Elnatán aj Jerusalén. 9 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej viñ smam viñ.

10 A d'a jun tiempoal chi', ix cot eb' soldado viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a Jerusalén, ix oymaj eb' d'a spatic. 11 Van yac'an oval eb', ix c'och viñaj Nabucodonosor chi'. 12 Yuj chi' ix yac'och sb'a viñaj Joaquín sreyal Judá yed' ix snun, eb' viñ yetyajalil viñ yed' pax eb' viñ schecab' viñ d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi'. Ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia ayic svajxaquilxo ab'il yoch viñaj Nabucodonosor chi' reyal.

13 Ix lajvi chi', ix schecan viñaj Nabucodonosor chi' ic'chajelta masanil q'uen tumin ay d'a yol stemplo Jehová yed' d'a yol spalacio viñ sreyal Judá chi'. Ix smac'anpoj masanil yamc'ab' viñ nab'a oro yic templo chi' b'ob'ilcan yuj viñaj Salomón sreyal Israel. Ix elc'och jun tic icha ajnac yalancan Jehová. 14 Ix schecan viñ ic'chajb'at masanil anima cajan d'a Jerusalén chi' yed' eb' yajal, eb' soldado te jelan, eb' viñ jelan sb'oan tastac yed' eb' viñ tenum q'ueen. 10 mil eb' ix ic'jib'at d'a Babilonia chi' d'a smasanil. Mañxa mach ix cani, axoñej eb' meb'a' ixto cani.

15 A viñaj rey Joaquín chi', ix snun viñ, eb' ix yetb'eyum viñ, eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' eb' anima nivac yelc'och d'a yol smacb'en viñ chi', ix ic'jib'at eb' yuj viñaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. 16 A d'a scal masanil anima ix ic'chajb'at chi', ay 7 mil eb' viñ soldado, ay pax mil eb' viñ syal sb'oan tastac yed' eb' viñ tenum q'ueen. Masanil eb' viñ tic te tec'an eb' viñ, te jelan pax eb' viñ d'a oval. 17 Axo viñaj rey Nabucodonosor chi' ix ac'anoch viñaj Matanías yuc'tac smam viñaj Joaquín chi' reyal sq'uexuloc viñ. Ix q'uexji sb'i viñ yuj viñ, Sedequías ix sb'iejcan viñ.

Ix och viñaj Sedequías reyal
(2Cr 36.11-16; Jer 52.1-3)

18 A viñaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Jeremías aj Libna. 19 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej viñaj Joacim. 20 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a Jerusalén yed' d'a Judá, ix yic'ancanel eb' d'a yichañ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(Jer 39.1-7; 52.3-11)

Ix meltzajoch viñaj Sedequías ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia.

25

1 Ayic slajuñil c'ual yoch slajuñil uj, ayic sb'aluñil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal,
ix javi viñaj rey Nabucodonosor yed' eb' viñ soldado yac' oval d'a Jerusalén.
Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalén chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' viñ d'a spatictac,
ix sb'oanq'ue stec'nub' eb' viñ d'a spatictac smuroal. 2 Oyb'ilñej jun choñab' chi' yuj eb' viñ,
masanto ayic 11 ab'il yoch viñaj Sedequías chi' reyal. 3 Ayic sb'aluñil c'ual yoch schañil
uj d'a yol jun ab'il chi', ix em jun nivan vejel d'a yol choñab' chi', mañxa jab'oc tas vach'
svaan eb' anima chi'. 4 Ix sb'oan jun olan eb' viñ soldado caldeo chi' d'a smuroal choñab'
chi'. Vach'chom oyanoch eb' viñ soldado d'a spatictac chi', palta ix el viñaj rey Sedequías
chi' yed' eb' viñ soldado d'ac'valil. Ix elc'och eb' viñ d'a jun puerta d'a scal chab' muro d'a
stz'ey b'aj ay yavb'en te' eb' viñ rey, ix b'at eb' viñ d'a jun b'e sc'och d'a sch'olanil a' Jordán.
5 Palta ix b'at eb' viñ soldado caldeo chi' d'a spatic eb' viñ, ix yamchaj viñaj Sedequías chi'
yuj eb' viñ d'a yac'lical Jericó. Ix saclemcanb'at eb' viñ soldado viñ. 6 Ix syaman viñ rey
chi' eb' viñ, ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi' d'a
Ribla, d'a yol yic Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. 7 D'a val yichañ
viñaj Sedequías chi' ix xicjicham eb' yuninal. Ix ic'chajq'ueta yol sat viñ, ix tzec'chaj viñ
d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix ic'chajb'at viñ d'a Babilonia.

Ix mac'jiem templo
(2Cr 36.17-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)

8 Ayic uque' c'ualxo yoch yoil uj d'a 19 ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal d'a
Babilonia, ix javi viñaj Nabuzaradán yajalil eb' viñ soldado stañvumal viñ rey chi' yed'
eb' viñ soldado d'a Jerusalén. 9 Ix sñusantz'a stemplo Jehová eb' viñ yed' spalacio viñ rey,
masanil spat eb' cajan d'a Jerusalén chi' yed' masanil nivac pat. 10 Ix spojanem masanil
smuroal choñab' Jerusalén chi' eb' viñ. 11 Masanil eb' anima ayto cani, ix yic'b'at eb'
viñaj Nabuzaradán chi', aton eb' ix yac'och sb'a yed' viñ sreyal Babilonia yed' eb' jelan
sb'oan tastac. 12 Axoñej eb' te meb'a' ix yactejcan viñ, yic smunlaj eb' d'a avoj uva yed'
juntzañxo tas tz'avchaji.

13 Masanil tastac nab'a bronce ay d'a yol templo ix smac'poj eb' viñ soldado chi', aton
chab' oy ayoch d'a sat templo chi', juntzañ sb'achnub' yich cotac pila yed' jun nivan
pila. Ix yic'anb'at q'uen bronce chi' eb' viñ d'a Babilonia. 14 Añejtona' b'aj tz'em q'uen
tic'aq'uil taañ, q'uen pala, q'uen ic'lab'el stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac
cuchara yed' masanil tastac nab'a bronce sc'anchaji ayic tz'och ejmelal d'a Jehová, ix
yic'b'at eb' viñ smasanil. 15 Ix yic'paxb'at juntzañ nivac vaso eb' viñ yed' q'uen b'aj sñusji
incienso yed' juntzañxo tastac nab'a oro ma nab'a plata. 16 Mañxa yalb'anil jantac yalil
q'uen bronce ayoch d'a chab' nivac oy yic templo, d'a jun pila yic a a' yed' d'a juntzañ
yich b'achnub' b'ob'ilcan yuj viñaj rey Salomón yic tz'ochcan d'a stemplo Jehová. 17 A
junjun oy chi', ec'b'al vajxaque' metro steel. A sjolom oy chi' nab'a bronce, nañal schab'il
metro yaj q'uei, axo spatictac sjolom oy chi', aypaxoch yelvanub' icha yilji te' granada.
A juntzañ chi' nab'a bronce. Lajañej yaj chab' oy chi'.

Ix ic'jiel eb' aj Judá sat sluum

18 A viñaj Nabuzaradán chi' ix yaman viñaj Seraías sat sacerdote, viñaj Sofonías
schab'il sacerdote yed' oxvañ eb' viñ stañvan sti' templo, ix ic'jib'at eb' viñ yuj viñ d'a
Babilonia. 19 A d'a scal eb' anima ix can d'a yol choñab' chi', ix yamchajpax jun viñ sat
yajal scuchb'an eb' viñ soldado yed' pax ovañxo eb' viñ tz'ac'an srazón viñ rey yed' jun
viñ tz'ib'um sb'oan slistail eb' viñ soldado yed' pax 60-xo eb' viñ nivac vinac yaj d'a yol
choñab' chi'. 20-21 Masanil juntzañ eb' anima chi' ix yic'b'at viñaj Nabuzaradán chi' d'a

Ribla d'a yol yic Hamat. Ata' ix yal viñ rey to scham eb'. Icha chi' ix aj yic'jiel eb' aj Judá chi' d'a schoñab' yed' d'a sluum, ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia.

Eb' anima ixto cani ix b'atcan eb' d'a Egipto
(Jer 40.7-10; 41.1-3,16-18)

22 Ix och viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam yixchiquin viñaj Safán gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia chi'. A viñ ix can yil jantacto anima ix can d'a Judá chi'. 23 Ayic ix yab'an jun lolonel chi' eb' viñ yajal eb' viñ soldado ixto cani, ix b'at eb' viñ d'a Mizpa yed' eb' viñ soldado chi', yic b'at lolon eb' viñ yed' viñaj Gedalías chi'. A eb' viñ chi', aton viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías, viñaj Johanán yuninal viñaj Carea, viñaj Seraías yuninal viñaj Tanhumet aj Netofa yed' viñaj Jaazanías yuninal jun viñ aj Maaca. 24 Ix yac'an sti' viñaj Gedalías chi' d'a eb' viñ yed' d'a eb' viñ soldado, ix yalan viñ icha tic: Mañ ex xiv e can d'a yalañ smandar eb' caldeo chi', cajnajañec d'a yol nación tic, tzex och d'a yalañ schecnab'il viñ sreyal Babilonia. Tato icha chi' vach'ñej ol aj e b'eyb'ati, xchi viñ.

25 Axo d'a yuquil uj, ix javi viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías yixchiquin viñaj Elisama, d'a yiñtilal eb' viñ sreyal Judá. Ay lajuñvañxo eb' viñ vinac ajun yed' viñ, ix smilancham viñaj Gedalías chi' eb' viñ yed' eb' aj Judá yed' pax eb' caldeo ayec' yed' viñ d'a Mizpa chi'. 26 Yuj chi' masanil eb' anima ix b'at elelal d'a Egipto yuj xivelal d'a eb' caldeo chi'. Ata' ix b'at eb' anima nivac yelc'ochi, eb' malaj yelc'ochi yed' eb' yajalil eb' soldado.

Ix actajel viñaj Joaquín
(Jer 52.31-34)

27 Ayic 27 c'ual yoch slajchavil ujal, ayic 37 ab'ilxo yic'chajb'at viñaj rey Joaquín d'a Babilonia, ix och viñaj Evil-merodac reyal d'a Babilonia chi'. A d'a b'ab'el ab'il yoch viñ reyal chi' ix sch'oxan svach'c'olal viñ d'a viñaj Joaquín chi', ix yic'anelta viñ viñ d'a preso. 28 Te vach' ix yutej sb'a viñ rey chi' d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ayoch preso d'a Babilonia chi'. 29 Yuj chi' ix sq'uexel spichul viñaj Joaquín sc'an d'a yol preso chi', ix va viñ yed' viñ rey chi' d'a jantacto tiempoal pitzan viñ. 30 Ix ac'jiñej sgasto viñ yuj viñ sreyal Babilonia chi' masanto ix cham viñ.

A Ch'aŋ B'ab'el Libro
CRÓNICAS

A Crónicas syalelc'ochi “yab'ixal eb' viŋ rey”. A chab' libro Crónicas tic, syalcot tas syal d'a chab' slibro viŋaj Samuel yed' pax tas tz'ib'ab'ilcan d'a juntzaŋ libro yab'ixal eb' viŋ rey. Palta maŋ masaniloc tas syal d'a juntzaŋ libro chi' syal pax d'a chab' libro tic. A d'a jun mach tz'ib'jinac jun libro tic te nivan yelc'och yab'ixal viŋaj rey David, viŋaj rey Salomón, yab'ixal stemplo Dios yed' yab'ixal tas yopisio eb' sacerdote. Syalanpaxi to a viŋaj rey David ic'jinaccanel yich yic sb'ochaj stemplo Dios yed' sleyal, vach'chom a viŋaj Salomón b'oannac.

A viŋaj Josafat, viŋaj Ezequías yed' viŋaj Josías, ch'oxnab'il yaj eb' viŋ, yujto te nivan yelc'och Jehová d'a yol sat eb' viŋ. Aŋej d'a Jehová tz'och eb' viŋ ejmelal ayic sjavi yaelal d'a scal eb'. Te b'inajnac eb' viŋ oxvaŋ tic, yujto a eb' viŋ cuchb'annacxi b'at spensar eb' anima d'a Jehová. Ayic ayoch juntzaŋxo eb' viŋ rey d'a yopisio, te tzijtum eb' anima tz'och ejmelal d'a juntzaŋ comon dios. A mach tz'ib'jinaccan juntzaŋ tic, sch'oxcaneli to vach'chom te nivan juntzaŋ yaelal ix javi d'a yib'aŋ choŋab' Israel yed' d'a yib'aŋ choŋab' Judá, palta a Dios naanŋej strato yac'nac yed' schoŋab' chi', ix elŋejc'och tas nab'il chi' yuuj.

A d'a capítulo 1 masanto d'a 9, syalcot tas yaj stzolal smam yicham junjun macaŋ eb'. A yab'ixal schamel viŋaj Saúl, syalcot d'a capítulo 10. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 29, syalcot yuj tas ajnac yac'an reyal viŋaj David. Syalanpaxcot tastac janac d'a yib'aŋ viŋ yed' tas ajnac yic'an yip yopisio viŋ. Yac'nacvaloch viŋ d'a sc'ool smolb'ancan tastac c'anchajnac ayic sb'onac stemplo Jehová. Sb'oannaccan slistail eb' b'ojinac templo chi' viŋ. Yac'annaccan masanil juntzaŋ chi' viŋ ab'enal d'a yol sc'ab' viŋaj Salomón. A juntzaŋ tic syal d'a capítulo 22 masanto d'a 29.

A eb' viŋ yiŋtilal viŋaj Adán
(Gn 5.1-32)

1 Aton stzolal[1.1] eb' viŋ yiŋtilal viŋaj Adán tic: Viŋaj Set, viŋaj Enós, 2 viŋaj Cainán,
viŋaj Mahalaleel, viŋaj Jared, 3 viŋaj Enoc, viŋaj Matusalén, viŋaj Lamec, 4 viŋaj Noé.

Eb' yiŋtilal viŋaj Noé
(Gn 10.1-32)

A eb' viŋ yuninal viŋaj Noé: Aton viŋaj Sem, viŋaj Cam yed' viŋaj Jafet.

5 Axo eb' viŋ yuninal viŋaj Jafet chi': Viŋaj Gomer, viŋaj Magog, viŋaj Madai, viŋaj
Javán, viŋaj Tubal, viŋaj Mesec yed' viŋaj Tiras. 6 Axo eb' viŋ yuninal viŋaj Gomer chi':
Viŋaj Askenaz, viŋaj Rifat yed' viŋaj Togarma. 7 Axo eb' viŋ yuninal viŋaj Javán chi':
Aton viŋaj Elisa, viŋaj Tarsis, viŋaj Quitim yed' viŋaj Dodanim.

8 Axo eb' viŋ yuninal viŋaj Cam: Aton viŋaj Cus, viŋaj Mizraim, viŋaj Fut, viŋaj
Canaán. 9 A eb' viŋ yuninal viŋaj Cus chi': Aton viŋaj Seba, viŋaj Havila, viŋaj Sabta,
viŋaj Raama yed' viŋaj Sabteca. Axo eb' viŋ yuninal viŋaj Raama chi': Aton viŋaj Seba
yed' viŋaj Dedán. 10 A viŋaj Cus chi', aton viŋ smam viŋaj Nimrod. Aton jun viŋ chi' te
nivan ajnac yelc'och d'a yolyib'aŋq'uinal tic yujto te jelan ajnac viŋ d'a oval.

11 A d'a viŋaj Mizraim, ata' cotnac eb' ludeo, eb' anameo, eb' lehabita, eb' naftuhítas,
12 eb' patruseo, eb' casluhítas yed' eb' caftoritas. A d'a eb' chi' cotnac yiŋtil eb' filisteo.

1.1 **1:1** A jun stzolal sb'inaj chi' d'a tic yed' d'a juntzaŋxo versículo, a viŋ b'ab'el sb'inaji a viŋ smam viŋ schab'il, axo viŋ schab'il chi' smam viŋ yoxil, ichaŋej chi' masanto d'a viŋ slajvub' d'a junjun lista.

13 A viñaj Sidón, b'ab'el yuninal viñaj Canaán. A junxo yuninal viñ, aton viñaj Het.
14 A viñaj Canaán chi' ay yiñtilal eb' jebuseo, eb' amorreo, eb' gergeseo, 15 eb' heveo, eb'
araceo, eb' sineo, 16 eb' arvadeo, eb' zemareo yed' eb' hamateo.
17 Axo eb' viñ yuninal viñaj Sem: Aton viñaj Elam, viñaj Asur, viñaj Arfaxad, viñaj
Lud yed' viñaj Aram. Axo eb' viñ yuninal viñaj Aram chi': Aton viñaj Uz, viñaj Hul, viñaj
Geter yed' viñaj Mesec. 18 A viñaj Arfaxad chi' smam viñaj Sela, axo viñaj Sela chi' smam
viñaj Heber. 19 A viñaj Heber chi', chavañ yuninal viñ: A viñ b'ab'el scuch Peleg, yujto a
d'a stiempoal viñ ix pojchajb'at lum luum. Axo junxo viñ yuninal viñ chi' scuchan Joctán.
20 A eb' viñ yuninal viñaj Joctán chi': Aton viñaj Almodad, viñaj Selef, viñaj Hazar-mavet,
viñaj Jera, 21 viñaj Adoram, viñaj Uzal, viñaj Dicla, 22 viñaj Ebal, viñaj Abimael, viñaj
Seba, 23 viñaj Ofir, viñaj Havila yed' viñaj Jobab. A masanil eb' viñ tic, yuninal eb' viñ
viñaj Joctán.

Eb' viñ yiñtilal viñaj Sem (Gn 11.10-26)

24 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Sem tic d'a stzolal: Viñaj Arfaxad, viñaj Sela, 25 viñaj
Heber, viñaj Peleg, viñaj Reu, 26 viñaj Serug, viñaj Nacor, viñaj Taré, 27 yed' viñaj Abram,
aton viñaj Abraham.

Eb' yiñtilal viñaj Ismael‘R’yed' eb' yiñtilal ix Cetura (Gn 25.1-6,12-18)

28 A eb' viñ yuninal viñaj Abraham: Aton viñaj Isaac yed' viñaj Ismael. 29 A eb' viñ
yuninal viñaj Ismael: Aton viñaj Nebaiot, b'ab'el yuninal, viñaj Cedar, viñaj Adbeel,
viñaj Mibsam, 30 viñaj Misma, viñaj Duma, viñaj Massa, viñaj Hadad, viñaj Tema,
31 viñaj Jetur, viñaj Nafis yed' viñaj Cedema.
32 Axo eb' yune' ix Cetura, schab'il yetb'eyum viñaj Abraham chi': Aton viñaj Zimram,
viñaj Jocsán, viñaj Medán, viñaj Madián, viñaj Isbac yed' viñaj Súa. Axo eb' viñ yuninal
viñaj Jocsán chi': Aton viñaj Seba yed' viñaj Dedán. 33 Axo eb' viñ yuninal viñaj Madián
chi': Aton viñaj Efa, viñaj Efer, viñaj Hanoc, viñaj Abida yed' viñaj Elda. Masanil eb' viñ
tic, yiñtilal eb' viñ ix Cetura.

Eb' yiñtilal viñaj Esaú (Gn 36.1-43)

34 A viñaj Abraham smam viñaj Isaac. Axo eb' viñ yuninal viñaj Isaac chi', aton viñaj
Esaú yed' viñaj Israel. 35 A eb' viñ yuninal viñaj Esaú chi': Aton viñaj Elifaz, viñaj Reuel,
viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. 36 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elifaz chi': Aton
viñaj Temán, viñaj Omar, viñaj Zefo, viñaj Gatam, viñaj Cenaz yed' viñaj Amalec yune'
ix Timna. 37 A eb' viñ yuninal viñaj Reuel chi': Aton viñaj Nahat, viñaj Zera, viñaj Sama
yed' viñaj Miza.
38 Axo eb' viñ yuninal viñaj Seir: Aton viñaj Lotán, viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná,
viñaj Disón, viñaj Ezer yed' viñaj Disán. 39 Axo eb' viñ yuninal viñaj Lotán chi': Aton viñaj
Hori yed' viñaj Homam. A viñaj Lotán chi' ay yanab' ix Timna. 40 Axo eb' viñ yuninal
viñaj Sobal chi': Aton viñaj Alván, viñaj Manahat, viñaj Ebal, viñaj Sefo yed' viñaj Onam.
Axo eb' viñ yuninal viñaj Zibeón chi': Aton viñaj Aja yed' viñaj Aná. 41 A viñaj Aná chi',
smam viñaj Disón, axo eb' viñ yuninal viñaj Disón chi': Aton viñaj Amram, viñaj Esbán,
viñaj Itrán yed' viñaj Querán. 42 A eb' viñ yuninal viñaj Ezer: Aton viñaj Bilhán, viñaj
Zaaván yed' viñaj Jaacán. A eb' viñ yuninal viñaj Disán chi': Aton viñaj Uz yed' viñaj
Arán.
43 Aton eb' viñ tic ix ac'an yajalil d'a Edom ayic mantalaj sreyal eb' israel tz'ochi: A
viñaj Bela yuninal viñaj Beor, Dinaba sb'i schoñab' viñ. 44 Ayic ix cham viñaj Bela chi',
axo viñaj Jobab yuninal viñaj Zera, aj choñab' Bosra ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
45 Axo yic ix cham viñaj Jobab chi', axo viñaj Husam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A jun viñ chi', a d'a yol yic Temán cajan viñ. 46 Axo yic ix cham viñaj Husam chi', axo viñaj Hadad yuninal viñaj Bedad aj choñab' Avit ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A jun viñ chi' ix ac'an ganar viñaj Madián d'a ac'lic yic Moab. 47 Ayic ix cham viñaj Hadad chi', axo viñaj Samla aj choñab' Masreca ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 48 Ayic ix cham viñaj Samla chi', axo viñaj Saúl ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Cajan viñ d'a choñab' Rehobot d'a sti' a' Éufrates. 49 Ayic ix cham viñaj Saúl chi', axo viñaj Baal-hanán, yuninal viñaj Acbor ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 50 Ayic ix cham viñaj Baal-hanán chi', axo viñaj Hadad aj choñab' Pai ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Mehetabel sb'i ix yetb'eyum viñ, a viñaj Matred ay yisil ix, yixchiquin ix viñaj Mezaab.

51 Axo yic ix cham viñaj Hadad chi', a eb' viñ ix och reyal d'a Edom chi': Aton viñaj Timna, viñaj Alva, viñaj Jetet, 52 viñaj Aholibama, viñaj Ela, viñaj Pinón, 53 viñaj Cenaz, viñaj Temán, viñaj Mibzar, 54 viñaj Magdiel yed' viñaj Iram. Aton juntzañ eb' viñ tic ix ac'an reyal d'a Edom chi'.

2

Eb' yuninal viñaj Israel (Gn 35.22-26)

1 Aton eb' viñ yuninal viñaj Israel tic: Viñaj Rubén, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá, viñaj Isacar, viñaj Zabulón, 2 viñaj Dan, viñaj José, viñaj Benjamín, viñaj Neftalí, viñaj Gad yed' viñaj Aser.

Eb' yiñtilal Judá

3 A eb' viñ yuninal viñaj Judá: Aton viñaj Er, viñaj Onán yed' viñaj Sela. A snun eb' viñ oxvañ tic, aton ix yisil viñaj Súa aj Canaán. A viñaj Er chi' b'ab'el yuninal viñaj Judá, te chuc sb'eyb'al viñ, yuj chi' ix satjiel viñ yuj Jehová. 4 Axo ix Tamar, ix yalib' viñaj Judá chi', ay chavañ yune' ix yed' viñ: Aton viñaj Fares yed' viñaj Zera. A eb' viñ yuninal viñaj Judá chi' ovañ eb' viñ d'a smasanil.

5 A eb' viñ yuninal viñaj Fares chi': Aton viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul. 6 Axo eb' viñ yuninal viñaj Zera chi': Aton viñaj Zimri, viñaj Etán, viñaj Hemán, viñaj Calcol yed' viñaj Dara. Ovañ eb' d'a smasanil.

7 Axo viñaj Carmi smam viñaj Acán. A viñaj Acán chi' ix ic'ancot yaelal d'a yib'añ choñab' Israel, yujto ix yic'cot juntzañ tas viñ d'a scal tas ix yal Dios to satjiel d'a junelñej. 8 Axo yuninal viñaj Etán, aton viñaj Azarías.

9 A eb' viñ yuninal viñaj Hezrón: Aton viñaj Jerameel, viñaj Ram yed' viñaj Quelubai.

10 A viñaj Ram chi' smam viñaj Aminadab. Axo viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón. A viñaj Naasón yajal ix aj viñ d'a scal eb' yiñtilal Judá. 11 A viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz. 12 A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, aton viñ smam viñaj Isaí. 13 A eb' viñ yuninal viñaj Isaí chi', aton eb' viñ tic: B'ab'el viñaj Eliab, schab'il viñaj Abinadab, yoxil viñaj Simea, 14 schañil viñaj Natanael, yoil viñaj Radai, 15 svaquil viñaj Ozem, yuquil viñaj David. 16 Eb' ix yanab' eb' viñ tic: Aton ix Sarvia yed' ix Abigail. Axo eb' viñ yune' ix Sarvia chi', oxvañ eb' viñ: Aton viñaj Abisai, viñaj Joab, viñaj Asael. 17 Axo viñ yune' ix Abigail chi', aton viñaj Amasa. A viñ smam viñaj Amasa chi', aton viñaj Jeter ismaelita.

18 Axo viñaj Caleb yuninal viñaj Hezrón, ay jun yuninal viñ scuch Jeriot, yune' ix Azuba. Axo juntzañxo eb' viñ yune' ix: Aton viñaj Jeser, viñaj Sobab yed' viñaj Ardón. 19 Axo ix cham ix Azuba chi', axo ix Efrata ix yic' viñaj Caleb chi'. Ay jun yune' ix, aton viñaj Hur. 20 A viñaj Hur chi' smam viñaj Uri. Axo viñaj Uri chi' smam viñaj Bezaleel.

21 Ayic 60 ab'ilxo sq'uinal viñaj Hezrón, ix yic' ix yisil viñaj Maquir viñ, aton viñ smam viñaj Galaad. Ix alji jun yune' ix yed' viñaj Hezrón chi', aton viñaj Segub. 22 A viñaj Segub chi' smam viñaj Jair. A viñaj Jair chi' ayoch yajalil d'a 23 choñab' d'a yol smacb'en Galaad.

23 Axo pax eb' aj Gesur yed' eb' aj Aram ix ic'ancan juntzañ schoñab' viñaj Jair chi' yed' choñab' Kenat yed' yaldeail, 60 choñab'il d'a smasanil. Masanil juntzañ eb' tic, yiñtilal eb' viñaj Maquir.

24 Ayic toxo ix cham viñaj Hezrón chi', axo viñaj Caleb ix ic'ancan ix yetb'eyum viñ, aton ix Efrata. Ix alji jun yune' ix, aton viñaj Asur smam yicham eb' aj Tecoa.

25 Aton sb'i eb' viñ yuninal viñaj Jerameel tic, viñ sb'ab'el unin viñaj Hezrón: Viñaj Ram viñ b'ab'el unin, viñaj Buna, viñaj Orén, viñaj Ozem yed' viñaj Ahías. 26 A viñaj Jerameel chi', ay junxo ix yetb'eyum viñ, aton ix Atara snun viñaj Onam.

27 Aton sb'i eb' viñ yuninal viñaj Ram tic, viñ sb'ab'el unin viñaj Jerameel: Viñaj Maaz, viñaj Jamín yed' viñaj Equer. 28 Axo eb' viñ yuninal viñaj Onam chi': Aton viñaj Samai yed' viñaj Jada.

Axo eb' viñ yuninal viñaj Samai chi': Aton viñaj Nadab yed' viñaj Abisur. 29 A ix yetb'eyum viñaj Abisur chi', aton ix Abihail. A ix chi' snun viñaj Ahbán yed' viñaj Molid.

30 Axo eb' viñ yuninal viñaj Nadab chi': Aton viñaj Seled yed' viñaj Apaim. A viñaj Seled chi' malaj yuninal viñ. 31 Axo viñaj Apaim chi' smam viñaj Isi. Axo viñaj Isi chi' smam viñaj Sesán. Axo viñaj Sesán chi' smam viñaj Ahlai.

32 Axo viñaj Jada yuc'tac viñaj Samai, a viñ smam viñaj Jeter yed' viñaj Jonatán. A viñaj Jeter chi' malaj yuninal viñ. 33 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jonatán chi': Aton viñaj Pelet yed' viñaj Zaza.

A eb' viñ tic, yiñtilal eb' viñ viñaj Jerameel.

34-35 A viñaj Sesán, malaj yuninal viñ, yuj chi' a junoc eb' ix yisil viñ ix yic'laj sb'a yed' jun viñ schecab' viñ scuch Jarha aj Egipto. Ix alji jun yune' ix scuch Atai. 36-41 Aton eb' viñ tic yiñtilal viñaj Atai d'a stzolal: Viñaj Natán, viñaj Zabad, viñaj Eflal, viñaj Obed, viñaj Jehú, viñaj Azarías, viñaj Heles, viñaj Elasa, viñaj Sismai, viñaj Salum, viñaj Jecamías yed' viñaj Elisama.

42 A viñaj Caleb yuc'tac viñaj Jerameel chi', a viñ smam viñaj Mesa b'ab'el yuninal, viñaj Zif yed' viñaj Maresa smam viñaj Hebrón. 43 Axo viñaj Hebrón chi' smam viñaj Coré, viñaj Tapúa, viñaj Requem yed' viñaj Sema. 44-45 Aton eb' viñ tic yiñtilal viñaj Sema d'a stzolal: Viñaj Raham, viñaj Jorcoam, viñaj Requem, viñaj Samai, viñaj Maón yed' viñaj Bet-sur.

46 A ix Efa schab'il yetb'eyum viñaj Caleb, aton ix ay yune' viñaj Harán, viñaj Mosa yed' viñaj Gazez. Axo viñaj Harán chi' smam junxo viñaj Gazez.

47 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jahdai: Aton viñaj Regem, viñaj Jotam, viñaj Gesam, viñaj Pelet, viñaj Efa yed' viñaj Saaf.

48-49 Axo ix Maaca schab'il pax yetb'eyum viñaj Caleb chi', a ix ay yune' viñaj Seber yed' viñaj Tirhana. Añeja' ix ay yune' viñaj Saaf smam viñaj Madmana. Añeja' ix ay yune' viñaj Seva smam viñaj Macbena yed' viñaj Gibea. Axo ix yisil viñaj Caleb chi', aton ix Acsa. 50 A juntzañ eb' viñ tic yiñtilal eb' viñaj Caleb chi'.

A eb' viñ yuninal viñaj Hur, viñ sb'ab'el une' ix Efrata, aton viñaj Sobal, viñ smam yicham eb' aj Quiriat-jearim, 51 viñaj Salma, smam yicham eb' aj Belén yed' viñaj Haref smam yicham eb' aj Bet-gader.

52 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Sobal smam yicham eb' aj Quiriat-jearim: Aton viñaj Haroe, nañal eb' manahetita, 53 yed' junjun macañ eb' aj Quiriat-jearim: Aton eb' itrita, eb' futita, eb' sumatita yed' eb' misraita. Aton d'a eb' chi' ix cot eb' zoratita yed' eb' estaolita.

54 Axo viñaj Salma ix cajnajcan d'a choñab' Belén. A viñ smam yicham eb' netofatita, eb' aj Atrot-bet-joab yed' nañalxo eb' manahetita, eb' zoraíta, 55 yed' eb' yiñtilal eb' soferita ix ec' cajan d'a Jabes, aton eb' tirateo, eb' simateo yed' eb' sucateo. Yed' eb' ceneo cotnac d'a yiñtilal viñaj Hamat smam yicham eb' yiñtilal Recab.

3

Eb' yuninal viñaj David (2S 3.2-5; 5.13-16; 1Cr 14.3-7)

1-4 A viñaj rey David nañal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viñ d'a Hebrón. Ayic ayoch viñ reyal d'a Hebrón chi', vacvañ eb' viñ yuninal viñ ix alji, aton eb' tic: A viñ b'ab'el, a viñaj Amnón, yune' ix Ahinoam aj Jezreel. Axo viñ schab'il, a viñaj Daniel yune' ix Abigail aj Carmel. Axo viñ yoxil, a viñaj Absalón, yune' ix Maaca, ix yisil viñaj Talmai sreyal Gesur. Axo viñ schañil, a viñaj Adonías yune' ix Haguit. Axo viñ yoil, a viñaj Sefatías yune' ix Abital. Axo viñ svaquil, aton viñaj Itream yune' ix Egla.

Ix lajvi chi' 33 ab'il pax ix yac' reyal viñaj David chi' d'a Jerusalén. 5 Ayic ayoch viñ reyal d'a Jerusalén chi', 13 to eb' viñ yuninal viñ ix alji, aton eb' viñ tic: Viñaj Simea, viñaj Sobab, viñaj Natán yed' viñaj Salomón. A eb' viñ tic, yune' eb' viñ ix Betsabé, ix yisil viñaj Amiel. 6-8 A juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj David chi': Aton viñaj Ibhar, viñaj Elisama, viñaj Elifelet, viñaj Noga, viñaj Nefeg, viñaj Jafía, viñaj Elisama, viñaj Eliada yed' viñaj Elifelet. 9 Yanab' pax ix Tamar juntzañ eb' viñ tic. Ch'oc pax yaj juntzañxo eb' viñ yuninal viñ yed' juntzañxo eb' ix schab'il yetb'eyum max b'inajlaj d'a scal eb' viñ tic.

Eb' yiñtilal viñaj Salomón

10-14 A eb' viñ yiñtilal viñaj Salomón d'a stzolal: Aton viñaj Roboam, viñaj Abías, viñaj Asa, viñaj Josafat, viñaj Joram, viñaj Ocozías, viñaj Joás, viñaj Amasías, viñaj Azarías, viñaj Jotam, viñaj Acaz, viñaj Ezequías, viñaj Manasés, viñaj Amón yed' viñaj Josías.

15 Axo eb' viñ yuninal viñaj Josías chi', viñ b'ab'el, a viñaj Johanán, viñ schab'il, a viñaj Joacim, viñ yoxil, a viñaj Sedequías, viñ schañil a viñaj Salum.

16 A eb' viñ yuninal viñaj Joacim chi': Aton viñaj Jeconías yed' viñaj Sedequías.

17-18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jeconías viñ ic'b'ilb'at preso d'a Babilonia, aton viñaj Salatiel, viñaj Malquiram, viñaj Pedaías, viñaj Senazar, viñaj Jecamías, viñaj Hosama yed' viñaj Nedabías.

19 Axo eb' viñ yuninal viñaj Pedaías, aton viñaj Zorobabel yed' viñaj Simei. Axo eb' viñ yuninal viñaj Zorobabel chi': Aton viñaj Mesulam, viñaj Hananías yed' pax ix Selomit yanab' eb' viñ. 20 Ay pax ovañxo yuninal viñaj Zorobabel chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Hasuba, viñaj Ohel, viñaj Berequías, viñaj Hasadías yed' viñaj Jusab-hesed.

21 Axo eb' viñ yuninal viñaj Hananías chi': Aton viñaj Pelatías yed' viñaj Jesaías. Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Jesaías chi' d'a stzolal aton eb' viñ tic: Viñaj Refaías, viñaj Arnán, viñaj Abdías yed' viñaj Secanías.

22 Axo eb' viñ yuninal viñaj Secanías chi', aton viñaj Semaías, viñaj Hatús, viñaj Igal, viñaj Barías, viñaj Nearías yed' viñaj Safat. Vacvañ eb' viñ d'a smasanil.

23 Axo eb' viñ yuninal viñaj Nearías oxvañ sb'ey eb' viñ. Aton viñaj Elioenai, viñaj Ezequías yed' viñaj Azricam.

24 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elioenai chi', ucvañ sb'ey eb' viñ: Aton viñaj Hodabías, viñaj Eliasib, viñaj Pelaías, viñaj Acub, viñaj Johanán, viñaj Dalaías yed' viñaj Anani.

4

Eb' yiñtilal Judá

1 A eb' viñ yiñtilal viñaj Judá, aton eb' viñ tic d'a stzolal: Viñaj Fares, viñaj Hezrón, viñaj Carmi, viñaj Hur yed' viñaj Sobal. 2 A viñaj Sobal chi' smam viñaj Reaía, smam icham viñaj Jahat. Axo viñaj Jahat chi' smam viñaj Ahumai yed' viñaj Lahad. A yiñtilal eb' viñ ix cajnaj d'a Zora.

3-4 A viñaj Hur sb'ab'el yune' ix Efrata yed' viñaj Caleb. A eb' viñ yiñtilal viñ ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Belén. Ay oxvañ eb' viñ yuninal viñ, aton viñaj Etam, viñaj Penuel

yed' viñaj Ezer. A viñaj Etam smam viñaj Jezreel, viñaj Isma, viñaj Ibdas yed' ix Hazelelponi. A viñaj Penuel chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Gedor, axo viñaj Ezer chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Husa.

5 Axo viñaj Asur ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Tecoa, chavañ eb' ix yetb'eyum viñ: Aton
ix Hela yed' ix Naara. 6 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' ix Naara chi', aton viñaj Ahusam,
viñaj Hefer, viñaj Temeni yed' viñaj Ahastari. 7 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' ix Hela chi',
aton viñaj Seret, viñaj Jezoar yed' viñaj Etnán.

8 Axo viñaj Cos smam viñaj Anub yed' viñaj Sobeba. D'a yiñtilal viñaj Cos chi' ix cot
viñaj Aharhel, yuninal viñaj Harum.

9 Ay jun viñ scuchan Jabes, te nivan yelc'och viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. A ix snun viñ
ix ac'an scuch Jabes, yujto ix yal ix: Te ya ix in ec' yuj jun vune' ix alji tic, xchi ix. 10 A
viñaj Jabes chi', ix och viñ ejmelal d'a sDiosal Israel, ix yalan viñ d'ay: Tzin c'an d'ayach
Mamin to tzac' a vach'c'olal d'a vib'añ, yic nivan tz'aj in macb'en, to tzach och ved'oc
tzin a colanel d'a chucal, yic vach' max vab' syail, xchi viñ d'a slesal chi'. Ix yac'an Dios
masanil tas ix sc'an viñ chi'.

11 A viñaj Quelub yuc'tac viñaj Súa, a viñ smam viñaj Mehir, axo viñaj Mehir chi',
smam viñaj Estón. 12 Axo viñaj Estón chi' ay oxvañ yuninal viñ: Aton viñaj Bet-rafa,
viñaj Paseah yed' viñaj Tehina. A viñaj Tehina chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Nahas.
A eb' yiñtilal eb' viñ oxvañ chi' ec'nac cajan d'a Reca.

13 Axo viñaj Cenaz ay chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Otoniel yed' viñaj Seraías.
Chavañ pax eb' viñ yuninal viñaj Otoniel chi', aton viñaj Hatat yed' viñaj Meonotai. 14 A
viñaj Meonotai chi' smam viñaj Ofra. Axo viñaj Seraías chi' smam viñaj Joab, aton viñ
ix b'ab'laj cajnaj d'a ac'lic Carisim. Icha chi' sb'i jun lugar chi', yujto ata' cajan eb' anima
jelan sb'oan tastac.

15 Axo viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone ay oxvañ eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Iru,
viñaj Ela yed' viñaj Naam. A viñaj Ela chi' smam viñaj Cenaz.

16 Axo viñaj Jahalelel ay chañvañ eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Zif, viñaj Zifa, viñaj
Tirías yed' viñaj Asareel.

17-18 A viñaj Esdras ay chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Jeter, viñaj Mered, viñaj Efer
yed' viñaj Jalón. A viñaj Mered chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Bitia, yisil viñ sreyal Egipto.
Axo yalyuninal viñ yed' ix, aton ix María, viñaj Samai yed' viñaj Isba. A viñaj Isba chi' ix
b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Estemoa. Axo junxo ix yetb'eyum viñaj Mered chi', aj Judá ix.
Oxvañ yuninal viñ yed' ix, aton viñaj Jered, viñaj Heber yed' viñaj Jecutiel. A viñaj Jered
chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Gedor, axo viñaj Heber, a d'a choñab' Soco ix b'ab'laj
cajnaj viñ. Axo pax viñaj Jecutiel chi', a d'a choñab' Zanoa ix b'ab'laj cajnaj viñ.

19 A viñaj Hodías ix yic'laj sb'a viñ yed' ix yanab' viñaj Naham. D'a yiñtilal eb' ix cot eb'
garmita, ix cajnaj eb' d'a Keila. Añeja' d'a yiñtilal viñaj Hodías chi' ix cot eb' maacateo,
axo d'a Estemoa ix cajnaj eb'.

20 A viñaj Simón chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Amnón, viñaj Rina, viñaj Ben-hanán
yed' viñaj Tilón.

Axo viñaj Isi ay chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Zohet yed' viñaj Benzohet.

21-22 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Sela yuninal viñaj Judá, aton eb' viñ tic: Viñaj Er, viñ
b'ab'laj cajnajnac d'a Leca yed' viñaj Laada, viñ b'ab'laj cajnajnac d'a Maresa, smam
yicham eb' sch'alan c'apac lino d'a choñab' Bet-asbea. Añejtona' viñaj Er chi' smam viñaj
Joacim yed' eb' anima cajan d'a Cozeba yed' viñaj Joás yed' viñaj Saraf. A viñaj Joás yed'
viñaj Saraf, ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' chavañ eb' ix aj Moab. Slajvi chi' smeltzajnacxi eb'
viñ d'a Belén, icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a peca'. 23 A juntzañ eb' chi' tz'acum eb'. A d'a
Netaim yed' d'a Gedera cajan eb', yac'nac servil viñ rey eb'.

Eb' yiñtilal Simeón

24 A viñaj Simeón ovañ eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Nemuel, viñaj Jamín, viñaj Jarib,
viñaj Zera yed' viñaj Saúl. 25 A eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl chi' d'a stzolal: Viñaj Salum,
viñaj Mibsam, viñaj Misma. 26 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Misma chi', aton viñaj Hamuel,
viñaj Zacur yed' viñaj Simei. 27 A eb' viñ yuninal viñaj Simei chi', 16 eb' viñ, vacvañ pax
eb' ix yisil viñ. Axo pax eb' viñ sc'ab'yoc viñ, malaj val yuninal eb' viñ, yuj chi' maj q'uib'
sb'isul eb' viñ icha yiñtilal Judá. 28-31 A eb' yiñtilal Simeón chi' ix cajnaj eb' d'a juntzañ
lugar tic: D'a Beerseba, d'a Molada, d'a Hazar-sual, d'a Bilha, d'a Esem, d'a Tolad, d'a
Betuel, d'a Horma, d'a Siclag, d'a Bet-marcabot, d'a Hazar-susim, d'a Bet-birai yed' d'a
Saaraim. Ata' cajan eb' masanto yic ix och viñaj David reyal. 32 Ayto pax oyexo schoñab'
eb': Aton Etam, Aín, Rimón, Toquén yed' Asán, 33 yed' masanil yaldeail juntzañ choñab'
chi' masanto d'a choñab' Baal. Aton juntzañ choñab' chi' b'aj cajan eb' yed' yiñtilal icha
yaj stz'ib'chajcani.
34-38 Ayic ix q'uib' sb'isul eb' yiñtilal Simeón chi', aton eb' viñ tic yajal yaj d'a scal eb':
Viñaj Mesobab, viñaj Jamlec, viñaj Josías (yuninal viñaj Amasías), viñaj Joel, viñaj Jehú
(yuninal viñaj Josibías, axo viñaj Josibías chi' yuninal viñaj Seraías, axo viñaj Seraías chi'
yuninal viñaj Asiel) yed' pax viñaj Elioenai, viñaj Jaacoba, viñaj Jesohaía, viñaj Asaías,
viñaj Adiel, viñaj Jesimiel, viñaj Benaía yed' viñaj Ziza. (A viñ smam viñaj Ziza chi' aton
viñaj Sifi, yuninal viñaj Alón, yuninal viñaj Jedaías, yuninal viñaj Simri yuninal viñaj
Semaías). 39 Yujto ix q'uib' sb'isul eb', yuj chi' ix b'at eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ix c'och
eb' d'a slac'anil choñab' Gedor. Ix sayan eb' b'aj sva noc' smolb'etzal noc' d'a stojolal b'aj
sjavi c'u, d'a jun ch'olan b'aj scan jun choñab' chi'. 40 Ata' ix ilchaj añ añc'ultac te yaax yuj
eb', te vach' añ, te ay pax añ. Te levan yec' jun lum luum chi', junc'olal yajec' eb', malaj
tas tz'ic'an eb', aton ta' ec'nac cajan eb' yiñtilal Cam d'a peca'. 41 A d'a stiempoal viñaj
Ezequías sreyal Judá, ata' ix javi juntzañ eb' toxo ix b'inaj sb'i tic. A eb' satjinaquel eb'
anima cajan ta' yed' scampamento eb' yed' spat eb'. Junelñej ix satel eb' smasanil. Axo
eb' ix cajnajcan d'a slum eb' chi', yujto te ay svael noc' smolb'etzal noc' eb'. 42 Añejtona',
ay pax 500-xo eb' viñ vinac d'a yiñtilal Simeón chi' ix c'och cajan d'a lum tzalquixtac d'a
yol yic Seir. Axo eb' viñ yuninal viñaj Isi, aton viñaj Pelatías, viñaj Nearías, viñaj Refaías
yed' viñaj Uziel ayoch yajaliloc eb'. 43 A eb' ix satanel eb' amalecita aytoec' ta'. Axo eb' ix
cajnajcan ta'.

5

Eb' yiñtilal Rubén

1 A viñaj Rubén, viñ sb'ab'el unin viñaj Jacob, palta maj scha chab' macañ smacb'en
viñ yic sb'ab'el uninal chi', yujto ix vay viñ yed' ix schab'il yetb'eyum smam. Yuj chi' a
junxo macañ smacb'en viñ chi', ix ac'chajcan d'a eb' viñ yuninal viñaj José, aton junxo
yuninal viñaj Jacob chi'. 2 Vach'chom a d'a viñaj José chi' ix ac'chajcan jun macb'en yic
b'ab'el uninab'il chi', palta a viñaj Judá te nivan ix aj yelc'och d'a scal eb' yuc'tac chi', yuj
chi' a d'a yiñtilal viñ ix cot eb' ix ac'an yajalil d'a Israel. 3 A eb' viñ yuninal viñaj Rubén
chi': Aton viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Hezrón yed' viñaj Carmi.
4-6 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Joel d'a stzolal: Viñaj Semaías, viñaj Gog, viñaj Simei, viñaj
Micaías, viñaj Reaía, viñaj Baal yed' viñaj Beera. A viñaj Beera chi', yajal yaj viñ d'a scal
masanil eb' yiñtilal Rubén chi', aton viñ ic'jinacb'at preso yuj viñaj Tiglat-pileser sreyal
Asiria.
7 A eb' sc'ab'yoc viñaj Beera chi', d'a stzolal ix aj stz'ib'chajcan eb' yed' yiñtilal. Aton
viñaj Jeiel yajal yaji, viñaj Zacarías, 8 viñaj Bela yuninal viñaj Azaz, yixchiquin viñaj
Sema, yiñtilal viñaj Joel. A viñaj Bela chi' yed' yiñtilal viñ, ix cajnaj eb' d'a Aroer, ix c'och
smacb'en eb' chi' d'a Nebo yed' d'a Baal-meón. 9 Ix cajnaj pax eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u
masanto d'a tz'inan luum, aton lum sc'ochñej d'a a' Éufrates, yujto ix te q'uib' sb'isul noc'
smolb'etzal noc' eb' d'a yol yic Galaad.

10 Ayic ayoch viñaj Saúl reyal, a eb' yiñtilal Rubén chi', yac'nac oval eb' yed' eb' agarenos, yac'nac ganar eb' agareno chi' eb', axo eb' cajnajnaccan d'a schoñab' eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Galaad chi'.

Eb' yiñtilal Gad

11 A eb' yiñtilal Gad, ix cajnaj eb' d'a snorteal smacb'en eb' yiñtilal Rubén, d'a yol yic Basán, masanto d'a choñab' Salca d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton sb'i eb' viñ tic: 12 A viñaj Joel yajal d'a scal eb' sc'ab'yoc cajan d'a Basán chi', schab'il viñaj Safán.Ix cajnajpax viñaj Jaanai yed' viñaj Safat ta'. 13 Axo juntzañxo eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, icha syal stzolal smam yicham eb' viñ: Viñaj Micael, viñaj Mesulam, viñaj Seba, viñaj Jorai, viñaj Jacán, viñaj Zía yed' viñaj Heber, ucvañ eb' viñ d'a smasanil. 14 A eb' viñ chi' yiñtilal viñaj Abihail yuninal viñaj Huri. A sb'i eb' smam yicham eb' d'a stzolal: Viñaj Abihail, viñaj Huri, viñaj Jaroa, viñaj Galaad, viñaj Micael, viñaj Jesisai, viñaj Jahdo yed' viñaj Buz. 15 Yed' pax viñaj Ahí, yuninal viñaj Abdiel yixchiquin viñaj Guni, yajal d'a scal eb' yiñtilal. 16 Ix cajnaj eb' smasanil d'a Galaad yed' d'a Basán yed' d'a yaldeail yed' d'a masanil b'aj vach' sva noc' smolb'etzal noc' eb' d'a Sarón, masanto d'a smojon eb'. 17 Masanil juntzañ eb' tic ix tz'ib'chaj yed' yiñtilal ayic ayoch viñaj Jotam reyal d'a Judá, axo viñaj Jeroboam ayoch reyal d'a Israel.

A yab'ixal nañal yoxil yiñtilal eb' israel

18 A eb' yiñtilal Rubén chi', eb' yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés, ay 44 mil 760 eb' soldado te tec'an, yed'nac smaclab' jul-lab' eb', yespada eb' yed' sjul-lab' eb', te c'ayb'ab'il eb' yac'an oval. 19 Ix yac'an oval eb' yed' eb' agareno yed' viñaj Jetur, viñaj Nafis yed' viñaj Nodab. 20 Ix yac'och Dios eb' yipoc sc'ool, ix sc'anan scolval Dios chi' eb'. Ix spacan tas ix sc'an eb', yuj chi' ix ac'jioch eb' agareno yed' eb' ayoch yed' eb' d'a yol sc'ab' eb' israel chi'. 21 Yuj chi', aton tic ix yic'can eb' d'a eb' agareno chi': 50 mil noc' camello, 250 mil noc' calnel, 2 mil noc' b'uru yed' 100 mil anima ix yic'b'at eb' checab'vumal. 22 Te nivan eb' ajc'ol chi' ix chami, yujto a jun oval chi' a Dios ay yico'. Icha chi' ix aj scajnajcan eb' yiñtilal Rubén d'a juntzañ lugar chi', masanto ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc nacional.

23 Axo nañalxo eb' yiñtilal Manasés chi', yujto te tzijtum sb'isul eb', ix cajnaj eb' d'a sat lum sb'atñej d'a Basán masanto sc'och d'a Baal-hermón, scuchanpax lum Senir yed' lum svitzal Hermón. 24 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb': Aton viñaj Efer, viñaj Isi, viñaj Eliel, viñaj Azriel, viñaj Jeremías, viñaj Hodabías yed' viñaj Jahdiel. Masanil juntzañ eb' viñ chi', soldado te tec'an, te jelan pax eb' viñ, b'inajnac eb' viñ, yajal eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. 25 Palta ix te och val spitalil eb' viñ d'a Dios, ix yactejcan sDiosal smam yicham eb' viñ, axo d'a juntzañ sdiosal juntzañ choñab' ix satel Dios d'a yichañ eb' chi', ata' ix och eb' ejmelal. 26 Yuj chi' a Dios chi' ix checancot viñ sreyal Asiria, aton viñaj Pul, scuchan pax Tiglat-pileser. Ix javi viñ d'a slum eb' yiñtilal Rubén, eb' yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés chi'. Ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñ, yuj chi' ix ic'jib'at eb' d'a choñab' Halah, d'a Habor, d'a Hara yed' d'a stitac a' Gozán. Ata' ix canñej eb'.

6

Sb'i eb' sacerdote yuninal viñaj Leví

1 Ay oxvañ eb' viñ yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.
2 Axo viñaj Coat chi' chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 3 A viñaj Amram chi' chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Aarón yed' viñaj Moisés yed' jun yisil viñ, aton ix María. Axo eb' viñ yuninal viñaj Aarón chi' chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 4-15 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón tic sb'eyb'at d'a stzolal d'a eb' viñ uninab'il yed' d'a eb' viñ ichiquinab'il: Viñaj Eleazar, viñaj Finees, viñaj Abisúa, viñaj Buqui, viñaj Uzi, viñaj

Zeraías, viñaj Meraiot, viñaj Amarías, viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Ahimaas, viñaj Azarías, viñaj Johanán, viñaj Azarías, (aton viñ sacerdote yaj d'a templo ix sb'oq'ue viñaj Salomón d'a Jerusalén), viñaj Amarías, viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Salum, viñaj Hilcías, viñaj Azarías, viñaj Seraías yed' viñaj Josadac. A viñaj Josadac chi' ix ic'jib'at viñ preso yed' eb' ay d'a Jerusalén yed' juntzañxo lugar d'a yol yic Judá yuj viñaj rey Nabucodonosor, yujto a Jehová ix ac'an sc'ulej viñ icha chi'.

Eb' yiñtilal Leví

16 A eb' viñ yuninal viñaj Leví oxvañ eb': Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.
17 Axo eb' viñ yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Libni yed' viñaj Simei.
18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Coat chi': Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel.
19 Axo eb' viñ yuninal viñaj Merari chi': Aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi.
A eb' viñ ix b'inaj tic, yiñtilal Leví eb' viñ. 20-21 A eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón d'a stzolal: Aton viñaj Libni, viñaj Jahat, viñaj Zima, viñaj Joa, viñaj Iddo, viñaj Zera yed' viñaj Jeatrai.
22-24 A eb' viñ yiñtilal viñaj Coat d'a stzolal: Aton viñaj Aminadab, viñaj Coré, viñaj Asir, viñaj Elcana, viñaj Ebiasaf, viñaj Asir, viñaj Tahat, viñaj Uriel, viñaj Ozías yed' viñaj Saúl.
25-27 Axo viñaj Elcana chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Amasai yed' viñaj Ahimot. Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Ahimot chi' d'a stzolal: Aton viñaj Elcana, viñaj Safai, viñaj Nahat, viñaj Eliab, viñaj Jeroham, viñaj Elcana yed' viñaj Samuel.
28 Axo viñaj Samuel chi' chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Vasni sb'ab'el yuninal viñ, schab'il viñaj Abías.
29-30 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Merari d'a stzolal: Viñaj Mahli, viñaj Libni, viñaj Simei, viñaj Uza, viñaj Simea, viñaj Haguía yed' viñaj Asaías.

Eb' sb'itan d'a templo

31 Aton juntzañ eb' viñ tic ix ac'jioch yuj viñaj rey David yic sb'itan eb' viñ d'a scajnub' Jehová, yictax ix ac'jioch te' scaxail trato d'a yol scajnub' Jehová d'a Jerusalén. 32 D'a stzolal tz'aj yoch eb' viñ sb'itan d'a yichañ cajnub' chi' masanto yic ix b'ojiq'ue templo Jehová yuj viñaj Salomón.
33-38 A eb' viñ ayoch d'a yopisio sb'itan chi' yed' eb' viñ yuninal, aton sb'i eb' viñ tic d'a stzolal:
A eb' viñ yiñtilal viñaj Coat, aton eb' viñ tic: Viñaj Hemán scuchb'an jun macañ eb' viñ sb'itan chi'. A sb'i eb' viñ b'aj ix cot yiñtilal viñaj Hemán chi' tz'el yich d'a viñ smam viñ masanto d'a slajvub'xo smam yicham viñ, aton eb' viñ tic: Viñaj Joel, viñaj Samuel, viñaj Elcana, viñaj Jeroham, viñaj Eliel, viñaj Toa, viñaj Zuf, viñaj Elcana, viñaj Mahat, viñaj Amasai, viñaj Elcana, viñaj Joel, viñaj Azarías, viñaj Sofonías, viñaj Tahat, viñaj Asir, viñaj Ebiasaf, viñaj Coré, viñaj Izhar, viñaj Coat, viñaj Leví yed' viñaj Israel.
39-43 A d'a svach' viñaj Hemán chi' scan viñaj Asaf, aton viñ scuchb'an junxo macañ eb' viñ sb'itan chi'. Aton sb'i eb' viñ smam yicham viñaj Asaf chi' d'a stzolal: Viñaj Berequías, viñaj Simea, viñaj Micael, viñaj Baasías, viñaj Malquías, viñaj Etni, viñaj Zera, viñaj Adaía, viñaj Etán, viñaj Zima, viñaj Simei, viñaj Jahat, viñaj Gersón yed' viñaj Leví.
44-47 Axo d'a sq'uexañ viñaj Hemán chi' scan eb' viñ yiñtilal viñaj Merari sb'itan paxi. A viñaj Etán scuchb'an eb' viñ d'a b'it chi'. Aton stzolal smam yicham viñaj Etán tic: Viñaj Quisi, viñaj Abdi, viñaj Maluc, viñaj Hasabías, viñaj Amasías, viñaj Hilcías, viñaj Amsi, viñaj Bani, viñaj Semer, viñaj Mahli, viñaj Musi, viñaj Merari yed' viñaj Leví.
48 Axo juntzañ eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, añeja' yiñtilal Leví eb' viñ, ix can eb' viñ munlajel d'a templo Jehová.

Eb' yiñtilal viñaj Aarón

49 A viñaj Aarón yed' eb' yiñtilal, a eb' sñusan ofrenda d'a altar b'aj stz'a silab' yed' d'a
altar yic incienso. Añejtona' a eb' tz'ilan masanil opisio d'a jun Lugar Yicñej Jehová yaji
yed' yic tz'ac'ji tup smul eb' yetisraelal eb', icha val yutejnac viñaj Moisés schecab' Dios
yalancani. 50-53 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón tic d'a stzolal: Viñaj Eleazar, viñaj
Finees, viñaj Abisúa, viñaj Buqui, viñaj Uzi, viñaj Zeraías, viñaj Meraiot, viñaj Amarías,
viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Ahimaas.

Juntzañ schoñab' eb' levita
(Jos 21.1-42)

54-60 Aton juntzañ choñab' tic yed' smacb'en b'aj ix cajnaj eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón.
Ix och suerte d'a yib'añ eb' viñ. A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat ix em jun b'ab'el macañ,
yuj chi' a choñab' Hebrón d'a yol yic Judá, a ix can d'a eb' viñ yed' sluumal d'a spatictac
b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb' viñ. Palta a juntzañ yaldeail yed' sluumal d'a spatictac
chi' ac'b'il d'a viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone. A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón chi' ix
ac'chaj Hebrón, aton jun choñab' chi' b'aj syal scolan sb'a eb' smilancham junoc anima
mañ sc'anoc sc'ool. Ix ac'jipax juntzañxo choñab' tic d'a eb': Libna, Jatir, Estemoa, Hilén,
Debir, Asán yed' Bet-semes. A juntzañ choñab' chi', a d'a yol yic Judá ay. Axo d'a yol yic
Benjamín ix ac'chaj juntzañxo choñab' tic: Geba, Alemet yed' Anatot. A juntzañ choñab'
chi', 13 d'a smasanil, ix canñej yed' sluumal d'a spatictac b'aj syal sva noc' smolb'etzal
noc' eb'. 61 Yed' d'a smacb'en yiñtilal Manasés ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ix ac'chajpax
lajuñexo choñab' d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat chi'.

62 Axo pax d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, icha jay macañ yaj eb', 13 choñab' ix ac'chaj
d'a eb'. A juntzañ choñab' chi' ay d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Isacar, eb' yic Aser, eb' yic
Neftalí yed' d'a yic eb' Manasés ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton d'a Basán.

63 Añeja' pax d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Merari, ix ac'chaj 12 choñab' icha jay macañ yaj
eb'. A juntzañ choñab' chi', a d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Rubén ay, eb' yic Gad yed' eb'
yic Zabulón.

64 Ix ac'chaj juntzañ choñab' chi' d'a eb' yiñtilal Leví yuj eb' yetisraelal yed' pax b'aj
syal sva noc' smolb'etzal noc' eb' d'a spatictac juntzañ choñab' chi'. 65 A d'a smacb'en
Judá, yic Simeón yed' yic Benjamín, ata' ay juntzañ choñab' toxo ix b'inaj ix ac'chaj d'a
eb' yiñtilal Leví chi', icha ix aj yic'an eb' d'a suerteal. 66 Ay juntzañxo macañ yiñtilal
viñaj Coat ix chaan juntzañ choñab' b'aj tz'aj eb' d'a smacb'en eb' yiñtilal Efraín: 67 Aton
Siquem d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín chi', aton d'a jun choñab' chi' syal scolan sb'a
eb' smilancham junoc anima to mañ sc'anoc sc'ool. Ix yic'anpax juntzañ choñab' tic eb':
Gezer, 68-69 Jocmeam, Bet-horón, Ajalón yed' Gat-rimón. Masanil juntzañ chi' ix yic' eb'
yed' b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

70 Yed' d'a smacb'en yiñtilal Manasés ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ix schapax choñab'
Aner yed' Bileam eb' yed' pax b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

71 Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, icha syal jay macañ yaj eb', ix ac'chaj choñab'
Golán d'a yol yic Basán, choñab' Astarot yed' b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.
A chab' choñab' chi' ay d'a yol smacb'en Manasés d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 72-73 Ix
ac'chajpax juntzañxo choñab' tic d'a eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Isacar: Cedes, Daberat,
Ramot yed' Anem. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'.
74-75 Ix ac'chajpax juntzañxo choñab' d'a eb' d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Aser: Masal,
Abdón, Hucoc yed' Rehob. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal
noc' eb'. 76 Axo d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Neftalí, ix ac'chaj juntzañ choñab' tic d'a eb':
Cedes d'a yol yic Galilea, Hamón yed' Quiriataim. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj
sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

77 Axo d'a juntzañxo eb' viñ yiñtilal viñaj Merari, ix ac'chaj juntzañ choñab' d'a eb'
d'a yol yic eb' yiñtilal Zabulón: Rimón yed' Tabor. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj

sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 78-79 Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Rubén d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, d'a yichañb'at Jericó, ix ac'chaj juntzañ choñab' tic d'a eb': Beser d'a jun ac'lic tz'inan luum, Jaza, Cademot yed' Mefaat. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 80-81 Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Gad, ix ac'chajpax juntzañ choñab' tic d'a eb': Ramot d'a yol yic Galaad, Mahanaim, Hesbón yed' Jazer. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

7

Eb' yiñtilal Isacar

1 A eb' viñ yuninal viñaj Isacar chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Tola, viñaj Fúa, viñaj Jasub yed' viñaj Simrón.
2 A eb' viñ yuninal viñaj Tola chi': Aton viñaj Uzi, viñaj Refaías, viñaj Jeriel, viñaj Jahmai, viñaj Jibsam yed' viñaj Semuel. Aton eb' viñ chi' yajal yaj d'a scal yiñtilal. A d'a stiempoal viñaj rey David, 22 mil 600 sb'isul eb' soldado te jelan d'a oval d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Tola chi'.
3 A viñaj Uzi chi' ay jun yuninal viñ, aton viñaj Israhías. A viñaj Israhías chi' ay chañvañ yuninal viñ: Viñaj Micael, viñaj Obadías, viñaj Joel yed' viñaj Isías. A viñ yed' eb' viñ yuninal chi' yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal. 4 Yujto tzijtum eb' ix yetb'eyum eb' viñ yed' yal yuninal junjun eb' viñ, yuj chi' a d'a scal eb' viñ, ay 36 mil sb'isul eb' viñ soldado te jelan d'a oval.
5 A sb'isul masanil eb' viñ soldado yiñtilal eb' chañvañ yuninal viñaj Isacar chi' te jelan d'a oval, ay 87 mil eb'.

Eb' yiñtilal Benjamín

6 Oxvañ eb' viñ yuninal viñaj Benjamín: Aton viñaj Bela, viñaj Bequer yed' viñaj Jediael.
7 Axo eb' viñ yuninal viñaj Bela chi', ovañ eb' viñ: Viñaj Ezbón, viñaj Uzi, viñaj Uziel, viñaj Jerimot yed' viñaj Iri. Masanil juntzañ eb' viñ chi', yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' yiñtilal. Axo sb'isul eb' soldado d'a scal yiñtilal eb' viñ, ay 22 mil 34 eb'.
8 Axo eb' viñ yuninal viñaj Bequer: Aton viñaj Zemira, viñaj Joás, viñaj Eliezer, viñaj Elioenai, viñaj Omri, viñaj Jerimot, viñaj Abías, viñaj Anatot yed' viñaj Alemet. 9 A sb'isul eb' soldado d'a scal yiñtilal eb' viñ, ay 20 mil 200 eb'.
10 A viñaj Jediael ay jun yuninal viñ: Aton viñaj Bilhán. Axo eb' viñ yuninal viñaj Bilhán chi': Aton viñaj Jeús, viñaj Benjamín, viñaj Aod, viñaj Quenaana, viñaj Zetán, viñaj Tarsis yed' viñaj Ahisahar. 11 A juntzañ eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' yiñtilal, te jelan eb' viñ d'a oval. Axo sb'isul eb' soldado d'a scal yiñtilal eb' viñ chi', ay 17 mil 200 eb'.
12 Axo eb' viñ yuninal viñaj Ir, aton viñaj Supim yed' viñaj Hupim. Axo yuninal viñaj Aher, aton viñaj Husim.

Eb' yiñtilal Neftalí

13 A eb' viñ yuninal viñaj Neftalí: Aton viñaj Jahzeel, viñaj Guni, viñaj Jezer yed' viñaj Salum. Aton juntzañ eb' viñ tic yiñtilal viñaj Jacob yed' ix Bilha.

Eb' yiñtilal Manasés

14 A eb' viñ yuninal viñaj Manasés yed' ix aj Siria schab'il yetb'eyum: Aton viñaj Asriel yed' viñaj Maquir, smam viñaj Galaad. 15 A viñaj Maquir chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Maaca, yiñtilal viñaj Hupim yed' viñaj Supim. Ay jun yuninal viñaj Maquir chi', aton viñaj Zelofehad. A jun viñ chi', añej eb' ix yisil viñ ay. 16 Axo ix Maaca yetb'eyum viñaj Maquir chi', ix alji chavañ svinac unin ix. Peres ix yac' ix sb'iej jun, axo junxo Seres. A eb' viñ yuninal viñaj Peres chi', Ulam sb'i viñ b'ab'el, Requem sb'i junxo viñ. 17 Axo

jun yuninal viñaj Ulam chi', aton viñaj Bedán. A eb' viñ tic a viñaj Galaad yuninal viñaj Maquir ay yiñtilal eb' viñ, aton viñ yixchiquin viñaj Manasés.
18 A jun ix yanab' viñaj Maquir chi': Aton ix Hamolequet, aton ix snun viñaj Isod, viñaj Abiezer yed' viñaj Mahala.
19 Axo eb' viñ yuninal viñaj Semida: Aton viñaj Ahián, viñaj Siquem, viñaj Likhi yed' viñaj Aniam.

Eb' yiñtilal Efraín

20-21 A eb' yiñtilal Efraín sb'eyñejcot d'a stzolal: Aton viñaj Sutela, viñaj Bered, viñaj Tahat, viñaj Elada, viñaj Tahat, viñaj Zabad, viñaj Sutela. Ay chavañxo eb' viñ yuninal viñaj Efraín chi', aton viñaj Ezer yed' viñaj Elad, milb'ilcham eb' viñ yuj eb' cajan d'a Gat, yujto ix emc'och eb' yelq'uej noc' smolb'etzal noc' eb' cajan d'a Gat chi'. 22 A viñaj Efraín smam eb' viñ chi', tzijtum c'ual ix te cus viñ. Ix javi eb' sc'ab'yoc viñ yac' snivanil sc'ool.
23 Ix lajvi chi' ix alji pax junxo yuninal viñaj Efraín chi' yed' ix yetb'eyum, Bería ix yac' viñ sb'iej, yujto ix ec' jun nivan cusc'olal chi' d'a eb'.
24 A ix Seera yisil viñaj Bería chi', a ix ix b'oanq'ue choñab' Bet-horón jun ay d'a yalañ yed' Bet-horón ay d'a yib'añ yed' choñab' Uzen-seera.
25-27 A eb' viñ yiñtilal viñaj Bería sb'eyñejcot d'a stzolal: Aton viñaj Refa, viñaj Resef, viñaj Telah, viñaj Tahán, viñaj Laadán, viñaj Amiud, viñaj Elisama, viñaj Nun, viñaj Josué. 28 Axo sluum eb' viñ b'aj cajan: Aton Betel yed' Naarán d'a stojolal b'aj sjavi c'u, Gezer d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' Siquem masanto sc'och d'a Ayah. Ix scha juntzañ choñab' chi' eb' viñ yed' yaldeail. 29 A eb' viñ yiñtilal Manasés, ix cajnaj eb' viñ d'a choñab' Bet-seán, Taanac, Meguido, Dor yed' yaldeail juntzañ choñab' chi'. Aton d'a juntzañ choñab' chi' ix cajnaj eb' yiñtilal José, yuninalcan viñaj Israel.

Eb' yiñtilal Aser

30 A eb' viñ yuninal viñaj Aser: Aton viñaj Imna, viñaj Isúa, viñaj Isúi, viñaj Bería yed' ix Sera yanab' eb' viñ.
31 A eb' viñ yuninal viñaj Bería chi': Aton viñaj Heber yed' viñaj Malquiel smam viñaj Birzavit. 32 A eb' viñ yuninal viñaj Heber chi': Aton viñaj Jaflet, viñaj Semer, viñaj Hotam yed' ix Súa yanab' eb' viñ.
33 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jaflet chi': Aton viñaj Pasac, viñaj Bimhal yed' viñaj Asvat.
34 Axo eb' viñ yuninal viñaj Semer chi': Aton viñaj Ahí, viñaj Rohga, viñaj Jehúba yed' viñaj Aram.
35 Axo eb' viñ yuninal viñaj Helem: Aton viñaj Sofa, viñaj Imna, viñaj Seles yed' viñaj Amal. 36 Axo eb' viñ yuninal viñaj Sofa chi': Aton viñaj Súa, viñaj Harnefer, viñaj Súal, viñaj Beri, viñaj Imra, 37 viñaj Beser, viñaj Hod, viñaj Sama, viñaj Silsa, viñaj Itrán yed' viñaj Beera.
38 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jeter: Aton viñaj Jefone, viñaj Pispa yed' viñaj Ara. 39 Axo eb' viñ yuninal viñaj Ula: Aton viñaj Ara, viñaj Haniel yed' viñaj Rezia.
40 Masanil juntzañ eb' viñ tic yiñtilal Aser eb' viñ. Yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' yiñtilal, te jelan eb' viñ d'a oval, te nivac pax yelc'och eb' viñ. A sb'isul eb' soldado d'a scal eb' yiñtilal Aser chi', ay 26 mil eb'.

8

Eb' yiñtilal Benjamín

1-2 A viñaj Benjamín ovañ yuninal viñ: Aton sb'i eb' viñ tic d'a stzolal: Viñaj Bela, viñ b'ab'el, viñaj Asbel, viñaj Ahara, viñaj Noha yed' viñaj Rafa. 3-5 Axo eb' viñ yuninal viñaj Bela chi': Aton viñaj Adar, viñaj Gera, viñaj Abiud, viñaj Abisúa, viñaj Naamán, viñaj Ahoa, viñaj Gera, viñaj Sefufán yed' viñaj Hiram.

6-7 A eb' viñ yuninal viñaj Aod: Aton viñaj Naamán, viñaj Ahías yed' viñaj Gera. A
eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc cajan d'a Geba, palta ic'jinaquel eb' d'a
Geba chi', ic'chajnacb'at cajan eb' d'a Manahat yuj viñaj Gera smam viñaj Uza yed' viñaj
Ahiud.
8 A viñaj Saharaim ayto juntzañxo eb' viñ yuninal viñ ix alji ayic ayec' viñ d'a Moab,
ayic toxo ix spuclaj sb'a viñ yed' eb' ix yetb'eyum, aton ix Husim yed' ix Baara. 9 Axo eb'
viñ yuninal viñ yed' junxo ix yetb'eyum scuchan Hodes: Aton viñaj Jobab, viñaj Sibia,
viñaj Mesa, viñaj Malcam, 10 viñaj Jeúz, viñaj Saquías yed' viñaj Mirma. A juntzañ eb'
viñ tic yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc.
11 Ay chavañ yuninal viñ yed' ix yetb'eyum scuchan Husim chi', aton viñaj Abitob yed'
viñaj Elpaal. 12 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elpaal chi': Aton viñaj Heber, viñaj Misam
yed' viñaj Semed. A viñaj Semed chi' b'oannacq'ue choñab' Ono, choñab' Lod yed'
yaldeail. 13 A viñaj Bería yed' viñaj Sema, yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' cajan d'a Ajalón,
pechjinaquel eb' cajan d'a Gat yuj eb' viñ. 14-16 A eb' yiñtilal viñaj Bería chi': Aton viñaj
Ahío, viñaj Sasac yed' viñaj Jeremot, viñaj Zebadías, viñaj Arad, viñaj Ader, viñaj Micael,
viñaj Ispa yed' viñaj Joha. 17-18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elpaal: Aton viñaj Zebadías,
viñaj Mesulam, viñaj Hizqui, viñaj Heber, viñaj Ismerai, viñaj Jezlías yed' viñaj Jobab.
19-21 Axo eb' viñ yuninal viñaj Simei: Aton viñaj Jaquim, viñaj Zicri, viñaj Zabdi, viñaj
Elienai, viñaj Ziletai, viñaj Eliel, viñaj Adaías, viñaj Beraías yed' viñaj Simrat. 22-25 Eb' viñ
yuninal viñaj Sasac: Aton viñaj Ispan, viñaj Heber, viñaj Eliel, viñaj Abdón, viñaj Zicri,
viñaj Hanán, viñaj Hananías, viñaj Elam, viñaj Anatotías, viñaj Ifdaías yed' viñaj Peniel.
26-27 Eb' yuninal viñaj Jeroham: Aton viñaj Samserai, viñaj Seharías, viñaj Atalías, viñaj
Jaresías, viñaj Elías yed' viñaj Zicri. 28 A juntzañ eb' viñ ix b'inaj tic, yajal yaj eb' viñ d'a
junjun macañ yiñtilal ix cajnaj d'a Jerusalén.

Eb' yiñtilal viñaj Saúl
(1Cr 9.35-44)

29 A d'a choñab' Gabaón ec'nac viñaj Jehiel smam yicham eb' aj Gabaón chi'. Maaca
sb'i ix yetb'eyum viñ. 30-32 A eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Abdón viñ b'ab'el, viñaj Zur,
viñaj Cis, viñaj Baal, viñaj Ner, viñaj Nadab, viñaj Gedor, viñaj Ahío, viñaj Zequer yed'
viñaj Miclot, smam viñaj Simea. Añejtona' juntzañ eb' viñ tic ix cajnajpax eb' viñ yed'
eb' viñ sc'ab'yoc d'a Jerusalén.
33 A viñaj Ner chi' smam viñaj Cis, axo viñaj Cis smam viñaj Saúl. Axo eb' viñ yuninal
viñaj Saúl chi': Aton viñaj Jonatán, viñaj Malquisúa, viñaj Abinadab yed' viñaj Es-baal.
34 Ay jun yuninal viñaj Jonatán chi', aton viñaj Merib-baal, smam viñaj Micaía. 35 Axo eb'
viñ yuninal viñaj Micaía chi': Aton viñaj Pitón, viñaj Melec, viñaj Tarea yed' viñaj Acaz.
36 Axo viñaj Acaz chi' smam viñaj Joada, axo viñaj Joada chi' smam viñaj Alemet, viñaj
Azmavet yed' viñaj Zimri. Axo viñaj Zimri chi' smam viñaj Mosa. 37 Axo eb' viñ yiñtilal
viñaj Mosa chi' d'a stzolal: Viñaj Bina, viñaj Rafa, viñaj Elasa, viñaj Azel.
38 A eb' viñ yuninal viñaj Azel vacvañ eb' viñ: Viñaj Azricam, viñaj Bocru, viñaj Ismael,
viñaj Searías, viñaj Obadías, viñaj Hanán.
39 Axo eb' viñ yuninal viñaj Esec yuc'tac viñaj Azel: Aton viñaj Ulam viñ b'ab'el unin,
schab'il viñaj Jehús, yoxil viñaj Elifelet. 40 A eb' viñ yuninal viñaj Ulam chi', te tec'an eb'
viñ yac'an oval, yojtac val eb' viñ sjulvaji. Tzijtum yuninal eb' viñ yed' yixchiquin, 150
sb'isul eb' viñ d'a smasanil. Masanil juntzañ eb' viñ chi', a viñaj Benjamín ay yiñtilal eb'
viñ.

9

1 Icha tic ix aj stz'ib'chajcan masanil eb' israel d'a stzolal tas yaj yiñtilal eb' b'aj aycan
yab'ixal eb' sreyal Israel.

Eb' ix jax d'a Babilonia
(Neh 11.1-24)

A eb' anima ay d'a Judá, ic'chajnacb'at eb' d'a Babilonia yuj schucal.

2 A eb' yiñtilal Israel b'ab'laj meltzajxicot d'a sluum yed' d'a schoñab', aton eb' sacerdote, eb' levita yed' eb' smunlaj d'a templo. 3 A d'a Jerusalén ix can cajan eb' yiñtilal Judá, eb' yic Benjamín, eb' yic Efraín yed' eb' yic Manasés.

4-6 A d'a yiñtilal Judá chi', ay 690 eb' viñ vinac d'a smasanil. A eb' viñ yiñtilal viñaj Fares yuninal viñaj Judá, a viñaj Utai yuninal viñaj Amihud yajal yaj d'a scal eb' yed' pax juntzañxo eb' smam yicham d'a stzolal: Aton viñaj Omri, viñaj Imri, viñaj Bani yed' viñaj Fares yuninal viñaj Judá chi'. A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Sela yuninal viñaj Judá chi', a viñaj Asaías viñ b'ab'el unin, yajal yaj pax viñ d'a eb' sc'ab'yoc. Axo d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Zera, yuninal pax viñaj Judá chi', a viñaj Jeuel yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc.

7-9 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a eb' yiñtilal Benjamín tic: Viñaj Salú yuninal viñaj Mesulam yixchiquin viñaj Hodabías, yiñtilal viñaj Asenúa, viñaj Ibneías yuninal viñaj Jeroham, viñaj Ela yixchiquin viñaj Uzi, yiñtilal viñaj Micri, viñaj Mesulam yuninal viñaj Sefatías, yixchiquin viñaj Reuel, yiñtilal viñaj Ibnías. 956 eb' d'a smasanil.

10-13 Axo eb' viñ sacerdote cajan d'a Jerusalén yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc: Aton viñaj Jedaías, viñaj Joiarib, viñaj Jaquín yed' viñaj Azarías yuninal viñaj Hilcías. A eb' smam yicham viñaj Azarías d'a stzolal: Aton viñaj Mesulam, viñaj Sadoc, viñaj Meraiot yed' viñaj Ahitob. A viñaj Azarías chi' yajal d'a stemplo Dios. Añeja' d'a scal eb' viñ yajal yaj chi', ayoch viñaj Adaías yuninal viñaj Jeroham. A sb'i eb' smam yicham viñaj Adaías chi' d'a stzolal: Aton viñaj Jeroham, viñaj Pasur, viñaj Malquías, viñaj Masai, viñaj Adiel, viñaj Jahzera, viñaj Mesulam, viñaj Mesilemit yed' viñaj Imer. A juntzañ eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. A d'a scal eb', ay mil 760 eb' viñ te ñican smunlaj d'a scajnub' Dios.

14 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' levita cajan d'a Jerusalén: Aton viñaj Semaías yuninal viñaj Hasub, yixchiquin viñaj Azricam, schab'il yixchiquin viñaj Hasabías, yiñtilal viñaj Merari. 15 Yajal pax viñaj Bacbacar, viñaj Heres, viñaj Galal yed' viñaj Matanías yuninal viñaj Micaía, yixchiquin viñaj Zicri, yiñtilal viñaj Asaf. 16 Yajal pax yaj viñaj Obadías yuninal viñaj Semaías, yixchiquin viñaj Galal, yiñtilal viñaj Jedutún yed' viñaj Berequías, yuninal viñaj Asa, yixchiquin viñaj Elcana ec'nac cajan d'a juntzañ aldea yic eb' netofatita.

17 Axo eb' viñ stañvan puerta: Aton viñaj Salum, viñaj Acub, viñaj Talmón, viñaj Ahimán yed' eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ. A viñaj Salum yajal yaj d'a eb' viñ. 18 A eb' viñ tic stañvanñej puerta yic eb' viñ rey d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aton eb' viñ stañvan puerta chi' d'a scal eb' yetlevitail.

19 A viñaj Salum yuninal viñaj Coré, yixchiquin viñaj Ebiasaf, yiñtilal viñaj Coré yed' eb' sc'ab'yoc, a eb' stañvan scajnub' Dios, icha ajnac stañvan spuertail scajnub' Dios chi' eb' smam yicham eb' d'a peca'.

20 A d'a peca' chi', a viñaj Finees yuninal viñaj Eleazar ayoch yajaliloc eb' stañvan scajnub' Dios chi'. Ayñej val och Jehová yed' viñ.

21 Axo viñaj Zacarías yuninal viñaj Meselemías, a viñ stañvan spuertail b'aj sch'ox sb'a Dios.

22 A sb'isul eb' stañvan spuertail cajnub' sic'b'ilel chi', 212 eb' tz'ib'ab'ilcani icha tas yiñtilal junjun macañ b'aj cajan eb'. A viñaj rey David yed' viñaj Samuel schecab' Dios ac'jinaccanoch eb' d'a yopisio nivan yelc'och chi'. 23 Masanil eb' yed' pax yuninal eb', ayoch eb' d'a stzolal stañvan spuertail scajnub' Dios. 24 Ayñejoch stañvumal chi' d'a schañil pac'añ: D'a stojolal b'aj sjavi c'u, d'a stojolal b'aj tz'em c'u, d'a stojolal norte yed' d'a stojolal sur. 25 A eb' yetlevitail eb' cajan d'a juntzañxo aldea, d'a junjun yuctaquil c'ual sjavi eb' stañvej templo chi', yic scolvaj eb' yed' eb'. 26 Ay chañvañ eb' levita nivac

yopisio staṅvan puerta chi'. A eb' chi' ayoch eb' d'a masanil tiempo staṅvan juntzaṅ
cuarto yed' b'aj smolchaj tas tz'ac'ji d'a scajnub' Dios chi'. 27 A eb' chi' ayṅejec' eb' d'a
spatictac cajnub' chi' tz'ec' ac'val, yujto a eb' staṅvani. Axo d'a junjun q'uiṅib'alil sjacan
cajnub' chi' eb'. 28 Ay juntzaṅ eb' d'a scal eb' chi' staṅvan juntzaṅ yamc'ab' sc'anchaji yic
tz'och ejmelal d'a Dios. Yovalil sb'is eb' jantac tz'elta, slajvi chi' sb'isan eb' yochxicani.
29 Axo juntzaṅxo eb' tz'ilan juntzaṅxo yamc'ab' nivac yelc'ochi yed' pax ixim harina,
vino, aceite, incienso yed' perfume. 30 Ay pax eb' sacerdote sb'oan perfume chi'. 31 Axo
jun viṅ levita scuchan Matatías, b'ab'el yuninal viṅaj Salum, yiṅtilal viṅaj Coré, a viṅ
sb'oan ixim pan tz'ac'ji ofrendail. 32 Axo juntzaṅxo eb' viṅ yetlevitail eb' viṅ, eb' viṅ
yiṅtilal viṅaj Coat, a eb' viṅ sb'oan ixim pan tz'em tzolan d'a sat mexa d'a yol scajnub'
Dios d'a junjun c'ual ic'oj ip. 33 Aṅejtona' ay eb' viṅ yajal yaj d'a yiṅtilal eb' viṅ levita
chi' sb'itani. A d'a juntzaṅ cuarto yic templo chi' ay eb' viṅ, malaj yalan yic eb' viṅ d'a
juntzaṅxo munlajel, yujto c'ual d'ac'val yajoch eb' viṅ d'a yopisio chi'.
34 A eb' viṅ ix b'inaj tic, yajal yaj eb' viṅ d'a scal masanil eb' yiṅtilal Leví chi', icha yaj
stzolal yiṅtilal eb' viṅ. A d'a Jerusalén cajan eb' viṅ.

Eb' yiṅtilal viṅaj Saúl
(1Cr 8.29-40)

35 A d'a choṅab' Gabaón, ata' ec'nac cajan viṅaj Jehiel, smam yicham eb' aj Gabaón
chi'. Maaca sb'i ix yetb'eyum viṅ. 36-37 A eb' viṅ yuninal viṅ: Aton viṅaj Abdón viṅ b'ab'el
unin, viṅaj Zur, viṅaj Cis, viṅaj Baal, viṅaj Ner, viṅaj Nadab, viṅaj Gedor, viṅaj Ahío, viṅaj
Zacarías yed' viṅaj Miclot. 38 A viṅaj Miclot chi' smam viṅaj Simeam. A juntzaṅ eb' viṅ
tic ix cajnaj eb' viṅ yed' eb' sc'ab'yoc d'a Jerusalén.
39 A viṅaj Ner smam viṅaj Cis, axo viṅaj Cis chi' smam viṅaj Saúl. Axo eb' viṅ yuninal
viṅaj Saúl chi': Aton viṅaj Jonatán, viṅaj Malquisúa, viṅaj Abinadab yed' viṅaj Es-baal.
40 A viṅaj Jonatán chi' smam viṅaj Merib-baal smam viṅaj Micaía. 41 Axo eb' viṅ yuninal
viṅaj Micaía chi': Aton viṅaj Pitón, viṅaj Melec, viṅaj Tarea yed' viṅaj Acaz. 42-43 Axo
viṅaj Acaz smam viṅaj Jara. Axo viṅaj Jara chi' smam viṅaj Alemet, viṅaj Azmavet yed'
viṅaj Zimri. Axo viṅaj Zimri chi' smam viṅaj Mosa. Axo viṅaj Mosa chi' smam viṅaj
Bina. Axo viṅaj Bina chi' smam viṅaj Refaías, viṅaj Elasa yed' viṅaj Azel.
44 Eb' yuninal viṅaj Azel chi', vacvaṅ eb' viṅ: Aton viṅaj Azricam, viṅaj Bocru, viṅaj
Ismael, viṅaj Searías, viṅaj Obadías yed' viṅaj Hanán.

10

Schamel viṅaj Saúl yed' eb' viṅ yuninal
(1S 31.1-13)

1 Ix yac' oval eb' filisteo yed' eb' israel, ix el lemnaj eb' israel chi', te nivan eb' ix cham
d'a lum vitzal Gilboa. 2 Ix b'at eb' filisteo chi' d'a spatic viṅaj Saúl yed' eb' viṅ yuninal:
Aton viṅaj Jonatán, viṅaj Abinadab yed' viṅaj Malquisúa. Ix miljicham eb' viṅ yuninal
viṅ chi' yoxvaṅil. 3 Ix ochval eb' viṅ filisteo chi' d'a spatic viṅaj Saúl chi', ix lajvi viṅ sjulan
eb' viṅ. 4 Yuj chi' ix yal viṅ d'a viṅ ed'jinac syamc'ab' icha tic: Ic'q'ueta q'uen espada chi',
tza tipanoch q'uen d'ayin, yic vach' maṅoc juntzaṅ ch'oc choṅab'il tic ol tzalaj in smilani,
xchi viṅ.
Palta a viṅ ed'jinac syamc'ab' viṅ chi', maj yal-laj sc'ol viṅ ix sc'ulej icha ix yal viṅ
chi', yujto xiv viṅ. Yuj chi' a viṅ ix ic'anq'ueta q'uen yespada, ix syumanb'at ṅojnaj sb'a
viṅ d'a yib'aṅ sṅi' q'ueen. 5 Ayic ix yilan viṅ ed'jinac syamc'ab' viṅ chi' to toxo ix cham
viṅ, ix syumanpaxb'at ṅojnaj sb'a viṅ d'a yib'aṅ sṅi' q'uen yespada chi', ix champax viṅ.
6 Icha chi' ix aj scham viṅaj Saúl d'a jun c'u chi' yed' oxvaṅ eb' viṅ yuninal. Maṅxo junoc
yiṅtilal viṅ ix elcani. 7 Ayic ix yilan eb' israel cajan d'a jun ch'olan chi' to toxo ix el lemnaj
eb' yetisraelal eb', toxo ix champax viṅaj Saúl yed' eb' viṅ yuninal, yuj chi' ix yactejcan

schoňab' eb', ix b'at eb' elelal. Axo eb' filisteo ix c'ochcan cajan d'a juntzaň schoňab' eb' chi'.
8 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' filisteo chi' spojec' tastac ay d'a eb' ix cham chi'. Ix yilan
eb' to a viňaj Saúl yed' eb' viň yuninal chamnacxo eb' viň, teljab'can snivanil eb' viň
d'a lum vitzal Gilboa. 9 A spichul viňaj Saúl chi' yic oval ayochi, elaňchamel ix yiq'uel
eb', ix xicanel sjolom viň eb'. Ix yic'anb'at eb'. Ix schecan eb' b'at alchaj d'a masanil yol
smacb'en eb' yed' d'a sdiosal eb'. 10 Ix b'at yac'anoch syamc'ab' viňaj Saúl chi' eb' d'a
stemplo jun sdiosal scuchan Dagón, ix yac'anq'ue locan sjolom viň eb'.
11 Ayic ix yab'an eb' aj Jabes ay d'a yol yic Galaad tas ix yutej snivanil viňaj Saúl eb'
filisteo chi', 12 ix slajtian sb'a masanil eb' viň vinac te tec'an. Ix b'at yic'ancot snivanil
viňaj Saúl chi' eb' yed' pax snivanil eb' viň yuninal viň, ix c'och yuj eb' d'a Jabes chi'. A
d'a yich jun te' ji ix smuc snivanil eb' viň chi' eb'. Uque' c'ual ix och eb' d'a tzec'ojc'olal
yuj cusc'olal.
13 Icha chi' ix aj scham viňaj Saúl yuj chucal ix sc'ulej, yujto maj sc'anab'ajej schec-
nab'il Jehová viň, yujto ix sc'anb'ej pax sb'a viň d'a jun ix sc'uman spixan eb' chamnac,
maňoc d'a Jehová ix sc'anb'ej sb'a viň. 14 Yuj chi' ix cham viň yuj Jehová, axo d'a viňaj
David yuninal viňaj Isaí ix ac'jican yopisio viň chi'.

11

A viňaj David sreyal Israel yed' Judá
(2S 5.1-5)

1 Ix smolb'ej sb'a masanil eb' israel, ix b'at lolon eb' yed' viňaj David d'a Hebrón. Ix
yalan eb' d'a viň icha tic: A oň tic, junňej co mam quicham ed'oc. 2 A d'a yalaňtaxo
vach'chom a viňaj Saúl ayoch reyal, palta a ach ix oň a cuchb'ej ayic ix cac'an oval.
Aňejtona', ix yal Jehová co Diosal d'ayach to a ach ol oň a cuchb'ej, ol ach ochpaxcan
co reyaloc, xchi eb' d'a viň.
3 Ayic ix c'och eb' yichamtac vinaquil choňab' Israel lolonel yed' viň d'a Hebrón chi',
ix sb'oan jun strato viň yed' eb' d'a yichaň Jehová. Ata' ix ac'jiq'ue aceite d'a sjolom viň
yic tz'ochcan viň sreyaloc Israel, icha val tas schecnac Jehová yal viňaj Samuel.

Ix yac' ganar choňab' Sion viňaj rey David
(2S 5.6-10)

4 Ix lajvi chi', ix b'at viňaj rey David chi' yed' masanil eb' yetisraelal d'a Jerusalén,
scuchan pax Jebús, b'aj cajan eb' jebuseo. 5 Ix yalan eb' jebuseo chi' d'a viň icha tic: A
ach tic, maň ol yal-laj ochta d'a tic, xchi eb' d'a viň. Palta ix ac'ji ganar scuartel eb' d'a
tzalan Sion chi' yuj viň, yuj chi' ix scuchcan schoňab' viňaj David. 6 Ix yalan viň icha tic:
A mach ol b'ab'lajoch yac' oval yed' eb' jebuseo tic, ol vac'och yajaliloc eb' soldado, xchi
viň. Axo viňaj Joab yune' ix Sarvia ix b'ab'laji, yuj chi' ix och viň yajaliloc eb' soldado
chi'. 7 Ix lajvi chi', ix cajnaj viňaj rey David d'a cuartel d'a Sion chi', yuj chi' Schoňab'
Viňaj David ix sb'iejcani. 8 Ix sb'oq'ue juntzaňxo pat viň d'a spatictac chi', ix schab'at d'a
ch'olan masanto ix c'och d'a smuroal choňab'. Axo viňaj Joab ix vach' b'oan stz'acub'
choňab' Jebús chi'. 9 Ix yic'an stec'anil yopisio viňaj rey David chi', yujto a Jehová Yajal
d'a Smasanil ayňejoch yed' viň.

A eb' soldado viňaj rey David te b'inajnac
(2S 23.8-39)

10 A eb' viň soldado viňaj rey David te b'inajnac, ix och eb' viň yed' masanil eb'
yetisraelal ayic ix yac'anoch viňaj David chi' eb' reyal d'a yol smacb'en Israel smasanil.
Ix te och val eb' viň yed' viň yic syac'an reyal viň icha val ix aj yalan Jehová.
11 Aton slistail eb' viň soldado viňaj rey David te b'inajnac chi': A viňaj Jasobeam
yuninal viňaj Hacmoni, sat yaj viň d'a scal oxvaňxo eb' viň yetb'inajnaquil chi'. A d'a

junel ix smilcham 300 eb' viñ vinac viñ yed' q'uen slanza. 12 Axo junxo viñ d'a scal eb' viñ oxvañ chi', aton viñaj Eleazar yuninal viñaj Dodo, yiñtilal viñaj Aho. 13 A d'a junel ayec' viñ yed' viñaj rey David d'a Pas-damim ayic ix smolb'an sb'a eb' filisteo yac' oval ta'. Ata' ay jun munlajel b'aj avab'il ixim cebada. Ayic ix el lemnaj eb' soldado Israel d'a yichañ eb' filisteo, 14 axo eb' viñ chavañ chi' ix can tec'naj d'a scal jun munlajel chi', yic syac'an oval eb' viñ. Ix ac'ji ganar eb' filisteo chi' yuj eb' viñ. Icha chi' ix aj scolchajcan choñab' Israel yuj Jehová.

15 A d'a junel, a oxvañ eb' viñ soldado te b'inajnac chi', ix b'at eb' viñ d'a sattac q'ueen yic b'at schalan sb'a eb' viñ yed' viñaj rey David d'a jun q'uen ñaq'ueen scuchan Adulam. Axo eb' filisteo ay scampamento eb' d'a sch'olanil Refaim. 16 Ayic ayec' viñaj David d'a q'uen ñaq'ueen chi', ayec' scampamento eb' filisteo d'a Belén. 17 Yujto ste tacji sti' viñaj David chi', yuj chi' ix yal viñ icha tic: Comonoc a a a' ay d'a stiel choñab' Belén svuq'uej, xchi viñ.

18 Axo oxvañ eb' viñ soldado te b'inajnac chi', ix och eb' viñ d'a scampamento eb' filisteo, ix b'at yic'anelta a a' eb' viñ d'a a' uc'b'ila' d'a stiel choñab' Belén chi', ix yic'ancot a' eb' viñ d'a viñaj David chi'. Palta maj yal-laj sc'ol viñ ix yuq'uej a', toñej ix sequem a' viñ d'a sat luum silab'il d'a Jehová. 19 Ix yalan viñ icha tic: Mocab' scha Dios vuc' a a' tic. Ichato a' schiq'uil eb' viñ tic svuq'uej tato svuc' a', yujto ix sb'ec sb'a eb' viñ schami yic ix b'at yic'ancot a' eb' viñ, xchi viñ. Yuj chi' maj yuq'uejlaj a' viñ.

Aton jun tic ix sc'ulej eb' viñ oxvañ te b'inajnac chi'.

20 A viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab, yajal yaj viñ d'a 30-xo eb' viñ te b'inajnac. A d'a jun tiempoal, ix smilcham 300 vinac viñ yed' q'uen slanza. Icha val chi' ix aj yic'an sb'inajnaquil viñ d'a scal eb' viñ 30 chi'. 21 Yuj chi' te nivan ix aj yelc'och viñ d'a yichañ eb' viñ chi'. Ix och viñ yajaloc eb' viñ, palta maj q'uec'och viñ icha eb' viñ oxvañ b'ab'el chi'.

22 A viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada aj choñab' Cabseel, te b'inajnac pax viñ, tzijtum tas ix sc'ulej viñ. A viñ ix milancham chavañ soldado yuninal viñaj Ariel aj Moab. Axo d'a junel ayic te ay q'uen sacb'acom, ix em viñ d'a yol jun jul. Ata' ix smilcham jun noc' choj viñ. 23 Añejtona' ix smilcham jun viñ aj Egipto viñ. Nañal am yoxil metro steel viñ aj Egipto chi', axo steal q'uen slanza viñ yed'nac, nivan spatic. Palta a viñaj Benaía chi' añej jun te te' yed'nac viñ. Ix yiq'uec' q'uen slanza viñ aj Egipto chi' viñ, axo yed' q'uen slanza viñ chi', ix smilcham viñ. 24 A yuj juntzañ tas ix sc'ulej viñ chi' ix yic' val sb'inajnaquil viñ icha eb' viñ oxvañ b'ab'el b'inajnac chi'. 25 Nivan ix aj sb'inaj viñ d'a yichañ eb' viñ 30 chi', palta maj c'ochlaj icha eb' viñ oxvañ chi'. Ix ac'jioch viñaj Benaía chi' yuj viñaj rey David yajaliloc eb' stañvumal.

26 A eb' viñ 30 b'inajnac chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Asael yuc'tac viñaj Joab, viñaj Elhanán yuninal viñaj Dodo aj Belén, 27 viñaj Samot aj Harod, viñaj Heles aj Pelón, 28 viñaj Ira yuninal viñaj Iques aj Tecoa, viñaj Abiezer aj Anatot, 29 viñaj Sibecai aj Husa, viñaj Ilai aj Aho, 30 viñaj Maharai aj Netofa, viñaj Heled yuninal viñaj Baana aj Netofa paxi, 31 viñaj Itai yuninal viñaj Ribai aj Gabaa ay d'a yol yic Benjamín, viñaj Benaía aj Piratón, 32 viñaj Hurai cajan d'a sti' a' Gaas, viñaj Abiel aj Arba, 33 viñaj Azmavet aj Bahurim, viñaj Eliaba aj Saalbón, 34 eb' viñ yuninal viñaj Jasén aj Gizón, viñaj Jonatán yuninal viñaj Sage aj Harar, 35 viñaj Ahíam yuninal viñaj Sacar aj Harar paxi, viñaj Elifal yuninal viñaj Ur, 36 viñaj Hefer aj Mequera, viñaj Ahías aj Pelón, 37 viñaj Hezro aj Carmel, viñaj Naarai yuninal viñaj Ezbai, 38 viñaj Joel yuc'tac viñaj Natán, viñaj Mibhar yuninal viñaj Hagrai, 39 viñaj Selec aj Amón, viñaj Naharai aj Berot. A jun viñ chi' ed'jinac syamc'ab' viñaj Joab yune' ix Sarvia, 40 viñaj Ira aj Itra, viñaj Gareb aj Itra paxi, 41 viñaj Urías hitita, viñaj Zabad yuninal viñaj Ahlai, 42 viñaj Adina yuninal viñaj Siza, yiñtilal Rubén, yajal yaj viñ d'a scal eb' yiñtilal chi', 30 eb' viñ vinac ajun yed' viñ, 43 viñaj Hanán yuninal viñaj Maaca, viñaj Josafat aj Mitán, 44 viñaj Uzías aj Astarot, viñaj Sama yed'

viñaj Jehiel, eb' viñ yuninal viñaj Hotam aj Aroer, 45 viñaj Jediael yuninal viñaj Simri
yed' viñaj Joha yuc'tac viñ, aj Tiza eb' viñ, 46 viñaj Eliel aj Mahab, viñaj Jerebai yed' viñaj
Josavía. A eb' viñ tic yuninal eb' viñ viñaj Elnaam, viñaj Itma aj Moab, 47 viñaj Eliel, viñaj
Obed yed' viñaj Jaasiel, aj Soba eb' viñ.

12

Eb' junñej yaj yed' viñaj rey David

1 Ayic van spechji b'eyec' viñaj David yuj viñaj Saúl yuninal viñaj Cis, ay jun ñilañ eb'
viñ jelan yac'an oval ix b'at yac'och sb'a yed' viñ d'a Siclag. 2 A juntzañ eb' viñ soldado
chi' ay sjul-lab' eb' viñ yed' ch'añ smejmeech yed'nac. Syal sjulvaj eb' viñ d'a schab'il
sc'ab'.

A d'a scal eb' viñ chi' ay eb' viñ ayto yuj sb'a yed' viñaj Saúl d'a yiñtilal Benjamín.
Aton eb' viñ tic: 3 A viñaj Ahiezer sat yajal yaj viñ yed' viñaj Joás yuc'tac viñ, yuninal
eb' viñ viñaj Semaa aj choñab' Gabaa, viñaj Jeziel yed' viñaj Pelet, eb' viñ yuninal
viñaj Azmavet, viñaj Beraca yed' viñaj Jehú aj choñab' Anatot eb' viñ, 4 viñaj Ismaías
aj Gabaón. A jun viñ tic ayoch viñ stz'acub'oc eb' viñ 30 b'inajnac, yajal yaj pax viñ d'a
eb' viñ, viñaj Jeremías, viñaj Jahaziel, viñaj Johanán, viñaj Jozabad aj Gedera, 5 viñaj
Eluzai, viñaj Jerimot, viñaj Bealías, viñaj Semarías, viñaj Sefatías aj choñab' Haruf, 6 viñaj
Elcana, viñaj Isías, viñaj Azareel, viñaj Joezer yed' viñaj Jasobeam, yiñtilal eb' viñ viñaj
Coré, 7 viñaj Joela yed' viñaj Zebadías eb' viñ yuninal viñaj Jeroham aj choñab' Gedor.

8 Ay pax juntzañ eb' viñ yiñtilal Gad ix b'at yac'och sb'a yed' viñaj David chi' ayic ayec'
viñ d'a q'uen ñaq'ueen d'a tz'inan luum. A juntzañ eb' viñ chi' te jelan eb' viñ, c'ayb'ab'il
yuj eb' viñ yac'an oval, yed'nac smaclab' jul-lab' eb' viñ yed' q'uen slanza. Te ov sat eb'
viñ icha noc' choj. Te jelan sb'ey eb' viñ icha sb'ey noc' c'ultaquil chej. 9-13 A sb'i eb' viñ
tic d'a stzolal, schael d'a viñ b'ab'el masanto d'a viñ yuxluchil: Viñaj Ezer, viñaj Obadías,
viñaj Eliab, viñaj Mismana, viñaj Jeremías, viñaj Atai, viñaj Eliel, viñaj Johanán, viñaj
Elzabad, viñaj Jeremías yed' viñaj Macbanai. 14 Aton eb' viñ tic yajal yaj d'a scal juntzañ
eb' viñ yiñtilal Gad chi'. A junoc viñ quenñej yopisio d'a scal eb' viñ, yajal viñ d'a junoc
100 soldado, axo junoc viñ nivan yopisio, yajal yaj viñ d'a junoc mil soldado. 15 Aton eb'
viñ ix c'axpajec' d'a a' Jordán d'a b'ab'el uj d'a yol ab'il, ayic ix te q'ue a', van yel a' d'a
stitac b'aj sb'eyi. A eb' viñ ix pechanel eb' anima cajan d'a ac'lic ay d'a sc'axepaltac a'.

16 Añejtona' ay pax juntzañxo eb' viñ yiñtilal Benjamín yed' juntzañxo eb' viñ yiñtilal
Judá ix c'och yac'och sb'a yed' viñaj David d'a q'uen ñaq'ueen chi'. 17 Ix elta viñaj David
chi' scha eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Tato d'a junc'olal tzex javi, yic tzex colvaj
ved'oc, tzex in cha d'a smasanil in c'ool, palta tato tzex javi yic tzin eyac'och d'a yol sc'ab'
eb' vajc'ol jun, vach'chom malaj junoc tas chuc ix in c'ulej, aocab' co Diosal, aton sDiosal
eb' co mam quicham ol yil sb'a eyed'oc, syac'anoch eyaelal, xchi viñ d'a eb' viñ.

18 Ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Amasai yajalil eb' viñ 30 soldado b'inajnac, yuj chi' ix
yal viñ icha tic:

Scac' val och co b'a ed'oc ach David yuninal viñaj Isaí.
A ach tic yed' eb' ayoch ed'oc, vach'ñej ol aj eyelc'ochi,
yujto a co Diosal scolvaj val ed'oc, xchi viñ d'a viñaj David chi'.

Yuj chi' ix chaji eb' viñ yuj viñaj David chi', ix ac'ji yopisio eb' viñ d'a scal eb' viñ yajalil
eb' viñ soldado chi' yuj viñ.

19 Ay pax juntzañxo eb' viñ soldado yiñtilal Manasés, ix och eb' viñ yed' viñaj David
chi' ayic ix b'at viñ yed' eb' viñ filisteo yac' oval yed' viñaj Saúl yalani. Axo ix smolb'an
sb'a eb' viñ yajalil eb' filisteo chi', ix yalan eb' viñ to max yal-laj sb'at viñaj David chi'
yed' eb' viñ, yuj chi' ix schec meltzaj viñ eb' viñ d'a Siclag. Yujto ix yal eb' viñ icha tic:
Axo talaj tz'aji, a yed' viñaj Saúl syac'och sb'a viñ, yujto yajal viñaj Saúl chi' viñ, a oñ
xo tzoñ smilcham viñ d'a scal oval chi', xchi eb' viñ. 20 Ayic van sjaxcan viñaj David d'a

Siclag chi', ata' ix c'och eb' viñ yiñtilal Manasés chi' yic syac'och sb'a eb' yed' viñ, aton eb' viñ tic: Viñaj Adnas, viñaj Jozabad, viñaj Jediaiel, viñaj Micael, viñaj Jozabad, viñaj Eliú yed' viñaj Ziletai. Yajal yaj eb' viñ d'a junjun mil soldado d'a scal eb' yiñtilal Manasés chi'. 21 Aton juntzañ eb' viñ tic ix colvaj yed' viñaj David chi' ayic ix yac'an oval viñ yed' jun ñilañ eb' soldado elc'um yujto te jelan eb' smasanil d'a oval. Ix och eb' viñ yajaliloc eb' viñ soldado viñaj David chi'. 22 Junjun c'u sq'uib' sb'isul eb' viñ soldado ix yac'och sb'a yed' viñaj David chi'. Te nivan eb' viñ, te ay pax smay eb' viñ.

A eb' soldado viñaj David

23 A sb'isul juntzañ soldado te jelan ix c'och d'a viñaj David d'a Hebrón yic tz'ac'jicanoch viñ reyal sq'uexuloc eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl yuj eb' viñ, icha ix aj yalan Jehová, aton eb' viñ tic: 24 A d'a eb' yiñtilal Judá, ay 6 mil 800 soldado yed'nac smaclab' jul-lab', yed'nac pax slanza eb' viñ, lista yaj eb' viñ yac'an oval. 25 Axo d'a eb' yiñtilal Simeón, ay 7 mil 100 eb' viñ soldado tec'an. 26 Axo d'a eb' yiñtilal Leví, ay 4 mil 600 eb' viñ soldado. 27 Ay pax 3 mil 700 d'a yiñtilal viñaj Aarón, a viñaj Joiada ayoch yajaliloc eb' viñ. 28 A viñaj Sadoc quelem viñ, te tec'an viñ d'a oval. Ay 22 eb' sc'ab'yoc viñ, yajal yaj eb' viñ, ajun eb' viñ yed' viñ. 29 A d'a eb' yiñtilal Benjamín, aton eb' sc'ab'yoc viñaj Saúl, ay 3 mil eb' viñ soldado ix c'och yed' viñaj David chi'. Ayic mantzac uji jun tic, quen mañ masaniloc eb' ayoch yed' eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl. 30 A d'a eb' yiñtilal Efraín, ay 20 mil 800 eb' viñ soldado te tec'an, te b'inajnac eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. 31 A d'a nañal eb' yiñtilal Manasés, ay 18 mil eb' vinac ix checjicoti yic tz'ac'jicanoch viñaj David reyal. 32 A d'a eb' yiñtilal Isacar, ix javi 200 eb' viñ yajal yed' pax masanil eb' viñ soldado ayoch d'a yalañ smandar eb' viñ. A juntzañ eb' viñ vinac tic, snachaj val el yuj eb' viñ tas smoj sc'ulej choñab' Israel. 33 A d'a eb' yiñtilal Zabulón, ay 50 mil eb' viñ soldado smoj sb'at d'a oval, syalñej sc'anan masanil yamc'ab' yic oval eb' viñ, b'ecan sc'ool eb' viñ scolvaj yed' viñaj David chi'. 34 A d'a eb' yiñtilal Neftalí, ay mil eb' viñ yajal yaji yed' 37 mil eb' viñ soldado yed'nac slanza yed' smaclab' jul-lab'. 35 A d'a eb' yiñtilal Dan, ay 28 mil 600 eb' viñ soldado smoj sb'at d'a oval. 36 A d'a eb' yiñtilal Aser, ay 40 mil eb' viñ soldado smoj sb'at d'a oval. 37 Axo d'a eb' ay d'a sc'axepal a' Jordán, ay 120 mil eb' viñ soldado d'a yiñtilal Rubén, d'a yiñtilal Gad yed' pax d'a nañalxo yiñtilal Manasés. A eb' viñ chi' tz'acan yaj eb' viñ yed' masanil syamc'ab' yic oval.

38 A masanil juntzañ eb' viñ soldado tic, ix ja eb' viñ d'a Hebrón ayic ix yac'ancanoch viñaj David eb' viñ sreyaloc choñab' Israel. Añejtona' juntzañxo eb' yetisraelal eb', junxoñej ix aj spensar eb' smasanil. 39 Oxe' c'ual ix ec' eb' yed' viñaj David chi' ta'. Ix va eb', ix yuc'an a' eb', yujto a eb' yetchoñab' eb' ix ac'an jantac tas ix sva eb' chi'. 40 Masanil eb' cajan d'a slac'aniltac chi' yed' eb' cajan d'a najat, icha eb' yiñtilal Isacar, eb' yiñtilal Zabulón yed' eb' yiñtilal Neftalí, ix yic'cot vael eb' cuchb'il yuj noc' b'uru, noc' camello, noc' mula yed' pax noc' vacax. Tzijtum macañil vael ix yic'cot eb', icha ixim harina, taquiñ higo, taquiñ uva, vino, aceite, noc' vacax yed' noc' calnel. Te nivan tas tz'ab'laj ix yic'cot eb', yujto mañxo jantacoc tzalajc'olal d'a Israel chi'.

13

Sna viñaj rey David yic'ancotʻR'te' scaxail strato Jehová

1 Ix lolon viñaj rey David yed' masanil eb' viñ yajal yaj d'a junjun ñilañ eb' viñ soldado. 2 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil eb' yetisraelal icha tic: Ex vetisraelal, tato scha e c'ool, schaanpax sc'ol Jehová co Diosal, scavtej eb' quetisraelal ay d'a yol co macb'en tic, eb' aytocan d'a juntzañxo lugar. Scavtej pax masanil eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita ayec' d'a schoñab' yed' d'a slum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', 3 yic vach' b'at quic'cot te' scaxail strato co Diosal. Yujto atax d'a stiempoal viñaj Saúl ix b'atcan

te' satc'olal cuuj, xchi viñaj David chi'. 4 Masanil eb' choñab', ix cha sc'ol eb' to icha chi' tz'aji, yujto vach' jun pensar chi' ix yab' eb'.

Ix ic'jicot te' scaxail strato Jehová
(2S 6.1-11)

5 Ix smolb'ej masanil eb' yetisraelal viñaj rey David d'a yol masanil smacb'en, scotñej d'a a' Sihor d'a smojonal Egipto, masanto b'aj tzoñ c'och d'a choñab' Amat, yic sb'at ic'chajcot te' scaxail strato Dios d'a Quiriat-jearim, 6 scuchanpax Baala d'a yol yic Judá. Ix b'at yic'cot te' scaxail strato Jehová Dios chi' eb' ta', aton Dios ay d'a yib'añ eb' querubín b'aj tz'ic'chajchaañ sb'i. 7 Ix yiq'uelta te' scaxail strato Dios chi' eb' d'a spat viñaj Abinadab, ix yac'anq'ue te' eb' d'a yib'añ jun te' ac' carreta. Axo viñaj Uza yed' viñaj Ahío, ix cuchb'an b'ey te' carreta chi'. 8 Axo viñaj rey David yed' masanil eb' yetisraelal, ste tzalaj val eb' d'a yichañ Dios. Yed' val smasanil yip eb' sq'ue cheneljoc, sb'itan eb' yed' arpa, salterio, panderas, platillo yed' trompeta. 9 Palta ayic ix javi eb' d'a stec'lab' trigo viñaj Quidón, a viñaj Uza chi' ix b'at yub'naj viñ d'a te' scaxail trato chi', yujto ijan ix telvi noc' vacax toc'jinac te' carreta chi'. 10 Yuj chi' ix cot yoval Jehová d'a viñ, ix chamcan viñ ta' yuuj, yujto ix b'at yub'naj viñ d'a te' scaxail trato chi'.

11 Ix cot yoval viñaj rey David chi', yujto ix cot yoval sc'ol Jehová d'a viñaj Uza chi', ix cham viñ yuuj. Yuj chi' Pérez-uza ix sb'iejñejcan jun lugar chi'.13.11 12 A d'a jun c'u chi' ix te xiv viñaj rey David d'a Dios, ix yalan viñ icha tic: Tecan mañxo ol yal-laj vic'anb'at te' scaxail strato Dios b'aj cajan in, xchi viñ. 13 Majxo yic'cot te' viñ b'aj cajan chi', añej to ix yal viñ to scan te' d'a spat viñaj Obed-edom aj Gat. 14 A te' scaxail strato Jehová chi', oxe' ujal ix can te' d'a spat viñaj Obed-edom chi'. Ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ yed' yetb'eyum yed' yalyuninal yed' d'a yib'añ masanil tas ay d'a viñ.

14

A tas ix sb'o viñaj rey David d'a Jerusalén
(2S 5.11-12)

1 A viñaj Hiram sreyal Tiro, ix yac'cot schecab' viñ d'a viñaj rey David. Ix yac'anpaxcot eb' albañil viñ yed' eb' ñicum te', ix yic'ancot te' c'ute' eb' yic sb'ochaj spalacio viñaj rey David chi'. 2 Yuj chi' ix nachajel yuj viñaj rey David chi' to a Jehová ix ac'anoch viñ reyal d'a choñab' Israel. Ix ic'jichaañ yopisio viñ yuj Jehová yujto xajan choñab' Israel yuuj.

Juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj rey David
(2S 5.13-16; 1Cr 3.5-9)

3 Ay juntzañxo eb' ix yetb'eyum viñaj rey David ix yic' d'a Jerusalén, yuj chi' ayto yuninal viñ yed' yisil ix alji yed' eb' ix. 4 A eb' viñ yuninal viñ ix alji d'a Jerusalén chi', aton viñaj Samúa, viñaj Sobab, viñaj Natán, viñaj Salomón, 5 viñaj Ibhar, viñaj Elisúa, viñaj Elpelet, 6 viñaj Noga, viñaj Nefeg, viñaj Jafía, 7 viñaj Elisama, viñaj Beeliada yed' viñaj Elifelet.

Ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj viñaj rey David
(2S 5.17-25)

8 Ayic ix yab'an eb' filisteo to toxo ix och viñaj David sreyaloc masanil eb' israel, ix och ijan eb' sayan tas tz'aj yac'an ganar, palta elañchamel ix yab' viñ, ix elta viñ d'a yichañ eb' chi'. 9 Ix javi eb' filisteo chi' yac' chucal d'a eb' anima cajan d'a sch'olanil Refaim. 10 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj rey David d'a Dios icha tic:

—¿Tzam yal vac'an oval yed' eb' filisteo tic? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol in c'ab'? xchi viñ.

Ix tac'vi Jehová d'a viñ:

—Ac' oval yed' eb', yujto ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi.

13.11 **13:11** Il nota d'a 2 Samuel 6.8.

11 Yuj chi' ix q'ue viñaj rey David b'aj ayec' eb' filisteo chi'. Ata' ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. Ix yalan viñ icha tic: Icha val tz'aj sjacan sb'e junoc a' eluma', icha chi' ix aj sjacan b'e Jehová d'ayin d'a scal eb' vajc'ool, xchi viñ. Yuj chi' Baal-perazim ix yac' viñ sb'iej jun lugar chi'.14.11 12 Ix yactejcan juntzañ sdiosal eb' filisteo chi', yuj chi' ix schec viñaj rey David chi' ñusjoctz'aoc.

13 Palta a eb' filisteo chi', ix jaxxi eb' d'a sch'olanil yic Refaim chi'. 14 Yuj chi', ix sc'anb'ejxi viñaj rey David chi' d'a Dios, ix yalan Dios d'a viñ icha tic:

—A ticnaic, mañ ach och d'a sat eb' ac'an oval, palta to a d'a spatic eb' tzach coti, b'aj ay te' bálsamo. 15 Ayic ol ab'ani ichato ay mach van sb'eyec' d'a sc'ab'tac te te' chi', tzach och ac' oval yed' eb'. A jun chi' syalelc'ochi to a in ol in b'ab'laj d'a eyichañ yic tzin milancham eb' soldado filisteo chi', xchi Jehová.

16 Icha ix aj yalan Dios, icha val chi' ix yutej viñaj David chi', yuj chi' ix satel eb' soldado filisteo chi', ix b'atñej d'a Gabaón masanto ix c'och d'a Gezer. 17 Icha val chi' ix aj sq'uechaañ sb'inajnaquil viñaj rey David d'a masanil nación. A Jehová ix ac'an xivq'ue masanil nación chi' d'a viñ.

15

Ix javi te' scaxail strato Jehová d'a Jerusalén
(2S 6.12-23)

1 Ix schecan viñaj rey David b'ochajq'ue juntzañ pat d'a jun choñab' scuch Schoñab' viñaj David. Ix sic'anel jun lugar viñ b'aj tz'aj te' scaxail strato Dios d'a yol jun mantiado ix b'ochaji. 2 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic: A eb' mañ levitaoc, max yal yic'anb'ey te' scaxail trato eb', yujto a Jehová ix sic'anel eb' levita chi' yic syic'an b'ey te' caxa chi' eb', yic tz'ac'jipax servil yuj eb' d'a masanil tiempo, xchi viñ.

3 Yuj chi' ix yavtejcot masanil eb' yetisraelal viñ, ix smolb'ej sb'a eb' d'a Jerusalén, yic sb'at ic'chajcot te' scaxail strato Jehová yic tz'ochcan te' d'a jun lugar b'ob'ilxo yuj viñ. 4 Ix smolb'an pax masanil eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón viñ yed' juntzañxo eb' levita. 5 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat, 120 eb' ix molchaji, a viñaj Uriel yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc. 6 Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Merari, 220 eb' ix molchaji. A viñaj Asaías yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc. 7 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, 130 eb' ix molchaji. A viñaj Joel yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc. 8 Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Elizafán, 200 eb' ix molchaji: A viñaj Semaías yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc. 9 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón, 80 eb' ix molchaji. A viñaj Eliel yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc. 10 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Uziel, 112 eb' ix molchaji, a viñaj Aminadab yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc.

11 Ix yavtan eb' viñ sacerdote viñaj rey David chi', aton viñaj Sadoc, viñaj Abiatar yed' pax juntzañxo eb' viñ levita, aton viñaj Uriel, viñaj Asaías, viñaj Joel, viñaj Semaías, viñaj Eliel yed' viñaj Aminadab. 12 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: A ex levita ex tic, yajal eyaj d'a scal masanil eb' e c'ab' eyoc, b'oec e b'a icha yalan ley yed' masanil eb' e c'ab' eyoc, yic syal eyic'ancot te' scaxail strato Jehová co Diosal, yic tz'ochcan te' d'a jun lugar b'ob'il vuuj. 13 Yujto a d'a sb'ab'elal, mañoc ex ix eyic'cot te', yuj chi' ix cot yoval sc'ool Jehová co Diosal d'a quib'añ, yujto mañ chamoc ix co c'anb'ej cab'i tas sco c'ulej, xchi viñ.

14 Yuj chi', ix sacb'itan sb'a eb' viñ icha yalan ley, yic vach' syal yic'ancot te' scaxail strato Jehová sDiosal Israel chi' eb' viñ. 15 Ix sb'achancot te' eb' viñ d'a sjolom sjeñjab' yed' te' sb'achlab'il, icha ajnac yalancan viñaj Moisés yuj Jehová.

16 Ix yalanpax viñaj rey David chi' d'a eb' viñ yajalil eb' levita to a d'a scal yiñtilal eb' viñ chi', sic'chajelta eb' viñ sb'itan d'a tzalajc'olal yed' juntzañ yamc'ab', aton salterio, arpa yed' platillo. 17-21 Yuj chi' a d'a scal eb' viñ yiñtilal Leví chi' ix sic'chajel eb' viñ stziñan platillo, aton eb' viñ tic: Viñaj Hemán yuninal viñaj Joel yed' viñaj Asaf yuninal

14.11 **14:11** Il nota d'a 2 Samuel 5.20.

viñaj Berequías sc'ab'yoc viñaj Hemán chi' yed' viñaj Etán yuninal viñaj Cusaías. A eb' viñ tic yiñtilal eb' viñ viñaj Merari.

Ix sic'chajpaxoch juntzañxo eb' viñ tz'ac'an te' arpa: Aton viñaj Zacarías, viñaj Jaaziel, viñaj Semiramot, viñaj Jehiel, viñaj Uni, viñaj Eliab, viñaj Benaía, viñaj Maaseías, viñaj Matatías, viñaj Elifelehu, viñaj Micnías yed' eb' viñ stañvan puerta, aton viñaj Obed-edom yed' viñaj Jeiel. 22 Axo viñaj Quenanías yajalil eb' viñ levita chi'. A viñ scuchb'an eb' viñ d'a b'it chi', yujto te jelan viñ. 23-24 Axo eb' viñ stañvan te' scaxail trato: Aton viñaj Berequías, viñaj Elcana, viñaj Obed-edom yed' viñaj Jehías. Axo eb' viñ sacerdote: Aton viñaj Sebanías, viñaj Josafat, viñaj Natanael, viñaj Amasías, viñaj Zacarías, viñaj Benaía yed' viñaj Eliezer. Aton eb' viñ spu'an trompeta d'a yichañ te' scaxail strato Dios chi'.

25 A viñaj rey David yed' masanil eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' Israel yed' eb' viñ yajalil eb' viñ soldado, te tzalajc'olal yaj eb' ayic ix xid' yic'an te' scaxail strato Jehová chi' eb' d'a spat viñaj Obed-edom chi'. 26 Ix och val Dios yed' eb' levita chi' ayic ix yic'ancot te' caxa chi' eb', yuj chi' ix yac' ucvañ noc' mam vacax eb' yed' ucvañ noc' ch'ac calnel silab'il. 27 A pichul lino te vach' ayoch yuj viñaj rey David chi', icha pax chi' yic eb' viñ levita b'achjinac te' caxa chi' yed' yic eb' viñ sb'itani yed' yic viñaj Quenanías scuchb'an eb' viñ. Ay pax och jun chaleca nab'a lino yuj viñaj rey David chi'. 28 Masanil eb' israel ix el yav eb' yuj tzalajc'olal ayic ix ic'jicot te' scaxail strato Jehová chi', ix puchaj noc' ch'aac calnel yed' trompeta, ix tziñji platillo, salterio yed' arpa.

29 Ayic ix javi te' scaxail strato Jehová chi' d'a Schoñab' viñaj rey David, axo ix Mical ix yetb'eyum viñ, aton ix yisil viñaj Saúl, ix elta d'añan ix d'a sventena. Ayic ix yilan ix to a viñaj rey David chi', sq'uechennaj viñ yuj tzalajc'olal, yuj chi' ix schaquel viñ ix d'a spensar.

16

1 Ix ac'jioch te' scaxail strato Dios chi' d'a yol jun mantiado b'ob'ilxoq'ue yuj viñaj rey David chi'. Ix lajvi chi' ix sñusan juntzañ silab' eb' stz'a smasanil yed' juntzañ silab' yic junc'olal yed' Dios. 2 Ix lajvi chi' ix yalan vach' lolonel viñ rey chi' d'a yib'añ masanil eb' anima d'a sb'i Jehová. 3 Ix yac'an junjun ixim pan viñ yed' jab'jab' noc' chib'ej yed' juntzañ te' taquiñ sat uva d'a junjun anima chi'.

4 Ix yac'ancanoch yopisio eb' viñ levita viñ yic smunlaj eb' viñ b'aj ay te' scaxail strato Jehová, aton eb' viñ chi' yovalil tz'ac'an yuj diosal, syalanpax vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová sDiosal choñab' Israel d'a b'ital. 5 A mach scuchb'an eb' viñ d'a b'it chi', aton viñaj Asaf, axo viñ schab'il, aton viñaj Zacarías. Slajvi chi' scot pax viñaj Jeiel, viñaj Semiramot, viñaj Jehiel, viñaj Matatías, viñaj Eliab, viñaj Benaía, viñaj Obed-edom yed' viñaj Jeiel. Aton eb' viñ chi' ay syamc'ab' yic b'it, ay salterio eb' viñ, ay pax yarpa eb' viñ. Axo viñaj Asaf chi' stziñan platillo. 6 Axo pax eb' viñ sacerdote: Aton viñaj Benaía yed' viñaj Jahaziel, a eb' viñ spu'anñej q'uen trompeta d'a yichañ te' scaxail strato Dios.

B'it yuj ac'oj yuj diosal yuj viñaj rey David
(Sal 105.1-15; 96.1-13; 106.47-48)

7 A d'a jun c'u chi' b'ab'elto ix yal viñaj rey David d'a viñaj Asaf yed' pax d'a eb' viñ ayoch yed' viñ to sb'itej juntzañ ac'oj yuj diosal tic eb' viñ d'a Jehová:

8 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová. Calequel yab'ixal. Calec d'a masanil choñab' tas ix sc'ulej.
9 Co b'itejec b'it yuj quic'anchaañ. Calequel tas satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová.
10 Coñ tzalajec yujto yic oñxo. Ayocab' tzalajc'olal yic scac'anem co b'a d'ay.
11 Co c'anec scolval Jehová, caq'uequem co b'a d'ay d'a masanil tiempo.
12-13 A oñ yuninal oñ viñaj Jacob schecab' Jehová, a oñ choñab' israel oñ tic, to sic'b'il oñ eli, co naeccot tastac satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová yed' tas syutej sch'olb'itan d'a stojolal.
14 A Jehová co Diosal, Yajal d'a masanil sat luum tic.

15 Syac'ŕej elc'och strato d'a masanil q'uinal. A tas yalnaccani, syac'ŕej elc'och d'a smilal
macañil anima tz'eq'ui,
16 aton jun strato sb'onac yed' viñaj Abraham, b'aj yac'nacpax sti' d'a viñaj Isaac.
17 Ley ajnaccan jun tic d'a viñaj Jacob. A jun strato tic ix can d'ayoñ a oñ israel oñ tic d'a
junelŕej,
18 ayic yalannaccan Jehová icha tic: Ol vac' lum Canaán d'ayach, ol ochcan lum a
macb'enoc, xchinaccan d'a viñaj Jacob chi'.
19 Jayvañanto sb'isul eb' ta'. Toñej scomon ec' eb' d'a sat lum luum tic.
20 Tzijtum choñab' b'aj ec'nac cajan eb' d'a yoltac smacb'en eb' rey.
21 Mañ yalnacoclaj sc'ool Dios ixtajnac eb', yuj chi' icha tic yalnac d'a juntzañ eb' rey chi':
22 Mañ eyixtej eb' in checab' sic'b'ilel tic, xchi.
23 Coñ b'itanec d'a Jehová co masanil a oñ cajan oñ d'a sat luum tic. Calequeli to tzoñ
scolŕej Jehová d'a junjun c'u.
24 Calequel snivanil yelc'ochi yed' tas satub'tac yilji sc'ulej d'a masanil choñab' yed' d'a
masanil nación.
25 Yujto a Jehová te nivan yelc'ochi, smoj val tz'alchaj vach' lolonel d'ay. Te ay spoder d'a
yichañ juntzañ comon dios.
26 A sdiosal juntzañ choñab', malaj jab'oc yelc'ochi, palta a Jehová b'oannac satchaañ.
27 Nivan chequel snivanil yelc'ochi yed' sb'inajnaquil. A svach'il yilji yed' spoder
scheclaj d'a scajnub'.
28 Ex anima d'a junjun choñab', alec to a Jehová te nivan yelc'ochi, te ay pax spoder.
29 Alec vach' lolonel d'ay yujto nivan yelc'ochi. Ochañec yed' eyofrenda d'a yamaq'uil
stemplo Jehová. Ochañec ejmelal d'ay d'a scajnub' te vach' yilji.
30 Ib'xocab'q'ue masanil anima d'a yichañ. A' ix tzatzb'itan yolyib'añq'uinal tic, yuj chi'
max ib'xilaj.
31 Tzalajocab' satchaañ yed' lum luum tic. Calec yab' junjun choñab' to a Jehová rey toni.
32 C'añocab' a' mar, elocab' yav masanil tas ay d'a yol a'. Tzalajocab' masanil lum luum
b'aj sb'o munlajel yed' masanil tastac ay d'a sat luum.
33 Elocab' yav te' nivac te' d'a yichañ Jehová yuj tzalajc'olal, yujto sja yac' yajalil d'a sat
luum tic.
34 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto vach'ŕej, tzoñ xajanej d'a masanil tiempo.
35 Calec icha tic: Mamin, co Columal ach, coloñ. Tzoñ a molb'anxicot d'a scal juntzañ
ch'oc nacional, yic scac' yuj diosal, scalan vach' lolonel d'ayach d'a tzalajc'olal.
36 Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal d'a masanil tiempo a oñ israel oñ tic, xe chi,
xchi viñaj David chi'.
Ix lajvi chi' ix yalan masanil anima: Ujocab' icha tzal chi', xchi eb'. Yuj chi' ix yal vach'
lolonel eb' d'a Jehová.
37 Ix lajvi chi', a viñaj rey David chi' ix ac'ancanoch viñaj Asaf yed' eb' viñ yetlevitail
yic syilanŕej eb' viñ yoch ejmelal b'aj ix can te' scaxail strato Jehová d'a junjun c'u. 38 Ix
canpax viñaj Obed-edom yed' 68 eb' viñ ajun yed' viñ yic scolvaj eb' viñ yed' eb' viñ.
Axo pax viñaj Obed-edom yuninal viñaj Jedutún yed' viñaj Hosa, a eb' viñ ix tañvancan
spatil chi'. 39 Ix canpax viñaj sacerdote Sadoc yed' eb' viñ yetsacerdoteal ajun yed'oc yic
syilan eb' viñ yoch ejmelal d'a scajnub' Dios d'a Gabaón, aton jun añej Jehová ay yico'.
40 A eb' viñ sñusan silab' d'a Jehová d'a masanil tiempo d'a altar, d'a q'uiñib'alil yed' d'a
yemc'ualil, icha val yajcan d'a sley Jehová ac'b'ilcan yuuj d'a choñab' Israel. 41 A yed'
eb' viñ sacerdote chi', ix can pax viñaj Heman, viñaj Jedutún yed' pax jayvañxo eb' viñ
sic'b'ileli yic sb'itan eb' viñ, syalan eb' viñ icha tic:
Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb' d'a sb'it
chi'.

42 A juntzaň eb' viň tic, spu q'uen strompeta eb' viň, stziňan splatillo eb' viň yed' juntzaň yamc'ab' yic b'it d'a Dios. Axo eb' viň yuninal viňaj Jedutún chi' staňvan ti' puerta.
43 Ix lajvi chi', ix laj meltzaj masanil eb' anima chi' d'a spat. Ix meltzaj pax viňaj rey David yic b'at yalan vach' lolonel viň d'a yib'aň masanil eb' cajan yed'oc d'a spat.

17

Strato Dios yed' viňaj rey David
(2S 7.1-29)

1 Ayic cajanxoec' viňaj rey David d'a yol spalacio ix yalan viň d'a viňaj Natán schecab' Dios icha tic:
—Ilnab'i, a in tic ayinxo och d'a yol in palacio nab'a c'ute' ayoch d'ay, palta axo scaxail strato Jehová, a d'a yol mantiado ayeq'ui, xchi viň.
2 Ix tac'vi viňaj Natán chi' icha tic:
—Syalňej a b'oan masanil tas tza nib'ej yujto ayoch Dios ed'oc, xchi viň.
3 A d'a jun ac'val chi' ix lolon Dios d'a viňaj Natán chi', ix yalan d'a viň icha tic: 4 Ixic, b'at al d'a viň in checab' aj David to a in Jehová in sval icha tic d'a viň: Maňoc ach ol a b'oq'ue junoc in templo b'aj ol in cajnajoc. 5 Yictax vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto masanto ticnaic, manta b'aj tzin cajnaj d'a yol junoc pat, palta to aňej d'a yoltac mantiado ix in ajeq'ui. 6 Masanil tiempo ix in b'eyec' yed' eb' e mam eyicham chi', malaj b'aj valnac d'a eb' yajalil eb' scuchb'ani to sb'o junoc templo eb' nab'a c'ute' tz'och d'ay b'aj tzin cajnaji, xchi Jehová, xa chi d'a viň. 7 Tzalanpax d'a viň to a in sval icha tic: A in Jehová Yajal vaj d'a smasanil, a in sval icha tic: A in ix ach viq'uel d'a taňvum calnelal yic tzach och yajalil d'a in choňab' Israel tic. 8 B'ajtactil ix ach eq'ui ayinňej och ed'oc, ix in satel masanil eb' ajc'ol ix ac'an oval ed'oc, ol ach vac'an b'inajoc, icha sb'inaj eb' nivac yajal ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. 9 Aňejtona' ix in siq'uelta jun lum b'aj tzex cajnajcan a ex in choňab' ex tic. A tic ol ex canňej cajan d'a junelňej. Maňxa mach ol ex xib'tanoc, maňxo ol ex tzuntzaj yuj eb' eyajc'ool icha ix ex yutej eb' d'a sb'ab'elal, 10 ayic ix vac'anoch eb' ix ex cuchb'ani. A in ol in satel masanil eb' eyajc'ool. Svac'anpax ojtaquejeli to ol vac'ňej opisio d'a eb' iňtilal. 11 Ayic ol lajvoquec' a q'uinal, yic mucb'il achxo, ol vac'och junoc uninal reyal a q'uexuloc, tec'an val ol vutej yopisio chi'. 12 A jun uninal chi' ol b'oanq'ue in templo b'aj ol in b'inajoc. A in ol vac'ňejcan yopisio chi' d'a yiňtilal. 13 A in ol in och smamoc, axo ol och vuninaloc. Malaj b'aq'uiň ol vactejcan in xajanani. Maň ichaoc vutejnac vactancan in xajanan viňaj Saúl, vic'naquel viň d'a yopisio yic ach och sq'uexuloc viň, maň ichoc ta' ol vutoc. 14 Ol vac'ňej yopisio uninal chi' d'a in choňab'. A yopisio chi' ol b'eyňejb'at d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viň, xchi d'a viňaj Natán chi'.
15 Yuj chi' masanil tas ix yal Jehová d'a viňaj Natán chi', ix yal viň d'a viňaj rey David chi'. 16 Yuj chi' ix och viň rey chi' d'a yichaň Jehová, ix em c'ojan viň, ix yalan viň icha tic: Mamin Jehová in Diosal, ¿tas val velc'och a in tic? ¿tas pax val yelc'och eb' in mam vicham, yuj chi' nivan a vach'c'olal tzac' d'ayin? 17 Ach in Diosal, maňocňej juntzaň tic ix ac' d'ayin, van alanpaxcani to ol ac' a vach'c'olal d'a yib'aň eb' viňtilal d'a b'aq'uiň. Lajan tzin utej icha juntzaň eb' nivac vinac d'a sat luum tic. 18 ¿Tasto val syal valan d'ayach yuj snivanil velc'och tzac'a'? A ach tic Mamin Jehová, ojtac val tas vaji. 19 Mamin Jehová, yujto tzin a xajanej a in a checab' in tic, yuj chi' ix el d'a a c'ool, ix ac'an juntzaň opisio satub'tac tic d'ayin, ix ac'an vojtaquejeli. 20 Mamin Jehová, malaj junocxo mach lajan ed'oc. A achňej toni, malaj junocxo Dios scab' specal icha ach tic. 21 A oň pax a choňab' Israel oň tic, malaj junocxo choňab' lajan qued'oc, yujto a ach ix oň a colo', yic tzoň ochcan a choňab'oc. Mamin Jehová co Diosal, te nivan ix aj a b'inaj cuuj, yujto a c'ulejnac tas satub'tac ayic a colannaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto. Ic'annaquel

juntzaňxo choňab' d'a yichaň eb'. 22 Yujto ix oň ac'och a choňab'oc d'a junelňej. A achxo
Mamin Jehová, ach ochcan co Diosaloc.
23 A ticnaic Mamin Jehová, elocab'c'och tas ix alcan d'ayin a in a checab' in tic yed'
d'a eb' viňtilal. 24 Elocab'c'och tas ix ala', yic vach' tzach ic'jichaaň. Mamin Jehová, ol
alchajoc to a ach Yajal aj d'a Smasanil, co Diosal ach pax a oň israel oň tic. Ol ochňej
pax viňtilal d'a reyal d'a junelňej d'a ichaň. 25 Mamin ach in Diosal, ix ac' vojtaquejeli
to ol ochňejcan viňtilal d'a vopisio. Yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a in lesalvi d'ayach. 26 A ach
tic Mamin Jehová, co Diosal ach, a ach ix alcan jun vach'ilal tic d'ayin. 27 A ticnaic jun,
elocab' d'a a c'ol ac'an a vach'c'olal d'a viňtilal, yic vach' ol ajňej ec' eb' d'a ichaň. A ach
ol ac' a vach'c'olal d'a eb', ol schaanňej eb' d'a masanil tiempo, xchi viňaj rey David chi'
d'a Jehová.

18

Juntzaň choňab' ix yac' ganarʻR'viňaj rey David
(2S 8.1-14)

1 Ayic ix lajvi yec' juntzaň tic, ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj viňaj rey David. Ix can
eb' d'a yalaň smandar viň. Ix yic'anec' choňab' Gat viň yed' yaldeail d'a yol sc'ab' eb'.
2 Ix ac'jipax ganar eb' moabita yuj viň, yuj chi' ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' viň, ix
ac'jicanoch d'a yib'aň eb' yac'an q'uen tumin d'a viň.
3 Aňejtona' ix ac'jipax ganar viňaj Hadad-ezer sreyal Soba ay d'a stojolal Hamat yuj
viň. A jun viň rey chi' van smacan yicoc lum luum masanto d'a a' Éufrates. 4 Ix yamchaj
mil carruaje yic oval yuj viňaj David chi' yed' eb' soldado. Ix yamchajpax 7 mil eb'
soldado ayq'ue d'a yib'aň chej yed' pax 20 mil eb' soldado sb'ey d'a yoc. Ix spol d'iňchaj
sch'aňal yoc masanil noc' chej ed'jinac carruaje yic oval chi' eb', axoňej noc' sc'anchaj
yic stoc'an 100 carruaje ix cani.
5 Ix c'och eb' soldado sirio aj Damasco yic scolvaj eb' yed' viňaj Hadad-ezer chi', palta
ix ac'jipax ganar eb' yuj viňaj rey David chi', ix miljicham 22 mil eb'. 6 Ix lajvi chi' ix
yac'ancan juntzaň eb' soldado viň d'a scal eb' sirio aj Damasco chi'. Icha chi' ix aj scan
eb' d'a yol sc'ab' viň, ix ac'jicanoch d'a yib'aň eb' yac'an q'uen tumin d'a viň. B'ajtac ix
yac' oval viňaj David chi', ix yac'ňej ganar viň yuj Jehová.
7 Aňejtona', ix yic'anpaxec' juntzaň maclab' jul-lab' viň ayoch oro d'ay sc'an eb' yajalil
eb' soldado viňaj Hadad-ezer chi', ix yic'ancot eb' d'a Jerusalén. 8 Nivan pax q'uen bronce
ix yiq'uec' viň d'a Tibhat yed' d'a Cun, aton juntzaň choňab' chi' ay d'a yol smacb'en
viňaj rey Hadad-ezer chi'. Aton yed' q'uen bronce chi' ix sb'o jun nivan pila viňaj rey
Salomón. Ix sb'o pax juntzaň nivac oy viň yed' masanil yamc'ab' nab'a bronce ix c'anchaj
d'a templo.
9 Ayic ix yab'an viňaj Toi sreyal Hamat to toxo ix ac'ji ganar masanil eb' soldado
viňaj rey Hadad-ezer chi' yuj viňaj rey David, 10 ix schecancot jun yuninal viň, scuchan
Adoram. Yed'nac q'uen oro viň, q'uen plata yed' q'uen bronce yic tz'ac'ji stzatzil sc'ool
viňaj rey David yed' yalan vach' lolonel d'a viň, yujto ix ac'ji ganar viňaj rey Hadad-ezer
chi' yuj viň. A viňaj Toi chi' yac'nac oval viň yed' viňaj rey Hadad-ezer chi' d'a yalaňtaxo.
11 Ix yac' masanil juntzaň q'uen chi' viňaj rey David d'a Jehová. Junňej ix aj yac'an q'uen
viň yed' q'uen oro yed' q'uen plata yic'naquec' viň d'a juntzaň nación tic: Aton d'a Edom,
d'a Moab, d'a Amón, d'a eb' filisteo yed' d'a eb' amalecita.
12 Yed' pax viňaj Abisai yune' ix Sarvia, yajalil jun macaň eb' soldado viňaj rey David,
ix ac'ji ganar eb' soldado yic Edom yuj viň. 18 mil eb' ix smilcham viň d'a yac'lical
Atz'am Atz'am. 13 Ix lajvi chi', ix yac'ancan juntzaň eb' soldado viň d'a Edom chi'. Yuj
chi' masanil eb' edomita ix ochcan d'a yol sc'ab' viňaj rey David chi'. B'ajtac ix yac' oval
viň, ix yac'ňej ganar viň yuj Jehová.

Eb' vinac ay yopisio yed' viñaj rey David
(2S 8.15-18; 20.23-26)

14 A viñaj David, ix yac' reyal viñ d'a yib'añ choñab' Israel. Te vach' ix yutej sb'eyb'al
viñ, d'a stojolal ix sb'o yaj viñ tas yaj eb' choñab'. 15 A viñ yajalil eb' soldado, aton viñaj
Joab yune' ix Sarvia. Axo pax viñaj Josafat yuninal viñaj Ahilud, tz'ib'um yaj viñ d'a viñ
rey chi'. 16 A viñaj Sadoc yuninal viñaj Ahitob yed' viñaj Abimelec yuninal viñaj Abiatar,
sacerdote eb' viñ, axo viñaj Savsa, tz'ib'um ab'ix viñ. 17 A pax viñaj Benaía yuninal viñaj
Joiada, yajal yaj viñ d'a eb' quereteo yed' d'a eb' peleteo, aton eb' stañvumal viñ rey, axo
eb' viñ yuninal viñ rey chi', yajal yaj eb' yic scolvaj eb' yed' viñ.

19

Ix ac'ji ganar eb' sirio yed' eb' amonitaʻR'yuj viñaj rey David
(2S 10.1-19)

1 Ayic toxo ix ec' jun tiempoal, ix cham viñaj Nahas sreyal eb' amonita, axo viñ yuninal
viñ scuchan Hanún ix ochcan reyal. 2 Ix sna' viñaj rey David to yovalil sch'ox svach'c'olal
viñ d'a viñaj Hanún chi', yujto a viñ smam viñ ix sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñ. Yuj chi'
ix schecb'at juntzañ schecab' viñaj David chi' d'a viñaj Hanún chi' yic syac'an snivanil
sc'ool viñ yuj schamel viñ smam viñ chi'. Palta ayic ix c'och eb' viñ checab' d'a schoñab'
eb' amonita, 3 a eb' viñ yajal yaj d'a choñab' chi', ix yal eb' viñ d'a viñaj Hanún chi':
Mamin rey, ¿tom tzac'och d'a a c'ool to nivan yelc'och viñ a mam chi' d'a yol sat viñaj rey
David chi', yujñej chi' ix scheccot juntzañ vinac tic viñ yic syac' snivanil a c'ool eb' viñ?
Maay. Ix checjicot eb' viñ yuj viñ yic syil eb' viñ tas yaj co choñab' tic, yic tzul satanel eb'
viñ, xchi eb' viñ d'a viñ.

4 Yuj chi', ix schec viñaj Hanún chi' yamjoc eb' viñ schecab' viñaj rey David chi'. Ix
joxjiel xil sti' eb' viñ, ix poljiel yoctac sti' spichul eb' viñ masanto ix q'ueul d'a sti' syoop
eb' viñ. Ix lajvi chi' ix schecan pax eb' viñ viñ. 5 Ayic ix yab'an viñaj rey David tas ix aj
eb' viñ, ix schecanb'at schaumal eb' viñ yujto te q'uixvelal ix utaj eb' viñ. Ix alji d'a eb'
viñ to scan eb' viñ d'a Jericó masanto sq'uib'xi xil sti' eb' viñ chi', ichato chi' syal smeltzaj
paxta eb' viñ.

6 Axo eb' amonita chi', ix nachajel yuj eb' to chuc ix can eb' d'a viñaj rey David chi', yuj
chi' ix yac'b'at 660 quintal q'uen plata viñaj Hanún chi' d'a Mesopotamia, d'a Siria, d'a
Maaca yed' d'a Soba yic scot carruaje yed' eb' viñ soldado ed'jinac yed' eb' viñ soldado
ayq'ue yib'añ noc' chej yic scolvaj yed' viñ. 7 Ix stupanpax eb' d'a viñ sreyal Maaca yic
scot viñ yed' 32 mil carruaje yic oval yed' soldado. Ix sb'oanq'ue scampamento eb' ix
tupchaj chi' d'a slac'anil choñab' Medeba. Ix elpaxcot masanil eb' amonita chi' d'a yoltac
schoñab', ix smolb'an sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' israel. 8 Ayic ix yab'an jun chi'
viñaj rey David ix schecanb'at viñaj Joab viñ yed' masanil eb' soldado. 9 Ix yac' lista sb'a
eb' amonita chi' d'a oval d'a yichañ schoñab' eb'. Axo eb' viñ rey ix yavtejcot eb' chi',
ch'oc ix can eb' viñ d'a ac'lic. 10 Ayic ix yilan viñaj Joab to ay eb' ajc'ol d'a yichañ yed' d'a
spatic, ix sic'anel eb' soldado te jelan viñ yic syac'an oval eb' yed' eb' sirio chi'. 11 Axo
nañalxo eb' ix yac'och viñ yic scuchb'aj eb' yuj viñaj Abisai yuc'tac viñ yic syac'an oval
eb' yed' eb' amonita chi'. 12 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic: Tato max oñ tzac'van d'a eb'
sirio chi', elañchamel tzex colvaj qued'oc. Tato max ex tzac'van d'a eb' amonita chi' jun,
a oñxo ol b'at oñ colvaj eyed'oc. 13 Tec'b'ej a b'a, cac' oval yuj co colan eb' quetchoñab',
aton schoñab' co Diosal. Yac'ocab' Jehová tas tz'el d'a sc'ool, xchi viñaj Joab chi'.

14 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Joab chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' sirio chi'. Axo
ix aji, ix el lemnaj eb' d'a yichañ viñ. 15 Ayic ix yilan eb' amonita to toxo ix el lemnaj
eb' sirio chi', ix el pax lemnaj eb' d'a yichañ viñaj Abisai chi', ix och eb' scol sb'a d'a yol
schoñab'. Ix lajvi chi' ix meltzaj viñaj Joab chi' yed' masanil eb' soldado d'a Jerusalén.

16 Ayic ix yilan eb' sirio chi' to ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix yac'anb'at schecab'
eb' d'a eb' yetchoñab' ay d'a sc'axepalb'at a' Éufrates yic scot eb' colval yed' eb'. A viñaj
Sofac yajalil eb' soldado viñaj rey Hadad-ezer scuchb'an eb'. 17 Ix alchaj juntzañ tic d'a
viñaj rey David, yuj chi' ix smolb'anpax masanil eb' soldado Israel viñ, ix c'axpajec' eb'
d'a a' Jordán, ix c'och eb' b'aj ayec' eb' sirio chi'. Ix sb'oanoch soldado viñaj rey David
chi' d'a yichañ eb' sirio chi', axo eb' ix ac'an oval yed' eb'. 18 Axo ix aji, ix el lemnaj eb'
sirio d'a yichañ eb' israel chi'. Ay 40 mil eb' soldado sb'ey d'a yoc ix chami yed' 7 mil eb'
ayq'ue d'a yol carruaje. Ix champax viñaj Sofac chi'. 19 Ayic ix yilan eb' ayoch yed' viñaj
Hadad-ezer chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix och eb' d'a junc'olal yed' viñaj
rey David chi', ix can eb' d'a yol sc'ab' viñ. Atax ta' majxo yal sc'ol eb' sirio chi' ix colvaj
yed' eb' amonita.

20

Ix yac' ganar choñab' Rabá viñaj rey David
(2S 12.26-31)

1 A d'a junxo ab'il, d'a stiempoal sb'at eb' rey d'a oval, ix can viñaj rey David d'a
Jerusalén, axo viñaj Joab ix molb'anb'at eb' soldado yetisraelal yic syixtanb'at eb' tastac
ay d'a yol smacb'en eb' amonita. Ix b'atñej eb', ix yoymitan choñab' Rabá eb', ix yac'an
oval eb' yed'oc, masanto ix yac' ganar jun choñab' chi' eb'. 2 Ix lajvi chi' ix c'och viñaj
rey David yic'cot scorona viñ sreyal eb' amonita chi'. Nab'a oro jun corona chi', tzijtum
q'uen q'ueen vach' yilji ayoch d'ay, ay am oxeoc arroba yalil. Ix yac'anq'ue eb' d'a sjolom
viñaj rey David chi'. Mañ jantacoc tas caro stojol ix yic' viñ d'a jun choñab' chi'. 3 Axo
masanil eb' anima ixto cani, ix ic'jib'at eb' yuj viñ, ix ac'chajoch eb' d'a munlajel yed'
q'uen sierra, q'uen piocha yed' q'uen ch'acab'. Añeja' icha chi' ix sc'ulej viñ yed' eb'
amonita d'a juntzañxo choñab'. Ix lajvi chi' ix meltzajcot viñ yed' masanil eb' soldado
d'a Jerusalén.

Oval yed' eb' chaañ steel
(2S 21.18-20)

4 Ix lajvi chi' ix och jun oval yed' eb' filisteo d'a Gezer. A d'a jun oval chi', a viñaj Sibecai
aj Husa ix milancham viñaj Sipai. A viñaj Sipai chi' yiñtilal viñ eb' chaañ steel. Icha chi'
ix aj scan eb' filisteo d'a yol sc'ab' eb' israel. 5 Ix och junxo oval yed' eb' filisteo chi'. A
viñaj Elhanán yuninal viñaj Jair ix milancham viñaj Lahmi yuc'tac viñaj Goliat aj Gat.
Te nivan spatic yoc slanza viñaj Lahmi chi', icha am spatic te te' b'aj sb'ac'chajoch añ
ch'al yic eb' sch'alvi.

6 Ix och junxo oval d'a Gat. Ay junxo viñ vinac ta' te chaañ steel, lajchave' yiximal
sc'ab' viñ, lajchave' pax yiximal yoc viñ, yiñtilal pax viñ eb' chaañ steel. 7 A jun viñ chi',
ix b'uchvaj viñ d'a eb' israel, yuj chi' ix miljicham viñ yuj viñaj Jonatán yuninal viñaj
Simea yuc'tac viñaj rey David chi'. 8 A juntzañ eb' viñ nivac vinac chi', a viñaj Réfah aj
Gat ay yiñtilal eb' viñ, palta ix miljicham eb' viñ yuj viñaj rey David yed' eb' soldado viñ.

21

Yic'nacchaañ sb'isul eb' choñab"R'viñaj rey David
(2S 24.1-17)

1 A viñ Satanás ix och ajc'olal d'a eb' israel, yuj chi' ix yac' viñ sc'ulej viñaj rey David
yic syic'anchaañ sb'isul eb' soldado israel viñ smasanil. 2 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a
viñaj Joab yed' pax d'a eb' viñ yajalil eb' soldado icha tic:

—Ixiquec eyic'chaañ sb'isul eb' soldado. Sb'at e chacot d'a choñab' Beerseba, masanto
tzex c'och d'a choñab' Dan. Ayic slajvi chi' tzeyic'ancot sb'isul eb' chi' d'ayin, yic svila'
jantac eb' d'a smasanil.

3 Palta ix tac'vi viñaj Joab chi' icha tic:
—Aocab' Jehová tz'ac'an q'uib' sb'isul schoñab' masanto maxtzac yal sb'ischaji. Mamin rey ayoch eb' d'a yol a c'ab' smasanil, ¿tas yuj tza nib'ej jun tic? A d'a jun tic ol och smul co choñab' tic uuj, xchi viñ.
4 Palta majxo schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal viñaj Joab chi', yuj chi' ix b'at eb'. Ayic ix lajvi yic'anchaañ sb'isul masanil eb' soldado Israel chi' eb', ix meltzaj eb' d'a Jerusalén.
5 Ix yac'an jantac sb'isul masanil eb' viñ soldado viñaj Joab d'a viñaj David chi', ay 470 mil eb' viñ soldado yic Judá yed' pax d'a juntzañxo smacb'en Israel ay jun millón yed' 100 mil eb' viñ vinac stiempo sb'at d'a oval. 6 Palta maj ochlaj eb' viñ vinac yiñtilal Leví yed' eb' viñ yic Benjamín sb'isuloc, yujto maj scha sc'ol viñaj Joab jun schecnab'il viñ rey chi'.
7 Maj schapaxlaj sc'ol jun chi' Dios, yuj chi' ix yac'cot jun yaelal d'a yib'añ choñab' Israel chi'. 8 Ichato chi' ix yalanq'ueta smul viñaj rey David chi' d'a Dios icha tic:
—Te nivan in mul ix ochi, yujto ix in c'ulej jun tic, palta tzin c'an d'ayach to tzac' nivanc'olal jun in mul tic, yujto icha junoc quistal anima ix vutej in b'a, xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yal Jehová d'a viñaj Gad schecab', aton viñ tz'ac'an srazón viñ rey chi', ix yalan icha tic: 10 Ixic, b'at il viñaj rey David, tzalan d'a viñ to a in Jehová in sval icha tic: Ay oxe' tas svac' a sic'lej, a ach ol a sic'lej tas junoc ol vac' d'ayach, xchi Jehová. 11 Yuj chi' ix b'at viñaj Gad chi' yil viñaj rey David chi', ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—A Jehová tz'alan icha tic: Sic'lej junoc d'a scal juntzañ yaelal tic: 12 ¿Tom a' oxe' ab'il vejel, ma oxe' ujal ol yac' eb' ajc'ol ex smilanchamoc, mato oxe' c'ual ilya ol yac' d'a yol a macb'en tic? A jun chi' vespada a in Jehová in tic, yujto a jun vángel ol satanel anima d'a yol a macb'en tic, xchi Jehová. Yuj chi' sic'lej ticnaic yic vach' ol yal vac'an spac d'a Jehová, aton in checancoti, xchi viñaj Gad chi' d'a viñ.
13 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñaj Gad chi' icha tic:
—Maxtzac nachajlaj vuuj tas tzin sic'lej. Vach' ama to a Jehová tz'em sc'ab' d'a vib'añ, mañoc anima sva sc'ab' d'ayin, yujto vojtac to nivan yoq'uelc'olal Jehová chi', xchi viñ.
14 Yuj chi' ix yac'cot jun ilya Jehová d'a yib'añ choñab' Israel chi', 70 mil eb' ix cham yuuj. 15 Ix schecancot jun yángel Jehová yic satanel eb' anima d'a Jerusalén. Ayic van satanel eb' anima chi', ix cusq'ue sc'ol Jehová yuj jun yaelal chi', ix yalan d'a jun yángel van smilancham anima chi' icha tic: Yechelxo chi', actej, xchi d'ay.
A val d'a jun rato chi', a jun yángel Jehová chi', ay val ec' b'aj van stec'vi trigo viñaj Ornán jebuseo. 16 Axo ix q'ue q'uelan viñaj rey David, ix yilan viñ to ayec' jun yángel Jehová chi' d'a snañal lum luum tic yed' satchaañ, yed'nacq'ue jun q'uen espada, van yac'anem q'uen yespada chi' d'a yib'añ Jerusalén. Yed'ñej chi' ix em ñojan viñaj rey David chi' yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel masanto d'a sat luum, ayoch pichul yic cusc'olal yuj eb'. 17 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a Dios icha tic:
—Mamin, a in val ix vala' to tz'ic'jichaañ sb'isul eb' choñab' tic. A in val ix och in mul. Malaj smul eb' anima tic. Mamin Jehová, ach in Diosal, tzin tevi d'ayach to a jun yaelal tic, a d'a vib'añ yed' viñtilal tz'emi, mañ a satel a choñab' tic, xchi viñ.

Jun altar d'a tec'lab' trigo
(2S 24.18-25)

18 Yuj chi' ix yal Yángel Jehová chi' d'a viñaj Gad to syal viñ d'a viñaj rey David chi' to sb'oq'ue junoc altar viñ b'aj stec'vi trigo viñaj Ornán jebuseo chi'. 19 Yuj chi' ix b'at viñ rey chi' sb'oq'ue jun altar yic tz'ic'jichaañ sb'i Jehová, icha ix aj yalchaj chi'. 20 A viñaj Ornán yed' chañvañ yuninal viñ, van stec'vi trigo eb', axo ix yilan eb' to ayec' Yángel Jehová chi' ta', ix b'at eb' viñ yuninal viñ chi' sc'ub'ejel sb'a. 21 Ayic ix yilan viñaj Ornán chi' to van sc'och viñ rey d'a slac'anil, ix elta viñ b'aj van stec'vi trigo chi', ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 22 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Tzoc val el d'a a c'ool, tza choñ jun lugar b'aj tzach tec'vi trigo tic d'ayin, yic tzin b'oq'ue junoc altar d'a Jehová, yic tz'och vaan jun ilya tic d'a cal choñab' tic. Choñ d'ayin icha val jantac stojol, xchi viñ rey chi'.

23 Ix tac'vi viñaj Ornán chi' d'a viñ:

—Mamin rey, syal in sian jun lugar tic d'ayach yic tza b'oan tas snib'ej a c'ool. Svac'anpax noc' toro yic tz'och noc' silab'il yed' te' tec'lab' tic syal yoch te' d'a c'atzitzal, axo ixim trigo tic, syal yoch ixim d'a ofrendail. Mamin rey, masanil juntzañ tic svac' d'ayach, xchi viñ.

24 Palta ix tac'vi viñaj rey David chi' icha tic:

—Yuj val dios d'ayach yuj masanil juntzañ tic, palta a in tic yovalil ol in tup juntzañ tic smasanil icha val stojol, yujto max yal-laj vic'anec' a tastac, svac'an silab'il d'a Jehová. Max yal-laj vac'an junoc tas silab'il to mañ ol in tupu', xchi viñ.

25 Icha chi' ix aj smanan jun luum chi' viñ rey chi' d'a 600 siclo q'uen oro. 26 Ata' ix sb'oq'ue jun altar viñ, ix sñusan silab' viñ yed' silab' yic junc'olal. Ix lajvi chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová, axo Jehová chi' ix ac'ancot c'ac' d'a satchaañ d'a yib'añ jun silab' d'a yib'añ altar chi'. 27 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a jun ángel chi' to syac'xiem q'uen yespada chi' d'a yol yatut.

Jun lugar yic templo

28 Ayic ix yilan viñaj rey David to ix tac'vi Jehová d'a viñ d'a stec'lab' trigo viñaj Ornán chi', ix yac'an juntzañxo silab' viñ d'a Jehová ta'. 29 Vach'chom a jun mantiado sb'onacq'ue viñaj Moisés yicoc Jehová d'a tz'inan luum yed' jun altar b'aj stz'a silab' ay d'a Gabaón jun lugar chaañ yic ejmelal, 30 palta maj yal-laj sb'at viñaj rey David ta' yic sc'anb'ej d'a Dios, yujto ix te xiv viñ ayic ix yilan jun q'uen espada viñ yed'nac Yángel Jehová.

22

1 Yuj chi' ix yal viñ icha tic: A tic ol aj stemplo Jehová Dios yed' jun altar b'aj sco ñustz'a co silab' a oñ israel oñ tic, xchi viñ.

Ix molchaj tastac yic sb'ochaj templo

2 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj rey David chi' to smolchaj masanil eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a scal eb' israel. Ix sic'chajel eb' tzeyum q'ueen, aton q'uen ol och d'a yic sb'ochaj stemplo Dios. 3 Nivan pax q'uen hierro ix smolb'ej eb' yic tz'och q'uen d'a lavuxal sc'anchaj d'a puerta. Nivan pax q'uen bronce ix molb'aji, maxtzac yal-laj yechtaj q'ueen. 4 Nivan pax te' c'ute', maxtzac nachaji jantac sb'isul te' ix molchaji, yujto a eb' aj Sidón yed' eb' aj Tiro te nivan te' c'ute' chi' ix yic'cot eb'.

5 Ix sna viñaj rey David chi' icha tic: A viñ vuninal aj Salomón tic, te uninto viñ, axo pax jun stemplo Jehová ol b'o chi', te nivan ol ajoc. Ol te b'inaj yuj svach'il yilji d'a yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' a ticnaic yovalil ol in molb'ejcan tastac ol och d'ay, xchi viñ.

Yuj chi' ayic pitzanto viñaj David chi', te nivan tas ix smolb'ejcan viñ. 6 Ix lajvi chi', ix yavtancot viñaj Salomón chi' viñ, aton viñ yuninal viñ. Ix yalancan viñ to a viñ ol b'oanq'ue jun stemplo Jehová sDiosal choñab' Israel. 7 Ix yalan viñ icha tic: Ach vuninal, nab'ilxo val vuuj to tzin b'oq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal. 8 Palta yalnac d'ayin icha tic: Ix vila' to a ach tic, mañ jantacoc anima ix a milchamoc, mañ jantacoc pax oval ix ac'a', yuj chi' mañoc ach ol a b'oq'ue jun in templo chi'. 9-10 Palta ay jun uninal toto ol ajoc, Salomón ol ac' sb'iej, malaj oval ol yac'a', yujto a in ol vac'och junc'olal d'a scal yed' eb' ayoch ajc'olal d'ay. A d'a stiempoal chi' ol vac' junc'olal yed' tzalajc'olal d'a in choñab' Israel. A' ol b'oanq'ue jun in templo chi'. Ol och vuninaloc, a inxo ol in och smamoc. Ol vac'ñejcan yopisio d'a yiñtilal d'a choñab' tic d'a junelñej, xchinac

Jehová d'ayin.22.9-10 11 Yuj chi' a ticnaic ach vuninal, aocab' Jehová tz'ochñej ed'oc
yic ol a b'oanq'ue jun templo chi', icha ajnac yalan chi' uuj. 12 Aocab' Jehová co Diosal
ol ac'an a jelanil, yic vach' ayic ol ac'an reyal d'a choñab' Israel tic, ol a c'anab'ajej
masanil schecnab'il. 13 Vach'ñej ol ajelc'och smasanil, tato ol a c'anab'ajej val masanil
sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il yalnaccan d'a viñaj Moisés cuj a oñ israel oñ tic. Ac' ip,
tec'anñej tzutej a b'a. Mañ ac' chab'ax a c'ool, mañ ach xivoc. 14 Ix vac' val vip yic
smolb'ajcan 66 mil quintal q'uen oro yic tz'och d'a stemplo Jehová chi' yed' 660 mil
quintal q'uen plata yed' jun nivan b'ulañ q'uen bronce yed' q'uen hierro maxtzac yal
yechtaji. Mañ jantacoc pax te te' ix in chec molb'ajcanoc yed' q'uen q'ueen. A achxo ol ac'
tz'acvoc. 15-16 Tzijtum eb' viñ munlajvum ayec' d'a yol a c'ab' ol munlaj ed'oc, eb' tzeyum
q'ueen, eb' albañil yed' eb' ñicum te'. Maxtzac b'ischaj jantac eb' viñ vinac te jelan d'a
yalñej tas munlajelal, icha d'a q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro
ol munlaj ed'oc. Yuj chi' jun, ochocab' munlajel, ochocab' Jehová ed'oc, xchi viñ d'a viñaj
Salomón chi'.
17 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil eb' viñ ayoch yajalil to tz'och eb' viñ yed' viñaj
Salomón chi' d'a munlajel. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: 18 A Jehová co Diosal ayoch
eyed'oc. A' ix ac'anñej junc'olal d'ayoñ d'a masanil co macb'en, yujto a' ix ac'anoch
masanil juntzañ choñab' tic d'a yol in c'ab', yuj chi' ix ochcan eb' d'a yol sc'ab' Jehová
yed' d'a yol co c'ab' a oñ schoñab' oñ tic. 19 Yuj chi' aq'uec val och d'a e c'ool eyac'anoch
e b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal. Tzeyac' val och d'a e c'ool e b'oanq'ue templo b'aj
tz'ic'jichaañ Jehová chi', yic vach' ol ac'jococh te' scaxail strato chi' d'a yool yed' pax
masanil syamc'ab'il jun templo chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

23

A yopisio eb' levita

1 Ayic te icham vinacxo viñaj rey David, ix yac'ancanoch yopisio viñ yuninal viñ, aton
viñaj Salomón yic tz'och viñ reyal d'a choñab' Israel. 2 Ix molb'aj masanil eb' viñ yajal yaj
d'a choñab' chi' yuj viñ, eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita. 3 Ix schecan b'ischaj eb' viñ
levita viñ, aton eb' viñ vinac ec'alxo d'a 30 ab'il sq'uinal, 38 mil sb'isul eb' viñ. 4 A d'a scal
eb' viñ chi', ix sic'chajel 24 mil eb' viñ scuchb'an eb' smunlaji yic sb'ochaj templo Jehová.
Axo 6 milxo eb' viñ, ix och eb' viñ d'a juezal yed' d'a yajaliloc choñab' chi'. 5 Chañe' mil eb'
viñ ix och stañvumaloc puerta. Chañe' mil pax eb' viñ ix och yic syalan vach' lolonel eb'
viñ d'a Jehová, sc'anan jantac yamc'ab' yic b'it eb' viñ, aton juntzañ yamc'ab' schecnac
viñaj rey David chi' b'ojoc yic sc'anchaj ta'. 6 Macquiltaquil ix yutej eb' viñ levita chi'
viñ, icha smam yicham junjun macañ eb' viñ: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj
Merari.
7 A eb' viñ yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Laadán yed' viñaj Simei. 8 Axo eb' viñ
yuninal viñaj Laadán chi', oxvañ eb' viñ: Aton viñaj Jehiel, viñ b'ab'el yuninal viñ, viñaj
Zetam yed' viñaj Joel. 9 Axo eb' viñ yuninal viñaj Simei chi', oxvañ pax eb' viñ: Viñaj
Selomit, viñaj Haziel yed' viñaj Harán. Aton eb' viñ tic yajal yaj d'a yiñtilal viñaj Laadán
chi'. 10-11 Axo eb' viñ yuninal viñaj Simei chi', chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Jahat b'ab'el,
viñaj Zina schab'il, viñaj Jeús yed' viñaj Bería. A viñaj Jeús yed' viñaj Bería chi', mañ val
tzijtumoc yiñtilal eb' viñ yic stzac'van eb' yilan yopisio, yuj chi' junñej macañ ix aj eb'.
12 Axo eb' viñ yuninal viñaj Coat, chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Amram, viñaj Izhar,
viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 13 A eb' yuninal viñaj Amram chi', aton viñaj Aarón yed'
viñaj Moisés. A viñaj Aarón chi' ix sic'chajel yed' yiñtilal yuj Jehová d'a junelñej, yic syil
eb' tastac yicñej Jehová yaji, yic sñusan incienso eb', scuchb'an eb' yetisraelal eb' yic
tz'och ejmelal yed' yalan vach' lolonel eb' d'a yib'añ eb' anima d'a sb'i Jehová. 14 Axo pax
eb' viñ yiñtilal viñaj Moisés schecab' Dios jun, ix och eb' stz'acub'oc eb' yetlevitail.

22.9-10 **22:9-10** A Salomón, a d'a hebreo syalelc'ochi “Junc'olal” ma “vach'c'olal”.

15 A eb' viñ yuninal viñaj Moisés, aton viñaj Gersón yed' viñaj Eliezer. 16 A d'a scal
eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón chi', a viñaj Sebuel yajal yaji. 17 A viñaj Eliezer chi' junñej
yuninal viñ, aton viñaj Rehabías, viñ yajal yaji. Axo pax viñaj Rehabías chi', tzijtum
yuninal viñ. 18 A viñaj Selomit yuninal viñaj Izhar, yajal yaj viñ. 19 A eb' viñ yuninal
viñaj Hebrón: Aton viñaj Jerías viñ b'ab'el unin, viñaj Amarías viñ schab'il, viñaj Jahaziel
viñ yoxil yed' viñaj Jecamán viñ schañil. 20 Axo eb' viñ yuninal viñaj Uziel: Aton viñaj
Micaía viñ b'ab'el yed' viñaj Isías.

21 A eb' viñ yuninal viñaj Merari, aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi. A eb' viñ yuninal
viñaj Mahli chi', aton viñaj Eleazar yed' viñaj Cis. 22 A viñaj Eleazar chi' malaj junoc
yuninal viñ, añej eb' ix yisil viñ ay, aton eb' ix chi' ix yic' sb'a yed' eb' sc'ab'yoc, eb' viñ
yuninal viñaj Cis. 23 Axo pax eb' viñ yuninal viñaj Musi, oxvañ eb' viñ: Aton viñaj Mahli,
viñaj Edar yed' viñaj Jeremot.

24 Aton juntzañ eb' viñ chi' yiñtilal viñaj Leví, icha syal smacañil ix aj stz'ib'chaj eb'
viñ ec'alxo d'a 20 ab'il sq'uinal, aton juntzañ eb' viñ chi' ayoch yopisio d'a templo.

25 Ix yal viñaj rey David icha tic: Yujto a Jehová co Diosal ix oñ ac'ancan cajan d'a tic
a oñ schoñab' oñ tic, ix can pax scajnub' d'a Jerusalén tic, 26 yuj chi' a eb' levita mañxo
ol scuch b'eyec' smantiado Jehová eb' yed' pax jantac syamc'ab'il yic tz'och ejmelal, xchi
viñ.

27 Yuj chi' a eb' viñ yiñtilal Leví, ayic stz'acvi 20 ab'il sq'uinal eb' viñ, stz'ib'an sb'a eb'
viñ icha ajnac yalancan viñaj rey David d'a slajvub' slolonel. 28 A eb' viñ chi' ix can eb'
viñ d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yiñtilal viñaj Aarón, yic smunlaj eb' viñ d'a stemplo
Jehová, yic syilan yamaq'uil eb' viñ yed' yoltac cuarto yed' yilan eb' viñ sacb'itaj masanil
yamc'ab' yicñej Jehová yaji. Syilanpax juntzañ munlajel eb' viñ d'a templo chi'. 29 Aton
yic sb'ochaj ixim pan tz'och d'a yichañ Jehová, syilan ixim harina eb' viñ tz'ac'ji d'a
ofrendail, ixim c'oxox pan malaj yich, juntzañ ofrenda sb'ochaj d'a yol xalten yed' ixim
harina calab'il yed' aceite. Syilanpax echlab' eb' viñ sc'anchaj d'a ofrenda. 30 Añejtona'
yovalil ayñejec' eb' viñ d'a templo chi', yuj yac'an yuj diosal eb' viñ yed' aloj vach' lolonel
d'a Jehová d'a junjun q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil, 31 yed' yic sñuschaj silab' d'a Jehová
d'a sc'ual ic'oj ip, d'a sc'ual q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' pax juntzañxo q'uiñ te nivac
yelc'ochi. Tz'ac'viñej servil eb' viñ d'a Jehová icha jantac sb'isul eb' viñ yed' munlajel
ac'b'il sc'ulej eb' viñ. 32 A eb' viñ chi' stañvanpax mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yed'
scajnub' chi'. Smunlajpax eb' viñ d'a stemplo Jehová chi' icha yajcan d'a yib'añ yiñtilal
eb' viñ yuj tas yalnaccan eb' viñ sacerdote yiñtilalcan viñaj Aarón.

24

1 D'a stzolal tz'aj yilan yopisio eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón chi'. Axo eb' viñ yuninal viñ:
Aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 2 A viñaj Nadab yed' viñaj
Abiú chi', b'ab'laj chamnac eb' viñ d'a yichañ viñ smam chi'. Mantalaj yuninal eb' viñ
schamnac eb' viñ chi', yuj chi' añej viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar ix och sacerdoteal.

3 Macquiltac ix aj eb' viñ sacerdote yuj viñaj rey David chi', yuj viñaj Sadoc yiñtilal
viñaj Eleazar yed' viñaj Ahimelec yiñtilal viñaj Itamar. 4 Axo ix yilan eb' viñ to a eb' viñ
yiñtilalcan viñaj Eleazar chi' tzijtum sb'isul eb' viñ d'a yichañ eb' viñ yiñtilalcan viñaj
Itamar, yuj chi' 16 macañ ix aj eb' viñ, axo eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar chi', vajxac
macaññej eb' viñ. 5 D'a sorteoal ix aj yochcan junjun macañ eb' viñ d'a stzolal smunlaji,
yujto a d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar yed' d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj
Itamar ay eb' viñ nivac yajal sic'b'iloch d'a yopisio d'a templo d'a yichañ Dios.

6 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar yed' pax eb' viñ yiñtilalcan
viñaj Itamar, ix sic' sorteo eb' viñ d'a stzolal, jun yic eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar chi',
jun pax yic eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar chi'. Icha chi' ix aj smunlaj eb' viñ d'a yopisio.
Axo viñaj Semaías yuninal viñaj Natanael yiñtilalcan viñaj Leví ix tz'ib'an sb'i eb' viñ

ayic ix sic'an sorteo chi' eb' viñ. Axo eb' viñ sacerdote ayoch d'a yopisio yed' viñ rey, aton viñaj Sadoc yed' viñaj Ahimelec yuninal viñaj Abiatar yed' eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ sacerdote chi' yed' d'a scal eb' viñ levita, testigo yajcan eb' viñ.

7-18 Aton sb'i eb' viñ tic ix canñej d'a junjun macañ d'a stzolal, icha syal sb'i eb' viñ yajalil eb' viñ ix sic'an sorteo chi', schael yich d'a eb' viñ b'ab'el masanto d'a eb' viñ slajvub', 24 macañ eb' viñ d'a smasanil: Viñaj Joiarib, viñaj Jedaías, viñaj Harim, viñaj Seorim, viñaj Malquías, viñaj Mijamín, viñaj Cos, viñaj Abías, viñaj Jesúa, viñaj Secanías, viñaj Eliasib, viñaj Jaquim, viñaj Hupa, viñaj Jesebeab, viñaj Bilga, viñaj Imer, viñaj Hezir, viñaj Afses, viñaj Petaías, viñaj Hezequiel, viñaj Jaquín, viñaj Gamul, viñaj Delaía yed' viñaj Maazías.

19 Aton eb' viñ tic ix pojchajec' d'a stzolal d'a sacerdoteal yic smunlaj eb' viñ d'a templo, icha syal sley Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, icha ajnac yalan d'a viñaj Aarón smam yicham eb' viñ.

20 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a scal juntzañxo eb' viñ yiñtilal Leví tic: Aton viñaj Jehedías yiñtilal viñaj Subael, yiñtilal pax viñaj Amram. 21 Viñaj Isías b'ab'el d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Rehabías. 22 Viñaj Jahat yiñtilal viñaj Selomot, yiñtilal pax viñaj Izhar. 23 A eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón d'a stzolal: Aton viñaj Jerías, viñaj Amarías, viñaj Jahaziel yed' viñaj Jecamán. 24 Viñaj Samir yiñtilal viñaj Micaía, yiñtilal pax viñaj Uziel. 25 Viñaj Zacarías yuninal viñaj Isías yuc'tac viñaj Micaía. 26 Axo eb' viñ yuninal viñaj Merari: Aton viñaj Mahli, viñaj Musi yed' viñaj Jaazías. 27 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jaazías chi': Aton viñaj Beno, viñaj Soham, viñaj Zacur yed' viñaj Ibri. 28-29 Chavañ yuninal viñaj Mahli chi': Aton viñaj Eleazar yed' viñaj Cis. A viñaj Eleazar chi', malaj yuninal viñ. Axo pax viñaj Cis chi', ay jun yuninal viñ, aton viñaj Jerameel. 30 Axo eb' viñ yuninal viñaj Musi chi': Aton viñaj Mahli, viñaj Edar yed' viñaj Jerimot.

Aton eb' viñ chi' yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Leví. 31 Añejtona' eb' viñ chi', d'a sorteoal ix aj yoch eb' viñ d'a stzolal smunlaji, icha ix sc'ulej eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón. Aton d'a yichañ viñaj rey David yed' viñaj Sadoc yed' viñaj Ahimelec yed' eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Leví yed' eb' viñ sacerdote, ata' ix och sorteo chi'. Lajanñej ix aj eb' viñ yajal yaj d'a scal yiñtilal viñ b'ab'el vinac yed' d'a scal yiñtilal viñ tzac'anto.

25

Eb' sb'itan yed' syamc'ab'

1 A viñaj rey David yed' eb' yajalil eb' soldado, ix siq'uel eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf eb', viñaj Hemán yed' viñaj Jedutún, yic scuchb'an eb' anima eb' ayic tz'och eb' ejmelal d'a Dios, yic syalanel slolonel Dios eb' yed' sonal arpa, salterio yed' pax platillo. Aton sb'i eb' ayoch d'a yopisio tic:

2 A eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Zacur, viñaj José, viñaj Netanías yed' viñaj Asarela. A viñaj Asaf chi' scuchb'an eb' viñ. A viñ tz'alanel slolonel Dios ayic syalan viñ rey chi' d'a viñ.

3 A eb' viñ yiñtilal viñaj Jedutún, vacvañ eb' viñ: Aton viñaj Gedalías, viñaj Zeri, viñaj Jesaías, viñaj Hasabías, viñaj Matatías yed' viñaj Simei. A viñaj Jedutún chi' scuchb'an eb' viñ, syalanpax slolonel Dios eb' viñ yed' arpa yic tz'alji yuj diosal yed' yalchaj vach' lolonel d'a Jehová d'a b'ital.

4 A eb' viñ yiñtilal viñaj Hemán, aton eb' viñ tic: Viñaj Buquías, viñaj Matanías, viñaj Uziel, viñaj Sebuel, viñaj Jeremot, viñaj Hananías, viñaj Hanani, viñaj Eliata, viñaj Gidalti, viñaj Romanti-ezer, viñaj Josbecasa, viñaj Maloti, viñaj Hotir yed' viñaj Mahaziot. 5 A eb' viñ chi' yuninal eb' viñ viñaj Hemán. A viñaj Hemán chi', schecab' Dios yaj viñ, a viñ tz'ac'an razón d'a viñ rey. 14 yuninal viñ ix yac' Dios yed' oxvañ yisil viñ, yic tz'elc'och sti' Dios yac'nac d'a viñ, ayic yalannac to nivan ol ajelc'och viñ. 6 Masanil

juntzañ eb' viñ chi', a viñ smam eb' viñ scuchb'an d'a b'it yic tz'och ejmelal d'a stemplo Jehová yed' juntzañ yamc'ab', aton platillo, salterio yed' arpa.

A viñaj Asaf, viñaj Jedutún yed' viñaj Hemán ayoch eb' viñ d'a yalañ schecnab'il viñ rey. 7 A sb'isul eb' viñ c'ayb'annac sb'itan d'a Jehová chi' yed' yiñtilal, 288 eb' viñ d'a smasanil.

8 D'a sorteoal ix aj yoch eb' viñ sb'itani, tz'och eb' viñ ichamtac vinac yed' eb' viñ quelemtac, eb' viñ c'ayb'umxo yed' eb' viñ vanto sc'ayb'ani.

9-31 Ayic ix lajvi yoch sorteo chi', icha tic ix aj yoch eb' viñ d'a stzolal, 24 macañ eb' viñ d'a smasanil. Lajchavañ sb'ey eb' viñ d'a junjun macañ, ayñej yuj sb'a eb' viñ. A d'a scal junjun macañ eb' viñ, ay junjun eb' viñ scuchb'an eb' viñ, aton eb' viñ tic, schael yich d'a viñ b'ab'el masanto d'a viñ slajvub': Viñaj José, viñaj Gedalías, viñaj Zacur, viñaj Izri, viñaj Netanías, viñaj Buquías, viñaj Jesarela, viñaj Jesahías, viñaj Matanías, viñaj Simei, viñaj Azareel, viñaj Hasabías, viñaj Subael, viñaj Matatías, viñaj Jeremot, viñaj Hananías, viñaj Josbecasa, viñaj Hanani, viñaj Maloti, viñaj Eliata, viñaj Hotir, viñaj Gidalti, viñaj Mahaziot, viñaj Romanti-ezer.

26

Eb' tañvum puerta'R'yed' juntzañxo eb' ay yopisio

1 Añejtona' d'a stzolal ix aj spojchajb'at eb' viñ tañvum puerta, icha tic ix aj eb' viñ:

Aton eb' viñ yiñtilal viñaj Coré: A viñaj Meselemías yuninal viñaj Coré yiñtilal viñaj Asaf. 2 Axo eb' viñ yuninal viñaj Meselemías chi' d'a stzolal: Aton viñaj Zacarías, viñaj Jediael, viñaj Zebadías, viñaj Jatniel, 3 viñaj Elam, viñaj Johanán yed' viñaj Elioenai.

4-5 Ix yac' svach'c'olal Dios d'a yib'añ viñaj Obed-edom, yuj chi' tzijtum yuninal viñ. Aton stzolal sb'i eb' viñ tic: Viñaj Semaías, viñaj Jozabad, viñaj Joa, viñaj Sacar, viñaj Natanael, viñaj Amiel, viñaj Isacar yed' viñaj Peultai.

6 Axo viñaj Semaías chi', ay eb' viñ yuninal viñ te nivac ix aj yelc'ochi, yuj chi' yajal ix aj eb' d'a scal eb' sc'ab'yoc. 7 A eb' viñ yuninal viñaj Semaías chi', aton eb' tic: Viñaj Otni, viñaj Rafael, viñaj Obed, viñaj Elzabad, viñaj Eliú yed' viñaj Samaquías. 8 Masanil eb' viñ tic, yiñtilal eb' viñ viñaj Obed-edom. Masanil eb' viñ uninab'il yed' eb' viñ sc'ab'yoc eb', te tec'an eb' viñ, ay yip eb' viñ smunlaji, 62 sb'isul eb' viñ d'a smasanil.

9 A eb' viñ yuninal viñaj Meselemías yed' eb' sc'ab'yoc viñ, 18 eb', te jelan eb'.

10 A eb' viñ yuninal viñaj Hosa, yiñtilal viñaj Merari: Aton viñaj Simri. Vach'chom mañoc viñ b'ab'el uninab'il yaji, a viñ smam viñ ix ac'anoch yajalil. 11 Axo eb' yuc'tac viñ: Aton viñaj Hilcías schab'il, yoxil viñaj Tebalías, schañil viñaj Zacarías. A eb' viñ yuninal viñaj Hosa yed' eb' sc'ab'yoc, 13 eb' d'a smasanil.

12 Ix pojchajec' eb' stañvan stemplo Jehová yed' eb' yajalil eb', icha ix aj juntzañxo eb' yetlevitail eb'. 13 Sorteoal ix aj sch'oxji tas puertail stañvej junjun macañ eb', ayoch eb' quelemtac yed' eb' ichamtac vinac.

14 A viñaj Selemías yed' eb' ayoch yed'oc ix tañvan puerta chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Axo viñaj Zacarías yuninal viñaj Selemías chi', jelan yac'an razón viñ. A viñ ix tañvan puerta chi' d'a stojolal norte yed' eb' ayoch yed'oc. 15 Axo viñaj Obed-edom yed' eb' ayoch yed'oc ix tañvan puerta d'a stojolal sur. Axo eb' viñ yuninal viñ ix tañvan b'aj sic'chaj tas ay d'a templo. 16 Axo viñaj Supim yed' viñaj Hosa yed' eb' ayoch yed' eb' viñ, a eb' viñ ix tañvan puerta chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' jun puerta yic Salequet b'aj sq'ue b'e.

A eb' viñ cuchb'um chi', d'a stzolal tz'aj stañvan puerta chi' eb' viñ. 17 Junjun c'u, ay vacvañ eb' viñ stañvan puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, chañvañ eb' viñ d'a stojolal norte, chañvañ pax eb' viñ d'a stojolal sur, axo pax b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji silab'il d'a Jehová chi', chatacvañ eb' viñ stañvan junjun puerta. 18 Axo d'a yamaq'uil templo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, chañvañ eb' viñ stañvan d'a sti' scalleal, chavañ pax eb' viñ stañvan d'a

yamaq'uil chi'. 19 Ichaton chi' ix aj spojchajec' opisio chi' d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Coré yed' yic viñaj Merari.

20 Ay pax juntzañxo eb' yetlevitail eb' tz'ilan b'aj sic'chaj tas yic Jehová yaji yed' b'aj smolchaj ofrenda tz'ac'ji d'ay. 21 A viñaj Jehiel yuninal viñaj Laadán, d'a yiñtilal viñaj Gersón, a viñ yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc. 22 Axo pax eb' viñ yuninal viñaj Jehiel chi', aton viñaj Zetam yed' viñaj Joel, a eb' viñ ayoch d'a yib'añ stañvan b'aj sic'chaj tas ay d'a scajnub' Jehová.

23 Ix ac'chajpaxoch eb' viñ yiñtilal viñaj Amram d'a yopisio, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 24 A viñaj Sebuel, yiñtilal viñaj Gersón yuninal viñaj Moisés, a viñ tz'ilan val juntzañ tas ay d'a scajnub' Jehová.

25 A viñaj Sebuel chi', sc'ab'yoc sb'a viñ yed' viñaj Selomit, yujto a smam yicham viñaj Selomit chi', aton viñaj Eliezer yuc'tac viñaj Gersón smam yicham viñaj Sebuel chi'. A eb' smam yicham viñaj Selomit chi' d'a stzolal: Aton viñaj Zicri, viñaj Joram, viñaj Jesaías, viñaj Rehabías yed' viñaj Eliezer.

26 A viñaj Selomit yed' eb' sc'ab'yoc stañvan tastac ac'b'il yicoc Jehová yuj viñaj rey David yed' eb' yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal yed' eb' nivac yajalil eb' soldado. 27 A juntzañ tas ix yac' eb' chi', aton tastac ix yic' eb' b'ajtac ix laj och oval, ix yac' eb' yic sc'anchaj d'a stemplo Jehová. 28 Ata' aypaxcan masanil tas yac'naccan viñaj Samuel schecab' Dios, viñaj Saúl yuninal viñaj Cis, viñaj Abner yuninal viñaj Ner yed' viñaj Joab yune' ix Sarvia. Masanil juntzañ ac'b'il yicoc Jehová chi', a viñaj Selomit yed' eb' sc'ab'yoc ix tañvani.

29 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Izhar cotnac viñaj Quenanías yed' eb' viñ yuninal yed' eb' sc'ab'yoc. A eb' chi', mañxooc d'a stemplo Jehová ix och eb' d'a yopisio, palta to ix och eb' d'a nivac yajalil yed' juezal d'a choñab' Israel.

30 A viñaj Hasabías yed' eb' sc'ab'yoc, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón, ay mil 700 sb'isul eb', te jelan eb'. Ix ac'jioch yopisio eb' yilan tastac yic Jehová yaji yed' masanil tastac yic viñ rey d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj tz'em c'u.

31-32 Axo pax d'a sc'axepal a' Jordán chi', b'aj cajan eb' yiñtilal Rubén, eb' yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés, a viñaj Jerías yed' 2 mil 700 eb' sc'ab'yoc, ix ac'jipaxoch eb' d'a yopisio chi'. Yiñtilal pax eb' viñaj Hebrón. Ayic 40 ab'ilxo yoch viñaj David reyal, ata' ix saychajeq'ui b'ajtac cajan eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón. Ix ilchaji to ay eb' cajan d'a Jazer d'a yol yic Galaad, te jelan pax eb', yuj chi' ix ac'jioch eb' d'a jun opisio chi'.

27

Macquiltac yaj eb' soldado d'a yol R'smacb'en viñaj rey David

1 Junjun ujal tz'och 24 mil eb' viñ vinac d'a soldadoal. A d'a scal eb' viñ ay eb' viñ yajal yaj d'a scal yiñtilal, ay eb' viñ nivac yajalil eb' soldado yed' eb' viñ yajalil eb' tz'ilan tastac yic viñ rey. Aton sb'i eb' viñ ayoch yajalil tic, d'a stzolal tz'aj yoch eb' viñ d'a junjun uj.

2-3 A d'a b'ab'el uj a viñaj Jasobeam yuninal viñaj Zabdiel yiñtilal viñaj Fares tz'ochi.

4 Axo d'a schab'il uj, a viñaj Dodai aj Aho tz'ochi. Axo viñaj Miclot schab'il yajal yaji.

5 Axo d'a yoxil uj, a viñaj Benaía yuninal viñaj sat sacerdote Joiada tz'ochi. 6 A viñaj Benaía chi', yajal yaj viñ d'a 30 eb' soldado te b'inajnac, axo viñ yuninal viñ scuchan Amisabad, schab'il yajal yaj viñ d'a jun macañ eb' soldado tz'och d'a jun uj chi'.

7 Axo d'a schañil uj, a viñaj Asael yuc'tac viñaj Joab aycanoch sb'i d'ay, palta axo viñaj Zebadías yuninal viñ ayoch yajalil sq'uexuloc.

8 Axo d'a yoil uj, a viñaj Samhut yiñtilal Izhar tz'ochi.

9 Axo d'a svaquil uj, a viñaj Ira yuninal viñaj Iques aj Tecoa tz'ochi.

10 Axo d'a yuquil uj, a viñaj Heles aj Pelón, yiñtilal Efraín tz'ochi.

11 Axo d'a svajxaquil uj, a viñaj Sibecai aj Husa, yiñtilal viñaj Zera tz'ochi.

12 Axo d'a sb'aluñil uj, a viñaj Abiezer aj Anatot, yiñtilal Benjamín tz'ochi.

13 Axo d'a slajuñil uj, a viñaj Maharai aj Netofa, yiñtilal viñaj Zera tz'ochi.
14 Axo d'a yuxluchil uj, a viñaj Benaía aj Piratón, yiñtilal Efraín tz'ochi.
15 Axo d'a slajchavil uj, a viñaj Heldai aj Netofa, yiñtilal viñaj Otoniel tz'ochi.
16-22 Axo pax eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal Israel, aton eb' viñ tic:
A d'a eb' yiñtilal Rubén, a viñaj Eliezer yuninal viñaj Zicri yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Simeón, a viñaj Sefatías yuninal viñaj Maaca yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Leví, a viñaj Hasabías yuninal viñaj Kemuel yajal yaji. Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón, a viñaj Sadoc yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Judá, a viñaj Eliú yuc'tac viñaj rey David yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Isacar, a viñaj Omri yuninal viñaj Micael yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Zabulón, a viñaj Ismaías yuninal viñaj Abdías yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Neftalí, a viñaj Jerimot yuninal viñaj Azriel yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Efraín, a viñaj Oseas yuninal viñaj Azazías yajal yaji. A d'a nañal eb' yiñtilal Manasés, a viñaj Joel yuninal viñaj Pedaías yajal yaji. Axo d'a nañalxo eb' yiñtilal Manasés ay d'a Galaad, a viñaj Iddo yuninal viñaj Zacarías yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Benjamín, a viñaj Jaasiel yuninal viñaj Abner yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Dan, a viñaj Azareel yuninal viñaj Jeroham yajal yaji. Aton juntzañ eb' viñ tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal Israel.
23 Ayic ix yalan viñaj rey David to sb'ischaj masanil eb' israel, ix yalan viñ to max b'ischajlaj eb' manto tz'acvi d'a 20 ab'il sq'uinal, yujto yac'nac sti' Jehová to ol yic' val chaañ sb'isul eb' yiñtilal Israel icha sb'isul q'uen c'anal. 24 Ix schael yich viñaj Joab yic'anchaañ sb'isul eb' yetisraelal chi', palta maj lajvoclaj yic'anchaañ viñ, yujto yuj jun chi' ix cot jun nivan yaelal d'a yib'añ choñab' Israel. Yuj chi' a sb'isul eb' chi' mañ tz'ib'ab'iloc d'a yab'ixal viñaj rey David.

Eb' yajal tz'ilan smunlajel viñ rey

25 A viñaj Azmavet yuninal viñaj Adiel tz'ilan tastac ay d'a viñ rey. Axo viñaj Jonatán yuninal viñaj Uzías tz'ilani jantac tas molan d'a junjun choñab', d'a junjun aldea yed' d'a junjun cuartel ay d'a sattac mojon.
26 Axo viñaj Ezri yuninal viñaj Quelub tz'ilan eb' smunlaj d'a sluum viñ rey chi'. 27 Axo viñaj Simei aj Ramat tz'ilan eb' smunlaj d'a te' yuva viñ rey chi'. Axo viñaj Zabdi aj Safat tz'ilan eb' smolb'an vino d'a yed'tal. 28 Axo viñaj Baal-hanán aj Gedera tz'ilan eb' smunlaj d'a te' olivo yed' d'a te' caltacte'al higo ay d'a pañquiltac. Axo viñaj Joás tz'ilan eb' smolan aceite yic sat te' olivo. 29 Axo viñaj Sitrai aj Sarón tz'ilan eb' ayoch yil noc' vacax ay d'a Sarón chi'. Axo pax viñaj Safat yuninal viñaj Adlai tz'ilan eb' ayoch yil noc' vacax ay d'a pañquiltac. 30 Axo viñaj Obil ismaelita tz'ilan eb' ayoch yil noc' camello. Axo viñaj Jehedías aj Meronot tz'ilan eb' ayoch yil noc' b'uru. 31 Axo viñaj Jaziz agareno tz'ilan eb' ayoch yil noc' calnel yed' noc' chiva. Aton masanil eb' viñ tic tz'ilan masanil tastac ay d'a viñaj rey David chi'.
32 A viñaj Jonatán yicham viñaj rey David chi', tz'ib'um viñ, te jelan pax viñ, ac'um razón yaj viñ d'a viñ rey chi'. Axo viñaj Jehiel yuninal viñaj Hacmoni tz'ilan eb' viñ yuninal viñ rey chi'. 33 Yed' pax viñaj Ahitofel ac'um razón yajpax viñ d'a viñ rey chi' yed' viñaj Husai arquita, te vach' yac'an viñ rey chi' yed' viñ. 34 Ayic toxo ix cham viñaj Ahitofel chi', a viñaj Joiada yuninal viñaj Benaía yed' viñaj Abiatar ix ochcan sq'uexuloc viñ. Axo viñaj Joab sat yajal yaj d'a eb' soldado viñ rey chi'.

28

Ix yalcan viñaj rey David tas ol aj sb'o templo

1 A d'a Jerusalén ix smolb'ej masanil eb' yajal yaj d'a choñab' Israel viñaj rey David: Aton eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal, eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' soldado tz'ilan viñ rey chi' yed' eb' sat yajal yaj d'a junjun nivac ñilañ eb' soldado. Ix smolb'ejpax eb' yajal yaj d'a eb' tz'ilan tastac ay d'a viñ rey chi', aton masanil lum luum yed' masanil noc' noc',

eb' tz'ilan eb' viñ yuninal viñ, eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ yed' masanil eb' soldado te tec'an yed' juntzañxo eb' viñ nivan yelc'ochi.

2 Ix lajvi chi' ix q'ue liñan viñ, ix yalan viñ icha tic: Ab'ec e masanil ex vetchoñab'. Ay val och d'a in pensar in b'oanq'ue junoc templo b'aj scan te' scaxail strato Jehová d'a junelñej, yic vach' ata' scajnaj co Diosal chi'. Toxo ix in molb'ej masanil tastac ol c'anchaj d'ay. 3 Palta ix yal Jehová chi' d'ayin icha tic: Mañoc ach ol a b'oq'ue jun in cajnub' chi', yujto ac'um ach oval, mañ jantacoc anima a milnacchamoc, xchi d'ayin. 4 Palta a Jehová co Diosal chi' ix in sic'ancaneli yic tzin och reyal d'a co choñab' tic d'a junelñej, yujto a' ix sic'anel yiñtilal Judá, yic syac'an yajalil d'a masanil quiñtilal. Axo d'a yiñtilal Judá chi', a yiñtilal viñ in mam ix sic'caneli, axo pax d'a yiñtilal viñ in mam chi', a in ix in siq'uel d'a scal eb' vuc'tac yic tzin och reyal d'a co choñab' tic. 5 Axo ticnaic, a d'a scal jantac eb' vuninal ix yac' Jehová chi', ata' ix siq'uel viñ vuninal aj Salomón tic, yic tz'ochcan viñ reyal in q'uexuloc d'a co choñab' tic. 6 Ix yalanpax Jehová chi' d'ayin icha tic: A viñ uninal aj Salomón, a viñ ol b'oanq'ue jun in cajnub' yed' yamaq'uil, yujto a in ix in sic'canel viñ yic tz'ochcan viñ vuninaloc, a inxo ol in ochcan smamoc viñ. 7 Añejtona' ol vac'can yopisio viñ d'a junelñej, tato ol stec'b'ej val sb'a viñ sc'anab'ajan masanil in checnab'il yed' masanil in c'ayb'ub'al, icha sc'ulej viñ ticnaic, xchi Jehová d'ayin.

8 A ticnaic jun, val d'a eyichañ e masanil ex vetchoñab', schoñab' Jehová yed' d'a yichañ co Diosal tz'ab'an tas scala', scham val valan d'ayex to tze b'eyb'alej val masanil schecnab'il Jehová co Diosal. Tze c'anab'ajani, yic vach' ol ex cajnajñej d'a jun choñab' mañxo jantacoc svach'il tic. A exxo ol eyac'can smacb'enoc eb' eyuninal d'a junelñej. 9 A achxo tic ach vuninal aj Salomón, ojtaquej val co Diosal, tza c'anab'ajan val yed' smasanil a c'ool. Yujto a Jehová yojtac masanil tas sco na' yed' tas sco nib'ej. Tato ol al a b'a d'ay, ol tac'voc d'ayach, palta tato ol ic'canel a b'a d'ay jun, ol ach spatiquejcanel d'a junelñej. 10 A ticnaic a Jehová ix ach sic'aneli yic ol a b'oq'ue jun templo b'aj ol cajnajoc, yuj chi' tec'an val tzutej a b'a, ochocab' munlajel, xchi viñaj rey David chi'.

11 Ix lajvi chi', ix yac'an yumal viñaj rey David chi' d'a viñaj Salomón chi', aton yechel tas ol aj sb'o yamaq'uil yed' juntzañ cuarto b'aj ol sic'chaj tas tz'ac'ji yicoc Jehová yed' juntzañ cuarto ol can d'a chaañ yed' juntzañ cuarto ol can d'a yol templo chi' yed' jun lugar b'aj tz'ac'ji tup mul. 12 Ix yac'anpax yumal masanil tas nab'ilxo yuj viñ, aton tas ol aj sb'o yamaq'uil templo chi' yed' juntzañ cuarto ol och d'a spatictac b'aj ol sic'chaj masanil syamc'ab'il yed' juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'a Dios. 13 Ix yac'anpax yumal viñ tas ol aj yoch eb' sacerdote yed' eb' levita d'a stzolal yic ol munlaj eb' d'a templo chi' yed' slistail jantac yamc'ab' yic ejmelal ol och d'a Jehová.

14 Ix yac'an slistail viñ jantac q'uen oro yed' jantac q'uen plata ol och d'a junjun macañ juntzañ syamc'ab'il templo chi': 15 Ix yalanpax viñ yuj jantac yalil ol aj junjun sb'achnub'al candil yed' junjun scandilal chi', tato oro, mato plata. 16 Icha pax chi' ix aj yalan viñ yuj juntzañ mexa ol och oro d'ay b'aj ol em tzolan ixim pan to yic Jehová yaji yed' juntzañ mexa ol och plata d'ay. 17 Ix yalanpax viñ yuj jantac q'uen oro ol och d'a q'uen nivac tenedor yic chib'ej, d'a q'uen nivac uc'ab' yed' d'a q'uen nivac xalu yed' jantac q'uen oro, ma q'uen plata ol och d'a q'uen copa yed' d'a juntzañxo q'ueen icha jantac yalil junjun macañ. 18 Ix yalpax viñ yuj jantac q'uen oro te vach' ol och d'a jun altar yic incienso. Ix yalpax viñ jantac q'uen oro ol c'anchaj d'a jun carruaje, aton juntzañ yechel querubín jeñanb'at sc'axil d'a yib'añ te' scaxail strato Jehová Dios.

19 Masanil juntzañ chi', tz'ib'ab'ilcani, yujto a val Jehová ix ac'an nachajel yuj viñaj rey David chi' tas ol aj sb'o jun munlajel chi', icha ix aj yechel.

20 Yuj chi', ix yalanpax viñaj rey David chi' d'a viñaj Salomón chi' icha tic: Tec'an val tzutej a b'a, ochocab' munlajel. Mañ ac' chab'axq'ue a c'ool, mañ ach xivoc, yujto a Jehová co Diosal mañ ol ach yactejcani. Ol ochñej ed'oc yic ol yiq'uelc'och sb'a jun munlajel d'a jun templo tic. 21 Aton eb' sacerdote tic yed' eb' levita, icha syal jay macañ

eb', te b'ecan sc'ol eb' smunlaj d'a templo chi'. Te b'ecanpax sc'ool masanil eb' viñ vinac smunlaji, eb' jelan spensar smunlaj d'a yalñej tas munlajelal yed' eb' yajal yaji. Masanil pax eb' anima, ol sc'anab'ajej eb' tas ol ala', xchi viñ d'a viñaj Salomón chi'.

29

A ofrenda yic sb'ochaj templo

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey David chi' d'a masanil eb' anima molanec' chi' icha tic: Ex vetchoñab', añej val viñ vuninal aj Salomón tic ix sic'jiel yuj Dios, palta yune' quelemto viñ. Axo pax jun munlajel tic te nivan, yujto a jun templo chi' mañ yicoc anima, palta to scajnub' Jehová Dios ol ajoc. 2 Ix vac' val vip in molb'an masanil tastac ol c'anchaj d'a stemplo co Diosal chi': Aton q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, q'uen hierro yed' te te', icha jantac ol c'anchaj d'a junjun macañ munlajel. Te nivan q'uen cornalina ix in molb'ej yed' juntzañxo q'uen q'ueen tz'och yelvanub'oc yed' tzijtum macañil q'uen q'ueen vach' yilji, mañ jantacoc pax q'uen mármol. 3 A yed' jantac tas molb'ab'ilxo chi' vuuj yic sb'ochaj templo chi', svac'anpax jantac q'uen oro yed' q'uen plata to yel vico', yujto te xajan stemplo in Diosal vuuj. 4 Aton 2 mil 300 quintal q'uen oro te vach' yed' 5 mil 300 quintal q'uen plata, te vach' pax yaj q'uen sb'oi, yic tz'och q'uen d'a sattac yol templo yed' juntzañ cuarto, 5 yed' d'a juntzañxo munlajel ol sb'o eb' munlajvum d'a q'uen oro, ma d'a q'uen plata chi'. Axo ticnaic, ¿mach ex val b'ecan e c'ol eyac'an e colval d'a Jehová? xchi viñ rey chi'.

6 Yuj chi', a eb' yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc, eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal eb' yetisraelal, eb' nivac yajalil eb' soldado yed' eb' yajal yaj d'a eb' tz'ilan smunlajel viñ rey, masanil eb' chi', ix el val d'a sc'ol eb' yac'an scolval. 7 Ix laj yac' scolval eb' yic sb'ochaj templo chi': 3 mil 800 quintal q'uen oro, 7 mil 600 quintal q'uen plata, 13 mil 500 quintal q'uen bronce yed' pax 75 mil quintal q'uen hierro, masanil juntzañ q'uen chi' ix yac' eb'.

8 Yed' pax eb' b'aj ay q'uen q'ueen vach' yilji, ix yac' q'uen eb' d'a viñaj Jehiel yiñtilal viñaj Gersón, yujto a viñ schaan masanil tas tz'ac'ji yic sb'ochaj templo chi'.

9 Ix tzalaj val masanil anima yuj jantac tas ix yac' eb' yajal chi', yujto d'a smasanil sc'ol eb' ix yac' juntzañ chi' d'a Jehová. Añejtona' ix te tzalajpax viñaj rey David chi' yed' eb'.

10 Yuj chi' ix yal vach' lolonel viñ d'a Jehová d'a yichañ masanil eb' anima chi', ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová, co Diosal ach, sDiosal ach pax viñ co mam quicham Israel. Alchajocab' vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo. 11 Ic yaj smasanil tas, te nivan elc'ochi, ay a poder, ay a tziquiquial, Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic. 12 A ach tzac' b'eyumal yic tzoñ ic'anchaañ. Yajal ach d'a yib'añ smasanil. A d'a yol a c'ab' ay masanil ipalil. Tzac' snivanil yelc'ochi yed' poder d'a eb' b'aj a gana ac'ani. 13 Yuj val chi' ach co Diosal, scac' yuj diosal, scalanpax vach' lolonel d'ayach yuj a b'inajnaquil. 14 Val yel, a in tic yed' eb' vetchoñab' tic, malaj val jab'oc tas syal co sian d'ayach, yujto masanil juntzañ tic a d'ayach scoti, yuj chi' a tas tzac' d'ayoñ, a' scac'pax d'ayach. 15 A oñ tic, eq'uelb'añej tzoñ ec' d'a tic. Mamin, lajan quec' icha ajnac yec' eb' co mam quicham. A co q'uinal d'a sat luum tic, lajan icha xob'al lum luum, mañ najtiloc tzoñ eq'ui.

16 Yuj chi' Mamin Jehová co Diosal, ic yaj masanil juntzañ b'eyumal tic. A d'ayach scot masanil juntzañ tas ix co molb'ej tic yic sco b'oanq'ue jun templo yuj ach quic'anchaañ. 17 Mamin, vojtac val to tza ch'olb'itej co pensar, añej val tojolal scha a c'ool. Yuj chi' d'a val smasanil in c'ool svac' juntzañ tic d'a yol a c'ab'. A ticnaic, svil d'a tzalajc'olal to a masanil eb' a choñab' molanec' tic, val d'a smasanil sc'ool eb' yed' stzalajc'olal eb' syac' silab' d'ayach. 18 Mamin Jehová, co Diosal ach, sDiosal ach pax eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. Ac'ñejoch d'a spensar eb' a choñab' tic, yic tz'elñej d'a sc'ol eb' yac'ani. Yac'ocab' val och sb'a eb' d'a yol a c'ab'. 19 Añejtona' tzac'an vach' pensaril d'a viñ vuninal aj Salomón tic, yic sc'anab'ajej masanil a checnab'il

viñ yed' a c'ayb'ub'al d'a smasanil sc'ool, sb'eyb'alanpax viñ, yic ol yal sb'oanq'ue jun templo viñ, jun ix in molb'ejcan tas ol och d'ay, xchi viñaj rey David chi' d'a slesal.
20 Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ d'a eb' anima chi' icha tic: A ticnaic ex vetchoñab', alec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, xchi viñ. Yuj chi' masanil eb' anima chi' ix alan vach' lolonel d'a Jehová Dios, aton sDiosal pax smam yicham eb'. Ix em cuman eb', ix empax ñojan eb' d'a yichañ Dios ayic ayec' eb' d'a yichañ viñ rey chi'. 21 Axo d'a junxo c'u, ix sñusan silab' eb' d'a Jehová: Mil noc' quelemtac vacax, mil noc' ch'ac calnel, mil noc' yunetac calnel. Ix yac'pax vino eb', aton tz'ac'jitaxon yed' junjun macañ noc' silab'. Te nivan noc' silab' ix yac' eb' yic schi'an noc' eb' smasanil. 22 A val d'a jun c'u chi', ix va eb', ix yuc'an a' eb' d'a tzalajc'olal d'a yichañ Jehová.
Ix yac'anq'ue aceite eb' d'a sjolom viñaj Salomón yuninal viñaj rey David d'a yichañ Jehová d'a schaelal, yic tz'ochcan viñ sreyaloc eb'. Ix yac'anpaxq'ue aceite eb' d'a sjolom viñaj Sadoc yic tz'ochcan viñ sat sacerdoteal. 23 Icha chi' ix aj yoch viñaj Salomón reyal sq'uexuloc viñ smam d'a yopisio ix yac' Jehová. Te vach' ix aj yelc'och viñ yed' yopisio chi'. Masanil eb' israel ix c'anab'ajan viñ. 24 Masanil eb' yajal yaji, eb' soldado yed' juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj rey David, ix yac' sti' eb' sc'anab'ajan viñaj rey Salomón chi'. 25 Ix ic'ji val chaañ viñaj Salomón chi' yuj Jehová d'a yichañ choñab' Israel, ix ac'ji sb'inajnaquil viñ yuuj. Malaj junoc sreyal Israel ec'nacxo icha ix aj sb'inaj viñ chi'.

A schamel viñaj rey David (1R 2.10-12)

26-27 A viñaj rey David, yuninal viñaj Isaí, 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Israel. Uque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a eb' yiñtilal Judá d'a Hebrón, 33 ab'il ix yac'pax reyal viñ d'a masanil eb' israel d'a Jerusalén. 28 Te b'eyum ix aj viñ, te nivan pax ix aj yelc'och viñ. Ichamilxo ix ic'an scham viñ, ac'anc'olal ix cham viñ. Axo viñaj Salomón viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.
29 A jantacto yab'ixal viñaj rey David chi', yictax ix schaanel yich viñ masanto ix cham viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'il yuj eb' schecab' Dios, aton viñaj Samuel, viñaj Natán yed' viñaj Gad. 30 Ata' tz'ib'ab'ilcan masanil tas ix sc'ulej viñ d'a yopisio, snivanil yelc'och viñ, masanil tastac ix ec' d'a yib'añ viñ yed' d'a yib'añ choñab' Israel yed' d'a yib'añ juntzañxo nación.

A Ch'aŋ Schab'il Libro
CRÓNICAS

Schab'il Crónicas sb'i jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro Crónicas. A d'a capítulo 1 masanto d'a 9, syalcot tastac ajnac yac'an reyal viŋaj Salomón. A d'a capítulo 10, syalcot tastac ajnac spojanel sb'a lajuŋe' iŋtilal eb' israel cajan d'a stojolal norte d'a yalaŋ smandar eb' yiŋtilal viŋaj rey David. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 36, syal yuj eb' viŋ sreyal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén yuj eb' aj Babilonia. Syalancot yab'ixal tastac ajnac sb'atnaccan eb' icha presoal. Axo d'a slajvub' jun libro tic, ata' syal yuj sley viŋaj Ciro sreyal Persia yac'naquelta, b'aj syala' to smeltzaj eb' aj Judá d'a schoŋab'.

Ix sc'an sjelanil viŋaj Salomón d'a Dios (1R 3.3-15)

1 A viŋaj Salomón yuninal viŋaj David, ix tec'c'aj val yopisio viŋ, yujto a Jehová sDiosal
viŋ ayoch yed'oc, ix te q'uechaaŋ viŋ d'a yopisio chi'. 2 Ix yavtan masanil eb' yetisraelal
viŋ: Aton eb' nivac yajalil eb' soldado, eb' juez, eb' yichamtac vinaquil choŋab' yed'
eb' yajal yaj d'a scal eb' sc'ab' yoc. 3 Ix b'at viŋ yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi'
d'a jun lugar chaaŋ d'a Gabaón, yujto ata' aycan cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová, aton
jun sb'onaccan viŋaj Moisés schecab' Dios d'a tz'inan luum. 4 Palta a viŋaj rey David
ic'jinaccot te' scaxail strato Jehová d'a Quiriat-jearim, yac'annacoch viŋ d'a yol jun
mantiado b'ob'il yuj d'a Jerusalén. 5 Axo pax jun altar nab'a bronce b'ob'il yuj viŋaj
Bezaleel yuninal viŋaj Uri, yixchiquin viŋaj Hur, a d'a Gabaón chi' aycani, d'a yichaŋ
scajnub' Jehová. Ix b'at viŋaj rey Salomón chi' yed' masanil eb' anima chi' ta', yic b'at
sc'anb'ej sb'a eb' d'a Dios.
6 Ix q'uec'och viŋ d'a yichaŋ Jehová, b'aj ay jun altar bronce chi', aton d'a yichaŋ
mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix schecan viŋ ŋusjoctz'a mil noc' silab' d'a Jehová
d'a yib'aŋ jun altar chi'.
7 A d'a jun ac'val chi', ix sch'ox sb'a Jehová d'a viŋ, ix yalan icha tic: C'an d'ayin tas tza
nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi d'a viŋ. 8 Ix yalan viŋ d'a Dios chi' icha tic: A ach tic Mamin,
ix ac' val a vach'c'olal d'a viŋaj David in mam. A inxo ix in ac'och reyal sq'uexuloc viŋ.
9 A ticnaic ach Jehová Dios, elocab'c'och tas ix al d'a viŋ in mam chi', yujto ix in ac'och
reyal d'a jun a choŋab' maŋ jantacoc sb'isul tic, icha spococal lum luum. 10 Yuj chi', ac' in
jelanil, tzac'an vojtaquej tas svutej in cuchb'an jun choŋab' tic. Yujto malaj junoc mach
syal yac'an yajalil d'a jun a choŋab' tic d'a yol yico', xchi viŋ.
11 Ix yalanxi Dios d'a viŋ icha tic: Yujto a jun tic ix javi d'a a pensar a c'anani, maŋoc a
b'eyumal, ma snivanil elc'ochi, ma schamel eb' ajc'ool, mato snajatb'i a q'uinal, maŋoc
chi' ix a c'ana', palta a' a jelanil ix a c'ana' yed' aj pensaril yic ol yal ac'an reyal d'a in
choŋab' b'aj ach vac'och reyal tic, 12 yuj chi', ol vac' a jelanil yed' aj pensaril chi'. Ol
vac'anpax a b'eyumal yed' snivanil elc'ochi. Malaj junoc rey jelan ec'nacxo icha ach tic,
maŋxa pax junocxo icha ach tic olto ochoc, xchi d'a viŋ.
13 Ix lajvi chi' ix emixta viŋ d'a Gabaón b'aj ay scajnub' Dios chi', ix jax viŋ d'a Jerusalén,
ix yac'an reyal viŋ d'a Israel chi'.

Ix smolb'ej noc' chej viŋaj rey Salomón'R'yed' juntzaŋ carruaje (1R 10.26-29; 2Cr 9.25-28)

14 Ix smolb'an mil 400 carruaje yic oval viŋaj rey Salomón chi' yed' 12 mil noc' chej
scuchan eb' soldado. Ix yac'ancan juntzaŋ chi' viŋ d'a Jerusalén yed' d'a juntzaŋxo
choŋab'. 15 Maŋxo jantacoc q'uen plata yed' q'uen oro ix smolb'ej viŋ d'a Jerusalén chi',
ichaxoŋej q'uen comon q'ueen ix aj q'ueen. A te' c'ute', toxoŋej icha te' caltacte'al higo
d'a spaŋanil yichtac lum vitz ix aj te'. 16 A noc' schej viŋ rey chi', ix manchajcot noc' d'a

Muzri yed' d'a Cilicia. A eb' viñ smanvajum viñ rey chi' smanancot noc' ta'. 17 A junjun carruaje cotnac d'a Egipto chi', 600 siclo plata stojol, axo junjun noc' chej chi', 150 siclo plata stojol noc'. Axo masanil eb' viñ sreyal eb' heteo yed' eb' sirio, a eb' viñ smananxi d'a eb' schoñvajum viñaj Salomón chi'.

2

Strato viñaj Salomón yed' viñaj Hiram (1R 5.1-18; 7.13-14)

1 Ix snaan viñaj Salomón sb'oq'ue spalacio yed' pax cajnub' b'aj tz'och ejmelal d'a Jehová. 2 Yuj chi', ix siq'uel 70 mil eb' cuchum icatz viñ yed' 80 mil eb' tzeyum q'ueen d'a jolomtac vitz yed' 3 mil 600 eb' tz'ilan munlajel chi'.

3 Ix lajvi chi' ix yalanb'at viñ d'a viñaj Hiram sreyal Tiro icha tic: ¿Tzam ac'cot te' c'ute' d'ayin icha ix a c'ulej yed' viñ in mam ayic ix sb'oanq'ue spalacio viñ b'aj cajnajnac? 4 A ticnaic ol in b'oq'ue jun templo b'aj ol oñ och ejmelal d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yicñej ol ajoc. Ata' ol ñuschajtz'a incienso suc'uq'ui sjab' yuj quic'anchaañ Jehová chi'. Ol empax tzolan ixim pan d'a yichañ. Ol ñusjoc pax tz'a silab' d'a q'uiñib'alil, d'a yemc'ualil yed' pax d'a sc'ual ic'oj ip, d'a yic tz'alji q'uen uj yed' d'a juntzañxo q'uiñ tz'och yuj quic'anchaañ Jehová co Diosal icha syal schecnab'il ac'b'ilcan d'ayoñ israel oñ tic, yic sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo. 5 A jun templo ol in b'o chi', te nivan ol ajoc, yujto a co Diosal chi', yelxo ec'al snivanil yelc'och d'a yichañ masanil juntzañ comon dios. 6 Palta jun, ¿tom ay junoc mach ol yal sb'oanq'ue jun templo chi'? Inatax satchaañ nivan, palta max yab'laj b'aj tz'aj Dios chi'. ¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol in b'oq'ue jun templo b'aj syal scajnaj Jehová chi'? Añej am junoc lugar b'aj sñuschajtz'a incienso d'a yichañ syal in b'oani. 7 Yuj chi' ac'cot junoc viñ vinac yojtac val smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro yed' d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac, to syalpax sb'oanoch yechel yalñej tastac viñ. A viñ ol colvaj yed' eb' c'ayb'ab'il d'a juntzañ chi' ay d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, aton eb' ix sic'chajcanoch yuj viñ in mam. 8 Añejtona' tzac'anpaxcot te te' ay d'a Líbano d'ayin, aton te' c'ute', te' tzicap yed' te' sándalo, yujto vojtac to a eb' a munlajvum, te jelan eb' d'a ch'acoj te' d'a Líbano chi'. Axo eb' in munlajvum tic, ol colvaj eb' yed' eb' ic chi', 9 yic nivan te' syaq'uel eb', yujto a jun templo ol in b'oq'ue chi' te nivan ol ajoc, satub'tac pax ol aj yilji. 10 Ol vac'b'at svael eb' a munlajvum chi'. Ol vac'b'at 60 mil quintaloc ixim trigo, añeja' icha chi' pax ixim cebada. Ol vac'paxb'at 110 mil galónoc vino, icha pax chi' aceite, xchib'at viñaj Salomón chi'.

11 Ix lajvi chi' ix yac'ancot jun ch'añ carta viñaj Hiram sreyal Tiro chi' d'a viñaj rey Salomón chi' b'aj syal viñ icha tic: Ach rey Salomón, a Jehová ix ach ac'anoch reyal d'a Israel chi', yujto te xajan schoñab' chi' yuuj. 12 Yuj chi', alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová e Diosal, aton b'oannac satchaañ yed' sat luum tic, yujto ach yac'och reyal sq'uexuloc viñaj rey David a mam. Te ñican ach, te c'ayb'ab'il ach d'a jelanil, a ach ol a b'oq'ue jun stemplo Jehová chi' yed' a palacio b'aj ol ach ajoc. 13 A ticnaic svac'b'at jun viñ vinac te jelan spensar, te yojtac pax viñ, aton viñaj Hiram-abi. 14 A jun viñ tic, yune' viñ jun ix ix yiñtilal Dan, axo viñ smam viñ, aj choñab' Tiro viñ. A jun viñ tic, yojtac val viñ smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a q'uen hierro yed' d'a q'uen q'ueen. Syal pax smunlaj viñ d'a te te', d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' d'a añ chacchac ch'al yed' d'a añ lino. Te jelan viñ sb'oanoch yechel yalñej tastac. Syal snaanel viñ tas tz'aj junoc munlajel, yalñej tas sc'anchaj d'ay. Ol munlaj viñ yed' eb' a munlajvum jelan, aton eb' smunlajtaxon yed' viñ a mam, viñ te xajan vuuj. 15 Yuj chi' svala': Ac'cot ixim trigo chi' d'ayoñ, ixim cebada, aceite yed' vino ix ala' to ol ac' chi'. 16 Yacb'an chi', a oñ tic ol caq'uel te te' d'a Líbano tic. Jantac te' ol a c'ana', junñej ol cutej

te', ol quic'anb'at te' d'a yib'aň a' mar, masanto ol c'och te' d'a Jope. Axo eb' a munlajvum ol ic'anb'at te' d'a Jerusalén, xchicot viňaj Hiram sreyal Tiro chi'.
17 Ix lajvi chi', ix yic'anchaaň sb'isul masanil eb' ch'oc choňab'il cajan d'a choňab' Israel viňaj Salomón chi', ch'oc pax b'ischajnac eb' yuj viňaj rey David. A sb'isul eb', 153 mil 600 d'a smasanil. 18 Ix ac'jioch 70 mil eb' cuchoj icatz, 80 mil pax eb' ix och tzeyoj q'ueen d'a tzalquixtac, axo 3 mil 600 xo eb' ix och yil eb' smunlaj chi'.

3

Ix b'ochaj templo yuj viňaj Salomón
(1R 6.1-38)

1 Ix schael yich viňaj Salomón sb'oanq'ue stemplo Jehová d'a Jerusalén, aton d'a spaňanil sjolom lum tzalan Moriah, b'aj ix sch'ox sb'a Jehová d'a viňaj David smam viňaj Salomón chi'. A jun luum chi' stec'lab' trigo viňaj Ornán aj Jebús, manb'ilcan lum yuj viňaj David chi' yicoc stemplo Dios. 2 Ix schael yich munlajel chi' d'a schab'il c'ual yoch schab'il uj, ayic schaňil ab'il yoch viňaj Salomón chi' reyal.
3 A yechel yich templo ix schec viňaj Salomón ac'chajemoc, aton tic: 27 metro sc'atul, 9 metro yol schiquin. 4 Axo pax scorredoral, 9 metro paxi, lajan yed' yol schiquin chi'. Axo schaaňil, 9 metro paxi. Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac scorredoral chi'. 5 Ix ac'jioch te chemte' d'a sattac yol templo chi', aton te' tzicap. Ix lajvi chi' ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'a sattac te' yed' d'a yechel yoch'b'iloch d'a te', aton yechel te' palma yed' yechel q'uen cadena. 6 Ix och q'uen q'ueen te vach' yilji yelvanub'oc templo chi'. A q'uen oro ix sc'an eb' chi', aton q'uen scot d'a Parvaim. 7 Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac te' chemte' d'a yool chi' smasanil yed' d'a spatzab'il yed' d'a smarcoal puerta yed' d'a spuertail chi'. Ix och pax yechel querubín d'a sattac te' chemte' chi'.
8 Ix schecan viň macchaj jun cuarto d'a yol templo chi', aton jun cuarto Yicňej Jehová Yaji. 9 metro ix ajcan chab' spac'ultac jun cuarto chi'. Lajan yed' yol schiquin templo chi', 9 metro pax ix aj chab'xo spac'ultac. Ix ac'jipaxoch oro te vach' d'a sattac yool chi'. 500 quintal q'uen oro ix och d'a sattac yool chi'. 9 A q'uen lavux ix och d'a yool chi', 20 onza q'uen oro ix och d'a q'ueen. Ix och pax q'uen oro d'a sattac yol juntzaň cuarto ay d'a chaaň.
10 A d'a yol jun cuarto Yicňej Dios yaj chi', ix schec b'ojoc chab' te' yechel querubín viňaj Salomón chi', ix ac'jioch q'uen oro d'a spatictac. 11-13 A slevanil yajel sc'axil chab' yechel querubín chi', 9 metro, jeňanel sc'axil junjun. Chab' metro yed' 25 centímetro junjun sc'axil chi'. Sc'och jeňan jun sc'axil junjun yechel chi' d'a spac'ultac yol cuarto chi', axo junjunxo sc'axil, schalaj sb'a d'a snaňal. A juntzaň yechel querubín chi', liňjab' elta, q'ueljab' elta d'a snaňal yol templo chi'. 14 Ix schecpax b'ochaj jun c'apac cortina nab'a lino viň, ix och yechel querubín d'ay yed' aň ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' aň chacchac ch'al.

A chab' nivac oy
(1R 7.15-22)

15 Ix schecanpax viňaj Salomón chi' b'ojoc chab' nivac oy nab'a bronce, 16 metro ix aj steel junjun, ix och d'a sat templo chi'. Axo jun ayq'ue d'a schon junjun oy chi', 2 metro yed' 25 centímetro spimal. 16 Ix b'o pax q'uen cadena, icha chimpa ix aji, ix och q'uen d'a spatictac schon oy chi'. Ix b'o pax 100 yechel te' granada, ix och d'a q'uen cadena chi'. 17 Ix ac'jioch juntzaň nivac oy chi' d'a sat templo chi', jun d'a stojolal sur, junxo d'a stojolal norte. A jun d'a sur chi', Jaquín ix sb'iej, axo jun d'a norte chi', Boaz ix sb'iej.

4

Juntzaň yamc'ab' yic templo
(1R 7.23-51)

1 Ix schecpax viñaj Salomón chi' b'ojoc jun altar nab'a bronce, 9 metro ix aj sc'atul,
9 metro ix aj sat, nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil. 2 Ix b'ochaj pax jun nivan pila
yed'tal a a' nab'a bronce, setansetan ix aji, nañal yoil metro ix aj slevanil sat, 2 metro
yed' 25 centímetro ix ajq'ue steel stitac, axo jantac ix aj setan chi', 13 metro yed' nañalxo.
3 A d'a yalañ sti' d'a spatictac jun pila chi', ayec' cha tzol yechel noc' toro yelvanub'oc.
Lajuñe' ayoch d'a junjun 45 centímetro, yaman yaj yed' jun pila chi'. 4 Ay pax lajchave'
yechel nivac toro nab'a bronce ayoch sb'achnub'oc yalañ jun pila chi'. A juntzañ chi',
oxe' q'uelanb'at d'a stojolal norte, oxe' pax d'a sur, oxe' pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed'
oxe' d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A yoc juntzañ yechel vacax chi' d'a spatic, a' ayoch d'a
yalañ jun pila chi'. Axo d'a yib'añ b'achanemi. 5 A jun pila chi', 8 centímetro spimal.
Pech'anel sti' icha xumaquil añ chochol. 15 mil galón a a' sb'at d'a yool.
6 Ix b'o pax lajuñe' yunetac pila nab'a bronce b'aj sjuc'chaj masanil tas sc'anchaji ayic
sñuschaj silab'. Oye' ix can d'a stojolal sur, oyexo d'a stojolal norte. Axo d'a jun nivan
pila chi' sb'ic sb'a eb' viñ sacerdote.
7 Ix b'o pax lajuñe' b'achnub' candil nab'a oro, icha ix aj yalan Dios. Ix ac'chajoch d'a
yol templo chi', oye' d'a stojolal sur, oye' d'a stojolal norte. 8 Ix b'o pax lajuñe' mexa, ix
ac'chajoch d'a yol templo chi', oye' d'a stojolal sur, oye' pax d'a stojolal norte. Ix b'o pax
100 nivac uc'ab' nab'a oro.
9 Ix b'o pax jun amac' yic eb' sacerdote yed' junxo amac' nivaquil yic masanil anima.
Ix och q'uen bronce d'a spatictac jun puerta ay d'a scal chab' amac' chi'. 10 A jun nivan
pila ix b'o chi', a d'a stojolal sur d'a schiquin templo chi' ix cani, d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
11 Ix sb'opax juntzañ q'uen chen viñaj Hiram chi', q'uen pala yed' q'uen nivac uc'ab',
icha chi' ix aj sb'oelc'och munlajel d'a stemplo Dios ix schec b'ojoc viñaj Salomón chi'.
12 A juntzañ munlajel ix laj b'o chi': Aton chab' nivac oy, chab' sjolom oy chi' ayq'uei,
setansetan yaji, ayoch q'uen cadena d'a spatictac. 13 Ix och 400 yechel te' granada d'a
q'uen cadena chi', cha tzol ix ajoch d'a junjun q'ueen. 14 Ay pax lajuñe' yunetac pila,
lajuñe' sb'achnub' yich ayoch d'a yalañ, 15 jun nivan pila yic a a', 12 yechel toro ayoch
d'a yalañ, 16 q'uen q'ueen chen, q'uen pala yed' q'uen tenedor.
Masanil juntzañ yamc'ab' ix sb'o viñaj Hiram chi' yuj viñaj Salomón, yic stemplo
Jehová yaji, a q'uen bronce te copopi ix och d'ay. 17 A juntzañ yamc'ab' nab'a bronce
ix b'o chi', a d'a yol lum b'aq'uech luum d'a sti' a' Jordán ix b'oi, d'a snañal Sucot yed'
Saretán. 18 Yujto te nivan juntzañ yamc'ab' nab'a bronce ix schec viñaj Salomón chi'
b'ojoc, maxtzac echtaj jantac q'uen bronce ix och d'ay.
19 Ix schecanpax viñaj Salomón chi' b'ojoc juntzañxo yamc'ab' yic stemplo Dios chi',
nab'a oro ix aji: Aton jun altar yed' juntzañ mexa b'aj tz'ac'chajem ixim pan d'a yichañ
Jehová, 20 yed' juntzañ sb'achnub' candil yed' candil tz'och sc'ac'al d'a yichañ jun lugar
Yicñej Jehová Yaji, icha yaj yalan Jehová chi'. 21 Ix b'o pax juntzañ yechel xumac ayoch
d'a sb'achnub' candil chi' yed' q'uen tenaza, 22 q'uen tz'ic'anel stañil b'aj tz'och sc'ac'al
candil, q'uen nivac uc'ab', q'uen nivac cuchara yed' q'uen yed'tal tzac'ac'. Masanil
juntzañ q'ueen chi', añej d'a q'uen oro te vach' b'aj ix b'oi. Ix och pax q'uen oro d'a
spatictac puerta b'aj tzoñ och d'a yol templo chi'. Ix och pax q'ueen d'a spuertail jun
lugar Yicñej Dios Yaji.

5

1 Axo yic ix lajvi masanil munlajel ix schec b'ojoc viñaj Salomón d'a stemplo Jehová
chi', ix ic'jib'at masanil juntzañ yamc'ab' chi' b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji yicoc Jehová d'a
yol templo chi', aton juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata yed' juntzañxo tastac yic
Jehová yajcan yuj viñaj rey David smam viñaj Salomón chi'.

Ix ic'chajb'at te' scaxail trato d'a templo
(1R 8.1-11)

2-4 Ix lajvi chi' axo d'a sc'ual q'uiñ te nivan yelc'och d'a yuquil uj d'a yol ab'il chi', ix schecan viñaj Salomón chi' smolb'ej sb'a masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel chi' d'a Jerusalén yed' masanil eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal yed' eb' nivac yelc'och d'a scal eb' sc'ab' yoc. Ix smolb'ej sb'a eb', yic tz'ic'chajcot te' scaxail strato Jehová yuj eb' levita d'a Sion, aton schoñab' viñaj David. 5 Ix yic'ancot jun mantiado eb' sacerdote yed' eb' levita, aton jun b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix javi eb' yed'oc d'a templo chi' yed' masanil syamc'ab'il. 6 A viñaj rey Salomón yed' masanil eb' yetisraelal molanec' chi', b'ab'el scot eb' d'a yichañ te' scaxail strato Dios chi', sñusan noc' silab' eb', aton noc' calnel yed' noc' vacax. Mañ jantacoc noc' ix yac' eb', mañxo b'ischajb'enoc noc'. 7 Ix lajvi chi', ix b'at yac'anoch te' scaxail strato Jehová chi' eb' sacerdote d'a yol templo chi' d'a yichochc'ochi, aton d'a jun lugar Yicñej Jehová Yaji, d'a yalañ sc'axil juntzañ yechel querubín. 8 A juntzañ yechel querubín chi', jeñanb'at sc'axil d'a yib'añ b'aj ix can te' caxa chi' yed' d'a yib'añ te' sb'achnub'al. 9 A te' sb'achlab'il te' caxa chi', najat steel te', chequel te' d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi', jun ay d'a sat elta jun lugar Yicñej Dios Yaji, palta mañ chequeloc te' d'a sti'. A d'a jun lugar chi' ix canñej te' caxa chi'. 10 A tas ayem d'a yol te', añej chab' pachañ q'uen q'ueen yac'naccanem viñaj Moisés d'a Horeb. A d'a q'uen tz'ib'ab'ilcanoch strato Jehová sb'onac yed' choñab' Israel ayic van scot eb' d'a yol b'e ayic yelnaccot eb' d'a Egipto.

11 Ix elta eb' sacerdote d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi'. Toxo ix sacb'itej sb'a eb' smasanil, vach'chom manto c'och stzolal yoch eb' d'a yopisio. 12 Axo masanil eb' levita ac'b'iloch yic sb'itani, aton viñaj Asaf, viñaj Hemán, viñaj Jedutún, eb' yuninal eb' viñ yed' eb' sc'ab' yoc eb' viñ, liñjab'och eb' viñ d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a stz'ey altar d'a yamaq'uil templo chi'. Nab'a lino spichul eb' viñ ayochi, yed'nac platillo eb' viñ, salterio yed' arpa. Ay pax 120 eb' viñ sacerdote spu'an q'uen trompeta.

13 Junñej ix aj spu'an q'uen trompeta chi' eb' viñ smasanil. Junñej ix aj sjaj eb' viñ sb'itani, yic syalan vach' lolonel eb' viñ yuj yac'an yuj diosal eb' viñ d'a Jehová. Yacb'an van sb'itan eb' viñ chi', ix puchaj q'uen trompeta, ix tziñji platillo yed' juntzañxo yamc'ab' yic b'it chi'. Sb'itan eb' viñ icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto te vach'ñej, tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'. A d'a jun rato chi' ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj jun asun. 14 Majxo yal-laj yoch eb' viñ sacerdote yil yopisio, yujto ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová.

6

Ix och sq'uiñal templo
(1R 8.12-66)

1 Ix yalan viñaj rey Salomón icha tic:
Mamin Jehová, ix ala' to d'a scal q'uic'alq'uinal ayach eq'ui.6.1
2 Palta a in tic, ix in b'oq'ue jun a templo vach' yilji tic yic tzach cajnaj d'a yool.
Aton d'a tic ol ach aj d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi' d'a Dios.

3 Ix lajvi chi' ix meltzajb'at q'uelan viñ rey chi' b'aj ayec' masanil eb' yetisraelal chi', liñjab' q'ue eb' smasanil, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'. 4 Ix yalan viñ icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto ix elc'och b'aj yac'naccan sti' d'a viñaj David in mam, ayic yalannac icha tic: 5 Atax yic vic'annaquelta in choñab' d'a Egipto, malaj junocxo choñab' ix in siq'uel d'a scal yiñtilal Israel b'aj sb'o junoc templo b'aj tzin aji, yic tz'ic'jichaañ in b'i. Malaj pax junoc vinac ix in siq'ueli yic scuchb'an in choñab' Israel tic. 6 Palta a ticnaic jun, ix in siq'uel choñab' Jerusalén, yic vach' ata' ol b'inaj in b'i. Ix ach in sic'paxeli yic tzach och reyal d'a in choñab' Israel tic, xchi Jehová d'a viñ in mam chi'. 7 A viñaj David in mam chi', snib'ejnac viñ sb'oq'ue

6.1 **6:1** A jun q'uic'alq'uinal syal d'a tic sch'oxcot q'uic' asun ochnac d'a sjolom lum vitz Sinaí, ayic yemul Jehová lolonel d'a eb' choñab' israel.

junoc templo yic syic'anchaaň Jehová co Diosal viň. 8 Palta yalnac Jehová d'a viň: Te
vach' tas tza na chi', yujto tza na a b'oq'ue junoc in templo. 9 Maňoc ach ol a b'oq'uei,
palta a junoc uninal ol b'oanq'ueoc, xchi d'a viň.
10 Axo ticnaic jun, toxo ix elc'och b'aj yac'nac sti' Jehová chi'. Icha val yutejnac yalan
chi', icha chi' ix aj voch reyal d'a co choňab' tic sq'uexuloc viň in mam chi'. Toxo ix in
b'oq'ue jun stemplo Jehová co Diosal. 11 Toxo pax ix vac'och te' scaxail strato Jehová
sb'onac qued'oc d'a yool, xchi viň.
12-13 Ay jun tec'nub' nab'a bronce ix schec viňaj Salomón chi' b'ojoc, a d'a snaňal
yamaq'uil templo chi' ay, chab' metro yed' 25 centímetro ix aj schaňil pac'aň. Axo
schaaňil ix ajq'uei, jun metro yed' 35 centímetro. Ix q'ue viň d'a yib'aň jun tec'nub' chi'
d'a yichaň altar yic Jehová, q'uelanoch masanil eb' choňab' israel chi' ix em cuman viň,
ix yic'anchaaň sc'ab' viň, ix lesalvi viň. 14 Ix yalan viň icha tic: Mamin Jehová co Diosal
a oň israel oň tic, malaj junocxo Dios d'a satchaaň yed' d'a sat luum tic lajan ed'oc, yujto
tzaq'uelc'och a trato, tza ch'oxan a vach'c'olal d'a mach tzach c'anab'ajan d'a smasanil
sc'ool. 15 Toxo ix aq'uelc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viňaj David in mam. A val ticnaic van
yelc'ochi. 16 Yuj chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'paxc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viň
a checab' aj David chi' to ol ochňej yiňtilal viň reyal d'a choňab' Israel tic tato tzach
sc'anab'ajej eb' icha ajnac ach sc'anab'ajan viň in mam chi'. 17 Yuj chi', Mamin Jehová
co Diosal, elocab'c'och b'aj ac'nac a ti' d'a viň in mam a checab' chi'.
18 Palta jun, ¿tom syal a cajnaj d'a sat lum tic yed' eb' anima? Inatax satchaaň, yelxo
te nivan, palta max yab'laj b'aj tzach aji, ocxom jab' templo ix in b'oq'ue tic. 19 Palta
jun Mamin, cha ab' in lesal ayic tzin tevi d'ayach a in a checab' in tic, ayic tzin c'anan
a vach'c'olal. 20 Maň iq'uel a sat d'a jun templo tic d'a c'ual yed' d'ac'valil, aton d'a jun
lugar to ix ala' to ol ach b'inajňej. Yuj chi' ab'val tas svala'. 21 Ayic tzin lesalvi d'ayach
yed' pax eb' a choňab' Israel tic d'a jun lugar tic, cha ab' co lesal tic. Ato d'a satchaaň b'aj
cajan ach, tza maclej ab' co lesal chi', tzac'val nivanc'olal co mul.
22 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'jioch d'a yib'aň to ix och smul d'a junoc yetanimail,
tz'ic'chajcoti, tzul yac'an sti' d'a yichaň altar d'a jun a templo tic, 23 ato d'a satchaaň chi',
tzab' tas syala', tza b'eyc'olej d'a stojolal, tzac'och syaelal mach tz'och smul chi' icha syal
smul tz'ochi, tza b'o pax yaj mach malaj smul.
24 Q'uinaloc tzoň ac'ji ganar a oň a choňab' oň tic yuj eb' cajc'ool, yujto tz'och co mul
d'ayach, tato sna sb'a co c'ool, scalan co b'a d'ayach, tzoň tevi d'ayach d'a jun templo tic,
25 tzab'val co lesal d'a satchaaň chi', tzac'val nivanc'olal co mul, tzoň ac' meltzaj d'a lum
co luum ac'nac d'a eb' co mam quicham tic.
26 Q'uinaloc maňxo ol yac' ňab' d'a choňab' tic yuj co mul tz'och d'ayach, tzac'anoch co
yaelal. Palta tato tzoň javi ul ach cac' b'inaj d'a lesal, q'uelan oň cot d'a jun lugar tic snaan
sb'a co c'ool d'a co chucal yuj jun yaelal chi', 27 tzab'val d'a satchaaň chi' ayic tzoň tevi
d'ayach. Tzac'val nivanc'olal co chucal, tza ch'ox jun a b'eyb'al vach' yic sco b'eyb'alej.
Slajvi chi' tzac'ancot ňab' d'a yib'aň lum luum ac'nac tic d'ayoň.
28 Q'uinaloc tz'em vejel, ma ilya d'a co choňab' tic, ma stacji cavb'en yuj c'ac', ma
sjavi junoc syab'il cavb'en chi', ma sjavi noc' c'ulub' d'ay, ma junocxo macaň noc' cotac
noc' slajanel cavb'en chi', ma jun, sjavi oyan eb' ajc'ol yac'an oval d'a junoc choňab' d'a
yol co macb'en tic, ma yalňej tas yaelal tzoň ic'ani, 29-30 tzab'val co lesal ayic tzoň tevi
d'ayach. Yalňej mach sna sb'a sc'ool ayic syilani to ayoch d'a syaelal, tato smojb'ejcot
sc'ab' d'ayach d'a stojolal jun templo tic, tzab'val tas syal chi' d'a satchaaň, tzac'val spac
d'a junjun icha sb'eyb'al, yujto a ach tic ojtac val tas ay d'a co pensar yed' tas sco na
junjun oň. 31 Tato icha chi', ol yal sb'a masanil a choňab' d'ayach, ol ach co c'anab'ajani
yacb'an pitzan oň d'a sat jun luum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham.
32 Q'uinaloc ay junoc anima ch'oc choňab'il scot d'a junoc lugar najat yic scajnaj d'a co
cal a oň a choňab' oň tic yujto te nivan a b'inaji, te nivan a poder, tato slesalvi d'ayach

d'a stojolal jun a templo tic, 33 tzab'val tas syal chi' d'a satchaaň b'aj ayach, tzac' masanil tas sc'an chi' d'ayach, yic vach' tzach yojtaquejel masanil nación d'a yolyib'aňq'uinal tic, yic vach' tzach sc'anab'ajej eb' icha tzach co c'anab'ajej a oň a choňab' Israel oň tic. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a jun templo ix in b'oq'ue tic, ic yaji.

34 Q'uinaloc yalňej b'aj tzoň a checb'at a oň a choňab' oň tic cac' oval yed' eb' ajc'ool, tato tzoň lesalvi d'ayach d'a stojolal jun choňab' ix a sic'canel tic, b'aj ay jun templo ix in b'oq'ue tic, 35 tzab'val d'a satchaaň chi' ayic tzoň tevi d'ayach, tzach och qued'oc yic scac' ganar.

36 Q'uinaloc tz'och co mul d'ayach, (yujto malaj junoc anima max och smul) scot yoval a c'ol d'ayoň, yuj chi' tzoň ac'och d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, tzoň yic'anb'at eb' d'a ch'oc choňab'il najat, ma lac'an. 37 Tato sna sb'a co c'ool d'a jun choňab' b'aj ayoňec' chi', tzach co naanxicoti, tzoň tevi d'ayach, sco chaan co mulej d'ayach, tzab'val co lesal. 38 Tato yed' smasanil co c'ool yed' smasanil co pensar tzach co naxicoti, ayic ayoň ec' d'a jun choňab' b'aj ic'b'iloňb'at chi', tzoň lesalvicot d'a stojolal jun lum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham yed' jun choňab' sic'b'ilel uuj tic yed' d'a stojolal jun templo ix in b'o tic, 39 tato icha chi', ato d'a satchaaň b'aj ayach eq'ui, tzab'val co lesal, tzach och qued'oc yic tzoň meltzajxi, tzac'val nivanc'olal co mul tz'och chi' d'ayach.

40 Ach in Diosal, tza maclej val ab' lesal tz'ochňej d'ayach d'a jun lugar tic.

41 Ach Jehová co Diosal, canaňňej cajan d'a jun lugar tic yed' scaxail sch'oxanel a poder. Mamin, colňej eb' sacerdote tzach ac'an servil, axo eb' ico', tzalajocab' eb' yuj a vach'c'olal. 42 Maň in a patiquejel a in rey in ix in a sic'canel tic. Nacot b'aj a xajanejnac viňaj David a checab', xchi viňaj rey Salomón chi' d'a Jehová.

7

1 Ayic ix lajvi slesalvi viňaj rey Salomón chi', ix cot c'ac' d'a satchaaň, ix tz'ab'at jun silab' sňusjitz'a smasanil yed' juntzaňxo silab', ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová. 2 Yuj chi' majxo yal-laj yoch eb' sacerdote d'a yool chi'. 3 Ayic ix yilan jun c'ac' chi' masanil eb' israel yed' stziquiquial Jehová ix emul d'a yib'aň jun templo chi', ix em cumnaj eb' masanto ix emc'och snaňal sat eb' d'a sat luum, ix lesalvi eb', ix yac'an yuj diosal eb' d'a Jehová. Ix yalan eb' icha tic: Yelxo te vach' Dios, yujto tzoň xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'.

4 Ayic ix lajvi juntzaň chi', ix yac'an silab' viňaj rey Salomón yed' eb' choňab' chi' d'a Jehová. 5 Ix yac' 22 mil noc' vacax eb' yed' 120 mil noc' calnel silab'il.

Icha chi' ix aj yac'ancanoch jun templo chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios.

6 Liňanq'ue masanil eb' israel chi', axo eb' sacerdote ayec' eb' d'a yed'tal b'aj ix cani, spu'an q'uen strompeta eb'. Axo eb' levita q'uelc'umb'a yaj eb' yed' eb' sacerdote chi', van sb'itan eb' yed' juntzaň yamc'ab' b'ob'ilcan yuj viňaj rey David yic tz'och ejmelal d'a Jehová. Van sb'itan eb' icha tic: A Jehová, ayňej svach'c'olal d'a masanil tiempo, xchi eb'.

7 Ix yac'anpaxoch yopisio snaňal amac' viňaj Salomón chi', aton jun ay d'a yichaň templo Jehová chi', yic ata' sňusjitz'a silab' yed' xepual noc' silab' yic junc'olal yed' Dios, yujto a jun altar nab'a bronce ix schec viň b'ojoc, max yab'laj yic sq'ue noc' silab' chi' d'a yib'aň yed' ofrenda d'a tas svaji yed' xepual noc' noc' chi'.

8 A d'a jun tiempoal chi', a viňaj Salomón yed' eb' yetisraelal ix yac'och q'uiň chinama eb' d'a uque' c'ual. Te nivan sb'isul eb', ix cotňej eb' b'aj tz'ochc'och b'e d'a Hamat d'a norte, masanto d'a a' eluma' yic Egipto d'a sur. 9 Uque' c'ual ix yac'och sq'uiňal jun altar chi' eb', axo d'a junxo uque' c'ual, ix yac'anoch q'uiň chinama chi' eb'. Axo d'a jun slajvub' c'ual chi' ix yac'anoch jun nivan q'uiň eb'. 10 A d'a 23 yoch yuquil uj chi', ix spuclan sb'a viňaj rey Salomón chi' yed' masanil anima ayec' chi'. Ix lajvi chi' ix paxcan eb' d'a spat d'a tzalajc'olal. Ix te tzalaj eb' yuj jantac tas vach' ac'b'il yuj Jehová d'a viňaj David, d'a viňaj Salomón chi' yed' d'a masanil choňab' Israel.

Ix sb'o strato Dios yed' viñaj Salomón
(1R 9.1-9)

11 Ayic toxo ix b'oel stemplo Jehová yuj viñaj rey Salomón chi' yed' spalacio viñ yed'
masanil tastac ix sna' viñ to sb'ochaji, 12 ix sch'oxan sb'a Jehová d'a viñ d'ac'valil, ix
yalan d'a viñ icha tic: Ix vab' val a lesal, ix in sic'anpaxel jun lugar tic vicoc yic tz'och
in cajnub'oc b'aj stz'a silab' d'ayin. 13 Yuj chi', q'uinaloc svac'cot c'ac', maxtzac yac' ñab',
ma svac'cot noc' c'ulub' sc'uxanb'at avb'en, ma svac'cot junoc ilya d'a eyib'añ a ex in
choñab' ex tic, 14 tato a ex ojtacab'il to vic ex, tzex lesalvi d'ayin, slajvi chi' tzeyactancan
e chuc b'eyb'al chi', tato icha chi', svab' e lesal chi' d'a satchaañ, svac'an nivanc'olal e mul,
svac'anxi tastac ay d'a e choñab' chi'. 15 A ticnaic yed' yic ol b'eyñejb'atoc, ol vab'ñej lesal
ol och d'ayin d'a jun templo tic, 16 yujto toxo ix in sic'caneli yic tz'ochcan vicoc. Ol in ajñej
cajan d'ay, ol in tañvej. 17 A ticnaic jun, tato vach'ñej ol utej a b'a d'ayin icha val yutejnac
sb'a viñ a mam, tato ol a c'anab'ajej in checnab'il yed' masanil tas ix val d'ayach, 18 ol
vac'ñejelc'och opisio tic, icha val in trato in b'onac yed' viñ a mam chi', ayic valannac
to ol ochñej yiñtilal viñ reyal d'a choñab' Israel tic. 19 Palta tato a ex tic ol eyiq'uel e
b'a d'ayin, mañ ol e c'anab'ajej in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il ix vac' d'ayex, axo d'a
juntzañ comon dios b'aj ol eyaq'uem e b'a, ol ex och pax ejmelal d'ay, 20 ol ex viq'uel
d'a sat lum luum vac'nac tic d'ayex. A jun templo ix ochcan vicoc tic, ol vic'canel d'a
vichañ, ol vac'an b'uchjoc yuj masanil nación. 21 A jun templo mañxo jantacoc svach'il
yilji tic, toxoñej ol q'uecan b'ulan spojelal. Masanil mach ol ec' d'a stz'ey, ol te sat sc'ol
eb' yilani, ol sc'anb'an eb', ¿tas yuj icha tic ix yutej jun choñab' tic Jehová yed' jun templo
tic? xcham eb'. 22 Axo ol aj yalji d'a eb': Icha tic ix aji yujto ix yactejcan Jehová sDiosal
smam yicham eb', aton Dios ic'jinaquelta eb' d'a Egipto, axo juntzañ comon dios b'aj ix
yaq'uem sb'a eb'. Yuj val chi' ix yac'cot jun nivan yaelal tic d'a yib'añ eb', xcham eb', xchi
Jehová d'a viñaj Salomón chi'.

8

Juntzañxo tastac ix sb'o viñaj rey Salomón
(1R 9.10-28)

1 A viñaj rey Salomón chi', 20 ab'il ix yac' viñ sb'oanq'ue spalacio yed' stemplo Jehová.
2 Ix lajvi chi' ix sb'oanxiq'ue juntzañ choñab' viñ, aton juntzañ ix yac'xican viñaj rey
Hiram d'a viñ, ix yac'an cajnaj eb' israel viñ d'ay.
3 Ix lajvi chi, ix b'at viñaj Salomón chi' yac' oval d'a choñab' Hamat d'a yol yic Soba,
ix yac'an ganar viñ. 4 Ix sb'oanxiq'ue choñab' Tadmor viñ, jun ay d'a taquiñ luum
yed' juntzañ choñab' d'a yol yic Hamat b'aj smolchaj masanil tas svaji. 5 Añejtona' ix
sb'oxiq'ue choñab' Bet-horón viñ, jun ay d'a yib'añq'uei yed' Bet-horón ay d'a yalañemta.
A juntzañ choñab' chi', ayoch smuroal yed' spuertail. Aypaxoch c'atan q'uen q'ueen
syamnub'aloc spuertail chi'. 6 Ix sb'oanxiq'ue choñab' Baalat viñ yed' juntzañxo choñab'
b'aj smolchaj masanil tas svaji. Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal carruaje viñ yic oval yed'
b'aj tz'aj noc' chej yic oval yed' masanil tas snib'ej viñ ix sb'o d'a Jerusalén chi', d'a Líbano
yed' d'a masanil yol smacb'en. 7-8 Ay pax juntzañ yiñtilal eb' anima mañ satb'iloquel
yuj eb' israel aycan cajan d'a scal eb', aton eb' heteo, eb' amorreo, eb' heveo, eb' ferezeo
yed' eb' jebuseo. A eb' chi' mañ israeloc eb'. Ix ac'jicanoch eb' d'a munlajel yuj viñaj
Salomón chi'. 9 Palta malaj junoc eb' yetisraelal viñ ix yac' pural yac'anoch d'a munlajel
chi'. Ix yac'och eb' viñ d'a soldadoal, d'a sat yajalil eb' viñ soldado, d'a yajalil d'a eb'
ayoch d'a carruaje yic oval yed' d'a eb' viñ soldado sq'ue d'a yib'añ chej. Ata' ix yac'och
eb' yetisraelal viñ chi'. 10 Axo eb' sat yajal tz'ilan eb' smunlaj chi', 250 eb'.
11 A viñaj Salomón chi', ix yiq'uel ix yisil viñ sreyal Egipto viñ b'aj cajan d'a schoñab'
viñaj David, ix yic'anb'at ix viñ d'a junxo palacio ix sb'o viñ yicoc ix, yujto ix sna' viñ
to mañ smojoc scajnaj ix b'aj ec'nac sdespacho viñaj rey David, yujto ata' ec'nac te'

scaxail strato Jehová, te nivan yelc'och jun lugar chi'. 12 Ix yac' ñusjoctz'a silab' viñaj rey Salomón d'a Jehová d'a yib'añ altar ix sb'oq'ue d'a yichañ templo chi'. 13 Aton d'a juntzañ c'ual alb'ilcan yuj viñaj Moisés d'a ley to tz'ac'ji silab' chi', ata' ix yac' ñusjoctz'a juntzañ silab' chi' viñ: Aton d'a sc'ual ic'oj ip, d'a q'uiñ yic tz'alji q'uen uj yed' pax d'a oxe' nivac q'uiñ tz'och d'a yol ab'il: Aton q'uiñ yic ixim pan malaj yich, q'uiñ ayic slajvi smolji sat avb'en yed' q'uiñ yic chinama.

14 Ix yac'anpaxoch eb' sacerdote viñ yed' eb' levita d'a munlajel d'a templo d'a stzolal. Ix ac'jioch eb' d'a yopisio chi', icha yajcan yalan viñaj David smam viñ. Ay juntzañ eb' levita yopisio sb'itan d'a Jehová, scolvaj eb' yed' eb' sacerdote d'a junjun c'u. Ay pax juntzañxo eb' stañvan spuertail templo chi' 15 yed' b'aj smolb'aj tastac yic templo. Yuj chi' malaj val jab'oc ix sq'uex viñ tastac tz'aj smunlaj eb' sacerdote yed' eb' levita icha yajcan yuj viñaj David chi'. 16 Masanil munlajel nab'il yuj viñaj rey Salomón chi', yictax ix em yich stemplo Jehová masanto ix b'oeli, vach' ix aj yic'an sb'a smasanil.

17 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Salomón chi' d'a Ezión-geber yed' d'a Elat, d'a stitac a' Chacchac Mar, d'a yol yic Edom. 18 Ix yac'cot juntzañ te' barco viñaj Hiram yed' eb' smunlajtaxon d'a te' barco chi'. A eb' viñ chi', yojtac eb' viñ yec' d'a yib'añ a' mar. Ix xid'ec' eb' viñ yed' eb' schecab' viñaj Salomón chi' d'a Ofir. Quenxoñej mañ 320 quintaloc q'uen oro ix javi yuj eb' d'a viñaj Salomón chi'.

9

Ix ulec' ix sreinail Sabá yil viñaj Salomón
(1R 10.1-13)

1 A ix sreinail Sabá, ix yab' specal ix to a viñaj rey Salomón, te nivan yelc'och viñ, yuj chi' ix javi ix d'a Jerusalén yic tzul sc'anb'an juntzañ lolonel ix te ajaltac snachajeli, yic syil ix tato yel te jelan viñaj Salomón chi'. Nivan eb' schecab' ix yed'nac, nivan noc' camello cuchjinac perfume, nivan q'uen oro yed' q'uen q'ueen te vach' yilji yed'nac ix. Ayic ix javi ix yil viñaj rey Salomón chi', ix sc'anb'an ix d'a viñ masanil tas nab'il yuuj. 2 Axo ix spacan masanil tas ix sc'anb'ej ix chi' viñ, malaj junoc tas ix sc'anb'ej ix chi' maj yal spacan viñ. 3 Ayic ix yilan ix reina chi' jantac sjelanil viñaj Salomón chi' yed' spalacio viñ b'ob'il yuuj, 4 yed' tastac sva viñ d'a sat smexa yed' b'aj ay eb' ay yopisio yed' viñ yed' juntzañxo eb' schecab' viñ yed' spichul eb', te ch'ocxo pax yilji spichul eb' tz'ac'an svino viñ rey chi' yed' juntzañ silab' sñusjitz'a d'a stemplo Jehová, ix te sat sc'ool ix yilan masanil juntzañ chi'. 5 Ix yalan ix d'a viñ rey chi' icha tic: A tas ix vab' d'a in choñab' yuj jantac tas ix a b'o'o yed' jantac a jelanil sb'inaji, yel ton val. 6 Ayic ix vab'an chi', maj vac'ochlaj d'a in c'ol tastac tz'alchaj chi', palta axo ticnaic jun, svil val yed' yol in sat. Max q'uec'ochlaj nañal juntzañ svil tic ix alji vab'i, yujto a a jelanil tic, yelxo val ec'to d'a yichañ tas ix vab' chi'. 7 Te vach' yic eb' tzach ac'an servil, te vach' yic eb' ayñejec' ed'oc, syab'an a jelanil eb'. 8 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová a Diosal, ste tzalaj ed'oc, yuj chi' ix ach yac'och reyal yic tza ch'oxan yajalil. Te xajan choñab' Israel tic yuj a Diosal chi', yujto snib'ej to ayñej ec' jun choñab' tic d'a masanil tiempo, yuj chi' ach yac'och sreyaloc, yic tzac'an reyal d'a svach'ilal yed' d'a stojolal, xchi ix reina chi'.

9 Ix lajvi chi' ix yac'an 100 quintal q'uen oro ix d'a viñ yed' jantac perfume yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. Malaj juneloc nivan perfume chi' ix javi d'a Israel icha ix siej ix sreinail Sabá chi' d'a viñaj rey Salomón chi'.

10 Añeja' pax eb' viñ vinac smunlaj d'a viñaj Hiram yed' eb' viñ smunlaj d'a viñaj Salomón chi', ix xid'ec' eb' viñ yic'cot q'uen oro d'a Ofir, ix yic'anpaxcot te' sándalo eb' viñ yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. 11 A yed' te' sándalo chi' ix schec viñ rey chi' b'ojoc sb'eal stemplo Jehová yed' spalacio viñ b'achquiltac sq'uei yed' stitac. A yed' te' chi' ix sb'opax te' arpa viñ yed' salterio yic sc'an eb' tz'ac'an juntzañ yamc'ab' chi'. Malaj b'aj tz'ilchaj te' lajan yed' te' chi' d'a yol smacb'en Judá. 12 Ix el d'a sc'ol viñ rey chi' yac'an

masanil tas ix sc'an ix sreinail Sabá chi'. Ch'oc pax yaj tas toxo ix yac' viñ sq'uexuloc tastac ix yic'cot ix. Ix lajvi chi', ix pax ix d'a schoñab' chi' yed' masanil eb' ajun yed' ix.

A sb'eyumal viñaj Salomón‘R’yed' snivanil yelc'ochi
(1R 10.14-29; 2Cr 1.14-17)

13 A q'uen oro scha' viñaj Salomón d'a junjun ab'il, 500 quintal q'ueen. 14 Ch'oc pax yaj q'uen syac' eb' choñvajum yed' pax q'uen oro, q'uen plata syac' eb' sreyal Arabia yed' eb' ayoch d'a yopisio d'a junjun macañ smacb'en Israel. 15 Ix schec viñ b'ochaj 200 nivac maclab' jul-lab', ayoch q'uen oro d'ay, ay am lajchaveoc libra q'uen oro ayoch d'a junjun. 16 Ix lajvi chi', ix schecanpax viñ b'ojoc 300 xo yunetac maclab' jul-lab' chi'. Ay am vaqueoc libra q'uen oro ix och d'a junjun. Axo d'a jun nivan pat scuchan Te te' yic Líbano ix yac'can viñ. 17 Ix schecanpax viñ b'ojoc jun sc'ojnub' d'a sdespacho, ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'ay, ix ac'jipaxoch marfil yelvanub'oc. 18 A jun c'ojnub' chi', vac tzol sq'ue sb'achquiltaquil sc'oochal. Aypaxem q'uen oro b'aj tz'em b'achan yoc viñ rey chi', yaman yaj yed' jun c'ojnub' chi'. Ayq'ue sc'ab' jun c'ojnub' chi' d'a junjun stz'eytac. B'ob'ilpaxoch yechel junjun noc' choj d'a junjun sc'ab' chi'. 19 Ay pax lajchavexo yechel noc' choj chi', junjun aycan d'a sñitac junjun sb'achquiltaquil chi'. Malaj junocxo rey b'oannac yic icha yic viñ chi'. 20 Masanil scopa viñ rey chi', nab'a oro yed' masanil yamc'ab' ay d'a jun nivan pat scuch Te te' yic Líbano. Malaj junoc yamc'ab' chi' plata, yujto a d'a stiempoal viñ rey chi', a q'uen plata chi' malaj yelc'och q'ueen. 21 A eb' schecab' viñ rey chi', sb'at eb' yed' eb' schecab' viñaj Hiram yed' juntzañ nivac barco icha te' sb'at d'a Tarsis. Oxe' ab'il sb'atcan eb' yic sb'at yic'ancot q'uen oro eb', q'uen plata, marfil, noc' chab'in yed' noc' pavo real.

22 A viñaj rey Salomón chi', ec'b'al sb'eyumal viñ yed' pax sjelanil viñ d'a yichañ masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic. 23 Masanil eb' viñ rey chi', ix javi eb' viñ d'a viñ yic tzul yilan eb' viñ, ma tzul yab'an eb' viñ jantac sjelanil viñ ix ac'ji yuj Dios. 24 Masanil eb' chi' ix yic'cot silab' eb' d'a viñ d'a junjun ab'il: Aton q'uen plata, q'uen oro, pichul, yamc'ab' yic oval, perfume, noc' chej yed' noc' mula.

Ix sman carruaje viñaj Salomón yed' noc' chej
(1R 10.26-29; 2Cr 1.14-17)

25 Ay 4 mil spatil noc' chej yed' carruaje yic viñaj rey Salomón chi' yed' 12 mil noc' chej scuchan eb' soldado. Ay carruaje yed' noc' chej ayec' yed' eb' stañvumal viñ rey d'a Jerusalén, ay pax ayec' d'a juntzañxo choñab'. 26 Ix yac' reyal viñ d'a yib'añ juntzañxo eb' viñ rey scotñej d'a a' Éufrates, masanto sc'och d'a yol yic eb' filisteo, sc'och d'a smojonal Egipto. 27 A d'a Jerusalén chi', a q'uen plata icha comon q'ueen ix aj q'ueen yuj viñ rey chi'. Axo te' c'ute', lajan ix aj te' icha te' caltacte'al higo d'a yichtac vitz. 28 A noc' schej viñ rey chi', a d'a Egipto scot noc' yed' d'a juntzañxo nación.

A schamel viñaj rey Salomón
(1R 11.41-43)

29 A jantacto yab'ixal viñaj rey Salomón chi', ayic ix el yich masanto slajvub', tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ yuum viñaj Natán schecab' Dios yed' d'a ch'añ yic viñaj Ahías schecab' Dios aj Silo yed' d'a ch'añ b'aj tz'ib'ab'ilcan tas ix ch'oxji yil viñ schecab' Dios scuch Iddo yic tz'alji yuj viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat. 30 A viñaj Salomón chi', 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén d'a yib'añ choñab' Israel, 31 axo yic ix cham viñ, ix mucchaj viñ d'a schoñab' viñaj David smam viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Roboam yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

10

Spojnac sb'a choñab' Israel
(1R 12.1-24)

1 Ix b'at viñaj Roboam d'a choñab' Siquem, yujto ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetisraelal viñ,
yic tz'ac'jicanoch viñ reyal yuj eb'. 2 Ix c'och specal jun tic d'a viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat d'a Egipto, yuj chi' ix paxta viñ, yujto ata' c'ochnaccan viñ ayic yelnac viñ
elelal d'a viñaj Salomón. 3 Ix avtajcot viñaj Jeroboam chi' yuj eb' yetisraelal. Ayic ix javi
viñ, ix b'at viñ yed' eb' yic sb'at lolon eb' yed' viñaj Roboam chi'. Ix yalan eb' d'a viñ icha
tic:
4 —A viñ a mam, yelxo te ya munlajel ayoch yuj viñ d'a quib'añ. Axo ticnaic jun, iq'uel
jab'oc munlajel ya ayoch d'a quib'añ tic, ol cac'ñejoch co b'a d'a yalañ a mandar, xchi eb'.
5 Ix tac'vi viñaj Roboam chi' d'a eb':
—Ato chab'ej tzul in eyilxi, sval d'ayex tas tz'aji, xchi viñ d'a eb'.
Yuj chi' ix pax eb' anima chi' smasanil. 6 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj rey Roboam
chi' d'a eb' viñ yichamtac vinaquil choñab', aton eb' viñ munlajnac yed' viñaj Salomón
smam viñ icha tic:
—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzañ anima tic? xchi
viñ.
7 Ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Tato vach'ñej ol utej a b'a d'a eb' anima tic, ol a c'anab'ajan a b'oan tas snib'ej eb'
chi', tato vach' pax ol utoc a tac'vi d'a eb', ol yac'ñejoch sb'a eb' d'a yalañ a mandar d'a
masanil tiempo, xchi eb' viñ.
8 Palta maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ ichamtac vinac chi'. Axo d'a juntzañ eb'
viñ quelemtac junñej q'uib'nac viñ yed'oc, ata' ix sc'anb'ej pax spensar viñ chi', aton eb'
viñ ayoch d'a opisio yed' viñ. 9 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:
—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin a ex tic? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzañ anima
tic? Snib'ej eb' sviq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñ in mam, xchi viñ.
10 Ix tac'vi juntzañ eb' viñ quelemtac vinac chi' icha tic:
—A eb' tz'alan chi' to tziq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñ a mam
chi', al d'a eb' icha tic: Tato ya munlajel b'aj ayex och yuj viñ in mam chi', a inxo pax tic,
ec'alto syail b'aj ol ex vac'ochi. 11 Tato al ix yutej eyicatz viñ in mam chi', a inxo pax tic,
ec'alto yalil ol vutej eyicatz chi'. Tato añej noc' tz'uum ix yac'lab'ej viñ in mam chi' ex
smac'ani, a inxo tic, a noc' tz'um ayoch q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xa chi d'a eb',
xchi eb' viñ.
12 Axo d'a schab'jial chi', ix jax viñaj Jeroboam yed' masanil eb' anima chi' d'a viñaj
rey Roboam chi', icha ix aj yalan viñ d'a eb'. 13 Palta te chuc ix yutej viñ spacan d'a eb'.
Maj sc'anab'ajej viñ tas ix yal eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' chi'. 14 A tas ix yal eb'
viñ quelemtac vinac chi', a ix yal viñ d'a eb' icha tic: Tato al ix yutej eyicatz viñ in mam
chi', a inxo tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. Tato añej noc' tz'um ix yac'lab'ej viñ ex
smac'ani, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xchi viñ.
15 Maj schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal eb' anima chi', yujto a Jehová ix ac'an sc'ulej viñ
yic vach' tz'elc'och tas ix schec yal viñaj Ahías aj Silo d'a viñaj Jeroboam yuninal viñaj
Nabat. 16 Ayic ix yilan masanil eb' anima chi' to maj scha yab' viñ rey chi', ix yalan eb'
icha tic:
Mañxalaj calan quic d'a yiñtilal viñaj David yuninal viñaj Isaí.
Ch'oc yiñtil eb', ch'oc pax quiñtilal.
Ex quetisraelal, coñ paxec d'a co pat junjun oñ. Olxo yil sb'a eb' yiñtilal viñaj David tic,
xchi eb'.
A d'a jun rato chi' ix laj pax eb' d'a spat. 17-19 Ix lajvi chi', ix checjib'at viñaj Adoram
yuj viñaj Roboam d'a eb' israel ix paxcan chi'. A viñaj Adoram chi' ay yopisio yilan eb'
ac'b'il pural smunlaji. Ayic ix c'och viñ d'a eb' ix paxcan chi', ix julq'uenajcham viñ yuj
eb'. Yuj chi' ix q'ue viñaj Roboam chi' d'a yol scarruaje, ix cot viñ elelal, ix javi viñ d'a
Jerusalén. Icha chi' ix aj yelcan eb' israel chi' d'a yol sc'ab' eb' yiñtilal viñaj David. Axoñej
juntzañxo eb' cajan d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá b'aj ix yac' reyal viñ.

11

1 Ayic ix javi viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix smolb'an 180 mil soldado viñ, eb' sic'b'ilel d'a scal eb' yiñtilal Judá yed' d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, yic sb'at eb' yac' oval d'a juntzañxo eb' yetisraelal chi', yic tz'ochxican eb' d'a yol sc'ab' viñ junelxo. 2 Palta ix yal Jehová d'a viñaj Semaías schecab' icha tic: 3 Al d'a viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón sreyal Judá chi', yed' d'a masanil eb' israel cajan d'a yol yic Judá chi' yed' d'a eb' yic Benjamín 4 to a in sval icha tic: Mañ eyac' oval yed' eb' eyetisraelal chi'. Meltzajañec d'a e pat e masanil, yujto a in ix vaq'uelc'och jun tic, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

Ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jehová chi', ix pax eb' d'a spat junjun, majxo b'atlaj eb' yac' oval yed' viñaj Jeroboam, viñ ix och sreyaloc eb' ix pax chi'.

5-10 Ix canñej viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix svach' b'oan smuroal juntzañ choñab' viñ, juntzañ ay d'a yol smacb'en Judá yed' Benjamín: Aton Belén, Etam, Tecoa, Betsur, Soco, Adulam, Gat, Maresa, Zif, Adoraim, Laquis, Azeca, Zora, Ajalón yed' Hebrón. 11 Vach' ix aj sb'ochajoch smuroal juntzañ choñab' chi', ix yac'anoch eb' yajalil soldado viñ stañvej. Nivan ixim trigo, aceite yed' vino ix molchaj d'a juntzañ choñab' chi'. 12 Ix yac'anpaxcan smaclab' jul-lab' viñ yed' q'uen lanza d'a juntzañ choñab' chi', yic syal scolan sb'a d'a oval. Icha chi' ix aj yochcan yopisio viñaj Roboam chi' d'a yol yic Judá yed' d'a yol yic Benjamín.

13 A eb' sacerdote yed' eb' levita, ix cot eb' d'a yol smacb'en Israel, yic syac'anoch sb'a eb' yed' viñaj Roboam chi'. 14 A eb' levita chi', ix yactejcan schoñab' eb' yed' lum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', ix javi eb' d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá yic scajnaj eb' ta', yujto a viñaj Jeroboam yed' eb' tzac'anto ochnac reyal yuj viñ ix pechanel eb' d'a yopisio yac'an servil Jehová. 15 A viñaj Jeroboam chi', ix yac'och eb' comon anima viñ sacerdoteal yac'an servil comon dios, yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ lugar chaañ, d'a eb' enemigo yed' d'a juntzañ yechel vacax ix schec viñ b'ojoc. 16 Axo eb' ay d'a junjun yiñtilal eb' israel to ayoch spensar yoch ejmelal d'a Jehová Dios, ix cot tzac'an eb' yed' eb' sacerdote yic Jehová chi' yed' eb' levita pax chi'. Ix javi eb' d'a Jerusalén chi', yic vach' syal yac'an silab' eb' d'a Jehová sDiosal eb' yed' smam yicham. 17 Yuj chi' ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi' d'a smacb'en Judá d'a oxe' ab'il, yujto añej oxe' ab'il chi' ix sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj David yed' viñaj Salomón viñ.

18 A viñaj Roboam chi', ix yic' ix Mahalat viñ yisil viñaj Jerimot yuninal viñaj David, a ix snun ix, aton ix Abihail yisil viñaj Eliab, yixchiquin viñaj Isaí. 19 A eb' yuninal viñaj Roboam yed' ix Mahalat chi', aton viñaj Jeús, viñaj Semarías yed' viñaj Zaham. 20 Ix yic'anpax ix Maaca viñ, ix yisil viñaj Absalón. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton viñaj Abías, viñaj Atai, viñaj Ziza yed' viñaj Selomit. 21 A viñaj Roboam chi', 18 eb' ix yetb'eyum viñ yed' 60 eb' ix schab'il yetb'eyum viñ. 28 yuninal viñ yed' 60 eb' ix yisil. A ix Maaca chi', te xajan ix yuj viñ d'a yichañ juntzañxo eb' ix chi'.

22 Ix snib'ej viñ to a viñaj Abiam yune' ix Maaca chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc, yuj chi' ix yac'och viñ viñ yajalil d'a scal juntzañxo eb' yuninal. 23 Vach' ix yutej viñ snaani, yuj chi' ix spucb'at eb' yuninal viñ chi' d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín. Tzijtum tas ix yac' viñ sva eb', tzijtum pax eb' ix yetb'eyum eb' viñ ix yac'och viñ.

12

Ix ac'ji ganar Judá yuj viñaj Sisac (1R 14.21-31)

1 Ayic toxo ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi' snaani, ix yactancan viñ sc'anab'ajan sc'ayb'ub'al Jehová yed' masanil eb' yetchoñab'. 2 Yujto pit ix yutej sb'a eb' d'a Jehová chi', yuj chi' ayic oye' ab'ilxo yoch viñaj Roboam chi' reyal, ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto yac' oval d'a Jerusalén. 3 Ix javi viñ yed' mil 200 carruaje yic oval yed' pax 60

mil soldado ayq'ue d'a yib'aẅ chej yed' pax jantac eb' viẅ soldado, maẅxo b'ischajb'enoc eb' viẅ. A eb' aj Libia, eb' aj Suca yed' eb' aj Etiopía ix cot yed' eb' aj Egipto chi'. 4 Ix ac'ji ganar juntzaẅ choẅab' ayoch smuroal d'a Judá yuj eb' masanto ix javi eb' d'a Jerusalén.

5 Yuj chi' ix c'och viẅ schecab' Dios scuchan Semaías d'a yichaẅ viẅaj Roboam chi' yed' d'a eb' ayoch yajalil d'a smacb'en Judá. Molanec' eb' d'a Jerusalén chi' yuj xivelal d'a viẅaj Sisac chi'. Ix yalan viẅ d'a eb' icha tic:

—Icha tic ix aj yalan Jehová: Yujto ix in eyactejcani, yuj chi' toxo ix ex vactejcan d'a yol sc'ab' viẅaj Sisac chi', xchi, xchi viẅ.

6 A eb' yajal yaj yed' viẅ rey chi', emnaquilxoẅej ix aj yojtacanel spitalil eb', ix yalan eb' icha tic:

—Smojton val icha chi' tzoẅ yutej Jehová chi', xchi eb'.

7 Ayic ix yilan Jehová to emnaquil ix yutej sb'a eb', ix yalanxi d'a viẅaj Semaías chi' icha tic: Yujto emnaquil ix yutej sb'a eb', yuj chi' maẅ ol in satel eb', palta toxo val ol in col eb', maẅxo ol vac'lab'ej viẅaj Sisac chi' yic svac'anb'at jantac yoval in c'ol d'a choẅab' Jerusalén chi'. 8 Aẅej b'ian to ol can eb' d'a yol sc'ab' viẅaj Sisac chi', yic vach' ol nachajel yuj eb' to secojtac vac'ji servil d'a yichaẅ pax yac'ji servil eb' viẅ sreyal juntzaẅxo ch'oc nacional, xchi Jehová.

9 Ix javi viẅaj Sisac sreyal Egipto chi' yac' oval d'a Jerusalén chi'. Ix yic'anb'at jantac b'eyumal viẅ sic'an d'a stemplo Jehová yed' d'a spalacio viẅ rey chi'. Ix yic'anpaxb'at juntzaẅ maclab' jul-lab' viẅ, aton juntzaẅ nab'a oro b'ob'ilcan yuj viẅaj rey Salomón. 10 Axo yed' q'uen bronce ix sb'o juntzaẅxo smaclab' jul-lab' viẅaj Roboam chi' sq'uexuloc juntzaẅ nab'a oro chi', ix yac'ancan viẅ d'a eb' staẅvan sti' spalacio viẅ chi'. 11 Ayic sb'at viẅ rey chi' juntac el d'a stemplo Jehová, syic'anb'at maclab' jul-lab' chi' eb'. Axo spaxta eb', syic'anxicanoch eb' d'a yed'tal b'aj staẅvej chi'. 12 Yujto ix yac'xioch sb'a viẅaj Roboam chi' d'a yol sc'ab' Jehová, yuj chi' ix och vaan yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'aẅ viẅ, maj satjiel-laj masanil choẅab' yuuj, yuj chi' vach' ix ajxican eb' aj Judá.

13 Ix yic'xi yip yopisio viẅaj Roboam chi' d'a Jerusalén chi'. 41 ab'il sq'uinal viẅ ayic ix schaanel yich viẅ yac'an reyal. 17 ab'il ix yac' reyal viẅ d'a Jerusalén, aton jun choẅab' chi' sic'b'ilel yuj Jehová d'a yol smacb'en eb' israel yic scajnaj ta'. Naama sb'i ix snun viẅ, aj Amón ix. 14 A tas ix sc'ulej viẅ, te chuc, yujto maj yac'och viẅ d'a sc'ol sc'anab'ajan tas ix yal Jehová.

15 A jantacto yab'ixal viẅaj Roboam chi', ayic ix el yich masanto d'a slajvub', tz'ib'ab'ilcan d'a yumal yuj viẅaj Semaías yed' d'a yumal yic viẅaj Iddo, aton eb' viẅ schecab' Dios.

16 Ix yac'ẅej oval viẅaj Roboam yed' viẅaj Jeroboam. Axo yic ix cham viẅaj Roboam chi', ix mucji viẅ d'a schoẅab' viẅaj David. Axo viẅaj Abías yuninal viẅ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viẅaj Abías sreyaloc Judá (1R 15.1-7)

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viẅaj Jeroboam reyal d'a Israel, ix schaanel yich viẅaj Abías yac'an reyal d'a Judá. 2 Oxe' ab'il ix yac' reyal viẅ d'a Jerusalén. Micaías sb'i ix snun viẅ, yisil ix viẅaj Uriel aj Gabaa.

Ix yac' oval viẅaj Abías chi' yed' viẅaj Jeroboam. 3 A viẅaj Abías chi', ix b'at viẅ yed' 400 mil eb' viẅ soldado te tec'an, te jelan pax eb' viẅ d'a oval, aton eb' viẅ sic'b'ilel yuj viẅ. Axo viẅaj Jeroboam chi', ix cot pax viẅ yed' 800 mil eb' soldado sic'b'il pax el yuj viẅ. 4 Ix b'at viẅaj Abías chi' d'a lum jolom vitz Zemaraim d'a yol yic Efraín, ix yalan viẅ icha tic: Ach Jeroboam yed' masanil israel ayec' ed'oc, ab'ec: 5 ¿Tom maẅ eyojtacoc to a Jehová co Diosal a oẅ israel oẅ tic ix ac'ancan jun opisio tic d'a viẅaj David yed'

d'a eb' yiñtilal d'a junelñej, yic syac'an reyal, jun trato max yal-laj sq'uexchaji? 6 Axo viñaj Jeroboam chi', viñ yuninal viñaj Nabat, schecab' viñaj Salomón, ix och viñ ajc'olal d'a viñ yajalil chi'. 7 Ix yac'anoch sb'a juntzañ jaragana vinac chuc spensar yed' viñ, ix yac'an oval viñ yed' viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón. Yujto unin vinacto viñaj Roboam chi', manta val spensar viñ, yuj chi' maj yal stec'b'an sb'a viñ d'a yichañ eb'. 8 A ticnaic jun, a e naani to ol yal eyac'an oval qued' a oñ yiñtil oñ viñaj David tic, ac'b'il jun opisio tic d'ayoñ yuj Jehová. Añej yujto nivan e b'isul, eyed'nac pax juntzañ yechel vacax nab'a oro ix schec b'ojoc viñaj Jeroboam chi', yic tz'och e diosaloc, yuj juntzañ chi' ol eyac' ganar e naani. 9 Ix e pechpaxel eb' sacerdote yic Jehová, eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' eb' levita. Ix e comon sic'anoch eb' sacerdote icha sb'eyb'al juntzañxo ch'oc nacional. Yalñej mach sjavi yed' junoc noc' quelem vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, a jun chi' tz'ochcan sacerdoteal d'a juntzañ e diosal mañ diosoc chi'. 10 Palta a oñxo tic, malaj b'aj ix cactejcan Jehová co Diosal. A eb' sacerdote ayoch yac' servil Jehová d'a co cal, aton eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' juntzañxo eb' levita scolvaj yed' eb'. 11 Aton eb' chi' sñusantz'a silab' yed' incienso d'a Jehová d'a junjun q'uiñib'alil yed' d'a junjun yemc'ualil. Syac'anpaxem ixim pan eb' te vach' d'a sat mexa ayoch oro d'ay d'a yichañ Jehová, syac'anpaxoch sc'ac'al candil eb' nab'a oro d'a junjun yemc'ualil. A oñ tic sco c'anab'ajej val icha tas syal Jehová co Diosal, palta a exxo tic, ix eyiq'uel e b'a d'ay. 12 A Dios ayoch qued'oc, a eb' sacerdote, listaxo yaj eb' spu'an q'uen strompeta yic scac'an oval eyed'oc. Ex vetisraelal, mañ eyac' oval yed' Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, yujto mañ ol eyac'laj ganar, xchi viñaj Abías chi' d'a eb'.

13 Palta axo viñaj Jeroboam, toxo ix yal viñ d'a nañal eb' soldado to a d'a spatic eb' soldado yic Judá scot eb', axo nañalxo eb' scan d'a yichañ eb' yic Judá chi'. 14 Axo ix yilanb'at eb' yic Judá chi' to vanxo sjavi eb' soldado d'a spatic eb' yed' d'a yichañ eb', yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen strompeta eb' sacerdote. 15 Ayic ix el yav eb' yic Judá chi' yic oval, axo Dios ix ac'an och viñaj Jeroboam chi' yed' masanil eb' yetisraelal d'a yol sc'ab' viñaj Abías sreyal Judá chi'. 16 Icha chi' ix aj yel lemnaj eb' israel d'a eb' yic Judá chi'. 17 A viñaj Abías chi' yed' eb' soldado, te nivan anima ix smilcham eb'. 500 mil soldado yic Israel sic'b'il yajel ix chami. 18 Yuj chi' emnaquilxoñej ix yutej sb'a eb' israel d'a jun tiempoal chi'. Axo eb' yic Judá chi', ix yac' ganar eb' d'a yib'añ eb', yujto ix yac'och Jehová eb' yipoc sc'ool, aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 19 Ix b'at eb' soldado viñaj Abías chi' d'a spatic eb' yic viñaj Jeroboam chi', ix yic'ancanec' juntzañ schoñab' viñaj Jeroboam chi' eb', aton Betel, Jesana yed' Efraín yed' yaldeail junjun. 20 A viñaj Jeroboam chi', majxo yic'laj yip yopisio viñ chi' yacb'an pitzan viñaj Abías chi'. Axo Jehová ix ic'anel sq'uinal viñaj Jeroboam chi', ix cham viñ. 21 Ix yic' val yip yopisio viñaj Abías chi'. 14 eb' ix yetb'eyum viñ, 22 eb' yuninal viñ yed' 16 eb' ix yisil. 22 A jantacto yab'ixal viñaj Abías chi' yed' tastac sc'ulejnac viñ, aycan d'a yumal ix stz'ib'ejcan viñaj Iddo schecab' Dios.

14

Ochnac viñaj Asa reyal d'a Judá
(1R 15.8-12)

1 Ayic ix cham viñaj Abías chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David. Axo viñ yuninal viñ scuch Asa ix ochcan reyal sq'uexuloc d'a Judá. Ayic ayoch viñaj Asa chi' reyal, lajuñe' ab'il mañxa oval ix yac'a'.

2 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Asa chi', vach'ñej, te tojol d'a yichañ Jehová Dios. 3 Yujto ix schec viñ ic'chajel masanil altar yic scomon diosal eb' ch'oc nacional yed' juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ. Ix schecan viñ mac'chajpoj juntzañ q'uen q'ueen ay yelc'och d'a eb', ix schecan viñ mac'chajpoj te' yechel Asera. 4 Ix yalanpax viñ d'a eb' ay d'a yol smacb'en to syac' val och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham.

Yovalil sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il Jehová chi' eb'. 5 Aňejtona' ix schecan viň ic'chajel juntzaň lugar yic ejmelal b'ajtac chaaň d'a yol yic Judá chi'. Ayic ayoch viňaj Asa chi' reyal, malajňej oval.

6 A Jehová ix ac'an junc'olal d'a scal eb', malaj b'aj ix yac' oval eb', yuj chi' ix schec viňaj Asa chi' b'ochajq'ue juntzaň choňab' d'a yol yic Judá chi', ix laj och smuroal. 7 Ix yalan viň d'a masanil eb' anima icha tic: Co b'oecq'ue juntzaň choňab' tic, tz'ochpax smuroal d'a spatictac. Sco b'oanpax b'aj staňvej eb' soldado d'a yib'aň smuroal chi' yed' spuertail tz'ec' c'atan q'uen hierro syamnub'oc, yujto ayec' co choňab' tic d'a yol co c'ab'. Icha chi' yaji yujto sco c'anab'ajej Jehová co Diosal. A' ix ac'an junc'olal d'a co cal yed' masanil eb' ay d'a co lac'anil tic, xchi viň. Yuj chi' te vach' ix aj sb'oelc'och munlajel chi'.

8 A viňaj Asa chi', ay 300 mil soldado viň, yed'nac smaclab' jul-lab' eb' viň yed' pax slanza eb' viň. Ay pax 280 mil eb' viň yiňtilal Benjamín, yed'nac pax smaclab' jul-lab' eb' viň yed' sjul-lab'. Masanil eb' viň soldado chi', te jelan eb' viň. 9 Ix cot viňaj Zera sreyal Etiopía yed' jun millón soldado yed' 300 carruaje yic oval, ix javi eb' d'a Maresa. 10 Ix b'at viňaj rey Asa chi', ix schalan sb'a viň yed' eb' d'a lum paňan yic Sefata d'a slac'anil Maresa chi'. Ata' ix c'och viň yac' oval yed' viňaj Zera chi'. 11 Ix tevi viňaj Asa chi' d'a Jehová Dios icha tic: Mamin Jehová, a ach tic lajanňej tz'aj a colvaj d'a eb' nivan sb'isul yed' d'a eb' jayvaňňej. Yuj chi' Mamin, colvajaň qued'oc yujto tzach cac'och yipoc co c'ool. Yuj chi' val d'a a b'i tzoň javi cac' oval yed' juntzaň soldado tic. A ach tic, co Diosal ach, ch'oxeli to malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a ichaň, xchi viň.

12 Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' viň yed' eb' aj Judá. Ix ac'ji ganar eb' etíope chi' yuj eb', ix el lemnaj eb' d'a eb'. 13 Ix b'at viňaj Asa chi' yed' eb' soldado d'a spatic eb', masanto ix c'och eb' d'a Gerar. Ix ac'ji ganar masanil eb' etíope chi', maňxa junoc eb' ix cani, majxo yal-laj stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň Jehová yed' d'a eb' soldado. Pilan ix yiq'uec' masanil tastac yed'nac eb' ajc'ol eb' soldado viňaj Asa chi'. 14 Ix yac'anpax oval viň yed' juntzaň choňab' ay d'a slac'anil Gerar chi'. Ix yac' ganar juntzaň choňab' chi' viň, yujto ix och jun xivc'olal d'a eb' yuj Jehová. Ix yac' ganar masanil juntzaň choňab' chi' eb' aj Judá chi'. Jantac b'eyumal ay d'a juntzaň choňab' chi' ix yic'ňejcot eb'. 15 Ix och pax eb' b'aj molan noc' molb'etzal noc', jantac noc' calnel yed' noc' camello ix yic'cot eb' ayic ix meltzaj eb' d'a Jerusalén.

15

Ix sq'uex sb'eyb'al eb' anima yuj viňaj Asa
(1R 15.13-15)

1 A jun viň scuchan Azarías yuninal viňaj Obed, ix och Yespíritu Dios d'a viň, 2 ix elta viň scha' viňaj Asa chi', ix yalan viň icha tic d'a viň: Mamin Asa, ab' tas ol val d'ayach yed' d'a e masanil ex vetchoňab' aj Judá yed' ex yiňtilal Benjamín: A Jehová ayoch qued'oc tato ayoň och tzac'an yuuj. Tato aňej d'ay tzoň tevi, ol tac'vocňej d'ayoň, palta tato ol cactejcan jun, ol oň yactejpaxcani. 3 Nivanxo tiempo to maňxooc Dios te yel ayoch qued'oc, maňxa eb' sacerdote tz'ac'an c'ayb'ub'al, maňxa ley. 4 Axo ix javi yaelal d'a quib'aň, ix cac'anxioch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, ix oň scolanxi. 5 Ayic mantzac cac'och co b'a d'a yol sc'ab' chi', maňxalaj junoc mach junc'olal sb'eyeq'ui, yujto te nivan yaelal ayoch d'a yib'aň masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. 6 Ay eb' anima ix laj satlajel sb'a, ay pax juntzaň choňab' ix satanel juntzaňxo choňab', yujto a Dios ix ac'an somchaj eb' yuj juntzaň nivac yaelal chi'. 7 Palta a ex tic, tec'an tzeyutej e b'a, maň eyac' chab'ax e c'ool, yujto a Jehová ol pactzitan e munlajel tic, xchi viň d'a eb'.

8 Ayic ix yab'an viňaj Asa tas ix yal viň schecab' Dios chi', ix stec'b'an val sb'a viň. Ix schecan viň ic'chajel masanil juntzaň comon dios yajb'entac d'a yichaň Jehová ay d'a yol smacb'en Judá, d'a yol yic Benjamín yed' d'a yoltac juntzaň choňab' ix yiq'uec' viň d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix schecan viň b'ochajxi jun altar ay d'a yamaq'uil stemplo

Jehová. 9 Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil anima viñ, eb' ay d'a yol yic Judá chi', d'a yol yic Benjamín yed' juntzañxo eb' cotnac d'a yol yic Efraín, d'a yol yic Manasés yed' d'a yol yic Simeón, aton eb' javinac cajan d'a scal eb', yujto tzijtum eb' cajan d'a yol smacb'en viñaj Jeroboam ix javi cajan d'a yol smacb'en Judá yujto ix yil eb' to ayoch Jehová Dios yed' viñaj Asa chi'.

10 Axo d'a yoxil ujal yic 15 ab'ilxo yoch viñaj Asa chi' reyal, ix smolb'an sb'a masanil eb' d'a Jerusalén. 11 A d'a jun c'u chi', ix yac' silab' eb' d'a Jehová. 700 noc' vacax yed' 7 mil noc' calnel ix yac' eb'. Aton noc' chi' ix yic'canec' eb' d'a eb' ajc'ool d'a oval. 12 Ata' ix yac' sti' eb' to añej Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham, ol yac' servil eb' yed' smasanil sc'ool. 13 Ix yac' pax sti' eb', tato ay mach to mañoc Jehová Dios syac' servil, vach'chom icham anima, ma unin, vinac, ma ix, yovalil schami. 14 Ix el yav eb' yuj tzalajc'olal ayic ix yac'an sti' eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen strompeta eb' yed' noc' ch'aac. 15 Masanil eb' ay d'a smacb'en Judá chi' ix tzalaj val eb' yuj b'aj ix yac' sti' chi' d'a smasanil sc'ool, ix el val d'a sc'ol eb' yac'an servil Jehová. Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' eb', junc'olal ix aj eb' yed' masanil choñab' ay d'a slac'anil.

16 Añejtona', ix yic'anel yopisio ix Maaca viñaj Asa chi', aton ix snun chichim viñ, yujto ix schec ix b'ojoc jun yechel Asera te yajb'entac d'a yichañ Jehová. A viñaj Asa chi' ix checan mac'jipoj jun yechel chi', choc' ix aji. Ix schecan viñ ñusjitz'a d'a sti' a' Cedrón. 17 Vach'chom maj yiq'uel juntzañ lugar viñ yic ejmelal b'ajtac chaañ d'a Israel, palta c'anab'ajumñej ix yutej sb'a viñ d'a Jehová. 18 Ix yac'anoch masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñ d'a yol templo, aton q'uen ac'b'il d'a Jehová yuj viñ yed' smam. 19 Malajñej oval ix ochi, masanto yic 35 ab'ilxo yoch viñ reyal.

16

A strato viñaj Asa yed' viñaj Ben-adad (1R 15.16-22)

1 Ayic 36 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal, ix cot viñaj Baasa sreyal Israel yac' oval d'a Judá. Ix schaanel yich viñaj Baasa chi' sb'oanoch smuroal choñab' Ramá yic smacan b'e viñ yic mañxa mach sc'och d'a yol yic Judá chi'. 2 Yuj chi' ix yiq'uelta masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñaj rey Asa chi' d'a stemplo Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix yac'anb'at q'uen viñ d'a viñaj Ben-adad sreyal Siria cajan d'a Damasco. Ix yalanb'at viñ icha tic: 3 Co b'o junoc co trato, icha yutejnac sb'a eb' viñ co mam. Tic svac'b'at q'uen oro yed' q'uen plata d'ayach. Ac' lajvoc a trato yed' viñaj Baasa sreyal Israel, yic vach' tz'och vaan viñ yac'an oval d'ayin, xchib'at viñaj Asa chi'.

4 Ix scha sc'ol viñaj Ben-adad tas ix yal viñaj rey Asa chi', yuj chi' ix schecancot juntzañ eb' soldado viñ yed' eb' yajalil yic scot eb' yac' oval d'a juntzañ choñab' yic Israel. Ix yac'an ganar choñab' Ijón eb', choñab' Dan, choñab' Abel-naim yed' juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan ixim trigo d'a yol yic Neftalí. 5 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Baasa chi', ix yactan viñ sb'oanq'ue Ramá chi' yuj scolan schoñab'. 6 Ix yic'anb'at masanil anima viñaj rey Asa chi', aton eb' ay d'a yol yic Judá, ix b'at yic'ancot q'uen q'ueen eb' yed' te te' toxo ix smolb'ej viñaj Baasa b'aj van sb'oanq'ue Ramá chi'. Axo yed' juntzañ chi' ix sb'oq'ue smuroal choñab' Geba yed' choñab' Mizpa eb'.

7 A d'a jun tiempoal chi', ix javi jun viñ schecab' Dios scuchan Hanani d'a viñaj rey Asa chi', ix yalan viñ icha tic: A eb' soldado yic Siria ix ac'och yipoc a c'ool, mañoc Jehová, yuj chi' toxo ix el eb' d'a yol a c'ab'. 8 ¿Tom maxtzac a nacoti ayic yac'annac oval eb' aj Etiopía yed' eb' aj Libia ed'oc? Mañxo jantacoc eb' soldado, noc' chej yed' jantac carruaje yic oval yed'nac eb', palta ac'nac ganar eb' yuj Jehová, yujto a ac'nacoch yipoc a c'ool. 9 Yujto a Jehová syilñej masanil tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, sch'oxan spoder d'a eb' tojol syutej spensar d'ay, tato syac'och eb' yipoc sc'ool sic'lab'il. Axo ticnaic, a jun tas ix

a c'ulej tic, lajan val icha sc'ulej junoc anima malaj spensar. Yuj chi', a ticnaic yed' ol b'eyñej tiempo, ayñej eb' ol ac'an oval ed'oc, xchi viñ schecab' Dios chi' d'a viñ.

10 Ix cot yoval viñaj rey Asa chi' sic'lab'il d'a viñ schecab' Dios chi', ix schecan viñ ac'chajoch viñ d'a preso. Añeja' d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' d'a yol choñab' chi' ix ac'jioch syaelal yuj viñ.

A schamel viñaj rey Asa
(1R 15.23-24)

11 A jantacto yab'ixal viñaj rey Asa, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' eb' sreyal Israel. 12 Ayic 39 ab'ilxo yoch viñ reyal, ix och jun ilya te ov d'a yoc viñ, palta maj sna sb'a sc'ol viñ yuj jun yaelal chi', mañoc d'a Jehová ix yal sb'a viñ, palta to a d'a eb' añtum b'aj ix b'at viñ. 13 Ayic ix tz'acvi 41 ab'il yoch viñ reyal, ix cham viñ. 14 Ix mucji viñ b'aj ix schec b'ojoc yed'tal d'a schoñab' viñaj David. Nivan perfume ix yac'och eb' d'a yib'añ b'aj ix b'achchaj snivanil viñ, ix och pax masanil macañil tas suc'uq'ui sjab' d'a viñ, aton tas te vach' yaj sb'oi. Ix yac'anoch jun nivan c'ac' eb' yic sch'oxanel eb' to nivan yelc'och viñ d'a sat eb'.

17

Ochnac viñaj Josafat reyal

1 Axo viñaj Josafat yuninal viñaj Asa chi' ix och reyal. Ix stec'b'ej sb'a viñ d'a yichañ Israel. 2 Ix yac'och eb' soldado viñ d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá. Ix aj eb' soldado d'a masanil yol smacb'en Judá chi' yed' d'a juntzañ choñab' ay d'a yol yic Efraín, aton juntzañ yic'naccanec' viñaj Asa smam viñ.

3 Ix och val Jehová yed' viñaj Josafat chi', yujto a tas sb'eyb'alejnac viñaj David smam yicham viñ d'a sb'ab'elal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. Maj yac'laj servil juntzañ yechel Baal viñ, 4 palta to a Jehová sDiosal smam yicham viñ ix yac' servil, ix sc'anab'ajej val schecnab'il Dios chi' viñ. Mañoc sb'eyb'al eb' ay d'a choñab' Israel ix sb'eyb'alej viñ. 5 Yuj chi' a Jehová ix ac'an val tec'c'aj viñ d'a yopisio chi'. Masanil eb' aj Judá chi', ix siej tastac eb' d'a viñ, yuj chi' ix te q'uechaañ sb'eyumal viñ, te nivan ix aj yelc'och viñ. 6 Ix yac' val och viñ d'a sc'ol sb'eyb'alan sc'ayb'ub'al Jehová, ix schecan viñ ic'chajel juntzañ yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' masanil juntzañ yechel Asera d'a yol smacb'en Judá chi'.

7 Ayic yoxil ab'ilxo yoch viñ reyal chi', ix schecanb'at juntzañ eb' viñ sat yajal viñ: Aton viñaj Ben-hail, viñaj Abdías, viñaj Zacarías, viñaj Natanael yed' viñaj Micaías yic sc'ayb'aj masanil eb' anima yuj eb' viñ d'a sc'ayb'ub'al Jehová d'a yol smacb'en Judá chi'. 8 Ix b'atpax juntzañ eb' viñ levita tic yed' eb' viñ: Aton viñaj Semaías, viñaj Netanías, viñaj Zebadías, viñaj Asael, viñaj Semiramot, viñaj Jonatán, viñaj Adonías, viñaj Tobías yed' viñaj Tobadonías, yed' pax eb' viñ sacerdote, aton viñaj Elisama yed' viñaj Joram. 9 Ix checjib'at eb' viñ yed' ch'añ yumal sc'ayb'ub'al Jehová, yic sb'at c'ayb'aj eb' anima d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá chi' yuj eb' viñ.

10 Yuj chi', masanil anima d'a juntzañ nación d'a slac'anil Judá chi', ix xiv eb' d'a Jehová, majxo stec'b'ej sb'a eb' yac'an oval yed' viñaj Josafat chi'. 11 Axo ix aji, ay eb' filisteo ix ic'ancot tas yic siej eb' d'a viñaj Josafat chi', ix yic'paxcot q'uen plata eb', icha q'uen tumin tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yac'ani. Yed' pax eb' árabe, ix yic'cot 7 mil 700 noc' ch'ac calnel eb', icha pax chi' sb'isul noc' chiva ix yic'cot eb'.

12 Icha val chi' ix aj yic'an yip yopisio viñaj Josafat chi'. Ix schecan viñ b'ochajq'ue juntzañ choñab' tz'och smuroal d'a yol smacb'en Judá chi' yed' juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan tastac svaji. 13 Mañ jantacoc tas svaji sic'an yuj viñ d'a masanil yol smacb'en Judá chi', ay pax eb' soldado te jelan ayec' d'a Jerusalén. 14 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a eb' soldado tic icha syal yiñtilal eb' viñ:

A viñaj Adnas yajal yaj d'a 300 mil soldado te jelan d'a yiñtilal Judá. 15 Axo viñaj Johanán yajal yaj d'a 280 mil soldado. 16 Axo viñaj Amasías yuninal viñaj Zicri, ix el val d'a sc'ol viñ yac'anoch sb'a yac'an servil Jehová, a viñ yajal yaj d'a 200 mil soldado te jelan.

17 Axo viñaj Eliada yajal yaj d'a eb' soldado yiñtilal Benjamín, aton eb' te jelan d'a oval, 200 mil sb'isul eb', yed'nac sjul-lab' eb' yed' maclab' jul-lab' chi'. 18 Axo viñaj Jozabad yajal yaj d'a 180 mil soldado lista yaj yed' syamc'ab' yic oval. 19 Masanil eb' tic ayoch eb' d'a yalañ smandar viñ rey chi'. Mañ ayoc ochlaj eb' ay d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá stz'acub'oc eb' tic.

18

A slolonel viñaj Micaías d'a yib'añ R'viñaj Acab (1R 22.1-40)

1 A viñaj Josafat chi', ix te aj sb'eyumal viñ, ix te b'inaj viñ. Axo ix yisil viñaj Acab sreyal Israel ix och yalib'oc viñ.

2 Ix ec' jaye' ab'il, ix b'at viñ d'a Samaria yil viñaj Acab chi'. Tzijtum noc' calnel yed' noc' vacax ix schec viñaj Acab chi' miljocchamoc yic tz'och q'uiñ yujto ix c'och viñaj Josafat yed' eb' ajun yed'oc. Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñ to tz'och viñ yed' viñ yic syac'an oval viñ yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad. 3 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mamax yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Josafat chi':

—A in tic ol in b'at ed'oc yed' masanil eb' viñ in soldado d'a oval chi'. 4 Palta ayic manto oñ b'ati, co c'anb'ej tas xchi Jehová, xchi viñ.

5 Yuj chi' ix schec viñ sreyal Israel chi' molb'aj masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios, 400 sb'isul eb' viñ smasanil. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tzam cac' oval d'a Ramot d'a yol yic Galaad, ma to maay? xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Ac' oval chi', yujto a Dios ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.

6 Palta ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová d'a tic yic sco c'anb'ej pax d'a viñ? xchi viñ.

7 Ix tac'vi viñ sreyal Israel chi' d'a viñ icha tic:

—Ay jun viñ d'a tic, syal sc'anb'an viñ d'a Jehová cuuj, aton viñaj Micaías yuninal viñaj Imla. Palta tzin chac val jun vinac chi', yujto malaj juneloc ay jab'oc tas vach' syal viñ d'ayin, chucñej tas syal viñ, xchi viñ. Palta ix yalanxi viñaj Josafat chi':

—Mañ al jun chi', xchi viñ.

8 Ix lajvi chi', ix yavtancot jun viñ schecab' viñ sreyal Israel chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—B'at avtejcot viñaj Micaías yuninal viñaj Imla d'a elañchamel, xchi viñ.

9 A eb' viñ rey chi' schavañil, ayoch spichul eb' viñ yic sreyal yuuj, c'ojanem eb' viñ d'a sc'ojnub' b'aj tz'ochc'och anima d'a yol choñab' Samaria. Ayec' masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi' d'a yichañ eb' viñ. 10 A viñaj Sedequías yuninal viñaj Quenaana, ay juntzañ q'ueen icha noc' ch'aac ix sb'o viñ, te chaañ ix yal viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A yed' juntzañ ch'aac tic ol ac' oval yed' eb' sirio, masanto ol lajvoquel eb' smasanil, xchi viñ d'a viñaj Acab chi'.

11 Ix yalanpax masanil eb' viñ syaloch sb'a checab'oc Dios chi' d'a viñ rey chi' icha tic: Ochañ ac' oval yed' Ramot d'a yol yic Galaad chi', ol ac' ganar, yujto a Jehová ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.

12 A viñ checab' ix b'at avtancot viñaj Micaías chi', ix yal viñ d'a viñaj Micaías chi' icha tic:

—Masanil eb' viñ schecab' Dios, vach'ñej ix yutej eb' viñ yalan d'a viñ rey chi'. Yuj chi' sval d'ayach, icha ix yutej eb' viñ yalan chi', icha pax chi' tzutej alani, vach'ñej ol utej alani, xchi viñ.

13 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Svac' in ti' d'a Jehová to añej tas ol yal d'ayin, a' ol vala', xchi viñ.

14 Ix c'och viñaj Micaías chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Micaías ¿tzam yal cac'an oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, mato maay? xchi viñ.

Ix stz'acan yal viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ixic ac' oval chi', ol ac' ganar, yujto ol ac'chajoch jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi viñ.

15 Palta ix yalan viñ rey chi' icha tic:

—Tzijtum elxo ix val d'ayach to tzac' a ti' to añej tas yel tzal d'ayin d'a sb'i Jehová, xchi viñ.

16 Ix yalan viñaj Micaías chi' icha tic:

Ix vil masanil eb' soldado israel, toxoñej sacleminac ix ajcanb'at eb' d'a jolomtac vitz icha noc' calnel mañxalaj stañvumal. Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin icha tic:

A juntzañ anima tic, mañxalaj yajalil eb', junc'olalocab' smeltzaj junjun eb' d'a spat, xchi Jehová, xchi viñ.

17 Yuj chi' ix yal viñ sreyal Israel chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—Inaton val sval d'ayach, to a jun vinac tic malaj b'aj syal jab'oc tas vach' viñ d'ayin, te chucñej tas syal viñ, xchi viñ.

18 Ix yalanxi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ab' val tas syal Jehová d'ayach: Ix vila' c'ojanem Jehová d'a sdespacho, masanil eb' ángel d'a satchaañ liñjab'och d'a spatic yichañ. 19 Ix sc'anb'an Jehová chi' icha tic: ¿Mach sb'at iptzitan viñaj Acab sreyal Israel, yic sb'at yac'an oval viñ yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, yic schamcan viñ ta'? xchi Jehová chi'. Ch'oc tas syal juntzañ eb', ch'oc pax tas syal juntzañxo eb'. 20 Palta ay jun espíritu ix och d'a yichañ Jehová, ix yalan icha tic: Ol in b'at vac' sc'ulej viñ rey chi', xchi. Ix sc'anb'an Jehová chi' d'ay tas ol yutej. 21 Ix yalan icha tic: Masanil eb' viñ syaloch sb'a a checab'oc, ol vac' yac' es eb' viñ d'a viñ rey chi', xchi. Ix yalan Jehová chi' d'ay icha tic: Ol yal uj icha chi', ixic, b'at c'ulej icha tzal chi', xchi d'ay. 22 A ticnaic jun, ojtaquejeli to a Jehová ix chaan sc'ulej eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc tic yic junñej syutej eb' viñ yac'an es d'ayach, icha chi' ol aj scotcan chamel d'a ib'añ, xchi viñaj Micaías chi'.

23 Yuj chi' ix snitzancot sb'a viñaj Sedequías chi' ix stz'itanb'at sat viñaj Micaías chi' viñ, ix yalan viñ:

—A jun espíritu tz'esan ix cot d'a Jehová chi', ¿tas ix aj yel d'ayin, axo d'ayach sloloni? xchi viñ.

24 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' d'a viñ icha tic:

—Ol a nacot jun tic d'a jun c'u chi', aton yic toxoñej ol ach ec' tic ol ach ec' tic a say b'aj ol a c'ub'ejel a b'a, xchi viñ.

25 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' icha tic:

—Yamec viñaj Micaías tic, tzeyic'anb'at viñ d'a viñaj Amón yajal d'a choñab' tic yed' d'a viñ vuninal aj Joás. 26 Tzeyalani to a in svala' to tz'och viñ d'a preso, jab'ñej tas tzeyac' sva viñ yed' tas syuq'uej viñ, masanto ayic ol in meltzaj d'a tzalajc'olal, xchi viñ.

27 Ixto yal jay b'elañxo viñaj Micaías chi' icha tic:

Tato vach' tz'aj a meltzaji, syalelc'ochi to mañoc Jehová tz'alan d'ayin syal chi', xchi viñ. Ix yalanxi viñ: E masanil ex choñab', naañejocab' eyuuj tas ix val tic, xchi viñ.

28 Ix b'at viñ sreyal Israel chi' yed' eb' soldado yed' viñaj Josafat sreyal Judá yed' eb' soldado yac' oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad chi'. 29 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—Ayic ol co yamanoch oval chi', ol in q'uexel in pichul yic in reyal tic, a achxo tic, ol ac'ñejcanoch a pichul yic a reyal chi', xchi viñ.

Yuj chi' ix sq'uexel spichul viñ sreyal Israel chi', ix och eb' viñ yac' oval chi' schavañil. 30 Palta a viñ sreyal Siria, toxo ix yal viñ d'a eb' viñ sat yajal yaj d'a carruaje yic oval to max yac' oval eb' viñ yed' junocxo mach, palta añej d'a viñ sreyal Israel b'aj tz'och eb' viñ. 31 Ayic ix ilji viñaj Josafat yuj eb' viñ sat yajal yaj chi', a snaan eb' viñ to a viñ sreyal Israel chi', yuj chi' ix oymaj eb' viñ d'a spatic viñ, yic syac'an oval eb' viñ yed' viñ yalani. Yuj chi', ix el yav viñ, ix colji viñ yuj Jehová, ix ic'jiel eb' viñ yajal chi' yuj Jehová d'a viñ. 32 Axo ix yilan eb' viñ to mañoclaj viñ sreyal Israel chi', ix yactan eb' viñ syaman viñ. 33 Palta ay jun viñ soldado comonñej ix julvajb'ati, a val d'a viñ sreyal Israel chi' ix och sirnaj jun yol jul-lab' chi'. A val b'aj schalaj sb'a sq'ueen pichul viñ rey chi' ayochi, ata' ix och ch'apnaj jun yol jul-lab' chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ ed'jinac carruaje chi' icha tic:

—Ic' meltzaj carruaje tic, tzin ic'anel d'a scal oval tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ.

34 Te ov ix aj yoch oval d'a jun c'u chi', ixto stec'b'ej sb'a viñ sreyal Israel chi' scan tec'tec' d'a yol scarruaje ayic ayoch viñ d'a yichañ eb' sirio chi', masanto yic ix em c'u. Palta axo yic van sb'at pilnaj c'u, ix cham viñ.

19

Ix cachji viñaj Josafat yuj viñaj Jehú

1 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Josafat chi' d'a spalacio d'a Jerusalén. 2 Ix elta viñaj Jehú schecab' Dios yuninal viñaj Hanani scha viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic: ¿Tas yuj ix ach colvaj yed' jun viñ chuc spensar chi'? ¿Tas yuj vach' ac'an yed' jun viñ ayoch ajc'olal d'a Jehová? Yuj chi' toxo ix cot yoval Jehová d'ayach. 3 Palta jun, ayto val juntzañxo tas vach' yoch a vach'iloc, yujto ix a satel yechel Asera d'a yol a macb'en tic, ix ac'anpaxoch d'a a c'ol ac'an servil Dios, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.

Ix ac'chajoch eb' viñ juez yuj viñaj Josafat

4 A d'a Jerusalén cajan viñaj Josafat chi', palta ay jun smodo viñ, to sb'at viñ yil juntzañxo schoñab', schacot viñ d'a Beerseba, masanto sq'uec'och viñ d'a lum tzalquix-tac d'a yol yic Efraín. Tz'ec' viñ yic syac'xioch sb'a eb' anima d'a Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 5 Ix ac'jioch eb' viñ juez yuj viñ d'a junjun choñab' ayoch smuroal ay d'a yol yic Judá chi'. 6 Ix yalan viñ d'a eb' viñ juez chi' icha tic: Scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto mañoc tas snib'ej eb' anima ol e c'ulej, palta to a val tas snib'ej Jehová. Ol ochñej Jehová chi' eyed'oc yic tze b'oan yaj yoval eb' anima. 7 Yuj chi', nivanocab' yelc'och Jehová d'a e sat, scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto a Jehová co Diosal, mañ ol techaj yuuj tato ay tas mañ vach'oc ol e c'ulej, tato ay sq'uexañil anima d'a yol e sat, mato ol e cha q'uen tumin d'a elc'altac, xchi viñ.

8 Añejtona' ix sic'anpaxelta juntzañ eb' viñ levita viñ, eb' viñ sacerdote yed' juntzañ eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ eb' cajan d'a Jerusalén chi', yic tz'och eb' viñ juezal yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj eb' viñ d'a sley Jehová yed' yic sb'oan yaj yoval eb' anima chi' eb' viñ d'a Jerusalén chi'. 9 Ix yac'ancan juntzañ checnab'il tic viñ d'a eb' viñ icha tic: A ex tic, ol eyil eyopisio tic, ayocab' yelc'och Jehová d'a e sat, tze c'anab'ajani, vach'ñej tzeyutej e b'a. 10 Yalñej tas yaj yoval eb' quetchoñab' tic, ol javoc eb' d'ayex, ma yuj eb' ay d'a juntzañxo choñab', tato a' yuj junoc lolonel, ma yuj mac'ojcham anima, ma juntzañxo tas tz'el sc'ulan eb' to mañ ichaoc yalan sley Jehová, tze b'o yaj d'a eb'. Scham val e cachan eb' yic max och smul eb' d'a Jehová, yic max cot yoval d'a eyib'añ yed' d'a

yib'aň eb'. Vach'ňej tzeyutej e b'a, yic maň ol och e mul. 11 A viňaj Amarías sat sacerdote yaji, aňej viň syal yalani tas ol aj sb'o tastac yic Jehová. Axo viňaj Zebadías yuninal viňaj Ismael, yajal yaj viň d'a scal eb' yiňtilal Judá, aňej viň syal yalan tas ol aj pax yic viň rey yaji. Ol colvaj pax eb' viň levita eyed'oc. Tec'an tzeyutej e b'a, aq'uec eyip d'a eyopisio tic. A mach vach'ňej tas ol sc'ulej, ol ochňej Jehová yed'oc, xchi viň.

20

Ix ac'ji ganar choňab' Moab'R'yed' choňab' Amón

1 Ix ec' jun tiempoal, a eb' moabita yed' eb' amonita, junňej ix yutej sb'a eb' yed' eb' meunita yic syac'an oval eb' yed' Judá. 2 Yuj chi' ix javi jayvaň vinac yal d'a viňaj Josafat sreyal Judá icha tic: A d'a Edom yed' d'a junxo sc'axepal a' mar Muerto, van scot jantac soldado d'ayach. Ayxoec' eb' d'a choňab' Hazezon-tamar, xchi eb' viň. (A jun choňab' chi' scuchan pax En-gadi.)

3 Ix te xiv viňaj Josafat chi', ix snaan viň to syac'och sb'a viň d'a yol sc'ab' Jehová, yuj chi' ix yal viň to masanil anima d'a yol yic Judá tz'och d'a tzec'ojc'olal. 4 Ix cot masanil anima d'a junjun choňab' d'a yol yic Judá chi' yic sc'anan scolval Jehová eb' yed' viň. 5 Ix lajvi chi', ix q'ue liňan viňaj Josafat chi' d'a scal masanil eb' anima molanec' d'a Jerusalén chi', d'a yichaň jun ac' yamaq'uil stemplo Jehová. 6 Ix yalan viň icha tic: Ach Jehová, co Diosal ach yed' eb' co mam quicham, a ach tic sDiosal ach satchaaň, Yajal ach pax d'a yib'aň masanil choňab'. Te nivan a poder, malaj junoc mach syal stec'b'an sb'a d'a ichaň. 7 Ach co Diosal, a ach ic'naquel juntzaň anima cajan d'a sat luum tic, aton b'aj ayoň ec' a oň a choňab' Israel oň tic. Ac'annaccan lum d'a junelňej d'ayoň a oň yiňtil oň can viňaj Abraham tic, aton viň a vach'c'ool. 8 Ayic cajnajnacxo eb' co mam quicham d'a tic, sb'oannacq'ue jun templo eb' to ic yaji, yalannac eb' icha tic: 9 Tato sjavi junoc yaelal d'a quib'aň ma junoc oval sjavi yuj co chucal, ma ilya, ma vejel, ol oň javoc d'a ichaň d'a a templo tic, yujto ayach ec' d'ay. A d'a scal co yaelal chi' ol co c'an a colval, ol ab'an tas ol co c'ana', ol oň a colani, xchi eb'. 10 A ticnaic jun, ina yajec' eb' amonita, eb' moabita yed' eb' cajan d'a tzalquixtac yic Seir, aton lum sluum eb' b'aj maj yal a c'ol ec'naccot eb' co mam quicham a oň israel oň tic ayic yelnaccot eb' d'a Egipto, to sq'uexb'eejnac sb'a eb', maj satjiel-laj eb' anima chi' yuj eb'. 11 Axo ticnaic jun, a tas tz'aj spacan jun chi' eb' d'ayoň, to snib'ej eb' syac' oval qued'oc yic tzoň yiq'uel eb' d'a lum luum ac'nac co macb'enej tic. 12 Ach co Diosal, eloc val d'a a c'ool to tzac'och syaelal eb', yujto a oň tic malaj quip yic sco tec'b'an co b'a d'a yichaň jantac eb' soldado van sjavi yac' oval d'a tic. Maň cojtacoc tas val sco c'ulej, yuj chi' a d'ayach scac'och co pensar, xchi viň rey chi' d'a Jehová.

13 Masanil eb' aj Judá, liňanq'ue eb' d'a yichaň Jehová yed' masanil yetb'eyum yed' yal yuninal eb', vach'chom eb' te cotacto. 14 Ay jun viň levita yiňtilal viňaj Asaf scuchan Jahaziel yuninal viňaj Zacarías, yixchiquin viňaj Benaías yuninal viňaj Jeiel, yixchiquin viňaj Matanías. Ix och Yespíritu Jehová d'a viň, 15 yuj chi' ix yal viň icha tic: Ab'ec val ex aj Judá, ex aj Jerusalén yed' ach rey Josafat. Xchi val Jehová icha tic: Maň ex xivoc, maň eyec xiv e b'a d'a yichaň jantac soldado chi', yujto a jun oval chi', maň eyicoc, palta vic a in Dios in tic. 16 A q'uic'an tzex emc'och eyac' oval yed' eb'. Sq'ueul eb' d'a lum svitzal yic Sis, yic tze chalan e b'a yed' eb' d'a stitac a a' tz'ec' d'a tz'inan lum yic Jeruel. 17 Maňoc ex ol eyac' oval chi', palta toňej ol ex aj ta', malaj tas ol e c'ulej, toňej ol eyila' tas ol aj ex in colani, xchi Jehová. Yuj chi' e masanil ex cajan ex d'a Jerusalén yed' d'a Judá, maň ex xivoc, maň eyec xiv e b'a. Tzex b'at q'uic'an chi', yujto a Jehová ayoch qued'oc, xchi viň.

18 Yuj chi', ix em cumnaj viňaj Josafat chi', ix emc'och snaňal sat viň d'a sat luum, ix empax cumnaj masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén chi', ix yac'anem sb'a eb' d'a yichaň Jehová. 19 Ay juntzaň eb' levita yiňtilal viňaj Coat yed' eb' yiňtilal viňaj Coré, ix syamanoch eb' sb'itan d'a chaaň, syalan vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal Israel.

20 Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u chi', ac'valto ix q'ue van eb' smasanil, ix b'at eb' d'a
sb'eal tz'inan luum yic Tecoa. Ayic van sb'at eb' chi', ix och tec'tec' viñaj Josafat, ix yalan
viñ d'a eb' icha tic: Ab'ec tas ol val ex aj Jerusalén yed' ex aj Judá: Caq'uecoch Jehová co
Diosal yipoc co c'ool, malaj tas ol oñ ic'anoc, scac'anpaxoch eb' schecab' Dios tic yipoc co
c'ool yic vach'ñej ol aj quelc'ochi, xchi viñ d'a eb'.
21 Ayic toxo ix lajvi slolon viñ yed' eb' choñab' chi', ix sic'anel juntzañ eb' sb'itan viñ.
Ix yac'anoch spichul eb' yic yopisio yic b'it. Ix b'ab'laj eb' yuj eb' soldado. Syalan vach'
lolonel eb' d'a Jehová d'a b'ital icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová, yujto tzoñ xajanej
d'a masanil tiempo, xchi eb'.
22 Ayic ix schaanel yich eb' sb'itan vach' lolonel chi' d'a tzalajc'olal chi', axo Jehová ix
ac'anoch somc'olal d'a scal eb' van scot yac' oval yed' eb' aj Judá chi', aton eb' amonita,
eb' moabita yed' eb' ix cot d'a tzalquixtac yic Seir chi'. Yuj chi' ix ac'ji ganar eb'. 23 Yujto a
eb' amonita yed' eb' moabita chi', ix och eb' yac' oval yed' eb' ix cot d'a Seir chi', ix lajviel
eb' smasanil yuj eb'. Ix lajvi chi', axoñej eb' ix yutej sb'a, ix satlanel sb'a eb'. 24 Axo yic
ix c'och eb' viñ vinac yic Judá b'aj chequel lum tz'inan luum, ix yilanb'at eb' viñ to a eb'
ajc'ol chi' latz'anem eb' d'a sat lum schami, mañxa junoc eb' ixto elcani. 25 Yuj chi' ix
b'at viñaj Josafat yed' eb' soldado ajun yed'oc chi', yic sb'at sic'anchaañ eb' masanil tas
ix can yuj eb' ajc'ol ix cham chi'. Ix ilchaj yamc'ab' yuj eb', pichul yed' juntzañxo tas te
caro stojol. Yuj chi' tzijtum tas ix yic' eb', palta ayto tas majxo tzac'van eb' yic'ancoti. A
jantac tas ix yic'cot eb' chi', oxe' c'ual ix yac' eb' smolanq'uei.
26 Axo d'a schañil c'ual, ix smolb'an sb'a eb' d'a jun ac'lic scuchan Beraca. Ata' ix yal
vach' lolonel eb' d'a Jehová. Yuj chi' spañanil Beraca ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj eb'.
(Beraca syalelc'ochi aloj vach' lolonel.) 27 Ix lajvi chi', d'a tzalajc'olal ix b'ab'laj viñaj
Josafat yuj eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén, yujto a Jehová ix ac'an jun tzalajc'olal chi'
d'a eb' yujto ix ac'ji ganar eb' ajc'ol chi'. 28 Axo ix javi eb' d'a Jerusalén, ix b'at eb' d'a
stemplo Jehová yed' sonal salterio, te' cítara yed' q'uen trompeta.
29 Ayic ix ab'chaji to a Jehová ix ac'an oval yed' eb' ayoch ajc'olal d'a eb' israel chi', ix
te xiv masanil juntzañxo nación d'a Dios chi'. 30 Junc'olal ix yac' reyal viñaj Josafat chi',
yujto a Dios ix ac'an junc'olal d'a scal viñ yed' juntzañxo choñab' d'a slac'anil chi'.

Yab'ixal tas sc'ulejnac viñaj Josafat (1R 22.41-50)

31 Ayic 35 ab'il sq'uinal viñaj Josafat chi' ix schaanel yich viñ yac'an reyal d'a Judá, 25
ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Jerusalén. Azuba sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Silhi.
32 A viñaj Josafat chi', vach'ñej ix yutej sb'a viñ icha ix yutej sb'a viñaj Asa smam viñ.
Masanil tas ix sc'ulej viñ, tojolñej d'a yichañ Jehová. 33 Palta a juntzañ lugar yic ejmelal
b'ajtac chaañ, maj yiq'uel-laj viñ, yujto mañ masaniloc eb' anima tec'anxo spensar yoch
tzac'an yuj sDiosal eb' yed' smam yicham.
34 A jantacto yab'ixal viñaj Josafat chi' ayic ix el yich, masanto ix lajvi, tz'ib'ab'ilcan
d'a yumal yic viñaj Jehú yuninal viñaj Hanani, junñej yajcan yed' yumal yab'ixal eb' viñ
sreyal Israel.
35 Axo d'a slajvub'al sreyal viñaj Josafat chi', ix sb'oan strato viñ yed' viñaj Ocozías
sreyal Israel. A jun viñ rey chi', te chuc spensar viñ. 36 Ix sb'o juntzañ te' barco eb' viñ
yic sb'at d'a choñab' Tarsis. A d'a choñab' Ezión-geber ix sb'o te' eb' viñ. 37 Yuj chi', a viñaj
Eliezer aj Maresa yuninal viñaj Dodava ix alan jun lolonel tic d'a viñaj Josafat chi': Yujto
junñej ix utej a b'a yed' viñaj Ocozías, yuj chi' a Jehová choc' ol utanb'at masanil tas ix
a b'o tic, xchi viñ. Yuj chi', choc' ix aj juntzañ te' barco ix sb'o eb' viñ chi', majxo yal-laj
sb'at te' d'a Tarsis chi'.

21

Ochnac viñaj Joram reyal
(2R 8.16-24)

1 Ayic ix cham viñaj Josafat chi', ix mucchaj viñ yed' eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Joram yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc. 2-3 Ix ac'ji opisio yic reyal d'a viñaj Joram chi' yuj viñ smam, yujto b'ab'el unin viñ. Axo eb' viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Azarías, viñaj Jehiel, viñaj Zacarías, viñaj Azarías, viñaj Micael yed' viñaj Sefatías. Masanil eb' viñ tic, yuninal eb' viñ viñaj Josafat chi'. Mañ jantacoc q'uen oro yed' q'uen plata ix siaj d'a eb' viñ yuj viñ smam chi' yed' juntzañxo tas te caro stojol. Ix ac'chajpax choñab' te vach' yajoch smuroal d'a eb' viñ, aton juntzañ ay d'a yol yic Judá. 4 Palta a viñaj Joram chi', ayic ix tec'c'aj viñ yed' yopisio chi', ix smilancham masanil eb' viñ yuc'tac viñ chi', ix smilpaxcham juntzañxo eb' viñ yajal viñ d'a smacb'en chi'. 5 Ayic ix och viñ reyal chi', 32 ab'il sq'uinal viñ, vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 6 Añej sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ yed' sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab, yujto a ix yetb'eyum viñ, yisil ix viñaj Acab chi'. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. 7 Palta yuj sti' Jehová yac'nac d'a viñaj rey David to ol ochñej yiñtilal viñ reyal d'a masanil tiempo, yuj chi' maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel eb' yiñtilal viñaj David chi'.

8 Ayic ayoch viñaj Joram chi' reyal, a eb' aj Edom, ix yiq'uel sb'a eb' d'a yalañ smandar Judá, ix yac'anoch sreyal eb' sch'ocoj. 9 Yuj chi' ix b'at viñaj Joram chi' yed' eb' viñ yajalil eb' soldado yed' pax carruaje yic oval yic scanxi eb' aj Edom chi' d'a yol sc'ab' eb'. Palta a eb' aj Edom chi', ix yoy sb'a eb' d'a spatic eb'. Axo d'ac'valil ix q'ue vaan viñaj Joram chi' yed' eb' viñ yajal yic carruaje yic syac'an oval eb'. Icha chi' ix aj sjacvi b'aj ix el eb'. 10 A eb' aj Edom chi', ix yac' ganar eb' yic'anel sb'a d'a yalañ smandar eb' aj Judá chi', ix elñejcan eb'. Aton d'a jun tiempoal chi' ix yic'paxel sb'a choñab' Libna, yujto ix yactejcan Jehová viñaj Joram chi', aton sDiosal eb' smam yicham viñ. 11 Ix sb'oanxiq'ue juntzañ lugar yic ejmelal viñ, aton b'ajtac chaañ d'a yol yic Judá chi'. Yuj chi' masanil eb' cajan d'a Jerusalén pit ix yutej sb'a d'a Jehová. Icha chi' ix aj sjuviel spensar eb' aj Judá chi' yuj viñ.

12 Yuj chi' ata' ix scha jun scarta viñaj Elías schecab' Dios viñaj Joram chi', b'aj syal icha tic: A Jehová sDiosal viñ a mam icham aj David, a' tz'alan d'ayach: Mañ vanoc a b'eyb'alan sb'eyb'al viñaj rey Josafat viñ a mam yed' sb'eyb'al viñaj Asa viñ a mam icham, 13 palta to a sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel van a b'eyb'alani. Yuj chi' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén, uuj pit syutej sb'a eb' d'ayin icha val sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab chi'. Añejtona' ix a milpaxcham eb' viñ uc'tac, a eb' viñ chi' vach' sb'eyb'al eb' viñ d'a ichañ. 14 Yuj chi' ol vaq'uem jun yaelal d'a yib'añ a choñab' tic, d'a yib'añ eb' uninal, d'a yib'añ eb' ix etb'eyum yed' d'a yib'añ masanil tas ay d'ayach. 15 A achxo tic, ay jun ilya ol javoc d'a ib'añ. Ol och jun ya c'ool d'ayach, junjun c'u ol te nivtajoc, masanto ol yal yelta a ch'añ tza' yuj jun ilya chi', xchi Jehová, xchi jun scarta viñaj Elías chi'.

16 Yuj chi', a Jehová ix ac'an sc'ulej eb' filisteo yed' eb' árabe cajan d'a slac'anil Cus, ix cot eb' yac' yoval yed' viñaj rey Joram chi'. 17 Ix javi eb' d'a Judá, ix yac' ganar eb'. Ix yic'b'at masanil b'eyumal eb', aton ay d'a spalacio viñ rey chi', ix ic'chajb'at masanil yuninal viñ yed' eb' ix yetb'eyum viñ. Axoñej viñaj Joacaz slajvub' yuninal viñ ix cani. 18 Ayic ix lajvi yec' masanil juntzañ chi', ix yac'anoch jun ilya Jehová d'a sc'ool viñaj Joram chi', mañxa yañal. 19 Ix ec' tiempo, ayic schab'il ab'il yoch jun ilya chi' d'a viñ, ix elta sch'añtza' viñ yuuj. Te ya ix aj scham viñ. Ayic ix cham viñ chi', malaj junoc nivan c'ac' ix yac'och eb' anima, yujto malaj yelc'och viñ d'a yol sat eb', palta ayic schamnac eb' smam yicham viñ, ochnac nivac c'ac' chi'. 20 Ayic ix schaanel yich yac'an reyal viñaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viñ. Vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Malaj mach ix naan viñ ayic ix cham viñ. Ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, palta mañoc b'aj smucchaj eb' rey.

22

Ochnac viñaj Ocozías reyal
(2R 8.25-29)

1 Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix yac'och viñaj Ocozías eb' reyal sq'uexuloc viñ
smam chi', aton viñ slajvub' yuninal viñaj Joram chi. A viñ ix och reyal chi', yujto a eb'
árabe yac'nac oval eb' d'a Judá, milb'ilcham eb' viñ b'ab'el yuninal viñaj Joram chi' yuj
eb'. 2 Ayic ix schaanel yich viñaj Ocozías chi' yac'an reyal, 22 ab'il sq'uinal viñ, junñej
ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viñ, yixchiquin ix viñaj Omri. 3-4 A
viñaj rey Ocozías chi', a sb'eyb'al viñaj Acab yed' yiñtilal ix sb'eyb'alej viñ. A ix snun viñ
chi' ix cuchb'an d'a chucal b'eyb'al chi', yujto yisil ix viñaj Acab chi', yuj chi' te chuc tas
ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. Ayic toxo ix cham viñ smam viñ chi', a eb' sc'ab' yoc viñ
chi' ix cuchb'an d'a chucal, yuj chi' ix juviel spensar viñ d'a junelñej.
5 Yujto ix sc'anab'ajej juntzañ pensar chi' viñ, yuj chi' junñej ix aj spensar viñ yed'
viñaj Joram sreyal Israel, aton viñ yuninal viñaj Acab. Yuj chi' ix yac' oval eb' viñ yed'
viñaj Hazael sreyal Siria d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad. Palta ix lajvi viñaj Joram
chi' yuj eb' sirio chi'. 6 Yuj chi' ix meltzajcot viñ d'a Jezreel yic tzul yañtan sb'a viñ ta'. Te
ya yaj viñ, yuj chi' ix b'at viñaj Ocozías yil viñ d'a Jezreel chi'.

A schamel viñaj Ocozías
(2R 9.27-29)

7 A Dios toxo ix sna'a to ayic ol c'och viñaj Ocozías chi' yil viñaj Joram chi', ata' ol
cham viñ. Ayic ayec' viñ ta', ix elta viñ yed' viñaj Joram chi', yic syac'an oval eb' viñ
yed' viñaj Jehú yuninal viñaj Nimsi, aton viñ ix sic'jiel yuj Jehová yic satanel masanil
macañil eb' yiñtilal viñaj Acab chi'. 8 Ayic van smilancham eb' yiñtilal viñaj Acab viñaj
Jehú chi', ix ilchajelta eb' viñ yajal yaj d'a Judá yed' eb' sc'ab'yoc viñaj Ocozías chi' yuj
viñ, ix smilancham eb' viñ. A eb' viñ chi' ayoch yopisio eb' viñ yed' viñaj Ocozías chi'.
9 Ix schecan viñ saychaj ec' viñaj Ocozías chi', yujto a d'a Samaria ix sc'ub'ejel sb'a viñ,
palta ix yamchaj viñ yuj eb', ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj Jehú chi', axo ta' ix miljicham
viñ yuj viñ. Ix yalan eb' icha tic: Co muquec viñ, yujto yiñtilal viñ viñaj Josafat, viñ
ac'jinac servil Jehová d'a smasanil sc'ool, xchi eb'. A d'a scal eb' sc'ab' yoc viñaj Ocozías
chi', mañxa junoc mach ix stec'b'ej sb'a yochcan reyal.

Ochnac ix Atalía reinail d'a Judá
(2R 11.1-21)

10 Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñaj Ocozías yune' ix chi', ix schecan ix
miljoccham masanil eb' yiñtilal eb' viñ sreyal Judá chi'. 11 Palta axo ix Joseba, elc'altac
ix aj yic'ancanel viñaj Joás ix d'a scal juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj Ocozías van
smiljicham chi'. Ix sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at ix sc'ub'ejel viñ d'a jun
cuarto yic templo b'aj svay anima, axo jun ix ix, ix ilan q'uib' viñ ta'. Yuj chi' maj chamlaj
viñ. A ix Joseba chi' yisil ix viñaj Joram, yanab' ix viñaj Ocozías chi', yetb'eyum ix viñaj
sacerdote Joiada. 12 A viñaj Joás chi', vaque' ab'il ix c'ub'ajel viñ d'a stemplo Jehová yed'
jun ix ix, ix ilan q'uib'oc. Yacb'an chi' axo ix Atalía chi', ayoch ix yajalil d'a jun choñab'
chi'.

23

1 Ayic yuquil ab'ilxo viñaj Joás chi', axo viñaj sacerdote Joiada ix stec'b'ej sb'a, ix
schecan viñ avtaj masanil eb' viñ yajal soldado, aton eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento
eb'. Aton viñaj Azarías yuninal viñaj Jeroham, viñaj Ismael yuninal viñaj Johanán,
viñaj Azarías yuninal viñaj Obed, viñaj Maasías yuninal viñaj Adaías yed' viñaj Elisafat
yuninal viñaj Zicri. Ix yalan viñ to junxoñej tz'aj spensar eb' viñ yed' viñ. 2 Aton eb' viñ
tic ix b'at d'a masanil yol yic Judá, yic b'at smolb'an masanil eb' viñ levita eb' viñ yed'
eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal Israel, yic scot eb' viñ smasanil d'a Jerusalén.

3 Masanil eb' viñ ix smolb'ej sb'a chi', ix sb'o jun strato eb' viñ yed' viñ rey d'a stemplo
Dios.
Ix yalan viñaj Joiada chi' d'a eb' viñ icha tic: Ina viñ yuninalcan viñ rey chamnac. Aton
viñ yovalil tz'och reyal, icha ajnac yac'ancan sti' Jehová yuj eb' yiñtilal viñaj David. 4 A
ticnaic jun icha tic ol e c'ulej: A ex sacerdote ex tic yed' ex levita ex tic, a ex ton tzeyil
munlajel d'a sc'ual ic'oj ip, ox macañ ol ex ajoc. Jun macañ ex ol e tañvej sti' stemplo
Jehová. 5 Junxo macañ ex ol e tañvej sti' spalacio viñ rey. A exxo junxo macañ ex, ol
ex can e tañvej d'a spuertail cimiento. Axo masanil anima, vach' scanñej eb' d'a yol
yamaq'uil stemplo Jehová tic. 6 Palta malaj junoc mach syal yoch d'a yol templo chi', añej
eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita ayoch d'a yopisio syal yochi, yujto sic'b'ilel eb' viñ.
Axo masanil anima, scan eb' d'a yamaq'uil templo chi', icha yalan schecnab'il Jehová. 7 A
exxo levita ex tic, ol ex och oyan d'a spatic viñ rey, junjun ex eyed'nacocab' eyamc'ab'
yic oval. A mach syac' pural yecanoch sb'a d'a yol templo chi', b'eñej schami. A exxo tic,
ajun exñej yed' viñ rey chi' yalñej b'aj sb'at viñ, xchi viñaj Joiada chi'.
8 A eb' viñ levita chi' yed' masanil eb' anima aj Judá chi', ix sc'anab'ajej eb' masanil
tas ix yal viñaj sacerdote Joiada chi'. Junjun eb' viñ yajal soldado chi', ayec' eb' viñ
yed' eb' ayoch d'a yalañ smandar eb' viñ, aton eb' smunlaj d'a yopisio d'a sc'ual ic'oj ip
yed' eb' tz'elcani, yujto maj chajiel-laj eb' yuj viñaj Joiada chi' ayic sc'och yorail yel eb'.
9 Ix yac'anpax q'uen lanza viñaj Joiada chi' yed' maclab' jul-lab' d'a eb' viñ yajal yaj d'a
junjun ciento eb' soldado chi', aton juntzañ syamc'ab' viñaj rey David aycan d'a stemplo
Dios. 10 Ix ac'chajoch masanil eb' viñ vinac chi' yuj viñ d'a stzolal, junjun eb' viñ yed'nac
syamc'ab' yic oval, yic stañvan viñ rey chi' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a schañ pac'añil
yamaq'uil stemplo Jehová chi' yed' b'aj ay jun altar yed' d'a spuertail templo chi'. 11 Ix
lajvi chi', a viñaj sacerdote Joiada chi' yed' eb' yuninal ix ic'anelta viñ yuninalcan viñ
rey chi'. Ix yac'anq'ue scorona viñ eb', ix yac'an jun yumal strato Dios eb' d'a viñ. Ix
lajvi chi', ix yac'anq'ue aceite eb' d'a sjolom viñ, ix yalan eb' to reyxo viñ. Ix q'ue ñilnaj
masanil anima yalani: Nivanocab' yelc'och viñ co rey, xchi eb'.
12 Ayic ix yab'an ix Atalía chi' yel yav eb' anima chi' yeq'ui, syac'an b'inaj viñ rey chi'
eb', ix b'at ix d'a stemplo Jehová chi'. 13 Axo ix yilan ix, a viñ rey chi' liñanoch viñ d'a
jun nivan yoyal sti' stemplo Jehová chi', axo d'a stz'ey viñ ayec' eb' viñ yajal yaji yed'
eb' viñ spu'an q'uen trompeta. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb'. Ay eb' spu'an q'uen
strompeta, ay pax eb' sb'itan yed' syamc'ab', aton eb' scuchb'an b'it chi' yic syalan vach'
lolonel eb' d'a Dios. Yuj chi', ix stzilchitanb'at spichul ix, ix yalan ix icha tic:
—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.
14 Palta a viñaj Joiada chi' ix checan elta eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb' soldado,
ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Iq'uequel ix b'aj tzolan ex och chi'. Yalñej mach syac'och sb'a yed' ix, tze xicchamoc,
xchi viñ.
Toxo ix yal viñaj Joiada chi' to mañoc d'a stemplo Jehová smiljicham ix. 15 Ix syaman
ix eb' viñ, ix yic'anel ix eb' viñ d'a spuertail yic noc' schej viñ rey, ata' ix miljicham ix yuj
eb' viñ.
16 Ix lajvi chi' ix sb'oan jun trato viñaj sacerdote Joiada chi' yed' masanil eb' anima
chi' yed' viñ rey chi', ix yalan eb' to ol ochcan eb' schoñab'oc Jehová. 17 Elañchamel ix
b'at eb' d'a stemplo Baal, ix b'at spojanem eb', ix smac'anpaxpoj altar eb' yed' juntzañ
yechel comon dios. Axo viñaj Matán sacerdote yic Baal chi', a d'a yichañ altar chi' ix
smilcham viñ eb'. 18 Ix yac'ancan juntzañ munlajel d'a stemplo Jehová chi' viñaj Joiada
chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, yic vach' sc'anab'ajej eb' viñ sb'oan
munlajel ac'b'ilcan d'a yol sc'ab' eb' viñ yuj viñaj rey David. Aton yic sñusji silab' tz'ac'ji
d'a Jehová icha yalan ley tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés. Ay pax eb' sb'itan d'a tzalajc'olal
icha yutejnaccan viñaj rey David chi'. 19 Ix yac'anpaxoch eb' stañvan sti' stemplo Jehová
chi' viñ, yic vach' max och eb' anima mañ vach'oc yaj icha yalan ley. 20 Ix yavtancot

masanil eb' viñ yajalil eb' soldado viñaj Joiada chi' yed' eb' viñ nivac yelc'ochi yed' eb' viñ yajal yaj d'a junjun choñab' yed' pax masanil anima chi'. Ix yic'anelta viñ rey chi' eb' d'a stemplo Jehová, ix yic'anb'at viñ eb' d'a spalacio eb' rey. Ix och eb' d'a jun puerta d'a yib'añ. Ix yac'ancanem c'ojan viñ eb' d'a sc'ojnub' eb' viñ rey chi'. 21 Masanil eb' anima, ix te tzalajq'ue eb', yujto toxo ix xicjicham ix Atalía. Yuj chi' junc'olal ix ajcan jun choñab' chi'.

24

Ochnac viñaj Joás reyal (2R 12.1-21)

1 A viñaj Joás chi', uque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal. 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viñ, aj Beerseba ix. 2 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Joás chi', yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', te vach'ñej d'a yichañ Jehová. 3 A viñaj Joiada chi' ix sayan chavañ eb' ix yetb'eyum viñaj Joás chi', ay yalyuninal viñ yed' eb' ix.

4 Ix ec' jab'oc tiempo, ix snaan viñaj rey Joás chi' to sb'ochajxi stemplo Jehová. 5 Yuj chi' ix smolb'ej eb' viñ sacerdote viñ yed' eb' viñ levita, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ixiquec d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá tic, sb'at e molb'an q'uen tumin, aton q'uen syac'taxon eb' quetchoñab' tic d'a junjun ab'il yic sb'ochajxi stemplo Dios tic. Aq'uec val eyip e b'ati, xchi viñ. Palta maj yac'och val eb' viñ d'a sc'ool sb'ati. 6 Yuj chi' ix avtaj viñaj sat sacerdote Joiada yuj viñaj rey Joás chi', ix yalan viñ icha tic:

—¿Tas yuj max ac'och d'a a c'ol iptzitan eb' viñ levita yic sb'at yic'cot q'uen ofrenda eb' viñ d'a yol yic Judá yed' d'a Jerusalén tic, icha yalnaccan viñaj Moisés schecab' Jehová to masanil eb' quetisraelal smolan q'uen tumin yic sb'ochaj scajnub' scaxail strato Jehová? xchi viñ rey chi'.

7 Yujto a ix Atalía yed' eb' ochnac tzac'an yuj ix, ix ixtanb'at stemplo Jehová chi'. A juntzañ yamc'ab' nivac yelc'och yic templo chi', a ix sc'an eb' yic tz'och eb' ejmelal d'a jun comon dios Baal. 8 Yuj chi' ix schec viñaj rey Joás chi' b'ochaj jun te' caxa, axo d'a stielta stemplo Jehová ix schec viñ ac'chajcan te'. 9 Ix schecan viñ alchajel d'a masanil yol yic Judá yed' d'a Jerusalén chi' to tz'ic'chajcot q'uen ofrenda alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Jehová d'a tz'inan luum. 10 Masanil eb' viñ yajal yaji yed' masanil anima, d'a val smasanil sc'ol eb' ix yaq'uem yofrenda d'a yol jun caxa chi', masanto ix b'ud'ji te' yuj eb'. 11 Axo eb' viñ levita tz'ic'anb'at te' caxa chi' d'a viñ rey chi', axo yic syilan viñ to b'ud'anxo te', tz'avtaj viñ stz'ib'um viñ yed' jun viñ ayoch yopisio yuj viñ sat sacerdote. Secanelta q'uen tumin chi' eb' viñ d'a yol te' caxa chi', sb'at yac'anxican te' eb' viñ b'aj aycan chi'. Icha chi' syutej eb' viñ d'a junjun c'u, yuj chi' nivan q'uen tumin chi' ix molchaji. 12 A viñ rey chi' yed' viñaj sacerdote Joiada chi' ix yac' q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilan munlajel sb'o d'a stemplo Jehová chi', yic saychaj eb' viñ mac'umpoj q'ueen, eb' viñ ñicum te', eb' viñ smunlaj d'a q'uen hierro yed' d'a q'uen bronce, yic vach' sb'ochajxi templo chi'. 13 Yuj chi' a eb' viñ tz'ilan munlajel chi', a eb' viñ scuchb'an eb' viñ svach' b'oanxi templo chi'. Ix sb'o eb' viñ icha val yajtaxon d'a yichb'anil, te vach' ix ajxican sb'o yuj eb' viñ. 14 Axo yic ix lajvi sb'oel yuj eb' viñ, ix yic'anb'at q'uen tumin eb' viñ ixto cani, ix yac'an q'uen eb' viñ d'a viñ rey yed' d'a viñaj sacerdote Joiada chi'. Axo yed' q'ueen ix schec viñ rey chi' b'ochaj yamc'ab' yic templo chi', aton juntzañ sc'anchaji ayic tz'och ejmelal yed' juntzañ sc'anchaj d'a altar yuj silab' sñusjitz'aoc, icha q'uen nivac cuchara yed' juntzañxo yamc'ab' nab'a oro, ma plata. Yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', sñusjitz'añej silab' d'a stemplo Jehová.

15 Palta ix ichamvinacax viñaj Joiada chi', 130 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. 16 A d'a schoñab' viñaj David ix mucji viñ, aton b'aj smucchaj eb' viñ rey. A tas ix sc'ulej

viñ te vach'ñej yuj svach'iloc eb' yetisraelal, vach' ix yutej viñ yac'an servil Dios yed' d'a templo.

Ix ixtax spensar viñaj Joás

17 Ayic toxo ix cham viñaj Joiada chi', ix javi eb' viñ yajal yaj d'a Judá, ix em ñojan eb' viñ d'a viñaj rey Joás chi' yic smontan viñ eb' viñ. Axo ix aji, ix och d'a spensar viñ tas ix yal eb' viñ chi'. 18 Yuj chi' ix yactejcan templo Jehová eb', aton sDiosal smam yicham eb'. Axo d'a yechel comon dios Asera ix och eb' ejmelal yed' d'a juntzañxo comon dios. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a eb' aj Judá chi' yed' d'a eb' aj Jerusalén chi'. 19 Ix scheccot eb' schecab' Jehová yic tzul yalan eb' to smeltzajxi eb' d'a Jehová chi', palta majxo schalaj yab' eb' tas ix yal eb' checab' chi'.

20 Yuj chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Zacarías yuninalcan viñaj Joiada chi'. Ix q'ue liñan viñ d'a jun lugar chaañ, ix yalan viñ d'a masanil anima chi' icha tic: A Jehová Dios tz'alan icha tic: ¿Tas yuj max e c'anab'ajej in checnab'il? ¿Tas yuj tze saycot eyaelal d'a eyib'añ? Yujto ix in eyactajcani, yuj chi' ol ex vactejpaxcani, xchi Jehová, xchi viñ.

21 Palta ix och eb' ajc'olal smasanil d'a viñ, ix snaan eb' tas tz'aj smilancham viñ eb'. Ix yalan viñaj rey Joás chi' to sjulq'uenajcham viñ d'a yamaq'uil templo Jehová. Icha chi' ix aj scham viñ. 22 A viñaj Joás chi', majxo snacotlaj jantac svach'c'olal viñaj Joiada chi' ix yac' d'a viñ, palta to ix schec miljoccham viñaj Zacarías viñ, aton viñ yuninal viñaj Joiada chi'. Ayic van scham viñaj Zacarías chi', ix yalan viñ icha tic: Aocab' Jehová tz'ilan jun tic, a' ol ac'an yovalil, xchi viñ.

23 Ayic ix el yab'ilal scham viñ, ix javi eb' soldado sirio yac' oval yed' viñaj Joás chi'. Ix javi eb' d'a Judá yed' d'a Jerusalén. Tzijtum eb' yajal yaj d'a Judá chi' ix smilcham eb'. Ix yic'anec' masanil tas ay stojol eb', ix yac'anb'at eb' d'a viñ sreyal Damasco. 24 Jayvaññej eb' soldado sirio ix javi yac' oval chi', axo Jehová ix ac'anoch jantac eb' soldado yic Judá chi' d'a yol sc'ab' eb', yujto ix actajcan Jehová chi' yuj eb', aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. Icha val chi' ix aj yab'an syail viñaj Joás chi' yuj chucal ix sc'ulej.

25 Ayic ix el eb' sirio d'a yol yic Judá chi', te nivan ix ajcan viñaj Joás chi' slajvi yuj eb'. Axo eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix sna' eb' viñ tas syutej eb' viñ svach' milancham viñ, yic syac'anec' spac schamel viñ yuninal viñaj sacerdote Joiada chi' eb' viñ. Yuj chi' ix svach' milejcham viñ eb' viñ d'a sat sch'at. Ix lajvi chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, palta mañoc b'aj smucchaj eb' viñ rey. 26 A eb' viñ ix vach' milancham viñaj Joás chi', aton viñaj Zadad yune' ix Simat aj Amón yed' viñaj Jozabad yune' ix Simrit aj Moab.

27 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi' yed' eb' yuninal viñ yed' lolonel ix yal eb' schecab' Dios d'a viñ yed' yab'ixal b'aj svach' b'oejxi templo Jehová viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ rey. Axo viñaj Amasías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

25

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá
(2R 14.1-22)

1 Ayic 25 ab'il sq'uinal viñaj Amasías ix och viñ reyal, 29 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. 2 A tas ix sc'ulej viñ, vach' d'a yichañ Jehová, añej to maj sc'ulej val viñ d'a smasanil sc'ool.

3 Ayic ix tec'c'aj yopisio viñ chi', a eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix smilcham eb' viñ, aton eb' viñ miljinaccham viñ smam viñ. 4 Palta maj miljicham eb' viñ yuninal eb' yuj viñ, yujto tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, b'aj syal Jehová: A eb' mamab'il, max yal scham eb' yuj smul yuninal, max yal pax scham eb' uninab'il yuj smul smam, yujto junjun mach scham yuj smul, xchicani.

5 Ix schecan viñ to smolb'ej sb'a masanil eb' viñ aj Judá yed' eb' viñ yic Benjamín. Macquiltaquil ix aj eb' viñ d'a junjun yiñtilal. Icha chi' ix aj yoch eb' viñ yajalil d'a junjun

mil yed' d'a junjun cien anima. Ix yic'anchaaň sb'isul anima viň, schael yich d'a eb' 20 ab'il sb'eyňejb'ati. A sb'isul eb' ix q'ue vaan chi', 300 mil, aton eb' stiempoalxo sb'at d'a oval, lista yaj eb' yed' slanza yed' smaclab' jul-lab'. 6 Ix smajnan 100 mil eb' soldado yic Israel viň, 75 quintal q'uen plata ix yac' viň stojoloc eb'.

7 Palta ay jun viň schecab' Dios ix c'och d'a viň, ix yalan viň d'a viň icha tic:

—Ach rey, maň ic'och eb' soldado yic Israel yed' eb' yic Efraín ed'oc, yujto maň ayococh Jehová yed' eb', 8 vach'chom tza na'a to yuj eb' ay yip eb' a soldado d'a oval, palta a Dios ol ach ac'an ac'joc ganar yuj eb' ajc'ol chi', yujto ay spoder scolvaji, ay pax spoder satanel masanil, xchi viň schecab' Dios chi'.

9 Ix sc'anb'an viňaj Amasías chi' d'a viň schecab' Dios chi' icha tic:

—Palta, ¿tas ol aj pax 75 quintal q'uen plata ix vac' d'a eb' soldado israel chi' jun? xchi viň.

Ix tac'vi viň schecab' Dios chi' d'a viň icha tic:

—A Jehová syal yac'an ec'alocxo icha q'uen chi' d'ayach, xchi viň.

10 Yuj chi' ix checji pax eb' soldado ix cot d'a yol yic Efraín chi' yuj viňaj Amasías chi', palta ix te cot yoval eb' d'a eb' yic Judá chi', yuj chi' te yoval eb' ayic ix pax eb' chi'.

11 Ix stec'b'an sb'a viňaj rey Amasías chi', ix b'at viň yed' eb' soldado d'a spaňanil yic Atz'am Atz'am. Ata' ix smilcham 10 mil soldado aj Seir eb'. 12 Aňeja' ix syam pax 10 mil eb' aj Seir chi' eb', ix ic'jib'at eb' yuj eb' d'a sjolom jun lum vitz sattac q'uen yeq'ui. Ata' ix laj yumjicanb'at eb' yuj eb', choc' ix laj ajcan eb'.

13 Axo eb' soldado yic Israel maj chajocb'atlaj yuj viňaj Amasías d'a oval chi', aton eb' ix checjican meltzaj d'a spat, ix satel jaye' choňab' eb' d'a yol smacb'en Judá, schab'at d'a Samaria masanto d'a Bet-horón. Ix smilancham 3 mil anima eb', tzijtum tastac ix yelq'uejb'at eb'.

14 Ayic ix meltzaj viňaj Amasías chi', ayic toxo ix satel eb' aj Edom yuj viň, aton eb' aj Seir, ix yic'ancot juntzaň scomon diosal eb' aj Seir chi' viň, ix yac'anoch viň sdiosaloc. Ix yalan sb'a viň d'ay, ix sňusan pax incienso viň d'ay. 15 Yuj jun chi' ix cot val yoval Jehová d'a viň, ix scheccot jun viň schecab' yal d'a viň rey chi' icha tic:

—¿Tas yuj tzach och ejmelal d'a juntzaň comon dios maj yal scolanel schoňab' d'a yol a c'ab'? xchi viň schecab' Dios chi'.

16 Ayic vanto yalan juntzaň chi' viň schecab' Dios chi', ix tac'vi viň rey chi' icha tic:

—¿Tom ix val d'ayach to a ach ol ac' in razón a in rey in tic? Actej alan juntzaň chi'. ¿Mato tza nib'ej tzach miljichamoc? xchi viň.

Axo viň schecab' Dios chi' maňxa tas ix yal viň, axoňej ix yal viň d'a viň rey chi' icha tic:

—Vojtac a in tic to nab'ilxo yuj Dios to ol ach sateloc, yujto ix a c'ulej jun tic, maj a c'anab'ajej tas ix val d'ayach, xchi viň.

17 A viňaj Amasías sreyal Judá chi', ix sc'anb'ej yab' viň d'a juntzaň eb' ac'um razón. Yuj chi' ix schecan viň b'at alchaj d'a viňaj Joás yuninal viňaj Joacaz, yixchiquin viňaj Jehú, sreyal Israel, ix yalan viň icha tic: Cotaň, cac' oval, xchib'at viň. 18 Ix spacanpaxcot viňaj Joás chi' d'a viň icha tic: Ayab' jun te' sac q'uiix d'a Líbano, ix yalb'at te' d'a jun te' c'ute' ay pax ta' icha tic: Ac' ix isil yetb'eyumoc viň vuninal, xchib'at te'. Palta ay jun noc' chium noc' ix ec' ta', axo noc' ix tec'anem jun te' q'uiix chi'. 19 A ach tic tzala' to ix ac' ganar eb' aj Edom, yuj chi' tzic' val chaaň a b'a, tza say tas tz'aj ic'jichaaň. Palta te vach' tato tzach canňej d'a a pat. ¿Tas yuj tza nib'ej tzic'cot junoc yaelal d'a ib'aň yed' d'a yib'aň choňab' Judá? xchicot viňaj Joás chi' d'a viň.

20 Palta axo viňaj Amasías chi', maj schalaj yab' viň, yujto toxo ix sna Dios to ol ac'jococh viň d'a yol sc'ab' viňaj Joás chi' yuuj, yujto a d'a juntzaň sdiosal eb' aj Edom chi' tz'och viň ejmelal. 21 Ix lajvi chi' ix cot viňaj Joás chi' yac' oval yed' viňaj Amasías chi', ix schalaj sb'a eb' viň d'a Bet-semes, d'a yol smacb'en Judá chi'. 22 Ix ac'ji ganar Judá chi' yuj eb' aj Israel, yuj chi' a eb' soldado aj Judá chi' toxoňej ix el lemeljoc eb', ix paxcan eb' d'a

spat. 23 Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá d'a Bet-semes chi' yuj viñaj Joás viñ sreyal
Israel chi'. Ix lajvi chi' ix ic'chajcot viñ d'a Jerusalén. Ix smac'ancanem lañnaj smuroal
jun choñab' chi' eb' israel chi'. Ay am 180 metrooc ix spojem eb', ix b'atñej d'a puerta yic
Efraín, masanto ix c'och d'a spuertail schiquin jun smuroal chi'. 24 Ix yic'anpaxb'at q'uen
oro eb', q'uen plata yed' juntzañxo tas ay d'a yol stemplo Dios, aton juntzañ stañvej eb'
yiñtilal viñaj Obed-edom. Ix yic'paxb'at jantacñej b'eyumal ay d'a spalacio viñ rey chi'
eb'. Ix yic'anpaxb'at juntzañ anima eb' icha presoal ayic ix pax eb' d'a Samaria. Ix ac'ji
pural viñaj Amasías chi' yuj viñaj Joás yochcan vach'c'olal yed'oc.

25 A viñaj Amasías yuninal viñaj Joás sreyal Judá chi', 15 ab'ilto ix yac' reyal viñ d'a
Judá ayic toxo ix cham viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz sreyal Israel. 26 A jantacto yab'ixal
viñaj Amasías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb'
viñ sreyal Judá yed' eb' viñ sreyal Israel. 27 Atax val yic ix yic'anel sb'a viñaj Amasías
d'a Jehová, ay juntzañ eb' aj Jerusalén chi' ix naan smilcham viñ. Yuj chi' ix b'atcan viñ
elelal d'a choñab' Laquis, palta ix b'atñej eb' d'a spatic viñ d'a jun choñab' chi', ata' ix
cham viñ yuj eb'. 28 Ix lajvi chi' ix yic'anb'at snivanil viñ eb' d'a yib'añ jun noc' chej, axo
b'aj mucan eb' smam yicham viñ ix mucchaji, aton d'a schoñab' viñaj David.

26

Ochnac viñaj Uzías reyal
(2R 14.21-22; 15.1-7)

1-3 Ayic toxo ix cham viñaj Amasías chi', axo viñaj Uzías ix yac'och eb' aj Judá reyal
sq'uexuloc viñ smam chi'. Ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 16 ab'il sq'uinal viñ. 52
ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. Ayic ayoch
viñ reyal ix sb'oanxiq'ue choñab' Elat viñ, ix canxi yicoc Judá.

4 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Uzías chi', vach'ñej d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac
viñaj Amasías smam viñ. 5 Ix yac' val och spensar viñ d'a Dios yacb'an pitzanto viñaj
Zacarías. A viñaj Zacarías chi' ix c'ayb'an viñ d'a tas syutej sc'anab'ajan Jehová. Yacb'an
ix sc'anab'ajej viñ, vach'ñej ix ajelc'och viñ yuj Jehová.

6 A viñaj Uzías chi', ix b'at viñ yed' eb' viñ soldado yac' oval yed' eb' filisteo, ix
smac'anem lañnaj smuroal choñab' Gat eb' viñ, Jabnia yed' Asdod. Ix sb'oanq'ue juntzañ
choñab' eb' d'a yol yic Asdod chi' yed' juntzañxo choñab' yic eb' filisteo chi'. 7 Ix och val
Dios yed' viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' eb' filisteo chi' yed' eb' árabe cajan d'a Gur-baal
yed' eb' amonita. 8 Ix yac'an q'uen tumin eb' amonita d'a viñ, aton q'uen ix ac'jioch d'a
yib'añ eb' yac'ani. Ix yac'ñej yajalil viñ masanto d'a smojonal Egipto, yujto ix yic' val yip
yopisio viñ chi'.

9 Ix sb'oxiq'ue juntzañ b'aj tz'aj eb' soldado viñ d'a yib'añ smuroal Jerusalén chi' yed'
d'a yib'añ spuertail d'a schiquin yed' d'a yib'añ puerta d'a ch'olan yed' d'a juntzañxo
schiquintac. Te vach' ix aj sb'oanxiq'ue viñ. 10 Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal eb' viñ
soldado viñ d'a tz'inan luum yed' pax b'aj tz'aj eb' soldado chi' d'a chaañ. Ix schecanpax
viñ joychaj jantac a uc'b'ila', yujto te nivan noc' smolb'etzal noc' viñ d'a ac'lictac yed'
d'a yichtac vitz. Ay pax eb' smunlajvum viñ smunlaj d'a avoj uva yed' d'a juntzañxo
avb'en ay d'a tzalquixtac yed' d'a lum ac'lictac. Te ay val och d'a sc'ol viñ smunlaj d'a tas
tz'avchaji.

11 Ay pax jun nivan ñilañ eb' soldado viñ, ayic sb'at eb' d'a oval, pojquiltac yaj eb',
icha tas macañil yajec' sb'i eb' d'a yol sc'ab' viñaj Jeiel viñ tz'ib'um yed' viñaj Maasías
yajal. A viñaj Hananías sat yajal yaj d'a eb', ayoch yopisio viñ yed' viñaj rey Uzías chi'.
12 Axo masanil eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' viñ soldado chi' icha tas yiñtilal eb', ay
2 mil 600 eb'. 13 Axo eb' soldado ayoch d'a yalañ smandar eb', ay 307 mil 500 eb', listaxo
yaj eb' sb'at d'a oval, te tec'an eb' scolvaj d'a viñ rey chi' yic syac'an oval viñ yed' eb'
ajc'ool. 14 Ix schecan viñaj rey Uzías chi' b'ojoc juntzañ syamc'ab' eb' soldado chi': Aton

maclab' jul-lab', q'uen lanza, q'uen xumpil, maclab' ñic'ool, yol jul-lab' yed' mejmeech.
15 Ix sayan juntzañ eb' viñ vinac viñ te jelan yic sb'oan juntzañ q'uen nivac máquina yic
oval. Ix b'ochaj q'ueen b'ajtac ayq'ue eb' soldado d'a chaañ d'a yib'añtac muro. A juntzañ
q'uen máquina chi', a q'ueen sjulanb'at q'uen nivac q'ueen. Ix te pucaxb'at yab'ixal viñ
d'a najat. Ix och val Dios yed' viñ, yuj chi' te ay smay ix aj sb'inaj viñ.

16 Palta ayic ix tec'c'aj val yopisio viñ chi', ix yic'anchaañ sb'a viñ. Yuj chi' ix yic'cot viñ
d'a yib'añ. Ix spitej sb'a viñ d'a Jehová Dios, aton sDiosal eb' smam yicham viñ. Ix och viñ
d'a yol stemplo Jehová, ix sñusan incienso viñ d'a altar. 17 Tzac'an yoch viñaj sacerdote
Azarías yuj viñ yed' pax 80 eb' viñ sacerdote yic Jehová. Mañ jab'oc ix xiv eb' viñ yochi.
18 Axo yic ix c'och eb' viñ d'a viñ rey chi', ix yalan eb' viñ icha tic d'a viñ: Mamin rey Uzías,
a ach tic mañ opisiooc a ñusan incienso d'a Jehová, palta a oñ sacerdote oñ yiñtilal oñ
viñaj Aarón tic, a oñ sic'b'iloñcanoch d'a jun opisio tic. Yuj chi' mamin rey, vach' tzach el
d'a jun lugar tic, yujto toxo ix och a chucal d'a Jehová, yuj chi' mañxo ol ach ic'jocchaañ
yuuj, xchi eb' viñ d'a viñ.

19 A viñaj rey Uzías chi', ayic liñan och viñ d'a stz'ey jun altar yic incienso d'a yol templo
chi' yed'nac jun chaynub' yic incienso viñ. Ix cot val yoval viñ d'a eb' viñ sacerdote chi',
axo val d'a jun rato chi' ix elta yab'il lepra d'a snañal sat viñ. 20 Ayic ix yilan viñaj sat
sacerdote Azarías yed' eb' viñ ajun yed' viñ chi' to toxo ix elta yab'il lepra d'a snañal sat
viñ rey chi', ix yic'anelta viñ eb' viñ d'a elañchamel. Ix snib'ej pax viñ rey chi' tz'elta d'a
elañchamel, yujto toxo ix javi yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová.

21 Ix canñej jun lepra chi' d'a viñaj rey Uzías chi' masanto ix cham viñ, yuj chi' sch'ocoj
viñ ix aj d'a jun pat, majxo chajocochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová. Axo viñaj Jotam
yuninal viñ ix ochcan sq'uexuloc, yic scan viñ d'a spalacio yic syac'anpax yajalil viñ d'a
jun choñab' chi'.

22 A jantacto yab'ixal viñaj rey Uzías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, tz'ib'ab'ilcan
yuj viñaj Isaías schecab' Dios, viñ yuninal viñaj Amoz. 23 Ayic ix cham viñ Uzías chi',
ix mucji viñ d'a smacb'en b'aj smucchaj eb' viñ rey. Yujto ay lepra d'a viñ, yuj chi' maj
yal smucchaj viñ d'a yed'tal eb' viñ rey chi'. Ix lajvi chi' axo viñaj Jotam yuninal viñ ix
ochcan reyal sq'uexuloc.

27

Ochnac viñaj Jotam reyal (2R 15.32-38)

1 A viñaj Jotam chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 16 ab'il ix yac' reyal viñ
d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Sadoc.

2 A tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', vach' d'a yichañ Jehová icha ix sc'ulej viñaj Uzías
smam viñ. Palta maj ochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová icha ix yutej sb'a viñ smam viñ
chi'. Axo masanil anima, te chuc tas ix sb'eyb'alej eb'. 3 A viñaj Jotam chi' ix checan
b'ojoc jun spuertail templo d'a yib'añ. Tzijtum tas ix schec viñ b'ojoc d'a yib'añ smuroal
choñab' b'aj mucb'il jun ch'olan. 4 Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue juntzañ nivac choñab'
d'a tzalquixtac d'a yol yic Judá yed' yed'tal eb' viñ soldado chaañ yajq'ue b'aj stañvej eb'
viñ d'a caltac te'. 5 Ix yac' oval viñ yed' eb' amonita, ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. A d'a jun
ab'il chi', ix yac' q'uen tumin eb' ix ac'jioch d'a yib'añ yac'an d'a viñ. Ix yac' 75 quintal
q'uen plata eb' yed' 37 mil quintal ixim trigo. Añeja' icha pax chi' ixim cebada ix yac' eb'.
Icha chi' ix sc'ulej eb' d'a oxe' ab'il.

6 Te tec'an ix aj viñ d'a sreyal chi', yujto te vach' sb'eyb'al viñ d'a yichañ Jehová. 7 A
jantacto yab'ixal viñaj rey Jotam chi' yed' tastac sc'ulejnac viñ yed' jantac oval yac'nac
viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel yed' Judá.

8 Ayic ix och viñ d'a reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén.
9 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ yed' eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Ix
lajvi chi', axo viñaj Acaz yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

28

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá
(2R 16.1-20)

1 Ayic ix och viñaj Acaz chi' reyal, 20 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a
Jerusalén, palta mañ vach'oc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, maj sc'ulej viñ icha tas
sc'ulejnac viñaj David smam yicham viñ. 2 A sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej
viñ. Ix schecan viñ b'ochaj q'uen q'ueen yechel comon dios Baal. 3 Ix sñusan incienso viñ
d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ix sñusanpaxtz'a yuninal viñ silab'il icha val schuc b'eyb'al
juntzañ choñab' ix ic'jiel yuj Jehová d'a yichañ eb' israel d'a lum chi'. 4 Añejtona', ix sñus
pax silab' viñ yed' incienso d'a juntzañ lugar b'ajtac chaañ yed' d'a yichtac te te' c'ayum
xiil.
5-6 Yuj chi' ix ac'jioch viñ yuj Jehová sDiosal d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria. Te nivan
anima ix ic'jib'at d'a Damasco yuj eb' sirio chi'. Añeja' ix ac'jipaxoch viñ yuj Jehová
d'a yol sc'ab' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías sreyal Israel. A d'a jun c'u, 120 mil eb'
soldado te tec'an yic Judá ix smilcham eb', yujto ix yactejcan Jehová sDiosal eb', aton
sDiosal smam yicham eb'. 7 Ay jun viñ soldado te tec'an d'a yiñtilal Efraín scuchan Zicri, a
viñ ix milancham viñaj Maasías yuninal viñ rey chi' yed' viñaj Azricam yajal d'a spalacio
viñ rey chi' yed' viñaj Elcana sat yajal yuj viñ rey chi'. 8 Vach'chom yetchoñab' sb'a eb'
yed' eb' israel chi', palta ix ic'jib'at 200 mil eb' yuj eb', aton eb' ix ix, eb' vinac unin yed'
eb' ix unin, ix ic'jib'at eb' d'a Samaria. Mañxo jantacoc pax tas ix yic'b'at eb' israel chi'.
9 A d'a Samaria chi', ay jun viñ schecab' Dios scuchan Obed. Ix elta viñ scha eb' soldado
van sc'ochxi d'a Samaria chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—A Jehová co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, ix cot yoval sc'ol d'a Judá, yuj
chi' ix yac'och eb' d'a yol e c'ab'. Palta a exxo tic ix e milcham eb' yed' val yoval e c'ool to
ix q'ue val c'och d'a satchaañ. 10 Axo ticnaic, tze na'a to tzeyac'och eb' aj Judá tic yed' eb'
aj Jerusalén tic eyac'umaloc servil. Palta ¿tom malaj pax e mul a ex tic d'a yichañ Jehová?
11 A ticnaic, ab'ec tas ol vala': Aq'uec meltzaj masanil eb' quetisraelal ix eyic'cot chi' d'a
tic, yujto ay val cot yoval Jehová d'ayex, xchi viñaj Obed chi'.
12 Ix lajvi chi' ay jayvañ eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Efraín, aton viñaj Azarías
yuninal viñaj Johanán, viñaj Berequías yuninal viñaj Mesilemot, viñaj Ezequías yuninal
viñaj Salum yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Hadlai, ix och eb' viñ d'a sat eb' viñ van sjax
d'a oval chi'. 13 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—Mañ eyic'cot eb' chi' d'a tic, yujto a jun tic tz'och co muloc d'a Jehová. ¿Tom tze say
tas tz'aj svach' och co mul d'ay? Te nivanxo co mul tz'ochi, yuj chi' scot val yoval Jehová
chi' d'ayoñ, xchi eb' viñ.
14 Yuj chi', ix actajel masanil eb' ix ic'jicot yuj eb' soldado chi' yed' pax masanil tastac ix
yic'cot eb', ix yac'ancan eb' d'a yichañ eb' yajalil choñab' yed' d'a yichañ masanil anima.
15 Axo eb' viñ ix b'inaj sb'i tic, a eb' viñ ix tañvan eb' ix ic'jicot chi'. A d'a scal masanil
tastac ix yiq'uec' eb' soldado chi', ata' ix q'ueta pichul ix ac'jioch d'a eb' b'eraneli. Ix
ac'jioch xañab' eb', ix ac'ji va eb', ix yuc'an pax a' eb'. Ix ac'jioch aceite d'a eb' echen yaji.
Axo eb' maxtzac yal-laj sb'eyi, ix ac'jiq'ue eb' d'a yib'añ noc' b'uru yuj eb'. Ix cot eb' viñ
yajal choñab' Samaria chi' yac'xican eb' d'a eb' yetchoñab' d'a Jericó, aton b'aj te ay te'
palma. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb' viñ d'a Samaria chi'.
16 A d'a jun tiempoal chi', ix schecb'at eb' schecab' viñaj rey Acaz d'a viñ sreyal Asiria,
yic sc'anan colval viñ d'a viñ. 17 Yujto a eb' aj Edom ix javi eb' junelxo yac' oval d'a eb' aj
Judá, ay eb' anima ix yic'b'at eb'. 18 Yacb'an chi' axo eb' filisteo, ix ic'anpaxb'at tastac ay

d'a juntzañ choñab' d'a yichtac vitz yed' d'a Neguev d'a yol yic Judá chi'. Ix yic'anec' choñab' Bet-semes eb', Ajalón, Gederot, Soco, Timna yed' Gimzo yed' yaldeail junjun juntzañ choñab' chi'. Ix lajvi chi' axo eb' filisteo chi' ix cajnaj ta'. 19 Emnaquil ix ajcan eb' aj Judá chi' yuj Jehová, yujto a viñaj Acaz sreyal eb', a viñ ix cuchb'anb'at eb' d'a chucal, ix spitej val sb'a viñ d'a Jehová.

20 Ayic ix javi viñaj Tiglat-pileser sreyal Asiria chi' d'a Judá, maj colvajlaj viñ, palta to ix vach' lajviel yuj viñ. 21 Vach'chom ixto smolb'ejelta juntzañ tastac caro stojol ay d'a stemplo Jehová viñaj Acaz chi' yed' tastac ay d'a spalacio viñ yed' tastac ay d'a spat eb' viñ yajal yaji, ix yac'an viñ d'a viñ sreyal Asiria chi', palta nab'añej, majxo colvaj jab'oc viñ yed' viñ. 22 Vach'chom nivan yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Acaz chi', palta añeja' ix ochñej smul viñ d'a Jehová. 23 Ix yac'an silab' viñ d'a juntzañ scomon diosal eb' aj Damasco. Yujto toxo ix ac'ji ganar viñ yuj eb', ix yalan viñ icha tic: A juntzañ sdiosal eb' sirio tic scolvaji, yuj chi' ol vac' in silab' d'ay yic vach' ol colvaj ved'oc, xchi viñ. Icha chi' ix aj scot val d'a yib'añ viñ yed' eb' yetchoñab' chi'. 24 Ix lajvi chi', ix smolb'an juntzañ yamc'ab' yic templo Dios viñ, ix smac'anpoj viñ. Ix smacancan templo chi' viñ, ix schecan viñ b'ojocq'ue juntzañ altar d'a schiquintac scalleal Jerusalén chi'. 25 Ix schecanpax viñ b'ojocq'ue juntzañ altar b'ajtac chaañ d'a yoltac choñab' d'a yol yic Judá chi'. Ata' sñus incienso viñ d'a comon dios. Icha chi' ix yutej viñ stzuntzancot yoval sc'ol Jehová sDiosal smam yicham.

26 A jantacto tas ix sc'ulej viñ, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' Israel. 27 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a choñab' Jerusalén, palta mañoc d'a yed'tal eb' viñ rey ix mucji viñ. Axo viñaj Ezequías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

29

Ochnac viñaj Ezequías reyal (2R 18.1-3)

1 Ayic ix schaanel yich viñaj Ezequías yac'an reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ. 29 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Abías sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Zacarías. 2 A tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ.

Ix ochxi ejmelal d'a templo yuj viñaj Ezequías

3 A d'a b'ab'el uj yic b'ab'el ab'il yoch viñaj Ezequías reyal, ix schecan viñ jacchajxi templo Jehová, ix schecan viñ vach' b'ochajxi spuertail. 4 Ix schecan viñ avtajcot eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, ix molb'aj eb' viñ d'a yamaq'uil templo chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 5 Ix yalan viñ icha tic: Ex levita, ab'ec tas ol vala': Sacb'itejec e b'a, tze sacb'itan pax templo Jehová, aton co Diosal yed' eb' co mam quicham. Iq'uequelta masanil tas mañ vach'oc ayoch d'a yool. 6 Yujto a eb' co mam quicham, te pit yutejnac sb'a eb' d'a Jehová co Diosal, te chuc tas c'ulejnac eb' d'a yichañ. Actab'ilcan yuj eb', yic'naquel spensar eb' d'a scajnub'. 7 Smacannaccan spuertail eb', spu'annac tup sc'ac'al candil eb', maxtzac sñus incienso eb', maxtzac yac' silab' eb' to sñusjitz'a masanil d'a templo co Diosal a oñ israel oñ tic. 8 Yuj chi', ix cot val yoval sc'ol Jehová d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, cuseltac ix oñ ajcan yuuj, te q'uixvelal pax ix oñ ajcani, ix oñ ochpaxcan sb'uchlab'ejoc juntzañ choñab', icha val tz'aj eyilan ticnaic. 9 Yuj chi', ay eb' co mam quicham chamnac d'a oval. Mañ jantacoc eb' ix quetb'eyum yed' eb' calcuninal ic'chajnacb'at d'a ch'oc choñab'il. 10 A ticnaic ix in na'a to ol in b'o jun trato yed' Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yic vach' syiq'uel yoval sc'ol d'a quib'añ. 11 Yuj chi', ex vetchoñab', mañ eyiq'uec' tiempo e b'oan stemplo Jehová, yujto a' ex sic'aneli, yic tzeyac'an servil, tze ñusanpaxtz'a incienso d'a yichañ, xchi viñ.

12 Aton sb'i eb' levita ix och d'a munlajel tic: A d'a scal eb' yiñtilal viñaj Coat: Viñaj
Mahat yuninal viñaj Amasai yed' viñaj Joel yuninal viñaj Azarías. Axo d'a scal eb' yiñtilal
viñaj Merari: Viñaj Cis yuninal viñaj Abdi yed' viñaj Azarías yuninal viñaj Jehalelel. Axo
d'a scal eb' yiñtilal viñaj Gersón: Viñaj Joa yuninal viñaj Zima yed' viñaj Edén yuninal
viñaj Joa. 13 Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Elizafán: Viñaj Simri yed' viñaj Jeiel. A d'a
scal eb' yiñtilal viñaj Asaf: Viñaj Zacarías yed' viñaj Matanías. 14 Axo d'a scal yiñtilal
viñaj Hemán: A viñaj Jehiel yed' viñaj Simei. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Jedutún: A
viñaj Semaías yed' viñaj Uziel. 15 B'ab'el, ix smolb'ej eb' sc'ab' yoc eb' viñ, ix sacb'itan
sb'a eb' viñ smasanil icha yalan ley. Ix lajvi chi' ix och eb' viñ d'a yol templo chi', ix
sacb'itanpax templo chi' eb' viñ icha yalan ley, icha ix yutej viñ rey yalani, icha syal
schecnab'il Jehová.

16 Ix lajvi chi', ix och eb' viñ sacerdote chi' d'a yol templo yic sacb'itan eb' viñ. Masanil
tas mañ vach'oc ix ilchaj yuj eb' viñ, ix laj yiq'uelta eb' viñ, ix yic'anel eb' viñ d'a
yamaq'uil templo chi'. Axo juntzañ eb' viñ levita ix b'at julancanb'at d'a sch'olanil stitac
a' Cedrón. 17 A d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj chi' ix syamoch eb' viñ sacb'itan juntzañ
yamaq'uil templo chi'. Axo d'a svajxaquil c'ual ix elc'och eb' viñ sacb'itan d'a sti' templo
chi'. Vajxaqueto c'ual ix yac' pax eb' viñ sacb'itan yol templo chi', yuj chi' 16 c'ual ix yac'
eb' viñ sacb'itani, ix lajvielc'och smasanil. 18 Ix lajvi chi', ix c'och eb' viñ d'a spalacio
viñaj rey Ezequías chi', ix yalan eb' viñ icha tic: Toxo ix co sacb'itej stemplo Jehová yed'
altar b'aj stz'a silab', smexail ixim pan tz'em d'a yichañ Jehová yed' syamc'ab'il junjun.
19 Añejtona' ix co sacb'itej juntzañ yamc'ab' elnaccan d'a yopisio yuj viñaj rey Acaz, ayic
yochnac spitalil viñ. Axo ticnaic, toxo ix co b'oxicanoch d'a yed'tal d'a yichañ yaltar
Jehová, xchi eb' viñ.

20 Axo d'a junxo c'u, ix pet q'ue van viñaj rey Ezequías chi', ix smolb'an masanil eb'
yajal choñab' chi' viñ, ix b'at eb' d'a stemplo Jehová. 21 Ix yic'anb'at ucvañ noc' quelem
vacax eb', ucvañ noc' ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac calnel yed' ucvañ noc'
quelemtac chiva. A juntzañ noc' chi' ix yac' noc' eb' silab'il yic tz'ac'jican lajvoc smul eb'
yajal yaj d'a choñab' chi' yed' masanil eb' aj Judá chi', yic sacb'ican pax stemplo Jehová
chi'. Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ sacerdote yiñtilal viñaj Aarón to sñustz'a silab' chi'
eb' d'a yib'añ altar yic Jehová. 22 Ix smilancham noc' vacax chi' eb' viñ sacerdote chi', ix
schaan schiq'uil noc' eb' viñ, ix stzicanem eb' viñ d'a yib'añ altar chi'. Añeja' icha chi' ix
yutejpax noc' ch'ac calnel chi' eb' viñ yed' pax noc' quelemtac calnel chi'.

23 Ix yic'anb'at noc' chiva chi' eb' viñ d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ eb' anima
smasanil. Ix yac'anq'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc' yic tz'ac'jican lajvoc smul eb'. 24 Ix
lajvi chi', ix smilancham noc' eb' viñ sacerdote chi', ix secanem schiq'uil noc' eb' viñ d'a
yib'añ altar. A jun chi' ofrenda yuj yac'ji tup smul eb' israel chi', icha ix aj yalan viñ rey
chi'.

25 Ix ac'jipaxoch eb' viñ levita yuj viñaj rey Ezequías chi' d'a stemplo Jehová yed'
syamc'ab' eb' viñ yic b'it: Aton q'uen platillo, salterio, cítara, icha yajcan stzolal yuj viñaj
rey David yed' viñaj Gad, aton viñ ac'um razón d'a viñaj rey David chi', icha pax yaj
yalancan viñaj Natán schecab' Dios. A juntzañ checnab'il chi' alb'ilcan yuj Jehová yuj
eb' schecab'.

26 Liñanoch eb' viñ levita yed' yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David.
Liñanpaxoch eb' viñ sacerdote spu'an strompeta. 27 Yuj chi', ix yalan viñaj rey Ezequías
chi' to sñusjitz'a silab' d'a yib'añ altar chi'. Axo yic ix el yich sñusantz'a noc' silab' chi' eb'
viñ, ix el pax yich sb'itan eb' viñ sb'itan chi', yic syic'anchaañ Jehová eb' viñ, ix spu'an
strompeta eb' viñ. Ix c'anjipax juntzañ yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David
chi'. 28 Axo masanil anima, ñojanem eb' ejmelal yacb'an van sb'itan eb' viñ sb'itan chi',
van spu'an pax strompeta eb' viñ sacerdote. Masanto yic ix lajvi stz'ab'at silab' chi' ix
och vaan eb' viñ sb'itani. 29 Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix em ñojan viñ rey yed' masanil

eb' ajun yed' chi' ejmelal. 30 Ix yalan viñ yed' eb' viñ yajal choñab' chi' d'a eb' viñ levita to syal vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová yed' juntzañ b'it sb'onaccan viñaj rey David yed' pax juntzañ yic viñaj Asaf schecab' Dios. Ix sc'anab'ajan eb' viñ yed' val stzalajc'olal, ix empax ñojan eb' viñ ejmelal.

31 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a eb' anima: Yacb'an toxo ix e sacb'itej e b'a d'a yichañ Jehová icha yalan ley, cotañec, iq'ueccot e silab' yed' eyofrenda yuj eyac'an yuj diosal d'a stemplo Jehová, xchi viñ. Yuj chi' masanil eb' anima chi', ix yic'cot silab' eb' yed' yofrenda yuj yac'an yuj diosal eb'. Axo eb' ix el val d'a sc'ol yac'ani, ix yac' silab' eb' sñusjitz'a smasanil. 32 Masanil noc' noc' ix yic'cot eb' anima chi' silab'il sñusjitz'a smasanil chi', 70 noc' mam vacax, 100 noc' ch'ac calnel yed' 200 noc' quelemtac calnel. Ix ñusjitz'a noc' silab'il d'a Jehová. 33 A sb'isul masanil noc' ix yac' eb' silab'il chi', 600 noc' mam vacax yed' 3 mil noc' calnel yed' noc' chiva.

34 Yujto quenñej sb'isul eb' viñ sacerdote, maj tzac'vanlaj eb' viñ spatz'anel masanil noc' silab' sñusjitz'a smasanil chi', yuj chi' ix colvaj eb' viñ yetlevitail eb' viñ, yacb'an sacb'itej pax sb'a juntzañxo eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ levita elañchamel ix yac'och eb' viñ d'a sc'ol sacb'itan sb'a d'a yichañ juntzañ eb' viñ sacerdote chi'. 35 Ayto nañalxo noc' silab' chi' ix ac'chaji yed' pax xepual noc' silab' yic junc'olal yed' vino ix ac'chaj ofrendail yed' pax noc' silab' sñusjitz'a smasanil.

Ichaton chi' ix aj yelxi yich yochxi ejmelal d'a stemplo Jehová. 36 Ix te tzalaj viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' anima yuj tas ix sc'ulej Dios yed' eb', yujto elañchamel ix yic' sb'a masanil tas ix uji chi'.

30

Ix och q'uiñ yic snachajcoti'R'ayic yelnaccot eb' israel d'a Egipto

1 Ix lajvi chi', ix schecan viñaj rey Ezequías chi' alchajel d'a yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yac'anpaxb'at yumal viñ d'a eb' ay d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, yic scot eb' d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, yic tz'och q'uiñ yic snaancot eb' ayic yelnac eb' smam yicham eb' libre yuj Jehová sDiosal Israel d'a Egipto. 2 Ayic ix lajvi slolon viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' masanil eb' anima d'a Jerusalén chi', ix snaan eb' to a d'a schab'il uj ol och q'uiñ chi', 3 yujto maj yal-laj yoch q'uiñ chi' d'a sc'ual aycani, yujto quenñej eb' viñ sacerdote ix sacb'itej sb'a icha yalan ley, manta pax eb' anima smolb'ej sb'a d'a Jerusalén chi'. 4 Yujto ix scha sc'ol viñ rey yed' masanil anima tas ix nachaj chi', 5 yuj chi' ix sna eb' to spucchaj yumal d'a masanil yol yic Israel. Schacot d'a Dan, masanto sc'och d'a Beerseba. Ix avtajcot eb' yic sjavi eb' d'a Jerusalén yic tz'och q'uiñ chi', yujto a d'a yalañtaxo, mañ nivanoc eb' smolb'ej sb'a yic syac'anoch jun q'uiñ chi' eb', icha yaj stz'ib'chajcani.

6 Yuj chi' ix b'at eb' schecab' viñ rey chi' d'a masanil yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yic'anb'at yumal eb', aton ix schec b'ojoc viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, b'aj syal viñ icha tic: Ex quetisraelal, meltzajañecxi d'a Jehová sDiosal viñ co mam quicham aj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel, yic ol ochxoc eyed'oc a ex mañ ex cannacoc d'a yol sc'ab' eb' viñ sreyal Asiria. 7 Mocab' lajanoc tzeyutej e b'a icha eb' e mam eyicham, icha pax eb' quetisraelal, ix spitej val sb'a eb' d'a Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham chi'. A val co Diosal chi' ix satanel eb' icha val tz'aj quilan ticnaic. 8 Yuj chi' mañ eyac' pitb'oc e b'a, icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham chi'. Aq'uecxioch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, cotañec d'a stemplo sic'b'ilel yuj d'a masanil tiempo, tzeyac'an servil yic maxtzac cot yoval sc'ol d'ayex. 9 Tato ol eyac'xioch Jehová d'a e c'ool, axo eb' ajc'ol ic'jinacb'at eb' quetisraelal yed' eb' eyuninal d'a preso chi', ol oc' sc'ol eb' d'a eb', ol ac'joc meltzaj eb' d'a co choñab' tic. Yujto a Jehová co Diosal, te ay snivanc'olal, ay pax yoq'uelc'olal, mañ ol ex spatiquejcaneli tato ol eyac'xioch e b'a d'a yol sc'ab', xchib'at viñ rey chi' d'a eb'.

10 Ix b'at eb' checab' chi' d'a masanil yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, ix b'atr̃ej eb' d'a junjun choṅab', masanto ix c'och eb' d'a yol yic Zabulón. Palta a eb' anima chi', toṅej ix tzevaj eb', ix b'uchvaj pax eb' d'a eb' checab' chi'. 11 Palta ay jayvaṅ eb' viṅ vinac d'a yiṅtilal Aser, d'a yic Manasés yed' d'a yic Zabulón ix och eb' ejmelal d'a Dios chi', ix javi eb' d'a Jerusalén chi'. 12 A Dios ix ac'an sna' masanil eb' anima d'a Judá chi', yic sc'anab'ajan eb' jun checnab'il ix yal viṅ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, icha ix aj yalan Jehová.

13 Yuj chi' a val d'a schab'il uj, ix smolb'an sb'a jantac anima d'a Jerusalén chi', ix yac'anoch q'uiṅ eb' yic ixim pan malaj yich. 14 Ix syamanoch eb' yic'anel masanil juntzaṅ altar yed' juntzaṅ lugar b'ajtac sṅuschaj incienso d'a Jerusalén chi'. Ix syumancanem eb' d'a sch'olanil a' Cedrón. 15 Ayic 14 yoch schab'il uj chi', ix smilancham noc' quelem calnel eb' yic q'uiṅ chi'.

Axo eb' viṅ sacerdote yed' eb' viṅ levita, ix te q'uixviq'ue eb' viṅ, yuj chi' ix sacb'itej sb'a eb' viṅ icha yalan ley. Ix yic'anb'at noc' silab' eb' viṅ sṅusjitz'a smasanil d'a templo Jehová. 16 Icha chi' ix aj yochxi eb' viṅ d'a yopisio, icha yalan ley Moisés viṅ schecab' Dios. A eb' viṅ sacerdote ix tzicanem schiq'uil noc' silab' ix yac' eb' viṅ levita. 17 Yujto tzijtumto eb' d'a scal masanil anima chi' manto sacb'itejlaj sb'a, yuj chi' a eb' viṅ levita chi' ix milancham noc' silab'il yic q'uiṅ chi' yuj eb' anima chi', yic tz'och yopisio noc' d'a q'uiṅ chi'. 18-19 Te nivan eb' d'a yiṅtilal Efraín, d'a yic Manasés, d'a yic Isacar yed' d'a yic Zabulón ix comon chi'an noc' silab' yic q'uiṅ chi', maṅ ichaoc yaj stz'ib'chajcani, yujto maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley. Palta a viṅaj rey Ezequías chi' ix lesalvi yuj eb', ix yalan viṅ icha tic: Mamin Jehová, co Diosal ach yed' eb' co mam quicham, te vach' a pensar. Ac' nivanc'olal eb' syac'och d'a sc'ol yalan sb'a d'ayach, vach'chom maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan sleyal a templo, xchi viṅ.

20 Ix yab' Jehová slesalvi viṅaj rey Ezequías chi', yuj chi' ix yac' nivanc'olal d'a yib'aṅ masanil anima chi'. 21 Uque' c'ual ix ec' eb' israel chi' d'a Jerusalén, te tzalajc'olal ix ec' q'uiṅ yic ixim pan malaj yich chi'. Axo eb' viṅ sacerdote yed' eb' viṅ levita, junjun c'u sb'itan eb' viṅ, syalan vach' lolonel eb' viṅ d'a Jehová yed' masanil yamc'ab' yic b'it te vach' yic Jehová yaji. 22 A viṅaj Ezequías chi', ix yac' yuj diosal viṅ d'a eb' viṅ levita, yujto ix sch'oxel sb'ecanc'olal eb' viṅ yac'an servil Jehová.

Uque' c'ual ix schi noc' silab' yic q'uiṅ chi' eb', ix yac'anpax noc' silab' eb' yic junc'olal, ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal smam yicham. 23 Ix lajvi chi', ix yalan eb' smasanil to syac' uqueocxo c'ual q'uiṅ chi'. Te tzalajc'olal ix aj yoch q'uiṅ chi' yuj eb'. 24 A viṅaj Ezequías sreyal Judá chi', mil noc' mam vacax yed' 7 mil noc' calnel ix siej viṅ d'a eb' anima chi'. Yed' eb' viṅ yajal d'a junjun choṅab' ix siejpax mil noc' vacax chi' eb' viṅ yed' 10 mil noc' calnel. Nivan eb' viṅ sacerdote ix sacb'itej sb'a icha yalan ley. 25 Masanil eb' aj Judá chi' yed' eb' viṅ sacerdote yed' eb' viṅ levita yed' masanil eb' ix laj cot d'a yol yic Israel yed' masanil eb' ch'oc choṅab'il ix ja cajan d'a yol yic Israel chi', ma d'a yol yic Judá, ix te tzalaj eb'. 26 Jantac tzalajc'olal ix uji d'a Jerusalén chi', yujto atax yic yac'annac reyal viṅaj Salomón yuninal viṅaj David, manta b'aj tzuji icha jun ix uji d'a Jerusalén chi'. 27 Ix lajvi chi', ix q'ue liṅan eb' viṅ sacerdote yed' eb' viṅ levita yic sc'anan svach'c'olal Jehová eb' viṅ d'a yib'aṅ masanil eb' anima. Ix ab'chaj slesal eb' viṅ chi' d'a satchaaṅ b'aj cajan Dios.

31

1 Ayic toxo ix lajvi jun q'uiṅ chi', masanil eb' israel ix smolb'ej sb'a, ix b'at eb' d'a masanil choṅab' d'a yol yic Judá. Ix smac'anpoj juntzaṅ q'uen q'ueen eb' nivan yelc'och b'aj syal sb'a eb' anima chi' yed' pax juntzaṅ yechel comon dios Asera. Ix laj spojanem juntzaṅ yic ejmelal eb' b'ajtac chaaṅ yed' pax juntzaṅ altar ay d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' smasanil d'a schoṅab', ix laj b'atcan eb' d'a slugar junjun.

2 Ix lajvi chi' ix spojanec' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita viñaj Ezequías d'a stzolal,
junjun macañ eb' viñ yed' yopisio: A eb' viñ sacerdote, a eb' viñ tz'ac'an silab' sñusjitz'a
smasanil yed' silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová. Axo eb' viñ levita tz'ac'an
yuj diosal d'a Jehová chi', syalanpax vach' lolonel eb' viñ d'ay d'a b'ital, ay pax eb' viñ
stañvan spuertail templo. 3 A viñ rey chi', a noc' smolb'etzal noc' viñ ix yac' silab'il: Aton
noc' silab' sñusjitz'a smasanil tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' pax silab'
sñusjitz'a d'a sc'ual ic'oj ip yed' pax silab' tz'ac'ji yic tz'och q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed'
silab' tz'ac'ji d'a juntzañxo q'uiñ nivac yelc'ochi, icha yaj stz'ib'chajcan d'a sley Jehová.
4 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a masanil eb' anima cajan d'a Jerusalén chi' to syac' scolval eb'
syac'taxon d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita, yic vach' añej Jehová syac' servil
eb' viñ icha yalan ley. 5 Ayic ix alchajel jun checnab'il chi', ix yac' eb' israel jantac val ix
el d'a sc'ool yac'ani: Aton ixim trigo vach', vino, aceite, noc' yal chab' yed' masanil sat
avb'en te vach' slaj smol eb'. Ix yic'anpaxcot sdiezmoal masanil tas syavej eb'. Te nivan
ix yac' eb'.

6 Añejtona' pax eb' aj Israel chi' yed' eb' cajan d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá
chi', ix yic'cot sdiezmoal noc' smolb'etzal noc' eb': Aton noc' vacax, noc' calnel, noc' chiva
yed' pax sdiezmoal masanil tastac ay d'a eb' to yicxo Jehová Dios yaji. Juyjumb'a ix laj
yutej eb' yac'ancani. 7 Ayic yoxil uj yoch jun ab'il chi', ix och ijan eb' smolb'an masanil
juntzañ chi'. Ato d'a yuquil uj ix och vaan eb' yac'ani. 8 Ayic ix b'at yilan masanil juntzañ
ix molchaj chi' viñaj Ezequías yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ, ix yalan vach' lolonel eb'
d'a Jehová yed' d'a choñab' Israel. 9 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'a eb'
viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita yuj masanil juntzañ tas ix javi chi'. 10 Ix tac'vi viñaj
sat sacerdote Azarías yiñtilal viñaj Sadoc icha tic: Yictax ix schaanel yich eb' yic'ancot
scolval d'a stemplo Jehová tic, ayñej tas sco va'a, ayto pax scani. Masanil juntzañ tic toxo
ix cani, yujto ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ eb' quetchoñab' tic, xchi viñ.

11 Yuj chi', ix schec viñaj Ezequías b'ochaj yed'tal b'aj smolchaj juntzañ chi' d'a templo
chi'. Axo yic toxo ix b'o jun yed'tal chi', 12 vach' ix yutej eb' smolb'an juntzañ colval chi'
d'a yool yed' diezmo ix yic'cot eb' anima chi' yed' masanil tas to yic Jehová yaji. Axo jun
viñ levita scuchan Conanías sat ix ajcan yilani, axo jun viñ yuc'tac viñ scuchan Simei ix
och schab'iloc yilan juntzañ chi'. 13 A viñaj rey Ezequías yed' viñaj Azarías chi' sat yaj
d'a eb' viñ tz'ilan templo chi'. A eb' viñ ix ac'anoch juntzañxo eb' viñ levita d'a yalañ
smandar viñaj Conanías yed' viñaj Simei chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Jehiel, viñaj Azazías,
viñaj Nahat, viñaj Asael, viñaj Jerimot, viñaj Jozabad, viñaj Eliel, viñaj Ismaquías, viñaj
Mahat yed' viñaj Benaía. 14 Axo viñaj Coré yuninal viñaj Imna yiñtilal Leví, yajal yaj
viñ d'a eb' viñ stañvan spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aypaxoch d'a yib'añ
viñ schaan ofrenda to tz'el val sc'ol eb' yac'an d'a Jehová, spucanpaxec' viñ tastac to yic
Jehová yaj chi' tz'ac'chaj d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita. 15 A juntzañ eb' viñ
levita: Aton viñaj Edén, viñaj Miniamín, viñaj Jesúa, viñaj Semaías, viñaj Amarías yed'
viñaj Secanías. A eb' viñ ix colvaj yed' viñaj Coré chi' spucanec' ofrenda d'a schoñab' eb'
viñ sacerdote, icha syal macquiltac yaj eb', eb' icham anima yed' eb' unin. 16 Syac'an eb'
viñ d'a eb' viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb' yiñtilal Leví, aton eb' viñ ayoch d'a yib'añ yilan
yopisio d'a stzolal d'a templo d'a junjun c'u, eb' oxe' ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati. 17 A eb'
viñ sacerdote chi', b'ob'il slistail eb' viñ, icha syal stzolal smam yicham eb' viñ. Axo eb'
viñ levita 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay pax sb'i eb' viñ icha yajoch eb' viñ d'a yopisio
d'a stzolal. 18 A yed' sb'i eb' viñ chi', tz'ib'ab'il pax sb'i eb' ix yetb'eyum eb' viñ, eb' nenetac
unin yed' juntzañxo yuninal eb' viñ yed' yisil eb' viñ, aton masanil mach ay yalan yic eb'
viñ yilani. Val d'a stojolal ix aj spojanec' eb' viñ juntzañ tas ac'b'il d'a Dios. 19 Ay pax eb'
viñ vinac ayoch d'a yib'añ spojanec' tas sva eb' viñ sacerdote yiñtilal Aarón yed' eb' viñ
levita, aton eb' viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb' smam yicham eb' viñ, aton eb' viñ cajan
d'a spatictaquel schoñab' eb' viñ sacerdote yed' d'a juntzañxo choñab'.

20 Icha chi' ix yutej viñaj Ezequías chi' sb'oan juntzañ tic d'a masanil yol yic Judá. A
masanil tas ix sc'ulej viñ, te vach', te tojol d'a yichañ Jehová Dios. 21 Masanil tas ix sc'ulej
viñ yic ix yac'an servil viñ d'a stemplo Dios, ix sc'ulej val viñ d'a smasanil sc'ool, icha
yalan sc'ayb'ub'al Dios yed' schecnab'il. Yuj chi' te vach'ñej ix elc'och viñ.

32

Yac'nac oval viñaj Senaquerib d'a Judá
(2R 18.13—19.37; Is 36—37)

1 Ayic toxo ix sc'ulej masanil juntzañ chi' viñaj Ezequías, yic sc'anab'ajan Jehová viñ,
ix javi viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado. Ix laj och oyan eb' d'a spatictac
juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá, yic syic'anec' eb' yalani.
2 Ayic ix yilan viñaj Ezequías chi' to toxo ix javi viñaj Senaquerib chi' yac' oval d'a
Jerusalén, 3 ix smol alan viñ yed' eb' viñ yajal yed' eb' viñ yajalil eb' soldado to smuc
sjajtac a a' eb' viñ ay d'a spatictac choñab' chi'. Ix cha sc'ol eb' viñ sc'ulan tas ix alchaj
chi'. 4 Yuj chi' te nivan eb' anima chi' ix smolb'ej sb'a, ix laj smucan sjajtac a a' chi' eb'
yed' a a' sb'ey d'a slac'anil chi', yic vach' ayic sjavi eb' asirio chi', mañxalaj a' tz'ilchaj yuj
eb'.
5 Ix yac' val yip viñaj rey Ezequías chi' sb'oanxiq'ue smuroal choñab' chi' b'aj
mac'b'ilem lañnajoc. Ix b'ochajxiq'ue juntzañ b'aj stañvej eb' soldado d'a yib'añtac
muro yed' junxo muro d'a spatiqueli. Te vach' ix ajoch muro b'aj mucb'il jun ch'olan
d'a schoñab' viñaj David. Tzijtum q'uen lanza yed' maclab' jul-lab' ix schec viñ rey
chi' b'ojoc. 6 Ix yac'anoch yopisio juntzañ eb' viñ vinac viñ yic tz'och eb' viñ yajalil d'a
masanil choñab'. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj smolb'ej sb'a eb' anima d'a stiel spuertail
choñab' chi', ix yalan viñ rey chi' to stec'b'ej sb'a eb', ix yalan viñ icha tic: 7 Tec'an tzeyutej
e b'a, mañ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool d'a yichañ viñ sreyal Asiria chi' yed' d'a
jun nivan ñilañ eb' viñ soldado yed'nac viñ chi', yujto ec'b'al quip d'a yichañ eb' chi'. 8 A
viñ chi', a eb' soldado ayoch yipoc sc'ol viñ, palta a oñxo tic, a Jehová co Diosal ayoch
qued'oc, a' ol colvaj qued'oc ayic ol cac'an oval chi', xchi viñ. Ayic ix yab'an eb' anima
chi' tas ix yal viñ rey chi', ix stec'b'an val sb'a eb'.
9 Yacb'an van yac'an oval viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado d'a choñab'
Laquis, ix schecancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a Jerusalén, yic tzul yal eb' d'a viñaj
Ezequías sreyal Judá yed' d'a masanil eb' aj Judá cajan ta' icha tic:
10 Icha tic ix yutej viñaj Senaquerib sreyal Asiria yalancoti: ¿Mach ayoch yipoc e c'ol
a ex tic, yuj chi' ayex can d'a Jerusalén tic, ina to oyb'il exxo q'uei? 11 Tato syal viñaj
Ezequías d'ayex to a Jehová e Diosal ol ex colanel d'a yol in c'ab', toñej tzex yixtej viñ,
ol ex cham yuj vejel yed' taquiñtial. 12 ¿Tom mañoc viñaj Ezequías chi' ix ic'anel juntzañ
lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' altar yic jun Dios chi'? Ix yalan viñ d'a masanil anima
d'a Judá yed' d'a Jerusalén to junñej jun altar b'aj sñusji incienso d'a jun Dios chi'. 13 ¿Tom
mañ eyojtacoc tas in c'ulejnac yed' eb' in mam vicham d'a juntzañxo choñab'? ¿Tocval
ix yal yuj sdiosal juntzañ choñab' chi' scolanel eb' d'a yol in c'ab'? 14 ¿Tom ay junoc d'a
juntzañ sdiosal juntzañ choñab' ix satel eb' in mam vicham chi' ix yal scolanel schoñab'
d'a yol sc'ab' eb'? ¿Tas yuj tze na' to a e Diosal chi' ol ex colan d'a yol in c'ab'? 15 Yuj chi',
mañ eyac' e b'a musansatil yuj viñaj Ezequías chi'. Mañ e cha eyab' tas syal viñ. Yujto
malaj junoc sdiosal juntzañ choñab' chi' ix yal scolan schoñab' d'a yol in c'ab'. Añejtona'
malaj pax juntzañ dios chi' ix yal scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham. Ocxo jun
e Diosal chi'. ¿Tom ato val ol yal ex scolan d'a yol in c'ab'? xchicot viñ, xchi eb'.
16 Ay juntzañxo tas ix yal eb' schecab' viñ sreyal Asiria chi' yic sb'uchvaj eb' d'a
Jehová Dios yed' d'a viñaj Ezequías aton schecab'. 17 Ix stz'ib'anpaxcot jun yumal viñaj
Senaquerib chi' yic sb'uchvajcot viñ d'a Jehová sDiosal Israel. A d'a jun yuum viñ chi', ix
yalcot viñ icha tic: A juntzañ sdiosal juntzañxo choñab', maj yal-laj scolan schoñab' eb'

chi' d'a yol in c'ab', icha pax chi' sDiosal viñaj Ezequías, mañ ol yal-laj scolan schoñab' d'a yol in c'ab', xchicot viñ d'a yuum chi'.
18 A eb' schecab' viñaj Senaquerib chi', te chaañ ix yal eb' d'a eb' anima ay d'a Jerusalén chi', aton eb' liñjab'q'ue d'a yib'añ muro, te chaañ ix yal eb' d'a hebreo, yic xib'taj eb' anima chi' yuj eb', yic syac'an ganar Jerusalén chi' eb' yalani. 19 Ix slajb'ej val sDiosal Jerusalén eb' yed' juntzañ comon dios b'ob'il yuj anima, sdiosal juntzañxo choñab'.
20 Yuj val jun lolonel chi', ix lesalvi viñaj rey Ezequías yed' viñaj Isaías schecab' Dios yuninal viñaj Amoz. Ix sc'anan scolval Jehová eb' viñ. 21 Yuj chi' a Jehová ix checancot jun ángel yic tzul satanel eb' soldado te tec'an, eb' yajalil eb' yed' eb' sat yaj d'a scampamento viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' te q'uixvelalxoñej ix aj smeltzajxi viñ rey chi' d'a schoñab'. Axo yic ix och viñ d'a yol templo sdiosal, a eb' yuninal viñ ix milanchamoc.
22 Icha chi' ix yutej Jehová scolan viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi' d'a yol sc'ab' viñaj Senaquerib sreyal Asiria chi', yed' pax d'a yol sc'ab' juntzañxo choñab'. Junc'olal ix laj aj eb' yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil chi'. 23 Yuj chi', tzijtum eb' ix yic'cot yofrenda d'a Jerusalén, ix yac'an eb' d'a Jehová, ix yac'anpax silab' eb' te caro stojol d'a viñaj Ezequías chi'. A d'a jun tiempoal chi' nivan ix aj yelc'och viñ d'a juntzañxo choñab'.

Ix penaayax viñaj Ezequías
(2R 20.1-11; Is 38.1-22)

24 A d'a jun tiempoal chi', te ov yac'an syaelal viñaj Ezequías chi', ijan ix cham viñ. Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová. Ix tac'vi Jehová chi', ix sch'oxan jun yechel d'a viñ te satub'tac yilji, yic sch'oxani to ol b'oxoc sc'ool viñ. 25 Vach'chom jantac vach'il ix scha viñaj Ezequías chi', palta maj yac' yuj diosal viñ d'a Jehová, to ix yic'chaañ sb'a viñ. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a viñ yed' d'a Judá yed' d'a Jerusalén.
26 Yuj chi' ix yic'xiem sb'a viñ yed' eb' cajan d'a Jerusalén chi' d'a yichañ Dios. Yuj chi' majxo yac'cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'añ eb' yacb'an pitzanto viñ.

Ix ic'jixichaañ viñaj Ezequías

27 A viñaj Ezequías chi', ix te aj sb'eyumal viñ, nivan ix aj yelc'och viñ. Te nivan q'uen plata, q'uen oro, q'uen q'ueen te vach' yilji, perfume, maclab' jul-lab' yed' pax masanil tas to ay stojol ix smolb'ej viñ. 28 Ix schecanpax viñ b'ojoc spatil b'aj sic'chaj ixim trigo, vino yed' aceite. Ix b'ochaj pax smacte' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' chiva. 29 Ix schecanpax viñ b'ojoc juntzañ choñab', yujto mañ jantacoc noc' svacax viñ yed' noc' scalnel. Te nivan sb'eyumal viñ ix yac' Dios.
30 Aton viñ ix checan macchaj sjaj a' Gihón d'a yib'añ, yic vach' axo d'a yalañ luum sb'ey a'. A d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a schoñab' viñaj David, ata' ix c'och a'. Masanil tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej ix elc'ochi.

Ix chaji eb' aj Babilonia yuj viñaj Ezequías
(2R 20.12-19; Is 39.1-8)

31 A eb' viñ yajal d'a Babilonia, ix scheccot eb' viñ schecab' eb' viñ yic tzul sc'anb'an eb' viñ yuj jun tas satub'tac ix uji d'a Judá. Ix actajcan viñaj Ezequías chi' yuj Dios sch'ocoj yic tz'ac'ji proval viñ yuuj, yic syila' tas yaj spensar viñ.

A schamel viñaj Ezequías
(2R 20.20-21)

32 A jantacto yab'ixal viñaj Ezequías yed' tastac ix sc'ulej viñ yed' b'aj ix sc'anab'ajej Dios viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan tas yilnac viñaj Isaías yuninal viñaj Amoz yed' d'a yumal yab'ixal eb' viñ sreyal Judá yed' Israel. 33 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a yib'añq'ue b'aj mucb'il eb' yiñtilal viñaj David. Masanil eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a

Jerusalén, ix sch'oxel eb' to nivan yelc'och viñ ayic ix smucan viñ chi eb', axo viñaj Manasés yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

33

Ochnac viñaj Manasés reyal
(2R 21.1-18)

1 A viñaj Manasés chi', lajchave' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 55 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto a juntzañ tastac yajb'entac sb'eyb'alej juntzañ choñab' yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' israel d'a sat sluum tic, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. 3 Ix schec viñ b'ochajxiq'ue juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, aton juntzañ yic'naquel viñ smam viñ. Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue altar yic comon dios Baal yed' yechel comon dios Asera. Ix yalan sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ, ix yac'anpaxem sb'a viñ d'ay. 4 Ix schecan viñ b'ochajq'ue juntzañ altar d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, aton jun templo chi' b'aj yalnac Jehová to ol b'inajñej sb'i d'a masanil tiempo. 5 Ix schecanpax viñ b'ochajq'ue juntzañxo altar d'a chab'xo yamaq'uil stemplo Jehová chi', yic syal sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ.

6 Ix sñusantz'a eb' yuninal viñ silab'il d'a sch'olanil yic Ben-hinom. Ix sc'anb'an sb'a viñ d'a eb' ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix scuchb'an eb' anima viñ yic sc'uman spixan chamnac. Te chuc tas ix sc'ulej viñ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová viñ d'a yib'añ. 7 Ix schecan viñ ac'chajoch yechel comon dios d'a yol scajnub' Jehová Dios. Aton yuj jun cajnub' chi' yalnac Jehová d'a viñaj David yed' d'a viñaj Salomón icha tic: A jun pat d'a Jerusalén tic, ix in sic'canel d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Israel, in cajnub' tz'ajcan d'a junelñej. 8 Mañxo ol ex viq'uel a ex israel ex tic d'a jun lum luum vac'nac d'a eb' e mam eyicham, tato tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' in cachnab'il in chec yac'naccan viñaj Moisés d'ayex, xchi Jehová.

9 Palta axo viñaj Manasés chi' ix cuchb'an val eb' aj Jerusalén d'a chucal yed' juntzañxo eb' ay d'a yol yic Judá chi'. Yelxo val te chuc ix aj sb'eyb'al eb' d'a yichañ schuc b'eyb'al juntzañ choñab' satb'ilel yuj Jehová d'a yichañ eb' smam yicham eb' d'a peca'. 10 Ix cachji viñaj Manasés yed' masanil eb' anima chi' yuj Jehová, palta maj sc'anab'ajej eb'. 11 Yuj chi' a Jehová ix ac'ancot eb' yajalil eb' soldado viñ sreyal Asiria d'a eb', ix yamchaj viñaj Manasés chi' yuj eb'. Ix yac'anoch gancho eb' d'a sñi' viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix yic'anb'at viñ eb' d'a Babilonia.

12 Ayic ix yab'an val syail viñ chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová Dios. Yelc'olal val ix yiq'uem sb'a viñ d'a yichañ sDiosal smam yicham. 13 Ayic ix lesalvi viñ chi', ix yab'an Dios tas ix sc'an viñ chi', yuj chi' ix meltzajxi viñ yuj Jehová d'a Jerusalén chi' yic tz'ochxi viñ d'a yopisio. Icha chi' ix aj snachajel yuj viñ to añej Jehová Dios toni.

14 Ix lajvi chi', ix schecan viñ b'ochajxiq'ue smuroal schoñab' viñaj David d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Gihón d'a pañan b'aj ay sjaj a a' chi', masanto sc'och d'a spuertail yic noc' chay. Ix vach' b'oji pax b'aj scumlaj muro chi'. Chaañ ix ajq'ue muro chi'. Ix yac'anpaxoch eb' yajalil eb' soldado viñ d'a masanil choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi'. 15 Ix schecan viñ ic'chajel sdiosal eb' ch'oc choñab'il yed' juntzañ yechel ix yac'och viñ d'a yol scajnub' Jehová yed' juntzañ altar ix schec viñ b'ojoc d'a jun tzalan yic templo chi' yed' juntzañxo d'a Jerusalén chi'. A juntzañ chi' ix schec viñ julchajcanel d'a stitaquel choñab' chi'. 16 Ix lajvi chi' ix schecan viñ vach' b'ochajxi altar d'a Jehová, ix yac'an silab' viñ yic sch'oxan sjunc'olal yed' Dios yed' silab' yic ac'oj yuj diosal. Ix yalan viñ d'a masanil eb' aj Judá to tz'och eb' ejmelal d'a Jehová Dios. 17 Palta a eb' anima chi', añeja' ix yac'ñej silab' eb' d'a juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, vach'chom a d'a Jehová sDiosal eb' syac' yalani.

18 A jantacto yab'ixal viñaj Manasés chi' yed' slesal viñ d'a Dios yed' tas ix schec Jehová
yal eb' schecab', aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 19 Tz'ib'ab'il pax
slesal viñ yed' tas ix aj spacan Dios. Añejtona' pax tas ix aj yoch spitalil viñ yed' yic
ejmelal ix sb'oq'ue viñ b'ajtac chaañ yed' b'ajtac ix b'ochaj yechel Asera yed' juntzañxo
yechel comon dios ayic manto sna sb'a viñ d'a yichañ Jehová, aycan d'a yumal ix
stz'ib'ejcan eb' schecab' Dios. 20 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj ay juntzañ tas avab'il
d'a spalacio. Axo viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Amón reyal
(2R 21.19-26)

21 A viñaj Amón chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, chab'
ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 22 Ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová viñ d'a yib'añ icha
ix sc'ulej viñ smam viñ. Ix sñus silab' viñ d'a juntzañ comon dios b'ob'ilcan yuj viñ smam
viñ chi', ix ochpax viñ ejmelal d'ay. 23 Maj yiq'uemlaj sb'a viñ d'a Jehová icha sc'ulejnac
viñ smam viñ chi', palta a val chucal ix ste c'ulej viñ.

24 A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, a eb' viñ ix milancham viñ d'a spalacio. 25 Axo eb'
anima d'a yol choñab' chi' ix milanpaxcham eb' viñ ix milancham viñ. Axo viñaj Josías
yuninal viñ ix yac'canoch eb' reyal sq'uexuloc viñ.

34

Ochnac viñaj Josías reyal
(2R 22.1-2)

1 A viñaj Josías chi', vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal.
31 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 2 A tas ix sc'ulej viñ te vach' d'a yichañ Jehová,
tz'acan ix sb'eyb'alej viñ icha sb'eyb'alejnac viñaj David smam yicham viñ.

A tas ix sc'ulej viñaj Josías

3 Ayic 16 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic quelem unin val viñ, ix yac'an val och
viñ d'a sc'ool sc'anab'ajan Jehová sDiosal viñaj David smam yicham viñ. Axo yic 20
ab'il viñ, ix syamanoch viñ yic'anel tas mañ vach'oc d'a Judá yed' d'a Jerusalén chi'. Ix
schecan viñ satjiel masanil juntzañ b'aj tz'och ejmelal b'ajtac chaañ, yechel comon dios
Asera yed' juntzañxo yechel comon dios tzeyb'il yed' masanil yechel b'ob'il d'a q'uen
q'ueen. 4 A val d'a yichañ viñ ix mac'jipoj juntzañ altar yic masanil yechel Baal. Ix
schecanpax viñ mac'jipoj altar b'aj sñuschajtz'a incienso b'ajtac chaañ. Ix schecanpax
viñ mac'jipoj yechel comon dios Asera yed' masanil juntzañxo yechel comon dios. Choc'
ix ajcan smasanil. Ix lajvi chi' ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ b'ajtac mucan eb' ix ac'an
silab' d'a juntzañ yechel chi'. 5 Ix schecanpax viñ ñusjoctz'a sb'aquil eb' sacerdote d'a
juntzañ comon dios chi' d'a yib'añ juntzañ altar chi'. Ichaton chi' ix aj sacb'itan Judá yed'
Jerusalén chi' viñ. 6 Icha pax chi' ix sc'ulej viñ d'a juntzañ choñab' mac'b'ilem lañnaj d'a
yol yic Manasés, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Simeón, masanto ix c'och d'a yol yic
Neftalí. 7 Ayic ix lajvi smac'jicanpoj masanil juntzañ altar, juntzañ yechel comon dios
Asera yed' juntzañxo yechel comon dios, choc' ix ajcani, ix mac'jipaxcanpoj masanil
altar b'aj stz'a incienso d'a masanil yol yic Israel chi'. Ichato chi' ix meltzajxi viñ d'a
Jerusalén.

Ilchajnac yumal ley
(2R 22.3—23.3)

8 Ayic 26 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic toxo ix sacb'itej masanil jun nación chi'
viñ yed' scajnub' Jehová Dios, ix schecan viñ vach' b'ochaj scajnub' Dios chi'. Ix ochcan
jun munlajel chi' d'a yib'añ viñaj Safán yuninal viñaj Azalías yed' viñaj Amasías yajal d'a
choñab' Jerusalén yed' viñ tz'ib'um, aton viñaj Joa yuninal viñaj Joacaz. 9 Ix lajvi chi' ix
b'at eb' viñ tic yil viñaj Hilcías sat sacerdote. Ix b'at yac'an q'uen tumin eb' viñ d'a viñ,

aton q'uen ix scha eb' viñ levita stañvan spuertail templo Dios d'a eb' yiñtilal Manasés yed' eb' yiñtilal Efraín, aton masanil eb' cannac d'a yol yic Israel. Ay pax q'uen ix yac' eb' yiñtilal Judá, eb' yiñtilal Benjamín yed' eb' cajan d'a Jerusalén chi'. 10 Ix lajvi chi' ix yac'ancan q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilan munlajel d'a templo Jehová chi', axo eb' viñ stupan eb' viñ smunlaj d'a templo chi'. 11 Ix yac'anpax q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ñicum te' yed' d'a eb' viñ scuchb'an munlajel chi', yic smanchaj q'uen q'ueen tzeyb'il yed' pax masanil te te' tz'och syamnub'aloc yed' pax spatzab'il juntzañ pat emnaccan lañnaj yuj eb' viñ sreyal Judá.

12-13 A juntzañ eb' viñ vinac chi', te vach' ix yutej eb' viñ yilan munlajel chi'. A eb' viñ scuchb'an munlajel chi', a eb' viñ levita, aton sb'i eb' viñ tic: Viñaj Jahat yed' viñaj Abdías yiñtilal viñaj Merari, viñaj Zacarías, viñaj Mesulam yiñtilal viñaj Coat. A eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ. Ay juntzañxo eb' viñ levita cuchb'um d'a b'it yed' pax d'a yamc'ab' yic b'it chi', a eb' viñ tz'ilan eb' cuchum icatz, ay pax eb' viñ tz'ilan eb' smunlaji. Ay pax eb' viñ tz'ib'um, ay pax eb' viñ stañvan spuertail scajnub' Dios chi'.

14 Ayic van yic'chajelta q'uen tumin ix b'at ac'chajcan d'a scajnub' Jehová chi', axo viñaj sacerdote Hilcías ix ilanelta yumal b'aj aycan sley Jehová yuj viñaj Moisés. 15 Ix yalan viñ d'a viñaj Safán viñ tz'ib'um to ix ilchaj yumal ley d'a scajnub' Jehová. Ix yac'ancan viñ d'a viñaj Safán chi'. 16 Axo viñaj Safán chi' ix ic'anb'at d'a viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic:

—Mamin rey, a oñ a checab' oñ tic van co b'oan masanil munlajel aycan och d'a quib'añ. 17 Ix molb'aj q'uen tumin ix ul ac'chajcan d'a scajnub' Jehová, ix ac'chaj q'uen d'a eb' viñ tz'ilan munlajel chi' yed' pax d'a eb' viñ smunlaji, xchi viñ.

18 Ix yalanpax viñ d'a viñ rey chi' icha tic: A viñaj Hilcías ix yac' jun uum viñ d'ayin, xchi viñ. Ix lajvi chi' ix yavtan jun uum chi' viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 19 A val yic ix yab'an viñ rey tas syal jun uum chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ. 20 Ix yavtancot viñaj Hilcías viñ, viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán, viñaj Abdón yuninal viñaj Micaía, viñaj Safán viñ tz'ib'um yed' viñaj Asaías ay yopisio scolvaj yed' viñ. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

21 —Ixiquec, b'at c'anb'ejec d'a Jehová vuuj, yuj pax masanil anima cannac d'a Israel tic yed' d'a Judá yuj tas syal jun uum ix ilchaj tic. Tecan aycot yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ ticnaic, yujto a eb' co mam quicham maj sc'anab'ajej eb' tas syal Jehová, maj sb'eyb'alej pax eb' tastac aycan d'a jun uum tic, xchi viñ rey chi'.

22 Yuj chi' ix b'at viñaj Hilcías yed' juntzañxo eb' viñ ix checjib'at yuj viñ rey chi', ix b'at eb' viñ yil ix Hulda ix schecab' Dios, ix yetb'eyum viñaj Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi' sic'an masanil pichul d'a scajnub' Dios. Cajan ix Hulda chi' d'a jun scha macañil choñab' d'a Jerusalén. Ayic ix yalan eb' viñ d'a ix, 23 ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha tic:

—A Jehová co Diosal tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e c'anb'ej chi' d'ayin 24 to a in Jehová in tic svala': Ol vac'cot junoc yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil anima cajan d'ay, icha val yaj stz'ib'chajcan d'a jun uum ix avtaj d'a ichañ chi'. 25 Yujto ix in eyactejcani, axo d'a juntzañ comon dios tze ñus incienso. Tze tzuntzancot yoval in c'ol yuj masanil tas ix e c'ulej chi'. Yuj chi' toxo ix cot yoval in c'ool d'a yib'añ jun choñab' tic, maxtzac tuplaj. 26 Yuj chi' alec d'a viñ sreyal Judá, viñ ix ex checancot ul e c'anb'ej d'ayin Jehová sDiosal in Israel tic to a in sval icha tic: Yujto ix a cha ab' tas syal jun uum chi', 27 ix ac'an val och d'a a c'ool, ix ac'anoch a b'a d'a yol in c'ab' ayic ix ab'ani to ay yoval in c'ol d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'ay, yujto ix iq'uem a b'a d'a vichañ, ix a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oq'ui, añejtona' in ix vab' pax tas ix ala'. Yuj chi' a in val Jehová in sval d'ayach: 28 A in ol vaq'uelc'ochi to junc'olal ol ach chamoc, ol ach mucchaj b'aj mucan eb' a mam icham. Ichato chi' ol

javoc juntzañ yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil eb' cajan d'ay, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'.

Yuj chi' ix meltzaj eb' viñ schecab' viñ rey chi', ix ul yalan spac tas ix b'at sc'anb'ej eb' viñ chi'. 29 Ix lajvi chi' ix schecan viñ rey chi' avtajcot masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Judá yed' eb' yic Jerusalén chi' to smolb'ej sb'a eb' viñ smasanil. 30 Ix lajvi chi', ix q'ue viñ rey chi' d'a scajnub' Jehová yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi' yed' pax eb' viñ sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en chi' yed' pax masanil eb' unin yed' masanil eb' ichamtac anima. Ata' ix schec viñ rey chi' avtaj jun uum chi' yab' masanil anima chi', aton tastac aycan d'a yumal strato Jehová ix ilchajelta yuj eb' d'a yol templo chi'. 31 Ix och liñan viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy. Ata' ix yac' sti' viñ d'a yichañ Jehová to d'a val smasanil sc'ool viñ ol sc'anab'ajej sb'eyb'alan masanil checnab'il yed' c'ayb'ub'al chi', icha val yaj stz'ib'chajcan d'a yumal strato Jehová chi'. 32 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil anima molanec' chi', eb' aj Jerusalén yed' eb' yic Benjamín to syac' sti' eb' sc'anab'ajani. Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix sc'anab'ajej eb' icha val yajcan d'a yumal strato sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 33 Ix schecan viñaj Josías chi' ic'joquel masanil yechel yajb'entac ay d'a yol smacb'en Israel chi'. Ix yalan viñ to tz'och masanil eb' ayec' d'a Israel chi' ejmelal d'a Jehová Dios. Yacb'an pitzanto viñ, maj yiq'uel sb'a eb' d'a Jehová sDiosal eb' smam yicham eb'.

35

Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías
(2R 23.21-33)

1 Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías chi' yic syic'anchaañ Jehová viñ d'a Jerusalén chi', aton yic snaancot eb' ayic yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Ayic 14 yoch b'ab'el uj ix smilcham noc' calnel eb' silab'il yuj q'uiñ chi'. 2 Ix yac'anoch eb' viñ sacerdote viñ d'a yopisio, ix iptzitaj eb' viñ yuj viñ yic syilan yopisio eb' viñ chi' d'a scajnub' Jehová. 3 Ix schecan viñ smolb'ej sb'a eb' viñ levita tz'ac'an servil Jehová, aton eb' viñ sc'ayb'an eb' yetisraelal. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Naeccoti to a te' scaxail strato Jehová, aycan te' d'a yol scajnub' Jehová sb'onac viñaj Salomón yuninal viñaj David sreyal Israel. Yuj chi' a ex tic maxtzac e b'achlaj b'eyec' te' d'a sjolom e jeñjab'. A ticnaic aq'uec servil Jehová co Diosal yed' pax eb' quetisraelal schoñab' co Diosal chi'. 4 B'oecoch e b'a d'a stzolal, icha syal stzolal smacañil eb' e mam eyicham, icha yaj stz'ib'chajcan yuj viñaj David yed' viñaj Salomón chi'. 5 Tzex can nañaloc ex levita ex tic d'a scajnub' Jehová chi', icha syal smacañil eyaji, yic vach' tzex colvaj d'a junjun macañ eb' quetisraelal sc'ab'yoc sb'a, 6 yic tze milancham noc' quelemtac calnel silab'il yic q'uiñ tic. Yuj chi' sacb'itejec e b'a icha yalan ley yed' pax tas yovalil sacb'itaji, yic vach' syal sc'anab'ajan eb' quetisraelal tic masanil tas yalnaccan viñaj Moisés yuj Jehová, xchi viñ rey chi'.

7 Ix lajvi chi', axo d'a scal noc' smolb'etzal noc' viñaj Josías chi' ix yiq'uelta juntzañ noc' ix yac' viñ d'a eb' anima molanec' chi', yic vach' ay noc' syal yac'an eb' silab'il d'a q'uiñ chi'. Aton sb'isul noc' tic: 30 mil noc' calnel yed' noc' chiva yed' 3 mil noc' quelemtac vacax. 8 Añejtona' eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi', ix el val d'a sc'ool eb' viñ yac'an silab' d'a eb' choñab' chi', d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita. Axo pax viñaj Hilcías, viñaj Zacarías yed' viñaj Jehiel, aton eb' viñ tz'ilan scajnub' Jehová, 2 mil 600 noc' calnel yed' 300 noc' quelemtac vacax ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. 9 A viñaj Conanías yed' eb' viñ yuc'tac, aton viñaj Semaías, viñaj Natanael, viñaj Hasabías, viñaj Jeiel yed' viñaj Josabad, aton eb' viñ yajalil eb' viñ levita, 5 mil noc' calnel yed' noc' chiva ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. Ix yac'anpax 500 noc' quelemtac vacax eb' viñ yic syac' noc' eb' viñ levita silab'il.

10 Ayic vach'xo yaj masanil yic tz'och q'uiñ chi', ix sb'oanoch sb'a eb' viñ sacerdote d'a
stzolal yed' pax eb' viñ levita, icha ix aj yalan viñ rey. 11 Ix smilancham noc' noc' chi' eb'
viñ silab'il yic q'uiñ chi'. Ix yac'an schiq'uil noc' eb' viñ levita chi' d'a eb' viñ sacerdote.
Axo eb' viñ ix tzicanoch schiq'uil noc' chi' d'a altar. Ix lajvi chi' ix spatz'anel noc' eb' viñ
levita chi'. 12 Ix spojanec' xepual noc' silab' sñusjitz'a smasanil eb' viñ sacerdote chi',
ix yac'an eb' viñ d'a junjun macañ eb' ayto yuj sb'a, yic syac'an eb' d'a Jehová, icha yaj
stz'ib'chajcan d'a yumal yuj viñaj Moisés. Añeja' icha chi' ix yutej pax noc' vacax eb' viñ.
13 Ix sb'olan noc' silab' yic q'uiñ chi' eb' viñ, icha val yaj stz'ib'chajcani. Axo juntzañxo
noc' silab' chi', ix stz'añ noc' eb' viñ d'a yol chen yed' d'a yoltac xalten. Elañchamel ix
spuquec' noc' eb' viñ d'a eb' anima. 14 Ix lajvi chi', ix sb'oan yic eb' viñ levita chi' yed'
pax tas yic eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ sacerdote yiñtilal Aarón te ay tas sc'ulej eb'
viñ sq'ue ac'val yic sñusan noc' silab' eb' viñ stz'a smasanil yed' pax xepual noc'. Yuj chi'
munil ix sb'o yic eb' viñ levita chi', ix sb'oanpax yic eb' viñ sacerdote chi' eb' viñ.
15 Axo pax eb' viñ sb'itani, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf, ayoch eb' viñ d'a yopisio chi',
icha yajcan yuj viñaj rey David, viñaj Asaf, viñaj Heman yed' viñaj Jedutún, schecab' eb'
tic viñaj rey David chi'. Axo eb' viñ stañvan puerta, aypaxoch eb' viñ yilan yopisio chi'.
Malaj junoc eb' viñ syactejcan yilan yopisio, yujto a eb' viñ yetlevitail eb' viñ sb'oan noc'
silab' eb' viñ.
16 Icha chi' ix aj yac'ji servil Jehová d'a sc'ual q'uiñ chi', yic tz'ac'jipax silab' d'ay d'a
altar, aton silab' sñusjitz'a smasanil, icha ix aj yalan viñaj rey Josías chi'. 17 Masanil eb'
israel van sb'oan q'uiñ chi', uque' c'ual pax ix sva ixim pan eb' malaj yich. 18 Malaj b'aj ix
och junoc q'uiñ icha jun chi' yictax d'a stiempoal viñaj Samuel schecab' Dios. Malaj val
junocxo sreyal Israel ix ac'anoch jun q'uiñ chi' icha ix aj yoch yuj viñaj rey Josías yed' eb'
viñ sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Israel ayec' chi' yed' pax
eb' cajan d'a Jerusalén chi'. 19 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ
chi'.

A schamel viñaj rey Josías
(2R 23.28-30)

20 Ayic toxo ix laj uji juntzañ chi', ayic toxo ix b'ochajxi scajnub' Jehová yuj viñaj rey
Josías chi', axo viñaj Necao sreyal Egipto, van sb'at viñ d'a a' Éufrates yic syac' oval viñ
yed' choñab' Carquemis. Axo viñaj rey Josías chi' ix b'at smac sat viñ. 21 A viñaj Necao
chi', ix scheccot eb' schecab' viñ yic tzul alchaj d'a viñaj Josías chi' icha tic: Ach sreyal
Judá, mañ ac' oval ved'oc, yujto mañoc ed'oc tzin javi vac' oval, palta a yed' junxo nación
aytaxon voval yed'oc, yujto a Dios ix alan d'ayin to tzin pil vip vac'an oval tic. Actej a
telan a b'a yed' Dios yic vach' max ach satel yuuj, yujto a' ayoch ved'oc, xchicot viñ.
22 Palta axo viñaj Josías chi' maj meltzajlaj viñ, to ix sq'uexel sb'a viñ yic syac'an oval
viñ. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Necao chi', vach'chom a Dios ix alani. Yuj chi'
ix yac' oval viñ yed' viñaj Necao chi' d'a jun pañan yic Meguido. 23 A eb' sjulvajum viñaj
Necao chi', ix sjulb'at sjul-lab' eb' d'a viñaj Josías chi'. Ix yamchaj viñ sjulan eb', yuj chi'
ix yal viñ d'a eb' ed'jinac scarruaje: Iq'uec in el d'a tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi,
xchi viñ. 24 Ix yic'anelta viñ eb', ix yac'anoch viñ eb' d'a yol junxo schab'il carruaje, ix
yic'ancot viñ eb' d'a Jerusalén, ata' ix cham viñ. Ix smucan viñ eb' b'aj mucb'il eb' smam
yicham. Masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ix oc' eb' yuj viñ. 25 Axo viñaj Jeremías
ix b'oan jun sb'ital yic snachajcot schamel viñ. Ix cañnej jun b'it chi', masanil eb' viñ
vinac yed' eb' ix ix sb'itani, ayic sb'itan jun b'it chi' eb' yuj schamel junoc anima, snacot
viñaj Josías chi' eb'. A jun b'it chi' ix ochcan d'a stzolal sb'itan eb' israel yuj junoc chamel,
aycan d'a yumal sb'ital cusc'olal.
26 A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, te vach' icha yaj
stz'ib'chajcan d'a yumal sley Jehová 27 yed' masanil tastac ix sc'ulej viñ ayic ix el yich
yed' slajvub', aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel yed' Judá.

36

Ochnac viňaj Joacaz reyal
(2R 23.31-35)

1 Ix lajvi chi' axo masanil eb' anima ix ac'anoch viňaj Joacaz yuninal viňaj Josías chi' reyal d'a Jerusalén sq'uexuloc viň smam chi'. 2 Ayic ix schaanel yich viň yac'an reyal, 23 ab'il sq'uinal viň, oxeňej ujal ix yac' reyal viň. 3 A viň sreyal Egipto ix ic'anel viň d'a reyal chi'. Ix yac'anoch q'uen tumin viň sreyal Egipto chi' d'a yib'aň eb' aj Judá chi' yic syac'an 75 quintal q'uen plata eb' yed' oxe' arroba q'uen oro. 4 Axo viňaj Eliaquim yuc'tac viňaj Joacaz chi' ix ochcan reyal d'a Judá chi' yuj viň sreyal Egipto chi'. Ix q'uexchaj sb'i viňaj Eliaquim chi' yuj viň, Joacim ix sb'iejcan viň, axo viňaj Joacaz chi', ix ic'jib'at viň yuj viň sreyal Egipto chi'.

Ochnac viňaj Joacim reyal
(2R 23.36—24.7)

5 Ayic ix och viňaj Joacim chi' reyal, 25 ab'il sq'uinal viň, 11 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Palta te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová Dios. 6 Axo viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia ix javi yac' oval yed' viň, ix tzec'ji viň d'a q'uen cadena, ix ic'jib'at viň d'a Babilonia chi'. 7 Aňejtona' ix yic'b'at juntzaň yamc'ab' yic scajnub' Jehová viňaj Nabucodonosor chi', ix yac'anoch viň d'a yol stemplo sdiosal d'a Babilonia chi'.

8 A jantacto yab'ixal viňaj Joacim chi' yed' tastac te yajb'entac ix sc'ulej viň yed' juntzaňxo chucal ix sc'ulej viň, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Israel yed' eb' yic Judá. Axo viňaj Joaquín yuninal viň ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ic'b'ilb'at viňaj Joaquín d'a Babilonia
(2R 24.8-17)

9 Ayic ix schaanel yich viňaj Joaquín yac'an reyal, 18 ab'il sq'uinal viň. Oxe' ujal yed' lajuňexo c'ual ix yac' reyal viň d'a Jerusalén, te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová.

10 A d'a b'ab'el uj yic jun ab'il chi', ix yal viňaj Nabucodonosor to tz'ic'jib'at viňaj Joaquín chi' d'a Babilonia yed' juntzaň yamc'ab' te caro stojol ay d'a scajnub' Jehová. Axo viňaj Sedequías ix ac'jioch reyal d'a Judá yed' d'a Jerusalén sq'uexuloc viňaj Joaquín chi'. A viňaj Sedequías chi', sc'ab' yoc sb'a viň yed' viňaj Joaquín chi'.

Ochnac viňaj Sedequías reyal

11 A viňaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viň ayic ix schaanel yich viň yac'an reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. 12 Te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová. Maj sna sb'a sc'ool viň yuj scachnab'il ix schec Jehová yal viň schecab' aj Jeremías. 13 Ijan ix yiq'uel sb'a viň d'a viňaj Nabucodonosor yalani, aton b'aj ix yac' sti' viň d'a yichaň Dios to junňej ix yutej spensar viň yed' viň. Junelňej ix yac' pitb'oquel spensar viň, majxo yal sc'ool viň ix meltzaj d'a Jehová sDiosal Israel.

14 Aňejtona' masanil eb' viň yajal d'a Judá chi', eb' viň sacerdote yed' masanil eb' anima, ix te q'ue val chaaň eb' sc'ulan chucal te yajb'entac. A val sb'eyb'al juntzaňxo ch'oc choňab'il ix sb'eyb'alej eb', ix yixtanel scajnub' Jehová eb', aton jun sic'b'ilel yuuj d'a Jerusalén chi'. 15 A Jehová sDiosal eb' yed' smam yicham eb', ix schecňejcot eb' schecab' yic tzul cachji eb', yujto tz'oc' sc'ol d'a schoňab' yed' d'a scajnub' chi'. 16 Palta toňej ix stzetzej eb' schecab' Dios chi' eb', malaj yelc'och tas ix yal eb' d'a sat eb'. Ix b'uchvaj eb' d'a eb' schecab' Dios chi', masanto ix em val yoval sc'ol Jehová d'a yib'aň schoňab' chi', majxo yal-laj yoch vaan.

Ix mac'jiem laňnaj scajnub' Jehová
(2R 25.8-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)

17 Ix lajvi chi', ix checjicot viñ sreyal eb' aj Babilonia chi' yuj Jehová, ix javi viñ yac' oval
yed' eb' aj Judá chi'. Ix miljicham eb' quelemtac d'a q'uen espada d'a yamaq'uil scajnub'
Dios. Mañxa jab'oc snivanc'olal eb' d'a eb' quelemtac chi' yed' d'a eb' ix cob'estac, d'a eb'
icham anima mañxa yip. Ix ac'jioch eb' smasanil d'a yol sc'ab' viñ rey chi' yuj Jehová.
18 Masanil yamc'ab' yic scajnub' Dios, nivac yed' cotac, jantacñej tas ay d'a scajnub' chi'
yed' masanil sb'eyumal viñ rey yed' yic eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi', pilan ix
yic'b'at viñaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. 19 Ix sñusancantz'a scajnub' Dios chi'
eb', ix smac'ancanem lañnaj smuroal Jerusalén chi' eb'. Ix sñusantz'a spalacio viñ rey
eb', ix smac'anpoj masanil tas caro stojol eb'.
20 Axo eb' maj miljoccham d'a oval chi', ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi'. Ix ochcan eb'
checab'oc d'a viñaj rey Nabucodonosor chi' yed' d'a eb' yiñtilal viñ, masanto ayic ix ac'ji
ganar Babilonia chi' yuj eb' aj Persia. 21 Icha val chi' ix aj yelc'och tas ix schec Dios yal
viñaj Jeremías schecab'. Icha chi' ix aj yic'an yip lum luum, yujto 70 ab'il mañxalaj mach
ix munlaj d'a sat luum.

A jun checnab'il yac'naquelta viñaj Ciro (Esd 1.1-14)

22 Ayic b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, ix elc'och slolonel Jehová
alb'ilcanel yuj viñaj Jeremías schecab'. A Jehová ix ac'an sna viñaj rey Ciro chi', yuj
chi' ix yaq'uelta jun checnab'il viñ. Ix schecan viñ alchajel d'a masanil yol smacb'en,
ix schecanpax viñ pucchaj uum, syalan icha tic: 23 A in Ciro in tic sreyal in Persia, a in
sval icha tic: A Jehová sDiosal satchaañ, a' ix ac'anoch masanil nación d'a sat luum tic
d'a yol in c'ab'. A' ix alan d'ayin to tzin b'oq'ue scajnub' d'a Jerusalén d'a yol yic Judá.
Yuj chi', yalñej mach ex schoñab' ex Jehová, colvajocab' Jehová e Diosal chi' eyed'oc. A
ticnaic meltzajañec d'a Jerusalén chi', xchi viñ.

A Ch'aŋ Libro
ESDRAS

Esdras sb'i jun libro tic, yujto syalcot yab'ixal viŋaj Esdras d'ay yed' viŋaj Nehemías. Junŋej syutej eb' viŋ yalancot yab'ixal eb' aj Judá. Junŋej pax syutej eb' viŋ yalancot yab'ixal juntzaŋ tas ujinac. Palta ch'occh'oc ix yutej eb' sc'ayb'an d'a yib'aŋ junjun macaŋ. A viŋaj Esdras, a viŋ sc'ayb'an eb' yetisraelal d'a sc'ayb'ub'al Dios, yic vach' syutej eb' yoch ejmelal d'a Dios. Axo pax viŋaj Nehemías viŋ gobernador. A tas nab'il yuj viŋaj Nehemías chi' to sb'ochajxiq'ue smuroal choŋab' Jerusalén. Snaanpax viŋ tas syutej smunlaj yed' eb' anima, tas pax syutej eb' staŋvan sb'a d'a yol schoŋab'.

A viŋaj Esdras chi', a viŋ tz'ib'jinacpax yab'ixal jayvaŋ eb' aj Judá xid'nac icha presoal, ayic spaxnacxicot eb' yed' viŋaj Zorobabel, aycan sb'i eb' d'a capítulo 1 yed' 2. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 6, ata' syalcot tas ajnac sb'ochajxiq'ue stemplo Dios. Syalanpax viŋaj Esdras chi' tas aj smeltzajnacxi viŋ yed' eb' ayb'at icha presoal yed'oc, tas pax yutejnac viŋ yalan d'a eb' anima to syac'xioch spensar eb' d'a Dios. Aton syalcan d'a capítulo 7 masanto d'a 10.

A sley viŋaj Ciro
(2Cr 36.22-23)

1 Ayic b'ab'el ab'il yoch viŋaj Ciro reyal d'a Persia, ix elc'och slolonel Jehová yal-
naccanel viŋaj Jeremías schecab'. A Jehová ix ac'an sna viŋaj rey Ciro chi', yuj chi'
ix yaq'uelta jun checnab'il viŋ. Ix schecan viŋ alchajel d'a masanil yol smacb'en, ix
schecanpax viŋ pucchajel ab'ix, syalan icha tic: 2 A in Ciro in tic sreyal in Persia, a in
sval icha tic: A Jehová sDiosal satchaaŋ, a' ix ac'anoch masanil nación d'a sat lum tic
d'a yol in c'ab'. A' ix alan d'ayin to tzin b'oq'ue scajnub' d'a Jerusalén d'a yol yic Judá.
3 Yuj chi', yalŋej mach ex schoŋab' ex Jehová, colvajocab' Jehová e Diosal chi' eyed'oc.
A ticnaic ixiquec d'a Jerusalén d'a yol yic Judá, tze b'oanxiq'ue scajnub' Jehová e Diosal
chi' ta'. 4 Yalŋej mach ex ix to ex can d'a tic, tato e gana tzex pax d'a Jerusalén, colvajocab'
eb' cajan d'a e lac'anil chi', yac'ocab' q'uen oro eb', q'uen plata yed' pax tastac yed' noc'
molb'etzal noc' d'ayex. Yac'ocab' pax yofrenda eb' yuj scajnub' Dios d'a Jerusalén chi',
xchi jun checnab'il chi'.
5 Yuj chi' ix yac' lista sb'a eb' yajalil d'a scal eb' yiŋtilal Judá, d'a scal eb' yiŋtilal
Benjamín yed' masanil eb' sacerdote yed' eb' levita, aton eb' b'aj ix lolon Jehová d'a
spensar to sb'at eb' d'a Jerusalén yic b'at sb'oanxiq'ue scajnub' Jehová eb'. 6 Axo masanil
eb' anima cajan d'a slac'anil eb', ix yac' q'uen oro eb', q'uen plata, noc' molb'etzal noc',
tastac te caro stojol yed' pax juntzaŋxo ofrenda to tz'el val d'a sc'ol eb' yac'ani. 7 Ay pax
juntzaŋ yamc'ab' yic scajnub' Jehová ic'b'ilcot d'a Jerusalén yuj viŋaj Nabucodonosor,
aycanoch d'a yol stemplo sdiosal viŋ. 8 Axo viŋaj Ciro chi' ix alan d'a viŋaj Mitrídates,
viŋ sic'um tumin to syiq'uelta juntzaŋ tastac chi' viŋ, sb'isan viŋ, syac'an viŋ d'a viŋaj
Sesbasar, viŋ ol och yajalil d'a Judá. 9 Aton sb'isul tastac tic: 30 q'uen nivac uc'ab' nab'a
oro, mil q'uen nivac uc'ab' nab'a plata, 29 q'uen cuchilub', 10 30 q'uen yunetac uc'ab'
nab'a oro, 410 q'uen yunetac uc'ab' nab'a plata, axo juntzaŋxo tastac, mil sb'isul. 11 A
sb'isul juntzaŋ tas nab'a oro yed' nab'a plata d'a smasanil, 5 mil 400. Masanil juntzaŋ
chi' ix yic' meltzaj viŋaj Sesbasar yed' juntzaŋxo eb' ayic ix paxta eb' d'a Babilonia chi',
ix jaxcan eb' d'a Jerusalén.

2

Eb' ix paxta d'a Babilonia
(Neh 7.5-73)

1-2 Aton slistail eb' aj Judá ic'b'ilb'at yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, eb' ix jax d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo lugar d'a yol yic Judá. Junjun eb' ix c'ochxican d'a schoñab'. Axo eb' viñ cuchb'um d'a eb', aton eb' viñ tic: Viñaj Zorobabel, viñaj Jesúa, viñaj Nehemías, viñaj Seraías, viñaj Reelaías, viñaj Mardoqueo, viñaj Bilsán, viñaj Mizpar, viñaj Bigvai, viñaj Rehum yed' viñaj Baana.

3-20 A eb' yiñtilal viñaj Paros, 2 mil 172 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Sefatías, 372 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ara, 775 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pahat-moab, aton eb' yiñtilal viñaj Jesúa yed' viñaj Joab, 2 mil 812 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Elam, mil 254 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zatu, 945 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zacai, 760 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bani, 642 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bebai, 623 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Azgad, mil 222 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adonicam, 666 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bigvai, 2 mil 56 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adín, 454 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ater, añejtona' viñ scuchanpax Ezequías, 98 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bezai, 323 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Jora, 112 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Hasum, 223 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Gibar, 95 eb'.

21-35 Ay eb' yiñtilalcan eb' anima ec'nac cajan d'a juntzañ choñab' ix meltzajpaxi, aton eb' tic: Eb' aj Belén, 123 eb'. Eb' aj Netofa, 56 eb'. Eb' aj Anatot, 128 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Azmavet, 42 eb'. Eb' aj Quiriat-jearim, eb' aj Cafira yed' eb' aj Beerot, 743 eb'. Eb' aj Ramá yed' eb' aj Geba, 621 eb'. Eb' aj Micmas, 122 eb'. Eb' aj Betel yed' eb' aj Hai, 223 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Nebo, 52 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Magbis, 156 eb'. Eb' ec'nac d'a junxo scuchan Elam, mil 254 eb'. Eb' aj Harim, 320 eb'. Eb' aj Lod, eb' aj Hadid yed' eb' aj Ono, 725 eb'. Eb' aj Jericó, 345 eb'. Eb' aj Senaa, 3 mil 630 eb'.

36-39 Axo eb' sacerdote, eb' yiñtilal viñaj Jedaías, aton eb' yiñtilal viñaj Jesúa, 973 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Imer, mil 52 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pasur, mil 247 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Harim mil 17 eb'.

40-42 Eb' levita yiñtilal viñaj Jesúa yed' eb' yiñtilal viñaj Cadmiel, a eb' chi' yiñtilal pax eb' viñaj Hodabías, 74 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Asaf sb'itani, 128 eb' d'a smasanil. Eb' tañvum puerta, aton eb' yiñtilal viñaj Salum, eb' yiñtilal viñaj Ater, eb' yiñtilal viñaj Talmón, eb' yiñtilal viñaj Acub, eb' yiñtilal viñaj Hatita yed' eb' yiñtilal viñaj Sobai, 139 eb' d'a smasanil.

43-54 Axo eb' smunlaj d'a templo, aton eb' yiñtilalcan eb' viñ ol b'inaj tic: Viñaj Ziha, viñaj Hasufa, viñaj Tabaot, viñaj Queros, viñaj Siaha, viñaj Padón, viñaj Lebana, viñaj Hagaba, viñaj Acub, viñaj Hagab, viñaj Salmai, viñaj Hanán, viñaj Gidel, viñaj Gahar, viñaj Reaía, viñaj Rezín, viñaj Necoda, viñaj Gazam, viñaj Uza, viñaj Paseah, viñaj Besai, viñaj Asena, viñaj Meunim, viñaj Nefusim, viñaj Bacbuc, viñaj Hacufa, viñaj Harhur, viñaj Bazlut, viñaj Mehída, viñaj Harsa, viñaj Barcos, viñaj Sísara, viñaj Tema, viñaj Nezía yed' pax viñaj Hatifa.

55-57 Ay pax eb' yiñtilalcan eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, aton eb' yiñtilal eb' viñ ol b'inaj tic: Viñaj Sotai, viñaj Soferet, viñaj Peruda, viñaj Jaala, viñaj Darcón, viñaj Gidel, viñaj Sefatías, viñaj Hatil, viñaj Poqueret-hazebaim yed' pax viñaj Ami. 58 Masanil eb' tz'ac'vi servil d'a scajnub' Dios yed' pax yiñtilal eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, 392 eb' d'a smasanil.

59-60 A viñaj Delaías yed' eb' yiñtilal viñaj Tobías yed' eb' yiñtilal viñaj Necoda, 652 eb'. A eb' tic ix cot eb' d'a Tel-mela, d'a Tel-harsa, d'a Querub, d'a Addán yed' d'a Imer. A eb' tic, maxtzac yal-laj sch'oxanel sb'a eb' tato yiñtilal Israel eb'. 61-62 A eb' yiñtilal viñaj Habaía, eb' yiñtilal viñaj Cos yed' eb' yiñtilal viñaj Barzilai, ix yal eb' to sacerdote eb', palta malaj b'aj tz'ib'ab'ilcani tato yiñtilal sacerdote eb'. Yuj chi' maj chajioch eb' d'a opisio d'a sacerdoteal. A viñaj Barzilai chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' jun ix yisil jun viñ aj Galaad scuchan Barzilai, yuj chi' a sb'i viñ sñi' viñ chi' ix ochcan d'ay. 63 Ix yalan viñ yajal yaj d'a eb' to max yal svaan vael eb' yic Dios yaji, masanto yic ol yil junoc viñ sacerdote d'a Urim yed' Tumim yic scheclaji tato yel yiñtilal sacerdote eb'.

64-67 Junñej ix aj eb' anima chi' smasanil, 42 mil 360 eb'. Ch'oc pax yaj eb' viñ checab' yed' eb' ix checab', 7 mil 337 eb' d'a smasanil, ch'oc pax yaj 200 eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani. Ay pax 736 noc' chej, 245 noc' mula, 435 noc' camello yed' 6 mil 720 noc' b'uru.

68 Ayic ix c'och eb' d'a Jerusalén, ay juntzañ eb' yajal d'a scal eb', ix yac' silab' eb' yuj sb'ochajxi scajnub' Jehová b'aj ayec' d'a peca'. 69 Icha syal jantac ix techaj yuj eb', a ix yac' eb' yic sb'ochajxi templo chi'. Mil 30 libra q'uen oro ix yac' eb' yed' 5 mil 740 libra q'uen plata yed' 100 pichul yic eb' sacerdote.

70 A eb' sacerdote, eb' levita sb'itani, eb' tañvum puerta yed' eb' smunlaj d'a templo yed' juntzañxo eb' choñab', ix cajnajcan eb' d'a Jerusalén chi'. Axo masanil eb' yetisraelal eb' chi', ix b'at cajnajxican junjun eb' b'aj ec'nac eb' smam yicham eb' d'a peca'.

3

Ix elxi yich yochxi culto

1 Toxo ix laj ajxi cajan eb' israel d'a schoñab'cani, axo yic ix javi jun yuquil uj, ix smolb'an sb'a eb' masanil d'a Jerusalén. 2 Axo viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac yed' juntzañxo eb' viñ sacerdote yed' pax viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' eb' sc'ab'yoc, ix syamoch eb' viñ sb'oanxiq'ue altar yic Jehová Dios, yic syac' silab' eb' d'a yib'añ altar chi', icha yajcan d'a ley yuj viñaj Moisés schecab' Dios. 3 Yujto xiv eb' d'a eb' ch'oc choñab'il cajan d'a slac'anil, yuj chi' te vach' ix yutej eb' sb'oanq'ue jun altar chi'. Junjun q'uiñib'alil yed' junjun yemc'ualil sñus silab' eb' d'a yib'añ altar chi', yic syic'anchaañ Jehová eb'. 4 Ix yac'anoch q'uiñ eb' yic chinama, ix yac'an silab' eb' tz'ac'ji d'a junjun c'u, icha yalancan ley. 5 Ix yac'an silab' eb' to stz'a d'a junjun c'u, silab' ayic tz'alji q'uen uj, silab' yuj q'uiñ tz'och d'a junjun ab'il yed' silab' mach tz'el d'a sc'ool yac'an d'a Jehová. 6 A d'a b'ab'el c'ual yic yuquil uj, ix schaanel yich eb' yac'an silab' stz'ai, vach'chom manto em yich scajnub' Jehová. 7 Ix yac'an tumin eb' d'a eb' albañil yed' d'a eb' ñicum te'. Ix yac'anpax ixim trigo eb', vino yed' aceite d'a eb' aj Sidón yed' d'a eb' aj Tiro yic syac'ancot te' c'ute' eb' d'a Líbano. Scot te' d'a yib'añ a' mar masanto sjavi te' d'a Jope, icha ix aj yalan viñaj Ciro sreyal Persia.

Ix el yich sb'ochajxi scajnub' Dios

8 Ix el yich sb'ochajxi scajnub' Dios yuj viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel, viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac yed' eb' sacerdote, eb' levita yed' masanil eb' ix cot d'a Babilonia. D'a schab'il ujal yic schab'il ab'il sjavi eb' d'a Jerusalén, ix syamanoch eb' sb'oanxi scajnub' Jehová, ix yac'anoch jun munlajel chi' eb' d'a yol sc'ab' eb' levita ec'xo 20 ab'il sq'uinal. 9 A jun viñ levita scuchan Jesúa, eb' yuninal viñ yed' eb' yuc'tac viñ, viñaj Cadmiel yed' eb' yuninal yed' pax eb' yiñtilal eb' aj Judá, junñej ix yutej sb'a eb'. Cuchb'um ix aj eb' d'a munlajel chi'. Ix colvajpax eb' levita yiñtilal viñaj Henadad yed' eb' ayto yuj sb'a yed' eb'.

10 Ayic ix yac'anem yich scajnub' Jehová chi' eb' albañil, ix q'ue liñan eb' viñ sacerdote, ayoch spichul eb' viñ yic sacerdoteal, yed'nac strompeta eb' viñ. Axo eb' levita yiñtilal viñaj Asaf yed'nac splatillo eb', sb'itan eb' d'a Jehová, icha yalnaccan viñaj David sreyal Israel d'a peca'. 11 Sb'itan jun macañ eb', stac'vipax nañalxo eb', syalan eb' icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto te vach', yujto te xajan oñ a oñ israel oñ tic yuuj d'a junelñej, xchi masanil anima. Tz'el yav eb' yuj tzalajc'olal, sb'itanpax eb' d'a Jehová Dios yujto toxo ix emxi yich scajnub'. 12 Tzijtum eb' sacerdote, eb' levita yed' eb' yajalil choñab' te ichamtac vinacxo, yilnac jun b'ab'el templo eb'. Te chaañ ix el yav eb' yoq'ui ayic ix yilan eb' yem yich junxo ac' templo chi'. Tzijtum pax mach tz'el yav yuj tzalajc'olal. 13 Maxtzac nachajel yuj eb' tz'ab'ani tas van yuji chi'. Ay mach tz'oq'ui, ay mach tz'avaj yuj tzalajc'olal, najat tz'ab'chaj yel yav eb' yujto te chaañ tz'avaj eb'.

4

A eb' ajc'ol ix cachan vanaj munlajel

1 Ayic ix yab'an eb' ajc'ol yaj d'a eb' yic Judá yed' d'a eb' yic Benjamín to a eb' ix
meltzajcot d'a Babilonia van sb'oanxiq'ue stemplo Jehová sDiosal eb', 2 ix c'och eb' d'a
viñaj Zorobabel yed' d'a eb' yajal yaj d'a scal junjun macañ eb'. Ix yalan eb' icha tic:
—Comonoc scha e c'ool sco b'o jun munlajel tic eyed'oc, yujto tzoñ ochpax ejmelal d'a
e Diosal chi' icha ex tic. Atax yic oñ ic'chajcot d'a tic yuj viñaj Esar-hadón sreyal Asiria,
atax ta' oñ och ijan cac'an co silab' d'a e Diosal chi', xchi eb'.
3 Ix tac'vi viñaj Zorobabel yed' viñaj Jesúa yed' juntzañxo eb' viñ yajal yaj chi', ix yalan
eb' viñ icha tic:
—Mañ ol yal-laj junñej ol co b'oxiq'ue scajnub' Jehová co Diosal tic eyed'oc. A oññej
israel oñ tic ol co b'o'o, yujto icha chi' ix aj yalan viñaj Ciro sreyal Persia d'ayoñ, xchi eb'
viñ.
4 Palta ix och val ijan eb' ajc'ol chi' yac'an chab'axq'ue sc'ol eb', yic xivchaañ masanil
eb' cajan d'a Judá chi' yic vach' maxtzac sb'oxiq'ue jun templo chi' eb'. 5 Ix yac'an q'uen
tumin eb' ajc'ol chi' d'a juntzañ eb' yajal ac'b'iloch yuj viñ sreyal Persia d'a scal eb', yic
smontaj eb', yic vach' scachoch vaan eb' israel chi' eb' d'a jun munlajel chi'. Ichañej
chi' ix yutej sb'a eb' ayic ayoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, masanto ayic ix och viñaj
Darío reyal. 6 Ayic ix schaanpaxel yich viñaj Asuero yac'an reyal, ix ac'vipax queja eb'
ajc'ol chi' d'a spatic eb' cajan d'a Judá yed' d'a Jerusalén. 7 Añejtona' ayic ayoch viñaj
Artajerjes reyal d'a Persia, ix slajtiej sb'a viñaj Bislam, viñaj Mitrídates, viñaj Tabeel yed'
pax juntzañxo eb' viñ yetb'eyum eb' viñ. Ix stz'ib'ejb'at juntzañ lolonel eb' viñ d'a viñ
rey chi'. A d'a ti' arameo ix tz'ib'chaj ch'añ uum chi'. 8 Axo viñaj Rehum viñ sat yajal
eb' soldado yed' viñaj Simsai viñ tz'ib'um, ix stz'ib'ejpaxb'at junxo carta eb' viñ d'a viñaj
rey Artajerjes chi'. 9 Aton jun carta tic ix yac'b'at eb' viñ chavañ chi' yed' eb' viñ yajal
yaj yed' eb' viñ yed' eb' viñ ay yopisio cotnac d'a Persia yed' eb' ic'b'ilcot d'a Erec, d'a
Babilonia, d'a Susa, d'a yol smacb'en Elam 10 yed' d'a juntzañxo nación. Aton eb' ic'b'ilcot
d'a schoñab' yuj viñaj Asnapar, viñ yac'nac yajalil d'a Asiria to nivan yelc'ochi. Ix ul
ac'jican eb' yuj viñ d'a choñab' Samaria yed' d'a juntzañxo choñab' d'a stojolal b'aj tz'em
c'u d'a a' Éufrates. 11 Ix yalanb'at eb' viñ icha tic:

Mamin rey Artajerjes, a oñ a checab' oñ cajan oñ d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates,
sco tz'ib'ej jun uum tic d'ayach:

12 Mamin rey, scalb'at d'ayach to a eb' judío ac'b'il meltzaj d'a yol a macb'en, ix javi
eb' d'a Jerusalén tic. Van sb'oanxiq'ue jun choñab' eb', jun pit yutejnac sb'a. Toxo
ix syamoch eb' sb'oanxiq'ue smuroal, vanxo sb'oel yuj eb'. 13 Mamin rey, scac'anpax
ojtaquejeli, tato ol b'ochajxiq'ue jun choñab' tic yed' smuroal, a juntzañ anima tic mañxo
ol yac' q'uen tumin eb' syac'taxon d'ayach yed' q'uen tumin sc'anel eb' d'a eb' tz'ec' d'a
a macb'en tic. Yuj chi' mañxo ol c'och q'uen tumin chi' d'ayach. 14 Yujto a oñ tic mamin
rey, ayoñ och ach cac'an servil, malaj co gana to icha chi' ol ach utajoc, yuj chi' scalb'at
juntzañ tic d'ayach. 15 Saychajocab' iljoc b'aj molb'ab'il tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' a mam
icham. Ata' ol il yuj tas scalb'at tic, ol ojtacaneli to a jun choñab' tic te chuc, ay smay
eb' d'a juntzañxo eb' rey yed' d'a juntzañxo nación. Yuj schucal eb', ix satjiel schoñab'
eb' tic. 16 Yuj chi' mamin rey, scalb'at d'ayach, tato sb'ochajxiq'ue jun choñab' tic yed'
smuroal, mañxa alan ic d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates tic, xchib'at eb' viñ.

Ix spac viñ rey tas ix yalb'at eb' viñ

17 Ix lajvi chi', ix yac'ancot spac slolonel eb' viñ chi' viñaj rey Artajerjes chi' icha tic:
Ach sat yajal Rehum yed' ach Simsai tz'ib'um yed' eb' viñ ayoch eyed'oc d'a Samaria yed'
d'a juntzañxo choñab' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi', svac' stzatzil e c'ool.

18 A tas ix eyalcot d'ayin, vach' ix aj yavtaj vab'i. 19 Ix in chec saychaj ilchajoc, icha
ix eyala'. Ix ilchaji to a eb' anima cajan d'a Jerusalén chi', te pit ix yutejñej sb'a eb' d'a
eb' rey ec'nacxo. 20 A d'a yic chi' ay eb' sreyal Jerusalén te tec'an, a eb' ix ac'an mandar
d'a lum luum d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi'. Ix yac' q'uen tumin eb' anima
d'a eb' yuj stupan eb' b'aj cajan chi'. 21 Yuj chi' alec d'a juntzañ vinac chi' to svanaj eb'
smunlaji, mocab' b'ochajxiq'ue jun choñab' chi', masanto a in ol vala'. 22 Mañ toñejoc
tzeyiloch jun chi' yic vach' max te ixtaxel yol in macb'en chi', xchicot viñ rey chi'.
23 Axo yic ix avtaj tas ix yalcot viñaj Artajerjes chi' d'a yichañ viñaj Rehum, viñaj
Simsai yed' d'a yichañ eb' viñ ajun yed' eb' viñ, elañchamel ix javi eb' viñ d'a Jerusalén.
Ix ul yac'an pural eb' judío eb' viñ yoch vaan smunlaji.

Ix el yich sb'ochajxi stemplo Jehová

24 Yuj schucal eb' ajc'ol chi', ix och vaan sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios d'a Jerusalén tic,
masanto d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal d'a Persia.

5

1 A eb' viñ schecab' Jehová Dios, aton viñaj Hageo yed' viñaj Zacarías yuninal viñaj
Iddo, ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén, tas syal Jehová Dios
d'a eb'. 2 Yuj chi', ix och viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' viñaj Jesúa yuninal
viñaj Josadac d'a munlajel junelxo yic sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios chi'. Ix och eb' viñ
schecab' Dios chi' yiptzitan eb'. 3 Axo pax viñaj Tatnai yajal d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a
a' Éufrates, viñaj Setar-boznai yed' eb' viñ yetb'eyum sb'a yed' eb' viñ, ix ulec' eb' viñ yal
icha tic: ¿Mach ix alan d'ayex yuj chi' tze b'oxiq'ue jun nivan pat tic, tzeyac'anoch ste'al?
4 ¿Tastac sb'i eb' sb'oan jun nivan pat tic? xchi eb' viñ. 5 Palta a Dios ix och val yed' eb'
israel scuchb'an jun munlajel chi', yuj chi' maj cachjioch vaan eb' munlajvum yuj viñ
yajal chi' yed' eb' ajun yed'oc. Añejto ix stz'ib'ejb'at juntzañ lolonel eb' viñ d'a viñaj rey
Darío, ix stañvan eb' viñ tas ol aj spacan viñ.
6 Aton scopiail tas ix stz'ib'ejb'at viñaj Tatnai, viñaj Setar-boznai yed' pax juntzañxo
eb' viñ yetyajalil eb' viñ d'a viñaj rey Darío chi'. 7 Ix yalan eb' viñ icha tic:
Mamin rey, junc'olalocab' aji. 8 A val jun tic scac' ojtaquejeli: Ix oñ xid'ec' d'a Judá, ix
quilani to van sb'ochajxi scajnub' jun Dios nivan yelc'ochi. Van yac'anoch q'uen nivac
q'ueen eb' tzeyb'il d'ay yed' te te' tz'ec' pax d'a yib'añ q'ueen. Te yelc'olal smunlaj eb',
vanxo sb'o yuj eb'. 9 Ix co c'anb'ej d'a eb' scuchb'an munlajel chi' mach ix alani sb'oan
jun munlajel chi' eb' yed' yac'anoch te te' chi' eb' d'ay. 10 Ix co c'anb'ejpax cab'i tastac sb'i
eb' scuchb'an eb' chi', yic sco tz'ib'anb'at d'ayach calani. 11 Ix yalan eb' d'ayoñ tob' tz'och
eb' ejmelal d'a sDiosal satchaañ yed' sat lum tic, yuj chi' van sb'oanxiq'ue jun spat chi'
eb', jun sb'onac jun nivan rey d'a Israel d'a peca'. 12 Ix yalan eb' to a eb' smam yicham eb'
tzuntzannaccot yoval sc'ol sDiosal satchaañ chi', yuj chi' a ac'annacoch eb' d'a yol sc'ab'
viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, yiñtilal eb' caldeo. A viñ pojannac em jun pat
chi', yic'annacb'at eb' anima viñ d'a Babilonia chi'. 13 Axob' d'a b'ab'el ab'il yoch viñaj
Ciro reyal d'a Babilonia chi', ix ab' schecan viñ b'ochajxiq'ue jun pat chi'.
14 Añejtona' yic'nac ab' b'at juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata ay d'a yol scajnub'
Dios d'a Jerusalén viñaj Nabucodonosor chi'. Yac'annac och viñ d'a yol stemplo sdiosal
d'a Babilonia chi'. Axob' viñaj rey Ciro ix ac'an juntzañ yamc'ab' chi' d'a viñaj Sesbasar,
viñ ix yac'och viñ yajalil d'a Jerusalén. 15 Ix ab' yalan viñ to syic'b'at juntzañ yamc'ab' chi'
viñ d'a Jerusalén chi' masanto yic sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios chi' b'aj aytaxoni. 16 Ayic
ix c'och viñaj Sesbasar d'a Jerusalén chi', ix yac'anem yich stemplo Dios chi' viñ. Atax ta'
ix chael yich sb'ochajxi, palta manto b'oel-laj ticnaic.
17 A ticnaic mamin rey, tato vach' scan jun tic d'ayach, saychajocab' ilchaj b'ajtac
tz'ib'ab'il tastac yic eb' rey d'a spalacio eb' d'a Babilonia chi', tato yel to a viñaj rey Ciro

chi' ix checan b'ochajxi stemplo Dios d'a Jerusalén chi', mato maay. Slajvi chi' tzalan cab'i tas tz'aj a naan d'a yib'añ jun tic, xchib'at eb' viñ.

6

1 Yuj chi' ix yalan viñaj rey Darío chi' to saychaj tastac tz'ib'ab'il b'aj sic'b'ilcan tastac d'a Babilonia. 2 Palta a d'a yol palacio d'a choñab' Ecbatana, d'a yol yic Media, ata' ix ilchaj jun tas tz'ib'ab'ilcan chi', b'aj syal icha tic:

3 A d'a b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal, ix yalan viñ icha tic: B'ochajocab'xi scajnub' Dios d'a Jerusalén.

Vach' tz'aj yem yich sb'ochajxiq'uei yic a d'a yool tz'ac'chaj silab'. 27 metro tz'ajq'ue schaañil, 27 metro tz'ajpax yol schiquin. 4 Ox tzol q'uen nivac q'uen tzeyb'il tz'och d'ay, jun tzol pax te te' ac'to tz'ec' d'a yib'añ q'ueen. Axo q'uen tumin ol c'anchajoc, a b'aj smolchaj masanil q'uen tumin d'a yol in macb'en, ata' tz'elta q'ueen. 5 Axo juntzañ yamc'ab' nab'a oro yed' plata ic'b'ilcot d'a yol templo d'a Jerusalén yuj viñaj Nabucodonosor d'a Babilonia tic, ic'chajocab' meltzaj d'a Jerusalén chi', tz'ac'chajcanoch d'a yol templo chi', d'a b'ajtaxon ayeq'ui, xchi viñ, xchi jun checnab'il chi'.

6 Ix lajvi chi', ix yalancot viñaj rey Darío chi' icha tic: Ach Tatnai yajal d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates yed' ach Setar-boznai yed' ex yetyajalil eb' viñ:

B'esequel e b'a d'a Jerusalén chi'. 7 Mañ eyamoch vaan viñ yajalil eb' israel yed' eb' scuchb'an munlajel yic sb'ochajxi scajnub' Dios b'ajtaxon ay yed'tal. 8 A in svala' to tzex colvaj yed' eb' scuchb'an eb' van sb'oanxi scajnub' Dios chi'. A d'a q'uen tumin syac' eb' cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, ata' tz'elta q'uen sc'anchaj d'a munlajel chi'. Mocab' ec' tiempo yac'chaj q'ueen, yic vach' max och vaan munlajel chi'. 9 Masanil tas tz'och yopisio d'a junjun c'u, mocab' yac' palta d'a eb' sacerdote ayec' d'a Jerusalén, icha tz'aj sc'anan eb': Noc' quelemtac vacax, noc' ch'ac calnel, noc' yunetac calnel, yic sñusjitz'a noc' silab'il d'a sDiosal satchaañ. Mocab' yac'pax palta ixim trigo, atz'am atz'am, vino yed' aceite, 10 yic tz'ac'ji silab'il d'a Dios, yic sc'anji in q'uinal yed' val vuninal.

11 A in svalpaxi, tato ay mach max c'anab'ajan tas sval tic, tz'ic'chajelta junoc spatzab'il spat, sjoychajem d'a yol luum, axo ta' tz'ac'jiq'ue locan. Axo spat chi' sjuchajemi, tz'ochcan yed'taloc b'aj b'at tzajoc anima. 12 A Dios ix sic'anel Jerusalén chi' yic tz'och ejmelal d'ay ta'. Yuj chi' aocab' satanel eb' rey yed' smacb'en eb' stenanec' jun lolonel sval tic, ma eb' tz'ixtanb'at scajnub' Dios d'a Jerusalén chi'. A in Darío in svac' jun checnab'il tic, yovalil sc'anab'ajaj masanil d'a elañchamel, xchi viñ rey chi'.

Ix lajvi sb'o templo

13 A viñaj Tatnai yed' viñaj Setar-boznai yed' eb' viñ yetyajalil eb' viñ, ix sc'anab'ajej eb' viñ icha ix aj yalancot viñaj rey Darío chi'. 14 Yuj chi', a eb' israel scuchb'an jun munlajel chi', ix yal smunlaj eb' yic sb'oanxiq'ue templo chi' eb' icha ix aj yalan eb' viñ schecab' Dios, aton viñaj Hageo yed' viñaj Zacarías yuninal viñaj Iddo. Ix b'oel templo chi' icha ix aj yalan Jehová sDiosal Israel, icha pax ix aj yalan eb' viñ sreyal Persia, aton viñaj Ciro, viñaj Darío yed' viñaj Artajerjes. 15 Ayic oxe' c'ualxo yoch uj Adar yic svaquil ab'il yoch viñaj Darío reyal d'a Persia, ata' ix b'oel templo chi'.

16 Axo eb' israel, eb' sacerdote, eb' levita yed' masanil eb' ix xid'ec' d'a Babilonia, ix yac'och q'uiñ eb' yic tzalajc'olal yuj scajnub' Dios chi'. 17 A d'a jun tiempoal chi', ix yac' juntzañ silab' tic eb': 100 noc' quelemtac vacax, 200 noc' ch'ac calnel, 400 noc' yunetac calnel yed' lajchavañ noc' mam chiva. Junjun noc' chiva chi' yic junjun macañ yiñtilal eb' israel, yic stupchaj smul eb' masanil. 18 Ix lajvi chi', ix ac'jioch eb' sacerdote d'a stzolal d'a yopisio. Ix ac'jipaxoch junjun macañ eb' levita d'a yopisio d'a scajnub' Dios d'a Jerusalén chi', icha yajcan d'a ley Moisés.

19 Añejtona' pax eb' xid'naquec' d'a Babilonia, ix yac'och q'uiñ eb' yic snaancot eb' ayic
yelnac eb' smam yicham eb' d'a Egipto d'a 14 yoch b'ab'el uj. 20 Axo eb' sacerdote yed'
eb' levita, ix sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley. Ayic vach'xo yaj eb', ix yac'an noc' silab' yic
q'uiñ chi' eb' yuj masanil eb' ix xid'ec' d'a Babilonia chi', aton eb' yetsacerdoteal eb' yed'
eb' yetlevitail eb'. 21 Masanil eb' israel ix xid'ec' d'a Babilonia chi', ix chi noc' silab' yic
q'uiñ chi' eb', yed' eb' ix yiq'uel sb'a d'a schucal juntzañ ch'oc choñab'il cajan d'a slac'anil.
Junñej ix yutej sb'a eb' yed' eb' israel yic tz'och eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal Israel chi'.
22 Uque' c'ual ix och q'uiñ yic ixim pan malaj yich yuj eb' d'a tzalajc'olal, yujto a Jehová ix
ac'anoch tzalajc'olal chi' d'a spensar eb'. A' ix q'uexanpax spensar viñ sreyal Persia,[6.22]
yuj chi' ix colvaj viñ yic sb'ochajxi scajnub'.

7

Ix c'och viñaj Esdras d'a Jerusalén

1-5 Ayic ayoch viñaj Artajerjes reyal d'a Persia, ay jun viñ scuchan Esdras. A sb'i eb'
smam yicham viñ, aton tic: Viñaj Seraías, viñaj Azarías, viñaj Hilcías, viñaj Salum, viñaj
Sadoc, viñaj Ahitob, viñaj Amarías, viñaj Azarías, viñaj Meraiot, viñaj Zeraías, viñaj
Uzi, viñaj Buqui, viñaj Abisúa, viñaj Finees, viñaj Eleazar yed' viñaj Aarón viñ b'ab'el
sacerdote. 6 A viñaj Esdras chi', c'ayb'um viñ d'a sc'ayb'ub'al Jehová sDiosal Israel,
aton c'ayb'ub'al yac'nac Jehová d'a viñaj Moisés. Masanil tas ix sc'an viñ, ix yac' viñaj
rey Artajerjes chi' d'a viñ, yujto a Jehová ayoch yed' viñ. Ix lajvi chi' ix paxta viñ d'a
Babilonia. 7 Ayic yuquil ab'il yoch viñaj Artajerjes chi' reyal, ix javi viñaj Esdras chi' d'a
Jerusalén tic yed' jun ñilañ eb' yetisraelal, aton eb' sacerdote, eb' levita sb'itani yed' eb'
stañvan puerta yed' eb' smunlaj d'a templo. 8-9 Ayoch Dios yed' viñaj Esdras chi', yuj chi'
ix cot viñ d'a Babilonia d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, d'a yuquil ab'il yoch viñaj Artajerjes
chi' reyal. Ix javi viñ yed' eb' ajun yed'oc d'a Jerusalén tic d'a b'ab'el c'u yic yoil uj, añeja'
d'a yuquil ab'il chi'. 10 Te ayoch d'a spensar viñaj Esdras chi' sc'ayb'an val sc'ayb'ub'al
Dios, sb'eyb'alan viñ yed' sc'ayb'anpax eb' yetisraelal viñ d'a jun c'ayb'ub'al chi'.

11 Aton scopiail schecnab'il viñaj rey Artajerjes tic ix yac' d'a viñaj sacerdote Esdras,
c'ayb'um d'a sc'ayb'ub'al Jehová yed' schecnab'il ac'b'il d'a eb' yetisraelal:

12 A in Artajerjes in, yajal vaj d'a juntzañxo eb' rey, svac' stzatzil a c'ool ach Esdras,
sacerdote ach, c'ayb'um ach pax d'a sc'ayb'ub'al sDiosal satchaañ.

13 Toxo ix valel d'a masanil eb' etisraelal, eb' sacerdote yed' eb' levita ayec' d'a yol in
macb'en tic, tato syal sc'ol eb' sb'at d'a Jerusalén chi' ed'oc, b'atocab' eb'. 14 A in tic yed'
ucvañ eb' tz'ac'an in razón, tzach cac'b'at ila' tas val yaj Judá yed' Jerusalén chi', van am
sc'anab'ajan schecnab'il e Diosal ayec' d'a yol a c'ab' chi' eb'. 15 A q'uen plata yed' q'uen
oro tz'el d'a co c'ool cac'anb'at d'ayach, ic'b'at q'uen d'a e Diosal a ex israel ex chi', aton
jun ay scajnub' d'a Jerusalén chi'. 16 Tzic'anpaxb'at masanil q'uen plata, q'uen oro ix
a cha d'a eb' anima d'a yol yic Babilonia yed' jantac tas tz'el d'a sc'ol eb' etisraelal yed'
eb' sacerdote yac'an yuj scajnub' e Diosal chi'. 17 A yed' q'uen tumin chi' tza man noc'
vacax, noc' ch'ac calnel, noc' yunetac calnel yed' juntzañxo tastac tz'ac'ji yed' noc', aton
ixim trigo, ixim cebada, vino yic tz'ac'ji juntzañ chi' silab'il d'a yib'añ altar d'a scajnub'
e Diosal chi'. 18 Axo jantacto q'uen oro yed' q'uen plata scani, ol xo eyila' tas b'aj vach'
syal yoch q'ueen, icha syal tas sgana e Diosal chi'. 19 Axo pax masanil yamc'ab' ix ac'ji
d'ayach yic sc'anchaji yic tz'och ejmelal d'a scajnub' e Diosal chi', a ach val lac'an tzac'
d'a a Diosal d'a Jerusalén chi'.

20 Yalñej junocxo tas ay tz'och eyuuj d'a scajnub' e Diosal chi', syal e c'ananelta stojol
d'a viñ smolan q'uen tumin d'a yol in macb'en. 21 A in rey Artajerjes in tic sval d'a
masanil eb' molum tumin d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates: Masanil tas sc'an viñaj

6.22 **6:22** Sreyal Asiria xchi d'a juntzañ copia d'a hebreo.

Esdras viñ sacerdote, viñ c'ayb'um pax d'a sc'ayb'ub'al sDiosal satchaañ, elañchamel tzeyac' d'a viñ. 22 Syal eyac'an 75 quintaloc q'uen plata, 300 quintaloc ixim trigo, 550 galónoc vino, 550 galónoc aceite yed' jantac atz'am atz'am sc'an viñ.
23 Masanil tas sc'an sDiosal satchaañ yuj scajnub', elañchamelocab' tz'ac'chaji, yic vach' max cot yoval sc'ol d'a vib'añ yed' d'a yib'añ eb' val vuninal yed' d'a yib'añ masanil in macb'en. 24 Tzeyojtacaneli to max yal-laj e c'anan q'uen tumin d'a eb' sacerdote, d'a eb' levita sb'itani yed' d'a eb' tañvum puerta yed' d'a eb' smunlaj d'a templo Dios chi', aton q'uen syac' eb' d'ayin, ma juntzañxo q'uen mol tumin.
25 A achxo pax tic ach Esdras, ato a' a jelanil ac'b'il yuj a Diosal, ac'och eb' juez yed' eb' yajal. A eb' ol b'oan tas snib'ej eb' anima cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi'. A eb' tz'och yopisio chi', yovalil yojtac sc'ayb'ub'al a Diosal chi' eb', axo eb' mañ ojtannacoc jun, tza c'ayb'ej eb'. 26 Axo mach max c'anab'ajan schecnab'il a Diosal chi' yed' in checnab'il a in rey in tic, elañchamel tz'ac'jioch chamel d'a yib'añ, mato tz'ic'chajel d'a yol choñab' chi', ma tz'ic'chajec' tastac ay d'ay, ma tz'ochcan d'a preso, xchi viñ rey chi'.

Slesal viñaj Esdras

27 Ix lajvi chi', ix lesalvi viñaj Esdras icha tic: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, aton sDiosal eb' co mam quicham, yujto a' ix ac'an sna' viñ rey chi' to nivan yelc'och scajnub' d'a Jerusalén. 28 Yuj svach'c'olal Jehová, vach' in d'a yichañ viñ rey chi' yed' d'a eb' tz'ac'an srazón viñ yed' d'a sat masanil eb' nivac yajal ayoch yed' viñ. Yuj scolval Jehová ix in tec'b'ej in b'a in molb'an masanil eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' vetisraelal, yic smeltzaj eb' ved'oc, xchi viñaj Esdras chi'.

8

A sb'i eb' meltzajnac yed' viñaj Esdras

1 A eb' viñ yajal ix cot ved' d'a Babilonia ayic ayoch viñaj Artajerjes reyal, aton sb'i eb' viñ tic icha tas yaj stz'ib'chaj eb' viñ d'a junjun yiñtilal:
2-14 Aton viñaj Gersón, d'a yiñtilal viñaj Finees. Viñaj Daniel, d'a yiñtilal viñaj Itamar. Viñaj Hatús, d'a yiñtilal viñaj Secanías, d'a yiñtilal viñaj David. Viñaj Zacarías, d'a yiñtilal viñaj Paros, 150 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Elioenai yuninal viñaj Zeraías, d'a yiñtilal viñaj Pahat-moab, 200 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Secanías yuninal viñaj Jahaziel, d'a yiñtilal viñaj Zatu, 300 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Ebed yuninal viñaj Jonatán, d'a yiñtilal viñaj Adín, 50 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Jesaías yuninal viñaj Atalías, d'a yiñtilal viñaj Elam, 70 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Zebadías yuninal viñaj Micael, d'a yiñtilal viñaj Sefatías, 80 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Obadías yuninal viñaj Jehiel, d'a yiñtilal viñaj Joab, 218 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Selomit yuninal viñaj Josifías, d'a yiñtilal viñaj Bani, 160 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Zacarías yuninal viñaj Bebai, d'a yiñtilal viñaj Bebai, 28 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Johanán yuninal viñaj Hacatán, d'a yiñtilal viñaj Azgad, 110 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. A viñaj Elifelet, viñaj Jeiel yed' viñaj Semaías d'a scal yiñtilal viñaj Adonicam, tzac'anxo ix meltzaj eb' viñ yed' 60 eb' viñ vinac. Viñaj Utai yed' viñaj Zabud, d'a yiñtilal viñaj Bigvai, 70 eb' viñ vinac ajun yed' viñ.

A eb' viñ ix munlaj d'a templo

15 A in Esdras in tic, ix in molb'ej eb' vetchoñab' tic d'a sti' jun a a' scuchan Ahava, oxe' c'ual oñ ec' ta'. Ix in sayanec' eb' levita d'a scal eb' anima chi' yed' d'a scal eb' sacerdote, malaj junoc eb' ix ilchaj vuuj. 16 Ix in checanb'at viñaj Eliezer, viñaj Ariel, viñaj Semaías, viñaj Elnatán, viñaj Jarib, viñaj Elnatán, viñaj Natán, viñaj Zacarías yed' viñaj Mesulam. A eb' viñ tic nivac yelc'och eb' viñ yed' pax eb' viñ c'ayb'um, aton viñaj Joiarib yed' viñaj

Elnatán. 17 Ix in checb'at eb' viñ yal d'a viñaj Iddo, yajal d'a jun lugar scuch Casifia
yed' d'a masanil eb' ayec' yed' viñ ta', aton eb' yiñtilal eb' munlajnac d'a stemplo Dios
to scheccot eb' anima eb' yic scolvaj eb' qued'oc d'a scajnub' co Diosal. 18 Yuj scolval
Dios ix ic'chajcot viñaj Serebías yuj eb' viñ, yujto a viñ chi' te jelan viñ, yiñtilal viñ jun
viñ levita scuchan Mahli. A viñaj Serebías chi', ix cot viñ yed' eb' yuninal yed' eb' yuc'tac,
18 eb' d'a smasanil. 19 Ix yic'anpaxcot viñaj Hasabías eb' viñ yed' viñaj Jesaías yed' pax
yuninal eb' viñ yed' eb' sc'ab'yoc eb' viñ, 20 eb' d'a smasanil, yiñtilal eb' viñaj Merari.

20 Ix javipax 220 eb' yiñtilal eb' munlajnac d'a templo, eb' ac'b'ilcanoch yuj viñaj rey
David yed' eb' scuchb'an eb' levita d'a yopisio. Masanil juntzañ eb' tic, tz'ib'ab'il sb'i eb'.

21 Ix lajvi chi', ix valani to tzoñ och d'a tzec'ojc'olal d'a sti' a' nivan Ahava chi', yic vach'
sco cha co mulej co chucal d'a yichañ co Diosal, sco c'ananpax d'ay to tzoñ yic'b'at d'a
vach'il yed' eb' cuninal yed' masanil tas ay d'ayoñ. 22 Ix in q'uixvi in c'anan eb' soldado
d'a viñ rey, aton eb' sb'ey d'a yoc yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej, yic tzoñ stañvan eb' d'a
eb' ajc'ol d'a yoltac b'e, yujto toxo ix cal d'a viñ rey chi' to a co Diosal stañvan masanil
mach tz'ac'anoch yipoc sc'ool, palta scot yoval, syac'ancot yaelal d'a yib'añ mach max
c'anab'ajani. 23 Yuj val chi', ix oñ och d'a tzec'ojc'olal, ix co c'anan d'a Dios to tzoñ stañvej.
Ix yab' val tas ix cal chi'.

24 Ix lajvi chi', ix in sic'anel lajchavañ eb' viñ sat yaj d'a eb' viñ sacerdote: Aton viñaj
Serabías, viñaj Hasabías yed' lajuñvañxo eb' viñ. 25-27 Ix lajvi chi', ix vechtan juntzañ
silab' ix ac'chaj yuj sb'ochajxi stemplo co Diosal, ix in pucanb'at d'a lajchavañ eb' viñ
sacerdote ix in siq'uel chi'. A juntzañ silab' chi', ay q'uen plata, q'uen oro yed' juntzañ
yamc'ab' ix yac' viñ rey yed' eb' tz'ac'an srazón viñ yed' eb' ay yopisio yed' viñ yed' pax
tastac ix yac' eb' quetisraelal ayec' ta'. A d'a smasanil, ay 500 quintal q'uen plata. Yed'
juntzañxo yamc'ab' nab'a plata, 75 quintal yalil yed' 75 quintal q'uen oro yed' pax 20
uc'ab' oro, 17 libra yalil yed' chab'xo yamc'ab' bronce te vach' yaj sb'oi, lajan stojol icha
yamc'ab' oro.

28 Ix lajvi chi', ix valan d'a eb' viñ icha tic: A ex tic sic'b'il exxo el yicoc Jehová yed'
juntzañ q'uen oro, q'uen plata yed' masanil yamc'ab' ix siaj d'a Jehová co Diosal yed' eb'
co mam quicham. 29 Tze tañvej val q'ueen masanto ol echtaj q'uen d'a yoltac scuartoal
templo d'a Jerusalén d'a yichañ eb' yajalil eb' sacerdote yed' eb' levita yed' eb' yajal yaj
d'a scal eb' quetisraelal, xin chi d'a eb' viñ. 30 Yuj chi' a eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ
levita chi', ix schaan masanil q'uen silab' eb' viñ yed' juntzañ yamc'ab' ix echtaj chi' d'a
yol sc'ab' eb' viñ yic syic'anb'at eb' viñ d'a scajnub' co Diosal d'a Jerusalén.

31 Ayic slajchavil c'ual d'a b'ab'el uj, ix oñ el d'a sti' a' Ahava chi', ix oñ cot d'a Jerusalén
tic. A co Diosal ix oñ colan d'a eb' ajc'ool yed' d'a eb' elc'um d'a yoltac b'e. 32 Ayic ix
oñ javi d'a Jerusalén tic, oxe' c'ual ix quic' quip. 33 Axo d'a schañil c'ual jun, ix oñ b'at
d'a scajnub' co Diosal yic tz'echtaj q'uen plata yed' q'uen oro yed' jantac yamc'ab' yic
scajnub' co Diosal chi'. Ix lajvi chi', ix ac'chaj d'a viñ sacerdote scuchan Meremot yuninal
viñaj Urías. Aypaxec' viñaj Eleazar yuninal viñaj Finees yed' viñ yed' juntzañxo eb' viñ
levita, aton viñaj Jozabad yuninal viñaj Jesúa yed' viñaj Noadías yuninal viñaj Binúi. 34 A
d'a jun c'u chi', ix echtaj q'ueen, ix b'ischajpax q'uen smasanil, tz'acan yaj q'ueen. Icha
chi' ix aj stz'ib'chajcan q'ueen smasanil.

35 Ix lajvi chi', masanil eb' ix jax d'a Babilonia, ix yac'an noc' silab' eb' stz'a smasanil d'a
co Diosal a oñ israel oñ tic. Ix ac'chaj lajchavañ noc' quelemtac vacax cuuj co masanil,
96 noc' ch'ac calnel yed' 77 noc' quelemtac calnel. Ix ac'chaj pax lajchavañ noc' mam
chiva silab'il yic tz'ac'ji tup mul. Masanil juntzañ chi' ix ñusjitz'a d'a yichañ Jehová. 36 Ix
lajvi chi', ix ac'chaj b'aj tz'ib'ab'il schecnab'il viñ rey d'a eb' ayoch yajalil d'a stojolal b'aj
tz'em c'u d'a a' Éufrates, yuj chi' a eb' ix colvaj qued'oc d'a munlajel d'a stemplo co Diosal.

9

Smul eb' choňab' yed' slesal viňaj Esdras

1 Ayic ix lajvi juntzaň chi', ix javi jayvaň eb' yajal yaj d'a scal eb' quetchoňab' d'ayin, ix yalan eb' icha tic: Tzijtum eb' quetisraelal yed' eb' sacerdote yed' pax eb' levita max yiq'uel-laj sb'a d'a scal eb' ch'oc choňab'il cajan d'a co choňab' tic, palta a schuc b'eyb'al eb' cananeo, eb' heteo, eb' ferezeo, eb' jebuseo, eb' amonita, eb' moabita, eb' egipcio yed' eb' amorreo, a chi' sb'eyb'alej eb'. 2 A eb' chi' yed' eb' yuninal eb', van yic'lan sb'a eb' yed' eb' ix yisil eb' ch'oc choňab'il chi'. Yuj chi' a schoňab' Dios toxo ix somchaj yed' juntzaň anima chi'. A val eb' b'ab'el ix yac'och smul tic, aton eb' yajal yaj d'a co cal, xchi eb' d'ayin.
3 Ayic ix vab'an jun chi', ix in ňic'chitanb'at in pichul. Ix in tzucanel xil in jolom yed' xil in ti' yuj cusc'olal. Ix in em c'ojan, maňxo animaoc in aj ix vab'i. 4 Masanil eb' xiv yuj yoval sc'ol co Diosal yuj smul eb' quetisraelal, eb' janacxi d'a Babilonia, ix smolb'ej sb'a eb' ved'oc. C'ojan inňej emi, maňxo in animaoc svab'i, masanto d'a yorail tz'ac'ji silab' d'a yemc'ualil. 5 A val d'a jun rato chi', ix in q'ue vaan b'aj c'ojaninem chi', ňic'chimtac in pichul chi'. Ix in em cuman in lesalvi. Ix vic'anq'ue in c'ab' d'a yichaň Jehová in Diosal. 6 Ix valan icha tic: Ach in Diosal, tzin te q'uixvi d'ayach. Tzin somchaj chaaň. Maxtzac nachaj vuuj tas svutej valan in b'a d'ayach, yujto ix te ec' yib'aň co chucal. A co mul chi' ix q'uec'och d'a satchaaň. 7 Atax d'a stiempoal eb' co mam quicham, masanto ticnaic, te ayoňňej och co c'ulan chucal. Yuj co chucal ix oň ac'jioch yed' eb' co reyal yed' eb' sacerdote d'a yol sc'ab' eb' sreyal juntzaňxo nación. Ix oň miljichamoc. Ix oň ic'jib'at d'a ch'oc choňab'il. Ix elc'ajb'at tastac ay d'ayoň, te q'uixvelal ix oň ajcani, icha val caj ticnaic. 8 Palta ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, yuj a vach'c'olal, ix oň a col jayvaň oň ayoňec' tic. Yuj chi' syal co cajnajxi d'a sat lum luum to ic yaj tic. A ach ix ac'xi co tzalajc'olal, ix ac'anpax co junc'olal b'aj checab' caji. 9 Vach'chom checab' caji, palta maj oň actejcanlaj. Ix a ch'ox a vach'c'olal d'ayoň d'a yichaň eb' sreyal Persia. Ix ac' co q'uinal yic ix co b'oanxiq'ue a cajnub' tic, yujto jub'ilemi. A ach tzoň a taňvej d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic.
10 Axo ticnaic, ach co Diosal, ¿tas val vach' calan d'ayach, yujto toxo ix och co mul? Maj co c'anab'ajej a checnab'il, 11 aton a checnac yal eb' a checab', eb' tzach ac'an servil. A ach tic alnac d'ayoň to junelňej te chuc sb'eyb'al juntzaň anima cajan d'a lum luum ol ac' quiquej, maň jantacoc chucal sc'ulej eb' d'a yol smacb'en. 12 Alannacpaxi to max yal-laj cac'an yic'laj sb'a eb' ix quisil yed' eb' yuninal eb'. Max yalpax yic'lan sb'a eb' cuninal yed' eb' ix yisil eb', max yalpax co colvaj d'a eb'. Alannaccani tato max co c'ulej juntzaň chi', vach' ol aj yelc'och co choňab' tic, ol cac'an tzalajb'oc co c'ool yuj a vach'c'olal, yic vach' scac'can lum luum tic smacb'enoc eb' quiňtilal d'a junelňej.
13 A val yuj co chucal ix och d'ayach, yuj chi' ix javi juntzaň yaelal tic d'a quib'aň, palta a ach tic, ach co Diosal, maj ac'och co yaelal icha tas smoj co chaani, quenňej yaelal chi' ix javi d'a quib'aň. Palta ix el val d'a a c'ool to pitzan jayvaňoňxo tic. 14 Tato te chuc scutejxi co b'a d'ayach, tato squic'laj co b'a yed' juntzaň ch'oc animail te chuc sb'eyb'al chi', ol am te cot oval d'ayoň, ol oň a sataneli, masanto maňxa junoc oň ol oň canoc.
15 Mamin Jehová, co Diosal ach a oň israel oň tic, te tojolňej tzutej a b'a d'ayoň, yuj chi' ix to oň can jayvaňoňxo tic. Palta ina jantac co mul ix ochxi d'ayach, yuj chi' maxtzac co tec'b'ej co b'a coch d'a ichaň, xin chi d'a Jehová.

10

Ix ic'chajel eb' ix ix ch'oc choňab'il

1 Yacb'an van slesalvi viňaj Esdras chi', van yoc' viň syalanq'ueta smul eb' yetisraelal viň, cumanem viň d'a yichaň scajnub' Dios. Yacb'an chi', ix och oyan jun ňilaň eb' yetisraelal viň d'a spatic, eb' viň vinac, eb' ix ix yed' eb' unin. Ix te oc' val eb' yed' viň. 2 Ix lajvi chi', axo viňaj Secanías yuninal viňaj Jehiel d'a yiňtilal viňaj Elam, ix alan d'a viňaj

Esdras chi' icha tic: A oň tic maj co c'anab'ajej co Diosal, yujto ix quic'laj co b'a yed' eb' ix ix ch'oc choňab'il, palta jun, ayto val sb'onab'il jun tic d'ayoň. 3 A ticnaic, scac' co ti', ol co chec pax eb' ix ch'oc choňab'il chi' yed' yune'. Ol co c'anab'ajan tas tzal chi' yed' tas syal eb' sc'anab'ajan schecnab'il Dios ed'oc, icha yalan checnab'il chi'. 4 Yuj chi' q'ueaň vaan, yujto a ach tic syal a b'oan yaj jun tic. Ol oň colvaj ed'oc. Tec'b'ej a b'a a b'oan jun munlajel tic, xchi viň.

5 Yuj chi' ix q'ue liňan viňaj Esdras chi', ix schecan viň yac' sti' eb' yajalil eb' sacerdote, eb' levita yed' juntzaňxo eb' yetisraelal eb' yic sc'anab'ajej eb' icha ix aj yac'an sti' chi'. 6 Ix lajvi chi' ix el viňaj Esdras chi' d'a yichaň scajnub' Dios chi', ix b'at viň d'a scuarto viňaj Johanán yuninal viňaj Eliasib. Ata' ix ec' ac'val yuj viň. Malaj jab'oc tas ix sva viň, malaj pax tas ix yuq'uej viň, yujto ix te cus sc'ol viň yuj smul eb' ix jax d'a Babilonia chi'.

7 Ix lajvi chi', ix alchaji to a masanil eb' ay d'a Jerusalén yed' eb' ay d'a juntzaňxo choňab' d'a yol yic Judá, aton eb' jaxnac chi', to smolb'ej sb'a eb' d'a Jerusalén chi'. 8 Ix smol alan eb' viň yajal yed' eb' viň ichamtac vinac to d'a schab'jial sc'och eb' anima chi', ix yalan eb' viň icha tic: Tato ay eb' max javi d'a sc'ual chi', tz'ic'jiec' masanil tastac ay d'a eb', spechjiel eb' d'a scal eb' yetchoňab' chi', xchi eb' viň. 9 Yuj chi', axo d'a jun c'u chi', aton d'a 20 yoch sb'aluňil uj, ix smolb'an sb'a masanil eb' viň ay yopisio yic Judá yed' yic Benjamín d'a Jerusalén chi'. Ix em c'ojan eb' smasanil d'a yamaq'uil scajnub' Dios. Ste ib'xi eb' yuj tas van yalchaj chi' yed' pax yuj jun ňab' ov yemi. 10 Ix lajvi chi', ix q'ue liňan viňaj sacerdote Esdras chi', ix yalan viň d'a eb' icha tic:

—A ex tic ix och e mul yujto ix eyic'laj e b'a yed' eb' ix ix ch'oc choňab'il. Icha chi' ix aj svach' och co mul. 11 A ticnaic, alecq'ueta e mul d'a yichaň Jehová sDiosal eb' co mam quicham, c'anab'ajejec tas snib'ej. Iq'uequel e b'a d'a scal eb' anima ch'oc choňab'il chi', tzeyactanpaxcan eb' ix ix, ix eyic'laj e b'a yed'oc d'a scal eb' chi', xchi viň.

12 Ix tac'vi eb' anima chi' smasanil, te chaaň ix yal eb' icha tic:

—Ol co c'anab'ajej icha tzal chi'. 13 Palta ina max ec'laj ňab' tic, max yal-laj co can d'a calle tic, yujto a jun tic, maň jun chab'ňejoc c'ual ol yac' sb'oi, yujto te nivan oň ix och co mul tic. 14 Vach' tato aňej eb' yajal scan d'a tic yic sb'oan yaji, axo masanil eb' cajan d'a yoltac co choňab', eb' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ch'oc choňab'il chi', syal sjavi eb' d'a junoc c'u to scan sc'ual. Aocab' eb' juez yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' tz'ic'ancot eb'. Icha chi' ol co c'ulej co masanil, masanto ol yal stup yoval sc'ol co Diosal d'a quib'aň yuj tas ix co c'ulej tic, xchi eb'.

15-16 Masanil eb' ix jax d'a Babilonia chi', ix scha sc'ol eb' tas ix alchaj chi', palta aňej viňaj Jonatán yuninal viňaj Asael yed' viňaj Jahazías yuninal viňaj Ticva yed' chavaň eb' viň levita, aton viňaj Mesulam yed' viňaj Sabetai maj chaan sc'ool. Yuj chi' a viňaj sacerdote Esdras chi', ix yac'och juntzaň eb' viň yajal viň, aton eb' viň yajal d'a scal eb' yiňtilal. Ix tz'ib'chajcan sb'i eb' viň. Axo d'a b'ab'el c'ual yic slajuňil uj, ix smolb'an sb'a eb', yic sch'olb'itan junjun macaň eb'. 17 Axo d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, ata' ix lajvi sch'olb'itaj masanil eb' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ix ch'oc choňab'il chi'.

18 Aton sb'i eb' viň ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ch'oc choňab'il chi':

A d'a yiňtilal eb' sacerdote yed' d'a eb' sc'ab'yoc viňaj Jesúa yuninal viňaj Josadac: Aton viňaj Maasías, viňaj Eliezer, viňaj Jarib yed' viňaj Gedalías. 19 A eb' viň ix yac' val sti' schecan pax eb' ix ix chi'. Ix yac' junjun noc' ch'ac calnel eb' viň silab'il d'a Dios yuj smul.

20 A d'a eb' yiňtilal viňaj Imer: Aton viňaj Hanani yed' viňaj Zebadías.

21 D'a eb' yiňtilal viňaj Harim: Aton viňaj Maasías, viňaj Elías, viňaj Semaías, viňaj Jehiel yed' viňaj Uzías.

22 D'a eb' yiňtilal viňaj Pasur: Aton viňaj Elioenai, viňaj Maasías, viňaj Ismael, viňaj Natanael, viňaj Jozabad yed' viňaj Elasa.

23 Axo d'a eb' yiňtilal eb' levita: Aton viňaj Jozabad, viňaj Simei, viňaj Kelaía, (scuchan pax Kelita) viňaj Petaías, viňaj Judá yed' viňaj Eliezer.

24 Axo d'a scal eb' sb'itani: Aton viñaj Eliasib.
Axo d'a scal eb' tañvum puerta: Aton viñaj Salum, viñaj Telem yed' viñaj Uri.
25 Axo d'a scal juntzañxo eb' quetisraelal, d'a eb' yiñtilal viñaj Paros: Aton viñaj Ramía, viñaj Jezías, viñaj Malquías, viñaj Mijamín, viñaj Eleazar, viñaj Malquías yed' viñaj Benaía.
26 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Elam: Aton viñaj Matanías, viñaj Zacarías, viñaj Jehiel, viñaj Abdi, viñaj Jeremot yed' viñaj Elías.
27 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Zatu: Aton viñaj Elioenai, viñaj Eliasib, viñaj Matanías, viñaj Jeremot, viñaj Zabad yed' viñaj Aziza.
28 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Bebai: Aton viñaj Johanán, viñaj Hananías, viñaj Zabai yed' viñaj Atlai.
29 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Bani: Aton viñaj Mesulam, viñaj Maluc, viñaj Adaía, viñaj Jasub, viñaj Seal yed' viñaj Ramot.
30 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Pahat-moab: Aton viñaj Adna, viñaj Quelal, viñaj Benaía, viñaj Maasías, viñaj Matanías, viñaj Bezaleel, viñaj Binúi yed' viñaj Manasés.
31 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Harim: Aton viñaj Eliezer, viñaj Isías, viñaj Malquías, viñaj Semaías, viñaj Simeón, 32 viñaj Benjamín, viñaj Maluc yed' viñaj Semarías.
33 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Hasum: Aton viñaj Matenai, viñaj Matata, viñaj Zabad, viñaj Elifelet, viñaj Jeremai, viñaj Manasés yed' viñaj Simei.
34-37 Axo d'a yiñtilal viñaj Bani: Aton viñaj Madai, viñaj Amram, viñaj Uel, viñaj Benaía, viñaj Bedías, viñaj Quelúhi, viñaj Vanías, viñaj Meremot, viñaj Eliasib, viñaj Matanías, viñaj Matenai, viñaj Jaasai.
38-42 Axo d'a yiñtilal viñaj Binúi: Aton viñaj Simei, viñaj Selemías, viñaj Natán, viñaj Adaía, viñaj Macnadebai, viñaj Sasai, viñaj Sarai, viñaj Azareel, viñaj Selemías, viñaj Semarías, viñaj Salum, viñaj Amarías yed' viñaj José.
43 Axo d'a yiñtilal viñaj Nebo: Aton viñaj Jeiel, viñaj Matatías, viñaj Zabad, viñaj Zebina, viñaj Jadau, viñaj Joel yed' viñaj Benaía.
44 Masanil juntzañ eb' viñ tic, ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il. Ay eb' viñ ayxo yuninal yed' eb' ix.

A Ch'aŋ̈ Libro
NEHEMÍAS

Nehemías sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viŋ̈aj Nehemías syal d'ay. Syalanpax yuj tas aj smeltzajnacxi eb' israel xid'nac icha presoal d'a Babilonia yed' tas aj sb'onacxiq'ue smuroal Jerusalén. A viŋ̈aj Nehemías chi', checb'ilcot viŋ̈ yuj viŋ̈aj rey Artajerjes sreyal Persia. Aton tic syal capítulo 1 yed' 2. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 7, syalcoti tas ajnac schecjicot viŋ̈ yic tzul sb'oanxi smuroal choŋ̈ab' Jerusalén viŋ̈. A viŋ̈ cuchb'annac eb' anima d'a jun munlajel chi', yalannac viŋ̈ d'a eb' to syac'och spensar eb' d'a sc'ayb'ub'al Dios, yic vach' tz'ajec' eb' d'a snación chi'.

Axo d'a capítulo 8 masanto d'a 10, syal yuj viŋ̈aj Esdras, tas yutejnac viŋ̈ yavtan sc'ayb'ub'al Dios d'a yichaŋ̈ masanil anima molanec' d'a jun c'u. Ayic yab'annac masanil eb' anima chi', yalnacq'ueta smul eb' d'a Dios. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 13, syalcot yuj eb' smunlaj d'a scajnub' Dios, syalanpax tas ajnac yoch smuroal choŋ̈ab' chi' d'a yol sc'ab' Dios, syalanpaxcan tastac b'onacxicani.

Ix lesalvi viŋ̈aj Nehemías yuj choŋ̈ab'

1 Aton vab'ixal a in Nehemías in tic, yuninal in viŋ̈aj Hacalías. Ayic 20 ab'ilxo yoch viŋ̈aj Artajerjes reyal, d'a jun uj scuchan Quisleu, ayinec' d'a Susa scapitalil Persia. 2 Ata' ix c'och viŋ̈ vuc'tac scuchan Hanani yed' juntzaŋ̈xo eb' ix cot yed' viŋ̈ d'a Judá. Ix in c'anb'an d'a eb' tas yaj Jerusalén yed' eb' yiŋ̈tilal eb' anima ic'b'ilcot d'a Babilonia. 3 Ix yalan eb' d'ayin: A eb' quetchoŋ̈ab' chi' ayec' eb' d'a Judá, te cusc'olal yajec' eb', te q'uixveltac yajec' eb'. Axo Jerusalén chi' mac'b'ilem smuroal, tz'anacpaxb'at spuertail, xchi eb'.

4 Ayic ix vab'an juntzaŋ̈ chi', ix in em c'ojan, ix in oq'ui. Ix in te cus val jaye' c'ual. Ix in och d'a tzec'ojc'olal, ix in lesalvi d'a sDiosal satchaaŋ̈. 5 Ix valan icha tic: Mamin Jehová sDiosal satchaaŋ̈, te nivan elc'ochi, te ay a may, tzaq'uelc'och a trato yed' eb' tzach xajanani, eb' sc'anab'ajan a checnab'il. 6 Tzin c'an d'ayach to tza cha ab' in lesal a in a checab' in tic. D'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val tzin tevi d'ayach cuuj a oŋ̈ a choŋ̈ab' oŋ̈ tic, a checab' caji. Svalq'ueta co mul d'ayach. A oŋ̈ tic yed' eb' co mam quicham, ix och co mul d'ayach. 7 Te chuc ix cutej co b'a d'ayach. Maj co c'anab'ajej a checnab'il, a c'ayb'ub'al yed' tas a chec yalnaccan viŋ̈ a checab' aj Moisés d'ayoŋ̈. 8 Nacot tas alnac d'a viŋ̈ a checab' chi': Tato maŋ̈ ol e c'anab'ajej tas ix vala', ol ex in saclemejcanb'at d'a scaltac juntzaŋ̈xo ch'oc choŋ̈ab'il. 9 Palta tato ol ex meltzajxoc d'ayin jun, ol e c'anab'ajan in checnab'il, tze b'eyb'alani, vach'chom sacleminac eyajcanb'at b'aj slajvic'och yolyib'aŋ̈q'uinal tic, ol ex in molb'ejxicot d'a jun lugar to sic'b'ilel vuuj, b'aj tz'och ejmelal d'ayin, xa chi.

10 A oŋ̈ a checab' oŋ̈ tic, a choŋ̈ab' oŋ̈ paxi, ix oŋ̈ a col yed' a poder. 11 Mamin, tzin c'an d'ayach to tza cha ab' in lesal a in a checab' in tic yed' tas sc'an juntzaŋ̈xo eb' a checab' to sco nib'ej tzach quic'chaaŋ̈. Tzin c'an d'ayach to tzac' a vach'c'olal d'ayin, yic vach' scha yab' viŋ̈ rey tas ol vala', xin chi. A d'a jun tiempoal chi' ayin och sb'achumaloc svino viŋ̈aj rey Artajerjes chi'.

2

Ix chajicot viŋ̈aj Nehemías d'a Jerusalén

1 Ay jun c'u d'a yol uj Nisán, ayic 20 ab'ilxo yoch viŋ̈aj Artajerjes reyal, ayic van vac'an svino viŋ̈ rey chi', ix yilan viŋ̈ to cuseltac yilji in sat. Malaj b'aj icha chi' viljitaxoni. 2 Yuj chi' ix sc'anb'an viŋ̈ d'ayin:

—¿Tas yuj cuseltac yilji a sat? Ina maŭ ach penaocay svila'. Ichato ilc'olal aji, xchi viŭ rey chi'.

A val d'a jun rato chi', ix in xivq'uei, 3 ix valan d'a viŭ icha tic:

—Mamin rey, ayocab' achŭej eq'ui. ¿Tas yuj maŭ cuseltacoc yilji in sat a naani, ina to a in choŭab' b'aj mucan eb' in mam vicham, emnac laŭnajoc, tz'anacpaxb'at spuertail? xin chi d'a viŭ.

4 —¿Tas svutej in colvaj d'ayach ticnaic jun? xchi viŭ rey chi'.

Yuj chi' ix in lesalvi d'a sDiosal satchaaŭ. 5 Ix valan d'a viŭ rey chi' icha tic:

—Tato scha a c'ol mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tzin c'an d'ayach to tzin a chab'at d'a Judá chi', b'aj mucan eb' in mam vicham, yic sb'at in b'oanxiq'uei, xin chi d'a viŭ.

6 C'ojanem viŭ rey chi', c'ojanpaxem ix reina d'a stz'ey viŭ. Ix yalan viŭ d'ayin icha tic:

—¿Jantac tiempo tzach b'at jun? ¿B'aq'uiŭ tzach jaxi? xchi viŭ.

Ix valani jantac tiempo, ix schaan sc'ol viŭ tas ix val chi'. 7 Ix valanpax d'a viŭ icha tic: Tato vach' tz'aj tza na' mamin rey, ac'b'at junoc carta d'a eb' viŭ gobernador ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, yic vach' tzin schaec' eb' viŭ ta' masanto tzin c'och d'a Judá. 8 Sb'at junocxo carta chi' d'a viŭaj Asaf yilumal te' nivac te' ay ta', yic syac' te' viŭ d'ayin, yic tz'och te' d'a spuertail b'aj ay eb' staŭvan templo, d'a smuroal choŭab' chi' yed' d'a te' pat b'aj ol in ajoc, xin chi d'a viŭ. Yuj svach'c'olal in Diosal, ix yac' masanil juntzaŭ tic viŭ rey chi' d'ayin.

9 Ayic ix in javi d'a eb' viŭ ayoch yajalil d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi', ix vac'an jun carta ix yac'cot viŭ rey chi' d'a eb' viŭ. Ajun pax juntzaŭ eb' viŭ yajal eb' soldado yed' eb' ayq'ue d'a yib'aŭ chej ix yac'cot viŭ rey chi' ved'oc. 10 Palta axo ix yab'an viŭaj Sanbalat aj Horón yed' viŭaj Tobías yajal yaj d'a Amón to ix in javi yic tzin colvaj yed' eb' vetisraelal, ix cot yoval eb' viŭ.

Ix ec' viŭaj Nehemías yil muro

11 Ayic yoxilxo c'ual in javi d'a Jerusalén, 12 in q'ue vaan d'ac'valil yed' jayvaŭ eb' viŭ vinac ajun ved'oc, palta malaj junoc mach b'aj ix vala' tas ix yal Dios d'a in pensar yuj tas ol in c'ulej d'a Jerusalén chi'. Malaj noc' chej ix quic'b'ati, a inŭej ix vic' noc' in cuchumal. 13 A d'a jun ac'val chi', oŭ elta d'a jun puerta d'a paŭan, d'a stojolal sjaj a' Dragón, oŭ ec' d'a spuertail b'aj sb'atcan c'alem. Ix vilan smuroal Jerusalén chi', mac'b'ilem laŭnajoc, tz'anacpaxb'at spuertail. 14 Ix ec' vilanpax jun puerta d'a sjaj a a' yed' pax stanque viŭ rey. Majxo yal-laj vec' yed' noc' in chej chi' ta'. 15 Aŭeja' q'uic'to in q'uec'och d'a sti' a' Cedrón. Ayic ix lajvi vilan muro chi', in meltzajxi b'aj in b'at chi', in ochxi d'a jun puerta d'a paŭan chi'.

16 A eb' yajal yaj d'a choŭab' chi', maŭ yojtacoc eb' b'ajtil ayinb'ati, maŭ yojtacoc pax eb' tas tzin c'ulej. Malaj pax tas sval d'a eb' vetisraelal, d'a eb' sacerdote, d'a eb' yajal yaji yed' d'a eb' ol munlajoc. 17 Ix lajvi chi' ix valan d'a eb' icha tic:

—A ex tic eyojtac sic'lab'il to a jun tiempoal b'aj ayoŭ ec' tic te chuclaj, ina ix mac'chajem laŭnaj choŭab' Jerusalén tic, tz'anacxopaxb'at spuertail. Yuj chi' co molb'ejec co b'a sco b'oanecxiq'ue smuroal tic, yic vach' maxtzac oŭ b'uchji, xin chi d'a eb'.

18 Ayic ix valan d'a eb' jantac svach'c'olal Dios ix sch'ox d'ayin yed' tas ix yal viŭ rey d'ayin, ix yalan eb':

—Co yamecoch co munlaji, xchi eb'. Icha chi' ix aj scuchb'an sb'a eb' d'a jun munlajel chi'. 19 Ayic ix yab'an viŭaj Sanbalat aj Horón yed' viŭaj Tobías yajal yaj d'a Amón yed' pax viŭaj Gesem árabe, ix te b'uchvaj eb' viŭ d'ayoŭ, ix yalan eb' viŭ:

—¿Tas ol e c'ulej? ¿Tom tze nib'ej tzeyiq'uel e b'a d'a yol sc'ab' viŭ rey? xchi eb' viŭ.

20 Ix in tac'vi d'a eb' viŭ icha tic:

—Yuj scolval sDiosal satchaaň, ol yal cuuj. A oň schecab' oň tic ol co yamoch co b'oani, palta a ex tic, malaj eyalan eyic d'ayoň, malaj eyopisio, yujto maň ex quetchoňab'oc, xin chi.

3

Ix pojchajec' munlajel

1 A viňaj sat sacerdote Eliasib yed' eb' yetsacerdoteal, a eb' ix b'oanxi b'aj tz'och noc' calnel, ix yac'anoch spuertail eb'. Ix sb'oanxiq'ue muro eb', ix b'atňej d'a torre scuch Hamea masanto d'a torre scuch Hananeel, ix yac'ancanoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. 2 Axo junxo macaň muro chi', a eb' viň aj Jericó ix b'oanxiq'uei. Axo junxo macaň, a viňaj Zacur yuninal viňaj Imri ix b'oanxiq'uei. 3 Axo eb' yiňtilal viňaj Senaa ix b'oanxiq'ue b'aj ay spuertail yic noc' chay. Ix yac'anoch sjolom spuertail chi' eb', ix ochcan spuertail chi', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. 4 Ix b'oňejb'at jun muro chi', a viňaj Meremot yuninal viňaj Urías yixchiquin viňaj Cos ix b'oanxiq'ue junxo macaň. Axo viňaj Mesulam yuninal viňaj Berequías, yixchiquin viňaj Mesezabeel ix b'oanxiq'ue junxo macaň. Axo viňaj Sadoc yuninal viňaj Baana ix b'oanxi junxo macaň. 5 Axo junxo macaň a eb' aj Tecoa ix b'oanxiq'uei, palta a eb' nivac vinac yaj d'a scal eb', maj yal sc'ol eb' ix colvaj yed' eb' scuchb'an jun munlajel chi'. 6 A viňaj Joiada yuninal viňaj Paseah yed' viňaj Mesulam yuninal viňaj Besodías, a eb' viň ix b'oanxiq'ue b'aj ay jun puerta scuchan Jesana. Ix yac'anoch sjolom spuertail chi' eb' viň, ix ochpaxcan spuertail chi', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. 7 Axo junxo macaň, a viňaj Melatías aj Gabaón ix b'oanxiq'ue yed' viňaj Jadón aj Meronot yed' eb' aj Gabaón yed' eb' aj Mizpa, aton eb' ay d'a yalaň smandar viň yajal yaj d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates. 8 Axo junxo macaň, a viňaj Uziel yuninal viňaj Harhaía, viň smunlaj yed' q'uen q'ueen vach' yilji, a viň ix b'oanxiq'uei. Axo junxo macaň, a viňaj Hananías yuninal jun viň b'oum perfume ix b'oanxiq'uei. A eb' viň chavaň chi' ix b'oanxiq'ue muro chi' masanto ix c'och d'a sti' jun muro levan sat. 9 Axo junxo macaň a viňaj Refaías yuninal viňaj Hur ix b'oanxiq'uei. A viň chi' yajal yaj viň d'a naňal lugar d'a yol smacb'en Jerusalén. 10 A viňaj Jedaías yuninal viňaj Harumaf ix b'oanxiq'ue junxo macaň d'a yichaň spat. Axo junxo macaň, a viňaj Hatús yuninal viňaj Hasabnías ix b'oanxiq'uei.

11 A junxo macaň, a viňaj Malquías yuninal viňaj Harim yed' viňaj Hasub yuninal viňaj Pahat-moab, a eb' viň ix b'oanxiq'ue yed' jun torre scuch Hornos. 12 Axo junxo macaň, a viňaj Salum yuninal viňaj Halohes ix b'oanxiq'uei. A viň chi' yajal yaj viň d'a naňalxo lugar ayoch d'a yol smacb'en Jerusalén. Ix colvajpax eb' ix yisil viň yed'oc. 13 A viňaj Hanún yed' eb' cajan d'a Zanoa ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' d'a ch'olan. Ix yac'anoch spuertail eb', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. Ix sb'oanxiq'ue 450 metro muro chi' eb', masanto d'a spuertail b'aj sb'atcan c'alem. 14 Axo viňaj Malquías yuninal viňaj Recab yajal d'a yol smacb'en choňab' Bet-haquerem, a viň ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' b'aj sb'atcan c'alem chi'. Ix yac'anoch spuertail viň, ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc.

15 A viňaj Salum yuninal viňaj Colhoze, yajal d'a yol smacb'en choňab' Mizpa, a viň ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' d'a sjaj a a'. Ix yac'q'ue spatil viň, ix yac'anoch spuertail chi' viň, ix ec'paxcan c'atan q'uen hierro syamnub'oc. Ix sb'oanxiq'ue muro chi' viň b'aj ay tanque scuch Siloé d'a slac'anil yavb'en te' eb' rey, masanto b'aj b'achquiltac yem sb'eal schoňab' viňaj David. 16 A viňaj Nehemías yuninal viňaj Azbuc, yajal d'a naňal yol smacb'en choňab' Bet-sur, a viň ix b'oanxiq'ue junxo macaň muro chi'. Ix cotňej d'a yichaň b'aj mucb'il viňaj rey David masanto ix c'och b'aj ay stanqueal a a', ix c'och b'aj ay scuartel eb' soldado.

17 Axo eb' levita scuchb'ej viňaj Rehum yuninal viňaj Bani, a eb' ix b'oanxiq'ue junxo macaň. Axo d'a yichaňb'ati, a viňaj Hasabías yajal d'a naňal smacb'en choňab' Keila, a

viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ sq'uexuloc eb' yetchoñab'. 18 Axo b'aj ix c'och yic eb' chi', ata' ix sb'oxiq'ue juntzañxo eb' sc'ab'yoc eb'. A viñaj Bavai yuninal viñaj Henadad, yajal d'a nañalxo smacb'en Keila chi', a viñ scuchb'an eb'. 19 Axo viñaj Ezer yuninal viñaj Jesúa, yajal d'a Mizpa, a viñ ix b'oanxiq'ue jun macañxo d'a yichañ b'aj smolchaj yamc'ab' yic oval b'aj scumlaj muro chi'. 20 Axo viñaj Baruc yuninal viñaj Zabai, d'a smasanil sc'ool viñ ix sb'oxiq'ue junxo macañ b'aj scumlaj chi' masanto ix c'och d'a spuertail spat viñaj Eliasib, viñ sat sacerdote. 21 A viñaj Meremot yuninal viñaj Urías, yixchiquin viñaj Cos, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ sb'at d'a spuertail spat viñaj Eliasib chi' masanto b'aj slajvic'och spat viñ chi'.

22 Axo junxo macañ, a eb' sacerdote cajan d'a sch'olanil a' Jordán ix b'oanxiq'uei. 23 Axo viñaj Benjamín yed' viñaj Hasub, a eb' viñ ix b'oanxib'at d'a yichañ spat. Axo d'a sñi' yic eb' viñ chi', axo viñaj Azarías yuninal viñaj Maasías yixchiquin viñaj Ananías, a viñ ix b'oanxiq'ue d'a slac'anil spat. 24 Axo junxo macañ, a viñaj Binúi yuninal viñaj Henadad, a viñ ix b'oanxiq'uei, ix b'at d'a spat viñaj Azarías masanto ix c'och b'aj scumlaj d'a jun schiquin. 25 Axo viñaj Palal yuninal viñaj Uzai, a viñ ix b'oanxiq'ue b'aj scumlaj chi' yed' jun torre ayel d'a spatic muro chi' d'a spalacio viñ rey, aton d'a yamaq'uil spat eb' soldado stañvan viñ rey chi'. Axo junxo macañ, a viñaj Pedaías yuninal viñaj Faros ix b'oanxiq'uei, 26 masanto ix c'och d'a spuertail b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a', jun sb'atcan d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, d'a slac'anil jun torre ayel d'a spatic muro chi'. Axo junxo macañ, a eb' smunlaj d'a templo cajan d'a Ofel, a eb' ix b'oanxiq'uei. 27 Axo eb' aj Tecoa ix b'oanxiq'ue junxo macañ, sb'atñej d'a yichañ jun torre chi' masanto d'a smuroal d'a Ofel chi'.

28 Axo eb' sacerdote ix b'oanxiq'ue d'a yichañ spat junjun, sb'atñej d'a spuertail b'aj tz'och noc' chej. 29 Axo viñaj Sadoc yuninal viñaj Imer ix b'oanxiq'ue junxo macañ d'a yichañ spat. Axo viñaj Semaías yuninal viñaj Secanías ix b'oanxiq'ue junxo macañ b'aj ay eb' stañvan puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 30 Axo viñaj Hananías yuninal viñaj Selemías yed' viñaj Hanún svaquil yuninal viñaj Salaf, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ. Axo viñaj Mesulam yuninal viñaj Berequías ix b'oanxiq'ue jun macañ d'a yichañ spat. 31 Axo viñaj Malquías, viñ b'oum q'ueen vach' yilji, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ d'a spat eb' smunlaj d'a templo yed' d'a yic eb' choñvajum yed' d'a yichañ spuertail b'aj ay eb' stañvan choñab' chi', masanto b'aj ay eb' stañvan d'a schiquin muro chi'. 32 Axo juntzañxo eb' viñ b'oum q'uen vach' yilji yed' eb' viñ choñvajum, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ, sb'atñej b'aj ay eb' stañvan d'a schiquin chi', masanto ix c'och b'aj ay spuertail yic noc' calnel.

4

Ix b'uchvaj eb' ajc'ool

1 Ayic ix yab'an viñaj Sanbalat to van co b'oanxiq'ue muro chi', ix te cot yoval viñ, ix syamanoch viñ sb'uchvaj d'ayoñ. 2 Ix och ijan viñ yalan b'uchval lolonel d'ayoñ d'a yichañ eb' viñ ajun yed'oc yed' d'a yichañ eb' viñ soldado aj Samaria. Ix yalan viñ icha tic: Ob'iltac juntzañ eb' judío tic, ¿tom ay jab'oc tas syal sb'oan eb'? ¿Tom ol yac'xi silab' eb' snaani? ¿Tom junñej c'ual ol sb'o jun munlajel tic eb' snaani? ¿Am snaan eb' to a d'a scal juntzañ tz'aeltac q'uen juyanec' tic ol yiq'uelta q'uen ac' q'ueen eb'? xchi viñ.

3 Ayec' pax viñaj Tobías amonita d'a stz'ey eb' viñ. Ix yalanpax viñ icha tic: A juntzañ q'ueen sb'oq'ue eb' muroal tic, q'uinaloc a junoc noc' vaax tz'ec' d'a yib'añ q'ueen, tz'el ñilnaj q'ueen stec'an noc', xchi viñ.

Slesal viñaj Nehemías

4 Yuj chi' ix in lesalvi icha tic: Mamin, ach co Diosal, tzab' val oñ sb'uchan eb'. Cotocab'can sb'uchval lolonel eb' chi' d'a yib'añ. Aocab' eb' yajc'ol eb' tz'ic'anec' tastac ay d'ay. Ic'jocab'b'at eb' d'a junocxo nación. 5 Mañ ac' nivanc'olal smul eb' tic, mocab'

b'at tas ix sc'ulej eb' tic satc'olal uuj, yujto tzoň sb'uchval eb' a oň sco b'oxiq'ue muro tic, xin chi.

Ix ec' val eb' ajc'ol d'a yib'aň

6 Ix oň munlajňej, elaňchamel ix naňalb'i cuuj yujto te ay val stzalajc'olal eb' choňab' smunlaji. 7 A viňaj Sanbalat, viňaj Tobías, eb' árabe, eb' amonita yed' eb' aj Asdod, ix te cot yoval eb' ayic ix yab'an eb' to yelc'olal tzoň munlaji yic sco b'oanxiq'ue smuroal Jerusalén. Toxo pax ix macchaj b'aj nivac ix aj spojemi. 8 Smol alan eb' to syac' oval eb' qued'oc, yic syac'an chucal eb' d'a Jerusalén tic yalani. 9 Yuj chi' ix oň lesalvi d'a co Diosal, ix cac'anoch co taňvumal d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val yic sco colan co b'a d'a eb' ajc'ol chi'. 10 Ix yalanpax eb' smunlaj chi' icha tic: Toxo ix te el yip eb' cuchum q'ueen yic syic'anel jantac q'uen q'ueen eb' yed' spojelal jun muro telvinac tic, yuj chi' maň ol techajlaj cuuj co b'oanxiq'uei, xchi eb'.

11 A snaan eb' ajc'ol chi' to maň ol nachajel cuuj, mato maň ol quil yoch eb' d'a co cal yic tzoň smilancham eb' yic tz'och vaan munlajel tic. 12 Palta axo eb' quetchoňab' cajan d'a slac'anil eb' chi', xican sjavi eb' ul yal d'ayoň: A juntzaň anima chi' yalňej b'aj ol javoc eb' yac' oval qued'oc, xchi eb'. 13 Yuj chi' ix vala' to junjun patil eb' staňvej eb' d'a spatiquel muro chi', b'aj ch'olquixtac luum yed' b'aj pojnaquel muro chi', yed'nac yespada eb', lanza yed' sjul-lab' eb'. 14 Ayic ix vilani to xiv eb', ix in tec'b'an in b'a valan d'a eb' yichamtac vinaquil choňab' yed' d'a eb' ayoch yajalil d'a co choňab' tic yed' d'a masanil anima: Maň oň xiveclaj. Co naeccoti to a co Diosal te nivan yelc'ochi, te ay smay, yuj chi' co colec co choňab' tic yed' cal cuninal, eb' ix quetb'eyum yed' co pat, xin chi d'a eb'.

15 Ayic ix yab'an eb' ajc'ol chi' to lista caji, ix nachajel yuj eb' to a Dios ix juanb'at tas ix smol alej eb' chi'. Icha chi' ix aj co munlajxi junjun oň. 16 Atax d'a jun c'u chi', naňalňej eb' viň in munlajvum chi' smunlaji, axo naňalxo eb' viň yed'nac syamc'ab' eb' viň yic oval, aton q'uen lanza, maclab' jul-lab' yed' jul-lab' chi'. Aypaxoch q'uen q'ueen d'a sňi' sc'ol eb' viň. Axo eb' yajalil eb' tz'ac'an stec'anil eb' smunlaj chi'. 17 A eb' cuchum icatz, cuchb'il yicatz eb' chi' yuuj, jun sc'ab' eb' chi' yamjinac yicatz chi', axo d'a junxo sc'ab' eb' yed'nac syamc'ab' yic oval. 18 Yed' eb' smunlaji yic sb'oanxiq'ue muro chi', ayoch jachan q'uen yespada eb' d'a snaňal. Axo d'a in tz'ey ayec' viň spu'an noc' ch'aac. 19 Ix valan d'a eb' yajal yaji, d'a eb' cuchb'um yed' d'a masanil eb' anima: A jun munlajel tic te nivan yaji, yuj chi' ix oň pucaxb'at d'a spatictac muro tic, ch'occh'oc b'aj ayoňcanb'at junjun oň. 20 Yuj chi' ayic tzeyab'an yoc' noc' ch'aac, tzex cot d'a co tz'ey, axo co Diosal ol colvaj qued' d'a oval chi', xin chi.

21 Yuj chi' naňal oň tzoň munlaji, tzoň ochi ayic sacb'i masanto sq'uic'b'i, axo naňalxo jun, yed'nac syamc'ab' yic oval. 22 Ix valanpax d'a eb' vetchoňab' chi' to svaycanem eb' yed' eb' schecab' d'a yol choňab' chi' yic staňvan choňab' chi' eb' qued'oc d'ac'valil. Axo d'a c'ualil tzoň munlaji. 23 Aňejtona' in pax tic yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc, eb' in checab' yed' eb' tzin taňvani, max quiq'uel-laj co pichul d'ac'valil, junjun oň ayec' q'uen co lanza d'a co tz'ey.

5

Ix yal syaelal eb' meb'a' viňaj Nehemías

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yal val sb'a eb' anima, eb' viň vinac yed' eb' ix ix yuj tas tz'utaj eb' yuj eb' quetchoňab'. 2 Ay eb' tz'alani to tzijtum yuninal eb', yuj chi' yovalil sb'oquej ixim strigo eb' yic max cham eb' yuj vejel. 3 Ay pax eb' tz'alani to syac'canb'at yumal sluum eb', ma yuva eb' avab'il, ma spat eb' d'a prentail yuj smanan tas sva eb' yuj vejel. 4 Ay pax eb' tz'alani to yuj yac'an q'uen tumin eb' syac' d'a viň rey, yuj chi' sc'an q'uen tumin chi' eb' smajnej, syac'anb'at slum eb', ma yavb'en eb' yuj smajananub'al q'uen tumin chi'. 5 Ix yalanpax eb' icha tic: A oň tic yed' eb' quetchoňab' tic, junňej

quiñtilal, malaj mach ch'oc yilji yuninal, lajanñej yilji cuninal yed' yuninal eb', yuj chi', ¿tas yuj a eb' cuninal ayoch schecab'oc eb'? Ayoñ ayxo och eb' ix quisil schecab'oc eb'. Maxtzac yal co colan co b'a, yujto yicxo lum co luum eb' yed' cavb'en, xchi eb'.

6 Ayic ix vab'an yalan eb' anima tas tz'utaj chi', ix te cot voval. 7 Ix lajvi chi', ix in naan val sic'lab'il, ix in cachan eb' nivac vinac yed' eb' yajal yaji, yic maxtzac sc'an yune' stumin eb' chi' d'a eb' quetchoñab' tic. Yuj chi' ix vavtan masanil eb' anima d'a jun molchajelal yuj jun lolonel chi'. 8 Ix lajvi chi' ix valan d'a eb' icha tic: A oñ tic ix cac' val quip co colanxielta eb' quetchoñab' choñb'ilcanb'at d'a juntzañ ch'oc choñab'il, ¿tom a exxo tic ol e choñxicanb'at eb' yic a oñxo tic ol co manxielta eb'? xin chi d'a eb'.

Mañxalaj eb' ix tac'vi, maxtzac nachaj yuj eb' tas syutej eb' spacani. 9 Ix valanpaxi: A jun tas van e c'ulan tic mañ vach'oclaj. Smoj val to tze ch'oxeli to nivan yelc'och co Diosal d'a e sat, yic maxtzac b'uchvaj eb' anima ajc'ol d'ayoñ. 10 Añejtona' in yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc yed' eb' in checab', ix cac' q'uen tumin smajnej eb'. Ix cac'anpax ixim trigo sq'uex eb'. A ticnaic scac' lajvoc juntzañ sb'oc eb' chi'. 11 Yuj chi' sval d'ayex to tzeyac' meltzaj slum eb' chi' ticnaic yed' yavb'en eb', te' yolivo eb' yed' spat eb', tzeyac'an lajvoc sb'oc eb' chi' d'ayex. Tzeyac'an meltzaj yune' q'uen tumin ix yac' eb' chi' d'ayex, ma trigo, ma vino, ma aceite, tas ix e c'an d'a eb', xin chi d'a eb'. 12 Ix tac'vi eb' smasanil icha tic: Ol cac'xi meltzaj masanil juntzañ chi' d'a eb'. Mañxalaj tas ol cal yuj juntzañ chi'. Ol co c'anab'ajej masanil tas ix al chi', xchi eb'.

Yuj chi' ix vavtan eb' sacerdote. A val d'a yichañ eb' ix in chec yac' sti' eb' yuj tas ix yal chi'. 13 Ix in tzicub'tañej pax in pichul, ix valani: Ichocab' tic ol aj ex stzicanel Dios d'a e pat yed' d'a e luum, tato mañ ol e c'anab'ajej b'aj tzeyac'can e ti' tic. Icha chi' ol aj yic'anec' tastac ay d'ayex, xin chi d'a eb'. Ix tac'vi eb' anima chi' smasanil: Ichocab' chi' tz'aji, xchi eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová. Ix sc'anab'ajan eb' b'aj ix yac' sti' chi'.

Svach'c'olal viñaj Nehemías

14 Ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Artajerjes reyal d'a Persia, ix in yac'anoch viñ yajalil d'a Judá, masanto yic 32 ab'ilxo yoch viñ d'a reyal chi'. A d'a lachave' ab'il ayin och yajalil chi', malaj in tojol ix in c'an d'a eb' anima to smoj in chaani, maj schapaxlaj yic eb' in c'ab' voc ayoch d'a opisio. 15 Palta a eb' yajal ec'nac ayic manto in ochi, icha icatz yaj eb' d'a eb' anima. Junjun c'u sc'ananel 40 siclo q'uen plata eb' yuj tas sva'a yed' yuj vino syuq'uej. Añejtona' tz'ixtaj eb' choñab' yuj eb' schecab' eb'. Palta a inxo tic, mañ ichoc ta' ix vutej in b'a, yujto te nivan yelc'och Dios d'a in sat. 16 Añejtona', ix in b'oxiq'ue jun macañ smuroal choñab' tic yed' eb' in checab', ix munlajñej eb' ved'oc. Malaj junoc lum luum ix viq'ueq'ui. 17 Ay pax 150 eb' viñ vinac sva ved'oc, aton eb' viñ vetchoñab' yed' eb' viñ ayoch yajalil ved'oc. Ch'oc pax yaj eb' viñ toñej tzul oñ ilani, eb' viñ scot d'a juntzañ nación ay d'a co lac'anil. 18 A tas to vic yaj sb'o d'a junjun c'u: Jun noc' vacax schami, vacvañ noc' ch'ac calnel, ch'oc pax yaj noc' caxlañ. A d'a junjun slajuñil c'ual, nivan vino tz'ic'chajcoti, palta malaj juneloc ix in c'an tas tzin va'a to smoj in chaan yuj vopisio tic, yujto te nivan tas aycot d'a yib'añ jun choñab' tic. 19 Yuj chi' in lesalvi icha tic: Ach in Diosal, ac' a vach'c'olal d'ayin yuj masanil tas ix in c'ulej yuj jun choñab' tic, xin chi.

6

A eb' ajc'ol d'a viñaj Nehemías

1 Ayic ix yab'an viñaj Sanbalat, viñaj Tobías, viñaj Gesem viñ árabe yed' juntzañxo eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ to toxo ix b'oq'ue muro chi', mañxalaj b'aj jacan, (vach'chom manto och spuertail), 2 ix schecancot jun schecab' eb' viñ d'ayin yic tzul yalani to sco molb'ej co b'a yed' eb' viñ d'a junoc aldea d'a ac'lic yic Ono. Sna jun chi' eb' viñ yic syac'an chucal eb' viñ d'ayin. 3 Yuj chi' ix in checb'at jun in checab' yal d'a eb' viñ, malaj in colanil, te vitz'an vaj d'a in munlajel nivan yelc'ochi, max yal-laj in b'ati. Tato tzin b'ati, tzam

ochcan vaan jun munlajel tic, xin chib'ati. 4 Chañel ix schec eb' viñ ul alchaj jun lolonel chi' d'ayin, palta añeja' ichñej ta' ix vutej in pacan d'a eb' viñ.

5 Axo d'a yoelal, a val jun schecab' viñaj Sanbalat chi' ix scheccot ul yac' jun carta to jacan,6.5 6 b'aj syal viñ icha tic: Sb'ey specal d'a scal anima, icha pax chi' yalan viñaj Gesem to van e naan eyic'anel e b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Persia, yuj chi' van e b'oanxiq'ue muro chi'. Scab' specal, tob' a ach ol ach och reyal. 7 Toxo ab' ix ac'och eb' schecab' Dios yic syalanel eb' d'a Jerusalén to rey achxo d'a Judá chi'. Ol yab' jun tic viñaj rey Artajerjes chi', yuj chi' cotañ, ol oñ lolon ed'oc, xchi viñ d'a jun scarta chi'.

8 Ix lajvi chi', ix in pacan d'a viñ icha tic: A juntzañ lolonel tzal chi' mañ yeloclaj, a ach tza naq'uei, xin chib'ati. 9 A eb' chi' syal eb' icha chi' yic tzoñ xib'tan eb'. Am snaan eb' to ol chab'axq'ue co c'ool yic maxtzac yic'laj sb'a jun munlajel tic. Palta in lesalvi icha tic: Mamin ac' in tec'anil, xin chi.

10 Ix lajvi chi' ix in b'at d'a spat viñaj Semaías yuninal viñaj Delaía, yixchiquin viñaj Mehetabel. A viñ chi' toxo ix smacoch sb'a viñ d'a yol spat. Ix yalan viñ d'ayin icha tic: Co c'ub'ej co b'a d'a yol templo Dios, sco macan spuertail, yujto a d'a jun ac'val tic sna eb' viñ sjavi ul ach smilchamoc, xchi viñ d'ayin. 11 Palta ix in tac'vi d'a viñ icha tic: ¿Tom smoj tzin c'ub'ejel in b'a, tzin macanoch in b'a d'a yol templo chi' yic tzin col in b'a? Mañ ol in ochlaj d'a yol templo chi', xin chi d'a viñ.

12 Ix nachajel vuuj to mañoc Dios tz'ac'an yal viñ icha chi'. Ix yal juntzañ chi' viñ yic tzin xib'tan viñ yic tz'och in mul d'a Dios, yujto a viñaj Sanbalat chi' yed' viñaj Tobías toxo ix yac' q'uen tumin eb' viñ d'a viñ. 13 Ix tupji viñ yuj eb' viñ yic tzin xib'tej viñ, yic tz'och in mul yalan eb' viñ, yic vach' te chuc in b'inaji, tz'el in q'uixvelal. 14 Yuj chi' ix in lesalvi icha tic: Ach in Diosal, tza nacoti yic tzac'anoch yaelal d'a yib'añ viñaj Sanbalat yed' viñaj Tobías chi' yuj tas ix sc'ulej. Añejtona' tza nacot ix Noadías syaloch sb'a a checab'oc yed' juntzañxo eb' syaloch sb'a a checab'oc snib'ej tzin xib'tej, xin chi d'a in lesal chi'.

Ix b'oelc'och smuroal Jerusalén

15 Ix b'oelc'och muro chi', 52 c'ual ix yac' sb'oi. Ix b'oelc'ochi ayic 25 yoch uj Elul. 16 Ayic ix yab'an masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ yed' masanil juntzañxo nación ay d'a co lac'anil to ix b'o muro chi', ix xivq'ue eb'. Ix q'uixvipax eb', yujto ix nachajel yuj eb' to a jun munlajel chi' ix yic' sb'a yuj scolval co Diosal.

17 A d'a juntzañ c'ual chi' tzijtum carta ix stz'ib'ejb'at eb' viñ vinac nivac yopisio aj Judá d'a viñaj Tobías chi', ix spacñejxi viñ. 18 Yujto tzijtum juntzañ eb' viñ vinac nivac yopisio vach' yac'an yed' viñ, yujto ñiab'il yaj viñ d'a viñaj Secanías yuninal viñaj Ara. Axo pax viñaj Johanán yuninal viñaj Tobías chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' ix yisil viñaj Mesulam yuninal viñaj Berequías. 19 Yuj chi' vach' yac'an eb' viñ nivac yopisio chi' yed' viñaj Tobías chi'. Syalan eb' viñ d'ayin to te vach' viñ, syalanxib'at eb' viñ d'a viñ masanil tas sval d'a eb' viñ. Tzijtum carta ix stz'ib'ejcot viñ yic tzin xib'tani.

7

Ix ac'jioch eb' stañvan Jerusalén

1 Ayic ix lajvi sb'oel muro chi', ix ochcan spuertail, ix vac'anpaxoch eb' stañvan spuertail scajnub' Dios, eb' sb'itani yed' juntzañxo eb' levita. 2 Ix vac'anoch viñ vuc'tac aj Hanani yajalil d'a eb' stañvan Jerusalén yed' viñaj Hananías yajalil d'a cuartel ay d'a yol choñab' chi'. A jun viñ chi' te vach' spensar viñ, te ay yelc'och Dios d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ. 3 Ix valani to ayic chaañxo c'u sjacchaj spuertail Jerusalén chi', axo d'a yemc'ualil ayic manto pax eb' stañvani, vach' tz'aj smacchajxicani. Ay pax eb' viñ ix vac'och stañvej Jerusalén chi'. Ay eb' viñ stañvan b'aj stañvajtaxoni, ay pax eb' viñ d'a

6.5 **6:5** Tato mañ macanoc junoc carta, yovalil syab' masanil anima tas syala'.

stz'ey spat staňvej. 4 A jun choňab' tic te nivan, palta quenanto anima ayec' d'ay, yujto manto b'ochajxiq'ue spat eb'.

Slistail eb' yiňtilal Judá ix jax d'a Babilonia (Esd 2.1-70)

5 Ix lajvi chi', a Dios ix ac'an in na' to tzin molb'ej eb' viň vinac nivac yelc'ochi, eb' viň yajal yaji yed' masanil eb' choňab', yic stz'ib'chaj eb' d'a ch'aň libro, icha syal yiňtilal smam yicham eb'. Ix chax pax ch'aň b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' b'ab'laj janacxi, icha syal sb'i smam yicham eb', ata' tz'ib'ab'il eb' tic:

6 Aton tic slistail eb' aj Judá ic'b'ilcanb'at yuj viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Aton eb' yiňtilal eb' tic ix jax d'a Jerusalén yed' d'a juntzaňxo lugar d'a yol yic Judá. Ix jax eb' d'a schoňab'can smam yicham junjun. 7 A eb' viň scuchb'an eb', aton eb' viň tic: Viňaj Zorobabel, viňaj Jesúa, viňaj Nehemías, viňaj Azarías, viňaj Raamías, viňaj Nahamani, viňaj Mardoqueo, viňaj Bilsán, viňaj Misperet, viňaj Bigvai, viňaj Nehum yed' viňaj Baana.

8-24 A eb' yiňtilal viňaj Paros, 2 mil 172 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Sefatías, 372 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Ara, 652 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Pahat-moab, eb' yiňtilal viňaj Jesúa yed' eb' yiňtilal viňaj Joab, 2 mil 818 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Elam, mil 254 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Zatu, 845 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Zacai, 760 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Binúi, 648 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Bebai, 628 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Azgad, 2 mil 322 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Adonicam, 667 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Bigvai, 2 mil 67 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Adín, 655 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Ater, aton eb' yiňtilal viňaj Ezequías, 98 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Hasum, 328 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Bezai, 324 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Harif, 112 eb'.

25-38 Eb' yiňtilal eb' aj Gabaón, 95 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Belén yed' eb' yiňtilal eb' aj Netofa, 188 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Anatot, 128 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Bet-azmavet, 42 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Quiriat-jearim, Cafira yed' Beerot, 743 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Ramá yed' eb' yiňtilal eb' aj Geba, 621 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Micmas, 122 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Betel yed' eb' yiňtilal eb' aj Hai, 123 eb'. Eb' aj schab'il Nebo, 52 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj schab'il Elam, mil 254 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Harim, 320 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Jericó, 345 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Lod, eb' yiňtilal eb' aj Hadid yed' eb' yiňtilal eb' aj Ono, 721 eb'. Eb' yiňtilal eb' aj Senaa, 3 mil 930 eb'.

39-42 Axo jun macaň eb' sacerdote yiňtilal viňaj Jedaía yiňtilal viňaj Jesúa, 973 eb'. Axo eb' yiňtilal viňaj Imer, mil 52 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Pasur, mil 247 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Harim, mil 17 eb'. 43-45 Axo eb' levita yiňtilal viňaj Jesúa yed' viňaj Cadmiel, yiňtilal pax eb' viň viňaj Hodabías, 74 eb'. Eb' yiňtilal viňaj Asaf, eb' sb'itani, 148 eb'. Eb' taňvum puerta, yiňtilal viňaj Salum, eb' yiňtilal viňaj Ater, eb' yiňtilal viňaj Talmón, eb' yiňtilal viňaj Acub, eb' yiňtilal viňaj Hatita yed' eb' yiňtilal viňaj Sobai, 138 eb' d'a smasanil.

46-56 Axo eb' ix munlaj d'a templo, aton eb' yiňtilal viňaj Ziha, eb' yiňtilal viňaj Hasufa, eb' yiňtilal viňaj Tabaot, eb' yiňtilal viňaj Queros, eb' yiňtilal viňaj Siaha, eb' yiňtilal viňaj Padón, eb' yiňtilal viňaj Lebana, eb' yiňtilal viňaj Hagaba, eb' yiňtilal viňaj Salmai, eb' yiňtilal viňaj Hanán, eb' yiňtilal viňaj Gidel, eb' yiňtilal viňaj Gahar, eb' yiňtilal viňaj Reaía, eb' yiňtilal viňaj Rezín, eb' yiňtilal viňaj Necoda, eb' yiňtilal viňaj Gazam, eb' yiňtilal viňaj Uza, eb' yiňtilal viňaj Paseah, eb' yiňtilal viňaj Besai, eb' yiňtilal viňaj Mehunim, eb' yiňtilal viňaj Nefisesim, eb' yiňtilal viňaj Bacbuc, eb' yiňtilal viňaj Hacufa, eb' yiňtilal viňaj Harhur, eb' yiňtilal viňaj Bazlut, eb' yiňtilal viňaj Mehída, eb' yiňtilal viňaj Harsa, eb' yiňtilal viňaj Barcos, eb' yiňtilal viňaj Sísara, eb' yiňtilal viňaj Tema, eb' yiňtilal viňaj Nezía yed' eb' yiňtilal viňaj Hatifa.

57-59 Axo eb' yiňtilalcan eb' yac'umal servil viňaj Salomón, aton eb' yiňtilal viňaj Sotai, eb' yiňtilal viňaj Soferet, eb' yiňtilal viňaj Perida, eb' yiňtilal viňaj Jaala, eb' yiňtilal viňaj Darcón, eb' yiňtilal viňaj Gidel, eb' yiňtilal viňaj Sefatías, eb' yiňtilal viňaj Hatil, eb'

yiñtilal viñaj Poqueret-hazebaim yed' eb' yiñtilal viñaj Amón. 60 Masanil eb' ix munlaj d'a templo yed' eb' yiñtilal eb' yac'umal servil viñaj Salomón, ay 392 eb' d'a smasanil.

61-62 A eb' yiñtilal viñaj Delaía, eb' yiñtilal viñaj Tobías yed' eb' yiñtilal viñaj Necoda, 642 eb'. Maj yal-laj sch'oxanel sb'a eb' tato Israel yiñtilal eb'. A eb' tic ix cot eb' d'a Tel-mela, d'a Tel-harsa, d'a Querub, d'a Adón yed' d'a Imer. 63-64 A eb' yiñtilal viñaj Habaía, eb' yiñtilal viñaj Cos yed' eb' yiñtilal viñaj Barzilai, ix yal eb' to sacerdote eb'. Axo ix sayji ilchaj sb'i eb', maj ilchajlaj b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' chi', yuj chi' maj ochlaj eb' d'a yopisio d'a stemplo Dios. A viñaj Barzilai chi' ix yic'laj sb'a viñ yed' jun ix yisil viñaj Barzilai aj Galaad, yuj chi' a sb'i viñ sñi' viñ chi' ix ochcan d'ay. 65 Ix yalan viñ yajal d'a Judá to max yal svaan ixim pan eb' yic Dios yaji, ato junoc viñ sacerdote ol c'anb'an d'a Urim yed' d'a Tumim tato yel yiñtilal eb' viñaj Aarón.

66 Ay 42 mil 360 eb' anima chi' d'a smasanil, 67 palta mañ ayoc och eb' viñ checab' yed' eb' ix checab' sb'isuloc. A eb' chi' 7 mil 337 eb' d'a smasanil. Ay pax 245 eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani. 68 Axo noc' noc': 736 noc' chej, 245 noc' mula, 69 435 noc' camello yed' 6 mil 720 noc' b'uru.

70-72 Tzijtum anima ix yac' silab' yic smanchaj tas ol och yic sb'ochajxi templo. A viñ yajal yaj d'a scal eb', 17 libra q'uen oro ix yac' viñ yed' 50 nivac uc'ab' sc'anchaj d'a templo yed' 530 pichul yic eb' sacerdote. Ay eb' viñ yajal yaj d'a junjun iñtilal, ix smolb'ej silab' eb' viñ, ix yac'an 337 libra q'uen oro eb' viñ yed' 2 mil 215 libra q'uen plata. Axo nañalxo eb' choñab' ix ac'an 337 libra q'uen oro, 24 quintal q'uen plata yed' pax 67 pichul yic eb' sacerdote. A juntzañ chi' ix yac' eb' b'aj schaji silab'.

73 A eb' sacerdote, eb' levita, eb' tañvum puerta, eb' sb'itani yed' masanil eb' anima ay d'a choñab' chi', eb' tz'ac'vi servil d'a templo yed' juntzañxo eb' israel, ix laj aj eb' d'a schoñab' junjun.

8

Ix yavtej ch'añ ley viñaj Esdras‘R’d'a yichañ masanil anima

1-2 Ayic ix el yich yuquil uj, ix smolb'ej sb'a masanil eb' anima d'a Jerusalén chi', ix cot junjun eb' d'a schoñab', ix javi eb' b'aj ay jun puerta b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a'. Ix alji d'a viñaj sacerdote Esdras c'ayb'um paxi to syic'cot ch'añ ley Moisés viñ, aton jun ley chi' ac'b'il yuj Jehová d'a choñab' Israel. A d'a b'ab'el c'u yic jun uj chi', ix yic'cot ch'añ viñ d'a yichañ eb' anima molanec' chi', eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yed' pax eb' unin tzaxo nachajel yuuj. 3 Ix syamanoch viñ yavtan ch'añ d'a yichañ masanil anima chi' d'a q'uiñib'alil masanto ix och chimc'ualil.

Ix smaclej val yab' eb' masanil tas aycan d'a ch'añ ley chi'. 4 Ix q'ue liñan viñaj Esdras chi' d'a yib'añ juntzañ te te' ix b'ochajq'ue stec'nub'ej viñ. Axo d'a svach' c'ab' viñ ayec' viñaj Matatías, viñaj Sema, viñaj Anías, viñaj Urías, viñaj Hilcías yed' viñaj Maasías. Axo d'a sq'uexañ viñ ayec' viñaj Pedaías, viñaj Misael, viñaj Malquías, viñaj Hasum, viñaj Hasbadana, viñaj Zacarías yed' viñaj Mesulam. 5 Yujto chaañ b'aj ayq'ue viñaj Esdras chi', yuj chi' ayic ix yilan eb' anima chi' smasanil xuyanel ch'añ ley chi' viñ, ix q'ue liñan eb'. 6 Ix lajvi chi' ix yalan vach' lolonel viñ d'a Jehová Dios Nivan Yelc'ochi. Ix tac'vi masanil eb' anima chi', ix yic'anchaañ sc'ab' eb', ix yalan eb': Ichocab'ta', xchi eb'. Ix em ñojnaj eb' d'a sat luum, ix och eb' ejmelal d'a Jehová.

7-8 Ayic ix yavtan ch'añ ley chi' viñaj Esdras chi', axo eb' viñ levita, aton viñaj Jesúa, viñaj Bani, viñaj Serebías, viñaj Jamín, viñaj Acub, viñaj Sabetai, viñaj Hodías, viñaj Maasías, viñaj Kelita, viñaj Azarías, viñaj Jozabed, viñaj Hanán yed' viñaj Pelaía, a eb' viñ ix alan d'a sti' eb' anima chi' tas syal ch'añ ley chi', yic snachajel yuj eb' tas syal ch'añ, axo eb' anima chi' ayñej ec' eb' d'a yed'tal junjun.8.7-8 9 Ayic ix yab'an eb' anima chi'

8.7-8 **8:7-8** Ix vach' alchajel ley chi', yujto tz'ib'ab'il d'a hebreo, axo eb' anima xid'naquec' d'a Babilonia, a arameo syal eb'.

tas val syal ch'aň ley chi', ix oc'q'ue eb'. Axo viňaj Nehemías yajal yed' viňaj sacerdote Esdras chi' yed' eb' levita van yavtan ch'aň ley chi' d'a eb' choňab' chi', ix yalan eb' viň: A jun c'u tic yic Jehová co Diosal yaji, yuj chi' maň ex cusoc, maň ex oc'oc, xchi eb' viň. 10 Ix yalanpax viňaj Nehemías d'a eb': Ixiquec, b'at vaaňec. A vael te vach' tze va'a. Tzeyuc'an ac' vino d'a tzalajc'olal. Tzeyac' yic eb' anima malaj yic b'ob'il yuuj, yujto a jun c'u tic yic Jehová co Diosal yaji. Maň ex cusoc, yujto a tzalajc'olal syac' Jehová, a ayoch quipumaloc, xchi viň.

11 Ix cachjipax eb' anima chi' yuj eb' levita chi' icha tic: Actejec eyoq'ui yujto yic Jehová yaj jun c'u tic, maň ex cusoc, xchi eb'. 12 Ix lajvi chi' ix b'at eb' vael, ix yuc'an a' eb', ix yac'an yic eb' malaj yic eb'. Ix te tzalaj eb', yujto ix cham val yab'an eb' tas ix yal sc'ayb'ub'al eb'.

Ix och q'uiň chinama

13-14 Axo d'a junxo c'u, ix smolb'an sb'a eb' yajal yaj d'a junjun macaň yiňtilal, eb' sacerdote yed' juntzaňxo eb' levita, yic sc'ayb'aj eb' yuj viňaj Esdras d'a ch'aň ley ac'b'ilcan yuj Jehová d'a viňaj Moisés. Ata' ix ilchaj yuj eb' to ayic tz'och q'uiň chinama d'a yuquil uj d'a junjun ab'il, tz'aj eb' israel d'a yol chinama chi'. 15 Yuj chi' ix alchajel d'a caltac choňab' yed' d'a Jerusalén to sb'at eb' anima d'a caltac te' yic'cot sc'ab'tac te' olivo avab'il yed' te' caltacte'al olivo, te arrayán, te' palma, ma junocxo yalňej tas te'al c'ayum xiil yic sb'o chinama chi', icha yajcan d'a ch'aň ley chi'. 16 Yuj chi' ix b'at eb' yic'cot te' c'ab'tac te' chi', axo d'a yib'aň spat eb' ix sb'oq'ue chinama chi', ma d'a yamaq'uil spat eb', ma d'a yamaq'uil stemplo Dios, ma d'a sti' jun puerta b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a', ma d'a sti' spuertail yic Efraín. 17 Masanil eb' anima janacxi d'a Babilonia, ix sb'o schinama eb' chi', ix och eb' d'a yool. Atax d'a stiempoal viňaj Josué yuninal viňaj Nun, malaj b'aj ix uji icha jun chi', yuj val chi' ix te tzalaj eb' anima chi'. 18 Ix yavtan ch'aň ley viňaj Esdras chi' d'a junjun c'u masanto ix tz'acvi yuquil c'ual q'uiň chi'. Axo d'a svajxaquil c'ual, ix smolb'an sb'a eb' smasanil yic tz'och eb' ejmelal d'a Jehová icha yalan ch'aň ley chi'.

9

Ix yal smul eb' israel viňaj Esdras

1 Ayic 24 yoch yuquil uj chi', ix smolb'an sb'a masanil eb' israel yic tz'och eb' tzec'ojc'olal, ix yac'anoch pichul eb' yic cusc'olal, ix yac'anq'ue pococ eb' d'a sjolom. 2 Ix yic'anel sb'a eb' d'a scal eb' ch'oc choňab'il. Ix q'ue liňan eb' yalanq'ueta smul yed' smul eb' smam yicham eb'. 3 Yacb'an liňanq'ue eb' d'a yed'tal chi', oxe' val hora ix avtaj ch'aň sley Jehová d'a scal eb', axo d'a oxe' horaxo, ix yalanq'ueta smul eb', ix och eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal. 4 Axo jun macaň eb' viň levita, aton viňaj Jesúa, viňaj Bani, viňaj Cadmiel, viňaj Sebanías, viňaj Buni, viňaj Serebías, viňaj Bani yed' viňaj Quenani, ix q'ue eb' viň d'a yib'aň jun b'achquiltac sq'uei, te chaaň ix yal eb' viň d'a Jehová Dios. 5 Ix yalanpax junxo macaň eb' viň levita chi', aton viňaj Jesúa, viňaj Cadmiel, viňaj Bani, viňaj Hasabnías, viňaj Serebías, viňaj Hodías, viňaj Sebanías yed' viňaj Petaías icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal d'a masanil tiempo. Mamin, alchajocab' vach' lolonel d'ayach vach'chom max q'uec'och ach co b'itan d'a smojal.

6 Mamin Jehová, a achňej ayachňej eq'ui. A ach ix a b'o satchaaň squila' yed' juntzaňxo satchaaň max quil-laj. A ach ix a b'o masanil q'uen c'anal. A ach pax ix a b'o lum luum tic yed' pax masanil tastac ay d'a luum. A ach pax ix a b'o a' mar yed' masanil tas ay d'a a'. A ach tzac' sq'uinal masanil tas, yuj chi' tz'och eb' ángel ejmelal d'ayach.

7 Mamin Jehová, a ach ton val Dios ach, a sic'naquelta viňaj Abram. Ic'annaquelta viň d'a Ur schoňab' eb' caldeo, ac'annac scuch viň Abraham. 8 Ilnac to yac'nac ach och viň d'a sc'ool, yuj chi' a b'onac jun a trato yed' viň yic tzac'an lum luum d'a eb' yiňtilal viň, aton lum yic eb' cananeo, eb' heteo, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' jebuseo

yed' eb' gergeseo. Elnacxoc'och a lolonel chi' yujto tz'elr̃ejc'och tas tzala'. 9 Ilnac val yab'an syail eb' co mam quicham d'a Egipto, ab'annac yel yav eb' d'a sti' a Chacchac Mar. 10 A ch'oxannac juntzaṅ tas satub'tac yilji d'a viṅ sreyal Egipto chi' yed' d'a masanil eb' schecab' viṅ yed' d'a masanil anima ay d'a yol smacb'en viṅ, yujto ilnac to te chacjinaquel eb' quetisraelal yuj eb'. Yuj juntzaṅ chi' tzach te b'inajr̃ej. 11 A pojnac snaṅal a' mar chi' d'a yichaṅ eb' co mam quicham chi', yec'nacta eb' d'a staquiṅal lum d'a yol a' chi'. Axo eb' pechjinac eb' chi', b'atnaccan eb' d'a yich a' icha val tz'aj sb'atcan junoc q'uen q'ueen d'a sjulal yich a'. 12 Slajvi chi', ic'annac b'ey eb' d'a c'ualil yed' jun nivan topaṅ asun, axo d'ac'valil ayoch sc'ac'al jun asun chi' yic syac'an saquilq'uinal b'aj sb'at eb'.

13 Slajvi chi', emnacul d'a sjolom lum vitz Sinaí, a lolonnac emta d'a eb'. Ac'annac ley to tojol d'a eb' yed' c'ayb'ub'al te yel yed' pax checnab'il te vach'. 14 A c'ayb'annac eb' yic sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip eb' yuj ach yic'anchaaṅ eb', ac'annac checnab'il yed' c'ayb'ub'al d'a viṅaj Moisés, axo viṅ alannac d'a eb'. 15 Ac'annac vael scot d'a satchaaṅ sva eb' ayic tz'och svejel eb'. Ac'annaquelta a a' d'a sat q'uen q'ueen yuc' eb' yic tz'ec' staquiṅtial eb'. Slajvi chi' alannac d'a eb' to scajnaj eb' d'a sat lum luum ac'nac a ti' ac'an d'a eb'.

16 Palta a eb' co mam quicham chi' te ac'umtac eb', te pit yutejnac sb'a eb', maṅ schanacoc yab' a checnab'il eb'. 17 Maṅ ach sc'anab'ajejnacoc eb', maṅxo snanacoccot eb' tas satub'tac a c'ulejnac yuj svach'iloc eb'. Te pit yutejnac sb'a eb', snaannac eb' yac'och jun yajalil yic scuchb'aj meltzaj eb' yuj d'a Egipto, yic tz'ochxi eb' checab'il ta' yalani. Palta a ach tic, Dios ach, te ay a nivanc'olal, ay oq'uelc'olal, te xajan anima uuj, maṅ c'unoc scot oval. Maṅ actejnacoccanlaj eb' 18 vach'chom sb'onac jun q'uen yechel vacax eb'. Yalannac val eb' to a jun chi' sdiosal eb', to a' ic'anelta eb' d'a Egipto. Te nivan smul eb' yac'nacochi. 19 Palta a ach tic te nivan a c'ool, yuj chi' maṅ actejnacoccan eb' d'a tz'inan luum. Maṅ ic'nacoquel jun nivan topaṅ asun tz'ic'an b'ey eb' d'a c'ualil, maṅ ic'nacocpaxeli ayic syac'an yoc d'a eb' d'ac'valil yic syac'an saquilq'uinal d'a eb' b'aj sb'ati. 20 Ac'nac Espíritu vach' d'a eb' yic sc'ayb'aj eb' yuuj. Maṅ actejnacoc ac'an maná sva eb'. Ac'nacr̃ej a a' yuc' eb' yic tz'ec' staquiṅtial eb'. 21 40 ab'il ac'nac svael eb' d'a tz'inan lum chi'. Malaj val jab'oc tas yac'nac palta d'a eb', maṅ lajvinacoquel spichul eb' ayochi, maṅ malnacocq'ue yoc eb' sb'eyi.

22 Uuj yac'nac ganar eb' rey eb' yed' juntzaṅ choṅab', yicannaccan slum eb' chi' eb', a pojannac ec' lum d'a eb'. Ac'annac lum Hesbón d'a eb', aton lum b'aj ochnac viṅaj Sehón reyal yed' lum Basán b'aj ochnac viṅaj Og reyal. 23 Ac'annacpax q'uib' sb'isul yuninal eb' icha sb'isul q'uen c'anal d'a satchaaṅ. Ic'annaccot eb' yic schaan smacb'en eb' b'aj ac'nac a ti' ac'an yicoc eb' co mam quicham. 24 Ochnac eb' yuninal eb' d'a lum Canaán, yic'annac luum eb'. Uuj yac'nac ganar juntzaṅ anima chi' eb' yed' sreyal, yic sc'ulan eb' tas sgana sc'ulej d'a juntzaṅ anima chi'. 25 Yic'annacpax choṅab' eb' te vach' yaj sb'oi, lum luum te yax sat yed' juntzaṅ pat te b'ud'an yuj tastac vach'. Yic'annacpax a' uc'b'ila' eb', te' uva, te' olivo yed' juntzaṅxo te te' syac' sat. Vanac eb', b'ud'jinac eb', b'aq'uechb'inac eb'. Yac'nac val tzalajb'oc sc'ool eb' yuj a nivan vach'c'olal. 26 Palta te pit yutejnac sb'a eb', yochnac eb' ajc'olal d'ayach, spaticannaquel a c'ayb'ub'al eb'. Cachjinac eb' yuj eb' a checab', yic syac'xioch sb'a eb' d'a yol a c'ab', palta smilnaccham eb' a checab' chi' eb'. Yelxo te nivan smul eb' ochnac d'ayach. 27 Yuj chi' ac'nacoch eb' co mam quicham chi' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, ixtajnac val eb' yuj eb'. Palta ayic van yab'an syail eb' chi', sc'anannac a colval eb'. A achxo jun, ayach ec' d'a satchaaṅ, ab'nac slesal eb' chi', yujto oc'nac val a c'ol d'a eb', yuj chi' ac'naccot eb' scolan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi'. 28 Palta ayic junc'olalxo yajxi eb', sc'ulannacxi chucal eb' d'a ichaṅ. Yuj chi' actejnacxib'at eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi', yac'jinacoch syaelal eb' yuj eb'. Yuj chi' sc'ananxi a colval eb'. A achxo ayach ec' d'a satchaaṅ, ab'annac slesal eb'. Yujto tz'oc' val a c'ool d'a eb', tzijtum el a colnac eb'. 29 Alannac d'a eb' to sc'anab'ajej a c'ayb'ub'al eb', palta aṅeja' pit yutejnac sb'a eb', maṅ

sc'anab'ajejnacoc a checnab'il eb'. Ochnac smul eb' d'a a c'ayb'ub'al, aton jun tz'ac'an
sq'uinal eb' sc'anab'ajani. Te chuc yutejnac sb'a eb', te pit eb', maň schanacoclaj eb' yab'i.
30 Tzijtum ab'il ac'nac techaj schucal eb'. A Espíritu ac'annac yojtaquejel eb' a checab',
axo eb' cachannac eb', palta maň schanacoclaj eb' yab'i. Yuj chi' ac'nacoch eb' d'a yol
sc'ab' juntzaňxo nación. 31 Palta yujto tz'oc' val a c'ool d'a eb', te nivan a vach'c'olal, yuj
chi' maň a satnacoquel eb' smasanil, maň actejnacoc paxcan eb' sch'ocoj.
32 Yuj chi', ach co Diosal, te nivan elc'ochi, te ay a may, smojton val co xiv d'ayach. Max
b'at a lolonel satc'olal uuj yujto te xajan oň uuj. Nacot jantac syaelal eb' co reyal, eb'
cajalil, eb' sacerdote, eb' a checab', eb' co mam quicham yed' masanil eb' quetchoňab',
a tax d'a stiempoal eb' sreyal Asiria syab'ňej syail eb' masanto ticnaic. 33 Palta tojolňej
tas sjavi d'a quib'aň uuj. Vach'ňej tas tza c'ulej, a oňxo tic, chucňej tas sco sc'ulej. 34 A
eb' co reyal, eb' cajalil, eb' sacerdote yed' eb' co mam quicham, maň schanacoclaj yab'
eb', maň sc'anab'ajejnacoclaj a checnab'il eb' icha ajnac yalji d'a eb'. 35 Maň jantacoc
tas ac'nac d'a eb', te levan lum luum te yax sat tic ac'nac d'a eb', palta maň ochnacoc eb'
ejmelal d'ayach, maň yactejnacoccan chuc b'eyb'al eb' d'a yol smacb'en eb' ac'nac chi'.
36 Ina val quilji ticnaic, toxo ix oň meltzajoch checab'il d'a lum luum ac'nac d'a eb' co
mam quicham, lum b'aj yac'nac val tzalajb'oc sc'ool eb'. 37 A val tas te vach' avab'il cuuj,
a chi' syiq'uec' eb' rey d'ayoň, aton eb' b'aj oň ac'och d'a yalaň smandar yuj co mul ix
och d'ayach. Sc'ulej eb' tas snib'ej sc'ol d'ayoň yed' d'a noc' co molb'etzal noc', yuj chi' te
ayoň val och d'a ilc'olal ticnaic.
38 Yuj chi' a oň tic scac' co ti', stz'ib'chajcani to yel ol co c'anab'ajej. Yuj chi' tz'ochcan
sello yed' sb'i eb' cajalil, eb' levita yed' eb' sacerdote d'a ch'aň uum tic, xchi eb' viň d'a
slesal chi'.

10

A sb'i eb' ix yac' sti' to ol sc'anab'ajej

1-8 Aton eb' viň tic ix yac' sb'i d'a ch'aň uum ix tz'ib'chaj chi'. A in Nehemías in tic,
yuninal in viňaj Hacalías, yajal vaji. Ix yac'anpax sb'i eb' viň sacerdote: Aton viňaj
Sedequías, viňaj Seraías, viňaj Azarías, viňaj Jeremías, viňaj Pasur, viňaj Amarías, viňaj
Malquías, viňaj Hatús, viňaj Sebanías, viňaj Maluc, viňaj Harim, viňaj Meremot, viňaj
Obadías, viňaj Daniel, viňaj Ginetón, viňaj Baruc, viňaj Mesulam, viňaj Abías, viňaj
Mijamín, viňaj Maazías, viňaj Bilgai yed' viňaj Semaías.
9-13 Axo pax juntzaňxo eb' viň levita, aton eb' viň tic: Viňaj Jesúa yuninal viňaj
Azanías, viňaj Binúi yiňtilal viňaj Henadad, viňaj Cadmiel yed' eb' yetlevitail: Aton
viňaj Sebanías, viňaj Hodías, viňaj Kelita, viňaj Pelaías, viňaj Hanán, viňaj Micaías, viňaj
Rehob, viňaj Hasabías, viňaj Zacur, viňaj Serebías, viňaj Sebanías, viňaj Hodías, viňaj
Bani yed' viňaj Beninu.
14-27 Axo pax eb' ayoch yajalil d'a choňab' chi': Aton viňaj Paros, viňaj Pahat-
moab, viňaj Elam, viňaj Zatu, viňaj Bani, viňaj Buni, viňaj Azgad, viňaj Bebai, viňaj
Adonías, viňaj Bigvai, viňaj Adín, viňaj Ater, viňaj Ezequías, viňaj Azur, viňaj Hodías,
viňaj Hasum, viňaj Bezai, viňaj Harif, viňaj Anatot, viňaj Nebai, viňaj Magpías, viňaj
Mesulam, viňaj Hezir, viňaj Mesezabeel, viňaj Sadoc, viňaj Jadúa, viňaj Pelatías, viňaj
Hanán, viňaj Anaías, viňaj Oseas, viňaj Hananías, viňaj Hasub, viňaj Halohes, viňaj Pilha,
viňaj Sobec, viňaj Rehum, viňaj Hasabna, viňaj Maasías, viňaj Ahías, viňaj Hanán, viňaj
Anán, viňaj Maluc, viňaj Harim yed' viňaj Baana.

Juntzaňxo eb' choňab' ix yac' sti' d'a Dios

28 Axo jantacto eb' choňab', aton eb' sacerdote yed' juntzaňxo eb' levita taňvum
puerta, eb' sb'itani, eb' smunlaj d'a templo yed' masanil eb' anima toxo ix yiq'uel sb'a
d'a scal eb' ch'oc choňab'il yic sc'anab'ajan sc'ayb'ub'al Dios eb', ix yac' sti' eb' yed' eb' ix
yetb'eyum yed' eb' yal yuninal eb' tzaxo nachaj yuuj. 29 A eb' tic ix smolb'ej sb'a eb' yed'

eb' sc'ab'yoc yed' pax eb' yajal, ix yac'an sti' eb' to ol sb'eyb'alej schecnab'il Dios eb', aton alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Dios chi'. Ix yalan eb' to ol sc'anab'ajej val schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová Cajalil eb'. 30 Yuj chi' ix yal eb' icha tic: Mañxo ol yic'laj sb'a eb' cal cuninal yed' eb' ch'oc choñab'il. 31 Tato sjavi eb' ch'oc choñab'il choñoj tastac d'ayoñ d'a sc'ual ic'oj ip, ma d'a juntzañxo sc'ual q'uiñ, malaj tas ol co man d'a eb'. Axo d'a yuquil ab'il ol yic' yip lum co luum, ol cac'anpax lajvoc sb'oc eb' ay sb'oc d'ayoñ.

32 Añejtona' toxo ix cac'och d'a quib'añ to yovalil ol cac' chañe' gramo[10.32] q'uen plata junjun oñ d'a junjun ab'il yic smanchaj tas sc'anchaj d'a scajnub' co Diosal: 33 Aton yuj ixim pan tz'ac'chajoch d'a yichañ Dios, ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u d'a tas svaji, silab' sñusjitz'a d'a junjun c'u, silab' d'a sc'ual ic'oj ip, silab' ayic tz'alji q'uen uj yed' juntzañxo q'uiñ tz'och d'a junjun ab'il, yed' pax juntzañxo ofrenda yed' silab' yuj yac'ji tup co mul a oñ israel oñ tic yed' juntzañxo tas sc'anchaj d'a stemplo co Diosal.

34 Añejtona' yuj te' c'atzitz sc'anchaj d'a stemplo Jehová, yic stz'a te' d'a yaltar Jehová co Diosal, toxo ix co b'o d'a junjun macañ quiñtilal tas tiempoal d'a junjun ab'il ol cac' te' c'atzitz chi', icha yajcan d'a ch'añ ley chi'. Vach'chom sacerdote, ma levita, ma comon anima, ol co c'anab'ajej co masanil. 35 Ix co chaoch d'a quib'añ to ol quic'cot sb'ab'el sat co munlajel yed' b'ab'el sat cavb'en te' d'a junjun ab'il d'a scajnub' co Diosal. 36 Ol quic'anpaxcot eb' b'ab'el cuninal yed' b'ab'el yune' noc' co vacax yed' noc' co calnel d'a stemplo co Diosal d'a yichañ eb' sacerdote smunlaj ta', icha val yajcan d'a ch'añ ley chi'. 37 Ol quic'anpaxcot co colval d'a eb' sacerdote, aton ixim co b'ab'el harina, b'ab'el sat cavb'en te', co b'ab'el vino yed' co b'ab'el aceite. Ol cac'an b'aj sic'chaj d'a stemplo co Diosal. Ol quic'anpaxcot sdiezmoal sat cavb'en. Ol cac'an d'a eb' levita, yujto a eb' smolb'an sdiezmoal tas squic' d'a sat co luum d'a junjun choñab' b'aj tzoñ munlaji.

38 Ayic ol b'at eb' levita chi' smolb'ej co diezmo chi', yovalil sb'at junoc eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón yed' eb'. Syic'anpaxb'at sdiezmoal diezmo scha eb' chi', syac'anoch eb' b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'a scajnub' co Diosal. 39 A oñ israel oñ tic yed' eb' levita ol quic'cot ixim trigo, vino yed' aceite b'aj molan masanil tas sc'anchaj d'a templo, b'aj ay pax scuarto eb' ayoch d'a opisio, aton eb' sacerdote, eb' tañvum puerta yed' eb' sb'itani. Ix cac'an co ti' to mañ ol cactejcan stemplo co Diosal, xchi eb'.

11

Eb' cajan d'a Jerusalén
(1Cr 9.1-34)

1 A eb' yajal d'a co choñab' tic ix cajnaj eb' d'a Jerusalén. Axo juntzañxo eb', lajuñe' macañ ix laj aj eb', ix och suerte d'a yib'añ eb' mach junoc macañ eb' ol cajnaj d'a Jerusalén tic, aton d'a jun choñab' to yic Dios yaji. Axo b'aluñ macañxo eb' sb'atxican eb' d'a schoñab' junjun. 2 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel eb' choñab' d'a yib'añ eb' b'ecan sc'ol scajnaj d'a Jerusalén chi'.

3 Ay eb' quetisraelal, eb' sacerdote, eb' levita, eb' smunlaj d'a templo, eb' yiñtilal eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, ix cajnaj eb' d'a sluum d'a juntzañ schoñab' eb' d'a yol yic Judá. Palta axo eb' yajal yaj d'a scal eb', ix can cajan eb' d'a Jerusalén yed' yal yuninal.

4-6 Aton eb' yiñtilal Judá tic yed' eb' yiñtilal Benjamín ix can cajan d'a Jerusalén:

Ay chavañ eb' viñ yajal yaji. A jun viñ scuchan Ataías yuninal viñaj Uzías. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Zacarías, viñaj Amarías, viñaj Sefatías, viñaj Mahalaleel. A masanil eb' tic yiñtilal eb' viñaj Fares yuninal viñaj Judá. A sb'isul eb', 468 d'a smasanil, te tec'an eb'.

Axo junxo viñ yajal chi', Maasías sb'i viñ, yuninal viñ viñaj Baruc. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Colhoze, viñaj Hazaías, viñaj Adías, viñaj Joiarib, viñaj Zacarías, yiñtilal eb' viñaj Siloni yuninal viñaj Judá.

10.32 **10:32** A chañe' gramo max q'uec'och nañal siclo yalil.

7-8 Axo pax d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, ay oxvañ eb' viñ yajal yaji. Aton viñaj Salú,
viñaj Gabai yed' viñaj Salai. A viñaj Salú chi' yuninal viñaj Mesulam, axo eb' smam
yicham viñ, aton viñaj Joed, viñaj Pedaías, viñaj Colaías, viñaj Maasías, viñaj Itiel, viñaj
Jesaías. 928 sb'isul eb' d'a smasanil. 9 Axo viñaj Joel yuninal viñaj Zicri yajal soldado yaj
d'a eb', axo viñaj Judá yuninal viñaj Senúa schab'il yajal yaji.
10 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ sacerdote, eb' viñ ix can cajan d'a Jerusalén,
chañvañ eb' viñ: A viñ b'ab'el, aton viñaj Jedaías yuninal viñaj Joiarib sc'ab'yoc viñaj
Jaquín.
11 Axo viñ schab'il, aton viñaj Seraías yuninal viñaj Hilcías. Axo eb' smam yicham viñ,
aton viñaj Mesulam, viñaj Sadoc, viñaj Meraiot, viñaj Ahitob viñ yac'nac sat sacerdoteal.
12 A sb'isul masanil eb' tic, 822 eb', sc'ab'yocñej sb'a eb', aton eb' munlajnac d'a scajnub'
Dios.
Axo viñ yoxil, aton viñaj Adaías yuninal viñaj Jeroham. Axo eb' smam yicham viñ,
aton viñaj Pelalías, viñaj Amsi, viñaj Zacarías, viñaj Pasur yed' viñaj Malquías. 13 A sb'isul
eb' yajal yaj d'a eb', 242 eb', sc'ab'yocñej sb'a eb'.
Axo viñ schañil, aton viñaj Amasai yuninal viñaj Azareel. Axo eb' smam yicham viñ,
aton viñaj Azai, viñaj Mesilemot yed' viñaj Imer. 14 A sb'isul eb', 128, te jelan eb' d'a oval.
Axo viñaj Zabdiel yuninal viñaj Gedolim, a viñ yajal yaj d'a scal eb'.
15 Axo eb' viñ yajal yaj d'a eb' levita, eb' ix can cajan d'a Jerusalén, aton viñaj Semaías
yuninal viñaj Hasub. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Azricam, viñaj Hasabías yed'
viñaj Buni. 16 Ay pax chavañxo eb' viñ yajal, aton viñaj Sabetai yed' viñaj Jozabad. A eb'
viñ ayoch yil munlajel d'a spatictac scajnub' Dios. 17 Axo junxo viñ, aton viñaj Matanías
yuninal viñaj Micaía. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Zabdi yed' viñaj Asaf. A viñaj
Matanías chi' scuchb'an eb' sb'itan vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'a stiempoal lesal.
Axo viñaj Bacbuquías schab'il cuchb'um yaj viñ.
Axo junxo viñ, aton viñaj Abda yuninal viñaj Samúa. Axo eb' smam yicham viñ, aton
viñaj Galal yed' viñaj Jedutún. 18 A sb'isul eb' yiñtilal Leví ix can cajan d'a schoñab' Dios
chi', 284 eb' d'a smasanil.
19 Axo eb' tañvum puerta, 172 sb'isul eb'. A viñaj Acub yed' viñaj Talmón yajal d'a scal
eb' sc'ab'yoc stañvan puerta chi'.
20 Axo juntzañxo eb' quetisraelal, eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita, ix cajnaj
junjun eb' d'a smacb'en d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá. 21 A eb' smunlaj d'a
templo, ix cajnaj eb' d'a Jerusalén d'a jun tzalan scuchan Ofel. Axo viñaj Ziha yed' viñaj
Gispa scuchb'an eb' d'a munlajel chi'.
22 A viñaj Uzi yajal d'a scal eb' levita yiñtilal viñaj Asaf d'a Jerusalén chi', aton eb' viñ
scuchb'an b'it d'a scajnub' Dios. A eb' smam yicham viñaj Uzi chi', aton viñaj Bani, viñaj
Hasabías, viñaj Matanías yed' viñaj Micaía. 23 D'a stzolal tz'aj yoch eb' sb'itan d'a junjun
c'u icha yalan viñ rey.
24 A mach tz'och d'a yichañ viñ rey yuj yalñej tas schecnab'il eb' choñab', aton viñaj
Petaías. A eb' smam yicham viñ, aton viñaj Mesezabeel yiñtilalcan viñaj Zera yuninal
viñaj Judá.

Juntzañxo choñab' b'aj ix cajnaj eb'

25-30 A juntzañxo eb' yiñtilal Judá, ix cajnaj eb' d'a juntzañ choñab' tic yed' d'a masanil
yaldeail: Aton d'a Quiriat-arba, d'a Dibón, d'a Jecabseel, d'a Jesúa, d'a Molada, d'a Bet-
pelet, d'a Hazar-sual, d'a Beerseba, d'a Siclag, d'a Mecona, d'a En-rimón, d'a Zora, d'a
Jarmut, d'a Zanoa, d'a Adulam, d'a Laquis yed' d'a Azeca. Ix cajnajpax eb' b'aj sb'o
munlajel. Ix aj eb' d'a Beerseba masanto ix q'uec'och eb' d'a sch'olanil yic Hinom.
31-35 Axo eb' yiñtilal Benjamín, ix cajnaj eb' d'a juntzañ choñab' tic: Aton d'a Geba, d'a
Micmas, Aía, Betel yed' d'a yaldeail, Anatot, Nob, Ananías, Hazor, Ramá, Gitaim, Hadid,

Seboim, Nebalat, Lod, Ono yed' d'a sch'olanil yic eb' b'oum q'ueen. 36 Ay pax eb' levita ix
scha smacb'en d'a yol yic Judá yed' d'a yol yic Benjamín.

12

A sb'i eb' sacerdote yed' juntzaŋxo eb' levita

1-7 Ay juntzaŋ eb' viŋ sacerdote yed' juntzaŋxo eb' viŋ levita janacxi yed' viŋaj
Zorobabel yuninal viŋaj Salatiel yed' viŋaj Jesúa yajal d'a eb' viŋ.

Aton eb' viŋ tic: Viŋaj Seraías, viŋaj Jeremías, viŋaj Esdras, viŋaj Amarías, viŋaj Maluc,
viŋaj Hatús, viŋaj Secanías, viŋaj Rehum, viŋaj Meremot, viŋaj Iddo, viŋaj Gineto,
viŋaj Abías, viŋaj Mijamín, viŋaj Maadías, viŋaj Bilga, viŋaj Semaías, viŋaj Joiarib, viŋaj
Jedaías, viŋaj Salú, viŋaj Amoc, viŋaj Hilcías yed' viŋaj Jedaías. Aton eb' viŋ tic yajal yaj
d'a scal eb' viŋ yetsacerdoteal d'a yol stiempoal viŋaj Jesúa.

8 Axo pax eb' viŋ levita, aton eb' viŋ tic: Viŋaj Jesúa, viŋaj Binúi, viŋaj Cadmiel, viŋaj
Serebías, viŋaj Judá yed' viŋaj Matanías. Yajal yaj eb' viŋ d'a eb' viŋ sb'itan vach' lolonel
d'a Dios. 9 Axo viŋaj Bacbuquías yed' viŋaj Uni yed' eb' viŋ scolvaj yed' eb' viŋ, a eb' viŋ
stac'vi d'a scal eb' viŋ sb'itan chi'.

10-11 A sb'i eb' viŋ yiŋtilal viŋaj Jesúa d'a stzolal, aton viŋaj Joiacim, viŋaj Eliasib, viŋaj
Joiada, viŋaj Jonatán yed' viŋaj Jadúa.

12-21 A sb'i eb' viŋ sacerdote yajal d'a junjun macaŋ eb' yetsacerdoteal d'a stiempoal
viŋaj sat sacerdote Joiacim, aton eb' viŋ tic: A viŋaj Meraías yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj
Seraías. A viŋaj Hananías yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Jeremías. A viŋaj Mesulam yajal
d'a eb' yiŋtilal viŋaj Esdras. A viŋaj Johanán yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Amarías. A viŋaj
Jonatán yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Melicú. A viŋaj José yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Sebanías.
A viŋaj Adna yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Harim. A viŋaj Helcai yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj
Meraiot. A viŋaj Zacarías yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Iddo. A viŋaj Mesulam yajal d'a eb'
yiŋtilal viŋaj Ginetón. A viŋaj Zicri yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Abías. A viŋaj Piltai yajal d'a
eb' yiŋtilal viŋaj Miniamín yed' d'a eb' yiŋtilal viŋaj Moadías. A viŋaj Samúa yajal d'a eb'
yiŋtilal viŋaj Bilga. A viŋaj Jonatán yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Semaías. A viŋaj Matenai
yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Joiarib. A viŋaj Uzi yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Jedaías. A viŋaj
Calai yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Salai. A viŋaj Eber yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Amoc. A
viŋaj Hasabías yajal d'a eb' yiŋtilal viŋaj Hilcías. A viŋaj Natanael yajal d'a eb' yiŋtilal
viŋaj Jedaías.

22 Ayic ayoch viŋaj Eliasib, viŋaj Joiada, viŋaj Johanán yed' viŋaj Jadúa d'a sat
sacerdoteal, ix tz'ib'chaj sb'i eb' levita yajal d'a junjun macaŋ yiŋtilal yed' eb' sacerdote.
Ix lajvi stz'ib'chaj sb'i eb' chi' d'a stiempoal viŋaj Darío sreyal Persia. 23 Axo sb'i eb' levita
yajal d'a junjun macaŋ yiŋtilal, aycan b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal templo. Ix tz'ib'chajŋej
jun lista chi' masanto d'a stiempoal viŋaj Johanán yixchiquin viŋaj Eliasib. 24 A viŋaj
Hasabías, viŋaj Serebías, viŋaj Jesúa yuninal viŋaj Cadmiel yed' eb' viŋ scolvaj yed' eb'
viŋ, a eb' viŋ ix b'oan cha macaŋ eb' sb'itani yic syac'an yuj diosal eb' d'a Jehová, icha
ajnac yalan viŋaj rey David schecab' Dios. 25 Axo eb' viŋ staŋvumal juntzaŋ cuarto b'aj
molan tastac ay d'a slac'anil spuertail templo, aton eb' viŋ tic: Viŋaj Matanías, viŋaj
Bacbuquías, viŋaj Obadías, viŋaj Mesulam, viŋaj Talmón yed' viŋaj Acub. 26 Aton eb' viŋ
ayoch d'a yopisio chi' d'a stiempoal viŋaj Joiacim yuninal viŋaj Jesúa yixchiquin viŋaj
Josadac, aton d'a stiempoal ayic ayin och a in Nehemías in tic yajalil, ayic ayec' viŋaj
sacerdote Esdras c'ayb'um paxi.

Ix ac'jicanoch smuroal Jerusalén‘R’d'a yol sc'ab' Dios

27 Ayic ix c'och sc'ual yac'jicanoch smuroal Jerusalén d'a yol sc'ab' Dios, ix avtajcot
masanil eb' levita d'a junjun choŋab'. Ix javi eb' d'a Jerusalén yuj jun q'uiŋ chi', yic
syalanpax vach' lolonel eb' d'a Dios, yic sb'itanpax eb' d'a tzalajc'olal yed' q'uen platillo,
te' arpa yed' te' lira. 28 A eb' sb'itan chi', ix cot eb' d'a slac'anil Jerusalén, d'a yaldeail

Netofa, 29 d'a yol yic Gilgal, d'a yol smacb'en Geba yed' d'a yol yic Azmavet, yujto a d'a
juntzañ choñab' d'a slac'anil Jerusalén chi' cajan eb'. 30 Ix lajvi chi', ix sacb'itan sb'a eb'
sacerdote yed' eb' levita icha yalan ley. Ix sacb'itan pax eb' anima eb' yed' spuertail
choñab' yed' smuroal.

31 Ix lajvi chi', a in Nehemías in tic, ix in checq'ue eb' yajal yic Judá d'a yib'añ muro
chi'. Ix vac'anoch chab' macañ eb' sb'itani yic syac'an yuj diosal eb'. A eb' b'ab'el macañ,
ix b'at eb' d'a yib'añ muro chi' d'a stojolal co vach', b'aj ay jun puerta b'aj sb'atcan
c'alem. 32 Axo d'a spatic eb' chi' tzac'anoch viñaj Osaías yed' nañalxo eb' yajal yaj d'a
Judá. 33 Tzac'anpax eb' viñ sacerdote, aton eb' viñ tic: Viñaj Azarías, viñaj Esdras, viñaj
Mesulam, 34 viñaj Judá, viñaj Benjamín, viñaj Semaías yed' viñaj Jeremías. 35 Van spu'an
q'uen strompeta junjun eb' viñ. Tzac'anpax juntzañxo eb' viñ tic: Aton viñaj Zacarías
yuninal viñaj Jonatán, axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Semaías, viñaj Matanías,
viñaj Micaías, viñaj Zacur yed' viñaj Asaf. 36 Ajun pax juntzañ eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ,
aton viñaj Semaías, viñaj Azarael, viñaj Milalai, viñaj Gilalai, viñaj Maai, viñaj Natanael,
viñaj Judá yed' viñaj Hanani. Aton eb' viñ chi' sc'anan juntzañ yamc'ab' yic b'it icha
yac'nac viñaj rey David, viñ schecab' Dios. Axo d'a yichañ eb' viñ, b'ab'el sb'at viñaj
Esdras viñ c'ayb'um. 37 Ix ec' eb' d'a yib'añ spuertail sjaj a a', ix b'atñej eb' d'a yichañ d'a
yib'añ muro chi'. Ix q'ue eb' d'a jun b'e b'achquiltac sq'ue d'a schoñab' viñaj David, ix ec'
eb' d'a yib'añ spalaciocan viñ, masanto ix c'och eb' d'a spuertail b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a'
d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

38 Axo junxo schab'il macañ eb' sb'itan chi', ix b'atcan eb' d'a stojolal co q'uexañ.
Tzac'an in d'a spatic eb' d'a yib'añ muro chi' yed' nañalxo eb' anima. Ix oñ b'atñej d'a
torre scuchan Hornos, masanto b'aj levan sat muro chi'. 39 Oñ ec' d'a puerta scuch Efraín,
d'a puerta scuch Jesana, d'a puerta yic noc' chay, d'a torre scuch Hananeel yed' torre
scuch Hamea, masanto d'a puerta yic noc' calnel. Ix oñ och vaan d'a puerta b'aj ay eb'
stañvani. 40 Ix co chalaj co b'a yed' junxo macañ eb' sb'itan chi' d'a yichañcot templo b'aj
tz'och b'it d'a co Mam Dios. Ajun pax nañalxo eb' yajal ved'oc.

41 Ajun pax eb' viñ sacerdote spu'an q'uen strompeta: Aton viñaj Eliacim, viñaj
Maaseías, viñaj Miniamín, viñaj Micaías, viñaj Elioenai, viñaj Zacarías, viñaj Hananías,
42 viñaj Maasías, viñaj Semaías, viñaj Eleazar, viñaj Uzi, viñaj Johanán, viñaj Malquías,
viñaj Elam yed' viñaj Ezer. A eb' viñ sb'itan chi' te chaañ ix b'itan eb' viñ. A viñaj Izrahías
scuchb'an eb' viñ.

43 A val d'a jun c'u chi' te nivan noc' silab' ix yac' eb' anima chi' d'a Dios. Ix te tzalaj eb'
yujto a Dios ix ac'an jun nivan tzalajc'olal chi' d'a eb'. Añejtona' eb' ix ix yed' eb' unin, ix
te tzalajpax eb'. A jun tzalajc'olal ix uji d'a Jerusalén chi', ix ab'chaj d'a najat.

Svael eb' sacerdote yed' eb' levita

44 A d'a jun c'u chi', ay juntzañxo eb' ix ac'jioch yilumaloc b'aj smolchaj ofrenda, b'ab'el
sat avb'en yed' diezmo, icha jantac tas scot d'a junjun lugar d'a yol yic junjun choñab'.
A juntzañ chi' yic eb' sacerdote yed' eb' levita yaji icha yalan ley, yujto a masanil eb'
anima chi' ste tzalaj eb' yed' eb' sacerdote chi' yed' pax eb' levita chi', yujto smunlaj eb'
d'a scajnub' Dios. 45 Yuj chi' a eb' sacerdote chi', eb' sb'itani yed' eb' stañvan puerta, ix
sc'anab'ajej eb' sc'ulan icha yalan sley Dios yic sacb'itan sb'a eb'. Ix sc'anab'ajej pax eb'
icha yalnaccan viñaj rey David yed' viñaj Salomón. 46 Yujto a d'a stiempoal viñaj rey
David chi' yed' viñaj Asaf, ay eb' yajalil eb' sb'itan chi', aton eb' sb'itan vach' lolonel yed'
ac'oj yuj diosal d'a Dios.

47 Yuj chi' a d'a stiempoal viñaj Zorobabel yed' in Nehemías in tic, masanil eb' anima,
d'a junjun c'u syac' svael eb' sb'itan eb', eb' stañvan puerta yed' eb' levita ay yalan yic
schaani. Axo pax eb' levita chi' tz'ac'an yic eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón.

13

A tas ix sb'o viñaj Nehemías junelxo

1 A d'a jun tiempoal chi', ix avtaj ch'añ ley Moisés yab' eb' anima. Ix ilchaj yuj eb' d'a
ch'añ to a eb' amonita yed' eb' moabita malaj b'aq'uiñ syal yaj eb' d'a scal eb' schoñab'
Dios, 2 yujto ayic spetoj eb' co mam quicham d'a Egipto, a eb' chi' maj eltalaj eb' scha eb'
yed' vael, ma tas tz'uc'chaji. Palta to stup viñaj Balaam eb' yic sb'at scatab'an eb' co mam
quicham chi' viñ, palta a co Diosal q'uexan jun catab' chi' d'a vach'ilal. 3 Yuj chi' ayic ix
yab'an eb' quetchoñab' chi' tas syal ch'añ ley chi', ix yic'anel sb'a eb' d'a scal eb' ch'oc
choñab'il cajan d'a scal eb'.

4 Ayic manto uji jun chi', a viñaj sacerdote Eliasib chi' ayoch yajalil yilan juntzañ b'aj
molan tastac tz'ac'ji d'a scajnub' co Diosal. A viñaj Eliasib chi' vach' yac'an viñ yed' viñaj
Tobías, yuj chi' ix yac' jun nivan cuarto viñ d'a viñaj Tobías chi'. 5 A jun cuarto chi', aton
b'aj smolchajtaxon ofrenda, incienso, yamc'ab', sdiezmoal iximtrigo, vino yed' aceite,
aton juntzañ chi' ix alchaji to tz'ac'ji d'a eb' levita, d'a eb' sb'itani yed' d'a eb' tañvum
puerta yed' pax juntzañ colval tz'ac'ji d'a eb' sacerdote. 6 Palta ayic ix uji jun chi', a in
tic mañ in ayoc ec' d'a Jerusalén tic, yujto ayic 32 ab'ilxo yoch viñaj Artajerjes reyal d'a
Babilonia, ata' ix in c'ochxi d'a yichañ viñ rey chi'. Palta ayic toxo ix ec' jab'ocxo tiempoal
ix in c'ananxi in permiso d'a viñ rey chi', 7 ix in jax d'a Jerusalén tic. Ata' ix vab'i tastac
mañ vach'oc ix sc'ulej viñaj Eliasib chi', to ix yac' jun nivan cuarto viñ, aton jun ay d'a
sti' yamaq'uil templo Dios d'a viñaj Tobías chi'. 8 Ix cot val voval yuj jun chi', yuj chi' a
tas ayoch yuj viñaj Tobías d'a yol cuarto chi', ix in julelta d'a sti'. 9 Ix lajvi chi' ix valani to
sacb'itaj jun cuarto chi' icha yalan ley, tz'ac'chajxioch yamc'ab' yic templo Dios chi' d'a
yool, ofrenda yed' incienso.

10 Ix vab'anpaxi to maxtzac ac'chaj svael eb' levita yed' eb' sb'itani, aton eb' ayoch d'a
yib'añ yoch ejmelal, yuj chi' ix yactejcan yopisio eb', ix pax eb' d'a schoñab' junjun. 11 Yuj
chi' ix in tumej eb' yajal yaji, yujto ix yactejcan templo Dios eb', maxtzac yil-laj eb'.
Ix lajvi chi' ix in molb'an eb' sacerdote yed' eb' levita yic svac'anxioch eb' d'a yopisio.
12 Axo masanil eb' anima aj Judá tic, ix syamxioch eb' yac'an sdiezmoal iximtrigo, vino
yed' aceite, ix yac'anxi eb' b'aj smolchaji. 13 Ix lajvi chi' ix vac'anoch viñaj sacerdote
Selemías yilumaloc b'aj smolchaj chi' yed' pax viñaj Sadoc viñ tz'ib'um yed' pax jun viñ
levita scuchan Pedaías yed' viñaj Hanán yuninal viñaj Zacur yixchiquin viñaj Matanías
yic scolvaj viñ yed' eb' viñ, yujto te vach' spensar eb' viñ. Aton eb' viñ ix ochcan d'a
yib'añ spojanec' vael d'a masanil eb' yetb'eyum chi'.

14 Ix valan icha tic d'a in lesal: Ach in Diosal, nacot juntzañ tas ix in c'ulej tic. Mocab'
b'at satc'olal uj masanil tas ix in c'ulej d'a a cajnub' yic tz'och ejmelal d'ayach, xin chi.

15 A d'a juntzañ c'ual chi', ix vila' to ay eb' d'a yol yic Judá tic stec'anel yal uva d'a sc'ual
ic'oj ip. Tz'ec'pax eb' cuchoj trigo, tz'ec'pax noc' sb'uru eb' cuchoj vino yed' cuchoj sat
uva ayto och d'a sc'ojlab'il, cuchoj higo yed' yalñej tas icatzil. Syic'ancot juntzañ chi' eb'
d'a Jerusalén tic d'a sc'ual ic'oj ip. Yuj chi' ix in cach eb' to maxtzac schoñ juntzañ chi' eb'
d'a sc'ual ic'oj ip. 16 Añejtona' ay pax juntzañ eb' aj Tiro cajan d'a Jerusalén, syic'cot noc'
chay eb' yed' juntzañxo tastac schoñ d'a Jerusalén tic, schoñan eb' d'a eb' quetisraelal
d'a sc'ual ic'oj ip. 17 Yuj chi' ix in cach eb' yajal yaj d'a Judá tic, ix valan d'a eb' icha tic:

—Mañ jantacoc chucal tze c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, icha junoc comon c'ual tzeyutej.
18 Aton juntzañ tic sc'ulejnac eb' co mam quicham, yuj chi' ix yac'cot juntzañ yaelal tic co
Diosal d'a quib'añ yed' d'a yib'añ jun choñab' tic. ¿Tom e gana tze tzuntzejcot yoval sc'ol
Dios d'a quib'añ a oñ israel oñ tic, yuj chi' icha junoc comon c'ual tzeyutej sc'ual ic'oj ip
tic? xin chi d'a eb'.

19 Ix in checan macchaj spuertail Jerusalén tic d'a yemc'ualil ayic van yoch sc'ual ic'oj
ip. Max jacvilaj masanto tz'ec'b'at jun c'ual chi'. Ix vac'anpaxoch eb' in checab' stañvan
puerta chi' yic vach' malaj junoc icatz tz'och d'a jun c'u chi'. 20 A eb' choñvajum chi' chab'

oxe' ac'val ix vay eb' d'a spatictac choñab' Jerusalén tic. 21 Yuj chi' ix in cachan eb', ix valani: ¿Tas yuj tzex vaycan d'a spatictac muro? Tato ol e c'ulejñej icha tic, ol ex vac'och d'a preso, xin chi d'a eb'. Yuj chi' ix yactej eb' sjavi d'a sc'ual ic'oj ip chi'. 22 Ix lajvi chi', ix valan d'a eb' levita to sacb'itej sb'a eb' yic sb'at stañvan puerta chi' eb', yic vach' max ixtaxel sc'ual ic'oj ip chi'. Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach in Diosal, na in cot yuj juntzañ tas ix in c'ulej tic, oc'ocab' a c'ol d'ayin icha syal a vach'c'olal, xin chi. 23 Añeja' ix vilanpax d'a juntzañ c'ual chi' to ay eb' viñ vetisraelal chi' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix aj Asdod, eb' ix aj Amón yed' eb' ix aj Moab. 24 Nañalxo yal yuninal eb' tzaxo alan sti' eb' aj Asdod chi' yed' sti' juntzañxo nación. Axo pax co ti' a oñ israel oñ tic, maxtzac yal-laj yalan eb'. 25 Yuj chi' ix in tumej eb', ix in catab'an eb'. Ay eb' ix in mac'a', ix in tzuquel xil sjolom eb', ix vac'an pural eb' yac'an sti' d'a Dios to mañxo ol yic'laj sb'a yal yuninal eb' yed' eb' ch'oc choñab'il chi', mañxo ol ochlaj eb' ix ch'oc choñab'il chi' yetb'eyumoc eb'. Ix valanpaxi: 26 Icha val tic aj yochnac smul viñaj Salomón ochnac reyal d'a co choñab' tic. Malaj junocxo rey lajan yed' viñ d'a juntzañxo nación, te xajan viñ yuj Dios, yuj chi' ac'jinacoch viñ co reyaloc yuuj, palta cuchb'ajnacb'at viñ d'a chucal yuj eb' ix ch'oc choñab'il chi'. 27 Yuj chi', max yal co c'ool tzeyac'och e mul te chuc d'a yichañ co Diosal, tzeyic'lan e b'a yed' eb' ix ch'oc choñab'il tic, xin chi d'a eb' viñ.

28 A junoc eb' yuninal viñaj Joiada, yixchiquin viñaj Eliasib sat sacerdote, a ix yisil viñaj Sanbalat, viñ aj Horón, a ix yetb'eyum viñ. Yuj chi' ix in spechel viñ d'a Jerusalén tic. 29 Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach in Diosal, il val juntzañ chucal ix sc'ulej eb', yuj chi' ix juviel jun opisio yic sacerdoteal yed' trato ix a b'o yed' eb' yed' pax eb' yiñtilal Leví, xin chi.

30 Icha chi' ix aj in b'oan tastac ix juvib'at yuj eb' ch'oc choñab'il chi', ix vac'anxioch eb' sacerdote yed' eb' levita d'a yopisio d'a stzolal. 31 Ix valani tas c'ual tz'ic'chajcot te' c'atzitz. Ix valanpax yuj sb'ab'el sat avb'en yovalil syic'cot eb' d'a scajnub' Dios. Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach in Diosal, na in coti, oc'ocab' a c'ol d'ayin, xin chi.

A Ch'aŋ̈ Libro
ESTER

Ester sb'i jun libro tic, yujto syalcot yab'ixal ix Ester. A viŋ̈aj Esdras yed' viŋ̈aj Nehemías, syalcot eb' viŋ̈ tas aj smeltzajnacxi eb' israel ic'b'ilb'at d'a Babilonia. Palta a jun libro tic tz'alancot yab'ixal jun macaŋ̈to eb' israel chi' cannac d'a yol smacb'en Persia. Syalancot yuj jun ix Ester chi', israel ix, syalŋ̈ejcot tastac sc'ulejnac ix ayic ayec' ix d'a spalacio d'a yol smacb'en Persia chi'.

A d'a capítulo 1 yed' 2, syalcoti tas ajnac yoch ix Ester chi' reinail. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 6, syalcoti to a viŋ̈aj Amán ay chucal snanac viŋ̈ sc'ulej d'a spatic eb' israel, snib'ejnac viŋ̈ satel eb' israel, yujto sat yajal yaj viŋ̈ yuj viŋ̈ rey chi'. Palta a ix reina Ester chi' yab'elta ix tastac van snaanchaaŋ̈ viŋ̈aj Amán chi', yuj chi' xid' yal ix d'a viŋ̈ rey chi'. Yuj chi' a viŋ̈ rey chi' alani to a viŋ̈aj Amán chi' sq'ue d'uŋ̈an viŋ̈ d'a jun te te' sb'o viŋ̈ yuj viŋ̈aj Mardoqueo, viŋ̈ sc'ab'yoc ix Ester chi'. Yalanpax viŋ̈ rey chi' tas syutej scolan sb'a eb' israel chi' d'a eb' ajc'ol chi'. Axo d'a capítulo 7 masanto d'a 10, ata' syalcoti to a eb' israel chi' yac'nacoch jun q'uiŋ̈ eb' yic q'uen Purim, syalanpaxcot yuj tastac ujinac d'a yol stiempoal ix Ester chi'.

Juntzaŋ̈ nivac vael

1 A jun syalcan tic ix uji ayic ayoch viŋ̈aj Asuero reyal d'a Persia. 127 macaŋ̈il yaj smacb'en viŋ̈ chi', scot d'a India masanto sc'och d'a Etiopía. 2 Axo d'a choŋ̈ab' Susa, ata' ay spalacio viŋ̈ rey chi'.

3 Ayic yoxil ab'il yoch viŋ̈aj Asuero chi' reyal, ix yac'an jun nivan vael viŋ̈ d'a eb' nivac vinac ayoch yajalil yed'oc, aton eb' yajalil eb' soldado yic Persia, eb' yic Media, eb' nivac yelc'ochi yed' eb' ayoch yajalil d'a junjun macaŋ̈ smacb'en viŋ̈ chi'. 4 Naŋ̈al ab'il val ix yac' jun q'uiŋ̈ chi' viŋ̈, yic sch'oxanel jantac sb'eyumal viŋ̈ yed' snivanil yelc'och yopisio viŋ̈ d'a eb' avtab'il chi'. 5 Ix lajvi chi', ix yac'anoch uquexo c'ual q'uiŋ̈ viŋ̈ d'a yamaq'uil spalacio. Masanil eb' ayec' d'a choŋ̈ab' Susa chi', eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, ix avtaj eb' smasanil. 6 Te vach' ix aj sb'o b'aj ix och q'uiŋ̈ chi'. A c'apac sacsac c'apac yed' c'apac yaax ix och scortinailoc. Aŋ̈ejtona' pax c'apac lino sacsac yed' c'apac q'uic' mutz'inac ayoch sch'aŋ̈aloc pax c'apac cortina chi'. Yamb'il c'apac yuj q'uen argolla nab'a plata ayoch d'a juntzaŋ̈ q'uen oy nab'a mármol. Axo xila, a q'uen oro yed' q'uen plata ayoch d'ay. Axo d'a sat luum, a q'uen mármol ayem d'ay, ay q'uen sacsac, ay q'uen q'uiq'uic'. 7 Axo juntzaŋ̈ vaso nab'a oro syuc'lab'ej eb'. Ch'occh'oc yilji junjun vaso chi'. Te nivan vino ix el d'a sc'ol viŋ̈ rey chi' yac'ani. 8 Ix yalan viŋ̈ rey chi' d'a eb' yajal yaj d'a eb' tz'ac'an servil viŋ̈ to malaj junoc mach tz'ac'chaj pural yuc'an vino chi', junjun eb' syal yuc'an eb' jantac snib'ej. 9 Aŋ̈ejtona' pax ix reina Vasti, ix schec pax b'ochaj jun nivan vael ix d'a spalacio viŋ̈ rey chi' yic vach' sva eb' ix ix avtab'il.

10 A val d'a yuquil c'ual q'uiŋ̈ chi', ix te tzalaj sc'ol viŋ̈ rey chi' yuj vino. Yuj chi' ix schecb'at ucvaŋ̈ eb' viŋ̈ yac'umal servil viŋ̈, eb' viŋ̈ ayoch yipoc sc'ol viŋ̈, aton viŋ̈aj Mehumán, viŋ̈aj Bizta, viŋ̈aj Harbona, viŋ̈aj Bigta, viŋ̈aj Abagta, viŋ̈aj Zetar yed' viŋ̈aj Carcas. 11 Ix checjib'at eb' viŋ̈ yic b'at yic'ancot ix reina Vasti chi' eb' viŋ̈ d'a yichaŋ̈ viŋ̈ rey chi', yujto snib'ej viŋ̈ sjavi ix yed' scorona copopi yilji, yic sch'oxanpaxel svach'il yilji ix d'a yichaŋ̈ masanil eb' anima yed' d'a yichaŋ̈ eb' nivac yajal, yujto te vach' yilji ix. 12 Palta maj stac'cotlaj sb'a ix. Ix stenec' ix tas ix b'at yal eb' viŋ̈ schecab' viŋ̈ rey chi'. Yuj chi' ix te cot yoval viŋ̈ rey chi'. 13-14 Ix yavtancot ucvaŋ̈ eb' viŋ̈ nivac yopisio d'a Media yed' d'a Persia chi' viŋ̈, eb' viŋ̈ yipc'olal yaj yuj viŋ̈: Aton viŋ̈aj Carsena, viŋ̈aj Setar, viŋ̈aj Admata, viŋ̈aj Tarsis, viŋ̈aj Meres, viŋ̈aj Marsena yed' viŋ̈aj Memucán. A eb'

viñ chi', yojtac ley eb' viñ sic'lab'il, yuj chi' d'a eb' viñ ix sc'anb'ej viñ rey chi' tas tz'aj jun chi' sb'oi. 15 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Icha syal co ley, naec ved'oc ¿tas yovalil tz'aj ix reina Vasti chi', yujto maj sc'anab'ajej in checnab'il ix, ix b'at yal eb' viñ in checab'? xchi viñ.

16 A val d'a yichañ masanil eb' molan chi', ix yalan viñaj Memucán d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a ix reina Vasti chi', mañocñej d'ayach ix och smul ix, palta ix ochpax smul ix d'ayoñ a oñ nivac yajal oñ tic yed' d'a masanil eb' viñ vinac ay d'a yol a macb'en tic. 17 A tas ix sc'ulej ix chi' ol yab' masanil eb' ix ix, ol sc'ayb'an eb' ix, mañxa ol aj yelc'och eb' viñ yetb'eyum eb' ix d'a yol sat, ol am yalan eb' ix icha tic: A viñaj rey Asuero ix avtan ix reina Vasti, palta maj sc'anab'ajejlaj ix sb'ati, xcham eb' ix. 18 A eb' ix yetb'eyum eb' viñ nivac yajal d'a Persia yed' d'a Media tic, ayic ol yab'an eb' ix tas ix yutej sb'a ix reina chi', ol laj yalan eb' ix d'a eb' viñ yetb'eyum. Yuj chi' a yuj jun tic ol spatiquejel eb' viñ yetb'eyum eb' ix, axo scot yoval eb' viñ chi' d'a eb' ix. 19 Yuj chi' jun mamin rey, tato vach' scan jun tic d'ayach, ac' tz'ib'chaj junoc ley yic scan leyal d'a Persia yed' d'a Media tic, to maxtzac yal yec'b'ati: Mañxa b'aq'uiñ sjavi ix reina Vasti d'a yichañ viñ rey, xchiocab' jun ley chi'. Axo junocxo ix ec'to svach'il d'a yichañ ix chi', a ix tz'ochcan reinail sq'uexuloc ix. 20 A jun ley chi' yovalil tz'ac'chaj ojtacajel d'a masanil yol a macb'en tic yic vach' masanil eb' ix ix ol sc'anab'ajej val eb' viñ yetb'eyum eb' ix, yalñej tas animail, xchi viñ.

21 A jun ix yal viñaj Memucán chi', ix scha val sc'ol viñ rey chi' yed' masanil eb' ayec' yed' viñ, ix och d'a yopisio yuj viñ. 22 Yuj chi' ix schecan viñ tz'ib'chajb'at d'a junjun macañ d'a yol smacb'en chi', d'a sti' junjun choñab'. Ix yalanb'at viñ to ayocab' yelc'och eb' viñ vinac d'a yol spat, aocab' eb' viñ tz'alani tastac sb'oi.

2

Ix sic'chajoch ix Ester reinail

1 Ix ec' junoc tiempoal, ix sicb'i yoval sc'ol viñaj rey Asuero chi'. Ix snaancot viñ tas ix sc'ulej ix Vasti chi' yed' pax jun ley ix alchajel yuj ix. 2 Yuj chi' axo eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ d'a yol smacb'en chi', ix yal eb' viñ icha tic:

—Yovalil saychajcot eb' ix cob'estac d'a viñ rey tic, aton eb' ix te vach' yilji. 3 Sic'ocab' viñ rey tic junjunoc schecab' d'a junjun macañ d'a yol smacb'en tic, yic vach' a eb' viñ tz'ic'ancot masanil eb' ix cob'estac te vach' yilji. Sjavi eb' ix d'a spalacio viñ d'a choñab' Susa tic, tz'ochcan eb' ix d'a yol sc'ab' viñaj Hegai, viñ stañvan eb' ix yetb'eyum viñ rey tic. A viñ tz'ac'an servil eb' ix yic ste b'o yilji eb' ix. 4 A junoc ix cob'es ol scha sc'ol viñ rey tic, aton ix ol ochcan reinail sq'uexuloc ix Vasti chi', xchi eb' viñ.

A jun pensar chi', ix scha val sc'ol viñ rey chi', yuj chi' ix schec viñ c'ulaj icha chi'.

5 A d'a choñab' Susa chi', ata' cajan jun viñ israel scuchan Mardoqueo yuninal viñaj Jair yiñtilal viñaj Simei. A viñaj Simei chi', a viñaj Cis ay yiñtilal viñ d'a yiñtilal Benjamín. 6 A eb' smam yicham viñ, ic'b'ilcot eb' yuj viñaj rey Nabucodonosor d'a Jerusalén, javinaccan eb' d'a Babilonia. Junñej janaccan eb' yed' viñaj Jeconías sreyal Judá. 7 A viñaj Mardoqueo chi', ay jun ix yisil jun viñ sc'ab'yoc viñ ayec' yed'oc, aton ix Hadasa, syalelc'ochi Ester, meb'a' ix, yujto chamnac smam snun ix. Axo viñaj Mardoqueo chi' ix ilan q'uib' ix, icha val yisil viñ yaj ix. Te vach' yilji sat ix yed' snivanil. 8 Axo yic ix elta jun ley yuj viñ rey chi', tzijtum eb' ix cob'estac ix molchaj d'a choñab' Susa d'a spalacio viñ. A viñaj Hegai ix ac'chajoch stañvumaloc eb' ix, aton viñ stañvantaxon eb' ix yetb'eyum viñ rey chi'. Ayoch ix Ester chi' d'a scal eb' ix. 9 Te vach' spensar ix ix yiloch viñaj Hegai chi', yuj chi' te vach' ix yutej spensar viñ d'a ix. Elañchamel ix te ac'chaj juntzañ remeyo yic tz'ac'chajoch d'a snivanil ix yic ste b'o yilji ix, tz'ac'chaj pax vael te vach' d'a ix. Ix

ac'chajoch ucvañ eb' ix schecab' viñ rey te vach' yic tz'ac'ji servil ix. Ix ac'chajb'at eb' ix yed' ix Ester chi' d'a jun cuarto te vach' b'aj ay eb' ix yetb'eyum viñ rey chi'.

10 A ix Ester chi' malaj jab'oc tas ix yal ix tas iñtilal, ma tas choñab'il ix, yujto ix cham val yalan viñaj Mardoqueo chi' d'a ix to max yal-laj ix. 11 Junjun c'u tz'ec' viñaj Mardoqueo d'a sat b'aj ayec' eb' ix ix chi', yic syab'an viñ tato vach' sc'ol ix Ester chi' yed' tas tz'aj yac'ji servil ix.

12 Masanil juntzañ eb' ix cob'estac chi', jun ab'il ix b'ochaj yilji eb' ix. D'a sb'ab'elal vaque' ujal succhajec' aceite yic mirra d'a snivanil eb' ix. Axo d'a junxo vaque' ujal, succhajec' perfume yed' crema d'a eb' ix ichataxon juntzañ sc'an eb' ix ix. Axo yic ix el yab'ilal sb'ochaj yilji eb' ix chi', junjunal ix ic'jib'at eb' ix yic svay eb' ix yed' viñ rey chi'. 13 Icha chi' ix aj sc'och junjun eb' ix d'a viñ rey chi'. Ayic tz'elta eb' ix b'aj ayec' eb' ix cob'estac chi', syalñej sc'anan eb' ix tastac snib'ej yic sb'oan sb'a eb' ix. 14 Sb'at eb' ix d'a spalacio viñ rey chi' d'a yemc'ualil, axo d'a junxo q'uiñib'alil, sc'ochcan eb' ix d'a junxo pat b'aj ay eb' ix schab'il yetb'eyum viñ rey chi', b'aj ayoch viñaj Saasgaz yilumaloc eb' ix yuj viñ rey chi'. Majxo c'ochlaj eb' ix d'a viñ rey chi', añej tato ay junoc eb' ix te vach', scha sc'ol viñ, a jun ix chi' tz'avtaj sb'i, sb'at ix b'ian.

15 Axo ix aji, ayic ix c'och stzolal d'a yib'añ ix Ester yisilcan viñaj Abihail, sc'ab'yoc viñaj Mardoqueo chi', yic b'at vay ix yed' viñ rey chi', añej tas ix yal viñaj Hegai stañvumal eb' ix, añej ix yic'b'at ix. Te vach' ix Ester chi' d'a yol sat masanil eb' tz'ilan ix. 16 Ayic slajuñil uj, d'a jun uj scuchan Tebet, ayic yuquil ab'il yoch viñaj Asuero reyal, ata' ix ic'chajb'at ix d'a spalacio viñ yic svay ix yed' viñ. 17 Yelxo val te xajan ix Ester chi' yuj viñ rey chi'. Malaj junocxo ix te xajan yuj viñ. Te nivan svach'c'olal viñ ix sch'ox d'a ix d'a yichañ juntzañxo eb' ix cob'estac chi'. Yuj chi' ix schec viñ ac'chajq'ue jun corona d'a sjolom ix. Ix lajvi chi' ix yac'ancanoch ix viñ reinail sq'uexuloc ix Vasti. 18 Ix schecan b'ojoc jun nivan vael viñ yic tz'ic'jichaañ ix Ester chi'. Ix yavtan masanil eb' yajal ayoch d'a yopisio yed' viñ d'a yol smacb'en chi'. Ix yic'anemta sb'isul q'uen tumin viñ ayoch d'a yib'añ eb' anima yac'ani. Te tzijtum pax tas ix yac' viñ d'a juntzañ nación ay d'a yol smacb'en chi'. Icha chi' ix aj sch'oxanel svach'c'olal viñ rey chi'.

Ix yab' viñaj Mardoqueo'R'tas ix alchaj d'a spatic viñ rey

19 Ayic toxo ix q'uexchaj b'aj cajan eb' ix cob'estac chi', ayic ayxo och viñaj Mardoqueo d'a yopisio d'a spalacio viñ rey, 20 a ix Ester chi' añeja' max yal-laj ix tas choñab'il ix, tas yiñtilal ix. Añeja' sc'anab'ajan ix tas syal viñaj Mardoqueo chi', icha ix sc'anab'ajej ix ayic ayec' ix d'a spat viñ.

21 A junel, ayic ix c'och stzolal d'a yib'añ viñaj Mardoqueo d'a yopisio d'a palacio viñ rey chi', ay chavañ eb' viñ stañvan b'aj ay viñ rey chi', aton viñaj Bigtán yed' viñaj Teres. Te aycot yoval eb' viñ d'a viñ rey chi', van yalan eb' viñ tas syutej eb' viñ smilancham viñ rey chi'. 22 Ix yab'an viñaj Mardoqueo tas van yalan eb' viñ chi', axo viñ ix checan aljoc d'a ix reina Ester chi'. Axo ix ix alan d'a viñ rey chi' to a viñaj Mardoqueo ix ab'an tas van yalchaj d'a spatic viñ. 23 Axo ix sc'anb'an viñ yab'i, ix checlaji to yel jun lolonel ix yal viñaj Mardoqueo chi'. Yuj chi' a chavañ eb' viñ stañvumal viñ rey chi', ix q'ue locan eb' viñ d'a te te'. A jun ix uji chi' ix stz'ib'chajcan b'aj aycan yab'ixal viñaj rey Asuero ayic ix yac'an reyal viñ.

3

Viñaj Mardoqueo yed' viñaj Amán

1 Ix lajvi yec' juntzañ chi', ix yac'anoch yopisio viñaj Amán yuninal viñaj Hamedata yiñtilal viñaj Agag viñ rey chi'. Ix ac'jioch viñ sat yajalil d'a juntzañxo eb' viñ yajal d'a yol smacb'en viñ rey chi'. 2 Masanil eb' viñ tz'ac'an servil viñ rey chi', yovalil tz'em cuman

eb' viñ, tz'empax ñojan eb' viñ d'a yichañ viñaj Amán chi', yujto icha chi' ix aj yalan viñ rey chi'. Axo pax viñaj Mardoqueo chi', max sc'anab'ajejlaj jun checnab'il chi' viñ.

3 Axo juntzañxo eb' viñ yajal chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñaj Mardoqueo chi' tas yuj max sc'anab'ajej jun checnab'il chi' viñ. 4 Junjun c'u syalan eb' viñ d'a viñ, palta max schalaj yab' viñ tas syal eb' viñ chi', yujto toxo ix yal viñ d'a eb' viñ to israel viñ. Yuj chi' ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Amán chi' yic syilan eb' viñ tato toñej ol yiloch viñ viñaj Amán chi'. 5 Ayic ix yilan viñaj Amán to yel max emlaj cuman viñaj Mardoqueo chi', max empax ñojan viñ d'a yichañ viñ ayic tz'ec' viñ, ix te cot yoval viñ. 6 Toxo ix yab' viñ to israel viñaj Mardoqueo chi', yuj chi' ix snaan viñ to mañocñej viñ smiljichamoc, palta ix sna viñ tas tz'aj satjiel masanil eb' israel ayec' d'a yol smacb'en viñaj rey Asuero chi'.

Jun ley yic satjiel masanil eb' israel

7 A d'a b'ab'el uj scuch Nisán, yic slajchavil ab'il yoch viñaj Asuero reyal, ix och suerte d'a yichañ viñaj Amán yic syil viñ tas c'ual, ma tas tiempoal ol elc'och jun tas sna viñ chi'. Axo ix aji, a d'a 13 yoch slajchavil uj scuch Adar, ix checlaj sc'ual. 8 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a d'a masanil choñab' ay d'a yol a macb'en, ay jun macañ anima ch'oc yeli. Ch'oc yel sley eb' d'a yichañ juntzañxo choñab', max sc'anab'ajej a ley eb'. Mañ smojoc scajnaj eb' d'a yol a macb'en tic. 9 Yuj chi' mamin rey, tato scha a c'ool, aq'uelta junoc ley yic syab' masanil choñab' to satel juntzañ anima chi'. Tato icha chi' ol vac' junoc 7,500 quintal q'uen plata b'aj smolchaj q'uen tz'ac'ji d'ayach, xchi viñ.

10 Ix scha sc'ol viñ rey tas ix yal viñ chi', yuj chi' ix yiq'uel scolc'ab' viñ b'aj ayoch sello, ix yac'an viñ d'a viñaj Amán chi', aton viñ ajc'ol d'a eb' israel. 11 Ix yalan viñ rey chi' icha tic:

—A q'uen plata ix al chi', canocab' q'uen d'ayach, axo eb' anima tzal chi', ic yaj eb', syal tza c'ulej tas nab'il uj d'a yib'añ eb', xchi viñ d'a viñ.

12 Ayic 13 yoch b'ab'el uj d'a yol ab'il chi', ix avtaj masanil eb' viñ stz'ib'um viñ rey chi' yic stz'ib'an jun ley chi' eb' viñ ix yaq'uelta viñaj Amán chi', yic sb'at d'a masanil eb' yajal d'a junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ rey chi'. A jun ley chi' ix tz'ib'chaj d'a sti' yed' d'a sletrail junjun choñab'. Ix och sb'i viñ rey chi' d'ay yed' sello viñ. 13 Elañchamel ix checjib'at eb' viñ checab' d'a masanil yol smacb'en viñ rey chi'. Syalan jun ley chi' to junñej c'ual ol satjiel masanil eb' israel yed' masanil eb' yuninal eb'. Axo tastac ay d'a eb', ol ic'chajcanec' smasanil. A jun c'u ix checlaj chi', aton d'a 13 yoch slajchavil uj scuch Adar. 14 Ix pucax jun ley chi' d'a masanil smacb'en viñ rey chi'. Ix alchajel d'a scal masanil anima yic vach' listaxo yaj eb' anima d'a jun c'u chi'. 15 Elañchamel ix pucaxb'at jun ley chi' icha ix aj yalan viñ rey chi'. B'ab'el ix alchajel d'a yol choñab' Susa. Yacb'an van yuc'an añ viñ rey yed' viñaj Amán chi', axo eb' anima d'a choñab' Susa chi', ix te somchajchaañ eb' yuj jun ley chi'.

4

Ochnac eb' israel cusc'olal yuj jun ley

1 Ayic ix yab'an viñaj Mardoqueo masanil tas ix alchaj chi', ix snic'chitanb'at spichul viñ yuj sch'oxanel scusc'olal, ix yac'anoch pichul yic cusc'olal viñ, ix yac'anq'ue q'uen tic'aq'uil taañ viñ d'a sjolom, ix och ijan viñ yec' d'a cal choñab'. Tz'el yav viñ yuj cusc'olal. 2 Axo yic ix c'och viñ d'a sti' spalacio viñ rey, maj ochlaj viñ d'a yool, yujto max chajiochlaj junoc mach yuj viñ rey chi' tato ayoch pichul yic cusc'olal yuuj. 3 Añejtona' d'a masanil choñab' b'ajtac ix tz'ib'chajb'at jun ley chi', masanil eb' israel ix och d'a cusc'olal. Ayic ix sch'oxanel scusc'olal eb' chi', ix och eb' d'a tzec'ojc'olal. Tz'oc' eb', tz'el yav eb', tzijtum eb' ix sjulec' jichan sb'a d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ, ix yac'anoch pichul eb' yic cusc'olal.

Ix tevi ix Ester yuj eb' yetchoŏab'

4 A eb' ix ix tz'ac'an servil ix reina Ester yed' eb' viŏ vinac staŏvan ix, ix yal eb' yab' ix tas yaj viŏaj Mardoqueo chi', yuj chi' ix te cus sc'ol ix, ix yac'anb'at pichul ix d'a viŏ yic syic'anel pichul yic cusc'olal ayoch chi' yuj viŏ, palta maj yal-laj sc'ol viŏ ix scha'a. 5 Axo ix Ester chi' ix avtancot jun viŏ schecab' viŏ rey scuch Hatac, schecab' pax viŏ ix. Ix schecanb'at viŏ ix d'a viŏaj Mardoqueo yic b'at sc'anb'ej viŏ tas van yuji, tas pax yuj icha chi' syutej sb'a viŏ. 6 Yuj chi' ix c'och viŏaj Hatac chi' b'aj ayec' viŏaj Mardoqueo chi' d'a jun parque d'a yichaŏ sti' spalacio viŏ rey chi', ix lolon viŏ yed' viŏ. 7 Ix yalan viŏaj Mardoqueo masanil tastac tz'alchaj chi' d'ay yed' pax jantac sb'isul q'uen plata syaltej viŏaj Amán yic tz'och b'aj smolchaj q'uen stumin viŏ rey yic vach' satjiel masanil eb' israel yalan viŏ. 8 Ix yac'anpax jun scopiail jun ley chi' viŏ d'a viŏaj Hatac chi', yic sch'ox viŏ d'a ix Ester chi' yic syojtaquejel ix yuj tas van yuji d'a choŏab' Susa chi'. Ix yalanpaxb'at viŏaj Mardoqueo chi' to stevi ix d'a viŏ rey, tope val syal yec'b'at jun ley chi' d'a yib'aŏ eb' yetchoŏab' ix chi'.

9 Ix lajvi chi', ix paxta viŏaj Hatac chi', ix ul yalan viŏ d'a ix Ester chi' masanil tas ix yalcot viŏaj Mardoqueo chi'. 10 Ix schecanxib'at viŏaj Hatac chi' ix yic b'at yalxi viŏ d'a viŏaj Mardoqueo chi' icha tic: 11 Masanil mach ayoch schecab'oc viŏ rey yed' masanil choŏab' ayoch d'a yol smacb'en viŏ, yojtac eb' to ay jun ley tz'alani tato ay mach tz'och d'a yol sti' b'aj ay viŏ rey d'a spalacio, tato maŏ avtab'iloc yuj viŏ rey chi', b'eŏej schami, taxoŏej vinac ma ix. Aŏej b'ian tato syic'q'ue sc'ococh viŏ rey chi', aton jun nab'a oro, sch'oxanelta viŏ d'ay, a jun chi' max chamlaj. A in tic, ayxo jun ujal max in avtaj yuj viŏ rey chi', xchib'at ix.

12 Ix yalan viŏaj Hatac d'a viŏaj Mardoqueo chi' masanil tas ix yal ix Ester chi'. 13 Yuj chi' ix spacanxi viŏ tas ix yal ix chi': Maŏ a nalaj to yujŏej to ayach ec' d'a spalacio viŏ rey chi' ol ach colchajoc yacb'an masanil eb' quetchoŏab' ol cham eb'. 14 Tope yuj jun sjavi d'a quib'aŏ tic jun, yuj chi' ix ach sic'chajoch reinail, yic tzoŏ a colani. Palta tato malaj tas ol al ticnaic, b'ajam ol cot junoc mach ol oŏ colanoc, palta a ach tic ol ach satel yed' masanil eb' a c'ab'oc, xchib'at viŏ.

15 Ix yalanxib'at ix Ester chi' d'a viŏ icha tic: 16 Ixic, molb'ej masanil eb' quetchoŏab' cajan d'a choŏab' Susa tic, tzex och d'a tzec'ojc'olal vuuj, malaj jab'oc tas tze va'a, malaj pax tas tzeyuq'uej oxeoc c'ual oxeoc ac'val. Ol och pax eb' ix tzin ac'an servil d'a tzec'ojc'olal ved'oc. Ol lajvoc chi', ol in b'at vil viŏ rey chi', vach'chom maŏ ichocta' yalan ley. Taxoŏej tzin cham jun, chamoc in ocab'i, xchib'at ix.

17 Ix sc'anab'ajej viŏaj Mardoqueo chi' masanil tas ix yal ix chi'.

5

Ix c'och ix Ester d'a yichaŏ viŏ rey

1 Axo yic ix lajviec' oxe' c'ual chi', ix sb'oan sb'a ix Ester chi', ix yac'anoch spichul ix yic sreinail. Ix lajvi chi' ix c'och ix d'a jun amac' ay d'a sti' jun yed'tal viŏ rey chi', b'aj c'ojanem viŏ d'a sc'ojnub' yic sreyal. 2 Ayic ix yilanelta viŏ to ayec' ix d'a stielta chi', ix sch'oxan viŏ to stzalaj viŏ yed' ix, ix yac'anelta sc'ococh viŏ nab'a oro. Ix ochc'och ix, ix och yub'yub' ix d'a sŏi' q'uen c'ococh chi'. 3 Ix sc'anb'an viŏ d'a ix icha tic:

—¿Tas tzach ic'an reina Ester? ¿Tas tza nib'ej? Tato tza nib'ej tza c'an naŏaloc in macb'en tic, syal vac'an d'ayach, xchi viŏ d'a ix. Ix tac'vi ix icha tic:

4 —Mamin rey, tato syal a c'ool, ay jun nivan vael ix vac' b'ochajoc to tzach cot vael ticnaic yed' viŏaj Amán, yujto nivan elc'och d'a yol in sat, xchi ix. Ix yalan viŏ icha tic:

5 —Avtejeccot viŏaj Amán d'a elaŏchamel to sc'anab'ajaj masanil tas snib'ej ix reina Ester tic, xchi viŏ.

Yuj chi' ix b'at viŏ rey yed' viŏaj Amán d'a jun nivan vael ix sb'o ix Ester chi'. 6 Ayic van yuc'an vino eb', ix yalan viŏ rey chi' d'a ix icha tic:

—C'an masanil tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach, vach'chom tza c'an nañaloc in macb'en tic, syal vac'an d'ayach, xchi viñ.
7 Ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—Mamin rey, a val tas tzin nib'ej tzin c'an d'ayach aton tic: 8 Tato yel xajan in uuj, tato b'ecan a c'ol ac'an tas tzin c'ana', schaocab' a c'ol a cotxi vael q'uic'an yed' viñaj Amán tic. Ol in chec b'ochaj junocxo vael, yujto te nivan elc'och d'a yol in sat. Ato q'uic'an chi' sval d'ayach tas tzin nib'ej, xchi ix.

Snib'ej viñaj Amán smilcham‘R’viñaj Mardoqueo

9 Ix te tzalaj viñaj Amán ayic ix elta viñ b'aj ix och vael chi', palta ayic ix yilan viñ to ayec' viñaj Mardoqueo d'a sti' spalacio viñ rey chi', ix te cot yoval viñ yujto ayic ix ec' viñ ta', maj q'uelaj liñan viñaj Mardoqueo chi', maj empax ñojan viñ. 10 A d'a jun rato chi' maj sch'oxel-laj schichonc'olal viñ chi'. Axo yic ix c'och viñ d'a spat, ix yavtancot juntzañ eb' yamigo viñ, ix yavtanpaxcot ix yetb'eyum viñ, aton ix Zeres. 11 Ix och ijan viñ yic'anchaañ sb'a, ix yalan jantac sb'eyumal viñ d'a eb', tzijtum pax yuninal viñ. Ix yalanpax viñ to ix sic'chajelta viñ yuj viñ rey d'a scal juntzañxo eb' viñ ayoch yajalil yed'oc, ix ac'chajoch viñ yajaliloc juntzañ eb' viñ chi'. 12 Ix yalanxi viñ icha tic:
—Añejtona' a inñej ix in avtajb'at vael yed' viñ rey d'a jun nivan vael yuj ix reina Ester. Avtab'il in pax vael yed' viñ rey chi' q'uic'an d'a junxo nivan vael syac' ix d'a viñ rey chi'. 13 Palta ayic svilanoch jun viñ israel scuchan Mardoqueo c'ojanem d'a sti' spalacio viñ rey chi', masanil juntzañ tas ay d'ayin tic, mañxa jab'oc yelc'och d'a yol in sat, xchi viñ.
14 Yuj chi' ix yal ix yetb'eyum viñ chi' yed' eb' yamigo viñ chi' icha tic:
—Ac' b'ochajem junoc te te' jun ch'añil tz'ajq'ue steel. Tza c'anan d'a viñ rey chi', axo q'uic'an q'uiñib'al sq'ue d'uñan viñaj Mardoqueo chi' d'a te', yic vach' tzalajc'olal tzach b'at d'a jun nivan vael yed' viñ rey chi', mañxa jab'oc tas tza na'a, xchi eb'.
A jun pensar chi' ix scha sc'ol viñaj Amán chi', ix schecan viñ b'ojoc jun te te' chi'.

6

Ix ic'jichaañ viñaj Mardoqueo

1 A val d'a jun ac'val chi', maj ochlaj svayañ viñ rey chi', yuj chi' ix yal viñ to tz'ic'chajcot juntzañ b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal tastac ujinac d'a yol smacb'en viñ chi', ix avtaj yab' viñ. 2 Ix ilchaj b'aj syala' to a viñaj Mardoqueo ix alani tas yalnac viñaj Bigtán yed' viñaj Teres, stañvumal sti' spalacio viñ rey chi'. Ix sna eb' viñ tas syutej smilancham viñaj rey Asuero chi'. 3 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ rey chi' d'a eb' viñ ayoch yopisio yuj viñ:
—¿Tas ac'b'il yed' tas utajnac viñaj Mardoqueo yuj jun tas sc'ulejnac viñ tic? xchi viñ.
Ix tac'vi eb' viñ:
—Malaj val jab'oc tas ac'b'il d'a viñ, xchi eb' viñ.
4 Ix yalan viñ rey chi' icha tic:
—¿Mach jun ayec' d'a yamaq'uil palacio tic? Ixiquec eyila', xchi viñ. A val ta' van sjavi viñaj Amán yic tzul sc'anan viñ d'a viñ rey chi' to tz'ac'chajq'ue locan viñaj Mardoqueo d'a jun te te' toxo ix schec b'ojoc viñ.
5 Yuj chi' ix yal eb' viñ schecab' viñ rey chi':
—A viñaj Amán ayeq'ui, xchi eb' viñ.
—Ix yalan viñ rey chi' to tz'avtajoch viñ b'aj ayec' viñ chi'.
6 Ix och viñaj Amán chi' b'ian, ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas smoj tz'utaj junoc viñ vinac, tato tzin nib'ej svic'chaañ viñ? xchi viñ.
Ix snaan viñaj Amán chi' d'a spensar icha tic: ¿Machto val junoc ol yic'chaañ viñ rey tic? A inñej toni, xchi viñ. 7 Yuj chi' ix tac'vi viñ icha tic:
—Mamin rey, a val tas smoj tz'utaj junoc vinac chi', 8 to tz'ic'chajcot junoc a pichul tza c'an d'a opisio tic yed' noc' a chej tza c'antaxoni. Axo d'a sjolom noc' tz'ac'chajq'ue junoc yelvanub' icha corona, a sch'oxani to ic noc'. 9 Axo jun a pichul chi' yed' noc' chej

chi' tz'ac'chaj d'a junoc eb' viñ yajal to nivan yelc'och yopisio tic, syac'anoch a pichul jun viñ tza nib'ej tzic'chaañ chi'. Tz'ac'chajq'ue viñ d'a yib'añ noc' a chej chi', slajvi chi' squetzchaj noc' d'a yalañ viñ d'a yoltac calle yed' d'a parque. Syalan viñ quetzjinac noc' chi' icha tic: Ichaton tic tz'aj yic'jichaañ junoc viñ vinac snib'ej viñ rey syic'chaañ, xchiocab'i, xchi viñaj Amán chi'.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Amán chi' icha tic:

—Ixic d'a elañchamel, ic'b'at c'apac in pichul chi' yed' noc' in chej chi', icha val ix aj alan chi', icha val chi' tzutej a b'oan viñaj Mardoqueo viñ israel, aton viñ c'ojanem d'a sti' in palacio tic. Malajocab' junoc tas ix al chi' to max a c'ulej, xchi viñ.

11 Yuj chi' ix yic'b'at c'apac pichul chi' viñaj Amán chi' yed' noc' chej chi', ix yac'anoch viñ d'a viñaj Mardoqueo chi'. Ix squetzan noc' chej chi' viñ d'a yalañ viñ, ix ec' viñ d'a yoltac calle yed' d'a parque, ix yalan viñ icha tic: Ichaton tic tz'aj yic'jichaañ junoc mach to snib'ej viñ rey syic'chaañ, xchi viñ.

12 Ayic ix lajvi yic'jiec' viñaj Mardoqueo chi' yuj viñ, ix b'at viñ yac'xican viñ d'a sti' spalacio viñ rey chi', axo viñ elañchamel ix paxcan viñ d'a spat. Te cusc'olal ix aj viñ, ix smacan sat viñ yuj q'uixvelal. 13 Ix yalan viñ d'a ix yetb'eyum yed' d'a eb' yamigo masanil tas ix utaj viñ chi', yuj chi' ix yal eb' icha tic:

—A viñaj Mardoqueo chi', israel viñ, yuj chi' van slajviem opisio tic d'a spatic viñ. Mañ ol ac'laj ganar viñ, palta to a viñ ol ach ac'an ganar, xchi eb'.

14 Manto lajvi yalan eb' icha chi', ix c'och eb' viñ schecab' viñ rey chi' d'a elañchamel yic tz'ic'jib'at viñaj Amán chi' d'a jun nivan vael ix schec b'ojoc ix Ester chi'.

7

Ix och chamel d'a yib'añ viñaj Amán

1 Ix lajvi chi', ix b'at viñ rey yed' viñaj Amán chi' d'a jun nivan vael chi'. 2 Axo yic van yuc'an vino eb' viñ, ix yalan viñ rey chi' d'a ix Ester chi' icha tic:

—C'an tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach, vach'chom a nañaloc in macb'en tic tza c'ana', xchi viñ.

3 Ix tac'vi ix Ester chi' icha tic:

—Mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tato scha a c'ool tas tzin c'an d'ayach, añej val tas tzin c'an d'ayach to max in a cha miljocchamoc, max champaxlaj eb' vetchoñab'. 4 Yujto a in tic yed' eb' vetchoñab' chi', ix oñ choñchaji yic tzoñ satjiel d'a junelñej. Comonoc val toñej oñ choñchajb'at checab'oc, tato icha chi' tecan mañ smojoc to sviq'uec' a tiempo, ocxo jun, to ol oñ satjoquel d'a junelñej, xchi ix.

5 Ix sc'anb'an viñaj rey Asuero chi' icha tic:

—¿Mach jun chi'? ¿B'ajtil ay jun mach snaan jun tzal chi'? xchi viñ.

6 Ix yalan ix icha tic:

—A viñ ajc'ol chuc spensar chi', aton viñaj Amán tic, xchi ix.

A val yic ix yab'an jun lolonel viñaj Amán chi', sacxoñej ix aj yilji sat viñ yuj xivelal d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ ix reina Ester chi'. 7 Ix q'ue van viñ rey chi', ix te cot yoval viñ, ix elta viñ d'a yol pat b'aj van sva eb' chi'. Ix el viñ b'aj ay yamaq'uil spalacio. Palta axo viñaj Amán chi', ix yilan viñ to van yac'jioch chamel d'a yib'añ viñ, ix canñej viñ b'aj ix va eb' chi', ix tevioch viñ d'a ix reina Ester chi' to tz'ac'ji nivanc'olal viñ yuj ix. 8 Ayic ix ochxic'och viñ rey b'aj ix va chi', ix yilan viñ to cumanem viñaj Amán chi' d'a stz'ey b'aj c'ojanem ix reina chi'. Ix yalan viñ rey chi' icha tic:

—¿Tom tza nib'ej tzixtej ix reina d'a vichañ d'a yol in pat tic? xchi viñ.

Ayic ix yalan juntzañ lolonel viñ rey chi', elañchamel ix macchaj sat viñaj Amán chi' yuj eb' viñ schecab' viñ rey chi'. 9 Ix yalan jun viñ checab' scuchan Harbona icha tic:

—Mamin rey, a d'a spat viñaj Amán tic, ix yac' b'ochajem jun te te' viñ jun ch'añil ix ajq'ue steel. Ata' ol q'ue locan viñaj Mardoqueo yuj viñ yalani, aton viñ sc'ulejnac jun tas vach' d'ayach, xchi viñ.

—Aq'uecq'ue locan viñaj Amán tic d'a jun te te' chi', xchi viñ rey chi'.

10 Yuj chi' ix q'ue locan viñaj Amán chi' d'a te', aton te' ix sb'oq'ue viñ yuj viñaj Mardoqueo yalani. Icha chi' ix aj sicb'i yoval sc'ol viñ rey chi'.

8

Jun ley ix alchaj yuj svach'iloc eb' israel

1 A d'a jun c'u chi', masanil tas ay d'a viñaj Amán, viñ ajc'ol yajoch d'a eb' israel, ix yac' viñ rey chi' d'a ix Ester. Axo viñaj Mardoqueo chi', nivan yopisio viñ ix ac'ji yuj viñ rey chi', yujto toxo ix yal ix Ester chi' to te ayto yuj sb'a ix yed' viñ. 2 Ix lajvi chi', ix yic'anel q'uen scolc'ab' viñ rey chi', q'uen ix ic'chajec' d'a viñaj Amán, ix yac'anoch q'uen viñ d'a viñaj Mardoqueo chi'. Axo masanil tas ay d'a viñaj Amán ac'b'il d'a ix Ester chi', ix ac'jioch d'a yol sc'ab' viñaj Mardoqueo chi'. 3 Ix lajvi chi' ix c'ochxi ix Ester d'a yichañ viñ rey chi'. Ix em cuman ix, ix och ijan ix yoq'ui. Ix tevi ix to tz'ic'jiel yopisio jun ley te chuc ix sb'o viñaj Amán chi'. Ix yalan ix to max elc'och tas syal jun ley chi' d'a eb' israel. 4 Ix yac'anelta sc'ococh viñ rey chi' nab'a oro d'a ix, ix q'ue liñan ix d'a yichañ viñ. 5 Ix yalan ix icha tic:

—Mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tato vach' tas tzin c'an tic tzab'i, tato d'a val yel xajan in uuj, comonoc tzac' tz'ib'chajb'at junocxo ley yic tz'el yopisio tas syal jun ley ix yac'b'at viñaj Amán yuninal viñaj Hamedata yiñtilal viñaj Agag d'a masanil yol a macb'en b'aj syala' to satjiel masanil eb' vetchoñab'. 6 Mañ ol techaj vuj vilan tas ol javoc d'a yib'añ masanil eb' vetchoñab' yuj tas ol aj co satjieli, xchi ix.

7 Ix yalan viñaj rey Asuero chi' d'a ix yed' d'a viñaj Mardoqueo chi' icha tic:

—A viñaj Amán chi' locanxoq'ue viñ d'a te te', yujto chuc tas ix snachaañ viñ d'a spatic eb' eyetchoñab'. Masanil tas ay d'a viñ, toxo ix vac' d'ayach. 8 A ticnaic tz'ib'ejb'at icha tas tze na yuj svach'iloc masanil eb' eyetchoñab' chi'. Tzeyac'anoch in b'i yed' in sello d'ay.

Yujto a junoc ley b'aj ayoch in b'i yed' in sello d'ay, maxtzac yal-laj yeq'ui, xchi viñ.

9 Elañchamel ix avtaj eb' viñ stz'ib'um viñ rey chi', ayic 23 yoch yoxil uj scuch Siván. Masanil tas ix yal viñaj Mardoqueo chi' ix tz'ib'chajb'at d'a masanil eb' israel, d'a eb' viñ yajal, d'a eb' viñ yajalil eb' soldado, d'a masanil eb' viñ yajal yaj d'a 127 macañil yaj smacb'en viñ rey chi', scotto d'a India masanto sc'och d'a Etiopía. Ix tz'ib'chajb'at d'a sti' yed' d'a sletra junjun choñab' yed' d'a sti' eb' israel. 10 Ix ochpax sello viñaj rey Asuero d'ay yic scheclaji to a viñ tz'alani. A eb' ix b'at spuc jun ley chi', a d'a yib'añ noc' chej jelan sb'eyi, aton noc' schej viñ rey ayec' d'a yed'tal, ata' ix q'ue eb'. 11 A d'a jun ley ix yalb'at viñ rey chi', yalñej tas choñab'il b'aj ayec' eb' israel chi', syal smolb'an sb'a eb' yic scolan sb'a eb'. Tato ay eb' ajc'ol yalñej tas choñab'il sc'och d'a eb' yed' syamc'ab' yic oval, syal satanel eb' ajc'ol chi' eb'. Yed' pax yetb'eyum yed' yalyuninal eb' ajc'ol chi' syal satanel eb'. Syic'ancanec' eb' tas ay d'a eb' ajc'ol chi'. 12 A juntzañ tic, junñej c'ual tz'aj sb'o d'a masanil yol smacb'en viñaj rey Asuero chi', aton d'a jun c'u chequel yajcan d'a 13 yoch slajchavil uj scuch Adar. 13 A scopiail jun ley chi', yovalil spucax d'a junjun macañil yaj smacb'en viñ rey chi', yovalil tz'alchajel d'a scal masanil choñab' yujto ley yaji, yic vach' a d'a jun c'u chi', masanil eb' israel chi' syac' lista sb'a eb' yic spacan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 14 A eb' viñ ix b'at yal jun ley chi', elañchamel ix checjib'at eb' viñ yuj viñ rey chi', ix q'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' schej viñ. Ix alchajpaxel jun ley chi' d'a choñab' Susa chi', b'ab'el choñab' yaj d'a yol smacb'en viñ rey chi'.

15 Ayic ix elta viñaj Mardoqueo d'a sdespacho viñ rey chi', ayoch spichul viñ yic yopisio yuuj, q'uic'mutz'inac yed' sacsac yilji. Ayq'ue jun nivan corona nab'a oro d'a sjolom viñ,

ayoch jun xotil viñ nab'a lino q'uic'mutz'inac yilji. Masanil eb' anima ay d'a choñab' Susa chi', ix avajq'ue eb' yuj tzalajc'olal. 16 Yuj chi' a eb' israel ix el lenaj ix yil eb', ix te tzalaj eb', yujto ix ic'jichaañ eb' ix yab'i. 17 Ayic ix c'och jun ley chi' d'a masanil lugar yed' d'a junjun choñab', masanil eb' israel ix te tzalaji. Ix yac'anoch jun q'uiñ eb', ix va eb'. Tzijtum eb' anima d'a junjun choñab' ix yac'och sb'a israelal yed' eb', yujto xiv eb' d'a eb' israel chi'.

9

Ix ac'ji ganar eb' yajc'ol eb' israel

1 Ayic 13 yoch slajchavil uj scuch Adar, aton jun c'u chi' chequel yaji yic tz'elc'och tas syal jun ley alb'ilel yuj viñ rey chi', aton d'a jun c'ual chi' satjiel eb' israel yuj eb' ajc'ol chi' yalani. Axo ix aji, maj elc'ochlaj icha chi', palta to a eb' ajc'ol chi' ix ac'ji ganar yuj eb' israel chi'. 2 A d'a masanil yol smacb'en viñaj rey Asuero chi', ix smolb'ej sb'a masanil eb' israel d'a junjun choñab' b'ajtac ay eb'. Ix syamanoch eb' yac'an oval yed' eb' ix snib'ej satanel eb' chi'. Mañxa junoc mach ix stec'b'ej sb'a d'a yichañ eb' israel chi', yujto toxo ix och xivc'olal d'a scal eb' anima smasanil. 3 Masanil eb' viñ nivac yajal ay d'a junjun macañ smacb'en viñ rey chi' yed' eb' viñ nivac yopisio, ix yac'och sb'a eb' viñ yed' eb' israel, yujto ix te xiv eb' viñ d'a viñaj Mardoqueo chi', 4 yujto te nivan yopisio viñ d'a spalacio viñ rey chi'. A sb'inajnaquil viñ ix te pucax d'a masanil choñab', yujto d'a junjun c'u ste nivanb'i yopisio viñ chi'. 5 Ix miljicham eb' ajc'ol chi' d'a q'uen espada yuj eb' israel chi'. Ix satjiel eb' smasanil, ix sc'ulej eb' israel chi' icha val tas snib'ej. 6-10 A d'a choñab' Susa chi', ay 500 eb' viñ vinac ix miljicham yuj eb' israel chi', palta malaj val jab'oc tastac ay d'a eb' viñ ix cham chi' ix yiq'uec' eb'. A d'a scal eb' viñ ix cham chi', ix cham eb' viñ tic: Viñaj Parsandata, viñaj Dalfón, viñaj Aspata, viñaj Porata, viñaj Adalías, viñaj Aridata, viñaj Parmasta, viñaj Arisai, viñaj Aridai yed' viñaj Vaizata. A viñaj Amán ajc'ol d'a eb' israel, viñ yuninal viñaj Hamedata, a viñ ay yuninal eb' viñ slajuñvañil.

11 A d'a jun c'u chi', ayic ix yab'an viñ rey jantac sb'isul eb' anima ix cham d'a choñab' Susa chi', aton b'aj cajan viñ, 12 ix yalan viñ d'a ix reina Ester icha tic:

—A eb' etchoñab' toxo ix smilcham 500 eb' viñ vinac eb' yed' lajuñvañ eb' viñ yuninal viñaj Amán d'a choñab' Susa tic. Ocxom pax d'a juntzañxo choñab' d'a yol in macb'en tic, jantac am tas ix uji. Al d'ayin tasto tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi viñ.

13 Ix tac'vi ix Ester chi' icha tic:

—Mamin rey, tato syal a c'ool, tzala' to a q'uic'an sc'ulejxi eb' vetchoñab' d'a choñab' Susa tic icha tas ix sc'ulej eb' ticnaic icha yalan a ley. Tzalan paxi to sq'ue locan snivanil lajuñvañ eb' viñ yuninal viñaj Amán chi' d'a te te', xchi ix.

14 Ix yalan viñ rey to sc'ulaj icha chi'. Ix alchajel jun ley chi' d'a masanil yol choñab' Susa chi'. Ix q'ue locan snivanil lajuñvañ eb' yuninal viñaj Amán chi'.

15 Masanil eb' israel cajan d'a choñab' Susa chi', ix smolb'ejxi sb'a eb' ayic 14 yoch uj scuch Adar, ix smilancham 300 xo eb' viñ vinac eb', palta malaj jab'oc tas ay d'a eb' anima chi' ix yiq'uec' eb'. 16-17 Masanil eb' israel cajan d'a juntzañxo choñab' d'a smacb'en viñ rey chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' ayic 13 yoch uj chi', yic scolan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 75 mil eb' ajc'ol chi' ix smilcham eb', palta malaj jab'oc tas ay d'a eb' ix yiq'uec' eb'. Ayic 14 yoch uj chi', ix och vaan eb' smilancham eb' anima chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yed' nivac vael d'a tzalajc'olal.

18 Axo eb' israel cajan d'a choñab' Susa chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' yic scolan sb'a eb' d'a 13 yoch uj yed' d'a 14, axo d'a 15 ix och vaan eb' smilancham eb' anima chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yed' nivac vael d'a tzalajc'olal. 19 Axo pax eb' israel cajan d'a juntzañxo choñab' yed' d'a juntzañ aldea malaj smuroal, a d'a 14 yoch uj scuch Adar, ata' ix yac'och q'uiñ eb' d'a tzalajc'olal, ix sian vael eb' d'ay junjun.

A q'uiñ yic Purim

20 Ix schecan tz'ib'chaj masanil juntzaň tas ix uji tic viňaj Mardoqueo, ix schecan viň
to tz'ac'chajb'at d'a masanil eb' yetisraelal viň cajan d'a masanil yol smacb'en viňaj rey
Asuero chi', eb' cajan d'a slac'anil yed' eb' cajan d'a najat. 21 Ix yalanb'at viň to d'a 14 yed'
d'a 15 yoch uj Adar d'a junjun ab'il, yovalil tz'och q'uiň, 22 yujto a d'a juntzaň c'ual chi'
a eb' israel ix satanel eb' yajc'ool. A val d'a jun uj chi', a scusc'olal eb' yed' yoq'uelc'olal,
ix meltzajcanoch d'a tzalajc'olal. Yuj chi' a d'a jun c'u chi' ix yac'och q'uiň eb' yed' nivac
vael, ix laj sian vael eb' d'ay junjun, ix yac'an scolval eb' d'a eb' meb'a'. 23 A jun ley ix
schec tz'ib'chaj viňaj Mardoqueo chi', ix ochcan sb'eyb'aloc eb' israel chi'. 24 Yujto a
viňaj Amán ajc'ol d'a eb' israel chi', ix yac'och suerte viň d'a yib'aň eb' tas c'ual satjiel
eb' smasanil, 25 palta yujto ix b'at tevi ix Ester d'a viň rey, yuj chi' ix yaq'uelta jun ley
viň to a masanil chucal ix sna viňaj Amán chi' sc'ulej d'a eb' israel chi', a d'a yib'aň viň
smeltzajcani. Yuj chi' ix ac'jiq'ue locan viň yed' eb' yuninal d'a te te'. 26 Yuj chi' a juntzaň
c'ual chi' ix scuchcan Purim. A jun lolonel chi' syalelc'ochi, juntzaň tastac sc'an eb' d'a
suerteal.

Icha syal tas ix tz'ib'ejb'at viňaj Mardoqueo chi' yed' tas ix sc'ulej eb', 27 a ix sb'eyb'alej
eb' israel chi' yed' yiňtilal yed' pax masanil eb' syac'och sb'a israelal. Yovalil syac'och
chab' c'ual q'uiň chi' eb' d'a junjun ab'il, icha sc'ual ix aj yalchajcani. 28 Icha chi' ix ajcani
yic snachajcot yuj eb' yiňtilal Israel d'a junjun macaň smacb'en viň rey yed' d'a junjun
choňab' to yovalil snacot eb', syac'anoch q'uiň eb' yic Purim d'a sc'ual ix checlajcan chi'
d'a masanil tiempo. 29 Axo ix reina Ester yisilcan viňaj Abihail yed' viňaj Mardoqueo
viň israel, a d'a sb'i yopisio eb' chi', ix schec eb' tz'ib'chajb'at yuj q'uiň yic Purim chi', yic
svach' ac'chajoch yip jun ix schec b'ab'laj tz'ib'chajb'at eb'. 30 Ix schecan eb' pucchajb'at
d'a masanil eb' yetisraelal eb' cajan d'a 127 macaň yaj smacb'en viňaj rey Asuero chi'.
Ix ac'jib'at stzatzil sc'ol eb' yetisraelal eb' chi' yuuj. 31 Ix lajvi chi', ix alchaji to yovalil
tz'och q'uiň yic Purim d'a sc'ual chequelxo ix ajcani, icha val ix yutej viňaj Mardoqueo
yed' ix reina Ester chi' yalani. Yovalil sc'anab'ajej eb' yed' pax yiňtilal eb' yic snachajcot
tzec'ojc'olal yed' cusc'olal. 32 A jun checnab'il ix yac' ix Ester chi', a tz'alani tas tz'aj yoch
q'uiň chi'. A jun tic ix schec ix tz'ib'chajcani.

10

Snivanil yelc'och viňaj Mardoqueo

1 Ix yac'och q'uen tumin viňaj rey Asuero d'a yib'aň masanil eb' anima, aton eb' ay d'a
yol smacb'en viň masanto eb' cajan d'a stitac a' mar, yic syac' q'uen eb' d'a viň. 2 Masanil
sjelanil viň rey chi' yed' yopisio yed' yab'ixal tas val yutejnac viň yac'an nivac opisio
d'a viňaj Mardoqueo, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal tastac ujinac d'a yol smacb'en
Media yed' Persia. 3 A viňaj Mardoqueo chi', ix ochcan viň schab'il yajalil d'a viňaj rey
Asuero chi'. Te nivan ix aj yelc'och viň d'a scal eb' yetisraelal. Te xajan ix ilji viň yuj
eb' yetchoňab' chi', yujto ix sayjiec' svach'il eb' yuj viň, ix yac'an val yip viň yic vach'
tzalajc'olal yed' junc'olal tz'aj eb'.

A Ch'añ Libro
JOB

Job sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal jun viñ scuchan Job. A viñaj Job chi' te vach' sb'eyb'al viñ, te b'eyum pax viñ, mañ jantacoc yuninal viñ yed' yisil, nivan yelc'och viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. Palta axo ix aji, ix javi juntzañ nivac yaelal d'a yib'añ viñ. Junñej c'ual ix lajviel masanil tastac ay d'a viñ. Ix laj cham eb' yuninal viñ yed' eb' ix yisil chi'. Ix lajvi chi' ix och val jun yab'il d'a snivanil viñ, aton tic syalcot capítulo 1 yed' 2.

Axo d'a capítulo 3 masanto d'a capítulo 37, syalcot tas ix aj stelan sb'a viñaj Job yed' juntzañ eb' viñ yamigo. A snaan juntzañ eb' viñ yamigo viñ chi' to sc'och eb' viñ yac' snivanil sc'ol viñ, palta axo ix aji toñej stelaj sb'a eb' viñ yed' viñ. A snaan eb' viñ yamigo viñ chi' to yuj smul viñ sjavi juntzañ yaelal d'a yib'añ viñ yuj Dios. Palta ix yalan viñ to vach' sb'eyb'al viñ, te tojol spensar viñ. Max schalaj yab' eb' viñ yamigo viñ chi', a yalan eb' viñ to ay val smul viñ sc'ub'ejeli.

Yuj chi' stec'b'ej val sb'a viñaj Job chi' yalani to mañ yujoc smul viñ icha chi' sjavi d'a yib'añ viñ. Ix sc'anan viñ d'a Dios to syab' tas syal viñ, yujto mañ smojoc tz'ac'ji juntzañ yaelal chi' d'a viñ. Yuj chi' snib'ej viñ to sch'oxel Dios d'a yichañ eb' anima, to yel vach' sb'eyb'al viñ, ayñejoch sc'ol viñ d'a Dios. Axo ix aji, ix lolon Dios d'a viñ, ix syamanoch sc'anb'an juntzañ tastac d'a viñ, yic syojtaquejel viñ to te ay spoder Dios, te jelan, tojol syutej sch'olb'itan yalñej tastac. Ata' ix nachajel yuj viñ to ay juntzañ tas ya ix yal viñ d'a Dios. A d'a capítulo 38 versículo 1 masanto d'a capítulo 42 versículo 6 tz'ilchaj juntzañ tic.

Axo d'a capítulo 42 versículo 7 masanto d'a versículo 17, ata' syalcoti to ix sna sb'a viñaj Job chi' yuj tas ix yala', ix b'oxi pax sc'ol viñ. Mañxo jantacoc tastac ix ajxi d'a viñ, ec'b'alto pax ix ajxi d'a yichañ juntzañ satnaquel d'a viñ chi'. Ix tumaj juntzañ eb' viñ yamigo viñ chi' yuj Dios, yujto maj nachajel yuj eb' viñ tas yuj sjavi juntzañ nivac yaelal d'a yib'añ viñ. Palta a viñaj Job chi' yojtac viñ sic'lab'il to te nivan yelc'och Dios d'a yib'añ masanil sc'ayb'ub'al eb' anima sc'ayb'ej d'a yol yico'.

A yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Job

1 A d'a yol smacb'en Uz ec'nac jun viñ vinac scuchan Job. Te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ, te ay yelc'och Dios d'a sat viñ. Sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal. 2 A viñaj Job chi' ay ucvañ yuninal viñ yed' oxvañ yisil. 3 Ay 7 mil noc' scalnel viñ, 3 mil noc' scamello viñ, 500 moj noc' vacax smunlaji yed' 500 noc' b'uru. Mañ jantacoc eb' schecab' viñ. Añej val viñ te b'eyum d'a yichañ eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

4 A eb' viñ yuninal viñ chi', c'ajan eb' viñ yoch q'uiñ d'a spat junjun. Stzolal yec' q'uiñ chi' d'a eb' viñ, syavtan eb' ix oxvañ yanab' eb' viñ chi' vael yed'oc. 5 Ayic slajvi yec'chaj q'uiñ chi' d'a eb' viñ d'a stzolal, tz'avtajcot eb' viñ yuj viñaj Job chi'. Ac'valto sq'ue vaan viñ, sñusan silab' viñ yuj junjun eb' viñ, yic sacb'itan sb'a eb' viñ d'a sat Dios, talaj tz'och smul eb' viñ, syalan chuc eb' viñ d'a Dios d'a spensar snaan viñ. Icha chi' sc'ulej viñ d'a juntac el.

Ix stelaj sb'a Dios yed' viñ Satanás

6 Ay jun c'u ix smolb'ej sb'a eb' ángel tz'ac'an servil Jehová d'a yichañ d'a satchaañ. A d'a scal eb' chi', ix c'ochpax jun ángel ajc'ool, aton viñ Satanás. 7 Ix sc'anb'an Jehová d'a viñ Satanás chi' icha tic:

—¿Bʼajtil ach coti? xchi. Ix yalan viñ:

—In cot d'a yolyib'añq'uinal, yujto tzec' voymitej lum smasanil, xchi viñ.

8 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:

—¿Tzam il tas yaj viñ in checab' aj Job? Malaj junocxo mach d'a yolyib'añq'uinal icha viñ chi', te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ, ay velc'och d'a yol sat viñ, sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal, xchi Jehová chi'.

9 Ix tac'vi viñ Satanás chi' icha tic:

—Mañ nab'añejoc vach' syutej sb'a viñ d'a ichañ. 10 Yujto max yal a c'ol to ay junoc mach tz'ic'anec' junoc tas d'a viñ, ma tastac ay d'a yol spat viñ yed' masanil tastac ay d'a viñ. A ach tzac'ñej a vach'c'olal d'a yib'añ masanil tastac sc'ulej viñ, yuj chi' ec'b'al sb'isul noc' smolb'etzal noc' viñ yed' sb'eyumal. 11 Palta q'uinaloc a ticnaic tziq'uec' masanil tas ay d'a viñ chi', ol ilani tato mañ ol yal chuc viñ d'ayach, xchi viñ.

12 Ix tac'vi Jehová d'a viñ icha tic:

—Ichocab' ta', ol xo ila' tas tza c'ulej yed' masanil tastac ay d'a viñ chi', añej to malaj tas tzutej snivanil viñ, xchi.

Ix lajvi chi' ix el viñ Satanás chi' d'a yichañ Jehová.

13 Ay jun c'u, ayic van sva eb' viñ yuninal yed' eb' ix yisil viñaj Job chi' d'a spat viñ b'ab'el vinac, 14 ix javi jun viñ checab' b'aj ayec' viñaj Job chi', ix yalan viñ icha tic:

—Van co munlaj yed' noc' vacax, axo noc' b'uru van sva noc' d'a co lac'anil chi'. 15 Axo ix aji, ix javi eb' viñ sabeo, ix miljicancham eb' viñ munlajvum chi' yuj eb' viñ. Ix yelc'anb'at noc' vacax chi' eb' viñ. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.

16 Manto val lajvilaj yalan jun viñ chi', ix javi junxo viñ, ix yalan viñ icha tic:

—Ix cot c'ac' d'a satchaañ yuj Dios, ix cham masanil eb' viñ tañvum calnel yed' noc' calnel chi'. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.

17 Manto val lajvilaj yalan junxo viñ chi', ix javi junxo viñ yoxil, ix yalan viñ icha tic:

—A eb' viñ caldeo, ox macañ val ix aj eb' viñ yac'an oval d'ayoñ. Ix smilancham masanil eb' viñ stañvan noc' a camello eb' viñ, ix yelc'anb'at noc' eb' viñ. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.

18 Manto val lajvilaj yalan junxo viñ chi', ix javi junxo viñ, ix yalan viñ icha tic:

—A eb' viñ uninal yed' eb' ix isil, van sva eb', syuc'an vino eb' d'a spat viñ b'ab'el uninal, 19 axo ix aji, ix javi jun tzijtumal ic' d'a stojolal lum taquiñ luum. Ix em lañnaj spat eb' uninal chi' d'a yib'añ yuj jun ic' chi', ix cham eb' smasanil. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.

20 Yuj chi' ix q'ue vaan viñaj Job chi', ix te cus viñ sic'lab'il. Ix sñic'chitan spichul viñ, ix stzucanel xil sjolom viñ, ix em ñojan viñ ejmelal d'a Dios. 21 Ix yalan viñ icha tic:

—Malaj jab'oc tas ved'nac in alji d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj pax jab'oc tas ol vic'b'ati ayic ol in meltzajxoc. A Jehová ix ac'an masanil tas d'ayin, añeja' pax tz'ic'anxieq'ui. Alchajocab' vach' lolonel d'ay, xchi viñ.

22 Vach'chom nivan yaelal ix ec' d'a yib'añ viñaj Job chi', palta maj ochlaj smul viñ yujto maj yal-laj chucal viñ d'a spatic Dios yuj tas ix utaj chi'.

2

1 Ayic ix c'och sc'ual smolb'anxi sb'a eb' ángel tz'ac'an servil Jehová d'a yichañ, ix c'och pax viñ Satanás d'a scal eb'. 2 Ix sc'anb'an Jehová chi' d'a viñ:

—¿B'ajtil ach coti? xchi.

Ix yalan viñ icha tic:

—Ix in cot d'a yolyib'añq'uinal, yujto tzec' voymitej lum smasanil, xchi viñ.

3 Yuj chi' ix yalan Jehová chi' d'a viñ:

—¿Tzam il tas yaj viñ in checab' aj Job? Malaj val junocxo mach d'a yolyib'añq'uinal chi' lajan yed' viñ. Te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ. Ay val velc'och d'a yol sat viñ, sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal. Uuj val ix in satel masanil tastac ay d'a viñ, palta tocval yuj chi' ix juviel spensar viñ, xchi.

4 Ix tac'vi viñ Satanás chi' icha tic:

—Tato malaj tz'ic'an snivanil junoc mach, ¿toc ay tas sna'a? B'ecan sc'ol slajviel masanil tastac ay d'ay yic scolan sq'uinal. 5 Palta tato a ticnaic a d'a snivanil viñ chi' tzac'och junoc yaelal, ol ilani tato mañ ol yal chuc viñ d'ayach, xchi viñ.

6 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:

—Ichocab' ta'. Olxo ila' tas tza c'ulej yed' snivanil viñ chi', añej b'ian to malaj alan ic ic'anel sq'uinal viñ, xchi.

7 Ix el viñ Satanás chi' d'a yichañ Jehová. Ix b'at yac'anq'ue juntzañ yab'il viñ te nivan d'a snivanil viñaj Job chi', schacot d'a yoc viñ masanto d'a sjolom viñ. 8 Yuj chi' ix b'at em c'ojan viñaj Job chi' d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ. Ix yic'ancot jab' sti' lum chen viñ, sjotz'anec' lum viñ d'ay. 9 Palta axo ix yetb'eyum viñ ix alan d'ay icha tic:

—¿Tom añeja' vach'ñej tzutej a pensar? Al chuc d'a Dios, tzach cham b'ian, xchi ix.

10 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Ach ix, lajan val a lolon icha eb' ix ix malaj jab'oc spensar. Toxo ix co cha svach'c'olal Dios, ¿tom mañ ol co chapax co yaelal syac'a'? xchi viñaj Job chi'.

Yuj chi', vach'chom ayoch syaelal viñ, palta maj ochlaj smul viñ yujto malaj chuc ix yal viñ d'a spatic Dios.

Ix javi eb' viñ yamigo viñaj Job

11 Ay oxvañ eb' viñ yamigo viñaj Job chi': Aton viñaj Elifaz aj Temán, viñaj Bildad aj Súa yed' viñaj Zofar aj Naamat. Ayic ix yab'an specal masanil juntzañ yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Job chi' eb' viñ, ix yac'anoch eb' viñ d'a sc'ol scot yac' snivanil sc'ol viñ, yic tzul mol cus pax eb' viñ yuj syaelal viñ chi'. 12 Najatto van scot eb' viñ, ix yilancot viñaj Job chi' eb' viñ. Pural ix och sat eb' viñ d'a viñ, yuj chi' ix syamanoch eb' viñ yoc' yuj viñ. Ix te cus eb' viñ, ix sñic'chitanb'at spichul eb' viñ. Ix stzipanchaañ pococ eb' viñ d'a chaañ, axo d'a sjolom eb' viñ tz'em luum. 13 Ix em c'ojan eb' viñ d'a sat lum yed' viñ, uque' c'ual, uque' ac'val ix ec' eb' viñ yed' viñ ta', malaj junoc b'elañ lolonel ix yal eb' viñ, yujto te ov yac'an syaelal viñaj Job chi' ix yil eb' viñ.

3

Ix tzactzaj viñaj Job yuj syaelal

1-2 Ayic ix lajviec' juntzañ chi', ix scatab'an viñaj Job chi' jun c'u b'aj aljinac. Ix yalan viñ icha tic:

3 Tzin catab'ej jun ac'val ayic scuchannac in och ix in nun. Tzin catab'ej jun c'u ayic valjinac.

4 Comonoc a jun c'u chi' och d'ac'valilal. Comonoc canñej icha chi' yuj Dios, maj sacb'oc.

5 Comonoc ay val junoc nivan veven ochnac, yic vach' q'uic'b'icaneli. Comonoc ay val junoc nivan q'uic' asun musani, ma junoc q'uic' och d'a sat c'u, yic ay xivc'olal d'a jun c'u chi'.

6 Comonoc q'uic'alq'uinal ajcan jun ac'val chi', yic vach' maj och jun c'u chi' sb'isuloc sc'ual yic jun uj chi' yed' jun ab'il chi'.

7 Comonoc malaj tas uji d'a jun ac'val chi', yic vach' malaj av yic tzalajc'olal ochi.

8 Comonoc scatab'aj jun ac'val chi' yuj eb' ajb'aal, aton eb' syal scuchb'an noc' leviatán.3.8

9 Comonoc maj q'ueul q'uen nivac c'anal d'a jun q'uiñib'alil chi'. Comonoc maj q'ueul saquilq'uinal stañvaj sq'ueuli yed' saquil yich chaañ.

10 Tzin catab'ej jun ac'val chi', yujto maj syamoch vaan valjub'al. Tato maay, tecan max vil jantac yaelal yed' cusc'olal tic.

11 Octom cham in d'a yol sc'ol ix in nun. Octom cham in ayic van valji.

12 Octom malaj jolom penec chaan in. Octom malaj im in chu'u yic tzin q'uib'i.

3.8 **3:8** A jun noc' noc' scuchan Leviatán sb'inaj yuj viñaj Job tic, tecan a junoc noc' ay d'a yol a' mar b'inajnac yuj eb' anima d'a peca', tob' satel yoc c'u yuj noc' yalan eb'.

13 Octom chamnac in, tzalajc'olal am tzin vay ticnaic. Junc'olal am svic' vip
14 yed' eb' rey yed' eb' yajal, aton eb' ix b'oanxiq'ue juntzaň nivac pat emnac laňnajoc,
15 ma yed' eb' nivac yajal b'ud'an spalacio yuj q'uen oro yed' q'uen plata.
16 ¿Tas yuj maj in mucchaj icha junoc unin toňej tz'eq'ui, ma icha junoc unin chamnacxo tz'alji?
17 A b'aj smucchaj eb' chamnac, ata' slajvican b'aj syixtej anima eb' chuc. A pax ta' syic' yip eb' tz'ixtaj yuj eb' chi'.
18 Ata' syic' yip eb' icha preso yaj d'a munlajel, maňxa b'aj syab' eb' stumaj yuj eb' tz'ilan munlajel chi'.
19 Ata' ayec' eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi yed' eb' elnacxo d'a yalaň smandar spatrón. Lajanxoňej eb' smasanil.
20 ¿Tas yuj syac' Dios saquilq'uinal yil eb' tz'ixtaji? ¿Tas yuj syac' sq'uinal eb' ayoch d'a syaelal,
21 eb' snib'ej cham sb'a, palta max chamlaj eb', vach'chom snib'ej chamel chi' eb' d'a yichaň b'eyumal?
22 A jun anima chi' schax stzalajc'olal yuuj ayic toxo ix b'atcan d'a yol b'aj smucchaji.
23 ¿Tas yuj aňeja' yac'an in q'uinal Dios, a in to maň vojtacoc tas ol in ajoc, a in icha val to macan in yuuj?
24 Maxtzac yal in va'i, maxtzac yal pax vuc'an a' yuj oq'uel yuj in yaelal.
25 A tas b'aj svecxiv in b'a, aton sjavi d'a vib'aň.
26 Maxtzac yal vic'an jab'oc vip, maňxalaj svach'il vaji. Maňxa jab'oc in junc'olal, axoňej yaelal tzin ic'ani, xchi viňaj Job chi'.

4

Jun b'ab'el lolonel ix ochi
(Caps 4—14)

1 Ix yalan viňaj Elifaz aj Temán d'a viňaj Job chi' icha tic:
2 Ach Job, tecan chuc tzab'i tato ay mach stec'b'ej sb'a slolon ed'oc, palta maxtzac techaj vuuj tato toňej svab'i.
3 Yujto tzijtum mach b'aj ix ac' c'ayb'ub'al, ix ac'an pax stec'anil eb' somchajnaqueli.
4 Ix ac' stec'anil eb' telvinac. Ix a yamanoch vaan eb' ay schab'c'olal,
5 axo yic ix ja yaelal d'a ib'aň tic, maňxa jab'oc a tec'anil.
6 A ach tic tza c'anab'ajej val Dios, tojol a b'eyb'al alani. ¿Tas yuj somchajel a c'ol ticnaic?
7 Navalcoti, ¿tocval sjavi yaelal d'a yib'aň eb' malaj smul? ¿Tocval comon scham eb' vach' sb'eyb'al?
8 A svilani, a eb' sc'ulan chucal, a tas sc'ulej eb' chi' sjavi d'a yib'aň.
9 Syac'cot yoval sc'ol Dios d'a yib'aň eb', satjiel eb' d'a junelňej yuuj, icha tz'aj satjiel tastac yuj chacxuxum ic'.
10 Tz'el yav eb' icha yel yav noc' choj, palta a Dios tz'ac'an em numan eb', icha yem numan noc' choj smac'jiel ye.
11 Maxtzac yal-laj sva noc', scham noc' yuj vejel, axo noc' yunetac, toxoňej saclemcanb'at noc'. Icha chi' tz'aj eb' chuc chi' yuj Dios.
12 C'unňej ix c'och jun lolonel ix sajjioch d'a in chiquin, pural val ix vab'i.
13 A d'ac'valil ayic yoralil svay anima, ix in vayichej jun tas te xivub'tac.
14 Ix javi jun nivan xivc'olal d'ayin, ix in ib'xiq'ue yuj xivelal.
15 Ay jun icha spixan anima ix vab' yec' masasoc d'a in sat, ix q'ue chijan xil in jolom yuj xivelal.
16 Ix c'och liňan jun pixan chi' d'a in tz'ey ix vab'i. Maj vilochlaj. Axo ix vab'ani ix sajsonq'uei, ix yalan icha tic:

17 ¿Tocval ay junoc anima tojol d'a yichañ Dios? Vach'chom ay mach te tec'an, ¿tocval
malaj jab'oc spaltail d'a yichañ mach ix b'oani?
18 Ina max yac' val och Dios eb' schecab' ay d'a satchaañ yipoc sc'ool. Inatax eb' ángel
tz'och spaltail eb' d'a yichañ.
19 Ocxom val eb' anima. Jab'ñej sq'uinal eb', lajan eb' icha junoc xan pat b'ob'il d'a yib'añ
lum pococ, c'un yem lañnajoc. Syal stec'chajem eb' icha noc' ij.
20 Vach'chom vach' eb' d'a q'uiñib'alil, axo tz'emcan c'u, satxicanem eb'. Satel eb' d'a
junelñej, malaj mach scus yuj eb'.
21 Icha yic tz'em lañnaj junoc mantiado spolchaj sch'añal, icha chi' yaj sq'uinal eb' anima.
Tz'ec'b'at lemnajoc, malaj jab'oc jelanil syic'can eb', xchi jun pixan chi' d'ayin.

5

1 A ticnaic ach Job elocab' av, ol quila' mach junoc ol tac'voc d'ayach. ¿Mach junoc ángel
ol ach colanoc?
2 A junoc anima chuc spensar, schichon sc'ool, snib'anoch tastac. A schichonc'olal chi' ol
ic'anel sq'uinal.
3 Vilnac eb' chuc spensar, slaj q'uechaañ tastac ay d'a eb', palta elañchamel satxiem
juntzañ chi'.
4 A yalyuninal eb', mañxa mach scolvaj d'a eb'. Ayic sc'och eb' d'a yichañ eb' yajal,
mañxalaj tz'aj yelc'och eb', mañxa mach scolan eb'.
5 Ayic tz'elul sat yavb'en eb', axo eb' anima van scham yuj vejel slajaneli, sayanelta eb'
d'a caltac q'uiix. Axo eb' malaj jab'oc tas ay d'ay, syiloch sc'ool eb' d'a sb'eyumal
eb'.
6 A yaelal mañ b'ajocto scoti, mañocto d'a yol luum sq'ueta.
7 Toxonton yic yaelal caji, icha te namix c'ac' tz'elñejta d'a cal c'ac'.
8 Tato a in tic icha aj tic vaji, elañchamel am svac'och in b'a d'a yol sc'ab' Dios.
9 A Dios satub'tac tastac sc'ulej, mañxo b'ischajb'enoc tas c'ulej chi'. Malaj mach
snachajel yuuj tastac sc'ulej chi'.
10 A Dios chi' tz'ac'ancot ñab' d'a yib'añ lum luum tic. Icha chi' tz'aj yoch yalil masanil
tas ay d'a sat luum.
11 A tz'ic'anchaañ eb' anima emnaquil syutej sb'a, añeja' pax tz'ac'an snivanil sc'ol eb'
ayoch d'a syaelal.
12 A Dios chi' sjuanb'at tas nab'il yuj eb' jelan, yic max elc'ochi.
13 A' syamanoch vaan eb' jelan d'a chucal, yic max elc'och tas snib'ej eb' d'a chucal chi'.
14 A val d'a chimc'ualil stelvi eb', q'uic'q'uinal d'a eb'. Icha val to d'ac'valil sb'eyec' eb',
toxoñej tz'ec' machmon eb'.
15 A Dios scolan eb' tz'ixtaj yuj eb' chuc spensar, añeja' scolan eb' d'a yol sc'ab' eb' ixtum
anima.
16 A' ayoch yipoc sc'ol eb' malaj stec'anil, a' smacan sti' eb' mañ tojoloc syutej sb'a.
17 Vach' yic eb' scachji yuj Dios. Mañ a patiquejel a cachnab'il syac' Dios Syal Yuj
Smasanil chi'.
18 Tato a Dios chi' tz'ac'an echnaj junoc mach, a' tz'añtanpaxi. Tato a' tz'ac'anoch syaelal
junoc mach, a tz'ac'anpax b'oxoc sc'ool.
19 Tzijtum el ol ach colchaj yuj Dios d'a tas ay smay. Mañ ol ach scha ac'joc ganar yuj
junoc tas sjavi d'a ib'añ.
20 D'a stiempoal vejel ol ach colchaj yuj d'a yol sc'ab' chamel. Ayic ay oval, añeja' ol ach
colanpaxoc.
21 A Dios ol ach colan d'a tas syal eb' alum pecal. Mañ ol ach xivoc ayic sjavi yalñej tas
d'a ib'añ.
22 Ayic ol javoc vejel, ma oval, toñej ol ach tzevajoc. Mañ ol ach xivoc ayic ol javoc noc'
chium noc'.

23 A b'aj ol ach munlajoc, malaj q'uen q'ueen ol ach ixtanoc. A noc' chium noc', malaj tas
ol ach yutej noc'.
24 Ol ajxoc jantac tastac d'a a pat. Ayic ol a b'isan noc' a molb'etzal noc' tz'acanñej yajec'
noc'.
25 Tzijtum ol aj sb'isul iñtilal icha añ añc'ultac sq'uib' d'a sat lum luum.
26 Icham vinac achxo ol ach chamoc, icha junoc tob'añ ixim trigo c'anxo sjochchaji.
27 Ach Job, a tas cojtac a tzoñ c'ayb'ani. Cojtac to icha chi' yaji, yuj chi' scham val a
b'eyc'olan juntzañ tic, xchi viñaj Elifaz chi'.

6

Ix spac viñaj Job d'a viñaj Elifaz

1 Ix tac'vi viñaj Job chi' icha tic:
2 Tato smasanil in yaelal yed' in cusc'olal tic, tz'echtaj d'a yol junoc echlab',
3 tecan ec'to yalil d'a yichañ yarenail sti' a' mar, yuj chi' ix in comon alej icha tic.
4 A Dios Syal Yuj Smasanil, ichato ix och ch'apnaj sjul-lab' d'ayin, axo svenenoal spucax
d'a in nivanil. Toxo ix oymaj tas ay smay d'ayin yuuj.
5 ¿Tocval tz'oc' noc' caltacte'al b'uru tato ay yañ noc'? ¿Tocval tz'oc' noc' mam vacax tato
ay tas sc'ux noc'?
6 ¿Mach schi'an junoc chib'il vail tato malaj yatz'amil? ¿Tocval vach' sloji saquil noc' ñolob'
tato malaj yatz'amil?
7 Icha chib'il vail malaj yatz'amil, icha chi' tas tzin chi ticnaic svab'i. Mañxalaj in gana
in va'i.
8 Comonoc tz'el d'a sc'ol Dios yac'an tas tzin c'an d'ay. Comonoc syac' tas tzin nib'ej.
9 Comonoc tz'el d'a sc'ol Dios chi' in sataneli, yic tzin lajviel d'a junelñej.
10 Vach'chom svab' syail yuj in yaelal yed' in cusc'olal tic, palta tzin te tzalaji, yujto
svac'ñej och sley Dios yipoc in c'ool, aton Dios Axoñej Ochi.
11 Mañxalaj vip svab'i yic svac'an techaj in yaelal tic, ¿tasxom yuj comon pitzan into?
12 ¿Tocval lajan stzatzil in nivanil tic icha q'uen q'ueen? ¿Tocval icha stzatzil q'uen bronce
stzatzil in b'ac'chil?
13 Maxtzac yal in colan in b'a d'a yol vico'. Mañxa junoc mach scolvaj ved'oc.
14 A junoc mach ayoch d'a syaelal, vach'chom mañxa yelc'och Dios Syal Yuj Smasanil
d'ay, palta smoj val tz'ac'ji snivanil sc'ol yuj eb' svach'c'ool.
15 Palta a ex tic ex vamigo, toñej ix in e vach' juejeli. Lajan ex icha junoc a' eluma' stup
d'a smelemal.
16 Ayic syac'an ñab' tat tz'aj sat a' sb'eyi calan a' yed' q'uen cheev, ma yed' q'uen
sacb'acom.
17 Ayic tz'ulax q'uen cheev chi', stupem a' eluma' chi', axo yic tzovaj c'ac' stacjiem a'.
18 A eb' anima b'eyum, sb'at eb' d'a titac b'e yic sayan a' eb' yuq'uej, axo tz'aji, satcanb'at
eb' d'a lum taquiñ luum chi', ata' schamcan eb'.
19 A eb' b'eyum anima aj choñab' Temán yed' eb' aj Sabá, say a a' eb' yojtactaxon b'aj
scani,
20 axo yic sc'och eb' b'aj aytaxon a' chi', taquiñxo yed'tal a', toxoñej staccanq'ue sc'ol eb'.
21 Icha chi' eyaj d'ayin a ex tic, yujto ayic tzeyilanoch jantac in yaelal tic, toñej tzex
xivq'uei.
22 Palta a in tic, malaj tas tzin c'an d'ayex. Malaj tumin tzin c'an d'ayex yic tzin colchaji.
23 ¿Tocval tzin c'an e colval yic tzin colchaj d'a yol sc'ab' jun ajc'ol d'ayin, ma d'a juntzañ
eb' elc'um?
24 Aq'uec in c'ayb'ub'al, ol in cha vab' d'ayex. Ch'oxec och in mul chi' d'a in sat.
25 Malaj junoc mach spaticanel junoc pensar to vach', palta a ex tic, mañxa stzolal tas
tzeyac'och d'a vib'añ.

26 A ex tic nab'añej tzin e tumej, palta eyojtac to a slolonel junoc mach ayoch d'a syaelal,
ay b'aj malaj jab'oc yelc'ochi.
27 A ex tic, syal eyac'an e suerte d'a yib'añ eb' meb'a' ob'iltac. Syalpax e choñanel junoc
eyamigo.
28 Ochañec q'uelan d'a in sat, tato toñej svesej.
29 Actejec eyalan juntzañ chi' d'a in patic. Comonoc tzeyojtaquejeli to yel juntzañ sval
tic.
30 A e naani to esalvum in. A e naani to mañ vojtacoc tas yel yed' tas mañ yeloc.

7

1 A oñ anima cajan oñ d'a sat lum tic, lajan val cab'an syail icha junoc soldado ma icha
junoc checab' yaji.
2 A junoc checab', snib'ej elañchamel sq'uic'b'i. A junoc munlajvum, snib'ej elañchamel
scha stojol.
3 Icha chi' vaj yed' in yaelal tic, ujal svab' syail. Junjun ac'val ayñejoch in cusc'olal.
4 Ayic tzin ec' jichan, te najat yec' ac'val svab'i. Tzin tzactzaj vec' b'alb'onoc, max
sacb'ilaj. Svalan icha tic: ¿Janic' ol in q'ue vaan? xin chi.
5 Majnaquel in nivanil tic yuj noc' a'ay. Taquiñ quechinac sat, slaj q'ue tzililjoc tz'elxi
spojoval.
6 A in q'uinal elañchamel tz'eq'ui, icha yec' sjul-lab' eb' ch'alvum sjulec' d'a scal sch'al.
Van sc'och in q'uinal tic d'a slajvub', mañxa tas ayoch yipoc in c'ool.
7 Ach in Diosal, nacoti, a jab' in q'uinal tic, lajan icha yic squic'an juneloc quic'. Mañxa
b'aq'uiñ tzalajc'olal ol in ajoc.
8 A eb' anima tzin ilan ticnaic, mañxo ol in yil-laj eb'. Ol in sateloc, mañxo ol in ilpaxlaj.
9-10 Icha yec' numumoc asun satxicanemi, icha chi' tz'aj satxiem junoc anima ayic sb'at
mucchajcan d'a campusante. Mañxa b'aq'uiñ ol jaxoc, mañxa b'aq'uiñ ol yiloch
eb' sc'ab'yoc.
11 Yuj chi' max yal vem numan, yuj in yaelal yed' in cusc'olal tic, ol valñej tas svala'.
12 Mamin ¿tom lajan in icha noc' nivan noc' d'a yol a' mar tzila', yuj chi' ayñejoch a sat
d'ayin?
13 Ayic tzin naani, tecan vach' ol in vay jab'oc d'a in ch'at, tope tz'och vaan jab'oc in yaelal
tic yic tzin vay jab'oc, xin chi.
14 Axo juntzañ vayich xivub'tac tzac' vila', tzin a te xib'tani.
15 Más vach' tzin a b'inchamoc, más vach' tzin cham d'a yichañ to pitzan in.
16 Maxtzac techaj vuj svab'i, nab'axoñej pitzan in. Mañxo in ixtej. A in q'uinal tic lajan
icha yic squic'an juneloc quic'.
17 ¿Tas quelc'och a oñ anima oñ tic, yuj chi' tzoñ ic'chaañ? ¿Tas yuj tzach och ilc'olal cuuj?
18 ¿Tas yuj ayñejoch a chum d'ayoñ d'a junjun c'u, tzoñ ac'anñej proval?
19 ¿Tas yuj max iq'uel jab'oc a sat d'ayin, yic syal in b'uc'anem jab'oc yal in ti'?
20 Ach Dios, Yilumal anima aji. Tato tz'och in mul, ¿tom tzab' syail yuuj? ¿Tas yuj a d'ayin
tzac'och ijan a jul-lab'? ¿Tom al vajoch d'ayach icha junoc icatz?
21 ¿Tom maxtzac ac' nivanc'olal in mul? ¿Tom maxtzac ac' nivanc'olal tastac chucal ix in
c'ulej? Toxo val tzin b'atcan d'a yol luum. Ol in a sayeq'ui, mañxo ol in chax uuj,
xchi viñaj Job chi'.

8

A sb'ab'el lolonel viñaj Bildad

1 Ix yalan viñaj Bildad aj Súa icha tic:
2 ¿B'aq'uiñ ol actej a lolon icha tic? Lajan a lolonel tic icha junoc oval chacxuxum ic'.

3 A Dios Syal Yuj Smasanil, malaj b'aq'uiñ syixtejb'at tojolal, max yiq'uec' smacb'en junoc anima.
4 Tecan ix och smul eb' uninal chi' d'a Dios, yuj chi' ix ac'ji syaelal eb' yuuj d'a smojalil.
5 Ac' val och a b'a d'a yol sc'ab' Dios Syal Yuj Smasanil, tza c'anan d'ay to tz'oc' sc'ol d'ayach.
6 Tato vach' a pensar, tojolñej tzutej a b'a. Ol ach scol Dios chi', ol yac'anxi masanil tastac ictaxon yaji.
7 A a b'eyumal d'a yalañtaxo, mañxo ol yal slajb'an sb'a yed' jantac tas ol ajxoc d'ayach.
8 C'anb'ejec' ab'i tas ec'nac eb' anima d'a peca', tza c'ayb'an sjelanil eb' chi'.
9 A oñ tic ichato evi oñ alji, malaj jab'oc tas cojtac. A co q'uinal d'a sat lum tic lajan icha yec' junoc eñul.
10 A eb' anima d'a peca', jantac tas b'aj syal ach sc'ayb'ancan eb'.
11 A te' junco yed' te' papiro, añej b'aj ay a a' sq'uib' te'.
12 Te yaax te', palta tato stup a', b'ab'el stacjixiel te' d'a yichañ juntzañxo te te'.
13 Icha val chi' ol aj eb' sc'ulan chucal, aton eb' sb'atcan Dios satc'olal yuuj, maxtzac elc'och tas ayoch yipoc sc'ol eb'.
14 A tas comon ayoch yipoc sc'ol eb' chi', lajan val icha ch'alxim.
15 Q'uinaloc ay mach tz'och yub'naj d'a ch'alxim chi', malaj jab'oc yip. Q'uinaloc tzoñ can d'uñnaj d'ay, max techajlaj yuuj.
16 A eb' sc'ulan chucal, lajan val eb' icha sat añ añc'ultac tz'el tzicnaj yuj yoc c'u, spucaxcanb'at d'a scaltac avb'en,
17 sb'atcan d'a slod'iltac q'uen q'ueen, slaj q'uib' añ, sb'at añ d'a yib'añtac q'ueen.
18 Palta tato ay mach stoc'anq'ueta añ, mañxa mach ojtannac tato ec'nac añ ta'.
19 Icha chi' tz'aj slajviel añ, ch'ocxo junocxo añc'ultac sq'uib' b'aj toc'b'ilq'ueta añ chi'.
20 A Dios, max actajcan junoc mach vach' spensar yuuj. Max colvajlaj d'a eb' sc'ulan chucal.
21 Tato tza na a b'a, a' ol ach ac'anxi tzevajoc, ol yac'anxi a tzalajc'olal.
22 Axo pax eb' ajc'ool, ol q'uixvoccan eb'. A spat eb' chuc spensar chi', ol lajvoqueloc, xchi viñaj Bildad chi'.

9

1 Ix tac'vixi viñaj Job chi' icha tic:
2 Vojtac val sic'lab'il to icha chi' yaji. Palta, ¿toc ay junoc oñ syal calanoch co b'a vach'il d'a yichañ Dios?
3 Q'uinaloc sco telaj co b'a yed'oc, malaj am junoc tas syal co pacan d'ay d'a miloc tas sc'anb'ej d'ayoñ.
4 A Dios te nivan sjelanil yed' spoder. Q'uinaloc sco tec'b'ej co b'a d'a yichañ, ¿tocval stechaj cuuj?
5 A yuj yoval sc'ol Dios tz'ib'xiq'ue lum nivac vitz, tz'el lum c'acap, malaj mach ojtannac tato tzuji juntzañ chi'.
6 Ayic stzicub'tañan lum luum tic d'a yed'tal, tz'ib'xi sb'achnub'al luum.
7 A Dios chi' syal yalan d'a c'u to max javilaj, syalanpax d'a q'uen c'anal to max yac'laj yoc q'ueen.
8 Malaj junoc mach ix colvaj yed'oc ayic ix yac'anb'at jeñan satchaañ. Añeja' pax stec'anem sat a' mar yic sq'ue chulnaj a'.
9 A' ix b'oan juntzañ q'uen c'anal scuch nivan Osa, q'uen Oxd'ilañ, q'uen Mootz yed' juntzañxo q'uen yaman yaji scheclaj d'a stojolal sur.
10 Mañxo b'ischajb'enoc tastac satub'tac sc'ulej. A juntzañ chi' malaj junoc mach syal snachajel yuuj.
11 Tato tz'ec' Dios d'a co tz'ey, max yal-laj quilani. Tato tz'ec' d'a chi' ¿toc snachajel vuuj?

12 Tato ay tas syiq'uec' d'a junoc mach, ¿mach syal scachanoch vaan? ¿mach syal sc'anb'an
d'ay tas sc'ulej?
13 Tato scot yoval sc'ol Dios chi', max yal yoch vaan d'a ichñej ta'. A eb' ayoch yed'
Rahab9.13 ol can eb' d'a yalañ yuuj.
14 Yuj chi', ¿tas lolonel syal valani yic tzin pacan d'a Dios?
15 Vach'chom malaj in mul, palta max yal-laj in tac'vi d'ay. In juezal yaji, tzin c'anan
yoq'uelc'olal d'ayin.
16 Q'uinaloc svavtej Dios chi' b'aj tzin ch'olb'itaji, vach'chom sc'ochi, palta ¿tocval ol scha
yab' tas svala'?
17 Axo tz'aji, tzam in yac' lajvoc yed' junoc ic'ñab' te ov, svach' nivtaj in yaelal tic d'a
ichñej ta'.
18 Maxtzac xom yal vic'an vip junoc rato. Tzam te vach' nivtaj in yaelal tic yuuj.
19 Q'uinaloc svac' pural Dios chi' yic sb'oan icha tzin nib'ej, max yal-laj yujto aton Dios
Syal Yuj Smasanil. Q'uinaloc svavtej d'a yichañ eb' juez, ¿mach syal yac'an pural
sc'ochi?
20 Q'uinaloc svala' te vach' in, axo in lolonel sch'oxaneli to ay in paltail. Q'uinaloc svala'
to malaj jab'oc in paltail chi', axom Dios tz'alani to mañ yeloc.
21 Vach'chom a in tic malaj in mul, palta malaj velc'och d'a yol in sat, maxtzac yal in c'ol
pitzan in.
22 A in naani, lajanxoñej smasanil. A Dios chi' satanel eb' ay smul yed' eb' malaj smul.
23 Q'uinaloc sjavi chamel d'a yib'añ masanil anima, malaj tas sna Dios chi' ayic slajviel
anima malaj smul.
24 Scan jun yolyib'añq'uinal tic d'a yol sc'ab' eb' chuc yuuj, smacchaj sat eb' juez yuuj.
Tato mañoc Dios sc'ulani, ¿mach sc'ulan jun?
25 Elañchamel tz'ec'b'at in q'uinal, malaj jab'oc tzalajc'olal svila'.
26 Lajan val sb'ey in q'uinal tic icha sb'ey junoc te' balso d'a sat a a', aton te' b'ob'il yed'
te' papiro. Lajan pax icha sb'at xumumoc noc' ch'acb'a yic syaman schib'ej noc'.
27 Q'uinaloc sb'atcan in yaelal tic satc'olal vuuj, tzalajc'olal am tzin ajcani.
28 Palta masanil in yaelal tic toñej tzin somchajel yuuj, yujto vojtac to max in yal Dios
vach'il.
29 Tato ay in mul yalani, nab'añej svac' vip valani to vach' in.
30 Vach'chom tzin b'ic in c'ab' yed' noc' xapon, ma yed' yal taañ,
31 palta a Dios tzin yac'ñejem d'a scal a a' soc'omtac, axo in pichul sq'uixvi vuuj.
32 Max yal in pacan in b'a d'a Dios icha d'a junoc comon anima. Max yal valani to syal in
b'at yed'oc d'a yichañ eb' juez.
33 Comonoc ay junoc mach syal yac'an vil-laj in b'a yed'oc, syalan tas tzoñ aj co chavañil.
34 Octom ay junoc mach syal yalan d'ay yic tz'och vaan yac'anoch in yaelal, tz'och vaan
in xib'tani.
35 Tato icha chi', maxtzac am in xiv in loloni, yujto malaj in mul icha eyalan tic.

10

1 Mañxa in gana pitzan in. Ol vac' checlaj in yaelal tic, ol in lolon yed' in c'ac'alc'olal.
2 Sval d'a Dios, mañ toñejoc tzac'och in mul d'a vib'añ, al d'ayin b'aj ix och in mul chi'.
3 Ina a ach in a b'onac, ¿tom vach' tzab'i tzin a chaccaneli? Chuc tz'alji d'ayin, axo yed'
tas sna eb' chuc spensar tzach ochi.
4 ¿Tom lajan ilan icha quilan a oñ anima oñ tic?
5 ¿Tom lajan a q'uinal icha jab' quic a oñ chamelb'a anima oñ tic?
6 Yuj chi' ¿tas yuj tza say valec' in mul yed' in paltail?
7 Vach'chom ojtac to malaj in mul, malaj junoc mach syal in scolanel d'a yol a c'ab'.

9.13 **9:13** A Rahab, sb'i junoc noc' noc' syal eb' anima tob' a d'a yol a' mar ay noc'. A chucal sch'oxcot noc'.

8 A ach val ix in a b'o'o, axo ticnaic tza nib'ej tzin a sateli.
9 Nacoti to d'a lum luum ix in a b'o'o, axo ticnaic, tzin ac'anxicanoch pococal.
10 Ix a b'o in nivanil tic icha tz'aj sb'o noc' queso ayic spajb'i noc' lech.
11 A ach ix ac' syamlaj sb'a in b'aquil yed' in ch'añal. Ix ac'anoch in b'ac'chil yed' in tz'umal d'a spatic.
12 Ix ac' in q'uinal, ix in a xajanani. Ix in a tañvej, yuj chi' pitzan in.
13 Palta axo ticnaic jun, snachajel vuuj to ay tas c'ub'eltac tza na' d'a in patic.
14 Van in ilani tato tz'och in mul, max in ac' nivanc'olal jab'oc yuj in mul chi'.
15 Tato ay in mul, ob'iltac in. Tato malaj in mul, palta max yal voch d'a ichañ d'a junc'olal, yujto tzin q'uixvi, tzin naancot in yaelal.
16 Tato svic'chaañ in b'a, satub'tac am tzutej in a sataneli. Icham syutej noc' choj spechan junoc noc' yic schi'a, icha chi' am tzin utej.
17 Tza say juntzañ testigo d'a in patic. Tzac' val cot oval d'ayin, icha scot ñilnaj eb' soldado yac'an oval.
18 ¿Tas yuj in a chanac aljoc? Comonoc ayic manto in aljoc ix in chamcani, yic malaj mach iljinac in.
19 Comonoc ayic valjinac d'a in nun, vic'chajnacb'at d'a campusante, ichato malaj mach checlajnac.
20 Yacb'an to jab'ñej in q'uinal tic, eloc d'a a c'ol tzac'an jab'oc in junc'olal. Eloc d'a a c'ol tzac'an jab'oc in tzalajc'olal,
21-22 yic manto in b'at d'a chamub' d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj maxtzac yal in paxta. A d'a jun lugar chi', veventac yilji, q'uic'alq'uinal xoñej, mañxalaj jab'oc saquilq'uinal, xchi viñaj Job chi'.10.21-22

11

A sb'ab'el lolonel viñaj Zofar

1 Ix yalan viñaj Zofar aj Naamat d'a viñaj Job chi' icha tic:
2 A juntzañ a comon lolonel tic smoj val spacji d'ayach. Mañ yujoc to tzach te loloni, scheclaji to vach' ach.
3 A a naani yujto tzach te loloni mañxa tas scala'. A a naani to mañxalaj mach syal spacan juntzañ a b'uchval lolonel tic.
4 A ach tic tzala' to vach' ach d'a yichañ Dios, tzaloch a b'a vach'il.
5 Comonoc slolon Dios spacan juntzañ tzal chi',
6 sch'oxan sjelanil d'ayach c'ub'eltac yaji, aton juntzañ max yal snachajeli. Ichato chi' ol ilani to mantzac yac' a yaelal Dios icha val smoj a chaani.
7 ¿Am a naani to ol ojtaquej val el sjelanil Dios Syal Yuj Smasanil, aton juntzañ c'ub'eltac yaji?
8 ¿Tas val ol aj ojtacanel jun jelanil chi'? Yujto ec'b'al te chaañ yajq'ue icha yajq'ue satchaañ tic. Te ec'b'al jul yajem d'a yichañ b'aj ay eb' chamnac.
9 Te ec'b'al d'a yichañ lum luum tic. Te levan sat d'a yichañ a' mar.
10 Tato a Dios tzach avtani yic tzach sch'olb'itej, ¿mach junoc syal scachanoch vaan?
11 Yojtac eb' esalvum, añeja' syil jantac chucal, ¿mato tza na' to mañ yojtacoc Dios chi'?
12 ¿Tocval syal yalji junoc noc' b'uru icha spensar junoc anima? Icha chi' junoc mach malaj spensar, ¿tocval ol yal sjavi spensar?
13 Tato tza tojolb'itej a pensar, al a yaelal d'a Dios.
14 Actejcan a c'ulan chucal yed' juntzañ tas tza c'ulej d'a elc'altac.
15 Tato icha chi', vach' ilji d'a sat Dios, mañxalaj b'aj ol ach q'uixvoc. Tzalajc'olal ol ach ajoc, mañxa b'aj ol ach xivoc,

---

10.21-22 **10:21-22** A d'a tic syac' b'inaj b'aj sc'ochcan eb' chamnac viñaj Job.

16 axo sat a c'ol d'a a yaelal ix ec' tic. Icha tz'aj stup a a' sb'eyi, icha chi' ol aj sat d'a a c'ool.
17 Vach'chom ix ach can d'a q'uic'alq'uinal yuj a yaelal tic, palta axo ticnaic ichato ol sacb'ocpaxel d'a ib'añ icha d'a q'uiñib'alil. Tzalajc'olal ol ach ajxoc, ichato chimc'ualil b'aj ayach eq'ui.
18 Junc'olal ol ach ajxoc, yujto ay tas ayoch yipoc a c'ool. A Dios ol ach tañvanoc, junc'olal ol ach vayoc.
19 Ol ic' ip, malaj tas ol ach xib'tanoc. Tzijtum mach ol javoc ach sayeq'ui, vach' ol ach aj yed' eb'.
20 Axo eb' chuc spensar, olto scomon sayej eb' b'aj scolchaji, palta nab'axoñej. Mañxo ol ilchaj b'aj syal scolan sb'a eb', axoñej chamel ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi viñaj Zofar chi'.

12

1 Ix spacanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 A val svab'ani to a exxoñej eyojtac masanil tas d'a scal masanil anima. Ayic ol ex chamoc, tecan ol satcanel jelanil.
3 Palta a in pax tic ay pax in pensar, mato yelxo val malaj jab'oc tas vojtac d'a eyichañ e naani, ¿mach val junoc mañ ojtannacoc juntzañ tic?
4 Vach'chom a in tic malaj in mul, ma in paltail, vach'chom ix yab' Dios in tevi d'a yalañtaxo, axo ticnaic toxoñej tzin tzetzaji.
5 A ex malaj jab'oc tas tzex ic'an tic, tzex te b'uchvaj d'ayin. Lajan ex icha junoc mach svach' ecan telvoc junoc mach vanxo stelvi.
6 A eb' elc'um, tzalajc'olal yaj eb' d'a yol spat. A eb' tz'alan chuc d'a Dios, junc'olal yaj eb'. A snaan eb' to malaj tas ol utaj eb' yuuj.
7 C'anb'ejec d'a noc' noc' d'a sat luum yed' d'a noc' sjeñvi, syal ex sc'ayb'an noc'.
8 C'anb'ejecpax d'a noc' tz'ec' ñerñon d'a sat luum yed' noc' ay d'a yol a' mar, syal ex sc'ayb'an noc' d'a jelanil.
9 Masanil juntzañ noc' noc' chi', yojtac noc' to a tas tzuji a Jehová tz'ac'ancoti.
10 A d'a yol sc'ab' ay sq'uinal masanil tastac pitzan, syac'an yic' yic' eb' anima.
11 A yol co ti' tz'ab'lan svach'il tas scab'lej. A pax co chiquin tz'ab'an tas tz'alchaji.
12 A eb' ichamtac vinac, ayxo spensar eb', yujto tzijtumxo ab'il syil eb', yuj chi' ay spensar eb'.
13 Palta a Dios toxonton jelan, syal yuj smasanil.
14 A tas satel Dios, mañxa junoc mach syal sb'oanxi. A junoc mach syamchajoch vaan yuj Dios, mañxa junoc mach scolani.
15 Tato a' syamanoch vaan ñab', stacjiel masanil tastac d'a sat luum tic. Tato syac'paxcot ñab', sb'at a' d'a yalañ luum.
16 A Dios ay spoder, jelan toni, tz'elñejc'och yuuj. A' d'a yol sc'ab' ayec' eb' smusan sat eb' anima yed' pax eb' tz'ac'ji musansatil chi'.
17 A' tz'ac'an satel spensar eb' jelan. Axo eb' juez somchajcanq'ue spensar eb' yuuj.
18 A' tz'ic'anel eb' rey d'a yopisio, syac'an ic'jocb'at eb' d'a preso d'a junocxo ch'oc choñab'il, b'eranel eb' sb'atcan eb'.
19 A' tz'ac'an quistalax eb' sacerdote. A' tz'ac'an ac'joc ganar eb' nivac yopisio.
20 A eb' ac'um razón yipc'olal yaji, mañxalaj tas syal yalan eb'. A eb' ayoch yopisio sch'olb'itan eb' anima, tz'ic'jiec' sjelanil eb' yuuj.
21 A' tz'ac'an paticajcanel eb' nivac yelc'och d'a eb' anima. Axo eb' te tec'an, tz'elcan yip eb' yuuj.
22 Syac'an ojtacajel tas c'ub'eltac yaji. Syac'an checlaj tas mañ ojtacab'iloc.
23 A Dios chi' tz'ic'anchaañ juntzañ nivac choñab', añeja' satanpaxeli. A saclemanb'at eb' anima, añeja' smolb'anxi eb'.

24 A tz'ic'anec' sjelanil eb' yajalil junoc choñab', yuj chi' ichato satcanb'at eb' d'a tz'inan
lum b'aj mañxalaj b'e.
25 Toxoñej machmon yec' eb' icha d'a q'uic'alq'uinal. Toxoñej squetconec' eb' icha eb'
uc'um añ.

13

1 Masanil juntzañ tic ix vil val yed' in sat, ix vab' val yed' in chiquin.
2 A tas eyojtac a ex tic, vojtacpaxi, mantoc yelxo val emnaquil vaj d'ayex.
3 Palta tzin nib'ej tzin lolon yed' Dios Syal Yuj Smasanil. Tzin nib'ej tzin telaj in b'a yed'oc.
4 A ex tic, yuj eyesalvumal tze c'ub'anel tas yel. Lajan ex yed' eb' añtum malaj vach' yochi.
5 Comonoc numan tzex aji, yic icha chi' scheclaji to jelan ex.
6 Maclejec eyab' tas ol vala', ol val tas nab'il vuuj.
7 ¿Am e naani to ol ex colvaj d'a Dios yuj eyesalvumal chi'? ¿Am e naani to ay tas ol yic'
d'a e ac'oj musansatil chi'?
8 Tze nib'ej tzeyac'och e b'a yed' Dios, tze colan e naani.
9 Palta q'uinaloc tzex ch'olb'itaj yuj Dios chi', ¿tas tzex aj e naani? ¿Tzam yal eyac'an
musansatil, icha tzeyutej junoc anima?
10 Tato tze comon aq'uejoch e b'a yed' Dios e naani, ol ex stumej sic'lab'il.
11 A val smay ol ic'an e xivi, mato syal e tec'b'an e b'a d'a yichañ e naani.
12 A juntzañ peca' c'ayb'ub'al tzeyala', malaj yelc'ochi, lajan icha junoc muro nab'a luum
scac'och yipoc co c'ool.
13 Axo ticnaic, tz'inec xe chi to ol in lolonoc, taxoñej scot d'a vib'añ yuj tas ol val tic.
14 Vach'chom scotxoñej d'a vib'añ, palta ol valñej.
15 Vach'chom yuj chi' tzin smilcham Dios, palta ol vac'ñejoch yipoc in c'ool. Ol in colñej
in b'a d'a yichañ.
16 Talaj ata' ay in colnab'il, yujto a junoc mach chuc max stec'b'ej sb'a yoch d'a yichañ
Dios.
17 Maclejec val eyab' tas ol aj valani.
18 Toxo ix in na' tas ol vutej in colan in b'a, vojtac to vach' ol in elc'ochoc.
19 Tato ay mach sch'oxaneli to ay in mul, syal voch vaan valani masanto tzin chami.
20 Ach in Diosal, chab'ñej val tas tzin c'an d'ayach, icha chi' syal in c'och d'a ichañ.
21 Actejxo ac'anoch in yaelal tic, mañxo in a xib'tej yed' tas ay smay.
22 Avtej in, ol in tac'voc d'ayach, ma jun, tzin b'ab'laj loloni, tzach tac'vi d'ayin.
23 Al d'ayin, ¿b'ajtil ix och in mul, ma in paltail? ¿B'ajtil ay b'aj ix in ec' d'a yib'añ chi'?
24 ¿Tas yuj tza c'ub'ejel a b'a d'ayin? ¿Tas yuj icha junoc ajc'ol tzin utej?
25 Lajan in icha junoc xil te' tz'ic'jib'at yuj ic', ma icha añ taquiñ ac. ¿Tas yuj tzac' oval
ved'oc, tza nib'ej tzin a sateli?
26 Te ya tzal d'ayin svab'i. Tza c'anb'an d'ayin tastac in mul yictax in quelemal.
27 Ichato ix ac'och q'uen cadena d'a voc, q'uelan achñej ochi b'aj tz'em voc.
28 Yuj chi' vanxo in c'ab'at icha junoc tas sc'ai, ma icha junoc pichul ijtacxo.

14

1 A oñ anima oñ tic tzoñ alji d'a co nun, jab'ñej tiempo squila', scalñej yaelal tzoñ eq'ui.
2 Lajan co q'uinal tic icha junoc añ xumac vanto spojeli, elañchamel stacjipaxi. Lajan
pax icha tz'aj satxicanem junoc eñul.
3 Mamin, ¿tas yuj tzac' val och a sat d'ayin to anima inñej? ¿Tas yuj tza nib'ej tza ch'olb'itej
junoc tas malaj yelc'ochi?
4 ¿Toc ay mach syal yic'anel tas vach' d'a scal tas mañ vach'oc?
5 A ach tic tzala' jantac tiempo syil junjun anima. Chequel yaji jaye' sb'isul c'ual squila',
max yal yec' jayeocxo c'ual uuj.

6 Iq'uel a sat d'ayin yic tzin can d'a junc'olal. Ac' tzalajb'oc in c'ol icha stzalajb'i sc'ol eb' munlajvum, ayic slajvi smunlaj eb'.
7 Ayic sch'acjiel junoc te te', scac'och yipoc co c'ool to ol ja svol te', axo te svol chi' sq'uib'xi.
8 Vach'chom te ichamxo te' sch'aňal yib' chi', vach'chom vanxo sc'ab'at te' yib',
9 axo yic tz'emc'och sical a a' d'a te', syaxb'ixi te', svolanxi te' icha junoc te' yuneto tz'avchaji.
10 A oňxo pax anima oň tic, ayic tzoň chami, maňxa tas syal cuuj. Ayic tz'el co pixan, maňxalaj mach tzoň ilani.
11 Icha tz'aj sq'ue vaan xob'al a' mar, ma icha tz'aj stup a a' sb'eyi,
12 icha chi' tz'aj co cham a oň anima oň tic. Yacb'an aytoec' satchaaň tic, malaj val junoc chamnac anima ol comon pitzvoc b'aj mucan, malaj junoc ol comon q'ue vaan d'a yed'tal chi'.
13 Comonoc tzin a c'ub'ejel d'a chamel chi', yacb'an tz'ec'b'at yoval a c'ool. Tza naanpaxi b'aq'uiň tzin a naxicoti.
14 A junoc anima schami, ¿tom ol pitzvocxi? Palta a inxo tic ol vac' techaj in yaelal tic, masanto ol c'och sc'ual vel d'a libre.
15 Ol ach avaj d'ayin, ol in tac'voc d'ayach. Ol am ach tzalaj in ilanochi, yujto a ach a b'onac in.
16 A ticnaic, q'uelan ach och d'a in b'eyb'al. Axo d'a jun c'ual chi', maňxo ol ic' a cuenta d'a in mul.
17 Ol b'atcan in chucal chi' satc'olal uuj. Ol ac'an lajvoc in mul.
18 A lum nivac vitz ayic tz'elta lum c'acapil, satem luum, axo q'uen nivac q'ueen tz'el q'uen d'a yed'tal.
19 Aňejtona' icha tz'aj yulaxb'at q'uen q'ueen d'a yol sb'e a a', ma icha tz'aj yic'chajb'at lum luum yuj a', icha chi' tz'aj ac'an lajvoc tas ayoch yipoc co c'ool a oň anima oň tic.
20 A ach te ec'b'al achňej d'a quichaň, tzoň ic'anxi meltzaj d'a junelňej, tzac'an ixtax co sat yic tzoň chami.
21 Vach'chom a eb' calcuninal te b'inajnac ol aj eb', mato ay eb' maňxalaj ol aj yelc'ochi, palta maňxo cojtacoc, maňxalaj mach ol yal yalan cab'i.
22 Q'uinaloc chamnac oňxo, axoňej am cuuj scac' pensar, yujto scab'val syail, xchi viňaj Job chi'.

15

Schab'il macaň lolonel
(Caps 15—21)

1 Ix yalanxi viňaj Elifaz aj Temán icha tic:
2 A mach jelan, maň smojoc stac'vi d'a comon lolonel, maň smojoc pax syic'chaaň sb'a syalan tas toňej sb'at yuj ic'.
3 Maň toňejoc scomon loloni, max sc'anlaj comon pensar.
4 Ach Job, tzala' to malaj yelc'och xivc'olal d'a Dios, malaj pax yelc'och ejmelal d'ayach.
5 A yuj tas tzala' a sch'oxanel a mul. Tza nib'ej tza musej co sat yed' sjelanilal a pensar chi'.
6 Maň a na' to a in ol valq'ueta a mul, a yuj tas tzala' tzic'cot d'a ib'aň.
7 ¿Tom a a naani to a ach b'ab'el b'ob'il ach? ¿Tom ayachxo ayic ix laj b'oji lum nivac vitz?
8 ¿Tom tz'eyanoch a chiquin ayic ix snaan Dios tas ol sc'ulej? ¿Tocval a achňej jelan ach d'a yolyib'aňq'uinal tic?
9 Masanil tas ojtac, cojtac pax a oň tic.
10 A co jelanil, ix co c'ayb'ej d'a eb' ichamtac vinac sacxo xil sjolom, aton eb' ichamtac vinac d'a yichaň viň a mam.

11 A Dios snib'ej syac' snivanil a c'ol yed' lolonel c'ununi scal d'ayach, ¿tas yuj max a cha ab'i?
12 ¿Tas yuj tziq'uel a b'a d'a Dios, tz'elvalcot jiñjiñ yol a sat scot oval?
13 ¿Tas yuj scot val oval d'a Dios, comonxoñej tzal juntzañ lolonel?
14 ¿Toc ay junoc anima vach'ñej to malaj jab'oc smul?
15 Inatax eb' ángel, mañ ayococh eb' yipoc sc'ol Dios yed' pax satchaañ, mañ val yelxo vach'oc d'a yol sat.
16 Ocxo val a oñ anima oñ tic yajb'entac oñ. Icha co comon uc'an a a', icha chi' co c'ulan chucal chi'.
17 Ach Job, comonoc tza maclej ab' tas ol vala'. A jab'oc tas vojtac, a' ol vala'.
18 A eb' aj pensar, a eb' ix oñ c'ayb'ani. A tas yojtac eb' chi' sc'ayb'ejnaccan eb' d'a eb' smam yicham.
19 Aton d'a eb' smam yicham eb' chi' ac'b'il lum luum tic, mañ scalejnacoc sb'a eb' yed' eb' ch'oc choñab'il.
20 A eb' anima chuc sb'eyb'al, tzapan sq'uinal eb', scalñej yaelal tz'ec' eb'.
21 Ayic syab'an eb' sc'añ junoc tas, xivq'ue eb'. Axo yic malaj tas sna eb', sjavi eb' elc'um, syelc'anb'at eb' tas ay d'a eb'.
22 Mañxa tas ayoch yipoc sc'ol eb' yic scolchaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Ayxo och ijan q'uen cuchilub' d'a eb' yic scham eb'.
23 Axo snivanil eb' ol chijocb'at yuj noc' ostoc. Yojtac eb' to a tas ol cot d'a yib'añ eb', mañ ol ec'laj.
24 A yaelal yed' ilc'olal ol ac'an xivq'ue eb', icha tz'aj co xivq'ue d'a yichañ junoc yajal sjavi yac' oval d'ayoñ.
25 Icha chi' tz'aj sjavi d'a yib'añ eb' syic'chaañ sb'a d'a yichañ Dios Syal Yuj Smasanil, stec'b'an sb'a eb' d'a yichañ.
26 Ichato yed'nac smaclab' jul-lab' eb', sb'at lemnaj eb' yac' oval yed' Dios.
27 Te b'aq'uech sat eb' yed' snivanil,
28 yujto yac'nac ganar juntzañ choñab' eb', yicannaccan juntzañ pat eb' mañxalaj yajal, palta ol lajvoquel juntzañ choñab' chi' yed' juntzañ pat chi' yuj oval.
29 Mañ najtiloc ol ec' eb' yed' sb'eyumal. Ol satel eb' icha yec' svevenal asun.
30 Mañxo ol yal scolanel sb'a eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Lajan ol aj eb' icha junoc te' c'ab' te' stz'a yuj c'ac', ma icha junoc te te' tz'el xumaquil yuj ic'.
31 Mocab' yac'och tas chuclaj eb' yipoc sc'ool, yujto a spac ol scha eb' aton yaelal.
32 Ol pet cham eb', icha junoc te' c'ab'te' stzepjiel d'a snunal maxtzac yaxb'i.
33 Lajan ol aj eb' icha junoc ib' te' uva tz'el b'ulnaj sat ayic manto q'uiñb'i, ma icha junoc te' olivo toñej sc'ajb'anel xumaquil.
34 A eb' chuc chi', malaj yiñtilal eb' ol elcanoc. A jantac sb'eyumal eb' ix yic' d'a elc'altac, toñej ol tz'acanb'atoc.
35 Aton eb' añej chucal nab'il yuuj, añej ixtoj anima naan yuj eb', xchi viñaj Elifaz chi'.

16

1 Ix tac'vixi viñaj Job chi' icha tic:
2 Ayxo scajvi in te ab'an juntzañ lolonel tzeyalub'tañej tic. Tzeyac'och e b'a eyac'an snivanil in c'ool, palta añej yaelal tze vach' iq'uejcot d'a vib'añ.
3 ¿Tom malaj slajvub' juntzañ e lolonel malaj yelc'och tic? ¿Tas eyaji yuj chi' añej val a' e pacan d'ayin?
4 Q'uinaloc a ex tic icha val vaj tic eyaji, max am val-laj icha tzeyutej eyalan tic d'ayin, max am in tzicub'tañej in sat valan jantac lolonel d'ayex.
5 Palta jun, a am lolonel vach' syac' snivanil e c'ool, syac' e tec'anil, a am sval d'ayex.

6 Mañ yujoc to tzin loloni, tz'och vaan in yaelal tic, mañ yujoc pax to tzin em numan tz'ochpax vaan.
7 A Dios tz'ac'an lajvoquel vip. A pax tz'ic'anel eb' vamigo d'ayin.
8 Ichato preso vaj yuuj. Jantac tas syic'chaañ eb' anima d'a in patic, jantac es lolonel syic'cot eb' d'a vib'añ.
9 A Dios tzac'anoch vuuj yic tzin sataneli, icha junoc noc' chium noc'. Ay val och sat d'ayin, icha val to vajc'ool yaji.
10 Jantac eb' anima smolb'ej sb'a yic tzin sb'uchan eb'. Stz'itanb'at in sat eb', emnaquil tzin yutejcan eb'.
11 A Dios ix in ac'anoch d'a yol sc'ab' juntzañ anima te chuc spensar.
12 Junc'olal vajeq'ui, ix in svecchitani. Ix och yub'naj d'a in jaj, choc' ix in yutej, ix in yac'anoch d'a sat sjul-lab'.
13 Yalñej b'aj sjavi sjul-lab' chi' d'ayin, ichato sc'axpaj d'a in nivanil tic, mañxa jab'oc snivanc'olal d'ayin. Toxoñej spuccanb'at yol in c'ol d'a sat luum.
14 Jantac in aj in lajvi yuuj. Scot val d'ayin icha junoc soldado te tec'an.
15 Te cusc'olal vaji, ayoch pichul ya sva vuuj, mañxa jab'oc vopisio.
16 Ste mal in sat voq'ui, sq'uic'b'i q'uinal svila'.
17 Icha chi' vaji, vach'chom malaj mach b'aj ix och in mul, vach'ñej in lesal.
18 Mocab' c'ub'chajel jantac chucal ix ac'jioch d'a vib'añ. Ab'chajocab'i ayic tzin tevi yic tzin c'anan tojolal.
19 Ay jun ayoch in testigooc ayec' d'a satchaañ, a' ol och ved'oc.
20 A eb' vamigo toñej tzin sb'uch eb', a inxo tic tzin oc'ñej d'a yichañ Dios.
21 Ayoc val junoc mach tz'alan d'a Dios vuuj, icha syutej junoc mach scolan junoc yetanimail.
22 Jayexoñej ab'il ayin eq'ui, axo in b'at d'a chamel chi' b'aj maxtzac yal co paxta.

17

1 Jab'xoñej val syal vic'an vic' svab'i. Vanxo sc'och in q'uinal d'a slajvub', vach'xo yaj ved'tal d'a campusante.
2 A eb' anima, oyanoch eb' in sb'uchani, masanil tiempo syac' cus in c'ol eb', maxtzac yal in colan in b'a d'a eb'.
3 Palta Mamin colin, yujto malaj junocxo mach syac'och sb'a in scolani, a achñej syal uuj.
4 A ach ix a c'ub'ejel jelanil d'a juntzañ eb' viñ vamigo tic, mañ in a cha ac'joc ganar yuj eb' viñ.
5 Elocab'c'och icha syal jun ab'ix: A junoc mach syixtej junoc yamigo, axo yuninal ol ab'an syail yuj jun tas sc'ulej chi'.
6 A ach ix ac' yal chuc eb' anima d'ayin, ix laj stzub'an in sat eb'.
7 Toxoñej q'uic'aminac vilan yuj in yaelal. Ichato mañ chequeloc in nivanil tic, yujto ix in te b'acb'i.
8 Ayic syilan eb' anima vach' sb'eyb'al tas tzin ic'an tic, sat sc'ol eb', scot yoval eb', yujto chuc in snaan eb'.
9 A eb' vach' sb'eyb'al, vach'ñej ol elc'och eb'. A eb' malaj chucal sc'ulej, ol q'ueñejchaañ eb'.
10 Palta cotañec d'a tic ex vamigo. Malaj junoc aj pensar tz'ilchaj vuj d'a e cal.
11 B'elb'on yec' in q'uinal, axo tas nab'il vuuj, ma tas tzin nib'ej, toxo ix juvieli.
12 A ex tic a d'ac'valil tzeyaloch c'ualil, axo yic q'uic'q'uinal, tzeyalani, lac'anxo ay saquilq'uinal.
13 Toxoñej tzin tañvej in chami, yic sc'och telan in nivanil svay d'a cal q'uic'alq'uinal.
14 A noc' a'ay yed' campusante svaloch in mam in nunoc yed' vanab'oc.
15 ¿B'ajtil ay tas svac'och yipoc in c'ool? ¿Ay am mach ojtannac tas ol in ajoc?

16 ¿Tom ol c'och jun chi' ved' d'a yed'tal eb' chamnac? ¿Tom ol canñej ved' ta' d'a yol lum luum chi'? xchi viñaj Job chi'.

18

1 Ix yalanxi viñaj Bildad icha tic:
2 ¿B'aq'uiñ val ol actej a loloni? Nachajocab' uuj, ichato pax chi' syal co loloni.
3 ¿Tas yuj tzoñ al noc'al, mañxa jab'oc quelc'och d'a a sat?
4 ¿Tas yuj tza chalchitej a b'a yuj chichonc'olal? ¿Am a naani yujto icha chi' tzutej a b'a ol can tz'inan lum luum tic, ma ol q'uexvoc yed'tal q'uen tenam?
5 A tas ayoch yipoc sc'ol junoc mach chuc spensar, ol tupemoc, icha stup junoc candil vanxo stup sc'ac'al.
6 Ol tup sc'ac'al scandil d'a yol spat, mañxa saquilq'uinal ta'.
7 Maxtzac yal yec' yed' stec'anil, van slocan sb'a yoc, stelvi yuj tas nab'il yuuj.
8 Ichato ol em junoc ch'añ yaal d'a yol sb'e, ol can sud'naj d'a yol jun ch'añ yaal chi'.
9 Ol em jun ch'añ yaal chi' d'a yol sb'e. A d'a sjaj yoc ol och sud'naj ch'añ.
10 C'ub'eltac yajem jun yaal chi' d'a yol sb'e.
11 Ayñejoch xivc'olal d'a spatic yichañ, ichato spechji b'eyec'oc.
12 Ay tas d'ay d'a peca', axo ticnaic van scham yuj vejel, a yaelal q'uelanxo och d'ay.
13 A jun ilya slajanel snivanil, axo sc'ab' yed' yoc ichato ol c'uxjocb'at yuj jun ilya chi'.
14 Ol ic'joquel d'a scal junc'olal b'aj cajan, ol ñerjoccanb'at d'a yichañ jun aj chamel.
15 Ch'ocxo mach ol cajnajcan d'a scajnub'. Ayic toxo ix cham chi', ol tzicchajec' azufre d'a yol spat chi', yic satel jun yab'il chi'.
16 Lajan val icha junoc te te' taquiñxo sch'añal yib' yed' sc'ab'tac.
17 A sb'inajnaquil ol satcanel d'a sat luum tic. Mañxa b'aq'uiñ ol b'inajoc.
18 Ol ic'chajel d'a scal eb' pitzan b'aj sacq'uinal. B'aj ay eb' chamnac d'a q'uic'alq'uinal ol yumjoccanb'atoc.
19 Mañxa yiñtilal ol can d'a schoñab' yed' b'aj cajan.
20 Ayic ol ab'chaj tas ix javi d'a yib'añ, ol xivcanq'ue eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u.
21 Icha val chi' ol aj satel eb' chuc, aton eb' malaj yelc'och Dios d'ay, xchi viñaj Bildad chi'.

19

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 ¿B'aq'uiñ val ol eyactej e tzuntzan ovaj in yaelal tic, tzeyac'an cus in c'ol yed' juntzañ e lolonel tic?
3 Ayexñejoch eyalan chucal lolonel d'ayin. ¿Tom max ex q'uixvi eyalan d'ayin?
4 Q'uinaloc yel ay in mul chi', ¿tom tzeyab' syail yuuj?
5 Tzeyic' val chaañ e b'a d'ayin yuj in yaelal tic, tzeyalanoch d'a in sat to chuc in.
6 Palta comonoc snachajel eyuuj to a Dios icha tic tzin utani. A' ix in ac'anem d'a yol jun yaal tic.
7 Scomon el vav, svalan icha tic: Svab' val in chami, xin chi. Palta malaj mach stac'vi d'ayin. Tzin nib'ej ay mach tzin colani, palta malaj mach sb'oan yaj d'ayin.
8 A Dios ix macan yol in b'e, yic maxtzac yal in b'eyeq'ui. Ichato d'a scal q'uic'alq'uinal tzin ec' yuuj.
9 Ix yiq'uec' in b'eyumal, ix yic'anec' snivanil velc'ochi.
10 Ix in satem d'a junelñej. A tas ayoch yipoc in c'ool, pilan ix lajviel icha junoc te te' malaj sch'añal yib'.
11 Ix seccot yoval sc'ool d'a vib'añ, icha val junoc yajc'ool ix in yutej.
12 Masanil eb' soldado Dios chi' ix och oyan d'ayin. Ix oymaj eb' d'a spatictac in pat yic syac'an oval eb' ved'oc.

13 A Dios chi' ix ic'anel eb' vuc'tac yed' eb' vamigo d'a in tz'ey, ichaxoñej junoc comon anima ix in yutejcan eb'.
14 A eb' ayto vuj in b'a yed'oc yed' eb' vamigo, ix in yactejcan eb', ix in b'atcan satc'olal yuj eb'.
15 Axo eb' cajan d'a in pat yed' masanil eb' in checab', icha junoc ch'oc animail ix in ajcan d'a eb', maxtzac in yilochlaj eb'.
16 Tato svavtejcot junoc eb' in checab' chi', maxtzac tac'vilaj eb' d'ayin, vach'chom tzin tevi d'a eb'.
17 Ayic tzin c'och d'a stz'ey ix vetb'eyum, chuclaj sjab' xob'al in ti' syab' ix, axo eb' ayto vuj in b'a yed'oc, tzin syajel eb'.
18 Icha pax chi' eb' unin tzin spatiquejel eb'. Ayic syilan eb' veq'ui sb'uchvaj eb' d'ayin.
19 A val eb' ec'b'al te vach' vac'an yed'oc, tzin spatiquejel eb'. A val eb' tzin te tzalaj yed'oc, ix meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin.
20 Toxo ix tacjioch in tz'umal yed' in b'ac'chil d'a in b'aquil, tevelxoñej pitzan in.
21 Ex vamigo, oc'ocab' e c'ool d'ayin, yujto a Dios ix ac'ancot jun yaelal tic d'a vib'añ.
22 ¿Tas yuj tzac'anexñej vuuj, icha tzin yutej Dios? ¿Tom mañ c'ocb'ilocxo in eyac'an cusoc?
23 Ayoc val mach stz'ib'ancan juntzañ in lolonel tic. Comonoc tz'ac'chajcanoch d'a q'uen q'ueen.
24 Comonoc a yed' q'uen cincel nab'a hierro tz'ac'jicanoch d'a q'uen q'ueen yic scan d'a junelñej.
25 Vojtac to a in Columal pitzanñej, axo d'a slajvub' c'ual ol emul d'a sat lum tic yic tzin scolani.
26 Vach'chom slajviel in tz'umal tic, palta ol vil val och Dios yed' in nivanil tic.
27 A in val lac'an ol vil val och yed' in sat, mañ ch'ococ mach ol ilanoc.
Vanxo slajvic'och vip svab'i.
28 Ayic svab'an eyalan icha tic: ¿Tas val scutej cac'an cus sc'ol viñ, yujto munil a viñ tz'ic'ancot syaelal chi' d'a yib'añ? xe chi.
29 Palta xivañec d'a q'uen espada, aton yoval sc'ol Dios syac'lab'ej d'a eb' sc'ulan chucal. Ojtaquejequeli to ay jun Dios tzoñ ch'olb'itani, xchi viñaj Job chi'.

20

1 Ix yalanxi viñaj Zofar aj Naamat icha tic:
2 Ach Job, maxtzac yal-laj to toñej numan tzin aji. Yuj chi' tzin nib'ej tzin tac'vi d'ayach.
3 Ix oñ a b'uch val yed' a chucal lolonel, palta vojtac tas ol aj in pacan d'ayach.
4 A ach tic ojtactaxoni to atax yic ix te q'uib'chaañ anima d'a sat luum tic,
5 a stzalajc'olal eb' chuc max najtilaxlaj. Junñej rato syac' jab' stzalajc'olal eb' chi'.
6 Vach'chom te chaañ yajq'ue eb' icha schaañil satchaañ, axo sjolom eb' sq'uec'och b'aj ay asun,
7 palta ol lajvoquem eb' icha stza' noc' noc', axo eb' yamigo eb', mañxo ol nachaj yuj eb' b'aj ol c'ochcan eb' chuc chi'.
8 Ol satem eb' d'a ichñej ta' icha junoc vayich. Mañxalaj mach ol ilanoch eb'.
9 A eb' tz'ilantaxonoch eb' yed' eb' junñej tz'ec' yed' eb', mañxa b'aq'uiñ ol iljococh eb' yuj eb'.
10 A tas yelq'uejnac eb', axo eb' yuninal eb' ol ac'an meltzaj d'a eb' meb'a' b'aj yelq'uejnac eb' chi'.
11 Ayic tec'an val yip eb' d'a squelemal, ol emcan eb' b'aj smucchaj eb' chamnac.
12 Vach'chom te vach' sc'ulan chucal eb' syab'i, ste tzalaj eb' yed'oc,
13 te chi' jun chucal chi' d'a eb',
14 axo d'a yol sc'ol eb', ol meltzajoch venenoal, icha svenenoal noc' chan.

15 Masanil sb'eyumal eb' ix sb'uq'uemi, ol xejejxiq'ueta eb', yujto a Dios ol ic'anq'ueta d'a
yol sc'ol eb' chi'.
16 Ichato ix stz'ub'b'at svenenoal noc' chan chi' eb'. A jun veneno chi' ol ic'an scham eb'.
17 Mañxo ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed' jantac tas ay d'ay, aton lech, noc' yal chab' to
mañxa yalnab'il.
18 Masanil tas yic'naquec' eb', yovalil ol yac'xi meltzaj eb'. Mañxo ol yal yac'an tzalajb'oc
sc'ol eb' yed' sb'eyumal chi'.
19 Ix te ixtaj eb' meb'a' yuj eb', mañxa jab'oc tas ix can d'a eb'. A eb' chuc chi' ix macanq'ue
yicoc juntzañ pat to mañoclaj eb' b'ojinac.
20-21 Mañxa jab'oc tas ix colchajcanel d'a yol sc'ab' eb'. Axoñej eb' smacb'ej sb'a d'ay
smasanil, palta mañ najtiloc ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed'oc.
22 Ayic tzijtum tas tz'aj d'a eb', tzijtum pax cusc'olal ol javoc d'a yib'añ eb'.
23 A val yic van yac'an b'ud'joc sc'ol eb', syac'an sgana eb' yed' tastac ay d'ay, ata' ol seccot
yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'.
24 Tato ol yac' ganar eb' yel d'a q'uen espada nab'a hierro, axo jul-lab' nab'a bronce ol ec'
d'a eb'.
25 A jun jul-lab' chi' ol c'axpajec' d'a snivanil eb'. Ol ec' d'a seyub' eb', ol elc'och d'a yich
spatic eb'. Ol te xivq'ue eb' yuj jun chi'.
26 A q'uic'alq'uinal ol c'ub'anel tastac sic'an yuj eb'. A jun c'ac' max tupi, a' ol ñusantz'a
masanil tastac ay d'a eb'.
27 A Dios ol ac'an checlaj schucal eb'. Ol yalanpax eb' anima to ay smul eb'.
28 Ayic ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb', ol satel masanil sb'eyumal eb'.
29 Aton val juntzañ tic nab'il yuj Dios d'a yib'añ eb' chuc chi', vach'xo yajcan d'a yib'añ
eb' yuuj, xchi viñaj Zofar chi'.

21

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 Maclejec val eyab' tas svala', tato icha chi' ol eyac' snivanil in c'ool.
3 Nivan tzeyutej e c'ool yacb'an tzin loloni. Slajvi in lolon chi' tzex b'uchvajxi d'ayin b'ian.
4 ¿Tocval a yed' junoc anima van vac'an oval? ¿Tom mañ smojoc scus in c'ool e naani?
5 Ilinecnab'i ol ex xivb'atoc, mañxalaj tas ol elta d'a e ti'.
6 Ayic tzin naancot juntzañ chi', tz'ib'xiq'ue in nivanil tic yuj xivelal.
7 ¿Tas yuj nivan tiempo syil eb' chuc? Sc'och eb' icham animail, sb'inaj val eb'.
8 Tzato yil eb' sq'uib' yuninal, stzalaj pax eb' yoch oyan eb' yixchiquin d'a stz'ey.
9 Malaj tas xib'tan eb', junc'olalñej yajec' eb'. Malaj syaelal eb' tz'ac'ji yuj Dios.
10 A noc' smam svacax eb', vach'ñej yel yiñtilal noc'. Ayic stajni noc' snun svacax eb',
max ec'laj yune' noc'.
11 A yalyuninal eb' sq'ue cheneljoc eb' icha sq'ue tz'itiljoc noc' yunetac chiva.
12 Ayic syab'an eb' yoch sjajil yamc'ab' yic b'it, aton te' arpa, te' tañb'il yed' te' spuchaji,
sq'ue cheneljoc eb' yuj tzalajc'olal.
13 Vach'ñej yaj eb' chuc chi', junc'olal tz'aj sb'atcan eb' b'aj smucchaji.
14 Syalan eb' d'a Dios: Mañ oñ a tzuntzej, max yal co c'ol scojtaquejel a checnab'il.
15 ¿Mach jun Dios Syal Yuj Smasanil chi', yic tzoñ och ejmelal d'ay? ¿Tas scac' yala' tzoñ
tevi d'ay? xchi eb'.
16 A snaan eb' chuc chi' to yujñej sjelanil eb' ay sb'eyumal eb'. A inxo tic max in cha vab'
tas syal eb'.
17 ¿Tom scomon cham eb' chuc icha tz'aj stup junoc candil? ¿Tom scomon javi yaelal d'a
yib'añ eb'? ¿Tom scomon cot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' syab'an syail eb' yuuj?
18 ¿Tom scomon saclemb'at eb' icha añ ac tz'ic'jib'at yuj chacxuxum ic'?

19 A eyalani to ato eb' uninab'il stupan smul smam. Palta a in tic svala' to smoj a val
lac'an eb' stupan smul chi', yic syojtaquejel eb' to yuj smul eb' icha chi' tz'aj eb'.
20 A eb' chuc chi' smojton schaan yaelal eb' sjavi d'a yib'añ yuj yoval sc'ol Dios Syal Yuj
Smasanil.
21 Ayic toxo ix cham eb', mañxalaj yalan yic eb' yuj tas scotcan d'a yib'añ yuninal eb' chi'.
22 Palta, ¿mach syal sc'ayb'an Dios d'a jelanil? Añejton val Dios chi' sch'olb'itan eb' te
nivac yelc'ochi.
23-24 Ay eb' vach'ñej tz'aj yeq'ui, tec'an val yip eb' scham eb'.
25 Ay pax eb' jun, te cusc'olalñej tz'aj yec' eb' scham eb', malaj jab'oc tzalajc'olal syil eb'.
26 Palta jun, a b'aj smucchaj eb' chamnac chi', lajañej ol aj eb'. Junlajan ol chijocb'at eb'
yuj noc' a'ay.
27 Vojtac tas tze na d'a in patic yed' e chuc pensaril.
28 Tze naan icha tic: ¿B'ajtom ix can spat jun viñ chuc tic, jun viñ yajalxo ix yutej sb'a tic?
xe chi.
29 ¿Tom malaj b'aj tzex lolon yed' eb' anima sb'eyeq'ui? ¿Tom maj eyab' tas syic'tiej eb'?
30 Ayic scot yoval sc'ol Dios, syac'ancot junoc yaelal, axo eb' chuc malaj tas tz'ic'an eb'.
31 ¿Mach tz'alanoch d'a sat eb' yuj tastac sc'ulej chi'? ¿Mach ol ac'an spac yuj tas sc'ulej eb'
chi'?
32 Axo sb'at mucchajcan eb', stañvaj b'aj smucchaj eb' chi'.
33 Siclab'inac lum luum sb'atcan d'a yib'añ eb'. Jantac eb' mucb'ilxo ta', jantacto pax eb'
ol mucjocpaxoc.
34 ¿Tas tz'aj eyac'an snivanil in c'ol yed' juntzañ e lolonel malaj yelc'och tic? Nab'a es
juntzañ tzeyal tic d'ayin, xchi viñaj Job chi'.

22

Yoxil macañ lolonel
(Caps 22—27)

1 Ix yalanxi viñaj Elifaz aj Temán icha tic:
2 ¿Tocval ay tas ol yic' Dios d'a junoc anima, vach'chom to aj pensar?
3 Q'uinaloc te tojol tzutej a b'a, mato malaj a mul, ¿tom ay jab'oc tas ol yic' Dios Syal Yuj
Smasanil d'a a patic?
4 Mañ yujoc to tza c'anab'ajej, ma yuj a vach'il syac'an a cachnab'il yed' a yaelal Dios chi'.
5 Palta yujto a val a chucal yed' a mul chi' malaj slajvub'.
6 Ix a c'ancanec' spichul eb' meb'a' ayic ix ac'an tas sq'uex eb', vach'chom ix elcan b'eran
eb'.
7-8 Vach'chom te b'inajnac ach, to ic masanil lum luum tic, palta maj ac' jab'oc a' yuq'uej
eb' ay staquiñtial, maj ac' pax va eb' ay svejel.
9 Ix a chec meltzaj eb' ix ix chamnac yetb'eyum, malaj jab'oc tas ix ac' d'a eb' ix. Ix ic'anec'
tas aycan d'a eb' chamnac smam.
10 Yuj chi' tzoymaj chucal d'a a patic ticnaic, tzach somchajq'ue yuj tas ay smay.
11 Ichato q'uic'alq'uinal yaj d'ayach, maxtzac yal ilan jab'oc. Icha val to a junoc a' eluma'
van ach yic'anb'ati.
12 A Dios ay d'a satchaañ, najat ayq'ue d'a yib'añ q'uen c'anal, syilemta masanil tastac
tzuji.
13 ¿Am a naani to max yil co b'eyb'al? ¿Tom a q'uic'al asun tzach c'ub'anel d'ay?
14 ¿Am a naani to yuj q'uic'al asun chi' max yil Dios, yacb'an van sb'eyec' d'a yib'añ
satchaañ chi'?
15 ¿Tom tza tec'b'ejñej a b'a a b'eyb'alan sb'eyb'al eb' peca' anima chuc sb'eyb'al?
16 Pet chamnac eb' chi', icha tz'aj yic'jib'at junoc mach yuj a' eluma'.

17-18 Vach'chom a Dios Syal Yuj Smasanil ix ac'an b'ud'joc spat eb' yuj masanil tastac,
palta ix spatiquejel Dios chi' eb'. Snaan eb' to malaj tas tz'utaj eb' yuuj. Mocab' in
na icha sna eb' pit syutej sb'a chi'.
19 Ayic ol yilan eb' vach' spensar satel eb' chuc, ol tzalajq'ue eb'. Axo eb' malaj smul toñej
ol tzevaj eb' ol yalan eb' icha tic:
20 A eb' cajc'ool van satel eb', van stz'ab'at sb'eyumal eb', xcham eb'.
21 Ach Job, ochañxi junc'olal yed' Dios, tato icha chi' vach' ol ach ajxieq'ui.
22 Schaocab' a c'ol to a Dios chi' tzach c'ayb'ani. Canocab' val slolonel d'a a pensar.
23 Tato tziq'uem a b'a, tzac'anxioch a b'a d'a yol sc'ab' Dios Syal Yuj Smasanil chi', ol ach
yic'xichaañ. Tato najat tzic'canel chucal d'a a pat,
24 tato mañxa yelc'och q'uen oro jantac svach'il d'a yol a sat, ichaxoñej lum pococ, ma
q'uen comon q'ueen ay d'a yoltac a a' tz'ajcan q'uen d'ayach,
25 tato icha chi' tzutej a b'a, a Dios Syal Yuj Smasanil chi' ol och a b'eyumaloc, icha jantac
q'uen oro, ma q'uen plata.
26 Ol ach tzalaj yed'oc, ol ac'paxoch yipoc a c'ool.
27 Tato ay tas ol a c'an d'ay, ol yab' tas ol ala', a achxo ol aq'uelc'och b'aj ix ac' a ti' d'ay.
28 A tastac ol a na'a, ol elc'och d'ayach, yujto a svach'c'olal Dios ol ochñej ed'oc.
29 A Dios tz'ic'anem eb' syic'chaañ sb'a, scolvaj d'a eb' emnaquil syutej sb'a.
30 Añeja' scolan eb' malaj smul, ol ach scol paxi tato malaj a mul, xchi viñaj Elifaz chi'.

23

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 A ticnaic añeja' yel vav yuj in yaelal tic. Vach'chom tzin te c'acvi, palta añeja' yac'anoch
in yaelal Dios.
3 Comonoc svojtaquejeli b'ajtil tz'ilchaj Dios chi' vuuj, tas pax tz'aj in c'och b'aj ay
sdespacho.
4 Tato icha chi' tzam val d'ay yuj in yaelal tic, yujto tzijtum tas tzin nib'ej sval d'ay yuj in
colan in b'a.
5 Tzin nib'ej svojtaquejeli tas ol yal d'ayin.
6 ¿Tocval ol yac'lab'ej yip yic tzin scachanem numnajoc? Maay, ol smaclej yab' tas ol vala'.
7 Ol am yojtaquejeli to yel svala', ol am yalani to malaj in mul. Icham chi' ol aj in yac'anel
d'a libre d'a junelñej.
8 Tzin sayec' Dios d'a stojolal b'aj sjavi c'u, malaj ayec' ta'. Tzin saypaxec' d'a stojolal b'aj
tz'em c'u, max ilchajpaxlaj vuj ta'.
9 Tzin sayec' d'a stojolal norte, max ilchajlaj vuuj. Añejtona', tzin sayanxi d'a stojolal sur,
max sch'ox pax sb'a d'ayin ta'.
10 Palta yojtac in b'eyb'al. Ayic ol lajvoc in yac'an proval, vach'xoñej ol in ajcan icha
q'uen oro sb'o d'a cal c'ac'.
11 A jun b'eyb'al ix sch'oxcan d'ayin, malaj b'aq'uiñ svactejcan in b'eyb'alani.
12 Tzin c'anab'ajejñej schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al. Ec'b'alxo yelc'och schecnab'il chi' d'a
yichañ b'eyumal d'a yol in sat.
13 Ayic snaan Dios sc'ulan junoc tasi, sc'ulejñej, malaj junoc mach syal scachanoch vaan.
14 A tas nab'il yuj sc'ulan d'ayin, sc'ulejñej. Tzijtumto pax tas nab'il yuuj d'a vib'añ.
15 Yuj val chi' tzin te xiv d'ay. Añej tzin naancoti tzin te xivq'uei.
16 A Dios Syal Yuj Smasanil, yuuj tz'el vip yuj xivelal.
17 Vach'chom maxtzac vil-laj yuj q'uic'alq'uinal oyanoch d'a in patic, palta max in emlaj
numan.

24

1 A Dios Syal Yuj Smasanil, ¿tas yuj max yal sc'ual ayic sch'olb'itani, yic vach' stañvaj yuj
eb' svach'c'ol chi' d'a jun c'u chi'?

2 A eb' chuc sq'uex stz'acaṅil lum luum eb', syelc'an noc' calnel eb', syac'anoch noc' eb' d'a scal noc' yico'.
3 Syic'anec' noc' sb'uru eb' meb'a' chamnac smam eb', sc'anancan noc' svacax eb' ix ix chamnac yetb'eyum yuj q'uen tumin syac' eb' majanil.
4 Tz'ic'jicanel eb' meb'a' d'a yoltac b'e yuj eb'. Axo eb' anima emnaquil yeq'ui, sc'ub'ejel sb'a eb' d'a eb' chuc chi'.
5 A eb' meb'a' chi' lajan tz'ajcan eb' icha noc' caltacte'al b'uru d'a tz'inan luum. Ata' say va sb'a eb'. A d'a tz'inan lum chi' say svael yalyuninal eb'.
6 A eb' meb'a' chi' sb'at eb' d'a smunlajel eb' ch'oc animail. Sb'at sic'q'ue ixim jolom trigo eb', sb'at pax eb' d'a scal yavb'en uva eb' chuc chi', sb'at eb' say te' sat tzato cani ayic smolji.
7 A eb' meb'a' chi', malaj spichul eb' ayochi tz'ec' ac'val. Malaj jab'oc tas spichan eb' d'a siic.
8 Ayic syac'an ṅab', tz'ec'chaj a' d'a eb' d'a caltac te', axo d'a yoltac q'uen ṅaq'ueen scol sb'a eb'.
9 A eb' chuc chi' syiq'uec' snenetac unin eb' ix chamnac yetb'eyum eb', yic scan d'a eb' yuj tas syac' eb' majanil d'a eb' ix.
10 A eb' meb'a' chi', jab'tzin spichul eb' ayochi. Tz'ec' eb' cuchoj trigo, palta van schampax eb' yuj vejel.
11 Smunlaj eb' yed' q'uen molino tz'ic'anelta aceite. Stec'anel yal sat te' uva eb', palta van schampax eb' yuj taquiṅtial.
12 Axo eb' ya yaji, tz'el yav eb' sc'anan colval. Van scham eb' d'a cal choṅab', palta max ab'chajlaj yel yav eb' yuj Dios.
13 Ay eb' malaj sgana d'a jun b'e yic saquilq'uinal, max sb'eyb'alej tojolal eb'.
14 Ayic q'uic'to sq'ue vaan eb' mac'umcham anima, yic sb'at smac'ancham eb' meb'a' eb'. Axo tz'ec' ac'val, a elc'al syac' eb'.
15 A eb' tz'em ajmulal staṅvej eb' sq'uic'b'i, smacan sat eb'. Snaan eb' icha tic: Malaj mach ol oṅ ilanochoc, xchi eb'.
16 A eb' elc'um chi', a d'ac'valil tz'och eb' elc'al d'a te' pat. Axo d'a c'ualil macan eb', yujto max schalaj sc'ol saquilq'uinal eb'.
17 Xiv eb' d'a saquilq'uinal chi', axo q'uic'alq'uinal stzalaj eb' yed'oc, yujto ata' xiv juntzaṅxo anima.
18 A eb' chuc chi', elaṅchamelṅej ol ec' eb' icha sb'ey svomal a a', axo sluum eb' ol catab'ajcanoc. Maṅxa mach ol munlaj b'aj ay yavb'en uva eb'.
19 Icha tz'aj yulaxb'at q'uen cheev yuj sc'ac'al yoc c'u, icha chi' ol aj satem eb' chuc chi' b'aj smucchaji.
20 A eb' chuc chi' sb'atcan eb' satc'olal yuj snun. Maṅxa mach snaancot eb', axo noc' a'ay schianb'at eb'. Stelvi eb' icha tz'aj stelvi junoc te te' sch'acchaji.
21 Tz'ixtaj eb' ix ix toxon max unevilaj yuj eb'. Max colvajpaxlaj eb' d'a eb' ix chamnac yetb'eyum.
22 Palta a Dios yed' spoder satanel eb' chuc chi'. A val yic sch'oxan spoder Dios chi', maṅxa junoc mach max xiv d'a chamel.
23 Tato tz'el d'a sc'ol Dios, junc'olal pitzan eb' chuc chi', palta ayṅejoch sat d'a tas sc'ulej eb'.
24 Quenṅej tiempo tz'ic'jichaaṅ eb' chuc chi', palta elaṅchamel satxicanel eb'. Icha tz'aj stacji ixim trigo jochb'ilxo, icha chi' tz'aj eb'.
25 Tato maṅ ichocta', ¿mach ex syal eyalani to van vesani, to satnac in? xchi viṅaj Job chi'.

25

1 Ix yalanxi viṅaj Bildad aj Súa icha tic:
2 A Dios ay spoder, xivub'tac, a tz'ac'anoch junc'olal d'a scal eb' ay d'a satchaaṅ.

3 Mañxo b'ischajb'enoc jantac q'uen c'anal b'ob'il yuuj, ¿tom ay junoc mach b'aj max
c'och saquilq'uinal yuuj?
4 ¿Tocval ay junoc anima malaj smul d'a yichañ Dios? ¿Tocval ay junoc mach te vach'?
5 A q'uen uj malaj yoc q'uen d'a yichañ. Axo q'uen c'anal mañ vach'oc q'uen d'a yol sat.
6 Ocxo val oñ anima oñ tic, lajan oñ icha noc' a'ay, xchi viñaj Bildad chi'.

26

Ix b'uchvaj viñaj Job d'a viñaj Bildad

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 Yipc'olal ix colvaj a lolonel ix al d'ayin d'a in cusc'olal tic, yuj am to tzila' to mañxalaj
vip.
3 Vach' jun, syal ac'an in razón, tzin a c'ayb'an a in malaj in pensar tic.
4 ¿Mach ix lolon d'a a pensar yuj chi' tzala'? ¿Mach ix alan d'ayach, yuj chi' tzal icha chi'?
5 A eb' chamnac ayec' d'a sjulal yich a' mar, tz'ib'xi eb' yuj xivelal.
6 A b'aj ayec' eb' chamnac, chequel yaj d'a yichañ Dios, chequel yaj junjun eb' d'a yichañ.
7 A ix jeñb'anb'at satchaañ d'a stojolal norte b'aj jacan, malaj tas d'ay. Ix sb'oanoch lum
luum b'aj malaj tasi.
8 A tz'ac'anb'at a a' d'a scal asun, palta max ñic'chajlaj asun chi' yuj yalil a'.
9 A tz'ac'an q'uic'b'oquel sat q'uen uj, vach'chom c'ojan q'ueen, palta a' tz'ac'anoch asun
d'a sat q'ueen.
10 A ix ac'anem yechel d'a yib'añ a' mar b'aj sc'och c'aman saquilq'uinal yed'
q'uic'alq'uinal.
11 A yipumal satchaañ tz'ib'xi, xivpaxq'uei ayic stumvaj Dios chi'.
12 A yuj spoder ix scachanoch vaan a' mar, yuj sjelanil ix yac'an ganar noc' nivan
Rahab.[26.12]
13 Jun pusñej syac'a' sc'achvi, a yed' spoder stecancham noc' chan mecan cuman sb'ati.
14 A jantac tas satub'tac sc'ulej ix cab' tic, jab'ñej. A tas ix cab' tic toñej ix co mac ab'ej.
Ocxom val to tz'acan tz'aj cab'ani, maxtzac am nachajel cuuj, xchi viñaj Job chi'.

27

1 Ix lolonñej viñaj Job:
2 Svac' in ti' d'a yichañ Dios Syal Yuj Smasanil, aton jun max yal sc'ol sb'oan yaj tas vaji,
aton tz'ac'an ixtaxel in pensar yuj in yaelal,
3-4 yacb'an pitzan into, yacb'an tzato yal vic'an vic' yuuj, añej tas yel ol vala', mañ ol val
tas mañ yeloc.
5 Toxon malaj b'aq'uiñ ol vala' to yel tas tzeyal d'ayin. Mañ ol in chaoch d'a vib'añ to ay
in mul.
6 Ol valñej to vach' in pensar, mañ ol in q'uex tas svala'. Tzin b'eyc'olej val in b'a to malaj
in mul svab'i.
7 Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayin, jaocab' yaelal d'a yib'añ eb', icha yaelal sjavi d'a yib'añ
eb' chuc.
8 ¿Tasto val ayoch yipoc sc'ol eb' chuc, ayic tz'ic'jiel sq'uinal eb' yuj Dios?
9 Ayic ayoch eb' d'a syaelal, ¿tom ol scha yab' Dios ayic ol tevoc eb' d'ay?
10 ¿Tocval tz'ilchaj stzalajc'olal eb' d'a Dios Syal Yuj Smasanil tato malaj b'aj syal sb'a eb'
d'ay?
11 A ticnaic ol in ch'ox val snivan poder Dios Syal Yuj Smasanil d'ayex yed' tas nab'il yuuj.
12 A ex tic eyilnacxo juntzañ chi', axo ticnaic jun, ¿tas yuj tzex lolon d'a mañ pensaril?
13 A jun yaelal tic syac' Dios Syal Yuj Smasanil spacoc d'a eb' ixtum anima.
14 Vach'chom tzijtum yuninal eb', palta ol cham eb' d'a oval, ma yuj vejel.

26.12 **26:12** Noc' Rahab, il nota d'a Job 9.13.

15 Axo eb' olto can d'a scal eb', a ilya ol ic'an scham eb'. Axo eb' ix yetb'eyum eb' scani,
maň ol oc'laj eb' ix yuj eb'.
16 Vach'chom a eb' chuc chi' ste molb'ej q'uen plata eb' icha lum pococ, vach'chom maň
jantacoc spichul eb' ayeq'ui,
17 axom junoc viň vinac te vach' spensar ol ac'anoch juntzaň pichul chi', ol yac'an sgana
viň yed' q'uen plata chi'.
18 A spat eb' chuc chi', c'uun, lajan icha juntzaň yed'tal noc' tzocoy, ma icha junoc lechpat
d'a cal munlajel.
19 A eb' chuc chi' svaycanem eb' yed' sb'eyumal, axo tz'el svayaň eb' maňxalaj tas d'a eb',
meb'axo eb'.
20 A xivelal ol javoc d'a eb' icha a' eluma', ma icha tz'aj yic'jib'at junoc tas yuj ic'ňab'
d'ac'valil.
21 A chacxuxum ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a ol ec' leman spat eb',
22 ol och xuman d'a eb', ol lajvoquel eb' yuuj. Vach'chom olto snib'ej el lemnaj sb'a eb',
palta maňxalaj nivanc'olal d'a eb'.
23 A jun oval ic' chi' ol c'aň val, ol xururoc yoch d'a spatic eb'.

28

Aloj vach' lolonel d'a jelanil

1 A q'uen plata ay sminasil q'uen b'aj sq'ueta, axo q'uen oro ay yed'tal q'uen b'aj sb'oi.
2 A q'uen hierro tz'ic'chajq'ueta q'uen d'a yol luum, axo q'uen q'ueen, ayic stz'a q'uen d'a
cal c'ac', tz'elta q'uen cobre d'a q'ueen.
3 A eb' anima, maxtzac xivlaj eb' b'aj te q'uic'q'uinal. Tz'emňej eb' d'a yoltac q'uen nivac
xab' te jul yich. A d'a scal q'uic'alq'uinal chi', ata' say q'uen q'ueen chi' eb'.
4 Sjoyq'ueta juntzaň minas eb' b'aj maxtzac ec' anima, najat yajb'at b'aj ay choňab'. A
yed' ch'aň lasu tz'ec' d'uňuňoc eb'.
5 A d'a sat luum tic, sq'uib'chaaň tas svaji, axo d'a yalaň luum syac'och c'ac' eb' anima
yic spoj q'uen q'ueen.
6 Axo d'a scal sc'ajil q'ueen chi', tz'ilchaj q'uen zafiro yed' q'uen oro.
7 A d'a yoltac minas chi', malaj junoc noc' ic'umb'at much tz'ec' ta'. Malaj pax noc'
ch'acb'a tz'ilan yool chi'.
8 A noc' chium noc', maxtzac ec'laj noc' ta'. Maxtzac ec'paxlaj noc' choj ta'.
9 A eb' viň vinac, smac' q'uen q'ueen eb' viň te tzatz, syamanoch eb' viň sjoyan yichtac
lum nivac vitz.
10 Sjoyanoch nivac olan eb' viň d'a sattac q'uen tenam, yic sayan q'uen q'ueen eb' viň
caro stojol.
11 Sjacanq'ueta a a' eb' viň ta'. Syic'anq'ueta eb' viň d'a saquilq'uinal tastac c'ub'eltac yaji.
12 Palta a jelanil ¿b'ajtil tz'ilchaji? ¿b'ajtil ay aj pensaril?
13 A jelanil chi' malaj junoc anima ojtannac tastac yed'nac, max chaxlaj d'a scal eb'
anima d'a yolyib'aňq'uinal tic.
14 Vach'chom sco sayec' d'a sjulal yich a' mar, max chaxlaj cuj ta'.
15 Max yal yac'chaj q'uen oro, ma q'uen plata sq'uexuloc.
16 Max yal smanchaj yed' q'uen oro te vach', ma yed' q'uen cornalina, ma yed' q'uen
zafiro.
17 Max yal co lajb'an yed' q'uen oro, ma yed' q'uen q'ueen caro stojol. Max yal sq'uexchaj
yed' yelvanub' sc'an eb' ix ix nab'a oro.
18 A jelanil chi' te nib'ab'il d'a yichaň q'uen coral. Ec'b'al te vach' d'a yichaň q'uen cuarzo,
ma q'uen perla.
19 Max yal slajb'an sb'a jelanil chi' yed' q'uen crisólito scot d'a Etiopía, max yal stupchaj
yed' q'uen oro te vach'.

20 Palta ¿b'ajtil scot jelanil chi'? ¿b'ajtil ay aj pensaril?
21 C'ub'ab'ilel d'a masanil anima pitzan. C'ub'ab'ilpaxel d'a noc' much sjeñvi.
22 A b'aj ayec' eb' chamnac yed' jun chamel, syal eb' icha tic: Toñej ix cab' sb'inajnaquil jelanil chi', xchi eb'.
23 Palta a Dios yojtac sb'eal jelanil chi', yojtac b'aj ay.
24 Yujto syil masanil b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay d'a yalañ satchaañ.
25 Ayic ix yac'ancanoch Dios yipal ic', ayic ix yac'anem yechel b'aj sjavi c'aman a a',
26 ayic ix sb'oancan tiempoal ñab'ilq'uinal, ayic ix sb'oancan b'aj tz'ec' leb'lon yic smac'vaj c'u,
27 ata' ix yila' to te nivan yelc'och jelanil, ix sch'olb'itani, ix yilani to vach' tz'aj icha chi'.
28 Ix yalan Dios d'a eb' anima icha tic: Tato nivan velc'och d'a yol e sat, aton jelanil chi', tato tzeyiq'uel e b'a d'a scal chucal, aton aj pensaril chi', xchi Dios chi'.

29

Snacot viñaj Job tas yaj viñ d'a peca'
(Caps 29—31)

1 Ix syamanxioch viñaj Job yalan icha tic:
2 Comonoc val syal in c'ochxi icha vajtaxon d'a yalañtaxo ayic te tañvab'il in yuj Dios.
3 Ayic syac'an saquilq'uinal Dios d'ayin, vach' in ec' d'a cal q'uic'alq'uinal,
4 tec'an anima in, chequel val scolvaj Dios yed' tastac ay d'ayin.
5 Ayñejec' Dios Syal Yuj Smasanil chi' ved'oc, axo eb' vuninal, oyanoch eb' d'a in patic.
6 A d'a jun tiempoal chi', mañxo jantacoc yal yim noc' in vacax yed' noc' in chiva tz'elta. A te' olivo avab'il d'a caltac q'ueen, mañ jantacoc aceite svic' d'a te'.
7 Ayic tzin c'och b'aj smolb'ej sb'a eb' yajalil choñab', tzin em c'ojan d'a in xila d'a scal eb'.
8 Ayic tzin yilan eb' quelemtac, sb'es sb'a eb', axo eb' ichamtac vinac sq'ue liñan eb' ayic tzin c'ochi.
9 A eb' yajal choñab', numan tz'aj eb', syac' yechel eb' yic numan tz'aj juntzañxo eb'.
10 A eb' yajalil choñab', c'unxoñej slolon eb', mañxa tas syal eb'.
11 Ayic tzin yilan eb', syab'an eb' tas svala', syalan vach' lolonel eb' d'a in patic,
12 yujto tzin colvaj d'a eb' mañxa smam yed' d'a eb' meb'a', aton eb' malaj junocxo mach scolan d'a scal yaelal.
13 A eb' van scham yuj meb'ail, syac' yuj diosal eb' d'ayin, axo eb' ix chamnac yetb'eyum, stzalaj eb' ix yuj in colval.
14 A tojolal yed' vach'c'olal ayñejoch d'ayin, ichato in pichul yajochi.
15 In och yed' eb' max uji yilani yed' eb' max uji sb'eyi.
16 Icha mamab'il vaj d'a eb' ay stzapan smajanil. Tzin colan pax eb' max yal scolan sb'a d'a yichañ eb' yajal, vach'chom mañ vojtacoc eb' palta tzin colñej eb'.
17 Sviq'uel yopisio eb' ixtum anima, tzin colancanel eb' ayoch d'a yol sc'ab' eb'.
18 A in naani to te nivan tiempo ol vila', icham animail ol ic'an in cham d'a in ch'at.
19 A d'a jun tiempoal chi' lajan in icha junoc te te' avab'il d'a sti' junoc a a', a sc'ab'tac te' schaan yal ac'val tz'emi.
20 Vach' syutej eb' anima in yac'an b'inajoc, ichato junjun c'u tz'ochñej vip in colan in b'a.
21 Masanil anima smaclan yab' tas svala', numan tz'aj eb' yab'an in razón.
22 Ayic slajvi in lolon chi', schañej sc'ol eb' smasanil. Vach'ñej syab' eb'.
23 Snib'ej val eb' syab' in lolonel chi', icha val snib'an ñab' eb' munlajvum d'a varesma.
24 Ayic tzin tzevaj yed' eb', tz'och q'uelan eb', ijan val max schalaj eb', max stzuntzejcotlaj voval eb'.
25 Svac'och vopisio d'a scal eb', svalani tas yovalil sc'ulej eb', icha junoc rey tz'ac'an mandar d'a scal eb' soldado. Ayic ay scusc'olal eb', svac' snivanil sc'ool eb'.

30

1 A eb' quelemtac te tzac'anto d'ayin, tzin stzetzej eb' ticnaic, ocxo d'a yalaŉtaxo, a eb' smam eb' maŉ smojoc yec' eb' yed' noc' in tz'i' staŉvan noc' in calnel.
2 Toxonton malaj yip eb', malaj tz'och eb' vuuj.
3 Yuj vejel yed' meb'ail, tz'ec' eb' d'a taquiŉ luum d'ac'valil sch'ocoj, axo sch'aŉal yib'tac te te' sjoyq'ueta eb' sc'uxu'.
4 Slaj stoc'q'ueta aŉ comon aŉc'ultac eb' d'a caltac te' schi'a, schi'an pax sch'aŉal yib' te' meslab' eb'.
5 Aton juntzaŉ anima chi' pechb'ilel yuj eb' yetanimail. Ayic spechjib'at eb' chi', tz'el yav eb' spechanb'at eb' chi', icha tz'aj spechji eb' elc'um.
6 A d'a yoltac q'uen ŉaq'ueen, d'a sattac c'acap yed' d'a sattac q'uen tenam, ata' ix laj aj eb'.
7 Slaj avaj eb' d'a caltac vayumtac icha yel yav noc' noc', axo d'a yichtac yoc te' q'uiix slaj smolb'ej sb'a eb'.
8 Malaj jab'oc tas syal yuj eb', malaj yelc'och eb', pechb'ilel eb' d'a scal eb' anima.
9 Axo ticnaic tzin sb'uch eb' yuninal eb', syic'anel in q'uixvelal eb'.
10 Tzin syajan eb', tz'el eb' d'a in tz'ey, stzub'anoch eb' d'a in sat.
11 Palta a ticnaic, a Dios ix ic'anel vip, maxtzac yal in colan in b'a, yuj chi' syac' val sgana eb' in yixtani.
12 A eb' anima schichon sc'ol d'ayin, toxoŉej sja ŉilan eb' yic tzin spechanel eb' snaani, snib'ej eb' tzin sateli.
13 Smacan yol in b'e eb' yic tzin satanel eb' snaani, maŉxa mach scachan eb'.
14 Sjavi ŉilnaj eb' d'ayin, ichato ay junoc olan b'aj tz'ochta ŉilnaj eb', ma icha co yamchaj yuj junoc ic' ŉab'.
15 Icha val chi' tz'aj sjavi xivc'olal d'ayin. A in b'inajnaquil ix sateli, ichato ix ic'jib'at yuj ic'. Masanil tas ay d'ayin ix satcanel icha asun.
16 A ticnaic van in chami, maxtzac och vaan in yaelal tic.
17 A in yaelal tic sc'och val d'a yoltac in b'aquil. Max och vaan vab'an syail tz'ec' ac'val.
18 Yed' val yip Dios ichato ix sch'umoch sud'an in pichul d'a in jaj, ix och b'iran d'a in nivanil.
19 Ix in sjulem d'a cal soc'om. Icha lum pococ, ma q'uen tic'aq'uil taaŉ in ajcan d'a yol sat.
20 Ach in Diosal, tzin c'an a colval, palta max ach tac'vi d'ayin. Tzin tevi d'ayach palta maxtzac a cha ab'i.
21 Chuc tzutej a b'a d'ayin, tzin a pechan yed' yoval a c'ool.
22 Ichato tzin ic'jiq'ue vaan yuj ic', axo ic' ŉab' tzin tzicub'taŉani.
23 Vojtacxo to vanxo in ic'anb'at d'a chamel, aton b'aj ol c'ochŉej masanil anima.
24 Palta ¿tocval max q'ue ch'ican sc'ab' junoc mach ayec' d'a scal syaelal yic sc'anan colval?
25 In oc' yuj eb' ayoch d'a syaelal, in cus yuj eb' malaj tas ay d'ay.
26 Palta axo ticnaic ayic tzin taŉvan tzalajc'olal, axo cusc'olal sjavi d'ayin. Tzin taŉvej saquilq'uinal, axo q'uic'alq'uinal sjavi.
27 Toxoŉej stiŉtiŉan in pixan yuj xivelal, maxtzac yal vic'an jab'oc vip, axoŉej yaelal ste ja d'a vib'aŉ.
28 Ix ja val cusc'olal d'ayin, maxtzac vil-laj saquilq'uinal. Val d'a yichaŉ anima tzin q'ue vaan in c'anan colval.
29 Cuseltacxoŉej yel vav icha noc' oques, ma icha noc' cujub'.
30 A in tz'umal ix te q'uic'b'ieli, schivajpax in nivanil yuj c'ac'.
31 A d'a yalaŉtaxo, tzin b'itan val yed' yamc'ab' yic b'it d'a tzalajc'olal, axo ticnaic, aŉej oq'uel svac'a'.

31

1 In nanac sic'lab'il to malaj b'aq'uiñ sviloch in c'ol d'a eb' ix cob'estac.
2 Q'uinaloc sviloch in c'ol d'a eb' ix, ¿tocval mañ ol yac' spac Dios Syal Yuj Smasanil d'ayin?
3 ¿Tom mañoc d'a eb' chuc yed' d'a eb' b'aj malaj yelc'och Dios sjavi yaelal?
4 ¿Tocval max yil Dios tas tzin c'ulej yed' b'ajtac tzin eq'ui?
5 Svac' val in ti' to malaj mach b'aj chuc svutej in b'a, malaj b'aj ec'nac d'a in c'ol in musan sat anima.
6 Comonoc tzin sch'olb'itej Dios d'a stojolal icha yechtaj yalil junoc tas, yic syilani to tz'acan in vach'il.
7 Q'uinaloc in el d'a b'eyb'al yic tojolal, mato in nib'ejnac in c'ulej tas svilochi, mato ay tas mañ vicoc in macnac vicoc,
8 tato icha chi', ch'ococab' mach slajancanel sat vavb'en, sjoyocab'q'ueta eb' tas avab'il chi' vuuj.
9 Q'uinaloc ay junoc ix ix, ix cuchb'anb'at in pensar, mato in maclej yelta junoc ix yetb'eyum junocxo vinac d'a sti' spat,
10 tato icha chi', ac'jocab' servil junoc ch'oc vinaquil yuj ix vetb'eyum, vayocab' junoc ch'oc vinaquil yed' ix.
11 Q'uinaloc in c'ulej juntzañ chi', smoj val vab'an syaelal tz'ac'jioch d'a vib'añ yuj eb' juez.
12 Tato icha chi', jaocab' in yaelal. Icha junoc nivan c'ac' satanel tastac, ichaocab' ta' tz'aj satanel tastac ay d'ayin.
13 Ayic stec'b'an sb'a eb' in checab' yalan d'ayin yuj tas svutej, svab' tas syal eb' chi'.
14 Tato mañ ichaocta ix in c'ulej, ¿tas ol vutej voch d'a yichañ Dios? ¿Tas ol vutej valani ayic ol sc'anb'an d'ayin yuj tas ix in c'ulej?
15 Junñej Dios oñ ac'an pitzvoc d'a co nun yed' eb' in checab' chi', añejtona' tz'ac'an co q'uinal.
16 Mañ toñejoc sviloch eb' meb'a' ay stzapan majanil, mañ toñejoc svilpaxi to malaj tas sva eb' ix ix chamnac yetb'eyum.
17 Ayic in va'i laj vac' yic eb' meb'a' unin ved'oc.
18 Icha val vuninal svutej eb' meb'a' unin chi'. In colvajñej d'a eb' ix chamnac yetb'eyum.
19 Ayic svilani to ay eb' anima te meb'a' malaj spichul ayochi,
20 axo xil noc' in calnel svac' b'ojoc, svac'anoch sq'uixinaloc eb'. Yuj chi' syac' yuj diosal eb' d'ayin.
21 Tato ay b'aj ix vixtej junoc meb'a' unin yujto vojtac to chab'il vic yuj eb' yajal,
22 mac'jocab'el in c'ab' tic, elocab' vecnaj in jeñjab' tic.
23 Yujto tzin xiv yac'an in yaelal Dios, yuj chi' max yal in tec'b'an in b'a d'a yichañ, yujto te nivan yelc'ochi.
24 Malaj b'aj añej d'a nivac b'eyumal svac'och in pensar, maj vac'och q'uen oro yipoc in c'ool.
25 Malaj b'aj vic'nacchaañ in b'a yuj in b'eyumal, ma yuj jantac tas ay d'ayin.
26 Svil scopopial yoc c'u yed' pax yic c'ojan q'uen uj te vach' yilji,
27 palta malaj b'aj elc'altac tzin tz'ub'elta in c'ab' yic tzin ch'oxan yechel to tzin tz'ub'elta sti' c'u yed' q'uen uj chi' yic svac'anem in b'a d'ay.
28 Q'uinaloc icha chi' svutej in b'a, smoj am val tz'ac'jioch in yaelal, yujto chab'sat am svutej in b'a d'a Dios ay d'a satchaañ.
29 Malaj b'aj in tzalaj yuj yaelal sjavi d'a yib'añ eb' vajc'ool, ma yic sjavi chucal d'a yib'añ eb'.
30 Malaj b'aj ochnac in mul in c'anancot catab' d'a yib'añ eb', yic scham eb'.
31 Masanil eb' ayec' ved'oc, yojtac val eb' to ayic sjavi eb' ch'oc choñab'il d'ayin, malaj junoc eb' maj ac'ji tas sva'a.

32 A eb' anima sb'eyeq'ui, maj yal in c'ol scan eb' d'a yoltac calle d'ac'valil, jacanñej in pat
d'a eb'.
33 Malaj in mul syal in c'ub'aneli, icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Malaj in mul elc'altac
yaji,
34 yujto tzin xiv d'a eb' anima, talaj chuc tas syal eb' d'ayin. Maj in macoch in b'a d'a yol
in pat yujto in xiv yuj tas syal eb' in c'ab' voc.
35 Comonoc ay mach tz'ab'an tas sval tic. A juntzañ sval tic yelñej smasanil. Axo ticnaic
tzin tañvej tas spac ol ac'joc d'ayin yuj Dios Syal Yuj Smasanil chi'. A tas tz'ac'jioch
d'a vib'añ chi', comonoc vach' yaj stz'ib'chaj yuj viñ tz'ac'anoch d'a vib'añ chi'.
36 Tato icha chi', tzam vac'q'ue b'aj tz'ib'ab'iloch chi' d'a sjolom in jeñjab', ma d'a in jolom
icha junoc corona yic svic'anchaañ in b'a.
37 Tzam val d'a Dios yuj masanil tas ix in c'ulej, max am in q'uixvi in c'och d'a yichañ.
38 Q'uinaloc toñej in toc'naquec' lum luum d'a eb' ay yico', aton lum b'aj tzin munlaji,
39 q'uinaloc toñej ix in vab'at sat tas b'aj ix munlaj eb' in munlajvum, maj in tuppaxlaj
eb', a na van scham eb' yuj vejel.
40 Tato icha chi', q'uib'ocab' te q'uiix d'a sat in lum chi' sq'uexuloc ixim trigo, axo añ
comon añc'ultac sq'uib' sq'uexuloc ixim cebada, xchi viñaj Job chi'.
Aton slajvub' slolonel viñaj Job tic.

32

A tas ix yal viñaj Eliú
(Caps 32—37)

1 Ayic ix yilan eb' viñ oxvañ chi' to stec'b'ej sb'a viñaj Job yalani to malaj smul viñ, ix
yactan eb' viñ stelan sb'a yed' viñ. 2 Palta a d'a scal eb' viñ ay jun viñ vinac aj choñab'
Buz, Eliú sb'i viñ, yuninal viñ viñaj Baraquel yiñtilal viñaj Ram. Majxo techaj yuj viñ scot
yoval d'a viñaj Job chi', yujto stec'b'ej sb'a viñ yalani to malaj smul viñ, syac'ancanb'at
viñ d'a yib'añ Dios. 3 Ix cot pax yoval viñaj Eliú chi' d'a oxvañ eb' viñ yamigo viñaj Job
chi', yujto maj nachajel yuj eb' viñ tas ix aj spacan slolonel viñ eb' viñ, vach'chom ix
yac'can eb' viñ d'a yib'añ viñ. 4 A viñaj Eliú chi' quelemto viñ d'a scal eb' viñ chi', yuj
chi' ix stañvej viñ slolon juntzañxo eb' viñ chi' yed' viñaj Job chi'. 5 Ayic ix yilan viñ to
maxtzac yal spacan eb' viñ d'a viñaj Job chi', majxo techaj yuj viñ syamanoch vaan sb'a,
6 ix syamanoch viñ yalan yic d'a scal eb' viñ icha tic:

Sb'ab'el lolonel viñaj Eliú

A in tic quelem unin into, a exxo tic ichamtac vinac exxo, yuj chi' maj yal in c'ol ix valb'at
tas tzin na' d'a scal eyico'.
7 Ix in naan icha tic: Lolonocab' eb' viñ ichamtac vinac tic, yujto te ay tas yojtac eb' viñ.
Sch'oxocab'el sjelanil eb' viñ chi', xin chi.
8 Palta jun, masanil anima ayñej spensar, yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix ac'anoch
Yespíritu d'a eb'.
9 Mañ yujoc to nivanxo ab'il syil junoc mach, yuj chi' jelan, mañ yujoc yicham vinaquil
junoc mach, yuj chi' vach' snachajel yuuj.
10 Yuj chi' sval icha tic: Comonoc tze maclej pax eyab' tastac vic ol vala', ay pax jab'oc tas
tzin nib'ej svala'.
11 A in tic ix in maclej vab' tas ix eyala' yacb'an a ex tic van e naan tas tzeyutej e pacan
d'a viñ d'a jelanil.
12 Ix vilanpaxi to malaj junoc ex ix yal e pacan d'a viñ icha val smojal.
13 Xeyaltaoch e b'a jelanil, yujto maj yal eyuuj. Añej Dios ol pacan slolonel viñ chi'.
14 Mañoc d'ayin ix yal juntzañ lolonel viñ, yuj chi' mañ ol in pac d'a viñ icha ix e c'ulej a
ex tic.

15 A ticnaic mamin Job, a eb' viñ oxvañ tic, somchajnac eb' viñ, max yal-laj spacan eb' viñ tas ix ala'.
16 Palta a in tic mañ ol in em numan, vach'chom a eb' viñ tic mañxa tas vach' yalan eb' viñ, maxtzac nachaj yuj eb' viñ tas tz'aj spacani.
17 Palta ol vac'och in b'a d'a scal jun lolonel tic, ol valan tas nab'il vuuj.
18 Tzijtum tas tzin nib'ej svala', maxtzac yal in yamanoch vaan in b'a yuj tas nab'il tic vuuj.
19 Ijan val tzin d'iñchaj yuj in lolonel chi' svab'i, icha noc' ac' tz'uum b'ud'an yuj yal sat uva.
20 Yovalil ol vala', ichato chi' ol b'o in c'ool, yovalil ol in pac a lolonel tic.
21 A d'ayin, mañ ch'occh'ococlaj yilji anima, palta lajaññej eb' smasanil.
22 Val yel, a in tic mañ in b'eyb'aloc to ay junoc mach svic'chaañ. Q'uinaloc icha chi', tzam yac'och in yaelal Dios, aton b'ojinac in.

33

1 Yuj chi' mamin Job, ab' tas ol vala', cham tza maclej ab' in lolonel tic:
2 Yujto a spac a lolonel chi' ayxoec' d'a yol in ti' yic svalani.
3 A tas nab'il vuuj, ol val d'ayach d'a stojolal yed' d'a smasanil in c'ool.
4 A Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix in b'oani, a tz'ac'an in q'uinal, yuj chi' pitzan in.
5 Tac'vañ d'ayin tato syal a pacani, na tas ol utej a colan a b'a.
6 Lajanoññej co chavañil d'a yichañ Dios chi', añeja' d'a lum luum tic b'ob'il oñ.
7 Yuj chi' max yal a xiv vuuj, max yal emnaquil ol ach vutej.
8 Icha tic ix vab' alani:
9 Vach'chom malaj in mul, malaj jab'oc in paltail, malaj chucal tzin c'ulej,
10 palta a Dios sayan tas tz'aj yac'anoch d'a vib'añ, icha junoc yajc'ol tzin yutej.
11 Ichato ix yac'och q'uen cadena d'a voc, q'uelanñejoch d'ayin b'ajtac tzin eq'ui, xa chi.
12 Palta a tas ix al tic mañ vach'oclaj, yuj chi' ol vac' spac d'ayach: A Dios yelxo te ec'to yelc'och d'a quichañ a oñ anima oñ tic.
13 ¿Tas yuj tzaloch d'a sat to max spac tas tzal d'ay?
14 A Dios chi' tzijtum macañil syutej lolon sb'a, palta max nachajel-laj cuuj.
15 Ay b'aj slolon d'ac'valil, ma d'a vayichal, ma d'a ilvalil ayic te vaynac oñ.
16 A Dios slolon d'a co pensar, yic tzoñ cachjioch vaan d'a tas sco c'ulej, icha chi' tz'aj oñ xib'tanpaxi.
17 Icha chi' tzoñ yutej Dios, yic vach' squiq'uel co b'a d'a scal chucal, yic mañ comonoc squic'chaañ co b'a.
18 Icha chi' syutej Dios oñ scolanel d'a chamel yic vach' max oñ sateli.
19 Ay pax b'aj jun, a yed' yaelal syac' co cachnab'il Dios chi', scab'an val syail d'a co nivanil.
20 Masanil vael te vach' tz'ac'ji co va'a, toñej sco yajeli.
21 Stz'onb'i co nivanil, scheclajelta co b'aquil d'a co nivanil chi'.
22 Ichato sc'och co nivanil b'aj smucchaj eb' chamnac, ayxoec' d'a yol sc'ab' chamel.
23 Palta q'uinaloc d'a scal jantac eb' schecab' Dios, sic'jielta junoc te nivan yelc'ochi, scoti yic tzul colvaj qued'oc, syalani tas smoj sco c'ulej,
24 sc'anan cuuj d'a Dios to tz'oc' sc'ol d'ayoñ. Sc'ananpax d'a Dios chi' to max yiq'uel co q'uinal, yujto chequelxo mach stupan yuj co chucal chi'.
25 Icha chi' tz'aj sb'oxi co c'ool, axo co nivanil tic tz'uninb'ixi, icha yic scotnac quelemal.
26 Ayic tzoñ tevi d'a Dios, syac'an svach'c'olal d'ayoñ. Val d'a tzalajc'olal tzoñ och ejmelal d'a yichañ Dios, scalan svach'c'olal d'a scal eb' quetanimail.
27 Scalan junjun oñ d'a yichañ eb' anima icha tic: Ix och in mul, ix in c'ulej tas mañ tojoloc, palta a Dios maj yal sc'ol ix yac'och in yaelal d'a smojal.
28 A ix yutej to ix in scol d'a yol sc'ab' chamel, yuj chi' tzato vil saquilq'uinal, xco chama.

29 Icha chi' tzoñ yutej Dios, mañ jun chaelocñej sc'ulej icha chi',
30 yuj oñ scolanelta d'a yol sc'ab' chamel, yic scac'an tzalajb'oc jab'ocxo co c'ool.
31 Mamin Job ab' val tas ol vala'. Numan tzach aji yacb'an tzin loloni.
32 Tato ay tas tza nib'ej tzala', syal alan d'ayin. Tato ay tas snachaj uuj, ala', tzin nib'ej malaj tas scan d'a ib'añ.
33 Tato malaj tas tzal jun, maclej ab' tas ol vala', ol ach in c'ayb'ej d'a jelanil, xchi viñaj Eliú chi'.

34

Schab'il macañ slolonel viñaj Eliú

1 Ix yalanxi viñaj Eliú chi' icha tic:
2 A ex jelan ex, ex e c'ayb'ejnac, ab'ec tas ol vala':
3 A yol co ti' a tz'ab'an svach'il tastac scab'lej. Icha pax chi' co chiquin a tz'ab'an tastac tz'alchaji.
4 Yuj chi' sco b'eyc'olej tas yaj juntzañ lolonel tic, yic snachajel cuuj tas yaji.
5 A viñaj Job ix alan icha tic: A in tic malaj in mul, palta a Dios max b'oanel-laj tas vaji.
6 Q'uinaloc tato svala' to ay in mul, van am vesan syal chi'. Vach'chom malaj in mul chi', palta max yiq'uel-laj in yaelal tic, xchi viñ.
7 Malaj junoc mach lajan yed' viñaj Job tic, scomon b'uchvaj viñ d'a Dios icha co comon uc'an a a'.
8 Scha val sc'ol viñ junñej tz'aj yed' eb' chuc. Junñej tz'ec' viñ yed' eb' anima chuc spensar.
9 Syalan viñ to malaj tas scac' ganar ayic vach' scutej co b'a d'a sat Dios.
10 Palta a ex ay e pensar tic, ab'ec tas ol vala'. A Dios Syal Yuj Smasanil, malaj b'aj sc'ulej tas mañ tojoloc.
11 A tz'ac'an spac d'a junjun anima icha tastac sc'ulej. Junjun mach ol scha spac icha val d'a smojalil.
12 Val yel a Dios Syal Yuj Smasanil chi', malaj b'aj sc'ulej junoc chucal, ma junoc tas mañ tojoloc.
13 Malaj junoc mach ix ac'an yopisio yac'an yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic.
14 Q'uinaloc syal sc'ol Dios syiq'uel quic' yac'nacoch d'ayoñ,
15 junlajanñej am tz'aj co cham co masanil, tzoñ meltzajxicanoch pococal.
16 Mamin Job, tato ay a pensar, ab' tas ol vala'. Tza maclej val ab' in lolonel tic.
17 Q'uinaloc tato mañ tojoloc Dios ¿tom syal yac'an Yajalil? ¿Tom tza nib'ej tzac'och d'a yib'añ Dios, jun yelxo val ec'b'al te vach'?
18 Tato chuc syutej sb'a eb' rey yed' eb' yajal, max xivlaj Dios yalanoch d'a sat eb'.
19 A Dios max yac'ochlaj sb'a yed' eb' yajal, max yac'paxochlaj sb'a yed' eb' b'eyum d'a yichañ eb' meb'a'. Lajanñej quelc'och d'a sat, yujto a b'ojinac oñ co masanil.
20 Tato syal sc'ol Dios, elañchamel tzoñ cham d'a junoc ac'val. A eb' te jelan yalani, munil ol cham eb', mañ yovaliloc anima ol milan eb'.
21 A Dios tz'ilan tastac sco b'eyb'alej, yojtacpaxi tastac tz'aj co b'eyeq'ui.
22 Vach'chom te q'uic'q'uinal, palta max yal-laj sc'ub'anel sb'a eb' sc'ulan chucal.
23 A Dios mañ yovaliloc syavtej junoc anima d'a yichañ yic sch'olb'itani.
24 Mañ yovaliloc sc'anb'ejec' yab'i tas yuj satel eb' nivac yajal, ch'ocxo mach tz'ochcan d'a yopisio eb' chi'.
25 A Dios yojtac tastac sc'ulej eb'. Syalñej sc'och d'ac'valil satancanel eb'.
26 A val d'a quichañ tz'ac'jioch syaelal eb', icha tz'utaj eb' chuc,
27 yujto malaj sgana eb' sc'anab'ajan tas syala', malaj sgana eb' sb'eyb'alan schecnab'il.
28 Yuj schucal eb' yajal chi', tz'el yav eb' meb'a' yed' eb' tz'ixtaji. A Dios tz'ab'an yel yav eb' chi'.

29 Q'uinaloc malaj tas syal Dios, malaj mach syal yac'anoch d'a yib'aň. Q'uinaloc sb'at
mican Dios d'a eb' van yixtaji, malaj mach syal scolan eb'. Vach'chom junoc nivan
choňab', ma junoc anima, max yal scolan sb'a.
30 Aňej Dios syal scolvaji yic max yac' yajalil eb' chuc spensar d'a juntzaň choňab' chi',
yic max ixtaj eb' anima yuj eb'.
31 Mamin Job, tocval ix al d'a Dios: Ix och in mul, palta maňxo ol in c'ulejlaj.
32 Ch'ox val in mul to maxtzac in nacoti. Tato ay b'aj chuc ix laj vutej in b'a, axo ticnaic,
maňxo ol in c'ulejlaj, maň xa chioc.
33 Tato max a cha ab' tas syal Dios, ¿tom a a naani to ol spac Dios d'ayach icha val tas tza
nib'ej? Yuj chi' a ach tza na' tas tzutej a b'a, maňoc in ol val d'ayach. Al val d'ayoň
tas tza na' chi'.
34 A eb' anima jelan tz'ab'an tas sval tic, ol yal eb' icha tic:
35 Maň yojtacoc viňaj Job chi' tas syala', malaj yelc'och slolonel viň syal chi', xcham eb'.
36 Chamocab' val sch'olb'itaj viňaj Job tic, yujto a tas syal viň, lajan icha tas syal eb' malaj
svach'il sb'eyb'al.
37 A viňaj Job tic, maň toňejoc ay smul viň, palta yelxo te pit viň. Val d'a quichaň
sb'uchvaj viň d'a Dios, stelan val sb'a viň yed'oc, xchi viňaj Eliú chi'.

35

Yoxil macaň slolonel viňaj Eliú

1 Ix yalanxi viňaj Eliú chi' icha tic:
2 Mamin Job, ¿tom tza na' to vach' tas ix ala'? A Dios ol alanoc to malaj in mul, xa chi.
3 Vach'chom tzal val icha tic d'a Dios: ¿Tas alan ico' vach'chom tz'och in mul? ¿Tas in
ganar tato max och in mul chi'? xa chi.
4 Ol in tac'voc d'ayach yed' d'a eb' viň amigo tic:
5 Q'ueaň q'uelan d'a satchaaň, ol ilani to a asun te chaaň yajq'ue d'a ib'aň.
6 Vach'chom ste och a mul, malaj tas ol ic'an Dios uuj.
7 Taxoňej te vach' pax tas tza c'ulej jun, malaj pax tas syiq'uelta d'a a patic, malaj jab'oc
vach'ilal syac' d'ay.
8 A eb' quetanimail, aton eb' tz'ixtaj yuj a mul, a eb' chi', vach' pax tz'elc'och eb' yuj
svach'il tas tza c'ulej.
9 Ayic tz'ixtaj val eb' anima, tz'el val yav eb' yic sayan mach scolan eb' d'a yol scab' eb'
tz'ixtan chi',
10 palta max sayec'laj Dios eb' yic scolvaj yed' eb', aton Dios b'ojinac eb', jun tz'ac'an co
tzalajc'olal d'a scal yaelal.
11 Max saypaxec'laj Dios chi' eb', aton jun ec'al tzoň c'ayb'an d'a yichaň noc' noc', jun
tz'ac'an co jelanil d'a yichaň noc' much.
12 Tz'el yav eb', palta max tac'vilaj Dios d'a eb', yujto te chuc eb', syic' val chaaň sb'a eb'.
13 Yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, max scha yab' comon lolonel syal eb'.
14 Vach'chom tzala' to max ilochlaj Dios chi', palta a tas ayoch d'a ib'aň ayec' d'a yichaň,
yuj chi' taňvej tas ol aj sb'oan Dios chi' d'ayach.
15 Tzala' to max cot yoval, malaj yaelal syac' d'a eb' sc'ulan chucal.
16 Palta mamin Job, a juntzaň a lolonel tzal chi' malaj jab'oc yelc'ochi. Jantac tas tzala',
palta malaj a pensar ayic tzach loloni, xchi viňaj Eliú chi'.

36

Schaňil macaň slolonel viňaj Eliú

1 Ix yalanxi viňaj Eliú chi' icha tic:
2 A ticnaic ac' nivanc'olal, yujto ol ach in c'ayb'ej, ayto tas ol val yuj svach'iloc Dios.
3 Ol vac'lab'ej jantac in jelanil yic tzin ch'oxaneli to a Dios chi' b'ojinac oň, tojol ton paxi.

4 Ojtaquejeli to a tas sval tic d'ayach maň esoc. A in tzin lolon ed' tic, tz'acan in jelanil.
5 A Dios te ay spoder, te ay pax sjelanil, palta malaj junoc mach spatiquejeli.
6 A eb' chuc sc'ulej, scham eb' yuj Dios chi', axo eb' tz'ixtaji, sb'oji yaj eb' yuuj.
7 A staňvan eb' anima vach' sb'eyb'al. A tz'ac'anoch eb' yajalil yic sb'inaj eb' d'a masanil tiempo.
8 Axo eb' sc'ulan chucal, tato stzec'chaj eb' d'a q'uen cadena, syab' val syail eb'.
9 A Dios sch'oxani b'ajtac tz'och smul eb' chi' yujto tz'ec' eb' d'a yib'aň.
10 Sloloni yic scachan eb', syalani to syactejcan schucal eb' chi'.
11 Tato scha yab' eb', syac'anoch sb'a eb' d'a yol sc'ab', tzalajc'olal tz'ec' eb', ato syal jantac sq'uinal eb' syac'a'.
12 Palta tato max scha yab' eb' jun, xicjicham eb', sb'atcan eb' d'a scal eb' chamnac yujto maj yac'och eb' d'a sc'ool tas syal Dios.
13 A eb' malaj yelc'och Dios d'ay, ayňejcot yoval eb'. Vach'chom tz'ac'jioch syaelal eb' yuuj, palta max yal-laj sb'a eb' d'ay yic sc'anan scolval eb' d'a yib'aň.
14 Spet cham eb', q'uixvelal tz'aj satel eb'.
15 A d'a scal syaelal junoc mach, a Dios tz'ac'an nachajel smul, yic scolchaj d'a scal syaelal chi'.
16 Mamin Job, icha chi' sgana Dios tzach yutej. Tzach yic'anelta d'a scal a yaelal, tzach yic'anb'at d'a jun lugar te vach' b'aj maňxa tas syac' palta d'ayach, yic tzac' tzalajb'oc a c'ool d'a vael jantac svach'il.
17 Palta axo ticnaic, a Dios tzach ch'olb'itani, a yaelal smoj schaan eb' chuc, a chi' van a chaani.
18 Yuj chi' ya'ilej a b'a yic vach' maň elaňchameloc tzach satel yuj yoval sc'ol Dios. Maň ol yal a colchaj d'a yoval sc'ol chi' yuj jantacoc tumin.
19 Malaj yelc'och a b'eyumal d'a sat. Malaj pax yelc'och jantac ipalil d'ay.
20 Mocab' a nib'ejcot sq'uic'alq'uinalil chamel d'a ib'aň, aton stiempoal satjiel nivac choňab' d'a elaňchamel.
21 Ya'ilej a b'a yic max a nib'ejb'at a b'a d'a chucal, yujto a yaelal tic ix javi d'a ib'aň yic max ach b'at d'a chucal chi'.
22 Scham val ilan jantac spoder Dios. Malaj junoc c'ayb'um syal slajb'an sb'a yed'oc.
23 Malaj junoc mach syal yalan tas sc'ulej, malaj mach syal yalanoch d'a sat to chuc ix sc'ulej.
24 Masanil anima tz'alan vach' lolonel yuj tas vach' ix sb'o Dios chi'. Ya'ilej pax a b'a yic max b'at satc'olal alan vach' lolonel d'ay.
25 Masanil anima tz'ilan tastac b'ob'il yuuj, vach'chom najatňej syilb'at eb'.
26 Maxtzac nachajel cuuj jantac snivanil yelc'ochi, max yal co b'isan jantac yab'ilal.
27 A tz'ic'anq'ue jantac a a' d'a chaaň, smeltzajoch a' ňab'il.
28 Smolan sb'a a' d'a scal asun, slajvi chi' yax ňab' tz'aj yem a' d'a quib'aň.
29 Malaj mach snachajel yuuj tas tz'aj spucaxb'at asun chi' yuuj, ma tas yuj sc'aň c'u d'a satchaaň b'aj ay scajnub'.
30 A tz'ac'anec' copoljoc leb'lon d'a spatictac b'aj ayeq'ui, palta a yich a' mar, aňeja' q'uic'q'uinal yilji.
31 Icha tic tz'aj sch'olb'itan juntzaň choňab', syac'an jantac vael d'a eb' anima.
32 A yamjinac leb'lon, syumanb'at b'aj syal sc'ool, d'iňanňej sc'och b'aj sc'och chi'.
33 Ayic sc'aň c'u chi' a sch'oxani to van scot nivac ic'ňab', inatax noc' molb'etzal noc', yojtac noc' to vanxo scot ic'ňab' chi'.

37

1 A svilan nivac ic'ňab' chi', ste ib'xiq'ue in pixan yuj xivelal, ichato sq'ueta svab'i.
2 Ab'ec val sc'aň c'u, aton sjaj Dios, a d'a yol sti' tz'elta jun sc'aň chi'.

3 A tz'ac'anec' copnaj leb'lon d'a masanil satchaaň, scheclajc'och b'aj slajvic'och lum luum tic.
4 Slajvi chi' tz'ab'chaj sc'aň yoch sjaj Dios te nivan yelc'ochi. Yacb'an van sc'aň chi' axo leb'lon chi' maxtzac och vaan yec' copoljoc.
5 A yuj sc'aň yol sjaj chi', ay tas satub'tac sc'ulej, max nachajel cuuj.
6 A tz'ac'anem q'uen sacb'acom d'a sat luum tic, syac'anpaxem ňab' te ay smay.
7 Yuj chi' a Dios tz'ac'anoch eb' anima d'a yol spat, yic vach' snachajel yuj eb' to a tz'ac'ancot juntzaň chi'.
8 Axo noc' noc' sb'at noc' d'a yoltac sňaq'ueen, ata' b'at sc'ub'ejcan sb'a noc'.
9 Scot chacxuxum ic' d'a stojolal sur, axo d'a stojolal norte scot siic yuj ic'.
10 A yuj yic' Dios spitzviq'ue q'uen cheev, sb'at quechan q'uen d'a yib'aň a' nivac a'.
11 A tz'ac'anoch a' d'a scal asun, axo d'a scal a' spitzvielta leb'lon.
12 A asun tz'ec'ňej b'aj sgana Dios. Icha chi' tz'aj sc'anab'ajan asun chi' tas syal d'a smasanil sat luum tic.
13 A yed' juntzaň tic sch'oxan Dios, syac'an yaelal ma syac'an svach'c'olal d'a eb' anima.
14 Mamin Job, ab' val tas svala', scham val ilan tas satub'tac sc'ulej Dios.
15 ¿Tzam nachajel uuj tas syutej Dios sc'ulan masanil juntzaň tic, tas tz'aj yec' copnaj leb'lon d'a scal asun chi'?
16 ¿Ojtac ama tas tz'aj scan vaan asun d'a satchaaň? Aton jun chi' sch'oxanel sjelanil Dios satub'tac.
17 A ach tic, pural stechaj c'ac' uuj d'a yol a pichul. Yuj ic' te c'ac' scot d'a sur numanxoňej tz'aj sat lum tic.
18 ¿Tzam yal a colvaj yed' Dios yic syac'anb'at jeňan satchaaň tic, icha junoc quechaň q'uen q'ueen tzatz tz'ajcani?
19 Al d'ayoň ticnaic tas vach' scal d'a Dios, yujto icha d'a scal q'uic'alq'uinal ayoň eq'ui, maňxa tas vach' calani.
20 A in tic max in tec'b'ej in b'a valani to tzin lolon yed' Dios. Tato tzin c'ulej icha chi', ichato in gana svic'cot in chamel.
21 Ina ayic tz'ec' ic' syic'anel asun, sc'achvi d'a chaaň, maxtzac yal co q'ue q'uelan d'a yoc c'u.
22 A d'a stojolal norte toxoňej copopi tz'aj icha q'uen oro, toxoňej sat co c'ol quilan stziquiquial Dios.
23 Maxtzac nachajel cuuj tas yaj Dios Syal Yuj Smasanil, yujto ec'b'al spoder yed' stojolal. Te tojol yuj chi' malaj b'aj syixtej junoc anima.
24 Yuj chi' xiv eb' anima d'ay. Malaj jab'oc yelc'och eb' syaloch sb'a jelanil d'a yichaň, xchi viňaj Eliú chi'.

38

Spac slolonel viňaj Job ix yac' Dios
(Caps 38—42)

1 Ix lajvi chi, ix lolonelta Jehová d'a viňaj Job d'a scal jun chacxuxum ic', ix yalan icha tic:
2 ¿Tas aji, yuj chi' yed' a lolonel malaj yelc'och tzala'? Scheclaji to max a chalaj tato tz'acan in jelanil.
3 Tec'b'ej a b'a a pacan juntzaň tas ol in c'anb'ej tic:
4 ¿B'ajtil ayach eq'ui ayic ix vac'anem yich lum luum tic? Al d'ayin tato yel te ay tas ojtac.
5 ¿Ojtac ama mach ix naani jantac ix aj yem yechel yich lum chi'? ¿Mach ix naani jantac tz'aj luum?
6 ¿Ojtac ama b'ajtil b'achancan yich lum chi'? ¿Mach ix b'ab'laj ac'anem q'uen q'ueen ayem yichoc luum?

7 Ayic vanxo sq'uiñib'i d'a jun c'u chi', ix b'itan q'uen c'anal. Masanil eb' ángel, ix el yav
eb' yuj tzalajc'olal.
8 Ayic ix elul chulnaj a' mar d'a sat lum tic, ¿mach ix macan sat a' yic scañej a' b'aj aycani?
9 A in ix vac'can asun sc'uoc a', añeja' asun chi' ix vac'canoch sb'aloc a'.
10 A in ix vac'can b'aj sjavi c'aman a' mar chi', ichato ix vac'canoch sllaveal sti' a'.
11 Ix valan d'a a' icha tic: Añej d'a tic tzach javican c'aman, maxtzac yal ec' d'a tic, añej
d'a tic ol ach ja poñnajoc, xin chi d'a a'.
12 ¿Ayxom b'aj ix ala' to scot saquil yichchaañ yic sacb'i d'a junoc c'u?
13 ¿Ix am a puc saquilq'uinal d'a smasanil sat lum luum yuj a lolonel chi', yic b'at
sc'ub'ejel sb'a eb' chuc?
14 Scheclaj val sch'olquiltaquil sat lum luum ayic tz'och yoc c'u d'a luum d'a q'uiñib'alil,
icha scheclaj schucquiltaquil junoc c'apac, ma icha tz'aj scheclajcanem otz'an
junoc sello d'a lum b'aq'uech luum.
15 A saquilq'uinal chi' syaman vanaj eb' chuc, yuj chi' maxtzac yal-laj sc'ulan chucal eb'.
16 ¿Ayxom b'aj ix ach xid'ec' il juntzañ xab' olan c'ub'eltac b'aj sq'ueul a' mar?
17 ¿Toxom ix ila' b'ajtil ay spuertail chamub'?
18 ¿Ojtac ama jantac yechel sat lum luum tic? Al d'ayin, tato yel ojtac smasanil.
19 ¿Ojtac ama b'ajtil scot saquilq'uinal yed' q'uic'alq'uinal?
20 ¿Tzam yal alan d'a saquilq'uinal b'aj sc'ochcani? ¿Tzam yal ic'anxi meltzaj b'aj cajan?
21 Tecan ojtac val sic'lab'il, ina ayachxo ayic ix in b'oan masanil tas, te ayxo a q'uinal.
22 ¿Ayxom b'aj ix ach xid'ec' b'aj molan q'uen cheev yed' q'uen sacb'at vuuj?
23 A juntzañ chi', sic'an vuuj, yic svac'lab'an d'a junoc yaelal, ma d'a junoc oval.
24 ¿Ojtac ama b'ajtil sjavi c'u? ¿Ojtac ama b'aj scot ic' d'a stojolal b'aj sjavi c'u chi'?
25 ¿Mach sjacan b'aj scot secnaj yaxñab', sch'oxan b'aj sb'at oval ic' ñab',
26 ayic syac'an ñab' d'a lum tz'inan luum, b'aj malaj anima cajan,
27 yic sch'ayxi lum luum malaj tas sq'uib' d'ay, slajvi chi' sq'uib' añ añc'ultac?
28 ¿Mach mamab'il yaj d'a yaxñab' yed' d'a yal ac'val?
29 ¿Mach nunab'il yaj d'a q'uen cheev?
30 ¿Mach tz'ac'an tzatzb'oc a a' icha q'uen q'ueen, stzatzb'iel sat a' mar yuj siic?
31 ¿Tzam yal a molb'an q'uen c'anal scuchan Mootz, ma tza saclemb'at q'uen c'anal
scuchan Orión?
32 ¿Tom a ach tzac' q'ueul q'uen nitc'anal ayic van sq'uiñib'i? ¿Tom a ach tziq'uelta
juntzañ q'uen c'anal scuch nivan Osa yed' q'uen yune' Osa?
33 ¿Tom ojtac juntzañ sleyal tastac tz'aj sb'eyec' tastac ay d'a satchaañ? ¿Tom a ach tzac'
elc'och juntzañ ley chi' d'a sat lum tic?
34 ¿Tom syal alan d'a asun to syac'cot sñab'il?
35 Tato tza checb'at leb'lon yic sb'at d'a junoc lugar, ¿tzam tac'vi d'ayach icha tic: Ina in
tic, chec in, xchama?
36 ¿Tom a ach ix ac' sjelanil noc' much yed' noc' ajtzo' yic syojtacanel noc' to ol yac' ñab'?
37 ¿Ay am mach te jelan yojtac jantac asun ay d'a smasanil? ¿Tom syal a secanel a a' ayoch
d'a scal asun chi' yic syac'an ñab',
38 yic a lum pococ tz'och lum soc'omal, telquiltac tz'aj luum?
39 ¿Tom a ach tza say schib'ej noc' nun choj yic syic'anb'at noc' d'a noc' yunetac yic sb'ud'ji
noc' yunetac chi',
40 ayic syil-lan sb'a noc' b'aj ay, mato yic tz'em lachan noc' d'a caltac añc'ultac?
41 ¿Mach tz'ac'an svael noc' joj ayic tz'ec' noc' say svael noc' yune', yujto tz'el yav noc'
sc'anan svael d'ayin?

39

1 ¿Tom ojtac b'aq'uiñ tz'aj yune' noc' c'ultaquil chiva? ¿Tom tzila' chajtil tz'aj yalji yune' noc' c'ultaquil chej?
2 ¿Tom ojtac jaye' ujal scuchoch yune' noc', b'aq'uiñ pax tz'aj yune' noc' chi'?
3 Ayic tz'aj yune' noc' chi', tz'em votz'an noc' yic tz'el yune' noc' chi' yic tz'ec' syail.
4 Ayic toxo ix och yip noc' yunetac chi', sq'uib' noc' d'a caltac te', maxtzac meltzajlaj noc' d'a snun chi'.
5 ¿Mach ac'jinaccan noc' caltacte'al b'uru? ¿Mach aljinaccani, yuj chi' libre yajcan noc'?
6 A in valnac b'ajtactil scajnajcanec' noc', aton d'a taquiñ luum yed' d'a pañquiltac b'aj malaj tas sq'uib'i.
7 Max yal-laj sc'ol noc' tz'aj b'aj ay av yuj anima, malaj mach syal yac'an munlaj noc'.
8 Tz'ec' noc' say va sb'a d'a tzalquixtac, sayan añ añc'ultac noc' sc'uxu'.
9 ¿Tom tza na' to a noc' caltacte'al vacax syal ac'an munlajoc, mato tz'ochcan noc' junoc ac'val d'a yol a macte'?
10 ¿Tom syal a tzec'anoch te' yugo d'a noc', yic tzac'an pural noc' smunlaj d'a arado ed'oc, ma tz'och tzac'an noc' d'a a patic yic tzach d'ocvi lum yed' noc'?
11 ¿Tom yujto te ay yip noc' syal ac'anoch noc' yipoc a c'ool d'a a munlajel?
12 ¿Tom tza na' to syal a c'anan noc' yic tza molan sat tas tzavej b'aj smolb'aji?
13 Ilnab' noc' avestruz, slavlavan sc'axil noc' d'a tzalajc'olal, palta max yal-laj sb'at jeñeñoc noc' icha noc' garza.
14 A d'a scal q'uen arena syaq'uem sñolob' noc' yic sq'uixnaj yuj sq'uixinal q'ueen.
15 Max snalaj noc' tato ay mach ol tec'an pojoc, ma junocxo noc' sq'ue tec'tec' d'a yib'añ.
16 Te chuc noc' d'a yune', ichato mañ yuneoc noc'. Malaj sna noc', vach'chom max q'ueta noc' yune' chi'.
17 Yujto a in maj vac' spensar noc', yuj chi' icha chi' syutej sb'a noc'.
18 Ayic sq'ue vaan noc' sb'at lemnaj noc', max xivlaj noc' syamchaj yuj noc' chej ayq'ue anima d'a yib'añ, yujto max tzac'van sb'ey noc' chej chi' d'a noc'.
19 ¿Tom a ach ac'nac yip noc' chej chi'? ¿Tom a ach ac'nac xil yib' sjaj noc' yic vach' yilji noc' yuuj?
20 ¿Tom a ach tzac'q'ue chennaj noc' icha noc' chil? Ste xiv eb' soldado yuj noc' ayic sjornaj sñi' noc'.
21 Smac'an lum luum noc' d'a ac'lictac yujto stec'ton yip noc', max xivlaj noc' sb'at d'a oval.
22 Mañ yojtacoclaj noc' tato ay tas ay smay, max xivlaj noc', max ochlaj tec'naj noc' yuj q'uen espada.
23 Vach'chom toxoñej stziñiljub' q'uen q'ueen ayoch d'a viñ ayq'ue d'a yib'añ noc', scopoljub' q'uen espada yed' q'uen slanza viñ,
24 palta yed' val yip noc' sb'at ñicnajoc. Ayic tz'oc' q'uen trompeta yic oval, maxtzac yal syamchajoch vaan noc'.
25 Ayic tz'oc' q'uen trompeta chi' tz'oc' pax noc'. Najatto ay noc', syab'an noc' to ay oval, syab'an noc' yoch sjaj eb' yajal.
26 ¿Tom te jelan ach, tom syal a c'ayb'an noc' ch'acb'a yic sb'at jeñeñoc noc' d'a stojolal sur?
27 ¿Tom a ach tzal d'a noc' d'iv to sb'o so' noc' b'aj te chaañ?
28 A d'a sattac q'uen tenam ayec' noc' tz'ec' c'u tz'ec' ac'val. A d'a sjolomtac q'ueen sq'ue tec'tec' noc'.
29 A d'a chaañ chi' smaclej yil noc' b'ajtil sb'at noc' syam schib'ej.
30 A noc' yune' noc' añej chic' ic'an pitzan noc'. A b'aj ay snivanil chamnac, ata' ayñejec' noc', xchi Jehová.

40

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Job chi' icha tic:
2 Ach Job, ix a nib'ej a telaj a b'a ved'oc a in to Syal Vuj Smasanil, ¿ayto am tas tza nib'ej tzal d'ayin? Tac'vañ d'ayin, xchi Jehová chi'.
3 Ix tac'vi viñaj Job chi' d'a Dios icha tic:
4 ¿Tas ol vutej in tac'vi a in malaj jab'oc velc'och tic? Vach' ama to malaj tas svala'.
5 Chael oxelxo ix in loloni, mañxalaj tas vach' valani, xchi viñ.
6 Ix lolonpaxelta Jehová chi' d'a viñ d'a scal jun chacxuxum ic' chi', ix yalan icha tic:
7 Tec'b'ej a b'a d'a vichañ, ol a pacan d'ayin tastac juntzañ ol in c'anb'ej tic d'ayach:
8 ¿Tzam a tec'b'ej a b'a alani to mañ tojoloc svutej in b'a, yujto malaj a mul alani?
9 ¿Tocval ec'b'al ip d'a vichañ? ¿Tzam ñilili sc'añ yol a jaj icha sc'añ vic tic?
10 Ch'oxnec vil an tato nivan elc'ochi, checlajocab' a b'inajnaquil yed' a poder.
11 Scham val ilan eb' syic'chaañ sb'a, ac' oval yed' eb', emnaquil tzutejcan eb' tato syal uuj.
12 A eb' syic' val chaañ sb'a te chuc sb'eyb'al chi', yalñej b'ajtil ay eb', tec'canem eb' d'a sat luum vila'.
13 Tza mucancan eb' d'a yol luum. Tza macancanem eb' b'aj ayec' eb' chamnac.
14 Icha chi' ol aj vilani to yel ay a jelanil, syal a colan a b'a yed' val ip.
15 Ilnab' noc' nivac Behemot, a in ix in b'o noc' icha ix vutej ach in b'oani. A añ añ sc'ux noc' icha noc' vacax.40.15
16 Ina te ay yip snañal noc' yed' yip sb'ac'chil xub' noc'.
17 A sñe noc' lajan stzatzil icha te' c'ute', axo sch'añal xub' noc' pixquiltac yaji.
18 A sb'aquil noc' lajan icha q'uen tubo nab'a bronce, axo yoc noc' icha q'uen hierro.
19 Añej juntzañ noc' chi' satub'tac yilji ix in b'o d'a scal masanil noc' noc'. A inñej syal in satanel noc', yujto a in ix in b'o noc'.
20 A d'a jolomtac vitz b'aj stajni noc' c'ultaquil noc', ata' say añ añc'ultac noc' sc'uxu'.
21 Axo d'a yeñultac te te' tz'em cutzan noc', mato d'a scaltac te' aj b'aj c'ub'eltac, b'aj sitz'atac.
22 A te te' ay yeñul chi', a d'a yeñul te' sic'b'an noc'. A d'a scaltac te' b'acmam oyanoch d'a stitac a a', ata' ay noc'.
23 Vach'chom ste nivanb'i a a' chi', max xivlaj noc'. Vach'chom sq'uec'och a' Jordán d'a yol sñi' noc', malaj tas sna noc'.
24 ¿Mach val junoc syal yic'anq'ueta yol sat noc', ma syal yac'anec' junoc lasu d'a yol sñi' noc'?

41

1 Añeja' pax noc' leviatán, ¿tocval syal a yaman noc' yed' q'uen anzuelo? ¿Tocval syal a tzec'an sti' noc' yed' junoc ch'añ ch'añ?41.1
2 ¿Tom syal ac'anec' junoc ch'añ ch'añ d'a yol sñi' noc', ma tzaq'uec' junoc q'uen gancho d'a yalañ sti' noc'?
3 ¿Tom syal stevioch noc' d'ayach yic tz'oc' a c'ol d'a noc'? ¿Tom nanam syutej sb'a noc' d'ayach yic malaj tas tzutej noc'?
4 ¿Tom syal ac'an a trato yed' noc' yic tz'och noc' a checab'oc d'a masanil tiempo?
5 ¿Tom syal a tajni yed' noc' icha tzach tajni yed' noc' much? ¿Tom syal ac'anoch sch'añal noc' yic stajni eb' ix isil yed' noc'?
6 ¿Tom syal spojchajec' schib'ejal noc'? ¿Tom syal scotac xicanb'at noc' eb' choñvajum?
7 ¿Tocval tz'ec' junoc jul-lab' d'a stz'umal noc' uuj? ¿Tocval sc'axpaj q'uen arpón d'a sjolom noc' uuj?

40.15 **40:15** Behemot, syalelc'ochi nivaquil noc', palta mañ cojtacoc tas noc'al noc'.

41.1 **41:1** Il nota d'a Job 3.8.

8 Tato tzac'lej a yaman noc', tzac'an oval yed' noc', maň ol b'at satc'olal uuj tas tzach yutej noc', maňxa b'aq'uiň ol a tzuntzej noc'.
9 Yalňej mach tz'ilan noc' leviatán chi', tz'el yip eb' yuj xivelal.
10 Malaj junoc mach stec'b'ej sb'a stzuntzan noc'. Ocxom val in a in tic, ¿tocval ay junoc mach stec'b'ej sb'a d'a vichaň?
11 Malaj junoc mach ac'jinac junoc tas d'ayin, yuj chi' malaj b'aj ay in b'oc, yujto vicňej masanil tas.
12 Max vactej valan yuj yoc noc' leviatán chi', yujto te' ay yip, malaj tas stzac'van icha yip noc' chi'.
13 Malaj mach syal yic'anel stz'umal noc', mato stecoch slanza eb' d'a stz'umal noc' chi', yujto a stz'umal noc' chi' icha q'uen smacul sňi' sc'ol eb' soldado yaji.
14 Malaj mach syal sjacan sti' noc', yujto a q'uen ye noc' yelxo te ay smay yilji q'ueen.
15 A stz'umal yich spatic noc' latz'anochi, te tzatz icha q'uen q'ueen, lajan icha maclab' jul-lab'.
16 B'uc'uq'ui yaj stz'umal noc' chi', maňxa jab'oc ic' syal yec' d'ay.
17 Junňej yamaň yaji, malaj mach syal sňic'chitani.
18 Ayic tz'ad'isvi noc', lajan val icha yec' leb'lon. Axo yol sat noc' stziquiqui yilji icha sjavi c'u d'a q'uiňib'alil.
19 A d'a yol sňi' noc' tz'elta c'ac', spucb'at icha namix c'ac',
20 tz'elta tab', icha xob'al junoc chen van xej d'a scal te' c'ac'.
21 A yed' yic'al sňi' noc' schacb'i te' tzac'ac', tz'eltapax namix c'ac' d'a yol sňi' noc'.
22 A sjaj noc' te ay yip. Masanil anima xiv d'a noc'.
23 A schib'ejal noc' te tzatz, icha val q'uen hierro b'ob'il d'a cal c'ac'.
24 A spixan noc' te tzatz icha q'uen q'ueen, tzatz icha q'uen cha'.
25 Tato scot noc' d'a eb' anima, a eb' te vinac yalani xiv eb' d'a noc', sb'at eb' elelal yuj xivelal chi'.
26 Malaj tz'och q'uen espada, q'uen lanza, ma jul-lab' yic syac'an oval eb' anima yed' noc'.
27 A q'uen hierro icha te' unin te' yaj q'uen d'a noc', axo q'uen bronce icha te te' c'aeltac yaj q'uen d'a noc'.
28 A jul-lab' sjulchajoch d'a noc', max xivlaj jab'oc noc' yuuj. A junoc q'uen q'ueen sjulchajoch d'a noc' icha yoch aň ac icha chi' yoch q'uen d'a noc'.
29 Tato sco jicoch junoc te' nivan mac'lab' d'a noc', ichaňej co pajanoch junoc te' aj d'a noc'. Ayic sc'aň sti' jul-lab' sjavi d'a noc', toňej tz'och q'uelan noc'.
30 Ayic sb'at ňerňon noc' d'a sat luum, jul tz'ajcan yec'b'en b'aj tz'ec' noc' chi', icha tz'aj yuj sjayil sti' q'uen rastrillo.
31 Ayic tz'ec' noc' d'a sjulal a' mar, tz'ib'xi sat a' yuj noc', ichato xej a', icha xej noc' mantecat d'a yol yed'tal.
32 Sac tz'ajcan a' mar b'aj tz'ec' noc' chi', icha saquil xil jolom.
33 Malaj junocxo tas d'a sat lum tic syal slajb'an sb'a yed' noc'. A juntzaň noc' noc' chi', a in in b'onac noc', max xivlaj noc'.
34 A noc' sat yaj vuj d'a masanil noc' noc' ay smay. A noc' ayoch reyal d'a masanil noc' chium noc', xchi Jehová d'a viňaj Job chi'.

42

1 Ix lajvi chi' ix yalan viňaj Job chi' d'a Jehová icha tic:
2 Vojtac to masanil syal uuj, a tas tza nib'ej, tza b'oňej.
3 A ach ix al d'ayin icha tic: ¿Tas aji, yuj chi' yed' a lolonel malaj yelc'och tzala' scheclaji to max a chalaj tato tz'acan in jelanil? xa chi. A in tic a tas satub'tac yed' tas max nachaj vuuj, a chi' ix vala'.

4 Ix alan pax d'ayin icha tic: Ab' tas ol vala', tza pacan d'ayin tas ol in c'anb'ej d'ayach, xa chi.
5 A d'a yalaŋtaxo aŋej ab'ixal ix vab'i, palta axo ticnaic tzach vil val och yed' in sat.
6 Yuj chi' snachajel vuuj to malaj jab'oc velc'ochi, vach' tzin emxoŋej c'ojan d'a cal pococ tic yed' d'a scal q'uen tic'aq'uil taaŋ tic yic tzin naan in b'a, xchi viŋaj Job chi'.

Svach'c'olal Dios d'a viŋaj Job

7 Ayic ix lajvi yalan juntzaŋ tic Jehová d'a viŋaj Job chi', ix yalanpax d'a viŋaj Elifaz chi' icha tic: Scot val voval d'ayach yed' chavaŋxo eb' viŋ ajun ed' chi', yujto maŋ vach'oc tas ix eyal d'a in patic, maŋ lajanoc ix eyutej e b'a yed' viŋ in checab' aj Job tic. 8 A ticnaic, iq'ueccot ucvaŋoc noc' quelemtac vacax yed' ucvaŋoc noc' ch'ac calnel, tzul eyac'an noc' d'a viŋ in checab' aj Job tic, axo viŋ ol ŋusantz'a noc' smasanil silab'il d'ayin eyuuj. A viŋ ol lesalvoc eyuuj, ol in chaan slesal viŋ chi'. Vach'chom to smoj e chaan eyaelal, yujto maŋ vach'oc tas ix eyal d'a in patic, maŋ ichoc ix yutej sb'a viŋ in checab' aj Job tic ix eyutej e b'a, palta maŋxa tas ol ex vutej, xchi Jehová.
9 Yuj chi' ix cot viŋaj Elifaz chi', viŋaj Bildad yed' viŋaj Zofar, ix sc'ulan eb' viŋ icha val ix aj yalan Jehová. Ix chaji slesal viŋaj Job chi' yuj Jehová chi'.
10 Ayic lesalvinacxo viŋaj Job yuj eb' viŋ yamigo chi', ix yac'anxi svach'c'olal Jehová d'a viŋ icha d'a yalaŋtaxo, ec'b'alto pax ix aj yac'an d'a viŋ icha ay d'a viŋ d'a yalaŋtaxo.
11 Ix javi pax eb' yuc'tac viŋ yila', eb' ix yanab' viŋ, juntzaŋ eb' yamigo viŋ yed' masanil eb' anima ojtannac viŋ d'a yalaŋtaxo. Ix och val jun nivan vael yuj eb' d'a spat viŋ. Ix yac'an snivanil sc'ol viŋ eb'. Ix yalan eb' to ix cuspax eb' yuj yaelal ix yac'cot Jehová d'a yib'aŋ viŋ. Ix yac'ancan q'uen tumin eb' yed' junjun colc'ab' nab'a oro d'a viŋ.
12 Ix yac' jantac svach'c'olal Dios d'a yib'aŋ viŋaj Job chi', ec'b'alto nivan d'a yichaŋ tas ay d'a viŋ d'a yalaŋtax chi'. Ix q'uec'och sb'isul noc' scalnel viŋ d'a 14 mil, 6 mil noc' camello, mil par noc' vacax smunlaji yed' mil noc' b'uru. 13 Ix aljixi ucvaŋ yuninal viŋ yed' oxvaŋ yisil. 14 A ix b'ab'el, Jemima ix yac' viŋ sb'iej ix, axo ix schab'il Cesia ix sb'iej ix, axo ix yoxil, Keren-hapuc ix sb'iej ix.42.14 15 Malaj eb' ix ix d'a yolyib'aŋq'uinal tic stzac'van svach'il yilji icha yilji eb' ix yisil viŋaj Job chi'. Ix ac'ji smacb'en eb' ix icha yic eb' viŋ snulej yuj smam chi'.
16 Ayic ix lajvi yec' juntzaŋ tic, 140 ab'il to ix yil viŋaj Job chi'. Ixto yil viŋ sq'uib'can eb' yuninal, masanto eb' yixchiquin eb' yixchiquin viŋ chi'. 17 Te icham vinacxo viŋ ayic ix cham viŋ.

42.14 **42:14** A sb'i eb' ix yisil viŋaj Job chi' sch'ox b'aj xajan eb' ix yuj viŋ, stzalaj viŋ yed' eb' ix. A Jemima syalelc'ochi "Paramuch". Cesia syalelc'ochi "te' canela sc'anchaj d'a perfumeal". A Keren-hapuc syalelc'ochi "yed'tal remeyo syac'och eb' anima d'a sat".

A Ch'aň Libro
SALMOS

Salmos sb'i jun libro tic, syalelc'ochi to tz'och b'it yed' juntzaň yamc'ab' yic b'it ay sch'aňal. Yuj chi' icha chi' ix sb'iejcan jun libro tic. Himnario yaji, slibroal pax lesal yaji. Tzijtum eb' anima tz'ib'jinac jun libro tic, najtil tiempo yic'nac yic tz'ib'chajnac chi'.

C'ojanc'olal ajnac yil-lan sb'a juntzaň b'it chi'. Axo ix aji a' sc'an eb' israel yic sb'itan eb' ayic tz'och eb' ejmelal d'a Dios. Axo yic ix b'eyňej tiempo, ix och yed' juntzaňxo libro ojtacab'il yuj eb' israel to a slolonel Dios tz'ib'ab'il d'ay.

A jun libro Salmo tic ch'occh'oc tastac ay d'ay: Ay b'it, ay aloj vach' lolonel d'a Dios, ay lesal yuj sc'anchaj scolval Dios, ay lesal yuj sc'anchaj nivanc'olal, ay b'it yic ac'oj yuj diosal yuj svach'c'olal Dios, ay pax lesal yuj sc'anchaj yaelal d'a yib'aň eb' ajc'ool. A juntzaň lesal tic ay b'aj junňej mach slesalvi yuj tas snib'ej d'a yol yico', ay pax juntzaňxo lesal yuj eb' schoňab' Dios.

Ix yac' b'inaj jun libro Salmo tic Jesús. Tzijtum b'aj sb'inaj d'a yol ch'aň Nuevo Testamento. Sc'annac pax jun libro tic eb' b'ab'el creyente ayic sb'itan eb' d'a sculto, ayic yelnac yich Iglesia.

A jun libro tic oye' macaň yaji: B'ab'el macaň, tz'el yich d'a Salmo 1 masanto d'a 41. Schab'il macaň, tz'el yich d'a Salmo 42 masanto d'a 72. Yoxil macaň, tz'el yich d'a Salmo 73 masanto d'a 89. Schaňil macaň, tz'el yich d'a Salmo 90 masanto d'a 106. Yoil macaň, tz'el yich d'a Salmo 107 masanto d'a 150, aton d'a tic slajvican jun libro tic.

LIBRO 1

1

(SALMOS 1—41)

Eb' tojol yed' eb' chuc

1 Te vach' yic eb' max c'anab'ajan tas syal eb' sc'ulan chucal, max b'at eb' d'a sb'e eb' maň vach'oc sb'eyb'al, max yac'och sb'a eb' d'a scal eb' b'uchumtac d'a Dios.
2 Palta d'a smasanil sc'ol eb' sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al Jehová, snaub'taňan eb' d'a c'ual d'ac'val.
3 Masanil tas sc'ulej eb', vach'ňej tz'aj yelc'ochi. Lajan yaj eb' icha junoc te te' ay d'a sti' a a', syac' sat te' d'a stiempoal, malaj b'aq'uiň stacjiel xil te'.
4 Axo pax eb' chuc sb'eyb'al jun, maň ichocta eb'. Lajan yaj eb' icha smatz'il ixim trigo tz'ic'jib'at yuj ic'.
5 Yuj chi' maňxo ol yal-laj scolan sb'a eb' chuc chi' ayic ol ch'olb'itaj eb' d'a yichaň eb' anima tojol sb'eyb'al.
6 Te xajan eb' anima tojol sb'eyb'al yuj Jehová. Axo eb' anima ayb'at d'a chucal, van sb'atcan eb' d'a syaelal.

2

A viň rey sic'b'ilel yuj Jehová

1 ¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choňab'il sq'uechaaň? ¿Tas val yuj slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas maň ol tzac'van eb' sb'oani?
2 A eb' viň rey yed' eb' yajal d'a juntzaň choňab' chi', schichonoch sc'ool eb', junla-janxoňej syutej slajtian sb'a eb' yoch ajc'olal d'a Jehová yed' d'a Viň Rey Sic'b'ilel yuuj.
3 Slaj yalan eb' icha tic: Quiq'uequel co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic maňxalaj yalan yic d'ayoň, xchi eb'.
4 A Jehová Yajal d'a satchaaň toňej stzetzaj val eb' yuuj, sb'uchji eb' yuuj.

5 Scot yoval d'a eb', xib'taj eb' yuuj. Yed' yoval sc'ool ol yalan d'a eb' icha tic:
6 Toxo ix vac'och yopisio Viñ Rey d'a tzalan Sion, aton jun tzalan sic'b'ilel vuuj, xcham Jehová chi'.
7 Axo Viñ Rey Sic'b'ilel chi' tz'alani: Svalcanel tastac ix sna Jehová. Ix yal d'ayin: A d'a jun c'u tic, tzin ch'oxeli to Vuninal ach.
8 C'an d'ayin, ol vac'an juntzañ nivac choñab' yed' masanil yolyib'añq'uinal tic d'ayach.
9 Ol ac' yajalil d'a yib'añ eb' yed' val a poder. Ol a satel eb' icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen d'a junoc q'uen c'ococh, xchi d'ayin, xchi Viñ Uninab'il chi'.
10 A ticnaic jun, ex sreyal, ex yajalil juntzañ choñab', jelanocab' tzeyutej e pensar, scham val e c'ayb'an tas svala'.
11 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a tzalajc'olal, ayocab' yelc'och d'a yol e sat.
12 Emnaquil tzeyutej pax e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool, yic max cot yoval d'ayex. Tato maay, ol ex satel yuuj, yujto elañchamel scot yoval.
Te tzalajc'olal yic masanil eb' scol sb'a d'a Jehová.

3

A scolval Dios sc'anchaji

Sb'it jun tic viñaj David ayic ix el viñ elelal d'a viñaj Absalón, aton yuninal.
1 Mamin Jehová, tzijtum eb' anima ayoch ajc'olal d'ayin, tzijtum eb' smeltzajoch vajc'ooloc.
2 Tzijtum eb' tz'alani to mañ ol in a colo'.
3 A achxo Mamin, in Columal ach, uuj tzin tzalaji. A ach tzac' in tec'anil.
4 A tzin avaj d'ayach, tzin a tac'vej d'a jun tzalan b'aj syal sb'a eb' anima d'ayach.
5 Tzin ec' jichan, tzin vayb'ati, te vach' tz'aj yel in vayañ, yujto a ach tzin a tañvej.
6 Mañ ol in xivlaj yuj jantac anima ac'um oval molaneq'ui, yuj eb' oyanec' d'a in patic vichañ tic.
7 Mamin Jehová, ochañ ved'oc. Ach in Diosal, colinñej. A ach ol a mac'poj sti' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mañxalaj jab'oc ol elc'och spoder eb' sc'ulan chucal chi'.
8 Mamin Jehová, a achton tzach colvajñej. Ac' a nivan vach'c'olal d'a quib'añ a oñ a choñab' oñ tic.

4

A Viñ Cajal ayoch yipoc co c'ool

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.
1 Ach in Diosal, a ach tza b'o yaj in lolonel, tac'vej in ayic tzin avaj d'ayach. Ayic ay in och d'a syaelal ix in a colani. Oc'ocab' a c'ool d'ayin ticnaic, ab' tas sval d'a in lesal tic.
2 Ex vetanimail, ¿b'aq'uiñ ol eyactejcan eyalan in pecal? ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan eyalan lolonel malaj yelc'ochi? ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e sayan tas mañ yeloc?
3 Ab'ec, a Jehová ix sic'ancanel eb' anima ayoch spensar d'ay, yic vach' tz'och eb' yicoc. Ayic tzin avaj d'ay, stac'vi d'ayin.
4 Xivañec d'a Dios, yic mañxo ol och e mul. Ayic jichan ex eq'ui, a val yic te numan, tze b'eyc'olan e b'a.
5 Aq'uec och Jehová yipoc e c'ool, aq'uec e silab' d'ay icha val d'a smojal.
6 Tzijtum eb' tz'alani: ¿Mach ol ch'oxan svach'il d'ayoñ? xchi eb'. Mamin Jehová, ch'ox a vach'c'olal d'ayoñ.
7 A ach ix ac'cot tzalajc'olal d'ayin, ec'to d'a yichañ stzalajc'olal eb' nivan tas syic' d'a smunlajel.
8 Malaj tas tzin na' ayic tzin ec' jichan, te junc'olal tzin vayi. Mamin Jehová, a ach ton ayach och ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin ic'ani.

5

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a flauta sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, cham val ab'an tas svala'. Ochañ q'uelan d'ayin ayic sja sic'son in c'ool.
2 Scham val ab'ani a svalan in b'a d'ayach. In reyal ach, in Diosal ach, yuj chi' a d'ayach ol in lesalvoc.
3 Mamin Jehová, d'a junjun q'uiñib'alil tzin avaj d'ayach. A sq'uiñib'i svalan in b'a d'ayach, tzin tañvan a pactzitan d'ayin.
4 Val yel Mamin, malaj a gana d'a chucal, max yal-laj yaj eb' chuc d'a a tz'ey.
5 A eb' syic'chaañ sb'a, mañ ol aj eb' d'a ichañ, max schalaj a c'ool eb' sc'ulan chucal.
6 Ol a satel eb' tz'esani. Tza chacancanel eb' ixtum anima yed' eb' milumcham anima.
7 A inxo ol in c'och d'a a cajnub' yuj a nivan vach'c'olal d'ayin. Ol val vach' lolonel d'ayach d'a emnaquil d'a a cajnub' icñej yaji.
8 Mamin Jehová tojol ach toni, yuj chi' cuchb'ej in d'a a b'eal, checlitej a b'eal d'a vichañ yujñej eb' ajc'ool tzin maclani.
9 Malaj val lolonel yel syal eb', añej tas chuc sna eb'. Yuj tas syal eb' chi' sb'atcan eb' anima d'a chamel, syal vach' lolonel eb' d'a chab'satil.
10 Ach in Diosal, ac' val cot yaelal d'a yib'añ eb'. Cotocab' d'a yib'añ eb' yuj juntzañ chucal sna eb' d'a yib'añ eb' yetanimail. Yujto mañ jantacoc schucal eb', ic'canel eb' d'a scal a choñab', ina to spitej val sb'a eb' d'ayach.
11 Axo pax masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool jun, tzalajocab' sc'ool eb'. Elocab' yav eb' d'a tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto tza colel eb'. A eb' tzach xajanani, tzalajocab' eb' uuj.
12 Yujto a ach Jehová, tzac' a vach'c'olal d'a eb' vach' syutej sb'a. Tza colanel eb' yed' a vach'c'olal.

6

Lesal ayic ay nivan ilc'olal

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, mañ in a tumej yed' yoval a c'ool. Mañ ac' in yaelal ayic scot oval d'ayin.
2 Mamin, oc'oc val a c'ool d'ayin, yujto mañxalaj vip svab'i. Mamin, ac'xi b'ox in c'ool yujto a in nivanil tic sluclon yuj mañ ipal.
3 Te somchajnac in c'ool. A achxo Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ ol ach och ved'oc?
4 Mamin Jehová, ochañ val q'uelan d'ayin, colinel yed' val a nivan vach'c'olal.
5 ¿Tom ay mach olto ach naancotoc ayic toxo ix chami? Malaj junoc mach ol b'itan d'ayach d'a scal eb' yetchamnaquil chi'.
6 Ste el vip voq'ui. Mañ jantacoc voc' d'a junjun ac'val. Sch'ayxiel in c'añ jolom yuj yal in sat.
7 Maxtzac yal-laj vilani, yujto ix mal in sat voq'ui yujñej eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
8 Elañec d'a in tz'ey a ex to añej chucal tze c'ulej. Toxo ix yab' Jehová in sic'sic'an voq'ui.
9 Toxo ix yab' in tevi d'ay. Toxo ix scha in lesal.
10 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol can eb' d'a q'uixvelal. Toñej ol somchajcanel eb'. D'a junñej mutz'satil ol can eb' d'a q'uixvelc'olal.

7

Sc'anchaj b'eyc'olal d'a tojolal

Aton jun b'it tic ix sb'itej viñaj rey David d'a Jehová yuj tas ix yal viñaj Cus, yiñtilal Benjamín d'a viñ.

1 Mamin Jehová, ach in Diosal, a d'a yol a c'ab' van in sayan in colnab'il. Colinel d'a yol
sc'ab' eb' tzin pechan b'eyec'oc.
2 Tato maay, ol in scotac jecchitejb'at eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin, icha syutej schib'ej
noc' choj, yujto mañxalaj mach ol yal in scolani.
3 Ach Jehová in Diosal, ¿tocval ix in c'ulej icha juntzañ tas syal eb' d'a in patic? ¿Tocval ay
in mul d'a jun chi'?
4 Malaj b'aj chuc ix vutej in c'ool d'a eb' vach' syutej sc'ool d'ayin. Malaj b'aj ix vixtej viñ
ayoch ajc'olal d'ayin vach'chom malaj in mul.
5 Tato ix vixtej viñ, yac'ocab' sgana viñ in spechan b'eyec'oc. In yamchajocab' yuj viñ,
tzin stec'ub'tañan viñ masanto satel in b'inajnaquil.
6 Mamin Jehová, q'ueañ liñan yed' yoval a c'ool. Elañcot d'a yichañ yoval sc'ool eb' ayoch
ajc'olal d'ayin. B'o yaj d'ayin icha val a gana d'a stojolal.
7 Ochocab' oyan juntzañ nación d'a ichañ, tza ch'olb'itan yaj eb' masanto d'a satchaañ
b'aj ay a despacho.
8 Mamin Jehová, a achton ol a ch'olb'itej juntzañ nación. B'o yaj d'ayin icha val in vach'
b'eyb'al yed' in tojolal.
9 Ach Dios te tojol, tzil spensar yed' tas tz'ec' d'a sc'ol junjun anima. C'ocb'ilxo Mamin,
satocab'el eb' te chuc sb'eyb'al chi', tzac'anpax stec'anil eb' vach' sb'eyb'al.
10 A Dios in Columal yaji, aton ec'to d'a yib'añ smasanil, a scolan eb' vach' spensar.
11 A Dios Juez tojol toni, yuj chi' aycot yoval d'a eb' chuc d'a junjun c'u.
12 Tato max snalaj sb'a sc'ool eb', a Dios ol yac'och ye yespada. Vach'xo yaj sjul-lab' b'aj
ol sjul eb'.
13 Vanxo sq'ue sc'ac'al yol sjul-lab' chi'. Vach'xo yaj syamc'ab' to ol och chamel yuuj.
14 Ilecnab' val tas sna eb' chuc d'a eb' yetanimail, añej ixtoj anima syac' eb'.
15 Ichato sb'o jun olan eb' te jul yich yic syamchaj eb' yetanimail eb', palta a' eb' ol b'atcan
d'a jun olan ix sb'o chi'.
16 A schucal eb' comoñej sc'ulej, a ol cotcan d'a yib'añ eb'.
17 Svac' yuj diosal d'a Jehová yuj stojolal. Tzin b'itej Dios ec'to d'a yib'añ smasanil.

8

A stziquiquial Dios yed' yopisio eb' anima

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva. Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat luum tic. Icha pax
chi' tz'aj yalchaj vach' lolonel d'ayach d'a satchaañ.
2 A eb' unin yed' eb' tzato chuni tzac'lab'ej yic syalan ipalil eb', yic vach' tz'em numnaj
eb' pit, eb' ajc'ool yajoch d'ayach.
3 A val yic tzin q'ue q'uelan d'a satchaañ b'ob'il uuj, b'aj ay q'uen uj yed' q'uen c'anal a
b'onac,
4 tzin naan d'a yol vico': ¿Tas val jab'oc quelc'och a oñ anima oñ tic, yuj chi' tzoñ a nacoti,
tzoñ a tañvan yuj co vach'iloc?
5 Ejminac ix oñ utejcan janic' d'a yichañ eb' ángel ayic ix oñ a b'oani, palta nivan
quelc'och yuj copisio ix ac'a'.
6 Ix ac' copisio d'a yib'añ tas ix a b'o'o. Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj d'a yol co
c'ab'.
7 Ix ac'canoch masanil macañil noc' noc' d'a yol co c'ab': Noc' calnel, noc' vacax, noc'
c'ultaquil noc',
8 noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ, noc' chay ay d'a yol a' mar yed' masanil noc' tz'ec'
d'a yol a a' chi'.
9 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat luum tic.

9

Aloj vach' lolonel d'a Dios yuj svach'c'olal

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic tz'och chamel. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool tzin nib'ej sval vach' lolonel d'ayach, svalanel
yab'ixal masanil tastac satub'tac ix a c'ulej.
2 Ach Dios, te ec' ach to d'a yib'añ smasanil, uuj val tzin avaj d'a nivan tzalajc'olal. In
gana tzach in b'itej.
3 D'a val ichañ ix b'atcan eb' ayoch ajc'olal d'ayin elelal. Ix telvi eb', ix cham eb'.
4 Yajal ach d'a stojolal. C'ojan ach em d'a a despacho, ix a b'oan yaj tas ix in c'an d'ayach.
5 Ix ac'an oval yed' juntzañ eb' ch'oc choñab'il. Ix ac' telvoc eb' sc'ulan chucal. Ix a sucsat
sb'i eb' yic vach' maxtzac nachajcot eb' d'a b'aq'uiñ.
6 Toxo ix cham eb' ajc'ool, ix satel schoñab' eb' d'a junelñej. A ach ix a sateli, mañxalaj
junoc ix cani, yic vach' maxtzac nachajcoti.
7 A achxo ach Jehová, toxonton rey ach d'a masanil tiempo. C'ojan ach em d'a a despacho
yic tza ch'olb'itan eb' anima.
8 Ol a ch'olb'itej yolyib'añq'uinal tic d'a vach'il. Ol ach och yajalil d'a masanil choñab' d'a
stojolal.
9 Ach Jehová, tza col eb' tz'ixtaji, tzac' yip eb' ayic ayoch eb' d'a nivac yaelal.
10 Mamin Jehová, yipc'olal aj yuj eb' ojtannac ach, yujto malaj b'aj tzactejcan eb' ayic
syalan sb'a eb' d'ayach.
11 B'itanañec d'a Jehová Cajal d'a Sion, alec yab' eb' choñab' tastac ix sc'ulej.
12 Mañ toñejoc tz'iljioch eb' milumcham anima yuj Dios, max b'atcanlaj satc'olal syaelal
eb' ayoch d'a ilc'olal yuuj.
13 Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin, il in emta, te ya tzin ec' yuj eb' tzin chacaneli.
Colinel d'a chamel.
14 Ichato val chi' b'ian, ol valan vach' lolonel d'ayach d'a yichañ eb' anima d'a spuertail
Jerusalén. Tzin tzalaji, yujto ix in a colcaneli.
15 A juntzañ ch'oc choñab'il chi', ix telviem eb' d'a yol jun olan ix sb'o'o. A yoc eb'
syamchaj yuj ch'añ yaal ix yaq'uem chi'.
16 Ojtacab'il Jehová yujto tojol syutej spactzitan tas sc'ulej anima. Munil syic'cot yaelal
eb' sc'ulan chucal d'a yib'añ.
17 A eb' sc'ulan chucal yed' eb' sb'atcan Dios satc'olal yuuj, ol b'atcan eb' d'a chamel.
18 Mañ masaniloc tiempo ol b'atcan eb' meb'a' satc'olal yuj Dios. Ol javoc sc'ual ol elc'och
tastac ayoch yipoc sc'ool eb'.
19 Mamin Jehová, ch'oxel ipalil. Mocab' yic'chaañ sb'a eb' anima d'ayach. Ic'cot juntzañ
choñab' d'a ichañ, tzac'an syaelal eb'.
20 Ac'och eb' d'a xivc'olal. Ac' yojtaquejel eb' to animañej eb'.

10

Sc'anchaj scolval Dios

1 Mamin Jehová, ¿tas yuj najat tzach elcani? ¿Tas yuj ichato tza c'ub'ejel a b'a ayic ay in
och d'a syaelal?
2 Syic'chaañ sb'a eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' ajc'olal d'a eb' meb'a', palta munil a eb' ol
can d'a yol ch'añ yaal ix sb'oem chi'.
3 A eb' sc'ulan chucal, syic'chaañ sb'a eb' yed' tas snib'ejochi. Syal vach' lolonel eb' d'a
eb' snib'anoch smasanil tastac, axo d'ayach Mamin, toñej sb'uchvaj eb'.
4 A eb' chuc chi', max ach snalaj jab'oc eb' yuj yac'umtaquil. A snaan eb' to max il-laj tas
van sc'ulan eb' chi'.
5 Vach'ñej tz'elc'och masanil tas sc'ulej eb' chi'. Malaj yelc'och jab'oc a c'ayb'ub'al d'a eb'.
Malaj tz'och eb' yajc'ol eb' chi' d'ay.

6 Snaan eb' d'a yol yico' to malaj b'aq'uiñ ol telvoc eb'. Malaj b'aq'uiñ ol somchajel eb' yalannaji.

7 Añej catab' lolonel syal eb', slaj yalan es eb' yed' tas syutej xib'tan eb' anima. Elañchamel slolon eb' yed' yoval sc'ool yed' chucal.

8 D'a stitac choñab' tz'em c'ojan eb' smaclan yila' mach tz'ec'ta. D'a elc'altac smilcham eb' malaj smul eb'. Ayñejoch sat eb' d'a eb' max uji scolan sb'a.

9 Icha noc' choj ayoch d'a yol sñaq'ueen, icha chi' syutej sb'a eb'. Sc'ub'ejel sb'a eb', smaclan eb' ilb'ajc'ool eb'. Stañvej val eb' janic' val ol yac' ganar eb'. Ayic syamchaj eb', tz'ic'jib'at eb' yuj eb'.

10 Tz'em votz'an eb', sq'ue jucnaj eb' icha noc' choj chi'. A eb' max yal-laj scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb', syamchaj eb' yuj eb'.

11 A snaan eb' sc'ulan chucal chi' to sb'atcan satc'olal uuj. Macan a sat yalan eb', max ujilaj ilan snaan eb'.

12 Mamin Jehová, cotañ, ac' ip ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal chi'. Mocab' sat a c'ool d'a eb' ayoch d'a cusc'olal.

13 ¿Tas yuj tza cha ach spatiquejel eb' sc'ulan chucal chi'? A snaan eb' to mañ ol a ch'olb'itejlaj yaj eb'.

14 A ach val tzil schucal eb'. A ach ix ila', yuj chi' ol ac' syaelal eb' icha val smojal, icha tas sc'ulej eb'. A d'ayach syal sb'a eb' max yal-laj scolan sb'a. A ach tzach colvaj d'a eb' unin mañxalaj smam.

15 Mac' q'uichaj sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi'. Ac' yovalil chucal sc'ulej eb' chi'. Tz'acanocab' tz'aj stupan smul eb' chi'.

16 Ach Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. A eb' ch'oc choñab'il, ol iq'uel eb' d'a sat lum a luum.

17-18 Mamin Jehová, a ach ton val tzab' slesal eb' anima emnaquil, a ach ton val tzac' yip eb'. A ach ton val tzab' yalan sb'a eb' tz'ixtaji yed' eb' unin mañxalaj smam. A achton ol il tas ol ajcan eb' chuc chamelb'a yaji, yic vach' mañxo ol xib'tejlaj eb' emnaquil eb'.

11

A viñ Yajal yipc'olal yaji

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A Jehová svac'och yipoc in c'ool, yuj chi' nab'añej tzeyal d'ayin: Ixic, c'ub'ejel a b'a d'a caltac te' icha syutej sb'a noc' much.

2 Ina val eb' viñ chuc, syac' lista sjul-lab' eb' viñ yic sjulvaji, ijanxocan eb' viñ yed' sjul-lab' chi'. D'a c'ub'eltac sjulji eb' anima vach' yuj eb' viñ.

3 Tato a eb' yajal axoñej chucal ay d'a spensar, ¿tasto val ol yutoc sb'a eb' vach' sb'eyb'al? xe chi d'ayin.

4 Palta ayec' Jehová d'a stemplo to añej ay yico'. A d'a satchaañ, ata' ay sdespacho, scham val sc'ool yilani, sch'olb'itan sb'eyb'al eb' anima.

5 A Jehová sch'olb'itan yaj eb' anima vach' yed' eb' chuc. Te yajb'ilel eb' anima comonñej smac'vaj yuuj.

6 A ol ac'anemta c'ac' icha val yax ñab' yed' azufre ayoch sc'ac'al d'a yib'añ eb' chuc. Ol yac'anemta jun nivan ic' yic stacjiel masanil tas yuuj. A ol pactzitan d'a eb' anima, ato syala' tastac sc'ulej eb'.

7 A Jehová tojol toni, scham val sc'ool yed' tojolal. Yuj chi', a eb' anima tojol sb'eyb'al, ol yil val Dios eb'.

12

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, coloñ, yujto mañxalaj eb' ay elc'och d'a sat, van satel eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' anima.
2 Syesej eb' d'ay junjun. D'a chab'satil slolon eb' d'ay junjun yic slaj yixtan sb'a eb'.
3 Mamin Jehová, satcanel juntzañ anima ayoch d'a chab'satil chi' yed' eb' syic'chaañ sb'a.
4 Aton eb' tz'alani: Añej tato syal co loloni, c'ocb'ilñej chi'. A co ti' tic ol oñ colanoc. ¿Machto val ol yal oñ schecani? xchi eb'.
5 Axo Jehová tz'alani: Tz'ixtaj val eb' malaj tas syal yuuj. A eb' meb'a' tz'el yav eb' yuj syail. Yuj chi', yovalil ol in colcanel eb' stañvan in colval, xchi Jehová.
6 A tas yalnaccan Jehová te vach'ñej. Icha val q'uen plata sic'lab'il stz'ai, mañxalaj jab'oc smical, uquel sñusji d'a yol c'ac', icha chi' yaj tas yalnaccani.
7 Mamin Jehová, a ach ton val tzoñ a tañvej. Toxonton tzoñ a colñej d'a juntzañ anima tic.
8 Ayic schaan yab' chucal eb' anima, masanil b'aj tz'ic'jichaañ eb' chuc chi'.

13

Sc'anchaj colval

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ val ol in a nacoti? ¿Tocval ol in b'atcan satc'olal uuj d'a masanil tiempo? ¿B'aq'uiñ val ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin?
2 ¿Jantacto tiempo ol in te cus d'a junjun c'u? ¿Jantacto tiempo ay in ec' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool?
3 Mamin Jehová in Diosal, cotañ q'uelan d'ayin, tac'vañ d'ayin, ac' a vach'c'olal d'ayin, yic vach' mañ ol in pet chamoc,
4 yic mañ ol yal viñ ayoch ajc'olal d'ayin: Toxo ix vac' ganar, xchi talaj viñ. Malaj in gana stzalaj sc'ool viñ, tato tzin yac' ganar viñ.
5 A a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, stzalajb'i in c'ool yuj a colval.
6 Mamin Jehová, tzach in b'itej yuj a vach'il d'ayin.

14

A schucalil eb' anima
(Sal 53)

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxoñej ix aj sjuanel spensar eb'. Yelxo val te chuc sc'ulej eb'. Malaj mach sc'ulan vach'il.
2 Ato d'a satchaañ q'uelanemta Jehová d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och spensar d'ay, yic syilpaxi tato naan yuj eb'.
3 A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj sjuvib'at eb'. Malaj junoc mach b'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val junoc mach.
4 Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb' yetchoñab', icha val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Jehová.
5 Ste ib'xi eb' yuj xivelal, yujto a Dios ayec' yed' eb' vach' sb'eyb'al.
6 Snib'ej eb' syixtejb'at tas nab'il yuj eb' emnaquil, palta a Jehová scolan eb' emnaquil chi'.
7 Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oñ israel oñ tic. Ayic ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a quib'añ, ol tzalaj val co c'ool a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob tic. Ol el lenaj ol quila'.

15

A tas snib'ej Dios d'a eb' anima

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, ¿mach eb' syal scajnajec' d'a a cajnub'? ¿Mach pax eb' syal yaj ed' d'a jun
tzalan b'aj syaq'uem sb'a anima d'ayach?
2 Aton eb' vach' sb'eyb'al yed' eb' sb'oan tojolal, eb' añej lolonel yel syal d'a smasanil
sc'ool.
3 Eb' max naanq'ue esal lolonel, max yixtejlaj yamigo, max yal-laj specal eb' cajan d'a
slac'anil.
4 Eb' spaticanel eb' paticab'ilel uuj, palta stzalaj sc'ool eb' yed' eb' ay elc'och d'a sat. Eb'
max q'uexan tas syala', tz'elñejc'och tas syal eb' chi', vach'chom scan eb' d'a yalañ
yuuj.
5 Eb' tz'ac'an stumin majanil, palta max sc'anlaj yune' stumin eb' chi'. Eb' max schoñlaj
sb'a d'a es testigoal d'a spatic eb' malaj smul. A eb' icha chi' sb'eyb'al, val yel malaj
b'aq'uiñ ol ac'joc ganar eb'.

16

Lesal yic scac'och Dios yipoc co c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Ach in Diosal, tañvej in val, añej d'ayach tzin col in b'a.
2 Mamin Jehová, sval d'ayach to Vajal ach. Masanil vach'il ay d'ayin, a d'ayach scoti.
3 Te vach' yic eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' a choñab'. In gana tzin aj d'a scal eb'.
4 Ol te q'uib'chaañ syaelal eb' sb'atcan d'a spatic junoc comon dios. Max vac'ochlaj in
b'a vac'an schiq'uil noc' silab' yed' eb' d'a scomon dios chi'. Max val-laj in b'a d'a
sdiosal eb' chi'.
5 Mamin Jehová, añej d'ayach svic' masanil vach'il. A achton tzac' masanil tas snib'ej in
c'ool. D'a yol a c'ab' ayec' in q'uinal.
6 A val b'aj ix echtejcan in macb'en, yelxo te vach'. Mañxo jantacoc svach'il tas ix ac'can
chi' d'ayin.
7 Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach yujto a ach tzac' in razón, tza c'ayb'an pax in
pensar d'ac'valil.
8 Masanil tiempo naan achñej vuuj. Yujto ayachñej ec' ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin
ic'ani.
9 Yuj chi' ste tzalaj in c'ool tzin b'itani. Malaj tas tzin na'a, yujto tzach vac'och yipoc in
c'ool.
10 Mañ ol in actejcanlaj d'a scal eb' chamnac, mañ ol a cha c'ab'at in nivanil tic, a in
c'anab'ajum in tic d'ayach.
11 Tzac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, tzac'an tzalajb'oc in c'ool ayic ayinec' ed'oc. Ayñej
tzalajc'olal d'a a tz'ey d'a masanil q'uinal.

17

C'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, ab' in lolonel te yel tic, cotañ q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a d'ayach.
Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a in lesal tic, yujto mañ in c'ajanoc valan esal lolonel.
2 A ach ton tzala' to malaj in mul, ojtac val to tojol in pensar.
3-4 Ojtac masanil tas tzin na'a, vach'chom d'ac'valil. Ix in a b'eyc'olej, palta malaj jab'oc
chucal ix ilchaj uuj d'ayin. Toxo ix in na' to malaj tas chuc ol vala'. Icha syal a
lolonel, najat ix in elcan d'a sb'eal eb' comonxoñej smac'an eb' yetanimail.
5 Tec'tec' svutej in b'a in b'at d'a yol a b'e. Malaj b'aj ix in el b'esnaj d'ay.

6 Ach in Diosal, sval in b'a d'ayach, yujto tzab'ŋej tas svala'. Mamin ac'cot tz'eyan a
chiquin d'ayin d'a tas sval tic.
7 A eb' sayanec' a colval, tza col eb' d'a eb' yajc'ool, tzin nib'ej to tza ch'ox a vach'c'olal
d'ayin, aton juntzaŋ satub'tac.
8 Ya'ilej in, icha syutej junoc mach syailan yol sat, icha chi' tzin utej. C'ub'ej in el icha val
syutej noc' caxlaŋ smoyanq'ue yune'.
9 Colinel d'a eb' chuc scot d'ayin. Colin d'a eb' milumcham anima tz'och oyan d'a in patic
chi'.
10 Max oc'laj sc'ol eb' chuc chi' d'a eb' yetanimail, te ac'umtacŋej slolon eb'.
11 Lac'an tzac'an eb' d'a in patic, ix oymaj eb' d'a in patic vichaŋ, toxoŋej staŋvej eb' in
yecan telvoc d'a sat luum.
12 Lajan eb' icha junoc noc' choj votz'anemi, ayic tz'elta jucnaj noc' syam schib'ej.
13 Mamin Jehová, ochaŋ ved'oc, mac sat eb' ayoch ajc'olal d'ayin yic stelvi eb'. Ac'lab'ej
q'uen espada tzin a colanel d'a yol sc'ab' eb' chuc chi'.
14 Mamin Jehová, colinel yed' a poder d'a yol sc'ab' eb' anima aŋej tastac ay d'a
yolyib'aŋq'uinal tic sgana syic'cani. Ac'cot syaelal eb', jun yaelal yictaxon eb' yaji.
Ochocab' locan eb' yuninal eb' yed' yixchiquin eb' yed'oc.
15 A inxo jun, yujto tojol in pensar, yuj chi' ol ach vila'. Ayic ol in pitzvocq'ue vaan,
maŋxalaj tas ol snib'ej in c'ool, yujto ol in tzalaj val d'a ichaŋ.

18

B'it ayic tz'ac'ji ganar eb' ajc'ool

A viŋaj David schecab' Jehová ix b'itan jun b'it tic d'a Jehová ayic ix colchajel viŋ d'a yol
sc'ab' eb' ajc'ool yed' d'a yol sc'ab' viŋaj rey Saúl.
1 Mamin Jehová, tzach in xajanej, a ach tzac' ipal d'ayin.
2 Mamin Jehová, ichato ŋaq'ueen aj d'ayin, ichato in cuartel aji, yujto in Columal ach.
Ach in Diosal, a d'ayach scot vip, a d'ayach tzin col in b'a, in Taŋvumal aji. In
Columal ach, te ay a poder. Uuj max in yamchajlaj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
3 Smojton val a b'itaji. Ayic svalan in b'a d'ayach, d'a val elaŋchamel tzin a colcanel d'a
yol sc'ab' eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
4 A smay chamel ix oymaj d'a in patic. Maŋ jantacoc yaelal ix javi d'a vib'aŋ yic tzin
sateli.
5 A chamel, ichato toxo ix spixoch slasu d'ayin, ichato ix sb'o in yaalil b'aj ol in telvoc.
6 Mamin Jehová, ix val in b'a d'ayach ayic ayinec' d'a scal in somc'olal. Ach in Diosal, ix
in c'an a colval. A d'a a templo ix ab' tas ix vala'. Ix c'och vav d'a a chiquin.
7 Ichato chi' ix ec' jun nivan quixcab'. Yelc'olal ix ib'xi yib' lum nivac vitz. Ix tzicub'taŋaj
val yuj yoval a c'ool ach in Diosal.
8 Ichato ix elta tab' d'a yol a ŋi', axo d'a yol a ti' ichato ix elta jun c'ac' te ov. Ichato ix elta
tzipipoc tzac'ac' d'a yol a ti' chi'.
9 Ix a jac satchaaŋ, ix ach emuli. Ayoch nivac q'uic'al asun d'a yalaŋ oc ayic ach emul
chi'.
10 Ay ach q'ue d'a yib'aŋ jun querubín, ix ach b'at jeŋeŋoc, ix ach b'at b'achachoc d'a
yib'aŋ ic'.
11 C'ub'an ach el b'aj te q'uic'q'uinal. Ix a c'ub'ejel a b'a d'a scal q'uic'al asun b'ud'jinaquel
yuj a a'.
12 Ay c'ac' ix laj elta copnaj d'a ichaŋ icha val leb'lon. Ix cot sacb'at d'a scal asun yed'
tzac'ac'.
13 Mamin Jehová, ec' achto d'a yib'aŋ smasanil, ix el av, icha val sc'aŋ c'u d'a satchaaŋ.
Ix cot sacb'at yed' tzac'ac'.
14 Ix ac'anb'at a jul-lab' chi', axo eb' ajc'ool ix saclemcanb'at eb' yuuj. Ix a julanb'at jun
c'ac' tz'ec' copnaj d'a scal eb', ix pechchaj eb' yuuj.

15 Mamin Jehová, yuj schaaṅil ix ach avaji, yuj pax jun ic' te ov ix aq'uelta, ix checlaj yich a' mar. Yuj pax chi' ix checlaj yich yolyib'aṅq'uinal tic.
16 Ach in Diosal, masanto d'a satchaaṅ ix ac'cot a colval d'ayin, ichato ix in ic'q'ueta d'a yol jun a a' te jul yich.
17 Ix in a colan d'a eb' ajc'ool te ay yip, malaj tzin och d'a eb', yelxo val te tec'an eb' d'a vichaṅ.
18 Ix och b'ulnaj eb' d'ayin ayic ay in och d'a ilc'olal, a achxo Jehová ix ach och ved'oc.
19 Ix in ic'anelta b'aj lod'an, ix in ac'ancanoch b'aj levan. Ix in a colo' yujto xajan in uuj.
20 Mamin Jehová, ix ac' spac d'ayin, yujto tojol ix vutej in b'a. Ix ac' a vach'c'olal d'ayin, yujto malaj in mul,
21 yujto ix in c'anab'ajej a b'eyb'al. Ach in Diosal, maj in c'ulejlaj chucal yic svic'canel in b'a d'ayach.
22 Masanil a c'ayb'ub'al, naanṅej vuuj, malaj b'aq'uiṅ sb'at a lolonel satc'olal vuuj.
23 Vach'ṅej in b'eyb'al d'a ichaṅ. Ix in ya'ilej in b'a yic max in b'at d'a chucal.
24 Yujṅejton chi' ix ac' spac d'ayin yujto tojol svutej in b'a, malaj pax in mul d'a yol a sat ach Jehová.
25 Mamin, a eb' tzach c'anab'ajani, ol elc'och syal a lolonel d'a eb'. A eb' vach' spensar, vach' pax tzutej a pensar d'a eb'.
26 Vach' tzutej a b'a d'a eb' vach' sb'eyb'al, palta tza ch'ox a jelanil a tenanec' spensar eb' ixtum anima.
27 Tza col eb' emnaquil, axo eb' syic'chaaṅ sb'a, tziq'uemta eb'.
28 Mamin Jehová, a achton tzac' saquilq'uinal d'ayin. Ach in Diosal, a achton tzic'canel q'uic'alq'uinal d'ayin.
29 Yuj a colval ix in saclemejb'at eb' soldado, ix in c'axpajec' d'a yib'aṅ smuroal juntzaṅ choṅab'.
30 Ach Jehová Dios, yelxo val te vach' a b'eyb'al. A a lolonel ix ac'cani, smoj ton val malaj co chab'c'olal d'ay. Tza colel masanil mach yipc'olal aj yuuj.
31 Mamin Jehová, malaj junocxo Dios, a achṅej. ¿Tocval ay junocxo colvajum icha ach tic?
32 Ach Dios, a ach tzac'ṅej vip. A ach tzin a cuchb'ej d'a jun b'e te vach'.
33 Icha val sb'ey junoc noc' c'ultaquil chej, icha val chi' tz'aj in b'ey uuj. D'a sattac vitz yeq'ui, tec'tec' vaj uuj.
34 A ach tzin a c'ayb'ej d'a oval, tzac'anpax vip yic tzin pacchitan junoc jul-lab' nab'a bronce.
35 Mamin, a ach tzin a taṅvej, tzin a colani. A a vach' c'ab' tzin yamanq'ue liṅan. Yujṅej a vach'c'olal ix in ic'chaaṅ.
36 Vach' ix utej in b'e a b'oani yic vach' max in el-laj ṅernajoc.
37 Ix in pech eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix yamchaj eb' vuuj. Maj in ochlaj vaan masanto ix cham eb' vuuj.
38 Choc' ix vutejcan eb' yic vach' maṅxo ol q'ue vaan eb'. Ix telvi eb' d'a scal voc.
39 A achton tzac' vip yic svac'an oval. A eb' schichon sc'ol d'ayin, tzac' yaq'uem sb'a eb' d'ayin.
40 A ach tza pechel eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj chi' syal in satanel eb' malaj tzin och d'ay.
41 Sc'an colval eb', palta malaj mach scolan eb'. Stevi eb' d'ayach Jehová, palta max ach tac'vilaj d'a eb'.
42 Choc' tz'aj eb' vuuj icha val pococ tz'ic'chajq'ue vaan yuj ic'. Tzin tec'anem eb' icha val stec'chajem lum soc'om d'a yoltac b'e.
43 Tzin a colel d'a yoval eb' ch'oc choṅab'il, tzin ac'ancanoch yajaliloc juntzaṅ nivac choṅab'. A eb' anima maṅ vojtacoclaj, a eb' tzin ac'an servil.

44 Aňej syab'an vab'ixal eb', tzin sc'anab'ajan eb'. A eb' ch'oc choňab'il chi', syac'och sb'a
eb' d'a yol in c'ab'.
45 Tz'ib'xiq'ue eb' yuj xivelal ayic tz'elta eb' d'a yol scuartel.
46 Ach Jehová pitzan ach. Ach in Columal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach. Ach Dios in
Columal, ic'jocab' chaaň a b'i.
47 A ach tzac' yojtaquejel eb' tzin ixtani to ayach och ved'oc. Tzic'ancot eb' ch'oc choňab'il
d'a yalaň in mandar.
48 A ach tzin a colel d'a yoval sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' schichon sc'ool
d'ayin. Mamin, tzin a colanpax d'a eb' comonňej smac'an anima.
49 Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzaň nivac choňab', tzin b'itan pax a
b'i.
50 Uuj val, svac' ganar nivac oval a in rey in tic, a in sic'b'il in el uuj. D'a masanil tiempo
tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin a in David in tic yed' d'a eb' viňtilal icha ajnac alani.

19

A snivanil yelc'och Dios

Sb'it jun tic viňaj David.
1 A satchaaň yed' masanil tas ay d'ay, a sch'oxanel sb'inajnaquil Dios, sch'oxanel svach'il
smunlajel.
2 Junjun c'u, junjun ac'val sch'oxjiel sjelanil yuj tastac ay d'a satchaaň.
3 Vach'chom malaj junoc lolonel tz'ab'chaji, malaj pax junoc jaj tz'ab'chaj yochi,
4 palta sb'eyb'at yab'ixal Dios d'a masanil sat luum tic, masanto b'aj slajvic'och masanil
yolyib'aňq'uinal tic.
A d'a satchaaň, ata' ay c'u yuj Dios.
5 Icha val junoc viň quelem ato val snupnaji, stzalaji tz'elta d'a yol scuarto, icha chi' sjavi
c'u. Ma icha junoc vinac te ay yip stzalaj sc'ool ayic sb'at d'a smunlajel.
6 Sq'ueul yoc c'u d'a yichchaaň, sb'atxican d'a b'aj tz'emxicani, malaj junoc tas syal
scolan sb'a d'a sc'ac'al.
7 A val sc'ayb'ub'al Jehová malaj jab'oc spaltail, tz'ac'ji quip yuuj. A schecnab'il te yel,
syac'an sjelanil eb' mantalaj spensar.
8 A tas syal Jehová, te vach'ňej yaji, stzalajb'i co c'ool yuuj. A sley Jehová, tojol toni, sjacvi
co pensar yuuj.
9 A emnaquilal d'a Jehová te vach'ňej, ayňejec' d'a junelňej. A tas nab'il yuj Jehová te yel,
tojol toni.
10 Yelxo val te nib'ab'il d'a yichaň q'uen oro te vach'. Yelxo val te chi' d'a yichaň noc' yal
chab' ayoch d'a yed'tal.
11 Cachnab'il pax yaj d'ayin a in a checab' in tic. Tato tzin c'anab'ajej a lolonel chi', vach'
ol in elc'och yuuj.
12 ¿Tom ay junoc mach syal yilan sb'a d'a spaltail? Mamin Jehová, ac' in nivanc'olal yuj
juntzaňxo in paltail max vil in c'ulani.
13 Maň a cha vac'och in b'a d'a scal chucal. Maň a cha yac' yajalil chucal chi' d'ayin. Icha
chi' max och in mul, malaj junoc in chucal d'a yol a sat.
14 Mamin Jehová in Columal ach, in Taňvumal ach, chab'ilocab' uuj tas svala' yed' tas
tzin na'a.

20

Lesal yuj sc'anchaj scolval Dios d'a oval

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin rey, yab'ocab' Jehová co Diosal a oň yiňtil oň viňaj Jacob a lesalvi. Aocab' tzach
colani ayic ayach och d'a ilc'olal.

2 Yac'ocab'cot scolval d'ayach masanto d'a stemplo d'a Sion.
3 Snaocab'cot masanil ofrenda ix ac'a'. Schaocab' sc'ool a silab' tza ñustz'aoc.
4 Aocab' ol ac'an elc'och icha a gana yed' masanil tastac nab'il uuj.
5 Ol el cav yuj tzalajc'olal ayic ol ac'an ganar eb' ajc'ool. Ol quic'chaañ co bandera yuj quic'anchaañ co Diosal. Aocab' Jehová tz'ac'an masanil tas c'anb'il uuj.
6 Cojtacxo ticnaic to a Jehová ol colan viñ co reyal sic'b'ilel yuuj. Masanto d'a satchaañ to añej ay yico', ol tac'voccot d'ay. Yuj spoder Jehová chi' ol yac' ganar nivac oval viñ co reyal.
7 Ay eb' tz'ac'anoch scarruaje yic oval yipoc sc'ool, ay pax juntzañxo eb', a noc' schej eb' syac'och yipoc sc'ool. A oñxo pax tic, a Jehová co Diosal scac'och yipoc co c'ool.
8 A eb' chi' spax yip yoc eb', stelvi eb', a oñxo pax tic jun, tec'tec' caji, liñanñej oñ q'uei.
9 Mamin Jehová, col viñ co reyal. Tac'vañ d'ayoñ ayic tzach cavtani.

21

A jun b'it yujto ix lajvi oval

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, a in rey in tic, tzin tzalaji, yujto syal uuj smasanil. Yelxo val tzin te tzalaji, yujto uuj val ix vac' ganar.
2 Ix a b'o tas snib'ej in c'ool, maj a tenec'laj tas ix in c'ana'.
3 Te nivan vach'il ix ac' d'ayin, ix ac'anq'ue jun corona oro d'a in jolom.
4 Ix in c'an d'ayach to tzac' najatb'oc in q'uinal, a achxo ix ac' d'ayin.
5 Te b'inajnac in yuj a colval. Uuj val syal vuuj, ay pax in tziquiquial.
6 Mañ jantacoc a vach'c'olal ix ac' d'ayin d'a masanil tiempo. Ste tzalaj in c'ool d'a ichañ.
7 Mamin Jehová, ec'al ach d'a yib'añ masanil, yujto a a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, yuj chi' malaj b'aq'uiñ ol in ac'joc ganar.
8 Mamin rey, ol a yam masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' malaj sgana tzach yila'.
9 Ayic ol a ch'oxan a b'a d'a scal eb', ol a satancanel eb', icha val tz'aj junoc tas slajviel yuj c'ac'. A Jehová ol satanel eb' yed' yoval sc'ool, axo c'ac' ol ac'an lajvoquel eb'.
10 A yuninal eb' ajc'ool chi' yed' eb' yiñtilal eb', ol a satcanel eb' d'a scal anima d'a sat luum tic.
11 Vach'chom ix snib'ej eb' ix ach yixtej, ix say val modo eb' tas tz'aj ach yac'an ganar, palta maj yal-laj yuj eb',
12 yujto a ach tic ix a pechcanb'at eb' ayic ix och ijan a jul-lab' d'a eb'.
13 Mamin Jehová, ach ic'jocab'chaañ yujto masanil syal uuj. Ol co b'itej ipalil.

22

Av yuj ilc'olal yed' b'it d'a aloj vach' lolonel

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' c'ultaquil chej d'a q'uiñib'alil.
1 Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas val yuj tzin actejcani? ¿tas val yuj max in a colo' ayic tz'el vav d'a scal in yaelal?
2 Ach in Diosal, c'ual d'ac'val vavaj d'ayach, palta max ach tac'vilaj d'ayin, mañxa b'aj syal vic'an vip.
3 A achxo pax jun, a achxoñejochi, tzach sb'itej eb' vetisraelal.
4-5 A eb' co mam quicham, yac'nac ach och eb' yipoc sc'ool, yalnac sb'a eb' d'ayach, yuj chi' a colnaccanel eb'. Yac'annac ach och eb' d'a sc'ool, yuj chi' maj q'uixvoquel-laj eb'.
6 A inxo jun, mañxo in animaoc svab'i, icha val junoc noc' a'ay vaj svab'i. Tzeb'ajtac in yilanoch eb' vetanimail, paticab'il in caneli.
7 A eb' tzin ilani, sb'uchvaj eb' d'ayin, syed'tej in sat eb', syac'an ib'xoc sjolom eb'.

8 Syalan eb': A jun viñ tic, a Jehová ix yac'och viñ yipoc sc'ool yalani, yuj chi' coljocab'el viñ yuj Jehová chi'. Tato stzalaj sc'ol Dios yed' viñ, ac'jocab' el viñ d'a libre yuuj, xchi eb'.
9 Yel toni, a ach ix in ac' aljoc. Ayic vanto in chuni d'a in nun, ix in a tañvej.
10 Atax ix in alji ix in ochcan d'a yol a c'ab'. Atax ay in ec' d'a yol sc'ool in nun, in Diosal achtaxoni.
11 Yuj chi' jun, mañ a b'esel a b'a d'ayin. Ay in och d'a nivac yaelal, malaj pax mach tz'och ved'oc.
12 Toxo ix oymaj eb' ajc'olal d'a in patic, icha val juntzañ oval vacax d'a yol yic Basán, icha val chi' eb'.
13 Toxoñej sjalali sjaj eb' icha val junoc noc' choj. Sjac sti' eb', sjavi jucnaj eb' d'ayin.
14 Van yelcan vip, icha val tz'aj stob'b'at a a'. Toxo ix yactej sb'a in b'aquil, a val in pixan, toxo ix ulaxb'at d'a yol in c'ool icha val noc' chaq'uib'.
15 Toxo ix tacji yol in jaj, icha val junoc taquiñ luum. Toxo ix q'ue lotzan vac' stacji, ix in ac'anem d'a scal pococ icha val junoc chamnac.
16 Jun val ñilañ eb' chuc ix och b'uyan d'ayin icha val noc' tz'i', ix yol in c'ab' eb' yed' voc.
17 Syal in b'isan masanil in b'aquil. Yacb'an van vab'an syail chi', axo eb' chuc chi', q'uelanñej och eb' d'ayin.
18 A in pichul, ix spuquec' eb' d'a spatic. Axo d'a in pichul jucan, ix yac' suerte eb'.
19 A achxo Mamin Jehová, Vipumal aji. Mañ ach najatb'ocb'at d'ayin. Colin, cotañ elañchamel d'ayin.
20 Colin, mañ in a cha xicjocchamoc, mañ in a cha smilcham eb' anima icha noc' tz'i'.
21 Colinel d'a sti' juntzañ eb' icha noc' choj chi', colinel d'a sch'aac juntzañ icha val noc' c'ultaquil vacax chi'.
22 Ol valanel ab'ixal d'a eb' vetchoñab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in b'itej d'a scal eb', ol valan icha tic:
23 Mach oñ ay yelc'och Jehová d'a co sat, calec vach' lolonel d'ay. B'inajnacocab' cuuj masanil oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob. Masanil oñ yiñtilal oñ Israel, caq'uequem co b'a d'ay.
24 A Jehová maj yactejcanlaj eb' ayoch syaelal. Mañ toñejoc ix yilochi, maj sc'ub'ejel-laj sb'a. Ayic ix sc'anan scolval eb', ix sc'anab'ajej Jehová chi' yab'ani, xin cham d'a eb'.
25 Mamin Jehová, ol ach in b'itej d'a yichañ junoc snivan molchajelal eb' a choñab' yed' d'a yichañ eb' tzach xajanani. Ol vaq'uelc'och in ti' ix vac' d'ayach.
26 Ol va eb' meb'a', ol b'ud'joccan sc'ool eb'. Ol och eb' ejmelal d'a Jehová, ol yal vach' lolonel eb' d'ay, pitzaññej eb' d'a masanil tiempo.
27 Masanil juntzañ ch'oc nacional yed' yiñtilal cajan d'a slajvub'c'och sat luum tic, ol nachajcot Jehová yuj eb', ol ja eb' d'ay, ol em cuman eb' d'a yichañ.
28 Yujto a Jehová ay yic masanil opisio, a Yajal yaj d'a masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic.
29 Masanil eb' b'eyum ol va eb', ol yac'anem sb'a eb' ejmelal d'a Jehová. Masanil eb' chamelb'a yaji, ol em cuman eb' d'a yichañ yujto malaj mach syal scolan sb'a d'a chamel.
30 A eb' ichiquinab'il d'a yic b'aq'uiñ, ol yaq'uem sb'a eb' d'a Jehová. Ol alchajel yab'ixal viñ Yajal d'a eb' anima toto ol aljoc.
31 A yab'ixal stojolal yed' svach'il tas sb'onac, ol alchaj d'a eb' toto ol aljoc chi'.

23

A Jehová Quilumal

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová Vilumal aji. Icha junoc taňvum calnel aj d'ayin, yuj chi' malaj tas syac' palta d'ayin.
2 Ichato a b'aj yax aň aňc'ultac tzac' vic' vip. Ichato a d'a a a' malali sb'eyi, ata' tzin ic'b'ati.
3 Tzac'an vip d'a junjun c'u, tzin ic'anb'at d'a yoltac b'e vach', icha yaj alannaccani.
4 Mamin, vach'chom tzin ec' d'a ch'olquixtac b'aj te q'uic'q'uinal, max in xivlaj yuj junoc tas ay smay, yujto ayach ec' ved'oc. Icha junoc viň taňvum calnel yed'nac te' sc'ococh yed' pax jun te' ay sch'ocal, icha chi' tzutej in a taňvani, yuj chi' max in xivlaj.
5 Tza b'o in vael d'a yichaň eb' vajc'ool. Tzac'q'ue aceite d'a in jolom, tzac'an b'ud'joc in vaso masanto tz'el malnaj d'a sti'.
6 A a vach'c'olal yed' b'aj tzin a xajanej ayňejec' ved'oc yacb'an pitzan in. Mamin Jehová, ol in aj cajan b'aj ayach d'a masanil tiempo.

24

A jun Rey b'inajnac

Sb'it jun tic viňaj David.
1 A Jehová ay yic lum luum tic. A ay pax yic masanil tastac ay d'a sat luum.
2 Yujto a ix b'oanem yich lum luum tic d'a yich a' mar yed' d'a yich a' nivac a'.
3 ¿Mach eb' syal sq'uec'och d'a jun tzalan to yic Jehová? ¿Mach eb' syal yajec' b'aj syal sb'a eb' anima d'a Jehová chi'?
4 Aton eb' tic syal sq'uec'ochi: Eb' malaj chucal sc'ulej, eb' te vach' spensar, eb' max yaq'uem sb'a d'a juntzaň comon dios, eb' max scomon aq'uej sti' yuj yac'an musansatil junocxo anima.
5 A Jehová Dios Scolumal eb', a tz'ac'an vach'ilal d'a eb'. Syac'anpax spac d'a eb' icha smojal yuj svach'il eb' chi'.
6 Icha chi' sb'eyb'al eb' sgana yoch d'a yichaň Dios Cajalil a oň yiňtilal oň can Jacob.
7 Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e choňab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
8 ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? Aton Jehová, te ay yip, te ay spoder. A Jehová syac'ňej ganar oval.
9 Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e choňab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
10 ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? A Jehová Yajal d'a smasanil, aton Rey Te B'inajnac.

25

Sc'an scolval Dios viňaj David

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, tic val sval in b'a d'ayach.
2 Ach in Diosal, a achňej tzach vac'och yipoc in c'ool. Maň in actejcan d'a scal nivac q'uixvelal. Maň in a cha yac' ganar eb' ajc'ool yajoch d'ayin yic max tzalaj eb' in stzetzani.
3 Vojtac val to a masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, maň ol q'uixvoquel-laj eb'. A eb' schichon sc'ol d'ayach d'a nab'aňej, q'uixvocab'el eb'.
4 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin. D'a juntzaň a b'e chi' tzin ic' b'eyoc.
5 C'ayb'ej in d'a a lolonel te yel, yic vach' tzin b'ey d'a vach'il, yujto in Diosal ach, in Columal ach. A achňej tzach vac'och yipoc in c'ool d'a masanil tiempo.
6 Mamin Jehová, nacot a chamc'olal yed' a vach'c'olal, jun toxonton ix ac' quila'.
7 Axo pax juntzaň in mul jun, maňxo a nacoti. Maňxoocab' a nacot in chucal d'a yictax ix vac'an quelemal. Mamin, tzin a nacot yed' a nivan chamc'olal yed' a vach'c'olal.

8 Mamin Jehová, vach' ach toni, tojol ach toni. Yuj chi' tza tojolb'itej sb'eyb'al eb' sc'ulan chucal.
9 Tza ch'oxan pax eb' emnaquil d'a sb'eal tojolal, aton b'eyb'al tza nib'ej.
10 Yuj a vach'c'olal, yujto tza c'anab'ajej pax tas tzala', yuj chi' tza cuchb'ej eb' sc'anab'ajan a checnab'il icha syal a trato.
11 Mamin Jehová, te nivan in chucal. Ac' in nivanc'olal icha val ix utej alani.
12 A mach tzach c'anab'ajani, tza c'ayb'ej eb'. D'a jun b'e vach' tzic'b'at eb'.
13 Toxonton tzic'chaañ eb'. A eb' yuninal eb' ol icancan lum luum tic.
14 A eb' ay elc'och d'a sat, aton eb' ay xivc'olal d'ayach, tzac' razón d'a eb', tzac'an pax elc'och a trato d'a eb'.
15 Mamin Jehová, añej d'ayach ayoch in pensar. A ach ol in a colel d'a ch'añ yaal.
16 Mamin, ilincoti, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ina to in ch'ocojil, te ay in och d'a ilc'olal.
17 Ix te nivanb'i vilc'olal tic, colinel d'a in somc'olal.
18 Ilincot d'a in cusc'olal yed' d'a in yaelal, tzac'ancan nivanc'olal in chucal.
19 Il tonab'i, mañ jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ste chichonoch sc'ol eb' d'ayin.
20 Tañvej in, mañ in a cha chamoc, mañ in a chab'at d'a nivac q'uixvelal, yujto a d'ayach tzin col in b'a.
21 Comonoc tzin a colo', yujto vach' in b'eyb'al, malaj in mul. A ach ayachoch yipoc in c'ool.
22 Ach in Diosal, coloñcanel a oñ israel oñ tic d'a co cusc'olal yuj masanil syaelal.

26

A slesal eb' anima vach'

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, ch'oxcaneli to malaj in mul, yujto añej tas vach' ayoch d'a in pensar in c'ulani. Mamin, ayach och yipoc in c'ool, malaj in chab'c'olal d'ayach.
2 Mamin, ilin, b'eytzitej in pensar yed' tas tzin nib'ej.
3 Yujto max b'atcanlaj a vach'c'olal satc'olal vuuj, tzach in c'anab'ajejñej.
4 Mañ junñejoclaj tzin ec' yed' eb' ixtum anima. Malaj b'aj junñej tzin ec' yed' eb' chab' sat.
5 Tzin yajcanel smolchajelal eb' chuc chi'. Val yel malaj b'aj vach' vac'an yed' eb' tz'ixtanb'at vach' b'eyb'al.
6 Tzin b'iquel in c'ab' yuj in ch'oxaneli to malaj in chucal. Ichato chi' b'ian tzin ec' oyoyoc d'a spatic yichañ altar,
7 svalan vach' lolonel d'a b'ital, svalanel masanil tas satub'tac tza b'o'o.
8 Mamin Jehová, tzin xajanej a templo b'aj cajan ach eq'ui. Ata' tz'alchajel snivanil elc'ochi.
9 Mañ iq'uel in q'uinal yed' eb' sc'ulan chucal. Mañ in a satel yed' eb' milum anima,
10 yujto añej chucal snib'ej eb' sc'ulej, b'ecan sc'ol eb' schaan q'uen tumin yic smontaji.
11 A inxo jun, tzin nib'ej tzin b'eyñej d'a in vach'ilal, yuj chi' colinel Mamin, oc'oc val a c'ool d'ayin,
12 yic tec'anñej vaj d'a b'eyb'al vach'. Mamin Jehová, ol val vach' lolonel d'ayach d'a scal eb' molanec' d'a ichañ.

27

A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin

Sb'it jun tic viñaj David.
1 A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin, in Columal paxi. ¿Machto val b'aj syal in xivi? A tzin colani, yuj chi' malaj b'aj tzin xivi.
2 A eb' chuc smol sb'a d'a in patic yic tzin satanel eb' yalani, palta a eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin, ol lajvoquel eb'.

3 Vach'chom junoc b'ulan soldado tz'och oyan d'a in patic vichañ, val yel, mañ ol in xivlaj.
Vach'chom sq'ue vaan eb' yac' oval ved'oc, añeja' vac'anoch Dios yipoc in c'ool.
4 Junñej val tas tzin c'an d'a Jehová, aton jun tic tzin nib'ej: To tzin ec' d'a stemplo Dios
yacb'an pitzan in yic svil snivanil yelc'och Dios chi', svac'anpaxem in b'a d'ay.
5 Ayic ol javoc yaelal d'a vib'añ, a ol in c'ub'aneloc. A d'a scajnub', ata' ol in sc'ub'ejeli. Ol
in yic'q'ue d'a yib'añ junoc q'ueen yic tzin colchajcaneli.
6 Ichaton val chi' ol aj in scolancanel d'a eb' ajc'ool oyanoch d'a in patic vichañ. D'a scal
av yed' tzalajc'olal ol vac' in silab' d'a Jehová d'a yol stemplo. Ol val vach' lolonel
d'a b'ital d'ay.
7 Mamin, a d'ayach tzin avaji, cha ab' d'ayin. Oc'oc val a c'ool d'ayin, tac'vañ d'ayin.
8 Mamin Jehová, a in pensar ix alan d'ayin to tzin nitzcot in b'a d'a a tz'ey. Yuj chi' svac'
vip in nitzanoch in b'a d'a a tz'ey chi'.
9 Mañ a c'ub'ejel a b'a d'ayin. Mañ in a chec meltzaj yed' yoval a c'ool. A achtaxon tzin a
colo'. Ach in Diosal in Columal ach, mañ in actejcan in ch'ocoj.
10 Mamin Jehová, vach'chom tzin yactejcan eb' in mam in nun, palta a ach ol in a tañvej.
11 Mamin, ch'ox a b'e d'ayin, ic' in b'at d'a yol b'e tojol, yuj eb' ajc'ool snib'an in yac'an
telvoc.
12 Mañ in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Sq'ue vaan eb' d'a in patic,
syesan in muloc eb'. Sgana eb' tzin yac' chamoc.
13 Mamin Jehová, svac'och d'a in c'ool to ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin yacb'an pitzan
into, tato maay, toxom ix pax vip naic.
14 Ex vetchoñab', aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool. Tec'tec' tzeyutej e b'a, mañ eyac'
chab'ax e c'ool. Val yel, aq'uecñejoch Jehová yipoc e c'ool.

28

Syab' Jehová ayic scalan co b'a d'ay

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, añej d'ayach sval in b'a, icha ñaq'ueen aj d'ayin, mañ ach b'at mican
d'ayin. Tato max ach colvaj d'ayin, aton val in b'at d'a scal eb' chamnac chi' b'ian.
2 Mamin, snib'ej in c'ool tzab'i ayic svalan in b'a d'ayach. Svic'q'ue in cab' d'a yol a
templo, tzin c'anan a colval.
3 Mañ ac' in yaelal icha tzutej eb' sc'ulan chucal, aton eb' stz'acan yal vach' lolonel d'a
eb' yetanimail, palta añej chucal sna eb' d'a spatic eb' anima chi'.
4 Ac' spac d'a eb', icha syal tastac sc'ulej eb', icha syal tas chucal sc'ulej eb', ichato chi'
b'ian, tzac'anoch syaelal eb'.
5 Malaj yelc'och juntzañ tastac ix a b'o d'a yol sat eb'. A eb' chi' ol a satcanel eb', mañxo
ol ic'chajq'ue vaan eb'.
6 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto ix yab' tas ix val d'a scal in yaelal.
7 A Jehová Vipumal, a' tzin colan icha junoc q'uen q'ueen tz'och veñuloc. A svac'och
yipoc in c'ool, tz'ochñej ved'oc, yuj chi' mañ jantacoc stzalaj in c'ool. Tzin b'itani,
svac'an pax yuj diosal d'ay.
8 A Jehová ayoch yipumaloc eb' schoñab', scolvajpax d'ayin, to sreyal in eb', sic'b'il in el
yuuj.
9 Mamin Jehová, colcanel a choñab', ac'cot a vach'c'olal d'a yib'añ eb' ictaxoni. Tañvej
eb' d'a masanil tiempo.

29

A spoder yol sjaj Jehová

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Ex aj satchaañ, alec vach' lolonel d'a Jehová. Alec vach' lolonel d'ay to syal yuj smasanil,
te b'inajnac.
2 Alec vach' lolonel d'a Jehová icha d'a smojal. Aq'uequem e b'a d'ay d'a stemplo te vach'
yilji.
3 A Jehová Dios te nivan yelc'ochi, tz'ab'chaj sjaj d'a yib'añ a' mar. A tz'ac'an c'añ c'u, a
tz'ac'an mandar d'a yib'añ a' oval mar chi'.
4 A sjaj Jehová tz'ab'chaji, mañ jantacoc spoder. Yuj sjaj chi' scheclaji to te nivan
yelc'ochi.
5 Yuj yav Jehová sjecchajcanb'at te' c'ute'. Yuj Jehová spojcan juntzañ te' nivac c'ute' d'a
Líbano.
6 A juntzañ lum nivac vitz yic Líbano yed' lum yic Sirión, tz'ib'xi lum yuj Jehová. Sq'ue
b'achnaj lum vitz chi', icha sq'ue chennaj junoc noc' quelem vacax.
7 A yav Jehová, a tz'ac'ancot copnaj leb'lon.
8 A yav Jehová tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum. A' tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum yic
Cades.
9 A yuj yav Jehová tz'el jequeljoc sc'ab'tac te' ji, axoñej yib' te' scan d'a sat lum vitz. Axo
d'a stemplo tz'alchaj vach' lolonel d'ay yuj eb' anima smasanil.
10 A Jehová ac'annac yajalil d'a jun a' oval a' mucvajum. Yajal yaj d'a masanil tiempo.
11 A tz'ac'an yip eb' schoñab'. Yuj svach'il sc'ool Jehová, syac' junc'olal d'ayoñ a oñ
schoñab' oñ tic.

30

B'it yic ac'oj yuj diosal d'a Jehová

Sb'itaj jun b'it tic ayic tz'och yopisio jun templo. Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, tzach in b'itej yed' in vach' lolonel, yujto ix in a sic'q'ue vaan d'a scal in
nivan yaelal, maj in a cha b'uchjoc yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
2 Mamin, in Diosal ach, ix in c'an a colval, ix ac'an b'oxoc in c'ool.
3 Mamin, a ach ton ix in a colel d'a chamel. Ix ac' in q'uinal, maj in a chab'atlaj d'a scal
eb' chamnac.
4 B'itanañec d'a Jehová, mach ex to schoñab' ex, b'itejec yujto añej Te Nivan Yelc'ochi.
5 Yujto junñej rato ay yoval sc'ool, axo svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.
Vach'chom tzoñ oc' d'ac'valil, axo yic sq'uiñib'i sja co tzalajc'olal.
6 Ayic te vach' vaji, ix in na' icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol in telvoc yuj junoc tas, xin chi.
7 Mamin Jehová, yuj val svach'il a c'ool, ix in ac'canoch b'aj malaj tas tzin ic'ani. Palta
ayic ix ic'anel a b'a d'ayin, ix somchajcanel in c'ool.
8 Mamin, ix ach vavtej, ix valan in b'a d'ayach:
9 ¿Tasto a ganar d'ayin, q'uinaloc tato tzin chami, tzin mucchaji? Mañxo ol yal-laj ach
sb'itan eb' toxo ix och pococal. Mañ ol yal pax laj yalan vach' lolonel eb' d'ayach
yuj svach'il tas ix a b'o'o, xin chi.
10 Mamin Jehová, ab' val tas svala', oc'oc val a c'ool d'ayin. Mamin, ochaññej ved'oc.
11 Ix ac'an q'uexmaj in yaelal d'a tzalajc'olal. Ix ic'anel in cusc'olal, ix ac'ancanoch c'apac
pichul yic q'uiñ in pichuloc.
12 Yuj val chi' jun, ach Jehová in Diosal, max yal-laj vem numan. Tzin b'itan d'ayach d'a
aloj vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'ayach d'a masanil tiempo.

31

Añej Jehová ayoch yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, añej d'ayach tzin col in b'a. Malajocab' b'aq'uiñ tzin a cha somchajeli.
Colinel yuj a tojolal.

2 Ac'cot tz'eyan a chiquin d'ayin, tzin a colan d'a elañchamel. Ochañ in ñaq'ueenoc b'aj
ol in col in b'a.
3 Yujto in ñaq'ueen ach, in cuartel ach, yuj chi' ochañ veñuloc. Ic' in b'eyoc yic mañ ol
ach alchaj chucal.
4 Colin d'a jun yaal ix em d'a vichañ, yujto in Columal ach.
5 Mamin Jehová, ach in Diosal, svac'canoch in b'a d'a yol a c'ab'. A ach tzin a colcaneli,
to tz'elc'och syal a lolonel.
6 Tzin chaquel eb' anima syaq'uem sb'a d'a juntzañ comon dios malaj yelc'ochi. A inxo
Mamin Jehová, tzach vac'och yipoc in c'ool.
7 Tzin tzalaj val yuj a vach'c'olal. A ach ix iq'uel in cusc'olal, ojtac pax in yaelal.
8 Maj in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' vajc'ool. Te levan b'aj ix in can uuj.
9 Mamin Jehová, oc'ocab' val a c'ool d'ayin, yujto ay in och d'a ilc'olal. Ix te chacb'i in sat
voq'ui, mañxalaj yip in pixan yed' in nivanil.
10 A in q'uinal slajviem d'a scal in yaelal. A vab'ilal slajviel yuj in c'acvi. A cusc'olal
tz'ic'anel vip, c'ununi yel yip in nivanil tic svab'i.
11 Tzetzab'il in yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, b'uchb'il in yuj eb' cajan d'a in lac'anil. Yajb'il
in canel yuj eb' ojtannac in. A eb' tzin ilan d'a yoltac b'e, tz'el eb' d'ayin.
12 Junelñej ix in b'atcan satc'olal yuj eb'. Icha val to mañxo in animaoc svab'i, icha val
junoc lum xalu pojnac, icha chi' vaji.
13 Svab' sajson eb' vetchoñab' d'a in patic. Yalxoñej b'ajtiil, ay xivc'olal sja d'ayin. Junla-
janxoñej snaan eb' d'a in patic. Nanon yec' sc'ool eb' tas syutej in yac'anchamoc.
14 A inxo jun Mamin Jehová, a achñej ayachoch yipoc in c'ool. Toxonton svala': A ach val
tic, in Diosal ach, xin chi.
15 Yol val a c'ab' ay in q'uinal. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tzac'anoch
vuuj.
16 Il in val och a in a checab' in tic yuj svach'il a c'ool, tzin a colanel yuj a vach'c'olal.
17 Mamin, van valan in b'a d'ayach. Mañ in ac'b'at d'a nivac q'uixvelal. A eb' chuc
tzac'canb'at d'a nivac q'uixvelal chi', tzac'ancanb'at eb' b'aj tz'inan, b'aj ay eb'
chamnac.
18 A eb' snaanq'ue lolonel, numc'ajocab' eb', yujto syal lolonel eb' ya d'a eb' anima vach'.
Spatiquejel eb' vach' spensar eb', sb'uchvaj eb' d'a eb' vach' chi'.
19 Yel ton val nivan a vach'c'olal tzac' d'a eb' tzach ic'anchaañ. D'a yichañ eb' anima tzac'
a vach'ilal d'a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool.
20 A d'a a tz'ey tza c'ub'ejel eb' d'a chucal sna eb' puch vinac. A b'aj ay ach tza colel eb'
d'a schucal lolonel eb' ajc'olal yajoch d'a eb'.
21 Alchajocab' vach' lolonel d'ayach Mamin Jehová, yujto satub'tac tas ix a b'o d'ayin yuj
a vach'c'olal, ayic oyanoch eb' ajc'ool d'a in patic vichañ.
22 A val yic mañxo animaoc in c'ool, ix in na' to ix in ic'canel d'a ichañ, axo val yic ix in
c'anan a colval, ix ab' in tevi.
23 Xajanejec Jehová, masanil ex yiquexxo yujto a' stañvan eb' sc'anab'ajani, palta tz'acan
syutej yac'an yaelal d'a yib'añ eb' syic'chaañ sb'a.
24 Tec'b'ejec e b'a mach ex tzeyac'och Jehová yipoc e c'ool.

32

Vach' yic mach sucb'il sat schucal

Jun b'it tzoñ c'ayb'ani. Sb'it jun tic viñaj David.
1 Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb'.
2 Te vach' yic eb' syal Jehová to mañxalaj smul eb' d'a yichañ, aton eb' maxtzac c'ub'anel
smul d'a eb' yetanimail.

3 Ayic manto valq'uetalaj in mul, yelxo val ijan ix lajviel in nivanil ix vab'i, yujto ix in te
c'acvi.
4 Ach in Diosal, c'ual d'ac'val yelc'olal ix ac'och in yaelal. Icha val aň taquiň aňc'ultac
stacjiel yuj varesma, ichinta ix vab'i.
5 Ichato chi' ix valanq'ueta in mul chi' d'ayach, malaj tas ix in c'ub'ejeli. Ix el val d'a in
c'ool valan in b'a d'ayach. A achxo Mamin Jehová ix in ac' nivanc'olal.
6 Yuj val chi' jun, yalocab' sb'a eb' tzach c'anab'ajani yacb'an tzato yala'. Vach'chom sja
yaelal icha a' eluma', palta max yamchajlaj eb' yuuj.
7 A ach ay ach och veňuloc, a ach ol in a colel d'a yaelal. Tzach in b'itej yujto ix in a coleli.
8 Ix yal Jehová d'ayin: Ol ach in c'ayb'ej d'a tas ol a c'ulej. Ol in ch'ox d'ayach b'ajtil ol ach
b'atoc, ol ach in taňvej.
9 Maň utej a b'a icha noc' chej ma icha junoc noc' mula, a juntzaň noc' chi' max nachajel-
laj yuj noc'. Yovalil syamchajoch vaan noc' yed' q'uen freno. Tato maň ichocta
tz'utaj noc', max sc'anab'ajejlaj noc', xchi Jehová d'ayin.
10 A eb' chuc sb'eyb'al, maň jantacoc yaelal ol cot d'a yib'aň eb'. Axo eb' ayoch Dios yipoc
sc'ool, a svach'c'olal Dios chi' ol moyanq'ue eb'.
11 Aq'uec tzalajb'oc e c'ool d'a Jehová ex anima vach' e pensar. B'itanaňec d'a tzalajc'olal
e masanil ex ayex och d'a stojolal.

33

A vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal

1 Ex anima vach' e pensar, b'itejec Jehová d'a tzalajc'olal. Yujto a eb' anima tojol sb'eyb'al,
smojton val sb'itan eb' d'a Jehová chi'.
2 Alec vach' lolonel d'a Jehová yed' te' arpa. B'itanaňec d'ay yed' salterio lajuňe' sch'aňal.
3 B'itanaňec d'a Jehová yed' ac' b'it. Vach' tzeyutej e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
4 Yujto a slolonel Jehová yel toni. A tas sb'o'o, a sch'oxaneli to syaq'uelc'och tas syala'.
5 A Jehová, a tojolal yed' vach' b'eyb'al snib'ej. Sch'oxel sb'a svach'c'olal d'a masanil
yolyib'aňq'uinal tic.
6 Toňej ix yal Jehová, ix b'o satchaaň yed' masanil tastac ay d'ay.
7 A' ix molb'ancan a a'. A a' mar toňej malanec' a' d'a yed'tal yuuj.
8 Ayocab' yelc'och Jehová d'a masanil tastac ay d'a sat luum tic. E masanil cajan ex d'a
yolyib'aňq'uinal tic, ayocab' e xivc'olal d'a Jehová.
9 Yujto a' ix alani, ix b'o smasanil. A' ix alani, vach' ix ajcan masanil tas.
10 A Jehová smac'an lajvoc spensar juntzaň ch'oc nacional.
11 Axo tas sna'a, ayňej ec' d'a masanil tiempo.
12 Tzalajc'olal yic junoc nación to a Jehová ayoch sDiosaloc, to sic'b'ilel yuuj yic tz'och
yicoc.
13 A d'a satchaaň q'uelanemta Jehová, syilanemta masanil anima.
14 A b'aj cajanec' Jehová syilcot masanil eb' cajan d'a sat luum tic.
15 A' ix b'oan spensar eb' smasanil. Aňeja' pax smaclan yila' tas sc'ulej eb'.
16 Maň yujoc to te nivan sb'isul soldado ol colchajel junoc yajal. Maň yujoc to te ay yip
junoc soldado, ol colchajoc.
17 A noc' chej, malaj yopisio noc' scolan eb' anima. Vach'chom te ay yip noc', palta max
yal-laj scolvaj noc'.
18 A Jehová q'uelanoch d'a eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' ayoch svach'c'olal yipoc sc'ool.
19 Scoljicanel eb' yuuj d'a chamel, tz'ac'ji va eb' yuuj d'a stiempoal vejel.
20 A oň tic, a Jehová scac'och yipoc co c'ool. A' tzoň colani, tzoň staňvan paxi.
21 Yuj chi' stzalajb'i co c'ool yuuj. Scac'anoch yipoc co c'ool, yujto Axoňejochi.
22 Mamin Jehová, ayocab'och a vach'c'olal d'ayoň, yujto tzach cac'och yipoc co c'ool.

34

Aloj vach' lolonel yuj svach'c'olal Dios

Sb'it jun tic viñaj David ayic ix yac'anoch sb'a viñ quistalil d'a yichañ viñaj rey Abimelec, yuj chi' ix pechjielta viñ.

1 Svic'chaañ Jehová d'a masanil tiempo, svalñej vach' lolonel d'ay.
2 A d'ay stzalaj in c'ool. Ab'ec ex anima emnaquil, tzalajañec.
3 Alequel yab'ixal sb'inajnaquil Jehová ved'oc, junñej scutej quic'anec chaañ.
4 Ix in avaj d'a Jehová, ix tac'vi d'ayin, ix yic'canel masanil in xivc'olal.
5 A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, stzetzon sat eb' yuj tzalajc'olal, malaj b'aj sq'uixvi eb'.
6 Ix val in b'a d'a Jehová, vach'chom te malaj velc'ochi, axo ix ab'ani, ix in scolanel d'a masanil vilc'olal.
7 A eb' ay yelc'och Jehová d'a sat, a yángel tzoymaj d'a spatic yichañ eb', axo scolchaj eb' chi' yuuj.
8 Ac'lejec eyila', ol eyilani to te ay svach'c'olal Jehová. Te vach' yic eb' scol sb'a d'a Jehová chi'.
9 Mach ex yiquex Jehová, ayocab' yelc'och d'a e sat. Malaj tas ol yac' palta d'a eb' ay yelc'och Dios d'ay.
10 A noc' choj, tz'el yip noc' yuj vejel, axo pax eb' syaq'uem sb'a d'a Jehová, malaj b'aq'uiñ ol yac' palta junoc tas vach' d'a eb'.
11 Ex unin, cotañec, ab'ec tas svala', ol ex in c'ayb'ej yic tzeyac'och e pensar d'a Jehová.
12 Tato syal e c'ol snajatb'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u eyuuj,
13 mañxo eyal chucal lolonel, mañxo eyesej.
14 Iq'uequel e b'a d'a chucal, mañxo eyac' oval, axo vach'il tze c'ulej, tze b'eyb'alan junc'olal.
15 A Jehová stañvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i ayic syalan sb'a eb' d'ay.
16 A Jehová, aycot yoval sc'ol d'a eb' sc'ulan chucal yic satel eb', yic mañxa mach ol naan eb'.
17 Syab' Jehová ayic syalan sb'a eb' anima vach' spensar d'ay, scolchajcanel eb' d'a masanil yilc'olal.
18 A Jehová ayec' d'a stz'ey eb' anima mañxo animaoc yed'nac syab'i, scolancanel eb' somchajel sc'ool yuj cuselal.
19 A eb' anima vach' spensar, vach'chom tzijtum tas tz'ic'an eb', axo Jehová scolanel eb' d'a masanil juntzañ syaelal chi'.
20 A' stañvan eb', malaj junoc sb'aquil eb' ol q'uichajoc.
21 Axo pax eb' sc'ulan chucal jun, a yuj schucal eb' chi' ol chamoc. A eb' schichon sc'ol d'a eb' vach' sb'eyb'al, ol cotcan d'a yib'añ eb'.
22 Axo Jehová ol colan eb' schecab'. A eb' scol sb'a d'ay, mañ ol cotcanlaj d'a yib'añ eb'.

35

Sc'anchaj scolval Jehová

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, telaj a b'a yed' eb' stelaj sb'a ved'oc, ac' oval yed' eb' tz'ac'an oval ved'oc.
2 Iq'uelta a yamc'ab' yic oval, tzul in a colani.
3 Iq'uelta a lanza tza macan sat eb' tzin pechan b'eyec'oc. Al d'ayin to in Columal ach.
4 A eb' sgana in chami, somchajocab'b'at eb' yuj q'uixvelal. A eb' snib'ej ay tas scot d'a vib'añ, meltzajocab'b'at eb' d'a spatic.
5 Ichocab' smatz'il ixim trigo syic'b'at ic', ichocab' ta tz'aj eb'. Pechjocab'b'at eb' yuj ángel.
6 Q'uic'olinacocab'i, ñereriocab' sb'e eb', axo ángel spechan eb'.

7 Vach'chom malaj in mul, palta ix yaq'uem in yaalil eb'. Malaj in mul, palta ix sjoy jun
olan eb' yic vach' tzin b'at d'a yool snaan eb'.
8 Yuj chi', mocab' naanoc yuj eb' ayic sjavi nivac yaelal d'a yib'aň eb'. Canocab' eb' d'a
syaalil ix yaq'uem chi'. B'atocab'can eb' d'a yol jun olan ix sb'o chi'.
9 Ichato chi' ol vac'an tzalajb'oc in c'ol d'ayach Jehová. Ol el lenaj ol vil yuj a colval.
10 D'a smasanil in c'ool ol val icha tic: Mamin Jehová, ¿machto val junoc icha ach tic? A
eb' meb'a' yed' eb' ayoch d'a tzapan majanil, tza colel eb' d'a yol sc'ab' eb' te ay yip,
to syiq'uec' eb' tastac ay d'a eb', xin chama.
11 Scot eb' testigo esum, axo tas maň vojtacoc sc'anb'ej eb' d'ayin.
12 A in vach'c'olal chuc ix yutej eb' spactzitan d'ayin, ix in stzuntzej cus eb'.
13 A inxo, ayic ya'ay eb', ix vac'och pichul yic cusc'olal, maxtzac in valaj yuj cusc'olal, ya
svab'i. Max vactejcanlaj in lesalvi d'a in pixan yuj eb'.
14 Cusnac in c'ool ix in b'eyeq'ui, icha val to a yuj junoc vamigo, ma vuc'tac, ma icha in
nun tzin cus yuuj.
15 Ayic ix in telvi, ix q'ue umnaj eb' smasanil in stzetzani. Ichato ch'oc animail in d'a eb',
ichato maň in yojtacoc eb'. Max yactejcanlaj eb' in ste b'ajani.
16 Te ya ix in ec' yuj eb', ix in sb'uch eb', ix cot q'uelan eb' d'ayin yed' schichonc'olal.
17 Mamin Jehová, ¿tom toňej ol ach och q'uelan yuj jun tic? Colinel d'a yol sc'ab' eb' icha
noc' choj, tz'el yav, scot d'ayin.
18 Ol valel yab'ixal a vach'c'olal d'a yichaň eb' tzijtumal anima molaneq'ui. Ol val vach'
lolonel d'ayach d'a yichaň eb' a choňab'.
19 Mocab' tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mocab' reprepan sat eb' schichon sc'ol
d'ayin, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
20 Malaj sgana eb' d'a junc'olal. Sgana eb' snaq'ue esal lolonel d'a spatic eb' munil
ayeq'ui.
21 Te chaaň tz'el yav eb' d'ayin, syalan eb': Ix quil tas ix a c'ulej chi', toxo ix quila', xchi
eb'.
22 Mamin, ix il val. Ac' yovalil d'a eb', maň ach najatb'ocb'ati, maň ach el d'a in tz'ey.
23 Mamin ach Vajal, in Diosal ach, cotaň, colin, b'o yaj tas sval tic. Ochaň ved'oc.
24 Ach Jehová in Diosal ach, b'o yaj d'ayin ato syal a tojolal, in gana to max in tzetzaj yuj
eb'.
25 Mocab' yal eb' d'ayin icha tic: Ix elc'och icha co gana. Junelňej ix quixtejcanb'at viň,
mocab' xchioc eb'.
26 A eb' stzalaj yuj in yaelal, q'uixvocab'can eb', somchajocab'el sc'ool eb'. Q'uixvocab'el
eb' nivac vinac syutej sb'a d'a vichaň.
27 Axo eb' sgana to vach' tzin elc'ochi, tzalajocab' sc'ool eb'. Elocab' yav eb' yuj
tzalajc'olal. Yalocab' eb' d'a masanil tiempo: A Jehová, te nivan ton yelc'ochi,
stzalaj val yuj svach'il jun schecab' tic, xchiocab' eb'.
28 Mamin, ol valel a tojolal, ol valňej vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

36

A schucal anima yed' svach'c'olal Dios

A viň cuchb'um d'a b'it scuchb'an jun b'it syal yuj tas ol aj eb' sc'ulan chucal. Sb'it jun tic
viňaj David schecab' Jehová.
1 A eb' sc'ulan chucal, aňej chucal chi' ayoch d'a spensar eb' sc'ulani. Malaj jab'oc
yelc'och Dios d'a sat eb'.
2 Yujto syaloch sb'a eb' vach'il, maň ojtacab'iloc smul eb' chi' snaani. Max snalaj eb'
yactejcan schucal chi'.
3 Aňej chucal lolonel syal eb', naumq'ue lolonel eb'. Syactejcan vach' pensaril eb', max
sb'olaj vach'il eb'.

4 Ayic vaynac eb' d'a sat sch'at, toxoňej snanonec' sc'ool eb' sc'ulan chucal. Maň vach'oc
sb'eyb'al eb', max yal-laj sc'ol eb' syiq'uel sb'a d'a chucal.
5 A achxo Mamin Jehová, te nivanxo pax a vach'c'olal, masanto d'a satchaaň sq'uec'ochi,
tzac'ňejelc'och tas tzala'.
6 Ec'al a vach'ilal d'a yichaň lum nivac vitz. A a tojolal, ec'al d'a sjulal yich a' nivac mar.
Mamin Jehová, ilb'il eb' anima yed' masanil noc' noc' uuj.
7 Ach Dios, satub'tacxoňej a vach'c'olal, yuj chi' sco col co b'a d'ayach, icha noc' yunetac
caxlaň tz'och d'a yalaň snun.
8 Tzoň b'ud'ji yuj jun nivan vael tzac' d'ayoň. A a a' maňxo jantacoc svach'il yuc'ji tzac'
cuq'uej.
9 Yujto a d'ayach scot co q'uinal icha yaj sjaj a a'. Yujňej a saquilq'uinal ay co q'uinal.
10 A oň cojtac achxo, ayocab' a vach'c'olal d'ayoň. A oň vach' co pensar, coloňcaneli.
11 Maň a cha yac' chucal eb' syic'chaaň sb'a d'ayin. Maň a cha in spech b'eyec' eb' sc'ulan
chucal.
12 Ilecnab' b'ajtil ix telvi eb' sc'ulan chucal. Ix telvi eb', maňxa b'aq'uiň ol q'uex vaan eb'.

37

Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mocab' somchajel co c'ool yuj eb' sc'ulan chucal. Mocab' co nib'ejoch sb'eyumal eb'.
2 Yujto elaňchamel ol satel eb', icha stacji aň ac sjochchajeli, ma icha stacjiel aň aňc'ultac.
3 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool, co b'oec tas vach'. Coň canecňej cajan d'a lum luum
tic, ol oň ac'joc va d'a ac'anc'olal.
4 Caq'uec tzalajb'oc co c'ool d'a Jehová, a ol ac'an tas sco nib'ej.
5 Scab'enejoch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová, scac'anoch yipoc co c'ool, a ol colvaj qued'oc.
6 Axo ol ac'an checlaj svach'il co b'eyb'al icha val tz'aj scheclaj yoc c'u d'a chimc'ualil.
7 Numan scutejec co b'a d'a yichaň Jehová. Nivan scutejec co c'ool co taňvan scolvaj
qued'oc. Maň caq'uec somchajel co c'ool yuj eb' te vach' tz'elc'och yuj chucal
sc'ulej.
8 Co satequel coval, caq'uec tup co c'ac'alc'olal. Mocab' te chichon co c'ool, ta maay,
chucňej tas ol oň ajelc'ochoc.
9 D'a val yel ol satel eb' sc'ulan chucal, a oňxo pax scac'och Jehová yipoc co c'ool jun, ol
co cha co macb'en yic b'aj ol oň cajnaj d'a lum luum tic.
10 Ayic jaye' c'ual tic, maňxalaj eb' sc'ulan chucal chi'. Vach'chom ol co sayec' eb', palta
maňxo ol ilchajlaj eb' cuuj.
11 Axo eb' anima emnaquil, ol aj eb' d'a sat lum luum tic, ol yac'an val sgana eb' yajec'
d'a junc'olal.
12 A eb' sc'ulan chucal, nanon yec' sc'ool eb' yac'an chucal chi' d'a anima vach' sb'eyb'al.
Juch'uch'i sc'uxan ye eb' d'a eb' yuj chichonc'olal.
13 Axo Jehová toňej stzevaj yuj eb', yujto yojtac to lac'anxo sja yaelal d'a yib'aň eb'.
14 A eb' sc'ulan chucal, syiq'uelta yespada eb', sb'oan sjul-lab' eb' yic vach' slajviel eb'
emnaquil anima meb'a', to smilcham eb' vach' sb'eyb'al eb' yalani.
15 A q'uen yespada eb' chuc chi', aňeja' q'uen ol ec' d'a spixan eb'. Axo sjul-lab' eb' chi',
ol caňchajcanb'at te'.
16 Yelxo val te vach' jab'oc tas ay d'a eb' anima vach' spensar, d'a yichaň sb'eyumal jantac
eb' sc'ulan chucal.
17 Ol satel sb'eyumal eb' anima chuc chi' yuj Jehová, axo eb' anima vach' spensar, ol coljoc
eb' yuuj.
18 A Jehová staňvan eb' malaj spaltail, axo tas ay d'a eb', malaj b'aq'uiň ol sateloc.
19 Ayic te chuc tiempo yujto te ay vejel, maň ol ec'laj eb' q'uexab', ayňej tas ol sva eb'.

20 A eb' sc'ulan chucal, ol satel eb' icha val stacji aň xumac ay d'a caltac te'. A eb' ayoch
ajc'olal d'a Jehová, ol satcanel eb' icha val satem te' tab'.
21 A eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' majan, maxtzac yac' meltzaj smajan eb' chi'. Axo eb'
anima vach' spensar, ay yoq'uelc'olal eb', elb'enňej yel yuj eb'.
22 A eb' schaan svach'c'olal Jehová, a eb' ol cajan lum luum, axo pax eb' chuc catab'il
yuuj, ol ic'chajel eb' d'a sat luum.
23 A Jehová scuchb'an b'ey eb' anima vach' spensar ayic van sb'ey eb' d'a tojolal.
24 Vach'chom stelvi eb', palta max ec'laj tiempo sq'uexvan eb', yujto yamb'il sc'ab' eb' yuj
Jehová.
25 Atax d'a in quelemal masanto yic icham vinac inxo tic, malaj b'aj ix vil yactajcan junoc
anima vach' spensar yuj Jehová yic tz'ec' d'a syaelal. Malaj pax b'aj ix vil yuninal
eb' vach' sb'eyb'al chi' sc'anan va sb'a d'a titac pat.
26 Tz'oc'ňej sc'ool eb' vach' pensar chi' d'a eb' yetanimail, ayňej tas syac' eb' majanil. Axo
yuninal eb' chi', syic'cot yaxilal eb' d'a scal eb' yetanimail.
27 Yuj chi', cactejeccan chucal, sco c'ulan vach'il, ichato val chi' vach' ol oň aj d'a masanil
tiempo.
28 Yujto stzalaj Jehová yed' tojolal, malaj b'aq'uiň syactejcan eb' sc'anab'ajan d'ay. D'a
masanil tiempo scolchajel eb'. Axo yiňtilal eb' sc'ulan chucal, satjiel eb' yuj Jehová
chi'.
29 A eb' anima vach' spensar chi' ol ic'ancan lum luum tic, ol cajnajec' eb' d'a lum d'a
masanil tiempo.
30 A eb' vach' sb'eyb'al, slolon eb' d'a jelanil, vach'ňej tas syal eb'.
31 A sc'ayb'ub'al Dios yed'nac eb', yuj chi' malaj b'aj ol em eb' d'a chucal.
32 A eb' sc'ulan chucal, ayňejoch sat eb' d'a eb' anima vach' sb'eyb'al, snib'ej eb' smilcham
eb'.
33 Palta maň ol ac'chajcanlaj eb' vach' d'a yol sc'ab' eb' chuc chi' yuj Jehová. Maň ol
stac'laj Dios scotcan d'a yib'aň eb' vach' d'a yichaň ley.
34 Caq'uecoch Jehová d'a co c'ool, sco c'anab'ajanec. A' ol oň ic'anchaaň. Ol yac' lum
luum tic d'ayoň. Ol quil val satel eb' sc'ulan chucal.
35 A eb' sc'ulan chucal, ix vil val yixtan eb' yetanimail eb', ix yic'chaň sb'a eb', nivaquil
syutej sb'a eb' icha junoc te te' maň jantacoc sc'ab', te yax xiil.
36 Palta ix satel eb', maňxalaj mach ix cani. Ix in say eb', palta majxo ilchajlaj eb' vuuj.
37 Scham val quilan eb' vach' spensar max c'ulanlaj chucal chi', te vach'ňej ol elc'och eb'
yujto a junc'olal sayec' eb'.
38 Axo eb' pit, ol satjoquel eb'. Ol satjocpaxel yiňtilal eb' b'aq'uiň.
39 A Jehová scolanel eb' anima vach' spensar. A' ayoch yeňuloc eb' ayic sja yaelal.
40 A' ol colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, yujto a' ayoch yipoc sc'ool eb'.

38

Sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic sb'itaj yuj viň cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoň ic'ani. Sb'it
jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, maň ac' in yaelal yuj yoval a c'ool. Maň ac' in yaelal yacb'an aycot a
c'ac'alc'olal.
2 Toxo ix och tzolan a jul-lab' d'ayin, ix ac'och in yaelal.
3 A yuj yoval a c'ool chi', masanil in nivanil tic te ya' ay svab'i, yujňej to ix och in mul
d'ayach.
4 A in chucal ichato c'ojanq'ue d'a vib'aň icha icatz, maxtzac techajlaj vuuj.
5 Yujňej in pital, vanxo sq'ue sjab' vechen yujto van sc'ab'ati.
6 Nojan in emi tzin b'eyi. Junelňej lachan vaji. Maxtzac och vaan jab'oc in cusc'olal.

7 Van in cham yuj q'uixvelal svab'i. Masanil in nivanil te ya ay svab'i.
8 Ix te b'uychaj in nivanil tic, maňxalaj jab'oc yip. Tzin c'acvi yuj vilc'olal.
9 Mamin Vajalil, ojtac masanil tas tzin nib'ej. Ayic sic'son sja in c'ool, ichaň yaj jun tic.
10 Toxoňej ste tiňtiňan in pixan yab'an syail. Numumi yel vip, maxtzac yal-laj vilani.
11 A eb' anima vach' vac'an yed'oc yed' eb' junňej tzin ec' yed'oc, najat sb'esel sb'a eb' d'ayin. A eb' cajan d'a in lac'anil, najat sb'esel sb'a eb' d'ayin yuj in yaelal.
12 A eb' sgana in smilanchamoc, van yac'anem in yaalil eb'. A eb' snib'an yac' chucal d'ayin, aňej chucal syal eb' d'a in patic. Max ochlaj vaan eb' snaub'taňan tas ol in yutoc d'a elc'altac.
13 A inxo pax jun, ichato macan in chiquin, max vab'laj tas syal eb', ichato max ujilaj in loloni, malaj tas tz'elta d'a in ti'.
14 Lajan in icha junoc mach max yab'laj, max yal-laj yalan sb'a.
15 Mamin Jehová in Diosal, a achňej tzach vac'och yipoc in c'ool, a ach ol in a tac'vej.
16 A jun tic tzin c'an d'ayach: Mocab' in stzetzej eb' ajc'ol chi'. Mocab' b'itan eb' yuj tzalajc'olal tato tzin ac'ji ganar.
17 Palta ijanxo val tzin ac'ji ganar svab'i. Max och vaan jab'oc in yaelal tic.
18 Ol valq'ueta in mul. Maňxo in animaoc svab' yuj in chucal.
19 A eb' ajc'ol sgana in chami, toxo ix te q'uib' sb'isul eb'. Maňxo jantacoc ix te aj eb' tzin chacani, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
20 Chucňej syutej sb'a eb' d'ayin yuj in vach'c'olal d'a eb'. Yujňej to tzin b'eyb'alej vach'il, tz'och eb' ajc'olal d'ayin.
21 Mamin Jehová, maň in actejcani. Ach in Diosal, maň a b'esel a b'a d'ayin.
22 Ach Vajalil, ach in Columal, cotaň d'a elaňchamel tzin a colani.

39

Te quenňej sq'uinal eb' anima

A jun b'it tic ix b'oji yic sb'itej viňaj Jedutún, viň cuchb'um d'a b'it. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Ix vac' pensar to ol in ya'ilej in b'eyb'al, yic max och in mul yuj tas svala'. Tzin yamoch vaan in ti' yacb'an ayec' eb' anima chuc spensar d'a vichaň.
2 Ix in em numnajoc, majxo valpaxlaj vach' lolonel. Palta axo in yaelal ix te nivtaji.
3 Vanxo stz'a in pixan ix vab'i. Yacb'an van in te naub'taňani, ix vach' och pitz'an d'a in pixan. Yuj chi' chaaň ix in avaji, ix valani:
4 Mamin Jehová, ac' val vojtaquejeli to chamel b'a vaji, to jayeňej ab'il in q'uinal. In gana snachajel vuuj to elaňchamel tz'ec'b'at in q'uinal.
5 Quenňej in q'uinal ix ac'a'. Maň nivanoclaj in q'uinal d'a ichaň. A oň anima oň tic, icha val quic'an jab'oc quic', icha chi' co q'uinal.
6 Icha veven caj co masanil. Nab'aňej sco mac' c'unb'oc co b'a. ¿Tocval scac' co gana yed' co b'eyumal sco molb'ejq'ue b'ulan? Maň cojtacoc mach ol ic'ancanb'atoc.
7 Mamin Vajal, axo ticnaic, ¿tas vach' svac'och yipoc in c'ool? A ach ton ayach och yipoc in c'ool.
8 Colinel d'a masanil in chucal. Maň in a cha b'uchjoc yuj eb' chuc spensar.
9 Icha val eb' max ujilaj sloloni, icha chi' ix vutej in b'a. Maňxalaj tas ix elta d'a in ti', yujto a ach tic ix ac'och juntzaň tic d'ayin.
10 Iq'uel in yaelal ix ac'ochi. Vanxo in lajviel svab' yuj b'aj ix in a mac'a'.
11 A ach tzac'och co yaelal a oň anima oň tic. Tzac'anoch co tz'uumal yuj co mul. A ach tzac' lajvoc tas nib'ab'il cuuj, ichato tz'ijaxb'ati. Co masanil, icha val quic'an quic', icha chi' yec' co q'uinal.

12 Mamin Jehová, ab' in lesal tic, cotaň q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a d'ayach. Maň
ac' sat a c'ool d'a yal in sat tic. Mamin, a d'ayach, eq'uelb'aňej vec' d'a sat luum tic
icha eb' in mam vicham.
13 Mamin, maň ac'cot a c'ac'alc'olal d'ayin, yic vach' tzin tzalaj junoc rato, yacb'an manto
el-laj in c'ool.

40

Ac'oj yuj diosal yuj scolval Dios

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Ix in taňvejňej scolval Jehová, axo ix ab'ani ayic ix in tevi d'ay.
2 Ix in yic'q'ueta d'a jun olan te ay smay. Ix in scol b'aj sitz'atac. Ix in yac'anq'ue d'a yib'aň
jun q'uen q'ueen yic tzin tec'b'ej in b'a.
3 Ix yac' val jun b'it ac'to d'ayin, b'it yic aloj vach' lolonel d'a co Diosal. Comonoc sat sc'ol
jantac eb' tz'ilan jun tic, yic syac'och Jehová eb' yipoc sc'ool.
4 Te vach' yic eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, max yac'och spensar eb' d'a eb'
syic'chaaň sb'a, aton eb' tz'och tzac'an d'a spatic juntzaň comon dios.
5 Mamin Jehová in Diosal, maň jantacoc juntzaň tas satub'tac ix a b'o'o yed' jantac a
vach'c'olal ix ac' d'ayoň. Malaj junoc mach syal slajb'an sb'a ed'oc. In gana svalel
masanil a vach'c'olal chi', palta max in tzac'vanlaj, yujto maňxo b'ischajb'enoc.
6 Max a nib'ejlaj noc' noc' yed' ixim trigo silab'il. Malaj noc' noc' tza c'ana' yic sňusji
silab'il d'ayach, ma silab' yic stupcanel co mul. Palta ix a jac in chiquin yic tzin
cha vab' tas tzala'.
7 Yuj chi' ix vala': Tic tzin ja'i, xin chi. A tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel, a vab'ixal syala'.
8 Ach in Diosal, snib'ej in c'ool tzin c'ulej icha a gana. Ayoch a c'ayb'ub'al d'a in pensar.
9 Mamin Jehová, ix valcanel yab'ixal a tojolal d'a scal eb' a choňab'. Ojtac val to malaj
b'aj ix vactejcan valaneli.
10 Malaj b'aj max valel a tojolal. Ix valel yab'ixal to tz'elňejc'och tas tzala', tzac'anpax
colnab'il. Malaj b'aj ix in c'ub'ejel d'a yichaň eb' a choňab' molaneq'ui, to te nivan
a vach'c'olal, yelňej pax tzala'.
11 Mamin Jehová, ayocab'ňej oq'uelc'olal d'ayin. Ilinňej yed' a vach'c'olal icha ix aj alani.
12 Yujto te ay tas sjavi d'a vib'aň, maxtzac b'ischajlaj vuuj. In yamchajelta yuj in chucal.
Ichato maxtzac yal-laj vilani. Ec'b'al in chucal chi' d'a yichaň sb'isul xil in jolom.
Vanxo somchajel in c'ool.
13 Mamin, cotaň val q'uelan d'ayin, cotaň, colineli. Cotaň elaňchamel, tzach och ved'oc.
14 A eb' sgana in smilanchamoc, javocab' q'uixvelal yed' somc'olal d'a yib'aň eb'.
B'atocab' eb' elelal d'a scal nivac q'uixvelal, yujto sgana eb' yac'an chucal d'ayin.
15 A eb' tzin b'uchani, canocab' eb' d'a maň pensaril yuj somc'olal.
16 Axo masanil eb' ayoch spensar d'ayach, tzalajocab' eb' d'ayach. Te nivan elc'och ach
Jehová, xchiocab' eb' snib'an a colval.
17 A inxo jun, ob'iltac in, ay in och d'a ilc'olal. Mamin, mocab' in b'atcan satc'olal uuj.
A ach tzach ochtaxon ved'oc yic tzin a colani. Ach Jehová in Diosal, maň iq'uec'
tiempo in a colani.

41

A slesal jun ya' ay

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Vach' yic eb' scolvaj d'a eb' meb'a', a Jehová ol colanel eb' d'a scal syaelal.
2 A' ol taňvan eb', ol ac'joc sq'uinal eb' yed' stzalajc'olal yuuj d'a sat luum tic. Maň ol ac'joc
ochlaj eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yuuj.
3 Ol ac'joc yip eb' d'a scal syaelal yuj Jehová, ol b'oxoc sc'ool eb'.

4 A in ix vala': Mamin Jehová, oc'oc a c'ool d'ayin. Aňtej in, yel toni ay in mul d'ayach, xin chi.
5 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, syal chuc eb' d'ayin: Comonoc spet chami yic maňxo ol nachajcotoc, xchi eb'.
6 Sja eb' yac' in paxyal, palta maňoc d'a svach'il sc'ol eb' tzul in yila'. Masanil tas syilb'at eb' d'ayin, sic'can eb' d'a spensar, axo d'a yoltac b'e syal in pecal eb'.
7 A eb' tzin chacaneli, smolb'ej sb'a eb', syalan in pecal eb'. Chuc tas sna eb' d'a in patic.
8 Syalan eb': A syaelal jun tic, maňxa yaňal. Toxo ix b'atcan d'a sat sch'at, maňxo ol b'oxlaj sc'ool, xchi eb'.
9 A jun vamigo junňej tzin va yed'oc, yip in c'ool valani, a' ix och ajc'olal d'ayin.
10 A achxo Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ic' in q'ue vaan yic ol vac'anec' in pac d'a eb'.
11 Tato maň ol tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ichato chi' ol nachajel vuuj to tzach tzalaj ved'oc.
12 A inxo pax jun, malaj in mul d'a ichaň, yuj chi' ix in a quetz yed' a c'ab'. Ayinňejocab' ec' d'a ichaň d'a masanil tiempo.
13 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oň israel oň tic, ticnaic yed' d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 2

42

(SALMOS 42—72)

A Dios ayoch yipoc in c'ool

Jun b'it tzoň c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Ach in Diosal, tzach in nib'ej val icha junoc noc' c'ultaquil chej tz'ec' sayoj a' yuj taquiňtial.
2 Ach Dios pitzan, a val in pensar tzach nib'anochi, ¿b'aq'uiň ol in c'och d'a ichaň junelxo?
3 C'ual d'ac'val voq'ui. Axoňej voq'uel tic ayoch in vaeloc, yacb'an sb'uchvaj eb' anima d'ayin sc'anb'ejňej eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi? xchi eb'.
4 Ayic tzin naan juntzaň tic, ste och pitz'an d'a in c'ool. Tzin naancoti ayic ay in ec' d'a scal eb' anima, yic tzin cuchb'an eb', yic tzoň b'at d'a a templo. Maňxo jantacoc yel yav eb' yuj tzalajc'olal yed' ac'oj yuj diosal. Nivan q'uiň ton val jun chi'.
5 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.
6 Ach in Diosal te cusc'olal vaj ticnaic, yuj chi', maň jantacoc ach in naancot d'a yol yic a' Jordán yed' d'a yol yic svitzal Hermón yed' svitzal Mizar.
7 Icha sc'aň yem poňoljoc a a' d'a nivac pajav, icha val chi' juntzaň nivac cusc'olal tz'ec' d'a vib'aň uuj.
8 Ach Jehová, a d'a c'ualil tza ch'oxňej a vach'c'olal d'ayin, axo d'ac'valil, max in och vaan ach in b'itani, max in och pax vaan in lesalvi d'ayach, yujto a ach tzac' in q'uinal.
9 Svalan icha tic d'ayach: Ach in Columal, ¿tas yuj tzin b'atcan satc'olal uuj? Yuj chi' cusnac in c'ool ayic tzin b'eyeq'ui, yujto tzin yixtej val eb' ayoch ajc'olal d'ayin, xin chi.
10 Svab' val syail, icha val to smac'jipoj in b'aquil b'aj tzin yixtej eb' ajc'ool chi'. Junjun rato sb'uchvaj eb' d'ayin sc'anb'an eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi'? xchi eb'.
11 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

43

1 Ach in Diosal, ch'oxeli to malaj in mul. Ochaň valumaloc d'a juntzaň anima malaj elc'och d'a yol sat tic. Colinel d'a eb' naumq'ue lolonel yed' d'a eb' chuc sb'eyb'al.

2 Ach in Diosal, in Columal ach, ¿tas val yuj najat tzin ic'canel d'a ichañ? ¿Tas val yuj
cusnac in c'ool tzin b'eyeq'ui, tzin yixtan eb' ayoch ajc'olal d'ayin?
3 Ch'ox a saquilq'uinal d'ayin yed' a lolonel te yel, yic vach' ol in sch'ox d'a sb'eal jun
tzalan yic ejmelal b'aj cajan ach eq'ui.
4 Ach in Diosal, ol in c'och d'a altar, ata' ol ach in b'itejñej yed' te' arpa, yujto a ach tzac'
in tzalajc'olal.
5 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal ayach och
yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

44

Sc'anchaj scolval Dios

Jun b'it tzoñ c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.
1 Ach co Diosal, ix cab' a poder yujto a eb' co mam quicham ix alan d'ayoñ tas utejnac eb'
d'a peca'.
2 Yed' a poder ix a pechel juntzañ eb' ch'oc choñab'il, ix a satancanel eb' d'a juntzañ nivac
choñab' chi', axo eb' co mam quicham chi' ix ac' cajnaj d'a tic.
3 Mañoc yed' yip eb', mañoc pax q'uen yespada eb' ix yac'lab'ej ayic ix yic'an jun luum
tic eb'. Maj yic'laj jun luum tic eb' d'a ac'oj ovalil, palta yuj a poder, yuj ipalil yed'
yuj a vach'c'olal ix yac' ganar jun oval chi' eb', yujto xajan eb' uuj.
4 Ach co Diosal, co Reyal ach, a ach alnac, yuj chi' cac'nac ganar a oñ yiñtilal oñ can viñaj
Jacob tic.
5 A ach ton tzach och qued'oc, yuj chi' scac' ganar eb' ajc'ool chi'. Yuj ipalil scan eb' ajc'ool
chi' d'a yalañ cuuj.
6 Mañoclaj yamc'ab' yic oval scac'och yipoc co c'ool, mañocpaxlaj yuj q'uen quespada ol
cac' ganar oval.
7 A eb' cajc'ool schichonoch sc'ool d'ayoñ, tzoñ a col d'a yol sc'ab' eb', q'uixvelal tz'ajcan
eb' uuj.
8 Añej d'ayach ol cac'ñej tzalajb'oc co c'ool, a achñej ol ach co b'itej.
9 Palta a ticnaic Mamin, ix oñ a patiquejeli, ix oñ ac'anoch d'a q'uixvelal, maxtzac yal-laj
a c'ool tzach b'at yed' eb' co soldado.
10 A ach ix oñ actejcani, yuj chi' ix oñ el lemnaj d'a eb' cajc'ool. A eb' schichon sc'ool
d'ayoñ, ix yic'b'at eb' tastac ay d'ayoñ.
11 Ix oñ ac'anoch d'a yol sc'ab' eb', icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj smiljichamoc. Ix
oñ a saclemejcanb'at d'a scal juntzañ nación.
12 Te yechel ix oñ a choñcanel a oñ a choñab' oñ tic. Malaj jab'oc tas ix ac' ganar yuj b'aj
ix oñ a choñel chi'.
13 Ix oñ ac'an b'uchjoc yuj eb' anima cajan d'a juntzañ choñab' d'a co lac'anil. Tzoñ
stzuntzan eb', malaj quelc'och d'a eb'.
14 Ix oñ ac'an b'uchjoc yuj eb' ch'oc choñab'il. Añej val yic tzoñ yilan eb', tzoñ ste tzetzan
eb'.
15 Junjun c'u, toxoñej tzoñ te em ñojan yuj q'uixvelal.
16 Tzoñ stzuntzan eb' cajc'ool snib'ej oñ yixtani. Malaj quelc'och d'a eb'.
17 Aton juntzañ tic scot d'a quib'añ, vach'chom maj ach b'atcan satc'olal cuuj. Ina to sco
c'anab'ajejñej a trato ac'nac d'ayoñ.
18 Max co nalaj ach co patiquejeli. Malaj a c'ayb'ub'al ix cactejcani.
19 Vach'chom icha chi', palta ichato tzoñ actejcan d'a scal noc' noc' ay smay, ichato oñ a
macchejem b'aj te q'uic'q'uinal.
20 Ach co Diosal, q'uinaloc ach b'atcan satc'olal cuuj, axo d'a comon dios ix caq'uem co
b'a,
21 ix am ila', yujto malaj junoc tas c'ub'eltac mañ ojtacoc.

22 Palta uuj junjun rato ijan oñ smilancham eb' ajc'ol chi', icha noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj schami, icha chi' tzoñ yutej eb'.
23 Mamin, ¿tas yuj ichato vaynac ach b'ati? Iloñcoti, mañ oñ a patiquejcanel d'a junelñej.
24 ¿Tas yuj tzach b'at mican d'ayoñ? ¿Tas val yuj tzoñ b'atcan satc'olal uuj d'a scal co nivan yaelal tic?
25 Toxo van yel quip, maxtzac yal-laj co loloni, toxoñej tzoñ ec' telton d'a sat luum.
26 Pil ip. Cotañ. Coloñ eli yujto te xajan oñ uuj.

45

A b'it yuj snupnajel viñ rey

Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay nupnajel yed' sjajil jun b'it scuchan te' xumaac. Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.

1 Ay val ec' vach' lolonel d'a in pensar. Ol in b'itan d'a viñ rey yed' juntzañ in lolonel chi'. A in ti' lajan icha stz'ib'lab' junoc mach te jelan stz'ib'ani.
2 Ach rey, a achñej vach' ilji d'a yichañ masanil eb' viñ vinac. Te vach'ñej tas tzala', te jelan a loloni yujto syac'ñej svach'c'olal Dios d'a ib'añ.
3 Ac'och jachan q'uen espada d'a a nañal, ach vinac te ac'um oval, te b'inajnac ach, te ay val elc'ochi.
4 Ixic d'a yib'añ noc' a chej yed' a poder yic tzac'an ganar oval, yic sb'oji yaj lolonel d'a stojolal d'a eb' emnaquil. Nivan tastac satub'tac ol a c'ulej yed' ipalil.
5 Ach co reyal, a jul-lab' te jay sñi' ol b'at ch'apnaj d'a sñi' sc'ool eb' ajc'ool. Yuj chi' ol telvoc eb' anima yic juntzañ choñab' d'a scal oc.
6 Ach co Diosal, yajal ach d'a smasanil tiempo. Yajal ach, vach'ñej tz'aj a ch'olb'itan tastac.
7 A val tojolal scha a c'ool, max schalaj a c'ool chucal. Yuj chi' ix ach siq'uel Dios, aton a Diosal. Ix yac' nivan tzalajc'olal d'ayach d'a yichañ juntzañxo eb' ay yopisio ed'oc.
8 Tz'el sjab' sperfumeal mirra, áloes yed' te' canela ayoch d'a a pichul. A son ay sch'añal ol ac'an tzalaj a c'ool d'a a pat marfilñej ayoch yelvanub'oc.
9 Ay eb' ix yisil eb' viñ rey d'a scal eb' avtab'il uuj. A d'a a tz'ey d'a a vach', ata' ayec' ix reina. A q'uen oro yelxo val vach' ayoch d'a spichul ix.
10 Ach yisil rey, maclej val ab'i, scham val ab'an tas ol val d'ayach. Mañxo a na eb' a c'ab' oc yed' eb' etchoñab',
11 yujto a viñ rey chi' snib'an svach'il ilji, aton viñ ajalil. Aq'uem a b'a d'a viñ.
12 Ol yac' silab' eb' aj Tiro d'ayach. A eb' nivac b'eyum, ol snib'ej eb' yoch amigooc.
13 Tic sja ix ix van yoch yetb'eyumoc viñ rey, vach'ñej yilji ix, yisil pax ix junocxo viñ rey. Oro ayoch yelvanub'oc spichul ix.
14 Vach'ñej yaj sb'o ix yed' spichul, tz'ic'jib'at ix d'a viñ rey. Tzac'anoch eb' ix cob'estac yuc'levoc ix, aton eb' ix yamiga ix.
15 Stzalaj eb' ix sb'at eb' ix, masanto sc'och eb' ix d'a spat viñ rey chi'.
16 Ach rey, a eb' uninal ol em c'ojan b'aj tz'emtaxon c'ojan eb' a mam icham. Ol ac'anoch yopisio eb' yic syilan masanil yol a macb'en tic eb'.
17 A in ol vac' nachajcot a b'i yuj masanil anima toto ol aljoc d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol yal vach' lolonel junjun choñab' d'ayach d'a masanil tiempo.

46

A viñ Yajal ayec' qued'oc

Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan sb'it eb' ix cob'estac. Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.

1 A Dios ayoch queñuloc, añeja' pax ayoch quipumaloc. A tz'och qued'oc ayic ayoñ d'a scal yaelal.

2 Yuj chi' max oň xivlaj. Vach'chom stzicub'taňaj lum luum tic, scot juyuljoc juntzaň vitz
d'a yol a' mar,
3 vach'chom sc'aň a' mar chi', sq'uepax chulnaj sat a', vach'chom stzicub'taňaj jolomtac
vitz yuj yoval a', palta max oň xivlaj.
4 Ay jun a' nivan a' tz'ac'an tzalaj sc'ol eb' cajan d'a schoňab' Dios, aton b'aj cajan Dios
ec'to d'a yib'aň smasanil.
5 A Dios ayec' d'a schoňab' chi', yuj chi' maň ol satel-laj. A tz'och yed' schoňab' chi' ayic
van sacb'i.
6 Tz'el yav juntzaň nivac choňab' yuj oval. Ol satel juntzaň nación chi'. Ol ulaxb'at lum
luum tic ayic ol ab'chaj sjaj Dios.
7 A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham Jacob, a ayoch
qued'oc, ay paxoch queňuloc.
8 Ul ilec satub'taquil tas ix aj satjiel eb' ajc'ol d'a sat luum tic yuj Jehová.
9 Slajviec' oval yuuj masanto d'a slajvub' yolyib'aňq'uinal tic. Scaňchajcanb'at sjul-lab'
eb' yuuj. A q'uen lanza, choc' tz'aj q'uen yuuj. Syac'anoch sc'ac'al carruaje yic
oval chi'.
10 Syalan Dios chi' d'a juntzaň nación: Actejec eyac'an oval. Nachajocab'el eyuuj to a in
ton Dios in. Ol alchajel in poder d'a scal masanil nación d'a sat luum tic, xchi Dios.
11 A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham Jacob, a ayoch
qued'oc, ay paxoch queňuloc.

47

A Dios Yajal d'a smasanil lum luum tic

Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Tz'itec e c'ab' e masanil ex nación. Avajaňec d'a Dios d'a tzalajc'olal.
2 Yujto a Jehová, ec'to d'a yib'aň smasanil, sat co c'ool yuj stziquiquial. Aton Yajalil d'a
smasanil yolyib'aňq'uinal tic.
3 Ix laj can juntzaň nación d'a yalaň yuuj, ix yac'ancanoch d'a yol co c'ab'.
4 A' ix sic'anel lum luum b'aj stzalajb'i co c'ool a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic, a oň ton te
xajan oň yuuj.
5 A Jehová Dios toxo ix q'uec'och d'a sc'ojnub' d'a scal av yic tzalajc'olal yed' d'a scal yic
van yoc' q'uen trompeta.
6 Coň b'itanec, coň b'itanec d'a co Diosal. Coň b'itanec, coň b'itanec d'a co Reyal.
7 Coň b'itanec d'a aloj vach' lolonel d'a Dios, yujto a' Yajal yaj d'a smasanil
yolyib'aňq'uinal tic.
8 A Dios ayoch Yajalil d'a smasanil nación. C'ojanem d'a sc'ojnub' to aňej ay yico'.
9 Ix smolb'ej sb'a eb' anima nivac yopisio d'a scal nación. Ix och eb' co tz'acub'oc a oň
schoňab' oň sDiosal co mam quicham Abraham.
A Dios ay yic eb' yajal d'a yolyib'aňq'uinal tic. A' te nivan yelc'och d'a yib'aň smasanil.

48

A svach'ilal Sion schoňab' Dios

Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 A Jehová co Diosal, yelxo val nivan yelc'ochi, smoj val yalchaj vach' lolonel d'ay d'a yol
schoňab', aton tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ay.
2 Maňxo jantacoc svach'il yilji jun tzalan tic, chaaň ayq'uei. A d'a chon tzalan Sion tic,
b'aj cajan Dios, a tic ay val stzalajc'olal masanil eb' cajan d'a yolyib'aňq'uinal tic.
A Sion tic schoňab' Viň Rey yelxo val nivan yelc'ochi.
3 A Dios ayec' d'a juntzaň palacio d'a tzalan Sion tic. Ojtacab'il to a Dios ayoch co
columaloc.

4 Ix smolb'ej sb'a eb' viñ rey, ix cot ñililoc eb' viñ yac' oval d'a choñab' Sion tic.
5 Palta ayic ix yilan jun choñab' tic eb' viñ, ix sat sc'ool eb' viñ. Ix somchajel sc'ool eb' viñ, ix b'at eb' viñ elelal.
6 Ix yamchaj eb' viñ yuj xivelal, tz'ib'xi eb' viñ yuj yaelal, icha junoc ix ix van yalji yune'.
7 Icha tz'aj spojb'at te' barco yic choñab' Tarsis yuj oval ic' scot d'a b'aj sjavi c'u, icha chi' ix aj satel eb' viñ yuj Dios.
8 A d'a schoñab' Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil, ix quil val yelc'och icha val alb'ilcan d'ayoñ. A Dios ol yac'ñej stec'anil Jerusalén.
9 Ach co Diosal, ayic ayoñec' d'a a templo, sco nacot a nivan vach'c'olal.
10 Ach co Diosal, te b'inajnac ach d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' tz'alchaj vach' lolonel d'ayach. Tza b'o yaj masanil tas d'a stojolal yed' a poder.
11 Ay stzalajc'olal eb' aj Sion. Te tzalajocab' eb' aj Judá yujto d'a stojolal ix a b'o yaj smasanil.
12 Ec'añec oyoyoc d'a spatic yichañ Sion, tze b'isani jaye' storreal.
13 Scham val e sayan eyil smuroal. Schampax eyilan spat eb' yajal, yic vach' ol yal eyalanel yab'ixal d'a eb' unin manto aljoclaj.
14 A sDiosal Sion, aton co Diosal d'a junelñej. A tzoñ ic'anñej b'eyoc masanto d'a slajvub'.

49

A smañ pensaril eb' tz'ac'anoch'R'q'uen tumin yipoc sc'ool

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.
1 Ex anima ay d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, scham val eyab'an jun lolonel tic.
2 Ab'ec ex b'eyum yed' ex meb'a', mach ex ay eyelc'ochi yed' ex comon anima ex.
3 Ol in lolon d'a jelanil, ol val juntzañ pensar ajaltac snachajeli.
4 Ol in maclej val vab' slolonel eb' jelan. Ol in b'itej tas ix in c'ayb'ej chi' yed' sonal te' arpa.
5 ¿Tas yuj ol in xivoc ayic ol ja juntzañ sc'ual yaelal d'ayin, ayic ol c'och oyan eb' ajc'ool d'ayin?
6 A eb' ajc'ol chi', a sb'eyumal eb' syac'och yipoc sc'ool, syic'anchaañ sb'a eb' yujto mañ jantacoc tas ay d'a eb'.
7 Palta malaj junoc mach syal scolan yetanimail d'a yol yico', ma smananel sq'uinal d'a Dios.
8-9 Max yal-laj co mananel co q'uinal yic vach' ayoññej eq'ui, yic max oñ chami, yujto max techajlaj co tupani.
10 Ina squila' to junlajan scham anima smasanil. Scham eb' jelan, schampax eb' man jelanoc, axo sb'eyumal eb', ch'oc mach b'aj scani.
11 Vach'chom mañ jantacoc co luum, palta nab'añej. A b'aj tzoñ mucchaji, ata' ayoññejec' d'a masanil tiempo. Junelñej ol oñ canñej ta'.
12 A oñ anima oñ tic, mañ masaniloc tiempo ayoñec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Vach'chom yel te b'eyum oñ, palta tzoñ chamñej icha scham noc' noc'.
13 Icha pax chi' tz'aj satel eb' syipc'olej sb'a, aton eb' syaloch sb'a vach'il.
14 A juntzañ anima chi', a chamel ayoch yilumaloc eb'. A tz'ic'anb'at eb' b'aj smucchaj chamnac. Ayic ol sacb'oc, d'a sc'ual yic ol oñ ch'olb'itajoc, a eb' anima vach' spensar ol ac'an ganar d'a yichañ eb'. C'ojanc'olal ol satem snivanil eb', axo b'aj smucchaj chamnac ol och scajnub'oc eb'.
15 A in xo jun, a Dios ol in ic'ancanel d'a yol sc'ab' chamel, ol in yic'anb'at yed'oc.
16 Ex vetanimail, mañ eyac' pensar yuj eb' tz'och b'eyumal, eb' ste q'uechaañ sb'eyumal d'a spat.
17 Yuj chi' mañ e na'a, yujto ayic ol cham eb', malaj jab'oc tas ol yic'b'at eb' yed'oc, mañ ol b'atlaj sb'eyumal eb' chi' yed'oc.

18 Vach'chom te tzalajc'olal yic eb' ayic pitzan eb', ma tz'alji pax vach' lolonel d'a eb' yuj
eb' yetanimail yuj sb'eyumal chi',
19 ol ja sc'ual scham eb', icha ix aj scham eb' smam yicham eb', maŋxo ol yil-laj
saquilq'uinal eb'.
20 A eb' anima b'eyum, tato max nachajel yuj eb' to eq'uelb'aŋej yec' masanil tas, lajan
ol aj scham eb' icha tz'aj scham noc' noc'.

50

A Dios juez te tojol

Sb'it jun tic viŋaj Asaf.

1 A Jehová, Dios Axoŋejochi, a ix loloni. Ix yavtej eb' cajan d'a yolyib'aŋq'uinal tic, b'aj
sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
2 A d'a tzalan Sion, aton choŋab' te vach' yilji, ata' sch'ox saquilq'uinal Dios.
3 Tic sja co Diosal, palta maŋ ichŋejoctalaj ol javoc. A d'a spatic yichaŋ ay jun c'ac' to
satumeli yed' jun chacxuxum ic'.
4 Ato d'a chaaŋ tz'avtaj eb' aj satchaaŋ yed' eb' cajan d'a sat lum luum tic yuj Dios, yic
vach' syil eb' sch'olb'itaj schoŋab'.
5 Syal Dios icha tic: Molb'ejec e b'a ex vicxo, a ex eyac'nac jun silab' d'ayin, ayic
eyac'annac e trato ved'oc, xchi.
6 A satchaaŋ sch'oxani to a Dios Juez ton d'a stojolal.
7 Syalanpax Dios icha tic: Ex in choŋab' Israel, ab'ecnab'i, jichan ol vutej valanoch e
paltail d'a e sat. A in Dios in, e Diosal in.
8 Maj ex in tumejlaj yuj eyofrenda tzeyac'taxon d'ayin yed' noc' noc' tze ŋus silab'il d'ayin
d'a valtar.
9 Max in c'anlaj noc' quelemtac vacax molb'il eyuuj. Malaj noc' mam chiva d'a yol e
macte' tzin c'an d'ayex.
10 Vicŋej masanil noc' caltacte'al noc', vic pax noc' molb'etzal noc' ay d'a jolomtac vitz.
11 Vic masanil noc' much ay d'a caltac te' yed' masanil tas tz'ec' d'a cal vayumtac.
12 Q'uinaloc ay in vejel, maŋ ol val-laj d'ayex, yujto vic jun yolyib'aŋq'uinal tic yed'
masanil tas ay d'ay.
13 ¿Tocval a sb'ac'chil noc' vacax tzin chi'a? ¿Tocval a pax schiq'uil noc' mam chiva
svuq'uej?
14 A silab' tzin nib'ej, to tzeyac' yuj diosal d'ayin, tzeyaq'uelc'och tas tzeyaltej d'ayin, a in
ton ec' in to d'a yib'aŋ smasanil.
15 Ayic ay eyaelal, avtejinec, ol ex in colo', a exxo ol in eyic'chaaŋ, xchi Dios.
16 Axo d'a eb' chuc sb'eyb'al, syal Dios icha tic: ¿Toc ay eyalan eyic eyalanel in c'ayb'ub'al,
ma eyalanel yab'ixal in trato?
17 Ina to max yal-laj e c'ool tzex in cacha', malaj yelc'och in lolonel d'ayex.
18 Ayic sja viŋ elc'umtaxoni, tzex q'ue urnaj e b'at yed' viŋ. Te vach' eyac'anpax yed' eb'
sc'ulan ajmulal.
19 Palta a tas tze c'ulej, to tze naq'ue lolonel, max ex och vaan eyesani.
20 A d'a eb' eyuc'tac junŋej e nun yed'oc, tzeyal chucal lolonel d'a spatic eb'.
21 Ayic ix e c'ulan juntzaŋ chucal tic, malaj tas svala'. Yuj chi' tze na' to lajan in eyed'oc,
palta ol valoch e mul chi' d'a e sat, ol vil-lajoch in sat eyed'oc.
22 A ex tzin b'at satc'olal eyuuj tic, vach'ocab' tz'aj snachajel jun tic eyuuj, axo talaj tz'aji,
ol ex in jatchitejb'ati, maŋxalaj mach ol ex colan d'ayin.
23 A mach tz'ac'an yuj diosal d'ayin, ay velc'och d'a yol sat. A mach tzin c'anab'ajani, ol
in colcaneli, xchi Dios.

51

Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin

Aton sb'it viñaj David ix sb'itej ayic ix tumaj viñ yuj viñaj Natán schecab' Dios, yujto ix yic' ix Betsabé viñ yetb'eyumoc.

1 Ach in Diosal yujto tzin a xajanej, oc'oc val a c'ool d'ayin. A yuj a nivan oq'uelc'olal, sucsat in mul.
2 B'ic in el d'a masanil in mul, tzin a sacb'itani.
3 Yel toni ix och in mul, ix in ec' d'a yib'añ, max b'atlaj satc'olal junoc rato in mul chi' vuuj.
4 Ix och val in mul chi' d'ayach. Ix in c'ulej chucal d'a yol a sat. Yuj chi' smoj val ac'an in yaelal. Max yal-laj yalchaj chucal d'ayach ayic tzin a ch'olb'itani.
5 Val yel, yictax valjub'al chuc in. Toxonton chuc in atax yic cuchb'il into och yuj ix in nun.
6 Val yel tza xajanej mach sgana tojolal d'a smasanil sc'ool. Yuj chi' ac' a jelanil d'ayin.
7 Ñiccanel in mul yic tzin sacb'icaneli. B'ic in eli, yic vach' sacxoñej tzin ajcan icha q'uen sacb'acom.
8 Ac'xi in tzalajc'olal in c'ana' yic tz'el in cusc'olal yuj b'aj ix ac' in yaelal sic'lab'il.
9 Mañxo a nacot in mul chi', tza sucan sat masanil in chucal.
10 Ach in Diosal, tojolb'itej in pensar. A junoc ac' b'eyb'al tzac' d'ayin yic tzin c'anab'ajej yed' smasanil in c'ool.
11 Mañ in ic'canel d'a ichañ, mañ ic'paxel a Santo Espíritu d'ayin.
12 Ac'xi in tzalajc'olal yuj in colnab'il. Ac' vip yic b'ecan in c'ool ach in c'anab'ajani,
13 yic vach' tzin c'ayb'ej eb' chuc yic sb'eyb'alej a b'eyb'al eb' yic smeltzajoch eb' d'a yol a c'ab'.
14 Ach in Diosal, ix ac' in colnab'il, mañxo a cha in mil anima, colinel d'a in mul yic ol valan a tojolal d'a b'italil.
15 Mamin, jac in ti' yic ol ach in b'itani.
16 Tato a ofrenda, ma silab' ñusb'il tza nib'ej, tzam vac'laj, ocxo jun, max a nib'ej paxlaj.
17 A tas a gana, aton eb' scus sc'ol yuj smul. Ach in Diosal, max a patiquejel-laj anima syiq'uem sb'a yujto sna sb'a yuj smul.
18 Ac' a vach'c'olal d'a Sion. Yuj svach'il a c'ool, b'oxiq'ue smuroal Jerusalén.
19 Ichato val chi' d'a tzalajc'olal ol aj a chaan silab' a gana tz'ac'ji d'ayach, aton noc' noc' sñusji. Ichato chi' ol ac'joc noc' vacax silab'il d'ayach d'a altar.

52

A eb' anima chuc sb'eyb'al

Aton sb'it viñaj David sb'itej ayic ix c'och viñaj Doeg aj Edom yal d'a viñaj Saúl to ix ec' viñaj David d'a spat viñaj sacerdote Abimelec. A jun b'it tic tzoñ c'ayb'ani, sc'an viñ cuchb'um d'a b'it.

1 Ach to jelan ach d'a oval, ¿tas yuj tzic'chaañ a b'a d'a a chucal? A svach'c'olal Dios ayñejec' d'a smasanil tiempo.
2 Añej chucal a gana tza c'ulej. A a ti' tzac'lab'ej d'a lolonel mañ yeloc, icha val junoc q'uen cuchilub' te jay ye syac'lab'ej junoc anima smil-lab'oc.
3 A chucal a gana d'a yichañ vach'il. A lolonel es a gana d'a yichañ lolonel yel.
4 Ach anima chab' sat, a val lolonel yic tz'ixtan anima a gana.
5 Palta a Dios ol ach satanel d'a junelñej. Ol och yub'naj d'ayach, ol ach yic'ancanel d'a a pat, ol yic'anel a q'uinal.
6 A eb' sc'anab'ajan Dios ol yil jun tic eb', ol xiv eb' d'ay, palta ol b'uchvaj eb' d'a jun viñ chuc chi'.
7 Ol yalan eb': Ilec val viñ maj ac'anoch Dios yipoc sc'ool. Añej val d'a nivac b'eyumal ix yac'och sc'ol viñ, ayñejoch spensar viñ sc'ulan chucal, xcham eb'.

8 A inxo tic, lajan in icha junoc te' olivo te yaax, vach' sq'uib' d'a yamaq'uil stemplo Dios.
Aňej svach'c'olal Dios ol vac'och yipoc in c'ool.
9 Ach in Diosal, ol vac'ňej yuj diosal yuj a vach'c'olal d'ayin. Tzach vac'ňejoch yipoc in
c'ool yujto vach' ach. Ol valel ab'ixal d'a yichaň eb' icxo, to toxonton vach' ach.

53

A schucalil eb' anima
(Sal 14)

Sb'it jun tic viňaj David, yic tzoň sc'ayb'ej. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it ayic ay
cusc'olal.
1 A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxoňej ix aj sjuanel spensar eb'. Yelxo
val te chuc sc'ulej eb'. Maňxalaj mach sc'ulan vach'il.
2 Ato d'a satchaaň q'uelanemta Dios d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och spensar d'ay,
yic syilpaxi tato naan yuj eb'.
3 A juntzaň b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoňej tz'aj sjuvib'at eb'.
Maňxalaj junoc mach tzato b'eyb'alan vach' b'eyb'al. Toton maňxa val junoc.
4 Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb' yetchoňab', icha
val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Dios.
5 Tz'ib'xi eb' yuj xivelal vach'chom malaj tas xib'tan eb'. A Dios ix saclemancanb'at
sb'aquil eb' ajc'ool, q'uixvelal ix ajcan eb' yujto ix paticajel eb' yuj Dios.
6 Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oň israel oň tic. Ayic ol yac'anxi
svach'c'olal Dios d'a quib'aň, ol tzalaj co c'ool a oň yiňtil oň viňaj Jacob tic. Ol el
lenaj ol quila'.

54

A scolval Dios sc'anchaji

Ayic sb'itan jun b'it tic viň cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'aňal sc'anchaji. Sb'it
jun tic viňaj David, ayic ix c'och eb' aj Zif, ix yalan eb' d'a viňaj Saúl: A d'a sat co luum
sc'ub'ejel sb'a viňaj David, xchi eb'.
1 Ach in Diosal, colin icha ajnac alan d'ayin. Colin yujto syal uuj smasanil.
2 Ach in Diosal, ab' in lesal tic. Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a tas svala'.
3 Yujto a eb' anima maň vojtacoc tz'och ajc'olal d'ayin, aton eb' comonňej tz'ac'an chucal
d'a yetanimail. Sgana eb' to tzin chami. Malaj elc'och d'a eb'.
4 Palta jun, tic val a ach ayachoch ved'oc. Tic val uuj pitzan in.
5 A schucal eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin ol meltzajoch d'a yib'aň uuj. Mamin, satcanel
eb' yujto tzac'ňejelc'och tas tzala'.
6 Mamin Jehová, ol vac' in silab' d'ayach d'a yol vico', ol ach in b'itani yujto vach' ach,
7 yujto ix in a colel d'a smasanil vilc'olal. Ix vilan scan eb' ajc'ool d'ayin d'a yalaň uuj.

55

A slesal jun viň saychajeq'ui

Ayic sb'itan jun b'it tic viň cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'aňal sc'anchaji. Sb'it jun
tic viňaj David yic tzoň sc'ayb'ani.
1 Ach in Diosal, ab' in lesal, maň a patiquejel tas tzin c'an d'ayach.
2 Cotaň q'uelan d'ayin, tac'vaň d'ayin in c'ana. D'a scal in yaelal sval in b'a d'ayach.
3 Tzin ib'xiq'ue yuj xivelal yuj eb' chuc ayoch ajc'olal d'ayin. Tz'el yav eb' yuj yajc'olal. Te
nivan in yaelal ix yac'cot eb' d'a vib'aň. Yed' val yoval sc'ol eb' tzin spechan b'eyec'
eb'.
4 Syab' val syail in pixan yuj eb'. Toxo ix javi smay chamel d'a vib'aň.
5 Ix javi jun nivan xivc'olal d'ayin, van vib'xiq'ue yuuj.

6 Tzin naani, comonoc ay in c'axil icha noc' uch, tzam in b'at jeñeñoc, tato icha chi' junc'olal am tzin aji.
7 Tzam in b'at jeñeñoc d'a najat, a am laj d'a tz'inan luum tzin cajnaji.
8 Tzam in b'at in col in b'a yuj yoval junoc anima icha oval ic'ñab' yaji, xin chi.
9 Mamin, satcanel eb' chuc, jub'at tas syal eb'. Añej oval svil d'a yol choñab' tic, malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb'.
10 C'ual d'ac'val yec' eb' yoymitej choñab' d'a yib'añ muro. Ay val chucal d'a yol choñab' yed' naoj chaañ es. Ix te juviel choñab' yuj eb'.
11 Comonxoñej sc'ulej chucal eb' d'a yoltac calle yed' ac'oj musansatil.
12 Tato a eb' comon ajc'ool tzin ixtani, tzam techajlaj vuuj. Tato a mach schichonoch sc'ol d'ayin icha chi' tzin utani, tzam in c'ub'ejel in b'a d'ay.
13 Ocxo ticnaic, a mach vuc'lev yaji, in vach' c'ol yaji, a' tzin utan icha tic.
14 Junñej ix b'at ved' d'a stemplo Dios. Ix oñ lolon d'a amigoal. Junñej ix ec' ved' d'a scal eb' anima d'a templo chi'.
15 Jaocab' jucnaj chamel d'a eb' ajc'ool yajoch d'ayin. Pitzanocab' eb' tz'emcan eb' b'aj smucjiem eb' chamnac, yujto ay val och chucal d'a spensar eb' yed' d'a yol spat eb'.
16 A in tic, a d'a Jehová Dios ol val in b'a. A' ol in colanoc.
17 D'a q'uiñib'alil, d'a chimc'ualil yed' d'a yemc'ualil, ol val in b'a d'ay d'a scal yal in sat, axo ol ab'an tas ol vala'.
18 A' ol in colanel d'a scal oval. Mañ ol in chajoclaj cham yuuj, vach'chom tzijtum eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
19 A Dios Yajal d'a masanil tiempo, a' ol ab'an tas svala', emnaquil ol ajcan eb' ajc'ol chi' yuuj, yujto max sq'uexlaj jab'oc sb'eyb'al eb', max xivpaxlaj eb' d'ay.
20 A viñ vuc'lev chi', ix yic'chaañ sc'ab' viñ d'ayin, vach'chom in vach' c'ol in b'a yed' viñ. Max sc'anab'ajejlaj b'aj ix yac' sti' viñ yoch vamigooc.
21 C'ununi slolon viñ, palta axo d'a spensar viñ, añej oval sgana viñ. Te c'ununi syutej viñ sloloni, palta icha q'uen espada te jay ye, icha chi' yaj slolonel viñ chi'.
22 Masanil tas tzin na'a, ol vac'b'at d'a yol sc'ab' Jehová, a' ol ac'an in tec'anil. Tato c'anab'ajum svutej in b'a d'ay, malaj b'aq'uiñ ol in scha telvoc.
23 Ach in Diosal, a eb' mac'umcham anima yed' eb' naumq'ue es, tzapan ol aj sq'uinal eb', mañ ol yil-laj nañalb'oc sq'uinal eb'. A ach ton ol ac'b'at eb' b'aj smucchaj eb' chamnac. Palta a in tic, tzach vac'och yipoc in c'ool.

56

A Dios svac'och yipoc in c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David ayic ix yamchaj viñ yuj eb' filisteo d'a choñab' Gat. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' cuvajte' numan yaji.

1 Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, ay eb' anima tzin pechaneq'ui. Ayñejoch eb' yac'an oval d'ayin, mañxo animaoc tzin ajcan yuj eb'.
2 A eb' ajc'ol d'ayin, mañxo jantacoc eb', max yactej eb' in spechanb'eyec'oc. Yuj yac'umtaquil eb' syac' oval eb' ved'oc.
3 Ayic tzin xivi, a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
4 Ach in Diosal, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan vach' lolonel yuj tas alb'ilcan uuj. Tzach vac'och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima in yutej.
5 Max yactej eb' yalan lolonel te ya d'ayin. Añej tas tz'aj in yixtan eb', a nab'il yuj eb'.
6 Yalxoñej b'ajtil sc'ub'ejel sb'a eb' yic tzin smaclani. Stañvan eb' janic' ol in smilcham eb'.

7 Ach in Diosal, ac'can juntzañ anima chi' d'a yalañ yuj yoval a c'ool. Mañ a cha scol sb'a
eb' d'a yalañ yaelal yuj schucal chi'.
8 Ojtac jantacxo sb'isul tzin eleq'ui. Ojtac jantac yal in sat ix eli. Vojtac to tz'ib'ab'il
juntzañ tic uuj.
9 A eb' vajc'ool, ol el eb' ayic ol in c'anan a colval. A in tic vojtac val to ay ach och ved'oc.
10 Ach Jehová Dios, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan pax vach' lolonel yuj tas alb'ilcan
uuj.
11 Ach Dios, tzach vac' val och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima
in yutej.
12 Ach in Diosal, ol vac' silab' yic ac'oj yuj diosal d'ayach icha ix aj vac'an in ti' d'ayach.
13 Yujto ix in a col d'a chamel, ix in a colani yic maj in telvoc. Yuj chi' tzin b'eyec' d'a
ichañ d'a jun saquilq'uinal tzac' d'a eb' pitzan.

57

Lesal yic sc'anji scolval Dios

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viñ d'a viñaj
Saúl d'a yol q'uen ñaq'ueen. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it
scuchan Mañ a Sateli.
1 Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, a d'ayach tzin say in colnab'il. In gana tzin col
in b'a d'ayach icha tz'aj scolan sb'a noc' yunetac caxlañ d'a yalañ sc'axil snun,
masanto ol lajvoquec' jun yaelal tic.
2 Ach in Diosal te nivan elc'ochi, tzin avaj d'ayach, yujto a achñej tzach colvajñej ved'oc.
3 A yuj a vach'c'olal, yuj pax to tz'elc'och tas tzala', yuj chi' masanto d'a satchaañ tzac'cot
in colnab'il. Ol in a colel d'a yol sc'ab' eb' tzin ixtan chi'.
4 Ichato d'a scal noc' choj schi'an anima ayin eq'ui. A q'uen ye eb' lajan icha q'uen lanza
yed' te' jul-lab'. A tas syal eb', lajan icha q'uen espada te jay ye.
5 Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaañ. A snivanil elc'och chi', chequel
d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 A eb' ajc'ol yajoch d'ayin, ix yaq'uem in yaalil eb', mañxo animaoc vaj yuj eb', ix sb'oan
jun olan eb' d'a yol in b'e, palta añeja' eb' ix b'at d'a yool.
7 Ach in Diosal, b'ecan in c'ool, in gana tzach in b'itej yed' vach' lolonel.
8 Yuj chi' ol vaq'uel in vayañ, ol ach in b'itej yed' te' arpa yed' salterio. Ayic van sacb'i, ol
el in vayañ, ol ach in b'itani.
9 Mamin, ol val vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ choñab'. Ol ach in b'itej d'a scal
juntzañ nación.
10 Nivan ton a vach'c'olal, masanto d'a satchaañ sc'ochi. Tz'elñejc'och tas tzala'.
11 Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaañ. A snivanil elc'och chi', chequel
d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

58

Sc'anji yoval sc'ol Dios d'a yib'añ‘R’eb' chuc sb'eyb'al

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um
d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.
1 A ex val juez ex tic, ¿tojol am val tzeyutej e ch'olb'itan yaj junoc tasi? ¿Yel am val to d'a
smojalil tze b'o yaj oval?
2 Palta jun, chuc tzeyutej e b'oani. Cuchb'um ex d'a elc'al yed' d'a mac'val d'a yol choñab'
tic.
3 A eb' sc'ulan chucal, atax manto alji eb', chuctaxon eb'. Esalvumtaxon eb' atax yic
yaljinac eb'.
4 Lajan eb' yed' noc' chan ay svenenoal. Lajan eb' yed' noc' ajavchan max ab'anlaj.

5 Max yab'laj sonal eb' viñ mago noc', aton eb' viñ jelan syal yac'an quistalax noc'.
6 Mamin Jehová, ach in Diosal, iq'uel yip eb'. Utejcan eb' icha junoc noc' choj mac'b'ilpoj
yalañ sti'.
7 Satocab'em eb' icha tz'aj satem a a' stob'b'ati. Ayic sjulvaj eb', malajocab' sñi' te' sjul-lab'
eb' chi'.
8 Ulaxocab'b'at eb' icha noc' unin. Ichaocab' junoc unin mañ tz'acanoc yujal a tz'alji,
max yil-laj saquilq'uinal, ichocab' ta' tz'ajcanb'at eb'.
9 Icha te' taquiñ q'uiix, smolchajoch spayuloc lum chen, stup sc'ac'al te' ayic manto
xejq'ue lum chen chi', ichocab' ta' tzutej ic'ancanel eb' chuc sb'eyb'al chi', ayic
pitzanto eb'.
10 A eb' sc'anab'ajan Dios, ol tzalaj eb' ayic ol ec' spac eb' d'a eb' chuc chi'. Ol sb'oñanb'at
yoc eb' d'a scal schiq'uil eb'.
11 Yuj chi' ol yal eb' anima icha tic: Vach' yic eb' sc'anab'ajan slolonel Dios. Ayton jun
Dios sch'olb'itan eb' cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, xcham eb'.

59

A Jehová tzin colani

Aton jun b'it namami sb'itaji. Aton tic sb'it viñaj David ayic ix yac'anb'at eb' soldado viñaj Saúl d'a spat viñ yic smiljicham viñ. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.

1 Ach in Diosal, colinel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Colinel d'a eb' scot d'ayin
yuj yajc'olal.
2 Colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' mac'umcham anima.
3 Mamin Jehová, tzin smaclej eb' anima te ov yic tzin smac'ancham eb', palta mañ yujoc
in chucal, malaj tas ix vutej eb'.
4 Mamin, malaj in mul d'a eb'. Malaj tas chuc ix in c'ulej. Palta snanonec' sc'ol eb' yac'an
chucal d'ayin. Mamin, il in coti, cotañ, tzul in a colani.
5 Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, co Diosal ach a oñ israel oñ tic, cotañ
elañchamel, tzac'anoch syaelal juntzañ nación. Mocab' oc' a c'ool d'a eb' smeltza-
joch yac'an chucal d'ayin.
6 Ayic sq'uic'b'i sjavi eb', tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slajvi chi' slaj ec' eb' d'a cal choñab'.
7 Svoman sti' eb' tz'ec' eb', axo lolonel te ya syal eb'. Malaj mach tzab'an calani, xchamlaj
eb'.
8 A achxo Mamin Jehová, tzaton ach tzevaj yuj eb'. Tzach b'uchvaj d'a juntzañ nación
chi'.
9 Ach in Diosal, a d'ayach ipan in colan in b'a, yujto a ach ay ach och vipumaloc yed'
veñuloc.
10 Ach in Diosal, xajan in uuj, a ach ol ul in a colo'. Ol a ch'ox d'ayin tas val ol aj scan eb'
vajc'ol chi' d'a yalañ uuj.
11 Ach Jehová co Columal, tzicub'tañej eb' yed' a poder. Emnaquilocab' tzutejcan eb',
palta mañ a mac'chamlaj eb' yic a syaelal eb' chi' mañ ol b'atlaj satc'olal yuj eb'
vetchoñab'.
12 Tz'och smul eb' yuj masanil tas syala'. Canocab' eb' d'a yalañ yuj yac'umtaquil, yuj
yesalvumal yed' yuj scatab'vumal eb'.
13 Satel eb' yed' yoval a c'ool. ¿Tasto val yuj pitzan eb'? Ach Dios Cajal a oñ yiñtiloñcan
viñaj Jacob, elocab' a pecal masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic.
14-15 Sjavi eb' d'ac'valil, tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slaj ec' eb' d'a cal choñab' say svael,
tz'avaj eb' icha yoc' noc' tz'i', yujto max yab'laj sc'ool svael eb'.
16 A in xo pax jun, ol ach in b'itej d'a q'uiñib'alil. Ol valel snivanil elc'ochi yed' a
vach'c'olal d'a b'ital, yujto ayachñejoch veñuloc. In Columal ach d'a stiempoal
yaelal.

17 Ach in Diosal, ol val vach' lolonel d'ayach d'a b'ital. In Columal ach, in Diosal ach, xajanab'il in uuj.

60

Lesal yic sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic namami sb'itaji. Aton jun b'it tic yic viñaj David yic tzoñ sc'ayb'ej. Ix stz'ib'ej viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' eb' sirio aj Naharaim yed' eb' aj Soba. Ix b'atpax viñaj Joab smilcham 12,000 eb' soldado aj Edom d'a sch'olanil b'aj ay atz'am atz'am. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan, Añ Xumaac.

1 Ach co Diosal yed' val yoval a c'ool ix oñ actancani. Ix oñ actejcani, oñ ac'ji ganar. Mamin, ac'xicot quip ticnaic.

2 Ix ac' ib'xoc jun lum tic, ix jatcanb'at luum. A ticnaic, macxi sjatelal lum chi', yic mantzac ib'xilaj luum.

3 A oñ a choñab' oñ tic, nivan yaelal ix ac' quila'. Ichato te nivan vino ix ac' d'ayoñ, ix q'ue d'a co jolom.

4 Ix ac' jun ch'oxnab'il d'a eb' nivan elc'och d'a yichañ yic vach' max yamchaj eb' yuj sjullab' eb' ajc'ool.

5 Tac'vañ d'ayoñ, coloñeli, yujto masanil syal uuj. Coloñcanel a oñ xajanab'il oñ tic uuj.

6 Ix loloncot Dios masanto d'a scajnub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic ol in cotac pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.

7 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen xumpil yaji. Axo Judá icha sc'ococha l vopisio yaji.

8 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at in xañab'. D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol vac' ganar eb' filisteo, xchi Dios.

9 Ach in Diosal ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic yichañ? ¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?

10 Ach co Diosal, ix oñ a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb' co soldado d'a oval.

11 Ochañ qued'oc, coloñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. A scolval eb' quetanimail d'ayoñ, malaj yalani.

12 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A ach ol a tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ.

61

A scolval Dios yipc'olal toni

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Ach in Diosal, il in coti. Tz'el vav yuj yaelal tzin ic'ani. Cha ab' in lesal.

2 Ato b'aj slajvic'och sti' lum luum tic tzin avaj d'ayach, tz'el yip in pixan svab'i. Ic' in q'ue d'a yib'añ junoc nivan q'ueen yic tzin colchaji.

3 A ach ayachoch in colnab'iloc. Icha junoc cuartel aj d'ayin, tzin a col d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.

4 In gana tzin cajnaj d'a a cajnub' d'a masanil tiempo. In gana tzin c'ub'ej in b'a d'a yalañ a vach'c'olal, icha noc' yunetac caxlañ d'a yalañ sc'axil snun.

5 Ach in Diosal, ab'nac tas in ti' vac'nac d'ayach, ix ac' in macb'en yed' eb' ay elc'och d'ay.

6 Najatocab' tzutej in q'uinal a in rey in tic. Nivanocab' ab'il svila'

7 yic svac'an yajalil d'a ichañ. Tañvej in yed' a vach'c'olal, yujto tz'elñejc'och tas tzala'.

8 Icha chi' ol ach in b'itej d'a masanil tiempo. Junjun c'u ol in c'anab'ajan b'aj vac'nac in ti' chi' d'ayach.

62

Aŋejton Dios b'aj sco col co b'a

Sb'it jun tic viŋaj David. Sc'an viŋaj Jedutún cuchb'um b'it.

1 Aŋejton d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. A d'ay scot in colnab'il.
2 Aŋej tzin colaneli, a tz'ochpax veŋuloc. Malaj b'aq'uiŋ ol in ac'joc ganar yujto a' ayoch in colnab'iloc.
3 ¿B'aq'uiŋ ol eyactej eyoch b'ulan d'ayin yic ol in e tec'ancanem eyalani? Ichato toxo val tzin telvi icha junoc pat c'axo, ma icha junoc macte' toxo tz'ec' lecnajoc.
4 Axoŋej tas tz'aj yixtaxel in b'inajnaquil tze naub'taŋej. E q'uinalxoŋej e naanq'ue es. Tze tz'ac eyal vach' lolonel d'ayin, palta axo d'a e pensar, tzin e catab'ej.
5 Aŋej d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. Aŋej ayoch yipoc in c'ool.
6 Aŋej tzin colaneli, tz'ochpax veŋuloc. Maŋ ol in telvoclaj. A' ayoch in colnab'iloc.
7 A d'a Dios scot in colnab'il, yuj chi' ay velc'ochi. A' ayoch veŋuloc yed' in colnab'iloc.
8 Ex vetchoŋab', aŋej Dios tzeyac'och yipoc e c'ool. D'a smasanil e c'ool, tzex lesalvi d'ay, yujto a co colnab'il yaji.
9 A eb' anima, junelŋej malaj jab'oc yelc'och eb', vach'chom meb'a' eb', ma b'eyum eb'. Q'uinaloc tz'echtaj yalil eb' d'a junoc echlab' smasanil, toton max checlajlaj jab'oc yalil eb' chi', yuj chi' maŋ caq'uec ochlaj co pensar d'a eb'.
10 Maŋ eyac'och ixtoj anima, ma elc'al yipoc e c'ool. Tato tzex och b'eyumal, maŋ eyac'och e b'eyumal chi' yipoc e c'ool.
11-12 Maŋ jantacoc vab'an yalchaji to a Dios aljinaccan icha tic: A in Dios Yajal in tic, masanil syal vuuj, ayŋej pax in vach'c'olal. Tzin pactzitej d'a junjun anima icha syal tas tz'el sc'ulani, xchi Dios.

63

Sco xajanej Dios yed' smasanil co c'ool

Sb'it jun tic viŋaj David ayic ayec' viŋ d'a tz'inan luum d'a yol yic Judá.

1 Ach in Diosal, toxonton in Diosal ach. Tzach in nib'ej d'a smasanil in c'ool, tzach snib'ej in pixan icha tz'aj snib'an ŋab' lum luum taquiŋ.
2 In gana tzach viloch d'a a templo, ol cham val in c'ool vilan a poder yed' a tziquiquial.
3 Te nivan yelc'och a vach'c'olal d'a yichaŋ b'aj pitzan in d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Yuj chi', ol ach in b'itej.
4 Yacb'an pitzan in, ol val vach' lolonel d'ayach. Ol in mojb'ejq'ue in c'ab' d'ayach d'a in lesal.
5 Vach'xoŋej ol ajcan in c'ool uuj, icha junoc mach syac' val sgana yed' junoc vael te vach'. Yed' in tzalajc'olal ol ach in b'itej.
6 A d'ac'valil ayic jichan inxo eq'ui, tzach in naub'taŋani, ayŋejoch in pensar d'ayach.
7 A ach ton tzach colvaj ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin na' icha noc' yunetac caxlaŋ d'a yalaŋ sc'axil snun.
8 Junŋej vaj ed'oc sic'lab'il. Max in actejel-laj yed' a vach' c'ab'.
9 A eb' sgana in smilanchamoc, ol b'atcan eb' d'a yol sjulal b'aj smucchaj eb' chamnac.
10 Ol miljoccham eb' d'a q'uen espada, axo noc' oques ol chianb'at eb'.
11 A inxo pax rey in tic jun, ol vac' tzalajb'oc in c'ool ed'oc ach in Diosal. Masanil eb' tzach ac'an b'inaj b'aj syac' sti', ol tzalaj eb'. Axo pax eb' tz'esan jun, ol queecaxcan eb' uuj.

64

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic viŋaj David. Sc'an jun b'it tic viŋ cuchb'um d'a b'it.

1 Ach in Diosal, tic val sval in b'a d'ayach, ab' in lesal. C'ub'ejel in q'uinal d'a eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
2 C'ub'ejinel d'a eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' snaan yac' chucal d'ayin d'a elc'altac.
3 Ste c'asanb'i sti' eb', icha sñicchajoch ye junoc q'uen espada. A tas syal eb' d'ayin te ya, lajan icha junoc jul-lab'.
4 D'a c'ub'eltaquil sjulvajb'at eb' d'a eb' malaj smul. Max xivlaj eb' sjulvajb'ati ayic mañ naanoc.
5 Munil syiptzitej sb'a eb' sc'ulan chucal. Snanonec' sc'ol eb' yac'anem yaal d'a elc'altac. Malaj mach tz'ilan eb' yalani.
6 Scham val snaan eb' tas syutej sb'oan chucal. Vach'xoñej syutej eb' yac'an spensaril. A tas sna eb' chi', c'ub'eltac yaj d'a spensar eb'.
7 A Dios ol ac'an echnaj eb' yed' sjul-lab'. Satc'olal yaj eb' ol satjoquel eb'.
8 A tas syal eb' chi' ol ac'an telvoc. Masanil eb' ol ilan eb', ol ib'xoc eb' yuj xivelal.
9 Ichato chi', masanil eb' anima, ol xiv eb' d'a Dios. Masanil tas b'ob'il yuj Dios chi' ol yalel eb'. Masanil tastac sc'ulejnac Dios chi', ol snaub'tañej eb'.
10 A eb' anima vach' sb'eyb'al, ol tzalaj eb' yed' Jehová, ol sayan pax colval eb' d'ay. Masanil eb' anima vach', junc'olalxoñej ol aj eb'.

65

Smoj val yalji vach' lolonel d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Ach co Diosal, smoj val yalji vach' lolonel d'ayach d'a Sion. A moj val scaq'uelc'och tas scaltej d'ayach.
2 Masanil eb' anima sja d'ayach yujto tzab'ñej slesal eb'.
3 A jantac co chucal tz'ac'an yajalil d'a quib'añ, palta a achxo tza suc sat co mul chi'.
4 Te vach' quico', yujto a ach ix oñ a sic'caneli yic vach' ayoñec' d'a a templo. Vach' caj yuj svach'il tas ay d'a a cajnub', aton a templo te nivan yelc'ochi.
5 Ach Dios co Columal, tza pactzitej co lesal yed' tas satub'tac tza c'ulej d'a stojolal. Masanil anima cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, aton eb' cajan d'a tic yed' eb' cajan d'a sc'axepal a' mar, ol ach yac'och eb' yipoc sc'ool.
6 Te tzatz ix utejcan juntzañ lum nivac vitz yuj a poder yed' ipalil.
7 A ach tzac' numc'aj sat a' mar. Ayic sq'ue somnaj juntzañ nivac choñab', a ach tzac' pax numc'ajoc.
8 A eb' cajan d'a juntzañ najatil luum, tz'ib'xiq'ue eb' d'a yichañ tas satub'tac tza c'ulej. Uuj val ay tzalajc'olal b'aj sjavi c'u, masanto b'aj tz'em c'u.
9 Ayachñejoch ilan lum luum, tzac' sñab'il luum, tzac'anpax q'uib' tas tz'avchaj d'a luum. Tzac' q'uib' ixim trigo yuj a a' tz'el yoc. Ichaton val chi', tzutej a b'oan lum luum tic.
10 A ach tzac' yaxb'oc sat luum, tzac' ch'ayxoc sch'olquiltaquil luum, tzac'an c'unb'oc lum yuj yax ñab', tzac'an pax a vach'c'olal yic satan tas tz'avchaj d'a sat luum.
11 Mañ jantacoc sat avb'en syac' d'a junjun ab'il yuj ñab' tzac'coti.
12 Syaxb'i añ añc'ultac d'a tz'inan luum b'aj sva noc' calnel. Axo tzalquixtac vach' tz'aj yilji yuj avb'en.
13 Sb'ud'jiel tzalquixtac yuj noc' calnel. Axo opquixtac, sb'ud'jicanel yuj ixim trigo. Yuj chi' sb'itan eb' anima smasanil, tz'el yav eb' yuj tzalajc'olal.

66

Satub'tac yilji smunlajel Dios

A jun b'it tic sc'an viñ cuchb'um d'a b'it.
1 E masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, b'itanañec d'a Dios d'a tzalajc'olal.

2 B'itejec sb'inajnaquil. B'itanañec d'ay yed' juntzañ b'it mañxo jantacoc svach'il.
3 Alec d'a Dios icha tic: Mamin a tas tza b'o'o, te satub'tac. A val d'a ichañ stelvican eb' ayoch ajc'olal d'ayach, yujto te nivan a poder.
4 Masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic syaq'uem sb'a d'ayach, tzach sb'itan eb', xe chi d'ay.
5 Cotañec, ilec val tas sb'onac Dios. Satub'tac tas sc'ulej yuj co vach'iloc a oñ anima oñ tic.
6 Taquiñ luum ajnac a' mar yed' a' nivac a' yuuj, axo ta' ec'naccot eb' co mam quicham. Tzalajocab' co c'ool d'a Dios.
7 A yed' spoder syac' yajalil d'a masanil tiempo. Ayñejoch sat d'a junjun nación, yic vach' max och eb' syic'chaañ sb'a ajc'olal d'ay.
8 Ex junjun nación, alec vach' lolonel d'a co Diosal. Ab'chajocab' e b'itan d'ay d'a vach' lolonelal.
9 Yujto a' tz'ac'an co q'uinal, max oñ schalaj telvoc.
10 Ach Dios, tic val ix il co pensar. Icha val sacb'itaj q'uen plata, icha val chi' ix aj oñ a sacb'itani.
11 Ix oñ ac'can d'a te' yaal. Yelxo val te al icatz ix ac' co cuchu'.
12 A eb' comon anima ix ac'lab'ej oñ stec'ani. Ix oñ ac' ec' d'a scal te' c'ac' yed' d'a yol a' nivac a'. Ix lajvi chi' ix oñ ic'anb'at b'aj junc'olal tzoñ aji.
13 Ol in och d'a yol a templo yuj vac'an in silab' d'ayach. Ichato val chi' ol vac'anelc'och in ti' vac'nac d'ayach,
14 aton tas valnac ayic ay in och d'a ilc'olal.
15 A noc' noc' b'aq'uech ol in ñustz'a d'a altar. Ol vac' noc' vacax, noc' mam chiva yed' pax noc' ch'ac calnel in silab'oc d'ayach, aton tic scha a c'ool.
16 Cotañec e masanil, mach ex ay yelc'och Dios d'a e sat. Maclejec eyab' d'ayin, ol val d'ayex jantac svach'c'olal d'ayin.
17 Ix in c'an scolval ved'oc, ix valan vach' lolonel d'ay.
18 Q'uinaloc tato a chucal ix in nib'ej in c'ulej, maj am schalaj yab' Dios Yajal d'a Smasanil tas ix in c'an d'ay.
19 Palta ix yab'i tas ix in c'an chi' d'ay, ix sc'anab'ajej in lesal.
20 Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios, yujto max spatiquejel in lesal, mañ puraloclaj ix yac' svach'c'olal d'ayin.

67

B'itanocab' junjun choñab' d'a Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji.
1 Ach co Diosal, ac' a vach'c'olal d'ayoñ. Oc'oc val a c'ool d'ayoñ, ach tzalajocab' qued'oc
2 yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic tas snib'ej a c'ool yed' colnab'il tzac'a'.
3 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
4 Avajocab' junjun nación d'a tzalajc'olal, yujto tza ch'olb'itej yaj junjun choñab' d'a stojolal. A ach ton tza cuchb'ej junjun nación d'a yolyib'añq'uinal tic.
5 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
6 Axo lum luum, ol yac' sat avb'en d'a luum, ol yac' svach'c'olal Dios d'ayoñ.
7 Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayoñ. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

68

B'it yujto ix yac' ganar eb' israel

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Ayic syac'an oval Dios, sacleminac tz'aj yel eb' ayoch ajc'olal d'ay. A eb' schichonoch
sc'ol d'ay, tz'el lemnaj eb' d'a yichaň.
2 Icha val tz'aj satem te' tab' d'a scal ic', icha chi' tz'aj satem eb'. Icha val yulaxb'at noc'
chaq'uib' d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj satel eb' sc'ulan chucal d'a yichaň Dios.
3 Axo eb' vach' sb'eyb'al jun, ste tzalaj sc'ol eb' d'a yichaň Dios. Sq'ue val chennaj eb' yuj
tzalajc'olal.
4 Coň b'itanec d'a Dios yuj snivanil yelc'ochi. Calec vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ec'
d'a yib'aň asun. Coň tzalajec d'a Jehová, coň tzalajec d'a yichaň.
5 A Dios, cajanec' d'a scajnub', aton b'aj tz'och ejmelal d'ay. Mamab'il yaj d'a eb' maňxalaj
smam, Scolumal yaj pax d'a eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum.
6 A eb' meb'a', a Dios tz'ac'an b'aj scajnaj eb'. A eb' ayoch d'a preso, tz'el eb' d'a libre yuuj,
slajvi chi' tz'ic'jichaaň eb'. Axo eb' pit syutej sb'a d'ay, a d'a tz'inan lum ol cajnaj
eb'.
7 Ach co Diosal, ayic ix ach b'ey d'a yichaň a choňab' d'a tz'inan luum,
8 ix ib'xiq'ue lum luum, ix cot yaxňab' d'a satchaaň, ix ib'xiq'ue tzalan Sinaí d'a ichaň. A
oň israel oň tic, co Diosal ach.
9 Ach co Diosal, maň jantacoc ňab' ix ac'coti yic syaxb'ixi sat lum a macb'en tacjinac sat.
10 Ach co Diosal, aton ta' ix aj eb' a choňab'. Yuj a vach'c'olal, ix ac' svael eb' meb'a'.
11 Ach Cajalil, ayic alannac to toxo ix ac'ji ganar eb' ajc'ool, maňxo jantacoc eb' ix ix, ix
alaneli.
12 Vanxo yel lemnaj eb' viň rey yed' eb' viň soldado. A tas ix toc'jiec' d'a eb' ajc'ool, ix
pucchajec' d'a eb' ix ix d'a caltac pat,
13 aton juntzaň yechel noc' uch uc'nac sc'axil d'a q'uen plata yed' d'a q'uen oro. ¿Tas yuj
ix ex can jayvaň ex tic d'a scal noc' calnel yic max ex b'at d'a oval?
14 Ayic ix el lemnaj eb' viň rey yuj Dios Syal Yuj Smasanil, ix cot q'uen sacb'acom d'a
yib'aň lum vitzal Salmón.
15 Yelxo val te chaaň steel lum vitzal Basán. Maň jantacoc yunetac vitz d'a sjolomtac
luum.
16 Mach ex cajan ex d'a jolomtac vitz chi', ¿tas yuj yed' e chichonc'olal tzeyilcot jun vitz
sic'b'ilel yuj Jehová Dios yic tz'och yicoc? Ata' ol cajnaj Dios chi' d'a junelňej.
17 A Dios, maň b'ischajb'enoc scarruaje yic oval. A d'a Sinaí ix cot yed' scarruaje chi', ix
javi d'a scajnub'.
18 Ach Dios, ix ach q'uecan d'a satchaaň, ix ic'anb'at eb' ix yamchaj uuj. Ix a chaan silab'
d'a eb' anima, ajun pax eb' pit syutej sb'a d'ayach ix yac' yico'. Ach Jehová co
Diosal, ix ach q'uec'och cajan ta'.
19 Calec vach' lolonel d'a Cajal co Diosal, aton co Columal. A tzoň taňvan d'a junjun c'u.
20 A co Diosal, Colvajum toni. A Jehová Cajalil tzoň scolel d'a chamel.
21 A Dios ol mac'anpoj sjolom eb' ayoch ajc'olal d'ay, aton sjolom eb' aňeja' sc'ulan chucal.
22 A Dios Cajal tz'alan d'ayoň: A eb' ajc'ol d'ayex ay d'a jolom vitz Basán, ol vic'xicot eb'
d'ayex. Ol vic'anpaxcot eb' ay d'a sjulal yich a' mar,
23 yic vach' ol e b'oň eyoc d'a schiq'uil eb', ol slec'anpaxq'ue noc' e tz'i', xchi.
24 Ach Dios, co Diosal ach, masanil anima tz'ilan a c'och d'a a cajnub'. Ach co Reyal,
b'ab'el ach yuj anima van sb'at ňililoc yic tzach yic'anchaaň eb'.
25 B'ab'el eb' sb'itani, axo eb' ac'um son, tzac'an eb'. Axo d'a spatictac eb' ayoch eb' ix
cob'estac tz'ac'an c'aň pandereta.
26 Calec vach' lolonel d'a Dios Cajal. Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'ay b'aj
molanoňec' tic.
27 B'ab'el sb'at eb' yiňtilal viňaj Benjamín, viň tzac'an unin. Tzac'an eb' yajal yic Judá, eb'
yajal yic Zabulón yed' eb' yic Neftalí.
28 Ach co Diosal, icha ajnac a ch'oxanel a poder d'a yalaňtaxo, icha chi' tzutej a
ch'oxanpaxel d'ayoň ticnaic,

29 yuj svach'iloc a templo d'a Jerusalén, aton b'aj sjavi eb' viñ rey yac' silab' d'ayach.
30 Cachoch vaan eb' anima icha noc' oval noc' ay d'a scaltac te' aj. Cachoch vaan jun ñilañ
oval vacax yed' noc' yune', aton juntzañ nivac choñab' stec'b'ej sb'a d'a oval, yujto
añej b'eyumal snib'ej eb'. Pech saclem eb' nivac choñab' to sgana syac' oval.
31 Ol cot eb' aj Egipto stup alcabar d'ayach. Ol smojb'ejq'ue sc'ab' eb' aj Etiopía d'ayach
ach co Diosal.
32 Ex yajal d'a juntzañ choñab', b'itanañec d'a Dios. B'itej b'it d'a Cajalil,
33 aton sb'eyec' d'a satchaañ, aton satchaañ aytaxon ec' d'a yichb'anil. Ab'ec yel yav, aton
yav te ay spoder.
34 Scham val eyalanel spoder Dios. A a ayoch co Reyaloc a oñ israel oñ tic. A spoder
sq'uec'och d'a satchaañ.
35 Ach co Diosal, te satub'tac ilji d'a a cajnub'. Tzac' a poder d'ayoñ a oñ israel a choñab'
oñ tic. Alchajocab' vach' lolonel d'ayach ach co Diosal.

69

Jun av yuj ilc'olal

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan
Añ Xumaac.
1 Ach in Diosal, colineli yujto ichato van in b'atcan d'a yich a a'.
2 Van in b'atcan d'a yich jun te sitz'atac te jul yich svab'i, mañxa b'aj tz'emc'och tec'tec'
voc. Ichato toxo ix in emc'och d'a sjulal yich a', vanxo in scuchanb'at a'.
3 Toxo ix te tzap in jaj vavaji, ix te q'ue syail. Toxo ix q'ue syail yol in sat yuj in maclan
vil a javi ach in Diosal.
4 Ix ec'b'at sb'isul eb' tzin chacanel d'a xil in jolom, vach'chom malaj in mul d'a eb'. Toxo
ix te q'uechaañ sb'isul eb' sgana in smilanchamoc. Sgana eb' svac' meltzaj tastac
to mañ velc'aloc.
5 Ach in Diosal, ojtac val in pital. Max yal-laj in c'ub'anel juntzañ in mul chi' d'ayach.
6 Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, mocab'
q'uixvoc eb' yuj in mul. Ach co Diosal a oñ israel oñ tic, a eb' syaq'uem sb'a d'ayach
d'a smasanil sc'ool, mocab' taccanq'ue sc'ol eb' yuj in chucal.
7 Uuj val, ix techaj yec' juntzañ jixjon lolonel vuuj. Maxtzac yal-laj in c'ol tzin ch'ox in sat
yuj q'uixvelal.
8 Ichato mañ in ojtacab'iloc yuj eb' vuc'tac, a na to junñej in nun yed' eb'.
9 Te pitz'anoch in c'ool in ya'ilan a cajnub'. Ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax
syail.
10 Ayic tzin oq'ui, tzin och d'a tzec'ojc'olal, sb'uchvaj eb' d'ayin.
11 Tato a pichul yic tzin ch'oxanel in cusc'olal svac'ochi, sq'ue umnaj eb' in stzetzani.
12 A inñej tzin yal eb' tz'em c'ojan d'a spuertail choñab'. A eb' uc'um añ, tzin yac' b'inaj
eb' d'a sb'it.
13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji. Ach in Diosal, ochañ ved' ticnaic. Yuj
a nivan vach'c'olal, tac'vañ d'ayin. Yujto tzach colvajñej ved'oc, yuj chi' ochañ
ved'oc.
14 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tzin chacaneli. Ichato van in b'at d'a scal lum soc'om, ma d'a
scal a a' jul yich, yuj chi' mañ in actejb'ati.
15 Mañ in a cha yic'b'at a a'. Mañ in a cha b'atcan d'a sjulal yich a', in sattacanemlaj ta'.
16 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin. Vach' ach a ach tic, ayñej a vach'c'olal. Cotañ q'uelan
d'ayin yed' a nivan oq'uelc'olal.
17 Mañ in a patiquejel a in a checab' in tic, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel yujto ay smay
b'aj ay in ec' tic.
18 Colineli, nitzcot a b'a d'a in tz'ey. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.

19 Tic val ojtac eb' tz'alan lolonel ya d'ayin. Ix in ixtaxel yuj eb', q'uixavc'olal vaji, maňxo
in animaoc d'a sat eb'. Ojtac val mach eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
20 Ix ixtaxb'at in pensar yuj b'uchval lolonel. Maňxo animaoc vaji, maňxalaj vip svab'i.
Nab'aňej ix in say mach tz'ac'an snivanil in c'ool yed' mach tz'oc' sc'ool d'ayin.
21 Ix yac'b'at veneno eb' d'a scal in vael. Ayic ix tacji in ti', a vinagre ix yac' eb' vuq'uej.
22 Ochocab' jun sq'uiň eb' chi' syaaliloc. Telvocab' eb' yuj jun sq'uiň chi'.
23 Mocxob' yal-laj yilan eb' uuj. Luclonocab' xub' eb' yuj maň ipal d'a masanil tiempo.
24 Ac'cot yoval a c'ol d'a yib'aň eb'. Yamchajocab' eb' yuj a c'ac'alc'olal.
25 Canocab' tz'inan b'aj cajan eb'. Maňxaocab' mach ol cajnaj d'ay.
26 Yujto tzin spech b'eyec' eb' a in tzin ac' cus tic. Sb'uchvajpax eb' d'ayin a in tzin ac'
echnaj tic.
27 Tz'acan tzutej ac'ancot yaelal d'a yib'aň eb' icha smojal yuj chucal sc'ulej eb'.
Maňxaocab' yalan yic eb' d'a colnab'il tzac'a'.
28 Sucsat sb'i eb' d'a yol ch'aň libro yic q'uinal. Maň ac'canem sb'i eb' d'a yol ch'aň libro
yic eb' tojol sb'eyb'al d'a ichaň.
29 A inxo pax tic jun, penaay in, ayin och d'a cusc'olal. Ach in Diosal, ic' in q'ue vaan,
colin.
30 Ach in Diosal, ol ach in b'itej yed' vach' lolonel. Ol ach in b'itej d'a ac'oj yuj diosal.
31 Mamin Jehová, ol ach te tzalaj yuj in b'it chi' d'a yichaň pax to a junoc noc' ec'um vacax
svac' in silab'oc d'ayach.
32 Ayic ol yilan eb' tz'ixtaj yuj eb' anima to ix in a colo', ol tzalajb'oc sc'ool eb'. Aňejtona'
ol tzalajpax eb' syaq'uem sb'a d'ayach ach in Diosal.
33 Ach Jehová, tzab' tas syal eb' meb'a'. Max a patiquejel-laj eb' a choňab' ayoch d'a preso.
34 Masanil tas pitzan d'a satchaaň, d'a sat luum yed' d'a yol a' mar, b'itanocab' d'ayach.
35-36 Ach co Diosal, a ach ol a colel choňab' Sion, ol a b'oanxi b'aj ixtaxnac juntzaň choňab'
d'a yol yic Judá. A eb' yuninal eb' a checab' ol cajnaj d'a juntzaň choňab' chi'. Ata'
ol cajnaj eb', ol och eb' aj choňab'il. A eb' tzach xajanani, ol cajnaj eb' d'ay.

70

Ochaň ved'oc d'a elaňchamel
(Sal 40.13-17)

A jun b'it tic sb'itaj yuj viň cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoň ic'ani. Aton
jun tic sb'it viňaj David.
1 Ach in Diosal, ul colineli. Mamin Jehová, cotaň elaňchamel yic tzin a colani.
2 A eb' snib'an in smilanchamoc, q'uixvocab' el eb', somchajocab' el eb'. A eb' sgana
yac'an chucal d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.
3 A eb' tzin b'uchani, aton eb' tz'el stzub' d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.
4 Axo masanil eb' syaq'uem sb'a d'ayach, tzalajocab' sc'ol eb'. A eb' snib'an a colval,
yalocab' eb' to te nivan elc'ochi.
5 A in pax tic jun, ilb'aj in c'ool, cusc'olal vaji. Axo svalani: Ach in Diosal, cotaň d'a
elaňchamel yic tzin a colani. A achňej tzin a coltaxoni. Cotaň d'a elaňchamel,
Mamin Jehová, xin chi.

71

A slesal jun viň icham vinac

1 Mamin Jehová, a d'ayach tzin col in b'a, mocab' in can d'a q'uixvelal uuj.
2 Colin, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yajoch d'ayin, yujto tojol ach. Ab' val tas svala',
tzin a colani.
3 Ochaň veňuloc icha junoc ňaq'ueen b'aj syal in colan in b'a. Ala' to tzin colchaji yujto
icha in cuartel aji, icha in ňaq'ueen aji.

4 Ach in Diosal, colinel d'a eb' chuc, d'a eb' milumcham anima yed' d'a eb' ixtum anima.
5 Mamin Jehová Vajalil, toxonton yip ach in c'ool yictax d'a in quelemal.
6 Yictax ix in alji d'a ix in nun, a d'ayach svic' vip. A ach ix in ac' aljoc. Ol ach in b'itejñej.
7 Tzijtum mach sat sc'ol yilan tas tzin ic'ani, palta ach in Diosal, añej d'ayach tzin col in b'a.
8 Masanil tiempo, sval vach' lolonel d'ayach yuj snivanil elc'ochi.
9 Mañ in a patiquejeli, yujto icham vinaquinxo. Mañ in actejcani yujto mañxalaj vip.
10 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin sgana in smilanchamoc, smol yetb'eyum eb', slajtian sb'a eb' d'a in patic.
11 Syalan eb': Pechec, yamec. Mañxo ayococh Dios yed'oc, mañxalaj mach ol colanel ticnaic, xchi eb'.
12 Ach in Diosal, mañ najatoc tzach el d'a in tz'ey. Cotañ d'a elañchamel, ochañ ved'oc.
13 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. A eb' tz'alan tas chuc d'a in patic yic tzin yixtan eb' yalani, malajocab' tz'ajcan yelc'och eb'.
14 Palta, a inxo tic ach in Diosal, ayachñej och yipoc in c'ol d'a junjun rato. Ol ach in b'itej yed' in tzalajc'olal.
15 Masanil tiempo ol valel yab'ixal a tojolal yed' a colval, vach'chom max nachaj vuuj smasanil.
16 Mamin Jehová Cajalil, a juntzañ tastac te satub'tac ix a c'ulej, a' ol in b'itej. Ol valel ab'ixal to a achñej tojol ach.
17 Ach in Diosal, yictax in quelemal, ix in a c'ayb'ani. Añejtona' valanel juntzañ tastac nivac b'ob'ilcan uuj ticnaic.
18 Ach in Diosal, vach'chom icham inxo, sacxo xil in jolom, palta mañ in actejcani yic ol yal valanel yab'ixal a poder d'a eb' toto ol aljoc.
19 Ach in Diosal, yelxo val te nivan a tojolal icha snajatil satchaañ. Nivan tastac ix a c'ulej. Malaj junoc mach icha ach tic.
20 Vach'chom tzijtum tas ix in ic'ani yed' yaelal ix ac' d'ayin, palta ol in ac'xi pitzvoc. Ol in ic'xiq'ueta d'a sjulal lum luum.
21 Te nivan ol aj velc'och uuj, ol ac'anpax snivanil in c'ool.
22 A inxo tic, ol ach in b'itej yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ol vac'an yuj diosal d'ayach yed' te' arpa yed' te' chiñb'il. Ach in Diosal, co Diosal ach a oñ aj israel oñ tic.
23 Ol ach in b'itej d'a tzalajc'olal, yujto ix in a colo'.
24 Ol valel a tojolal d'a masanil q'uinal. A eb' ix nib'an to ay tas ix in ic'ani, ix telvi eb', ix te q'uixvicanel eb'.

72

Lesal yuj viñ rey

B'it d'a viñaj Salomón.
1 Ach in Diosal, ac' a tojolal yed' a vach' pensaril d'a viñ rey tic, aton yuninal viñ rey sic'b'ilel uuj,
2 yic vach' d'a stojolal yed' d'a svach'ilal syac' yajalil viñ d'a a choñab' yed' d'a eb' meb'a'.
3 Yuj chi', ol aj junc'olal yed' tojolal d'a scal eb' a choñab' cajan d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac.
4 Tojol ol yutoc viñ rey tic sb'oan yaj d'a eb' meb'a'. Ol coljoc eb' ayoch d'a yalañ meb'ail yuj viñ. Axo eb' ixtum anima, ol ac'joc syaelal eb' yuj viñ.
5 Yac'ocab'em sb'a eb' a choñab' d'ayach, yacb'an ayto ec' c'u yed' q'uen uj d'a masanil tiempo.
6 Yac'ocab' svach'c'olal viñ rey icha ñab', ma icha yal ac'val tz'ac'anoch yaal lum luum yed' añ añc'ultac.
7 Ayocab' vach'ilal yed' tojolal d'a yol stiempoal viñ, masanto ol satel q'uen uj.

8 Yac'ocab' yajalil viñ d'a yib'añ masanil, schael yich d'a sti' a' mar, masanto d'a sti' junxo
a' mar chi'. D'a sti' a' nivan Éufrates, masanto b'aj slajvic'och lum luum tic.
9 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, aton eb' cajan d'a tz'inan luum, yac'ocab'em sb'a eb' d'a viñ
d'a emnaquilal masanto tz'emc'och tenan sti' eb' d'a sat luum.
10 Masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab', aton Tarsis, juntzañ ay d'a stitac a' mar, Sabá
yed' Seba, yac'ocab' silab' eb' yed' yalcabar d'a viñ.
11 Emocab' cuman eb' rey smasanil d'a viñ. Ac'jocab' servil viñ yuj masanil nación.
12 Yujto a viñ ol colanel eb' meb'a' syal sb'a d'ay, aton eb' ayoch d'a tzapan majanil malaj
mach scolani.
13 Ol oc' sc'ol viñ yuj eb' meb'a' ilb'aj c'ool. Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' chamel yuj viñ.
14 Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' d'a yol sc'ab' eb' comonñej sb'at d'a
yib'añ eb' yetanimail, yujto nivan yelc'och sq'uinal eb' meb'a' chi' d'a yichañ viñ.
15 Ayñejocab' sq'uinal viñ rey chi'. Ac'jocab' q'uen oro yic Sabá d'a viñ. C'anjocab'
sq'uinal viñ d'a Dios. Alchajñejocab' vach' lolonel d'a viñ.
16 Te vach'ocab' tz'aj ixim trigo d'a sat lum co luum tic. Yac'ocab' ixim d'a jolomtac vitz.
Q'uib'ocab' ixim trigo icha tz'aj sq'uib' te te' d'a Líbano. Q'uib'ocab' sb'isul anima
d'a co choñab' tic icha añ añc'ultac d'a sat luum.
17 Nachajocab'cot viñ rey d'a masanil tiempo. Ayñejocab' sb'inajnaquil viñ icha c'u.
Masanilocab' nación schaan vach'ilal yuj viñ. Yalocab' eb' to te vach' yic viñ.
18 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová Dios, aton co Diosal a oñ israel oñ tic. Añej syal
sc'ulan juntzañ tas sat co c'ool quilani.
19 Alchajocab' vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. Ojtacajocab'el sb'inajnaquil d'a
masanil yolyib'añq'uinal tic. Yic'ocab' icha chi'.
20 Aton d'a tic ix lajvican slesal viñaj David, yuninal viñaj Isaí.

LIBRO 3

73

(SALMOS 73—89)

A svach'c'olal Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf.
1 Ayton val svach'c'olal Dios d'ayoñ a oñ israel oñ tic, mach oñ tojol yaj co pensar.
2 Ixocto val yac' jab'ocxo, in telvi. Jab'xoñej maj in b'atcan d'a scal chucal,
3 yujto ix viloch in c'ol d'a eb' ac'umtac yed' eb' anima chuc ayic ix vilani to te vach'ñej
yaj eb'.
4 Malaj chamel sja d'a yib'añ eb' svila'. Tec'an yaj eb', malaj syab' syail snivanil eb'.
5 Malaj yaelal sja d'a yib'añ eb'. Malaj stzapan majanil eb' sja d'a yib'añ.
6 Yuj chi' te vach' syutej eb' sb'oan sb'a yuj sch'oxanel yac'umtaquil yed' pax yixtan
anima.
7 Ijan val maxtzac checlaj yol sat eb' yuj sb'aq'uechal. Yelxo val te chuc spensar eb'.
8 B'uchumtac slolon eb', syic'chaañ sb'a eb'. Malaj jab'oc sq'uixvelal eb' yac'an oval,
syixtan anima eb'.
9 Añej b'uchval lolonel syal eb' d'a Dios aj satchaañ. Syalanpax chuc eb' d'a anima d'a
sat luum tic.
10 Yuj chi' tz'och tzac'an eb' anima yuj eb', schaan yab' eb' anima chi' jantac chucal syal
eb'.
11 Snaan eb' icha tic: ¿Tas ol yutoc Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil yojtacanel tas sco c'ulej
tic? ¿Tocval syil tas tzuji tic? xchi eb'.
12 Ilecnab' val juntzañ anima chuc tic, malaj tas tz'ic'an eb', ste q'uib'ñej chaañ sb'eyumal
eb'.
13 Palta a inxo tic, malaj tas ix vac' ganar vach'chom ix in yamoch vaan in pensar d'a
chucal, vach'chom vach' ix vutej in b'eyb'al.

14 Cotac scal tz'ac'ji in yaelal, ichato tzin mac'ji. Junjun q'uiñib'alil svic'an tz'uum.
15 Mamin, q'uinaloc ix val icha syal eb' chi', ix am vixtej eb' vetchoñab', a oñ ton a choñab' oñ tic.
16 Ix snib'ej in c'ool to snachajel jun tic vuuj, palta toñej ix somchaj in pensar yuuj.
17 Ato val yic ix in och d'a a cajnub', ichato chi' ix nachajel vuuj tas ol cotcan d'a yib'añ eb' chuc chi'.
18 Toxo ix aq'uem liñan eb' d'a yax ñelec'tac yic stelvi eb'. Tzecancanb'at eb' b'aj ol ixtaxoc.
19 Elañchamel ol aj satel eb'. D'a scal xivc'olal ol lajvoccanel eb'.
20 Ach Mamin Vajalil, icha tz'aj sat svayich junoc mach d'a sc'ool ayic tz'el svayañ, icha chi' ol aj a paticanel eb' chuc chi' ayic ol a naanq'ue tas ol aj eb'.
21 Ayic manto nachajel-laj jun tic vuuj, ix in te cusi, ix och pitz'an syail d'a in pixan.
22 A yuj in quistalil maj nachajel-laj vuuj, yuj chi' lajan ix vutej in b'a d'a ichañ icha junoc noc' noc' malaj spensar.
23 Palta jun, ayinñej ec' ed'oc, quetzb'il in uuj.
24 Tzin a c'ayb'an d'a tas svutej in b'a. Axo d'a slajvub', ol in a cha d'a a vach'ilal.
25 Malaj junocxo mach ayec' d'a satchaañ b'aj svac'och in pensar, a achñej toni. Ayic snachajel vuuj to ayach ec' ved'oc, mañxalaj tas tzin nib'ejoch d'a sat luum tic.
26 Vach'chom spax yip in nivanil tic, stacpax in c'ool, palta a achxo ach Dios, Vipumal aji, añej d'ayach ay masanil tas snib'ej in c'ool.
27 A eb' syiq'uel sb'a d'ayach, ol cham eb'. Ol a satel masanil eb' syiq'uel sb'a chi'.
28 Palta a in val tic Mamin Jehová Vajalil, tzin nitzoch in b'a d'a a tz'ey yujto añej jun chi' nivan yelc'och d'ayin. Tzach vac'och yipoc in c'ool yic svalel jantac tas ix a c'ulej.

74

Lesal yic scolchajel eb' choñab'

Sb'it jun tic viñaj Asaf yic tzoñ sc'ayb'ej.
1 Ach co Diosal, ¿tas val yuj ix oñ actejcan d'a junelñej? ¿Tas yuj ix te cot yoval a c'ool d'a quib'añ a oñ a choñab' oñ tic?
2 Naoñcot a oñ oñ a mannaquel d'a peca'. A oñ oñ a colannaqueli yic tzoñ och a choñab'oc. Nacot tzalan Sion b'aj cajan achtaxon eq'ui.
3 Cotañ, tzul ilan tas ix aj yixtaxb'at a choñab' tic d'a junelñej yuj eb' ajc'ool. Ul il tas ix aj yixtaxb'at a cajnub' yuj eb'.
4 A eb' ayoch ajc'olal d'ayach, ix el yav eb' yuj yoval d'a yol a cajnub' b'aj scaq'uem co b'a d'ayach. Ix yac'anq'ue sbandera eb' ta', yic scheclaji to ix yac' ganar eb'.
5 Ichato c'atzitzvum eb' d'a caltac te'.
6 A q'uen sch'acab' eb' yed' q'uen smartillo ix yac'lab'ej d'a juntzañ chemte' ayoch d'a yol a cajnub' chi'. Ix lajviel svach'il yilji yuj eb'.
7 Ix yac'och sc'ac'al a cajnub' chi' eb'. Ix ixtaxb'at b'aj tz'och ejmelal d'ayach yuj eb', ix emcan lañnaj d'a sat luum.
8 Ix sna eb' oñ sataneli. Masanil b'aj scaq'uem co b'a d'ayach d'a yol co nación tic, ix laj yac'och sc'ac'al eb'.
9 Mañxo chequeloc junoc sch'oxnab'il to a choñab' oñ. Mañxa junoc a checab' d'a co cal, mañ cojtacoc paxi jantacto tiempo ol yac' jun tic.
10 Ach co Diosal, ¿jantacto tiempo ol oñ stzuntzej eb' ajc'ool tic? ¿B'aq'uiñ ol yactejcan eb' yalan chucal lolonel d'ayach?
11 ¿Tas val yuj max a ch'oxel a poder yic tza satel eb'?
12 Atax d'a peca' co Reyal achñej. Ach co Diosal, tzijtum b'aj ix cac' ganar oval yuj a colval.
13 A ach ix a poj snañal a' mar yuj a poder. Ix a mac'poj juntzañ sjolom noc' nivac noc' d'a yol a' mar chi'.

14 Ix a tec'an vecchaj juntzaň sjolom noc' nivan leviatán, ix ac'an noc' schib'at noc' chium
noc' d'a tz'inan luum.
15 A ach ix ac' q'ueul sjaj a a' sb'eyi. Ix ac'an pax tup a' nivac a' malaj taxon b'aj stupi.
16 A ach ay ic c'ualil yed' d'ac'valil. A ach ix a b'o c'u yed' q'uen uj.
17 A ach a b'onac b'aj sc'ochcan c'aman yolyib'aňq'uinal. A ach a b'onac varesma yed'
ňab'ilq'uinal.
18 Mamin Jehová, nacoti, to a eb' ajc'ol sb'uchvaj eb' d'ayach. Te quistal eb', yuj chi' tzach
spatiquejel eb'.
19 Mamin, maň oň ac' sat d'a a c'ool. Maň oň ac' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, icha junoc
syac'b'at junoc yalac' cuvajte' d'a noc' ch'acb'a.
20 Mocab' b'atcan satc'olal a trato qued'oc, yujto a d'a masanil b'aj d'a yol co choňab', b'aj
maňxo chequeloc, ix te pimb'i eb' viň maňxa yoq'uelc'olal yixtan eb' a choňab'.
21 Maň a cha ixtax eb' ilb'ajc'ool. B'itanocab' eb' meb'a' yed' eb' ilb'ajc'ol chi' d'ayach.
22 Ach co Diosal, ochaň qued'oc, coloň a oň icoň tic. Nacoti to a eb' sc'ulan chucal, max
yactej eb' sb'uchvaj d'ayach.
23 Mocab' ac'b'at satc'olal b'aj ste el yav eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' tz'el val yav
yuj spitan sb'a d'ayach.

75

A Dios sb'o yaj tas d'a stojolal

Sb'it jun tic viňaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan
Maň a Sateli.
1 Ach co Diosal, scac' yuj diosal d'ayach, yujto chequel to ayach ec' qued'oc yuj tas
satub'tac tza c'ulej, aton chi' scaleli ayic tzach cac'an b'inajoc.
2 Ach Cajal, a ach tzal icha tic: Ayic ol c'och stiempoal tas nab'il vuuj, d'a val stojolal ol
vutej in ch'olb'itan yaj eb' anima.
3 Vach'chom tz'ib'xi lum luum yed' masanil tas cajan d'a sat, palta a in ol in yamoch vaan
yipumal luum.
4 A d'a eb' ac'umtac yed' d'a eb' chuc syutej sb'a, svala': Maňxo eyic'chaaň e b'a,
5 maňxo eyalub'taňej to syal eyuuj eyalani. Maňxo ex lolon d'a ac'umtaquil, xin chi, xa
chi ach Cajal.
6 Ex vetanimail, ayic tz'ic'jichaaň junoc anima, maňoc d'a eb' anima d'a stojolal b'aj
sq'ueul c'u, maňoc d'a eb' ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, maňoc pax d'a eb' ay d'a
tz'inan luum scoti.
7 Palta aton Dios sch'olb'itan tas caji. Ay mach syiq'uemi. Ay mach syic'chaaň.
8 A yoval sc'ol Jehová, lajan yed' vino te paj ayem d'a yol junoc vaso. Ayic ol secanemta
d'a yib'aň masanil eb' sc'ulan chucal d'a sat luum tic, ichato ol yuc'b'at eb'
smasanil.
9 A in pax tic, ol valňejel yab'ixal co Diosal a oň yiňtil oň Jacob tic, ol val vach' lolonel d'a
b'ital d'ay.
10 A' ol satanel spoder eb' sc'ulan chucal, palta ol yic'chaaň yipalil eb' anima vach'.

76

A Dios syal yuuj

Ayic sb'itan jun b'it tic viň cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'aňal sc'anchaji. Sb'it jun
tic viňaj Asaf.
1 Ojtacab'il Dios d'a yol yic Judá. Te nivan pax yelc'och sb'i d'a yol yic Israel.
2 A d'a tzalan Sion, ata' ay scajnub'. A d'a Jerusalén smacvaj icha noc' choj.[76.2]

76.2 **76:2** A jun versículo tic a d'a hebreo ay chab' lolonel, syal yuj svaynub' ma junoc sňaq'ueen junoc noc' noc' ay smay. Yuj chi', ix cac'och sb'i noc' choj d'a tic, yic max satel jun pensar chi'.

3 Ata' ix satcanel syamc'ab' eb' ajc'ol yuuj, aton jul-lab', q'uen espada yed' maclab' jul-lab'.
4 Ach co Diosal, te nivan a poder. Yelxo val te ec'b'al snivanil elc'och d'a lum jolomtac vitz aytaxon d'a peca'.
5 A eb' soldado te jelan d'a oval, ix ic'chajec' syamc'ab' eb'. A eb' te ay yip, maňxa tas ix yal eb', ix vayb'at eb' d'a junelňej.
6 Ach sDioal viňaj Jacob, ayic ix el av yuj oval, majxo ib'xoclaj eb', majxo ib'xocpaxlaj scarruaje eb' yed' noc' schej.
7 Te ay a may. ¿Mach val ol yal yoch liňan d'a ichaň ayic aycot oval?
8 Ato d'a satchaaň ix alel tas ol utej a ch'olb'itan eb' anima. Ix xivb'at eb' anima chi', ix emcan numan eb'
9 ayic ix ach q'ue vaan a ch'olb'itan chi' yic tza colcanel eb' te ilb'ajc'ool yaj d'a yolyib'aňq'uinal tic.
10 A yoval sc'ol eb' anima, ol ac'can meltzajoch d'a aloj vach' lolonel d'ayach. A jab'ocxo yoval sc'ol eb' chi', ol a cachoch vaan.
11 Caq'uec co ti' d'a Jehová co Diosal, sco c'anab'ajan tas scal chi' d'ay. A exxo nación ex ayex d'a slac'anil schoňab' Dios te nivan yelc'ochi, iq'ueccot e silab' d'ay.
12 Yujto a' tz'ic'anel sq'uinal eb' yajal. A' eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic, xivpax eb' d'ay.

77

Sco nacot tas sc'ulejnac co Mam Dios

Sb'it jun tic viňaj Asaf. Sc'an jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it, aton viňaj Jedutún.
1 Te chaaň sval in b'a d'a Dios, yic vach' syab' tas svala'.
2 Ix in lesalvi d'a Cajal ayic ay in cusc'olal. Maj vactejcan in mojb'an in c'ab' d'ay d'a junjun ac'val, palta malaj tas syal yac'an snivanil in c'ool.
3 Ayic tzin naancot Dios, tzin oq'ui. Ayic tzin te ac'an pensar, schab'axq'ue in c'ool.
4 Mamin, maj in a cha vayb'atoc. Maňxo animaoc vaj svab'i, maxtzac yal-laj in loloni.
5 Tzin nacot juntzaň c'ual yed' juntzaň ab'il ec'nac d'a peca'.
6 Tzin nacot ticnaic atax yic tzin b'itan d'ac'valil. Tzin naub'taňej, tzin c'anb'an d'ayin:
7 ¿Tocval ayňejcot yoval sc'ol Dios Cajal d'ayoň? ¿Tom maňxo ol oň xajanej?
8 ¿Tom ix lajviel svach'c'olal? ¿Tom junelňej ix lajvi b'aj yac'naccan sti'?
9 ¿Tom ix sat sc'ol Dios d'a svach'c'olal? ¿Yel am val te aycot yoval sc'ool, maňxo am ol oc' sc'ol d'ayoň?
10 Ay tas yelxo val ya svab' ticnaic, svalan d'a yol vico': A Dios Ec'to d'a yib'aň smasanil, mantzac colvajlaj d'ayoň, icha ix aj scolvaj d'a yalaňtaxo, xin chi.
11 Ach in Diosal, a ticnaic ol in nacot juntzaň tas satub'tac a b'onac d'a peca'.
12 Ol in nacot masanil tas a b'onac.
13 Ach in Diosal, te vach'ňej masanil tastac tza b'o'o. Malaj junocxo dios nivan yelc'och icha ach tic ach co Diosal.
14 A ach tic, Dios ach, sb'oumal ach tastac satub'tac. Ix a ch'oxel a poder d'a masanil nación.
15 A yed' a poder a colnaccanel a choňab', aton eb' yiňtilal viňaj Jacob yed' viňaj José.
16 Ach co Diosal, ayic ix ach yilan a' mar, ix xivq'ue a'. Ix ib'xiq'ue a' masanto d'a sjulal yich.
17 A asun ix yaq'uemta sňab'il. Ix c'aň c'u d'a satchaaň, tzijtum b'aj ix checlaj leb'lon d'a sat luum tic.
18 Ix ib'xi lum luum tic yuuj. Ix ab'chaj sc'aň c'u d'a scal chacxuxum ic'. A a leb'lon, ix yac' saquilq'uinal d'a yolyib'aňq'uinal tic.
19 A d'a yol a' mar ix a jac a b'e, tzijtum a a' b'aj ix ach c'axpaji, palta malaj mach ix ilan yechel oclem.

20 Ix ic' b'ey a choňab' icha noc' calnel. Ix a yamc'ab'ej viňaj Moisés yed' viňaj Aarón yic
scuchb'an a choňab' eb' viň.

78

Ay scolval Dios d'a schoňab'

Sb'it jun tic viňaj Asaf yic tzoň sc'ayb'ej.
1 Ex vetchoňab', ab'ec in c'ayb'ub'al, aq'uecoch e chiquin d'a tas svala'.
2 Ol val juntzaň lolonel nivan yelc'och d'ayex. A juntzaň tas c'ub'eltac yajcan d'a peca', a
ol vala', aton juntzaň manta b'aj tz'alchajeli.
3 Ol val juntzaň tas cab'nac, aton tas cojtac, a eb' co mam quicham alannac cab'i.
4 Yovalil ol cal d'a eb' cuninal. A juntzaň tas satub'tac sb'onac Jehová yed' spoder, ol cal
d'a eb' toto ol aljoc.
5 A Dios ix b'oancan jun b'eyb'al d'ayoň a oň yiňtil oň viňaj Jacob tic. Ix yac'ancan jun
c'ayb'ub'al d'ayoň israel oň tic. Yalannaccan d'a eb' co mam quicham to sc'ayb'ej
yuninal eb', a oň ton tic. A oňxo pax tic ol co c'ayb'ej eb' cuninal
6 yic vach' ay yab'ix eb' anima d'a b'aq'uiň, eb' mantzac alji. Axo eb' chi' ol alan pax d'a
eb' yuninal.
7 Yic vach' a Dios syac'och eb' yipoc sc'ool. Yic a tas sb'onac Dios max b'atcan satc'olal
yuj eb'. Yic sc'anab'ajej pax schecnab'il Dios chi' eb'.
8 Yic vach' maň ol yutej sb'a eb' icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, maň schanacoc
yab' sc'ayb'ub'al Dios eb', spitejnac sb'a eb'. Maň tec'anoc yutejnac spensar eb',
maň sc'anab'ajejnacoc Dios eb'.
9 A eb' soldado yic Efraín, ay syamc'ab' eb' yic oval. Palta ayic ix och oval chi', ix b'at eb'
elelal.
10 Malaj yelc'och strato Dios d'a eb'. Max yal-laj sc'ol eb' sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al Dios
chi'.
11 A tas ix sb'o Dios, aton juntzaň sat co c'ool quilani, ix b'atcan satc'olal yuj eb'.
12 A Dios ix b'oan tas satub'tac d'a yichaň eb' co mam quicham d'a Zoán d'a yol yic Egipto.
13 Ix spoj sb'a a' mar yuuj, ix schecanec' eb' d'a snaňal a' chi'. Ix syamoch vaan jun a' mar
chi', icha muro ix ajcan a' yuuj.
14 D'a c'ualil ix ic'ji b'ey eb' yuuj d'a yalaň jun asun. Axo d'ac'valil, ix ic'ji b'ey eb' yed'
saquilq'uinal jun c'ac'.
15 Ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj d'a taquiň luum, maň jantacoc a a' ix elta, ix yuc'an a'
eb'.
16 A d'a yol q'uen nivan q'ueen ix elul a' nivac a' yuuj.
17 Vach'chom ix yil jun chi' eb', palta aňeja' ix och smul eb' d'a Dios d'a tz'inan luum chi'.
Ix chichon sc'ol eb' d'a Dios Ec'to d'a yib'aň smasanil.
18 Ix yac' proval Dios eb', ix sc'anan svael eb' icha val d'a sgana.
19 Ix yalan specal Dios eb' icha tic: ¿Maxto ol yal-laj yac'ji co vael yuj Dios d'a tz'inan luum
tic?
20 Yel toni, ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj. A d'a yol q'ueen ix elul a' nivac a', ix ch'ayxi
lum luum yuj a', ¿ol am yal pax yac'an co vael ticnaic? ¿Ol am yal yac'an chib'ej
d'ayoň a oň schoňab' oň tic? xchi eb'.
21 Ix cot yoval Jehová ayic ix yab'an jun slolonel eb' chi'. Icha val te' c'ac' ix aj scot yoval,
ix ja copnaj d'a eb' yiňtilal viňaj Jacob,
22 yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. Maj yac'paxoch scolval Dios chi' eb' yipoc sc'ool.
23 Vach'chom icha chi' ix yutej sb'a eb', palta ix ac'chajemta asun yuj Dios, ix sjacan
spuertail satchaaň.
24 Ix emul maná d'a yib'aň eb' schoňab' icha sja yax ňab'. Satchaaňil trigo ix sva eb'.
25 A svael eb' ángel ix sva eb'. Cham ix va eb' yuj Dios.

26 A ic' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a sur, ix cot xumumoc d'a satchaañ, yuj spoder Dios ix javi.
27 A ic' chi' ix ic'ancot noc' chib'ej d'a yib'añ schoñab' Dios chi'. Mañxo jantacoc noc' much ix emuli, icha lum pococ, ma icha yarenail sti' a' mar ix aj sjavi noc'.
28 A b'aj ayec' choñab' chi', ata' ix ja b'ulan noc' yed' d'a spatic yichañ smantiado eb'.
29 Yuj spec'al eb', a Dios ix ac'an tas ix snib'ej eb' chi'. Ix yac' val sgana eb' schi'an noc'.
30 Palta ayic manto tzactzajlaj eb' schi'an noc', ayic aytooch noc' chib'ej chi' d'a yol sti' eb',
31 ix cot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. Axo ix ac'an cham eb' vinac ay yip, aton eb' vinac ch'oc yel d'a scal eb' quetisraelal chi'.
32 Palta mañoc yuj chi' ix sb'o sb'eyb'al eb'. Añeja' yoch smul eb'. Maj yac'laj pensar eb' yuj tas satub'tac ix sc'ulej Dios chi', maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool.
33 Yuj chi' ix satjiel eb' yuj Dios chi' d'a scal nivac xivc'olal. Junñej mutz'satil, ma icha quic'an quic', icha chi' ix aj satel eb'.
34 Ayic ix cham jayvañ eb' chi' yuj Dios, ix sna sb'a sc'ol juntzañxo eb', ix c'och eb' d'a yichañ Dios, ix lesalvi eb' d'ay d'a smasanil sc'ool.
35 Ichato chi' ix najicot Dios Ec'to d'a yib'añ Smasanil yuj eb', yujto a' stañvan eb', a' scolan pax eb'.
36 Añej yed' sti' eb' stz'ac yal vach' lolonel d'a Dios chi'.
37 Malaj b'aj vach' ix yutej sb'a eb' d'ay. Maj sc'anab'ajej pax strato eb' yed'oc.
38 Palta ix te oc' sc'ol d'a eb', yuj chi' ix succhaj sat schucal eb' yuuj. Maj ac'joc cham eb'. Tzijtum el ix och vaan yoval, majxo yaq'uelc'ochlaj yoval chi' d'a eb'.
39 Ix snacoti to animañej eb'. Lajan eb' icha ic' toñej tz'ec'b'ati, maxtzac meltzajlaj.
40 Tzijtum el ix spitej sb'a eb' d'ay, ix yab' syail d'a tz'inan luum yuj eb'.
41 Palta añeja' yac'ji proval yuj eb'. Ix tzuntzajcot yoval sc'ol co Diosal Axoñejoch chi' yuj eb'.
42 Max snacotlaj jun c'ual eb' ayic ix coljiel eb' yuj spoder d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool.
43 Maj snapaxcot juntzañ milagro yilnac eb' d'a Zoán d'a yol yic Egipto.
44 Ix yac'och a nivac a' chic'al d'a Egipto, axo eb' aj Egipto chi', majxo yal-laj yuc'an a' eb'.
45 Ix yac'anpaxcot noc' us d'a scal eb' aj Egipto chi', icha val asun yec' noc', ix te ixtaj eb' yuj noc'. Ix yac'anpaxcot noc' tzijtumal pajtza' d'a scal eb', yic tz'ixtaxel schoñab' eb' yuj noc'.
46 Masanil sat tastac avab'il yuj eb' ix yac'och d'a yol sc'ab' noc' c'ulub'. Ix lajviel sat yavb'en eb' yuj noc'.
47 A q'uen sacb'at yed' q'uen cheev ix lajanel te' higo yed' te' uva avab'il yuj eb'.
48 Ix cham noc' svacax eb' yed' noc' scalnel eb' yuj q'uen sacb'at, yuj pax b'aj ix mac'vaj c'u.
49 Ix yac'cot yaelal Dios d'a yib'añ eb', yuj yoval sc'ol mañxa yalb'anil. Mañ jantacoc eb' ángel ix scheccoti yic tzul satjiel eb' aj Egipto chi'.
50 Junelñej ix te cot yoval, majxo oc'laj jab'oc sc'ol d'a eb'. Ix ac'jib'at eb' d'a yol sc'ab' chamel yuuj.
51 Masanil eb' vinac b'ab'el tz'alji d'a snun d'a yol yic Egipto chi' ix smilchamoc. D'a junjun patil eb' aj Egipto chi', jun mach ix chami.
52 Ix ic'ji b'ey eb' co mam quicham chi' yuj Dios d'a tz'inan luum, icha yic'ji b'ey noc' calnel, icha chi' ix utaj eb'.
53 Vach' ix aj yic'ji b'ey eb' yuuj, yic vach' max xiv eb'. Axo eb' ayoch ajc'olal d'a eb', ix b'atcan eb' d'a yol a' mar.
54 Ix ic'jicot eb' yuj Dios d'a jun luum sic'b'ilel tic yuuj, d'a juntzañ vitz ix yic'canec' tic d'a scal oval.

55 Ix yic'anel juntzaň nación d'a yichaň eb'. Ix spojancanec' lum luum chi'. Macquiltac
ix yutej d'a junjun yiňtilal. Ix cajnaj eb' d'a schoňab' eb' ajc'ool chi'.
56 Palta axo eb' co mam chi', ix ac'ji proval Dios Ec'to d'a yib'aň smasanil yuj eb'. Ix
tzuntzajcot yoval sc'ol yuj eb'. Maj sc'anab'ajej eb' tas ix yal Dios chi'.
57 Icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, icha chi' ix yutej sb'a eb' d'a yichaň Dios. Maj
sc'anab'ajejlaj eb' d'ay. Ix el eb' d'a yol sb'e icha junoc jul-lab' coxo.
58 Ix stzuntzejcot yoval Dios chi' eb', yujto b'at lesalvoc eb' d'a jolomtac vitz, b'at
yac'anem sb'a eb' d'a juntzaň yechel comon dios.
59 Ix cot yoval Dios chi' ayic ix yilan jun chi', ix paticajcanel eb' yuuj.
60 Ix yactancan scajnub' d'a Silo, aton jun spat yaj d'a co cal.
61 Toňej ix yila' ix ic'jib'at scaxail strato yuj eb' ajc'ool, aton sch'oxnab'il stziquiquial yed'
spoder.
62 Ix te cot val yoval Dios chi' d'a eb', yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi' yic
smiljicham eb'.
63 A eb' quelemtac, ix cham eb' d'a scal oval, ichato ix tz'ab'at eb'. Maňxalaj b'it yic
nupnajel ix och d'a eb' ix cob'estac.
64 A eb' viň sacerdote, ix miljicham eb' viň d'a q'uen espada. Maj oc'laj eb' ix yetb'eyum
eb' viň ix cham chi'.
65 Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj Dios Cajal, icha tz'aj yel svayaň anima, icha junoc soldado
jelan d'a oval tz'el yav yuj aň aň.
66 Ix ac'ji ganar eb' ajc'ool yuuj, ix b'at eb' elelal. Ix q'uixvicanel eb' d'a masanil tiempo.
67 Ayic ix sayanxi Dios b'ajtil ol ajxoc scajnub', ix spatiquejcanel smacb'en eb' yiňtilal
José. Maňoclaj smacb'en eb' yiňtilal Efraín ix siq'uelta.
68 Palta a d'a smacb'en eb' yiňtilal Judá ix sic'jielta yuuj, aton tzalan Sion to xajan yuuj.
69 Ix sb'oq'ue scajnub' Dios yic scan d'a junelňej icha satchaaň. Ix yaq'uem yich yic
ayňejec' d'a masanil tiempo icha lum luum.
70 Ix sic'anel jun schecab', aton viňaj David, viň taňvum calnel.
71 Ix ic'jiel viň yuj Dios chi' d'a spatic noc' nun calnel ay yune', yic vach' a viň staňvan eb'
israel yiňtilal viňaj Jacob chi'. Ix ochcan schoňab' Dios chi' icha scalneloc viň.
72 Ix taňvaj schoňab' Dios yuj viňaj David chi'. D'a smasanil sc'ol viň yed' sjelanil ix
staňvej.

79

Cusc'olal yuj Jerusalén

Sb'it jun tic viňaj Asaf.

1 Ach co Diosal, ix och eb' ch'oc choňab'il d'a lum a macb'en. Ix yixtanb'at a templo eb'.
Ix smaq'uem laňnaj Jerusalén eb'.
2 A eb' a checab' c'anab'ajum d'ayach, ix miljicham eb' yuj eb'. A noc' ostoc yed' noc'
chium noc' ix chianb'at snivanil eb' a checab' chi'.
3 Icha a a' ix aj stob'can schiq'uil eb' a checab' chi' d'a masanil Jerusalén. Malaj mach ix
mucan snivanil eb'.
4 Tzoň b'uchji yuj eb' anima cajan d'a co lac'anil. Tzeb'ajtac quilji d'a eb'.
5 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol ac'cot oval d'ayoň? ¿Aňej ama yajcot a c'ac'alc'olal
d'ayoň icha sq'ue ňilňon yoc te' c'ac'?
6 Ac'cot yoval a c'ol d'a eb' ch'oc choňab'il maň ach ojtannacoc, aton eb' max yaq'uem
sb'a d'ayach.
7 Yujto a eb' ix oň satanel a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic, ix yixtanb'at co choňab' eb'.
8 Maň ac' co tupel smul eb' co mam quicham. Ac'cot a vach'c'olal d'a quib'aň d'a
elaňchamel, yujto maňxo animaoc caj scab'i.

9 Ach Dios, co Columal ach. Ochañ qued'oc, colvajañ qued'oc. Sucsat co mul yic max
b'uchji a b'i yuj eb' anima.
10 Tato maay, ol yal eb' ch'oc choñab'il chi' icha tic: ¿Tocval ay yelc'och jun sDiosal eb' chi?
xcham eb'. Ac' quil a pactzitan d'a eb' yuj eb' a checab' ix smilcham eb'. Yab'ocab'
jun chi' eb' ch'oc choñab'il.
11 A eb' ayoch preso, van yalan sb'a eb' d'ayach, cotañ q'uelan d'a eb'. A eb' yicxo chamel
yaji, colel eb' yed' a poder.
12 Mamin Jehová, aq'uec' uqueloc a pac d'a juntzañ nación ay d'a co lac'anil, yujto
b'uchumtac eb' d'ayach.
13 A oñxo a choñab' oñ tic, icha a calnel caji. Ol cac'ñej yuj diosal d'ayach. Ol co b'itej
vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

80

Sc'anji scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan
Añ Xumaac.
1 Maclej ab' ach quilumal a oñ israel oñ tic. Tañvej oñ a oñ yiñtilal oñ can viñaj José. Ach
c'ojan ach em d'a scal eb' querubín,
2 ac' checlaj a tziquiquial d'ayoñ, a oñ ton yiñtilal oñ can viñaj Efraín, viñaj Benjamín
yed' viñaj Manasés. Ac'lab'ej a poder yic tzoñ a colaneli.
3 Ach co Diosal, b'oxi caj icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a
colancaneli.
4 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, ¿Tom añeja' mañ ol ab' slesal eb' a choñab' yuj
yoval a c'ool?
5 A co cusc'olal ix ac' co vaeloc. A yal co sat ix ac' cuq'uemoc.
6 Ix oñ ac'anoch sb'uchlab'ejoc eb' cajc'ool ay d'a co lac'anil. Ste q'uechaañ eb' oñ
stzetzani.
7 Ach Dios Yajal d'a Smasanil, b'oxi caj icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ,
tzoñ a colancaneli.
8 A d'a Egipto ic'naquelta jun sc'ab' te' uva, ic'annaquel juntzañ ch'oc nacional d'a sat
lum tic, axo te' uva chi' avejnaccanem d'a sat lum tic.
9 Ix aq'uenan te'. Ix b'at sch'añal yib' te'. Ix q'uib' te'. Ix majel sat luum tic yuj te'.
10 Ix q'uec'och yeñul te' d'a jolomtac vitz. Ix muschajpax te' nivac c'ute' chaañ steel yuj
te'.
11 Ix c'och te' sñi' d'a stitac a' mar, ix c'ochpax te' svol d'a a' nivan Éufrates.
12 ¿Tas yuj ix eccan lañchaj q'uen smacte'al te' latz'b'ilq'uei, yuj chi' tz'ic'jiel sat te' yuj eb'
tz'ec' ta'?
13 Van slajviel te' yuj noc' c'ultaquil chitam. Van sc'uxanb'at te' noc' c'ultaquil noc'.
14 Ach co Diosal, Yajal ach d'a Smasanil, meltzajañxicot q'uelan d'ayoñ co c'ana'. Ilcot
masanto d'a satchaañ chi', tza naan cot te' uva tic,
15 aton te' a ach val lac'an avejnac, a te' svol a ach val ix ac' yaxb'oc, a oñ ton a choñab'
oñ tic.
16 A yed' yoval a c'ool, ac'cham eb' ix oñ ixtani, eb' ix ñusantz'a co choñab'.
17 Palta ochañ qued'oc a oñ sic'b'il oñ el tic uuj, a oñ ton a choñab' oñ ix ac' co tec'anil yic
tzoñ och icoc.
18 Malaj b'aq'uiñ ol quic'canel co b'a d'ayach. Ac' co q'uinal, añej d'ayach ol cal co b'a.
19 Ach Jehová Dios, Yajal ach d'a Smasanil, b'oxi caj junelxo icha d'a yalañtaxo. Ac'cot a
vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colancaneli.

81

A svach'c'olal Dios yed' spital eb' israel

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.

1 Coñ b'itanec d'a tzalajc'olal d'a Dios tz'ac'an quip. Coñ avajec d'a tzalajc'olal sco b'itan co Diosal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic.
2 Coñ b'itanec yed' pandereta yed' te' arpa vach' sc'añi yed' pax salterio.
3 Co puec q'uen trompeta ayic tz'alji q'uen uj. Co puec pax q'ueen ayic sc'ojnaj q'uen uj chi', yujto nivan q'uiñ jun chi' d'ayoñ.
4 Aton jun checnab'il ix yac' Dios d'ayoñ a oñ israel oñ tic, a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob.
5 Ix alchaj d'ayoñ yiñtilal oñ viñaj José tic, ayic ix b'at Dios oval d'a Egipto.
Ata' ix cab' jun lolonel, palta mañ cojtacoc mach ix lolon chi'.
6 Ix yalan d'ayoñ: Toxo ix vic'canel eyicatz d'a yich e patic. Toxo ix vic'canel jun munlajel te ya d'a eyib'añ.
7 Ix in eyavtejcoti ayic ayex och d'a syaelal, a inxo ix ex in colo'. Ix ex in tac'vej d'a scal asun ayic sc'añ c'u. Ix ex vac' proval d'a a' yic Meriba.
8 Ex in choñab', ab'ec tas svala', a in van in lolon d'ayex. Ex israel, octom tzin e c'anab'ajej.
9 Malajocab' sdiosal eb' ch'oc choñab'il ayec' d'ayex. Mañ eyaq'uem e b'a d'a juntzañ comon dios chi'.
10 A in Jehová e Diosal in, a in ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto. Jaquec e ti', ol ex in vatzitej.
11 Palta maj yal e c'ol ix in e c'anab'ajej a ex in choñab' Israel ex tic.
12 Yuj chi' ix ex vactejcan yuj e pital, ix eyac'an e gana icha snib'ej e c'ool.
13 Ex in choñab' Israel, octom ix eyab' tas ix vala'. Octom ix e b'eyb'alej in checnab'il.
14 Ix am vac'och yaelal d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex. Junñej am mutz'satil ix aj in satanel eb'.
15 A eb' tzin yajaneli, toxoñej am ñojoji yec' eb' yuj xivelal d'ayin. Axo syaelal eb', scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej.
16 Palta a exxo tic, ix am ex in vatzitej. A am val ixim trigo te vach' ix vac' d'ayex. Ix am vac' noc' yalchab' tz'elta d'a sattac q'uen q'ueen eyuq'uej yic tzex tzalaji, xchi Jehová.

82

A Dios Sat yaj d'a eb' Juez

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 C'ojanec' Dios b'aj molanec' eb' dios.82.1 Van sch'olb'itaj eb' dios chi' yuuj.
2 Syalan icha tic d'a eb': ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e ch'olb'itan d'a esal, yed' eyac'anoch e b'a yed' eb' sc'ulan chucal?
3 Colvajañec d'a eb' mantalaj yip yed' d'a eb' mañxalaj smam. Tojol tzeyutej e b'oan yaj yoval eb' ilc'olal yaji yed' eb' ayoch d'a stzapan majanil.
4 Colequel eb' mantalaj yip yed' eb' meb'a' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal.
5 Palta a ex tic, mañ eyojtacoc. Max nachajel-laj eyuuj. Ichato d'a scal q'uic'alq'uinal tzex b'eyi. Yuj e chucal chi', van yixtaxel anima d'a sat luum tic.
6 Ix vala' to dios ex a ex tic. E masanil vuninal ex, a in eq'uinto d'a yib'añ smasanil.
7 Palta a ex tic ol ex chamoc, icha tz'aj scham masanil eb' anima. Ol ex satel icha juntzañxo eb' yajal, xchi Dios.

82.1 **82:1** A jun lolonel “dios” syal d'a tic, mañ junñejoc tas syalelc'ochi. Ay b'aj a eb' ángel syala', mato a eb' nivac vinac ay yopisio icha eb' juez. Tecan a eb' juez syal d'a tic.

8 Ach co Diosal, cotañ, yamoch a ch'olb'itan yaj eb' cajanec' d'a sat luum tic. A ach ay ic masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic.

83

Lesal yic sc'anchaj syaelal eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 Ach in Diosal, mocab' toñejoc tzach matz'ani. Colvajañ d'ayoñ.
2 Ilcot eb' ayoch ajc'olal d'ayach, sq'ue val somnaj eb' ach spaticaneli, schichon sc'ol eb' d'ayach.
3 C'ub'eltac sna eb' to ol sc'ulej chucal eb' d'a co patic, a oñ a choñab' oñ tañvab'il oñ tic uuj.
4 Sna eb' to ol ja eb' oñ sateli yic vach' mañxo nacionoc ol oñ ajcanoc. Sgana eb' to maxtzac oñ nachajcot a oñ israel oñ tic.
5 Ix smol naan eb' yac'an chucal d'ayach, junxoñej ix aj spensar eb'.
6 Ix smolb'ej sb'a eb' aj Edom, eb' yiñtilal Ismael, eb' aj Agar, eb' aj Moab,
7 eb' aj Gebal, eb' aj Amón, eb' aj Amalec, eb' filisteo yed' eb' cajan d'a Tiro.
8 Yamanpax ix aj eb' aj Asiria yed' eb' yic scolvaj eb' d'a eb' yiñtilalcan viñaj Lot chi'.
9 Icha utejnac eb' aj Madián, icha chi' tzutej eb'. Icha utejnac viñaj Sísara yed' viñaj Jabín d'a sti' a' Cisón, aton
10 eb' chamnac d'a Endor, icha chi' tzutej eb'. A eb' chi' ochnaccan snivanil eb' yabonoaloc añ añc'ultac.
11 Icha utejnac viñaj Oreb yed' viñaj Zeeb, icha chi' tzutej masanil eb' nivac vinac d'a scal eb'. Icha utejnac viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna, icha chi' tzutej eb' yajalil eb',
12 yujto sgana eb' syiquejcan lum a macb'en.
13 Ach in Diosal, icha c'alem tz'ic'jib'at yuj chacxuxum ic', ma icha te' taquiñ xil te' scuchjib'at yuj ic', icha chi' tzutejcan eb'.
14 Icha tz'aj sb'at c'ac' d'a caltac vayumtac, masanil yaxluum stz'ab'at yuuj,
15 ichocab'ta' tzutej a satanel eb' yed' yoval a c'ool. Xib'tejcanb'at eb', pech b'eyec' eb' icha yic'jib'at tastac yuj oval ic'.
16 Mamin Jehová, ac' q'uixvelal eb' yic vach' syojtaquejel eb' to a achñej Dios ach.
17 Q'uixvocab'canq'ue sc'ool eb' d'a masanil tiempo. Chamocab' eb' yuj q'uixvelal,
18 yic vach' masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic tz'ojtacaneli to a ach Jehová ach, a achñej ec'achto d'a yib'añ smasanil.

84

A scajnub' Dios snib'ej in c'ool

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.

1 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, yelxo val te nib'ab'il a cajnub'.
2 Mañ jantacoc snib'ej in c'ol tzin aj d'a yamaq'uil a cajnub' chi'. Ach Dios pitzan, tzin b'itan d'ayach d'a tzalajc'olal d'a smasanil in c'ool.
3 A noc' tz'unun yed' noc' sañcapech, tz'ilchaj b'aj tz'aj noc', sb'oan so' noc' b'aj tz'aj yune' d'a slac'anil altar, ach Jehová Yajal d'a Smasanil, in Reyal ach, in Diosal ach.
4 Vach' yic eb' cajanec' d'a a cajnub'. Max yactejlaj eb' sb'itan d'ayach.
5 Te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, aton eb' snib'ej spet javi sc'ual q'uiñ, yic sb'at eb' d'a a cajnub' d'a tzalan Sion.
6 Ayic tz'ec' eb' d'a lum ch'olan b'aj sq'uib' te' bálsamo, icha sjaj a' cotac melem tz'ajcan jun ch'olan chi'. Axo b'ab'el ñab' tz'ac'an yaxb'oc lum ch'olan chi'.84.6

84.6 **84:6** Icha tic yalan juntzañ copia d'a hebreo.

7 Tz'ochĥej stec'anil eb' sic'lab'il, axo d'a Sion tzach yil eb' ach in Diosal Axoñej Ochi.
8 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ach sDiosal viñaj Jacob, ab' co lesal tic.
9 Ach Dios, ilcot viñ co reyal tzoñ tañvani, aton viñ a sic'naquelta. Ac' a vach'c'olal d'a yib'añ viñ.
10 Yelxo val te vach' tzin aj junoc c'ual d'a slac'anil a cajnub', d'a yichañ pax mil c'ual najat ay in eli. In gana to tzin aj in tañvej spuertail a cajnub' chi' d'a yichañ to tzin aj d'a spat eb' sc'ulan chucal.
11 Ach Jehová co Diosal, a ach tzac' saquilq'uinal d'ayoñ, tzoñ a tañvani. Tzac' a vach'c'olal d'a yib'añ eb' sb'eyb'alan tojolal, tzic'anchaañ eb'. Tzac'ĥej masanil tastac vach' d'a eb' yujto ay elc'och d'a sat eb'.
12 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool.

85

Coloñel junelxo

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Mamin Jehová, yelxo val te vach' ach d'ayoñ a oñ a choñab' oñ tic. Ix oñ ic'xi meltzaj b'aj sacleminac cajcanb'at a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob tic.
2 Ix a sucsat co chucal a oñ a choñab' oñ tic. Ix ac' lajvoc masanil co mul.
3 Ix a yamoch vaan yoval a c'ool yed' a c'ac'alc'olal.
4 Ach co Diosal, co Columal, ochañ qued'oc junelxo, yechelocxob' ste cot yoval a c'ol d'ayoñ.
5 ¿Tom añeja' ol cotñej oval d'ayoñ d'a masanil tiempo?
6 ¿Tom mañxo ol ac'xi co tec'anil yic vach' tzoñ tzalaj ed'oc a oñ a choñab' oñ tic?
7 Ach Jehová, ch'oxcan a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colanpaxeli.
8 Ol vab' tas ol yal Jehová Dios d'ayoñ. Ol yac' junc'olal d'ayoñ schoñab' oñ tic, tato mantzac co c'ulej mañ pensaril.
9 Yeltoni, b'ecan sc'ol Dios scolvaj d'a eb' ay tz'och emnaquil d'ay, yic vach' scheclaj stziquiquial d'a co cal.
10 Ol yac' svach'c'olal Dios d'a eb' schoñab', axo eb' ol c'anab'ajan d'ay. A eb' anima tojol sb'eyb'al, ol ac'joc sjunc'olal eb' yuj Dios.
11 C'anab'ajum ol aj eb' anima d'a sat lum tic. Axo Dios, ato d'a satchaañ ol yac'cot scolval.
12 Ol yac'cot svach'c'olal Jehová, ol yac'an sat jantac tas scavej d'a sat co lum tic.
13 A tojolal ol b'ab'laj cot yuj Jehová, a' ol tojolb'itan b'e b'aj ol javoc.

86

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, schaocab' a c'ol ab'an tas svala', yujto ilb'aj in c'ool, te malaj pax vip svab'i.
2 Colineli, yujto c'anab'ajum in d'ayach. Mamin, colin a in a checab' in tic, yujto a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
3 Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Masanil c'u sval in b'a d'ayach.
4 Mamin, ac' tzalajb'oc in c'ol a in a checab' in tic, yujto a d'ayach tzin lesalvi.
5 Mamin, te vach' ach, ac'um ach lajvoc chucal. Te nivan a vach'c'olal aycot d'a yib'añ eb' syal sb'a d'ayach.
6 Mamin Jehová, ab' in lesal, maclej ab' tas tzin c'an d'ayach.
7 Ayic ayin och d'a syaelal sval in b'a d'ayach, yujto tzach tac'vitaxon d'a in lesal.
8 Mamin Cajalil, malaj junocxo Dios icha val ach tic. Mamin, malaj junoc mach syal sb'oan icha tas tza b'o tic.

9 Mamin, a ach ix a b'o masanil nivac choñab'. Ol ja eb' yaq'uem sb'a d'ayach, ol yalan
vach' lolonel eb' d'ayach,
10 yujto a achñej val Dios ach. Nivan elc'ochi, satub'tac tas tza c'ulej.
11 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin yic vach' tzin b'eyb'alej tas tza nib'ej d'a smasanil in
c'ool. Ac' stec'anil in pensar tic yic vach' naanachñej vuuj.
12 Ach Vajalil, ach in Diosal, ol valñej vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool. Ol ach
vic'ñejchaañ d'a masanil tiempo.
13 Yelxo val te nivan a vach'c'olal d'ayin. Maj in a chab'atlaj d'a yed'tal eb' chamnac.
14 Ach in Diosal, jun val b'ulañ eb' ac'umtac scot d'ayin. Malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb',
sgana eb' in smilanchamoc. Malaj elc'och d'a sat eb'.
15 A ach xo tic ach Dios Vajalil, te ay a vach'c'olal, te ay oq'uelc'olal. Mañ c'unoc scot yoval
a c'ool, tzaq'uelc'och tas tzala'.
16 Oc'oc val a c'ol d'ayin, ilincoti. Ac' val vip, tzin a colanel a in a checab' in tic.
17 Ac' a vach'c'olal d'ayin d'a sjichanil, yic a ol yilan eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol q'uixvoc
eb', yujto a ach Jehová ach tzach colvaj ved'oc, tzac'an snivanil in c'ool.

87

Aloj vach' lolonel d'a Jerusalén

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.
1 A Jehová ix sb'o schoñab' d'a jun tzalan yicñej yaji.
2 Yelxo val te xajan choñab' Sion yuj Jehová d'a yichañ juntzañxo co choñab' a oñ yiñtilal
oñ viñaj Jacob.
3 Mañ jantacoc lolonel vach' tz'alji d'a schoñab' Dios.
4 Syal Jehová icha tic: Ajun eb' aj Egipto yed' eb' aj Babilonia ayoch d'a scal eb' choñab'
syaq'uem sb'a d'ayin. Icha eb' aljinac d'a Sion, icha chi' ol aj eb' filisteo, eb' aj Tiro
yed' eb' aj Etiopía d'a vichañ, xchi.
5 Ol alchaj d'a choñab' Sion icha tic: A jun anima tic yed' junxo chi', a d'a Sion ix alji eb',
xchama. A Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil ol ac'an stec'anil jun choñab' tic.
6 Ayic ol tz'ib'aj sb'i eb' anima ay d'a junjun choñab' d'a ch'añ uum yuj Jehová, ol
stz'ib'ejem icha tic: D'a Sion ix alji jun tic.
7 A eb' cajan d'a Sion ol b'itan eb', ol q'ue chennaj eb' yuj tzalajc'olal, ol yalan eb': A d'a
Sion tic scot masanil svach'c'olal Dios d'ayoñ, xcham eb'.

88

Mamin, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré, tz'ib'ab'il yuj viñaj Heman Ezrahita yic tzoñ sc'ayb'ej.
Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay cusc'olal.
1 Ach Jehová, in Diosal ach, in Columal aji. C'ual d'ac'val in c'anan a colval d'a vib'añ.
2 Cha in lesal, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic.
3 Mañxo jantacoc tas sja d'a vib'añ, ichato ayinxo och d'a yol sc'ab' chamel, svab'i.
4 Ichato ayinxo och sb'isuloc eb' chamnac, mañxalaj vip svab'i.
5 Ichato ix in actajcanb'at d'a scal eb' chamnac svab'i. Icha eb' chamnac d'a oval, to
mucb'ilxo eb' ticnaic, icha val chi' vaj svab'i. Icha eb' ix b'atcan satc'olal uuj,
mañxalaj a colval d'a eb', icha chi' vaj svab'i.
6 Ichato d'a yich jun olan b'aj smucchaj eb' chamnac, b'aj te q'uic'q'uinal ix in ac'canem
svab'i.
7 Ix smol sb'a yoval a c'ol d'a vib'añ. B'elb'on sjavi juntzañ yaelal d'a vib'añ uuj.
8 Ix ic'canel eb' vamigo d'ayin, yajb'entac ix in utejcan d'a eb'. Lajan in icha junoc
presovum max yal-laj yeli.

9 Maxtzac yal-laj vilan yuj b'aj tzin te oq'ui. Mamin Jehová, junjun c'u sval in b'a d'ayach,
tzin mojb'an in c'ab' d'ayach.
10 ¿Tocval tzato a ch'ox a poder d'a scal eb' chamnac? ¿Tocval syal vach' lolonel eb'
chamnac chi' d'ayach?
11 A b'aj mucan eb' chamnac chi', maxtzac b'inajlaj a vach'c'olal. Maxtzac alji paxi to a
ach tic tzaq'uelc'och tas tzala'.
12 ¿Tocval ay mach d'a scal b'aj ay sq'uic'alq'uinalil chamel ol ilancot a tojolal yed' tas
satub'tac tza c'ulej? A d'a scal eb' chamnac chi' sb'atcan satc'olal smasanil.
13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach sval in b'a. A d'a q'uiñib'alil tzin lesalvi d'ayach.
14 Mamin Jehová, ¿tas val yuj tzin a patiquejeli? ¿Tas val yuj tza c'ub'ejel a b'a d'ayin?
15 Yictax in quelemal masanto ticnaic, yicxo max in chami, yujto ayñejoch in yaelal uuj,
yuj chi' maxtzac techajlaj vuuj.
16 A yoval a c'ol tz'ec' d'a vib'añ, vanxo vac'ji ganar yuuj.
17 Icha val yoval a' eluma' yajoch oyan yoval a c'ol d'ayin d'a junelñej.
18 Ix ic'canel eb' vamigo yed' eb' vetanimail d'a in tz'ey. A ticnaic añej q'uic'alq'uinal
oyanoch d'a in patic.

89

A strato Dios yed' viñaj David

Sb'it jun tic viñaj Etam Ezrahita yic tzoñ sc'ayb'ej.
1 Mamin Jehová, ol valñej d'a in b'it to toxonton ay a vach'c'olal. D'a masanil tiempo ol
valeli to yel tzaq'uelc'och tas tzala'.
2 A yab'ixal a vach'c'olal ay d'a masanil tiempo ol valeli. Ol valanpaxeli to max q'uexmaj
tas tzala', icha yaj juntzañ tas ay d'a satchaañ.
3 Alnac: Ay jun in trato yed' viñaj David in checab' ix in siq'ueli, ix vac'can in ti' d'a viñ,
ix valan d'a viñ icha tic:
4 A eb' iñtilal, ol vac'ñejcanoch eb' reyal a q'uexuloc d'a masanil tiempo, xin chi.
5 Mamin Jehová, masanil eb' molanec' d'a satchaañ, ol sb'itej eb' tas satub'tac tza c'ulej.
Ol yalpaxel eb' to tzaq'uelc'och tas tzala'.
6 Mamin Jehová, malaj junocxo mach d'a satchaañ syal slajb'an sb'a ed'oc. Malaj junoc
eb' lajan ed'oc.
7 Te nivan elc'och d'a scal eb' ángel. Te ay a poder d'a yichañ eb' oyanoch d'a a patic ichañ.
8 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ¿mach val junocxo lajan ed'oc? Masanil tas syalñej
uuj. Tzaq'uelc'och masanil tas tzala'.
9 Yol a c'ab' ayec' a' mar ayic ste ovaj a'. A achxo tzac'och vaan a' ayic ste c'añ a'.
10 A noc' noc' ay smay d'a yol a' mar, ix ach q'ue tec'tec' d'a yib'añ noc', ix a tec'ancham
noc'. Ix a saclemej eb' ayoch ajc'olal d'ayach yuj a poder.
11 A satchaañ yed' sat lum tic, ic toni. A ach a b'onac yolyib'añq'uinal tic yed' masanil
tastac ay d'ay.
12 A norte masanto sc'och d'a sur, a ach ix a b'o'o. A lum vitzal Tabor yed' lum vitzal
Hermón, sb'itan lum d'ayach.
13 A a c'ab' te ay yip. A a vach' c'ab', masanil syal yuuj.
14 A a despacho te tec'an yaj yuj a vach'il yed' a tojolal. A d'a masanil scheclajel a
vach'c'olal, tzac'an elc'och tas tzala'.
15 Mamin Jehová, te vach' yic eb' anima tzach b'itani. Tzalajc'olalñej yic eb' yuj a
vach'c'olal.
16 A val d'ayach syac' tzalajb'oc sc'ol eb'. Yuj a tojolal tz'ic'jichaañ eb'.
17 D'a val yel, te nivan ipalil tzac' d'ayoñ. Yuj a vach'c'olal syalñej cuuj.
18 Mamin Jehová, co Columal aji. Ach co Diosal a oñ israel oñ tic, co Reyal ach.

19 A d'a peca', ix ach lolon d'a vayichal, ix alan d'a eb' a checab' tzach c'anab'ajan icha tic:
Ix in och yed' jun soldado te tec'an, aton jun mach sic'b'ilel vuj d'a scal in choňab',
ix vac'an yopisio.
20 Ix ilchaj viňaj David in checab' vuuj, a yed' vaceite yic sic'val ix in ch'oxo' to reyxo yaj
viň.
21 Maň ol in och vaan in colvaj d'a viň, yujto a in poder ol ac'an yip viň.
22 A eb' ayoch ajc'olal d'a viň, maň ol yal-laj yoch sc'ab' eb' d'a viň. A eb' sc'ulan chucal,
maň ol tzac'vanlaj eb' d'a viň.
23 Ol in tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'a viň. Ol in milancham eb' schichonoch sc'ol d'a
viň.
24 Ayinňej ec' yed' viň yujto xajan viň vuuj. Ol vac' elc'och tas svala'. Vuujňej ol yalňej
yuj viň.
25 Ol vac' nivanb'oc smacb'en viň. Ol schael yich d'a a' mar Mediterráneo masanto sc'och
d'a a' nivan Éufrates.
26 Ol yalan viň d'ayin: In Mam ach, in Diosal ach, a d'ayach tzin col in b'a, xcham viň.
27 A inxo ol vac' snivanil yelc'och viň, icha junoc b'ab'el unin. Yelxo val ec'alto snivanil
ol aj yelc'och viň d'a yichaň masanil eb' rey.
28 Ol in xajanej viň d'a junelňej. A in trato yed' viň, maň ol q'uexmajlaj.
29 A eb' yiňtilal viň ol ac'an reyal sq'uexuloc, ol b'eyňejb'atoc yacb'an ayto ec' satchaaň
tic.
30 Palta tato ol yactejcan in c'ayb'ub'al eb' yiňtilal viň chi', tato maň ol sc'anab'ajej eb' tas
svala',
31 tato maň ol sb'eyb'alej in b'eyb'al eb', tato maň ol sc'anab'ajej in lolonel eb' svac' sc'ulej,
32 ol vac'och syaelal eb' yed' te' jixc'ab'te' yuj spital. Ol in mac' eb' yed' noc' tz'um yuj
schucal.
33 Axo pax viňaj David jun, maň ol vactejcan in xajanan viň, ol vac'ňejelc'och in ti' ix vac'
d'a viň.
34 Maň ol ec'b'atlaj in trato yed' viň. Ol vac'ňejelc'och tas ix valcan d'a viň.
35 D'a junelňej ix vac'can in ti' d'a viňaj David chi', a in ix vac' testigoal in b'a to maň ol
in q'uexa'.
36 A eb' yiňtilal viň ol ac'an reyal sq'uexuloc d'a vichaň d'a masanil tiempo icha yaj yoc
c'u tic.
37 Tec'anňej ol ajec' eb' yac'an yajalil, icha yaj q'uen uj d'a satchaaň, xa chi.
38 Axo ticnaic Mamin, ix a chaccanel viň rey a sic'naccanelta, ix a patiquejcanel viň. Ix
cot oval d'a viň.
39 Maj aq'uelc'och a trato d'a viň a checab' chi'. Ix a yumcanel scorona viň d'a sat luum.
40 Man jantacoc ix aj yolanil masanil smuroal schoňab' viň. Ix ac' juvoquem schoňab'
viň.
41 A eb' anima tz'ec' ta', masanil tas ay d'a choňab' chi', syelq'uejb'at eb'. A eb' ay d'a
slac'anil viň, sb'uchvaj eb' d'a viň.
42 A ach ix ac' sc'ulej eb' ayoch ajc'olal d'a viň, syic'anchaaň sc'ab' eb' yuj tzalajc'olal.
43 Ix iq'uel ye q'uen yespada viň. Maj ach ochlaj yed' viň ayic ix och oval.
44 Ix ac' lajvoc sb'inajnaquil viň. Ix a yumancanem sdespacho viň d'a sat luum.
45 Ix pet ichamax viň uuj, nivan ix aj ac'an q'uixvelal viň.
46 Mamin Jehová, ¿b'aq'uiň ol actej a c'ub'anel a b'a? ¿Ichaňej am tic ol ajcot yoval a c'ol
icha junoc oval c'ac'?
47 Mamin, nacoti to a co q'uinal tzapan toni. A oň anima oň tic, tzapan ix utejcan co
q'uinal.
48 Malaj junoc anima to malaj b'aq'uiň ol chamoc. Malaj mach syal scolan sb'a d'a yol
sc'ab' chamel.
49 Mamin, ¿b'ajtil ay a vach'c'olal a ch'oxnac d'a peca', aton ac'annac a ti' d'a viňaj David,
to ol ac' elc'och tas ix ala'?

50 Mamin, nacoti to maň jantacoc oň stzuntzan eb' anima a oň a checab' oň tic. Pitz'anoch tas tzoň yutej eb' chi' d'a in pixan.
51 Mamin Jehová, a eb' ayoch ajc'olal d'ayach tic, d'a junjun rato sb'uchvaj eb' d'a viň a checab' sic'b'ilel uuj.
52 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 4

90

(SALMOS 90—106)

A Dios ayec' d'a junelňej

Aton tic slesal viňaj Moisés schecab' Dios.
1 Mamin, yictax yichb'anil, a ach tzoň a coltaxoni.
2 Yictax manto a b'olaj juntzaň vitz yed' yolyib'aňq'uinal tic, masanto d'a slajvub', Dios ach taxoni.
3 A ach tzoň ac' meltzajxioch pococal, ayic tzalani: Ex anima, meltzajaňecxioch pococal, xa chi.
4 A jun mil ab'il, icha yaj junoc c'ual yaj d'a yol a sat. Icha yaj jayeoc hora d'ac'valil icha chi' yaj d'ayach.
5 Elaňchamel tzic' b'ey co q'uinal. Icha val yec'b'at junoc vayich, icha val chi' caj a oň tic.
6 Lajan oň icha aň aňc'ultac sq'ueuli. Scot xumaquil aň d'a q'uiňib'alil, axo yic tz'emcan c'u, stacjieli, schamxicanem aň.
7 Yel toni, a yoval a c'ool tzoň ac'an lajvoqueli. Maňxo animaoc tzoň ajcan yuuj.
8 A co mul yed' co chucal, vach'chom te c'ub'eltac yaji, palta chequel yaj d'a icharň.
9 Yel ton val, a yuj yoval a c'ol satel co q'uinal. Elaňchamel tz'ec'b'at co q'uinal chi', icharňej sja sic'son co c'ool.
10 Arňej 70 ab'il co q'uinal. Axo eb' tec'an jun, sc'och eb' d'a 80 ab'il. Palta te yaxo yec' c'u ac'val yuj eb'. Elaňchamel tz'ec'b'at co q'uinal, tzoň sateli.
11 ¿Mach val ojtannac spoder yoval a c'ool? ¿Mach ay xivc'olal d'ayach icha smojal yoval a c'ool chi'?
12 Ac' cojtaquejeli to tzapan co q'uinal, yic vach' snachajel cuuj, yic tzoň b'ey d'a jelanil.
13 Mamin Jehová, ocharňňej qued'oc. ¿Jantacto val tiempo ol co taňvej yic tzoň a colani? Oc'oc val a c'ol d'ayoň a oň a checab' oň tic.
14 Ac' tzalajb'oc co c'ool d'a junjun q'uiňib'alil yuj a vach'c'olal, yic tzoň b'itan d'a tzalajc'olal yacb'an pitzan oňto.
15 Sco nib'ej tzijtum ab'ilal co tzalajc'olal tzac'a', icha val sb'isul yab'ilal co yaelal.
16 Elocab' d'a a c'ool to a oň a checab' oň tic yed' eb' quiňtilal, to squil tas satub'tac tza c'ulej yed' a poder.
17 Mamin ach co Diosal, ayocab' a vach'c'olal d'a quib'arň. Ac' najtilb'oc co munlajel, checlajocab' d'a junelňej. Yel ton Mamin, checlajocab' co munlajel chi' d'a junelňej.

91

A Viň Yajal b'aj sco col co b'a

1 A ex mach ex tzeyac'och Dios Ec'to d'a Yib'aň Smasanil yipoc e c'ool, taňvab'il ex yuuj, aton Dios Masanil syal yuuj.
2 Ol eyal icha tic: Ach Jehová, a d'ayach vach' co colan co b'a, a ach tzach och queňuloc, co Diosal ach, yip co c'ol aji, xe chama.
3 Arňejton Dios chi' ol oň colanel d'a yaal c'ub'eltac yajemi yed' d'a ilya ed'jinac chamel.
4 Ol oň moyjocq'ue yuuj, ichato ay sc'axil, malaj tas ol oň ic'anoc. Yujto syaq'uelc'och sti', a' ol oň colanoc, icha tz'aj scolchaj junoc anima yuj smaclab' jul-lab'.

5 Maň ol oň xivlaj d'a junoc tas ay smay tz'ec' d'ac'valil. Maň ol oň xivpaxlaj d'a jul-lab' sjulchaj d'a c'ualil.
6 Maň ol oň xivlaj d'a ilya sja d'a scal q'uic'alq'uinal. Maň ol oň xivpaxlaj d'a tas tz'ac'an lajvoquel anima d'a c'ualil.
7 Mil anima ol cham d'a co q'uexaň. Lajuňe' mil d'a co vach', a oňxo jun, malaj tas ol oň ic'anoc.
8 Aňej to ol quila' tas spac ol scha eb' sc'ulan chucal.
9 Yujto ix co col co b'a d'a Jehová Ec'to d'a Yib'aň Smasanil, a' ix cac'och yipoc co c'ool,
10 yuj chi' maň ol schacot chucal d'a quib'aň, maň ol c'ochlaj ilya d'a co pat.
11 Ol yal d'a eb' yángel to tzoň staňvej eb' yalňej b'aj tzoň b'ati.
12 Ol oň quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' maň ol co tenoch coc d'a q'uen q'ueen.
13 Ol yal co b'eyec' d'a scal noc' choj, ma d'a scal noc' chan. Vach'chom te ov noc' chan chi', ma te nivac noc' choj chi', palta malaj tas ol oň ic'anoc.
14 Yalnaccan Jehová d'ayoň: Ol ex in colo' yujto tzin e xajanej. Ichato ol in och eyeňuloc, yujto tzin eyal e Yajaloc.
15 Ayic ol in eyavtani, ol in tac'voc d'ayex. A in ol in cajnaj eyed'oc, ol ex in colanel d'a syaelal, ol ex vic'anchaaň.
16 Nivan e q'uinal ol vac'a'. Ol vac' eyil in colval, xchi Dios.

92

B'it yic vach' lolonel

B'it yic sc'ual ic'oj ip.

1 Mamin Jehová, maň jantacoc svach'il cac'an yuj diosal d'ayach yed' co b'itan d'ayach yic tzach quic'anchaaň yujto ec'achto d'a yib'aň smasanil.
2 Maň jantacoc svach'il calanel jantac a vach'c'olal d'a junjun q'uiňib'alil yed' calanpaxel d'a junjun d'ac'valil to tz'elňejc'och tas tzala'.
3 Maň jantacoc svach'il ach co b'itan yed' masanil juntzaň chiňb'il yed' pax te' arpa to vach' yoch sjaj.
4 Mamin Jehová, a ach ix in ac'och d'a tzalajc'olal yuj tas b'ob'il uuj. Tzin b'itan d'a tzalajc'olal yuj tas ix a c'ulej chi'.
5 Mamin Jehová, te satub'tac tas ix a c'ulej. Malaj junocxo stzac'van spensar d'ayach.
6 A eb' malaj spensar, max nachajel-laj juntzaň tic yuj eb':
7 Vach'chom tz'och eb' ixtum anima b'eyumal, ma sq'uechaaň eb' chucal anima icha tz'aj sq'uib' aň aňc'ultac, palta junňej rato syac' sgana eb', slajvi chi' satixcanel eb' d'a junelňej.
8 A achxo Mamin Jehová, masanil tiempo te nivan elc'ochtaxoni.
9 Yel ton Mamin, ol ac' satjoquel eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Masanil eb' sc'ulan chucal, ol ac' saclemcanb'at eb'.
10 Van ac'an vip icha yip junoc noc' caltacte'al toro. Tzin te tzalaji yujto xajan in uuj.
11 Yovalil ol vil yac'ji ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Ol vab'anpax sc'acvi eb' sc'ulan chucal chi'.
12 A eb' anima vach' spensar, ol q'uechaaň eb' icha xumaquil te' palma. Ol q'uib'chaaň eb' icha val te' c'ute' d'a Líbano,
13 yujto ayňejec' eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ol q'uechaaň eb' yujto ayec' eb' d'a slac'anil co Diosal.
14 Vach'chom icham animaxo eb', palta lajanto val eb' icha junoc te te' tzato satani, tec'anto val yip eb'.
15 Ol sch'oxanel eb' to a Jehová co Columal, tojol toni, malaj jab'oc chucal d'ay.

93

A Jehová Rey toni

1 Mamin Jehová, Rey ach toni. Nivan chequel a b'inajnaquil yed' a poder. Tzatz ix utej
em c'ojan yolyib'aňq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj.
2 Mamin Jehová, atax d'a yichb'anil Yajal achtaxoni. Toxonton ayach eq'ui.
3 Mamin Jehová, a a' mar tz'ib'xi a', sq'uepax chulnaj a'.
4 A achxo pax Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaaň, ec'al ach d'a juntzaň a a' chi'. Ec'to
a poder d'a a' mar chi'.
5 Mamin Jehová, a a checnab'il ayňej ec' d'a junelňej. A a cajnub' nivan yelc'ochi yujto
icňej yaj d'a masanil tiempo.

94

A Jehová Juez yaji

1 Mamin Jehová, ch'oxel a b'a to Dios ach, to tza pactzitej tas malaj svach'il.
2 Ach Sjuezal yolyib'aňq'uinal tic, cotaň, pactzitej d'a smojal d'a eb' syic'chaaň sb'a.
3 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol tzalajňej eb' sc'ulan chucal?
4 Masanil eb' chuc chi', ac'umtac syutej sb'a eb', syic'chaaň sb'a eb' yed' schucal chi'.
5 Ay, Mamin Jehová, syixtejb'at a choňab' eb'. Maňxa tas syal eb' a choňab' chi' yuj eb'.
6 Smiljicham eb' ix chamnacxo yetb'eyum yuj eb'. Smilpaxcham eb' ch'oc choňab'il eb'
yed' pax eb' unin maňxalaj smam.
7 Syalan eb' icha tic: Max yil-laj Jehová sDiosal viňaj Jacob tas sco c'ulej tic. Maň
yojtacocpaxlaj, xchi eb'.
8 Ex anima te pit, ex malaj jab'oc e pensar, ab'ec, ¿b'aq'uiň ol nachajel eyuuj?
9 A Dios ix b'oan co chiquin, ¿tocval max yab'i tas tz'alchaji? A' ix b'oan yol co sat, ¿tocval
max yila' tas tze c'ulej chi'?
10 A' tz'ac'an syaelal juntzaň nivac nación, ¿tom maň ol yac' eyaelal? A' tz'ac'an sjelanil
co pensar a oň anima oň tic, ¿tocval maň yojtacoc tas tze c'ulej chi'?
11 A Jehová yojtac to malaj yelc'och tas sco na' a oň anima oň tic.
12 Mamin Jehová, te vach' yic mach tzac' scachnab'il. Tzac'an pax a c'ayb'ub'al d'ay,
13 yic vach' malaj tas sna'a ayic sjavi yaelal, yacb'an staňvej sb'oji olan b'aj tz'emcan eb'
sc'ulan chucal.
14 Mamin Jehová, maň ol oň a patiquejcanel-laj a oň a choňab' oň tic. Maň ol oň
actejcanlaj co ch'ocoj.
15 Yuj chi', a eb' yajal, a tojolal ol sb'eyb'alej eb'. Axo eb' anima vach' spensar, ol yac'och
eb' yajal chi' eb' yipoc sc'ool.
16 Mamin ¿mach tzin colan d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' eb' sc'ulan tas malaj
svach'il?
17 Mamin Jehová, tato maňoc ach tzin a colo', ayin xom ec' b'aj numan yaj eb' chamnac.
18 Mamin Jehová, ayic ix in naani to vanxo in telvi, axo val a vach'c'olal ix in yamanoch
vaan.
19 Ayic maň jantacoc tas tzin na'a, tzac' in tzalajc'olal, tza nivanan in c'ool.
20 Mamin, malaj a gana to vach' ac'an yed' eb' juez chuc syutej yilan yopisio, to maň
ichaoc yalan a ley syutej eb' sb'oan yaj junoc tas.
21 A eb' malaj smul syixtej eb'. Syac'anoch chamel eb' d'a yib'aň eb' vach' sb'eyb'al.
22 A oňxo Mamin Jehová, a ach ayach och co colnab'iloc. Ach co Diosal, icha queňul aji.
23 A ach ol a pactzitej schucal eb' chuc. Ol satel eb' yuj smul. Ach co Diosal, ol ac'can
lajvoquel eb'.

95

Coň b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal

1 Cotañec, coñ b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal. Coñ b'itanec d'a co Columal.
2 Ochocoñec d'a yichañ d'a ac'oj yuj diosal. Coñ b'itanec d'ay, yujto te nivan yelc'ochi.
3 Yujto a Jehová te nivan yelc'ochi. Aton Rey yaj d'a yib'añ smasanil eb' dios.
4 D'a yol sc'ab' ay juntzañ xab' olan d'a yich lum luum tic. A' ay yic juntzañ vitz te chaañ
yajq'uei.
5 A' ay yic a' mar, a' b'ojinac a'. A' b'oannacpax lum luum tic.
6 Cotañec, caq'uequem co b'a d'a Jehová, coñ emec cuman d'a yichañ. A' d'ay tzoñ emec
cuman yujto a' ix oñ b'oani.
7 Aton co Diosal, a oñxo tic, schoñab' oñ. Icha scalnel caji, yuj chi' tañvab'il oñ yuuj.
Syal Dios icha tic: Tato tzeyab' tas sval ticnaic,
8 mañ e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham d'a Meriba. Mañ eyutej e b'a
icha yutejnac pax sb'a eb' d'a Masah d'a taquiñ luum.
9 Aton ta' yac'nac in proval eb' e mam eyicham chi', vach'chom yilnac eb' juntzañ tas
satub'tac in b'onac.
10 40 ab'il te ov vutejnac in b'a d'a eb', valannac icha tic: A juntzañ anima tic, ch'ocñej
b'aj ayoch spensar eb', max nachajel-laj yuj eb' tas tzin nib'ej sb'eyb'alej eb', xin
chi.
11 Yuj chi' yed' val yoval in c'ool, vac'nac in ti' to max ochlaj eb' d'a lum luum b'aj ijan
vac'nac yic' yip eb', xchi Dios.

96

Squic'chaañ sb'i Jehová d'a b'ital
(1Cr 16.23-33)

1 Aocab' junoc ac' b'it sco b'itej d'a Jehová. Coñ b'itanec d'ay co masanil cajan oñ d'a
yolyib'añq'uinal tic.
2 Coñ b'itanec d'a Jehová, calec vach' lolonel d'ay. Junjun c'u scalanec el co colnab'il
syac'a'.
3 Calequel yab'ixal sb'inajnaquil yed' tas satub'tac ix sc'ulej. Calequel d'a smasanil
choñab' yed' d'a junjun nación.
4 Yujto nivan yelc'och Jehová, smoj tz'alchaj vach' lolonel d'ay. Yelxo val te ay smay d'a
yichañ masanil eb' dios.
5 Axo pax sdiosal juntzañxo ch'oc choñab'il jun, malaj yalani yujto yechelñej yaji. Palta
axo pax Jehová, a' b'oannac satchaañ.
6 Te nivan yelc'ochi, te ay pax spoder. Scheclaj spoder yed' svach'il yilji d'a scajnub'.
7 Ex anima d'a juntzañ choñab', alec vach' lolonel d'a Jehová yujto te nivan yelc'ochi, te
ay pax spoder.
8 Alec vach' lolonel d'ay icha val smojal. Ochañec yed' e silab' d'a yamaq'uil stemplo.
9 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a scajnub' vach' yilji. E masanil ex anima, ayocab' e
xivc'olal d'a yichañ.
10 Alec d'a juntzañxo nación to a Jehová Rey toni. Tzatz ix yutej em c'ojan
yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj. Junlajaññej syutej sch'olb'itan juntzañ
choñab'.
11 Tzalajocab' satchaañ yed' lum luum tic. Elocab' yav a' mar yed' masanil tas ay d'a yol
a'.
12 Ayocab' tzalajc'olal d'a scal lum jacb'en yed' masanil tastac ay d'ay. Elocab' yav
masanil te' nivac te' d'a tzalajc'olal,
13 yujto van sjavi Jehová. Tic val sjavi. Ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol
sch'olb'itan d'a vach'il yed' d'a stojolal.

97

A Jehová Rey toni

1 Tzalajocab' masanil lum luum tic yed' masanil choñab' d'a stitac a' mar, yujto a Jehová Rey toni.
2 Oyanoch q'uic'al asun d'a spatic yichañ. Te tec'an yaj yopisio yujto tojol syutej sch'olb'itani.
3 Van sb'at jun c'ac' d'a yichañ, ol tz'ab'at eb' ayoch ajc'olal d'ay.
4 Sacb'i yolyib'añq'uinal tic yuj c'ac' tz'ec' copnaj yuuj, tz'ib'xi lum luum a tz'eq'ui.
5 Tz'ulaxb'at lum nivac vitz icha noc' chaq'uib' d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil yolyib'añq'uinal tic.
6 A satchaañ sch'oxanel stojolal, axo eb' choñab', syil stziquiquial eb'.
7 Ol q'uixvoccan eb' syaq'uem sb'a d'a juntzañ comon dios, eb' syic'chaañ sb'a yed' juntzañ yechel chi', yujto masanil juntzañ dios chi' ol yaq'uem sb'a d'a yichañ Jehová.
8 Mamin Jehová, a yab'ixal tas ix utej ac'an syaelal eb' ajc'ool, ol yab' eb' aj Sion yed' juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yuj chi' ol tzalaj eb'.
9 Mamin Jehová, Yajal ach d'a yib'añ masanil yolyib'añq'uinal tic. Ec'al ach d'a yib'añ masanil comon dios.
10 A ex mach ex tze xajanej Jehová, chaquec el chucal. Yujto a eb' sc'anab'ajani, tañvab'il eb' yuuj. Scolji eb' yuuj d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal.
11 Tz'ac'ji saquilq'uinal d'a eb' anima vach' spensar yuuj, syac'an tzalajc'olal d'a eb' tojol sb'eyb'al.
12 E masanil ex anima to vach' e pensar, tzalajañec yuj tas vach' ix sc'ulej Jehová. Alec vach' lolonel d'ay.

98

Ix yac' ganar oval Jehová

1 B'itejec ac' b'it d'a Jehová. Ilecnab' tas satub'tac ix sc'ulej. A' ix oñ colan a oñ schoñab' oñ tic yed' yipalil axoñej ochi.
2 Ix sch'oxel scolval Jehová, ix sch'oxan yil juntzañ nivac nación to tojol syutej spactzitan d'a eb' ajc'ol yajoch d'ay.
3 Ix elñejc'och tas ix yal d'ayoñ a oñ schoñab' Israel oñ tic. Ix yac'cot svach'c'olal d'ayoñ. Masanto d'a slajvub' yolyib'añq'uinal tic ix ilchaji to ix oñ colchaj yuj co Diosal.
4 Ex cajan ex d'a masanil sat luum tic, b'itanañec d'a Jehová d'a tzalajc'olal. Aq'uec eyip e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
5 B'itejec b'it d'a Jehová yed' te' arpa yed' te' ay sch'añal.
6 B'itanañec d'a Jehová co Reyal d'a tzalajc'olal. B'itanañec, tze pu'an q'uen trompeta, tze pu'anpax noc' ch'aac.
7 B'itanocab' a' mar yed' masanil noc' noc' ay d'a yol a'. B'itanocab'pax yolyib'añq'uinal tic yed' eb' cajan d'ay.
8 C'añocab' a' nivac a' yuj tzalajc'olal. Junlajanocab' tz'aj yavaj lum nivac vitz d'a tzalajc'olal d'a yichañ Jehová,
9 yujto ol javoc, ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. A' ol ac'an Yajalil, junlajan ol yutoc sch'olb'itan juntzañ choñab' d'a stojolal.

99

A Jehová Yajal d'a eb' rey

1 A Jehová Rey toni, a d'a yib'añ eb' querubín ayq'ue sc'ojnub'. Tz'ib'xi nivac choñab' yuj xivelal, tz'ib'xi pax masanil lum luum.
2 Nivan ton yelc'och Jehová d'a tzalan Sion. A' ay yopisio d'a yib'añ masanil choñab'.

3 Alchajocab' vach' lolonel d'ay, yujto nivan ton yelc'ochi, te ay smay, Axoñej Ochi.
4 Mamin, a ach tic Rey ach toni, masanil syal uuj, tza xajanej tojolal. A ach a b'onaccani
to lajañ̃ej tz'aj sch'olb'itaj junjun anima. A d'ayoñ yiñtilal oñ can viñaj Jacob tic
ix ac' tojolal yed' vach'ilal.
5 Ex vetchoñab', quiq'uecchaañ sb'i Jehová co Diosal. Coñ emec cuman d'a yichañ yujto
Axoñej Ochi.
6 A viñaj Moisés yed' viñaj Aarón, ec'nac eb' viñ d'a scal eb' sacerdote Dios chi'. A viñaj
Samuel ec'nac viñ d'a scal eb' lesalvinac d'a Jehová. Ix tac'vi d'a eb' ayic ix sc'anan
scolval eb'.
7 D'a scal jun topañ asun ix lolon Dios yed' eb'. A sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il ix yac' d'a
eb', ix sc'anab'ajej eb'.
8 Mamin Jehová co Diosal, ix ach tac'vi d'a a choñab'. Ix ac' nivanc'olal smul eb', palta ix
ac' pax syaelal eb' yuj schucal.
9 Ex vetchoñab', quiq'uecchaañ sb'i Jehová co Diosal. Coñ emec cuman d'a yichañ d'a
tzalan yic ejmelal, yujto a Jehová co Diosal chi' Axoñej Ochi.

100

Sb'ital ac'oj yuj diosal

1 Co masanil cajan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic, coñ b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal.
2 Caq'uequem co b'a d'ay d'a tzalajc'olal. Cotañec d'a yichañ yed' av yic tzalajc'olal.
3 Cham val cojtacaneli to a Jehová Dios toni. A' ix oñ b'oani, yuj chi' yicoñ. A oñ schoñab'
oñ tic, icha val scalnel caji.
4 Coñ ochec d'a puerta yic tzoñ och d'a yol yamaq'uil scajnub' yic scalec vach' lolonel
d'ay. Caq'uec yuj diosal d'ay, scalanec vach' lolonel d'ay.
5 Yujto a Jehová vach' toni. A svach'c'olal ayñejec' d'a junelñej, malaj b'aj max
yaq'uelc'och tas syala'.

101

Syac' sti' viñ rey d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David.
1 A vach'ilal yed' tojolal ol in b'itej. Mamin Jehová in gana tzin b'itan d'ayach.
2 Snib'ej in c'ol tzin b'eyb'alej tojolal. ¿B'aq'uiñtax val ol ach och ved'oc? Malaj mach ol
alan jab'oc chucal d'ayin yuj in b'eyb'al d'a in palacio.
3 Malaj b'aq'uiñ ol in b'at q'uelan d'a chuc pensaril.
Ach in Diosal, max yal-laj in c'ol sb'eyb'al eb' tzach paticaneli. Malaj b'aq'uiñ ol in cha ja
eb' d'a in tz'ey.
4 Najat ol vic'canel chucal d'a in pensar. Malaj valan vic yed' eb' sc'ulan chucal chi'.
5 Ol in satel eb' c'ub'eltac tz'alan specal eb' anima. A eb' ac'umtac yed' eb' syic'chaañ sb'a,
mañ ol techajlaj eb' vuuj.
6 Ol vila' mach eb' c'anab'ajum d'a sat lum luum tic, a eb' ol munlaj ved'oc. Añej eb' vach'
sb'eyb'al ol och in checab'oc.
7 Mañ ol in cha ajlaj eb' ixtum anima d'a in palacio. A eb' naumchaañ lolonel, mañ ol in
cha ajlaj eb' d'a vichañ.
8 Mamin Jehová, d'a junjun c'u ol in satel eb' chuc cajan d'a sat co lum tic. Ol in satel
masanil eb' sc'ulan chucal d'a yol a choñab'.

102

Slesal junoc mach ilc'olal yaji

A junoc mach ayoch d'a syaelal yuj ilc'olal, axo d'a Jehová syal sb'a.
1 Mamin Jehová, ab' val jun in lesal tic. In gana to sc'och vav d'ayach.

2 Maň ach b'at mican d'ayin ayic ay in och ilc'olal. Elocab' d'a a c'ool ab'an in lesal.
Comonoc elaňchamel tzach tac'vi d'ayin ayic tzach vavtani.
3 Van slajviem in q'uinal icha val satem te' tab'. Van stz'ab'at in b'aquil icha te' cuxc'ac'
svab'i.
4 Maňxalaj yip in pixan svab'i, icha val taquiň aňc'ultac in ticnaic. Maxtzac ochlaj in
vejel.
5 Ix och lotzan in tz'umal d'a in b'aquil yuj b'aj tzin te oq'ui.
6 Lajan in icha junoc noc' cujub' d'a tz'inan luum, ma icha noc' xoch' b'aj ay te' c'atac pat.
7 Max ochlaj in vayaň. Lajan in yed' noc' much tz'ec' sch'ocojil d'a chontac pat.
8 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, junjun c'u stzuntzej cus in c'ool eb'. Tzin yac'anpax b'inaj
eb' d'a scatab'.
9 Ichato tic'aq'uil taaň in vael tzin va'a. Scalej sb'a yal in sat yed' tas svuq'uej.
10 Yujňej a c'ac'alc'olal yed' yoval a c'ol d'ayin, ix in ic'anq'ue vaan, ix lajvi chi' ix in a
yumancanb'at d'a najat.
11 Icha junoc eňul vanxo satemi, icha val chi' in q'uinal. Van in tacjiem icha val aň
aňc'ultac svab'i.
12 A achxo Mamin Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. Ol ach nachajňejcot d'a masanil
q'uinal.
13 Cotaň, oc'ocab' a c'ol d'a Sion. Toxo ix ja stiempoal to tzac'xi a vach'c'olal d'ay.
14 A oň a checab' oň tic xajan Sion cuuj, vach'chom laňchajnac emi. Tzoň oq'ui yujto ix
jujiemi.
15 Masanil nación yed' eb' viň sreyal yolyib'aňq'uinal tic, ol xiv eb' d'a stziquiquial
Jehová te b'inajnac.
16 Ayic ol b'oxiq'ue Sion, ol sch'oxan sb'a d'a scal stziquiquial ta'.
17 A' ol chaan slesal eb' malaj mach scolvaj yed'oc. Maň ol spatiquejel-laj eb', ayic ol yalan
sb'a eb' d'ay.
18 Tz'ib'chajocab'can d'a yol ch'aň uum tas ol sc'uloc Jehová yic vach' a eb' manto aljoclaj,
ol yal vach' lolonel eb' d'ay.
19 Ato d'a sc'ojnub' Jehová d'a satchaaň ol yilanemta lum luum tic,
20 yic vach' ol b'o yaj b'aj stevi eb' presovum. Ol scolancanel eb' viň preso yaji, eb' ayoch
chamel d'a yib'aň,
21 yic ol aljoquel yab'ixal d'a Sion, yic tz'alchajpax vach' lolonel d'ay d'a Jerusalén.
22 Yuj chi' ol ja masanil nación ul yaq'uem sb'a d'a Jehová chi'.
23 Ix yic'anel vip Jehová ayic ayto in q'uinal, ix tzap in q'uinal yuuj.
24 Ix valan d'ay: Ach in Diosal, maň ac' tzap in q'uinal. A val a q'uinal a ach tic, malaj
slajvub'.
25 Atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'aňq'uinal tic, a ach pax a b'onaccan
satchaaň.
26 Ol satel masanil juntzaň tic, a achxo jun, ayachňejeq'ui. A juntzaň tic ol ixtaxoc, icha
sc'ab'ic'och junoc c'apac, ol a q'uexcaneli, icha val sq'uexanel junoc sc'a pichul eb'
anima, syumancaneli.
27 A achxo jun, aňeja' aji, malaj b'aq'uiň ol ach sateloc.
28 A eb' cuninal a oň a checab' oň tic, junc'olal ol aj eb' d'a ichaň. Yuj a colval, malaj tas
ol ic'an eb'.

103

Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová

Sb'it jun tic viňaj David.
1 D'a smasanil in c'ool yed' smasanil in pixan, sval vach' lolonel d'a Jehová.
2 D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'ay. Maň ol sat in c'ol d'a masanil svach'c'olal.

3 A' val sucan sat masanil in mul. A' tz'ac'an b'oxoc in c'ool d'a masanil ilya.
4 A' tzin colanel d'a yol sc'ab' chamel. Syac'ñej svach'c'olal d'ayin, tz'oc' pax sc'ool d'ayin.
5 A' tz'ac'an masanil tas vach' d'ayin yacb'an pitzan into, yuj chi' ichato tzin ochxi quelemal icha noc' nivac ch'acb'a.
6 A Jehová sb'oan yaj d'a stojolal d'a eb' tz'ixtaj yuj eb' ixtum anima.
7 Ix sch'ox sb'eyb'al yed' tas sc'ulej d'a viñaj Moisés yed' d'ayoñ a oñ israel oñ tic.
8 A Jehová, xajan oñ yuuj, te c'un yoc' sc'ol d'ayoñ. Mañ c'unoc scot yoval, te ay pax svach'c'olal.
9 Mañ cotacoc scal tzoñ stumani. Max chichonochlaj sc'ol d'ayoñ d'a masanil tiempo.
10 Max yac'laj co yaelal icha d'a smojal yuj co chucal. Max spactzitejlaj d'ayoñ icha smojal yuj co mul chi'.
11 Te nivan svach'c'olal d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Icha val schaañil satchaañ d'a yib'añ lum luum tic, icha chi' svach'c'olal chi' d'a eb'.
12 Najat ix yac'canb'at co chucal d'ayoñ, icha snajatil scal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'emxi.
13 Icha junoc mamab'il tz'oc' sc'ol d'a yuninal, icha chi' yoc' sc'ol Jehová d'a eb' ay xivc'olal d'ay,
14 yujto yojtac tas ix aj co b'oi, yojtac sic'lab'il to pococ oñ.
15 Icha yaj sq'uinal añ añc'ultac, icha chi' yaj co q'uinal a oñ anima oñ tic. Sq'ueul añ, xumacan añ,
16 ayic sjavi junoc ic' te ov d'a añ, stacji añ yuuj. Malaj mach tz'ab'an specal tas ix aj añ.
17 Palta axo svach'c'olal Jehová, malaj slajvub', aytaxonec' d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Tz'elc'och sti' d'a yiñtilal eb' anima sc'anab'ajan strato,
18 aton eb' max yactejcan sc'anab'ajan schecnab'il.
19 A d'a satchaañ ix sb'o sdespacho Jehová. Ata' ayoch Yajalil d'a yib'añ smasanil.
20 Ex yángel Jehová, ex tec'an ex d'a e poder, alec vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton c'anab'ajum ex d'a slolonel.
21 Masanil ex satchañil checab', alequel vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton tze c'anab'ajej tas snib'ej tze c'ulej.
22 Masanil tas b'ob'il yuj Jehová d'a yol smacb'en, yalocab' vach' lolonel d'a Jehová chi'. D'a smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.

104

A Dios stañvan tas sb'onac

1 D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Jehová. Ach Jehová in Diosal, yelxo val te nivan elc'ochi. A a tziquiquial yed' a poder, a ayoch a pichuloc.
2 A saquilq'uinal tzach pichani. A ach ix ac'b'at jeñan satchaañ icha junoc mantiado.
3 A ach ix a b'oq'ue a pat d'a yib'añ a a'. A asun tz'och a carruajeoc. Icha sb'ey ic' a b'eyeq'ui.
4 A ic' tzac' och a checab'oc, axo yoc c'ac' tzac'och ac'umaloc servil.
5 Ix a b'ocanem lum luum tic d'a yib'añ sb'achnub'al. Malaj b'aq'uiñ ol ib'xoc lum d'a yed'tal chi'.
6 Ix a muc sat lum luum tic yed' a' nivan mar, ichato a a' ix och spichuloc luum. A a a' ix musan lum nivac vitz.
7 Palta a ach ix a cachoch vaan a', yuj chi' ix b'at a' elelal. Elañchamel ix b'atcan a' ayic ix yab'an a jaj a' icha sc'añ c'u.
8 Ix q'uib' lum jolomtac vitz, ix emcan lum ch'olquixtac, masanto ix c'ochcan a' b'aj ix a ch'oxcani.
9 Ix ac'canem stz'acañil b'aj sc'ochcan a', max ec'b'atlaj a' d'a jun tz'acaañ chi'. Mañxo ol smuclaj lum luum chi' a'.
10 A ach ix ac'cot a a' ay sjaj yed' a' nivac a' tz'ec' d'a scal lum nivac vitz.

11 Aton a' chi' syuc' noc' c'ultaquil noc'. A a' syuc' pax noc' caltacte'al b'uru yic tz'ec'
staquiñal sti' noc'.
12 D'a sc'ab'tac te te' d'a stitac a' nivac a' chi' sb'o so' noc' much, ata' tz'oc' noc'.
13 Ato d'a a cajnub' d'a satchaañ tzac'cot ñab' d'a yib'añ lum vitz. Tz'ac'anemta nivac
ñab' yic satan tastac tz'avchaj d'a sat lum luum.
14 Tzac' q'uib' añ añc'ultac yic vach' sc'ux añ noc' noc'. Tzac'pax q'uib' juntzañ tas scavej
yic scab'lej:
15 Aton vino tz'ac'an tzalajb'oc co c'ool, aceite tz'ic'an copopi tz'aj co sat yed' pax ixim
ixim tz'ac'an quip.
16 Tzac' yaxb'oc masanil te te' yuj ñab' yed' te' c'ute' ix avej d'a yol yic Líbano.
17 Ata' sb'o so' noc' cotac much. Axo noc' julumchay, a d'a scaltac te' taj cajanec' noc'.
18 A d'a lum nivac vitz scajnaj noc' c'ultaquil chiva. Axo d'a yoltac ñaq'ueen scajnaj noc'
chich.
19 A ach ix a b'o q'uen uj yic tz'och sb'isuloc tiempoal. Yojtac c'u janic' ol b'atixcanoc.
20 A ach tzac' ja q'uic'alq'uinal, axo tz'och d'ac'valilal. Axo d'ac'valil chi' tz'elta noc'
c'ultaquil noc'.
21 Tz'oc' noc' choj yuj schib'ej, sc'anan svael noc' d'ayach.
22 Axo yic sjavi c'u jun, sc'ub'anxicanel sb'a noc'. Axo d'a sñaq'ueen noc' tz'em cutzan
svayi.
23 A oñxo anima oñ tic, tzoñ elta, tzoñ b'at munlajel. Tzoñ munlaji tz'ec' c'u.
24 Mamin Jehová, mañxo b'ischajb'enoc jantac tas ix a b'ocani. Masanil tas ix a b'ocan
yed' a jelanil. Majnaquel sat lum luum tic yuj tas ix a b'ocan chi'.
25 Ina a' mar, te nivan sat a', mañ chequeloclaj stitac a'. Mañxo b'ischajb'enoc noc' noc'
ay d'a yol a': Ay noc' nivac, ay pax noc' cotac.
26 A d'a sat a' tz'ec' te' barco. A d'a yol a' ay noc' nivan leviatán, ix a b'o noc' yic tzach tzalaj
yed' noc' ta'.
27 Masanil juntzañ noc' noc' chi', ayñejoch sat noc' d'ayach yic tzac' svael noc' d'a yorail.
28 A ach tzac' svael noc' chi', axo noc' sic'anq'ue vaan. Elb'en yel uuj yic a tastac vach' sva
noc'.
29 Tato tz'el a sat d'a noc', xivq'ue noc'. Tato tziq'uec' yic' noc', scham noc', tz'ochxican
noc' pococal.
30 Tato tzac'xi yic' noc' jun, sq'uib' sb'isul noc'. Vach' tz'aj yiljixi sat lum luum tic a b'oani.
31 Mamin Jehová, ayñej ec' a tziquiquial d'a masanil q'uinal. Tzach tzalaj val yed' tas ix
a b'ocani.
32 Tz'ib'xiq'ue lum luum tic ayic tzach och q'uelan d'a luum. Sq'ue stab'il lum vitz ayic
tza yaman luum.
33 Mamin Jehová, ol in b'itan d'ayach yacb'an ayinto eq'ui. Yacb'an pitzan into, ol in
b'itan d'ayach ach in Diosal.
34 Mamin, comonoc val stzalaj a c'ool yed' tas tzin na tic. Añej d'ayach ay in tzalajc'olal.
35 Satocab' el eb' chuc sb'eyb'al yed' eb' tzach paticanel d'a sat lum luum tic.
A in tic yed' smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová. Calec vach' lolonel d'a Jehová
chi'.

105

A tas ix sc'ulej Dios yuj svach'iloc Israel
(1Cr 16.7-22)

1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová. Calec co b'a d'ay. Calec d'a junjun choñab' yuj tas ix
sc'ulej.
2 Coñ b'itañec d'ay. Calequel tas satub'tac ix sc'ulej.
3 Coñ tzalajec yuj Jehová. Ayocab' pax stzalajc'olal eb' emnaquil d'ay.
4 Co c'anec scolval Jehová. Caq'uequem co b'a d'ay d'a masanil tiempo.

5-6 A oñ yiñtil oñ viñaj Jacob yixchiquin viñaj Abraham schecab' Jehová, sic'b'il oñ el yuj
Jehová. Co naeccot tas satub'tac ix sc'ulej co Diosal yed' juntzañ sley ix yalcani.
7 A Jehová co Diosal ayoch Yajalil d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
8 Syac'ñejelc'och strato. Tz'elñejc'och tas syal d'a jantac smilal macañil anima tz'eq'ui.
9 Ix elc'och sti' yac'nac d'a viñaj Abraham. Ix elpaxc'och tas yalnaccan d'a viñaj Isaac.
10 Ix can tas yalnaccan chi' d'a viñaj Jacob. Ayñejec' jun sti' yac'nac chi' d'ayoñ a oñ israel
oñ tic d'a masanil q'uinal.
11 A Jehová chi' alannaccan d'a junjun eb' icha tic: Ol vac' lum Canaán d'ayach, ol ochcan
lum icoc, xchi.
12 Ayic chi' jayvañanto eb', b'eyum animañej yajec' eb' d'a sat lum luum chi'.
13 Toñej tz'ec' cajan eb' d'a junjun choñab' yed' d'a smacb'en eb' rey.
14 Palta maj yal sc'ool Dios ix ixtaj eb', yuj chi' ix cachji eb' rey chi' yuuj, ix yalani:
15 Mañ eyixtej eb' vic sic'b'ileli. Mañ e tzuntzej eb' in checab', xchi.
16 Ix yac'cot jun nivan vejel d'a jun lugar chi', ix yic'canec' masanil tas sva eb'.
17 Palta ayic manto jalaj jun vejel chi', ix b'ab'laj checjib'at viñaj José d'a Egipto yuj Dios,
aton viñ ix schoñb'at eb' checab'vumal.
18 Ix lajvi yoc viñ yuj q'uen cadena, ix ochpax q'uen d'a sjaj viñ,
19 masanto ix elc'och masanil tas yalnac Dios d'a viñ, ix sch'oxanel Dios chi' to yelton tas
ix yalel viñ chi'.
20 A viñ rey, yajal yaj viñ d'a yib'añ jantac anima ix jacanelta viñaj José chi' d'a preso.
21 Ix ac'jioch viñ yilumaloc spalacio viñ rey chi'. Ix ac'jipaxoch viñ yajalil d'a yib'añ
masanil smacb'en viñ rey chi'.
22 Ix sc'ayb'ej eb' yetyajalil viñ. Ix ac'jipax sjelanil eb' ichamtac vinac yuj viñ.
23 Axo d'a stzac'anilxo ix c'och viñaj Israel, aton viñaj Jacob b'aj ayec' viñaj José. A d'a
Egipto chi' ix cajnaj viñ, aton lum sluum eb' yiñtilal viñaj Cam.
24 A Dios ix ac'an q'uib' sb'isul yiñtilal viñaj Jacob chi', yelxo val tec'an ix aj eb' d'a yichañ
eb' aj Egipto chi'.
25 Palta a Dios ix ac'an sc'ulej eb' aj Egipto chi', ix och eb' ajc'olal d'a schoñab' chi', ix ixtaj
eb' schecab' yuj eb'.
26 Ix schecancot viñ schecab' Dios chi', aton viñaj Moisés. Ix schecanpaxcot viñaj Aarón,
viñ sic'b'ilel yuuj.
27 A eb' viñ ix ch'oxan smilagro Dios d'a eb' aj Egipto chi'. A tas satub'tac ix sc'ulej eb' viñ
d'a yol smacb'en eb' yiñtilal viñaj Cam.
28 Ix ac'jicot q'uic'alq'uinal yuj Dios chi' d'a smasanil smacb'en eb'. Maj spitejlaj sb'a eb'
viñ chavañ schecab' chi' d'a slolonel.
29 Ix och masanil a a' chic'al yuj Dios chi'. Masanil noc' chay ix chami.
30 Ix yac'an b'ud'joquel masanil choñab' d'a yol smacb'en Egipto yuj noc' pajtza'. Ix laj
q'ue noc' d'a sat sch'at viñ rey.
31 A Dios ix alani, ix q'uic'b'i q'uinal sc'och noc' cach. Ix pitzvipaxchaañ noc' cotac us d'a
masanil yol smacb'en Egipto chi'.
32 Ix yac'cot q'uen nivac sacb'at d'a satchaañ sq'uexuloc ñab'. Jantac ix mac'vaj c'u d'a
yol smacb'en eb' chi'.
33 Ix lajviem te' uva yed' te' higo, aton yavb'en te' eb'. Ix laj jecchaj sc'ab'tac te te' d'a yol
smacb'en eb' chi'.
34 Ix yalanxi Dios, ix c'och noc' c'ulub'. Mañxo jantacoc noc' ix c'ochi.
35 Ix lajviel masanil añ añc'ultac yuj noc'. Masanil tastac sq'uib' chi' ta', ix lajviel yuj noc'.
36 Ix miljicham masanil eb' sb'ab'el unin eb' aj Egipto chi'. Ix laj cham junjun b'ab'el unin
d'a junjun pat.
37 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' schoñab'. Nivan q'uen oro yed' q'uen plata ix scuchcot
eb', malaj junoc mach tz'ontac d'a scal eb'.

38 Ix tzalaj eb' aj Egipto chi' ayic ix yilan eb' yelta eb' aj Israel chi' yujto te xivnac eb' yuj eb'.
39 A Dios ix ac'ancot jun asun yeñuloc eb' schoñab' chi'. Axo d'ac'valil, a jun c'ac' tz'ac'an saquilq'uinal d'a yol sb'e eb'.
40 Ix sc'anan schib'ej eb' d'a Dios, ix yac'cot noc' ub' d'a eb'. Aton vael ix cot d'a satchaañ ix ac'an b'ud'joc eb'.
41 Ix jat q'uen nivan q'ueen yuj Dios chi', ix elta secnaj a nivac a'. Ix b'ey a' d'a lum taquiñ luum chi' icha sb'ey a' nivac eluma'.
42 Ix snacot slolonel nivan yelc'och yalnaccan d'a viñaj Abraham, aton schecab'.
43 Ichaton chi' ajnac yic'anelta eb' schoñab' Dios sic'b'ilel yuuj yed' nivan tzalajc'olal.
44 A sluum juntzañxo choñab' ix yac'canoch d'a yol sc'ab' eb' yed' masanil tas b'ob'il yuj juntzañ choñab' chi'.
45 Ichaton chi' ix yutej Dios d'a eb' schoñab' yic c'anab'ajum syutej sb'a eb' d'a schecnab'il yed' d'a sc'ayb'ub'al.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

106

A spitalil eb' israel

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Caq'uec yuj diosal d'ay, yujto vach'. Malaj b'aq'uiñ slajvi svach'c'olal.
2 ¿Mach ol tzac'van yalanel jantac tas satub'tac ix sc'ulej Jehová? ¿Mach ol yal sb'itan d'ay icha val d'a smojal?
3 Te vach' yic eb' c'anab'ajum d'ay, eb' sb'eyb'alan tojolal d'a masanil tiempo.
4 Mamin Jehová, tzin a nacoti ayic ol ac'an a vach'c'olal d'a eb' a choñab'. Tzin a nacoti ayic ol ach javoc colval,
5 yic vach' ol vil a vach'c'olal d'a a choñab' sic'b'ilel uuj, yic ol in tzalaj yed' eb', ol in q'uepaxchaañ yed' eb'.
6 Lajan ix aj co mul yed' eb' co mam quicham. Ix co pitej co b'a, ix co c'ulej chucal.
7 Ayic yec'nac eb' co mam quicham d'a Egipto, malaj ix elc'och smilagro Jehová d'a eb'. Ix b'atcan satc'olal snivan vach'c'olal yuj eb'. Ix och eb' ajc'olal d'ay d'a sti' a' Chacchac Mar.
8 Axo ix colanel eb', ix sch'oxanel spoder, yic vach' malaj tas tz'alchaj d'a spatic.
9 Ix tumaj a' Chacchac Mar chi' yuuj, ix tacjiem a' yic tz'ec'ta eb' schoñab' d'a snañal a' mar chi'. Ichato taquiñal luum b'aj ix ec'ta eb'.
10 Icha chi' ix aj scolchajel eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, aton eb' schichon sc'ol d'a eb'.
11 A a' mar ix mucancan eb' ajc'ol yajoch chi' d'a eb', mañxa junoc eb' ix eli.
12 Yuj chi' ix yac'och sc'ool eb' d'a tas alb'il yuj Dios. Ix yalan vach' lolonel eb' d'ay d'a b'ital.
13 Palta elañchamel ix b'atcan satc'olal tas ix sc'ulej Dios yuj eb'. Maj stañvejlaj yil eb' tas sna Dios chi' d'a yib'añ eb'.
14 Axo d'a tz'inan luum chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Dios eb'. Yuj spec'al eb' ix yac' proval Dios chi' eb'.
15 Ix ton yac' Dios chi' tas snib'ej sc'ol eb', palta ix yac'cot jun nivan yaelal d'a scal eb' yic scham eb'.
16 A d'a yol smantiado eb', chuc tas ix sna eb' d'a spatic viñaj Moisés yed' viñaj Aarón sic'b'ilel yuj Jehová.
17 Yuj chi, ix sjac sb'a lum luum, ix turjib'at viñaj Datán, viñaj Abiram yed' eb' ajun yed' eb' viñ.
18 Ix b'at jun c'ac' d'a scal eb' smasanil, ix laj tz'ab'at eb' sc'ulan chucal chi'.
19 A d'a tzalan Horeb ix sb'o jun yechel vacax eb' d'a q'uen oro, ix yac'anem sb'a eb' d'ay.

20 A Dios Nivan Yelc'ochi ix yactejcan eb', axo d'a jun yechel vacax c'uxum aňc'ultac ix yaq'uem sb'a eb'.
21 Ix b'at satc'olal Dios Scolumal eb' yuuj, aton ix b'oan jantac tas satub'tac d'a Egipto.
22 A d'a smacb'en eb' yiňtilal viňaj Cam, satub'tac tas ix sb'o'o. Ch'ocxo val tas ix sc'ulej d'a a' Chacchac Mar chi'.
23 A Dios ix sna to satel eb', palta axo viňaj Moisés, viň sic'b'ilel yuuj, ix tevi yuj eb', yuj chi' ix ec'canb'at yoval sc'ol Dios, majxo satel-laj eb'.
24 Axo ix ec' janic'xo tiempo, ix spaticanel jun luum yax sat eb'. Maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool tas ix yal Dios.
25 A d'a yoltac smantiado eb' ix yalub'taňej d'a spatic Jehová. A tas ix yal Dios, maj sc'anab'ajejlaj eb'.
26 Yuj chi' ix yac' sti' Dios d'a eb', ix yalani to ol cham eb' yuuj d'a tz'inan luum,
27 to ol saclemcanb'at eb' yiňtilal eb' d'a scal juntzaň ch'oc choňab'il, axo ta' ol miljoc-cham eb'.
28 Ix yac'anem sb'a eb' d'a Baal-peor. Ix schi'an noc' silab' eb' tz'ac'ji d'a juntzaň dios maň pitzanoc.
29 A yuj chucal sc'ulej eb', ix stzuntzejcot yoval sc'ol Dios eb', yuj chi' ix javi yab'il d'a scal eb', ix cham eb' yuuj.
30 Axo ix q'ue vaan viňaj Finees, ix smilancham jun viň ay smul chi' viň, ix och vaan chamel chi'.
31 Ix och tas ix sc'ulej viň chi' svach'iloc, to malaj b'aq'uiň ol b'at satc'olal yuj Dios.
32 Aňeja' d'a a a' yic Meriba, ix tzuntzajcot yoval sc'ool Jehová yuj eb'. Chuc ix elc'och viňaj Moisés yuj tas ix sc'ulej eb' chi'.
33 Ix tzuntzaj tac sc'ol viň yuj eb', yuj chi' comonňej ix lolon viň d'a eb'.
34 Maj satel-laj juntzaň choňab' eb' icha ix yutej Jehová yalani.
35 Palta axo tas ix sc'ulej eb', to ix yic'laj sb'a eb' yed' eb' ch'oc choňab'il chi', ix sb'eyb'alan sb'eyb'al eb' chi' eb'.
36 Ix yac'anem sb'a eb' d'a juntzaň sdiosal eb' ch'oc choňab'il chi'. A val yuj jun chi' ix ixtaxel eb'.
37 Ix laj sňus yal yuninal eb' d'a eb' demonio silab'il.
38 A schiq'uil eb' unin malaj smul ix yiq'uel eb', aton schiq'uil eb' yuninal eb' yed' eb' yisil eb', axo d'a sdiosal eb' aj Canaán ix yac' eb' silab'il. Axo lum luum, ix ixtaxb'at luum yuj schamel eb' chi'.
39 Ix ixtaxb'at eb' yuj chucal ix sc'ulej chi', ix och eb' ajmulal d'a yol sat Jehová.
40 Ix tzactzaj Jehová, ix cot yoval d'a eb' schoňab',
41 yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il, ix can eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi'.
42 Ix ixtaj eb' yuj eb' ajc'ool chi', ix can eb' d'a yalaň smandar eb'.
43 Tzijtum el ix colchajel eb' yuj Dios, palta ix och eb' ajc'olal d'a tas nab'il yuj Dios chi'. Yuj chi' ix te juvib'at eb' ste c'ulan chucal chi'.
44 Palta ayic ix yilan syaelal eb' chi' Jehová, ix yab'anpax stevi eb' d'ay,
45 ix snacot strato yed' eb', ix sq'uexan spensar chi' d'a eb', yujto yel te nivan svach'c'olal.
46 A' ix ac'an sc'ulej eb' ajc'ool chi' yic vach' syutej spensar eb' d'a eb'.
47 Ach Mamin Jehová co Diosal, coloňeli. Ic'oňelta d'a scal juntzaň nación yic vach' scal vach' lolonel d'ayach, yic tzach co b'itej d'a tzalajc'olal.
48 Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oň israel oň tic d'a masanil tiempo. Ujocab'i, xchiocab' masanil eb' choňab'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

LIBRO 5

107

(SALMOS 107–150)

Ayŋejec' svach'c'olal Jehová

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto vach', yujto ayŋej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
2 A oŋ colb'il oŋ xo yuuj, calec to toxo ix oŋ colchajel d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool.
3 A' ix oŋ molb'ancot d'a juntzaŋ choŋab', b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u yed' d'a norte yed' d'a sur.
4 Ay mach sb'eyec' d'a tz'inan luum b'aj malaj b'e, max ilchajlaj sb'eal junoc choŋab' yuj eb' b'aj syal scajnaji.
5 Ay svejel eb', ay staquiŋtial eb', toxo val scham eb'.
6 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb'.
7 A' ix ic'anb'at eb' b'aj tojol sb'at sb'eal jun choŋab' b'aj syal scajnaj eb'.
8 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoŋ a oŋ anima oŋ tic.
9 A' tz'ic'anec' staquiŋtial mach stacji sti'. Tzijtum pax tas svaji syac' d'a mach ay svejel.
10 Ay mach cajanec' d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj ay smay chamel. Ichato ayoch eb' preso yuj scusc'olal, ichato ay paxoch q'uen cadena d'a eb',
11 yujto max sc'anab'ajej slolonel Jehová eb'. Ix spatiquejcanel eb' tas nab'il yuj Dios Ec'to d'a yib'aŋ smasanil.
12 Ix ac'chajoch eb' d'a munlajel ya. Ix telvi eb', maŋxalaj mach ix colvaj d'a eb'.
13 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
14 A' ix ilancot eb' d'a scal q'uic'alq'uinal, ix yic'anel q'uen cadena ayoch d'a eb'.
15 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoŋ a oŋ anima oŋ tic.
16 A ix jecchitan q'uen puerta bronce, ix sc'occhitan q'uen yipumal spuertail chi'.
17 A eb' chuc spensar, ix laj och syaelal eb'. Ayoch eb' d'a ilc'olal yuj schucal.
18 Ix syajcanel svael eb'. Toxo val scham eb' syutej yab'ani.
19 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
20 A' ix alani, ix b'oxi sc'ool eb'. Ix colchaj eb' yuuj d'a yol sc'ab' chamel.
21 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoŋ a oŋ anima oŋ tic.
22 Yac'ocab' silab' eb' d'ay d'a ac'oj yuj diosal. Yalocab' eb' d'a tzalajc'olal tas ix sc'ulej Jehová.
23 Ay juntzaŋ eb' choŋvajum ix b'at d'a yib'aŋ a' mar, ix ec' eb' yed' sbarco d'a yib'aŋ a'.
24 Ata' ix yil eb' tas satub'tac ix sc'ulej Jehová.
25 A Jehová ix alani, ix te ovaj a', ix q'ue chulnaj a' d'a chaaŋ.
26 Ix ic'jichaaŋ eb', ix ic'jixiem eb' yuj a', ix somchaj sc'ol eb' yuj smay a'.
27 Ix te xiv eb', ix ec' quetcon eb' icha val uc'um aŋ, maŋxalaj ix aj yelc'och sjelanil eb'.
28 A yuj syaelal eb' chi' ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
29 A' ix ic'anel chacxuxum ic', ichato chi' ix och numnaj a'.
30 Ix tzalaj eb' ayic ix yilan eb' snumc'aj a'. Axo Dios ix ic'anb'at eb' d'a puerto b'aj d'iŋan sc'och eb' chi'.
31 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoŋ a oŋ anima oŋ tic.
32 Yic'ocab' chaaŋ Jehová eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' choŋab'. Yic'ocab' chaaŋ Dios eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' ichamtac vinac.
33 A b'aj tz'ec' a nivac a' yed' b'aj sq'ueul sjaj a', smeltzajoch taquiŋ lumal yuj Jehová.
34 A' sq'uexan lum luum yax sat yic maŋxalaj tas sq'uib' d'a luum. Yuj val smul eb' anima cajanec' ta, yuj chi' icha chi' tz'aji.

35 A d'a lum taquiñ luum, scheclaj a' cotac ñajab' yuj Jehová. Sq'uepaxul sjaj a a' d'a lum
yuuj.
36 Ata' syac' cajnaj eb' anima ay svejel, sb'oan nivac choñab' eb' ta'.
37 Tz'avvi trigo eb' yed' uva d'a sat sluum. Te nivan sat yavb'en eb' chi' syic'a'.
38 A' Jehová chi' tz'ac'an svach'c'olal d'a eb', yuj chi' sq'uib' sb'isul eb'. Max emta sb'isul
noc' smolb'etzal noc' eb'.
39 Tato tz'emta sb'isul eb', emnaquilal, ilc'olal yed' yaelal sja d'a yib'añ eb' yuj eb' ajc'ool.
40 Palta a eb' nivac vinac ajc'ool chi', a Jehová tz'ac'an satb'at eb' d'a tz'inan luum b'aj
mañxalaj b'e. Mañxalaj tz'ajcan yelc'och eb'.
41 Añeja' tz'ic'anel cusc'olal d'a eb' meb'a', syic'anchaañ sb'isul yuninal eb' icha val
sq'uib' sb'isul noc' calnel.
42 Ayic syilan jun tic eb' anima vach' spensar, stzalaj sc'ol eb', axo eb' anima chuc spensar
jun, mañxalaj tas syal eb'.
43 A eb' jelan, snaocab' juntzañ tic eb'. Nachajocab'el svach'c'olal Jehová yuj eb'.

108

Sc'anchaj scolval Dios yuj eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
(Sal 57.7-11; 60.5-12)
1 Ach in Diosal, te b'ecan in c'ool in b'itan d'ayach. D'a smasanil in c'ool ol in b'itej vach'
lolonel d'ayach yujto nivan elc'ochi.
2 Ayic sacb'iq'uinal tzin b'itan d'ayach yed' te' arpa yed' pax salterio.
3 Mamin Jehová, ol in b'itej vach' lolonel d'ayach d'a scal anima d'a juntzañxo nación.
4 A val a vach'c'olal te nivan, tz'ec'b'at d'a yib'añ satchaañ. Malaj b'aq'uiñ max
aq'uelc'och tas tzala'.
5 Ach in Diosal, checlajocab' a b'inajnaquil d'a satchaañ. Checlajocab' a poder d'a
masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 Coloñel yed' a poder. Tac'vej oñ yic vach' tzoñ colchaj a oñ xajanab'il oñ tic uuj.
7 Ix loloncot Dios masanto d'a scajnub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic ol in cotac
pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.
8 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen xumpil yaji. Axo
Judá icha sc'ococha vopisio yaji.
9 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at in xañab'.
D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol can eb' filisteo d'a yalañ vuuj, xchi Dios.
10 Ach in Diosal, ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic yichañ?
¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?
11 Ach co Diosal, ix oñ a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb' co soldado
d'a oval.
12 Ochañ qued'oc, coloñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. A scolval eb' quetanimail d'ayoñ,
malaj yalani.
13 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A' ach ol a tec'canem eb' ayoch ajc'olal
d'ayoñ.

109

A d'a Dios sval in yaelal

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Ach in Diosal, sval vach' lolonel d'ayach, mañ ach b'at mican d'a in lesal.
2 Yujto a eb' sc'ulan chucal yed' eb' tz'ac'an musansatil anima, chuc syal eb' d'a in patic.
Esñej tas syal eb' chi' d'a in patic.

3 A schichonc'olal eb' ste oymaj d'a in patic. Tz'och chi'an sc'ol eb' d'ayin, palta malaj in
mul d'a eb'.
4 A spac in vach'c'olal d'a eb', to tz'och eb' ajc'olal d'ayin. A inxo jun, van in lesalvi yuj
eb'.
5 A in vach' pensaril d'a eb', chuc syutej eb' spactzitan d'ayin. Axo spac in vach'c'olal d'a
eb', to schichon sc'ol eb' d'ayin.
6 A junoc viñ chuc spensar tzac'och juezal d'a yib'añ viñ. Aocab' junoc yajc'ool viñ
tz'ac'ancanb'at d'a yib'añ.
7 Ayic sch'olb'itaj viñ, alchajocab'i to ay smul viñ. Ochocab' pax slesal viñ smuloc.
8 Tzapanocab' tzutej sq'uinal viñ. Ch'ococab' pax mach tz'ochcan d'a yopisio viñ.
9 Meb'a' uninocab' tz'ajcan eb' yuninal viñ. Axo ix yetb'eyum viñ, canocab' ix d'a mañ
etb'eyumal.
10 Ec'ocab' eb' yuninal viñ sc'an va sb'a d'a titac pat. Pechchajocab'el eb' b'aj ec'nac spat.
11 Ic'chajocab' ec' masanil tastac ay d'a eb' yuj viñ tz'ac'an tumin majanil.
Ic'chajocab'b'at smunlajel viñ yuj eb' ch'oc animail.
12 Malajocab' mach tz'oc' sc'ool d'a viñ. Malajocab' pax mach tz'oc' sc'ol d'a eb' yuninal
viñ meb'axo.
13 Satocab'el yiñtilal viñ, satocab'el sb'i viñ d'a junelñej.
14 Mamin Jehová, nacot smul eb' smam yicham viñ. Mocab' a suc sat smul snun viñ.
15 Naanocab' smul eb' uuj. Mocxob' nachajcot eb' d'a sat luum tic.
16 Yujto mañ naanoc yac'an vach'c'olal viñ. Palta to ix och viñ ajc'olal d'a eb' meb'a', d'a
eb' anima emnaquil yeq'ui yed' d'a eb' ayoch d'a ilc'olal, masanto smilcham eb'
viñ.
17 Scatab'ej anima viñ, cotocab' catab' d'a yib'añ viñ. Malajocab' b'aq'uiñ scha vach'c'olal
viñ yujto maj yac'laj svach'c'olal viñ d'a eb' anima chi'.
18 Axoñej catab' syal viñ, ichato a catab' chi' spichul viñ yaji. A catab' chi', icha a' siquil
a' scuq'uej, ma icha aceite sco suquec' d'ayoñ, icha chi' yaj d'a viñ.
19 Cotocab' yaelal d'a yib'añ snivanil viñ yuj scatab'an eb' anima chi', icha smuschaj co
nivanil yed' co pichul. Ochocab'can sud'an yaelal chi' d'a viñ d'a masanil tiempo
icha junoc tzec'ul.
20 Mamin Jehová, ichaocab' tic tzutej eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tz'alan in pecal.
21 A achxo pax ach Jehová Vajalil, ac'cot a vach'c'olal d'a vib'añ yic ol ach ic'jocchaañ. Yuj
a vach'c'olal d'ayin, colineli.
22 Te meb'a' in, mañxo animaoc ved'nac svutej vab'ani, icha val to lajvinac in svab'i.
23 Van in satel icha junoc eñul. Van vic'jib'at yuj ic' ichoc noc' c'ulub'.
24 Van yib'xi sjolom in penec, mañxalaj vip yujto maxtzac in valaj. Van in b'acb'i.
25 Tzeb'ajtac vilji d'a eb' anima. Ayic tzin yilan eb', sb'uchvaj eb' d'ayin.
26 Mamin Jehová, ochañ ved'oc. Ach in Diosal, colinel yuj a vach'c'olal.
27 Mamin Jehová, yojtaquejocab'el eb' anima to a ach ix in utej icha tic.
28 Malaj yelc'och in scatab'an eb' tato a ach tzac'cot a vach'c'olal d'ayin. Q'uixvocab' eb'
yacb'an van stzalaj in c'ol a in a checab' in tic.
29 A eb' tz'alan in pecal, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. Toxoñejocab' sat sc'ol eb' yuj
q'uixvelal.
30 Mamin Jehová, ol vac' yuj diosal d'ayach d'a masanil tiempo. D'a scal tzijtumal anima
ol val vach' lolonel d'ayach ach in Diosal,
31 yujto Yalumal eb' meb'a' aji. A ach tza colel eb' d'a yol sc'ab' eb' sgana yac'anoch
chamel d'a yib'añ eb'.

110

A Jehová tz'ac'an yopisio viñ rey

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A Jehová ix alan d'a Vajalil: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic, masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Jehová.

2 Mamin Rey, a Jehová ol ac'an opisio yic tzac' yajalil d'a Sion masanto d'a slajvub' lum luum. Ol ac' yajalil d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayach.

3 Ayic ol ac'an oval yed' eb' ajc'ool, ol ja eb' a choñab', ol yac'anoch sb'a eb' d'a oval chi' ed'oc. Icha yal ac'val d'a q'uiñib'alil, icha chi' ol aj sja eb' viñ quelemtac d'a jun tzalan to icñej yaji.

4 Yac'nac pax can sti' Jehová, malaj b'aq'uiñ ol sq'uexa', yalnac d'ayach icha tic: Sacerdote ach d'a masanil tiempo, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi.

5 Mamin Jehová, ayec' viñ Rey d'a a vach' c'ab'. A d'a jun c'ual ol te cot yoval viñ, ol satjoquel eb' rey yuj viñ.

6 A viñ ol ac'an syaelal juntzañ nivac nación, ol cham anima, b'alb'umb'a ol aj eb' chamnac yuj viñ. Ol satjoquel eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic yuj viñ.

7 A d'a yol b'e ol yuc'a' viñ Rey d'a jun a a' sb'eyi, yuj chi' ol och yip viñ.

111

A Dios stañvan schoñab'

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.

D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová, b'aj molanec' eb' anima vach' sb'eyb'al.

2 Yelxo val te satub'tac tas sc'ulejnac Jehová. A mach xajanan tas sc'ulejnac chi', snaub'tañej eb' d'a yib'añ.

3 Te nivan yelc'och tas sc'ulejnac Jehová chi', te vach' pax yilji. A svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.

4 Malaj b'aq'uiñ ol b'atcan satc'olal tas satub'tac sc'ulejnac. A Jehová chi' te nivan svach'c'olal, te ay pax yoq'uelc'olal.

5 Syac' tas svaji d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Naanñej strato yuuj.

6 A juntzañ tas te satub'tac ix sc'ulej svach'iloc eb' schoñab'. Ix yac' lum sluum eb' ch'oc choñab'il yiquej eb'.

7 Tz'elñejc'och tas syala', tojol toni. Masanil juntzañ schecnab'il, yelñej syala'.

8 Malaj b'aq'uiñ sq'uexvi. Te tojol yaji, yelñej pax syala'.

9 A Jehová te nivan yelc'ochi, Axoñej Ochi, ix scolel schoñab', malaj b'aq'uiñ ol sq'uex strato ix yac'cani.

10 Tato sco nib'ej jelan tzoñ aji, ayocab' yelc'och Jehová d'a co sat. A eb' sb'eyb'alan schecnab'il, te aj pensar eb'. Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a masanil q'uinal.

112

Syac' svach'c'olal Dios d'a eb' vach' sb'eyb'al

1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.

Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, d'a smasanil sc'ol sc'anab'ajej schecnab'il.

2 A yiñtilal jun anima vach' chi', vach' yic eb' yuj Dios, tz'ac'ji yopisio eb' d'a sat luum tic.

3 Mañ jantacoc sb'eyumal d'a yol spat, axo stojolal, ayñejec' d'a masanil tiempo.

4 Icha val saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal, icha chi' yaj Dios d'a eb' anima vach' spensar, yujto ay yoq'uelc'olal eb', ay svach'c'olal eb', tojol pax sb'eyb'al eb'.

5 A junoc anima vach' spensar, elb'enñej tas yuuj. Masanil tas sb'o d'a smunlajel, tojolñej
syutej.
6 Yuj chi', malaj b'aq'uiñ ol can d'a yalañ. A anima vach' chi', ol nachajñejcot d'a masanil
tiempo.
7 Malaj sxivc'olal d'a junoc ab'ix ay smay. Te tec'an syutej yac'anoch Jehová yipoc sc'ool.
8 Max xivlaj jab'oc, toñej stzevaj d'a eb' ayoch ajc'olal d'ay.
9 Max syaejlaj tastac b'aj scolvaj d'a eb' meb'a'. A svach'c'olal chi' ayñej d'a masanil
tiempo, te nivan tz'aj sb'inaj yuj svach'il chi'.
10 A eb' chuc spensar, scot yoval eb' ayic syilan eb' yic'jichaañ eb' anima vach' spensar
chi'. Sc'ux val ye eb' scot yoval, ol lajvoccanel eb'. A tas sgana eb' anima chuc chi',
mañ ol elc'ochlaj.

113

Calec vach' lolonel d'a Jehová‘R’yuj svach'c'olal

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
A oñ schecab' oñ Jehová, calec vach' lolonel d'ay.
2 Aljocab' vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
3 B'itajocab' b'aj sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
4 A Jehová Yajal yaj d'a yib'añ juntzañ nivac choñab'. A stziquiquial tz'ec'b'at d'a schaañil
satchaañ.
5 Malaj mach lajan yed' Jehová co Diosal. Ato d'a yib'añtoq'ue satchaañ syac'cot Yajalil
d'a yib'añ smasanil.
6 Tz'emta q'uelan d'a yib'añ satchaañ yed' d'a sat luum tic.
7 A tz'ic'anelta eb' meb'a' d'a yalañ smeb'ail, scolvaj pax d'a eb' malaj jab'oc tas d'ay,
8 yic vach' tz'em c'ojan eb' d'a scal eb' yetanimail ay yelc'och d'a yol schoñab' chi'.
9 A Jehová tz'ac'an unevi ix ix max unevitaxonlaj. Tz'och ix nunab'ilal, tzalajc'olal tz'ajec'
ix d'a spat yed' yune' chi'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

114

A tas ajnac yelta eb' israel d'a Egipto

1 Ayic ix elta eb' israel yiñtilal viñaj Jacob d'a Egipto, aton jun choñab' ch'oc sti',
2 a Judá yed' Israel ix ochcan schoñab'oc Jehová. A' ix ac'an Yajalil d'a yib'añ.
3 Ayic ix sch'oxan sb'a Jehová d'a a' mar, ix b'at a' elelal. Axo a' nivan Jordán, ix meltzaj
a' d'a spatic.
4 Axo lum vitz yed' lum tzalquixtac ix q'ue cheneljoc luum icha noc' chiva, ma icha noc'
yunetac calnel.
5 ¿Tas ix ic'an a' mar chi', yuj chi' ix el a'? ¿Tas ix ic'an a' Jordán chi', yuj chi' ix meltzaj a'?
6 ¿Tas ix ic'an lum vitz yed' lum tzalquixtac, yuj chi' ix q'ue cheneljoc luum icha noc'
chiva, ma icha noc' yunetac calnel?
7 Ib'xocab'q'ue lum luum d'a yichañ Jehová sDiosal viñaj Jacob.
8 Aton ix ic'anelta a a' d'a sat jun q'uen tenam, a d'a yol q'uen ix elta sjaj a a' chi' yuuj, ix
smolb'ancan sb'a a'.

115

A d'a satchaañ ayec' co Diosal

1 Mamin Jehová, max yal-laj co c'ol tzoñ ic'jichaañ. Añejocab' d'ayach tz'alchaj vach'
lolonel yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'.
2 ¿Tas val yuj ol sc'anb'ej eb' anima ch'oc choñab'il d'ayoñ, b'ajtil ay jun e Diosal?
3 Ach co Diosal, a d'a satchaañ ay ach eq'ui. Masanil tas nab'il uuj, tza b'oñej.

4 Axo sdiosal eb' ch'oc choňab'il chi', nab'a oro, nab'a plata, a anima sb'oani.
5 Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.
6 Ay schiquin, palta max yab'laj. Ay sñi' palta max yal-laj suc'lan junoc tasi.
7 Ay sc'ab', palta max yal-laj syaman junoc tasi. Ay yoc, palta max b'eylaj, max yal-laj secan sjaj.
8 A eb' sb'oan juntzaň yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay, lajan eb' yed'oc.
9 Ex vetchoňab' Israel, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoň colani.
10 Ex sacerdote, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoň colani.
11 Mach oň ay yelc'och Jehová d'ayoň, caq'uecoch yipoc co c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoň colani.
12 Ix oň snacot Jehová, ol yac' svach'c'olal d'a quib'aň. Ol yac' svach'c'olal d'ayoň a oň israel oň tic. Ol yac' svach'c'olal d'a yib'aň eb' sacerdote yiňtilal viňaj Aarón.
13 Mach oň ay yelc'och Jehová d'ayoň, ol yac' svach'c'olal d'ayoň, vach'chom nivac copisio, vach'chom malaj quelc'ochi.
14 Aocab' Jehová tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' cuninal yed' eb' qui co chiquin.
15 Yac'ocab' svach'c'olal Jehová ix b'oan satchaaň yed' lum luum tic d'ayoň.
16 Aton Jehová ay yic satchaaň, axo lum luum tic, ix yac' lum d'ayoň a oň anima oň tic.
17 A eb' toxo ix c'och b'aj ay eb' chamnac, maxtzac yal-laj yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová.
18 A oňxo pitzan oň to tic jun, ol cal vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

116

Lesal d'a ac'oj yuj diosal

1 Tzin xajanej Jehová, yujto ix yab' in lesal ayic ix in tevi d'ay.
2 Yujto ix yab' tas ix in c'an d'ay, yuj chi' ol val in b'a d'ay yacb'an pitzan into.
3 Ijan val ix in yamchaj yuj chamel. Ix ja syaelal chamel d'ayin. A ilc'olal yed' yaelal ix javi d'a vib'aň.
4 Ichato chi' ix valan in b'a d'a Jehová. Ix in tevi d'ay yic syac'an b'oxoc in c'ool.
5 A Jehová, tojol toni, tz'oc' sc'ol d'ayoň. A co Diosal, yelxo val te nivan svach'c'olal.
6 A staňvan eb' emnaquil yeq'ui. Ayic toxo ix el vip, a ix in colani.
7 Ayxo in junc'olal ticnaic svab'i, yujto a Jehová vach' ix yutej sc'ol d'ayin.
8 Maj in scha chamlaj, ix in scol d'a in cusc'olal, maj in schalaj telvoc.
9 Yacb'an pitzan into ol in c'anab'ajej.
10 Ix vac'och Jehová yipoc in c'ool, d'a scal in nivan yaelal ix valani: Te ya ayin, xin chi.
11 Maňxo animaoc vaj svab'i, yuj chi' ix vala' to masanil eb' anima, max yal-laj cac'anoch tas syal eb' yipoc co c'ool.
12 ¿Tas ol vutej vac'an spac masanil svach'c'olal Jehová ix yac' d'ayin?
13 Ol vic'cot vino ofrendail d'ay yuj vac'an yuj diosal d'ay, yujto ix in scolo'.
14 A d'a yichaň masanil schoňab' ol vaq'uelc'och tas ix val d'ay.
15 Te nivan yelc'och d'a yichaň Jehová ayic scham junoc mach yicxo.
16 Mamin Jehová, a in ton tic, a checab' in. A ach ix in a coleli, yuj chi' libre in ticnaic.
17 Ol vac' in silab' yuj ac'oj yuj diosal d'ayach yuj spacoc a vach'c'olal. Ol val in b'a d'ayach.
18 Mamin Jehová, ol vaq'uelc'och in ti' d'ayach d'a yichaň masanil eb' a choňab',
19 d'a yamaq'uil a templo d'a snaňal choňab' Jerusalén.
Scal vach' lolonel d'ayach Jehová.

117

Aloj vach' lolonel d'a Jehová

1 Ex anima cajan ex d'a masanil nación yed' choñab', alec vach' lolonel d'a Jehová.
2 A svach'c'olal d'ayoñ te nivan. Tz'elñejc'och tas syal d'a masanil tiempo.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

118

A spoder Jehová te nivan

1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto vach' spensar. A svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.
2 Calec a oñ israel oñ tic to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
3 Yalocab' eb' sacerdote to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
4 Calec a oñ ay yelc'och Jehová d'ayoñ to a svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.
5 Ay in val och d'a in yaelal, ix in avaj d'a Jehová, ix yab' in lesal, ix in scolaneli.
6 Ayec' Jehová ved'oc, mañ ol in xivlaj yuj tas ol in yutoc eb' vetanimail.
7 Ayec' Jehová ved'oc, yujto a tzin colani, yuj chi' ol vil yac'ji ganar eb' tzin chacaneli.
8 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb' quetanimail scac'och yipoc co c'ool.
9 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb' yajal scac'och yipoc co c'ool.
10-11 Ix och oyan masanil eb' ch'oc choñab'il d'a in patic vichañ, palta yuj spoder Jehová ix vac' ganar eb'.
12 Ix och oyan eb' d'ayin icha val noc' noc'al chab', axo yoval eb' chi' ix tupcanel icha stup te' c'ac' d'a junoc te' taquiñ q'uiix. Yuj spoder Jehová ix vac' ganar eb'.
13 Tzin yec telvoc eb' d'a smasanil yip snaani, palta axo Jehová sjavi in scolo'.
14 Tzin b'itan d'a Jehová. A tz'ac'anoch vip, in Columal yaji.
15 A d'a spat eb' anima tojol spensar ay b'it yed' tzalajc'olal, yujto ix yac' ganar oval eb' yuj spoder Jehová te satub'tac.
16 Yuj spoder Jehová chi' ix ac'ji ganar eb' ajc'ool. Satub'tac yoch spoder chi'.
17 Manto ol in chamlaj, palta ayto in q'uinal yic vach' ol valel tas ix sb'o Jehová ved'oc.
18 Te nivan in yaelal ix yac'a', palta maj in scha chamlaj.
19 Jaquec spuertail stemplo Dios Tojol. In gana tzin ochi yic svac' yuj diosal d'ay ta'.
20 Aton jun tic spuertail b'aj tzoñ c'och d'a yichañ Jehová. Ata' ol ochc'och eb' tojol sb'eyb'al.
21 Svac' yuj diosal d'ayach Jehová yujto ix ach tac'vi d'ayin, in Columal ach.
22 A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
23 Icha chi' ix yutej Jehová. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj.
24 Aton d'a jun c'u tic ix yaq'uelc'och Jehová tas nab'ilcan yuuj, yuj chi' tzoñ tzalaj ticnaic, tz'el lenaj squila'.
25 Mamin Jehová, cotañ q'uelan d'ayoñ, coloñeli, vach'ocab' tzoñ ajcan uuj.
26 Calec vach' lolonel d'a Jun checb'ilcot yuj Jehová. Scal vach' lolonel d'ayex mach ex molan ex ec' d'a stemplo Jehová.
27 A Jehová Dios toni, a tz'ac'an saquilq'uinal d'ayoñ. Caq'uecoch q'uiñ, squic'ancot scab' te te' ay xiil, tzoñ eq'uec oyoyoc d'a spatic altar.
28 Scac' yuj diosal d'ayach Mamin, yujto co Diosal ach, scal vach' lolonel d'ayach, tzach quic'anchaañ.
29 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar. A svach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo.

119

A Aloj vach' lolonel d'a sc'ayb'ub'al Dios

ALEPH

1 Mamin Jehová, te vach' yic eb' sc'anab'ajan a c'ayb'ub'al, malaj mach tz'alan eb' chucal.
2 Te vach' yic eb' sc'anab'ajan a cachnab'il, d'a smasanil sc'ol eb' tz'och tzac'an uuj.
3 Aton eb' max c'ulanlaj chucal, eb' sc'anab'ajan sb'eyb'alan tas tzala'.
4 Mamin Jehová, a ach ix ala' to tz'acan tz'aj sc'anab'ajax a checnab'il.
5 Comonoc ayñejoch d'a in c'ool in c'anab'ajan a ley.
6 ¿Tas yuj ol in q'uixvoc tato tzin c'anab'ajej masanil a checnab'il chi'?
7 Ol val vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool ayic toxo ix in c'ayb'ej a ley te tojol.
8 Ol in c'anab'ajej a ley. Mañ in actejcan d'a junelñej.

BET

9 ¿Tas val ol aj eb' quelemtac yic max och smul eb'? Añej tato sc'anab'ajej a lolonel eb'.
10 D'a smasanil in c'ol tzin och tzac'an uuj. Mañ a cha viq'uel in b'a d'a a checnab'il.
11 Ix cham val in c'ayb'an a lolonel yic vach' max och in mul d'ayach.
12 Mamin Jehová, te vach' ach. C'ayb'ej in d'a a ley.
13 Ol valel masanil a ley, aton juntzañ alb'ilcan uuj.
14 Ec'b'al stzalaj in c'ool ayic tzin c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a' d'a yichañ pax svic'an masanil macañil b'eyumal.
15 Ol in naub'tañej a checnab'il ix ac' d'ayoñ. Ol cham val in naub'tañan a c'ayb'ub'al.
16 Ol vac' tzalajb'oc in c'ool yed' a checnab'il tic, mañ ol b'atcan a lolonel satc'olal vuuj.

GUÍMEL

17 Ac' a vach'c'olal d'ayin yic vach' ol in c'anab'ajej a lolonel yacb'an pitzan into.
18 Jac in sat yic vach' snachajel a c'ayb'ub'al vuuj, aton te satub'tac yochi.
19 Eq'uelb'añej vec' d'a sat luum tic, mañ a c'ub'ejel a checnab'il d'ayin.
20 Snib'ej val in c'ol svojtaquejel a ley d'a junjun rato.
21 A ach ton tza cach eb' ac'umtac syutej sb'a, aton eb' catab'il yujto syiq'uel sb'a eb' d'a a checnab'il.
22 Yujto tzin c'anab'ajej in cachnab'il tzac'a', yuj chi' colinel d'a schucal lolonel eb' tzin paticaneli.
23 Vach'chom a eb' yajal smol naej eb' in yixtani, a inxo a checab' in tic, a a ley ol in naub'tañej.
24 Svac' tzalaj in c'ool yuj in cachnab'il, yujto syac' in razón.

DÁLET

25 Ijan val tzin cham svab'i, ac' in q'uinal ichataxon alani.
26 Ix in ch'ox chajtil in b'ey d'a ichañ, ix in a tac'vani. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.
27 Ac' nachajel vuuj yic vach' tzin c'anab'ajej a checnab'il. In gana tzin naub'tañej juntzañ tas ix a c'ulej to satub'tac yochi.
28 Ay in och d'a cusc'olal, tec'an tzin utej in c'ana' icha yaj alancani.
29 Ochañ ved'oc yic vach' max vesej, tzac'an a vach'c'olal d'ayin yuj a c'ayb'ub'al.
30 Toxo ix vac'och d'a in c'ool to yelñej tas ol vala', tzin nib'ej a ley.
31 Mamin Jehová, te naan in cachnab'il ix ac'a', mañ in a cha q'uixvoc.
32 Van vac'an vip in c'anab'ajan a checnab'il yujto van ac'an in pensar.

HE

33 Mamin Jehová, c'ayb'ej in d'a a ley, in gana tzin c'anab'ajej masanto d'a slajvub'.
34 Ac' nachajel vuuj yic vach' ol in c'anab'ajej a c'ayb'ub'al. D'a val smasanil in c'ool in gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al chi'.
35 Cuchb'ej in d'a sb'eal a checnab'il, yujto ay in tzalajc'olal d'ay.

A **119:** jun Salmo tic 22 macañ yaji, 8 versículo yaj junjun macañ. Masanil versículo d'a junjun macañ schael yich d'a junjun letra hebrea d'a stzolal. A d'a hebreo ay 22 letra.

36 Ac' in nib'ejoch in cachnab'il tzac'a, mocab' b'eyumal tzin nib'ejochi.
37 Maŋ a cha vac'och in pensar d'a juntzaŋ yechel comon dios. Ac' in q'uinal, yic vach' svac'och a c'ayb'ub'al d'a in c'ool.
38 Aq'uelc'och d'ayin a in a checab' in tic, juntzaŋ tas alb'ilcan uuj d'a eb' ay elc'och d'a yol sat.
39 Te vach' a ley d'a yol in sat, yuj chi' colinel d'a juntzaŋ lolonel stzuntzancot yoval in c'ool, to tzin xiv d'ay.
40 Te xajanab'il a checnab'il vuuj, ac' in q'uinal, yujto tojol ach toni.

VAW

41 Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal yed' a colval d'ayin, ichataxon alani.
42 Icha chi' ol yal in pactzitan eb' tzin tzuntzani, yujto a a lolonel ayoch yipoc in c'ool.
43 Ochaŋ ved'oc yic svalel a lolonel te yel, yujto yipc'olal yaj a ley vuuj.
44 In gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al, malajocab' b'aq'uiŋ svactejcani.
45 Junc'olal ol in ajoc, yujto svac'och a ley d'a in c'ool.
46 A d'a yichaŋ eb' viŋ rey ol valel a checnab'il, maŋ ol in q'uixvoclaj valani.
47 Te xajan a checnab'il vuuj, ay pax in tzalajc'olal yuuj.
48 Tzin xajanej val a checnab'il, in gana val yaji. Tzin te naub'taňej a ley chi'.

ZAÍN

49 Nacot tas alnaccan d'ayin, a in a checab' in tic, a a lolonel chi' ix vac'och yipoc in c'ool.
50 A lolonel chi' tz'ac'an snivanil in c'ool ayic ilc'olal vaji. A tas alnaccan chi', aton van yac'an in q'uinal.
51 A eb' te ac'umtac, max yactej eb' in stzuntzani, palta max vactejcanlaj a c'ayb'ub'al.
52 Mamin Jehová, tzin nacot juntzaŋ a ley aytax ec' d'a yichb'anil. A d'a juntzaŋ chi' svic' snivanil in c'ool.
53 A eb' sc'ulan chucal, syactejcan a c'ayb'ub'al eb', yuj chi' ste cot voval.
54 A a ley ix vac'och in b'itoc d'a sat luum tic, yujto eq'uelb'aňej veq'ui.
55 Mamin Jehová, tzach in nacot d'ac'valil, in gana tzin c'anab'ajejňej a c'ayb'ub'al.
56 Sja in tzalajc'olal yujto tzin c'anab'ajej a checnab'il chi'.

CHET

57 Mamin Jehová, a achňej tzach in nib'ej. Toxo ix vac' in ti' to tzin c'anab'ajej tas tzala'.
58 D'a val smasanil in c'ool tzin na'a to svac' tzalajb'oc a c'ool. Oc'oc a c'ool d'ayin, ichataxon alancani.
59 Ix in b'eytzitej in b'eyb'al, ix in yamoch in c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a'.
60 D'a elaňchamel svac' vip in c'anab'ajan a checnab'il.
61 A eb' sc'ulan chucal ix yaq'uem yaal eb' d'a vichaŋ, palta max b'atlaj a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.
62 A d'a chimilac'val tzin q'ue vaan svac'an yuj diosal d'ayach yuj a ley, yujto tojol toni.
63 Vach' vac'an yed' eb' syaq'uem sb'a d'ayach yed' eb' sc'anab'ajan a checnab'il.
64 Mamin Jehová, nivan chequel a vach'c'olal d'a yolyib'aňq'uinal tic, c'ayb'ej in d'a a ley.

TET

65 Mamin Jehová, vach' ton ix utej a c'ool d'ayin a in a checab' in tic, ichataxon alancani.
66 In gana tzin a c'ayb'ej d'a a jelanil yed' d'a tas scojtaquej, yujto a a checnab'il svac'och yipoc in c'ool.
67 Ayic manto och in yaelal, maŋ jantacoc b'aj ix in b'at d'a scal chucal, axo ticnaic jun, tzin c'anab'ajej a lolonel.
68 A ach tic, te vach' ach, vach'ňej tas tza c'ulej. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.
69 A eb' ac'umtac, syal lolonel eb' maŋ yeloc d'a in patic, a inxo jun, tzin c'anab'ajej a checnab'il d'a smasanil in c'ool.
70 Ix ixtaxel spensar eb' sc'ulan chucal, xal in jun, svac' tzalajb'oc in c'ool d'a a c'ayb'ub'al.
71 Te vach' ix in elc'ochi yujto ix och in yaelal. Ichaton val chi' ix aj in c'ayb'an a b'eyb'al.
72 A a c'ayb'ub'al d'ayin ec'b'al yelc'och d'a yichaŋ q'uen tzijtumal oro yed' q'uen plata.

YOD

73 A ach ton val ix in a b'o'o. Ac' in jelanil yic vach' tzin c'ayb'ej a checnab'il.
74 A eb' ay elc'och d'a yol sat, tzalajocab' sc'ool eb' ayic tzin yilan eb' yujto a a lolonel ix vac'och yipoc in c'ool.
75 Mamin Jehová, vojtac to te tojol a ley. Ayic tzin ac'anoch d'a ilc'olal, ayton val yuuj, yuj chi' icha chi' tzutej.
76 Aocab' a vach'c'olal snivanan in c'ool ichataxon alan d'ayin.
77 Ch'ox svach'il a c'ool d'ayin, tzac'an pax in q'uinal. Ay val in tzalajc'olal yuj a c'ayb'ub'al.
78 Q'uixvocab'el eb' ac'umtac syutej sb'a, yujto tzin sb'aj eb' vach'chom malaj in mul d'a eb'. A inxo tic tzin naub'tañej a checnab'il.
79 A eb' ay elc'och d'a sat, eb' ojtannac cachnab'il tzac'a', smolb'ejocab' sb'a eb' ved'oc.
80 Vach'ocab'ñej yaj in pensar icha syal a ley, yic vach' malaj b'aj ol in q'uixvoc.

CAF

81 Toxoñej nanon yec' in c'ool b'aq'uiñ ol in a colo', palta a a lolonel svac'och yipoc in c'ool.
82 Van yixtax yol in sat yuj in maclani b'aq'uiñ ol elc'och tas alnaccani. Tzin naan icha tic: ¿B'aq'uiñ ol ach ja ac' snivanil in c'ool? xin chi.
83 Vach'chom mañxalaj vopisio yujto icham inxo, palta max b'atlaj a ley satc'olal vuuj.
84 ¿Jantacto tiempo ol vil a in a checab' in tic? ¿B'aq'uiñto val ol ac'och syaelal eb' ayoch ajc'olal d'ayin?
85 A eb' ac'umtac syutej sb'a, mañ naanoc a c'ayb'ub'al yuj eb'. Toxo ix sjoy olan eb' yic tzin telvi d'ay yalan eb'.
86 Masanil a checnab'il, yelñej syala'. Ochañ ved'oc, ina to malaj in mul, palta mañ jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
87 Toxo ijan tzin cham yuj eb', palta max b'atlaj a checnab'il satc'olal vuuj.
88 Ac' in q'uinal, icha syal jantac a vach'c'olal, icha chi' ol in c'anab'ajej in cachnab'il ix ac'a'.

LAMED

89 Mamin Jehová, a a lolonel max q'uexmajlaj. Ayñejec' d'a masanil q'uinal d'a satchaañ.
90 A ach tic, tz'elñejc'och tas tzal d'a masanil tiempo. A ach a b'onac lum luum tic, yuj chi' añeja' yaj luum ticnaic.
91 Masanil tasi, añeja' yaji ichataxon yaj alannaccani, añejtona' a' van a c'anan ticnaic.
92 Tato maj in tzalaj in naub'tañan a c'ayb'ub'al, toxom ix in lajviel yuj cusc'olal.
93 Malaj b'aq'uiñ sb'atcan a checnab'il satc'olal vuuj. A yuj a lolonel tic ix ac' in q'uinal.
94 Colin yujto ic inñej toni, naanñej a checnab'il vuuj.
95 A eb' sc'ulan chucal, van stañvan eb' in lajvieli, palta a inxo jun, a val a cachnab'il tzala', a tzin naub'tañej.
96 Ix vila' to malaj junoc tas tz'ac'an vach'il, axo a checnab'il, mañxo jantacoc svach'il.

MEM

97 Te xajan a c'ayb'ub'al vuuj. Masanil tiempo tzin naub'tañej.
98 Naanñej a checnab'il vuuj, yuj chi' yelxo val jelan in d'a yichañ eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
99 Ec'al in jelanil d'a yichañ masanil eb' in c'ayb'umal, yujto naanñej a c'ayb'ub'al vuuj.
100 Yelxo val snachajel vuuj d'a yichañ eb' ichamtac vinac, yujto tzin c'anab'ajej a checnab'il.
101 Max yal-laj in c'ol svac'och in b'a d'a chuc b'eyb'al, yic vach' tzin c'anab'ajejñej a lolonel.
102 Maj viq'uel-laj in b'a d'a a c'ayb'ub'al, yujto van in a c'ayb'ani.
103 Ec'b'al schi'al a lolonel d'a yichañ schi'al noc' yal chab' svab'i.
104 Te ay in jelanil ix viq'uelta d'a a checnab'il, yuj chi' tzin chaquel masanil chuc b'eyb'al.

NUN

105 A a lolonel sch'oxan vach' b'eyb'al d'ayin ichato a tz'ac'an saquilq'uinal d'a yol in b'e,
a' sch'oxan b'e d'ayin.
106 Ach in Diosal, ix vac' in ti' d'ayach, yuj chi' yovalil ol in c'anab'ajej. Ol in c'ayb'ej in
b'a d'a a ley to te tojol.
107 Mamin Jehová, yelxo val ste cus in c'ool svab'i. Ac' in q'uinal ichataxon alani.
108 Mamin, cha in vach' lolonel sval d'ayach d'a smasanil in c'ool, tzin a c'ayb'an pax d'a
a c'ayb'ub'al.
109 Junjun c'u sjavi tas ay smay d'a vib'añ, palta max b'atcanlaj a c'ayb'ub'al satc'olal
vuuj.
110 A eb' sc'ulan chucal, syaq'uem in yaalil eb', palta max b'atlaj a checnab'il satc'olal
vuuj.
111 A a lolonel ix al d'ayin, vicñej yaj d'a masanil tiempo, yujto a' tz'ac'an in tzalajc'olal.
112 Toxo ix vac' pensar to ol in c'anab'ajej a ley masanto d'a slajvub'.

SAMEC

113 Tzin chaquel eb' anima chab' sat, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.
114 A ach ton ay ach och veñuloc yed' in colnab'iloc. A a lolonel ayoch yipoc in c'ool.
115 Elañec d'a in tz'ey a ex tze c'ulej chucal, yujto in gana tzin c'anab'ajej schecnab'il in
Diosal.
116 Mamin, ac' vip, ichataxon yaj alancani, yic ayñej in q'uinal. Mañ ac' lajvoc tas ayoch
yipoc in c'ool.
117 Ochañ ved'oc, yic ol in colchajoc. Ichato chi' ol in c'anab'ajan a ley.
118 Ix a tec'canem eb' syiq'uel sb'a d'a a ley, yujto a sjelanil eb' malaj yelc'ochi.
119 Icha val c'alem, icha chi' yaj eb' sc'ulan chucal d'a yol a sat, yuj chi' tzin xajanej a
lolonel.
120 A in nivanil tic, tz'ib'xi yuj in xivc'olal d'ayach, yujto te nivan yelc'och a ley d'ayin.

'AYIN

121 A vach'il yed' tojolal tzin b'eyb'alej. Mañ in actejcan d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal
d'ayin.
122 Ochañ vilumaloc yuj in vach'iloc. Mocab' in yixtej eb' ac'umtac syutej sb'a.
123 Van yixtaxel yol in sat yuj in maclan a javi yic tzul in a colani. Van in tañvan in ic'anel
d'a libre ichataxon alancani.
124 Vach' tzutej a c'ol d'ayin a in a checab' in tic, icha jantac a vach'c'olal. C'ayb'ej in d'a a
ley.
125 Ac' in jelanil a in a checab' in tic. In gana svojtaquejel a cachnab'il tzala'.
126 Mamin Jehová, stiempoalxo ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal, yujto ix spitej sb'a eb'
d'a a c'ayb'ub'al.
127 Ec'b'al tzin nib'ej a checnab'il d'a yichañ q'uen oro te vach',
128 yuj chi' tzin c'anab'ajejñej a checnab'il chi', axo pax masanil chuc b'eyb'al, tzin
chaccaneli.

PE

129 Satub'tac a cachnab'il, yuj val chi' tzin c'anab'ajej d'ay.
130 Ayic tz'alchajel tas syalelc'och a lolonel, icha val saquilq'uinal yaj d'ayoñ. Sc'ayb'aj
eb' anima emnaquil yuuj.
131 Tzin te nib'ej val a checnab'il, icha val snib'an a a' junoc mach yuj taquiñtial.
132 Ilincoti, oc'oc val a c'ol d'ayin icha val tzutej a c'ol d'a eb' tzach xajanani.
133 Cuchb'ej in d'a a b'eyb'al, icha val yalan a lolonel. Mañ in a cha ac'joc ganar yuj
chucal.
134 Colinel d'a eb' anima malaj yoq'uelc'olal. In gana tzin c'anab'ajej a checnab'il.
135 Tzalajocab' a c'ool vuj a in a checab' in tic, tzin a c'ayb'anpax d'a a ley.
136 Tzin te oq'ui, yujto malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'a eb' vetanimail.

TZADE

137 Mamin Jehová, tojol ach toni, vach'ñej yelc'och a ley.
138 Masanil a cachnab'il, tojol toni, yuj chi' syal cac'anoch d'a co c'ool.
139 Te tacnac in c'ool yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto ix b'atcan a lolonel satc'olal yuj eb'.
140 A tas tzala' tz'elñejc'ochi, yuj chi' tzin xajanej a in a checab' in tic.
141 Emnaquil anima in, paticab'il in el yuj eb' vetanimail, palta max b'atcanlaj a checnab'il satc'olal vuuj.
142 A a tojolal malaj b'aq'uiñ slajvi. A a c'ayb'ub'al yelñej syala'.
143 Mañxo animaoc vaj yuj cusc'olal yed' yaelal, axo a checnab'il tz'ac'an in tzalajc'olal.
144 A a cachnab'il tojolñej toni. Ac' ja in pensar yic vach' ayñej in q'uinal.

COF

145 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin avaj d'ayach, tac'vej in, yujto in gana tzin c'anab'ajej a ley.
146 A d'ayach sval in b'a. Ochañ ved'oc yic vach' ol in c'anab'ajej a cachnab'il tzala'.
147 Ayic manto sacb'ilaj tzin q'ue vaan, tzin c'anan a colval yujto svac'och a lolonel yipoc in c'ool.
148 Pitzan in tz'ec' ac'val, tzin naub'tañan tas alb'ilcan uuj.
149 Mamin Jehová, ab' tas svala' icha jantac a vach'c'olal. Ac' in q'uinal icha val stojolal a b'eyb'al.
150 A eb' snaan yac'an chucal d'ayin, ayec' eb' d'a in lac'anil, palta najat yajcan eb' d'a a c'ayb'ub'al.
151 A achxo pax Mamin, te lac'an ayach eq'ui, yelton val syal masanil a checnab'il.
152 Pecatax ix vojtaquejel yuj a cachnab'il tic, a ach ix ac'can d'a junelñej.

REX

153 Mamin, ilincot yed' in yaelal tic, tzin a colani yujto max b'atcan a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.
154 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tz'esanoch d'a vib'añ. Ac' in q'uinal ichataxon alani.
155 A eb' sc'ulan chucal, malaj yalan yic eb' d'a a colval, yujto max sc'anab'ajejlaj a checnab'il eb'.
156 Mamin Jehová, te nivan tz'oc' a c'ool d'ayoñ. Ac' in q'uinal icha val a tojolal.
157 Mañ jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin yed' eb' tzin ixtani, a inxo jun, max viq'uel-laj in b'a d'a a cachnab'il.
158 Tzin chaquel eb' tz'ec' yib'añ sc'ulan chucal, aton eb' max c'anab'ajan a lolonel.
159 Mamin Jehová, yelxo val xajan a checnab'il vuuj. Ac' in q'uinal icha val jantac a vach'c'olal.
160 A a lolonel te yel. Tojolton masanil a c'ayb'ub'al, malaj b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.

SIN

161 Vach'chom malaj in mul, tzin spech b'eyec' eb' anima nivan yopisio, palta te nivan yelc'och a lolonel d'ayin.
162 Stzalaj in c'ool yuj tas alnaccani, icha junoc mach te nivan sb'eyumal syic'a'.
163 Max yal-laj in c'ool naojq'ue lolonel, ste taccanel in c'ool yuuj, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.
164 D'a junjun rato svalan vach' lolonel d'ayach, yujto tojol ton a ley.
165 A eb' xajanan a c'ayb'ub'al, junc'olalñej yaj eb', malaj tas tz'ac'an telvoc eb'.
166 Mamin Jehová, van in tañvan in a colani, yujto van in c'anab'ajan a checnab'il.
167 Van in c'anab'ajan a cachnab'il te xajan vuuj.
168 Van in c'anab'ajan a checnab'il yed' a cachnab'il. Ojtac masanil in b'eyb'al.

TAV

169 Mamin Jehová, q'ueocab'c'och vav d'a ichañ, ac' ja in pensar ichataxon yalan a lolonel.
170 Axo in lesal jun, q'ueocab'c'och d'a ichañ, colineli, ichataxon yaj alancani.

171 Sval vach' lolonel d'ayach, yujto tzin a c'ayb'ej d'a a b'eyb'al.
172 Ol in b'itej junoc b'it yuj tas alnaccani, yujto masanil a checnab'il tojol yaji.
173 Ayñejocab'cot b'achan a c'ab' d'ayin yic tzin a colani, yujto tzin te nib'ej a checnab'il.
174 Mamin Jehová, snib'ej val in c'ool to tzin a colo'. Ay in tzalajc'olal d'a a c'ayb'ub'al.
175 Tzin nib'ej to pitzaninñej, yic vach' ol in b'itan d'ayach. Aocab' a tojolal tz'och ved'oc.
176 Ix in satb'at icha noc' calnel sacleminac yajb'ati. Cotañ, say in ec' a in a checab' in tic, yujto max b'atlaj a checnab'il satc'olal vuuj.

120

Lesal yic colval

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, ayic ay in och d'a somc'olal ix in avaj d'ayach, a achxo ix ach tac'vi d'ayin.
2 Mamin, colinel d'a lolonel mañ yeloc syal eb' naumq'ue lolonel d'a in patic.
3 Ex esalvum, ¿tom mañ ol yac'cot yaelal Dios d'a eyib'añ yujto tze nachaañ lolonel chi'?
4 Ol javoc nivan yaelal d'a eyib'añ, ichato ol ex juljoc d'a jul-lab' jay sñi', ma ichato ol ex tz'ab'at yuj tzac'ac' chacxililnac.
5 Ob'iltac in, val schucal juntzañ anima b'aj cajan in tic. Ec'b'al schucal eb' d'a eb' aj Mesec, ma d'a eb' aj Cedar.
6 Najtilxo cajan in ec' d'a scal eb' malaj sgana d'a junc'olal.
7 A in tic, malaj in gana d'a oval, ayic svalanel lolonel yic junc'olal d'a scal eb', axo oval sgana eb'.

121

A Jehová in tañvumal

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Ayic svilanb'at lum jolomtac vitz, svalan d'a yol vico': ¿B'ajtil ol cot in colnab'il? xin chi.
2 A d'a Jehová scot in colnab'il, aton b'oannac satchaañ yed' sat luum tic.
3 A Jehová co Diosal, mañ ol ach schalaj telvoc. Malaj b'aj ol och numnaj svayañ ach stañvani.
4 A co tañvumal a oñ israel oñ tic, max vaylaj, malaj b'aq'uiñ svayi.
5 A Jehová tzach tañvani, a ayec' d'a a tz'ey yic tz'och eñuloc.
6 Mañ ol ach tz'alaj yuj yoc c'u d'a c'ualil, mañ ol ach yixtejpaxlaj yoc q'uen uj d'ac'valil.
7 A Jehová ol ach colanel d'a masanil tastac ay smay. A' ol ach colanel d'a yol sc'ab' chamel.
8 A' ol ach tañvanoc ayic tzach b'ati yed' pax ayic tzach jaxi, ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

122

Lesal yuj junc'olal d'a Jerusalén

Sb'it viñaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mañxo jantacoc ix in tzalaj yed' eb' ix alan d'ayin icha tic: Coñ d'a stemplo Jehová, xchi eb'.
2 Axo ticnaic ay oñxo ec' d'a yol choñab' Jerusalén tic.
3 A Jerusalén, junñej choñab'il yaj sb'oi.
4 A d'a jun choñab' tic sja junjun macañil eb' schoñab' Jehová, yic vach' sb'itaj icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham.
5 A d'a jun choñab' tic ay juntzañ despacho b'aj sch'olb'itaj eb' anima yuj yiñtilal viñaj David d'a stojolal.

6 C'anec to syac' junc'olal Dios d'a Jerusalén. Junc'olalocab' yaj eb' xajanan jun choňab' tic.
7 Ayocab' junc'olal d'a yol smuroal yed' d'a yol spat sreyal jun choňab' tic, xe chi.
8 Yuj svach'iloc eb' in c'ab' voc yed' eb' vetchoňab', yuj chi' svala': Ayocab' junc'olal, xin chi.
9 Yujto xajan scajnub' Jehová co Diosal vuuj, yuj chi' ol vac' vip in sayanec' tas tz'och svach'iloc Jerusalén tic.

123

Lesal yic c'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaaň, tzin q'ue q'uelan d'ayach ayic ay tas snib'ej in c'ool.
2 Mamin, a d'ayach tzoň och q'uelan, icha val yoch q'uelan viň checab' d'a spatrón, ma icha val yoch q'uelan ix criada d'a ix spatrona. Ach co Diosal, van co maclan yoc' a c'ool d'ayoň.
3 Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayoň. Oc'ocab' a c'ool d'ayoň, yujto maxtzac techajlaj cuuj b'aj tzoň paticajcaneli.
4 Tzoň tzactzaj yuj sb'uchval eb' b'eyum yed' b'aj tzoň spatiquejel eb' ac'umtac syutej sb'a.

124

A Dios Scolumal Israel

Sb'it viňaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Tato maňoc Jehová ix och qued'oc ¿tas am ix oň ajcani? Ex vetisraelal, calec icha tic:
2 Tato maňoc Jehová ix och qued'oc ayic ix q'ue vaan eb' anima yac' yoval d'ayoň,
3 ix am oň spitzanchiejb'at eb' ayic ix te cot yoval eb'.
4-5 Icha am tz'aj quic'jib'ey yuj a' eluma' te ov, icham chi' ix aj co satel yuj yoval sc'ool eb' chi'.
6 Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto maj yal sc'ool ix oň satjiel yuj eb'.
7 Toxoňej ix oň el d'a yol sc'ab' eb'. Icha tz'aj scolchaj junoc noc' much d'a junoc yaal. Ix oň colchaji, ichato ix d'iňchajb'at sch'aňal jun yaal chi'.
8 A d'a Jehová scot co colnab'il, aton b'oannac satchaaň yed' sat luum tic.

125

A Dios staňvan schoňab'

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, lajan eb' icha lum tzalan Sion, max ib'xilaj jab'oc, ayňejec' d'a masanil tiempo, icha chi' yaj eb'.
2 Icha val yajoch oyan lum vitz d'a spatic yichaň Jerusalén, icha chi' yaj Jehová d'a eb' schoňab' ticnaic yed' d'a masanil tiempo.
3 A eb' chuc sb'eyb'al, maň ol yac'laj yajalil eb' d'a yib'aň eb' vach' sb'eyb'al. Tato maay, axo talaj tz'aji, a eb' vach' sb'eyb'al chi', sc'ayb'ej sb'a eb' yac'an chucal.
4 Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal d'a eb' vach' sb'eyb'al, aton eb' syac' val och sc'ol d'a tojolal.
5 Axo eb' tz'elcan d'a a b'eyb'al, ac'canb'at eb' b'aj ol scha syaelal eb' sc'ulan chucal. Ayocab' co junc'olal a oň israel oň tic.

126

Ic'canel co yaelal

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Ayic ix oň yic'anxi meltzaj Jehová b'aj sacleminac cajcanb'ati, ix oň yic'ancot d'a Sion
tic, ichato toňej ix oň vayichani.
2 Ichato chi', ix oň te tzevaji, ix el cav yuj tzalajc'olal. Yuj chi' ix yal eb' ch'oc choňab'il
icha tic: A Jehová ix ac'anxi snivan vach'c'olal d'a eb', xchi eb'.
3 Yel toni, a Jehová ix ac'an snivan vach'c'olal d'ayoň, yuj chi' tzoň te tzalaj ticnaic.
4 Mamin, ac'ňej a vach'c'olal d'a quib'aň, icha tz'aj syaxb'i sat lum taquiň luum yuj a'
eluma' d'a lum Neguev.
5 A eb' tz'avvi d'a scal oq'uel, ol smol sat tas syavej eb' chi' d'a tzalajc'olal.
6 Vach'chom van yoc' eb' ayic syavanem ixim iňat te nib'ab'il eb'. Palta ayic ol elul ixim
trigo chi', axoňej b'it ol yac' eb' yuj tzalajc'olal ayic mec'b'ilxoq'ue ixim yuj eb'.

127

A d'a Jehová scot masanil

B'it d'a viňaj Salomón. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Tato maňoc Jehová sb'oan junoc pat, nab'aňej am smunlaj eb' munlajvum. Tato maňoc
staňvan junoc choňab', nab'aňej am staňvaj yuj eb' staňvumal.
2 Nab'aňej syixtej sb'a eb' pilan jun c'u syac' smunlaji, ste och eb' d'a ilc'olal yic tz'ilchaj
svael eb', palta axo pax eb' xajan yuj Dios, junc'olal svay eb', a Dios chi' tz'ac'an
tas tz'och yuj eb'.
3 A eb' cuninal, silab' Jehová yaj eb'. A eb' cuninal yed' ix quetb'eyum, svach'c'olalton
Dios yaj eb'.
4 A eb' cuninal tz'alji ayic quelem anima oňto, icha val juntzaň jul-lab' ay d'a yol sc'ab'
junoc ac'um oval yaj eb'.
5 Te vach' yic mach maň jantacoc yuninal chi'. Maň ol q'uixvoquel-laj yuj eb' ayoch
ajc'olal d'ay, ayic ol scolan sb'a d'a yichaň eb' yajal.

128

A tastac syac' Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, sb'eyb'alan pax schecnab'il.
2 D'a tzalajc'olal ol yab'lej sat tas syavej, te vach'ňej ol elc'ochoc.
3 Icha satan te' uva d'a spatic schiquin spat, maň jantacoc sat syac'a', icha val chi' ol aj
ix yetb'eyum. Icha svol te' olivo, icha val chi' ol ajoch oyan eb' yuninal d'a spatic
smexa.
4 Icha val chi' ol aj yac'an svach'c'olal Jehová d'a junoc mach ay xivc'olal d'ay.
5 Yac'ocab'cot svach'c'olal Jehová d'a quib'aň masanto d'a tzalan Sion. Quilocab'
svach'c'olal Jehová d'a Jerusalén d'a junjun c'u yacb'an pitzan oňto.
6 Olto quilec tas ol aj eb' yuninal eb' cuninal.
Ayocab' junc'olal d'a quib'aň a oň israel oň tic.

129

Tzoň colchajel yuj Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Yictax yichb'anil, maň jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'aň a oň israel oň tic.
Yuj chi' a ticnaic calec icha tic:
2 Maňxo jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'aň yictax d'a yichb'anil, palta maj
tzac'vanlaj chi' d'ayoň.
3 Ix lajvi yich co patic smac'an eb', te nivan chequel ix aj staji schiq'uil yich co patic chi'
yuj eb'.
4 Axo Jehová, tojol toni, a' ix oň colan d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi', xco chiocab'i.

5 A eb' ayoch ajc'olal d'a Sion, q'uixvocab' eb', b'atocab' eb' elelal.
6 Icha tz'aj aň aňc'ultac sq'uib' d'a yib'aň pat, jab'ňej sq'uib' steel, elaňchamel stacjieli,
ichocab' ta' tz'aj eb'.
7 A aň aňc'ultac chi', max co jochlaj aň, max co tzec'paxlaj aň d'a manojail.
8 Maň ol yal-laj eb' anima tz'ec' d'a stz'ey aň aňc'ultac chi': Yac'ocab' syaxilal Jehová d'a
yib'aň aň. Sco c'an yaxilal d'a yib'aň aň, maň xchioc eb'.

130

A Jehová yipc'olal yaji

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach yujto ayin och d'a vilc'olal, ichato ay in ec' d'a jun
olan te jul yich svab'i.
2 Mamin, ab' in jaj ticnaic, ac'cot tz'eyan a chiquin ayic tzin avaj in c'anan a colval.
3 Mamin Jehová, q'uinaloc tato tz'ib'ab'il co chucal uuj ¿mach val ol stec'b'ej sb'a d'a
ichaň?
4 Palta a d'ayach tz'ilchaj nivanc'olal cuuj, yic vach' ay elc'och d'a co sat.
5 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin taňvej yic tzach javi in a colo'. Svac'och a
lolonel yipoc in c'ool.
6 Mamin, ec'al in taňvan a colval d'a yichaň eb' viň staňvumal choňab' sgana spet sacb'i.
Ec'alto in maclan a colval chi' d'a eb' viň staňvan eb' choňab' chi'.
7 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool a oň israel oň tic, yujto ay yoq'uelc'olal, b'ecanňej
sc'ool scolvaji.
8 A' ol oň colanel d'a yalaň smasanil co mul.

131

Lesal yic scac'och Dios yipoc co c'ool

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, maň ac'umtacoc svutej in b'a, max vic'lajchaaň in b'a, max vac'och in
b'a d'a tas nivac yelc'ochi, d'a tas max in tzac'vanlaj in b'oani.
2 Palta munil ayin eq'ui, malaj tas tzin na'a. Icha val junoc nene' slajvi schuni,
chelb'ilq'ue yuj snun, icha chi' vaji.
3 Ex vetchoňab', caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

132

A sti' Dios d'a viňaj David

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1-2 Mamin Jehová Te ay ip, co Diosal ach a oň yiňtil oň viňaj Jacob, nacot viňaj David yed'
syaelal. Nacot sti' viň ix yac' d'ayach ayic ix yalan viň:
3 Maň ol in och d'a yol in pat, maň ol in ec'laj jichan d'a sat in ch'at,
4 maň ol in mutz'laj in sat, maň ol ochlaj numnaj jab'oc in vayaň
5 ayic manto in b'o junoc cajnub' b'aj scajnaj Jehová co Diosal Te ay yip a oň yiňtil oň
viňaj Jacob, xchican viň.
6 A d'a Efrata ix cab' yab'ixal te' scaxail strato Dios, axo d'a yol lum smacb'en viňaj Jaar
ix ilchaj te' cuuj.
7 Coyec d'a stemplo Jehová, axo ta' tzoň emec cuman d'a yichaň.
8 Mamin Jehová, cotaň d'a a cajnub' ayňej eq'ui. Cotaň yed' te' scaxail a trato, aton b'aj
scheclajel a poder.
9 Aocab' vach'il sb'eyb'alej eb' a sacerdote. Elocab' yav eb' icxo d'a tzalajc'olal.
10 Yuj tas alnaccan d'a viň a checab' aj David, maň iq'uel a sat d'a viň rey sic'b'ilel uuj.

11 Ach Jehová, ix ac'can a ti' d'a viñaj David d'a sjichanil to mañ ol a q'uexlaj tas ix ala', ayic ix alan icha tic: A junoc uninal ol vac'canoch reyal a q'uexuloc.
12 Tato sc'anab'ajej in trato eb' iñtilal yed' tastac ol val d'a eb', ol ochñej eb' d'a a despacho d'a masanil tiempo, xa chi d'a viñ.
13 Mamin Jehová, a ach ix a sic'canel lum tzalan Sion yic tzach cajnaj ta', yujto icha chi' snib'ej a c'ool.
14 Ix alan icha tic: Aton jun tzalan tic b'aj in gana tzin cajnaji. Ol in cajnaj d'a luum yujto icha chi' ix aj schaan in c'ool.
15 Mañ jantacoc vael uq'uel ol vac' d'a eb' ayec' cajan ta', ol vac'an b'ud'joc sc'ool eb' meb'a'.
16 Ol in col eb' sacerdote. Axo eb' ol in c'anab'ajanoc, ol vac' avajq'ue eb' yuj tzalajc'olal.
17 A d'a Sion chi', ol vac'och jun yiñtilal viñaj David reyal. A viñ sic'b'ilel vuuj, mañxa b'aq'uiñ ol yactej eb' yiñtilal viñ yac'an reyal.
18 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ ol vac'can q'uixvelal eb'. Axo yopisio viñ, ol vic'chaañ, xa chican ach Jehová.

133

Te vach' tato junñej tz'aj co pensar

Sb'it viñaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Naecnab'i, mañ jantacoc svach'il schaan sb'a yaj eb' sc'ab' yoc sb'a ayic junñej tz'aj spensar eb'.
2 Lajan yed' jun perfume mañ jantacoc svach'il scot jililoc d'a sjolom viñaj sacerdote Aarón, tz'emul d'a xil sti' viñ, tz'emc'och d'a spayual sjaj spichul viñ.
3 Lajan val icha yal ac'val tz'em d'a sjolom lum vitzal Hermón, tz'empax d'a lum tzalan Sion. A b'aj ay junc'olal chi', syac'b'at svach'c'olal Jehová, aton q'uinal d'a junelñej.

134

A svach'c'olal Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Ex schecab' Jehová, alec vach' lolonel d'a Jehová chi'. Alec vach' lolonel d'ay mach ex tze tañvej stemplo tz'ec' ac'val.
2 Iq'uecq'ue van e c'ab' d'a stojolal scajnub' Jehová, tzeyalan vach' lolonel d'ay.
3 A Jehová b'oannac satchaañ yed' lum luum tic, aocab' tz'ac'ancot svach'c'olal d'a eyib'añ masanto d'a lum tzalan Sion.

135

Te satub'tac tas sb'o Jehová

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Ex schecab' ex Jehová, alec vach' lolonel d'ay.
2 Mach ex ayex ec' d'a yamaq'uil stemplo Jehová co Diosal,
3 alec vach' lolonel d'ay, yujto vach'. B'itanañec d'ay yujto te ay svach'c'olal d'ayoñ anima oñ tic.
4 Ix oñ sic'canel a oñ israel oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob, yic tzoñ och yicoc.
5 A in tic vojtac val sic'lab'il to a Jehová co Diosal, yelxo val ec'b'al yelc'och d'a yichañ masanil comon dios.
6 Syalñej sc'ulan masanil tas snib'ej sc'ulej, vach'chom d'a satchaañ, ma d'a sat luum tic, ma d'a a' mar, ma pax d'a yich a'.
7 A' tz'ac'ancot asun b'aj slajvic'och lum luum tic. A' tz'ac'anec' copnaj leb'lon ayic syac'an ñab'. A' sjacanelta ic' b'aj molanec' yuuj.

8 A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto yed' pax sb'ab'el yune' junjun noc' snoc' eb'.
9 A d'a snañal choñab' Egipto chi', ay juntzañ tas te satub'tac sc'ulejnac yic syac'an syaelal viñ rey yed' pax eb' schecab' viñ.
10 Tzijtum juntzañ choñab' satnaquel yuuj, smilannaccham eb' rey te nivac yopisio.
11 Smilnaccham viñaj Sehón, sreyal eb' amorreo yed' viñaj Og sreyal Basán yed' masanil eb' rey d'a yol yic Canaán.
12 Axo lum sluum eb' rey chi' yac'nac d'ayoñ a oñ israel oñ tic, yic squiquejcan luum.
13 Mamin Jehová, a a b'inajnaquil malaj b'aq'uiñ ol sateloc. D'a masanil tiempo ol ach nachajcotoc.
14 A Jehová sb'oan yaj oval d'a eb' schoñab', tz'oc' sc'ol d'a eb' schecab'.
15 A sdiosal eb' ch'oc choñab'il, nab'a oro, nab'a plata, anima sb'oani.
16 Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.
17 Ay schiquin, palta max yab'laj, max yic'laj yic'.
18 A eb' sb'oan juntzañ yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, lajan eb' yed'oc.
19 Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex sacerdote, ex yiñtilal viñaj Aarón, alec vach' lolonel d'a Jehová.
20 Ex yiñtilal viñaj Leví, alec vach' lolonel d'a Jehová. Mach ex ay yelc'och Jehová d'a e sat, alec vach' lolonel d'ay.
21 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a Sion, aton d'a Jerusalén b'aj cajan.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

136

A svach'c'olal Dios ayñejeq'ui

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
2 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal masanil juntzañ dios, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
3 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios Yajal eb' yajal, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
4 Añej sb'oan tas te satub'tac, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
5 A' b'oannac satchaañ yed' sjelanil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
6 A' b'oannacq'ue lum luum d'a yib'añ a' mar te jul yich, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
7 A' b'oannac c'u yed' q'uen uj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
8 A' b'oannac c'u yic ay saquilq'uinal d'a c'ualil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
9 A' b'oannac q'uen uj yed' q'uen c'anal yic ay saquilq'uinal d'ac'valil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
10 A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun pat d'a Egipto, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
11 A' ic'annaquelta eb' israel co mam quicham d'a Egipto chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
12 Yed' val spoder yic'naquelta eb', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
13 A' pojannac em snañal a' Chacchac Mar, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
14 A' ic'annac ec'ta eb' israel d'a snañal a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
15 Palta axo viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado, b'atnaccan eb' yuuj d'a yol a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

16 A' ic'annac b'ey eb' schoñab' d'a tz'inan luum, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
17 A' milannaccham eb' nivac rey, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
18 A' ic'annaquel sq'uinal eb' rey te b'inajnac, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
19 Aton viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
20 Yed' pax viñaj Og sreyal Basán, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
21 A' ic'annac ec' lum sluum eb' rey chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
22 Yac'naccan luum quicoc a oñ israel schecab' oñ tic, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
23 A' oñ naancoti ayic ayoñec' d'a scal yaelal, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
24 Ix oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
25 A' tz'ac'an tas sva eb' anima yed' noc' noc', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
26 Calec vach' lolonel d'a sDiosal satchaañ, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

137

Sb'ital yic cusc'olal

1 A d'a sti' a a' d'a yol yic Babilonia, oñ em c'ojan ayic ix co naancot Sion, ix oñ oc' b'ian.
2 Ix cac'q'ue locan te' arpa d'a sc'ab' te' tac'u ay d'a sti' a a' chi'.
3 A eb' ix oñ ic'anb'at icha d'a preso, ix b'uchvaj eb' d'ayoñ, ix yalan eb' icha tic: B'itanañec d'a tzalajc'olal, a sb'ital Sion tze b'itej d'ayoñ, xchi eb'.
4 ¿Tom ol co b'itej b'it yic Jehová d'a lum ch'oc choñab'il? xco chi.
5 Tato sb'at satc'olal Jerusalén vuuj, satocab' sjelanil in vach' c'ab' tic in chalan te' varpa.
6 Tato mañxo naanoc Jerusalén vuuj, tato mañxa pax in gana d'ay d'a yichañ pax tas snib'ej in c'ool, canocab' lotznaj vac' d'a in joom, yic vach' mañxo ol yal-laj in b'itani.
7 Mamin Jehová, nacot eb' aj Edom, yujto ayic ix yamchaj choñab' Jerusalén, ix yal eb' icha tic: Pojequemi, pojequemi, masanto scheclaj cimientoal yich, xchi eb'.
8 Ex aj Babilonia, ol ex satpaxeloc. Te vach' yic mach ol ac'anec' spac chucal tas ix oñ eyutej.
9 Te vach' yic mach ol yaman eb' eyuninal, ol smac'anpoj sjolom eb' d'a spatictac q'uen q'ueen.

138

Lesal yic ac'oj yuj diosalil

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool ol vac' yuj diosal d'ayach, ol ach in b'itej d'a yichañ juntzañ dios.138.1
2 Ol in em cuman d'ayach d'a stojolal a templo to icñej yaji, yuj vac'an yuj diosal d'ayach yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ix ic'chaañ a b'i yed' a lolonel d'a yib'añ masanil tastac.
3 Ix ach tac'vi d'ayin ayic ix in avaj d'ayach, ix ac'an vip.
4 Masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach ayic ol yab'an eb' tas alnaccani.
5 Ol yal vach' lolonel eb' d'ayach yuj tastac a b'onac, yujto te nivan yelc'och a b'inajnaquil.
6 Vach'chom te nivan elc'ochi, palta tz'oc' a c'ol d'a eb' anima emnaquil yeq'ui, axo eb' syic'chaañ sb'a, max ach b'atlaj q'uelan d'a eb'.

138.1 **138:1** Il nota d'a Salmo 82.1.

7 Ayic ay in ec' d'a scal tas ay smay, pitzan inñej uuj, tzac'ancot a poder, tzin a colanel d'a yoval eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
8 Ach Jehová, ol ach och ved'oc yic vach'ñej tzin elc'och d'a tas tza na d'ayin. A a vach'c'olal ayñejec' d'a masanil tiempo. A tastac ix iq'uel yich d'ayin, mocab' can xepan.

139

Masanil tas yojtac Dios

Sb'it jun tic viñaj David sb'itej viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Mamin Jehová, ojtac in sic'lab'il, ix in a b'eyc'olej sic'lab'il.
2 Ojtac ayic tzin em c'ojan yed' pax yic tzin q'ue vaan. Ayocto tzojtacanel tas tzin na'a.
3 Ojtacxo b'ajtil tzin eq'ui yed' b'ajtil svic' vip. Ojtac pax masanil tas tzin c'ulej.
4 Ayic mantzac in na tas ol vala' a achxo pax Mamin, ojtacxo.
5 Ayachñejec' d'a in patic vichañ, b'achanb'at a c'ab' d'a vib'añ.
6 Satub'tac yoch a jelanil tic, mañ jab'oc snachajel vuuj, te nivan yelc'ochi, ste sat in c'ool yuuj.
7 ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a Espíritu? ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a ichañ?
8 Tato tzin q'uec'och d'a satchaañ, ata' ayach eq'ui. Tato tzin em d'a yol luum, ay ach pax ec'ta.
9 Tato tzin b'at d'a yichañb'at b'aj sjavi c'u, ma tzin b'at cajan d'a sc'axepal a' mar b'aj tz'em c'u,
10 palta sc'och pax a c'ab' d'ayin ta'. Tzin a quetzchaañ yed' a vach' c'ab', tzin ic'an b'eyoc.
11 Tato tzin na in c'ub'ejel in b'a d'a scal q'uic'alq'uinal, mato a saquilq'uinal oyanoch d'a in patic tz'och q'uic'alq'uinalil,
12 a d'ac'valil chi' max yal-laj in sc'ub'anel d'a ichañ. A q'uic'alq'uinal, lajan yed' saquilq'uinal d'a ichañ. Malaj sq'uexañil d'ac'valil d'a ichañ, yujto saquilq'uinalñej masanil d'ayach.
13 A ach ton ix a b'o masanil tas d'a in nivanil tic. A ach ix in a b'o d'a yol sc'ool in nun.
14 Sval vach' lolonel d'ayach, yujto satub'tac tas tza b'o'o. Sat in c'ol in naani, palta vojtac sic'lab'il to icha chi' yaji.
15 Ayic ix q'uib' in nivanil tic d'a yol sc'ol in nun, vach'chom mañ chequeloc, palta mañ c'ub'eltacoc yaj d'a yol a sat.
16 A ach ix il in nivanil tic ayic manto in aljilaj. Masanil sb'isul sc'ual in q'uinal, tz'ib'ab'il d'a yol a libro ayic mantalaj junoc c'ual svila'.
17 Ach in Diosal, max nachajel-laj vuuj tas yaj a pensar d'ayin. Mañxo b'ischajb'enoc a pensar chi'.
18 Tato tzin och ijan in b'isani, ec'to sb'isul d'a yichañ q'uen arena. Ayic tz'el in vayañ, ayinñej ec' d'a ichañ.
19 Ach in Diosal, iq'uel sq'uinal eb' sc'ulan chucal. Najat tzic'canel eb' mac'umcham anima d'a in tz'ey.
20 Yujto chuc tas syal eb', tzach yalub'tañej eb' d'a chucal.
21 Mamin Jehová, tzin chac eb' tzach chacani, max in nib'ejlaj eb' ayoch ajc'olal d'ayach.
22 Junelñej malaj in gana svil eb', aypaxoch eb' ajc'olal d'ayin valani.
23 Ach in Diosal, b'eytzitej tas vaji, il pax in pensar.
24 Ila' tato van in b'at d'a chucal b'eyb'al, tzin a cuchb'anb'at d'a sb'eal q'uinal to ayñej d'a masanil tiempo.

140

A lesal yic sc'anji scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David sb'itej viñ cuchb'um d'a b'it.

1 Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, c'ub'ej in el d'a eb' b'aj malaj
yelc'och a c'ayb'ub'al,
2 yed' d'a yol sc'ab' eb' naanñej chucal yuuj, yujto añej oval sna eb' d'a masanil tiempo.
3 A sti' eb' icha val sti' noc' chan, a tas syal eb' icha val svenenoal sti' junoc noc' chan
smilan anima.
4 Mamin Jehová, c'ub'ej in el d'a eb' sc'ulan chucal, eb' malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'ay,
eb' naanñej yuuj tas tz'aj in yac'an telvoc.
5 A juntzañ eb' anima syic'chaañ sb'a chi', ix yaq'uem yaal eb' d'a yol in b'e.
6 Mamin Jehová, a d'ayach ix vala': In Diosal ach, ab' tas svala' ayic tzin avaji svalan in
b'a d'ayach.
7 Mamin Dios, ach Vajalil, in Columal to syalñej uuj, a ach ton tzin a col d'a scal oval, xin
chi.
8-9 Mamin Jehová, mañ ac' sgana eb' sc'ulan chucal, mañ ac' sgana spensar eb' yic max
yic'chaañ sb'a eb'. A eb' tzoymajoch d'ayin, sna tastac eb', palta aocab' tas sna eb'
chi' scot d'a yib'añ.
10 Emocab' tzac'ac' chac xilinac d'a yib'añ eb', b'atocab' eb' d'a scal c'ac'. Yumjocab'b'at
eb' d'a yol xab' olan, b'aj maxtzac yal-laj sq'ueta eb'.
11 Mocxob' cajnajec' eb' alum chucal lolonel d'a sat luum tic. Javocab' yaelal d'a yib'añ
eb' malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'ay, satocab'el eb'.
12 Vojtac a in tic to a ach tza b'o yaj yoval eb' meb'a', tza colanel eb' d'a yol sc'ab' eb'
tz'ic'ancanec' junoc tas d'a eb'.
13 A eb' anima vach' spensar, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach. A eb' anima tojol sb'eyb'al,
ol ajñejec' eb' d'a ichañ.

141

Ay val och Jehová yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach, cotañ d'a elañchamel. Ab' in jaj ayic svalan in b'a
d'a ichañ.
2 Mamin, vach'ocab' sq'uec'och in lesal icha val sq'ue stab'il incienso d'a ichañ. Axo in
c'ab' mojanq'ue d'ayach, lajanocab' val icha ofrenda d'a yemc'ualil d'a yol a sat.
3 Mamin Jehová, tañvej in ti', yic vach' mañ ol val chucal lolonel.
4 Najat tzic'canel chucal d'a in pensar. Mañ in a cha b'eyec' d'a chucal b'eyb'al. Mañ in a
chab'at vael b'aj ay snivac vael eb' sc'ulan chucal.
5 Tato a junoc anima vach' tzin mac'ani, vach'ton tzin yutej. Tato tzin stumej, icha val
to syac'och perfume d'ayin, yuj chi' scha in c'ool. Palta tzin lesalviñej yic vach'
syamchajoch vaan tas sc'ulej eb' chuc.
6 A eb' yajalil eb' sc'ulan chucal, ol ecchajb'at eb' d'a sattac tenam, icha chi' ol aj yilan eb'
anima to yel ix vala'.
7 A sb'aquil eb', sacleminac ol ajcanb'at b'aj smucchaj eb' chamnac, icha tz'ajcanb'at lum
luum ayic sb'oji junoc olan.
8 Mamin Jehová in Diosal ach, ay val och in pensar d'ayach. A d'ayach tzin say in
colnab'il, mañ in actejcani.
9 Colinel d'a syaal eb' tz'ac'an chucal d'ayin.
10 Canocab' eb' chuc chi' d'a syaal chi', a inxo jun, ol in ec'ñej.

142

A d'ayach tzin col in b'a

Slesal jun tic viñaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen yic tzoñ
sc'ayb'ej.

1 Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji ayic svalan in b'a. Svac' val vip in c'anan d'ayach to
tz'oc' a c'ool d'ayin.
2 D'a ichañ sval in b'a, a val d'a ichañ sval vilc'olal.
3 Mamin Jehová, ayic mañxo animaoc vaj svab'i, ojtac val in b'e. A d'a jun b'e b'aj tzin
b'ati, ata' ix yaq'uem yaal eb' ajc'ol d'ayin.
4 Tzin b'at q'uelan d'a in vach', malaj junoc mach sjavi yic tz'och ved'oc. Malaj mach tzin
colani. Malaj mach tz'och ilc'olal vuuj, vach'chom tzin chami.
5 Mamin, a val d'ayach sval in b'a, svalan icha tic: A d'ayach tzin col in b'a, a achñej tzach
in nib'ej d'a yichañ masanil tas d'a sat luum tic.
6 Cotañ q'uelan d'ayin tzin avaj d'ayach, yujto malaj vip. Colinel d'a eb' tzin pechan
b'eyec'oc, yujto te ay yip eb' d'a vichañ.
7 Ic' in elta d'a scal in yaelal in c'ana', yic vach' ol val vach' lolonel d'ayach, axo eb' anima
vach' spensar ol och oyan eb' d'a in patic ayic ol ac'an a vach'c'olal d'ayin, xin chi.

143

A ach ayach och yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, ab' in lesal, cham val ab'an tas svala'. Tac'vañ d'ayin, ina to te tojol ach,
tzac'anñejelc'och tas tzala'.
2 Mañ a c'anb'ej tas vaj a in a checab' in tic, yujto malaj junoc mach vach' yaj d'a a sat.
3 Ix in pechji b'eyec' yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix in stec'anem eb' d'a sat luum. Ix in
yac' cajnaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal, icha val yaj eb' chamnacxo.
4 Mañxo animaoc vaj ticnaic svab'i, te somchajnac in c'ool.
5 Tzin nacot juntzañ c'ual ec'nac d'a peca', tzin naub'tañan masanil tas a b'onac d'a
yalañtax chi'.
6 A d'ayach tzin mojb'ejq'ue in c'ab', tzach in nib'ej val, icha val junoc lum taquiñ luum
snib'an a a'.
7 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel, toxo val tz'el in c'ol svab'i. Mañ a yaej
a colval d'ayin. Icha val eb' chamnac smucchajemi, icham chi' ol in ajoc tato tza
yaej a colval d'ayin.
8 Ac' in nacot a vach'c'olal d'a junjun q'uiñib'alil, ina to a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
Ch'ox d'ayin tas ol aj in b'eyb'ati, yujto van in lesalvi d'ayach.
9 Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yujto a d'ayach tzin say in colnab'il.
10 C'ayb'ej in yic tzin b'o icha tas tza nib'ej, yujto in Diosal ach. Aocab' Espíritu vach' tzin
ic'an b'ey d'a a vach' b'eyb'al.
11 Mamin, mañ in a cha chamoc, yic vach' max alchaj chucal lolonel d'ayach. Ic' in elta
d'a scal vilc'olal, yujto vach' ach toni.
12 Yuj a vach'c'olal d'ayin, yuj chi' tza satcanel masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto a
checab' in.

144

A ac'oj yuj diosal

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ac'an vip. Aton val tzin c'ayb'ani, syac'anpax
in jelanil yic vach' svac' oval.
2 Aton icha in ñaq'ueen, icha val in cuartel, in Columal paxi. A' tzin c'ub'aneli. A' ayoch
veñuloc. A' tz'ac'anoch eb' choñab' d'a yalañ in mandar.
3 Mamin Jehová ¿tas val jab'oc quelc'och a oñ anima oñ tic d'a yol a sat, yuj chi' tzoñ a
nacoti? ¿Tas val quelc'ochi yuj chi' tzoñ a ya'ilej?

4 A oñ anima oñ tic, lajan oñ icha val b'aj squic' quic', axo co q'uinal icha val junoc eñul tz'eq'ui.
5 Mamin, jac spuertail satchaañ yic tzach emuli. Tzach emul d'a jolomtac vitz yic sq'ue stab'il lum uuj.
6 Julemta junoc a jul-lab', aton jun c'ac' tz'ec' copnajoc, tza pechanb'at eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a scal somc'olal.
7 Masanto d'a satchaañ chi' tzaq'uemta a c'ab' tzin a colanel d'a jun a' mar te nivan, syalelc'ochi, aton eb' ch'oc choñab'il.
8 Colinel d'a eb' esalvum chi', aton eb' syic'chaañ sc'ab' syac'an sti' d'a tastac mañ yeloc.
9 Ach in Diosal, ol in b'itej jun ac' b'it d'ayach. Ol in b'itan yed' sb'ital salterio d'ayach.
10 Uuj val, syal yuj eb' rey, a ach ton ix in a col d'a q'uen espada tzoñ milanchamoc, a in David a checab' in tic.
11 A ticnaic, colinel d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il, eb' esalvum syac' sti' d'a tastac mañ yeloc syala'.
12 Q'uib'ocab' eb' cuninal icha val tas tz'avchaj to ya ilab'il. A eb' ix quisil lajanocab' eb' ix icha junoc yoyal templo tzeyb'il, te vach' yilji.
13 A co pat, b'ud'jinacocab'el yuj junjun macañ vael. A noc' co calnel, q'uib'ocab' sb'isul noc' d'a smilal. Mañxo b'ischajb'enocab' tz'aj sb'isul noc' co vacax.
14 Uneviocab' noc', mocab' toñejoc tz'ec' sti' noc'. Malajocab' mach tz'el yav d'a yol scalleal co choñab' yuj yaelal.
15 Yelxo val te vach' yic junoc choñab' to icha chi' yaji. Yelxo val te vach' yic junoc choñab' to a Jehová ayoch sDiosaloc.

145

B'itanocab' masanil anima d'a Jehová

B'it yic aloj vach' lolonel, yic viñaj David.
1 Ach in Diosal, a ach ton in Reyal ach, ol valcanel a b'inajnaquil. D'a masanil tiempo ol vac' yuj diosal d'ayach.
2 Junjun c'u ol val vach' lolonel d'ayach. Ol ach vic'anchaañ d'a masanil tiempo.
3 Mamin Jehová, te nivan ton elc'ochi, a moj ton val yalchaj vach' lolonel d'ayach. A a b'inajnaquil, mañxo b'ischajb'enoc.
4 A eb' mamab'il, ol yalel yab'ixal tastac tza c'ulej d'a eb' yuninal. Axo eb' uninab'il chi', ol yal pax eb' d'a eb' yixchiquin.
5 Ol yalel yab'ixal a tziquiquial eb', aton te nivan yelc'ochi, a inxo jun, ol in naub'tañej tas satub'tac tza c'ulej.
6 Ol alchajel yab'ixal tas satub'tac ix a c'ulej, te ay pax smay. A inxo tic, ol valel a b'inajnaquil.
7 Ol alchajel yab'ixal jantac a nivan vach'c'olal, te chaañ ol aljoc to te vach' ach toni.
8 Mamin Jehová, te nivan ton a vach'c'olal, ay pax oq'uelc'olal, mañ elañchameloc scot oval, tz'oc'ñej a c'ool d'ayoñ.
9 Mamin Jehová, yelxo val te vach' ach d'a masanil anima. Masanil tas a b'onac, te xajan uuj.
10 Mamin Jehová, masanil tastac b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach. Yac'ocab' yuj diosal eb' a choñab' d'ayach.
11 Yalocab'el eb' to te vach' ac'an yajalil. Yalocab' vach' lolonel eb' d'a tas ix a c'ulej, a sch'oxanel a nivan poder.
12 A yab'ixal a poder yed' a b'inajnaquil d'a opisio, ol yab' eb' anima.
13 A opisio ayñej ec' d'a junelñej, Yajal ach d'a masanil tiempo. A ach tic tzac'ñejelc'och tas tzala'. Te vach' ach yed' masanil tas a b'onac.
14 Mamin Jehová, tzac' yip eb' toxo val stelvi, tzic'an q'ue vaan eb' tz'ixtaxi.

15 A masanil eb' anima, staňvej a colval eb', yujto a ach tzac' svael eb' d'a stiempoal.
16 Elb'enňej tas uuj d'a smasanil a c'ool, tzac'an svael masanil tas pitzan.
17 Mamin Jehová, tojolton a b'eyb'al, te ay a vach'c'olal d'a tas a b'onaccani.
18 B'ecanňej a c'ol a colvaj d'a eb' syal sb'a d'ayach d'a smasanil sc'ool.
19 Mamin Jehová, tzac' tas icha sgana eb' ay xivc'olal d'ayach. Ayic sc'anan eb', tzab'i tza colan eb'.
20 Mamin Jehová, tzil eb' tzach xajanani. Axo eb' sc'ulan chucal jun, tza satel eb'.
21 Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach. Axo pax masanil tas b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

146

Aloj vach' lolonel yuj tas sb'onac Dios

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.
2 Yacb'an pitzan into ol val vach' lolonel d'ay. Yacb'an ayinto eq'ui, ol in b'itan d'a in Diosal.
3 Maň eyac'och anima nivan yelc'och yipoc e c'ool, yujto animaňej eb', yuj chi' max yallaj scolvaj eb'.
4 Ayic scham eb', tz'ochcan eb' pococal. A d'a jun c'u chi' slajvicanel tastac sna eb' sc'ulej.
5 Te vach' yic mach schaan scolval sDiosal viňaj Jacob. Aňej Jehová Dios chi' ayoch yipoc sc'ool.
6 A Jehová b'oannac satchaaň, lum luum, a' mar yed' masanil tastac ay d'a junjun macaň chi'. Tz'elňejc'och tas syala'.
7 A' sb'oan yaj b'aj tz'ixtaj eb' anima, syac'anpax svael eb' ay svejel. A' scolanel eb' ayoch d'a preso.
8 A Jehová sjacan sat eb' max ujilaj yilani, squetzan q'ue vaan eb' stelvi. Xajan eb' anima vach' spensar yuuj.
9 A Jehová scolan eb' anima ch'oc choňab'il. Aňejton pax a' tz'ilan eb' unin chamnac smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Palta tz'ac'ji somchaj eb' sc'ulan chucal yuuj.
10 Ex aj Sion, a Jehová ol ac'an Yajalil d'a masanil tiempo. A co Diosal ol och Reyal d'a junelňej.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

147

A svach'c'olal Dios d'a Jerusalén

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Maňxo jantacoc svach'il co b'itan b'it d'a co Diosal. Smojton val co b'itan d'ay yed' juntzaň b'it te vach'.
2 A Jehová sb'oanxi Jerusalén, ol smolb'ejxicot eb' quetisraelal sacleminac yajcanb'ati.
3 A tz'ac'an snivanil sc'ol eb' pitz'anoch cuselal d'a spixan. A' tz'aňtan syaelal eb' chi'.
4 A' na'annac jantac sb'isul q'uen c'anal sb'onac, yac'annacoch sb'i junjun q'ueen.
5 Yelxo val te nivan yelc'och co Diosal tic, nivan spoder, malaj slajvub'al sjelanil.
6 A' tz'ic'an q'ue vaan eb' anima emnaquil yeq'ui, palta a eb' sc'ulan chucal, tz'ic'chajcanem eb' sic'lab'il yuuj.
7 Co b'itejec Jehová yic scac'an yuj diosal yed' te' arpa sco b'itejec.
8 A' tz'ac'anoch asun d'a satchaaň, slajvi chi' syac'ancot ňab' d'a sat luum tic. A' tz'ac'an q'uib' aň aňc'ultac d'a tzalquixtac.
9 Aňejton pax a' tz'ac'an svael noc' noc' yed' noc' yunetac joj ayic tz'el yav noc' yuj vejel.

10 A Jehová, max tzalajlaj yed' eb' anima tz'ac'anoch yip noc' chej, ma yipal eb' soldado
yipoc sc'ool.
11 Palta stzalaj yed' eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' tz'ac'anoch svach'c'olal yipoc sc'ool.
12 Ex aj Jerusalén, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex aj Sion, co b'itejec co Diosal.
13 A' tz'ac'anoch yip yijchuloc spuertail choňab' Jerusalén, syac'anpax svach'c'olal d'a eb'
cuninal.
14 A' tz'ac'an junc'olal d'a yol smacb'en co choňab' tic, syac'anpax b'ud'joc yuj ixim trigo
te vach'.
15 A' tz'ac'ancot slolonel d'a sat luum tic, elaňchamel tz'elc'ochi.
16 A co Diosal tz'ac'ancot q'uen sacb'acom icha yilji sac lana. A' tz'ac'anoch q'uen cheev
pococal, icha q'uen tic'aq'uil taaň tz'ajcan q'ueen.
17 A' tz'ac'ancot q'uen sacb'at icha q'uen cotac q'ueen. Axo val sical q'ueen, malaj junoc
mach stechaj yuuj.
18 Syalanpaxi to tz'ulaxb'at q'ueen, syac'ancot ic', yic sb'ey yalil q'ueen chi'.
19 A slolonel yed' sc'ayb'ub'al, ix yac' cojtaquejel a oň israel yiňtilal oň viňaj Jacob tic.
20 Maň ichocta' ix yutej d'a junocxo nación. Maj yojtaquejel-laj sc'ayb'ub'al co Diosal
juntzaňxo choňab' chi'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

148

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová‘R’yuj tas sb'onac

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová masanto d'a schaaňil satchaaň.
2 Alec vach' lolonel d'ay masanil ex yángel. Alec vach' lolonel masanil ex soldadoal
satchaaň.
3 Ic'chajocab' chaaň Jehová yuj c'u yed' q'uen uj. Ic'chajocab' chaaň yuj q'uen nitc'anal
te vach' yilji yoc.
4 Ic'chajocab' chaaň yuj satchaaň, to chaaň ay yed' pax yuj a a' ayec' d'a yib'aň satchaaň
chi'.
5 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto toňej ix yala' ix b'ocan smasanil.
6 A' ix b'oancan masanil juntzaň chi' d'a yed'tal yic vach' ayec' ta' d'a masanil tiempo, ix
yac'ancanoch d'a sleyal to malaj b'aq'uiň ol q'uexchajoc.
7 Yalocab' vach' lolonel d'a Jehová masanil tastac ay d'a sat luum tic, noc' nivac noc' ay
d'a yol a' mar yed' pax noc' ay d'a sjulal yich a',
8 yed' leb'lon, q'uen sacb'at, q'uen sacb'acom, q'uic'al asun yed' chacxuxum ic',
c'anab'ajumocab' syutej sb'a d'a slolonel Jehová chi'.
9 Yalocab' vach' lolonel lum nivac vitz d'a Jehová, lum tzalquixtac, te te' syac' sat, te'
c'ute',
10 yed' noc' c'ultaquil noc', noc' molb'etzal noc', noc' sňervi, ma sjachvi yed' pax noc'
much.
11 Ex sreyal yolyib'aňq'uinal tic, ex anima d'a junjun choňab', ex yajal yed' ex tze b'o yaj
eb' choňab',
12 ex vinac, ex ix, ex ichamtac anima yed' pax ex unin, alec vach' lolonel d'a Jehová e
masanil.
13 Alec vach' lolonel d'a Jehová e masanil yujto aňej te b'inajnac. A stziquiquial ay
masanto d'a yib'aň satchaaň yed' d'a yib'aň lum luum tic.
14 A' ix ac'an quipal a oň schoňab' oň tic. Calec vach' lolonel d'ay a oň israel oň tic, a oňton
te xajanab'il oň yuuj.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

149

A Dios b'oannac masanil

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Co b'itejec ac' b'it d'a Jehová. Co b'itejec b'it d'ay b'aj molan oñ ec' a oñ yic oñxo tic.
2 Ex vetisraelal, coñ tzalajec yed' co Diosal chaannaquel yich co nación tic. Coñ tzalajec yed' co Reyal a oñ aj choñab' Sion oñ tic.
3 Coñ q'ueec cheneljoc scalanec vach' lolonel d'a Jehová, yic scac'an ejmelal d'ay. Coñ b'itanec d'ay yed' te' arpa yed' pandereta,
4 yujto stzalaj qued'oc a oñ schoñab' oñ tic. Ol yac' co tzalajc'olal a oñ emnaquil oñ tic, yujto ol yac' co colnab'il.
5 Yuj snivanil yelc'och Jehová, coñ tzalajec a oñ yic oñxo tic. Añejtona' coñ b'itanec d'ay yuj tzalajc'olal ayic tzoñ vaycan ochi.
6 Q'ueocab' cav co b'itan d'a Dios, axo jun q'uen espada ay ye d'a schab'il pac'añ yamb'il cuuj,
7 yic scac'anec' co pac d'a eb' ch'oc choñab'il, scac'anoch yaelal d'a juntzañ nación,
8 yic vach' tz'och q'uen cadena d'a sreyal eb' yed' d'a eb' anima ay yopisio d'a scal eb',
9 yic scotcan yaelal d'a yib'añ eb', aton tz'ib'yajcani. A jun nivan opisio tic syac' Dios d'a masanil eb' sc'anab'ajan d'ay.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

150

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová

1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.
B'itanañec d'a Dios d'a scajnub'. B'itanañec d'ay yujto te nivan sb'inajnaquil d'a satchaañ.
2 B'itanañec d'a Dios yuj tas satub'tac sb'o'o. B'itanañec d'ay yuj sb'inajnaquil, malaj junoc mach lajan yed'oc.
3 B'itanañec d'ay yed' q'uen trompeta. B'itanañec d'ay yed' te' arpa yed' pax salterio.
4 B'itanañec d'ay yed' pandereta, tzex q'uepax cheneljoc yuj tzalajc'olal. B'itanañec d'ay yed' flauta yed' pax juntzañ yamc'ab' yic b'it ay sch'añal.
5 B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo tziñiñi sc'añi. B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo chaañ sc'añi.
6 Masanil tastac syic' yic', b'itanocab' d'a Jehová.
Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.

A Ch'añ Libro
PROVERBIOS

Proverbios sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'il juntzañ macañil jelanil, vach' pensaril yed' tas tz'aj yoch ejmelal d'a Dios. A juntzañ lolonel tic tzijtum el c'anb'il ayic tz'ac'ji c'ayb'ub'al d'a eb' anima d'a peca'. A juntzañ cotac c'ayb'ub'al tic, aton scuch Proverbios. Nivan syalcot yuj tas tz'och cuuj d'a junjun c'u. B'ab'el syac' co nacoti, tato sco nib'ej jelan tz'aj co pensar, nivanocab' yelc'och Dios d'a yol co sat, co c'anab'ajejocab'i.

Syalanpaxcot yuj vach' b'eyb'al, yic vach'ñej cac'an yed' Dios, ac'umocab' razón scutej co b'a, vach'ocab' pax caj yed' eb' quetanimail. A val juntzañ lolonel tic syala' tas val syutej sb'a eb' jelan spensar. A juntzañ lolonel tic syalcoti tas val smoj sc'ulej junjun anima yed' yuninal yed' yisil. Syalanpax yuj vach' pensaril sc'anchaj d'a junjun choñab', ma d'a juntzañxo anima. Syalanpaxi to yovalil sco tañvej co b'a yed' co nivanil, emnaquil scutej co b'a, nivan scutej co c'ool, ayocab' yelc'och eb' meb'a' d'ayoñ, ayocab' pax yelc'och eb' yajal d'ayoñ yed' pax eb' camigo.

Ay juntzañ versículo tz'alan d'a jun libro tic to yed' sjelanil Dios sb'onac masanil tastac ay d'a yolyib'añq'uinal tic.

Yichb'anil lolonel

1 A sc'ayb'ub'al viñaj Salomón, aton viñ yuninal viñaj David sreyal Israel.
2 Ix tz'ib'chajcan juntzañ lolonel tic yic vach' snachajel jelanil yed' c'ayb'ub'al, yic scolvaji, yic vach' snachajel juntzañ lolonel ay yelc'och cuuj.
3 Yuj chi' syal co b'eyb'alan jelanil, vach'ilal yed' tojolal icha val yaji.
4 In gana to sjelanb'i spensar eb' quelemtac, eb' mantalaj spensar, to tz'ac'ji yojtaquejel eb', yic syil sb'a eb'.
5 Yab'ocab' juntzañ tic eb' ay spensar yic vach' ste ojtaquejel eb'. Yab'ocab' pax eb' jelan yic vach' ste jelanb'i eb' yuuj.
6 A juntzañ lolonel tic scolvaj qued'oc yic snachajel cuuj tas syalelc'och juntzañ lolonel satub'tac yed' ajaltac, aton tas syal eb' jelan.
7 Tato sco nib'ej jelan tzoñ aji, ayñejocab' yelc'och Jehová d'a co sat. Tato sco nib'ej mañ pensaril jun, co patiquejocab' el jelanil yed' c'ayb'ub'al tz'alchaji.

A razón tz'ac'ji d'a eb' quelemtac

8 Ach vuninal, cha ab' a c'ayb'ub'al svala', mañ a patiquejel razón syac' ix a nun d'ayach.
9 Yujto a juntzañ co c'ayb'ub'al tic ol b'o a b'eyb'al yuuj, icha val junoc mach te vach' tz'aj sb'oan sb'a yed' spichul.
10 Tato a eb' chuc sb'eyb'al tzach montanb'ati, mañ ach b'atoc.
11 Q'uinaloc ay b'aj syal eb' d'ayach icha tic: Ochañ qued'oc yic vach' b'at co maclejec d'a yol b'e, yic sco mac'cham junoc anima tz'ec' ta'.
12 Malaj tas naan yuuj, ol co yamani, ol co mac'anchamoc.
13 Ichato chi' b'ian ol quic'ancan masanil macañil b'eyumal, ol co b'ud'an co pat yuj masanil tas ol quelq'uej chi'.
14 Cotañ, ochañ qued'oc, ol cac'an ic d'a tastac ol quic'a', q'uinaloc xchi eb'.
15 Palta ach vuninal, mañ ach b'at yed' eb'. B'esel a b'a d'a yol sb'e eb'.
16 Yujto axoñej chucal syac' yip eb' sc'ulani, toxoñej snanon sc'ool eb' smac'ancham anima.
17 Tato syil junoc noc' much yem syaalil, nab'añej am tz'emi.
18 Palta a juntzañ vinac chi', a syaalil eb' syaq'uemi, añeja' eb' ol smilcham sb'a d'ay.

19 A eb' snib'ej tz'och b'eyumal d'a spatic chucal, ol c'och ijan ol cham eb' yuj schuc
b'eyb'al chi'.

Avtab'il oñ d'a jelanilal

20-21 A d'a yoltac calle, b'aj sja b'e, d'a mercado yed' d'a yalñej b'aj smolb'ej sb'a eb' anima,
tzoñ yavtej Dios yic syac'an co razón. Syalan icha tic:
22 A ex quelemtac ex tic, ex mantalaj e pensar, toxonton b'uchumtac ex, ¿b'aq'uiñ ol
eyactejcan e nib'an e mañ pensaril chi'? ¿b'aq'uiñ ol eyactejcan e b'uchvaji yed'
e paticanel jelanil?
23 Chaec eyab' tas b'aj ol ex in cacha', tato icha chi', ol vac' in razón d'ayex, ol vac'
eyojtaquejel in lolonel.
24 A in tic tzex vavtejcoti, palta malaj e gana tze cha eyab'i.
25 Tze patiquejel tas svala', max yal e c'ol tzex cachji.
26-27 Yuj chi' ol ex in tzetzej ayic ol ja chucal d'a eyib'añ, ayic ol ja xivc'olal, yaelal, ilc'olal
yed' cusc'olal d'a eyib'añ, icha tz'aj sja junoc chacxuxum ic' slajanel masanil
tastac. Ayic van e cham yuj xivelal chi', toxoñej ol in b'uchvaj d'ayex.
28 A d'a jun c'ual chi', ol ex te avaj d'ayin, palta mañxo ol in tac'voclaj d'ayex. Ol eyal e
b'a d'ayin, palta mañ ol vab'laj.
29 Yujto tze patiquejel jelanil, malaj e gana ay velc'och d'a e sat,
30 malaj e gana tzeyab' tas svala', tze patiquejel e cachnab'il svac'a',
31 yuj chi' ol eyab' syail yuj e b'eyb'al chi', ol ex somchajchaañ yuuj.
32 A eb' mantalaj spensar, ol cham eb' yuj smañ pensaril. Ol satel eb' chuc spensar, yujto
malaj yelc'och razón tz'ac'ji d'a eb'.
33 Axo pax eb' schaan yab' tas svala', junc'olal ol aj eb', malaj b'aj ol xiv eb', xchi Dios.

2

A tas squic' d'a jelanil

1 Ach vuninal, ac'och juntzañ in lolonel tic d'a a c'ool, sic'can juntzañ in checnab'il tic d'a
a pensar.
2 Maclej ab' jelanil svala', ac' ip a naaneli.
3 D'a smasanil a c'ool tza c'an a jelanil yic ol ach jelanb'oc.
4 Ac' ip a sayaneq'ui, icha tz'aj saychaj q'uen plata, ma junoc b'eyumal to c'ub'aneli.
5 Icha chi' ol aj snachajel uuj, tas ol aj a c'anab'ajan Jehová yic tzojtaquejel d'a val yel.
6 A Jehová tz'ac'an jelanil. Yuj slolonel scojtaquejel smasanil, syac'an jelanb'oc co
pensar.
7 A Jehová tz'ac'an sjelanil eb' tojol sb'eyb'al, aton eb' max esanlaj.
8 A Jehová stañvan eb' vach' syutej sb'a, aton eb' sc'anab'ajani.
9 Yuj chi' tato tza maclej ab' in checnab'il, ol ojtaquejel tojolal yed' tas smoj tza c'ulej, yic
vach' ol aj a b'eyb'al.
10 Icha chi' ol aj sjelanb'i a pensar, ol ach tzalaj yed' tas ojtac chi'.
11 A jelanil yed' vach' pensaril, aton juntzañ chi' ol ach colanoc.
12 A yuj juntzañ chi' ol iq'uel a b'a d'a juntzañ chuc b'eyb'al yed' d'a yol sc'ab' eb' anima
chuc spensar.
13 A eb' anima añej chucal sc'ulej chi', syactejcan vach' b'eyb'al eb'.
14 Stzalaj val eb' yed' schuc b'eyb'al chi', ste q'uechaañ eb' yed' sb'eyb'al malaj svach'il
chi'.
15 D'a sb'eyb'al eb' chuc chi' syac'och spensar, syactancan jun b'eyb'al eb' vach'.
16 A jelanil yed' vach' pensaril, ol ach scolel d'a yol sc'ab' eb' ix ix ayxo yetb'eyum, aton
eb' ix ajmul ix vach' smontan yed' slolonel te vach',
17 to yactejnaccan yetb'eyum yic'nac d'a scob'esal, sb'atcan satc'olal sti' yac'naccan d'a
yichañ Dios.

18 Tato tzach b'at d'a sb'eal spat eb' ix chi', van a b'atcan d'a sb'eal chamel.
19 A mach tz'ochcan d'a yol spat eb' ix, maňxa b'aq'uiň tz'elxita eb', maxtzac yal-laj
scajnajxi d'a vach' d'a yolyib'aňq'uinal tic.
20 Tato tza cha ab' jelanil chi', ol a b'eyb'alej sb'eyb'al eb' tojol spensar.
21 A eb' tojol syutej sb'a, eb' malaj jab'oc spaltail, najtil ol ec' eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic.
22 Axo eb' chuc sb'eyb'al yed' eb' ixtum anima, ol ic'joquel eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic
icha co toc'anq'ueta junoc aň aňc'ultac.

3

A tas scutej quic'an co jelanil

1 Ach vuninal, maň ac' sat a c'ool d'a juntzaň in c'ayb'ub'al tic. Sic'can in checnab'il tic
d'a a pensar,
2 yic vach' ol najatb'oc a q'uinal yuuj, tzalajc'olalňej ol ach ec'oc.
3 Maň actejcan a b'eyb'alan vach'il, tza c'anab'ajejňej tas ix ala'. Cham val a naani, satta
a c'ool d'ay.
4 Yuj chi' vach' ach ol ach yil Dios, ol ach b'inajpax yuj eb' anima.
5 Ac'ňejoch a pensar d'a Jehová, maň ac'och a jelanil yipoc a c'ool.
6 Nacot Jehová d'a masanil tas tza c'ulej yic vach' a ol colvaj ed'oc d'a smasanil.
7 Maň a na' to te jelan ach, nivanocab' yelc'och Jehová d'ayach, tziq'uel a b'a d'a scal
chucal.
8 Tato icha chi' tza c'ulej, junc'olal ol ach ajoc, tec'an ol ach ajoc.
9 Ch'oxeli to nivan yelc'och Jehová d'ayach. Tzac'an junoc ofrenda d'ay d'a tas ay d'ayach
yed' pax d'a juntzaň sb'ab'el sat tas tzavej.
10 Tato icha chi' tza c'ulej, malaj b'aq'uiň ol yac' palta a vael yed' tas tzuq'uej.
11 Ach vuninal, maň a patiquejel scachnab'il Jehová, mocab' cot oval ayic tzach stumani.
12 Yujto a eb' xajanab'il yuuj, aton eb' chi' scacha', icha val tz'aj scachan yuninal junoc
mamab'il to stzalaj yed'oc.
13 Tzalajc'olal yic eb' syic' sjelanil, aton eb' te ay spensar.
14 Yujto a tas tz'ic'ji d'a juntzaň chi' yelxo te vach' d'a yichaň tas tz'ic'ji d'a q'uen plata,
ma q'uen oro.
15 A jelanil chi', yelxo val te vach' d'a yichaň svach'il yilji q'uen tz'och colc'ab'il. Max
yal-laj co lajb'an jun jelanil chi' yed' juntzaňxo tastac te nib'ab'il.
16 Yuj jelanil chi' ol najatb'oc a q'uinal, yuuj ol ic' a b'eyumal, ol ach b'inaj pax yuuj.
17 Tato sco b'eyb'alej jelanil, tzalajc'olal tzoň eq'ui, junc'olal tzoň aji.
18 Tato tz'ilchaj jelanil cuuj, ay co q'uinal, vach' ol oň ec'oc, tzalajc'olal quico'.
19 A Jehová ix b'oan satchaaň yed' sat lum tic yuj sjelanil yed' yaj pensaril.
20 Yuj sjelanil chi' sq'ueul sjaj a a', scotpax yal ac'val d'a scal asun.
21 Ach vuninal, maň actejcan a jelanil yed' a vach' pensaril, maň iq'uel a sat d'ay.
22 Yujto ol najatb'oc a q'uinal yuuj, vach' ol ach elc'och d'a sat eb' anima yuuj.
23 Te junc'olalňej ol ach ec'oc, malaj b'aq'uiň ay tas ol ach ic'anoc.
24 Ayic ol ic'an ip, malaj mach b'aj ol ach xivoc, d'a tzalajc'olal ol ach vayoc.
25-26 Yujto ayoch Jehová yipoc a c'ool, yuj chi' maň ol ach schacan d'a junoc yaal, maň ol
a na' to ay tas ol ja d'a ib'aň, icha sja d'a yib'aň eb' chuc sb'eyb'al.
27 Maň ach b'at mican d'a eb' sc'anan colval d'ayach tato syal tzach colvaj d'a eb'.
28 Tato syal a colvaj ticnaic, mocab' ala' to q'uic'anto tzach colvaji.
29 Maň a na ac' chucal d'a eb' cajan d'a a lac'anil, yujto malaj schab'c'olal eb' d'ayach.
30 Maň ic'b'at eb' etanimail d'a yichaň eb' yajal tato malaj tzach yutej eb'.
31 Maň a nib'ejoch b'eyumal icha syutej sb'a eb' malaj jab'oc yoq'uelc'olal, maň a c'ulej
icha sb'eyb'al eb' chi'.

32 Yujto max scha sc'ool Jehová eb' chuc syutej sb'a chi', axo pax eb' vach' syutej sb'a, vach' yac'an yed' eb'.
33 Scot scatab' Jehová d'a yib'aň eb' chuc sb'eyb'al yed' d'a yib'aň eb' cajan yed' eb', axo pax d'a eb' tojol sb'eyb'al, syac' svach'c'olal.
34 Sb'uchvaj Jehová d'a eb' b'uchumtac, axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a, syac' svach'c'olal.
35 A eb' sb'eyb'alan vach'il, ol ic'jocchaaň eb', axo eb' chuc spensar, ol ac'joc q'uixvelal eb'.

4

A vach'ilal sco cha yuj jelanil

1 Ex vuninal, chaec eyab' in lolonel svala'. Maclejec eyab'i yic vach' ol jelanb'oc e pensar yuuj.
2 A c'ayb'ub'al te vach' svac' d'ayex, yuj chi' tzeyailejňej d'a masanil tiempo.
3 Ayic quelem unin in, ayinto ec' d'a yol spat in mam, yelxo val xajanab'il in yuj ix in nun.
4 A d'a jun tiempoal chi', icha tic ajnac yac'an in c'ayb'ub'al viň in mam. Yalannac viň icha tic: Sic'can in lolonel tic d'a a pensar, c'anab'ajej tas sval tic, yic vach' ay a q'uinal.
5 Cha a jelanil yed' a vach' pensaril, maň ac'b'at in lolonel tic satc'olal.
6 Xajanej a jelanil, maň a patiquejeli, yujto ol ach colchaj yuuj.
7 Yovalil tza sayec' jelanil d'a junjun c'u. Vach'chom ajaltac tz'aj yilchaj uuj, palta te vach' ama tato a tza b'ab'laj sayejec' d'a yichaň juntzaňxo tas ay d'ayach.
8 Nib'ejoch jelanil, yic vach' ol ach ic'jocchaaň yuuj, yic vach' nivan ol aj elc'och d'a yol sat eb' etanimail.
9 A yuj jelanil chi', vach' ol ach elc'ochoc, ol och q'uelan eb' anima yuj a jelanil chi', xchican viň in mam chi' d'ayin.
10 Axo ticnaic ach vuninal, cha val ab' juntzaň in lolonel tic, yic vach' ol najatb'oc a q'uinal.
11 A in ol ach vic' b'ey d'a sb'eyb'al eb' jelan, ol vac'an a b'eyb'alej tojolal.
12 A d'a tojol b'eyb'al chi', malaj tas ol ach yamanoch vaan, vach'chom yelc'olal ol ach b'atoc, palta maň ol ach telvoclaj.
13 Ac'och a pensar d'a c'ayb'ub'al tic, maň a patiquejeli. Yelxo val tza b'eyb'alej yic vach' ay a q'uinal.
14 Maň ach b'at tzac'an d'a spatic eb' chuc sb'eyb'al, maň a c'ulej icha tas sc'ulej eb'.
15 B'esel a b'a d'a scal eb', ac' ip a b'eyb'alan vach'il.
16 Max ochlaj svayaň eb' tato max sc'ulej chucal eb', max yic'laj yip eb', tato malaj junoc mach syixtej eb'.
17 A chucal yed' ixtoj anima, a juntzaň chi' svael eb' yaji.
18 A sb'eyb'al eb' tojol spensar, lajan icha ayic vanto sacb'i masanto sq'ue c'u, scheclaj spatic yichaň eb' yuuj.
19 Axo sb'eyb'al eb' chuc spensar jun, lajan icha yic tzoň b'eyec' d'a scal q'uic'alq'uinal, maň chequeloc b'aj sco tenoch coc.
20 Ach vuninal, cha ab' in lolonel tic, maclej val ab' sic'lab'il.
21 Mocab' iq'uel a sat d'ay, sic'can d'a a pensar,
22 yujto a juntzaň lolonel tic tz'ac'an sq'uinal eb' tz'ilchaj yuuj.
23 Tza ya'ilej a pensar d'a yichaň masanil tastac ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, yujto a a pensar chi' tzach cuchb'an d'a vach'il, ma d'a chucal.
24 Maň esalvumoc tzutej a b'a, maň a comon alej pax chucal lolonel.
25 Te tojolňej tzach b'at d'a ichaň d'a sb'eal vach'il, maň ach b'at q'uelan d'a tas malaj svach'il.

26 Tza ya'ilej val tas tza c'ulej icha val co sic'lan co b'e b'aj tzoň b'eyi, aocab' val sb'eal
vach'il b'aj tzach ochi.
27 Maň ach elcan d'a jun b'e te tojol, maň ach b'atcan d'a sb'eal chucal.

5

Tzil val a b'a d'a eb' ix ix chuc spensar

1 Ach vuninal, cha ab' in jelanil tic, scham val a maclan ab' in razón vach' svala'.
2 Icha chi' ol aj snachajel uuj, ol yal a lolon yed' jelanil.
3 A junoc ix ix ay yetb'eyum, te vach' slolon ix, c'ununi slolon ix yic tzach smontejb'at ix
d'a chucal.
4 Axo d'a slajvub'al, lajanxo tz'aj ix icha aň ixaj te c'a', icha val tz'aj co lajvi yuj q'uen
espada chab' ye.
5 A mach sb'eyec' yed' jun ix ix chi', ol chamoc. A sb'eyb'al jun ix ix chi', b'eal chamel yaji.
6 A d'a ix chi' malaj yelc'och sb'eal q'uinal, max snalaj ix tato vach', mato chuc sb'eyb'al
ix chi'.
7 Yuj chi' ach vuninal, ab' tas svala'. Maň ic'canel a b'a d'a a cachnab'il svac' tic.
8 Najat tzach el d'a stz'ey ix ay yetb'eyum chi', xach c'ochta val d'a spuertail spat ix.
9 Tato maay, ol satel a b'inaj d'a vach'il, elaňchamel ol ach cham yuj junoc viň malaj
yoq'uelc'olal.
10 Tato icha chi' tza c'ulej, jantacňej a b'eyumal ix ilchaj uuj ayic ix ac'an val ip a munlaji,
ol ac'canb'at d'a yol sc'ab' junoc ch'oc animail.
11 Tato tza c'anab'ajej tas syal ix, toxoňej ol ach oc'canec'oc, jab'jab'il ol lajvoquem a
nivanil.
12 Axo ol alan icha tic: ¿Tas val yuj ix in patiquejel in cachnab'il? ¿Tas val yuj maj in
c'anab'ajej?
13 Maj yal in c'ool ix in cha vab' tas ix yal eb' in c'ayb'umal, octom ix in cha vab' d'a eb'.
14 Axo ticnaic jab'xoňej maj in juviel d'a yichaň masanil choňab' d'a junelňej, xa chama.
15 Uc' a a' ictaxon yaji yic vach' tz'ec' staquiňal a ti'. (Syalelc'ochi aňej yed' ix etb'eyum
tzac' a gana.)
16 ¿Tas val yuj ol aj uninal yed' eb' ix ix tz'ec' d'a yoltac calle?
17 Vach' scolvaj eb' uninal ed'oc, d'a yichaň junocxo mach b'aj scolvaj eb' uninal chi'.
18 Tzalajaň, ayocab' uninal yed' ix etb'eyum chi', aton ix, ix ic' a b'a yed'oc ayic quelem
achto.
19 Vach'ocab' yilji ix d'a yol a sat, icha val junoc noc' c'ultaquil chej. Mocab' lajvoc a
tzalajc'olal d'a ix, ayocab' a tzalajc'olal chi' yujto xajan ach yuj ix.
20 Ach vuninal, maň ac' somchajel a pensar yuj junoc ix ix ayxo yetb'eyum. ¿Tas yuj ol
ach och chelchel d'a junxo ix ix chi'?
21 A Jehová van ton yilan co b'eyb'al junjun oň, malaj junoc tas max uji yilani.
22 A eb' chuc, aňeja' schucal eb' chi' ol ac'an juvoqueloc. Aňeja' schucal eb' chi' ol
tzec'anoc, icha co tzec'ji d'a junoc lasu.
23 Yujto max syamoch vaan sb'a eb', yuj chi' ol b'atcan eb' d'a chamel. Yuj smaň pensaril
eb' chi', ol satcanel eb'.

6

Ay smay cac'anoch co b'a fiadoral

1 Ach vuninal, tato tzac'och a b'a a majnan q'uen tumin yuj junoc ch'oc animail d'a junoc
etchoňab',
2 van ac'anem a yaalil, ol cotcan d'a ib'aň yuj b'aj ix ac'och a b'a chi'.

3 Ach vuninal, icha tic tzutej a colanel a b'a d'a yol sc'ab' viñ aj tumin chi'. Ixic, emnaquil
tzutej a b'a tzach tevi d'a viñ, tza c'anan nivanc'olal a b'a d'a viñ yic max ach yac'
pural viñ a tupanel sb'oc viñ b'aj ix ac'och a b'a chi'.
4 Smoj val maxtzac ach vay yuuj, mocxob' ic' ip junoc rato
5 masanto tzach el d'a yalañ, icha val yel junoc noc' c'ultaquil chej d'a junoc mach
pechjinac, ma icha yel junoc noc' much d'a junoc yaal.

A c'ayb'ub'al d'a eb' max munlaji

6 Ach anima malaj a gana a munlaji, ilnab' noc' ch'equem, sic'lab'il tzila' tas syutej noc'
smunlaji yic tz'ilchaj svael noc', scham val a c'ayb'an d'a noc'.
7 Vach'chom malaj mach schecan munlaj noc', malaj yajal noc' tz'alan yab' tas sc'ulej,
8 palta ayic stiempoan svael noc', syac' val yip noc' smunlaji yic smolancan svael noc'
chi'.
9 Ach anima malaj a gana a munlaji, c'ocb'ilxo chi' tzach vayi. C'ocb'ilxo chi' tzach ec'
jichan.
10 Yacb'an scot numumoc a vayañ, snecnecan a jolom, jeljumb'a tz'aj a c'ab', te vach' tz'aj
a vayi,
11 axo tz'aji, scot meb'ail d'a ib'añ, ste b'at d'a ib'añ icha junoc viñ elc'um ed'jinac junoc
q'uen cuchilub'.

A sb'eyb'al eb' chuc

12 A eb' chuc spensar, añej es tzec' yal eb' d'a scal eb' anima.
13 Smutz'mutz'an sat eb' yac'an yechel, sch'oxanpax eb' yed' yiximal sc'ab'.
14 Junelñej te chuc spensar eb', axoñej malaj svach'il sna sc'ulej eb'. A b'aj tz'ec' eb', añej
oval sq'uecan vaan yuj eb'.
15 Yuj chi' elañchamel ol ja yaelal d'a yib'añ eb'. Junñej mutz'satil ol aj slajviem eb',
mañxa tas ol yal yuj eb'.

A tastac chacb'ilel yuj Jehová

16-19 Ay uque' tas chacb'ilel yuj Jehová d'a junelñej: Aton ic'ojchañb'ail, esalvumal,
mac'ojcham anima malaj smul, naojchaañ tas malaj svach'il, chucal sc'ulaji,
ac'ojoch es d'a yib'añ junocxo mach yed' ic'ojchaañ oval d'a scal anima.

A syaelal ajmulal

20 Ach vuninal, sic'can juntzañ in c'ayb'ub'al tic d'a a pensar yed' a c'ayb'ub'al syac' ix a
nun.
21 Sic'can d'a a pensar, naanñejocab' uuj d'a masanil tiempo.
22 A ol ach cuchb'an b'aj ol ach ec'oc, mañ ol ach xivoc ayic ol ach vayoc. Ayic ol el a
vayañ, añeja' juntzañ tic naan uuj.
23 D'a val yel a a cachnab'il yed' a c'ayb'ub'al tic, icha sacq'uinal yaj d'ayach. A a
cachnab'il chi' yed' a pensar tzach cuchb'anb'at d'a sb'eal q'uinal.
24 A ol ach colanel d'a yol sc'ab' ix ix chuc spensar yed' ix ayxo viñ yetb'eyum to te vach'
smontan yed' slolonel.
25 Mañ ac'och a pensar d'a svach'il yilji ix, mañ a cha somchajel a c'ool yuj chajtil tzach
aj yilanoch ix.
26 A mach smulan yed' ix ajmul ix, scot meb'ail d'a yib'añ, axo mach smontaj yuj ix ay
yetb'eyum yic smulan ix yed'oc, syic'cot chamel d'a yib'añ.
27 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ic'anb'at te' tzac'ac' d'a sñi' sc'ool, max ec'b'atlaj stz'ab'at
spichul yuj te'.
28 A mach sb'ey d'a yib'añ te' tzac'ac', max ec'b'atlaj stz'ab'at yoc yuj te'.
29 A mach smulan yed' ix ix ay yetb'eyum chi', yovalil scot d'a yib'añ.
30 Tato ay junoc elc'um tz'elc'an junoc tasi yujto ay svejel, tzato naji val d'a yib'añ,

31 palta vach'chom icha chi', tato syamchaji, yovalil uquel tz'aj stupan tas ix yelq'uej chi',
taxoñej mañxalaj tas scan d'ay.
32 Tato ay mach tz'ec' yed' ix ayxo viñ yetb'eyum, yelxo val malaj jab'oc spensar. A mach
icha chi' sc'ulej, añej syac' lajvoc sb'a.
33 Ol scha syaelal, ol mac'jocpaxi, mañxa b'aq'uiñ ol b'at sq'uixvelal chi' satc'olal yuj eb'
anima.
34 A viñ ix ixtaj ix yetb'eyum chi', te ov viñ icha te tzac'ac', mañ jab'oc syac' nivanc'olal
viñ ayic sc'och stiempoal yac'anec' spac viñ.
35 A silab' viñ ay smul chi' syac' d'a viñ, max schalaj viñ, vach'chom te nivan silab' chi',
palta max yac'laj nivanc'olal viñ.

7

Cachnab'il yuj smon ix ajmul ix

1 Ach vuninal, cha ab' in lolonel tic. A juntzañ in checnab'il svac' tic d'ayach, yovalil tza
sic'can d'a a pensar.
2 C'anab'ajej in checnab'il tic yed' in c'ayb'ub'al yic vach' ol ach ec'oc. Icha scutej co
ya'ilan snenal yol co sat, icha chi' tzutej a ya'ilan a cachnab'il svac' tic.
3 Naanñejocab' uuj, tza sic'ancan d'a a pensar.
4 Xajanej a jelanil yujto icha anab' yaji, ma icha a vach'c'ool.
5 Icha chi' ol aj a colchajel d'a yol sc'ab' ix ajmul ix, aton ix ayxo yetb'eyum, ix te vach'
smontan yed' slolonel.
6 Ay junel ix vilelta d'a sventenail in pat,
7 ay juntzañ eb' viñ quelemtac malaj jab'oc sjelanil ayeq'ui. Axo ix vilani, ay jun viñ
malaj jab'oc spensar d'a scal eb' viñ chi'.
8-9 Ayic vanxo yem c'u, vanxo sq'uic'b'i, ix eq'uixc'och viñ d'a jun esquina, ix
sc'axpitanec' calle viñ, d'a stojolal b'aj ay spat jun ix ix ay yetb'eyum.
10 Ix elta lemnaj ix scha viñ. Icha spichul eb' ix ajmul ix spichul ix ayochi, icha pax
spensar eb' ix chi' spensar ix.
11 Comonñej slolon ix, max q'uixvilaj jab'oc ix, max emlaj c'ojan ix d'a spat.
12 Añej d'a yoltac calle tz'ec' ix, d'a mercado yed' d'a yesquinailtac calle, ata' smaclej ix
yec' junoc vinac.
13 A jun ix chi', ix och lac'naj ix d'a viñ quelem chi', ix och tz'ub'naj ix d'a sti' viñ, maj
q'uixvoclaj jab'oc ix, ix yalan ix icha tic:
14 A ticnaic ix vac' in silab' yic in junc'olal alb'ilxo vuuj, yuj chi' ayto noc' chib'ej d'a in
pat ticnaic.
15 Yuj chi' ix in elta ach in maclej, yujto in gana tzach vila'. Tic ach ilchaj vuuj.
16 A d'a sat in ch'at toxo ix in lich'em jun sábana nab'a lino, cotnac d'a Egipto.
17 Toxo ix vac'och perfume d'ay, toxoñej suc'uq'ui sjab', aton mirra, áloes yed' te' canela.
18 Cotañ ved'oc, ol cac' val co gana masanto ol sacb'oc. Ol cac' val tzalajb'oc co c'ool co
xajanan co b'a.
19 A viñ vetb'eyum, malaj viñ ayec' d'a in pat tic, yujto ay b'aj te najat ix b'at viñ.
20 Ix yic'b'at jun mucuc q'uen tumin viñ, yuj chi' manto ol jalaj viñ masanto ol c'och sc'ual
sc'ojnaj q'uen uj, xchi ix ix chi'.
21 A tas te vach' ix yal ix chi', elañchamel ix montaj viñ quelem chi' yuuj.
22 Yuj chi' ix och tzac'an viñ yuj ix, icha yic'jib'at junoc noc' vacax b'aj ol chamoc, ma icha
junoc noc' c'ultaquil chej scan d'a ch'añ yaal,
23 masanto ol ec' junoc jul-lab' d'a spixan noc'. Icha pax junoc noc' much scan d'a te' yaal,
icha chi' yaj viñ, max snalaj jab'oc viñ tato a d'a spat ix chi' ol cham viñ.
24 Yuj chi' ach vuninal, maclej ab' tas svala'. Tañvej val ab' in lolonel tic.
25 Mañ a juel a vach' b'eyb'al d'a junoc ix ix icha chi' spensar, yic vach' mañ ol ach sateloc.

26 Yujto tzijtumxo mach toxo ix cham yuj eb' ix ix icha chi' sc'ulej. Maňxo b'ischajb'enoc
mach scham yuj eb' ix.
27 Tato tzach b'at d'a sb'eal spat eb' ix ix icha chi', van a b'atcan d'a sb'eal chamel.

8

Vach' lolonel d'a jelanil

1 Ex quelemtac ab'ec, yujto tzex avtaji yic tzeyic' e jelanil, yic sq'uib' pax e pensar.
2 Yalňej b'aj ayex eq'ui, d'a junoc tzalan, ma d'a yol b'e, ma b'aj schalaj sb'a b'e, tzex avtaji.
3 Aňejtona' d'a spuertail e choňab', tzex avtajpaxi.
4 E masanil ex anima ayex d'a yolyib'aňq'uinal tic, ab'ec.
5 Ex quelemtac to mantalaj e pensar, c'ayb'ejec e b'a d'a jelanil. Ex chuc e pensar, sayec
jelan pensaril.
6 Ab'ec val sic'lab'il, ol alchaj juntzaň tastac nivac yelc'och d'ayex, maňxo jantacoc
svach'il.
7 Te yel tas ol alchaj d'ayex, malaj tas toňej ol nachajq'ueoc.
8 Masanil juntzaň lolonel tic vach'ňej, malaj jab'oc es d'ay.
9 A eb' jelan, secojtac tz'aj snachajel juntzaň lolonel tic yuj eb'. A eb' ay spensar yojtac
eb' tas syalelc'ochi.
10 Aq'uec eyip eyic'an e jelanil yed' aj pensaril, yujto yelxo val te nivan yelc'och d'a
yichaň q'uen oro yed' q'uen plata.
11 Yelxo val te vach' jelanil d'a yichaň q'uen q'ueen te vach' yilji yed' d'a yichaň junoc tas
snib'aj val ochi.
12 A jelanil, yetb'eyum sb'a yed' vach' pensaril. Syac' cojtaquejel juntzaň vach' razonal.
13 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoň, sco chaccanel chucal. Tato jelan oň, max yal-laj
quic'anchaaň co b'a. Max co nib'ejochlaj chuc b'eyb'al yed' es.
14 Tato ay co jelanil, syal co naan junoc tas sco c'ulej d'a stojolal, tz'elňejpaxc'ochi.
15 A yuj jelanil syac' yajalil eb' rey, tojol syutej eb' sch'olb'itan tastac yaj eb' yetanimail.
16 Yuj jelanil chi', a eb' ayoch yajalil, vach' syutej eb' staňvan schoňab', vach' pax syutej
eb' sb'oan yaj yoval eb' anima.
17 A mach sayanec' jelanil yed' smasanil sc'ool, tz'ilchaj yuuj.
18 Yuj jelanil chi', tz'aj co b'eyumal, tzoň b'inaj yuuj, ay pax quelc'ochi.
19 A tas tz'ilchaj yuj jelanil chi', yelxo te vach' d'a yichaň q'uen oro yed' q'uen plata
sic'b'ileli.
20 Yuj jelanil, sco b'eyb'alej vach'ilal yed' tojolal.
21 A mach snib'an jelanil, ol yic' sb'eyumal yuuj. Ol b'ud'joc spat yuj masanil tastac vach'.
22 A jelanil chi', aytaxoneq'ui ayic ix el yich smunlajel Jehová, ayic manto sb'o masanil
tastac,
23 ayic manto sb'o yolyib'aňq'uinal tic,
24 ayic mantalaj a' nivac mar, mantalaj pax sjaj a' nivac a' sq'ueuli yed' pax sjaj a' cotac
a'.
25 Ayic manto sb'olaj lum tzalquixtac yed' lum nivac vitz, ayxoec' jelanil chi' ta'.
26 Ix yic'canel yich jelanil Jehová ayic manto sb'olaj lum luum tic, mantalaj spococal jun
yolyib'aňq'uinal tic ta'.
27 Ayic ix sb'oanq'ue satchaaň masanto b'aj schalaj sb'a yed' a' mar, aytaxon ec' jelanil
chi' ta'.
28 Ayic ix sb'oan asun ay d'a satchaaň yed' pax yic ix syamanoch vaan a' mar,
29 ayic ix yalan d'a a' mar chi' to maň ol el a' b'aj aycani yed' pax ix yac'anem yich lum
luum tic, aytaxon ec' jelanil chi' ta'.
30 A yuj sjelanil Dios ix sb'oq'ue masanil tastac, ste tzalaj yuj tastac ix sb'o chi', yujto a'
sch'oxanel sjelanil.

31 Stzalaj yuj yolyib'aňq'uinal yed' eb' anima sb'onac.
32 Axo ticnaic ex anima, ab'ec val tas tz'alchaj d'ayex, b'eyb'alejec jelanil yic te vach' eyico'.
33 Chaec eyab' e c'ayb'ub'al, maň e patiquejel jelanil.
34 Te vach' yic mach scham val yab'an lolonel yic jelanil,
35 yujto a mach tz'ilchaj jelanil chi' yuuj, tz'ilchajpax sq'uinal, syic'anpax svach'c'olal Jehová.
36 Palta a mach max chaan yab' lolonel yic jelanil, munil syic'cot yaelal d'a yib'aň.

9

Max schalaj sb'a jelanil yed' maň pensaril

1 A ix vilani, ichato ay jun ix ix, ix sb'oq'ue spat, te vach' ix aj yilji, uque' val yoyal ix yaq'uem ix.
2 Ix smilcham noc' noc' ix, ix sb'oan jun nivan vael ix, ix sb'oan vino ix te vach', ix sb'oanb'at ix d'a sat smexa.
3 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' schecab' ix d'a juntzaň tzalquixtac ay d'a yol choňab'.
4 Axo eb' schecab' ix chi' ix alan icha tic: Ex quelemtac mantalaj e jelanil, cotaňec. Ex malaj e pensar, cotaňec.
5 Ol ex vaoc, ol eyuc'an vino to vach'xo yaji.
6 Actejeccan e maň pensaril chi' yic vach' tzalajc'olal ol ex ajoc. B'eyb'alejec sb'eyb'al eb' te jelan spensar, xchi eb' schecab' ix chi'. A jun ix ix chi', a jelanil sch'oxo'.
7 Tato tzal d'a eb' b'uchumtac to chuc sc'ulej eb', aňej lolonel maň vach'oc ol yal eb' d'ayach. Tato tzal d'a eb' chuc to maň vach'oc syutej sb'a eb', toňej ol ach sb'aj eb'.
8 Tato tza cach eb' anima ac'umtac, ol och eb' ajc'olal d'ayach. Tato tzal d'a eb' ay spensar b'ajtil tz'och spaltail eb', ol ach xajanej eb'.
9 C'ayb'ej eb' jelan yic vach' ol te jelanb'oc eb'. C'ayb'ej eb' anima vach' spensar yic vach' ol ste ojtaquejel eb'.
10 Tato sco nib'ej jelan tzoň aji, ayocab' yelc'och Jehová d'a co sat. Tato scojtaquejel Dios to Axoňej Ochi, tz'acan co pensar sic'lab'il syal chi'.
11 A yuj jelanil chi', ol najatb'oc co q'uinal, te tzijtum ab'il ol quila'.
12 Tato ay co jelanil, quicňej yaj vach'ilal. Tato b'uchumtac scutej co b'a jun, munil d'a quib'aň ol cotcan yaelal.
13 A junoc ix ix malaj spensar, maň jantacoc slolon ix, max q'uixvilaj jab'oc ix, malaj pax jab'oc tas snachajel yuj ix.
14 Toňej tz'em c'ojan ix d'a yol xila, d'a sti' spat chaaň yajq'ue d'a tzalan d'a yol choňab',
15 syavtancot eb' tojolňej tz'ec' d'a yol b'e chi' ix, syalan ix icha tic:
16 Ex quelemtac mantalaj e jelanil, cotaňec, xchi ix. Syalanpax ix d'a eb' malaj spensar:
17 A a a' tz'elc'aji, te vach' yuc'ji a'. A jab'oc vael sco va d'a elc'altac te vach',[9.17] xchi ix.
18 Axo eb' viň quelemtac chi', maň yojtacoc eb' viň tato a eb' viň yavtejnaccot ix, chamnacxo eb' viň ticnaic.

10

B'ab'el macaň slolonel viňaj Salomón

1 A juntzaň slolonel viňaj Salomón: A eb' uninab'il ay spensar, syac' tzalajb'oc sc'ool smam snun eb'. Axo eb' malaj spensar, syac' cus sc'ol smam snun eb' chi'.
2 Tato squic' co b'eyumal d'a chucal, malaj scac' yala'. Tato tojol co b'eyb'al, tzoň colchajel yuj d'a yol sc'ab' chamel.

9.17 **9:17** A jun tic, ajmulal syalelc'ochi.

3 A Jehová malaj b'aj ol scha cham eb' vach' sb'eyb'al yuj vejel, palta axo eb' chuc jun, max chajilaj yac' sgana eb' yuuj.
4 Tato malaj co gana tzoň munlaji, scot meb'ail d'a quib'aň. Tato tzoň munlaj sic'lab'il jun, tzoň och b'eyumal.
5 Tato ay co spensar, sco molb'ejcan sat tas scavej d'a stiempoal. Tato toňej tzoň vay d'a stiempoal smolchaj sat avb'en chi' jun, scac' q'uixvelal co b'a.
6 A eb' anima vach' spensar, maň jantacoc svach'c'olal Dios scha eb'. Axo eb' chuc jun, a yuj chucal sc'ulej eb', scotcan yaelal d'a yib'aň eb'.
7 A eb' vach' spensar, d'a vach'ilal ol aj snajicot eb'. Axo pax eb' chuc jun, maňxa mach ol naancot eb'.
8 Tato ay co pensar, ol co c'anab'ajej tas schecji co c'ulej. Palta tato toňej tzoň comon lolon jun, ol oň satel yuuj.
9 Tato vach' co b'eyb'al, malaj b'aj ol oň xivoc. Tato a chucal sco c'ulej jun, ol oň yamchajelta.
10 A eb' stz'eptz'epan sat snaan junoc chucal, scotcan nivac yaelal yuj eb'. Yujto ste comon lolon eb', yuj chi' ol satel eb'.
11 A slolonel eb' vach' spensar, a ol ac'an vach'ilal d'a scal eb' anima. Axo eb' chuc jun, a yuj chucal sc'ulej eb', ol cotcan yaelal d'a yib'aň eb'.
12 Tato ay co chichonc'olal, a oval sq'ue vaan cuuj. Palta tato sco xajanej eb' quetanimail, scac'ňej nivanc'olal eb'.
13 Tato ay co pensar, scheclajel co jelanil d'a tas scala'. Tato malaj co pensar jun, tzoň mac'jiňej d'a te' jixc'ab' te'.
14 Tato jelan co pensar, sco ya'ilej tas scala'. Palta tato malaj co pensar jun, tzoň te loloni, aňej chucal sq'ue vaan yuj tas scal chi'.
15 A eb' b'eyum, a sb'eyumal eb' scolani. Axo pax eb' meb'a' jun, malaj tas syal scolan eb'.
16 A co q'uinal sco cha spacoc co vach' b'eyb'al. Palta tato chuc scutej co b'a jun, a yaelal sco cha spacoc.
17 Tato sco cha cab' co cachnab'il, snajatb'i co q'uinal. Tato max co cha cab' jun, quenňej tiempo squila'.
18 A eb' elc'altac schichon sc'ol d'a junocxo anima, esalvum eb'. A eb' aňej aloj pecal tzec' yala', malaj jab'oc spensar eb'.
19 Tato tzoň te comon loloni, tz'och co mul d'a scal tas scal chi'. Tato max oň lolon jun, ay co pensar syal chi'.
20 A slolonel eb' vach' spensar, te nivan yelc'och icha q'uen plata te vach'. Axo pax spensar eb' chuc jun, malaj jab'oc yelc'ochi.
21 A slolonel eb' vach' spensar, maň jantacoc eb' sc'ayb'aj yuuj. Axo eb' malaj spensar jun, scham eb' yuj smaň pensaril chi'.
22 A yuj svach'c'olal Jehová, tzoň och b'eyumal, maň yujoc b'aj tzoň te munlaji.
23 A eb' malaj spensar, ste q'uechaaň eb' ayic sc'ulan chucal eb'. Axo eb' ay spensar jun, syac' tzalajb'oc sc'ool eb' yuj sjelanil.
24 A tastac b'aj xiv eb' chuc, a sjavi d'a yib'aň eb'. Axo eb' vach' spensar jun, tz'elc'och tas snib'ej eb'.
25 A eb' chuc sb'eyb'al, quenňej tiempo tz'ec' eb' icha junoc chacxuxum ic'. Axo pax eb' vach' spensar jun, ayňejec' eb' d'a junelňej.
26 Tato sco chec junoc jaragana, scab' syail yuuj, ec'to d'a spajil yal noc' vinagre d'a q'uen que, ec'to icha syail sb'at te tab' d'a yol co sat.
27 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoň, snajatb'i co q'uinal. Palta tato chuc sco c'ulej jun, stzap co q'uinal.
28 A tas sjavi d'a yichaň eb' vach' spensar, aton tzalajc'olal. Axo tas ayoch yipoc sc'ol eb' chuc jun, max elc'ochlaj.

29 A Jehová staṅvan eb' vach' sb'eyb'al. Axo eb' sc'ulan chucal jun, ol satjoquel eb' yuuj.
30 A eb' vach' spensar tec'anṅej yajec' eb'. Axo eb' chuc spensar, maṅ nivanoc tiempo tz'ec' eb' d'a yolyib'aṅq'uinal tic.
31 A eb' vach' spensar, aṅej jelanil syal eb'. Axo eb' chuc slolon jun, maxtzac chajilaj lolon eb', ichato spolchajel yac' eb'.
32 A eb' vach' spensar, tzoṅ tzalaj yuj tas syal eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, aṅej chucal lolonel syal eb'.

11

1 A echlab' maṅ tz'acanoc, max schalaj sc'ol Jehová. Axo echlab' tz'acan jun, stzalaj sc'ool yed'oc.
2 A eb' ac'umtac, syac' q'uixvelal sb'a eb'. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, jelan tz'aj eb'.
3 A eb' tojol spensar, a stojolal eb' chi' scuchb'ani. Axo pax eb' chuc jun, satel eb' yuj schab'satil.
4 Ayic ol javoc sc'ual co ch'olb'itaji, maṅxalaj yopisio co b'eyumal, axoṅej co tojolal ol oṅ colanel d'a chamel.
5 Tato tojol scutej co b'a, a tojolal chi' tzoṅ ic'an b'ey d'a vach'ilal. Axo eb' chuc jun, aṅeja' schucal eb' chi' tz'ic'an sateli.
6 Tato tojol scutej co b'a, a tojolal chi' tzoṅ colan d'a yol sc'ab' chucal. A eb' chuc sb'eyb'al, a chucal snib'ej eb', a tz'ic'ancot d'a yib'aṅ eb'.
7 Ayic scham eb' chuc, scham eb' yed' tas ayoch yipoc sc'ool. Maxtzac elc'ochlaj tas nab'il yuj eb'.
8 A Jehová scolan eb' tojol spensar d'a scal yaelal, axo eb' chuc tz'ochcan d'a syaelal sq'uexuloc eb' tojol spensar chi'.
9 A yaloj pecal eb' chuc, satel eb' yetanimail eb' yuuj. Palta a sjelanil eb' vach' spensar, a' scolan eb' anima chi'.
10 Ayic sq'uechaaṅ eb' vach' spensar, ste tzalaj eb' anima yuj eb'. Axo yic scham eb' chuc jun, tz'och q'uiṅ yuj masanil eb' anima.
11 A eb' vach' sb'eyb'al, sq'ue vaan schoṅab' eb' yuj sb'eyb'al chi'. Palta axo pax schoṅab' eb' chuc, satel yuj schucal sb'eyb'al eb'.
12 A eb' malaj spensar, chuclaj tas syal eb' d'a spatic eb' yetanimail. Axo eb' ay spensar jun, cham naab'il slolonel eb' syala'.
13 A eb' alum pecal, syalelta eb' masanil tas tz'alchaj d'ay d'a c'ub'eltaquil. Axo eb' vach' spensar jun, a tas syab' eb', toṅej sic'can eb' d'a spensar.
14 Tato malaj mach scuchb'an junoc choṅab' d'a vach'il, maṅ tec'anoc jun choṅab' chi'. Palta tato tzijtum eb' tz'ac'vi razón, vach' tz'elc'och jun choṅab' chi'.
15 Tato scac'och co b'a fiadoral d'a junoc anima maṅ cojtacoc, chuc tzoṅ ajelc'ochi, tato max co tac' jun, malaj jab'oc tas sco na'a.
16 A eb' ix ix vach' spensar, tz'ic'jichaaṅ eb' ix. Axo eb' viṅ vinac pec' tumin, aṅej q'uen tumin chi' tz'ilchaj yuj eb' viṅ.
17 Tato tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, a d'ayoṅ syac' vach'il. Tato scac' chucal d'a eb' quetanimail chi' jun, aṅeja' oṅ squic'cot chucal d'a quib'aṅ.
18 A eb' chuc sb'eyb'al, a tas vach' scha eb' spacoc yalani. Axo eb' tojol spensar jun, val yel te vach' tas scha eb' spacoc sb'eyb'al chi'.
19 Tato sco b'eyb'alej tojolal, vach' ol ec' yib'aṅq'uinal cuuj. Tato a chucal sco c'ulej jun, ol oṅ cham yuuj.
20 A Jehová schacanel eb' aṅej chucal ayec' d'a spensar sc'ulani, axo eb' te vach' sb'eyb'al, stzalaj yed' eb'.
21 Ayic sch'olb'itaj eb' anima, max ec'b'atlaj yac'jioch yaelal d'a yib'aṅ eb' chuc, axo eb' tojol sb'eyb'al, malaj tas tz'ac'jioch d'a yib'aṅ eb'.

22 A junoc ix ix te vach' yilji, palta malaj spensar ix, lajan ix icha junoc q'uen q'ueen xocanxocan nab'a oro ayoch d'a sñi' noc' chitam.
23 A tas snib'ej eb' tojol spensar, añej vach'ilal yed'nac. Axo tas snib'ej eb' chuc jun, añej yaelal yed'nac.
24 A eb' elb'en yuuj, siejb'at eb' tastac ay d'ay, tz'och eb' b'eyumal. Ay pax eb' te ya yel yuuj, ste cotcan meb'ail d'a yib'añ eb'.
25 A val eb' tz'el d'a sc'ool yac'ani, yelxo val ste aj tastac d'a eb'. A eb' scolvaji, scolji pax eb'.
26 A eb' max choñanlaj ixim strigo, toñej smolb'ejcan ixim eb', te chuc syal anima d'a spatic eb'. Axo eb' yechel schoñan ixim jun, a vach'il tz'aljican d'a yib'añ eb'.
27 A eb' ayec' d'a spensar sc'ulan vach'il, a svach'c'olal eb' anima tz'ilchaj yuj eb'. A pax eb' sc'ulan chucal jun, a chucal chi' sjavi d'a yib'añ eb'.
28 Tato a co b'eyumal scac'och yipoc co c'ool, ol oñ lajvoqueloc icha sc'ajb'anel te' xiltac te'. Tato tojol co pensar jun, vach' ol oñ elc'och icha syaxb'i sc'ab' te te'.
29 A eb' chuc syutej sb'a d'a smam snun, ma d'a eb' yuc'tac yed' d'a eb' yanab', malaj jab'oc tas ol ac'joccan d'a eb'. A eb' malaj spensar, checab' tz'ajñejcan eb' d'a eb' ay spensar.
30 A spac scha eb' vach' spensar to snajatb'i sq'uinal eb'. A eb' jelan, vach' smontan eb' anima eb'.
31 A eb' tojol spensar scha spac eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Añejtona' eb' sc'ulan chucal yed' eb' ajmul, mañ ol ec'b'atlaj schaan syaelal eb' yuj chucal sc'ulej chi'.

12

1 Tato ay yelc'och d'ayoñ ayic tzoñ cachji, vanton co xajanan jelanil syal chi'. Tato schichon co c'ool ayic tzoñ cachji jun, malaj co pensar.
2 A eb' anima vach' spensar, sch'ox svach'c'olal Jehová d'a eb', axo eb' chuc spensar jun, tz'ac'ji syaelal eb' d'a smojal yuuj.
3 A chucal malaj jab'oc tas syac' yipoc co c'ool. Axo pax vach' pensaril jun, syac' val co tec'anil.
4 A junoc ix ix te vach' spensar, c'ac' sc'ool viñ yetb'eyum ix yuuj. Axo pax junoc ix ix te chuc spensar jun, tz'ixtaxel viñ yetb'eyum ix yuuj.
5 A eb' anima tojol spensar, añej tojolal nab'il yuj eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, añej ac'oj musansatil anima naan yuj eb'.
6 A yuj slolonel eb' chuc, scham anima. Axo pax yuj slolonel eb' vach' spensar jun, scolchaj eb' anima d'a chamel.
7 Ayic sjavi syaelal eb' chuc, satel eb'. Axo pax eb' vach' spensar, nivan tiempo syil eb' yed' eb' yuninal.
8 A eb' anima jelan spensar, vach' lolonel tz'alchaj d'a eb'. Axo pax eb' ayoch chucal d'a spensar jun, paticab'il el eb'.
9 A eb' malaj yelc'ochi, palta ay eb' tz'ac'an servil eb', te vach' yic eb' d'a yichañ pax eb' nivac vinac syutej sb'a, palta malaj tas vach' svaan eb'.
10 A eb' tojol spensar, sya'ilej noc' smolb'etzal noc' eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, syixtej noc' smolb'etzal noc' eb'.
11 A eb' smunlaj d'a sat luum tic, jantac tas vach' svaan eb'. Axo eb' malaj spensar jun, toñej sb'alec' tiempo eb'.
12 A eb' chuc sb'eyb'al, snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal yuj chucal sc'ulej. Axo pax eb' vach' spensar jun, a d'a smunlajel eb' syiq'uelta tas tz'och yuuj.
13 A eb' chuc, syaalej sb'a eb' yuj es syala'. Axo pax eb' tojol spensar jun, vach'ñej tz'aj yel eb' d'a tas sja d'a yib'añ.
14 Junjun mach scha spac yuj tastac syala', schaan pax spac yuj tastac sc'ulej.

15 A eb' malaj spensar, vach'ñej tas sc'ulej eb' snaani. Axo pax eb' ay spensar jun, scha yab' razón eb'.
16 A eb' malaj spensar, elañchamel sch'oxel yoval sc'ol eb'. Axo pax eb' ay spensar jun, toñej smaq'uec' eb' tas tz'utaji.
17 A eb' testigo vach', añej yel syal eb'. Axo pax eb' testigo chuc jun, añej es syal eb'.
18 A eb' comonñej sloloni, syac' echnaj spixan eb' yetanimail eb' icha yed' junoc q'uen cuchilub'. Axo pax eb' jelan spensar jun, snivanej sc'ol eb' anima eb' yed' tas syala'.
19 A eb' añej yel syala', nivan tiempo syil eb'. Axo eb' tz'esan jun, elañchamel satel eb'.
20 A eb' chuc, añej ac'oj musansatil naan yuj eb'. Axo eb' sayanec' junc'olal, a tzalajc'olal tz'ilchaj yuj eb'.
21 A eb' vach' spensar, malaj chucal sja d'a yib'añ eb'. A eb' chuc jun, sja b'ulnaj juntzañ yaelal d'a yib'añ eb'.
22 A Jehová schacanel eb' esalvum. Axo pax eb' añej yel syal jun, xajan eb' yuuj.
23 A eb' jelan spensar, max yic'chaañ sb'a eb' yuj tas yojtac. Axo eb' malaj spensar jun, sch'oxel smañ pensaril eb'.
24 A eb' smunlaji, syac' mandar eb'. Axo pax eb' malaj sgana smunlaj jun, checab' tz'aj eb'.
25 A ilc'olal syac' cus co c'ool. Axo pax junoc vach' lolonel jun, syac' co tzalajc'olal.
26 A eb' tojol spensar, cuchb'um tz'aj eb' d'a eb' yetanimail d'a vach'il. Axo pax eb' chuc spensar jun, scuchb'ejb'at eb' yetanimail eb' d'a chucal.
27 A eb' jaragana pechum noc', max sb'olaj noc' syamchaj yuj eb'. Axo pax eb' jelan spensar jun, jantac b'eyumal tz'ilchaj yuj eb'.
28 Tato sco b'eyb'alej tojol pensaril, syac' co q'uinal. A d'a jun b'eyb'al chi' malaj chamel.

13

1 A eb' uninab'il ay spensar, scha sc'ol eb' scachji yuj smam. Axo eb' malaj spensar jun, max schalaj sc'ol eb' scachji.
2 Tato vach' scutej co loloni, vach' pax tas sco cha spacoc. Tato squixtej eb' quetanimail jun, sco cha co yaelal d'a smojal.
3 Tato cham sco na' tas scala', syalelc'ochi to van co colan co q'uinal. Tato tzoñ comon lolon jun, a co yaelal squic'cot d'a quib'añ.
4 A eb' malaj sgana smunlaji, ay tas snib'ej eb', palta max ilchajlaj yuj eb'. Axo pax eb' smunlaj jun, masanil tastac ay d'a eb'.
5 A eb' tojol spensar, schaquel esal lolonel eb'. Axo eb' chuc spensar jun, añej chucal tz'alchaj d'a spatic eb'.
6 A tojol pensaril, a scolan eb' sb'eyb'alan tojolal chi'. A chucal, a satanel eb' sb'eyb'alan chucal chi'.
7 Ay eb' malaj jab'oc tas d'ay, palta icha eb' b'eyum syutej sb'a eb'. Ay pax eb' jun, masanil tastac ay d'a eb', palta icha meb'a' syutej sb'a eb'.
8 A eb' b'eyum, smanxielta sb'a eb' d'a yol sc'ab' eb' elc'um yed' stumin. Axo pax eb' meb'a' jun, malaj b'aq'uiñ tz'elc'ajb'at eb'.
9 A eb' tojol spensar, lajan eb' icha junoc tas copanel sc'ac'al. Axo pax eb' chuc spensar jun, lajan eb' icha junoc candil tupnac.
10 A eb' ac'umtac, añej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo eb' emnaquil syutej sb'a jun, scha yab' razón eb'.
11 A q'uen tumin junñej rato tz'ac'ji ganar d'a chucal, junñej pax rato slajviel q'ueen. Axo pax q'uen tumin jab'jab'il smolchaj jun, snivanb'i q'ueen.
12 A eb' max elc'och tas snib'ej, te cusc'olal tz'ajcan eb'. Axo pax eb' tz'elc'och tas snib'ej jun, ste tzalaj eb'.

13 A eb' max c'anab'ajan checnab'il, sjavi yaelal d'a yib'aň eb'. Axo pax eb' sc'anab'ajan
checnab'il jun, te vach' spac scha eb'.
14 A c'ayb'ub'al syac' eb' ay spensar, syac' co q'uinal, a' tzoň colanelta d'a yol sc'ab'
chamel.
15 A eb' tz'ac'an razón vach', nib'ab'il eb'. Axo pax eb' a chucal syal jun, sb'atcan eb' d'a
syaelal.
16 A eb' ay spensar, scham val snaan eb' tas sc'ulej. Axo pax eb' malaj spensar jun, a tas
sc'ulej eb' sch'oxaneli to malaj spensar eb'.
17 A eb' checab' chuc syutej tas checji sc'ulej, aňej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo eb' checab'
vach' syutej tas checji sc'ulej jun, syic'cot junc'olal eb'.
18 Tato chuc scab'i tz'ac'ji razón d'ayoň, aňej meb'ail yed' q'uixvelal sjavi d'a quib'aň.
Tato sco cha cab' co cachnab'il jun, tzoň ic'jichaaň.
19 Ayic tz'ilchajc'och cuuj tas sco nib'ej, tzoň te tzalaji, palta a eb' malaj spensar, malaj
sgana eb' yactancan chucal.
20 Tato junňej tzoň ec' yed' eb' ay spensar, squic' co jelanil d'a eb'. Tato junňej tzoň ec'
yed' eb' malaj spensar jun, tzoň satcanel yed' eb'.
21 A eb' chuc tzac'anňejoch yaelal yuj eb'. Axo pax eb' tojol spensar jun, a vach'il scha eb'
spacoc.
22 A eb' vach' spensar, syac'can smacb'en eb' yixchiquin eb'. Axo sb'eyumal eb' chuc jun,
a d'a eb' vach' spensar scani.
23 A d'a sluum eb' meb'a', maň jantacoc tas vach' syal yel d'a sat, palta yuj smaň pensaril
eb', malaj tas syic' eb' d'a sluum chi'.
24 Tato max cac' tzalaj eb' cuninal, maň xajanoc eb' cuuj syal chi'. Tato sco xajanej eb'
jun, yunetacto eb' sco yamanoch cac'an tzalaj eb'.
25 A eb' tojol spensar, sva eb' masanto sb'ud'ji eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, tz'ochňej
svejel eb'.

14

1 A eb' ix ix ay spensar, vach'ňej yaj yol spat eb' ix. Axo pax eb' ix malaj spensar jun,
juvinaquel yol spat eb' ix yuuj.
2 Tato vach' co b'eyb'al, te ay yelc'och Jehová d'ayoň. Axo pax eb' chuc sb'eyb'al jun, malaj
yelc'och Jehová d'a eb'.
3 A tas syal eb' malaj spensar, a tz'ic'ancot yaelal d'a yib'aň eb'. Axo pax tas syal eb' ay
spensar jun, a scolan eb'.
4 Tato malaj noc' vacax smunlaj d'a d'ocoj luum, malaj ixim trigo sco molo'. Yuj
smunlajel noc' vacax chi', nivan ixim trigo chi' squic'a'.
5 A eb' testigo vach', aňej yel syal eb'. Axo pax eb' testigo chuc jun, secojtac tz'aj yesan
eb'.
6 A eb' b'uchumtac, sayec' jelanil eb', palta max ilchajlaj yuj eb'. Axo pax eb' jelan
spensar jun, secojtac tz'aj yilchaj jelanil yuj eb'.
7 Quiq'uequel co b'a d'a stz'ey eb' malaj spensar, yujto malaj tas ol quiq'uelta d'a slolonel
eb' syala'.
8 A eb' ay spensar, sna val eb' sic'lab'il tas sc'ulej. Axo pax eb' malaj spensar jun, syac'
musansatil sb'a eb'.
9 A eb' malaj spensar, malaj tas sna eb' yuj chucal sc'ulej. Axo pax eb' anima vach'
spensar jun, snib'ej eb' to tz'ac'ji nivanc'olal yuj Dios.
10 A oňňej cojtac tas yuj tzoň cusi, ma tas yuj tzoň tzalaji. A eb' ch'oc animail, malaj yalan
yic eb' d'a tas sco na chi'.
11 A yiňtilal eb' chuc spensar, ol sateloc, palta a yiňtilal eb' vach' spensar jun, ol q'uib'ňej.
12 Ay val b'eyb'al te vach' co naani, palta van oň yic'anb'at d'a chamel.

13 Ay b'aj tzoň tzevaji, palta cusnac co c'ool. Ay b'aj tzoň te tzalaji, palta cusc'olalxo slajvielc'ochi.
14 A eb' tz'actancan vach' b'eyb'al, stzalaj eb' yuj schuc b'eyb'al. Axo pax eb' anima vach' spensar jun, stzalaj eb' yuj svach' b'eyb'al.
15 A eb' malaj spensar, masanil tas tz'alchaji syac'och eb' d'a sc'ool. Axo pax eb' ay spensar jun, scham val yilan eb' tas sc'ulej.
16 A eb' ay spensar, ay xivc'olal eb', yuj chi' syiq'uel sb'a eb' d'a chucal. Axo pax eb' malaj spensar jun, comonňej syac'och sb'a eb' d'a yalňej tas.
17 A eb' c'un scot yoval, malaj spensar eb', comonňej syutej sb'a eb'. A eb' snaan chucal yic vach' tz'ec' yuuj, chacb'ilel eb'
18 A spac scha eb' malaj spensar, aton maň pensaril. Axo spac scha eb' ay spensar jun, to svach' jacvi spensar eb'.
19 A eb' chuc, syaq'uem sb'a eb' d'a eb' vach', stevioch eb' d'a spuertail spat eb' vach' chi'.
20 A eb' meb'a', paticab'ilel eb' yuj eb' yetanimail. Axo pax eb' b'eyum jun, maň jantacoc yamigo eb'.
21 Tz'och co mul tato sco patiquejel eb' quetanimail, palta te vach' quico' tato tz'oc' co c'ool d'a eb' meb'a'.
22 A eb' aňej chucal sgana sc'ulej, sjuviel eb' yuj tas sna chi'. Axo pax eb' sgana sc'ulan vach'il jun, xajan eb' yuj Dios.
23 A junoc munlajel scac' quip co b'oani, ay tas syac' d'ayoň, tato aňej lolonel scac' jun, scot meb'ail d'a quib'aň.
24 A snivanil yelc'och eb' ay spensar, aton sjelanil eb'. Axo pax yic eb' malaj spensar jun, aton smaň pensaril eb'.
25 A eb' testigo yel syala', scol eb' yetanimail eb' d'a chamel. Palta a eb' testigo esalvum jun, syac' musansatil eb' yajal eb'.
26 A co xivc'olal d'a Jehová, tzoň scol yed' eb' cuninal, yujto yip co c'ool yaji.
27 Tato ay yelc'och Jehová d'a co sat, ay co q'uinal, a tzoň colanel d'a yol sc'ab' chamel.
28 Tato ay eb' rey ayoch reyal d'a jantac anima, sb'inaj val eb'. Tato jayvaňňej anima b'aj ayoch eb' reyal jun, slajviel eb'.
29 Tato ay co nivanc'olal, syalelc'ochi to ay co pensar, tato c'un scot coval jun, syalelc'ochi to malaj co pensar.
30 Tato junc'olalňej yaj co pensar, vach'ňej yaj co nivanil. Tato ay co chichonc'olal jun, tz'och co yab'il.
31 Tato squixtej eb' meb'a', van co paticanel Dios ix oň b'oani. Tato ay yelc'och Dios d'ayoň jun, tz'oc' co c'ool d'a eb'.
32 A eb' chuc, aňeja' schucal eb' chi' tz'ic'ancot d'a yib'aň. Axo eb' vach' spensar jun, ayňejoch Dios yipoc sc'ol eb' masanto scham eb'.
33 A eb' jelan, aňej jelanil molanec' d'a spensar eb'. Axo pax eb' malaj spensar jun, max c'ochlaj ijan snaan eb'.
34 Tato a tojolal sb'eyb'alej junoc choňab', sq'ue val chaaň, tato a chucal sb'eyb'alej jun, tz'ac'ji q'uixvelal.
35 A eb' checab' ay spensar, stzalaj viň rey yed' eb'. Axo pax eb' checab' malaj spensar jun, scot yoval sc'ol viň rey d'a yib'aň eb'.

15

1 Tato sco pac junoc lolonel d'a emnaquilal, stup oval yuuj. Tato ov scutej co pacan jun, ste vach' q'ue vaan oval chi'.
2 Ayic slolon eb' ay spensar, a jelanil syic' eb' anima d'a eb'. Axo yic slolon eb' malaj spensar jun, aňej maň pensaril syal eb'.
3 Ayňejec' Jehová d'a masanil b'aj, syilňej tas sc'ulej eb' chuc yed' eb' vach'.

4 A lolonel vach' tz'alchaj d'ayoň, syac' snivanil co c'ool, ichato tzoň yaňtej. Axo pax chucal lolonel tz'alchaj d'ayoň jun, scab' val syail yuuj.
5 A eb' malaj spensar, chuc syab' eb' ayic tz'ac'ji scachnab'il eb' yuj smam. Axo eb' ay spensar jun, scha sc'ol scachnab'il eb' syac' smam.
6 Maň jantacoc tas ay d'a yol spat eb' anima vach' spensar. Axo eb' chuc jun, max yac'laj sgana eb' yed' tas syac' ganar.
7 Ayic slolon eb' ay spensar, a jelanil syalel eb'. Axo eb' malaj spensar jun, malaj yelc'och tas syal eb'.
8 A silab' eb' chuc, max schalaj sc'ol Jehová, palta scha val yab'i ayic slesalvi eb' tojol spensar d'ay.
9 Max schalaj sc'ool Jehová schuc b'eyb'al eb' chuc, palta te xajan eb' sb'eyb'alan tojolal yuuj.
10 A eb' tz'actancan svach' b'eyb'al, smojton val yac'ji syaelal eb'. Smoj val scham eb' malaj sgana scachji.
11 Syil Jehová chajtil yilji b'aj ay eb' chamnac, ¿tocval max yil pax co pensar?
12 A eb' te b'uchumtac, malaj sgana eb' ay mach scachani, toxon max sc'anb'ej junoc razón eb' d'a eb' ay spensar.
13 A eb' stzalaji, stzetzon sat eb'. Axo pax eb' scus jun, tz'och pitz'an yaelal d'a spixan eb'.
14 A eb' ay spensar, snib'ej eb' svach' ojtaquejel jelanil. Axo eb' malaj spensar jun, stzalaj eb' yed' smaň pensaril chi'.
15 A eb' ilc'olal yaji, cuseltacňej tz'ec' junjun c'u d'a eb'. Axo pax eb' tzalajc'olal yaj jun, q'uiňňej d'a eb' junjun c'u.
16 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoň, yelxo te vach' quico' vach'chom meb'a' oň, d'a yichaň pax to ay co tumin palta ilc'olalňej caji.
17 Te vach' tato sco xajanej co b'a vach'chom aňej aň itaj sco chi'a, d'a yichaň pax aňej noc' chib'ej sco chi'a tato ovalňej caji.
18 A eb' c'un scot yoval, aňej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo pax eb' ay snivanc'olal jun, syac' tup oval eb'.
19 A d'a eb' jaragana, icha val to a te q'uiix ayem d'a yol sb'e eb'. Axo pax eb' anima vach' spensar jun, vach'ňej sb'e eb'.
20 A eb' uninab'il ay spensar, syac' tzalajb'oc sc'ool smam snun eb'. Axo eb' malaj spensar jun, syac' q'uixvelal smam snun eb' chi'.
21 A eb' malaj spensar, stzalaj eb' yed' smaň pensaril chi'. Axo eb' ay spensar jun, scham val yilan eb' tas sb'eyb'alej.
22 Tato max co c'anb'ej razón, masanil tas sco na' max elc'ochlaj. Tato sco cha cab' razón vach' jun, vach'ňej tz'aj yelc'ochi.
23 Te vach' tato vach' scutej co pacan lolonel. Tato scac' junoc razón ayic ay ilc'olal, yelxo val te vach'.
24 A eb' ay spensar, sb'ey eb' d'a sb'eal q'uinal yic vach' max b'atcan eb' d'a sb'eal chamel.
25 A Jehová satanel tas ay d'a eb' ac'umtac, palta a staňvan sluum eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum.
26 Max schalaj sc'ol Jehová tastac nab'il yuj eb' chuc, palta a lolonel vach' scha sc'ool.
27 A eb' maň jantacoc tas snib'ej, maň jantacoc tas syic'cot eb' d'a yib'aň eb' cajan yed' d'a yol spat. Axo eb' max chaan q'uen tumin yic smontaji, snajatb'i sq'uinal eb'.
28 A eb' tojol spensar, scham val snaan eb' tas syutej spacan junoc lolonel. Axo pax eb' chuc spensar jun, toňej scomon alej chucal lolonel eb'.
29 A Jehová sb'at mican d'a eb' chuc sb'eyb'al, palta smaclej yab' slesal eb' tojol spensar.
30 A eb' stzetzon sat, stzalaj co c'ol yuj eb'. A junoc vach' ab'ix syac' co tec'anil.
31 Tato sco scha cab' co cachnab'il, vach' tzoň aj d'a scal eb' jelan spensar.

32 Tato malaj co gana tzoñ cachji, munil a d'ayoñ syac' chucal. Tato scha co c'ol co cachji
jun, van quic'an co jelanil.
33 Tato sco c'anab'ajej schecnab'il Jehová, squic' co jelanil. Tato co gana nivan tz'aj
quelc'ochi, yovalil emnaquil scutej co b'a.

16

1 A oñ anima oñ tic, sco na' tas sco c'ulej, palta añej Jehová tz'alani tas tz'aj yelc'ochi.
2 A oñ anima oñ tic, sco na' to a tas sco c'ulej vach'ñej, palta a Jehová sch'olb'itan tas nab'il
cuuj chi'.
3 Tato scac'och masanil tas sco na co c'ulej ab'enal d'a yol sc'ab' Jehová, vach' tz'aj
yelc'ochi.
4 A Jehová ix b'oancan masanil tas yic tz'elc'och tas nab'il yuuj, añejtona' a' ix naancani
to a eb' chuc, yovalil ol scha syaelal eb'.
5 A eb' syic'chaañ sb'a, chacb'ilel eb' yuj Jehová, yuj chi' mañ yojtacoclaj eb' janic' ol javoc
yaelal d'a yib'añ eb' yuuj.
6 Tato sco xajanej eb' quetanimail, tato sco c'anab'ajej tas scala', tz'ac'ji nivanc'olal co
mul. Tato ay yelc'och Jehová d'ayoñ, squiq'uel co b'a d'a scal chucal.
7 Tato stzalaj Jehová yed' co b'eyb'al, tz'och junc'olal d'a co cal yed' eb' ajc'ol yajoch
d'ayoñ.
8 Vach'chom quenñej tas squic' d'a co munlajel d'a stojolal, yelxo te vach' d'a yichañ pax
b'aj te nivan tas scac' ganar d'a spatic chucal.
9 A oñ anima oñ tic sco na' tas sco c'ulej, palta axo Jehová tzoñ cuchb'an d'a tas sco c'ulej
chi'.
10 A eb' rey schecab' Dios yaj eb', yuj chi' mañ smojoc chuc syutej eb' sch'olb'itan junoc
tas.
11 A Jehová scha sc'ool masanil echlab' tz'acan, yujto a ix ac'ancan masanil echlab' chi'.
12 A eb' rey, a tas mañ tojoloc, yovalil schaquel eb', yujto a yopisio eb' chi' yovalil a tojolal
tz'ic'an b'eyoc.
13 A eb' yel syala' xajan eb' yuj eb' rey, stzalaj eb' rey chi' yed' eb'.
14 Tato scot yoval eb' rey ay smay ay chamel, palta a eb' ay spensar jun, say eb' tas tz'aj
sicb'i yoval eb' rey chi'.
15 Tato stzevaj eb' rey, malaj chamel syal chi', axo svach'c'olal eb', lajan icha yasunal
b'ab'el ñab'.
16 Te vach' quico' tato a jelanil yed' aj pensaril tz'ilchaj cuuj, d'a yichañ q'uen oro yed'
q'uen plata.
17 Tato tojol co b'eyb'al, squiq'uel co b'a d'a scal chucal, tato sco ya'ilej co b'eyb'al,
syalelc'ochi to van co ya'ilan co b'a.
18 Tato ac'umtac scutej co b'a, ma squic'chaañ co b'a, tzoñ ic'jiemta, mañxalaj tz'aj
quelc'ochi.
19 Más vach' emnaquil scutej co b'a yed' eb' meb'a', d'a yichañ pax ay tas squic' yed' eb'
anima ac'umtac.
20 A eb' ojtannac yic'an b'ey smunlajel, vach'ñej tz'aj yelc'och eb'. Te tzalajc'olal yic eb'
tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool.
21 A eb' jelan spensar, syal anima to te ay spensar eb'. A yuj lolonel vach' syal eb', syic'
sjelanil anima chi'.
22 Tato scham val co naani ayic mantzac co c'ulej junoc tasi, ayton yiloj q'uinalil, palta
tato sco cach eb' malaj spensar, nab'añej squixtej co b'a.
23 A eb' jelan, cham snaan eb' tas syutej eb' sloloni, yuj tas syal eb' chi', stzalaj eb' anima.
24 A lolonel vach', lajan icha schi'al noc' yal chab', tzoñ tzalaj yuuj, syac'an co tec'anil.
25 Ay b'eyb'al te vach' co naani, palta van oñ yic'anb'at d'a chamel.
26 Tato ay co vejel, scac' val och d'a co c'ool co munlaj sic'lab'il.

27 A eb' chuc, ayñejec' chucal d'a spensar eb', a slolonel eb', lajan val icha sq'ue ñilñon yoc te' c'ac'.
28 A eb' chuc spensar, sq'ueñej vaan oval yuj eb'. A yuj eb' alum pecal, tz'och ajc'olal d'a scal eb' vach' taxon yac'ani.
29 A eb' comonñej smac'vaji, syac' musansatil eb' yamigo eb', yujto a eb', van yic'ancanb'at eb' d'a jun b'eyb'al mañ vach'oc.
30 A eb' snaan yac'an chucal, smutz'mutz'an sat eb', tato toxo ix sna eb' tas ol yutoc sc'ulan chucal chi', toxoñej snub' sti' eb'.
31 A eb' tz'ichamaxi, aton jun chi' scha eb' spacoc yujto vach' ix yutej sb'eyb'al eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.
32 Yelxo te vach' tato nivan scutej co c'ool d'a yichañ pax to ste tec'ton quip. Yelxo te vach' tato sco yamoch vaan yoval co c'ool d'a yichañ b'aj scan junoc choñab'il anima d'a yalañ co mandar.
33 Vach'chom scac'och suerte d'a yib'añ junoc tas, palta añej Jehová snaani tastac tz'ajelc'och smasanil.

17

1 Vach'chom toñej tzoñ ch'ec va'i, palta tato junc'olal caji, másxo vach' d'a yichañ pax to q'uiñ ayoñ d'a junjun c'u, tato ovalñej caji.
2 A eb' checab' ay spensar, ec'b'al yopisio eb' yuj spatrón d'a yichañ junoc yuninal malaj tz'ochi, ay yalan yic eb' schaan smacb'en yed' eb' uninab'il chi'.
3 A q'uen oro yed' q'uen plata tz'ac'chaj proval q'uen d'a cal c'ac' tato vach' q'ueen, axo co pensar a Jehová sch'olb'itani.
4 A eb' chuc sb'eyb'al, scha juntzañ chucal lolonel eb'. A eb' esalvum, scha juntzañ esal lolonel eb'.
5 Tato tzoñ b'uchvaj d'a eb' meb'a', a d'a Dios tzoñ b'uchvaji, yujto aton ix b'oan eb'. Tato tzoñ tzalaji ayic sjavi cusc'olal d'a yib'añ eb', max ec'b'atlaj yac'ji co yaelal.
6 A snivanil yelc'och eb' ichamtac vinac, aton eb' yixchiquin eb'. A eb' uninab'il, ma isilab'il, sq'uechaañ eb' yuj smam snun.
7 A eb' malaj spensar, mañ smojoc syal lolonel yic jelanil eb'. A eb' yajal, mañ smojoc a es syal eb'.
8 A eb' sb'eyb'alan yac'an tumin d'a elc'altac, a snaan eb' to vach' tz'elc'och eb', yujto yalñej b'aj tz'ec' eb' syalñej icha snib'ej eb'.
9 A eb' stechaj yac'an nivanc'olal b'aj tz'ixtaji, snib'ej eb' to xajan tz'ilji eb' yuj anima. Axo pax eb' añeja' yalub'tañan junoc lolonel jun, tz'el eb' svach'c'ool eb' d'a stz'ey.
10 Nivan tas sb'o yuj junoc b'elañ cachnab'il d'a eb' ay spensar, d'a yichañ pax to jantac smac'ji eb' malaj spensar.
11 A junoc pitñej syutej sb'a, añej chucal saya', schecchajb'at junoc checab' malaj yoq'uelc'olal d'ay.
12 Tato sco chalaj co b'a yed' junoc noc' nun oso elc'ab'ilb'at yune', yelxo val vach' quic d'a yichañ to sco chalaj co b'a yed' junoc anima chuc spensar van sc'ulan chucal.
13 A eb' chuc syutej spactzitan vach'il, malaj b'aq'uiñ tz'el yaelal d'a yol spat eb'.
14 Icha yaj a a' molaneq'ui ayic sjacvielta a', c'ojanc'olal yelta a' masanto snivanb'i yelta a', icha chi' yaj junoc oval quenñej tz'aj yel yich, palta nivan tz'ajelc'ochi, yuj chi' vach' tato scac' nivanc'olal a manto el yich oval chi'.
15 Tato a eb' juez tz'ac'an nivanc'olal d'a yib'añ eb' ay smul, ma syac'och yaelal d'a yib'añ eb' malaj smul, a val chab' chi' max schalaj sc'ol Jehová.
16 ¿Tas yuj sja eb' chuc spensar yed' stumin, yic snib'ej eb' sman sjelanil? ¿Tas val ol och yuj eb'? Ina toxonton malaj spensar eb'.

17 A eb' vach' yac'antaxon qued'oc, ayn̈ejoch eb' qued'oc. Ayic ay co yaelal, icha val co
c'ab' coc syutej sb'a eb' d'ayoñ.
18 A eb' malaj spensar, yalñej mach b'aj tz'ochcan eb' fiadoral, stac'vancanoch eb' d'a
yib'añ.
19 A eb' scham val stzuntzan eb' yetanimail, schampax val eb' yac'an oval. A eb'
syic'chaañ sb'a, munil syac' lajvoquel sb'a eb'.
20 A eb' te chuc spensar, malaj b'aq'uiñ tz'ilchaj vach'ilal yuj eb'. A eb' slolon d'a
chab'satil, scotcan yaelal d'a yib'añ eb'.
21 A eb' smam eb' chuc spensar, malaj tzalajc'olal scha eb' yuj eb' yuninal chi', añej
cusc'olal scha' eb'.
22 A tzalajc'olal lajan icha junoc remeyo, axo pax cusc'olal jun, toñej syiq'uel quip.
23 A eb' yajal chuc, scha q'uen tumin eb' d'a elc'altac yic vach' max sb'olaj yaj oval eb' d'a
vach'ilal.
24 A eb' ay spensar, a jelanil sayec' eb'. Axo eb' malaj spensar jun, toñej tz'ec' q'ueleloc
eb'.
25 A eb' uninab'il malaj spensar, añej yoval smam snun eb' syic'coti, añej scusc'olal eb'
syac' eb'.
26 Mañ vach'oc tato tz'ic'jiel smultu eb' malaj smul, ocxom val to tz'ic'jiel junoc d'a
yopisio yujto vach' syutej sb'a.
27 A eb' malaj val tas syala' yed' eb' syamoch vaan sb'a, aj pensar eb'.
28 A eb' anima malaj spensar, tato max comon lolon eb', tzam nachaji to ay spensar eb'.

18

1 A eb' syiq'uel sb'a d'a scal eb' yetanimail, añej tas sgana eb' sayeq'ui, max schalaj yab'
junoc razón vach' eb'.
2 A eb' chuc spensar, malaj sgana eb' sc'ayb'ej junoc tas, añej eb' sgana syal yico'.
3 Tato tz'och eb' sc'ulan chucal d'a co cal, tzoñ ac'ji q'uixvelal yuj eb'. Tato tz'och eb'
b'uchumtac d'a co cal, tzoñ b'uchji yuj eb'.
4 A tas syal eb' anima ay spensar, nivan jelanil syal quic'an yuuj. A tas syal eb' chi', lajan
icha junoc a a' jul yich, ma icha sical a a' to sq'ueul sjaj.
5 Tato ayic eb' tz'och smul syic' eb' viñ yajal, axo tas syal eb' malaj smul, max schalaj yab'
eb' viñ, yelxo val mañ vach'oc.
6 A yuj tas syal eb' malaj spensar, sq'ue vaan oval. A yuj tas syal eb' chi' scotcan d'a yib'añ
eb'.
7 A yuj tas syal eb' chuc spensar, tz'ochcan d'a yib'añ eb'. Yuj tas syal eb' chi', munil
syaalej sb'a eb'.
8 A tas syal eb' alum pecal, lajan icha juntzañ tas vach' sloji, sc'och val schi'al d'a sc'ol eb'
tz'ab'an chi'.
9 A eb' jaragana yed' eb' sjuanel junoc tasi, ichato yuc'tac sb'a eb'.
10 A Jehová lajan icha junoc cuartel te vach', a d'ay sc'och eb' tojol spensar scol sb'a.
11 A snaan eb' b'eyum to a sb'eyumal eb' lajan icha junoc muro ayoch d'a junoc choñab'
yic scolji yuuj.
12 A ic'ojchañb'ail tzoñ ic'jiemta yuuj, axo emnaquilal, tzoñ ic'jichaañ yuuj.
13 Yelxo te q'uixvelal tato tzoñ comon tac'vi ayic manto cab' junoc lolonel sic'lab'il.
14 Tato tec'an spixan junoc penaay, stechaj syaelal chi' yuuj. Axo pax junoc mañ tec'anoc
spixan jun, maxtzac techajlaj yuuj.
15 A eb' aj pensar, tz'ilchaj jelanil yuj eb', yujto b'ecan sc'ool eb' sc'ayb'ani.
16 Yuj tas co siej, yalñej mach anima tzoñ chaani, vach'chom eb' anima nivac yopisio.
17 A eb' b'ab'el syal sb'a, ichato scol sb'a eb' snaani, palta ayic sc'och eb' yajc'ool eb' chi'
jun, scheclajeli tas yaj yoval eb' chi'.
18 A suerte tz'alani slajvi junoc oval, yuj chi' spojchaj snañal eb' van yac'an oval chi'.

19 Tato sco tzuntzejcot yoval junoc co c'ab' coc, más secojtac co satanel junoc choňab' ay smuroal yed' spuertail vach' yajoch yijchul d'a yichaň yic tzoň ochxi vach'il yed'oc, yujto tec'an yaj spensar.
20 A yuj tas scala', scot yaelal ma scot tzalajc'olal d'ayoň.
21 A lolonel syal yic'ancot co chamel, ma co q'uinal, yuj chi' vach' tato sco na tas scala', yic vach' tzoň elc'ochi.
22 Ayic tz'och yetb'eyum eb' viň vinac, tz'ilchaj vach'ilal yuj eb' viň, yujto scha svach'c'olal Jehová eb' viň.
23 A eb' meb'a' stevi eb', axo eb' b'eyum, te ac'umtac syutej sb'a eb' stac'vi.
24 Tato te ay camigo, ay smay tzoň ixtaxel yuj eb'. Palta ay pax eb' camigo yelxo te vach' d'a yichaň eb' co c'ab' coc.

19

1 A junoc meb'a' vach' syutej sb'a, yelxo te vach' yic d'a yichaň pax junoc chuc spensar tz'esani.
2 Maň vach'oc tato d'a smasanil co c'ol sco comon b'oej junoc tas maň cojtacoc. A tas sco c'ulej d'a elaňchamel ay b'aj maň vach'oc tz'ajelc'ochi.
3 A smaň pensaril eb' anima scuchb'an satoc, axo tz'aji, a d'a yib'aň Jehová syac'och eb'.
4 A eb' b'eyum, maň jantacoc anima tz'och yamigooc eb' yuj sb'eyumal chi', axo pax eb' meb'a' jun, tz'actajcan eb' yuj eb' yamigo chi'.
5 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a tas maň yeloc, yovalil syab' syail eb'. Axo eb' tz'ac'an es, maň ol colchajlaj eb'.
6 A eb' b'ecan sc'ool sian junoc tas, masanil anima sayanec' eb' yuj yoch yamigooc.
7 A eb' meb'a', spaticajel eb' yuj eb' sc'ab'yoc, ocxom pax eb' yamigo eb', ¿tom ato eb' chi' maň ol actancan eb'? Toxoňej syixtej sb'a eb' yavtanxicot eb' yamigo chi'.
8 A eb' sb'eyb'alan tas vach' sc'ayb'ej, sya'ilej sb'a eb', masanil tas te vach' tz'ajelc'och d'a eb'.
9 A eb' tz'och testigoal d'a tas maň yeloc, yovalil syab' syail eb'. Tz'ac'jioch chamel d'a yib'aň eb' toňej tz'esan chi'.
10 A eb' chuc spensar, maň smojoc to syac' tzalajb'oc sc'ool eb' d'a vach'il, aňejtona' eb' ayoch checab'oc, maň smojoc yac'an yajalil eb' d'a yib'aň eb' nivac vinac.
11 A eb' syamanoch vaan yoval sc'ool, ay spensar eb', sb'inaj eb' d'a vach'il tato toňej smaq'uec' eb' yuj tas tz'utaji.
12 A yoval sc'ool eb' viň rey ay smay icha junoc noc' choj tz'avaji. Axo pax svach'c'olal eb' viň jun, syic'cot vach'ilal icha yal ac'val tz'em d'a yib'aň aň aňc'ultac.
13 A eb' uninab'il malaj spensar, syab' syail smam eb' yuuj. A eb' ix ix ov d'a eb' yetb'eyum, lajan eb' ix icha junoc tz'uj sd'ujd'ujani.
14 Sco cha co pat yed' co b'eyumal yuj tas syac'can co mam. Axo ix quetb'eyum ay spensar, a d'a Jehová sco cha ix.
15 Yuj co jaraganail scot co vayaň. Tato max yal-laj co c'ool tzoň munlaji, ol cab' syail yuj vejel.
16 A eb' sc'anab'ajan junoc checnab'il, ichato van staňvan sq'uinal eb'. Axo pax eb' max yil sb'eyb'al jun, ol miljoccham eb'.
17 A eb' scolvaj d'a eb' meb'a', ichato a d'a Jehová van yac'an eb' majanil, axo Jehová chi' ol ac'an meltzaj jun majan chi' d'a eb'.
18 Co cachec eb' cuninal yacb'an yunetacto eb' yic max b'atcan eb' d'a yol sc'ab' chamel.
19 A eb' scot yoval d'a elaňchamel, schaocab' spac eb' icha d'a smojal. Tato sco col eb' d'a syaelal chi', sb'eyb'alejňej yoval eb' chi'.
20 Tato sco cha cab' razón yed' co cachnab'il, ol oň jelanb'oc.
21 Maň jantacoc tas sco na'a, palta aňej tas sna Jehová tz'elc'ochi.

22 A tas sco nib'ejoch d'a eb' quetanimail, to tz'elc'och tas syal eb'. Yelxo te vach' tato
meb'a' oñ d'a yichañ to squesej.
23 Tato ay yelc'och Jehová d'a co sat, sco cha co q'uinal, yuuj paxi tzoñ aj d'a tzalajc'olal,
malaj tas scab' syail.
24 A eb' jaragana syaq'uem sc'ab' eb' d'a yol yuc'ab', palta te ajaltacxopax yic'anq'ueta
eb' tas ayem d'a yol yuc'ab' chi', yujto te jaragana eb'.
25 Ayic tz'och yaelal d'a yib'añ eb' puch vinac, sjelanb'i spensar eb' mantalaj spensar.
Ayic scachji eb' ay spensar, snachajel yuj eb' d'a elañchamel.
26 A eb' tz'elc'an junoc tas d'a smam, ma eb' spechanel snun d'a spat, te q'uixvelal syutej
sb'a eb'.
27 Ex vuninal, tato max e cha eyab' e cachnab'il, van eyic'ancanel e b'a d'a c'ayb'ub'al te
vach'.
28 A eb' testigo chuc spensar, malaj yelc'och tojolal d'a eb', stzalaj eb' yed' schucal spensar
chi'.
29 Vach'xo yaj yaelal ol ja d'a yib'añ eb' ac'umtac. Vach'xo pax yaj te' jixc'ab'te' ol
jixchajoch d'a eb' malaj spensar.

20

1 A eb' tz'uc'an añ, sb'ajvaj eb'. Sq'ue somnaj eb' yac'an oval ayic syuc'an añ añ chi' eb'.
A eb' syac'b'at sb'a d'a scal uq'uel añ chi', te malaj spensar eb'.
2 A eb' rey te ov, lajan eb' icha junoc noc' choj tz'el yav yuj yoval, a eb' stec'b'ej sb'a
stzuntzan eb', ay smay scham eb' yuj eb'.
3 Te vach' yic eb' max mojan oval. Axo eb' chuc spensar jun, syac'och sb'a eb' d'a scal
oval chi'.
4 A eb' jaragana, max munlajlaj eb' d'a stiempoal ayic tz'avchaj ixim aval, malaj pax tas
sjach' eb' ayic tz'elul stiempoal jach'oj.
5 A tastac c'ub'ab'ilel d'a co pensar, lajan icha junoc a a' ay d'a yol junoc olan jul yich,
palta axo eb' ay spensar jun, syalñej snachajel yuj eb' tastac ay d'a co pensar chi'.
6 Tzijtum eb' tz'alani to tzoñ xajanej eb', palta chequelñej eb' syal cac'anoch yipoc co
c'ool.
7 A eb' tojol spensar, aton eb' malaj jab'oc chucal d'a sb'eyb'al, te tzalajc'olal scan eb'
yuninal eb'.
8 Ayic tz'em c'ojan eb' rey d'a sc'ojnub' yic sch'olb'itan junoc tas eb', añej syilanoch jun
chucal chi' eb', elañchamel sb'oi.
9 Malaj junoc oñ syal calani to vach' co pensar, mato malaj jab'oc co mul.
10 A echlab' mañ tz'acanoc yed' ch'añ cuerda nivac, max schalaj sc'ool Jehová.
11 A yuj sb'eyb'al eb' anima, scheclajeli tato vach' spensar eb'. Yed' pax eb' unin, a d'a eb'
scheclajeli tato vach' eb', tato tojol pax eb'.
12 A Jehová ix b'oan co chiquin yic scab'i yed' yol co sat yic squila'.
13 Mañocñej vayañ sco c'ulejec, ta maay ol cot meb'ail d'a quib'añ, caq'uec quip co
munlaji yic vach' ol yac' sobre tas sco va'a.
14 "Chuclaj juntzañ a choñ tic," xchi eb' smanvaji, axo yic toxo ix manvaj eb' chi', syalan
eb', "Te jelan oñ, yujto yechel ix el tas ix co man tic," xchi eb'.
15 Mañ jantacoc q'uen oro yed' q'uen q'ueen vach' yilji d'a yolyib'añq'uinal tic, palta a
eb' slolon d'a jelanil, mañ comonoc tz'ilchaj eb'.
16 A eb' tz'och fiadoral d'a junoc ch'oc animail, yic'ocab'el spichul eb' yic syac'can eb' yuj
smajananub'aloc.
17 A eb' tz'ic'an jab'oc vael d'a elc'al, mañxo jantacoc svach'il svaji syab' eb', palta axo d'a
slajvub'alxo, icha val to a q'uen c'aj q'ueen tz'och d'a yol sti' eb' syab'i.
18 A junoc tas sco na', vach' tz'ajelc'ochi tato sco c'anab'ajej junoc razón vach'. Syal cac'an
ganar eb' cajc'ool d'a oval, tato vach' scutej cac'an slajtial.

19 A eb' alum pecal, max sc'ub'ejel-laj juntzaň lolonel eb' c'ub'eltac yalji, yuj chi' maň junňejoc tzoň aj yed' eb'.
20 A eb' sb'ajan smam snun, slajviel sq'uinal eb' icha junoc candil stupi.
21 A b'eyumal tz'ilchaj d'a secojtaquil d'a sb'ab'elal, a d'a slajvub' cuseltacxo tz'ajelc'ochi.
22 Malajocab' b'aq'uiň scala': Ol co pac co b'a, mocab' xco chioc. Aňej to scac'och Jehová d'a co c'ool, yic A' ol oň colanoc.
23 A juntzaň echlab' maň tz'acanoc, te chuc, chacb'ilpaxel yuj Jehová.
24 A Jehová tzoň ic'an b'eyoc, yuj chi' maň cojtacoc tas ol ja d'a quichaň.
25 Tato elaňchamel scac' co ti' d'a Dios, slajvi chi' sco naanxi co b'a, te ay smay.
26 A eb' rey ay spensar, spechel eb' chuc eb' d'a yichaň, scan eb' chi' d'a yalaň yuj eb'.
27 A razón syac' Dios d'ayoň, icha saquilq'uinal yaji yic squil co b'a yed' co pensar.
28 A eb' rey, yelxo te vach' yajoch eb' d'a yopisio, tato sb'eyb'alej vach'c'olal eb' yed' tojolal.
29 A eb' quelemtac ste tzalaj eb' yed' yip, axo eb' ichamtac vinac te nivan yelc'och eb' yujto sacxo xil sjolom eb'.
30 A eb' chuc, sja spensar eb', ayic smac'ji eb' d'a junoc tz'uum, syactanpax eb' sc'ulan chucal, ayic staji schiq'uil eb' smac'ji.

21

1 A d'a yol sc'ab' Jehová, ata' ayoch spensar eb' rey, icha secojtaquil sq'uexchaj sb'e a a', icha chi' tz'aj sq'uexchaj spensar eb' rey chi' yuuj.
2 A eb' anima sna eb' to vach'ňej tas sc'ulej eb', palta a Jehová sch'olb'itan tas yaj spensar eb'.
3 Tato sco b'eyb'alej vach'ilal yed' tojolal, a juntzaň chi' ec'alto yelc'och d'a yol sat Jehová d'a yichaň juntzaň silab'.
4 A eb' anima malaj yelc'och Jehová d'ay, a tas sc'ulej eb' yuj yac'umtaquil yed' yic'ojchaňb'ail, chuc toni.
5 A junoc tas cham naab'il tz'aji, vach' tz'elc'ochi. Axo pax tas comonňej sb'o jun, a meb'ail scotcan yuuj.
6 A eb' syic' sb'eyumal yuj es syala', junňej rato slajviel sb'eyumal eb' chi', axo chamel sjacan d'a yib'aň eb'.
7 A eb' chuc, aňeja' schucal eb' chi' sataneli, yujto malaj sgana eb' sb'eyb'alej tojolal.
8 A sb'eyb'al eb' chuc spensar, maň tojoloc, axo pax sb'eyb'al eb' vach' spensar jun, te tojol.
9 Yelxo te vach' tzoň aj d'a junoc yune' pat co ch'ocoj, d'a yichaň pax tzoň aj d'a junoc nivan pat te vach' yed' junoc ix ix ayňejcot yoval.
10 A eb' chuc, aňej chucal sna eb' sc'ulej, maň jab'oc tz'oc' sc'ool eb' d'a eb' yetanimail.
11 Ayic tz'ac'jioch syaelal eb' puch vinac, sc'ayb'ejcan jelanil eb' mantalaj spensar. A eb' ay spensar, toňej tz'alji d'a eb', snachajel jelanil yuj eb'.
12 A Dios tojol toni, scham val yilan eb' chuc, yuj chi' a tz'ac'anoch syaelal eb', yic satel eb'.
13 Tato max co cha cab'i ayic stevioch eb' meb'a' d'ayoň, axo pax yic tzoň tevi d'a Jehová yic sco c'anan colval d'ay, max schapaxlaj yab' d'ayoň.
14 A silab' tz'ac'ji d'a c'ub'eltac, stup yoval sc'ool eb' anima yuuj.
15 Ayic sb'o junoc lolonel d'a tojolal, a eb' vach' spensar ste tzalaj eb', axo eb' chuc spensar jun, ste xiv eb' yuuj.
16 A eb' tz'ic'ancanel sb'a d'a vach' b'eyb'al, van sb'atcan eb' d'a scal eb' chamnac.
17 A eb' tz'ac'anoch sb'a d'a masanil tas snib'ej, d'a uq'uel aň yed' d'a nivac vael, val yel scotcan meb'ail d'a yib'aň eb'.
18 A eb' anima maň vach'oc sb'eyb'al yed' eb' esalvum, syab' val syail eb' sq'uexuloc eb' tojol spensar.

19 Yelxo te vach' tato tzoñ cajnaj d'a junoc lugar b'aj tz'inan, d'a yichañ pax tzoñ aj yed' junoc ix ix ayñejcot yoval to ya yecvi.
20 A d'a spat eb' jelan spensar, ay stumin eb' molb'il yuuj, ay pax tas sva eb', axo pax eb' malaj spensar jun, slajel masanil tas tz'ilchaj yuj eb'.
21 A eb' sb'eyb'alan tojolal yed' vach'ilal, ay sq'uinal eb', b'inajnac pax eb', vach'ñej tz'elc'och eb'.
22 A eb' ay spensar, syal yoch eb' yac' oval d'a junoc choñab' ayoch yilumal sic'lab'il, syac'an telvoc smuroal jun choñab' chi' eb'.
23 A eb' mañ comonoc sloloni, scol sb'a eb' d'a scal yaelal.
24 A eb' ac'umtac, tz'ec'xo val eb' d'a yib'añ yic'anchaañ sb'a, tz'el specal eb' yuj tas sb'o chi', te b'uchumtac pax eb'.
25 A eb' jaragana, ste nib'ejoch tastac eb', palta max ilchajlaj yuj eb' yujto malaj sgana eb' smunlaji.
26 Junjun c'u snib'ejñej juntzañ tastac eb', axo pax eb' tojol jun, elb'enñej tastac yuj eb'.
27 Max schalaj sc'ool yofrenda eb' chuc Jehová, ocxom val eb' syac' yofrenda yed' schuc pensaril.
28 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a es ol satcanel eb', palta axo pax eb' scham val smaclan yab' jun, vach'ñej tz'aj spactzitan eb'.
29 A eb' chuc toñej stz'ac yal eb' to te junc'olal yaj eb', axo pax eb' vach' spensar jun, yel junc'olal ton val yaj eb'.
30 Vach'chom ay mach te jelan, te aj pensar, ma tzijtum tas yojtac, palta max yal-laj scachanoch vaan tas sgana Jehová.
31 A eb' anima, sb'o'och stz'uum schej eb' ayic sb'at eb' d'a oval, palta añej yuj Jehová syac' ganar oval chi' eb'.

22

1 Tato vach' co b'inaji, yelxo te vach' d'a yichañ to te ay q'uen oro yed' q'uen plata d'ayoñ.
2 A eb' b'eyum yed' eb' meb'a', lajanñej eb', a Jehová ix b'oan eb'.
3 A eb' aj pensar syil eb' tastac ay smay, scolan sb'a eb' d'ay. Axo pax eb' malaj spensar jun, sb'eyñejb'at eb' masanto yalab'aj satcanb'at eb'.
4 Tato emnaquil scutej co b'a, tato ay pax yelc'och Jehová d'a co sat, squic' co b'eyumal, tzoñ b'inaji, snajatb'i co q'uinal.
5 A d'a yol sb'e eb' chuc, ichato te ay te' q'uiix yed' yaal ayemi. Axo pax eb' stañvej sb'a jun, mañ junñejoc sb'eyec' eb' yed' eb' chuc chi'.
6 Tato sco c'ayb'ej eb' unin d'a vach' b'eyb'al, axo ol och eb' icham animail, mañxo ol yic'canel sb'a eb' d'ay.
7 A eb' b'eyum, icha rey yaj eb' d'a scal eb' meb'a'. Axo pax eb' tz'ac'an q'uen tumin majanil, yajal yaj eb' d'a scal eb' smajnan q'uen tumin chi'.
8 A eb' añej chucal sc'ulej, añej yaelal ol scha eb', mañxo ol yal yixtan eb' yetanimail eb'.
9 A eb' elb'en yuuj, ol scha vach'c'olal eb' yuj spucanec' tas vach' svaji d'a scal eb' meb'a'.
10 Ayic spechjiel eb' b'uchumtac, tz'em numnaj telajb'ail, oval yed' tzuntzojb'ail.
11 A eb' rey, ste tzalaj eb' yed' eb' vach' spensar, sch'oxanpax svach'c'olal eb' d'a eb' vach' sloloni.
12 A Jehová stañvan eb' aj pensar, stenanpaxec' tastac syal eb' tz'esani.
13 A eb' jaragana syal eb' to a d'a yol sb'e eb' ay jun noc' choj ayeq'ui, to a noc' ijan ix milancham eb' yalani, yujto malaj sgana eb' sb'at munlajel.
14 A slolonel eb' ix ix smulan d'a yol sc'ab' yetb'eyum, lajan icha junoc olan te jul yich, aton b'aj sb'atcan eb' scatab'ej Jehová.
15 A mañ pensaril ayñejec' d'a eb' unin, scan yuj eb' tato smac'ji eb' d'a te' jixc'ab' te'.

16 A eb' tz'ixtan eb' meb'a', yujto snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal yed' eb' smontan eb' b'eyum, a eb' chi' yuj meb'ail ol satel eb'.

A 30 slolonel eb' aj pensar

17 Ab'ec jun tic, ol ex in c'ayb'ej d'a tastac yalnaccan eb' aj pensar. Scham val e c'ayb'ani.
18 Vach' tato tze sic'can d'a e pensar yic vach' tzeyalub'tañej smasanil.
19 A ticnaic svac' val eyojtaquejeli, yic vach' tzeyac'och Jehová yipoc e c'ool.
20 Tic tzin tz'ib'ej 30 lolonel d'ayex: A juntzañ lolonel tic, ay pensar vach' yed' jelanilal yed'nacochi.
21 Tato tze c'ayb'ej, ol eyojtaquej tastac vach' yed' tas yel, yic vach' syal eyac'an razón vach' d'a eb' sc'anb'an yab' d'ayex.

1

22 Mañ eyixtej junoc meb'a' yujto max yal-laj scolan sb'a. Mañ eyixtejpax junoc mach malaj mach scolan d'a yichañ eb' yajal,
23 yujto a Jehová ol colanoc, axo Jehová chi' ol ac'an spac d'ayex yuj schucal tas tze c'ulej chi'.

2

24 Mañ junoc tzex aj yed' eb' anima chuc spensar yed' pax eb' toñej scomon chichon sc'ool,
25 axo talaj tz'aji, tze c'ayb'an schucal b'eyb'al eb' chi', ichato van e sud'an e b'a d'ay.

3

26 Malajocab' b'aq'uiñ tzeyac'och e b'a e tupan sb'oc junocxo anima,
27 yujto ta malaj tas tzeyutej e tupani, axo tz'aji, a e vaynub' tz'ic'chajec' d'ayex.

4

28 Mañ e q'uex stz'acañil sluum eb' e mam eyicham yac'naccanemi.

5

29 A eb' vach' syutej sb'a smunlaji, aton eb' chi' ol munlaj d'a eb' rey, mañoclaj d'a juntzañ anima malaj yelc'och ol munlaj eb', yuj chi' vach' tzeyutej e munlaji.

23

6

1 Tato ay eb' nivac vinac tzex avtan vael, scham val e naani mach viñ b'aj ayex ec' d'a yichañ.
2 Vach'chom te ayoch e vejel, vach' tato jab'ñej tze va'a.
3 Mañ yelc'olaloc tze va jun vael mañxo jantacoc svach'il chi', talaj ay tas sna viñ d'a e patic.

7

4 Mañ eyac' eyip eyoch b'eyumal, mañ ex och ilc'olal yuj juntzañ chi'.
5 A q'uen tumin junñej rato slajviel q'ueen, icha sb'at jeñeñoc noc' ch'acb'a, icha chi' tz'aj satxiel q'uen tumin chi'.

8

6 Mañ ex em c'ojan d'a smexa eb' ya yel yuuj, mañ e nib'ejoch svael eb' te vach'.
7 A eb' aj vael chi', te nivan sna sb'a eb' yuj stojol jun vael chi', vach'chom syal eb', vaañec xchi eb', palta mañ smasaniloc sc'ool eb' syala'.
8 Ol e na e b'a yuj tas ix laj e vaem chi', malaj yopisio juntzañ e lolonel vach' ix eyutej eyalan d'a eb'.

9

9 Mañ eyal vach' pensaril d'a junoc chuc spensar, yujto toñej ol b'uchvaj d'a e lolonel vach' chi'.

10

10 Maň e q'uex stz'acaňil lum luum aytaxcanem d'a pecataxo, maň e toc'paxec' sluum
eb' chamnac smam snun,
11 yujto a Dios Smam eb', a ol colanel eb', a ol ac'an oval eyed'oc.

11

12 Aq'uecoch e chiquin d'a e c'ayb'ub'al, aq'uecoch e pensar yic ol eyojtaquejeli.

12

13 Maň eyactej eyac'an tzalaj eb' eyuninal, ¿tom val scham eb' yuj jay pajoc tzeyac' d'ay?
14 Tato tzeyac' tzalaj eb', van ton e colancanelta eb' d'a chamel.

13

15-16 Ex vuninal, ayic ol eyic'an jelanil, ayic ol vab'an e lolon icha d'a smojal, ol in te tzalaj
eyuuj.

14

17 Maň e nib'ejoch tastac ay d'a eb' tz'och b'eyumal yuj chucal, aňejocab' Jehová nivan
yelc'och d'a e sat.
18 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, vach'ňej ol ex elc'ochoc, axo tas ayoch yipoc e c'ool, malaj
b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

15

19 Ex vuninal, taňvejec eyab'i, tze c'ayb'an vach'ilal, tzeyac'an eyip e b'eyb'alani.
20 Maň junoc tzex ec' yed' eb' uc'um aň yed' eb' tz'ec' yib'aň sva'i.
21 Yujto a eb' uc'um aň yed' eb' jelan sva chi', ol te cot meb'ail d'a yib'aň eb'. Axo pax eb'
jaragana toxoňej olchimtac spichul eb' ayoch yuuj.

16

22 Cham eyab'an tas syal eb' viň e mam, aton eb' viň ix ex ilan pitzvoc. Maň e patiquejel
eb' ix e nun ayic schichimax eb' ix.
23 Aq'uec eyip e sayan tastac yel, jelanil, c'ayb'ub'al yed' aj pensaril, a juntzaň chi' maň
e patiquejcaneli.
24 A eb' uninab'il te vach', eb' te ay spensar, ste tzalaj smam eb' yed'oc.
25 Yuj chi', aq'uec tzalajb'oc sc'ool eb' e mam e nun, yic vach' nivan ol aj yelc'och eb' eyuuj.

17

26 Ex vuninal, taňvejec eyab' tas ol vala', scham val eyilan in b'eyb'al,
27 yujto a eb' ix ix smulan d'a yol sc'ab' eb' yetb'eyum, lajan eb' ix icha junoc olan te jul
yich, palta lod'an yool.
28 Smaclan eb' viň vinac eb' ix d'a yol b'e, icha syutej sb'a eb' elc'um, te tzijtum eb' viň
vinac chi' tz'och smul yuj eb' ix.

18

29-30 A eb' max actancan yuc'an aň aň, eb' aňeja' yab'an svach'il yuc'ji aň aň chi', aton eb'
tz'ab'an syail, eb' tz'el yav, eb' te ayoch oval d'a scal, eb' slajvi vach'chom malaj
junoc tas yuuj, eb' chac jochinac yol sat.
31 Maň eyiloch e c'ool d'a aň aň yax d'urinac yilji d'a yol scopail, secojtac tz'aj
yuc'chajemi,
32 palta axo d'a slajvub'al jun, lajan icha junoc noc' chan maň jantacoc syail b'aj tzoň
schi'a.
33 Maň jantacoc tas ol ac'joc eyil yuuj, tzijtum tastac maň vach'oc ol eyal yuj aň, ay pax
juntzaň tas maň vach'oc ol e naq'ue yuj aň aň chi'.
34 Icha val to a d'a yib'aň a' mar ayex ec' ol eyutej eyilani, oyb'inacxo e sat, icha val to d'a
schon ste'al junoc nivan barco ayex q'ue tzeyab'i.

35 Axo ol eyalan icha tic: Ix oñ smac' eb', palta maj cab'laj syail, ix oñ mac'ji yed' noc' tz'uum, palta maj cab'laj, axo ol el lenaj añ d'a co sat, ol oñ b'atxoc co say añ, xe chama.

24

19

1 Mañ e nib'ejoch tastac ay d'a eb' tz'och b'eyumal yuj chucal, mañ e nib'ej jun tzex aj yed' eb',
2 yujto añej elc'al b'aj ayoch spensar eb', axoñej chucal syalub'tañej eb'.

20

3 Tze na sic'lab'il tas tzeyutej e b'oan junoc e pat yed' jelanil yed' aj pensaril tzeyaq'uem cimientoal yich,
4 yic vach' icha chi' ol b'ud'joquel yol e pat yed' juntzañ tas vach' yilji yed' tastac ay stojol.

21

5 A eb' aj pensar te tec'an eb'. Yuj tas yojtac eb', ste tec'c'aj eb'.
6 Ayic tzex b'at d'a oval, tze c'anb'ej eyab' junoc razón. Tato tzijtum eb' tz'ac'an e razón, ol yal eyuuj.

22

7 A eb' malaj spensar, max nachajlaj tas syutej eb' scolan sb'a d'a yichañ eb' juez, toñej tz'och q'uelan eb' yujto malaj sjelanil eb'.

23

8 A eb' añej chucal sna'a, b'inajnac eb' yuj schuc pensaril chi'.
9 A tas sna eb' malaj spensar, aton chucal. Max tzalajlaj eb' anima yed' eb' b'uchumtac.

24

10 Tato schab'axq'ue co c'ool, ayic ayoñ och d'a ilc'olal, malaj co tec'anil syal chi'.

25

11 Co coleccanel eb' van yic'jib'at d'a chamel. Co yamecoch vaan eb' ichato squetconec' d'a sti' yolanil b'aj smucchaj eb' chamnac.
12 Vach'chom scala' to mañ cojtacoc tas van yic'an eb', axo Dios yojtac tas ay d'a co pensar, yojtac tas yuj icha chi' sco c'ulej. A Dios tzoñ tañvani, yojtac tas caji, a' ol pactzitan d'ayoñ junjun oñ icha tas sco c'ulej.

26

13 Ex vuninal, leq'uec schab'il noc' acañ mañ jantacoc schi'al, ab'ec tonab' jab'oc schi'al ayoch d'a noc'.
14 Icha schi'al schab'il noc' acañ chi', icha chi' ol aj eyab'an schi'al jelanil yed' aj pensaril. Tato ol ilchaj eyuuj, vach' ol ex ajelc'ochoc, axo tas ayoch yipoc e c'ool, malaj b'aq'uiñ ol lajvoquec' d'ayex.

27

15 Mañ e na chucal pensar d'a spatic eb' vach' spensar. Mañ eyelq'uej tas ay d'a yol spat eb',
16 yujto vach'chom ijan stelvi uqueloc eb', añeja' uquel tz'ic'jipax q'ue vaan eb', axo pax eb' chuc jun, scotxoñejcan d'a yib'añ eb' d'a junelñej.

28

17 Mañ ex tzalajoc ayic scot d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex.
18 Tato tzex q'uechaañ jun, mañxo ol yac'laj yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ eb', yujto mañ vach'oc e tzalajc'olal chi' d'a yol sat.

29

19 Maŋ chucoc tzeyab'i ayic sq'uib' sb'eyumal eb' chuc, maŋ eyiloch e c'ool d'a tastac ay
d'a eb',
20 yujto a eb' chuc chi', maŋ vach'oc yic eb', ol lajvoquel eb' icha tz'aj stup junoc candil.

30

21 Ex vuninal, ayocab' yelc'och Jehová yed' eb' rey d'a e sat. Maŋ junoc tzeyutej e pensar
yed' eb' ayoch ajc'olal d'a eb' rey chi',
22 yujto elaŋchamel scham eb', axo satel eb' chi'. Malaj mach ojtannac tas yaelal scotcan
d'a yib'aŋ eb' yuj Dios yed' pax yuj eb' rey chi'.

A juntzaŋxo lolonel yalnaccan eb' ay sjelanil

23 Aŋejton pax a' juntzaŋxo tic ix yalcan eb' jelan spensar: Yelxo maŋ vach'oc tato maŋ
lajanoc syutej eb' juez sb'oan yaj eb' anima.
24 A eb' juez toŋej syaq'uel eb' anima ay smul d'a libre, chuc syal eb' anima d'a spatic eb',
spaticajcanel eb' yuj masanil anima.
25 Axo eb' juez tz'ac'an scastigo eb' ay smul chi', vach' ton tz'elc'och eb', axo eb' anima,
vach' syal eb' d'a spatic eb'.
26 A eb' vach' syutej spacan junoc lolonel, lajan eb' icha junoc eb' stz'ub'an sti' junoc
anima.
27 Maŋ e b'olaj e pat, tato mantalaj tas tze va'a yed' tas ol aj yec' tiempo eyuuj.
28 Maŋ comonoc tzeyac'och lolonel d'a spatic eb' eyetanimail, max yal eyalan lolonel
maŋ yeloc d'a spatic eb'.
29 Maŋ e na eyaq'uec' e pac d'a eb', icha val tzex yutej eb'.
30 Ix in ec' d'a scal smunlajel eb' jaragana yed' d'a scal te' uva avab'il yuj eb' malaj
spensar.
31 A tas ix vil d'a sat sluum eb' chi', aŋej te' q'uiix sq'uib'q'uei. Axo q'uen tz'alq'ueen ayoch
smactealoc, toxo ix laŋchaj q'ueen.
32 Ayic ix vilan juntzaŋ chi' ix in sic'ancan d'a in pensar, ix vic'ancan in c'ayb'ub'al d'ay.
33 Yuj chi' sval d'ayex: Yacb'an tzex vay jab'oc, snecnecan pax e jolom e vayi yed'
jeljumb'a tz'aj e c'ab' ayic tzeyic'an eyip,
34 axo meb'ail ol ja d'a eyib'aŋ, icha junoc elc'um ed'jinac junoc arma.

25

A schab'il macaŋ slolonel viŋaj Salomón
(Pr 25.1—29.27)

1 Aton juntzaŋ tic slolonel viŋaj Salomón, axo eb' stz'ib'um viŋaj Ezequías sreyal Judá, ix
tz'ib'ancani:
2 Te nivan yelc'och Dios yuj juntzaŋ tas c'ub'eltac yaj yuuj, axo pax eb' rey jun, scal eb'
vach'il yujto scham val sch'olb'itan junoc tas eb'.
3 Icha snajatil ay satchaaŋ yed' sjulal yich lum luum, icha chi' yaj spensar eb' rey, malaj
mach snachajel yuuj tas yaj spensar eb'.
4 Tato tz'ic'chajel smical q'uen plata, syal sb'o junoc tas vach' d'a q'ueen.
5 Aŋejtona' tato tz'ic'chajel eb' chuc d'a yopisio yuj eb' rey, syic' yip yopisio eb' d'a stojolal.
6 Mocab' eyic'chaaŋ e b'a d'a yichaŋ eb' rey, maŋ ex empax c'ojan b'aj tz'em c'ojan eb'
nivac vinac.
7 Yelxo vach' tato tzex avtajb'at d'a slac'anil eb' rey, d'a yichaŋ pax to tzex ic'chajelta d'a
yichaŋ eb' nivac vinac chi'.
8 A tas tzeyila', maŋ eyic'b'at d'a yichaŋ eb' juez d'a elaŋchamel, talaj ay junocxo ol
c'ochoc ol yalan tas yaji, axo ol ajoc, toxoŋej ol ex te q'uixvoc.
9 Tato ay chaclajb'ail d'a e cal yed' eb' cajan d'a e lac'anil, aq'uec eyip e b'oan yaj yed' eb',
maŋ e puc specal d'a eb' eyetanimail.

10 Tato maay, axo talaj tz'aji, a eb' tz'ab'an specal jun chi', syamoch eb' ex yalub'taňani, axo e pecal te chuc tz'aj yalub'taňaji.
11 A junoc b'elaň lolonel vach' tz'alchaj d'a stzolal, lajan icha junoc mansan nab'a oro, aypaxoch q'uen plata yelvanub'oc.
12 Icha q'uen colc'ab' yed' q'uen uchiquin nab'a oro, yelxo te vach', icha chi' yaj scachnab'il eb' jelan d'a eb' scha yab' d'a tzalajc'olal.
13 A eb' checab' c'anab'ajum, lajan eb' d'a yol sat eb' schecan chi' icha a' siquila' scuq'uej ayic te ay co taquiňtial, sicb'i sc'ol eb' spatrón eb' chi' yuj sc'anab'ajumal chi'.
14 Icha taquiň asun yed' taquiň ic' malaj jab'oc sňab'il, icha chi' yaj eb' syic'chaaň sb'a d'a tas syac' yalani, palta malaj b'aq'uiň syac' eb'.
15 Tato nivan scutej co c'ool d'a yichaň eb' yajal, syal smontaj eb' cuuj. A lolonel vach' tz'alchaji, tz'em numnaj eb' te pit syutej sb'a yuuj.
16 Ayic tz'ilchaj noc' yal chab' eyuuj, mocab' ec' yib'aň e te uc'anb'at noc', tato maay, ex xejtalaj yuj noc'.
17 Mocab' xicanoc tzex b'at paxyal d'a eb' eyamigo, tato maay, axo talaj tz'aji, sq'ue chinaj sc'ol eb' eyed'oc, yujto nachaji tzex c'ochi.
18 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a es d'a junoc yetanimail, lajan eb' icha junoc te te', ma junoc q'uen espada, ma junoc jul-lab' te jay sti'.
19 Ayic ayoň och d'a co yaelal, tato a junoc anima max elc'och tas syal scac'och yipoc co c'ool, lajan ichato q'uichajnac co xub' tzoň b'eyeq'ui, ma icha co va yed' junoc q'uen que ya ayxo yolanil.
20 Ayic ayoň och d'a syaelal, sb'itaj junoc b'it cab'i, lajan syail icha yic tz'ac'jioch vinagre d'a junoc echen, ma icha yic tz'ic'chajel co pichul ayic te ay siic.
21 Tato ay svejel eb' ayoch ajc'olal d'ayex, aq'uec va eb', ta ay staquiňtial eb', aq'uec a' yuq'uej eb'.
22 Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb', ol chacb'oc sat eb' yuj q'uixvelal d'a eyichaň, axo Jehová ol pactzitan d'ayex b'aj tzex colvaj chi' d'a eb'.
23 A ic' scot d'a stojolal norte syic'cot ňab', icha chi' juntzaň chucal lolonel, a tz'ac'an ovaj co sat.
24 Yelxo te vach' tzoň aj d'a junoc yune' pat co ch'ocoj, d'a yichaň pax tzoň aj d'a junoc nivan pat te vach' yed' junoc ix ix to ayňejcot yoval.
25 Icha a siquil a' scuq'uej ayic van stacji co ti', icha chi' tz'aj sjavi junoc ab'ix vach' scot d'a najat.
26 A eb' vach' sb'eyb'al scuchb'ajb'at yuj eb' chuc sb'eyb'al, lajan tz'aj eb' icha sjaj a a' te tat yuj lum soc'om.
27 Maň vach'oc tato nivan noc' yal chab' scuq'uej. Maň vach'oc paxi tato aňej yic nivan tz'aj co b'inaj yuj eb' quetanimail sco sayeq'ui.
28 A eb' max syamoch vaan sb'eyb'al, lajan eb' icha junoc choňab' laňchajnac smuroal max yal-laj scolan sb'a.

26

1 Maň smojoc tato tz'em q'uen sacb'acom ayic te c'achan, ma scot ňab' d'a stiempoal jach'oj, ichaton pax chi', maň smojoc tz'ic'jichaaň eb' malaj spensar.
2 Tato malaj yuuj tz'alji junoc catab' lolonel, malaj b'aq'uiň tz'elc'ochi. Lajan icha junoc noc' tz'unun toňej tz'ec' jeňeňoc, ma icha noc' saňcapech tz'ec' d'a satchaaň, malaj b'aj tz'och vaan.
3 Scac'och sfreno noc' chej, sco mac' noc' b'uru d'a junoc tz'uum, axo te' jixc'ab'te', a te' scac'lab'ej co mac'an eb' malaj spensar.
4 Maň ex tac'voc d'a junoc malaj spensar ayic syalan smaň pensaril chi' d'ayex, yic vach' max e lajb'ej e b'a yed'oc.

5 Tac'vaňec d'a junoc malaj spensar icha d'a smojal, yic vach' ol nachajel yuuj to malaj
spensar chi'.
6 Tato sco checb'at eb' malaj spensar d'a co checab'il, ichato van co xican coc, toňej sco
saycot yaelal d'a quib'aň.
7 A junoc lolonel syac' junoc malaj spensar, lajan icha yoc junoc coxo, malaj yopisio.
8 Ec'al sjelanil junoc mach spixanoch q'uen q'ueen d'a yol ch'aň mejmeech, d'a yichaň
junoc mach tz'ic'an chaaň eb' malaj spensar.
9 A eb' uc'um aň, vach'chom aylaj jantacoc q'uiix ayb'at d'a yol yoc eb', palta max yab'laj
eb'. Icha pax chi' eb' malaj spensar, max nachaj el-laj juntzaň jelan lolonel yuj eb'.
10 A eb' patrón tz'ac'anoch eb' malaj spensar d'a smunlajel, ma eb' scomon b'eyeq'ui,
lajan tz'aj eb' icha eb' julvajum toňej scomon julvaj d'a scal anima.
11 Icha noc' tz'i' slec'anxiq'ue xej, icha chi' yaj eb' malaj spensar, smeltzajxi eb' d'a smaň
pensaril chi'.
12 A eb' malaj spensar, tzato yal co c'ayb'an eb' d'a yichaň pax eb' syaloch sb'a jelanil.
13 A eb' jaragana syal eb' to a d'a yol b'e ay jun noc' choj lista yajeq'ui yic schi'anb'at
anima noc', yujto malaj sgana eb' sb'at munlajel.
14 Icha tz'aj sb'eyec' junoc puerta yuj svisagreal, icha chi' eb' jaragana, smeltzajq'ueejmi
eb' d'a sat sch'at.
15 A eb' jaragana syaq'uem sc'ab' eb' d'a yol yuc'ab', palta te nivan munlajelalxo d'a eb'
ayic syic'anq'ueta eb' tas ayem d'a yol uc'ab' chi'.
16 A eb' jaragana, sna eb' to te jelan eb' d'a yichaň ucvaňoc anima yojtac sya ilan junoc
lolonel d'a vach'ilal.
17 Tato scalb'at quic d'a scal oval b'aj malaj calan quico', lajan icha co yaman schiquin
junoc noc' tz'i' te ov.
18 Icha eb' anima scomon julvaj yed' sjul-lab' ayoch sc'ac'al,
19 icha chi' yaj eb' syixtej junoc yamigo, axo slajvi chi' syalan eb' to toňej stajni eb'.
20 Tato malaj te' c'atzitz, stupel te' c'ac', icha pax chi' tato malaj junoc naumq'ue lolonel,
slajviel oval.
21 A te' ac'al tz'och tzac'aq'uil, axo te' c'atzitz tz'ac'an ovaj te' c'ac', icha chi' tz'aj sq'ue
vaan oval yuj eb' sayum oval tz'eq'ui.
22 A tas syal eb' alum pecal, lajan icha juntzaň tas vach' sloji, sc'och val schi'al d'a sc'ol
eb' tz'ab'an chi'.
23 A juntzaň lolonel man jantacoc svach'il syal eb' anima chuc tas nab'il yuuj, lajan icha
junoc lum chen uc'nac d'a q'uen plata.
24 A eb' chuc spensar, vach'ňej syutej eb' sloloni, palta axo d'a spensar eb', ata' ayec'
schucal pensaril eb' chi',
25 vach'chom maň jantacoc svach'il slolon eb' d'ayex, maň e cha eyab'i, yujto a eb' chi',
aňej chucal sna eb' sc'ulej d'ayex.
26 Vach'chom max snib'ej eb' sch'oxel schucal, palta yovalil ol checlajelta d'a yichaň
anima smasanil.
27 A eb' sjoyan junoc olan yic yaal, aňeja' eb' ol b'at d'a jun olan chi'. A eb' tz'ecanb'at
junoc q'uen q'ueen d'a yib'aň junoc anima, aňeja' q'ueen ol cotpax d'a yib'aň eb'.
28 A eb' esalvum, schichon sc'ol eb' d'a eb' anima syixtej. A eb' toňej stz'ac yal vach'il,
sjuviel eb' schaan yab' d'a eb'.

27

1 Maň eyic'chaaň e b'a yuj tas tze c'ulej q'uic'an eyalani, yujto maň eyojtacoc tas tzuji
q'uic'an chi'.
2 Ch'ococab' eb' tzex alan vach'il, yujto maň vach'oc tato a ex tic tzeyaloch e b'a vach'ilal.
3 A q'uen yax q'ueen yed' q'uen arena te al q'ueen, pural sq'ue q'uen cuuj, icha pax chi'
yaj yoval eb' chuc spensar, yelxo val max techajlaj cuuj.

4 A c'ac'alc'olal te chuc, nivan tas tz'ixtaxb'at yuuj, palta axo chichonc'olal, malaj mach
syal stec'b'an sb'a d'a yichañ.
5 A eb' tzoñ xajanani, tzoñ scach eb' d'a juntzañ chucal sco c'ulej.
6 A eb' vach' eyac'an yed'oc, say eb' tas vach' tz'och e vach'iloc vach'chom ya tzeyab'i. Axo
eb' tz'och lac'naj d'ayex jun, tzeyil e b'a d'a eb', yujto a eb' chi', ajc'ool yajoch eb'
d'ayex.
7 A eb' b'ud'anxo sc'ool, vach'chom a noc' yal chab' syuc' eb', palta chuclaj yuc'ji noc' syab'
eb'. Axo pax eb' ay svejel jun, vach'chom c'a' junoc tasi, palta te chi' syab' eb'.
8 A eb' syactejcan yal yuninal, lajan eb' icha junoc noc' much syactejcan so' yed' yune'.
9 A yuj perfume yed' tas scaq'uec' d'a co jolom, yuj chi' stzalajb'i co c'ool, icha chi' tz'aj co
tzalaj yuj razón syac' eb' camigo d'ayoñ yuj oñ xajanan eb'.
10 Malaj b'aq'uiñ tze chaquel eb' eyamigo yed' pax eb' yamigo eb' e mam. Mañ ex b'at
eyal e cusc'olal d'a junoc e c'ab' eyoc. Te vach' tato tzeyal e cusc'olal chi' d'a eb'
eyamigo cajan d'a e lac'anil, d'a yichañ eb' e c'ab' eyoc cajan d'a najat.
11 Ex vuninal, jelan tzeyutej e b'a, yic vach' tzeyac' tzalajb'oc in c'ool, yic vach' ay tas syal
in pactzitan d'a eb' tzin paticaneli.
12 A eb' ay spensar, syil eb' tastac ay smay, scolan sb'a eb' d'ay, axo pax eb' malaj spensar
jun, sb'eyñejb'at eb' masanto sjavi yaelal d'a yib'añ eb'.
13 A eb' syac'och sb'a fiadoral d'a eb' anima mañ yojtacoc, yac'ocab'can junoc mojañ
spichul eb' yuj q'uen tumin chi'.
14 Tato ayic vanto sacb'i, tzoñ avaj d'a eb' camigo yic sco c'anb'an sc'ol eb', a tz'aj yab'an
eb', ichato chuc van calan d'a eb'.
15 A eb' ix ix ovalñej yaji, lajan eb' ix icha junoc tz'uj sd'ujd'ujan d'a stiempoal ñab'il
q'uinal.
16 Tato sco nib'ej tz'och vaan eb' ix d'a yoval sc'ool chi', lajan icha to sco nib'ej sco yamoch
vaan ic', icha pax to sco nib'ej sco yam aceite d'a yol co c'ab'.
17 A q'uen q'ueen, sñicchajq'ue ye q'ueen yed' junocxo yetq'uenal, icha pax chi' eb'
anima syic' sjelanil eb' yuj slolon yed' junocxo yetanimail.
18 A eb' stañvan te' higo avab'il yuuj, slo sat te' eb', icha pax chi' eb' ayoch spensar d'a
spatrón, tz'ic'jichaañ eb' yuj eb' spatrón chi'.
19 Icha val scutej quilanem co sat d'a yol a a', icha pax chi' scutej quilani tas yaj co b'eyb'al
ayic squilanoch co pensar.
20 A chamel yed' b'aj smucchaj eb' chamnac, malaj b'aq'uiñ sb'ud'ji, icha chi' eb' anima,
malaj b'aq'uiñ stzactzaj eb' snib'anoch tastac.
21 A q'uen oro yed' q'uen plata, tz'ac'chaj proval q'uen d'a scal c'ac', icha pax chi' eb'
anima, tz'ac'chaj proval eb' yuj tas b'aj syal vach' lolonel.
22 Vach'chom sco ten chojoc eb' malaj spensar d'a yib'añ junoc tenlab', palta max el-laj
smañ pensaril eb' chi' d'ay.
23 Ayexñejocab' och ijan eyilan noc' e calnel, scham val eyilanpax tas tzeyutej e tañvan
noc',
24 yujto a e b'eyumal yed' eyopisio mañ masaniloc tiempo ayec' eyed'oc.
25 Ayic sjochchaj q'ue vaan añ añc'ultac yed' añ ac d'a jolomtac vitz, smolchaj q'ue vaan
añ, svolanxi añ junelxo.
26 A xil noc' e calnel tz'och e pichuloc, ay pax e tumin yuj noc' e chiva yic syal e manan e
luum,
27 a pax noc' e chiva chi', mañ jantacoc lech syac' noc' yic tzeyuq'uej yed' eb' ix
eyetb'eyum, eb' eyuninal yed' pax eb' smunlaj d'ayex.

28

1 A eb' sc'ulan chucal, sb'at eb' elelal, vach'chom malaj mach spechan eb', palta a eb' vach' spensar jun, tec'tec' syutej sb'a eb' icha junoc noc' choj.
2 Tato pit syutej sb'a junoc choñab', toxoñej b'eleli yec' eb' tz'ac'an yajalil d'ay, palta tato aj pensar jun yajal junoc choñab', syal yic'an b'ey d'a vach'il.
3 A eb' meb'a' tz'och yajalil, tato syixtej eb' yetmeb'ail eb', lajan eb' icha junoc oval yax ñab' tz'ixtaxb'at avb'en yuuj.
4 A eb' syic'canel sb'a d'a ley, ste tzalaj eb' yed' eb' sc'ulan chucal. Axo pax eb' sc'anab'ajan ley jun, tz'och eb' ajc'olal d'a eb'.
5 A eb' chuc spensar, max nachajel-laj tojolal yuj eb'. Axo pax eb' syal sb'a d'a Jehová jun, snachajel yuj eb'.
6 Vach'chom meb'a' oñ, palta tato vach' co pensar, yelxo val vach' d'a yichañ pax to b'eyum oñ, tato añej chucal sco na'a.
7 A eb' uninab'il ay spensar, sc'anab'ajej masanil sley Dios eb'. Axo pax eb' junñej tz'ec' yed' eb' te pec' q'uiñ jun, a sq'uixvelal smam eb' syac'a'.
8 A b'eyumal syic' junoc anima yuj sc'anan yune' stumin syac' majanil, a d'a yol sc'ab' junoc mach tz'oc' sc'ol d'a eb' meb'a' tz'ac'jican sb'eyumal chi' yuj Dios.
9 A eb' max c'anab'ajan sc'ayb'ub'al Dios, max chajipaxlaj slesal eb' yuj Dios chi'.
10 A eb' tz'ac'an musansatil eb' vach' sb'eyb'al, yic stelvi eb' d'a chucal, scan eb' d'a yol syaalil syaq'uem chi'. A eb' anima vach' sb'eyb'al, a vach'ilal scha eb'.
11 A eb' b'eyum, te jelan spensar eb' snaani. Axo pax eb' meb'a' aj pensar, syiloch spensar eb' b'eyum chi' eb'.
12 Ayic tz'och eb' vach' sb'eyb'al d'a yopisio, ichato scha sq'uinal eb' anima, palta tato a eb' chuc spensar tz'och d'a yopisio chi', sc'ub'ejel sb'a eb' anima d'a eb'.
13 A eb' sc'ub'ejel smul, mañ vach'oc tz'elc'och eb'. Axo eb' syalq'ueta smul jun, syactanpaxcan eb', tz'ac'ji nivanc'olal eb'.
14 Te tzalajc'olal yic eb' anima ayñej yelc'och Dios d'a sat, palta a eb' pit syutej spensar, scotcan yaelal d'a yib'añ eb'.
15 A eb' chuc spensar ayoch yajalil d'a junoc choñab' meb'a', lajan eb' icha junoc noc' choj tz'el yav, ma icha junoc noc' oso ay svejel.
16 A eb' yajal malaj spensar, syixtej eb' yetanimail eb', palta a eb' yajal max yil sc'ool d'a tas ay d'a eb' yetanimail jun, snajatb'i sq'uinal eb'.
17 A eb' milumcham anima, yovalil schampax eb', mañ smojoc to ay mach scolan eb'.
18 A eb' vach' spensar scolchajel eb', palta a eb' chuc spensar jun, elañchamel sjavi yaelal d'a yib'añ eb'.
19 A eb' smunlaj d'a sat sluum, syac' sobre tas sva eb', palta a eb' sb'at tzac'an sc'ulan junoc tas malaj yelc'ochi, añej meb'ail tz'ilchaj yuj eb'.
20 A eb' anima max ac'an musansatil eb' yetanimail, tz'ic'jichaañ eb', palta a eb' snib'ejoch sb'a b'eyumal yuj yac'an musansatil eb' yetanimail jun, yovalil syab' syail eb'.
21 Mañ vach'oc tato ch'occh'oc syutej eb' juez sb'oan yaj eb' anima, palta ay b'aj smontaj eb' juez chi' yuj jab'oc tas tz'ac'ji d'ay.
22 A eb' mañ elb'enoc tas yuuj, syac' yip eb' yoch b'eyumal d'a elañchamel, palta mañ yojtacoc eb' tato sja meb'ail d'a yib'añ eb' yuuj.
23 A eb' tzoñ cachanoch vaan, a d'a slajvub'al yelxo val sco xajanej eb' d'a yichañ eb' tz'alan vach' lolonel d'ayoñ d'a chab'satil.
24 A eb' tz'elc'an tastac d'a smam snun, syalan eb' to malaj smul eb' tz'ochi, yamigo sb'a eb' yed' eb' axoñej ixtoj anima sc'ulej.
25 A eb' mañxo jantacoc tas snib'ej, syic'chaañ oval eb', palta axo eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool jun, vach'ñej tz'elc'och eb'.

26 A eb' malaj spensar syal eb' to masanil syal yuj eb', palta a eb' sc'anb'an junoc razón
d'a eb' jelan, te vach' tz'elc'och eb'.
27 A eb' scolvaj d'a eb' meb'a', malaj tas syac' palta d'a eb', palta a eb' max colvajlaj d'a
eb' meb'a' chi' jun, tzijtum mach tz'alan chuc d'a spatic eb'.
28 Ayic tz'och eb' chuc d'a yajalil, d'a scal xivelal sb'eyec' eb' anima. Ayic satel eb' chuc
chi', tz'ic'jichaaň eb' vach' sb'eyb'al.

29

1 A eb' pit syutej sb'a ayic tz'ac'ji scachnab'il eb', elaňchamel satel eb', maxtzacxo yal-laj
scolan sb'a eb'.
2 Ayic tz'och eb' vach' spensar d'a yopisio, ste tzalaj eb' anima. Axo tato a eb' chuc tz'och
yajalil jun, ste cus chaaň eb' anima yuj eb'.
3 A eb' uninab'il aj pensar, syac' tzalajb'oc sc'ool smam snun eb'. Axo pax eb' tz'ec' d'a
spatic eb' ix ajmul ix jun, slajviel sb'eyumal eb' smasanil.
4 A eb' rey sch'olb'itan junoc tas d'a stojolal, te vach' yaj schoňab' eb'. Axo pax eb' rey
aňej tumin sc'anel jun, satel schoňab' eb' chi' yuuj.
5 A eb' stz'ac yal vach' lolonel d'a eb' yamigo, van yac'anem syaalil eb' yamigo eb' chi'.
6 A eb' chuc sc'ulej, icha yaj ch'aň yaal yajoch schucal eb' chi' d'ay, palta a eb' vach'
spensar, ay tzalajc'olal yed' junc'olal d'a eb'.
7 A eb' tojol spensar, a tas snib'ej eb' to vach' tz'aj sb'o yaj yoval eb' meb'a', palta a eb' chuc
jun, b'alaj malaj yelc'och eb' meb'a' chi' d'a eb'.
8 A eb' b'uchumtac, toňej sq'ue somnaj eb' anima yuj eb'. Axo pax eb' ay spensar jun,
yojtac eb' syac' lajvoc oval.
9 Tato a eb' ay spensar stelaj sb'a yed' junoc malaj spensar d'a yichaň eb' yajal, a eb' malaj
spensar chi', scot yoval eb', mato toňej sb'uchvaj eb', malaj jab'oc tas sb'o yuj eb'.
10 A eb' milumcham anima, chuc yilan eb' vach' sb'eyb'al eb'. Snib'ej eb' smilcham eb'
anima vach' spensar munil ayeq'ui.
11 A eb' malaj spensar, max sc'ub'ejel-laj yoval eb', palta a eb' ay spensar, syamoch vaan
yoval eb'.
12 A eb' yajal schaan yab' es, masanil eb' ayoch yed' eb' d'a yopisio, tz'och eb' esalvumal.
13 A eb' meb'a' yed' eb' ixtum anima, lajanňej eb'. A Jehová ix ac'an yol sat eb'.
14 A eb' rey vach' syutej sb'oan yaj d'a yib'aň eb' meb'a', te vach'ňej tz'ajoch eb' d'a yopisio
chi' d'a masanil tiempo.
15 A eb' tz'ab'an syail yuj scachji, sc'ayb'aj eb' yuuj, palta a eb' uninab'il max cachchaj
jun, syac' q'uixvelal smam snun eb'.
16 Ayic stzijtumax eb' chuc, ste q'ue vaan chucal, palta a eb' vach' spensar, ol yil eb' scot
yaelal d'a yib'aň eb' chuc chi'.
17 Co cachec eb' cuninal yic junc'olal ol oň ec'oc, yic tzalajc'olal pax ol oň ajoc.
18 A b'ajtil max ab'chaj slolon eb' schecab' Dios, sc'ulajňej masanil chucal, palta te vach'
yic eb' sc'anab'ajan sley Dios.
19 Tato toňej sco cach eb' co checab' yed' co ti', max sq'uexlaj smodo eb', vach'chom
snachajel yuj eb', palta max sc'anab'ajejlaj eb'.
20 A eb' malaj spensar, vach' tz'elc'och eb' d'a yichaň eb' comonňej sloloni.
21 A eb' max cachan eb' schecab' yunetacto, a d'a slajvub'al syab' val syail eb' yuj eb'.
22 A eb' ov, syic'ňejchaaň oval eb'. A eb' c'un scot yoval, ay juntzaň tastac maň vach'oc
sc'ulej eb' yuj yoval chi'.
23 A eb' syic'chaaň sb'a, tz'ic'jiemta eb', palta a eb' emnaquil jun, tz'ic'jichaaň eb'.
24 A eb' syac'och sb'a yed' eb' elc'um, munil syic'cot eb' d'a yib'aň. Syac' sti' eb' yalan tas
yojtac d'a stojolal, palta max yal-laj eb' icha syutej yac'an sti' chi'.

25 A xivc'olal d'a eb' quetanimail, lajan icha junoc yaal, palta taňvab'il oň yuj Jehová tato
scac'och co pensar d'ay.
26 Maň jantacoc mach sayanec' tas tz'aj smontaj eb' yajal, palta aňej Jehová sb'oan yaj
tastac d'a stojolal.
27 A eb' vach' spensar, malaj sgana eb' syil eb' chuc, icha pax chi' eb' chuc chi', malaj
sgana eb' syil eb' vach' spensar chi'.

30

A slolonel viňaj Agur

1 A slolonel viňaj Agur, yuninal viňaj Jaqué, nivan yelc'och tas syala'. A viňaj Agur chi',
ix lolon viň d'a viňaj Itiel yed' d'a viňaj Ucal, ix yalan viň icha tic:
2 A in tic, yelxo malaj in pensar d'a yichaň masanil eb' vetanimail, maň lajanoc in pensar
icha spensar eb'.
3 Malaj jab'oc in jelanil, maň vojtacoclaj jab'oc tas yaj Dios Axoňejochi.
4 ¿Mach val junoc ix xid'q'ue d'a satchaaň ix emixta? ¿Mach junoc syal syamanoch vaan ic'
d'a yol sc'ab'? ¿Mach junoc syal spichanoch a' mar d'a yol xotil? ¿Mach ix ac'anem
stz'acaňil lum luum? Alec sb'i d'ayin, tato eyojtac yed' tas sb'i yuninal.
5 A Dios staňvan eb' syac'och sc'ool d'ay, masanil sti' yac'naccani, smojton cac'anoch
yipoc co c'ool.
6 Maň eyac'och xicul tastac yalnaccani, ta maay, ol ex tumaj yuuj, axo scheclaji to
tzeyesej.
7 Chab'ňej tas tzin c'an d'ayach Mamin Jehová: A tas tzin c'an tic, ac' d'ayin yacb'an
mantzac in chami.
8 Maň a cha vesej, maň a cha vac' chucal d'a anima. Maň in ac'och d'a b'eyumal, maval
d'a meb'ail. Aňej tastac yovalil tz'och vuuj d'a junjun c'u, a' tzac' d'ayin.
9 Tato maňxo jantacoc tas tz'aj d'ayin, ach b'at talaj satc'olal vuuj, axo ol valanq'uei to
maň ach vojtacoc. Tato malaj pax tas tz'aj d'ayin, in b'at talaj elc'al. Vuuj talaj
tz'alchaj chucal d'ayach.
10 Maň eyal chucal lolonel d'a junoc checab' d'a yichaň spatrón, ta maay, ex scatab'ej
talaj jun checab' chi', axo ol ajoc, ol eyab' syail yuuj.
11 Ay mach syal chucal lolonel d'a smam, aňejtona' max yalpax jab'oc vach' lolonel d'a
snun.
12 Ay mach snaani to malaj jab'oc smul, vach'chom manto sb'oxilaj sb'a d'a yichaň Dios
yuj schucal.
13 Ay eb' te nivan yelc'och snaani, syic'anchaaň sb'a eb' d'a yichaň juntzaňxo.
14 Ay eb' malaj jab'oc yoq'uelc'olal d'a eb' meb'a', syixtej val eb' meb'a' chi' eb',
syic'anpaxec' eb' tastac ay d'a eb'.
15 Ay chavaň yune' noc' uc'umel chic', aňej uc'oj chic' syac' noc'. A noc' chi' lajan noc' yed'
chaňe' tastac max och vaan snib'ani:
16 Aton chamel, ix ix max unevilaj, lum luum malaj yal sat yed' pax te' c'ac' max och vaan
sňusantz'a te' c'atzitz.
17 A eb' spatiquejcanel smam yed' eb' max c'anab'ajan snun, smojton val yic'chajq'ueta
yol sat eb' yuj noc' joj, axo noc' ostoc schianb'at eb'.
18 Ay chaňe' tastac sat in c'ool vilani, max nachajpaxel-laj vuuj:
19 A tas tz'aj yec' jeňeňoc noc' ch'acb'a d'a satchaaň, a tas tz'aj yec' b'ac'ac'oc noc' chan
d'a sat q'uen tenam, a tas tz'aj sb'ey te' barco d'a yib'aň a' mar yed' pax tas tz'aj
smontan sb'a viň vinac yed' ix ix.
20 Ste satb'atpax in c'ool vilan tas syutej sb'a jun ix ix ayxo yetb'eyum, ayic tz'och ix d'a
ajmulal. Smulan ix, slajvi chi' sb'icanel sb'a ix, syalan ix: Tocval ay chucal tzin
c'ulej, xchi ix.

21 Ay chañ macañ eb' anima max techajlaj sb'eyb'al cuuj, axoñej eb' tz'alchaj d'a yol
schoñab' b'aj cajan:
22 Junoc checab' tz'och reyal, junoc malaj spensar to mañ jantacoc tas sva'a,
23 junoc ix ix chacb'ilel tz'och yetb'eyum yed' pax junoc ix criada tz'ochcan sq'uexuloc
ix spatrona.
24 Ay chañ macañ noc' cotac noc' d'a sat lum tic, ec'alto spensar noc' d'a yichañ eb' jelan:
25 Aton noc' sanich, malaj yip noc', palta smolb'ejcan svael noc' d'a stiempoal varesma.
26 Noc' chich, malaj yip noc', palta cajan noc' b'aj ay yolaniltac q'uen q'ueen.
27 Noc' c'ulub', malaj yajalil noc' tz'ilani, palta d'a stzolal tz'aj sb'ey noc',
28 yed' pax noc' patix, syal co yaman noc', palta tz'ochc'och noc' b'aj ay eb' rey.
29 Ay ox macañ noc' noc' te ac'umtac syutej sb'eyi yed' pax junxo noc' syic' val chaañ sb'a:
30 Aton noc' choj, yelxo ay smay noc', malaj b'aj tz'el lemnaj noc' d'a anima yed' d'a
junocxo tasi.
31 Noc' ajtzo' caxlañ, ac'umtac sb'ey noc', noc' mam chiva, te ac'umtac pax syutej sb'a
noc'. Añeja' pax junoc rey syic'chaañ sb'a, ayic tz'ec' d'a yichañ eb' soldado.
32 Tato yuj mañ pensaril tzeyic'chaañ e b'a, tze naan e c'ulej tastac mañ vach'oc,
aq'uecoch e c'ab' d'a yalañ e ti' tze naanel juntzañ ol val tic:
33 Tato sic'lab'il sjuytaj noc' lech, tz'elta mantequilla, tato tze b'an e ñi', scot schiq'uil, tato
tze tzuntzejcot yoval junoc eyetanimail, ovalxo tz'aj slajvi, xchi viñaj Agur.

31

A slolonel viñaj rey Lemuel

1 A slolonel viñaj rey Lemuel, aton b'aj ix c'ayb'aj viñ yuj ix snun. Ix yalan viñ icha tic:
A ix in nun alannac d'ayin icha tic:
2 Ach vune', a Dios ix ach ac'an d'ayin yuj spacoc tas ix in c'an d'ay, ¿tas val junocxo vach'
ol val d'ayach?
3 Mañ a juel a b'a yuj eb' ix ix, yujto yuj eb' ix ix chi', mañ jantacoc eb' rey sjuvieli.
4 Ach Lemuel, mañ vach'oc tato syuc' añ añ eb' yajal,
5 yujto yuj añ añ chi' sb'at satc'olal ley yuj eb', axo yixtan eb' anima emnaquil eb'.
6 Yuc'ocab' añ eb' ayoch d'a syaelal. Yuc'ocab' añ añ te ov, eb' te ayoch d'a ilc'olal.
7 Yuc'ocab' añ eb' yic vach' maxtzac snacot smeb'ail eb' yed' syaelal chi'.
8 Al yuj eb' max ujilaj yalan sb'a d'a eb' yajal. Col eb' malaj junoc mach scolani.
9 Ac' ip a b'oan yaj eb' d'a stojolal, col eb' te ilb'ajc'ool yed' eb' emnaquil, xchi ix in nun
chi' d'ayin, xchi viñaj Lemuel chi'.

A ix ix te ay spensar

10 A junoc ix ix te ay spensar, mañ comonoc tz'ilchaj ix, yujto ec'to yelc'och ix d'a yichañ
q'uen q'ueen caro stojol.
11 A ix ayoch yipoc sc'ool viñ yetb'eyum, malaj junoc tas syac' palta d'a viñ.
12 Tzalajc'olal yaj viñ yetb'eyum ix chi' yuuj d'a masanil tiempo.
13 Sb'at ix manoj lana yed' lino, yed' smasanil sc'ool ix smunlaj yed' juntzañ chi'.
14 Icha junoc te' barco sb'at d'a najat yic'cot tastac, icha chi' yaj ix, sb'at ix yic'cot tastac
tz'och yuuj.
15 Ayto sc'ana' sq'ue vaan ix, tz'och ijan ix yac'an va viñ yetb'eyum yed' eb' yune' yed'
pax eb' ix smajan.
16 Sb'at ix yil junoc luum yic smanan ix, axo q'uen tumin syac' ganar ix, a q'uen
syac'lab'ej ix yavan te' uva d'a sat jun luum chi'.
17 Smunlaj val ix d'a smasanil sc'ool.
18 Scham val yilan ix tas tz'aj sb'ey schoñ. C'ual d'ac'val smunlaj ix.
19 Yed' sc'ab' ix sb'o sch'al yic sch'alvi.

20 Naanr̃ej eb' meb'a' yed' eb' ayoch d'a ilc'olal yuj ix.
21 Max yac'laj pensar ix yuj masanil eb' ay d'a yol spat ayic te ay siic, yujto masanil eb', te vach' spichul eb' ayochi.
22 A ix sb'oan sc'u' vach'. A c'apac c'apac vach' syac'och ix spichuloc.
23 A viñ yetb'eyum ix chi', ojtacab'il viñ d'a scal eb' viñ nivac vinac d'a yol schoñab', ayoch viñ stz'acub'oc eb' nivac vinac yaj d'a yol schoñab' chi'.
24 Sb'o pichul ix, sb'o pax tzec'ul ix, schoñan ix d'a eb' choñum c'apac.
25 Te tec'an spensar ix, te ay yelc'och ix d'a yol sat eb' yetanimail. Max yac'laj pensar ix yuj tas tz'och yuj q'uic'an.
26 D'a val jelanil slolon ix, yed' smasanil sc'ol ix syac' c'ayb'ub'al.
27 Ayr̃ejoch ix yilani tas tz'aj sb'ey masanil tastac ay d'a spat, mañ toñejoc sb'alec' tiempo ix.
28 A eb' yune' ix yed' viñ yetb'eyum, syal vach' lolonel eb' d'a ix, syalan eb' icha tic:
29 Mañ jantacoc eb' ix ix vach' sb'eyb'al, palta a achr̃ej te vach' a b'eyb'al d'a yichañ eb' ix smasanil, xchi eb' d'a ix.
30 A svach'il yilji snivanil junoc ix ix, ay b'aj toñej tzoñ smontej. Mañ jantacoc svach'il yilji sat ix, palta junr̃ej rato sq'uexmaj yilji, axo ix ix ay yelc'och Jehová d'a yol sat, smojton val nivan yelc'och ix.
31 Alec vach' lolonel yuj ix d'a yichañ masanil choñab'. Aljocab' ix vach'il yuj masanil tastac sc'ulej.

A Ch'aŋ Libro
ECLESIASTÉS

Eclesiastés sb'i jun libro tic, syalelc'ochi jun alumel ab'ix. Sco na jab'oc to a viŋaj Salomón yuninal viŋaj David tz'ib'annaccani. A viŋ tz'ib'annac, syalcot viŋ yuj tas sna junoc mach, tas pax yelc'och eb' anima. Syalancoti to maŋ nivanoc tiempo tz'ec' eb' anima d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Tzijtum el squila' to a tas sco nib'ej max elc'ochlaj icha val tz'aj co naani.

A viŋ tz'alani to tz'elŋejc'och tas sco nib'ej, aton tzalajc'olal, b'eyumal yed' aj pensaril, palta yilnaquelta viŋ to maŋ smojoc ay yelc'och juntzaŋ tic d'a co sat. Maj nachajel-laj yuj viŋ tas val yuj b'ob'il oŋ yuj Dios. Aŋej tas syal viŋ to yovalil tzoŋ munlaji, scac'an tzalajb'oc co c'ool yed' tas syac' Dios d'ayoŋ.

Te ayto tas syal yuj juntzaŋ tas sjavi d'a quib'aŋ. Syalancoti tas scutej cac'anoch Dios d'a co c'ool tato ay co chab'c'olal. A sch'oxani tas ayec' d'a co pensar, tas pax snib'ej Dios sco c'ulej. Syalanpaxi to ayocab' yelc'och co q'uinal d'ayoŋ. Yuj chi' ay eb' tz'alani to a jun libro tic lajan icha junoc q'uen nen b'aj squil co sat. Tz'ib'ab'ilcan jun libro tic d'a yol ch'aŋ Biblia yic vach' squila' tas quilji yed' co b'eyb'al, yujto syil Dios masanil tas sco c'ulej.

Masanil tas malaj yelc'ochi

1-2 A jun viŋ yuninal viŋaj David, rey d'a Jerusalén, a viŋ ix alanel juntzaŋ lolonel tic. Masanil tas malaj yelc'ochi, malaj tas yed'nac.

3 ¿Tas val syac' yal eb' anima d'a jantac munlajel sb'o d'a yolyib'aŋq'uinal tic?

4 Ay eb' tz'alji, ay pax eb' schami, axo pax lum luum tic, aŋeja' yaj luum.

5 Sjavi c'u, tz'emxicani. Icha tz'aj yemcan chi' icha chi' sq'ueul junelxo.

6 Sb'at ic' d'a sur, smeltzajxi, sb'atxican d'a norte. Toŋej tz'ec' xumumoc ic' chi'. Smeltzajxi d'a spatic.

7 A masanil a a' sb'eyi, sc'ochcan a' d'a a' mar, palta malaj b'aq'uiŋ sb'ud'ji a' mar chi'. Sq'uexul a' junelxo b'ajtaxon sq'ueul sjaj, sb'eyxi a' b'aj sb'eytaxoni.

8 Masanil tas tzoŋ te tzactzaj val yed'oc, palta malaj b'aq'uiŋ tzoŋ tzactzaj co matz'ani. Malaj pax b'aq'uiŋ tzoŋ tzactzaj cab'ani.

9 Masanil tas ay ticnaic, aytaxon d'a peca'. Malaj junoc tas sco c'ulej ticnaic to maŋ sc'ulejnacoc eb' anima d'a peca' chi'. Malaj junoc tas toto scheclaj cuj ticnaic.

10 Ay eb' scomon alani: A jun tic, toto spitzvichaaŋ d'a co cal, xchi eb'. Palta a jun chi' aytaxoneq'ui ayic manto oŋ aljilaj a oŋ tic.

11 A eb' ec'nac d'a peca', maxtzac co nacotlaj eb'. Icha chi' ol aj eb' vanto sjavi d'a quichaŋ, maŋxo ol nachajpaxcotlaj eb' yuj eb' toto ol ja d'a yichaŋ eb'.

A tas yojtac viŋ tz'alanel lolonel

12 A in svalel lolonel tic, ix in och sreyaloc eb' vetisraelal d'a choŋab' Jerusalén. 13 Ix vac' val och d'a in c'ol in naan yed' in jelanil yuj masanil tastac tzuji d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Te al jun icatz aycanoch d'a quib'aŋ a oŋ anima oŋ tic yuj Dios. 14 Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a masanil tas sco c'ulej d'a yolyib'aŋq'uinal tic, malaj yelc'ochi. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj, icha chi' caji.

15 A tas toxonton coxo, maxtzac yal co tojolb'itani, max yal-laj co b'isan tas to malaj.

16-17 Yuj chi' ix in naan icha tic: A in tic, te nivan velc'och yed' in jelanil d'a yichaŋ eb' ec'nac reyal d'a Jerusalén tic. Jantac tas ix in c'ayb'ej yuj in jelanil, yuj chi' ix in naan val tas syac' jelanil chi' d'ayoŋ yed' tas syac' maŋ pensaril yed' quistalil. Ix nachajel vuuj to a juntzaŋ chi' lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. Max

nachajel-laj vuuj. 18 Val yel ayic tzoñ te jelanb'i, ste javipax ilc'olal d'a quib'añ. Ayic sco te ojtacaneli, ste javipax cusc'olal d'a quib'añ.

2

1 Ix in naan val sic'lab'il, ix laj vac'an proval b'ajtac tz'ilchaj tzalajc'olal vuuj, palta axo ix vilani to malaj b'aj tz'ilchaji. 2 Ix nachajel vuuj to ayic sco sayan tas tz'aj co tzevaji, tob'an mañ pensaril jun chi', axo yic scac'an co gana calani, malaj yelc'och jun chi'.

3 Ix in nib'ej val ix vojtaquejeli tas val junoc nivan yelc'och sco b'o a oñ anima oñ tic, yacb'an pitzan oñ jayeoc c'ual d'a yolyib'añq'uinal tic. Ix vac' val tzalajb'oc in c'ol yed' uq'uel añ, ix vac'anoch in b'a d'a mañ pensaril, palta naanñej vuuj to a in jelanil tzin cuchb'ani.

4 Jantac nivac munlajel ix in b'o'o. Ix in b'o juntzañ pat, ix laj vavanpax te' uva. 5 Ix laj in b'o b'ajtac tz'avchaj te' avb'en te' yed' b'ajtac tz'avchaj te te' syac' xumaquil. Ix vavanpax masanil macañil te te' syac' sat. 6 Ix laj in b'oanpax yed'tal a a' b'aj smolchaji yic tz'och yal te' avb'en te' chi'. 7 Ay eb' viñ in checab' yed' eb' ix in checab' ix in mana', ay pax eb' ix alji d'a in pat. Añejtona' jantac pax ix aj noc' in vacax yed' noc' in calnel d'a yichañ eb' ec'nac cajan d'a Jerusalén d'a pecataxo. 8 Mañxo jantacoc q'uen plata yed' q'uen oro ix in molb'ej, aton q'uen cotnac d'a eb' sreyal juntzañxo nación. Ay pax eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itan d'ayin, aton masanil nib'ab'il yuj eb' quetanimail. Jantac pax eb' ix ix, ix vic'a', tzolal sjavi eb' ix d'ayin.

9 Ix in b'inaj val d'a yichañ masanil eb' ec'nac d'a Jerusalén tic. Vach'chom ay masanil juntzañ tic d'ayin, palta maj satel-laj in jelanil. 10 Maj in tenec'laj tas ix in nib'ej. Ix vac'ñej in gana yed' tas ix in na'a. Ix vac' tzalajb'oc in c'ool yed' masanil in munlajel, aton jun tzalajc'olal chi' ix ac'ji spacoc d'ayin.

11 Ix lajvi chi', ix vilanoch masanil in munlajel ix in b'o chi', aton juntzañ munlajel chi' pural ix b'o vuuj. Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a masanil juntzañ chi', malaj yelc'ochi. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. Icha chi' caji, malaj jab'oc tas vach' squic' d'a yolyib'añq'uinal tic.

12 Ix lajvi chi', ix in naanpaxi tas val yaj jelanil, mañ pensaril yed' quistalil. ¿Tasto val ol sc'ulej junocxo mach ol ochcan reyal in q'uexuloc? ¿Tocval ay junocxo tas ch'oc ol yal snaanelta sb'oani mato sc'ulani? 13 Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a jelanil yelxo te vach' d'a yichañ mañ pensaril, icha yaj saquilq'uinal te vach' d'a yichañ q'uic'alq'uinal.

14 A mach ñican spensar, te vach' yilan b'aj tz'eq'ui. Axo mach malaj spensar jun, ichato d'a scal q'uic'alq'uinal sb'eyeq'ui. Vach'chom icha chi', palta lajanñej tz'aj co chami. 15 Ix valan icha tic: A tas ol ic'an eb' malaj spensar, añeja' ol in ic'an paxoc, yuj chi' jun, malaj jab'oc tas squic' d'a jelanil chi'. Añeja' malaj yelc'och juntzañ chi'. 16 Yuj chi' vach'chom jelan oñ, vach'chom malaj co pensar, ol oñ cham co masanil, mañxo ol oñ nachajcot yuj anima.

17 Yuj chi' ix in na icha tic, malaj yelc'och co q'uinal tic, yujto masanil tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, toñej squixtej co b'a yuuj. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj, icha chi' caji. 18 Añejtona' malaj yelc'och masanil juntzañ in munlajel ix in b'o d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto masanil juntzañ chi' añej am d'a junocxo mach b'aj ol canoc. 19 Taxoñej jelan, ma malaj spensar jun b'aj ol can masanil in munlajel ix vab' syail in b'oan chi' yed' jelanil, malaj jab'oc yelc'ochi.

20 Ayic svilanoch masanil in munlajel ix in b'o chi', snaan sb'a in c'ool to nab'añej ix vixtej in b'a in te munlaji. 21 Ay b'aj jelan co b'oan co munlajel chi', te vach' scutej yuj tastac cojtac, palta axo tz'aji a d'a junoc max munlaj jab'oc, ata' scani. A jun chi' nab'añej, mañ smojoc icha chi'.

22 Yuj chi', ¿tas val scac' yala' ayic te nivan munlajel sco b'o yed' jantac tas sco na' yuuj?
23 Masanil tiempo sco te naub'tañej, al yajoch d'a quib'añ icha val junoc icatz. Max yic' jab'oc yip co pensar, yuj chi' malaj yelc'och jun chi'.
24 A val tas smoj sco c'ulej a oñ anima oñ tic to tzoñ va'i scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ool yed' tastac squic' d'a co munlajel chi'. Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a jun chi' a d'a Dios scoti. 25 ¿Tom syal co tzalaji, ma co va'i tato mañ yujoc Dios? 26 Tato stzalaj Dios qued'oc, syac' co jelanil yed' co pensar yed' co tzalajc'olal. Palta axo eb' chuc jun, a Dios chi' tz'ac'an yip eb' yic smunlaj eb' smolb'an tastac tz'aj d'a eb', axo tz'aji, a d'a eb' stzalaj Dios yed'oc chi' scani. Palta a jun tic nab'añejpaxi, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

3

Masanil tas ayñej stiempoal

1 Masanil tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic ayñej stiempoal, ayñej pax yorail.
2 Ay b'aj tz'alji anima, ay pax b'aj scham eb'. Ay b'aj ay avnub', ay pax b'aj stoc'ji q'ue vaan tas avab'il.
3 Ay b'aj smiljicham anima, ay pax b'aj tz'añtaj eb'. Ay b'aj sjuchajem junoc tas, ay pax b'aj sb'ochajq'uei.
4 Ay b'aj tz'och oq'uel, ay pax b'aj tz'och tzeej. Ay b'aj ay cusc'olal, ay pax b'aj ay tzalajc'olal.
5 Ay b'aj sjulchaj saclem q'uen q'ueen, ay pax b'aj smolb'aj q'ueen. Ay b'aj sco lac'laj co b'a, ay pax b'aj maay.
6 Ay b'aj sco sayec' junoc tas, ay pax b'aj sco yumeli. Ay b'aj sic'chajb'at junoc tas, ay pax b'aj syumchajeli.
7 Ay b'aj sñic'chajb'at junoc tas, ay pax b'aj stz'ischaji. Ay b'aj numan tzoñ aji, ay pax b'aj tzoñ loloni.
8 Ay b'aj sco xajanej co b'a, ay pax b'aj sco chaclaj co b'a. Ay b'aj tz'och oval, ay pax b'aj tz'och junc'olal.
9 ¿Tas val scac' yal a oñ anima oñ tic d'a jantac munlajel sco b'o'o? 10 Vojtac val jantac munlajel te ajaltac ix yac' Dios co c'ulej. 11 Te vach' ix yutej Dios sb'oan masanil tastac, tato sb'o d'a sc'ual smoj sb'oi. Ix yac' Dios co nib'ej cojtacanel tastac ol ujoc d'a b'aq'uiñ, palta max yac'laj nachajel cuuj sic'lab'il tastac van sc'ulani.
12 Ix vojtaquejeli to malaj junocxo tas te vach' syal co c'ulani, añej to scac' tzalajb'oc co c'ool, scac'an co gana yed' tastac syac' Dios d'ayoñ yacb'an pitzan oñ. 13 Añej tzoñ va'i, scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ol d'a masanil tastac squic' d'a co munlajel, yujto a Dios tz'ac'an d'ayoñ. 14 Vojtacpaxi to a masanil tastac ix sb'o Dios, ayñejec' d'a junelñej. Malaj junoc tas syal yac'anoch xicul, ma syal yic'aneli. Icha chi' ix yutejcan Dios yic vach' tzoñ och ejmelal d'ay. 15 Masanil tastac ay ticnaic, aytaxon ec' d'a peca'. Axo pax tas toto ol javoc, toxonton ay d'a peca'. Añeja' juntzañ chi' tzujixi, yujto a Dios tz'utan icha chi'.

A tas mañ smojoc sb'eyb'alaji

16 Ix vilanpax tas tz'aj sch'olb'itaj eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, smoj val to ay vach'il yed' tojolal, palta añej chucal ay. 17 Yuj chi' tzin na' icha tic: A Dios ol oñ ch'olb'itan a oñ anima oñ tic, vach'chom vach' oñ, ma chuc oñ, yujto masanil tastac tzuji, ay sc'ual ol ch'olb'itajoc.
18 Svalanpax yuj co b'eyb'al a oñ anima oñ tic, to a Dios tzoñ ac'an proval, yic snachajel cuuj to lajan oñ icha noc' noc'. 19 Val yel a oñ anima oñ tic yed' noc' noc' chi', lajaññej tz'aj co chami, scham noc', tzoñ champaxi. Lajaññej tz'aj quic'an quic' yed' noc', mañ ec'b'aloclaj quelc'och d'a yichañ noc', yujto malaj yelc'och masanil. 20 Junñej b'aj sc'ochcan co nivanil yed' noc' noc' chi', yujto a d'a lum luum cotnac oñ, añejtona' luumal ol ochcan co nivanil tic. 21 ¿Tom ay junoc mach mañ ojtannacoc to a co pixan a oñ anima

oñ tic sq'uecan d'a satchaañ, axo sq'uinal noc' noc' a d'a sat lum tic satcanemi? 22 Ix nachajel vuuj to malaj junocxo tas vach' co c'ulani, añejto scac' tzalajb'oc co c'ool yed' tas squic' d'a co munlajel, yujto icha chi' yajcan d'a quib'añ. ¿Tocval ayto mach tz'alan cab'i tas tzuji ayic chamnac oñxo?

4

1 Ix in naancot yuj masanil tas mañ vach'oc tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic. Ix vilani to ay eb' tz'ixtaji, tz'oc' eb', palta malaj mach scolan eb', yujto a eb' tz'ixtan eb' chi', aton eb' ay yopisio. 2 Yuj chi' ix in na' to te vach' yic eb' chamnacxo d'a yichañ eb' pitzanto. 3 Te vach' yic eb' manto alji d'a yichañ eb' chamnac yed' eb' pitzan tic, yujto a eb' manto alji chi', manto yil-laj chucal tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic eb'.

4 Ix vilanpaxi to ay b'aj squixtej co b'a co munlaji yic sco nib'an nivan tz'aj quelc'och yed' tastac ay d'ayoñ d'a yichañ juntzañxo eb'. Malaj yelc'och b'aj squic'chaañ co b'a chi', yujto lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

5 Ay b'aj tz'alji to malaj co pensar tato malaj tas sco c'ulej, scac'cham co b'a yuj vejel. 6 Palta a in tic svala' to yelxo te vach' vach'chom jab'ñej tas ay d'ayoñ tato tzalajc'olal caji, d'a yichañ pax munlajelñej caji sco sayan co b'eyumal. Tato icha chi', lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

7 Ix vilan junxo tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic to malaj yelc'ochi. 8 Ay mach sch'ocojñej, malaj junoc yuninal, malaj yuc'tac, palta malaj b'aj syic' yip, max och vaan sayanec' sb'eyumal, malaj b'aj syeccot sna' icha tic: ¿Mach yuj tzin te munlaji? ¿Tas yuj svixtej in b'a? mañ xchioc. A eb' icha chi' sc'ulej nab'añej syixtej sb'a eb'.

Tato junñej scutej co b'a ay quip

9 Vach' tato yaman smunlaj chavañoc anima d'a yichañ junoc mach to sch'ocoj smunlaji, yujto nivan tas syic' eb' d'a smunlajel chi'. 10 Tato stelvi junoc, axo junxo chi' squetzanxi q'ue vaan. Palta tato a junoc anima sch'ocojñej stelvi, malaj mach squetzan q'ue vaan. 11 Añejtona' tato ay chavañoc anima junñej svayi, sq'uixinalej sb'a eb', palta tato sch'ocoj junoc anima svayi, ¿tas tz'aj sq'uixnaji? 12 A junoc mach sch'ocoj, elañchamel tz'ac'ji ganar yuj junoc ajc'ool, palta tato chavañ sb'ey eb' jun, syal stec'b'an sb'a eb'. Ocxom junoc lasu oxe' yaj spach'uch'aji, mañ comonoc sd'iñchaji.

13 Yelxo te vach' yic junoc viñ quelem meb'a' ay spensar, d'a yichañ pax junoc viñ rey icham vinacxo to malaj spensar, maxtzac schalaj yab' razón. 14-15 Vach'chom meb'a' viñ quelem chi' ayic tz'elta viñ d'a preso, palta syal yoch viñ reyal. Ix vilanpaxi to masanil anima tz'alani to vach' a viñ quelem chi' tz'ochcan reyal sq'uexuloc viñ icham vinac chi'. 16 Vach'chom mañ jantacoc sb'isul anima tz'ac'anoch viñ quelem chi' reyal, palta axo yic tz'ec' tiempo, jantac eb' maxtzac tzalajlaj yed' viñ. A scac'an quip co sayan tas tz'aj stzalaj masanil eb' anima qued'oc malaj yalani, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

5

Sco na val sic'lab'il yuj tas sco tac'vej

1 Ayic tzoñ c'och d'a stemplo Dios, yelxo te vach' to sco maclej val cab' tas tz'alchaji, sco b'eyb'alanpaxi, d'a yichañ pax to sco nitzoch co b'a sco comon tac'van junoc tas, icha sc'ulej eb' malaj spensar, max snalaj eb' tato chuc sc'ulej.

2 D'a sb'ab'elal scham val co naani, ichato chi' b'ian sco tac'van cac'an junoc tas d'a Dios, yujto a Dios chi' a d'a satchaañ ayeq'ui, a oñxo tic a d'a sat lum tic ayoñ eq'ui. Yuj chi' mañ comonoc scala'. 3 Yujto ayic mañ jantacoc tas sco na'a, tzoñ chac vayichan yuuj. Axo yuj b'aj tzoñ te loloni, ay comon lolonel malaj yalan scala'.

4 Ayic sco tac'van junoc tas d'a Dios, mocab' quiq'uec' tiempo cac'ani, yujto max tzalaj
Dios yed' eb' scomon tac'van junoc tas, yuj chi' caq'uec tas sco tac'vej chi'. 5 Más vach'
max co comon tac'vej co ti'oc, d'a yichañ pax to sco tac'vej, palta max co c'anab'ajejlaj.
6 Mocab' cac'och co mul co comon tac'van junoc tas, axo ta tz'aji ayic schaji yuj junoc
mach ayoch d'a yib'añ schaani, scalani to satc'olal caji ayic ix co tac'van chi'. Mocab' co
tzuntzejcot yoval sc'ol Dios yuj tas sco tac'vej chi', yujto ay smay satanel tastac sco c'ulej.
7 Yelxo te vach' to ay yelc'och Dios d'a yol co sat d'a yichañ pax to nivan tas sco tac'vej
d'ay.

A eb' añej d'a q'uen tumin syac'och spensar

8 Mocab' sat co c'ol quilan yuj tas tz'aj yixtaj eb' meb'a' d'a co choñab', b'aj max
c'anab'ajaj tojolal, yujto a eb' ay yopisio scolji eb' yuj juntzañxo eb' nivac yopisio. Axo
eb' chi' scolji eb' yuj juntzañxo eb' yelxo nivan yopisio d'a yib'añ eb'. 9 Yujto añej viñ rey
nivan yelc'och yed' yopisio d'a yib'añ juntzañxo eb' viñ yajal, yuj chi' yelxo val nivan tas
syic'can viñ d'a tas tz'el d'a sat lum luum tic.
10 Tato sco nib'ej val och q'uen tumin, malaj b'aq'uiñ slajvi co nib'an q'ueen. Añejtona'
tato sco nib'ej tzoñ och b'eyumal, malaj b'aq'uiñ scala' to c'ocb'ilxo tas ay d'ayoñ. Palta
a jun chi' mañ pensaril. 11 Yujto ayic nivanxo tas ay d'ayoñ, nivan pax slajvieli. Añej
co ganar, toñej squil yec' q'uen tumin chi' d'a yol co c'ab'. 12 Tato tzoñ munlaji, taxoñej
nivan tas sco va'a mato jab'ñej, palta junc'olal tzoñ vayi. Axo eb' b'eyum jun, max vaylaj
eb' snaan yuj tastac ay d'ay.
13 Ix vilanpaxi to ay val jun tas te cusc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic: A val eb' tz'och val
ilc'olal sayanec' sb'eyumal, palta axo tz'aji a sb'eyumal eb' chi' sjuaneli. 14 Yujto ay b'aj
syac'och schoñ eb', axo tz'aji a tz'ic'ancot d'a yib'añ eb', slajviel tastac ay d'a eb', mañxalaj
jab'oc tas vach' syac'can eb' d'a eb' yuninal. 15 Icha tz'aj calji d'a yolyib'añq'uinal tic,
b'eran oñ eli oñ javi, axo yic tzoñ meltzajxi malaj jab'oc tas squic'b'at qued'oc. 16 Aton
jun tic te cusc'olal, icha tz'aj calji, icha pax chi' tz'aj co meltzajxi. Malaj jab'oc tas squic'
d'a co munlajel squic'b'at qued'oc. 17 Ay b'aj ayic pitzan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic, d'a
scal xivc'olal tzoñ eq'ui, d'a scal yaelal yed' d'a scal cusc'olal.
18 Añej val jun tas vach' ix vil d'a yolyib'añq'uinal tic to tzoñ va'i, scuc'an a', scac'an
tzalajb'oc co c'ol yed' tas squic' d'a jantac co munlajel, d'a jab' co q'uinal syac' Dios, aton
jab' chi' syac' co c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic. 19 Yed' junxo tic, tato a Dios tz'ac'an jantac
co b'eyumal, syac'anpax co tzalajc'olal co va'an tas squic' d'a co munlajel yuj svach'c'olal.
20 Yacb'an a Dios tz'ac'an co tzalajc'olal chi', max yal-laj coch ilc'olal yuj tas ol aj yec'
tiempo cuuj.

6

1 Ay jun tas sjavi d'a yib'añ eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic to mañ smojoc sc'ulaj
svila': 2 A Dios tz'ac'an sb'eyumal junoc mach yed' snivanil yelc'ochi, ayxoñej tastac
snib'ej, palta max chajilaj yac' tzalajb'oc sc'ol d'a smasanil juntzañ chi', ch'ocxo mach
syac' tzalajb'oc sc'ol yed'oc. A jun tic, ixtojb'ail, mañ smojoc. 3 Vach'chom a junoc viñ
vinac ay 100-oc yuninal, nivan tiempo syil viñ, palta tato max yac' tzalajb'oc sc'ol viñ yed'
tas vach', tato chuclaj tz'aj smucchaj viñ, a tzin naani to te vach' yic junoc eq'uelti' unin
d'a yichañ jun vinac chi'. 4 Vach'chom a junoc unin chi', toñej tz'ec' d'a ichñejta', malaj
b'aj sb'inaj jab'oc, 5 maj yil jab'oc saquilq'uinal, malaj jab'oc tas syojtaquejeli, vach' yico'
yujto syic' yip, malaj tas sna'a. 6 A pax jun vinac chi' jun, vach'chom ix ec' chab'oc mil
ab'il, tato maj yac' tzalajb'oc sc'ol yed' tastac ay d'ay, malaj yelc'ochi, a d'a slajvub' junñej
b'aj ol can eb' d'a chamub'.
7 Masanil co munlajel sco b'o'o, añej yoch yopisio d'a co nivanil, palta malaj b'aq'uiñ
tzoñ och vaan co nib'an tas sco nib'ej. 8 Mañ vach'oc yic junoc anima jelan d'a yichañ

junoc to malaj spensar tato aňeja' meb'a' jun anima jelan chi', vach'chom yojtac yic'an b'ey sb'a yed' yetanimail d'a svach'ilal.
9 Yelxo vach' tato jab'ňej tas ay d'ayoň, d'a yichaň pax toňej sco te naub'taňej coch b'eyumal. A tas sco naub'taňej chi' malaj yelc'ochi, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. 10 A tas ayec' ticnaic, toxonton tz'alchaj d'a peca'. A oň anima oň tic ojtacab'il tas caji, nab'a anima oň. Max yal-laj co telan co b'a yed' Dios, yujto te ec'to yip d'ayoň. 11 Ay jun lolonel syal icha tic: Tato nivan lolonel scala' ayic sco telan co b'a, ay lolonel maňxalaj yalan scala'. Malaj jab'oc tas vach' squic'a' ayic sco telan co b'a chi'. 12 Malaj mach ojtannac tas junoc vach' d'ayoň anima oň tic yic tzoň ec' jaye' c'ual d'a yolyib'aňq'uinal tic, yujto a co q'uinal elaňchamel tz'ec'b'at icha eňul. Malaj junoc mach syal yalani tas ol ujoc d'a yolyib'aňq'uinal tic ayic toxo ix oň chami.

7

Maň lajanoc jelanil yed' maň pensaril

1 Vach' tato vach' co b'inaji, d'a yichaň pax to suc'uq'ui co jab' yed' perfume.
Vach' jun c'u ayic tzoň chami, d'a yichaň pax jun c'u ayic tzoň alji.
2 Vach' ayic tzoň b'atcan iloj ac'val b'aj tz'och chamel, d'a yichaň pax tzoň b'atcan iloj q'uiň, yujto a chamel chi', quicňej yaj co masanil. Vach' tato sco na' ayic pitzan oňto.
3 Vach' tato tzoň oq'ui, d'a yichaň pax tzoň tzevaji, yujto vach'chom cuseltac yilji co sat, palta sb'o co pensar yuuj.
4 A eb' ňican spensar sna eb' yuj schamel, axo eb' malaj spensar jun, aňej d'a q'uiň ayb'at spensar eb'.
5 Vach' tato sco cha cab' co cachnab'il syac' junoc mach jelan spensar, d'a yichaň pax to tzoň alji vach'il yuj junoc mach malaj spensar.
6 Ayic scab'an yel yav junoc mach malaj spensar stzevaji, malaj jab'oc yelc'ochi. Lajan val icha cab'an stz'itiljub' te' q'uiix stz'ab'at yuj te' c'ac'.
7 A q'uen tumin tz'ac'ji d'a elc'altac, a q'uen tz'ic'an yixtaxel spensar eb' jelan. Lajan tz'ajcan eb' icha eb' malaj spensar.
8 Ayic sb'oelc'och junoc tas, te ay tzalajc'olal d'a yichaň ayic tz'el yich sb'oi.
Tato emnaquil scutej co b'a, te vach' quic d'a yichaň b'aj squic'chaaň co b'a.
9 Mocab' c'unoc scot coval, yujto a chichonc'olal chi' yic eb' malaj spensar.
10 Malajocab' b'aq'uiň scala' to a tas ec'nacxo más vach'. A jun chi', maň pensaril.
11 Tato jelan oň, vach' quic d'a yichaň eb' anima scha smacb'en d'a yolyib'aňq'uinal tic. 12 A jelanil chi' te nivan yelc'och d'a yichaň q'uen tumin, yujto a tzoň ic'an b'ey d'a junc'olal.
13 Scham val quilan tastac b'ob'il yuj Dios: A tas coxo yajcan yuuj, malaj mach syal stojolb'itani. 14 Tato vach' cajec' squila', smoj cac'an tzalajb'oc co c'ool, palta tato maň vach'oc cajec' squil jun, scham val co naani to a Dios tz'utan scha macaňil, yic vach' a oň chamelb'a anima caj tic, maň cojtacoc tas sco cha co b'a yed'oc.
15 A yed' jab' in q'uinal malaj yelc'och tic, ay juntzaň tas ix vila': Ay b'aj a eb' anima vach' spensar spet chami. Ay pax b'aj jun, a eb' chuc spensar najtil tz'eq'ui.
16 Yuj chi' max oň ec' d'a yib'aň co c'ulan vach'il, max oň ec' pax d'a yib'aň cac'anoch co b'a jelanil yic max co juel co b'a.
17 Mocab' oň ec' d'a yib'aň co te c'ulan chucal. Mocab' cac'paxoch co b'a maň pensaril, yic max pet oň chami.
18 Sco ya'ilej co b'a d'a chab' b'eyb'al tic, tato ay yelc'och Dios d'ayoň, vach' ol oň elc'och yed' juntzaň tic.
19 A junoc mach jelan, ec'alto nivan yelc'och yuj sjelanil chi' d'a yichaň lajuňvaňoc eb' ayoch yajalil d'a junoc choňab'.

20 Palta malaj junoc oñ te vach' oñ d'a yolyib'añq'uinal tic. Malaj junoc mach oñ to
max och co mul.
21 Mocab' co cha cab' masanil tas tz'alji, yic vach' tato chuc syal eb' co checab' d'ayoñ,
mañ yaoc scab'i, 22 yujto cojtac to ay b'aj chuc pax scal d'a junocxo mach.

Sch'olb'itaj junoc tas d'a jelanil

23 Masanil juntzañ tic ix in ch'olb'itej yed' in jelanil, yujto ay val och d'a in pensar to
jelan tzin ajelc'ochi, palta max nachajel-laj vuuj. 24 Masanil tas tzuji max nachajel-laj
vuuj, yujto ajaltac yojtacajeli, malaj mach snachajel yuuj.
25 Ix vac' val och d'a in c'ol in sayanec' jelanil yic svojtaquejeli tas yaj smasanil. Ix
nachajel vuuj to malaj co pensar tato sco c'ulej chucal, quistal oñ tato sco pitej co b'a.
26 Ay jun tas te chuc ix ilchaj vuj d'a yichañ chamel. Aton eb' ix ix te ay smon smusan
sat eb' viñ vinac, maxtzac actajel eb' viñ yuj ix. A viñ ay yelc'och Dios d'a sat, max ac'jilaj
ganar viñ yuj ix, palta axo eb' viñ sc'ulan chucal, c'un yac'ji ganar eb' viñ.
27-28 Ayic ix vac'an vip vojtacanel juntzañ tic, a in svalel lolonel tic, ayto pax tas maj
vojtaquejeli, palta ay jun tas ix vojtaquejel d'a scal juntzañ tic, tecan am junñej viñ vinac
ay yelc'och d'a scal junoc mil vinac. Axo d'a scal eb' ix ix, malaj junoc ix ay yelc'och ix
ilchaj vuuj. 29 Añej tas ix chax vuuj to a oñ anima oñ tic, vach' ix oñ ajcan sb'oan Dios,
palta axo ix aji, ix quixtejel co b'a.

8

1 Te vach' yic junoc mach jelan spensar, yujto syojtaquejel tas yaj yolyib'añq'uinal tic.
A sjelanil chi' a tz'ac'an checlaj d'a sat, vach'chom to ovtaxon yilji, axo yuj sjelanil chi'
scheclaj svach'il sc'ol d'a sat chi'.

A tas tz'aj sc'anab'ajaj viñ rey

2 Co c'anab'ajejec tas syal viñ rey, yujto icha chi' ix cutej cac'an co ti' d'a Dios. 3 Mañ
elañchameloc tzoñ el d'a yichañ viñ rey chi', mocab' co tec'b'ejec co b'a calan quic d'a
tas mañ vach'oc d'a sat viñ, yujto syalñej sc'ulan viñ tas snib'ej. 4 Añej viñ rey chi' syal
yalan slajvub' junoc lolonel, malaj mach syal sc'anb'an yab'i tas sc'ulej viñ.
5 Tato sco c'anab'ajej junoc checnab'il, malaj tas scot d'a quib'añ. Tato ay co pensar,
snachajel cuuj tas tiempoal ayoñ eq'ui, tas pax scutej co c'anab'ajani. 6-7 Ay val stzolal
yed' sc'ual tas tz'aj co c'anab'ajan juntzañ chi', palta ay val jun tas tzoñ ixtaneli, yujto
mañ cojtacoc tas tzuji, malaj junoc mach syal yalan d'ayoñ.
8 Malaj mach syal snitzan sq'uinal, malaj pax mach syal syamanoch vaan schamel. A
eb' soldado syal sc'ananel sb'a eb' d'a scal oval, palta a d'a chamel chi', malaj mach syal
yeli. A junoc mach chuc, max yal-laj scoljiel d'a yol sc'ab' chamel yuj schucal.

Ay juntzañ malaj jab'oc yelc'ochi

9 Ayic ix vac'anoch d'a in c'ol vojtacaneli tastac tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, masanil
juntzañ tic ix vila'. Ay b'aj ay eb' ayoch yajalil d'a scal eb' yetanimail, axo tz'aji a eb'
tz'ixtanpax eb' anima chi'.
10 Ay b'aj ix vilpaxi to ayic smucchaj junoc vinac chuc spensar, vach'chom chuc ix yutej
sb'a viñ d'a schoñab', palta tz'ic'jichaañ viñ yuj eb' yetchoñab' chi'. Axo pax eb' anima
sc'anab'ajan Dios, mañxalaj mach snaancot eb' d'a yol schoñab' b'aj tzijtum tas vach'
sc'ulejnaccani. A juntzañ tic, malaj sjolomal yaji. 11 Yujto mañ elañchameloc tz'ac'jioch
syaelal eb' sc'ulan chucal, yuj chi' añej chucal sc'ulej eb' anima. 12 Vach'chom syalcan
jun lolonel icha tic: A eb' sc'ulan vach'il ay yelc'och Dios d'a eb', vach'ñej tz'elc'och eb'.
13 Axo pax eb' chuc malaj yelc'och Dios d'ay, chuc tz'elc'och eb', quenñej tiempo syil eb',
xchi jun lolonel chi'. Palta ix vila' to ay eb' ste c'ulan chucal, nivan tiempo syil eb'. 14 A tas
mañ vach'oc svil d'a yolyib'añq'uinal tic, ay eb' anima vach' syutej sb'a, axo tz'aji, syab'

val syail eb', ichato te chuc eb'. Axo pax eb' te chuc jun, tz'ic'jichaaň eb', ichato vach' eb'. A jun tic malaj sjolomal yed'nac.

15 Yuj chi' svala' yacb'an ayoňec' d'a yolyib'aňq'uinal tic, smoj val tzoň va'i, scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ool. Icha chi' junc'olal tzoň eq'ui vach'chom ya tz'aj co sayan va co b'a d'a co q'uinal syac' Dios.

16 Yacb'an svac' val och d'a in c'ol vojtacaneli yed' vilan pax tastac tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic, ay b'aj max och in vayaň d'ac'valil in naan yuuj. 17 Axo ix nachajel vuuj jun to a masanil tas sc'ulej Dios yed' tastac tzuji, max nachajel cuuj. Vach'chom scac' quip cojtacaneli, palta malaj b'aq'uiň snachajel cuuj. Vach'chom a junoc mach jelan tz'alani to snachajel yuuj, palta val yel, malaj tas snachaji.

9

A tas smoj sco c'ulej

1 Ayic ix vac'anoch d'a in c'ol in ch'olb'itan jun tic, ix nachajel vuuj to a tas sc'ulej eb' vach' yed' eb' jelan spensar, ayec' d'a yol sc'ab' Dios. Malaj junoc oň cojtac tas ay d'a quichaň, tom ol oň xajanajoc, mato ol oň chacjoqueloc. 2 Axo tz'aji, vach'chom tojol co b'eyb'al, mato maň tojoloc, vach'chom vach' oň, ma chuc oň, vach'chom sco c'anab'ajej, ma pit oň, vach'chom scac' co silab', mato max cac'a', vach'chom ay co mul, mato malaj co smul, vach'chom scac' co ti' d'a Dios, mato max cac' co ti' chi', palta lajanňej tas sjavi d'a quib'aň.

3 Ay jun tas chuclaj d'a scal masanil tas tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic, aton b'aj junňej tzoň sateli. A tas ayec' d'a co pensar co masanil, aňej chucal yed' maň pensaril, axo yic sjavi chamel d'a quib'aň, tzoň sateli.

4 Yuj chi' aňej yic pitzan oň, ayto tas ayoch yipoc co c'ool. Te nivan yelc'och junoc noc' tz'i' pitzan d'a yichaň junoc noc' chamnac choj. 5 Tato pitzan oň, cojtac to ol oň chamoc, axo pax eb' chamnacxo, maňxalaj tas yojtac eb', maňxalaj tas syal yac'chaj d'a eb', maxtzac nachajcot eb' yuj eb' anima. 6 A b'aj tzoň mucchaji, ata' slajvican co xajanan co b'a, co chichonc'olal yed' masanil chucal. Maňxa b'aq'uiň ay calan quic d'a tas tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic.

7 Yuj chi' caq'uec tzalajb'oc co c'ol co va'i, cuq'uec a', yujto vach' jun tic d'a yichaň Dios. 8 Sacocab' co pichul scac'ochi, vach'ocab' scutej co jixb'an co jolom. 9 Yujto tzapan jab' co q'uinal syac' Dios, yuj chi' caq'uec tzalajb'oc co c'ool junjun oň yed' eb' ix quetb'eyum xajanab'il cuuj. Aton chi' tz'ac'ji spacoc d'ayoň yuj Dios b'aj scab' syail co munlaj d'a sat luum tic. 10 Masanil tas syal co c'ulani, co c'ulejec d'a smasanil co c'ool, yujto a d'a campusante b'aj tzoň c'ochcani, maňxa munlajel, maňxa tas syal co naani, maňxa tas syal cojtacaneli, maňxa pax jelanil.

A tas maň tojoloc sc'ulaji

11 Ay junxo tas svil d'a yolyib'aňq'uinal tic: A eb' toxon jelan sb'eyi, maň masaniloc eb' tz'ac'an ganar carela. Maň masaniloc eb' jelan yac'an oval tz'ac'an ganar oval. Maň masaniloc eb' jelan spensar vach' sva'i. Maň masaniloc eb' te ay tas ojtannac tz'och b'eyumal. Maň masaniloc eb' c'ayb'ab'il tz'och yopisio. Palta masanil mach tz'ilchaj vach'il yed' chucal yuuj. 12 Aňejtona' a oň anima oň tic, maň cojtacoc janic' tzoň chami. Icha tz'aj scan noc' chay d'a yol chimpa, ma icha yic scan noc' much d'a yol te' yaal, icha chi' caji, malaj tas naan cuuj sjavi jucnaj junoc tas d'a quib'aň.

13 Aňejtona', ay jun tas ix vila', nivan yelc'och jun c'ayb'ub'al ix vic'can d'ay: 14 Ix vil jun yune' choňab' quenňej anima cajan d'ay, axo ix aji ay jun viň rey te nivan sb'isul soldado, ix oymaj viň yed' eb' soldado chi' d'a spatictac jun yune' choňab' chi' yic syac'an oval eb' yed'oc. 15 Palta a d'a jun yune' choňab' chi', ay jun viň meb'a' cajan ta', te jelan spensar viň. Ix yal scolan jun choňab' chi' viň yuj sjelanil chi', palta malaj mach ix naancot viň.

16 Yuj chi' vach'chom malaj yelc'och sjelanil spensar jun viñ meb'a' chi' d'a eb' anima,
maj scha yab' eb' tas syal viñ, palta a in tic svala' to ay yelc'och junoc mach ñican spensar
d'a yichañ junoc mach te vinac syutej sb'a.
17 Te vach' cab'an slolonel junoc mach ay pensar to c'ununi sloloni, d'a yichañ pax cab'an
yel yav junoc sreyal eb' malaj spensar.
18 Te nivan yelc'och jelanil d'a yichañ yamc'ab' yic oval. Yujñej jab'oc tas chuclaj sco
c'ulej, te nivan tas tz'ixtaxeli.

10

1 Yujñej junoc noc' chamnac yax a'ay tz'ixtaxb'at sjab' perfume te vach'. Icha pax chi'
junoc mach b'inajnac yuj sjelanil, tato sc'ulej jab'oc chucal, satel sb'inajnaquil
chi'.
2 A tas snib'ej junoc mach ñican spensar to a tas vach' b'aj syac'och sb'a. Axo pax tas
snib'ej junoc malaj spensar jun, añej d'a chucal b'aj syac'och sb'a.
3 A eb' malaj spensar, a tas sc'ulej eb' sch'oxaneli to malaj spensar eb'. Elañchamel
scheclaj eb' yuuj.
4 Tato a junoc yajal scot yoval d'ayoñ yuj co paltail, mocab' elañchameloc sco c'anel co
b'a d'a copisio. Tato emnaquil scutej co b'a, tzoñ ac'ji nivanc'olal vach'chom nivan
co paltail chi'.
5 Ay val tas mañ smojoc tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, aton tas tz'el sc'ulan eb' yajal.
6 Yujto a d'a eb' malaj spensar tz'ac'ji junoc opisio nivan yelc'ochi, axo pax d'a eb' smoj
yoch yajalil jun, a junoc comon opisio tz'ac'ji. 7 Ix vila' to a eb' checab' yaji, yib'añ chejñej
tz'ec' eb'. Axo pax eb' nivac vinac jun, a d'a yoc eb' sb'eyi, ichato checab' yaj eb'.
8 A eb' sb'oan junoc nivan jul, ay smay sb'at eb' d'a yool. A eb' sjuanel junoc muro, ay
smay schiji eb' yuj noc' chan.
9 A eb' stzeyan q'uen q'ueen, ay smay slajvi eb' yuj q'ueen. Axo eb' spojvi c'atzitz, ay
smay xican sb'a eb'.
10 Ayic tz'em ye q'uen ch'acab', axo yic sco c'anan q'ueen yovalil scac' val quip co
d'ab'anoch q'ueen, yuj chi' más vach' sco ñicxiq'ue ye q'ueen. Tato jelan oñ jun,
elañchamel sco na' tas tzoñ aji.
11 ¿Tasto yalan junoc mach ojtannac smontan noc' chan, tato toxo ix chiji yuj noc'?
12 Tato tzoñ lolon yed' jelanil, vach' tz'alchaj d'ayoñ. Tato tzoñ lolon yed' co mañ pensaril
jun, munil squic'cot d'a quib'añ.
13 Ayic syamanoch slolon junoc malaj spensar, a comon lolonel syala', axo yic slajvi
slolon chi', ichato malaj jun tas syal chi', 14 max c'unb'i ste loloni.
Malaj mach syal yalan tas toto ol ujoc.
15 A eb' malaj spensar, smac' c'unb'oc sb'a eb' smunlaji, maxtzac nachaj yuj eb' b'aj ay
sb'eal schoñab'.
16 Ob'iltac junoc nación to a junoc mach tzapanto spensar ayoch sreyaloc, a na añej iloj
q'uiñ syac' eb' yichamtac vinaquil.
17 Te vach' yic junoc nación tato a junoc mach jelan spensar ayoch sreyaloc, a na eb'
yichamtac vinaquil sva eb' d'a yorail yic tz'och yip eb', mañoclaj d'a uq'uel añ
sb'atcan eb'.
18 A eb' ch'aan sc'ool snipan yib'añ spat, tz'ec' tz'uj d'a eb', axo tz'aji, tz'em lañnaj spat eb'
chi' d'a yib'añ.
19 A q'uiñ stzalajb'i co c'ool yuuj, tzoñ tzalaj pax yuj tas scuq'uej, palta a juntzañ tic tumin
snib'ej.
20 Mocab' calec specal viñ rey, mocab' ec' d'a co pensar calani. Mocab' cal chucal d'a eb'
b'eyum, vach'chom co ch'ocoj ayoñec' d'a co pat, yujto jab'jab'il tz'ab'chaji, ichato
a noc' much tz'ic'anb'ati sc'och d'a viñ rey chi'.

11

1 Elb'enocab' tastac cuuj, yujto ay jun c'ual ol co cha spac.
2 A tastac ay d'ayoñ, vach' sco pucb'at d'a eb' malaj yico', yujto mañ cojtacoc talaj ay junoc
chucal sjavi d'a quib'añ d'a yolyib'añq'uinal tic.
3 Tato stelvi junoc te te', yalxoñej b'aj sb'at te', scanñej te' b'aj tz'em juan chi'. Tato q'uic'
yilji asun, van scot ñab' syal chi'.
4 Tato scac'och co chum chajtil yilji tiempo b'aj ayoñeq'ui, malaj b'aq'uiñ tzoñ avalvi,
malaj pax b'aq'uiñ sco mol sat cavb'en chi'.
5 Mañ cojtacoc b'aj scot ic', mañ cojtacocpaxi tas tz'aj sq'uib' junoc nene' unin d'a yol
sc'ol snun, ichaton chi' mañ cojtacoc tastac sc'ulej Dios, aton ix b'oan masanil tas.
6 Cavejec co b'ab'el avb'en, scavan pax tzac'anilto tz'ochi, yujto mañ cojtacoc mach
junoc macañ vach' tz'aji, tom a b'ab'el chi', mato a tzac'an chi', mato syac' scha macañil
jun.
7 Te vach' quilan saquilq'uinal, vach' quilan pax yoc c'u. 8 Vach'chom tzijtum ab'il
squila', palta scac' quip cac'an tzalajb'oc co c'ool. Scham val co naani to nivan tiempo
tzoñ can d'a campusante, mañxa tas scac' ganar ta', mañxalaj yelc'ochi.

A razón d'a eb' quelemtac

9 Ex quelemtac yed' ex cob'estac, tzalajañec yacb'an steton eyip. Aq'uec tzalajb'oc e
c'ool yed' tas vach' yacb'an syal eyuuj. Ixiquec b'aj tze nib'ej tzex b'ati, c'ulejec tas tze
nib'ej tze c'ulej, palta b'ian scham val e naani to ol ex sch'olb'itej Dios yuj tastac tze c'ulej
chi'. 10 Iq'uequel juntzañ tas tze naub'tañej d'a e pensar, mañ ex och ilc'olal yuj junoc
yaelal d'a e nivanil, yujto a jab' stiempoal e quelemal e cob'esal, malaj yelc'ochi, junñej
rato tz'ec'b'ati.

12

1 Yacb'an unin animaexto, naeccot Dios e b'oumal, yacb'an mantzac eyab' syail yuj
icham animail. Yujto ay jun tiempoal ol eyal icha tic: Mañxa svach'il cajec' scab'i, xe
chama.12.1 2 Naeccot Dios chi' ticnaic yacb'an tzato yal eyilan yoc c'u, yoc q'uen uj yed'
yoc q'uen c'anal, yic mantzac syamoch ste javi yaelal d'ayex. 3 Yujto ay jun c'ual a e c'ab'
tzex colan ticnaic, toxoñej ol luclonoc, axo eyoc te tec'an, ol el yip. Mañxapaxlaj q'uen
eye b'aj ol yal e cach'an e vael, ol ixtaxpax yol e sat. 4 Ayic ol javoc jun tiempoal chi' d'a
eyib'añ, mañxo ol yal-laj eyab'an tastac sc'añ d'a yoltac b'e, mañxo ol eyab'paxlaj sc'añ
q'uen cha'. Pitzan ex xo ayic tz'oc' noc' much ayic ayto sc'ana', mañxo ol eyab' yoch b'it
d'a e tz'ey. 5 Ol ex xiv e q'ue d'a junoc chaañ, ayxo smay eyec' d'a yoltac b'e.
Ol syamoch sacb'i xil e jolom, tevelxoñej ol ex ec' machaljoc, mañxa pax tas ol e na'
d'a eyetb'eyum, yujto vanxo e b'atcan d'a e cajnub' d'a campusante d'a junelñej. A eb'
anima d'a yoltac b'e, ol laj oc' eb' yuj e chamel.
6 Co naeccot jun Dios oñ b'oani, yujto ay jun c'ual ol lajvocc'och co q'uinal, icha junoc
candil nab'a oro spoji ayic sd'iñchaj scatenail nab'a plata b'aj chinanq'uei. Mato icha
tz'aj spojb'at lum ch'ub' d'a sti' a a', ma icha tz'aj spoj q'uen tz'ec' surson b'aj stoc'jiq'ueta
a a' d'a yol jul. 7 Ayic slajvic'och co nivanil tic, smeltzajxicanoch pococal d'a sat lum tic,
ichataxon yaj d'a yalañtaxo. Axo co pixan sq'uexcan d'a Dios, yujto a' ac'jinacoch d'ayoñ.
8 A in alum in el lolonel tic svalanxi junelxo: Masanil juntzañ tic, malaj sjolomal yaji,
malaj yelc'ochi.

A juntzañ slajvub' lolonel tz'aljicani

9 A val yuj in jelanil, mañ jantacoc tas vach' ix vac' yojtaquejel eb' vetanimail.
Añejtona' jantac pax juntzañ lolonel ix in sic'cani, ix lajvi chi' ix in ch'olb'itaneli, ix

12.1 **12:1** A jun lolonel “b'oumal” a d'a hebreo icha val to lajan sjajil icha jun lolonel “mucnab'il”.

vac'anoch d'a stzolal. 10 Ix in say val lolonel to vach'ŋej schaan sb'a to yel, yic tzin
tz'ib'ejcan icha val smojal.
11 A tastac syal eb' jelan, lajan val icha junoc teclab' jay sŋi' stecjioch d'a noc' vacax, axo
yic toxo ix molchaj juntzaŋ lolonel chi', lajan val icha te' estaca tzatz yaj smac'chajemi.
A juntzaŋ lolonel chi' a Dios Quilumal, a' ix ac'an d'ayoŋ. 12 Ex unin anima, scham val
eyilani, maŋ comonoc tzeyac'och e b'a d'a junocxo comon lolonel, yujto a tz'ib'oj uum
malaj slajvub', aŋejtona' tato te ay tas sco c'ayb'ej d'ay, tzoŋ tzactzajq'ue yuuj.
13 Icha tic tz'aj slajvican juntzaŋ lolonel tic. Ix alchajcan smasanil. Ayocab' yelc'och
Dios d'ayoŋ, co c'anab'ajejec masanil schecnab'il, yujto a jun chi' yovalil sco c'ulej.
14 Yujto a Dios ol ch'olb'itan masanil tastac sco c'ulej, tato vach', mato chuclaj, vach'chom
elc'altac ix laj co c'ulej.

A Ch'aň Libro
SB'ITAL VIÑAJ SALOMÓN

Cantares sb'i jun libro tic, syalelc'ochi b'it maň jantacoc svach'il. A d'a jun libro tic sb'itaj val jun nivan tzalajc'olal d'a scal viň vinac yed' ix ix. Maň jantacoc juntzaňxo b'it tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic. Ay b'aj to a viň vinac sb'itan ix ix, ay pax b'aj jun, a ix ix chi' sb'itan viň vinac chi'. Ay pax b'aj jun, ch'oc pax junocxo macaň anima sb'itan juntzaňxo b'it d'a jun libro tic. Syalanpaxcot jun libro tic yuj jun nivan tzalajc'olal syab' viň vinac yed' ix ix, vach' schaan sb'a yed' jun c'ayb'ub'al syal ch'aň Biblia to a Dios ac'jinaccan ic'lajb'ail.

A eb' c'ayb'um d'a scal eb' israel syal eb' to a jun libro tic sch'ox val jun b'aj xajan choňab' Israel yuj Dios. Axo ticnaic, a jun xajanb'ail chi', sch'ox b'aj xajanej yiglesia Cristo.

1

1 A juntzaň sb'it viňaj Salomón, maňxo jantacoc svach'il yalji.

B'ab'el b'it

Syalan ix cob'es:

2 Ach quelem xajanab'il vuuj, tz'ub'elta jab'oc in ti'. Te vach' svab' d'a yichaň yal uva.

3 Te vach' yel a jab' yuj yal suc'uq'ui sjab' ayoch d'ayach. Ayic svab'an a b'inaji, lajan val icha suc'uq'ui sjab' chi'. Yuj chi' te xajan ach yuj eb' ix ix.

4 Iq'uinb'at d'a a pat ach in reyal, iq'uinb'at ed'oc elaňchamel, xchi ix.

Syalan eb' anima:

Te tzalajc'olal cajec' ed'oc, ol co nacot b'aj tzoň a xajanej yujto te vach' d'a yichaň yal uva. Tob'an yuj chi' te xajan ach yuj eb' ix ix tic, xchi eb'.

Syalan ix cob'es:

5 Ex ix aj Jerusalén, a in tic q'uic' ch'uminac vilji, palta te vach' vilji. Q'uic'ocab' vilji icha yilji smantiado eb' aj Cedar, palta te vach' vilji icha yilji c'apac cortina ayoch d'a yol spat viňaj Salomón.

6 Maň ex och val q'uelan d'ayin, yujto q'uic' ch'uminac vilji, yujto tz'anac in nivanil yuj yoc c'u. A eb' viň in nulej ix cot yoval eb' viň d'ayin, ix in yac'anoch eb' viň taňvoj uva, axo ix aji, maj in ya'ilej in b'a.

7 Ach quelem xajanab'il vuuj, al d'ayin ¿b'ajtil tza taňvej noc' a calnel? ¿B'ajtil tzic'b'at noc' yic' yip d'a chimc'ualil? ¿Tas yuj ol in satec' ach in say d'a scal juntzaňxo eb' taňvum calnel? xchi ix.

Syalan eb' anima:

8 Tato maň ojtacoc ach ix te vach' ilji d'a scal eb' ix ix vach' yilji, ochaň tzac'an yuj yoclem noc' calnel chi'. Taňvej va noc' yunetac a chiva d'a slac'anil slechpat eb' viň taňvum calnel chi', xchi eb'.

Syalan viň quelem:

9 Ach cob'es xajanab'il vuuj, te vach' ilji svila', icha val yilji noc' cob'es chej stoc'an scarruaje viň sreyal Egipto.

10 Te vach' yilji spac'ultac a ti' d'a scal q'uen uchiquin, te vach' pax yilji a jaj b'aj ayoch q'uen a toň.

11 Ol co b'o q'uen uchiquin nab'a oro, ol cac'och q'uen plata yelvanub'oc, xchi viň.

Syalan ix cob'es:

12 Yacb'an c'ojanem viň rey d'a smexa, axo aň nardo sumumi yel sjab' d'ayin.

13 Ach quelem xajanab'il vuuj, lajan ach val icha junoc yub'aň te' mirra suc'uq'ui sjab' ayec' d'a scal vim.

14 Ach xajanab'il vuuj, lajan ach icha junoc yub'aň xumaquil te alheña sq'uib' d'a scal te' uva avab'il d'a En-gadi, xchi ix.
Syalan viň quelem:
15 Te vach' ilji ach cob'es xajanab'il vuuj, val yel te vach' ilji. Lajan svach'il yilji yol a sat icha yilji yol sat noc' paramuch, xchi viň.
Syalan ix cob'es:
16 Te vach' ilji ach quelem xajanab'il vuuj, val yel te vach' ilji. A val aň yax aňc'ultac ol och co vaynub'oc, xchi ix.
Syalan viň quelem:
17 A spatzab'il co pat ayochi nab'a a te' c'ute', axo te' tzicap ayoch d'a yib'aň, xchi viň.

2

Syalan ix cob'es:
1 Lajan in icha junoc aň xumac d'a sch'olanil yic Saróň, icha aň chochol sq'uib' d'a ac'lic, xchi ix.
Syalan viň quelem:
2 D'a scal eb' ix yetixal ix xajanab'il vuuj, lajan ix icha junoc aň xumac d'a scal te' q'uiix, xchi viň.
Syalan ix cob'es:
3 D'a scal eb' yetquelemal viň xajanab'il vuuj, lajan viň icha junoc te' mansan ay d'a caltac te'. Maň jantacoc svach'il vem c'ojan d'a yeňul, te chi' sat te' svab'i.
4 Ix in yic'b'at viň d'a spatil nivac vael, d'a smasanil sc'ol viň ix sch'oxo' to xajan in yuuj.
5 Ac' te' taquiň sat uva d'ayin yic tz'och vip, a val te' mansan tzac' in lo yic sicb'i in c'ool, yujto tzin cham ach in nib'ani.
6 A sc'ab' viň d'a sq'uexaň syac'och d'a yalaň in jolom, axo svach' viň tzin lac'anq'uei, xchi ix.
Syalan viň quelem:
7 Ex cob'estac aj Jerusalén, tzin tevi val d'ayex to maň e pitzel svayaň ix xajanab'il vuuj, munil ol el svayaň ix, xchi viň.

Schab'il macaň
Syalan ix cob'es:
8 A... van sjavi viň xajanab'il vuuj. Tzaxo vab' yoch sjaj viň. Sq'ue val chennaj viň scot d'a jolomtac vitz. Sq'ue val chennaj viň sjavi d'a tzalquixtac.
9 A viň xajanab'il vuuj, lajan viň icha noc' ch'ucul, icha val junoc yune' ch'ucul chi'. Ayxoec' viň d'a patic pat tic, d'aňanxooch viň d'a yolanil ventena.
10 A viň xajanab'il vuuj chi', ix yal viň d'ayin icha tic: Q'ueaň vaan ach xajanab'il vuuj, cotaň ach nib'ab'il vuuj.
11 Inai, toxo ix ec'b'at sc'ual sicňab'.
12 Ayxo aň xumac d'a caltac te', toxo ix c'och stiempoal yoch b'it, tzaxo cab' yoch sjaj noc' cuvajte' d'a tic.
13 Ayxo sat te' higo, sumumi yel sjab' te' uva.
Q'ueaň vaan ach xajanab'il vuuj,
ach to te vach' ilji, cotaň, xchi viň d'ayin, xchi ix.
Syalan viň quelem:
14 Ach xajanab'il vuuj, lajan ach icha noc' paramuch sc'ub'ej sb'a d'a sattac q'ueen. Ch'ox a sat vila', lolonaň jab'oc vab'i, yujto te vach'tzin a loloni, te vach'pax ilji.
15 Pechec noc' vaax yed' noc' yune', to syixtej te' cuva noc', icha te' vanto yac'an xumaquil, xchi viň.
Syalan ix cob'es:
16 Yic in viň xajanab'il vuuj, vic pax viň, staňvi calnel viň d'a scal aň xumac.

17 Yacb'an manta ic' d'a q'uiñib'alil, ayic manto sacb'i, meltzajañcot d'ayin ach xajanab'il vuuj. Lajan tzutej a b'a icha junoc noc' ch'ucul, icha noc' quelem ch'ucul toxoñej sq'ue chennaj scot d'a tzalquixtac, xchi ix.

3

1 A d'a sat in ch'at d'ac'valil, ix in vayichej in sayanec' viñ xajanab'il vuuj. Ix in sayec' viñ, palta maj ilchaj viñ vuuj.
2 Slajvi chi', ix in q'ue vaan, ix in ec' in say viñ d'a yol choñab' chi'. Tzin sayanec' viñ xajanab'il vuj d'a yoltac calle yed' d'a yoltac mercado. Ix in sayñej viñ, palta maj ilchaj viñ vuuj.
3 Ix in c'anb'an d'a eb' policía tz'ec' stañvej choñab' chi': ¿Maj am eyil viñ xajanab'il vuuj? xin chi.
4 Quenanto val tzin b'at d'a eb' viñ chi', ix ilchaj viñ xajanab'il vuuj. Ix in och quetzquetz d'a sc'ab' viñ, majxo vactejel-laj viñ. Ix vic'anb'at viñ d'a spat ix in nun, d'a scuarto ix in nun chi' b'aj in alji, xchi ix.

Syalan viñ quelem.

5 Ex cob'estac aj Jerusalén, tzin tevi val d'ayex to mañ e pitzel svayañ ix xajanab'il vuuj, munil ol el svayañ ix, xchi viñ.

Yoxil macañ
Syalan eb' anima

6 ¿Tas jun scot d'a tz'inan lum chi', d'a scal jun topañ tab' scoti, aton d'a scal stab'il mirra yed' incienso yed' masanil macañ suc'uq'ui sjab' choñb'il yuj eb' choñvajum?
7 Aton b'aj sb'achchajec' viñaj Salomón. Oyanoch 60 soldado d'a spatic, aton val juntzañ eb' viñ soldado te jelan d'a scal eb' israel.
8 Masanil juntzañ eb' viñ chi', a q'uen espada syac'lab'ej eb' viñ, te jelan eb' viñ d'a oval. Junjun eb' viñ ayoch yespada d'a snañal, tato ay tas ay smay tz'ec' d'ac'valil.
9 A viñaj Salomón ix sb'o jun b'aj sb'achchajec' d'a te te' vach' ay d'a Líbano.
10 A yoyal, nab'a plata, axo yijnub' yich, nab'a oro. A b'aj tz'em c'ojan viñ, a añ púrpura ayoch d'ay. D'a yol chi' ayoch yelvanub' b'ob'il yuj eb' ix aj Jerusalén, yuj sch'oxani to xajan viñ yuj eb' ix.
11 Ex ix aj Sion, elañecb'at eyil viñaj rey Salomón. Ayq'ue scorona viñ, aton jun ix yac'q'ue ix snun viñ d'a sjolom d'a sc'ual snupnaji, aton jun c'u b'aj ix te tzalaj sc'ol viñ, xchi eb'.

4

Syalan viñ quelem:

1 Te vach' ilji ach xajanab'il vuuj, yelxo val te vach' ilji. A yol a sat chequel d'a spatic smusil a sat lajan yilji icha yol sat noc' paramuch. A xil a jolom, lajan val yilji icha yemta ñililoc noc' chiva d'a pac'an yic Galaad.
2 Axo q'uen e, te vach' yilji q'ueen, lajan yilji q'uen icha yilji noc' calnel sb'icji ayic toxo sjoxji. Tz'acan q'ueen, malaj junoc q'ueen malaj yetb'eyum, icha noc' nun calnel junñej sb'ey yed' yune'.
3 Chactz'ob'inac a ti' icha chacchac ch'al. Sat in c'ool yuj svach'il a loloni. Axo spac'ultac a ti' musan yuj junoc c'apac, icha val yilji c'axepoc te' granada.
4 A val a jaj, lajan val icha torre b'ob'il yuj viñaj rey David, locjab'och mil maclab' jul-lab' yic eb' soldado jelan d'a spatictac yelvanub'oc.
5 A im schab'il, lajan val yilji icha chavañoc yunetac ch'ucul tiox sva d'a scaltac añ chochol.
6 Yacb'an manta ic' d'a q'uiñib'alil, ayic manto sacb'i, ol in b'at d'a jolomtac vitz b'aj ay añ mirra, d'a tzalquixtac b'aj suc'uq'ui sjab'.
7 Te vach' ilji ach xajanab'il vuuj, te vach' yilji a nivanil smasanil, te malaj jab'oc a paltail.

8 Ach to ol ach och vetb'eyumoc, coñ el d'a Líbano, coñ el d'a jolom vitz Líbano. Ol co puclaj
co b'a yed' jolom vitz Amana tic, yed' jolom vitz Senira. Ol cactejcan vitz Hermón,
b'aj ay sñaq'ueen noc' choj yed' b'aj ay noc' leopardo.
9 Ach xajanab'il vuuj, ol ach och vetb'eyumoc, toxo ix can in gana d'ayach, yujñej to ix
ach cot q'uelan junel d'ayin, ix vilan jun ch'añal toñ locanoch d'a a jaj. Junelñej ix
mutz'mutz'an a sat d'ayin. Icha chi' ix aj yic'ji in pixan uuj.
10 Ach ix ol ach och vetb'eyumoc, mañ jantacoc svach'il in a xajanani, yelxo te vach' d'a
yichañ vino. Yelxo te vach' a perfume tza c'an d'a yichañ masanil tas sumumi
sjab'.
11 Ach ol ach och vetb'eyumoc, icha yalchab' ayoch d'a a ti', icha val yalchab' yed' lech
ay d'a yol a ti'. Icha suc'uq'uial sjab' Líbano, icha val chi' sjab' a pichul.
12 Ach ol ach och vetb'eyumoc, lajan ach icha junoc avb'en macan, icha sjaj a a' to macan,
te vach' yaj smacchaji.
13 Lajan ach icha junoc avb'en b'aj svolan te' granado, a sat tas avab'il ta' mañ jantacoc
schi'al, ay pax añ alheña,
14 añ nardo, añ azafrán yed' juntzañ te vale' suc'uq'ui sjab', te' canela yed' masanil
macañil te' incienso, mirra yed' pax áloes, masanil tastac te vach' yel sjab'.
15 Lajan ach pax icha sjaj a a' d'a scal tas avab'il, aton a' sq'ueul sjaj tz'emta d'a Líbano,
xchi viñ.
16 A ic' scot d'a stojolal norte yed' ic' scot d'a stojolal sur, ec'ocab' xumumoc d'a scal
vavb'en, yic vach' sb'eyb'at suc'uq'uial sjab'.

Syalan ix cob'es:

Cotañ ach xajanab'il vuuj, ochañ d'a vavb'en, tza loan sat tas avab'il mañ jantacoc
schi'al, xchi ix.

5

Syalan viñ quelem:

1 Van voch d'a scal vavb'en ach vetb'eyum xajanab'il vuuj. Van vic'anq'ue in mirra yed'
in perfume, van vab'lan schab'il noc' acañ, van vuc'an in vino yed' in lech, xchi
viñ.

Syalan eb' amigo d'a eb' chavañ:

Ex amigo vaañec, uq'uec a', uq'uec jantac tze nib'ej, xchi eb'.

Yic schañil macañ

Syalan ix cob'es:

2 Vaynac in b'ati, palta pitzan in pixan, ix vab'ani to a viñ xajanab'il vuuj tz'avaj d'a
puerta: Ach cob'es xajanab'il vuuj, jaquin ochi. Lajan ach icha noc' paramuch,
malaj jab'oc a paltail. Te ch'ayan in jolom yuj yal ac'val. Tz'el val jililjoc yal ac'val
chi' d'a xil in jolom, xchi viñ d'ayin.
3 Toxo ix viq'uel in pichul, ¿tom ol vac'och junelxo? Toxo ix in b'ic voc, ochtapax pococ
d'ay junelxo, xin chi d'a viñ.
4 A viñ xajanab'il vuuj chi', ix yac'ochta sc'ab' viñ d'a yolanil puerta. Ix in q'ue val jucnaj
yuuj.
5 Yuj chi' ix in q'ue vaan in jacochta viñ. Toxoñej ix el d'ujuljoc mirra d'a in c'ab', ix
ochcan d'a spatictac sch'apul puerta.
6 A val yic ix vab'an slolon viñ, ijan ix in cham ix vab'i. Ayic ix in jacan puerta d'a viñ
xajanab'il vuuj chi', mañxo ayoc ec'laj viñ. Ix in sayec' viñ, majxo chaxlaj viñ vuuj.
Ix vavtej viñ, palta majxo tac'voclaj viñ d'ayin.
7 Ix in ilchajel yuj eb' viñ stañvan choñab'. Ix in smac'an lajvoc eb' viñ. Te chucxoñej ix
aj yic'anel in xotil eb' viñ stañvan spuertail choñab' chi'.

8 Ex cob'estac aj Jerusalén, aq'uec e ti': Tato tz'ilchaj viñ in xajanab'il eyuuj, alec d'a viñ
to van in cham in naan viñ, xin chi d'a eb' ix.
9 Ix yalan eb' ix cob'estac chi' d'ayin: ¿Tas svach'il viñ a xajanab'il chi' d'ayach, ach ix te
vach' ilji d'a yichañ eb' ix ix vach' yilji? ¿Tas val svach'il jun viñ xajan chi' uuj, yuj
chi' tza c'an d'ayoñ to scac' co ti'? xchi eb' ix d'ayin.
10 A viñ xajanab'il vuuj chi', sac viñ, chacvasinac yilji viñ, te vach' yilji viñ d'a yichañ
lajuñe' mil vinac.
11 A sat viñ, lajan yed' q'uen oro te vach'. A xil sjolom viñ colochtac, q'uic' yilji icha noc'
joj.
12 A yol sat viñ, lajan icha noc' paramuch tz'ec' d'a titac a', ichato d'a scal lech tz'achanvi
noc', d'a sti' sñajab'il a a' chi' tz'em mañan noc'.
13 A spac'ultac sti' viñ, icha val junoc avb'en b'aj ay añ xumac te vach' sjab'. A sti' viñ,
lajan val icha junoc añ xumac te vach' sjab'.
14 A sc'ab' viñ, lajan icha junoc suyañ q'uen oro ayoch q'uen topacio d'ay. A sc'ool viñ,
icha val q'uen marfil ñululixoñej, te ayoch q'uen zafiro yelvanub'oc.
15 A val yoc viñ, lajan val icha chab'oc oy nab'a mármol ayem d'a yib'añ chab'oc yich to
nab'a oro te vach'. Lajan yilji viñ icha te' c'ute' ay d'a Líbano, to sic'b'ileli.
16 A val slolonel viñ syala', te chi' scab'i, te vach'ñej viñ d'a smasanil. Icha val chi' yilji
viñ in xajanab'il chi' ex cob'estac aj Jerusalén, xin chi d'a eb' ix.

6

Syal eb' anima

1 Ach ix te vach' ilji d'a yichañ eb' ix ix vach' yilji, ¿b'ajtil ix c'och viñ xajanab'il chi' uuj?
¿B'ajvaltil ix b'at viñ yic vach' b'at co say viñ? xchi eb' d'ayin.

Syalan ix cob'es:

2 A viñ xajanab'il chi' vuuj, toxo ix b'at viñ b'aj ay yavb'en, d'a scal tas avab'il yuj viñ to
suc'uq'ui yel sjab'. Ix b'at viñ yac' tzalajb'oc sc'ool yed' smolan te' xumac.
3 A in tic, yic in viñ xajanab'il vuuj chi', vic pax viñ. Syac' tzalajb'oc sc'ol viñ d'a scal te'
xumac chi', xchi ix.

Yic yoil macañ

Syalan viñ quelem:

4 Ach ix xajanab'il vuuj, te vach' ilji, nib'ab'ilxoñej ilji icha val yilji choñab' Tirsa yed'
choñab' Jerusalén. Ayxo smay yilji, icha juntzañ soldado sb'ey d'a stzolal.
5 Mañxoocab' mutz'mutz'an a sat d'ayin, yujto toxo ix ic'ji in pixan uuj. A xil a jolom,
lajan yilji icha yemta ñililoc noc' chiva d'a pac'an yic Galaad.
6 A q'uen e, toxoñej stz'ilili q'ueen. Lajan yilji q'uen icha noc' calnel toto tz'elta b'aj
sb'icjieli, chatacvañ sb'ey noc' yed' yune', malaj junoc noc' to sch'ocoj.
7 A val spac'ultac a ti' musan yuj junoc c'apac, ichaxoñej yilji c'axepoc te' granada.
8 Tzalajocab' viñ rey yed' 60 eb' ix yetb'eyum reina yaji yed' 80 eb' ix schab'il yetb'eyum
yed' pax eb' ix cob'estac maxtzac b'ischaji.
9 Palta a in tic, junñej ix vico'. Lajan ix icha val noc' paramuch malaj spaltail. Añej ix
xajanab'il yuj snun, yuj chi' malaj junocxo mach lajan icha ix tic yalan snun chi'.
Ayic tz'ilji ix yuj eb' ix cob'estac, yuj eb' ix reina, yuj pax eb' ix schab'il yetb'eyum
viñ rey chi', masanil eb' chi' tz'alani to vach' yilji ix, xchi viñ.

Syalan eb' amigo:

10 ¿Mach jun ix ix sch'ox sb'a chi', icha val sch'oxan sb'a c'u d'a q'uiñib'alil? Vach'xoñej
yilji ix icha yilji q'uen uj, icha yilji yoc c'u, ay smay yilji icha juntzañ soldado sb'ey
d'a stzolal, xchi eb'.

Syalan ix cob'es:

11 Ix in b'at b'aj ay te' ch'acte' nogales, yic svilan masanil tas svolan d'a ch'olan. Ix in
nib'ej ix vila' tato van scan sat te' uva yed' xumaquil te' granado.
12 Mañxo toc tzin na', icha val to ayinec' d'a yol carruaje yed' viñ vajalil, xchi ix.
Syalan eb' amigo:
13 Meltzajañ, meltzajañ ach Sulamita. Meltzajañ, snib'ej co c'ol tzoñ och q'uelan d'ayach,
xchi eb'.
Syalan ix cob'es:
¿Tas yuj tze nib'ej tzeyil in chañalvi d'a scal snañal cha tzol anima tic? xchi ix Sulamita
chi'.

7

Syalan viñ quelem:
1 Ach cob'es, ach yisil viñ rey, mañxo jantacoc svach'il yilji oc d'a yol a xañab'. A val a
xub', te vach' yilji icha val smunlajel junoc jelan sb'oan tastac yed' q'uen oro.
2 A val a c'ool, lajan val icha junoc ch'ub' to ayñejem vino d'a yool. Axo a nañal, lajan
icha junoc cuñañ ixim trigo oyan och te' xumac d'a spatic.
3 A im schab'il, lajan val icha chavañoc noc' ch'ucul tiox ix aj yalji.
4 A a jaj, lajan val icha junoc torre nab'a marfil. A yol a sat, lajan icha chab' a' ñajab'
d'a choñab' Hesbón, junñej ay d'a spuertail yic Bat-rabim. Axo a ñi', lajan val yed'
torre d'a Líbano, aton jun q'uelanb'at d'a choñab' Damasco.
5 A a jolom, chaañ ayq'uei, lajan icha jolom vitz Carmelo. Te copopi yilji xil a jolom icha
yilji sch'alil púrpura. Toxoñej tz'ic'jicanq'ue spixan jun viñ rey yuj xil a jolom chi'.
6 Ach xajanab'il vuuj, ach ix to nib'ab'il, yelxo te vach' ilji.
7 Te tojol ilji icha junoc te' palma. Axo im, lajan val icha junjun c'ojlab' sat te' palma chi'.
8 Tzin nib'ej q'ue in b'a d'a te' palma chi' yic svic'anemta te' sat. A im lajan val icha junjun
c'ojlab' te' uva. A xob'al a ti', suc'uq'ui sjab' icha sjab' te' mansan.
9 A val a ti', lajan val icha vino mañxo jantacoc svach'il, xchi viñ quelem.
Syalan ix cob'es:
Yuc'ocab' vino viñ xajanab'il vuuj, tz'och d'a sti' viñ, tz'ec' d'a scal ye viñ.
10 Yic in viñ xajanab'il vuuj, te nib'ab'il in yuj viñ.
11 Coñ d'a caltac avb'en ach xajanab'il vuuj, tz'ec' junoc ac'val cuuj d'a scaltac xumaquil
añ alheña.
12 Axo d'a q'uiñib'alil, tzoñ b'at d'a scal te' uva yic squila' tato ayxo svol te', tato vanxo
spoj xumaquil te'. Ol quila' tato vanxo xumacan te' granado, a val ta' ol in ch'oxo'
to xajan ach vuuj.
13 Ayxo sjab' añ mandrágora. A d'a sti' co pat, ayxo sat masanil tas avab'il vach' sloji, ay
sat taquiñxo yed' sat toto smolji. Ch'oc val ix vic'canel ic ach xajanab'il vuuj, xchi
ix.

8

1 Comonoc in nulej ach, junñej am im ix co tz'ub'u'. Tato icha chi', ayic tzach in chaan
d'a yoltac b'e, tzam yal in tz'ub'anelta a ti', malaj am mach tz'alan in pecal.
2 Tzam yal ach vic'anb'at d'a spat ix in nun, tzam ach vic'och d'a yol pat chi'. A ach am
val tzach och in c'ayb'umaloc. A in am svac' vino mañ jantacoc svach'il uq'uej yed'
yal sat te' in granado.
3 A a c'ab' d'a a q'uexañ tzac'och d'a yalañ in jolom, axo a vach' tzin lac'anq'uei, xchi ix.
Syalan viñ quelem:
4 Ex cob'estac aj Jerusalén, aq'uec e ti' d'ayin to mañ ol e pitzel svayañ ix xajanab'il vuuj,
munil ol el svayañ ix, xchi viñ.

Yic svaquil macañ
Syalan eb' amigo:

5 ¿Mach jun ix ix scot d'a tz'inan luum chi', jichanem ix d'a yib'añ viñ xajanab'il yuuj?
xchi eb'.
Syalan viñ quelem:
A d'a yich jun te' mansan ix in xib'tejel a vayañ. Ata' cotnac syail ix a nun ayic aljinac.
Syalan ix cob'es:
6 Mocab' a xajanej junocxo ix ix, palta ainñejocab'i. Mocab'a junocxo mach tza lac'q'uei,
palta ainñejocab'i. A co xajanb'ail ay yip icha chamel. Icha b'aj smucchaj
chamnac to max yactejel tas yamb'il yuuj, icha chi' yaj b'aj sco xajanej co b'a. A
b'aj sco xajanej co b'a, te' c'ac' icha junoc c'ac' te ov.
7 A masanil a' mar max tzac'van a' yac'an tup jun c'ac' chi'. Max yalpaxlaj yac'an tup
yoval a' nivac a'. Tato ay mach syaltej masanil tas ay d'a spat yic smanan jun
xajanb'ail tic, toñej am spaticajcaneli, xchi ix.
Syalan eb' viñ snulej ix cob'es:
8 Ay jun ix canab' tzac'an uninto, mantalaj yim ix. ¿Tas sco c'ulej yed' ix tato sjavi
sc'anumal ix?
9 Tato lajan ix yed' junoc muro, tzam co b'oq'ue chab'oc torre plata d'ay. Tato lajan ix
icha junoc puerta, tzam co b'o yed' te' chemte' nab'a c'ute', xchi eb' viñ.
Syalan ix cob'es:
10 A in tic, lajan in icha junoc muro. Axo vim, lajan icha juntzañ torre, yuj chi' stzalaj val
sc'ol viñ xajanab'il vuuj ved'oc.
11 A viñaj Salomón, ay jun yavb'en uva viñ d'a Baal-hamón. Syac'can viñ d'a yol sc'ab'
juntzañ eb' stañvumal chi'. Ayic ol molchaj sat te' uva chi', ol yac' mil q'uen plata
junjun eb' d'a viñ.
12 Emocab' jun mil q'uen splata viñaj Salomón yed' 200 yic eb' stañvan chi'. A inxo jun,
ay vavb'en uva d'a yol vico', a inxoñej tzin na' tas svutej, xchi ix.
Syalan viñ quelem:
13 Ach xajanab'il vuuj, ayach ec' d'a scal avb'en, tzin nib'ej svab' yoch a jaj. Yed' eb'
camigo, snib'ej pax eb' syab' yoch a jaj, xchi viñ.
Syalan ix cob'es:
14 Ach xajanab'il vuuj, yelc'olal a coti. Q'ueañ urnaj icha junoc noc' ch'ucul, icha val
junoc yune' ch'ucul d'a tzalquixtac b'aj tz'avchaj incienso, xchi ix.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
ISAÍAS

Isaías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Isaías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Isaías chi', ec'nac cajan viñ d'a Jerusalén d'a ab'il 700 ayic manto javi Jesucristo. A jun libro tic, cha macañ yaji: A d'a capítulo 1 masanto d'a 39, syalcot yuj choñab' Judá ayic ayec' d'a jun tiempoal te ay smay, ayic toxo val tz'ac'ji ganar yuj eb' aj Asiria. A d'a jun tiempoal chi', syal viñ schecab' Dios tic to mañoc yuj yipalil eb' aj Asiria chi' ol ac'joc ganar eb' aj Judá chi', palta yuj smul eb', yuj spitalil eb', yuj pax to max yac'och Dios eb' yipoc sc'ool.

A juntzañ c'ayb'ub'al te ov yalani, a' ix yal viñaj Isaías d'a eb' anima chi'. Ay pax juntzañ ch'oxnab'il ix sch'ox viñ d'a scal eb'. A yed' juntzañ tic ix yac'lej viñ yic'an meltzaj eb' anima chi', yic tz'ochxi eb' ejmelal d'a Dios. Ix yalan viñ d'a eb' tato max scha yab' eb' tas syal Dios, ol javoc yaelal d'a yib'añ eb'. Ix yalanpax viñ to ol javoc jun yiñtilal viñaj rey David yac' junc'olal yed' tzalajc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic.

Axo d'a capítulo 40 masanto d'a 66, ata' syal viñaj Isaías to ol paxta eb' israel ic'b'ilcanb'at d'a Babilonia. Ayic ol elc'och jun tic, ol checlajeloc to a Jehová mañ lajanoc icha sdiosal juntzañxo nación. A d'a juntzañ capítulo tic, syalpaxi to a choñab' Israel schecab' Jehová yaj d'a smasanil nación yic syalanel vach' ab'ix. Te tzijtum juntzañ versículo tz'alan yuj jun schecab' Jehová ol yab' syail yuj co mul co masanil anima oñ tic. Tzijtum pax juntzañ c'ayb'ub'al tz'alani to a eb' schoñab' Dios, yovalil tojol syutej spensar eb', sc'anab'ajan sc'ual ic'oj ip eb' yed' pax juntzañxo strato Dios yac'nac yed' eb'.

Ix och smul eb' aj Judá d'a Jehová

1 A in Isaías in tic, yuninal in viñaj Amoz. Ix ch'oxji vil juntzañ tas ix in tz'ib'ejcan tic yuj tas ol javoc d'a yib'añ eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén. Ix vil juntzañ tic ayic ayoch eb' viñ tic sreyaloc Judá: Aton viñaj Uzías, viñaj Jotam, viñaj Acaz yed' viñaj Ezequías.

2 Ex aj satchaañ yed' ex aj sat luum, ab'ec val tas syal Jehová: A eb' in choñab' tic, ix in q'uib'tzitej eb' ayic ix cotoch eb' uninal, axo ix aji, ix meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin.

3 A noc' vacax, yojtac yajal noc' yed' noc' b'uru yojtac noc' b'aj sva yuj mach ay yico'. Palta axo in choñab' Israel, max b'alaj nachajel jab'oc yuuj tato vico'. Ichato malaj spensar, xchi Jehová.

4 Ex vetchoñab', ix och val e mul, añej val chucal tze c'ulej icha sc'ulejnac eb' co mam quicham. Te chuc tas tze c'ulej. Ix eyactejcan Jehová, ix e patiquejcanel Dios Axoñej Ochi, aton co Diosal a oñ israel oñ tic. Ix ex meltzaj d'a e patic.

5 ¿Tas yuj tze te pitej e b'a? ¿Tom tze nib'ejñej tz'ac'jioch yaelal d'a eyib'añ? Ichato lajvinac e jolom, mañxalaj jab'oc yip e nivanil.

6 Ichato mañxa jab'oc sjacanil e nivanil chi' yuj yaelal, schacot d'a eyoc, masanto sq'uec'och d'a schon eyaal. Ay elnac sat, ay toñej malnac, ay pax van sc'ab'ati. Malaj pax yañal tz'ochi, malaj mach tz'ac'anoch jab'oc c'apac d'a sat, malaj jab'oc aceite tz'och d'ay yic spacb'i jab'oc.

7 A e macb'en tic, toxo ix satjieli. Ix ochcan sc'ac'al e choñab'. Axo masanil eyavb'en, a val d'a eyichañ sloji sat yuj eb' ch'oc nacional, cuseltac ix ajcan smasanil.

8 Ix actajcan choñab' Sion, icha tz'aj yactancan slechpat eb' tañvum uva, ma slechpat eb' tañvum melón, ma icha junoc choñab' oyb'ilq'ue yuj eb' ajc'ool yic satel eb'.

9 Ix to el d'a sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil, tzoñ can jayvañ oñxo tic, q'uinaloc tato maay, lajan am ix aj co satel icha ajnac choñab' Sodoma yed' Gomorra.

A val ejmelal d'a Dios

10 Ex yajal Jerusalén, lajan ex icha eb' aj Sodoma. E masanil ex anima, lajan ex icha eb' aj Gomorra. Ab'ec val sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal.
11 Syal Jehová icha tic: A jantac e silab' tzeyic'cot d'ayin, malaj tz'och vuuj. Toxo ix yajalax noc' calnel vuuj, aton noc' sñusjitz'a masanil silab'il. Toxopax ix in tzactzaj yed' xepual noc' noc' te b'aq'uech. Maxtzac in nib'ejlaj schiq'uil noc' mam vacax, ma schiq'uil noc' mam calnel, ma noc' yunetac chiva.
12 ¿Mach ix c'anan juntzañ chi' d'ayex, yuj chi' tzex comon javi yed' noc' chi' d'a vichañ, tze comon tec'an yamaq'uil in templo?
13 Mañxo eyic'cot juntzañ silab' chi' d'ayin, mañxalaj tz'och vuuj. Maxtzac scha in c'ol incienso tze ñusu'. A juntzañ e q'uiñ tzeyac'ochi ayic tz'alji q'uen uj, d'a sc'ual ic'oj ip yed' ayic tze molb'an e b'a d'a nivac q'uiñ, maxtzac techaj vilani, yujto añej val chucal tze c'ulej.
14 A juntzañ e q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj chi' yed' juntzañxo e q'uiñ b'aj tze molb'ej e b'a, chacb'ilxoel vuuj. Maxtzac techaj vilanochi. Toxo ix yajalax vuuj.
15 Ayic tze mojb'anq'ue e c'ab' d'ayin, tzex lesalvi, tzin b'at mican d'ayex. Vach'chom jantac tzeyutej e lesalvi, palta max vab'laj e lesal chi', yujto milumcham anima ex.
16 A ticnaic, iq'uequel juntzañ chucal chi' d'ayex, tzeyactancan e c'ulani, tzeyic'anel e b'a d'a scal.
17 C'ayb'ejec e b'a e c'ulan vach'il. A val tojolal tzeyac'och d'a e c'ool e c'ulani. Colvajañec d'a eb' tz'ixtaji, vach' tzeyutej e b'oan yaj eb' unin mañxa smam. Alec syaelal eb' ix ix chamnac yetb'eyum, xchi Jehová.
18 Syalanxi Jehová icha tic: Cotañec, co b'oec yaj juntzañ tic. Vach'chom te chuclaj eyilji yuj e mul, palta ol ex in sacb'itejcan icha val q'uen sacb'acom. Vach'chom max yal yel e mul icha junoc c'apac q'uic'mutz'inac max el yuq'uem, palta ol ex in sacb'itejcan icha noc' sacsac lana.
19 Tato tze cha eyab'i, ol e lo sat masanil tas vach' tz'el d'a sat e luum tic.
20 Palta tato añeja' pit tzeyutej e b'a jun, ol ex cham yuj oval ol vac'cot d'ayex. A inton val Jehová in svala', xchi.

A Jehová ol sacb'itan Jerusalén

21 Ex aj Jerusalén, a d'a pecataxo te tec'an ex. Palta axo ticnaic, ¿tas yuj icha junoc ix ajmul ix, ix ex ajcan d'a yol in sat? A d'a peca' chi', a tojolal tze b'eyb'alej, palta axo ticnaic, milumcham anima ex.
22 A d'a yalañtaxo, icha yilji q'uen plata eyilji, axo ticnaic, icha smical q'ueen eyilji. A d'a yalañtax chi', icha vino te vach', ichex ta', axo ticnaic, icha a a' ix ex ajcani.
23 A eb' eyajalil, ix te pitb'iel eb', vach' yac'an eb' yed' eb' elc'um. Stzalaj eb' yed' q'uen tumin scha' d'a elc'altac. Snib'ej eb' to ay tas siaj d'a eb'. Maxtzac yal syaelal eb' meb'a' mañxa smam eb' yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum.
24 Yuj chi', a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in ex aj Israel, a in sval icha tic: C'ocb'ilxo chi'. A ex ajc'ol eyajoch d'ayin, ol in b'o yaj eyed'oc, ol in pac in b'a d'ayex.
25 Ol vac'och eyaelal, ol in ñustz'a masanil e paltail, ol vic'ancanel masanil e mul ayoch d'a eyib'añ.
26 Ol vac'anxioch eb' juez te tojol spensar d'a e cal icha d'a pecatax chi' yed' eb' ac'um razón icha yajtaxon d'a sb'ab'elal. Yuj chi' ol yal eb' anima d'a jun choñab' tic: A jun choñab' te vach', te c'anab'ajum, xcham eb'.
27 Yuj in tojolal, ol in colcanel eb' cajan d'a Sion, aton eb' ol sna sb'a.
28 Palta axo eb' te pit, eb' sc'ulan chucal yed' eb' tzin paticaneli, ol satel eb'.

29 Icha chi' ol aj e q'uixvi, yujto ix laj ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios d'a yichtac
te' ji yed' d'a scaltac te' avb'en te'.
30 Icha val tz'aj sc'ajb'anel xil te' ji chi', icha pax yaj te' avb'en te' maňxa ňab' tz'ec' d'a
yib'aň, icha val chi' ol ex ajcanoc.
31 A eb' te tec'an, icha val aň ac ol ajcan eb'. Axo yechel comon dios ix sb'o eb', icha namix
c'ac' ol ajcanoc. Junňej ol aj yoch sc'ac'al eb' yed' yechel chi', maňxa mach ol yal
smac'an tupoc, xchi Jehová.

2

Ol yac' Yajalil Jehová d'a slajvub' c'ual
(Mi 4.1-3)

1 Aton juntzaň tic ix ch'oxji vil a in Isaías in yuninal in viňaj Amoz, yuj tas ol javoc d'a
yib'aň Jerusalén yed' d'a juntzaňxo choňab' ay d'a yol smacb'en Judá.
2 A d'a slajvub' c'ual, a lum tzalan b'aj ay stemplo Jehová, ol chaaňb'ocq'ue luum, ol ec'
lum d'a yib'aň juntzaňxo vitz ay d'a stz'eytac chi'. Masanil eb' anima d'a junjun
choňab', ol javoc eb' d'a luum.
3 Maň jantacoc eb' anima d'a junjun nación ol laj alan d'ay junjun icha tic: Cotaňec,
coň q'ueec d'a sjolom lum vitz b'aj ay stemplo Jehová sDiosal viňaj Jacob yic tzoň
sc'ayb'ej d'a sb'eyb'al, yic ol co b'eyb'alej sb'eyb'al chi', xcham eb'. Yujto a d'a Sion,
aton Jerusalén, ol elta sc'ayb'ub'al Jehová, aton schecnab'il.
4 A Jehová chi' ol ch'olb'itan yaj masanil nación. Ol yac' lajvoc oval d'a scal eb'. Yuj chi' a
q'uen yespada eb', asaronal ol ochcan q'ueen, axo q'uen slanza eb' ol ochcan d'a
jochlab' trigoal. Maňxo ol yac' oval eb'. Maňxo ol sc'ayb'ej sb'a eb' yac'an oval.

Ol javoc yaelal d'a yib'aň eb' syic'chaaň sb'a

5 A oň yiňtilaloňcan viňaj Jacob tic, coň b'eyec ec' d'a saquilq'uinal Jehová.
6 Mamin Jehová, ix oň actej val can a oň a choňab' Israel oň tic, a oň yiňtiloňcan viňaj
Jacob tic, yujto b'ud'jinaquel co choňab' yuj eb' schuman yed' q'uen c'anal scot
d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' eb' naumel lolonel icha syutej sb'a eb' filisteo. Sb'oan
strato eb' yed' eb' ch'oc choňab'il ay scomon dios.
7 A co choňab', b'ud'jinaquel yuj q'uen oro yed' q'uen plata, maxtzac b'ischaj jantac co
b'eyumal. Maxtzac b'ischaj jantac noc' chej yed' carruaje yic oval.
8 Palta b'ud'jinacpaxel co choňab' yuj juntzaň yechel comon dios. Slaj yalan sb'a eb'
anima d'a juntzaň yechel sb'o chi'.
9 Yuj chi' emnaquilxoňej ix oň ajcani. Mamin, maň ac' nivanc'olal eb' sc'ulan juntzaň
chi'.
10 Ex vetchoňab', ochaňec d'a yoltac q'uen ňaq'ueen, c'ub'ejequel e b'a d'a yoltac jul yuj
e xivc'olal d'a yichaň Jehová, te ay smay yilji Jehová chi' yed' stziquiquial.
11 A eb' ac'umtac, ol em ňojan eb'. A eb' syic' val chaaň sb'a, ol ic'jocxicanem eb'. Aňej
Jehová ol ic'jocchaaň d'a jun c'ual chi'.
12 Yujto a Jehová Yajal d'a Smasanil, ay jun c'ual nab'ilxo yuuj, yic ol yac'ancot yoval sc'ol
d'a yib'aň eb' syic' val chaaň sb'a, ol ic'joccanem eb' yuuj.
13 Masanil te' c'ute' chaaň steel d'a Líbano yed' masanil te' ji d'a Basán, ol satjoquel te' yuj
Jehová.
14 Ol satanpaxel masanil lum nivac vitz yed' lum tzalquixtac chaaň.2.13-14
15 Ol satjocpaxel masanil yed'tal eb' soldado chaaň yajq'ue yuuj yed' masanil smuroal
choňab' vach' yajochi.
16 Ol yac'ancanem masanil te' barco yic Tarsis d'a yich a' mar yed' masanil te' barco te
vach' yilji.

2.13-14 **2:14** A te' c'ute' yed' te' ji sb'inaj d'a tic, sch'oxcot eb' viň yajal. Axo lum vitz yed' lum tzalquixtac, sch'oxcot juntzaň nación.

17 A eb' syic' val chaaň sb'a, ol lajvoquel eb' d'a junelňej. Aňej Jehová ol ic'jocchaaň d'a
jun c'ual chi'.
18 A Dios ol satanel masanil yechel juntzaň comon dios.
19 Ayic ol syamanoch yac'an ib'xoc yolyib'aňq'uinal tic, ol laj xivq'ue eb' anima. Ol laj
sc'ub'anel sb'a eb' d'a yoltac q'uen ňaq'ueen yed' d'a yoltac jul. Ata' ol sc'ub'ejel
sb'a eb' d'a yichaň Jehová, yujto te ay smay yed' jantac stziquiquial.
20 A d'a jun c'ual chi', a eb' anima, ol laj sjulcanb'at juntzaň yechel scomon diosal eb' b'aj
ay noc' ch'oov yed' b'aj ay noc' sotz', aton juntzaň b'ob'il yuj eb' d'a q'uen plata yed'
d'a q'uen oro b'aj ix laj yal sb'a.
21 Ayic ol syamanoch Jehová chi' yac'an ib'xoc yolyib'aňq'uinal tic, ol laj sc'ub'ejel sb'a
eb' anima d'a yoltac q'uen ňaq'ueen yed' d'a yoltac sjatelal q'uen nivac tenam,
yujto ol xiv eb' d'a yichaň, yujto te ay smay yilji yed' jantac stziquiquial.
22 Actejec eyac'anoch eb' quetanimail yipoc e c'ool, yujto a oň anima oň tic, chamel b'a
anima caji, junňej rato tz'el jab' quic' tic.

3

A syaelal Jerusalén yed' smacb'en Judá

1 A ticnaic a Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yic'canel masanil tas tz'ab'laji yed' masanil
tas tz'uc'ji d'a Jerusalén tic yed' d'a Judá. Ol yic'anpaxel masanil eb' yipc'olal yaj yuuj:
2 Aton eb' viň yajalil eb' soldado, eb' viň juez, eb' schecab' Dios, eb' ajchum, eb' yichamtac
vinaquil choňab',
3 eb' yajal yaj d'a 50 eb' soldado, eb' nivac yelc'ochi, eb' ac'um razón, eb' tzuji yuuj yed'
eb' ajb'aal.
4 Axo eb' quelemtac unin ol och eyajaliloc yuj Jehová chi', axo eb' ol ex ac'an mandar.
5 Axo eb' anima, ol q'ue b'uynaj eb' yac'an oval, ol laj yac' oval eb' yed' eb' ay d'a spatic
schiquin spat. A eb' viň quelemtac, ol spatiquejel eb' ichamtac vinac eb' viň. Axo
eb' comon anima, ol spatiquejel eb' ay yopisio eb'.
6 A d'a jun tiempoal chi', ol yal junoc mach d'a junoc ayto yuj sb'a yed' smam icha tic: A
ach tic, te ay a pichul, ac' yajalil d'a jun choňab' mac'b'ilem vecnaj tic, xchama.
7 Axo jun viň chi', ol xivb'at viň, ol yalan viň icha tic: Max yal in chaanoch jun opisio tic
d'a vib'aň, yujto malaj tas tzin va d'a in pat, malaj pax in pichul vach' vac'anochi,
maň eyac'och jun opisio chi' d'a vib'aň, xcham viň.
8 Van yem laňnaj Jerusalén, axo Judá toxo ix lajviemi, yujto a tas syal eb' anima yed'
tastac sc'ulej eb', a chi' tz'och ajc'olal d'a Jehová Dios, spitejpax sb'a eb' d'ay.
9 Scheclajpaxel d'a sat eb' to lajan smul eb' icha eb' aj Sodoma, max sc'ub'ejel jab'oc eb'.
Ob'iltac eb'. Munil val a eb' tz'ic'ancot d'a yib'aň.
10 Alec d'a eb' anima vach' sb'eyb'al to vach' ol elc'och eb', yujto ol tzalaj eb' yilanoch
svach'il spac tas sc'ulej chi'.
11 Ob'iltac val eb' anima chuc spensar, te chuc ol elc'och eb', yujto a tas sc'ulej eb', a chi'
ol ac'joc spacoc d'a eb'.
12 A eb' quelemtac tz'ixtanel in choňab' tic, axo eb' ix ix tz'ac'an yajalil d'ay. Ex in choňab',
a eb' tzex cuchb'an chi', a eb' tzex ac'an musansatil, tzex yic'anb'at eb' d'a b'eyb'al
maň vach'oc.
13 A Jehová ayec' d'a sdespacho, yic sch'olb'itan eb' schoňab', syac'an syaelal eb'.
14 Ol ch'olb'itaj eb' yajal choňab' yed' eb' ichamtac vinac yuj Jehová. Ol yalan d'a eb' icha
tic: A ex tic, ix e satel vavb'en uva, aton in choňab'. Ix eyelq'uej tas ay d'a eb'
meb'a', ix e molb'an eyelc'al chi' d'a yol e pat.
15 ¿Tas eyalan eyic eyixtan in choňab' tic? Tzeyixtej eb' meb'a', maňxo animaoc tzeyutej
eb', xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

Yaelal ol cot d'a yib'aň eb' ix aj Jerusalén

16 Aṅejtona' syalanpax Jehová icha tic: A eb' ix aj Sion, syic' val chaaṅ sb'a eb' ix, syum
tic, syum tic sat eb' ix, sch'um tic, sch'um tic sb'a eb' ix, ayic sb'ey eb' ix. Max
q'uixvi jab'oc eb' ix, toxoṅej stziṅiljub' q'uen q'ueen ayoch d'a yoc eb' ix ayic sb'ey
eb' ix chi'. 17 Yuj chi', ol vaq'uel b'ulnaj xil sjolom eb' ix yuj yab'il, ol vac' checlaj
sq'uixvelal eb' ix, xchi Jehová chi'.
18 A d'a jun c'u chi', a Jehová ol ic'anel masanil tastac ayoch yelvanub'oc snivanil eb' ix
aj Jerusalén chi': Aton ayoch d'a yoc eb' ix, d'a sjolom eb' ix, d'a sjaj eb' ix,
19 d'a sjaj sc'ab' eb' ix yed' c'apac spichul sat eb' ix.
20 Ol yic'anpaxel spichul sjolom eb' ix, stzec'ul eb' ix, sperfume eb' ix, yuchiquin eb' ix,
21 scolc'ab' eb' ix, sq'uenal sṅi' eb' ix,
22 c'apac spichul eb' ix te vach', jantac sc'apac eb' ix, sjucan pichul eb' ix, syunetac pa eb'
ix,
23 q'uen snen eb' ix, sc'apac eb' ix te jay, c'apac tziquiqui yed' stzec'ul sjolom eb' ix.
24 A sperfume eb' ix te vach' sjab', a tas te chuc sjab' ol och sq'uexuloc. Axo ch'aṅ lasu ol
och sq'uexuloc stzec'ul eb' ix, axo xil sjolom eb' ix te vach' yaj d'a yalaṅtaxo, ol el
b'ulnajoc. A pichul ya sva'i, a ol yac'och eb' ix sq'uexuloc pichul te vach' yilji. A
sat eb' ix te vach' yilji, jech'tac ol ajcanoc.
25 A eb' viṅ yetb'eyum eb' ix te tec'an, ol miljoccham eb' viṅ d'a scal oval.
26 Axo masanil eb' aj Jerusalén, ol oc' eb' yuj cusc'olal, yujto ol can tz'inan schoṅab' eb'
chi'.

4

1 A d'a jun tiempoal chi', jayvaṅxoṅej eb' viṅ vinac ol canoc, yuj chi' ol yal ucvaṅoc eb'
ix ix d'a junoc viṅ vinac icha tic: Comonoc tz'el d'a a c'ool tzoṅ och etb'eyumoc, munil
ol co say tas ol co va yed' co pichul, aṅejto tzoṅ och etb'eyumoc yic maṅxa co q'uixvelal
b'aj malaj quetb'eyum, xcham eb' ix.

Ol b'oxoc yaj Jerusalén

2 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'an checlaj jun mach d'a scal yiṅtilalcan viṅaj rey
David, icha svol junoc te te'. Te vach' yilji, te nivan yelc'ochi. Axo eb' aytocan d'a
Israel chi', ol tzalajxoc eb' ayic ol yilan eb' yelul sat tas syavej d'a sat sluum chi'.
3 A jayvaṅxo eb' aycan d'a Jerusalén chi', aton Sion, aton eb' tz'ib'ab'il sb'i to scan ta', ol
aljoc d'a eb' to yicṅej Jehová yaj eb'.
4 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ch'olb'itan yaj eb' aj Jerusalén chi' yed' spoder. Ol
ic'jocpaxel schucal eb' yed' smul eb' yuj anima ix smilchamoc.
5 A d'a c'ualil ol yac'och jun q'uic' asun Jehová d'a yib'aṅ masanil smacb'en lum vitzal
Sion chi' yed' d'a yib'aṅ masanil eb' anima molanec' ta'. Axo d'ac'valil, ay jun nivac
c'ac' tz'ac'an saquilq'uinal d'a eb', yujto a stziquiquial Dios chi' ayec' d'a yib'aṅ eb'
anima chi' smasanil.
6 Aton jun chi' scolan eb', yujto syac' svevenal d'a c'ualil, yic malaj c'ac', aṅeja' scolanpax
eb', yic max cot ṅab' d'a yib'aṅ eb' yed' ic' ṅab'.

5

A sb'ital te' avb'en uva

1 A ticnaic, ol in b'itej sb'ital jun viṅ vamigo te vach' yed' jun yavb'en uva. A viṅ vamigo
chi', ay jun yavb'en uva viṅ d'a jun sluum te yax sat d'a jun tzalan.
2 Ix sd'ocq'ue vaan jun slum viṅ chi', ix sic'anel q'uen q'ueen viṅ d'a sat luum, ix
sb'oanoch smacte'al lum viṅ, axo te' uva te vach' ix yavej viṅ d'a luum. Ix sb'oq'ue
jun yed'tal eb' staṅvan juntzaṅ avb'en chi' viṅ, chaaṅ ix ajq'uei. Ix sb'oanpax jun
lugar viṅ b'aj stec'jiel yal te' uva chi'. A snaan viṅ to te' vach' sat te' uva chi' ol
yac'a', axo ix aji, te paj te' sat ix yac' chi'.

3 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic: A ticnaic ex aj Jerusalén yed' ex aj Judá: Alec d'ayin mach
ay spaltail, ¿tom a in, mato a jun vavb'en tic?
4 ¿Tom mañ tz'acanoc ix vutej te' in b'oani? ¿Aytom maj nachaj vuj tas tz'aj te' yavchaji?
Ix in tañvej yac'an sat te' vach', axo ix aji, paj sat te' ix yac'a'.
5 Axo ticnaic jun, ol val d'ayex tas ol vutej in munlajel tic: Ol viq'uel smacte'al te' chi' yic
ol satel te'. Ol jacvoquel smacte'al te' chi', yic vach' ol tec'joquem te' yuj noc' noc'.
6 Ol vactejcan te' ichñej ta'. Mañxa mach ol aq'uenan te', mañxa mach ol ic'anel te'
schuclajil. Ol q'uib' añ añc'ultac ay sq'uixal d'a scal te'. Ol valan d'a asun to
maxtzac yac'cot sñab'il d'a yib'añ jun avb'en chi', xchi viñ aj avb'en chi'.
7 Ichaton chi' yaj eb' yiñtilal Israel yed' eb' aj Judá. Icha yavb'en Jehová Yajal d'a
Smasanil, icha chi' yaj eb'. A Jehová chi', ix stañvej to vach' syutej sb'a eb' d'a
sc'ayb'ub'al, palta axo ix aji, a milojcham anima ix yac' eb'. Snib'ej val Jehová chi'
to tojol syutej sb'a eb', axo tz'aji, tz'el yav anima yixtaj yuj eb'.

Syaelal eb' chuc

8 Ob'iltac eb' tzijtum spat ix smana', nivan pax lum sluum eb' ix smaccani. Mañxa jab'oc
tas ix yactejcan eb' d'a juntzañxo eb'. Axoñej eb' snib'ej tz'aj d'a sat lum d'a jun
choñab' tic.
9 A Jehová Yajal d'a Smasanil, a ix alan d'ayin icha tic: A juntzañ nivac pat te vach' yilji
chi', ol sateloc vach'chom te vach' yilji, mañxalaj mach ol cajnaj d'ay.
10 A d'a junoc 90 ch'añil uva avab'il, añej oye' galón yal sat uva chi' ol elta. Axo d'a junoc
vaque' quintal iñat tz'avchaji, añej vac almul ol elta.
11 Ob'iltac eb' spet q'ue vaan d'a q'uiñib'alil syamanxioch uq'uel añ eb', ste q'ue añ d'a
sjolom eb', scanxoñej eb' ta' tz'ec' ac'val.
12 A b'aj tz'och nivac vael tz'uc'vi añ eb', ata' ayoch juntzañ yamc'ab' yic b'it: Aton te'
arpa, te' violín, q'uen pandereta yed' te' flauta. Axo tas van snaan Jehová d'a
yib'añ eb', max yac'laj pensar eb' yuuj.
13 Yujto malaj sgana in choñab' tic snachajel yuuj, yuj chi' ol ic'chajb'at d'a juntzañxo
ch'oc nacional. Masanil eb' anima tic yed' eb' yajalil eb', ol cham eb' yuj vejel yed'
taquiñtial.
14 Yuj chi', icha val to ol sjac sti' chamel yic ol sb'uc'anb'at eb' anima chi' yed' eb' yajalil
eb' d'a Jerusalén tic, aton eb' anima scomon el yav tz'eq'ui.
15 Ol ic'joccanem eb' anima syic'chaañ sb'a, emnaquilal ol ajcan eb'.
16 Axo Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' checlajoc to te nivan yelc'ochi ayic ol sch'olb'itan
masanil tas. A Dios chi' yelxo te vach', ol sch'oxeli to te tojol spensar.
17 A d'a juntzañ choñab' ix laj em lañnaj chi', ata' ol laj va noc' calnel yed' noc' chiva.
18 Ob'iltac ex mach ex max eyactej e c'ulan chucal chi', malaj yalan tas tze c'ulej chi'.
Ichato ñerb'il chucal chi' eyuuj, icha sñerchaj junoc carreta tzec'b'iloch d'a tas
sñeran chi'.
19 Tzeyalan icha tic: A co Diosal a oñ israel oñ tic, aton Dios Axoñej, comonoc syala'
sc'ulan tas nab'il yuj chi' d'a quib'añ, yic aymañ quilani tas tzoñ aji, xe chi.
20 Ob'iltac ex tzeyal chucal vach'ilal, axo vach'il chi', a tzeyal chucal. A saquilq'uinal
tzeyal q'uic'alq'uinalil, axo q'uic'alq'uinal chi' tzeyal saquilq'uinalil. A tas c'a', chi'
eyalani, axo tas chi', c'a' eyalani.
21 Ob'iltac ex tzeyaloch e b'a jelanil, te vach' e pensar e naani.
22 Ob'iltac ex te jelan eyuc'an añ, jelan e calan añ añ chi'.
23 A ex tic yuj q'uen tumin tzeyala' to malaj smul eb' tz'och smul, axo eb' malaj smul chi',
max eyal-laj syaelal eb'.
24 Yuj chi', icha val tz'aj stz'ab'at añ ac yuj te' c'ac', icha stz'ab'at te' xiltac te' taquiñ,
icha chi' ol aj e lajvieli. Icha tz'aj te te' stacjieli yujto c'aeltacxo sch'añal yib' te',
toxoñej tz'el b'ulnaj xumaquil te', tz'ochcan pococal, icha chi' ol ex ajoc, yujto ix

e chaccanel sc'ayb'ub'al Jehová Yajal d'a Smasanil. Ix e patiquejpaxel schecnab'il co Diosal Axoŏej.
25 Yuj chi' scot val yoval sc'ol d'a eyib'aň, ol yac'anoch eyaelal. A lum nivac vitz, ol ib'xoc luum, toxoŏej teltumb'a ol ex ajcan e cham d'a yoltac calle. Maň yujoc chi' ol och vaan yoval sc'ol Jehová chi', palta to ol yac'ŏej eyaelal chi'.
26 Ol yic'chaaň jun bandera Jehová chi' yil juntzaňxo choŏab' najat ay. Ol xub'anb'at d'a eb' cajan b'aj slajvic'och lum luum tic, axo scot lemnaj eb' chi'.
27 Malaj junoc eb' soldado d'a scal eb' chi' c'unb'inac, mato ay svayaň. Malaj pax eb' choyan yajoch stzec'ul, ma d'iňchimtac sch'aňal sxaňab'.
28 A yol sjul-lab' eb', te jay sňi', tzatz yaj ste'al sjul-lab' eb' chi'. A yech noc' schej eb', icha val q'uen q'ueen te tzatz, axo scarruaje eb', jelan sb'ey icha chacxuxum ic'.
29 Ayic tz'el yav eb', icha val yel yav noc' choj ayic sayan schib'ej noc'. Syic'anb'at noc' b'aj ay, maňxalaj mach syal yic'anec' d'a noc'.
30 Ayic ol cot eb' anima d'a juntzaň choŏab' chi', aton d'a jun c'u chequel yaj chi', ol el yav eb' sjavi d'a spatic co choŏab' tic, icha val sc'aň a' mar. A mach ol ilancotoc, ol yil eyaelal chi' eb'. Ichato q'uic'q'uinal yaji, ol tup saquilq'uinal yuj asun.

6

Avtab'il viňaj Isaías yuj Dios

1 A d'a jun ab'il ayic ix cham viňaj rey Uzías, ata' ix vil Dios Cajal, c'ojanem d'a sc'ojnub' te chaaň yajq'uei. B'ud'an yol stemplo yuj stitac spichul. 2 A d'a yib'aňq'uei, ay juntzaň ángel icha c'ac' yilji scuch serafín, vaque' sc'axil junjun eb'. Chab' sc'axil eb' chi' smusan sat, axo chab'xo smusan yichaň eb', axo yed' chab'xo sjeňvi eb'. 3 Syalan eb' d'ay junjun icha tic:
A Jehová Axoŏej val, aton Yajal d'a Smasanil. Chequelŏej stziquiquial d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic, xchi eb'.
4 Ayic ix och jun av chi', ix ib'xiq'ue spuertail templo chi', ix b'ud'jiel yool chi' yuj tab'.
5 Ix valan icha tic: Ay... ob'iltac in, ol in chamoc, yujto ix vil Jehová, aton Rey d'a Smasanil. A in xo pax tic, aňej chucal svala', cajan in paxec' d'a scal eb' anima chucŏej sloloni, xin chi.
6 Axo d'a jun rato chi', ay jun d'a scal eb' ángel chi' ix cot jeňeňoc d'ayin. Yed'nac jun tenaza b'aj ix yic'cot tzac'ac' d'a yib'aň altar. 7 Ix squilanec' d'a in ti', ix yalan d'ayin icha tic:
A jun tzac'ac' ix in quilec' d'a a ti' tic, a' ix ic'ancanel a mul ticnaic, ix ac'ji nivanc'olal a mul, xchi.
8 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová chi' icha tic:
¿Mach junoc ol in checb'ati? ¿Mach val junoc ol och co checab'oc? xchi.
Yuj chi' ix in tac'vi d'ay:
Ina in tic Mamin, chequinb'ati, xin chi.
9 Ix yalan d'ayin:
Ixic, b'at al d'a juntzaň anima chi' icha tic: Val yel ol eyab'ŏej, palta maň ol nachajel-laj eyuuj. Ol eyilŏej, palta maň ol nachajpaxel-laj eyuuj, xa chi d'a eb'.
10 Ac' somchaj spensar juntzaň anima chi', mac schiquin eb', tza macan sat eb' yic max yil eb', yic max yab'pax eb', yic max nachajpaxel yuj eb', yic vach' max meltzajxi eb' d'ayin yic tzin colan eb', xchi d'ayin.
11 Ix in c'anb'an d'ay icha tic:
Mamin, ¿jantac tiempo ol valel jun tic? xin chi.
Ix yalan d'ayin:
Ol alŏej jun tic masanto ol lajvoquem juntzaň choŏab', maňxa mach ol can cajan d'ay. Maňxa junoc pat ol can anima d'a yool, ol can tz'inan luum.

12 A in Jehová in tic ol vac'b'at juntzaň anima tic d'a junxo choňab', yic ol can val tz'inan
schoňab' eb' tic.
13 Tato ayto jayvaňocxo anima olto can d'a yol choňab' tic, smac'chajpaxem laňnaj jun
choňab' chi'. Icha yic sch'acjiel junoc te' ji, ma junoc te' mach', axoňej te' yib' scani,
icha chi' ol aj in choňab' tic. (Palta syal svolanxi te' yib' chi'. Icha chi' ol aj yiňtilal
jayvaňocxo eb' in choňab' sic'b'ilel vuuj), xchi Jehová.

7

Sb'ab'el lolonel viňaj Isaías d'a viňaj Acaz

1 Ayic ayoch viňaj Acaz yuninal viňaj Jotam yixchiquin viňaj Uzías reyal d'a Judá, ix
javi viňaj Rezín sreyal Siria yed' viňaj Peka yuninal viňaj Remalías sreyal Israel yac'
oval d'a Jerusalén, yic syic'anec' eb' viň yalani, palta maj yal-laj yuj eb' viň. 2 A d'a jun
tiempoal chi' ix ul alchaj d'a viňaj rey Acaz chi' yed' eb' viň ayoch yopisio yed' viň icha
tic: A eb' aj Siria, junňej ix yutej sb'a eb' yed' eb' aj Israel, van sjavi eb' yac' oval, xchi.
Yuj chi' ix ib'xiq'ue viň rey yed' eb' anima chi' yuj xivelal, icha val yib'xi te te' yuj ic', icha
chi' sluclon eb'.
3 Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin Isaías in tic icha tic: Ixic, ic'b'at viň uninal aj Sear-jasub
ed'oc. Ol a chalaj a b'a yed' viňaj Acaz chi' b'aj tz'el yoc a a' ay d'a jun tanque d'a yib'aň
b'e, b'aj sjuc'chaj c'apac c'apac.[7.3] 4 Tzalan d'a viň icha tic:
Tzil val a b'a, palta maň ach xivoc, maň a comon xib'tej a b'a. Maň ach xiv yuj viňaj Rezín
yed' eb' aj Siria chi' yed' pax viň yuninal viňaj Remalías chi', yujto scot val yoval
eb' d'ayach icha chab'oc te' cuxc'ac' ay stab'il.
5 A eb' aj Siria yed' eb' aj Efraín yed' viň yuninal viňaj Remalías chi', te chuc tas van snaan
eb' d'a a patic. Syalan eb' viň icha tic:
6 Coyec, b'at co maquec ec' Judá, co xib'tej eb' anima chi', squican jun choňab' chi', axo
viň yuninal viňaj Tabeel scac'canoch reyal ta', xchi eb' viň.
7 Palta a in Jehová in sval icha tic: Malaj b'aq'uiň ol elc'och jun tas sna eb' viň chi'.
8-9 Yujto a Damasco, a nivan choňab' yaj d'a Siria chi', axo viňaj Rezín chi' ayoch sreyaloc.
Axo Samaria, a nivan choňab' yaj d'a Efraín chi', axo viň yuninal viňaj Remalías
chi' ayoch sreyaloc. Palta yic val 65 ab'il ticnaic, ol lajvoquem eb' aj Efraín chi',
maňxo choňab'oc ol aj eb'. Tato a ex pax tic maň ol in eyac' val och d'a e c'ol
sic'lab'il, maň ol canňej e choňab' tic, xchi Jehová chi'.

A yab'ixal jun unin scuch Emanuel

10 Ix yalanxi Jehová d'ayin Isaías in tic to sval d'a viňaj Acaz icha tic: 11 C'an il junoc tas
d'a Jehová co Diosal. Syal sch'oxan il junoc tas satub'tac yilji, vach'chom ato d'a sjulal
yich lum luum tic, mato ato d'a yib'aň satchaaň, xin chi d'a viň.
12 Ix tac'vi viňaj Acaz chi': Maay, a in tic max yal vac'an proval Jehová yic tzin c'an vil
junoc tas satub'tac d'ay, xchi viň.
13 Yuj chi' ix valan icha tic:
Ex yiňtilalcan viňaj rey David, ab'ec tas ol vala': A e naani to malaj yelc'och e tzuntzan
eb' anima. ¿Tom tze nib'ej tze tzuntzejpax co Diosal icha tzeyutej eb' chi'?
14 A val lac'an Jehová ol ch'oxan junoc tas satub'tac d'ayex: A jun ix cob'es tic ol
pitzvococh jun unin d'a spatic ix, ol aljoc jun svinac unin ix, Emanuel ol yac' ix
sb'iej.[7.14]
15 Ayic ayxo spensar jun unin chi', ol slo queso, ol yab'lanpax noc' yal chab' yed' eb'
yetchoňab', yujto ayec' eb' d'a scal meb'ail.
16 Ayic mantalaj spensar jun unin chi', a chab' schoňab' chavaň eb' rey b'aj tzach xiv tic,
ol can tz'inan.

7.3 **7:3** Sear-jasub syalelc'ochi "Ay juntzaň eb' ol meltzajoc". 7.14 **7:14** Emanuel syalelc'ochi "Ayec' Dios qued'oc".

17 A Jehová ol ac'ancot jun yaelal d'a ib'aň, yed' d'a yib'aň a choňab' yed' d'a yib'aň eb' yiňtilalcan viňaj David. A jun tic manta b'aj ix uji yictax ix yic'anel sb'a Efraín d'a Judá. (Aton viň sreyal Asiria ol ac'anoch jun yaelal chi'.)
18 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'ancot eb' soldado cajan d'a snajatil a a' sb'ey d'a Egipto, ol javoc somnaj eb' icha noc' nivac us, ol ja pax eb' aj Asiria icha noc' noc'al chab'.
19 Ol laj aj eb' d'a lum nivac yoltac opan, d'a yoltac q'uen ňaq'ueen, d'a scal lum vayumtac, d'a caltac q'uiix yed' b'ajtac syuc' a' noc' vacax.
20 A d'a jun tiempoal chi', icha junoc q'uen joxlab' jolom, icha chi' ol yutoc Jehová smajnan viň sreyal Asiria, viň cajan d'a sc'axepalb'at a' nivan Éufrates. Ol ja viň yic'b'at masanil tastac ay d'ayex, ichato ol sjoxel xil e jolom viň, xil e ti' yed' xil e nivanil.
21 A d'a jun tiempoal chi', yalňej mach ol smol junoc snun vacax, ma chavaňoc snun calnel, 22 ol yac' sobre yal yim noc' d'ay, ol sb'oan noc' queso eb'. Yalňej mach ol colchaj d'a scal oval chi', ol slo noc' queso chi' eb', ol yuc'an noc' yal chab' eb'.
23 A d'a junoc lum luum b'aj avab'il mil ib'oc te' uva, mil tumin plata stojol d'a pecataxo, axo ol ajoc, ol satem juntzaň avb'en chi'. Ol q'uib'xoc q'ue ste'al luum, caltac q'uiix ol ajxoc luum. 24 Axoňej eb' pechum noc' ol ec' yed' sjul-lab' ta', yujto ol ochcan lum vayumtaquil yed' caltac q'uiixal. 25 A lum tzalquixtac sd'ocji yed' q'uen asaron d'a yalaňtaxo, vayumtac, caltac q'uiix ol ajcan luum. Maňxalaj mach ol yal yavan tas d'a luum, axoňej noc' vacax yed' noc' calnel ol va d'a sat luum.

8

A sb'i jun yuninal viňaj Isaías

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Say junoc tas nivan yaj chec'an b'aj ol a tz'ib'ejem Maher-salal-hasbaz. Nivac ol utej a tz'ib'anemi.8.1 2 Slajvi chi' tzac'ancanoch viňaj sacerdote Urías yed' viňaj Zacarías yuninal viňaj Jeberequías testigoal, to yel a ach tza tz'ib'ej jun chi', xchi d'ayin.
3 Ix lajvi chi', ix in vay yed' ix vetb'eyum, aton ix schecab' Dios, ix scuchancanoch yune' ix. Axo yic ix alji jun unin chi', ix yalan Jehová d'ayin icha tic: A viň unin tic, Maher-salal-hasbaz ol ac' sb'iej viň, xchi. 4 Ayic manto yal yalan mamin, nunin viň unin chi', ol ic'jocb'at masanil sb'eyumal choňab' Damasco yed' choňab' Samaria yuj viň sreyal Asiria, xchi Jehová chi'. 5 Ix yalanxi d'ayin icha tic:
6 Yujto xiv juntzaň anima tic d'a viňaj Rezín yed' d'a viň yuninal viňaj Remalías, tzin spatiquejel eb' a in icha a a' ay d'a Siloé vaji, a' malaliňej sb'eyi.
7-8 A inxo ichato ol vac'cot chulnaj a' nivan Éufrates tz'el d'a stitac smelemal d'a yib'aň eb', ol javoc sib'naj a' d'a Judá tic, ol b'ud'joquel masanil sat lum yuj a'. Ol q'uec'och sjulal a' d'a sjaj eb' anima tic. (Syalelc'ochi aton viň sreyal Asiria yed' masanil soldado). Icha chi' ol yutoc viň smacanec' lum a luum ach Emanuel, icha junoc noc' noc' tz'el jeňan sc'axil, nivan smaca', icha chi' ol yutoc lum a luum chi' viň, xchi Jehová.
9 Ex nivac choňab', molb'ejec e b'a tzex cot eyac' oval, palta ol ex sateloc. Ex nivac choňab' te najat ay, ab'ec val, nab'aňej tzeyic'cot eyamc'ab' yic oval, ol ex satjocňejeloc.
10 Ol eyal-laj eyab' tas ol e c'ulej, palta maň ol schalaj sb'a eyalani. Ol och d'a stzolal tas ol e c'ulej, palta maň ol elc'ochoc, yujto a Dios ayňej ec' qued'oc.

Aňej d'a Dios b'aj tzoň xivi

8.1 **8:1** Maher-salal-hasbaz syalelc'ochi "Toxo val ol ic'jocb'at masanil tas yed' eb' anima d'a ch'oc nacional".

11 A Jehová yed' val yip ix och yub'yub' d'ayin, ix yalani: Maň a b'eyb'alej sb'eyb'al
juntzaň anima tic. 12 Maň a mol alej yed' eb' sc'anan scolval junocxo mach. Maň a xib'tej
a b'a yuj b'aj xiv eb' anima tic. 13 A in Jehová in Yajal in d'a Smasanil, A inňejocab' d'a yol
a sat, aňej d'ayin tzach xivi. Ayocab' velc'och d'a yol a sat. 14 A in ol in och a cajnub'oc b'aj
syal a colan a b'a. Palta a d'a eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, icha val q'uen q'ueen b'aj sloc
sb'a yoc eb' anima, icha chi' vaji. Yuj chi' ol yamchajelta eb' aj Jerusalén tic. 15 Tzijtum eb'
ol stenoch yoc, ol telvoc eb', ol cham eb', ol can eb' d'a yaal, ol yamchaj eb', xchi Jehová
d'ayin.

Ix sc'ayb'ej eb' sc'ayb'um viňaj Isaías

16 Ex in c'ayb'um, siq'ueccan in c'ayb'ub'al tic d'a e pensar, malajocab' b'aq'uiň sb'at
satc'olal eyuuj.
17 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a Jehová d'ayoň a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic, palta svac'och
in c'ol d'ay, aňej ayoch yipoc in c'ool.
18 A in tic yed' eb' vuninal ix yac' Jehová, ch'oxnab'il vaj yed' eb' d'a scal eb' quetisraelal,
yujto icha chi' ix in yutej Jehová Yajal d'a Smasanil, aton cajanec' d'a tzalan Sion.
19 Ol laj yal eb' anima d'ayex icha tic: C'anb'ejec e b'a d'a eb' viň syal yuuj yed' d'a eb'
sc'uman spixan eb' chamnac, aton eb' snumnoni yed' eb' sajsoni. ¿Tas yuj maňoc
d'a eb' co diosal sco c'anb'ej co b'a? ¿Tas yuj maňoc d'a eb' co chamnac sco c'anb'ej
co b'a yic scolvaj eb' d'ayoň pitzan oň tic? xcham eb'.
20 Tzeyil val tas syal schecnab'il Dios yed' sc'ayb'ub'al. Tato a eb' tzex c'ayb'an max alan
icha syal slolonel Dios chi', maň pensaril tas syal eb' chi'.
21 A eb' anima tic, ol b'at tic ol b'at tic eb' yuj vejel. Yuj val vejel chi', ol ovaj val eb'. Ol
b'uchvaj eb' d'a sreyal yed' d'a sDiosal. Olto q'ue q'uelan eb' d'a satchaaň,
22 ol em q'uelan eb' d'a sat luum, palta axoňej cusc'olal ol scha eb' yed' yaelal icha
q'uic'alq'uinal. Ol can eb' d'a scal q'uic'alq'uinal chi', maňxo ol yal scolan sb'a eb'.

9

Yaljub'al Yajalil junc'olal

1 Palta maň masaniloc tiempo ol can eb' tz'ixtaj chi' d'a scal cusc'olal. Vach'chom
emnaquil ix ajcan lum Galilea yuj Dios, palta ol ic'jocxichaaň luum, aton lum ay d'a yol
yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, lum ay d'a stitac a' Jordán yed' d'a stitac a' mar, lum
ay d'a slac'anil lum yic eb' maň israeloc.
2 A eb' anima cajan chi' ta', ayec' eb' d'a cal q'uic'alq'uinal, palta ol yil jun nivan
saquilq'uinal eb'. Ol c'och copnaj jun saquilq'uinal d'a eb' ay d'a cal q'uic'alq'uinal
chi'.
3 Mamin, a ach ix ac'xi q'uib' co b'isul d'a co choňab' tic, ix ac'anxipax co nivan
tzalajc'olal. Tzoň tzalaj co masanil d'a ichaň, icha tzoň tzalaji ayic sco molan sat
cavb'en, icha stzalaj eb' soldado ayic spojanec' jantac b'eyumal syic' eb' d'a oval.
4 Yujto a ach ix a satel jun nación, aton jun ic'annac oň b'at d'a ch'oc nacional, aton b'aj
ix ac'jioch co yaelal. Ix a satel jun nación chi' icha utej a satannaquel choňab'
Madián d'a peca'.
5 A xaňab' eb' soldado sc'aňi ayic sb'at eb' d'a oval yed' spichul eb' b'oňb'il yuj chic', ol
juljocb'at d'a cal c'ac', ol tz'ab'at smasanil.
6 Yujto ix alji jun vinac unin d'a co cal. A Dios ix ac'an jun unin tic d'ayoň. A jun unin tic,
ol ac'chajoch yopisio yac'an Yajalil. Ol ac'chajoch juntzaň b'i tic d'ay: Ac'um Razón
te Jelan, Dios Syal Yuj Smasanil, Mamab'il Ayňejec' d'a Junelňej, Yajalil Ac'um
Junc'olal.
7 Ol yac' reyal sq'uexuloc viňaj rey David d'a yib'aň masanil lugar. Junc'olal ol yac' yajalil
d'a junelňej. Ol yic' val yip yajalil chi', ol sch'olb'itan tas d'a stojolal yed' d'a vach'il.
A Jehová Yajal d'a Smasanil ol ac'anelc'och jun tic, yujto nab'ilxo yuuj.

Yoval sc'ol Jehová d'a choñab' Israel

8 Ix yal Jehová yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ Israel, schoñab' viñaj Jacob.
9 Yuj chi' masanil eb' anima d'a yol yic Efraín masanto eb' cajan d'a Samaria, ol nachajel yuj eb' to a Jehová tz'ac'ancot juntzañ yaelal chi', palta yed' yac'umtaquil eb' yed' spitalil eb', syalan eb' icha tic:
10 Vach'chom tz'em lañnaj co xan pat, ol co b'oxiq'ue yed' q'uen q'ueen tzeyb'il. Vach'chom sch'acjiel te' sicómoro sco c'an ste'aloc co pat, palta axo pax te' c'ute' ol co c'an sq'uexuloc te', xchi eb'.
11 A Jehová ol ic'ancot eb' ajc'ol yajoch d'a viñaj Rezín, yic syac'an oval eb' d'a Israel.
12 A d'a stojolal b'aj sjavi c'u ol cot eb' aj Siria, axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u ol cot eb' filisteo. Junxoñej ol aj satjiel Israel yuj eb'. Vach'chom icha chi' ol ajoc, palta manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ñejcot yaelal d'a schoñab'.
13 Palta axo eb' schoñab' chi' jun, max sna sb'a eb' yalanxi sb'a d'a Dios, vach'chom ix ac'jioch syaelal eb'. Max yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Jehová Yajal d'a Smasanil.
14 Yuj chi' icha junoc noc' noc' xicjiel sñe yed' sjolom yuj junoc mach, ma icha b'aj junñej c'ual sch'acjiel te' palma yed' te' aj, icha chi' ol utaj eb' israel chi' yuj Jehová.
15 (A jun jolom chi', aton eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' eb' yajal yaji. Axo jun ñe chi', aton eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, palta añej es syac' c'ayb'aj eb'.)
16 A eb' yajal yaji, toñej tz'ac'ji musansatil eb' anima yuj eb', axo eb' tz'och tzac'an yuj eb' chi' toñej satb'at eb'.
17 Yuj chi' mañxo ol oc' sc'ol Jehová d'a eb' quelemtac vinac, d'a eb' unin mañxa smam yed' d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum, yujto a eb' anima tic, junelñej ix te chucb'i eb', axoñej chucal lolonel syal eb' smasanil. Yuj chi' manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ñejcot yaelal d'a schoñab'.
18 A schucal eb' anima chi', nivan tas tz'ixtax yuuj, icha val yic tz'el c'ac' a stz'ab'at te' q'uiix yed' vayumtac, stz'apaxb'at nivac yax luum yuuj, syoyan sb'a chacxuxum ic' d'a scal stab'il sq'ue chi'.
19 Yuj val yoval sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil, van slajviel schoñab' yed' eb' anima, icha tz'aj slajviel junoc choñab' yuj te' c'ac'. Mañxo ol ec'laj syaelal eb' anima d'ay junjun.
20 Yalxoñej tas jab'oc ol ilchaj yuj eb', ol yab'lanb'at eb', palta mañ ol ec'laj svejel eb', mañ ol b'ud'joclaj eb'. Yuj chi' ol laj schib'at yuninal eb' yuj vejel.
21 A eb' yiñtilal Manasés, ol yac' oval eb' yed' eb' yic Efraín. Ol spacanpax sb'a eb' yic Efraín chi'. Axo ol ajoc, ol yac' oval eb' scha macañil yed' eb' aj Judá. Vach'chom icha chi' ol aj eb', palta manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ñejcot yaelal d'a schoñab'.

10

1 Ob'iltac ex tze b'o juntzañ ley mañ tojoloc, tz'ixtax eb' anima yuuj.
2 Max eyal syaelal eb' meb'atac anima tz'ixtaj d'a scal in choñab'. Malaj yelc'och jab'oc eb' d'a yol e sat. Tzeyelq'uej tastac ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum yed' d'a eb' unin mañxa smam.
3 ¿Tas val ol eyutej e b'a ayic ol javoc eyaelal, ayic ol eyilan scot yaelal chi' d'a najat? ¿Mach b'aj ol e c'an colval? ¿B'ajtil ol eyac'can e b'eyumal?
4 A mach d'a e cal mañ ol ic'jocb'at d'a ch'oc nacional, ol miljoccham yed' eb' chamnacxo. Vach'chom icha chi' ol ex ajoc, palta manto ol ec' yoval sc'ol Jehová. Ol yac'ñejoch eyaelal chi'.

A eb' aj Asiria ix yamc'ab'aj yuj Dios

5 Ix yalan Jehová icha tic: Ob'iltac viñ sreyal Asiria. A ticnaic van vac'lab'an viñ icha junoc te' c'ococh svac'lab'ej yed' yoval in c'ool yic svac'anoch eyaelal.

6 A ex malaj jab'oc velc'och d'ayex, tze tzuntzejpaxcot yoval in c'ool, a viñ tzin checb'at d'ayex. Tzin checb'at jun viñ rey chi', yic vach' syelq'uejb'at masanil e b'eyumal viñ, tzex stec'ancanem viñ icha lum soc'om d'a yoltac b'e.
7 Palta mañocñej chi' nab'il yuj viñ sreyal Asiria chi', nab'il pax yuj viñ to tzijtum nación ol satel viñ.
8 Syalan viñ icha tic: Masanil eb' yajal in soldado, icha rey yaj eb', a in svac' mandar eb'.
9 Lajan ix vutej choñab' Calno yed' choñab' Carquemis. Icha ix vutej Hamat, icha pax chi' ix vutej choñab' Arfad. Axo Samaria lajan ix ajcan yed' Damasco.
10 Ix viquejcan juntzañ nación tzijtum sdiosal. A val sdiosal eb' chi', ec'to yipal d'a yichañ sdiosal eb' aj Jerusalén yed' eb' aj Samaria.
11 Yuj chi' jun, a val tas ix in c'ulej d'a Samaria chi' yed' d'a sdiosal, ¿tom mañ ol tzac'vanpax in c'ulan d'a Jerusalén yed' sdiosal? xchi viñ, xchi Jehová.
12 Ayic ol lajvoc syamc'ab'aj viñ sreyal Asiria chi' yuj Jehová yuj sc'ulan tas nab'il yuj d'a tzalan Sion yed' d'a Jerusalén, ichato chi' b'ian, ol yac'anxioch yaelal Jehová d'a yib'añ viñ yuj masanil tas ix sc'ulej yuj yac'umtaquil, yujto nivac vinac ix yutej sb'a viñ.
13 Ix yal viñ sreyal Asiria chi' icha tic: Yuj val sjelanil in pensar ix elc'och juntzañ ix in c'ulej tic, ix nachaj val in c'ulani. Ix techaj in q'uexan smojonal juntzañxo choñab', ix vic'ancanec' masanil tastac ay d'ay. Ix techajpax in tec'ancanem eb' rey chi' yed' vipal.
14 Icha val quic'anq'ueta sñolob' noc' much d'a yol so' ayic malaj noc' snun chi' ayeq'ui, icha chi' ix vutej vic'anec' sb'eyumal juntzañ nación chi'. Ix vic'anpaxcanec' slum eb', mañxalaj b'aj ix yal yalan sb'a eb'. Malaj tas ix yal eb', toñej ix och q'uelan eb', xchi viñ.
15 Palta naec nab'i, ¿tocval nivan yelc'och q'uen ch'acab' yed' q'uen serrucho d'a yichañ mach sc'anani? A junoc c'ococh nab'a te', ¿tom a te' ol ac'an ib'xoc junoc anima sc'anan chi'?
16 Yuj val chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, a' ol ac'ancot junoc yab'il te ov, axo ol ic'anel yip eb' viñ soldado te tec'an ayoch yipoc sc'ol viñ sreyal Asiria chi', ol satel yac'umtaquil viñ icha stz'ab'at junoc tas yuj te' c'ac'.
17 A Dios Axoñej Ochi, saquilq'uinal yaj d'a Israel, junñej c'ual ol satel eb' aj Asiria yuuj, icha tz'aj stz'aem te' q'uiix yuj te' c'ac'.
18 Ol satel masanil eb' nivac vinac, icha tz'aj satel te' nivac te' yed' te' avb'en te' vach' yilji sch'acchajemi. Icha junoc mach ya'ay to mañxa yip, icha chi' ol ajcan Asiria chi'.
19 Jayvañxoñej eb' soldado olto canoc, icha tz'ajcan jayeocxo te te' max ch'acjieli, vach'chom junoc unin ol yal sb'isan eb'.
20 A d'a jun tiempoal d'a b'aq'uiñ, a jayvañxo eb' israel yiñtilal viñaj Jacob ol colchaj-canoc, mañxo ol yac'och jun choñab' eb' yipoc sc'ool, aton jun ijan ix satanel eb', palta a Jehová sDiosal eb' ol yac'och yipoc sc'ool, aton Dios Axoñej Ochi.
21 Ay jayvañ eb' yiñtilal viñaj Jacob ol meltzajxioch spensar d'a Dios te ay yip.
22 Vach'chom a eb' israel, te nivan sb'isul eb' icha yarenail sti' a' mar, palta jayvañxoñej eb' ol meltzaj d'a schoñab'. Nab'ilxo yuj Dios to ol satel eb' icha val d'a stojolal.
23 A Jehová Yajal d'a Smasanil ol satanel masanil anima d'a yol smacb'en tic, icha ajnac yalani.
24 Palta a' tz'alan icha tic: Ex in choñab' cajan d'a Sion, vach'chom ol ex smac' eb' aj Asiria d'a te' jixc'ab' te', mato yed' sc'ococh eb', icha yutejnac ex eb' aj Egipto, palta mañ ex xiv d'a eb',
25 yujto yic val jaye' c'ual tic ol tupem yoval in c'ol d'ayex. Ol in satel eb' aj Asiria chi' yed' yoval in c'ool.

26 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb', icha ajnac in satanel
choňab' Madián d'a slac'anil q'uen tenam yic Oreb, icha ajnac in ch'oxan in poder
ayic in pojannac snaňal a' Chacchac Mar d'a Egipto.
27 A d'a jun tiempoal chi', ol viq'uel icatz ayoch d'a eyib'aň yuj eb' aj Asiria chi', icha tz'aj
scaňchajel te' yugo ayoch d'a yib' sjaj noc' vacax.

Scot eb' aj Asiria

28 A eb' ajc'ol chi', aton eb' aj Asiria, van sjavi eb' d'a Rimón yed' d'a Ajat, van yec' eb' d'a
Migrón. A d'a Micmas scan yicatz eb'.[10.28]
29 Ix c'axpajec' eb' d'a jun nivan ch'olan, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Geba. Axo
eb' aj Ramá, ix xivcan eb'. A eb' aj Gabaa schoňab' viňaj Saúl, van sb'at eb' elelal.
30 Ex cajan ex d'a Galim, elocab' eyav. Ab'ec yel av chi' ex aj Lais. Ob'iltac ex ex aj Anatot.
31 Van sb'at eb' aj Madmena elelal. A eb' cajan d'a Gebim van b'at sc'ub'anpaxel sb'a eb'.
32 A ticnaic ol ec' ac'val yuj eb' soldado chi' d'a Nob. Smuch' sc'ab' eb', syic'anchaaň eb',
sch'oxancot eb' to ol yac' ganar tzalan Sion tic eb', aton choňab' Jerusalén.
33 Ilec val, a Jehová Yajal d'a Smasanil ol satanel eb' ayoch ajc'olal d'ay icha tz'aj sch'acjiel
te te' d'a Líbano. Ayxo smay sc'aň yem te'. Aton te te' chaaň steel, vach' yilji, stelvi
d'a sat luum.
34 Icha chi' ol aj satjiel eb' ajc'ol chi', icha tz'aj sch'acjiel te te' b'aj te c'ayum, aton te te'
vach' yilji d'a Líbano chi'.

11

A yopisio viň Mesías

1 Icha val svolan junoc te yib' te', icha chi' ol aj spitzvichaaň jun yiňtilal viňaj Isaí.
2 Ol ochňej Yespíritu Jehová yed'oc. A' ol ac'an sjelanil yed' yaj pensaril. Yuj Yespíritu chi',
ol nachajel yac'an razón, ay pax yipal. Ol yojtaquejel Jehová, ol ic'jocpaxchaaň
yuuj.
3 Ol sc'anab'ajej Jehová chi' d'a tzalajc'olal.
Maň ol sch'olb'itej eb' anima d'a ichňejta', ma yuj tas syab' d'a spatic eb'.
4 D'a stojolal ol sb'o yaj yoval eb' meb'a' yed' eb' anima emnaquil syutej sb'a. Toňej ol
yala' ol ac'joc syaelal eb' tz'ec' d'a yib'aň, ol ac'jococh eb' sc'ulan chucal chi' d'a yol
sc'ab' chamel.
5 A tas tojol yed' tas yel, a chi' ol checlaj d'ay.
6 A d'a jun tiempoal chi', a noc' oques yed' noc' yunetac calnel, junc'olal ol aj noc'. A noc'
tigre yed' noc' chiva, junňej ol em cutzan noc'. A noc' quelem vacax yed' noc' choj,
junňej ol q'uib' noc'. Axo junoc unin ol taňvan noc'.
7 A noc' nun vacax yed' noc' nun oso, junňej ol aj noc'. Axo yune' noc', junňej ol em
cutzan. A noc' choj, a aň aňc'ultac ol sc'ux noc' icha noc' vacax.
8 A eb' nenetac unin, ol tajnoc eb' b'aj ay yolanil noc' chan. Ol sňaloch sc'ab' eb' d'a yolanil
noc' ajavchan, palta maň ol chijoclaj eb' yuj noc'.
9 Maňxa chucal ol ujoc d'a jun tzalan sic'b'ilel yuj Jehová. Icha tz'aj sb'ud'jiel a' mar yuj a
a', icha val chi' ol aj yojtacajel Jehová yuj masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic,
masanil eb' ol ojtacanel Jehová chi'.
10 A d'a jun tiempoal chi', ol checlaj jun rey d'a scal yiňtilal viňaj Isaí. Chequel ol ajq'ue
d'a scal juntzaň nación yic ol smolb'ej sb'a eb' b'aj ayec' chi'. Te nivan ol aj yelc'och
jun lugar b'aj ol aj chi'.

Ol meltzaj eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional

10.28 **10:28** A juntzaň choňab' sb'inaj d'a tic, a d'a yoltac b'e b'aj scot eb' soldado aj Asiria ul yac' oval d'a Jerusalén, ata' ay.

11 A d'a jun tiempoal chi', ol sch'ox spoder Jehová junelxo, yuj chi' ol smolb'ejcot masanil
eb' schoñab' sacleminac yajcanb'ati. Ol cot eb' aytocan d'a Asiria, d'a Egipto, d'a
Patros, d'a Etiopía, d'a Elam, d'a Sinar, d'a Hamat yed' d'a juntzañxo choñab' ay
d'a stitac a' mar.
12 A Dios ol ch'oxanq'ue junoc yechel d'a scal juntzañ nación, yic ol smolb'ej sb'a eb'
israel sacleminac yajcanb'ati. Añejtona' ol smolb'ejxi sb'a eb' aj Judá sacleminac
yajcanb'at b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic.
13 Ol lajvoc chichonc'olal d'a scal Efraín yed' Judá, mañxo ol yac' oval eb'.
14 Axo eb' scha macañil, junñej ol b'at eb' yac' oval d'a eb' filisteo d'a stojolal b'aj tz'em
c'u. Ol yac'an ganar eb'. Junñej ol aj yic'anec' sb'eyumal eb' cajan d'a stojolal b'aj
sjavi c'u eb', aton Edom, Moab yed' pax eb' amonita, yujto ol can eb' d'a yol sc'ab'
eb'.
15 A Jehová ol ac'an tup jun sc'ab' a' Chacchac Mar. Ol yac'anpaxcot jun oval ic' te c'ac'
d'a yib'añ a' Éufrates, ol tup a'. Uque' macañ ol ajcan a', yuj chi' mañxo ol yiq'uel
xañab' eb' anima ayic ol ec' eb' d'a yol a'.
16 Ayic ol meltzajxoc eb' schoñab' Jehová aycan d'a Asiria, jacanxo jun nivan b'e b'aj ol
ec'ta eb', icha ajnac b'e b'aj cotnac eb' choñab' israel elnac d'a Egipto.

12

B'it yuj ac'oj yuj diosalil

1 A d'a jun tiempoal chi', ol ex b'itan icha tic:
Mamin Jehová, scac' yuj diosal d'ayach. Vach'chom ix cot yoval a c'ol d'a quib'añ, palta
toxo ix ec'b'ati, axo ticnaic, van ac'an snivanil co c'ool.
2 Ach co Diosal, co Columal aji. Tzach cac'och yipoc co c'ool, yuj chi' max oñ xivlaj.
Mamin Jehová, tzach co b'itej, yujto a achñej tzac' quip, tzoñ a colanpaxi, xe
chama.
3 Icha stzalaj junoc mach stacji sti' syuc'an a a' sq'ueul sjaj, icha chi' ol ex tzalaj yuj e
colnab'il ol yac' Jehová.
4 Yuj chi' a d'a jun tiempoal chi', ol eyal icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová, calec vach'
lolonel d'ay. Calequel d'a scal junjun nación tastac ix sc'ulej, yic vach' snacot eb'
jantac svach'il. Malaj junocxo lajan yed'oc.
5 Coñ b'itanañec d'a Jehová, yujto te nivan yelc'och tas ix sc'ulej, yovalil tz'ojtacajel d'a
masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 A oñ cajan oñ d'a Sion tic, elocab' cav d'a tzalajc'olal, yujto a co Diosal ayec' qued' a oñ
israel oñ tic, Axoñej Ochi. Te nivan pax yelc'ochi, xe chama.

13

A tas ix alchajel d'a yib'añ Babilonia

1 Ayocto ix sch'oxan Jehová vil a in Isaías in yuninal viñaj Amoz tas ol javoc d'a yib'añ
Babilonia, yuj chi' ix val icha tic:
2 Aq'uecq'ue junoc yechel yic oval d'a sjolom junoc lum vitz malaj ste'al. Avajañec d'a
eb' soldado to tz'och eb' yac' oval. Iq'uecq'ue e c'ab' tze ch'oxan b'aj tz'och tzac'naj
eb' soldado d'a spuertail b'aj tz'och eb' yajal yaj d'a Babilonia.
3 Toxo ix vavtej eb' viñ in soldado te tec'an, toxo ix val d'a eb' viñ ac'um oval sic'b'ilxoel
vuuj, ol tzalaj eb' viñ ayic ol in satanel eb' ayoch ajc'olal d'ayin yuj yoval in c'ool,
xchi Jehová, xin chi.
4 Ab'ec val yoch jun av d'a jolomtac vitz, tzijtum anima tz'el yav, aton eb' anima ix laj cot
d'a juntzañxo nación ix smolb'ej sb'a. A Jehová Yajal d'a Smasanil van smolb'an
eb' soldado ol ac'an oval chi'.

5 Aton eb' ix cot d'a juntzaň nación te najat, b'aj slajvic'och lum luum. A Jehová sjavi yed' syamc'ab' yic yoval sc'ool, ol satanel masanil anima d'a sat luum tic.
6 Elocab' veq'uec'oc eyav, yujto lac'anxo sjavi jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová Syal Yuj Smasanil. A d'a jun c'ual chi', ol satjoquel masanil tas yuuj.
7 Yuj chi' jun, masanil anima, ol el yip sc'ab' eb' yuj xivelal, maňxo animaoc ol ajcan eb'.
8 Ol te xivq'ue eb'. Ol ja val jun nivan ilc'olal yed' yaelal d'a yib'aň eb'. Ol q'ue cotan, ol q'ue cuman eb' yab'an syail, icha junoc ix ix tz'alji yune'. Toxoňej ol yil-lajoch sat eb', ol checlajel xivelal d'a sat eb'.
9 Van sjavi jun c'u yic Jehová, jun c'ual b'aj maňxo ol syamoch vaan yoval sc'ool. Toxoňej ol can tz'inan lum luum tic yuuj, ol satel masanil eb' chuc.
10 A d'a jun c'u chi', masanil q'uen c'anal sveei d'a satchaaň, maňxo ol yac'laj yoc q'ueen. Ol q'uic'b'ocpaxel yoc c'u ayic van sjavi, maňxo ol yac'paxlaj yoc q'uen uj.
11 Ol yalan Jehová icha tic: Ol vac'och syaelal masanil eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic yuj chucal sc'ulej eb'. Ol viq'uem eb' syic'chaaň sb'a. A eb' malaj yelc'och eb' yetanimail d'a sat, maňxa jab'oc ol aj yelc'och eb'.
12 Jayvaňxoňej anima ol canoc, yuj chi' puralxoňej ol ilchaj eb' icha q'uen oro te vach', q'uen scot d'a Ofir.
13 Ol in tzicub'taňej satchaaň, ol viq'uel lum luum d'a yed'tal yuj yoval in c'ol a in Jehová Yajal in d'a Smasanil. Ol te cot val voval d'a jun c'ual chi'.
14 A eb' anima, lajan ol aj eb' icha noc' ch'ucul pechb'il, ma icha junoc ňilaň noc' calnel saclemb'ati, maňxa mach smolb'ani. Ol laj b'atcan junjun eb' anima chi' elelal d'a schoňab' yed' b'ajtac cajan.
15 Yalňej mach ol yamchajoc, ol tecjoc chamoc. Yalňej mach ol yac' yamchaj sb'a, ol miljocchamoc.
16 Q'uelan val och eb', ol miljoccham yuninal eb' d'a sat luum. Ol laj ic'joquelta tastac ay d'a yoltac spat eb', ol ixtaj eb' ix yetb'eyum eb'.
17 Ol vac'cot eb' aj Media satel eb'. A eb' chi', maň ol och q'uelan eb' yuj q'uen plata, ma q'uen oro.
18 A yed' sjul-lab' eb', ol sjulancham eb' quelemtac eb'. Maňxo ol oc'laj sc'ol eb' d'a eb' cotac unin yed' d'a eb' ac' unin.
19 A Babilonia chi', aňej vach' yilji d'a yichaň juntzaňxo nación. Te ac'umtac eb' caldeo yed'oc, icha q'uen q'ueen vach' yilji, palta lajan ol ajcan icha ajnaccan Sodoma yed' Gomorra ayic in satannaqueli.
20 Maňxa b'aq'uiň ol cajnaj anima d'ay. Maňxo ol yaq'uem scampamento eb' tz'ec' staňvej noc' smolb'etzal noc' ta'.
21 Axoňej noc' caltacte'al noc' ol aj ta'. Ol b'ud'joquel yoltac pat yuj noc' tonton yed' noc' avestruz. Ol ec' tz'itiljoc noc' c'ultaquil chiva ta'.
22 A d'a yoltac nivac cuartel yed' d'a yoltac palacio te vach' yilji d'a Babilonia chi', ata' ol laj oc' juntzaň noc' icha noc' oques. Van sc'och sc'ual yic satjiel jun nación chi', maňxo ol ec' tiempo, xchi Jehová.

14

Ol meltzajxoc eb' israel

1 Ol oc'xoc sc'ol Jehová d'a eb' israel, ol schaxioch eb' schoňab'oc. Ol ic'jocxicot eb' b'aj cajan yuj Jehová chi', ol jax eb' d'a sluum junelxo. Ay eb' ch'oc choňab'il junňej ol yutoc sb'a yed' eb', ol javoc cajan eb' d'a scal eb' yiňtilal viňaj Jacob chi'. 2 Ay juntzaň choňab' ol colvaj yic'ancot eb' israel chi' yic ol javoc eb' d'a sluum chi'. Ol ochcan juntzaň eb' ch'oc choňab'il schecab'oc eb' israel d'a lum sluum Jehová. A eb' ic'jinacb'at eb' israel schecab'oc d'a yalaňtaxo, ol och eb' schecab'oc eb' israel chi'. Axo eb' chuc yutejnac sb'a d'a eb' d'a yalaňtaxo, ol can eb' d'a yalaň smandar eb'.

Sb'uchji viñ sreyal Babilonia

3 Ex choñab' Israel, ayic ol ex colchaj yuj Jehová d'a scal e cusc'olal yed' d'a eyaelal b'aj
ayex och d'a checab'oc, 4 ol e b'itej jun b'it tic yic tze b'uchan viñ sreyal Babilonia:
Ilecnab' val tas ix utaj viñ ix ac'anoch co yaelal tic. Ilecnab' val ix aj viñ yuj yac'umtaquil.
5 Toxo ix ic'jiel yopisio viñ yuj Jehová. Toxo ix cañchaj sc'ococh viñ yic yopisio,
6 aton viñ ix ac'anoch syaelal juntzañxo nación. Max ochlaj vaan viñ yixtan eb' yed'
yoval sc'ool. Ilb'aj c'ol ix aj eb' yuj yoval viñ chi', maj lajvoc yixtaj eb' yuj viñ.
7 Yuj chi' junc'olal yaj masanil anima, sb'itan eb' yuj tzalajc'olal.
8 A te' tzicap yed' te' c'ute' d'a Líbano, ichato stzalaj te', ichato syal te' icha tic: Atax yic ach
sateli, mañxalaj mach tzoñ ch'acaneli, xchi te'.
9 A b'aj ayec' eb' chamnac, toxoñej sq'ue ñilnaj eb' ul schaan viñ sreyal Babilonia chi'.
Ichato tz'el svayañ spixan eb' chamnac chi'. A eb' yajal d'a sat lum tic d'a peca',
sq'ue vaan eb' yuj ul schaan viñ rey chi', sq'ue vaan eb' d'a yoltac strono d'a yichañ
viñ.
10 Masanil juntzañ eb' chi', syal eb' d'a viñ icha tic: ¿Tom ix el ip a ach tic? ¿Tom lajan ach
aj qued'oc?
11 A d'a peca' tzach ic'jichaañ yed' b'it yed' te' arpa. Axo ticnaic, ayachxo ec' d'a co cal a
oñ chamnac oñ tic. Jichan ach ec' d'a a vaynub' d'a scal noc' a'ay, axo a c'u', nab'a
a'ayxoñej, xchi eb' chamnac chi' d'a viñ.
12 Ach nit c'anal to tzach veei d'a q'uiñib'alil, ix ach yumjicot xututoc d'a satchaañ. Ato
d'a sat lum tic ach javi tañnajoc. A ach ton tic ix aq'uem lañnaj juntzañ choñab'.
13 Ix a na' icha tic: Ol in q'uec'och d'a satchaañ. Ata' ol in b'oem in trono d'a yib'añtac
q'uen sc'anal Dios. Ata' ol vac' yajalil, ol in em c'ojan d'a jun tzalan b'aj syac'
molchajel d'a stojolal norte.
14 Ol in q'uec'och d'a yib'añ asun te chaañ ayq'uei. Lajan ol in aj yed' Dios Axoñej Ochi,
xa chi.
15 Palta val yel, toxo ix ach emc'och d'a yed'tal chamel, ato d'a sjulalxo yich ix ach
emcanc'ochi.
16 A val eb' tzach ilani, tz'och val q'uelan eb' d'ayach, snaan eb' uuj icha tic: ¿Mantoc a jun
viñ tic tz'ac'an ib'xoc masanil anima, viñ tz'ac'anq'ue ñilnaj masanil nación?
17 Ix can tz'inan yolyib'añq'uinal yuj viñ, cuseltac ix ajcan junjun choñab' yuj viñ, mañxa
junoc eb' ayoch preso ix yaq'uel viñ d'a libre, xchi eb' chamnac chi'.
18 Masanil eb' sreyal junjun nación junc'olalxo yaj eb', oyanoch sb'eyumal eb' d'a
stz'eytac, munil ayec' junjun eb' b'aj mucan.
19 A achxo tic, najat ix ach yumjicanel icha c'alem yajb'entacxo. A a nivanil, ix
yumjicanb'at d'a scal snivanil eb' viñ soldado tecb'ilchamoc, aton d'a yol jun xab'
yolanil q'uen q'ueen.
20 Mañ ol mucjoc a nivanil icha ajnac juntzañxo eb' rey, yujto ix ixtejb'at a nación, yujto
ix a milcham eb' anima d'a yol a nación chi'. Mañxa b'aq'uiñ ol b'inaj iñtilal a ach
chuc ach tic.
21 B'oocab' yed'tal b'aj ol miljoccham eb' uninal, yuj val jantac chucal sc'ulejnac eb'
smam yicham eb'. Mañxo ol yac' mandar masanil yolyib'añq'uinal tic eb'. Mañxo
ol b'ud'joquel sat lum tic yuj yiñtilal eb', xchi jun b'it chi'.
22 A val Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vac'b'at yoval in c'ol d'a yib'añ
Babilonia. Ol in satel jun choñab' chi'. Mañxa b'aq'uiñ ol b'inajoc, mañxa junoc
anima ol can d'ay. Mañxa yuninal eb', ma yixchiquin eb' ol canoc.
23 B'esb'on ol ajcan in sataneli, ichato ol ec' meslab' d'ay. Axoñej noc' tonton ol aj d'ay,
pañpumb'a ol ajcan a a' d'ay, xchi Jehová.

Ol satel Asiria

24 A Jehová Yajal d'a Smasanil toxo ix yac' sti', ix yalan icha tic: Masanil tas ix in na in
c'ulej, ol in c'ulejñej.
25 Ol in satel eb' aj Asiria d'a in choñab'. Ol in satel eb' d'a lum jolomtac vitz d'a yol in
macb'en. Ol vic'anel yaelal ayoch yuj eb' d'a eb' in choñab', mañxa b'aq'uiñ ol ixtaj
eb' yuj eb' junelxo.
26 A jun tic, nab'il vuj d'a yib'añ masanil yolyib'añq'uinal tic. Toxo ix in na'a to ol in satel
masanil nación yed' in poder, xchi Jehová.
27 Tato icha chi' ix aj snaan Jehová Yajal d'a Smasanil, ¿machto val junoc ol yal scachanoch
vaan? Tato vach'xo yaj yuuj, ¿machto val junoc ol yal sq'uexani?

A tas alb'ilcan d'a yib'añ eb' filisteo

28 A d'a jun ab'il b'aj chamnac viñaj rey Acaz, ix schec Jehová valcan a in Isaías in tic icha
tic:
29 Ex filisteo, manto ex comon tzalaj yuj b'aj ix cañchajb'at te' sjixc'ab' te' jun ix ac'anoch
eyaelal. A d'a junoc noc' chan, ata' ol pitzvoquelta junoc noc' ajavchan te ay smay.
Axo d'a noc' ajavchan chi' ol pitzvoquelta junocxo noc' chan ec'b'al te chuc, jelan
sb'eyi ichato sjeñvi noc'.
30 A eb' meb'a' ay d'a smacb'en Jehová, ol va eb' d'a tzalajc'olal icha noc' calnel. A
eb' malaj tas ay chi' d'ay, ol vay eb' d'a tzalajc'olal. Axo d'ayex filisteo ex tic, ol
yaq'uem vejel Jehová chi' d'a e cal, axo jayvañoc ex ol ex canoc, ol ex cham yuj
vejel.
31 Elocab' veq'uec'oc eyav e masanil ex filisteo, tzex ib'xiq'ue yuj xivelal. Yujto a d'a norte
scot jun ñilañ eb' soldado icha junoc nivan topan te' tab'. Malaj junoc tz'elcan d'a
scal eb'.
32 ¿Tas ol aj co pacan d'a eb' schecjicot d'ayoñ yuj jun nación chi'? Alec d'a eb' to a Jehová
ix ac'an stec'anil choñab' Sion. A eb' ayoch ilc'olal d'a scal schoñab', a d'a Sion chi'
ol scol sb'a eb'.

15

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Moab

1 Aton juntzañ lolonel tic ix alchaj d'a yib'añ Moab:
Junñej ac'val ol satel choñab' Ar d'a yol yic Moab. Ol can tz'inan. Junñej ac'val pax ol
satel choñab' Kir d'a yol yic Moab chi'. Ol can pax tz'inan.
2 A eb' aj Dibón, ol q'ue eb' oq'uel d'a spatil sdiosal d'a schon jun tzalan. Ol el val yav eb'
aj Moab ayic ol pojem choñab' Nebo yed' Medeba. Masanil eb' viñ vinac, ol sjoxel
xil sjolom eb' viñ yed' xil sti' yuj cusc'olal.
3 A pichul ya sva ayoch yuj eb', ayic ol ec' eb' d'a yoltac b'e yed' d'a yib'añtac spat. Ol el
yav eb' yuj syaelal chi'. Ol laj oc' masanil anima chi' d'a mercado. Ol tup val yal
sat eb' yoq'ui.
4 A eb' aj Hesbón yed' eb' aj Eleale, ol sc'an colval eb'. Olto ab'chaj yel yav eb' chi' d'a
Jahaza. Masanil eb' soldado yic Moab, ol el yav eb', ol el yip eb' yuj xivelal.
5 Tzin cus val yuj eb' aj Moab chi'. Ol b'atcan eb' elelal smasanil d'a Zoar, ol c'och eb' d'a
Eglat-selisiya. Ol q'ue eb' oq'uel d'a vitzal Luhit yed' b'aj sb'at sb'eal Horonaim. Ol
el veq'uec'oc yav eb' yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ.
6 Ol tup a a' ay d'a yol yic Nimrim. Ol tacjoquel añ añc'ultac, mañxa b'aj ol ilchaj jab'oc
yaax.
7 Yuj chi' ol smolb'ej sb'eyumal eb', ol yic'anb'at eb' d'a yichañb'at jun sch'olanil b'aj ay
te' b'acmam.
8 Ol ab'chaj yel yav eb' yuj cusc'olal masanto b'aj slajvic'och smacb'en Moab chi'. Ol
ab'chajpax d'a Eglaim yed' d'a Beer-elim.

9 A a a' ay d'a Dimón, ol chacb'oquel a' yuj chic', palta ayto juntzaňxo yaelal ol yac'cot
Dios d'a yib'aň eb'. Ol yac'cot jun noc' choj ol chianb'at eb' olto el d'a Moab chi'
yed' eb' pitzanto olto can d'a sat luum chi'.

16

Ol b'at scol sb'a eb' aj Moab d'a Judá

1 Ex aj Sela ay d'a tz'inan luum, aq'ueccot noc' e calnel d'a jun yajal choňab' d'a tzalan
Sion.
2 A eb' ix aj Moab, tz'ec' lemnaj eb' ix d'a a' Arnón. Icha noc' much tz'el lemnaj d'a so' yuj
xivelal, icha chi' yaj eb' ix.
3 Ol yalan eb' aj Moab chi' d'a eb' aj Sion icha tic: Naec tas tzeyutej oň e colani. A exxo tzex
och co columaloc, icha junoc te te' ay yeňul d'a chimc'ualil, ichocab' ta' tzeyutej
oň e c'ub'anel d'a eyeňul. Icha junoc tas d'ac'valil, maň chequeloc, icha chi' tzoň
eyutej a oň van co b'at elelal tic, maň oň e ch'oxo'.
4 Chaoňecc'och cajan d'a e cal, tzoň e c'ub'anel d'a eb' van oň sayaneq'ui, xchi eb' aj Moab
chi'.
Ayic ol satel jun mach tz'ixtan eb' anima chi' yed' satanpaxel juntzaň schoňab' eb',
5 axo jun yiňtilalcan viňaj David ol och reyal, ol yac'an yajalil d'a scal anima d'a svach'ilal
yed' d'a sjichanil. Ol yac' val och d'a sc'ool sb'oan yaj eb' anima d'a stojolal.
6 Cojtac val sic'lab'il tastac val syutej sb'a eb' aj Moab yac'an ac'umtaquil. Ac'umtacxoňej
scomon lolon eb', palta a tas syal eb' chi', malaj jab'oc yelc'ochi.
7 Yuj val chi' masanil eb' aj Moab chi', ol oc' eb' yuj schoňab'. Ol cus eb' smasanil yuj
juntzaň taquiň sat uva quechquiltac scot d'a Kir-hareset, ol taccanq'ue sc'ol eb'
yuuj.
8 Masanil te' uva d'a Hesbón yed' d'a Sibma ol ixtaxb'atoc. A d'a yalaňtaxo, a eb' yajal d'a
juntzaňxo nación, stelvi eb' ayic syuc'an yal sat te' uva chi' eb'. A te' uva chi', tzato
c'och te' d'a Jazer, sc'ochpax te' d'a lum taquiňtac val sat yed' pax d'a stitac a' mar.
9 Yuj chi' tzin oc' icha yoc' eb' aj Jazer yuj te' uva ay d'a Sibma. Tz'elpaxcot yal in sat yuj
te' ay d'a Hesbón yed' d'a Eleale. A d'a scal tas avab'il yuj eb' chi', ata' ol och av yic
oval.
10 A b'aj avab'il te' uva, maňxalaj av yic tzalajc'olal ol ochoc, maňxa mach ol b'itan d'a
scal te', maňxapaxlaj mach ol tec'anel yal sat te'. A Jehová ol ac'an satel masanil
av chi'.
11 Te cusnac in c'ol yuj Moab, yuj pax Kir-hareset, icha scuseltaquil yoch sjaj te' arpa.
12 Vach'chom ol b'at eb' aj Moab chi' yal sb'a d'a juntzaň lugar chaaň, masanto sc'unb'i
eb', vach'chom sb'at eb' lesal d'a stemplo sdiosal, palta maňxa jab'oc tas ol yic' eb'.
13 Aton juntzaň lolonel tic yalnaccan Jehová d'a yib'aň Moab d'a pecataxo. 14 Axo
ticnaic syal Jehová icha tic:
Yic val oxe' ab'il ticnaic, icha tz'aj sb'isan junoc munlajvum stiempoal smunlaji, icha chi'
ol aj satel sb'eyumal Moab. Vach'chom tzijtum eb' ticnaic, palta junxoňej b'otzaň
ol ajcan eb'. Ol paticajel eb', te maňxalaj yip eb' b'aj ol scol sb'a, xchi Jehová.

17

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Damasco

1 Aton juntzaň lolonel tic alb'ilcan d'a yib'aň choňab' Damasco: A choňab' Damasco,
maňxo choňab'oc ol ajcanoc. Axoňej sc'ajil ol q'uecan b'ulan.
2 A juntzaň choňab' d'a stz'eytac Aroer, ol can tz'inan d'a junelňej, ol ochcan svalab'oc
noc' molb'etzal noc'. Junc'olal ol va noc' ta'.

3 Mañxalaj choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Efraín. A Damasco, mañxalaj yajalil. A eb' aj Siria olto can chi', q'uixvelal ol ajcan eb' icha eb' israel, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

Yaelal ol ja d'a yib'añ Israel

4 A d'a jun c'ual chi', ol satel yac'umtaquil eb' yiñtilal viñaj Jacob, ol satel yip eb', ol satpaxel sb'eyumal eb'.

5 A schoñab' eb' chi', lajan ol ajcan icha b'aj toxo ix jochchaj ixim trigo, icha tz'aj sic'jiq'ue ixim jolom trigo tzato can d'a spañanil yic Refaim. Axoñej ixim sb'atcan satc'olal scani.

6 Lajan pax ol ajcan eb' icha tz'ajcan junoc te' olivo toxo ix mac'chajemta sat, d'uñquiltac tz'ajcan chab' oxeoc sat te' chi' d'a sñitac sc'ab', ma chañe' oyeoc scan d'a te' ste'al chi'. Icha chi' ol ajcanoc, xchi Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic.

7 A d'a jun tiempoal chi', ol meltzajxoc spensar eb' israel d'a Mach B'ojinac, aton sDiosal eb' Axoñej Ochi.

8 Mañxo ol yac'och juntzañ yaltar eb' sb'onac yipoc sc'ool. Mañxalaj ol aj yelc'och juntzañ te' yechel Asera d'a yol sat eb' yed' pax juntzañ altar b'ob'il yuj eb' b'aj sñus incienso.

9 A d'a jun tiempoal chi', a juntzañ choñab' ayoch smuroal, ol can tz'inan. Icha ajnaccan tz'inan schoñab' eb' heveo yed' eb' amorreo ayic yelnac eb' elelal yuj xivelal d'a eb' quetisraelal d'a peca', icha chi' ol ajcanoc.

10 Yujto ix b'at co Diosal satc'olal eyuuj, aton Jun coljinac oñ, maxtzac e nacoti tato a d'ay co colnac co b'a. Yuj chi' vach'chom tzeyavej juntzañ te' eyavb'en te' vach', te' tzeyic'cot d'a ch'oc nacional,

11 vach'chom d'a junñej c'ual tzeyac' q'uib' te' yic xumacan te' d'a jun c'u chi', palta axo yic ol javoc yaelal mañxa yañal d'a eyib'añ, malaj tas ol eyic' d'a eyavb'en chi'.

12 Ob'iltac eb' soldado scot d'a juntzañxo choñab', te nivan sb'isul eb', icha sc'añ sq'ue vaan a' mar sc'añ scot eb'. Tz'el val yav juntzañ choñab' chi' scoti, icha val sc'añ sb'at poñoljoc a' nivac a' sb'eyi.

13 Vach'chom sc'añ scot eb', palta ayic ol cachjoc eb' yuj Dios, ol b'at eb' elelal icha tz'aj yic'jib'at smatz'il ixim trigo yuj ic' d'a jolomtac vitz. Icha tz'aj yic'jib'at lum pococ yuj chacxuxum ic', icha chi' ol aj eb'.

14 A d'a yemc'ualil, te ay smay eb' ajc'ol chi' quilani, palta axo yic sacb'i, mañxalaj eb' ayeq'ui. Icha chi' ol ajcan eb' tzoñ elc'ani yed' pax eb' tzoñ ixtani.

18

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Etiopía

1 Ob'iltac val jun choñab' b'aj srumumi sc'axil noc' cotac noc', aton jun choñab' ay d'a yichañb'at a' nivan a' yic Etiopía.

2 Syac'b'at eb' schecab' d'a yib'añ a' nivan Nilo, sb'at eb' d'a yib'añ a' yed' juntzañ te' aj tzec'b'il valsoal. Ex checab', meltzajañec d'a e choñab' b'aj cajan eb' chaañ steel, eb' malaj xil snivanil, eb' ay smay sb'inaj d'a juntzañxo choñab', eb' te tec'an, eb' satanel juntzañ choñab', eb' cajan d'a lum luum macquiltac yaj yuj a' nivac a'.

3 Masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, ayic ol eyilan scheclajq'ue junoc yechel d'a lum jolomtac vitz, ol eyab'an spuchaj q'uen trompeta, tze maclej eyab'i.

4 Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Junc'olal vajec' d'a ved'tal. Tzin can numan in maclan vila' tas van yuji, icha yoc c'u d'a varesma, icha pax yal ac'val tz'emi ayic van smolchaj sat avb'en.

5 Ayic vanxo yel xumaquil te' uva, scheclajcan te' sat, palta ayic manto ja sc'ual smolchaj sat te' chi', xicjiel te' sc'ab' malaj sat, sjuljicanel te'. Icha tz'aj xicjiel te' sc'ab' chi', icha chi' ol vutej in satanel eb' ajc'ool.

6 Toxoñej ol comon can teljab' eb' d'a jolomtac vitz chi'. A noc' chium noc' sjeñvi yed' noc' caltacte'al noc' ol chianb'at eb'. A noc' sjeñvi chi', a d'a varesma ol aj noc' ta', axo noc' caltacte'al noc' chi', a d'a ñab'ilq'uinal ol aj noc' ta', xchi Jehová.
7 A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima chaañ steel, eb' malaj xil snivanil, eb' ay smay sb'inaj d'a juntzañxo choñab', eb' te tec'an, eb' satanel juntzañ choñab', eb' cajan d'a lum luum macquiltac yaj yuj a' nivac a', ol yic'cot yofrenda eb' d'a tzalan Sion yic b'at och eb' ejmelal d'a Jehová Yajal d'a Smasanil.

19

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Egipto

1 A juntzañ lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ Egipto:
Ilecnab' sjavi Jehová. Ayq'ue d'a yib'añ jun asun. Yelc'olal sb'eyi sb'at d'a Egipto. Tz'ib'xiq'ue juntzañ scomon diosal eb' anima chi' d'a yichañ Jehová chi', xivpax eb' anima chi'.
2 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' spoj sb'a eb' aj Egipto chi', ol yac'lanq'ue oval eb' junjun. A eb' vach' yac'ani, ol yac'laj oval eb'. Axo juntzañ choñab', ol syamlaj sb'a d'a oval, ol yac'pax oval juntzañ eb' yajal.
3 Ol vac' somchajb'at spensar eb'. Ol ixtaxb'at masanil tas nab'il yuj eb'. Yuj chi' ol yal sb'a eb' d'a comon dios, d'a eb' ajb'aal, d'a spixan chamnac yed' d'a eb' ajchum.
4 Van valancani to ol vac'och junoc rey te ov d'a Egipto, ilb'ajc'ool ol aj eb' anima yuuj, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.
5 Ol tup a' nivan Nilo, taquiñ ol ajcan b'aj sb'ey a' chi'.
6 A a' sc'ab' tz'elcani, ol tup pax a', ol q'ue sjab' b'aj sb'ey a' chi'. Masanil a' tz'el yoc d'a Egipto chi', jab' jab'il ol em a' masanto ol tup a'. A te' aj yed' añ añc'ultac sq'uib' d'a sti' a', ol tacjoqueloc.
7 Masanil añ añ ay d'a stitac a' Nilo chi' yed' masanil tas avab'il ta', ol sateloc.
8 Masanil eb' yamum chay d'a a' Nilo chi' yed' eb' syaq'uem schimpa d'a yol a', ol el yav eb' yoc' yuj cusc'olal, ol cus eb' yujto van stup a'.
9 Ol chab'axq'ue sc'ol eb' sb'oan ch'al lino. Axo eb' sjalani, ol somchajcanel eb'.
10 Ol tac sc'ol eb' sb'oan c'apac c'apac. Ol somchajpax eb' smunlajvum eb'.
11 Yelxo val malaj spensar eb' yajal yaj d'a choñab' Zoán. A eb' yac'um razón viñ rey te jelan d'a Egipto chi', mañxa yopisio spensar eb' chi'. Tzato scomon tec'b'ej sb'a eb' yalan d'a viñ rey chi' icha tic: A oñ tic, yiñtil oñ eb' jelan spensar, yiñtilal oñ can eb' rey, xchi eb'.
12 Ach sreyal Egipto, ¿b'ajtil ay eb' tz'ac'an a razón, yic syal eb' d'ayach tas nab'il d'a yib'añ Egipto yuj Jehová Yajal d'a Smasanil?
13 A eb' yajal d'a choñab' Zoán, malaj spensar eb'. A eb' yajal d'a choñab' Menfis, ix yac' sb'a eb' musansatil. A juntzañ eb' yajal chi' ix cuchb'anb'at eb' aj Egipto d'a tas mañ vach'oc.
14 A Jehová ix ac'anoch somc'olal d'a scal eb', aton eb' tz'ic'anb'at eb' aj Egipto chi' d'a tas mañ vach'oc. Masanil tas sc'ulej eb', lajan icha junoc uc'um añ xeji, tz'ec' ch'umch'onoc.
15 Mañxa eb' aj Egipto chi' syal scolan schoñab', vach'chom b'eyum, ma meb'a', vach'chom nivan yelc'ochi, ma malaj yelc'ochi, mañxa junoc mach stec'b'ej sb'a.
16 A val d'a jun tiempoal chi', masanil eb' aj Egipto chi', icha eb' ix ix ol aj eb', yujto ol el yip eb' yuj xivelal ayic ol yilan eb' sc'och yaelal ol yac'b'at Jehová Yajal d'a Smasanil d'a yib'añ eb'. 17 Ol te xivq'ue eb' yuj eb' aj Judá ayic ol snaancot eb' tas ol yutoc Jehová chi' syamc'ab'an eb' aj Judá chi'. 18 A d'a jun tiempoal chi', ay oye' choñab' d'a Egipto chi' ol alan sti' eb' israel, ol yac'an sti' eb' d'a Jehová Yajal d'a Smasanil chi'. A d'a scal juntzañ choñab' chi', ay jun scuchan Schoñab' C'u.

19 A d'a jun tiempoal chi', ay jun yaltar Jehová ol b'ochaj d'a yol smacb'en Egipto chi'.
Axo d'a slac'anil smojonal smacb'en chi', ata' ol b'ochajcanq'ue jun q'uen q'ueen yuj
yic'jichaaň Jehová. 20 A jun chi' ch'oxnab'il ol ajcan d'a eb' aj Egipto yic snajicot Jehová
Yajal d'a Smasanil yuj eb'. Ayic ol el yav eb' yuj eb' tz'ac'anoch syaelal, ol sc'anan scolval
Jehová chi' eb', ol coljoc eb' yuuj. 21 A Jehová, ol yac' yojtaquejel sb'a d'a eb' aj Egipto
chi'. Ol nachajel yuj eb' tas yaj Jehová chi'. Ol och eb' ejmelal d'ay, ol sňusan silab' eb',
ol yac'anpax yofrenda eb'. Ol yac'an sti' eb' d'ay, ol sc'anab'ajan eb' tas syal chi'. 22 Ayic
toxo ix ac'ji syaelal eb' aj Egipto chi' yuj Jehová, ol meltzajxoc eb' d'ay, ol oc'xoc sc'ol d'a
eb', ol coljocxi eb' yuuj.
23 A d'a jun tiempoal chi', ay jun nivan b'e ol b'at d'a Egipto chi' masanto ol c'och d'a
Asiria. Yuj chi' a eb' aj Asiria yed' eb' aj Egipto chi', ol yal sc'och eb' d'ay junjun. A cha
macaň anima chi', junxoňej ol aj yoch eb' ejmelal d'a Jehová.
24 A d'a jun tiempoal chi', a eb' israel, junňej ol yutoc sb'a eb' yed' eb' aj Egipto yed'
pax eb' aj Asiria chi'. Yuj eb' ol yac' svach'c'olal Jehová d'a masanil yolyib'aňq'uinal. 25 A
Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' svach'c'olal d'a yib'aň eb'. Ol yalan icha tic: Svac' in
vach'c'olal d'a yib'aň in choňab' Egipto yed' d'a yib'aň Asiria b'ob'il vuuj yed' d'a yib'aň
Israel sic'b'ilel vuuj, xcham Jehová chi'.

20

Ix ac'ji ganar Egipto yed' Etiopía yuj Asiria

1 A viňaj Sargón sreyal Asiria, ix schecb'at eb' soldado viň yed' jun yajalil eb' d'a
choňab' Asdod, yic syac'an oval eb' d'ay. Ix yac' ganar jun choňab' chi' eb'. 2 A d'a jun
tiempoal chi', ix yal Jehová d'ayin Isaías in tic icha tic: Iq'uel a pichul ya sva ayoch chi'
uuj yed' a xaňab', xchi.
Ix in c'anab'ajan in c'ulan icha ix yal chi', ix vic'anel in xaňab' yed' in pichul chi', axoňej
yol in pichul ix cani. 3 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová icha tic: A viň in checab' aj Isaías tic,
oxe' ab'il ix b'eyec' viň d'a yoc. Malaj xaňab' viň ayochi, aňej pax yol spichul viň ayochi.
A jun tic, ch'oxnab'il yaj d'a Egipto yed' d'a Etiopía. 4 Yujto ol ic'jocb'at eb' aj Egipto yed'
eb' aj Etiopía chi' yuj eb' aj Asiria. Ol ic'jocb'at eb' icham anima yed' eb' quelemtac. Ayic
ol ic'jocb'at eb' chi', malaj xaňab' eb' ayochi, malaj pax spichul eb', b'eranelta syoop eb'
yic tz'ac'ji q'uixvelal eb'. 5 A eb' anima ayoch Egipto yed' Etiopía yipoc sc'ool, ol xivq'ue
eb', ol q'uixvoc eb' yuj tas ol ujoc chi'. 6 A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima cajan d'a
stitac a' mar, ol yal eb' icha tic: Ilecnab' tas tz'aj eb' ayoch yipoc co c'ool, aton eb' b'aj ix
cala' to tzoň scol eb' d'a viň sreyal Asiria: ¿Machto val ol oň colan ticnaic? xcham eb', xchi
Jehová.

21

Alb'ilcan tas ol aj satel Babilonia

1 Alb'ilcan juntzaň lolonel tic yuj lum tz'inan luum d'a sti' a' mar:
Icha junoc chacxuxum ic' tz'ec' d'a lum Neguev, icha chi' ol aj scot eb' milvajum d'a lum
tz'inan luum te ay smay.
2 Ayxo smay jun tas sch'ox Dios vil tic: Ay eb' smeltzajoch yac' chucal d'a yetanimail. A
eb' milvajum, smilvajňej eb'. Ex aj Elam yed' ex aj Media, b'at ochaňec oyan d'a
spatic choňab' Babilonia, tzeyac'an oval yed'oc. A Jehová ix ac'an sti' to ol yac'
lajvoc yaelal ix yac'och jun nación chi'.
3 Yuj tas ix vil chi' tzin ec' b'acb'on yuj vab'an syail icha tz'aj junoc ix ix tz'alji yune'. A
yuj tas svab' chi' tzin somchajchaaň, yuj tas svil chi' maňxo in animaoc svab'i.
4 Toxoňej somson yol in jolom, tzin ib'xi yuj xivelal. Te chucxoňej in c'ool svab' yuj tas
ay smay. Junjun c'u, ayic numnonxo sq'uic'b'i, tzin te tzalaj val, palta axo ticnaic,
toxoňej tzin te xiv yuj tas svil tic.

5 Ix vilani, toxo ix b'o juntzaň mexa, vach'xopax yaj b'aj tz'em c'ojan eb' avtab'il. Van sva
eb', syuc'an a' eb', axo d'a jun rato chi', ix och jun av icha tic: Ex yajalil eb' soldado,
aq'uec lista e b'a yed' e maclab' jul-lab', xchi ix vab'i.
6 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ixic, ac'och junoc macvajum, yic vach' syal masanil tas
syila'.
7 Ayic syilan viň scot junoc carruaje toc'b'il yuj chavaňoc noc' chej, mato ay anima ayq'ue
d'a yib'aň noc' b'uru, ma d'a yib'aň noc' camello, scham val yilan viň tas yaji, xchi
Jehová chi'.
8 A jun viň macvajum chi', ix el yav viň ix yalan viň: A b'aj tzin maclej tic Mamin, ayinňej
ec' d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val, tzin macvaji.
9 Axo ticnaic, svil scot jun carruaje toc'b'il yuj chavaň noc' chej, a jun mach ayq'ue d'a yol
carruaje chi', a tz'alan icha tic: Ix ac'ji ganar Babilonia. Ix sateli. Masanil scomon
diosal eb' ix pojb'ati, choc' ix ajcanem d'a sat luum, xchi, xchi viň macvajum chi'.
10 Ab'ec ex vetchoňab', a ex ix ex tec'jiem icha ixim trigo yuj eb' aj Babilonia chi', a tas
ix val tic d'ayex, aton tas ix vab' yuj Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oň
israel oň tic.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Edom

11 Aton lolonel tic alb'ilcan d'a yib'aň Edom: Ay junoc eb' aj Edom chi' ix avajcot d'ayin:
¿Jantacto sc'an sacb'i ach macvajum? ¿Jayeto hora q'uic'to? xchi.
12 Ix in tac'vi icha tic: Vanxo sacb'i, palta elaňchamel ol q'uic'b'ocxi. Tato tza nib'ej tza
c'anb'ejxi, ixic ol xo ul a c'anb'ejxi, xin chi d'ay.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Arabia

13 Aton juntzaň tic alb'ilcan d'a yib'aň Arabia: Ex choňvajum aj Dedán, a ex tzex vaycan
d'a caltac te' d'a Arabia,
14 elaňec e cha eb' ay staquiňtial, tzeyac'an a' yuq'uej eb'. A ex cajan ex d'a choňab' Tema,
elaňec b'aj tz'ec' eb' sb'at elelal, tzeyaltan vael d'a eb'.
15 Yujto van yel eb' elelal d'a q'uen espada te jay ye yed' jul-lab' van sjuljieli, aton b'aj ov
yac'an oval.
16 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Yic val jun ab'il ticnaic, icha tz'aj sb'isan stiempo junoc
munlajvum, a val ta' ol satel snivanil yelc'och choňab' Cedar.
17 A eb' aj Cedar jelan sjulvaji, jayvaňxoňej eb' ol canoc. A in Jehová e Diosal in a ex israel
ex tic, a in svala', xchi.

22

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Jerusalén

1 Aton juntzaň tic alb'ilcan d'a yib'aň jun choňab' ay d'a ch'olan b'aj sch'oxji tas nab'il
yuj Jehová, syalan icha tic:
¿Tas tzex ic'ani yuj chi' e masanil tzex q'ue d'a yib'aň pat?
2 Toxoňej tzex q'ue somnajoc, veq'ueq'ui yel eyav yuj eyac'an q'uiň. A eb' anima
chamnac d'a e cal, maňoc yuj q'uen espada chamnac eb', maňoc pax d'a scal oval
chamnac eb'.
3 Masanil eb' eyajalil, ol b'at eb' elelal, palta ol yamchaj eb' yic mantzac julvaj eb'. A val
eb' soldado te tec'an, najat ol b'atcan eb' elelal, palta ol yamchajňej eb'.
4 Yuj chi' sval icha tic: Elaňec d'a in tz'ey, yujto tzin nib'ej tzin oc' val sic'lab'il. Maň
e na tas tzeyutej eyac'an snivanil in c'ool yuj jantac yaelal ol javoc d'a yib'aň in
choňab'.
5 Yujto a Jehová Yajal d'a Smasanil, toxo ix yala' to ol ja val jun c'ual nivan xivc'olal,
somc'olal yed' yaelal d'a yib'aň lum ch'olan b'aj sch'oxji tas nab'il yuuj. Ol
mac'joquem laňnaj smuroal choňab'. Ol laj tac'voc lum vitz yel yav eb' cajan d'a
choňab' chi'.

6 A eb' aj Elam, van sb'oan sjul-lab' eb', ayxoq'ue eb' d'a yol scarruaje, ayxopaxq'ue eb'
d'a yib'aň schej. Axo eb' aj Kir, van yic'anchaaň smaclab' jul-lab' eb'.
7 Masanil juntzaň lum ch'olquiltac vach' yilji, b'ud'anxo lum yuj carruaje. Axo eb' ayq'ue
d'a yib'aň chej, vanxo yac'an oval eb' d'a spuertail e choňab'.
8 A tas yipc'olal yaj yuj Judá, toxo ix sateli.
A d'a jun tiempoal chi', ix eyil juntzaň yamc'ab' yic oval molb'il d'a jun nivan pat
scuchan Spatil Te te' yic Líbano. 9-10 Eyilnac pax tzijtum spojelal smuroal schoňab' viňaj
David. Ix e pojanem juntzaň pat chi' yuj eyac'anoch yipumaloc smuroal chi'. Ix eyac'an
b'ud'joc jun yed'taltaxon a a' b'aj smolchaj d'a yalaň. 11 A d'a scal chab' muro ix e b'o jun
yed'tal a'. Axo ta' ix b'atcan a' ay d'a yol jun yed'tal ay d'a pecatax chi'. Palta maj nachajel
eyuuj to a Jehová van yac'ancot juntzaň yaelal chi'. Atax d'a peca' naan yuuj, palta malaj
jab'oc yelc'och d'a e sat.
12 A d'a jun c'ual chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, a' tzex avtani yic tzex oq'ui, tzex cusi,
tze joxanel xil e jolom, tzeyac'anpaxoch pichul ya sva'i yic tze ch'oxanel e cusc'olal
yuj e chucal, palta max yal-laj e c'ool.
13 A tas tze c'ulej to tzeyac' q'uiň d'a tzalajc'olal, tze milancham noc' vacax yed' noc'
calnel. Tzex va val, tzeyuc'an aň. Tzeyalan icha tic: Coň vaec, cuq'uec aň, caq'uec
co gana, talaj chamnac oňxo q'uic'an, xe chi.
14 Axo Jehová Yajal d'a Smasanil, ix sch'ox sb'a d'ayin, ix yalan d'ayin: Maň ol vac'
nivanc'olal jun schucal pensar eb' tic, palta to ol in satel eb', a in Jehová Yajal in
d'a Smasanil svala', xchi.

Lolonel d'a viň yilumal spalacio viň rey

15 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin: Ixic, b'at il viňaj Sebna yilumal spalacio
viň rey, tzalan d'a viň icha tic:
16 ¿Tas tza c'ulej d'a tic? ¿Mach ix ac'an opisio a b'oan jun yed'tal chamnac d'a jun tzalan
tic, tzolanpaxoch a b'a d'a sat q'uen q'ueen b'aj ol ach canňej tic a naani?
17 Vach'chom nivan elc'och alani, palta a in Jehová in ol ach in julcanb'at d'a najat. Yed'
val jantac vip ol ach in yamani,
18 ol ach in julcanb'at b'alb'on icha junoc tas c'olan c'olan. Te najat ol ach b'atcan d'a
jun lum luum te levan sat. Ata' ol ach chamoc, ol satel carruaje tz'ac'an snivanil
elc'och chi'. Tzac' val q'uixvelal eb' etmunlajvumal d'a spalacio viň a reyal chi'.
19 Ol ach viq'uel d'a opisio tic, ol ach in julancanel b'aj ayach ec' tic.
20 A d'a jun c'ual chi', ol vavtejcot viň in checab' aj Eliaquim yuninal viňaj Hilcías.
21 Ol vac'och a pichul yic opisio chi' d'a viň yed' a cincho yic a b'inajnaquil. Ol vac'ancan
opisio chi' d'a viň. Icha junoc mamab'il ol aj viň d'a scal eb' cajan d'a Jerusalén tic
yed' d'a eb' aj Judá.
22 A d'a yol sc'ab' viň ol vac'och sllaveal spalacio eb' yiňtilalcan viňaj David. Malaj mach
ol yal smacan puerta ol sjac viň, malaj pax mach ol jacan puerta ol smac viň.
23 Te vach' ol vutej vac'anoch viň d'a yopisio chi', icha val tz'aj slavuxajcanoch junoc tas
d'a sat pat. Ol b'inajcan viň d'a scal eb' sc'ab'yoc.
24 Masanil eb' sc'ab'yoc smam viň yed' yiňtilal, nivan ol aj yelc'och eb' yuj viň. Ichato
al ol ajcanoch eb' d'a yib'aň viň. Icha tz'ajoch locan lum chenxalu yed' masanil
yamc'ab' yic junoc pat d'a junoc te' locte' mac'b'ilochi, icha chi' ol ajoch eb' d'a
viň.
25 A d'a jun c'ual chi', a jun te te' vach' yaj smac'chajoch chi', ol elta chocnaj te'. Ol emta
taňnaj te' d'a sat luum, ol pojcanb'at masanil tas locanoch chi' d'a te'. A val Jehová
tz'alan d'ayin, xchi viňaj Isaías chi'.

23

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Tiro

1 Aton juntzañ lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ Tiro:
Ex ic'um b'ey barco yic Tarsis, elocab' eyav yuj ilc'olal, yujto toxo ix satel choñab' Tiro.
Mañxa junoc pat ix cani, mañxa b'aj syal spixchajoch te' barco chi'. Ato d'a Chipre
ix alchaj jun tic eyab'i.
2 Ex cajan ex d'a stitac a' mar yed' ex choñvajum aj Sidón, ix ex can tz'inan, a ex ton e
checnacb'at eb' e manvajum d'a sc'axepalec' a' mar.
3 Sc'och eb' e manvajum chi' d'a Egipto, smanan ixim trigo eb' tz'el d'a stitac a' Nilo. Slajvi
chi' schoñanxi ixim eb' d'a juntzañxo choñab'. Aton d'a spatic chi' tzeyic' e ganar.
4 Ex aj Sidón, q'uixvañec, yujto a jun choñab' b'inajnac yuj sjelanil yec' d'a yib'añ a' mar,
ol yal icha tic: Lajan in ajcan icha junoc ix ix malaj yune', malaj b'aj sq'uib'tzitej
junoc vinac, ma ix unin, yujto ix satel eb' masanil, xcham Tiro chi'.
5 Ayic ol c'och yab'ixal jun tic d'a Egipto, ol och eb' anima d'a ilc'olal yuj tas ix uji d'a jun
choñab' chi'.
6 Ol yalan eb' icha tic: Elocab' eyav yuj cusc'olal ex cajan d'a sti' a' mar, c'axpajañec ec'
d'a Tarsis, xcham eb'.
7 ¿Tom mañoc jun choñab' tic aytaxon d'a peca', jun b'aj tz'ochñej q'uiñ? ¿Tom mañoc jun
tic b'aj sb'at eb' anima, b'at cajnaj eb' d'a juntzañxo choñab' najat ay?
8 ¿Mach ix naanq'ue jun tic d'a yib'añ choñab' Tiro, jun choñab' to yicñej eb' rey yaji? A
eb' choñvajum, nivac vinac eb', te nivan yelc'och eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.
9 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix naani, yuj yic'jiem masanil eb' syic'chaañ sb'a yed' eb'
jelan d'a sat lum tic.
10 Ex aj choñab' Tarsis, toxo ix lajviel jun choñab' b'aj tzex xid'ec' choñval. A ticnaic
munlajañec d'a sat luum, icha syutej sb'a eb' aj Egipto.
11 Ix yac'b'at sc'ab' Jehová d'a yib'añ a' mar, ix yac'an ib'xocq'ue masanil choñab'. Ix
yalani to smac'jiem lañnaj masanil choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Canaán.
12 Ix yalanpax Jehová chi' d'a eb' aj Sidón icha tic: Actejec eyac'anoch juntzañ e q'uiñ,
yujto lajan ix ex ajcan icha junoc ix cob'es ix ixtaji. Vach'chom tzex b'atcan d'a
Chipre, palta mañ ol eyic'laj eyip ta', xchi Jehová chi'.
13 Ilecb'at slum eb' aj Babilonia, aton ol ac'ancanoch Tiro scajnub'oc noc' caltacte'al noc'.
Ol sb'oq'ue juntzañ yed'tal eb' soldado chaañ tz'aj d'a spatictac Tiro chi'. Ol laj
smac'anem lañnaj juntzañ nivac palacio eb', ol satanel eb'. Mañoclaj eb' aj Asiria
ol c'ulan jun chi'.
14 Ex ch'umum barco yic Tarsis, elocab' eyav yuj cusc'olal, yujto toxo ix em lañnaj jun
choñab' ayoch yipoc e c'ool.
15 A d'a jun tiempoal chi', a Tiro 70 ab'il ol b'atcan satc'olal icha sq'uinal junoc viñ rey.
Ato yic ol lajvoc 70 ab'il chi', ichato chi' ol javoc d'a yib'añ icha syal jun b'it sb'itaj
d'a jun ix ajmul ix, syalan icha tic:
16 Ach ajmul ix, mañxa mach tzach naancoti. Ic'b'at arpa, b'at ach ec' d'a yoltac choñab'.
Te vach' tzutej ac'an sjajil arpa chi'. Tza b'itan tzijtumoc b'it, talaj ayto mach tzach
naancoti, xchi jun b'it chi'.
17 Ayic ol lajvoc 70 ab'il chi', a Jehová ol ac'anxi choñvaj eb' aj Tiro chi'. Ol syamanxioch
eb' yac'anxi chucal yed' masanil eb' rey ay d'a sat luum tic. 18 Palta a jantac tas ol yac'
ganar eb', ol ochcan yicoc Jehová. Mañ ol sic'chajb'atoc, palta to ol ac'joc d'a eb' tz'ac'an
servil Jehová chi', yic vach' nivan svael eb' smana', smanan pax spichul eb' te vach'.

24

Yaelal ol javoc d'a sat lum tic

1 A Jehová ol mesan sat lum luum tic. Toxoñej ol can b'eran luum. Ol laj svuch'chitan sat
luum tic, ol spechan saclem masanil eb' cajan d'a luum.

2 Lajan ol ajcan eb' sacerdote yed' eb' comon anima. Lajan ol ajcan eb' viñ patrón yed' eb' viñ smunlajvum. Lajan ol ajcan eb' ix patrona yed' eb' ix smunlajvum, eb' smanvaji yed' eb' schoñvaji, eb' tz'ac'an majanil yed' eb' smajnani, eb' tz'ac'an b'ocal yed' pax eb' sb'ocani.

3 Toxoñej ol can b'eran luum, yujto ol satel masanil tas vach' ay d'a sat luum. A Jehová ix alani, ol elñejc'ochoc.

4 Ol tacjoc luum, mañxo vach'oc ol aj yilji luum. Masanil yolyib'añq'uinal tic ol tacjoqueloc, masanil eb' nivac vinac ol satel eb'. 5 Ol ixtaxb'at lum luum tic yuj eb' cajan d'ay, yujto maj sc'anab'ajej eb' icha sleyal. Ix spitej sb'a eb' d'a schecnab'il Dios. Ix yixtejb'at jun strato Dios chi' eb' sb'onac d'a yichb'anil.

6 Yuj chi' ol cotcan jun catab' d'a yib'añ lum luum tic yuj eb' cajan d'a sat luum. Ol yab' val syail eb', ol satel eb'. Jayvañxoñej eb' ol canoc.

7 Mañxalaj yal sat te' uva ol canoc, yujto ol tacjoquel te' snunal. Cusc'olalxoñej ol aj ec' eb' tz'ac'an q'uiñ.

8 Mañxalaj q'uiñ b'aj ol c'añ tañb'il yed' te' arpa. Mañxalaj anima ol b'oan q'uiñ chi'.

9 Mañxa mach ol uc'voc añ ayic slaj och b'it. A añ añ chi', c'a'xo ol aj yuc'ji añ ol yab' eb' tz'uc'antaxoni.

10 A jun choñab' b'aj ay eb' anima sq'ueñej somnaj yac'an q'uiñ, ol can tz'inan. Mañxa junoc pat b'aj ol yal yoch junoc anima.

11 A eb' anima, ol oc' eb' d'a yoltac calle, yujto mañxa añ añ. Ol lajvoquel tzalajc'olal d'a sat luum.

12 A juntzañ choñab' ol ixtaxb'atoc, ol pojb'at spuertail.

13 Jayvañxoñej anima ol can d'a junjun nación d'a sat luum tic. Ichaxoñej tz'ajcan junjunocxo sat te' olivo yed' te' uva ayic smolji sat te' d'a schaelal, icha chi' ol ajcan eb' anima chi'.

14 A eb' olto can chi', ol el yav eb' yuj tzalajc'olal. Ol ab'chaj yel yav eb' b'aj tz'em c'u. Ol b'itan eb' yujto ol yil jantac yipalil Jehová eb'.

15 A eb' cajan b'aj sjavi c'u yed' juntzañxo choñab' ay d'a stitac a' mar, ol yal vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal Israel.

16 Ol ab'chaj sb'itan eb' b'aj slajvic'och lum luum, yuj yic'jichaañ sb'i Jehová te tojol.

Palta a in svala': Ay, ob'iltac in, van in lajviemi. A eb' ixtum anima chi', mañxa scachnab'il eb'.

17 A val juntzañ eb' cajan d'a sat lum tic, ol javoc nivan xivc'olal d'a yib'añ eb'. Ay jul yed' yaal ol laj em d'a yol sb'e eb'.

18 A eb' sb'at elelal yuj xivelal chi', a d'a yoltac jul ol b'at tañnaj eb'. Tato tz'elxi eb' d'a jul chi', axo d'a yaal scanxi eb'. Ol cot jun nivan yaxñab' d'a satchaañ, axo yipumal lum luum tic, ol tzicub'tañajoc.

19 Ol ib'xoc val luum sic'lab'il, ol tzicub'tañaj luum, ol laj q'ue ñiq'uiljoc luum, choc' ol aj luum.

20 Toxoñej ol ec' ch'umch'on luum icha junoc uc'um añ, icha yec' xecxon junoc lechpat yuj ic'. Yujto a smul eb' anima, ix te alb'i d'a yib'añ luum. Yuj chi' ol telvoccan luum, mañxa b'aq'uiñ ol q'ue vaan luum.

21 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'anoch syaelal eb' yajal tz'ec' d'a cal ic' d'a chaañ yed' eb' yajal d'a sat luum tic, ol ac'jococh syaelal eb' d'a tic.

22 Ol molb'aj eb' icha smolb'aj junoc ñilañ eb' presovum d'a yol junoc olan. Ol macchaj eb' junoc tiempoal. Ol lajvoc chi' ol ac'jococh syaelal eb'.

23 A d'a jun c'ual chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' yajalil yed' jantac stziquiquial d'a tzalan Sion, aton d'a Jerusalén d'a yichañ eb' yichamtac vinaquil schoñab'. Yuj stziquiquial chi', a q'uen uj yed' c'u mañxo ol checlaj yoc, ichato ol q'uixvoccanoc.

25

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

1 Mamin Jehová, in Diosal ach. Ol val vach' lolonel d'ayach, yujto ix aq'uelc'och tas
satub'tac nab'il uuj, ix aq'uelc'och tas alb'ilcan uj d'a peca'.
2 Icha junoc b'ulañ q'uen q'ueen ix ajcan juntzañ choñab' uuj. A choñab' te tec'an, ix
laj em lañnajoc. Ix aq'uem lañnaj spalacio eb' ch'oc nacional, mañxa b'aq'uiñ ol
b'ochajxiq'ueoc.
3 Yuj chi', a juntzañ nación te tec'an, ol ach yic'chaañ, aton juntzañ maj oc' sc'ol d'a
yetanimail, ol xivpax eb' d'ayach.
4-5 Yujto a d'ayach scol sb'a eb' meb'a', tzach colvaj d'a eb' ay tas tz'och yuuj d'a scusc'olal.
A eb' anima te chuc, lajan val eb' icha yaxñab' ay yic'al. Lajan pax eb' icha sc'ac'al
yoc c'u d'a chimc'ualil. Palta a ach tzoñ a c'ub'ejel icha junoc q'uen q'ueen. Icha
chi' tz'aj ic'anem yac'umtaquil eb' ch'oc nacional chi'. Icha tz'aj siclab' yoc c'u ayic
tz'och svevenal asun, icha chi' tz'aj ac'anoch vaan eb' chuc chi' yel yav.
6 A d'a tzalan Sion tic, ol sb'o junoc nivan vael Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac'an d'a
masanil nación. A schib'ejal jun vael chi' ec'b'al te vach', te vach' pax yal sat uva
ol uc'joc.
7 A d'a jun tzalan tic ol yiq'uel jun c'apac Jehová, jun c'apac smusan sat masanil choñab',
aton scusc'olal eb' yed' smañ pensaril eb'.
8 Ol yac' lajvoc chamel Jehová d'a junelñej. Ol sucanel yal sat eb' anima smasanil, ol yac'
lajvoc jantac sq'uixvelal schoñab' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Aton Jehová
tz'alan jun tic.
9 A d'a jun c'ual chi' ol cal icha tic: A Jehová co Diosal tic, aton cac'nacoch yipoc co c'ool,
a coljinac oñ. Coñ tzalajec, yujto a ix oñ colani, xco chama.
10 A Jehová ol tañvan lum tzalan Sion tic. Yacb'an axo choñab' Moab van stec'jiem d'a
yed'tal icha tz'aj stec'jiem añ ac d'a scal stza' noc' noc'.
11 Ichato ol to yaq'uel lian sc'ab' Moab chi', icha yac'an sc'ab' junoc smac'an a a',
vach'chom ol to yac' yip, palta ol satel yac'umtaquil yuj Jehová.
12 Masanil smuroal juntzañ nivac choñab', ol em lañnaj yuj Jehová. Choc' ol ajcanem
vecan d'a sat luum.

26

B'it yuj yac'chaj ganar oval

1 A d'a jun c'u chi', ol co b'itej jun b'it tic d'a yol smacb'en Judá, xchi icha tic:
Ay val jun co choñab' te tec'an b'aj vach' co colan co b'a. A val Jehová ix b'oanq'ue
smuroal jun co choñab' chi'.
2 Jaquec spuertail co choñab' tic yic tz'och jun choñab'il eb' anima tojol spensar, te
c'anab'ajum paxi.
3 Mamin Jehová, a ach tzac'ñej sjunc'olal eb' tec'anñej spensar, yujto a achñej ayach och
yipoc sc'ool eb'.
4 Ayocab'ñej och Jehová yipoc co c'ool, yujto añej syal oñ scolan d'a masanil tiempo.
5 A tz'ic'anem eb' ac'umtac, eb' cajan d'a jun choñab' syic'chaañ sb'a. Mañxalaj tz'aj
yelc'och eb', ichato tz'emc'och sat eb' d'a cal pococ.
6 A ticnaic stec'jiem jun choñab' chi' yuj eb' emnaquil, yuj eb' meb'a', xchi jun b'it chi'.
7 Ach Mamin, tojolñej tzutej. A ach tza tojolb'itej sb'e eb' tzach c'anab'ajani.
8 Mamin Jehová, sco b'eyb'alej juntzañ b'eyb'al syal a c'ayb'ub'al. A val tas sco nib'ej to
naan achñej cuuj.
9 Añej d'ayach ayoch co pensar d'a junjun ac'val, axo d'a q'uiñib'alil sco tañvej a ch'oxan
a b'a. Añej yic tzac'ancot yaelal d'a yolyib'añq'uinal tic, ol sc'ayb'an sb'a eb' anima
sb'eyb'alan tojolal.

10 Vach'chom tz'oc' a c'ol d'a eb' chuc, palta max sc'ayb'ej sb'a eb' sc'ulan tojolal. Vach'chom d'a scal eb' anima vach' spensar cajan eb', palta aňeja' sb'eyb'alan chucal eb'. Malaj yelc'och a poder d'a eb'.
11 Mamin Jehová, vach'xo yaj syaelal eb' uuj, palta max nachajel yuj eb'. Yilocab' eb' yic tza xajanan a choňab', q'uixvocab'el eb'. Satocab'el eb' yuj yoval a c'ool vach'xo yaj d'a eb' ajc'ol yajoch d'ayach.
12 Mamin Jehová, uuj vach' ol oň ajoc, yujto uuj syic' sb'a masanil tas sco c'ulej.
13 Mamin Jehová co Diosal, ay juntzaňxo eb' ix och cajaloc, palta snachajel cuuj to a achňej Cajal ach.
14 A eb' chi' chamnacxo eb', maňxo ol pitzvoclaj eb'. Maňxa b'aq'uiň ol ilchaj eb', yujto toxo ix ac'och syaelal eb'. Ix a satel eb' d'a junelňej. Maňxa b'aj ol nachajcot eb'.
15 Mamin, a ach ix ac' levanb'oc co macb'en yic vach' tzach ic'jichaaň, a ach ix a nitzb'at stz'acaňil.
16 Mamin, d'a scal syaelal ix ach co sayeq'ui. Ayic ix ac'anoch co yaelal chi' yuj co vach'iloc, ix oň lesalvi d'ayach d'a emnaquilal.
17 Mamin, icha val junoc ix ix toxo val tz'alji yune', vanxo stacq'ue sc'ol ix yuj syail, icha chi' ix co c'ulej d'a ichaň.
18 Icha syail yalji unin, icha chi' ix aj cab'an syail, palta malaj unin ix alji d'ayoň. Nab'aňej ix cab' syail, maj oň colchajoc, malaj quiňtilal ol cajan sat luum tic.
19 Mamin, a eb' a chamnac ol pitzvocxi eb'. Ol pitzvocq'ue eb' vetchoňab'. A eb' ichato vaynac d'a yol luum, ol el svayaň eb', ol el yav eb' d'a tzalajc'olal. Mamin Jehová, uuj ol pitzvocxi eb' chamnac chi', icha tz'aj sq'ueul tas avab'il d'a lum luum d'a q'uiňib'alil yuj yal ac'val.
20 Ex vetchoňab', ochaňec d'a yol e pat, tze macan e pat chi' ayic tzex och chi'. C'ub'ejequel e b'a b'ela, masanto ol ec'b'at yoval sc'ol Jehová,
21 yujto ol elta Jehová b'aj ay, yic syac'anoch syaelal masanil anima cajan d'a sat lum tic yuj schucal eb'. A lum luum tic maňxo ol sc'ub'ejel eb' milb'ilcham d'a luum, palta ol checlajoc machtac miljinaccham eb'.

27

Ol el eb' israel d'a libre

1 A val d'a jun c'ual chi', ol yac'lab'ej yespada Jehová, te al, te ay smay, jay pax ye, yic ol yac'anoch yaelal d'a yib'aň noc' leviatán, aton noc' chan jelan sb'ey yolyonoc, syac'an yip noc' sb'at elelal. Ol mac'joccham noc' dragón chi' yuj Jehová, noc' ay d'a yol a' mar.
2 A d'a jun c'ual chi' ol yal Jehová icha tic:
B'itejec te' snunal uva vach' sat syac'a'.27.2
3 A in Jehová in tzin taňvej te', cotac scal svac'anoch yal te'. Tzin taňvej te' d'a c'ualil yed' d'ac'valil, yic vach' malaj tas tz'ic'an te'.
4 Maňxa voval aycot d'a te'. Tato ay te' q'uiix, ma comon aňc'ultac d'a scal te', tzin tec'satoc, tzin ňusantz'a d'a junelňej.
5 Tato snib'ej eb' ayoch ajc'olal d'a in choňab' chi' sc'anan in colval, ochocab' eb' junc'olal ved'oc, xchi Jehová chi'.
6 A d'a yic b'aq'uiň, a eb' choňab' yiňtilal viňaj Jacob, ol yic'xi yip eb'. Yuj eb' ol yac'xicot svach'c'olal Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic. Lajan ol aj eb' icha junoc te te' svolani, syac'an xumaquil te', maň jantacoc pax sat te' syac'a'.
7 A Dios maj yac'och yaelal d'a yib'aň eb' israel icha ix yutej yac'anoch d'a eb' yajc'ol eb'. Maň masaniloc eb' israel smilnacchamoc, icha yutejnac smilancham masanil eb' miljinaccham eb' israel chi'.

27.2 **27:2** A te' uva sb'inaj chi' d'a juntzaň versículo chi' d'a tic aton choňab' Israel sch'oxcot te'. Syala' to te xajan choňab' Israel chi' yuj Jehová.

8 Ix yac'och syaelal eb' schoñab' Jehová, aton yic ix yac'an oval eb', ayic ix ic'jipaxb'at eb' d'a ch'oc nacional. Icha tz'aj yic'jib'at tastac yuj oval ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, icha chi' ix aj yic'jib'at eb' schoñab' chi'.
9 Palta jun, ol ac'joc nivanc'olal smul eb' yiñtilal Jacob chi', añej tato choc' ol yutejcan masanil sq'ueenal yaltar scomon diosal eb', icha tz'aj spojb'at q'uen pulub' ayic spolji q'ueen, tato mañxa pax junoc te te' yechel Asera ol canoc, ma altar yic incienso yuj yic'jichaañ scomon diosal eb'. Tato icha chi' ol sc'uloc eb', ol sucjoc sat smul eb'.
10 A juntzañ choñab' te tec'an, ol sateloc. Icha te' pat mañxa yajal, mañxalaj anima, cuseltacxoñej ol ajcanoc. Axoñej noc' noc' ol va d'ay. Ol em cutzan noc', ol sc'uxel xil te te' noc', jixc'ab'tac ol ajcan te'.
11 Axo yic ol tacjoquel te', ol laj cot loc'oljoc te' sc'ab', axo eb' ix ix ol molb'an te' c'atzitzal. A jun choñab' tic, malaj jab'oc spensar. Yuj chi' a Jehová b'ojinac eb', mañxo ol cus yuj eb', mañxo ol oc' sc'ol d'a eb'.
12 A d'a jun c'ual chi', ay val tas ol sc'ulej Jehová, ichato ol tec'voc trigo. A jantac macb'il yuuj b'aj ichato ol tec'voc trigo chi', ol cotñej d'a a' Éufrates masanto d'a smojonal Egipto. Palta a exxo israel ex tic, junjunal ol ex sic'jocchaañ yuuj.
13 A d'a jun c'u chi', ol pujoc jun q'uen nivan trompeta chaañ sjaj. A eb' ic'b'ilcanb'at d'a Asiria yed' d'a Egipto, ol javoc eb' yic tz'och ejmelal d'a Jehová d'a jun tzalan yic ejmelal ay d'a Jerusalén.

28

Yab'ixal choñab' Samaria

1 Ob'iltac choñab' Samaria, nivan yelc'och d'a yol sat eb' uc'um añ d'a yol yic Efraín. Yelvanub' yaj d'a jun ac'lic yax sat. Lajan pax icha corona xumactac van stacji d'a sjolom eb' toxo ix te cham yuj añ añ. A eb' cajan d'a Samaria chi', añej uq'uel añ syac' eb'.
2 A Jehová ix sic'anel jun viñ vinac te tec'an, te jelan d'a oval. Ol javoc viñ yed' yip, icha yaxñab' calan yed' q'uen sacb'at. Ol javoc viñ icha chacxuxum ic' smac'an chaañ tastac, icha pax yic syac'an yoval a' b'eyuma' yic tz'el a' b'aj sb'eyi. Yuj yip viñ chi', ol em lañnaj choñab' Samaria chi'.
3 A jun choñab' nivan yelc'och d'a eb' uc'um añ chi', ol steq'uem jun viñ ay yip chi'.
4 A jun choñab' ay d'a pañan te yax sat vach' yilji chi', aton jun lajan icha junoc taquiñ corona chi', ol satjoqueloc. Icha val sat te' higo spet eluli, elañchamel slojib'at yuj junoc mach tz'ilani, icha chi' ol aj jun choñab' chi'.
5 A d'a jun c'u chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, icha junoc corona te vach' yilji, icha chi' ol aj d'a eb' anima olto can d'a schoñab'. Icha stzalaj junoc mach yed' scorona, icha chi' ol aj stzalaj eb' yed' Jehová.
6 A Jehová chi' ol ac'an sna eb' juez yic vach' ol yutoc eb' sch'olb'itan yaj eb' anima. Ol yac' pax yip eb' soldado yic stañvan schoñab'.

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Jerusalén

7 A eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ schecab' Dios, tz'ec' ch'umch'on eb' viñ uq'uel añ, squistalax eb' viñ yuj yoval añ chi'. Ayic sq'ue añ d'a sjolom eb' viñ schecab' Dios chi', scomon naanq'ue eb' viñ yalanel slolonel Dios, axo eb' viñ sacerdote chi', max sb'olaj yaj eb' anima eb' viñ d'a stojolal.
8 Masanil smexa eb' viñ mictac sat, xejtac sat yuj eb' viñ, mañxa jab'oc sat smexa eb' viñ chi' vach'.
9 Syalan eb' anima vuj a in tic: ¿Mach snib'ej jun vinac tic sc'ayb'ej? ¿A am d'a eb' vanto yel d'a yim, aton eb' maxtzac chuni?
10 ¿Tas yuj jab'jab'il yalan viñ d'ayoñ, icha svulvon eb' unin vanto yel sti'? xchi eb'.

11 Tato malaj sgana eb' yab'ani, a Dios ol ac'lab'an eb' ch'oc nacional yalan d'a eb', ichato toñej ol vulvon eb' ol yab' eb'.
12 Aton d'a eb' b'uchvajnac chi' alb'il icha tic: Ina val ic'oj ip tic, yic'ocab' yip eb' c'unb'inac, siclab'ocab' sc'ol eb', xchi Jehová, palta maj schalaj yab' eb'.
13 Yuj chi', a slolonel Jehová ol alchaj d'a eb' d'a jab'jab'il icha svulvon eb' unin vanto yel sti'. Yuj chi', ayic ol b'eyec' eb' pac'jab' ol aj stelvi eb', ol echnaj eb', ol can eb' d'a yaal, ol ic'jocb'at eb' d'a ch'oc nacional.
14 Ex yajal eyaj d'a Jerusalén tic, ex b'uchumtac, ab'ec val slolonel Jehová:
15 Yujto ix eyal icha tic: Ay co lajti' yed' yajalil chamel, yuj chi' ayic ol javoc tas ol oñ sataneloc icha a' eluma', malaj tas ol oñ ic'anoc, yujto a juntzañ lolonel es ix cac'och yipoc co c'ool, ol co col co b'a d'ay, xe chi.
16 Yuj chi', a Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol vaq'uem junoc mach yipumaloc Sion. A jun chi' sic'b'ilel vuuj, malaj b'aq'uiñ ol sateloc, te nivan yelc'ochi, lajan icha junoc q'uen q'ueen tz'emcan d'a yesquinail junoc pat. A eb' tz'ac'anoch yipoc sc'ool, malaj b'aq'uiñ ol can eb' d'a q'uixvelal.
17 A d'a Sion chi', ol vac'lab'ej in tojolal icha tz'ajem ch'añ cuerda, ma plomo yic yechel pat, xchi Jehová chi'. Palta a es ix eyac'och yipoc e c'ool chi', a q'uen sacb'at ol sataneloc. Axo b'aj tze col e b'a chi', a a' eluma' ol cuchanb'atoc.
18 A e lajti' ix eyac' yed' yajalil chamel chi', ol sateloc. Ayic ol ja jun icha eluma' d'a eyib'añ chi', ol ex can d'a yalañ yuuj.
19 Ayic ol javoc d'a juntac el, ol ex cuchjocb'at yuuj. Junjun q'uiñib'alil, ma c'ual d'ac'val ol ja d'ayex. Ayic ol eyab'an yab'ixal jun chi', ol ex ib'xocq'ueoc.
20 Lajan ol ex aj icha junoc mach svay d'a junoc ch'at tzapan steel yed' junoc c'u' lod'an sat.
21 Icha yutejnac Jehová yac'an oval d'a lum svitzal Perazim yed' d'a lum yac'lical Gabaón, icha chi' ol yutoc sc'ulan junoc tas satub'tac, junoc tas mañ tañvab'iloc eyuuj.
22 A ticnaic jun, mañ ex b'uchvajoc, yic vach' max nivtaj eyaelal. Ix vab' tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil. Toxo ix sna'a to ol satel masanil smacb'en jun choñab' tic.
23 Maclejec eyab' tas ol vala', scham val eyab'an in lolonel:
24 A junoc viñ sb'oan smunlajel yic tz'avvi, mañocñej d'ocoj lum syac' viñ yed' q'uen arado, mañ toñejoc pax ste choc'b'itej lum viñ yed' q'uen rastrillo.
25 Ayic toxo ix b'o luum, syavan yiñatil añ eneldo viñ yed' añ comino, syavan pax ixim trigo viñ d'a stzolal. Axo d'a stitac syavej ixim cebada viñ yed' ixim avena, icha b'aj smoj yavchaji.
26 A Dios tz'ac'an nachajel yuj viñ tas tz'aj smunlaji.
27 Yujto a añ eneldo chi', max tec'chaj añ, max ec' pax junoc carreta d'a yib'añ añ comino chi'. Toñej smac'jiel añ eneldo chi' yed' junoc te te', axo añ comino chi', smac'chaj añ yed' junoc te' jixc'ab' te'.
28 A ixim trigo stec'ji ixim, syal yec' junoc carreta d'a yib'añ ixim, palta tato añeja' yec' te' d'a yib'añ ixim, spoj ixim sat chi'.
29 Icha chi' syutej Jehová Yajal d'a Smasanil snaan tas ol sc'ulej. Satub'tac yilji tas nab'il yuuj, tz'elñejc'och yuj sjelanil.

29

1 Ay..., ob'iltac val choñab' Jerusalén, scuch Yaltar Dios, b'aj ec'nac cajan viñaj David. Ec'ocab' juntzañ q'uiñ tz'ec'taxoni.
2 A Dios ol ac'anoch eb' anima d'a jun choñab' tic d'a ilc'olal yed' d'a cusc'olal. Ol laj c'acvoc eb' yab'an syail. Axo jun choñab' tic, icha junoc altar ol ajcan d'a yichañ Dios.

3 Ol scheccot soldado Jehová yic tzul yoyan sb'a eb' d'a spatictac Jerusalén tic, ol sb'oanoch jun muro eb' b'aj ol och oyan d'a spatictac chi'. Ol sb'oanpaxoch sb'achte' eb' yic syac'an oval eb' yed'oc.
4 Ol ac'joc telvoc Jerusalén, ichato ol ec'can telan d'a sat luum, axo d'a sat lum chi' ol lolonq'ue eb' aj choňab' chi'. Toxoňej ol q'ue b'ulnaj eb' slolon d'a cal pococ, icha slolon junoc mach yed' spixan chamnac.
5-6 Axo ol ajoc, elaňchamel ol yac'och yaelal Jehová d'a yib'aň masanil eb' ayoch ajc'olal d'a Jerusalén tic. Ol mac'vaj c'u, ol ec' quixcab', ol ec' nivac oval ic'ňab' ayxo smay sc'aňi yed' nivac c'ac' satanel tastac. A eb' ajc'ol chi', maňxo jantacoc sb'isul eb', palta lajan ol ajcan eb' icha lum pococ. A eb' tzex ixtani, ol ic'chajcanb'at eb' icha tz'aj yic'chajb'at smatz'il ixim trigo yuj ic'.
7 Masanil juntzaň choňab' maňxo b'ischajb'enoc chi', aton eb' tz'ac'an oval yed' jun choňab' scuch yaltar Dios, oymajnac eb' d'a spatic, spojanem smuroal eb', lajan ol yutoc sb'a eb' icha junoc mach ay tas svayichej d'ac'valil.
8 A mach ay svejel svayichej sva'i, palta axo yic tz'el svayaň, aňeja' yoch svejel. Ma icha mach stacji sti' svaycani, axo d'a svayich, syuq'uej a' syila', palta axo yic tz'el svayaň, aňeja' stacji sti', taquiň q'uilinac yol sjaj. Icha chi' ol aj yelc'och juntzaň choňab' maňxo b'ischajb'enoc ayoch yac'an oval yed' tzalan Sion tic.
9 Ex aj Jerusalén, b'eyaňecňej yed' e maň pensaril, ichato max eyil jab'oc. Ec'aňecňej quetcon icha uc'um aň, vach'chom malaj aň tzeyuq'uej.
10 Yujto a Jehová ix ac'ancot jun nivan vayaň d'a eyib'aň. Axo eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios tz'ilan tas sjavi d'a eyib'aň chi'. A Jehová ix macan spensar eb', icha tz'aj smacchaj sat junoc mach svay yed' junoc c'apac.
11 Yuj chi' masanil tas syal eb' schecab' Dios, lajan ol ajcan icha tas tz'ib'ab'ilcan d'a junoc tas, palta to macan, ayoch selloal. Tato tz'alchaj d'a junoc mach syal yavtani: Avtej jun um tic, tato xchi d'ay, syalan icha tic: Max yal-laj vavtani, yujto macan, ayoch selloal, xchi.
12 Tato tz'ac'chajpax d'a junoc mach to max yal yavtani: Avtej jun tic, tato xchi d'ay, syalani: Max yal-laj vavtani, xchi.
13 Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin icha tic: A juntzaň anima tic, stz'ac yal eb' to tzin yic'chaaň eb', stz'acan yal eb' to ay velc'och d'a yol sat eb', palta axo val spensar eb' najat yajcanel d'ayin. Stz'ac yaq'uem sb'a eb' d'ayin, palta aňej juntzaň schecnab'il eb' anima snaq'uei, a syac' eb' c'ayb'ajoc.
14 Yuj chi' a juntzaň tas satub'tac yilji ol in ch'ox yil jun choňab' tic, toxoňej ol sat sc'ol eb' yuuj. A sjelanil eb' jelan yed' yaj pensaril eb' aj pensar, ol sateloc, xchi Jehová.
15 Ob'iltac val eb' te vach' syutej sc'ub'anel tas nab'il yuuj yed' tastac sc'ulej eb' d'a elc'altac d'a Jehová yalani. Syalan eb' icha tic: Malaj mach tzoň ilani, malaj mach tzoň ojtacaneli, xchi eb'.
16 Palta a ex tic, q'uexaň tzeyutej. ¿Tocval lajan lum tz'acb'il lum yed' mach stz'acani? ¿Tom syal yalan lum d'a mach stz'acan chi' icha tic: Maňoc ach ix in a tz'aca'? Mato syal lum icha tic: A ach tic maň ojtacoc tas tza c'ulej, ¿tocval xchi lum d'ay?

Alb'ilcani to ol colchaj choňab' Israel

17 Quenxoňej val tiempo ol ochcan lum yax luum b'aj sb'o munlajel, axo lum b'aj sb'otaxon munlajel chi', ol ochcan lum yax lumal.
18 A d'a jun c'ual chi', a eb' max ujitaxon yab'ani, ol yab' eb' yavtaj junoc tas tz'ib'ab'il. Axo eb' max uji yilani, ol yil eb', ichato ol ic'chajelta eb' d'a scal q'uic'alq'uinal.
19 A eb' emnaquil yaji, ol te tzalaj eb' d'a Jehová. A eb' te meb'a', ol te tzalaj eb' d'a sDiosal Israel Axoňej Ochi.
20 A eb' malaj yelc'och yetanimail d'a sat, ol lajvoquem eb'. A eb' pit syutej sb'a, maňxo junoc eb' olto canoc. A eb' aňej chucal sna'a, ol satel eb',

21 aton eb' snaanq'ue esal lolonel d'a spatic yetanimail. Aton eb' scachan eb' juez yic max
ac'jioch syaelal eb' chuc, syac'an es eb' yic mañ tojoloc tz'aj sb'o yaj d'a eb' malaj
smul.
22 Yuj chi' a Jehová sDiosal Israel, Jun coljinaccanel viñaj Abraham, a tz'alan icha tic: A
ticnaic ex in choñab', ex yiñtilal viñaj Jacob, mañxa b'aj ol ex q'uixvoc, mañxa b'aj
ol chacb'oc e sat yuj q'uixvelal.
23 Yujto a eb' eyiñtilal ol yil eb' tas ol in c'ulej d'a scal, ol yojtaquejel eb' to A inxoñej Ochi,
nivan ol aj velc'och d'a yol sat eb', a in e Diosal in israel ex tic.
24 A eb' ayoch d'a somc'olal, ol sc'ayb'ej jelanil eb', a eb' b'uchumtac ol scha yab'
c'ayb'ub'al eb', xchi Jehová.

30

Ob'iltac eb' snib'an scolval Egipto

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Ob'iltac eb' anima tz'ec' val d'a yib'añ. Tzijtum tas sna eb' d'a yol yico', max yal eb' vab'i.
Comonñej sb'o junoc trato eb' sch'ocoj, mañoc in pax svac' sc'ulej eb'. Yuj chi' te
nivan tz'aj smul eb' d'a yib'añ.
2 Elañchamel sb'at eb' d'a Egipto, max sc'anb'ej eb' d'ayin. Snib'ej eb' scolji yuj yipal viñ
sreyal Egipto chi', syac'anoch eb' yipoc sc'ool.
3 Palta a scolval jun viñ rey chi', q'uixvelal ol utajcan eb' yuuj, ol somchajcanq'ue eb' yuj
scolval jun nación chi'.
4 Vach'chom ayb'at eb' schecab' eb' d'a choñab' Zoán yed' d'a choñab' Hanes,
5 q'uixvelal ol utaj eb' yuj Egipto chi'. Malaj jab'oc tas ol yic' eb' d'ay, mañ ol colvaj jab'oc
d'a eb'. Añej to ol q'uixvoccanel eb' yuuj, xchi Jehová.
6 A tas ix yal Jehová yuj noc' noc' ay d'a yol yic Neguev: A d'a jun lugar chi' te ay smay.
Ata' cajan noc' choj, jantac yoc' noc' ta'. Ay noc' ajavchan yed' noc' chan sjeñvi. Ata'
tz'ec' noc' chej yed' noc' camello scuchanb'at sb'eyumal choñab' Judá yic syac'an
silab'oc d'a Egipto, palta a jun nación chi' max colvaj jab'oc.
7 A jun nación chi' max yal-laj yuuj, max techaj scolvaji, yuj chi' svac' sb'iej icha tic: Noc'
te ay smay yel yav, palta malaj tas syal yuuj, xchi Jehová.
8 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic tz'ib'ejcan masanil tas van valan tic d'ayach
d'a yichañ eb' etchoñab' tic, yic scan yab'ixal d'a eb' d'a junelñej, yic snaanñejcot
eb'.
9 A eb' anima tic, te pit eb', yiñtilal esalvum eb'. Malaj sgana eb' syab' in checnab'il a in
Jehová in tic.
10 Syalan eb' d'a eb' in checab' icha tic: Mañ eyal d'ayoñ tas ix ac'ji eyil chi'. Mañ eyal
lolonel yic tojolal. A sco c'ana' to añej lolonel sco nib'ej scab'i, a tzeyala'.
11 Elañec d'a yol co b'e. A co Diosal a oñ israel oñ tic Axoñej Ochi, mañxo eyalcot d'ayoñ,
xchi eb', xchi Jehová.
12 Yuj chi', a in e Diosal in a ex israel ex tic to A inxoñej Ochi, sval icha tic: A ex tic ix e
patiquejel jun cachnab'il, axo pitalil yed' chucal tzeyac'och yipoc e c'ool.
13 Yuj chi' a eyaelal ol em d'a eyib'añ yuj e mul chi', lajan ol aj icha junoc muro pojeltacxo,
tz'eyanxoeq'ui. Yalxoñej janic' ol em laññajoc.
14 Ol ex satjoquel icha junoc nivan xalu smac'jipojoc, mañxa nivanc'olal d'ay. Axo stitac
lum chi', mañxa jab'oc syal yoch lechlab'il, maxtzac yalpax yic'jib'at jab'oc tzac'ac'
d'a cusinu yed'oc, xchi Jehová.
15 A Cajalil, aton Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic Axoñej Ochi, a tz'alan icha tic:
Meltzajañec d'ayin. Aq'uec in och yipoc e c'ool. Mañ ex och ilc'olal. Icha chi' ol
aj e colchaji, xchi. Palta max e cha eyab'i.

16 Añej to tzeyal icha tic: Maay, a oñ tic ol oñ q'ue d'a yib'añ chej, ol oñ b'at elelal, xe chi.
Yelton tzeyala', ol ex b'at elelal chi'. Tzeyalanpax icha tic: Ol oñ q'ue d'a yib'añ noc'
chej jelan sb'eyi, xe chi. Palta yelxo ec'b'al jelan sb'ey eb' eyajc'ol chi' d'a eyichañ.
17 Añej d'a jun pitañ eb' ajc'ol chi', jun mil ex ol ex el elelal. Vach'chom añej ovañoc eb'
ajc'ol chi', ol ex el elelal e masanil d'a eb'. Jayvañexxoñej ol ex canoc, icha scan
liñan junoc te te' d'a jolom vitz, ma icha bandera d'a chon tzalan, xchi Jehová chi'.

A yoq'uelc'olal Dios d'a schoñab'

18 Palta te nivan tz'oc' sc'ol Jehová d'ayex, tañvab'il ex yuuj. Tato vach' tzeyutej e b'a,
ol oc' sc'ol d'ayex, ol ex yac'an nivanc'olal, yujto tojol toni. A eb' tz'ac'anoch Jehová chi'
yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. 19 Ex aj Sion, ex cajan ex d'a Jerusalén, mañxo ol ex oc'oc. A
Jehová ol oc' sc'ol d'ayex ayic ol yab'an yel eyav. Ayic ol eyalan e b'a d'ay, ol tac'voc d'ayex
d'a elañchamel. 20 Vach'chom tzex ec' d'a scal syaelal yuj Dios Cajal, palta e c'ayb'umal
yaji. Mañxo ol sc'ub'ejel sb'a d'ayex, palta ol eyil yed' e sat. 21 Tato ol ex el d'a e b'e, tzex
b'at d'a e vach', ma d'a e q'uexañ, ol eyab' yalji jun lolonel d'a e patic icha tic: Mañ ex b'at
ta', ina sb'at b'e tic, b'atañec d'ay, xchama. 22 Ol e patiquejel juntzañ yechel nab'a plata
yed' e comon dios ayoch oro d'ay, ol eyumancanel icha c'alem yajb'entac yilji. 23 Ichato
chi' b'ian, ol yac'ancot ñab' Jehová chi' d'a yib'añ tas tzeyavej, te vach' ol ajoc. A noc'
e vacax d'a jun tiempoal chi', toxoñej ol actajcan noc' b'aj ol vaoc. 24 A noc' e vacax
yed' noc' e b'uru smunlaji, vach' ixim cebada ol sc'ux noc'. 25 Ayic ol c'och sc'ual yem
lañnaj yed'tal eb' eyajc'ool, ayic ol cham eb' smasanil, tzijtum a' nivac a' ol elta secnaj
d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquiltac. 26 Axo yoc q'uen uj, icha yoc c'u ol ajcanoc. Axo
pax yoc c'u chi', uquel ol aj yoval yoc. Icha val yoc uqueoc c'ual ol aj jun c'ual chi'. A val
ta' ol b'oxoc sc'ol schoñab' Jehová yuuj. Ichato ol spich yechen eb' lajvinac yuuj.

Yaelal ol javoc d'a yib'añ Asiria

27 Ilecnab' scot Jehová d'a najat. A yoval sc'ool lajan icha te' c'ac' sq'ue ñilñon yoc. Ayic
sloloni, lajan icha te' c'ac' stz'ab'at tastac yuuj.
28 Yuj slolonel chi' satel eb' ajc'ool, icha val junoc nivan eluma' tz'el d'a smelemal,
sq'uec'och a' d'a sjaj eb'. Ol ic'jocb'at eb' ayoch ajc'olal d'ay, icha yel smatz'il
ixim trigo yuj ic' ayic schayaj ixim. Ichato ol ac'jococh sfreno eb' anima chi', yic
tz'ic'jib'at eb' b'aj ol satel yuj Jehová chi'.
29 Palta a exxo tic, ol ex b'itanoc, icha tzex b'itan d'ac'valil ayic tz'och q'uiñ ayic tze
naancot tas aj yelnaccot eb' e mam eyicham d'a Egipto. Tzalajc'olal eyico', icha
ayic tze pu'an e flauta ayic tzex q'ue d'a stzalanil stemplo Jehová Scolumal Israel.
30 Ol yac' Jehová ab'chaj sjaj, chaañ yel yav, ol sch'oxanel spoder yed' yoval sc'ool, icha
te' c'ac' satanel tastac yed' nivac ic' ñab' yed' sc'añ c'u yed' sacb'at.
31 Ayic ol yab'an sjaj Jehová eb' aj Asiria, ol te xiv eb', ichato ol mac'joc q'uichaj eb' yuuj
yed' sq'uen c'ococh.
32 Ayic ol spajanoch juntaqueloc sc'ococh Jehová d'a eb' aj Asiria chi', ol och tañb'il yed'
arpa yuj eb' schoñab'. Te ay smay jun oval ol och d'a Asiria yuj Jehová chi'.
33 Yujto toxon b'ob'il jun yed'tal viñ sreyal Asiria yed' eb' soldado yuj Jehová, b'aj ol tz'a
snivanil eb'. A jun yed'tal chi' te levan sat, jul pax yich, b'ud'an yed' te' c'atzitz. A
Jehová ol ac'anoch sc'ac'al yed' slolonel, ol q'ue ñilñon yoc icha azufre.

31

Cachnab'il d'a eb' sna scolji yuj Egipto

1 Ob'iltac eb' b'at c'anan scolval Egipto. A eb' soldado yic Egipto chi', te nivan sb'isul noc'
schej eb' yed' scarruaje, te ay pax yip eb'. A juntzañ chi' syac'och eb' yipoc sc'ool,
palta max q'ue q'uelan eb' d'a Jehová sDiosal Israel Axoñej Ochi, max sc'anpax
scolval eb' d'ay.

2 Palta te jelan pax Jehová chi', ol yic'cot somc'olal d'a yib'aň eb'. Max ec'b'at tas syal d'a
spatic jun choňab' chuc yed' d'a spatic eb' scolvaj d'a eb' sc'ulan chucal chi'.
3 A eb' aj Egipto chi' animaňej eb', maň Diosoc eb'. Axo noc' schej eb', noc'ňej val noc',
tocval espíritu noc'. Yuj val chi' jun, ayic ol yic'anchaaň sc'ab' Jehová, ol telvoc eb'
colvajum, ol telvoc pax eb' scolji, junňej ol aj scham eb'.
4 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin icha tic: Ayic tz'el yav noc' nivac choj, ayic
van schianb'at junoc calnel noc' toxo ix yic'a', maxtzac xivlaj noc' ayic tz'el yav
eb' taňvum calnel xib'tani, vach'chom tzijtum eb' tzoymaj d'a spatictac noc'. Icha
chi' ol vutej in b'a, malaj mach syal in scachanoch vaan yic tzin emul in col tzalan
Sion.
5 Icha syutej noc' much staňvan yune' d'a yol so', tz'ec' jeňeňoc noc' d'a yib'aň, icha val
chi' ol vutej in taňvan choňab' Jerusalén, ol in taňvej, ol in colani, xchi.
6 Ex vetisraelal, meltzajaňec d'a Jehová b'aj pit ix eyutej e b'a.
7 Yujto ayic ol e chacanel juntzaň yechel ix e b'o yuj e pitalil, aton juntzaň yechel b'ob'il
yed' q'uen plata yed' q'uen oro,
8 ol telvoc Asiria yuj q'uen espada maň animaoc ol ac'lab'anoc. Ol elcan lemnaj eb'
soldado, axo eb' ol yamchajoc, ol ochcan eb' checab'oc.
9 Yuj val xivelal, ol b'at viň sreyal eb' elelal yed' eb' yajalil eb' soldado, ol yactejcan
sbandera eb'. A Jehová ay yic altar d'a tzalan Sion, a tz'alan jun tic, a yoval sc'ol
tz'och sc'ac'al d'a Jerusalén.

32

A viň rey tojol

1 Ay val jun viň rey ol ac'an yajalil d'a stojolal, ay pax eb' yajal d'a yalaň smandar viň te
vach' ol yutej yac'an yajalil.
2 Junjun eb', ichato co columal ol aj eb' d'a jun oval ic' yed' d'a jun oval ic' ňab'. Icha a a'
d'a lum taquiň sat, ma icha yeňul junoc q'uen nivan tenam d'a tz'inan luum, icha
chi' ol aj eb'.
3 A eb' anima ichato max uji yilani, ol yil eb'. Axo eb' ichato max uji yab'ani, ol scha yab'
eb'.
4 A eb' maň chamoc snaan tas syala', ol tojolb'oc spensar eb'. Axo eb' tz'el squeec sloloni,
ol b'o slolon eb'.
5 A junoc anima amancotan, maňxo ol alchaj vach'il. Axo junoc mach jelan smusan sat
eb' anima, maňxa jab'oc ol aj yelc'ochi.
6 Yujto a eb' anima amancotan chi', aňej pensar malaj yelc'och syal eb'. Aňej chucal sna'
sc'ulej eb' d'a spensar chi', snib'ej eb' smac'vaji, syalan chucal lolonel eb' d'a spatic
Jehová. Max siej jab'oc tas eb' d'a eb' tz'och svejel yed' d'a eb' ay staquiňtial.
7 A eb' ixtum anima chi', syic' yip eb' yuj tas sc'ayb'ej d'a chucal, snaanq'ue chucal eb'.
Tz'ixtaj eb' meb'a' snib'ej sb'o yaj yoval yuj yes eb'.
8 Axo eb' vach' sc'ool elb'enňej yuuj, yuj svach'il eb' chi', vach'ňej tz'elc'och eb'.

A scachnab'il eb' ix ix

9 A exxo ix ex tic, a ex te junc'olalňej eyajeq'ui, malaj tas tze na'a, ab'ec val tas ol val
d'ayex.
10 A ticnaic malaj tas tze na'a, palta jun, yab' val icha tic junab', tzex xivq'uei, yujto
maňxalaj sat avb'en ol yac'a', maňxa sat te' uva ol molchajoc.
11 A ex val malaj jab'oc tas tze na' tic, xivaňec, iq'uequel e pichul vach' ayoch eyuuj.
Aq'uecoch pichul ya sva'i, yic tze ch'oxaneli to ayex och d'a syaelal.
12 Ch'oxequel e cusc'olal chi', yujto ix ixtaxel lum e luum yax sat b'aj te vach' tz'aj avb'en.
13 Yujto axoňej te' q'uiix yed' aň aňc'ultac ol q'uib'canq'ue d'a yol co choňab' yed' d'a
yoltac juntzaň pat b'aj tz'och q'uiň yic tzalajc'olal.

14 A spalacio eb' viñ nivac yajal, cuseltac ol ajcanoc, ol can tz'inan schoñab' eb' viñ. A choñab' vach' yajoch smuroal, ol ochcan svaynub'oc noc' noc'. Ata' ol yic' yip noc' caltacte'al b'uru d'a tzalajc'olal, ol laj va noc' vacax ta'.
15 Palta ayic ol javoc Yespíritu Jehová d'a quib'añ junelxo, a lum taquiñ luum, ol yaxb'ocxi sat luum. Jantac sat avb'en ol yac'xi d'a luum.
16 Axo d'a masanil lugar, ol b'eyb'alaj tojolal yed' vach'ilal.
17 Yujto sb'eyb'alaj tojolal chi', yuj chi' ay junc'olal, tzalajc'olal yed' vach' pensaril d'a masanil tiempo.
18-19 Vach'chom ol laj lañchaj te te' yuj q'uen sacb'at, vach'chom ol satel juntzañ nación, palta ex vetchoñab', junc'olal ol ex ajoc, ol eyac' tzalajb'oc e c'ool b'aj ol ex cajnajoc.
20 Vach' eyico' yujto mañ jantacoc a a' b'aj vach' ol och yalil eyavb'en, te ay pax b'aj ol yal sva noc' e vacax yed' noc' e b'uru.

33

A Jehová ayoch yipoc co c'ool

1 Ob'iltac ex, ex satumel anima, ex ixtum anima. Malaj mach tzex sataneli, ma tzex ixtani. Ayic ol lajvoc e satanel eb', tzeyixtanpax eb', ol ex satjoqueloc, ol ex ixtajpaxoc.
2 Mamin Jehová, oc'oc val a c'ol d'ayoñ, yipc'olal aj cuuj. Ochañ qued'oc d'a junjun c'u ayic ay co yaelal, tzoñ a colani.
3 Ayic syab'an eb' anima to scot oval, sb'at eb' elelal. Ayic tzach javi oñ a colo', sacleminac sb'at juntzañ choñab' elelal.
4 Icha val tz'aj satanel avb'en noc' c'ulub', icha chi' ol aj satjiel sb'eyumal eb' cajc'ool.
5 Mamin Jehová, nivan ton val elc'ochi, cajan ach d'a satchaañ. A ach ol ic'b'ey eb' aj Sion d'a vach'ilal yed' d'a stojolal.
6 Ol ac' stec'anil eb', sjelanil yed' yaj pensaril eb'. A juntzañ chi' ol colan eb'. Axo yic ol ach sc'anab'ajan eb', ichato sb'eyumal eb' ol ajoc.
7 Ab'ec val yel yav eb' soldado d'a yoltac scalleal e choñab' yuj xivelal. Ab'ec val yel yav eb' xid'naquec' sc'an junc'olal.
8 A juntzañ b'e, ix laj can tz'inan, mañxa mach tz'ec' d'ay yuj xivelal. Ix juvib'at strato eb' ix yac'a'. Ix paticajel eb' ix xid'ec' sb'o trato chi', mañxa mach ay yelc'ochi.
9 Ix cuscanq'ue lum luum, ix juvicanb'at yilji luum. Ix q'uixvicanq'ue lum Líbano, yujto ix ch'acjiel ste'al luum. Axo lum pañan yic Sarón, ix ochcan lum tz'inan lumal, axo lum Basán yed' lum vitzal Carmelo, ix can sañan luum.
10 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A ticnaic jun, ol in q'ue vaan, ol in ch'oxaneli to te nivan in poder.
11 A tas nab'il eyuuj yed' tas toxo ix e b'o'o, lajan icha c'alem, ma icha añ ac. Ol in pub'at vic' d'ay, ol tz'ab'at smasanil.
12 A e choñab', taañxoñej ol ajcanoc, ol scha sc'ac'al icha stz'ab'at te' taquiñ q'uiix.
13 Mach ex najat ayex yed' ex lac'an ayex, ilecnab' val tastac ix in c'ulej, scham val eyojtacanel in poder, xchi Jehová.
14 A eb' chuc sb'eyb'al ay d'a Sion, tz'ib'xi eb' yuj xivelal. A eb' malaj yelc'och Dios d'ay, tz'ib'xi eb', syalan eb' icha tic: A yoval sc'ol Dios, lajan icha jun c'ac' mañxa b'aq'uiñ stupi. ¿Tom ayto junoc oñ ol yal co colchaji? xchi eb'.
15 A eb' ol colchajoc: Aton eb' sb'eyb'alan tojolal, eb' añej yel syala', eb' malaj sgana tz'och b'eyumal yuj schaan tumin d'a elc'altac, eb' max yac'och sb'a yuj schamel junoc anima, syic'anpaxel sb'a eb' d'a scal chucal.
16 Aton eb' chi' ol colchajoc, malaj tas ol sna eb', ichato cajanec' eb' d'a junoc choñab' vach' yajoch smuroal, ayñej tas ol sva eb' yed' tas ol yuq'uej eb'.

17 Ayic ol eyilan jun Rey te ay stziquiquial, ol eyilpaxi to te najat ol c'och smacb'en jun nación tic,
18 ol e naancoti tas ajnac e xiv d'a yalaňtaxo, ol eyalan icha tic: ¿Tas ix sc'ulej eb' viň ch'oc nacional sc'ananel q'uen tumin d'ayoň? ¿Tas ix sc'ulej eb' viň tz'echtan q'uen tumin chi'? ¿Tas ix sc'ulej eb' viň slaj b'isan juntzaň yed'tal eb' soldado yuj snaan eb' jantac sb'eyumal co choňab'? xe chama.
19 Maňxa b'aq'uiň ol eyil eb' ac'umtac d'a e cal, eb' ch'oc nacional ch'oc tial syala', max eyab' tas syal eb'.
20 Ol eyil choňab' Sion, b'aj scac'taxonoch q'uiň, aton Jerusalén, jun choňab' b'aj junc'olal ol oň ajoc. Maňxa b'aq'uiň ol q'uexmajoc. Icha junoc mantiado scanňej, max chocjiq'ueta yestacail, max d'iňchaj junoc sch'aňal, icha chi' ol ajoc.
21 Ata' ol sch'ox sb'a Jehová d'ayoň yed' spoder. Tzijtum a a' levan sat ol b'ey ta', palta maň ol yal yoch eb' ajc'ol yed' snivac barco yac'an oval qued'oc.
22-23 A sch'aňal juntzaň barco chi', maň ol toc'joc tzatzb'oc d'a yoyal, maňxa b'aj ol yac' yip sch'aňal sc'apaquil. Ol pojchajec' tastac ay d'a eb' ajc'ol chi', ipan eb' tz'em sb'ey ol ic'an jab'oc yico', yujto a Jehová ol oň colanoc. A' ol b'oanel tas caji, co Reyal pax yaji.
24 Malaj junoc mach cajan d'a Jerusalén tic ol alanoc: Penaay in, maň xchioc. A eb' cajan d'a jun choňab' tic, ol ic'joquel smul eb'.

34

A Jehová ol ac'anoch syaelal Edom

1 Ex junjun choňab', nitzeccot e b'a tze maclan eyab' tas ol aljoc. Yab'ocab' pax yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay.
2 A Jehová, te aycot yoval d'a masanil nación yed' d'a yib'aň eb' soldado. Toxo ix sna Jehová chi' to ol cham eb', ol satanel eb' smasanil.
3 Ol actajcan b'ulan eb' chamnac chi', ol te q'ue sjab' juntzaň snivanil eb' chi'. Ol ch'ayxoquel jolomtac vitz yuj schiq'uil eb'.
4 Masanil q'uen c'anal ol tzicub'taňajoc, axo satchaaň ol chuljoc b'ec'an. Masanil q'uen c'anal, ol cot taňaljoc q'ueen, icha tz'aj scot xil te' uva, ma te' higo ayic stacji.
5 Ayic ol lajvoc sc'anan yespada Jehová d'a satchaaň, ol yac'anpaxem d'a yib'aň Edom, jun choňab' toxo ix och chamel d'a yib'aň yuuj.
6 Ichato ol och chic' yed' xepu' d'a yespada Jehová, icha tz'aj q'ueen ayic smiljicham noc' calnel yed' noc' chiva tz'ac'ji silab'il. Ol sb'o jun silab' Jehová d'a Bosra, te nivan eb' aj Edom chi' ol chamoc.
7 Ol telvoc eb' icha stelvi noc' c'ultaquil vacax, ma noc' quelemtac vacax, ma noc' mam vacax. Ol ch'ayxoquel sat slum eb' yuj schiq'uil, axo xepual eb' ol b'atcan d'a cal pococ.
8 Aton val d'a jun c'u chi' ol yac' spac Jehová, aton val d'a jun ab'il chi' ol yic'canel yoval sc'ool yuj tas ix utaj choňab' Sion yuj eb'.
9 A b'aj sb'eytaxon a a' d'a Edom chi', a' asfalto ol b'eyoc, axo masanil lum pococ ol ochcan lum azufreal, axo lum sat luum ol scha sc'ac'al lum yuj asfalto chi'.
10 C'ual d'ac'val ol q'ue ňilňon sc'ac'al luum, ol q'ueňej stab'il luum d'a masanil tiempo. Ol actajcan lum d'a junelňej, maňxa b'aq'uiň ay mach ol ec' ta'.
11 Ata' ol aj noc' xoch' yed' noc' cujub'. Ata' ol sb'o so' noc' joj yed' noc' tonton. Cuseltac ol ajcan jun choňab' chi' yuj Jehová.
12 Maňxa b'aq'uiň ol och junocxo rey yic syac' yajalil d'ay. Masanil eb' yajal ol satel eb'.
13 Axoňej te' q'uiix ol q'uib'q'ue d'a spalacio eb', axo d'a yed'tal eb' soldado, a te' sac q'uiix ol q'uib'canq'ueoc. Axoňej noc' oques ol aj ta' yed' noc' avestruz.

14 Ata' junn̈ej ol aj noc' vaax yed' noc' oques, axo noc' c'ultaquil chiva, ol laj yavtej sb'a
noc' ta'. Ata' ol cajnaj juntzaṅ noc' noc' xib'tani, juntzaṅ noc' sjen̈vi d'ac'valil.
15 Ata' ol sb'o so' noc' cujub', ol em sn̈olob' noc', ol elta yune' noc' ta'. Ol smolb'an sb'a
noc' yic staṅvej sb'a. Ata' ol smolb'ejpax sb'a noc' ch'acb'a, mojaṅil ol aj noc', jun
noc' smam, jun noc' snun.
16 Sayec eyil b'aj tz'ib'ab'il yuj Jehová. Avtejec b'aj syal icha tic: Masanil noc' noc' sb'inaj
tic, malaj junoc noc' maṅ ol c'och ta'. Malaj junoc noc' maṅ ayoc ec' junoc noc'
nunab'il yed'oc, yujto a Jehová alannac to a Yespíritu ol molb'an noc'.
17 Junjun noc', chequel ol aj yed'tal noc'. A val Jehová chi' ol ch'oxancan yed'tal junjun
noc' b'aj ol ajoc. Yicn̈ej noc' ol ajcan d'a junelṅej, ata' ol cajnaj noc'.

35

Ol jax eb' israel d'a Sion

1 Tzalajocab'q'ue lum taquiṅ luum, ayocab' xumac d'a lum taquiṅ sat.
2 Pac'ocab' aṅ xumac icha aṅ chochol, tzalajc'olalocab' yilji sat luum. A Dios ol ac'an
svach'il yilji sat lum icha lum Líbano, ol yaxb'oc sat lum icha lum vitzal Carmelo,
ma icha lum ac'lic yic Sarón. Ol yil eb' anima smasanil to nivan yelc'och Jehová
co Diosal yed' yipalil.
3 Aq'uec stec'anil eb' malaj yip. Iptzitejec eb' c'unb'inac.
4 Alec icha tic d'a eb' chab'c'olal yaji: Tec'b'ejec e b'a, maṅ ex xivoc, ol javoc co Diosal oṅ
scolo'. Ol yac'anoch syaelal eb' ayoch ajc'olal d'ayoṅ icha val smojal, xe chi.
5 Ichato chi' b'ian, a eb' max uji yilani ol yil eb', axo eb' max ab'ani ol yab' eb'.
6 Axo eb' tz'em sb'eyi ol q'ue tz'itnaj eb' sb'eyi, icha noc' c'ultaquil chej. Axo eb' max
loloni ol avaj chaaṅ eb' yuj tzalajc'olal. A d'a lum taquiṅ luum yed' d'a lum taquiṅ
sat ol q'ueul chulnaj sjaj a' nivac a' sb'eyi.
7 A d'a lum taquiṅ luum, ol aj a' nivac n̈ajab'. A d'a lum taquiṅ val sat yalxoṅej b'aj ol laj
q'ueul sjaj a'. A b'aj cajanec' noc' oques ticnaic, ata' ol q'uib'q'ue te' velec' yed' te'
aj.
8 Ata' ol ec' jun nivan b'e. A jun b'e chi' ol scuchcan Sb'e Eb' Yicxo Dios. A eb' chuc yed'
eb' pitb'inac yuj schucal, maṅ ol yal-laj yec' eb' ta'.
9 A d'a jun b'e chi' malaj junoc noc' choj ol ajoc, malaj pax junoc noc' chium noc' ol ajoc.
Ata' ol ec' eb' colb'ilxo yuj Jehová.
10 A eb' colb'ilxo chi', ol b'itan eb' d'a tzalajc'olal ayic ol c'och eb' d'a Sion. Tzalajc'olal ol
ajcan eb' ta' d'a junelṅej, ol ilchaj vach'ilal yed' tzalajc'olal yuj eb', axo yaelal yed'
oq'uel ol sateloc.

36

Ix yac' oval viṅaj Senaquerib yed' Judá
(2R 18.13-37; 2Cr 32.1-19)

1 Ayic 14 ab'ilxo yoch viṅaj Ezequías reyal, ata' ix syamoch viṅaj Senaquerib sreyal
Asiria yac'an oval d'a masanil choṅab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá, ix ac'ji ganar
juntzaṅ choṅab' chi' yuj viṅ. 2 Vanto yac'an oval viṅ d'a Laquis, ix schecancot jun yajalil
eb' soldado viṅ yed' jun nivan n̈ilaṅ eb' soldado d'a viṅaj rey Ezequías d'a Jerusalén. Ix
javi viṅ b'aj tz'emul yoc a a' d'a jun yed'tal d'a yib'aṅ, b'aj sb'at b'e sc'och b'aj sjuc'chaj
c'apac c'apac. 3 A viṅaj Eliaquim yuninal viṅaj Hilcías yilumal tastac ay d'a viṅ rey, viṅaj
Sebna tz'ib'um yed' viṅaj Joa yuninal viṅaj Asaf stz'ib'an yab'ixal viṅ rey chi', ix elta eb'
viṅ scha viṅ yajalil eb' soldado chi'. 4 Ix yalan viṅ d'a eb' viṅ icha tic:

—Alec juntzaṅ lolonel tic d'a viṅaj Ezequías, to a viṅ sreyal Asiria ec'b'al te nivan
yelc'ochi, a viṅ tz'alan icha tic: ¿Tas ayoch yipoc a c'ool? 5 ¿Tom tza na' to yujṅej lolonel
vach' yalji, sb'at eb' in soldado jelan yac'an oval elelal tza na'a? ¿Mach tzac'och yipoc

a c'ool, yuj chi' te vinac tzutej a b'a d'a vichañ? 6 A svilani to a Egipto tzac'och yipoc a
c'ool. Ichocab' ta', palta a Egipto chi', lajan val icha junoc te' aj cañchajnac, ayic tzoñ
och yub'naj d'a sñi' te', sb'at tz'isnaj te' d'a co c'ab'. Icha chi' yaj viñ sreyal Egipto chi' d'a
mach tz'ac'anoch viñ yipoc sc'ool. 7 Ach Ezequías, tecan tzal icha tic: A oñ tic a Jehová
co Diosal scac'och yipoc co c'ool. Palta ina toxo ix a chec satjiel juntzañ altar b'aj chaañ,
b'aj tz'och eb' anima ejmelal d'a jun e Diosal chi'. Ix alani to junxoñej altar b'aj tz'och
eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ejmelal. 8 A ticnaic b'o junoc a trato yed' viñ vajalil, aton
viñ sreyal Asiria. Syal viñ d'ayach icha tic: Ol vac' chab'oc mil noc' chej d'ayach, tato
tz'ilchaj eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' uuj. ¿Tom ol yal uuj? 9 Tato icha chi', ¿tom ol
tzac'van eyac'an oval yed' jun ñilañ eb' co soldado aj Asiria vanto sc'ayi, vach'chom tze
comon aq'uejoch eb' aj Egipto yed' scarruaje yipoc e c'ool? 10 Añejtona', ¿tom tza na' to
tzoñ comon javi co satel jun choñab' tic tato mañoc Jehová ayoch qued'oc? Aton val ix
oñ checancot ul ex co sateli, xchicot viñ rey, xchi viñ yajalil eb' soldado chi'.

11 Ix tac'vi viñaj Eliaquim, viñaj Sebna yed' viñaj Joa d'a jun viñ yajalil eb' soldado chi'
icha tic:

—Sco c'an d'ayach to a d'a ti' arameo tzach loloni, yujto scab'pax a oñ tic. Mañ al d'a ti'
hebreo yic max yab' masanil eb' anima ayq'ue d'a yib'añ smuroal choñab' tic, xchi eb'
viñ.

12 Palta ix yalan viñ yajalil eb' soldado chi' icha tic:

—Mañocñej d'a viñ eyajalil yed' d'ayex ix in checjicot yuj viñ sreyal Asiria val jun tic,
palta ix in checjicot ul val d'a masanil anima ayq'ue d'a yib'añtac smuroal choñab' tic,
ajun pax eb' ol ab'an syail eyed'oc, yujto ol e lo e tza', ol eyuc'anpax e chul, xchi viñ.

13 Yuj chi' ix q'ue liñan viñ yajal chi', ix avaj chaañ viñ, ix yalan viñ d'a ti' hebreo:

—Ab'ec val tas syal viñ rey ec'b'al te nivan yelc'ochi, aton viñ sreyal Asiria: 14 Mañ
eyac' e b'a ac'joc musansatil yuj viñaj Ezequías chi', yujto mañ ol yal ex scolan viñ d'a
yol in c'ab', xchi viñ rey chi'. 15 Tato syal viñaj Ezequías chi' to añej Jehová tzeyac'och
yipoc e c'ool, syalan viñ d'ayex icha tic: Val yel ol oñ scol Jehová co Diosal, mañ ol scha
ac'joc ganar co choñab' tic yuj viñ sreyal Asiria, tato xchi viñ, 16 mañ e cha eyab' d'a
viñ. Yujto a viñ sreyal Asiria chi' ix in checancot val d'ayex to tzex och d'a junc'olal yed'
viñ, tzeyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' viñ yic vach' ol e lo sat te' eyuva yed' sat te' higo, ol
eyuc'anpax a a' eyictaxoni, 17 masanto ol ex yic'b'at viñ d'a jun lum luum icha val lum
eyic tic, syac' ixim trigo yed' te' uva d'a luum. Ol e b'o ixim pan, ol e b'oanpax vino. 18 Tato
syal viñaj Ezequías chi' to a Jehová ol ex colanoc, mañ eyac' e b'a smusej e sat viñ. ¿Tocval
ay junoc sdiosal juntzañxo choñab' ix yal scolan schoñab' d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria
chi'? 19 ¿B'ajtil ix c'ochcan sdiosal choñab' Hamat yed' choñab' Arfad? ¿B'ajtil ix c'ochcan
sdiosal choñab' Sefarvaim? ¿Tocval ay junoc dios ix colan Samaria d'a yol sc'ab' viñ rey
chi'? 20 ¿Mach junoc sdiosal juntzañ choñab' chi' ix yal scolan schoñab' d'a yol sc'ab' viñ?
¿Tas yuj tze na' to a Jehová ol colanel Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viñ? xchi viñ yajalil eb'
soldado chi'.

21 Numanxoñej ix ajcan eb' anima chi, malaj junoc eb' ix alan junoc b'elañ lolonel,
yujto ix yal viñaj Ezequías chi' to malaj junoc eb' stac'vi. 22 Yuj chi' a viñaj Eliaquim,
viñaj Sebna yed' viñaj Joa chi', ix sñic'chitejb'at spichul eb' viñ, ix b'at eb' viñ yal d'a
viñaj Ezequías masanil tas ix yal viñ yajalil eb' soldado aj Asiria chi'.

37

Ix colji Judá d'a yol sc'ab' eb' aj Asiria
(2R 19.1-37; 2Cr 32.20-23)

1 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj rey Ezequías chi', ix sñic'chitanb'at spichul
viñ. Ix yac'anoch pichul viñ yic cusc'olal, ix b'at viñ d'a stemplo Jehová. 2 Ix checjicot
viñaj Eliaquim chi', viñaj Sebna chi' yed' eb' sacerdote te icham vinacxo yuj viñaj

Ezequías chi', ayoch pichul ya sva yuj eb', ix cot eb' d'ayin schecab' in Jehová, a inton Isaías in tic. 3 Ix ul yalan eb' tas ix yal viñaj Ezequías chi' d'a eb', ix yalan eb' d'ayin icha tic: A ticnaic, ayoñ och d'a cusc'olal, d'a syaelal yed' d'a q'uixvelc'olal. Icha val junoc ix ix van yalji yune', tz'el yip ix, icha chi' caji. 4 Comonoc val ix yab' Jehová co Diosal, juntzañ lolonel ix yal jun viñ yajalil eb' soldado ix scheccot viñ sreyal Asiria chi', yic tzul b'uchvaj viñ d'a co Diosal pitzanñej. Comonoc val sjavi yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová co Diosal, yuj tas ix yal viñ chi'. A ticnaic lesalvañ cuj a oñ ixto oñ can tic, xchi eb' checab' chi'.

5 Ayic ix vab'an tas ix yal eb' schecab' viñ rey chi', 6 ix valan d'a eb' to sb'at yal eb' d'a viñ rey chi' tas ix aj yalan Jehová. Ix valan icha tic: Mañ ach xiv d'a juntzañ b'uchval lolonel ix ul yal viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi' d'ayin. 7 A in ol vac'b'at junoc comon ab'ix d'a scal eb'. Ayic ol yab'an jun ab'ix jun viñ rey chi', ol meltzaj viñ d'a schoñab' yed' masanil soldado. A d'a schoñab' viñ chi' ol vac' miljocchamoc, xchi Jehová, xin chi.

8 Axo ix yab'an jun viñ yajalil eb' soldado chi' to a viñ sreyal Asiria chi' toxo ix el viñ d'a choñab' Laquis, yuj chi' ix meltzaj viñ, ix b'at viñ d'a viñ sreyal Asiria chi' ayic van yac'an oval viñ d'a choñab' Libna. 9 Ata' ix yab' viñ rey chi' to a viñaj Tirhaca sreyal Etiopía van scot yed' jantac soldado yac' oval yed' viñ. Yuj chi' ix stz'ib'ancot schecnab'il viñ rey chi' d'a viñaj Ezequías chi', syalan icha tic: 10 A a Diosal tzac'och yipoc a c'ol chi', a' ol ach colan d'a yol in c'ab' a naani, palta mañ a cha ach yac' musansatil. 11 Ix ab'i tas ix cutej co satanel juntzañ eb' rey yed' schoñab' a oñ sreyal oñ Asiria tic. ¿Tom a achto val ol ach colchajcanoc? 12 ¿Tocval ix colchaj eb' anima yuj sdiosal d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham? Nacot tas ajnac choñab' Gozán, Harán, Resef yed' eb' aj Edén, aton eb' cajan d'a Telasar. 13 Nacot tas utajnacpax viñ sreyal Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena yed' Iva. Icha chi' ix yutej viñ rey chi' stz'ib'ancot schecnab'il.

14 Ix schaanec' jun tas ix stz'ib'ejcot viñ rey chi' viñaj rey Ezequías chi', ix yavtan viñ. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a templo, ix b'at yac'anoch lechan viñ d'a yichañ Jehová, 15 ix lesalvi viñ icha tic: 16 Mamin Jehová co Diosal, Yajal ach d'a Smasanil, a d'a snañal eb' querubín ayach eq'ui. A achñej Dios ach d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. A ach a b'onac satchaañ yed' sat luum tic. 17 Mamin, comonoc tza maclej val ab'i. Ina val juntzañ lolonel ix stz'ib'ejcot viñaj Senaquerib tic d'ayin, aton juntzañ b'uchval lolonel ix yal viñ tic d'a a patic, ach Dios to pitzan achñej. 18 Yelton val Mamin Jehová, a eb' viñ sreyal Asiria chi' ix satanel juntzañ choñab' chi', ix yixtancanb'at slum eb' viñ. 19 Ix sñusantz'a masanil sdiosal eb' viñ, yujto a juntzañ chi', val yel mañ diosoc, yujto b'ob'il yuj anima, nab'a plata, ma te', ma q'ueen. Yuj chi' ix yal satanel eb' viñ. 20 A ticnaic jun Mamin Jehová co Diosal, coloñel d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', yic syojtaquejel masanil nación to a achñej Dios ach, xchi viñaj Ezequías chi'.

21 Ix lajvi chi', ix in checan a in Isaías in tic b'at alchaj d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic: Toxo ix vab' a lesal ix al d'ayin yuj viñaj Senaquerib sreyal Asiria, xchi.

22 Yuj chi' ix yalan juntzañ lolonel tic Jehová d'a yib'añ viñ sreyal Asiria chi':

Ach Senaquerib, a eb' ix cob'estac aj Sion, toñej tzach stzetzej eb' ix. A eb' aj Jerusalén, toñej ol b'at miquiljoc eb' ach sb'uchani ayic elelalxoñej ol ach meltzajoc.

23 ¿Mach jun b'aj ix a comon tec'b'ej a b'a a b'uchani? ¿Mach jun b'aj ix comon q'ue val a jaj ix ic'anchaañ a b'a d'ay? Aton val d'ayin a in sDiosal in Israel to A inxoñej Ochi.

24 Ix a checanpaxcot eb' a checab' yic tzic'an val chaañ a b'a, ix ul yalan eb' d'ayin icha tic: Yed' val jantac in carruaje yic oval in q'uec'och d'a sjolom lum vitz te chaañ d'a yol yic Líbano. Ix in ch'aquem te' c'ute' chaañ steel yed' te' taj te vach' yilji. Ix in q'uec'och d'a lum jolomtac vitz te chaañ b'aj c'ayum te te'.

25 Yalñej b'aj syal in joyan a' uc'b'ila' vuq'uej. Syal vec'ñej d'a a a' d'a Egipto, ichato tupnac a', malaj mach syal in syamanoch vaan, xa chi ix ic'an val chaañ a b'a.

26 ¿Tom maŋ ojtacoc to a in Jehová in svaq'uelc'och masanil juntzaŋ chi'? Atax d'a peca'
nab'il vuuj to ol ujoc juntzaŋ chi', axo ticnaic svaq'uelc'ochi. Yuj chi' ix yal a
satanel juntzaŋ choŋab' vach' yajoch smuroal, toxoŋej ix q'uecan b'ulan sc'ajil
uuj.
27 A eb' cajan d'a juntzaŋ choŋab' chi', ix te xivcanq'ue eb', ix q'uixvicanq'ue eb'. Lajan
ix ajcan eb' icha aŋ aŋc'ultac yax latz'inac, ma icha aŋ aŋc'ultac sq'uib'q'ue d'a
yib'aŋtac pat, stacji yuj ic' scot b'aj sjavi c'u.
28 Vojtacŋej b'ajtac tzach eq'ui yed' tastac tza c'ulej. Vojtac to ix cot val oval d'ayin.
29 Vojtac jantac oval, jantac val ac'umtaquil, yuj chi' ol vac'och jun q'uen argolla d'a a ŋi'
yed' jun freno d'a a ti', ol ach vac'an meltzaj d'a b'e b'aj ach coti, xchi Jehová.
30 Axo d'ayach ach Ezequías, ay jun yechel ol sch'ox Jehová eyila'. A d'a jun ab'il tic yed'
d'a junxo, ol e va sat ixim trigo munil ol pac'q'ue sch'ocoj. Axo d'a yoxil ab'il, a
exxo ol eyavej eyico', ol e molan sat tas ol eyavej chi'. Ol eyavej te' uva, ol e loan
sat te'.
31 A jayvaŋ ex ixto ex can d'a Judá tic, lajan ol ex aj icha junoc te te' tz'avchaji sb'at
sch'aŋal yib', elaŋchamel satani.
32 A exxo jayvaŋ ex ixto ex can d'a Jerusalén, d'a tzalan Sion tic, a ex ol eyac'xi b'ud'joquel
co choŋab' tic. Icha chi' ol ajoc yujto xajan oŋ yuj Jehová Yajal d'a Smasanil.
33 Axo pax yuj viŋ sreyal Asiria jun, ix yal Jehová icha tic: Maŋ ol och viŋ d'a Jerusalén tic,
malaj junoc yol sjul-lab' viŋ ol sjuleli. Maŋ ol och viŋ yac' oval d'ay yed' maclab'
jul-lab'. Maŋ ol sb'oq'ue stec'nub' viŋ d'a spatictac smuroal choŋab' tic.
34 A in val Jehová in svala', a d'a b'e b'aj ol cot viŋ, aŋeja' ta' ol meltzaj viŋ. Maŋ ol yal
yoch viŋ d'a yol choŋab' tic.
35 Ol in taŋvej jun choŋab' tic, ol in colani, yujto tzin xajanej viŋ in checab' aj David yed'
pax snivanil Velc'ochi, xchi Jehová, xin chi.
36 A Yángel Jehová ix c'och d'a scampamento eb' aj Asiria chi', ix smilancham 185 mil
eb' soldado. Chamnacxo eb' ix q'uiŋib'i d'a junxo c'u. 37 Yuj chi', ix yiq'uel scampamento
viŋaj Senaquerib sreyal Asiria chi', ix pax viŋ d'a choŋab' Nínive. 38 Ay jun c'u ayic
van slesalvi viŋ d'a stemplo sdiosal scuch Nisroc, axo eb' viŋ yuninal viŋ, aton viŋaj
Adramelec yed' viŋaj Sarezer, ix b'at milancham viŋ ta'. Ix lajvi chi' ix b'at eb' viŋ elelal
d'a yol yic Ararat. Axo viŋaj Esar-hadón, junxo yuninal viŋ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

38

Ix penaax ay viŋaj Ezequías
(2R 20.1-11; 2Cr 32.24-26)

1 A d'a jun tiempoal chi', te ov jun yaelal ix och d'a viŋaj Ezequías, vanxo scham viŋ.
A inxo Isaías in schecab' Dios yuninal in viŋaj Amoz, ix in c'och d'a viŋ, ix valan d'a viŋ
icha tic:
—Icha tic yalan Jehová: Alcani tas ol ajcan tastac ay d'ayach, yujto ol ach chamxoŋej,
maŋxo ol ach b'oxoc, xin chi d'a viŋ.
2 Ix meltzajoch q'uelan viŋ d'a sat spat, ix lesalvi viŋ d'a Jehová icha tic:
3 Tzin tevi d'ayach Mamin Jehová, nacoti tas ix vutej ach vac'an servil d'a smasanil in
c'ool, ix in c'ulejŋej tas ix scha a c'ool, xchi viŋ. Ix te oc' val viŋ sic'lab'il.
4 Ix yalanxi Jehová d'ayin 5 to sb'at valxi d'a viŋaj Ezequías chi' icha tic: A Jehová
sDiosal viŋ a mam icham aj David, a tz'alan icha tic: Ix vab' a lesal, ix vilanpax oq'ui,
yuj chi' ol vac' 15 ab'ilocxo a q'uinal. 6 Ol ach in col yed' choŋab' Jerusalén tic d'a yol
sc'ab' viŋ sreyal Asiria. Ol in taŋvej jun choŋab' tic, xchi Jehová, xin chi. 7 Ix in tac'vi
icha tic:
—A jun yechel ol sch'ox Jehová chi' to yel ol elc'och tas ix yala': 8 A juntzaŋ b'achquiltac
sch'oxan jantac yec' c'u yic viŋaj Acaz, ol yac'xi meltzaj Jehová lajuŋeoc b'achquiltac b'aj

toxo ix emc'och veven, xin chi. Yuj chi' ix schael yich yemxi lajuŭe' b'achquiltac veven chi'.
9 Ayic toxo ix b'oxi sc'ol viŭaj Ezequías sreyal Judá chi', ix sb'oan jun b'it tic viŭ:
10 A in naani to tec'an into ol in chamoc. Yujto ix alchaj d'ayin to ayinxooch d'a yol sc'ab' chamel. A in naani to maŭxo ol vil jayeocxo ab'il.
11 Mamin Jehová, ix in na' to maŭxo ol ach vil d'a sat lum tic. Maŭxo ol vilpax junoc eb' cajan d'a yolyib'aŭq'uinal tic valani,
12 yujto a in q'uinal ijan ix sateli, icha tz'aj sjuanem smantiado eb' taŭvum calnel. A in q'uinal tic, lajan icha tz'aj spoljielta c'apac c'apac b'aj sb'oi. D'a c'ual d'ac'val ix vab' syail uuj.
13 Ix el val vav yuj syail tz'ec' ac'val, ichato a junoc noc' choj scach'an vecchaj in b'aquil. D'a c'ual d'ac'val ix vab'ŭej syail uuj.
14 C'unxoŭej yel vav icha noc' saŭcapech, ix in c'acvi icha noc' paramuch. Ix in tzactzaj in taŭvan a pactzitan d'ayin. Mamin Jehová, tzin ixtax val svab'i, tac'vaŭ d'ayin.
15 Axo ticnaic, ¿tas vach' valan d'ayach? Yujto ix ac' a ti' to tzin ac' b'oxoc, icha chi' ix in utej. Emnaquilal vec' ticnaic yuj in yaelal ix ec' tic.
16 Mamin, yujŭej tas tza c'ulej, ay sq'uinal eb' anima, ay pax in q'uinal yed' eb'.
A ach ix ac' b'oxoc in c'ool, ix ac'anxi in q'uinal.
17 Ayic ix javi jun yaelal tic d'a vib'aŭ, ix in te cusi, axo ticnaic, junc'olal vaji. Ix el d'a a c'ol ix in a colcanel d'a yol sc'ab' chamel, yujto ix b'atcan in mul satc'olal uuj, ichato ix ac'canb'at d'a a patic.
18 A eb' ayxoec' d'a campusante, maxtzac yal yalan vach' lolonel eb' d'ayach. A eb' chamnac chi', ¿tom ol ach yic'chaaŭ eb'? A mach toxo ix emcan d'a yol luum, ¿tom olto yal staŭvan eb' ac'anelc'och tas ix al d'a eb'?
19 Aŭej eb' pitzan syal yalan vach' lolonel d'ayach, icha tz'aj valan d'ayach ticnaic. A eb' mamab'il nunab'il, a eb' tz'alan d'a eb' yalyuninal to tzaq'uelc'och tas tzala'.
20 A Jehová co Columal yaji, yuj chi' yacb'an pitzan oŭ, coŭ b'itanec d'a stemplo yed' yamc'ab' yic b'it, xchi viŭaj Ezequías chi'.
21 Ix in checan b'ojoc sat te' higo, yic tz'ac'chajoch te' d'a sat jun yab'il chi', yic sb'oxi sc'ool viŭ yuuj. 22 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viŭaj Ezequías chi' d'ayin icha tic:
—¿Tas junoc yechel ol vila' yic ol nachajel vuj to a Jehová ol ac'an b'oxoc in c'ool, yic syal in b'at d'a stemplo? xchi viŭ.38.21-22

39

Eb' checab' ix checjicot d'a Babilonia (2R 20.12-19; 2Cr 32.27-31)

1 A d'a jun tiempoal chi', a viŭaj Merodac-baladán, sreyal Babilonia, yuninal viŭaj Baladán, ix yab' viŭ yalji to penaayaxnac viŭaj Ezequías chi', palta b'oxnacxi sc'ol viŭ. Yuj chi' ix scheccot juntzaŭ eb' schecab' viŭ yic tzul yac'ancan eb' tas ix tz'ib'ejcot viŭ rey chi' yed' silab'. 2 Ix te tzalaj viŭaj Ezequías chi' yujto ix javi eb'. Ix sch'oxan masanil sb'eyumal viŭ d'a eb', aton q'uen plata, q'uen oro, perfume, aceite te vach', b'aj molan masanil yamc'ab' yic oval yed' masanil tastac ay d'a yed'tal b'aj molb'ab'il. Maŭxa junoc tas ay d'a spalacio viŭ yed' masanil tas ay d'a yol smacb'en viŭ maj sch'ox d'a eb' viŭ.
3 Axo yic ix paxcan eb' viŭ, ix in b'at a in Isaías in tic schecab' Dios vil viŭaj rey Ezequías chi', ix in c'anb'an icha tic:
—¿B'ajtil ix cot juntzaŭ eb' viŭ vinac chi'? ¿Tas ix ul yal eb' viŭ d'ayach? xin chi.
Ix yalan viŭ icha tic:
—A d'a jun choŭab' te najat ix cot eb' viŭ, aton Babilonia, xchi viŭ.
4 Ix in c'anb'anxi d'a viŭ:

38.21-22 **38:22** A d'a tic ayoch versículo 21 yed' 22 yujto icha chi' yaj d'a 2 Reyes 20.6-9.

—¿Tas ix ul yil eb' viñ d'a a palacio tic? xin chi.
Ix yalan viñ d'ayin:
—Masanil tas ay d'a in palacio tic ix yil eb' viñ, ix in ch'oxan masanil tastac molb'ab'il vuuj, xchi viñ.
5 Ix valan d'a viñ icha tic:
—Ab' val tas syal Jehová Yajal d'a Smasanil: 6 Ol c'och sc'ual, masanil tas ay d'a a palacio tic yed' jantac tas ix smolb'ejcan eb' a mam icham yed' ico', ol ic'chajb'at masanil d'a Babilonia chi'. 7 Añejtona' eb' iñtilal, ol ic'jocb'at eb' d'a Babilonia chi', ol ic'chajel sñolob' sq'ueen eb', ol ochcan eb' yac'umaloc servil viñ rey chi' d'a spalacio, xin chi.
8 Ix yalan viñ icha tic:
—A jun lolonel ix schec Jehová al tic d'ayin, te vach' yaji, xchi viñ. Yujto ix sna viñ icha tic: Yacb'an pitzan in to, junc'olal caji, malaj tas ol in ic'anoc, xchi viñ.

40

Tz'ac'ji snivanil sc'ol eb' aj Jerusalén

1 A Jehová co Diosal tz'alan icha tic:
Aq'uec snivanil sc'ol in choñab'.
2 Vach' tzeyutej e lolon d'a eb' aj Jerusalén, tzeyalan d'a eb' to mañxa b'aq'uiñ ol och eb' checab'oc, toxo ix stupel spitalil eb' yed' schucal, toxo ix scha syaelal eb' ix vac' icha val d'a smojal, xchi Jehová.
3 Ay jun av tz'ochi, syalan icha tic: B'oec junoc sb'e Jehová d'a tz'inan luum, tojol tzeyutej e b'oan jun b'e d'a co Diosal, levan tzeyutej e b'oan d'a lum malaj jab'oc tas tz'el d'a sat.
4 B'ud'ec lum ch'olquixtac, aq'uec pañanb'oc masanil lum vitz yed' lum tzalquixtac. Tojolb'itejec sat lum sattac vitz yed' opquiltac, ac'lictac tzeyutejcan sat luum.
5 Ichato chi' ol sch'oxan Jehová to nivan yelc'ochi, masanil anima ol ilanoc. A val Jehová ix alani, xchi jun av chi'.
6 Ay jun av ix alan icha tic. Avajañ, xchi. Ix in c'anb'an d'ay: ¿Tas ol vutej avaj in b'a? xin chi d'ay. Ix tac'vi, ix yalani: Aleli to a sq'uinal masanil eb' anima, lajan icha añ añc'ultac c'un stacji. Elañchamel tz'ec'b'at svach'il yilji eb' icha val tz'aj yec'b'at svach'il yilji añ xumaac ay d'a lum pañquiltac.
7 A añ añc'ultac, val ticnaic stacjiel añ, axo xumaquil añ, tz'el b'ulnajoc ayic tz'ec' yic'al Jehová d'a scal añ. Yel, a ex anima ex tic, lajan ex icha añ añc'ultac chi'.
8 A añ añc'ultac, stacjiel añ, slaj pucb'at xumaquil añ, palta axo val slolonel co Diosal, ayñejec' d'a junelñej, xa chi, xchi d'ayin.
9 Ex aj Sion, q'ueañec d'a sjolom jun lum vitz. Te chaañ tzex avaj ta', yic tzeyalanel vach' ab'ix. Ex aj Jerusalén, mañ ex xiv eyavaji, alec d'a junjun choñab' yic Judá: Ina yajec' co Diosal d'a tic, xe chi.
10 A Jehová Dios van sjavi yed' spoder. Yuj spoder chi' syic'anem sb'a masanil anima d'ay, yed'nac spac tas ix yic' d'a smunlajel.
11 Ol javoc icha junoc tañvum calnel stañvan noc' scalnel, schelanq'ue noc' yunetac calnel chi' d'a sñi' sc'ool, syailan noc' toto ix aj yune'.

Malaj mach lajan icha sDiosal Israel

12 ¿Mach junoc ix echtan a' mar yed' yol sc'ab' yed' yechtan satchaañ yed' yiximal sc'ab'? ¿Mach junoc ix echtan masanil spococal lum luum d'a yol junoc echlab'? ¿Mach junoc ix echtan yalil masanil lum vitz yed' lum tzalquixtac? Aton Jehová.
13 ¿Tom ay junoc mach sc'ayb'an Jehová, ma tz'alan yab'i?
14 ¿Tom ay junoc mach ix ac'an srazón Jehová, ma ix jacan spensar? ¿Tom ay junoc mach ix c'ayb'ani yic sch'olb'itan d'a stojolal? ¿Tom ay junoc mach ix ch'oxani yic snaani? ¿Tom ay junoc mach ix c'ayb'an d'a jelanil?

15 A d'a yol sat Jehová, a juntzaň nivac choňab', lajan icha junoc d'ujaň a a' tz'em d'a
yed'tal, ma icha val jab'oc lum pococ d'a yol junoc echlab'. A juntzaň lum luum ay
d'a snaňal a' mar, lajan icha junoc q'uen c'aj q'ueen.
16 Masanil noc' noc' ay d'a Líbano, max tzac'vanlaj noc' yac'chaj silab'il d'a Jehová chi'
yed' masanil te te' ay ta', max yab'paxlaj te' yoch sc'atzitzaloc noc' silab' chi'.
17 Masanil juntzaň nivac choňab', malaj jab'oc yelc'och d'a yol sat Jehová, malaj jab'oc
yopisio d'ay.
18 ¿Mach junoc syal e lajb'an Dios yed'oc? ¿Tas junoc yechel syal e lajb'an yed'oc?
19 A Dios, maň lajanoc yed' junoc yechel comon dios. A eb' sb'oan juntzaň yechel chi'
syaq'uem eb' d'a yol smoldeal, axo junoc tenum q'ueen tz'ac'anoch q'uen oro d'a
spatic, sb'oanoch q'uen plata yelvanub'oc.
20 A junoc mach max techaj sb'oan yechel d'a q'uen oro chi', say te te' pit sc'ai. Syac'an te'
d'a junoc viň b'oum te' te jelan, yic sb'oan junoc yechel chi' viň. Vach' syutejq'ue
liňan viň, yic max telvi.
21 ¿Tom maň eyojtacoc a ex tic? ¿Tom malaj mach ix alan eyab'i? ¿Tom malaj mach aljinac
d'ayex d'a yictax yichb'anil? ¿Tom malaj mach ix ex c'ayb'ani yictax sb'onac
yolyib'aňq'uinal tic?
22 A sdespacho Dios ayq'ue d'a yib'aň satchaaň, aton satchaaň chi' jeňanb'at d'a yib'aň
lum luum tic. Ayic tzoň yilanemta Jehová a oň anima oň d'a sat lum tic, lajan
oň icha noc' chil. A Dios chi' ix jeňb'anb'at satchaaň chi' icha junoc c'apac, ix
slich'anb'at icha junoc mantiado b'aj tz'aj anima.
23 A yuj Jehová maňxa tz'ajcan yelc'och eb' nivac vinac, syac'an satem eb' yajal d'a sat
luum tic.
24 Lajan eb' yajal chi' icha aň unin aňc'ultac toto tz'avchaji, vanto yem sch'aňal yib' d'a
yol luum. Tato syac'b'at yic' Jehová d'a yib'aň aň, stacjiel aň, tz'ic'jib'at aň yuj
chacxuxum ic' icha yoc trigo. Icha chi' tz'aj eb' yajal chi'.
25 A Jehová Dios Axoňej Ochi, a sc'anb'ani: ¿Mach yed' syal in e lajb'ani? ¿Tocval ay mach
lajan ved'oc? xchi.
26 Q'ueaňec q'uelan d'a satchaaň, ¿tom maňoc Dios ix b'oan masanil juntzaň chi'? Aton
ix b'oani. A' ix b'oancanoch junjun q'uen c'anal d'a yed'tal, syavtan junjun q'uen
d'a sb'i. Malaj junoc q'uen sati, yujto te nivan spoder Jehová chi'.
27 Ex israel, yiňtilal Jacob, ¿tas yuj tzeyalub'taňej tzeyalan icha tic? A Jehová max cot
q'uelan d'ayoň yuj tas tzoň ic'ani, ¿tocval tz'och ilc'olal cuuj? xe chi.
28 ¿Tom maň eyojtacoc? ¿Tom manta b'aj tzeyab'i? A Jehová Dios, ayňejec' d'a junelňej.
A' ix b'oan yolyib'aňq'uinal tic. Malaj b'aj tz'el yip, malaj b'aj sc'unb'i. Maňxa
yalnab'il sjelanil.
29 A tz'ac'an yip eb' c'unb'inac, axo eb' malaj yip, a tz'ac'an stec'anil eb'.
30 A eb' quelemtac, sc'unb'i eb', tz'el yip eb'. A eb' te ay yip, stelvipax eb'.
31 Palta a val eb' aňej Jehová ayoch yipoc sc'ool, tz'ochňej yip eb'. Te tec'an eb' icha noc'
nivac ch'acb'a sq'ue jeňnaj yed' yip d'a chaaň, scarelavi eb', palta max c'unb'ilaj
eb', sb'ey eb', palta max el-laj yip eb'.

41

Ol coljoc Israel yuj Dios

1 Syal Dios icha tic:
Ab'ec ex anima cajan d'a sti' a' mar, numan tzex aj d'a vichaň. Tec'b'ejec e b'a ex nivac
choňab', cotaňec, junňej tzoň ajec. Ol ex lolonoc, ol in lolonpax a in tic.
2 ¿Mach ol ac'an checlaj jun rey d'a stojolal b'aj sjavi c'u, jun ol ac'anňej ganar oval?
¿Mach ol ac'anoch nivac choňab' d'a yol sc'ab', yic ol yac'anem sb'a eb' d'ay? A

yed' yespada jun rey chi' yed' sjul-lab' ol sactzipanb'at eb' icha sb'at smatz'il ixim trigo yuj ic'.
3 Ol el juntzañxo eb' rey elelal d'a yichañ jun rey chi'. Palta tzalajc'olal ol b'atñej, ichato mañ ol em yoc d'a sat luum.
4 ¿Mach ol ac'an elc'och juntzañ tic? ¿Mach najinaquelta masanil tastac ujinac d'a yichb'anil? A in ton Jehová in, a in in b'onac. A inñej Dios in, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi.
5 A juntzañ choñab' ay d'a stitac a' mar, ol yil eb', ol xiv eb' yilani. Masanil eb' cajan b'aj slajvic'och lum luum tic, ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal yuj tas ol in c'ulej yed' jun rey chi', xchi Dios. Ol smolb'ej sb'a eb' anima.
6 Junjun eb' ol laj scuchb'ejcot sb'a, ol yac'an yip eb'.
7 A eb' jelan sb'oan yechel tastac, a eb' scuchb'an eb' smunlaj d'a q'uen plata. Axo eb' smunlaj d'a q'uen martillo, a eb' scuchb'an eb' stenvi q'ueen d'a q'uen tenlab', syalan eb': Te vach' q'uen co niplab' q'ueen tic, xchi eb'. Elañchamel slavuxej juntzañ yechel chi' eb', yic stzatzb'i, yic max telvi.
8 Syalan Jehová icha tic: Ex israel yiñtilal Jacob, ab'ec tas svala': In checab' val eyaji, sic'b'il ex el vuuj, yiñtilal ex can viñ vamigo aj Abraham.
9 A in ton vic'nac ex cot b'aj slajvic'och lum luum tic, ex vavtannaccot b'aj te najat eyajcanb'ati. Valannac d'ayex to in checab' ex. A in in sic'nac ex eli, malaj b'aj tzex in patiquejeli.
10 Mañ ex xivoc, ayinec' eyed'oc. Mañ ex och ilc'olal, yujto a in ton tic e Diosal in. A in svac' eyip, a in tzex in colo'. A in tzex in yamoch vaan yed' vip svac'lab'ej d'a tojolal.
11 Masanil eb' schichon sc'ol d'ayex, q'uixvelal ol ajcan eb', emnaquilal ol ajcan eb'. A eb' tz'ac'an yip yac'an oval eyed'oc, ol satcanel eb'.
12 Olto e say eb' ayoch ajc'olal d'ayex, palta mañxo ol ilchaj eb' eyuuj. A eb' tz'ac'antaxon oval eyed'oc, ol canñej eb' icha junoc tas malajtaxoni.
13 Yujto a in Jehová in tic, e Diosal in. A in ix ex in quetz b'eyoc. A in ton ix val d'ayex: Mañ ex xivoc, ol in och eyed'oc, xin chi.
14 Ex israel yiñtilal Jacob, vach'chom quenñej e b'isul, malaj eyip, palta mañ ex xivoc, ol in och eyed'oc. A in ton e Diosal in A inxoñej Ochi, e Columal in.
15 Ol ex vac'och icha junoc q'uen ic'umel sat trigo ac'to te ay ye. Ol laj e mac'poj lum nivac vitz, pococ ol ajcan lum eyuuj. A lum tzalquixtac, choc' ol eyutejcan lum icha smatz'il ixim trigo.
16 Ol e tzipq'ue lum d'a cal ic', axo ic' chi' ol ic'anb'at luum. Ol saclemcanb'at luum yuj chacxuxum ic'. Yuj chi', ol ex tzalaj d'ayin Jehová in tic. Ol eyic'chaañ e b'a vuuj, a in ton e Diosal in A inxoñej Ochi.
17 A eb' anima meb'a' malaj tas ay d'ay, say a a' eb', max chaxlaj a' yuj eb'. Van scham eb' yuj taquiñtial. Palta a inxo Jehová in tic, ol in colvaj d'a eb', mañ ol vactejcan eb' a in e Diosal in a ex israel ex tic.
18 A d'a lum jolomtac vitz taquiñ sat, ol laj vac'q'ueul a nivac a' sb'eyi, axo d'a snañaltac lum ac'lic, ol laj q'ueul sjaj a' cotac a'. A lum taquiñ sat, sitz'atac ol ajcan luum. Axo d'a lum taquiñ luum, ol laj q'ueul a' cotac a' sb'eyi.
19 A d'a lum taquiñ lum chi' ol vavej te' c'ute', te' acacia, te' arrayán yed' te' olivo. A d'a lum taquiñ sat chi' ol vac' q'uib' te' c'ub'taj, te' taj yed' te' tzicap,
20 yic vach' syil masanil anima, snachajpaxel yuj eb' to a in ton Jehová in ix in b'o juntzañ tic yed' in poder, a in e Diosal in, A inxoñej Ochi, a in ix in b'o'o.

Malaj tas syal yuj juntzañ comon dios

21 A Jehová sReyal eb' yiñtilal Jacob, a tz'alan icha tic: Cotañec ex comon dios, ch'oxec e jelanil, ch'oxec tas tz'aj e colan e b'a.

22 Cotañec, ul alec d'ayoñ tastac toto ol ujoc. Alec d'ayoñ tas syalelc'och tastac ujinacxo,
ol co cha cab'i, yic vach' ol quila' tas ol aj slajvielc'ochi.
23 Tato yel dios ex, alec d'ayoñ tas toto ol ujoc chi', yic scojtaquejeli to dios ex. Ch'oxec val
quila' tas syal eyuuj chi', taxoñej vach', ma chuc, yic sat co c'ool quilani, yic tzoñ
xivq'uei.
24 Palta a ex val tic, b'alaj malaj jab'oc eyelc'ochi, malaj tas syal eyuuj. A eb' syaq'uem
sb'a d'ayex, paticab'ilel eb'.
25 Ol vac' checlaj jun mach d'a norte, ol vavtejcot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ol yalan sb'a
d'ayin. A' ol tec'anem eb' yajal, icha stec'ji lum soc'om yuj viñ tz'acum luum, icha
chi' ol aj eb'.
26 ¿Tom ay junoc ex ix eyalel yab'ixal jun tic d'a yictax yichb'anil, yic scab' a oñ tic? ¿Tom
ay junoc ex ayocto ix eyalancani, yic vach' scala' to yel tzeyala'? Malaj junoc ex
comon dios ex tic ix eyal tas ol ujoc chi', malaj anima ix ab'an eyalani.
27 Atax d'a yichb'anil, a in Jehová in tic ix val jun ab'ix tic d'a Sion. A in ix in checb'at
jun in checab' d'a Jerusalén yic b'at yal vach' ab'ix, to ol meltzajxoc eb' anima d'a
schoñab' chi'.
28 Tzin maclej vila', tocval ay junoc comon dios sjavi, malaj junoc eb' syal yac'an in razón,
malaj junoc syal spacan tas tzin c'anb'ej.
29 Malaj junoc eb' ay yelc'och jab'oc, malaj tas syal sb'oan eb', yuj chi' junelñej malaj
jab'oc yopisio juntzañ yechel b'ob'il chi', xchi Dios.

42

A jun schecab' Jehová

1 Syalanxi Jehová icha tic:
A jun tic in checab', ayin och yed'oc, a in in sic'naqueli, tzin tzalaj val yed'oc. Ol vac'och
Vespíritu d'ay, yic sch'olb'itej masanil nivac choñab' d'a stojolal.
2 Mañ ol avajoc, mañ ol ab'chaj yel yav d'a yoltac calle.
3 Ay eb' te ilb'aj c'ool, icha te' aj scañchaji, ma ichoc sc'apaquil candil van stupi. Palta ol
colvaj in checab' chi' d'a eb', mañ ol svach' ixtej eb', tojol ol yutoc sch'olb'itan tas
yaj eb'.
4 Mañ ol el yip, mañ ol chab'ax sc'ool. Ol ch'olb'itaj masanil anima d'a stojolal yuuj d'a
sat lum tic. A juntzañ choñab' d'a stitac a' mar, ol smaclej yab' c'ayb'ub'al eb' ol
yac'a', xchi Jehová.
5 A Jehová Dios b'oannac satchaañ, yac'annacb'at jeñan. A' ix b'oan lum luum yed'
masanil tastac sq'uib' d'a sat luum. A tz'ac'an co q'uinal, syac'anpax quic'. Syalan
d'a jun schecab' chi' icha tic:
6 A in Jehová in tic, ix ach vavtej yic tza ch'olb'itej masanil anima d'a sat luum tic d'a
stojolal. Ol in och ed'oc. A ach ol ach vac'lab'ej yuj jun in trato ol in b'o yed' eb'
anima smasanil. Ol ach vac'och colvajvumal d'a eb' ch'oc nacional.
7 Ol a jac sat eb' max uji yilani, ol a colanelta eb' ayoch d'a preso, aton eb' aycanb'at d'a
cal q'uic'alq'uinal.
8 A in ton Jehová in, aton in b'i tic, mañ ol in cha aljoc vach' lolonel d'a junocxo mach yuj
tas in b'onac, mañ ol in cha ic'jocchaañ yechel comon dios in q'uexuloc.
9 Ilecnab' tas ix aj yelc'och masanil tas valnaccani. Axo ticnaic, ay juntzañxo tas ac'to ol
val d'ayex. Ayocto svalancan d'ayex yacb'an manto ujoc, xchi Dios.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

10 B'itejec junoc ac' b'it d'a Jehová e masanil ex ayex b'aj slajvic'och lum luum tic, ex tzex
ec' d'a yib'añ a' mar, noc' noc' ay d'a a' yed' ex pax cajan ex d'a stitac a' mar chi',
b'itanañec d'a Dios.

11 Tzalajocab' eb' yiñtilal Cedar cajan d'a scampamento d'a tz'inan luum. A eb' aj choñab'
Sela, b'itanocab' eb' d'a tzalajc'olal, q'ueocab' sjaj eb' sb'itan d'a lum jolomtac vitz.
12 A eb' ay d'a stitac a' mar, yalocab' vach' lolonel eb' d'a Jehová.
13 Ol elta Jehová icha junoc ac'um oval, ol yac'an oval yed' val yoval sc'ool icha junoc
soldado. Ol el yav yac'an oval, ol ac'joc ganar eb' ajc'ol chi' yuuj.
14 A Jehová tz'alan icha tic: Najtil numanñej vaji, malaj tas svala'. Axo ticnaic, ol el vav
icha junoc ix ix van yaj yune', sc'acvi ix, sic'sic'an ix.
15 Ol laj in satel lum vitz yed' lum tzalquixtac. Ol vac'an tacjoquel masanil tas yaax d'a sat
lum tic. Ol vac'an tup a' nivac a' sb'eyi. Ol ochcan lum taquiñ lumal, ol laj tupcan
a' scan d'a yed'tal.
16 A eb' max ujilaj yilani, ol vic'b'at eb' d'a juntzañ b'e mañ yojtacoc. A q'uic'alq'uinal,
ol vac' meltzajoch saquilq'uinalil d'a eb'. Axo pac'quiltac, pañanxo ol vutejcani.
Aton juntzañ tic ol vac'ñejelc'ochi.
17 A eb' tz'ac'anoch comon dios yipoc sc'ool yed' eb' tz'alan d'a juntzañ yechel icha tic:
Co diosal ex, xchi eb', a eb' chi' q'uixvelal ol laj paxcan eb'.

A spitalil eb' israel

18 Ex max eyab'i, ab'ec. Ex max uji eyilani, ilec ticnaic.
19 Malaj mach junelñej max ilan icha in checab' sic'b'ilel vuuj, malaj mach junelñej max
chaan yab' icha yalumalel in lolonel checb'il vuuj.
20 Ex israel, te ayñej tas sch'oxji eyila', palta max eyac'och d'a e c'ool eyilani. Syal
eyab'ani, palta max e cha eyab'i, xchi Jehová.
21 Ix snib'ej sc'ol Jehová sch'oxanel stojolal, yuj chi' ix yac' sc'ayb'ub'al te vach' d'a
schoñab'.
22 Palta yuj spitalil jun choñab' tic ix elc'ajb'at tastac ay d'ay yuj eb' ajc'ool. Ix ic'jib'at eb'
d'a ch'oc nacional, ix ac'chajem eb' d'a yol jul, ix och pax eb' d'a preso. Ix ixtaj eb',
mañxa mach ix colan eb'. Ix elc'ajb'at eb', mañxa mach ix ic'anec' eb' d'a eb' ix
elc'anb'at chi'.
23 Palta ¿mach ex b'ecan e c'ol e maclan eyab' tas ol val tic? ¿Mach ex b'ecan e c'ol e
chaanñej eyab'i? Ab'ec tas ol val tic:
24 ¿Mach ix chaan ac'joc ganar eb' israel yiñtilal Jacob, ayic ix elc'ajb'at tastac ay d'a
eb'? ¿Tom mañoc Jehová? Atoni, yujto ix och smul eb' d'ay. Maj yal sc'ol eb' ix
sb'eyb'alej sb'eyb'al, maj sc'anab'ajej pax sc'ayb'ub'al Jehová chi' eb'.
25 Yuj val chi' jun, ix cot yoval Jehová d'a eb', ix ac'jioch syaelal eb'. Ix javi jun oval icha
sq'ue ñilñon te' c'ac' d'a yib'añ eb', palta mañ yujoc chi' ix sna sb'a eb'.

43

Añej Jehová Colvajum

1 Axo ticnaic ex israel, yiñtilal Jacob, ab'ec. A Jehová b'ojinac ex, a' tz'alan icha tic: Mañ
ex xivoc, in colnac ex, ix ex vavtej val d'a e b'i, yujto vic ex.
2 Ayic ol ex ec' d'a yol a a', ayinec' eyed'oc. Ayic ol ex ec' d'a a' nivac a', mañ ol e jic' a'.
Ayic ol ex ec' d'a scal te' c'ac', mañ ol ex tz'ab'atoc.
3 A in Jehová in, e Diosal in, e Columal vaji. A inxoñej Ochi, a in vac'lab'ejnac Egipto,
Etiopía yed' Seba e tojoloc.
4 A eb' anima d'a juntzañxo nación svac'cham e q'uexuloc, yic vach' tzex colchajcani,
yujto te vach' ex vilani, te nivan eyelc'och d'ayin, tzex in xajanejpaxi.
5 Mañ ex xivoc, ayinec' eyed'oc. Ol in molb'ejcot eb' eyetchoñab' d'a stojolal b'aj sjavi c'u
yed' b'aj tz'em c'u, junxoñej ol ex ajoc.
6 Ol val d'a juntzañ choñab' ay d'a stojolal norte icha tic: Chaec meltzaj eb', xin chama.
Ol valpax d'a juntzañ choñab' ay d'a sur: Mañ eyamoch vaan eb'. Iq'ueccot eb'
vuninal yed' eb' visil aycanb'at d'a najat chi', b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic,

7 aton eb' ayoch in b'i d'ay. A in in b'onac eb', yic tzin yic'anchaañ eb', xin chama.
8 Iq'ueccot eb' in choñab' d'a tic. Ay yol sat eb', palta max yil-laj eb', ay schiquin eb', palta max yab'laj eb'.
9 Molb'ejec e b'a ex nivac choñab', junñej tzex aj ex choñab'. ¿Mach e diosal aljinac tas van yuji tic? ¿Mach eb' ayocto yalannaccan yuj tastac ujinacxo? Yic'ocab'cot stestigo eb' tato yel yalnac eb', yic vach' tz'ojtacajeli to yel tas yalnac eb' chi', xchi Jehová.
10 A Jehová tz'alanxi icha tic: A ex israel ex tic, in testigo ex, in checab' ex, sic'b'il ex el vuuj, yic vach' tzin eyojtaquejeli, tzin eyac'anoch yipoc e c'ool. Nachajocab'paxel eyuuj to A inñej Dios in. Malaj junocxo dios ec'nacxo, ma toto ol javoc.
11 A inñej Jehová in, malaj junoc mach syal scolvaji.
12 A in valnac to ol ex in colo', in testigo eyaji to ix elc'och jun chi'. Mañoc junoc comon dios aljinac.
13 D'a junelñej toxonton Dios in. Malaj junoc mach syal scolanel sb'a d'a yol in c'ab', malaj mach syal stenanec' tas tzin c'ulej, xchi Dios.
14 A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, Axoñej Ochi, jun ix oñ ac'anel libre, a' tz'alan icha tic: Ol in checb'at eb' soldado yac' oval d'a Babilonia yic ol ex in colani. Ol b'at eb' caldeo chi' elelal d'a yol juntzañ barco syic'chaañ sb'a eb' yed'oc.[43.14]
15 Ex israel, a in Jehová in in b'onac ex. E Diosal in, A inxoñej Ochi, e reyal in paxi, xchi Jehová.
16 A Jehová jacannac jun b'e d'a yol a' mar, aton jun b'e ec'nac d'a snañal a'.
17 Yac'annac elta jun nivan ñilañ eb' soldado yed'nac scarruaje yed' noc' chej, palta satnaquel eb' yuuj. Satnaquel eb' smasanil, mañxalaj eb' cannac. Satnaquem eb' icha stup sc'ac'al candil.
18 A ticnaic syal Jehová d'a schoñab' icha tic: Mañxo e nacot tas ec'nacb'ati, mañxo e nacot tas ujinacxo.
19 Palta ay tas toto ol in c'ulej, ol eyila' to ol ujoc juntzañ chi' ticnaic. Ay val jun b'e ol in jac d'a taquiñ luum, ol q'ueul a nivac a' b'aj taquiñtaxon sat.
20 Ol in yic'chaañ noc' caltacte'al noc', noc' oques yed' noc' avestruz, yujto ol vac' q'ueul a a' d'a lum taquiñ lum chi'. Ol laj b'ey a' b'aj taquiñtaxon sat yic tzeyuc' a' ex in choñab' ex sic'b'il ex el vuuj tic.
21 B'ob'il ex vuuj, yic tzeyal vach' lolonel d'ayin.
22 Palta ex israel, yiñtilal Jacob, majxo eyavtej in b'i, a tas ix e c'ulej, to ix ex tzactzaj ved'oc.
23 Majxo eyac' noc' calnel silab'il d'ayin, mañxa velc'och d'ayex yed' e silab' chi'. Maj in c'anñej ofrenda d'ayex, maj ex vac' pural eyac'an incienso d'ayin.
24 Maj e manlaj te te' sumumi sjab' yic tzeyac' ofrendail d'ayin. Maj eyac' tzalajb'oc in c'ool yed' xepual noc' noc' ix eyac' silab'il. Palta añej val chucal tze c'ulej, in tzactzaj val yuuj. Tze tzuntzejcot voval yuj jantac chucal tze c'ulej chi'.
25 Palta a in tic, yuj val snivanil velc'ochi, yuj chi' tzin sucsat e chucal chi', mañxa b'aq'uiñ ol in nacot e mul chi'.
26 Tato ay val tas tze na' d'a vib'añ jun, co b'oec yaj ticnaic. Aleccoti, ol checlajoc tato malaj e mul.
27 A jun viñ e b'ab'el mam icham, ochnac smul viñ. Axo eb' e c'ayb'umal, meltzajnacoch eb' ajc'olal d'ayin.
28 Yuj chi', ol vac' q'uixvelal eb' yajalil e templo a ex choñab' Israel ex tic. Ex yiñtilal Jacob, ol ex vactejcani yic tzex satjieli yed' eyixtaji, xchi Jehová.

43.14 **43:14** A eb' caldeo, aton eb' anima cajan d'a Babilonia d'a peca'. Te nivac yajoch yopisio eb', yuj chi' yajal yaj eb' d'a Babilonia chi'.

44

Aẅej Jehová Dios

1 Syalan Jehová icha tic:
Ex israel, yiẅtilal Jacob, maclejec eyab' tas svala', yujto in checab' ex, sic'b'il ex el vuuj.
2 A in Jehová in tic ix ex in b'o'o ayic manto ex alji, a in tzin colvaj eyed'oc. Maẅ ex xiv ex
aj Jesurún,44.2 ex yiẅtilal Jacob, in checab' ex, sic'b'il ex el vuuj.
3 Yujto ol vaq'uel yoc a a' d'a taquiẅ luum, ol b'ey a' d'a lum taquiẅ sat. Ol vac'och Vespíritu
d'a eb' eyiẅtilal, ol vac'an in vach'c'olal d'a eb'.
4 Icha val sq'uib' aẅ aẅc'ultac ayoch yalil, icha chi' ol aj sq'uib' eb'. Icha sq'uib' te'
b'acmam d'a stitac a a' sb'eyi, icha chi' ol aj eb'.
5 A d'a scal eb', ay mach ol alan icha tic: A in tic, yic in Jehová, xchama. Ay pax mach ol
alan icha tic: Yiẅtilal in Jacob, xchama. Ay pax mach ol tz'ib'anoch d'a sc'ab' icha
tic: Yic in val Jehová, xchama. Ol yac'anoch Israel sjolomoc sb'i, xchi Jehová.
6 A Jehová Rey, Scolumal Israel, Yajal d'a Smasanil, a' tz'alan icha tic: A in ton b'ab'el vaj
d'a smasanil, slajvub' in paxi. A inẅej Dios in, malaj junocxo.
7 ¿Mach val junoc lajan ved'oc? Tato ay, lolonocab'i, yalocab' d'ayin tas yaji. ¿Tocval ay
junocxo mach ayocto yalannaccani tastac ujinac yed' tas toto ol ujoc? Tato ay,
yalocab'i tas toto ol ujoc chi'.
8 Maẅ ex xivoc, tec'an tzeyutej e b'a. A ex tic in testigo ex to valnac juntzaẅ tic d'a
pecataxo. ¿Tocval ay junocxo dios ma junocxo colvajvum? A inẅej toni, malaj
junocxo vojtac, xchi Jehová.

A yoval sc'ol Jehová d'a comon dios

9 A val eb' sb'oan yechel juntzaẅ comon dios, malaj jab'oc yelc'och eb'. Malaj pax jab'oc yelc'och juntzaẅ yechel comon dios xajanej eb' chi'. A eb' tz'och ejmelal d'a juntzaẅ comon dios chi', max ujilaj yilan eb', malaj spensar eb'. Yuj chi' q'uixvelal ol ajcan eb' yuuj. 10 A eb' sb'oan junoc yechel comon dios yed' q'uen q'ueen, tz'och eb' ejmelal d'ay, dios yalan eb', palta nab'aẅej syixtej sb'a eb'. 11 Masanil eb' tz'och ejmelal d'a juntzaẅ yechel chi', ol q'uixvoccan eb', yujto a eb' sb'oan juntzaẅ yechel chi', animaẅej eb'. Tato smolb'ej sb'a eb' smasanil d'a vichaẅ yic tzin ch'olb'itan eb', ol q'uixvoc val eb', ol xivcanq'ue eb'.

12 Ilecnab'i, a viẅ b'oum q'ueen, syic'cot q'uen syamc'ab' viẅ, axo yic toxo ix chacxil q'uen q'ueen chi' d'a cal c'ac', stenan q'uen viẅ yed' q'uen martillo yic stojolb'ioch yechel chi'. Yed' val yip sc'ab' viẅ stenani. Palta tato malaj tas sva viẅ, tz'och svejel viẅ, stacjipax sti' viẅ, tz'el yip viẅ.

13 Ilecnab'pax junoc viẅ ẅicum te' sb'oan junoc yechel: Syechtej te' viẅ yed' junoc echlab', syac'anoch yechel te' viẅ yed' te' slápiz yed' jun tz'ac'anoch yechel, setan setan tz'aji. Syamanoch viẅ smunlaj yed' q'uen tz'ucub'. Icha chi' tz'aj sb'oan jun yechel chi' viẅ, icha anima vach' yilji, icha chi' tz'ajelc'ochi. Slajvi chi' syac'anoch viẅ d'a yol spat.

14 A junoc viẅ ẅicum te' chi', sb'at viẅ sch'ac te' c'ute', ma te' tzicap, ma te' ji, aton te' sq'uib' d'a caltac te'. Mato jun, syavej junoc te' taj viẅ, axo ẅab' tz'ic'an sq'uib' te'. Nivan tz'aj te' yic vach' sb'o comon dios chi' d'a te'. 15 Aton d'a te' tz'elta te' sc'atzitz viẅ, syac'anoch sc'ac' viẅ yed' te' b'aj sc'axni. Sb'oanpax svael viẅ yed' te' c'ac' chi'. Axo yed' jab'ocxo te', sb'o junoc yechel sdiosal viẅ, tz'och ijan viẅ yoch ejmelal d'ay.

16 Aton yed' te' c'atzitz chi' syac'och sc'ac' viẅ, sb'olan schib'ej viẅ, sva viẅ, sb'ud'ji val viẅ sic'lab'il yuj sb'olb'il chib'ej chi'. Sc'axni viẅ d'a te', syalan viẅ icha tic: Te vach' in aj in q'uixnaj d'a ti c'ac' tic, xchi viẅ. 17 Axo yed' jab'ocxo te' scan chi', sb'oanpax junoc yechel scomon diosal viẅ, tz'och ijan viẅ yem ẅojan ejmelal d'ay. Stevioch viẅ d'ay icha tic: Col in, yujto in diosal ach, xchi viẅ d'a te'.

44.2 **44:2** A Jesurún syalelc'ochi "Jun tojol". A jun b'i tic tz'alji pax d'a Israel, icha d'a jun versículo tic.

18 A val juntzaň anima chi', malaj spensar eb', max nachaj jab'oc yuj eb'. Macan sat
eb', max uji yilan eb', macan spensar eb', max nachaj yuj eb'. 19 Maň chamoc snaan
eb', max nachaj jab'oc yuj eb', max yal eb' icha tic: A d'a naňalxo te te' tic ix vac'och in
c'ac', ix vac'an c'anb'oc in pan, ix in b'olpax in chib'ej d'a stzac'aq'uil te', ix in va'i. Maň
smojoc tzin b'o junoc yechel comon dios yajb'entac yed' jab'ocxo te' tic. Maň smojoc tzin
och ejmelal d'a jun te' yib' te' tic, maň xchioc jab'oc eb'. 20 A eb' icha chi' sc'ulej, ichato
a q'uen tic'aq'uil taaň slo eb'. Juvinaquel spensar eb', satnac eb', maň ol yal scolan sb'a
eb'. Maň naanoc yalan eb' icha tic: A tas b'ob'il yuj in c'ab' tic, nab'a esňej, maň xchioc
eb'.

A Jehová tz'ac'an nivanc'olal Israel

21 Ex israel, yiňtilal Jacob, naeccoti to in checab' ex, a in in b'onac ex yic tzex och in
checab'oc, mocab' in b'at satc'olal eyuuj.
22 A in ix in satel e paltail icha satem yal ac'val. Ix in satel e mul icha val tz'aj satem asun.
Cotaňecxi d'ayin, yujto ix ex in colo', xchi Jehová.
23 A satchaň, elocab' yav sb'itan d'a tzalajc'olal yuj tas ix sc'ulej Jehová. A nivac jul d'a
sat luum tic, avajocab'i. A lum nivac vitz yed' lum tzalquixtac, b'itanocab' luum
d'a tzalajc'olal yujto ix sch'ox stziquiquial Jehová ayic ix scolan eb' israel yiňtilal
Jacob.
24 A Jehová co Columal tz'alan icha tic: A in ton Jehová in, ix ex in b'o'o ayic manto ex alji,
a in in b'onac masanil tastac. A in in jeňb'ejnacb'at satchaaň, vac'annacpaxcan
em lum luum tic d'a yed'tal, ¿tom ay junocxo mach colvajnac ved'oc?
25 A in tzin tenec' tas syal eb' ajchum, tzin juanpaxb'at spensar eb' naumel lolonel.
Svac'an somchajel spensar eb' aj pensar, squistalaxcan eb' vuuj.
26 Palta a in svaq'uelc'och tas syal eb' in checab', yic vach' tz'ajelc'och tas syal eb' chi'.
A in svala' to a Jerusalén ol cajnajxoc, axo juntzaň choňab' d'a yol yic Judá, ol
b'ochajxoc d'a yed'tal b'aj juvinaquel chi'.
27 A in syal valan d'a a' mar to stup a'. Masanil yoctac a' tz'eli, svac' tupoc.
28 A in sval d'a viňaj Ciro icha tic: Ach Ciro, a ach ayach och yilumaloc in choňab'. A ach
ol a b'o masanil tas tzin nib'ej. Ol alan d'a Jerusalén: Ol ach b'ochajxiq'ueoc, ol
ac'chajxiem yich templo, xa chi, xin chi d'a viň, xchi Jehová.

45

A yopisio viňaj Ciro yuj Jehová

1 A Jehová ix sic'anoch viňaj Ciro reyal. A ol cuchb'an viň yic ol yac'an ganar juntzaň
nivac nación viň, ol yic'anec' yopisio juntzaň eb' viň sreyal nación chi' viň. A Jehová chi'
ol ac'an jacchaj spuertail juntzaň nivac choňab' d'a viňaj Ciro chi', malaj junoc mach ol
yal smacani. Yuj chi' syalan Jehová icha tic:
2 A in val ol in b'ab'laj d'a ichaň, ol vac' paňanb'oc lum luum chaaň. Ol in mac'poj juntzaň
puerta nab'a bronce, ol in b'ijchitanb'at q'uen hierro ayoch yijchuloc.
3 A juntzaň b'eyumal c'ub'aneli yed' tas elc'altac yaji, ol vac' d'ayach, yic vach' tzojtaque-
jeli to a in ton Jehová in, sDiosal in Israel, ix ach vavtej d'a a b'i.
4 Yuj val to tzin xajanej eb' yiňtilal viň in checab' aj Jacob, aton choňab' Israel sic'b'ilel
vuuj, yuj chi' tzach vavtej yic tzach b'inaji vach'chom maň in ojtacoc.
5 A inňej Jehová in, malaj junocxo. Malaj junocxo Dios. A inňej toni. Vach'chom maň in
ojtacoc, palta a in ol vac' ip
6 yic vach' syojtaquejel masanil anima ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto b'aj tz'em c'u
to A inňej Jehová in, malaj junocxo.
7 A in in b'onac saquilq'uinal yed' q'uic'alq'uinal. A in svac' junc'olal, svac'anpax yaelal.
A in ton Jehová in tzin c'ulej juntzaň tic.

Te ec'b'alxo spoder Dios

8 A in ol vac'cot tojolal d'a satchaaň, icha yem yal ac'val, icha yem ňab' d'a cal asun, ol schaan lum luum tic yemuli. Checlajocab' colnab'il icha sat te avb'en te', ayocab' tojolal icha tz'aj spojel te' xumac. A in ol vac' ujoc jun tic, xchi Jehová.
9 A mach syac' oval yed' mach b'ojinac, lajan val icha lum tz'acb'il lum c'un spoji. Tocval syal lum tz'acb'il lum chi' d'a mach stz'acani ¿Tas tza c'ulej? A ach tic, maň ojtacoc a munlaji, maň xchioc luum.
10 Aňejtona', tom smoj syal eb' uninab'il d'a smam snun icha tic: ¿Tas yuj icha tic cajcan eyuuj? tom xchi eb'.
11 A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, Axoňej Ochi, a b'ojinac oň, a tz'alan icha tic: ¿Tom ay eyalan eyic e c'anb'an d'ayin yuj tas tzin c'ulej eyed'oc? ¿Tom a ex ol eyal tas ol in c'ulej?
12 A in in b'onac lum luum tic yed' masanil mach cajan d'ay. A in in jeňb'ejnacb'at satchaaň yed' in poder, valannac to scheclaj masanil q'uen c'anal.
13 D'a stojolal ol vutej ayic ol vac'anoch viňaj Ciro d'a yopisio. A in ol in b'ob'at b'e d'a yichaň viň yic ol yac' ganar viň. A viň ol b'oanxiq'ue in choňab' Jerusalén. Axo eb' in choňab' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional, ol ac'joquel eb' d'a libre yuj viň d'a nab'aňej. Malaj stojol ol sc'an viň d'a eb', malaj spac ol ac'chaj d'a viň, a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svalcan jun tic, xchi Jehová.
14 Syalanxi Jehová d'a eb' israel icha tic: A tastac ay d'a eb' aj Egipto yed' d'a eb' aj Etiopía, eyic ol ajcanoc. A eb' aj Sabá chaaň steel, ol yac'och sb'a eb' d'a yol e c'ab'. Ol ochcan eb' e checab'oc. Ayoch q'uen cadena d'a eb' ol och tzac'an eb' eyuuj, ol em cuman eb' d'a eyichaň, ol yalan eb' icha tic: Val yel junňej ton val Dios, malaj junocxo. Aton jun Dios chi' ayec' eyed'oc, xcham eb', xchi Jehová.
15 Yelton val Dios ach, max ach quilochlaj, palta co Columal aj a oň israel oň tic.
16 Masanil eb' sb'oan yechel comon dios, q'uixvelal ol aj eb', ol b'atcan eb'.
17 A oňxo pax israel oň tic jun, a ach ol oň a col d'a junelňej. Malaj b'aq'uiň emnaquilal, ma q'uixvelal ol oň ajcanoc.
18 Mamin Jehová, a ach a b'onac satchaaň, a ach a b'onaccanem lum luum tic d'a yed'tal. Maj a b'olaj lum yic malaj tas ay d'a sat, palta a b'onac luum yic scajchaji. A ach tzal icha tic: A inňej Jehová in, malaj junocxo.
19 A in tic, maň elc'altacoc tzin loloni, maňoc pax d'a q'uic'alq'uinal d'a yoltac lum luum. Malaj tas valnac d'a eb' yiňtilal Jacob icha tic: Maň in e comon sayejeq'ui, maň xin chioc d'a eb'. A in Jehová in tic, aňej tas yel yed' tas tojol svala', xa chi.

A Jehová yed' juntzaň comon dios

20 Syalan Jehová icha tic: Masanil ex ayextoec' d'a junjun nación, molb'ejec e b'a, cotaňec. Malaj jab'oc e pensar, a te te' tzeyac'och e diosaloc, tze b'achan b'eyec'oc, tzex och ejmelal d'a jun dios max yal scolvaji.
21 Lolonaňec, alec tastac tze na chi' d'ayin, al-lajec eyab' junjun ex. ¿Mach aljinaccan juntzaň tic yictax yichb'anil? ¿Mach aljinaccan d'a peca'? ¿Tom maňoc in Jehová in valnaccan juntzaň tic jun? Malaj junocxo Dios. A inňej toni. A inňej ton svaq'uelc'och tas svala', Colvajvum in paxi.
22 Jantac ex cajan ex b'aj slajvic'och lum luum tic, ojtaquejec in eli, ol ex in colo', yujto A inňej Dios in, malaj junocxo.
23 A in val svac' in ti' to yel tas svala', maň ol in q'uex tas sval tic. Ol em cuman masanil anima d'a vichaň, ol in yojtacanel eb'.
24 Ol yalan eb' smasanil d'ayin icha tic: A achňejton Jehová tojol ach, ay a poder, xcham eb'. Axo masanil eb' ajc'ol yajoch d'ayin, ol q'uixvoccan eb'.
25 Vuujňej ol colchaj masanil eb' yiňtilal Israel, ol yac'an tzalajb'oc sc'ol eb', xchi Jehová.

46

1 A sdiosal eb' aj Babilonia scuch Bel, q'uixvelal ix ajcani, axo sdiosal eb' aj Nebo, maňxalaj yelc'ochi. A juntzaň comon dios chi', ix tzec'jioch d'a yib'aň yicatz noc' b'uru al yaji, c'unb'inac noc'.
2 A juntzaň comon dios chi', maňxa jab'oc yopisio, maj yal scolan sb'a, ix ic'chajb'at d'a ch'oc nacional.
3 Ix yalan Jehová icha tic: Maclejec eyab' tas sval ex yiňtilal Jacob, jantac exto cannac ex d'a Israel tic, cuchb'ilexňej vuuj ayic manto ex alji. Ix ex in chelb'eyec'oc.
4 Ichaňej chi' ol in c'ulej eyed'oc, ayic ol ex och icham animail, sacxo xil e jolom, ayinňej och eyed'oc. A in in b'onac ex, ol ex in taňvejňej. Ol in ochňej eyed'oc, ol ex in colňej.
5 ¿Mach junoc syal in e lajb'an yed'oc? ¿Mach junoc lajan ved'oc e naani?
6 Ay eb' syic'q'ueta q'uen oro d'a yol yed'tal, syechtan q'uen plata d'a yol echlab', syac'an q'uen eb' d'a junoc viň jelan sb'oani yic sb'o junoc sdiosal eb' d'a q'ueen. Axo sb'oelc'ochi, tz'och eb' ejmelal d'ay, syalan sb'a eb' d'ay.
7 Syac'anq'ue eb' d'a sjolom sjeňjab', syic'anb'at eb'. Syac'anq'ue eb' d'a sat junoc smexa. Scanxoňej chec'an ta', maxtzac ib'xi. Vach'chom jantac yavajoch eb' ay yic chi' d'ay, palta max tac'vi, max colji eb' yuuj d'a syaelal.
8 Naeccot jun tic ex anima pit, scham val e naancoti yic max b'at satc'olal eyuuj tastac in c'ulejnac.
9 Naeccot tas ujinac d'a pecataxo to A inňej Dios in, malaj junocxo, malaj junocxo dios lajan ved'oc.
10 A in valnaccan d'a yictax yichb'anil tas ol ujoc d'a slajvub'. Ayocto valannaccani tastac toto ol ujoc. Masanil tas nab'il vuuj ol in c'ulejňej.
11 Ol vavtejcot jun vinac d'a najat b'aj sjavi c'u, ol ja jucnaj icha junoc noc' ch'acb'a. A tas nab'il vuuj, a chi' ol vac' sc'ulej. Icha vutejnac valani, icha chi' ol ujoc.
12 Ex anima pit, mach ex najat eyajcanel d'a tojolal, ab'ec tas ol vala'.
13 A colnab'il svac'a' toxo val tz'elc'och vuuj, maňxo ol ec' tiempo in colan choňab' Sion, ol b'inajxoc Israel tic vuuj, xchi Jehová.

47

Ac'b'il ganar Babilonia

1 Icha tic yalan Jehová yuj Babilonia:
Emaňcot d'a a despacho ach Babilonia, emaň c'ojan d'a cal pococ. A d'a peca' lajan ach icha junoc ix cob'es mantalaj vinac syic'a'. Axo ticnaic maňxo ol alchajoc to yune' cob'es ya ilab'il ach. A ticnaic checab' achxo.
2 Ochaň d'a q'uen cha', jax ixim trigo, iq'uel smusil a sat, toc'q'ue a c'apac d'a a xub' yic tzach c'axpaj d'a yol a a'.
3 Iljocab' a nivanil b'eranel chi', ilchajocab' a nivanil q'uixvelal yilji. A jun chi' ol vac' spacoc d'ayach, malaj junoc mach ed'nac b'aj ol oc' in c'ool, xchi Jehová.
4 A co Columal a oň israel oň tic, co Diosal Axoňej Ochi, Jehová Yajal d'a Smasanil, a tz'alan icha tic:
5 Ex caldeo, emaňec c'ojan d'a cuseltaquil d'a cal q'uic'alq'uinal. Maňxa b'aq'uiň ol ex b'inaj yajalil d'a juntzaňxo nivac nación.
6 Ayic aycot voval d'a in choňab', ix vactejcan eb', ichato maň in choňab'oc eb'. Ix vac'och eb' d'a q'uixvelal, ix vac'ancanoch eb' d'a yol e c'ab', maj oc' e c'ol d'a eb'. Ipan eb' ichamtac animaxo ya ix eyutej.
7 Ix eyalanpax icha tic: A oň tic yajal oň d'a masanil tiempo, xe chi. Malaj jab'oc tas ix e na' tas ol ex ajelc'ochoc.

8 Yuj chi' ach choñab' Babilonia, ab' val tas ol vala': Lajan ach icha syutej sb'oan sb'a
junoc ix ajmul ix. Te junc'olalxo ajeq'ui, tza naan d'a a pensar to malaj junocxo
mach lajan icha ach tic. Tza naani to malaj b'aq'uiñ ol ach can icha junoc ix ix
chamnac yetb'eyum, malaj b'aq'uiñ pax ol ach can mañ uninal a naani.
9 Vach'chom jantac eb' ajchum yed' eb' ajb'aal, palta mañxo ol ach coljoc yuj eb' ayic ol
ja lemnaj cha macañ chi' d'a ib'añ, aton junixtaquil yed' mañ uninal. Junñej c'ual
ol javoc lemnaj juntzañ chi' d'ayach.
10 A a naani to vach'ñej ajec' d'a a chucal chi', malaj mach tz'ilan tas tza c'ulej. A tas ojtac
yed' a jelanil tzach ac'an musansatil. Tza naani to a achñej, malaj junocxo.
11 Palta ol ja val jun yaelal d'a ib'añ, mañxo ol yal a yamanoch vaan yed' eb' ajb'aal chi'.
Ayic ol javoc jun yaelal chi', mañxo ol yal a cachani. Ol javoc lemnaj d'a ib'añ ayic
mañ naanoc uuj.
12 B'eyb'alej ajchumal yed' ajb'aalil chi', aton juntzañ chi' a c'ayb'ejnac yictax cob'es ach.
Ol vila' tato olto och yopisio uuj, ol vila' tato olto xiv eb' anima d'ayach yuuj.
13 Tzijtum eb' ac'um razón ix smolb'ej sb'a ed'oc, ix ach tzactzajc'och yed' eb'. Javocab' eb'
schuman yed' q'uen c'anal chi' ticnaic. Ayic syilan q'uen c'anal chi' eb', snachajel
yuj eb' yalani. A eb' tz'alan tas tzuji d'a junjun uj, javocab' eb' ach scol ticnaic.
14 Palta lajan ol aj eb' icha yoc ixim trigo, a c'ac' ol ñusantz'a eb'. Mañxo ol yal scolan sb'a
eb' d'a cal c'ac' chi'. A jun c'ac' chi' te ov, mañ lajanoc icha junoc comon c'ac' scan
stzac'aq'uil tzoñ em c'ojan tzoñ c'axni d'a sti'.
15 Icha chi' ol ajelc'och eb' a colvajum chi', aton eb' b'aj ix a c'anb'ejñej yictax ach cotochi.
Ol ach actajcan yuj eb' smasanil, junjun eb' ol b'atcan d'a sb'eal satnaquil, mañxa
junoc mach ol ach colanoc, xchi Jehová.

48

Syal Jehová yuj tas ol ujoc

1 A Jehová tz'alan icha tic:
Ab'ec val jun tic ex yiñtilal Jacob, ex tze cuch Israel, yiñtilal ex pax Judá. Tze loc in b'i a
in Jehová in tic, tzeyalani to tzex och ejmelal d'ayin e Diosal in, palta mañ yeloc
tzeyala', chab'satil tzex loloni.
2 Tzeyalani to aj choñab' ex d'a in choñab' vicñej yaji. Tzin eyac'anoch yipoc e c'ool
eyalani, a in ton Jehová e Diosal in Yajal in d'a Smasanil.
3 Ayocto valannaccan yuj tas ix uji tic. A in val ix vac' eyojtaquejeli. Elañchamel ix laj
elc'och tas valnaccan chi'.
4 Vojtac to te pit ex, max eyiq'uem e b'a, max ex q'uixvi jab'oc d'a vichañ.
5 Ayocto valannaccan d'ayex ayic manto uji juntzañ tic. Yuj chi' max yal eyalan icha tic
yuj juntzañ e comon dios nab'a te', ma q'ueen: A co diosal tic ix naan jun tic, a ix
ac'an elc'ochi, mañ xe chioc.
6 A ex tic eyab'nac masanil tas valnaccan chi'. Scham val e naan yuuj, tzeyalaneli to yel
valnac. Axo ticnaic ol vac' eyojtaquejel juntzañxo tas c'ub'eltac yaji, juntzañ mañ
eyojtacoc.
7 Aton tas to ato ticnaic svala', mañ valnacoc d'a peca', juntzañ tas to malaj b'aj eyab'nac
specal yalji masanto ticnaic. Yuj chi' mañ ol yal eyalani to eyojtacxo.
8 Yel toni, a jun tic manta b'aj eyab'nac, manto eyojtacoc, añeja' manto eyab'pax ticnaic.
Yujto vojtactaxoni to max e c'anab'ajej, pit ex yictax ex alji.
9 Palta ay in nivanc'olal d'ayex, yuj chi' ix in yamoch vaan yoval in c'ol d'a eyib'añ yuj in
b'inajnaquil. Maj ex in sateli yic mañ chucoc tz'aj in b'inaji.
10 Naec to ix ex in sacb'itej, mañ ichoc tz'aj q'uen plata d'a cal c'ac', palta aton yed' yaelal
ix ex vac' proval.

11 Yuj vic'jichaaň, icha chi' ex vutej, yic maň chucoc tz'aj yalchaj in b'i. A aloj vach' lolonel
smoj yalji d'ayin, max in cha alchaj d'a junocxo, xchi Jehová.

A Jehová ol colan schoňab'

12 Icha tic yalan Jehová: Ex israel yiňtilal Jacob, ab'ec val tas ol vala': A ex sic'b'il ex el
vuuj. A inňej ton Dios in, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi.
13 A in vac'naccanem lum luum tic d'a yed'tal, in jeňb'annacb'at satchaaň yed' in poder.
Toňej valnac sb'i juntzaň tic, spitzvinacchaaň.
14 Molb'ejec e b'a e masanil, tzeyab'an tas ol vala': ¿Mach val junoc comon dios ayocto
yalannac to a jun viň vinac sic'b'ilel vuuj, a viň ol c'ulan masanil tas nab'ilxo vuj
d'a yib'aň Babilonia to a yipalil ol satanel eb' caldeo?
15 A in ol vavtejcot viň, ol javoc viň, yalňej b'aj ol b'at viň, ol yac'ňej ganar viň.
16 Nitzeccot e b'a d'ayin, ab'ec tas ol vala': Yictax ix in yamanoch in lolon d'a eb' anima,
c'unňej snachajel tas svala', axo tz'elc'och tas sval chi', ayinňej ec' ta', xchi Jehová.
A ticnaic jun, checb'il in cot yuj Jehová Yajal, yic tzin lolon yuj spoder Yespíritu.
17 A Jehová Dios, co Columal a oň israel oň tic Axoňej Ochi, a tz'alan icha tic: A in Jehová
e Diosal in, a in tzin ch'ox d'ayex tas ol och e vach'iloc, a in tzin ch'ox b'e b'aj smoj
tzex b'ati.
18 Comonoc val ix e c'anab'ajej in checnab'il, tato icha chi' a vach'ilal tze cha'a tzam
q'ueňej chaaň icha a' nivac a' max tupi, axo e colnab'il tzam jaňej icha scotňej
b'alaljoc sat a' mar.
19 Maňxom b'ischajb'enoc eb' eyiňtilal, icha yarenail sti' a' mar. Maj am viq'uemta e
b'isul, maj am in b'at mican d'ayex, xchi Jehová.
20 Syalanxi Jehová icha tic: Elaňec d'a Babilonia, elaňec elelal d'a scal eb' aj Caldea.
Alequel jun ab'ix tic yed' av yic tzalajc'olal. Tzeyac'an ojtacajel masanto b'aj
slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic. Tzeyalan icha tic: A Jehová oň colanel d'a yol
sc'ab' Babilonia, a oň yiňtil oň Jacob, aton jun schecab', xe chi, xchi Jehová.
21 Ayic yec'nac eb' co mam quicham d'a taquiň luum yuj Jehová, maň tacjinacoc sti' eb',
yujto a Jehová chi' pojjinac q'uen tenam, yelnaccot chulnaj a' nivac a' sb'eyi.
22 Axo pax eb' sc'ulan chucal, malaj jab'oc vach'il ol scha eb', xchi Jehová.

49

A schecab' Jehová sacq'uinal'R'yaj d'a masanil nación

1 A jun schecab' Jehová tz'alan icha tic:
Ex anima cajan d'a stitac a' mar, ab'ec tas ol vala'. Ex anima te najat ayex, maclejec eyab'i:
A Jehová avtannac in ayic manto in alji. Yalnaccanel in b'i ayic cuchb'il into och
yuj in nun.
2 A tas svala' lajan icha q'uen espada te jay ye, icha chi' ajnaccan yuj Dios. Sc'ub'ejnac in
el d'a yalaň sc'ab'. Icha junoc jul-lab' te jay sňi', icha chi' yutejnac in, sc'ub'ejnac
in d'a yol yed'tal sjul-lab'.
3 Yalannac d'ayin icha tic: Ach Israel in checab' ach, uuj ol checlaj in vach'il, xchi d'ayin.
4 Palta ix in naani to nab'aňej ix in munlaji. Nab'aňej ix el vip, malaj tas ix vic'a', xin chi.
Palta vojtac to chequel yaji tas vaj d'a yichaň Jehová. A spac in munlajel chi', ayec'
d'a yol sc'ab'.
5 Axo ticnaic jun, toxo ix in cha snivanil velc'och d'a yichaň Jehová in Diosal, a tz'ac'an
vip. Ayinto ec' d'a yol sc'ol in nun ix snaani to tzin och schecab'oc, yic svic'an
meltzaj eb' israel yiňtilal Jacob junelxo d'ay.
6 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: In checab' ach yic tza tojolb'itanxi eb' yiňtilal Jacob,
tzic'anxi meltzaj eb' israel cannacto tic d'ayin. Palta maňocňej yuj chi' ix ach in
sic'caneli, palta yic tzach vac'och saquilq'uinalil d'a juntzaňxo nación masanto

b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal, yic scolchaj eb' vuuj, xchi d'ayin, xchi jun schecab' chi'.
7 A Jehová Scolumal Israel, Dios Axoñej Ochi, slolon d'a schecab', aton jun paticab'ileli, yajb'il yuj masanil nación, checab' pax yajoch d'a eb' yajal. Syalan icha tic: Ayic ol ach yilan eb' yajal, ol q'ue vaan eb', ol em ñojan eb' d'a ichañ, yujto a in Jehová sDiosal in Israel, A inxoñej Ochi, ix ach in siq'ueli, svac'anelc'och tas valnac, xchi Jehová.

Ol b'ochajxiq'ue Jerusalén

8 Syalan Jehová d'a schecab' icha tic: Ayic ol c'och stiempoal in ch'oxan in vach'c'olal, ol ach in colo', ol in pacan tas ix a c'an d'ayin. Ol ach in tañvej, ol ach vac'och yic tzac'anelc'och in trato yed' masanil choñab', yic sb'ochajxiq'ue in choñab', yic tza pojanxiec' smacb'en eb' d'a lum luum cannac tz'inan.
9 Tzin checan al d'a eb' icha to preso yaj d'a q'uic'alq'uinal icha tic: Elañeccan d'a libre, xa chi. Ol ilchaj tastac tz'och yuj eb', icha noc' calnel yax b'aj stañvaj va d'a titac b'e, axo d'a lum taquiñ sat, ayxo tas sva noc'.
10 Mañxo ol yac' vejel eb' yed' taquiñtial, mañxo ol yab' syail eb' yuj sc'ac'al yoc c'u, yujto a in tzin xajanej eb', ol vic'b'at eb' b'aj ay sjajtac a a'.
11 Ol in jac jun b'e d'a jolomtac vitz, te vach' ol aj in b'oan sb'eal in choñab', xchi Jehová.
12 Ilecnab' scot in choñab' d'a najat, ay eb' scot d'a norte, ay pax eb' scot b'aj tz'em c'u, ay pax eb' scot d'a yol yic Sinim.
13 Avajocab' satchaañ yed' sat luum tic d'a tzalajc'olal. Yed' lum nivac vitz elocab' yav lum yuj tzalajc'olal, yujto a Jehová van yac'an snivanil sc'ol schoñab'. Toxo ix oc' sc'ol d'a eb' ayoch d'a syaelal.
14 Syalan eb' aj Sion icha tic: Ix oñ yactejcan Jehová, ix oñ b'atcan satc'olal yuj Cajalil, xchi eb'.
15 Palta syalanxi Jehová icha tic: A junoc ix nunab'il, ¿tocval sb'at satc'olal yune' ix yuuj? Vach'chom sb'at satc'olal yuj ix jun, palta a in tic mañ ol ex b'at satc'olal vuuj.
16 Ichato tz'ib'ab'il e b'i d'a yol in c'ab', yuj chi' naan exñej vuuj.
17 Elañchamel ol b'ochajxiq'ue smuroal e choñab', axo eb' ajc'ol pojjinaquemi, eb' satannaqueli, vanxo yel eb'.
18 Ex aj Sion, ilecnab' d'a e patic eyichañ, a eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional, van smolb'anxi sb'a eb' yic sjax eb' eyed'oc.
A in Jehová in tzin loc in b'i svalani to ol eyic'chaañ e b'a yuj eb' eyetchoñab' chi'. Icha val stzalaj junoc ix cob'es yuj yelvanub' spichul ayic snupnaji, icha chi' ol aj e tzalaj yuj eb' van sjax chi'.
19 Yujto a e choñab' tic mac'b'ilcanem lañnajoc, cuseltac yajcani. Axo ticnaic, mañxo ol yab'laj lum scajan eb' anima chi'. A eb' mac'jinaccanem lañnaj chi', najatxo ay eb'.
20 A eb' yuninal eb' aljinac d'a ch'oc nacional chi', ol yal eb' d'ayex icha tic: Te jab'ñej jun lum luum tic d'ayoñ, aq'uec co luum b'aj tzoñ cajnaji, xcham eb'.
21 Ol e naan icha tic: ¿Mach ay yuninal juntzañ eb' tic? A oñ tic mañxalaj cuninal. Maxtzac yalpaxlaj yalji eb', ic'b'il oñ b'at d'a jun ch'oc nacional, chacb'il oñ eli. ¿Mach ix ilan q'uib' eb' cuninal tic? ¿B'ajtil ix cot eb'? xe chama.
22 A in Jehová Eyajal in ol val d'a juntzañxo nación, ol vic'anpaxchaañ in bandera yil eb', yic ol ic'joccot eb' eyuninal chi' yuj eb', ol ul ac'joccan eb'.
23 A eb' yajal, icha e mam ol aj eb', axo eb' ix yetb'eyum eb', icha e nun ol aj eb' ix. Ol em ñojan eb' yajal chi' d'a sat luum d'a eyichañ, emnaquil ol aj eb' yic tzex yic'anchaañ eb'. Ata' ol nachajel eyuuj to a in Jehová in, a inñej Dios in. A eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, mañ ol can eb' d'a q'uixvelal, xchi Jehová.

24 A junoc viñ vinac te ay yip, ¿tzam yal stoc'jiec' masanil tas ix yic' viñ d'a oval? ¿Tzam
yal stoc'jicanec' junoc presovum d'a junoc yajal te ov?
25 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a eb' te ay yip ol in toc'canec' eb' presovum. A d'a eb' yajal
ec'b'al te ov, ol in toc'canec' tastac ix yic' eb' d'a oval. Yujto a in ol vac' oval yed'
eb' eyajc'ol chi', ol in colan eb' eyetchoñab' chi'.
26 A in ol vac' sc'ulej eb' ix ex ixtan chi', to ol smil-lajcham sb'a eb'. Ol och eb' icha
uc'umañil yuj scot yoval b'aj ol smil-lajcham sb'a chi'. Yuj chi' ol yojtaquejel
masanil anima to a in ton val Jehová e Columal in. A in sDiosal in viñaj Jacob
to Syal Vuj Smasanil, xchi Jehová.

50

1 A Jehová tz'alan icha tic d'a schoñab':
Ex israel, ¿tom tze na'a to a in ix ex in pechb'at icha junoc viñ spechanb'at yetb'eyum?
Tato icha chi', ¿b'ajtil ay yumal puclajb'ail ix in b'o chi' eyed'oc? ¿Tom a in ix ex in
choñb'at checab'oc? Tato icha chi' ¿mach b'aj ay in b'oc, yuj chi' ix ex in choñb'ati?
A ex tic, ix ex ic'jib'at d'a ch'oc nacional yuj e mul, yuj e chucal.
2 ¿Tas yuj ayic ix in javi, malaj mach ix vila'? ¿Tas yuj ayic ix ex vavtani malaj mach ix in
tac'vani? ¿Tom max techaj vuj ex in colan e naani? ¿Tom max yal ex vac'anel d'a
libre? Naec val to c'ocb'il junoc b'elañ lolonel svala', stupem a' mar, axo b'aj sb'ey
a' nivac a', taquiñ tz'ajcani, axo noc' chay, xcham noc' yuj taquiñtial, sc'ab'at noc'
yuj mañ a'il.
3 A in svac' q'uic'b'oquel satchaañ, icha eb' scus yuj schamnac, xchi Jehová.

Sc'anab'ajej jun Schecab' Jehová

4 A jun schecab' Jehová chi' tz'alan icha tic: A Jehová Vajalil, a ix ac'an jelanb'oc in loloni
yic vach' svac' stec'anil eb' c'unb'elal yaji. Junjun q'uiñib'alil syac'an in nib'ej yic
svab' tas syac' in c'ayb'ej.
5 A Jehová Vajalil ix ac'an sjelanil in pensar, ix in c'anab'ajejñej, mañ pitoc ix vutej in b'a.
6 Ix vac' yich in patic smac' eb' ajc'ool. Malaj tas sval d'a eb' stzucanel xil in ti'. Maj in
c'ub'ejel in sat d'a eb' tzin b'uchani yed' eb' stzub'an in sat.
7 A Jehová Yajal, a scolvaj ved'oc, yuj chi' maj chab'ax in c'ol yuj tas tzin yutej eb' chi'.
Tec'an ix vutej in b'a vac'an techajoc, yujto vojtac to mañ ol el in q'uixvelal.
8 A jun tzin colani, ayec' d'a in tz'ey. Tato ay mach tz'ac'anoch d'a vib'añ, tzin b'at yed'oc
d'a yichañ viñ tzin ch'olb'itani. A junoc ay chucal syal d'a in patic, cotocab' d'a in
tz'ey tic, syalani.
9 A Jehová Yajal, a' scolvaj ved'oc. ¿Mach ol yal yac'anoch junoc tas d'a vib'añ? Masanil eb'
ayoch ajc'olal d'ayin, ol lajvoquel eb' icha junoc pichul ijtacxo, xchi jun schecab'
Jehová chi'.
10 A ex ay yelc'och Jehová d'a yol e sat, tzeyab'anpax tas syal schecab': Tato tzex b'ey d'a
q'uic'alq'uinal, tato malaj tas tz'ac'an sacq'uinal d'ayex, aq'uecoch Jehová yipoc e
c'ool, tzex b'eyñej yed'oc.
11 A exxo tzeyac'och sc'ac'al juntzañ te' yic syac' yoc d'ayex, añeja' d'a yoc chi' tzex b'eyi.
A Jehová ol ac'ancot jun yaelal d'a eyib'añ, toxoñej ol ex emcan jichan d'a scal
eyaelal chi'.

51

Lolonel yic snivanil sc'ol Jerusalén

1 A Jehová tz'alan icha tic:
A ex tze nib'ej e b'eyb'alej tojolal, tze nib'ej tzex javi d'ayin, ab'ec val tas ol vala': Ilecnab'
b'aj cotnac eyiñtilal, b'aj pax cotnac yiñtilal eb' e mam eyicham.

2 Ina viñ e mam eyicham aj Abraham yed' ix e nun chichim ix Sara, malaj yuninal eb' ayic vavtannac eb', palta vac'nac in vach'c'olal d'a eb', tzijtum ix aj yiñtilal eb'.
3 Ol vac' in vach'c'olal d'a Sion, aton jun choñab' mac'b'ilem lañnajoc. A lum taquiñ luum, ol yaxb'occan sat luum, icha lum Edén ol aj luum. Yuj chi' ol tzalaj eb' cajan ta', ol b'itan eb', ol yac'an yuj diosal eb' d'ayin.
4 Ex in choñab', maclejec eyab' tas ol vala', ab'ec ex junjun choñab': Ol valel in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il. Icha saquilq'uinal ol aj d'ayex.
5 Lac'anxo sja sc'ual in ch'olb'itani, van sjapax sc'ual yic tzin colvaji. A yed' in poder ol vac'an yajalil d'a yib'añ juntzañ choñab'. A juntzañ choñab' ay d'a stitac a' mar, ol yac'och in poder eb' yipoc sc'ool.
6 Q'ueañec q'uelan d'a satchaañ, tzex empax q'uelan d'a sat luum tic. A satchaañ chi', ol satem icha satem te' tab', axo sat lum tic, ol c'ab'oc icha sc'ab'i junoc pichul. A eb' anima cajan d'a sat lum tic, ol satel eb' icha satel noc' us. Palta a colnab'il svac'a' ay d'a junelñej. A in tojolal malaj slajvub'.
7 A ex eyojtac tojolal, ex tzeyac'och in checnab'il d'a e c'ool, ab'ec: Mañ ex xiv yuj sb'uchval lolonel eb' anima d'ayex. Mocab' chab'ax e c'ool yuj tas syal eb' chi',
8 yujto ol satel eb' icha junoc pichul ijtacxo, ma icha tz'aj junoc lana pichul sc'uxjib'at yuj noc' ij. Palta a in tojolal yed' in colval ayñejec' d'a junelñej, xchi Jehová.
9 Mamin Jehová, colvajañ, cotañ yed' a poder, icha a c'ulejnac d'a peca'. A ach choc' utejnac noc' nivan noc' d'a yol a' mar, aton noc' Rahab.
10 A ach a jacnac a' mar, aton a' te jul yich, a d'a sjulal yich a' mar chi', icha b'e utejnac yic tz'ec' eb' colb'il uuj.
11 Ichaton chi' ol aj smeltzaj eb' colb'ilxo el uj Mamin Jehová. Ol javoc eb' d'a Sion tic yed' b'it yic tzalajc'olal. Ol tzetzon sat eb' stzalaji, ol satel oq'uel yed' cusc'olal.
12 A Jehová tz'alan icha tic: A in Jehová in svac' eyip, ¿tas yuj tzex xiv d'a eb' anima chamelb'a yaji, to lajan eb' icha añ añc'ultac c'un stacjieli?
13 A in Jehová in, a in in b'onac ex. A in in jeñb'ejnacb'at satchaañ, in b'oannaquem lum luum tic d'a yed'tal. ¿Tom ix in b'atcan satc'olal eyuuj, yuj chi' tzex xiv d'a jun tzex ixtani, jun snaan ex sataneli? Palta mañ ex xivoc, a in ol in satel yoval sc'ol jun tzex ixtan chi'.
14 A eb' syab' syail b'aj tz'ixtaj chi', elañchamel ol coljoc eb'. Mañ ol cham eb' d'a yol preso, mañ ol yac' vejel eb'.
15 A in Jehová e Diosal in, a in b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil. A in svac'q'ue poñoljoc sat a' mar.
16 A in in jeñb'ejnacb'at satchaañ, in b'oannacpaxem lum luum tic d'a yed'tal. A in svac' eyalel in lolonel, tzex in colanel yed' in poder. A in sval d'a Sion: A ex tic in choñab' ex, xin chi, xchi Jehová.
17 Aq'uequel e vayañ ex aj Jerusalén, q'ueañec vaan. Ix eyab' val syail yuj yoval sc'ol Jehová ix yac'cot d'a eyib'añ, palta toxo ix ec'b'ati. Lajan ex aj icha junoc mach satel sc'ol yuc'an añ añ, mañxalaj jab'oc añ chi' syactejcan d'a yol yed'tal. 18 A d'a scal eb' eyuninal ix eyil q'uib'oc, malaj junoc eb' ix ch'oxan b'e d'ayex, malaj junoc eb' ix ex quetzanb'ati.
19 Aton cha macañ tas ix javi d'a eyib'añ tic: Ix mac'chajem lañnaj e choñab', ix champax eb' cajan d'ay yuj vejel yuj oval. ¿Machto val ol oc' sc'ol d'ayex? ¿Machto val ol ac'an snivanil e c'ool?
20 Toxo ix el yip eb' eyuninal, toxo ix telvi eb' icha noc' c'ultaquil chej scan d'a ch'añ yaal. Toxoñej ix can teljab' eb' d'a schiquintac calle, yujto ix yab' val syail yoval sc'ol Jehová e Diosal eb', yuj scachji eb' yuuj.
21 Ex aj Jerusalén, van eyab'an val syail, icha uc'um añ eyeq'ui, palta mañ ex uc'umoc pax añ.

22 A Jehová Cajal co Diosal paxi, a' tz'alan icha tic: A in Jehová e Diosal in tzex in colo', a
in ton sval icha tic: Ol viq'uec' scopail yoval in c'ol chi' d'ayex, maňxa b'aq'uiň ol
eyab'xi syail yuuj.
23 A d'a eb' ixtannac ex, ata' ol vac' jun scopail yoval in c'ol chi', aton d'a eb' aljinac
d'ayex icha tic: Emaňec lachan d'a sat luum to ol oň b'eyec' d'a eyib'aň, xchi eb'.
Emnac ex lachan d'a sat lum chi', ec'nac tec'ton eb' d'a eyib'aň icha lum pococ,
xchi Jehová.

52

Ol actajel Jerusalén

1 Ex aj Sion schoňab' Dios, aq'uequel e vayaň, q'ueaňec vaan, tec'b'ejec e b'a. Ch'oxequel
svach'il eyilji, yujto maňxa b'aq'uiň ol jax eb' ch'oc nacional ch'oc sdiosal yac'
chucal d'ayex.
2 Q'ueaňec vaan ex aj Jerusalén, maq'uequel pococ d'ayex, ol ex emxoc c'ojan d'a e
despacho eyac'an yajalil. Ex aj Sion, ex ix ex xid'ec' d'a ch'oc nacional, iq'uequel
tas tzec'b'iloch d'a e jaj.
3 A Jehová Cajal tz'alan icha tic: Malaj val jab'oc tumin ix in cha d'a e patic ayic ix
ex ic'chajb'at checab'oc. Aňejtona', malaj pax tumin ol vac'a' yic tzex vic'anxi
meltzajoc.
4 A in choňab' tic, b'atnac d'a Egipto d'a peca', ch'oc choňab'il ajnac yec' eb' ta'. Axo ticnaic
ix ixtaj eb' yuj eb' aj Asiria, vach'chom malaj jab'oc yuuj.
5 Axo ticnaic, ¿tas smoj tzin c'ulej? D'a ichňej ta' ix ic'jib'at in choňab' tic d'a Babilonia. A
eb' tz'ac'an yajalil d'a yib'aň eb', syic'chaaň sb'a eb', max yactej eb' in sb'uchani.
6 Yuj chi', ol c'och sc'ual, ol yojtaquejel in choňab' tic to Dios in, ol nachajel yuj eb' to a in
ix in lolon d'a eb', xchi Jehová.
7 Jantac svach'il quilan d'a tzalquixtac, ayic sjavi junoc mach tz'alan vach' ab'ix. Yed'nac
yab'ixal junc'olal, syalanpax yab'ixal colnab'il, syalan icha tic: Ex aj Sion, a e
Diosal van yoch Reyal, xchi.
8 Ab'ec, a eb' staňvumal e choňab', tz'el yav eb', jun lajan tz'aj sq'ue ňilnaj eb' yel yav yuj
tzalajc'olal, yujto syil val eb' sjax Jehová d'a Sion.
9 Ex aj Jerusalén juvinaccan e choňab', elocab' eyav e b'itan d'a tzalajc'olal, yujto ol oc'xoc
sc'ol Jehová d'ayex, ol scolanxi Jerusalén.
10 Yujto ol sch'ox spoder Jehová yil juntzaňxo nación. Masanil anima d'a
yolyib'aňq'uinal tic, ol yojtaquejel eb' to a Dios oň colanxi.
11 Elaňec, elaňecta d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia. A ex eyed'nac yamc'ab' yic stemplo
Jehová, maň eyam tas maň vach'oc, maň eyac'b'at e b'a d'a scal chucal.
12 Maň sc'ac'aliloc, maň elelaloc ol ex elta, yujto a Jehová co Diosal ol oymaj d'a e patictac,
ol ex staňvani.

Syaelal jun Schecab' Jehová

13 Ix yalan Jehová icha tic: A jun in Checab' tic vach'ňej ol elc'ochoc, ol ic'joc val chaaň,
ol b'inaj val.
14 Tzijtum mach ol sat sc'ol yilani, yujto ol ixtax yilji, maňxo animaoc ol aj yilji yuj tas ol
utajoc.
15 Icha pax chi' jantac nación, ol sat sc'ol yilani ayic ol ic'jocchaaň. A eb' rey toxoňej ol
och q'uelan eb', yujto ol yil eb', ol nachajel yuj eb' tas to manta b'aj ix yab' eb' yalji,
xchi Jehová.

53

1 Ol yal Israel icha tic:

¿Toc ay mach tz'ac'anoch d'a sc'ol tas scaleli? ¿Toc ay mach snachajel yuuj to a spoder
Jehová scheclaj d'a jun ab'ix tic? xcham eb'.
2 Snib'ej Jehová to a jun schecab' chi' sq'uib' icha svol junoc te te' tz'em sch'aňal yib' d'a
taquiň luum. Maň nib'ab'iloc yilji, malaj tas vach' squiloch d'ay.
3 A eb' anima, ol sb'uch jun checab' chi' eb', ol spatiquejel eb'. Ol ac'jococh yaelal d'a
yib'aň yuj eb', ol techaj yuuj, yujto c'ajan yab'an syail. Icha junoc mach maňxo
smojoc yiljiochi, ol paticajeloc. Malaj ol elc'och jun checab' chi' d'ayoň.
4 A co naani to a Dios tz'ac'anoch yaelal d'a yib'aň, syac'anpaxcan d'a emnaquilal, palta
maň ichocta'. A co yaelal a oň tic ol ac'jococh d'a yib'aň, ol yab' syail co q'uexuloc.
5 Ol tecjoquec' q'uen d'a snivanil yuj co pitalil, ol yab'an val syail yuj co chucal. Yuj
syaelal ol yab' chi', ol ochxi junc'olal d'a co cal yed' Dios. Yuj yechnaj chi', ol yac'xi
co q'uinal.
6 Co masanil ix oň saclemcanb'at icha noc' calnel. Junjun oň ix co na' tas b'eal b'aj ix co
nib'ej b'aj ix oň b'atcani, axo Jehová ol ac'ancanoch co mul co masanil d'a yib'aň
jun schecab' chi'.
7 Ol ac'joc val och syaelal yuj eb' anima, emnaquilal ol aj yuj eb', palta malaj tas ol yala'.
Ol ic'jocb'at yuj eb', icha tz'aj yic'jib'at noc' calnel b'aj smiljichamoc. Malaj tas ol
yala', numanňej ol ajoc, icha noc' calnel sjoxchaji.
8 Ol ic'chajelta d'a preso yic sch'olb'itaji, ol ac'jococh chamel d'a yib'aň. Malaj mach ol
och ilc'olal yuj schamel chi'. Ol ic'chajel d'a yolyib'aňq'uinal tic yuj co mul a oň
schoňab' oň tic. Cuuj ol yab' syail.
9 Malaj val jab'oc chucal ol sc'ulej, malaj jab'oc es ol elta d'a sti'. Vach'chom icha chi', a
snaan eb' anima to ol mucchaj d'a scal eb' chuc, palta axo d'a scal eb' b'eyum ol
mucchajoc.
10 A Jehová tz'alan icha tic: Ol vac' yab' syail in checab' icha yaj in naani. Ol yac'och sb'a
silab'il d'a yol sc'ab' chamel yic tz'ac'jican lajvoc smul masanil anima. Yuj chi' ol
pitzvoccan d'a junelňej, ol yil eb' yiňtilal. Yuuj, ol elcanc'och tas nab'il vuuj.
11 Ayic toxo ix lajviec' juntzaň yaelal chi' d'a yib'aň, ol tzalaj yuj spac jun yaelal chi' to
maň nab'aňejoc ix yab' syail. Tzijtum eb' anima ol ochcan vach'il yuj yojtacanel
in checab' chi' eb', yujto ol ic'joccanel smul eb' yuuj.
12 Yuj chi' ol vac' yopisio d'a scal eb' nivac yelc'ochi. Ay yalan yic yed' eb' yac'an ganar
oval, yujto ix yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel. Icha val tz'utaj eb' sc'ulan chucal,
icha chi' ix utaji. Ix sb'ec sb'a yuj smul masanil anima, ix tevi yuj eb' yic tz'ac'jican
lajvoc smul eb' chi', xchi Jehová.

54

Xajanňej eb' israel yuj Jehová

1 Ix yalan Jehová icha tic d'a Jerusalén:
Ex aj Jerusalén, q'ueaňecchaaň e b'itan d'a tzalajc'olal. A d'a peca' lajan e choňab' icha
junoc ix ix max unevilaj, actab'ilcan yuj yetb'eyum. Axo ticnaic, lajan icha junoc
ix tzijtum yune' ix alji, ec'b'al sb'isul yune' ix d'a yichaň junoc ix ix ayňejec' viň
yetb'eyum yed'oc.54.1
2 Aq'uec levanb'oc e macb'en b'aj cajan ex, maň ex xiv e levb'itani. Icha junoc mach
slevb'itan smantiado, sjuclitej sch'aňal, smac'an tzatzb'oc yestacail, icha chi' tze
c'ulej.
3 Yujto ol levanb'oc e macb'en chi', yuj chi' ol eyic'canec' slum eb' anima cajan d'a e patic
eyichaň. A eb' eyiňtilal ol ac'an ganar juntzaňxo nación, ol cajnaj eb' d'a juntzaň
choňab' cannac tz'inan.

54.1 **54:1** A d'a tic max b'inaj Jerusalén, palta a yuj juntzaňxo pasaje, cojtac to a', yujto a capital yaj d'a yol smacb'en Judá.

4 Ex aj Jerusalén, maŕ ex xivoc, maŕxo ol ex can d'a q'uixvelal, maŕxo emnaquiloc ol ex utajoc. Maŕxo ol e nacot tas ajnac yel e q'uixvelal d'a peca', ayic ex actajcan icha junoc ix ix maŕxa yetb'eyum.
5 Yujto a in in b'onac ex, icha eyetb'eyum vaji. A in b'i Jehová Yajal d'a Smasanil. E Columal vaji, e Diosal a inxoŕej Ochi, sDiosal in pax masanil anima.
6 A e choŕab' tic, lajan icha junoc ix cob'es ix actab'ilcan yuj yetb'eyum, cusc'olal yajcan ix. Icha chi' ajnaccan e choŕab' tic, axo ticnaic, A in e Diosal in tzex vavtejxi.
7 Ex aj Jerusalén, quenŕej tiempoal ix ex vactejcani, axo ticnaic, tzex in chaanxi yujto te xajan ex vuuj.
8 Ix cot voval d'ayex jun tiempoal, ix in c'ub'ejel in b'a d'ayex, palta yujto tzex in xajanej d'a junelŕej, yuj chi' ix oc'xi in c'ol d'ayex, a in ton Jehová e Columal vaji, a in svala'.
9 Icha val vutejnac vac'an in ti' d'a viŕaj Noé to maŕxa b'aq'uiŕ ol jax jun oval a' mucjinac yolyib'aŕq'uinal tic, icha chi' tz'aj vac'an in ti' ticnaic, maŕxo ol cot voval d'ayex junelxo, maŕxo ol ex in tumej.
10 Vach'chom sq'uexmaj yed'tal lum nivac vitz, tz'em laŕnaj lum tzalquixtac, palta malaj b'aq'uiŕ ol vactej ex in xajanani. Malaj b'aq'uiŕ ol lajvoc in trato ix vala' to ayŕej junc'olal d'a in cal eyed'oc. A in Jehová in svala'.

A ac' Jerusalén

11 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ob'iltac ex, ex aj Jerusalén. Ix eyab' val syail yuj tas ix ec' d'a eyib'aŕ, malaj val junoc mach ix ac'an snivanil e c'ool. Axo ticnaic ol vac'canem e choŕab' tic d'a yib'aŕ q'uen q'ueen vach' yilji, ol vac'ancanem yich d'a yib'aŕ q'uen zafiro.
12 A yelvanub' e choŕab', ol in b'o yed' q'uen rubí, axo spuertail, ol in b'o yed' q'uen berilo, axo smuroal ol in b'o yed' q'uen q'ueen te vach' yilji.
13 Ol in c'ayb'ej eb' eyuninal yic vach' ol aj yelc'och eb'.
14 A tojolal, ol yic'ŕej yipoc d'a e cal, ol ex colchajcanel d'a yol sc'ab' eb' anima tzex ixtani, eb' tzex xib'tani. Maŕxa mach ol ex xib'tanoc.
15 Tato ay mach ol javoc yac' oval eyed'oc, maŕoc in svac'cot eb', yuj chi' ol eyac'ŕej ganar eb'.
16 Ilecnab'i, a in ix in b'o viŕ tenum q'ueen, syac'och sc'ac'al te' tzac'ac' viŕ yic sb'oan yamc'ab' viŕ yic oval. A in pax ix in b'o eb' satanel anima yed' juntzaŕ syamc'ab' viŕ chi'.
17 Palta malaj junoc yamc'ab' yic oval ol yal ex sataneli. A eb' tz'ac'anoch tas d'a eyib'aŕ, numanxoŕej ol ajcan eb' eyuuj. Aton juntzaŕ tic svac' d'a eb' tzin ac'an servil. A in ol ex in colo', xchi Jehová.

55

Avtab'il masanil anima yuj Jehová

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Masanil ex stacji e ti', cotaŕec, ul uq'uec a a'. A ex malaj e tumin, cotaŕec ul chaec tas tze va d'a nab'aŕej, ul chaec yal uva yed' lech maŕ tupb'iloc.
2 ¿Tas yuj tze comon lajej e tumin d'a tas maŕ vaeloc? ¿Tas yuj tze comon lajej e tojol tze cha d'a tas to max b'ud'ji e c'ol yuuj? Ab'ec val sic'lab'il tas ol vala': Tato tze c'anab'ajej tas svala', ol e va vael te vach', ol ex b'ud'joc val sic'lab'il.
3 Cotaŕec d'ayin, maclejec val eyab' tas svala', ol ex ajŕejec'oc. Ol in b'o junoc in trato eyed'oc d'a junelŕej yujto tzex in xajanej, yic tz'elc'och in ti' vac'nac d'a viŕaj rey David.
4 A in vac'nacoch viŕaj David chi' testigoal d'a juntzaŕxo nación, yic scuchb'an viŕ, ma yic syac'an yajalil viŕ d'ay.

5 Ol eyavtejcot eb' anima maň eyojtacoc. A eb' anima chi' elaňchamel ol ja lemnaj eb' d'ayex, yujto a in Jehová e Diosal in, A inxoňej Ochi, a in ol ex vac' ic'jocchaaň, xchi Jehová.
6 Aq'uecoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová, yacb'an tzato yal eyavaj d'ay. Avajaňec d'ay, yacb'an lac'anto ayeq'ui.
7 A ex chuc e b'eyb'al yed' ex chuc e pensar, actejeccan juntzaň e chucal chi'. Meltzajaňec d'a Jehová. Ol oc'xoc sc'ol d'ayex, ol ex yac' nivanc'olal co Diosal.
8 Ix yalan Jehová icha tic: A tas nab'il vuuj, maň lajanoc yed' tas tze na'a. A tas tzin c'ulej, maň lajanoc yed' tas tze c'ulej.
9 A in pensar yed' tas tzin c'ulej chi' maň lajanoc icha eyico', yujto yel val te ec'b'alxo tas tzin na' chi' d'a yichaň schaaňil yajq'ue satchaaň d'a yib'aň lum luum tic.
10 A yaxňab' yed' q'uen sacb'acom tz'emta d'a satchaaň, max meltzajlaj d'a ichňej ta', palta to sch'ayxican lum luum yuuj yic vach' sq'ueul masanil tas tz'avchaj d'a luum. Syac'an sat, tz'elta yiňatil yic syal yavchajxi, syac'anpax svael eb' anima.
11 Icha yaxňab' chi', icha chi' yaj in lolonel, max meltzajlaj d'ayin d'a ichňej ta', palta to sb'ocan tas nab'il vuuj, tz'elpaxc'och tas tzin nib'ej.
12 Tzalajc'olal ol aj eyelta b'aj ayex ec' presoal, junc'olal ol aj e meltzaj d'a e choňab'. Masanil lum vitz, lum tzalquixtac, ichato ol q'ue val sjaj lum d'a chaaň yuj tzalajc'olal. A te' nivac te', icha val to ol stz'it sc'ab' te' stzalaji.
13 A lum b'aj ay te' q'uiix, a te' c'ub'taj ol q'uib'oc. A lum b'aj ay te' sac q'uiix, a te' arrayán ol q'uib' sq'uexuloc te'. Ol in c'ulej juntzaň tic yic sb'inaj in b'i a in Jehová in tic, yic tzin nachajňejcot d'a junelňej, xchi Jehová.

56

A colnab'il tz'altaj d'a masanil anima

1 Ix yalan Jehová icha tic:
B'eyb'alejec tojolal, aocab' tas vach' tze c'ulej, yujto toxo val ol ex in coleli. Ol in ch'oxel in poder in colvaji.
2 Te vach' yic eb' sc'anab'ajan juntzaň checnab'il tic, sb'eyb'alan eb' icha val yaji, aton eb' nivan yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ay, max yixtejb'at eb', aton eb' syailan sb'a, max sc'ulej chucal eb', xchi Jehová.
3 Tato ay eb' ch'oc nacional syac'och sb'a d'a yol sc'ab' Jehová, mocab' yal eb' icha tic: A Jehová max in chaanoch d'a scal schoňab' tic. Aňejtona' eb' viň malaj yuninal, mocab' yal eb' viň icha tic: A in tic lajan in icha junoc te' taquiň te'.
4 A Jehová tz'alan icha tic: Tato a eb' viň malaj yuninal chi' nivan yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ay, sc'anab'ajan pax eb' viň tas tzin nib'ej, tojol syutej sb'a eb' viň d'a in trato,
5 ay jun tas te vach' ol vac' d'a eb' viň d'a yichaň to ay yuninal, ma yisil. A jun chi', to ol b'inajňej eb' viň d'a in templo yed' d'a scal in choňab'. Ol vac'anpax jun sb'i eb' viň d'a junelňej, malaj b'aq'uiň ol sateloc.
6 Axo pax eb' ch'oc choňab'il syac'och sb'a d'a yol in c'ab', yic tzin yac'an servil eb', tz'ochpax eb' ejmelal d'ayin, tzin sxajanej eb', sc'anab'ajan pax sc'ual ic'oj ip eb', tojol syutej sb'a eb' d'a in trato, ol in chaoch eb' d'a scal in choňab'.
7 Ol vic'cot eb' d'a jun in tzalan vicňej yaji. Ol vac'an tzalajb'oc sc'ol eb' d'a spatil b'aj tz'och lesal d'ayin. Ol in cha silab' eb' sňustz'a d'a yib'aň valtar, yujto a in templo tic, ol alchaj yuuj to spatil lesal yaj d'a masanil choňab'.
8 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in tzin molb'ejcot eb' israel aycanb'at d'a juntzaň ch'oc nacional, a in svala': Ol vic'cot juntzaň eb' ch'oc nacional yic junňej tz'aj eb' yed' eb' israel molb'ilxo vuuj, xchi Jehová.

A schucal pensar eb' yajalil choňab'

9 Ix yalan Jehová icha tic: Ex ch'oc nacional, cotañec icha noc' chium noc'. Cotañec milval, ul satequel in choñab' tic, icha syac' noc' caltacte'al noc' sjavi, schianb'at noc' calnel.
10 Yujto a eb' stañvumal in choñab' tic, ichato maxtzac yal yilan eb', maxtzac nachajel yuj eb' tas sc'ulej. Lajan eb' icha noc' tz'i' max chivaji. Jichanec' eb' tz'ec' c'u. Añej vayañ sgana eb' sc'ulej.
11 Lajan eb' icha noc' tz'i' tz'ochñej svejel, malaj b'aq'uiñ sb'ud'ji. A eb' yilumal in choñab' tic, max nachajel jab'oc yuj eb', añej tas sgana eb' sayeq'ui.
12 Syalan eb' icha tic: Coyec b'at co sayec añ añ, a añ te ov scuq'uejec, yic sq'ue val añ d'a co jolom. Scuc'anpax añ q'uic'an icha sco c'ulej ticnaic, mato ol te ec' yib'añ cuc'an añ jun, xchi eb'.

57

1 Ayic scham eb' anima vach' spensar, malaj mach snaan eb'. Ayic satem eb' vach' sb'eyb'al chi', malaj mach snachajel yuuj to ayic scham eb' chi', scolchajcanel eb' d'a scal yaelal.
2 A eb' vach' sb'eyb'al chi', junc'olal yaj eb', van yic'an yip eb' b'aj sc'och chi'.

Ay yoval sc'ol Jehová'R'd'a ejmelal d'a comon dios

3 Ix yalan Jehová icha tic: Cotañec d'ayin a ex tze b'eyb'alej chucal, a ex ton tze b'eyb'alej ajchumal, ex tzex em ajmulal.
4 ¿Mach eb' tze b'uchu'? ¿Mach eb' tzeyed'tej sat, tz'elta jab'an eyac' tze chacaneli? A ex tic te chuc ex, te esalvum ex.
5 A d'a yichtac te' ji yed' te te' c'ayum xiil, ata' tze c'ulej ajmulal. Tzeyac'anpax eb' eyuninal silab'il d'a e diosal d'a scaltac q'uen q'ueen d'a stitac a' cotac a' sb'eyi.
6 Ex israel, scha val e c'ol eyoch ejmelal d'a q'uen q'ueen ñeleli sat d'a yoltac a' cotac a' sb'eyi, a juntzañ chi' ix e sic'canel e diosaloc. Aton d'a juntzañ chi' tze sequem vino, tzeyac'an sat eyavb'en silab'il d'ay. ¿Am e naani to mañ ol vac'och eyaelal yuj juntzañ tas tze c'ulej chi'?
7 A d'a lum jolomtac vitz te chaañ ay ste'al, ata' tze b'o e vaynub', tze ñusanpax e silab'.
8 A d'a yoloch e puerta, ata' tzeyac'och yechel e diosal yajb'entac yilji. A inxo tic, tzin b'atcan satc'olal eyuuj. Tze quichanel b'eran e b'a, tzex ec' jichan d'a sat e ch'at levan sat. Tzeyac'an e trato e mulan yed' eb' tze nib'ejochi, tzex vay yed' eb'.
9 Tzeyic'anb'at aceite yed' jantac perfume, tzex b'at lemnaj d'a jun yechel comon dios scuch Moloc, tzex och ejmelal d'ay. Tze checanb'at eb' e checab' d'a najat b'at sayanec' juntzañxo e diosal, masanto tz'emc'och eb' b'aj ay eb' chamnac.
10 Tzex c'unb'i eyec' d'a najat chi', palta max nachajel jab'oc eyuuj to malaj yelc'och jun tze c'ulej chi'. Yujto te nib'ab'il jun tze sayec' chi', yuj chi' tz'ochxi eyip, tze sayanxi.
11 ¿Mach juntzañ eb' b'aj tzex xivi to nivan yelc'och chi' d'ayex, yuj chi' tzin eyactejcani, tzin b'at satc'olal eyuuj? ¿Tom yujto mañxa tas svala', yuj chi' mañxa velc'och d'ayex?
12 A ticnaic, ol vac' checlaj juntzañ e b'eyb'al te vach' e naan chi', palta mañ ol ex colchajlaj yuuj.
13 Ayic ol el eyav e c'anan in colval, ol valan d'ayex: Aocab' e comon diosal chi' tzex colani, xin chama. A masanil juntzañ chi', ol ic'chajb'at yuj ic', añej yed' jun pusoc ic' chi' ol b'atoc. Axo pax eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool jun, ol cajnajñej eb' d'a in choñab' tic, ol ajñej eb' d'a lum tzalan vicñej yaji, xchi Jehová.

A eb' israel sna sb'a

14 Ol ab'joc yalchaj icha tic: B'oec jun b'e, te pañan tzeyutej, iq'uequel tastac ayem d'a yol b'e chi' yic vach' tz'ec' in choñab', xchama.

15 Yujto a Dios Axoñej nivan Yelc'ochi, Ayñej ec' d'a junelñej, scuchan pax Axoñej Ochi, a tz'alan icha tic: A in tic, cajan in d'a lugar te chaañ to vicñej yaji, palta ay in pax ec' yed' eb' emnaquilal yaji yed' eb' sna sb'a sc'ool yuj schucal, a in sviptzitej eb'.
16 Mañxo ol cot voval d'a in choñab' tic, mañxo ol vac'ñejcot voval d'a eb' d'a junelñej, talaj a juntzañ anima b'ob'il vuj tic, schab'axq'ue sc'ol eb' d'ayin.
17 Yuj smul eb' israel tic yic sayanñej scomon diosal eb', ix cot voval d'a eb', ix vac'anoch syaelal eb', ix in paticanel eb'. Palta ix spitejñej val sb'a eb', ix sc'ulan eb' icha tas snib'ej.
18 Ix vil val sb'eyb'al eb', palta ol vañtej eb', ol vac'an yic' yip eb'. Ol in tañvan eb', ol vac'an snivanil sc'ol eb' scus yuj smul.
19 Ol valan d'a eb' icha tic: A ex najat cajan ex yed' ex lac'an ayex, junc'olalocab' eyaji, xin chama. Yujto a in ol vañtej in choñab' tic.
20 Palta axo eb' chuc sb'eyb'al jun, lajan eb' icha a' mar scot b'alb'on sat, max ochlaj vaan, syic'ancot jantac c'alem.
21 A eb' sc'ulan chucal, malaj jab'oc vach'il ol scha eb', xchi Jehová.

58

A tzec'ojc'olal

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic:
Avajañ d'a chaañ, mañ ach xiv avaji. Te chaañ tz'el av icha spuji junoc q'uen trompeta. Al d'a eb' yiñtilal Jacob tic to te pit eb', te chuc eb'.
2 Junjun c'u scomon och eb' ejmelal d'ayin. Scomon tzalaj eb', snib'an eb' yojtaquejel in b'eyb'al, icha junoc choñab'il anima sb'eyb'alan tojolal, ichato malaj b'aj syiq'uel spensar eb' d'a in checnab'il, ichato sc'an juntzañ checnab'il eb' yic tojolal d'ayin, sch'oxan eb' to stzalaj eb' sjavi d'ayin.
3 Ijan scot yoval eb' d'ayin syalan eb' icha tic: Nab'añej tzoñ comon och tzec'ojc'olal d'ayach, tocval tzoñ ila'. Nab'añej squixtej co b'a coch ejmelal d'ayach, tocval tzoñ a na'a, xchi eb'. Svalan icha tic: Yel toni, ayic tzex och d'a tzec'ojc'olal chi', añej tas tze nib'ej, a chi' tze c'ulej, tzeyixtan eb' e munlajvum.
4 Ayic tzex comon och d'a tzec'ojc'olal chi', añej telajb'ail yed' oval tzeyac'a', tze mac'lan e b'a yuj e chuc pensaril. Tocval ol vab' e lesal d'a jun e tzec'ojc'olal tzeyac' chi'.
5 ¿Tom a e naani to tzin tzalaj yed' tas tzeyutej e b'a chi'? A jun tze c'ulej chi' cusc'olal, tzex comon em ñojan icha spacchaj te' aj, tzex comon ec' jichan d'a yib'añ q'uen tic'aq'uil taañ yed' pichul ya sva'i. ¿Tom a jun chi' tzeyac' scuch tzec'ojc'olal te vach' d'a yol in sat e naani?
6 Palta mañ ichoc ta'. Ol val d'ayex to a tzec'ojc'olal scha in c'ool, aton stzolal tic: Colequelta eb' anima ayoch d'a yol sc'ab' eb' chuc spensar. Mañxo eyixtej eb' smunlaj d'ayex, actejequel eb' tz'ixtaj chi', mañxo eyixtej eb'.
7 A eb' anima scham yuj vejel, aq'uec svael eb'. Axo eb' malaj spat, aq'uec sposado eb' d'a e pat. A eb' malaj spichul, aq'uecoch spichul eb', mañ eyactej eyac'an snivanil sc'ol eb' eyetchoñab'.
8 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, yalñej b'aj ol checlaj in vach'c'olal d'ayex, icha tz'aj sq'uiñib'i d'a junxo c'u. Elañchamel ol ex colchajoc. A in e tojolal vaji, b'ab'el in b'at eyuuj, axo in tziquiquial, tzac'an eyuuj.
9 Yuj chi' tato ol ex avaj d'ayin, elañchamel ol in tac'voc d'ayex. Tato ol el eyav e c'anan in colval, ol valan d'ayex icha tic: Ina in tic, xin chama. Tzeyiq'uel juntzañ chucal chi' d'a e cal. Mañ e suy slumal eb' eyetanimail, mañxo e naq'ue esal lolonel d'a spatic eb'.

10 Tato tzeyac' svael eb' ay svejel, tzex colvaj d'a eb' ay tas tz'och yuuj, tato icha chi', ol
checlaj e vach'il d'a scal anima icha saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal. Ol ex
checlajel icha yoc c'u d'a chimc'ualil d'a scal q'uic'alq'uinal chi'.
11 Tato icha chi', ol ex in cuchb'ejn̈ej. Jantac e vael ol vac' d'a lum tz'inan luum. Ol vac'an
yip e nivanil, lajan ol ex aj icha junoc tas avab'il ayn̈ejoch yalil, ma icha junoc sjaj
a a' malaj b'aq'uiñ stupi.
12 Ol e b'oxiq'ue e choñab' d'a yed'tal b'aj jub'ilemi, aton d'a yib'añ yich aycanem d'a
peca'. Ol alchaj d'ayex to b'oumexxiq'ue muro lañchajnac, b'oumexxiq'ue pat
lañchajnaquemi.

Tas tz'alji yuj sc'ual ic'oj ip

13 A in Jehová in tic svala': Tato mañ comonoc tzeyutejb'at sc'ual ic'oj ip, malaj e munlajel
tze b'o d'a jun c'u vic yaj chi', tato tzex tzalaj paxi yujn̈ej to ay yelc'och jun c'u chi'
d'ayex, max eyal comon lolonel,
14 tato icha chi', ol ex tzalaj ved'oc. A in ol vac' snivanil eyelc'och d'a masanil choñab'.
Ol eyac' tzalajb'oc e c'ool d'a lum luum vac'nac e macb'enoc d'a e mam eyicham
aj Jacob. A in ton Jehová in svalcan jun tic.

59

A syaelal Israel yuj schucal

1 Tocval tz'el yip spoder Jehová, yuj chi' maxtzac yal scolvaji, tocval ix chacañb'i Jehová,
yuj chi' maxtzac yab' e tevi, maay.
2 A chucal tze c'ulej, a chi' ayec' d'a scal e nañal yed' Dios. A juntzañ e mul chi', a tz'ec'
macan d'a e cal yed' Dios chi', yuj chi' maxtzac yab' tas tzeyala'.
3 A ex tic, chic'tac e c'ab' e milancham anima, mictac e c'ab' e c'ulan chucal. Axoñej es
yed' chucal tz'elta d'a yol e ti'.
4 Malaj junoc ex vach' tzeyutej e b'a. Max e ch'olb'itej yaj eb' anima d'a stojolal, ma d'a
stzolal. A tas malaj yelc'ochi yed' esal lolonel, a tzeyac'lab'ej ayic sb'o yaj eyoval.
Tze c'ulan chucal, yujto a chi' ayec' d'a e pensar.
5 A tas nab'il eyuuj chi', lajan val icha sn̈olob' noc' chan. A mach sloan sn̈olob' noc' chan
chi', schamn̈ej. Ayic smac'ji pojoc, a noc' cotac ajavchan tz'elta d'a yool. Añeja' tas
nab'il eyuj chi', icha sch'al noc' xim yaji.
6 A sch'al noc' xim chi', max yal-laj sb'o pichul yed'oc, malaj mach spich sb'a yed' tas sb'o
noc' chi'. Icha sch'al noc' xim chi', icha chi' juntzañ chucal tze c'ulej, malaj jab'oc
tas tzeyic' d'ay.
7 Tzex b'at lemnaj d'a scal chucal. Elañchamel tze milcham eb' anima malaj smul. Añej
d'a chucal ayoch e pensar, a b'aj tzex eq'ui, jantac tastac tze satcaneli.
8 Añej oval tzeyac'a', malaj jab'oc tojolal scheclaj d'a tas tze c'ulej. A e b'eyb'al chi',
junelñej mañ vach'oc. A eb' tz'och tzac'an eyuuj, malaj jab'oc junc'olal tz'ilchaj
yuj eb' d'ayex.
9 Yuj chi' syalan eb' anima icha tic: Malaj mach stec'b'an sb'a cuuj, malaj mach tzoñ
colanel d'a yol sc'ab' eb' tzoñ ixtani. Sco tañvej tzalajc'olal, palta axo cusc'olal
oyan och d'a co patic. Sco tañvej b'aq'uiñ tzoñ colchajel d'a yol sc'ab' eb' tzoñ
ixtani, palta malaj mach tzoñ colani.
10 Toxoñej sco machlej b'aj tzoñ eq'ui, icha yec' machmon junoc mach max uji yilan d'a
sat pat. A d'a chimc'ualil tzoñ telvi, ichato d'ac'valil ayoñeq'ui. Vach'chom tec'an
oñ scab'i, palta ichato chamnac oñxo.
11 Ay b'aj scot coval, sñiii yol co jaj icha noc' oso, mato tzoñ c'acvi icha noc' paramuch.
Sco tañvej co ch'olb'itaj d'a stojolal, palta malaj b'aq'uiñ sb'o caji. Sco tañvej co
colji, palta najat yajcanel d'ayoñ.

12 Mamin Jehová, yel ix co pitej co b'a d'ayach. A co mul chi' tz'ic'ancot d'a quib'aň.
Chequel yaj co pitalil, cojtac co mul chi'.
13 Ach co Diosal, te pit scutej co b'a d'ayach, max ach co c'anab'ajejlaj. Max co nib'ejoch
tzac'an co b'a uuj. Aňej val chucal yed' ixtoj anima sco c'an co c'ulej. Nab'il cuuj
tas tz'aj cac'an es yed' quixtan eb' quetanimail.
14 Sco chaquel b'aj sb'o yaj eb' quetanimail. A tojolal, najat yajcanb'at cuuj. A tas yel,
maňxalaj mach schaan yab' b'aj smolb'ej sb'a eb' anima. Axo tojolal chi', maxtzac
checlaj b'aj ay.
15 Maňxa mach tz'alan tas yel, axo eb' snib'ej yactancan chucal, tz'ic'jiec' tastac ay d'a
eb', xchi eb' anima.

Ol colvaj Dios d'a eb' schoňab'

A Jehová max scha sc'ol juntzaň tic, yujto maxtzac ch'olb'itaj eb' anima d'a stojolal.
16 Toxoňej sat sc'ol Jehová ayic syilani to malaj mach syac'lej sb'oan yaj jun tic. Yuj chi'
syac'och sb'a scolan eb' yed' spoder, ol yac' ganar scolan eb'.
17 Icha eb' soldado ayoch spichul yic oval, icha chi' ol aj sjavi Jehová yed' yoval sc'ool, yic
syac'an spac d'a eb' ixtum anima. A stojolal, icha q'uen maclab' ňi' c'ol yaji. Axo
scolnab'il, lajan icha q'uen xumpil.
18 Ol spacan d'a junjun mach, ato syala' tas sc'ulej. Ol yac'anoch syaelal eb' ayoch ajc'olal
d'ay. A eb' schichon sc'ol d'ay, aton eb' cajan d'a sc'axepal a' mar, ol yac' spac d'a
eb' d'a smojal.
19 Masanil eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, b'aj sq'ueul c'u, masanto b'aj tz'em c'u, ayic
ol yilanoch stziquiquial Jehová eb', ol xiv eb', yujto ol ja icha val junoc a' eluma',
ichato pechb'il yuj junoc oval ic'.
20 A Jehová tz'alani to ol javoc scol eb' aj Sion, aton eb' yiňtilal Jacob sna sb'a yuj schucal.
21 Syalan Jehová icha tic: A ticnaic tzin b'ocan jun in trato eyed'oc, svac'ancan in ti' to
a Vespíritu yed' in c'ayb'ub'al svac'can d'ayex, ol canňej eyed'oc. Ol eyalancan
d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyiňtilal ol elňej, yic tze c'anab'ajej d'a junelňej, xchi
Jehová.

60

Sb'inajnaquil ac' Jerusalén

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Ex aj Jerusalén, q'ueaňecxi vaan, te vach' eyico' yujto scheclajxiq'ue in tziquiquial d'a e
cal.
2 Axo yolyib'aňq'uinal tic, a q'uic'q'uinal ol musancanoc, ichato ol can juntzaňxo nación
d'a scal jun nivan q'uic'alq'uinal. A exxo tic, a in Jehová in tic ol vac' saquilq'uinal
d'ayex, ol checlajel in tziquiquial d'a e cal.
3 A juntzaň nivac nación chi', ol javoc d'ayex yuj e saquilq'uinal chi'. A eb' viň rey, ol
javoc eb' viň ul yil in tziquiquial ol checlaj chi'.
4 Q'ueaňec q'uelan, tzeyilan d'a e patic eyichaň to a masanil eb' eyetchoňab', ol laj
smolb'ej sb'a eb' sjax d'ayex. A eb' eyal eyuninal, najat ol cot eb', mec'b'il eb' ol
ul ac'joccan eb' d'ayex.
5 Ayic ol eyilan icha chi', ol ex q'ue jucnaj e tzalaji, ol ex te tzalaj val. Yujto ol laj yic'cot
sb'eyumal juntzaň nación ay d'a sc'axepal a' mar, ol ul yac'ancan eb' d'ayex.
6 Ol majel sat e lum tic yuj jantac noc' camello ol yic'cot eb' aj Madián yed' eb' aj Efa. Ol
javocpax masanil eb' aj Sabá, yed'nac q'uen oro eb' yed' incienso. Ol yalanel vach'
lolonel eb' d'ayin Jehová in tic, yuj tas tzin c'ulej.
7 Masanil noc' calnel ay d'a Cedar, ol eyiquej noc'. Masanil noc' ch'ac calnel ay d'a
Nebaiot, a noc' ol eyac'lab'ej, yic ol eyac'an noc' silab'il d'a valtar, aton silab'
nib'ab'il vuuj. Icha chi' ol vutej, yic ay yelc'och in templo d'ayex.

8 Ol eyalan icha tic: ¿Tas juntzaň scot chi', icha scot asun, ma icha sc'och noc' paramuch
d'a yed'tal?
9 A jun ol eyil chi', aton te' barco scot d'a sc'axepal a' mar, b'ab'el scot te' yic Tarsis yuj te'.
Van yic'jicot eb' eyuninal aycanb'at d'a najat yuj eb', yed'nac q'uen oro eb' yed'
q'uen plata. Ol in ic'jocchaaň a in Jehová e Diosal, A inxoňej Ochi. A in pax ol ex
vac' b'inajoc.
10 A eb' ch'oc nacional, a eb' ol b'oanxiq'ue smuroal e choňab', axo eb' sreyal eb' ol ex
ac'an servil. Vach'chom yuj yoval in c'ool ix vac'och eyaelal, axo ticnaic, yuj in
vach'c'olal tz'oc'xi in c'ol d'ayex.
11 A spuertail e choňab', jacanňej d'a c'ualil yed' d'ac'valil yic syic'cot sb'eyumal juntzaň
nación chi' d'ayex, yic sjavipax sreyal eb' d'a eyichaň.
12 A juntzaň nivac nación, ma eb' rey maň ol ex ac'an servil, ol satjoquel eb'. Maňxa b'aj
ol checlaj jab'oc eb'.
13 A jantac sb'eyumal lum Líbano ol ic'chajcot d'ayex: Aton te' taj, te' c'ub'taj yed' te'
tzicap. Ol och te' svach'il yelvanub'oc in templo, yic ol vic'chaaň jun lugar chi'
b'aj ol in ajoc.
14 Masanil yiňtilal eb' ix ex ixtan chi', ol javoc eb' yaq'uem sb'a d'ayex. Masanil eb' ix ex
chacaneli, ol ul em cuman eb' d'ayex, ol yalan eb' d'ayex icha tic: A ex aj choňab'
Sion ex tic, yicňej Jehová eyaji, aton sDiosal Israel Axoňej Ochi, xcham eb'.
15 Vach'chom actab'il ex can d'a peca', chacb'il ex eli, maňxa mach tz'ec' b'aj ec'nac
ex chi', palta axo ticnaic, ol vac' eyic'jichaaň yed' e b'inajnaquilal yuj masanil
choňab' d'a junelňej.
16 A juntzaň nación chi', ol yac' e vael eb' te vach', axo eb' sreyal eb', ol yic'cot sb'eyumal
eb', ol ex yac'an servil eb', icha syutej junoc ix nunab'il yac'an chunoc yune'. Icha
chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová e Diosal in, e Columal vaji, a in sDiosal in viňaj
Jacob, tzex in colo'.
17 Ol in q'uex masanil tas ay d'ayex: A q'uen oro ol vac' sq'uexuloc q'uen bronce, axo
q'uen plata ol vac' sq'uexuloc q'uen hierro. A q'uen bronce ol vac' sq'uexuloc te
te', axo q'uen hierro chi' ol vac' sq'uexuloc q'uen comon q'ueen. A eb' eyajalil, d'a
stojolal ol ex sch'olb'itej eb', yuj chi' junc'olal ol ex ajoc.
18 A d'a e luum chi', maňxa milojcham anima, oval yed' jantac chucal ol ujoc. Maňxa
tas ol satel d'a yol e macb'en chi' yuj oval. A in ol ex in col icha junoc muro, ol in
eyic'chaaň yujto ix ex in colo'.
19 Maňxalaj ol och yoc c'u eyuuj, ma yoc q'uen uj d'ac'valil, yujto a in Jehová
saquilq'uinal ol in aj d'ayex d'a junelňej. A in e Diosal in tic ol ex vac' b'inajoc.
20 A jun saquilq'uinal ol vac' d'ayex chi', a ol ochcan sq'uexuloc yoc c'u yed' yoc q'uen uj.
A jun chi', malaj b'aq'uiň ol tupoc, yujto a in Jehová in saquilq'uinal ol in aj d'ayex
d'a junelňej. Maňxa b'aq'uiň ol ex cusoc.
21 Masanil eb' eyetchoňab', vach'ňej ol aj spensar eb'. Ol yiquejpax slum eb' d'a junelňej.
Lajan ol aj eb' icha svol junoc te' avb'en te' avab'il vuuj. Ol in c'ulej jun chi' yuj
vic'jichaaň.
22 A eb' quenňej sb'isul d'a e cal, ol q'uib' val sb'isul eb', te tec'an ol aj eb' icha junoc
nivan choňab'. Ayic ol c'och stiempoal yelc'och juntzaň tic, a in val Jehová in ol
vaq'uelc'och d'a elaňchamel, xchi Jehová chi'.

61

Yab'ixal scolnab'il Israel

1 A Yespíritu Jehová Cajalil ayoch d'ayin, yujto sic'b'il in el yuuj. Checb'il in cot yuuj, yic
tzul valel vach' ab'ix d'a eb' meb'a', svac'an stec'anil eb' maňxa yip yuj cusc'olal,
svalan d'a eb' icha preso yaji to syal yel eb' d'a libre.

2 Svalanpaxeli to ix ja sc'ual co colchaj yuj Jehová co Diosal, sc'ual pax yac'anec' co pac d'a eb' cajc'ool. Ix in checjicoti yic svac'an snivanil sc'ol eb' cusc'olal yaji.
3 Tzin javipax vac' tzalajc'olal d'a eb' aj Sion cusc'olal yaji, aton eb' syac'q'ue q'uen tic'aq'uil taañ d'a sjolom, a tzalajc'olal svac' sq'uexuloc oq'uel. A b'it yic aloj vach' lolonel svac'canoch sq'uexuloc ilc'olal. Lajan ol aj eb' icha junoc te' ji avab'il yuj Jehová, yic sb'eyb'alej tojolal eb' yuj yic'anchaañ Jehová chi' eb'.
4 A juntzañ choñab' satnaqueli, ol sb'oxiq'ue eb', ol sb'oanpaxq'ue juntzañ pat eb' mac'b'ilem lañnaj d'a peca'.
5 Ex vetchoñab', a eb' ch'oc nacional ol tañvan noc' e calnel, e munlajel yed' eyavb'en uva.
6 Ol yalan eb' to sacerdote ex Jehová, schecab' ex co Diosal. Ol ex tzalaj yed' sb'eyumal juntzañxo nación chi'. Vach' ol aj eyilji yuj tastac vach' yilji ol yac' eb' d'ayex.
7 A ex tic, icha val ix aj eyab'an syail, q'uixvelal yed' b'uchval, icha pax chi' ol aj e chaan e b'eyumal yed' e tzalajc'olal, malaj slajvub'.
8 Yujto a val tojolal snib'ej Jehová, scot yoval yuj elc'al yed' ixtoj anima. Yuj chi' val d'a smojal ol aj spacan d'a eb' ix ex ixtani. Ol lajvoc chi', ol sb'oan jun strato eyed'oc d'a masanil tiempo.
9 Ol b'inaj val eyiñtilal d'a scal masanil choñab'. Masanil mach ol ex ilanoc, ol nachajel yuj eb' to a Jehová tz'ac'an svach'c'olal d'ayex.
10 Tzin te tzalaj val ticnaic yuj Jehová, tzin q'ue val chaañ in tzalaj yuj in Diosal, yujto te vach' ix yutej yac'an in colnab'il yed' tojolal, ichato ix och in pichuloc yuuj. Icha svach'il tz'ajoch spichul junoc viñ quelem yed' junoc ix cob'es ayic snupnaj eb', icha chi' in yutej.
11 Icha tz'aj sq'ueul tas sq'uib' d'a sat luum, ma icha yelta svol junoc te te', icha chi' ol aj yac'an checlaj tojolal Jehová Cajal d'a yichañ masanil nación yuj yic'jichaañ.

62

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Yuj val to tzex in xajanej ex aj Sion, yuj chi' mañ ol in em numan. Yuj val to tzex in xajanej ex aj Jerusalén, yuj chi' mañ ol vic'laj vip masanto ol checlajel e tojolal icha yic sq'uiñib'i, axo e colnab'il, ol checlajel icha yajoch sc'ac'al te' taj d'a q'uic'alq'uinal.
2 Masanil nación ol och q'uelan yilan e tojolal. Masanil eb' rey, ol och q'uelan eb' yilan snivanil eyelc'ochi. Yuj chi' ol ac'chajoch junxo eyac' b'i. A in Jehová in tic ol vac'ochi.
3 Icha scheclajel snivanil yelc'och junoc viñ rey yuj scorona, icha chi' ol aj vac'an checlaj snivanil velc'ochi, yujto ayex ec' d'a yol in c'ab'.
4 Mañxo ol e cuch "Actab'ilcani", mañxo ol alchajpax d'a e lum tic, "Satb'ileli", palta to ol e cuch: "Nib'ab'il". Axo lum e luum ol scuchcan: "Nupnajnac," yujto nib'ab'il ex vuuj. Yajal vaj d'a lum e luum tic.
5 Yujto icha val junoc viñ quelem snupnaj yed' junoc ix cob'es, icha chi' ol in aj eyed'oc, ol in ochxoc eyed'oc, ol in tzalaj eyed'oc, icha stzalaj junoc viñ quelem yed' yetb'eyum, icha chi' ol in tzalaj eyed'oc.
6 Ex aj Jerusalén, ix vac'canoch e tañvumal d'a yib'añ smuroal e choñab'. D'a c'ual d'ac'val ol yal eb' icha tic: A ex tzex avaj d'a Jehová, mañ ex och vaan eyavaj d'ay.
7 Mañ e cha yic' yip Jehová, masanto ol sb'oxiq'ue Jerusalén tic, yic vach' masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ay, xcham eb', xchi Jehová.
8 A Jehová toxo ix yac' sti', ol yaq'uelc'och tas ix yal chi' yuj spoder. Ix yalan icha tic: Mañxa b'aq'uiñ ol in cha svab'at e trigo eb' ajc'ool, mañoc eb' ch'oc nacional ol uc'anb'at e vino, aton tastac tzeyic' d'a e munlajel.

9 Palta to a ex val ol e mol sat eyavb'en, ol e vaani, ol eyalan vach' lolonel d'ayin yuuj. Ol
e molanpax sat eyuva, ol eyuc'an yal eyuva chi' d'a yol yamaq'uil in templo, xchi
Jehová.
10 Ex aj Jerusalén, elañec d'a spuertail e choñab', b'oecb'at sb'e eb' eyetchoñab' van
sjaxi. Pañan tzeyutej b'aj ch'olquixtac, tzeyic'anel q'uen q'ueen d'a yol b'e chi'.
Tzeyac'anq'ue junoc bandera yic sch'oxan d'a juntzañxo nación b'ajtil ay jun b'e
chi'.
11 A Jehová tz'alan d'a eb' cajan b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic: Alec d'a eb' aj Sion
icha tic: Ilecnab' sjavi e Columal, yed'nac tas ix yic' yuj smunlajel, xe chi, xchi
Jehová.
12 A eb' israel, ol alchajoc to schoñab' Dios yaj eb', sic'b'ilel eb', aton masanil eb' ix colji
yuj Jehová. A Jerusalén ol scuch Choñab' Nib'ab'il, Mañxo Actab'iloccani.

63

A spac syac' Jehová d'a eb' ajc'ool

1 —¿Mach jun scot d'a nivan choñab' Bosra, d'a yol smacb'en Edom, chacchac spichul
ayochi, te ayxo smay yilji, yed'nac val yip scoti? Ix tac'vi Jehová icha tic:
—A in Jehová in tzin javi, ay in poder in colvaji. Svalanpaxi to ol in ch'olb'itej yaj d'a
stojolal, xchi.
2 —¿Tas yuj chacchac yilji a pichul, ichato ach tec'viel yal sat uva? xin chi d'ay.
3 Ix yalani:
—Yujto ix in teq'uem juntzañ nación icha stec'jiel yal sat uva. A inñej, malaj junocxo
nación ix och ved'oc. Aycot voval ix in tec'anem eb' vajc'ool, yujto aycot yoval in
c'ool d'a eb'. Icha chi' ix aj yoch chititoc schiq'uil eb' d'ayin, ix chic'ax in pichul tic.
4 Yujto ix in na' to ix javi sc'ual in colanel in choñab', svac'anpax spac d'a eb' ajc'ool.
5 Ix in ec' q'ueleloc, tato ay mach scolvaj ved'oc. Palta ix satq'ue in c'ool, yujto malaj
mach tz'och ved'oc. Yuj chi' a val yuj yoval in c'ol ix in tec'b'an in b'a, yuj chi' ix
yal in colan in choñab' in ch'ocoj.
6 Yed' val yoval in c'ool, ix in tec'anem masanil nación. Ix in satanel eb' yed' voval, ix b'ey
val schiq'uil eb' vuj d'a sat luum, xchi Jehová.

A svach'c'olal Dios d'a Israel

7 In gana svaleli jantac tzoñ xajanej Jehová, tzin b'itan val jantac tas ix sc'ulej cuuj. Tzoñ
xajanej a oñ yiñtilal oñ Israel tic. Jantac tas ix sc'ulej cuuj, ix oc'xi sc'ol d'ayoñ,
yujto te xajan oñ yuuj.
8 Ix yalan Jehová icha tic: A juntzañ anima tic, in choñab' eb', vuninal eb', mañxo ol
meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin, xchi. Yuj chi' ix coljiel eb' yuj Jehová chi'
9 d'a masanil syaelal. Mañ ch'ococ mach ix schecb'at scol eb', palta a val ix sch'ox sb'a
icha ángel yic scolan eb'. Yujto xajan eb' yuuj, tz'oc' sc'ol d'a eb', yuj chi' ix colji eb'
yuuj. Ix quetzjib'ey eb' yuuj, ichataxon sc'ulej yed' eb'.
10 Palta te pit ix yutej sb'a eb' d'ay, ix yac'an cus Yespíritu Jehová chi' eb', aton Espíritu
Axoñej Ochi. Yuj chi' ix meltzajoch ajc'olal d'a eb', ix yac'an oval yed' eb'.
11 Yuj chi', ix snaancot eb' tas ujinac d'a peca', d'a stiempoal viñaj Moisés. Ix sc'anb'an
eb' icha tic: ¿B'ajtil ay Jehová coljinac eb' co mam quicham d'a a' mar, stañvumal
pax eb'? ¿B'ajtil ay jun yac'nacoch Yespíritu Axoñej Och d'a eb'?
12 Aton jun sch'oxnac spoder d'a viñaj Moisés. A Jehová pojjinac snañal a' mar d'a yichañ
eb' schoñab', yic sb'inajñej sb'i eb' d'a junelñej.
13 A ic'annac ec' eb' schoñab' d'a yich a' mar chi'. Maj el ñernaj eb', icha yec' noc' chej d'a
tz'inan luum, xchi eb'.

14 A Yespíritu Jehová ic'annac b'ey eb' schoňab' chi', yic syac'an yic' yip eb', icha syac' noc' vacax tz'ic'jiem vael d'a lum ac'lictac. Icha chi' yutejnac yic'an b'ey eb' schoňab' chi', yic sb'inaj yuj snivanil yelc'ochi.

Lesal d'a Dios yuj sc'anchaj colval

15 Mamin Jehová, iloňcot d'a jun ed'tal to icňej yaji, aton satchaaň b'aj cajan ach, b'aj maň jantacoc svach'il. ¿B'aq'uiňto ol a ch'ox a vach'c'olal yed' ipalil chi'? ¿B'aq'uiň ol oc'xoc a c'ool d'ayoň? ¿Mato ix lajvi a nivanc'olal chi' d'ayoň?

16 A ach tic, co Mam ach. Vach'chom a viňaj Abraham yed' viňaj Israel maň oň yojtacoc eb', palta a ach tic co Mam ach, toxonton co Columal ach.

17 Mamin ¿tas yuj tzoň ic'canel d'a yol a b'e, tzac'an pitb'oquel co pensar yic maňxa elc'och d'ayoň? Ac'xi a vach'c'olal d'ayoň a checab' oň tic, a oň yiňtilal oň can eb' a choňab' to icňej yaji.

18 A oň a choňab' oň tic, sic'b'il oň el uuj, jayeňej ab'il ix co caj lum co luum, axo ticnaic, a eb' ayoch ajc'olal d'ayoň ix tec'anem a templo.

19 Ichato malaj b'aj tzac' yajalil d'ayoň, ichato malaj b'aj sb'inaji to ic oň. Ichňejta' caji.

64

1 Mamin, comonoc tza jac satchaaň tzach emta d'a sat luum tic, yic tz'ib'xi lum nivac vitz d'a ichaň,

2 icha tz'aj xejq'ue a a' yuj te' c'ac' ov yajochi. Emaňcoti yic tzach yojtaquejel eb' ayoch ajc'olal d'ayach, yic tz'ib'xiq'ue nivac choňab' d'a ichaň yuj xivelal.

3 Comonoc tza c'ulej icha a c'ulejnac d'a peca'. Ayic emnacul chi', a c'ulannac tastac maň naanoc cuuj, te satub'tac yilji. A lum nivac vitz ib'xinacq'ue lum d'a ichaň.

4 Atax d'a peca' chi', malaj b'aj tz'ab'chaji, malaj b'aj tz'ilchaj junocxo dios sc'ulan icha tas tza c'ulej yuj svach'iloc eb' tzach ac'anoch d'a sc'ool.

5 D'a tzalajc'olal tza cha eb' vach'ňej tas sc'ulej, naanňej yuj eb' sc'ulan tas tza nib'ej. A achxo tzac'cot yoval a c'ol d'ayoň, yujto ix och co mul d'ayach, sco c'ulanňej chucal. ¿Tzatom yal co colchaji?

6 Co masanil, lajan oň d'a yol a sat icha mach maň vach'oc icha yalan ley. Masanil tas vach' sco c'ulej calani, lajan icha junoc c'apac c'apac mictac. Yuj co chucal, yuj chi' lajan oň icha te' taquiň xil te' tz'ic'jib'at yuj ic'.

7 Malaj junoc oň sco c'an a colval, maxtzac co nacot co c'och d'ayach, yujto tza c'ub'ejel a b'a d'ayoň, tzoň actancan d'a yol sc'ab' co chucal.

8 Palta a ach tic Mamin Jehová, co mam ach. A oň tic, icha lum tz'acb'il lum caji, a achxo tic, ichato co tz'acumal aji, a ach a b'onac oň co masanil.

9 Mamin, mocab' te cot oval d'ayoň. Maňxoocab' a naňejcot co chucal. Ina to a choňab' oň.

10 A juntzaň choňab' ic yaji, toxo ix can tz'inan, toxo ix laňchajcanem Jerusalén, maňxalaj mach cajan d'ay.

11 A a templo te vach' yilji to icňej yaji, aton b'aj ochnac eb' co mam quicham ejmelal d'ayach, toxo ix lajviem stz'ab'ati. A tas te nib'ab'il cuuj, aton a templo chi', toxo ix lajvieli.

12 Mamin Jehová, ayic tzilan masanil juntzaň tic, ¿tom malaj tas ol a c'ulej yuuj? ¿Tom ol ac'ňejoch co yaelal?

65

Yaelal d'a yib'aň eb' pit

1 Ix yalan Jehová icha tic:

Ix vac' in b'a yojtaquejel eb' max in c'anb'aneq'ui. Ix in ch'ox in b'a d'a eb' max yal sb'a d'ayin. A d'a eb' max in c'anb'anec' chi', ata' ix vala': Ina in tic, xin chi d'a eb'.

2 Masanil tiempo jecanñejb'at in c'ab' vavtancot jun choñab' te pit, palta axoñej chucal
snib'ej sc'ulej.
3 Val d'a vichañ sc'ulej chucal eb', syac'an silab' eb' d'a juntzañ scomon diosal d'a scaltac
yavb'en te' eb', sñusan incienso eb' d'a yib'añ altar b'ob'il yed' lum ladrillo.
4 Tz'em c'ojan eb' d'a scal b'ajtac mucan eb' chamnac. Tz'ec' ac'val yuj eb' b'ajtac
c'ub'eltac. Schi'an schib'ejal noc' chitam eb', syac'an b'ud'joc schen eb' yuj yal
chib'ej to ay yovalil yuj ley.
5 Syalan eb' icha tic: Canañ ta', mañ a nitzcot a b'a d'ayoñ, yujto ch'ocxo quel d'ayach,
xchi eb' d'ayin. Tzin tzactzaj val yuj juntzañ anima tic, lajan val tas sc'ulej eb'
icha stab'il te' c'ac' ayochi tz'ec' c'u, sb'at d'a yol co ñi'.
6 Palta masanil juntzañ schucal eb' chi', tz'ib'ab'ilcan d'a vichañ, mañ toñejoc ol vilochi.
Ol vac' spac d'a eb' icha val smojal.
7 Yuj val schucal eb' chi' yed' schucal eb' smam yicham eb', stzuntzejnaccot voval eb',
ayic sñusannac silab' eb' d'a jolomtac vitz. Yuj chi' ol in ch'olb'itej yaj eb', ol vac'an
spac d'a eb' icha val smojal, xchi Jehová.

Syac' sti' Jehová yac'an vach'ilal

8 Ix yalan Jehová icha tic: A junoc c'ojlab' sat uva ayto yalil, max yixtej eb' anima, yujto
ayto yalil vach' yic'anel eb' d'ay. Icha chi' ol in c'ulej, mañ ol in satel masanil in
choñab', yujto tzin xajanej eb' in checab'.
9 Ol vactejcan jayvañocxo eb' yiñtilal Jacob, yic vach' ayto anima ol cajnaj d'a lum luum
d'a yol yic Judá. A eb' in checab' sic'b'ilel vuj chi', ol cajnaj eb' ta', ol yican lum eb'.
10 A d'a spañanil lum Saróñ, mañxo jantacoc noc' calnel ol ajoc, axo d'a yac'lical choñab'
Acor ol va noc' vacax, aton noc' smolb'etzal noc' eb' in choñab' tz'och ejmelal
d'ayin.
11 Palta mañ ichocta' ol vac' d'ayex mach ex ix eyic'canel e b'a d'ayin. A jun tzalan
b'aj tz'och ejmelal d'ayin, ix b'atcan satc'olal eyuuj, axoñej d'a juntzañ comon
dios scuch Gad yed' Meni tzeyac' vael yed' vino silab'il, aton juntzañ comon dios
tz'alani tas ol ex ajoc yed' tas ol javoc d'a eyib'añ eyalani.
12 Yuj chi' a in svala' tas ol javoc d'a eyib'añ. Chuclaj tas van ex stañvani. A q'uen espada
ol ex milancham vuuj, ol ex em cuman, ol tzepchajel e jolom. Yujto ix ex vavtej,
palta maj ex tac'voc d'ayin, ix in lolon d'ayex, palta maj e cha eyab'i. Ix e c'ulej
juntzañ chucal max scha in c'ool.
13 Yuj chi' a eb' in checab' ay tas sva eb', a exxo tic ol ex cham yuj vejel. Ay tas ol yuq'uej
eb', a exxo tic ol ex cham yuj taquiñtial. Ol tzalaj eb', a exxo tic q'uixvelal ol ex
ajcanoc.
14 Ol b'itan eb' yuj tzalajc'olal, a exxo tic, ol ex oc' yuj cusc'olal yuj yaelal.
15 A eb' sic'b'ilel vuj chi', ol ex yac' b'inaj eb' ayic ol scatab'an junocxo anima eb'. Ol ex in
sateli, palta a d'a eb' in checab' ol vac' jun ac' b'i yic syac' b'inaj eb'.
16 Yalñej mach d'a jun choñab' tic sc'an vach'ilal d'a yib'añ, a d'ayin ol sc'ana', a in Dios in
svaq'uelc'och tas svala'. Yalñej mach syac' sti' d'a junoc tasi, a in b'i ol yac' b'inajoc.
A d'a jun tiempoal chi', jantac yaelal toxo ix ec'b'ati, ol b'atcan satc'olal, mañxo ol
in nacoti.
17 Ab'ec, ol in b'o jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal. A tastac ec'nacxo, ol
b'atcan satc'olal, mañxa b'aq'uiñ ol nachajcotoc.
18 Tzalajañec d'a masanil tiempo yuj tas ol in c'ulej, yujto ol in b'oxiq'ue choñab'
Jerusalén b'aj ay tzalajc'olal, a eb' anima cajan ta' ol tzalaj eb' vuuj.
19 Ol in tzalajpax val yuj in choñab' Jerusalén chi', mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj yel yav eb'
anima yuj yaelal ta'.
20 Malaj eb' unin jayeñej c'ual ol ec' ta' ol chamoc, malaj pax eb' icham anima manto
c'och yab'ilal ol chamoc. Tato ay mach scham d'a 100 ab'il sq'uinal, unin animato

schami. A mach ol chamoc ayic manto c'och d'a 100 ab'il chi', a yuj schucal spet chami.
21 A eb' in choñab' chi' ol laj sb'o spat eb', ol cajnaj eb' d'a yool. Ol yavej yuva eb', mañ ch'ococ mach ol loan sat.
22 Mañxo toñejoc ol sb'oq'ue spat eb', ch'ocxo mach ol aj d'a yool. Mañ ol yavej yavb'en eb', ch'ocxopax mach ol loan sat. A eb' in choñab' chi', ol najatb'oc sq'uinal eb' icha sq'uinal te te'. A eb' sic'b'ilel vuuj chi', najtil ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed' smunlajel.
23 A eb' in choñab' chi', mañ nab'añejoc ol munlaj eb', mañ ol cham yuninal eb' vanto sq'uib'i. Yujto a in choñab' chi', a eb' anima vac'naccan in vach'c'olal d'a yib'añ a in Jehová in tic, a eb' ay yiñtilal eb'. Icha chi' ol aj pax eb' yuninal eb'.
24 Ayic manto in yavtej eb', toxo ix in tac'vi d'a eb', ayic manto lajvi yalan eb', toxo ix vab' tas syal eb'.
25 A noc' oques yed' noc' calnel, junñej ol va noc'. A noc' choj, a añ añc'ultac ol sc'ux noc' ichoc noc' vacax. Axo noc' chan, a lum pococ ol slo noc'. A d'a in tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, malaj junoc tas ol yal yixtani. A in val svala', xchi Jehová.

66

A ejmelal d'a comon dios

1 Ix yalan Jehová icha tic:
A satchaañ in despacho yaji, axo sat luum tic sb'achnub' voc yaji. A exxo tic, ¿b'ajtil ol e b'oq'ue junoc in pat b'aj vach' tzin aji?
2 A in Jehová in svala' to a in val in b'onac juntzañ tastac ix vac' b'inaj tic, icha chi' ajnac spitzvichaañ smasanil.
A eb' te emnaquil yaji, a in ol in tañvej eb', aton eb' scus yuj smul, eb' ay yelc'och in lolonel d'ay.
3 Ay ex tzex tzalaj e c'ulan juntzañ tastac yajb'entac d'a vichañ. Yuj chi' ayic tze milancham noc' vacax silab'il d'ayin, a d'a in sat ichato a junoc anima tze milchamoc. Ayic tze milancham noc' calnel silab'il d'ayin, a d'a in sat ichato a sjaj noc' tz'i' tze ch'umeli. Ayic tzeyac'an sat eyavb'en ofrendail d'ayin, a d'a in sat ichato a schiq'uil noc' chitam tze tob'emi. Ayic tze ñusan incienso d'ayin, a d'a in sat ichato a d'a comon dios tzeyal vach' lolonel.
4 Yuj chi' toxo ix in na' tas yaelal ol javoc d'a eyib'añ. A tas b'aj te c'un e xivi, a chi' ol vac'cot d'ayex, yujto ix ex vavtej, palta malaj mach ix tac'vi d'ayin. Ix in lolon d'ayex, palta maj e cha eyab'i, ix e c'ulan chucal. Ix e c'ulan juntzañ tas max schalaj in c'ool, xchi Jehová.

Tz'el eb' anima libre

5 A ex tze cha eyab'i, ab'ec val tas syal Jehová: Ay juntzañ eb' eyetchoñab' schichon sc'ol d'ayex, tzex spechanb'eyec' eb', yujto tzeyal e b'a d'ayin, syalan eb' icha tic: Sch'oxocab' stziquiquial Jehová chi', squil jab'oc e tzalaji, xchi eb'. Palta a eb' chi', te q'uixvelal ol ajcan eb', xchi Jehová.
6 Ab'ec jun ñilili sc'an scot d'a choñab' chi', sc'añ scotpax d'a templo. Aton Jehová sc'añ scoti, yic syac'an spac d'a eb' ajc'ol d'a smojal.
7 Syalan Jehová icha tic: A choñab' Sion, lajan val icha junoc ix ix mantalaj syail yune' scoti, tz'alji yune' ix chi'.
8 ¿Tom ay mach ix ab'ani, mato ay mach ix ilan jun chi'? ¿Tom ay junoc choñab' junñej c'ual tz'och nacional? ¿Tom ay junoc choñab' junñej c'ual sb'oi? Palta a Sion tic, quenñej ol yab' syail ol ochxoc nacional.

9 ¿Tom ol yal in yamanoch vaan jun van yalji, yujto a in svac' aljoc? Maay. Maň ol
yalpaxlaj in tenanec' spitzvixi jun choňab' tic. A in Jehová e Diosal in svala', icha
chi' ol ajoc.
10 A ex tze xajanej Jerusalén, tzalajaňec yed'oc. A ex oc'nac ex yuuj ayic yab'annac syail,
mol tzalajaňec yed'oc.
11 Yujto a Jerusalén chi', lajan icha junoc ix nunab'il smontej yune', syac'an yim, icha chi'
ol aj yac'an snivanil e c'ool, masanto ol ex tzalaj yuuj, yujto nivan vach'ilal ol scha
Jerusalén chi'.
12 A in Jehová in svala': Ol vac'b'at vach'ilal d'a scal eb' anima d'a jun choňab' tic. Ol
yic'cot sb'eyumal juntzaňxo nación d'ay. Icha sjavi junoc a' eluma', icha chi' ol aj
sjavi. Icha junoc nene' unin nib'ab'il ol ex utajoc, ichato ol ex chunoc, ol ex cheljoc,
ichato ol ex chenchenan d'a sat xub'.
13 Icha junoc ix nunab'il smontej yune', icha chi' ol aj ex in montani. Icha chi' ol aj eyic'an
snivanil e c'ol d'a Jerusalén, xchi Jehová.
14 Ayic ol eyilan juntzaň tic, ol ex te tzalajoc. Ol eyic'xi eyipoc, icha tz'aj syaxb'ixi aň
aňc'ultac. Yujto ol sch'ox spoder Jehová d'a scal eb' schecab', axo yoval sc'ol ol
yac' d'a eb' ayoch ajc'olal d'ay.
15 Yujto a Jehová ol javoc d'a cal c'ac', a scarruaje lajan icha chacxuxum ic'. Ol javoc
yac'och yoval sc'ol d'a eb' ajc'ol icha sq'ue ňilňon yoc te' c'ac'.
16 A yed' c'ac' yed' yespada Jehová, ol sch'olb'itej masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic,
tzijtum eb' ol cham yuuj.
17 A val Jehová tz'alan icha tic: A eb' tz'och ejmelal d'a comon dios d'a scaltac te' avb'en
te', stzalaj eb' sc'ulan icha sc'ulej mach scuchb'an eb', schi'an noc' chitam eb', noc'
ch'oov yed' juntzaňxo noc' noc' yajb'entac, junňej ol satel eb' smasanil.
18 Yuj tastac sna eb' yed' tastac sc'ulej eb', ol in molb'ej masanil anima d'a junjun ti'al, d'a
junjun choňab', ol in ch'oxan in poder yil eb'.
19 Ol in ch'oxan in poder d'a eb' olto canoc, ol in checanb'at eb' d'a juntzaňxo choňab'
tic: Aton d'a Tarsis, d'a Fut, d'a Lud b'aj cajan eb' jelan sjulvaj d'a jul-lab'. Ol in
checanpaxb'at eb' d'a Tubal, d'a Javán yed' d'a juntzaň choňab' najat d'a stitac a'
mar b'aj maň ab'chajnacoc in b'inaji yed' b'aj maň ilb'iloc in poder. Ol b'at yalel
yab'ixal snivanil velc'och eb' d'a juntzaň choňab' chi'.
20 A in Jehová in svala' to d'a masanil choňab', ol ic'joccot masanil eb' eyetchoňab' ayec'
d'a scal eb'. Ay eb' ol ic'joccot d'a yib'aň noc' chej, d'a yol carruaje, d'a yib'aň
b'achlab', d'a yib'aň noc' mula yed' d'a yib'aň noc' camello. Icha junoc silab' ol aj
sjavi eb' d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin d'a Jerusalén tic. Icha tz'aj yic'ancot
junoc ofrenda eb' in choňab' d'a in templo d'a yol junoc yed'tal te vach', icha chi'
ol aj yic'chajcot eb'.
21 A d'a scal juntzaň eb' ixto cani, ata' ol in siq'uel eb' ol och sacerdoteal yed' levitail, xchi
Jehová.
22 Syalanpax Jehová icha tic: A ac' satchaaň yed' ac' yolyib'aňq'uinal ol in b'o'o, ol ajňejec'
d'a junelňej. Icha chi' ol aj eyajňejeq'ui, ol ex b'inaj yed' eyiňtilal d'a junelňej.
23 Junjun sc'ual ic'oj ip d'a junjun semana yed' juntac el tz'alji q'uen uj, ol javoc masanil
eb' anima, ol ul em cuman eb' d'ayin.
24 Ayic tz'elta eb' in choňab', ol yilan snivanil eb' chamnac eb', aton eb' pit yutejnac sb'a
d'ayin. Ayňejoch noc' a'ay schianb'at snivanil eb' chi', axo c'ac' van sňusantz'a
eb', malaj b'aq'uiň stupi. Yajb'entac yilji eb' d'a sat masanil anima tz'ilani, xchi
Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JEREMÍAS

Jeremías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Jeremías a' tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Jeremías chi', ec'nac cajan viñ d'a yol smacb'en Judá ayic toxoval tz'ic'jib'at eb' aj Judá chi' d'a Babilonia. A jun tic ujinac d'a ab'il 600 ayic manto javi Jesucristo. Tzijtum el ix yal viñaj Jeremías chi' to ol javoc yaelal d'a yib'añ juntzañ nación yuj smul, yujto a eb' anima cajan d'ay, a d'a juntzañ comon dios tz'och eb' ejmelal. Añeja' pitzanto viñaj Jeremías chi' ayic ix ac'ji ganar Jerusalén yuj eb' aj Babilonia, ix yilan viñ sb'at viñ rey yed' juntzañxo eb' cajan ta' icha presoal. Palta ix yalanpaxcan viñ to a eb' aj Judá chi' ol meltzajxoc eb' d'a sluum chi', ol sb'oanxi schoñab' eb' chi'.

A jun libro tic chañ macañ yaji. A b'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 25. Ata' syal juntzañ lolonel viñaj Jeremías chi' d'a eb' anima yed' d'a eb' yajal yaj d'a choñab' chi' d'a stiempoal chañvañ eb' slajvub' rey. A schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 26 masanto d'a 45. A d'a tic syalcot yuj tastac ix ec' d'a yib'añ viñaj Jeremías. Syalanpaxcot yuj juntzañ ab'ix to ayocto ix yalancan Dios d'a viñ, aton yuj tas ol yutej Dios chi' yac'an snivanil sc'ol eb' anima. A yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 46 masanto d'a 51. A d'a tic ix yalcan juntzañ lolonel Dios d'a yib'añ juntzañ nación ay d'a slac'anil Israel. A schañil macañ, aton capítulo 52. A d'a tic syal yuj tas ix aj yac'ji ganar Jerusalén yed' tas ix aj yic'jib'at eb' anima d'a Babilonia.

A viñaj Jeremías chi', te xajan val eb' yetchoñab' viñ yuuj, ix cus val viñ ayic ix yalan viñ to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb', ol satjoquel schoñab' eb'. Mañ jantac juntzañ versículo tz'alancoti to ix te cus viñ yujto schecab' Dios yaj viñ, palta a slolonel Dios, lajan val icha junoc c'ac' sq'ue ñilñonoc, max yal smac'ji tupoc, icha chi' yaj d'a viñ.

A juntzañ versículo vach' d'a jun libro tic, a tz'alancot yuj tastac ol ujoc ayic toxo ix ec' juntzañ yaelal tic, ol sb'o junxo schab'il strato Dios yed' schoñab'. A jun trato chi', ol sc'anab'ajej eb' yujto ol tz'ib'chajcanoch d'a spixan eb'.

1 A in Jeremías in tic, yuninal in viñaj Hilcías, yiñtilal in eb' sacerdote cajan d'a choñab' Anatot d'a yol smacb'en lum Benjamín. Aton d'a jun tic tz'ib'ab'ilcan tas ix yal Jehová d'ayin yic svaleli. 2 Ix el yich slolon Jehová d'ayin ayic 13 ab'il yoch viñaj Josías yuninal viñaj Amón reyal d'a Judá. 3 Ix lolonñej d'ayin ayic ayoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías chi' reyal d'a Judá. Ix lolonñej pax d'ayin masanto ayic yoil ujal yoch yuxluchil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal, yuninal pax viñaj Josías chi'. Ata' ix ic'jib'at eb' cajan d'a Jerusalén icha preso d'a Babilonia.

Ix avtaj viñaj Jeremías yuj Jehová

4 Ayic ix el yich slolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic:

5 Ach Jeremías, yictax manto ach vac' pitzvoc d'a a nun, sic'b'ilachxoel vuuj. Ayic manto ach alji, sic'b'ilachxoel vuuj yic tzach och in checab'oc d'a juntzañ choñab', xchi d'ayin.

6 Ix in tac'vi icha tic:
Mamin Jehová, ach Vajalil, unin into. Maxto nachaj tas svutej in loloni, xin chi.

7 Ix yalanxi Jehová chi' d'ayin: Mañ ala' to unin ach. Añej to ol ach b'at b'aj ol ach in checb'ati, ol alan tas ol in chec ala'.

8 Malaj mach b'aj tzach xivi. A in Jehová in svala' to ayinñejoch ed'oc yic tzach in colani, xchi d'ayin.

9 Ix lajvi chi', ix yac'ancot sc'ab', ix yac'anoch d'a in ti', ix yalan d'ayin:

10 Aton val ticnaic svac'och in lolonel d'a a ti'. Tzach in checb'at d'a juntzaň choňab' yic
tzalan yab' eb' to ol javoc yaelal d'a yib'aň eb', ol satel eb', ol lajvoquem eb'. Ay
choňab' chi' ol satel d'a junelňej, ay pax ol b'ochajxiq'ueoc, xchi Jehová.

A chab' tas ix ch'oxji yil viňaj Jeremías

11 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalani: ¿Tas tzil chi' ach Jeremías? xchi. A jun te' c'ab'
almendro svila', xin chi.
12 Yel tzala'. Ol vilňej to a tas sval tic d'ayach ol elc'och d'a elaňchamel, xchi Jehová
chi'.1.12
13 Ix yalanxi Jehová chi' d'ayin d'a schaelal: ¿Tas tzil chi'? xchi d'ayin. Svil jun lum chen
van xeji, van stob'cot d'a stojolal norte, xin chi d'ay.
14 Ix yalanxi d'ayin: A d'a norte chi', ata' ol cot yaelal ol javoc d'a yib'aň masanil eb' anima
cajan d'a tic.
15 A in Jehová in tic sval d'ayach to ol laj vavtejcot jantac soldado scot d'a juntzaň choňab'
ay d'a norte. Ol oymaj eb' d'a spatictac choňab' Jerusalén tic yed' d'a spatictac
juntzaňxo choňab' d'a smacb'en Judá. Ol javoc sreyal eb', ol sb'oanem sdespacho
eb' d'a spuertail Jerusalén tic.
16 Aton jun yaelal tic ol vac'cot d'a yib'aň eb' anima ix och smul d'ayin. Ix in yactejcan
eb', axo d'a juntzaň comon dios ix sb'o eb', ata' ix och eb' ejmelal. Ix sňusanpaxtz'a
incienso eb' d'ay.
17 A ticnaic ac' ip, tec'b'ej a b'a, b'at alan masanil tas ol in chec ala'. Maň ach xiv d'a eb'
etanimail chi'. Tato ol ach xivoc, ol ach vac' ib'xocq'ue d'a yichaň eb'.
18 A ticnaic tzach vac'och icha junoc choňab' te tec'an, icha val junoc oy nab'a hierro, ma
icha muro nab'a bronce. Yuj chi' ol yal a tec'b'an a b'a d'a yichaň choňab' Judá, d'a
yichaň eb' rey, eb' yajal, eb' sacerdote yed' d'a yichaň masanil anima.
19 Ol yac' oval eb' chi' ed'oc, palta a in val Jehová in svala' to maň ol ach telvoc yuj eb',
yujto ayinňejoch ed'oc ach in colani, xchi Jehová.

2

A spitalil eb' choňab' israel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:
2 Ixic, b'at alan yab' eb' aj Jerusalén to a in Jehová in sval d'a eb' icha tic: Tzin navalcoti
ayic ex vac'anoch in choňab'oc. Ix in e c'anab'ajej val, ix in e xajanej val, icha
junoc ix cob'es toto snupnaji xajanan viň yetb'eyum. Ix ex ochval tzac'an vuj d'a
tz'inan luum, d'a lum malaj b'aj tz'avchaj tas d'ay.
3 Ayic chi' vicňej eyaj a ex israel ex tic, icha val b'ab'el sat avb'en. A in Jehová in svala'
to yalňej mach eb' ex ixtani, ix och smul eb', ix vac'cot yaelal d'a yib'aň eb', xchi
d'ayin.
4 E masanil ex yiňtilalcan viňaj Jacob, aton viňaj Israel, maclejec eyab' tas syal Jehová.
5 Syalan d'ayex icha tic:
¿Tas in paltail ix yil eb' e mam eyicham? ¿Tas yuj ix in spatiquejcanel eb', axo d'a comon
dios malaj yelc'och b'aj ix yal sb'a eb'? Yuj chi' maňxalaj jab'oc ix ajcan yelc'och
eb'.
6 Majxo in snacot eb', vach'chom a in ix viq'uelta eb' d'a Egipto, ix vic'an b'ey eb' d'a lum
tz'inan luum, lum taquiň sat, lum pac'quiltac, lum malaj mach cajan d'ay, lum
malaj mach tz'ec' d'a sat.
7 A in ix vac'och eb' d'a lum te yax sat tic, b'aj te ay tas vach' syab'lej eb'. Palta a exxo
yiňtilal ex eb' tic, ex cajan ex d'a sat in luum tic, ix eyixtejb'at luum yuj e chucal,
yuj chi' maxtzac scha in c'ol jun in luum tic.

1.12 **1:12** A d'a hebreo quenxoňej maň lajanoc sjajil chab' lolonel tic: “Almendro” yed' “Svilňej”.

8 A eb' sacerdote maxtzac in snacot eb'. A eb' tzex c'ayb'ani, maxtzac in yojtaquejel eb'.
A eb' yajal yaj d'a e choñab', smeltzajoch eb' ajc'olal d'ayin, axo eb' syaloch sb'a
in checab'oc, a sb'i Baal syalel eb'. Axo d'a comon dios syal sb'a eb', aton juntzañ
malaj jab'oc tas vach' syic' eb' d'ay, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan yuj Jehová d'a yib'añ Israel

9 Ix yalanpax Jehová icha tic: A in Jehová in svala' to ol vac' oval eyed'oc yed' pax eb'
eyiñtilal.
10 Ixiquec d'a choñab' Chipre ay d'a snañal a' mar, d'a stojolal b'aj tz'em c'u, tzeyilan val.
Tze checanb'at eb' e checab' d'a choñab' Cedar d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'at yilan
val eb' tato ayxo b'aj tzuji icha val jun tic.
11 ¿Tom ay junoc choñab' scomon actancan sdiosal, vach'chom a sdiosal eb' chi' mañ
Diosoc? A exxo ex in choñab' ex tic, ix in eyactejcani. Vach'chom a in ix ex vac'
val b'inajoc, palta axo d'a comon dios malaj yelc'ochi, ata' tzeyal e b'a.
12 Yuj chi' a in Jehová in svala': Ex cajan ex d'a satchaañ, satocab' e c'ool, checlajocab'
xivelal d'a e sat yuj tas van yuji tic.
13 A in choñab' tic, cha macañ smul ix och d'ayin: A in tic lajan in icha sjaj a a' sq'ueuli,
palta ix in spatiquejeli. Ix sb'oanpax sdiosal lajan icha yed'tal a a' jateltacxo,
maxtzac yal-laj scan vaan a' d'a yool, xchi Jehová.

A tas ix aj yelc'och spitalil eb' israel

14 Ix yalanpax Jehová chi' icha tic: A ex in choñab' Israel ex tic, mañ checab'oc eyajcaneli,
palta ¿tas yuj tzex ixtaj icha tz'utaj eb' checab'?
15 ¿Tas yuj ix och eb' anima ajc'olal d'ayex? Icha yel yav noc' choj icha chi' yel yav eb'
d'ayex. Ix can tz'inan e luum, ix tz'ab'at e choñab'. Mañxa mach syal scajnaj d'ay.
16 A eb' soldado aj Menfis yed' eb' aj Tafnes yic Egipto, ix smac'poj e jolom eb'.2.16
17 Aton val juntzañ tic ix eyic'cot d'a eyib'añ, yujto ix in e patiquejel a in Jehová e Diosal
in tic, yacb'an ix ex in cuchb'ej b'eyoc.
18 Axo ticnaic ¿tas tzeyac' yala', yuj chi' tzex b'at e c'an scolval eb' aj Egipto ay d'a sti' a'
Nilo? ¿Tas pax tzeyac' yala' yuj chi' tzex b'at e c'an scolval eb' aj Asiria ay d'a sti' a'
Éufrates?
19 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in svala': A val e mul chi' ol ic'ancot eyaelal d'a
eyib'añ. A e pitalil ol ac'anb'at d'a eyib'añ. Nachajocab'el eyuuj to te chuc ix e
c'ulej yujto ix in e patiquejeli, a in Jehová e Diosal in. Ol vac'och yaelal d'a eyib'añ
yujto malaj velc'och d'ayex, xchi Jehová.

A spitalil choñab' Israel

20 Atax d'a peca' ix ex och ijan e pitan e b'a d'ayin. Maj yal e c'ol ix in e c'anab'ajej.
Ix eyalani: Malaj co gana tzach cac' servil, xe chi. Axoñej ajmulal ix e c'ulej d'a
tzalquixtac yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.
21 Icha val tz'aj yavchaj te' uva te vach', icha chi' ix aj ex vavani, lajan ex icha yiñatil te'
uva te vach'. ¿Tas yuj lajanxoñej tzex ajcan icha te' caltacte'al uva?
22 A in val Jehová in svala': Vach'chom tze comon b'iquejel e b'a yed' q'uen yal taañ, mato
nivan xapon tzeyaq'uec' d'ayex, palta a e mul chi', chequel yajec' d'a in sat. Malaj
b'aq'uiñ syal e sacb'icani.
23 Tze comon alan icha tic: A oñ tic maj co juel co b'a calan co b'a d'a comon dios, xe chi.
Naeccoti, tas ix eyutej e b'a d'a lum ch'olquixtac. Toñej tzex comon ec' jechechoc
icha junoc noc' nun camello sayanec' noc' smam.

2.16 **2:16** "Ix smac'poj e jolom eb'" xchi d'a tic, palta ay pax b'aj syala': "Ix sjoxel xil e jolom eb'".

24 Lajan ex val icha junoc noc' caltacte'al nun b'uru c'ajan sb'eyec' b'aj malaj anima,
suc'lan noc' tz'ec' noc' ayic van stajni noc'. Malaj mach syal syaman vanaj noc'.
Ayic stajni noc' chi', secojtac tz'aj schax noc' yuj noc' mam b'uru chi'.
25 Ex israel, actejec e b'eyec' e sayanec' e comon diosal. Nab'aňej slajvi eyoc yed' stacji
e ti' e b'eyeq'ui. Palta a ex tic tzeyala': Maay, ayoch co pensar d'a juntzaň comon
dios, yuj chi' ol calňej co b'a d'ay, xe chi.

Smoj sjavi syaelal eb' israel

26 Icha val sq'uixvi junoc elc'um ayic syamchajelta, icha val chi' ol aj e q'uixvi a ex
israel ex tic yed' eb' e reyal, eb' eyajal, eb' sacerdote yed' pax eb' syaloch sb'a in
checab'oc.
27 Tzeyal d'a junoc te te' icha tic: Mamin, xe chi d'a te'. Tzeyalanpax d'a junoc q'uen
q'ueen: Nunin, xe chi. Axo pax d'ayin jun, a yich e patic tze meltzitejcoti. Maxtzac
ex cot q'uelan d'ayin. Axo val yic tzeyilani to ay tas tzex ic'ani: Cotaň, colvajaň, xe
chi d'ayin.
28 Ex aj Judá, icha val sb'isul e choňab', icha chi' sb'isul e diosal. ¿B'ajtil ay juntzaň e
comon diosal ix e b'o chi'? Cotocab' eb', ol quilani tato ol yal ex scolan eb' ayic
ol javoc yaelal d'a eyib'aň.
29 A in val Jehová in svala': ¿Tas in mul d'ayex yuj chi' tzeyalub'taňej to max ex in colo'?
Ina e masanil tze pitej e b'a d'ayin.
30 Nab'aňej svac'och eyaelal, maxtzac yal pax e c'ol tze c'anab'ajej in c'ayb'ub'al. Lajan
ex val icha junoc noc' choj te ov, tze milcham eb' in checab' svac'b'at d'a e cal.
31 ¿Tas animail eyaj a ex yiňtilal ex can Israel? Maclejec eyab' tas svala'. ¿Tom malaj jab'oc
tas svac' d'ayex? ¿Tom icha taquiň luum vaj d'ayex, mato icha junoc lum luum te
ay smay? Ex in choňab', ¿tas val yuj tzeyal d'ayin icha tic: Munil quic co b'a, malaj
tzach och cuuj? xe chi.
32 ¿Tom ol sat sc'ol junoc ix cob'es d'a stoň, ma d'a spichul ayic sb'at ix d'a nupnajel? Palta
a exxo pax in choňab' ex tic, junjun c'u tzin b'atňej satc'olal eyuuj.
33 Lajan ex icha eb' ix ajmul ix yojtac b'e b'aj sb'ati, ayic sayanec' eb' viň vinac eb' ix. Sat
c'ayb'um eyaj d'a chucal.
34 Te chic'tac e pichul yuj schiq'uil eb' meb'a' yed' eb' malaj smul. Tze milcham eb',
vach'chom malaj b'aj tz'och eb' elc'al d'ayex.
35 Vach'chom tze c'ulej icha chi', palta tzeyalan icha tic: A oň tic, te vach' oň, malaj co
mul, maňxalaj yoval sc'ol Jehová d'ayoň, xe chi. Palta a in Jehová in tic ol vac'cot
yaelal d'a eyib'aň, yujto tzeyala' to malaj e mul.
36 ¿Tas yuj tze pech e b'a yic tze q'uexan eb' tze nib'ej scolvaj eyed'oc? Icha val ajnac yel e
q'uixvelal yuj eb' aj Asiria, yujto maj ex scol eb', icha pax chi' ol aj yel e q'uixvelal
yuj eb' aj Egipto.
37 Toxoňej ňojan ex em yuj q'uixvelal ayic ol ex meltzajcot d'a Egipto chi', yujto toxo ix
in patiquejel eb' tzeyac'och yipoc e c'ool chi'. Malaj tas ol eyac' yal yed' eb', xchi
Jehová.

3

Ix spitej val sb'a eb' israel d'a Jehová

1 Ix yalanxi Jehová icha tic:
Ex israel, tato ay junoc ix ix spuc sb'a yed' viň yetb'eyum, syic'an junocxo viň ix, tato
spucxi sb'a ix yed' viň schab'il chi', a viň yetb'eyum ix chi', maxtzac yal yic'lanxi
sb'a viň yed' ix. Tato syic'lajxi sb'a eb' jun, a lum luum tic sjuviel lum d'a yol in
sat. Palta a in Jehová in tic svala' to lajan ix eyutej e b'a icha eb' ix ajmul ix tzijtum
svinac, axo ticnaic, tze nib'ej tzex meltzajxicot d'ayin.

2 Q'ueañec q'uelan d'a lum tzalquixtac mañxalaj ste'al, scham eyilan lum jolomtac tzalan chi'. ¿Toc ayto lum tzalan chi' b'aj maj e c'ulej ajmulal? Tzex em c'ojan d'a titac b'e tze maclan yec' eb' tzex mulan chi' yed'oc, icha tz'aj smaclan eb' árabe yec' eb' tz'ec' b'aj malaj anima. Yuj eyajmulal chi' ix eyixtejb'at lum luum tic.

3 Yuj val e mul chi' maxtzac yac' ñab' d'a stiempoal. Icha eb' ix ajmul ix maxtzac q'uixvi jab'oc, icha val chi' eyaji.

4 Ina ato eyalan tic d'ayin: Mamin, vach' ac'an qued'oc yictax yune' choñab' oñto.

5 ¿Tom ayñejcot oval d'ayoñ? ¿Tom ayñejcot oval chi' d'a junelñej? xe chi. Yacb'an van eyalan icha chi', vanñej pax e c'ulan jantac tas malaj svach'il stechaj e c'ulani, xchi Jehová.

Scachnab'il Israel yed' Judá yuj Jehová

6 A d'a yol stiempoal viñaj rey Josías, ix yal Jehová d'ayin icha tic: ¿Ix am val il tas ix sc'ulej eb' etchoñab' israel? Icha val eb' ix ajmul ix ix yutej sb'a eb'. Ix laj b'at eb' sc'ulej ajmulal d'a tzalquixtac yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil. 7 A in tic, a tzin naani to ayic toxo ix sc'ulej eb' icha chi', ol meltzajpaxcot eb' d'ayin, palta maj meltzajxicot eb'. A choñab' Judá te pit, ix yil tas sc'ulej choñab' Israel ayto yuj sb'a yed'oc. 8 Ix yilanpax eb' to ix in puc in b'a yed' eb' israel yuj yajmulal, palta a eb' aj Judá chi' maj xiv jab'oc eb', ix empax eb' ajmulal. 9 Yujto malaj yelc'och ajmulal d'a eb', yuj chi' ix yixtejb'at lum luum tic eb' yuj smul chi', yuj pax to ix och eb' ejmelal d'a comon dios nab'a q'ueen, nab'a te'. 10 Vach'chom ix yil eb' tas ix aj eb' israel chi', mañ yujoc chi' ix meltzajxicot eb' d'ayin d'a smasanil sc'ool, palta toñej ix stz'ac meltzajcot sb'a eb' d'ayin, xchi Jehová.

11 Ix yalanpax Jehová d'ayin icha tic: A eb' israel te pit eb', palta quenñej val smul eb' d'a yichañ eb' aj Judá. A eb' aj Judá chi' maj yac' elc'och tas ix yal eb'. 12 Ach Jeremías, ixic q'uelan d'a stojolal norte, tzalanb'at jun lolonel tic d'a eb' etisraelal ay d'a norte chi'.

A val Jehová tz'alan d'ayex icha tic: Ex israel te pit, meltzajañecxicot d'ayin. Mañ ovaloc ol vutej ex in chaani, mañ masaniloc tiempo aycot voval d'ayex, yujto tz'oc' in c'ol d'ayex.

13 Añej to tzeyojtaquejel e chucal, to te pit ix eyutej e b'a d'ayin, a in Jehová e Diosal in tic. A in svala' to ix och e mul e c'ulan ajmulal yed' juntzañ comon dios d'a yichtac te te' c'ayum xiil. Maj e c'anab'ajej jab'oc in checnab'il, xchi Jehová d'ayex, xa chi, xchi d'ayin.

14 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ex in choñab' te pit, meltzajañecxi d'ayin, yujto eyetb'eyum vaji. Junjun ex ol ex vic'cot d'a junjun choñab'. Chatacvañ ol aj ex vic'ancot d'a junjun macañ iñtilal. Icha chi' ol aj ex vic'anxicancot d'a Sion. 15 Ol vac'och eb' eyilumal icha val in gana, axo eb' ol ac'an yajalil d'a eyib'añ d'a jelanil yed' d'a sjichanil. 16 A in val Jehová in svala' to ayic toxo ix q'uib'xi e b'isul d'a e choñab' tic, mañxa b'aj ol eyac' b'inaj te' scaxail in trato. Mañxa b'aj ol e nacot te', mañxo pax olto javoc te' d'a e pensar. Mañxo ol e b'o junocxo sq'uexul te'. 17 A d'a jun tiempoal chi', a Jerusalén ol alchaj yuuj to in despacho yaj a in Jehová in tic. Masanil choñab' ol smolb'ej sb'a d'a tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. Mañxo ol yac' sb'a eb' scuchb'ajb'at yuj schuc pensaril.

18 A d'a jun tiempoal chi', junxoñej ol aj choñab' Judá yed' choñab' Israel. Junxoñej ol aj e meltzajcot d'a jun nación d'a stojolal norte, axo e javican cajan d'a lum luum vac'nac smacb'enej eb' e mam eyicham.

19 Ex israel, ix in na' to tzex in chaoch vuninaloc, svac'an jun lum te nib'ab'il tic d'ayex. Añej val jun lum tic te vach' yilji d'a yolyib'añq'uinal tic. Ix in na' to ol in eyal e mamoc d'a junelñej, mañxo ol in eyactejcan valani.

20 Palta a in val Jehová in svala' to icha junoc ix ix te chuc d'a viñ yetb'eyum, icha chi' ix eyutej e b'a d'ayin.

21 Tz'ab'chaj yoch jaj d'a lum tzalquixtac mañxa ste'al, aton eb' israel tz'el yav yoq'ui sc'anan colval eb'. Ix elcan eb' d'a sb'eal tojolal. Ix in b'at satc'olal yuj eb', a in Jehová sDiosal in eb' tic.
22 Ex anima te pit, cotañecxi d'ayin, ol vic'anel jun pitalil ayoch d'a e pensar chi', xchi Jehová chi'.
Ix tac'vi eb' israel chi' icha tic: Ina cajec' tic, scac'och co b'a d'a yol a c'ab', yujto a ach tic Jehová co Diosal ach.
23 Nab'añej oñ xid'ec' d'a tzalquixtac, oñ avaj chaañ cac'an q'uiñ d'a juntzañ comon dios. Añej val d'ayach Jehová co Diosal tz'ilchaj co colnab'il.
24 Yictax yune' choñab' oñto, oñ och ejmelal d'a juntzañ yechel q'uixvub'tac chi', yuj chi' ix ac' satel tastac ix aj d'a eb' co mam quicham, aton noc' calnel yed' noc' vacax. Ix champax yuninal eb' yed' yisil eb'.
25 Quiq'uec em co b'a yuj q'uixvelal, yujto a oñ tic yed' eb' co mam quicham, ix te och val co mul d'a Jehová co Diosal. Yictax yune' choñab' oñto masanto ticnaic, max co c'anab'ajej tas syal d'ayoñ, xchi eb'.

4

Cachnab'il yic tz'och naojb'ail

1 A val Jehová tz'alani:
Ex israel, tato d'a val yel tze nib'ej tzex meltzajxi d'ayin, actejeccan juntzañ e diosal yajb'entac chi'.
2 Aq'uec e ti' d'a vichañ, tzeyac'an elc'och tas tzeyala'. Ichato chi' b'ian, ol in yic'anchaañ masanil nación, ol vac'an in vach'c'olal d'a eb', xchi.
3 Syalanxi Jehová d'ayex, ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén:
Ix pitb'iel e pensar icha lum luum malaj mach smunlaj d'a sat, añej te' q'uix sq'uib' d'ay. Comonoc c'un tzeyutej jab'oc e pensar yic tz'och in lolonel d'ay.
4 Ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén, c'anab'ajejec in trato ix in b'o eyed'oc. Ch'oxequel in trato d'a e b'eyb'al, aton in trato chab'il eyuuj. Ojtaquejec eli to a in ton Jehová e Diosal in. Tato maay, a yuj e chuc b'eyb'al chi' scot yoval in c'ol d'a eyib'añ icha te' c'ac' mañxa mach syal smac'an tupoc.

Ol satjoquel Judá

5 Alec juntzañ tic d'a eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén: Aq'uec oc' q'uen trompeta d'a masanil choñab', xe chi. Te chaañ tzex avaji tzeyalan icha tic: Co molb'ejec co b'a d'a yol juntzañ choñab' vach' yaj smuroal, xe chi.
6 Iq'uecchaañ e bandera sch'oxani to sb'at e c'ub'ejel e b'a d'a Sion. Sayec ec' b'aj tze col e b'a, mañ ex och vaan. Yujto a d'a norte ol vic'cot jun nivan yaelal ol satanel smasanil.
7 Icha yelta noc' choj b'aj ay, icha chi' ol aj scot eb' ol ul satanel juntzañ choñab' tic. Toxo ix elta eb' d'a yol schoñab' yic tzul satanel e choñab' tic eb', ol smac'anem laññaj eb', mañxa mach ol can d'ay.
8 Yuj chi' aq'uecoch pichul ya sva'i, oc'añec, elocab' eyav yuj yaelal, yujto a val yoval in c'ol a in Jehová in tic manto el-laj d'a eyib'añ, xchi Jehová.
9 A val Jehová tz'alanxi icha tic: A d'a jun tiempoal chi', a viñ rey yed' eb' yajal, ol el yip eb' yuj xivelal. A eb' sacerdote yed' eb' syaloch sb'a in checab'oc, toxoñej ol satcan sc'ol eb', xchi.
10 Ix valan Jeremías in tic: Ay Mamin ¿tas yuj ix a q'uexañ tiej eb' aj Jerusalén tic? Ix ac' a ti' ac'an junc'olal d'a eb', axo ticnaic, a q'uen cuchilub' ijanoch d'a sjaj eb' uuj, xin chi.

11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A d'a jun tiempoal chi', ol val d'a eb' aj Jerusalén:
Ay jun taquiñ ic' scot d'a lum tzalquixtac ay d'a taquiñ luum. Sjavi xumnaj d'a
stojolal in choñab', mañ ichoc ic' tz'ic'anel smatz'il ixim trigo.
12 A jun ic' svac'cot chi', te ov d'a yichañ junxo ic' chi'. A jun ic' sb'inaj tic, aton yaelal ol
vac'cot d'a yib'añ in choñab', xchi Jehová.

Ol oymaj eb' ajc'ol d'a Israel

13 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ilec val scot eb' soldado ajc'ool, icha val scot junoc asun scot
eb'. A val scarruaje eb' lajan sb'ey icha chacxuxum ic'. Axo noc' schej eb' ec'b'al
sb'ey noc' d'a yichañ noc' ch'acb'a. Yuj chi' ol eyal icha tic: Ob'iltac oñ val, ol oñ
sateloc, xe chama.
14 Ex aj Jerusalén, iq'uequel masanil chucal ay d'a e pensar yic vach' ol ex colchajoc.
¿B'aq'uiñto val ol eyactej e naan chucal?
15 Ato d'a Dan yed' d'a lum tzalquixtac yic Efraín, ata' scot yab'ixal oval.
16 Alec d'a juntzañ ch'oc choñab'il yed' d'a Jerusalén to a d'a jun choñab' te najat ay, ata'
scot eb' ajc'ool. Tz'el yav eb' scot yac' oval yed' juntzañ choñab' d'a yol yic Judá.
17 Ol oymaj eb' d'a choñab' Jerusalén, icha eb' stañvan junoc munlajel. A in val Jehová
in svala' to icha chi' ol ujoc, yujto ix ste pitej sb'a eb' d'ayin.
18 Yuj e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej sjavi juntzañ tic d'a eyib'añ. A yuj e chucal, te chuc tz'aj
eyelc'ochi, syab' val syail e pixan yuuj, xchi Jehová.

Scus sc'ool viñaj Jeremías yuj choñab'

19 Ay..., ste cus in c'ool, tz'och val pitz'an d'a in pixan. Stiñtiñan in pixan yuj tas sjavi chi'.
Maxtzac in em numan. Toxo ix vab' yoc' q'uen trompeta yed' yel yav eb' soldado
yic tz'och oval.
20 Tzoltzon sja ab'ix yic juntzañ yaelal sjavi. Masanil choñab' tic toxo ix laj juvib'ati.
Elañchamel ix lajviem co campamento, ix ixtaxb'at b'aj cajan oñ.
21 ¿Jantacto val tiempo ol vil sbandera eb' soldado yed' vab'an spuchaj q'uen trompeta?
xin chi.
22 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' in choñab', te malaj spensar eb', max in yojtaquejel
eb'. Lajan eb' icha eb' unin malaj jab'oc spensar, mañ jab'oc snachajel yuj eb'. Te
jelan eb' d'a chucal. Mañ yojtacoc eb' sc'ulan vach'il, xchi.

A tas ol aj slajviem choñab'

23 A in Jeremías in tic, ix ch'oxji vil sat luum tic, tz'inanxoñej ix ajcani. Ix vilpaxq'ue
satchaañ, mañxalaj saquilq'uinal d'ay.
24 Ix laj vil lum nivac vitz, ix ib'xiq'ue luum yed' pax lum tzalquixtac, ix laj tzicub'tañaj
luum.
25 Ix vilani mañxalaj anima, axo masanil noc' sjeñvi toxo ix b'at noc' elelal.
26 Ix vilanpaxi, a lum luum b'aj ay avb'en, toxo ix can tz'inan luum. Masanil choñab'
toxo ix juviemi. Yuj yoval sc'ol Jehová icha chi' ix aj masanil juntzañ chi'.
27 Ix yalanxi Jehová icha tic: Masanil lum luum ol juvocb'atoc, palta mañ ol in satel lum
d'a junelñej.
28 Cuseltac ol ajcan lum luum tic, axo satchaañ ol q'uic'b'occanoc. Icha chi' ol ajoc yujto
icha chi' ix aj in naani, ix valan paxi. Mañ ol in q'uexlaj tas ix in na' chi', mañ ol
ec'b'atlaj tas ix val chi', xchi Jehová.
29 Ayic syab'an eb' anima yel yav eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed' eb' yed'nac
sjul-lab', sb'at eb' elelal, b'at sc'ub'ejel sb'a eb' d'a caltac te', sq'uecan lotzlon eb'
d'a sattac q'uen tenam. Yuj chi' ix laj can tz'inan schoñab' eb'. Mañxalaj mach
scajnajcan d'ay.
30 A Jerusalén van slajviemi, lajan icha junoc ix ix nab'axoñej syac'och sc'apac púrpura,
syac'anoch q'uen oro ix vach' yilji, q'uic' syutej stitac sat ix yac'an uc'oc. Mañxa

yelc'och b'aj sb'o sb'a ix chi', yujto a eb' viñ vinac nib'ab'il yuj ix, yajb'ilxoel ix yuj eb' viñ. Toxoñej sna eb' viñ tas ol aj smilan ix eb' viñ. Icha chi' van sc'ulan Jerusalén yed' juntzañxo ch'oc nacional.

31 A eb' aj Sion tz'el yav chi'. Svab' val yel yav eb' icha yel yav junoc ix ix b'ab'elto tz'alji yune'. Sc'acvi eb', syac'anel lian sc'ab' eb', syalan eb': Ay, ob'iltac oñ. Ol oñ miljoccham yuj eb' milum anima, xchi eb'.

5

A smul Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ec'añ d'a scalleal Jerusalén tic, tzilan masanil anima, tzilan d'a mercado tato ay junoc anima sb'eyb'alan tojolal, vach'ñej syutej sb'a. Vach'chom junoc pitañ tz'ilchaj uuj, ol vac' nivanc'olal Jerusalén tic.

2 Ay eb' stz'acan sloc in b'i ayic syac'an sti' eb', palta d'a es sloc in b'i chi' eb', xchi Jehová.

3 Mamin Jehová, a eb' tza nib'ej, aton eb' yelñej syala'. Yuj chi' ix ac'och syaelal eb' a choñab' tic, palta malaj yelc'och d'a eb'. Ix ac' lajvoquem eb', palta maj nachajpaxel yuj eb'. Te pit spensar eb', icha stzatzil junoc q'uen q'ueen. Malaj sgana eb' syactejcan schuc b'eyb'al.

4 Ix in na' icha tic: Tecan a eb' meb'a' malaj val jab'oc spensar, a eb' icha chi' sc'ulani, yujto mañ yojtacoc eb' tas sgana Jehová Dios d'a eb' yed' tas syal d'a eb'.

5 Ol b'at in lolon yed' eb' anima nivac yelc'ochi, xin chi. A valani to yojtac eb' tas sgana Jehová Dios d'a eb' yed' tas syal d'a eb'. Palta masanil juntzañ eb' chi', ix spitejpax sb'a eb' d'a Dios. Maj yal sc'ol eb' ix sc'anab'ajej Jehová chi'.

6 Yuj val chi' ol elta noc' choj d'a caltac yax luum, ol miljoccham eb' yuj noc'. A noc' oques ay d'a tz'inan luum ol tzilchitanb'at eb'. Axo noc' leopardo, ol laj c'och noc' d'a stitac schoñab' eb'. Tato tz'elta eb', choc' tz'ajcan eb' yuj noc', yujto te nivan smul eb' ix ochi, mañxo b'ischajb'enoc spitalil eb'.

7 Yuj chi' syal Jehová icha tic: ¿Tasto val ol aj ex vac'an nivanc'olal? A eb' eyuninal, ix in yactejcan eb', syac'an sti' eb' d'a sb'i juntzañ comon dios to mañ diosoc. Jantac vael ix vac' d'a eb', palta maj in sc'anab'ajej eb', añej ajmulal sc'ulej eb', molanñejec' eb' b'aj ay eb' ix ajmul ix.

8 Icha noc' mam chej ñepepi yuj b'aq'uech, toxoñej tz'el yav jiñiñi yeq'ui, icha chi' eb', comonxoñej stzuntzejb'at eb' ix ix eb' ay d'a slac'anil, eb' ix ayxo yetb'eyum.

9 ¿Tom mañ ol vac'och syaelal eb' yuj juntzañ sb'eyb'al chi'? ¿Tom mañ ol vac' spac d'a junoc choñab' d'a smojal icha tas sc'ulej?

10 Ochocab' eb' ajc'ol satanel te' uva, palta mañ masaniloc te' ol lajvoqueloc. Sjecocab'el te' sc'ab' eb', yujto mañxo vicoc te'.

11 A in val Jehová in svala' to icha chi' ol ajoc, yujto maj sc'anab'ajej eb' aj Israel yed' eb' aj Judá in trato ix in b'o yed'oc, xchi Jehová d'ayin.

A yaelal ol javoc

12 A eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, mañ yeloc tas syal eb' d'a spatic Jehová. Syalan eb' icha tic: A Dios malaj tas sna d'a quib'añ. Mañ ol cab'laj syail yuj oval, ma yuj vejel.

13-14 A eb' schecab' Dios malaj yelc'och tas syal eb', mañoc slolonel Dios syal eb', xchi eb'. Palta a val Jehová Dios Yajal d'a Smasanil, a' ix alan juntzañ tic d'ayin: Yujto syal eb' icha chi', yuj chi' a val tic ol javoc d'a yib'añ eb'. A in lolonel ol elta d'a a ti', lajan val ol vutej icha te' c'ac'. Axo eb' anima tic, lajan ol aj eb' icha te' c'atzitz. Axo jun c'ac' chi' ol satanel eb' smasanil, xchi Jehová.

15 A val Jehová tz'alan icha tic: Ex yiñtilal Israel, a jun choñab' te najat ay, te tec'an, aytaxon d'a peca', ol vic'cot d'ayex, aton jun choñab' to mañ eyojtacoc sti', mañ ol eyab'laj tas ol yal eb'.

16 Masanil juntzaň anima chi', te jelan eb' yac'an oval, a syamc'ab' eb' yic oval yed'nac
chamel.
17 Ol slajel sat eyavb'en eb' yed' e vael. Ol smilcham eyuninal eb' yed' eyisil. Ol schianb'at
noc' e calnel eb' yed' noc' e vacax, ol sloanpaxb'at sat te' uva eb' yed' sat te'
higo avab'il eyuuj. A eb' soldado eb' ol mac'anem laňnaj e choňab' vach' yajoch
smuroal ayoch yipoc e c'ool, xchi Jehová.
18 A val Jehová ix alan d'ayin: Vach'chom tzijtum yaelal ol ja d'a jun tiempoal chi', palta
maň ol ex in satel-laj d'a junelňej. 19 Tato ay mach ol c'anb'an d'ayach: ¿Tas yuj syac'cot
juntzaň tic Jehová co Diosal d'a quib'aň? tato xchi eb', tzal d'a eb' icha tic: Icha chi' ex
yutej yujto ix e patiquejcaneli, axo juntzaň ch'oc diosal ix eyac' servil d'a yol e macb'en
tic. Yuj chi' yovalil ol eyac' servil eb' ch'oc animail d'a junocxo macb'en maň eyicoc, xa
chi, xchi Jehová d'ayin.

Cachnab'il d'a choňab' Israel

20 Ix yalanxi Jehová icha tic: Alec d'a eb' yiňtilalcan Jacob cajan d'a smacb'en Judá:
21 Ex anima malaj e pensar, ab'ec juntzaň tic: Ay yol e sat, palta max yal-laj eyilani. Ay e
chiquin, palta max eyab'laj.
22 A ex tic, malaj velc'och d'ayex. A in tic ix in b'ocanem q'uen arena d'a stitac a' mar
d'a junelňej. Vach'chom sq'ue vaan a' sc'aň yem poňnaj a', palta max ec'laj a' d'a
q'uen arena aycanem chi' vuuj. Tato icha chi' in poder tzeyila', ¿tom maň smojoc
e xiv d'ayin?
23 A ex tic te pit ex, ix in e patiquejcaneli.
24 Max e na jab'oc eyal icha tic: Ayocab' yelc'och Jehová co Diosal d'ayoň, yujto a
tz'ac'ancot ňab' d'a stiempoal, syac'anpax elul sat cavb'en d'a stiempoal, maň xe
chioc.
25 Palta yuj e mul tz'och vaan juntzaň tic, yuj chi' max yal eyac'an tzalajb'oc e c'ool yed'
juntzaň in vach'c'olal tic, xchi Jehová, xa chi.
26 A d'a in choňab' tic, ay val eb' anima te chuc, say modo eb' tas tz'aj yixtan eb' anima
eb', icha eb' tz'ac'anem syaalil noc' much.
27 Sb'ud' spat eb' yed' masanil tastac sutel eb' d'a eb' anima, icha tz'aj yac'jioch noc' much
d'a yol ste', sb'ud'ji yuj noc', yuj chi' nivan tz'aj yelc'och eb' yuj sb'eyumal syelq'uej
chi'.
28 Naynay yaj eb' yuj b'aq'uech. Maňxa yalnab'il schucal eb'. Max sb'olaj yaj eb' d'a
stojolal tas tz'utaj eb' unin chamnac smam yed' eb' meb'a'.
29 ¿Tom maň ol vac'cot yaelal d'a eyib'aň yuj juntzaň tic? A in val Jehová in svala' to ol
vac' spac d'ayex in choňab' ex tic icha val d'a smojal.
30 Xivub'tac, satc'olaltac yuj tas tzuji d'a jun choňab' tic.
31 A eb' syaloch sb'a in checab'oc, aňej es syal eb'. Axo eb' sacerdote syac' yajalil eb' icha
sgana. Axo in choňab' tic, vach' syab'i. Palta, ¿tas val ol aj eb' ayic ol ja slajvub'?

6

Oymajnac eb' ajc'ol d'a Jerusalén

1 Ex yiňtilal Benjamín, sayec b'aj tze col e b'a. Elaňec d'a Jerusalén. Puec q'uen
trompeta d'a Tecoa, aq'uecq'ue te' tab' ch'oxnab'ilal d'a Bet-haquerem, yujto d'a norte
scot jun nivan yaelal, nivan tas ol lajvoquel yuuj.
2 Toxo val ol in satel eb' anima ay d'a Sion, eb' te nib'ab'il.
3 A eb' rey yed' eb' soldado ol javoc eb' d'a jun choňab' tic, ol sb'oan scampamento eb' d'a
spatictac. A b'aj ol can junjun eb', ol satňejel yuj eb'.
4 A eb' eyajc'ol chi', syal eb' icha tic: Caq'uec lista co b'a cac'an oval yed'oc. Cotaňec,
caq'uec oval yed' d'a chimc'ualil. Palta aňej to van yem c'u, vanxo yoch veven,

5 yuj chi' d'ac'valil ol oñ ochec cac' oval yed'oc. Ol co mac'anem lañnaj yed'tal eb' soldado stañvan choñab', xchi eb'.
6 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ch'aquequel te te', tze b'oanq'ue e tec'nub' yic tzex och eyac' oval d'a Jerusalén. Ol vac'och yaelal d'a yib'añ jun choñab'il anima chi', yujto axoñej ixtoj anima syac' eb'.
7 A d'a Jerusalén chi' spac'chaañ chucal, icha val sq'ueul sjaj junoc a a'. Añej ixtoj anima yed' chucal sb'inaj d'ay. Yuj chi' ol jañej yaelal d'a yib'añ jun choñab' chi'.
8 B'oec e b'eyb'al ex aj Jerusalén, yic vach' max viq'uel in pensar d'ayex. Tato maay, ol vac'can tz'inan e luum tic, mañxalaj mach ol cajnajcan d'ay, xchi Jehová.

Ix alchaj yuj yaelal

9 Ix yalan Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayin icha tic: A eb' israel tic mañxa junoc eb' ol canoc, icha tz'aj smolchaj sat te' uva mañxa b'aj scan junoc pitañ sat, icha chi' ol aj eb'. Yuj chi' yacb'an manto uji jun chi', colcanel jantac eb' syal yelcani, icha val tz'aj yec' eb' svach' molan te' sat uva d'a sc'ab', xchi d'ayin.
10 Ix in tac'vi: ¿Mamin, mach ol ab'anoc tato sval jun ab'ix tic? Icha val to macan schiquin eb', max yab'laj eb'. Toñej sb'uchvaj eb', max schalaj sc'ol a lolonel eb'.
11 Mamin, scot pax yoval in c'ol ed'oc d'a jun choñab' tic. Maxtzac techaj vuj in yamanoch vaan, xin chi.
Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Aq'uem yoval in c'ol chi' d'a yib'añ eb' unin tz'ec' d'a yoltac calle yed' d'a yib'añ eb' viñ quelemtac umaneq'ui. Ol yamchaj eb' viñ vinac yed' ix yetb'eyum yed' eb' te icham animaxo.
12 Masanil spat eb', smunlajel eb', eb' ix yetb'eyum eb', ch'ocxo mach ol ic'ancanoc. Yujto a in val Jehová in svala', ol vic'q'ue in c'ab' vac'an syaelal eb' cajan d'a jun choñab' tic.
13 Masanil eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, añej tas syutej eb' yac'an ganar d'a spatic chucal sna'a. Añeja' eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' eb' sacerdote, axoñej elc'al syac' eb'.
14 Snib'ej eb' sc'ub'ejel jantac yaelal syab' in choñab', syalan eb' to ay junc'olal, palta mañ yeloclaj.
15 Max q'uixvi jab'oc eb' sc'ulan juntzañ tas max techaj vilani. Malaj jab'oc sq'uixvelal eb', mañ yojtacoc eb' tas jun q'uixvelal chi'. Yuj chi' a in val Jehová in svala', a val yic ol vac'an syaelal eb', ol satcanel eb', xchi Jehová.

A spitalil choñab' Israel

16 Ix yalan Jehová d'a eb' schoñab' icha tic: Ayic ex och tec'tec' b'aj sculusej sb'a b'e, ix valan d'ayex: Scham val eyilan b'aj tzex b'ati. Tze c'anb'ej eyab'i tas b'eal yic'nac eb' e mam eyicham. Aton d'a b'e vach' chi' tzex b'ati, ata' ol eyic' eyip, xin chi d'ayex. Palta ix eyalani: Maay, malaj co gana tzoñ b'at ta', xe chi.
17 Icha spuchaj q'uen trompeta yic syac'an ab'ix to van sjavi oval d'a scal eb' anima, icha chi' ix vutej in checanb'at eb' in checab' ex scacha', ix in checan yal eb' icha tic: Actejeccan e chuc b'eyb'al tic, yic mañ ol ja yaelal d'a eyib'añ, xin chi. Palta ix eyalan icha tic: Malaj co gana scactejcani, xe chi.
18 Yuj chi' svalan icha tic: Ab'ec ex ch'oc choñab'il, ojtaquejequel tas ol ujoc d'a in choñab' tic.
19 Ab'ec e masanil ex cajan ex d'a sat luum tic: Ol vic'cot junoc yaelal te chuc d'a yib'añ jun choñab' tic, yuj chucal sna eb' sc'ulej, yujto maj scha yab' in lolonel eb', ix spatiquejel in c'ayb'ub'al eb'.
20 Ex in choñab', ¿tasto yuj tzeyic'cot incienso yic choñab' Sabá d'ayin yed' te te' suc'uq'ui sjab' scot d'a juntzañ choñab' najat? Maxtzac schalaj in c'ol juntzañ e silab' tze ñustz'aoc, ma juntzañxo e silab' tzeyac'a', xchi Jehová.

21 Yuj juntzaň tic ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ol vaq'uem junoc tas b'aj ol sloc sb'a
eyoc d'a yichaň eb' eyajc'ool. Eb' mamab'il, eb' uninab'il, eb' cajan d'a slac'anil
eb' yed' eb' yamigo eb', lajanňej ol aj scham eb' smasanil, xchi Jehová.

Jun oval scot d'a norte

22 Ix yalan Jehová icha tic: Ato d'a snajatil lum luum ay d'a stojolal norte, ata' ay jun
choňab' te ay yip van yac'an lista sb'a scoti.
23 Yed'nac sjul-lab' eb' yed' slanza. Te chuc eb', malaj yoq'uelc'olal eb'. Icha val sc'aň
sq'ue vaan a' mar, icha val chi' yel yav eb' scoti, ayq'ue eb' d'a yib'aň chej. Listaxo
yaj eb' scot yac' oval eyed'oc a ex cajan ex d'a Jerusalén tic, xchi Jehová.
24 A eb' anima d'a Jerusalén tic, ol yal eb' icha tic: Toxo ix cab' jun ab'ix chi', ix el quip yuj
xivelal. Te ya scab'i, icha val yab'an syail junoc ix ix ayic tz'alji yune'.
25 Maňxo ex b'at munlajel, maňxo ex b'eyec' d'a yoltac b'e, yujto te ay xivc'olal. Yalxoňej
b'aj ayec' eb' ajc'ool yed' syamc'ab' yic oval, xcham eb' anima chi'.
26 Ix yalan Jehová d'a schoňab' icha tic:
Ex in choňab', aq'uecoch pichul ya sva'i yic tze ch'oxanel e cusc'olal. Ec'aňec b'alb'on
d'a scal q'uen tic'aq'uil taaň. Ochaňec val d'a cusc'olal, oc'aňec val sic'lab'il, icha
val yic scham junoc c'otaň eyuninal, yujto a jun mach ol ex sataneloc, van sja
tzac'najoc, xchi.
27 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Tzach vac'ochi yic tzac'an proval in choňab' tic. Tza
ch'olb'itej val eb' sic'lab'il, tzilan val tas yaj sb'eyb'al eb'.
28 Te pit eb' smasanil, alum pecal eb'. Ix pitb'iel spixan eb' icha stzatzil q'uen bronce, ma
q'uen hierro.
29 Ayic slavaj te' c'ac' yed' junoc lavlab', schacb'i te', tz'ulaxel q'uen plomo d'a scal q'uen
plata. Palta axo in choňab' tic, vach'chom ix vac'lej in b'oan sb'eyb'al eb', palta
malaj jab'oc yelc'ochi, yujto malaj jab'oc svach'il sb'eyb'al eb', max satel chucal d'a
scal eb'. 30 Yuj chi' ol aljoc yuj eb' to lajan eb' icha schucal q'uen plata sjulchajeli,
yujto a in Jehová in tic, ix in spatiquejel eb', xchi Jehová.

7

Slolonel viňaj Jeremías d'a templo

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin a in Jeremías in tic: 2-3 Ochaň tec'tec' d'a spuertail in templo
a in Jehová in tic, tzalan juntzaň lolonel tic d'a eb' anima: Masanil ex cajan ex d'a Judá,
mach ex tzex och d'a jun puerta tic yic tzex och ejmelal d'a Jehová, scham val eyab'an
jun lolonel yic Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal: Tato ol e b'o e b'eyb'al yed' tas
tze c'ulej, ol ex vac' cajnaj d'a sat lum tic. 4 Maň eyac'och e pensar d'a eb' tz'esani, eb'
tz'alan icha tic: Cojtac val to malaj tas ol oň ic'anoc, yujto ayec' scajnub' Jehová d'a tic,
aton val stemplo tic, scomon chiej eb'.
5 Tato tze b'o e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej, tato vach'ňej tzeyutej e b'a d'ayex junjun
ex, 6 tato max eyixtej eb' ch'oc choňab'il, eb' unin maňxa smam yed' eb' ix chamnacxo
yetb'eyum ayec' d'a e cal, tato max e milcham eb' anima malaj smul, tato max ex och
ejmelal d'a juntzaň comon dios, juntzaň tz'ic'an e juvieli, 7 tato icha chi' tze c'ulej, ol ex
vac'can cajan d'a jun lum tic, aton lum vac'naccan d'a eb' e mam eyicham d'a junelňej.
8 Palta a ex tic, tzeyac'och juntzaň esal lolonel malaj yelc'och d'a e c'ool. 9 Tzex elc'ani,
tzex mac'vicham anima, tze c'ulej ajmulal, tze loc in b'i d'a es, tze ňusan incienso d'a
Baal, tzex och ejmelal d'a comon dios to malaj eyalan eyic d'ay. 10 Slajvi chi' tzex ja pax
d'a vichaň d'a in templo tic, tzeyalani: Malaj tas ol oň ic'anoc, xe chi. Aňej yic tzex elb'ati
tze b'eyb'alanxi juntzaň tas yajb'entac d'a yol in sat. 11 ¿Tom tze na' to a in templo tic
lajan yed' q'uen ňaq'ueen b'aj sc'ub'ej sb'a eb' elc'um? A in val Jehová in svala' to svilňej
masanil juntzaň tze c'ulej tic.

12 Ixiquec b'aj ec'nac choñab' Silo b'aj ec'nac in cajnub', aton jun chi' in sic'naquel d'a
sb'ab'elal b'aj in ch'oxnac in b'a. Ata' ol eyila' tas vutejnac in satanel yuj smul eb'
e mam eyicham. 13 A in Jehová in svala' to ix e c'ulej juntzañ chucal tic, tzijtum
el ix val d'ayex to tzeyactejcani, palta maj e c'anab'ajej. Ix ex vavtej, palta maj
ex tac'voclaj d'ayin. 14 Yuj chi' icha val vutejnac in cajnub' d'a Silo chi', icha chi'
ol vutejcan in templo tic, aton jun vac'nac d'a eb' e mam eyicham yed' d'ayex tic,
aton jun tzeyac'och yipoc e c'ol ticnaic. 15 Ol ex vic'canel d'a vichañ, icha val ix
aj vic'anel eb' eyetchoñab' d'a vichañ d'a yalañtaxo, aton eb' yiñtilal Efraín, xchi
Jehová, xa chi d'a eb'.

A schucalil eb' israel

16 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach Jeremías, mañ ach lesalvoc yuj jun choñab' tic.
Mañ al d'ayin, mañ ach tevoc d'ayin yuj eb', yujto mañ ol in tac'voc d'ayach. 17 ¿Tom max
il tastac sc'ulej eb' d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac calle d'a Jerusalén?
18 A eb' yuninal eb' sayancot te' c'atzitz, axo eb' mamab'il tz'ac'anoch te' c'ac', axo eb' ix
nunab'il sb'oan ixim c'oxox pan yic syac'an eb' silab'il d'a sdiosalil, jun scuchan ix yajalil
satchaañ.7.18 Stzuntzej val cot yoval in c'ol eb' ayic syac'an vino eb' silab'il d'a comon
dios. 19 A in val Jehová in svala' to mañoc inñej tzin yixtej eb', palta munil syixtej pax sb'a
eb' yac'an q'uixvelal sb'a. 20 Yuj chi', a in Jehová Yajal in svala' to ol vac'cot yoval in c'ol
d'a yib'añ jun lugar tic: Aton d'a yib'añ eb' anima, d'a noc' noc' yed' te te' yed' d'a yib'añ
masanil avb'en. Lajan val voval chi' icha junoc te' c'ac' tz'eli, maxtzac yal-laj stupi, xchi
Jehová.

21 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sDiosal Israel, a tz'alan d'a schoñab' icha tic:
Aq'uec e gana eyac'an e silab', noc' sñusjitz'aoc, tze chi'an schib'ejal juntzañxo noc' silab'
chi'. 22 Palta ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, malaj tas valnac d'a eb'
yuj noc' silab' sñusji yed' ofrenda. 23 A tas in b'ab'laj alejnac d'a eb' to tzin sc'anab'ajej eb'.
Tato icha chi', a in ton tzin och sDiosaloc eb', axo eb' tz'ochcan in choñab'oc. Valannac
to sc'anab'ajej eb' icha val tas ix vala', yic vach'ñej tz'elc'och eb'. 24 Palta maj schalaj
yab' eb', maj sc'anab'ajej eb'. A tas sc'ulejnac eb' to yac'nac pitb'oquel spensar eb',
sc'anab'ajannac schucal spensar eb'. Octom svach' b'oejnac sb'eyb'al eb', palta to svach'
juejnaquel sb'a eb'. 25 Yictax yelnaccot eb' e mam eyicham d'a Egipto masanto ticnaic,
tzin checñejb'at eb' in checab' yala'. 26 Palta a ex tic, max e c'anab'ajej, max e cha eyab'
tas svala'. Te pit tzeyutej e b'a. Yelxo val te chuc tzeyutej e b'a d'a yichañ eb' e mam
eyicham chi'.

27 A achxo tic ach Jeremías, al masanil juntzañ tic, vach'chom mañ ol schalaj yab' eb'
d'ayach. Alñej, vach'chom mañ ol tac'voc eb'. 28 Al d'a eb' icha tic: A ex val tic junelñej
te pit ex, malaj e gana tzex cachji yuj Jehová co Diosal. Mañxa mach yel syal d'a e cal, xa
chi d'a eb'.

29 Ex aj Jerusalén, joxequel xil e jolom yuj cusc'olal, tzeyumaneli. Ixiquec d'a lum
tzalquixtac cuseltac yilji, tze b'itan b'it yic cusc'olal, yujto toxo ix ex vactejcan yuj
yoval in c'ool, xchi Jehová.

Sch'olanil yic eb' mac'b'ilchamoc

30 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' aj Judá, te chuc sc'ulej eb' d'a vichañ. A juntzañ
scomon diosal eb' yajb'entac ix yac' val och eb' d'a yol in templo. Icha chi' ix aj sjuviel
in templo chi' yuj eb'. 31 A d'a sch'olanil lum Ben-hinom, ata' ix sb'oq'ue jun altar eb' yic
Tofet b'aj sñustz'a yuninal eb' yed' yisil. Mañoc in ix in chec sc'ulej eb', maj ec'paxlaj
jab'oc d'a in pensar. 32 Yuj chi' a in val Jehová in svala', ay jun tiempoal to a jun ch'olan
chi', mañxo ol scuch Tofet, ma sch'olanil lum Ben-hinom, palta ol scuchcan icha tic: Lum
Sch'olanil yic eb' mac'b'ilchamoc. Yujto mañxa b'aj syal smucji eb' chamnac, yuj chi' a

7.18 **7:18** A jun tz'alchaji, "ix yajalil satchaañ", a jun chi' a junoc sdiosal eb' ch'oc choñab'il.

d'a lum Tofet chi' ol b'at juljoccan eb'. 33 A snivanil eb' anima ayec' ticnaic d'a jun choñab' tic, ol och schib'ejoc noc' ostoc yed' noc' chium noc' d'a caltac te'. Mañxa mach ol xib'tan noc' d'a eb'. 34 Ol vac' satel eb' anima d'a juntzañ choñab' yic Judá. Axo d'a yoltac scalleal Jerusalén, mañxa b'it yic q'uiñ yed' yic tzalajc'olal. Mañxa pax b'it yic nupnajel ol ochoc. Ichaxoñej tz'inan luum ol ajcan jun choñab' tic, xchi Jehová.

8

1 Ix yalanxi Jehová icha tic:

A d'a jun tiempoal chi', ol joychajq'ueta sb'aquil eb' ac'annac reyal d'a Judá b'aj mucan, sb'aquil eb' ac'annac yajalil, sb'aquil eb' sacerdote, sb'aquil eb' yalnacoch sb'a in checab'oc yed' sb'aquil pax juntzañxo eb' ec'nac cajan d'a Jerusalén. 2 Ol laj b'atcan lean sb'aquil eb' chi' d'a yoc c'u, d'a yoc q'uen uj yed' d'a yoc q'uen c'anal. Ayic pitzanto eb', xajan juntzañ chi' yuj eb', yac'nac servil eb', yalnac sb'a eb' d'ay. Yuj chi' malaj mach ol molanq'ue sb'aquil eb' chi' yic smucchaji. Ol canñej ta' icha tz'ajcan stza' noc' noc'. 3 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in svala' to a jantac eb' anima pitzanto ol can d'a scal juntzañ anima te chuc tic, ol snib'ej cham sb'a eb' d'a yichañ to pitzan b'aj ol in saclemcanb'at eb' d'a scal juntzañxo choñab'.

Yaelal d'a yib'añ choñab' Israel

4 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ach Jeremías icha tic tzutej alan d'a jun in choñab' tic:
Tato ay junoc mach stelvi, tocval maxtzac q'ue vaan. Tato ay junoc mach satb'at d'a junoc b'e, tocval maxtzac sayxi sb'e chi'.

5 Palta a exxo tic ex israel, ¿tas yuj tzeyiq'uel e b'a d'ayin? Ex aj Jerusalén, ¿tas yuj maxtzac ex meltzajxi d'ayin? ¿Tas yuj a d'a juntzañ comon dios tzeyac'och e pensar, axo d'ayin malaj e gana e meltzajxi?

6 Ix in maclej val vab'i, palta malaj mach slolon d'a stojolal. Malaj val junoc mach sna sb'a d'a schucal syalani: ¿Tas val ix in c'ulej? mañ xchioc. Sb'atcan eb' smasanil d'a yol b'e, icha sb'at lemnaj noc' chej d'a oval.

7 A noc' cigüeña tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ, yojtac noc' b'aq'uiñ ol meltzaj noc'. Yed' noc' cuvajte', noc' sañcapech yed' noc' grulla, yojtac noc' b'aq'uiñ ol b'at noc' d'a junocxo lugar. A exxo pax tic ex in choñab', mañ eyojtacoc jab'oc in c'ayb'ub'al.

8 ¿Tas yuj tzeyala' to ay e pensar, eyojtac in c'ayb'ub'al eyalani? Palta axo eb' slaj tz'ib'anelta in c'ayb'ub'al, slaj sq'uex eb' tas syala'.

9 A juntzañ eb' jelan yalan chi', ol q'uixvoccanel eb', ol somchajq'ue sc'ol eb', ol cotcan d'a yib'añ eb'. Ix spatiquejel in lolonel eb', yuj chi' ¿b'ajtil ol yic' sjelanil eb'?

10 Yuj val chi' ol vac'canoch eb' ix yetb'eyum eb' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc vinaquil, axo sluum eb' ch'oc mach ol icancanoc. Masanil eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, axoñej yac'an ganar eb' d'a spatic chucal, a chi' sna eb'. Icha pax chi' eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' eb' sacerdote, axoñej elc'al syac' eb'.

11 Snib'ej eb' sc'ub'ejel jantac yaelal syab' in choñab'. Syalan eb' to ay junc'olal, palta mañ yeloclaj.

12 Max q'uixvi eb' sc'ulan juntzañ tas max techaj vilani. Malaj jab'oc sq'uixvelal eb', mañ yojtacoc eb' tas jun q'uixvelal chi'. Yuj chi', a in val Jehová in svala', a val yic ol vac'an syaelal eb', ol satcanel eb', xchi Jehová, xa chi.

13 Syalanpax Jehová icha tic: Ol viq'uel eb' in choñab' d'a tic, yujto icha val junoc snunal te' uva, ma junoc ste'al te' higo malaj sat, toñej sc'ajb'anel xiil ayic van stacjieli, icha chi' yaj eb'. Yuj chi' a tas ix vac' d'a yol sc'ab' eb', ol vic'xiec' d'a eb', xchi.

14 Ol yal eb' aj Judá icha tic:

¿Tas yuj tzoñ can d'a tic? Co molb'ejec co b'a, coñ b'ateccan d'a choñab' vach' yajoch smuroal. Ata' ol co col co b'a, vach'chom d'a scal oval ol oñ chamoc. A Jehová co

Diosal tzoñ sataneli, yujto ix och co mul d'ay, ichato ix yac' cuc' a a' ayb'at veneno d'a scal.
15 Ix co na' to vach' ol oñ elc'ochoc, palta malaj tas vach' ix ac'ji d'ayoñ. A co naani to tzalajc'olal ol oñ ajoc, palta añej xivc'olal ix javi d'ayoñ.
16 Van sjavi eb' ajc'ol d'ayoñ. Sjornaj sñi' noc' schej eb' d'a Dan, scab'ul ato d'a tic. Ayic tz'oc' noc', tz'ib'xi val lum luum tic. Sjavi eb' satel co choñab' tic yed' masanil tastac ay d'ay yed' masanil oñ cajan oñ d'a tic, xchi eb'.
17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vac'cot chamel d'a e cal icha val schivaj noc' chan te ov schivaji. Mañxalaj mach syal yac'an nanamax noc', xchi Jehová chi'.

A scusc'olal viñaj Jeremías yuj schoñab'

18 A in cusc'olal tic mañxalaj yañal, slajvi val el in pixan yuuj svab'i.
19 Tz'ab'chaj val yel yav eb' vetchoñab' d'a smasanil yol co macb'en. Syalan eb', ¿tom mañxo ayoquec' Jehová d'a Sion? ¿Tom mañxo ayoquec' co reyal sic'b'il och yuj Jehová ta'? xchi eb'. Ix tac'vi Jehová d'a eb' icha tic: ¿Tas yuj ix e tzuntzejcot yoval in c'ool ayic ix ex och ejmelal d'a comon dios, juntzañ yechel malaj yelc'ochi, ch'oc b'aj cotnac? xchi.
20 Syalan eb' anima icha tic: Toxo ix ec'b'at stiempoal co colji, icha yec'b'at stiempoal jochoj trigo, ma icha yec'b'at stiempoal smolchaj sat avb'en, xchi eb'.
21 Svab' val syail yuj syaelal eb' vetchoñab'. Toxo ix q'uechaañ cusc'olal yed' xivc'olal d'ayin.
22 Yacb'an ay yañal d'a Galaad, ay pax eb' syal yañtan ta', ¿tas yuj max añtaj in choñab' tic?

9

1 Comonoc lajan in sat tic icha sjaj a a' tz'el yoc, yic c'ual d'ac'val tzin oc' yuj jantac eb' vetchoñab' ix chami.
2 Comonoc ay junoc b'aj syal vaj d'a tz'inan luum, yic vach' najat tzin b'atcan d'a in choñab' tic. Yujto ix spatiquejel Dios eb', ixtum anima eb'.
3 Te jelan yesan eb'. Sq'ue val chaañ eb' yed' es chi', icha val junoc mach sq'uechaañ ste julanel sjul-lab'. Mañxa jab'oc tas yel tz'alji. Yuj chi' syal Jehová icha tic: Masñej ste chucb'iel eb'. Maxtzac yal sc'ol eb' tzin yaloch sDiosaloc.
4 Ach Jeremías, mañxo ac'och eb' amigo yed' eb' a c'ab' oc yipoc a c'ool, yujto chuclaj tas van snaan eb' d'a a patic. A tas sna masanil eb' amigo chi', syic'lajcot eb' d'a yib'añ junjun.
5 Syac'laj musansatil sb'a eb'. Mañxa mach slolon d'a yel. Toxo ix te c'ay eb' yesani. Maxtzac yal sq'uexan spensar eb'.
6 A val tas ay d'a scal eb', añej ac'oj musansatil, ixtoj anima, yuj chi' maxtzac yal sc'ol eb' tzin yal sDiosaloc.
7 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': ¿Tasto val junocxo syal in c'ulan yed' in choñab' tic? Añej to ol vac'och eb' d'a syaelal, icha tz'aj yac'jioch q'uen plata d'a cal c'ac', yic tz'el schucal q'ueen.
8 A tas tz'elta d'a sti' eb' lajan icha jul-lab' jay ye scham anima yuuj. Axoñej es tzec' yal eb'. Vach' sc'umlan sb'a eb' yed' eb' yamigo yalani, palta axo d'a spensar eb' van snaani tas ol yutej eb' yac'an chucal d'a eb' yamigo chi'.
9 A in val Jehová in svala': ¿Tom mañ smojoc vac'anoch syaelal eb' yuj tas sc'ulej chi'? ¿Tom mañ smojoc vac'an spac d'a in choñab' tic?
10 Ix valanxi a in Jeremías in tic: Tzin te oc' val yuj lum tzalquixtac, tzin cus val yuj lum taquiñtac sat b'aj sva noc' noc', yujto toxo ix te tacji sat luum. Mañxa mach tz'ec' ta'. Mañxa junoc noc' vacax tz'ab'chaj yoq'ui. A noc' caltacte'al noc' yed' noc' much toxo ix b'at noc' elelal.

11 Ix vab' yalan Jehová icha tic: A jun choňab' Jerusalén tic, icha junoc b'ulaň q'ueen b'aj
cajan noc' nivac oques, icha chi' ol vutejcani. A juntzaň choňab' d'a yol yic Judá,
ol can tz'inan. Maňxa junoc anima ol cajnajcan d'ay, xchi Jehová.
12 Ix valan d'a Jehová icha tic: Malaj junoc oň snachajel cuuj tas yuj a jun co choňab'
tic tz'inan luum ix ajcani. Al d'ayoň tas yuj icha chi' ix ajcani, xin chi d'ay.
13 Ix tac'vi Jehová chi' d'ayin icha tic: Icha tic ix aji yujto ix spatiquejel in c'ayb'ub'al
eb'. Maj sc'anab'ajej eb', maj sb'eyb'alej eb'. 14 Ix yac'an val pitb'oquel spensar eb', ix
yac'anem sb'a eb' d'a juntzaň comon dios, icha ix aj sc'ayb'ajcan eb' yuj smam yicham.
15 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel svala': Ol vac' yab' syail
eb' d'a junjun c'u, ol q'ue val chi'an sat eb' yab'an syail icha sc'a'il junoc tas c'a' sva eb',
ma syuc' eb'. 16 Ol in saclemancanb'at eb' d'a juntzaň choňab' maň yojtacoc yed' pax eb'
smam yicham eb' maň yojtacoc eb'. Ol in checb'at eb' soldado yac' oval yed' eb', masanto
ol satel eb' smasanil, xchi Jehová.

Cusc'olal d'a Jerusalén

17 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, b'at chequec ic'chajcot eb' ix ix
aytaxonoch d'a yib'aň yoq'ui.
18 Yalocab' eb' aj Jerusalén: Cotocab' eb' ix d'a elaňchamel, cusocab' eb' ix cuuj.
B'ud'jocab'el yol co sat yuj yaal, elocab' b'ulnaj xil co sat yuj jantac yal co sat coq'ui,
xchiocab' eb'.
19 A d'a choňab' Sion, tz'ab'chaj val yoch oq'uel yuj cusc'olal. Syalan eb' icha tic: Te
ob'iltac oň, van co sateli, scab' val syail yuj q'uixvelal. A ticnaic, yovalil scactejcan
co choňab' tic, yujto toxo ix laj em laňnaj co pat, xchi eb' tz'oc' chi', xchi Jehová.
20 Ex ix, maclejec eyab' slolonel Jehová, aq'uec val och e chiquin d'a tas syala'. C'ayb'ejec
eb' eyune' yed' eb' ix vach' eyac'an yed'oc yic tz'oc' eb' yuj scusc'olalil chamel.
21 A chamel toxo ix och d'a yoltac co pat, toxo ix c'och d'a yoltac co palacio. Slaj cham eb'
unin d'a yoltac calle, schampax eb' quelemtac d'a yoltac choňab'.
22 Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Al d'a eb' to a in sval icha tic: Toxoňej sactzipinac ol
ajcan snivanil eb' anima, icha tz'ajcan tzipan stza' noc' noc' d'a ac'lictac. Icha val
tz'ajcan ixim trigo manojail d'a spatic eb' sjochani tato malaj mach smolanq'ue
vaan ixim, icha chi' ol ajcan eb', xa chi, xchi Jehová d'ayin.
23 Ix yalanpax Jehová icha tic: A eb' jelan, mocab' yac'och sjelanil eb' chi' yipoc sc'ool,
eb' ay yip, mocab' yac'och yip eb' chi' yipoc sc'ool, aňejtona' eb' b'eyum, mocab'
yac'och sb'eyumal eb' chi' yipoc sc'ool.
24 A in Jehová in svala', tato ay mach ay tas syac'och yipoc sc'ool, a in ocab' tzin yac'och
yipoc sc'ool, tzin yojtacaneli to a in Jehová in. Svaq'uelc'och svach'il in c'ool, tzin
ch'olb'itan tas yaj anima d'a stojolal. Aton juntzaň tic snib'ej in c'ool sb'eyb'alej
eb' anima, xchi Jehová.
25-26 Ix yalanxi Jehová icha tic: Van sja stiempoal vac'an syaelal eb' aj Egipto, eb' aj Judá,
eb' aj Edom, eb' aj Amón, eb' aj Moab yed' eb' cajan d'a tz'inan luum, aton eb'
sjoxel xil spac'ul sti'. Masanil juntzaň anima chi' ac'b'il circuncidar eb', palta max
sc'anab'ajej jun trato sch'oxan jun yechel chi' eb', aňejtona' pax eb' israel max
sc'anab'ajej eb', xchi Jehová.

10

Juntzaň yechel comon dios‘R’yed' ejmelal d'a Dios pitzan

1 A in Jeremías in tic, ix val icha tic: E masanil ex vetchoňab' israel, maclejec eyab' tas
syal Jehová. 2 A tz'alan d'ayex icha tic:
Maň e b'eyb'alej sb'eyb'al juntzaňxo nación, maň ex xiv yuj juntzaň tas sch'ox sb'a d'a
satchaaň, icha syutej sb'a juntzaň ch'oc choňab'il chi'.

3 A sb'eyb'al juntzañ nación chi', malaj jab'oc yelc'ochi. Sb'at suycot junoc te yib' te' eb'
d'a caltac te', axo junoc viñ ñicum te' sñican te' yed' syamc'ab'.
4 Slajvi chi' syac'anoch q'uen plata yed' q'uen oro viñ yelvanub'oc. Smac'anb'at slavuxal
te' viñ yed' q'uen martillo yic stzatzb'i te', yic max el c'otnaj te'.
5 A juntzañ yechel chi', lajan icha xib'tanub'al noc' much d'a scal junoc avb'en. Max
yal-laj sloloni. Yovalil scuchji b'eyec'oc, yujto max yal-laj sb'eyi. Mañ ex xiv d'a
juntzañ chi', yujto malaj chucal, ma vach'il syac' d'a eb' anima, xchi Jehová.
6 Mamin Jehová, malaj junocxo mach lajan ed'oc, yujto te nivan elc'ochi, te b'inajnac
ach, syal uj smasanil.
7 Ach sReyal masanil nación, ¿tom ay junoc mach mañ smojoc xiv d'ayach? Smoj val
te nivan elc'och d'a masanil anima. A d'a scal eb' jelan yed' d'a scal eb' rey d'a
yolyib'añq'uinal tic, malaj junocxo mach lajan ed'oc.
8 Masanil eb' anima chi' malaj spensar eb', malaj sjelanil eb', max yal sc'ayb'aj jab'oc eb'
yuj juntzañ yechel b'ob'il d'a te te' chi'.
9 A juntzañ yechel comon dios chi', b'ob'il yuj eb' tenum q'ueen, nab'a plata, aton
q'uen ic'b'ilcot d'a Tarsis yed' q'uen oro ic'b'ilcot d'a Ufaz. A c'apac c'apac
q'uic'mutz'inac yilji yed' c'apac chacchac c'apac ayoch spichuloc. Masanil
juntzañ chi', b'ob'il yuj eb' anima jelan spensar sb'oan tastac.
10 Axo Jehová, aton Dios pitzan, Dios d'a val yel, Rey d'a junelñej. Ayic scot yoval, tz'ib'xi
val lum luum tic yuuj. Maxtzac yal-laj stec'b'an sb'a juntzañ nivac choñab' d'a
yichañ yoval sc'ol Jehová chi'.
11 Ex vetisraelal, alec d'a eb' ch'oc choñab'il icha tic: A juntzañ comon dios, mañoc
b'oannac satchaañ yed' lum luum tic, ol satel d'a yolyib'añq'uinal tic, mañxa junoc ol
canoc, xe chi.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios (Jer 51.15-19)

12 A Jehová b'oannac lum luum tic yed' spoder, a yed' sjelanil sb'onac yolyib'añq'uinal
tic. Añeja' yed' sjelanil chi' sb'onac pax satchaañ.
13 Ayic tz'avaj Jehová chi', tz'ib'xiq'ue a a' d'a satchaañ, sq'ue vaan asun d'a chaañ
yuuj masanto b'aj slajvic'och lum luum tic. Tz'ec' copoljoc leb'lon d'a scal nivac
yaxñab' yuuj, sjacanelta ic' b'aj molan yuuj.
14 Masanil eb' anima tz'ac'anoch comon dios yipoc sc'ool, malaj spensar eb', malaj tas
yojtac eb'. Masanil eb' tenum q'ueen, tz'ac'ji q'uixvelal eb' yuj juntzañ yechel sb'o
chi'. A juntzañ yechel sb'o eb' chi', malaj yelc'ochi, malaj spixan.
15 A juntzañ yechel chi', malaj jab'oc yopisio, smoj val stzetzaji. Ayic ol javoc yaelal yuj
Jehová, ol sateloc.
16 Te ch'oc yel co Diosal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic. A b'oannac masanil tasi, ix oñ
sic'anpaxel a oñ israel oñ tic yic tzoñ ochcan yicoc. A sb'i, aton Jehová Yajal d'a
Smasanil.

A yaelal d'iñan sjavi

17 Ex aj Jerusalén, oyb'ilxoq'ue co choñab' yuj eb' ajc'ool, molb'ejec masanil e c'ael.
18 Yujto syal Jehová icha tic: A ticnaic ol in molcot yaelal d'a e patic masanto ol yal
eyamchaji. Masanil ex cajan ex d'a jun choñab' tic, ol ex in pechb'at d'a najat,
icha tz'aj sjuljib'at junoc q'uen q'ueen yed' ch'añ mejmeech, xchi.
19 Ix valan a in Jeremías in tic: Ob'iltac in, van vab'an syail. A vechen tic malaj yañal. A
jun yaelal tic vic yaji yuj chi' ol vac' techajoc.
20 Toxo ix em lañnaj co pat, icha mantiado sd'iñchaj sch'añal. Toxo ix cham eb' cuninal,
ix oñ yactejcan eb', yuj chi' mañxa mach scolvaj qued'oc yic slich'anq'ue jab'oc
queñul.

21 A eb' yilumal co choňab', malaj spensar eb'. Max sc'an sjelanil eb' d'a Jehová. Yuj chi' oň saclemb'at icha noc' calnel.
22 Ab'ec val sjavi jun ab'ix tic. Ay jun choňab' scot d'a stojolal norte ňilili sc'aň scoti. A jun chi' ol ac'ancanoch juntzaň co choňab' tic tz'inan lumal. Axoňej noc' nivac oques ol cajnajcan d'ay.
23 Mamin Jehová, vojtac sic'lab'il to a oň anima oň tic maň cojtacoc tas ol aj quelc'ochi. Max nachaj cuj tastac sjavi d'a quichaň.
24 Ac' co yaelal icha val d'a stojolal, palta maňocab' yed' yoval a c'ool yic max oň a sateli.
25 Aq'uem yoval a c'ol d'a yib'aň juntzaň ch'oc choňab'il, juntzaň choňab' to maň ach ojtannacoc, juntzaň choňab' max yal sb'a d'ayach, yujto ix satel co choňab' eb' a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic. Junelňej ix oň satel eb'. Ix laj yac'can tz'inan co choňab' tic eb', xin chi.

11

Max c'anab'ajajlaj strato Dios

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin Jeremías in tic icha tic: 2 Ab' val tas syal in trato, tzalan d'a eb' aj Judá yed' pax d'a eb' cajan d'a Jerusalén. 3 Tzalan d'a eb' to a in Jehová sDiosal in eb', a in svala' to scatab'aj mach max c'anab'ajan tas syal in trato tic. 4 Aton in trato in b'onac yed' eb' e mam eyicham, ayic vic'annaquelta eb' d'a Egipto. A jun nación chi', lajan yaj d'a eb' icha junoc horno b'aj stz'a q'uen hierro. Valannac d'a eb': C'anab'ajejinec, b'oec masanil tas svala'. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ex och in choňab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc, xin chi d'a eb'. 5 A exxo pax tic, tato ol in e c'anab'ajej, ol vac'ňej elc'och in ti' vac'nac d'a eb' e mam eyicham, yic svac'an jun e luum, aton lum te yax sat b'aj ayex ec' tic, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin. Yuj chi' ix in tac'vi d'ay icha tic:
Ujocab' Mamin Jehová, xin chi.
6 Yuj chi' ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al jun checnab'il tic d'a juntzaň choňab' ay d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén. Tzalan d'a eb' anima icha tic: Maclejec eyab' jun trato tic, tze b'eyb'alan tas syala'. 7 Ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, cham val valnac d'a eb' to scha yab' eb' tas svala'. Atax d'a jun tiempoal chi' masanto ticnaic ayinňejoch valani. 8 Palta maj schalaj yab' eb', maj sc'anab'ajej eb', aňej to vach' pitb'inaquel spensar eb'. Yac'annacb'at sb'a eb' d'a scal chucal. Maj yal sc'ol eb' sc'anab'ajej tas svala'. Yuj chi' vac'nacb'at yaelal d'a yib'aň eb', icha yajcan d'a in trato chi', xchi Jehová.
9 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén, ix slajtiej sb'a eb' yic syic'anel sb'a eb' d'a yol in c'ab'. 10 Ix sc'ulejxi chucal eb' icha sb'eyb'alejnac eb' e mam eyicham. Aton eb' maň c'anab'ajannacoc tas valnac, axo d'a juntzaň comon dios yac'nacoch spensar eb', yochnac eb' ejmelal d'ay. A pax ticnaic maňoc choňab' Israel, maňoc pax choňab' Judá sc'anab'ajan in trato in b'onac yed' eb' e mam eyicham chi'. 11 Yuj chi' a in val Jehová in svala', ol vac'cot yaelal d'a yib'aň eb', maňxo ol yal scolan sb'a eb' d'ay. Olto avaj eb' d'ayin sc'anan in colval, palta maňxo ol in tac'voc d'a eb'. 12-13 Ichato chi' b'ian a eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén tic, ol b'at sňus incienso eb' yic sc'anan colval d'a juntzaň sdiosal chi'. Yujto a eb' aj Judá tic, tzijtum val sdiosal eb', lajan sb'isul icha sb'isul schoňab' eb'. Aňeja' pax eb' cajan d'a Jerusalén, te tzijtum altar ix sb'oq'ue eb', icha val scalleal choňab', aton ta' sňus incienso eb' d'a Baal, jun comon dios yajb'entac. Palta maň ol yal-laj scolji eb' d'a syaelal chi' yuj juntzaň scomon diosal chi'. 14 Ach Jeremías, maň ach lesalvoc yuj jun choňab' tic. Maň al d'ayin, maň ach tevoc d'ayin yuj eb', yujto maň ol in tac'voc, vach'chom ol sc'an in colval eb' d'a scal syaelal.
15 Ix yalan Jehová to sval d'a eb' vetchoňab' icha tic: Ex in choňab' xajanab'il vuuj, malaj eyalan eyic e javi d'a in cajnub', yujto maň jantacoc tas yajb'entac tze c'ulej. A

xepual yed' schib'ejal noc' e silab', maŋ ol yal ex scolanel d'a jun yaelal ol javoc d'a eyib'aŋ. Maŋxo eyac'och q'uiŋ d'a in cajnub' tic.
16 Yujto a d'a yalaŋtaxo, lajan ex icha junoc te' olivo c'ayum xiil, te ay sat. Palta axo ticnaic, ol ex in sateli, icha tz'aj slajviem junoc te te' sjecchaj sc'ab' yuj junoc oval ic' ŋab', stz'ab'at te' yuj sc'ac'al leb'lon.
17 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in ix ex vac' pitzvoc ex aj Israel yed' ex aj Judá, icha yavchaj junoc te te'. Palta toxo ix vala' to ol ex in satel yuj jantac chucal tze c'ulej, icha junoc te te' stoc'jiq'ueta d'a yol luum. Ix e tzuntzejcot yoval in c'ool, yujto ix e ŋus incienso d'a Baal, xchi Jehová.

Snib'ej eb' aj Anatot smilcham'R'viŋaj Jeremías

18 Mamin Jehová, ix ac' vojtaquejeli to ay eb' ajc'ol d'ayin van snaan in smilani. Ix a jac in pensar yic snachajel vuuj. 19 Junc'olal vajeq'ui, icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj smiljichamoc, palta maŋ vojtacoc tas van snaan eb' d'a in patic. Syalan eb' icha tic: Co maq'uecchamoc, yic vach' maŋxa mach ol naancotoc, icha val tz'aj xicjiel junoc te te' syac' sat, xchi eb'.
20 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, Juez ach d'a stojolal. Ojtac tas ayec' d'a co pensar. Ac' vil tas ol aj ac'an spac d'a juntzaŋ anima tic, yujto toxo ix vab'enejoch d'a yol a c'ab' tas sna eb' d'a in patic, xin chi.
21 A eb' aj Anatot, ix sna eb' tas tz'aj in chami. Ix yalan eb' to tzin smilcham eb' tato aŋeja' valanel slolonel Jehová. 22 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan yuj eb' aj Anatot chi' icha tic: Ayic ol in b'oan yaj yed' eb', a eb' quelemtac ol cham eb' d'a scal oval, axo yuninal eb' yed' yisil, ol cham eb' yuj vejel. 23 Maŋxa junoc eb' vinac ol canoc, yujto ol ja sc'ual ol in ch'olb'itan tas sc'ulej eb'. Ol javoc yaelal d'a yib'aŋ eb', xchi Jehová.

12

A tas sc'anb'ej viŋaj Jeremías

1 Ix valan d'a Jehová icha tic: Mamin Jehová, vach'chom vojtac to te tojol a pensar, palta in gana tzin telaj in b'a ed'oc. Tzin nib'ej tzin c'anb'ej juntzaŋ tic d'ayach: ¿Tas yuj vach'ŋej yaj eb' chuc sb'eyb'al? ¿Tas yuj junc'olal yaj eb' aŋej chucal sna'a?
2 A ach a b'onac eb', vach'ŋej sq'uib' eb', icha junoc te te' vach' sb'at sch'aŋal yib', vach' sq'uib'i, syac'an sat, icha chi' yaj eb'. Aŋej yed' sti' eb' syal vach' lolonel d'ayach, axo spensar eb' najat yajeli.
3 Palta a ach tic Mamin Jehová, ojtac in. Tzila' jantac yajoch in pensar d'ayach. Ic'b'at juntzaŋ anima chi', icha tz'aj yic'jib'at noc' calnel b'aj smiljichamoc. Tza sic'canel eb', yic vach' ol cham eb' d'a jun c'ual ayic ol miljoccham anima.
4 ¿B'aq'uiŋ ol och vaan stacji yib'aŋq'uinal tic yed' stacjiel aŋ aŋc'ultac sc'ux noc' noc'? Aŋeja' noc' much van scham noc' yuj schucal eb' anima cajan d'a jun choŋab' tic. Sna eb' to max il tastac sc'ulej eb', xin chi d'a Jehová.

Ix spacan Dios

5 Ix yalan Jehová d'ayin: Tato maj ach tzac'van a b'ey yed' eb' sb'ey d'a yoc, ¿tas val ol aj a lajb'an a b'ey yed' eb' ayq'ue d'a yib'aŋ chej? Tato maŋ junc'olaloc ajec' b'aj secan, ¿tas ol aj a naani tato tzach ec' d'a scaltac svayumtaquil stitac a' Jordán?
6 Ijan spax ip, palta manto ojtacoc to a eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' ayto uj a b'a yed'oc. Tz'avaj eb' scot eb' d'a a patic icha eb' pechum noc'. Vach'chom vach'ŋej syutej lolon sb'a eb' d'ayach, maŋ ac'och eb' yipoc a c'ool, xchi d'ayin.

Scusc'olal Jehová yuj schoŋab'

7 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vactejcan in choŋab' tic, ol in patiquejel jun choŋab' to vic yaji. Ol vac'och in choŋab' xajanab'il tic vuj d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool.

8 A eb' in choñab' victaxon yaj tic, icha junoc noc' choj d'a caltac te' tz'el yav scoti, icha
chi' syutej sb'a eb' d'ayin, yuj chi' tzin yajcanel eb'.
9 A in choñab' tic, lajan val icha junoc noc' ch'acb'a ch'oc yilji, stzoc'jicham noc' yuj
juntzañxo noc' yetch'acb'ail. Cotocab' masanil juntzañxo choñab' ul satel in
choñab' tic.
10 Tzijtum eb' yilumal eb' ch'oc choñab'il ol satanel in choñab' tic, ichato van satanel te'
uva eb' avab'il vuuj. Ol steq'uem lad'an in munlajel eb'. A lum luum nib'ab'il vuuj,
taquiñ lum ol ajcan lum yuj eb'.
11 Cuseltacxoñej ol ajcan in choñab' tic yuj eb', ichato ol oc' lum d'ayin. Masanil in
choñab' tic, cuseltacxoñej ol ajcanoc. Mañxa mach ol naan jab'oc yuuj.
12 Masanil d'a tzalquixtac d'a tz'inan luum, ol javoc eb' viñ vinac sateli, yujto a vespada
a in Jehová in tic, a ol satanel masanil b'aj slajvic'och smacb'en in choñab' tic.
Mañxalaj junoc mach junc'olal ol ajoc.
13 Ix yavej ixim trigo eb', axo te' q'uiix ix q'uib' sq'uexuloc. Nab'añej ix munlaj eb'. Ix
lajviel yavb'en eb', q'uixvelalxo smolanq'ue jab'jab' sat yavb'en eb' chi', yuj val
yoval in c'ol d'a eb', xchi Jehová.

A sti' Jehová ix yac'a'

14 Icha tic sval a in Jehová in tic yuj juntzañ nación te chuc d'a slac'anil Israel tic, to
ix yiq'uec' lum luum eb' ix vac' smacb'enej Israel in choñab': Ol viq'uel eb' d'a sluum
junjun, axo eb' aj Judá ol viq'uel eb' d'a scal eb'. 15 Ayic toxo ix viq'uel juntzañ ch'oc
choñab'il chi', ol oc'xoc in c'ol d'a eb', ol vic'an meltzaj eb' d'a sluum yed' d'a schoñab'
junjun. 16 A juntzañ choñab' chi' ix c'ayb'an in choñab' yac'an sti' d'a sb'i Baal. Axo ol
ajoc, tato ol sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al in choñab' tic eb', ol slocan in b'i eb' d'a tas syala',
tato icha chi' ol yal yaj eb' d'a scal eb' in choñab' tic. 17 Tato mañ ol sc'anab'ajej eb' tas sval
jun, a in val Jehová in svala' to ol in satel eb' icha stoc'jiq'ueta junoc te te' yed' sch'añal
yib', xchi Jehová.

13

A yab'ixal jun tzec'ul nab'a lino

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ixic, b'at man junoc tzec'ul nab'a lino, tzac'anoch d'a a
nañal ayic manto juc'chajoc, xchi d'ayin. 2 Ix in manan jun tzec'ul chi' icha ix yal Jehová,
ix vac'anoch d'a in nañal. 3 Ix yalanxi Jehová d'ayin: 4 Ic'b'at jun a tzec'ul ix a man chi',
jun ayoch d'a a nañal chi', tzach b'at d'a Perat.13.4 Ata' tza c'ub'ejel d'a sjatelal junoc
q'uen tenam, xchi Jehová. 5 Ix in b'at b'ian, ix in c'ub'anel jun tzec'ul chi', icha ix aj yalan
Jehová d'ayin.
6 Ix ec' junoc tiempoal, ix yalanxi Jehová icha tic: Ixic d'a Perat, b'at ic'xicot jun tzec'ul
in checnac b'at a c'ub'ejel ta', xchi d'ayin. 7 Ix in b'at b'ian, ix in joyan b'aj aycan chi' vuuj,
ix vic'ancoti, palta c'axo, mañxalaj yopisio.
8 Ix yalanxi Jehová d'ayin yic svaleli: 9 Icha tic ol aj in satanel yic'ojchañb'ail Judá yed'
Jerusalén. 10 A ex in choñab' ex tic, te chuc ex, malaj e gana tze c'anab'ajej in checnab'il,
añej tas tze nib'ej a tze c'ulej. Tzex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, tzeyac'an servil.
Lajan ex icha jun tzec'ul mañxalaj yopisio tic. 11 Icha junoc mach stzec'och junoc tzec'ul
d'a snañal, icha chi' ix in c'ulej eyed' ex aj Israel yed' ex aj Judá, yic junñej tzex aj ved'oc,
in choñab' eyaji, yic tzeyac'an ojtacajeli to b'inajnac in, nivan velc'ochi. Palta maj in e
c'anab'ajej, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

Yab'ixal yed'tal vino

13.4 **13:4** A Perat, a a' nivan Éufrates syala'. Tecan mañoclaj ta' xid'ec' viñaj Jeremías chi' yac'can jun tzec'ul chi'. Tecan a d'a Pará jun ay d'a slac'anil Anatot, ata' xid'ec' viñ.

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a eb' etchoñab' tic: A Jehová co Diosal tz'alani:
Junjun yed'tal vino, smoj sb'ud'ji yuj vino, xa chi. Ol yalan eb' d'ayach: Toxon cojtac to
junjun yed'tal vino smoj sb'ud'ji yuuj, xcham eb'. 13 Ol alan d'a eb' to a in sval icha tic: Ol
vac' sat e c'ol e masanil ex cajan ex d'a jun choñab' tic yuj yoval in c'ool, icha val tz'aj sat
sc'ol mach nivan vino syuq'uej. A eb' ol satel sc'ol chi', aton eb' rey yiñtilal viñaj David,
eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' masanil ex cajan ex d'a Jerusalén tic.
14 Ol vac' e mac'lajcham e b'a icha tz'aj spojb'at lum yed'tal vino ayic stenlan sb'a luum.
Lajan ol yutej sb'a eb' mamab'il yed' eb' uninab'il. A in val Jehová in svala', ol ex in sateli,
mañxo ol oc'laj in c'ol d'ayex, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

Scachnab'il choñab' Judá

15 Ex aj Judá, a Jehová van slolon d'ayex. Emnaquil tzeyutej e b'a, tze maclan eyab' tas
syala'.
16 Alecq'ueta e mul d'a Jehová co Diosal, yacb'an manta tas scot d'a eyib'añ, icha sc'ulej
eb' sb'eyec' d'a sat pac'an d'a scal q'uic'alq'uinal. Tze na' to ol ja vach'ilal d'ayex
palta te nivan yaelal ol cot d'a eyib'añ yuj Jehová, ichato ol q'uic'b'oc q'uinal ol
eyila'.
17 Tato max e cha eyab'i, elc'altac ol in oc' yuj eyic'ojchañb'ail chi'. Ol elta yal in sat, yujto
ol ex ic'chajcanb'at d'a najat, xin chi d'a eb'.

A slolonel Jehová d'a viñ rey

18 Ix yalanxi Jehová d'ayin: Al d'a viñ a reyal yed' d'a ix snun viñ: Emañeccot d'a xilail e
reyal, tzex em c'ojan d'a sat luum, yujto ol ic'chajel e corona mañ jantacoc svach'il
yilji ayq'ue d'a e jolom.
19 A juntzañ choñab' d'a Neguev ol macchaj yuj eb' soldado, ol oymaj eb' d'a spatictac,
mañxa mach ol yal yochi. Masanil eb' aj Judá, ol ic'chajcanb'at eb' d'a najat.
20 Ixiquec q'uelan d'a stojolal norte, tzeyilan scot eb' ajc'ool. ¿Tas yaj in choñab'
vac'nacoch d'a yol e c'ab' e tañvani, aton eb' ayoch e b'inajb'iloc?
21 ¿Tas ol eyala' ayic ol vac'anoch juntzañ anima eyajaliloc, aton eb' eyac'nacoch yipoc e
c'ool? Ol ja yaelal d'a eyib'añ icha sjavi yaelal d'a yib'añ junoc ix ix van yalji yune'.
22 Ex aj Jerusalén, tato tze c'anb'ej tas yuj sjavi juntzañ tic d'a eyib'añ, nachajocab' el
eyuuj to yuj jantac e mul, yuj chi' b'eran ex eli tzex eq'ui, tzex te ixtajpaxi.
23 A junoc q'uic'al anima, tocval syal sq'uexmaj yilji. A spintotaquil noc' leopardo,
tocval syal sq'uexmaji. Ichexta' te c'aynac ex d'a chucal, maxtzac yal sq'uexmaj e
b'eyb'al.
24 Yuj chi' ol ex in saclemejb'ati, icha tz'aj saclemcanb'at smatz'il ixim trigo yuj ic' scot
d'a taquiñ luum.
25 Aton val tic aycanoch d'a eyib'añ vuuj, icha val smojal. Yujto ix in b'atcan satc'olal
eyuuj, axoñej juntzañ comon dios tzeyac'och yipoc e c'ool.
26 Ol ex vaq'uel b'eran, ol ex vac'an q'uixvelal.
27 Ix vil jantac eyajmulal, aton juntzañ q'uixvelaltac tze c'ulej. Yajb'entac tas tze c'ulej
d'a lum jolomtac vitz yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil. Ex aj Jerusalén, ob'iltac ex,
¿b'aq'uiñ ol eyactejcan e c'ulan chucal chi'? xchi Jehová.

14

Jun nivan tiempo mañxalaj ñab'

1 Yuj val jun nivan tiempo mañxalaj ñab' syac'a', yuj chi' ix lolon Jehová d'ayin
Jeremías in tic, ix yalan icha tic:
2 A eb' aj Judá tz'oc' val eb' yuj cusc'olal, mañxa yip schoñab' eb', toxoñej teltumb'a eb'
d'a sat luum yuj cusc'olal. Sq'ue val yav eb' aj Jerusalén yuj syaelal.

3 A eb' b'eyum, schecb'at eb' schecab' eb' ic'oj a'. Sb'at eb' say a' d'a yoltac jul, palta maňxalaj a', malaj yol sch'ub' eb' smeltzaj eb'. Toxoňej smac sat eb' yuj q'uixvelal.
4 Sq'ue tamaljoc lum luum sjat yuj staquiňal. Yuj chi' a eb' munlajvum, stac val sc'ol eb', smac sat eb' yuj q'uixvelal.
5 Icha chi' noc' c'ultaquil chej, syactejcan yune' noc' toto tz'alji, yujto maňxa aň aňc'ultac sc'ux noc'.
6 Yed' noc' caltacte'al b'uru, a d'a tzalquixtac b'aj malaj ste'al scot tec'tec' noc'. Suc'lan ic' noc' icha noc' oques. Sc'unb'i val yol sat noc' yilani, yujto maňxa aň aňc'ultac vach' sc'uxan noc', xchi Jehová.

Ix tevi viňaj Jeremías yuj eb' anima

7 Mamin Jehová, vach'chom te nivan co mul d'a a sat, palta colvajaň d'ayoň yic vach' max ach alchaj chucal. Tzijtum el sco pitej co b'a d'ayach, tz'ochpax co mul.
8 A achňej ayach och yipoc co c'ool, a achňej pax co Columal aji ayic ayoň och d'a syaelal. ¿Tas yuj icha ch'oc choňab'il tzutej a b'a d'a co choňab' tic, icha junoc paxyalvum junňej ac'val tz'ec' d'ayoň?
9 ¿Tas yuj lajan ach icha junoc soldado satc'olal yaji syamji, maxtzac yal scolvaji? Palta Mamin, tic pax ayachec' d'a co cal. Masanil choňab' ojtannac to a choňab' oň. Maň oň actejcani, xin chi.
10 Aton juntzaň tic ix yal Jehová yuj eb' choňab' israel: A eb' anima d'a jun choňab' tic, te ay stzalajc'olal eb' sb'eyeq'ui. Sb'at eb' d'a jun, sb'at eb' d'a junxo. Yuj chi' maň jab'oc tzin tzalaj yed' eb'. A ticnaic ol in nacot schucal eb', ol in ch'olb'itan tastac sc'ulej eb', xchi.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Maň ach tevoc d'ayin yuj svach'iloc juntzaň anima d'a jun choňab' tic. 12 Vach'chom tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal, palta maň ol in tac'voclaj d'a eb'. Vach'chom tzijtum silab' sňus eb' yed' jantac sat avb'en syic'cot eb' ofrendail, palta maň ol in tzalaj yed' eb'. Ol in satel eb' yuj oval, yuj vejel yed' pax yuj ilya, xchi d'ayin.
13 Ix in tac'vi d'a Jehová chi' icha tic: Palta Mamin Jehová in Diosal, a eb' syaloch sb'a a checab'oc, syal eb' d'a eb' anima tic to malaj oval ol ochoc. Malaj vejel ol javoc. Syal eb' to ol ac'ňej junc'olal b'aj cajan oň tic, xin chi.
14 Ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Tato icha chi' tz'aj yalanel eb' checab' chi' d'a in b'i, van yesan eb' syal chi', yujto maňoc in tzin chec yal eb'. Malaj junoc checnab'il ix vac' d'a eb', maj in lolonpax d'a eb'. A juntzaň syal eb' chi' to a in ix vac' yil eb' yalani, palta maň yeloclaj, malaj yelc'ochi. Munil d'a yol yic eb' snachaaň juntzaň syal chi'. 15 A in Jehová in sval d'a juntzaň checab' stec'b'ej sb'a yalanel d'a in b'i to malaj oval, malaj vejel ol javoc d'a yib'aň choňab' tic, maňoc in tzin chec yal eb', yuj chi' ol cham eb' yuj oval yed' yuj vejel chi'. 16 Yed' pax eb' anima b'aj syal eb' chi', ol cham eb' yuj oval yed' vejel. Ol cham eb' ix yetb'eyum eb' yed' yalyuninal. Toxoňej ol can teljab' snivanil eb' d'a yoltac scalleal choňab' Jerusalén. Malaj mach ol mucan eb'. Icha chi' ol aj stupanel smul eb' ix yac'ochi. 17 Yuj chi' al juntzaň tic d'a eb' anima:
C'ual dac'valxo yel yal in sat voc' yuj yaelal ayxo smay ix javi d'a yib'aň eb' vetchoňab', yuj yaelal tz'ac'an echnaj eb'.
18 Ayic tzin ec' d'a cal munlajel svilani, ay snivanil anima teltumb'a yajcan yuj oval. Axo yic tzin ochxita d'a yol choňab' tic, svilani to van scham anima yuj vejel. Axo eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' eb' sacerdote, toxo ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choňab'il maň yojtacoc, xa chi, xchi Jehová d'ayin.
19 Yuj chi' ix valan icha tic: Mamin Jehová, ¿tom junelňej ix iq'uel eb' aj Judá tic d'a a c'ool? ¿Tom toxo ix a patiquejel choňab' Sion? ¿Tas yuj ix oň ac' echnajoc to maxtzac yal caňtaji? Sco nib'ej junc'olal caji, palta malaj jab'oc tas vach' sjavi d'ayoň. Sco na' to vach'ňej ol oň b'ey d'a quichaň, palta aňej tas ay smay ix ja d'a quib'aň.

20 Mamin Jehová, scojtaquejel co chucal yed' pax spitalil eb' co mam quicham. Ix och
val co mul d'ayach.
21 Yuj val yic'jichaaň a b'i, maňxo oň a patiquejeli. Maň a patiquejel jun choňab' tic
b'aj ay a despacho to nivan yelc'ochi. Nacot a trato ix ac' qued'oc. ¿Tocval maň
ol aq'uelc'ochi?
22 Malaj junoc comon dios, sdiosal ch'oc choňab'il ol yal yac'ancot ňab'. A satchaaň max
yal-laj yac'ancot yaxňab' d'a yol yico'. Mamin Jehová, co Diosal ach, yuj chi' tzach
cac'och yipoc co c'ool, yujto a achňej tzac'cot juntzaň tic, xin chi d'a Jehová.

15

Yaelal ol javoc d'a yib'aň Judá

1 Ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Vach'chom a viňaj Moisés, ma viňaj Samuel tzul tevoc
d'ayin yuj eb', maňxo ol oc' in c'ol d'a in choňab' tic. Al d'a eb' to tz'el eb' d'a vichaň, sb'at
eb'. 2 Tato ay eb' sc'anb'an d'ayach, b'ajtil tzoň b'ati, tato xchi eb', al juntzaň sval tic d'a
eb':
A mach ayoch d'a yib'aň scham yuj ilya, a' ilya chi' ol milanoc. A mach ayoch d'a yib'aň
scham d'a oval, a d'a oval chi' ol chamoc. A mach ayoch d'a yib'aň scham yuj vejel,
a vejel chi' ol milanoc. A pax mach ayoch d'a yib'aň yic'jib'at d'a ch'oc choňab'il,
ol ic'jocňejb'atoc, xa chi.
3 A in Jehová in svala': Ol vac'cot chaň macaň yaelal d'a yib'aň eb' anima tic: Ol cham
eb' d'a scal oval, ol ňerjoc b'eyec' snivanil eb' yuj noc' tz'i', ol chijocb'at eb' yuj noc' ostoc,
axo noc' caltacte'al noc' ol vach' lajanel eb'. 4 Ol javoc jun yaelal chi' yuj val juntzaň
chucal ix sc'ulej viňaj Manasés yuninal viňaj Ezequías d'a Jerusalén, ayic ayoch viň reyal
d'a Judá. Masanil choňab' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol te xiv eb' yilanoch juntzaň yaelal
ol javoc d'a yib'aň in choňab' tic.
5 Ex aj Jerusalén, ¿machto val ol oc' sc'ol d'ayex? ¿Machto val ol cus sc'ol eyuuj? ¿Machto
val ol och ilc'olal eyuuj?
6 A in Jehová in svala', a ex tic ix in e patiquejeli, ex te juvieli. Toxo ix in te tzactzaj
ex vac'an nivanc'olal, yuj chi' toxo ix vic'chaň in c'ab' vac'an eyaelal yic tzex in
sataneli.
7 Ol ex viq'uelta d'a yoltac e choňab' d'a yol e macb'en tic, ol ex in saclemejb'at icha tz'aj
saclem smatz'il ixim trigo yuj ic'. Ol vac'an satjoquel in choňab' tic. Maňxa junoc
eyuninal ol vac'cani, yujto max yal e c'ol tzeyactejcan e chuc b'eyb'al.
8 Vuujňej tzijtum ol ajcan eb' ix ix ol cham yetb'eyum, icha val yarenail sti' a' mar
maxtzac b'ischaji. D'a chimc'ualil ol javoc jun yaelal d'a yib'aň eb' ix nunab'il
ayb'at yune' d'a oval, ayňej eb' nanc'olal ol javoc cusc'olal yed' xivc'olal d'a yib'aň
eb'.
9 A eb' ix nunab'il maň jantacoc yune', tz'el yip eb' ix yuj q'uixvelal, maxtzac yal yic'an
yic' eb' ix, emnaquilxoňej tz'ajcan eb' ix. A c'ualil smeltzajcanoch d'ac'valil d'a
eb' ix. Tato ayto eb' ol can d'a yol schoňab' chi', a in Jehová in svala' to ol vac'
miljoccham eb' yuj eb' ajc'ool, xchi Jehová.

Scusc'olal viňaj Jeremías

10 Nunin, ob'iltac in. ¿Tas val yuj ix in ac' aljoc? Aňej val oval yed' telajb'ail svac' yed'
masanil anima. Malaj junoc mach b'aj ix vac' tumin majanil, malaj pax mach b'aj
ix in majnej q'ueen, palta masanil eb' tzin catab'ani.
11 Mamin Jehová, elocab'c'och b'aj tzin scatab'ej eb' chi' tato chuc ix vutej ach vac'an
servil, tato maj in c'an a vach'c'olal d'a yib'aň eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ayic ayoch
eb' d'a cusc'olal yed' d'a syaelal.

Yaelal ol javoc d'a yib'aň eb' israel

12 Ix yalan Jehová icha tic: Ex aj Judá, ¿toc ay mach syal smac'an caṅchaj q'uen bronce
yed' q'uen hierro? Icha chi' yaj eb' ajc'ol ol cot d'a stojolal norte, maṅ ol techaj
eyac'an oval yed' eb'.
13 Yuj val jantac e chucal ex aj Israel, yuj chi' a val e b'eyumal yed' masanil tas ay d'a sat
e lum tic, ol vac' d'a eb' eyajc'ool chi'. Nab'aṅej ol yic'b'at eb', maṅ ol stupcanlaj
eb' d'ayex.
14 Ol ex vac'canoch schecab'oc eb' eyajc'ol chi' d'a jun lum luum maṅ eyojtacoc, yujto a
yoval in c'ool lajan icha te' c'ac', ol ex satel yuuj, xchi Jehová.

Ix tevi val viṅaj Jeremías d'a Jehová

15 Mamin Jehová, ojtac smasanil, na in coti, colin. Pactzitej d'a eb' vajc'ool. Mocab' ac'
nivanc'olal eb', pactzitej d'a eb' yacb'an manto in smilcham eb'. Ilnab' val, uuj tzin
sb'uch eb'.
16 Ayic tzalan a lolonel d'ayin tzin chaṅej vab'i, aṅej ayoch in tzalajc'olaloc, yujto ic in
Mamin Jehová in Diosal, Yajal ach d'a Smasanil.
17 Maṅ junṅejoc tzin ec' yed' eb' stzalaj sc'ulan chucal. Yuj vopisio ac'nac, in ch'ocoj tzin
eq'ui, yujto svab' syail yoval a c'ol ed'oc.
18 ¿Tas val yuj malaj b'aq'uiṅ tz'och vaan in yaelal icha junoc echen malaj yaṅal? ¿Tom
ol in ixtej icha a' eluma' stupemi?

Spacanxi Jehová

19 Yuj chi' ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Tato tzach meltzajcot d'ayin, ol ach in chaxi,
icha chi' b'ian ol yal in ac'an servil. Tato max a comon alej comon lolonel, aṅej
tas nivan yelc'och tzala', a ach ol ach lolon vuuj. A eb' anima ol meltzajcot eb' ul
yab'an a loloni, maṅoc ach ol a cha ab' slolonel eb'.
20 Lajan val ol ach vutejcan d'a eb' etchoṅab' tic icha junoc muro nab'a bronce. Ol yac'
oval eb' ed'oc, palta a in val Jehová in svala' to maṅ ol ach yac' ganar eb', yujto
ayin och ed'oc, ol ach in colo'.
21 Ol ach in colel d'a yol sc'ab' eb' chuc, ol ach in colṅej d'a eb' milumcham anima, xchi
d'ayin.

16

Schecnab'il Jehová d'a viṅaj Jeremías

1 Ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Maṅ ac'och etb'eyum, maṅ ol aj uninal d'a
jun choṅab' tic. 3 A in Jehová in tic ol val d'ayach tas ol javoc d'a yib'aṅ eb' unin ol aljoc
d'a jun choṅab' tic yed' d'a yib'aṅ eb' mamab'il nunab'il. 4 Ol cham eb' yuj juntzaṅ ilya
te ov, malaj mach ol oc' yuj eb', malaj mach ol mucan eb'. Toxoṅej ol can teljab' eb' d'a
sat luum, icha tz'aj noc' noc'. A oval yed' vejel ol ic'an scham eb'. Axo snivanil eb' chi', ol
laj chijocb'at yuj noc' ostoc yed' noc' chium noc' d'a caltac te', xchi Jehová d'ayin.
5 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Maṅ ach och d'a yol junoc pat b'aj ayec' eb' anima
iloj ac'val yuj chamnac. Maṅ ach oc' yed' eb', maṅ ac' snivanil sc'ol eb', yujto a in Jehová
in svala' to ix viq'uel junc'olal d'a eb', maxtzac in xajanej eb', maxtzac oc' in c'ol d'a jun
choṅab' tic. 6 Ol cham eb' icham anima yed' eb' unin. Maṅxalaj mach ol mucan eb',
malaj mach ol oc' yuj eb'. Malaj mach ol yac' echnaj snivanil, ma sjoxanel xil sjolom yuj
sch'oxanel scusc'olal yuj eb'. 7 Maṅxalaj mach ol b'oan vael yuj chamel chi', yic tz'ac'ji
snivanil sc'ol eb' ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi', vach'chom a eb' mamab'il nunab'il
schami.
8 Aṅejtona' maṅ ach och c'ojan d'a yol junoc pat a va'i yed' uc'an a' b'aj ay junoc q'uiṅ.
9 Yujto a in Jehová in Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval icha tic: Ol vac' lajvoc
q'uiṅ yic tzalajc'olal, icha q'uiṅ yic nupnajel d'a jun choṅab' tic. A d'a yol e tiempoal tic
ol ujoc jun tic, ol eyil val.

10 Ayic ol alan jun lolonel tic d'a eb' etchoñab' tic, ol sc'anb'ej eb' d'ayach: ¿Tas yuj ol
yac'cot jun nivan yaelal chi' Jehová d'a quib'añ? ¿Tas chucal ix co c'ulej? ¿Tas co mul ix
och d'a Jehová co Diosal? xcham eb'. 11 Tza pacan d'a eb' icha tic: A val Jehová tz'alan
icha tic: A eb' e mam eyicham ix in yactejcan eb', ix b'at tzac'an eb' d'a spatic comon dios,
ix och eb' ejmelal d'ay. Ix in spaticanel eb', maj sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al eb' ix vac'a'. 12 A
exxo pax tic, ec'al te chuc tze c'ulej d'a yichañ eb' e mam eyicham chi'. Junjun ex tze
c'ulej chucal scot d'a e pensar, maxtzac e c'anab'ajej tas svala'. 13 Yuj chi' ol ex viq'uel d'a
jun lum tic, ol ex vac'ancanb'at d'a junocxo choñab' mañ eyojtacoc, mañ yojtacoc pax
eb' e mam eyicham. Ata' c'ual d'ac'val ol eyac' servil juntzañ comon dios. Mañxo ol oc'
in c'ol d'ayex, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

14 Palta a in Jehová in svac' in ti': A ticnaic, ayic slocan in b'i eb' anima tic, syalan
eb' icha tic: D'a sb'i Jehová Dios ic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi
eb'. 15 Palta ol javoc jun tiempoal, ol yalan eb' anima icha tic: D'a sb'i Jehová, aton
ix ic'anelta eb' israel d'a juntzañ choñab' d'a norte yed' d'a juntzañxo choñab' b'aj ix
saclemcanb'at eb', xcham eb'. Yujto a in ol vic' meltzaj eb' etisraelal d'a schoñab', aton
lum luum vac'naccan d'a eb' e mam eyicham.

16 Palta ayic manto ol ujoc jun chi', ol vic'cot eb' yajc'ol eb' israel yic tzul yamji eb'
yuj eb', icha tz'aj syaman noc' chay eb' yamum chay yed' schimpa, ma icha eb' pechum
noc' sb'at tzac'an d'a spatic noc' noc' d'a tzalquixtac, tzec' sayan noc' eb' d'a yoltac q'uen
ñaq'ueen yed' d'a yoltac sjatelal q'ueen. 17 Yujto svil masanil tastac sc'ulej eb'. Malaj
junoc mach syal sc'ub'anel sb'a d'a yol in sat, ma sc'ub'anel schucal d'a vichañ. 18 Ol vac'
spac d'a eb' yuj chucal sc'ulej chi', yujto ix yixtejb'at in lum eb' yuj juntzañ sdiosal to mañ
pitzanoc, yajb'entac icha snivanil junoc chamnac. Ix sc'ulej eb' tas to max scha in c'ool,
xchi Jehová.

Slesal viñaj Jeremías

19 Mamin Jehová, vilumal ach, in tañvumal aji. A ach val tzin a colo' ayic ay in och
d'a syaelal. Ol cot juntzañ choñab' b'aj slajvic'och lum luum tic, ol ul yalan eb'
d'ayach: A eb' co mam quicham, añej d'a juntzañ comon dios malaj vach' yochi,
malaj yopisio, añej ta' yac'naquem sb'a eb'.

20 ¿Tom syal sb'oan sdiosal eb' anima? Tato a eb' sb'oani, mañ diosoc syal chi', xcham eb',
xin chi.

21 Ix yalanxi Jehová icha tic: Yuj chi' d'a junelñej ol vac' yojtaquejel in poder eb'. Icha
val chi' ol aj yojtacanel eb' to a in Jehová in a inñej Dios in, xchi.

17

Yaelal d'a yib'añ Judá yuj schucal

1 Ix yalan Jehová icha tic: Ex aj Judá, maxtzac el e chucal d'a e pensar. Max satlaj
e chucal chi' d'a schiquintac eyaltar. Scan yechel icha letra tz'ochcan d'a junoc q'uen
q'ueen yuj q'uen cincel ma yuj q'uen diamante.

2 A eb' eyuninal snacot juntzañ altar eb', snaanpaxcot juntzañ te te' yechel comon dios
eb', te' ay d'a yichtac te te' c'ayum xiil d'a juntzañ tzalquixtac chaañ yajq'uei, 3 yed'
d'a jolomtac vitz d'a stitaquel choñab'. Yuj e chucal tzeyac'och d'a juntzañ lugar
yic ejmelal b'aj chaañ d'a masanil e macb'en tic, ol vac' elc'ajb'at e b'eyumal yed'
tastac ay d'ayex.

4 Yovalil ol ex ic'joquel d'a sat lum e lum tic, aton lum ix vac' e macb'enej. Ol ex
vac'canoch schecab'oc eb' ayoch ajc'olal d'ayex d'a jun luum mañ eyojtacoc, yujto
toxo ix cot yoval in c'ol d'ayex. A yoval in c'ol chi', lajan icha junoc c'ac' malaj
b'aq'uiñ stupi, xchi Jehová.

Juntzañxo lolonel

5 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ob'iltac eb' tzin ic'anel d'a sc'ool, axo anima syac'och eb'
yipoc sc'ol yic scolvaj yed' eb' snaani.
6 Lajan val eb' icha te' q'uiix d'a tz'inan luum, malaj b'aq'uiñ syil vach'il. Sq'uib'q'ue te'
d'a caltac q'ueen yed' d'a lum luum ay atz'am atz'am d'ay yed' b'aj max yal scajnaj
anima.
7 Palta te vach' yic eb' anima tzin ac'anoch yipoc sc'ool.
8 Lajan val eb' icha te te' avab'il d'a stitac a a', sb'at val sch'añal yib' b'aj sb'ey a a' chi'.
Malaj sna te' vach'chom te ay c'ac', c'ayumñej xil te'. D'a stiempoal malaj ñab',
malaj jab'oc tz'ic'an te', malaj b'aq'uiñ syactej yac'an sat te'. Icha chi' yaj eb'.
9 ¿Toc ay junoc tas yelxo val ac'um musansatil, icha spensar eb' anima? Malaj sb'onab'il
jun spensar eb' chi'. ¿Mach val syal yojtacaneli?
10 A in val Jehová in tzin ch'olb'itej tastac ay d'a junjun pensar. Vojtac val tastac tz'ec'
d'a spixan junjun anima. A in svac' spac d'a junjun d'a smojal icha sc'ulej, xchi
Jehová.
11 A eb' tz'och b'eyumal yuj ixtoj anima, lajan val eb' icha junoc noc' much smañelta
ñolob' mañ yicoc. Ayic te tec'anto eb' ol ec'xoc sb'eyumal eb' chi', axo ol aj scheclaji
to malaj spensar eb'.
12 A scajnub' Dios b'ob'ilcan yictax yichb'anil, lajan val icha junoc palacio te vach' yilji,
chaañ b'ob'ilcanq'uei.
13 Mamin Jehová, a ach ayachoch yipoc co c'ol a oñ israel oñ tic. Masanil eb' tzach
actancani, ol q'uixvoccanel eb'. Masanil eb' tz'el d'a a tz'ey, ol satcanel eb' icha
tz'aj satel junoc b'i tz'ib'ab'ilem d'a cal pococ. Ol satcanel eb' yujto tzach yactejcan
eb', yujto a ach tic lajan ach icha junoc sjaj a a'.

Ix tevi viñaj Jeremías d'a Jehová

14 Mamin Jehová, ac' b'oxoc in c'ool yic tzin b'oxicani. Col in, yic vach' tzin colchajcani,
yujto añej d'ayach sval vach' lolonel.
15 Syal eb' anima d'ayin icha tic: ¿B'aq'uiñ ol elc'och slolonel Jehová alnac d'ayoñ?
Elocab'c'och tas syal chi' ticnaic, xchi eb'.
16 Mamin, malaj b'aj ix in tevi d'ayach yic tzin c'anancot junoc tas tz'ic'an satel eb' anima.
Max in nib'ej pax sjavi junoc yaelal d'a yib'añ eb'. A ach tic ojtac tas ix in c'ana',
yujto d'a ichañ ix vala'.
17 Mañ in ac'och d'a xivc'olal, yujto a d'ayach tzin col in b'a ayic ay in och d'a syaelal.
18 Q'uixvocab'canel eb' tzin pechan b'eyec'oc, mocab' in q'uixvoquel a in tic. Xivocab'
eb' chi', mocab' in xiv a in tic. Ac'cot yaelal d'a yib'añ eb', satel eb' d'a junelñej.

A tas ix alchaj yuj sc'ual ic'oj ip

19 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ixic, b'at ochañ liñan d'a spuertail choñab' b'aj tz'eli
tz'och eb' sreyal Judá. Ata' tzalel in lolonel. Ichañej chi' tza c'ulej d'a juntzañ spuertail
Jerusalén. 20 Tzalan d'a eb' anima icha tic: Ex rey yed' jantac ex cajan ex d'a Jerusalén
tic yed' e masanil ex aj Judá, machtac ex tzex och d'a juntzañ puerta tic, ab'ec val tas
syal Jehová: 21 Tzeyil val e b'a, mañ e cuch eyicatz d'a sc'ual ic'oj ip, mañ eyic'ochta
d'a spuertail Jerusalén tic, yic max ja yaelal d'a eyib'añ yuuj. 22 Mañ eyic'paxelta junoc
eyicatz d'a yol e pat d'a sc'ual ic'oj ip chi'. Malajocab' junoc munlajel tze c'ulej d'a jun c'u
chi'. Nivanocab' yelc'och d'ayex icha ajnac valan d'a eb' e mam eyicham. 23 Palta mañ
schanacoc yab' eb' tas valnac chi'. Spitejnac sb'a eb', mañ sc'anab'ajejnacoc scachnab'il
eb' vac'nac.
24 A in val Jehová in svala': C'anab'ajejec tas svala', mañ eyic'cot eyicatz d'a spuertail
choñab' tic d'a sc'ual ic'oj ip. Nivanocab' yelc'och jun c'u chi' d'ayex, malajocab' junoc
munlajel tze c'ulej. 25 Tato tze c'anab'ajej tas sval tic, ayñej eb' yiñtilal viñaj David ol
ochñej reyal d'a in choñab' tic. Ol ochta eb' d'a spuertail yed' carruaje ñerb'il yuj noc'

chej, ajun eb' eyajalil ex aj Judá ex tic yed' pax eb' aj Jerusalén tic. A jun choňab' tic malaj b'aq'uiň ol can tz'inan. 26 Ol laj cot eb' anima d'a junjun choňab' d'a yol yic Judá, aton juntzaň ay d'a spatic yichaň Jerusalén tic, d'a yol yic Benjamín, d'a ac'lic, d'a tzalquixtac yed' pax d'a yol yic Neguev. Ol yic'cot noc' noc' eb' silab'il yic sňusjitz'a d'a templo. Ol yic'paxcot juntzaňxo noc' silab' eb', ixim trigo, incienso yed' ofrenda yic syac'an yuj diosal eb' d'ayin.

27 Palta tato maň ol e c'anab'ajej in checnab'il tic jun, tato maň nivanoc yelc'och jun c'ual chi' d'ayex, tato ol eyic'ochta eyicatz d'a spuertail choňab' tic d'a jun c'u chi', ol vac' ňusjoctz'a masanil palacio d'a Jerusalén tic. Maňxa mach ol yal smac'an tup jun c'ac' chi', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

18

C'ayb'ub'al d'a yib'aň viň tz'acum

1 Ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ixic, emaň d'a spat jun viň tz'acum luum. Ata' ol val jun lolonel d'ayach, xchi d'ayin. 3 Ix in em b'ian, van stz'acvi viň d'a jun tz'aclab' tz'ec' sururoc. 4 Ayic van stz'acan jun lum chen viň, axo ix aji ix ixtaxb'at lum d'a yol sc'ab' viň. Yuj chi' aňeja' yed' lum slumal chi' ix sb'o junxo luum viň icha snib'ej.

5 D'a jun rato chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 6 A in val Jehová in sval d'ayex israel ex tic: ¿Tom max yal ex vutan icha syutej lum luum viň tz'acum tic stz'acani? A ex tic, lajan eyaj d'a yol in c'ab' icha yaj lum luum d'a yol sc'ab' viň tz'acum tic. 7 Q'uinaloc a in tic tzin na' in juanb'ati, ma in satanel junoc choňab', ma junoc macb'en, 8 palta tato a jun choňab' chi' sna sb'a sc'ool, syic'anel sb'a d'a scal chucal, aňejtona' in tzin q'uexpax in pensar, maxtzac vac'b'at jun yaelal chi' d'a yib'aň. 9 Q'uinaloc tzin na' in b'oanq'ue junoc choňab' yed' vac'an q'uib'oc, 10 palta tato aňej chucal sc'ulej, max sc'anab'ajej pax tas svala', tzin q'uexpax in pensar, maxtzac vac' in vach'c'olal nab'il vuj vac'an d'ay.

11 Al d'a eb' cajan d'a Judá yed' d'a Jerusalén to a in sval juntzaň lolonel tic: Van in naan tas ol ex vutej, tas ol aj vac'anoch eyaelal, yuj chi' actejeccan e chuc b'eyb'al, c'ulejec vach'il, xchi Jehová, xa chi. 12 Ol yalan eb' d'ayach icha tic: Maň ixtej a b'a oň a cachani. A oň tic ol co c'ulejňej chucal, icha tas scot d'a co pensar co c'ulani, xcham eb', xchi Jehová.

13 Yuj chi' ix yalanxi Jehová icha tic: C'anb'ejec ec' d'a junjun nación, tato ay b'aj ix ab'chaj sc'ulaj icha tas sc'ulej eb' etisraelal tic. A eb' tic yelxo val te chuc tas sc'ulej eb'.

14 ¿Toc ay junoc tiempoal maň ayoquem q'uen sacb'acom d'a jolomtac vitz d'a yol yic Líbano? ¿Ay am b'aj stup a a' te siic scot d'a jolomtac vitz chi'?

15 Palta a ex in choňab' ex tic, maň junňejoc b'aj ayexcani, cotac scal tze q'uexan e pensar. Tzin eyactancani, axo d'a tas maň diosoc tze ňus incienso. Ex satb'at d'a jun b'e aytaxon d'a peca'. Axo d'a b'e yic chucal b'aj tzex b'ati.

16 Yuj e chucal chi' ol can tz'inan e choňab' tic. Ol te b'uchjocňej. Masanil eb' ol ec' d'a tic, ol laj syum sat eb' ex stzetzani, yujto satub'tac ol aj yilji.

17 Icha tz'aj saclemb'at tastac yuj ic' scot b'aj sjavi c'u, icha chi' ol aj ex vac'an saclemb'at yuj eb' eyajc'ool. Ol in b'at mican d'ayex ayic ol ja sc'ual sjavi e yaelal chi'. Maňxo ol in b'at q'uelan d'ayex, xchi Jehová.

A tas ix nachaj d'a yib'aň viňaj Jeremías

18 Ix yalan eb' anima chi' icha tic: Co naec tas scutej viňaj Jeremías tic yuj tas syal viň d'a quib'aň. Tocval ol lajvoquel eb' sacerdote tzoň c'ayb'ani, ma eb' aj pensar tz'ac'an co razón, ma eb' schecab' Dios tz'alan slolonel Dios chi' d'ayoň. Yuj chi' co naecq'ue esal lolonel d'a spatic viň, yic smiljicham viň. Maň ol co c'anab'ajejlaj tas syal viň chi', xchi eb'.

Slesal viňaj Jeremías

19 Mamin Jehová, cotaň val q'uelan d'ayin, tzab'an val tas syal eb' ayoch ajc'olal tic
d'ayin.
20 ¿Tom yed' chucal tz'aj spactzitaj vach'c'olal? A eb' chi' toxo ix sna eb' tas ol yutej eb' in
smilanchamoc.
Nacoti to ix in c'och d'a ichaň in tevi d'ayach yuj svach'iloc eb', yic max ac'cot yoval a c'ol
d'a yib'aň eb'.
21 Axo ticnaic jun, ac' cham yuninal eb' yuj vejel yed' yuj oval. Canocab' eb' ix yetb'eyum
eb' junixtaquil, maňxaocab' junoc yune' eb' ix scani. Miljocab'cham eb' viň
yetb'eyum eb' ix, axo eb' viň yune' eb' ix quelemtacxo, chamocab' eb' d'a oval.
22 Ac'cot junoc ňilaň soldado elc'um d'a scal eb'. Ab'chajocab' yel yav eb' yuj syaelal,
yujto ichato sjoy olan eb' b'aj ol in mucchajoc, say modo eb' tas tz'aj in telvi d'a yol
sc'ab' eb'.
23 Palta a ach tic Mamin Jehová, ojtac masanil tastac smol alej eb' d'a vib'aň yic tzin
smilancham eb' yalani. Maň ac' nivanc'olal eb', mocab' b'at smul eb' chi' satc'olal
uuj. Satocab'el eb' d'a ichaň, ac'och syaelal eb' yuj yoval a c'ool.

19

C'ayb'ub'al d'a lum pojel ch'ub'

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: B'at man junoc lum ch'ub', tzic'anb'at eb' yichamtac
vinaquil choňab' ed'oc yed' eb' sacerdote ichamtac vinacxo. 2 Tzach el d'a puerta b'aj
tz'el eb' sb'at ac'ojcan c'alem d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ata' ol al juntzaň lolonel sval
tic d'ayach d'a eb'. 3 Tzalan icha tic: Ex sreyal Judá yed' ex cajan ex d'a Jerusalén tic,
ab'ec val slolonel Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil: Ab'ec, ol vac'b'at jun nivan yaelal
d'a yib'aň e choňab' tic. Masanil mach ol ab'anoc, ol sat sc'ol eb' yab'ani. 4 Yujto tzin
eyactejcani, tzeyac'anoch jun lugar tic yicoc comon dios. Tze ňusan incienso d'a juntzaň
comon dios maň eyojtacoc yed' eb' e mam eyicham. Maňxa yalnab'il jantac eb' unin
malaj smul tze milchamoc. 5 Ix e b'oq'ue juntzaň altar b'aj tze ňustz'a eb' eyuninal silab'il
d'a Baal. Tze c'ulan val tas maňoc in svac' e c'ulej, max ec' d'a in pensar juntzaň tas
tze c'ulej chi'. 6 Yuj chi', a in val Jehová in tic svala': Ay val jun c'ual to a jun ch'olan
tic, maňxo ol scuch Tofet, ma sch'olanil yic Ben-hinom, palta sch'olanil b'aj smiljicham
anima ol sb'iejcani. 7 Yuj jantac anima ol cham d'a jun ch'olan tic, ol vac' ixtaxel tas
nab'il eyuj ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén. Ol ex vac' ac'joc ganar yuj eb' eyajc'ol snib'ej
tzex milanchamoc. Axo e nivanil ol och schib'ejoc noc' ostoc yed' noc' caltacte'al noc'.
8 Ol ochcan e choňab' tic tz'inan lumal, xivub'tac ol ajcanoc. A eb' ol ec' d'a tic, ol xiv eb',
ol sat sc'ol eb' yilani, ol b'uchvaj eb' yuj tas ol ajcan chi'. 9 Ol vac' e chilajb'at eyuninal
yed' eyisil yuj vejel, ol vac'an e chilajb'at e b'a, ayic ol oymaj eb' ajc'ol d'a spatic e choňab',
xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
10 Ayic slajvi alan juntzaň tic, tza mac'anpoj jun lum ch'ub' chi' d'a yichaň eb' anima
ajun ed' chi', 11 tzalan d'a eb' icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol in
satel jun choňab' tic, icha tz'aj smac'jipoj junoc lum ch'ub' maxtzac yal sb'o junelxo. A
d'a lum Tofet tic ol e muquem eb' e chamnac, yujto maňxa b'aj ol yal e mucan eb'. 12 A
in Jehová in svala', icha chi' ol vutej jun choňab' tic yed' eb' cajan d'ay, lajan ol aj icha ol
aj Tofet tic. 13 Te yajb'entac ol ajcan masanil pat d'a Jerusalén tic yed' spalacio eb' sreyal
Judá. Aňejtona' yajb'entac ol ajcan spaňanil yib'aňtac pat b'aj sňusji incienso d'a q'uen
c'anal d'a satchaaň yed' b'aj tze sequem vino ofrendail d'a comon dios. Icha Tofet chi' ol
ajcanoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi Jehová d'ayin.
14 Ayic ix lajvi in c'ulan juntzaň tic, a in Jeremías in tic, in paxta d'a Tofet chi', b'aj
ix valcanel slolonel Jehová. In och liňan d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix valan d'a
masanil eb' anima icha tic: 15 A Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol
vac'b'at yaelal d'a yib'aň jun e choňab' tic yed' d'a yib'aň juntzaňxo choňab' ay d'a e

lac'anil. Ol javoc masanil juntzaň yaelal toxo ix val tic d'a eyib'aň, yujto ix e pitej e b'a, maxtzac e c'anab'ajej tas svala', xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

20

A tas alb'il d'a yib'aň viňaj Pasur

1 Ay jun viň scuchan Pasur yuninal viňaj Imer, sat sacerdote yaj viň d'a stemplo
Jehová. Ayic ix yab'an viň tas ix val a in Jeremías in tic, 2 ix in schecan mac'joc viň,
ix in schecan ac'jocpaxoch viň d'a te' cepo d'a spuertail templo d'a stojolal smacb'en
Benjamín. 3 Axo d'a junxo c'u, a viň ix alani to tzin ic'chajel d'a yol te' cepo chi'. Yuj chi' ix
valan d'a viň icha tic: A Jehová ix q'uexan a b'i. Magor-misabib ol a b'iejcani, syalelc'ochi
xivc'olalňej yaji. 4 Yujto syal Jehová icha tic: Ol vac'och xivc'olal d'a ib'aň yed' masanil
eb' vach' ac'an yed'oc. Q'uelan ach val ochi ol miljoccham eb' a vach'c'ool yuj yespada
eb' ajc'ool. A exxo aj Judá ex tic ol ex vac'och d'a yol sc'ab' viň sreyal Babilonia. Ay ex
ol ex yic'b'at viň d'a Babilonia chi', ayex pax ol ex smilcham viň. 5 Masanil e b'eyumal
yed' masanil tastac ay stojol ay d'ayex yed' sb'eyumal eb' sreyal Judá ol vac'och d'a yol
sc'ab' eb' ajc'ol chi', ol yic'anb'at eb' d'a Babilonia chi'. 6 A achxo tic ach Pasur, ol ach
ic'chajb'at checab'oc d'a Babilonia chi' yed' masanil eb' cajan ed' d'a a pat. Ata' ol ach
chamoc, ol ach mucchajcan ta' yed' eb' a vach'c'ool chi', aton eb' b'aj ix esejcanel in ti'oc,
xchi Jehová, xin chi.

A scusc'olal viňaj Jeremías d'a yichaň Jehová

7 Mamin Jehová, toňej ix in a montej. Ix in c'anab'ajan tas ix ala'. Yelxo te tec'an ach, yuj
chi' ix in ac' ganar. Masanil tiempo tzin tzetzaji, masanil anima tzin b'uchan uuj.
8 Ayic svalan d'a eb' juntac el icha tic: Ol javoc yaelal d'a eyib'aň, ol ex lajvoqueloc, xin
chiňej d'a eb'. Yuj chi' ayňejoch eb' yalan chucal lolonel d'ayin, tzin sb'uchan pax
eb', yujto svalel a lolonel.
9 Tato svala' to maxtzac ach vac' b'inajoc, maxtzac valpaxel a lolonel, axo tz'aji, icha te'
c'ac' tz'aj a lolonel chi' d'ayin. Stz'ab'at in b'aquil yuj svab'i. Tzin nib'ej tzin och
vaan valanel a lolonel tic, palta maxtzac yal-laj.
10 Svab' val sajson eb' in sb'uchani: Syalan eb' icha tic: Ina viň xivc'olalňej yaj tic, xchi
eb'. Syalanpax eb': Coyec, b'at quiq'uecchaaň esal lolonel d'a yib'aň viň, xchi eb'.
Aňejtona' eb' in vach'c'ool, snib'ej eb' b'aj tzin lectaji. Syalan eb' vuuj icha tic: Co
sayec modo tas tz'aj cac'an ganar cac'anec ec' co pac d'a viň, xchi eb'.
11 Palta a ach tic Mamin Jehová, ayachňej ec' ved'oc, icha junoc soldado malaj mach
tz'ac'an ganar. A eb' tzin pechani ol ac'joc ganar eb', a inxo jun maň ol in yac'
ganar eb'. Ol q'uixvoccanel eb', maň ol satlaj sc'ol eb' d'a sq'uixvelal chi'.
12 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, a ach tza ch'olb'itej eb' tojol sb'eyb'al, tzilan
tastac sna eb' anima. Ch'ox vil tas ol utej ac'an syaelal juntzaň anima tic, yujto
toxo ix vac'och in b'a ab'enal d'a yol a c'ab'.
13 B'itejec Jehová, alec vach' lolonel d'ay. A scolanel eb' tz'ab'an syail d'a yol sc'ab' eb'
ixtum anima.
14 Te chuc jun c'u b'aj aljinac in. Mocab' alchaj vach'il d'a jun c'u b'aj aljinac in d'a in nun.
15 Ob'iltac jun vinac xid' alannac d'a viň in mam to ix alji jun yuninal viň yic stzalaj viň.
16 Satocab'el jun vinac chi', icha juntzaň choňab' ix satjiel yuj Dios d'a junelňej. Yab'ocab'
viň yel av yuj yaelal d'a q'uiňib'alil yed' av yic ac'oj oval d'a chimc'ualil.
17 ¿Tas yuj maj in mac'jicham yuj jun vinac chi' ayic manto in alji? Tato icha chi',
canňejnac in am d'a ix in nun chi', ichato d'a ix mucchajnac in cani.
18 ¿Tas val yuj aljinac in? ¿Tom yuj vilan syaelal, yic tzin cham d'a q'uixvelal? xin chi.

21

Yaelal ol javoc d'a yib'aẅ Jerusalén

1 A viẅaj rey Sedequías ix checancot viẅaj Pasur yuninal viẅaj Malquías yed' viẅaj
sacerdote Sofonías yuninal viẅaj Maasías, yic sjavi eb' viẅ in yil a in Jeremías in tic, yic
syalan eb' viẅ d'ayin icha tic: 2 Tzoẅ tevi d'ayach to tza c'an d'a Jehová cuuj, yujto a viẅaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia, van yac'an oval viẅ qued'oc. C'an d'a Jehová chi' to
sch'ox spoder, icha sc'ulejnac d'a pecataxo, yic syic'anel viẅaj Nabucodonosor chi', xchi
eb' viẅ.
3 Ix lajvi chi' ix lolon Jehová d'ayin. Ix in tac'vi d'a eb' viẅ schecab' viẅ rey chi' icha
tic: Alec d'a viẅaj Sedequías chi' 4 to a Jehová co Diosal a oẅ israel oẅ tic, a tz'alani: Ol
vac' meltzaj eb' a soldado d'a spatic, aton eb' tz'ac'an oval yed' viẅ sreyal Babilonia. Axo
eb' soldado viẅ chi' aton eb' oyanxo och d'a spatictac jun choẅab' tic, ol in molb'ejoch
eb' d'a yol jun choẅab' tic. 5 A in ol vac' oval eyed'oc yed' in poder yed' pax yoval in c'ol
te ay smay. 6 Ol vac'cham masanil eb' anima cajan d'a jun choẅab' tic, ol cham eb' yed'
noc' noc' yuj jun nivan yab'il. 7 Ol lajvoc chi', a achxo tic ach Sedequías, ol ach vac'och
d'a yol sc'ab' viẅaj Nabucodonosor yed' d'a juntzaẅxo eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Ol ach
vac'och d'a yol sc'ab' eb' yed' eb' a checab', eb' a soldado yed' eb' anima pitzanto ol can
d'a jun choẅab' tic, aton eb' olto can yuj jun nivan yab'il, oval yed' vejel. A in val Jehová
in svala', maẅ ol oc' sc'ol jun viẅ rey chi' d'a eb', ol miljoccham eb' yuj viẅ.
8 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a juntzaẅ anima tic to a in sval icha tic: Svac' e
sic'lej, ¿tom a e q'uinal, mato a e chamel? 9 A mach ol can d'a jun choẅab' tic, ol cham yuj
oval, yuj vejel yed' yuj ilya. Axo pax eb' ol el yac'och sb'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia
van yac'an oval d'a jun choẅab' tic jun, maẅ ol chamlaj eb', tevelxoẅej ol colchaj eb'. 10 A
in Jehová in svala', toxo ix in na' vac'ancot yaelal d'a yib'aẅ jun choẅab' tic, maẅxooc
vach'il ol vac'coti. Ol vac'och d'a yol sc'ab' viẅ sreyal Babilonia, axo viẅ ol ẅusantz'aoc.

A tas ix alchaj d'a yib'aẅ viẅ sreyal Judá

11-12 Alpax d'a eb' sreyal Judá yiẅtilal viẅaj David icha tic:
Scham val eyab'an tas sval a in Jehová in tic: Vach'ocab' tzeyutej e b'oan yaj yoval eb'
anima d'a junjun c'u. Tze col eb' tz'ixtaj yuj eb' ixtum anima. Tato chuc tzeyutej
e b'oan yaj jun, ol cot yoval in c'ol d'a eyib'aẅ, icha te' c'ac' te ov sq'ue ẅilẅon yoc
maẅxa mach syal stupani.

Yaelal ol ja d'a yib'aẅ Jerusalén

13 Ex aj Jerusalén, te chaaẅ eyajq'ue d'a yib'aẅ lum ac'lic, icha yajq'ue junoc nivan tenam
d'a lum ac'lic chi'. Palta a in Jehová in svala' to aycot yoval in c'ol d'ayex. Tzeyal
icha tic: ¿Mach ol yal yac'an oval qued'oc? ¿Mach ol yal sq'ueul b'aj sco col co b'a
tic? xe chi.
14 A in Jehová in svala' to ol vac'och eyaelal icha val smojal yuj tastac tze c'ulej. Ol vac'och
sc'ac'al e palacio. Axo tastac ay d'a spatictac e choẅab', ol lajvoquel stz'ab'ati, xchi
Jehová, xin chi d'a eb' schecab' viẅaj Sedequías chi'.

22

A tas ix alchaj d'a eb' sreyal Judá

1 Ix yalan Jehová d'ayin: Ixic d'a spalacio viẅ sreyal Judá, tzalan juntzaẅ lolonel tic 2 d'a
viẅ, aton viẅ yiẅtilal viẅaj David. Tzalan pax d'a yichaẅ masanil eb' ayoch yopisio yed'
viẅ yed' pax d'a eb' anima ay ta' to smaclej yab' in lolonel tic eb'. 3 A tojolal yed' vach'ilal
a tze b'eyb'alej. Maẅ eyixtej eb' eyetanimail, maẅ eyixtej eb' ch'oc choẅab'il, ma eb' unin
chamnac smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Maẅ e milcham eb' anima malaj smul.
4 Tato d'a val yel ol e b'eyb'alej juntzaẅ sval tic, ol ochẅej eb' yiẅtilal viẅaj David reyal d'a
tic. Ayoch eb' d'a yol carruaje yed' d'a yib'aẅ chej ol ochta eb' d'a spuertail palacio tic,

ajun masanil eb' ay yopisio yed' eb' yed' pax eb' anima. 5 Palta tato maŋ ol e cha eyab' juntzaŋ ix val a in Jehová in tic jun, a jun palacio tic ol sateloc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

6 Ix yalanxi Jehová icha tic.

A spalacio viŋ sreyal Judá, a d'a yol in sat lajan val icha svach'il yilji lum Galaad, icha pax lum jolom vitz Líbano. Palta svac' in ti' svalani to ol meltzajcanoch icha tz'inan luumal. Maŋxa mach ol cajnaj d'ay.

7 Ol vic'cot eb' anima ay syamc'ab' yic oval d'a jun palacio tic yic satanel eb'. Ol smac'anelta te' c'ute' eb', aton te' maŋ jantacoc svach'il ayoch spatzab'iloc, ol sŋusancantz'a te' eb'.

8 Ol cot eb' anima d'a juntzaŋxo choŋab', ol ec' eb' d'a stz'ey jun choŋab' tic, ol laj sc'anb'an eb' d'ay junjun: ¿Tas yuj icha tic ix yutej jun nivan choŋab' tic Jehová? xcham eb'. 9 Ol tac'voc juntzaŋxo eb' icha tic: Icha tic ix yutej Jehová sDiosal eb', yujto ix yactejcan strato eb' sb'onac yed'oc, axo d'a juntzaŋ comon dios b'aj ix och eb' ejmelal, xcham eb', xchi Jehová.

A tas ix yal viŋaj Jeremías d'a viŋaj Salum

10-11 Maŋ ex oc' yuj schamel viŋaj Josías, oc'aŋec yuj viŋaj Salum yuninal viŋaj Josías chi'. Yujto ix ic'jib'at viŋ d'a junelŋej, maŋxa b'aq'uiŋ ol meltzaj viŋ, maŋxo ol yil-laj schoŋab' viŋ b'aj aljinac.

A yuj viŋaj Salum chi', viŋ ix och sreyaloc Judá ayic toxo ix cham viŋ smam viŋ chi', a Jehová tz'alan yuj viŋ icha tic. Ix ic'jiel viŋ d'a jun choŋab' tic, maŋxo ol meltzajlaj viŋ. 12 A d'a jun choŋab' b'aj ix ic'jib'at viŋ chi', ata' ol cham viŋ. Maŋxo ol ul yilxi schoŋab' viŋ tic.

A tas ix alchaj d'a viŋaj Joacim

13 Ob'iltac ach, yuj val a chucal tza b'oanq'ue a palacio yed' a nivac pat. Tzac' munlaj eb' anima, palta max a tuplaj sc'u eb'.

14 Tzalan icha tic: Ol in b'oq'ue junoc in nivan palacio, axo d'a yib'aŋ ol in b'oq'ue juntzaŋxo levan tz'aj yool. Ol jacvoccan sventenail, axo te' c'ute' ol vac'och yichtacoc, axo yelav, chacchac ol ajoc, xa chi.

15 ¿Am a naani to yujŋejto ayachec' d'a yoltac pat nab'a c'ute' ayoch d'ay, yuj chi' rey ach to nivan elc'ochi? A viŋ a mam ix yac' tzalajb'oc sc'ol viŋ, yujto tojol ix yutej sb'a viŋ, vach'ŋej tas ix sc'ulej viŋ, yuj chi' vach'ŋej ix ajelc'och viŋ.

16 Ix scol eb' meb'a' viŋ yed' eb' tz'ixtaj yuj eb' chuc spensar. Yuj chi' vach'ŋej ix elc'och viŋ. A in Jehová in svala' to a sb'eyb'al viŋ chi' sch'oxani to yojtac in viŋ.

17 Palta a ach tic, aŋej b'eyumal tza nib'ej d'a spatic chucal. Tza checan miljoccham eb' anima malaj smul, tzixtan eb' etchoŋab', xchi Jehová.

18 Syal Jehová yuj viŋaj Joacim yuninal viŋaj Josías sreyal Judá icha tic:

Malaj eb' ol oc' yuj schamel viŋ. Malaj eb' ol alan icha tic: Ay, ach vetanimail. Ob'iltac oŋ. Toxo ix cham viŋ co reyal, icha co mam yaj viŋ, maŋ xchioc eb'.

19 Icha tz'aj junoc noc' chamnac b'uru, icha chi' ol utaj viŋ, ol ŋerchajcanel viŋ d'a tiel choŋab' Jerusalén, xchi Jehová.

A tas ix alchaj d'a yib'aŋ Jerusalén

20 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ex aj Judá, q'ueaŋec d'a jolom vitz Líbano tzex avaj ta'. Te chaaŋ tzex avaj d'a jolomtac vitz yic Basán yed' d'a tzalquixtac yic Abarim, yujto masanil eb' ayoch eyed'oc toxo ix satel eb'.

21 A in tic, ix val d'ayex yic vach' eyajec' d'a e choŋab', palta maj yal e c'ol ix eyab'i. Icha ŋej chi' ix eyutej e b'a yictax vanto eyoch choŋab'il, toxon max e cha eyab' tas svala'.

22 Ol ic'jocb'at eb' eyajalil yuj eb' ajc'ool, icha yic'jib'at junoc tas yuj oval ic', axo eb' ayoch
eyed'oc ol ic'jocb'at eb' d'a junocxo ch'oc choñab'il. Toxoñej ol ex q'uixvoccanoc.
Mañxa ol ajcan eyelc'och yuj jantac e chucal.
23 A ticnaic, te tzalajc'olal eyajec' d'a e pat nab'a c'ute' cotnac ste'al d'a Líbano. Palta ayic
ol javoc yaelal d'a eyib'añ, ol el eyav eyab'an syail, icha yab'an syail junoc ix ix
tz'alji yune', xchi Jehová.

A tas ix yal Dios d'a viñaj rey Jeconías

24 Ix yalan Jehová d'a viñaj Jeconías yuninal viñaj Joacim sreyal Judá: Vach'chom aylaj tzach och vuj icha junoc colc'ab' ayoch d'a svach' c'ab' eb' nivac vinac, palta svac' in ti' to ol ach in julcaneli. 25 Ol ach vac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol b'aj tzach te xivi, eb' snib'an ach smilanchamoc, aton viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' ajun yed'oc. 26 Ol ach vac' ic'jocb'at yed' ix a nun d'a lum luum b'aj mañoc ta' ex alji, ata' ol ex cham e chavañil. 27 Mañxo ol ex meltzaj d'a tic, vach'chom olto e nib'ej meltzajxi e b'a, xchi Jehová.

A tas ix sc'anb'ej viñaj Jeremías

28 ¿Tom lajan viñaj Jeconías tic yed' junoc lum chen pojeltac mañxa yopisio, ma icha
junoc yamc'ab' mañxa mach snib'ani? ¿Tas yuj sjuljicanb'at viñ yed' eb' yiñtilal
d'a jun lum luum mañ yojtacoc?
29 Ab'ec val ex aj Judá, scham val eyab'an tas syal Jehová.
30 A Jehová tz'alanxi icha tic: Tz'ib'chajocab'can b'aj ay sb'i eb' yiñtilal eb' rey to a jun
vinac tic, lajan tz'ajcan icha junoc vinac malaj yuninal, icha junoc vinac mañ
vach'oc ix aj yelc'ochi. Yujto mañxa junoc yiñtilal viñ ol och reyal d'a spalaciocan
viñaj David, syac'anxi reyal d'a Judá tic, xchi Jehová.

23

A tas scac'och yipoc co c'ol d'a b'aq'uiñ

1 A Jehová tz'alan icha tic: Ex yilumal in choñab', ob'iltac ex, lajan ex icha junoc
tañvum calnel smilancham noc' scalnel chi', saclemcanb'at noc' yuuj. Icha chi' tzeyutej
eb' in choñab' tic, xchi Jehová.
2 A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'a eb' yilumal schoñab' tz'ac'an yajalil
d'ay: Ex yilumal in choñab', ix e saclemcanb'at eb' in choñab', ix e xib'tancanb'at eb',
maj e tañvej eb'. Yuj chi' a in Jehová in tic svala', ol vac'och eyaelal yuj tas ix e c'ulej
chi'. 3 Axo eb' ix in saclemcanb'at d'a juntzañxo ch'oc choñab'il, a in Jehová in tic svala',
ol vic' meltzaj eb'. Ol vac'anxi cajnaj eb' d'a schoñab', ol vac'anxi q'uib' sb'isul eb'. 4 Ol
vac'anoch yilumal eb', yic maxtzac xiv eb', mañxa junoc eb' ol satoc, xchi Jehová.
5 Ix yalan Jehová icha tic: Ay jun c'u ol javoc, ol vac'och jun yiñtilal viñaj rey David reyal
d'a in choñab' tic. A jun rey chi' te tojol spensar. Yed' sjelanil ol yac' reyal, tojol ol
yutej sch'olb'itan masanil choñab'.
6 A d'a stiempoal ol yac' reyal chi', ol colchajcanel eb' aj Judá yed' pax eb' aj Israel,
mañxalaj tas ol sna eb'. Aton jun b'i tic ol ac'joc sb'ioc: A Jehová sb'oanel tas tzoñ
aj d'a stojolal.
7-8 A ticnaic, sloc in b'i eb' anima tic, syalan eb' icha tic: Yojtac val Jehová, jun
ic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi eb'. Palta svac'can in ti' ticnaic to
ay jun c'u ol javoc ol yal eb' icha tic: Yojtac val Jehová, jun ix oñ ic'anelta d'a norte yed'
d'a juntzañxo choñab' b'aj ix oñ saclemcanb'ati, xcham eb'. Ichato chi' ol cajnajxi eb'
israel chi' d'a sluum, xchi Jehová.

Lolonel ix alchaj d'a eb' syaloch sb'a‘R’schecab'oc Dios

9 Icha tic ix val d'a eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios: A Jehová ix alan jun lolonel nivan
yelc'och d'ayin. Yuj chi' ix och val pitz'an d'a in pixan sic'lab'il, ix ib'xiq'ue in
nivanil. Icha squetconec' eb' uc'um aň toxo val stelvi, icha chi' ix in aji.
10 A eb' anima cajan d'a jun choňab' tic, aňej val ajmulal sc'ulej eb', syac' val yip eb'
sc'ulan chucal. A eb' nivac yelc'ochi, aňej ixtoj anima syac' eb'. Yuj chi' toxo ix
catab'aj lum luum tic yuj Jehová, toxo ix tacjiel luum, toxo ix tz'ab'at aň aňc'ultac
b'aj sva noc' noc'.
11 A Jehová tz'alan icha tic: A val eb' syaloch sb'a in checab'oc tic yed' eb' sacerdote, malaj
velc'och d'a yol sat eb'. Svil val sc'ulan chucal eb' d'a yol in templo.
12 A in Jehová in svala' to yuj chi' te q'uic'alq'uinal ol ajcan sb'e eb', te ňereri ol aj paxoc.
Ichato ol ecchajb'at eb', ol telvoc eb'. Axo yic ol in ch'olb'itan eb', ol vac'ancot
yaelal te ya d'a yib'aň eb'.
13 Vilnac val eb' yalnacoch sb'a in checab'oc d'a Samaria, te chuc tas sc'ulejnac eb'.
Yalnaquel slolonel Baal eb', icha chi' aj scuchb'annac satb'at in choňab' Israel eb'.
14 Ix vilpax eb' syaloch sb'a in checab'oc d'a Jerusalén, te chuc tas sc'ulej eb'. Aňej ajmulal
sc'ulej eb', ixtum anima pax eb', syiptzitan eb' sc'ulan chucal eb'. Malaj junoc
mach syactejcan sc'ulan chucal. A val tz'aj vilani, a juntzaň anima tic yed' eb'
cajan d'a Jerusalén, lajan val eb' yed' eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.
15 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sval juntzaň lolonel tic yuj juntzaň eb'
syaloch sb'a in checab'oc chi': Yujto yuj eb' sq'uechaaň chucal d'a masanil
smacb'en eb' tic, yuj chi' ol vac' tas c'a' sva eb' yed' yuq'uej eb', to scham anima
yuuj.
16 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ex aj Israel, maň eyac'och tas syal eb'
syaloch sb'a in checab'oc chi' yipoc e c'ool, yujto a tas syal eb' chi' esňej, d'a yol yic
eb' snaelta, maňoc in tzin chec yal eb'.
17 A d'a eb' b'aj malaj yelc'och in lolonel, ata' syal eb' icha tic: Vach'ňej ol aj eyelc'ochi,
xchi eb'. A d'a eb' stec'b'ej sb'a sc'ulan tas snaelta d'a yol yico', syal eb' icha tic:
Malaj junoc yaelal ol javoc d'a eyib'aň, xchi eb'.
18 Palta a in Jehová in, a in svala' to a eb' syaloch sb'a in checab'oc chi', malaj juneloc
xid'ec' eb' b'aj tz'och molchajel, ayic tzin lolon yed' eb' in checab'. Malaj juneloc
syab' eb' in loloni.
19 Te chuc eb', yuj chi' ol vac'och syaelal eb' yed' yoval in c'ool. A yoval in c'ol chi' lajan
val icha junoc oval ic' ňab' sja xumnajoc.
20 Maň ol vanaj yoval in c'ol chi', masanto ol elc'och tas nab'il vuuj. Ato b'aq'uiň, ol
nachajel juntzaň tic eyuuj.
21 Maňoc in tzin chec juntzaň checab' chi', malaj tas sval d'a eb'. Toňej scomon b'at
lemnaj eb' yalel slolonel chi' d'a in b'i.
22 Comonoc syojtaquejel eb' tas nab'il vuuj, a am in lolonel syal eb' d'a in choňab'. Tato
icha chi', toxom ix yactejcan schuc b'eyb'alil in choňab' tic, maňxa am chucal
sc'ulej eb'.
23 A in Jehová in svalxi icha tic: Vach'chom d'a lac'an, ma d'a te najat, a in tic Dios inňej
d'a smasanil b'aj.
24 A in val Jehová in svala': Malaj junoc b'aj vach' e c'ub'anel e b'a d'ayin. ¿Tom maň
eyojtacoc to ayinňej ec' d'a masanil satchaaň yed' d'a masanil sat luum?
25 Svab' val tas syal juntzaň checab' esalvum chi', stec'b'ej val sb'a eb' yalani to a in
lolonel syal eb', a in tzin lolon d'a eb' d'a svayich yalani. 26 ¿B'aq'uiň ol yactej juntzaň
syaloch sb'a in checab'oc chi' yalan esal lolonel chi'? ¿B'aq'uiň ol yactej eb' yalan juntzaň
lolonel toňej snaq'ue d'a yol yic chi'? 27 A eb' chi' sna eb' tas tz'aj in b'atcan satc'olal yuj
in choňab' yuj svayich eb' syal-laj d'ay junjun, icha val sc'ulejnac eb' e mam eyicham,
ayic in b'atnac satc'olal yuj eb', axoňej comon dios Baal b'aj yac'naquem sb'a eb'. 28-29 A

in val Jehová in svala': Tato ay junoc checab' chi' ay tas svayichej, yalocab'i to vayich. Palta tato a in lolonel scha jun, yalocab' d'a sjichanil. ¿Tom lajan yopisio ixim sat trigo yed' yoc? Icha chi' in lolonel, maň lajanoc yed' vayich. A in lolonel lajan val icha te' c'ac', ma icha q'uen almágana choc' tz'aj q'uen nivac q'ueen yuuj.

30 Yuj chi', te aycot yoval in c'ol d'a juntzaň checab' toňej syal-laj yab' slolonel junjun, syalan eb' to a in lolonel syal eb'. 31 A in svala', te aycot yoval in c'ol d'a juntzaň checab' te vach' syutej sloloni, syalan eb' to a in lolonel syalel eb'. 32 A in svala', te aycot yoval in c'ol d'a juntzaň checab' stz'ac yal svayich. A yuj juntzaň nivac esal lolonel syal eb' chi', satcanb'at eb' in choňab'. Maňoc in tzin checb'at eb', maňoc in svac' in checnab'il d'a eb', yuj chi' malaj tas vach' yic'an eb' in choňab' tic d'a eb', xchi Jehová.

A tas tz'aj yalchajel slolonel Jehová

33 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach Jeremías, tato ay junoc anima d'a yol choňab' tic, ma junoc syaloch sb'a in checab'oc, ma junoc sacerdote sc'anb'an d'ayach: ¿Tas syal srazón Jehová? tato xchi eb'. Tzalan d'a eb' icha tic: Lajan ex icha val junoc icatz d'a Jehová, yuj chi' ol ex actajem yuuj, xa chi.[23.33] 34 Tato a junoc checab', ma junoc sacerdote, ma junoc comon anima tz'alan icha tic: Srazón Jehová, tato xchi eb', a in ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb' yed' eb' cajan yed'oc.

35 Tato ay junoc mach sc'anb'an d'a junoc yamigo, ma d'a junoc sc'ab' yoc yuj tas svala', syal yalan icha tic: ¿Tas ix yutej Jehová spacani? ma ¿tas ix yal Jehová? xchiocab'i. 36 Palta max yal yalan icha tic: A srazón Jehová tzin c'anb'ej. Tato syal icha chi', a jun lolonel chi' ol meltzajcanoch icatzil d'ay. Yujto ix yixtejb'at eb' anima tic tas sval a in e Diosal pitzan in tic, Jehová Yajal in d'a Smasanil.

37 Icha tic tz'aj e c'anb'an d'a jun in checab': ¿Tas spac ix yal Jehová, ma tas ix yala'? xe chi. 38 Ach Jeremías, tato tzato yal eb': Srazón Jehová, tato xchi eb', tzal d'a eb' icha tic: A val Jehová tz'alani: Yujto a ex tic tzeyalňej juntzaň lolonel b'aj ix ex in cacha' to maxtzac eyala', 39 yuj chi' ol ex b'at satc'olal vuuj yed' pax jun choňab' ix vac' d'ayex yed' d'a eb' e mam eyicham. Najat ol ex in yumcaneli. 40 Masanil tiempo ol ex vac'can q'uixvelal, maňxalaj jab'oc yelc'och ol ex ajcanoc. Maňxo ol b'at satc'olal eyuj tas ol ex utaj chi', xchi Jehová.

24

Yab'ixal chab' mooch te' higo

1 A viňaj Jeconías sreyal Judá, yuninal viňaj Joacim, ix ic'jib'at viň preso yuj viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Ix ic'chajpaxb'at eb' ayoch yajalil yed' viň, eb' b'oum pat yed' eb' tenum q'ueen. Ix lajvi chi' icha d'a vayichal ix aj sch'oxan chab' mooch sat te' higo Jehová d'ayin, ayec' d'a yichaň templo. 2 A d'a yol junoc mooch chi', ayem te' sat higo te vach', q'uiňxo, aton te' b'ab'el sat, axo d'a yol junxo te' mooch chi', ayem te' higo te chucxolaj, maxtzac yal-laj co loani. 3 Axo ix sc'anb'an Jehová d'ayin: ¿Jeremías, tas tzil chi'? xchi. Ix in tac'vi, ix valani: Ay chab' mooch te' sat higo svila'. Ay te' maňxo jantacoc svach'il, ay pax te' te chucxolaj, maxtzac yal-laj co loani, xin chi. 4 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 5 A in Jehová e Diosal in svala': Icha val sat te' higo vach' chi', icha chi' yaj choňab' Judá d'a yol in sat, aton eb' ix vac' ic'jocb'at d'a smacb'en eb' caldeo. Te vach' ol vutoc in b'a d'a eb'. 6 Ol in taňvejňej eb', ol vic'anxi meltzaj eb' d'a jun schoňab' tic. A tic ol vic'chaaň eb', maňxo ol in satel-laj eb'. Icha val to ol vavejem eb', maňxo ol in toc'q'ueta eb'. 7 Ol vac' val spensar eb', yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová Dios in. Ol och eb' in choňab'oc, a inxo ol in och sDiosaloc eb'. Yujto d'a smasanil sc'ol eb' ol meltzajcot d'ayin.

23.33 **23:33** A chab' lolonel syal tic, razón yed' icatz, lajan yalji d'a hebreo.

8 Axo viñaj Sedequías sreyal Judá, eb' yajal yaj yed' viñ yed' masanil eb' cajan d'a
Jerusalén, aton eb' ixto can cajan d'a tic yed' pax eb' ix c'och cajan d'a Egipto, lajan val
eb' d'a yol in sat icha sat te' higo te chucxolaj chi', aton te' maxtzac yal sloji. 9 Ol vac'b'at
junoc nivan yaelal d'a yib'añ eb'. Ol te xiv juntzañxo ch'oc nacional yuuj. Mañxalaj ol
ajcan yelc'och eb'. A eb' anima d'a juntzañ nación b'aj ol in saclemejb'at eb' chi', ol te
b'uchvaj eb' d'a eb', ol b'ajjoc eb' yuj eb', ol javoc catab' d'a yib'añ eb'. 10 Ol vac'b'at oval,
vejel yed' ilya d'a yib'añ eb'. Mañxa junoc eb' ol can d'a sat lum luum ix vac' d'a eb' yed'
d'a smam yicham eb', xchi Jehová.

25

A eb' ajc'ol scot d'a norte

1 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, aton yic b'ab'el
ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix lolon Jehová d'ayin a in Jeremías
in tic yuj tas ol aj choñab' Judá. 2 Ix valan jun lolonel tic d'a masanil eb' anima ay d'a yol
yic Judá yed' d'a masanil eb' cajan d'a Jerusalén. Yuj chi' ix valan icha tic: 3 Ayic 13 ab'il
yoch viñaj Josías yuninal viñaj Amón reyal d'a Judá tic, ix el yich slolon Jehová d'ayin,
yuj chi' 23 ab'ilxo slolonñej d'ayin. Tzijtum el ix val d'ayex, palta mañ jab'oc tze cha
eyab'i. 4 Vach'chom tzijtum el ix scheccot eb' schecab' Jehová d'ayex, palta maj e chañej
eyab' tas ix checji yal eb', maj e c'anab'ajej. 5 Ix yal val eb' d'ayex to tzeyactejcan e chuc
b'eyb'al, yic vach' tzex cajnajñej d'a lum luum yac'nac Jehová d'a eb' co mam quicham.
6 Mañ ex b'at d'a spatic comon dios, mañ ex och ejmelal d'ay. Mañ e tzuntzejcot yoval
sc'ol Jehová yuj eyoch ejmelal d'a juntzañ dios to a ex tze b'o tic, yic vach' max yac'cot
junoc yaelal Jehová d'a eyib'añ, xchi eb' schecab' chi'. 7 Axo ticnaic, syal Jehová icha tic:
A ex tic max yal e c'ol tze cha eyab' tas svala'. Tze tzuntzej val cot yoval in c'ool, yujto tzex
och ejmelal d'a juntzañ e diosal tze b'o'o. Yuj chi' añeja' ex tzeyic'cot yaelal d'a eyib'añ,
xchi Jehová.

8 Yuj chi' syalanxi Jehová Yajal d'a Smasanil icha tic: Yujto max e cha eyab' tas svala',
9 yuj chi' ol vavtejcot masanil juntzañ ch'oc choñab'il scot d'a norte yed' pax viñaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia. Ol vac'lab'ej viñ yic sjavi viñ yed' juntzañ choñab' chi'
yac' oval d'a jun choñab' tic yed' d'a juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil yed' eb' anima
cajan d'ay. Ol vac' satel eb' smasanil. Junelñej ol vac' lajvoquel eb'. A eb' ol ilanoc, ol
xivq'ue eb', ol b'uchvaj eb' d'a eb'. 10 A val ol vutejcan eb' chi', mañxa b'aj ol ab'chaj yoch
b'it yic q'uiñ yuj tzalajc'olal, ma b'it yic nupnajel. Mañxa b'aj ol ab'chaj sc'añ q'uen cha',
mañxa b'aj ol ilchaj yoc candil. 11 Masanil jun choñab' tic ol can tz'inan, ol em lañnajoc.
A jun choñab' tic yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil tic, 70 ab'il ol can d'a yalañ
smandar viñ sreyal Babilonia chi'. 12 A in val Jehová in svac' in ti', ayic ol lajvoc 70 ab'il
chi', ol in ch'olb'itan smul viñ sreyal Babilonia chi' yed' masanil eb' cajan d'a smacb'en
viñ, aton eb' caldeo. Ol in satel eb' d'a junelñej. 13 Masanil juntzañ yaelal ix vala', ol
vaq'uem d'a yib'añ jun choñab' chi', aton tastac tz'ib'ab'ilcan d'a jun uum tic, aton tas
ix in chec yalcan viñaj Jeremías yuj masanil juntzañ choñab'. 14 Ol vac'och eb' d'a yol
sc'ab' nivac choñab' yed' eb' nivac yajal. Icha chi' ol aj schaan spac eb', icha val smojal
tas sc'ulej, xchi Jehová.

A jun copa yechel yaelal

15 A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a' ix ch'oxan d'ayin icha vayichal, ix yalan
d'ayin: Ina jun copa tic, b'ud'an yuj vino, sch'oxel yoval in c'ool. Ic'b'ati, tzac'an yuc'
masanil nación b'aj ol ach in checb'ati. 16 Ayic ol yuc'an eb', ol xej eb', ol quistalax eb'
yuuj. Icha chi' ol aj eb' yuj jun oval ol vac'b'at d'a scal, xchi Jehová.

17 Ix in chaan jun copa chi' d'a Jehová, ix vac'an yuc' masanil choñab' chi' tas ayem
d'a yool, aton juntzañ b'aj ix in scheca'. 18 Ix vac' yuc' eb' aj Jerusalén yed' masanil eb'

cajan d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá. Ix yuc' eb' yed' sreyal yed' yajalil, yic slajviel eb' yuuj. A eb' ol ilan eb', ol xiv eb', ol b'uchjoc eb', ol catab'aj eb' yuj eb', icha van quilan ticnaic. 19 Ix vac'anpax yuc' viñ sreyal Egipto, eb' yajal, eb' nivac vinac yed' masanil eb' anima cajan ta', 20 yed' pax eb' anima toñej tz'ec' ta'. Ix vac'anpax yuc' masanil eb' rey ay d'a choñab' Uz yed' masanil eb' ay d'a yol smacb'en eb' filisteo: Aton d'a Ascalón, d'a Gaza, d'a Ecrón yed' eb' anima ixto can d'a Asdod. 21 Ix vac'anpax d'a eb' sreyal Edom, Moab yed' d'a eb' yiñtilal Amón. 22 Yed' d'a eb' sreyal Tiro yed' Sidón yed' masanil eb' sreyal junjun nación ay d'a stitac a' mar Mediterráneo. 23 Ix vac'anpax d'a eb' aj Dedán, d'a eb' aj Tema, d'a eb' aj Buz yed' d'a masanil eb' anima spiljoxejel yib'tac schiquin. 24 Ix vac'anpax d'a eb' rey d'a Arabia yed' d'a masanil macañil anima cajan d'a taquiñ luum. 25 Ix vac'pax yuc' eb' rey d'a Zimri, d'a Elam yed' d'a Media, 26 yed' d'a eb' rey d'a norte, aton eb' lac'nic ma eb' najtic scal. Syalelc'ochi, masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal ix uc'ani. Slajvub'alxo ol yuc' viñ sreyal Babilonia.

27 Ix lajvi chi' ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ala' to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, a in ix vala': Uq'uejec e masanil ex yajal ex tic masanto sq'ue d'a e jolom, ol ex xejoc, ol ex telvoc. Mañxo ol ex q'ue vaan. Icha chi' ol ex aj yuj jun oval ol vac'b'at d'a e cal, xchi Jehová. 28 Tato malaj sgana eb' schaan jun copa chi' d'ayach, max yuc' pax eb', al d'a eb' icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil, a' tz'alani: Yovalil ol eyuq'uej. 29 Tic val tzin chael yich vac'anb'at yaelal d'a yib'añ jun choñab' vic yaji. ¿Tzam e na' to mañ ol c'och yaelal chi' d'a eyib'añ? A in val Jehová in svala' to a jun chi' mañ ol ec'b'at sc'och d'a eyib'añ, yujto ol vac'b'at oval d'a yib'añ masanil eb' cajan d'a sat luum tic, xchi Jehová, xa chi.

30 Ach Jeremías, al masanil juntzañ lolonel tic d'a eb':

A Jehová icha sc'añ c'u, icha chi' ol aj yavajemta d'a satchaañ, aton d'a scajnub' to yicñej yaji. Icha val yel yav eb' tec'umel yal uva, icha chi' ol aj yel yav scot yoval d'a masanil anima cajan d'a sat luum tic.

31 Olto ab'chaj sc'añ b'aj slajvic'och lum luum tic, yujto ay tas ol yal Jehová d'a yib'añ masanil nación. Ol ch'olb'itaj eb' anima yuuj, ol yac'ancanoch chamel d'a yib'añ masanil eb' chuc, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

32 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, d'a stzolal ol aj syamchaj junjun nación yuj jun yaelal ol javoc, icha sjavi junoc oval ic' ñab'. Van smolb'an sb'a jun nivan yaelal chi' b'aj slajvic'och lum luum tic, xchi Jehová.

33 A eb' ol cham yuj Jehová d'a jun c'u chi', teltumb'a ol ajcan eb' d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic. Malaj mach ol oc' yuj eb', malaj mach ol molb'an snivanil eb' yic smucji. Toxoñej ol can b'ulan snivanil eb' d'a sat luum icha stza' noc' noc'.

34 Elocab' eyav yuj yaelal ex yilumal choñab'. Ec'añec b'alb'on d'a sat luum, yujto toxo ix ja sc'ual e miljichamoc. Ol ex saclemcanb'atoc. Ol ex ac'joc ganar, ol ex miljoccham icha noc' ch'ac calnel te b'aq'uech.

35 A eb' yilumal choñab', mañ ol yal sb'at eb' elelal. A eb' stañvumal choñab' chi' mañ ol colchajcanel eb'.

36 Ab'ec val sc'acvi eb' yilumal choñab' chi'. Tz'el yav eb' yuj yaelal, yujto toxo ix satel schoñab' eb' yuj Jehová, icha stacjiel añ añc'ultac b'aj sva noc' calnel.

37 Ix satjiel schoñab' eb' chi' yuj yoval sc'ol Jehová.

38 Ix elta jucnaj Jehová d'a yed'tal icha junoc noc' choj. Yed' val yoval sc'ool ix yac'ancot jun oval te ay smay d'a scal juntzañ anima chi', choc' ix ajem lañnaj schoñab' eb'.

26

Ix ac'jioch chamel d'a yib'añ R'viñaj Jeremías

1 Ayic ix och viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic. 2 Ix yalan icha tic: Ajañ tec'tec' d'a yamaq'uil in templo, tzalan masanil

tas ix val tic d'ayach d'a eb' aj Judá tzul och ejmelal d'a in templo tic. Malaj junoc lolonel to max ala'. 3 Talaj scha yab' eb' d'ayach, syactancan schuc b'eyb'al eb', tato icha chi', maňxo ol vac'b'at yaelal nab'il vuj vac'anb'at d'a yib'aň eb' yuj schuc b'eyb'al chi'. 4 Tzal d'a eb' to a in Jehová in sval d'a eb' icha tic: Yujto max e cha eyab' in c'ayb'ub'al svala', max e c'anab'ajej paxi, 5 max e cha eyab' e cachji yuj eb' in checab', vach'chom tzijtum el ix in checb'at eb', palta maj e c'anab'ajej eb', 6 yuj chi', icha vutejnac in cajnub' d'a Silo, icha chi' ol vutej jun templo tic. Ol vac'b'at catab' d'a yib'aň jun choňab' tic d'a scal masanil juntzaňxo choňab' ay d'a yolyib'aňq'uinal, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

7 A eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' masanil eb' anima, ix yab' val eb' valan juntzaň lolonel chi' d'a templo. 8 Ayic ix lajvi valan masanil tas ix schec Jehová vala', ix in syaman eb'. Ix yalan eb' d'ayin icha tic: Ol ach chamoc. 9 ¿Tas val yuj tza tec'b'ej a b'a alan d'a sb'i Jehová to a jun stemplo tic lajan ol ajcan icha ajnac scajnub' d'a Silo? Tzalani to ol satel jun choňab' tic, maňxa mach ol cajnaj d'ay, xa chi, xchi eb'. Masanil anima ix ja ňilnaj d'a yamaq'uil templo chi', ix oymaj eb' d'a in patic.

10 Ayic ix yab'an eb' yajal d'a Judá tas van yuji chi', ix cot eb' d'a spalacio viň rey, ix javi eb' d'a templo b'aj ay jun ac' puerta, ata' ix javi c'ojan eb'. 11 Ix yalan eb' sacerdote yed' eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios chi' d'a eb' yajal yed' d'a eb' anima chi' icha tic: A jun viň tic smoj scham viň, yujto ix yal viň to ay yaelal ol ja d'a yib'aň co choňab' tic. A ex tic tzeyab'ňej tas syal viň chi', xchi eb'.

12 Ix valan d'a eb' yajal chi' yed' d'a eb' anima chi' icha tic: A Jehová ix checan val tas ix eyab' d'a spatic jun templo tic yed' d'a spatic co choňab' tic. 13 B'oec e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej, c'anab'ajejec Jehová co Diosal yic vach' maň ol yac'cot juntzaň yaelal toxo ix alchaj chi' d'a eyib'aň. 14 A in tic, ayin val ec' d'a yol e c'ab', syalňej e c'ulan tas tze nib'ej d'ayin. 15 Palta, ojtaquejec val el sic'lab'il: Tato a ex yed' eb' anima tic tzin e milchamoc, ol och e mul yujto tze milcham junoc mach malaj smul. Yujto val yel, a Jehová ix checan val juntzaň lolonel tic, xin chi d'a eb'.

16 Yuj chi' ix yalan eb' yajal yed' eb' anima chi' d'a eb' sacerdote yed' d'a eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios chi': Maň smojoc scham jun viň tic, yujto a d'a sb'i Jehová co Diosal ix lolon viň d'ayoň, xchi eb'. 17 Ay juntzaň eb' yichamtac vinaquil choňab' ix q'ue vaan, ix yalan eb' d'a eb' anima molanec' chi': 18 A d'a stiempoal viňaj Ezequías sreyal Judá, a viňaj Miqueas aj Moreset ix lolon d'a sb'i Jehová d'a masanil eb' cajan d'a Judá, ix yalan viň icha tic:

A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A Sion tic ol can yicoc munlajel. A pax Jerusalén ol emcan laňnajoc, axo jun tzalan b'aj ay templo tic, vayumtac ol ajoc, xchi Jehová, xchi viň.

19 Palta tocval ix miljicham viň yuj viňaj rey Ezequías chi' yed' pax yuj eb' anima. Aňej to ix xiv viň, ix tevi viň d'a Jehová. Yuj chi' majxo yac'cot yaelal Jehová toxo ix yal chi'. Tato sco milcham viňaj Jeremías tic, ol quic'cot yaelal d'a quib'aň, xchi eb'.

20 (Yed' pax viň schecab' Dios scuchan Urías yuninal viňaj Semaías, aj Quiriat-jearim, a viň ix lolon d'a sb'i Jehová d'a jun choňab' tic yed' d'a juntzaňxo choňab' ay d'a yol smacb'en, icha ix aj valan Jeremías in tic. 21 A viňaj rey Joacim yed' eb' ayoch yajalil yed'oc yed' eb' nivac yopisio, ix yab' eb' tas ix yal viň. Ix snib'ej viň rey chi' smilcham viň. Axo yic ix yab'an viňaj Urías chi' tas yaji, ix xivb'at viň, ix b'at viň elelal d'a Egipto. 22 Ix checjib'at viňaj Elnatán yuninal viňaj Acbor yed' juntzaňxo eb' viň vinac yuj viňaj rey Joacim d'a Egipto chi'. 23 Aton eb' viň ix b'at ic'ancot viňaj Urías chi', ix yac'anoch viň eb' d'a yol sc'ab' viň rey chi'. Ix yalan viň to smiljicham viň, syumjib'at snivanil viň b'aj sb'atcan snivanil eb' comon anima. Icha chi' ix aji.)

24 Palta a in Jeremías in tic, maj in ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' anima yic tzin smilancham eb', yujto a viňaj Ahicam yuninal viňaj Safán ix yac'och sb'a ved'oc.

27

A te' yugo ayoch ch'oxnab'iloc

1 Ayic toto ochnac viñaj Sedequías yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ix lolon Jehová
d'ayin Jeremías in tic. 2 Ix yalan icha tic: B'o junoc te' yugo yed' juntzañoc noc' tz'uum,
tzac'anq'ue d'a yib'añ a jaj. 3 Slajvi chi', tzac'anb'at junoc checnab'il d'a eb' sreyal Edom,
d'a eb' yic Moab, d'a eb' yic Amón, d'a eb' yic Tiro yed' d'a eb' yic Sidón. A d'a eb' checab'
sjavi ul yil viñaj rey Sedequías d'a Jerusalén, ata' tzac'b'ati. 4 Tzal d'a eb' to syal eb' d'a eb'
sreyal, to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel tic, a in svala': 5 Yed' val in
poder te nivan, in b'onac yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tastac ay d'ay. In b'onac eb'
anima yed' noc' noc', yuj chi' syal vac'an d'a yalñej mach b'aj in gana svac'a'. 6 Yuj chi',
a ticnaic svac'canoch juntzañ nación tic d'a yol sc'ab' viñ in checab' aj Nabucodonosor
sreyal Babilonia. Svac'paxcanoch noc' caltacte'al noc' d'a yalañ smandar viñ. 7 Masanil
nación ol can d'a yol sc'ab' viñ, d'a yol sc'ab' yuninal viñ yed' d'a yol sc'ab' yixchiquin
viñ, masanto ol ja sc'ual yac'ji ganar Babilonia chi'. Ichato chi' ol can Babilonia chi' d'a
yol sc'ab' juntzañxo nación yed' d'a yol sc'ab' juntzañxo rey nivac yelc'och yed' yopisio.
8 A in Jehová in svala', tato ay junoc nación max yac'och sb'a d'a yalañ smandar viñaj
Nabucodonosor chi', ol vac'och yaelal d'a yib'añ, aton oval, vejel yed' ilya, masanto ol
satel eb' yuj viñ.

9 Yuj chi', mañ e cha eyab' tas syal eb' tz'alan d'ayex to max eyac'och e b'a d'a yalañ
smandar viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi'. A eb' tz'alan juntzañ chi', aton eb'
tic: Eb' syaloch sb'a in checab'oc, eb' naumel lolonel, eb' snaanel tas syal vayich yalani
yed' eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' scomon alan tastac toto ol ujoc. 10 Masanil
juntzañ tas syal eb' chi', esñej, yujto ol ex ic'jocb'at d'a juntzañxo ch'oc nacional. A in ol
ex in pechb'ati, ata' ol ex chamoc. 11 Axo pax juntzañ nación syac'och sb'a d'a yol sc'ab'
viñ sreyal Babilonia chi', a in Jehová in svala' to ol vac'ñejcan eb' d'a sluum, ol munlaj
eb' ta', xchi Jehová, xa chib'ati, xchi d'ayin.

12 Yuj chi' ix valanxi juntzañ tic d'a viñaj Sedequías sreyal Judá icha tic: Ac'och a b'a d'a
yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia yed' schoñab' viñ, yic vach' max ex chami. 13 ¿Tas yuj tza
b'eccham a b'a yed' a choñab' yuj oval, vejel yed' pax yuj ilya? Yujto toxo ix yal Jehová
to a juntzañ chi' ol ic'an masanil nación mañ ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal
Babilonia chi'. 14 Mañ a cha ab' tas syal juntzañ eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, eb'
tz'alani to max ac'och a b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi', yujto nab'a es tas syal
eb' chi'. 15 A Jehová ix alani to mañoc schecan yal juntzañ chi' eb', nab'a es tas syal eb'.
Tato tza c'anab'ajej tas syal eb' chi' jun, ol ach ic'joquel d'a tic yed' eb' esalvum checab'
tz'alan chi' d'ayach, ol ach cham yed' eb', xin chi d'a viñ rey chi'.

16 Ix lajvi chi', ix valan pax d'a eb' sacerdote yed' d'a masanil anima icha tic: A val
Jehová tz'alani: Mañ e cha eyab' tas syal juntzañ eb' syaloch sb'a in checab'oc chi'.
Syalan eb' d'ayex to toxo ol ac'joc meltzaj masanil yamc'ab' yic templo ic'b'ilb'at d'a
Babilonia. A juntzañ syal eb' chi' d'ayex, esal lolonel. 17 Yuj chi' mañ e cha eyab'i. Aq'uec
val och e b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi', yic vach' ol ex cajnajñej d'a tic. ¿Tas
yuj ol can tz'inan jun choñab' tic? 18 Tato yel in checab' eb', tato yed'nac in lolonel eb',
tevocab' eb' d'ayin a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, yic max vach' ic'jib'at juntzañxo
yamc'ab' yic in templo d'a Babilonia yed' tastac cannac d'a spalacio eb' tz'ac'an reyal d'a
Judá yed' d'a Jerusalén, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

19-21 Ayic ix ic'jib'at viñaj Jeconías sreyal Judá, viñ yuninal viñaj Joacim yuj viñaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix ic'jipaxb'at eb' ayoch yajalil d'a Jerusalén yed' viñ.
Ayic ix ic'jib'at eb' chi' maj ic'jib'atlaj juntzañ nivac oy, jun nivan pila nab'a bronce yed'
sb'achnub'al yed' juntzañxo syamc'ab'il templo yed' tas ix can d'a spalacio eb' sreyal
Judá yed' Jerusalén. Yuj chi' ix yal Jehová icha tic: Ab'ec tas sval a in Jehová Yajal in d'a
Smasanil, e Diosal in a ex israel ex tic. 22 A in svala' to masanil tas ix can chi' ol ic'jocb'at

d'a Babilonia, ata' ol canñej, masanto ayic ol ex vic'anxi meltzaj d'a e choñab' tic, xchi Jehová.

28

A viñaj Jeremías yed' viñaj Hananías

1 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal d'a Judá, ayic yoil ujal yoch jun ab'il chi', a viñaj Hananías yuninal viñaj Azur, aj Gabaón, jun viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios, ix lolon viñ d'ayin Jeremías in tic d'a templo. D'a yichañ eb' sacerdote yed' d'a yichañ eb' anima smasanil, ix yalan viñ:

2 —A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha tic: Ol in mac' cañchaj jun te' syugo viñ sreyal Babilonia, aton spoder viñ ayem d'a eyib'añ. 3 Yic val chab' ab'il tic, ol vac' ic'joc meltzaj masanil yamc'ab' yic templo ic'b'ilb'at yuj viñaj Nabucodonosor d'a Babilonia. 4 A in Jehová in svala' to ol vac' meltzaj viñaj Jeconías sreyal Judá, viñ yuninal viñaj Joacim yed' masanil eb' anima ic'b'ilb'at d'a Babilonia chi'. Ol in cañchitej syugo viñ rey chi' ayem d'a eyib'añ, xchi Jehová, xchi viñaj Hananías chi'.

5 Ix in tac'vi d'a viñ d'a yichañ eb' sacerdote yed' d'a yichañ masanil anima ayec' d'a templo chi'. Ix valan icha tic:

6 —Ichocab' chi'. Comonoc icha chi' sc'ulej Jehová. Comonoc syaq'uelc'och juntzañ lolonel tzal chi', syac'an ic'joc meltzaj masanil yamc'ab' yic templo ic'b'ilb'at d'a Babilonia chi' yed' masanil anima. 7 Palta ab' val juntzañ tas ol val tic d'ayach yed' d'a eb' anima tic: 8 A eb' schecab' Dios ec'nac d'a peca', ayic manto oñ alji ed'oc, yalnac eb' to ol ja oval, yaelal yed' ilya d'a yib'añ juntzañ nación ay spoder. 9 Palta tato ay junoc checab' tz'alani to ol ja vach'il d'a juntzañ nación, ato yic ol elc'ochoc, ichato chi' ol checlajeloc to a Jehová ix checan yala', xin chi.

10 Ix lajvi chi' ix yic'anel jun te' yugo chi' viñaj Hananías ayoch d'a in jaj, ix scañchitan te' viñ. 11 Ix yalan viñ d'a yichañ eb' anima chi' icha tic:

—Syal Jehová icha tic: Yic val chab' ab'il tic, ol viq'uel spoder viñaj Nabucodonosor ayoch d'a yib'añ juntzañ nación tic, xchi Jehová chi', xchi viñ. Ix lajvi chi' ix in b'atxi. 12 Ayic ix ec'b'at jun tiempoal ayic toxo ix smac' cañchaj te' yugo viñaj Hananías ix yiq'uel d'a in jaj chi', ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 13 Ixic, b'at al d'a viñaj Hananías to a in Jehová in svala': A ach ix a cañchitej te' yugo nab'a te', a inxo ol vac'och jun yugo nab'a hierro sq'uexuloc te te' chi'. 14 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel sval icha tic: Ix vac'och jun yugo nab'a hierro d'a yib'añ juntzañ nación valnac, yic scan eb' d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Añejtona' noc' caltacte'al noc', ix vac'canoch noc' d'a yalañ smandar jun viñ rey chi', xchi Jehová.

15 Ix lajvi chi', ix valan d'a viñaj Hananías chi' icha tic:

—Hananías, ab' val tas ol vala'. Mañoc Jehová ix checan ala'. Palta a tas tzal syac'och eb' anima yipoc sc'ool chi' mañ yeloclaj. 16 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Ol ach in satel d'a sat lum tic. Yuj a lolonel ix al chi', ix vach' pitb'iel juntzañ anima tic d'ayin, yuj chi' a d'a jun ab'il tic ol ach chamoc, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.

17 A d'a yuquil uj d'a jun ab'il chi', ix cham viñaj Hananías chi'.

29

Scarta viñaj Jeremías'R'd'a eb' ic'b'ilb'at d'a Babilonia

1 A in Jeremías in tic schecab' in Dios, ix vac'b'at jun in carta d'a eb' yichamtac vinaquil choñab', d'a eb' sacerdote, d'a eb' schecab' Dios yed' d'a masanil anima aj Jerusalén ic'b'ilb'at yuj viñaj Nabucodonosor d'a Babilonia. 2 Ix vac'b'at jun carta tic, ayic toxo ix ic'jib'at viñaj rey Jeconías d'a Babilonia chi' yed' ix reina, aton ix snun viñ. Ix ic'jipaxb'at eb' smunlaj d'a palacio, eb' yajal yaj d'a Judá yed' d'a Jerusalén, eb' jelan sb'oan tastac yed' pax eb' tenum q'ueen. 3 Ix ic'jib'at jun carta tic yuj viñaj Elasa yuninal viñaj Safán

yed' viñaj Gemarías yuninal viñaj Hilcías. Aton eb' viñ tic ix checjib'at yuj viñaj Sedequías sreyal Judá d'a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi'. A jun carta chi', icha tic syala':

4 E masanil ex aj Jerusalén ic'b'ilb'at d'a Babilonia yuj co Diosal a oñ israel oñ tic, aton Jehová Yajal d'a Smasanil, a tz'alan d'ayex icha tic: 5 B'oec e pat, tzex cajnaj d'ay, avejec eyavb'en te' yic tze loan sat. 6 Aq'uecoch eyetb'eyum, aljocab' eyuninal. Ochocab' pax yetb'eyum eb' eyuninal chi', aljocab' pax yuninal eb', q'uib'ocab' e b'isul, mocab' emta e b'isul chi'. 7 Munlajañec yuj svach'iloc jun choñab' b'aj ix ex vac'b'at chi'. C'anec in colval d'a yib'añ, tato vach' tz'aj jun choñab' chi', vach' pax ol ex aj yed'oc. 8 Yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval juntzañ tic: Mañ eyac' e b'a musansatil yuj juntzañ eb' syesejoch sb'a in checab'oc yed' eb' naumel lolonel yalani. Mañ e cha eyab' svayich eb' syala'. 9 A tas syal eb' chi' d'a in b'i, nab'a es. A in Jehová in svala' to mañoc in tzin chec yal eb'.

10 Svalanxi: Ayic ol tz'acvoc 70 ab'il yac'an yajalil Babilonia chi', ol vac' in vach'c'olal d'ayex, ol vac'anpaxelc'och b'aj ix vac' in ti' to ol ex vic'xi meltzaj d'a tic. 11 A in val Jehová in svala', vojtac tas nab'il vuj d'a e patic. A tas nab'il chi' vuuj, mañ yujoc eyab'an syaelal, palta yuj e vach'iloc yic vach' ay tas tzeyac'och yipoc e c'ol d'a b'aq'uiñ. 12 Ol lajvoc chi', ol eyal e b'a d'ayin, ol ex lesalvoc d'ayin, ol vab'an e lesal chi'. 13 A in val Jehová in svala' to ol ex javoc d'ayin, ol in ch'ox in b'a d'ayex, yujto ol eyac'och e b'a d'a yol in c'ab' d'a smasanil e c'ool. 14 A in Jehová in svala', ol in ch'oxñej in b'a d'ayex. Ol in q'uex tas eyaji. Ol ex vic'cot d'a masanil nación yed' d'a masanil b'aj ix ex in saclemejcanb'ati. Ol ex in molb'ej, ol ex vic'anpax meltzaj b'aj ayex ec' cajan ayic ix ex ic'jib'ati, xchi Jehová.

15 A ex tic tzeyala': Ayxo eb' schecab' Jehová d'ayoñ d'a Babilonia tic, xe chi. 16 Palta syal Jehová icha tic d'a yib'añ viñ rey ayoch d'a sdespachocan viñaj rey David yed' d'a eb' cajan d'a jun choñab' tic, aton juntzañ eb' ayto eyuj e b'a yed'oc, eb' maj ic'jib'at d'a Babilonia chi': 17 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol vac'b'at oval, vejel yed' ilya d'a scal eb'. Lajan ol vutejcan eb' icha juntzañ te' higo c'aeltacxo, te chuclaj, maxtzac yal sloji. 18 Ol in pechb'eyec' eb' yuj oval, yuj vejel, yuj pax ilya. Ol vac'an yajjoc eb' yuj masanil nación. Ol ja catab' d'a yib'añ eb', ol xiv eb' anima yuj eb' ayic ol yilanoch eb'. Ol b'uchvaj eb' d'a eb', ol b'ajjoc eb' yuj juntzañ nación b'aj ol in saclemejcanb'ati. 19 A in Jehová in svala' to tzijtum el ix alji d'a eb' yuj eb' in checab', palta maj scha yab' eb' tas ix yal eb' in checab' chi'. Añejtona' ex pax tic maj e chapax eyab'i. 20 E masanil ex aj Jerusalén ix ex vac' ic'jocb'at d'a Babilonia, ab'ec val in lolonel svala'.

21 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in paxi, sval yuj viñaj Acab yuninal viñaj Colaías yed' yuj viñaj Sedequías yuninal viñaj Maasías, aton eb' viñ tz'alan juntzañ esal lolonel d'a in b'i: Ol vac'och eb' viñ d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. A viñ ol checan miljoccham eb' viñ d'a eyichañ. 22 Yuj chi', ex aj Judá, ex ic'b'il ex b'at d'a Babilonia, tato ayex ol e nib'ej e catab'ej junoc mach, ol eyal icha tic: Ach yutejocab' Jehová icha utajnac viñaj Sedequías yed' viñaj Acab, aton eb' viñ schecnac viñaj Nabucodonosor ñusjoctz'aoc, xe chama. 23 Icha chi' ol aj sja d'a yib'añ eb' viñ, yujto te chuc tas sc'ulej eb' viñ d'a yol e choñab'. Tz'em eb' viñ ajmulal yed' eb' ix yetb'eyum eb' yetvinaquil. Syalan juntzañ esal lolonel eb' viñ d'a in b'i, mañoc in tzin chec yal eb' viñ. A in Jehová in svala', vojtac tas yaji, xchi Jehová, xin chib'at d'a jun in carta chi'.

Jun lolonel d'a viñaj Semaías

24-32 Ay jun viñ scuchan Semaías aj Nehelam ayec' d'a Babilonia chi'. D'a yol yic viñ ix yac'cot jun carta d'a masanil eb' anima cajantocan d'a Jerusalén yed' d'a viñaj sacerdote Sofonías yuninal viñaj Maasías yed' d'a juntzañxo eb' viñ sacerdote. A d'a jun carta chi' ix yalcot viñ d'a viñaj Sofonías chi' icha tic: A Jehová Dios ix ach ac'anoch sacerdoteal sq'uexuloc viñaj Joiada, yic vach' cuchb'um tzach aj d'a stemplo. Tato ay mach sc'och

d'ayach aycot d'a sjolom tz'och ijan slolon icha eb' schecab' Dios. A jun chi' elañchamel tzac'och d'a yol te' cepo, tza tzec'an yed' q'uen cadena. ¿Tas yuj maj a cach viñaj Jeremías aj Anatot? Ix stec'b'ej sb'a viñ slolon d'a ichañ, icha schecab' Dios syutej sb'a viñ, yujto ix yac'cot jun carta viñ d'ayoñ d'a Babilonia tic. Syalan viñ icha tic: Najtilto ol ex cajnaj ta'. B'oec e pat, tzex cajnaj d'ay, avejec eyavb'en te' yic tze loan sat, xchi jun scarta viñ chi' d'ayoñ, xchi scarta viñaj Semaías chi'. Ix yavtan jun carta chi' viñaj sacerdote Sofonías vab' a in Jeremías in tic.

Ix lajvi chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic, ix lolon d'ayin. Ix yalan icha tic: Alb'at d'a eb' ic'b'ilb'at d'a Babilonia to a in sval icha tic: A viñaj Semaías aj Nehelam, viñ ix alani to a in ix in chec yal viñ to toxo ol meltzaj viñ d'a Babilonia chi'. Palta mañoc in ix in chec yal jun esal lolonel viñ ix eyac'och yipoc e c'ol chi'. Yuj chi', a in Jehová in svala' to ol vac' syaelal viñaj Semaías chi' yed' pax eb' yiñtilal. Mañxalaj junoc yiñtilal viñ chi' ol aj d'a scal eb' in choñab', yic syac'an tzalajb'oc sc'ol d'a in vach'c'olal ol vac' d'ayex, yujto ix ex scuchb'ej viñ yic tze pitej e b'a d'ayin, xchi Jehová, xa chib'ati, xchi d'ayin.

30

A sti' Jehová ix yac' d'a Israel

1 Aton slolonel Jehová tic ix yal d'ayin Jeremías in tic: 2 A in Jehová e Diosal in a ex
israel ex tic, sval icha tic: Tz'ib'ejcan masanil tas ix val d'ayach, 3 yujto ol c'och sc'ual, ol
vac' meltzaj eb' in choñab' Israel yed' eb' aj Judá ic'b'ilb'at d'a Babilonia. A in Jehová in
svala' to ol vic'xi meltzaj eb' d'a lum luum vac'nac smacb'enej eb' e mam eyicham, xchi
Jehová.
4 Aton tas ix yal Jehová tic d'a yib'añ choñab' Israel yed' d'a Judá. 5 Ix yalan icha tic:
Tz'ab'chaj val yel av yuj xivc'olal, mañxalaj tzalajc'olal.
6 C'anb'ejec val eyab'i, tocval ay junoc viñ vinac tz'aj yune'. ¿Tas yuj svila', a eb' viñ vinac
te tec'an, toxoñej vetz'vetz'och eb' viñ d'a sc'ol icha eb' ix ix aycot syail unevel
d'ay? ¿Tas yuj sacxoñej yilji sat eb' viñ smasanil?
7 Ay jun c'ual to mañxa yalnab'il yaelal ol ujoc, malaj junocxo c'u lajan yed' jun c'u ol
javoc chi'. Aton d'a jun tiempoal chi' ol och val yaelal d'a yib'añ eb' yiñtilal Jacob,
palta ol colchajel eb' d'a scal.
8 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol viq'uel te' yugo ayoch d'a sjaj
eb' in choñab', aton b'aj ayoch eb' checab'vumal. Mañxa b'aq'uiñ ol och eb'
checab'vumal d'a eb' ch'oc choñab'il.
9 A in Jehová sDiosal in eb' tic ol in yac' servil, ol yac'anpax servil viñ yiñtil viñaj David
eb', aton viñ ol vac'och sreyaloc eb'.
10 Ex israel yiñtilal Jacob, in checab' eyaji, mañ ex xivoc, yujto ol ex in colel yed' eb'
eyuninal d'a jun nación najat b'aj ix ex ic'jib'ati. A in Jehová in svala' to ol ex
cajnajxi d'a junc'olal, mañxa tas ol e na'a, mañxa mach ol ex xib'tanoc.
11 Ex yiñtilal Jacob, in checab' eyaji, mañ ex xivoc. Ayinñejoch eyed'oc, ol in satel
masanil juntzañ nación b'aj ix ex in saclemejb'ati. Palta a ex tic mañ ol ex in satel-
laj, añej to ol vac'och eyaelal icha d'a smojal. Mañ ol ec'b'atlaj in ch'olb'itan tas
eyaji.
12 A b'aj ix ex lajvi chi', max yal yañtaji, a eyaelal mañxalaj sb'onab'il.
13 Malaj mach tz'alan eyaelal, malaj mach tz'añtan eyechen chi'. Mañxa yañal eyaelal
chi'.
14 Masanil eb' tzex xajanani, toxo ix ex b'at satc'olal yuj eb'. ¿Toc tzato sna eb' tas tzex
aji? A in ix ex vac' echnajoc, icha ajc'ol vajoch d'ayex. Te nivan eyaelal ix vac'ochi,
yujto mañ jantacoc e chucal, mañxo b'ischajb'enoc.

15 ¿Tas yuj tz'el val eyav yuj eyechen chi'? Mañxa yañal eyaelal chi', yujto mañxo
b'ischajb'enoc e mul, yuj chi' icha chi' tzex vutej.
16 Palta masanil eb' snib'ej ex sataneli, ol satel eb'. Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayex,
ol ic'joccanb'at eb' d'a ch'oc choñab'il. A eb' ix ic'anb'at tastac ay d'ayex, ol
ic'jocpaxb'at yic eb'. A eb' ix elc'anb'at e c'ael, ol elc'ajpaxb'at yic eb'.
17 Vach'chom a eb' eyajc'ool chi' syal eb' d'a e patictac icha tic: A Sion toxo ix actajcani,
mañxalaj mach tz'oc' sc'ol yuuj, xchi eb'. Palta a in Jehová in svala' to ol vac' b'oxoc
e c'ool, ol vañtej eyechen chi'.
18 Yujto ol c'och sc'ual, ol ex vic'xi meltzaj a ex yiñtilal ex Jacob tic b'aj ic'b'il ex b'ati. Ol
oc' in c'ol d'ayex. A e choñab' ol b'oxocq'ue b'aj jub'ilem d'a sb'ab'elal yed' pax e
palacio ol b'oxoc d'a yed'tal.
19 Ata' ol q'ue e jaj e b'itan yuj eyac'an yuj diosal, ol ex tzevaj d'a tzalajc'olal. Ol vac' q'uib'
e b'isul, mañ jayvañocñej ol ex ajoc. Mañ ol ex paticajeloc, a in ol vac' snivanil
eyelc'ochi.
20 A ex israel ex tic, icha eyaj d'a peca', icha chi' ol ex ajxoc. Tec'an ol ex ajxoc d'a vichañ.
Ol vac'och syaelal eb' ix ex ixtani.
21 A in Jehová in svala' to a d'a e cal ol elta jun mach ol och eyajaliloc, a ol ex cuchb'anoc.
A jun eyajalil chi' ol vac' javoc d'a in tz'ey. Yujto malaj junoc mach scomon tec'b'ej
sb'a sjavi d'a in tz'ey.
22 Ol ex och in choñab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc, xchi Jehová.
23 A yoval sc'ol Jehová ol ja d'a yib'añ eb' chuc, icha val junoc oval ic' ñab' sjavi xumnajoc.
24 A yoval sc'ol chi', mañ ol ec'b'atlaj masanto ol elc'och tas nab'il yuuj. Masanil juntzañ
tic ol nachajel eyuuj d'a slajvub' c'ual.

31

Ol meltzaj eb' israel d'a schoñab'

1 A Jehová tz'alan icha tic: A val d'a jun tiempoal ol javoc chi', a in ol in och sDiosaloc
junjun macañil eb' yiñtilal Israel, axo eb' ol och in choñab'oc.
2 A eb' israel ix elcan d'a yol sc'ab' chamel, ix scha in vach'c'olal eb' d'a tz'inan luum, ayic
van sayanec' eb' b'aj syic' yip.
3 A d'a pecataxo in ch'oxnac in b'a d'ayex valannac icha tic: Ex israel xajan ex vuj d'a
masanil q'uinal, yuj chi' tz'oc'ñej in c'ool d'ayex.
4 Ol ex vic'xiq'uechaañ. Eyed'nac e pandereta ol ex q'uex cheneljoc yuj tzalajc'olal.
5 Ol eyavejxi te' eyuva d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Samaria. A mach ol yavej yuva chi',
ol yac' tzalajb'oc sc'ol yed' sat.
6 Yujto ol javoc jun c'ual to a eb' stañvumal choñab' d'a tzalquixtac d'a yol smacb'en
Efraín, chaañ ol el yav eb' icha tic: Cotañec, coyec d'a Sion d'a Jehová co Diosal,
xcham eb', xchi Jehová.
7 Ix yalanxi Jehová icha tic: B'itanañec d'a tzalajc'olal yuj jun choñab'il eb' yiñtilal
Jacob, aton jun te nivan yelc'och d'a yichañ masanil nación. Ab'chajocab' e b'itani,
tzeyalan icha tic: Mamin Jehová, col oñ a choñab' oñ tic, a oñ ayoñ to can tic, xe
chi.
8 Ol vic' meltzaj eb' d'a jun nación ay d'a norte. Ol in molb'ejcot eb' b'aj slajvic'och
yolyib'añq'uinal. A d'a scal eb' chi', ata' ol javoc eb' max yal-laj yilani yed' eb'
tz'em sb'eyi, eb' ix yab'ix yed' eb' ix ato val yalji yune'. Te nivan ol aj sb'isul eb'
smeltzajxi.
9 Axoñej lesal yed' oq'uel ol yac' eb' ayic ol meltzajxoc eb'. A inxo ol vic'b'at eb' d'a a a'
tz'el yoc yed' d'a yol jun b'e te ac'lic, mañxa b'aj ol telvoc eb'. Yujto mamab'il vaj
d'a choñab' Israel tic. Axo choñab' Efraín, ichato in b'ab'el unin yaji, xchi Jehová.

10 Syalanxi Jehová chi' icha tic: Ex junjun nación, ab'ec val in loloni. Alequel d'a juntzañ
choñab' lac'an yed' d'a juntzañ choñab' d'a sc'axepal a' mar te najat ay, tzeyalan
icha tic: A Jehová ix ac'an saclem eb' israel, añejtona' pax ol molb'anxicot eb'. Ol
tañvajxoc eb' yuuj icha tz'aj stañvaj noc' calnel yuj stañvumal, xe chi.
11 Yujto ol in colcanel eb' yiñtilal Jacob, ol in colancan eb' d'a yol sc'ab' juntzañ nación te
ay yip.
12 Ol ja eb', ol sb'itan b'it eb' d'a tzalajc'olal d'a tzalan Sion, axo yac'an tzalajb'oc sc'ol
eb' yed' jantac tas vach' ol vac' d'ay, aton ixim trigo, vino, aceite, noc' calnel yed'
noc' vacax. Lajan ol aj eb' icha te' avb'en te' ayñejoch yalil, mañxo ol el-laj yip eb'
junelxo. 13 Ol q'ue cheneljoc eb' ix cob'estac yuj tzalajc'olal. Ol tzalaj pax eb' viñ
quelemtac yed' eb' viñ ichamtac vinac. A in ol vac' snivanil sc'ol eb', ol meltzajoch
scusc'olal eb' d'a tzalajc'olal, yelxo nivan stzalajc'olal eb' ol vac' d'a yichañ yaelal
ix yil eb'.
14 A eb' sacerdote a val vael te vach' ol vac' sva eb', axo eb' in choñab' ol yac' tzalajb'oc
sc'ol yed' masanil tas ol vac' d'ay, xchi Jehová.
15 Syalanxi Jehová chi' icha tic: Tz'ab'chaj val yoch av d'a choñab' Ramá, ay mach
sic'sic'an val yoc' yuj yaelal. A ix Raquel tz'oc' val ix yuj eb' yune'. Mañxa sgana ix
snivanaj sc'ool, yujto mañxalaj eb' yune' ix ix cani.
16 Ach Raquel, mañxo ach oc'oc, mocxob' el yal a sat yujto a in Jehová in svala', a tas
ix a c'ulej yuj svach'iloc eb' une' chi', ol a cha spac. A eb' une' chi', ol elta eb' d'a
schoñab' eb' ajc'ool, ol jaxcan cajan eb' d'a tic.
17 A in Jehová in svala' to syal ac'anoch yipoc a c'ol tas ol ujoc d'a b'aq'uiñ. A eb' une', ol
meltzajxoc eb' d'a schoñab' tic.
18 Ix vab' val sc'acvi eb' aj Efraín yuj cusc'olal, syalan eb' icha tic: Ix oñ a c'ayb'ej icha tz'aj
sc'ayb'aj junoc noc' quelem vacax mañ yojtacoc smunlaji, palta ix quileli. Ic'oñ
meltzaj ed'oc, b'ecan co c'ol co meltzaji, yujto a ach tic Jehová, co Diosal ach.
19 Ix quiq'uel co b'a d'ayach, palta ix co na co b'a ticnaic. Ayic ix nachajel co chucal cuuj,
toxoñej ix oñ em ñojan yuj q'uixvelal. Emnaquilxoñej scutej co b'a yuj jantac co
mul ix och d'a yictax co quelem uninal, xchi eb' aj Efraín chi' d'ayin.
20 A in Jehová in svala' to a eb' aj Efraín tic, ichato vuninal yaj eb', xajan eb' vuuj.
Vach'chom svac' syaelal eb', palta max vactej in naan eb', ya svab' yuj eb', yujto
tz'oc' val in c'ol d'a eb'.
21 Ex aj Israel, sic'lab'il tzeyilcan jun b'e b'aj tzex b'ati, yujto añeja' d'a jun b'e chi' ol ex
meltzajxoc yic tzex jax d'a e choñab' ol eyactejcan tic.
Meltzajañec ex choñab' Israel. Meltzajañec d'a juntzañ e choñab'.
22 ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e b'eyec' icha junoc ix ix te pit? A in Jehová in ol vac' ujoc junoc
tas to manta b'aj tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic: A junoc ix ix ol tzuntzanb'at junoc
viñ vinac, xchi Jehová.

Vach' ol ajxoc Israel

23 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha tic: Ayic
ol vic'anxicot eb' israel tic d'a sluum b'aj cajantaxoni, ol laj yal eb' anima cajan d'a yol
yic Judá icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ jun tzalan sic'b'ilel yuuj, b'aj
sb'eyb'alaj tojolal, xcham eb'. 24 Ol laj cajnajxoc eb' anima d'a juntzañ choñab' d'a yol
yic Judá yed' eb' munlajvum tz'avan tastac, yed' pax eb' tañvum calnel ol cajnaj eb' ta'.
25 A in ol vac'xi yip eb' c'unb'inac. A eb' tz'el yip yuj vejel, ol vac' b'ud'joc sc'ol eb', xchi
Jehová.
26 Ayic ix lajvi vilan juntzañ tic ix el in vayañ, ix in ec' q'ueleloc, te vach' jun ix ch'oxji
vil tic.
27 A val Jehová tz'alan icha tic: Ol c'och sc'ual, ol vac'anxi q'uib' sb'isul eb' anima yed'
noc' noc' d'a Israel yed' d'a Judá. 28 A in val Jehová in svala' to icha val ix aj vac'an vip

in toc'aneli, in juanemi, vac'an ic'joquemi, in sataneli yed' vac'an ixtajoc, añejtona' icha chi' ol aj vac'anxi vip vac'anxiem yich, yic tzin b'oanxiq'uei.
29 A d'a jun tiempoal chi' mañxo ol yal eb' anima icha tic: A eb' mamab'il ix slo te' uva eb' te paj, axo eb' uninab'il, jululixoñej sb'at spajil te' d'a yichtac ye eb', mañ xchioc eb'.
30 Yujto junjun mach ol cham yuj smul. A mach ol loan te' paj uva chi', munil a ol ab'an spajil te', xchi Jehová.
31 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol javoc sc'ual, ol in b'oan junocxo in trato yed' eb' yiñtilal Israel yed' eb' yiñtilal Judá. 32 A in Jehová in svala' to a jun trato chi', mañ lajanoc yed' jun in b'onac yed' eb' e mam eyicham ayic vic'annaquelta eb' d'a Egipto. Ichato ochnac in quetzquetz d'a sc'ab' eb' ayic vic'annaquelta eb' chi', palta maj sc'anab'ajej in trato eb' in b'o yed'oc, vach'chom ichato vetb'eyum vutejnac eb'. 33 Aton in trato tic ol in b'o eyed'oc a ex yiñtilal ex israel tic d'a jun tiempoal chi': A in val Jehová in svala' to ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a e pixan, ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a e pensar, ol in och e Diosaloc, a exxo ol ex och in choñab'oc. 34 Mañxo yovaliloc ay junoc ex ol eyal d'a eb' eyetchoñab' icha tic: Ojtaquejel Jehová, mañxo xe chioc. Yujto a in Jehová in svala' to e masanil ol in eyojtaquejeli, vach'chom eb' unin, ma eb' icham anima. Ol vac' nivanc'olal schucal eb', mañxa b'aq'uiñ ol in nacot smul eb', xchi Jehová.
35 A Jehová ix ac'ancanoch c'u yic syac'an saquilq'uinal d'a c'ualil, q'uen uj yed' q'uen c'anal yic syac' saquilq'uinal d'ac'valil. A' tz'ac'anq'ue poñnaj a' mar ayic sc'añ a'. A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic:
36 Yacb'an manto satel juntzañ tz'ac'an saquilq'uinal chi', a ex israel ex tic mañ ol ex satel-laj d'a nacional d'a vichañ.
37 A in Jehová in svala': Icha satchaañ malaj b'aq'uiñ syal yechtaji, mato icha sjulal yich lum luum malaj b'aq'uiñ tz'ojtacajeli, icha chi' vaj eyed' in choñab' israel ex tic, malaj b'aq'uiñ ol ex in patiquejel yuj tas tze c'ulej, xchi Jehová.
38 A in Jehová in svalxi icha tic: Ol ja sc'ual to ol b'ochajxiq'ue in choñab', schael yich d'a torre Hananel, masanto ol c'och d'a jun puerta ay d'a jun schiquin. 39 Tojolñej ol b'at d'a smojonal, masanto d'a lum tzalan yic Gareb, scumlajb'at d'a stojolal Goa. 40 Masanil lum sch'olanil b'aj smucchaj eb' chamnac, b'aj sb'at yumchajcanel q'uen tic'aq'uil taañ yed' d'a yib'añ sti' a a' scuch Cedrón, masanto d'a junxo schiquin b'aj ay puerta yic noc' chej, d'a stojolal b'aj sjavi c'u, vic ol ajcanoc. Masanil juntzañ chi', mañxa b'aq'uiñ ol juchajemoc, mañxa b'aq'uiñ ol sateloc, xchi Jehová.

32

Manb'il jun luum yuj viñaj Jeremías

1 Ayic ayoch slajuñil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal d'a Judá, ayic 18 ab'ilxo pax yoch viñaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic. 2 A d'a yic chi' van yac'an oval eb' soldado viñaj Nabucodonosor chi' d'a Jerusalén, a inxo Jeremías in tic, ayin och preso d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal spalacio eb' sreyal Judá. 3 A viñaj rey Sedequías chi' ix in checan yamjoc, yujto ix val icha tic: A Jehová tz'alani: Ol vac'och jun choñab' tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia. 4 Axo viñaj rey Sedequías, mañxo ol yal-laj scolanel sb'a viñ d'a yol sc'ab' eb' caldeo. Ol yamchaj viñ yuj viñ sreyal Babilonia chi'. Yovalil ol c'och viñ d'a yichañ jun viñ rey chi'. Ol lolon viñ yed' viñ, ol yil val och viñ. 5 A viñaj Nabucodonosor chi', ol schec ic'jocb'at viñaj Sedequías chi' viñ d'a Babilonia chi'. Ata' ol canñej viñ masanto ol cham viñ. Vach'chom ol eyac' oval yed' eb' caldeo chi', palta mañ ol yal-laj eyuuj, xchi Jehová, xin chi. Yuj chi' ayin och d'a preso chi'.
6 Ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: 7 Ilnab'i, a viñaj Hanamel yuninal viñaj Salum viñ a c'ab' oc, ol javoc viñ d'ayach, ol ul yalan viñ icha tic: Man jun in lum ay d'a Anatot. Smoj ton val a ach tza mana', yujto ayto cuj co b'a, xcham viñ, xchi Jehová d'ayin. 8 Icha

ix aj yalan chi' d'ayin, icha chi' ix aji. Ix javi viñ in c'ab' voc chi' d'ayin ayic ayinec' d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal spalacio viñ rey chi'. Ix ul yalan viñ d'ayin icha tic: Man jun in luum ay d'a Anatot, d'a yol smacb'en Benjamín. A ach ay alan ic a manani, scan lum d'a yol a c'ab', yujto te ayto cuj co b'a, xchi viñ d'ayin. Yuj chi' ix nachajel vuuj to slolonel Jehová jun chi'. 9 Ix in manan lum d'a viñaj Hanamel chi', ix vac'an 17 q'uen plata stojoloc luum. 10 Ix in tz'ib'ancan jun trato chi', ix in macancan yed' in sello d'a yichañ eb' testigo. 11 Ix lajvi chi', ix vic'ancot jun b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato b'aj ayoch sello chi', axo scopiail maj och selloal yic vach' syal yilji. 12 Ix lajvi chi', a val d'a yichañ viñ in c'ab' voc aj Hanamel chi' yed' d'a yichañ pax eb' testigo yed' d'a yichañ masanil eb' vetchoñab' c'ojanem ta' ix vac'an in firma b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato chi', ix vac'ancan schab'il d'a viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías, yixchiquin viñaj Maaseías. 13 D'a yichañ eb' ix val d'a viñaj Baruc chi' icha tic: 14 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oñ israel oñ tic, a ix alani to scan juntzañ b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato tic, aton jun ayoch selloal yed' jun malaj selloal, tza sic'can d'a yol junoc lum chen yic vach' najtil ol ec'oc. 15 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alan icha tic: A b'aq'uiñ, ol laj smanxi spat eb' anima, slum eb' yed' te' uva avab'ilxo d'a jun nación tic, xchi Jehová, xin chi.

Slesal viñaj Jeremías

16 Ix lajvi vac'ancan jun b'aj ix tz'ib'chaj jun trato yic jun lum luum chi' d'a viñaj Baruc chi', ix in lesalvi d'a Jehová icha tic: 17 Mamin Jehová yed' val a poder a b'onac satchaañ yed' lum luum tic. Malaj tas ajaltac sb'o uuj. 18 A ach tic, tza xajanej jantac macañil anima tz'eq'ui. Palta tzac'paxoch yaelal d'a yib'añ eb' uninab'il yuj smul smam yicham. Ach Dios te nivan elc'ochi, masanil syal uuj. A a b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil. 19 Te nivan elc'och d'a tas tza na' yed' d'a tas tza c'ulej. A ach tic, tzil masanil tastac sc'ulej eb' anima, tza pacan d'a junjun eb' icha val smojal tas sc'ulej chi'. 20 A ach a b'onac juntzañ tas nivac satub'tac d'a Egipto yed' juntzañ ch'oxnab'il nivan yelc'ochi. Añejtona' ticnaic jantac tas tza ch'ox pax d'a co cal a oñ israel oñ tic yed' d'a scal masanil anima, yuj chi' tzach b'inaj val. 21 Yed' val jantac a poder chi' ic'naquelta a choñab' Israel tic d'a Egipto, a ch'oxannac juntzañ tas satub'tac yed' juntzañ ch'oxnab'il nivac yelc'ochi. Yuj chi' xivnac val masanil anima. 22 Slajvi chi' ac'annac jun lum te yax sat tic d'ayoñ israel oñ tic, icha ajnac ac'annaccan a ti' d'a eb' co mam quicham. 23 Palta ayic scajnajnac eb' d'a sat lum luum tic, yicannac lum eb', maj scha yab' a checnab'il eb', maj sc'anab'ajej a c'ayb'ub'al eb', maj sc'ulej eb' tas tza chec sc'ulej. Yuj chi' ix ac'cot masanil juntzañ yaelal tic d'a quib'añ.

24 A ticnaic, a eb' caldeo toxo ix sb'oq'ue juntzañ stec'nub' eb' yic syac'an oval eb' d'a co choñab' tic. Yuj oval, vejel yed' ilya, ol yac' ganar co choñab' tic eb' ac'um oval chi'. Mamin, van yelc'och tas alnaccani. 25 Palta Mamin Jehová, vach'chom ol ac'joc ganar jun co choñab' tic yuj eb' caldeo chi', palta a ach ix ala': Man jun lum chi', tza tupan d'a yichañ eb' testigo, xa chi, xin chi d'a in lesal chi'.

26 Ix lajvi chi', ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: 27 A in Jehová in, sDiosal in smasanil anima. ¿Toc ay tas ajaltac sb'o vuuj? 28 Yuj chi' sval d'ayach, a in ol vac'och jun choñab' tic d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal eb' caldeo d'a Babilonia. 29 A eb' caldeo van yac'an oval d'a jun choñab' tic, ol ochta eb' d'a yool, ol yac'anoch sc'ac'al eb'. Ol tz'ab'at masanil juntzañ pat b'aj ix laj yac'och smul eb' anima d'ayin, aton d'a spañanil yib'añ juntzañ pat chi' b'aj ix sñus incienso eb' d'a Baal. Ix yac'an vino eb' d'a juntzañ comon dios, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval in c'ol eb'. 30 Atax yic ix el yich choñab' Israel yed' Judá, ix sb'eyb'alej juntzañ tas max scha in c'ol eb'. A in val Jehová in svala' to max yactej eb' stzuntzancot yoval in c'ol yuj juntzañ yechel comon dios sb'oq'ue eb'. 31 A eb' anima d'a jun choñab' tic, yictax ix el yich scajnaj eb' d'ay, masanto ticnaic, malaj jab'oc vach'il sc'ulej eb', añej yoval in c'ol stzuntzejcot eb', yuj chi' ol in satel eb' yed' schoñab' tic. 32 A

eb' Israel yed' eb' aj Judá, stzuntzej val cot yoval in c'ol eb' yuj jantac chucal sc'ulej, lajan eb' yed' sreyal, eb' yajal, eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' pax masanil anima cajan d'a Jerusalén yed' d'a Judá tic. 33 Max cot q'uelan eb' d'ayin, palta to a yich spatic eb' syac'coti. Vach'chom max vactej in c'ayb'an eb', palta mañ val jab'oc scha yab' eb', malaj yelc'och d'a eb' b'aj tzin cacha'. 34 Ix yixtejb'at in templo eb' to vicñej yaji, ix yac'anoch juntzañ yechel yajb'entac eb' d'a yool. 35 Añejtona' ix sb'opaxq'ue altar yic Baal eb' d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ata' sñustz'a yuninal eb' yed' yisil eb' silab'il d'a comon dios Moloc. Icha val chi' tz'aj yoch smul eb' aj Judá sc'ulan tas mañoc in svala', max ec' jab'oc d'a in pensar juntzañ tas sb'eyb'alej eb' chi'.

A tas ol ujoc b'aq'uiñ

36 Syal eb' anima icha tic: A co choñab' tic, ol ac'jococh d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia yuj oval, yuj vejel yed' pax yuj ilya, xchi eb'. Palta a in Jehová e Diosal in svala': 37 Ol in molb'ejxi eb' b'aj ol in saclemejb'at d'a junjun nación yuj yoval in c'ol te ay smay. Ol lajvoc chi', ol in vic'anxicot eb'. A d'a tic ol aj eb', mañxa tas ol ic'an eb'. 38 Ol och eb' in choñab'oc, a inxo ol in och sDiosaloc eb'. 39 Junxoñej ol vutej spensar eb', lajanxoñej ol yutej eb' in yac'an servil d'a masanil tiempo, yic tz'och svach'iloc eb' yed' yiñtilal. 40 Ol in b'o junoc in trato yed' eb' d'a junelñej, mañ ol vactejcan vac'an in vach'c'olal d'a eb'. Ol vac' sc'ulej eb' to ayñej ol aj velc'och d'a sat eb', yic mañxa b'aq'uiñ ol yic'canel sb'a eb' d'ayin. 41 Yed' val in tzalajc'olal ol vac'an vach'ilal d'a eb'. D'a val yel ol vac' cajnaj eb' d'a jun luum tic d'a smasanil in c'ool.

42 Icha val ix aj vac'anb'at jun nivan yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic, icha chi' ol aj vac'anpaxb'at vach'ilal d'a yib'añ, icha ix aj vac'an in ti'. 43 A eb' anima tic syal eb' to ol can tz'inan jun choñab' tic. Mañxa anima, ma noc' noc' ol can d'ay. Ol ac'joc ganar yuj eb' caldeo, xchi eb'. Palta ol meltzajxoc eb' anima sman lum luum tic. 44 Ol sman sluum eb', ol sb'oan yumal eb' yed' sello yed' pax sfirma eb' testigo. Icha chi' ol ujoc d'a yol yic Benjamín yed' d'a spatic yichañ Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, d'a tzalquixtac, d'a ac'lictac yed' d'a yol smacb'en Neguev. A in val Jehová in svala' to ol vic'xichaañ in choñab' tic, xchi Jehová.

33

Vach' ol ajxoc Jerusalén

1 A in Jeremías in tic ayinto och d'a preso d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal palacio, ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalani: 2 A in Jehová in in b'onaquem yolyib'añq'uinal tic. Vach' vutejnaccan luum d'a yed'tal, a in sval d'ayach icha tic: 3 Avajañ d'ayin, ol in tac'voc d'ayach. Ol in ch'ox d'ayach tas nivac yelc'ochi yed' tas satub'tac yalji to mañ ojtacoc. 4 A in Jehová e Diosal in, ay val jun in lolonel svalcan d'a yib'añ spat eb' aj Jerusalén yed' d'a yib'añ spalacio eb' viñ sreyal Judá. A juntzañ pat chi' van sjuchajemi yic sc'anchaj sq'uenal d'a juntzañ olan d'a smuroal choñab', yic vach' max och eb' caldeo yac' oval yed'oc. 5 A d'a yol juntzañ pat chi', toxoñej ol b'ud'joquel yuj snivanil eb' anima ol miljoccham yuj eb' caldeo yuj yoval in c'ol te ay smay. Ol in b'at mican d'a jun choñab' tic, yujto te nivan smul eb' ix och d'ayin. 6 Palta ol vañtej eb', ol vac'anxi sq'uinal eb', ol vac'an cajnaj eb' d'a junc'olal, mañxa tas ol ic'an eb'. 7 Ol vic'xi meltzaj eb' aj Judá yed' eb' aj Israel b'aj ic'b'ilb'at d'a ch'oc choñab'il. Ol laj in b'oanxiq'ue schoñab' eb' icha d'a sb'ab'elal. 8 Ol viq'uel schucal eb' ix yac'och d'ayin. Ol vac'an nivanc'olal smul eb' yed' spitalil d'ayin. 9 Ol te tzalajb'oc in c'ol yuj Jerusalén tic. A val yic ol yab'an masanil nación yuj tas nivan yelc'och ol in c'ulej d'a in choñab' tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ayin, ol in yac'an b'inaj eb'. Palta ol sat val sc'ol eb', ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal ayic ol yilan eb' jantac vach'il yed' junc'olal ol vac' d'a in choñab' tic.

10-11 A ex tic tzeyala' to a jun lum tic cuseltac yajcani, maňxa anima, ma noc' noc' tz'ilchaj d'ay. Vach'chom icha chi' yajcani, a d'a yoltac scalleal Jerusalén, d'a juntzaň choňab' d'a Judá tz'inan yajcani, b'aj maňxa junoc anima, ma junoc noc' noc' ayec' d'ay, ata' ol ab'chajxoc yoch b'it yic q'uiň, b'it yic tzalajc'olal, sb'it eb' quelemtac yed' eb' ix cob'estac ayic snupnaj eb'. Ol ic'chajcot ofrenda yic ac'oj yuj diosal d'a in templo, ol ab'chaj yalji icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová Yajal d'a Smasanil, yujto te vach', xajan oň yuuj d'a masanil q'uinal, xcham eb'. A in Jehová in svala' to ol vic'xichaaň jun choňab' tic icha d'a sb'ab'elal, xchi Jehová.

12 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A d'a jun lum cannac tz'inan tic, maňxa anima, maňxa noc' noc' ay d'ay, palta a d'a spatic yichaň juntzaň choňab' tic, maň jantacoc ol ajxoc aň aňc'ultac b'aj ol taňvajxoc noc' calnel yuj eb' staňvumal. 13 A d'a juntzaň choňab' d'a tzalquixtac, d'a lum ac'lictac, d'a lum Neguev, d'a lum yic Benjamín, d'a juntzaň ay d'a spatic yichaň Jerusalén yed' pax d'a juntzaňxo choňab' d'a yol yic Judá, ol iljocxi eb' taňvum calnel, ol ab'chaj sb'isan noc' scalnel eb' chi'.

14 Ol c'och sc'ual, ol elc'och b'aj ix vac' in ti' vac'an in vach'c'olal d'a choňab' Israel yed' d'a Judá. 15 Ayic ol javoc jun tiempo chi', ol vac'och jun yiňtilal viňaj David reyal. A ol ic'anchaaň tojolal yed' vach'ilal d'a jun nación tic. 16 A d'a jun tiempoal chi', a eb' aj Judá ol colchajcanel eb', axo eb' aj Jerusalén, maňxa tas ol ic'an eb'. A jun b'i tic ol ac'joc d'a eb': "A Jehová tzoň ac'anoch vach'il", xchama. 17 A in Jehová in svala': Malaj b'aq'uiň ol satel yiňtilal viňaj David, ol ochňej eb' reyal d'a Israel. 18 Aňejtona' malaj b'aq'uiň ol satpaxel eb' sacerdote yiňtilal Leví, ol sňusňej silab' eb' d'ayin. D'a junjun c'u ol sňusan ixim trigo eb' silab'il yed' juntzaňxo silab' ol yac' eb' d'ayin, xchi Jehová.

19 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 20 A in Jehová in tic svala' to ay jun in trato vac'naccani to ay c'ualil yed' d'ac'valil d'a stiempoal. Max yal-laj sq'uexmaj jun in trato chi'. 21 Aňejtona' max yal-laj satel in trato vac'nac yed' viň in checab' aj David to tz'ochňej eb' yiňtilal viň reyal d'a sdespacho. Maň ol satelpax in trato in b'onac yed' eb' yiňtilal Leví yic tzin yac'an servil eb' d'a sacerdoteal. 22 A eb' yiňtilal viň in checab' aj David chi' yed' eb' yiňtilal Leví tzin ac'an servil, ol vac' q'uib' sb'isul eb' icha q'uen c'anal, ma icha q'uen yarenail sti' a' mar malaj mach syal sb'isani, xchi Jehová.

23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 ¿Tom max nachajel uuj tas syal eb' anima, syal eb' to ix in patiquejel cha macaň iňtilal sic'b'ilel vuuj, aton Israel yed' Judá? Yuj chi' maňxa yelc'och eb' in choňab' chi' d'a eb', maňxo naciónoclaj yaj d'a yol sat eb'. 25 A in Jehová in in b'onac jun in trato yed' c'ualil yed' d'ac'valil. Svalani chajtil tz'aj sb'ey satchaaň yed' sat lum tic, max q'uexmajlaj. 26 Aňejtona' malaj pax b'aq'uiň ol q'uexmaj in trato yed' eb' yiňtilal Jacob yed' pax eb' yic viň in checab' aj David. Yovalil ol in siq'uelta junoc yiňtilal viň, ol yac'an reyal d'a yib'aň eb' yiňtilal Abraham, Isaac yed' Jacob. Ol vic'xichaaň eb', yujto te ay voq'uelc'olal d'a eb', xchi Jehová.

34

A tas ix alchaj d'a viňaj rey Sedequías

1 Ayic van yac'an oval viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia d'a Jerusalén yed' d'a juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil, yed'nac masanil eb' soldado viň yed' masanil juntzaň nación aycan d'a yalaň smandar viň, ata' ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic, ix yalan icha tic: 2 A in Jehová e Diosal in sval d'ayach, b'at al d'a viňaj Sedequías sreyal Judá: Icha tic yalan Jehová: Ol vac'och jun choňab' tic d'a yol sc'ab' viň sreyal Babilonia, ol yac'och sc'ac'al viň. 3 A ach tic maňxo ol yal-laj el lemnajoc, ol ach yamchaj yuj eb', ol ach yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viňaj Nabucodonosor chi', ol il-laj och a sat yed' viň, ol ach lolon yed' viň, ol ach yic'anb'at viň d'a Babilonia chi'. 4 Yuj chi' ach Sedequías, ab' val tas ol val a in Jehová in tic: Maň ol ach miljoccham d'a q'uen espada. 5 Junc'olal ol aj a chami. A in Jehová in svac' in ti' to icha yutejnac eb' anima sňusan incienso ayic

smucchajnac eb' a mam icham, aton eb' ochnac reyal ayic manto ach och a ach tic, icha chi' ol aj sn̈uschaj incienso chi' ayic ol ach mucchajoc. Ol oc' eb' uuj, ol yalan eb' icha tic: Ay, ix cham viñ co reyal, xcham eb', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

6 Ix valan masanil juntzañ tic d'a viñaj rey Sedequías d'a Jerusalén, 7 yacb'an a eb' soldado yic Babilonia ayxo och eb' yac'an oval d'a choñab' Jerusalén tic, d'a Laquis yed' d'a Azeca. A d'a yol yic Judá axoñej juntzañ choñab' chi' vach' yajoch smuroal manto ac'ji ganar yuj eb' soldado yic Babilonia chi'.

A eb' israel ayoch checab'oc‘R’ix ac'jiel eb' d'a libre

8 Ix lajvi chi' ix lolonxi Jehová d'ayin Jeremías in tic, ayic toxo ix yac' jun strato viñaj Sedequías yed' eb' cajan d'a Jerusalén, yic tz'ac'jiel eb' ayoch checab'oc d'a libre. 9 Icha tic ix aj jun trato chi': Masanil eb' israel ayoch checab'oc d'a eb' yetchoñab', tz'ac'jiel eb' d'a libre, vach'chom vinac, vach'chom ix, yic mañxa junoc yetchoñab' eb' tz'ochcan schecab'oc. 10 Masanil eb' yajal yed' masanil eb' anima, ix scha sc'ol jun trato chi' eb'. Icha chi' ix aj yac'anel eb' schecab'vum eb' chi' d'a libre. Mañxa junoc eb' tz'ac'ji pural yac'an servil junocxo yetchoñab'. 11 Ix lajvi chi' ix sq'uexanxi spensar eb' ix actanel eb' schecab' chi', yuj chi' ix yac'xi pural eb' yochxi eb' schecab'oc.

12 Yuj chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 13 A in Jehová e Diosal in, vac'naccan jun in trato yed' eb' e mam eyicham ayic vic'annaquelta eb' d'a Egipto, b'aj ayoch eb' checab'oc. Valnac d'a eb' d'a yictax chi' 14 to d'a junjun yuctaquil ab'il syaq'uel eb' schecab' eb' d'a libre, aton eb' eyetisraelal schoñnacoch sb'a d'a eb', yac'annac servil eb' vaqueoc ab'il. Palta a eb' e mam eyicham chi', maj scha yab' eb' tas valnac, maj sc'anab'ajej eb'. 15 Icha pax chi' ix eyutej e b'a a ex tic. Palta ix e q'uex e b'eyb'al, yujto van e c'ulan tas scha in c'ool, yujto ix eyaq'uel eb' eyetchoñab' ayoch e checab'oc d'a libre. Ix eyac'an e ti' d'a jun trato ix e b'o d'a vichañ, aton d'a yol in templo vicn̈ej yaji. 16 Ix lajvi chi', ix e q'uexanxi e b'eyb'al, ix in e patiquejcaneli. Ix eyac'anxi pural eb' e checab' chi' ex yac'anxi servil, vach'chom toxo ix eyaq'uel eb' d'a libre. 17 Yuj chi', a in Jehová in svala': Maj e c'anab'ajej tas ix vala', maj eyaq'uel eb' eyetchoñab' d'a libre. Yuj chi', a in Jehová in svala' to ol vac'b'at oval, vejel yed' ilya d'a eyib'añ. Ol xiv masanil nación ayic ol yab'an eb' tas ol ex vutej.

18-19 A eb' yajal d'a Judá yed' d'a Jerusalén, eb' tz'ac'an servil d'a palacio, eb' sacerdote yed' masanil eb' anima cajan ta', ix sb'o jun strato eb' d'a vichañ. Chapoj ix yutej jun noc' quelem vacax eb', ix lajvi chi' ix b'eyec' eb' d'a scal noc'. Palta elañchamel ix spatiquejel jun trato b'aj ix yac' sti' eb' chi'.

Icha ix yutej noc' vacax chi' eb', icha chi' ol vutej eb'. 20 Ol vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool, ol miljoccham eb' yuj eb'. A noc' ostoc yed' noc' chium noc' ol chianb'at snivanil eb'. 21 Ol vac'och viñaj Sedequías sreyal Judá yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, eb' snib'ejtaxon smilancham eb'. Ol ac'joc ganar eb' yuj eb' viñ soldado aj Babilonia, vach'chom toxo ix actajcan eb' yuj eb'. 22 Palta a in Jehová in svala': Ol vic'xicot eb' d'a jun choñab' tic, ol yac'an oval eb' d'ay. Ol ac'joc ganar yuj eb', ol sn̈usancantz'a eb'. Axo juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, ol vac'can tz'inan, mañxa junoc anima ol can cajan d'ay, xchi Jehová.

35

A viñaj Jeremías yed' eb' yiñtilal viñaj Recab

1 Ayic ayoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ixic b'aj ayec' eb' yiñtilal viñaj Recab, tzach lolon yed' eb'. Tzic'anb'at eb' d'a junoc cuarto d'a in templo, tzac'an vino yuc' eb', xchi d'ayin. 3 Yuj chi' ix b'at in sayec' viñaj Jaazanías yuninal junxo viñaj Jeremías, yixchiquin viñaj Habasinías. Ix vic'b'at viñ yed' eb' yuc'tac yed' pax eb' yuninal eb' yed' masanil eb' yiñtilal viñaj Recab

cajan ta'. 4 Ix vic'b'at eb' d'a stemplo Jehová, d'a jun cuarto yic eb' yuninal viñaj Hanán yuninal viñaj Igdalías, aton viñ ay yelc'och Dios d'ay. A jun cuarto chi', junñej yaj yed' yic eb' yajal yaj d'a templo chi'. A d'a yib'añ scuarto viñaj Maasías yuninal viñaj Salum ata' ay, aton viñ yajalil eb' stañvumal templo. 5 Ix vac'an juntzañ xalu yed' vaso b'ud'an yed' vino d'a eb', ix valan d'a eb': Uq'uec jab'oc vino tic, xin chi d'a eb'.

6 Ix tac'vi eb' d'ayin icha tic: A oñ tic, max cuc'laj vino tic, yujto a viñaj Jonadab yuninal viñaj Recab, aton viñ co mam quicham a oñ tic, a viñ ac'annaccan yovalil to max cuc' vino. Añejtona' eb' quiñtilal max yal-laj yuc'an eb'. 7 Yac'annac pax yovalil viñ to max co b'o co pat, max cavej cavb'en, max cavej pax co uva. Yalannac pax viñ d'ayoñ to añej d'a yoltac mantiado tzoñ aji, ichañej chi' ol aj quec' d'a masanil tiempo d'a sat lum b'aj eq'uelb'añej quec' tic. 8 A oñ tic, van co c'anab'ajan tas yalnaccan viñ co mam quicham aj Jonadab chi'. Yuj chi' malaj b'aj scuc' vino tic, ma eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal max yuc'laj eb'. 9 Malaj co pat sco b'o'o, malaj te' uva scavej, malaj co lum b'aj syal cavan cavb'en. 10 Añej d'a yoltac mantiado tzoñ aji, van co c'anab'ajan tas yalnaccan viñ co mam quicham chi'. 11 Palta axo yic ix javi viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a jun nación tic, ix oñ el elelal. Ix co naani to vach' tzoñ jacan d'a Jerusalén tic, yujto oñ el d'a eb' soldado caldeo yed' d'a eb' soldado aj Siria. Yuj chi' ayoñec' cajan d'a Jerusalén tic, xchi eb' yiñtilal viñaj Recab.

12 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'ayin Jeremías in tic icha tic: 13 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, sval d'ayach, ixic b'at al d'a masanil eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén to sc'ayb'ej val jun c'ayb'ub'al tic eb', yic sc'anab'ajan in checnab'il eb'. 14 A eb' yiñtilal viñaj Jonadab yuninal viñaj Recab chi', sc'anab'ajej val eb' tas yalnaccan smam yicham eb' chi'. Max yuc' vino eb' masanto ticnaic. Añeja' sc'anab'ajan eb', max yuc'laj eb'. Ichin pax ta', tzijtum el ix vac' in checnab'il d'ayex, palta max in e c'anab'ajej. 15 Tzijtum eb' in checab' ix in checb'at d'ayex yic syal eb' to tzeyactejcan e chuc b'eyb'al yed' e chuc pensaril. Tzin chec yal eb' to max eyaq'uem e b'a d'a juntzañ comon dios, ma eyoch ejmelal d'ay, yic vach' tzex cajnajñej d'a lum luum vac'nac d'a eb' e mam eyicham yed' d'ayex. Palta junelñej max e cha eyab'i, max in e c'anab'ajej. 16 A eb' yiñtilal viñaj Jonadab chi', sc'anab'ajej eb' tas yalnac smam yicham chi', a exxo tic, junelñej max in e c'anab'ajej. 17 Yuj chi' a in val Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval icha tic: Ol vac'b'at juntzañ yaelal alb'ilxo vuj d'a eyib'añ e masanil ex cajan ex d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic. Yujto ix ex in cacha', palta maj e c'anab'ajej. Ix in avaj d'ayex, palta maj ex tac'voc d'ayin, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

18 Ix valanxi d'a eb' yiñtilal viñaj Recab chi': A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alani: Yujto tze c'anab'ajej tas yalnaccan viñ e mam eyicham chi', 19 yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, a in svala': Malaj b'aq'uiñ ol satel yiñtilal viñaj Jonadab chi' in yac'an servil, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

36

Ix avtaj tas ix yal Dios d'a viñaj Jeremías

1 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Joacim, yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ix lolon Jehová d'ayin ix yalan icha tic: 2 Ic'cot junoc b'aj tzach tz'ib'ani. Tza tz'ib'an masanil tas ix val d'a yib'añ Israel yed' d'a yib'añ Judá yed' d'a yib'añ masanil nación, yictax ix in chaanel yich valan d'ayach d'a stiempoal viñaj Josías masanto ticnaic. 3 Talaj ayic ol yab'an eb' aj Judá, yuj juntzañ yaelal tzin na' d'a yib'añ eb' tic, ol yactancan schucal b'eyb'al eb', yic icha chi' ol aj vac'an nivanc'olal smul eb', xchi Jehová.

4 Ix vavtancot viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías. Ix valan d'a viñ masanil tas ix yal Jehová d'ayin, ix stz'ib'ancan viñ. 5 Ix lajvi chi' ix valan d'a viñ icha tic: Ilnab' val tas vaji, tzin cachjioch vaan in b'at d'a stemplo Jehová. 6 Yuj chi', ayic ol javoc sc'ual tzec'ojc'olal junelxo, tzach b'at d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' ol avtej tas ix in chec a tz'ib'ej

tic, yic vach' a masanil eb' aj Jerusalén yed' masanil eb' cajan d'a yol yic Judá ol javoc d'a tic, ol yab' slolonel Jehová eb'. 7 Talaj syalxi sb'a eb' anima tic d'a Jehová chi', syactancan schucal b'eyb'al eb'. Yujto nab'ilxo yuj Jehová to te nivan yoval sc'ool ol yac'cot d'a yib'añ juntzañ anima tic, xin chi d'a viñaj Baruc chi'. 8 Ix sc'ulan viñaj Baruc chi' masanil tas ix val chi' d'ay. Ix b'at viñ d'a stemplo Jehová, ix yavtan slolonel Jehová chi' viñ, aton tas ix stz'ib'ej viñ chi'.

9 A d'a sb'aluñil uj d'a yoil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ata' ix sna viñaj Joacim chi' to a eb' anima cajan d'a Jerusalén yed' juntzañxo eb' ix cot d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yovalil tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal d'a yichañ Jehová. 10 Axo viñaj Baruc ix avtan tas ix in chec stz'ib'ej, yic syab' masanil anima. A d'a jun amac' chaañ yajq'ue d'a stemplo Jehová d'a stz'ey jun ac' puerta b'aj ay scuarto viñaj Gemarías viñ tz'ib'um, viñ yuninal viñaj Safán, ata' ix yavtej viñ.

Ix avtaj tas tz'ib'ab'il yab' eb' ay yopisio

11 A viñaj Micaías yuninal viñaj Gemarías, yixchiquin viñaj Safán, ix yab' viñ masanil slolonel Jehová ix yavtej viñaj Baruc chi'. 12 Yuj chi' ix b'at viñ d'a spalacio viñ rey, d'a scuarto viñ tz'ib'um, b'aj molanec' eb' viñ nivac yopisio: Aton viñaj Elisama tz'ib'um, viñaj Delaía yuninal viñaj Semaías, viñaj Elnatán yuninal viñaj Acbor, viñaj Gemarías yuninal viñaj Safán, viñaj Sedequías yuninal viñaj Ananías yed' masanil eb' ayoch d'a yopisio chi'. 13 Ix yalan viñaj Micaías chi' masanil tas ix yab' yuj tas tz'ib'ab'il yuj viñaj Baruc chi', ayic ix yavtan viñ d'a yichañ eb' anima. 14 Axo eb' viñ nivac yopisio chi' ix checanb'at viñaj Jehudí yuninal viñaj Netanías, yixchiquin viñaj Selemías yiñtilal viñaj Cusi, yic b'at yalan viñ d'a viñaj Baruc chi', yic syic'cot tas tz'ib'ab'il chi' yuj viñ, aton jun ix yavtej viñ d'a yichañ eb' anima. Yuj chi' ix yic'cot jun b'aj tz'ib'ab'il chi' viñaj Baruc chi' d'a yichañ eb' viñ. 15 Ix yalan eb' viñ icha tic:

—Emañ c'ojan, tzavtan cab'i tas ix a tz'ib'ej chi', xchi eb' viñ.

Ix yavtan viñ. 16 A val yic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix xiv eb' viñ, ix och q'ueljab' eb' viñ d'ay junjun, ix yalan eb' viñ icha tic d'a viñ:

—Yovalil ol cal juntzañ tic d'a viñ rey, xchi eb' viñ.

17 Ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Al d'ayoñ, ¿tas ix utej a tz'ib'an juntzañ tic? ¿Am viñaj Jeremías ix alan d'ayach? xchi eb' viñ.

18 Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Aton viñaj Jeremías ix alan d'ayin, ix in tz'ib'ancan yed' tinta, xchi viñ.

19 Ix yalan eb' viñ icha tic:

—B'at c'ub'ejel a b'a yed' viñaj Jeremías chi', malajocab' mach tz'ojtacaneli b'aj tzex c'ochi, xchi eb' viñ.

A viñaj Joacim ix ñusantz'a tas tz'ib'ab'il

20 Ix yac'ancan tas tz'ib'ab'il eb' viñ ay yopisio chi' d'a scuarto viñaj Elisama viñ tz'ib'um, ix b'at yalan masanil juntzañ chi' eb' viñ d'a viñ rey d'a yamaq'uil spalacio. 21 Ix lajvi chi' ix checjib'at viñaj Jehudí yuj viñ rey chi' yic b'at yic'ancot viñ tas tz'ib'ab'il yuj viñaj Baruc chi', jun ix can d'a scuarto viñaj Elisama. Ayic ix javi viñ yed'oc, ix yavtan viñ d'a yichañ viñ rey chi' yed' d'a yichañ masanil eb' ay yopisio chi', oyanec' eb' smaclan yab'i. 22 Yujto sb'aluñil uj yoch jun ab'il chi', yuj chi' ayec' viñ rey d'a scuarto b'aj tz'aj d'a stiempoal siic. Axo d'a yichañ viñ ayoch jun yed'tal tzac'ac', chac xeinac yaj te' d'a yool. 23 Ayic ix lajvi yavtan viñaj Jehudí oxe', ma chañe' macañ tz'ib'ab'il chi', ix scotac polanb'at viñ rey juntzañ toxo ix avtaj chi' yed' jun pol-lab' sc'an eb' tz'ib'um. Ix yac'anoch viñ d'a yol c'ac' chi'. Icha chi' ix aj sñusantz'a masanil tas tz'ib'ab'il chi' viñ. 24 Vach'chom ix yab' viñ rey yed' eb' ayec' chi' yed' viñ tas ix yal jun tz'ib'ab'il chi', palta maj xiv jab'oc eb', maj sch'oxel scusc'olal eb' yuuj. 25 A viñaj Elnatán, viñaj Delaía yed' viñaj Gemarías ix tevi eb' viñ d'a viñ rey chi' yic max sñustz'a viñ, palta maj schalaj yab'

viñ tas ix yal eb' viñ. 26 Toñej ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Jerameel yiñtilal eb' rey, d'a viñaj Seraías yuninal viñaj Azriel yed' d'a viñaj Selemías yuninal viñaj Abdeel, yic tzin ic'jicot a in Jeremías in tic yed' viñ in tz'ib'um aj Baruc chi'. Palta a Jehová oñ c'ub'aneli.

Juntzañxo tas ix schec viñaj Jeremías tz'ib'chajoc

27 Ayic toxo ix sñustz'a tas tz'ib'ab'il viñ rey chi', aton juntzañ lolonel ix in chec stz'ib'ej viñaj Baruc, ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 28 Ic'cot junocxo b'aj ol a tz'ib'ejxi juntzañ lolonel ix ac' tz'ib'chaj d'a sb'ab'elal chi', aton ix sñustz'a viñaj Joacim sreyal Judá. 29 Tzalan pax juntzañ lolonel tic d'a viñ rey chi' icha tic: Icha val tic yalan Jehová: A ach tic, ix a ñustz'a tas tz'ib'ab'il, ix a tuman pax viñaj Jeremías, yujto ix stz'ib'ej viñ to ol javoc viñ sreyal Babilonia ul satel jun nación tic, mañxa junoc anima, ma junoc noc' noc' ol canoc. 30 Yuj chi' a in val Jehová in sval d'ayach ach Joacim sreyal Judá, malaj junoc iñtilal ol canñej d'a sdespacho viñaj David. A a nivanil ol can telan d'a yoc c'u yed' d'a scal sical d'ac'valil. 31 A ach tic yed' iñtilal yed' pax eb' ayoch yajalil ed'oc, ol vac'och yaelal d'a eyib'añ yuj e mul. Ol ja d'a yib'añ eb' aj Jerusalén yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a Judá juntzañ yaelal toxo ix valcan tic, aton juntzañ maj e cha eyab'i, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

32 Ix lajvi chi', ix vic'anxicot junxo b'aj stz'ib'chaj tastac, ix vac'an d'a viñaj Baruc viñ in tz'ib'um, ix stz'ib'an viñ tastac ix vala', aton tastac tz'ib'ab'il d'a juntzañ ix sñustz'a viñaj rey Joacim chi'. Ayto pax stz'acub' tas valnac chi' ix tz'ib'aji.

37

A tas ix sc'an viñaj Sedequías‘R’d'a viñaj Jeremías

1 Ix ac'jioch viñaj Sedequías yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. A viñ ix ochcan sq'uexuloc viñaj Jeconías yuninal viñaj Joacim. 2 Añejtona' viñaj Sedequías chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc yed' pax masanil eb' yetchoñab' viñ, maj sc'anab'ajej slolonel Jehová eb' ix schec val a in Jeremías in tic, a in schecab' in Dios.

3 A viñaj rey Sedequías chi' ix checancot viñaj Jucal yuninal viñaj Selemías yed' viñaj sacerdote Sofonías yuninal viñaj Maasías, yic tzul in yilan eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'ayin icha tic: Lesalvañ d'a Jehová co Diosal cuuj, xchi eb' viñ. 4 Ayic chi' manto in ac'jioch d'a preso, yuj chi' libre to in b'eyec' d'a scal eb' anima. 5 A eb' soldado aj Babilonia oyanoch eb' d'a spatic Jerusalén tic, palta d'a jun tiempoal chi', ix yab' eb' to van scot eb' soldado viñ sreyal Egipto d'a schoñab', yuj chi' ix el eb' d'a Jerusalén.

6 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix schecan val d'a eb' viñ ix checjicot chi' d'ayin icha tic: 7 Alec d'a viñ sreyal Judá, viñ ix ex checancot ul e c'anb'ej d'ayin, a eb' soldado viñ sreyal Egipto ix cot colval eyed'oc eyalani, palta ol meltzaj eb' d'a Egipto. 8 Yuj chi', ol cotxoc eb' aj Babilonia chi' yic tzul yac'an oval eb' yed' Jerusalén tic, ol ac'joc ganar jun choñab' tic yuj eb', ol yac'ancanoch sc'ac'al eb'. 9 Ix yalanxi Jehová icha tic: Mañ eyac' musansatil e b'a, tzeyalani to toxo ix el eb' soldado aj Babilonia d'a e cal, yujto mañ ichaoc ta' yaji. 10 Vach'chom ol eyac' ganar eb' soldado van yac'an oval eyed' chi', yuj chi' axoñej eb' lajvinac ol can d'a scampamento eb', palta ol q'uex vaan eb', ol yac'anoch c'ac' eb' d'a jun e choñab' tic, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

Ochnac viñaj Jeremías d'a preso

11 Ayic ix el eb' soldado Babilonia d'a Jerusalén, yujto ix yab' eb' to vanxo sjavi eb' soldado viñ sreyal Egipto, 12 vanxo velta a in Jeremías in tic d'a yol choñab' chi', yic tzin b'atcan d'a yol yic Benjamín, yic sb'at in chaan in macb'en d'a eb' ayto vuj in b'a yed'oc valani. 13 Ayic in c'och d'a spuertail b'aj sb'at b'e d'a yol yic Benjamín chi', ata' ay jun viñ scuchan Irías yuninal viñaj Selemías, yixchiquin viñaj Hananías, yajal yaj viñ d'a eb' stañvan puerta chi'. A jun viñ chi' in yamanoch vaan, yalan viñ d'ayin icha tic:

—A ach tic, vanxo och yed' eb' aj Babilonia, xchi viñ.
14 In tac'vi d'a viñ icha tic:
—Maay, malaj in tzin och yed' eb' aj Babilonia chi', xin chi d'a viñ.
Palta maj scha yab' viñ, añej to in yic'b'at viñ d'a yichañ eb' viñ yajal. 15 Cot yoval eb' viñ yajal chi' d'ayin, in schecan mac'joc eb' viñ, b'at in yac'anoch eb' viñ d'a preso d'a spat viñaj Jonatán, viñ tz'ib'um. A spat viñ chi' och presoal yuj eb'. 16 Yuj chi', in canñej d'a preso d'a jun cuarto b'ob'il d'a yol luum. Nivan tiempo in can ta'.
17 Axo viñaj rey Sedequías in ac'an ic'joccot d'a spalacio. Ayic in c'och d'a yichañ viñ rey chi', sc'anb'an viñ d'ayin d'a elc'altac icha tic:
—¿Ay am junoc slolonel Jehová tzal d'ayin? xchi viñ.
In tac'vi d'a viñ icha tic:
—Ay toni. Icha val tic yalani: A ach tic mamin rey, ol ach ac'jococh d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia, xin chi. 18 Añejtona' in c'anb'ej d'a viñaj Sedequías chi' icha tic: ¿Tas in mul ix och d'ayach mamin rey yed' d'a eb' ayoch yajalil ed'oc yed' pax d'a eb' anima, yuj chi' ix in a chec ac'jococh d'a preso? 19 ¿Tas ix aj yelc'och slolonel juntzañ eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, eb' ix alani to mañ ol javoc viñ sreyal Babilonia yac' oval yed' jun choñab' tic? 20 Axo ticnaic jun mamin rey, a tas ol in c'an d'ayach, comonoc tzac' d'ayin: Mañxo in a cha ic'jocb'at d'a spat viñaj Jonatán, viñ tz'ib'um, axo talaj tz'aji tzin cham ta'.
21 Yuj chi', yalan viñaj rey Sedequías chi' to tzin can d'a jun yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvan palacio chi', axo d'a junjun c'u tz'ac'ji junjun pan d'ayin, smanji d'a eb' b'oum pan. Ichañej chi' aji, yacb'an ayto ixim pan chi' d'a yol choñab' chi'. Icha chi' aj in canñej d'a amac' chi'.

38

Ix ac'jiem viñaj Jeremías d'a yol R'jun jul yed'tal a'

1 A viñaj Sefatías yuninal viñaj Matán, viñaj Gedalías yuninal viñaj Pasur, viñaj Jucal yuninal viñaj Selemías yed' viñaj Pasur yuninal viñaj Malquías, a eb' viñ tic, ix yab' eb' viñ tas ix val d'a yichañ eb' anima ayic ix valani: 2 A Jehová tz'alan icha tic: A mach ol can d'a yol choñab' tic, ol cham yuj oval, yuj vejel, ma yuj ilya. Axo mach ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia, a eb' chi' ol colchaj eb', mañ ol chamlaj eb'. 3 Ol vac'och jun choñab' tic d'a yol sc'ab' eb' soldado viñ sreyal Babilonia. Ol ac'joc ganar jun choñab' tic yuj eb', xchi Jehová, xin chi.
4 Yuj chi' ix yal eb' viñ yajal chi' d'a viñ rey chi' icha tic:
—Chec miljoccham jun vinac tic, yujto schab'axq'ue sc'ol eb' soldado aytoec' d'a yol choñab' tic yuj tas syal viñ, syac'an somchaj spensar eb' anima viñ. A jun vinac tic, mañoc svach'il eb' quetchoñab' tic say viñ, palta a co yaelal say viñ, xchi eb' viñ.
5 Ix tac'vi viñaj rey Sedequías chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Ichocab'ta', syalñej e c'ulan tas e gana d'a viñ, malaj jab'oc tas syal valan d'ayex, xchi viñ.
6 Yuj chi' ix in syaman eb' viñ, ix in yac'anem eb' viñ yed' jun lasu d'a yol jun yed'tal b'aj smolb'ej sb'a a a'. A jun chi', yic viñaj Malquías yuninal viñ rey chi'. A d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvan palacio, ata' ay. A d'a yol jun chi' mañxalaj a a' chi', axoñej lum soc'om ay. Yuj chi' ayic ix in emc'och chi', ix in b'atcan d'a scal lum soc'om chi'.
7 Ayic c'ojan em viñ rey chi' d'a spuertail b'aj sb'at b'e d'a yol yic Benjamín, ix yab'an viñaj Ebed-melec to toxo ix in ac'jiem d'a yol jun yed'tal a' chi'. A jun viñ vinac chi' aj Etiopía viñ, ay yopisio viñ d'a spalacio viñ rey chi'. 8 Ix elta viñ d'a yol palacio chi', ix yalan viñ d'a viñ rey chi' icha tic:
9 —Mamin rey, te chuc tas ix sc'ulej juntzañ vinac tic d'a viñaj Jeremías schecab' Dios. Ix yaq'uem viñ eb' viñ d'a yol jun yed'tal a' jul yich. Ata' ol cham viñ yuj vejel, yujto mañxalaj tas svaji d'a yol choñab' tic, xchi viñ.

10 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Ebed-melec chi' icha tic:
—Ic'b'at junoc 30 eb' viñ vinac tic, b'at eyic'anq'ueta viñaj Jeremías chi' d'a jun jul chi', yacb'an manto cham viñ, xchi viñ. 11 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Ebed-melec chi' yed' eb' viñ d'a jun cuarto ay d'a yalañ b'aj sic'chaj tastac yic palacio, ix b'at yic'ancot juntzañ c'atac c'apac eb' viñ. Ix yac'anem c'apac eb' viñ yed' jun lasu d'ayin. 12 Ix yalan viñ d'ayin icha tic:
—Ac'och juntzañ c'apac chi' d'a yalañ a c'ab' yic vach' max ach lajvi yuj ch'añ lasu tic, xchi viñ.
Icha chi' ix vutej. 13 Ix yac'anem ch'añ lasu chi' eb' viñ, ix in yic'anq'ueta eb' viñ. Axo d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvan palacio ix in yactejcan eb' viñ.

Avtab'il viñaj Jeremías‘R'yuj viñaj Sedequías

14 Ix yalan viñaj rey Sedequías chi' to tzin ic'jib'at a in Jeremías in tic d'a yichañ viñ, masanto d'a yoxil spuertail templo. Ata' ix yal viñ d'ayin icha tic:
—Ay jun tas tzin c'anb'ej d'ayach, in gana to tz'acan ol aj a pacan d'ayin, xchi viñ.
15 Ix valan icha tic:
—Tato tzin pac d'ayach mamin rey, tzam in a chec miljocchamoc, tato svac' junoc razón d'ayach, tom ol a cha ab'i, xin chi.
16 Palta c'ub'eltac ix yac' sti' viñ d'ayin icha tic:
—D'a yichañ Jehová tz'ac'an co q'uinal svac' in ti' d'ayach to mañ ol ach in chec miljocchamoc, mañ ol ach vac'paxoch d'a yol sc'ab' eb' sgana ach smilanchamoc, xchi viñ.
17 Ix valanxi d'a viñ icha tic:
—A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'ayach icha tic: Tato tzac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' yajal yaj d'a eb' soldado viñ sreyal Babilonia, ol ach colchaj yed' masanil eb' cajan ed' d'a a pat, axo jun choñab' tic mañ ol ñusjoctz'aoc. 18 Tato mañ ol ac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' jun, ol yac' ganar jun choñab' tic eb', ol sñusantz'a eb'. A achxo tic mañ ol yal-laj a colan a b'a, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.
19 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Tzin xiv d'a eb' quetchoñab' toxo ix och yed' eb' aj Babilonia chi', talaj tzin ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb', ob'iltac am tzin yutej eb', xchi viñ.
20 Ix in tac'vixi, ix valan icha tic:
—Maay mamin rey, mañ ol ach ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb'. C'anab'ajej val slolonel Jehová sval tic d'ayach, yic vach' ol ach elc'ochoc, mañ ol ach chamoc. 21 Yujto toxo ix sch'ox Jehová d'ayin mamin rey tas ol ujoc tato mañ ol ac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' chi'. 22 Masanil eb' ix ix ol can d'a a palacio, yovalil ol ic'joquelta eb' ix, ol ac'chajoch eb' ix d'a yol sc'ab' eb' yajal soldado yic viñ sreyal Babilonia chi'. Ol b'uchvaj eb' ix d'ayach icha tic:
A eb' amigo, toñej ix ach yac' musansatil eb', yuj chi' ix ach ac'ji ganar. Ix ach actajcan yuj eb' d'a cal soc'om, ix el eb' d'ayach, xcham eb' ix.
23 —Mamin rey, masanil eb' ix etb'eyum yed' eb' uninal, ol ac'jococh eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi'. A achxo jun, mañxo ol yal el d'a yol sc'ab' eb'. Palta to ol ach ac'jococh d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi', ol yac'anoch sc'ac'al jun choñab' tic eb', xin chi d'a viñ rey chi'.
24 Ix tac'vixi viñ d'ayin icha tic:
—Tato tza nib'ej max ach chami, malaj junoc mach b'aj tzal jun tic. 25 Tato syojtaquejel juntzañxo eb' yajal to ix ach lolon ved'oc, ol javoc eb', ol sc'anb'an eb' tas ix al d'ayin yed' tas ix val d'ayach. Ol yal eb' d'ayach to mañ ol ach smilcham eb' tato tz'acan ol al d'a eb'. 26 Palta ol al d'a eb' to toñej tzach tevi d'ayin yic maxtzac ach b'at preso d'a spat viñaj Jonatán yic max ach cham ta', xchi viñ rey chi' d'ayin.
27 Ichaton chi' ix aji. Masanil eb' viñ yajal chi' ix b'at in ilani, ix sc'anb'an eb' viñ d'ayin. Icha val ix aj yalan viñ rey chi' d'ayin, icha chi' ix vutej valan d'a eb' viñ. Yuj chi' ix yactej

eb' viñ sc'anb'an d'ayin, yujto malaj junoc mach ix ab'an tas ix val yed' viñ rey chi'. 28 Yuj chi' ix in canñej d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal palacio masanto ix ac'ji ganar Jerusalén.

39

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(2R 24.20—25.21; 2Cr 36.17-21; Jer 52.3-30)

1 Ayic slajuñil uj yic sb'aluñil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal d'a Judá, ata' ix javi viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado, ix yoymitan Jerusalén eb'. 2 Ayic sb'aluñil c'ual yoch schañil uj yic 11 ab'il yoch viñaj Sedequías chi' reyal, ata' ix smaq'uel amnaj smuroal choñab' chi' eb' soldado chi'. 3 Ata' ix och masanil eb' yajal soldado yic viñ sreyal Babilonia chi'. A d'a jun puerta ay d'a snañal choñab' chi', ata' ix ajec' eb'. A eb' viñ nivac yajal chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Nergal-sarezer, viñaj Samgar-nebo, viñaj Sarsequim yed' pax junxo viñ scuchan Nergal-sarezer.

4 Ayic ix yilan viñaj rey Sedequías yed' eb' soldado tas van yuji, ix b'at eb' elelal d'ac'valil. A d'a scal te' yavb'en te' eb' rey, ata' ix el eb', ix elc'och eb' d'a jun puerta ay d'a scal chab' muro. Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a yol b'e sc'och d'a spañanil sti' a' Jordán. 5-6 Palta ix och eb' soldado yic Babilonia chi' d'a spatic eb', ix yamchaj viñaj Sedequías chi' yuj eb' d'a spañanil Jericó. Ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj rey Nabucodonosor d'a choñab' Ribla d'a yol smacb'en Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. Ix schecan viñ miljoccham eb' yuninal viñaj Sedequías chi' d'a yichañ yed' masanil eb' nivac vinac yaj d'a Judá. 7 Ix schecanpax viñ ic'jiq'ueta yol sat viñaj Sedequías chi', stzec'chaj pax viñ d'a q'uen cadena yic tz'ic'jib'at viñ d'a Babilonia.

8 Axo eb' soldado Babilonia chi' ix ac'anoch sc'ac'al spalacio viñ yed' masanil pat ay d'a Jerusalén chi'. Ix smac'anem lañnaj smuroal jun choñab' chi' eb'. 9 Axo viñaj Nabuzaradán yajal d'a eb' stañvumal viñ sreyal Babilonia chi', ix yic'b'at masanil eb' aj Judá viñ d'a Babilonia chi', aton eb' ixto can d'a yol choñab' chi' yed' eb' ix yac'och sb'a yed' eb' aj Babilonia chi' yed' masanil eb' anima. 10 Axoñej juntzañ eb' meb'a' ix yactejcan viñ d'a yol yic Judá chi', aton eb' malaj jab'oc tas ay d'ay. Ix ac'chaj lum luum b'aj avab'il te' uva d'a eb' yed' juntzañxo te' avb'en te'.

Ix ac'jiel viñaj Jeremías d'a libre

11 A viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix yal viñ d'a viñaj Nabuzaradán yajal d'a eb' stañvumal viñ rey chi' yuj tas tzin aj a in Jeremías in tic, ix yalan viñ icha tic: 12 Ic'b'at viñ tic, tza tañvan viñ, mañ ixtej viñ, masanil tas sc'an viñ, tzac' d'a viñ, xchi viñ rey chi'. 13 Yuj chi' a viñaj Nabuzaradán yed' viñaj Nabusazbán yed' pax viñaj Nergal-sarezer yed' juntzañxo eb' viñ ay yopisio yed' viñ sreyal Babilonia chi', 14 ix in schec ic'jielta eb' viñ d'a yamaq'uil b'aj ayin och preso chi'. Ix in yac'ancanoch eb' viñ d'a yol sc'ab' viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán, yic tzin yac'an meltzaj viñ d'a in pat. Icha chi' ix aj in can cajan d'a scal eb' vetchoñab'.

Slolonel Jehová d'a viñaj Ebed-melec

15 Ayic ayintoec' d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal palacio chi', ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 16 Ixic d'a viñaj Ebed-melec aj Etiopía, tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel, a tz'alan icha tic: Ol vaq'uelc'och tas valnaccan d'a spatic jun choñab' tic. Ol javoc yaelal, mañoc vach'ilal. Ayic ol elc'och juntzañ chi' ol il val yed' a sat. 17 A in Jehová in svala' to ol ach in tañvej yic vach' mañ ol ach och d'a yol sc'ab' juntzañ anima b'aj tzach xiv chi'. 18 A in val svala' to ol ach in colel d'a yol sc'ab' eb', yuj chi' mañ ol ach miljocchamoc, yujto ayoch a pensar d'ayin, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.

40

Ix can viñaj Jeremías yed' viñaj Gedalías

1 Ix lolon Jehová d'ayin ayic toxo ix in actajel d'a Ramá yuj viñaj Nabuzaradán yajal
d'a eb' stañvumal viñ sreyal Babilonia. Ix yil viñ to tzec'an in d'a q'uen cadena, ay in och
d'a scal eb' aj Jerusalén yed' eb' aj Judá, eb' van yic'jib'at d'a Babilonia.
2 Ix in yic'anelta viñ, ix yalan viñ d'ayin icha tic: A Jehová a Diosal ix alani to ol yac'cot
jun nivan yaelal tic d'a yib'añ jun choñab' tic. 3 A ticnaic toxo ix yaq'uelc'och tas ix yal
chi'. Ix yac'cot juntzañ tic d'a eyib'añ, yujto maj e c'anab'ajej tas ix yala'. 4 A ticnaic,
ol viq'uel q'uen cadena tic d'ayach. Tato a gana tzach b'at ved' d'a Babilonia, syala', a
in ol ach in ya ilej. Tato malaj a gana tzach b'at jun, canañ d'a tic. B'ecan yaj masanil
lum luum tic d'ayach, syal a sic'lan b'aj snib'ej a c'ol tzach cani, xchi viñ d'ayin. 5 Ayic
manto in tac'voclaj d'a viñ, ix yalanxi viñ icha tic: Vach' tzach meltzaj b'aj ayec' viñaj
Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán, aton viñ chi' ix yac'och viñ sreyal
Babilonia gobernadoral d'a Judá, tzach cajnaj yed' viñ d'a scal eb' etchoñab'. Syal pax a
b'at b'aj a gana, xchi viñ d'ayin. Ix lajvi chi' ix yac'an jun silab' yed' jab'oc vael viñ d'ayin,
ix yalan quil co b'a viñ d'ayin. 6 Icha chi' ix aj in b'atcan d'a viñaj Gedalías d'a choñab'
Mizpa. Ix in cajnaj yed' viñ d'a scal eb' anima ixto can yuj viñaj Nabucodonosor chi'.

Eb' ix och ajc'olal d'a viñaj Gedalías
(2R 25.23-24)

7 Ay eb' viñ yajalil eb' soldado aj Judá sc'ub'ejnaccanel sb'a d'a caltac te' d'a eb' soldado
aj Babilonia. Ix yab'an eb' viñ to a viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam ix ac'jioch
gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia chi'. A viñ ix och yajaliloc eb' viñ vinac, eb' ix
ix, eb' unin yed' eb' meb'a', aton eb' maj ic'jocb'atlaj d'a Babilonia chi'. 8 Yuj chi' ix b'at
eb' viñ yil viñ d'a Mizpa chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías, viñaj
Johanán yed' viñaj Jonatán, aton eb' viñ yuninal viñaj Carea, viñaj Seraías yuninal viñaj
Tanhumet yed' jayvañ eb' viñ yuninal viñaj Efai aj Netofa, viñaj Jezanías yuninal jun
viñ aj Maacat, ajun eb' viñ soldado eb' viñ yed'oc. 9 Ix yac'an sti' viñaj Gedalías d'a eb'
viñ, ix yalan viñ icha tic: Mañ ex xiv eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi'.
Cajnajañec d'a tic. Aq'uecoch e b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi' yic malaj tas ol
ex ic'anoc. 10 A in tic ol in can d'a Mizpa tic, yic vach' a in ol ex vac' checlaj d'a yichañ
eb' aj Babilonia chi', ayic ol javoc eb' d'a tic. A ex tic, molb'ejec sat te' uva yed' sat te'
avb'en te' yed' aceite. Icha chi' ol ex canñej d'a juntzañ choñab' toxo ix eyic' chi', xchi viñ
d'a eb' viñ. 11 Añejtona' jantac eb' aj Judá ayb'at d'a Moab, d'a Amón, d'a Edom yed' d'a
juntzañxo nación, ix yab'an eb' to ayto anima ix can yuj viñ sreyal Babilonia d'a Judá. Ix
yab'anpax eb' to a viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán ix ac'jioch
gobernadoral. 12 Masanil eb' sacleminac yajcanb'at chi', ix meltzajxi eb' d'a Judá. Ix javi
eb' sch'ox sb'a d'a viñaj Gedalías d'a Mizpa chi'. Ix lajvi chi' ix smolb'an sat te' uva eb'
yed' juntzañxo sat te' avb'en te'.
13 A viñaj Johanán yuninal viñaj Carea yed' juntzañxo eb' viñ yajal soldado ix can d'a
caltac te' chi', ix c'och eb' viñ d'a viñaj Gedalías d'a Mizpa chi', 14 ix yalan eb' viñ d'a viñ
icha tic:
—¿Ix am ab'i to a viñaj Baalis sreyal Amón ix checancot viñaj Ismael yuninal viñaj
Netanías yic tzach smilanchamoc? xchi eb' viñ.
Palta a viñaj Gedalías chi', maj schalaj viñ d'a eb' viñ. 15 Yuj chi' d'a c'ub'eltac ix yal
viñaj Johanán d'a viñaj Gedalías chi':
—Cha in b'ati yic b'at in milcham viñaj Ismael chi'. Malaj junoc mach ol ojtacaneloc
mach ix milancham viñ. ¿Tas yuj ol ach co cha smilcham viñ? Tato ol ach cham yuj viñ,
ol saclemcanb'at masanil eb' ayxoec' tic ed'oc, axom somchajb'at eb' toxo ix can d'a Judá
tic junelxo, xchi viñ.
16 Ix tac'vi viñaj Gedalías chi' d'a viñ icha tic:

—Maŋ a na' icha chi'. A tas tz'alchaj d'a spatic viŋaj Ismael chi', maŋ yeloclaj, xchi viŋ.

41

Ix miljicham viŋaj Gedalías
(2R 25.25-26)

1 A d'a yuquil uj ix b'at viŋaj Ismael yuninal viŋaj Netanías yed' lajuŋvaŋ soldado d'a
Mizpa yic b'at lolon eb' viŋ yed' viŋaj Gedalías chi', junŋej ix va eb' viŋ yed' viŋ. (A
viŋaj Ismael chi', yixchiquin pax viŋ viŋaj Elisama, yiŋtilal eb' viŋ rey, nivan yopisio
viŋ d'a viŋ sreyal Judá d'a yalaŋtaxo.) 2 Yacb'an van sva eb' viŋ, ix q'ue vaan viŋaj
Ismael yed' eb' viŋ lajuŋvaŋ ajun yed' chi', ix smilancham viŋaj Gedalías chi' eb' viŋ
d'a q'uen espada, aton viŋ ix ac'jioch gobernadoral d'a Judá yuj viŋ sreyal Babilonia.
3 Ix smilanpaxcham masanil eb' aj Judá yed' eb' soldado aj Babilonia ayec' yed' viŋaj
Gedalías viŋaj Ismael chi'.

4 Axo d'a junxo c'u, ayic toxo ix cham viŋaj Gedalías chi', manta mach tz'ojtacanel tas
ix uji chi', 5 ix c'och 80 eb' viŋ vinac spetoj d'a Siquem, d'a Silo yed' d'a Samaria. Toxo
ix sjoxel xil sti' eb' viŋ, tzilchimtac spichul eb' viŋ ayochi, axo snivanil eb' viŋ echentac
yaji, munil a eb' viŋ icha chi' ix yutej sb'a. Yed'nac ixim trigo eb' viŋ yed' incienso yic
syac' eb' viŋ silab'il d'a Jehová d'a templo. 6 A d'a Mizpa chi' ix elta viŋaj Ismael chi' ul
scha eb' viŋ, van stz'acan oc' sb'a viŋ, axo yic ix schalan sb'a viŋ yed' eb' viŋ, ix yalan viŋ
d'a eb' viŋ icha tic:

—Cotaŋec, ul ilec viŋaj Gedalías yuninal viŋaj Ahicam, xchi viŋ.

7 Palta aŋej yic ix c'och eb' viŋ vinac chi' d'a snaŋal choŋab' chi', ix miljicham eb' viŋ
yuj viŋaj Ismael chi' yed' eb' ajun yed' viŋ. Ix yumjicanb'at snivanil eb' viŋ d'a yol jun
nivan jul yed'tal a'. 8 Palta ay lajuŋvaŋ eb' viŋ d'a scal eb' viŋ van smiljicham chi' ix alan
d'a viŋaj Ismael chi':

—Maŋ oŋ a milchamoc, a oŋ tic ay ixim co trigo, ixim cebada, co aceite, ay pax noc' co
yal chab'. A juntzaŋ chi' c'ub'anel cuj d'a spatictaquel co choŋab', xchi eb' viŋ.

Yuj chi' majxo miljoccham eb' viŋ yuj viŋaj Ismael yed' eb' ajun yed' viŋ. 9 (A jun jul
b'aj ix ac'jiem snivanil eb' viŋ ix smilcham viŋaj Ismael chi', aton jun schecnac viŋaj rey
Asa joychajoc, yic scolannac sb'a viŋ d'a viŋaj Baasa sreyal Israel. A jun jul chi' te levan,
palta ix b'ud'ji yuj snivanil eb' anima ix smilcham viŋaj Ismael chi'.) 10 Ix yic'anb'at
eb' ix yisil viŋ rey viŋaj Ismael chi' yed' eb' anima ayec' d'a Mizpa chi', aton eb' ix ac'ji
staŋvej viŋaj Gedalías yuj viŋaj Nabuzaradán. Ix ic'jib'at eb' yuj viŋ, yic sb'atcan eb' d'a
yol smacb'en Amón presoal.

11 Axo yic ix yab'an viŋaj Johanán yuninal viŋaj Carea yed' eb' yajalil soldado ayec'
yed'oc, yuj jantac chucal ix sc'ulej viŋaj Ismael chi', 12 ix smolb'an masanil eb' soldado
eb' viŋ, ix b'at eb' viŋ yac' oval yed' viŋaj Ismael chi'. A b'aj ay jun nivan yed'tal a' d'a
Gabaón, ata' ix ilchaj viŋ yuj eb' viŋ. 13 Axo eb' van yic'jib'at icha presoal yuj viŋaj Ismael
chi', ayic ix yilan viŋaj Johanán chi' eb' yed' eb' viŋ yajalil eb' soldado ajun yed' viŋ, ix te
tzalaj eb'. 14 Ix meltzaj eb' smasanil, ix yac'anoch sb'a eb' yed' viŋaj Johanán chi'. 15 Palta
axo viŋaj Ismael chi' yed' vajxacvaŋxo eb' viŋ ajun yed'oc, ix el lemnaj eb' viŋ, ix b'atcan
eb' viŋ d'a yol yic Amón.

16 A viŋaj Johanán yed' eb' soldado chi' ix ic'anxicanec' eb' anima, ix coljipax eb' yuj eb'
viŋ, aton eb' cajan d'a Mizpa ix yic'b'at viŋaj Ismael chi' ayic ix lajvi smilancham viŋaj
Gedalías viŋ. A juntzaŋ eb' anima chi', ay eb' viŋ soldado, ay eb' ix ix, ay eb' unin, ay pax
eb' nivac yopisio. Aton eb' ix ic'jixicanec' d'a viŋaj Ismael d'a Gabaón 17-18 yic sb'at eb'
elelal d'a Egipto yujto xivnac eb' d'a eb' aj Babilonia, yujto ix miljicham viŋaj Gedalías,
viŋ ix sic'jioch gobernadoral yuj viŋ sreyal Babilonia yuj viŋaj Ismael. Ix b'atŋej eb',
masanto ix c'och eb' d'a Gerut-quimam, d'a slac'anil Belén. Ata' ix och vaan eb', yujto
van sb'at eb' d'a Egipto chi' yalani.

42

Ix sc'an slesal eb' anima d'a viñaj Jeremías

1 Masanil eb' viñ yajalil eb' soldado ajun yed' viñaj Johanán yuninal viñaj Carea yed'
pax viñaj Jezanías yuninal viñaj Osaías yed' masanil eb' anima, eb' ay yelc'ochi yed' eb'
malaj yelc'ochi, ix javi eb' d'ayin Jeremías schecab' in Dios tic. 2 Ix yalan eb' icha tic:

—Ay val jun tas ol co c'an d'ayach ticnaic, mañ a tenec' d'ayoñ: Lesalvañ d'a Jehová
co Diosal cuj jayvañ oñ ix oñ can ic. A d'a yalañtaxo, tzijtum co b'eyi, palta axo ticnaic
axoñej jayvañ oñ ayoñec' tic oñ cani. 3 Lesalvañ d'a Jehová co Diosal cuuj yic vach' ol
sch'ox d'ayoñ tas b'eal ol q'uic'a' yed' tas vach' ol co c'ulej, xchi eb'.

4 Ix in tac'vi d'a eb', ix valan icha tic:

—Vach' yaji. Ol in lesalvoc d'a Jehová co Diosal eyuuj, icha ix aj e c'anan chi' d'ayin.
Jantacñej tas ol yal Jehová d'ayin a ol valxi d'ayex. Malaj jab'oc tas ol in c'ub'ejeli, xin
chi d'a eb'.

5 Ix tac'vixi eb' d'ayin icha tic:

—Aocab' Jehová chi' testigo tz'ajcan d'ayoñ, tato mañ ol co c'anab'ajej tas ol yal chi'
d'ayach. 6 Tato ol scha co c'ol tas ol aj spacan Jehová co Diosal chi' d'ayach, mato mañ ol
scha co c'ool, palta ol co c'anab'ajejñej tas ol yal chi'. Scal d'ayach to tza c'an d'ay cuuj
yic vach' ol oñ elc'ochoc, xchi eb'.

A spac slesal viñaj Jeremías

7 Sb'aluñilxo c'ual chi', ichato chi' ix lolon Jehová d'ayin. 8 Yuj chi' ix vavtejcot viñaj
Johanán yed' eb' viñ yajal soldado yed' masanil eb' anima, eb' nivac yelc'ochi yed' eb'
malaj yelc'ochi. 9 Ix valan icha tic: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, b'aj ix in
tevi yuj tas ix eyal d'ayin, a tz'alan icha tic: 10 Tato tzex cajnajcan d'a jun lum tic, ol
vac'b'at vach'ilal d'a eyib'añ, mañxo ol ex in sateli. Ol vac' q'uib' e b'isul, mañxo ol ex
vac' ic'jocb'atoc. Yujto ya ix vab' yuj jun nivan yaelal ix vac'b'at d'a eyib'añ tic. 11 A
in Jehová in svala': Mañxo ex xiv d'a viñ sreyal Babilonia, aton viñ b'aj tzex te xivi. A
ticnaic mañxo ex xivoc, yujto ayinñejec' eyed'oc, ol ex in colel d'a yol sc'ab' viñ. 12 Ay val
voq'uelc'olal d'ayex. Añejtona' ol vac' oc' pax sc'ol jun viñ rey chi' d'ayex, ol ex yac'anxi
meltzaj viñ d'a e choñab', xchi Jehová.

13 Palta tato max e c'anab'ajej tas syal Jehová co Dios chi', tato tzeyal icha tic: Malaj co
gana co can d'a jun choñab' tic. 14 Ol oñ b'at d'a Egipto. Ata' ol oñ cajnajoc, b'aj mañxo
ol quil oval, mañxo ol cab' yoc' q'uen trompeta, mañxo ol oñ cham yuj vejel, tato xe
chi, 15 yuj chi' ab'ec a ex ayex to can d'a Judá tic, tas val syal Jehová co Diosal Yajal d'a
Smasanil: Tato tzex ec' val d'a yib'añ e b'at d'a Egipto chi' yic tzex cajnaj ta' e naani, 16 a
oval yed' vejel b'aj tzex xiv chi', ol c'och d'ayex ta'. Ata' ol ex chamoc. 17 Masanil eb' sb'at
d'a Egipto yic scajnaj ta', ol cham eb' yuj oval, yuj vejel, yuj pax ilya. Malaj junoc mach
mañ ol chamoc, mañxalaj mach ol yal scolan sb'a d'a yaelal ol vac'b'at ta', xchi Jehová.

18 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alan icha tic: Icha ix aj sja yoval in c'ol d'a
yib'añ eb' cajan d'a Jerusalén, icha val chi' ol aj sja pax yoval in c'ol d'a eyib'añ a ex tic,
tato ol ex b'at d'a Egipto chi'. Ayic ol ex yilan eb' anima d'a juntzañxo nación to icha sjavi
d'a yib'añ eb' catab'il, icha chi' ol ex ajoc, ol xiv eb', ol ex b'uchjoc yuj eb'. Mañxa b'aq'uiñ
ol eyilxi jun e lum tic, xchi Jehová. 19 A ex aj Judá ex ixto ex can tic, a Jehová van yalan
d'ayex yic max ex b'at d'a Egipto chi'. Ojtaquejequeli to a in van valan d'ayex ticnaic, 20 te
nivan e pitalil van eyac'anochi, yujto ix e chec in c'anb'ej d'a Jehová co Diosal, ix eyalan
d'ayin icha tic: Lesalvañ d'a Jehová co Diosal cuuj. Ol ac'an cojtaquejel masanil tas ol
yala', ol co c'anab'ajani, xe chi. 21 Toxo ix vac' eyojtaquejel tas ix yal Jehová co Diosal
chi', palta max yal pax e c'ol tze c'anab'ajej. 22 Yuj chi', ojtaquejequeli to ol ex cham yuj
oval, yuj vejel, yuj pax ilya d'a jun choñab' b'aj e gana tzex b'atcan chi', xin chi d'a eb'.

43

B'atnac eb' aj Judá d'a Egipto

1 Ayic ix lajvi valan masanil tas ix schec Jehová val d'a eb' anima chi', 2 axo viñaj
Jezanías yuninal viñaj Osaías, viñaj Johanán yuninal viñaj Carea yed' pax juntzañxo eb'
viñ vinac te ac'umtac, ix yalan eb' viñ d'ayin: Mañ yeloc juntzañ lolonel tzal chi'. Yujto a
Jehová co Diosal maj yal-laj d'ayach to max oñ b'at d'a Egipto yic tzoñ cajnaj ta'. 3 A viñaj
Baruc yuninal viñaj Nerías, a viñ tz'alan juntzañ lolonel tic d'a co patic yic tzoñ yac'och
viñ d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi', yic tzoñ smilancham eb', ma oñ yic'anb'at eb' d'a
Babilonia chi', xchi eb' viñ.
4 Icha chi' ix aj yoch spitalil viñaj Johanán yed' eb' viñ yajal soldado yed' pax masanil
eb' anima. Maj canlaj eb' d'a Judá icha ix aj yalan Jehová chi'. 5 A eb' aj Judá ix saclemb'at
d'a junjun nación, aton eb' toxo ix smolb'ejxi sb'a d'a Judá chi' yic scajnajxi eb' ta', a viñaj
Johanán chi' yed' eb' viñ yajal soldado ix ic'anb'at eb' d'a Egipto. 6 Ix yic'anpaxb'at eb' viñ
vinac eb' viñ, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ix yisil viñ rey yed' masanil eb' ix ac'jicanoch d'a
yol sc'ab' viñaj Gedalías yuj viñaj Nabuzaradán. Ix in yic'anpaxb'at eb' viñ yed' viñaj
Baruc. 7 Mañ jab'oc ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal Jehová. Ix oñ b'at co masanil d'a Egipto
chi'. Ato d'a jun choñab' scuch Tafnes ix oñ c'och cajan.
8 A d'a choñab' Tafnes chi' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 9 Ic'b'at jayeoc nivac
q'ueen, tza mucan d'a scal lum b'aq'uech lum d'a sti' yamaq'uil spalacio eb' viñ sreyal
Egipto ay d'a jun choñab' tic. D'a yichañ eb' etchoñab' chi' tza muquem q'ueen. 10 Tzalan
d'a eb' icha tic: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, Yajal d'a Smasanil, a tz'alani: Ol
vic'cot viñaj Nabucodonosor in checab', viñ sreyal Babilonia, ol vac' yaq'uem sc'ojnub'
viñ, ol sb'oanq'ue smantiado viñ yeñuloc d'a yib'añ juntzañ q'uen q'ueen ix a muquem
tic. 11 Ol javoc viñ, ol satanel Egipto tic viñ. A mach yic yaj scham yuj ilya, a ilya chi' ol
ic'an schami. A mach yic yaj yic'jib'at d'a ch'oc choñab'il, ol ic'jocñejb'atoc. A mach yic
yaj smiljicham d'a oval, d'a oval chi' ol chamoc. 12 Ol sñusantz'a juntzañ stemplo sdiosal
eb' aj Egipto tic viñ, ol yic'anb'at juntzañ scomon diosal eb' chi' viñ. Icha junoc tañvum
calnel pilan syiq'uel noc' sip d'a spichul, icha chi' ol yutej Egipto tic viñaj Nabucodonosor
chi', pilan ol yic'b'at sb'eyumal viñ, junc'olal ol meltzaj viñ. 13 Ol juchajpaxem juntzañ
obelisco d'a Bet-semes d'a Egipto, axo stemplo sdiosal eb' ol ñusjoctz'aoc, xchi Jehová,
xin chi d'a eb'.43.13

44

Slolonel Jehová d'a eb' aj Judá d'a Egipto

1 Aton juntzañ lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Jeremías in tic, yic sval d'a eb' aj Judá,
aton eb' ix c'och cajan d'a yol smacb'en Egipto, aton d'a Migdol, d'a Tafnes, d'a Menfis
yed' d'a Patros. 2 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan
icha tic: A ex tic, ix eyil masanil yaelal ix vac'b'at d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a yib'añ
juntzañ choñab' d'a yol yic Judá. A ticnaic a juntzañ choñab' chi' satnaqueli. Mañxa
junoc mach cajan d'ay, 3 yujñej val chucal sc'ulej eb'. Ix stzuntzejcot yoval in c'ol eb',
yujto ix och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, ix sñusanpax incienso eb' d'a juntzañ
chi'. A d'a juntzañ dios chi', malaj yalan yic eb' yed' ex a ex tic yed' pax eb' e mam
eyicham. 4 Tzijtum el ix in checb'at eb' in checab', yic sb'at yalan eb' d'ayex to max e
b'eyb'alej juntzañ chi', yujto max schalaj in c'ool. 5 Palta maj e c'anab'ajej, maj e chapax
eyab' tas ix vala'. Maj eyactejcan e c'ulan chucal, ix ex te q'ue val chaañ e ñusan incienso
d'a juntzañ comon dios chi'. 6 Yuj chi' ix cot yoval in c'ool, icha te' c'ac' ix aj sc'och copnaj
d'a yib'añ juntzañ choñab' d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén. Icha chi'
ajnac yem lañnajoc masanto ticnaic.

43.13 **43:13** A jun scuch obelisco, aton q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tz'ucan yuj eb', tz'ub'an tz'ub'an yaj schon. A eb' aj Egipto chi', a jun sdiosal eb' sch'ox jun chi'.

7 Yuj chi', a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in svala': ¿Tas yuj tzeyic'cot
jun nivan yaelal chi' d'a eyib'aň? ¿Tas yuj ol ex cham e masanil ex aj Judá? Ol cham
eb' viň vinac, eb' ix ix, eb' unin yed' pax eb' vanto yalji, syalelc'ochi to maňxa ex ol ex
canoc. 8 ¿Tas yuj tzin e tzuntzej yuj tas tze c'ulej, tze ňusan incienso d'a juntzaň comon
dios d'a Egipto b'aj ix ex javi cajan tic? Yuj val juntzaň chi' ol ex sateloc. Ol ex b'uchjoc
yuj juntzaňxo nación d'a yolyib'aňq'uinal tic ayic ol yilan eb' to icha tas sjavi d'a yib'aň
eb' catab'il, icha chi' ol ex ajoc. 9 ¿Tom toxo ix b'at satc'olal eyuuj jantac chucal sc'ulejnac
eb' e mam eyicham, eb' viň sreyal Judá yed' eb' ix yetb'eyum yed' pax juntzaň chucal
e c'ulejnac yed' eb' ix eyetb'eyum d'a juntzaň choňab' d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac
scalleal Jerusalén? 10 Aňejtona' ticnaic, max e q'uex e b'eyb'al, max ex xivpax jab'oc. Max
e c'anab'ajej in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al vac'nac d'ayex yed' d'a eb' e mam eyicham.
11 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in svala': Toxo ix in na' to ol
vac'b'at jun yaelal d'a eyib'aň, ol ex vac'an satel e masanil ex aj Judá. 12 A ex ix ex canlej
cajan d'a Judá, palta ix ex ec' d'a yib'aň e javi d'a Egipto tic. Ol ex satel d'a junelňej,
schacot d'a eb' nene' unin masanto d'a eb' icham anima, ol cham eb' yuj oval yuj pax
vejel. Ol ja in catab' d'a eyib'aň, ob'iltac ol ex vutoccanoc. A eb' ol ex ilanoc ol te xiv eb'.
13 Ol vac' eyaelal mach ex ix ex javi cajan d'a Egipto tic yed' oval, vejel yed' pax ilya icha
ajnac vac'an syaelal eb' aj Jerusalén. 14 Malaj junoc ex aj Judá ex tic, a ex ix ex ja cajan
d'a Egipto tic olto ex canoc, maňxa junoc mach ol yal yeli. Vach'chom ol e nib'ejxic'och
e b'a d'a Judá yic tzex cajnajxi d'ay, palta axoňej jayvaňoc ex ol ex el elelal, ol ex c'och e
col e b'a ta', xchi Jehová, xin chi d'a eb'.
15 Yuj chi' masanil eb' viň ojtannac to a eb' ix yetb'eyum eb' viň sňus incienso eb' ix
d'a juntzaň comon dios yed' masanil eb' ix ix ayec' ta', te tzijtum eb' molaneq'ui yed' pax
masanil eb' aj Judá cajan d'a Egipto yed' d'a Patros, ix tac'vi eb' d'ayin icha tic:
16 —A oň tic, maň ol co c'anab'ajejlaj slolonel Jehová ix al chi' d'ayoň. 17 Aňej tas
sco na' aňej ol co b'eyb'alej. Ol co ňusňej incienso, ol cac'ňej pax vino silab'il d'a ix
yajalil satchaaň, icha van co c'ulan ticnaic, icha sc'ulejnac pax eb' co mam quicham yed'
eb' co reyal yed' eb' yajalil d'a yoltac juntzaň choňab' d'a Judá yed' d'a yoltac scalleal
Jerusalén. Yujto a d'a peca' chi', ay co vael, tzalajc'olalňej ec'nac oň, malaj yaelal javinac
d'a quib'aň. 18 Ato ix cactan co ňusan incienso yed' cac'an vino silab'il d'a ix yajalil
satchaaň, maňxalaj tas ay d'ayoň, tzoň cham yuj vejel yed' yuj oval, xchi eb'.
19 Ix yalan eb' ix ix icha tic:
—A oň tic ix co b'o ixim vail icha yechel ix yajalil satchaaň, ix co ňusan incienso, ix
cac'anpax vino silab'il d'ay. Masanil tas ix co c'ulej chi', d'a yichaň eb' viň quetb'eyum ix
co c'ulej, xchi eb' ix.
20 Ix lajvi chi', ix in tac'vi d'a eb' viň vinac yed' d'a eb' ix ix alan juntzaň chi' d'ayin, ix
valan icha tic:
21 —¿Am e naan a ex tic to maň yojtacoc Jehová, ma ix b'at satc'olal yuj b'aj ix e ňus
incienso d'a juntzaň comon dios chi' d'a yoltac choňab' yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén
icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, eb' co reyal, eb' yajal yaj d'a co cal yed' masanil
eb' anima d'a yol yic Judá? 22 Palta majxo techaj juntzaň e b'eyb'al te chuc chi' yuj
Jehová chi', maj scha sc'ool. Yuj chi' a co choňab' toxo ix pojchajem ticnaic, maňxa
mach cajan d'ay. Toxo ix ja scatab' Jehová d'a yib'aň, ste xiv anima yilani. 23 A jun
yaelal ayoch d'a quib'aň tic, ix javi yujto aňeja' e ňusan incienso d'a juntzaň comon dios.
Aňeja' eyac'anoch e mul d'a Jehová, yujto maj e c'anab'ajej sc'ayb'ub'al, slolonel yed' pax
schecnab'il, xin chi d'a eb'.
24 Ix valanxi d'a eb' ix ix yed' d'a masanil anima chi' icha tic:
—Ab'ec val jun slolonel Jehová tic ex vetchoňab', ex cajan ex d'a yol yic Egipto tic
ticnaic. 25 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oň israel oň tic, a tz'alan icha tic: A ex
tic yed' eb' ix eyetb'eyum, ix eyac' e ti' d'a ix yajal satchaaň e ňusan incienso, eyac'anpax

vino silab'il d'a ix, van e c'anab'ajan e c'ulan b'aj ix eyac' e ti' chi'. Vach'toni, c'anab'ajejec e c'ulan b'aj ix eyac' e ti' chi'. 26 Palta e masanil ex aj Judá cajan ex d'a Egipto tic, ab'ec tas sval a in Jehová in tic d'ayex: A in val svac' in ti' to mañxa junoc ex aj Judá ex tic olto in eyac' b'inaj d'a Egipto tic ayic tzeyac'an e ti' d'a junoc tas. 27 Yujto van vilani to ol vac'b'at yaelal d'a eyib'añ, mañoc vach'il ol vac'b'ati. Masanil ex aj Judá cajan ex d'a Egipto tic, ol ex satel yuj oval, yuj pax vejel. 28 Jayvañ exxoñej ol ex colchaj d'a scal oval, ol ex el d'a Egipto tic, ol ex meltzaj d'a Judá. Ichato chi' e masanil ex aj Judá ix ex javi d'a Egipto tic, ol eyila' mach ol elc'och slolonel, am vico', mato a eyic ol elc'ochoc. 29 A in Jehová in svac' jun ch'oxnab'il tic, ol vac' yaelal nab'il vuj d'a eyib'añ, ol ex in satel d'a jun nación tic, icha ix aj vac'an in ti'. 30 Ol vac'och viñaj Hofra sreyal Egipto d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol snib'an smilan viñ, icha ix aj vac'anoch viñaj Sedequías sreyal Judá d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, aton viñ yajc'ol viñ snib'an smilanchamoc, xchi Jehová, xin chi.

45

A sti' Jehová ix yac' d'a viñaj Baruc

1 A d'a yic schañil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ayic toxo ix tz'ib'chaj yuj viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías tas ix val Jeremías in tic schecab' in Dios, ata' ix val d'a viñaj Baruc chi': 2-3 A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: Ach Baruc, van alan icha tic: Ob'iltac in. Añej yaelal yed' ilc'olal syac' Jehová d'ayin. Vanxo in c'unb'i voq'ui, maxtzac yal vic'an vip svab'i, xa chi. 4 Ina a in Jehová in, tzin satel tas ix in b'o'o, van in toc'anq'ueta tas ix vavej d'a masanil jun nación tic. 5 ¿Tom smoj tza c'an tas tz'aj a q'uechaañ? Mañxo a c'ana', yujto ol vac'och yaelal d'a yib'añ masanil anima. Palta a in Jehová in svala', yalñej b'aj ol ach c'ochoc, mañ ol ach in cha miljocchamoc, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.

46

Ac'b'il ganar eb' aj Egipto d'a Carquemis

1 Ix lolonxi Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj juntzañ nación. 2 Ix yal yuj Egipto, yuj viñaj Necao sreyal Egipto yed' pax eb' soldado viñ, aton viñ ix ac'ji ganar d'a Carquemis d'a slac'anil a' Éufrates yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Aton yic schañil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, aton ta' ix uji jun chi'.
3 Tz'avaj eb' yajalil eb' soldado, syalan eb' icha tic: B'oec e maclab' jul-lab'. Ixiquec oval.
4 Aq'uecoch stz'um noc' e chej, tzex q'ue d'a yib'añ noc'. Aq'uecq'ue e q'uen xumpil tze tzolan e b'a. Ñiquecq'ue ye sñi' e lanza. Aq'uecoch smacul sñi' e c'ool, xchi eb'.
5 Palta, ¿tas jun van yuji tic? A svilani to a eb' soldado viñaj Necao van smeltzaj eb' d'a spatic yuj xivelal, sacleminac sb'atcan eb' elelal. Maxtzac meltzajb'at q'uelan eb' d'a spatic.
6 A eb' jelan sb'eyi maxtzac yal-laj yel lemnaj eb'. Yed' pax eb' te tec'an, maxtzac yal-laj scolan sb'a eb'. A d'a stojolal norte d'a sti' a' Éufrates, ata' tz'ac'ji ganar eb', schampaxcan eb'.
7 ¿Mach jun nación syic'chaañ sb'a chi' icha a' Nilo, ma icha junoc a a' tz'el d'a smelemal?
8 Aton Egipto van yic'anchaañ sb'a, icha tz'aj sq'ue a' Nilo, ma icha junoc a a' tz'el d'a smelemal. Ix yalan eb' aj Egipto chi' icha tic: Ol oñ q'uib'chaañ, ol co mac sat lum luum tic, ol laj co satel choñab' yed' masanil eb' cajan d'ay, xchi eb'.
9 Pilec eyip yed' noc' e chej. Iq'uecb'at e carruaje. B'atocab' eb' soldado aj Etiopía yed' eb' aj Libia, yed'nacocab' smaclab' jul-lab' eb'. B'atocab' pax eb' soldado aj Lidia te jelan sjulvaji.
10 Aton jun sc'ual yoval in c'ol a in Jehová Yajal in d'a smasanil, jun c'ual yic ol in pacan in b'a d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj q'uen espada ol cham eb' smasanil, masanto

ol pimb'oc q'uen yuj chic', yujto tzijtum eb' soldado ol vac' miljoccham d'a norte, d'a slac'anil a' Éufrates. Icha noc' silab' ol aj scham eb'.
11 Ex aj Egipto, ixiquec d'a Galaad e say yañal tas tzex ic'an chi'. Vach'chom te nivan yañal chi' tze c'ana', palta malaj ol ochoc, yujto mañxalaj yañal tas tzex ic'an chi'.
12 Yojtacxo masanil nación to van yel e q'uixvelal. Masanil b'aj tz'ab'chaj yel eyav. Toxoñej stenlaj sb'a eb' soldado, junñej b'aj stelvican eb' d'a sat luum, xchi Jehová.

Ol javoc viñaj Nabucodonosor d'a Egipto

13 Ix yalanxi Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj tas ol aj sja viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a Egipto tic:
14 Alel d'a yol smacb'en Egipto, aton d'a Migdol, d'a Menfis yed' d'a Tafnes icha tic: Aq'uec lista e b'a. Macvajañec, yujto van scham eb' anima d'a e lac'anil yuj q'uen espada.
15 ¿Tas yuj toxoñej teltumb'a eb' soldado? ¿Tas yuj maj yal stec'b'an sb'a eb'? Icha chi' ix aji yujto a in Jehová in ix vac' ac'joc ganar eb'.
16 A eb' soldado sloc sb'a yoc eb', stelvi eb', syal-lan eb' d'ay junjun: Oñ elec d'a tic, paxocoñec d'a co choñab', d'a co nación b'aj ix oñ alji. Oñ elec lemnajoc yacb'an manto oñ miljoccham d'a oval tic.
17 A viñ sreyal Egipto tic toñej ste lolon viñ, palta malaj vach' yoch viñ, xchi eb'.
18 A in Rey in, a in b'i aton Jehová Yajal d'a Smasanil, a in svac' in ti': Icha lum vitzal Tabor ec'al schaañil d'a juntzañxo lum vitz, ma icha lum vitzal Carmelo te chaañ yajq'ue d'a yib'añ a' mar, icha chi' yip jun ajc'ol van sjavi d'ayex.
19 Yuj chi', a ex cajan ex d'a Egipto tic, aq'uec lista e b'a yujto ol ex ic'jocb'at d'a ch'oc nacional. A choñab' Menfis ol can tz'inan, ol-laj juchajcanemoc, mañxalaj mach ol cajnaj d'ay.
20 A Egipto tic lajan icha junoc cob'es vacax vach' yilji, palta d'a stojolal norte van scot jun ajc'ol icha noc' cach ol ul sataneloc.
21 A juntzañ soldado majnab'ilcoti, te b'aq'uech eb', icha noc' quelem vacax b'aq'uech, palta ipan eb' ol b'at elelal. Mañxo ol yal-laj stec'b'an sb'a eb', yujto sjavi sc'ual yac'ji ganar eb', sjavi yorail yac'ji syaelal eb'.
22 A in Jehová in svala', ayic ol javoc eb' soldado ul yac' oval d'a Egipto tic, ol el lemnaj eb' aj Egipto tic icha sb'at junoc noc' chan ayic xiv noc'. Icha sb'at eb' viñ vinac yed' sch'acab' ch'acoj te', icha chi' ol aj sjavi eb' ajc'ol chi' d'a eb'.
23 A in Jehová in svala', vach'chom malaj mach schaxoch d'a eb' icha te te' c'ayum, palta ol ch'acjoquel eb' icha tz'aj sch'acjiel te' nivac ch'acte'. Yujto ec'to sb'isul eb' ajc'ol chi' d'a noc' c'ulub', mañxo b'ischajb'enoc eb'.
24 A eb' aj Egipto tic ol ac'joc q'uixvelal eb', ol ac'jococh eb' d'a yol sc'ab' juntzañ nación ol cot d'a stojolal norte, xchi Jehová.
25 A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel a tz'alan icha tic: Ol in satel Amón, aton sdiosal eb' aj Tebas. Ol vac'pax syaelal eb' aj Egipto, sdiosal eb' yed' sreyal eb'. Ol vac' syaelal viñ sreyal Egipto chi' yed' eb' tz'ac'anoch viñ yipoc sc'ool. 26 Ol vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol ol milanchamoc, aton viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado. Palta a in Jehová in svala' to a d'a b'aq'uiñ, ol cajnajxoc anima d'a Egipto tic, ichataxon yaji, xchi Jehová.

A Jehová ol colan schoñab'
(Jer 30.10-11)

27 Ix yalanpax Jehová icha tic: Ex aj Israel yiñtilal Jacob, in checab' eyaji, mañ ex xivoc, yujto ol ex in colel yed' eb' eyuninal d'a jun nación najat b'aj ix ex ic'jib'ati. A in Jehová in svala' to ol ex cajnajxoc d'a junc'olal, mañxa tas ol e na'a, mañxa mach ol ex xib'tanoc.

28 Ex yiñtilal Jacob in checab' eyaji, mañ ex xivoc. Ayinñejoch eyed'oc, ol in satel masanil
juntzañ nación b'aj ix ex in saclemejb'ati. Palta a ex tic mañ ol ex in satel-laj, mañ
ol ex canpaxlaj d'a ichñejta', añej to ol vac'och eyaelal icha d'a smojal, xchi Jehová.

47

A tas alb'ilcan d'a yib'añ eb' filisteo

1 Ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj eb' filisteo, ayic manto c'och viñ sreyal Egipto
yac' oval d'a choñab' Gaza:
2 Ix yalan Jehová chi' icha tic: A d'a stojolal norte ol cot val ñililoc eb' soldado, icha val yel
poñoljoc a' eluma' tz'el d'a stitac smelemal. Pilan ol satel jun nación chi' eb' yed'
masanil tastac ay d'ay yed' juntzañxo choñab'. Masanil eb' cajan d'a schoñab' eb'
filisteo chi', ol el yav eb' yab'an syail.
3 A val yic ol yab'an eb' sc'añ yem yoc noc' chej yed' sc'añ scot carruaje, a eb' viñ mamab'il
yed' eb' ix nunab'il ol te el yip eb', ol yactejcan yal yuninal eb'.
4 Toxo ix c'och sc'ual satel eb' filisteo yed' eb' scolvaj yed' eb', aton eb' aj Tiro yed' eb' aj
Sidón, xchi Jehová.
A Jehová ol satanel eb' filisteo chi', aton masanil eb' cotnac d'a Creta d'a snañal a' mar.
5 Masanil eb' aj Gaza ol sjoxel xil sjolom eb' yuj cusc'olal. Axo eb' ay d'a Ascalón mañxo
ol yal-laj slolon eb' yuj satcanq'ue sc'ool. A exxo cajan ex d'a yac'lical sti' a' mar,
¿b'aq'uiñ ol eyactej eyac'an echnaj e nivanil yuj e ch'oxanel e cusc'olal?
6 Ay, a yespada Jehová. ¿B'aq'uiñ val ol och vaan? Comonoc tz'ac'jixiem d'a yol yatut yic
tz'och vaan, mañxa tas sc'ulej.
7 Palta ¿tas val ol aj yoch vaan? A Jehová ix alani to icha chi' tzuji. Añeja' ix alani to tz'och
oval d'a choñab' Ascalón yed' d'a masanil eb' cajan d'a stitac a' mar.

48

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Moab

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sDiosal Israel, a' ix alan icha tic yuj choñab' Moab:
Ob'iltac choñab' Nebo, yujto ix juchajemi. Añejtona' choñab' Quiriataim, toxo ix ac'ji
ganar, q'uixvelal ix ajcani. Toxo ix juchajem lañnaj smuroal d'a sat luum.
2 Toxo ix satel sb'inajnaquil Moab. A d'a choñab' Hesbón, ata' sna eb' ajc'ol syalan eb' tas
ol yutoc eb' satanel Moab d'a junelñej. Añejtona' choñab' Madmena, ol sateloc,
mañ ol och vaan oval sataneli.
3 A eb' aj Horonaim ol el yav eb': Tzoñ chami, tzoñ lajvieli, xcham eb'.
4 A Moab toxo ix sateli, tz'ab'chaj yel yav eb' scotac unin eb' cajan d'ay.
5 Tz'oc' eb', tz'el yal sat eb', sq'ue eb' d'a lum svitzal Luhit. Axo eb' tz'em d'a Horonaim,
tz'ab'chaj yel yav eb' yuj syail tas tzuji chi'.
6 A mach tzato yal yeli, elocab' lemnajoc, scolocab' sb'a. Lajanocab' syutej sb'a icha noc'
caltacte'al b'uru d'a tz'inan luum.
7 A eb' aj Moab, a smunlajel eb' yed' sb'eyumal ayoch yipoc sc'ool, palta ol ic'jocb'at eb'
d'a ch'oc nacional. A jun sdiosal eb' scuchan Quemos ol ic'jocb'atoc yed' eb' ayoch
sacerdoteal d'ay yed' eb' nivac yelc'ochi.
8 A in Jehová in svala': A jun oval chi', ol laj c'och d'a masanil choñab' d'a yol smacb'en
Moab, mañxa junoc mach ol elcanoc. A juntzañ choñab' ay d'a ch'olquixtac yed'
d'a pañquiltac ol juvoccanb'at smasanil.
9 Ichato ol och sc'axil eb' aj Moab yic sb'at eb' elelal. Masanil choñab' ay d'a yol smacb'en,
ol sateloc. Mañxa mach ol can cajan d'ay, xchi Jehová.
10 (Catab'ajocab' mach max c'ulan d'a smasanil sc'ol tas snib'ej Jehová. Catab'ajocab'
mach max yac'lab'ej yespada smilvaji.)

11 A eb' aj Moab junc'olalr̃ej yaj eb', malaj b'aj tz'ic'jib'at eb' d'a ch'oc nacional. Icha vino toŕej tar̃anemi, max q'uexchaj yed'tal, yuj chi' max q'uexvi sjab', max satel svach'il yuc'ji, icha chi' yaj eb'.
12 A in Jehová in svala': Ol ja sc'ual, ol in checanb'at juntzar̃ soldado, ol yic'anb'at eb' aj Moab eb' d'a juntzar̃xo ch'oc nacional, icha tz'aj sq'uexji vino d'a yol yed'tal. Ol mac'chajem lar̃naj schoŕab' eb', icha tz'aj smac'jipoj yed'tal vino mar̃xa tas ayem d'a yool. Cuseltacxoŕej ol ajcan schoŕab' eb' chi'. 13 Yuj chi' a eb' aj Moab chi' ol q'uixvoc eb' yuj jun sdiosal scuch Quemos, icha ajnac sq'uixvi sc'ol eb' israel yuj sdiosal d'a Betel, aton jun yac'nacoch eb' yipoc sc'ool.
14 Mar̃xaocab' yal eb' aj Moab icha tic: A oŕ tic te jelan oŕ, nivan quelc'ochi, ac'um oŕ oval, mar̃xoocab' xchi eb'.
15 Toxo ix c'och jun rey ol satanel juntzar̃ choŕab' d'a yol smacb'en Moab chi', ol cham eb' quelemtac te tec'an cajan d'ay. A in ton Rey in sval jun tic, Jehová Yajal d'a Smasanil in b'i.
16 Toxo ix c'och sc'ual sjavi yaelal d'a yib'ar̃ choŕab' Moab, ix ja sc'ual sateli.
17 Jantac ex cajan ex d'a slac'anil Moab yed' ex eyojtac jantac snivanil yelc'ochi, oc'ar̃ec yuuj, tzeyalan icha tic: A snivanil yelc'och Moab yed' svach'il yilji toxo ix sateli, xe chiocab'i.
18 Actejeccan snivanil eyelc'och ex aj Dibón, emnaquil tzeyutej e b'a, yujto a mach van satanel Moab, van sc'och d'ayex, vanxo spojanem smuroal e choŕab'.
19 Ex aj Aroer, ochar̃ec liŕan d'a titac b'e, tzeyilani. C'anb'ejec d'a eb' aj Dibón ixto yal yeli tas ix uji.
20 A Moab q'uixvelal ix ajcani, yujto ix ac'ji syaelal. Oc'ar̃ec yuj syaelal chi'. Alequel d'a stitac a' Arnón to a Moab toxo ix sateli, xchi Jehová.
21-24 Toxo ix javi yaelal alb'ilcan d'a yib'ar̃ juntzar̃ choŕab' ay d'a lum ac'lictac: Aton Holón, Jahaza, Mefaat, Dibón, Nebo, Bet-diblataim, Quiriataim, Bet-gamul, Bet-meón, Queriot, Bosra yed' d'a yib'ar̃ masanil juntzar̃xo choŕab' ay d'a yol yic Moab, aton juntzar̃ ay d'a slac'anil yed' juntzar̃ najat ay.
25 A Jehová tz'alan icha tic: A yipalil Moab toxo ix lajvi. A snivanil yelc'ochi toxo ix sateli.
26 Aq'uec somchaj spensar eb' aj Moab, yujto ix spitej sb'a eb' d'ayin. B'uchjocab' eb' yuj eb' anima, icha tz'aj sb'uchji junoc uc'um ar̃ tz'ec' b'alb'on d'a scal xej.
27 Naeccot ex aj Moab ayic e b'uchvajnac d'a eb' aj Israel, icha tz'aj sb'uchji junoc elc'um, icha chi' eyutejnac e b'uchvaj d'a eb'.
28 Ex aj Moab, actejeccan e choŕab', ixiquec, cajnajar̃ec d'a sattac q'uen tenam icha noc' cuvajte' sb'o so' d'a yoltac sjatelal q'ueen.
29 Cojtac jantac val syic'chaar̃ sb'a eb' aj Moab. Te ac'umtac eb', ar̃ej eb' nivan yelc'och snaani. Te nivac vinac syutej sb'a eb'.
30 A in Jehová in, vojtac to syic' val chaar̃ sb'a eb', palta malaj syac' yal eb' yujto malaj yalan jun b'aj syic'chaar̃ sb'a eb' chi'.
31 Yuj chi' tzin oq'ui, scus in c'ol yuj eb' aj Moab, yuj pax eb' aj Kir-hares.
32 Ol in oc' val yuj choŕab' Sibma, ec'to ol aj voc' yuuj d'a yichar̃ ayic ix och oq'uel yuj Jazer. Yujto ix q'uib'b'at icha te' uva, ix ec'c'och d'a sc'axepal a' mar, ix c'och pax d'a a' ŕajab' yic Jazer chi'. Axo ticnaic ix c'och sc'ual sjavi eb' ol sataneloc, icha tz'aj sc'och sc'ual smolji sat te' uva yed' sat juntzar̃xo te' avb'en te'.
33 Mar̃xa av yic tzalajc'olal ol ab'chaj d'a scaltac te' avb'en te' b'aj te yax sat d'a Moab. Mar̃xalaj vino b'aj smolb'aji, yujto mar̃xa mach stec'anel yal sat te' uva chi', mar̃xa b'it yic tzalajc'olal.
34 A eb' anima d'a Hesbón, tz'el yav eb' yuj yaelal. Chequelto yel yav eb' chi' d'a Eleale, d'a Jahaza. Sc'och yav eb' chi' d'a Zoar masanto d'a Horonaim yed' d'a Eglat-selisiya. Yujto toxo ix laj tup sjaj a a' d'a Nimrim.

35 A in Jehová in svala': Ol satel eb' aj Moab tz'och ejmelal, sn̈usan silab' yed' incienso eb' d'a juntzan̈ comon dios d'a jolomtac vitz.
36 Icha yoc' flauta spuji yuj cusc'olal, icha chi' tz'aj voc' yuj eb' aj Moab chi', yuj pax eb' aj Kir-hares, yujto a sb'eyumal eb' ix smolb'ej, toxo ix lajvieli.
37 Yuj yaelal yed' cusc'olal, masanil eb' toxo ix sjoxel xil sjolom, toxo ix sjoxpaxel xil sti' eb'. Masanil eb' toxo ix spol lajvoc sc'ab', axon̈ej pichul ya sva yic cusc'olal ayoch yuj eb'.
38 Masanil span̈anil yib'an̈tac pat d'a Moab yed' d'a yoltac calle, axon̈ej oq'uel yuj cusc'olal tz'ab'chaji, yujto a in Jehová in ix in mac' vecchaj Moab icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen malaj vach' yochi.
39 A Moab choc' ix ajcani. Oc'an̈ec yuuj, yujto q'uixvelal ix ajcani, toxo ix juchajb'ati. Masanil anima d'a juntzan̈ nación d'a slac'anil sb'uchvaj eb' d'ay, xivpax eb' yilani, xchi Jehová.
40 Syalanxi Jehová icha tic: A jun ajc'ol d'a Moab, ol c'och jucnaj icha junoc noc' ch'acb'a jen̈aneli sc'ochi.
41 Ol och juntzan̈ chon̈ab' vach' yajoch smuroal d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi'. A d'a jun c'ual chi', a eb' soldado yic Moab ol ib'xocq'ue eb' icha junoc ix ix van yalji yune'.
42 A Moab chi', man̈xo nacionoc ol ajcanoc, yujto ix yic'chaan̈ sb'a d'a vichan̈, ix och smul d'ayin a in Jehová in tic.
43 Yuj chi' sval icha tic: A eb' cajan d'a Moab, lajan ol aj eb' icha noc' noc' spechji yuj eb' pechum noc'. Ay smay sb'at sutnaj eb' d'a junoc olan, ma scan eb' d'a junoc yaal.
44 A eb' ol el lemnaj d'a eb' pechjinac chi', ol b'at sutnaj eb' d'a junoc olan. A eb' ol q'uexta d'a jun olan chi', axo d'a junoc yaal ol can eb'. Yujto a in ol vac'b'at yaelal nab'il vuuj d'a yib'an̈ Moab chi'.
45 Ay eb' ol el lemnajoc, man̈xalaj yip eb', ol b'at eb' say b'aj ol scol sb'a d'a Hesbón. Palta a d'a Hesbón chi', aton schon̈ab'can vin̈aj rey Sehón, van stz'ab'ati, ol b'eyn̈ejb'at te' c'ac' chi'. Ol tz'ab'at masanil jolomtac vitz d'a yol yic Moab yed' jun chon̈ab' Hesbón chi', aton jun syic'chaan̈ sb'a.
46 Ex aj Moab ob'iltac ex. Ex schon̈ab' ex jun dios scuch Quemos, toxo ix ex sateli. A eb' eyuninal yed' eb' ix eyisil, ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc nacional.
47 A in Jehová in svala': Ay jun c'ual ol vic'xi meltzaj eb' aj Moab chi' b'ajtac ic'b'ilb'ati, xchi Jehová.
Aton juntzan̈ yaelal tic ix yalcan Jehová d'a yib'an̈ Moab.

49

A tas alb'ilcan d'a yib'an̈ Amón

1 A tas yalnaccan Jehová d'a yib'an̈ chon̈ab' Amón ayic yalannaccan icha tic: ¿Tom malaj yin̈tilal Israel syal smacb'enan lum luum tic? ¿Tas yuj a juntzan̈ anima tz'och ejmelal d'a jun comon dios scuch Milcom scajnaj d'a lum sluum eb' yin̈tilal Gad? ¿Tas yuj a eb' amonita scajnaj d'a juntzan̈ schon̈ab' eb' chi'?
2 Palta a in Jehová in svala', ol c'och sc'ual, ol ab'chaj yel av yic oval d'a chon̈ab' Rabá, snivan chon̈ab' eb' amonita. Junn̈ej b'ulan̈ ol ajcan smac'jiem lan̈najoc, ol tz'ab'at masanil yaldeail. A in Jehová in svala' to icha chi' ol aj yic'anxiec' slum eb' aj Israel d'a eb' toc'jinac eq'ui.
3 Oc'an̈ec yuj cusc'olal ex aj Hesbón, yujto a chon̈ab' Hai toxo ix sateli. Ex ix aj Rabá, ochan̈ec d'a cusc'olal. Aq'uecoch pichul ya sva yuj cusc'olal, tzex oq'ui. Xiquec lajvoc e nivanil, ec'an̈ec jin̈iin̈oc d'a yol e chon̈ab' yuj e cusc'olal, yujto a e diosal scuch Milcom ol ic'jocb'atoc yed' eb' ayoch sacerdoteal d'ay yed' pax eb' anima nivac yopisio.

4 Ex anima pit, ¿tas yuj tzeyic'chaaň e b'a yuj lum e ch'olquixtac yax sat? Aňej e b'eyumal
molb'il, a' ayoch yipoc e c'ool, yuj chi' tzeyala': ¿Mach val ol yal yac'an oval
qued'oc? xe chinaji.
5 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol vac'b'at xivc'olal d'a eyib'aň, masanil
choňab' ayec' d'a e lac'anil ol c'och yac' oval d'ayex. Junjun ex, ol ex pechchajeloc,
maňxalaj mach ol yal ex smolb'anxi.
6 Palta ol vic'xi meltzaj eb' aj Amón chi' b'ajtac ol ic'jocb'atoc, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň choňab' Edom

7 A tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil d'a yib'aň Edom:
¿Tom maňxa jelanil d'a choňab' Temán? ¿Tom maxtzac yal yac'vi razón eb' jelan? ¿Tom
ix satel masanil sjelanil eb' chi'?
8 Ex aj Dedán, elaňec lemnajoc, ixiquec e c'ub'ejel e b'a d'a yoltac q'uen ňaq'ueen. Yujto
ol in satel schoňab' viňaj Esaú tic. Toxo ix c'och sc'ual vac'anoch syaelal.
9 Ayic smolchaj sat te' uva, ay b'aj scan junjunxo xuc'yatil te'. Ayic sc'och eb' elc'um
d'ac'valil, aňej tas yovalil tz'och yuj eb' syelq'uejb'ati. 10 Palta a d'a schoňab' viňaj
Esaú tic, maňxalaj jab'oc tas olto vac'cani. Vojtac smasanil, malaj b'aj ol yal e
c'ub'anel e b'a. Masanil eb' eyuninal, eb' e c'ab' eyoc yed' eb' cajan d'a e lac'anil,
ol satel eb'. Maňxa mach olto canoc.
11 Canocab' eb' eyuninal meb'ail, ol in taňvej eb'. Yed' eb' ix junixtac, syal in yac'anoch
eb' ix yipoc sc'ool, xchi Jehová.
12 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' maň smojoc yab'an syail, a ticnaic yovalil ol yab'
syail eb' yuj yoval in c'ool, ichato ol yuc' vino eb' te ov. Oc exxom a ex tic, ¿tom maň ol
eyab' syail e naani? Yovalil ol eyab' syail yuj yoval in c'ool. 13 Yujto a in Jehová in svac'
in ti': A choňab' Bosra ol can tz'inan, a eb' anima ol ilanoc ol te xiv eb', ol b'uchjoc yuj
eb', ol yac' b'inaj eb' ayic ol scatab'an junoc mach eb'. Axo juntzaňxo choňab' d'a yol yic
Edom chi', ol satpaxel d'a junelňej, xchi Jehová.
14 Ix javi jun ab'ix d'ayin yuj Jehová icha tic: Van schecjicot jun checab' ul yalel d'a scaltac
nación icha tic: Molb'ejec e b'a, tzex b'at d'a Edom, aq'uec lista e b'a yic tzex b'at
eyac' oval yed'oc, xchi jun checab' chi', xchi Jehová.
15 Ex aj Edom, emnaquil ol ex vutejcan d'a scal masanil nación. Maňxalaj ol aj eyelc'och
d'a yol sat masanil anima.
16 Munil a ex ix eyac' musansatil e b'a yuj eyac'umtaquil. A e naani to masanil mach xiv
d'ayex. Ichato d'a sjatelaltac q'uen tenam, ma d'a jolomtac vitz cajan ex. Palta a
in Jehová in svala', vach'chom te chaaň b'aj tzex cajnaj icha noc' ch'acb'a te chaaň
b'aj sb'o so', palta yovalil ol ex viq'uemta ta'.
17 Masanil mach ol ec' d'a Edom chi', ol te xiv eb' yilani, ol satpax sc'ol eb' yuj nivan
yaelal ol ja d'a yib'aň. 18 A in Jehová in svala': A Edom chi' lajan ol aj icha ajnac satjiel
Sodoma, Gomorra yed' juntzaňxo choňab' d'a slac'anil. Maňxa mach ol cajnajxoc d'ay,
maňxa pax mach ol b'eyec' d'ay. 19 Icha junoc noc' choj tz'elta d'a svayumtaquil sti' a'
Jordán, sq'uec'och jucnaj noc' b'aj sva noc' calnel, saclemcanb'at noc' calnel chi' yuj noc',
icha val chi' ol aj in c'och d'a choňab' Edom. Ol el lemnaj eb' anima cajan ta'. A jun mach
sic'b'ilel vuj ol vac'och yajaliloc eb'. ¿Mach syal slajb'an sb'a ved'oc? ¿Mach syal stelan
sb'a ved'oc? ¿Mach eb' yajal syal stec'b'an sb'a d'a vichaň? 20 Ab'ec tas toxo ix in na' a
in Jehová in tic d'a yib'aň Edom yed' d'a yib'aň eb' cajan d'a Temán: A eb' yuninal eb' ol
ic'chajb'at eb', ol juchajem spat eb'. 21 Ayic ol ac'joc ganar Edom chi', ol ib'xocq'ue lum
luum. Ol el yav eb' sc'anan colval, ol c'och yav eb' chi' d'a a' Chacchac Mar. 22 A eb' ajc'ol
chi', ol c'och lemnaj eb' d'a Bosra icha sc'och jeňeňoc junoc noc' ch'acb'a. A d'a jun c'ual
chi', a eb' soldado aj Edom, ol ib'xocq'ue eb' icha junoc ix ix van yalji yune', xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Damasco

23 Ix yalanpax Jehová d'a yib'aẅ Damasco icha tic:
A eb' aj choẅab' Hamat yed' eb' aj Arfad, maẅxo animaoc ix aj spensar eb', yujto te
chuclaj ab'ix ix c'och d'a eb'. Ix te q'uechaaẅ xivc'olal d'a eb', maxtzac yal-laj yajec'
eb' d'a tzalajc'olal.
24 A eb' aj Damasco chi', van snaanb'at sb'a eb' elelal, palta maẅxalaj yip eb'. Axoẅej
xivc'olal, ilc'olal yed' yaelal ay d'a scal eb', icha junoc ix ix van yalji yune'.
25 A jun choẅab' te b'inajnac chi', jun choẅab' tzalajc'olalẅej yaji, toxo ix actajcani.
26 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': A d'a jun c'ual chi', a eb' quelemtac teltumb'a
ol ajcan eb' d'a yoltac calle, masanil eb' soldado eb' ol chamoc.
27 Ol vac'och sc'ac'al smuroal Damasco chi', axo jun c'ac' chi' ol satanel spalacio viẅaj
Ben-adad, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ Cedar yed' Hazor

28 Icha tic ix yal Jehová d'a yib'aẅ eb' ay d'a yol smacb'en Cedar yed' d'a eb' yajalil
choẅab' Hazor, aton juntzaẅ ix yac' ganar viẅaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix
yalan icha tic:
Ex aj Babilonia, ixiquec eyac' oval d'a Cedar. B'at satequel eb' anima cajan d'a stojolal
b'aj sjavi c'u.
29 Iq'uequec' noc' scalnel eb', smantiado eb' yed' jantac syamc'ab' eb'. Iq'uequec' noc'
scamello eb', tzeyalan icha tic: Masanil b'aj ay xivc'olal, xe chi d'a eb'.
30 A in Jehová in svala': A ex cajan ex d'a choẅab' Hazor, elaẅec lemnajoc. Ixiquec,
c'ub'ejequel e b'a, yujto a viẅaj Nabucodonosor sreyal Babilonia toxo ix sna' viẅ
tas ol ex yutej.
31 A in Jehová in sval d'ayex ex aj Babilonia: Ixiquec eyac' oval d'a jun choẅab' malaj
tas sna'a, tzalajc'olalẅej yajeq'ui, malaj spuertail ayochi, maẅ listaoc yaji, sch'ocoj
ayeq'ui.
32 Ixiquec, tzeyelc'ancot noc' scamello eb' yed' pax noc' svacax eb'. Yalxoẅej b'aj ol
vac'b'at yaelal d'a yib'aẅ eb' sjoxel xil spac'ul sti', yuj chi' ol saclemcanb'at eb'.
33 A choẅab' Hazor ol can tz'inan d'a junelẅej, axoẅej noc' oques ol cajnaj ta'. Maẅxa
mach ol cajnaj d'ay, maẅxa junoc mach ol b'eyec' ta', xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ Elam

34 Ayic ix schaanel yich viẅaj Sedequías yac'an reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin
Jeremías in tic d'a yib'aẅ choẅab' Elam, ix yalan icha tic:
35 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol in mac'caẅchaj sjul-lab' eb' soldado
aj Elam, aton syamc'ab' eb' yic oval nivan yelc'ochi.
36 Ol vac'b'at junoc oval d'a jun choẅab' chi', icha junoc oval ic', yalxoẅej b'aj scoti.
Yalxoẅej b'aj ol ic'chajb'at eb'. Maẅxa junoc nación b'aj maẅ ol c'och eb' sc'ub'ej
sb'a.
37 A in val Jehová in svala' to toxoẅej ol ib'xocq'ue eb' aj Elam chi' d'a yichaẅ eb' yajc'ol
snib'ej smilani. Ol vac'b'at yaelal yuj yoval in c'ol d'a yib'aẅ eb'. Ol c'och oval chi'
d'a eb' masanto ol satel eb'.
38 A in val Jehová in svala' to ol vac' Yajalil ta'. Ol vac' miljoccham eb' rey yed' eb' yajal
yaj d'a Elam chi'.
39 Palta ay jun c'ual, ol vic'xi meltzaj eb' aj Elam chi', xchi Jehová.

50

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ Babilonia

1 A tas ix alchaj d'a yib'aẅ Babilonia choẅab' eb' caldeo. A Jehová ix alan d'ayin
Jeremías schecab' in tic icha tic:

2 Alequel jun ab'ix tic, aq'uec yojtaquejel masanil nación. Iq'uecchaañ yechel to tzeyalel
jun ab'ix tic, mañ e c'ub'ejel jab'oc. Alec icha tic: A Babilonia ol ac'joc ganar. A
comon dios scuchan Bel ol ac'joc q'uixvelal. A yechel comon dios Merodac ol
pojb'atoc. A juntzañ sdiosal eb' aj Babilonia chi', q'uixvelal ol ajcanoc, choc' ol
ajcan juntzañ yechel chi'.
3 A d'a norte, ata' ol cot jun nación ol ul ac'an oval yed'oc. A ol ac'ancan tz'inan jun
choñab' chi' icha tz'inan luum. Mañxa anima ol cajnaj d'ay, mañxa pax noc' noc',
masanil ol b'at elelal, xchi Jehová.

Ol meltzajxoc eb' israel

4 Ix yalan Jehová icha tic: Ay jun c'ual, a eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, ol oc' eb', ol
yac'anoch sb'a eb' d'a yol in c'ab'. 5 Ol sc'anb'ejec' jun b'e eb' sc'och d'a Sion, ata' ol b'at
eb', ol yalan eb' icha tic: Coñ meltzajec d'a Jehová. Junxoñej tzoñ ajec yed'oc. Sco b'oan
junoc co trato yed'oc d'a junelñej, mañxa b'aq'uiñ sb'at satc'olal cuuj, xcham eb'.
6 A in choñab' tic, lajan icha noc' calnel satnacb'ati, max tañvaj yuj stañvumal, yuj chi'
satcanb'at noc' d'a jolomtac vitz. Axoñej d'a jolomtac vitz chi' tz'ec' noc', axo tz'aji, sat
sc'ol noc' d'a smacte'. 7 Axo yic schalan sb'a noc' yed' junoc ajc'ol yajoch d'ay, smiljicham
noc' yuuj. Icha chi' yaj in choñab' tic, syal eb' ajc'ol chi' d'a eb' icha tic: A jun tic mañ
co muloc, yujto a eb' ix och smul d'a Jehová, aton jun tz'ac'an svael eb', aton jun ayoch
yipoc sc'ol eb' smam yicham eb', xchi eb'.
8 Ex in choñab', elañec d'a Babilonia schoñab' eb' caldeo. B'ab'lajañec icha noc' mam
chiva scuchb'an noc' calnel.
9 Yujto ol vic'cot jantac soldado d'a juntzañ choñab' d'a norte, yic ol ul yac'an oval eb' d'a
Babilonia chi'. Ol stzolan sb'a eb' sjavi d'ay, ol yac'an ganar eb' yujto te jelan eb'
d'a oval chi'. Ayic sjulvaj eb', malaj junoc sjul-lab' eb' chi' b'eñej tz'eq'ui.
10 A in val Jehová in svala', masanil tastac ay d'a eb' aj Babilonia chi', ol yic'b'at eb'. Ol
yic'b'at masanil tastac snib'ej eb'.

Ol ac'joc ganar Babilonia

11 A ex val tic ex aj Babilonia, ix ex tzalaj val ayic ix eyic'anb'at tastac ay d'a eb' in choñab'.
Ix ex q'ue val cheneljoc icha junoc noc' cob'es vacax stec'vi trigo. Ix el pax eyav
icha noc' chej.
12 Yuj chi' a e choñab' b'aj aljinac ex, q'uixvelal ol ajcanoc. Slajvub' ol ajcan d'a scal
juntzañxo nación. Taquiñ luum ol ajcanoc, ol can tz'inan.
13 Yujto ol cot val voval d'ay, mañxa junoc mach ol cajnajcan d'ay, cuseltac ol ajcanoc.
Masanil mach ol ec' ta', ol xiv eb' yilan jantac yaelal ol javoc d'a yib'añ jun choñab'
chi'.
14 Masanil ex eyed'nac e jul-lab', oymajañec d'a spatic Babilonia, julvajañec d'ay.
Mañxoocab' ex och vaan e julvaj d'ay yujto toxo ix och smul d'ayin Jehová in tic.
15 Aq'uequel eyav yic oval d'a masanil spatictac choñab' chi': Vanxo yac'ji ganar
Babilonia. Van yem lañnaj yoyal, van yem vecnaj smuroal, xe chi. A in Jehová
in tic, stiempoalxo in pacan in b'a d'a Babilonia chi'. Paquecpax e b'a a ex tic, icha
val ix yutej juntzañxo nación, ichocab' val ta' tzeyutej paxi.
16 Mañxaocab' junoc mach tzeyactejcan d'a Babilonia chi', mañ eyactejcan eb' tz'avvi,
ma eb' smolan sat avb'en chi'. A val yic ol yilan eb' yoch jun oval chi', a eb' ch'oc
choñab'il ayec' ta', ol meltzaj eb' d'a schoñab'. Junjun eb' ol meltzajxi d'a slugar,
xchi Jehová.

Meltzajnac eb' aj Israel

17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Icha noc' calnel satnacb'ati, pechb'il yuj noc' choj, icha
chi' yaj eb' aj Israel. B'ab'el ac'b'il ganar eb' yuj viñ sreyal Asiria. Ix lajvi chi', axo viñaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia ix vach' satanel eb'. 18 Yuj chi' a in Jehová Yajal in

d'a Smasanil, sDiosal in Israel sval icha tic: Ol vac'och syaelal viñ sreyal Babilonia yed' masanil schoñab'il, icha val vutejnac viñ sreyal Asiria. 19 Ol vic'xi meltzaj eb' aj Israel d'a sluum. Ol yab'lej eb' masanil tas vach' tz'el d'a lum Carmelo yed' d'a lum Basán. Ol yab'lej eb' jantac tas snib'ej, aton tastac sq'uib' d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín yed' d'a Galaad. 20 A in val Jehová in svala': A d'a jun c'ual chi', ol in colel eb' aj Israel yed' eb' aj Judá d'a chucal sc'ulej, ol vac' lajvoc smul eb', mañxa b'aj ol ilchajoc, ol vac' sat d'a junelñej, xchi Jehová.

Yaelal d'a yib'añ Babilonia

21 Ix yalan Jehová icha tic: A in val Jehová in tzex in checa': Aq'uec oval d'a smacb'en Merataim yed' masanil eb' cajan d'a Pecod. Pechec eb', milecchameb', masanto syal satel eb' smasanil. C'anab'ajejec masanil in checnab'il.
22 Tz'ab'chaj val yoch oval d'a nación chi', te nivan ix aj satel eb'.
23 A Babilonia icha junoc martillo, ix smac'poj masanil yolyib'añq'uinal. Axo ticnaic, a' ol mac'jocpojoc, choc' ol ajcanoc. Ol te xivb'at masanil nación ayic ol yilan eb' tas ol ajcan Babilonia chi'.
24 A in Jehová in ix vaq'uem syaalil Babilonia. Majxo yil-laj eb' scan d'ay, yujto ix och eb' ajc'olal d'ayin.
25 Ix in jaquelta masanil yamc'ab' yic oval molan vuuj, ix viq'uelta yic tzin ch'oxan yoval in c'ool, yujto ay jun in munlajel yovalil ol yic' sb'a d'a schoñab' eb' caldeo chi'.
26 Yalxoñej b'aj tzex och eyac' oval d'a eb'. Jaquec b'aj molanec' svael eb'. Molb'ejec sc'ael eb', tze sataneli. Mañxaocab' jab'oc scani.
27 Milecchammasanil soldado eb'. Ob'iltac eb', toxo ix javi sc'ual syaelal eb', xchi Jehová.
28 Ay eb' quetisrael tz'el lemnaj d'a Babilonia, sjavi eb' d'a Sion, syalan eb' chajtil val tz'aj spacan sb'a Jehová co Diosal d'a eb' aj Babilonia chi' yuj tas ix sc'ulej eb' d'a stemplo.
29 Syalanxi Jehová: Avtejec masanil eb' julvajvum yic tz'och eb' yac' oval d'a Babilonia. Ochañec oyan d'a spatic yic malaj mach tz'eli. Pactzitejec val icha smojal. Utejec val icha ix yutej sb'a d'a juntzañxo, yujto te ac'umtac ix yutej sb'a d'ayin Jehová sDiosal in Israel.
30 Yuj chi' a eb' quelemtac aj Babilonia, ol laj can teljab' eb' scham d'a yoltac calle. A eb' soldado ol miljoccham eb' smasanil d'a jun c'ual chi'.
31 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': Ayinoch ajc'olal d'ayex ticnaic ex aj Babilonia, yujto te ac'umtac tzeyutej e b'a. Toxo ix javi sc'ual yic sja yaelal d'a eyib'añ.
32 Ex anima tzeyic'chañ e b'a, ol ex ac'joc ganar. Mañxa mach ol ex ic'anchaañ. Ol vac'och sc'ac'al masanil e choñab' chi'. Ol lajvoquel masanil spatictac yuj jun c'ac' chi', xchi Jehová.
33 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, van yab'an syail eb' b'aj tz'ixtaj ticnaic. Ayoch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, mañ val jab'oc tz'actajel eb' yuj eb'. 34 Palta a in scolumal in eb', a in b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil. Ol in ch'olb'itej tas tz'utaj eb' chi' d'a stojolal. Ol vac'an junc'olal d'a in choñab' tic, axo choñab' Babilonia, axoñej xivc'olal ol vac'b'at d'a yib'añ, xchi Jehová.
35 Syalanpax Jehová: Ochocab' oval d'a Babilonia yed' d'a masanil eb' cajan d'ay yed' pax d'a eb' yajal d'a scal eb' yed' eb' aj pensar.
36 Ochocab' oval d'a eb' naumel lolonel yalani, quistalaxocab' eb'.
37 Milecchameb' soldado sluclon yuj xivelal. Milecchamnoc' chej toc'jinac carruaje. Milecchameb' soldado manb'ilcot ayec' d'a scal eb', lajanocab' tz'ajcan eb' icha eb' ix ix. Ochañec b'aj ay sb'eyumal eb', tzeyelc'anb'ati.
38 Tupocab' masanil a a', yujto a Babilonia chi' schoñab'il juntzañ comon dios yajb'entac. A yuj juntzañ chi', ste satel spensar eb' anima chi'.
39 Yuj chi' a d'a jun choñab' chi', axoñej noc' caltacte'al noc' ol cajnajoc, noc' oques yed' noc' avestruz. Mañxa b'aq'uiñ ol cajnajxi anima ta'. 40 Lajan ol vutejcan icha Sodoma,

Gomorra yed' juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil ayic in satannaqueli. Malaj mach ol cajnajxoc ta'.
41 Ilec val juntzaň soldado scot d'a stojolal norte. Tzijtum eb' rey scot yed' jun nación te
ay yip. Lista yaj eb' scot yac' oval.
42 Yed'nac sjul-lab' eb' yed' slanza. Yelxo val te ov eb', maňxa jab'oc yoq'uelc'olal eb'.
Lajan val yel yav eb' icha sc'aň a' mar, ayq'ue eb' d'a yib'aň chej. Listaxo yaj eb'
yic sjavi eb' yac' oval d'a Babilonia chi'.
43 Ayic ol yab'an jun ab'ix tic viň sreyal Babilonia chi', ol sicb'oquel viň yuj xivelal. Ol te
ochcan viň d'a ilc'olal yed' d'a yaelal, icha junoc ix ix van yalji yune'.
44 Ol in c'och icha junoc noc' choj tz'elta lemnaj d'a caltac vayumtac d'a stitac a' Jordán
sq'uec'och b'aj sva noc' calnel, saclemb'at noc' yuj noc'. Icha chi' ol aj vac'an saclem eb'
aj Babilonia chi', ol vac'anoch jun yajal ta' to sic'b'ilel vuuj. ¿Mach val syal slajb'an sb'a
ved'oc? ¿Mach val syal stelan sb'a ved'oc? ¿Mach yajalil syal stec'b'an sb'a d'a vichaň?
45 Ab'ec val tas ix aj in naan Jehová in tic d'a yib'aň Babilonia schoňab' eb' caldeo: A
yuninal eb', ol ic'chajb'atoc, ol em laňnaj spat eb' d'a yib'aň. 46 Ol ib'xocq'ue lum luum
ayic ol ac'joc ganar eb', ol ab'chaj yel yav eb' d'a juntzaňxo nación, xchi Jehová.

51

Ol satjoquel Babilonia

1 Ix yalan Jehová icha tic: Ol vac'b'at jun nivan ic' d'a Babilonia yed' d'a eb' cajan d'ay,
ol satjoquel eb' yuuj.
2 Icha tz'aj yel smatz'il ixim trigo yuj ic', icha chi' ol utaj yuj eb' ajc'ool. Maňxalaj eb' cajan
d'ay ol canoc. Ayic ol c'och jun c'ual yic ol satjoquel eb' chi', yalxoňej b'aj ol cot eb'
ajc'ol yac' oval yed' eb'.
3 Sb'o'ocab' sjul-lab' eb' julvajvum. Yac'ocab'och smacul sňi' sc'ol eb'. Mocab' oc' sc'ol eb'
d'a eb' quelemtac aj Babilonia. Satocab'el eb' soldado d'a junelňej.
4 D'a masanil schoňab' eb' caldeo, ol laj can teljab' eb' anima scham d'a yoltac calle.
5 Vach'chom a eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, ix och smul eb' d'ayin, palta maxto
vactejcanlaj eb' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in eb', a inxoňej Ochi.
6 Elaňec lemnaj d'a Babilonia chi', mach ex e gana tze col e b'a yic vach' max ex cham
yuj smul. Yujto ix c'och sc'ual vac'an in pac d'ay icha val smojalil.
7 Ix vac'lab'ej Babilonia ayic ix vac'anem yoval in c'ol d'a yib'aň masanil nación. Ix in
yam icha junoc copa nab'a oro b'aj ix yuc' aň masanil yolyib'aňq'uinal tic. Ayic ix
yuc'an eb' chi', ix q'ue d'a sjolom eb'.
8 Palta elaňchamel ix em laňnaj Babilonia chi', choc' ix aji. Oc'aňec yuuj. Iq'ueccot yaňal,
ol quila' tato olto aňtajoc, xchi Jehová.
9 A eb' ch'oc nacional cajan ta', syal eb' icha tic: Toxo ix caňtej Babilonia tic, palta
maxtzac b'olaj. Canocab'i. Coň paxec junjun oň b'ajtac ay co choňab', yujto a smul
jun choňab' tic, toxo ix q'uec'och d'a satchaaň, ix ec'b'at d'a yib'aň asun, xchi eb'.
10 Syal eb' aj Israel yed' eb' aj Judá: Van spactzitan Jehová yuj tas ix oň utaji. Coyec,
calequel d'a Sion tas toxo ix sc'ulej co Diosal, xchi eb'.
11 A Jehová nab'ilxo yuuj to ol satel Babilonia, yuj chi' a' ix checancot eb' sreyal Media yic
tzul satanel eb'. Icha val chi' ix aj spacan sb'a Jehová chi' yuj tas ix utaj templo
yuj eb'. Tz'alchaj d'a eb' soldado: Lista tzeyutej e jul-lab'. Aq'uecoch e maclab'
jul-lab'.
12 Iq'uecchaaň junoc yechel yic tze ch'oxani to sb'at eyac' oval d'a smuroal Babilonia,
xchi. Vach'ocab' tz'aj yoch oyan eb' soldado d'a spatic. Ayocab' eb' staňvani.
Ayocab' eb' sc'ub'ejel sb'a yic smaclan eb' soldado eb' tz'elta yac' oval d'ayex. Yujto
van yelc'och tas nab'il yuj Jehová sc'ulan d'a eb' cajan d'a Babilonia chi'.

13 A ex val tic ex aj Babilonia, d'a stitac a' nivac a' cajan ex, yuj chi' te b'eyum ex. Toxo ix
javi sc'ual e satel d'a junelr̃ej.
14 A Jehová Yajal d'a Smasanil, toxo ix yac' sti', ix yalani: Ol te b'ud'joquel yol e nación tic
yuj eb' ajc'ool icha val noc' c'ulub' mar̃xo b'ischajb'enoc. Ol el yav eb' ayic ol ex
yac'an ganar eb', xchi.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

15 A Jehová b'oannac lum luum tic yed' spoder yed' sjelanil. Sb'oannacpax
yolyib'ar̃q'uinal tic. Yed' pax sjelanil chi', sjer̃b'annacb'at satchaar̃.
16 A tz'alani, r̃ilili sc'ar̃ c'u syac'an r̃ab'. A tz'ic'anchaar̃ asun b'aj slajvic'och lum luum
tic. A tz'ac'anec' copnaj leb'lon d'a scal yaxr̃ab'. A tz'ic'anelta ic' b'aj molb'ab'il
yuuj.
17 A eb' anima, yelxo val malaj jab'oc spensar eb'. Max q'uixvi jab'oc eb' yuj juntzar̃
yechel comon dios sb'o'o. A juntzar̃ yechel chi', malaj spixan, tor̃ej syac' sb'a eb'
anima chi' musansatil yuuj.
18 A juntzar̃ yechel chi', malaj jab'oc yelc'ochi, yic b'uchval yaji. Ayic ol javoc jun c'ual,
ol satel juntzar̃ chi' yuj Jehová.
19 A sDiosal vir̃aj Jacob te ch'oc yeli, a ix b'oan masanil tastac. A ix sic'anel Israel yic
tz'ochcan schor̃ab'oc. A sb'i, Jehová Yajal d'a Smasanil.

A Babilonia syamc'ab' Jehová yaji

20 Ix yalan Jehová icha tic: A Babilonia icha in nivan mac'lab' q'ueen yaji, icha pax in
yamc'ab' yic oval yaji. A yed'oc ix vac' ac'joc ganar juntzar̃ nación yed' sreyal.
21 A yed'oc ix in milcham noc' chej yed' eb' ayq'ue d'a yib'ar̃ noc'. Ix vac'anpax lajvoquel
carruaje yed' eb' ayq'ue d'a yool.
22 A yed'oc ix vac' miljoccham eb' vir̃ vinac, eb' ix ix, eb' ichamtac, eb' quelemtac yed'
eb' ix cob'estac.
23 A yed'oc ix vac' miljoccham eb' tar̃vum calnel yed' noc' calnel chi'. Ix vac'anpax
miljoccham eb' smunlaj yed' noc' vacax, ix champax noc' vacax chi'. Ix vac'an
miljoccham eb' gobernador yed' eb' yajal.

Yaelal d'a yib'ar̃ Babilonia

24 A in val Jehová in sval d'ayex in chor̃ab' ex tic: D'a eyichar̃ ol vac' val spac d'a
Babilonia yed' d'a eb' cajan d'ay icha val smojal chucal ix sc'ulej eb' d'a Sion.
25 A Babilonia chi', lajan icha junoc nivan vitz satanel masanil sat lum luum. Yuj chi'
ajc'ol in d'ay, ol vac'an syaelal. A yed' vip ol vequem juynajoc. Ol b'atcan b'ulnaj
d'a sattac pac'an. Lajan ol ajcan icha junoc vitz tz'anacb'ati.
26 Mar̃xa junoc q'uen q'ueen ol elta d'a scal juntzar̃ ol em lar̃naj chi' olto c'anchajoc ayic
ol b'o junocxo pat. Tz'ininixor̃ej ol ajcan Babilonia chi' d'a junelr̃ej.
27 Iq'uecq'ue sch'oxnab'il yic oval d'a Babilonia. Puec q'uen trompeta yic syac' lista
sb'a juntzar̃xo nación scot yac' oval yed'oc. Q'ueocab' van eb' aj Ararat, eb'
aj Mini yed' pax eb' aj Askenaz yac' oval yed'oc. Sic'jocab'och junoc yajal yic
scuchb'an eb' soldado d'a oval. B'atocab' noc' chej d'a oval icha noc' c'ulub' mar̃xo
b'ischajb'enoc.
28 Yac'ocab' lista sb'a juntzar̃xo nación sb'at yac' oval d'ay. Cotocab' eb' sreyal Media, eb'
gobernador, eb' nivac yopisio yed' masanil eb' anima ay d'a yol smacb'en, xchi
Jehová.
29 A lum luum tic, ol ib'xocq'ue luum. Ol tzicub'tar̃aj luum, yujto ol yaq'uelc'och Jehová
tas nab'il yuuj. A Babilonia ol can tz'inan icha tz'inan luum, mar̃xalaj mach ol
cajnaj d'ay.

30 A eb' soldado yic Babilonia chi', maňxo ol yal scolan sb'a eb'. Toxoňej ol ochcan eb' d'a yoltac b'aj scol sb'a. Maňxalaj yip eb', lajan ol ajcan eb' icha eb' ix ix. Ol laj mac'joquem laňnaj schoňab' eb', ol laj ňusjoctz'a spat eb'.
31 B'elb'onxoňej ol aj sc'och eb' checab' yal d'a viň sreyal Babilonia to toxo ix ac'ji ganar schoňab' viň chi' smasanil.
32 A b'aj jay a a' b'aj tz'ec' eb' anima, ol laj macjoc yuj eb' ajc'ol chi'. A b'aj scol sb'a eb' soldado, ol ňusjoctz'aoc, yuj chi' ol te xiv eb' soldado chi'.
33 A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel, syal icha tic: A eb' aj Babilonia, lajan eb' icha ixim trigo vach'xo yajem d'a yol junoc tec'lab', toxo val sc'och stiempo stec'chaji, xchi Jehová.
34-35 A eb' aj choňab' Sion, syal eb' icha tic: A viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, choc' ix oň yutej viň. Mesesi ix yutejcan co choňab' viň icha junoc uc'ab' maňxa tas d'a yool. Ichato ix oň sturb'at viň icha junoc noc' nivaquil noc' ay d'a yol a' mar. Ix b'ud'ji val sc'ol viň yuj masanil tastac ay d'ayoň, axo ixto cani ix syumcanel viň. Stupocab' Babilonia icha val ix oň yutej. Stupocab' eb' caldeo, yuj eb' anima ix smilcham eb' d'a co cal, xchi eb' aj Jerusalén chi'.

A tas alb'ilcan d'a eb' aj Jerusalén

36 Syal Jehová d'a eb' aj Jerusalén icha tic: A in ol in ch'olb'itej d'a stojolal tas ix ex utaji. Ol vaq'uec' e pac d'a eb' eyajc'ool. Ol laj vac' tup masanil a' ňajab' yed' sjajtac a a' ay d'a Babilonia.
37 Toxoňej ol q'uecan b'ulan sc'ajil. Axoňej noc' oques ol cajnaj ta', maňxalaj mach olto cajnaj d'ay. Ol te xiv eb' anima yilani, ol b'uchvaj pax eb' d'ay.
38 Ol el yav eb' aj Babilonia chi' icha noc' choj, ol el pax yav eb' icha noc' yunetac choj chi'.
39 Yacb'an ste c'ac'b'i eb' stzalaji, ichato ol in b'o junoc nivan vael d'a eb', ol vac'an aň yuc' eb', yic stzalaj eb'. Slajvi chi' ol satel sc'ol eb' svay d'a junelňej, maňxa b'aq'uiň ol el svayaň eb' chi'.
40 Ol vic'b'at eb' b'aj ol miljocchamoc, icha tz'aj yic'jib'at noc' yunetac calnel, noc' chiva yed' noc' ch'ac calnel b'aj smilji.

Ol ac'joc ganar Babilonia

41 A Babilonia te b'inajnac d'a yolyib'aňq'uinal tic, palta ol ac'joc ganar. Toxoňej ol xivcanq'ue juntzaň nación ayic ol yilan eb'.
42 Icha val to a a' mar ol b'at secnaj d'a yib'aň, ol mucchajcan yuj a'.
43 A val schoňab'il, ol laj can tz'inan, icha tz'inan luum ol ajcanoc. Maňxa mach ol cajnajxoc d'ay, maňxa pax mach ol ec' ta'.
44 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vac' val och yaelal d'a yib'aň Bel sdiosal Babilonia. Ol vac' xejejq'ueta tas toxo ix sb'uc'b'ati, maňxo ol javoc juntzaň nación yaq'uem sb'a d'ay. Ol empax laňnaj smuroal Babilonia chi'.
45 Ex in choňab', elaňec ta', colec e b'a d'a yoval in c'ol sjavi d'a yib'aň.
46 Maň eyac' pensar, maň ex xiv yuj tas tz'alji d'a yol jun nación chi'. Ch'oc ch'ocňej tas sb'inaj d'a junjun ab'il, axoňej xivc'olal sb'inaji, ayňej oval d'a scal eb' yajal.
47 Icha chi' ol aj sja sc'ual vac'anoch yaelal d'a yib'aň juntzaň sdiosal Babilonia chi'. Masanil jun nación chi' ol ac'joc q'uixvelal, toxoňej ol b'ud'joccanel yuj eb' chamnac.
48 A in val Jehová in svala': A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay, ol te tzalajoc ayic ol ac'joc ganar Babilonia chi', yujto a d'a norte ol cot eb' ol sataneloc.
49 Ol satjoqueloc yujto te nivan anima ix smilcham d'a Israel, te nivan pax eb' anima ix satjiel d'a yolyib'aňq'uinal tic yuuj, xchi Jehová.

A tas ix alchaj d'a eb' aj Israel‘R’ayec' d'a Babilonia

50 Syal Jehová d'a eb' aj Israel ayec' d'a Babilonia icha tic: A ex mach ex ol ex el d'a scal
chamel ol ujoc chi', elañec lemnajoc, mañ ex och vaan. Vach'chom najat ayex,
palta aq'uec val och e pensar d'ayin Jehová in tic, naecpaxcot Jerusalén.
51 Palta a ex tic, tzeyal icha tic: Tzoñ te q'uixvi ayic scab'an tas syal eb' d'ayoñ.
Q'uixavtacoñxoñej scab'i, yujto a eb' ch'oc choñab'il toxo ix och eb' d'a yoltac
cuarto Yicñej Dios Yaji, xe chi.
52 Palta a in Jehová in svala': Ol ja jun c'ual ol vac'an val och yaelal d'a yib'añ sdiosal eb'
aj Babilonia yed' d'a masanil yol smacb'en, toxoñej ol el yav eb' anima ol lajvoc.
53 Vach'chom sq'uec'och Babilonia d'a satchaañ yalani, chaañ syutej sb'oanq'ue
smuroal, palta ol vac'b'at eb' ajc'ol b'at sataneloc, xchi Jehová.

Ol satjoquel Babilonia

54 Ol ab'chaj yel yav eb' aj Babilonia, ol ab'chaj satjiel masanil schoñab' eb' caldeo.
55 Aton Jehová ol sataneloc, ol c'och sc'ual slajvi jantac av tz'el d'ay. A eb' ajc'ol ol javoc
xumnaj eb' d'ay icha a' mar, ol c'añ val yem eb' d'a yib'añ jun choñab' chi'.
56 Ol javoc eb' satel Babilonia chi', ol syaman masanil eb' soldado eb', ol mac'joc cañchaj
sjul-lab' eb'. Yujto a Jehová, Dios toni, syac' spac d'a junjun icha val d'a smojal.
57 A in Rey in, a in b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil, a in sval icha tic: Ichato ol vac' añ añ
yuc' eb' yajal d'a Babilonia, eb' aj pensar, eb' gobernador, eb' nivac yopisio yed'
eb' soldado, ol cot svayañ eb' d'a junelñej. Mañxo ol el-laj svayañ eb' chi'.
58 A smuroal Babilonia te levan sat, palta ol em lañnaj d'a junelñej. A spuertail nivac,
ol tz'ab'atoc. Nab'añej ix munlaj juntzañ nación d'ay. A jantac munlajel b'aj ix
c'unb'i eb', toñej ol tz'ab'atoc, xchi Jehová.

Ic'b'ilb'at slolonel viñaj Jeremías‘R’d'a Babilonia

59 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal d'a Judá, ix b'at viñ d'a Babilonia, ajun
viñaj Seraías yuninal viñaj Nerías yixchiquin viñaj Maaseías ix b'at yed' viñ. A viñ ay
yalan yic yilan tas tz'aj viñ rey chi'. Ayic manto b'at eb' viñ d'a Babilonia chi', a in
Jeremías in tic schecab' in Dios, ix vac' jun checnab'il d'a viñaj Seraías chi'. 60 Junxoñej ix
vac' tz'ib'chajcan masanil tas toxo ix alchaji to d'iñan sja d'a yib'añ Babilonia chi'. 61 Ix
valan d'a viñaj Seraías chi' icha tic: Ayic tzach c'och d'a Babilonia chi', tzil val tas tzutej
avtan masanil juntzañ lolonel tic. 62 Tzalan icha tic: Mamin Jehová a ach ix ala' to ol a
satel jun nación tic. Mañxa anima ol cajnajxoc d'ay, mañxa pax noc' noc'. Ol can tz'inan
uj d'a junelñej, xa chi. 63 Ayic slajvi val avtan juntzañ lolonel tic, tza tzec'anoch junoc
q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'il tic, tza julancanb'at d'a yol a' Éufrates, 64 tzalani: Icha val tic
ol aj satcanem Babilonia, mañxa b'aq'uiñ ol q'uex vaan yuj jantac yaelal ol javoc d'a
yib'añ yuj Jehová, xa chi, xin chi d'a viñ.

52

Ochnac viñaj Sedequías reyal
(2R 24.18-20; 2Cr 36.11-16)

1 A viñaj Sedequías, 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 11 ab'il ix yac' reyal viñ
d'a Jerusalén. A ix snun viñ Hamutal sb'i ix, yisil ix viñaj Jeremías aj choñab' Libna. 2 Te
chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Joacim. 3 Yuj chi' ix cot
yoval sc'ol Jehová d'a eb' aj Jerusalén yed' d'a eb' aj Judá, ix yiq'uel eb' d'a yichañ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(2R 24.20—25.7; Jer 39.1-7)

Ix spitej sb'a viñaj Sedequías chi' d'a viñ sreyal Babilonia, 4 yuj chi' ayic slajuñil
c'ual yoch slajuñil uj yic sb'aluñil ab'il yoch viñ reyal, ix cot viñaj Nabucodonosor

sreyal Babilonia, ix javi viñ d'a Jerusalén yed' eb' soldado. Ix oymaj eb', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a spatictac choñab' chi'. Ix sb'oanpaxq'ue stec'nub' eb' d'a spatictac yic syac'an oval eb' yed'oc. 5 Oyanñejoch eb' d'a spatic choñab' chi' masanto ix tz'acvi 11 ab'il yoch viñaj Sedequías chi' reyal. 6 Ayic b'aluñexo c'ual yoch schañil uj yic jun ab'il chi', ix te em vejel, mañxa val jab'oc tas sva eb' anima. 7 Ix sb'oan jun olan eb' soldado caldeo d'a smuroal, palta axo d'ac'valil ix el lemnaj viñaj rey Sedequías yed' masanil eb' soldado. A d'a scal yavb'en te' eb' rey ix el eb', ix elc'och eb' d'a jun puerta d'a snañal chab' muro. Icha chi' ix aj sb'at eb' d'a jun b'e sb'at d'a ch'olan sc'och d'a a' Jordán. 8 Palta a eb' soldado yic Babilonia chi', ix och eb' d'a spatic viñaj rey Sedequías chi'. Axo d'a yac'lical Jericó ix yamchaj viñ yuj eb', axo eb' soldado ajun yed' viñ rey chi', ix actajcan viñ yuj eb', ix saclemcanb'at eb'. 9 Ix syaman viñaj rey Sedequías chi' eb' soldado yic Babilonia chi', ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj Nabucodonosor ayec' d'a Ribla, d'a yol smacb'en choñab' Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. 10 Val d'a yichañ viñ ix miljicham eb' yuninal yed' eb' yajal yaj d'a Judá. 11 Axo pax viñ, ix checji ic'chajq'ueta yol sat viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena, ix ic'chajb'at viñ preso d'a Babilonia. Ata' ix cham viñ.

Ix juchajem templo d'a Jerusalén (2R 25.8-21; 2Cr 36.17-21; Jer 39.8-10)

12 Ayic slajuñil c'ual yoch yoil uj ayic 19 ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix javi viñaj Nabuzaradán d'a Jerusalén chi'. Sat yajal yaj viñ yuj viñaj Nabucodonosor chi', yajal pax yaj viñ d'a eb' stañvan viñ rey chi'. 13 A viñ ix ul ñusantz'a templo, spalacio eb' rey yed' pax spat eb' nivac yajal d'a Jerusalén yed' masanil pat. 14 Axo masanil eb' soldado ajun yed' viñ ix pojanem smuroal Jerusalén chi'. 15 Ix yic'anb'at eb' anima viñ d'a Babilonia, aton eb' aycan d'a choñab' chi', eb' ix yac'och sb'a yed' viñ sreyal Babilonia chi' yed' pax jantacxo eb' anima. 16 Axoñej junjunxo eb' meb'a' ix cani, yic smunlaj eb' yed' yavan te' uva eb'.

17 A eb' soldado yic Babilonia chi' ix mac'anpoj masanil yamc'ab' nab'a bronce d'a templo: Aton yoyal, yichtac yed' pax jun nivan pila yic a a'. Ix yic'anb'at masanil q'uen bronce chi' eb' d'a Babilonia. 18 Ix yic'anpaxb'at yed'tal q'uen tic'aq'uil taañ eb', q'uen pala, q'uen icha texlex, q'uen nivac palangana, q'uen nivac cuchara yed' masanil yamc'ab' nab'a bronce sc'anchaji ayic tz'och ejmelal. 19 Ix yic'anpaxb'at juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata viñaj Nabuzaradán chi': Aton juntzañ q'uen palangana, q'uen yed'tal tzac'ac', q'uen nivac uc'ab' b'aj smolchaj q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen candil, q'uen nivan cuchara yed' juntzañ vaso b'aj tz'ac'ji vino d'a ofrendail. 20 Maxtzac yal snachajeli jantac yalil juntzañ tas nab'a bronce yac'nac b'ojoc viñaj Salomón d'a templo chi': Aton chab' oy, jun nivan pila b'aj smolchaj a a' yed' lajchave' yechel toro cuchjinac jun pila chi'. 21 Junjun oy chi', ec'to 8 metro steel. Ay am nañaloc svaquil metro spatic, palta olan yool, uque' centímetro spimal. 22 Junjun oy chi' ay smacul sjolom, ec'to chab' metro steel, nab'a bronce paxi. A d'a spatictac chi' ayoch jun icha q'uen malla nab'a bronce, aypaxoch yechel sat te' granado yelvanub'oc. Lajan yaj chab' oy chi'. 23 A d'a junjun tzol yol sat q'uen malla chi', ayoch 100 yechel sat te' granado chi', a b'aj nivan chequel, ay 96 ayochi.

Ic'b'ilb'at eb' aj Judá

24 A viñaj Nabuzaradán chi' ix yaman viñaj Seraías sat sacerdote yed' viñaj Sofonías schab'il sacerdote yed' oxvañ eb' viñ stañvan ti' templo. 25 Axo d'a scal eb' anima aytocan d'a Jerusalén, ix ic'jib'at jun viñ yajalil eb' soldado yed' ucvañxo eb' viñ vinac ayoch d'a yopisio yac'an servil viñ rey d'a choñab' chi'. Ix ic'chajpaxb'at jun viñ sat tz'ib'um yaj d'a scal eb' soldado (a viñ ed'jinac slistail eb') yed' pax 60 eb' aj choñab' nivac yopisio d'a yol schoñab' chi'. 26-27 A viñaj Nabuzaradán ix ic'anb'at masanil juntzañ eb' tic d'a yichañ

viñ sreyal Babilonia ayec' d'a Ribla d'a yol smacb'en choñab' Hamat. Ata' ix schec viñ sreyal Babilonia miljoccham eb'.

Icha chi' ix aj yic'jiel eb' aj Judá chi' d'a sluum. 28 A sb'isul eb' anima ix ic'jib'at yuj viñaj Nabucodonosor chi', aton tic: Ayic yuquilxo ab'il yoch viñ reyal, 3 mil 23 eb' anima aj Judá ix ic'jib'ati. 29 Axo d'a 18 ab'il yoch viñ reyal, 823 eb' aj Jerusalén ix ic'jib'ati. 30 Axo d'a 23 ab'il yoch viñ reyal chi', 745 eb' aj Judá ix ic'jib'at yuj viñaj Nabuzaradán. Yuj chi' a sb'isul eb' ix ic'jib'at chi' ay 4 mil 600 eb' d'a smasanil.

Ix actajel viñaj rey Joaquín (2R 25.27-30)

31 Ayic 25 c'ual yoch slajchavil uj ayic 37 ab'ilxo yic'jib'at viñaj Joaquín sreyal Judá d'a Babilonia, ix och viñaj Evil-merodac reyal d'a Babilonia chi'. Ix sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñaj Joaquín chi', ix yic'anelta viñ viñ d'a preso. 32 Te vach' ix yutej sb'a viñ rey chi' d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ayoch preso ta'. 33 Ichato chi' ix sq'uexanel spichul viñaj Joaquín chi' yic preso, axoñej yed' viñ rey ix va viñ masanto ix cham viñ. 34 Ix ac'chajpax sgasto viñ yuj viñ sreyal Babilonia chi' masanto ix cham viñ.

A Oye' B'it Yic
CUSC'OLAL

Lamentaciones sb'i jun libro tic, syalelc'ochi cusc'olal. A jun libro tic, ay oye' macan cusc'olal tz'ib'ab'il d'ay, junjun d'a junjun capítulo. Syal yuj cusc'olal yed' yaelal ayic smac'jinaquem laẅnaj choẅab' Jerusalén. Te cusc'olal ajnaccani, yujto maẅ jantacoc tas janac d'a yib'aẅ. Vach'chom a jun libro tic te nivan syalcot yuj yaelal, ma cusc'olal, palta ay pax juntzaẅ versículo tz'alancoti to yovalil scac'och Dios yipoc co c'ool, scac'anpaxoch tastac toto ol ujoc yipoc co c'ool.

B'ab'el b'it yic cusc'olal

1 Cuseltacxoẅej ix ajcan choẅab' Jerusalén b'aj tzijtum anima d'a peca'. Lajan ix ajcan jun nivan choẅab' tic icha tz'ajcan junoc ix ix toxo ix cham yetb'eyum. A d'a peca', ichato yajal yaj d'a scal juntzaẅ nación, axo ticnaic, tz'ac'ji pural yoch d'a munlajel.

2 Lajan icha junoc ix ix sic'sic'an yoc' d'ac'valil, chalali val yemta yal sat d'a spac'ultac sti'. A d'a scal juntzaẅ nación vach' yac'an yed'oc, maẅxa junoc tz'ac'an snivanil sc'ool. Masanil ix meltzajoch ajc'olal d'ay.

3 Ix ic'jib'at eb' aj Judá d'a ch'oc choẅab'il. Q'uixvub'tac yaj eb' yuj munlajel te ya b'aj ayochi. Ayxoec' eb' d'a scal juntzaẅxo nación. Maxtzac yic' jab'oc yip eb'. Ix yamchaj eb' yuj eb' spechani, yuj chi' ayxoec' eb' d'a scal yaelal.

4 Cuseltacxoẅej yaj sb'eal Sion ticnaic. Maẅxalaj mach sjavi d'a q'uiẅ. Tz'inini yajcan sti' choẅab'. Axoẅej oq'uel syac' eb' sacerdote. A eb' ix cob'estac tacnacxoẅej sc'ol eb' ix. A eb' aj Jerusalén ayoch yaelal d'a yib'aẅ eb'.

5 Toxo ix ac'ji ganar eb' cajan d'a Sion. Ix ic'jib'at eb' d'a ch'oc choẅab'il yuj eb' yajc'ool. A Jehová ix ac'anoch yaelal d'a yib'aẅ eb', yujto te pit ix yutej sb'a eb'. A eb' yajc'ol eb' chi', van sq'uechaaẅ eb'.

6 Toxo ix satel svach'il yilji choẅab' Sion chi'. A eb' yajalil eb', lajan eb' icha noc' c'ultaquil chej maxtzac ilchaj svael. Van yel yip, yuj chi' toxoẅej sẅer yoc d'a yichaẅ eb' spechani.

7 A val d'a sc'ual ayoch eb' aj Jerusalén yab'an syail, ix snaancot masanil sb'eyumal eb' d'a yalaẅtaxo. Ayic ix yamchaj eb' yuj eb' yajc'ol chi', maẅxa mach ix colanel eb'. A val yic tz'ilji eb' yuj juntzaẅxo eb' yajc'ool, sb'uchji eb' yujto toxo ix telvi eb'.

8 A eb' aj Jerusalén chi', yelxo nivan schucal eb' ix yac'ochi, yuj chi' smoj val syajjiel eb'. D'a peca' nivan yelc'och jun choẅab' chi' d'a yol sat eb' anima, axo ticnaic, syaj eb', yujto toxo ix ilji sq'uixveltaquil. Yuj chi' a eb' aj Jerusalén tz'oc' val eb', toxoẅej sc'ub'ejel sat eb' yuj q'uixvelal.

9 Te nivan chequel yaj schucal eb' cajan d'a Jerusalén chi', palta malaj tas sna eb' yuj tas ol javoc d'a yib'aẅ. Te satub'tac ix aj stelvi schoẅab' eb', malaj mach snivanan sc'ol eb'. Syal eb' anima ta': Mamin Jehová, ina val co yaelal, yujto a eb' ajc'ol d'ayoẅ syic'chaaẅ sb'a eb' oẅ yixtani, xchi eb'.

10 A eb' ajc'ool chi', toxo ix yiquej masanil sb'eyumal eb' aj Jerusalén eb'. Ix yil val eb' aj choẅab' chi' yoch lemnaj eb' ch'oc choẅab'il d'a yol stemplo Dios, aton juntzaẅ anima yalnac Jehová to max yal yochi.

11 Masanil eb' cajan ta' tz'oc' eb', tz'ec' eb' sayan svael. Toxo ix yac'b'at sb'eyumal eb' sq'uexuloc svael yic max cham eb'. Ix yalan eb': Mamin Jehová, cotaẅ q'uelan d'ayoẅ yuj tas ix aj co telvi. Il val och a c'ol d'ayoẅ yuj co yaelal.

12 A ex tzex ec' d'a co lac'anil tic, ochañec vaan tze naani. ¿Toc ay val yaelal icha quic tic? Yelxo val sco te ab'ej syail. Ix yac'cot jun yaelal tic Jehová d'a quib'añ yuj yoval sc'ool.
13 Ato d'a satchaañ ix yac'cot jun c'ac' Jehová, yic syac' lajvoquem co b'aquil. Ix sb'oem jun yaal d'a quichañ, icha val chi' ix aj co meltzajcot d'a co patic. Ix oñ actajcan yuuj, cotac scal syac'anoch yaelal d'a quib'añ.
14 A Jehová, toxo ix yaloch co chucal d'a co sat, añeja' co chucal chi' ix oñ tzec'ani, icha val junoc icatz al yajoch d'a quib'añ. Tz'el val quip yuuj. Ix oñ yac'och Dios Cajal d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool. Maxtzac yal co tec'b'an co b'a d'a yichañ eb'.
15 A Jehová ix spatiquejel eb' soldado tzoñ colan calani. Ix yac'cot jantac eb' soldado ajc'ol d'ayoñ yic satel masanil eb' co soldado quelemtac. Toxo ix oñ tec'jiem a oñ aj Judá oñ tic yuj Jehová, icha val tz'aj stec'jiel yal sat te' uva.
16 Yuj val juntzañ tic tz'el val yal co sat coq'ui. Mañxalaj mach tz'ac'an snivanil co c'ool. Mañxalaj mach syal yac'an co tec'anil. A d'a scal oval chi' ix cactejcan eb' cuninal, yujto ix oñ can d'a yalañ yuj eb' ajc'ol chi'.
17 Ix quic'chaañ co c'ab' co tevi, palta malaj mach tz'ac'an snivanil co c'ool. A Jehová ix molb'ancot eb' cajan d'a co lac'anil yic syac'an oval eb' qued'oc. A Jerusalén tic, yajyonc'olal ix ajcan d'a eb'.
18 Ix sc'ulej val Jehová icha val smojalil, yujto ix co pitej co b'a d'a schecnab'il. Ex choñab', ab'ec val tas ol cala'. Ilec val co yaelal. A eb' cuninal, toxo ix ic'jib'at eb' d'a ch'oc choñab'il.
19 Ix co c'an scolval juntzañ nación ayoch qued'oc yalani, palta toñej tzoñ yixtej eb'. A eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, ayic van yec' eb' viñ say svael, ix cham eb' viñ yuj vejel d'a yoltac scalleal choñab' tic.
20 Mamin Jehová, ina val tas caji. Max techajlaj co yaelal tic cuj scab'i. Pitz'itz'i yoch d'a co c'ol scab'i ayic sco naancot co pitalil. A d'a spatiquel co choñab' tic smiljicham eb' cuninal d'a q'uen espada, axo d'a yol choñab', ay pax chamel.
21 A eb' ch'oc choñab'il, syab' val eb' yel cav yuj co cusc'olal, palta malaj mach snivanan co c'ool. Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, yojtacxoñej co yaelal eb', stzalaj val eb' yuj yaelal ix ac'och d'a quib'añ. Javocab' jun c'u alb'ilcan uj d'a peca', yic vach' lajan ol aj eb' icha caj tic.
22 Nacot jantac schucal eb'. Utejpax eb' yuj schucal, icha val tzoñ utej yuj quic tic. Te nivanxo tzoñ oq'ui, tz'el yip co pixan scab'i, xchi eb' aj Jerusalén chi' d'a Jehová.

2

Schab'il b'it yic cusc'olal

1 Te vach' yilji choñab' Sion, palta ix q'uic'b'i q'uinal d'ay yujto te nivan ix aj scot yoval sc'ol Jehová. Mañ jantacoc svach'il yilji Israel palta ix juvieli. Majxo snacotlaj scajnub' Jehová yuj yoval sc'ool chi'.
2 Mañxa junoc choñab' b'aj cajan eb' yiñtilal viñaj Jacob ixto can yuj Jehová. A yuj yoval sc'ool, elañchamel ix laj yac' lajvoquem scuartel eb' aj Judá. Toxo ix satel snivanil yelc'och jun nación yed' masanil eb' yajal yaj d'ay.
3 Yuj yoval sc'ol chi', ix yac' lajvoc masanil yipal Israel. Ix yiq'uel scolval d'ay ayic ix javi eb' ajc'ool. Ix yac'och sc'ac'alc'olal d'a yib'añ yiñtilal viñaj Jacob, icha val junoc c'ac' satanel masanil tas.
4 A Jehová, lajan val ix yutej sb'a icha junoc ajc'ool, ix yac'b'at sjul-lab' d'a stojolal choñab'. Icha val junoc milum anima, ix smilcham eb' xajan cuuj. Icha junoc c'ac', icha val chi' yajoch yoval sc'ol d'a yib'añ scajnub' eb' aj Sion.

5 Lajan ix sc'ulej Jehová icha val sc'ulej junoc ajc'ool, junelr̃ej ix lajviem Israel yuuj. Ix spojem masanil scuartel yed' sdespacho Judá. Tzololixoŏej sjavi cusc'olal d'a yib'aŕ eb' aj Judá chi' yuuj.
6 Icha tz'aj yixtajb'at junoc lechpat, icha val chi' ix aj yixtanb'at stemplo Jehová b'aj smolb'ej sb'a eb' choŏab'. A ix ac'an sb'atcan q'uiŕ satc'olal yed' sc'ual ic'oj ip yuj eb' aj Sion. A yuj yoval sc'ol Jehová ix spatiquejcanel eb' rey yed' eb' sacerdote.
7 Toxo ix spatiquejel yaltar Jehová, maŕxa yopisio stemplo yuuj. Toxo ix yac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yic sjuchajem smuroal. Val yel yav eb' ajc'ol d'a stemplo Jehová, ichato sc'ual q'uiŕ.
8 A Jehová ix naan sjuanem smuroal choŏab' Sion. Ix cham val snaani tas ol aj sjuan lajvoc. Maj oc'laj sc'ool masanto ix lajviem yuuj. Junxoŏej ix aj yem juynaj storreal yed' smuroal.
9 Toxoŏej ix emcan vecan spuertail jun choŏab' chi' d'a sat luum. Ix caŕchajpaxb'at yijchul ayochi. A viŕ sreyal yed' eb' ayoch yajalil, ix b'atcan eb' d'a scal eb' ch'oc choŏab'il b'aj malaj sc'ayb'ub'al Dios. Maŕxalaj tas syac' Jehová yil eb' schecab'.
10 A eb' yichamtac vinaquil choŏab' Sion maŕxalaj syal eb', c'ojanem eb' d'a sat luum. Syac'q'ue pococ eb' d'a sjolom, syac'anoch pichul eb' yic cusc'olal. A eb' ix cob'estac ix d'a Jerusalén tz'em ñojan eb' ix d'a sat luum yuj q'uixvelal.
11 Ste ixtaxel in sat yuj oq'uel, max techaj cusc'olal vuj svab'i. Maŕxalaj in tec'anil yic svilan satel eb' vetchoŏab'. A eb' unin tzato chuni, scham eb' d'a yoltac calle yuj vejel.
12 Syal eb' unin d'a snun icha tic: Ac' co vael, ac' co vino, xchi eb'. Ichato echen tz'ic'an eb', stelvi eb' d'a yoltac scalleal choŏab'. Tz'em ñojnaj eb' d'a yol sc'ab' snun, tz'el sc'ol eb'.
13 ¿Mach yed'oc ol ex in lajb'ej ex aj Jerusalén? Ex aj choŏab' Sion, ¿tas junoc ch'oxnab'il tzin ch'ox d'ayex yic svac'an snivanil e c'ool? Te nivan ix aj e lajviemi, ¿machto val ol ex ac'an b'oxoc?
14 A tas ix yal eb' syesejoch sb'a schecab'oc Dios d'ayex, es masanil. Maj ch'oxjiel e mul yuj eb', yuj chi' maj q'uexvi e pensar. Ix alji es lolonel d'ayex, ix eyac'anoch d'a e c'ool.
15 Ayic tz'ilji Jerusalén yuj eb' tz'ec' d'a yol b'e, stz'it sc'ab' eb' sb'uchvaj d'ay. Tz'el yav eb', stzicub'taŕan sat eb' sb'uchvaji. Syalan eb' icha tic: ¿Tob'an am a jun choŏab' tic sb'inaj d'a sat lum tic to maŕxo jantacoc svach'il yilji? xchi eb'.
16 Masanil eb' ajc'ol sb'uchvaj d'ay, tz'el yav eb', schiŕan sc'ab' eb', syalan eb' icha tic: Toxo ix co satel Jerusalén d'a junelr̃ej. Aton jun c'u tic ix co taŕvej val, a ticnaic van quilani, xchi eb'.
17 Toxo ix elc'och tas nab'il yuj Jehová, toxo ix elc'och slolonel nab'il yuj d'a peca'. Ix oŕ yac' sateli, majxo oc'laj sc'ol d'ayoŕ. Ix el d'a sc'ol oŕ yac'an tzetzajoc, ix schaan yic'chaaŕ sb'a eb' ajc'ol chi'.
18 Ex aj Sion, c'anec scolval Jehová d'a smasanil e c'ool. C'ual d'ac'val ocab' yel yal e sat eyoq'ui. Maŕ ex och vaan eyoq'ui.
19 Cotac scal tzex q'ue vaan, tzex avaj d'ac'valil, tze c'anan scolval Jehová. Mojb'ejecq'ue e c'ab' tzex oc' d'a smasanil e c'ol d'a yichaŕ Jehová. C'anec yoq'uelc'olal yuj eb' eyuninal, yujto a b'aj schalaj sb'a b'e van scham eb' yuj vejel.
20 Mamin Jehová, naval sic'lab'il, ¿toc ay junocxo choŏab' tzutej icha tic? ¿Tocval smoj ay eb' ix nunab'il schianb'at yune' tzato chuni? ¿Toc val smoj smac'jicham eb' sacerdote yed' eb' a checab' d'a yol a templo?
21 A eb' unin yed' eb' ichamtac vinac, toxo ix em latz'an eb' d'a yoltac calle schami. A eb' quelemtac yed' eb' ix cob'estac, ix cham eb' yuj q'uen espada. D'a sc'ual yoval a c'ool ix a mac'cham eb', majxo oc'laj a c'ol d'a eb'.

22 Mamin Jehová, yalxoñej b'aj ix ic'cot tzijtum yaelal d'a Jerusalén, icha val tz'aj sjavi
eb' anima d'a sc'ual q'uiñ. Mañxalaj mach ix colchajel d'a sc'ual yoval a c'ol chi'.
A eb' cuninal ix quil q'uib'oc, eb' ix co c'ayb'ej, ix miljicham eb' yuj eb' ajc'ool.

3

Yoxil b'it yic cusc'olal

1 A in tic, nivan val ix aj vab'an syail yuj yoval sc'ol Dios.
2 Ix in spechb'at d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj junelñej q'uic'olinac. Ix in yac' b'ey d'a yoltac
b'e b'aj malaj saquilq'uinal.
3 Masanil c'u ichañej tic in smac'an yed' yoval sc'ool.
4 Ix yac' ichamax in nivanil, choc'xoñej ix yutejcanb'at in b'aquil.
5 Ix in smacchej yed' yaelal yed' cusc'olal.
6 Ix in yac' aj d'a scal q'uic'alq'uinal, icha yaj eb' chamnacxo.
7 Ix in smacchej b'aj mañxa b'aj syal veli. Yed' val q'uen nivac cadena ix in stzec'a'.
8 Vach'chom tz'el vav in c'anan scolval, max scha yab' tas tzin c'an d'ay.
9 Ix smac in b'e yed' q'uen q'ueen, yuj chi' axoñej d'a q'uex b'e tzin b'ati.
10 Lajan ix yutej sb'a Jehová d'ayin icha junoc noc' oso sc'ub'ejel sb'a, icha junoc noc' choj
tz'elta jucnaj d'ayin.
11 Ix in sñerel d'a yol b'e yic choc' tzin yutejcanb'ati, ix in actajcan yuuj.
12 Ix sb'o'och sjul-lab', ix can ijan d'ayin yed' sjul-lab' chi'.
13 A sjul-lab' ix sjulcot d'ayin, ix c'axpaj d'a yol in c'ool.
14 Masanil eb' vetanimail sb'uchvaj d'ayin, a inxoñej tzin yal eb' d'a scal slolonel.
15 D'a val syaelal ix in ajec' yuj Dios. Te c'a' tas ix yac' vuq'uej.
16 Ix el vecnaj q'uen ve ayic ix in em latnaj d'a sat lum yuuj, ix in can telan d'a cal pococ.
17 Mañxalaj in junc'olal, mañxo naanoc tzalajc'olal vuuj.
18 Svalani to mañxa in tec'anil, yujto mañxo ayococh Jehová yipoc in c'ool.
19 A tzin naancot in cuselal yed' vec' in ch'ocojil, te ya svab'i.
20 A val yic tzin naancot juntzañ chi', mañxo animaoc tzin aj svab'i.
21 Palta ay jun tas tzin nib'ej, ayñejec' d'a in pensar, aton jun chi' in gana svac'ñejoch
yipoc in c'ool.
22 Aton val yuj svach'c'olal Jehová max oñ sateli, yujto tz'oc'ñej sc'ool d'ayoñ.
23 Junjun q'uiñib'alil scheclaj svach'c'olal Jehová, syalñej cac'anoch d'a co c'ool.
24 Yuj chi' svala' to icha in macb'en yaj Jehová, añej ayoch yipoc in c'ool.
25 A eb' tz'ac'anoch Jehová d'a sc'ool, te vach' Jehová chi' d'a eb', aton eb' to sb'ec val och
sb'a d'a yol sc'ab'.
26 Te vach' tato numan tzoñ aj co tañvani masanto scolvaj Jehová d'ayoñ.
27 Yelxo vach' tato ayic unin animaoñto scac'anoch co b'a d'a yalañ smandar Dios.
28 Vach' tato numan tzoñ aj co ch'ocoj yacb'an syac'och co yaelal Jehová.
29 Yovalil tzoñ och ejmelal, tzoñ em ñojan d'a sat luum, talaj tz'oc' sc'ol Jehová d'ayoñ.
30 Vach'chom tzoñ mac'ji, tzoñ b'uchji, palta co chaocab'i.
31 Max oñ yactejcan Jehová d'a junelñej.
32 Vach'chom syac'och co yaelal, palta tz'oc'pax sc'ool d'ayoñ, yujto te nivan svach'c'olal.
33 Val yel malaj sgana syac'och co cusc'olal yed' co yaelal.
34 A Jehová Dios Axoñej Ochi, malaj sgana tz'ixtaj eb' anima d'a preso,
35 malaj pax sgana tz'ic'jiel sderecho eb' ac'b'il yuuj.
36 Mañ vach'oc d'a sat Dios tato max ch'olb'itaj eb' anima d'a stojolal.
37 Max elc'ochlaj tas sco na' tato mañoc Jehová tz'alani.
38 Max javilaj vach'ilal ma yaelal, tato mañoc Dios Axoñej Och tz'alani.
39 ¿Tas yuj chuc scab'i tato yuj co chucal syac' co yaelal Dios?

40 Co b'eyc'olejec val co b'a sic'lab'il, chajtil yilji co b'eyb'al, scac'anxioch co b'a d'a yol
sc'ab' Jehová.
41 Caq'uecb'at co pensar d'a Dios aj satchaaň, scalan d'a co lesal icha tic:
42 Ix och co mul, ix co pitej co b'a d'ayach, maj oň ac' nivanc'olal.
43 Ix javi yoval a c'ol d'ayoň, ix oň a pechani, ix oň a sateli, majxo oc'laj a c'ool d'ayoň.
44 Ix a c'ub'ejel a b'a, najat ach b'atcan d'ayoň yic maxtzac ab' co lesal.
45 Icha c'alem ix oň utej d'a scal masanil anima.
46 Masanil eb' cajc'ool, ix oň sb'uchval eb'.
47 Tzoň te xivi yujto a eb' ajc'ol d'ayoň tzoň syam eb', tzoň yixtan eb', tzoň satanel eb',
xco chi.
48 Tz'el val jiljon yal in sat voc' yuj cusc'olal, yujto van satel eb' vetchoňab'.
49 Maň ol vactej voc' yuj vab'anňej syail
50 masanto ol yac'cot svach'c'olal Jehová d'ayoň d'a satchaaň.
51 Te yaxo pax svab' yed' in pixan yuj tas tz'ec' d'a yib'aň eb' ix ix d'a yol in choňab'.
52 A eb' ajc'ool, tzin spech eb' vach'chom malaj jab'oc in mul. Icha tz'aj spechji junoc noc'
much icha chi' tzin yutej eb'.
53 Pitzan in val ix in syumanem eb' d'a yol jun jul, ix smacancan sti' jun jul chi' eb' yed'
jun q'uen q'ueen, maňxa b'aj syal veli.
54 Ichato ay in em d'a yol a a', ix in naani to yicxo chamel vaji.
55 Mamin Jehová, ato d'a sjulal yich jun jul tic tzin avaj d'ayach.
56 Ab' yoch in jaj, maň actej ab'an in tevi.
57 Ix a nitzcot a b'a d'ayin ayic ix ach vavtani, ix alan d'ayin: Maň ach xivoc, xa chi.
58 Mamin, ix in a colcanel d'a yol sc'ab' chamel.
59 Mamin Jehová, ojtac tas tzin utaj d'a maň stojolaloc tic. B'o yaj d'ayin d'a stojolal.
60 Ojtac tas snib'ej eb' ajc'ol d'ayin yed' tas sna eb' tzin yutej.
61 Mamin Jehová, ix ab' jantac chucal syal eb' d'a in patic yed' jantac tas sna eb' tzin yutej.
62 Jun c'u syac' eb' in yalub'taňani, snaan eb' tas ol in yutoc.
63 Ilnab' val, c'ual d'ac'val in sb'uchan eb'.
64 Mamin Jehová, ac' spac d'a eb' icha val smojalil yuj tas tzin yutej.
65 Ac' pitb'oquel spensar eb', tzac'anb'at catab' d'a yib'aň eb'.
66 Mamin, pech eb' yed' yoval a c'ool. Satel eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic.

4

A schaňil b'it yic cusc'olal

1 Ina val tas ix aj sq'uic'b'i yilji scopopial q'uen oro te vach'. Masanil q'uen q'ueen vach'
yilji d'a templo, sacleminac ix ajcanb'at q'uen d'a yoltac calle.
2 A eb' quelemtac d'a choňab' Sion, te nib'ab'il eb' d'a yichaň q'uen oro vach'. Axo ticnaic
jun, lajan tz'utaj eb' icha junoc lum comon chen.
3 A noc' nun oques syac' chunoc yune' noc', axo pax eb' ix vetchoňab' tic, maxtzac oc' sc'ol
eb' ix, lajan eb' ix icha noc' avestruz tz'ec' d'a taquiň luum syactejcan sňolob'.
4 A eb' unin vanto schuni scham eb' yuj taquiňtial, sq'uecan lotzan yac' eb' d'a sjoom.
Sc'an svael eb' unin chi', palta malaj mach tz'ac'an d'a eb'.
5 A eb' anima tzijtum tas sva d'a peca', van scham eb' yuj vejel d'a yoltac calle ticnaic. A
eb' ix q'uib' d'a yoltac pat te vach' yilji, van sayan eb' tas syab'lej d'a scaltac c'alem.
6 A yaelal ix javi d'a yib'aň in choňab' yuj schucal, te ec'to d'a yichaň yic eb' aj Sodoma.
A Sodoma chi', junňej rato satnaqueli, malaj mach cusnac yuuj.
7 A eb' yajal d'a co cal, copopi yilji eb' d'a yichaň q'uen sacb'acom, te sac yilji eb' d'a
yichaň lech. Te chac yilji snivanil eb' d'a yichaň q'uen coral. Te vach' yilji eb' d'a
yichaň q'uen zafiro.

8 Axo ticnaic, te q'uic' yilji eb' d'a yichañ q'uic'b'alil. A mach tz'ilan eb' d'a yoltac calle,
maxtzac nachaj yuj eb' mach eb'. Toxo ix och lotzan stz'umal eb' d'a sb'aquil,
taquiñxoñej eb' icha te' c'atzitz.
9 Te vach' yic mach ix cham d'a oval d'a yichañ mach c'ojanc'olal ix cham yuj vejel.
10 Yuj vejel ix javi d'a yib'añ in choñab' yuj oval, a eb' ix ix vach' spensar smilcham yune'
eb' ix, stz'añan eb' ix schi'a.
11 Ix elc'och jantac yoval sc'ol Jehová, ix yac'cot sc'ac'alc'olal. Ix yac'anoch sc'ac'al
choñab' Sion, masanto ix yal slajviem cimientoal.
12 A eb' sreyal juntzañ choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic yed' eb' cajan d'ay, maj sna eb'
tato ay eb' ajc'ol ol yal yoch d'a yol choñab' Jerusalén.
13 Icha chi' ix uji yuj smul eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' eb' sacerdote. Ix
tob'canb'at schiq'uil anima malaj smul yuj eb'.
14 Axo ticnaic, toñej smachlej eb' tz'ec' eb' d'a yoltac calle icha eb' max uji yilani.
Queñechtac spichul eb' yuj chic', mañxa mach syal sc'ol syaman spichul eb' chi'.
15 Mañ ex javoc d'a co tz'ey, yujto te chic'tac ex, mañ oñ eyama', xchi eb' yetchoñab' eb'
d'ay. Yuj chi' ix b'at eb' d'a juntzañxo choñab', palta malaj mach schaan eb'.
16 Yed' yoval sc'ol Jehová ix yac' saclemb'at eb', majxo tañvaj eb' yuuj. Mañxalaj yelc'och
eb' sacerdote d'a yol sat eb' ch'oc choñab'il, majxo oc'laj sc'ol eb' d'a eb' ichamtac
vinac.
17 Nab'añej ix oñ c'unb'i co maclan sjavi jun choñab' oñ scolo'. Ayoñq'ue d'a chaañ sco
maclan quil sjavi jun nación ijan ix oñ colan yalani, palta maj yalpaxlaj yuuj.
18 Ayñejoch sat eb' ajc'ol d'ayoñ b'aj tzoñ b'eyeq'ui. Max yal-laj quelb'at d'a yol choñab'.
Van sjavi slajvub'al co q'uinal, toxo ix javi co chamel.
19 A eb' tzoñ pechani, te jelan sb'ey eb' d'a yichañ noc' ch'acb'a tz'ec' jeñeñoc. Tzac'anñej
eb' d'a co patic d'a jolomtac vitz, tzoñ macji yuj eb' d'a tz'inan luum.
20 A viñ co reyal ayoch yipoc co c'ool, viñ sic'b'ilel yuj Jehová, toxo ix yamchaj viñ yuj eb'.
A sco naani to a viñ ol oñ colan d'a juntzañxo nación.
21 Ex aj Edom, ex tzeyac' yajalil d'a masanil smacb'en choñab' Uz, tzevajañec, tzalajañec
yacb'an tzato yala'. Ol c'ochpax yaelal d'a eyib'añ. Icha eb' uc'um añ ol ex ajoc,
q'uixvelal ol ex ajcanoc.
22 Ex aj Sion, toxo ix ec'b'at jantac eyaelal. Mañxo ol ex ac'jocxib'at d'a preso yuj Jehová.
A exxo tic ex aj Edom, yuj e chucal ol yac'pax eyaelal Jehová, ol yac' checlaj jantac
e mul.

5

Yoil b'it yic cusc'olal

1 Mamin Jehová, nacot jantac tas ix ec'b'at d'a quib'añ, ina val tz'aj quixtaji.
2 Masanil co macb'en, ix yiquej eb' ch'oc choñab'il, axo co pat yicxo eb' yaji.
3 Meb'a' unin ix oñ ajcani, mañxalaj co mam. Axo eb' ix co nun, toxo ix can eb' ix
sch'ocojil, mañxalaj yetb'eyum eb' ix.
4 A a a' scuq'uej, sco man a', axo te' co c'atzitz, sco tup te'.
5 Ayñejoch eb' ajc'ol oñ spechan b'eyec'oc. Tzoñ te c'unb'i, palta maxtzac yal quic'an
jab'oc quip yujto ijanoch eb' d'a co patic.
6 Ix b'at b'echañ co c'ab' d'a eb' aj Egipto yed' d'a eb' aj Asiria, yuj co c'anan jab'oc co vael
yic max oñ chami.
7 A eb' co mam quicham ochnac smul, palta chamnacxo eb', axo d'a quib'añ scotcan
yaelal yuj smul eb' chi'.
8 A ticnaic ayoñ och d'a yol sc'ab' eb' ayoch checab'oc d'a yalañtaxo. Mañxalaj mach tzoñ
colanel d'a yol sc'ab' eb'.

9 Scal xivc'olal sb'at co say jab'oc co vael, yujto ay smay yuj eb' ac'um oval d'a tz'inan luum.
10 Yuj sc'ac'al vejel tzoň te q'uic'b'i.
11 D'a Sion yed' d'a juntzaň choňab' d'a yol yic Judá, tz'ixtaj eb' ix quetb'eyum yed' eb' ix quisil.
12 Ix q'ue d'uňan eb' cajalil yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayoň. Maňxa yelc'och jab'oc eb' ichamtac vinac d'a yol sat eb'.
13 A eb' viň quelemtac tec'an, tz'ac'jioch eb' viň d'a jaxoj harina, axo eb' viň yunetac quelem, stelvi eb' viň d'a yalaň te' c'atzitz.
14 Maňxalaj eb' viň ichamtac vinac ayec' d'a sti' choňab' sb'oan yaj yoval eb' anima. Maňxalaj eb' viň quelemtac sb'itan d'a tzalajc'olal.
15 Maňxalaj co tzalajc'olal. A co chaňal yic tzalajc'olal, ix meltzajoch cusc'olalil.
16 Maxtzac oň b'inaj icha d'a peca'. Te ob'iltac oň, yujto ix och co mul.
17 Maňxa yip co pixan yuj cusc'olal, van yixtax yol co sat yuj oq'uel.
18 Yujto ix satjiel stemplo Dios d'a tzalan Sion, yuj chi' axoňej noc' vaax tz'ec' ta'.
19 Palta a ach pax tic ach Jehová, Yajal achňej, ayňej ec' opisio d'a masanil q'uinal.
20 ¿Tas yuj tzoň b'atcan satc'olal uj d'a junelňej? ¿Tas yuj te nivanxo tiempo ix oň actejcani?
21 Mamin Jehová, ic'oňxi meltzaj d'ayach, ol oň meltzajxoc. Comonoc vach' tzoň ajxi icha d'a yalaňtaxo.
22 Palta ina ix oň a patiquejcaneli. Ix ec' d'a yib'aň ac'ancot yaelal d'a quib'aň.

A Slolonel Dios D'a Viňaj
EZEQUIEL

Ezequiel sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viňaj Ezequiel tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a ab'il 586 ayic manto javi Jesucristo, ix javi eb' soldado aj Babilonia yac' oval d'a Jerusalén. A viňaj Ezequiel schecab' Dios chi', ic'jib'at viň icha presoal d'a Babilonia yed' juntzaňxo eb' aj Judá ayic manto ac'ji ganar Jerusalén chi'. Ayxoec' viňaj Ezequiel d'a Babilonia chi' ayic smac'jiem laňnaj Jerusalén yuj eb' ajc'ol chi'. Yuj chi' schecnac Dios yal viň d'a eb' ayec' yed'oc d'a Babilonia chi' yed' pax d'a eb' aj Jerusalén.

A jun libro tic chaň macaň yaji: A b'ab'el macaň, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 24. A d'a tic syalcoti to tz'avtaj viň schecab' Dios chi' yic syalan viň d'a eb' anima to ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'aň eb', ol ac'joc ganar choňab' Jerusalén. A schab'il macaň, tz'el yich d'a capítulo 25 masanto d'a 32. A d'a tic syalcoti to a yoval sc'ol Dios ol javocpax d'a yib'aň juntzaňxo nación, juntzaň tz'ixtanel Jerusalén chi'. Ay pax juntzaň lolonel chi' yalel viň ayic toxo ix ac'ji ganar Jerusalén chi'. A yoxil macaň, tz'el yich d'a capítulo 33 masanto d'a 39. A d'a tic syal juntzaňxo slolonel Dios aljinac d'a eb' anima aycanb'at d'a Babilonia chi'. Aljinacpaxi to ol b'ochajxi Jerusalén chi', aljinacpaxcan juntzaň lolonel d'a yib'aň Gog. Axo schaňil macaň, tz'el yich d'a capítulo 40 masanto d'a 48. A d'a tic ix ch'oxji d'a viňaj Ezequiel chi' icha vayich, yuj tas ol aj choňab' Israel chi' yed' stemplo Dios d'a b'aq'uiň.

A viňaj Ezequiel chi', ay val och Dios d'a sc'ol viň sic'lab'il, te jelan spensar viň, jantac tas ix ch'oxji yil viň icha vayich, ix laj sic'can viň d'a spensar. A jantac ix ac'ji yil viň chi', ix yac' val och viň d'a sc'ool, yuj chi' ix stec'b'ej sb'a viň yalanel slolonel Dios chi'. Ix yac' val och viň d'a sc'ol yalanel d'a eb' yetchoňab' yic sq'uex spensar eb'. A d'a jun libro tic syalcot jun ab'ix ojtacab'il, aton b'aj sb'inajcot juntzaň taquiň b'ac, palta a juntzaň taquiň b'ac chi', ix pitzvixi, aton tic syal d'a 37.1-14. A viň checab' tic, sacerdote pax viň, ix yal viň to yovalil vach' scutej co b'a d'a Dios.

Ix yil stziquiquial Dios viňaj Ezequiel

1-3 A in sacerdote Ezequiel in tic, yuninal in viňaj Buzi. A junel ayinec' d'a sti' jun a a' scuch Quebar d'a Babilonia, ayinec' d'a scal eb' vetchoňab' aj Judá ic'b'ilcot preso. Ayic oye' c'ualxo yoch schaňil uj yic ab'il 30, ayic toxo ix ec'b'at oye' ab'il yic'jicot viňaj rey Joaquín preso, ata' ix jacchaj satchaaň, ix vilan stziquiquial Jehová, ix lolon d'ayin, ix yac'anem spoder d'a vib'aň. 4 Ix vilani to a d'a stojolal norte ix cot jun nivan oval ic' yed' jun nivan q'uic'al asun. A d'a scal asun chi' ix elta c'ac' yed' leb'lon, axo d'a spatic yichaň toxoňej scopopi. A d'a scal c'ac' chi' ay jun tas toxoňej sveei, icha val sveeial yilji q'uen bronce. 5 Axo d'a snaňal ayelta chaňvaň ángel querubín sb'i icha yilji anima. 6 Chaňe' sat yed' chaňe' sc'axil junjun eb'. 7 A xub' eb' masanto d'a yoc tojolňej yajemi, axo samil yoc eb' icha yech noc' vacax, sveei icha q'uen bronce ňicb'ilel smical. 8 A juntzaň eb' chi', chaňe' sat yed' chaňe' sc'axil junjun eb'. Ay pax chaňe' sc'ab' eb' icha yic anima d'a schaňil pac'aň scostil d'a yalaň sc'axil chi'. 9 Syil-laj sb'a sc'axil eb' chi' ayic sb'ey eb', sb'atňej eb' b'aj q'uelanb'ati, max sutmaj snivanil eb' b'aj sb'ati. 10 Icha val tic yilji sat junjun eb': A d'a yichaň eb' lajan yilji icha sat anima. Axo d'a svach' eb' lajan yilji icha sat noc' choj. Axo d'a sq'uexaň eb', lajan yilji icha sat noc' vacax. Axo d'a spatic eb', lajan yilji icha sat noc' nivac ch'acb'a. Ichaton chi' yilji sat eb'. 11 Ayic syac'anel lian chab' sc'axil junjun eb', schalaj sb'a yed' yic eb' ay d'a junjun schiquin, axo yed' chab'xo jun, smusej snivanil eb'. 12 Junlajanňej tz'aj sb'at eb' d'a yichaň, maň jab'oc sutmaj eb' ayic sb'at eb', ato a' b'aj scuchb'ajb'at eb' yuj spoder Dios. 13 A d'a scal eb', ay jun tas sb'eyeq'ui, lajan yilji icha tzac'ac' chacxilinac, ma icha yilji junoc tas ayoch sc'ac'al. Toxoňej sveei

yilji, axo d'a scal tz'elta copoljoc c'ac'. 14 A juntzañ eb' chi' sb'at xumnaj eb', elañchamel
sjax xumnaj eb', icha yec' copoljoc leb'lon.
15 Ayic ix vilan juntzañ eb' chi', ix vilan pax d'a sat luum, d'a stz'ey junjun eb' ay junjun
xocanxocan yilji. 16 A chañe' xocanxocan chi', lajanñej yilji schañil, sveei yilji icha q'uen
topacio, axo d'a yool junjun, ay junxo xocanxocan ayochi, ch'occh'oc b'aj q'uelanb'at
junjun. 17 Syalñej sb'at d'a schañil pac'añ, mañ yovaliloc sutmaji. 18 Ix vilani to a junjun
juntzañ xocanxocan chi' chaañ yajq'uei, satub'tac yilji, ayñej yol sat d'a spatic yichañ.
19 Ayic sb'eyb'at eb' querubín chi', sb'eypaxb'at juntzañ xocanxocan chi'. Tato sq'ue vaan
eb' d'a sat luum, sq'uepax vaan juntzañ chi' yed' eb'. 20 A eb' querubín chi', sb'atñej
eb' b'aj tz'ic'jib'at yuj spoder Dios, sb'atñejpax juntzañ xocanxocan chi' yed' eb', yujto
a d'ay ayoch spixan eb'. 21 Ayic sb'ey eb' querubín chi', sb'eypax juntzañ xocanxocan
chi', tato tz'och vaan eb', tz'ochpax vaan. Tato sq'ue vaan eb' d'a sat lum tic, sq'uepax
vaan juntzañ chi', yujto a d'a juntzañ chi' ayoch spixan eb'.
22 A d'a yib'añ eb' querubín chi', ay jun tas b'achanb'ati, toxoñej copopi icha yilji q'uen
cheev, satub'tac yilji. 23 A d'a yalañ jun b'achanb'at chi', ata' tojol tz'aj yel lian chab'
sc'axil junjun eb', schalan sb'a sñi' sc'axil eb' chi'. Axo chab'xo smusan snivanil eb'.
24-25 Ix vab'anpax sc'añ sc'axil eb' chi' ayic sb'at jeñeñoc eb'. Icha val sc'añ yem a' nivac
pajav, ma icha sc'añ c'u, ma icha sc'añ yec' junoc nivan ñilañ eb' soldado ma icha val to
a Dios Syal yuj Smasanil van sloloni. Ayic tz'och vaan eb' querubín chi' sjeñvi, syic'anem
sc'axil eb' chi', sc'aññej jun sc'añ chi' d'a yib'añ jun b'achanb'at d'a yib'añ eb' chi'. 26 A d'a
yib'añ jun b'achanb'at chi', ix vil jun trono icha val svach'il yilji q'uen zafiro. A d'a yol
jun trono chi', ata' c'ojanem jun icha yilji anima. 27 Ix vilanpaxi to a jun c'ojanem chi', a
d'a snañal sq'ueñejcot d'a yib'añ, lajan yilji icha q'uen bronce copopi, sq'ue sc'ac'al. Axo
d'a snañal chi' tz'emñej d'a yalañ, lajan yilji icha te' c'ac', axo spatictac, toxoñej sveei,
28 icha yilji chacpan scheclaj d'a scal asun ayic syac'an ñab', icha chi' yajoch oyan d'a
spatictac.

2

Ix avtaj viñaj Ezequiel yuj Dios

1 Ix vab'an yoch jun jaj, ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, q'ueañ vaan, yujto ay tas ol
val d'ayach, xchi.2.1 2 Yacb'an van slolon chi', ix och Yespíritu Dios d'ayin, ix in yic'anq'ue
liñan. Ichato chi' ix vab'an yoch sjaj jun slolon chi' d'ayin. 3 Ix yalanñej icha tic: Ach
anima, ol ach in checb'at d'a scal eb' etchoñab' israel, aton eb' ix ste pitej sb'a d'ayin,
ix och eb' ajc'olal d'ayin icha sc'ulejnac eb' e mam eyicham d'a peca', icha pax chi' eb'
masanto ticnaic. 4 A ticnaic tzach in checb'at d'a juntzañ anima te ov sat yuj spital, mañ
jab'oc scha yab' eb', palta tzal d'a eb' icha tic: Icha tic yalan Jehová Cajalil, xa chi d'a eb'.
5 Vach'chom ol scha yab' eb', mato maay, yujto te pit eb', palta ol nachajel yuj eb' to in
checab' aj d'a scal eb'. 6 Ach anima, mañ ach xiv d'a eb', mañ ach xivpax yuj tas ol yal
eb' d'ayach. Vach'chom icha d'a scal te' q'uiix, ma d'a scal noc' sinaan ayach eq'ui, palta
mañ ach xivoc, mañ ach xiv yuj tas syal eb' d'ayach, mañ ach xivpax tas tz'aj sat eb' ste
cot yoval d'ayach yujto te pit eb'. 7 A ach yovalil ol al in lolonel d'a eb', taxoñej ol scha
yab' eb' mato maay, yujto te pit eb'. 8 Scham val a chaan ab' tas svala', mañ a pitej a b'a
icha eb' chi'. Jac a ti' ol a vaan tas ol vac' d'ayach, xchi d'ayin.
9 Ix vilani ay jun c'ab' b'achancot d'ayin, yed'nac jun tas chulb'il tz'ib'ab'il. 10 Ix
xuyanb'at jun chi' d'a vichañ. Tz'ib'ab'il d'a schab'il pac'añ. A tas tz'ib'ab'ilem chi' d'ay,
aton yab'ixal cusc'olal, yaelal yed' xivc'olal ol ujoc.

2.1 **2:1** A d'a hebreo syala' "ach yuninal anima" xchi, syalelc'ochi anima chamelb'a, mañ ichoc Dios to ayñejec' d'a masanil q'uinal, yuj chi' anima scal d'a tic.

3

1 Ix yalanxi jun chi' d'ayin icha tic: Ach anima, c'uxb'at jun b'aj tz'ib'ab'il juntzaň
lolonel tic, tzach b'at al d'a masanil eb' etisraelal, xchi d'ayin.
2 Ix in jacan in ti', ix yac'an in c'uxb'at jun b'aj tz'ib'ab'il chi'. 3 Elaňchamel ix yal d'ayin:
B'uq'uem jun tz'ib'ab'il ix vac' tic d'ayach, sb'ud'jicanel a c'ol yuuj, xchi d'ayin.
Yuj chi' ix in b'uq'uemi, te chi' ix vab' icha noc' yalchab'. 4 Ix yalan d'ayin icha tic:
Ixic, tzalan d'a eb' etisraelal jantac tas ol val d'ayach. 5 Maň vanoc ach in checanb'at d'a
scal eb' anima max yal alan sti', mato max nachaj uuj, palta a d'a eb' etchoňab' tzach
in checb'ati. 6 Maň vanoc ach in checanb'at d'a juntzaň nación b'aj tzijtum ti' tz'alchaji
to ajaltac snachajel uuj. Tato a d'a juntzaň choňab' chi' tzach in checb'ati, tzam scha
yab' eb' tas tzala'. 7 Palta a eb' etchoňab' chi' jun, maň ol schalaj yab' eb' d'ayach, yujto
malaj sgana eb' schaan yab' tas svala', yujto te pit syutej spensar eb'. 8 Palta a in ol vac'
a tec'anil d'a yichaň eb', yic ol a tec'b'an a b'a alan juntzaň lolonel tic d'a eb'. 9 Icha val
stzatzil q'uen diamante, ma icha q'uen yaxq'ueen ol ach vutoc d'a yichaň eb'. Maň jab'oc
ol ach xiv d'a eb' vach'chom scot val yoval sat eb' yuj spital, xchi d'ayin.
10 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ach anima, maclej val ab' tas ol val d'ayach, tza sic'ancan
d'a a pensar. 11 Ixic, tzach b'at b'aj ayec' eb' etchoňab' ic'b'ilcot preso, tzalan d'a eb',
taxoňej scha yab' eb' tas ol ala', mato maay, palta tzal d'a eb' icha tic: Icha tic yalan
Jehová Cajalil, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.
12 Ix lajvi chi', ix in yic'anchaaň Yespíritu Dios, axo d'a in patic ix vab' yoch jun av icha
sc'aň yec' quixcab', ix yalani: Alchajocab' vach'il d'a stziquiquial Jehová b'aj ayeq'ui,
xchi. 13 Ix vab'anpax sc'aň sc'axil eb' querubín ayic syil-lan sb'a. A juntzaň xocanxocan
junňej yaj yed' eb', sc'aňpaxi, xivub'tac sc'aňi. 14 Axo Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue vaan,
ix in yic'anb'ati. Te cusc'olal ix in aji, ix cot voval, ix in b'ati. Axo spoder Jehová ayoch
d'ayin. 15 Ayic ix in c'och d'a choňab' Tel-abib d'a sti' a nivan Quebar, aton b'aj cajan oň
ec' mach oň ic'b'il oň cot icha preso tic, uque' c'ual majxo in lolonlaj, yujto ix sat in c'ol
yuj tas ix vila' yed' tas ix vab' chi'.

Ac'b'iloch viňaj Ezequiel‘R’staňvumaloc choňab'
(Ez 33.1-9)

16 Ayic ix lajvi uque' c'ual chi', ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 17 Ach anima,
a in ix ach vac'och staňvumaloc eb' etchoňab' israel. Ayic ol valan in lolonel d'ayach,
a achxo ol al d'a eb' in q'uexuloc yic ol yojtaquejel eb'. 18 Ayic ol valan d'a junoc
mach to ol cham yuj smul, tato a ach tic maň ol al d'ay, maň ol a cacha' yic syactejcan
chucal sc'ulej chi', yic max chami, ayic scham jun anima yuj smul chi', a d'a ib'aň scan
schamel chi' vuuj. 19 Palta tato tzal d'ay jun, tza cachanpax d'a schucal chi', palta max
yactejcan schucal b'eyb'al chi', ol cham yuj smul chi', a schamel chi' max canlaj d'a ib'aň.
20 Aňejtona', tato ay junoc mach vach' sb'eyb'al, palta syactejcan svach' b'eyb'al chi',
sc'ulan chucal, a in ol in cha svach' c'ulej chucal chi' masanto schami. Tato a ach tic
max a cacha', tato schami, a tas vach' sc'ulejnac d'a yalaňtax chi' maňxalaj yelc'och d'a
vichaň, ol cham yuj smul chi', palta axo d'a ib'aň scan schamel chi' vuuj. 21 Palta tato tza
cach jun anima chi' jun yic max sc'ulej chucal chi', schaan yab'i, maxtzac sc'ulej chucal
chi'. A jun anima chi' olto pitzvoc eq'ui, yujto ix sc'anab'ajej b'aj ix a cach chi'. A achxo
tic tzach colchajcani, xchi Jehová d'ayin.

Ix och viňaj Ezequiel queecal

22 Ix yac'anq'ue sc'ab' Jehová d'a vib'aň, ix yalan d'ayin icha tic: Q'ueaň vaan, ixic d'a
jun ac'lic chi'. Ata' ol in lolon d'ayach, xchi. 23 Ix in q'ue vaan b'ian, ix in b'at d'a jun
ac'lic chi'. Ata' ix vil stziquiquial Jehová, icha ix aj vilan d'a sti' a' nivan Quebar. Ix in
julanem lachnaj in b'a d'a sat luum. 24 Ix och Yespíritu Dios chi' d'ayin, ix in yic'anq'ue
liňan, ix yalan d'ayin icha tic: Ixic, tza macanoch a b'a d'a yol a pat. 25 Ach anima, ol ach

tzec'chajcan d'a yol a pat, yic vach' maxtzac ach elta d'a scal eb' etchoňab'. 26 Ichato ol vac'canq'ue lotzan ac' d'a a joom, yic vach' maňxo ol yal a loloni, maňxo ol yal a cachan eb', yujto te pit eb'. 27 Ayic ay tas snib'ej in c'ol ol ala', ol ach vac' lolonoc, ol alani: Icha tic yalan Jehová Cajalil, xa chi. A mach sgana schaan yab'i, yab'ocab'i. A pax mach malaj sgana schaan yab' jun, schumxo, yujto a jun choňab' tic te pit, xchi Jehová.

4

Yalnac viňaj Ezequiel yuj oval d'a Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic ach anima, ic'cot junoc lum xan, tzac'anem lum d'a ichaň, tza tz'ib'anem yechel choňab' Jerusalén d'a luum. 2 Slajvi chi', tzac'anoch oyan yechel yamc'ab' yic oval, campamento yed' tec'nub' d'a spatic smuroal, 3 tzac'anoch junoc q'uen icha q'uen sa'am d'a a cal yed' jun choňab' chi'. A jun chi', lajan icha junoc muro, tzach och d'a yichaň jun choňab' chi', ichato van ac'an oval yed'oc. Icha chi' ol aj yoch ch'oxnab'iloc d'a eb' etchoňab'.

4 Slajvi chi', tzach ec' jichan d'a a q'uexaň, icha chi' ol aj a ch'oxanel yaelal ol javoc d'a yib'aň eb' etchoňab' yuj smul. Aňej d'a a q'uexaň chi' ol ach ec'ňej jichan yacb'an van a ch'oxanel yaelal ol javoc d'a yib'aň eb' yuj smul chi'. 5 Ay 390 c'ual ol a c'ulej jun chi', syalelc'ochi junjun ab'il sch'ox junjun c'ual, icha chi' ol aj yab'an syail eb' israel yuj smul chi'. 6 Ayic ol lajvoc juntzaň c'ual chi', axo d'a a vach' tzach ec' jichan. Icha chi' ol aj a ch'oxanel yaelal ol ja d'a yib'aň eb' aj Judá yuj smul. 40 c'ual ol ach ec' jichan d'a a vach' chi', syalelc'ochi junjun ab'il sch'ox junjun c'ual, icha chi' ol aj yab'an syail eb' yuj smul chi'. 7 Tzach b'at q'uelan d'a jun yechel Jerusalén b'aj oyanoch eb' ajc'ool, tza pilanq'ue sc'ab' a pichul, tzic'anchaaň a c'ab' chi', tzach lolon d'a eb' etchoňab' chi' d'a in b'i. 8 Ichato ol ach in tzec' yed' ch'aň lasu yic vach' max yal ec' b'alb'onoc masanto ol tz'acvoc sc'ual a ch'oxanel syaelal eb' chi'.

9 Ayic manto ach tzec'chaj chi', tzic'cot jab'oc ixim trigo, ixim cebada, ixim mijo, ixim avena, aň avastut, aň lenteja yed' ixim centeno, calan tz'aj yem d'a yol junoc lum chen. A yed' juntzaň chi' tza b'o a vael, ol a vaan d'a 390 c'ual b'aj ol ach ec' jichan d'a a q'uexaň chi'. 10 Tzechtej naňal libra tza va d'a junjun c'u, chequelňej yorail tzach va'i. 11 Chequel pax yorail yic tzuc'an naňaloc litro a a' d'a junjun c'u. 12 A jun vael tza b'o chi', icha tz'aj sb'o ixim pan cebada tzutej. D'a yichaň eb' anima chi' tzac' tajoc ixim d'a cal c'ac', a stza' eb' anima chi' tza c'an a c'atzitzoc, xchi Jehová.

13 Ix lajvi chi', ix yalanpax Jehová icha tic: Ol a va juntzaň vael maň vach'oc chi' icha yalan ley, yuj a ch'oxaneli to icha chi' ol aj svaan eb' etisraelal vael maň vach'oc icha yalan ley d'a juntzaňxo nación b'aj ol in saclemejb'at eb', xchi Jehová.

14 Ix in tac'vi d'ay icha tic: Maay Mamin Jehová, malaj b'aj tzin yam junoc tas maň vach'oc icha yalan ley. Malaj b'aj tzin chi' schib'ejal noc' noc' to toňej syac'cham sb'a, ma noc' smiljicham yuj noc' chium noc' d'a caltac te', ma junoc macaň noc' chib'ej to maň vach'oc icha yalan ley, xin chi.

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Syal a stza' noc' vacax tza c'an d'a c'atzitzal sq'uexuloc stza' eb' anima chi', yic tza b'oan a vael chi', xchi.

16 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ol in satel vael d'a Jerusalén. Echtab'ilxoňej ol aj svael eb' yed' tas syuq'uej eb', yuj chi' d'a scal ilc'olal yed' d'a scal xivc'olal ol va eb', ol yuc'an a' eb'. 17 Maňxa a a' yed' svael eb', toxoňej ol xivq'ue eb' yil-lanoch sb'a junjun. Yuj val smul eb' chi' c'ojanc'olal ol aj satel eb', xchi Jehová.

5

Ix sjoxel xil sjolom viňaj Ezequiel

1 Ix yalanpax Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic ach anima, ic'cot junoc q'uen cuchilub' te jay ye, icha val junoc q'uen navaja sc'an eb' joxvajum, tza josanel xil a jolom yed'

xil a ti' d'a q'ueen. Slajvi chi', tzic'anpaxcot junoc echlab', ox macañ tz'aj echtan a xil chi'. 2 Ayic ol lajvoc a ch'oxan yechel syaelal choñab' chi', a junoc macañ a xil chi', tza ñustz'a d'a snañal yol yechel choñab' chi'. Slajvi chi', tzic'anxicot q'uen cuchilub' chi', tza choc' cupan junoc macañ a xil chi' d'a spatictac yechel choñab' chi', axo junocxo yoxil macañ, tza tzipancanb'at d'a cal ic'. Ch'oxnab'il jun chi' to a in ol vac'cot eb' ajc'ool, ol och eb' d'a spatic eb' etchoñab' chi' yed' q'uen yespada. 3 Tzic'ancanel jayeoc a xil chi' tza pichancanoch d'a sti' a pichul. 4 A d'a juntzañ chi' tziq'uel jayeoc, tza ñusantz'a d'a cal c'ac'. Icha jun c'ac' chi', icha chi' ol aj sjavi yaelal d'a scal masanil eb' etchoñab'.

5 A in val Jehová in svala': Aton Jerusalén sch'ox jun yechel tic, a in vac'naquem d'a scal juntzañxo nación. 6 Palta a eb' aj Jerusalén chi', yelxo val ix spatiquejel in c'ayb'ub'al eb' yed' in checnab'il, yelxo val chuc eb' d'a yichañ eb' anima d'a juntzañ nación ay d'a slac'anil eb' chi', yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al chi' eb', maj sb'eyb'alej pax in checnab'il eb'.

7 Yuj chi' a in Jehová in svala': Yujto ec'al te pit eb' d'a yichañ juntzañxo nación ay d'a spatictac chi', mañ val jab'oc sc'anab'ajej in checnab'il eb', ec'b'al te chuc sb'eyb'al eb' d'a yichañ sb'eyb'al eb' anima ay d'a slac'anil eb' chi'. 8 Yuj chi' a in Jehová in svala': Ol in och pax ajc'olal d'a eb' aj Jerusalén chi'. D'a yichañ juntzañ nación chi' ol vac'och syaelal eb'. 9 Ix och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios yajb'entac, yuj chi' ol in c'ulej tas to manta b'aj tzin c'ulej juneloc, malaj pax b'aj ol in c'ulej junelocxo. 10 A ol aj d'a scal eb' chi', a eb' mamab'il ol schib'at yalyuninal eb' yuj vejel. A eb' uninab'il ol schipaxb'at smam snun eb'. Ol vac' val och yaelal d'a yib'añ eb'. Axo mach mañ ol chamoc, ol in saclemejcanb'at d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. 11 A in Jehová in svala'. Yujto a eb' chi' yelxo val ix yixtejb'at in templo eb' yuj sdiosal te yajb'entac yed' yuj juntzañ sb'eyb'al eb' te chuc, yuj chi' ol in satel eb', mañxo ol vac' nivanc'olal eb'. Mañxo ol oc' in c'ol d'a eb'. 12 A junoc macañ eb', ol cham eb' d'a yol choñab' chi' yuj ilya yed' vejel. Axo junocxo macañ eb', ol miljoccham eb' d'a spatictac choñab' chi'. Axo junxo yoxil macañ eb', ol in saclemejcanb'at eb' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, a in val ol vac'och eb' ajc'ol d'a spatic eb' yed' q'uen yespada. 13 Icha val chi' ol aj sicb'i yoval in c'ool, vach' ol aj in c'ol ol vab'i. Ayic toxo ix viq'uel yoval in c'ol chi' d'a eb', ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová in ix in chec c'ulaj juntzañ tic yuj yoval in c'ool. 14 A in Jehová in svala' to mañxa mach ol vac'can d'a Jerusalén, masanil anima ay d'a slac'anil yed' eb' ol ec' ta' ol b'uchvaj eb' d'ay. 15 A val yic ol vac'anoch yaelal d'a yib'añ eb' yed' yoval in c'ool, masanil eb' ay d'a slac'anil eb' ol yajanoc yed' sb'uchvaj eb' d'a choñab' Jerusalén chi'. Sch'oxnab'il yoval in c'ol ol ajoc. 16 Icha val tz'aj sjulvaj junoc mach yed' sjul-lab' yic smilvaji, icha chi' ol aj in satanel eb' yuj vejel. A in val ol vac'b'at nivan vejel d'a yib'añ eb', mañxalaj svael eb', icha chi' ol aj satel eb'. 17 A in Jehová in svala' to a in ol vac'b'at jun nivan vejel, ilya yed' chamel d'a yib'añ eb' yed' noc' chium noc', pilan ol chijocb'at yuninal eb' yuj noc'. Tzijtum eb' ol champax d'a scal oval, xchi Jehová.

6

A yoval sc'ol Jehová d'a comon dios

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal jolomtac vitz yic Israel, tzalan d'a yib'añ eb' cajan ta' 3 icha tic: Ab'ec val tas syal Jehová d'a yib'añ eb' syaq'uem sb'a d'a comon dios d'a jolomtac vitz yic Israel, d'a tzalquixtac, d'a pac'quiltac yed' d'a ch'olquixtac: Ol vac'b'at oval d'a eb'. Ol in satpaxel juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal. 4 Ol in mac'poj juntzañ altar b'aj syac' silab' eb' yed' b'aj sñus incienso eb'. Ol in milancham eb' vinac d'a yichañ juntzañ yechel chi'. 5 Ol vac'can teljab' snivanil eb' d'a yichañ juntzañ comon dios chi'. Axo d'a spatictac juntzañ yechel chi' ol in saclemejec' sb'aquil eb'. 6 Ol can tz'inan masanil schoñab' eb' b'ajtac cajan yed' masanil lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal. Masanil yaltar eb' chi' ol pojcanb'atoc yed' masanil juntzañ yechel

chi' choc' ol ajcanoc yed' altar b'aj sn̈us incienso eb', ol em laṅnajoc. Masanil tas b'ob'il yuj eb' anima chi' ol sateloc. 7 A eb' olto canoc, ayic ol yilan snivanil eb' ix cham d'a scal eb', ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'.

8 Palta a d'a scal eb' ol in saclemejcanb'at d'a juntzaṅxo nación chi', ay eb' b'aj ol oc' in c'ool, ol in colcanel eb' d'a yol sc'ab' chamel. 9 A eb' maṅ ol cham chi', ol in snacot eb' d'a juntzaṅ nación b'aj ayec' chi'. Ol snacot eb' tas ix aj vab'an syail yuj b'aj in spatiquejel eb' ayic yochnac eb' ejmelal d'a juntzaṅ comon dios. Toxoṅej ol syajlaj sb'a eb' yuj jantac chucal sc'ulejnac yuj sb'eyb'al eb' te yajb'entac, 10 yuj chi' ol nachajel yuj eb' to a in Jehová in, a inṅej Dios in, maṅ toṅejoc ix vala' to ix vac'b'at juntzaṅ yaelal tic d'a yib'aṅ eb', xchi Jehová.

11 Ix yalanxi Jehová Cajalil icha tic d'ayin: Poc'ub'taṅej a c'ab', tec'ub'taṅejem oc, elocab' av yic tz'el a c'ol yuj jantac tas ix javi d'a yib'aṅ eb' etisraelal yuj jantac tas yajb'entac sc'ulej eb'. Yuj chi' ix cham eb' yuj oval, yuj vejel yed' yuj ilya. 12 A eb' najat aycanb'ati, ol cham eb' yuj ilya, axo eb' lac'an ayeq'ui, ol cham eb' yuj oval. Axo eb' maṅ ol cham yuj oval chi', a vejel ol ic'an scham eb'. Icha chi' ol aj slajvi vic'anel yoval in c'ol d'a eb'. 13 Ayic ol yilan snivanil eb' milb'ilcham d'a spatictac juntzaṅ yechel chi' eb', d'a spatictac juntzaṅ altar, d'a tzalquixtac, d'a jolomtac vitz, d'a yichtac te te' c'ayum xiil yed' d'a yichtac te' ji c'ayum xiil, aton d'a juntzaṅ lugar b'aj sn̈ustz'a incienso eb' silab'il d'a juntzaṅ comon dios chi', icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'. 14 Ol vic'chaaṅ in c'ab' vac'an syaelal eb' yalṅej b'aj cajan. Masanil juntzaṅ lugar b'aj ec'nac cajan eb', toxoṅej ol can tz'inan icha lum tz'inan luum yic sur, masanto sc'och d'a Diblat d'a norte. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová.

7

Lac'anxo ay slajvub' c'ual

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a in val Jehová Yajal in, a in sval d'a choṅab' Israel icha tic: Toxo ix c'och slajvub', toxo ix c'och slajvub'al lum luum smasanil. 3 Toxo ix c'och e lajvub'al a ex israel ex tic. Ol vac' val b'at yoval in c'ol d'a eyib'aṅ, ol in c'anb'ej val vab'i chajvaltil yaj e b'eyb'al, ol vac'anoch yaelal d'a eyib'aṅ yuj e b'eyb'al yajb'entac chi'. 4 A ticnaic maṅxo ol vala' to ay voq'uelc'olal d'ayex. Ol vac'och yaelal d'a eyib'aṅ yuj e b'eyb'al yelxo te chuc. Ol vac' eyab' syail yuj masanil chucal tze c'ulej. Icha val chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová e Diosal in, xchi Jehová.

5 Ix yalanxi Jehová icha tic: A in Jehová in tic svala': Van sc'och jun nivan yaelal d'a eyib'aṅ. 6 Ilecnab'i vanxo sjavi slajvub', toxo ix javi e lajvub'al. 7 Tic val sjavi sc'ual yic tzex lajviel e masanil ex cajan ex d'a jun nación chi'. Toxo val sjavi sc'ual, axoṅej xivc'olal ay, toxo val slajvi tzalajc'olal d'a jolomtac vitz. 8-9 A ticnaic, tz'acan ol vac'b'at yoval in c'ol d'a eyib'aṅ, masanto ol yal sicb'i in c'ool. Ol ex in ch'olb'itej yuj chucal tze c'ulej, ol vac'och eyaelal yuj e b'eyb'al yelxo val te chuc tze c'ulej. Maṅxo ol vala' to ay voq'uelc'olal d'ayex. Icha val chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová in svac'och eyaelal.

10 Ilecnab'i, toxo ix javi sc'ual yaelal ayxo smay yic slajviel jun choṅab' chi'. Toxo ix q'uechaaṅ chucal d'a yol smacb'en, tzijtum ic'ojchaṅb'ail. 11 Sq'ue val chaaṅ eb' yixtan yetanimail. A juntzaṅ anima chi', maṅxa junoc eb' ol canoc. Maṅxa jab'oc sb'eyumal eb' ol canoc, maṅxo ol b'inaj snivanil yelc'och eb'. 12 Toxo val sjavi sc'ual jun yaelal chi'. Mocab' tzalaj sc'ol eb' smanvaji, mocab' cus sc'ol eb' schoṅvaji, yujto ol vac'b'at yoval in c'ol d'a yib'aṅ eb' smasanil. 13 A mach toxo ix schoṅ sluum, maṅxo ol yal yic'anxi luum yacb'an pitzanto yed' mach ix manan chi', yujto maṅxo ol yal scachjioch vaan jun yaelal van sjavi chi'. A eb' chuc, malaj junoc eb' ol yal scolan sb'a.

14 Vach'chom ol pujoc q'uen trompeta yic syac'an lista sb'a eb' sb'at d'a oval, palta malaj mach ol b'at d'a oval chi', yujto a yoval in c'ool ayoch d'a yib'aṅ eb' smasanil. 15 D'a

spatiquel choňab' ay oval, axo d'a yool ay ilya yed' vejel. A eb' ayec' d'a smunlajel, ol miljoccham eb', axo eb' ayec' d'a yol choňab', ol cham eb' yuj vejel chi' yed' ilya. 16 A eb' olto yal yeli, ol b'at scol sb'a eb' d'a caltac yaxluum, ata' ol oc' eb' yuj smul icha yoc noc' muuc d'a yoltac ch'olan. 17 Masanil eb' ol el yip sc'ab', ol luclon yoc eb' yuj xivelal. 18 Ol yac'och pichul eb' ya sva'i yuj sch'oxanel syaelal chi'. Ol luclon masanil snivanil eb'. Chacxoňej ol aj yilji sat eb' yuj q'uixvelal, josb'ilel xil sjolom ol ec' eb'. 19 Toxoňej ol syumel q'uen plata eb' yed' q'uen oro d'a yoltac calle, icha tz'aj syumchajel c'alem, yujto maň ol yal scolchajel eb' d'a sc'ual yoval in c'ol a in Jehová in tic yuj q'ueen. Tocval ol yal yac'an b'ud'joc sc'ol eb' yed' q'uen oro chi', yujto a yuj q'ueen ix b'at eb' d'a chucal. 20 Yujto ay q'uen q'ueen te vach' yilji chi' d'a eb', yuj chi' ix yic' val chaaň sb'a eb', a q'uen chi' ix sb'o eb' scomon diosej yajb'entac. Yuj chi' a juntzaň q'uen vach' yilji ay d'a eb' chi', icha c'alem ol vutejcan q'ueen yil eb'. 21 Ol vic'cot eb' ch'oc choňab'il te chuc yelq'uejb'at sb'eyumal eb', yic tzul yic'anec' sdiosal eb' chi' eb', syixtanb'at eb'. 22 Ol viq'uel in b'a d'a jun nación chi', axo eb' elc'um chi' ol ixtanb'at in templo vicňej yaji. Maňxa ol ajcan yelc'och yuj eb'.

23 Ac' b'o juntzaňoc q'uen cadena, yujto a d'a jun nación chi' maň jantacoc eb' mac'umcham anima ol tzec'chaj d'a q'ueen. A d'a yol jun choňab' chi', axoňej chucal sc'ulaji. 24 A in ol vic'cot juntzaň anima te chuc d'a juntzaň nación, axo eb' ol icancan pat d'a jun nación chi'. Yujto ol in satel yac'umtaquil eb' nivac vinac, ol ixtaxb'at juntzaň lugar b'aj tz'och eb' ejmelal. 25 Ayic ol javoc nivac xivc'olal d'a eb', ol yac' yip eb' sayan junc'olal, palta maňxo ol ilchajlaj yuj eb'. 26 Cotac scal ol javoc syaelal eb', icha pax chi' ol javoc yab'ixal xivc'olal d'a eb'. Nab'aňej ol say junoc in checab' eb' to syal yalan tas ol ujoc. Maňxa eb' sacerdote ol c'ayb'an eb', ma eb' ichamtac vinac ol ac'an srazón eb'. 27 A eb' sreyal eb' yed' eb' yajalil eb', ol yac'och pichul eb' ya sva'i yuj sch'oxanel cusc'olal ol javoc d'a yib'aň eb'. Axo masanil anima, toxoňej ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Ato syal sb'eyb'al eb', icha chi' ol vutej eb'. Ol in ch'olb'itej eb' icha ix yutej eb' yixtan eb' yetanimail. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

8

A tas ix ch'oxji yil viňaj Ezequiel ʻR'yuj Jerusalén

1 Ayic yoil c'ual yoch svaquil uj yic svaquil ab'il, c'ojan in em d'a in pat yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' Judá, axo ix aji, ix yac'anem spoder Jehová Cajalil d'a vib'aň. 2 Axo ix vilani ay jun icha yilji anima liňanec' d'a in tz'ey. A d'a snaňal tz'emňejcoti, icha val c'ac' yilji, axo pax yib'aň snaňal sq'ueňej, veei yilji icha q'uen bronce ayoch d'a cal c'ac'. 3 A jun icha anima chi', ix yac'cot jun sc'ab' d'a vib'aň, ix syaman xil in jolom. Axo Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue d'a cal ic', icha vayich ix aj in yic'anb'at d'a Jerusalén, yic sch'oxan vila' tas ay ta'. Ix in yac'anoch d'a jun puerta ay d'a yol yamaq'uil templo, aton jun ay d'a stojolal norte. Ata' ay yed'tal jun comon dios, aton jun stzuntzancot yoval sc'ol Jehová. 4 A val ta' ayec' stziquiquial co Diosal a oň israel oň tic, icha val ix aj sch'oxji vila' ayic ayinec' d'a jun ac'lic. 5 Ix lajvi chi', ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, b'ataň q'uelan d'a stojolal norte, xchi d'ayin.

Ix in b'at q'uelan, ix vilan d'a stz'ey spuertail d'a snorteal altar. Ata' ix vil jun yechel stzuntzancot yoval sc'ol Jehová.

6 Ix lajvi chi' ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, ¿tzam val il tas te yajb'entac sc'ulej eb' etisraelal tic? Yuj val juntzaň tic najat tzin el d'a in templo tic. Palta ayto val juntzaňxo yelxo te chuc ol ila', xchi d'ayin.

7 Ix lajvi chi' ix in yic'anelta b'aj tzoň och d'a yamaq'uil templo chi', ix vilani ay jun olan d'a yich templo chi'. 8 Ix yalan Jehová chi' d'ayin icha tic: Levb'itej jun olan d'a yich templo chi', xchi d'ayin.

Yuj chi' ix in levb'itan jun olan chi', ix chax jun puerta vuuj. 9 Ix yalan d'ayin: Ochaň d'a yool, ol ilan val tas yajb'entac sc'ulej eb' ta', xchi d'ayin. 10 Ix in och b'ian, ix vilani to a d'a sattac yich pat chi', ata' tz'ib'ab'iloch masanil yechel noc' noc' sňervi d'a sat luum tic yed' yechel masanil noc' noc' maň vach'oc icha yalan ley yed' masanil macaňil tas syaloch eb' vetisraelal sdiosaloc. 11 A d'a yichaň juntzaň yechel chi' ayoch 70 eb' yichamtac vinaquil choňab' Israel, aypaxoch viňaj Jaazanías yuninal viňaj Safán d'a scal eb', ayoch eb' ejmelal d'a juntzaň yechel chi'. Junjun eb' yed'nacq'ue junjun chaynub' eb' yic incienso, a d'a yol juntzaň chi' b'acaqui sq'ue stab'il incienso chi'.

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ina val tas sc'ulej juntzaň yichamtac vinaquil choňab' Israel tic d'a elc'altac. Junjun eb' ayec' d'a yichaň sb'achnub' sdiosal. A juntzaň eb' tic a snaan eb' to max vil eb', actab'ilxocan jun choňab' tic vuuj snaan eb', xchi d'ayin. 13 Ix yalanpax d'ayin icha tic: Ayto val juntzaňxo te yajb'entac ol ila', xchi.

14 Ix in yic'anpaxb'at d'a spuertail stemplo chi', aton jun scan d'a stojolal norte. Ata' c'ojanem juntzaň eb' ix ix, van yoc' eb' ix yuj sdiosal scuch Tamuz.8.14 15 Ix lajvi chi', ix yalan d'ayin icha tic: ¿Ix am il juntzaň tic? Palta ayto val juntzaňxo te yajb'entac ol ila', xchi d'ayin.

16 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at d'a jun yune' amac' ayoch d'a spatictac templo chi', aton d'a scal altar yed' sti' templo chi'. Ata' ayec' 25 eb' viň vinac, a yich spatic eb' viň aycanb'at d'a stojolal stemplo Jehová chi', q'uelanb'at eb' viň d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ňojanem eb' viň d'a sat luum, ayoch eb' viň ejmelal d'a c'u chi'. 17 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ach anima ¿toxom ix ila'? Maňocňej d'a tic ay juntzaň tas yajb'entac sc'ulej eb' tic, palta toxo ix b'ud'jiel yol nación tic yuj sq'uechaaň eb' yixtan anima. ¿Toc junel chaelňej stzuntzejcot yoval in c'ol eb'? Svab' val sjab' chucal sc'ulej eb' chi'. 18 Palta a in tic, ol vac' spac d'a eb' yed' yoval in c'ool. Maňxo ol oc' in c'ol d'a eb'. Vach'chom ol avaj eb' d'ayin, palta maňxo ol in tac'vej eb', xchi Jehová d'ayin.

9

A schamel eb' sc'ulan chucal

1 Ix lajvi chi', te chaaň ix vab' yoch jun av: Cotocab' eb' ol ac'anoch yaelal d'a jun choňab' tic, junjun eb' yed'nacocab' syamc'ab' yic oval yic satanel eb', xchi.

2 Ix vilani to ay vacvaň eb' viň vinac ix och d'a yol jun nivan puerta ay d'a stojolal norte, junjun eb' viň yed'nac syamc'ab' b'aj smac'cham anima. A d'a scal eb' viň chi', ix vilpax scot jun viň ayoch spichul nab'a lino. A d'a snaňal viň, ata' ayoch syamc'ab' yic tz'ib'. Ix vilan yoch eb' viň, ix ochc'och eb' viň d'a slac'anil altar nab'a bronce. 3 Axo stziquiquial Jehová co Diosal a oň israel oň tic ix q'ue vaan, ix el d'a yib'aň juntzaň yechel querubín, b'aj aytaxoneq'ui, ix can d'a spuertail templo chi'. A Jehová chi' ix avtan jun viň ayoch pichul lino chi' yuuj, aton jun viň ed'jinac yamc'ab' yic tz'ib' d'a snaňal. 4 Ix yalan Jehová chi' d'a viň icha tic: Ec'aň d'a masanil yol choňab' Jerusalén tic, tzac'anoch yechel d'a snaňal sat masanil anima tz'oc' yuj chucal yajb'entac sc'ulej eb' anima d'a choňab' tic, xchi.

5 Ix lajvi chi' ix vab'an yalanxi d'a eb' viň ed'jinac syamc'ab' yic oval chi': Ixiquec d'a spatictac viň chi', tzex ec' d'a cal choňab' tic smasanil, mocab' oc' e c'ol d'a eb' anima, tze milcham 6 masanil eb' viň ichamtac vinac, eb' viň quelemtac, eb' ix cob'estac, eb' ix ix yed' eb' unin, masanto maňxalaj junoc eb' scani. Palta maň e milcham junoc eb' ayoch yechel d'a snaňal chi'. Tze chael yich d'a in templo tic, xchi Jehová. Ix schaanel yich eb' viň smilancham eb' viň ichamtac vinac ayec' d'a yamaq'uil templo chi'.

7 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a eb' viň icha tic: Ixtejequel templo tic, tzeyac'an b'ud'joc yamaq'uil yuj snivanil eb' scham chi', slajvi chi' tzex b'ati, xchi.

8.14 **8:14** Tamuz aton junxo sb'i jun dios Baal.

Ix vilan sb'at lemnaj eb' viñ b'ian, ix och ijan eb' viñ smilancham eb' anima d'a masanil yol choñab' chi'. 8 Ayic van smilancham eb' anima chi' eb' viñ, a inxoñej in can d'a yichañ Jehová, ix in em ñojan d'a sat luum, ix te cus in c'ool, yuj chi' ix el vav: Mamin Jehová Vajalil, ¿tom ol a satel masanil eb' aytocan d'a Israel yuj yoval a c'ol d'a Jerusalén tic? xin chi.

9 Ix tac'vi d'ayin icha tic: A val smul eb' aj Israel yed' eb' aj Judá tic, yelxo val te nivan. Yelxo val b'ud'jinaquel yol juntzañ choñab' chi' yuj snivanil eb' anima smiljichamoc. Mañxa jab'oc tojolal sc'ulej eb'. A snaan eb' to toxo ix vactejcan jun nación tic, maxtzac vil tas sc'ulej eb' snaani. 10 A ticnaic maxtzac oc' in c'ol d'a eb', ol vac'xoñejoch syaelal eb' yuj masanil tas tz'el sc'ulani, xchi Jehová.

11 Ix lajvi chi', ix jax jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi', yed'nac pax yamc'ab' yic tz'ib' d'a snañal, ix yalan viñ icha tic: Mamin Vajalil, toxo ix in c'anab'ajej tas ix a chec in c'ulej, xchi viñ.

10

Ix actajcan templo yuj stziquiquial Jehová

1 Ix lajvi chi' ix vilan d'a yib'añ jun b'achanb'at d'a yib'añ eb' querubín, ata' ix sch'ox sb'a jun tas icha junoc trono, lajan val yilji icha q'uen zafiro. 2 Ix yalan Jehová d'a jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi' icha tic: Ochañ d'a scal juntzañ xocanxocan ay d'a yalañ juntzañ querubín chi', tzic'anelta jun jopoc tzac'ac' ayoch sc'ac'al, aton juntzañ ay d'a snañal juntzañ querubín chi', tza tzipanb'at d'a yib'añ jun choñab' tic, xchi d'a viñ.

Axo ix vilani, ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal Jehová chi'. 3 A eb' querubín chi' ayec' eb' d'a jun spac'ul templo chi' d'a stojolal sur. Ix em jun yasunal stziquiquial Jehová, ix b'ud'jiel yamaq'uil templo chi' yuuj. 4 Toxo ix q'ue van stziquiquial Jehová d'a yib'añ juntzañ yechel querubín b'aj aytaxoneq'ui, ix can d'a spuertail templo chi'. Ix b'ud'jiel templo yuj jun asun chi', axo yamaq'uil templo chi', toxoñej scopopi yilji yuj stziquiquial Jehová chi'. 5 Tzato ab'chajñej sc'añ sc'axil eb' querubín chi' d'a jun nivan amac' d'a stiel templo chi'. Lajan val icha sjaj Dios Syal yuj Smasanil ayic sloloni. 6 Ayic ix yalan Jehová d'a jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi' to syiq'uelta c'ac' d'a scal juntzañ xocanxocan d'a snañal eb' querubín chi', ix och viñ b'ian, ix och liñan viñ d'a stz'ey junoc juntzañ xocanxocan chi'. 7-8 A d'a yalañ sc'axil eb' querubín chi', ata' ayelta sc'ab' eb' icha c'ab' anima. A junoc eb' querubín chi' ix yac'b'at sc'ab' d'a scal c'ac' ayelta d'a snañal eb' chi', ix yic'anelta jab'oc c'ac' chi', ix yac'anoch d'a yol sc'ab' viñ ayoch lino spichuloc chi'. Ix schaanec' viñ, ix yic'anelta viñ. 9 Ix vilan pax chañe' xocanxocan toxoñej scopopi yilji icha q'uen topacio, junñej yaj yed' eb' querubín chi'. 10 A juntzañ chi' lajanñej, a d'a junjun ay junocxo xocanxocan sc'axpaj ec' d'a snañal yool. 11 Ayic sb'at eb' querubín chi', a b'aj q'uelanb'at eb' sb'ati, sb'atñej eb', max sutmaj snivanil eb' b'aj sb'at chi', palta to syal sb'atñej eb' d'a schañil pac'añ b'aj q'uelanb'ati. 12 Masanil snivanil eb', yich spatic eb', sc'ab' eb' yed' sc'axil eb', ayñej yol sat, icha juntzañ xocanxocan chi'. 13 Ix vab'an yalchaj sb'i juntzañ xocanxocan chi': Xocanxocan surancani. 14 A eb' querubín chi', chañe' sat junjun eb'. A sb'ab'el sat eb' lajan yilji icha sat junoc querubín, axo schab'il, lajan yilji icha sat anima, axo yoxil, lajan yilji icha sat noc' choj, axo schañil, lajan yilji icha sat noc' nivac ch'acb'a. 15 A eb' querubín chi', añejtona' eb' ix vil d'a sti' a' nivan Quebar. Ix q'ue vaan eb'. 16 Ayic sb'at eb', sb'atpax juntzañ xocanxocan chi' yed' eb'. Ayic syic'anq'ue sc'axil eb' ayic sq'ue jeñnaj eb' d'a sat luum, sq'uepax vaan juntzañ xocanxocan chi' yed' eb'. 17 Ayic tz'och vaan eb', tz'ochpax vaan juntzañ xocanxocan chi'. Ayic sq'ue vaan eb', sq'uepax vaan juntzañ chi' yed' eb', yujto a d'a juntzañ xocanxocan chi' ayoch spixan eb'.

18 Ix lajvi chi' ix q'ue vaan stziquiquial Jehová d'a spuertail templo chi', axo d'a yib'añ eb' querubín chi' ix c'ochcani. 19 Q'uelan in val ochi ix yic'anq'ue sc'axil eb', ix q'ue vaan

eb' d'a sat lum tic yed' juntzañ xocanxocan chi', axo d'a spuertail yamaq'uil stemplo Jehová d'a stojolal b'aj sjavi c'u ix vanaj eb'. A stziquiquial Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic ayec' d'a yib'añ eb'. 20 Aton juntzañ eb' querubín tic vilnac d'a yalan strono Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, ayic ayinec' d'a sti' a' nivan Quebar. Icha chi' ix aj snachajel vuuj to querubín eb'. 21 A junjun eb' chi', chañe' sat eb', chañe' pax sc'axil junjun eb'. Axo d'a yalañ sc'axil eb' chi', ayelta sc'ab' eb' icha yilji c'ab' anima. 22 A sat eb', lajañnej yilji icha yilji eb' vilnac d'a sti' a' nivan Quebar chi'. Ayic sb'eyb'at eb', tojolñej sb'at eb' b'aj q'uelanb'at d'a yichañ.

11

Yaelal d'a yib'añ eb' yajalil choñab' Israel

1 A Yespíritu Dios chi' ix in ic'anb'at b'aj ay spuertail stemplo Jehová chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. A d'a jun puerta chi', ayec' 25 eb' viñ vinac, axo d'a scal eb' viñ chi', ayec' viñaj Jaazanías yuninal viñaj Azur yed' viñaj Pelatías yuninal viñaj Benaías, aton eb' viñ chi' yajal yaj d'a scal eb' anima. 2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, aton val juntzañ vinac tic ayñejec' d'a spensar sc'ulan chucal, scuchb'an eb' anima eb' d'a chucal chi'. 3 Syalan eb' icha tic: Mañ toxooc ol satel co choñab' tic, co b'oecq'ue co pat. A co choñab' tic lajan icha junoc q'uen chen, a oñxo tic lajan oñ icha noc' chib'ej tz'em d'a yol chen chi', xchi eb'. 4 Yuj chi' ach anima alel in lolonel yuj tas ol ja d'a yib'añ eb', xchi Jehová d'ayin.

5 Ix lajvi chi' ix ja pax Yespíritu Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: Al d'a eb' anima chi' to a in sval icha tic: Ex israel, vojtac val sic'lab'il tas tze na'a. 6 Te tzijtumxo anima ix e milcham d'a jun choñab' tic, b'ud'an yoltac calle yuj chamnac chi'. 7 Yuj chi' a in Jehová in sval d'ayex: A Jerusalén tic, lajan val icha junoc q'uen chen. Axo noc' chib'ej chi', aton eb' anima tze milcham d'a yoltac calle chi'. Palta a exxo tic, ol ex viq'uel d'a yol choñab' tic. 8 Vojtac to tzex xiv d'a oval, yuj chi' a in Jehová in ol vac'cot oval chi' d'a eyib'añ. 9 Ol vac'och yaelal d'a eyib'añ, ol ex viq'uel d'a yol choñab' tic, ol ex vac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. 10 Ol ex miljoccham d'a q'uen espada. A in ol vac'och eyaelal d'a yichañb'at smojonal Israel tic. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 11 A jun choñab' tic, mañ lajanoc ol aj icha junoc q'uen chen d'ayex, a exxo pax tic, mañ lajanoc ol ex aj icha noc' chib'ej. A d'a yichañb'at smojonal Israel tic, ata' ol vac'och eyaelal. 12 Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. Yujto a ex tic mañ jab'oc ix e b'eyb'alej in checnab'il, maj e c'anab'ajej in c'ayb'ub'al, palta a sb'eyb'al juntzañ nación ay d'a e lac'anil tic ix e b'eyb'alej, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

13 Yacb'an van valan juntzañ tic, ix vilani ix cham viñaj Pelatías yuninal viñaj Benaías. Ix in em lachnaj d'a sat luum, ix vac'anel vav, ix valani: Ay Mamin Jehová, ¿tom ol a satel jayvañxo anima ixto can d'a Israel tic? xin chi.

Jun strato Dios yed' eb' israel

14 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 15 Ach anima, a eb' etisraelal aycan d'a Jerusalén tic, syal eb' eyuuj a ex ayto eyuj e b'a ic'b'il ex b'at d'a Babilonia icha tic: A eb' chi', te najat ix ic'jicanel eb' d'a tz'ey Jehová, yuj chi' a lum luum tic, toxo ix ac'jican lum co macb'enoc xchi eb' eyuuj. 16 Yuj chi' al d'a eb' cajan d'a Jerusalén icha tic: Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ix viq'uel eb' d'a sluum, ix in saclemanb'at eb' d'a juntzañ ch'oc nacional. Palta yacb'an ayec' eb' junoc tiempoal ta', ayinec' yed' eb', ichato ayec' jun b'aj cajan in ec' d'a scal eb'. 17 A in ol ex in molb'ejxi d'a juntzañ nación b'aj sacleminac eyajcanb'ati, ol ex vic'anxi meltzajoc. Ol vac'anxi lum e luum e macb'enoc.

18 Ol meltzajxoc eb' d'a schoñab', ol satanel masanil juntzañ yechel yajb'entac eb'. 19 Ol viq'uel jun pensar ayoch d'a eb' icha q'uen q'ueen, axo jun ac' pensar te vach' ol vac'och d'a eb'. 20 Icha chi' ol aj yajec' eb' icha val yalan in c'ayb'ub'al, ol sb'eyb'alan pax

in checnab'il eb', in choňab' ol ajxoc eb', a inxo ol in ochxoc sDiosaloc eb'. 21 Axo pax eb' to olto b'eyb'alan juntzaň b'eyb'al yajb'entac chi', a in Jehová in svala' to ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb' yuuj, xchi Jehová d'ayin.

Ix el stziquiquial Jehová d'a Jerusalén

22 Ix lajvi chi' ix vilan sq'ue vaan eb' querubín, ix b'at jeňeňoc eb', ix b'atpax juntzaň xocanxocan yed' eb'. A stziquiquial Jehová co Diosal a oň israel oň tic ayem d'a yib'aň eb'. 23 Junňej ix q'ue vaan yed' eb', ix el d'a choňab' Jerusalén chi'. Axo d'a sjolom jun lum vitz d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a choňab' chi' ata' ix vanaji. 24 Ix lajvi chi', ix vilani a Yespíritu Dios ix in ic'anxicot d'a Babilonia tic, aton b'aj ayec' juntzaň eb' vetchoňab' ic'b'ilcot d'a tic. Aton juntzaň tic ix sch'ox Yespíritu Dios vila'. Ix lajvi chi', maňxalaj tas ix vila'. 25 Masanil juntzaň tas ix sch'ox Jehová chi' d'ayin, ix val d'a eb' ic'b'ilcot chi' d'a Babilonia tic.

12

Ch'oxnab'il yaj viňaj Ezequiel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a juntzaň anima b'aj cajan ach ec' d'a scal tic, te pit eb'. Nab'aňej ay yol sat eb', palta max yil-laj eb'. Nab'aňej ay schiquin eb', palta max yab' eb' tas svala', yujto a jun choňab' tic junelňej te pit. 3 Yuj chi' molb'ej a c'ael, ichato van ic'jib'at d'a ch'oc choňab'il. D'a c'ualil, yichaň val eb' tzach elta d'a yol a pat, ch'ocxo b'aj tzach b'atcani, tecan ol nachajel yuj eb' icha chi, vach'chom te pit eb'. 4 D'a c'ualil, val d'a yichaň eb' smasanil, tzic'anelta a c'ael chi', ichato tzach ic'jib'ati. Aňeja' d'a yemc'ualil, tzach elta pax d'a yichaň eb', ichato tzach ic'jib'at d'a ch'oc choňab'il. 5 Ol junoc olan d'a sat a pat, tzach el ta' yed' masanil a c'ael d'a yichaň eb' smasanil. 6 Ayic vanxo sq'uic'b'i, tza jolomjeňjab'an masanil a c'ael chi', val d'a yichaň eb' smasanil tzach eli. Tza musej a sat yic vach' max yal ilan b'aj tzach b'ati. In gana to a ach tzach och ch'oxnab'ilal d'a eb' etisraelal tic, xchi d'ayin.

7 Ix vac'an lista masanil in c'ael icha val ix aj yalan Jehová chi' d'ayin. D'a c'ualil ix in elta yed' in c'ael chi', icha val eb' van yic'jib'at d'a ch'oc choňab'il. Axo d'a yemc'ualil ix in b'oan jun olan d'a sat in pat, axo yic van sq'uic'b'i, ix in jolomjeňjab'an masanil in c'ael chi'. Yichaň val eb' ix in elta.

8 Axo d'a q'uiňib'alil d'a junxo c'u, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 9 Ach anima, a eb' etisraelal tic yelxo te pit eb', ¿toc val maj sc'anb'ej eb' d'ayach yuj tas van a c'ulan chi'? 10 Al d'a eb' icha tic: A Jehová Cajal tz'alan icha tic: A jun tzin chec c'ulaj tic, ch'oxnab'il yaji, icha val tic ol aj viň sreyal Jerusalén yed' masanil anima cajan ta', xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 11 Tzalan paxi to ch'oxnab'il aj d'a eb'. Yujto yovalil icha chi' ol aj eb' aj Jerusalén chi', icha val van utan a b'a chi', yujto ol ic'jocb'at eb' d'a ch'oc choňab'il. 12 A viň sreyal eb', yovalil ol sjolomjeňjab'ejb'at sc'ael viň ayic van sq'uic'b'i, ol el viň d'a jun olan b'ob'il yuj eb' d'a smuroal Jerusalén chi'. Ol smusan sat viň, yic vach' maň ol yil viň b'aj sb'ati. 13 A in ol vac'b'at jun icha ch'aň yaal d'a yib'aň viň rey chi', ol can viň d'a yol ch'aň, ol ic'joccot viň d'a Babilonia, d'a slum eb' caldeo tic, palta maň ol yil-laj jun choňab' tic viň. A d'a tic ol cham viň. 14 Ol saclemcanb'at eb' soldado staňvan viň yed' pax juntzaňxo eb' soldado. A in ol vac' pechjoc eb' yed' q'uen espada. 15 Ayic toxo ix in saclemejb'at eb' d'a juntzaňxo nación chi', ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'. 16 Palta a in ol vac' colchajcanel jayvaňocxo eb' d'a scal oval, d'a scal vejel yed' d'a scal ilya, yic vach' a d'a juntzaňxo nación b'aj ol b'atcan eb' chi', ol yal eb' yuj jantac tas yajb'entac sc'ulejnac. Ol yojtaquejpaxel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová.

Ol can val tz'inan Jerusalén

17 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, luclonaňq'ue yuj xivelal yed' ilc'olal ayic tzach va'i yed' ayic tzuc'an a'. 19 Al d'a masanil eb' etchoňab' chi' icha tic: Icha val tic

yalan Jehová Cajalil d'a eb' cajan d'a Jerusalén yed' d'a masanil eb' cajan d'a smacb'en Israel chi': D'a scal ilc'olal ol va eb', d'a scal somc'olal ol yuq'uej a' eb', yujto a jun nación chi' ol lajvoquemoc. Ol can val tz'inan yuj masanil ixtoj anima sc'ulej eb' cajan d'ay. 20 Masanil choñab' b'ajtac cajan anima ol laj emcan lañnajoc, ol can pax tz'inan lum smacb'en eb' chi'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in, xchi d'ayin.

21 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 22 Ach anima, ¿tas syalelc'och jun slolonel eb' israel syal icha tic? Toñej b'elb'on yec' tiempo, max elc'ochlaj tas syal eb' schecab' Dios, xchi eb'. 23 Yuj chi' al d'a eb': Icha tic yalan Jehová Cajalil: A yuj tas ol in c'ulej, mañxo ol eyal-laj jun lolonel chi', yujto toxo ol c'och stiempoal yelc'och juntzañ tas in ch'oxnac yil eb' in checab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 24 Yujto mañxa mach ol stz'ac yala' to ay tas te vach' ix yil d'a svayich, ma snaanchaañ junoc esal lolonel d'a e cal. 25 Yujto a in Jehová in ol in lolonoc. Yalñej tas ol val chi' elañchamel ol elc'ochoc. A ex anima ex te pit ex tic, ol eyil val to a in ol in lolonoc, ol vac'anelc'och tas sval chi', xchi d'ayin.

26 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 27 Ach anima, a eb' etisraelal chi', syal eb' to a juntzañ ix in ch'ox ila' yed' juntzañ lolonel ix ala' to olto eb' yelc'ochi, 28 yuj chi' al d'a eb' to a in Jehová in svala' to a tas svala' mañ ol ec' tiempo yelc'ochi, yovalil ol elc'och d'a elañchamel, xchi Jehová d'ayin.

13

Syaelal eb' syaloch sb'a schecab'oc Jehová

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al juntzañ in lolonel tic d'a juntzañ eb' syaloch sb'a in checab'oc d'a eb' etisraelal, aton eb' scomon lolon d'a yol yico'. Al d'a eb' to smaclej yab' in lolonel eb', a in Jehová e Yajal in tic sval icha tic: 3-4 Ex israel, ob'iltac val juntzañ eb' syaloch sb'a in checab'oc chi', malaj spensar eb', añej spensar eb' d'a yol yic syala', tocval ay tas sch'oxji yil eb'. Lajan val eb' icha noc' vaax cajan b'aj emnac lañnaj junoc choñab'. 5 Icha val muro max nipchaj spojelal ayic sjavi sc'ual oval, icha chi' yaj eb' yiñtilal Israel, mañ jab'oc sb'o sb'eyb'al eb' yuj eb' syaloch sb'a in checab'oc chi' yic max vac' syaelal eb' ayic ol in javoc in ch'olb'itan eb' a in Jehová in tic. 6 A tas tz'ac'ji yil eb' yalani, mañ yeloclaj. A lolonel ayocto syalancanel eb', es juntzañ chi'. Syal eb' to a in lolonel syalel eb', palta mañoc in tzin chec yal eb'. Vach'chom es juntzañ syal eb' chi', palta syac'och eb' yipoc sc'ool to ol elc'och yalan eb'. 7 Yuj chi' sval d'a eb' icha tic: A ex tic tzeyaloch e b'a in checab'oc. Tocval mañ esoc tas tzeyala' ayic tzeyalani to ay tas ix ch'oxji eyila', tze naanel lolonel, ayic tzeyalani: Icha tic yalan Jehová xe chi, palta malaj tas sval d'ayex. 8 Yuj chi' a in Jehová in svala': Yujto a ex tic tzeyala' to ay tas tzin ch'ox eyila', palta mañ yeloclaj, yuj chi' ay in och ajc'olal d'ayex. 9 Ol vic' val chaañ in c'ab' vac'anoch syaelal juntzañ eb' syaloch sb'a in checab'oc chi', yujto añej tas mañ yeloc syal eb'. Malaj yalan yic eb' sc'och b'aj smolb'ej sb'a eb' yetisraelal, max tz'ib'chajcan sb'i eb' d'a slistail eb' yetchoñab' chi', mañxo ol meltzajpax eb' d'a sluum. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Yajal in.

10 A juntzañ eb' syaloch sb'a in checab'oc chi', toñej syac' eb' in choñab' eb' musansatil, syalan eb' icha tic: A ticnaic mañxo e na' to ay tas ol ja d'a quib'añ, xchi eb', palta mañ yeloclaj syal eb'. Lajan eb' icha junoc mach stzicanoch q'uen taañ d'a junoc yichtac pat chuclaj yaj sb'oi. 11 Al d'a eb' stzicanoch q'uen taañ chi' to ol telvoc jun yich pat chi' ayic ol vac'ancot nivac yaxñab' ay yic'al, ay pax sacb'atil, 12 ol em lañnaj jun yich pat chi'. Ichato chi' b'ian ol sc'anb'an eb' anima: ¿Tas yopisio juntzañ q'uen taañ ix eyac'och chi'? xcham eb'. A jun yich pat chi', a Jerusalén yed' schucal, a sch'oxo'. 13 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': A val yuj yoval in c'ool ichato ol vac'b'at nivac yaxñab' ay yic'al, ay pax sacb'atil. Yed' val yoval in c'ool ol vac'anem lañnaj jun yichtac pat chi'. 14 Ol vaq'uem lañnaj choñab' Jerusalén chi', ol em lañnaj d'a sat luum, masanto ol checlaj yich aycanemi. Ayic ol em lañnaj jun choñab' chi', a d'a scal spojelal chi' ol ex chamoc.

Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 15 Ol vac'valb'at yoval in c'ol d'a jun yichtac pat chi' yed' d'a eb' ix ac'anoch q'uen taañ d'ay, ol yalan eb' anima icha tic: Mañxa jab'oc jun yichtac pat chi' ix cani, mañxa pax eb' ix ac'anoch staañil ix cani, xcham eb'. 16 A eb' stz'ac yaloch sb'a in checab'oc chi', aton eb' tz'alan d'a eb' yetisraelal tas tz'ac'ji yil eb' yalani. Syalan eb' to malaj tas ol javoc d'a yib'añ Jerusalén, aton eb' tic yed' tas syal eb' chi' sch'ox eb' ix ac'anoch q'uen taañ d'a yichtac pat. Palta a in val Jehová Yajal in svala' to mañ ichoc syal eb' chi' svala', xchi Jehová.

Syaelal eb' ix ix syaloch sb'a schecab'oc Dios

17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ach anima, al d'a juntzañ eb' ix etisraelal syaloch sb'a in checab'oc, palta añej d'a yol yic eb' scomon loloni. 18 Icha tic tz'aj alan d'a eb' ix: Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ob'iltac ex tze pixoch juntzañ c'apac d'a sc'ab' eb' anima, tze pixanpaxoch c'apac d'a sjolom eb', ato syal jantacxo yab'ilal eb'. Tze nib'ej tz'och tzac'an eb' eyuuj. Yic vach' yec' tiempo eyuuj, tzeyalani to syal e mac'anec' schamel eb', ma syal pax eyac'ancham eb'. 19 A ex tic, añej yuj jun jopoc ixim cebada, ma yuj jab'oc ti pan tzin e paticanel d'a yichañ eb' in choñab'. Tzeyac'cham eb' anima mañ smojoc schami, axo eb' anima mañxo smojoc pitzan, a eb' chi' max eyac'chamoc. Icha chi' tz'aj eyixtan eb' in choñab' scha yab' eyes chi'. 20 Yuj chi' a in val Jehová Yajal in svala': Ayinoch ajc'olal d'ayex yuj juntzañ c'apac tze pixoch d'a eb' anima chi' yic tzeyac'an eb' musansatil icha tz'aj smacchaj noc' much. Ol in ñiq'uel juntzañ c'apac chi' d'a sc'ab' eb' anima chi'. Icha chi' ol aj yelcan eb' d'a yol e c'ab'. 21 Ol in colel in choñab' d'a yol e c'ab' b'aj tzeyac' musansatil eb' yed' juntzañ c'apac tzeyac'och d'a sat eb' chi'. Mañxa b'aq'uiñ ol montaj eb' eyuj junelxo. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 22 A yuj eyes chi' tzeyac' chab'axq'ue sc'ol eb' vach' spensar, aton eb' malaj in gana svac' cus sc'ool, ix e cuchb'an eb' te chuc sc'ulej, yuj chi' max sna sb'a eb' d'a schucal chi' yic scolchaj eb'. 23 Yuj chi' mañxalaj b'aj ol eyala' to ay tas tz'ac'ji eyila', ma olto e tz'ac e nael tas ol ujoc. A in ol in colel in choñab' d'a yol e c'ab'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb' ix, xchi d'ayin.

14

Ay yoval sc'ol Jehová d'a eb'ʻR'tz'och ejmelal d'a comon dios

1 Ay eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel ix javi d'ayin yic tzin c'anb'ej d'a Jehová yuj eb'. 2 Yuj chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 3 Ach anima, a juntzañ anima tic toxo ix yac'och spensar eb' d'a comon dios, syac'anoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chucal yuj juntzañ chi'. ¿Tom olto in tac'voc d'a eb' ayic ol sc'anb'an junoc tas eb' d'ayin? 4 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Yalñej mach ex israelal ex tic tzeyac'och e pensar d'a comon dios, tzeyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' chucal yuj juntzañ chi', slajvi chi' tzex javi e c'anb'ej junoc tas d'a eb' in checab', a in ol vac' spac d'ayex icha val smojal, yujto tzijtum e diosal chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

5 Icha chi' ol aj vic'an meltzaj spensar eb' israel d'ayin, aton eb' ix yiq'uel sb'a d'ayin, axo d'a comon dios ix och eb' ejmelal. 6 Yuj chi' al d'a eb' etisraelal chi' icha tic: Icha tic yalan Jehová Yajal: Meltzajañeccot d'ayin, actejeccan juntzañ comon dios yed' juntzañ e b'eyb'al yajb'entac tze c'ulej chi', xa chi d'a eb'. 7 Tato ay junoc eb' ma junoc ch'oc choñab'il ayec' d'a scal eb' tzin paticaneli, axo d'a comon dios tz'och ejmelal, syac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' chucal yuj juntzañ chi', slajvi chi' sjavi d'a junoc in checab' yic sc'anb'an d'ayin yuuj, a in val ol vac' spac d'ay. 8 Ol in och ajc'olal d'ay, ol in satel d'a scal in choñab' yic tz'och ch'oxnab'il, yic sb'inaj yuj eb' anima. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 9 Palta tato ay junoc in checab' smontaj yuj junoc anima, syalan junoc tas d'a yol yico', a in Jehová in ol in vach' aq'uej montajoc. Ol in och ajc'olal d'a jun in checab' chi', ol in satel d'a scal eb' in choñab' Israel. 10 Yovalil ol javoc yaelal d'a yib'añ

jun anima ix montan jun in checab' chi' yed' pax d'a yib'aň jun in checab' ix pacan d'a yol yic chi'. 11 Yuj chi' a eb' in choňab' Israel maňxo ol in spatiquejel eb', maňxo ol b'at eb' d'a spatic chucal. A in val Jehová Yajal in svala' to in choňab' eb', a inxo sDiosal in eb', xchi Jehová.

A viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 13 Ach anima, q'uinaloc ay junoc choňab' tz'ec' d'a yib'aň yoch smul d'ayin, svac'anoch syaelal, svic'anec' svael, yuj chi' scham eb' anima yed' noc' noc' yuj vejel. 14 Q'uinaloc a d'a scal eb' chi' cajan viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job, a in val Jehová Yajal in svala' to aňej am oxvaň eb' viň chi' scolchaji, yujto tojol sb'eyb'al eb' viň, malaj junocxo mach scolchaj yed' eb' viň.

15 Q'uinaloc svac'b'at noc' chium noc' d'a jun choňab' chi' yic smiljicham masanil yuninal eb' cajan ta' yuj noc', scan tz'inan. Maňxa mach sb'eyec' ta' yuj xivc'olal d'a noc'. 16 Q'uinaloc a d'a jun choňab' chi' cajan eb' viň oxvaň chi', aňej am eb' viň scolchaji. Malaj junoc mach syal scolanel eb' viň, vach'chom yuninal eb' viň mato yisil eb' viň, max yal-laj scolchaj eb'. A in val Jehová in svala' to scan tz'inan jun choňab' chi'.

17 Q'uinaloc svac'b'at oval d'a yib'aň jun choňab' chi' yic scham eb' anima yed' noc' noc', 18 q'uinaloc ata' cajan eb' viň oxvaň chi', aňej am eb' viň scolchajeli. A in val Jehová Yajal in svala' to maxtzac am yal scolchaj eb' yuninal eb' viň yed' yisil eb' viň yuuj.

19 Q'uinaloc svac'b'at ilya d'a yib'aň jun choňab' chi' yed' val yoval in c'ool svac'anb'at chamel d'a yib'aň eb' anima yed' d'a yib'aň noc' noc'. 20 Q'uinaloc ata' cajan viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job chi', aňej am eb' viň scolchaji. A in val Jehová Yajal in svala', vach'chom tojol sb'eyb'al eb' viň, palta max yal-laj scolan eb' yuninal eb' viň, ma yisil eb' viň.

21 A in val Jehová Yajal in svala': Te ayxo smay ol ujoc, ayic ol vac'anb'at chaňe' yaelal d'a yib'aň Jerusalén chi': Aton oval, vejel, noc' chium noc' yed' ilya, scham anima yed' noc' noc' yuj juntzaň chi'. 22 Palta ay jayvaň eb' ol colchajcanel yed' yuninal yed' yisil. A eb' chi' ol ic'joccot eb' d'a tic, ol eyilanoch sb'eyb'al eb' yed' jantac chucal sc'ulej eb'. Icha chi' ol aj eyactan e cus yuj yaelal svac'b'at d'a yib'aň Jerusalén chi'. 23 A in val Jehová Yajal in svala' to icha chi' ol aj snachajel eyuuj to malaj tas maň smojoc svac'b'at d'a yib'aň Jerusalén chi', xchi Jehová.

15

A Jerusalén lajan icha junoc ib' te' uva

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:

2 Ach anima, ¿tom ec'b'al yelc'och ste'al te' uva d'a yichaň junoc te te'?

3 A ste'al te' uva chi' malaj yopisio te', max yal-laj yoch te' locteal, max yalpaxlaj sb'o junoc tas d'a te'.

4 Tato tz'och te' c'atzitzal, stz'ab'at te', a stzac'aq'uil te' chi', malaj tz'ochi.

5 Ayic manto tz'a te' chi', malaj tz'och te', ¿tom ato val yic stz'ab'at te', ichato chi' tz'och yopisio te'?

6 Yuj chi' a in Jehová in tic svala': Icha yaj te' uva tz'ic'jielta d'a scal te te' yic sňusjitz'a te', icha chi' ol aj vac'anoch syaelal eb' cajan d'a Jerusalén chi'.

7 A in val ay in och ajc'olal d'a eb'. Vach'chom ol el lemnaj eb' d'a jun yaelal chi', palta a yaelal chi' ol satanel eb'. Ayic ol in och ajc'olal d'a eb', ol nachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in.

8 A in val Jehová Yajal in svala' to ol vac'can tz'inan jun choňab' chi', yujto maj in sc'anab'ajej eb', xchi Jehová.

16

A tas ajnac yel yich Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al yab' eb' aj Jerusalén tastac te
yajb'entac sc'ulej eb'. 3 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in, a in svala' to icha tic yaj yab'ixal
Jerusalén chi': A Jerusalén chi', lajan icha junoc ix ix a d'a Canaán aljinac. Amorreo
smam ix, axo snun ix, hetea. 4 Ayic yaljinac ix, maj poljiel-laj smuxuc ix, maj b'icchajel-
laj jab'oc ix, maj ec' jab'oc yal atz'am d'a ix, maj pichchaj jab'oc ix yed' c'apac. 5 Maňxa
mach ix oc' sc'ol sb'oan juntzaň chi' d'a ix. Ayic ix alji ix chi', ix can telan ix yuj eb' d'a sat
luum, ix yajji ix yuj eb'. 6 Axo yic ix in ec' d'a stz'ey ix, ix vilani to miicmiic ix yuj schiq'uil,
ix in naani to smoj sq'uib' ix. 7 Ix vac'an q'uib' ix icha junoc te' caltacte'al te' spac'q'ueta
d'a yol luum. Ix q'uib'q'ue ix, ix cob'esax ix, ix elta yim ix, ix q'uib'pax xil sjolom ix. Palta
junelňej te b'eranel ix.
8 Ix in ec'xi junelxo d'a slac'anil ix chi', ix vilani to smojxo yoch yetb'eyum ix. Yuj chi'
ix vac'b'at jun c'apac d'a yib'aň ix. Icha val chi' ix aj in pichan ix, yujto b'eranňejel ix.
A in Jehová in svala' to ix vac' in trato yed' ix yic tz'ochcan ix d'a yol in c'ab'. 9 Ix in
b'iquel schiq'uil ix, ix in sacb'itej ix, ix vac'anoch perfume d'a ix. 10 Ix vac'anoch jun
pichul te vach' yilji stz'ib'ul d'a ix. Ix vac'anoch xaňab' tz'uum te vach' d'a ix yed' pax jun
tzec'ul nab'a lino yed' pax jun spichul ix te vach' yaj sjalchaji. 11 Te vach' ix aj vac'anoch
yelvanub' d'a ix. Ix vac'och q'uen brazalete d'a sjaj sc'ab' ix yed' pax jun toň d'a sjaj ix.
12 Ix vac'anpaxoch jun q'uen icha colc'ab' d'a sňi' ix yed' yuchiquin ix yed' pax jun corona
te vach' yilji d'a sjolom ix. 13 Pichichi ix ajcan ix yed' q'uen oro yed' pax q'uen plata. A
spichul ix chi', aton c'apac lino te vach', aton juntzaň c'apac te vach' yaj sjalchaji yed'
c'apac te vach' yilji stz'ib'ul. Ix vac'an ixim pan te vach' d'a ix yic sva ix yed' yal chab'
yed' pax yaceiteal sat te' olivo. Te vach'xoňej ix aj yilji ix, yuj chi' ix och ix reinail. 14 Te
b'inajnac ix aj ix d'a caltac nación yuj svach'il yilji chi'. A in Jehová in svala' to tz'acaqui
ix aj in b'oanel ix yed' yelvanub'.

A yajmulal Jerusalén

15 Yujto te b'inajnac ix aj ix, ix yac'anoch spensar ix d'a svach'il yilji chi', axo d'a
ajmulal ix b'atcan ix, ix yac'an sb'a ix d'a yalňej mach tz'ec' ta'. 16 A yed' spichul ix
ix sb'oq'ue smantiado b'aj tz'och ejmelal d'a comon dios d'a tzalquixtac, ata' ix em ix
ajmulal. A juntzaň tas ix sc'ulej ix chi', maň smojoc ix sc'ulej ix. 17 Ix yic'anel masanil
q'uen q'uen ix te vach' yilji, q'uen oro yed' q'uen plata vac'nac d'a ix. A yed' q'ueen ix
sb'oq'ue yechel vinac ix yic tz'och ix ajmulal yed'oc. 18 A spichul ix te vach' yilji chi'
yed' aceite yed' incienso ix vac' d'a ix, ix yac' ix d'a juntzaň comon dios chi'. 19 A ixim
pan b'ob'il d'a ixim harina te vach', aceite yed' noc' yal chab' ix vac' svaeloc ix, ix yac' ix
silab'il te vach' sjab' d'a juntzaň yechel, aton juntzaň te vach' sjab'. Aton val juntzaň chi'
sc'ulej ix d'a vichaň a in Jehová in tic.
20 Aňejtona' a eb' vuninal yed' eb' visil ix vil sat yed' ix, ix sňustz'a ix silab'il d'a juntzaň
comon dios chi', icha vael ix aj eb' unin chi' d'a juntzaň yechel chi'. Maň toňejoc ix em
ix d'a ajmulal chi', 21 palta ix yic'b'at eb' vuninal ix, ix ňusantz'a eb' ix silab'il d'a juntzaň
yechel chi'. 22 D'a scal juntzaň smul ix te yajb'entac sc'ulej chi', majxo snacot ix tas ix aj
scotoch d'a uninal, majxo snacot ix tato b'eranel ix ayic aytoec' ix d'a scal schiq'uil. A
jun ix ix chi', aton Jerusalén sch'oxo'.
23 A in val Jehová Yajal in svala': Ob'iltac choňab' Jerusalén chi' yuj juntzaň chucal
sc'ulej. 24 Yalňej b'aj tzalquixtac, ata' ix sb'oq'ue b'aj tz'em ajmulal. 25 A b'aj sla-
jvicanc'och junjun calle ix sb'oq'ue juntzaň b'aj tz'em ajmulal chi'. A svach'il yilji,
yajb'entac ix ajcani. Ix yac'b'at sb'a d'a yalxoňej mach tz'ec' ta'. 26 Ix yac'anb'at sb'a d'a
jun choňab' ay d'a slac'anil, aton Egipto te pec' d'a ajmulal. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval
in c'ool yuj sq'uechaaň d'a ajmulal chi'.

27 Yuj chi' ay in och ajc'olal d'ay, ix vac'anoch yaelal d'a yib'aẅ. Ix vic'anemta svael,
ix vac'anpaxoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, aton eb' filisteo. A eb' chi' ix sat sc'ol eb' yilan
sb'eyb'al Jerusalén te q'uixveltac sc'ulej chi'. 28 Palta ix yac'paxb'at sb'a d'a Asiria. Palta
max c'och sc'ool. 29 Ix yac'anpaxb'at sb'a d'a Babilonia, aton schoẅab' eb' choẅvajum,
palta maẅ yujoc chi' ix c'och sc'ool. 30 A in val Jehová in svala': A Jerusalén te pec' d'a
ajmulal chi', lajan val ix yutej sb'a icha junoc ix ajmul ix maxtzac q'uixvi yuj tas syutej
sb'a. 31 Ix sb'oq'ue juntzaẅ b'aj tz'em ajmulal d'a b'ajtac slajvic'och calle yed' b'ajtac
smolb'ej sb'a anima, ix yac'anb'at sb'a d'a ajmulal chi'. Palta nab'aẅej syac'b'at sb'a, maẅ
lajanoc syutej sb'a icha eb' ix ajmul ix sc'an stojol.
32 Icha juntzaẅ ix te chuc syutej sb'a d'a yetb'eyum, syac'b'at sb'a d'a junocxo ch'oc
vinaquil, icha chi' ix yutej sb'a Jerusalén chi'. 33 A eb' ix ajmul ix stupchaj eb' ix, axo
pax Jerusalén chi', a' ix ac'an silab' d'a eb' b'aj syaltej sb'a chi'. A ix tupan eb' yic yalẅej
b'aj scot eb' sc'ulan ajmulal chi' yed'oc. 34 Yuj chi' ch'oc yel Jerusalén chi' d'a yichaẅ
juntzaẅxo eb' ix ajmul ix. Malaj mach sayaneq'ui yic smulan yed'oc, max tupchajpaxi,
palta to a stupan eb' sc'ulan ajmulal chi' yed'oc, yuj chi' ch'oc yel d'a yichaẅ eb' ix ajmul
ix chi'.
35 Yuj chi', ab'ec val tas sval yuj ix ajmul ix chi': 36 A in Jehová Yajal in svala': Malaj
sq'uixvelal, ix squichanel b'eran sb'a yic sc'ulan ajmulal yed' eb' xajanej sb'a yed'oc,
ix em cuman d'a juntzaẅ comon dios yajb'entac. Ix stob'anem schiq'uil eb' yune' yic
syac'an silab'il. 37 Yuj chi' ol in molb'ej masanil juntzaẅ eb' xajanab'il chi' yuuj, aton
eb' ix yac' sgana yed'oc, juntzaẅ eb' xajan yuuj yed' juntzaẅ eb' ix schaqueli. Ol in
molb'ejoch oyan eb' d'a spatic, val d'a yichaẅ eb' ol in quichel b'eran yic vach' ol yil eb'
to b'eraneli. 38 Ol vac' syaelal d'a smojal, icha tz'utaj junoc ix ajmul ix yed' pax junoc ix
mac'umcham anima. Yed' val yoval in c'ool yed' in chichonc'olal ol vac'och d'a yol sc'ab'
chamel. 39 Ol vac'och Jerusalén chi' d'a yol sc'ab' juntzaẅ nación chi' yic ol satel juntzaẅ
tzalquixtac eb' b'aj ix em ajmulal yed' b'aj ix och ejmelal d'a juntzaẅ comon dios chi'. Ol
yiq'uel spichul eb' yed' juntzaẅ yelvanub' ayoch d'ay, toxoẅej ol can b'eran. 40 Maẅxo
b'ischajb'enoc anima ol q'ue vaan d'a spatic Jerusalén chi', ol sjulq'uenancham eb', ol
smilancham eb' yed' q'uen espada. 41 Ol yac'och sc'ac'al choẅab' chi' eb', d'a yichaẅ
juntzaẅxo nación ol javoc yaelal d'a yib'aẅ. Icha chi' ol aj vac'an lajvoc yajmulal chi',
maẅxa b'aq'uiẅ ol stup eb' b'aj ay sgana chi'. 42 Icha chi' ol aj sicb'i yoval in c'ol d'a
yib'aẅ, maẅxo ol chichon in c'ol d'ay. Maẅxo ol cot yoval in c'ol d'ay. 43 Ix b'at satc'olal
yuuj chajtil yaji ayic uninto, yuj chi' ix stzuntzej val cot yoval in c'ool yuj sb'eyb'al te
yajb'entac chi'. Yuj chi' a in val Jehová in svala' to ol vac'och yaelal d'a yib'aẅ yuj sb'eyb'al
chi'.

Icha ix nunab'il icha chi' ix uneab'il

44 Masanil eb' anima ol alan jun lolonel tic d'a spatic Jerusalén chi'. Ol yalan eb': Icha
val ix nunab'il, icha pax chi' ix uneab'il, xcham eb'. 45 A Jerusalén chi', lajan icha junoc
ix yune' junoc ix ix schacanel viẅ yetb'eyum yed' eb' yune'. Icha pax chi' eb' ix snulej,
schacpaxel eb' viẅ yetb'eyum eb' ix yed' eb' yune' eb' ix, yujto a ix snun eb' ix chi', hitita
ton ix, axo smam eb' ix, amorreo viẅ. 46 A d'a stojolal norte, ata' ay ix snulej ix b'ab'el ix,
aton Samaria yed' yaldeail. Axo d'a stojolal sur, ata' ay ix snulej ix tzac'an, aton Sodoma
yed' yaldeail. 47 Maẅocẅej sb'eyb'al juntzaẅ choẅab' chi' ix sb'eyb'alej Jerusalén chi',
maẅocẅej pax juntzaẅ tas yajb'entac ix sc'ulej juntzaẅ choẅab' chi' ix sc'ulej, palta ec'b'al
tas te yajb'entac ix sc'ulej, yujto maẅ c'ocb'iloc juntzaẅ chi' ix yab'i. 48 A in Jehová Yajal in
svala': A Sodoma yed' yaldeail, maẅ sc'ulejnacoc tas te chuc icha val tas sc'ulej Jerusalén
chi' yed' yaldeail. 49 Aton val juntzaẅ smul Sodoma chi' yed' masanil yaldeail: Yic'nac
val chaaẅ sb'a, maẅxo jantacoc tas yab'lejnac, vach'ẅej yaji, palta maj colvajlaj d'a eb'
meb'a', maj colvajpax d'a eb' ay stzapan majan. 50 A snaani to aẅej te nivan yelc'ochi,
ochnacpax ijan sb'eyb'alan juntzaẅ tas tzin yaja', yuj chi' in satnaqueli, icha val tz'aj

eyilanoch ticnaic. 51 Axo pax Samaria yed' yaldeail, ix sc'ulej chucal, palta max tzac'van d'a tas te chuc sc'ulej Jerusalén chi'. Maň jantacoc tas yelxo val te yajb'entac sc'ulej Jerusalén chi'. A juntzaňxo choňab' d'a slac'anil, vach'tacto val tas sc'ulej. 52 A ticnaic, a Jerusalén chi' yovalil ol yac' techaj q'uixvelal, yujto a schucalil yelxo te chuc d'a yichaň yic Sodoma yed' d'a yichaň yic Samaria. A chab' choňab' chi', ayic sco lajb'an schucal yed' yic Jerusalén, vach'tacto val.

53 A Sodoma yed' yaldeail vach' ol ajxoc vuuj. A Samaria yed' yaldeail vach' ol aj paxoc. Icha pax chi' Jerusalén vach' ol ajxoc vuuj. 54 Palta a Jerusalén chi' yovalil ol yac' techaj emnaquilal yed' q'uixvelal yuj tas te chuc ix sc'ulej. A Sodoma yed' Samaria ol snivanej sb'a sc'ool ayic ol yilani to ix vac' syaelal Jerusalén chi'. 55 Ayic ol vac'an ajxoc Sodoma yed' yaldeail, Samaria yed' yaldeail icha yaj d'a yalaňtaxo, ol vac'pax ajxoc Jerusalén yed' yaldeail icha d'a yalaňtaxo. 56-57 Ayic ix yic'anchaaň sb'a Jerusalén, aton yic manto ilchajelta schucalil, ix b'uchvaj d'a Sodoma. Palta a ticnaic, a Edom, Filistea yed' masanil nación, ol b'uchvaj d'a Jerusalén chi'. Masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic ol paticaneloc. 58 A ticnaic, a in Jehová in svala' to a Jerusalén chi' yovalil ol yab' syail yuj sb'eyb'al te yajb'entac.

59 A in Jehová Yajal in svala': Ol vac' spac icha val smojalil d'a Jerusalén chi', yujto maj sc'anab'ajej sc'ulan icha ix aj yac'an strato ved'oc. 60 Palta a in tic, ol in nacot in trato vac'nac yed'oc ayic uninto, ol in b'oanxi in trato chi' yed'oc, malaj b'aq'uiň ol lajvoc. 61 A Jerusalén chi', ol snacot schuc b'eyb'al, ol q'uixvocpaxi ayic ol vac'anoch chavaň snulej chi' d'a yol smacb'en, aton Samaria yed' Sodoma. Ichato nunab'il ol ajcan d'a chab' choňab' chi'. Vach'chom malaj yalan yic chab' choňab' chi' d'a in trato in b'onac yed' Jerusalén chi', 62 palta yuj in trato ol in b'oxi yed' Jerusalén chi' icha chi' ol ajoc. Icha val chi' ol aj snachajel yuj Jerusalén to a inton Jehová sDiosal in. 63 Ol vac' nivanc'olal masanil tas ix sc'ulej Jerusalén chi', palta yovalil ol snacot juntzaň sb'eyb'al chi', ol q'uixvoc yuuj, yuj chi' maňxa b'aq'uiň ol yic'chaaň sb'a, a in Jehová in svala', xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

17

A sc'ab' jun te te' yed' jun noc' ch'acb'a

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al jun ab'ix tic d'a eb' etisraelal d'a ch'oxnab'ilal. 3 Icha tic tz'aj alani:

Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ay val jun noc' nivan ch'acb'a ix c'och d'a Líbano, a sc'axil noc' te nivac, te najatto sc'och jeňan, tz'ib'ib'i yilji xiil noc'. A d'a sc'ab' jun te' c'ute' ix c'och noc'.

4 Ix yic'anel schon te' noc', ix b'at noc'. Axo d'a jun choňab' d'a smacb'en eb' choňvajum ix c'och noc' yed' te'.

5 Ix lajvi chi' ix yic'anq'ue jun yiňatil te' noc', axo b'aj ay slumal ix yavejem te' noc', b'aj sb'o munlajel d'a stitac a a' icha tz'aj yavchaj te' b'acmam.

6 Axo yic ix volan te', te nivaquil ix aj te', te tzijtum ix aj xiil te', pejanňej ix aj steel te'. Ix sd'iňb'ejb'at sb'a sc'ab'tac te' b'aj ayec' noc' nivan ch'acb'a chi', ix b'eyňejb'at sch'aňal yib' te' d'a yol luum. Maň jantacoc svol te' yed' sc'ab'tac ix q'uib'i.

7 Palta ay junxo noc' nivan ch'acb'a, te nivac sc'axiil, maňxo jantacoc xiil. Ix b'at jun te te' chi', ix b'eyňejb'at sch'aňal yib' te' yed' sc'ab'tac d'a stojolal junxo noc' nivan ch'acb'a chi', yic vach' nivan a a' syac' noc' d'a te'.

8 Palta toton te vach' lum b'aj avab'ilem te' chi'. Te ayňej a a' chi', yuj chi' syal sb'eyňejb'at sc'ab'tac te', syac'anpax sat te' d'a stiempoal, yic te vach' tz'aj yilji te', xchi Jehová, xa chi.

9 Al d'a eb' etchoňab' icha tic: Icha val tic yalan Jehová: A jun te' chi', maň ol te q'uib'laj te'. A noc' nivan ch'acb'a d'a sb'ab'elal, a noc' ol toc'anq'ueta sch'aňal yib' te', icha

val chi' ol aj sc'ael b'ulnaj sat te' yed' xiil. Ol tacjoc pax juntzañ svol te' toto ix q'ueuli. Mañ yovaliloc yed' nivac ip, ma yed' tzijtumoc anima ol toc'anq'ueta te' d'a yol luum yic stacji.
10 Vach'chom ol q'uexchaj b'aj tz'avchaj te', palta mañxo ol q'ueulaj svol te'. Ayic ol ec' ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a te', ol tacjoc te'. Ol tacjoc te' b'aj avab'il chi', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 12 C'anb'ej d'a juntzañ anima te pit tic, tato snachajel jun ab'ix tic yuj eb'. Tzalan d'a eb' icha tic: A noc' b'ab'el nivan ch'acb'a chi', aton viñ sreyal Babilonia sch'oxo'. A viñ ix c'och d'a Jerusalén, ix b'at yic'ancot eb' yajal yed' viñ sreyal Judá viñ preso d'a Babilonia tic. 13 Ix lajvi chi', axo jun viñ yiñtilal eb' rey ix yac'och viñ reyal d'a Judá. A viñ sreyal Babilonia chi' ix ac'an pural viñ yac'an sti' to c'anab'ajum ol yutej sb'a viñ d'a viñ. Ix yic'ancot eb' nivac vinac yaj d'a Jerusalén chi' viñ preso 14 yic mañxalaj tz'aj yelc'och smacb'en Judá chi', yic maxtzac yal yic'anq'ue vaan sb'a, vach'ñej yajeq'ui yacb'an sc'anab'ajej jun sti' ix yac' chi'. 15 Palta a viñ rey chi' te pit ix yutej sb'a viñ d'a viñ sreyal Babilonia tic. Ix yac'b'at schecab' viñ d'a viñ sreyal Egipto17.15 yic sc'anancot noc' chej viñ yed' jantacoc soldado. ¿Tzam e na' to ol yal scolanel sb'a viñ yed' jun spensar chi'? ¿Tom ol yal scolanel sb'a junoc mach max c'anab'ajan junoc strato? 16 A in Jehová Yajal in svac' in ti': A d'a Babilonia tic ol cham viñ sreyal Judá chi', yujto malaj yelc'och b'aj ix yac' sti' viñ, maj sc'anab'ajej strato viñ ix sb'o yed' viñ rey ix ac'an yopisio. 17 A viñ sreyal Egipto chi', vach'chom te tzijtum soldado viñ te tec'an, palta mañ ol yal-laj scolvaj viñ d'a oval ayic ol sb'oanq'ue stec'nub' eb' soldado aj Babilonia yed' muro d'a spatictac choñab' Jerusalén yic smilancham anima. 18 Maj sc'anab'ajej b'aj ix yac' sti' viñ sreyal Judá chi', maj elc'och tas syal strato viñ ix sb'o chi', yuj chi' mañ ol yal-laj scolan sb'a viñ.
19 A in Jehová Yajal in svac' in ti': Maj sc'anab'ajej viñ rey b'aj ix yac' sti' d'a vichañ, aton jun trato ix yac' viñ b'aj ix in yac' b'inajoc, yuj chi' ol vac'och yaelal d'a yib'añ viñ. 20 Ichato ol vac'b'at junoc ch'añ yaal d'a yib'añ viñ, ol can viñ d'a yol ch'añ, ol vac' ic'joccot viñ d'a Babilonia tic. Ol vac'och yaelal d'a yib'añ viñ, yujto te pit ix yutej sb'a viñ d'ayin. 21 A eb' soldado viñ te jelan, ol cham eb' d'a oval, axo eb' olto canoc, ol saclemcanb'at eb'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in ix val jun tic.
22-23 A in Jehová Yajal in svala': A in ol viq'uel schon te' c'ute' chi'. A junoc yuninal schon te' ol viq'ueli, ol vavanem d'a junoc jolom vitz te chañ yajq'ue d'a Israel. Ol q'uib'q'ue sc'ab'tac te', nivan c'ute' ol aj te', te vach' pax ol aj te'. A d'a yich te' chi', ol cajnaj masanil macañil noc' noc', axo d'a sc'ab'tac te' ol sb'o so' masanil macañil noc' much. 24 Icha chi' ol aj yojtacanel masanil te te' to a in ton Jehová in syal in ch'acanel te' nivac te' syic'chañ sb'a, syal vac'an q'uib' te' cotac steel. A in svac' tacjoc te te' te yaax, svac'an pax yaxb'oc te' taquiñ. A in Jehová in svala', ol vac'paxelc'ochoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.17.24

18

A mach tz'och smul a' schami

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 ¿Tas yuj añeja' eyalub'tañan jun lolonel d'a spatic choñab' Israel: A eb' mamab'il slo pajal uva eb', axo eb' uninab'il jululixoñej sb'at spajil chi' d'a yichtac ye eb'? 3 A in Jehová Yajal in svala' to a jun lolonel chi' mañxa b'aq'uiñ ol eyalub'tañej a ex aj Israel ex tic. 4 Yujto vic yaj masanil anima, eb' mamab'il yed' pax eb' uninab'il. A mach tz'och smul, a' schami.
5 Q'uinaloc ay junoc viñ vinac tojol spensar, vach'ñej tas sc'ulej viñ. 6 Max och viñ yed' eb' tz'ac'anoch q'uiñ d'a jolomtac vitz yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Max

17.15 **17:15** A noc' schab'il nivan ch'acb'a chi', a viñ sreyal Egipto sch'oxo'.

17.24 **17:24** A te te' sb'inaj chi' d'a tic, a eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic sch'oxcoti.

yac'och juntzañ scomon diosal eb' yetisraelal viñ chi' yipoc sc'ool. Max mulan viñ yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail, max yil-laj sb'a viñ yed' ix yetb'eyum ayic ayoch ix d'a sb'islab' uj. 7 Max yixtej junoc yetanimail viñ, palta to syac' meltzaj tas aycan d'a viñ yuj junoc anima ay sb'oc d'ay. Max elc'anvi viñ. Syac' svael eb' ay svejel viñ, syac'an spichul eb' malaj yico'. 8 Max yac' q'uen tumin viñ d'a majanil yic sc'ananel nivan yune' q'uen viñ. Max yixtej junoc yetanimail viñ, palta vach' tz'aj sb'oan yaj junoc lolonel viñ d'a yib'añ chavañoc ay oval d'a scal. 9 Sb'eyb'alan in checnab'il viñ yed' in c'ayb'ub'al. A junoc viñ vinac icha chi', val yel tojol ton sb'eyb'al viñ, ol najatb'oc sq'uinal viñ, a in val Jehová in svala'.

10 Q'uinaloc ay junoc yuninal jun viñ vinac chi' te elc'um, mato mac'umcham anima tz'aji. Sb'eyb'alej juntzañ tastac 11 maj sb'eyb'alej smam, palta to syac'och q'uiñ d'a jolomtac vitz, tz'och ejmelal d'a yechel comon dios, smulan pax yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail, 12 syixtan eb' anima ilb'ajc'ol yuj smeb'ail, tz'elc'anvi, max yac' meltzaj tas aycan d'ay yuj eb' ay sb'oc d'ay, añej juntzañ comon dios chi' syac'och yipoc sc'ool, sc'ulan tas te yajb'entac d'a vichañ. 13 A stumin syac' majanil te nivan yune' sc'ana'. A junoc anima icha chi' sb'eyb'al, ol tzapanb'oc sq'uinal. Yujto ix sc'ulej juntzañ tastac tzin yaj chi', mañ ol ec'b'atlaj schami. A schamel chi', a d'a yib'añ scani.

14 Q'uinaloc ay junoc yuninal jun vinac chuc sb'eyb'al chi', syila' tastac juntzañ chuc sc'ulej smam chi', palta mañoc juntzañ chi' sc'ulej. 15 Max yac'och q'uiñ d'a jolomtac vitz yic tz'och ejmelal d'a yechel comon dios. Max yac'och son d'a juntzañ scomon diosal eb' yetisraelal. Max mulan yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail. 16 Max yixtej junoc yetanimail, max elc'anvi, max canlaj tas aycan d'ay yuj eb' ay sb'oc d'ay. Syac' svael eb' malaj svael, syac'an spichul eb' malaj yico'. 17 Malaj junoc mach syixtej yujto a stumin syac' majanil mañ nivanoc yune' sc'ana'. Sb'eyb'alan in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al. A jun anima icha chi', mañ ol cham yuj smul smam chi', palta to ol najatb'oc sq'uinal.

18 Axo smam chi' ol cham yuj smul chi', yujto ixtum anima, elc'um, te chuc tas ix sc'ulej d'a yol schoñab'. 19 Tato ayex ol e c'anb'ej icha tic: ¿Tas yuj max cotcan d'a yib'añ eb' uninab'il yuj smul smam? tato xe chi. Tato a yuninal chi' añej tas vach' yed' tojolal sc'ulej, sc'anab'ajan in c'ayb'ub'al, ol najatb'oc sq'uinal. 20 A mach tz'och smul, a ol chamoc. Mañoc eb' uninab'il ol tupanel smul smam, mañoc pax eb' mamab'il chi' ol tupanel smul eb' yuninal chi'. A mach vach' sb'eyb'al, vach' spac ol scha'a, axo pax mach chuc sb'eyb'al, a chucal ol scha spacoc schucal chi'.

A Jehová tojol syutej sch'olb'itan anima (Ez 33.10-20)

21 Tato ay junoc anima chuc sb'eyb'al tz'actancan schucal chi', sb'eyb'alan masanil in checnab'il, sb'eyb'alanpax tojolal, val yel a jun anima chi' mañ ol pet chamoc. 22 A in tic, mañxo ol in nacot juntzañ chucal ix sc'ulej chi', ol najatb'oc sq'uinal yujto a tojolal sc'ulej. 23 A in Jehová in svala': Malaj in gana scham eb' chuc sb'eyb'al, palta in gana to sq'uex sb'eyb'al eb' yic snajatb'i sq'uinal eb'.

24 Tato a junoc anima vach' sb'eyb'al, palta syactejcan sc'ulan vach'il chi', axo juntzañ tas yajb'entac sc'ulej eb' chuc, a chi' sc'ulej, ¿tom ol vac' najatb'oc sq'uinal jun anima chi' tze na'a? Mañxo ol in nacot tastac vach' ix sc'ulej chi'. Ol cham yuj chucal sc'ulej chi'. 25 A ex tic tzeyala' to mañ tojoloc tas tzin c'ulej, yuj chi' ab'ec ex aj Israel: ¿Yel am val to mañ tojoloc tas tzin c'ulej chi'? ¿Tom mañoc ex tze c'ulej tas mañ tojoloc chi' jun? 26 Tato a junoc anima vach' sb'eyb'al, syactejcan sc'ulan vach'il chi', axo chucal sc'ulej, ol cham yuj chucal sc'ulej chi'. 27 Palta tato a junoc anima chuc sb'eyb'al, syactejcan schucal chi', axo vach'il yed' tojolal sc'ulej, ol colchaj d'a yol sc'ab' chamel. 28 Yujto ix nachajel yuuj ix yactancan schucal sc'ulej chi', val yel mañ ol chamlaj, ol najatb'oc sq'uinal.

29 A exxo aj Israel ex tic, añejtona' tzeyala' to mañ tojoloc tas tzin c'ulej. ¿Tom mañoc ex mañ tojoloc tas tze c'ulej chi' jun? 30 A in Jehová Yajal in svala': Ol ex in ch'olb'itej junjun

ex icha tas tze c'ulej. Yuj chi' naec e b'a, actejeccan e chuc b'eyb'al chi' d'a junelñej. Tato maay, yuj e chuc b'eyb'alil chi' ol ex sateloc. 31 Ex israel, ¿tom tze nib'ej cham e b'a yuj chi' max e q'uex e pensar yed' e b'eyb'al? Palta actejeccan masanil chucal tze c'ulej chi' yic mañ ol ex chamoc. 32 A in Jehová in svala', malaj in gana to ay mach schami. Actejeccan chucal chi' yic ol najatb'oc e q'uinal, xchi Jehová.

19

B'it yic cusc'olal yuj eb' sreyal Israel

1 Ach anima, b'itej jun b'it yic cusc'olal yuj eb' sreyal Israel, tzalan icha tic:
2 Ay jun noc' nun choj te b'inajnac, cajan noc' d'a scal juntzañ noc' mam choj. A d'a scal noc' chi' ix sq'uib'tzitej yune' noc'.
3 Ay jun yune' noc' ix yil q'uib'oc. Ix sc'ayb'anq'ue syaman schib'ej, axo eb' anima ix chijib'at yuuj.
4 Ix yab' specal juntzañ nación tas sc'ulej noc' yune' chi'. Ix yamji noc' yuj eb' d'a jun yaal, ix yac'anoch jun gancho eb' d'a noc', ix sñeranb'at noc' eb' d'a Egipto.
5 Ayic ix yilan jun noc' nun choj chi' to maj elc'och tas ayoch yipoc sc'ol noc', ix yilan q'uib' junxo yune' noc'.
6 Axo ix quelemax noc' yune' chi', junñej ix ec' noc' yed' noc' mam choj chi'. Ix sc'ayb'an sb'a noc' syaman schib'ej, axo eb' anima ix chijib'at yuj noc'.
7 Mañxo jantacoc anima smil noc' d'a yoltac cuartel. Tzijtum nivac choñab' syixtejb'at noc'. Tz'ib'xiq'ue yolyib'añq'uinal tic ayic tz'el yav noc'.
8 Yuj chi' ix och juntzañ nación ay d'a slac'anil chi' ajc'olal d'a noc'. Ix sb'oanem yaal eb' d'a noc', ix yamchaj noc' yuj eb'.
9 Yed' q'uen gancho ix yac'anoch noc' eb' d'a yol jaula, ix yic'anb'at eb' d'a viñ sreyal Babilonia. Ix macchajcan noc' ta' yic mañxa mach tz'ab'an yel yav noc' d'a jolomtac vitz d'a yol yic Israel. (A jun noc' nun choj chi', a ix snun eb' sreyal Judá sch'oxo'.)
10 A e nun chi' ex rey, lajan pax icha junoc ib' te' uva avab'il d'a stitac junoc a a', te nivan ix aji, mañxo jantacoc sat ix yac'a', tzijtum svol ix q'uib'i yujto ayñejoch yalil.
11 Ay juntzañ sc'ab' te', q'uenal te' ix aji, a ix och sc'ocochoc eb' rey. Te chaañ ix aj steel te' sq'uib'i, ix ec'b'at te' d'a yib'añ juntzañxo te' nivac te'. Ch'oc ix aj yel te' d'a scal juntzañxo te te' yujto te chaañ steel te', te tzijtum pax sc'ab'tac te'.
12 Palta ix toc'jiq'ueta te' uva chi' yuj yoval sc'ol Dios. Yuj ic' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u ix tacjiel te' yed' sat. Ix jecjiel sc'ab'tac te', ix tacji. Ix ñusjipaxtz'a jun sc'ab' te' q'uenal te' ix aj chi'.
13 Axo ticnaic, a d'a tz'inan luum avab'il te' nunal uva chi'.
14 A d'a jun te' sc'ab' chi' ix elta c'ac', yuj jun c'ac' chi' ix tz'ab'at juntzañxo sc'ab' te', ix tz'apaxb'at sat te'. Mañxalaj sc'ab' te' q'uenal te' tzato yal yoch sc'ocochoc eb' rey, xchi jun b'it chi', xchi Jehová. (Aton jun b'it tic yic cusc'olal, yuj chi' ol b'itajoc.)

20

A svach'c'olal Dios yed' spital choñab' Israel

1 Ayic lajuñe' c'ual yoch yoil uj, ayic yuquil ab'ilxo ayoñ ec' d'a Babilonia tic, ay tas ix snib'ej juntzañ yichamtac vinaquil choñab' Israel sc'anb'ej d'a Jehová, yuj chi' ix em c'ojan eb' d'a vichañ. 2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 3 Ach anima, al d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel tic: Icha tic yalan Jehová Cajal: ¿Tom tzex javi d'ayin ul e c'anb'an eyab'i? Val yel a in val svac' in ti' to mañ ol in tac'voc d'ayex, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
4 Ach anima al d'a eb' tas syaelal eb' ol vac'a'. Scham val ac'an yojtaquejel eb' tas te yajb'entac sc'ulejnac eb' smam yicham eb'. 5 Al d'a eb' icha tic: A Jehová Cajal tz'alan icha tic: Ayic in sic'anel eb' e mam eyicham chi', vac'annac in ti' d'a eb', in ch'oxannac

in b'a d'a eb' d'a Egipto. Ata' vac'nac in ti' d'a eb', valannac: A in ton Jehová e Diosal in. 6 A d'a jun tiempoal chi' vac' in ti' vic'anelta eb' d'a Egipto chi', yic svic'anb'at eb' d'a jun luum to a in val ix in saya', aton d'a jun lum luum te yax sat, yelxo te vach' d'a yichañ masanil lum luum. 7 Val d'a eb' icha tic: Junjun ex tzeyactejcan juntzañ e diosal te yajb'entac, mañ eyixtejel e b'a yuj sdiosal eb' aj Egipto tic, yujto a in Jehová e Diosal in, xin chi d'a eb'.

8 Palta spitej sb'a eb' d'ayin. Maj yal sc'ol eb' scha yab' tas vala'. Maj satel-laj sdiosal eb' yajb'entac chi', maj yactejpaxcan juntzañ sdiosal eb' aj Egipto chi' eb'. Yuj chi' in na vac' syaelal eb' yed' masanil yoval in c'ol d'a yol smacb'en Egipto chi'. 9 Palta maj in c'ulejlaj icha in na chi' yic mañ chucoc syal juntzañ nación b'aj cajan ec' eb' chi' d'a in patic, yuj chi' in ch'ox snivanil velc'och d'a eb' d'a yichañ eb' ch'oc nacional chi', ayic vic'anelta eb' d'a Egipto chi'.

10 Vic'anelta eb' d'a nación chi', vic'ancanb'at eb' d'a tz'inan luum. 11 Ata' vac' in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il yojtaquejel eb', tato sb'eyb'alej eb' vach'ñej tz'ec' eb'. 12 Vac'an jun sc'ual ic'oj ip vic yaj d'a eb' yic sc'anab'ajej eb', yic tz'ochcan sch'oxnab'iloc in trato vac'can yed' eb', yic snaanpaxcot eb' to a in Jehová in tic in sic'canel eb'. 13 Palta spitej sb'a eb' d'ayin d'a tz'inan luum chi', maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejel in checnab'il eb', aton juntzañ vac' d'a eb' yic vach'ñej tz'ec' eb'. Maj sc'anab'ajej pax sc'ual ic'oj ip val d'a eb'. Yuj chi' in na in satel eb' yed' yoval in c'ol d'a tz'inan lum chi'. 14 Palta yic max in yal juntzañ nación ilan vic'anelta eb' d'a Egipto chi' chucal, yuj chi' maj in satel-laj eb'.

15 Añejtona' d'a tz'inan lum chi' vac' in ti' to mañ ol vac'och eb' d'a jun lum vac' in ti' vac'an d'a eb', aton jun lum te yax sat, te vach' d'a yichañ masanil lum luum, 16 yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejel in checnab'il eb', maj sc'anab'ajej jun sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji. Añej d'a juntzañ comon dios yajb'entac ayoch spensar eb', 17 palta oc' in c'ol d'a eb', yuj chi' maj in satel-laj eb' d'a tz'inan luum chi'.

18 Ata' val d'a eb' yuninal eb' to max sc'ulej eb' icha sb'eyb'al smam eb' chi', max yixtejpaxel sb'a eb' yuj juntzañ comon dios yajb'entac chi'. 19 Valani to a in Jehová in sDiosal in eb' to sc'anab'ajej val in checnab'il eb' yed' in c'ayb'ub'al. 20 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip vic yaj d'a yol sat eb'. A jun chi' ch'oxnab'il yaj d'a jun trato in b'o yed' eb' yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'.

21 Palta añeja' spitejpax sb'a eb' yuninal eb' chi' d'ayin. Maj sc'anab'ajejlaj in c'ayb'ub'al eb', maj sb'eyb'alej pax in checnab'il eb', aton yuj juntzañ chi' vach'ñej tz'ec' eb' sc'anab'ajani. Añejtona' yixtejel sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji. Yuj chi' in na' in satel eb' yed' yoval in c'ol d'a tz'inan lum chi'. 22 Palta yic max in yal juntzañ nación ilan vic'anelta eb' d'a Egipto chi' chucal, yuj chi' maj in satel-laj eb'. 23 Palta yacb'an aytoec' eb' d'a tz'inan lum chi', vac'an in ti' to ol in saclemejb'at eb' d'a scaltac nación d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, 24 yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejpaxel in checnab'il eb', maj sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip eb', aton jun vic yaji. Añej d'a juntzañ dios yajb'entac b'aj yac'och spensar eb', aton sdiosal eb' smam yicham eb'. 25 Yuj chi' vac'an juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il mañ vach'oc d'a eb', juntzañ max yal vach' tz'ec' eb' anima yuuj. 26 Vac'an yixtejel sb'a eb' yuj silab' to a sb'ab'el yuninal eb' sñustz'a silab'il. A juntzañ chi' vac' sc'ulej eb' yic vach' mañxo animaoc tz'aj eb' yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb'.

27 Yuj chi' ach anima, al d'a eb' etisraelal to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A eb' e mam eyicham stzuntzejnac val cot yoval in c'ol eb', in spaticannaquel eb' ayic sb'oannac juntzañxo tic eb': 28 Ayic toxo ix vic'och eb' d'a sat lum lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb', yilanoch juntzañ tzalquixtac eb' yed' juntzañ te te' te c'ayum xiil, ata' sñus silab' eb', ofrenda eb', incienso eb' sumumi sjab', stob'anpaxem vino eb' ofrendail d'a juntzañ comon dios, yuj juntzañ chi' stzuntzejcot yoval in c'ol eb'. 29 In c'anb'an d'a eb' icha tic:

¿Tas yaj juntzaň chaaň b'aj tzex b'at chi'? xin chi d'a eb'. Yuj chi' Chaaň Yajq'uei, icha chi' sb'iejnaccani, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

30 Al d'a eb' etisraelal to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A ex tic tze jub'at e b'a
icha ajnac sjuanb'at sb'a eb' e mam eyicham chi'. Tze tec'b'ej val e b'a eyoch ejmelal
d'a juntzaň comon dios te yajb'entac chi'. 31 Slajvi e juanel e b'a yuj b'aj tze ňustz'a eb'
eyuninal silab'il d'a juntzaň comon dios chi', tzex javi pax e c'anb'ej d'ayin tas snib'ej e
c'ool. Val yel, a in Jehová Yajal in svac' in ti' to maň ol in tac'voc d'ayex. 32 A ex tic ix e
na eyoch ejmelal d'a te te' yed' d'a q'uen q'ueen, icha syutej sb'a juntzaňxo nación.
Palta malaj b'aq'uiň ol in cha e c'ulej juntzaň chi'. 33 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svac' in ti' to
a in ol vac' yajalil d'a eyib'aň yed' in poder yed' pax yoval in c'ool. 34 Ol ex vic'anelta d'a
juntzaň nación, ol ex in molb'an b'aj sacleminac eyajcanb'at vuuj, ol in ch'ox val in poder
yed' yoval in c'ol d'ayex, 35-36 ol ex in molb'an d'a jun tz'inan luum d'a scal juntzaň nación.
A in Jehová in svala' to a in val ol ex in ch'olb'itej, ol vac'anoch yaelal d'a eyib'aň, icha
ajnac vac'anoch yaelal d'a yib'aň eb' e mam eyicham d'a tz'inan lum d'a yol yic Egipto.
37 Icha syutej viň taňvum calnel sic'lan noc' scalnel ayic sb'isan noc' viň, icha chi' ol ex
vutej. Ol ex in siq'uelta mach ex ol ex och d'a in trato ol in b'o eyed'oc. 38 A eb' te pit tz'och
ajc'olal d'ayin, ol viq'uelta eb' b'aj sacleminac eyaj ticnaic, ol in satel eb' d'a e cal, maň ol
ochlaj eb' d'a smacb'en eb' eyetisraelal. Icha val chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová
e Diosal in.

39 Ex aj Israel, a in Jehová Yajal in sval icha tic: Yujto te pit tzeyutej e b'a d'ayin, yuj chi'
ixiquec, ochaňec ejmelal d'a juntzaň comon dios yajb'entac chi'. Palta ol c'och sc'ual axo
d'ayin ol eyal e b'a. Maňxo ol eyixtejel snivanil velc'ochi, yujto maňxo ol eyac' juntzaň
eyofrenda d'a juntzaň comon dios chi'. 40 A d'a jun tzalan vic yaji, aton jun vitz te chaaň
d'a smacb'en Israel, ata' ol ex och ejmelal d'ayin e masanil ex israel. A in Jehová Yajal in
svala' to ata' ol ex in cha yed' smasanil in c'ool. Ata' ol in c'an d'ayex to ol eyac' eyofrenda
d'ayin yed' pax b'ab'el sat eyavb'en yed' masanil tas victaxon yaji. 41 Ayic toxo ix ex
viq'uelta d'a scaltac juntzaň nación yed' b'ajtac sacleminac eyajcanb'at chi' ticnaic, d'a
tzalajc'olal ol ex in cha icha incienso sumumi sjab'. Ol in ch'ox val snivanil velc'och
d'ayex d'a yichaň masanil nación.

42 Ayic ol ex vic'anxib'at d'a lum luum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham, aton
lum Israel, ata' ol nachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 43 Ata' ol e nacot juntzaň
e b'eyb'al malaj svach'il yed' jantac chucal tze c'ulej ticnaic. Ayic ol e naancot juntzaň
e chucal chi' ol ex te q'uixvoc. 44 Ex israel, ayic ol eyilani to max vac' eyaelal icha val
smojal yuj jantac chucal tze c'ulej chi', palta to tz'oc' in c'ol d'ayex yuj snivanil velc'ochi,
ata' ol eyojtaquejeli to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb' etisraelal
chi'.

A syaelal eb' cajan d'a stojolal sur

45 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:

46 Ach anima, b'ataň q'uelan d'a stojolal sur, tzalanb'at juntzaň lolonel tic d'a lum nivac
yax lum ay d'a smacb'en sur chi'. 47 Tzalan icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic: A in ol
vac'och jun c'ac' yic ol tz'ab'at masanil lum yax luum, aton te te' yaax xiil yed' te' taquiň.
Masanil tas ay d'a sat lum lum chi' ol tz'ab'atoc, schab'at d'a sur masanto sc'och d'a norte.
Malaj mach ol yal smac'an tup jun c'ac' chi'. 48 Masanil yolyib'aňq'uinal tic ol ojtacaneloc
to a in ix vac'och jun c'ac' chi', yujto a jun c'ac' chi', maň ol tuplaj, xchi Jehová d'ayin.

49 Ix lajvi chi' ix in tac'vi icha tic: Ay Mamin Jehová, a eb' anima syal eb' to aňej d'a
q'uexaň lolonelal tzin loloni, xin chi d'a Jehová chi'.

21

A yespada Jehová

1 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'ataň q'uelan d'a stojolal
Jerusalén, tzalanb'at juntzaň lolonel tic d'a yib'aň juntzaň templo eb' comon dios.
Alcanel in lolonel tic d'a choňab' Israel. 3 Tzalani: A Jehová tz'alan icha tic: A in ol
in och ajc'olal d'ayex. Ol vic'q'ueta vespada ol in milancham eb' vach' sb'eyb'al yed'
eb' chuc sb'eyb'al. 4 Ol vic'q'ueta vespada, junlajan ol aj in milancham masanil anima.
Ol cham eb' vach' yed' eb' chuc, ol schael yich scham eb' d'a sur masanto ol c'och d'a
norte. 5 Masanil yolyib'aňq'uinal tic ol ojtacaneloc to a in ix vic'q'ueta vespada, maň ol
vac'xiem d'a yol yatut, xchi Jehová.
6 Ach anima, sic'sic'anaň val oq'ui, yab'ocab' val syail a pixan, tzach oc' d'a yichaň eb'
etchoňab'. 7 Tato sc'anb'ej eb' d'ayach tas yuj tzach oq'ui, tzalan d'a eb' icha tic: A yuj
yab'ixal jun tas toxo ol ujoc tzin oq'ui. Masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, maňxo
animaoc ol ajcan eb', toxoňej ol emcan ňojan eb'. Maňxalaj mach olto yal stec'b'an sb'a.
Masanil eb' ol luclonq'ue yoc yuj xivelal, xa chi d'a eb'. A in Jehová in svala' to van sjavi
stiempoal, yovalil ol elc'ochoc, xchi Jehová.
8 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 9 Ach anima, lolonaň d'a in b'i, tzalani to a in Jehová
in sval icha tic:
Ilecnab' val q'uen espada van sjavi. A q'uen espada te jayxo yaj ye q'ueen. Toxoňej
copopi yilji q'ueen.
10 Jayxo yaj q'ueen yic xicjicham anima. Nicb'ilel q'ueen yic tz'el copnaj sc'ac'al
q'ueen. Maňxalaj tzalajc'olal yujto a viň e reyal max xivlaj viň d'a yaelal yed' d'a
scachnab'il.
11 Copopi ix aj q'uen espada chi' sňicjieli yic sc'anchaji. Toxo ix ac'jioch ye q'ueen yic
tz'ac'jioch q'uen d'a yol sc'ab' jun mach ol xicancham anima yed' q'ueen, xa chi.
12 Ach anima, elocab' av, yujto ol xicjoccham eb' aj Israel yed' masanil eb' yajal d'a
scal eb'. A eb' yajal chi', junňej ol aj scham eb' yed' eb' comon anima. Yuj chi'
taňub'taňej sňi' a c'ol yuj cuselal.
13 Val yel ol ujoc jun yaelal chi'. ¿Tas ol ex ajcan a ex tic ayic maňxalaj ol aj yelc'och viň
e reyal d'a q'uen espada chi'? A in Jehová in svala' to maňxalaj ol aj yelc'och viň e
reyal chi'.
14 Ach anima, tz'it a c'ab' tzalan d'a eb' etchoňab' chi' icha tic: D'ab'jocab'ňejoch q'uen
espada d'a anima. Xicjocab'cham anima d'a q'uen. Masanil anima scham yuj
xivelal, yujto yalňej b'aj smilji anima yuj q'ueen.
15 Yuj q'uen espada chi' ste sat sc'ol eb' anima yuj xivelal. A d'a masanil choňab' ayxoec'
q'uen vuuj yic xicjicham anima. Toxoňej copopi yilji q'ueen, te jay yajq'ue ye
q'ueen yic xicjicham anima.
16 Xiqueccham anima d'a q'uen espada d'a e vach' yed' d'a e q'uexaň. Yalňej b'aj
chamocab' anima yuj sjayil ye q'ueen.
17 A in Jehová in svala' to ol in tz'it pax in c'ab', masanto ol sicb'oc yoval in c'ol d'a in
choňab' tic, xchi Jehová d'ayin.
18 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 19 Ach anima, b'o yechel chab'oc b'e b'aj ol b'at
viň sreyal Babilonia yed' q'uen espada. A chab' b'e chi' junňej choňab' b'aj ol eloc, axo
b'aj spoj sb'a, ol a b'ooch chab'oc yechel ol ch'oxanoc tas choňab'il b'aj ol c'och junjun.
20 Tzac'och yechel junoc b'e b'aj ol b'at viň rey chi' yed' q'uen espada d'a choňab' Rabá,
d'a yol yic Amón. Tza b'oan yechel junocxo b'e chi' sc'och d'a Jerusalén, aton jun choňab'
vach' yajoch smuroal d'a yol yic Judá. 21 A viň sreyal Babilonia chi', ol och vaan viň
b'aj spoj sb'a chab' b'e chi', ol sc'anb'an viň mach junoc b'e chi' syic'a'. Ol scalej sjul-lab'
viň, ol sc'anb'ej pax viň d'a sdiosal, ol sayan yil seyub' junoc noc' noc' viň.21.21 22 A d'a
svach' c'ab' viň, ata' ol elul sjul-lab' sch'oxan d'a stojolal Jerusalén, syalelc'ochi to tz'och
oval d'a Jerusalén chi'. Ol miljoccham anima ta'. Ol el av yic oval. Ol b'ochaj mac'lab'

21.21 **21:21** A juntzaň tas sb'inaj d'a tic, aton tas tz'aj snaanel eb' tas yovalil sc'ulej eb'.

poj puerta. Ol b'ochajq'ue tec'nub' d'a spatictac choŋ̈ab' chi', ol oymaj eb' soldado d'a spatictac smasanil. 23 Palta axo eb' anima d'a Jerusalén chi', ol sna eb' to a jun lolonel tz'alchaj tic to maŋ̈ ol ujoc yuj juntzaŋ̈ trato toxo ix yac' eb'. Palta a viŋ̈aj Nabucodonosor chi' ol ac'an snacot jantac schucal eb', yuj chi' ol ic'joccot eb' d'a Babilonia tic yuj viŋ̈.

24 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': A val e chucal yed' e pital, te chequel yaji. Masanil e mul yed' jantac chucal tze c'ulej, te jacan yaji, yuj chi' ol ex yamchajoc. 25 A ach val tic ach sreyal Israel, te chuc ach, yajb'il ach eli, lac'anxo sjavi stiempoal a chaan slajvub' yaelal. 26 A in Jehová Yajal in svala': Ol ic'chajel sc'ox viŋ̈ sat sacerdote, ol ic'chajpaxel scorona viŋ̈ rey. Masanil ol q'uexchajoc. A eb' emnaquil, ol ic'jocchaaŋ̈ eb', axo eb' nivac yelc'ochi, emnaquil ol ajcan eb'. 27 Ol satel smasanil. A in ol in satel yopisio eb' sreyal Israel. Maŋ̈xo ol yic' yip ichataxon yaji, masanto ol javoc jun mach ay yalan yic d'ay, a d'a jun chi' ol vac' opisio chi'.

Yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' amonita

28 Ach anima, al d'a in b'i icha tic: Icha tic yalan Jehová Yajal d'a eb' amonita, aton eb' sb'uchvaj d'a in choŋ̈ab': Ilec val q'uen espada van sjavi, vach'xo yaj q'ueen yic smiljicham anima, toxoŋ̈ej copopi yilji q'ueen, toxoŋ̈ej tz'el copnaj sc'ac'al q'ueen icha leb'lon yic satel anima. 29 A tas syil eb' naumel lolonel yed' juntzaŋ̈ lolonel tz'alchaj d'a e patic, maŋ̈ yeloc. Ol och q'uen espada d'a sjaj eb' chuc. Toxo ix javi sc'ual yac'ji slajvub' syaelal eb'.

30 ¿Am e naani to ol vac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut? Maay, palta to ol ex in ch'olb'itej b'aj aljinac ex, aton b'aj cajan ex. 31 Icha val junoc c'ac' tz'eli, icha val chi' ol aj vac'anb'at yoval in c'ol d'a eyib'aŋ̈. Ol ex vac'och d'a yol sc'ab' eb' anima chuc spensar, aton eb' te jelan smilvaji. 32 Ol ex sateloc, ol ex tz'ab'atoc, ol tob'canb'at e chiq'uil d'a masanil yol e choŋ̈ab'. A in Jehová in svala' to maŋ̈xa mach ol ex naancotoc, xchi Jehová.

22

A schucalil choŋ̈ab' Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al jantac yaelal ol och d'a yib'aŋ̈ jun choŋ̈ab' smilancham anima. A yuj jantac tas yajb'entac ix sc'ulej, 3 al d'ay icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ex aj Jerusalén, ex tze milcham eb' cajan d'a e cal, tze b'oanq'ue juntzaŋ̈ yechel sjuanb'at e pensar, yuj chi' a ex tzeyic'cot yaelal d'a eyib'aŋ̈. 4 Yuj jantac anima ix e milchamoc, ol javoc d'a eyib'aŋ̈ ticnaic. Yuj juntzaŋ̈ yechel ix e b'oq'uei ix ixtaxel e pensar, yuj chi' toxo ix javi slajvub' c'ual d'a eyib'aŋ̈. Yuj chi' a in svac' sc'ulej masanil nación tzex b'ajani, tzex sb'uchanpaxi. 5 Tz'el val eyav eyac'an chucal d'a eb' eyetanimail, yuj chi' masanil nación ol b'uchvaj d'ayex, eb' ay d'a e lac'anil yed' eb' ay d'a najat. 6 A jantac eb' yajal cajan d'a e cal chi', smilcham anima eb', yujto ay yopisio eb'. 7 Maŋ̈xa yelc'och e mam e nun d'a e sat. Tzeyixtej eb' ch'oc choŋ̈ab'il. Tze toc'anec' tastac ay d'a eb' maŋ̈xa smam yed' pax d'a eb' ix ix chamnacxo viŋ̈ yetb'eyum. 8 Maŋ̈xa yelc'och in cajnub' d'a e sat yed' sc'ual ic'oj ip vic yaji. 9 A d'a e cal ay mach snaanq'ue lolonel d'a spatic yetanimail yic smiljichamoc. Tzex b'atpax d'a q'uiŋ̈ tz'och d'a jolomtac vitz yic tzex och ejmelal d'a comon dios. Te q'uixvelal tas tze c'ulej ta'. 10 Ayex tzex mulan yed' ix yetb'eyum e mam, ayex tzex mulan yed' eb' ix ix ayic ayoch eb' ix d'a sb'islab' uj. 11 Ayex tzex mulan yed' ix yetb'eyum eb' eyetanimail, ayex pax tzex mulan yed' eb' ix eyalib', ayex pax tzex mulan yed' eb' ix eyanab' yisil e mam. 12 A in Jehová in svala', ay eb' eyajalil schaan tumin yic syac'anoch chamel eb' d'a yib'aŋ̈ eb' malaj smul. Tzeyixtej eb' eyetanimail, yujto a q'uen e tumin tzeyac' smajnej eb', nivan yune' q'uen tze c'aneli. Comonŋ̈ej tzeyac'och d'a yib'aŋ̈ eb' eyetanimail yic tzex och b'eyumal, a inxo tic tzin b'atcan satc'olal eyuuj.

13 Te aycot voval yuj b'aj tzeyixtej eb' anima chi', yuj pax b'aj tze milcham eb'. 14 ¿Tzam
e nalaj to ol yal e tec'b'an e b'a d'a vichañ ayic ol vac'an eyaelal? A tas toxo ix val a in
Jehová in tic, yovalil ol vaq'uelc'ochi. 15 Ol ex in saclemejb'at d'a scaltac nación yed' d'a
scaltac masanil choñab', icha val chi' ol aj vic'anel e chucal chi'. 16 Q'uixvelal ol eyutejcan
e b'a d'a yichañ masanil nación. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová e Diosal in,
xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.
17 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, a eb' etisraelal mañxalaj tz'och eb'
vuuj. Lajan val eb' icha smical q'uen plata tz'eli ayic sñusji q'ueen d'a horno, syalelc'ochi
aton q'uen cobre, q'uen estaño, q'uen hierro yed' q'uen plomo. 19 Yuj chi' a in Jehová
Yajal in sval icha tic: A ex tic, lajan ex icha smical q'uen plata chi', malaj yopisio, yuj chi'
ol ex in molb'ej d'a yol choñab' Jerusalén chi'. 20-22 Icha tz'aj q'uen plata, q'uen cobre,
q'uen hierro, q'uen plomo yed' q'uen estaño, junxoñej tz'aj yac'chajb'at q'uen d'a yol
junoc horno, tz'ulaxb'at q'uen d'a scal c'ac' chi', icha val chi' ol ex vutej yed' yoval in
c'ool. Ol ex in molb'ej, ol vac'anoch yaelal d'a eyib'añ d'a yol choñab' chi'. Icha val chi'
ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in ix vac'cot yoval in c'ol d'a eyib'añ, xchi Jehová.
23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 Ach anima, al d'a eb' etisraelal icha tic: A e
choñab', mañ vach'oc yaj d'a vichañ, yuj val yoval in c'ool malaj jab'oc ñab' syac'a'. 25 A
eb' syaloch sb'a in checab'oc ayec' d'a e cal, junlajan tz'aj smilvicham anima eb'. Lajan
val eb' icha noc' choj tz'el yav, scotac tzilchitanb'at schib'ej. Syelc'anb'at sb'eyumal yed'
tastac vach' ay d'a eb' anima chi' eb'. Tzijtum eb' ix ix scham yetb'eyum d'a e cal yuj eb'.
26 A eb' sacerdote, a in c'ayb'ub'al yed' juntzañ tas vic yaji ix yixtejb'at eb'. A tas vach'
yed' tas mañ vach'oc d'a yichañ ley, malaj sq'uexañil d'a sat eb'. Max c'ayb'aj eb' anima
yuj eb' yic syojtaquejel eb' tas vach' yed' tas mañ vach'oc. Añejtona' max sc'anab'ajej
in c'ual ic'oj ip eb'. Yuj chi' chequel to malaj velc'och d'a sat eb'. 27 A eb' yajal yaj d'a
e choñab' chi', smilcham anima eb', yujto snib'ej val eb' tz'och b'eyumal, lajan val eb'
icha noc' oques scotac tzilchitejb'at schib'ej. 28 A eb' syaloch sb'a in checab'oc, a tas mañ
vach'oc sc'ub'ejel eb', icha tz'aj yoch q'uen taañ d'a junoc c'a pat. Syalan eb' to ay tas svac'
yil eb', syalanel esal lolonel eb'. Syal eb' to a in svac' juntzañ lolonel chi' yal eb', palta val
yel malaj tas tzin chec yalel eb'. 29 A eb' anima sq'ue val chaañ eb' yixtan yetanimail yed'
elc'al. A val eb' meb'a' malaj tas ay d'ay, a eb' syixtej eb'. Yelxo val mañ tojoloc tas sc'ulej
eb' d'a eb' ch'oc choñab'il cajan d'a scal eb'. 30 A in tic, ix in sayec' d'a scal e choñab' chi',
talaj ay junoc mach vach'tacto val spensar, stevi d'ayin yuj schoñab' yic vach' max in
sateli, palta malaj junoc mach ix ilchaj vuuj. 31 Yuj chi' a in Jehová in svac'b'at yaelal d'a
yib'añ eb', ol in satel eb' yed' in c'ac'alc'olal. Icha chi' ol aj sjavi d'a yib'añ eb' yuj chucal
sc'ulej, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

23

A yab'ixal Samaria yed' Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ay jun ab'ix ol val ab'i: A d'a junel, ay
chavañ eb' ix ix snulej sb'a, junñej snun eb' ix. 3 Yictax cob'es unin eb' ix, ix yac'anoch
sb'a eb' ix ajmulal d'a Egipto. Ata' ix b'anji yim eb' ix, yuj chi' mañxo cob'estacoc ix ajcan
eb' ix. 4 A ix b'ab'el, Ahola sb'i ix, aton Samaria sch'oxcot ix. Axo ix schab'il chi', Aholiba
sb'i ix, aton Jerusalén sch'oxcot ix. A in ix vac'och eb' ix vetb'eyumoc, ix aj vuninal yed'
visil yed' eb' ix.23.4 5 Te chuc ix yutej sb'a ix Ahola chi', ix mulan ix d'a yol in c'ab' yed' eb'
aj Asiria b'aj te ay sgana ix, aton eb' soldado 6 ayoch c'apac yaax pichul yuuj. Masanil
eb' yajal, eb' capitán, eb' quelemtac te vach' yilji, masanil eb' ayq'ue d'a yib'añ chej ix
mulan yed' ix. 7 A yed' eb' te vach' yilji d'a scal eb' aj Asiria chi' ix mulan ix Ahola chi'. Ix
yac'anpaxb'at spensar ix d'a sdiosal eb', ix och ix ejmelal d'a juntzañ chi'. 8 Atax yic ayec'

23.4 **23:4** Ahola syalelc'ochi “a scajnub'”. Aholiba syalelc'ochi “in cajnub' ayec' d'ay”.

ix d'a Egipto chi' ix ochcan ix ajmulal, maxtzac yactejlaj ix. Yixtax scob'esal ix tzijtum mach ix mulan yed' ix, ix laj b'anji yim ix yuj eb'. Maňxo cob'esoclaj ix ajcan ix, palta to ix ochcan ix ajmul ixal. 9 Yuj chi' ix vac'och ix d'a yol sc'ab' eb' b'aj ay sgana chi', aton eb' aj Asiria, eb' ix snib'ejb'at ix. 10 Axo ix aji, ix el b'eran ix yuj eb', ix ic'jiec' eb' yune' ix yuj eb', ix xicjicham ix yuj eb'. Icha chi' ix aj yac'anoch yaelal eb' d'a yib'aň ix. A tas ix utaj ix chi', te nivan ix aj sb'inaj d'a scal eb' ix ix.

11 Axo pax ix Aholiba, snulej ix chi', ix yil val juntzaň chi' ix, palta ix ec' ix d'a yib'aň yac'anoch sb'a ajmulal d'a yichaň ix Ahola chi'. 12 Ix yac'anpaxoch sb'a ix d'a yol sc'ab' eb' aj Asiria chi', aton d'a masanil eb' yajal, eb' soldado te vach' yilji spichul ayochi, eb' quelemtac te vach' yilji ayq'ue d'a yib'aň chej. 13 Ix vilani to ix yixtejpaxb'at sb'a ix yed' eb' chi', lajan ix yutej sb'a ix icha val ix yutej sb'a ix snulej chi'. 14 Palta yelxo val ix ec' ix d'a yib'aň sc'ulan ajmulal chi'. Ix yilan juntzaň yechel ix tz'ib'ab'iloch d'a sattac pat, aton yechel eb' caldeo chacchac yilji spichul, 15 ayoch stzec'ul snaňal eb', aypaxoch c'apac stzec'ul sjolom eb' tzijtum yelav, icha val to yajalil soldado eb', aj Caldea eb'. 16 Ayic ix yilanoch juntzaň yechel eb' aj Babilonia chi' ix, ix ste nib'ejoch ix, yuj chi' ix yac'b'at schecab' ix d'a Babilonia chi'. 17 Ix lajvi chi', ix javi eb' aj Babilonia chi', ix ul mulan eb' yed' ix. Tzijtum tas ix yutej sb'a eb' yed' ix, masanto ix yajjiq'ue eb' yuj ix. 18 Icha chi' ix aj yac'anoch sb'a ix ajmulal d'a yichaň choňab'. Ix sch'oxanel b'eran snivanil ix, masanto ix in yajel ix, icha ix in c'ulej yed' ix snulej ix. 19 Palta yelc'olal ix och ix ajmulal chi'. Ix snaancot scob'esal ix d'a peca', ayic smulannac ix d'a Egipto, 20 yictax yac'annacoch sb'a ix d'a yol sc'ab' eb' ste nib'ej val sb'a ix yed'oc, aton juntzaň vinac lajan syutej sb'a icha noc' b'uru ma noc' chej d'a junoc noc' nun chej.

21 A ach val tic ach Aholiba, tza nacot ajmulal a c'ulejnac ayic cob'es achto, ayic sb'anannac im eb' aj Egipto, tza nib'ej tza c'ulejxi icha chi'. 22 Yuj chi' a in Dios Yajal in sval icha tic: A juntzaň eb' ix a nib'ej chi', aton eb' yajb'ilxo uuj ticnaic, a in ol vac'och eb' ajc'olal d'ayach, yalxoňej b'aj ol cot eb', 23 aton eb' aj Babilonia yed' eb' aj Caldea, eb' aj Pecod, eb' aj Soa yed' eb' aj Coa yed' masanil eb' aj Asiria. Masanil juntzaň quelemtac te vach' yilji, eb' yajal yed' eb' nivac yopisio yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň chej. 24 Ol cot eb' chi' d'ayach yed' jantac carruaje yed' eb' soldado. Toxoňej ol oymaj eb' d'a a patic, yed'nac syamc'ab' eb' yic oval yed' sq'uen xumpil, yed'nac pax smaclab' jul-lab' eb'. A in ol vac' yopisio eb' yic syac'an a yaelal, icha yalan sley eb'. 25 Yed' val in c'ac'alc'olal ol vac'b'at yoval in c'ol d'a ib'aň. A eb' chi' ol ach ixtan sic'lab'il. Ol spolel a ňi' eb' yed' a chiquin. A eb' ol canoc, ol xicjoccham eb' d'a q'uen espada. Ol ic'joquec' eb' une', eb' vinac unin yed' eb' ix. Axo d'a slajvub'al, ol ňuschajtz'a eb' olto canoc. 26 Ol yiq'uel a pichul eb' yed' pax masanil q'uen q'ueen ayoch elvanub'oc. 27 Icha val chi' ol aj slajvicanc'och ajmulal a c'ulejnac d'a Egipto chi', maňxa b'aq'uiň ol a nib'ejxib'at juntzaň chi'. Maňxo pax ol a nacot Egipto chi'.

28 Aton val juntzaň tic sval a in Jehová Yajal in tic: A in ol ach vac'och d'a yol sc'ab' juntzaň nación tza chaqueli, aton juntzaň yajb'il uuj. 29 Ol yac' val chucal eb' d'ayach. A eb' chi' ol icancan tas ix ic' d'a a munlajel, toxoňej ol ach elcan b'eran yuj eb'. Ol checlaj juntzaň schucal a nivanil b'aj ix a c'ulej ajmulal chi'. 30 Icha chi' ol aj sjavi d'a ib'aň, yujto ix ach tzalaj a c'ulan ajmulal yed' juntzaň nación chi', a na ix ach och pax ejmelal d'a juntzaň sdiosal eb'. 31 Yujto icha sb'eyb'al ix a nulej chi' ix a b'eyb'alej, yuj chi' a yaelal ix vac'och d'a yib'aň ix, a ol vac'paxoch d'a ib'aň a ach tic, icha val to lajan tas ayem d'a yol junoc nivan vaso svac' eyuq'uej.

32 A in Jehová Yajal in svala': A tas ix yuc' ix a nulej chi', a' ol uc'paxi. A jun vaso te nivan yool, a ol uc'lab'ej. Masanil nación ol ach b'uchanoc, ol ach stzetzan pax yuj jun nivan vaso tzuc'lab'ej chi'.

33 Ol oyb'oc a sat yuj tas ay d'a yol vaso chi', ol ach cuspaxq'ue yuuj. Ol ach xiv val q'uei yujto chuc tas ol yic'cot d'a ib'aň. Aton jun vaso chi' ix yuc'lab'ej ix a nulej ix

Samaria.
34 A in Jehová Yajal in svala': Ol uc'lab'ej jun vaso chi', maňxa tas ol can d'a yool. Ol lajvoc
chi' ol a mac'anpojoc, axo yed' spojelal chi' ol a jotz' lajvoc im.
35 Yujto ix in b'atcan satc'olal uuj, ix ach el mican d'ayin, yuj chi' yovalil ol ab' val syail
yuj ajmulal chi', xchi Jehová.
36 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, alel jantac yaelal ol javoc d'a yib'aň
ix Ahola yed' d'a yib'aň ix Aholiba chi'. Vach' tzutej alanoch d'a sat eb' ix jantac tas
yajb'entac ix sc'ulej eb' ix. 37 A eb' ix chi', ix mulan eb' ix d'a yol in c'ab', chic'tac sc'ab' eb'
ix yuj b'aj smilcham yune'. Ix in yactejcan eb' ix, axo d'a comon dios ix och eb' ix ejmelal.
Ix sňusantz'a yune' eb' ix silab'il d'a juntzaň comon dios chi', aton juntzaň vuninal ix vil
sat yed' eb' ix. 38 Aňejtona' ix sc'ulej pax juntzaň tic eb' ix: A in templo yed' sc'ual ic'oj ip
vic yaji, junňej c'ual ix aj yixtanb'at eb' ix. 39 Aton d'a jun c'ual ayic ix sňusantz'a vuninal
eb' ix silab'il yic syic'anchaaň sdiosal eb' ix chi'. Ix javi pax eb' ix ul yixtejb'at in templo,
aton val juntzaň chi' ix sb'eyb'alej eb' ix d'a yol in pat.
40 Ix yac'b'at schecab' eb' ix yic tz'avtaj eb' viň vinac cajan d'a najat. Axo ix Aholiba
ix sb'ic sb'a ix, ix yac'an uc' sat ix, ix yac'anpaxoch q'uen q'ueen ix d'ay yelvanub'oc, yic
schaji sjavi eb' viň chi' yuj ix. 41 Ix em c'ojan ix d'a jun ch'at maňxo jantac svach'il yilji,
vach'xo pax yajem vael d'a sat mexa. Ix yac'anpaxem incienso ix yed' aceite to vic yaj d'a
sat mexa chi'. 42 Toxoňej sňilňilan juntzaň comon anima yic syac'anoch q'uiň eb' yed' ix,
aton juntzaň uc'um aň scot d'a tz'inan luum, ix yac'anoch yelvanub' eb' d'a ix, ix yac'och
q'uen brazalete eb' d'a sc'ab' ix, ix yac'anpaxq'ue corona eb' maňxo jantac svach'il d'a
sjolom ix. 43 Ix lajvi chi' ix in naan d'a yib'aň eb' ix maňxalaj svach'il yuj yajmulal chi':
Sc'ulejocab' ajmulal chi' eb' viň vinac yed' eb' ix yujto ichaňej chi' sc'ulej eb' ix. 44 Ix javi
eb' viň, ix vay eb' viň yed' eb' ix chucal ix chi', aton ix Ahola yed' ix Aholiba, icha val tz'aj
svay eb' viň vinac yed' eb' ix ajmul ix. 45 Palta a eb' viň vinac vach' sb'eyb'al, a eb' viň ol
ac'anoch yaelal d'a yib'aň eb' ix, icha val smojalil yajmulal eb' ix, yuj pax b'aj smilcham
anima eb' ix.
46 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': Smolocab' sb'a masanil nación d'a spatic eb'
ix chi' yic tz'ac'jioch eb' ix d'a nivan xivc'olal, yic tz'elc'ajpaxb'at tastac ay d'a eb' ix.
47 Masanil nación chi' ol julq'uenancham eb' ix, ol xicjocpaxcham eb' ix d'a q'uen espada.
Ol mac'joccham svinac unin eb' ix yed' yix unin eb' ix, ol ňusjocpaxtz'a spat eb' ix. 48 Icha
chi' ol aj vac'an satel jun b'eyb'al chi' d'a smacb'en Israel. Icha chi' ol aj snachajel yuj
masanil eb' ix ix to max yal-laj sb'eyb'alan ajmulal eb' ix. 49 A chavaň eb' ix chi', ol vac'
syaelal eb' ix yuj yajmulal, yuj pax smul eb' ix b'aj tz'och ejmelal d'a comon dios. Icha
chi' ol aj snachajel yuj eb' ix to a in ton Dios Yajal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

24

Jun q'uen chen ayq'ue d'a yib'aň c'ac'

1 A d'a slajuňil c'ual yic slajuňil uj, ayic sb'aluňilxo ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ata'
ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, tz'ib'ejcani tas c'ual yed' jantac
yoch uj ticnaic, yujto a d'a jun c'ual tic ix och viň sreyal Babilonia yac' oval d'a Jerusalén.
3 Alcanel jun ab'ix tic d'a ch'oxnab'ilal d'a jun choňab' te pit chi'. Tzalan icha tic: A Jehová
Yajal tz'alan icha tic:
Ac'jocab'q'ue junoc q'uen chen d'a yib'aň c'ac', ac'jocab'paxem a a' d'a yool.
4 Ac'jocab'em noc' chib'ej d'a yool, aton noc' nib'ab'il, c'olquixtac tz'aj noc'. Aocab' noc'
xub' yed' noc' sb'ac'chil yich spatic tz'emi yed' pax noc' sb'aquil te vach'.
5 Ic'jocab'b'at junoc noc' calnel te vach', nivanocab' c'atzitz tz'ac'chajoch d'a yalaň jun
chen chi' yic vach' xej sic'lab'il, masanto stajib'at noc' b'ac chi'.

6 Yujto a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ob'iltac jun choňab' milumcham anima. Lajan
icha junoc chen c'ustacxo. A sc'ustaquil chi' maxtzac el-laj. D'a junjunal tz'aj
ic'anq'ueta noc' chib'ej chi', mañ a sic'lejlaj noc'.24.6
7 B'ud'jinacxoel jun choňab' chi' yuj schiq'uil eb' anima smiljicham d'ay. Mañoc d'a sat
lum tz'em chic' chi' yic smucchaj yuj lum pococ, palta to d'a yib'añ q'uen q'ueen
malaj tas ay d'a yib'añ, ata' stob'emi.
8 Ol canňej schiq'uil eb' anima chi' d'a yib'añ q'uen q'ueen chi' vuuj yic chequelňej yaji,
yuj chi' ol cot yoval in c'ool, ol vac'an spac icha d'a smojal.
9 A in Jehová Yajal in sval icha tic: Ob'iltac val jun choňab' te milumcham anima chi'.
Ichato ol vac'och jun nivan c'ac' d'a yalañ.
10 Cotocab' nivanoc te' c'atzitz, ochocab' sc'ac'al te'. Icha chi' tz'aj staji noc' chib'ej chi',
masanto ol yal stupxej masanil yaal, yic stz'ab'at noc' b'ac ayem d'a yol chen chi'.
11 Canocab' jun q'uen chen malaj tas ayem d'a yool d'a yib'añ c'ac' chi', masanto
schacb'iel stz'ai. Icha chi' ol aj sacb'i yel smictaquil, masanto tz'el sc'ustaquil chi'.
12 Nab'añej ix in c'unb'i vic'anel sc'ustaquil jun chen chi', palta maj el-laj, vach'chom d'a
te' c'ac', palta max el-laj.
13 A jun sc'ustaquil chi' sch'oxanel yajmulal choňab' Jerusalén. Ix vac' vip in b'icanel
schucal chi', palta mañ jab'oc ix eli. A ticnaic, mañxa tas syal yic'aneli, masanto ol lajvoc
vac'anb'at yoval in c'ol d'a yib'añ, ichato chi' ol sacb'occaneloc. 14 A in Jehová in svala':
Toxo ix javi stiempoal vac'anoch syaelal, mañxo ol in yamoch vaan in b'a. Mañxalaj
voq'uelc'olal, mañ ol in na in b'a. A in svala' to ol vac' val och syaelal icha val smojalil
yuj sb'eyb'al, xchi Jehová d'ayin.

A schamel ix yetb'eyum viňaj Ezequiel

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 16 Ach anima, a ix etb'eyum te xajanab'il uuj,
elañchamel ol cham ix, a in ol viq'uec' sq'uinal ix chi'. Palta mañ ol a ch'oxel-laj a
cusc'olal yuj ix, mañ ol ach oc'paxlaj. 17 D'a elc'altac ol ab' syail, palta mañ ol a ch'oxel-
laj a cusc'olal chi' icha sc'ulej juntzañxo anima. Ayňejq'ue smusil a jolom, ayňejoch a
xañab' ol ach ec'oc. Mañ ol a musej a sat yuj a ch'oxanel a cusc'olal, mañ ol a va vael
svaji ayic ay chamel, xchi d'ayin.
18 A d'a q'uiňib'alil ix in lolon yed' eb' anima, axo d'a yemc'ualil ix cham ix vetb'eyum.
Axo d'a junxo q'uiňib'alil ix in c'ulan icha ix yal Jehová d'ayin. 19 Axo masanil eb' anima
d'a choňab' tic ix alan d'ayin: Al d'ayoň tas syalelc'och juntzañ tas tza c'ulej chi', xchi eb'
d'ayin.
20 Ix valan d'a eb' to a Jehová ix lolon d'ayin, ix yalan icha tic: 21 Al d'a eb' etisraelal to
a in Dios Yajal in sval icha tic: Ol vac' ixtaxb'at in templo scham e c'ol eyilani, tze te nib'ej
paxi, ay val och snivaniloc eyelc'ochi yed' eyipumaloc. A eb' eyuninal yed' eb' eyisil ix
can d'a Jerusalén, ol miljoccham eb' d'a oval, xchi Jehová. 22 Palta ol e c'ulej pax a ex tic
icha tas tzin c'ulej tic. Mañ ol e musej e sat yuj e ch'oxanel eyaelal, mañ ol e va pax vael
svaji ayic ay chamel. 23 Mañ ol eyiq'uel-laj smusil e jolom, mañ ol eyic'paxel-laj e xañab'.
Mañ ol e ch'oxel-laj e cusc'olal, mañ ol ex oc'paxlaj. Ol te el eyip yuj e chucalil, junjun ex
ol ex te cusoc. 24 A in Ezequiel in tic, a in tzin och ch'oxnab'ilal d'ayex. Masanil tas tzin
c'ulej tic, a' ol e c'ulej pax a ex tic. Ayic ol ujoc masanil juntzañ tic, ol nachajel eyuuj to a
Dios Yajal toni, xin chi d'a eb'.
25 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A d'a jun c'ual ayic ol vic'anel yipumal Israel, aton
in templo, yelxo val ste tzalaj eb' yuj svach'il yilji, ayoch spensar eb' d'ay, snib'ej val eb',
ol vac'pax satel yalyuninal eb'. 26 A d'a jun c'ual chi' ay jun mach ol elcan ta', ol ul yal
yab'ixal d'ayach. 27 A d'a jun c'u chi' ol yal a lolonxi, yuj chi' ol ach lolon yed' jun mach

24.6 **24:6** A d'a tic a Jerusalén, aton sch'oxcot jun chen, axo noc' chib'ej, aton eb' anima cajan d'ay sch'oxcoti. Ayic ix c'och yaelal d'a yib'añ eb', junlajan ix aj scham masanil anima.

ol elcan chi'. Icha val chi' ol aj och d'a ch'oxnab'ilal d'a eb' etisraelal, yuj chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

25

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ choẅab' Amón

1 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, meltzajaẅb'at q'uelan d'a
stojolal smacb'en eb' amonita, tzalanel in lolonel d'a yib'aẅ eb'. 3 Tzalan d'a eb' icha tic:
Ab'ec slolonel Dios Yajal, icha val tic yalani: A ex tic, ix ex q'ue val umnajoc, ix el eyav
e tzevaji ayic ix eyilani to van yixtajb'at in templo, ayic ix ic'jib'at eb' aj Judá d'a ch'oc
choẅab'il, masanto ix can tz'inan sluum eb', aton smacb'en Israel. 4 Yuj chi' ol ex vac'och
d'a yol sc'ab' eb' anima ay b'aj sjavi c'u yic vach' a eb' ol ac'an yajalil d'a e macb'en, ol
sb'oanq'ue scampamento eb' d'a e cal. Masanil sat eyavb'en ol smol eb', ol yuc'an pax
lech eb' syac' noc' e vacax. 5 A d'a choẅab' Rabá axoẅej noc' camello ol va d'ay. Masanil
e macb'en ex aj Amón, axoẅej noc' calnel ol va d'ay. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in
ton Jehová in tzex vutej icha chi'.
6 A in Dios Yajal in svala': A ex val tic ex amonita ix e tz'it val e c'ab', ix ex q'ue cheneljoc,
ix te tzalajpax e c'ool yic tzex b'uchvaj d'a eb' israel yuj yaelal ix javi d'a yib'aẅ eb'.
7 Yuj chi', ol vic'chaaẅ in c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a eyib'aẅ, ol ex vac'och d'a yol sc'ab'
juntzaẅxo nación yic ol ic'chajec' masanil tastac ay d'ayex. Ol ex in satanel d'a scaltac
choẅab', ol ex satel d'a junelẅej. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in tzex
vutej icha chi', xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ choẅab' Moab

8 A in Dios Yajal in svala': A eb' aj Moab yed' eb' aj Seir syal eb' to lajan Judá yed'
juntzaẅxo nación. 9 Yuj chi' ol in cha ac'joc satel juntzaẅ choẅab' macan d'a smojonal
Moab chi', aton juntzaẅ te vach' yilji: Bet-jesimot, Baal-meón yed' Quiriataim. 10 Ol
vac'an sc'ulej eb' anima cajan b'aj sjavi c'u to a' eb' ol icancan smacb'en eb' aj Moab yed'
yic eb' aj Amón. Maẅxa junoc nación olto naancot Amón chi'. 11 Ol vac'och yaelal d'a
yib'aẅ eb' aj Moab. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej eb' icha
chi'.

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ choẅab' Edom

12 A in Dios Yajal in svala': A eb' aj Edom, te chuc tas ix sc'ulej eb', ix ec' yib'aẅ spacan
sb'a eb' d'a eb' aj Judá, yuj chi' te nivan smul eb' ix och d'a vichaẅ. 13 Yuj chi' svala' to ol
vic'chaaẅ in c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a yib'aẅ eb' aj Edom chi'. Ol vac' satel masanil
anima yed' noc' noc'. Ol vac' val juvocanb'atoc, ol schael d'a Temán masanto d'a Dedán.
Masanil anima ol cham d'a oval. 14 A in Dios Yajal in svala' to a in choẅab' Israel ol
vac'lab'ej ayic ol in pacan in b'a d'a Edom chi'. Ol ac'jococh syaelal eb' aj Edom chi' yuj
eb' icha val yaj yoval in c'ool. Icha chi' ol aj yab'an eb' tas ol vutej in pacan in b'a.

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ eb' filisteo

15 A in Dios Yajal in svala': A eb' filisteo te chuc tas ix sc'ulej eb' yuj b'aj ix spac sb'a d'a
eb' aj Judá. Maj oc'laj jab'oc sc'ol eb' d'a eb', yed' val jantac schucal sc'ol eb' ix satel eb'
aj Judá chi', yuj b'aj yajc'ol sb'a eb' atax d'a peca'. 16 Yuj chi' a in svala' to ol vic'chaaẅ in
c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a yib'aẅ eb' filisteo chi'. Ol in satel eb' quereteo d'a junelẅej
yed' eb' aytocan d'a stitac a' mar. 17 Te ayxo smay ol vutej vac'an spac d'a eb'. Ol vac'och
yaelal d'a yib'aẅ eb' yed' val yoval in c'ool. Ayic ol in c'ulan icha chi', ol yojtaquejel eb' to
a in ton Jehová in svutej eb' icha chi', xchi Jehová.

26

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ choẅab' Tiro

1 A d'a b'ab'el c'ual yoch uj yic yuxluchil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ata' ix lolon
Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, icha tic ix yal eb' aj Tiro yuj Jerusalén:
A Jerusalén ix sateli. A d'a yalaňtaxo sb'e eb' choňvajum yaji. Ata' stupcan eb' yic vach'
tz'ec' eb' yed' schoň chi'. A ticnaic vach'xo quec' yed' co choň chi'. Te nivan co
b'eyumal ol quic'a', yacb'an a jun choňab' chi' toxo ix satjieli, xchi eb'.
3 Yuj chi' a in Dios Yajal in tic svala': Toxo ix in och ajc'olal d'a Tiro chi', tzijtum nación ol
vic'q'ue vaan yic tz'och ajc'olal d'ay, icha val tz'aj sq'ue vaan sat a' mar.
4 Ol smaq'uem vecnaj smuroal eb', ol spojanpaxem storreal eb'. A spococal lum luum
mesesi ol yutej eb', axoňej q'uen nivac q'ueen ol canoc.
5 A b'aj ec'nac jun choňab' chi', ol can d'a snaňal a' mar. Ata' ol yac' tacjoc ch'aň schimpa
eb' yamum chay. A in Dios Yajal in svala', a Tiro chi' ol ic'chajb'at tastac ay d'ay
yuj juntzaňxo nación.
6 A eb' cajan d'a junjun choňab' ay d'a stitac a' mar, ol laj miljoccham eb' d'a oval. Icha
val chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in Jehová in svutej eb' icha chi'.
7 A in Jehová Yajal in svala': A d'a norte ol vic'b'at viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia,
aton viň te nivan yopisio. A viň ol ac'an oval d'a Tiro chi'. Ol c'och viň yed' eb'
soldado ayq'ue d'a yib'aň chej yed' pax carruaje yed' jantacxo eb' soldado.
8 A yed' q'uen espada ol miljoccham masanil eb' cajan d'a juntzaň choňab' d'a stitac a'
mar. Ol b'ochajq'ue junoc muro d'a spatictac Tiro chi'. Ol sb'opaxq'ue sb'achnub'
eb' yic tz'och eb' yac' oval d'ay. Yed'nacpax smaclab' jul-lab' eb' ol och eb'.
9 Ol yac' oval eb' yed' mac'lab' poj muro, yed' q'uen hierro ol smac'poj torre eb'.
10 Maňxo jantacoc noc' chej yed'nac viň rey chi', ol b'ud'joquel choňab' yuj pococ ol
stec'q'ue vaan noc'. Ayic ol och viň sreyal Babilonia d'a spuertail choňab' chi', ol
te ib'xocq'ue smuroal yuj sc'aň carreta, carruaje, yuj pax sc'aň yem yoc noc' chej
chi', icha tz'aj junoc choňab' toxo ix ac'ji ganar.
11 Pilan ol stec' yoltac calle noc' chej chi'. Pilan ol miljoccham eb' anima d'a q'uen espada.
Ol jecchajem juntzaň q'uen nivac oy te vach' yilji.
12 Maňxa jab'oc sb'eyumal eb' ol can yuj eb'. Masanil choň ol yic'b'at eb'. Ol smac'anpoj
smuroal choňab' chi' eb'. A juntzaň nivac pat vach' yilji ticnaic ol smac'canpoj eb',
ato d'a yol a' mar ol yumchajcanb'at q'uen q'ueen, spatzab'il yed' masanil spojelal.
13 Icha chi' ol aj vac'an satel sb'it eb'. Maňxa b'aj ol ab'chaj sc'an te' yarpa eb'.
14 A jun choňab' chi', axoňej q'uen samq'ueen ol can d'ay vuuj. Maňxalaj tas ol q'uib'
d'a yib'aň, ata' ol yac' tacjoc schimpa eb' yamum chay. Maňxa b'aq'uiň ol
b'ochajxiq'ue choňab' Tiro chi'. A in Jehová in svala', ol vac'anpaxelc'ochi, xchi
Dios Yajal.
15 A in Dios Yajal in sval yuj Tiro icha tic: Masanil choňab' d'a stitac a' mar, ol ib'xocq'ue
yuj xivelal ayic ol b'at yolax Tiro, ayic ol el pax yav eb' ol lajvoc yed' eb' van schami.
16 Masanil eb' sreyal juntzaň choňab' d'a stitac a' mar chi', ol emta eb' d'a yoltac sc'ojnub',
ol yiq'uel sxotil eb' yed' spichul eb' ayoch yelvanub'. Ol te och eb' d'a nivan xivc'olal, ol
em c'ojan eb' d'a sat luum. Junjun c'u ol ib'xoc eb' yuj xivelal yuj tas ol javoc d'a yib'aň
Tiro chi'. 17 Ol sb'itej jun b'it eb' yic cusc'olal yuuj icha tic:
A choňab' Tiro te nivan yelc'ochi, masanil eb' anima ay d'a stitac a a', ste xiv eb' d'ay. Te
b'inajnac d'a scal eb' tz'ec' d'a yib'aň a' mar, palta a ticnaic toxo ix satjieli.
18 A ticnaic toxo ix ac'chajoch juntzaň choňab' ay d'a sti' a' mar chi' d'a xivc'olal, yujto ix
ac'ji ganar Tiro chi'. A eb' cajan d'a sat lum luum ay d'a snaňal a a', te ayoch eb'
d'a xivc'olal yujto ix satjieli, xcham eb' d'a jun sb'it chi'.
19 Yuj chi' sval a in Dios Yajal in tic icha tic: Ol vac' ac'joc satel Tiro chi', icha juntzaňxo
choňab' maňxa junoc anima cajan d'ay. Ol vac' mucchajcanem d'a yich a' mar. 20 Ol
vac'paxcanem eb' cajan d'ay masanto b'aj ayec' eb' chamnac, eb' anima ec'nac d'a peca'.
Ol vac'canem eb' d'a snajatil sjulal yich lum luum d'a scal eb' anima ec'nac d'a juntzaň

choňab' satjinaquel d'a junelňej. Icha chi' ol aj yajec' eb' d'a scal eb' chamnacxo chi'. Maňxa b'aq'uiň ol cajnajxoc anima d'a Tiro chi', maňxa b'aq'uiň ol checlaj snivanil yelc'och d'a scal nación. 21 A in Jehová Yajal in svala' to ayxo smay ol ajcan vuuj, vach'chom ol saychajec'oc, palta maňxa b'aj ol ilchajoc, xchi Dios.

27

B'it yic chamel yuj choňab' Tiro

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'itej jun b'it yic chamel yuj choňab' Tiro, 3 aton jun choňab' ay d'a sti' a' mar, jun schoňvaj yed' juntzaňxo choňab' ay d'a stitac a' chi'. Tzal icha tic: A Dios Yajal tz'alan icha tic:

A eb' aj choňab' Tiro syic'chaaň sb'a eb'. A snaan eb' to aňej schoňab' eb' vach' yilji.

4 A smojonal b'aj tz'ec' eb' ato d'a stitac a' mar sc'ochi. Te vach' ix yutej eb' sb'oan te' sbarco.

5 Vach' ix aj sb'o'och schemteal te', aton te' chemte' nab'a c'ub'taj tz'ic'jicot d'a jolom vitz Senir. Ix b'ochaj yoyal d'a te' c'ute' scot d'a Líbano.

6 A te' mac'lab' b'ey barco chi', b'ob'il te' d'a te' ji scot d'a Basán. Axo yib'aň te' b'ob'il d'a te' tzicap scot d'a stitac a' d'a Chipre. Ayoch q'uen marfil yelvanub'oc te' barco chi'.

7 A c'apac c'apac ayq'ue d'a chaaň yic tz'ic'jib'ey te' yuj ic', nab'a lino b'ob'il d'a Egipto, aypaxoch yelvanub' c'apac, aňeja' c'apac chi' ayoch sbanderailoc te'. A c'apac c'apac ayq'ue yeňuloc eb' anima, a aň ch'al q'uic'mutz'inac yed' aň yax ch'al ayoch d'a c'apac, aton aň scot d'a choňab' Elisa, d'a sti' a' mar.

8 A eb' smac'an b'ey te' barco chi', a d'a Sidón yed' d'a Arvad cajan eb'. Axo eb' sch'uman te' barco chi' aj Tiro eb', aton eb' te ňican spensar.

9 Ajun eb' viň ichamtac vinac aj Gebal sb'oan b'aj tz'ixtax te' barco chi', yujto te jelan eb' viň. Masanil eb' tz'ec' d'a yol te' barco chi', sc'och eb' manval ma choňval d'a choňab' Tiro chi'.

10 A eb' viň aj Persia, eb' viň aj Lidia yed' eb' viň aj Libia, a eb' viň ayoch soldadooc, a eb' viň tz'ac'an oval. A smaclab' jul-lab' eb' viň yed' sq'uen xumpil, slocb'ejq'ue eb' viň d'a sattac smuroal choňab', ichato yelvanub' yaji, te vach' yilji yuuj.

11 A eb' viň aj Arvad, junňej yajec' eb' viň yed' eb' viň soldado aj Tiro, oyanoch eb' viň d'a spatic smuroal choňab' chi'. Axo d'a torre, ay eb' viň aj Gamad. Slocb'ejq'ue smaclab' jul-lab' eb' viň d'a sattac muro chi' yic te vach' tz'aj yilji choňab' chi'. 12 A eb' aj Tarsis syac' q'uen plata eb', q'uen hierro, q'uen estaño yed' q'uen plomo sq'uexuloc tastac sman ta'. 13 Yed' pax eb' aj Grecia, eb' aj Tubal yed' eb' aj Mesec smanvaj eb' ta'. A tas syac' eb' stojoloc tas sman chi', aton eb' checab' yed' juntzaň yamc'ab' nab'a bronce. 14 Yed' pax eb' aj Bet-togarma, a tas sman eb' d'a Tiro chi', a noc' chej sc'anchaj d'a munlajel, noc' sc'anchaj d'a oval yed' noc' mula yic icatz, a noc' syac'can eb' stojoloc tas sman chi'. 15 A eb' aj Dedán yed' d'a juntzaňxo choňab' d'a stitac a' mar, a tas sman eb', stup eb' yed' marfil yed' te' ébano. 16 A eb' aj Edom, tzijtum tas sman eb' ta', stup eb' yed' q'uen granate, c'apac c'apac chacchac yilji, c'apac c'apac ayoch yelvanub', c'apac lino, q'uen coral yed' q'uen rubí. 17 A eb' aj Judá yed' eb' aj Israel smanvaj eb' ta'. A yed' ixim trigo tz'el d'a Minit yed' te' higo spet eluli, noc' yalchab', aceite yed' pax bálsamo syac' eb' stojoloc. 18 A eb' aj Damasco, te nivan tas sman eb' ta'. A tas man eb' chi', stup eb' yed' vino sb'o d'a Helbón yed' noc' sacsac lana. 19 A eb' aj Dan yed' eb' aj Grecia, a tas sman eb', stup eb' yed' q'uen hierro b'ob'ilxo scot d'a yol smacb'en Uzal, jun macaň te' vale' sumumi sjab' yed' pax te' canela. 20 Ato d'a Dedán scot juntzaň c'apac c'apac caro stojol tz'och d'a yib'aň silla noc' chej. 21 A eb' aj Arabia yed' masanil eb' yajal yaj d'a Cedar, a tas sman eb' stup eb' yed' noc' yunetac calnel, noc' ch'ac calnel yed' pax noc' chiva. 22 A eb' choňvajum aj Sabá yed' eb' aj Raama, a tas sman eb', stup eb' yed' perfume te vach', q'uen q'ueen

te vach' yilji yed' q'uen oro. 23 A eb' aj Harán, eb' aj Cane, eb' aj Edén, eb' aj Sabá, eb' aj
Asiria yed' masanil eb' aj Media, aton eb' chi' smanvaj ta'. 24 A tas sman eb' chi', stup
eb' yed' pichul vach' yilji, c'apac q'uic'mutz'inac yed' c'apac tz'ib'ab'iloch yelvanub' yed'
alfombra tzijtum stz'ib'ul yed' ch'añ lasu te vach' yaj sch'umchaji. 25 A tas sman eb' yed'
tas schoñ eb' chi', a te' nivac barco scuchanec' d'a sat a' mar.
A Tiro chi' lajan icha junoc te' barco te al yicatz tz'ec' d'a yib'añ a' mar.
26 A eb' smac'an b'ey te' barco chi', najatto syic'b'at te' eb' d'a yib'añ a', axo pax ic' scot d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, a' smac'an poj te' d'a yib'añ a'.
27 Ayic tz'ixtaxb'at te', sb'atcan jantac b'eyumal, choñ yed' masanil tas yed'nac te' d'a
yich a' mar chi'. Sb'atpaxcan eb' tz'ic'an b'ey te', eb' tz'ac'anoch snipul te', eb'
choñvajum, eb' soldado yed' juntzañ eb' ayec' d'a yol te' d'a yich a' chi'.
28 A eb' ayec' d'a stitac a' chi', syab' eb' yel yav eb' smunlaj d'a te' barco van sb'atcan d'a
yich a' chi'.
29 A eb' smac'an b'ey juntzañxo te' barco, tz'emta eb' d'a yol sbarco chi'. A eb' tz'ic'an b'ey
te' chi', tz'och vaan eb' d'a sti' a' mar.
30 Ol syamanoch eb' anima sq'ue sjaj yoc' yuj cuselal yuj Tiro chi'. Ol yac'anq'ue pococ
eb' d'a sjolom, ol ec' b'alb'on eb' d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ.
31 Ol stzucanel xil sjolom eb', ol yac'anoch pichul eb' ya sva'i, ol oc' eb' yuj cusc'olal.
32 Ol b'itaj b'it yic chamel d'a yib'añ Tiro chi'. Ol alchaj yuj cusc'olal icha tic: Tasto val
choñab'il ix yal slajb'an sb'a yed' Tiro, palta a ticnaic toxo satjiel d'a snañal a' mar.
33 A val yic ix b'at choñ d'a yib'añ a' mar, ix yic'b'at tastac ay yopisio yuj juntzañxo nación.
Ix te och eb' sreyal yolyib'añq'uinal tic b'eyumal yuuj.
34 A ticnaic toxo ol satjoqueloc, ol b'atcan d'a yol a' mar. Ato d'a yich a' ol b'atcanoc.
Masanil tastac ay d'ay, eb' smunlaj d'ay, ol b'atcan eb' smasanil d'a yich a'.
35 Masanil anima d'a juntzañ nación d'a stitac a' mar, toxoñej ol sat sc'ol eb' yuuj. Eb'
sreyal eb', toxoñej ol xiv eb', ol checlaj xivelal chi' d'a sat eb'.
36 A eb' choñvajum d'a junjun nación, ayic ol yilanoch eb', ol b'uchvaj eb' d'ay. Masanil
anima ol xiv yilan tas ol aj satjieli, mañxa b'aq'uiñ ol b'ochajxoc, xa chi, xchi
Jehová.

28

Lolonel alb'ilcan d'a yib'añ viñ sreyal Tiro

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a viñ sreyal Tiro icha tic:
A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ach rey tzic'chaañ a b'a tzalani: A in tic dios in, ay vopisio
d'a yib'añ a' mar icha junoc dios, xa chi. Palta a ach tic anima ach, mañ ach diosoc,
vach'chom tza na' to jelan ach icha junoc dios.
3 ¿Tocval ec'b'al a jelanil d'a yichañ viñaj Daniel? ¿Tocval malaj junoc tas c'ub'eltac
d'ayach?
4 Yuj a jelanil yed' aj pensaril, ix ach te och b'eyumal. Ix ac' b'ud'joc a caxa yed' q'uen oro
yed' q'uen plata.
5 Yuj a jelanil d'a choñ, ix q'uechaañ a b'eyumal. Yuj a b'eyumal chi' te ac'umtac ach aji.
6 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': Yujto tza na' to lajan a pensar yed' junoc dios,
7 yuj chi' ol vic'cot eb' ch'oc nacional d'ayach, eb' anima malaj jab'oc yoq'uelc'olal, ol
yic'q'ueta yespada eb' d'ayach. Ol satjoquel snivanil elc'ochi yed' masanil tastac
te vach' yilji ix ic' yed' a jelanil chi'.
8 Ato d'a yoltac xab' olan ol ach b'atcanoc. Ob'iltac ol aj a cham d'a sjulal yich a' mar.
9 ¿Tocval ol to al d'a yichañ eb' ol ach milancham chi' to dios ach? A d'a yol sc'ab' eb' ol
ach milancham chi', lajan ach icha junoc comon anima.
10 A in Jehová in sval juntzañ lolonel tic to d'a yol sc'ab' eb' ch'oc nacional ol ach chamoc,
icha tz'aj scham eb' chuc, xchi Jehová, xa chi d'a viñ sreyal Tiro chi', xchi d'ayin.

B'it yuj schamel viñ sreyal Tiro

11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 12 Ach anima, b'itej junoc b'it yic chamel yuj viñ
sreyal Tiro, tzalan icha tic:
Icha val tic yalan Jehová Yajal: A achñej te vach' ix aj a b'oi, te jelan a pensar, te vach'
pax ilji.
13 A d'a Edén, d'a jun avb'en yic Dios, ata' ach eq'ui. Elvanub' yaj q'uen q'ueen mañxo
jantacoc svach'il yilji: Aton q'uen rubí, q'uen crisólito, q'uen jade, q'uen topacio,
q'uen cornalina, q'uen jaspe, q'uen zafiro, q'uen granate yed' q'uen esmeralda.
A q'uen syamnub'al q'uen chi' nab'a oro, b'ob'il yic tz'och yopisio uj d'a jun c'ual
ayic ix ach b'oi.
14 Ach querube, a in ix vac' opisio och a tañvej jun tzalan to vic yaji, a in ach vac'q'ue ta'.
D'a scaltac q'uen q'ueen copopi yilji ix ach b'eyeq'ui.
15 Te vach' a b'eyb'al yictax d'a jun c'ual ix ach b'oi, masanto ix checlaj chucal d'ayach.
16 Yujto ix te q'uib'xopax a choñ, yuj chi' ix ac' val chucal d'a eb' anima, ix och a mul.
Yuj chi' ix ach in yumel d'a vichañ, ix ach in pechanel d'a in tzalan. Ach querube
tañvum ach, ix ach in pechel d'a scal q'uen q'ueen copopi yilji.
17 A yuj svach'il ilji ix ic'chaañ a b'a. A yuj svach'il ilji chi' ix ixtaxel a jelanil. A in ix ach
in yumem d'a sat luum, ix ach vac'anoch d'a ch'oxnab'ilal d'a yichañ eb' rey.
18 Tzijtum a mul ix ac'ochi, ix ixtej mach schoñvaji yed' mach smanvaj d'ayach. Ix
ixtejb'at juntzañ templo, yuj chi' ix vaq'uelta jun c'ac' d'ayach, ix ach tz'ab'ati.
Taañxoñej ix ach vutejcan d'a sat luum d'a yichañ mach tzach ilani.
19 Masanil nación ojtannac ach, ol te sat sc'ol ach yilani. Masanil anima ol xivoc ayic ol
ach yilani. Mañxa b'aq'uiñ ol ach ajxoc ec'oc, xchi Jehová, xa chi d'a viñ sreyal
Tiro chi', xchi d'ayin.

A tas alb'ilcan d'a yib'añ choñab' Sidón

20 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 21 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal choñab'
Sidón, tzalanel in lolonel d'a spatic. 22 Tzalan icha tic:
A Dios Yajal tz'alan icha tic: A in svala' to ay in och ajc'olal d'a choñab' Sidón. Ol laj in
ic'jocchaañ d'a scaltac nación yuj tas ol in c'ulej d'ay. Ayic ol vac'anoch syaelal chi',
ol checlaj snivanil velc'och d'a scal eb', ol ojtacajeloc to a inñej Jehová Dios in.
23 Ol vac'cot ilya d'a yib'añ, ol b'ey chic' d'a yoltac scalleal. Masanil eb' cajan d'ay ol
chamoc. Yalxoñej b'aj ol cot q'uen espada ol xicancham eb'. Icha val chi' ol aj
yojtacanel eb' aj Sidón chi' to a in ton Jehová in svutej icha chi'.
24 A juntzañ nación d'a slac'anil Israel, icha yaj te' q'uiix yaji. Syab' syail Israel chi' yuj
b'aj schacjiel yuj juntzañ nación chi', palta a ticnaic mañxa b'aq'uiñ ol yab' syail
Israel chi', icha chi' ol aj yojtacajeli to a inñej Dios Yajal in, xchi Jehová, xa chi.
25 A in Dios Yajal in svala': Ayic ol in molb'anxicot eb' yiñtilalcan Israel d'a scaltac
nación b'aj sacleminac yajcanb'ati, ol in ch'oxel snivanil velc'och d'a eb' d'a yichañ
juntzañ nación chi'. A eb' yiñtilalcan Israel chi', ol cajnajxoc eb' d'a lum smacb'en, aton
lum vac'naccan d'a viñ in checab' aj Jacob. 26 Mañxalaj tas ol ic'an eb' ta', junc'olalxoñej
ol aj scajnaj eb'. Ol sb'oq'ue spat eb', ol yavan yuva eb'. A in ol vac'och yaelal d'a yib'añ
juntzañ nación ix ixtan eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb',
xchi Jehová.

29

A tas alb'ilcanel d'a yib'añ Egipto

1 Ayic slajchavil c'ual, d'a slajuñil uj yic slajuñil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ix lolon
Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 A ticnaic ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal Egipto,
tzalanel in lolonel d'a yib'añ yed' d'a yib'añ viñ sreyal. 3 Icha tic tz'aj alani:

A Dios Yajal tz'alan icha tic: Ach sreyal Egipto, lajan ach icha junoc noc' noc' te nivan cutzanec' d'a yol a a'. Ix ala' to ic a' Nilo, a in ix in b'o a', xa chi. Palta a ticnaic ajc'ol vajoch d'ayach.

4 Ol vac'och junoc gancho d'a yol a ti', axo noc' chay ayec' d'a a a' b'aj ayach ec' chi', ol och lotzjab' noc' d'a a tz'umal. A d'a yol a a' b'aj ayach ec' chi', ata' ol ach vic'q'ueta yed' noc' chay lotzlumb'a yajoch d'a a tz'umal chi'.

5 Ol ach in yumcanb'at d'a taquiñ luum yed' noc' chay ix q'ueta ed'oc d'a yol a a' chi'. Ol ach telvoc b'aj taquiñ lum chi'. Mañxa mach ol ach sic'anq'ue vaan, mañxa pax mach ol ach mucanoc. Ol ach vac' schib'at noc' caltacte'al noc' yed' noc' ostoc tz'ec' d'a satchaañ.

6 Icha val chi' ol aj yojtacanel masanil eb' cajan d'a Egipto to a in ton Jehová in svutej icha chi'. A choñab' Israel ix sc'an a colval, palta lajan ach d'ay icha junoc te' aj tz'och c'ocochoc.

7 Ichato ix ach syam icha te' c'ococh, palta ach pojb'ati, ach b'at vecnaj d'a yol sc'ab', yuj chi' ix lajvi sc'ab' chi', ix telvi paxi. Icha chi' ix utej a b'a d'a Israel chi'.

8 Yuj chi' a in Dios Yajal in svala' to ol ach miljoccham d'a q'uen espada. Axo eb' anima cajan d'a Egipto chi', ol miljocpaxcham eb' yed' masanil noc' noc'. 9 Junelñej ol can tz'inan Egipto chi'. Icha val chi' ol aj yojtacanel eb' to a in Jehová in svutej icha chi'. A ach tic ach rey ix ala': A a' Nilo vic a', a in ix in b'o a', xa chi. 10 Yuj chi' a in svala' to ajc'ol in d'ayach yed' d'a a a' b'aj ayach ec' chi'. Ol vac'can tz'inan Egipto chi', ayxo smay ol ajcanoc, icha taquiñ luum ol ajcanoc, ol schael d'a Migdol, ol ec' d'a Asuán, masanto d'a smojonal Etiopía. 11 Mañxa anima, mañxa pax noc' noc' olto ec' ta'. 40 ab'il mañxa mach ol cajnaj ta'. 12 Ol vac'can tz'inan Egipto chi', icha ix vutejcan juntzañxo nación. 40 ab'il ol laj can tz'inan juntzañ choñab' d'a yol smacb'en. Yelxo te ec'b'al ol aj sjuchajb'at d'a yichañ juntzañxo choñab' jub'ilxob'ati. Ol in saclemanb'at eb' cajan ta' d'a scal juntzañxo nación.

13 A in Dios Yajal in svala': Ayic toxo ix ec'b'at 40 ab'il chi', ol in molb'anxicot eb' aj Egipto d'a juntzañ nación b'aj sacleminac yajcanb'at eb' chi'. 14 A eb' aj Egipto sacleminac yajcanb'at chi', ol c'ochxoc eb' d'a Patros, aton ay d'a sur yic Egipto, b'aj aljinac eb' smam yicham eb'. Ata' ol cajnajxoc eb', palta mañxalaj ol aj yelc'och eb'. 15 A jun nación chi', yelxo val emnaquil ol aj d'a yichañ masanil nación. Mañxalaj b'aq'uiñ ol yic'xichaañ sb'a d'a yib'añ juntzañxo nación. Yunexoñej ol ajcan vuuj, mañxa b'aq'uiñ ol ac'chaj ganar juntzañxo nación yuuj. 16 Mañxa b'aq'uiñ ol yac'och Egipto chi' eb' aj Israel yipoc sc'ool. A yuj tas ol javoc d'a yib'añ Egipto chi', ol nachajel yuj eb' aj Israel to te chuc ix sc'ulej eb' ayic ix sc'anan scolval Egipto chi' eb'. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová Yajal in, xchi Jehová, xa chi.

17 A d'a b'ab'el c'u, d'a b'ab'el uj, ayic 27 ab'ilxo quic'jicot d'a Babilonia tic, ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia tic, te nivan munlajel ix yac'och viñ d'a yib'añ eb' soldado yic syac'an oval eb' d'a choñab' Tiro. Ix c'ajb'anel xil sjolom eb' soldado chi', ix lajvi sjolom sjeñjab' eb' yuj icatz, palta malaj tas ix yic' viñ yed' eb' soldado d'a Tiro chi'. 19 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': A in ol vac'och Egipto chi' d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi'. Masanil sb'eyumal yed' masanil tastac ay d'ay ol yiq'uec' viñ. A d'a tas ol yiq'uec' viñ chi', ata' ol tupchaj eb' soldado b'aj ix te munlaji. 20 A in Jehová Yajal in svala', yuj b'aj ix te munlaj viñ yed' eb' soldado d'a Tiro chi', ol vac'och Egipto chi' d'a yol sc'ab' viñ, yujto a d'ayin ix munlaj eb'.

21 A d'a jun tiempoal chi', ol vac' stec'anil choñab' Israel. Ichato chi' ach Ezequiel, ol yalñej alanel in lolonel. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

30

A yaelal d'a yib'aẅ Egipto

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, alel in lolonel icha tic:
Icha val tic yalan Jehová Yajal: Elocab' eyav yuj jun c'ual chi'. 3 A sc'ual yoval sc'ol Jehová
lac'anxo ay. A d'a jun c'ual chi' ol q'uic'b'oc q'uinal. Ata' ol ac'joc syaelal juntzaẅ
nación.
4 Ol javoc oval d'a Egipto. Axo Etiopía ol ib'xocq'ue yuj xivelal. A d'a jun c'ual chi', tzijtum
eb' aj Egipto chi' ol miljocchamoc, ol ic'jocb'at sb'eyumal eb'. Ol mac'joquem
vecnaj Egipto chi' masanto d'a yipumal yich.
5 A eb' aj Etiopía, eb' aj Fut, eb' aj Lud, eb' aj Arabia yed' eb' aj Libia, junẅej ol aj
smiljicham eb' yed' eb' aj Egipto d'a jun oval chi'. Ol champax eb' ay d'a juntzaẅxo
choẅab' ay strato yed' Egipto chi'.
6 A in Jehová in svala': A juntzaẅ nación scolvaj yed' Egipto chi', ol cham yed'oc d'a scal
oval chi', ol schael yich d'a Migdol masanto d'a Asuán. Maẅxo ol yic'chaaẅ sb'a
Egipto chi', palta to emnaquil ol ajcanoc.
7 A Egipto chi', ol vac'can tz'inan icha ix ajcan juntzaẅxo nación. A juntzaẅ choẅab'
ay d'a yol smacb'en, ol can tz'inan icha juntzaẅxo choẅab'. 8 Ayic ol vac'anoch sc'ac'al
Egipto chi', ol satpaxel juntzaẅ nación scolvaj yed'oc. Icha chi' ol aj yojtacajeli to a in ton
Jehová in svutej icha chi'.
9 Ayic ol c'och yaelal d'a yib'aẅ Egipto chi', ol in checb'at checab' d'a yib'aẅ a' mar yic
tz'alchaj yab' eb' anima malaj jab'oc tas sna d'a Etiopía, yic ol te xivchaaẅ eb'. A jun c'ual
chi', vanxo sjavi.
10 A in Dios Yajal in svala': A in ol in chec sc'ulej viẅaj Nabucodonosor sreyal Babilonia,
yic satel masanil sb'eyumal choẅab' Egipto chi' viẅ. 11 A viẅ rey chi', ol b'at viẅ yed' eb'
soldado, maẅxo ol oc'laj sc'ol eb' d'a Egipto chi'. Ol satel jun nación chi' viẅ smasanil. A
yed' q'uen espada ol och eb' soldado d'a Egipto chi'. Ol majel jun choẅab' chi' yuj snivanil
eb' chamnac. 12 Ol vac'anpax tup a' Nilo. A d'a yol sc'ab' eb' anima te chuc, ata' ol vac'och
jun nación chi'. A in Jehová in svala': Ol satcanel jun nación chi' yuj eb' ch'oc choẅab'il.
Masanil tas ay d'ay ol in cha satjoqueloc.
13 A in Dios Yajal in svala': Ol vac' satel juntzaẅ yechel comon dios, ol in satanpaxel
masanil juntzaẅ comon dios ay d'a choẅab' Menfis. Maẅxa mach olto ac'an yajalil
d'a Egipto chi'. Axoẅej xivelal ol vac'och d'a masanil anima d'a nación chi'.
14 Ol in satel choẅab' Patros, ol vac'anoch sc'ac'al choẅab' Zoán, ol vac'anoch yaelal d'a
yib'aẅ choẅab' Tebas.
15 Ol vac'valb'at yoval in c'ol d'a yib'aẅ choẅab' Sin, aton yipumal Egipto. Ol vac'pax
satel jantac sb'eyumal Tebas chi'. 16 Ol vac'och sc'ac'al Egipto, axo eb' aj Sin chi' toxoẅej
ol ec' quetcon eb' yab'an syail. Ol cotac olchaj smuroal choẅab' Tebas chi'. Axo choẅab'
Menfis ol ochẅejcan yaelal d'a yib'aẅ. 17 A eb' quelemtac aj choẅab' Avén yed' eb'
aj Pibeset, ol cham eb' d'a scal oval. Axo jantacto eb' cajan ta', ol ic'chajb'at eb' d'a
ch'oc nacional. 18 Ayic ol vac'an satel snivanil yelc'och Egipto chi', aton yipalil yed'
yic'ojchaẅb'ail, ol q'uic'b'oc yoc c'u d'a yib'aẅ choẅab' Tafnes, ol q'uic'b'oc q'uinal yuj
asun d'a Egipto chi'. Axo masanil eb' cajan ta', ol ic'joccanb'at eb' d'a ch'oc nacional yuj
eb' ajc'ool. 19 A in val ol vac'och yaelal d'a yib'aẅ Egipto chi'. Icha val chi' ol aj yojtacanel
eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová.
20 Ayic yuquil c'ual yoch b'ab'el uj, ayic yuxluchilxo ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic,
ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 21 Ach anima, ichato ix in mac'q'uichaj sc'ab' viẅ
sreyal Egipto. Malaj mach tz'aẅtani, malaj pax junoc mach stzec'ani yic sb'oxi yic syal
syamanxi q'uen yespada viẅ. 22 Yuj chi' sval a in Jehová Yajal in tic: Ayinoch ajc'olal
d'a viẅ sreyal Egipto chi'. Ol in mac'q'uichaj junxo sc'ab' viẅ vach'to, yujto a junxo
q'uichajnacxo, yuj chi' ol yactejel q'uen yespada viẅ. 23 Ol in saclemejb'at eb' aj Egipto

chi' d'a scal juntzaẅxo nación. Sacleminac ol ajcanb'at eb'. 24 Ol vac' val yip sc'ab' viẅ sreyal Babilonia chi'. Ol vac'och q'uen vespada d'a yol sc'ab' viẅ. Palta ol in mac' q'uichaj sc'ab' viẅ sreyal Egipto chi' schab'il. Ol el yav viẅ sc'acvi d'a yichaẅ viẅ yajc'ol chi', icha sc'acvi junoc mach vanxo schami. 25 Ol vac' yip sc'ab' viẅ sreyal Babilonia chi', ol vac'anoch q'uen vespada d'a yol sc'ab' viẅ, a viẅ ol och ajc'olal d'a Egipto chi', axo viẅ sreyal Egipto chi' ol viq'uel yip sc'ab' viẅ, icha chi' ol aj yojtacanel eb' aj Egipto chi' to a in Jehová in svutej icha chi'. 26 Ol in saclemejb'at masanil eb' aj Egipto d'a scaltac choẅab' yed' d'a scaltac nación. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová.

31

A viẅ sreyal Egipto lajan viẅ icha te' c'ute'

1 Ayic b'ab'el c'u yic yoxil uj, ayic yuxluchil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a viẅ sreyal Egipto yed' d'a masanil eb' anima ay d'a yol smacb'en Egipto chi' icha tic:
¿Mach val yed' syal co lajb'an snivanil elc'ochi?
3 Ol ach in lajb'ej yed' viẅ sreyal Asiria: A viẅ chi' lajan ix aj viẅ yed' junoc te' tzicap, ma icha junoc te' c'ute' ay d'a Líbano, a sc'ab'tac te', te vach' yeẅul d'a caltac te', chaaẅ steel te', tzato ec'b'at te' d'a yib'aẅ juntzaẅxo te te' te chaaẅ steel.
4 Te vach' sq'uib' te' yuj ẅab' yed' yuj yal sat lum luum chi'. Tz'el yoc a a' d'a yich te'. Icha chi' tz'aj yoch yal juntzaẅxo te te' ay ta'.
5 Yujto maẅ jantacoc a a', yuj chi' te chaaẅ ix aj steel te' d'a yichaẅ masanil te te' ay d'a caltac te'. Te nivan ix ajel mayan sc'ab'tac te'.
6 Masanil macaẅil noc' much ix sb'o so' d'a sc'ab'tac te'. Masanil noc' noc' ay d'a caltac te', a d'a yich te' ix cajnaj noc', ata' pax ix aj yune' noc'. A d'a yalaẅ yeẅul sc'ab'tac te' chi', ix yal yajec' tzijtumoc nación.
7 Aẅeja' jun te' chi' maẅ jantacoc svach'il ix aj yilji te', te najat ix ajel sc'ab' te', yujto ay jun nivan a' tz'ec' d'a scal sch'aẅal yib' te'.
8 Malaj junoc te' c'ute' d'a scal te yavb'en te' Dios ix yal slajb'an sb'a yed' te'. Malaj junoc te' taj lajan ix aj sc'ab'tac yed' te'. Malaj pax junoc te' castaño lajan ix aj xil yed' te'. Malaj junoc te te' d'a Edén yavb'en Dios ix yal slajb'an sb'a yed' svach'il yilji te'.
9 A Dios ix utan icha chi', yuj chi' tzijtum ix aj sc'ab'tac te', te vach' ix aj yilji te' d'a yichaẅ juntzaẅxo te te' d'a yavb'en Dios chi'.
10 Yuj chi' a in Jehová Yajal in sval icha tic: A jun te te' chi', te chaaẅ ix aj steel te'. Ix ec'b'at steel te' chi' d'a juntzaẅxo te te' te chaaẅ steel, aton viẅ sreyal Asiria sch'oxcot te te' tic, ix yic' val chaaẅ sb'a viẅ. 11 Yuj chi' a in ix vac' satjoquel viẅ. Ix vac'och viẅ d'a yol sc'ab' jun viẅ yajal ch'oc choẅab'il, ix ac'ji syaelal viẅ icha val jantac schucal. 12 A juntzaẅ eb' ch'oc choẅab'il chi' malaj yoq'uelc'olal eb', a eb' ix ch'acanel te', toxoẅej ix can telan te'. A sc'ab'tac te' ix caẅchajb'ati, yujto ix telvi te' d'a scaltac te te' d'a jolomtac vitz yed' d'a ch'olquixtac d'a yol nación chi'. Masanil anima cajan d'a yeẅul te' ix b'at eb' elelal, ix actajcan te'.
13 Masanil macaẅil noc' much, ix javi noc' d'a sc'ab'tac te' toxo ix telvi chi' yed' masanil noc' caltacte'al noc', ix aj noc' ta'. 14 Icha chi' ix aji yic maẅxa junoc te te' te chaaẅ ol aj steel. Vach'chom te ay a a' tz'ec' d'a yich te', palta maẅxa junoc te' ol ec'b'at d'a juntzaẅxo te te' te chaaẅ steel, yujto masanil te' ol ch'acchajeloc. A jun tic syalelc'ochi to masanil eb' nivac yajal d'a yolyib'aẅq'uinal tic, ol cham eb' icha tz'aj scham comon anima. Ichaẅej chi' ol aj sb'atcan eb' d'a yed'tal eb' chamnac.
15 A in Dios Yajal in svala': Ayic ix em jun te te' chi' d'a yed'tal eb' chamnac, ix vac' tup a a' ay d'a yol luum, ix in yamanoch vaan a a' tz'el yoc. Yuj chi' a jolom vitz Líbano, ix cusq'uei, axo masanil te te' ix tacji te'. 16 Ix vaq'uem te' d'a yed'tal eb' chamnac, ix

c'ochcan te' yed' juntzañ chamnacxo ayxo ec' ta'. Ayic ix c'añ yem te' chi', ix ib'xiq'ue juntzañ nación. Yuj chi' toxoñej ix te tzalaj te te' ayñejoch yal d'a yalañtaxo, axo ticnaic ayxoec' te' b'aj sb'atcan eb' chamnac, aton te' ay d'a Edén yed' pax te' te vach' ay d'a Líbano. 17 A mach ix ec' cajan d'a yalañ yeñul te', aton juntzañ nación ayoch yed'oc, ajun pax eb' ix c'och yed'oc b'aj ayec' eb' chamnac yuj oval.

18 A ach tic ach sreyal Egipto, ¿mach junoc eb' rey ec'nacxo tza nib'ej tza lajb'ej a b'a yed'oc? A ach tic te vach' ilji, te nivan elc'ochi, palta ol ach c'och b'aj ay eb' nivac yajal chamnacxo chi'. Junñej b'aj ol ach can yed' eb' ayec' chi' ta'. A syalelc'ochi, aton eb' anima chamnac yuj oval, eb' malaj yelc'och Dios d'ay. Ach sreyal Egipto, aton jun tic ol javoc d'a ib'añ yed' eb' a soldado, xchi Jehová Yajal, xa chi, xchi d'ayin.

32

Lajan viñ sreyal Egipto icha junoc'R'noc' nivaquil noc'

1 A d'a b'ab'el c'u, d'a slajchavil uj, ayic slajchavil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'itej jun b'it yic chamel yuj viñ sreyal Egipto, tzalan icha tic:

Ach rey, tza lajb'ej a b'a yed' junoc noc' choj d'a scaltac nación, palta lajan ach icha junoc noc' nivan noc' ay d'a yol a' mar. Tzach ec' chuc'uljoc d'a yol a', yuj chi' statb'i a' uuj.

3 Yuj chi' a Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol in molb'ej juntzañ nación, ol och eb' ajc'olal d'ayach, ichato ol ach in yam yed' in chimpa. A d'a yol in chimpa chi' ol ach canoc, axo eb' chi' ol ach ic'anq'ueta d'a sti' a'. 4 Ol ach in ñerel d'a sti' a', ol ach vac'anb'at pac'jab' b'aj te chequel. Ol javoc noc' ostoc yed' noc' caltacte'al noc' d'ayach, a noc' ol ach chianb'atoc. 5 Ol vac' b'ud'joquel jolomtac vitz yed' ch'olquixtac yuj a nivanil ol c'ab'at chi'. 6 Ol vac' uc' sat lum lum tic yuj a chiq'uil, masanto ol c'och d'a yichtac lum vitz. A yed' a chiq'uil chi' ol b'ud'joc el a a'. 7 Ayic ol ach vac'an sateloc, ol vac' q'uic'b'oc satchaañ, ol tup yoc q'uen c'anal, ol q'uic'b'oc yoc c'u. Ol tuppaxel yoc q'uen uj. 8 A in Dios Yajal in svala', uuj ol vac' tup masanil saquilq'uinal scopoljub' yoc ay d'a satchaañ. Ol vac' q'uic'b'oc q'uinal d'a yib'añ masanil a choñab'.

9 Ayic ol ach satel chi', ol c'och yab'ixal d'a juntzañxo nación to mañ ojtacoc. Ol vac' ib'xocq'ue choñab' yuj xivelal ayic ol yab'an yab'ixal a yaelal chi' eb'. 10 Uj val ol vac'b'at yaelal d'a yib'añ tzijtumoc nación. Ol vac' val xivq'ue eb' sreyal nación chi' ayic ol vac'anec' copnaj yoc vespada d'a yichañ eb'. A val yic ol ach satel chi', ol te xiv eb' yujto sna eb' to ol champax eb'.

11 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A viñ sreyal Babilonia ol javoc d'ayach yed' q'uen yespada yic ol ul yac' oval. 12 A eb' a soldado mañ jantacoc sb'isul chi', ol xicjoccham eb' yuj yespada juntzañxo eb' soldado malaj yoq'uelc'olal. Ol satjoquel masanil eb' a soldado yuj eb' yed' pax masanil ic'ojchañb'ail ol satjoquel yuj eb'. 13 Ol in satel masanil noc' a molb'etzal noc' sva d'a stitac a a'. Mañxa b'aq'uiñ ol tatb'oc a' stec'an eb' anima, ma noc' noc' chi'. 14 A in val Jehová Yajal in svala' to icha chi' ol aj syaxb'ixi a', melelixoñej ol aj sb'ey a'. 15 Ayic ol vac'ancan tz'inan Egipto chi', ol cham eb' anima yed' noc' noc', cuseltacxoñej ol ajcanoc. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi'.

16 A in Jehová Yajal in svala' to a jun b'it yic chamel tic ol sb'itej eb' ix ix d'a junjun nación ayic ol oc' eb' ix yuj Egipto chi', yuj pax jantac sb'isul anima ol chamoc, xchi Jehová.

Ayoch Egipto d'a yol sc'ab' chamel

17 Ayic 15 c'ual yoch slajuñil uj, d'a slajchavil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, b'itej jun b'it yic chamel, yujto mañ jantacoc eb' soldado yic Egipto ol chamoc, tzalan icha tic:

A eb' jelan, ol cham eb', ol emcan eb' d'a yalañ lum luum tic. Ol emc'och eb' b'aj ayec' juntzañxo eb' ayxoec' ta'.
19 Ach yajal, te vach'ton ilji a naani, palta ol ach emc'och telan d'a scal eb' mañ schoñab'oc Dios, xa chi.
20 Ol cham eb' aj Egipto chi', icha ajnac eb' chamnac d'a oval. Ijanxooch q'uen espada d'a masanil eb' anima chi'. 21 A eb' yajalil eb' soldado nivac yelc'ochi, ayxoec' eb' b'aj ayec' eb' chamnac, ol yalan eb' yuj eb' aj Egipto yed' eb' ayoch yed' eb': E... a eb' ix cham d'a scal oval, toxo ix emul eb' d'a tic. Toxo ix ec' jichan eb' qued'oc a oñ mañ oñ schoñab'oc Dios tic, xcham eb'.
22 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Asiria yed' masanil eb' soldado, oyanoch eb' d'a spatic viñ b'aj ayec' eb' chamnac chi', aton d'a oval chamnac eb' smasanil. 23 Ato d'a sjulal yich jun xab' olan chi' ayec' viñ, oyanoch eb' soldado d'a spatic viñ. A eb' soldado chi', yac'nacoch xivc'olal eb' d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, palta d'a scal oval chi' chamnac eb' smasanil. 24-25 Ata' aypaxec' viñ ec'nac sreyaloc Elam, ayec' viñ d'a scal eb' chamnac d'a scal oval. Axo d'a spatic yichañ viñ oyanoch eb' soldado, eb' mañ schoñab'oc Dios. Masanil eb' chi', a d'a scal oval chamnac eb'. Ayic pitzanto eb', te xivnac eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic yuj eb', palta q'uixvelal ajnac scham eb' d'a scal oval, ayxoec' eb' d'a scal eb' chamnac ticnaic.
26 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Mesec yed' viñ ec'nac sreyaloc Tubal. A d'a spatictac eb' viñ, oyanoch masanil eb' soldado eb' viñ. Vach'chom xivnac eb' anima cajan d'a yolyib'añq'uinal tic d'a eb' ayic pitzanto eb', palta chamnac eb' mañ schoñab'oc Dios chi' d'a scal oval. 27 Mañ lajanoc ajnac smucji eb' icha ajnac smucji eb' soldado te jelan ec'nac d'a peca'. A eb' chi' mucb'il eb' yed' syamc'ab' yic oval. Aycanoch yespada eb' d'a yalañ sjolom. Yuj schucal eb' ayoch yaelal d'a yib'añ eb', yujto a juntzañ eb' chi' xib'tejnac eb' anima eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.
28 Ach sreyal Egipto, ol ach satjoqueloc. Ol ach c'och d'a scal eb' mañ schoñab'oc Dios, eb' milb'ilcham d'a oval.
29 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Edom yed' pax eb' yajal. Vach'chom te nivan ajnac yelc'och eb', palta ata' ayec' eb' d'a scal eb' chamnac d'a oval. Ata' ayec' eb' d'a scal eb' mañ schoñab'oc Dios b'aj sc'ochcan eb' chamnac.
30 Ata' ayec' masanil eb' ac'jinac yajalil d'a norte yed' pax eb' aj Sidón. Vach'chom te nivan ajnac yelc'och eb', yac'nac val och xivc'olal eb' d'a scal eb' yetanimail, palta q'uixvelal ajnac scham eb'. Emnacxoc'och eb' d'a scal eb' chamnac, aton eb' chamnac d'a oval, eb' mañ schoñab'oc Dios emnacxo b'aj sc'ochcan eb' chamnac, xa chi.
31 A in Jehová Yajal in svala' to ayic ol yilan juntzañxo eb' rey viñ sreyal Egipto yed' masanil eb' soldado, ol snivanan sb'a sc'ol viñ yuj schamel eb' yetchoñab', yujto ix cham viñ yed' masanil eb' soldado d'a oval. 32 A in ix vac' yac'och xivc'olal viñ sreyal Egipto chi' d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, palta a in Jehová Yajal in svala' to ol c'ochcan viñ yed' eb' soldado viñ tzijtum sb'isul d'a scal eb' mañ in choñab'oc, aton eb' chamnac d'a oval, xchi Jehová.

33

A tas yovalil sc'ulej eb' stañvumal choñab'
(Ez 3.16-21)

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a eb' etisraelal to a in sval icha tic: Ayic svac'ancot oval d'a junoc nación, a eb' anima ta', say eb' mach junoc tz'och yilumaloc eb'. 3 Ayic syilan viñ yilumal chi' to van sjavi eb' soldado ajc'ool, spu'an strompeta viñ yic scol sb'a eb' anima chi'. 4 Tato ay mach max scol sb'a ayic tz'oc' q'uen trompeta chi', axo tz'aji smiljicham yuj eb' ajc'ool chi', munil a' tz'ic'ancot chamel chi' d'a yib'añ. 5 Yujto syab' yoc' q'uen trompeta chi', palta max sc'anab'ajej scolan sb'a. Yuj

chi' munil a' tz'ic'ancot chamel chi' d'a yib'añ. Q'uinaloc scol sb'a jun, max am chamlaj.
6 Palta tato a viñ yilumal choñab' chi', syil viñ scot eb' ajc'ool chi', max spulaj q'uen
strompeta viñ chi', axo eb' anima max scol sb'a eb', axo sjavi eb' ajc'ol chi' smilancham
eb' anima eb', a eb' scham chi', scham eb' yuj smul, palta a schamel eb' chi' scan d'a yib'añ
viñ stañvan chi', xchi Jehová, xa chi.
7 Ach anima, a ach ix ach vac'och stañvumaloc eb' etchoñab' Israel. Ayic ol vac'an in
cachnab'il d'ayach, a achxo ol a cach eb' anima tic in q'uexuloc. 8 Tato ol val d'ayach yuj
eb' chuc sb'eyb'al to ol cham eb' yuj smul, palta tato a ach tic mañ ol al d'a eb', mañ ol a
cach eb' yic syactejcan chucal sc'ulej eb' chi', yic max cham eb', q'uinaloc scham eb' yuj
smul chi', a d'a ib'añ scan schamel eb' chi' vuuj. 9 Palta tato tzal d'a eb' jun, yic sna sb'a
eb' syactancan schucal eb' chi', palta max yactejcan eb' sb'eyb'alan chucal chi', scham
eb' yuj smul chi', a schamel eb' chi' max canlaj d'a ib'añ, xchi Jehová d'ayin.

A Jehová tojol syutej sch'olb'itan anima (Ez 18.21-32)

10 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a eb' etisraelal chi' icha tic: A ex
tic tzeyal icha tic: A val co pitalil yed' co chucal tz'ec'xo val yib'añ, ijan val tzoñ lajviel
yuuj scab'i. ¿Tom olto yal co colchaji? xe chi. 11 Palta al d'a eb' to a in Dios Yajal in svala'
to malaj in gana scham eb' chuc sb'eyb'al. Palta in gana sq'uex sb'eyb'al eb' yic snajatb'i
sq'uinal eb'. Ex israel, actejeccan e chuc b'eyb'al chi', ¿tas yuj ol ex chamoc? xchi Jehová,
xa chi d'a eb'.
12 Ach anima, al d'a eb' etchoñab' chi' icha tic: Tato ay eb' vach'taxon sb'eyb'al, axo
tz'aji sc'ulan chucal eb', mañ ol colchajlaj eb' yuj sb'eyb'al vach'taxon chi'. Tato ay eb'
te chuctaxon sb'eyb'al, snaan sb'a eb', axo vach'il sb'eyb'alej eb', mañ ol chamlaj eb'
yuj schucal d'a yalañtax chi'. A pax eb' sb'eyb'alan tojolal, axo tz'aji axo mañ tojoloc
sb'eyb'alej eb', mañ ol colchajlaj eb' yuj stojolal d'a yalañtax chi'. 13 Vach'chom ix vac'
in ti' vac'an sq'uinal eb' tojol sb'eyb'al chi', a stojol b'eyb'al eb' chi' syac'och yipoc sc'ool,
axo tz'aji sc'ulanxi chucal eb', mañxalaj yelc'och b'aj tojol yutejnac sb'eyb'al eb' chi', ol
chamñej eb' yuj smul chi'. 14 Vach'chom ayoch chamel d'a yib'añ eb' chuc sc'ulej vuuj,
palta tato sna sb'a sc'ol eb', syactan eb' sc'ulan masanil chucal sc'ulej chi': 15 Syac'an
meltzaj eb' tas aycan d'ay yuj q'uen majan tumin, syac'anxi meltzaj tastac yelq'uejnac
eb', sc'anab'ajan in c'ayb'ub'al eb', aton yuj vach' tz'ec' eb' anima, val yel a eb' chi' ol scha
sq'uinal eb', mañ ol chamlaj eb'. 16 Yujto vach'xo tas sc'ulej eb', ayxo sq'uinal eb', mañxo
ol in nacot schucal eb' sc'ulejnac d'a yalañtax chi'. 17 A eb' etchoñab' chi' syal eb' to mañ
tojoloc svutej in ch'olb'itan eb', palta val yel a eb' mañ tojoloc syutej sb'a. 18 Tato ay eb'
syactejcan sc'ulan vach'il, axo chucal sc'ulej eb', ol cham eb' yuj tas sc'ulej chi'. 19 Tato a
eb' chuc sb'eyb'al sna sb'a sc'ool, syactancan schucal eb' chi', axo vach'il sc'ulej eb' yed'
tojolal, ol scha sq'uinal eb' yuj vach'il sc'ulej chi'. 20 Tzeyalanxi icha tic: A Jehová mañ
tojoloc syutej sch'olb'itani, xe chi. Palta a in tic, junjunal tzex in ch'olb'itej, ato syal tas
tze c'ulej, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

Ix ac'ji ganar Jerusalén

21 Ayic oye' c'ual yoch slajuñil uj, ayic slajchavil ab'ilxo quic'jicot d'a Babilonia tic, ay
jun viñ vinac ix el elelal d'a Jerusalén, ix javi viñ d'ayin, ix ul yalan viñ to toxo ix ac'ji
ganar choñab' chi' yuj eb' ajc'ool. 22 A d'a q'uic'b'alil yic manto ja viñ chi', ix yac'anem
spoder Jehová d'a vib'añ. Axo d'a q'uiñib'alil ayic ix javi jun viñ chi', ix yalxi in loloni.

A smul eb' anima

23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 Ach anima, a eb' anima cajan d'a juntzañ choñab'
mac'b'ilem lañnaj d'a yol yic eb' etisraelal, syal eb' icha tic: A viñaj Abraham junñej patil
viñ, palta schanac jun luum tic viñ smacb'enoc. A oñxo pax tic jun, tzijtum co b'eyi,
smoj quic'an luum, xchi eb'. 25 Yuj chi' al d'a eb' to a in Dios Yajal in sval d'a eb' icha tic:

A ex tic tze chi noc' chib'ej yed' schiq'uil. Tzex och ejmelal d'a yechel comon dios, tze milancham anima, tze comon nib'an eyic'an jun luum tic. 26 Tzeyixtan eb' eyetanimail yed' eyespada. Tze c'ulan tas yajb'entac, tzex mulan yed' eb' ix ix ay yetb'eyum. Slajvi chi' tze comon nib'an eyiquej jun lum luum chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

27 Tzalanpax d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic d'a yib'aṅ eb': A eb' cajan d'a juntzaṅ choṅab' mac'b'ilem laṅnajoc, ol miljocpaxcham eb'. Axo eb' cajan b'aj maṅxalaj te' pat, a noc' caltacte'al noc' ol chianb'at eb'. Axo eb' cajan d'a yoltac q'uen ṅaq'ueen, a ilya ol ic'an scham eb'. 28 Ol canṅej tz'inan lum luum chi', cuseltac ol ajcan luum. Ol vac'an lajvoc yac'umtaquil eb'. Cuseltac ol ajcan lum tzalquixtac yic choṅab' Israel. Maṅxa junoc anima ol ec' ta'. 29 Ayic ol vac'ancan tz'inan jun lum chi' yuj smul eb' yajb'entac sc'ulej, ichato chi' ol yojtacanel eb' to a in Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

30 Ix yalanxi icha tic: Ach anima, a eb' etchoṅab' chi', ayic schalan sb'a eb' b'aj ay smuroal choṅab' chi' yed' d'a stitac spat eb', tzach sb'uchan eb', stz'acan yal eb' d'ay junjun icha tic: Coyec, b'at cab'ec slolonel Jehová, xchi eb'. 31 Icha chi' tz'aj yic'lancot sb'a eb' in choṅab' chi', ol javoc eb', ol em c'ojan eb' d'a icharṅ yab'an tas ol ala'. Palta max sb'eyb'alej eb' tas tzal chi'. Toṅej stz'ac yal eb', axo spensar eb', aṅej chucal ayec' d'ay. 32 A ach tic lajan ach d'a eb' icha junoc mach te vach' sb'itani, te vach' yoch sjaj, te vach' schalan te' arpa. Scha yab' eb' tas tzala', palta max sb'eyb'alej eb' tas tzal chi'. 33 Palta ayic ol elc'och masanil tas tzal chi', ichato chi' ol snaancot eb' to in checab' aj d'a scal eb', xchi Jehová.

34

A tas alb'ilcan d'a yib'aṅ eb' R'staṅvumal choṅab' Israel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a eb' staṅvumal choṅab' Israel to a in Dios Yajal in sval d'a eb' icha tic: Ay, ex staṅvumal Israel, ob'iltac ex, a exṅej tze taṅvej e b'a. Maṅoc eb' in choṅab' tze taṅvej icha smojal. 3 A ex tic lajan ex icha eb' taṅvum calnel chuc. Aṅej yal yim noc' snib'ej eb' syuq'uej, sb'oan spichul eb' yed' xil noc', smilancham noc' te b'aq'uech eb' schia, palta max staṅvej noc' eb' d'a smojalil. 4 Max sya'ilej noc' malaj yip eb', max yil-laj noc' ay syab'il eb', max yaṅtej noc' lajvinac eb' yed' noc' q'uiich. Max smolb'ej noc' saclemb'at eb', max say noc' satb'at eb'. Max yal sc'ol eb' staṅvej noc', aṅej to smac' noc' eb'. 5 A noc' calnel chi' toṅej satec' noc' yujto malaj staṅvumal noc', yuj chi' axo noc' chium noc' schianb'at noc'. 6 Toṅej spuccanb'at noc' elelal d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac. Saclemcanb'at noc' d'a sat lum luum tic. Maṅxalaj mach tz'och ilc'olal b'at sayanec' noc', ma sc'anb'an noc'. Icha chi' tzeyutej eb' in choṅab' tic.

7 Yuj chi' ex staṅvumal in choṅab', scham val eyab'an tas svala'. 8 A in Dios Yajal in sval icha tic: A in choṅab' tic, eyuuj lajan ix aj eb' icha noc' calnel malaj staṅvumal tz'elc'ajb'ati, schijib'at noc' yuj noc' chium noc', a exxo tze tz'ac eyil in choṅab' tic, max e taṅvej eb', a exṅej tze taṅvej e b'a. 9 Yuj chi', ex staṅvumal in choṅab', ab'ec val juntzaṅ in lolonel tic. 10 A in Jehová Yajal in svala': Aycot voval, ol vac' yovalil in choṅab' tic d'ayex. Ol ex viq'uel d'a eyopisio chi', yic maṅxo ol e tz'ac eyil in choṅab' tic, yujto a exṅej tze taṅvej e b'a. Ol viq'uel eb' in choṅab' tic d'a yol e c'ab' yic maṅxo ol ex va d'a spatic eb'.

Jun taṅvum calnel vach'

11 A in Dios Yajal in svala' to a in val ol in molb'ejxi eb' in choṅab' tic, ol in taṅvan eb'. 12 Icha eb' taṅvum calnel tz'och val ilc'olal yuj noc' scalnel ayic saclemb'at noc', icha chi' ol aj voch ilc'olal yuj in choṅab' tic. Ol in molb'ejxicot eb' b'aj sacleminac yajcanb'at chi', ol vic'anelta eb' d'a cal q'uic'alq'uinal b'aj aycanb'at chi'. 13 A in ol vic'xicot eb' d'a scal juntzaṅ nación b'aj sacleminac yajcanb'ati, ol vic'anxib'at eb' d'a sat sluum. Ol c'ochxoc cajan eb' d'a lum tzalquixtac yed' d'a lum ch'olquixtac b'aj ay sjajtac a a' d'a yol smacb'en

Israel chi', aton lum b'aj syal scajnaj anima. 14 Ol vic'b'at eb' d'a lum te yax sat, aton lum tzalquixtac d'a yol yic Israel chi'. Ata' ol vac' yic' yip eb', ol vac'an tas te vach' sva eb' ta'. 15 A in Jehová Yajal in svala' to ol in taňvej in choňab', ol vac'an yic' yip eb' ta'. 16 Ol in sayec' eb' satnaccanb'ati, ol vac'an meltzaj eb' sacleminac yajcanb'ati, ol vaňtan eb' lajvinac yed' eb' q'uichajnac, ol vac'an stec'anil eb' malaj stec'anil. Palta ol in satel eb' yajal yaj d'a scal eb', aton eb' tz'ixtan eb'. Te vach' ol vutej in taňvan in choňab' chi'.

17 A in Jehová Yajal in sval d'ayex in choňab' ex tic: Ol ex in ch'olb'itej junjun ex, ex to lajan ex icha noc' calnel yed' ex lajan ex icha noc' chiva. 18 Ayex lajan ex icha noc' calnel tec'an, aňej aň aňc'ultac vach' sc'uxu', axo aň maxtzac sc'uxlaj noc' toxoňej stec'nub'ej aň noc'. A a a' te yaax snib'ej noc' syuq'uej, palta axo yoc noc' stec'anq'ue statil a'. 19 ¿Tocval vach' tato a noc' calnel malaj yip sc'uxan aň aňc'ultac stec'nub'aj chi', axo a a' stec'chajq'ue statil chi' syuc' noc'? 20 Yuj chi' a in Jehová Yajal in sval d'ayex: A in ol in ch'olb'itej eb' syic'chaaň sb'a yed' eb' emnaquil syutej sb'a. 21 A ex tec'an ex tic, lajan ex icha noc' calnel b'aq'uech stenq'ue telnaj noc' malaj yip, spechanb'eyec' noc' malaj yip chi' noc'. 22 Yuj chi' a in ol in col eb' emnaquil yaj d'a scal eb' in choňab', yic vach' maňxo ol eyixtej eb'. 23 A in ol vac'och junoc staňvumal eb' in choňab' chi', aton in checab' yiňtilal viňaj David. A ol ex taňvan icha junoc taňvum calnel vach' syutej staňvan noc' scalnel. 24 A in Jehová in svala' to a in e Diosal in, axo viň in checab' yiňtilal viňaj David chi' ol vac'och eyajaliloc. 25 Ol vac' in trato eyed'oc, yic vach' junc'olal ol ex ajoc. Ol in satel masanil tas ay smay d'a e cal yic vach' maňxa tas ol e na'a.

26 Ol vac'cot in vach'c'olal d'a eyib'aň d'a spatictac jun tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, ol vac'ancot ňab' d'a stiempoal. 27 Ol yac'xoc sat te' avb'en te', a lum luum tic ol yac'xi tas tz'avchaj d'a sat luum, junc'olal ol ex ajxoc d'a e luum. Ol ex in colel d'a yol sc'ab' eb' b'aj ayex och checab'oc. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 28 Maňxo ol elc'ajb'at tastac ay d'ayex yuj juntzaňxo nación, maňxo ol ex chijocb'at yuj noc' chium noc', maňxa mach b'aj ol ex xivoc. 29 A in ol vac'xi q'uib' tas tz'el d'a sat e luum chi', yic maňxa b'aq'uiň ol eyac' vejel. Maňxo ol ex b'uchjoc yuj juntzaňxo nación. 30 Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová e Diosal in, ayinec' eyed'oc, in choňab' eyaj a ex yiňtilal Israel ex tic. 31 A in svala' to in choňab' eyaji, icha in calnel eyaji, taňvab'il ex vuuj, a in Jehová Yajal in e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

35

A tas alb'ilcan d'a yib'aň lum Seir

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal lum tzalquixtac yic Seir. Tzalan in lolonel d'a yib'aň luum. 3 Tzalan icha tic:

A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ex cajan ex d'a tzalquixtac yic Seir, a in svala' to ay cot voval d'ayex, ol vac'och yaelal d'a eyib'aň, ol vac'can tz'inan e choňab', ol mac'joccanem laňnajoc.

4 A juntzaň e choňab', ol in satel d'a junelňej. Ol vac'can tz'inan. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in svutej icha chi'

5 Yujto ayexňejoch ajc'olal d'a choňab' Israel, e milnaccham eb' ayic ayoch syaelal eb' yuj smul. 6 Yuj chi' a in Dios Yajal in svac' in ti' to ol ex vac'canoch d'a yol sc'ab' chamel, axo chamel chi' ol ex pechan b'eyec'oc, ol ex cham yuuj. 7 Ol vac'can tz'inan lum tzalquixtac Seir chi', maňxo ol in cha ec' anima ta'. 8 Ol vac'can b'ud'joc el lum tzalquixtac, lum ch'olquixtac yed' yoltac a a' yuj snivanil eb' chamnac, aton eb' ol cham d'a oval. 9 Junelňej ol vac'can tz'inan lum e luum chi', maňxalaj mach olto cajnajcan d'a e choňab' chi'. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej icha chi'.

10 A ex tic eyojtac to a in Jehová in ayinec' yed' eb' israel tic, palta tzeyalan icha tic: A smacb'en Israel yed' Judá, quic ol ajcanoc, xe comon chiej. 11 Palta a in Dios Yajal in svac' in ti' to icha val yoval e c'ool yed' e chichonc'olal ayoch d'a Israel tic, icha pax chi' ol ex

vutej. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' israel to a in svac'och eyaelal yuj tas ix eyutej eb'.
12 Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová in ix vab' val e b'uchval lolonel ayic ix eyalan
icha tic: A lum tzalquixtac d'a yol smacb'en Israel, ix can val tz'inan luum. Co maquec
quiquej luum, xe chi. 13 Ix eyic' val chaañ e b'a d'ayin, ix in e b'uchani, palta ix vab'ñej
tas ix eyal chi'.
14 A in Dios Yajal in sval juntzañ tic: Masanil yolyib'añq'uinal tic ol tzalajq'ueoc ayic ol
ex in satanel chi'. 15 Yujto a ex tic, ix ex te tzalaji ayic ix lajviel choñab' Israel, yuj chi' ol in
pactzitej d'ayex icha ix eyutej e b'a chi'. Ol vac'can tz'inan lum tzalquixtac Seir chi', aton
e macb'en ex yiñtilalcan Edom. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej
icha chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

36

Ol ic'jocxichaañ choñab' Israel

1 Ach anima, al d'a eb' etisraelal cajan d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel to smaclej yab' in
lolonel eb'. 2 A in val Jehová Yajal in svala': A eb' ayoch ajc'olal d'ayex, ix scomon alej eb'
to yicxo masanil lum tzalquixtac eb' aytaxoni. 3 Ayic ix smacanec' juntzañxo nación chi'
lum tzalquixtac d'a yol e macb'en chi' yiquej, ix satanel eb' tastac ay d'a sat luum, ix ex
sb'uchan eb'. 4 Yuj chi', a in Jehová Yajal in sval d'ayex israel ex ayex d'a lum tzalquixtac,
d'a lum ch'olquixtac, d'a choñab' mac'b'ilem lañnajoc yed' d'a choñab' cannac tz'inan,
aton juntzañ choñab' elc'ab'ilb'at tastac ay d'ay yuj juntzañ choñab' ay d'a slac'anil. 5 Yuj
chi' yed' val yoval in c'ool svalan d'a yib'añ choñab' Edom yed' juntzañxo nación icha tic:
Tzalajc'olal ix aj eyoch d'a in choñab', yed' val e chichonc'olal ix eyic'anec' lum luum, ix
e satanel tastac ay d'a sat luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
6 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A in Dios Yajal in sval d'ayex israel ex tic, ex cajan ex
d'a lum tzalquixtac, d'a lum jolomtac vitz, d'a lum ch'olquixtac yed' d'a lum pac'quiltac:
Ay val cot yoval in c'ol d'a yib'añ juntzañxo nación chi' eyuuj, yujto tzex yixtej val eb',
tzex sb'uchan eb'. 7 Yuj chi' svac' in ti' to a juntzañ nación chi', a in ol vac' q'uixvelal
eb'. 8 A d'a lum tzalquixtac d'a yol e macb'en, jantac te' avb'en te' ol yac' sat, yic ol e lo
sat te', yujto toxo ol ex meltzajoc. 9 A in val ol ex in tañvej, ol ex c'ochxoc, ol eyavanxi
eyavb'en d'a sat lum e luum chi'. 10 Elañchamel ol vac'xi q'uib' e b'isul d'a lum e luum
chi. Ol laj q'uib' e b'isul d'a junjun e choñab'. Ol laj e b'oxiq'ue e choñab' mac'b'ilem
lañnajoc. 11 Ol vac' q'uib' sb'isul noc' e molb'etzal noc', ol q'uib' pax e b'isul. Jantac anima
ol cajnajxoc d'a junjun e choñab', ec'b'al svach'il ol ex ajxoc icha eyaj pecataxo. Icha chi'
ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 12 Ol ex vic'b'at d'a lum tzalquixtac
chi', ol eyic'anxican lum eyictaxon yaji. Mañxo ol miljoccham eb' eyuninal d'a juntzañ
luum chi'.
13-14 A eb' anima d'a juntzañxo nación syal eb' to a lum tzalquixtac d'a yol yic Israel
tz'ac'ancham eb' anima yed' yuninal. Palta a in Jehová Yajal in svala' to mañxa b'aq'uiñ
ol satel eb' in choñab' yuj lum luum chi', mañxo ol chamlaj yuninal eb' yuj luum.
15 Mañxa b'aq'uiñ ol ex in cha b'uchjoc yuj juntzañxo nación d'a lum e luum chi', mañxa
anima ol cham yuj luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
16 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 17 Ach anima, ayic cajanec' eb' e mam eyicham
d'a sluum d'a pecataxo, yixtejnacb'at lum sluum eb' chi' yuj chucal sc'ulej. A sb'eyb'al
eb' chi' yajb'entac d'a vichañ. 18 Yuj chi' vac'nac val cot yoval in c'ol d'a yib'añ eb', yujto
jantac anima smilnaccham eb' d'a sat sluum chi', ochnac pax eb' ejmelal d'a juntzañ
comon dios. 19 Yuj val schucal sb'eyb'al eb' chi', vac'och syaelal eb', in saclemejcanb'at
eb' d'a juntzañxo nación. 20 Axo yic sc'och eb' d'a juntzañxo nación chi', te chuc yal eb'
anima chi' d'ayin yuj eb', yalan eb' anima chi' icha tic: Tato yel schoñab' Jehová yaj
juntzañ anima tic, ¿tas yuj tz'ic'jiel eb' d'a schoñab' chi'? xchi eb'. 21 Yuj chi' vab' val
syail yuj juntzañ b'uchval lolonel, yuj smul eb' e mam eyicham chi', chuclaj tas syal eb'

anima chi' d'ayin d'a juntzaň nación b'aj c'ochnac eb' chi'. 22 Yuj chi', al d'a eb' etisraelal chi' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A tas ol in c'ulej, maň eyujoc ol in c'ulej, palta yuj vac'an b'inaj in b'i, yujto te chuc yalan eb' anima chi' d'ayin eyuuj, aton eb' b'ajtac c'ochnac ex can chi'. 23 Yuj chi' ol in ch'ox val snivanil velc'och d'a yichaň juntzaň nación ix in b'uchan eyuuj chi'. A in val Jehová Yajal in svala' to a d'ayex ol in ch'oxel snivanil velc'ochi, d'a yichaň eb' anima chi'. Ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 24 A in ol ex viq'uelta d'a scal juntzaň nación b'aj sacleminac eyajcanb'at chi', ol ex in molb'anxi, ol ex vic'anxib'at d'a e luum chi'. 25 Ol ex in sacb'itanxi yuj juntzaň chucal ix e c'ulej, icha junoc tas sb'icjiel yed' a a' yaax. Ol vic'anel e mul yuj b'aj ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios. 26 Ol vac'och jun ac' pensar d'ayex sq'uexuloc jun e chuc pensaril chi'. Ol vic'anel jun pensar pit ayoch d'ayex, axo c'anab'ajumal ol vac'och d'ayex. 27 Ol vac'och Vespíritu d'ayex yic tze b'eyb'alan in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il. 28 Ol ex cajnajxoc d'a lum vac'nac d'a eb' e mam eyicham, ol ex ochxoc in choňab'oc, a inxo ol in ochxoc e Diosaloc. 29 A in ol ex in taňvej, yic vach' maňxo ol eyixtejb'at e b'a yuj juntzaň chucal tze c'ulej chi', ol vac'anxi yac' sat ixim e trigo, yic vach' maňxa b'aq'uiň ol eyac' vejel. 30 Ol vac' val yac' sat te eyavb'en te' yed' masanil tastac tzeyavej d'a sat luum, yic vach' maňxo ol ex b'uchjoc yuj juntzaňxo nación yuj eyac'an vejel. 31 Ayic ol e naancot e chuc b'eyb'al yed' tas yajb'entac e c'ulejnac, ol ex q'uixvoc yuuj. 32 A in Jehová Yajal in svala': Ojtaquejequel ex israel ex tic to maň yujoc e vach'il svac'an in vach'c'olal d'ayex, yujto smoj eyecan q'uixvoc e b'a yuj e chuc b'eyb'al chi'.

33 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A val yic ol vic'anel e chucal, ol ex vac'anxi cajnaj d'a e choňab', ol e b'oanxiq'uei. 34 A lum luum cannac tz'inan chi', ol avchajxi avb'en d'a luum, axo yic ol ec' eb' anima ta', ol yilan eb' to ayxo tas avab'il d'a luum. 35 Ol yalan eb' icha tic: A jun lum luum tic cannac tz'inan luum, axo ticnaic ayxo tas avab'il d'a luum, lajanxo yilji lum icha lum Edén. Mac'b'ilem laňnaj juntzaň choňab' tic, axo ticnaic ix laj b'ochajxiq'uei, ayxo pax anima cajan d'ay, xcham eb'. 36 A juntzaň choňab' aycan d'a e lac'anil, ol yojtaquejel eb' to a in Jehová in tic tzin b'oxiq'ue tas mac'b'ilem laňnajoc, ichato svavejxiem tas toc'b'ilq'ueta. A in Jehová in svala', yovalil ol elc'och tas svalcan tic.

37 A in Jehová Yajal in sval icha tic: Ex yiňtilal Israel, a tastac ol e c'an d'ayin, ol vac' d'ayex. Ol vac'an q'uib' e b'isul icha tz'aj sq'uib' sb'isul noc' calnel. 38 A juntzaň choňab' emnac laňnaj chi', ol b'ud'jocxiel yuj eb' anima, lajanxoňej ol aj yec' eb' anima chi' icha yec' ňililoc noc' calnel tz'ic'chajcot silab'il d'a Jerusalén d'a q'uiňal. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

37

A juntzaň taquiň b'ac

1 Ix yac'anem spoder Jehová d'a vib'aň, axo Yespíritu ix ac'an vila', ichato ayinec' d'a jun paňan b'aj b'ud'an yuj juntzaň b'ac. 2 Ix in yic'anec' Jehová d'a scaltac juntzaň b'ac chi', ix vilani majnaquel sat lum paňan chi' yuj juntzaň sb'aquil anima chi'. Te tzijtum juntzaň b'ac chi', te taquiňxo. 3 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, ¿tzam yal spitzvixi juntzaň taquiň b'ac tic tza na'? xchi. Ix in tac'vi d'ay icha tic: Mamin Dios Vajalil, a achňej ojtac, xin chi.

4 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a juntzaň taquiň b'ac tic to scha yab' in lolonel eb'. 5 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ol vac'xioch eyic' yic tzex pitzvixi. 6 Ol vac' eyamlajxi e b'a, ol vac'anxioch e b'ac'chil, ol ochxipax e tz'umal, ol vac'anxi eyic' eyic', ol ex pitzvocxoc. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in, xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 7 Ix valan d'a eb' icha ix aj yalan Jehová chi' d'ayin. Yacb'an van valan chi' d'a eb', ix vab'an sc'aň jun tas, ticni tob'an quixcab' ix eq'ui, icha chi' ix aj yoch ijan

syamanxi sb'a juntzañ b'ac chi'. 8 Axo ix vilani, van syamanxi sb'a juntzañ b'ac chi', ayxo
och sch'añal, sb'ac'chil yed' stz'umal. Añej to manto yic'laj yic' eb'.
9 Ix vab'an yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a ic' icha tic: A Jehová tz'alan
icha tic: Ach ic', cotañ d'a masanil yolyib'añq'uinal, tzach ochcan d'a juntzañ nivanil
chamnacxo tic, yic spitzvixi eb', xchi Jehová, xa chi. 10 Ix valan icha ix yutej yalan
Jehová chi' d'ayin, ix och yic' juntzañ nivanil chi', ix pitzvixi eb', ix q'ue liñan eb'. Mañxo
b'ischajb'enoc eb' icha junoc nivan ñilañ eb' soldado.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, a ex choñab' Israel ex tic, lajan ex icha
juntzañ b'ac tic. Tzeyal icha tic: Taquiñxo co b'aquil, mañxa tas ayoch yipoc co c'ool,
toxo ix oñ sateli, xe chi. 12 Yuj chi' al yab' eb' etchoñab' tic to a in Jehová in sval icha
tic: Ex in choñab', ol in jac b'aj mucan ex, ol ex vic'anelta ta', ol ex vac'an meltzaj d'a e
choñab'. 13 Ayic ol in jacan b'aj mucan ex chi', ol ex vic'anelta, ol eyojtacaneli to a in ton
Jehová in e Diosal in. 14 A in val svala' to ol vac'och Vespíritu d'ayex, axo e pitzvi chi', axo
ex vac'anxican cajnaj d'a e luum chi'. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in
valnac juntzañ tic, ix vac'anpaxelc'ochi, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

Ol yil-lajxi sb'a Israel yed' Judá

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 16 Ach anima, say chab'oc te te', tza tz'ib'anoch
d'a junoc te' icha tic: A te' sch'oxan Judá yed' eb' yetisraelal ajun yed'oc. Slajvi chi' tza
tz'ib'anpaxoch d'a junxo te' icha tic: A te' sch'oxan Efraín yiñtilal José yed' masanil eb'
yetisraelal ajun yed'oc. Icha chi' tz'aj a tz'ib'ani. 17 Slajvi chi' tzac'an yil-laj sb'a sñi' te'
d'a yol a c'ab', ichato junñej te'al te'. 18 Tato ol sc'anb'ej eb' etchoñab' d'ayach icha tic:
Al d'ayoñ tas syalelc'och jun tza ch'ox tic, ta xchi eb', 19 tzalan d'a eb' icha tic: Icha val
tic yalan Jehová Yajal: Ol vic'q'ue te' sch'oxan yiñtilal José, te' ayoch d'a yol sc'ab' Efraín
yed' juntzañxo yiñtilal Israel ayoch yed'oc, ol vac'an yil-laj sb'a te' yed' te' sch'oxan Judá,
junñej ol vutej chab' te te' chi' d'a yol in c'ab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 20 D'a val yichañ
eb' tzic'anq'ue te te' chi' schab'il, aton te' b'aj ix a tz'ib'ejoch chi', 21 tzalan icha tic: A
Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol ex viq'uelta d'a scaltac juntzañ nación b'aj c'ochnac ex
cani. Yalñej b'aj ayex eq'ui ol ex vac'anxi meltzaj d'a sat e luum. 22 Junxoñej choñab'il
ol ex vutej d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Israel chi', junxoñej e reyal ol vac'ochi. Mañxa
b'aq'uiñ ol ex pojchajb'atoc. Mañxo chab'oc nación ol ex ajoc. 23 Mañxo ol eyixtejb'at
e b'a yed' juntzañ e comon dios yajb'entac chi', ma yed' juntzañocxo macañil chucal
tze c'ulej. Yujto ol viq'uel e pitalil, ol vic'anel e mul ayoch d'a eyib'añ. Ol ex ochxoc in
choñab'oc, a inxo ol in ochxoc e Diosaloc. 24 Aton viñ in checab' yiñtilal viñaj David
ol och e reyaloc yed' e tañvumaloc e masanil. Ol e c'anab'ajan in c'ayb'ub'al yed' in
checnab'il. 25 Ol ex cajnajxoc d'a jun luum vac'nac d'a viñ in checab' aj Jacob, aton lum
b'aj ec'nac eb' e mam eyicham. Ata' ol cajnaj eb' eyuninal yed' masanil eb' eyiñtilal
d'a masanil tiempo. Axo viñ in checab' yiñtilal viñaj David ol ochñej e reyaloc. 26 Ol
vac' in trato yic junc'olal eyed'oc, yic vach' ol ex aj d'a tzalajc'olal. D'a junelñej ol in
b'ocan jun in trato chi' eyed'oc, yic tzalajc'olalñej ol ex ajoc. Ol vac'an q'uib' e b'isul,
d'a masanil tiempo ol can in templo d'a e cal. 27 Ol in cajnaj d'a e cal, ol in ochxoc e
Diosaloc, a exxo ol ex ochxoc in choñab'oc. 28 Ol aj in templo chi' d'a e cal d'a junelñej,
axo masanil juntzañxo nación ol nachajel yuj eb' to sic'b'il ex el vuuj yic tzex ochcan
vicoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

38

A tas alb'ilcan d'a yib'añ viñaj Gog

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a ticnaic meltzajañb'at q'uelan d'a
stojolal choñab' Magog. Tzalan juntzañ in lolonel tic d'a yib'añ viñaj Gog, sat yajal yaj
d'a Mesec yed' d'a Tubal. 3 Al d'a viñ to a in Dios Yajal in sval icha tic: Ach Gog sat

yajal aj d'a Mesec yed' d'a Tubal, a in val svala' to ayinxooch ajc'olal d'ayach. 4 Ichato ol vac'och junoc q'uen gancho d'a yalañ a ti', ol ach vic'an meltzajoc. Ol ach vic'ancot d'a tic yed' masanil eb' a soldado ayq'ue d'a yib'añ chej, eb' yed'nac yespada, eb' ed'jinac smaclab' jul-lab' yed' masanil juntzañxo yamc'ab' yic oval. 5 A d'a scal eb' chi' ayoch eb' soldado aj Persia, eb' aj Etiopía yed' eb' aj Libia. Masanil eb' chi' yed'nac smaclab' jul-lab' eb' yed' pax sq'uen xumpil eb'. 6 Ay pax masanil eb' soldado aj Gomer yed' eb' aj Bet-togarma, aton eb' ay d'a norte yed' pax juntzañxo choñab' mañxo b'ischajb'enoc ayoch ed'oc. 7 Ac' lista a b'a yed' a yamc'ab' yic oval yed' masanil eb' soldado tzac' mandar.
8 Ayic nivanxo tiempo toxo ix eq'ui, ol a naanchaañ to ol ac' oval yed' choñab' Israel, aton jun choñab' najtil cannac tz'inan yuj oval. Palta a d'a jun tiempoal chi' meltzajnacxo eb' anima sacleminac yajcanb'at d'a juntzañxo nación, cajanxo eb' d'a sluum chi' d'a junc'olal. 9 Icha val junoc q'uic' asun ol aj a c'och d'a jun choñab' chi' yed' juntzañxo nación ayoch ed'oc. Ol ach c'och yed' masanil eb' a soldado mañxo b'ischajb'enoc, icha val junoc nivan yaxñab'.

10 A in Jehová in sval icha tic: Te chuclaj tas ol a na' a c'ulej d'a jun tiempoal chi'. 11 Ol alan icha tic: Ol b'at vac' oval yed' juntzañ anima, malaj smuroal schoñab' eb' ayochi, malaj spuertail, malaj pax yijchul ayochi, tzalajc'olal yaj eb', malaj b'aj vach' scolan sb'a eb'. 12 Ol vic'anec' tastac ay d'a eb', ol in och d'a juntzañ choñab' toto ix b'ochajxiq'uei, aton eb' anima toto meltzajnac d'a juntzañ nación. A eb' chi' tzijtum noc' smolb'etzal noc' eb' yed' juntzañxo tas ay d'a eb'. Aton eb' cajan d'a snañal yolyib'añq'uinal tic, xa chama. 13 A eb' aj Sabá, eb' aj Dedán yed' eb' choñvajum scot d'a Tarsis, ol sc'anb'ej eb' d'ayach icha tic: ¿Tom tzach javi elc'al? ¿Tom ix a molb'ej eb' a soldado tic tzach javi yed' eb' yic tzul ic'anec' q'uen plata, q'uen oro, noc' molb'etzal noc'? xcham eb', xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

14 Yuj chi' ach anima, al d'a viñaj Gog chi' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ayic te tzalajc'olalxo yaj in choñab' Israel, ol a naanq'ue ac'an oval chi' yed' eb'. 15 Ol ach cotñej d'a a luum te najat d'a norte, te nivan juntzañxo choñab' ol cot ed'oc, ayq'ue eb' d'a yib'añ chej. Mañxo b'ischajb'enoc eb' soldado ol cot ed'oc. 16 Ol ac'an oval yed' in choñab' Israel chi', ol ach och oyan d'a spatictac, icha tz'ajem asun d'a yib'añ lum luum. Ach Gog, a d'a jun tiempoal chi' ol ach vic'cot d'a sat lum in luum chi' yic ol yil juntzañxo nación tas ol vutej ach in sataneli, icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a inñej nivan velc'ochi.

17 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A ach ton tic valnac uuj d'a eb' in checab' d'a peca', ayic yalannaccanel in lolonel eb' d'a scal eb' in choñab' Israel. Najtil yac'nac eb' yalancan uuj to a in ol ach vic'cot ac' oval yed' eb' in choñab'.

A yaelal d'a yib'añ viñaj Gog

18 A in Dios Yajal in sval icha tic: Ayic ol javoc viñaj Gog yac' oval d'a Israel chi', ol cot val yoval in c'ol d'a yib'añ viñ. 19 Yuj val yoval in c'ol chi', ay val nivan quixcab' te ov ol ec' d'a Israel chi'. 20 Masanil noc' chay d'a yol a' mar, noc' much tz'ec' jeñeñoc, noc' caltacte'al noc' yed' pax noc' sñervi d'a sat luum, ol ib'xocq'ue noc' smasanil yuj xivelal d'a vichañ. Icha chi' ol aj masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol laj el lum vitz c'acapil, ol elta vequeljoc q'uen tenam, ol em lañnaj smuroaltac choñab'. 21 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A d'a lum tzalquixtac d'a yol smacb'en in choñab', ol vac'b'at chamel d'a yib'añ eb' soldado viñaj Gog. Munil a eb' soldado chi' ol smil-lajcham sb'a junjun yed' q'uen yespada. 22 Ol vac'b'at yaelal, ilya yed' chamel d'a yib'añ viñ. Ol vac'b'at oval yaxñab', nivac sacb'at yed' azufre ayoch sc'ac'al d'a yib'añ viñ yed' soldado yed' masanil nación ajun yed' viñ. 23 Icha chi' ol aj in ch'oxanel snivanil velc'och d'a yichañ juntzañxo nación, icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in, a inñej Dios in, xchi Jehová.

39

Ix ac'ji ganar viñaj Gog

1 Ach anima, al d'a viñaj Gog to a in Jehová in sval icha tic: Ach Gog, yajal aj d'a Mesec
yed' d'a Tubal, sval d'ayach to ayinxooch ajc'olal d'ayach. 2 A in ol vac' a c'ulej, ol ach
vic'cot d'a najat d'a stojolal norte, yic ol ach javoc d'a lum tzalquixtac yic Israel. 3 Ata'
choc' ol vutej jun a jul-lab' ed'nac d'a a q'uexañ c'ab' yed' yol a jul-lab' ed'nac d'a a vach'
c'ab'. 4 A achxo jun yed' eb' a soldado ol ach vac'och d'a yol sc'ab' chamel yed' eb' yic
juntzañxo nación ajun ed'oc, ol ex cham d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Israel. Axo noc'
ostoc yed' noc' chium noc' ol ex vac' chianb'at ta'. 5 Ol ex can teljab' d'a sat lum luum
chi'. A in Jehová Yajal in svac' in ti' svutan icha chi'. 6 Ol vac'cot c'ac' d'a yib'añ nación
scuchan Magog yed' d'a yib'añ masanil eb' anima junc'olal cajan d'a stitac a' mar. Icha
chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 7 Icha chi' ol vutej in ch'oxan
snivanil velc'och d'a in choñab' Israel, yic mañxa b'aq'uiñ ol in sb'uch eb'. Icha chi' ol
aj yojtacanel juntzañxo nación to a in ton Jehová in, sDiosal in Israel. 8 A jun c'ual chi',
vanxo sjavi, a in val Jehová in svala' to yovalil ol ujoc, xchi Jehová, xa chi.

9 Axo masanil eb' anima cajan d'a junjun choñab' d'a smacb'en Israel, ol elta eb' smol
masanil yamc'ab' yic oval ol can chi', aton jul-lab', maclab' jul-lab', cotac lanza, nivac
lanza yed' juntzañxo yamc'ab'. Uque' ab'il ol yac' eb' sc'atzitzan masanil juntzañ chi'.
10 A in Jehová Yajal in svala', mañxo yovaliloc ol b'at eb' israel chi' saycot sc'atzitz d'a
najat, mañxo ol b'at eb' yic' sc'atzitz d'a caltac te', yujto masanil juntzañ yamc'ab' yic
oval chi', a ol sc'an eb' sc'atzitzoc. Icha chi' ol aj yic'anxicanec' eb' tastac ul yic'nacb'at
eb' ajc'ol chi' d'a eb'.

A tas ol aj smucchaj viñaj Gog

11 A d'a jun c'u chi' a in ol vac' jun yed'tal b'aj ol mucchaj viñaj Gog yed' eb' soldado viñ
d'a yol smacb'en Israel chi', aton jun pañan b'aj tz'ec' eb' anima scot d'a stojolal a' mar
Muerto. Mañxo ol yal-laj sb'ey anima d'a jun b'e chi' yuj eb' mucb'il chi' ta'. Ol say sb'i
jun lugar chi' eb': Lum pañan b'aj mucb'il viñaj Gog yed' eb' soldado, xcham eb'. 12 Uque'
ujal ol yac' eb' israel mucoj chamnac chi', icha chi' b'ian, vach' ol ajxican sluum eb' chi'
d'a yol in sat. 13 Masanil eb' israel ol colvaj eb' smucan eb' anima ol cham chi'. A in
Jehová Yajal in svala', ayic ol in ch'oxan in poder, ol te b'inajcan choñab' Israel. 14 Ayic ol
ec' uque' ujal chi', ay jun ñilañ eb' viñ vinac ol tupchajoc. Ol laj ec' eb' yila' b'ajtac aycan
jab'jab'oc snivanil eb' chamnac d'a yol smacb'en eb' chi' smasanil, yic smucan masanil
nivanil eb' pucancanb'ati. Icha chi' b'ian, vach' ol ajxican slum eb' chi' d'a yol in sat.
15 Ayic ol ilchaj sb'aquil chamnac yuj eb' tzec' sayan chi', ol yac'canq'ue junoc yechel eb',
axo yic sjavi eb' smucan chamnac chi', a eb' ol ic'anb'at b'aj smucchaji, aton lum scuch
spañanil b'aj mucb'il viñaj Gog yed' eb' soldado. 16 Icha chi' b'ian, vach' ol ajxican slum
eb' chi' d'a yol in sat, xchi Jehová. (Añejtona' d'a slac'anil lum chi', ay pax jun choñab' ol
scuch Lum b'aj smucji eb' soldado.)

17 Ix yalanxi Jehová Yajal d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a masanil noc' ostoc yed'
d'a masanil noc' chium noc': Cotocab' noc' d'a juntzañxo nación, smolb'ejocab' sb'a noc'
d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel, ichato ol in b'o junoc nivan vael d'a noc'. Ol schi chib'ej
noc', ol yuc'anpax chic' noc'. 18 A schib'ejal eb' soldado ol schi noc'. Ol yuc'an schiq'uil eb'
yajal d'a yolyib'añq'uinal tic noc'. Ol chijoc eb' icha tz'aj noc' ch'ac calnel, noc' yunetac
calnel, noc' chiva yed' noc' b'aq'uech vacax scot d'a Basán. 19 A jun vael ol in b'o chi', ol
schi xepu' noc' masanto ol penaayax noc' yuuj. Ol yuc' val chic' noc' masanto ol q'ue d'a
sjolom noc' icha eb' uc'um añ. 20 A in Jehová in svala' to a jun nivan vael ol in b'o chi',
aton schib'ejal noc' chej yed' yic eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ noc' yed' yic eb' soldado
tec'an d'a oval yed' yic masanil macañil eb' soldado, masanto ol b'ud'joc sc'ol noc' yuuj.

Ol smolb'ejxi sb'a eb' israel

21 Icha tic ol aj in ch'oxan in poder d'a yichañ juntzañxo ch'oc nacional. Masanil nación
ol ojtacaneloc tas tz'aj in ch'olb'itani yed' vac'anoch yaelal d'a yib'añ eb'. 22 A d'a jun

c'ual chi' yed' ol b'eyñejb'atoc, a eb' israel ol yojtaquejel eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb'. 23 Masanil juntzañxo nación ol ojtacaneloc to a eb' israel yuj spital eb' ix ic'jib'at eb' d'a juntzañxo ch'oc nacional. Yujto te pit yutejnac sb'a eb' d'ayin, yuj chi' majxo in cot q'uelan d'a eb'. Ix vactancan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, icha chi' ix aj yac'ji ganar eb', ix miljicham eb' d'a oval. 24 Ix vutej eb' icha d'a smojal yuj chucal sc'ulej yed' spitalil, yuj chi' majxo in b'at q'uelan d'a eb'.

25 Yuj chi' a in Dios Yajal in svala': A ticnaic ol oc' val in c'ol d'a choñab' Israel chi', aton eb' yiñtilalcan Jacob. Ol vic'anxichaañ eb', yic tzin b'inaj d'a vach'il, yic tz'ic'jichaañ in b'i to malaj junocxo mach syal slajb'an sb'a ved'oc. 26 Ayic ol cajnajxoc eb' d'a schoñab', mañxalaj tas ol sna eb', mañxalaj mach ol xib'tan eb'. Icha chi' ol sat sq'uixvelal eb' d'a sc'ool yuj spitalil yed' chucal sc'ulej eb' d'ayin. 27 Ayic ol vic'anelta eb' d'a yoltac schoñab' eb' yajc'ool, ol in molb'anxi eb', icha val chi' ol aj snachajel yuj juntzañ nación to ch'oc vel d'a yichañ comon sdiosal eb'. 28 A in ix in chec ic'jocb'at eb' d'a juntzañxo ch'oc nacional, añeja' in ol in molb'ejxicot eb' d'a schoñab'. Mañxa junoc eb' ol can ta'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'. 29 A in Jehová in svala' to mañxo ol vactejcan eb' junelxo, yujto ol vac'cot Vespíritu d'a yib'añ choñab' Israel chi', xchi Jehová.

40

A yab'ixal stemplo Dios

1 Ayic 25 ab'ilxo quic'jicot d'a Babilonia tic, ayic slajuñil c'ual yoch b'ab'el uj, ayic 14 ab'ilxo yac'ji ganar Jerusalén, ata' ix yaq'uem spoder Jehová d'a vib'añ. Ix vilani, ichato ix in ic'jib'at d'a smacb'en Israel.

2 A d'a smacb'en Israel chi', a d'a sjolom jun lum vitz te chaañ, ata' ix in yic'q'ue Jehová ix vila'. Ata' ix vilb'at jun pat d'a stojolal sur, lajan yilji icha junoc nivan choñab'. 3 Ix in yic'anb'at Jehová d'a jun choñab' chi'. Ata' ix vil jun viñ vinac lajan yilji icha q'uen bronce. Liñanec' viñ d'a sti' jun puerta, yed'nac jun ch'añ ch'añ nab'a lino viñ yed' jun te' aj syac'lab'ej yechtani. 4 Ix yalan jun viñ vinac chi' d'ayin icha tic: Ach anima, scham val ab'ani yed' ilan tas ol in ch'ox d'ayach, yujto a Dios ix ach ic'ancot d'a tic yic vach' tzojtaquejeli. Ol lajvoc chi' ol alan masanil tas tzil tic d'a eb' etchoñab' Israel, xchi viñ d'ayin.

A spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u

5 A d'a spatictac templo chi' ay jun muro oyanochi. A jun te' aj yed'nac jun viñ vinac chi', oxe' metro steel te'. Ix yechtan jun muro chi' viñ. A jun chi' oxe' metro spimal, oxe' pax metro schaañil yajq'uei. 6 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix q'ue viñ b'aj b'achquiltac sq'uei, ix yechtan jolom puerta viñ. A jun chi' oxe' metro yajoch d'a yoloch puerta chi'. 7 A d'a yoloch spuertail chi', ata' ay jun calle tz'ochi, axo d'a stitac jun calle chi', ay juntzañ cuarto b'aj ay eb' stañvan puerta chi'. A junjun cuarto chi', oxe' metro sat, oxe' metro pax schaañil. Axo spimal yajcan d'a scal junjun cuarto chi', nañal yoxil metro spimal. Axo d'a scal b'aj slajviochc'och juntzañ cuarto chi' yed' jun scorredoral, oxe' metro, a jun yune' amac' chi' q'uelanb'at d'a templo. 8-9 Ix yechtan jun yune' amac' chi' viñ, b'aj tzoñ och d'a yol templo, chañe' metro sat. Ay chab' nivac oy, jun metro spimal. 10 A d'a stitac jun calle b'aj tzoñ och d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ay oxe' cuarto lajañnej yool, lajañnej spimal ayoch d'a snañal junjun.

11 Ix lajvi chi', ix yechtan jun scalleal juntzañ cuarto chi' viñ, a sat calle chi' yic tz'och d'a sattac juntzañ cuarto chi' oye' metro sat, axo sat calle chi' d'a sattac juntzañ spimal aycan d'a snañal juntzañ cuarto chi', nañal yuquil metro sat. 12 A d'a sti' juntzañ cuarto d'a scalleal chi', ay junjun yunetac muro ayochi, nañal metro spimal, axo schaañil yajq'uei, nañal metro paxi. Junjun juntzañ cuarto chi', ay oxe' metro sat yed' oxe' metro schaañil. 13 Ix lajvi chi', ix yechtan masanil sat schon juntzañ cuarto chi' viñ, scotñej

d'a jun cuarto d'a jun c'axep masanto d'a junxo cuarto q'uelc'umb'a yaj yed'oc, ay 12 metro yed' naňalxo d'a masanil. 14 Ix lajvi chi' ix yechtan jun scorredoral q'uelanb'at d'a templo chi' viň, 10 metro yajec' c'atan. 15 A jantac yajoch jun calle chi', schael yich d'a puerta masanto b'aj slajviochc'ochi, 25 metro steel. 16 Masanil juntzaň cuarto chi' ay sventenail d'a spatictac, q'uelanb'at d'a jun nivan amac'. Ay pax sventenail d'a snaňal juntzaň cuarto chi'. Axo d'a sattac spac'ul calle chi', ayoch yechel te' palma d'ay.

A b'ab'el yamaq'uil templo nivan

17 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at viň vil jun b'ab'el nivan amac' d'a yolochi. A d'a oxe' pac'aň d'a stitac jun nivan amac' chi' ay 30 cuarto, a d'a stitac yed' d'a spatictac juntzaň cuarto chi', a q'uen q'ueen latz'b'ilemi. 18 A q'uen q'ueen latz'b'ilem chi', tz'ec' q'ueen d'a sattac 30 cuarto chi', sc'och q'uen d'a spatictac juntzaň cuarto b'aj ay puerta, ayňejoch d'a spatictac jun nivan amac' chi'. A jun nivan amac' chi', ayem d'a spatictac junxo schab'il amac'. 19 Ix yechtej scal jun b'ab'el puerta viň, masanto d'a junxo spuertail schab'il amac', ay 50 metro sat, icha pax chi' d'a stojolal norte yed' d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

A puerta d'a norte

20 Ix yechtan pax sc'atul yed' sat jun puerta viň yic jun b'ab'el amac' d'a stojolal norte. 21 Ay oxe' cuarto d'a junjun pac'aň scalleal jun puerta chi'. Macb'il snaňal, ay jun yune' yamaq'uil, lajanňej yechel yed' spuertail d'a stojolal b'aj sjavi c'u, syalelc'ochi 25 metro sc'atul, 12 metro yed' naňalxo sat. 22 A jun scorredoral chi' yed' sventenail yed' yechel te' palma, lajanňej yed' juntzaň ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Uque' sb'achquiltaquil sq'uec'och b'aj ay puerta chi', axo scalleal chi' scan d'a yool. 23 A d'a stojolal jun b'ab'el puerta chi', ata' ay pax spuertail jun schab'il amac', lajanňej icha jun ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix yechtan pax snaňal chab' puerta chi' viň, 50 metro scal.

Junxo puerta d'a stojolal sur

24 Ix lajvi chi', ix in yic'anxib'at viň d'a jun puerta d'a stojolal sur. Ix yechtan juntzaň cuarto viň, juntzaň spimal snaňal juntzaň cuarto chi' yed' jun scorredoral, lajanňej yechel yed' juntzaňxo. 25 A jun puerta chi' yed' scalleal, ay sventenail icha juntzaňxo. A yechel d'a smasanil, ay 25 metro yajochi, 12 metro yed' naňalxo slevanil. 26 Uque' b'achquiltac sq'uec'och d'a jun puerta chi', ay pax jun scorredoral d'a yool. Aypaxoch yechel te' palma d'a sattac d'a junjun pac'aň. 27 A jun schab'il amac', ay pax jun spuertail d'a stojolal sur. Ix yechtan scal chab' puerta d'a stojolal sur chi' viň, 50 metro scal.

Jun schab'il amac' yed' spuertail d'a sur

28 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at viň d'a spuertail jun schab'il amac' d'a stojolal sur. Ix yechtan jun puerta chi' viň, lajanňej yechel yed' juntzaňxo puerta. 29-30 A scuartoal yed' scorredoral yed' sattac, lajanňej yechel yed' juntzaňxo puerta. A jun puerta chi' yed' scorredoral, ay sventenail d'a spatictac. Ay 25 metro yajoch scalleal, 12 metro yed' naňalxo slevanil. 31 A jun corredor chi', q'uelc'umb'a yaj yed' jun b'ab'el amac', aňeja' ayoch yechel te' palma d'a sattac scalleal chi'. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque' b'achquiltac sq'uec'och d'ay.

Spuertail schab'il amac"R'd'a stojolal b'aj sjavi c'u

32 Ix lajvi chi', ix in yic'anxib'at viň d'a schab'il amac', d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix yechtan jun puerta chi' viň, lajanňej yechel icha juntzaňxo. 33 Ay spuertail, scorredoral yed' sventenail d'a spatictac. 25 metro yajoch scalleal, 12 metro yed' naňalxo slevanil. 34 A jun corredor q'uelc'umb'a yed' jun b'ab'el amac', ayoch yechel te' palma d'a sattac junjun pac'aň scalleal. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque' b'achquiltac sq'uec'och d'ay.

Spuertail schab'il amac' d'a stojolal norte

35 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal norte. Ix yechtan jun
puerta chi' viñ, a jun chi' lajanñej yed' juntzañxo. 36 Ay pax scuartoal yed' spimal snañal
juntzañ cuarto chi', scorredoral yed' sventenail d'a spatictac. 25 metro yajoch scalleal,
12 metro yed' nañalxo slevanil. 37 A scorredoral q'uelc'umb'a yaj yed' jun b'ab'el amac'.
Ayoch yechel te' palma d'a sattac d'a junjun spac'ul. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque'
b'achquiltac sq'uec'och d'ay.

Juntzañ cuarto junñej yaj yed' puerta

38 Ay jun cuarto junñej yaj yed' jun corredor chi' d'a junjun puerta. Ata' sb'icchaj
noc' noc' tz'ac'ji silab'il. 39 A d'a corredor d'a sti' puerta chi', ay chañe' mexa q'ueen
latz'b'ilq'uei, chab'chab' d'a junjun pac'añ. A d'a yib'añ juntzañ mexa chi', ata'
smiljicham noc' noc' sñusjitz'a masanil silab'il, noc' silab' yic tz'ac'ji tup mul yed' noc'
silab' tz'ac'ji stojoloc mul. 40 A d'a spatiquel corredor d'a puerta d'a stojolal norte chi',
ay chab' q'uen q'ueen icha mexa d'a junjun pac'añ, 41 syalelc'ochi, ay chañe' juntzañ
q'ueen chi' d'a yool yed' chañe' d'a spatiquel jun corredor chi'. Ay vajxaque' mexa chi'
d'a smasanil, aton d'a yib'añ juntzañ chi' smiljicham noc' silab'. 42 A chañe' mexa b'aj
smiljicham noc' noc' sñusjitz'a masanil silab'il, a q'uen q'ueen tzeyb'il ayoch d'ay. 75
centímetro sat schañil pac'añ, 50 centímetro schaañil steel junjun. A d'a yib'añ juntzañ
chi', ata' tz'ac'jiq'ue yamc'ab' sc'anchaji ayic smiljicham noc' silab' chi'. 43 A d'a yol jun
corredor chi', ay juntzañ q'uen gancho locjab'q'ue d'a junjun pac'añ, 25 centímetro steel
junjun q'ueen. Masanil noc' chib'ej tz'ac'ji silab'il, tz'ac'jiq'ue noc' d'a yib'añ juntzañ
q'ueen mexa chi'.

44 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch viñ d'a schab'il amac'. Ata' ay chab' cuarto q'uelanelta
d'a stojolal b'ab'el amac'. Ay jun d'a slac'anil puerta d'a norte, q'uelanb'at d'a stojolal sur.
Axo pax junxo, a d'a slac'anil puerta d'a stojolal sur ay, q'uelanb'at d'a stojolal norte.

45 Ix yalan viñ d'ayin icha tic: A jun cuarto q'uelanb'at d'a stojolal sur chi', a eb' viñ
sacerdote smunlaj d'a templo ay yico'. 46 Axo jun cuarto q'uelanb'at d'a stojolal norte,
yic eb' viñ sacerdote smunlaj d'a altar b'aj sñusji noc' silab'. Masanil eb' viñ sacerdote
yiñtilal viñaj Sadoc, añej eb' viñ d'a scal eb' yiñtilal viñaj Leví syal yac'an servil d'a
yichañ Jehová, xchi jun viñ chi' d'ayin.

A schab'il amac' yed' templo

47 Ix lajvi chi', ix yechtan jun schab'il amac' viñ. Lajanñej yechel schañil pac'añ, 50
metro yaji. Axo altar b'aj sñusji silab', a d'a yichañ templo ayeq'ui. 48 Ix in yic'b'at jun
viñ vinac chi' d'a scorredoral templo, ix yechtan spatictac jun corredor chi' viñ, nañal
yoxil metro spimal. Axo spuertail, uque' metro sat. A sattac ay d'a sti' puerta chi', nañal
schab'il metro ayelta d'a junjun pac'añ. 49 A jun corredor chi', lajuñe' metro slevanil,
vaque' metro yool. B'achquiltac sq'uei. Ay chab' q'uen nivac oy d'a sti' spuertail, junjun
d'a junjun pac'añ.

41

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch jun viñ vinac chi' d'a yol jun b'ab'el cuarto yic templo, ix
yechtan stitac spuertail chi' viñ, oxe' metro spimal junjun. 2 Axo spuertail, oye' metro
sat. Axo sattac ay d'a sti' puerta chi', nañal yoxil metro ayelta d'a junjun pac'añ. Ix lajvi
chi' ix yechtan pax jun b'ab'el cuarto chi' viñ, 20 metro steel, 10 metro slevanil. 3 Ix lajvi
chi', ix b'at yechtan junxo cuarto viñ d'a yichochi. Ix yechtan sattac sti' spuertail viñ, jun
metro spimal. Axo puerta chi', oxe' metro sat, axo sattac d'a junjun pac'añ sti' puerta
chi', nañal schañil metro ayelta. 4 Ix lajvi chi', ix yechtan jun cuarto chi' viñ, 10 metro
sat schañil pac'añ. Ix yalan viñ d'ayin icha tic: A jun cuarto tic, Yicñej Dios Yaji, xchi viñ.

Juntzañ cuarto b'ob'il d'a spatictac templo

5 Ix lajvi chi', ix yechtan spimal spatictac jun templo chi' viñ, oxe' metro spimal. A
d'a spatictac templo chi', ay juntzañ cuarto, chab' metro yaj yich junjun, junñej yaj yed'
templo chi'. 6 A juntzañ cuarto chi', ayq'ue jun d'a yib'añ junxo, oxe' piso yaji, axo d'a
junjun piso, ay 30 cuarto. Axo d'a sattac templo chi' lotzanoch junjun piso. A d'a yib'añ
juntzañ chi', ata' tz'och spatzab'il junjun cuarto, yuj chi' max ochlaj d'a yool. 7 A juntzañ
cuarto ay d'a schab'il piso ayoch d'a spatictac templo chi', levan yol d'a yichañ juntzañ
ay d'a b'ab'el piso. Axo juntzañxo d'a yoxil piso, nivan yol d'a yichañ juntzañ d'a schab'il
piso chi'. Ay jun c'ooch b'e sq'ue d'a b'ab'el piso, sq'ue d'a schab'il, masanto sq'uec'och
d'a yoxil piso. 8-11 Ix vilani to a templo b'ob'ilq'ue d'a yib'añ jun yich, oxe' metro schaañil
yajq'ue jun yich chi'. Añeja' jun chi' ayoch yichoc juntzañ cuarto ay d'a spatictac templo
chi'. Axo jun yich chi' nañal yoxil metro b'echanel d'a spatiquel juntzañ cuarto chi'.
Ay junxo amac' ayoch d'a spatictac yich templo chi' yed' d'a scal juntzañ scuarto eb'
sacerdote, 10 metro sat. Ay spuertail juntzañ cuarto d'a spatictac templo chi', tz'elul d'a
amac' ay d'a spatictac chi'. Ay jun puerta d'a stojolal norte, ay pax junxo d'a stojolal sur.

Jun cuarto d'a stojolal b'aj tz'em c'u

12 A d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a stojolal jun amac' d'a spatictac templo chi', ay jun
nivan cuarto 35 metro sat, 45 metro sc'atul yool. A yichtac, nañal yoxil metro spimal.

A yechel templo d'a smasanil

13 Ix lajvi chi', ix yechtan sc'atul templo chi' viñ. A sc'atul chi' 50 metro. Axo jun amac'
d'a spatic templo chi' masanto d'a jun cuarto d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' pax spimal
yichtac, 50 metro d'a smasanil. 14 A d'a sat jun templo chi' yed' yamaq'uil sti' ay d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, 50 metro pax jun chi' smasanil. 15 Ix lajvi chi', ix yechtan sc'atul
jun nivan cuarto viñ, jun ay d'a spatic templo q'uelancot d'a amac' yed' yichtac, 50 metro
smasanil.

A tas yaj templo

A chab' cuarto d'a yol templo yed' scorredoral q'uelanb'at d'a amac', 16 ayoch te'
chemte' d'a spatictac. Ay sventenail yoxil, cotac sventenail chi'. Sb'atñej te' chemte' d'a
ti' puerta masanto d'a yool, ayñejoch te' d'a sat yichtac smasanil. Sb'atñej te' d'a spisoal,
sq'uec'och te' d'a sventenail chi'. A juntzañ sventenail chi' ay smacul d'a spatiqueli,
xayayi yajochi. 17 Aypaxoch te' chemte' d'a yichtac d'a yol b'ab'el cuarto d'a yib'añ puerta
tz'och d'a yol schab'il cuarto. 18 Majnaquel sattac te' chemte' chi' yuj yechel eb' querubín
yed' pax yechel te' palma. Jun yechel te' palma chi', jun yechel querubín chi', ichañej
chi' yajoch smasanil. Chab'chab' sat junjun querubín chi'. 19 A jun sat, lajan yilji icha
sat anima, q'uelanoch d'a yechel te' palma chi'. Axo junxo, lajan icha yilji sat noc' choj,
q'uelanpaxoch d'a junxo yechel te' palma chi'. Ichañej chi' yajoch d'a yol templo chi'.
20 Sb'atñej juntzañ yechel d'a piso masanto d'a jolom puerta. 21 A yoyal spuertail jun
b'ab'el cuarto chi', lajan yaj te' schab'il, chañ tzalañ yaj te'.

A jun altar

A d'a yichañ jun cuarto yicñej Jehová yaji, ay jun tas lajan val yilji 22 icha junoc altar
nab'a te', jun metro schañil pac'añ, nañal schab'il metro yajq'ue schaañil. A schiquintac,
pax yich yed' spatictac, nab'a te'. Ix yalan jun viñ chi' d'ayin: Aton jun mexa tic ayoch
d'a yichañ Jehová, xchi viñ.

A juntzañ puerta

23 A spuertail b'ab'el cuarto yed' spuertail jun cuarto yicñej Dios yaji, chab' jeñan
yaji. 24 Axo junjun jeñan chi', chab'chab' macañ yaji, ayoch svisagreal d'a snañal.
25 A d'a sattac spuertail jun b'ab'el cuarto chi', ayoch yechel querubín yed' yechel te'
palma. Lajan yilji yed' juntzañ ayoch d'a sattac yichtac chi'. A d'a yichañelta spuertail
scorredoral ayq'ue spatil nab'a te'. 26 A d'a junjun pac'añ scorredoral chi', ay sventenail

cotac sat. Aypaxoch yechel te' palma d'a sattac yichtac chi'. A sventenail juntzaň cotac cuarto oyanoch d'a spatic templo chi', ayoch smacul d'a spatic, xayayi yajochi.

42

A juntzaň pat d'a patictac templo

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viň d'a amac' d'a spatictac templo d'a stojolal norte. Ix in yic'anoch viň d'a yol chab' pat d'a spatiquel amac' chi' yed' d'a stojolal norte d'a jun nivan cuarto d'a spatic templo chi'. 2 A chab' pat d'a stojolal norte chi', 50 metro sc'atul, 25 metro sat. 3 A jun pat scan d'a sti' jun amac' ay d'a spatictac templo chi', 10 metro sat. Axo junxo pat, a d'a stojolal b'aj latz'b'ilem q'uen q'ueen d'a b'ab'el amac' scani. Oxe' piso yaj junjun pat chi'. Junjun piso sq'uei, yuneňej yool d'a yichaň jun ay d'a yalaň. 4 A d'a scal juntzaň pat chi', ay jun calle, oye' metro sat, 50 metro steel, tz'ochňejc'och d'a yolochi. A spuertail juntzaň cuarto chi', a d'a stojolal norte ayochi. 5 A juntzaň cuarto d'a yoxil piso, yuneňej d'a yichaň juntzaňxo d'a schab'il piso ay d'a yalaň, yujto ay scorredoral, yuj chi' yunexoňej yool. 6 Oxe' piso yaj juntzaň pat chi', palta malaj yoyal icha yoyal juntzaň cuarto ay d'a spatictac jun b'ab'el amac', yuj chi' a jun piso d'a yib'aň, yuneňej yol d'a yichaň jun ay d'a snaňal, axo jun snaňal chi' yuneňej d'a yichaň jun ay d'a yalaň.

7 A jun pat ayoch d'a sti' jun b'ab'el amac' chi', tz'ec' d'a yichaň junxo pat, 25 metro sc'atul, junňej sb'at c'atan yed' smuroal stitac b'ab'el amac'. 8 Yujto a jun pat ay d'a stz'ey b'ab'el amac' chi', 25 metroňej sc'atul, axo pax junxo pat ay d'a spatic templo chi', 50 metro sc'atul. 9 A juntzaň cuarto d'a b'ab'el piso, ay spuertail yic tzoň el d'a b'ab'el amac', d'a jun pac'aň ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 10 b'aj tz'elul jun muro d'a sti' amac' chi'.

Axo d'a stojolal sur, d'a sti' jun amac' d'a spatictac templo yed' jun nivan cuarto, ata' ay pax chab'xo pat. 11 Lajanňej yaj yechel yed' sb'onab'il, icha chab' pat d'a stojolal norte. Lajanňej yaj b'aj tzoň ochi yed' b'aj tzoň eli yed' jun scalleal d'a scal chab' pat chi'. 12 A tzoň och d'a juntzaň cuarto d'a stojolal sur, ay jun puerta b'aj schael yich jun scalleal chi' b'aj tz'elul jun smuroal yich, aton jun muro chi' smacan d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

13 Ix yalan jun viň chi' d'ayin icha tic: A jun pat d'a stojolal norte yed' jun ay d'a stojolal sur, aton juntzaň ay d'a stitac amac' d'a spatictac templo, aňej eb' viň sacerdote ay yico'. Ata' schi noc' silab' eb' viň to aňej Jehová ay yico', yujto a eb' viň tz'ac'an servil Jehová. Ata' syac'paxoch eb' viň juntzaň tas to yic Jehová yaji, aton ixim trigo tz'ac'ji ofrendail, ixim tz'ac'ji yed' noc' silab' tz'ac'ji yuj yac'ji tup mul yed' noc' silab' tz'ac'ji yuj stojoloc mul. A juntzaň cuarto b'aj tz'ac'ji juntzaň ofrenda chi' yic Jehová yaji. 14 Tato tz'och eb' viň sacerdote d'a yol templo chi', max yal-laj yel eb' viň d'a jun b'ab'el amac' ayic manto sq'uexel spichul eb' viň syac'ochi ayic tz'och eb' viň munlajel d'a yol templo chi'. Yujto a spichul eb' viň chi', nivan yelc'ochi, yuj chi' max yal-laj yel eb' viň d'a scal eb' anima yed'oc. Yovalil ch'oc spichul eb' viň syac'ochi ayic tz'el eb' viň, xchi viň d'ayin.

A yechel spatictac templo

15 Ayic ix lajvi yechtan yol templo chi' viň, ix in yic'anelta viň d'a jun puerta ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix lajvi chi' ix och ijan viň yechtan lum spatictaquel templo chi'. 16 A jun te' aj yed'nac viň, a te' ix yac'lab'ej viň yechtani. A jun pac'aň d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 250 metro yoc. 17 Ix yechtan pax junxo pac'aň viň d'a stojolal norte. A jun chi' aňeja' 250 metro yoc. 18 Axo pax jun pac'aňxo d'a stojolal sur, aňeja' 250 metro yoc. 19 Axo jun slajvub' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, aňeja' 250 metro yoc. 20 Ix yechtejňej viň schaňil pac'aň. A smuroal ayoch d'a spatictac slumal templo chi', 250 metro junjun pac'aň. A jun muro chi' smacancan jun lugar yic Dios yaj chi', axo spatiquel muro chi', comon yaji.

43

Ochnac stziquiquial Jehová d'a templo

1 Ix lajvi chi' ix in yic'anxib'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 2 Ix vilan
stziquiquial Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u chi'. Te chaañ
sc'añi, icha sc'añ yem a' nivac pajav. Copopi ix aj yilji sat luum yuuj. 3 A tas ix vil chi',
lajan val icha jun ix vila' ayic ix javi Jehová ul yac'an satel Jerusalén, lajan pax icha jun
ix vil d'a sti' a' nivan Quebar. Ix in em lachnaj d'a sat lum yuuj. 4 A stziquiquial Jehová
chi', ix och d'a yol templo d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
5 Yuj chi' ix vab'i to a Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue vaan, ix in yic'anoch d'a jun schab'il
amac', ix vilani, b'ud'jinaquel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová chi'. 6 Ix lajvi chi',
ix vab'ani, ato d'a yol templo chi' ay jun mach ix lolonelta d'ayin. Axo jun viñ vinac
chi' liñanoch viñ d'a in tz'ey. 7 Ix yalan icha tic: Ach anima, aton jun lugar tic b'aj ay
in despacho, b'aj ol vac' reyal. A tic ol in cajnaj d'a junelñej d'a e cal a ex israel ex
tic. A ex tic yed' eb' e reyal, mañxo ol in e patiquejel-laj yuj eyoch ejmelal d'a comon
dios yed' e mucan eb' e reyal d'a slac'anil in templo tic, icha e c'ulejnac d'a pecataxo.
8 A pecatax chi' sb'onacq'ue spalacio eb' d'a stz'ey in templo. Junñej muro aycan d'a
scal spuertail in templo yed' spuertail spalacio eb' chi'. Ix in alji chucal yuj schucal
sb'eyb'al eb' yajb'entac d'a yol in sat. Yuj chi' ix cot voval d'a eb', ix in satanel eb'. 9 Axo
ticnaic yactejocab' eb' yoch ejmelal d'a scomon diosal, syactanpax eb' smucan eb' sreyal
d'a in tz'ey, yic ol in cajnaj d'a scal eb' d'a junelñej. 10 A ticnaic ach anima, al d'a eb'
etisraelal chajtil yaj templo ix ila', yic vach' scham yilan eb', yic sq'uixvi eb' yuj schucal.
11 Tato ol q'uixvoc eb' yuj tas sc'ulej chi', tzalan d'a eb' chajtil yaj in templo yed' tastac ay
d'a yool, chajtil yaj spuertail. Syalelc'ochi, chajtil yaj templo chi' smasanil, tas yaj pax
juntzañ schecnab'ilal yovalil sc'anab'ajaji. Tz'ib'ej yechel masanil juntzañ chi', yic vach'
ol nachajel yuj eb' sic'lab'il yic ol sb'o eb' icha yaj chi'. Tza tz'ib'anpax masanil juntzañ
checnab'il yic sc'anab'ajej eb'. 12 Aton val juntzañ tic checnab'il yuj in templo: Masanil
lum tzalan d'a spatictac templo chi', junelñej to vic yaj luum, xchi Jehová d'ayin.

Jun altar

13 A juntzañ echlab' ix c'anchaj d'a templo, a' ix c'anchaj pax d'a yechel jun altar d'a
yamaq'uil templo chi'. Aton yechel jun altar chi': A cimientoal yich, nañal metro ayem
d'a yol lum, nañal pax metro yajel d'a spatic yichañ. Axo d'a sti' jun ayel chi' ay jab'xo
tzalanq'ue d'a stitac, 25 centímetro yajq'uei. 14 A jantac yajq'ue jun b'ab'el b'achañ scot
d'a yich, jun metro yajq'uei, nañal metro yajel d'a spatic b'aj sb'at junxo b'achañ. Axo jun
schab'il b'achañ chi', chab' metro yajq'uei, nañal metro yajel d'a spatic b'aj sb'at junxo
b'achañ. Axo jun yoxil b'achañ chi' añeja' chab' metro yajq'uei, 15 aton ta' sñusjitz'a
silab'. A jun chi', chab' metro yajq'ue schaañil. Ay schiquintac d'a junjun yesquinail,
chaañ yajq'ue d'a yib'añ b'aj stz'a silab' chi'. 16 A jun chi' vaque' metro junjun pac'añ.
17 Axo schab'il b'achañ, uque' metro junjun pac'añ. Axo d'a stitac, ay jab'xo tzalanq'uei,
25 centímetro yajq'uei. Axo sc'oochal sq'uec'och d'a altar chi', a d'a stojolal b'aj sjavi c'u
scani.
18 Ix lajvi chi', ix yalan jun viñ vinac chi' d'ayin: Ach anima, a Jehová Yajal tz'alan
icha tic: Ayic b'ob'ilxo jun altar chi', yovalil sc'anab'ajaj juntzañ checnab'il tic: Sñusjitz'a
junoc noc' noc' silab'il d'a yib'añ, stzicchajoch schiq'uil noc' d'ay. 19 A in Jehová in
svala' to a d'a eb' sacerdote levita yiñtilal Sadoc, aton eb' tz'och d'a vichañ in yac'an
servil, syac'an junoc noc' quelem vacax eb' silab'il yuj yac'ji tup mul. 20 Slajvi chi',
syic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc' eb', stzicanoch eb' d'a schiquintac altar chi' schañil yed'
d'a schiquintac yic schab'il b'achañ yich yed' d'a spatictac yich altar chi' smasanil. Icha
chi' tz'aj sacb'ican jun altar chi' yic tz'ochcan vicoc. 21 Slajvi chi' syic'anel noc' vacax
chi' eb', noc' tz'ac'ji silab'il chi', sñusantz'a noc' eb' d'a spatiquel templo d'a jun lugar
chequel yaji. 22 Axo d'a junxo c'u, sñusantz'a junoc noc' chiva eb', junoc noc' malaj
jab'oc spaltail yuj yac'ji tup mul. Icha chi' tz'aj sacb'itan jun altar chi' eb' sacerdote
chi', icha syutej eb' yed' noc' vacax. 23 Ayic slajvi juntzañ chi', syic'ancot junoc noc'

quelem vacax eb' yed' junoc noc' ch'ac calnel, malajocab' jab'oc spaltail noc' schavaňil. 24 Icha chi' tz'aj yic'ancot noc' eb' d'ayin. Syac'anoch yatz'amil noc' eb', sňusantz'a noc' eb' yuj in yic'anchaaň. 25 Uque' c'ual sňustz'a noc' silab' chi' eb', syac'anpax junoc noc' chiva eb' silab'il, junoc noc' quelem vacax yed' junoc noc' ch'ac calnel yuj yac'ji tup mul. Malajocab' jab'oc spaltail noc' yoxvaňil. 26 Ichaňej chi' sc'ulej eb' d'a uque' c'ual chi', yuj sacb'itan jun altar chi' eb' yic tz'ochcan vicoc. 27 Axo slajvi yuquil c'ual chi', axo d'a svajxaquil c'ual yed' sb'eyňejb'ati, syac'ňej noc' silab' chi' eb', noc' stz'a smasanil yed' silab' yic junc'olal. Ichato chi' a in Jehová in svala' to tzex in cha d'a tzalajc'olal, xchi Jehová, xchi viň d'ayin.

44

A yopisio puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u

1 Ix in yic'xib'at viň d'a spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix vilani, macan jun puerta chi'.

2 Ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: A jun puerta tic, ol canňej macan, malaj b'aq'uiň ol jacchajoc. Malaj mach ol yal yoch d'ay, yujto a d'a jun tic ix in och a in sDiosal in Israel tic. 3 Aňej viň yajalil choňab' syal sc'och vael ta' yic schi'an noc' silab' viň d'a vichaň. A d'a corredor tz'och viň, tz'ochc'och viň d'a jun b'ab'el amac', aňeja' ata' stz'elxita viň, xchi Jehová chi' d'ayin.

Eb' smoj yoch d'a yol templo

4 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at jun viň vinac chi' d'a jun puerta d'a stojolal norte d'a yichaň templo. Ix vilani ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová. Ayic ix vilan jun chi' ix in em lachnaj d'a sat luum. 5 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, scham val ilani, schampax ab'an sleyal jun templo tic. Scham val ilani mach eb' syal yoch d'a yol templo tic, mach pax eb' max yal yochi.

6 Al d'a eb' etisraelal chi' to a in Jehová in sval icha tic: Ex in choňab' Israel, te pit ex, actejec e b'eyb'alan tas yajb'entac. 7 A ex tic ix eyixtejb'at in templo. Comonxoňej ix e chaoch eb' ch'oc choňab'il d'a yool, aton juntzaň anima malaj yechel in trato d'a spensar yed' d'a snivanil. Ix eyixtejb'at eyac'an silab' d'ayin, aton xepual noc' silab' yed' schiq'uil noc', palta max e c'anab'ajej in trato, axo tas yajb'entac tze c'ulej. 8 Maj e c'anab'ajej in checnab'il yuj tas vic yaji, palta to ix eyactejcan eyopisio chi' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il, xchi Jehová, xa chi.

9 Yuj chi' a in Jehová in sval icha tic: Maňxa b'aq'uiň ol och junoc anima ch'oc choňab'il d'a in templo, aton eb' cajan d'a e cal, eb' maň ayococh yechel in trato d'a spensar yed' d'a snivanil. 10 A eb' levita ix in actancani ayic in yactancan masanil eb' yetisraelal eb', yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň comon dios, ol scha spac eb' yuj schucal chi'. 11 Syal smunlaj eb' yic staňvej spuertail in templo yed' d'a junocxo munlajel d'a in templo chi'. Syal smilancham noc' silab' eb', aton noc' sňusjitz'a silab'il d'ayin yed' juntzaňxo noc' silab' syac' eb' choňab'. Yovalil b'ecan sc'ol eb' yac'an servil eb' yetchoňab' chi'. 12 A d'a yalaňtaxo yac'nac servil eb' yetisraelal eb' yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň comon dios. Icha chi' ix aj scuchb'an eb' yetisraelal eb' chi' d'a chucal. Yuj chi' a in Jehová Yajal in svac' in ti' to ol scha spac eb' yuj smul chi'. 13 Max yal-laj yoch eb' d'a vichaň in yac'an servil d'a sacerdoteal, max yalpaxlaj syaman juntzaň tas nivac yelc'och eb', aton juntzaň vic yaji. Yovalil ol javoc q'uixvelal d'a yib'aň eb' yuj schucalil sc'ulejnac chi'. 14 A ticnaic, ol vac'och eb' staňvumaloc in templo, masanil comon munlajel ol vac' sb'o eb' ta'.

Eb' sacerdote

15 Palta a eb' sacerdote levita, yiňtilal viňaj Sadoc, a eb' chi' ix in yac'ňej servil eb', vach'chom a eb' yetisraelal eb' ix in yactejcan eb'. Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala' to aňej eb' chi' syal sc'och d'a vichaň yic tzin yac'an servil. Syal yoch eb' d'a vichaň yic

syac' xepual noc' noc' yed' schiq'uil noc' silab'il d'ayin. 16 Añej eb' syal yoch d'a yol in templo yic tzin yac'an servil eb' d'a tastac ay d'a yol templo chi'. Añej eb' syal yilan in munlajel ta'. 17 Ayic tz'och eb' d'a spuertail schab'il amac', yovalil a pichul lino syac'och eb'. Ayic ayoch eb' d'a yopisio ta', ma d'a yol templo, max yal-laj a pichul lana syac'och eb'. 18 Yovalil ayq'ue sc'ox eb' nab'a lino. Yovalil lino pax yol svex eb' ayochi. Mocab' stzec' snañal eb' d'a junoc tas tz'ic'an yel yalil. 19 Ayic manto elta eb' d'a b'ab'el amac', b'aj ayec' eb' yetchoñab' eb', yovalil syic'canel spichul eb' sc'an d'a yopisio d'a yol templo chi', scan d'a yol juntzañ cuarto d'a yool chi'. Axo junxo spichul eb' syac'ochi yic vach' max ochcan smay jun pichul chi' d'a eb' ayec' chi'.

20 Max sjoxel-laj d'ab'an sjolom eb'. Scha q'uib' xil sjolom eb' chi', añej sñitac sjoxel eb'. 21 Malaj junoc eb' sacerdote chi' tz'uc'an vino ayic tz'och d'a schab'il amac'. 22 Max yal yic'an eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum eb', ma eb' ix actab'ilcan yuj yetb'eyum, palta añej junoc ix yetisraelal eb' cob'esto syic'a', ma junoc ix yetb'eyum junoc yetsacerdoteal eb' chamnacxo.

23 A eb' sacerdote chi', yovalil sc'ayb'ej eb' in choñab' eb' yic syojtaquejel eb' tas sic'b'ilel vuuj yed' tas mañ sic'b'iloquel vuuj, tas vach' yed' tas mañ vach'oc, icha yalan ley. 24 Añeja', tato ay b'aj tz'och oval, a eb' sb'oani icha yalan ley. Yovalil sc'anab'ajej sleyal juntzañ in q'uiñ eb', sc'anab'ajej pax jun sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji.

25 Malaj b'aq'uiñ syam junoc snivanil chamnac eb' yic max yixtejb'at sb'a eb', icha yalan ley. Añej tato a smam snun eb', ma junoc yuninal eb', ma yisil eb', ma junoc yuc'tac eb', ma junoc yanab' eb' cob'esto schami, syal syaman eb'. 26 Slajvi chi' yovalil sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley, uque' c'ual maxtzac ochlaj eb' munlajel d'a yol in templo chi'. 27 Ayic tz'ochxi eb' d'a yol in templo chi' yic smunlajxi eb', a in Jehová in svala', yovalil syac' junoc noc' silab' eb' yuj stupil smul.

28 Malaj junoc smacb'en eb' sacerdote syic' d'a e choñab', ichato a in ayin och smacb'enoc eb'. 29 A svael eb' sacerdote chi', aton tas tz'ac'ji d'ayin yuj eb' eyetchoñab' yed' noc' silab' tz'ac'ji d'ayin yuj yac'ji tup mul yed' noc' tz'ac'ji stojoloc mul yed' masanil silab' syac' eb' yetisraelal eb' d'ayin. A juntzañ chi', yicñej eb' sacerdote chi' yaji. 30 A eb' sacerdote chi', a b'ab'el sat avb'en te vach', yovalil scha eb' yed' masanil tas tz'ac'ji d'ayin. Ayic sb'oan ixim pan eb' in choñab', a ixim b'ab'el sb'oi, a ixim syac' eb' d'a eb' sacerdote chi' yic vach' svac' in vach'c'olal d'a yib'añ eb'. 31 A eb' sacerdote chi', max yal-laj schi'an junoc noc' much eb', ma junocxo noc' noc' scomon chami, mato milb'ilcham yuj noc' chium noc'.

45

A lum luum yic Jehová yaji
(Ez 48.9-20)

1-3 Ayic tz'och suerte yic spucchajec' lum luum d'a junjun iñtilal, yovalil ch'oc tz'ic'chajcanel jab'oc luum vic tz'ajcan a in Jehová in tic, 12 kilómetro yed' nañalxo steel luum, oye' kilómetro sat luum. Masanil jun lum chi', vic tz'ajcan luum. A d'a snañal lum chi', ata' tz'ic'jicanel junoc macañ lum b'aj scan templo, 250 metro tz'aj lum d'a schañil pac'añ. A d'a spatictac lum chi' scan pax jab'oc lum colan tz'ajcani, 25 metro sat. 4 A jun macañ lum chi' yic eb' sacerdote smunlaj d'a templo tz'aj luum, aton eb' tz'och d'a vichañ in yac'an servil. Ata' syal sb'oanq'ue spat eb' d'a spatictac in templo chi'. 5 Añeja' tz'ic'chajcanel junxo macañ lum luum, 12 kilómetro yed' nañalxo steel, oye' kilómetro sat. A jun lum chi', yic eb' levita tz'ajcan luum, aton eb' smunlaj d'a templo yic vach' ay b'aj sb'oq'ue spat eb' b'aj scajnaji. 6 Axo d'a scostil lum vic yaji, yovalil scan junxo macañ luum. A jun lum chi' yic choñab' tz'ajcan luum. 12 kilómetro yed' nañalxo tz'aj steel luum, nañal yoxil kilómetro tz'aj sat luum, yic choñab' Israel tz'ajcan luum.

A lum sluum viñ yajal
(Ez 48.21-22)

7 Añejtona', ay chab' macañ lum luum, yic viñ yajal tz'ajcan luum. Ay jun macañ lum scan d'a stojolal b'aj sjavi c'u, axo junxo macañ luum, a d'a stojolal b'aj tz'em c'u scan luum, syalelc'ochi aton d'a stz'ey lum vic yaji yed' d'a stz'ey lum yic eb' choñab'. Lajan tz'aj steel luum yed' lum yic junjun iñtilal. 8 A jun macañ luum chi' yic viñ yajal Israel tz'ajcan luum. Yuj chi', a lum yic eb' in choñab', mañxo ol yiq'uec' lum eb' viñ yajal eb' chi', palta ol can lum d'a junjun macañ iñtilal.

A tas yovalil sc'anab'ajej eb' viñ yajal

9 A in Jehová Yajal in svala': Ex yajal Israel, mañxo eyixtej eb' in choñab', vach'ñejocab' tzeyutej e b'a, tojolñej tzeyutej e ch'olb'itan junoc tasi. Actejec e toc'anec' lum slum eb' in choñab'.
10 A echlab' te tz'acan tze c'ana'. 11 A eyechlab' tze c'an d'a sat eyavb'en, lajanocab' yool yed' eyechlab' tze c'an d'a tas a' yaji. A nivan echlab', aton homer, 220 litro yool, a tz'ac'an yechel masanil echlab'. A jun homer chi', lajuñe' bato a' tz'em d'a yool, lajuñe' pax efa sat avb'en tz'em d'ay.
12 Añeja' pax tas tz'echtaj yalil: A 20 gera, lajan yalil yed' jun ciclo, axo pax 60 ciclo lajan yalil yed' jun mina.45.12 13 Aton juntzañ ofrenda tic yovalil syac' eb' etisraelal: A ixim e trigo yed' ixim e cebada 60 macañ tzeyutej ixim. Jun macañ ixim tzeyac'a'. 14 Icha pax chi' tzeyutej eyaceite, 100 macañ tzeyutej. Jun macañ tzeyac'paxi. 15 Axo pax noc' calnel sva b'aj yax añ añc'ultac d'a yol yic Israel, jun noc' tzeyiq'uel d'a scal 200 oc noc'. A in Jehová in svala', masanil juntzañ tic ol c'anchaj d'a ofrendail yed' d'a silab' stz'ai yed' d'a silab' yic junc'olal yed' silab' yuj yac'ji tup smul eb' in choñab' Israel.
16 Yovalil masanil in choñab' Israel tz'ac'an juntzañ ofrenda chi' d'a viñ yajal yaj d'a scal eb'. 17 A viñ yajal chi' tz'ac'an noc' noc' stz'a silab'il yed' ixim trigo ofrendail yed' vino tz'ac'ji ayic tz'alji q'uen uj, d'a c'ual ic'oj ip yed' d'a juntzañ nivac q'uiñ vic yaji. Yovalil syac' pax silab' viñ yic stup mul, ixim trigo ofrendail, silab' stz'ai, silab' yic junc'olal yic vach' tz'ac'ji tup schucalil eb' yiñtilal Israel.

A q'uiñ yic snachajcot'R'tas ajnac yelta eb' israel d'a Egipto

18 A in Dios Yajal in svala': A d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, yovalil tzeyac' junoc noc' quelem vacax malaj spaltail yic sacb'ican in templo. 19 A viñ sat sacerdote tz'ic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc' vacax chi', aton noc' ix ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, sucanoch schiq'uil noc' viñ d'a smarcoal spuertail in templo, d'a spatictac schiquintac schañil yed' d'a yoxmacañil yich altar chaañ ayq'uei yed' d'a smarcoal spuertail chab'il amac'. 20 Añeja' icha chi' tz'aj pax d'a yuquil c'ual, yuj yalñej mach tz'och smul to mañ sc'anoc sc'ool, mato mañ yojtacoc tato van yoch smul. Icha chi' tz'aj sacb'icanel in templo chi'. 21 Ayic 14 yoch b'ab'el uj, tze chaanel yich q'uiñ yic tze naancot tas ajnac eyelta d'a Egipto. Uque' c'ual tze va ixim pan malaj yich. 22 A d'a jun c'ual chi', a viñ yajal, yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viñ silab'il yuj smul, yuj pax yic masanil eb' choñab'. 23 A d'a junjun c'u d'a uque' c'ual q'uiñ chi', yovalil syac' ucvañ noc' quelemtac vacax viñ yajal chi' yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, aton noc' malaj jab'oc spaltail. Sñusjitz'a noc' silab'il d'ayin. Tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva d'a junjun c'u silab'il yuj yac'chaj tup mul. 24 A yed' junjun noc' vacax chi' yed' junjun noc' calnel chi', tz'ac'jipax 40 libraoc ixim trigo yed' nañal schañil litrooc aceite.

Q'uiñ yic chinama

25 Añejpaxa' d'a uque' c'ual q'uiñ yic chinama, aton jun q'uiñ schael yich d'a 15 yoch yuquil uj, a viñ yajal chi' yovalil syac'ñej silab' viñ. Lajan sb'isul noc' silab' chi' syac' viñ

45.12 **45:12** A jun ciclo quenñej d'a yichañ nañal onza.

d'a junjun c'u, icha noc' syac' viñ d'a q'uiñ yic tze naancot tas ajnac eyelta d'a Egipto, aton noc' tz'ac'ji yuj stupchaj mul, noc' tz'ac'ji silab'il yed' ixim trigo yed' aceite ofrendail.

46

A tas yovalil sb'o viñ yajal ayic ay q'uiñ

1 A in Jehová Yajal in svala': A jun spuertail schab'il amac' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a d'a vaque' c'ual munlajel, yovalil macañ̃ej, añej d'a sc'ual ic'oj ip sjacvi yed' d'a sc'ual yic tz'alji q'uen uj. 2 A viñ yajal chi' tz'och viñ d'a jun puerta d'a b'ab'el amac', tz'och viñ d'a jun corredor d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Tz'och liñan viñ d'a smarcoal jun puerta chi', yacb'an van sñusantz'a noc' silab' eb' sacerdote yed' noc' silab' yic junc'olal syac' viñ. Slajvi chi' tz'och viñ ejmelal d'ayin b'aj ayec' chi', ichato chi' tz'el viñ d'a corredor chi', palta scañ̃ej jacan jun puerta chi', masanto vanxo sq'uic'b'i smacchaji. 3 Axo d'a sc'ual ic'oj ip yed' d'a yic tz'alji q'uen uj, yovalil tzul och eb' choñab' ejmelal d'ayin, d'a yichañ jun puerta chi'. 4 A noc' silab' yovalil syac' viñ yajal chi' d'ayin yic sñusjitz'a d'a sc'ual ic'oj ip, vacvañ noc' quelemtac calnel yed' jun noc' ch'ac calnel, malajocab' jab'oc spaltail noc' yucvañil. 5 Yovalil syac' 40 libraoc ixim harina viñ yed' noc' ch'ac calnel chi'. Axo yed' noc' quelemtac calnel chi', ato a' jantac tz'el d'a sc'ol viñ yac'ani. A yed' 40 libraoc ixim harina, syac' pax nañal schañil litro aceite viñ. 6 Axo d'a sc'ual ayic tz'alji q'uen uj, yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viñ, vacvañoc noc' quelemtac calnel yed' junoc noc' ch'ac calnel. Masanil juntzañ noc' chi', malajocab' spaltail noc'. 7 A yed' noc' quelem vacax chi' syac' 40 libraoc ixim harina viñ. Icha pax chi' tz'aj yac'an jun noc' ch'ac calnel chi' viñ. Axo pax yed' noc' quelemtac calnel chi', yalñej jantac tz'el d'a sc'ol viñ yac'ani. Axo yed' junjun 40 libraoc ixim harina chi', syac' nañal schañil litro aceite viñ.

8 Ayic tz'och viñ yajal d'a spuertail schab'il amac' chi', tz'och viñ d'a corredor chi', añeja' ta' tz'elxi viñ. 9 Ayic tzul och eb' choñab' ejmelal d'ayin d'a junjun q'uiñ, yovalil a tic sc'ulej eb': A mach tz'och d'a b'ab'el amac' d'a spuertail, d'a stojolal norte, a d'a puerta d'a stojolal sur tz'elxi. Axo mach tz'och d'a puerta d'a stojolal sur chi', a d'a puerta d'a stojolal norte chi' tz'elxi. Malaj junoc mach smeltzajxiel d'a puerta b'aj ix ochi, palta to tz'el d'a junxo puerta q'uelancot b'aj ix och chi'. 10 A viñ yajal chi', yovalil tz'och viñ yed' eb' choñab', tz'el pax viñ yed' eb'. 11 A d'a nivac q'uiñ yed' sc'ual molanil, syac' 40 libraoc ixim harina viñ yajal chi' yed' junjun noc' quelemtac vacax. Icha pax chi' ixim syac' viñ yed' junjun noc' ch'ac calnel. Axo pax yed' junjun noc' quelemtac calnel, yalñej jantac tz'el d'a scol viñ yac'ani. A yed' junjun 40 libraoc ixim harina chi', syac' pax nañaloc schañil litro aceite viñ.

12 Ayic tz'el d'a sc'ol viñ yajal chi' yac'an junoc noc' silab' d'ayin, junoc noc' sñusjitz'aoc, ma junoc noc' yic junc'olal, yovalil sjacchaj puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, syac'an silab' viñ chi', icha syac' viñ d'a sc'ual ic'oj ip. Slajvi chi' tz'elxita viñ d'a puerta chi', ichato chi' smacchajxicani.

A ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u

13-15 Junjun q'uiñib'alil d'a junjun c'u syac' silab' viñ yajal chi' d'ayin. Yovalil syac' junoc noc' quelem calnel viñ, yic sñusjitz'a noc' silab'il d'ayin, jun ab'il sq'uinal noc', malaj jab'oc spaltail noc'. A yed' jun noc' quelem calnel chi', syac' pax 14 libraoc ixim harina viñ yed' junoc litro aceite secchajem d'a yib'añ ixim. A jun tic, yovalil sc'anab'ajej viñ d'a masanil tiempo.

A tas yovalil sc'ulej viñ yajal yed' sluum

16 A in Jehová Yajal in svala': Tato a viñ yajal chi' siej jab'oc lum smacb'en d'a junoc yuninal, a jun lum chi' tz'ochcan smacb'enoc yuninal chi'. 17 Palta tato a viñ yajal chi' siej jab'oc lum d'a junoc schecab' yic smacb'enej, masanto sjavi ab'il yic tz'el tas d'a libre,

ichato chi' syic'anxi lum viñ yajal chi'. Axo scan lum smacb'enoc eb' yuninal viñ. 18 A viñ yajal chi', malaj yalan yic viñ stoc'anec' smacb'en junocxo anima. A lum sluum viñ, a lum syac' viñ smacb'enoc eb' yuninal. Icha chi', malaj eb' malaj smacb'en scan d'a scal in choñab', xchi Jehová.

A juntzañ cusinu d'a templo

19 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at jun viñ vinac chi' d'a yoloch sti' jun puerta, d'a chab' pat yic eb' sacerdote scan d'a stojolal norte. Ix sch'oxan viñ d'ayin d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a spatic chab' pat chi'. 20 Ix yalan viñ d'ayin icha tic: Aton d'a tic yovalil ol stz'añ noc' silab' eb' sacerdote tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, ma yuj stojoloc mul. A d'a tic ol b'ochaj pax ixim harina tz'ac'ji ofrendail. Icha chi', max ic'chajel juntzañ tastac chi' d'a b'ab'el amac', yic vach' max ochcan stziquiquial juntzañ tas yic Dios yaj d'a eb' anima, xchi viñ d'ayin. 21 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viñ d'a jun b'ab'el amac', ix in yic'anec' viñ d'a schañil pac'añ. 22 Ix vilan d'a junjun schiquintac amac' chi', ay juntzañxo yunetac amac'. Lajan yechel schañil. 20 metro steel, 15 metro sat. 23 A d'a spatictac juntzañ yunetac amac' chi', ayq'ue jun muro nab'a q'ueen, axo d'a yichtac jun muro chi', ayq'ue b'aj tz'och c'ac'. 24 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'ayin icha tic: Aton d'a juntzañ cusinu tic stz'añ noc' silab' eb' smunlaj d'a templo tic, aton silab' syac' eb' choñab', xchi viñ d'ayin.

47

Jun a a' sq'ueul d'a yol templo

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch viñ d'a spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Axo ix vilani, ay jun a a' sq'ueul d'a yalañ sti' puerta chi'. A jun a a' chi' sb'atcan a' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, d'a co vach' ayic tzoñ elta d'a templo chi', tz'ec' a' d'a stojolal sur d'a jun altar. 2 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viñ d'a spatic b'ab'el amac' chi', d'a jun puerta d'a stojolal norte. Ix b'at voyan in b'a d'a spatic amac' chi' yuj viñ, masanto d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix vilani, ay jun a' yune' a' sq'ueul d'a stojolal sur d'a jun puerta chi'. 3 A jun viñ chi', ix b'at viñ d'a stojolal b'aj sjavi c'u, yed'nac jun ch'añ ch'añ viñ yic echlab'. Ix yechtan 500 metro viñ, ix in yic'anec' viñ d'a yol a a' chi', a d'a sjaj voc ix q'ueul a'. 4 Ix lajvi chi', ix yechtanxi 500 metroxo viñ, ix in yic'anxi ec' viñ d'a yol a'. Axo d'a sjolom in penec ix q'ueul a'. Ix yechtanxi 500 metroxo viñ, ix in yic'anxi ec' viñ d'a yol a'. Axo d'a in nañal ix q'uec'och a'. 5 Ix yechtanxi 500 metroxo viñ. A a' chi' te nivan ix aj a', mañxalaj mach syal sc'axpaj d'a yol a'. Te jul ix aj yich a', syal queq'ui, palta toxoñej sco mac'a'. 6 Ix yalan viñ d'ayin: Ach anima, scham val a naan tas ix il tic, xchi viñ.

Ix lajvi chi' ix in yic'anxicot viñ d'a stitac a a' chi'. 7 Axo ix vilani, mañxo jantacoc te te' ay d'a stitac a' chi'. 8 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñ d'ayin: A jun a' tic, sb'at a' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'atñej a' d'a sch'olanil a' Jordán, sb'atcan a' d'a yol a' mar Muerto. Ayic ol c'och a' d'a yol a' chi', ol chib'ocq'ue a' mar chi' yuj a'. 9 Yalxoñej b'aj ol c'och jun a' tic, vach' ol cajnaj masanil macañil noc' noc' d'a yol a', mañxo jantacoc noc' chay ol q'uib'oc. Yujto a jun a' tic, ol chib'ocq'ue a a' c'achi' yuj a', ol te q'uib' tastac ay sq'uinal d'a yol a'. 10 Tzijtum eb' yamum chay ol aj d'a sti' a'. A d'a En-gadi masanto d'a En-eglaim ol yac' tacjoc schimpa eb' yamum chay chi'. Mañxo jantacoc macañil noc' chay ol q'uib' d'a a', icha smacañil schayil a' mar Mediterráneo. 11 Axo pax stitac a' soc'omtac, ma b'aj ay a' cotac ñajab', mañ ol chib'oclaj a', ata' ay a a' c'achi', ata' ol yic'q'ueta yatz'am anima. 12 A d'a stitac a a' chi', ol q'uib'q'ue masanil macañil te te' sloji sat. A te te' chi', malaj b'aq'uiñ sc'ajb'anem xiil te'. Mañ ol yactejpax yac'an sat te'. Junjun uj syac'ñej sat te', yujto a a' tz'elta d'a templo ayoch yaloc te'. A sat te' chi', ol lochajoc, axo xil te' ol och remeyoal, xchi viñ d'ayin.

A stz'acañil jun nación chi'

13 Ix yalan Jehová Yajal d'ayin icha tic: Aton stz'acañil lum luum ol scha' lajchave' macañ eb' yiñtilal Israel smacb'enoc. (A eb' yiñtilal viñaj José cha macañ smacb'en eb' ol yic'a'. 14 A in ix vac' in ti' vac'an jun lum tic d'a eb' e mam yicham. Lajañ̃ej tz'aj e pucanec' lum d'a e cal e lajchave' iñtilal. Aton jun lum tic ol vac' e macb'enoc.)
15 Aton stz'acañil lum tic d'a jun pac'añ d'a stojolal norte: Schael d'a a' mar Mediterráneo, sc'och d'a choñab' Hetlón yed' d'a choñab' Zedad, 16 Hamat, Berota yed' Sibraim, aton ay d'a scal stz'acañil Damasco yed' Hamat masanto sc'och d'a Hazar-haticón, aton stz'acañ sb'a yed' Haurán. 17 Yuj chi', a stz'acañil luum schael d'a a' mar Mediterráneo masanto sc'och d'a Hazar-enán. Axo d'a norte scan lum yic choñab' Damasco yed' lum yic Hamat.
18 Axo stz'acañil lum d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton tic: Tz'ec' d'a stitac lum yic choñab' Haurán yed' yic Damasco. Sb'atñ̃ej d'a stitac a' Jordán, aton a' chi' tz'acañ yaj d'a scal choñab' Galaad yed' Israel, masanto sc'och d'a choñab' Tamar d'a stojolal sur d'a yic a' mar Muerto.
19 Axo pax stz'acañil lum d'a stojolal sur, aton tic: Schael d'a choñab' Tamar, tz'ec' d'a sjajtac a' Meriba-cades yed' d'a a' eluma' yic Egipto, masanto sc'och d'a a' Mediterráneo.
20 Axo pax d'a stojolal b'aj tz'em c'u, a a' mar Mediterráneo ayoch stz'acañiloc luum. Schael d'a stz'acañil yic Egipto tz'ec'ñ̃ej d'a sti' a' mar chi' masanto sc'och b'aj tzoñ och d'a choñab' Hamat.
21 Aton jun lum tic yovalil spucchajec' d'a e cal junjun macañ ex yiñtilal Israel ex tic. 22 A lum ol eyic' yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, aton eb' ayxo yuninal. Ayic ol e pucanec' luum d'a e cal, lajan lum yic eb' ch'oc choñab'il chi' ol yic' eyed'oc. 23 A in Jehová Yajal in svala' to a eb' ch'oc choñab'il chi', ol scha' smacb'en eb' yalñ̃ej b'aj cajan d'a scal junjun iñtilal chi'.

48

A tas tz'aj spucanec' lum sluum eb' israel

1-7 A stz'acañil Israel d'a norte, schael d'a a' mar Mediterráneo, tz'ec' d'a Hetlón yed' b'aj tz'och b'e d'a Hamat yed' d'a Hazar-enán, tz'ec' d'a stojolal sur d'a lum yic Damasco yed' Hamat chi'. Junjun macañ yiñtilal Israel scha junoc macañ lum luum smacb'enoc, sb'at stz'acañil lum d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Icha tic ol aj schaan lum smacb'en eb' chi' d'a stzolal, schael yich d'a norte scotñ̃ej d'a sur: Dan, Aser, Neftalí, Manasés, Efraín, Rubén yed' Judá.

A lum sic'b'ilel yicoc Jehová
(Ez 45.1-6)

8 A d'a stz'ey lum smacb'en Judá, ata' ay jun lum sic'b'ileli: 12 kilómetro yed' nañalxo sat luum. Axo steel luum, lajan yed' steel lum smacb'en junjun iñtilal, scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u masanto d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A d'a snañal lum chi', ata' ay in templo.
9-10 A d'a jun lum luum vic yaj chi', ay jun macañ luum, 12 kilómetro yed' nañalxo steel luum, oye' kilómetro pax sat luum. A d'a snañal lum chi', ata' ay in templo. 11 A jun lum chi', yic lum eb' sacerdote ayoch in yac'an servil, aton eb' yiñtilal viñaj Sadoc, eb' maj tzac'laj d'a spatic eb' yetisraelal ayic in yactancan eb', icha ix yutej sb'a eb' yetlevitail eb'.
12-13 A d'a sti' lum yic eb' sacerdote chi', ata' ay lum yic eb' levita. A lum chi', 12 kilómetro yed' nañalxo steel luum, oye' kilómetro pax sat luum. A lum vic yaj chi', 12 kilómetro yed' nañalxo steel luum, 10 kilómetro sat luum. 14 A jun macañ lum chi' añ̃ej lum te vach' d'a yol nación chi'. Malaj junoc macañ lum chi' syal schoñchajeli. Max yal-laj sq'uexchaj luum, max yalpaxlaj yac'chaj lum d'a junocxo anima, yujto vic yaj luum.
15-18 Ay junxo macañ luum d'a scostil lum vic yaj chi', 12 kilómetro yed' nañalxo steel luum, nañal yoxil kilómetro sat luum, comon yaj luum. A d'a snañal yol lum chi', ata' ay nivan choñab'. Axo jantacto lum colan scani, syal scajnaj anima, syal pax sva noc' noc'

ta'. A jun choñab' chi', 2 mil 250 metro schañil pac'añ. A d'a spatictac choñab' chi', ay jab'xo lum luum oyaneq'ui, 125 metro sat luum. A noc' noc' sva d'a jab'xo lum luum chi'. A d'a jun pac'an d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a jun choñab' chi', ay jun macañ lum luum, oye' kilómetro steel luum. Añeja' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ay pax junxo macañ luum, oye' kilómetro pax steel luum. A d'a juntzañ lum chi' smunlaj anima ay d'a choñab' chi', axo sat yavb'en eb' smolo', a syab'lej eb'. 19 Yalñej mach anima d'a yic junjun macañ yiñtilal Israel smunlaj d'a yol choñab' chi', syal smunlaj eb' d'a chab' macañ lum chi'. 20 Masanil lum vic yaji yed' lum yic jun nivan choñab' ay d'a snañal jun lum sic'b'ilcanel chi', 12 kilómetro yed' nañalxo lum d'a schañil pac'añ.

Lum sluum viñ yajal
(Ez 45.7-8)

21-22 A viñ yajal choñab' chi', a viñ tz'ican lum aycan d'a snañal lum smacb'en Judá yed' lum smacb'en Benjamín, syalelc'ochi, aton lum ay d'a stz'eytac lum vic yaji yed' d'a stz'ey lum yic choñab'. Ay jun macañ luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 12 kilómetro yed' nañalxo sat luum, sb'atñej lum d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u chi'. Axo pax d'a stojolal b'aj tz'em c'u ay junxo macañ luum, masanto d'a a' mar Mediterráneo sc'och luum. A d'a scal chab' macañ lum chi', ata' ay lum vic yaji, aton lum b'aj ay in templo yed' lum yic eb' sacerdote yed' pax lum yic eb' levita. Ata' ay pax lum b'aj ay nivan choñab'.

A lum smacb'en juntzañxo iñtilal

23-27 A lum smacb'en juntzañxo macañ yiñtilal Israel, sb'atñej d'a sur. Junjun iñtilal ol scha junjun macañ sluum, schael d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u masanto sc'och d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Icha tic ol aj schaan smacb'en eb' chi' d'a stzolal: Benjamín, Simeón, Isacar, Zabulón yed' Gad.

28 A d'a stojolal sur ay lum smacb'en Gad, a stz'acañil luum, schael d'a Tamar, tz'ec' d'a sjaj a a' yic Meriba-cades, d'a a' eluma' yic Egipto, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo.

29 Aton jun lum chi' ol scha juntzañ yiñtilal Israel smacb'enoc. Icha chi' ol aj e pucanec' luum.

A spuertail choñab'

30-34 A jun choñab' d'a snañal luum chi', ayoch muro d'a spatictac. A muro chi', 2 mil 250 metro yaj junjun pac'añ, lajan yaj schañil pac'añ. A d'a junjun pac'añ ay oxe' puerta. A d'a junjun puerta chi' ayoch sb'i junjun yiñtilal Israel, icha tic yaj stzolal: A d'a oxe' puerta d'a stojolal norte, ayoch sb'i yic Rubén, yic Judá yed' yic Leví. A d'a oxe' puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ayoch sb'i yic José, yic Benjamín yed' yic Dan. A d'a oxe' puerta d'a stojolal sur, ayoch sb'i yic Simeón, yic Isacar yed' yic Zabulón. Axo pax d'a oxe' puerta d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ayoch sb'i yic Gad, yic Aser yed' yic Neftalí. 35 A jun muro chi' 9 kilómetro yajoch d'a spatictac nivan choñab' chi'. A sb'i jun choñab' chi' ayic ol b'eyñejb'atoc: A Jehová ayec' d'a tic, ol sb'iej, xchi Jehová, xin chi.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
DANIEL

Daniel sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viñaj Daniel chi' aycan d'ay. A jun tic, tz'ib'chajnaccani ayic ayoch eb' aj Judá d'a syaelal yuj viñ sreyal Babilonia. A jun libro tic ox macañ yaji: A b'ab'el macañ, aton capítulo 1. A d'ay syal yuj yichb'anil jun libro tic. Axo schab'il macañ, schael d'a capítulo 2 masanto d'a 7. Aton d'a tic stz'ilchaj vaque' ab'ix b'aj syala' to a sDiosal viñaj Daniel chi' ec'alto yelc'och d'a yib'añ nación, d'a yib'añ juntzañ comon dios yed' d'a yib'añ eb' viñ rey. Axo pax yoxil macañ, schael d'a capítulo 8 masanto d'a 12. A d'a tic syal yuj oxe' tas syilnac viñaj Daniel chi' d'a svayich, yuj eb' ayoch ajc'olal d'a Dios yed' d'a schoñab', yed' pax tas ol aj scan eb' d'a yalañ smandar Dios chi'. Tzijtum tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic, sb'inajpaxcan d'a Ch'añ Nuevo Testamento to yovalil ol ujoc.

A yichb'anil yab'ixal viñaj Daniel

1 Ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Joacim reyal d'a Judá, ix c'och viñaj Nabucodonosor
sreyal Babilonia yed' eb' soldado, yic syac'an oval eb' d'a Jerusalén. Yuj chi' ix och
oyan eb' d'a spatic choñab' chi'. 2 A Dios Cajalil ix ac'anoch viñaj rey Joacim chi' d'a yol
sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi' yed' juntzañxo eb' anima aj Judá yed' jantac yamc'ab'
sc'anchaj d'a stemplo Dios. A juntzañ yamc'ab' chi', ix yic'cot viñ, ix javi d'a Babilonia
tic, ix schecan viñ ac'chajoch d'a spatil sdiosal b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'a sdiosal viñ chi'.
3 Ayic ix javi eb', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Aspenaz, aton viñ yajal yaj d'a eb' yilumal
sdespacho viñ rey chi' to sic'chajel jayvañoc eb' viñ quelemtac d'a scal eb' yiñtilal eb' viñ
rey aj Judá chi' yed' d'a scal eb' yiñtilal eb' nivac yopisio ix ic'chajcot chi'. 4 Ix yalan viñ
rey chi' icha tic: A eb' viñ quelemtac chi', yovalil te vach' yilji eb' viñ, malaj jab'oc spaltail
snivanil eb' viñ, jelan eb' viñ, ay spensar eb' viñ, snachajel tas yuj eb' viñ, eb' viñ smoj
val yac'an servil d'a palacio. Yovalil sc'ayb'ej sti' eb' caldeo eb' viñ yed' tas tz'ib'ab'il yuj
eb'. 5 Ix yalanpax viñ rey d'a viñaj Aspenaz chi' to a svael viñ yed' svino viñ syab'lej eb'
viñ quelemtac chi', sc'ayb'ajpax oxeoc ab'il eb' viñ. Slajvi chi', tz'och eb' viñ yac' servil
viñ rey chi'.

A viñaj Daniel yed' oxvañ eb' viñ yetquelemal

6 A d'a scal juntzañ eb' viñ quelemtac ix sic'chajel yuj viñaj Aspenaz chi', ata' ayoch
viñaj Daniel, viñaj Ananías, viñaj Misael yed' viñaj Azarías. Aton eb' viñ tic ix cot d'a
scal eb' yiñtilal Judá. 7 Ix q'uexchaj sb'i eb' viñ yuj viñaj Aspenaz chi'. A viñaj Daniel
chi', Beltsasar ix sb'iej viñ, axo viñaj Ananías, Sadrac ix sb'iej viñ, axo pax viñaj Misael,
Mesac ix sb'iej viñ, axo viñaj Azarías jun, Abed-nego ix sb'iej viñ. 8 A viñaj Daniel chi', ix
sna viñ to mañ ol svalaj juntzañ tas ay yovalil yuj sley Dios, yuj chi' ix tevi viñ d'a viñaj
Aspenaz chi' to max ac'ji pural viñ svaan svael viñ rey yed' tas syuq'uej viñ. 9 Ix och Dios
yed' viñaj Daniel chi', yuj chi' te vach' viñ d'a yol sat viñaj Aspenaz chi'. Vach'chom icha
chi', 10 palta ix yal viñaj Aspenaz chi' icha tic:

—Tzin xiv d'a viñ vajalil, yujto a viñ ix alani tas ol e va'a yed' tas ol eyuq'uej. Q'uinaloc
axo ol yilan viñ to b'actac ex d'a scal juntzañxo eb' viñ quelemtac tic, ol am in schec
miljoccham viñ rey chi' eyuuj, xchi viñ.

11 Axo viñaj Aspenaz chi', ix yac'och jun yilumal viñaj Daniel chi' viñ yed' eb' viñ oxvañ
quelemtac chi'. Yuj chi' ix yal viñaj Daniel chi' d'a viñ yilumal chi' icha tic:

12 —Tzin tevi d'ayach to tzoñ ac' proval d'a lajuñeoc c'ual. Añej comon vael tzac'
d'ayoñ, mocab' ac' noc' chib'ej co chi'a, añej pax a a' tzac' cuq'uej. 13 Ayic stz'acvi lajuñe'

c'ual chi', tzoň a lajb'an yed' juntzaňxo eb' viň quelemtac svaan svael viň rey chi'. Ichato chi' syalxo ac'an d'ayoň tas ol co va chi', ato syal chajtil quiljiochi, xchi viň.

14 Ix schaan sc'ol viň tas ix sc'an eb' viň chi'. Lajuňe' c'ual ix ac'ji proval eb' viň. 15 Axo yic ix tz'acvi lajuňe' c'ual chi', ix iljiochi to te vach' yilji eb' viň, te tec'an eb' viň d'a yichaň juntzaňxo eb' viň ix vaan svael viň rey chi'. 16 Yuj chi', majxo ac'jilaj vael yed' vino yic viň rey chi' d'a eb' viň yuj viň yilumal eb' viň chi', axoňej comon vael ix yac' viň d'a eb' viň.

17 A eb' viň quelemtac chi' schaňvaňil, ix ac'ji sjelanil eb' viň yuj Dios yic snachajel jantac sc'ayb'ub'al eb' aj Babilonia chi' yuj eb' viň yed' tas tz'ib'ab'il. Axo viňaj Daniel chi', ay pax sjelanil viň snaanel tas syalelc'och juntzaň vayich yed' juntzaň tas tz'ac'ji yila'. 18 Axo yic ix c'och stiempoal icha yalnaccan viň rey, ix molb'aj masanil eb' viň quelemtac ix c'ay chi' yuj viňaj Aspenaz, ix yic'anb'at eb' viň viň d'a yichaň viňaj rey Nabucodonosor chi'. 19 Ayic ix c'och eb' viň d'a yichaň viň rey chi', ix lolon viň yed' eb' viň, palta a d'a scal eb' viň quelemtac chi' smasanil, malaj junoc eb' viň syal slajb'an sb'a yed' eb' viň chaňvaň chi', aton viňaj Daniel, viňaj Ananías, viňaj Misael yed' viňaj Azarías. Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' viň yac' servil viň rey chi'. 20 Juntaquel sc'anb'ej razón viň rey chi' d'a eb' viň yuj juntzaň jelanil yed' tastac ajaltac snachajeli, ix nachajel yuj eb' viň, lajuňel val ec'to sjelanil spensar eb' viň chaňvaň chi' d'a yichaň masanil eb' ajchum yed' eb' naumel lolonel ay d'a yol masanil smacb'en viň. 21 Axo viňaj Daniel chi' ix canňej viň d'a yopisio chi', masanto d'a b'ab'el ab'il yoch viňaj Ciro reyal.

2

A svayich viňaj Nabucodonosor

1 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viňaj Nabucodonosor reyal, ay jun tas ix ac'ji svayichej viň. Ix te och viň ilc'olal yuj jun svayich chi', yuj chi' majxo ochlaj svayaň viň. 2 Axo masanil eb' viň syal yuj yalani, eb' viň ajb'aal, eb' viň jelan yed' eb' viň schuman yed' q'uen c'anal, ix checji avtajcot eb' viň yuj viň rey chi', yic tzul yal eb' viň tas syalelc'och jun svayich viň chi'. Axo yic ix javi eb' viň d'a yichaň viň, 3 ix yalan viň d'a eb' viň icha tic:

—Ay val jun tas ix in vayichej, te ilc'olal vaj yuuj. Tzin nib'ej svojtaquejeli tas syalelc'ochi, xchi viň.

4 Ix yalan eb' viň d'a viň d'a ti' arameo icha tic:

—Mamin rey, ayocab'ňej opisio tic d'a junelňej. Al d'ayoň a oň a checab' oň tic tas ix a vayichej chi', ol calan d'ayach tas syalelc'ochi, xchi eb' viň.

5 Ix tac'vi viň rey chi' d'a eb' viň icha tic:

—Toxo ix in na'a, tato maň ol eyal d'ayin tas ix in vayichej chi' yed' tas syalelc'ochi, choc' ol ex aj e xicjichamoc, axo e pat, ol pojchajcanemoc. 6 Palta tato ol eyal d'ayin tas ix in vayichej chi' yed' tas syalelc'ochi, nivan silab' ol vac' spacoc d'ayex, te nivan pax ol aj eyelc'ochi. Yuj chi', alec d'ayin tas ix in vayichej chi' yed' tas syalelc'ochi, xchi viň d'a eb' viň.

7 Ix tac'vi eb' viň jelan chi' d'a schaelal icha tic:

—Mamin rey, al a vayich chi' d'ayoň a oň a checab' oň tic yic ol cal d'ayach tas syalelc'ochi, xchi eb' viň.

8 Ix tac'vi viň rey chi' d'a eb' viň icha tic:

—Vojtacxo to toňej tze say modo tas tz'aj e colan e b'a, yuj chi' tzeyiq'uec' tiempo, yujto eyojtac to a tas ix val d'a e patic maň ol ec'laj. 9 Tato maň ol eyala' tas ix in vayichej chi', a tas nab'il vuj d'a eyib'aň, ol ujoc, yujto ix e mol alej tas tzeyutej e pacan d'ayin d'a esal, yacb'an van e taňvan in q'uexan tas nab'il vuj d'a e patic. Alec tas ix in vayichej chi', yic snachajel vuuj to ol yal eyalani tas syalelc'ochi, xchi viň.

10 Ix tac'vixi eb' viň icha tic:

—Mamin rey, malaj junoc anima d'a yolyib'aňq'uinal tic syal snachajel yuuj tas tza c'anb'ej tic. Aňejtona', malaj junoc rey vach'chom te b'inajnac sc'anb'an icha jun tic d'a eb' viň jelan. 11 Yujto a jun tic, te ajaltac snachajeli. Malaj junoc mach syal yalani, aňej am eb' dios snachaj yuuj, palta a eb' chi', maňoc d'a co cal ay eb' a oň anima oň tic, xchi eb' viň.

12 Ayic ix yab'an viň rey icha chi', ix cot val yoval viň sic'lab'il. Ix yalan viň to xicjicham eb' viň jelan chi' d'a masanil yol yic Babilonia. 13 Ayic ix elta jun ley chi', ix saychajec' viňaj Daniel yed' eb' viň oxvaň yetb'eyum viň, yic schampax eb' viň.

Yalnac viňaj Daniel tas ix svayichej viň rey

14 A viňaj Arioc, yajal yaj viň d'a eb' staňvumal viň rey. Ix ac'jioch yopisio viň yic smilancham masanil eb' viň jelan chi'. Van smolb'aj eb' viň yuj viň, axo viňaj Daniel chi' ix lolon yed' viň d'a jelanil yed' d'a emnaquilal. 15 Ix sc'anb'an yab' viň icha tic:

—¿Tas yuj elaňchamel ix yaq'uelta jun ley te ov tic viň rey chi'? xchi viň.

Ix yalan viňaj Arioc tas yaji. 16 Ix lajvi chi' ix b'at viňaj Daniel yic stevi viň d'a viň rey yic tz'ac'ji jab'ocxo stiempo viň, yic syalan viň tas syalelc'och jun vayich chi'. Ix scha sc'ol viň rey tas ix yal viň chi'. 17 Yuj chi' ix b'atxi viňaj Daniel chi' d'a spat. Ix yalan viň d'a eb' viň yetb'eyum, aton viňaj Ananías, viňaj Misael yed' viňaj Azarías, chajtil yaj jun lolonel chi'. 18 Ix yalan viň d'a eb' viň to sc'an scolval sDiosal satchaň eb' viň yic snachajel jun lolonel satub'tac chi' yuj eb' viň, yic max miljicham eb' viň yed' juntzaňxo eb' viň jelan d'a yol yic Babilonia chi'. 19 Axo d'a jun ac'val chi', ix yac' Dios svayichej viňaj Daniel tas jun svayich viň rey chi' yed' tas syalelc'ochi. Yuj chi', ix yal vach' lolonel viň d'a sDiosal satchaaň. 20 Ix yalan viň icha tic:

Ach co Diosal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo, yujto ic yaj masanil jelanil yed' poder.

21 A ach ojtac jantac tiempo syac' yajalil junjun mach, yujto a ach tzac'och eb' d'a yopisio. Aňeja' a ach syal ic'anxiel eb'. Uuj ay spensar eb' ay spensar. Uuj ay sjelanil eb' jelan.

22 A ach tzac' ojtacajel tas satub'tac yed' tas c'ub'eltac yaji. Ojtac masanil tastac ay d'a cal q'uic'alq'uinal, yujto aj saquilq'uinal ach.

23 Ach co Diosal, sDiosal ach pax eb' co mam quicham, scac' yuj diosal d'ayach. Scalanpax vach' lolonel, yujto ix ac' in jelanil yed' in tec'anil. A ticnaic, ix ac' vojtaquejeli tas ix co c'an d'ayach. Ix ac' cojtaquejeli tas yaj svayich viň rey, xchi viň d'a Dios.

24 Ayic ix lajvi slesalvi viňaj Daniel chi', ix b'at viň d'a viňaj Arioc, aton viň ix ac'ji yopisio yic smilancham masanil eb' viň jelan d'a Babilonia chi'. Ix yalan viň d'a viň icha tic:

—Maň a milcham eb' viň jelan chi'. Ic' in b'at d'a yichaň viň rey. Ol vala' tas syalelc'och svayich viň chi', xchi viň.

25 Yuj chi' d'a elaňchamel ix ic'chajb'at viň yuj viňaj Arioc chi' d'a yichaň viňaj rey Nabucodonosor chi'. Ix yalan viňaj Arioc chi' d'a viň rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a d'a scal juntzaň eb' ic'b'ilcot d'a Judá, ix ilchaj jun viň vinac vuuj. A viň ol alanoc tas syalelc'och a vayich chi', xchi viň.

26 Ix yalan viň rey chi' d'a viňaj Daniel chi', scuchanpax Beltsasar, icha tic:

—¿Ol am yal alani tas ix in vayichej chi', tas pax syalelc'ochi? xchi viň.

27 Ix tac'vi viň icha tic:

—Mamin rey, a jun tas satub'tac tza nib'ej tzojtaquejel chi', vach'chom a eb' viň jelan, eb' viň schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' viň ajb'aal, malaj junoc eb' viň snachajel yuuj. 28 Palta ay jun Dios ay d'a satchaaň, a' syal yac'an cojtaquejel tas satub'tac. A ix ac'an ojtaquejeli tas ol ujoc d'a b'aq'uiň. A ticnaic ol val d'ayach tas ix a vayichej chi'. 29 Ach Mamin rey, ayic jichan ach ec' d'a sat ch'at, van a naani tastac ol ujoc d'a b'aq'uiň, axo

Dios, aton tz'ac'an ojtacajel tas satub'tac, a' ix ch'oxan d'ayach. 30 Aŋeja' pax ix ch'oxan jun tic d'ayin, maŋ yujoc to te jelan in d'a yichaŋ masanil eb' anima, maay, palta yuj vac'an ojtaquejeli tas syalelc'och a vayich chi', yic ol nachajel uuj tas tza na'a.

31 Mamin rey, a tas ix il d'a a vayich chi' to ay jun yechel anima te nivan, liŋanec' d'a ichaŋ. Veei yilji, te ay smay yilji. 32 A sjolom, nab'a oro. Axo sŋi' sc'ool yed' sc'ab', nab'a plata. Axo sc'ool yed' yib'tac xub', nab'a bronce. 33 Axo xub' yed' spenec, nab'a hierro, axo samil yoc yed' yiximal yoc, a q'uen hierro calan yaj yed' lum luum mucb'il d'a cal c'ac'. 34 Mamin rey, yacb'an van ilan jun chi', ay jun q'uen q'ueen munil ix cot d'a sat vitz, malaj mach ix ecancot q'ueen. A val d'a yoc jun yechel chi' b'aj calan yaj q'uen hierro yed' lum luum, ata' ix och taŋnaj q'ueen. 35 Nej val chi' ix pojb'at q'uen hierro yed' lum luum chi', q'uen bronce, q'uen plata yed' q'uen oro chi', pococxoŋej ix ajcanb'ati. Icha val smatz'il ixim trigo b'aj stec'chaj d'a varesma tz'ic'jib'at yuj ic', maŋxa jab'oc scani, icha chi' ix ajcanb'at jun yechel chi'. Axo q'uen q'ueen ix mac'anpoj jun yechel chi', ix q'uib'chaaŋ q'ueen. Icha lum nivac vitz ix aj q'ueen, ix macchajel yolyib'aŋq'uinal tic yuj q'ueen.

36 Mamin rey, aton jun tic ix a vayichej. A ticnaic ol val d'ayach tas syalelc'ochi. 37 A ach tic, sat aj d'a masanil eb' rey, yujto a Dios aj satchaaŋ, a' ix ach ac'anoch reyal. Ix yac'anpax a jelanil yed' a b'inajnaquil yed' snivanil elc'ochi. 38 Ix ach yac'och yajalil d'a yib'aŋ masanil lum luum b'aj cajan eb' anima, noc' noc' yed' noc' much. A Dios chi' ix ac'anoch masanil juntzaŋ chi' d'a yol a c'ab', yuj chi' a ach ton tzach sch'ox sjolom jun yechel to nab'a oro ix il chi'. 39 Ayic ol lajvoquec' opisio tic, ol q'ue vaan junxo nación, palta maŋ lajanoclaj yed' jun ic tic. Slajvi chi', ol q'ue vaan junxo yoxil, aton jun sch'ox q'uen bronce chi'. Aton jun chi' ol ac'an yajalil d'a yib'aŋ masanil yolyib'aŋq'uinal tic. 40 Ol lajvoc chi', ol q'ue vaan junxo schaŋil te ay yip, icha q'uen hierro. A q'uen hierro chi' smac'an poj masanil tastac, pococ tz'aj yuj q'ueen. Icha chi' ol aj junxo ol q'ue vaan chi', ol satjoquel juntzaŋxo nación yuuj.

41 Ix ilanpax yoc yed' yiximal yoc jun yechel chi', calan yaj q'uen hierro chi' yed' lum luum mucb'il d'a scal c'ac'. A jun chi' syalelc'ochi to a jun nación chi' cha macaŋ yaji: Jun macaŋ ay jab'oc yip icha q'uen hierro, icha ix aj ilan q'uen hierro calan yaj yed' lum luum chi'. 42 A yiximal yoc calan yaj yed' q'uen hierro yed' lum luum chi', a jun chi', syalelc'ochi to a jun nación chi' ay jab'oc yip, axo naŋalxo malaj val yip. 43 Icha val ix aj ilan q'uen hierro calan yed' lum luum chi', icha chi' ol yutej sb'a eb' yajal d'a juntzaŋ nación chi'. Ol laj yic'laj sb'a yal yuninal eb' yic junŋej ol yutoc sb'a eb' yalani, palta maŋ ol elc'ochlaj tas sna eb' chi', icha q'uen hierro max scalej sb'a yed' lum luum. 44 A d'a stiempoal juntzaŋ eb' yajal chi', ata' ol q'ue vaan junxo nación yuj Dios aj satchaaŋ, maŋxa b'aq'uiŋ ol sateloc, maŋxo ol can d'a yalaŋ junocxo. Ol satjoquel juntzaŋxo nación chi' yuuj, ol canŋej d'a junelŋej. 45 Aton chi' syalelc'och q'uen q'ueen ix il scot d'a sat vitz to malaj junoc mach ix ecancoti. Aton yuj q'ueen pococxoŋej ix ajcanb'at q'uen hierro, q'uen bronce, lum luum, q'uen plata yed' q'uen oro. Mamin rey, a Dios te Nivan Yelc'ochi, a' ix ch'oxan d'ayach tas ol ujoc d'a b'aq'uiŋ chi'. A jun a vayich chi' te yel, icha val tz'aj valan tic, icha chi' ol aj yelc'ochi, xchi viŋaj Daniel d'a viŋ rey chi'.

46 Ayic ix yab'an jun chi' viŋaj rey Nabucodonosor chi', ix em cumnaj viŋ d'a yichaŋ viŋaj Daniel chi', ichato chi' ix schecan viŋ ac'chaj silab' yed' incienso d'a viŋ. 47 Ix yalanpax viŋ d'a viŋaj Daniel chi' icha tic:

—Val yel a e Diosal a ex tic, aŋej yelxo nivan d'a yichaŋ juntzaŋxo dios. Aton val yajalil eb' rey, a sch'oxanpax tas satub'tac yaji. Tic val a achŋej ix nachajel jun lolonel tic uuj, xchi viŋ.

48 Axo viŋ rey chi' ix ac'anoch viŋaj Daniel chi' d'a jun opisio te nivan yelc'ochi. Ix ac'chajpax silab' te vach' d'a viŋ, yuj chi' ix ac'chajoch viŋ yajalil d'a yol yic Babilonia chi'. Ix ochpax viŋ yajalil d'a masanil eb' viŋ jelan d'a smacb'en chi'.

49 Ix sc'an yopisio juntzaňxo eb' viň yetb'eyum viňaj Daniel d'a viň rey chi'. Ix schaan
sc'ol viň rey chi', ix och eb' viň yajalil d'a yol yic Babilonia chi', aton viňaj Sadrac, viňaj
Mesac yed' viňaj Abed-nego. Axo viňaj Daniel chi', a d'a sdespacho viň rey chi' ayoch
viň d'a yopisio.

3

Ejmelal d'a jun yechel nab'a oro

1 Ix schec viňaj rey Nabucodonosor b'ochaj jun yechel ayoch oro d'ay, 30 metro steel,
axo sat, oxe' metro. Ix yalan viň to tz'ac'jiem d'a jun ac'lic scuchan Dura d'a yol yic
Babilonia chi'. 2-3 Ayic toxo ix b'oel jun yechel chi', ix yavtancot eb' viň ayoch yajalil
viň d'a masanil yol smacb'en, aton eb' viň yajalil soldado, eb' viň gobernador, eb' viň
ac'um razón d'a yoltac choňab', eb' viň molum tumin, eb' viň juez yed' juntzaňxo eb'
viň ayoch yajalil. Yuj chi' ix smolb'ej sb'a juntzaň eb' viň nivac yajal chi' d'a yichaň jun
yechel chi', yic tz'och sq'uiň yuj eb' viň. 4 A jun mach ayoch d'a yib'aň sloloni, te chaaň ix
aj yalani: Ab'ec e masanil ex anima ix ex cot d'a masanil choňab' yed' d'a junjun nación
yed' d'a junjun ti'al. 5 Ayic ol eyab'an sq'ue sjaj masanil son tic, aton flauta, taňb'il, arpa,
salterio, zamponia yed' masanil juntzaňxo son, ol ex em cumnaj e masanil d'a yichaň
jun nivan yechel ix schec b'ojoc viňaj rey Nabucodonosor tic. 6 Masanil mach maň ol em
cumnaj ejmelal d'a jun yechel tic, elaňchamel ol yumchajb'at d'a yol jun horno ňilňon
sq'ue sc'ac'al, xchi.

7 Yuj chi', masanil anima ayec' molan chi', ayic ix yab'an eb' sq'ue ňilnaj son chi', ix em
cumnaj eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a jun yechel chi'.

8 A d'a yic chi', ay juntzaň eb' viň aj Caldea ix ul ac'an queja eb' viň aj Judá d'a viňaj
rey Nabucodonosor chi'. 9 Ix yalan eb' viň icha tic:

—Mamin rey, ayocab' opisio d'a masanil tiempo. 10 A ach ix ala' to ayic sq'ue sjaj
masanil son tic, tz'em cumnaj masanil anima ejmelal d'a yichaň jun nivan yechel tic,
11 axo mach max c'anab'ajani, syumchajb'at d'a yol horno sq'ue ňilňon sc'ac'al, xa chi.
12 Palta ay juntzaň eb' viň aj Judá, aton viňaj Sadrac, viňaj Mesac yed' viňaj Abed-nego,
eb' viň ix ac'och yopisio d'a yol smacb'en Babilonia tic, maj sc'anab'ajej eb' viň tas ix ala'.
Max och eb' viň ejmelal d'a juntzaň a diosal, max empax cuman eb' viň d'a jun yechel a
diosal ix a chec b'ochajq'ue tic, xchi eb' viň.

13 Ayic ix yab'an jun chi' viňaj rey Nabucodonosor chi', ix cot val yoval viň sic'lab'il,
ix schecan viň ic'chajcot eb' viň oxvaň chi'. Axo yic ix c'och eb' viň d'a yichaň viň, 14 ix
sc'anb'an viň d'a eb' viň icha tic:

—¿Tom yel a ex tic Sadrac, Mesac yed' Abed-nego maj ex och ejmelal d'a juntzaň in
diosal yed' d'a yechel in diosal ix in chec b'ochajq'ue tic? 15 A ticnaic jun, tato b'ecan e
c'ool, ayic ol eyab'an sq'ue sjaj son chi' junelxo, ol ex och ejmelal d'a yichaň jun yechel
ix in chec b'ochajq'ue tic, malaj tas ol ex ic'anoc. Tato max e c'anab'ajej eyem cuman
ejmelal jun, a val d'a jun rato chi', ol ex yumchajb'at d'a yol jun horno ňilňon sq'ue
sc'ac'al. Tato icha chi' ol ex utajoc, ¿machto junoc dios ol yal ex scolanel d'a yol in c'ab'?
xchi viň.

16 Ix tac'vi eb' viň d'a viň rey chi', ix yalan eb' viň icha tic:

—Mamin rey, malaj tas vach' calan yuj jun tic. 17 A co Diosal b'aj tzoň och ejmelal
a oň tic, syal oň scolanel d'a scal c'ac' d'a horno chi'. A' ol oň colanel d'a yol a c'ab'.
18 Vach'chom maň ol oň coljoc yuj jun, palta mamin rey scac' ojtaquejeli to maň ol oň
em cuman d'a juntzaň a diosal chi' yed' d'a jun yechel a diosal ix a chec b'ojoc tic, xchi
eb' viň.

Ix colchaj eb' oxvaň quelemtac d'a scal c'ac'

19 Ayic ix yab'an juntzaň slolonel eb' viň quelemtac viňaj rey Nabucodonosor chi', ix
chacb'i val sat viň scot yoval. Ix schecan ecchajq'ue sc'ac'al jun horno chi' viň, masanto

jantac stechaj schacb'i sic'lab'il. 20 Ix schecan juntzaň eb' viň soldado viň te ay yip, yic stzec'chaj eb' viň oxvaň chi', syumchajb'at eb' viň d'a scal c'ac' d'a yol horno chi'. 21 A eb' viň oxvaň chi' ayto och spichul eb' viň sc'an d'a yopisio b'aj ayochi, ix tzec'chaj eb' viň yic syumchajb'at eb' viň d'a scal c'ac' d'a yol horno chi'. 22 Snib'ej viň rey chi' to elaňchamel syumjiem eb' viň d'a yol horno chi', yuj chi' ayic ix yumjiem eb' viň yuj eb' viň soldado chi', ix q'ueul copnaj te' c'ac' chi' d'a eb' viň soldado chi', ix cham eb' viň yujto te ov sc'ac'al. 23 Axo pax eb' viň oxvaň chi', tzec'b'il eb' viň ix emc'och eb' viň d'a yol horno chi'.

24 D'a elaňchamel ix q'ue jucnaj viňaj rey Nabucodonosor chi', ix xivq'ue viň, ix yalan viň d'a eb' viň yajal ayec' ta':

—¿Tom maň oxvaňocň̌ej eb' viň quelemtac tzec'b'il ix yumjicanem d'a scal c'ac' chi'? xchi viň.

—Ichaton chi' mamin rey, xchi eb' viň.

25 —Palta chaňvaň eb' viň svila', tijanel eb' viň, sb'eyec' eb' viň d'a scal c'ac' chi', malaj val jab'oc tas tz'ic'an eb' viň. Axo jun schaňil chi', lajan val yilji icha junoc dios, xchi viň.

26 Ix lajvi yalan jun chi' viňaj Nabucodonosor chi', ix snitzanb'at sb'a viň d'a slac'anil sti' horno chi', ix yalan viň icha tic:

—Sadrac, Mesac yed' ach Abed-nego, schecab' ex Dios Jun Te Nivan Yelc'ochi, elaňeccoti, tzex cot d'a tic, xchi viň.

Ix elta eb' viň yoxvaňil d'a cal c'ac' chi'. 27 Ix lajvi chi' ix c'och umnaj masanil eb' viň yajal d'a yol jun nación chi' yed' eb' viň tz'ac'an srazón viň rey yil eb' viň oxvaň quelemtac chi', malaj val jab'oc snivanil eb' viň ix tz'a yuj c'ac' chi'. Ix chamval yilan eb' viň to malaj jab'oc xil sjolom eb' viň ix tz'ai, malaj pax jab'oc spichul eb' viň ix tz'ai, malaj val jab'oc sjab' te' c'ac' chi' d'a eb' viň.

28 A d'a jun rato chi', ix yalan viňaj rey Nabucodonosor chi' icha tic: Alchajocab' vach' lolonel d'a sDiosal viňaj Sadrac, viňaj Mesac yed' viňaj Abed-nego to a ix checancot yángel yic scoljiel eb' schecab' syac' val och sc'ool d'ay. Maj sc'anab'ajej in checnab'il a in rey in tic eb' viň, b'ecan sc'ol eb' viň scham d'a yichaňpax yem cuman d'a yalňej tas diosal to maň sDiosaloc eb' viň. 29 A ticnaic a in svala' to yalňej mach anima sb'uchvaj d'a sDiosal viňaj Sadrac, viňaj Mesac yed' viňaj Abed-nego tic, choc' tz'aj eb' schami. Axo spat eb' sjuchajem smasanil, vach'chom tas choňab'il, tas nacional, ma tas ti'al syala', yujto malaj junocxo dios syal scolvaj icha sDiosal eb' viň tic, xchi viň.

30 Ix lajvi chi' ix yac'anoch eb' viň oxvaň quelemtac chi' viň rey d'a nivac opisio d'a smacb'en Babilonia chi'.

4

Ochnac viňaj rey Nabucodonosor icha noc'al

1 Ix yac'anb'at jun ab'ix viň rey d'a yol masanil smacb'en icha tic: A in rey Nabucodonosor in tic, svac' stzatzil e c'ool e masanil ex choňab', ma ex nación yalxoňej tas ti'al tzeyala', a ex masanil ex cajan ex d'a yolyib'aňq'uinal tic. 2 In gana tzeyojtaquejel e masanil tastac satub'tac ix sc'ulej Dios Nivan Yelc'och d'ayin. 3 Te satub'tacxoňej tas sc'ulej, maň jantacoc spoder, Yajal ton d'a masanil tiempo, a yopisio malaj slajvub'.

4 A in Nabucodonosor in tic, tzalajc'olal vajec' d'a in palacio. 5 Palta a d'a jun ac'val, ay jun tas ix in vayichej. A yuj tas ix vil chi' yed' tas ix in na'a, ix in te xivi. 6 Yuj chi' ix in chec avtajcot masanil eb' jelan d'a Babilonia tic, yic syalan eb' tas syalelc'och in vayich chi'. 7 Ix javi eb' smasanil: Aton eb' ajb'aal, eb' naumel lolonel, eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. Ix valan in vayich chi' d'a eb', palta maj yal-laj eb' d'ayin tas syalelc'ochi. 8 Stzac'anilxo ix javi viňaj Daniel, scuchan pax Beltsasar, icha sb'i in diosal, ayoch sjelanil juntzaň dios d'a viň. Ix valan in vayich chi' d'a viň icha tic: 9 Ach Beltsasar, yajal aj d'a scal eb' jelan spensar, vojtac to ayoch sjelanil juntzaň dios d'ayach,

ojtacpax masanil tas satub'tac. Scham val ab'ani tas ix vil d'a in vayich, ol alan d'ayin tas syalelc'ochi. 10 Aton val in vayich ix vil tic ayic jichan in ec' in vayi:

A d'a snañal lum luum tic ix vil jun te te' te chaañ steel.

11 Ix q'uib'chaañ te', te nivan ix aj spatic te'. A schon te', ix q'uec'och d'a satchaañ, chequel te' masanto b'aj slajvic'och lum luum.

12 Te vach' yilji xil te', mañ jantacoc sat te', c'ocb'il val syab' sat te' chi' sloan masanil anima. Axo masanil noc' noc', tz'och noc' sc'ub'ej sb'a d'a yeñul yich te'. Axo d'a sc'ab'tac te' sb'o so' noc' much, axo masanil tas pitzan d'a yolyib'añq'uinal tic, c'ocb'il svatzitaj eb' yuj sat te'.

13 Axo ix aj jun, ix vilan jun ángel d'a in vayich chi', to stañvej yolyib'añq'uinal tic, van yemta d'a satchaañ. 14 Te chaañ ix el yav, ix yalan icha tic:

Ch'aquequel te te' chi', xiquequel sc'ab' te', tzeyic'anel xil te', tze saclemanb'at sat te' chi' smasanil. Saclemocab'canb'at masanil noc' noc' ayoch d'a yalañ yeñul te' yed' masanil noc' much ayoch d'a sc'ab'tac te'.

15 Axoñej yib' te' tzeyactejcani, tze tzec'ancan te' yib' chi' yed' q'uen cadena to hierro yed' bronce. Scan jun chi' d'a scal añ añc'ultac chi', axo yal ac'val ol em d'a yib'añ, axo añ añc'ultac ol sc'ux icha noc' caltacte'al noc'.

16 Ol ixtaxel spensar. Lajanxo ol aj spensar icha spensar noc' noc'. A jun macañ yaelal chi', uque' ab'il ol yac'a'.

17 A oñ ángel oñ sco tañvej yolyib'añq'uinal tic, a oñ scala' to ol javoc jun yaelal tic d'a yib'añ, yic vach' syojtaquejel eb' anima smasanil to a Dios Nivan Yelc'ochi, ay yopisio d'a yib'añtac nación. A tz'ac'an opisio d'a mach sgana syac'ochi, syalpax yac'anoch junoc mach emnaquil yajaliloc junoc nación, xchi jun ángel chi'.

18 Aton in vayich ix vil tic. A ticnaic ach Beltsasar, al d'ayin tas syalelc'ochi, yujto malaj val junocxo eb' ay tas syal yuuj d'a yol in macb'en tic snachajel yuuj. Palta a ach tic ol yal snachajel uuj, yujto ayoch sjelanil juntzañ dios d'ayach, xin chi.

19 Axo viñaj Daniel chi', aton viñ scuchpax Beltsasar, quen am mañ junoc hora ix can numan viñ. Ix somchajq'ue spensar viñ, palta ix valan d'a viñ: Beltsasar, mañ ac' pensar yuj jun in vayich chi' yed' tas syalelc'ochi, xin chi. Ix yalan viñ d'ayin: Ay mamin rey, comonoc val d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayach ol em tas syalelc'och jun a vayich tic. 20 Mamin rey, a jun te te' te chaañ steel ix il chi', aton jun te' ix q'uec'och d'a satchaañ, te' ix checlaj d'a najat, 21 te' vach' yilji xiil, te' tzijtum sat, te' c'ocb'ilñej syab' sat sloan masanil tas pitzan, te' b'aj tz'och masanil noc' noc' sc'ub'ej sb'a d'a yalañ yeñul sc'ab', te' b'aj sb'o so' noc' much d'a scaltac sc'ab', 22 a ach ton tic mamin rey. To ix ach q'ueñejchaañ yuj snivanil elc'och chi'. Ix q'uec'och a b'inajnaquil d'a satchaañ. Yajal ach d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. 23 Ix ilanpax yemta jun ángel stañvumal yolyib'añq'uinal tic d'a satchaañ, ix yalani: Ch'aquec telvoc te nivan te' chi', yic slajviem te'. Axoñej yib' te' yed' sch'añal yib' tzeyac'cani. Stzec'chajcan yib' te' yed' q'uen cadena to hierro yed' bronce, scan d'a caltac añc'ultac. Emocab' yal ac'val d'a yib'añ ta', ol cajnaj yed' noc' noc' uqueoc ab'il. 24 A syalelc'och jun tic mamin rey, a jun Dios Nivan Yelc'ochi, a' tz'alan jun tic d'a ib'añ. 25 Ol ach pechchajel d'a scal eb' anima tic. Ol ach b'atcan d'a scal noc' noc', axo añ añc'ultac ol a c'ux icha noc' vacax. Ol em yal ac'val d'a ib'añ. Mamin rey, icha chi' ol ach ajec' uqueoc ab'il, masanto ol nachajel uuj to a jun Dios Nivan Yelc'ochi, a' yajal yaj d'a yib'añ eb' anima. A tz'ac'anpaxoch eb' yajal icha sgana mach syac'ochi. 26 A jun lolonel ix alchaji to scan yib' te' yed' sch'añal yib' chi', syalelc'ochi to ol ach c'ochxoc d'a opisio chi' ayic toxo ix nachajel uuj to a Dios yajal yaj d'a yolyib'añq'uinal tic. 27 Yuj chi' mamin rey, cha ab' masanil juntzañ lolonel sval tic d'ayach. Yuj chi' tojolñej tzutej a b'a, mañxo ac'och a mul. Comonoc val tzactejcan a c'ulan chucal, tzach colvaj d'a eb' tz'ixtaji. Tato icha chi', tecan ol ach can

d'a junc'olal yed' a q'uechaaň d'a masanil tasi, xchi viňaj Daniel chi' d'ayin, xchi viň rey Nabucodonosor chi'.
28 Masanil juntzaň lolonel ix alchaj d'a viňaj rey Nabucodonosor chi', ix elc'ochi.
29 Yab'ilal yalchaj juntzaň chi' d'a viň rey chi', ayic van sb'eyec' viň d'a spaňanil yib'aň
spalacio d'a Babilonia, 30 ix yalan viň icha tic: Ina val yilji nivan choňab' Babilonia tic.
A in yed' val in poder ix in b'oq'uei yic scheclajeli to nivan velc'ochi, xchi viň.
31 Vanto val yalan juntzaň lolonel chi' viň, ix yab'an viň yoch jun lolonel d'a satchaaň,
ix yalani: Scham ab'an juntzaň lolonel tic ach rey Nabucodonosor, a opisio chi', toxo ix
ic'chajec' d'ayach. 32 Ol ach pechchajel d'a scal eb' anima, ol ach b'atcan d'a scal noc'
noc'. A aň aňc'ultac ol a c'ux ichoc noc' noc' d'a uqueoc ab'il, masanto ol yal snachajel
uuj to a Dios Nivan Yelc'ochi, a' tz'ac'an yajalil d'a yib'aň masanil anima yed' d'a yib'aň
masanil nación d'a yolyib'aňq'uinal tic. A' tz'ac'anoch d'a yajalil mach sgana syac'ochi,
xchi jun lolonel chi'.
33 A d'a jun rato chi', ix elc'och tas alb'ilcan d'a yib'aň viňaj rey Nabucodonosor chi', ix
pechchajcanel viň d'a scal eb' anima. A aň aňc'ultac ix sc'ux viň icha noc' vacax, axo yal
ac'val ix em d'a yib'aň snivanil viň. Ix q'uib' xiil viň icha noc' ch'acb'a, aňeja' icha yech
noc' ix aj q'uen yech viň.

Ix b'oxi spensar viň rey

34 Ix yalanpaxb'at viň rey chi' icha tic: Ayic ix lajvi stiempoal yaelal ayoch d'a vib'aň
a in Nabucodonosor in tic, ix in q'ue q'uelan d'a satchaaň, ix b'o in pensar d'a in locoal.
Ix valan vach' lolonel d'a Dios Te Nivan Yelc'ochi, ix vic'anchaaň sb'i Jun ayňejec' d'a
junelňej:
Yujto Yajal ton d'a junelňej, a yopisio malaj slajvub'.
35 A d'a yichaň, malaj val jab'oc tas syal yuj eb' cajan d'a sat luum tic. Sc'ulejňej tas snib'ej
d'a scal eb' ayec' d'a satchaaň yed' d'a scal eb' cajan d'a sat luum tic. Malaj mach
syal syamanoch vaan sc'ab' syalan d'ay, ¿tas yuj icha chi' tza c'ulej? maň xchioc.
36 A d'a jun rato chi', ix meltzaj in pensar ix vab'i yed' vic'anxi vopisio nivan yelc'ochi
yed' in poder. Axo eb' in checab' yed' eb' nivac yopisio d'a in despacho, ix javi eb' ul
in sayeq'ui. Ix in ochxi yajalil d'a in nación, ix yic'anxi yip vopisio. Te nivan ix ajxi d'a
yichaň icha yaj d'a yalaňtaxo.
37 A ticnaic, a in val svic'chaaň Jun sReyal satchaaň. Svalanpax vach' lolonel d'ay, yujto
a masanil tas sc'ulej, vach'ňej, tojolňej d'a smasanil. Syalpax yic'anemta eb' syaloch sb'a
to nivan yelc'ochi, xchib'at viňaj Nabucodonosor chi'.

5

Juntzaň tas ix tz'ib'chajoch d'a sat pat

1 A viňaj Belsasar sreyal Babilonia, ix yavtej mil eb' nivac yopisio viň d'a yol snación
d'a jun nivan vael. A d'a jun vael chi', ix yuc' aň eb', ix yuc'an aň viň yed' eb'. 2-3 Vanxo
sq'ue aň d'a sjolom viň rey chi', ix schecan viň ic'chajcot copa yed' uc'ab' nab'a oro, aton
juntzaň yic'naccot viňaj Nabucodonosor smam icham viň d'a templo d'a Jerusalén. A
d'a yol juntzaň copa yed' juntzaň uc'ab' ix b'at ic'chajcot chi', ata' ix yuc' aň viň yed' eb'
ix yetb'eyum yed' juntzaňxo eb' ix schab'il yetb'eyum yed' pax masanil eb' ayoch yed'
viň d'a vael chi'. 4 Masanil eb' ix cham yuj aň, ix yic'anchaaň sdiosal eb' nab'a oro, plata,
bronce, hierro, te te' yed' q'uen q'ueen.
5 A d'a jun rato chi', ix checlaj jun c'ab' anima b'aj sacq'uinal yuj candil, ix och ijan
stz'ib'anoch d'a sat pat chi'. Ayic ix yilan jun c'ab' stz'ib'an chi' viň rey, 6 sac ix aj sat viň
yuj xivelal. Ix luclonq'ue yoc viň, ix el val yip viň. 7 Elaňchamel ix el yav viň, ix yavtancot
eb' naumel lolonel viň, eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. Ix yalan viň d'a
eb':

—A mach syal yilan juntzaň tz'ib'ab'iloch chi', syalan d'ayin tas syalelc'ochi, tz'ac'chajoch junoc pichul púrpura d'ay, tz'ac'chajoch junoc cadena oro d'a sjaj, tz'och d'a yoxil yajalil d'a in macb'en tic, xchi viň.

8 Masanil eb' jelan ayoch yopisio yac'an srazón viň rey chi', ix och eb' d'a yol jun cuarto, palta malaj val junoc eb' ix nachajel yuuj tas syalelc'ochi. 9 Ix te xiv viňaj rey Belsasar chi', sac ix aj yilji sat viň. Axo masanil eb' viň vinac ayec' yed' viň ta', ix somchajpax sc'ool eb' viň. 10 Ayic ix yab'an ix reina, snun viň rey chi' yel yav viň yed' pax eb' avtab'il, ix och ix d'a yol scuartoal b'aj ayoch q'uiň chi', ix yalan ix icha tic:

—Ayocab'ňej opisio d'a junelňej. Mocab' ac' pensar, mocab' ach sacb'ielpax yuj xivelal, 11 yujto a d'a yol a macb'en tic, ay jun viň syal snachajel yuuj, ayoch sjelanil juntzaň dios d'a viň. A d'a yol stiempoal viň a mam icham, a jun viň vinac chi', ix sch'ox val viň to ay spensar viň te vach', ay spensar viň sic'lab'il icha yic eb' dios. Yuj chi', a viňaj rey Nabucodonosor a mam icham, a viň ix ac'anoch jun viň chi' yajaliloc eb' ay spensar, eb' naumel lolonel, eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. 12 Daniel sb'i jun viň chi', axo viň a mam icham chi' ix ac'an scuch viň Beltsasar. Te ay sjelanil viň yed' tas yojtac, yic snachajel vayich yuj viň, syal snachajpaxel yuj viň tas syalelc'och junoc lolonel to ajaltac snachajeli yed' sb'oan yaj junoc tas to nivan yaji. Avtejcot viň an. A viň ol ac'an ojtaquejel tas syalelc'och juntzaň tz'ib' d'a sat pat tic, xchi ix d'a viň rey chi'.

13 Ix avtaj viňaj Daniel chi', ix ic'chajb'at viň d'a yichaň viň rey chi', ix sc'anb'an viň d'a viň:

—¿A ach am tic tza cuch Daniel, aj Judá ic'b'ilcot preso yuj viňaj Nabucodonosor viň in mam icham? 14 Ix alchaj d'ayin tob' ayoch sjelanil juntzaň dios d'ayach, tob' ay a pensar, jelan ach. 15 Yuj chi' ix ach vavtej. Ix vavtej masanil eb' viň jelan yed' eb' naumel lolonel, yic syavtej juntzaň lolonel eb' tz'ib'ab'iloch tic yed' yalan eb' d'ayin tas syalelc'ochi, palta malaj val junoc eb' snachajel yuuj tas syalelc'ochi. 16 Ix alchaj d'ayin tob' syal ac'an checlajel lolonel ajaltac snachajeli. Yuj chi' ta syal avtan juntzaň lolonel tic, tzalan d'ayin tas syalelc'ochi, ol ac'chajoch pichul púrpura d'ayach, ol ac'chajpaxoch junoc cadena oro d'a a jaj, ol ach och d'a yoxil yajalil d'a yol in macb'en tic, xchi viň rey chi'.

17 Ix yalan viňaj Daniel chi' icha tic:

—Canocab' a silab' chi' d'ayach mamin rey. Syal ac'an jun opisio chi' d'a junocxo, palta ol vavtej jun tz'ib' tic, ol valan d'ayach tas val syalelc'och juntzaň lolonel tz'ib'ab'iloch d'a sat pat tic.

18 Mamin rey, a Dios Te Nivan Yelc'ochi, a' ix ac'an yopisio viňaj Nabucodonosor a mam icham yed' snivanil yelc'ochi, sb'inajnaquil yed' stziquiquial. 19 Yuj opisio ix ac'chaj chi' d'a viň, ix xiv masanil anima d'a junjun nación yed' d'a junjun ti'al, yujto nivan yelc'och viň rey chi' d'a yol sat eb'. A mach sgana viň schami, schamňej, axo mach malaj sgana viň schami, max miljichamoc. Ay pax mach ix ic'jiel d'a yopisio yuj viň, ay pax mach ix ac'jioch d'a yopisio, ato a' tas snib'ej sc'ool viň. 20 Palta a val yic ix yic'anchaaň sb'a viň, ix ixtaxel sb'eyb'al viň. Ix ic'chajel viň d'a yopisio d'a reyal chi' yed' snivanil yelc'ochi. 21 Ix pechchajel viň d'a scal eb' yetanimail, ix ochcan spensar viň icha spensar noc' noc'. Junňej ix aj viň yed' noc' caltacte'al b'uru. Ix sc'ux aň aňc'ultac viň icha noc' vacax. Ix empax yal ac'val d'a snivanil viň, masanto ix yal snachajel yuj viň chajtil val yaj Dios, Jun Te Nivan Yelc'ochi, yajal pax yaj d'a yolyib'aňq'uinal tic. A tz'ac'anoch eb' yajal to sgana syac'ochi. 22 A achxo pax tic, mamin rey Belsasar, yixchiquin ach viň, vach'chom ojtac tas ix uji chi', palta maň val jab'oc tziq'uem a b'a. 23 Palta yelxo ix ic'chaaň a b'a d'a yichaň Jun Yajalil satchaaň. Ix ac'an ic'chajcot juntzaň copa d'a a mexa yed' juntzaň uc'ab' yic stemplo Jun Yajal satchaaň chi'. A d'a yol juntzaň chi' ix uc' vino yed' masanil eb' avtab'il uuj. Ix eyic'chaaň juntzaň dios to max yal yilani, max yal yab'ani, malaj pax jab'oc tas yojtac. Maňoc pax d'a Dios ix al vach' lolonel, ina a pax d'a yol sc'ab' ay a q'uinal, a pax snaan tas tza c'ulej. 24 Yuj chi' ix yac'cot Dios jun

c'ab' ix tz'ib'an juntzaň lolonel tic, 25 MENE, MENE, TEKEL, UPARSIN. 26 A juntzaň tic icha tic syalelc'ochi: MENE: Toxo ix sb'is Dios jaye' c'u ayachto och d'a opisio, toxo ix sch'ox slajvub'. 27 TEKEL: Toxo ix ach echtaj d'a yol echlab', maň tz'acanoc alil. 28 PERES: A a macb'en, van spojchajb'ati, ix ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb' Medo yed' eb' Persa, xchi viňaj Daniel chi'.5.28

29 Ix lajvi chi', ix schecan viňaj rey Belsasar chi' ac'chajoch pichul púrpura d'a viňaj Daniel chi'. Ix ac'chajoch jun cadena nab'a oro d'a sjaj viň. Ix yalan viň rey chi' d'a masanil anima to a d'a jun rato chi', ix ochcan viňaj Daniel chi' d'a yoxil yajalil d'a yol smacb'en.

30 A d'a jun ac'val chi' ix miljicham viňaj Belsasar sreyal eb' caldeo chi'. 31 Axo viňaj Daríο aj Media ix yac'och sb'a yajalil sq'uexuloc viň. 62 ab'il sq'uinal viňaj Daríο chi'.

6

Ix yumchajem viňaj Daniel d'a scal noc' choj

1 Ix yac'anoch 120 eb' viň gobernador viňaj Daríο chi', yic syil junjun macaň choňab' eb' viň d'a yol smacb'en. 2 Ix yac'anoch oxvaňxo sat yajal viň d'a eb' viň gobernador chi', yic syilan eb' viň yed' staňvan masanil tastac, yic vach' tz'acan tz'aj yac'chaj q'uen tumin syac' eb' viň d'a viň rey chi'. D'a scal eb' viň sat yaj chi' ayoch viňaj Daniel chi'. 3 Ix checlajel viňaj Daniel chi' d'a scal eb' viň yetyajalil chi', yujto vach'ňej syutej sb'a viň. Yuj chi' ix sna viň rey chi' to tz'och viň sat yajalil d'a yol smacb'en chi'. 4 Axo juntzaň eb' viň yetyajalil viň chi', ix say modo eb' viň tas tz'aj yemta viň d'a yopisio chi'. Palta te c'anab'ajum viň, max elc'an viň d'a tas sc'ulej, ayoch spensar viň d'a yopisio chi'. Yuj chi' malaj junoc tas syal yalanq'ue eb' viň d'a spatic viň. 5 Yuj chi' ix ochňej ijan eb' viň snaani, ix yalan eb' viň: Malaj val junoc tas syal calanq'ue d'a spatic viň, aňej yuj sc'anab'ajan sDiosal viň, xchi eb' viň.

6 Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' viň yajal chi', yic b'at yalan eb' viň d'a viňaj Daríο chi'. Ayic ix c'och eb' viň d'a yichaň viň, ix yalan eb' viň icha tic:

—Mamin rey Daríο, ayocab'ňej opisio d'a junelňej. 7 Ix co mol lajtiej co b'a co masanil a oň yajal oň tic d'a yol a macb'en tic. Ix co naani to tzaq'uelta junoc ley yic tz'alchajel d'a scal masanil anima d'a masanil yol a macb'en tic to malaj junoc mach sc'anan scolval sdiosal, ma d'a junocxo yetanimail d'a junoc ujal, palta aňej d'ayach syal sb'a mamin rey. A mach max c'anab'ajan jun ley chi', tojolňej syumjicanem b'aj macb'il noc' choj. 8 Yuj chi', mamin rey, ac' tz'ib'chaj jun ley chi', tzac'anoch a sello d'ay yic vach' malaj mach syal sq'uexani. A' co ley a oň medos yed' persas oň tic, max yal-laj yec'b'ati, xchi eb' viň.

9 Yuj chi' ix schec viňaj rey Daríο chi' tz'ib'chaj jun ley chi', ix yac'anoch viň d'a yopisio. 10 Axo ix yab'an viňaj Daniel to toxo ix alchajel jun ley chi', ix q'ueňej viň d'a yol spat d'a chaaň, ix sjacanxi sventena viň q'uelanb'at d'a stojolal Jerusalén. Ix em cuman viň, ix lesalvi viň d'a Dios, ix yac'an yuj diosal viň d'ay. Oxel slesalvi viň d'a junjun c'u, ichataxon sc'ulej viň. 11 Axo juntzaň eb' viň chi', ix smolb'ej sb'a eb' viň, ix yilan eb' viň to van slesalvi viň yed' stevi viň d'a Dios. 12 Yuj chi' ix b'at eb' viň d'a viň rey chi'. Ix b'at yalan eb' viň yuj jun ley toxo ix alchajel chi', ix yalan eb' viň icha tic:

—Toton ix a chec alchajel jun ley tz'alan icha tic: Yalňej mach syal sb'a d'a sdiosal, ma d'a junocxo ch'oc animail d'a junoc ujal, tato maňoc d'a viň rey syal tas snib'ej, yovalil syumchajem b'aj macb'il noc' choj, xchi. ¿Maň am yeloc icha chi'? xchi eb' viň.

—Ichaton chi' ix aji. A jun ley chi' yovalil sc'anab'ajaji, a co leyal a oň medos yed' persas oň tic, max yal-laj yec'b'at tas syala', xchi viň rey chi'.

13 Yuj chi' ix ochňej ijan eb' viň yalan icha tic:

5.28 **5:28** A d'a lolonel arameo lajan sjajil jun lolonel “Pojlajb'ail” yed' jun lolonel “persas.”

—A viñaj Daniel, viñ ic'chajnaccot d'a Judá, max sc'anab'ajejlaj viñ. Mamin rey, mañ jab'oc xiv viñ d'ayach, malaj pax jab'oc yelc'och jun ley chi' d'a viñ. Toxo ix quila' to oxel slesalvi viñ d'a sDiosal d'a junjun c'u, xchi eb' viñ.

14 Ayic ix yab'an viñ rey chi' icha chi', ix och viñ d'a cusc'olal. Masanil jun c'ual chi', ix
sayec' viñ tas tz'aj scolchajel viñaj Daniel chi'. 15 Axo yic vanxo sb'at c'u, ix smolb'anxi
sb'a juntzañ eb' viñ vinac chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix yalan eb' viñ:

—Mamin rey, ojtac val to a co ley a oñ medos yed' persas oñ tic, ta ay junoc lolonel, ma
junoc ley toxo ix yalel viñ rey, maxtzac yal-laj yec'b'ati, xchi eb' viñ.

16 Ix lajvi chi', ix schecan viñ rey chi' ic'chajcot viñaj Daniel chi' yic syumchajem viñ
b'aj macb'il noc' choj chi'. Ayic manto yumchajem viñ, ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:

—Comonoc val ol ach coljoc yuj a Diosal to ayachñejoch ac'an servil, xchi viñ.

17 Ayic toxo ix yumjicanem viñ d'a scal noc' choj chi', ix ac'jicanem jun q'uen q'ueen
smaculoc. Ix ac'jicanoch sello yic yopisio viñ rey chi' d'a q'ueen yed' sello eb' viñ nivac
yajal yaj yed' viñ, yic vach' max tenjiec' tas ix alchaj d'a spatic viñaj Daniel chi'. 18 Ix lajvi
chi', ix b'at viñ rey chi' d'a spalacio, palta majxo valaj viñ, majxo schec viñ ic'chajcot eb'
tz'ac'an tzalajb'oc sc'ool. Ix b'at vay viñ, palta junelñej maj ochlaj svayañ viñ d'a jun
ac'val chi'. 19 Ix pet q'ue vaan viñ, ix b'at lemnaj viñ d'a sti' b'aj macb'il noc' choj chi'.
20 Ayic ix c'och viñ d'a slac'anil chi', ix avaj viñ d'a viñaj Daniel chi'. Cuseltac ix yutej
avaj sb'a viñ, ix yalan viñ:

—Daniel, ach schecab' jun Dios pitzan, aton jun Dios tzac'ñej servil ¿ix am yal ach
scolanel a Diosal d'a noc' choj chi'? xchi viñ.

21 Ix tac'vi viñaj Daniel chi' icha tic:

—Mamin rey, ayocab' opisio d'a junelñej. 22 Ix scheccot jun yángel in Diosal yic smacan
sti' noc' choj tic. Yuj chi' malaj val jab'oc tas ix in yutej noc', yujto yojtac to malaj jab'oc
in mul d'a yichañ. Malaj pax tas chuc ix in c'ulej d'ayach, xchi viñ.

23 Yuj chi' ix te tzalajq'ue viñ rey chi', ix schecan viñ ic'chajq'ueta viñaj Daniel b'aj ay
noc' choj chi'. Axo yic ix q'ueul viñ, ix yilan eb' to malaj jab'oc b'aj ix lajvi viñ, yujto a
sDiosal viñ ayoch yipoc sc'ool. 24 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' to sb'at ic'jicot eb' viñ ix
alanq'ue jun lolonel d'a spatic viñaj Daniel chi'. Ix yumjicanem eb' viñ d'a scal noc' choj
chi' yed' yetb'eyum yed' yalyuninal junjun eb' viñ. Manto emc'ochlaj eb' d'a scal noc', ix
q'ueta tzacaljoc noc' d'a eb', choc' ix aj eb' yuj noc'.

25 Ix lajvi chi', ix yac'an tz'ib'chaj viñaj rey Darío jun tic d'a masanil anima yalñej tas
ti'al ay d'a yol smacb'en chi'. Ix yalanb'at viñ icha tic: Junc'olalocab' eyaji. 26 Svalan
d'ayex e masanil d'a yol in macb'en, nivanocab' yelc'och sDiosal viñaj Daniel d'a yol e
sat.
Yujto a sDiosal viñ chi', pitzan toni, ayñejec' d'a junelñej. A yopisio, malaj b'aq'uiñ ol
sateloc, malaj slajvub'.
27 A Jun Colvajum chi', a scolan eb' yic yed' spoder. Sch'oxan tas satub'tac d'a satchaañ
yed' d'a sat luum tic. A ix colanel viñaj Daniel d'a noc' choj, xchib'at viñ rey chi'.
28 Ayñejoch viñaj Daniel chi' d'a yopisio ayic ayoch viñaj Darío d'a reyal yed' pax yic
ayoch viñaj Ciro aj Persia reyal.

7

Tas ix yil viñaj Daniel d'a svayich

1 A d'a yic b'ab'el ab'il yoch viñaj Belsasar reyal d'a Babilonia, ay jun ac'val, ay juntzañ
tas ix ac'ji vil a in Daniel tic d'a in vayich. Axo ix in q'ue vaan, ix in tz'ib'an tastac nivan
yelc'och d'a in vayich chi'. Aton juntzañ tic ix in tz'ib'ejcani:

2 Ix vil d'a in vayich to a d'a schañ pac'añil yolyib'añq'uinal, ix cot poñnaj ic' d'a yib'añ
a a', ix ib'xiq'ue a' nivan mar chi' yuuj. 3 Axo ix aji, ix checlajq'ue chañvañ noc' nivac
noc' d'a yol a' mar chi', ch'occh'oc yilji junjun noc'. 4 A jun noc' ix b'ab'laj q'ueuli, lajan

yilji noc' icha noc' choj, palta ay sc'axil noc' icha yic noc' d'iv. Ayic van vilan noc' chi', ix jecchitajel sc'axil noc' chi'. Ix ac'chajq'ue liñan d'a sat luum, icha tz'ajq'ue liñan anima ix ajq'uei. Ix q'uexvi spensar, icha spensar anima ix aji.

5 Axo noc' schab'il, lajan yilji noc' icha noc' oso, tz'eyanq'ue jun pac'añ snivanil noc' d'a yichañ junxo pac'añ. A d'a yol sti' noc', ay oxe' b'aquil costil. Ix vab'an yalchaj d'a noc': Ixic, tza chi'an jantac chib'ej snib'ej a c'ool, xchi d'a noc'.

6 Axo noc' yoxil, lajan yilji noc' icha noc' tz'ib'choj. Ay chañe' sc'axil noc' d'a snañal yich spatic. Ix vilanpaxi to ay chañe' sjolom noc', ix ac'chaj spoder noc' yac'an yajalil.

7 Axo noc' schañil ix vil d'a in vayich chi', te chuclaj yilji noc'. Te ay smay quilan noc', te ay yip noc'. Te nivac q'uen ye noc', nab'a hierro. Choc' tz'aj masanil tas yuj noc', sb'uc'anem noc', axo jantacto scan yuj noc', stec'canem noc'. Yelxo te ch'oc yilji jun noc' chi' d'a yichañ juntzañxo noc' ix vil d'a sb'ab'elal. Ay lajuñe' sch'aac noc'.

8 Yacb'an q'uelan in och d'a juntzañ sch'aac noc' chi', ix vilani, ix q'ueul junxo syune' ch'aac noc' d'a scal juntzañxo chi'. Ayic ix q'ueul junxo sch'aac noc' chi', ix stenancanel oxe' ch'aac aytaxon chi'. Axoñej jun chi' ix can sq'uexuloc juntzañ chi'. A jun ch'aac chi', ay yol sat yed' sti' icha yic anima, ix yic'chaañ sb'a yed' tas ix yala'.

A sb'eyc'olal Dios

9 Ix vilanñej, masanto ix ac'chajem juntzañ c'ojnub' yic eb' yajal, axo Dios, Jun Aytax-
oneq'ui, ix em c'ojan d'a sc'ojnub'. Te sac yilji spichul icha yilji q'uen sacb'acom.
Axo xil sjolom, te sac yilji icha noc' sacsac lana. A sc'ojnub' chi' yed' sruedail,
ichato sq'ue ñilñon sc'ac'al.

10 Ay jun c'ac' tz'elta d'a yichañ icha sb'ey a a'. A eb' tz'ac'an servil, liñanoch eb' d'a
yichañ, millonalxo sb'isul eb'. Ix lajvi chi' ix el yich sch'olb'itaj juntzañ nación,
ix jacvi juntzañ ch'añ libro.

11 Q'uelan inñejoch yuj juntzañ b'uchval lolonel van yalan jun yune' ch'aac chi'. Yacb'an van vilan chi', ix mac'jicham jun noc' chi'. Choc'xoñej ix aj noc', ix yumjib'at noc' d'a scal c'ac', ix tz'ab'at noc'. 12 Axo juntzañxo noc' chi', ix ic'chajec' yopisio noc', palta ixto chajiec' noc' jab'ocxo.

13 Ix vilanñej d'a in vayich chi':

Ix vilani to ay jun mach ix cot d'a scal asun, lajan yilji icha anima. Ix c'och b'aj ayec' Dios
Jun Aytaxonec' chi', ix och d'a yichañ.[7.13]

14 Ix ac'chaj yopisio, spoder yed' snivanil yelc'ochi. Masanil anima, yalñej tas ti'al
tz'ac'an servil. A spoder ayñejec' d'a junelñej, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc yopisio chi'.

15 Ix in xivcanq'uei ayic ix vilan juntzañ tic, ix somchaj in pensar yuuj. 16 Ix in och d'a stz'ey junoc liñanoch ta', ix in c'anb'an d'ay tas syalelc'och juntzañ chi'. Ix tac'vi d'ayin icha tic: 17 A chañvañ noc' noc' ix il chi', aton chañe' nación ol checlajq'ue d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Ayic ol lajvoquec' juntzañ nación chi', a eb' yicxo Dios, Jun Te Nivan Yelc'ochi, ol ac'joccanoch eb' yajalil d'a junelñej, mañxalaj b'aq'uiñ ol ic'joquec' yopisio eb' chi', xchi.

19 Ix in c'anb'ejxi d'ay, tas yaj noc' schañil noc' chi', te ch'oc yilji noc' d'a yichañ juntzañxo noc' chi'. Nab'a hierro q'uen ye noc', nab'a bronce yech noc'. Masanil tas choc' tz'aj yuj noc', sturanb'at noc', axo jantacto scani, stec'canem noc'. 20 Añejtona', ix in c'anb'ejpaxi tas syalelc'och lajuñe' sch'aac noc' chi' yed' junxo sch'aac noc' tzac'anto ix q'ueul chi', jun ix tenanel oxexo ayic ix q'ueuli. Te nivan pax yelc'och d'a yichañ juntzañxo ch'aac chi'. A jun toto ix q'ueul chi', ay yol sat, ay pax sti', syalan b'uchval lolonel. 21 Ix vilani to a jun ch'aac chi', syac' oval yed' eb' yicxo Dios. Ix ac'ji ganar eb'

7.13 **7:13** A d'a tic syala' "jun mach lajan yilji icha anima", vach'chom ec'to d'a yichañ anima. Añeja' syalpaxcot jun tic d'a Cristo. Tzijtum b'aj ix yac' b'inaj jun b'i chi' Jesús d'ay.

yuuj, 22 masanto ix c'och Dios, Jun Aytaxoneq'ui. Ix sb'oan yaj d'a eb', yujto ix c'och sc'ual schaan yopisio eb'. 23 Ix yalan d'ayin icha tic:
A noc' schañil chi', aton jun schañil nación ol checlajq'ue d'a yolyib'añq'uinal tic. Ch'oc yel d'a yichañ juntzañxo nación ol ec'oc. Ol smaquec' masanil yolyib'añq'uinal tic, ol yac'an yajalil d'a malaj yoq'uelc'olal.
24 A lajuñe' sch'aac chi', aton lajuñvañ eb' viñ yajal. A eb' viñ ol ac'an yajalil d'a lajuñ macañ yaj jun nación chi'. A d'a scal juntzañ eb' viñ chi', ol q'ue vaan junxo rey te ch'oc yel d'a yichañ juntzañxo eb' viñ d'a sb'ab'elal chi', ol ic'joquel oxvañoc eb' viñ rey chi' d'a yopisio yuuj.
25 Ol te b'uchvaj d'a Dios Te Nivan Yelc'ochi, ol yixtejñej eb' yicxo Dios chi'. Ol yac'lan sq'uexan juntzañ ley yed' juntzañ q'uiñ alb'ilcan yuj Dios. Ol ac'chajcan eb' yicxo Dios chi' d'a yol sc'ab' d'a nañal schañil ab'il.
26 Palta ayic ol javoc sc'ual, ol ch'olb'itajoc, ol ic'chajel spoder chi', ol satel d'a junelñej.
27 Axo yajalil yed' spoder yed' snivanil yelc'och juntzañ nación d'a yolyib'añq'uinal tic, ol ac'chaj d'a eb' yicxo Dios chi', aton Jun Te Nivan Yelc'ochi. A Dios ol ac'an yajalil d'a junelñej. Masanil eb' ayoch yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic ol ac'an servil, ol sc'anab'ajan eb' d'ay, xchi d'ayin.
28 Aton slajvub'al juntzañ tas ix alchajcan d'ayin a in Daniel in tic. Ix te somchaj in c'ool. Ix tup in chiq'uil yuj xivelal, palta malaj junoc mach b'aj ix val juntzañ lolonel tic.

8

Jun noc' ch'ac calnel yed' jun noc' mam chiva

1 A d'a yoxil ab'il yoch viñaj Belsasar reyal, ay juntzañxo tas ix ac'ji vila', ayic toxo ix ac'ji vil juntzañ d'a sb'ab'elal. 2 A ix aj vilani, ichato ayinec' d'a choñab' Susa, d'a yol yic Elam, d'a sti' a' Ulai. 3 Axo ix vilani, ay jun noc' ch'ac calnel ayec' d'a sti' a' chi'. Ay chab' sch'aac noc' nivac steel, palta ay jun sch'ac noc' chi' tzac'anto ix q'ueuli, te nivan steel d'a yichañ junxo chi'. 4 Axo ix vilani, a yed' sch'ac jun noc' calnel chi', ix yac' lajvoc tastac ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' d'a norte yed' pax d'a sur. Malaj junocxo noc' syal stec'b'an sb'a d'a yichañ, malaj mach syal scolanelta sb'a d'a yol sc'ab'. Sc'ulejñej tas snib'ej. Ix yic' val chaañ sb'a.
5 Vanto in naan yuj tas ix vil chi', axo ix vilani, ay jun noc' mam chiva van sjavi d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Yelc'olal scot noc', icha val to max em jab'oc yoc noc' d'a sat luum. A jun noc' chiva chi', ay val jun sch'aac noc' te chequel. A d'a scal yol sat noc' ayq'ueta. 6 Ayic ix c'och noc' d'a slac'anil noc' calnel chab' sch'aac chi', noc' ix vil d'a sti' a a', ix b'at jucnaj noc' d'a noc' yed' jantac yoval sc'ool. 7 Ix smac'an cañchaj sch'aac noc' calnel chi' noc' schab'il. Mañxalaj yip noc' calnel chi' yic stec'b'ej sb'a d'a yichañ noc' chiva chi'. Ix lajvi chi', ix telvi noc' yuj noc' chiva chi' d'a sat luum, ix tec'jiem etzan noc' yuj noc'. Malaj mach ix yal scolan noc'.
8 Axo noc' mam chiva chi', ix ste vach' iq'uejchaañ sb'a noc'. Axo ix aji, ayic te tec'an noc' chi', ix cañchajb'at jun sch'aac noc' te nivan chi', axo chañexo sch'aac noc' ix q'ueul sq'uexuloc jun chi'. Ayic ix q'ueul sch'aac noc' chi', ix b'atcan q'uelan junjun ch'aac chi' d'a stojolal schañil pac'añ yolyib'añq'uinal tic. 9 A d'a junoc juntzañ ch'aac chi', ix paq'uelta junxo yune' ch'aac. A jun chi', te nivan ix aji yed' yipalil ix smac juntzañ lugar d'a sur yed' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix smacpax lum luum te nib'ab'il. 10 Yelxo te chaañ ix aj sq'uib'i, masanto ix q'uec'och b'aj ay q'uen c'anal. Ix syumanemta jayeoc q'uen c'anal chi', ix stec'anem q'uen d'a sat luum. 11 Ix stec'b'an sb'a d'a yichañ viñ yajalil eb' ay d'a satchaañ chi'. Ix scachanoch vaan yac'chaj silab' tz'ac'ji d'a Dios d'a junjun c'u. Ix yixtanb'at b'aj tz'ochtaxon ejmelal d'a Dios chi'. 12 A yuj schuc pensaril jun yajal chi', ix yac'och soldado b'aj tz'ac'jitaxon silab' d'a junjun c'u yed' scachjioch vaan yac'ji silab' chi'. Ix satanel jun ejmelal vach' alb'ilcan yuj Dios. Ichato chi' b'ian ix sc'ulan tas snib'ej.

13 Ix lajvi chi', ix vab'ani to ay jun ángel sc'anb'an d'a junxo ángel icha tic: ¿Jantacto
tiempo yic ol lajvoc juntzañ squil tic? ¿Jantacto tiempo ol yac' jun yajb'il yuj Dios tic
sq'uexan silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u? ¿B'aq'uiñ ol och vaan stec'jiem eb' soldado
yic satchaañ yed' jun Lugar Yicñej Dios Yaji? xchi. 14 Ix tac'vi junxo ángel chi' icha tic:
Ato yic ol lajvoquec' 2,300 el mañ ol ac'chaj silab' d'a yemc'ualil yed' d'a q'uiñib'alil. Ato
ta' ol lajvoc juntzañ chi'. Ichato chi', ol ic'joquel jun tas mañ vach'oc ayoch d'a Lugar
Yicñej Dios Yaji, xchi jun ángel chi'.
15 A in Daniel in tic, vanto in naan tas ix vil chi', yic snachajel vuuj tas syalelc'ochi. Axo
ix vilani, ay jun icha yilji anima ix sch'oxq'ue sb'a d'a vichañ. 16 Ix vab'an yoch jun av
scot d'a sti' a' Ulai, icha val sjaj anima, ix yalan icha tic: Gabriel, vach' alej d'a jun viñ
vinac tic yic snachajel yuj viñ tas ix yil chi', xchi.
17 Axo ix javi ángel Gabriel chi' d'a in tz'ey. Ix in em cumnajoc, ix emc'och snañal in sat
d'a sat luum yuj xivelal. Ix yalan d'ayin: Ach anima, ojtaquejeli to a tas ix il chi', ato d'a
slajvub' tiempoal ol ujoc, xchi.
18 Ayic vanto slolon chi' d'ayin, ix in ec' lian d'a sat luum. Ix satel in c'ool, yuj chi' ix
och yub'naj d'ayin, ix in squetzanq'ue liñan. 19 Ix yalan d'ayin:
Ol val d'ayach tas ol ujoc ayic toxo ol lajvoc yoval sc'ol Dios. A jun tas ix il chi', a lajvub'
c'ual sch'oxcoti.
20 A noc' calnel chab' sch'ac ix il chi', aton eb' viñ sreyal Media yed' Persia sch'ox noc'.
21 Axo pax noc' mam chiva ix il chi', aton viñ sreyal Grecia sch'ox noc'. A jun sch'aac
noc' nivaquil ayq'ueta d'a scal yol sat, a jun viñ b'ab'el rey sch'oxo'. 22 A chañe' ch'aac
ix q'ueul sq'uexuloc jun ix cañchajb'at chi', syalelc'ochi to ol spoj snañal jun nación chi'.
Chañe' nacional ol ajelc'ochoc, palta mañ lajanoc yip yed' jun b'ab'el.
23 Ayic toxo ol lajvoquec' yopisio juntzañ nación chi', ayic ol tz'acvoc chucalil d'a yichañ
Dios, ay jun rey ol ac'an yajalil, malaj tz'och tas d'ay, te jelan yac'an musansatil.
24 Ol yic' val yip sic'lab'il, palta mañoc yed' yip d'a yol yico'. Satub'tac ol yutej satanel
tastac. Vach' ol elc'och d'a tas ol sc'ulej. Ol ac'joc ganar eb' soldado te ay yip yuuj
yed' eb' yicxo Dios.
25 Yuj sjelanil, ol yal yixtan eb' anima, ol ste iq'uejchaañ sb'a. Tzijtum anima ol sateli
ayic malaj jab'oc tas sna eb'. Ol stec'b'ej sb'a d'a yichañ Dios, Jun Yajalil eb' yajal.
Vach'chom icha chi' ol yutoc sb'a, palta ol satjoqueloc, mañ yujoc spoder anima.
26 A tas ix il d'a silab' tz'ac'ji d'a yemc'ualil yed' d'a q'uiñib'alil, tic val ix vach' alchajel
d'ayach. A jun chi' yovalil ol elc'ochoc. Canocab'ñej d'a a pensar, malajocab' b'aj tzala',
yujto a juntzañ chi', ol elc'ochoc ayic te nivanxo tiempo ol ec'oc, xchi ángel Gabriel chi'.
27 A inxo Daniel in tic, ix te el vip ix vab'i. Ix in penaayax jaye' c'ual. Ix lajvi chi', ix in
q'ue vaan, ix b'at vilanxi vopisio ayoch yuj viñ rey. Palta te ilc'olal vaj yuj jun ix ch'oxchaj
vil chi', yujto max nachajel vuj tas val syalelc'ochi.

9

Ix lesalvi viñaj Daniel yuj schoñab'

1-2 A viñaj Darío yuninal viñaj Asuero yiñtilal eb' medo, ix och viñ reyal d'a smacb'en
eb' caldeo. A d'a b'ab'el ab'il yoch viñ d'a yajalil chi', a in Daniel in tic, van in c'ayb'an
juntzañ ch'añ libro b'aj lolonnac Jehová d'a viñaj Jeremías, aton viñ schecab'. Yuj chi' ix
nachajel vuuj to a Jerusalén, 70 ab'il ol can tz'inan. 3 Yuj chi' ix in lesalvi, ix in tevi d'a
Dios Cajal. Ix in ochpax d'a tzec'ojc'olal. Ix vac'anoch pichul yic tzec'ojc'olal chi', ix in
em c'ojan d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ. 4 Ix in lesalvi d'a Jehová in Diosal, ix valan in b'a
d'ay icha tic:
Mamin, Vajal ach, te nivan elc'ochi, te satub'tac yilji a poder. Tzaq'uelc'och a trato
yic tzac'an a vach'c'olal d'a eb' tzach xajanani, aton eb' sc'anab'ajan a checnab'il. 5 Ix
och co chucal yed' co pital d'ayach. Axoñej chucal ix co c'ulej. Ix co patiquejcanel a

checnab'il yed' a c'ayb'ub'al. 6 Maj co maclej cab' tas ix yal eb' a checab'. Yalnac a lolonel
eb' d'a eb' co reyal, d'a eb' yajal yaj d'a co cal, d'a eb' co mam quicham yed' d'a masanil
eb' quetchoñab'. 7 Ach Mamin Cajal, te tojol a pensar, xal oñ israel oñ tic, q'uixvelaltac
cajec' scab'i. A eb' cotnac d'a Judá yed' d'a Jerusalén yed' juntzañxo eb' quetisraelal
cajan d'a najat yed' d'a lac'an, ix oñ a saclemejcanb'ati, yujto mañ c'anab'ajumoc ix
cutej co b'a d'ayach. 8 A oñ tic Mamin Jehová, q'uixavtac co c'ool d'a ichañ, yujto ix
och co mul d'ayach yed' pax eb' co reyal, eb' yajal yaj d'a co cal yed' pax eb' co mam
quicham. 9 Palta a ach tic Mamin, co Diosal ach, te ay oq'uelc'olal yed' a nivanc'olal,
vach'chom a oñ tic axoñej pitalil sco c'ulej d'a ichañ. 10 Mamin Jehová co Diosal, maj ach
co c'anab'ajej icha ix aj a checan yal eb' a checab' d'ayoñ. 11 A oñ tic, co masanil ix co
tenec' a checnab'il, ix ach co patiquejeli, mañxalaj co gana ix cab' tas ix ala'. Yuj co mul
chi', ix javi masanil juntzañ yaelal d'a quib'añ, aton tas tz'ib'ab'ilcan d'a yol ch'añ libro
stz'ib'ejnaccan viñ a checab' aj Moisés. 12 Toxo ix elc'och tas ix ala' to ol javoc d'a quib'añ
a oñ tic yed' d'a eb' cajalil. Te nivan ix aj ac'an syaelal Jerusalén d'a yichañ juntzañxo
choñab'. 13 Masanil juntzañ yaelal tz'ib' yajcan d'a ch'añ libro yuj viñaj Moisés, ix javi d'a
quib'añ ticnaic. Palta añej d'a spatic chucal ix oñ b'atcani, majxo co c'anab'ajej a lolonel
yic tzac' a vach'c'olal d'ayoñ. 14 Yuj val chi' Mamin Jehová co Diosal, ix a na' ac'cot jun
nivan yaelal tic d'a quib'añ. A ach tic, tojol ach d'a masanil tas tza c'ulej, a oñxo tic, maj
co b'alaj chaej cab' d'ayach.

15 Ach co Diosal Cajal ach, a ch'oxnac val a nivan poder ayic ic'annaquelta eb' co mam
quicham d'a Egipto. Yuj chi' te b'inajnac ach masanto ticnaic, palta a oñ tic jun, ix och
co mul, añej chucal sco c'ulej. 16 Mamin Cajal, cojtac to tza c'ulejñej tas tzala'. Yuj chi'
eloc val d'a a c'ol ic'anel yaelal yed' yoval a c'ol ayoch d'a yib'añ choñab' Jerusalén, yujto
a choñab' yaji, icpax yaj tzalan Sion. Masanil nación ay d'a slac'anil sb'uchvaj eb' d'a a
choñab' chi', yujñej co chucal yed' yuj schucal eb' co mam quicham. 17 Ach co Diosal, ab'
val in lesal yed' b'aj tzin tevi a in a checab' in tic. Yuj val a b'inaji, ch'ox a vach'c'olal d'a
yib'añ a templo tz'inan yajcani. 18 Cha ab' Mamin, ilnab' val tas yaji, tz'inan yajcan jun a
choñab' sb'inaj to ic yaji. Mañ yujoc co vach'il d'a yol quico' tzoñ tevi d'ayach, palta a val
yuj a nivan vach'c'olal. 19 Mamin Cajalil, tac'vej oñ, ac' lajvoc co chucal. Cotañ, colvajañ
qued'oc. Yuj val a b'inajnaquil, mocab' ec' tiempo oñ a colani, yujto ojtacab'il to ic oñ
yed' a choñab' Jerusalén, xin chi d'a in lesal chi'.

Ayocto ix alchajel yuj 70 semana

20 Yacb'an vaññej in lesalvi, van valanq'ueta in mul yed' smul eb' vetchoñab' israel,
tzin tevioch d'a Jehová in Diosal yuj tzalan Sion yicñej yaji. 21 Yacb'an van in lesalvi chi',
axo ángel Gabriel, jun sch'oxnac sb'a d'ayin d'a yalañtaxo, ix javi jeñeñoc b'aj ayinec'
chi', ichaval yorail yic tz'ac'ji silab' d'a Jehová d'a yemc'ualil. 22 Ix yalan d'ayin icha tic:

Daniel, tzin javi d'ayach yic tzul vac'an a jelanil yic snachajel uuj tas ol javoc d'a yib'añ
eb' etchoñab'. 23 Ayic ix a yamanoch a lesalvi, a Dios ix pacan a lesal chi', yuj chi' tzin javi
ul val d'ayach, yujto te xajan ach yuj Dios. A ticnaic, maclej ab' tas ol val d'ayach yic ol
nachajel uuj tas ol ac'joc il tic.

24 Ol ec' 70 semana[9.24] d'a yib'añ eb' etisraelal yed' d'a yib'añ a choñab' to yicñej Dios
yaji, masanto yic ol lajvoquec' pitalil yed' chucal, axo yac'ji tup masanil mul, ata',
tojolñej ol aj d'a smasanil tiempo. Ol elc'och masanil tas ix ch'oxji yil eb' schecab'
Dios yed' tas alb'ilcan yuj eb'. Ol ac'chajoch jun lugar yicñej Dios yaj d'a yopisio.

25 Yovalil ol nachajel jun tic uuj: Ayic ol alchajoc to ol b'ochajxiq'ue choñab' Jerusalén,
ol ec' uque' semana b'ab'el, slajvi chi' ol ec' pax 62 semana. Ichato chi' ol ja jun
Yajal to sic'b'ileli. A d'a jun tiempoal chi', ol b'ochajxiq'ue scalleal yed' smuroal
Jerusalén chi' d'a scal jantac yaelal.

9.24 **9:24** A jun lolonel semana d'a tic, a d'a hebreo syala' "Uque'". Max yal-laj tato uque' c'ual mato uque' ab'il.

26 Ayic toxo ix lajviec' 62 semana chi', ol miljoccham jun Yajal sic'b'ilel chi', ichato malaj
tas syic'a'. Slajvi chi' ol juchajem templo yed' choñab' Jerusalén yuj eb' anima
ayoch yed' jun yajal ol javoc. Icha val yel a' eluma', icha chi' ol aj slajviel Jerusalén
chi'. A tas nab'il yuj Dios, ol ochñej oval yed' somchajb'ail masanto d'a slajvub'
c'ual.
27 A jun yajal ol javoc chi', tzijtum eb' anima ol yac' pural yic sb'oan strato yed'oc d'a
junoc semana, palta d'a val snañalb'i jun semana chi', axo scachanoch vaan
yac'chaj silab' yed' ofrenda d'a Dios. Axo jun yajal chuc chi', ol yac'och tas to yajb'il
yuj Dios d'a yol templo. Ayñejec' ta', masanto ol yac'cot Dios tas nab'il yuuj d'a
yib'añ jun yajal chuc chi', xchi ángel Gabriel chi' d'ayin.

10

A tas ix yil viñaj Daniel d'a sti' a' Tigris

1 A d'a yoxil ab'il yoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, ix alchajxi slolonel Dios d'ayin Daniel
in tic, Beltsasar pax in b'i. Icha vayich ix aj yalji d'ayin. A jun tas ix vab' chi', te yel, syal
yuj jun nivan oval, palta ix nachajel vuuj tas syalelc'ochi.
2 A d'a juntzañ c'ual chi', oxe' semana ix in och d'a cusc'olal. 3 Malaj vael vach' ix in
va'a, maj in nib'ej jab'oc chib'ej, maj vuc' pax vino, malaj val jab'oc perfume ix vac'och
d'ayin, masanto ix ec' oxe' semana chi'. 4 Ayic 24 yoch b'ab'el uj d'a yic ab'il chi', ayinec'
d'a sti' a' nivan Tigris. 5 Ix in b'at q'uelan, ix vilan jun viñ vinac ayoch spichul nab'a
lino yed' jun stzec'ul nab'a oro te vach'. 6 Toxoñej scopopi snivanil icha q'uen topacio,
toxoñej copopi yilji sat icha leb'lon. A yol sat, sq'ue ñilñon yoc icha te' c'ac'. A sc'ab' yed'
yoc, copopi yilji icha q'uen bronce vach' yaj sñicchaji, axo sjaj, ichaval yoch sjaj junoc
nivan ñilañ anima.
7 A inñej ix yal vilan jun chi', axo masanil eb' anima ayec' ved'oc, maj yil-laj eb', yujto
ix javi xivelal d'a eb', ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a. 8 A inxoñej ayinec' in ch'ocoj ayic ix vilan
jun chi', ix tup in chiq'uil, mañxa vip ix vab'i. 9 Ayic ix vab'an slolonq'ue jun chi', ix te
pax vip, ix satel in c'ool, ix in em ñojnaj d'a sat luum. 10 Axo ix aji, ix och yub'yub' jun
c'ab' d'ayin, ix in squetzanq'ue vaan, masanto ix yal in q'ue cuman yed' sjolom in penec
yed' in c'ab'. 11 Ix yalan d'ayin icha tic: Daniel, ach xajanab'il yuj Dios, schamval ab'an
tas ol vala'. Q'ueañ vaan, yujto in checjicot d'ayach, xchi.

A val yic ix lajvi yalan juntzañ lolonel chi', toxoñej tzin lucloni, ix in q'ue liñan.
12 Ichato chi' ix yalan d'ayin: Daniel, mañ ach xivoc. Yictax ix a chaanel yich och ejmelal,
yic tza c'anan a jelanil, yic snachajel tas ajaltac uuj, a Dios ix ab'an a lesal. Yuj chi' in
checjicot d'ayach. 13 A jun ángel yajal yaj d'a yol yic Persia, a' ix in yamanoch vaan d'a
21 c'ual. Axo pax Miguel, aton jun sat ángel yaji, a' ix javi yic scolvaj ved'oc, ix can yac'
oval yed' jun yajalil Persia chi'. 14 Yuj chi' a ticnaic, tzul vac' nachajel uuj tas ol ec' d'a
yib'añ a choñab' tic d'a slajvub' tiempoal. A jun ol ch'oxchaj ila', a yuj tas ol ujoc d'a
slajvub' tiempoal syala', xchi. 15 Ayic van yalan juntzañ lolonel chi' d'ayin, majxo yal-laj
in loloni, toxoñej ix in em q'uelan d'a sat luum. 16 Axo ix aji, ay jun lajan yilji icha anima,
elañchamel ix syam in ti'. Axo ix valan d'a jun liñanoch d'a vichañ chi': Mamin, a yuj
jun tas ix vil tic, ix och val pitz'an d'a in c'ool, mañxalaj vip svab'i. 17 Mamin, ¿tas val ol aj
in lolon ed'oc a in a checab' in tic, yujto mañxalaj vip, maxtzac yal-laj vic'an vic' svab'i?
xin chi.
18 Axo jun lajan yilji icha anima chi', ix ochxi yamyam d'ayin, ix vic'anxi vip. 19 Ix
yalan d'ayin icha tic: Mañ ach xivoc, mañ ac' pensar. Te xajan ach yuj Dios. Añej to tza
tec'b'ej a b'a, xchi.

Yacb'an vanto slolon chi' d'ayin, ix vic'an val vip ix vab'i, ix valani: Mamin, lolonañ
d'ayin, yujto ix ochxi vip junelxo uuj, xin chi d'ay. 20-21 Ix yalan d'ayin: ¿Ojtac ama tas yuj
tzin javi d'ayach? Ol val d'ayach tas tz'ib'ab'ilem d'a yol ch'añ libro to yel. A ticnaic ol

vac'pax oval yed' jun ángel yajal yaj d'a Persia. Ayic ol lajvoc vac'an oval chi' yed'oc, ol ja jun ángel yajal yaj d'a Grecia. A d'a jun oval chi', aňej val Miguel scolvaj ved'oc, aton jun ángel yajal yaj d'a a choňab' Israel.

11

1 A in ix in ochpax yed' viňaj Darío sreyal Media d'a b'ab'el ab'il yoch viň reyal chi', xchi. 2 Ix yalanxi d'ayin: A ticnaic, ol vac' ojtaquejel tas d'iňan ol ujoc.

A eb' viň rey yic norte yed' yic sur

Ayto och oxvaň eb' viň rey d'a Persia, slajvi chi' ol och junxo viň schaňil rey. A jun viň chi', más te b'eyum viň d'a yichaň eb' oxvaň chi'. A yuj sb'eyumal viň chi', ol yic' yip viň, ol yac'an val oval viň yed' viň sreyal Grecia. 3 Slajvi chi', ol och jun viň sreyal Grecia chi', te ac'um oval. Ol te levanb'oc smacb'en chi', ol sc'ulan masanil tas snib'ej. 4 Palta ayic toxo ix yic' yip yopisio viň chi', chaňpoj ol ajcanb'atoc. A yopisio jun viň rey chi', maň ol b'eyňejb'at d'a eb' yiňtilal. Ol el yip yopisio viň chi', maňxo lajanoc ol aj yip icha d'a sb'ab'elal, yujto chaňpoj ol ajoc, ch'ocxo pax mach ol ochcan reyal sq'uexuloc viň.

5 A jun viň ol ochcan sreyaloc sur, ol ste iq'uej yip viň, palta a junocxo viň yajal soldado te nivan ol aj yopisio d'a yichaň jun viň sreyal sur chi', ol yac'an yajalil viň d'a jun macb'en te levan chi'. 6 Axo yic ol ec' jayeoc ab'il, a eb' viň chavaň rey chi', ol sb'o junoc strato eb' viň. A jun viň sreyal sur chi', ol yac'b'at junoc yisil viň d'a viň sreyal norte, yic vach' ay junc'olal d'a scal chab' macb'en chi'. Palta maň ol yal yuj ix yic'an b'ey jun trato yed' viň yetb'eyum chi'. Yuj chi' ol miljoccham ix yed' viň yed' yune' ix yed' pax eb' schecab' ix. 7 Palta ay junoc sc'ab' yoc ix ol och reyal, ol yac'an oval yed' eb' soldado yic norte. Ol ac'joc ganar eb' yuuj yed' choňab' b'aj cajan jun viň sreyal norte chi'. 8 Ol yic'b'at sdiosal eb' ay d'a norte chi' d'a Egipto, aton juntzaň b'ob'il d'a q'uen q'ueen yed' juntzaň syamc'ab' eb' nab'a oro yed' plata. Ol ec'b'at jayeoc ab'il, malaj oval ol och d'a scal eb'. 9 Ol lajvoc chi', a jun viň sreyal norte chi', ol yac' oval viň yed' jun viň sreyal sur chi', palta maň ol yal-laj yuj viň, ol meltzaj viň d'a schoňab'.

10 Palta axo eb' yuninal viň sreyal norte chi', ol q'ue vaan eb' yac' oval. Maň jantacoc sb'isul soldado eb' ol smolb'ej. A junoc eb' yuninal viň chi' ol b'at yed' eb' soldado yac' oval yed' viň sreyal sur chi' yic syac'an ganar yalani. Ol ec'b'at eb' icha junoc eluma', masanto ol c'och eb' d'a schoňab' viň sreyal sur chi'. 11 Yuj chi' ol te cot yoval viň sreyal sur chi'. Ol elta viň yac' oval d'a jun ňilaň soldado ajc'ol chi', ol satjoquel eb' smasanil yuj viň. 12 Yujto ol satel jun ňilaň eb' ajc'ol chi' yuj viň, ol yic'anchaaň sb'a viň, tzijtumto juntzaňxo eb' ajc'ool ol smilcham viň, palta maň nivanoc tiempo ol yac' yopisio viň chi'. 13 Ayic ol ec'b'at jayeoc ab'il, a viň sreyal norte chi', te ec'b'al nivan eb' soldado ol smolb'ej viň d'a yichaň eb' ix smolb'ej d'a sb'ab'elal, ol b'atxoc viň yac' oval yed' viň sreyal sur chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval smasanil.

14 A d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' ol och ajc'olal d'a viň sreyal sur chi'. A d'a scal eb' chi', ay juntzaň eb' etisraelal te chuc spensar, ol spac sb'a eb' yic tz'elc'och tas ac'b'il yil eb' snaani, palta maň ol yac'laj ganar eb'. 15 Ol javoc viň sreyal norte chi', ol och oyan soldado d'a spatictac jun choňab' te tec'an, ol ac'joc ganar jun choňab' chi' yuj eb'. A eb' soldado te jelan yic sur, maň ol yal-laj stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň viň ajc'ol chi'. 16 A viň ol ac'an ganar chi', ol sc'ulejňej viň tas snib'ej d'a jun viň ol ac'joc ganar chi'. Maňxalaj mach ol yal stec'b'an sb'a d'a yichaň viň. Ol can viň d'a sat lum luum te vach', aton Israel, ol satanel viň jantacňej tas sgana. 17 Ol yac' yip viň yed' eb' soldado yic'anec' slum viň sreyal sur chi'. Ol yac'an jun strato viň yed' viň rey chi', ol yac'anb'at junoc yisil viň yetb'eyumoc jun viň rey chi', yic syac'an ganar viň yalani, palta maň ol elc'ochlaj icha tas sna viň chi'. 18 Ol lajvoc chi', ol yac'an oval viň yed' juntzaň choňab' ay d'a stitac a' mar. Tzijtum eb' ol ac'joc ganar yuj viň, palta ay jun yajal soldado ol cachan vanaj

viñ, icha chi' ol aj yel sq'uixvelal viñ sreyal norte chi'. 19 Ol lajvoc chi', ol meltzaj viñ d'a smacb'en b'aj ay juntzañ schoñab', te ay yip, palta ol ac'joc ganar, ol sateloc.

20 Ch'ocxo junxo viñ rey ol ochcan sq'uexuloc viñ, a jun viñ chi', ol schecb'at junoc mach viñ, b'at sc'ananel tumin syac' eb' d'a viñ, yic sq'uec'och viñ yed' yopisio chi' snaani. Palta jayeanto c'ual yoch viñ d'a yopisio chi', ol miljoccham viñ, mañoc d'a scal oval ol cham viñ.

21 Ol lajvoc chi', ay jun viñ te malaj yelc'och ol och reyal sq'uexuloc viñ. A jun viñ chi', mañ smojoc yoch viñ d'a yopisio. Mañ naanoc yuj eb' anima ayic ol och viñ reyal chi' yuj yac'an musansatil eb' anima chi'. 22 Masanil eb' ajc'ol yajoch d'a viñ, ol satel eb' yuj viñ, ol satpaxel viñ sat sacerdote yic Dios. 23 Ol ac'jocpax musansatil eb' yuj viñ, aton eb' ol yac'lej sb'oan strato yed' viñ d'a vach'ilal. Vach'chom quenñej anima ayoch yed' viñ, palta ol yac'ñej ganar viñ. 24 Ayic mañ naanoc yuj eb' anima chi', ol och viñ d'a sat sluum eb', aton lum te vach'. Ol sc'ulejñej viñ tastac to maj sc'ulej eb' smam yicham. Masanil tas ol yic' viñ d'a oval chi', ol spojec' viñ d'a scal eb' ajun yed'oc. Ol snib'ej viñ yac' oval yed' juntzañ choñab' to tec'an, palta mañ nivanoc tiempo ol yal yuj viñ.

25 Ol yac'och sjelanil viñ chi' yipoc sc'ool, ol yac'an oval viñ yed' viñ sreyal sur. Nivan sb'isul soldado ol och yed' viñ, palta a viñ sreyal sur chi' yed' val yip yed' pax soldado te jelan ol yac'an oval yed' viñ. Palta mañ ol yal-laj stec'b'an sb'a eb' soldado chi', yujto toñej ol ac'joc musansatil viñ sreyal sur chi'. 26 A eb' yetyajalil viñ sreyal sur chi' avtab'il vael yuuj d'a smexa, ipan eb' ol meltzajoch ajc'olal d'ay. Ol lajvoquel eb' soldado chi', tzijtum eb' ol chamoc. 27 A tas nab'il yuj chavañ eb' viñ rey chi', añej yac'an chucal eb' d'ay junjun. Ol mol em c'ojan eb' vael d'a smexa. Ol yac'an es eb' d'ay junjun, palta malaj junoc eb' ol elc'och tas snib'ej, yujto manto c'och sc'ual alb'ilcan yuj Dios. 28 Axo viñ sreyal norte chi', ol meltzajxoc viñ d'a schoñab' yed' masanil tas ol yic' viñ d'a oval chi'. Ol lajvoc chi', ol och viñ ajc'olal d'a ejmelal syac' eb' israel, aton jun strato Dios sb'onac yed' eb', axo sc'ulan viñ masanil tas nab'il yuuj chi'. Ol lajvoc chi', ol meltzaj viñ d'a smacb'en. 29 Ayic ol c'och stiempoal nab'il yuj Dios, ol b'atxoc viñ yed' eb' soldado yac' oval d'a sur. Palta a d'a junelxo chi', mañxo ol yac'laj ganar viñ icha d'a sb'ab'elal. 30 Yujto a eb' soldado d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ol javoc eb' d'a yol barco. A eb' chi' ol cachanoch vaan viñ. Icha chi' ol aj xiv viñ sreyal norte chi', axo smeltzaj viñ chi' d'a spatic. Yuj chi', axo d'a yib'añ strato Dios yed' eb' israel ol smaq'uel yoval sc'ol viñ. Ol schaan viñ yab' tas ol yal eb' actannaccan jun trato chi'.

31 Axo eb' soldado chi', ol yixtejb'at stemplo Dios eb' yed' cuartel junñej yaj yed'oc. Ol syamoch vaan eb' yac'chaj silab' d'a junjun c'u. Axo tas yajb'ilel yuj Dios, a ol yac'och eb' d'a yol templo chi' yic syixtanel eb'. 32 Ol smontej eb' etisraelal jun viñ rey chi', aton eb' toxo ix actancan strato Dios. Axo pax eb' choñab' xajanan sDiosal, ol stec'b'ej sb'a eb' d'a yichañ tas ol ujoc chi'. 33 Ay eb' jelan d'a scal eb' etchoñab' ol c'ayb'an tzijtumoc eb' etchoñab' chi', palta ay eb' ol miljocchamoc, ay eb' ol ñusjoctz'aoc, ay eb' ol elc'ajb'at tastac ay d'ay, ay pax eb' ol ic'jocb'at checab'il. 34 Ayic ol c'och stiempoal spechchaj b'eyec' eb', malaj val mach ol colvaj d'a eb'. Tzijtum mach junñej ol yutej sb'a yed' eb', palta chab'sat juntzañ eb' chi'. 35 Ol miljoccham jayvañoc eb' c'ayb'um jelan d'a scal a choñab' chi', yic vach' ol ac'chaj proval juntzañxo eb' olto canoc, yic vach' tz'ic'chajel eb' chab'sat chi' d'a scal eb', axo stojolb'i spensar eb' chi', masanto ol c'och slajvub' tiempoal nab'il yuj Dios.

36 A viñ sreyal norte chi', ol sc'ulej viñ icha tas snib'ej, ichaton chi' ol aj yic'anchaañ sb'a viñ, ol yalan viñ to nivan yelc'och viñ d'a yichañ comon dios. Ol yal b'uchval lolonel viñ d'a Dios te yel. Ol sc'ulejñej masanil tas ol snib'ej viñ masanto ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'añ viñ, yujto a tas nab'il yuj Dios chi', ol elc'ochoc. 37 A jun viñ rey chi', malaj yelc'och sdiosal eb' smam yicham viñ d'ay. Malaj pax yelc'och tas nib'ab'il yuj eb' ix ix d'a yol sat viñ yed' pax comon dios, yujto a jun viñ chi', ol yal viñ to ec'b'al nivan yelc'och

viñ d'a yichañ masanil juntzañ chi'. 38 Palta ch'oc jun dios b'aj ol och viñ ejmelal, aton d'a jun dios b'aj mañ yac'nacoquem sb'a eb' smam yicham viñ, aton jun dios stañvan choñab' to tec'an. Ol yac'an silab' viñ d'ay, aton q'uen oro, q'uen plata, q'uen q'ueen te vach' yilji yed' juntzañxo tastac to te caro stojol. 39 A yuj scolval jun ch'oc diosal chi', ol yac' ganar juntzañ choñab' te ay yip viñ. A eb' ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', ol ac'jococh eb' d'a juntzañ nivac opisio yuj viñ, ol ac'chaj lum luum stojoloc eb'.

40 Ayic ol c'och slajvub' tiempoal chi', a viñ sreyal sur, ol yac' oval viñ yed' jun viñ sreyal norte chi'. Palta ol elta viñ sreyal norte chi' yac' oval yed' viñ yed' val smasanil yipal. Ol elta viñ yed' scarruaje yic oval yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej. Tzijtum pax barco ol cot yed' viñ. Tzijtum nación ol yac' ganar viñ, yujto icha sb'ey a' eluma' sb'ey eb' soldado viñ. 41 Ol ochpax viñ d'a lum luum te vach'. Tzijtum nación ol yac' ganar viñ. Axo pax eb' cajan d'a Edom yed' d'a Moab ol colchajcanel eb', ec'b'alto pax nañal eb' aj Amón ol colchajoc. 42 Ol yic'paxec' juntzañxo nación viñ, mañxo ol techajpax scolan sb'a Egipto d'a viñ. 43 Ol ic'chajb'at masanil sb'eyumal Egipto chi', icha q'uen oro, q'uen plata yed' juntzañxo tas vach'. Ol canpax eb' aj Libia yed' eb' aj Etiopía d'a yol sc'ab' viñ. 44 Palta ol javoc yab'ixal eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a norte d'a viñ, ol och viñ d'a xivc'olal yuuj. Yuj chi' ol elta viñ yed' yoval sc'ool, te nivan anima ol sna' viñ smilchamoc. 45 Ol sb'oanq'ue scampamento viñ d'a scal a' mar yed' jun tzalan b'aj ay stemplo Dios, aton ta' ol c'och stiempoal satel viñ, mañxa junoc mach ol colan viñ.

12

A slajvub'al

1 A d'a jun tiempoal chi', a ángel Miguel, sat ángel yaji, stañvumal eb' etchoñab' israel, ol och vaan.
A d'a jun tiempoal chi' te ay val nivan yaelal. Manta juneloc ix uji jun chi' yictax ix el yich spitzviq'ue vaan juntzañ nación. A d'a jun tiempoal chi', ay eb' etchoñab' ol colchajoc, syalelc'ochi, aton eb' tz'ib'ab'il sb'i d'a yol ch'añ libro yic Dios.

2 Tzijtum eb' chamnacxo ol pitzvocpaxi. Ay juntzañ eb' ol chaan sq'uinal d'a junelñej. Ay pax juntzañxo eb' ol b'atcan d'a scal q'uixvelal, ol yajchajcanel eb' d'a junelñej.

3 A eb' jelan, eb' ix cuchb'an tzijtum anima d'a vach' b'eyb'al, ol checlaj eb' d'a masanil tiempo icha scopopial yilji q'uen c'anal ay d'a satchaañ.

4 Palta a ach tic Daniel, maccan jun libro tic. Tza sic'ancani masanto ol javoc slajvub'al tiempo chi', tzac'ancanoch sello d'ay. Tzijtum anima ol b'at tic, ol b'at tic yuj snib'an yojtaquejeli tas van yuji, xchi jun ángel chi' d'ayin.

5 Ix vilan chavañxo eb' vinac liñanec' d'a sti' a' nivan Tigris, junjun eb' d'a junjun stitac a'. 6 A junoc eb' chi' ix c'anb'an d'a jun vinac ayoch pichul lino yuuj, liñanec' d'a yib'añq'ue eb', ix yalan icha tic: ¿B'aq'uiñ val ol lajvoc juntzañ tas ayxo smay yilji tic? xchi d'ay. 7 Axo jun vinac ayoch pichul lino yuuj chi', ix yic'chaañ sc'ab', ix yac'an sti' d'a yichañ Dios ayñejeq'ui, ix yalani: Ayic ol lajvoc nañal schañil ab'il, ayic mañxalaj yip eb' schoñab' Dios ol can yuj eb' ajc'ol chi', ichato chi' ol lajvoquec' masanil juntzañ tic, xchi.

8 Ix vab' val tas ix yala', palta maj nachajel-laj vuuj. Yuj chi' ix in c'anb'ej d'ay icha tic: Mamin, ¿tas val ol aj slajviec' masanil juntzañ tic? xin chi. 9 Ix yalan d'ayin icha tic: Manto a na yuj juntzañ tic Daniel, yujto masanil juntzañ tic, toñej ol sic'chajcanoc masanto ol javoc slajvub'. 10 Yuj juntzañ yaelal chi' tzijtum eb' anima ol ic'joccanel smul, ol tojolb'occan spensar, axo eb' chuc jun, ol q'ueñejchaañ eb' sc'ulan chucal. Mañ ol nachajel yuj eb' tas van yuji chi'. Axo eb' anima jelan chi', ol nachajel yuj eb'. 11 Ayic ol yamchajoch vaan yac'chaj silab' d'a junjun c'u yed' yic ol ac'chajoch tas yajb'il yuj Dios d'a yol stemplo yic tz'ixtaxeli, ichato chi' b'ian, ol el yich jun mil 290 c'ual. 12 Te tzalajc'olal yic eb' tec'an ol yutej sb'a masanto ol tz'acvoc mil 335 c'ual. 13 Palta a ach tic,

tec'anñej tzutej a b'a masanto d'a slajvub'al, ichato chi' ol ic'an ip. Ato d'a slajvub' c'ual, ol ach pitzvocxi, axo a chaan spac chi', xchi d'ayin.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
OSEAS

Oseas sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Oseas tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Oseas chi' schecab' Dios yaj viñ. Lolonnac viñ d'a eb' yetisraelal cajan d'a stojolal norte ayic ec'nacxo viñaj Amós. A d'a jun tiempoal chi' te ay smay, ayic manto ac'ji ganar choñab' Samaria d'a ab'il 721 ayic manto javi Jesucristo. A viñaj Oseas chi', ochnac val viñ ilc'olal yuj eb' yetchoñab', yujto tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, spitanpax sb'a eb' d'a Jehová. A viñaj Oseas chi', slajb'ej schucal spensar eb' yetisraelal viñ yed' schucal spensar ix yetb'eyum viñ, aton ix Gomer, yujto ajmul ix ix. Icha val yutejnac ix yactancan viñaj Oseas chi', icha pax chi' syutej sb'a eb' israel yactancan Jehová. Yuj chi' javinac yaelal d'a yib'añ eb'. Axo d'a slajvub'xo oc'nacxi sc'ol Dios d'a schoñab' chi', sxajananxi, yic'annacxi meltzajoc yic tz'ochxican eb' yicoc. A jun libro tic, cha macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 3. A d'a tic syal yab'ixal viñaj Oseas chi' yed' ix yetb'eyum. Schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 4 masanto d'a 14. A d'a tic syalcot tas alb'ilcan d'a yib'añ choñab' Israel.

Ix yetb'eyum viñaj Oseas yed' eb' yuninal

1 A in Oseas in tic, yuninal in viñaj Beeri, ix lolon Jehová d'ayin ayic ix yac'an reyal
eb' viñ tic d'a choñab' Judá: Aton viñaj Uzías, viñaj Jotam, viñaj Acaz yed' viñaj Ezequías.
Axo d'a Israel a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ayoch reyal. Aton d'a tic tz'ib'ab'ilcan
tas ix yal Jehová d'ayin.
2 Ayic ix schaanel yich Jehová slolon d'ayin, ix yalan icha tic: A eb' etisraelal, te chuc
sc'ulej eb' d'a vichañ, ix yiq'uel sb'a eb' d'ayin icha junoc ix ajmul ix. Yuj chi', a junoc ix
ajmul ix tzic' etb'eyumoc. Ay eb' yune' ix ol aljoc d'a yajmulal, xchi d'ayin.
3 Yuj chi' ix vic' ix scuchan Gomer yisil viñaj Diblaim vetb'eyumoc. Ix lajvi chi' ix
scuchanoch yune' ix, ix alji jun in vinac unin yed' ix. 4 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic:
Jezreel ol ac' sb'iej viñ unin chi', yujto d'a yic jaye' c'ual tic, ol vac'och syaelal eb' yiñtilal
viñaj rey Jehú yuj jantac anima ix smilcham eb' d'a choñab' Jezreel. Ol vac'pax lajvoquel
choñab' Israel chi'.1.4 5 A d'a jun c'ual chi', ol in satel eb' soldado Israel d'a lum sch'olanil
Jezreel chi', xchi d'ayin.
6 Ix scuchanxioch yune' ix Gomer chi', ix unin jun yune' ix, ix alji. Ix yalan Jehová
d'ayin icha tic: "Mañ-xajanab'iloc" tzac' sb'iej ix isil chi', yujto mañxo ol oc' in c'ol d'a
choñab' Israel tic. Mañxo ol vac'laj nivanc'olal. 7 Axo pax choñab' Judá, ol oc' in c'ol d'ay.
A in Jehová in sDiosal in eb' ol in colo', palta mañoc yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ
chej yed'nac syamc'ab' yic oval, palta yed' in poder ol in col eb', xchi.
8 Axo yic toxo ix el ix unin chi' d'a yim, ix scuchanxioch yune' ix Gomer chi', ix alji
junxo svinac unin ix. 9 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: "Mañ-in-choñab'oc", icha chi'
tzac' sb'iej viñ unin chi', yujto a ex israel ex tic, mañxo in choñab'oc eyaji, mañxo in e
Diosaloc.

Ol B'oxiq'ue choñab' Israel

10 Palta ay val jun c'ual, lajan ol ajxi sb'isul eb' israel tic icha yarenail sti' a' mar, malaj
mach syal sb'isani. A b'aj ix val d'a eb' icha tic: "Mañ-ex-in-choñab'oc", xin chi,
ata' ol alchaj d'a eb': Yuninal ex Dios pitzan.
11 Ol smolb'ej sb'a eb' aj Judá yed' eb' aj Israel d'a jun tiempoal chi', junxoñej yajalil eb'
ol yac'ochi. Ol te q'uechaañ eb', yujto te nivan yelc'och jun c'ual yic Jezreel chi'.

1.4 **1:4** Jezreel syalelc'ochi "A Dios tz'avvi".

2

1 Al d'a eb' etchoňab' icha tic: Schoňab' Dios caji, xajan oň yuuj, xa chi, xchi Jehová.

A Jehová xajanan schoňab'

2 Ix yalan Jehová d'ayin to svac'och in b'a ch'oxnab'iloc yed' eb' vuninal yed' pax ix snun
eb', yuj chi' ix valan icha tic d'a eb' unin chi': A ix e nun chi' maňxo vetb'eyumoc ix,
maňxo in yetb'eyumoc pax ix, palta alec d'a ix to maxtzac yac'och sb'a ix ajmulal,
yactejocab'can eb' viň sc'uman ix chi'.
3 Tato aňeja' sc'ulan ix icha chi', ol vac' q'uixvelal ix, ol viq'uel spichul ix, ol can b'eran ix
icha yic ix alji. Ichaval taquiň lum ol ajcan ix vuuj, ol champax ix yuj taquiňtial.
4 Maň ol oc'paxlaj in c'ol d'ayex, yujto yune' ex ix d'a yajmulal.
5 A ix e nun chi', ix och ix ajmulal. Ix ixtaxel svach'ilal ix ayic ix yalan ix icha tic: Ol b'at
in say mach nib'ab'il vuuj, mach tz'ac'an in vael yed' tas svuq'uej, mach tz'ac'an
in lana yed' in lino, in perfume yed' in vino, xchi ix.
6 Yuj chi' ichato ol in mac sb'e ix d'a te' q'uiix, ol vac'anoch macte' d'a spatictac, yuj chi'
maňxo ol ilchaj sb'e ix b'aj ol b'atoc.
7 Ol b'at tzac'an ix d'a spatic mach snib'ej chi', palta maň ol yamchaj yuj ix. Ol sayec'
ix, palta maňxo ol ilchaj yuj ix. Yuj chi' ol yalan ix icha tic: Ol in meltzaj d'a viň
vic'nac d'a sb'ab'elal. Vach'taxon vaj yed' viň d'a yichaň icha ticnaic, xcham ix,
xin chi d'a eb'.
8 Yuj tas sc'ulej eb' vetisraelal chi', yuj chi' ix yal Jehová icha tic: Maj yojtaquejel eb' tato
a in svac' strigo eb', svino eb' yed' sperfume eb' to a in svac' nivanb'oc q'uen plata
yed' q'uen oro d'a eb', axo d'a juntzaň comon dios ix yac' eb'.
9 Yuj chi' ol viq'uec' ixim in trigo yed' in vino, ol vic'anpaxec' noc' in lana yed' in lino
tz'och spichuloc eb'.
10 Q'uelanoch juntzaň choňab' ix montanb'at yic syal sb'a eb' d'a scomon diosal, ol vac'an
q'uixvoc eb'. Maňxa mach ol colanel eb' d'a yol in c'ab'.
11 Ol vac' lajvoc stzalajc'olal eb' yuj q'uiň yic tz'alji q'uen uj yed' d'a sc'ual ic'oj ip yed'
masanil juntzaňxo q'uiň tz'ochtaxoni.
12 A eb' israel ix alani: A juntzaň comon dios ix ac'an sat te' uva yed' te' higo stojoloc b'aj
ix caq'uem co b'a, xchi eb'. Yuj chi' a in Jehová in ol in satel juntzaň te' uva yed'
te' higo chi'. A b'aj avab'il chi' ol vac'och vayumtaquil, axo noc' caltacte'al noc' ol
ab'lanb'at avb'en chi'.
13 A in Jehová in svala' to ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb', yujto nivan tiempo ix yaltej
incienso eb' d'a juntzaň yechel Baal. Ix laj sb'oan sb'a eb' icha junoc ix ix syac'och
yuchiquin yed' stoň tz'och tzac'an yuj eb' viň nib'ab'il yuuj, syac'an sat sc'ool d'a
viň yetb'eyum. Icha chi' in yutej choňab' Israel tic.

Te xajan choňab' Israel yuj Dios

14 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej choňab' Israel tic, palta ol in montej, ol vic'anxib'at d'a
tz'inan luum. Ata' ol val vach' lolonel d'ay.
15 Ol vac'anxi sluum b'aj avab'il yuva. A sch'olanil ilc'olal ol vac'och sch'olanil yipc'olal.
Icha yaj d'a sb'ab'elal ayic yelnaccot d'a Egipto icha chi' ol vutocxicani. Ata' ol
tac'voc d'ayin, ichaval sc'ulej junoc ix cob'es ix.
16 A in Jehová in svala' to a d'a jun c'ual chi', ol in yal yetb'eyumoc. Maňxo ol yal jun
choňab' tic to Baal vaj d'ay.[2.16]
17 Junelňej ol viq'uel d'a sti' yac'an b'inaj juntzaň Baal, maňxa b'aq'uiň ol yac' b'inajoc.
18 A d'a jun c'ual chi', ol vac' in trato yed' noc' caltacte'al noc', noc' much yed' noc' chan,
yic maňxalaj tas ol utaj yuj noc'. D'a junelňej ol vic'canel q'uen lanza d'a jun

---

2.16 **2:16** Baal syalelc'ochi "yajal". Ay pax b'aj syalelc'ochi "etb'eyumab'il". Palta maj yal sc'ol Dios tz'ac'chaj b'inaj yed' jun b'i chi' yujto icha chi' sb'i jun sdiosal eb' ch'oc choňab'il.

choñab' tic yed' juntzañxo yamc'ab' yic oval, yic vach' ol yic' yip in choñab' tic, mañxa tas ol sna'a.
19 Ach choñab' Israel, ichato ol ach vic' d'a junelñej. Toton val icha vetb'eyum ol ach aj d'a stojolal yed' d'a smojalil, yujto ol oc' val och in c'ol d'ayach yed' ach in xajanani.
20 Ichato ol ach vic'a', ol in c'ulejñej tas ix vala', ichato chi' ol in ojtacaneli to Jehová in.
21 A in Jehová in svala': A d'a jun c'ual chi', ol in tac'voc d'ayach, ol val d'a satchaañ, axo satchaañ chi' ol ac'ancot ñab' d'a sat luum.
22 Ol yac'an ixim trigo lum luum, vino yed' aceite. Ichaval chi' ol aj in pacan slesal in choñab' b'ob'il vuuj.
23 Ol vac'xi cajnaj in choñab' d'a sat lum luum tic yic tz'och ved'oc. Ol oc' in c'ool d'a ix "Mañ-xajanab'iloc" yed' d'a viñaj "Mañ-in-choñab'oc", ol valan icha tic: In choñab' ach, xin chama. Axo ol alan d'ayin: In Diosal ach, xchama, xchi Jehová.

3

Ol yic'xi ix yetb'eyum viñaj Oseas

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Xajanejxi ix etb'eyum, vach'chom smulan ix yed' mach snib'ej. Icha chi' ol utoc a ch'oxani tas tz'aj in xajanan eb' etisraelal, vach'chom syac'och spensar eb' d'a comon dios yed' yic'anb'at taquiñ uva eb' silab'oc d'a juntzañ comon dios chi', xchi d'ayin.
2 Yuj chi', ix in mananxi ix d'a 15 siclo q'uen plata yed' chañe' quintal ixim cebada yic tz'ochxi ix vetb'eyumoc.
3 Ix valan d'a ix icha tic: Najtil ol in a tañvej d'a in pat d'a ichñej ta'. Mañxo ach och ajmulal, mañxo altej a b'a d'a junocxo vinac. Añejtona' in, ol in tañvej yec' jun tiempoal chi', malaj pax junocxo ix ol in saya', ichato chi' ol quic'lanxi co b'a, xin chi d'a ix.
4 Icha pax chi' choñab' Israel, najtil ol ec' d'a ichñej ta', malaj sreyal, malaj pax yajalil. Mañxo ol sñuslaj silab' d'ayin, mañxalaj q'uen q'ueen b'aj ol yac' silab' eb' d'a juntzañ comon dios. Mañxalaj pichul yic eb' sacerdote, mañxalaj comon dios d'a yol spat junjun eb'.
5 Ol lajvoc chi' jun, a d'a slajvub' c'ual, ol meltzajxoc eb'. Ol in yalanxi eb' sDiosaloc, ol schaan junoc yiñtilal viñaj David eb' sreyaloc. Icha chi' ol aj yoch eb' ejmelal d'a vichañ a in Jehová in tic yed' schaan svach'il eb' tas ol vac'a'.

4

A yoval sc'ol Jehová d'a Israel

1 Ex vetisraelal, ab'ec slolonel Jehová. Van yalan Jehová chi' d'a yib'añ masanil anima cajan d'a jun choñab' tic, yujto mañxalaj mach tz'elc'och tas syala'. Mañxalaj mach vach'to spensar, mañxalaj mach syac'och spensar d'ay.
2 Sq'uechaañ eb' sq'uexan sti' d'a tas syala', syesan eb'. Smilvaj eb', tz'elc'an eb', añej ajmulal sc'ulej eb'. Slaj yixtej yetanimail eb', cotac scal smilancham anima eb'.
3 Yuj chi', a slum jun choñab' tic, ol can tz'inan. A eb' cajan d'ay, mañxalaj yip eb'. Ol cham noc' caltacte'al noc', noc' much yed' masanil noc' chay ay d'a yoltac a a'.

Syal smul eb' sacerdote Jehová

4 Syalan Jehová d'ayin icha tic: Malajocab' mach scot yoval d'a eb' choñab' tic, yujto a mach ay voval yed'oc aton eyed' ex sacerdote.
5 Yuj chi', a d'a c'ualil ol ex telvoc icha d'ac'valil. Ol telvoc pax eb' in checab' eyed'oc. A in ol vac' lajvoc choñab' Israel to icha e nun yaji.
6 Ol in satel jun in choñab' tic, yujto mañxo in naanoc yuuj. A exxo ex sacerdote, yelxo maxtzac in e na'a. Yuj chi' ol ex viq'uel d'a eyopisio. Yujto ix b'at in c'ayb'ub'al satc'olal eyuuj, yuj chi' mañxo ol in nacot eb' eyiñtilal.

7 Icha ix aj sq'uib' e b'isul ex sacerdote, icha chi' ix aj sq'uechaaŋ̈ smul in choŋ̈ab'. Yuj chi' a e b'inajnaquil, q'uixvelaltac ol vutejcani.
8 Yuj silab' syac' in choŋ̈ab' yuj smul, vach' e va'i, yuj chi' tze nib'ej to tz'ochŋ̈ej smul in choŋ̈ab' tic d'ayin.
9 Yuj chi' lajan ol aj yab'an syail eb' in choŋ̈ab' eyed'oc a ex sacerdote ex tic. Yuj e b'eyb'al chi' ol vac'och yaelal d'a eyib'aŋ̈ yed' eb'.
10 Yujto maxtzac in yac' servil eb' in choŋ̈ab', axo jun comon dios scuch Baal syac' servil eb'. Vach'chom sva eb', svay eb' yed' eb' ix ajmul ix d'a stemplo scomon diosal chi', palta maŋ̈ yujoc chi' nivan ol satan smunlajel eb', maŋ̈ ol q'uib'pax sb'isul eb'.
11 Yuj yajmulal eb' yed' yuc'umaŋ̈il eb', yuj chi' ix quistalax spensar eb'.
12 A d'a junoc te te' sc'anb'ej yab' eb' in choŋ̈ab' tic tas sc'ulej eb'. Axo te te' chi' tz'ac'an srazón eb' yalani. Yuj yajmulal eb' chi', yuj chi' ix juviel eb'. Icha val tz'aj yactancan viŋ̈ yetb'eyum junoc ix ix, smulan yed' junocxo vinac, icha chi' ix in yutej eb', sb'atcan tzac'an eb' yuj comon dios.
13 A d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac, ata' sŋ̈us incienso eb' yed' yac'an silab' eb' d'a yalaŋ̈ yeŋ̈ul xil te' álamo, te' ji yed' te' mach'. Yuj chi', slaj em eb' ix eyisil yed' eb' ix eyalib' d'a ajmulal.
14 Palta maŋ̈ ol vac'ochlaj syaelal eb' ix eyisil yed' eb' ix eyalib' yuj yajmulal chi', yujto a ex jun tze c'ulej ajmulal chi', tzeyac'an silab' yed' eb' ix ix sb'eyb'alan ajmulal. Yuj chi', a jun choŋ̈ab' malaj spensar tic, ol ixtaxeloc.
15 Vach'chom ix och smul choŋ̈ab' Israel, palta mocab' och smul choŋ̈ab' Judá. Mocab' b'at och eb' ejmelal d'a Gilgal, mocab' q'uepax eb' d'a Bet-avén. Mocab' sloc in b'i eb' a in Jehová pitzan in tic.[4.15]
16 A choŋ̈ab' Israel, te pit, lajan val icha junoc noc' vacax te ov. Tato icha chi', ¿tom ol yal in taŋ̈van eb' icha junoc noc' yune' calnel b'aj yax aŋ̈c'ultac?
17 Axo choŋ̈ab' Efraín ix och tzac'an yuj juntzaŋ̈ comon dios, palta olxo yil sb'a.
18 Masanil eb' syal sb'a d'a juntzaŋ̈ comon dios, tz'ec' tzuyjab' eb' d'a scal eb' yetuc'umaŋ̈il. Maxtzac yactej eb' sc'ulan ajmulal. A eb' yajalil eb', a tas q'uixvelaltac sgana eb' sc'ulan d'a yichaŋ̈ to tz'alji eb' vach'il.
19 Icha tz'aj yic'chajb'at c'alem yuj ic', icha chi' ol aj yic'chajb'at eb'. Malaj ol yac' yal eb' yuj juntzaŋ̈ silab' syac' d'a juntzaŋ̈ scomon diosal chi'.

5

1 Ab'ec val juntzaŋ̈ tic ex sacerdote. Maclejec eyab' ex choŋ̈ab' Israel. Ab'ec pax ex yiŋ̈tilal ex eb' rey: A d'a eyib'aŋ̈ a ex tic ol och jun yaelal tic, yujto a ex tic, icha junoc ch'aŋ̈ yaal eyaj d'a Mizpa yed' d'a jolom vitz Tabor.
2 Tzijtum anima ix e mac'cham yuj e pitalil, yuj chi' ol vac'och yaelal d'a eyib'aŋ̈.
3 Ex israel ayex d'a yol yic Efraín, vojtac tas eyaji. ¿Tom tze na'a to maŋ̈ vojtacoc tas eyaj chi'? Ix eyac'och e b'a ajmulal, ix eyixtejel e b'a d'a yajb'entaquil.
4 Yuj e chuc b'eyb'al chi', max yal e meltzajcot d'ayin. Aŋ̈ej d'a juntzaŋ̈ comon dios tzeyal e b'a. Yuj val to e gana e c'ulan ajmulal, yuj chi' maxtzac in e na jab'oc.
5 Ex aj Efraín, a eyic'ojchaŋ̈b'ail sch'oxanel e chucalil. Ex aj Israel, munil ol ex telvoc yuj eyajmulal chi'. Yed' ex aj Judá lajan ol aj e telvi yed' eb'.
6 Ol b'at in e sayeq'ui, eyed'nac noc' e calnel yed' noc' e vacax yic tzeyac' silab'il d'ayin. Palta maŋ̈xo ol in ilchajlaj eyuuj, yujto toxo ix viq'uel in b'a d'a e cal.
7 Yujto te chuc ix eyutej e b'a d'ayin, ay eyuninal mitz' unin yaji. Yuj chi' a d'a q'uiŋ̈ ayic tz'alji q'uen uj, ata' ol ex satel yed' e munlajel.

4.15 **4:15** A d'a tic sb'inaj Bet-avén syalelc'ochi “spatil comon dios” malaj yelc'ochi. Palta a jun b'i tic sc'anchaj yuj choŋ̈ab' Betel syalelc'ochi “spat Dios”. A d'a choŋ̈ab' Betel tic ix yac'och stemplo juntzaŋ̈ comon dios viŋ̈aj Jeroboam yic tz'och eb' israel ejmelal d'ay.

Syaelal choňab' Israel yed' choňab' Judá

8 Puchajocab' noc' ch'aac yic oval d'a Gabaa, puchajocab'pax q'uen trompeta d'a Ramá.
Avajañec d'a Bet-avén. Ayocab' xivc'olal d'a scal eb' anima yic Benjamín.
9 A in sval d'a scal masanil eb' yiňtil Israel yuj tas yovalil ol javoc d'a yib'añ eb': A eb' aj
Efraín, ol lajvoquel eb' yuj yaelal ol javoc d'a jun c'ual chi'.
10 A in Jehová in svala': A eb' yajal d'a Judá, lajan eb' icha juntzañ anima tz'ic'anchaañ
tz'acaañ, yuj chi' ol in satel eb' yed' yoval in c'ool.
11 A choňab' Efraín tic, toxo ix ja d'a yib'añ. Mañxalaj tas ay d'ay, yujto ix yac'och d'a sc'ol
yoch tzac'an yuj juntzañ comon dios.
12 A in ol vixtejb'at choňab' Efraín icha tz'aj yixtax junoc tas yuj noc' a'ay. Ol vixtanb'at
choňab' Judá icha tz'aj sc'ab'at junoc tas.
13 Ayic ix yilan choňab' Efraín to ya ay, ix yilanpax yechen Judá, ix b'at choňab' Efraín
chi' d'a Asiria sc'an scolval jun rey b'inajnac yac'an oval, palta maj yal-laj yuj jun
rey chi' yac'an b'oxoc sc'ool, maj yalpaxlaj yañtan yechen chi'.
14 Icha val tz'aj smacvaj junoc noc' choj, icha chi' ol aj in macvaj d'a choňab' Efraín yed'
d'a choňab' Judá. A in ol in choc' tzilejb'at eb', ol vactancan eb' b'ian, axo in b'at
chi'. Ol in tzac'chaañ eb', mañxa mach ol yal scolan eb' d'a yol in c'ab'.
15 Axo in meltzaj chi' d'a elañchamel b'aj cajan in masanto ol yojtaquejel smul eb', axo
sjavi eb' chi' yal sb'a d'ayin. A d'a scal syaelal eb' chi', ol yal sb'a eb' d'ayin d'a
smasanil sc'ool.

6

Syal eb' israel to ol meltzajxoc eb' d'a Dios

1 Ol yal eb' choňab' icha tic: Cotañec e masanil, coň meltzajec d'a Jehová. A ix oň
choc'tzilanb'ati, añeja' ol oň añtanpaxoc. Ix oň yac' echnajoc, añeja' a ol añtanpax
quechen chi'.
2 A val yec'b'at chab' c'ual, ichato chi' ol yac'an co q'uinal. Axo d'a yoxil c'ual, ol oň
yac'anpax pitzvoc, ol oň cajnaj d'a yichañ.
3 Caq'uec quip cojtacanel Jehová. Icha cojtacaneli to ol sacb'oc, cojtac to ol jax d'ayoň tato
sco na co b'a. Ol yac'cot svach'c'olal d'a quib'añ, icha tz'aj syaxb'i sat lum luum yuj
b'ab'el ňab' yed' slajvub' ňab'ilq'uinal, xcham eb'.

A spac ol yac' Jehová d'a eb'

4 Icha tic yalan Jehová: ¿Tas vach' ol ex vutoc ex aj Efraín? ¿Tas vach' ol ex vutoc ex aj
Judá? A b'aj tzin e xajanej, lajan icha asun d'a q'uiňib'alil, lajan icha yal ac'val d'a
ayto sq'uiňib'i, axo sq'uiňib'i, satemi.
5 Yuj in lolonel ix vac' yal eb' in checab', ol ex in sateli. Nivan chequel ol aj eyaelal chi'
icha val yoc c'u.
6 A val tas in gana tze c'ulej to tz'oc' e c'ol d'a eyetanimail yed' in eyojtacaneli to e Diosal
in, mañocňej e ňusantz'a silab' d'ayin in gana.
7 A ex in choňab' ex tic, maj e c'anab'ajej in trato eyed'oc, icha yutejnac sb'a viňaj Adán.
Chuc ix eyutej e b'a d'ayin.
8 A eb' anima d'a choňab' Galaad, añej chucal sc'ulej eb', masanil b'aj ay chic' yuj b'aj
smilvaj eb'.
9 A eb' sacerdote, icha junoc molañ elc'um yec' eb'. Smac anima eb' yic smac'anchamoc.
D'a sb'eal Siquem smac'vicham anima eb', sc'ulanpax masanil chucal eb'.
10 A eb' aj Efraín ix och eb' ajmulal. Ix yixtejb'at sb'a eb' yed' eb' yetisraelal. Yuj chi' te
yajb'entac yilji eb' svila'.
11 Yed' ex pax ex aj Judá, van sjavi sc'ual eyaelal.
Tzin nib'ej tzin q'uex tas ayoch d'a yib'añ in choňab' Israel,

7

1 palta ayic van vaňtan in choňab' Efraín yed' Samaria valani, ata' snachajel smul eb' yed' schucal eb' vuuj. Yujto junlajanxoňej tz'aj sb'eyb'alan es eb'. Elc'um eb' smasanil, tz'och eb' elc'al d'a yoltac pat yed' d'a yoltac calle.
2 Tocval sna eb' tato naan schucal eb' chi' vuuj. A ticnaic a tas sc'ulej eb' a oyanoch d'a spatic yichaň eb', yuj chi' aňej schucal eb' chi' svila'.

A smul eb' yajal

3 A eb' rey yed' eb' yajal ste tzalaj eb' yuj chucal yed' yuj yixtum animail eb'.
4 Aňej ajmulal sb'o eb' smasanil. A tas sgana eb' chi', lajan icha junoc horno jab'ňej sc'ac'al tz'ochi yacb'an spajb'i ixim harina, axo yic toxo ix pajb'i ixim, tz'och sc'ac'al sic'lab'il.
5 Ayic tz'och q'uiň yuj viň rey, a eb' ayoch d'a yopisio yed' viň, syuc' aň eb', syac'an aň eb' yuc' viň masanto sq'ue aň d'a sjolom viň yed' eb'. Toňej scomon tzalaj viň yed' eb' sb'uchvaj d'ay.
6 Ayňejoch chuc pensaril d'a spensar eb'. Lajan yoval eb' icha sc'ac'al junoc horno pilan ac'val ayoch sc'ac'al, axo sq'uiňib'i d'a junxo c'u, spuchajxi chacb'oc.
7 Lajan eb' smasanil icha sc'ac'al horno chi', ix satel viň yajalil eb' yuj yoval chi'. Lajan syutej sb'a eb' d'a smasanil eb' sreyal, palta malaj junoc eb' sc'anb'an d'ayin tas smoj sc'ulej.

Ix yactejcan sDiosal eb' israel

8 A choňab' Efraín toxo ix scalej sb'a yed' juntzaň ch'oc choňab'il. Lajan eb' icha junoc ixim va'il max sutchaji.
9 A eb' ch'oc choňab'il ix ac'an lajvoc yip, palta max yil-laj tas van yutaji. A xil sjolom toxo ix sacb'ieli, tocval syilochi.
10 A in Jehová sDiosal in eb' israel. Vach'chom jantac tas ix ja d'a yib'aň eb' yuj schucal, palta yuj yac'umtaquil eb' maxtzac sna sb'a sc'ol eb' smeltzajcot d'ayin.
11 A choňab' Efraín malaj jab'oc spensar, jun rato sb'at sc'an colval d'a Egipto, axo d'a junxo rato sb'atxi sc'an colval d'a Asiria. Lajan icha junoc noc' uch toňej sat b'eyec'oc.
12 Palta ayic ol b'at eb' ta', ol in yumb'at in ch'aň yaal d'a yib'aň eb'. Ol telvoc eb' icha junoc noc' much. Ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb', icha ix aj yalchaj b'aj smolb'ej sb'a eb'.
13 Ob'iltac eb', yujto ix in spatiquejel eb'. Ol satel eb' yuj yaelal ol javoc, yujto ix och spitalil eb' d'ayin. Tzin nib'ej tzin col eb', palta maň yeloc tas syal eb' d'ayin.
14 Maň smasaniloc sc'ol eb' tzin yavtej ayic tz'el yav eb' d'a sat sch'at. Spol sb'a eb' yic sc'anan eb' d'a Baal yic vach' tz'aj strigo eb', yed' yuva eb'. Yuj chi' tz'och eb' ajc'olal d'ayin.
15 Ix in c'ayb'ej eb', ix vac'anpax yip eb', palta axo eb', a chucal sna eb' d'a in patic.
16 Smeltzaj eb' palta maňoclaj d'ayin, a in to A inxoňej Ochi. Icha junoc jul-lab' coxo, max yamchajlaj tas sjulchaj chi' yed'oc, icha chi' eb'. Yuj yac'umtaquil slolon eb' yajalil, yuj chi' ol cham eb' yuj q'uen espada. Axo eb' aj Egipto, toxoňej ol b'uchvaj eb' d'a eb'.

8

Ix cot d'a yib'aň choňab' Israel yuj Dios

1 Puchajocab' q'uen trompeta, yujto sjavi jucnaj eb' ajc'ol d'a yib'aň in choňab' icha junoc noc' ch'acb'a, yujto maj sc'anab'ajej in trato eb' ix vac' yed'oc. Ix spitej sb'a eb' d'a in c'ayb'ub'al.
2 Vach'chom syal eb' d'ayin: Co Diosal ach, tzach cojtaquejeli, xchi eb',
3 palta a eb' israel, toxo ix spatiquejel eb' tas vach', yuj chi' ol pechchaj eb' yuj eb' yajc'ool.

4 Ayic ix yac'anoch sreyal eb', maj sc'anb'ej eb' d'ayin mach tz'ochi. Ix say yajalil eb', palta maňoc junoc sic'b'ilel vuuj. Ix sb'oq'ue sdiosal eb' yed' q'uen splata yed' q'uen yoro. Yuj chi' syic'cot eb' d'a yib'aň.
5 Tzin yaj jun vacax b'ob'il d'a q'uen oro b'aj tz'och eb' aj Samaria ejmelal. Yuj chi' te aycot voval d'a eb'. Machequel b'aq'uiň ol yactej eb' israel sc'ulan jun chucal chi'.
6 Maň diosoc jun yechel vacax chi' yujto b'ob'il yuj junoc b'oum yechel. Yuj chi' ol mac'joc vecchajoc.
7 Chuc tas ix sc'ulej eb', yuj chi' te nivan yaelal ol javoc d'a yib'aň eb'. Malaj yavb'en eb' ol sjach'a', malaj harina ol yic' eb' d'a sjolom strigo. Vach'chom ay jab'oc ol yic' eb' jun, axo eb' ch'oc choňab'il ol vaanb'at d'a eb'.
8 A choňab' Israel ol ac'chaj lajvoc. Maňxa jab'oc ol aj yelc'och d'a yol sat juntzaňxo choňab', icha junoc lum c'a chen maňxa vach' yochi, icha chi' ol ajoc.
9 Malaj spensar eb', lajan eb' icha junoc noc' caltacte'al b'uru aňej snaan b'aj sb'ati. Ix b'at eb' d'a Asiria, ix stupan eb' yic scolvaj yed' eb'. Icha junoc ix ix syactejcan viň yetb'eyum, stupan junoc viň snib'ej, icha chi' ix yutej sb'a eb'.
10 Vach'chom stup juntzaňxo choňab' eb' yic scolji eb' yuuj, a in Jehová in ol in molb'ej eb', yic syab'an syail eb' yuj junoc rey te ay yip.
11 A eb' aj choňab' Efraín, tzijtum altar ix sb'oq'ue eb' b'aj syac' silab' eb' yic tz'el smul eb' yalani, palta yuj juntzaň altar chi' ste och smul eb'.
12 Vach'chom tzijtum c'ayb'ub'al ix vac' tz'ib'chaj d'a eb', palta comon lolonel ix ajcan d'a yol sat eb'.
13 Syac' silab' eb' d'ayin, schi'anpax schib'ejal noc' eb', palta max in tzalaj yed' eb'. Naan schucal eb' vuuj. Ol vac'anoch yaelal d'a yib'aň eb'. Ol vac'xi meltzaj eb' d'a Egipto.
14 A eb' israel sb'oq'ue cuartel eb' b'aj scol sb'a, palta maňxo in naanoc yuj eb', vach'chom a in ix in b'o eb'. A Judá tzijtum choňab' ayoch smuroal sb'oq'uei, palta ol in ňustz'a schoňab', yed' scuartel chi', xchi Jehová.

9

A syaelal choňab' Israel ix yalel viňaj Oseas

1 Ex vetisraelal maň ex tzalajoc, maň ex q'ue chennaj yuj tzalajc'olal icha eb' ch'oc choňab'il, yujto ix eyactejcan co Diosal, icha tz'aj yactancan yetb'eyum eb' ix ajmul ix. Tzex te tzalaj e ch'oxani to xajan Baal eyuuj, yujto vach' tz'aj sat tas tzeyavej yuuj eyalani.
2 Yuj chi' maňxalaj ixim trigo yed' sat te' uva ol e molo'. A e vino ac'to maňxo ol yab'laj.
3 Maňxo ol yal-laj eyaj d'a schoňab' Jehová. Ayex ol ex meltzaj d'a Egipto, ayex ol ex b'at d'a Asiria. A tas yajb'entac d'a yichaň Jehová ol e va ta'.
4 Maňxo ol yal-laj eyac'an vino silab'il yuj eyic'anchaaň Jehová, maň ol schalaj e silab' ta'. A tas ol e va'a, icha tas svaji ayic ay chamel, yuj chi' a mach ol vaanoc, ol can chucal d'a yichaň ley. Ol yal yec' svejel eb' yuuj, palta maň ol yal-laj yic'anb'at eb' d'a stemplo Jehová.
5 Maňxo ol yal eyac'an q'uiň, juntzaň q'uiň yic Jehová.
6 Ol ex el lemnaj d'a jun yaelal ol javoc. Axo eb' aj Egipto ol ex molanb'atoc. A d'a choňab' Menfis ol ex mucchaj yuj eb'. A b'aj molb'il q'uen e plata ayoch e b'eyumaloc yed' b'aj ix ex ec' cajan, ol q'uib'q'ue aň aňc'ultac, nab'a q'uiix ol ajcanoc.
7 Ex vetisraelal, van sjavi sc'ual sjavi yaelal. Ol nachajel eyuuj to toxo ix c'och sc'ual yic tze cha e tojol icha smojalil. Tzeyal icha tic: A eb' schecab' Dios, te malaj spensar eb'. A eb' cuchb'ab'il yuj Yespíritu Dios toxo ix och eb' locoal, xe chi. Tzeyal icha chi', yujto tz'alchaj e chucal yuj eb', yuj chi' schichon e c'ool d'a eb'.
8 A Dios ix yac'och eb' schecab' ex staňvej ex aj Efraín, palta tze b'oem yaal d'a yoltac sb'e eb' e taňvumal chi'. Inatax d'a stemplo Dios schichon e c'ool d'a eb'.

9 Ix ex ixtaxel d'a junelr̃ej, icha ix uji d'a choŕab' Gabaa. Palta axo Jehová ol snacot e
chucal chi', ol ac'chajoch yaelal d'a eyib'aŕ yuj e mul chi'.9.9

Ol yab' syail eb' israel yuj smul

10 Syal Jehová icha tic: Ayic ix in chalan in b'a yed' eb' israel, ix in te tzalaji, icha mach
tz'ilchaj te' uva yuj d'a tz'inan luum. A eb' e mam eyicham, icha te' sat higo te
nib'ab'il spet eluli, icha chi' ajnac eb' d'a yol in sat. Axo sc'ochnac eb' d'a choŕab'
Peor, yoch eb' ejmelal d'a Baal sdiosal jun choŕab' chi', te yajb'entac yutejnac sb'a
eb' icha jun comon dios xajanejnac eb' chi'.
11 A snivanil yelc'och choŕab' Efraín, toŕej ol satq'ue icha sb'at jeŕnaj junoc noc' much.
Maŕxa unin ol aljoc d'ay, maŕxa eb' ix ix ol och yab'ixal, maŕxalaj pax eb' ix ol
scuchoch yune'.
12 Tato ay b'aj ol q'uib' eb' unin chi', a inxo ol viq'uel sq'uinal eb', maŕxo junoc ol vac'cani.
Ob'iltac juntzaŕ anima chi' ayic ol vic'anel in b'a d'a eb'.
13 Ayic ix vilan eb' aj Efraín, lajan icha junoc te' palma avab'il b'aj te yax sat, icha chi'
yaj eb' ix vila'. Palta a ticnaic, ol yiq'uelta yuninal eb' yic smac'jichamoc, xchi
Jehová.9.13
14 Mamin Jehová, ¿Tas smoj tzin c'an d'ayach to tzac' d'a juntzaŕ anima tic? Vach' ama,
tato malaj yune' eb' ix ix. Tato ay eb' ix ay yune' jun, vach' ama to malaj yal yim
eb' ix yic maxtzac yac' chunoc yune' eb' ix chi'.

A yoval sc'ol Jehová d'a choŕab' Efraín

15 Ix yalan Jehová icha tic: D'a Gilgal ix chael yich sc'ulan chucal eb', yuj chi' a pax ta' ix
el yich voch ajc'olal d'a eb'. Yuj masanil chucal sc'ulej eb', yuj chi' ol viq'uelta eb'
d'a lum in luum ix vac' d'a eb'. Maŕxo ol in xajanej eb', yujto smasanil eb' yajal
eb', te pit.
16 A choŕab' Efraín echenxo yaji. Lajan icha junoc te te' toxo ix tacji sch'aŕal yip, maxtzac
yac' sat. Vach'chom ay yuninal eb', a inxo ol vac'cham yuninal eb' chi' to xajanab'il
yuuj, xchi Jehová.
17 A jun choŕab' tic, max cha yab' eb' tas syal in Diosal. Yuj chi' a ol paticanel eb', axo d'a
scal juntzaŕ ch'oc choŕab'il ol saclemcanb'at eb'.

10

Ol juchajem yaltar eb' israel

1 Ex vetisraelal, lajan ex icha jun ib'oc te' uva te ay sat yicr̃ej sch'ocoj. Icha satan te' uva
chi', icha chi' eyaltar ix e b'oq'uei. Axo ix ex te och b'eyumal, ix e vach' b'oej eyaltar
chi' b'aj tzeyal e b'a d'a juntzaŕ e comon diosal chi'.
2 A ex tic, chapoj yaj e pixan. Axo ticnaic, ol e tupel e chucal chi'. A Jehová ol juanem
masanil eyaltar chi', ol sjuanpaxem juntzaŕ yechel e diosal chi'.
3 Yuj chi' ol eyal icha tic: Malaj co reyal, yujto malaj yelc'och Jehová d'a yol co sat. Palta,
¿tasto val tz'och junoc rey chi' cuuj? xe chama.
4 Aŕej lolonel tzeyac'a', tzeyac'an e ti' d'a es. Ayic tze ch'olb'itan tas yaj eb' anima, maŕ
tojoloc tzeyutej. A tze b'oan tas yaj eb' anima chi', lajan icha junoc oval aŕc'ultac
sq'uib'q'ue d'a cal munlajel.
5-6 A eb' aj Samaria ol luclon eb' yuj xivelal, ol yalan eb': ¿Tas ol utaj co diosal? xcham
eb'. A jun vacax sdiosal eb' ay d'a Bet-avén ol ic'chajb'at d'a choŕab' Asiria, yic
tz'ac'chaj d'a viŕ rey nivan yelc'ochi. Yuj chi' ol cus eb' choŕab', ol oc' eb' yed' eb'
sacerdote, yujto a svach'ilal yilji jun chi', toxo ix sateli. Icha chi' ol can choŕab'
Efraín d'a q'uixvelal yujto ix yal sb'a d'a jun yechel vacax chi'.

9.9 **9:9** A jun ab'ix tic tz'ilchaj d'a Jueces 19. 9.13 **9:13** A jun versículo tic pural snachajel cuj d'a hebreo yuj chi' ch'occh'oc tas syal d'a junjun traducción.

7 Ol satel choŋab' Samaria yed' sreyal, icha sb'atcan b'achachoc junoc c'ajil te' d'a yib'aŋ
a a'.
8 Ol lajvoquem stemplo sdiosal eb' ch'oc choŋab'il, aton juntzaŋ b'aj ix och choŋab' Israel
d'a chucalil. Ol q'uib'q'ue te' q'uiix b'aj ay yaltar eb' chi'. Ol yalan eb' yuj lum
vitz yed' yuj lum tzalan icha tic: Comonoc syal scot juynaj d'a quib'aŋ yic tzoŋ
sc'ub'ejeli, xcham eb'.

Syaelal choŋab' Israel ix och yuj Jehová

9 Ix yalan Jehová icha tic: A ex israel ex tic, ix e chael yich e c'ulan chucal d'a Gabaa,
aŋeja' icha chi' tze c'ulej ticnaic. Yuj chi' ol ex satel yuj oval d'a Gabaa chi'.
10 A in ol in na b'aq'uiŋ ol vac'och yaelal yib'aŋ jun choŋab' tic. Ayic ol vac'anoch yaelal
chi' yuj jantac schucal sc'ulej, ol och oyan juntzaŋ choŋab' d'a spatic yac'an oval
yed'oc.
11 A d'a yalaŋtaxo, lajan choŋab' Efraín icha junoc noc' vacax c'aynacxo smunlaji,
sc'anab'ajej stec'vi trigo. Axo ticnaic a eb' aj Judá yed' juntzaŋxo eb' yiŋtil Jacob
ol yab' syail eb' icha junoc noc' vacax b'aj tz'och te' yugo d'a sjaj yic smunlaj noc'
d'ocoj luum yed' scalan lum yed' q'uen rastrillo.
12 A ex tic lajan ex icha junoc luum actab'ilcani, maŋxa mach smunlaj d'ay. Palta axo
ticnaic b'oec e b'eyb'al icha tz'aj yavchajxi tas d'a jun lum actab'ilcan chi'. A tas ol
eyavej, a tojolal, axo tas ol e jach'a' aton b'aj tzex in xajanej. Smojxo tzeyac'och e
b'a d'a yol in c'ab', masanto ol in javoc vac' e colnab'il icha yem ŋab'.
13 Palta a ex xo tic aŋej chucal tze c'ulej, yuj chi' van e chaan spac tas maŋ tojoloc tze
c'ulej chi'. Van e chaan spac e lec'tial.
Yujto ix eyac'och e carruaje yic oval yed' eb' e soldado tzijtum sb'isul yipoc e c'ool,
14 yuj chi' ol q'ue somnaj masanil eb' soldado chi', ol satel e cuartel icha ix aj satel choŋab'
Bet-arbel yuj viŋaj rey Salmán. D'a jun oval chi', ix mac'chaj chojoc eb' ix nunab'il
yed' yune'.
15 Ex aj Betel, icha chi' ol ex utaj yuj jantac e chucal. A viŋ e reyal ol b'ab'laj cham d'a
q'uiŋib'alil, xchi Jehová.

11

A Dios xajan schoŋab' yuuj

1 Ix yal Jehová icha tic: Ayic unin choŋab'to Israel tic, ix in xajanej. Icha vuninal yaji, ato
d'a Egipto ix vavtejcoti.
2 Ayic ix vavtancot chi', te najat ix el d'a in tz'ey. A d'a juntzaŋ dios Baal ix yac' silab' jun
in choŋab' tic. Ix sŋus incienso eb' d'a juntzaŋ yechel.
3 Ayic unin choŋab'to Efraín tic, ichato ix in chelb'eyoc. Vach'chom icha chi', palta max
yal sc'ool eb' sna'a tato a in tzin taŋvej eb'.
4 Ix in quetzcot Efraín chi' yujto xajan vuuj, icha tz'aj squetzchaj junoc noc' vacax. Lajan
svutej icha junoc mach tz'ic'anel yugo d'a noc' vacax, vach' tz'aj yac'an svael. Icha
chi' ix vutej in b'a d'a eb'.
5 Palta maŋ jab'oc ix in yac'och eb' yipoc sc'ool. A Egipto ix yac'och eb' yipoc sc'ool, palta
yuj chi' d'a yalaŋ smandar choŋab' Asiria ol canoc.
6 Ol och oval d'a schoŋab' eb'. Yuj oval chi' ol em juynaj scuartel eb'. Ol satel eb' yujto ix
yac'och sjelanil eb' yipoc sc'ool.
7 A in choŋab' tic naan yuuj to tz'elcan d'a in patic yic syal sb'a d'a juntzaŋ comon dios.
Vach'chom tz'avaj eb' sc'anan colval d'a juntzaŋ comon dios chi', palta maŋ ol
colvajlaj d'a eb'.

8 ¿Tas val ol aj ex vactancan ex choñab' Efraín? ¿Tas val ol aj ex vactancan ex yiñtilal
Israel? ¿Ol am yal ex vac'an satel icha ix vutej choñab' Adma? ¿Ol am ex vutej
icha ix vutej choñab' Zeboim? Ya syab' in pixan, scus in c'ol eyuuj.11.8
9 Mañ ol in c'ulejlaj ichaval yoval in c'ool. Mañ ol in meltzajlaj ex vac'an satel ex choñab'
Efraín, yujto Dios in, mañ in animaoc. Ayinec' eyed'oc A inxoñej Ochi, yuj chi' mañ
ol in javoc ex in sateli.
10 A in Jehová in ol el vav icha junoc noc' choj. Yuj chi' ol te ib'xoc eb' vuninal yuj xivelal,
ol cot eb' d'a b'aj tz'em c'u, ol och tzac'an eb' vuuj.
11 Ol cot lemnaj eb' d'a Egipto yed' d'a Asiria icha noc' cuvajte'. A in Jehová in svala', ol
vac' cajnaj eb' junelxo d'a scajnub' junjun.

A schucal eb' schoñab' Dios

12 A choñab' Efraín yiñtil Israel, añej es sc'ulej d'a vichañ. D'a chab'satil syal sb'a d'ayin.
Axo eb' aj Judá, te pit syutej sb'a eb' d'ayin, a in sDiosal in eb' A inxoñej Ochi,
tz'elñejc'och tas svala'.

12

1 Masanil tas sc'ulej choñab' Efraín, nab'añej. Toñej syixtejb'at sb'a. Ste q'ueval chaañ
d'a ixtoj anima. Comonxoñej sb'o strato yed' eb' aj Asiria, syac'anpaxb'at aceite
eb' yic smontan Egipto, xchi Jehová.
2 A eb' aj Judá ay smul eb' d'a yol sat Jehová chi'. A ol ac'anoch yaelal d'a schoñab' viñaj
Jacob yuj sb'eyb'al. Ol stup d'a eb', icha val tas sb'eyb'alej eb'.
3 Inatax ayic manto aljoc viñaj Jacob chi', syamnac yich yoc viñ yuc'tac viñ, axo yic icham
vinacxo viñ, stelajnac sb'a viñ yed' Dios.
4 Stelajnac sb'a viñ yed' Dios yed' jun ángel, masanto yac'nac ganar jun ángel chi' viñ.
Oc'nac viñ, sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ. A d'a Betel sch'oxnac sb'a
Dios d'a viñ, lolonnac viñ yed' ta'.
5 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sb'i b'inajnac.
6 Palta a ex israel ex tic, meltzajañec d'a co Diosal. C'anab'ajum tzeyutej e b'a d'ay,
tojolñej tzeyutej e b'eyb'al. Ayocab'ñej och yipoc e c'ool.
7 Icha tic yalan Jehová: A eb' choñvajum yic Efraín, a echlab' mañ tz'acanoc sc'an eb',
yujto scham val eb' yelc'ani.
8 Syal eb' icha tic: Vach'chom toxo oñ och b'eyumal, vach'chom b'eyum oñxo, palta
malaj mach syal scot yoval d'ayoñ, yic syalan eb' to oñ och b'eyumal yuj cac'an
musansatil eb' anima, xchi eb', xchi Jehová.
9 Syalanxi Jehová chi' icha tic: A in Jehová in, atax yic ayex ec' d'a Egipto e Diosal in. Ol
ex vac' cajnaj junelxo d'a yoltac mantiado, icha d'a juntzañ c'ual ayic molan ex ec'
d'a tz'inan luum.
10 A in tic ix in lolon d'a eb' in checab'. Tzijtum sb'isul tas ix vac' yil eb'. A eb' chi' ix vac'
alanel in c'ayb'ub'al d'a ch'oxnab'ilal.
11 A d'a Galaad ay sdiosal eb' ch'oc choñab'il, palta mañxa jab'oc yelc'och ol ajcanoc. A d'a
Gilgal syac' noc' vacax eb' d'a silab'il, palta lajanxo ol ajcan yaltar eb' icha q'uen
q'uen molb'ilq'ue b'ulan d'a cal munlajel, xchi Jehová.
12 A viñaj Jacob, b'atnaccan viñ elelal d'a yoltac yic Aram. Ata' ochnac viñ d'a tañvoj
calnel yuj yic'an ix yetb'eyum viñ.
13 A yed' jun schecab' yic'naquelta choñab' Israel Jehová d'a Egipto. Añeja' yed' jun
schecab' chi', stañvejñej.

11.8 **11:8** Adma yed' Zeboim sb'i juntzañ choñab' satnac el yed' choñab' Sodoma yed' Gomorra icha syal d'a Deuteronomio 29.23.

14 Palta a val anima yic Efraín, ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová eb'. Ix yac' chab'ax sc'ol
eb'. Yuj chi' ol yac' Jehová chi' stupel eb' jantac chucal ix sc'ulej, aňeja' yuj schucal
eb' chi' ol em d'a yib'aň.

13

Ol lajvoc em choňab' Israel

1 Ayic slolonnac eb' yichamtac vinaquil choňab' Efraín d'a peca', axo juntzaňxo yiňtilal
Israel ch'oxannac to ay yelc'och d'a yol sat eb'. Axo ticnaic, ol cham eb' aj Efraín
chi' yuj smul ix yac'ochi, ix och eb' ejmelal d'a Baal.
2 Tzato q'ueňej chaaň eb' yac'anoch smul. Sb'oq'ue q'uen plata eb' sdiosaloc, icha val
tas snib'ej sc'ool eb', icha pax tas scot d'a spensar eb', icha chi' syutej eb' sb'oan
sdiosal. Slajvi chi' syalanpaxq'ue eb': Aq'uec e silab' d'ay, xchi eb'. Axo eb' anima
jun, stz'ub'elta sti' jun yechel eb' lajan yilji icha vacax chi'.
3 Yuj chi' lajanňej ol aj eb' icha asun ayemi ayic sq'uiňib'i, icha pax yal ac'val ayemi ayic
te ac'valto to spet satemi. Lajan pax eb' icha matz'il trigo tz'ic'chajb'at yuj ic', ma
icha te tab' tz'el d'a junoc ventena.
4 Ix yalan Jehová icha tic: A in Jehová e Diosal in, atax yic ayex ec' d'a Egipto, malaj
junocxo tas tzeyac'och e diosaloc, palta a inňej. A inňej e Columal vaji.
5 Te vach' ajnac ex in taňvan d'a taquiň luum, b'aj te ay c'ac'.
6 Palta a val yic ix yac'an sobre e vael, ix e te iq'uejchaaň e b'a, ix in b'atcan satc'olal
eyuuj.
7 Yuj chi' icha junoc noc' choj ol vutej in b'a d'ayex, ma icha junoc noc' tz'ib'choj smacvaj
d'a yoltac b'e.
8 Ol in elta jucnaj d'a eyichaň, icha junoc noc' nun oso to toxo ix ic'chajb'at yune'. Ol
ex vac'an choc'b'ocb'at ta', icha junoc noc' choj schianb'at schib'ej, ma icha tz'aj
schoc' jecchitanb'at schib'ej junoc noc' chium noc'.
9 Ol ex vac' satel a ex israel ex tic, malaj mach ol yal stenaneq'ui.
10 Ix e c'an e reyal yed' e cuchb'umal, palta ¿tom a eb' syal taňvan masanil e choňab' tic?
11 Aycot voval d'ayex ayic ix vac'an e reyal chi', aňeja' aypaxcot voval d'ayex ayic ix
vic'anpaxec' eb' e reyal chi'.
12 Chequel yaj schucal choňab' Efraín. Tz'ib' ix ajcan smul chi'.
13 A choňab' Israel, sc'och sc'ual yic sna sb'a, palta te malaj spensar, icha junoc unin maň
vach'oc syutej sayancot sb'a ayic tz'alji d'a snun, icha chi' yaji.
14 Ol in colcanel in choňab' d'a yol slumal chamel. Ol in colcanel d'a yol sc'ab' chamel. A
in ol vac' satel chamub'. Maňxo ol in ch'ox voq'uelc'olal d'a choňab' Efraín chi'.
15 Vach'chom sq'ueňejchaaň d'a scal eb' yetisraelal, palta ol cot voval d'ay. Lajan ol aj
scot voval chi' icha c'ac' d'a yichchaaň, icha yec' chacxuxum ic' d'a tz'inan luum,
yuj chi' ol tup sjajtac a a', axo eb' ajc'ool ol ic'anb'at masanil sb'eyumal.
16 A choňab' Samaria ol yic' pax syaelal, yujto pit syutej sb'a d'ayin. Ol cham eb' yuj q'uen
espada. A yuninal eb' ol tenchajem d'a sat luum chi', xchi Jehová.

14

Syal viňaj Oseas to smeltzaj Israel d'a Jehová

1 Ex vetisraelal, meltzajaňec d'a Jehová co Diosal, vach'chom ix ex telvi val yuj e mul.
2 Meltzajaňecxi d'a Jehová, tzex tevi d'ay icha tic: Ac' tup co mul, tza chaan quejmelal
yed' co aloj vach' lolonel scal d'ayach.
3 A Asiria max yal co coljiel yuuj. ¿Toc val syal pax co colchajel yuj noc' chej? Maňxo
ol caloch juntzaň tas sco b'o co diosaloc, yujto aňej val d'ayach ach Jehová syic'
snivanil sc'ol eb' unin maňxa smam snun, xe chi.

A Jehová ol yac'ŕej sq'uinal eb' israel

4 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' ja spensar eb' d'a spitalil. Vach'chom maň smojoc, palta
ol in xajanej eb', yujto maňxo ol vac'cot yoval in c'ol d'a eb'.
5 Ichaval tz'aj xumaquil aň chochol yuj yal ac'val, ma icha te' c'ute' d'a sjolomtac vitzal
Líbano to najat sb'at sch'aňal yib', icha chi' ol vutej eb' israel.
6 Yuj chi' te vach' ix aj yel mayan icha val sc'ab'tac te' olivo, lajan pax sjab' icha val sjab'
te' c'ute' d'a Líbano.
7 Ol in yac'xioch eb' yipoc sc'ool. Vach'xo ol aj sq'uib' icha sq'uib' ixim trigo, vach'xoŕej
xumacan icha te' uva. Te b'inajnac ol aj ichaval vino scot d'a Líbano chi'.
8 Ex aj Efraín, ¿toc ay yopisio juntzaň comon dios chi'? A in ol in tac'voc d'ayex, ol ex
in taňvejpaxi. Icha junoc te' taj yax xiil, icha chi' vaj eyuuj. Vuuj val, vach' tzex
elc'ochi, xchi Jehová.

Slajvub'al

9 A eb' jelan yed' eb' aj pensar ol nachajel juntzaň in lolonel tic yuj eb'. A sb'e Jehová, te
tojol. A eb' vach' spensar, a eb' sb'at d'a yol jun b'e chi', axo eb' te pit, stelvi eb' d'ay.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JOEL

Joel sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Joel tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Joel chi' schecab' Dios yaj viñ. Mañ cojtacoc val sic'lab'il tas tiempoal yalnaccan juntzañ tic viñ, yujto malaj junocxo b'aj syalcani. Te nivan yaelal jun yalnaccan viñ schecab' Dios chi'. A d'a capítulo 1 versículos 1-2 yed' 11, ata' sb'ab'laj alejcot yuj noc' c'ulub'. Syalanpax yuj jun tiempoal b'aj majxo yac'laj ñab'. Ch'oxjinac yil viñ to a juntzañ chi' a sch'oxancot yoval sc'ol Jehová d'a mach spitej sb'a d'ay. A viñ schecab' Dios chi', a viñ tz'avtan eb' anima chi' yic sna sb'a eb'. Yalannac viñ to toxo ix yac' sti' Dios scolan eb' anima, syac'anpax svach'c'olal d'a yib'añ eb'. Aton syal d'a capítulo 2 versículos 12-29. Ay juntzañxo versículo ojtacab'il d'a jun libro tic, aton capítulo 2 versículos 28-30. A d'ay syalcan yuj sjaub'al Yespíritu Dios d'a yib'añ masanil anima. Axo d'a capítulo 3, ata' syal yuj yaelal d'a yib'añ juntzañ nación ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel.

1 A in Joel in tic yuninal in viñaj Petuel. A d'a jun uum tic ix in tz'ib'ej slolonel Jehová ix yal d'ayin yic svaleli.

A yaelal ix cot yuj noc' c'ulub'

2 Ex ichamtac vinac yed' ex masanil cajan ex d'a jun nación tic, ab'ec val juntzañ tic. ¿Toc ay b'aj ix eyil tas lajan icha jun tic? Malaj pax b'aj ix uji junoc icha tic ayic ix ec' eb' co mam quicham.
3 Alec juntzañ tic d'a eb' eyuninal, axo eb' ol alan d'a eb' yuninal, axo eb' chi' ol alan pax d'a eb' toto ol aljoc.
4 Masanil tas ix slajel noc' c'ulub'. Axo jantacto ix cani, ch'ocxo pax junxo macañ noc' ix ul lajaneli.[1.4]
5 A ex uc'um ex añ, aq'uequel e vayañ. A exxo uc'um ex vino, oc'añec, yujto mañxalaj vino chi' ol eyuq'uej.
6 Icha jun nivan ñilañ soldado te ay smay, icha chi' ix aj sja noc' c'ulub' d'a yol co macb'en tic. Maxtzac b'ischaj noc'. A ye noc', lajan icha ye noc' choj.
7 Toxo ix satjiel te' uva yuj noc', toxo pax ix slajel te' higo noc'. Tz'inini ix ajcan yuj noc'. Ix yic'anel stz'umal masanil te' avb'en noc', sacxoñej ix ajcan sc'ab'tac te'.
8 Oc'añec icha junoc ix cob'es tz'oq'ui, spichan sb'a ix yed' pichul yic cusc'olal, yujto toxo ix cham viñ ix yac' sti' snupnaj yed' ix.
9 Icha chi' tz'aj yoc' eb' viñ sacerdote tz'ac'an servil Jehová, yujto mañxa vael yed' vino d'a templo, aton ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová.
10 Toxo ix juvi masanil lum co luum, ichato ayoch lum d'a cusc'olal, yujto tz'inan ix ajcan luum. Toxo ix lajviel ixim trigo, ix tacjiel te' uva, ix ixtaxpaxel te' olivo.
11 A ex munlajvum ex tic, oc'añec, cusañec, yujto toxo ix lajviem eyavb'en. Mañxa jochoj trigo yed' cebada.
12 Toxo ix tacjiel te' uva, ix lajviel te' higo, ix tacjipaxel te' granado, te' palma, te' mansan yed' masanil te' avb'en te'. Icha chi' ix aj slajvi stzalajc'olal eb' anima.
13 A ex sacerdote ex tic, a ex tzex ac'vi servil d'a altar tic, aq'uecoch pichul yic cusc'olal. Pilan ac'val tzeyac' eyoc' d'a templo, tzex oc' yuj yaelal, yujto a d'a stemplo Dios mañxalaj ixim pan yed' vino tz'ac'ji ofrendail.
14 Avtejec masanil eb' anima, ochañec d'a tzec'ojc'olal yed' eb'. Molb'ejecoch e b'a d'a stemplo Jehová Dios yed' masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' masanil eb' anima, tzex tevi d'a Jehová.

1.4 **1:4** A viñaj Joel tic syac' b'inaj chañe' macañ noc' c'ulub' viñ. A oñ tic malaj tas vach' tz'aj calanel sq'uexañil noc'.

15 Ay..., te lac'anxo sjavi jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová. Jun c'u ay smay yic ol oñ satel
Dios Syal Yuj Smasanil.
16 D'a val quichañ ix yiq'uel co vael. Ix lajvi tzalajc'olal d'a stemplo Jehová co Diosal.
17 A ixim iñat, toñej ix c'aem ixim d'a yol luum, yuj chi' mañxalaj ixim trigo. Axo spatil
ixim, mañxa tas d'a yool, ix lajvi smasanil.
18 Tz'el val yav noc' noc' yeq'ui. Nab'axoñej tz'ec' noc' vacax say yañ. Vanxo scham noc'
calnel yuj vejel.
19 Tzin avaj d'ayach Jehová, yujto toxo ix tacji smasanil. Ichato ix ec' c'ac' d'a scal añ
añc'ultac d'a svalab' lum noc' noc' yed' d'a smasanil caltac te'.
20 Yed' masanil noc' noc' ay d'a caltac te' chi', tz'avaj noc' d'ayach, yujto toxo ix tup
masanil a a', ichato ix tz'ab'at masanil añ añc'ultac yuj c'ac'.

2

Tzijtum noc' c'ulub'

1 Puchajocab' q'uen trompeta d'a tzalan Sion. Puec junoc ch'oxnab'il yic oval d'a tzalan
yic ejmelal d'a Jehová. Ib'xocab'q'ue masanil eb' cajan d'a Judá yuj xivelal, yujto
lac'anxo sjavi sc'ual yoval sc'ol Jehová.
2 A jun c'ual chi' sc'ual q'uic'alq'uinal. Sc'ual te ay asun, yuj chi' musan. A val noc'
c'ulub', lajan noc' icha junoc ñilañ eb' soldado. Lajan sb'at c'amamoc noc' icha
sb'at c'amamoc veven, masanto smuschaj jolomtac vitz yuuj. Malaj b'aj ix uji icha
tic d'a yalañtaxo, mañxapax b'aq'uiñ ol ujoc junelxo.
3 Lajan noc' icha te' c'ac' slajviel masanil tas yuuj. Ayic manto javi noc', te vach' yilji lum
luum, icha val yilji Edén. Axo yic ol lajvoc yec' noc', lajanxo ol ajcan icha tz'inan
luum. Mañxa jab'oc tas ol canoc.
4 Lajan yilji noc' icha noc' chej. Sb'at lemnaj noc' icha tz'aj sb'at noc' chej chi' d'a oval.
5 Icha sc'añ junoc carruaje yic oval, ma icha sc'añ te' xiltac te' stz'ab'at yuj c'ac', icha val
chi' tz'aj sc'añ scot noc' d'a jolomtac vitz. Icha junoc ñilañ soldado te ay yip, tzoloili
sb'at d'a oval, icha val chi' noc'.
6 Ayic ol yilan eb' anima, ol te ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Sacxoñej ol aj yilji sat eb' yuuj.
7 Icha eb' soldado te jelan d'a oval, b'eñej yec' lemnaj eb' d'a yib'añtac muro, tojol tz'aj
sb'at eb' d'a eb' ajc'ool, max elcanlaj eb' d'a titac b'e, icha val chi' noc'.
8 Max stenlaj sb'a junjun noc'. Tojolñej syutejb'at sb'a noc' d'a yol sb'e. Vach'xoñej tz'aj
yec' tzololoc noc' icha yec' eb' soldado d'a scal yespada eb' yajc'ool.
9 Ayic sc'och lemnaj noc' d'a choñab', b'eñej yec' lemnaj noc' d'a yib'añtac muro, b'eñej
yoch noc' d'a yoltac pat. Icha val elc'um tz'och d'a yoltac ventena.
10 Tz'ib'xiq'ue lum luum tic d'a yichañ noc', tz'och eñul d'a satchaañ yuj noc'. Stup yoc
c'u, yoc q'uen uj, mañxa q'uen c'anal scopoljub' yuj yeñul noc'.
11 A Jehová b'ab'el yec' yuj noc'. Syac'an ab'chaj sjaj, icha val sc'añ c'u. Tzijtum sb'isul
noc', maxtzac b'ischaj noc' sc'anab'ajan schecnab'il Dios. Ayxo smay jun c'ual yic
yoval sc'ol Jehová chi'. Malaj mach ol yal stec'b'an sb'a d'a yichañ.

Yoq'uelc'olal Jehová

12 Palta a ticnaic, a Jehová tz'alan icha tic: Meltzajañeccot d'ayin d'a smasanil e c'ool.
Ochañec d'a tzec'ojc'olal, elocab' eyav. Oc'añec, xchi.
13 Oñ cusec yuj co mul d'a smasanil co c'ool, mañ toñejoc sco tzilchitejb'at co pichul. Coñ
meltzajec d'a Jehová co Diosal, yujto vach' sc'ool. Ay yoq'uelc'olal, ay snivanc'olal,
tzoñ xajanej. B'ecan sc'ol yic'anel jun yaelal tic d'a quib'añ.
14 Coñ meltzajec d'a Dios, talaj max yac'och yaelal d'a quib'añ. Tato icha chi' a
svach'c'olal ol yac'coti, ol yac'an co trigo yed' co vino. Yuj chi' ay tas ol yal cac'an
ofrendail d'ay.

15 Puchajocab' q'uen trompeta d'a tzalan Sion, yic smolb'ej sb'a masanil choñab' yic
tz'och d'a tzec'ojc'olal.
16 Smolb'ejocab' sb'a masanil schoñab' Dios, sacb'itejocab' sb'a. Smolb'ejocab' sb'a eb'
ichamtac vinac, eb' unin yed' eb' vanto schuni. A eb' ato yic'lan sb'a, elocab'cot
eb' d'a yol spat chi'.
17 Oc'ocab' eb' sacerdote, eb' tz'ac'an servil Jehová. A d'a snañal templo yed' altar,
yalocab' eb' icha tic: Mamin Jehová, ac' nivanc'olal d'a quib'añ a oñ a choñab'
oñ tic. Malajocab' mach tzoñ b'uchani. Mocab' oñ telvoc d'a yol sc'ab' eb' ch'oc
choñab'il, yic mañ ol yal eb' icha tic: ¿B'ajtil ay jun e Diosal chi'? mocab' xchioc
eb', xchiocab' eb' sacerdote chi'.
18 Slajvi chi' ol yac'an svach'c'olal Jehová yed' yoq'uelc'olal d'ayoñ a oñ schoñab' oñ tic.
19 Ol yalan icha tic:
Ol vac' ixim e trigo, e vino yed' eyaceite masanto ol ex b'ud'joc. Mañxo ol yal in c'ool ol
b'uchvaj eb' ch'oc choñab'il d'ayex.
20 A eb' ajc'ol scot d'a norte, najat ol viq'uel eb' d'a e tz'ey, ol vac'ancanb'at eb' d'a tz'inan
luum. A eb' b'ab'el, ol vac'canb'at eb' d'a yol a' mar Muerto, axo eb' tzac'an, ol
vac'canb'at eb' d'a a' mar Mediterráneo. Ata' ol c'ab'at eb', ol q'ue sjab' eb'. Te
satub'tac tas ol in c'ulej d'a e cal, xcham Jehová.
21 Tzalajocab' lum luum. Mocab' xiv eb' cajan d'a luum, yujto ay val tas te satub'tac ol
sc'ulej Jehová.
22 Tzalajocab' noc' c'ultaquil noc', mocab' xiv noc', yujto ol yaxb'ocxi añ añc'ultac, axo te
te', ol yac'xi sat te', tzijtum ol aj sat te' higo yed' te' uva.
23 Masanil ex cajan ex d'a Sion, tzalajañec. Tzalajañec d'a Jehová co Diosal, yujto ol yac'
ñab'il q'uinal d'ayoñ d'a sc'ual, b'ab'el ñab' yed' lajvub' ñab', icha sc'ulejtaxoni.
24 Te vach' ol aj ixim trigo, mañxo jantacoc ol ajxoc vino yed' aceite.
25 Syalan Jehová: Ol vac' sq'uexul masanil eyavb'en ix lajviel yuj juntzañ noc' c'ulub'
icha soldado ix vac'b'at d'a e cal d'a juntzañ ab'il ix eq'ui.
26 Axo ticnaic, ol ex vaoc masanto ol ex b'ud'joc. Ol eyalan vach' lolonel d'ayin Jehová e
Diosal in, yujto satub'tac tas ix in c'ulej d'a e cal. Mañxa b'aq'uiñ ol ex canxoc d'a
q'uixvelc'olal.
27 Ol nachajel eyuj a ex israel ex tic to ayinec' d'a e cal a in Jehová e Diosal in. A inñej e
Diosal in, malaj junocxo. Mañxa b'aq'uiñ ol ex canxoc d'a q'uixvelc'olal.

Ol javoc Yespíritu Dios

28 Ayic ol lajvoc yec'b'at juntzañ tic, ol vac'och Vespíritu d'a masanil anima. Ol yalel
in lolonel eb' eyuninal yed' eb' eyisilal. Ol in lolon d'a eb' ichamtac vinac d'a
vayichal. Axo eb' quelemtac, ay tas ol in ch'ox yil eb'.
29 A d'a juntzañ c'ual chi', ol vac'paxoch Vespíritu d'a eb' viñ checab' yed' d'a eb' ix
checab'.
30 Ol in ch'oxan juntzañ tas d'a satchaañ yed' d'a sat luum, ay chic', c'ac', ma nivac tab'
icha asun yed' juntzañxo tas te satub'tac.
31 A c'u ol q'uic'b'oc, axo q'uen uj, chac ol aj q'ueen icha chic'. A juntzañ tic ol ujoc ayic
manto javoc jun sc'ual yic svac'cot yoval in c'ool. A jun c'ual chi' te nivan yelc'ochi,
te ay smay.
32 Axo masanil mach syal sb'a d'ayin Jehová in, ol colchajoc. Icha val yaj valancani, a
d'a tzalan Sion d'a Jerusalén, ay mach ol colchajoc, a val eb' sic'b'ilel vuuj, olto can
eb', xchi Jehová.

3

1 Syalan Jehová icha tic: A val d'a jun c'ual chi', ol vac'xi in vach'c'olal d'a Judá yed' d'a
Jerusalén.

2 Ol in molb'an masanil juntzaň nación, ol vic'anb'at d'a sch'olanil yic Josafat. Ata' ol
vac' yaelal d'a yib'aň eb' yuj tas ix yutej in choňab' Israel eb', yujto ix saclemb'at
eb' israel chi' yuj eb' d'a masanil yolyib'aňq'uinal. Ix spucanb'at in lum eb' d'a
spatic.3.2
3 Ix spucanb'at eb' in choňab' eb' d'a suerteal. Ix schoňanel eb' vinac unin yed' eb' ix
unin eb', ix satanel stojol eb' unin chi' eb' d'a uq'uel aň yed' d'a eb' ix ajmul ix.

A yaelal ol yac' Jehová d'a yib'aň'R'masanil nación

4 ¿Tas e gana d'ayin ex aj Tiro, ex aj Sidón yed' ex aj Filistea? ¿Tom e gana tze pac e b'a
d'ayin? Tato e gana tze pac e b'a, d'a elaňchamel ol vac' spac d'ayex icha val d'a
smojal. 5 A ex tic, ix eyelq'uej q'uen plata yed' q'uen oro d'ayin, ix eyic'anb'at in
b'eyumal d'a e templo. 6 Ix e choňb'at eb' aj Judá yed' pax eb' cajan d'a Jerusalén
d'a eb' griego, yic najat sb'atcan eb' d'a sluum. 7 Palta a in ol viq'uelta eb' b'aj ix e
choňb'at chi'. A exxo ol vac' eyab' syail, icha val ix aj yab'an syail eb' chi' eyuuj.
8 A in val Jehová in svala' to ol vac'och eb' eyuninal yed' eb' eyisil d'a yol sc'ab' eb'
aj Judá. Axo eb' ol choňanel eb' d'a eb' sabeo, aton eb' te najat cajan, xchi Jehová.
9 Alec juntzaň tic d'a masanil nación: B'oec e b'a d'a oval. Avtejec eb' te tec'an. Javocab'
eb' yic sb'at eb' d'a oval chi'.
10 Sb'o'ocab' q'uen asaron eb' yespadaoc. A q'uen sjochlab' trigo eb', sb'o'ocab'pax q'uen
eb' slanzaoc. A mach malaj yip, yalocab'i to te ay yip ticnaic.
11 Masanil anima d'a juntzaň nación ay d'a spatic yichaň Israel, cotocab' eb' d'a
elaňchamel, smolb'ejocab' sb'a eb'. Ix valan icha tic: Mamin Jehová, ic'cot eb' a
soldado te tec'an, xin chi.
12 Syalan Jehová icha tic: Sb'o'ocab' sb'a masanil nación, javocab' eb' d'a sch'olanil
Josafat, yujto ata' ol in em c'ojan d'a in despacho yic tzin ch'olb'itej masanil ch'oc
nacional ay d'a spatic yichaň in choňab' tic.
13 Yuj jantac schucal juntzaň nación chi', yuj chi' toxo ix javi sc'ual sch'olb'itaj eb'. Icha
tz'aj sjochchaj ixim trigo toxo ix c'anb'i, icha chi' tzeyutej eb'. Teq'uequem lad'an
eb', icha stec'chaj te' sat uva vach'xo yaji yic sb'ochaj vino, xchi Jehová.
14 Maňxo jantacoc anima d'a sch'olanil b'aj ol ch'olb'itaji. Toxo ol c'och sc'ual yic yoval
sc'ol Jehová ta'.
15 A c'u yed' q'uen uj, maňxo ol yac'laj yoc yed' pax q'uen c'anal, maňxalaj scopopial
q'ueen.
16 Icha sc'aň c'u, icha val chi' ol aj yac'an ab'chaj sjaj Jehová scot d'a jolom vitz Sion d'a
Jerusalén. A satchaaň yed' lum luum, ol ib'xoc. Axo Jehová ol colan schoňab', aton
choňab' Israel.

Ol ajxoc stzalajc'olal Judá

17 Ix yalan Jehová: A ex tic ol eyojtaquejeli to a in Jehová e Diosal in, ayinec' d'a tzalan
Sion b'aj tz'och ejmelal d'ayin. A Jerusalén tic, in choňab' ol ajcanoc. Maňxa
b'aq'uiň ol ex can d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il.
18 A d'a jun tiempoal chi', ol te q'uib' te' uva d'a jolomtac vitz yed' masanil tzalquixtac ol
b'ud'joc el yuj noc' vacax. A sjajtac a a' d'a Judá, ol te q'ue a'. Axo d'a in templo ol
q'ueul b'urnaj jun sjaj a', ol pucaxb'at a' d'a sch'olanil Sitim.
19 A Egipto, ol ixtaxcanb'atoc. Axo Edom, tz'inan luum ol ajcanoc, yujto ix yac' oval eb'
yed' eb' aj Judá. Ata' ix tob'can schiq'uil eb' malaj smul yuj eb'.
20 A in ol in pactzitej schamel eb' smilnac eb'.
21 Maňxo ol vac' nivanc'olal eb' ay smul chi'. Vach' ol aj scajnaj Judá yed' Jerusalén d'a
masanil q'uinal. A inxo Jehová in tic, ol in cajnaj d'a jolom vitz Sion, xchi Jehová.

3.2 **3:2** A Josafat syalelc'ochi "A Jehová sch'olb'itani".

A Slolonel Dios D'a Viñaj
AMÓS

Amós sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Amós, a tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a yol yic Judá cajan viñ, palta yalnac slolonel Dios viñ d'a eb' israel ay d'a stojolal norte d'a ab'il 750 ayic manto javi Cristo. A viñaj Amós chi', molum noc' viñ, palta avtajnac viñ yuj Dios yic syalanel slolonel Dios chi' viñ d'a eb' yetisraelal. A d'a jun tiempoal chi', a jun choñab'il eb' anima chi', te b'eyum eb' sic'lab'il, sc'anab'ajej val schecnab'il Dios eb' yalani, mañxa tas sna eb' yuj juntzañxo nación ay d'a slac'anil eb'. Palta a val chucal sc'ulej eb', syixtan eb' meb'a' eb'. A b'aj sc'anab'ajej eb' chi' yalani, toñej syal eb', mañoc d'a spensar eb' scoti. A tas ayoch yipoc sc'ool eb' junñej rato slajvieli. A viñaj Amós chi', schael yich viñ yalan yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ junjun nación ay d'a slac'anil Israel chi'. Yalannacpax viñ to a juntzañ yaelal chi' ol javocpax d'a yib'añ Israel chi' yed' Judá, yujto a Dios Yajal yaj d'a masanil nación. A' ol ch'olb'itan masanil anima yuj spitalil, axo d'a slajvub'xo ol c'ochxoc Israel chi' ichataxon yaj d'a sb'ab'elal.

A yaelal d'a yib'añ juntzañ nación

1 A in Amós in tic tañvum in noc' d'a choñab' Tecoa. Ayic ayoch viñaj Uzías reyal d'a Judá, axo viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ayoch reyal d'a Israel, chab' ab'il d'a yalañtax jun nivan quixcab', ix yalan juntzañ lolonel tic Dios d'ayin yic svalel d'a choñab' Israel.

2 Icha sc'añ smac'vaj c'u, icha chi' tz'aj yoch sjaj Jehová d'a jolom vitz Sion d'a Jerusalén.
Masanil svalab' luum noc' noc' tz'ixtaxb'ati, stacjipax añ añc'ultac d'a jolom vitz Carmelo.

A choñab' Siria

3 Icha tic yalan Jehová: Ix ec' d'a yib'añ sc'ulan chucal eb' aj Damasco, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto icha tz'aj stec'ji ixim trigo, icha chi' ix utaj eb' aj Galaad yuj eb'.

4 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al spat eb' rey yiñtilal viñaj Hazael. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel viñaj Ben-adad.

5 Yovalil ol in mac'poj masanil spuertail choñab' Damasco. Ol vac'an satel masanil eb' cajan d'a sch'olanil Avén yed' eb' yajal d'a Bet-edén. Yuj chi' ol ic'chajb'at eb' sirio preso d'a Kir, xchi Jehová.

A schoñab' eb' filisteo

6 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Gaza, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto masanil anima cajan d'a juntzañ choñab' yic Israel ix yic'b'at eb', ix schoñanb'at eb' checab'vumal d'a Edom.

7 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al smuroal Gaza chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb'.

8 Ol vac' satel eb' ayoch yajalil d'a Asdod yed' pax eb' yajal d'a Ascalón. Yed' masanil in poder ol vac' oval yed' eb' aj Ecrón, mañxa junoc eb' filisteo ol to canoc, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

A choñab' Tiro

9 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Tiro, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto masanil anima cajan d'a juntzañ choñab' yic Israel ix schoñb'at eb' checab'vumal d'a Edom, majxo snacot jab'oc sti' yac'nac yed' eb' d'a amigoal.

10 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al smuroal Tiro chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb', xchi Jehová.

A choŋ̈ab' Edom

11 A Jehová tz'alan icha tic: Maŋ̈ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Edom, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto ix spech eb' sc'ab' yoc eb' chi' yed' q'uen espada, aton eb' israel. Ix smac'cham eb' d'a malaj yoq'uelc'olal, b'ecan sc'ol eb' ix sc'ulan chucal yed' yoval sc'ool. Majxo b'atlaj yoval sc'ol eb' chi' satc'olal yuuj.

12 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al choŋ̈ab' Temán. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb' aj Bosra, xchi Jehová.

A choŋ̈ab' Amón

13 A Jehová tz'alan icha tic: Maŋ̈ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Amón, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ayic ix yac'an oval eb' d'a Galaad yic syic'an jab'ocxo slum eb', ix sjac snivanil eb' ix yab'ix eb'.

14-15 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al muro d'a Rabá. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb'. Ol el yav eb' van yac'an oval. A d'a scal oval chi' yed' oval ic' ol yamchaj viŋ̈ sreyal eb' yed' eb' soldado nivac yelc'ochi. Ol ic'jocb'at eb' preso d'a ch'oc choŋ̈ab'il, xchi Jehová.

2

A choŋ̈ab' Moab

1 A Jehová tz'alan icha tic: Maŋ̈ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Moab, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ix sŋ̈ustz'a sb'aquil viŋ̈ sreyal Edom eb', taaŋ̈xoŋ̈ej ix ajcan stz'ab'ati.

2 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al Moab chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel cuartel d'a Queriot. D'a scal av yic oval yed' yoc' q'uen trompeta, ol cham masanil eb' aj Moab chi'.

3 Ol vac'cham viŋ̈ sreyal eb' yed' eb' viŋ̈ ayoch yed' viŋ̈ d'a yopisio, xchi Jehová.

A choŋ̈ab' Judá

4 A Jehová tz'alan icha tic: Maŋ̈ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Judá, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Maj scha yab' in c'ayb'ub'al eb', maj sc'anab'ajej pax in ley eb'. Palta a d'a juntzaŋ̈ tas malaj yelc'och b'aj ix yaq'uem sb'a eb', aton d'a juntzaŋ̈ comon dios b'aj yalnac sb'a eb' smam yicham eb'.

5 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al Judá, axo jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel cuartel d'a Jerusalén, xchi Jehová.

A choŋ̈ab' Israel

6 A Jehová tz'alan icha tic: Maŋ̈ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Israel tic, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ix schoŋ̈el eb' meb'a' eb' vach' spensar d'a scal, yujto max yal stupan sb'oc eb' d'a eb', vach'chom yujŋ̈ej stojol jun mojoc xaŋ̈ab'.

7 Tz'ixtax eb' meb'a' yuj eb', man vach'oc pax syutej eb' sb'oan yaj eb' meb'a' emnaquil chi'. Q'uixvelal in b'inaj yuj eb' ch'oc choŋ̈ab'il yuj schucal eb'. A viŋ̈ mamab'il yed' viŋ̈ yuninal, junŋ̈ej ix cob'es smulan eb' viŋ̈ yed'oc.

8 Tz'ec' jichan eb' d'a yib'aŋ̈ pichul scha b'aj syac' tumin majanil, smulan eb' d'a yichaŋ̈ junjun altar. Svaan vael eb' tz'altaj d'a juntzaŋ̈ comon dios. Sman aŋ̈ aŋ̈ eb' yed' q'uen multa scha'a, syuc'an aŋ̈ eb' d'a stemplo juntzaŋ̈ sdiosal chi', xchi Jehová.

9 Syalanxi Jehová: A in Jehová in svala', vac'nac satel eb' amorreo yuj vac'an slum eb' d'ayex. Vach'chom chaaŋ̈ steel eb' icha steel te' c'ute', tzatz pax eb' icha te' ji, palta junelŋ̈ej vac'nac satel eb'.

10 Palta a ex tic, vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, vic'annacb'at eb' 40 ab'il d'a tz'inan luum, yuj vac'an slum eb' amorreo chi' d'a eb'.

11 Ix vic'chaaň juntzaň eb' eyiňtilal in checab'oc, axo juntzaňxo eb', vac'nacoch eb' nazareoal yic tz'och eb' vicoc. ¿Tom maň yeloc juntzaň tic, ex israel?
12 A exxo tic, ix eyac' pural eb' vicxo chi' yuc'vi aň, ix e cachan eb' in checab' yic max yalel in lolonel eb'.
13 Yuj chi' nivan yaelal ol vac'cot d'a eyib'aň, ol ex c'acvoc yuuj icha sňach'ach'i junoc carreta al yaj yuj ixim trigo.
14 A d'a jun c'ual chi', a eb' jelan sb'eyi, maňxo ol yal-laj yel eb', axo eb' te ay yip, ichato maňxa jab'oc yip eb'. A eb' soldado tec'an, maňxo ol yal scolan sb'a eb'.
15 A mach sjulvaj yed' jul-lab', maňxo ol yal stec'b'an sb'a. Maňxo ol yal scolan sb'a eb' jelan sb'eyi, maňxo ol yalpax scolan sb'a eb' tz'el lemnaj ayq'ue d'a yib'aň noc' chej.
16 A in Jehová in svala' to a d'a jun c'ual chi', a eb' jelan d'a oval, ol yactejcan syamc'ab' eb' yic oval, ol b'at eb' elelal, xchi Jehová.

3

A smunlajel eb' schecab' Dios

1 Ex choňab' Israel, ab'ec tas sval a in Jehová in tic. A in ton vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto.
2 A exňej tic ix ex in sic'canel d'a scal masanil juntzaňxo choňab' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yuj chi' ol vac'och eyaelal yuj masanil chucal tze c'ulej.
3 Tato ay chavaňoc junňej sb'eyi, syalelc'ochi to vach' yac'an eb'.
4 Tato tz'el yav noc' choj d'a caltac te', syalelc'ochi to toxo ix yamchaj schib'ej noc'. Tato tz'el yav noc' yune' choj d'a svaynub' d'a yoltac ňaq'ueen, syalelc'ochi to ay tas ix yamchaj yuj noc'.
5 Tato tz'em junoc noc' much d'a sat luum, syalelc'ochi to ay junoc yaal ayemi. Tato sq'ue ritnaj jun yaal ayem d'a sat luum chi', ay tas toxo ix can d'ay.
6 Tato spuchaj q'uen trompeta, syac' lista sb'a eb' soldado. Tato ay junoc yaelal tz'ec' d'a scal choňab', syalelc'ochi to a in svac'coti.
7 Malaj junoc tas tzin c'ulej tato manto val-laj d'a eb' in checab'.
8 Tato tz'el yav noc' choj, ¿tom ay junoc mach max xivq'uei? Axo pax eb' in checab' ¿tom maň ol yalel in lolonel eb' tato a in tzin chec yal eb'? xchi Jehová.

Ol juchajem choňab' Samaria

9 Laj alequel d'a scuartel choňab' Asdod yed' d'a scuartel choňab' Egipto: Cotaňec d'a jolomtac vitz d'a spatictac choňab' Samaria. Ilec val somchaj eb' anima yuj yixtan yetanimail, xe chi.
10 A Jehová tz'alan icha tic: Maň yojtacoc jab'oc eb' sc'ulan tojolal. D'a yoltac spat eb' ay masanil tas toňej syiq'uec' eb' d'a anima, xchi Jehová chi'.
11 Yuj chi' syal Jehová, aton Yajal yaji: A jun ajc'ol ol javoc ol och oyan d'a snación eb' tic, ol yac'an lajvoquel scuartel eb', ol yic'anelta masanil tas ay d'a yol sdespacho eb', xchi Jehová chi'.
12 Icha tic yalan Jehová: Icha chab'oc yoc noc' calnel, ma jab'oc sňi' schiquin noc' scolchajcanel yuj staňvumal d'a yol sti' junoc noc' choj, icha chi' ol aj eb' israel cajan d'a Samaria, aton eb' te vach' svaynub' b'aj svayi.
13 Ab'ec a ex tic, tzeyalan d'a eb' yiňtilalcan viňaj Jacob, a in Jehová Dios, Yajal in d'a Smasanil svala':
14 A d'a jun c'ual ol vac'och yaelal d'a yib'aň Israel yuj chucal sc'ulej, ol in pojem masanil yaltar d'a Betel. A schiquintac juntzaň altar chi' ol mac'chajem d'a sat luum.
15 A in Jehová in svala', ol vac' lajvoquem pat sc'anchaj d'a stiempoal siic yed' juntzaň sc'anchaj d'a stiempoal c'ac'. Ol vac' lajvoc masanil juntzaň pat ayoch q'uen marfil yelvanub'oc, ol in juanb'at juntzaň nivac pat chi', xchi.

4

1 Ex ix, b'aq'uech ex yuj e b'eyumal icha noc' vacax d'a Basán, ex cajan ex d'a tzalan
yic choñab' Samaria, ab'ec val jun tic: Tzeyixtej eb' meb'a' yed' eb' ilb'ajc'ol yilji,
tzeyalan d'a eb' viñ eyetb'eyum: Iq'ueccot añ añ to scuq'uej añ, xe chi.
2 A Jehová aton Yajal yaji, ix sloc sb'i ix yac'an sti', ix yalani: Ol c'och sc'ual, ol ac'chajoch
gancho d'ayex, ol ex ñerchajb'eyoc, axo eb' eyune', ol och locan anzuelo d'a eb', ol
jachchajb'at eb'.
3 A in Jehová in svala', tzololixoñej ol aj eyic'chajel b'aj ol mac'chaj poj pat chi', ol ex
ic'chajpaxb'at d'a najat.

Jun cachnab'il d'a q'uexan lolonel

4 Ixiquec d'a Betel yed' d'a Gilgal, tzeyac'anoch e mul icha e gana ta'. Slajvi chi' tzeyac'an
eyofrenda d'a junjun q'uiñib'alil, d'a schab'jial tzeyac'anpax e diezmo.
5 Nusec ixim pan ay yich d'a ofrendail yuj e ac'oj yuj diosal. Alequel d'a scal anima yuj
jantac eyofrenda tz'el d'a e c'ool eyac'ani, yujto icha chi' e gana tze c'ulej.
6 Yuj chi', ix vac' eyab' syail vejel d'a masanil yol e choñab' tic, palta mañ yujoc chi' ix ex
meltzajcot d'ayin.
7 Ix vac'anoch vaan ñab' d'a oxe' ujal ayic manto elul sat eyavb'en. Ix yac' ñab' d'a jun
choñab', axo d'a junxo, maay. Ay b'aj ix yac' ñab' chi', ay b'aj maay, yuj chi' ix
tacjiel masanil eyavb'en.
8 Chab' oxe' choñab'il ex ix ex b'at sayoj a' d'a junocxo choñab', palta maj yab'laj a' yic
tz'ec' staquiñal e ti'. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
9 Ix vac' eyaelal yed' ic' te c'ac' yed' juntzañxo yaelal, ix vac'an ixtax tas tzeyavej yed'
eyuva. Axo noc' c'ulub' ix c'uxanb'at te' eyigo yed' te' eyolivo. Tocval yuj chi' ix ex
meltzajcot d'ayin.
10 Ix vac'cot juntzañ yaelal d'a eyib'añ, icha val ix aj vac'anb'at yaelal d'a Egipto. Ix cham
eb' e quelemtac d'a scal oval, axo eb' eyajc'ol chi' ix icancan noc' e chej, ix eyab'an
sjab' chamnac ayec' d'a e campamento. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
11 Ix ex vac' lajvoquem icha ix aj vac'an lajvoquem choñab' Sodoma yed' Gomorra, yuj
chi' a ex ixto ex can tic, icha junoc cuxc'ac' tz'ic'chajcanelta d'a yol c'ac', icha val
chi' eyaji. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
12 Icha chi' ol ex vutej ex aj Israel. Yuj chi' b'oec e b'a, yujto ol eyil-laj och e sat ved'oc a
in e Diosal in tic.
13 A in Jehová in, ix in b'o nivac vitz yed' ic', svac'an yojtaquejel eb' anima tas nab'il
vuuj. A in svac' meltzajoch saquilq'uinal d'a q'uic'alq'uinalil, chaañ tzin b'eyec'
d'a yib'añ lum luum. A in b'i, aton Jehová Dios, Yajal in d'a Smasanil, xchi Jehová
chi'.

5

Tz'avtaj choñab' Israel yic sna sb'a

1 Ex vetisraelal, ab'ec val in lolonel yic cusc'olal svalcanel d'a eyib'añ:
2 A co choñab' tic, toxo ix lajviel yuj oval. Lajan icha junoc ix cob'es ix, ix lajvi yuj q'uen
espada, ix can telan d'a sat sluum, malaj mach scolani yic sq'ue vaan. Ix actajcan
sch'ocoj d'a slugar, malaj mach tz'ic'anq'ue vaan.
3 A Jehová Yajal tz'alan d'ayex icha tic: Tato a junoc e choñab' tz'ac'anb'at junoc mil
soldado d'a oval, axoñej cien ol meltzajoc. Tato ay junocxo e choñab' tz'ac'anb'at
cien soldado, axoñej lajuñvañ ol meltzajoc, xchi.
4 A Jehová tz'alan d'ayex icha tic: Meltzajañec d'ayin, yic mañ ol ex chamoc.
5 Mañ ex b'at d'a choñab' Betel yed' d'a Gilgal, mañ ex b'atpax d'a Beerseba, yujto a eb'
aj Gilgal chi', yovalil ol b'atcan eb' preso d'a junoc ch'oc nacional, axo Betel chi',
yovalil ol juvoccanb'atoc, xchi.

6 Meltzajañec d'a Jehová yic mañ ol ex chamoc. Tato maay, ol yac'cot c'ac' d'a yib'añ e
macb'en tic, malaj junoc mach d'a Betel ol yal yac'an tupoc.
7 A ex val tze q'uex tojolal d'a chucal, ob'iltac ex, yujto max e b'o yaj eb' anima d'a
vach'ilal.
8 Meltzajañec d'a Jehová, aton b'oannac q'uen c'anal scuchan Mootz yed' pax q'uen
c'anal scuchan Oxd'ilañ. A pax tz'ac'anoch q'uic'alq'uinal d'a saquilq'uinal,
syac'paxoch saquilq'uinal chi' d'a q'uic'alq'uinalil. Aton pax tz'avtan a a' ay d'a
a' mar, secanem d'a yib'añ lum luum. 9 A tz'ac'an lajvoquel eb' soldado tec'an,
slajvipaxcanem scuartel eb' yuuj, Jehová sb'i.
10 Ob'iltac ex val, a ex schichonoch e c'ool d'a mach sb'oan tojolal b'aj tz'och b'eyc'olal,
tzeyac'an chucal d'a junoc tz'ac'an testigoal d'a yel.
11 To tzeyixtej val eb' meb'a', tzeyic'anec' strigo eb' anima d'a nab'añej. Mañ ol yal-laj
eyajec' d'a e pat b'ob'il d'a q'uen q'ueen, mañxo ol yal pax eyuc'an yal sat te' uva
ix eyavej.
12 Vojtac jantac juntzañ chucal ix e c'ulej. Mañxalaj slajvub' e mul. Tzeyixtej eb' vach'
spensar, tze chaan q'uen tumin yic mañ vach'oc tzeyutej e b'oan yaj eb' anima. A
d'a juzgado tzeyac'och d'a yib'añ eb' meb'a' anima vach' spensar.
13 Yuj chi' a mach ay spensar, tz'em numan, yujto chucxoñej tas tzuji ticnaic.
14 Mañxo e c'ulej chucal. A vach'il tze c'ulej yic vach' mañ ol ex chamoc. Tato icha chi', a
Jehová Yajal d'a Smasanil, d'a val yel ol ajñejec' eyed'oc, icha tz'aj eyalan chi'.
15 Yajequel chucal. A vach'il tze xajanej. Scham eyilani tato vach'xo tz'aj sch'olb'itaj yaj
anima d'a juzgado. Tecan icha chi' ol oc' sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayex
mach ex yiñtilal ex can viñaj José.
16 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol och cusc'olal d'a masanil b'ajtac
smolb'ej sb'a anima. A d'a masanil yoltac calle ol och av yic yaelal, ol avtaj eb'
munlajvum yic tzul oc' eb' yed' eb' yopisio taxon yoq'ui.
17 Ayic ol in javoc vac'och yaelal, ol te oc' eb' avum uva, xchi Jehová.
18 Ob'iltac val mach snib'ej sjavi sc'ual yic yoval sc'ol Jehová. ¿Eyojtac ama tas ol ex aj d'a
jun c'ual chi'? A jun c'ual chi', q'uic'alq'uinal xoñej ol ajoc, mañxa saquilq'uinal.
19 A d'a jun c'ual chi', lajan val ol aj eb' anima icha junoc mach tz'el lemnaj d'a junoc noc'
choj, axo b'aj ayec' junoc noc' oso b'eñej sc'ochi, ma icha yic tz'och junoc mach d'a
yol spat, tz'och ijan d'a sat q'uilab' yalani, axo pax junoc noc' chan schi'an ta'.
20 A jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová chi', te q'uic'alq'uinal ol ajoc, mañxa jab'oc
saquilq'uinal ol checlajoc.
21 Ix yalan Jehová icha tic: Tzin yaja', malaj in gana juntzañ q'uiñ tzeyac'ochi. Malaj in
gana d'a e molanil nivan yelc'och eyalani.
22 Malaj in gana d'a e silab' tzeyac' d'ayin yuj in eyic'anchaañ, malaj in gana d'a ixim trigo
tzeyac' eyofrendaoc. Max in chapax noc' vacax b'aq'uech tzeyac' silab'il d'ayin yuj
e junc'olal ved'oc eyalani.
23 Najat tzex el d'a in tz'ey ayic tz'och e jaj e b'itani. Mañxa in gana svab' yoch sjaj eyarpa
chi'.
24 Palta a tas in gana d'ayex to tze b'eyb'alej tojolal icha sb'ey a a'. Mañ eyactej e c'ulan
vach'il icha junoc sjaj a a' max tupi.
25 A ex val tic ex israel, a d'a 40 ab'il ec'nac eb' e mam eyicham d'a lum tz'inan luum.
¿Tocval a d'ayin sñusnac silab' eb' yed' ofrenda ta'? 26 Maay, palta a eb' chi', scuchnac
b'eyec' yeñul yib'añ jun sdiosal eb' scuch Moloc yed' sb'achnub'al yechel jun dios Quiún
yajb'entac, sb'onac yechel q'uen c'anal eb' sdiosaloc, añeja' icha chi' tze c'ulej a ex tic.
27 Yuj chi' ol ex vac'b'at preso d'a yichañb'at Damasco. Icha chi' tz'aj valan a in Jehová
Yajal in d'a Smasanil, xchi Jehová chi'.

6

Ol juchajem choñab' Israel

1 Ob'iltac ex mach ex secojtac tz'aj yec' eyuj d'a Sion. Ob'iltac ex malaj tas tze na' d'a
Samaria, ex yajalil nación to nivan eyelc'och eyalani, a ex ton tzeyac'och Israel
yipoc e c'ool.
2 A ex tic tzeyal icha tic: Ixiquec d'a choñab' Calne, tzeyilan sic'lab'il. Axo ta' tzex b'atpax
d'a nivan choñab' Hamat, tzex emul d'a Gat d'a yol yic eb' filisteo. ¿Tom te vach'
juntzañ choñab' chi' d'a quichañ? ¿Tom te nivac juntzañ nación chi' d'a yichañ co
nación tic? xe chi.
3 A ex tic, malaj e gana tze na'a tato van sja jun sc'ual yaelal, palta a yuj tas tze c'ulej, van
slac'anb'i ul jun sc'ual yaelal chi'.
4 A ex tic, a b'aj tzex em tz'eyan e va'i, yelxo te vach' yilji. Nivan vael tzeyac'a' ayic tze
chi'an noc' yunetac calnel yed' noc' quelemtac vacax b'aq'uech.
5 Toñej tz'ec' tiempo e b'oan juntzañ b'it malaj yelc'ochi, tze b'itan yed' sonal te' arpa icha
sc'ulejnac viñaj rey David.
6 D'a yol nivac vaso tzeyuc' vino. A perfume vach' tze c'ana', palta mañ jab'oc tzeyac'
pensar tato van yixtaxel yol e nación.
7 A ex tic, b'ab'el ol ex b'atcan preso d'a ch'oc choñab'il, icha chi' ol aj slajviel e q'uiñ b'aj
tzex b'ulb'ulan chi'.
8 Toxo ix sloc sb'i Jehová yac'an sti', aton Yajal d'a Smasanil. A tz'alan icha tic:
Tzin yaj yic'ojchañb'ail jun choñab' yiñtilal viñaj Jacob tic.
Mañ val jab'oc scha in c'ol snivac pat eb', yuj chi' ol vac'och jun choñab' tic d'a yol sc'ab'
eb' ajc'ool yed' masanil tas ay d'ay, xchi Jehová chi'.
9 Yuj chi', tato ay lajuñvañoc eb' viñ vinac d'a junoc pat, ol cham eb' viñ slajuñvañil.
10 A junoc sc'ab' yoc juntzañ chamnac chi' ol ic'anelta snivanil eb' d'a yol pat yic ol tz'aoc,
ol yalan d'a yalñej mach aycan d'a yol chi': ¿Aytom mach ayec' ed'oc? xchama. Axo
junxo chi' ol tac'voc: Malaj mach, xchama. Ol yalanpax jun ix c'anb'an chi': Tz'in xa chi,
axo talaj tz'aji, tzac' b'inaj Jehová, xchama. 11 Yujto ol yac'cot yaelal Jehová d'a yib'añ
masanil pat, juntzañ nivac pat yed' juntzañ cotac pat, masanil ol ixtaxcanb'atoc.
12 ¿Tom syal sq'ue noc' chej d'a sat q'uen tenam? ¿Tom syal smunlaj noc' vacax sd'ocan
luum d'a yib'añ a' mar? Palta a ex tic, ix e q'uex tojolal d'a tas tz'ixtanel anima. A
juntzañ b'eyb'al vach', tzeyala' to chuc.
13 A ex tic, toxoñej tzeyic'chañ e b'a, yujto ix telvi choñab' Lodebar eyuuj, palta tocval ay
jab'oc yelc'ochi. Tzeyalanpaxi to syal eyuuj, yujto ix eyic' yune' choñab' Carnaim.
14 Scham val eyilan a ex israel ex tic. A Jehová Dios Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol
in chec junoc nación yic syiq'uec' e luum d'a Hamat d'a yol smojonal d'a stojolal
norte, masanto sc'och d'a a a' ayoch smojonal d'a stojolal sur, ol ex och d'a syaelal
yuuj, xchi Jehová chi'.

7

Oxe' tas ix ac'ji yil viñaj Amós

1 Ayic toxo ix xicchajel añ b'ab'el sacate yic viñ rey, ayic vanxo scotxi svol añ, a Jehová
Yajal ix ac'an vila' to van yac'an pitzvocq'ue noc' c'ulub'. 2 Ayic vanxo slajviel añ
añc'ultac yuj noc' c'ulub' chi', ix valan icha tic:
—Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayoñ a oñ yiñtilal oñcan viñaj Jacob tic, ina to yune'
choñab' oññej. ¿Tas val ol aj stechaj jun tic cuuj? xin chi.
3 Ix snaan sb'a Jehová yuj jun tic, ix yalan icha tic:
—A jun tic mañ ol ujoclaj, xchi.

4 Ix sch'oxanpax Jehová Yajal junxo tic d'ayin. Ix yac'lab'ej c'ac' yic syac'anoch yaelal,
chac xilinac stzac'aq'uil. Ix tacji a' nivan mar yuuj, van stacjipax lum slumal choŋab'
Israel. 5 Ix valani:
—Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool, ochaŋ vaan. ¿Tom val ol techaj cuj a oŋ yiŋtilal oŋcan
viŋaj Jacob tic? Ina to yune' choŋab' oŋ, xin chi.
6 Ix snaan sb'a Jehová yuj tas nab'il yuuj, ix yalan icha tic:
—Maŋ ol ujocpax jun tic, xchi.
7 Ix sch'oxanpax junxo tic Jehová d'ayin. Ix vilani liŋanec' d'a sat jun pat b'ob'il yed'
plomo, yub'b'ilpaxq'ue jun plomo chi' yuuj. 8 Ix sc'anb'an d'ayin icha tic:
—¿Tas tzil chi' Amós? xchi.
—A jun q'uen plomo yic eb' b'oum pat svila', xin chi.
—Icha tz'aj yilji junoc sat pat yed' q'uen plomo, icha chi' ol aj vilani chajtil yilji in
choŋab' Israel tic, tato tojol sb'eyb'al, mato maay. Tato chuc, maŋxo ol vac' nivanc'olal
schucal chi'. 9 A juntzaŋ b'aj syal sb'a eb' yiŋtilal viŋaj Isaac d'a jolomtac vitz, ol
lajvoquemoc. A juntzaŋ templo eb' aj Israel, ol juchajemoc, ol in checan satjoquel
yiŋtilal viŋaj Jeroboam yed' q'uen espada, xchi Jehová.

A viŋaj Amós yed' viŋaj Amasías

10 A viŋaj Amasías sacerdote yaj d'a Betel, a viŋ ix checan alchaj d'a viŋaj Jeroboam
sreyal Israel icha tic: Mamin rey, a viŋaj Amós, van yec' viŋ d'a scal eb' quetchoŋab', yic
tz'och eb' ajc'olal d'ayach. Maxtzac techaj yuj eb' anima yuj tas syalel viŋ chi'. 11 Tz'ec'
viŋ d'a co cal yal icha tic: D'a q'uen espada ol cham viŋaj Jeroboam, ol ic'chajcanb'at
masanil choŋab' Israel tic preso d'a ch'oc choŋab'il, xchi viŋ, xchib'at viŋ.
12 Ix yalan viŋaj Amasías d'ayin Amós in tic icha tic:
—Elaŋ d'a tic ach schecab' Dios. Ixic d'a Judá, ata' ol ac'chaj a vael yuj tas tzal chi'.
13 Palta malaj tas tzal d'a choŋab' Betel tic, yujto a d'a tic tz'och viŋ rey ejmelal, to nivan
templo yaj d'a yol smacb'en viŋ, xchi viŋaj Amasías chi'.
14 Palta ix in tac'vi Amós a in tic icha tic:
—A in tic, maŋ in schecab'octaxon Dios, malaj pax in gana tzin schecab'ej. A in tic
taŋvum in vacax, molum in pax sat caltacte'al higo. 15 Palta a Jehová ix in ic'anel d'a
spatic noc' vacax chi', ix yalan d'ayin icha tic: Ixic, b'at alel in lolonel d'a in choŋab'
Israel, xchi d'ayin. 16 Yuj chi' scham val ab'an slolonel Jehová ticnaic ach Amasías. Aton
juntzaŋ lolonel ix al d'ayin icha tic: Maŋ alel slolonel Dios d'a scal eb' israel yiŋtilal viŋaj
Isaac, xa chi d'ayin. 17 Yuj chi' a juntzaŋ tic syal Jehová d'ayach: D'a yichaŋ choŋab'
ol och ix etb'eyum d'a ajmul ixal. A eb' viŋ uninal yed' eb' ix isilal, ol xicjoccham
eb'. Ol pojchajcanec' a luum. Axo d'a slum eb' ch'oc choŋab'il ol ach chamoc, axo eb'
quetisraelal, najatto ol ic'chajcanb'at eb' preso, xchi Jehová, xin chi.

8

A smoochal sat avb'en q'uiŋxo

1 Ix sch'ox Jehová vil jun mooch sat avb'en q'uiŋxo. 2 Ix sc'anb'an d'ayin icha tic:
—¿Tas tzil chi' Amós? xchi d'ayin.
—A jun mooch sat avb'en q'uiŋxo svila', xin chi d'ay.
Ix yalanxi d'ayin icha tic:
—A Israel, ichaval to toxo ix q'uiŋb'i. Maŋxo ol vac'xi nivanc'olal. 3 Ayic ol vac'anoch
syaelal eb' chi', a eb' ix ix sb'itan d'a spatil eb' yajal, ol oc' eb' ix yuj cusc'olal. Tzijtum
anima ol chamoc, ol can teljab' snivanil eb'. Malaj tas ol ab'chajoc, xchi Jehová.

Lac'anxo sjavi b'eyc'olal d'a yib'aŋ Israel

4 Scham e maclan eyab' juntzaŋ lolonel tic, mach ex tzeyixtej eb' emnaquil yeq'ui yed'
eb' meb'a' d'a choŋab' tic. 5 Tzeyalan d'a yoltac e pat d'a q'uiŋ ayic tz'alji q'uen uj:

¿B'aq'uiñ ol lajvoc yec' jun q'uiñ tic yic syal co choñan co trigo? ¿B'aq'uiñ ol lajvoc yec' sc'ual ic'oj ip, yic ol yal co choñanxi sat cavb'en, ol cac'lab'an echlab' mañ tz'acanoc, axo stojol nivan ol co c'ana'? 6 Ol co choñanpax sc'aelal ixim trigo. Ol quixtej juntzañ eb' meb'a' tic, masanto ol yal schoñanel sb'a eb' d'ayoñ, yic tz'och eb' co checab'oc. Icha chi' ol aj stupanel sb'oc eb' d'ayoñ, vach'chom jab'ñej sb'oc eb' chi' icha stojol jun mojoc xañab', xe chi. 7 Yuj chi' ix yac' sti' Jehová sDiosal viñaj Jacob, ix yalan icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol b'at e chucal satc'olal vuuj, xchi.
8 Yuj chi' ol ib'xocq'ue lum luum, ol oc' masanil eb' cajan d'a sat luum. Masanil jun choñab' tic ol ib'xocq'uei, ol q'ue lum d'a chaañ, ol empax luum icha tz'aj a' Nilo, sq'uib'q'ue a', stupxiem a'.
9 A in Jehová in sval yuj jun c'ual chi': D'a chimc'ualil, ol vaq'uem c'u, ol och q'uic'alq'uinal d'a c'ualil.
10 A in ol vac'och sc'ual e q'uiñ d'a cusc'olal. Axo e b'it yuj tzalajc'olal ol vac'och d'a oq'uel yuj chamel. Axo pichul yic cusc'olal ol eyac'ochi, ol e joxanel xil e jolom yuj e ch'oxanel e cusc'olal. Ol ex oc' icha junoc mach tz'oc' yuj junoc c'otañ yuninal ix chami. Cusc'olal ol aj slajvi masanil.
11 Ay val jun c'ual ol vac'cot vejel d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañ vejeloc yuj vael, mañ taquiñtialoc yuj a a', palta vejel yic tz'ab'chaj in lolonel. A in Jehová Syal Vuj Masanil, a in svala'.
12 A eb' anima, toxoñej ol b'eyec' eb' sayanec' mach tz'alan in lolonel. Ol b'at eb' d'a stitac a' mar Muerto, masanto ol c'och eb' d'a stitac a' mar Mediterráneo, ol ec'chaj eb' d'a schañil pac'añ yolyib'añq'uinal, palta malaj mach ol ilchaj yuj eb'.
13 A d'a jun c'ual chi', a eb' ix cob'estac te vach' yilji yed' eb' quelemtac te tec'an, ol el yip eb' yuj taquiñtial.
14 Icha chi' ol aj eb' syac' sti' d'a juntzañ yechel q'uixvelaltac ay d'a Samaria, aton eb' tz'alan icha tic: Svac' in ti' d'a sb'i sdiosal eb' aj Dan, ma d'a sb'i sdiosal eb' aj Beerseba, xchi eb'. Yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol q'ue vaan eb', xchi Jehová.

9

Ol satjoquel choñab' Israel

1 Axo ix vilani ayec' Jehová d'a stz'ey jun altar, ix yalan d'ayin icha tic:
Mac' yoyal templo tic, masanto tz'ib'xiq'ue sjolom yoyal chi', tz'em vecnaj d'a yib'añ eb' anima. Tato ayto mach scani, axo yed' q'uen espada ol vac'cham eb'. Vach'chom olto snael sb'a eb', palta mañxo junoc mach olto colchajcaneloc.
2 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a eb' d'a sjulal yich b'aj ay eb' chamnac, ol yal vic'anq'ueta eb' ta'. Vach'chom sq'ue eb' d'a satchaañ yalani, palta ata' ol viq'uemta eb'.
3 Tato sb'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a jolom vitz Carmelo, palta ata' ol b'at in yamcot eb'. Tato sb'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'ayin d'a yich a' mar yalani, ol in checb'at noc' nivac noc' ay d'a yol a' mar chi', yic schijib'at eb' yuj noc'.
4 Vach'chom ol ex yic'b'at eb' ajc'ol d'a ch'oc choñab'il, ol b'at ex in chec xicjoccham yed' q'uen espada. Ol vac'anb'at yaelal d'a eyib'añ, mañoc vach'ilal ol vac'b'ati, xchi Jehová.
5 Ayic syaman lum luum tic Jehová Yajal d'a Smasanil, tz'ib'xiq'ue luum, axo eb' anima smasanil, tz'oc'q'ue eb'. Toxoñej sq'uei tz'em lum yuj spoder, icha val syutej sb'a a' Nilo.
6 A d'a satchaañ ix sb'o scajnub', ichato d'a yib'añ lum luum tic ix sb'oem yich. Syavtejcot a a' d'a a' mar yic scot secnaj a' d'a yib'añ lum luum tic. Jehová ton sb'i.
7 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a yol in sat a ex israel ex tic, lajan ex yed' eb' aj Etiopía. Icha ix aj ex vic'ancot d'a Egipto, icha pax chi' ix aj vic'ancot eb' filisteo d'a Creta yed' eb' amorreo d'a Quir, xchi.

8 A in Jehová in svil jun nación te chuc tic, svalan icha tic: Ol in satel d'a sat lum luum
tic. Palta a in Jehová in svala' to maň ol in satel-laj eb' yiňtilal viňaj Jacob tic d'a
junelňej.
9 Ol in chec chayjoc eb' yiňtilal Israel tic d'a caltac nación, ichaval tz'aj schaychaj ixim
trigo d'a yol chaylab' to malaj junoc sat ixim tz'eli.
10 Masanil eb' chuc d'a in choňab' tic, ol xicjoccham eb' d'a q'uen espada, aton eb' tz'alan
icha tic: A juntzaň yaelal chi', maň ol jalaj d'a quib'aň, maň ol oň yamchaj yuuj,
xchi eb', xchi Jehová chi'.

Ol b'ochajxiq'ue Jerusalén d'a b'aq'uiň

11 Ix yalan Jehová: A yopisio viňaj David ix lajviem icha junoc pat jub'ilemi, palta ay
jun c'ual ol in b'oxiq'uei. Ol vac'anpax yopisio viň d'a yiňtilal, icha d'a peca'. 12 Ichato
chi', a jantacto eb' aj Edom olto canoc yed' masanil juntzaňxo choňab' to victaxoni, ol
ochcan eb' d'a yol sc'ab' yiňtilal Israel, xchi Jehová Jun ix ac'ancan slolonel, ol yac'anpax
elc'ochoc.
13 Syalxi Jehová: Ol javoc stiempoal ayic manto lajvi sjochchaj ixim trigo, ol c'och pax
stiempoal sd'occhajxi luum yic tz'avchaj ixim junelxo. Manto lajvi stec'chajel yal sat te'
uva, tz'ochxi avoj trigo junelxo. Axo d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac, ol ste aq'uej
sat te' uva, ol b'ey yal sat te' icha sjaj a a', 14 yujto ol vic'cot in choňab' Israel b'aj ayb'at
d'a ch'oc choňab'il. Ol laj sb'oanxi schoňab' eb' juvinaquemi, yic scajnajxi eb' d'ay, ol
yavanxi yuva eb', ol yuc'an vino eb'. Ol yavan te' avb'en te' eb', ol sloan sat te' eb'.
15 A in Jehová Dios in svala', ol vac'xi cajnaj eb' d'a sluum. Maňxa b'aq'uiň ol el eb'
junelxo d'a sat slum ix vac' chi', xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
ABDÍAS

Abdías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Abdías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A jun yune' ab'ix aycan d'a jun libro tic, aton tas slaj sc'ulej eb' aj Edom d'a eb' aj Judá ayic van yac'ji ganar Jerusalén yuj eb' ajc'ool. A viñaj Abdías viñ schecab' Dios chi', a viñ alannac to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' aj Edom yuj tas sc'ulej eb' chi', icha syal d'a versículo 1 masanto d'a 14. Syalanpaxcan viñ to jab'xoñej tiempo sjavi yoval sc'ol Dios. Ayic ol javoc jun c'ual chi', ol javal d'a yib'añ eb' aj Edom chi'. Axo eb' aj Judá, ol chajoc sb'oxiq'ue schoñab' eb' d'a sluum, ol c'ochxoc eb' ichataxon yaji, xchi d'a versículo 15 masanto d'a 21.

A yaelal ol cot d'a yib'añ choñab' Edom

1 A in Abdías in tic, icha vayich ix yutej Jehová yalan juntzañ tic d'ayin yuj eb' aj Edom:
Ix vab' yalan Jehová Cajal icha tic: Ix schecb'at jun schecab' d'a juntzañxo nación, ix b'at
yalan jun lolonel tic: Aq'uec lista e b'a. B'at caq'uec oval d'a Edom, xchi.
Icha tic yalan Jehová Cajal d'a eb' aj Edom:
2 Ex aj Edom, mañxa jab'oc ol aj eyelc'och vuuj d'a scal juntzañxo nación, ol ex in
patiquejcaneli.
3 A eyac'umtaquil tzex ac'an musansatil. Cajan ex d'a yoltac q'uen nivac tenam yed' d'a
jolomtac vitz te chaañ, yuj chi' tze na'a to malaj mach syal ex sataneli.
4 A in Jehová in svala', vach'chom tzex te b'at icha noc' d'iv sb'o so' b'aj te chaañ, ichato
d'a scal q'uen c'anal, ato ta' ol ex viq'uemta.
5 Q'uinaloc d'ac'valil sjavi junoc elc'um, max yic'b'atlaj masanil tastac. Q'uinaloc a junoc
smolan sat avb'en, ayto b'aj scan junjunocxo yuuj. Palta a eb' ajc'ool, junelñej ol
ex satel yuj eb'.
6 A ex yiñtilalcan viñaj Esaú, ilb'ajc'ol ol ex ajcanoc. Masanil e b'eyumal molan eyuuj, ol
elc'ajb'atoc.
7 Masanil eb' ayoch eyed'oc, ol ex yac' musansatil eb'. Ol ex spechel eb' d'a sat e luum. A
eb' vach' eyac'an yed'oc, ol meltzajoch eb' ajc'olal d'ayex, a eb' junñej sva eyed'oc,
ol sb'oem yaal eb' d'a yol e b'e, palta mañ ol e nael-laj.
8 Ex aj Edom, ayic ol vac'anoch eyaelal, ol in satel masanil eb' ay spensar d'a e cal, mañxa
junoc eb' jelan ol can d'a yol e macb'en chi'.
9 Ex aj Temán, a eb' jelan yac'an oval d'a e cal, ol te ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Mañxa
junoc ex cajan ex d'a tzalquixtac d'a Edom ol ex canoc.

A schucal eb' aj Edom

10 Q'uixvelalxoñej ol ex ajcanoc. Ol ex satcanel d'a junelñej, yujto ix eyixtej eb' yiñtilal
viñaj Jacob, aton viñ yuc'tac viñ e mam eyicham Esaú.
11 A ex tic, toñej ix ex och q'uelan ayic ix mac'chajpoj spuertail Jerusalén yuj eb' ajc'ool,
ayic ix ic'chajb'at masanil eb' soldado Jerusalén chi' yuj eb' ch'oc choñab'il. Ayic
ix spucanec' sb'eyumal Jerusalén eb' ajc'ool chi', lajan ix eyutej e b'a yed' eb'.
12 Comonoc maj ex tzevajoc ayic ix eyilan tas ix aj eb' e c'ab' eyoc chi', d'a jun c'u ayic ix
javi yaelal d'a yib'añ eb' aj Judá. Comonoc maj ex tzalajoc ayic ix lajviem eb' d'a
jun c'u chi'. Comonoc maj ex b'uchvaj d'a eb', ayic ayoch eb' d'a syaelal.
13 Comonoc maj ex och d'a yol in choñab' ayic ayoch eb' d'a syaelal. Comonoc maj ex
tzevaj yuj tas ix ic'an eb'. Comonoc maj eyelq'uej tastac ay d'a eb'.

14 Comonoc maj ex och e mac sat eb' van sb'at elelal d'a b'ajtac ay utzin b'e yic tze
mac'ancham eb'. Comonoc maj eyac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool ayic ayoch
eb' d'a syaelal.
15 Lac'anxo sjavi jun c'ual ayic ol vac'ancot yoval in c'ol d'a yib'añ masanil nación.
Icha tas ix e c'ulej, ichaval chi' ol ex yutej juntzañxo anima. Ol e chaan spac
icha val smojal.
16 Icha ix aj e tzalaj eyuc'an añ d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, ichaval chi' ol aj
eyab'an syail yoval in c'ool yed' juntzañxo nación. Ichato ol eyuc' añ añ te ov
masanto ol ex telvoc, ol ex satel d'a junelñej.

Ol ic'jichaañ Israel

17 Palta a tzalan Sion, vicxo ol ajcanoc. Ata' ol cajnajxoc eb' yiñtilal Jacob olto
colchajcanoc yed' lum sluum juntzañxo ch'oc nacional, ol yiquej pax can lum eb'.
18 A eb' yiñtilal Jacob chi', aton eb' yiñtilal José, a eb' chi', lajan ol aj eb' icha yoc te' c'ac'
sq'ue ñilñonoc. Axo eb' yiñtilal Esaú, lajan ol aj eb' icha añ ac stz'ab'at yuj c'ac' d'a
junelñej. A in Jehová in svala' to mañxa junoc eb' yiñtilal Esaú ol colchajcaneloc.
19 A eb' israel cajan d'a lum Neguev, ol yic' lum tzalquixtac eb' d'a yol yic Edom. Añeja'
eb' cajan d'a pañquiltac, ol yic'pax lum sluum eb' filisteo eb'. A eb' yiñtilal Israel, ol yic'xi
lum smacb'en Efraín eb' yed' lum smacb'en Samaria. Axo eb' yic Benjamín ol ic'ancan
lum smacb'en Galaad. 20 Axo nañalxo eb' israel, eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc choñab'il, a eb' ol
scha smacb'en d'a lum smacb'en eb' aj Canaán, masanto d'a choñab' Sarepta. Axo eb' aj
Jerusalén ic'b'ilb'at d'a ch'oc choñab'il cajan d'a Sefarad, a eb' ol ic'an juntzañ choñab'
d'a yol yic Neguev. 21 Ol q'uec'och eb' colchajnac chi' d'a tzalan Sion, ol yac' yajalil eb' d'a
slum eb' yiñtilal Esaú. A d'a jun tiempoal chi', axoñej Jehová ol ac'an Yajalil.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JONÁS

Jonás sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viñaj Jonás tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ch'oc yel jun libro tic d'a yichañ juntzañxo libro yic eb' schecab' Dios. A juntzañ libro chi', c'ayb'ub'alñej ay d'ay. Palta a d'a jun libro tic jun, syalcot yuj spitalil jun viñ schecab' Dios, aton viñaj Jonás. Checb'ilb'at viñ yal slolonel Dios d'a choñab' Nínive, yic sna sb'a eb' d'a smul, tato maay ol satjoquel eb' yuj Dios. Palta maj yal-laj sc'ol viñ b'ati, stenanec' viñ tas yal Dios, yuj chi' javi jun nivan yaelal d'a yib'añ viñ. Yuj jun nivan yaelal chi', snaan sb'a sc'ool viñ, sb'at viñ yalel slolonel Dios chi' d'a choñab' Nínive chi' d'a chab'c'olal. Cot yoval viñaj Jonás chi' yujto ac'ji nivanc'olal eb' aj Nínive chi' yuj Dios, yujto sna sb'a eb'.

A jun libro tic, sch'oxcoti to a Dios syalñej yac'anelc'och tas snib'ej sc'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic. Palta a d'a masanil juntzañ tic, ata' sch'ox Dios to xajanej eb' anima, tz'oc'pax sc'ool d'a eb'. A Dios ay snivanc'olal, scolvajpaxi. A eb' ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel, tz'ac'jipax nivanc'olal eb' yuj Dios chi'.

Ix b'at viñaj Jonás elelal d'a Dios yalani

1 Ay jun viñ scuchan Jonás yuninal viñaj Amitai. A junel, ix lolon Jehová d'a viñ, ix
yalan icha tic: 2 Ixic lemnaj d'a jun nivan choñab' Nínive, tzalan d'a eb' anima cajan ta' to
ol in satel eb' yed' schoñab' chi', yujto svil val jantac chucal sc'ulej eb', xchi Jehová. 3 Palta
maj sc'anab'ajej viñ tas ix yal Jehová chi', yuj chi' ix snab'at sb'a viñ elelal d'a choñab'
Tarsis. Ix em viñ d'a choñab' Jope b'aj sjavi te' barco d'a sti' a' mar. Ata' ix ilchaj jun te'
barco yuj viñ, vanxo sb'at te' d'a Tarsis chi'. Ix stupan spasaje viñ, yic najat sb'atcan viñ
d'a yichañ Jehová snaani.
4 Palta axo Jehová ix ac'ancot jun ic' te ov d'a yib'añ a' mar, ijan val sjecchaj te' barco
chi' yuj yoval a'. 5 Ix xivq'ue eb' ed'jinac te' barco chi', ix laj yalan sb'a junjun eb' d'a
sdiosal. Ix och ijan eb' syumancanb'at yicatz te' d'a yol a' yic seb'b'i te'. Axo viñaj Jonás
chi', ix em viñ d'a jun colxo yol te' barco chi' d'a yalañ, axo ta' ix vay viñ.
6 Axo viñ sat yaj d'a te' barco chi' ix emc'och b'aj vaynac viñ chi', ix yalan viñ d'a viñ
icha tic: ¿Tas yuj añej vayañ tzac' d'a tic ach anima? Q'ueañ vaan. Al a b'a d'a a diosal,
talaj tz'oc' sc'ool d'ayoñ tzoñ colchaji, xchi viñ.
7 Ix laj yalan eb' ed'jinac te' barco chi' d'ay junjun: A ticnaic caq'uec junoc co sorteo,
yic vach' snachajel cuuj mach ay smul yuj chi' sja jun tic d'a quib'añ, xchi eb'. Ix yac'an
sorteo eb' chi', axo d'a yib'añ viñaj Jonás chi' ix emi. 8 Ix yalan eb' icha tic d'a viñ: Al
d'ayoñ tas yuj sja jun tic d'a quib'añ. ¿Tas opisio? ¿B'ajtil ix ach coti? ¿Tas sb'i a choñab'?
¿Tas aji? xchi eb' d'a viñ.
9 Ix tac'vi viñaj Jonás chi': A in tic hebreo in, a d'a Jehová sDiosal satchaañ, ata' sval in
b'a, aton ix b'oan a' mar tic yed' lum luum, xchi viñ. 10-11 Yuj chi', ix och ijan viñ yalan d'a
eb' ed'jinac te' barco chi' to van yel viñ elelal d'a yichañ Jehová yalani. Axo ix yab'an eb'
to icha chi' yaji, ix yilanpax eb' to yelc'olal ste ovaj a' mar chi', ix te vach' xivq'ue eb', ix
och ijan eb' sc'anb'an d'a viñ icha tic: ¿Tas yuj icha tic tzutej a b'a? ¿Tas tzach cutej ticnaic
yic svanaj a' mar tic? xchi eb'.
12 Ix yalan viñ icha tic: Yumineccanb'at d'a yol a' mar tic, yic svanaj a', vojtac to vuuj
sjavi jun tic d'a quib'añ, xchi viñ.
13 Ix spilan val yip eb' yic'anb'ey te' barco chi' yic smeltzajb'at te' b'aj ay lum luum
yalan eb', palta junelñej majxo yal-laj yuj eb', yujto yelc'olal ste ovajchaañ a' mar chi'.
14 Yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová, ix yalan eb' icha tic: Mamin Jehová, mañ oñ a satel yuj
schamel jun viñ vinac tic, tato malaj smul viñ jun, comonoc max ac'can schamel viñ tic

d'a quib'aň, yujto a ach tic Jehová van a c'ulan icha tas nab'il uuj, xchi eb'. 15 Ayic ix lajvi
yalan eb' icha chi', ix syumancanb'at viňaj Jonás chi' eb' d'a yol a' mar chi', icha chi' ix aj
yoch vaan a'. 16 Ayic ix yilan jun chi' eb' ed'jinac te' barco chi', ix te xiv eb' d'a Jehová, ix
yac'an jun silab' eb' d'ay, ix yac'anpax sti' eb' d'ay.
17 Yacb'an chi' axo Jehová ix ac'ancot jun noc' nivan chay, ix turjib'at viňaj Jonás chi'
yuj noc'. Oxe' c'ual yed' oxe' ac'val ix ec' viň d'a yol sc'ol noc' chay chi'.

2

A slesal viňaj Jonás

1 Ayic ayec' viň d'a yol sc'ool noc' chay chi', ix lesalvi viň d'a Jehová sDiosal. Ix yalan
viň icha tic:
2 Mamin Jehová, a val d'a scal in yaelal ix in avaj d'ayach. Ix ach tac'vi d'ayin ayic ayinec'
d'a chamel. Ata' ix in avaj d'ayach, ix ab'an tas ix vala'.
3 Ato d'a sjulal yich a' mar ix in a yumcanemi, junelňej ix yoy sb'a a a' d'ayin. A a' nivac
a' ix laj ec' d'a vib'aň.
4 Ata' ix in na' to ix in ic'canel d'a ichaň d'a junelňej, a valani to maňxa b'aq'uiň ol vil a
templo to ic yaji.
5 Ix in mucchajcanem d'a sjulal yich a' mar chi'. Ix och b'ac'an juntzaň aň aň c'ultac ay
d'a yol a' chi' d'a in jolom.
6 Ix in emcan d'a yichtac juntzaň vitz d'a yol a' chi'. Junelňej ix in can ta' valani, palta a
ach tic Jehová in Diosal ach, ix in a colcanel d'a chamel.
7 Axo yic vanxo slajvi in q'uinal ix vab'i, ix ach in naancot Mamin. Ix c'och in lesal d'a
ichaň d'a a templo.
8 A eb' slaj yaq'uem sb'a d'a yechel comon dios malaj yelc'ochi, spatiquejcanel a
vach'c'olal eb' tza nib'ej tzac' d'a eb'.
9 Palta a inxo tic, ol vac' in silab' d'ayach yuj vac'an yuj diosal d'ayach. Ol in c'anab'ajej
b'aj ix vac' in ti' d'ayach. A achxoňej syal a colvaj Mamin Jehová, xchi viňaj Jonás
chi'.
10 Ix lajvi chi', axo Jehová ix checanb'at noc' nivan chay chi', yic b'at xejajcanel viňaj
Jonás chi' yuj noc' d'a sti' a' mar chi'.

3

Ix sna sb'a eb' aj Nínive

1 Ix lolonxi Jehová d'a schaelal d'a viňaj Jonás chi'. Ix yalan icha tic: 2 Ixic lemnaj d'a
nivan choňab' Nínive, sb'at alan tas ol val tic d'ayach, xchi d'a viň. 3 Yuj chi', ix b'at viňaj
Jonás chi' d'a Nínive chi' icha ix aj yalan Jehová. A jun choňab' chi' te nivan, ay am oxeoc
c'ual stec'nab'il yec' yool. 4 Ix och viňaj Jonás chi' d'a yol choňab' chi'. A d'a b'ab'el c'u te
chaaň ix yal viň icha tic: Yic val chavinac c'ual tic ol satjoquel jun choňab' tic, xchi viň.
5 Masanil eb' anima cajan d'a jun nivan choňab' chi', eb' icham anima yed' eb' unin, ix
yac'och slolonel Dios eb' d'a sc'ool, ix och eb' d'a tzec'ojc'olal, ix laj yac'anoch pichul eb'
ya sva'i. Icha chi' ix yutej eb' sch'oxanel scusc'olal yuj smul.
6 Axo ix c'och yab'ixal jun tic d'a viň sreyal Nínive chi', ix q'ue vaan viň d'a sdespacho,
ix yic'anel spichul viň yic sreyal, ix yac'anoch pichul viň ya sva'i, ix em c'ojan viň d'a scal
q'uen tic'aq'uil taaň. 7 A viň rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed' viň, ix yaq'uelta jun ley
eb' d'a masanil choňab' chi', xchi icha tic: Malaj junoc oň tzoň va'i. Malaj pax junoc oň
scac' va noc' co vacax, ma noc' co calnel, max cac'paxlaj yuc' a' noc'. 8 A tas ol co c'ulej
to ol caq'uecoch co pichul ya sva'i yed' noc' co molb'etzal noc' chi', yic sco ch'oxanel co
cusc'olal. Ol oň lesalvoc d'a Dios yed' val masanil quip, ol cactancan masanil chucal sco
c'ulej, ol cactan co mac'an eb' quetanimail, 9 talaj tzato sq'uex spensar Dios d'a quib'aň,
tz'och vaan yoval sc'ool, yic maň ol oň chamlaj, xchi jun ley chi'.

10 Ayic ix yilan Dios to ix sna sb'a eb' aj Nínive chi', ix yactancan schuc b'eyb'al eb', ix
snaani to maň ol satel jun choňab' chi' icha ix yutej schecan alchajeloc.

4

Ix cot yoval viňaj Jonás

1 Palta axo viňaj Jonás chi', te chuc ix yab' viň yujto ix sq'uex spensar Jehová, ix te cot
yoval viň. 2 Yuj chi' ix lesalvi viň d'a Jehová, ix yalan viň icha tic: Ina val Mamin Jehová,
aton val jun tic ix in na' ayic ayin to ec' d'a in choňab'. Yuj chi' ix in nib'ej ix in el lemnaj
d'a ichaň, ix in b'atcan d'a Tarsis valani. Yujto vojtac to Dios ach, te ay val oq'uelc'olal,
maň c'unoc scot oval. Ayic tzalani to ol ac'och junoc yaelal, junanto rato chi' snaan pax
sb'a a c'ool, yujto te nivan a c'ool. 3 Yuj chi' tzin tevi d'ayach Mamin Jehová to tziq'uel in
q'uinal, más am vach' to tzin chami, d'a yichaň pax to pitzan in, xchi viň.
4 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viň icha tic:
—¿Tom vach' scot oval icha tic tza na'a? xchi d'a viň.
5 Ix el viň d'a stiel choňab' chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ata' ix sb'oq'ue xiltac te' viň
d'a yib'aň, ix em c'ojan viň d'a yeňul chi', ix smaclan yil viň tas ol aj jun choňab' chi'.
6 Axo Jehová ix ac'an q'uib' jun ib' te' ch'upac'te'. A jun te' chi' ix q'uib'q'ue yeňuloc viň.
Yuj chi' vach' yajec' viň ta'. Ix te tzalaj viň yuj te'. 7 Axo yic ix q'uiňib'i d'a junxo c'u, van
stacjiel te', yujto a Jehová ix ac'ancot jun noc' c'osnoc' ix c'uxan sch'aňal yip te'. 8 Axo yic
ix q'ue c'u, ix yac'ancot jun ic' Jehová te ov sc'ac'al d'a stojolal b'aj sjavi c'u, te ov ix em
yoc c'u d'a sjolom viňaj Jonás chi'. Ix och ijan yel yip viň yuj c'ac' chi'. Yuj chi' ix snib'ej
cham sb'a viň. Ix yalan viň:
—Más am vach' tzin chami, d'a yichaň pax to pitzan in, xchi viň.
9 Ix yalanpax Jehová d'a viň icha tic:
—¿Tom vach' tza c'ulej scot oval yujňej to ix tacjiel te te' ix q'uib'q'ue eňuloc chi'? xchi
Jehová.
—Ay valan vico', vach'chom tzin cham yuj voval tic, xchi viň.
10 Ix yalanxi Jehová d'a viň icha tic:
—¿Toc a ach ix avej jun te te' tic? ¿Toc a ach pax ix ac' q'uib' te'? Junňej ac'val ix q'uib'
te', axo d'a junxo ac'val ix tacjixiel te'. Palta a ach tic tzach cus yuj te'. 11 A in xo pax tic,
¿tom maň ol cus in c'ol yuj jun nivan choňab' Nínive tic, ec'to 120 mil eb' unin mantalaj
spensar cajan d'ay? Aňejtona', maň jantacoc pax noc' noc' ay d'ay, xchi d'a viň.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
MIQUEAS

Miqueas sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Miqueas tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Miqueas chi', schecab' Dios yaj viñ, cajan viñ d'a jun yune' choñab' ay d'a yol yic Judá d'a stiempoal viñaj Isaías. Yojtac viñ sic'lab'il to jab'xoñej tiempo sjavi yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' aj Judá, icha aj sjavi d'a yib'añ eb' aj Israel, yujto lajan smul eb' yed' eb' aj Israel chi'. Yuj chi' yalnac viñaj Miqueas chi' to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' aj Judá chi', yujto mañ vach'oc tas sc'ulej eb', tz'ixtaj eb' meb'a' yuj eb', yuj chi' ol ch'olb'itaj yaj eb'.

Palta ayic toxo ix ec' jun yaelal d'a yib'añ eb' anima chi', ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb', yujto xajan eb' yuuj, nivan pax sc'ol d'a yib'añ eb'. A d'a capítulo 5 versículos 2-5, ata' syalcot yuj jun ac'um junc'olal ol javoc d'a yolyib'añq'uinal tic. A d'a scal eb' yiñtilalcan viñaj David, ata' ol checlajoc. Toxonton sic'b'ilel yuj Dios. A d'a choñab' Belén, ata' ol aljoc, xchi. Axo d'a capítulo 6 versículo 8, ata' syalcoti tastac ajnac yel yich slolon masanil eb' schecab' Dios.

A tas ol ja d'a yib'añ Samaria yed' Jerusalén

1 A in Miqueas in tic, aj choñab' Moreset in. A d'a stiempoal viñaj Jotam, viñaj Acaz
yed' viñaj Ezequías, aton eb' viñ sreyal Judá, a Jehová ix ch'oxan vila' tas ol aj Samaria
yed' Jerusalén. Yuj chi' ix valel icha tic:
2 E masanil ex vetchoñab', ab'ec juntzañ tic. Scham eyab'an e masanil cajan ex d'a
yolyib'añq'uinal tic. A Jehová Yajal, ato d'a stemplo yicñej yaji, ato ta' ol yalel
masanil e chucal.
3 Ol elta Jehová b'aj cajan, ol b'eycot d'a schontac lum vitz.
4 Ol laj ulaxb'at lum vitz chi' d'a yalañ yoc Jehová chi', icha tz'aj yulaxb'at noc' chaq'uib'
d'a cal c'ac'. Ol laj cot juyuljoc lum vitz chi' icha a' eluma' ayic ol jatq'ue lum nivac
ac'lic.
5 Ol ujoc juntzañ tic, yujñej spital eb' yiñtilal viñaj Jacob, yuj mul d'a yol smacb'en Israel.
¿B'ajtil scheclaj spitalil eb' chi'? A d'a choñab' Samaria. ¿B'ajtil scheclaj yejmelal eb'
aj Judá d'a scomon diosal? A d'a Jerusalén.
6 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Ol in satel jun choñab' Samaria tic, toxoñej ol q'uecan
b'ulan spojelal. Jacanxoñej ol ajcan icha b'aj syal yavchaj te' uva. Ato d'a
yoltac ch'olan ol in yumcanem q'uen sq'uenal jun choñab' tic, ol checlajcanq'ueta
cimientoal yich.
7 Choc' ol ajcanb'at juntzañ yechel comon dios. Masanil juntzañ comon dios chi' ol in
ñustz'aoc. A yed' q'uen tumin yic ajmulal, ata' b'ob'il, yuj chi' a d'a stojol ajmulal
chi' ol ochixcan q'ueen, xchi Jehová.

A scusc'olal viñaj Miqueas

8 Yuj chi' tzin oc' yuj cusc'olal. B'eran in eli, malaj in xañab' ayochi tzin b'eyeq'ui. Toxoñej
tz'el vav icha junoc noc' oques, ma icha junoc noc' cujub'.
9 Yujto a yechen Samaria, mañxalaj yañal. Toxo ix yamchajpaxc'och Judá yuj yaelal chi',
masanto sc'och d'a ti' choñab' Jerusalén, aton schoñab' eb' vetchoñab'.
10 Mañ eyal juntzañ tic d'a eb' cajan d'a Gat. Mocab' ex oc' d'a yichañ eb'. Ec'añec b'alb'on
d'a cal pococ yuj e cusc'olal chi' d'a Bet-le-afra.[1.10]

1.10 **1:10** A juntzañ choñab' sb'inaj d'a tic, a d'a yoltac b'e b'aj scot eb' soldado ajc'ol sjavi ul yac' oval d'a Jerusalén, ata' ay. Junjun juntzañ chi', ayñej yelc'och sb'i icha sjajil d'a hebreo.

11 A exxo cajan ex d'a Safir, ixiqueccan d'a ch'oc choñab'il, vach'chom b'eran ex eli. D'a
q'uixveltaquil tzex ic'chajb'ati. Mañxo jab'oc tz'elta eb' cajan d'a Zaanán ex scolo'.
Ay oq'uel d'a Bet-esel, mañxa mach ol och eyed'oc.
12 A eb' cajan d'a Marot, cumcon yec' eb' yab'an syail, smaclej eb' sjavi colval, palta toxo
ix c'och yaelal chi' d'a ti' choñab' Jerusalén yuj Jehová.
13 A exxo cajan ex d'a Laquis, te pit ex icha eb' israel. A yuj e pital chi' ix och smul eb' aj
Sion. Aq'uecoch noc' e chej te jelan sb'ey d'a carruaje yic oval.
14 Ex aj Moreset-gat, actejeccan e choñab' chi' d'a junelñej. A eb' sreyal Israel, nab'añej
ix stañvej scolval eb' aj Aczib eb'.
15 Ix yalan Jehová icha tic: Ex cajan ex d'a Maresa, ol vac'och e choñab' chi' d'a yol sc'ab'
eb' ajc'ool. A eb' nivac yelc'och d'a scal eb' israel, ol b'at sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yoltac
q'uen ñaq'ueen d'a Adulam.
16 A exxo ex aj Jerusalén, joxequel xil e jolom yuj cuselal. Chacb'erinac ocab'xoñej
tz'ajcan e jolom chi' icha sjolom noc' xulem, yujto a eb' eyuninal te xajanab'il
eyuuj, ol ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choñab'il, xchi Jehová.

2

Ob'iltac eb' ixtum meb'a'

1 Ob'iltac ol aj eb' ayec' d'a sat sch'at snaub'tañan tas chucal sc'ulej, axo sq'uiñib'i jun,
sc'ulan eb' tas sna chi', yujto ayec' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulani.
2 Tato syiloch sc'ol eb' d'a junoc luum, stoc'ñejec' eb'. Tato syiloch sc'ol eb' d'a junoc pat,
syic'ñejec' eb'. Icha chi' tz'aj yixtaj eb' anima yed' yuninal yuj eb'.
3 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A in tic, ay tas tzin na pax d'a e patic a ex tic. Ol vac'b'at
junoc nivan yaelal d'a e cal, mañxo ol yal-laj e colan e b'a. Mañxo ac'umtacoc ol
aj e b'eyeq'ui, yujto sc'ualxo jun nivan yaelal.
4 A d'a jun c'ual chi', ol stz'ac b'itej b'it eb' anima meb'a' yuj ex sb'uchani. Ol yal eb' icha
tic: A ticnaic, toxo ix oñ can d'a yalañ yuj eb' ajc'ool d'a junelñej. A co choñab',
toxo ix q'uexvi yajal, mañxalaj mach syal scachvaji. A lum co luum, ix spuquec'
lum eb' ajc'ol chi' d'a spatic, xcham eb' d'a sb'it chi', xchi Jehová.
5 Yuj e chucal chi' mañxa eyalan eyic d'a e macb'en d'a scal eb' schoñab' Jehová.

A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios

6 Ix yalan eb' anima d'ayin icha tic: Mañ al d'ayoñ to ol javoc yaelal d'a quib'añ. ¿Tocval
ol javoc jun q'uixvelal chi' d'a quib'añ?
7 ¿Tocval catab'il schoñab' viñaj Jacob? ¿Tocval ix lajvi snivanc'olal Dios, yuj chi' icha chi'
ol oñ yutej? ¿Tocval syac'cot yaelal Dios d'a yib'añ eb' tojol sb'eyb'al? xchi eb'.
8 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A ex tic, tzex och ajc'olal d'a in choñab'. A eb' smeltzajcot
d'a oval, sna eb' to mañxalaj tas ol ic'an eb', palta a exxo tic tzeyiq'uel spichul eb'.
9 Tze pechelta eb' ix ix d'a yoltac spat b'aj tzalajc'olal yajeq'ui. Junelñej tzeyic'paxec'
smacb'en eb' yune' eb' ix, ix vac'a'.
10 Q'ueañec vaan, ixiquec. Maxtzac yal tzex aj d'a tic, yujto mañ jantacoc chucal tze c'ulej
d'a sat lum luum tic, yuj chi' toxo ix ixtaxel lum d'a junelñej.
11 Tato ay junoc esalvum sjavi d'ayex, syalani to malaj tas ol javoc d'a eyib'añ, vach' ol
ex ajoc, aton val jun chi' in checab' eyalani, xchi Jehová.

Syal Dios to ol scol schoñab'

12 Syalanpax Dios icha tic: Ol ex in molb'ej e masanil ex yiñtilalcan viñaj Jacob, a ex ton
aj Israel ex tzexto cani. Ol ex in molb'ej, icha tz'aj smolb'an noc' scalnel junoc
tañvum calnel d'a smacte'. Icha noc' calnel d'a junoc ac'lic mañxo jantacoc yel
yav tz'eq'ui, icha chi' ol aj yel eyav yuj tzalajc'olal.

13 B'ab'el in b'at in pojan b'e d'a eyichañ, a exxo tzac'an ex och vuuj. Axo eyel d'a sti' spuertail jun choñab' yic tzex el d'a libre, aton jun choñab' b'aj ix ex ic'jib'ati. A in Jehová in, e Reyal in, b'ab'el in b'at d'a eyichañ, xchi Jehová.

3

A lolonel tz'alchaj d'a spatic eb' yajal elc'um

1 Ix lajvi chi' ix valani: Ex yajal choñab' Israel, ab'ec tas sval tic: Smoj val eyojtacanel tojolal.
2 Palta a ex tic tzeyajcanel tojolal, axoñej chucal tze xajanej. Ichaval to tzeyiq'uel stz'umal eb' quetchoñab', axoñej sb'aquil eb' scan jelan eyuuj.
3 Ichato pitzanto eb' quetchoñab' tze chianb'at eb', tzeyic'anel stz'umal eb', tze vac'chitan sb'aquil eb'. Lajan tzeyutej eb' icha noc' chib'ej tz'ac'jiem tajoc d'a yol chen.
4 Ay jun c'ual ol e c'an scolval Jehová, palta mañxo ol cotlaj q'uelan d'ayex. A d'a jun c'ual chi', ol b'at mican Jehová d'ayex yuj chucal tze c'ulej, xin chi.
5 A Jehová tz'alan yuj eb' syaloch sb'a schecab'oc, aton eb' scuchb'an choñab' d'a chucal: A eb' checab' chi', tato vach' tz'aj stupji eb', syal eb' to ay junc'olal. Palta tato ay eb' max ac'an tas syab'lej eb', syac' yovalil eb' d'a eb'. Yuj chi' sval yuj juntzañ eb' checab' chi' icha tic:
6 Ichato ol emcan c'u d'a eb', ol can eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Mañxa b'aq'uiñ ol yal eb' to ix ch'oxchaj tas yil eb'. Mañxo ol yal-laj yalan eb' tas ol ujoc b'aq'uiñ, xchi Jehová.
7 A juntzañ eb' checab' yed' juntzañ eb' naumel lolonel chi' yalani, mañxalaj ol aj yelc'och eb', numanxoñej ol ajcan eb', yujto malaj tas ol sch'ox Dios yil eb'.
8 A inxo pax tic, ayoch Yespíritu Jehová d'ayin, yuj chi' ay vip, snachajpaxel tojolal vuuj, yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a valanoch jantac smul Israel d'a sat.
9 Ex yajalil Israel, ab'ec juntzañ tic: A ex tic tze patiquejel tojolal. Axo chucal tze c'ulej sq'uexuloc tojolal chi'.
10 Tze b'oq'ue Jerusalén, aton choñab' yic tzalan Sion yuj tas tzeyiq'uec' d'a eb' anima tze mac'chamoc yed' d'a juntzañ tas mañ tojoloc tze c'ulej.
11 A ex yajal ex choñab', max e b'olaj yaj eb' eyetanimail d'a stojolal yuj e chaan tumin. Yed' ex sacerdote ex, tze c'an tumin d'a eb' anima tze c'ayb'ej. Añejtona' ex tzeyesejoch e b'a schecab'oc Dios, tzeyala' to ay tas sch'oxji eyila' yuj e chaan tumin. Ayoch Dios yipoc e c'ool eyalani, yuj chi' tzeyal icha tic: A Jehová ayoch qued'oc, yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'añ, xe chi.
12 Yuj chi', eyuj a ex tic, a Jerusalén choñab' yic tzalan Sion, icha lum luum d'ocb'il yed' arado ol ajcanoc, toxoñej ol q'uecan b'ulan spojelal, axo d'a tzalan yic templo, vayumtac ol aj sq'uib'canq'ue te te' d'ay.

4

A Jehová ol ac'an yajalil d'a slajvub' c'ual
(Is 2.2-4)

1 A d'a slajvub' c'ual, a jun tzalan b'aj ay stemplo Jehová, nivan ol aj yelc'ochi. A jun vitz chi', te chaañ ol aj steel d'a yichañ juntzañxo vitz. Ol javoc masanil juntzañxo nación d'ay.
2 Mañ jantacoc sb'isul eb' anima d'a junjun nación ol laj alan d'ay junjun icha tic: Cotañec, coñ q'ueec d'a jolom vitz b'aj ay stemplo Jehová sDiosal viñaj Jacob yic tzoñ sc'ayb'ej d'a sb'eyb'al, yic ol co b'eyb'alej sb'eyb'al chi', xcham eb'. Yujto a d'a Sion, aton Jerusalén ol elta sc'ayb'ub'al Jehová, aton schecnab'il.
3 A Jehová ol ch'olb'itan yaj masanil nación. A' ol alan tas ol laj aj juntzañ nación chi', vach'chom najat ay. Yuj chi' ol sb'o q'uen yespada eb' d'a asaronal. Axo

q'uen slanza eb' ol sb'o d'a jochlab' trigoal. Malaj junoc nación ol ac'an oval yed' junocxo. Maňxalaj mach ol c'ay d'a ac'oj oval.
4 A eb' anima, maňxalaj b'aj ol xiv eb'. Junjun mach ol yal yic'an yip d'a yalaň yeňul sc'ab' te' yuva yed' d'a yalaň yeňul sc'ab' te' yigo. A Jehová Yajal d'a Smasanil syac' sti' d'a jun tic.
5 Junjun nación sc'anab'ajan sdiosal yalani, aňejtona' a oň tic, ol co c'anab'ajej Jehová co Diosal d'a masanil tiempo.

Ol scolel schoňab' Jehová

6-7 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a jun c'ual chi', ol in molb'ej in choňab', aton eb' toxo ix yab' syail vuj d'a ch'oc choňab'il, eb' coxo, eb' c'umb'inac, eb' sacleminac yaji yed' juntzaň eb' pitzanto ixto cani. Ol in b'oxi snación eb' chi', te nivan ol ajxoc yelc'ochi. A in Jehová in ol vac' yajalil d'a yib'aň in choňab' chi' d'a tzalan Sion d'a masanil q'uinal.
8 Ato d'a tzalan Sion yic Jerusalén ol in taňvej in choňab' icha junoc taňvum calnel. Axo Jerusalén tic, ol yac'xi yajalil d'a smacb'en b'aj yac'nac yajalil d'a peca', xchi Jehová.
9 A ticnaic ex aj Jerusalén, ¿tas yuj tz'el eyav icha junoc ix ix ayic sc'och sc'ual yalji yune'? ¿Tom malaj junoc rey b'aj ayex tic? ¿Tom maňxa junoc eb' ac'um razón d'a e cal?
10 Ex aj choňab' Sion, ab'ec syail, elocab' eyav yuj yaelal, icha val syaelal syab' junoc ix ix ayic tz'alji yune', yujto ol ex el d'a yol e choňab' tic. Ol b'at ex cajnajcan d'a caltac te'. Vach'chom ol ex c'ochňej masanto d'a Babilonia, palta ato ta' ol ex coljoquel yuj Jehová d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool.
11 A ticnaic, tzijtum nación van sq'ue vaan ajc'olal d'a e patic, syalan eb' icha tic: Ol cac' val co gana quilan tas ol aj yixtaxb'at Sion tic, xchi eb'.
12 Palta a juntzaň nación chi', maň yojtacoc eb' tas nab'il yuj Jehová. Maň yojtacoc eb' tato ol molchajq'ue eb' yuuj icha smolchajb'at ixim trigo b'aj stec'chaji.
13 Ex aj Sion, q'ueaňec vaan, teq'uequem juntzaň nación chi', yujto syal Jehová icha tic: A in ol vac' eyip e tec'anem juntzaň nación chi', icha junoc mam vacax hierro sch'aac, axo yech stec'vi trigo nab'a bronce. Ol eyiq'uec' sb'eyumal juntzaň nación chi', yujto maňoc d'a stojolal ix ilchaj yuj eb', ol eyac'an d'ayin a in ton Yajal in d'a masanil yolyib'aňq'uinal, xchi Jehová.

5

Ol ac'joc jun Sreyal Israel yuj Jehová

1 Ex aj Sion, b'oecoch smuroal b'aj tze col e b'a, yujto ix javi oyan eb' ajc'ol d'a e patic. Ol smac' spac'ultac sti' viň yajalil Israel eb' yed' te' jixc'ab' te'.
2 A Jehová tz'alan icha tic: A choňab' Belén ay d'a Efrata, vach'chom yuneňej d'a scal choňab' d'a yol yic Judá, palta ata' ol cot jun ol vac'och yajalil d'a yib'aň in choňab' Israel. Ol cot d'a jun iňtilal aytaxon d'a peca', a jun ol ac'an yajalil chi', aytaxon yictax yichb'anil, xchi Jehová.
3 Axo ticnaic, ol yactejcan schoňab' Jehová d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, masanto ol aljoc jun yune' ix ix van staňvan yalji chi'. Ichato chi' ol meltzaj eb' sc'ab' yoc jun Yajal ic'b'ilcanb'at d'a ch'oc choňab'il chi', ol smolb'anxi sb'a eb' yed' eb' yetchoňab'.
4 A jun Rey chi', ol q'ue vaan yed' spoder yed' yopisio ac'b'il yuj Jehová yic staňvej schoňab', yic tz'aj eb' d'a junc'olal, yujto a jun Rey chi', nivan ol aj yelc'och d'a scal masanil nación b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic.
5 A jun Rey chi' ol ic'ancot junc'olal. Ayic ol javoc eb' aj Asiria d'a yol co nación tic, yic tz'och eb' d'a yoltac co cuartel, ol co checb'at ucvaň vajxacvaňoc eb' yajal nivac yelc'ochi, yic syac' oval eb' yed' eb' aj Asiria chi'.

6 A eb' chi' yed' q'uen yespada eb' ol yac' ganar eb' aj Asiria chi', aton snación viñaj
Nimrod. Ol oñ colchaj yuj jun cajalil d'a eb' aj Asiria chi', ayic ol c'axpajec'ta eb'
d'a co mojon yic syic'anec' lum co luum eb' yalani.
7 A d'a jun tiempoal chi', a eb' yiñtilal viñaj Jacob ixto cani, yuj eb' ol ja vach'ilal d'a
scal juntzañ nación, icha tz'aj yac'an yaxilal yal ac'val, ma yaxñab' d'a yib'añ añ
añc'ultac syac'cot Jehová, mañoc eb' anima tz'ac'ancoti.
8 A eb' yiñtilal viñaj Jacob olto can chi', lajan ol aj eb' d'a scal juntzañ nación icha junoc
noc' choj ay d'a scal noc' c'ultaquil noc', ma icha junoc noc' choj tz'och d'a scal
junoc ñilañ noc' calnel. Ayic tz'och noc' d'a scal noc' calnel chi', syamancot noc'
scotac tzilchitanb'at noc'. Mañxa junoc mach syal scolanel noc'.
9 Ex yiñtilal viñaj Jacob, icha chi' ol aj eyac'an ganar eb' eyajc'ool, ol e satanel eb'.
10 Ex vetisraelal, a Jehová tz'alan icha tic d'ayex: A d'a jun c'ual chi', ol in mac'cham noc'
e chej, ol in satanel e carruaje yic oval.
11 A e choñab' ayoch smuroal yed' e cuartel ol in satel d'a junelñej.
12 Ol in satanel eb' ajb'aal d'a e cal. Mañxo junoc eb' ajchum ol vac'can d'a e cal chi'.
13 Ol in satel juntzañ e comon dios yed' q'uen q'ueen b'aj tzex lesalvi, yic mañxo ol ex
och ejmelal d'a juntzañ tas tze b'o e diosaloc chi'.
14 Ol in toc'q'ueta masanil te te' b'aj tzex och ejmelal, ol in satanel e choñab' b'aj tzeyac'
e silab' d'a juntzañ comon dios.
15 Yed' val yoval in c'ool ol in pactzitej d'a juntzañ nación max in c'anab'ajan jab'oc, xchi
Jehová.

6

Syac' yovalil Dios tas chuc sc'ulej Israel

1 Ex vetisraelal, scham val eyab'an tas schec Jehová vala'.
Mamin Jehová, yamoch alan smul choñab' Israel d'a yichañ lum jolomtac vitz, yab'ocab'
a jaj lum tzalquixtac.
2 Yab'ocab' lum jolomtac vitz yed' yich lum luum to ol al smul a choñab' Israel, ol ac'an
oval yed'oc.
3 Ex vetisraelal, scham val eyab'an tas syal Jehová. A' tz'alan icha tic: Tac'vañec d'ayin
ex in choñab'. ¿Tas ix aj ex vixtani, ma tas ix ex vutej?
4 Ina a in vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto. In colannac eb' b'aj ayoch
checab'vumal chi'. A in in checnacb'at viñaj Moisés, viñaj Aarón yed' ix María,
aton eb' cuchb'annac eb'.
5 Ex in choñab', naeccoti tas chucal snanac viñaj Balac sreyal Moab d'a yib'añ eb' e mam
eyicham chi'. Naecpaxcoti tas yutejnac viñaj Balaam yuninal viñaj Beor spacani.
Naecpaxcoti tas ujinac d'a scal Sitim yed' Gilgal. Tze naanpaxcoti tastac vutejnac
ex in colani, xchi Jehová.

A tas snib'ej Jehová d'a eb' schoñab'

6 Sc'anb'ej eb' israel icha tic: ¿Tas ol cac' d'a Jehová Dios Axoñej Ochi, ayic ol oñ och
ejmelal d'ay? ¿Ol am oñ och d'a yichañ yed' noc' calnel jun ab'il sq'uinal yic sco
ñustz'a noc' silab'il?
7 ¿Ol am tzalajb'oc sc'ol Jehová, tato scac' junoc mil noc' ch'ac calnel silab'il d'ay yed'
lajuñeoc mil ch'ub' aceite? ¿Tom stzalaj pax sc'ol tato scac' co b'ab'el unin d'ay
silab'il yuj co chucal? xchi eb'.
8 Ex vetchoñab', toxo ix yal Jehová tas vach' d'a sat yed' tas snib'ej d'ayoñ, aton juntzañ
tic: Tojol scutej co b'a, sco xajanej eb' quetanimail. Emnaquilal scutej co b'a d'a
co Diosal.

9 A Jehová tz'alan d'a schoňab' icha tic: A mach d'a emnaquilal scham yab'an tas vala', te ay pensar. Jaocab' e pensar yuj eyaelal, ayocab' velc'och d'a yol e sat, a inton svac'och eyaelal chi'.
10 ¿Tom ol b'at satc'olal vuuj tas molanec' d'a spat eb' chuc, aton b'eyumal ix yic' eb' d'a chucalil yed' pax juntzaň echlab' maň tz'acanoc yajb'il vuuj?
11 ¿Tas ol aj vac'an nivanc'olal d'a yib'aň juntzaň anima tic, yujto a echlab' maň tz'acanoc sc'an eb'?
12 A juntzaň eb' b'eyum d'a scal choňab' tic, elc'um eb', ixtum anima eb', esalvumňej eb' smasanil.
13 Yuj chi' ol vac'och eyaelal. Ol ex in satel yuj e mul.
14 Ol ex vaoc, palta maň ol ex b'ud'joclaj, ol ochňej e vejel. Maň jantacoc sat eyavb'en ol e molb'ej, palta maň ol eyil-laj b'aj ol c'ochoc. Tato ay b'aj ol ilchaj jab'oc tas eyuuj, axo d'a scal oval ol vac' lajvoquel d'ayex.
15 Ol ex avvoc, palta malaj jab'oc tas ol eyic'a'. Ol e teq'uel yal sat te' eyolivo, palta maňoc exlaj ol e c'an jab'oc yaceiteal te'. Ol e teq'uel yal sat te' eyuva, palta maňoc exlaj ol eyuc' svinoal.
16 Yujto a schucal b'eyb'al viňaj Omri tze c'anab'ajej. A schucal b'eyb'al viňaj Acab tze b'eyb'alej. Yuj chi' ol vac'b'at yaelal yed' b'uchval lolonel d'a eyib'aň. Icha chi' ol aj e q'uixvi d'a yichaň eb' in choňab' tzin c'anab'ajan d'a val yel, xchi Jehová.

7

A schucal choňab' Israel

1 Yuj chi', ix valanxi icha tic: Ay... Ob'iltac in. Lajan in icha eb' tz'ec' sayoj sat uva, ma sayoj sat higo yic slo'o ayic toxo ix lajviec' sat avb'en. Maňxalaj junoc te' sat nib'ab'il tz'ilchaji.
2 Icha chi' vaji, yujto maňxa junoc anima vach', ma tojol spensar d'a yichaň Dios tz'ilchaj vuuj. Axoňej mac'ojcham anima sc'ulej eb'. Syac'lajem syaalil eb' junjun.
3 Cuchb'um eb' d'a eb' sc'ulan chucal. A eb' yajal yed' eb' juez, sc'an tumin eb' d'a elc'altac d'a eb' tz'och smul d'a yetanimail. A eb' nivac yelc'ochi, a tas sja d'a spensar eb', a chi' syal eb' d'a eb' yajal chi', yuj chi' lajan tz'aj spensar eb' tas syutej yixtan eb' yetanimail chi'.
4 A eb' vach'tacto d'a scal eb', lajan eb' icha te' q'uiix. A eb' tojoltacto val tas sc'ulej, lajan eb' icha te' chac q'uiix. Palta, lac'anxo sjavi sc'ual yic ol ac'chajcot yaelal d'a yib'aň eb', icha ix aj yalanel eb' schecab' Dios. Axoňej somc'olal ol javoc d'a scal eb'.
5 Yuj chi' ex vetchoňab', mocab' eyac'och tas syal eb' ay d'a e lac'anil d'a e c'ool, maň eyac'och junoc eyamigo yipoc e c'ool. Scham e naan tas tzeyal yed' ix eyetb'eyum.
6 Yujto a eb' uninab'il, spatiquejcanel smam eb'. A eb' ix uneab'il, spitej sb'a eb' ix d'a snun. A eb' ix alib'al, tz'och eb' ix ajc'olal d'a eb' ix yalib'. A eb' junňej yaj d'a yol spat, tz'och eb' ajc'olal d'ay junjun.
7 Palta a inxo pax tic, a Jehová ayoch yipoc in c'ool. Aňej Dios in Columal yipc'olal yaj vuuj, yujto syab' tas svala'.

A Jehová ol colvaj d'a eb' israel

8 A ex ajc'ool eyajoch d'ayoň, maň ex tzalaj yuj tas tzoň ic'ani. Vach'chom tzoň telvi, palta ol oň q'uex vaan. Vach'chom tzoymaj q'uic'alq'uinal d'a co patic, palta a Jehová saquilq'uinal yaj d'ayoň.
9 Ix och co mul d'a Jehová, yuj chi' ol cac' techaj yoval sc'ool, masanto yic ol oň sch'olb'itej, axo oň stojolb'itan chi'. A Jehová ol yac' quil saquilq'uinal, ol quila' tas ol oň yutej scolaneli.

10 Ex cajc'ool, ol ac'joc pax jun tic eyila', toxoñej ol ex te q'uixvocan yuuj. A ex tic, tzeyal
d'ayoñ icha tic: ¿B'ajtil ay Jehová e Diosal chi'? xe chi. Palta a ticnaic ol quil val e
telvi, ol ex co tec'ub'tañej icha val stec'ji lum soc'om d'a yoltac b'e.
11 Ex vetchoñab' aj Jerusalén, van sc'och sc'ual yic ol b'ochajxiq'ue smuroal co choñab',
yic ol nivanb'oc co macb'en.
12 Yujto van sja sc'ual sjavi juntzañ anima d'ayoñ, aton eb' scot d'a masanil nación. Ol
cot eb' d'a Asiria d'a sti' a' nivan Éufrates, ol cotpax eb' d'a Egipto d'a sti' a' Nilo. Ol
laj cot eb' ay d'a sc'axepal a' mar yed' eb' ay d'a tzalquixtac d'a najat.
13 A yuj smul eb' anima d'a juntzañ nación chi', tz'inan lumxoñej ol ajcan lum smacb'en
eb'.
14 Mamin Jehová, tañvej oñ a oñ a choñab' oñ sic'b'il oñ el uuj, icha noc' calnel aycan d'a
caltac te', a d'a najat d'a spatic yichañ noc' ay val añ yax añc'ultac. Ic'oñb'at icha
utejnac oñ d'a peca', ic'oñb'at b'aj vach' tzoñ aj icha noc' calnel te vach' b'aj sva d'a
Basán yed' d'a Galaad.
15 Ch'ox quil tas satub'tac icha a c'ulejnac ayic ic'annaquelta eb' co mam quicham d'a
Egipto.
16 Icha chi', ol yil juntzañ nación, ol q'uixvoccan eb', vach'chom nivac yelc'och eb', palta
ol sat sc'ol eb', mañxalaj tas ol yal eb', icha eb' chacañ ol ajcan eb'.
17 Toxoñej ol sjachec' sb'a eb' yuj xivc'olal d'a scal lum pococ icha noc' chan. Van xiv eb'
ol elta eb' d'a scuartel. Ach Jehová co Diosal, ol xiv eb' d'ayach.

Tz'ac'ji lajvoc smul choñab' Israel yuj Dios

18 Ach co Diosal, malaj junoc dios lajan ed'oc, yujto a ach tic, tzac' lajvoc smul eb' a
choñab' tzato cani, tzac'anpax nivanc'olal spitalil eb'. Mañ ayocñejec' yoval a c'ol
d'a junelñej, yujto tzach tzalaj a ch'oxan a vach'c'olal d'ayoñ.
19 Ol oc'xi a c'ol d'ayoñ. Ichato ol a muccanem co mul. Ichato ol a yumcanb'at co chucal
d'a sjulal yich a' mar.
20 Mamin, ayocab'ñej a vach'c'olal, tzoñ a xajanejñej icha ajnac ac'ancan a ti' d'a peca'
d'a eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham yed' viñaj Jacob.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
NAHUM

Nahum sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Nahum tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a jun libro tic syala' to ay tzalajc'olal, yujto satjinaquel nivan choñab' Nínive, aton jun nivan choñab' chi' tz'ac'an mandar d'a yol yic Asiria. Ac'b'il ganar jun choñab' chi' d'a ab'il 612 ayic manto javi Jesucristo. Ayic yac'jinac ganar jun choñab' chi', tzalajnac val masanil nación d'a jun tiempoal chi', yujto a jun nivan choñab' chi', max oc' jab'oc sc'ol d'a juntzañxo chi'. A jun choñab' chi', te ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel. A viñaj Nahum chi', yilnac viñ to a yuj spital jun choñab' chi', satnaquel yuj yoval sc'ol Dios.

A spac yoval sc'ool Dios

1 A in Nahum in tic, aj choñab' Elcos in, ix sch'ox Jehová d'ayin schecab' in tic tas ol javoc d'a yib'añ choñab' Nínive.
2 A Jehová Dios toni, spactzitej yed' yoval sc'ol d'a eb' tz'ic'an ec' yichañ. Spactzitej d'a eb' chuc syutej sb'a d'ay, ste cotval yoval d'a eb' ajc'ool yajoch d'ay.
3 A Jehová, mañ c'unoc scot yoval, palta te ay spoder, yovalil syac'och yaelal d'a yib'añ eb' tz'och smul. A d'a scal chacxuxum ic' sb'eyeq'ui, axo asun, spococal yoc yaji.
4 A tz'alani stupem a' mar. Añeja' tz'ac'anpax tup masanil a a'. Stacjicanb'at masanil lum luum d'a Basán yed' pax d'a vitzal Carmelo yuuj. Tz'ixtaxpaxb'at yilji te' xumaac d'a Líbano yuuj.
5 Tz'ib'xiq'ue lum vitz, tz'ulaxpaxb'at lum tzalquixtac d'a yichañ. Tz'ib'xiq'ue lum luum tic smasanil ayic sch'oxan sb'a. Stzicub'tañaj yolyib'añq'uinal tic yed' masanil anima yuuj.
6 ¿Mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ yoval sc'ool, ma syal scachanoch vaan yoval sc'ool chi'? A yoval sc'ool chi', tz'em copnaj icha te' c'ac', spojb'at q'uen nivac q'ueen yuuj.
7 Te vach' sc'ol Jehová, a scolvaj d'ayoñ d'a scal co yaelal. A eb' syac'och sc'ol d'ay, scolji eb' yuuj.
8 Axo pax eb' chuc syutej sb'a d'ay jun, satjiel eb' yuuj icha tz'aj scuchjib'at masanil tas yuj a' eluma'. Syac'canb'at q'uic'alq'uinal d'a yib'añ eb' ajc'ol yajoch d'ay.
9 Ex aj Nínive, ¿toc val ay yelc'och jab'oc tas tze na d'a spatic Jehová? A' ol ex satanel d'a junelñej. Malaj mach syal stec'b'an sb'a chaeloc d'a yichañ.
10 Vach'chom te tec'an ex eyab'an icha eb' uc'um añ, ma ichato lajan ex icha te' q'uiix jeljumb'a yaji, palta ol ex satel icha tz'aj stz'ab'at añ taquiñ ac.
11 A d'a e choñab' Nínive chi', ata' ay jun mach snaan chucal d'a spatic Jehová, aton jun ac'um c'ool d'a chucal.
12 Yuj chi' syal Jehová d'a schoñab' Jerusalén icha tic: Vach'chom mañxo jantacoc sb'isul eb' aj Asiria, ma te ay yip eb' yalani, palta ol satjoquel eb'. A in ix vac'och yaelal d'a eyib'añ, palta mañxa b'aq'uiñ ol vac'xioch eyaelal chi'.
13 Ol ex in colel d'a yol scab' eb' aj Asiria tz'ac'anoch yaelal d'a eyib'añ, ol in cotac d'iñchitanb'at q'uen cadena ayoch d'ayex yuj eb', xchi Jehová.
14 A Jehová tz'alan d'a viñ sreyal Asiria icha tic: Malaj iñtilal ol ach ac'ancan b'inajoc. Ol in satel juntzañ a diosal ayec' d'a yol a templo. Chequelxo yaj b'aj ol ach mucchajoc, yujto malaj elc'ochi, xchi Jehová.
15 Ilecnab'i, van sjavi jun mach tz'alanel vach' ab'ix yic junc'olal d'a jolomtac vitz. Ex aj Judá aq'uecoch e q'uiñ, c'anab'ajejec b'aj ix eyac' e ti'. Mañxalaj b'aq'uiñ ol ex ixtaj yuj eb' chuc chi', toxo ix satel eb' d'a junelñej.

2

Ol satel choŋab' Nínive

1 Ex aj Nínive, a mach ol ex sataneloc, vanxo sjavi d'ayex. Q'ueocab' eb' e taŋvumal d'a
chaaŋ, maquec b'e. Tzeq'uecoch q'uen eyespada d'a e naŋal. Molb'ejec masanil
eb' e soldado.
2 Vach'chom ix ic'chajb'at tastac ay d'a eb' israel yuj eb' ajc'ool, lajan ix ajcan eb' icha te'
uva maŋxalaj sc'ab'tac, palta a Jehová ol ic'anxichaaŋ snivanil yelc'och eb' yiŋtilal
viŋaj Jacob chi' icha d'a yalaŋtaxo.
3 A eb' soldado ajc'ol van scot d'ayex, chacchac yilji smaclab' jul-lab' eb' yed' spichul
ayochi. Listaxo yaj eb' yic syac'an oval. A scarruaje eb', toxoŋej copopi yilji,
maxtzac och vaan noc' schej eb'.
4 Jiŋiŋixoŋej yec' eb' yed' scarruaje d'a yoltac calle, toxoŋej tz'oc' yec' eb' yed' scarruaje
sveei icha junoc tas ayoch sc'ac'al d'a yol choŋab', lajan yec' eb' icha yec' leb'lon
ayic smac'vaj c'u.
5 Syavtej eb' soldado te tec'an viŋ sreyal Nínive, toxoŋej vanpichan scot eb'. Sb'at lemnaj
eb' d'a smuroal schoŋab' van sb'o b'aj scol sb'a eb'.
6 Sjacchaj juntzaŋ puerta d'a stitac a a', tz'em vecnaj spalacio viŋ rey chi'.
7 Tz'ic'chajcanb'at ix reina d'a preso, ajun eb' ix schecab' ix sb'atcan yed'oc. Junchel yoc'
eb' ix icha noc' cuvajte', staŋub'taŋan sŋi' sc'ol eb' ix yuj cuselal.
8 Icha tz'aj yel a a' b'aj molaneq'ui, icha chi' ol aj yel lemnaj masanil eb' cajan d'a Nínive
chi'. Olto avtajcot eb', ol yalan eb' tz'avtancot eb' chi' icha tic: Ochaŋec vaan.
Meltzajaŋec, xcham eb'. Palta maŋxalaj mach ol chaan yab'i.
9 Ol alchaj d'a eb' ajc'ool: Iq'uecb'at q'uen oro yed' q'uen plata, yujto a sb'eyumal choŋab'
Nínive yed' tas vach' yilji ay d'ay, malaj sb'isul, xchama.
10 Toxo ix juchaj lajvoc Nínive, tz'inini ix ajcani. Tz'el val yip eb' cajan d'ay yuj xivelal.
Toxoŋej sluclon yoc eb' smasanil. Maŋxalaj mach ay yip, sacxoŋej yilji sat eb' yuj
xivelal.
11-12 A choŋab' Nínive, a d'a totoval tic, lajan icha sŋaq'ueen noc' choj yed' yune'. A noc'
choj yed' yune' chi', vach' yaj noc' syab'i, stzalaj noc' d'a sŋaq'ueen chi', malaj
mach sxib'tan noc'. Smilcham schib'ej noc' mam choj chi', spojanec' noc' d'a noc'
snun yed' d'a noc' yune'. B'ud'anŋej yol sŋaq'ueen noc' chi' yuj chib'ej d'a masanil
tiempo, icha chi' yaj Nínive chi', palta, ¿tas ix ic'an ticnaic?

Ol satel Nínive d'a junelŋej

13 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan icha tic: Ayinoch ajc'olal d'ayex ex aj Nínive. Ol
in ŋustz'a e carruaje yic oval, tab'xoŋej ol vutejcani. Ol in milcham masanil
eb' soldado, ol in satanel masanil tas elc'ab'il eyuj ayec' d'a e macb'en. Maŋxa
b'aq'uiŋ ov ol yutej sb'a eb' e checab' sloloni, xchi Jehová.

3

1 Ob'iltac ex ex aj Nínive, ixtum anima ex, mac'umcham anima ex paxi. Malaj slajvub'
tas elc'ab'il eyuuj.
2 A ticnaic, a d'a yol e choŋab' tz'ab'chaj sc'aŋ spajanoch stz'uum eb' ajc'ol d'a noc' schej.
Ŋilili sc'aŋ carruaje, slaj q'ue cheneljoc. Ch'ocxo sc'aŋ yem yoc noc' chej ŋerjinac
carruaje chi'.
3 Tz'ilchaj yec' noc' chej. Toxoŋej copoljub' yec' sc'ac'al q'uen espada tz'eq'ui. Scopoljub'
yilji sŋi' q'uen lanza. Maŋxo b'ischajb'enoc eb' soldado schami. Toxoŋej
cuchcumb'a yajcan snivanil eb' chamnac chi'. Toxoŋej sloc sb'a yoc eb' anima
d'ay.
4 Icha chi' ix aj sjavi yaelal d'a yib'aŋ e choŋab', yujto ix ixtaj val juntzaŋxo choŋab' yuuj,
icha junoc ix ajmul ix smontejoch eb' viŋ vinac d'a spatic, icha junoc ix ix te vach'

yilji te nib'ab'il, icha chi' ix yutej sb'a. A eb' eyajalil, te jelan eb' d'a ajb'aalil yed' d'a montoj choñab' yic syac' yajalil eb' d'a yib'añ.
5 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ayinoch ajc'olal d'ayex ex aj Nínive. Ol in ch'oxel sq'uixvelal e choñab' d'a scal masanil nación. Icha tz'aj yic'chajel spichul junoc ix ajmul ix d'a yichañ anima yuj sch'oxjiel sq'uixvelal,
6 sjulchajpaxoch masanil tas mictac d'a ix yic sch'oxchaji to yajb'ilel ix, icha chi' ol aj in ch'oxanel sq'uixvelal e choñab' Nínive chi'.
7 Masanil anima ol ilanoc, ol snitzel sb'a eb' d'ay, ol yalan eb' icha tic: A choñab' Nínive, toxo ix can tz'inan. ¿Machto ol oc' sc'ol d'ay? ¿B'ajto val ol quic'cot mach ol nivanan sc'ool? xcham eb'.
8 ¿Tocval te ec'b'al stec'anil e choñab' chi' d'a yichañ choñab' Tebas ay d'a sti' a' Nilo, aton jun oyb'ilq'ue yuj a' tzijtumal a'? A a' ayoch smuroaloc, a' pax a' ayoch scolnab'iloc.
9 Maxtzac b'ischaj eb' soldado yic Etiopía yed' eb' yic Egipto ix colvaj yed'oc. A eb' aj Fut yed' eb' aj Libia ayoch eb' yed'oc.
10 Palta, a eb' aj Tebas chi', ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choñab'il. A eb' yuninal eb', ix mac'chaj vecchaj eb' d'a schiquintac calle. Ix ac'chajoch suerte d'a yib'añ eb' nivac vinac cuchb'um d'a scal eb', yic tz'ilchaji mach tz'ican eb', ix ochpax q'uen cadena d'a eb'.
11 Yed' ex pax ex aj Nínive, icha uc'um añ ol ex ajcanoc. Ol eyac'lej e c'ub'anel e b'a d'a eb' eyajc'ool, palta nab'añej ol eyixtej e b'a, yovalil ol ex ilchajelta yuj eb'.
12 Masanil e cuartel, lajan ol aj icha sat te' higo q'uiñxo c'un scot c'otoljoc, tato ay eb' tz'ucan te', b'exoñej sloanb'at sat te' eb'.
13 A eb' e soldado, lajan ol aj eb' icha eb' ix ix. A b'e tz'och d'a smuroal e choñab', jacanxoñej ol ajcan d'a eb' eyajc'ool, yujto ol tz'ab'at spuertailtac.
14 Ex aj Nínive, ayocab' a' eyaal yic vach' ol techaj taquiñtial eyuuj ayic oyanoch eb' ajc'ol d'a spatic e choñab'. Aq'uecoch yipumal e muro, ochañec d'a tec'oj soc'om, tzeyic'ancot smoldeal lum ladrillo.
15 Vach'chom tze c'ulej masanil juntzañ chi', palta ol ex chamoc. Ol ex ñusjoctz'aoc, ol ex xicjoccham d'a q'uen espada. Ol ex satñejeloc, icha tas avab'il slajviel yuj noc' c'ulub'. Ix te q'uib'chaañ e b'isul icha noc' c'ulub', ma icha noc' chil.
16 A eb' e choñvajum, ix te q'uib'chaañ sb'isul eb', ec'to ix aj sb'isul eb' d'a yichañ q'uen c'anal. Palta ayic syilan eb' sjavi tas ay smay, tz'el lemnaj eb' icha yel lemnaj noc' c'ulub'.
17 A eb' e soldado sic'b'ileli, lajan eb' icha junoc nivan umañ noc' c'ulub' tz'ochcan b'ulan d'a sattac pat ayic ay sicñab', axo tz'el yoc c'u, sb'at jeñeljoc noc'. ¿Toc ayto mach ojtannac b'aj sb'at noc'?
18 Ach sreyal Asiria, a eb' stañvumal a choñab', vaynac eb'. A eb' ayoch d'a yopisio uuj, toñej syic' yip eb'. A eb' a soldado, sacleminac yajb'at eb' d'a jolomtac vitz, ¿toc ayto mach syal smolb'an eb'?
19 A jantac ix aj slajviem a choñab' chi', mañxalaj sb'onab'il. A yuj echen chi' ol ach chamoc. Masanil eb' ol ab'an yab'ixal tas ix ach ic'ani, toxoñej ol stz'it sc'ab' eb' yuj tzalajc'olal, yujto masanil mach ix ab'an syail yuj a chucal chi', xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
HABACUC

Habacuc sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Habacuc tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ayic satb'ilxoel eb' aj Asiria yuj eb' aj Babilonia, ata' syamoch eb' yic'anec' juntzañxo nación ayoch d'a yalañ smandar eb' aj Asiria chi'. A viñaj Nahum syal viñ tas ajnac choñab' Nínive sateli. Axo viñaj Habacuc chi', tz'och val viñ ilc'olal yuj chucal sc'ulej eb' schoñab' Dios sic'b'ilel yuuj. Sc'anb'an viñaj Habacuc chi' d'a Dios, jantac to val tiempo stechaj yilanoch eb' anima chi' yuj schucal. Yalan Dios to a eb' aj Babilonia ol yac'lab'ej yic ol yac'anoch syaelal eb' schoñab'. Yuj chi' sc'anb'anpax viñaj Habacuc chi' icha tic: ¿Tas yuj a juntzañ anima te chuc chi' tzac'lab'ej yic syac'anoch syaelal eb' anima quenñej val smul tic? xchi viñ. Yuj chi' spacanpax Dios d'a viñ, yalani to yovalil ol yac'paxoch syaelal eb' aj Babilonia chi' ayic ol javoc stiempoal. Yacb'an mantzac elc'och jun chi', a eb' sc'anab'ajan Dios, svach' c'anab'ajejocab' eb', ayocab' och Dios chi' yipoc sc'ool eb'. Axo d'a slajvub' jun libro tic, ata' syala' tas ol aj satjiel eb' aj Babilonia chi'. Aypaxoch jun b'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios yic sb'itaji. Syalanpaxi to a Dios ayoch yipoc sc'ol viñ schecab' Dios chi', vach'chom ayec' viñ d'a scal syaelal.

Ix yal viñaj Habacuc yuj tas mañ tojoloc

1 Aton lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Habacuc in tic, a in ton schecab' in.
2 Ix val d'a Jehová icha tic: Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñto ol a cha ab' tas svala'? Ina jantac yel vav tzin c'anan a colval. ¿Tom mañ ol ach colvaj d'ayoñ? Jantac vavaj d'ayach yuj eb' anima sq'uechaañ yixtan eb' anima d'a co cal tic.
3 ¿Tas yuj tzac' vil juntzañ chucal sc'ulej eb' anima yed' juntzañ tas mañ tojoloc sc'ulej eb'? Axoñej chucal, miloj anima, oval yed' telajb'ail sc'ulej eb' anima svila'.
4 Maxtzac yac'ochlaj yopisio a ley eb' yajal, maxtzac ch'olb'itajlaj eb' anima d'a stojolal. A eb' vach' sb'eyb'al, tz'ixtaj eb' yuj eb' sc'ulan chucal. Sq'uexan tojolal eb' d'a chucal, xin chi d'ay.

A spac syal Jehová

5 Ix tac'vi Jehová, ix yalan icha tic: Ilecnab' juntzañxo nación, satocab' e c'ool, yujto toxo ix in na' tas juntzañ ol in c'ulej d'a e cal d'a jun tiempoal tic. Ayic ol ujoc juntzañ chi', vach'chom ay mach ol alan d'ayex, palta ijan val mañ ol e chalaj.
6 Ol vic'cot eb' caldeo yic syac' oval eb' eyed'oc. A juntzañ anima chi', junelñej malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb'. Añej oval sgana eb'. Tzec' yoymitej yolyib'añq'uinal tic eb' yic syicancan lum luum eb' mañ yicoc.
7 A juntzañ anima chi', te ay smay eb', ste xiv eb' anima d'a eb'. Syic'valchaañ sb'a eb'. Añej d'a spensar eb' scot tas snib'ej sc'ulej, yujto nivan yelc'och eb' snaani.
8 Ec'to sjelanil sb'ey noc' schej eb' d'a yichañ noc' tz'ib'choj. Axo eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ noc' chej chi', ec'to te ov eb' d'a yichañ noc' oques tz'ec' d'ac'valil. Mañxo b'ischajb'enoc noc' schej eb', najatto ay noc' scot lemnaj noc' d'a oval chi', icha noc' ch'acb'a ayic syaman schib'ej noc'.
9 Satcanel masanil tastac eb' b'aj tz'eq'ui, ste q'uechaañ xivc'olal yuj jantac tas sc'ulej eb'. Icha sb'isul yarenail sti' a' mar, icha chi' sb'isul eb' anima syic'b'at eb' d'a schoñab'.
10 Toñej sb'uchvaj eb' d'a eb' rey yed' d'a eb' anima nivac yelc'och yalani. Toñej stzetzej juntzañ choñab' eb' ayoch smuroal. Sb'oq'ue b'ulan lum luum eb' stec'nub'oc d'a spatictac juntzañ smuroal chi' yic syac' ganar juntzañ choñab' chi' eb'.
11 Tzañej yac' ganar junoc choñab' eb', sb'at eb' d'a junxo. Icha yec' chacxuxum ic', icha chi' yec' eb'. Tz'och smul eb' d'a vichañ, yujto a yip eb' syac'och sdiosaloc, xchi Jehová.

A tas ix yalxi viňaj Habacuc

12 Ix valanxi icha tic: Mamin Jehová, Dios ach taxoni, tojol ach toni. Maň ol oň a cha satel d'a junelňej. Ach Jehová co Columal, a ach ix ac' yip eb' caldeo yuj ac'anoch yaelal d'a quib'aň.
13 A ach tic, maň jab'oc scha a c'ol chucal, max a nib'ej il co chucal a oň anima oň tic. Palta, ¿tas yuj toňej tzach och q'uelan d'a eb' anima te chuc chi'? Ina a eb' chuc van satanel eb' vach'tacto sb'eyb'al.
14 ¿Tas yuj icha noc' chay ay d'a yol a' mar tzoň utej a oň anima oň tic, ma icha noc' noc' malaj yajal tzoň utej?
15 A eb' caldeo tz'ic'anec' juntzaňxo nación, icha sc'ulej eb' yamum chay ayic syaman noc' chay eb' yed' q'uen anzuelo yed' pax ch'aň chimpa, axo yic syilan eb' sq'ueul b'ulnaj noc' chay chi', ste tzalaj eb'.
16 Yuj chi', a eb' yamum chay chi', tz'och eb' ejmelal d'a q'uen yanzuelo yed' d'a schimpa, syac'an silab' eb' d'ay, sňusanpax incienso eb' d'a juntzaň syamc'ab' chi'. Ste tzalaj eb' yujto vach' sva eb' yuj syamc'ab' chi'.
17 ¿Tom ol syamňej juntzaň nación eb' caldeo yed' syamlab', yic satel eb' anima eb' d'a maňxa oq'uelc'olal?

2

1 Icha yajoch junoc staňvumal choňab', icha chi' ol aj in taňvan vab' tas ol yal Jehová d'ayin, yic snachajel vuuj tas ol yutej spacan tas ix in c'anb'ej d'ay, xin chi.

A spac ix yac' Jehová

2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Tz'ib'ejcan juntzaň tas ol in ch'ox il tic d'a junoc lechaň lum tz'acb'il luum, yic a mach ol avtanoc, ol b'at yalel d'a elaňchamel.
3 A jun tas van ilan tic, manto c'ochlaj stiempoal yelc'ochi, palta yovalil ol elc'ochoc, maň esoclaj. Taňvej, vach'chom olto eb'oc, palta ol elňejc'ochoc.
4 Tz'ib'ej to a eb' te chuc, te ac'umtac syutej sb'a eb', palta a eb' tojol sb'eyb'al, ol ajňej ec' eb' yujto tzin yac'och eb' d'a sc'ool, xchi Jehová.

A tas ol aj eb' ixtum anima

5 A eb' aj Babilonia te ac'umtac eb', smusej sat eb' anima eb' icha aň aň smusan sat eb' tz'uc'ani. Max och vaan eb' sayan tas snib'ej. Slaj smaccanec' slum masanil nación eb'. Lajan eb' icha chamel, ma jul b'aj smucchaj eb' chamnac max tzactzaj schaan eb' chamnac chi'.
6 Palta masanil eb' anima d'a juntzaň nación tz'ac'ji ganar chi', ol b'uchvaj eb' d'a eb' chi', ol yalan eb' icha tic: Ob'iltac ex, yujto ix ex och b'eyumal yuj tastac maň eyicoc. ¿B'aq'uiň ol eyactej e molb'anq'ue b'ulan masanil tas tze cha yuj eyixtan eb' quetanimail? xcham eb'.
7 Ex aj Babilonia, ayic maň naanoc eyuuj, ol c'och eb' van sq'uecan sb'oc chi' d'ayex, ol b'at ex xib'tej eb', masanil tastac ay d'ayex ol yic'b'at eb', maňxa jab'oc ol yactejcan eb'.
8 Ix eyic'canec' tastac ay d'a eb' anima d'a juntzaňxo nación, palta a eb' ixto cani, a eb' ol ic'anec' tastac ay d'ayex. Icha chi' ol ex yutej eb', yujto tzijtum mach ix e milchamoc, maj oc'laj jab'oc e c'ool d'a eb' anima d'a juntzaň nación chi' yed' d'a schoňab' eb'.
9 Ob'iltac ex, yujto ix e b'ud' e pat yuj masanil tas ix eyelq'uej chi', yic syal e colan e b'a d'a tas ay smay e naani.
10 Icha chi' ix aj eyic'ancot q'uixvelal d'a yib'aň e choňab' chi'. A ex ix eyic'cot d'a eyib'aň, yujto tzijtum nación ix e sateli.
11 A eb' ix b'oanoch yichtac e pat yed' spatzab'il, ol avaj eb' yuj yalan sb'a yuj syaelal munlajel ix sb'o chi'.

12 Ob'iltac ex sic'lab'il, ix laj e b'o e choñab' yuj masanil tas ix eyac' ganar d'a chucal ix e
c'ulej, ix ex q'uechaañ e milancham anima.
13 Masanil munlajel b'aj ix c'unb'i juntzañ nación ix eyac' ganar chi', te nab'añej. A c'ac' ol
satanel masanil tas ix sb'o eb' chi'. Icha chi' ix aj snaan Jehová Yajal d'a Smasanil.
14 Tz'acan ol aj yojtacajel stziquiquial Jehová yuj eb' anima smasanil, icha tz'aj sb'ud'jiel
b'aj molanec' a' mar yuj a a'.
15 Ob'iltac eb' tz'ac'an añ añ yuq'uej eb' yetanimail ay d'a slac'anil spat yic syil sq'uixvelal
eb' eb'. Icha ex pax ta' a ex tic, ob'iltac ex, yujto a yed' yoval e c'ol ix eyac' q'uixvelal
juntzañ nación ay d'a e lac'anil.
16 A ticnaic, mañxo ol ex ic'jocchaañ, palta to ol iljoc e q'uixvelal, icha ix eyutej eyilan
sq'uixvelal juntzañxo nación ayec' d'a e lac'anil. A Jehová ol ex ac'an q'uixvelal.
Icha junoc uc'um añ tz'ec' yib'añ yuc'an añ, icha chi' ol ex ajoc. Ol eyab' syail yuj
Jehová, icha yaelal ix eyac'och d'a yib'añ juntzañxo nación. Yuj chi' q'uixvelal ol
ex ajcan yuj eyac'umtaquil.
17 A ex tic, ix e ch'aquel te' nivac te' d'a Líbano, yuj chi' a ticnaic, van eyab'an syail. Ix e
milcham noc' noc' ta', palta axo ticnaic a noc' ol ex ac'anoch d'a xivc'olal. Icha chi'
ol ex utajoc, yujto mañ jantacoc anima ix e milchamoc. Mañ jantacoc chucal ix
eyac'och d'a snación eb', d'a schoñab' eb' yed' d'a eb' anima cajan d'a schoñab' eb'
chi'.
18 Malaj vach' yoch junoc comon dios sb'o eb' anima. A juntzañ chi', toñej tzex satb'eyec'
yuuj, max yal-laj sloloni. ¿Tas yuj a eb' sb'oan chi' syac'och juntzañ sb'o eb' chi'
yipoc sc'ool?
19 Ob'iltac ex mach ex tzeyal icha tic d'a juntzañ yechel b'ob'il d'a te te': Aq'uec el e vayañ,
xe chi d'a te'. Q'ueañec liñan, xe chi pax d'a q'uen q'ueen toxonton max lolonlaj.
¿Tom syal ex scuchb'an juntzañ chi'? Vach'chom copopi yilji juntzañ chi' yuj q'uen
oro, ma yuj q'uen plata, palta malaj tas syal yuuj, yujto malaj spixan.
20 Palta a Jehová, ayec' d'a yol templo yicñej yaji, yuj chi' numanocab' tz'aj masanil tas
ay d'a yolyib'añq'uinal tic d'a yichañ.

3

A slesal viñaj Habacuc

1 Aton in lesal a in Habacuc in, schecab' in Dios.
2 Mamin Jehová, ayic svab'an yab'ixal masanil tas a b'onac, ste sat in c'ol yuuj. B'o icha
tas a b'onac d'a peca' chi' d'a co tiempoal tic. Vach'chom d'a scal yoval a c'ool, ch'ox
oq'uelc'olal d'ayoñ.
3 A Dios Axoñej Ochi, scot d'a lum tzalan Parán d'a yol yic Temán. Smacchajel masanil
satchaañ yuj stziquiquial, axo masanil yolyib'añq'uinal tz'alan vach' lolonel d'ay.
4 Sjavi d'a scal stziquiquial. Tz'elta copoljoc c'ac' d'a yol sc'ab', sch'oxanel spoder
c'ub'anel yuuj.
5 A ilya b'ab'el sb'at yuuj, a d'a spatic tzac'an sb'at chamel.
6 Ayic tz'och vaan, tz'ib'xiq'ue lum luum tic smasanil. Masanil juntzañ nación slaj
ib'xiq'ue yuj xivelal ayic tz'och q'uelan d'a eb'. A juntzañ lum vitz aytaxon d'a
peca', slaj q'ue tamaljoc luum, slaj em lañaljoc luum. Yujto a Jehová van sb'oan
icha tas sb'onac d'a peca',
7 yuj chi' svil yochcan eb' anima cajan d'a choñab' Cusán d'a ilc'olal. Svilpax yochcan eb'
cajan d'a choñab' Madián d'a xivc'olal.
8 Mamin Jehová, mañoc d'a a' nivac a' ix cot oval. Mañoc pax d'a a' mar ix cot yoval a
c'ool. Ayic ix ach b'at d'a oval yic tza satel eb' ajc'ool, ichato ix ach q'ue d'a yib'añ
a chej, mato ach q'ue d'a yol a carruaje yic oval.
9 Ichato ix laj ic'q'ueta a jul-lab' d'a yol yed'tal, yic tzach julvaj yed'oc.

A a' nivac a', ix te' q'ue a', ix el a' d'a smelemal uuj.
10 Ayic ix a ch'oxan a b'a, ix te ib'xiq'ue lum nivac vitz, ix cot nivac yaxñab' d'a satchaañ, ix c'añ sq'ue chulnaj a' mar, ayxo smay ix aj sq'ue vaan a' ayic ix a ch'oxan a b'a chi'.
11 Ix och vaan c'u yed' q'uen uj ayic copoljub' yel sc'ac'al a jul-lab' yed' a lanza ayic sb'ati.
12 Yed' yoval a c'ool ix a tec'canem lum luum tic. Yed' pax a c'ac'alc'olal ix a tec'canem juntzañ nación.
13 Ix ach elta yic tzach colvaj d'a a choñab' yed' d'a viñ rey sic'b'ilel uuj. Axo viñ yajalil eb' anima te chuc, ix a tec'canem viñ. Ix a satel schoñab' viñ, masanto ix checlaj yich.
14 A eb' yajal yaj d'a scal eb' ajc'ol chi', a yed' syamc'ab' eb' yic oval, a yed'oc ix a milcham eb' ayic ix ja eb' d'ayoñ yic tzoñ satanel eb' yalani.
15 Ichato ix ach b'ey d'a yib'añ a' mar yed' noc' a chej, yuj chi' ix q'ue chulnaj a' mar chi'.
16 Ayic ix vab'an masanil tas ol javoc d'a quib'añ, ix in xivq'uei. Ix ib'xiq'ue in ti'. Masanil in nivanil ix el yip, ix el pax yip in xub'. Vach'chom icha chi' ol ajoc, palta nivan ol vutoc in c'ol in tañvan jun c'ual ayic ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' tz'ac'an oval qued'oc.
17-18 Tzin te tzalaj val uuj ach Jehová in Columal, vach'chom mañ ol xumacan te' higo, mañ ol satan te' uva yed' te' olivo, mañ ol yac' sat tas tz'avchaji, vach'chom ol satel masanil noc' calnel yed' noc' vacax d'a yol macte', palta ol valñej vach' lolonel d'ayach.
19 Mamin Jehová, a ach tzac' vip, tzac'an yip voc yic syal in b'ey icha noc' c'ultaquil chej, tzin ic'anq'ue b'aj chaañ, b'aj ol in colchajoc.
B'itajocab' jun b'it tic yuj viñ scuchb'an eb' sb'itan yed' juntzañ yamc'ab' ayoch sch'añal.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
SOFONÍAS

Sofonías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Sofonías tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ec'nac viñ d'a stiempoal viñaj Nahum yed' viñaj Habacuc. A yuj tas syal jun libro tic, snachajel cuuj to ayocto yalannaccanel juntzañ lolonel tic viñ ayic mantzac meltzajxi spensar eb' aj Judá d'a schecnab'il Jehová d'a stiempoal viñaj rey Josías. A jun libro tic, syalcot yuj smul eb' anima slaj ochi, yuj chi' syac'cot yaelal Dios yic satel eb'. Syalanpaxcot yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ eb' aj Judá, yujto tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Ol satjocpaxel juntzañ choñab' d'a yol smacb'en eb' filisteo yuj Dios. Palta axo pax choñab' Jerusalén jun, yalnac Dios to ol b'ochajxoc. A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima ol cajnaj eb' d'a emnaquilal yed' d'a stojolal. Yuj chi' a jun libro tic, slajvican yed' jun b'it yic tzalajc'olal.

Sc'ual yoval sc'ol Jehová

1 Aton juntzañ lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Sofonías in tic, yuninal in viñaj Cus, yixchiquin in viñaj Gedalías yuninal viñaj Amarías yuninal viñaj Ezequías. Ayic ayoch viñaj Josías yuninal viñaj Amón reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin.
2 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ol in satel masanil tas ay d'a sat luum tic.
3 Ol in satel eb' anima, ol in satel noc' noc', noc' much yed' pax noc' chay. Ol in satel eb' chuc yed' schucal. Ol in satel eb' anima d'a sat lum luum tic.
4 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ choñab' Judá yed' pax d'a yib'añ masanil eb' cajan d'a Jerusalén. Ol in satel juntzañ b'aj tz'och eb' ejmelal d'a comon dios scuchan Baal d'a jun choñab' tic. Mañxa b'aj ol checlajcanoc yed' pax sb'i eb' sacerdote ol in sucsatoc.
5 Ol in satel eb' sq'ue d'a yib'añtac pat lesal d'a masanil tas chequel d'a satchaañ. Ol in satpaxel eb' tz'em cuman yic tzin yac'an b'inajoc, palta syac'pax b'inaj sdiosal eb' scuch Milcom.
6 Ol in satpaxel eb' syiq'uel sb'a d'ayin, aton eb' max yal sb'a d'ayin, eb' max yaq'uem sb'a yic sc'anb'an sb'a d'ayin.
7 Numan tzex aj d'a vichañ a in Jehová in tic, yujto a sc'ual yoval in c'ool, lac'anxo ay. Toxo ix in siq'uel noc' noc' ol in milcham silab'oc. Toxo pax ix in sic'canel mach avtab'il vael vuuj.
8 A d'a jun c'ual chi', ol vac' val och yaelal d'a yib'añ eb' yajal yed' d'a yib'añ eb' yuninal eb' viñ rey yed' pax d'a yib'añ juntzañxo eb' tz'ac'anoch spichul eb' ch'oc choñab'il.
9 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' tz'ochb'at tz'itnaj d'a yib'añ sb'achnub' spuertail templo, eb' syac' b'ud'joc stemplo scomon diosal yed' b'eyumal syic' eb' d'a spatic yelc'umal yed' pax yuj yac'an musansatil eb' yetanimail.
10 A d'a jun c'ual chi', ol ab'chaj yel yav anima d'a puerta b'aj tz'och eb' choñum chay d'a schab'il macañ choñab'. Ol ab'chaj sc'añ yel c'acap d'a lum tzalquixtac.
11 Avajañec, mach ex cajan ex d'a mercado, yujto masanil eb' choñvajum ol chamel eb', masanil eb' tz'ac'an tumin majanil, ol satel eb'.
12 A d'a jun c'ual chi', ol in say vil Jerusalén, icha tz'aj saychaj junoc tas satb'at yed' te' tz'ictaj. Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' anima malaj tas sna' ticnaic, lajan eb' icha vino toñej tañanem yich, syal eb' icha tic: A Jehová, max yac'cotlaj vach'il d'a quib'añ, añejtona' mañ ol yac'paxcotlaj chucal, xchi eb'.
13 Yuj chi' a masanil jantac sb'eyumal eb', ol ic'chajec'oc yed' spat eb' ol juchajemoc. Ol sb'oq'ue spat eb', palta mañoc eb' ol cajnaj d'a yool. Ol yavej yuva eb', palta mañoc eb' ol uc'an svinoal, xchi Jehová.

14 Lac'anxo ay jun sc'ual yoval sc'ol Jehová. Te nivan yelc'och jun c'ual chi'. Lac'anxo ay,
yelc'olal sjavi. Ab'ec, a d'a jun c'ual chi', vach'chom eb' soldado te tec'an, ol oc' eb'
yuj xivelal.
15 A jun c'ual chi', sc'ual yoval sc'ol Jehová, sc'ual yaelal yed' cusc'olal. A d'a jun c'ual chi',
ol juvoquel choñab', tz'inini ol ajcanoc, ol q'uic'b'oc q'uinal, q'uic'alq'uinalxoñej
ol ajoc, ol muslajpaxoc, vevenxoñej ol ajcanoc.
16 A d'a jun c'ual chi', sc'ual spuchaj q'uen trompeta yic oval yed' yel yav eb' soldado
yac'an oval d'a choñab' ayoch smuroal yed' storreal te chaañ yajq'uei.
17 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' val och eb' anima d'a ilc'olal, yuj chi' lajan ol aj sb'eyec'
eb' icha sb'eyec' eb' max uji yilani, yujto sic'lab'il ix och schucal eb' d'a vichañ.
A schiq'uil eb', ol b'atcan quib'naj icha lum pococ, axo snivanil eb', toxoñej ol
q'uecan b'ulan icha stza' noc' noc', xchi Jehová chi'.
18 A d'a sc'ual yoval sc'ol Jehová, a q'uen oro yed' q'uen splata eb' anima, mañxo ol yal
scoljiel eb' yuj q'ueen. Yujto a yoval sc'ol chi' ol ac'an satel jun nación tic. Mañ
junipoc ol satel masanil eb' cajan d'a jun nación tic. Icha tz'aj stz'ab'at junoc tas
yuj te' c'ac', icha chi' ol aj satel eb'.

2

1 Ex anima malaj jab'oc sq'uixvelal, molb'ejec e b'a yic tze naan sic'lab'il,
2 yacb'an manto javi jun c'ual naanxo yuj Jehová, jun c'ual te ay smay. Ol ex saclemb'at
yuuj icha tz'aj yic'jib'at smatz'il ixim trigo yuj ic'.
3 Mach ex emnaquil tzeyutej e c'anab'ajan tojolal d'a jun nación tic, aq'uecoch e b'a d'a
yol sc'ab' Jehová e masanil. B'eyb'alejec tojolal yed' emnaquilal, talaj olto ilchaj
b'aj ol e col e b'a d'a jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová chi'.

A yaelal ol javoc d'a yib'añ juntzañ nación

4 Tz'inini ol ajcan choñab' Gaza. Cuseltac ol ajcan choñab' Ascalón. D'a c'ualil ol
pechchajel eb' cajan d'a Asdod, axo pax eb' cajan d'a Ecrón ol ic'chajel eb', icha
stoc'chajq'ueta junoc te te' yed' sch'añal yib'.
5 Mach ex cotnac ex d'a Creta, ex cajan ex d'a stitac a' mar, toxo ix yal Jehová tas ol javoc
d'a eyib'añ. Syalan icha tic: Ol in satel choñab' Canaán, aton schoñab' eb' filisteo.
Mañxo junoc mach ol can cajan ta', xchi Jehová.
6 Masanil choñab' d'a stitac a' mar, axoñej noc' calnel ol va d'ay. Axoñej ta' ol sb'oq'ue
slech pat eb' tañvum calnel yed' smacte' noc' scalnel eb' chi'.
7 A eb' mañ ol cham d'a Judá, ol yic' smacb'en eb' d'a jun lum luum chi'. Ata' ol laj b'at
eb' stañvej noc' scalnel, axo d'a te' pat d'a Ascalón ol laj vay eb' d'ac'valil, yujto a
Jehová Dios ol tañvan eb', ol ic'jocpaxq'ue chaañ eb' yuuj.
8 A Jehová tz'alan icha tic: Ix vab' val sb'uchvaj eb' moabita yed' eb' amonita d'a eb' in
choñab', syalanpax eb' to ol yiq'uec' lum sluum eb' in choñab' tic eb' yalani.
9 Yuj chi', a in Jehová in tic svala', a Moab yed' Amón chi', lajan ol aj icha ajnac Sodoma
yed' Gomorra, aton meltzajnacoch b'aj sq'uib'q'ue te' q'uiix yed' pax b'aj sb'o
atz'am atz'am. Tz'inini ol ajcan d'a junelñej. Axo eb' mañ ol cham d'a in choñab',
a eb' ol ic'anelta tastac ay d'a eb', a eb' ol macb'enancan slum eb' chi', xchi Jehová.
10 Aton spac chi' ol scha Moab yed' Amón, yujto ix b'uchvaj eb' d'ayoñ schoñab' oñ Jehová
Yajal d'a Smasanil. Ix yalanpax eb' to syiq'uec' lum co luum eb'.
11 Ol cot val yoval sc'ool Jehová d'a eb'. Ol satel juntzañ comon dios ay d'a smasanil
yolyib'añq'uinal tic. Axo eb' cajan d'a juntzañ lum luum ay d'a snañal a' mar, ol
och eb' ejmelal d'a Jehová b'aj cajan junjun.
12 Yed' ex pax tic, ex aj Etiopía, ol ex cham yuj yespada Jehová.
13 Ol yac'anpax yaelal Jehová d'a yib'añ eb' cajan d'a Asiria ay d'a norte yic satel eb'.
Tz'inini ol ajcan choñab' Nínive yuuj, tz'inan luum ol ajcanoc.

14 Ol juchajem spat eb'. Axoñej noc' molb'etzal noc' yed' noc' c'ultaquil noc' ol aj ta'. Axoñej noc' cujub' yed' noc' sotz' ol oc' d'a schontac yoyal spat eb' chi', ol laj oq'uelta noc' d'a ventena. Toxoñej ol och b'ulan noc' joj d'a sti' spuertail spat eb' chi'. Axo te' c'ute' ayoch schemtealoc yool, ol laj el te'.
15 Icha chi' ol utaj jun choñab' te ac'umtac syutej sb'a, malaj tas sna'a, syipc'olej sb'a sch'ocoj, syalan eb' cajan d'ay icha tic: Malaj junocxo choñab' lajan yed' co choñab' tic, xchi eb'. Palta ol can tz'inan, axoñej noc' chium noc' ol cajnajcan ta'. A eb' ol ec' d'a slac'anil chi', ol schiñub'tañej sc'ab' eb', ol b'uchvaj eb' d'ay.

3

A schucal Jerusalén yed' scolnab'il

1 Ob'iltac eb' aj Jerusalén, aton jun choñab' b'aj cajan eb' anima te pit, eb' yelxo val te chuc yed' pax eb' ixtum anima.
2 Maj scha yab' eb' tas ix yal Jehová, te chuc pax ix yab' eb' ayic ix cachji eb' yuuj. Maj yac'och Jehová sDiosal eb' yipoc sc'ool, maj sc'anb'ejpax jab'oc sb'a eb' d'ay.
3 A eb' sreyal eb', lajan eb' icha noc' choj tz'el yav yuj vejel. Axo eb' sjuezal eb', lajan eb' icha noc' oques mañxo junoc sb'aquil schib'ej syactejcani yic schi d'a junxo c'u.
4 A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, syic'chaañ sb'a eb', añej d'a yol yic eb' scomon loloni. A eb' sacerdote, syixtejb'at scajnub' Dios eb', max sc'anab'ajej pax sc'ayb'ub'al Dios chi' eb'.
5 Palta, ayec' Jehová d'a co choñab' tic, añej tas tojol sc'ulej, malaj juneloc sc'ulej junoc tas mañ vach'oc. Junjun q'uiñib'alil sch'oxanel stojolal. Axo pax eb' chuc, max q'uixvi jab'oc eb'.
6 A Jehová tz'alan icha tic: Toxo ix laj in satel juntzañ nación. Toxo ix laj vec lañchaj storreal smuroal schoñab' eb'. Tz'inini ix vutejcan yoltac calle, mañxalaj junoc mach tz'ec' ta'. A d'a juntzañ choñab' chi', mañxa junoc anima cajan.
7 Ix vutej icha chi', talaj a eb' aj Jerusalén tic, ol ja sxivc'olal eb' d'ayin, yic a ol vac'an scachnab'il eb', ol in sc'anab'ajej eb'. Tato icha chi', mañ ol in juem scajnub' eb', mañ ol vac'paxoch syaelal eb', icha ix aj in naani. Palta axo eb' jun, yelc'olal ix tzalaj val eb' sc'ulan masanil macañ chucal d'a vichañ.
8 Yuj chi' tañvejec sjavi jun c'u ayic ol in ch'oxanel smul masanil eb' sc'ulan chucal. A in Jehová in sval icha tic: Toxo ix in na to ol in molb'ej masanil nación yed' masanil choñab', yic ol vac'och yoval in c'ol d'a yib'añ eb' anima cajan d'ay. Masanil yolyib'añq'uinal ol satel yuj yoval in c'ool.
9 Ayic ol c'och jun c'ual chi', axoñej lolonel vach' ol vac' yal eb' anima smasanil, yic vach' a masanil eb' anima d'a junjun choñab', ol yal vach' lolonel eb' d'ayin. Junxoñej ol aj yalan sb'a eb' d'ayin.
10 A eb' in choñab' sacleminac yajcanb'at ticnaic d'a sc'axepal a a' yic Etiopía, a d'a jun c'ual chi' ol laj javoc eb' smasanil ul yaq'uem sb'a d'ayin yed' yofrenda.
11 Ex in choñab', a d'a jun c'ual chi', mañxo ol ex q'uixvoc yuj e chuc b'eyb'al, aton b'aj ix e pitej e b'a d'ayin. A d'a jun c'ual chi', ol viq'uel eb' stzalaj yed' yac'umtaquil d'a e cal. Mañxo ac'umtacoc ol eyutej e b'a d'a jun tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin.
12 Axoñej eb' anima emnaquilal syutej sb'a ol vac'can cajan d'a in choñab' chi', axoñej d'ayin ol scol sb'a eb'.
13 A eb' aj Israel olto canoc, mañxo ol sc'ulej eb' tas mañ tojoloc, mañxo ol yalpax lolonel eb' mañ yeloc. Mañxalaj pax b'aq'uiñ ol yixtej eb' yetanimail eb'. Junc'olalxoñej ol aj eb', mañxalaj mach b'aj ol xiv eb', toxoñej ol va eb', junc'olalxoñej ol aj eb', xchi Jehová.

B'it yic tzalajc'olal yuj Jerusalén

14 B'itanañec ex aj Sion. Q'ueocab' chaañ e jaj e b'itan ex aj Israel. Tzalajañec ex aj Jerusalén, tzalajañec val.
15 A Jehová, toxo ix yic'canel eb' tz'ac'anoch yaelal d'a quib'añ, toxo ix spatiquejel eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. A Jehová co Reyal ayec' qued'oc. Mañxalaj b'aj ol oñ xivoc.
16 A d'a jun c'ual chi', ol yal anima d'a eb' aj Jerusalén icha tic: Ex aj Sion, mañxo ex xivoc, mañxoocab' el yip e c'ab' yuj xivelal.
17 A Jehová e Diosal ayec' eyed'oc. A spoder tzex colani, ste tzalaj eyed'oc. Yujto xajan ex yuuj, yuj chi' mañxalaj tas ol yala'. A yuj stzalajc'olal chi' ol b'itanoc,
18 icha tz'aj yoch b'it d'a sc'ual q'uiñ, xcham eb'.
Syalan Jehová: Ol viq'uel juntzañ cusc'olal ayoch d'a eyib'añ, ol vic'anpaxel q'uixvelal tzex ic'ani.
19 A d'a jun c'ual chi', ol vac' yovalil d'a juntzañ eb' ix ex ixtani. Ol in colvaj d'a eb' yatac val ay yed' d'a eb' saclemnaccanb'ati. Ol vic' val chaañ snivanil eyelc'och d'a masanil yolyib'añq'uinal yuj b'aj ix ex ixtaji.
20 A d'a jun c'ual chi', ol ex vic'coti. Ol ex in molb'ej, ol in q'uexan tas ayoch d'a eyib'añ. Ol ex vic'an val chaañ, nivan ol aj eyelc'och d'a scal masanil choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol eyil val ex vic'anxi chaañ, xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
HAGEO

Hageo sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Hageo tz'ib'ab'ilcan d'ay. Syalcot yuj slolonel Dios alb'ilcan d'a eb' anima janacxi d'a Jerusalén, aton eb' xid'naquec' icha presoal d'a Babilonia. Aljinac slolonel Dios tic d'a eb' d'a ab'il 520 ayic manto javi Jesucristo. Cotnac yoval Dios chi' d'a eb' schoñab' chi', yujto tz'ec' tiempo añeja' max sb'oxiq'uelaj stemplo Dios chi' eb'. Palta a eb' anima, mañ jantacoc svach'il spat eb' b'aj cajan. Yuj chi' javinac yaelal d'a yib'añ eb'. Palta yac'nacpaxcan sti' Dios d'a eb' to ol c'ochxoc eb' ichataxon yaji tato sna sb'a eb', syactancan eb' sc'ulan chucal.

Schecchaj b'o templo

1 D'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, d'a sb'ab'el c'ual yic svaquil uj, a Jehová ix
in checan a in Hageo schecab' in tic yic b'at in lolon yed' viñ sgobernadoral Judá, aton
viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' pax viñaj Josué, viñ sat sacerdote yuninal
viñaj Josadac.
2-3 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix in checanb'at val juntzañ tic: A ex tic, tzeyala' to
ayto sc'och sc'ual yic sb'ochajxiq'ue in cajnub'. 4 Palta vach' jun, aocab' d'a pat te vach'
yilji b'aj tzex cajnaji yacb'an axo in cajnub' max eyamochlaj e b'oanxi. 5 A in Jehová
Yajal in d'a Smasanil, a in svala', ¿tom max e na val jab'oc yuj tas van yec' d'a eyib'añ
tic? 6 Te nivan tastac tzeyavej, palta quenñej sat tze molo'. Tzex va'i, palta max ex
b'ud'jilaj. Tzeyuq'uej a', palta max ec'laj e taquiñtial. Tzeyac'och e pichul, palta max ex
q'uixnajlaj yuuj. Axo mach scha stojol b'aj smunlaj d'a junoc c'u, ichato d'a yol mucuc
olan yich syaq'uem stojol chi'. 7 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval d'ayex, ¿tom max
e na val jab'oc yuj tas van yec' d'a eyib'añ tic? 8 A ticnaic jun, ixiquec d'a caltac yax
luum, tzeyic'ancot te te' yic tze b'oanxiq'ue in cajnub'. Ichato chi' b'ian, ol in aj ta' d'a
tzalajc'olal, ol eyic'anxichaañ in b'i.
9 A ex tic tze na'a to te nivan sat tas ol eyic' d'a tas ix eyavej chi', palta quenñej pax
tzeyic'a'. A in Jehová in svala', a jab'oc tze molb'ejcan d'a e pat, a in tzin pu saclem d'ayex.
¿Tas yuuj? Yujto a in cajnub', lañchimtac yajcani, a exxo tic, añej e b'oanq'ue e pat b'aj
ayoch e pensar. 10 Yujton chi' max yac'laj ñab' b'aj cajan ex tic, malaj tas syac' lum luum
tic d'ayex. 11 Ix in yamoch vaan yem ñab' d'a yib'añ tas tzeyavej yed' d'a jolomtac vitz,
yic stacjiel ixim trigo, te' uva, te' olivo yed' masanil sat avb'en slaj molji. Mañxalaj ñab'
tz'em d'a eyib'añ, mañxooc d'a yib'añ noc' e molb'etz, mañxooc pax d'a yib'añ masanil
e munlajel, xchi Jehová.
12 A juntzañ slolonel Jehová Dios ix vala', ayic ix yab'an viñaj Zorobabel yed' viñaj
Josué, aton viñ sat sacerdote yed' masanil eb' anima, ix te xiv eb' d'a Jehová, yuj chi' ix
sc'anab'ajej eb'. 13 Yuj chi', ix valan icha tic: A Jehová tz'alani: Ayinñejec' eyed'oc xchi,
xin chi.
14-15 Icha chi' ix aj yiptzitaj viñaj Zorobabel gobernador d'a Judá yed' viñaj Josué sat
sacerdote yed' pax masanil eb' anima yuj Jehová. Ayic 24 c'ual yoch svaquil uj, d'a
schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, aton ta' ix syamoch eb' sb'oanxi scajnub' sDiosal,
aton Jehová Yajal d'a Smasanil.

2

A snivanil yelc'och ac' templo

1 Ayic 21 yoch yuquil uj, ix lolonxi Jehová d'ayin Hageo in tic. 2 Ix yalani to sval
d'a viñaj Zorobabel yed' d'a viñaj Josué yed' pax d'a masanil eb' anima icha tic: 3 A
ex eyilnacto svach'il yilji jun templo d'a yalañtaxo, alec tato lajan yed' jun sco sb'o tic

ticnaic. Tecan tze na'a to malaj jab'oc yelc'ochi tato sco lajb'ej yed' junxo chi'. 4 Ach Zorobabel, mocab' chab'ax a c'ool yed' ach Josué sat sacerdote. Mocab' chab'ax e c'ol ex choñab'. Munlajañec, yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ayinec' eyed'oc. 5 Ayñej och Vespíritu eyed'oc icha ajnac vac'an can in ti' ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, yuj chi' mañ ex xivoc.

6 Toxo val ol in tzicub'tañej yolyib'añq'uinal tic, aton satchaañ, a' mar yed' lum luum tic. 7 Ol laj vac' ib'xoc masanil nación, axo sb'eyumal eb', ol laj yic'cot eb' d'a in cajnub'. A in Jehová Yajal d'a Smasanil svala', ol b'ud'joquel in cajnub' tic yuj sb'eyumal eb' chi'. 8 A in ay vic q'uen plata yed' q'uen oro. 9 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': A snivanil yelc'och in cajnub' tic, ec'to ol aj sb'inaj d'a yichañ jun b'ab'el. A tic ol vac' pitzvoc junc'olal, xchi Jehová, xin chi.

A Dios ix cachan eb' schoñab'

10 Ayic 24 yoch sb'aluñil uj, añeja' d'a schab'il ab'ilxo yoch viñaj Darío reyal, ix yal Jehová d'ayin Hageo in tic icha tic: 11 C'anb'ej d'a eb' viñ sacerdote tas syal ley yuj tas tz'ab'laji, xchi d'ayin. 12 Yuj chi', ix valan d'a eb' viñ sacerdote chi' icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach ed'jinac jab'oc chib'ej, pichb'iloch d'a sti' spichul, yic Dios jab' chib'ej chi' yujto ix ac'ji silab'il d'ay. Q'uinaloc a stitac spichul chi' tz'och d'a ixim pan, ma d'a junoc vael toxo ix taji, ma d'a vino, ma d'a aceite, ma d'a junocxo tas vach' svaji. ¿Am yuj chi' yicxoñej Dios tz'ajcan juntzañ vael chi'? xin chi d'a eb' viñ.

—Maay, xchi eb' viñ d'ayin.

13 Ix valanxi icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach mañ vach'oc d'a yichañ ley yujto ix syam snivanil junoc chamnac, slajvi chi' syaman juntzañ tas tz'ab'laj ix laj cal chi': ¿Tzam ixtax juntzañ chi' icha yalan ley? xin chi. Ix tac'vi eb' viñ: I'... tz'ixtaxi, xchi eb' viñ.

14 Yuj chi' ix valani: A Jehová tz'alan icha tic: Icha chi' yaj juntzañ anima tic. Masanil tas sc'ulej eb' yed' tas syac' eb' d'ayin, junelñej malaj svach'il. 15 Naec nab'i, tas eyaji ayic manto eyamoch e b'oanxiq'ue in cajnub' tic. 16 Yujto a d'a yic chi', ay mach b'at ic'ancot 20 echlab'oc ixim trigo yalani, axo sc'och b'aj molb'ab'il ixim chi' yuuj, añej lajuñe' echlab' ixim ayeq'ui. Añejtona' ay mach sb'at b'aj smolb'aj vino, b'at yic'ancot 50 ch'ub'oc yalani, axo syic'anq'ueta, añej 20 ch'ub' sq'ueta. 17 A in tic, ix in satel masanil tas tzeyavej yed' juntzañ yab'il yed' pax q'uen sacb'at, palta maj ex meltzajcotlaj d'ayin. 18 A d'a jun c'u 24 yic sb'aluñil uj tic, ix eyaq'uem yich in templo. 19 A ticnaic, cham val ol eyila' tas ol ex ajoc. Vach'chom mañxalaj ixim trigo d'a yed'tal, ma manto yac' sat te' uva, te' higo, te' granado yed' te' olivo, palta a ticnaic yed' yic ol b'eyñejb'atoc, ol vac' val in vach'c'olal d'a eyib'añ, xchi Jehová, xin chi.

A sti' Jehová ix yac' d'a viñaj Zorobabel

20 Añeja' d'a jun c'u chi' ix lolon Jehová d'ayin Hageo in tic. 21 Ix yalan icha tic: Al d'a viñaj Zorobabel sgobernadoral Judá to a in Jehová in sval icha tic: Ol in tzicub'tañej satchaañ yed' lum luum tic. 22 Masanil yipal juntzañ nación d'a yolyib'añq'uinal tic, ol laj in sateli, ol vic'ancanel yopisio eb' yajal. Ol laj vecq'ue pac'aljoc masanil carruaje yic oval yed' masanil eb' ayq'ue d'a yib'añ. Ol laj cham noc' chej yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ noc'. Junjun soldado ol xiclajcham sb'a yed' yetsoldadoal ajun yed'oc. 23 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval d'ayach ach in checab' Zorobabel yuninal viñaj Salatiel, a d'a jun c'ual chi', ol vac'och opisio icha yopisio in sello, yujto a in ix ach in siq'uelta, xchi Jehová, xin chi d'a viñaj Zorobabel chi'.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
ZACARÍAS

Zacarías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Zacarías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A tz'alancot yuj juntzañ lolonel aljinac d'a viñ ayic meltzajnacxo viñ d'a Babilonia. Cha macañ yaj jun libro tic: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 8, ata' syala' to ay tas ix ch'oxji yil viñaj Zacarías chi' icha vayich yuj Dios, aton d'a ab'il 520-518 ayic manto javi Jesucristo. Syalanpaxcot yuj tas ajnac sb'ochajxi choñab' Jerusalén yed' tas ajnac sb'ochajxi stemplo Dios, yed' pax tas ajnac sb'oanxi spensar eb' anima chi'. Syalanpaxcot yuj sjaub'al Cristo. Axo d'a capítulo 9 masanto d'a 14, ata' syal yuj Cristo yed' yic ol sch'olb'itaj eb' choñab' israel yed' juntzañxo nación. Syalanpaxi to a Israel ol c'ochxoc icha yajtaxoni.

Syavtej schoñab' Jehová

1 A in Zacarías in, yuninal in viñaj Berequías, yixchiquin in viñaj Iddo. A d'a svajxaquil uj, d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, ix lolon Jehová d'ayin schecab' in tic yic svaleli, ix yalan icha tic:

2-3 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ix te cot voval d'a eb' a mam icham, yuj chi' al tas sval tic d'a eb' etchoñab': A in Jehová in svala', meltzajañecxicot d'ayin yic ol in meltzajxipaxb'at d'ayex. 4 Mañ e pitej e b'a icha ix aj spitan sb'a eb' e mam eyicham chi'. Ix yal eb' in checab' d'a eb' d'a peca' chi': Icha val tic yalan Jehová Yajal d'a Smasanil: Naecval e b'a d'a e chuc pensaril yed' pax d'a chucal tze c'ulej, xchi Jehová, xchi eb' in checab' chi', palta maj scha yab' eb', maj sc'anab'ajejpaxlaj eb'. 5 Palta a ticnaic, ¿b'ajtil ayec' eb' e mam eyicham chi'? Añejtona' pax eb' in checab', mañxo pitzanoc eb' ticnaic. 6 Axo pax in lolonel yed' in checnab'il ix val d'a eb' in checab' chi', ix elc'och d'a eb' e mam eyicham chi', yuj chi' ix sna sb'a sc'ol eb', ix yalan eb': A Jehová Yajal d'a Smasanil, ix oñ yutej icha ix aj snaani, icha smojal co chuc pensaril yed' chucal sco c'ulej, xchi eb', xchi Jehová d'ayin.

A tas ch'oxb'il yil viñaj Zacarías

7 A in Zacarías in tic, ix in cha juntzañ lolonel tic d'a Jehová, d'a 24 yoch yuxluchil uj (aton jun uj scuch Sebat) d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal. 8 A d'a jun ac'val, ix ch'oxji vil jun tic d'a in vayich: Ix vil jun viñ vinac ayq'ue d'a yib'añ jun noc' chacchac chej, ix vanaj noc' d'a jun ch'olan d'a scal juntzañ te' arrayán. Axo d'a spatic jun viñ chi', ay junxo ñilañ noc' chej, ay pax mach ayq'ue d'a yib'añ noc'. A d'a scal noc' chi', ay noc' chacchac, ay noc' sacb'alinac, ay pax noc' sacsac. 9 Ix in c'anb'an d'a jun ángel van slolon ved'oc icha tic: Mamin, ¿tas yaj juntzañ eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi'? xin chi. Ix tac'vi d'ayin, ix yalan icha tic: Ol in ch'ox d'ayach tas yaj eb', xchi. 10 Yuj chi', ix yalan jun viñ ayec' d'a scal juntzañ te' arrayán chi' icha tic: Aton eb' tic ix checjib'at yuj Jehová yic b'at sb'eytzitan masanil yolyib'añq'uinal tic eb', xchi.

11 Ix yalan eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi' d'a Yángel Jehová ayec' d'a scal te' arrayán chi' icha tic: Toxo ix oñ ec' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Vach'ñej yaj ix quila', te junc'olal yaji, xchi eb'. 12 Ix yalan Yángel Jehová chi' icha tic: Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, 70 ab'ilxo yajcot yoval a c'ol d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a yib'añ Judá. ¿Jantacto val tiempo, ichato chi' ol oc'xoc a c'ol d'a masanil eb' a choñab' chi'? xchi.

13 Ix tac'vi Jehová d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc, ix yac'an snivanil sc'ool. 14 Elañchamel ix yal jun ángel chi' to svalel juntzañ lolonel tic: Aton juntzañ tic ix yal Jehová, Yajal d'a Smasanil: Te xajan choñab' Jerusalén vuuj yed' tzalan Sion. 15 Yuj chi' te aycot yoval in c'ol d'a yib'añ juntzañxo nación malaj jab'oc tas sna'a. Ayic quenñej

yoval in c'ol d'a yib'aẅ Jerusalén chi', ix te ec' eb' d'a yib'aẅ yac'an yaelal d'ay. 16 Yuj chi', a in Jehová in sval icha tic: A ticnaic, ol vac'xi in vach'c'olal d'a Jerusalén. Ol vac'an b'ochajxiq'ue in templo ta', ol b'ochajpaxq'ue choẅab' Jerusalén chi', xchi Jehová d'a jun ángel chi'.
17 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin icha tic: Alpaxel juntzaẅxo tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vic'xichaaẅ juntzaẅ in choẅab' tic, ol vac'anxi snivanil sc'ol Sion. Ol valanel junelxo to a Jerusalén tic, in choẅab' yaji, sic'b'ilel vuuj, xchi Jehová, xchi jun ángel chi'.

Chab' tas ix ch'oxji yil viẅaj Zacarías

18 Ix in q'ue q'uelan, ix vilan chaẅe' noc' ch'aac. 19-21 Ix in c'anb'an d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: ¿Tas syalelc'och chaẅe' noc' ch'aac chi'? xin chi d'ay. Ix yalan d'ayin icha tic: A juntzaẅ noc' ch'aac chi', a juntzaẅ nación ac'annacoch yaelal d'a yib'aẅ eb' aj Israel, eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén sch'oxcot noc', saclemnacb'at eb' yuuj, xchi d'ayin. Ix lajvi chi', ay pax chaẅvaẅ eb' viẅ tenum q'ueen ix sch'ox Jehová vila'. Ix in c'anb'an icha tic: ¿Tas tzul sc'ulej juntzaẅ eb' viẅ tenum q'ueen tic? xin chi. Ix yalan d'ayin icha tic: A juntzaẅ eb' viẅ tic, ix javi eb' viẅ ul xib'tani yed' yac'an satel yipalil juntzaẅ nación ix saclemanb'at eb' aj Judá, xchi d'ayin.

2

A jun viẅ vinac ed'jinac jun ch'aẅ cuerda

1 Ix in q'uexxi q'uelan, ix vilani to ay jun viẅ vinac ed'jinac jun ch'aẅ cuerda. 2 Ix in c'anb'an d'a viẅ: ¿B'ajtil tzach b'ati? xin chi. Ix yalan viẅ d'ayin icha tic: Van in b'at vechtej choẅab' Jerusalén, yic snachajeli jantac sc'atul yed' jantac sat, xchi viẅ.
3 Yuj chi', ix vilan sb'at jun ángel van slolon chi' ved'oc. Ay junxo ángel chi' ix elta ul scha'a, a' ix alan d'ay: 4 Ixic d'a elaẅchamel, al d'a viẅ quelem chi' icha tic: A Jerusalén, maẅxo ol yal-laj yoch smuroal, yujto a eb' anima ol cajnajxoc d'ay, maẅxo jantacoc ol aj sb'isul eb'. Ol te q'uib'paxchaaẅ noc' smolb'etzal noc' eb'. 5 Palta a Jehová tz'alani: A in ol in och oyan d'a spatictac Jerusalén chi' icha junoc c'ac', icha muro. Ol in ch'ox in tziquiquial d'a scal choẅab' chi', xchi Jehová, xa chi, xchi jun ángel chi'.

Ol scolel schoẅab' Jehová

6-7 A Jehová tz'alan icha tic: A in ix ex vac' saclemb'at d'a masanil yolyib'aẅq'uinal. Palta a ticnaic, sval d'ayex icha tic: Ex aj Sion, elaẅeccot elaẅchamel d'a Babilonia ay d'a stojolal norte b'aj sacleminac eyajcanb'ati, xchi Jehová.
8-9 A Jehová Yajal d'a Smasanil, schecan val juntzaẅ lolonel tic d'a juntzaẅ nación ix ex pechan saclem a ex schoẅab' ex tic. A tz'alan icha tic: Yalẅej mach tz'ixtan in choẅab' tic, ichato a snenal yol in sat syixtej. Yuj chi' a in ol vac' oval yed' juntzaẅ nación chi', a in ol in chec eb' ayoch schecab'oc eb' yic a eb' ol ic'anec' jantac sb'eyumal eb', xchi Jehová. Icha chi' ol aj sch'oxan sb'a stziquiquial Jehová, icha pax chi' ol aj snachajel eyuuj to a' ix in checancot val d'ayex.
10 A Jehová tz'alan icha tic: B'itanaẅec d'a tzalajc'olal ex aj Sion, yujto ol in c'ochoc, ol in cajnaj d'a e cal, xchi Jehová. 11 Ayic ol ujoc jun tic, tzijtum nación ol javoc d'a Jehová, ol och schoẅab'oc. Ol cajnajẅej Jehová chi' d'a e cal. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a Jehová Yajal d'a Smasanil ix in checancot d'ayex. 12 A Jehová, ol yac' checlaj d'a sat lum luum yictaxoni to a Judá yico', axo pax Jerusalén sic'b'ilel yuuj. 13 Numc'ajocab' masanil anima d'a yolyib'aẅq'uinal d'a yichaẅ Jehová, yujto van scot yuj eb' schoẅab', van yelta d'a yol scajnub' yicẅej yaji.

3

Ix q'uexjiel spichul viẅaj Josué

1 Ix ch'oxji vila' to a viñaj Josué, aton viñ sat sacerdote, liñanoch viñ d'a yichañ Yángel
Jehová. A d'a stojolal svach' viñaj Josué chi', ata' liñanoch viñ Satanás, yic syaloch smul
viñaj Josué chi' viñ. 2 Ix yalan Yángel Jehová chi' d'a viñ Satanás chi' icha tic: A Jehová
ix sic'anel choñab' Jerusalén, a tzach cachani. Yujto a jun viñ vinac tic, lajan viñ icha
junoc cuxc'ac' tz'ic'chajelta d'a yol c'ac', xchi. 3 A viñaj Josué chi', te mictac spichul viñ
ayochi, liñanñejoch viñ d'a yichañ Yángel Jehová chi'. 4 A Yángel Jehová chi' ix alan d'a
juntzañ schecab' liñanoch d'a yichañ to tz'ic'chajel spichul viñaj Josué te mictac ayochi.
Ix yalanpax d'a viñaj Josué chi' icha tic: Scham val ilani, a syalelc'och jun tic to a in
svic'canel a mul. A ticnaic ol vac' c'apac pichul yic q'uiñ ac'ochi, xchi. 5 Ix lajvi chi', ix
valani: Comonoc val tz'ac'chajq'ue junoc c'ox te sac d'a sjolom viñaj Josué chi', xin chi.
Ix yac'anq'ue eb' b'ian. Ix lajvi chi' ix yac'anoch pichul yic q'uiñ chi' eb' d'a viñ, yacb'an
liñanñejec' Yángel Jehová chi' ta'.
6 Ix lajvi chi', ix yalan Yángel Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: 7 Aton val juntzañ tic
syal Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayach: Cha ab' tas svala', tza c'anab'ajanñej masanil tas
svac' a c'ulej. Tato ol a c'ulej masanil juntzañ chi', ol ach ochcan yilumaloc in templo, ol
a tañvanñej yed' yamaq'uil. A in ol vac' opisio och d'a vichañ icha eb' in checab' ayec' d'a
vichañ tic. 8 Ach Josué, scham val ab'ani, a ach tic, sat sacerdote aji. Scham yab'anpax
eb' ayoch d'a yopisio ed'oc, yujto a ex tic, ch'oxnab'il eyaj yuj junoc tas toxo val ol ujoc. Ol
vic'cot in checab', aton jun scuch Svol.3.8 9 A in svac'och jun q'uen q'ueen uque' pac'añ
d'a yichañ viñaj Josué. A in ol in tz'ib'ej och d'a q'ueen icha tic: Junñej c'ual ol aj vic'anel
smul eb' cajan d'a jun nación tic. 10 A d'a jun c'ual chi', ol eyavtej e b'a. D'a tzalajc'olal ol aj
eyic'an eyip d'a yalañ yeñul xil te' eyuva yed' te' eyigo. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil
sval jun tic, xchi Jehová, xchi jun ángel chi'.

4

Jun sb'achnub' candil yed' chab' te' olivo

1 Ix meltzajcot jun ángel ix lolon chi' ved'oc, ix xib'tanel in vayañ, icha yel lenaj svayañ
junoc mach vaynacb'ati. Ix sc'anb'an d'ayin icha tic: 2 ¿Tas tzila'? xchi d'ayin. Ix valan
d'ay: Svil jun b'achnub' candil nab'a oro yed' jun yed'tal aceite ayq'ue d'a yib'añ. A d'a
jun b'achnub' chi', ayoch uque' candil. Junjun candil chi' ay stuboal tz'ic'an b'ey aceite
chi'. 3 Junñej ay chab' te' olivo yed' jun b'achnub' candil chi', jun te' ayoch d'a svach',
aypaxoch junxo te' d'a sq'uexañ, xin chi d'ay.
4 Ix in c'anb'an pax d'ay icha tic: Mamin, ¿tas val syalelc'och jun tic? xin chi d'ay. 5 Ix
yalan d'ayin: ¿Tom mañ ojtacoc tas syalelc'ochi? xchi d'ayin. Ix valani: Maay mamin,
xin chi d'ay.4.5
6 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin icha tic: Aton jun lolonel tic syal Jehová Yajal d'a
Smasanil d'a viñaj Zorobabel: Mañ yujoc eb' soldado, mañ yujoc pax ipalil, palta a yuj
Vespíritu ol yal uuj. 7 Ach Zorobabel, vach'chom te ajaltac sb'o in templo icha nivac vitz,
palta malaj ol och d'ayach. A ach ol ac'och q'uen lajvub' q'ueen nivan yelc'ochi, yacb'an
tz'el yav masanil eb' choñab' icha tic: Te vach' yilji. Ayocab' svach'c'olal Dios d'a yib'añ,
xcham eb', xchi Jehová, xchi jun ángel chi'.
8 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 9 A viñaj Zorobabel ix ac'anem yich jun
templo tic, añeja' viñ ol lajanpaxoc. Ichato chi', ol nachajel yuj in choñab' to a in Jehová
Yajal in d'a Smasanil ix ach in checb'at ala'. 10 A juntzañ eb' tz'alani to malaj svach'il jun
templo ayic ex el yich sb'oi, ayic ol yilanoch eb' to van yac'anoch plomo viñaj Zorobabel
d'a q'uen lajvub' q'ueen, ol tzalajq'ue eb', xchi Jehová.
Ix lajvi juntzañ tic, ix yalan jun ángel chi' icha tic: A uque' candil tic, aton sch'oxancot
yol sat Jehová, to syil d'a masanil yolyib'añq'uinal, xchi d'ayin.

3.8 **3:8** A schecab' Dios scuchan Svol sb'inaj chi' d'a tic, aton Cristo. Il Isaías 11.1. 4.5 **4:5** A jun tas sc'anb'aj d'a tic, ato d'a versículo 10 tz'ac'ji spac.

11 Ix in c'anb'anxi d'ay: ¿Tas pax syalelc'och chab' te' olivo chi', junjun te' d'a stz'eytac
jun b'achnub' candil chi'? xin chi d'ay. 12 Ix in c'anb'anpaxi: ¿Tas syalelc'och chab' sc'ab'
te' olivo junñej yaj yed' chab' tubo nab'a oro b'aj tz'em aceite chi'? xin chi. 13 Ix tac'vi jun
ángel chi' d'ayin icha tic: ¿Tom mañ ojtacoc tas syalelc'ochi? xchi d'ayin. Maay mamin,
mañ vojtacoclaj, xin chi.
14 Ix yalan d'ayin: Aton chab' sc'ab' tic sch'oxancot eb' chavañ sic'b'ileli, aton eb'
tz'ac'an servil Jehová, aton Yajal d'a Smasanil yolyib'añq'uinal tic, xchi jun ángel chi'.

5

A jun tz'ec' jeñeñoc b'aj tz'ib'ab'iloch lolonel

1 Ay junxo ix ch'oxji vila'. Ay jun b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ lolonel, tz'ec' jeñeñoc ix
vila'. 2 Axo jun ángel chi' ix c'anb'an d'ayin icha tic: ¿Tas jun tzil chi'? xchi d'ayin. Ix
valan d'ay: Ay jun b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ lolonel tz'ec' jeñeñoc svila'. B'aluñe' metro
sc'atul, nañal yoil metro sat, xin chi.
3 Ix yalan d'ayin icha tic: Ata' tz'ib'ab'iloch jun yaelal ol ja d'a yib'añ masanil eb' chuc
d'a jun nación tic. Icha syal tas tz'ib'ab'iloch d'a junoc pac'añ, ol satel masanil eb' elc'um.
Icha syal tas tz'ib'ab'iloch d'a junxo pac'añ, ol satel masanil eb' syac' sti' d'a esal. 4 A
Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A in ol vac'b'at jun yaelal tic, yic vach' tz'och
d'a yol spat eb' elc'um yed' eb' slocan in b'i d'a esal. Ol ajñej ec' jun yaelal chi' d'a yol
spat eb' chi', masanto mañxa junoc te' patzab', ma junocxo q'uen q'ueen ol canoc, xchi
Jehová, xchi jun ángel chi' d'ayin.

A jun ix ix ayem d'a yol jun echlab'

5 Ix lajvi chi', ix javi jun ángel d'a in tz'ey, ix yalan d'ayin icha tic: Scham val ilan jun van
sch'oxanq'ue sb'a chi', xchi d'ayin. 6 Ix in c'anb'an d'ay: ¿Tas jun chi'? xin chi. Ix yalan
d'ayin: A jun chi', echlab'. Aton sch'oxancot schucal eb' anima cajan d'a jun nación tic,
xchi.
7 A jun echlab' chi', plomo ayoch smaculoc sti'. Axo yic ix ic'jichaañ jun smacul chi', a
jun ix ix c'ojanem d'a yol jun echlab' chi'. 8 Ix yalan jun ángel chi' d'ayin icha tic: A jun
ix ix, ix il chi', aton mul sch'oxcot ix, xchi. Ix lajvi chi', ix ecjicanem ix d'a yol jun echlab'
chi' yuj jun ángel chi', ix smacancan sti' yed' jun smacul nab'a plomo chi'.
9 Ix vilanpaxi, ay chavañ eb' ix ix van scot jeñeñoc yuj yipal ic'. A eb' ix chi', ay sc'axil
eb' ix icha yic noc' julumchay, ix yic'anq'ue jun echlab' chi' eb' ix, ix b'atxi jeñeñoc eb' ix.
10 Ix in c'anb'anxi d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: ¿B'ajtil syic'b'at jun
echlab' chi' eb' ix ix chi'? xin chi d'ay. 11 Ix yalan d'ayin: Ol b'at sb'o jun templo eb' ix
d'a Babilonia. Ayic toxo ix b'oel jun templo chi', ol sb'oanoch c'ojan jun echlab' chi' eb'
ix d'a yib'añ sb'achnub'al, xchi d'ayin.

6

A chañe' carruaje yic oval

1 Ay pax junxo ix ch'oxji vila'. Ix vil yelta chañe' carruaje yic oval d'a scal snañal chab'
tzalan nab'a bronce. 2 A jun b'ab'el carruaje, ñerb'il yuj noc' chacchac chej. Axo jun
schab'il, q'uiq'uic' yilji noc' ñerjinac. 3 Axo jun yoxil, sacsac yilji noc' ñerjinac. Axo junxo
schañil, sacb'alinac yilji noc' ñerjinac.
4 Ix in c'anb'an d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: Mamin, ¿tas val syalelc'och
junxo tic? xin chi d'ay. 5 Ix yalan d'ayin icha tic: A juntzañ noc' chej yed' carruaje tic, a
chañe' espíritu sch'oxo'. A Dios Yajal d'a masanil yolyib'añq'uinal, a schecancot eb'. 6 A
jun carruaje ñerb'il yuj noc' q'uiq'uic' chej chi', sb'at d'a jun nación d'a stojolal norte. Axo
jun carruaje ñerb'il yuj noc' sacsac chej chi', sb'at d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Axo junxo
carruaje ñerb'il yuj noc' chej sacb'alinac chi', sb'at d'a stojolal sur, xchi jun ángel chi'.

7 A juntzañ noc' chej te ay yip chi', ix tzalaj noc' sb'at sb'eytzitej masanil
yolyib'añq'uinal tic. Ix yalan jun ángel chi' d'a noc' icha tic: Ixiquec e b'eytzitej masanil
yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a noc'. Ix b'at noc' b'ian.
8 Ix lajvi chi', ix avajcot jun ángel chi' d'ayin icha tic: Ilnab' val, a jun carruaje ix b'at
d'a jun nación d'a stojolal norte, a' ol b'oan tas nab'il vuuj ta', xchi.

Ix ac'jiq'ue scorona viñaj Josué

9 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 10 Cha yofrenda eb' meltzajnaccot d'a Babilonia: Aton
viñaj Heldai, viñaj Tobías yed' viñaj Jedaías. Añejtona' d'a jun c'u chi', tzach b'atpax d'a
spat viñaj Josías yuninal viñaj Sofonías. 11 A yed' q'uen plata yed' q'uen oro ol a cha chi'
tza b'o junoc corona, tzac'anq'ue d'a sjolom viñaj Josué, aton viñ sat sacerdote yuninal
viñaj Josadac. 12 Tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alani: Ay jun vinac
scuchan Svol, ol tec'c'aj b'aj ayeq'ui, a' ol b'oanxiq'ue in templo. 13 Aton d'iñantaxon
sb'oanxiq'ue in templo chi', ol b'inaj val icha junoc rey, ol em c'ojan d'a sdespacho yic
syac'an yajalil. A d'a stz'ey sdespacho chi' ol em c'ojan jun viñ sacerdote, junñej pensaril
ol aj eb' schavañil, xa chi d'a viñ. 14 A corona ol ac' b'o chi', scan d'a in templo yic
snachajcot viñaj Heldai, viñaj Tobías, viñaj Jedaías yed' viñaj Hen yuninal viñaj Sofonías,
xchi Jehová d'ayin.
15 Ol cot eb' anima d'a najat, ol colvaj eb' eyed'oc yic sb'ochajxiq'ue stemplo Jehová.
Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a Jehová Yajal d'a Smasanil ix in checancot val d'ayex.
A jun tic ol ujoc tato tze c'anab'ajej d'a smasanil e c'ool tas syal Jehová co Diosal.

7

A tzec'ojc'olal mañ chab'iloc yuj Dios

1 A d'a schañil c'ual yoch sb'aluñil uj, (aton uj scuchan Quisleu), ayic schañil ab'il yoch
viñaj Darío reyal, ata' ix lolon Jehová d'ayin Zacarías in tic. 2 A d'a jun c'u chi', a eb' aj
Betel ix checancot viñaj Sarezer, viñaj Regem-melec yed' juntzañxo eb' viñ vinac d'a
templo Jehová Yajal d'a Smasanil, yic sc'anan svach'c'olal Jehová chi' eb' viñ d'a yib'añ.
3 Ix sc'anb'an eb' viñ d'a eb' viñ schecab' Jehová yed' d'a eb' viñ sacerdote icha tic: D'a
yoil uj d'a junjun ab'il tzoñ och d'a tzec'ojc'olal, scac'anoch pichul yic cusc'olal yic sco
naancot b'aj juchajnac em templo. ¿Ol am co c'ulejñej icha chi', mato mañxo? xchi eb'
viñ.7.3
4 Axo Jehová ix alan d'ayin icha tic: 5 Al d'a masanil eb' anima ay d'a yol nación tic yed'
d'a eb' viñ sacerdote: A ex tic, 70 ab'ilxo e b'eyb'alan eyac'anoch pichul yic cusc'olal yed'
eyoch d'a tzec'ojc'olal d'a yoil uj yed' d'a yuquil uj, palta mañ yujoc in eyic'anchaañ tze
c'ulej jun chi'. 6 Añeja' ayic tzex va'i, tzeyuc'an a', yicñej tzeyac' tzalajb'oc e c'ool e ch'ocoj,
xchi Jehová, xa chi. 7 A tas sval tic d'ayex, aton yalnac eb' schecab' Jehová d'a peca',
ayic junc'olal yajec' Jerusalén, tzijtum anima cajan d'ay, tzijtum pax choñab' oyanoch
d'a spatictac yed' d'a smacb'en Neguev yed' d'a ac'lic.
8 Yuj chi' a Jehová tz'alan icha tic: 9 Aton val juntzañ tic valnac d'a eb' in choñab'
d'a peca': Vach' tzeyutej e ch'olb'itan eb' eyetanimail, vach' tzeyutej e c'ool, oc'ocab' e
c'ol d'ayex junjun ex. 10 Mañ eyac' chucal d'a eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum, ma eb'
unin mañxa smam. Mañ eyixtejpax eb' ch'oc choñab'il, ma eb' meb'a'. Mañ e na eyac'
chucal d'ayex junjun ex, xin chi d'a eb' in checab' chi', xchi Jehová. 11 Palta a eb' co mam
quicham chi', maj sc'anab'ajej eb', ch'oc b'aj ix yac'och spensar eb' smasanil, chacañ ix
yutej sb'a eb'. 12 Ix yac'an pitb'oc spensar eb' icha q'uen yaxq'ueen, yic vach' max scha
yab' eb' tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil yuj Yespíritu d'a eb' schecab' d'a peca', aton
juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il.

7.3 **7:3** A jun tas sc'anb'aj d'a tic, ato d'a 8.19 tz'ac'ji spac.

Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a eb', 13 ix yalan icha tic: Yujto max scha yab' eb' d'ayin ayic tzin lolon d'a eb', ichinpaxta' a in tic, maň ol in tac'voc d'a eb' ayic ol tevoc eb' d'ayin. 14 Yuj chi' ix vac' saclem eb', icha syutej c'alem chacxuxum ic'. Ix b'atcan eb' d'a juntzaň nación maň yojtacoc. Axo snación eb', ix can tz'inan, maňxalaj junoc anima ix cajnajcan d'ay. A snación eb' te nib'ab'il chi', ix can tz'inan, xchi Jehová.

8

Ol yac'xi svach'c'olal Jehová d'a Jerusalén

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin icha tic: 2 A in Jehová in sval icha tic: Te aycot yoval in c'ol yuj tas tz'utaj Sion. 3 Ol in meltzaj d'a Jerusalén yic tzin cajnajxi ta'. Ichato chi' a Jerusalén chi', Choňab' C'anab'ajum ol sb'iejxicani. Axo in tzalan a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ol scuch tzalan Yicňej Jehová. 4 A eb' viň ichamtac vinac yed' eb' ix chichimtac ix, ol emxoc c'ojan eb' b'ajtac smolb'ej sb'a anima d'a Jerusalén. C'ocochte'xoňej ol ec' eb' yuj icham animail. 5 Axo b'aj smolb'ej sb'a eb' anima chi', ol b'ud'joc yuj eb' unin stajni ta'. 6 A eb' anima aycan d'a yol in choňab' tic, toxoňej ol sat sc'ol eb' yilan jun chi'. Palta a in tic, maň ol satlaj in c'ol vilani. A in ton Jehová in sval juntzaň tic. 7 A in ol in col in choňab' d'a yol sc'ab' juntzaň nación d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u. 8 Ol vic'anxicot eb', ol cajnajxoc eb' d'a Jerusalén tic. Ol ochxoc eb' in choňab'oc, ol in ochňej sDiosaloc eb'. Ol vac'xi yajalil d'a eb' d'a stojolal, icha ix aj valani, xchi Jehová.

9 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A ex ix eyab' juntzaň lolonel ix yalel eb' in checab' atax ix em yich sb'ojixi in templo, aq'uec eyip, munlajaňec e masanil. 10 A d'a yalaňtax juntzaň c'ual chi', malaj b'aj scot stojol eb' viň munlajvum yed' stojol noc' chej smunlaji. Yuj eb' ajc'ool, maň junc'olaloc tzex b'eyeq'ui, aňejtona' a in ix vac' eyajc'olej e b'a. 11 Palta axo ticnaic, a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala' to maňxo ol in c'ulej d'ayex a ex tzex can d'a jun choňab' tic, icha ix in c'ulej d'a yalaňtax chi'. 12 D'a junc'olal ol ex ajoc, ol yac' ňab', yuj chi' a te' eyuva, ol ste aq'uej sat te', ol yac' val sat tas tzeyavej d'a sat e luum. A inxo ol vac' masanil juntzaň tic d'ayex a ex janac exxi d'a jun choňab' tic. 13 Ex aj Judá yed' ex aj Israel, icha ix aj e b'inaj d'a scatab' juntzaňxo choňab', icha pax chi' ol aj e b'inaj yuj eb' d'a vach'ilal, yujto a in ol ex in coleli. Maň ex xivoc, tec'b'ejec e b'a.

14 A in ton Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ix in na' vac'och syaelal eb' e mam eyicham ayic ix stzuntzancot voval eb'. A tas ix in na' chi', ix in c'ulej. 15 Ichapax chi' ticnaic, ix in na' to ol vac' in vach'c'olal d'a Jerusalén yed' d'a Judá. Yuj chi' maň ex xivoc. 16 Aton val juntzaň tic yovalil tze c'ulej: Aňej tas yel tzeyal-laj d'ayex junjun ex. Tze ch'olb'itej yaj tas d'a stojolal, yic vach' ay junc'olal d'a e cal. 17 Maň eyac' chucal d'ayex junjun ex, maň eyac' e ti' d'a esal d'ayex junjun ex. A in Jehová in svala', val yel malaj in gana d'a juntzaň b'eyb'al chi', xchi Jehová.

18 Ix yalanxi Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayin icha tic: 19 Ex yiňtilal Judá, a tzec'ojc'olal tz'och d'a schaňil uj, d'a yoil, d'a yuquil yed' d'a slajuňil uj, ol meltzajcanoch d'a q'uiňal yuj e tzalajc'olal. Yuj chi', b'eyb'alejec tojolal yed' junc'olal, xchi Jehová.

20 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol cot anima d'a juntzaňxo nivac nación, ol javoc eb' d'a Jerusalén tic. 21 A eb' anima d'a junoc nación, ol ec' yal eb' d'a eb' ay d'a junocxo icha tic: Coyec, b'at caq'uequem co b'a d'a Jehová Yajal d'a Smasanil yic syac' svach'c'olal d'ayoň. Coyec elaňchamel qued'oc, xcham eb'. 22 Yuj chi' maňxo jantacoc anima d'a nivac nación te ay yip ol ja d'a Jerusalén tic, ol ul yaq'uem sb'a eb' d'ayin a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, yic sc'anan in vach'c'olal eb' d'a yib'aň. 23 A d'a jun tiempoal chi', lajuňvaň eb' ch'oc choňab'il tz'alan ch'oc ti'al ol och tzuctzuc d'a spichul junoc aj Judá, ol yalan eb' icha tic: Sco nib'ej tzoň b'at ed'oc, yujto ix cab'i to a Dios ayoch eyed'oc, xcham eb', xchi Jehová.

9

Ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' ajc'ool

1 Yujto ayoch sat Jehová d'a masanil anima, icha yajoch sat d'a masanil yiñtilal Israel,
yuj chi' a' tz'alan juntzañ lolonel tic d'a yib'añ choñab' Hadrac yed' d'a yib'añ nivan
choñab' Damasco. 2 Yuj chi' ol yac'cot yaelal d'a choñab' Hamat, aton ay d'a stitac
smacb'en Damasco chi'. Ol yac'paxcot yaelal chi' d'a Tiro yed' d'a Sidón, vach'chom te
jelan spensar eb'. 3 A choñab' Tiro chi', ix sb'oq'ue smuroal, mañxo jantacoc q'uen oro
yed' q'uen plata ix smolb'ejq'ue juyan icha tz'aj smolchajq'ue juyan lum luum. 4 A Dios
Yajal ol ic'anec' masanil sb'eyumal chi', ol syumancanb'at d'a yol a' mar. Ol tz'acanb'at
jun choñab' chi' smasanil.
5 Ayic ol yilan jun chi' choñab' Ascalón, ol xivb'atoc. Ol te och choñab' Gaza yed'
choñab' Ecrón d'a ilc'olal, yujto ix satel jun choñab' ayoch yipoc sc'ol eb'. A Gaza chi',
mañxalaj sreyal ol canoc. Axo Ascalón, mañxo junoc anima ol cajnajcan d'ay. 6 A d'a
Asdod, ch'occh'oc macañil eb' anima ol cajnaj d'ay. Yuj chi' syal Jehová icha tic: Icha val
chi' ol aj in satanel yic'ojchañb'ail eb' filisteo. 7 Mañxo ol in cha smilcham anima eb'. A
d'a scal eb' filisteo chi', ayto eb' ol canoc, ol ochcan eb' vicoc. Lajan ol ajcan eb' icha junoc
macañ eb' aj Judá. A eb' aj Ecrón chi', ol cajnaj eb' d'a scal eb' aj Judá icha eb' jebuseo.
8 A in ol in ajñejec' d'a in cajnub', ol in tañvejñej, yic malaj junoc soldado ajc'ol ol och d'a
yool. Mañxo ol yixtejpaxlaj in choñab' tic eb', yujto a in val ol in tañvej, xchi Jehová.

A sreyal Israel ol javoc

9 A Jehová tz'alan icha tic: Tzalajañec ex aj choñab' Sion. B'itanañec d'a tzalajc'olal ex
aj Jerusalén. Ina val sjavi e reyal d'a e cal d'a emnaquilal, te tojol spensar. A' ol ex
colanoc. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' yune' b'uru, yune' jun noc' nun b'uru.
10 A' ol ac'an lajvoquel carruaje yic oval d'a Efraín yed' noc' schej eb' aj Jerusalén yed'
pax sjul-lab' eb' yic oval. A' ol alanoc to junc'olal tz'aj masanil nación. A' ol ac'an
yajalil d'a sti' a' mar, masanto d'a sti' junxo a', scotñej d'a a' Éufrates, masanto d'a
slajvub'al lum luum.
11 Ex aj Jerusalén, yuj val schiq'uil junoc noc' silab', yuj chi' ay yopisio in trato eyed'oc,
yuj chi' ol ex vic'q'ueta d'a jun olan te' jul yich b'aj malaj a a', aton b'aj sacleminac
eyajb'at d'a ch'oc choñab'il.
12 Mach ex sacleminac eyajb'at chi', aq'uec in och yipoc e c'ool, meltzajañec b'aj vach' ol
ex ajoc. A in sval d'ayex to ol vac'xi in vach'c'olal d'a eyib'añ. Ec'to ol aj vac'anxi
in vach'c'olal d'ayex d'a yichañ d'a yalañtaxo.
13 Ol vac'lab'ej Judá icha jul-lab' te vach'. Axo Efraín ol vac'lab'ej d'a yoloc in jul-lab'
chi'. Ol vac'lab'ej eb' aj Sion icha vespada yic ol vac'an oval yed' eb' aj Grecia,
xchi Jehová.
14 A Jehová ol sch'ox sb'a d'a yib'añ eb' schoñab', icha leb'lon ol aj sjulvaji. A Dios Yajal
ol pu'an strompeta, icha oval chacxuxum ic' scot d'a sur, icha chi' ol aj sb'at yac'
oval yed' eb' ajc'ool.
15 A Jehová Yajal d'a Smasanil ol colvaj yed' eb' schoñab'. Ol satjoquel syamc'ab' yic oval
eb' ajc'ol chi' yuj eb', choc'xoñej ol ajcanoc. Ol el val yav eb' choñab' chi' icha
uc'um añ, yujto ix yac' ganar eb' yajc'ol eb' chi'. Ol b'ud'joc val eb' yuj jantac vino
ol yuq'uej, icha tz'aj sb'ud'ji nivac uc'ab' yuj schiq'uil noc' silab', aton stob'jiec' d'a
sch'aac altar.
16 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol colanel schoñab' icha tz'aj scolan noc' calnel junoc
yilumal. Tziquiqui ol aj yilji eb' d'a yol schoñab', icha yilji q'uen q'ueen te vach'
yilji d'a junoc corona.
17 Mañ jantacoc svach'il ol aj masanil tas d'a schoñab' chi', yujto te vach' ol aj ixim trigo
yed' vino. Vach'ñej ol aj sq'uib' eb' quelemtac yed' eb' ix cob'estac d'ay.

10

A Jehová ol colanel schoñab'

1 C'anec q'uinal ñab' d'a Jehová, a' ol ac'an d'ayex. A' tz'ac'an ec' copoljoc leb'lon, a' ol ac'ancot tzijtumal ñab', yic vach' ol q'uib'q'ue eyavb'en d'a sat lum e luum e masanil.
2 Mañ ichocta' spac tz'ac'ji d'a eb' sc'anb'ej yab' d'a yechel comon dios yed' d'a eb' ajchum. A juntzañ eb' chi', toñej syesej eb', malaj yelc'och svayich eb' syala', toñej tz'ac'ji musansatil anima yuj eb'. A slolonel eb' yic syac'an snivanil sc'ol eb' anima, malaj jab'oc yelc'ochi. Yuj chi' toñej satec' jun choñab' tic icha noc' calnel syab' syail, yujto malaj stañvumal.
3 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Toxo ix cot voval d'a eb' stañvan in choñab', yuj chi' ol vac'och syaelal eb'. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil ol in tañvej in choñab', aton eb' yiñtilal Judá. Nivan ol aj yelc'och eb', icha noc' chej ac'um oval.
4 A d'a scal eb' chi', ay jun mach ol elta, te nivan ol aj yelc'ochi, icha junoc q'uen q'ueen te nivan yelc'ochi, icha junoc estaca yic mantiado, icha pax jul-lab' yic oval, aton ol cuchb'an eb'.
5 Ol ec' tec'ton eb' d'a yib'añ eb' yajc'ool, icha stec'anq'ue soc'om eb' soldado d'a yoltac calle. Ol yac'an ganar oval eb', yujto ay in och yed' eb'. Ol q'uixvoccanq'ue eb' ajc'ol ayq'ue d'a yib'añ chej yuj eb'.
6 A in ol vac' stec'anil eb' yiñtilal Judá, ol vac'anxi colchajel eb' yiñtilal viñaj José. Ol in cuchb'anxi meltzaj eb' d'a schoñab', yujto tz'oc' in c'ol d'a eb'. Ol cajnajxoc eb' junelxo, ichato malaj b'aj ix vactejcan eb'. A in ton Jehová sDiosal in eb', ol vab'ñej tas ol sc'an eb' d'ayin.
7 Tec'an ol aj eb' aj Israel icha soldado. Ol tzalaj sc'ol eb' icha eb' tz'uc'an vino. Ayic ol yilan jun tic eb' yuninal eb', ol tzalajpax sc'ol eb'. Ol te tzalaj val sc'ol eb' yuj in colval.
8 Ol in xub'an d'a eb' yic ol in molb'ej eb', yujto colchajnacxo eb' vuuj. Ol te nivanb'oc sb'isul eb', icha val ix aj eb' d'a peca'.
9 Ix in saclemejb'at eb' d'a scaltac nación. Vach'chom najat ay eb', palta ol in nachajcot yuj eb'. Ay val jun c'ual ol meltzaj eb' yed' yal yuninal.
10 Ol vic'xi meltzaj eb' d'a Egipto. Ol vic'paxcot eb' d'a Asiria. Ol vic'anb'at eb' d'a Galaad yed' d'a Líbano. Te nivan ol aj sb'isul eb', ijan val mañxalaj b'aj ol aj eb'.
11 Ayic ol ec' eb' d'a scal yaelal, ichato d'a yol a' mar ol ec' eb', a in ol viq'uel yip a'. Axo a' Nilo, ol vac' tup a'. Ol vac'an satel yic'ojchañb'ail eb' aj Asiria. Ol vac'pax satel yopisio eb' yajal d'a Egipto.
12 A in ol vac' yipalil in choñab'. Vuuj val ol yal yuuj. A in val Jehová in sval juntzañ lolonel tic, xchi Jehová.

11

1 Jacchajocab' b'e d'a te' c'ac' yic sb'at tz'ab'at te' c'ute' d'a Líbano.
2 Oc'ocab' te' taj, yujto toxo ix telvi te' c'ute'. A juntzañ te te' mañxo jantacoc svach'il chi', toxo ix lajviel te'. Oc'ocab' te' ji d'a yol yic Basán, yujto a te' nivac te', te c'ayum, toxo ix ch'acjiel te'.
3 Ab'ec val yel yav eb' tañvum calnel yoq'ui, yujto mañxalaj añ añc'ultac sc'ux noc' snoc' eb'. Ab'ec pax yel yav noc' choj, yujto toxo ix lajviel nivac vayumtac d'a sti' a' Jordán.

A chavañ eb' tañvum calnel

4 Ix yal Jehová in Diosal d'ayin icha tic: Tañvej val noc' calnel to d'iñan smiljichamoc.
5 A eb' smananel noc', malaj jab'oc sna eb' yuj b'aj smilcham noc', axo eb' schoñan noc' chi', syal eb' icha tic: Yuj val dios, a ticnaic b'eyum oñxo, xchi eb'. Axo pax eb' stañvumal

noc', maẅ jab'oc tz'oc' sc'ol eb' yuj noc'. 6 Ichinpaxta' a in tic, maẅ jab'oc ol oc' in c'ol d'a anima cajan d'a sat jun luum tic. A in Jehová in svala' to ol laj vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' yetchoẅab' yed' pax d'a yol sc'ab' sreyal eb'. A eb' chi' ol ixtanel sat lum luum tic, maẅxo ol in col-laj eb' anima chi' d'a yol sc'ab' eb', xchi Jehová.

7 Ichato chi' ix in och in taẅvej noc' calnel d'iẅan smiljicham chi', axo eb' manum calnel chi' ix in tupani. Ix in sayan chab' te' c'ococh. Ay jun te' ix vac' scuch Vach'c'olal, axo junxo te' ix vac' scuch Junẅej yaji. 8 A d'a jun ujal, oxvaẅ eb' taẅvum calnel chi' ix in chec paxoc, yujto maẅxa in gana d'a eb', maẅxa pax sgana eb' d'ayin.

9 Ix valan d'a noc' calnel chi' icha tic: Maẅxo ol ex in taẅvej. Tato ay junoc ex tzex chami, chamaẅec. Tato ay junoc mach tzex milanchamoc, ex miljocab'chamoc. A exxo tzex to cani, tze satlajel e b'a, xin chi d'a noc'.

10 Ix vic'anchaaẅ te' in c'ococh ix vac' scuch Vach'c'olal, ix in locan caẅchaj te', yic scheclajeli to slajvi strato Jehová ix sb'o yed' masanil choẅab'. 11 Aton d'a jun c'u chi', ix lajvican jun trato chi', axo eb' ay yic noc' calnel chi', van yilan eb' tas van in c'ulan chi', ix nachajel yuj eb' to a Jehová van slolon yuj tas van in c'ulan chi'. 12 Ix valan d'a eb' icha tic: Tato e gana, aq'uec in tojol, tato maay jun, canocab' icha chi', xin chi d'a eb'. Yuj chi' te nivan in tojol ix yac' eb' yalani, 30 ẅej q'uen plata ix yac' eb' d'ayin.

13 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Te jab'tzin jab' in tojol ix yac' eb' tic, yuj chi' julcanb'at q'uen b'aj sic'chaj q'uen tumin d'a templo, xchi. Ix vic'anb'at q'ueen, ix in yumancanb'at q'uen b'aj sic'chaj q'uen tumin chi'. 14 Ix in locan caẅchaj junxo te' c'ococh ix vac' scuch Junẅej yaji. Icha chi' ix aj in ch'oxani to maẅxo junẅejoc yaj Judá yed' Israel.

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic, utej a b'a icha jun taẅvum calnel maẅ jab'oc syac'och sc'ol staẅvan noc' calnel chi'. 16 Yujto ol vac'och junoc staẅvumal jun nación tic, te chuc ol yutej sb'a icha junoc taẅvum calnel max yac' pensar yuj noc' calnel satb'ati, max saylaj noc', max yaẅtejpax noc' echen yaji, max yac'paxlaj svael noc' scham yuj vejel. Palta to schib'at noc' b'aq'uech, masanil q'uen yech noc' schib'ati. 17 Ob'iltac val jun staẅvumal in choẅab' malaj pensar chi', yujto syactejcan tas staẅvej. Sicb'ocab'el svach' c'ab', tzepjocab'el d'a q'uen espada, ic'jocab'paxq'ueta yol sat d'a svach', xchi Jehová.

12

Ol colchajel Jerusalén

1 A Jehová, sb'oumal satchaaẅ yed' yich yolyib'aẅq'uinal tic, a' tz'ac'anpax sq'uinal eb' anima, a' tz'alan yuj choẅab' Israel icha tic: 2 A in Jehová in tic, a in ol vac'lab'ej Jerusalén, ol ec' quetcon juntzaẅ nación ay d'a slac'anil yuj xivelal, aton juntzaẅ ol ac'an oval yed' Jerusalén yed' Judá.

3 A d'a jun tiempoal chi', icha junoc q'uen q'ueen te al ol vutejcan Jerusalén d'a juntzaẅxo nación. Vach'chom masanil nación ol snib'ej yac' oval yed'oc, choc' ol ajcan eb' yuuj. 4 Palta a in ol in taẅvej eb' yiẅtilal Judá. Ol in te xib'tej masanil noc' chej molanec' ta', axo eb' ayq'ue d'a yib'aẅ noc', ol quistalaxcan eb'. Ol vac' q'uic'yataxcan noc' schej juntzaẅ nación chi'. 5 Ayic ol yilan juntzaẅ tic eb' yajalil Judá, ol yalan eb' icha tic: A val Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal yed' eb' aj Jerusalén, a tz'ac'an yip eb' aj Jerusalén chi', xcham eb'.

6 A d'a jun oval chi', a eb' yajalil Judá, icha junoc tzac'ac' chac xilinac tz'och d'a scal te' c'atzitz ol vutej eb', ma icha sq'ue sc'ac'al junoc tob'aẅ taj tz'och d'a scal ixim trigo manojail yaji. Icha chi' ol aj satanel masanil juntzaẅ nación eb' ay d'a slac'anil Judá. A d'a jun tiempoal chi', maẅ jantacoc eb' anima ol cajnajxoc d'a Jerusalén. 7 Palta a in Jehová in tic, b'ab'el ol in colcanel juntzaẅ cotac choẅab' d'a yol yic Judá, yic vach' maẅ ol yic'chaaẅ sb'a eb' yiẅtilal viẅaj David yed' masanil eb' cajan d'a Jerusalén d'a yichaẅ eb' aj Judá chi'. 8 A in Jehová in tic, ol in taẅvejpax eb' cajan d'a Jerusalén chi'. A eb' malaj yip

d'a scal eb' chi', tec'an ol aj eb' icha viñaj rey David d'a peca'. Axo pax eb' yiñtilal viñaj rey David chi', b'ab'el sb'at eb' d'a yichañ eb', lajan ol aj stec'anil eb' icha in tec'anil, ma icha stec'anil eb' vángel.

9 A d'a jun tiempoal chi', ol vac' vip in satanel masanil juntzañ nación ol yac' oval yed' Jerusalén chi'. 10 Ol vac' Vespíritu d'a eb' yiñtilal viñaj David yed' d'a juntzañxo eb' cajan d'a Jerusalén, yic tz'oc' sc'ol eb', stevipax eb' d'ayin. Ayic ol in yilan eb' ix in tecani, ol oc'q'ue eb' icha yoc' junoc anima yuj schamel jun c'otañ yuninal, ma yuj sb'ab'el yuninal. 11 A d'a jun c'ual chi', ol och val jun nivan cusc'olal d'a eb' aj Jerusalén, icha tz'aj scus eb' anima d'a ac'lic Meguido yuj jun comon dios scuch Hadad-rimón.12.11 12-14 Junjun macañ iñtilal d'a nación chi', ch'occh'oc yaj eb' ayic ol oc' eb': Aton yiñtilal viñaj David, yiñtilal viñaj Natán, yiñtilal viñaj Leví, yiñtilal viñaj Simei yed' juntzañxo macañ iñtilal, ch'occh'oc b'aj ol oc' eb'. Yed' eb' ix yetb'eyum eb', ch'oc b'aj ol oc'pax eb' ix.

13

1 A d'a jun c'ual chi', ol jacchaj jun sjaj a a', yic vach' ol yal sb'icchajel smul eb' yiñtilal viñaj David yed' pax schucal eb' yed' yic eb' cajan d'a Jerusalén. 2 A in Jehová in tic svala' to a d'a masanil yol jun nación tic, ol vac' satel masanil juntzañ comon dios yic vach' mañxo ol nachajcot sb'i. Masanil eb' syaloch sb'a in checab'oc, ol in satpaxel eb' d'a yol nación tic yed' masanil eb' ayoch spensar d'a eb' demonio. 3 Yuj chi', tato ay junoc mach stz'ac yal in lolonel, axo smam snun ol alan d'ay icha tic: A ach tic, mañxo smojoc pitzan ach, ¿tas yuj tza tec'b'ej a b'a alanel esal lolonel, tzalani to slolonel Jehová tzala'? xcham eb' d'ay. Añeja' smam snun chi' ol tecan chamoc, yujto syesejoch sb'a in checab'oc.

4 A d'a jun c'ual chi', masanil eb' syaloch sb'a in checab'oc, ol q'uixvocq'ue eb' yuj tas ix ch'oxchaj yil eb' chi'. Mañxo ol yac'ochlaj pichul eb' yic eb' in checab' yic syac'an musansatil anima eb'. 5 Palta ol yal junjun eb' icha tic: A in tic, mañ in schecab'oc Dios, añej to munlajvum in. Yictax unin in, ix in c'ayb'aj d'a munlajel, xcham eb'. 6 Tato ay junoc mach sc'anb'an d'a junoc eb' icha tic: ¿Tas yaj juntzañ echen d'a a nivanil chi'? tato xchi, ol spacan icha tic: Ix in ac'ji echnaj d'a spat eb' vamigo, xcham eb', xchi Jehová.13.6

Ol miljoccham Viñ stañvumal schoñab' Dios

7 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ic'chajocab'q'ue q'uen espada yic stecjicham Viñ stañvumal in choñab', aton Viñ lajan ved'oc. Miljocab'cham Viñ tañvum calnel chi', axo noc' calnel chi' ol saclemcanb'at noc'. Ol in ochcan ajc'olal d'a noc' yunetac calnel chi'.

8 A in Jehová in svala' to a eb' cajan d'a jun nación tic, ec'to nañal eb' ol chamoc. Jayvañxoñej eb' olto canoc.

9 A eb' olto can chi', ol vac' yab' syaelal eb', yic tz'elcan schucal eb', icha tz'aj yel smical q'uen plata d'a scal c'ac', ma icha tz'aj sb'o q'uen oro. Ol lajvoc chi', ol yalan sb'a eb' d'ayin, a inxo ol in tac'voc d'a eb'. Ol valani to in choñab' eb', axo eb' ol alan icha tic: Aton val Jehová co Diosal, xcham eb', xchi Jehová.

14

Ol colchaj Jerusalén yuj Jehová

1 Toxo ol javoc sc'ual yoval sc'ol Jehová. A eb' ajc'ool, ol spucb'at eb' tastac ay d'a eb' cajan d'a Jerusalén, a d'a yol choñab' chi' ol spuquec' eb'. 2 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol molb'an masanil nación yic syac'an oval yed' Jerusalén. Ol ac'joc ganar yuj eb'. Ol ic'jocb'at masanil tastac ay d'a yoltac pat yuj eb'. Masanil eb' ix ix ol yixtej eb' ajc'ool

12.11 **12:11** Hadad-rimón, icha chi' junxo sb'i jun comon dios Baal. Ayic stacji avb'en ayic ay siic, syal eb' anima to toxo ix cham Baal, syac'anoch jun q'uiñ eb' yujto syab' syail eb' yuuj yalani. 13.6 **13:6** A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, syac' echnaj sb'a eb', yujto icha chi' yalan sc'ayb'ub'al eb'.

chi'. Ol ic'chajb'at naẅaloc eb' cajan chi' d'a preso yuj eb'. Naẅalto pax eb' ol can d'a Jerusalén chi'. 3 Palta elaẅchamel ol elta Jehová yac' oval yed' juntzaẅ nación chi', icha ajnac yac'an oval d'a peca'. 4 A d'a jun c'ual chi', ol em tec'tec' yoc d'a lum tzalan Olivo d'a yichaẅ Jerusalén d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ol pojchaj snaẅal jun lum tzalan chi', ol jacvoc jun nivan ch'olan, scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, tz'ec'c'och d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A naẅaloc jun tzalan chi', ol b'atcan d'a stojolal norte, axo naẅalxo, ol b'atcan d'a stojolal sur. 5 Axo d'a jun ch'olan chi' ol ex el lemnajoc, yujto ol c'ochẅej d'a Azal. Ol ex el lemnaj icha ajnac yel lemnaj eb' e mam eyicham yuj jun quixcab' ec'nac ayic ayoch viẅaj Uzías reyal d'a Judá. Axo Jehová co Diosal ol javoc yed' masanil eb' yicxo.

6 A d'a jun c'ual chi', sacleinacẅej ol ajoc, maẅtoc te sacq'uinal, maẅtoc te q'uic'q'uinal. 7 A jun c'ual chi', aẅej Jehová ojtannac tas ol ajoc. Malaj junoc c'ual icha jun c'u ol yac' chi', sacq'uinalẅej, maẅ c'ualiloc, maẅ d'ac'valiloc paxi, yuj chi' ayic ol em c'u, maẅ ol q'uic'b'oclaj. 8 A d'a jun c'ual chi', ol q'ueul jun a a' d'a Jerusalén, ol elẅej yoc a' d'a ẅab'il q'uinal yed' d'a varesma. A jun a' chi', naẅal a' ol b'atcan d'a a' mar Muerto, axo naẅalxo a', ol b'atcan a' d'a a' mar Mediterráneo. 9 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol ac'an yajalil d'a masanil yolyib'aẅq'uinal tic. Aẅej Jehová chi' ol b'inajoc yujto aẅej Dios.
10 Paẅanxoẅej ol ajcan lum luum, aton lum sb'at d'a Geba masanto d'a Rimón, d'a stojolal sur yic Jerusalén. Axo Jerusalén chi', chaaẅ ol ajcan icha junoc tzalan. A b'aj ol cajnaj eb' anima d'a Jerusalén chi', ol schael d'a puerta yic Benjamín, ol ec' d'a jun puerta d'a peca', masanto d'a junxo puerta yic yesquinail. Ol b'atẅej d'a storreal yic Hananeel, masanto b'aj stec'chajel yal sat te' yuva viẅ rey. 11 A Jerusalén chi', maẅxa b'aq'uiẅ ol sateloc. Ol cajnajxoc anima d'ay, maẅxalaj tas ol sna eb'.

12 A juntzaẅ nación ol ac'an oval yed' Jerusalén chi', ol ac'chaj val och syaelal yuj Jehová. A eb' anima chi', pitzanto eb' ol syamanoch sb'ac'chil eb' sc'ab'ati, ol c'ab'at yol sat eb' d'a yed'tal, ol c'apaxb'at yac' eb' d'a yol sti'. 13 A d'a jun c'ual chi', ol yac'cot nivan xivc'olal Jehová d'a scal eb' anima chi'. Junjun eb' ol syamlaj sb'a yed' mach ajun yed'oc, ol smil-lancham sb'a eb'. 14 A d'a jun c'ual chi', ol cot eb' aj Judá scol eb' aj Jerusalén. Ol toc'joc ec' masanil sb'eyumal juntzaẅ nación ay d'a slac'anil chi' yuj eb', maẅxo jantacoc q'uen oro, q'uen plata yed' pichul ol smolb'ej eb'. 15 A jun yaelal ol em d'a yib'aẅ eb' anima, aẅeja' ol javocpax d'a yib'aẅ noc' chej, noc' mula, noc' camello, noc' b'uru yed' masanil noc' smolb'etzal noc' eb' ajc'ol ayec' d'a scampamento.

16 Ayic ol lajvoc juntzaẅ chi', a eb' anima olto can d'a juntzaẅ choẅab' ix yac' oval yed' Jerusalén chi', junjun ab'il, ol javoc eb' yac'och q'uiẅ yic Chinama, yic tz'ochpax eb' ejmelal d'a jun Rey, aton Jehová Yajal d'a Smasanil. 17 Tato ay junoc nación d'a yolyib'aẅq'uinal tic maẅ ol javoc d'a Jerusalén yic tz'och ejmelal d'a jun Rey chi', maẅxo ol yac'laj ẅab' d'a smacb'en. 18 Tato ay eb' aj Egipto maẅ ol javoc yac'och q'uiẅ yic Chinama, maẅ ol yac'paxlaj ẅab' d'a slum eb'. Ol javoc yaelal d'a yib'aẅ eb' yuj Jehová icha yaelal ol javoc d'a yib'aẅ juntzaẅ nación max javilaj chi'. 19 Aton val jun yaelal chi' yovalil ol javoc d'a yib'aẅ Egipto yed' d'a yib'aẅ juntzaẅxo nación max javi yac'och q'uiẅ yic Chinama.

20 A d'a jun c'ual chi', a d'a q'uen yunetac campana yed'nac noc' chej tz'ib'ab'iloch icha tic: Yicxoẅej Jehová yaji, xchi. Yed' q'uen chen ol c'anchaj d'a stemplo Jehová b'aj ol tajoc noc' schib'ejal noc' silab', yicxoẅej pax Jehová ol ajoc, icha yaj nivac uc'ab' sc'anchaj d'a altar. 21 Masanil q'uen chen d'a Jerusalén yed' d'a Judá, yicxoẅej Jehová Yajal d'a Smasanil ol ajoc. A mach sb'at yac' junoc silab' ta', syal sc'anan juntzaẅ chen chi', syac'an tajoc noc' chib'ej syac' silab'il chi'. A d'a jun c'ual chi', maẅxalaj eb' choẅvajum ol ilchaj d'a stemplo Jehová Yajal d'a Smasanil.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
MALAQUÍAS

Malaquías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Malaquías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A jun libro tic, tecan tz'ib'ab'ilcan d'a stiempoal viñaj Esdras yed' viñaj Nehemías, yujto b'ob'ilxopax stemplo Dios ayic stz'ib'chajnaccani. A eb' anima yed' eb' sacerdote, sch'oxel spitalil eb' d'a tastac to yicñej Dios yaji. Maxtzac yac' ofrenda eb' to yovalil syac' eb'. Spatiquej val el juntzañ checnab'il eb' aycan d'a yol sc'ab'.

Yuj chi' a viñaj Malaquías schecab' Dios chi', yalnac viñ d'a eb' anima chi' to ol ch'olb'itaj eb' yuj Dios, yic vach' tz'ajxican eb'. Palta ayic manto uji jun chi', ol scheccot jun schecab' yic tzul yac'an snacot strato Dios chi' eb' anima chi'. Vach'chom ay yaelal ol javoc d'a yib'añ eb' spitej sb'a chi', palta axo eb' sc'anab'ajan Dios chi', ay val tzalajc'olal yed' svach'c'olal Dios chi' ol scha eb'.

Xajan eb' israel yuj Dios

1 A in Malaquías in tic, schecab' Dios vaj d'a eb' vetisraelal.

2 A Jehová tz'alan icha tic: A in tic tzex in xajanej, palta a exxo tic, tzex tac'vi d'ayin icha tic: ¿Tas val scutej cojtacaneli tato tzoñ a xajanej? xe chi. Palta a in Jehová in sval d'ayex icha tic: Vach'chom yuc'tac sb'a viñaj Esaú yed' viñaj Jacob, palta te xajan vilnac viñaj Jacob chi', aton viñ e mam eyicham, 3 axo viñaj Esaú chi', maay. A lum tzalquixtac b'aj cajan eb' yiñtilal viñaj Esaú chi', cuseltacxoñej ix ajcan lum vuuj, axoñej noc' caltacte'al noc' ay ta'.

4 Q'uinaloc a eb' edomita yiñtilalcan viñaj Esaú tz'alan icha tic: Vach'chom oñ sateli, palta ol co b'oxiq'ue co choñab' tic, ta xchi eb'. Vach'chom sb'oxiq'ue eb', palta a in ol in satxieli. Ol yal eb' anima d'a schoñab' eb' chi' icha tic: A jun nación tic, schoñab'il eb' chuc, ayñejcot yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ d'a masanil tiempo, xcham eb'. 5 A ex israel ex tic, ol eyil val sic'lab'il, ol eyalan icha tic: A Jehová, yelxo val te nivan yelc'och d'a yolyib'añq'uinal tic, mañocñej d'a yol co macb'en tic, xe chama, xchi Jehová.

Scachji eb' sacerdote yuj Jehová

6 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan d'a eb' sacerdote icha tic: A eb' uninab'il, ay yelc'och smam snun eb' d'a sat. A eb' checab', ay pax yelc'och spatrón eb' d'a sat. Yuj chi' ex sacerdote, tato mamab'il vaj d'ayex eyalani, ¿tas pax yuj malaj velc'och d'ayex? Tato yajal vaj d'ayex eyalani, ¿tas yuj max in e c'anab'ajej? A ex tic tzin e patiquejeli, palta tzato val eyal icha tic: ¿Tas scutej ach co paticaneli? xe chi. 7 Tzeyic'cot e silab' mañ smojoc sjavi d'a valtar, tzato val e c'anb'ani: ¿B'ajtil tz'och co mul chi' d'ayach? xe chi. Tz'och e mul chi', yujto ichato malaj yelc'och valtar d'a e sat. 8 ¿Tom vach' tze na'a to a noc' noc' ay spaltail tzeyac' d'ayin silab'il, aton noc' malaj yol sat, noc' q'uiich yed' noc' penaay? Q'uinaloc tzeyic'b'at juntzañ noc' chi' e silab'oc d'a eb' eyajalil, ¿tom ol ex scha eb' yuj juntzañ e silab' chi' tze na'a? 9 A eb' anima tz'alan d'ayex icha tic: Ex sacerdote, c'anec d'a Dios cuuj, yic tz'oc' sc'ol d'ayoñ, xchi eb'. Palta a in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Tato a juntzañ noc' ix val tic ol eyac' e silab'oc d'ayin, ¿tocval ol in cha d'ayex d'a tzalajc'olal? 10 Comonoc a junoc ex tic tze mac spuertail in templo, yic vach' mañ nab'añejoc scomon och c'ac' d'a valtar. Yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, max in tzalaj jab'oc eyed'oc, mañxo ol in cha eyofrenda chi'. 11 Palta te nivan velc'och d'a sat masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A val tas vach' sñustz'a eb' silab'il d'ayin. Syac'an yofrenda eb' d'ayin icha val d'a smojalil, yujto nivan velc'och d'a yol sat eb'. 12 Palta a exxo tic, malaj jab'oc velc'och d'a yol e sat. Tzeyalani to malaj yelc'och valtar yed' juntzañ silab' tz'ac'ji d'ayin. 13 Tzeyalan icha tic: Tzoñ tzactzajc'och yed' juntzañ

tic, xe chi. Tzin e paticaneli. Slajvi chi' tzeyac'an juntzañ noc' e silab' d'ayin, aton noc' tzeyelq'uej, noc' q'uiich yed' noc' penaay. ¿Tom ol in cha juntzañ chi' d'ayex tze na'a? 14 A in Rey in, nivan velc'ochi, xiv masanil choñab' d'ayin, yuj chi' tzin catab'ej eb' stac'vej sti' yac'an junoc scalnel malaj spaltail silab'il d'ayin, slajvi chi' sq'uexan pax noc' eb', axo junoc noc' penaay syac' eb', xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

2

1 Syalanpax Jehová Yajal d'a Smasanil icha tic: A ticnaic ex sacerdote, a d'ayex sval juntzañ checnab'il tic: 2 Yovalil ayocab' velc'och d'a yol e sat yed' eyopisio tic. Tato mañ ol e c'anab'ajej, ol ex in catab'ej. Ayic ol eyalan vach' lolonel d'a yib'añ junoc mach, axo catab' ol vac'can d'a yib'añ sq'uexuloc. Val yel, a jun eyopisio chi', toxo ix in catab'ej, yujto max e c'anab'ajej in checnab'il.

3 Eyuj a ex tic ex sacerdote, yuj chi' ol vac' q'uixvelal eb' eyiñtilal, a noc' tzeyic'cot silab'il chi' d'ayin, a stza' noc' ol in juloch d'a e sat. Junñej ol aj ex in julanel yed' stza' noc' chi'. 4 Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil a in svac' jun checnab'il tic, yic vach' a in trato vac'naccan yed' eb' yiñtilal Leví, aton eb' e mam eyicham, ol b'eyñejb'atoc.

5 A in trato yed' eb' chi' to svac' sq'uinal eb' yed' sjunc'olal, yic ay velc'och d'a yol sat eb'. Ix sch'oxel eb' to ay velc'och d'a yol sat eb', ix in sc'anab'ajan eb'. 6 Yelñej tas ix yal eb', malaj b'aj ix yesej eb'. Vach'ñej ix ec' eb' ved'oc. Jantac eb' ix yiq'uelta eb' d'a scal chucal. 7 A ex sacerdote ex tic, a eyopisio to tze c'ayb'ej eb' anima yic tzin yojtaquejel eb'. Smoj sc'och masanil anima d'ayex, yic syab'an sc'ayb'ub'al eb', yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, in checab' eyaji.

8 A exxo pax tic, toxo ix in e patiquejeli. Yuj c'ayb'ub'al ix eyac'a', yuj chi' tzijtum eb' ix juvicaneli. A ex ix eyixtejb'at in trato vac'nac yed' viñ e mam eyicham. 9 Max e c'anab'ajej tas tzin nib'ej, yujto mañ lajanoc tzeyutej e ch'olb'itan smasanil anima, yuj chi' sviq'uec' snivanil eyelc'ochi, emnaquil tzex ajcan d'a sat masanil anima, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

A spitalil eb' aj Judá

10 A oñ tic junñej co Mam, aton Dios b'ojinac oñ co masanil. ¿Tas yuj scac'laj musansatil co b'a, scac'lan chucal d'ayoñ junjun oñ, squixtanb'at strato Dios yac'nac yed' eb' co mam quicham? 11 A eb' vetchoñab' aj Judá, maj sc'anab'ajej eb' b'aj ix yac' sti' d'a yichañ Dios. Te chuclaj tas ix sc'ulej eb' d'a Jerusalén yed' d'a masanil yol smacb'en Israel. Ix yixtejb'at scajnub' Jehová eb', aton jun yicñej yaji, xajan yuuj. A eb' viñ vinac, ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il tz'och ejmelal d'a comon dios. 12 A Jehová Yajal d'a Smasanil, comonoc tz'el d'a sc'ol satanel masanil eb' sc'ulan juntzañ chi' d'a co cal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic, yalxoñej mach, vach'chom syic'paxcot silab' eb' d'ay.

13 Ay val junxo tas tze c'ulej: Toxoñej sch'ayxiel yaltar Jehová yuj yal e sat eyoq'ui. Tzex oc' val sic'lab'il, yujto maxtzac chaji eyofrenda yuj Jehová. 14 Tzato e c'anb'an d'a Jehová chi' icha tic: ¿Tas yuj maxtzac a cha cofrenda chi'? xe chi. Aton yuj tic: Yujto a val Jehová ix ilani to max e c'anab'ajej e ti' eyac'nac d'a eb' ix ix eyic'nac e b'a yed'oc d'a e quelemal, vach'chom a eb' ix chi' eyetb'eyum eb' ix b'aj eyac'nac e ti' chi' eyic'lan e b'a yed'oc. 15 ¿Tom mañ junñejoc b'ob'il oñ yuj Dios yic junñej nivanil tzoñ aj yed' eb' ix? ¿Tas nab'il yuj Dios, yuj chi' icha chi' ix oñ yutej tze na'a? Icha chi' ix oñ yutej, yic vach' a eb' cuninal ay yelc'och Dios d'a yol sat eb'. Yuj chi' tzeyil val e b'a yed' e pensar yic mañ chucoc tzeyutej e b'a d'a eb' ix eyetb'eyum b'aj ix eyac' e ti' eyic'lan e b'a yed'oc d'a e quelemal. 16 A val Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, aton Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Tzeyil val e b'a, aq'uec elc'och e ti' eyac'nac d'a ix eyetb'eyum. Yujto a jun pojlajb'ail chi', te chuc d'a yol in sat, yuj chi' mañ e jub'at e b'a yuj jun chi', xchi Jehová.

A sc'ual yic ol ch'olb'itaj anima

17 Toxo ix tzactzajq'ue Jehová yuj tas tzeyala', tzato val e c'anb'an icha tic: ¿Tas ix cala' yuj chi' stzactzajq'ue Jehová chi' qued'oc? xe chi. Stzactzaj eyed'oc, yujto tzeyala' to a Jehová scha sc'ol eb' sc'ulan chucal, stzalaj yed' eb' eyalani. Tzeyalanpaxi to malaj junoc Dios sch'olb'itan d'a stojolal.

3

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol in checb'at jun in checab', yic b'at sb'o in b'e a in Yajal in tic tañvab'il in eyuuj. Elañchamel ol in och d'a yol in templo. Tze nib'ej sc'och lemnaj in checab' chi', yic syac'an elc'och in trato. Ab'ec, a in ton val ol in c'ochoc.
2 Palta, ¿mach ol techaj yuj d'a jun c'u ayic ol in c'och chi'? ¿Mach val ol stec'b'ej sb'a d'a vichañ? Yujto a vopisio, lajan val icha schaquil te' c'ac' sc'an eb' b'oum q'ueen, ma icha noc' xapon sc'an eb' sjuc'vi. 3 A in Jehová in tic ol in em c'ojan, yic tzin sacb'itan eb' yiñtilal Leví, icha val tz'aj yic'jiel smical q'uen plata, ma q'uen oro d'a scal c'ac'. Ichato chi', ol yac'an yofrenda eb' d'a vichañ, icha d'a smojal yed' d'a stojolal. 4 A in Jehová in tic, ol in tzalaj yed' yofrenda eb' aj Jerusalén yed' eb' ay d'a juntzañxo lugar d'a yol smacb'en Judá, icha ajnac in tzalaj yed'oc d'a pecataxo.
5 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol in c'och d'a e cal yic tzex in ch'olb'itej. Elañchamel ol vac'och d'a yib'añ juntzañ eb' tic: Aton eb' ajb'aal, eb' sc'ulan ajmulal, eb' esalvum, eb' mañ tz'acanoc stupan smunlajvum, eb' tz'ixtan eb' ix chamnac yetb'eyum yed' eb' unin chamnac smam yed' eb' ch'oc choñab'il. Ol vac'paxoch d'a yib'añ eb' malaj velc'och d'ay.

A Diezmo yed' Ofrenda

6 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, malaj b'aq'uiñ tzin q'uexmaji. Yuj chi', a ex yiñtilal ex Jacob tic, maj ex satel-laj 7 vach'chom ix e patiquejel in checnab'il, maj e c'anab'ajejlaj, lajan ix eyutej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham. A ticnaic, meltzajañecxi d'ayin, yic ol in meltzajxib'at q'uelan d'ayex. Palta e ex tic tze c'anb'ej: ¿Tas tz'aj co meltzajxi d'ayach? xe chi. 8 A in xo tic tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tom smoj tz'elc'an eb' anima d'a sDiosal? Palta a ex tic tzin eyelq'uej. Tzato e c'anb'an icha tic: ¿Tas b'aj tzach quelq'uej chi'? xe chi. A b'aj tzin eyelq'uej, aton d'a masanil e diezmo yed' eyofrenda. 9 Yuj chi' d'a val yel catab'il exxo e masanil, yujto e masanil tzin eyelq'uej. 10 A ticnaic jun, iq'ueccot masanil e diezmo b'aj smolchaj d'a in templo, yic vach' ay tas sva eb' tzin ac'an servil ta'. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: To tzin eyac' proval. Icha val chi' ol aj eyilani to ol in jac satchaañ, ol in secanemta in vach'c'olal d'a eyib'añ, mañxalaj b'aj ol aj yed'tal eyuuj. 11 A in svala' to mañ ol in cha lajvoquel tas avab'il eyuuj yuj noc' noc', mañ ol in chapax ixtaxel sat eyuva ayic manto q'uiñb'i. 12 Ol yal juntzañxo choñab' eyuuj to te vach' eyico' yujto te vach' ol elc'och e choñab' tic, xchi Jehová.

Tz'oc' sc'ool Dios d'a eb' schoñab'

13 Syalanpax Jehová icha tic: A ex tic, te chuc tzeyal d'ayin. Tzato val e c'anb'an icha tic: ¿Tas chuc scal d'ayach? xe chi. 14 Icha tic tzeyutej eyalani: Nab'añej scac' servil Dios. Malaj scac' yala' tato sco c'anab'ajej tas syala', scac'anoch pichul yic cusc'olal d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil, yic sco ch'oxan co cusc'olal yuj co mul. 15 Squil val eb' syic'chaañ sb'a, tzalajc'olal yaj eb'. Yed' eb' chuc, vach'ñej tz'elc'och eb'. A eb' stec'b'ej sb'a d'a yichañ Dios, malaj pax yaelal sja d'a yib'añ eb', xe chi, xchi Jehová.
16 A eb' ay yelc'och Jehová d'a yol sat, slolon eb' d'ay junjun, axo Jehová chi' tz'ab'an tas syal eb' chi'. Yuj chi' schecji tz'ib'chajcan sb'i eb' d'a jun libro, aton ta' sb'inajcan eb' ay yelc'och Jehová d'a yol sat, yujto ay val och spensar eb' d'ay.
17 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ay jun c'ual ol in ch'olb'itej masanil eb' anima. A eb' ay velc'och d'ay, ol in sic'canel eb' yic tz'ochcan eb' vicoc. Icha junoc mamab'il tz'oc' sc'ool d'a junoc yuninal tz'ac'an servil, icha chi' ol aj yoc' in c'ool d'a eb'.

18 Ata' ol nachajel eyuuj to ch'oc spac yic eb' vach' sb'eyb'al tzin ac'an servil, ch'oc pax
spac yic eb' chuc sb'eyb'al max in ac'anlaj servil, xchi Jehová.

4

Ol ja sc'ual yoval sc'ol Jehová

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, van sja sc'ual yic ol in ch'oxan
yoval in c'ool. Ol in satel masanil eb' b'uchumtac yed' eb' sc'ulan chucal icha val tz'aj
stz'ab'at añ ac d'a yol junoc horno. Mañxa junoc eb' ol canoc. 2 Palta a ex to ay velc'och
d'a e sat, icha val sq'ueul c'u d'a q'uiñib'alil, icha chi' ol vutej in ch'oxan in colval d'ayex.
Yuj chi', ol ex tzalajxoc. Ol ex q'ue cheneljoc yuj tzalajc'olal, icha tz'aj sq'ue cheneljoc
noc' quelemtac vacax tz'elta b'aj macan. 3 A d'a jun c'ual chi', a ex tic toxoñej ol e
tec'canem eb' sc'ulan chucal, icha val tz'aj stec'jiem q'uen tic'aq'uil taañ, icha chi' ol
eyutej eb'.

4 Naeccot in checnab'il vac'naccan d'a viñ in checab' aj Moisés, ayic ayec' viñ d'a
sjolom lum vitz scuch Horeb. A juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il chi', smoj val to tze
c'anab'ajej e masanil a ex israel ex tic.

5 Ab'ec, ol in b'ab'laj chequejb'at viñ in checab' aj Elías, ayic manto javi jun c'ual yic
ol checlaj yoval in c'ool. A jun c'ual chi', te nivan yelc'ochi, ayxo smay ol ujoc. 6 A viñaj
Elías chi' ol ac'anoch eb' mamab'il yed' eb' uninab'il d'a junc'olal. Tato mañ ol sna sb'a
eb', axo yic ol in c'ochoc, axo in satanel e choñab' chi' d'a junelñej, xchi Jehová.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN MATEO

San Mateo sb'i jun libro tic. B'ab'el libro d'a yol Nuevo Testamento, syalcoti to a Jesús "Rey toni". A d'ay tz'ib'ab'ilcan vach' ab'ix yic Jesucristo ix stz'ib'ejcan viñaj apóstol Mateo. Ayocto ix aljican yab'ixal to a d'a Jesús, ata' ol yaq'uelc'och sti' Dios yac'naccan d'a eb' anima icha yaj stz'ib'chajcan d'a Antiguo Testamento. A jun vach' ab'ix tic, mañocṙej eb' israel ay yico', aton eb' b'aj ulnaquec' Jesús chi', palta yic masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A jun vach' ab'ix tic tz'alani to añej Jesucristo syal yac'an scolnab'il masanil anima.

Syalcot jun libro tic to a Jesús Rey toni, Yajal yaji, yuj sch'oxanel yopisio yic syalanel slolonel Dios yed' juntzañ c'ayb'ub'al vach' yic Dios. Ay oye' macañ b'aj tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al chi': A d'a capítulo 5 masanto d'a 7, ata' tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al ix yal Jesús d'a sjolom lum vitz, syalcot yuj b'eyb'al yed' juntzañ tas ay yalan yic d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 10, syal yuj tas ix aj sc'ayb'aj eb' schecab' Jesús yic syalanel vach' ab'ix chi' eb', tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 13, syalcot juntzañ ab'ix sch'oxanel tastac ay d'a yol sc'ab' Dios. Axo capítulo 18, syalcot tas snib'ej Dios d'a eb' tz'och tz'ac'an yed'oc. Axo d'a capítulo 24 yed' 25, syalcot yuj tastac ol ujoc d'a slajvub' tiempoal, yic ol checlajel yopisio Dios.

A stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo
(Lc 3.23-38)

1 A jun libro tic syalcot yab'ixal Jesucristo yiñtilal viñaj rey David, yiñtilal pax viñaj Abraham. Aton stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo tic. 2 A viñaj Abraham smam viñaj Isaac, a viñaj Isaac chi' smam viñaj Jacob, a viñaj Jacob chi' smam viñaj Judá yed' eb' yuc'tac. 3 A viñaj Judá chi' smam viñaj Fares yed' viñaj Zara. Tamar sb'i ix snun eb' viñ schavañil. A viñaj Fares chi' smam viñaj Esrom, a viñaj Esrom chi' smam viñaj Aram. 4 A viñaj Aram chi' smam viñaj Aminadab, a viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón, a viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. 5 A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz, a ix Rahab snun viñaj Booz chi'. A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, a ix snun viñ, Rut sb'i ix. A viñaj Obed chi' smam viñaj Isaí. 6 A viñaj Isaí chi' smam viñaj David, aton viñ rey. A viñaj David chi' smam viñaj Salomón. A ix snun viñaj Salomón chi' aton ix yetb'eyumcan viñaj Urías.

7 A viñaj Salomón chi' smam viñaj Roboam, a viñaj Roboam chi' smam viñaj Abías, a viñaj Abías chi' smam viñaj Asa. 8 A viñaj Asa chi' smam viñaj Josafat, a viñaj Josafat chi' smam viñaj Joram, a viñaj Joram chi' smam viñaj Uzías. 9 A viñaj Uzías chi' smam viñaj Jotam, a viñaj Jotam chi' smam viñaj Acaz, a viñaj Acaz chi' smam viñaj Ezequías. 10 A viñaj Ezequías chi' smam viñaj Manasés, a viñaj Manasés chi' smam viñaj Amón, a viñaj Amón chi' smam viñaj Josías. 11 A viñaj Josías chi' smam viñaj Jeconías yed' eb' yuc'tac. D'a jun tiempoal chi', ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia.

12 Ayic ayec' eb' d'a Babilonia chi', ix alji viñaj Salatiel yuninal viñaj Jeconías. A viñaj Salatiel chi' smam viñaj Zorobabel. 13 A viñaj Zorobabel chi' smam viñaj Abiud, a viñaj Abiud chi' smam viñaj Eliaquim, a viñaj Eliaquim chi' smam viñaj Azor. 14 A viñaj Azor chi' smam viñaj Sadoc, a viñaj Sadoc chi' smam viñaj Aquim, a viñaj Aquim chi' smam viñaj Eliud. 15 A viñaj Eliud chi' smam viñaj Eleazar, a viñaj Eleazar chi' smam viñaj Matán, a viñaj Matán chi' smam viñaj Jacob. 16 A viñaj Jacob chi' smam viñaj José, viñ yetb'eyum ix María, ix snun Jesús, aton Cristo.

17 Yuj chi' chequel yaji to ay 14 macañ smam yicham chi', scot d'a viñaj Abraham masanto d'a viñaj David. Tz'elxi yich d'a viñaj David chi', masanto ix ic'jib'at eb' israel

d'a Babilonia, ay 14 macaň paxi. Axo yic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi' masanto ix alji Cristo, 14 macaň paxi.

A yaljub'al Jesucristo (Lc 2.1-7)

18 Icha tic ix aj yalji Jesucristo. A viňaj José ayxo strato viň yed' ix María. Palta toňejanto ay strato eb', manto yic'laj sb'a eb'. Palta axo ix María chi', ayxo unin yed'nac ix, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an scuchoch jun unin chi' ix. 19 A viňaj José chi', te tojol spensar viň, malaj sgana viň scheclajelta ix d'a scal anima. Yuj chi' ix sna viň yactejcan ix d'a elc'altac, yic malaj mach tz'ojtacanel jun chi'. 20 Axo yic vanto snaan jun chi' viň, ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viň d'a svayich. Ix yalan d'a viň:

—Ach José, yiňtil viňaj David, maň ach xiv ic'an ix María tic etb'eyumoc. Yujto a Yespíritu Dios ix ac'an pitzvoc jun unin chi' d'a ix. 21 A jun unin ol aljoc chi', vinac unin. JESÚS[1.21] ol ac' sb'iej, yujto a' ol ex colancanelta a ex schoňab' ex tic d'a yalaň e mul, xchi d'a viň.

22 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal, ayic ix lolon d'a sti' jun schecab' icha tic:

23 Ay jun ix cob'es, manta vinac syic'a', palta ay jun unin ol pitzvoc d'a ix.
A jun unin ol aljoc chi', vinac unin.
Emanuel ol ac'joc sb'iej, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Emanuel, syalelc'ochi, ayec' Dios qued'oc.

24 Axo ix el svayaň viňaj José chi', ix sc'anab'ajan viň icha ix yutej yalan jun yángel Dios Cajal chi'. Ichato chi', ix schaan sc'ol viň yic'an ix. 25 Palta maj yil-laj sb'a viň yed' ix, masanto ix alji jun unin chi'. Axo ix alji, JESÚS ix yac' eb' sb'iej.

2

A eb' viň mago xid' ilan Jesús

1 A d'a choňab' Belén, d'a yol yic Judea, ata' ix alji Jesús. A d'a jun tiempoal chi', a viňaj Herodes ayoch reyal d'a Judea. Ay juntzaň eb' viň vinac scuchan mago schuman yed' q'uen c'anal. Ayic toxo ix alji Jesús, ix cot eb' viň b'aj sja c'u. Ix ja eb' viň d'a Jerusalén. 2 Ix sc'anb'anec' eb' viň:

—¿B'aj ay jun unin toto ix alji, jun ol och e reyaloc a ex israel ex tic? A b'aj sja c'u, ata' ix quil sq'ueul jun q'uen c'anal. A q'uen sch'oxani to ix alji. Yuj chi' oň coti, yic scaq'uem co b'a d'ay, xchi eb' viň.

3 Axo ix yab'an specal jun chi' viňaj rey Herodes, ix te somchaj spensar viň. Yed' jantac eb' ay d'a Jerusalén chi', ix te somchajq'ue eb' yed' viň. 4 Ix yavtancot masanil eb' viň sat sacerdote viň yed' eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix sc'anb'an viň d'a eb' viň:

—¿B'ajtil ol aljoc viň Cristo? xchi viň d'a eb' viň.

5 Ix yalan eb' viň:

—A d'a choňab' Belén, d'a yol yic Judá, ata' ol aljoc viň. Yujto ay jun schecab' Dios tz'ib'annaccan icha tic:

6 A jun choňab' Belén, d'a yol yic Judea, yuneňej d'a yichaň juntzaňxo choňab' ay d'a yol yic Judá chi'.
Palta ec'al yopisio d'a yichaň juntzaňxo choňab' chi'.
Yujto ata' ol aljoc jun viň yajal,
A ol ilan in choňab' Israel, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi eb' viň.

7 Axo viňaj Herodes chi' ix checan avtajcot eb' viň mago chi'. Elc'altac ix sc'anb'ej viň yab' d'a eb' viň, b'ac'ňitax ix sch'ox sb'a jun c'anal chi' d'a eb' viň. 8 Ix lajvi yab'an viň, ix checjib'at eb' viň yuj viň d'a choňab' Belén. Ayic manto b'at eb' viň, ix stz'acan yal viň icha tic:

1.21 **1:21** A Jesús, syalelc'ochi "A Dios Colvajum".

—Ixiquec d'a Belén chi'. Cham val e c'anb'an eyab'i b'ajtil ayec' jun unin chi'. Slajvi schax chi' eyuuj, tzul eyalan d'ayin, yic ol in b'at vac'paxem in b'a d'ay, xchi viñ.

9 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at eb' viñ. Axo jun c'anal syil eb' viñ b'aj sjavi
c'u chi', b'ab'el sb'at yuj eb' viñ, masanto ix c'och d'a stojolal yib'añ b'aj ay jun unin chi'.
Ata' ix och vaan. 10 Axo ix yilanxi jun c'anal chi' eb' viñ, ix te tzalaj eb' viñ. 11 Ix och
eb' viñ d'a yol jun pat chi'. Ix yilan jun unin chi' eb' viñ yed' snun, aton ix María. Ix em
cuman eb' viñ d'ay. Ix yac'anem sb'a eb' viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix sjacan juntzañ scaxa
eb' viñ b'aj ayem juntzañ silab'. Ix sian oro eb' viñ d'a jun unin chi'. Ix sian juntzañ te
suc'uq'ui sjab' eb' viñ, sñusji yed' juntzañxo yal te suc'uq'ui sjab' scuchan mirra. 12 Axo
ix alji d'a eb' viñ d'a svayich, to maxtzac ec' eb' viñ yal d'a viñaj Herodes chi'. Yuj chi'
ch'ocxo b'e b'aj ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

Ix b'at viñaj José elelal d'a Egipto

13 Ix lajvi spax eb' viñ mago chi', ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñaj José chi'
d'a svayich, ix yalani:

—Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic ed'oc yed' snun. Elañec d'a elañchamel. Tzex b'at
d'a Egipto. Tzex canñej ta', masanto ol valxi d'ayach, yujto a viñaj Herodes ol checan
sayjoquec' jun unin tic, yujto sgana viñ ol yac' miljocchamoc, xchi jun ángel chi'.

14 Yuj chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'anb'at jun unin chi' viñ yed' ix María
d'ac'valil. Ix b'at eb' d'a Egipto. 15 Ata' ix aj eb' masanto ix cham viñaj Herodes chi'. Icha
chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal a ix lolon d'a sti' jun schecab'. Xchi icha tic: A
d'a Egipto ix vavtej paxta Vuninal, xchi.

A viñaj Herodes checjinac miljoccham eb' unin

16 Axo ix yilan viñaj Herodes chi' to majxo ec' eb' viñ mago chi' yal d'a viñ, ix snaanel
viñ to toñej ix ac'ji musansatil viñ yuj eb' viñ. Yuj chi', ix te cot yoval viñ. Ix schecan
miljoccham jantacñej eb' vinac unin viñ ay d'a choñab' Belén yed' eb' ay d'a slac'anil jun
choñab' chi'. Ix laj cham eb' schab'il ab'il yed' eb' manto tz'acvi chab' ab'il. Yujto icha chi'
stiempoal ix sc'anb'ej viñ d'a eb' viñ mago chi'. 17 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan
yuj jun viñ schecab' Dios scuchan Jeremías. Xchi icha tic:

18 Ix ab'chaj jun av d'a choñab' Ramá.
Ay jun nivan oq'uel yed' jun nivan cusc'olal.
A ix Raquel, ix oc' ix yuj eb' yune'.
Malaj sgana ix tz'ac'ji snivanil sc'ool, yujto mañxalaj eb' yune' ix, xchi.

19 Axo yic ix cham viñaj Herodes chi', ix sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal d'a viñaj
José chi' d'a svayich, ayic ayec' viñ d'a Egipto. Ix yalan d'a viñ:

20 —Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic yed' snun. Paxañec d'a e choñab', yujto a eb' viñ
sgana smilancham jun unin tic, chamnacxo eb' viñ, xchi jun ángel chi'.

21 Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'ancot jun unin chi' viñ yed' ix snun
d'a yol yic Israel chi'. 22 Palta ix yab'an viñaj José chi' to a jun viñ yuninal viñaj Herodes
scuchan Arquelao aycanoch sq'uexuloc viñ smam chi' yac'an mandar d'a Judea chi'. Yuj
chi', ix xiv viñ sc'och cajan ta'. Ix yalan Dios d'a viñ d'a svayich tas sc'ulej. Yuj chi' ix
b'atcan eb' d'a yol yic Galilea. 23 Ayic ix c'och eb' ta', ix cajnaj eb' d'a choñab' Nazaret.
Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. Tz'ib'ab'ilcan yuj eb',
chajtil to ol yal eb' anima to aj Nazaret Jesús.

3

A viñaj Juan ix ac'an bautizar, ix alanel slolonel Dios
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Juan ix ac'an bautizar d'a tz'inan luum d'a
yol yic Judea. Ata' ix yalel slolonel Dios viñ d'a eb' anima ix laj c'och d'ay. 2 Ix yalan viñ
icha tic d'a eb':
—Naec e b'a yuj e chucal, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi viñ.
3 Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Isaías, ayocto ix stz'ib'ancan yab'ixal viñaj Juan chi'
viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:
Ay jun d'a tz'inan luum, chaañ ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e yic sjavi junoc yajal, icha
chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc Dios Cajal, xchama, xchi d'a Slolonel
Dios chi'.
4 A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, a noc'
tz'uum. A juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ, axo noc' caltacte'al yal chab' syuq'uej
viñ. 5 A eb' aj Jerusalén smasanil, sc'och eb' smaclej yab' d'a viñ. Ay pax eb' d'a
junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' eb' ay d'a slac'anil a' nivan Jordán sc'ochi, 6 ix laj
yalanq'ueta smul eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a eb' yuj viñ d'a a' Jordán
chi'.
7 Tzijtum eb' fariseo yed' eb' saduceo ix laj c'och b'aj van yac'an bautizar viñ chi'. Ix
yalan viñ d'a eb':
—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex to syal e colanel
e b'a d'a jun nivan yaelal ol javoc? 8 Tato tze na e b'a yuj e mul, yovalil vach' tzeyutej
e b'a yic scheclajeli to ix e na e b'a. 9 Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yiñtil oñ can
viñaj Abraham. Yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'añ, mañ xe chioc. Yujto a in sval
d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtilaloc viñaj Abraham chi'
e q'uexuloc. 10 A jun yaelal ol javoc chi', lajan icha junoc viñ vinac lista yaj yed' sch'acab'
d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj ch'acjoquel te'. Ol
syumancanb'at te' viñ d'a yol c'ac'. 11 A in tic, d'a val yel tzex vac' bautizar d'a a a',
yic chequel to ix e na e b'a. Palta ay val junxo tzac'an sjavi vuuj. A ol ac'an Yespíritu
Dios d'ayex, mato a c'ac' ol yac' d'ayex. Icha to ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun ol javoc
chi', yelxo val nivan yelc'och d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej
sviq'uel xañab'. 12 A jun chi', lajan icha junoc viñ sluchanq'ue vaan strigo yed' sluchlab',
yic tz'el smatz'il ixim. Smesanxiq'ue vaan d'a stec'lab'. Sic'anxib'at ixim trigo chi' d'a
yed'tal. Axo yoc ixim chi', sñustz'a d'a yol jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan
chi' d'a eb'.

Ix ac'ji bautizar Jesús yuj viñaj Juan
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 A d'a jun tiempoal chi', spetoj Jesús d'a yol yic Galilea. Ix c'och d'a a' nivan Jordán,
b'aj ayec' viñaj Juan, yic syac'an ac'joc bautizar sb'a. 14 A d'a sb'ab'elal max yal-laj sc'ool
viñaj Juan chi' syac' bautizar Jesús. Yuj chi' ix yal viñ d'a Jesús chi':
—Smoj a in tzin ac' bautizar, yuj chi' mañ smojoc a in tzach vac' bautizar, xchi viñ.
15 Palta ix yalan Jesús chi' d'a viñ:
—Yovalil ol a c'ulej jun tic yujto smoj sco c'anab'ajej jantacñej tas syal Dios, xchi d'a
viñ.
Ichato chi', ix chaan sc'ol viñaj Juan chi'. 16 Axo yic ix lajvi yac'ji bautizar Jesús, ix
q'uexta d'a yol a'. Axo d'a jun rato chi', ix jacvi satchaañ. Ix yilan yemul Yespíritu Dios d'a
yib'añ, icha junoc noc' paramuch. 17 Axo ix yab'an eb', ay jun ix lolonemta d'a satchaañ.
Ix yalan icha tic:
—Aton jun tic, Vuninal. Te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi.

4

Ix ac'ji proval Jesús yuj viñ diablo
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Axo Jesús ix ic'jib'at yuj Yespíritu Dios d'a taquiñ luum. Ix c'och ta' yic tz'ac'ji proval
yuj viñ diablo.
2 40 c'ual majxo valaj Jesús chi', ichato chi' ix och svejel. 3 Axo viñ diablo ix c'och
yac'lan smontanb'at d'a chucal, ix yalan viñ:
—Ina Yuninal ach Dios, al d'a juntzañ q'ueen tic yic tz'och q'uen panil, xchi viñ d'ay.
4 Palta ix yalan Jesús:
—A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co
q'uinal. Palta yuj jantacñej tas syal Dios ay co q'uinal, xchicani, xchi Jesús.
5 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at yuj viñ diablo chi' d'a jun choñab' yicñej Dios yaji, aton
Jerusalén. Ix yic'anq'ue Jesús chi' viñ d'a schon stemplo Dios. 6 Ix yalan viñ d'ay icha
tic:
—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', yujto syalcan d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani:
Ol yal Dios d'a eb' yángel, yic tzach stañvej eb'.
Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchicani,
xchi viñ diablo chi'.
7 Ix tac'vi pax Jesús chi':
—Palta syalpax icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mañ in eyac' proval, yujto e
Yajal in, e Diosal in, xchicani, xchi d'a viñ.
8 Ix yic'anxib'at Jesús chi' viñ diablo, ix c'och eb' d'a jun nivan tzalan. Ix sch'oxan
masanil nación viñ d'a yolyib'añq'uinal tic d'ay. Ix sch'oxan viñ to te nivan yelc'och
svach'il. 9 Ix lajvi chi', ix yalan viñ:
—Masanil juntzañ tic, ol vac' iquej, tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin,
xchi viñ.
10 Palta ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A
d'ayin tzeyal e b'a, yujto e Yajal in, e Diosal in. A inñej tzin eyac' servil, xchi Dios, xchi
Jesús chi'.
11 Yuj chi', ix actajcan Jesús chi' yuj viñ. Axo eb' ángel ix ul ac'an servil.

Ix schael yich yopisio Jesús d'a Galilea
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Axo yic ix yab'an Jesús to preso yaj viñaj Juan, ix b'atxi d'a yol yic Galilea. 13 Mañoc
d'a Nazaret ix c'ochi, palta a d'a Capernaum, ata' ix c'och cajan. A jun choñab' chi', a
d'a sti' a' ñajab' ay. A d'a yol smacb'en eb' yiñtilal viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, ata'
ay. 14 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi
icha tic:
15 A d'a yol yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, a d'a sti' a' ñajab' ata' ay, d'a sc'axepalec'
a' nivan Jordán.
Ata' ay jun choñab' Galilea sb'i, aton b'aj cajan eb' mañ israeloc.
16 A eb' anima chi', ayto ec' eb' d'a q'uic'alq'uinal,4.15-16 palta ol yil jun saquilq'uinal eb'
te nivan yelc'ochi.
A eb' ayec' ta', ichato chamnac eb', palta ol c'och saquilq'uinal d'a eb', xchi d'a Slolonel
Dios chi'.
17 Axo yic ix c'och Jesús chi' ta', ix och ijan yalanel slolonel Dios d'a eb' anima chi', ix
yalan icha tic:
—Naec e b'a, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi d'a eb'.

Ix avtaj chañvañ eb' yamum chay yuj Jesús
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

4.15-16 **4:16** A viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, aton chab' iñtilal eb' israel cajan d'a sti' a' mar yic Galilea. Aton eb'
ix ixtaji ayic ix javi juntzañ choñab' ay d'a norte yuj yac'an oval yed' eb'. Yuj chi' syala' to "ichato chamnac el eb'".

18 Ayic van sb'eyec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea, ix yilani ayec' viñaj Simón scuch
pax Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés. Van yac'anem jun schimpa eb' viñ
yic yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay eb' viñ.
19 Axo Jesús ix alan d'a eb' viñ:
—Ochañec in c'ayb'umoc. Ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc' chay tic, icha
chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a eb' viñ.
20 D'a jun rato chi' ix yactejcan ch'añ schimpa eb' viñ. Ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús
chi'.
21 Janic'anto sb'at eb', ix ilchaj chavañxo eb' viñ yuc'tac sb'a yuuj, aton viñaj Jacobo
yed' viñaj Juan. A viñaj Zebedeo ay yic eb' viñ. Ayoch eb' viñ d'a yol jun barco yed' smam
chi', van snipan schimpa eb' viñ yic yamlab' chay. Axo Jesús ix avtancot eb' viñ. 22 D'a
jun rato chi' ix yactancan smam eb' viñ chi' yed' jun barco chi', ix och eb' viñ sc'ayb'umoc
Jesús.

Yalnac vach' ab'ix Jesús d'a eb' anima
(Lc 6.17-19)

23 Ix ec' Jesús d'a yol yic Galilea chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix laj ec' sc'ayb'ej eb' anima
d'a yoltac spatil sculto. Ix ec' yalanel jun vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab'
Dios aj satchaañ. Jantacñej juntzañ yab'il tz'ic'an eb' anima chi', ix laj b'oxican eb' yuuj.
24 Ix laj pucaxel yab'ixal Jesús d'a scal masanil yol yic Siria. Yuj chi' ix ic'jib'at eb' penaay
smasanil d'ay, jantacñej juntzañ yab'il yed' juntzañ ilya tz'ic'an eb'. Añejtona', ay pax eb'
tz'ixtaj yuj eb' enemigo, eb' scot d'a sjolom yed' eb' sicb'inaqueli. Ix laj ic'jib'at eb' d'ay.
Yuj chi' ix b'oxican eb' smasanil yuuj. 25 Jantac eb' aj Galilea chi', ix laj och tzac'an eb'
yuuj. Añejtona', ay eb' d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Decápolis, d'a Jerusalén, d'a Judea
yed' pax d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán, ix laj och pax tzac'an eb' yuuj.

5

Yalnac el slolonel Dios Jesús d'a jun tzalan

1 A ix yilan eb' anima Jesús, ix q'ue d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta', axo eb' sc'ayb'um ix
c'och eb' d'ay. 2 Ix sc'ayb'an eb', ix yalan icha tic:

Eb' te vach' yico'
(Lc 6.20-23)

3 —A eb' snachajel yuuj to mañ vach'oc eb' d'a yichañ Dios, te vach' yic eb', yujto ayxo
och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.
4 A eb' scus yuj smul, te vach' yic eb', yujto a Dios ol ac'an snivanil sc'ool eb'.
5 A eb' emnaquil syutej sb'a, te vach' yic eb', yujto ol yiquej jun lugar eb' yalnaccan
Dios.
6 A eb' te ay sgana stojolb'itan spensar, te vach' yic eb', yujto ol och Dios yed' eb', yic
vach' icha chi' ol aj stojolb'i eb'.
7 A eb' tz'oc' sc'ool d'a eb' yetanimail, te vach' yic eb', yujto tz'oc' pax sc'ool Dios d'a eb'.
8 A eb' malaj chucal d'a spensar, te vach' yic eb', yujto ol yil Dios eb'.
9 A eb' ac'um lajvoc oval, te vach' yic eb', yujto a Dios ol alan eb' yuninaloc.
10 A eb' tz'ab'an syail yujto vach' syutej sb'a eb', te vach' yic eb', yujto ayoch eb' d'a yol
sc'ab' Dios aj satchaañ.
11 A exxo tic, tato vuuj tzex b'ajji, tato ay tas tz'ac'jioch d'a eyib'añ, te vach' eyico'.
Añejtona' tato vuuj tz'ac'jicot juntzañ es d'a eyib'añ, te vach' eyico'. 12 Tzex tzalaj val
sic'lab'il, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaañ. Icha tz'aj yac'jioch d'a eyib'añ ticnaic,
icha chi' ajnac och d'a yib'añ eb' schecab' Dios d'a peca'.

Icha atz'am atz'am, icha saquilq'uinal, icha chi' caji
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Icha atz'am atz'am, icha chi' eyaj d'a yolyib'aňq'uinal tic. Q'uinaloc a atz'am atz'am
satel sc'achial, ¿tas to ol aj sc'achib'ixi? Maňxalaj tz'och atz'am. Toňej syumjiel atz'am,
slaj stec'nub'an eb' anima.
14 Icha saquilq'uinal, icha chi' eyaj d'a yolyib'aňq'uinal tic. Q'uinaloc ay junoc choňab'
d'a junoc tzalan, max yal-laj co c'ub'aneli. 15 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, ¿tom a d'a
yalaň junoc cajón scac'can ochi? Maay, palta chaaň scutejq'uei, yic vach' syil eb' tz'och
d'a yol pat chi'. 16 Icha yaj jun candil chi', icha chi' eyaji. Ch'oxequel saquilq'uinal d'a eb'
anima, syalelc'ochi, aton e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yuj chi' ol yal vach' lolonel eb'
d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaaň.

Yalnac Jesús tas yopisio ley Moisés

17 Maň e na'a to in ja vac' lajvoc ley Moisés yed' juntzaň sc'ayb'ub'al eb' schecab' Dios
d'a peca'. Maň yujoc jun chi' in javi, palta in javi yic vach' ol elc'och tas syal jun ley
chi'. 18 Val yel sval d'ayex, yovalil ol elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun ley chi'.
Yacb'an ayto ec' jun yolyib'aňq'uinal tic yed' satchaaň, malaj val jab'oc Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcan chi' ol sateloc. Vach'chom a junoc letra, ma junoc punto, malaj val junoc
tas ol sateloc, masanto ol elc'och masanil tas tz'ib'yajcan d'ay. 19 Ay juntzaň checnab'il
d'a jun ley chi', ichato malaj val yelc'ochi, palta yalňej mach max c'anab'ajan smasanil,
syalanpax d'a eb' anima to max sc'anab'ajej pax eb', tato ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios d'a
satchaaň, val yel malaj val ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. Palta a eb' sc'anab'ajan
tas syal jun ley chi', syalanpax d'a eb' anima to sc'anab'ajej eb', ayic ol c'och eb' d'a yol
sc'ab' Dios chi', yel ton val te nivan ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. 20 A eb' c'ayb'um
d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ichato te tojol sb'eyb'al eb' d'a yichaň eb' anima, palta sval
d'ayex, tato maň ec'octo svach'il e b'eyb'al chi' d'a eb', toton maň ton ol ex c'ochlaj d'a yol
sc'ab' Dios.

Yalnac Jesús yuj chichonc'olal (Lc 12.57-59)

21 Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Xchi icha tic: Maň e
mac'cham eb' eyetanimail. Yalňej mach smac'ancham junocxo anima, yovalil ol c'och
d'a yichaň ley, axo ta' ol ch'olb'itaj tas yaji, xchi. 22 Palta a in sval d'ayex, yalňej
mach junoc schichonoch sc'ool d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj tas yaji. Yalňej mach
sb'uchvaj d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj yuj eb' sat yajal. Aňejtona' yalňej mach
junoc sb'ajan junoc yetanimail, ay smay sb'atcan d'a infierno d'a scal c'ac'.
23 Yuj chi', ayic tzex c'och yed' eyofrenda b'aj tzeyac' d'a Dios, tato tze nacoti to ay b'aj
ix och e mul d'a junocxo anima, 24 canocab' jun eyofrenda chi' b'ela. B'at e b'ocan yaj
yed'oc. Slajvi chi', tzex jaxi, tzeyac'an eyofrenda chi'.
25 Q'uinaloc ay eb' tz'ac'anoch d'a eyib'aň, tzex yic'anb'at eb' d'a viň yajal, ayic van to
e b'at d'a yol b'e, tze b'oancan yaj yed' eb', yic vach' maxtzac b'at ex yac'och eb' d'a yol
sc'ab' viň yajal chi'. Yujto a viň yajal chi' tzex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viň polencía. Axo
eb' viň tzex ac'anb'at preso. 26 Val yel sval d'ayex, maxtzac ex actajeli masanto tze tup e
multa smasanil.

Yalnac Jesús yuj ajmulal

27 Cab'nac pax tas alb'ilcan d'a sley Dios, ayic yalannaccani: Maň ex em ajmulal, xchi.
28 Palta a in tic sval d'ayex, yalňej mach syiloch sc'ool d'a junoc ix ix, a jun chi' toxo ix
em ajmulal yed' ix d'a spensar.
29 Q'uinaloc ayex, yuj yol e sat ay d'a e vach', tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi',
vach' ama tzeyiq'uelta jun yol e sat chi', tzeyumaneli. Yujto vach' tato jab'ňej e nivanil
satcaneli, d'a yichaň tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil. 30 Q'uinaloc
ayex yuj e c'ab' ay d'a e vach' tz'ixtaxel e pensar. Tato icha chi', te vach' tato tze tzepel

jun e c'ab' chi', tzeyumancaneli. Yujto vach' tato jab'ŕej e nivanil satcaneli, d'a yichaŕ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil chi' smasanil.

Ix yalcan Jesús yuj eb' spuc sb'a yed' yetb'eyum
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Atax d'a peca' alb'ilcan jun tic: A viŕ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, yovalil sb'ocan
junoc yumal ayic spucan sb'a eb' chi', syac'ancan viŕ d'a ix, xchi. 32 Palta a in tic, sval
d'ayex, tato ay mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, tato maŕ yujoc ajmulal, tato icha chi',
a viŕ tz'ac'anoch ix d'a ajmulal. Aŕejtona', yalŕej mach junoc viŕ tz'ic'an jun ix spucnac
sb'a yed' viŕ yetb'eyum, tz'ochpax viŕ ajmulal.

Max yal co locan sb'i junoc tasi

33 Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca', xchi icha tic: Tato tze loc sb'i
Dios Cajal, tzeyac'an e ti', yovalil tze c'anab'ajej juntzaŕ tas tzeyalcan chi', xchi. 34 Palta
a in tic sval d'ayex, mocab'a junoc tas tze loc sb'i. Max yal e locan sb'i satchaaŕ, yujto
a jun chi', aton sdespacho Dios. 35 Yed' pax sat luum tic, max yal e locan sb'i, yujto icha
stec'nub' Dios yaji. Yed' pax Jerusalén, max yal e locan sb'i, yujto a jun chi', aton schoŕab'
jun co Reyal te nivan yelc'ochi. 36 Aŕejtona' e jolom, max yal e locan pax sb'i, yujto
maŕ eyicoc e ch'ocoj, yujto max yal eyac'an sacb'oc junoc pitaŕ xil e jolom ma eyac'anxi
q'uic'b'oc. 37 Ayic tzex loloni, Yel toni, xe chiŕej, Maay, xe chi. Max yal e locan sb'i junoc
tasi, yujto a jun locoj b'i chi' d'a viŕ diablo scoti.

Max yal co pacan co b'a
(Lc 6.29-30)

38 Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tato ay junoc mach smac'an poj yol sat
junocxo, mac'jocab' pax poj yico'. Aŕejtona' tato ay mach smac'anel ye junoc, mac'jocab'
pax el yico', xchi. 39 Palta a in tic, sval d'ayex, maŕ eyac' oval yed' eb' chuc syutej sb'a
d'ayex. Tato ay junoc mach sd'ob'anb'at e ti' d'a e vach', tze meltzitejb'at junxo pac'aŕ
d'ay. 40 Tato ay mach sgana stoc'anec' e camix d'a yichaŕ ley, tzeyac'paxb'at e chumpa
d'ay. 41 Aŕejtona', tato ay junoc mach tzex ac'an pural e cuchanb'at naŕaloc legua yicatz,
tato icha chi', jun legua tze cuchb'at d'ay.5.41 42 Yalŕej mach junoc sc'anan smajnej junoc
tas d'ayex, maŕ ex b'at micnaj d'ay.

Sco xajanej eb' schichonoch sc'ool d'ayoŕ
(Lc 6.27-28,32-36)

43 Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tze xajanej eb' vach' eyac'an yed'oc.
Axo eb' eyajc'ool, schichonoch e c'ool d'a eb', xchi.
44 Palta a in tic sval d'ayex: Yovalil tze xajanej eb' ajc'ol yajoch d'ayex. Tzex lesalvipax
yuj eb' tz'ac'anoch junoc chucal d'a eyib'aŕ. 45 Icha chi' tzeyutej e ch'oxanel e b'a to yel
yuninal ex co Mam ay d'a satchaaŕ, yujto a tz'ac'anemta yoc c'u d'a yib'aŕ eb' chuc yed'
d'a yib'aŕ eb' vach'. Aŕejtona', syac'anpax emta ŕab' d'a yib'aŕ eb' maŕ tojoloc spensar
yed' d'a yib'aŕ eb' tojol spensar. 46 Tato aŕej eb' tzex xajanan tze xajanej, ¿tom ol e cha
spac jun chi' tze na'a? Ina eb' viŕ tecumel tumin, aŕeja' icha pax chi' syutej sb'a eb' viŕ.
47 Aŕejtona', tato aŕej eb' e vach' c'ool tze c'umej, ¿tom ay yelc'och jun chi' e naani? Ina eb'
maŕ ojtannacoc Dios, aŕeja' icha pax chi' syutej sb'a eb'. 48 Yovalil tz'acan ex d'a masanil
tas vach', icha co Mam ayec' d'a satchaaŕ, tz'acan d'a masanil tas vach'.

6

A tas scutej co colvaj d'a eb' meb'a'

5.41 **5:41** A eb' israel ayoch eb' d'a yalaŕ smandar eb' yajal soldado. Yuj chi' a eb' yajal d'a Roma syal yac'an pural eb' yac'an scuch icatz eb'.

1 Tzeyil val e b'a, maňtoc aňej d'a yichaň eb' anima vach' tzeyutej e b'a. Tato ichaňej
chi' tzeyutej e b'a, malaj spac ol e cha d'a co Mam ayec' d'a satchaaň. 2 Yuj chi', ayic tzex
colvaj d'a eb' meb'a', malajocab' b'aj tzeyala', yujto a eb' chab' sat syac' eb' yojtaquejel
masanil anima, icha chi' sc'ulej eb' d'a yoltac spatil sculto eb' yed' d'a yol calle yic slaj
yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun svach'il eb' chi'.
Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. 3 A exxo pax tic, a tzex colvaj d'a eb' meb'a',
mocab' eyal d'a junocxo mach, vach'chom eyamigo val, maň eyal yab'i. 4 C'ub'eltacňej
tzex colvaj d'a eb' meb'a' chi'. Vach'chom c'ub'eltac tzex colvaj d'a eb', a co Mam Dios
tz'ilani. Yuj chi', a' ol ac'an spac d'ayex.

Yalnaccan Jesús, chajtil scutej co b'a co lesalvi (Lc 11.2-4)

5 Ayic tzex lesalvi, mocab' ex lesalvoc ichoc eb' chab'sat. Yujto a eb' chi', sgana eb' toňej
sq'ue liňan slesalvi d'a yoltac spatil culto yed' b'aj scha sb'a calle d'a esquina, yic slaj yal
eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac svach'il eb' chi'. Toxon malaj
jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. 6 A exxo tic, ayic tzex lesalvi, tze macchejoch e b'a d'a yol
e pat. Slajvi chi', d'a c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'a co Mam Dios. Vach'chom d'a c'ub'eltac
tzeyac' e lesal d'ay, a' ol ab'anoc, ol yac'an spac d'ayex.
7 Ayic tzex lesalvi, mantoc toňej tzex comon loloni, icha syutej sb'a eb' maň ojtannacoc
Dios. A eb' chi', yujňej to najat syutej yoc slesal eb', syab'an Dios snaan eb'. 8 Yuj chi',
maň lajanoc tzeyutej e lesalvi yed' eb', yujto yojtacxo co Mam Dios tas tz'och eyuuj ayic
mantzac e c'an d'ay. 9 Yuj chi' icha tic tzeyutej e lesalvi:
Ach co Mam, ay ach ec' d'a satchaaň. Nivanocab' yelc'och a b'i.
10 Ach ochocab' yajalil d'a tic. C'anab'ajaxocab' tas tza nib'ej d'a sat luum tic, icha tzach
c'anab'ajax d'a satchaaň.
11 Ac' tas sco va d'a c'u tic.
12 Ac' lajvoc co mul yujto a oň tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoň.
13 Maň oň a cha montajb'at d'a chucal.
Tzoň a colanel d'a yol sc'ab' viň chuc. Yujto masanil tiempo Yajal achňej. Te nivan a
poder. Te nivan elc'ochi. Amén.
14 A ex tic, tato tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam ayec' d'a
satchaaň ol ac'an lajvoc e mul. 15 Palta tato max eyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex,
axo co Mam Dios max ac'an pax lajvoc e mul.

A tas tz'aj coch d'a tzec'ojc'olal

16 Ayic tzex och d'a tzec'ojc'olal, maň lajanoc tzeyutej e b'a yed' eb' chab' sat. Yujto a
eb' chi', ejmeltac syutej sat eb', yic syil eb' anima to ayoch eb' d'a tzec'ojc'olal. Val yel sval
d'ayex, toxo ix scha spac jun stzec'ojc'olal eb' chi'. Toxon malaj spac ol scha eb' d'a Dios.
17 A exxo pax tic, ayic tzex och tzec'ojc'olal, tze b'iquel e sat, tze jixb'an e jolom, 18 yic
vach' malaj mach snaani tato ayex och d'a tzec'ojc'olal. Tato icha chi', aňej d'a yichaň co
Mam Dios ayex och d'a tzec'ojc'olal. Vach'chom c'ub'eltac tzex ochi, ol yila', a' ol ac'anxi
spac d'ayex.

A co b'eyumal d'a satchaaň (Lc 12.33-34)

19 Maň e mol e b'eyumal d'a yolyib'aňq'uinal tic. A juntzaň chi', tz'och ijaxoc, sc'ab'ati,
tz'och eb' elc'um d'ay. 20 Más vach' d'a satchaaň tze mol e b'eyumal. Yujto a jun e
b'eyumal d'a satchaaň chi', max ochlaj ijaxoc, max c'alaj. Max ochpaxlaj eb' elc'um d'ay.
21 Yujto a b'aj sco molb'ej co b'eyumal chi', ata' scac'b'at co pensar.

A scandilal co nivanil (Lc 11.34-36)

22 A yol co sat, icha junoc candil, icha chi' yaj d'a co nivanil tic. Yuj chi' tato junñej
b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. 23 Palta tato ayex
ch'occh'oc b'aj tzeyac'och e sat, tzex can d'a q'uic'alq'uinal yuuj. A jun saquilq'uinal
ayoch d'ayex, tato smeltzajoch q'uic'alq'uinalil d'ayex, ol ex can d'a q'uic'alq'uinal
sic'lab'il.

A Dios yed' q'uen tumin
(Lc 16.13)

24 Malaj junoc oñ syal cac'an servil chavañoc patrón, yujto ay junoc ol co patiquejeli,
axo junocxo, ol co xajanej. Ay jun b'aj ol cac'och co pensar, axo junocxo malaj jab'oc
yelc'och d'a co sat. Yuj chi' max yal-laj cac'an servil Dios, scac'anpax och co pensar d'a
q'uen tumin.

A Dios tz'ilan eb' yuninal
(Lc 12.22-31)

25 Sval d'ayex, mañ ex och ilc'olal yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj, yuj tas tze va'a
yed' pax tas tz'aj e pichchaji. A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom tas sco va'a, ¿tom mañ ol
yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? 26 Tzeyilnab' noc' much
tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ. Malaj tas syavej noc'. Max jach'vilaj noc'. Malaj pax tas smol
noc'. Palta a co Mam Dios ay d'a satchaañ tz'ac'an svael noc'. Inatax tz'ac'ji svael noc', oc
exxom a ex tic, más nivan eyelc'och d'a yichañ noc'. 27 ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch
nañalocxo vara e teel vach'chom tzex och ilc'olal?
28 Añejtona', ¿tas yuj tze naub'tañej yuj e pichul? Tzeyilnab' sq'uib' juntzañ añ xumac.
A juntzañ chi' max munlajlaj. Max ch'alvilaj. 29 Palta sval d'ayex, a yec'nac viñaj rey
Salomón, vach'chom mañ jantacoc svach'il yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'vanlaj
svach'il yilji viñ icha juntzañ añ xumac chi'. 30 A juntzañ añ chi', toñej ayec' añ ticnaic,
axo q'uic'an tz'och añ sc'ac'aloc horno. Vach'chom icha chi' añ, palta a Dios tz'ac'an
svach'il yilji añ. Yuj chi', ol yac'pax e pichul. Palta inai, tevelñej tzeyac'och Dios d'a e
c'ool. 31 Yuj chi' mañ ex och ilc'olal. Mañ eyala': ¿Tas ol co va'a? ¿B'aj ol cot co pichul?
mañ xe chioc. 32 Yujto a eb' mañ ojtannacoc Dios, syac'och spensar eb' sayanec' juntzañ
chi'. Palta a co Mam ayec' d'a satchaañ, a ojtannac to ay tz'och juntzañ chi' cuuj. 33 Yuj
chi', tzeyac' eyip eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Dios. Tojolñej tzeyutej e b'eyb'al, icha
sgana. Tato icha chi', ol yac' juntzañ chi' d'ayex smasanil. 34 Yuj chi', mañ ex och ilc'olal
yuj tas eyaj q'uic'an. Yujto mañ eyojtacoc tas tzex ic'an q'uic'an chi', mocab' e naub'tañej
yuuj. C'ocb'ilñejocab' sco na tas tzoñ aj d'a junjun c'u.

7

Max yal co ch'olb'itan tas yaj junocxo anima
(Lc 6.37-38,41-42)

1 Mañ e ch'olb'itej tas yaj junoc anima yic mañ ol ex ch'olb'itaj pax yuj co Mam Dios.
2 Yujto icha tz'aj e ch'olb'itan tas yaj eb' eyetanimail chi', icha chi' ol ex yutoc Dios ex
sch'olb'itani. A eyechlab' tzeyac'lab'ej, a ol ac'lab'aj pax d'ayex. 3 Q'uinaloc ay junoc
eyetanimail sb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo tic ay junoc patzab' ayoch d'a yol e sat,
tato max e na to ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at
d'a yol sat junxo chi'?7.3 4 Tato ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyalan
d'a jun chi': Ayb'at jun c'alem d'a yol a sat, in gana svic'q'ueta d'ayach, tom xe chi d'ay?
5 Tato icha chi' tzeyutej eyalani, chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejcanel jun patzab'
chi' d'a yol e sat. Icha chi' b'ian, ol yal eyilani, axo eyic'anelta jun c'alem chi' d'a yol sat
jun eyetanimail chi'.

7.3 **7:3** A jun tz'alji c'ajil c'alemal chi', aton junoc chucal quenñej yaji. Axo tas tz'alji patzab'il chi', aton junoc chucal te nivan yaji.

6 A slolonel Dios yicn̈ej yaji, lajan icha juntzaṅ toṅ perla[7.6] sb'i, te caro stojol. Yuj
chi', max yal cac'an d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. Yujto a eb' chi', lajan yaj eb' icha
juntzaṅ noc' tz'i' scot d'ayoṅ, tzoṅ schi'an noc'. Ay pax eb' icha juntzaṅ noc' chitam, toṅej
slaj steq'uem tas scac' d'ay.

C'anec, sayec, avajaṅecoch d'a sti' puerta
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 C'anec, ol ac'joc d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajaṅecoch d'a sti' puerta, ol jacchaj
te' d'ayex. 8 Yujto a eb' sc'anani, ol scha eb'. Axo eb' sayani, ol ilchaj yuj eb'. Aṅejtona'
eb' tz'avajoch d'a sti' puerta, ol jacjoc te' d'a eb'.
9 Q'uinaloc ayex, a eb' eyuninal sc'anan yooch d'ayex, ¿tom a junoc q'ueen ol eyac' d'a
eb'? 10 Tato a junoc chay sc'an eb' d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'a eb'? 11 A ex
tic, vach'chom malaj e vach'il, palta eyojtac tas tzeyutej eyac'an juntzaṅ tas vach' d'a eb'
eyuninal. Ocxom co Mam Dios ayec' d'a satchaaṅ, ¿tom maṅ ol yac' junoc vach'il d'a eb'
sc'anan d'ay?
12 E gana te vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex. Ichaocab' pax ta' tzeyutej e b'a d'a
eb'. Yujto icha chi' syal juntzaṅ ley Moisés aycani yed' juntzaṅ ch'aṅ uum tz'ib'ab'ilcan
yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

A jun icha puerta yuneṅej sat
(Lc 13.24)

13 Ay jun icha puerta yuneṅej sat, ata' slaj ex ochi. Ay pax junxo icha puerta te levan
yed' jun icha nivan b'e te levan, palta yic syaelal. Yuj chi' maṅ jantacoc eb' anima
sb'atcan ta'. 14 Palta axo jun icha puerta yic q'uinal, yuneṅej yed' jun b'e sc'och ta' icha
utzin b'e. Yuj chi', malaj val eb' anima sb'at ta'.

A co b'eyb'al lajan icha sat te te'
(Lc 6.43-44)

15 Ay eb' nivanoc syaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzeyil val e b'a d'a eb', yujto a ol c'och
eb' d'ayex, nivanoc nanam ol yutoc sb'a eb', icha junoc noc' calnel. Palta axo spensar eb',
te chuc, icha noc' oques te ov. 16 Yujn̈ej sb'eyb'al eb', ol eyojtaquejel eb', icha cojtacanel
juntzaṅ te te' yuj sat. ¿Tom syal quic'anelta sat te' uva d'a te' q'uiix? ¿tom higo sat te'
syac'a'? 17 Yujto a juntzaṅ snunal te te' vach', vach' sat syac'a'. Yed' pax juntzaṅ snunal te
te' chuc, chucn̈ej sat syac'a'. 18 A junoc snunal te te' vach' max yac' junoc sat te' chuc. Yed'
pax juntzaṅ snunal te te' chuc, max yal yac'an junoc sat vach'. 19 Icha juntzaṅ te' chuc sat
syac'a', sch'acjieli, syumjib'at d'a yol c'ac', icha chi' ol aj eb' malaj svach'il sb'eyb'al. 20 Yuj
chi', a eb' nivanoc syac'och sb'a schecab'oc Dios, yujn̈ej sb'eyb'al eb' chi' ol eyojtacanel
eb'.
21 Ay eb' ol alan d'ayin: Ach Mamin Vajal, xcham eb', palta maṅ masaniloc eb' ol och
d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaṅ. Palta aṅej val eb' sc'anab'ajan tas sgana in Mam ayec'
d'a satchaaṅ chi', aṅej val eb' ol c'ochoc. 22 Ato yic ol ja jun c'ual chi', tzijtum eb' ol alan
d'ayin: Mamin, Mamin calnac val el a lolonel. Yuj a poder quic'naquel juntzaṅ enemigo
d'a eb' anima. Aṅejtona' yuj a poder, tzijtum milagro co ch'oxnac, xcham eb' d'ayin.
23 Palta ol valan d'a eb': Toxon maṅ ex vojtacoc. Elaṅec d'a in tz'ey, yujto aṅej chucal ix
laj e c'ulej, xin cham d'a eb'.

Yovalil sco c'anab'ajej icha syal Jesús
(Lc 6.47; Mr 1.22)

24 A eb' tz'ab'an in lolonel, tato sc'anab'ajej eb' tas svala', lajan eb' icha junoc viṅ
jelan ix b'oan spat d'a yib'aṅ q'ueen. 25 Axo ix yac'an jun yax ṅab', ix ja a' eluma', ix
ochpax chulan jun ic' te ov d'a jun pat chi'. Palta maj telvoclaj, yujto a d'a yib'aṅ q'ueen

---

7.6 **7:6** Perla, a jun q'uen q'ueen sacsac, sveei paxi. Te caro stojol. Aṅej eb' b'eyum sc'anani.

b'ob'ilq'uei. 26 Palta ay juntzañxo eb' tz'ab'an in lolonel, max sc'anab'ajej eb' tas svala'.
Lajan eb' icha junoc viñ malaj spensar, ix sb'oq'ue spat d'a yib'añ q'uen arena. 27 Axo ix
yac'an jun yax ñab'. Ix ja a' eluma', ix och pax chulan ic' te ov d'a spat viñ chi', yuj chi' ix
c'añ val stelvi, xchi Jesús d'a eb'.
28 Axo yic ix lajvi yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix sat sc'ool eb' yuj juntzañ sc'ayb'ub'al
chi'. 29 Yujto ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj Dios. Mañ lajanoclaj
sc'ayb'an eb' icha sc'ayb'aj eb' yuj eb' c'ayb'um d'a ley Moisés.

8

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj jun yab'il scuchan lepra
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Axo yic ix emixta Jesús d'a jun tzalan chi', tzijtum anima ix och tzac'an yuuj. 2 Ay jun
viñ penaay yuj jun yab'il scuch lepra, ix c'och d'a Jesús. Ix em cuman viñ d'a yichañ. Ix
yalan viñ d'ay:
—Mamin, tato syal a c'ool, syal ac'an b'oxoc in c'ool, xchi viñ d'ay.
3 Yuj chi', ix maslaj viñ yuj Jesús.
—In gana tzach in b'oxicani, xchi d'a viñ. D'a val jun rato chi' ix b'oxican viñ yuj jun
yab'il chi'.
4 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:
—Ab'i, ay ta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. Ac' jun silab' ix
yalcan Moisés yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús d'a viñ.

Ix b'oxi sc'ool jun schecab' viñ yajal soldado
(Lc 7.1-10)

5 Axo yic ix c'och Jesús d'a choñab' Capernaum, ix c'och jun viñ yajal soldado d'ay. Ix
tevi viñ d'ay, 6 ix yalan viñ:
—Mamin, ay jun viñ in checab' manb'ilel vuuj aycan d'a in pat, jichanec' viñ d'a sat
sch'at. Te sicb'inaquel viñ, te ya yaj viñ, xchi viñ d'ay.
7 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a viñ:
—Tato icha chi', ol in b'at vac' b'oxoc viñ, xchi d'a viñ.
8 Ix yalanxi viñ d'ay:
—Palta Mamin, mañ smojoc a c'och d'a in pat. Toñejocab' tzala', sb'oxican jun viñ in
checab' chi'. 9 Yujto a in tic, ay in och d'a vopisio, ay junxo tzin ac'an mandar. Añejtona'
ay eb' soldado svac' mandar. Tato ay eb' b'aj svala' to sb'at eb', sb'atñej eb'. Tato ay pax
eb' b'aj svala' to scot eb', scotñej eb'. Añejtona', tato ay junoc tas tzin chec sb'o junoc in
checab', sb'oñej. Yuj chi', vojtac, icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an
mandar masanil tas a ach tic, xchi viñ.
10 Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix sat sc'ool yab'ani. Yuj chi' ix yalan d'a eb' ajun
yed'oc:
—Val yel sval d'ayex, manta junoc eb' quetisraelal svil yac'anoch sc'ool d'a Dios icha
jun viñ tic. 11 Svalanpax d'ayex, tzijtum eb' ol cot b'aj sja c'u yed' b'aj tz'em c'u. Ol em
c'ojjab' eb' sva yed' viñaj Abraham,[8.11] viñaj Isaac yed' viñaj Jacob d'a mexa b'aj ayoch
Dios aj satchaañ Yajalil. 12 Axo eb' quetisraelal, smoj ton val sc'och eb' ta', palta ay eb' ol
yumjoccanb'at d'a q'uic'alq'uinal.[8.12] Ata' ol oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui yuj yab'an
syail, xchi d'a eb'.
13 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ yajal soldado chi':
—Paxañ d'a a pat. Icha val tzutej ac'anoch Dios d'a a c'ool, icha pax chi' ol aj sb'o
d'ayach, xchi d'a viñ.

8.11 **8:11** Ol em c'ojan eb' vael yed' viñaj Abraham, syalelc'ochi to ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios. 8.12 **8:12** D'a cal q'uic'alq'uinal syalelc'ochi yaelal yed' cusc'olal.

Axo jun viñ schecab' viñ chi', a val d'a jun rato chi' ix b'oxican viñ.

Tzijtum eb' anima ix b'oxi sc'ool yuj Jesús
(Mr 1.29-34; Lc 4.38-41)

14 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a spat viñaj Pedro. Axo ix c'ochi, ix yilani, jichanec' ix sñi'
viñaj Pedro chi' yuj jun c'ac'al yab'il. 15 Yuj chi' ix yamji sc'ab' ix yuj Jesús. D'a jun rato
chi', ix sicb'i jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Yuj chi' ix q'ue vaan ix. Ix och ijan ix sc'atc'ancot
eb'.
16 Axo d'a yic numumixo sq'uic'b'i, tzijtum eb' ayoch enemigo d'ay ix ic'jib'at d'a Jesús.
Junñej b'elañ lolonel ix yala', ix el eb' enemigo chi'. Añejtona' ix yac'can b'oxoc masanil
eb' penaay. 17 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca',
xchi icha tic:
A ix ic'anel juntzañ co yaelal. Van yab'an syail co q'uexuloc, xchican Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani.

A eb' sgana yoch tzac'an yuj Jesús
(Lc 9.57-62)

18 Axo d'a junel, ix yilan Jesús, tzijtum anima ix smolb'ejc'och sb'a d'ay. Yuj chi', ix
yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—Coyec d'a sc'axepal jun a' nivan ñajab' tic, xchi d'a eb'.
19 Palta ayic manto b'at eb', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och d'ay. Ix yalan
viñ d'ay:
—Ach in C'ayb'umal, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in och tzac'an uuj, xchi viñ d'ay.
20 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:
—A noc' vaax, ay sñaq'ueen noc'. A noc' much, ay pax so' noc' b'aj svayi. A inxo Ac'b'il
in cot yuj Dios voch animail, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.
21 Ay junxo viñ sc'ayb'um ix alani:
—Mamin, ol in b'at ed'oc, palta in gana tzac' in permiso. Ato ol cham viñ in mam ol in
b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.
22 Palta ix yalanpax d'a viñ:
—Coñ ved'oc. A eb' chamnacto el d'a yichañ Dios, a eb' chi' syal smucan eb' yetcham-
naquil chi', xchi Jesús d'a viñ.

Numc'ajnac ic' yed' a' ñajab' yuj Jesús
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol barco. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix b'at eb'.
24 Palta ayic van sb'ey eb', ix ja jun ic' te ov. Ix och chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Axo
Jesús vaynacb'at d'a yol te'. 25 Yuj chi' ix pitzjiel svayañ yuj eb'.
—Mamin, col oñ. Van co b'at d'a yich a', xchi eb' d'ay.
26 —¿Tas yuj tzex te xivi? Te tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix q'ue vaan. Ix scachanoch vaan jun ic' chi' yed' a' ñajab' chi'. Yuj chi' ix
numc'aj smasanil. 27 Ix te sat sc'ool eb' sic'lab'il. Ix laj yalan eb' junjun:
—¿Tas val yaj jun viñ tic? Inai ix c'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

A chavañ eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo d'a lugar Gadara
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a junxo sc'axepal b'at a', d'a choñab' Gadara. Ata' ix cot
chavañ eb' viñ b'aj smucji eb' chamnac. Ix c'och eb' viñ d'a Jesús. A chavañ eb' viñ chi',
ayoch eb' enemigo d'a eb' viñ. Yelxo te ov eb' viñ. Yuj chi', malaj junoc mach sb'eyec' d'a
jun b'e tz'ec' b'aj ayec' eb' viñ chi'. 29 Ix q'ue yav eb' viñ d'a Jesús:
—Ach Yuninal Dios, ¿tas och d'ayoñ? ¿Tom tzach ja ac'och yaelal d'a quib'añ yacb'an
manto c'och stiempoal? xchi eb' d'ay.

30 Axo d'a slac'anil jun lugar chi', tzijtum juntzañ noc' chitam van sva'i. 31 Yuj chi' ix
tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús, ix yalan eb':
—Tato tzoñ a pecheli, a d'a juntzañ noc' chitam chi' tzoñ ac'b'ati, xchi eb' d'ay:
32 —Ixiquec, xchi Jesús chi' d'a eb'.
Yuj chi', ix el eb' enemigo chi' d'a eb' viñ chavañ chi'. Axo d'a noc' chitam chi' ix
ochxican eb'. Axo d'a jun rato chi', ix b'at ñilnaj noc' elelal. Ix b'at noc' d'a sattac vitz,
masanto ix c'och noc' d'a yol a' nivan ñajab'. Ata' ix sjic' a' noc', ix cham noc' smasanil.
33 Axo eb' stañvumal noc', ix xivb'at eb', ix b'at eb' elelal. Elañchamel ix c'och eb' d'a
yol choñab'. Ata' ix yalel eb' smasanil. Ix yalanpax eb' tas ix utaj eb' ayoch enemigo chi'
d'ay. 34 Yuj chi' ix b'at eb' ay d'a choñab' chi' smasanil yil Jesús. Axo yic ix yilan eb', ix laj
tevi eb' d'ay, yic elañchamel tz'elxi d'a yol slugar eb' chi'.

9

B'oxinac sc'ool viñ sicb'inaquel yuj Jesús
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Axo Jesús ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'atxi d'a junxo sc'axepal a'. Ix c'ochxi d'a
schoñab'. 2 Ata' ay jun viñ sicb'inac eli, ix ic'jib'at viñ d'a sat svaynub' yuj juntzañ eb'
viñ vinac d'a Jesús. Axo ix yilan Jesús to ix yac'och eb' d'a sc'ool. Yuj chi' ix yalan d'a viñ
sicb'inac el chi':
—Ach vetanimail, tec'tec' tzutej a b'a. Ix ac'jican lajvoc a mul, xchi d'a viñ.
3 Ata' ayec' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snaan eb' viñ: A jun viñ tic, toñej
sb'uchvaj viñ d'a Dios, xchi eb' viñ. 4 Axo Jesús yojtacxo tas sna eb' viñ, yuj chi' ix yal d'a
eb' viñ:
—¿Tas yuj tze na juntzañ malaj svach'il tic? 5 ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a
mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? 6 A ticnaic
jun, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an
lajvoc smul eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':
—Q'ueañ vaan. Ic'chaañ a vaynub'. Paxañ d'a a pat, xchi d'a viñ.
7 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ, ix pax viñ d'a spat. 8 Ayic ix yilan jun chi' eb' anima,
ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yujto te nivan spoder Jesús ix
sch'ox d'a eb' anima.

Ix avtaj viñaj Mateo yuj Jesús
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Ix b'atxi Jesús. Ayic van sb'eyi, ix yilani ayec' jun viñ scuch Mateo, c'ojanem viñ b'aj
stequel alcabar.
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.
D'a jun rato chi' ix q'ue vaan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. 10 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at
Jesús yuj viñ vael d'a spat. Axo yic van sva yed' eb' sc'ayb'um, añejtona' tzijtum eb'
tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc sb'eyb'al ix va yed' eb'. 11 Axo ix yilan jun
chi' eb' viñ fariseo. Ix yalan eb' viñ d'a eb' sc'ayb'um Jesús:
—A jun e C'ayb'umal tic, ¿tas yuj junñej sva yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb'
malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.
12 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:
—A eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ añtum yuj eb'. Añej eb' penaay, ay tz'och
viñ yuuj. 13 Ixiquec an, ojtaquejequel tas syalelc'och jun yalnaccan Dios d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani, a ix yalan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Mañocñej
juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al
snaani, in javi. Palta in javi vavtejcot eb' toxonton ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al,
xchi Jesús d'a eb' viñ.

A sb'eyb'al eb' fariseo yed' sc'ayb'ub'al Jesús
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 A junel ix c'och eb' sc'ayb'um viñaj Juan, aton viñ tz'ac'an bautizar b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas yuj max och eb' a c'ayb'um tic d'a tzec'ojc'olal? A oñ tic, scac' val och co b'a d'a tzec'ojc'olal. Icha pax chi' syutej sb'a eb' fariseo, xchi eb' d'ay.
15 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Q'uinaloc ay junoc q'uiñ nupnajel. A eb' avtab'il sb'at ta', ¿tom syal yoch eb' d'a tzec'ojc'olal ayic ayto ec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? Palta ato ol ja stiempoal mañxo ayoquec' viñ yed' eb', ato ta' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal.
16 Malaj mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac manto juc'ji juneloc snipuloc junoc c'a pichul. Yujto a jun ac' c'apac chi', tz'utz'i, svach' toc'ji ñic'chaj jun c'a pichul chi' yuuj.
17 Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc c'a tz'um yed'tal[9.17] vino. Tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj jun vino chi', tz'ixtax schab'il macañ. Yuj chi', a d'a yol junoc ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, yic vach' ol aj schab'il.

A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix ix penaay
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ayic van yalan juntzañ chi' Jesús, ix c'och jun viñ sat yaj d'a spatil sculto eb', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ:
—A jun ix visil, toxomlaj ix cham ix naic. Palta coñ ved'oc. In gana b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol pitzvocxi ix, xchi viñ.
19 Yuj chi' ix q'ue vaan Jesús. Ix b'at yed' viñ. Ix b'at pax eb' sc'ayb'um yed'oc. 20 Axo d'a scal eb' anima van sb'at yed'oc, ay jun ix ix penaay. Slajchavilxo ab'il penaay ix yuj yel jun a' d'a snivanil ix. Yuj chi' ix c'och ix d'a spatic Jesús. Ix yamji sti' spichul yuj ix.
21 Yujto ix sna ix: Toñejocab' tzin yamlej sti' spichul, sb'oxican in c'ool, xchi ix. 22 Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a ix, ix yalan d'a ix:
—Ach ix, tec'tec' tzutej a b'a. Tzach b'oxican vuuj, yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a ix.
D'a jun rato chi' ix b'oxican ix.
23 Axo yic ix c'och Jesús d'a spat viñ yajal chi', ix yilani van spu'an sflauta eb' ay syamc'ab' yic b'it. Axo masanil eb' anima, toxoñej vejanchaañ eb' oq'uel. 24 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Elañec d'a tic. A ix tic, mañ chamnacoclaj ix. Toñej svay ix, xchi d'a eb'.
Palta toñej ix tzetzaj Jesús chi' yuj eb'. 25 Axo yic ix lajvi yelta eb' anima chi', ix ochc'och b'aj ay ix cob'es chi'. Ix yamji sc'ab' ix yuuj, ix q'ue vaan ix b'ian. 26 A d'a smasanil jun lugar chi', masanil eb' anima ix ab'an tas ix uji chi'.

Ix jacvi sat chavañ eb' viñ max uji yilani

27 Ayic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ix och tzac'an chavañ eb' viñ max uji yilan yuuj, ix syamanoch eb' viñ yalan icha tic:
—Ach yiñtilal viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb' viñ d'ay.
28 Axo yic ix och d'a yol pat, ix c'och eb' viñ d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—¿Tzam eyac'och d'a e c'ool to syal in b'oan tas e gana? xchi d'a eb' viñ.
—I', scac'och Mamin, xchi eb' viñ d'ay.
29 Yuj chi' ix maslaj sat eb' viñ yuuj. Ix yalan d'a eb' viñ:
—Icha tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool tic, icha chi' ol aj e b'oxi, xchi d'a eb' viñ.
30 Icha chi' ix aj sjacvi sat eb' viñ chi'. Tzaxo uji yilan eb' viñ. Yuj chi', ix cham val yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:

9.17 **9:17** Stz'isnac stz'umal noc' noc' eb' anima d'a peca' yed'taloc svino. Ayic spajb'i vino chi', sipjiq'uei, sñic'chaj yed'tal c'axo chi' yuuj.

—Ayta b'aj tzeyal jun tic, xchi d'a eb' viñ.
31 Palta axo yic ix b'at eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a masanil lugar.

Ix lolonxi jun viñ max ujitaxon sloloni

32 Vanto spax eb' viñ chi', ix quetzjicot junxo viñ d'a Jesús. A jun viñ chi' max ujilaj slolon viñ, yujto ayoch jun enemigo d'a viñ. 33 Axo yic ix el jun enemigo chi' d'a viñ yuj Jesús, ix och ijan viñ sloloni. Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' anima ayec' ta', ix yalan eb':
—A d'a co cal a oñ aj Israel oñ tic, manta b'aj squil junoc icha jun tic, xchi eb'.
34 Palta axo eb' viñ fariseo ix alani:
—A jun viñ tic, syal ton yic'anel eb' enemigo chi' viñ, yujto a jun yajal yaj d'a eb' enemigo chi', a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb' anima

35 Axo Jesús ix laj ec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea. Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Ix yalanel vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yalñej tas juntzañ yaelal tz'ic'an eb' yed' tas ilyail, ix laj b'oxi sc'ool eb'. 36 Ayic ix och q'uelan d'a eb' anima chi', ix oc' sc'ool d'a eb', yujto ix yila' to lajan eb' icha juntzañ noc' calnel malaj stañvumal, te ayoch eb' d'a syaelal, te cusnac eb'. 37 Yuj chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—A eb' anima tic, lajan eb' icha ixim trigo stiempoalxo sjochchaji. Val yel, c'ojan ayto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. 38 Yuj chi' lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schecb'at eb' smunlajvum d'a scal eb', xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um yalel yab'ixal
(Mr 3.13-19; 6.7-13; Lc 6.12-19; 9.1-6)

1 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. Ix yac'anpax yopisio eb' yac'an b'oxoc sc'ool eb' yalxoñej tas ilyail tz'ic'ani ma yaelal.
2 A eb' lajchavañ schecab' tic: Aton viñaj Simón, scuchan Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés, viñaj Jacobo yed' pax jun viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. A eb' viñ chavañ tic, yuninal eb' viñ viñaj Zebedeo. 3 Yed' pax viñaj Felipe, viñaj Bartolomé, viñaj Tomás, viñaj Mateo, viñ tecumel alcabar d'a yalañtaxo, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo yed' viñaj Tadeo. 4 Ay pax junxo viñ scuch Simón, yetb'eyumejnac eb' Zelote yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo.
5 Aton eb' lajchavañ tic ix checjib'at yuj Jesús. Ayic manto b'at eb', ix yalan juntzañ checnab'il tic d'a eb':
—Ayic tzex b'ati, mañ ex ec' d'a juntzañ schoñab' eb' mañ israeloc. Mañ ex ec' pax d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Samaria. 6 Añej d'a eb' satnacto d'a scal eb' quetisraelal, añej ta' tzex eq'ui. Yujto icha juntzañ noc' calnel satnaqueq'ui, icha chi' yaj eb'. 7 B'at eyaleli to toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. 8 A eb' penaay yuj lepra, b'at eyac' b'oxoc eb'. Yed' juntzañxo eb' penaay, tzeyac' pax b'oxoc sc'ool eb'. Tzeyac'anpax pitzvoc eb' chamnac. Añejtona', slaj eyiq'uel eb' enemigo ayoch d'a eb' anima. Nab'añej ix e cha jun opisio tic, yuj chi' nab'añej tzex colvaj pax d'a eb'.
9 Ayic tzex b'ati, mañ eyic'b'at e tumin. Malaj junoc centavo tzeyic'b'ati. 10 Mañ eyic'b'at e pa. Junñej e camix tzeyac'ochi, tzex b'ati. Mañ eyic'b'at jun mojocxo e xañab'. Mañ eyic' e c'ococh. Sval juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' smunlaji, smoj ton schaan eb' tas syab'lej.
11 Ayic tzex c'och d'a junjun choñab', d'a junjun aldea, tze say junoc mach vach' sb'eyb'al b'aj smoj e cani, masanto tzex b'atxi d'a junocxo lugar. 12 Ayic tzex c'och d'a jun pat chi', tzeyal d'a eb' aj pat chi': Ayocab' sjunc'olal Dios eyed'oc, xe chi d'a eb'. 13 Tato

smoj eb' icha chi', elocab'c'och icha tzeyal chi' d'a eb'. Palta tato mañ smojoc eb' icha chi' jun, mocab' elc'och icha tzeyal chi' d'a eb'. 14 Tato max ex scha eb', tato malaj sgana eb' d'a tas tzeyal chi', tzex elixta d'a yol spat eb' yed' d'a yol schoñab' eb' chi'. Tze tzicancanel spococal eyoc,10.14 yic tze ch'oxancaneli to mañxalaj eyalan eyic d'a eb'. 15 Val yel sval d'ayex, ayic ol ja jun c'ual sch'olb'itaj tas yaj eb' anima, yelxo val nivan syaelal eb' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.

A tastac ol ac'jococh d'a yib'añ eb' yic Cristo

16 Ab'ec, tzex in checb'ati. Icha juntzañ noc' calnel sb'at d'a scal noc' oques, icha chi' ol ex ajoc. Yuj chi', lista tzeyutej e b'a icha junoc noc' chan te jelan. Palta te nanam tzeyutej e b'a ichoc noc' paramuch. 17 Tzeyil val e b'a, yujto ay eb' ol ex ic'anb'at d'a eb' viñ yajal. Ol ex smac' eb' d'a yoltac spatil sculto. 18 Ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ nivac yajal yed' d'a yichañ eb' viñ rey vuuj. Yuj chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb' viñ chi' yed' d'a eb' mañ israeloc. 19 Palta ayic ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal chi', mañ e na yuj tas ol eyala'. Mañ ex och ilc'olal yuj tas ol eyutoc eyalan d'a eb' viñ, yujto a d'a jun rato chi', a Dios ol ac'an nachajel eyuuj tas ol eyala'. 20 Mañoc ex ol ex lolonoc, yujto a Yespíritu Dios, aton co Mam ol ex majnanoc, ol eyalani.

21 A d'a jun tiempoal chi', ay eb' uc'tacab'il ol ac'anoch yuc'tac d'a yol sc'ab' chamel. Ay pax eb' mamab'il icha chi' ol yutoc sb'a d'a eb' yuninal. Añejtona', ay pax eb' uninab'il ol yac' oval yed' smam chi', ol yac'anoch smam eb' d'a yol sc'ab' chamel. 22 Masanil eb' anima ol chichonoch sc'ool d'ayex vuuj. Palta a mach ol ac'an techaj smasanil juntzañ chi', a eb' chi' ol colchajoc. 23 Ayic syac'an chucal eb' d'ayex d'a junoc choñab' b'aj ayex eq'ui, elañec d'a eb', tzex b'at d'a junocxo choñab'. Val yel sval d'ayex, ayic manto ex ec'chaj d'a masanil juntzañ schoñab' eb' quetisraelal, ol in jax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic.

24 Malaj junoc eb' c'ayb'um ec'to yelc'och d'a yichañ sc'ayb'umal. Añejtona', malaj junoc tz'ac'an servil ec'to yelc'och d'a jun tz'ac'an mandar. 25 Tato lajan tz'aj junoc c'ayb'um yed' sc'ayb'umal, smoj ton icha chi' tz'aji. Icha pax chi' junoc checab' yed' spatrón. A in tic, ichato aj pat in. A exxo tic, icha uninab'il ex. Ay eb' tz'alani to Beelzebú in, to yajal eb' enemigo vaji. Ocxom val d'ayex a ex tic.

Añej d'a Dios syal tzoñ xivi
(Lc 12.2-7)

26 Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima. Jantacñej tas c'ub'eltac yaj ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' jantacñej tas c'ub'eltac yaji, ol laj ac'joc ojtacajeloc. 27 A juntzañ tas sval d'ayex d'a c'ub'eltaquil, tzeyalel d'a eb' anima. Yed' juntzañxo tas c'ub'eltac tzin sajoch d'a e chiquin, tzeyalel d'a yoltac calle. 28 Mañ ex xiv d'a eb' syal smilan e nivanil tic, yujto a e pixan max yal smilan eb'. Palta a d'a Dios b'aj tzex xivi, yujto a syal satanel e pixan yed' e nivanil, syac'ancanb'at d'a infierno.

29 Tzeyilnab' juntzañ noc' cotac much. Ayic schoñchaj noc', chavañ noc' d'a jun yune' tumin, palta malaj junoc noc' scomon chami, tato mañ ichoc ta' sgana co Mam Dios. 30-31 Palta a exxo tic, yelxo val nivan eyelc'och d'a yichañ masanil noc' cotac much chi'. Ina masanil xil e jolom b'isb'il yuuj. Yuj chi', mañ ex xivoc.

A eb' max q'uixvi yalani, to yic Cristo eb'
(Lc 12.8-9)

32 Yalñej mach eb' max q'uixvi yalan d'a yichañ eb' anima to vico', a inxo tic, ol val eb' vicoc d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ. 33 Palta axo eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', añejtona' in, ol valpax d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ to mañ vicoc eb'.

10.14 **10:14** Stziccanel spococal yoc eb' c'ayb'um ayic max schaanlaj yab' eb' anima yab'ixal colnab'il, yuj sch'oxanel eb' to mañ schoñab'oc Dios eb' anima chi'.

Yuj Jesús, ay eb' syac' oval
(Lc 12.51-53; 14.24-27)

34 Maŋ e na' to in ja vac' junc'olal d'a scal eb' anima d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Maŋ yujoc yoch junc'olal d'a scal eb' in javi. Palta yuj yoch oval d'a scal eb'. 35 In javi, yic vach' ay eb' viŋ vinac ol yac' oval yed' smam. Ay eb' ix ix ol yac' oval yed' snun. Ay eb' ix alib'al ol yac' oval yed' ix yalib'. 36 Yuj chi', a eb' jun yaj yed' junoc mach d'a yol spat, aton eb' ol laj meltzajoch ajc'olal d'ay junjun.

37 A mach másxo val xajanej smam snun d'a vichaŋ, maŋ smojoc yoch vicoc. Aŋejtona', a mach másxo val xajanej yuninal d'a vichaŋ, maŋ smojoc yoch vicoc. 38 A mach maŋ b'ecanoc sc'ool yab'an syail vuuj, maŋ b'ecanoc sc'ool yoch chamel d'a yib'aŋ, tz'och d'a spenec te' culus, maŋ smojoc yoch tzac'an vuuj. 39 A eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'aŋq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelŋej. Palta axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelŋej.

A eb' ol chaan spac d'a Dios
(Mr 9.41)

40 A eb' tzex chaani, a in tzin scha eb'. Axo eb' tzin chaan chi', van schaan pax jun checjinac in cot eb'. 41 A eb' schaan junoc schecab' Dios, yujŋej to schecab' Dios yaji, ol scha spac eb' icha yic eb' schecab' Dios chi'. A eb' schaan junoc mach tojol sb'eyb'al, yujŋej to tojol sb'eyb'al, ol scha spac eb' icha yic eb' tojol sb'eyb'al chi'. 42 Yalŋej junoc mach eb' sian junoc vaso siquila'10.42 d'a junoc eb' in c'ayb'um, yujŋej to in c'ayb'um, vach'chom junoc malaj val yelc'ochi, val yel ol scha spac eb'.

11

Ix schecb'at chavaŋ sc'ayb'um viŋaj Juan d'a Jesús
(Lc 7.18-35)

1 Ayic ix lajvi yalan juntzaŋ checnab'il chi' Jesús d'a eb' sc'ayb'um slajchavaŋil, ix b'ati. Ix ec' yalel slolonel Dios yab' eb' anima d'a juntzaŋ choŋab' d'a jun lugar chi', ix sc'ayb'anpax eb' anima chi'.

2 A d'a jun tiempoal chi', ayoch viŋaj Juan d'a preso, viŋ tz'ac'an bautizar. Ix yab'an viŋ tastac van sc'ulan Cristo, yuj chi' ix schecb'at chavaŋ eb' viŋ sc'ayb'um viŋ d'a Jesús chi'. 3 Ix b'at sc'anb'an eb' viŋ d'ay icha tic:

—¿Tom a ach tic taŋvab'il a ja cuuj, mato ch'oc junocxo sco taŋvej sjavi? xchi eb' viŋ d'ay.

4 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viŋ:

—Paxaŋec d'a viŋaj Juan chi', tzeyalan d'a viŋ tastac van eyab'ani, eyilan d'a tic. 5 Tzeyal d'a viŋ to a eb' max ujilaj yilani, tzaxo yal yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, tzaxo yal sb'ey eb'. A eb' slaj c'a yuj lepra, slaj b'oxican sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb', yed' eb' chamnac, ay eb' van spitzvixi. Axo eb' meb'a', van yalji vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. 6 Yuj chi' a eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viŋaj Juan chi' a tzex c'ochxi, xchi Jesús chi' d'a eb' viŋ.

7 Ayic toxo ix b'at eb' viŋ schecab' viŋaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viŋaj Juan chi':

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? 8 Tato maay jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a jun anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' ayec' eb' d'a spat eb' viŋ rey. 9 Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viŋ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viŋaj Juan chi', palta maŋocŋej jun chi' yopisio viŋ. 10 Aton yab'ixal viŋaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayic ayocto yalannaccan yuj viŋ icha tic:

10.42 **10:42** A slugar eb' israel, te q'uixin luum, taquiŋal luum paxi, yuj chi' a siaj junoc vaso siquila' te nivan colval d'a eb' b'eyum anima syab'i.

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at uuj.
Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi,
xchican d'a Slolonel Dios chi'.
11 Sval d'ayex to a d'a scal eb' anima, malaj junoc mach ec'to yelc'och d'a viñaj Juan chi'.
Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, másxo ec'to
svach'il yic eb' d'a yichañ yic viñaj Juan chi'.
12 Atax ix och ijan viñaj Juan chi' yac'an bautizar, masanto ticnaic, tzijtum eb' anima
yelc'olal tz'och d'a yol sc'ab' Dios. Ay eb' tec'tec' syutej sb'a, syac' val pural sb'a eb'
yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab'. 13 Ayic manto alji viñaj Juan chi', yalnaccan eb' schecab'
Dios smasanil to ol vach' och Dios Yajalil. Añejtona', icha pax chi' yalan ley Moisés.
14 Tato e gana tzeyac'och d'a e c'ool, a viñaj Juan chi' aton viñaj Elías, viñ tañvab'il sjavi
eyuuj. 15 A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.
16 —¿Mach yed'oc ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze
na'a? Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: 17 Ayic
ix co pu'an co flauta eyuuj, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex
oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex
tic. 18 Yujto a sb'eyb'al viñaj Juan chi', malaj juntzañ tas vach' sva'a syuq'uej viñ, yuj chi'
tzeyalani to enemigo ayoch d'a viñ. 19 Axo ticnaic in japax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' anima. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in
añ, svamigoan pax eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al. Palta a eb'
ay sjelanil Dios d'ay, scheclajelta sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

A juntzañ choñab' b'aj max sna sb'a eb' anima
(Lc 10.13-15)

20 Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yalani tas smul eb' anima d'a juntzañ choñab' b'aj ix
sb'o juntzañ milagro, yujto vach'chom te ay milagro ix sb'o ta', palta max sna jab'oc sb'a
eb'. Ix yalani:
21 —A ex val tic ex aj Corazín, te chuc eyico'. Yed' ex aj Betsaida, te chuc pax eyico'.
Octom d'a Tiro yed' d'a Sidón ix b'oji juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal tic. Tato icha
chi', pecataxom snanac sb'a eb'. Toxom ix yac'och juntzañ pichul eb' ya sva'i. Toxom
ix yac'q'ue q'uen tic'aq'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclajeli to ste cus eb' yuj smul.
22 Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan
e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. 23 Añejtona', icha ex chi' ex
aj Capernaum. Nivanoc tze na' to smoj ol ex q'uec'och d'a satchaañ. Palta toñej ol ex
emcan d'a scal eb' chamnac. Octom a d'a Sodoma b'ob'il juntzañ milagro icha ix b'oji d'a
e cal. Tato icha chi', snanac am sb'a eb', axo schoñab' eb' chi', ay am ec' ticnaic. 24 Yuj
chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal
ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma chi', xchi Jesús.

A Jesucristo tz'ac'an quic' quip
(Lc 10.21-22)

25 A d'a jun tiempoal chi', ix lesalvi Jesús, ix yalan icha tic:
—Mamin, Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj val dios d'ayach
Mamin, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan, d'a eb' te ay spensar d'a yichañ eb'
yetanimail, axo d'a eb' icha unin, ata' ix a ch'oxo'. 26 Icha chi' ix aj Mamin, yujto icha chi'
a gana, xchi d'a Dios.
27 Ix lajvi chi', ix yalanxi:
—A in Mam ix ac'anoch masanil tas d'a yol in c'ab'. A in Yuninal in tic, malaj junoc
mach ojtannac in sic'lab'il, añej in Mam ojtannac in. Añejtona', malaj junoc mach
ojtannac in Mam chi'. A inñej Yuninal in, vojtac, ojtacab'il pax yuj eb' in gana svac'
yojtaquejeli. 28 Cotañec d'ayin masanil ex tz'el eyip e munlaji yed' ex te al eyaj yuj

eyicatz, ol vac' eyic' eyip. 29 Ol vac' junoc icatz e cuch ved'oc. C'ayb'ejec d'ayin, yujto
a in tic nanam in, emnaquil in. Tato icha chi', ol eyic' eyip. 30 Yujto a jun icatz svac' e
cuch tic, maň aloc, maň ajaltacoc in eyac'an servil, xchi Jesús d'a eb'.

12

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mr 2.23—3.6; Lc 6.1-11)

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip, ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo
eb' sc'ayb'um chi', ix te och svejel eb'. Yuj chi', ix sc'utzelta ixim jolom trigo chi' eb',12.1-2
ix svuchanel ixim eb' sc'uxu'. 2 Palta ix yilan juntzaň eb' viň fariseo tas ix sc'ulej eb', yuj
chi' ix yalan eb' d'a Jesús:

—Ina eb' a c'ayb'um tic. Van smunlaj eb' d'a sc'ual ic'oj ip, palta maň sleyaloc sco c'ulej
icha chi', xchi eb' viň.

3 Palta ix yalan d'a eb' viň:

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnac viňaj David d'a
junel, ayic ste ochnac svejel viň yed' eb' ajun yed'oc? 4 Xid'naquec' viň d'a scajnub' Dios.
Svanac juntzaň ixim pan viň yicňej Dios yaji yed' eb' ajun yed'oc chi'.12.4 A juntzaň ixim
pan chi', aňej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Maň sleyaloc scomon vaan ixim viň
yed' eb' ajun yed'oc. Palta maň muloc jun sc'ulejnac viň chi' yed' eb' d'a yichaň Dios.
5 ¿Tom malaj b'aj ix eyil d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, eb' ay d'a yol stemplo Dios, maň
sc'anab'ajejnacoc sc'ual ic'oj ip eb'? Palta maň ochnacoclaj smuloc eb'. 6 Palta a in tic
sval d'ayex, ay jun d'a e cal tic ec'to yelc'och d'a yichaň stemplo Dios, a in ton tic. 7 Octom
val snachajel eyuuj tas yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, ayic yalannaccan icha
tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Maňocňej juntzaň silab' sňusji chi' in gana,
xchi. Octom snachajel jun tic eyuuj, max am eyala' to tz'och smul eb' malaj smul. 8 A in
tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip,
xchi Jesús d'a eb' viň fariseo chi'.

9 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús, ix c'och d'a yol spatil sculto eb' viň. 10 Ata' ay jun viň
sicb'inaquel sc'ab', junelňej taquiň roquinac. Axo eb' viň chi', sgana eb' viň ay junoc
smul Jesús tz'ilchaji, yic syac'och eb' viň d'a yib'aň. Yuj chi', ix stz'acan sc'anb'ej eb' viň
d'ay:

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi eb' viň.

11 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viň:

—Q'uinaloc ay junoc noc' e calnel sb'at d'a yol junoc xab' d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom max ex
b'at eyic'q'ueta noc'? 12 Ocxom junoc anima, yelxo val nivan yelc'och d'a yichaň junoc
noc' calnel chi'. Yuj chi', sleyal ton sco c'ulej juntzaň tas vach' d'a sc'ual ic'oj ip, xchi d'a
eb' viň.

13 Ix lajviňej chi', ix yalan d'a viň:

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viň.

Ix slianel sc'ab' viň chi', ix b'oxican b'ian. Lajan ix aj yed' jun toxonton vach' chi'.
14 Axo ix elta eb' viň fariseo chi', ix slajtian sb'a eb' viň tas ol yutoc eb' viň smilan Jesús.

Ayocto yalannaccan Dios yuj Jesucristo

15 Ayic ix snaanel Jesús tas sgana eb' syutej, ix sb'esanel sb'a ta'. Tzijtum anima ix b'at
yed'oc. Masanil eb' penaay, ix laj b'oxican sc'ool eb' yuuj. 16 Ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyaleli mach in, xchi.

17 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viňaj Isaías, viň schecab' Dios d'a peca'.
Xchican icha tic:

12.1-2 **12:1** A ic'ojel jayeoc jolom trigo yed' vuchojel trigo chi', lajan icha jochoj trigo d'a yol sat eb' fariseo. A jun chi' ay yovalil sc'ulan eb' d'a sc'ual ic'oj ip, icha chi' yalan d'a Éxodo 20.8-11. 12.4 **12:4** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj d'a 1 Samuel 21.1-6.

18 A jun tic, in checab' yaji, sic'b'il yajcanel vuuj.
Te xajan vuuj. Tzin q'ue val chaaň yed'oc. Ol vac' Vespíritu d'ay.
Ol yalanel d'a scal eb' maň israeloc to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' d'a stojolal.
19 Malaj b'aj ol yac' oval. Malaj b'aj ol el yav. Malaj mach ol ab'an sjaj d'a yol calle.
20 Ay eb' ob'iltac, icha junoc te' aj spacchaji, ma icha junoc candil van stupi, icha chi' yaj
eb', palta a' ol colvaj yed' eb', maň ol ixtaj eb' yuuj. Icha chi' ol yutoc sb'a, masanto
ol vach' och yajalil, axo yac'an yajalil chi' d'a stojolal.
21 Axo eb' anima d'a junjun choňab', ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi Dios d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani.

Ay eb' aljinac to a viň diablo ayoch yed' Jesús
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Ay jun viň ix ic'jib'at d'a Jesús. Max ujilaj yilan viň, max yalpaxlaj slolon viň, yujto
ixtab'il viň yuj jun enemigo. Axo Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ool viň. Yuj chi' ix yilxi viň, ix
lolonxi viň. 23 Axo eb' anima smasanil ix te sat sc'ool eb' yilani. Ix laj yalan eb':
—A jun viň tic, ¿tecan a jun yiňtilal viňaj David viň taňvab'il sja cuuj? xchi eb'.
24 Palta ayic ix yab'an juntzaň chi' eb' viň fariseo, ix yalan eb' viň:
—A jun viň tic, syalton yic'anel eb' enemigo viň, yujto a viň Beelzebú, yajal eb'
enemigo, a ayoch yed' viň, xchi eb' viň.
25 Axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viň chi', yuj chi' ix yalan d'a eb' viň:
—A junoc nación spoj sb'a d'a yol yico', sjuvieli. Aňejtona' junoc choňab', ma junoc pat
spoj sb'a d'a yol yico', sjuvipaxeli. 26 Aňejtona', icha pax chi' viň Satanás, tato spechel eb'
yetenemigoal viň, spojnacxom sb'a eb', ¿tom ol najtilax yopisio viň? 27 A ex tic tzeyala',
yujto ayoch viň Beelzebú ved'oc yuj chi' tzin pechel eb' enemigo chi'. Tato yel tzeyala',
¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'um chi' ayic spechanel eb' enemigo chi' eb'? Aňejtona' eb' e
c'ayb'um chi' sch'oxanel e paltail. 28 Palta yujňej Yespíritu Dios tzin pechel eb' enemigo
chi'. Yuj chi', scheclajeli to toxo ix och Dios yac' yajalil d'a e cal.
29 Q'uinaloc ay junoc viň te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat viň,
syic'anb'at tastac ay d'a viň. Aňej tato tz'ac'ji ganar stzec'chajcan viň aj pat chi', aňej icha
chi', syal yic'jib'at tastac ay d'a yol spat viň chi'.
30 A eb' maň ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima d'ayin,
a eb' spechan saclem eb' anima chi'.
31 Yuj chi', sval d'ayex, yalxoňej tas smul eb' anima, yalxoňej tas malaj svach'il syal
eb', ol yal yac'ji lajvoc yuj Dios. Palta a eb' sb'uchvaj d'a Yespíritu Dios, maňxo ol ac'joclaj
nivanc'olal eb'. 32 A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Palta axo eb' sb'uchvaj d'a spatic Yespíritu Dios, a
smul eb' chi', maňxo ol ec'b'atlaj, vach'chom ticnaic, vach'chom d'a junxo tiempoal toto
ol javoc.
33 Naec sic'lab'il, tato ay junoc te te' vach', vach' sat te' syac'a'. Tato ay junoc te te' chuc,
chuc sat te' syac'a'. Yuj sat te' chi', scojtaquejel tas te'al te'. 34 A ex tic, lajan ex icha juntzaň
noc' chan. Malaj e vach'il. Yuj chi', ¿tom ay jab'oc tas vach' syal eyalani? Yujto aňej tas ay
d'a e pensar, aňej chi' tzeyala'. 35 Tato vach' co pensar, vach' scutej co b'a, yujto aňej tas
vach' chi' ay d'a co pensar. Axo ta chuc co pensar, chuc scutej co b'a, yujto aňej chucal
sco na'a. 36 Yuj chi', sval d'ayex, ato yic ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, jantacňej
juntzaň lolonel malaj yopisio tzeyala', ol ch'olb'itaj tas eyaj yuuj. 37 Yujto a Dios ol ex
ch'olb'itan yuj tas tzeyala'. Ol yala', tato malaj e mul yuj tas slaj eyal chi', mato ay, xchi
Jesús.

A eb' c'anjinac yil junoc milagro
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' juntzañ eb' viñ fariseo ix alan d'a Jesús:
—Ach co c'ayb'umal, co gana tza ch'ox junoc milagro quila', xchi eb' viñ d'ay.
39 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—A ex d'a jun tiempoal tic, malaj e vach'il, mañoc d'a Dios tzeyac'och e pensar. Toñej tze c'an eyil junoc milagro, junoc sch'oxan spoder Dios. Palta a junoc milagro ol ch'oxjoc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' jun viñ schecab' scuchan Jonás. 40 A viñaj Jonás chi', oxe' c'ual, oxe' ac'val ec'nac viñ d'a yol sc'ool jun noc' nivan chay. Icha ajnac viñaj Jonás chi', icha chi' ol in aj pax a in tic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. Oxe' c'ual, oxe' ac'val ol in ec' d'a yol luum. 41 Ayic ec' yalannaccanel yab'ixal Dios viñaj Jonás d'a eb' aj Nínive, snanac val sb'a eb'. Axo ticnaic, ayinec' eyed'oc, ec'to velc'och d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e nalaj e b'a. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'. 42 Icha pax chi' jun ix yajal d'a Sur d'a peca', te najat cotnac ix, ul yab'annac sjelanil viñaj Salomón ix. Axo ticnaic, ay in ec' d'a tic, ec'to velc'och d'a yichañ viñ, palta max ul e c'anb'ej eyab' d'ayin. Yuj chi', ato ol javoc jun c'ual ayic ol ch'olb'itaj tas eyaji, ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Lc 11.24-26)

43 Q'uinaloc ay jun enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic. Tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. 44 Yuj chi' snaani: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. Axo yic sc'ochxi, syilan jun anima chi', icha junoc pat mesesi yool, malaj yajal, vach' yilji. 45 Yuj chi' smeltzajxib'at d'a spatic, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo ec'to schucal d'a yichañ. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal. Icha jun anima chi', icha chi' ol aj svach' juviel e pensar a ex tic, xchi Jesús d'a eb'.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Vanto yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix c'och ix snun yed' eb' yuc'tac. A d'a ti' pat ix c'och eb'. Sgana eb' sc'umej Jesús chi'. 47 Yuj chi' ay jun viñ ix alan d'a Jesús:
—Ix ja ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat. Sgana eb' slolon ed'oc, xchi viñ d'ay.
48 Palta ix yalan Jesús d'a viñ:
—¿Mach ix in nun, mach eb' vuc'tac chi' tza na'a? xchi.
49 Ix lajvi chi', ix sch'oxan eb' sc'ayb'um d'a viñ.
—Aton eb' tic, icha in nun, icha vuc'tac yaj eb'. 50 Yujto a mach sc'ulan tas sgana in Mam d'a satchaañ, aton eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun yaji, xchi Jesús.

13

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 D'a jun c'ual chi', ix elta Jesús d'a yol pat. Ix b'at em c'ojan d'a sti' a' ñajab'. 2 Tzijtum anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco. Ata' ix em c'ojan. Axo eb' anima chi' ix can eb' d'a sti' a'. 3 Tzijtum juntzañ ab'ix ix yal d'a eb'. Ix yalan icha tic:
—Ay jun viñ ix b'at tzicojcanb'at iñat trigo. 4 Ayic van stzicanb'at ixim viñ, ay ixim ix emcan d'a yol b'e. Axo noc' much ix lojanq'ue ixim. 5 Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen sam q'ueen, b'aj jab'ñej slumal. Elañchamel ix ja ixim, yujto quenñej slumal. 6 Palta axo yic ix el yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim. 7 Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a scaltac añ añc'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ añ añc'ultac chi', ix satel ixim iñat chi' d'a scal añ. 8 Ay pax juntzañxo ixim ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ ixim chi', ix satan ixim. Ay ixim ix yac' sat d'a cien. Ay ixim ix

yac' sat d'a 60. Ay ixim ix yac' sat d'a 30. 9 A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Max nachajel slolonel Dios yuj eb' anima (Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Axo eb' sc'ayb'um Jesús ix c'och d'a stz'ey. Ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas yuj añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al tzal d'a eb'? xchi eb' d'ay.
11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Añej d'ayex sch'ox co Mam Dios juntzañ tas mantalaj mach ojtannac, yic snachajel eyuuj tas tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a juntzañxo eb' quetanimail, max sch'oxlaj. 12 Yujto a mach snib'ej snachajel yuuj, ayto tas ol vach' nachajel yuuj. Axo eb' malaj sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ic'joc ec' d'a eb'. 13 Yuj chi', añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al sval d'a eb'.
Yujto vach'chom syil junoc tas eb', scanxi eb' d'a ichñej ta'. Ichato malaj tas syil eb'. Añejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.
14 Yuj eb' anima chi', icha tic ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías ayic yalannaccan viñ icha tic:
Val yel ol yab' eb', palta mañ ol nachajel-laj yuj eb'.
Val yel ol yil eb', palta mañ ol nachaj paxel-laj yuj eb'.
15 Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'.
Ichato macan schiquin eb', ichato smutz' sat eb', yic vach' max uji yilan eb', max yab' pax eb' yed' schiquin. Yuj chi' max nachajel-laj yuj eb'. Max sq'uex jab'oc spensar eb', max colchaj eb' vuuj, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.
16 Palta a ex tic, vach' eyico', jacan e sat eyilani, jacan pax e chiquin eyab'ani. 17 Val yel sval d'ayex, tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' juntzañxo eb' te tojol sb'eyb'al, sgana eb' yilnac juntzañ tzeyil tic, palta maj yil-laj eb'. Sgana eb' yab'nac juntzañ tzeyab' tic, palta maj yab'laj eb'.

A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at trigo (Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Aq'uec och e chiquin d'ayin. Ol val d'ayex tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo. 19 A juntzañ iñat ix emcan d'a yol b'e, syalelc'ochi, ay eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab', palta max nachajel-laj yuj eb'. Axo viñ diablo sc'och d'a eb', syic'anel slolonel Dios chi' viñ d'a spensar eb'. 20 Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañxo anima tz'ab'an slolonel Dios. Nivanoc sq'uechaañ eb' schaani. 21 Palta malaj stec'anil eb'. Axo yic sja junoc yaelal, mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, elañchamel sjuvixiel spensar eb'. 22 Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a caltac añc'ultac, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta te ilc'olalñej yaj eb' yuj juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic. Syac'an musansatil sb'a eb' yuj sb'eyumal. Yuj juntzañ chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo malaj sat syac'a'. 23 Palta axo juntzañ iñat ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, syalelc'ochi, ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, snachajel yuj eb'. A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat nivan sat syac'a'. Ay eb' lajan icha juntzañ iñat syac' sat d'a cien. Ay pax eb' icha juntzañ syac' sat d'a 60 yed' d'a 30, xchi Jesús.

A yab'ixal añ avalañ ay d'a scal ixim trigo

24 Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha junoc viñ ix tzicanem yiñat trigo te vach' d'a sat sluum. 25 Axo d'ac'valil, vaynac viñ, ix c'och jun viñ ajc'ool d'a sluum viñ chi'. Ix stzicanem juntzañ iñat avalañ d'a scal strigo viñ chi'. 26 Axo yic vanxo spoj ixim trigo chi', ix checlaji to ay añ avalañ d'a scal ixim. 27 Yuj chi', axo eb' schecab' viñ aj luum chi' xid' alan d'ay: Mamin, a juntzañ iñat

a tzicnaquem d'a jun a luum chi', te vach', palta ¿b'aj am ix cot juntzaň aň avalaň ix pac' d'a scal? xchi eb' d'a viň. 28 Tecan a junoc vajc'ool xid' tzicanem juntzaň chi' d'a scal ixim, xchi viň d'a eb'. ¿Ay am a gana b'at co toq'uel juntzaň aň avalaň chi'? xchi eb' d'a viň. 29 Maay, yujto ayic ol e toc'anel juntzaň aň avalaň chi', ol el pax ixim trigo chi' yed'oc. 30 Canocab'ňej icha chi' masanto ol jochchaj ixim trigo chi'. Ato ta' ol val d'a eb' in majan, ol stoc'anel juntzaň aň avalaň chi' eb'. Ol stzec'an eb' manojail, ol sňusantz'a eb'. Ol lajvoc chi', ol sjochanel ixim trigo chi' eb' b'ian, ol smolb'ancan ixim eb' d'a yol spatil, xchi viň d'a eb' schecab' chi', xchi Jesús.

A yab'ixal sat aň mostaza
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Ix lajvi chi', ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ol val d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. A sb'isul eb' chi', lajan icha junoc iňat mostaza syavej junoc viň d'a sat sluum. 32 A juntzaň iňat chi', yelxo te cotac d'a yichaň masanil juntzaňxo iňat. Palta axo sq'uib'i, más nivac tz'aj d'a yichaň juntzaňxo aň scavej d'a junjun ab'il. Lajan tz'aj icha juntzaň te te'. Axo noc' much, sc'och noc' d'a sc'ab', sb'oan so' noc' ta', xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan
(Lc 13.20-21)

33 Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús d'a eb':

—Ol valxi d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. Lajan icha jab' yich pan syac'och junoc ix ix d'a scal oxeoc echlab' harina. Masanil ixim harina chi' sipji yuuj, xchi Jesús.

Ab'ixňej juntzaň yalnac Jesús d'a eb' anima
(Mr 4.33-34)

34 Ayic ix yalanel Jesús d'a scal eb' anima chi', aňej juntzaň ab'ix ajaltac snachajeli, a ix yal d'a eb'. Aňej juntzaň ab'ix chi' ix yac'lab'ej ayic ix yalanel d'a eb'. 35 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a peca' yuj jun schecab' Dios ayic ix yalani:

A juntzaň ab'ix ajaltac snachajeli, a ol val d'a eb' anima.
Ol val juntzaň tas malaj mach ojtannac yictax ix b'ojican yolyib'aňq'uinal tic yuj Dios,
xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

A tas syalelc'och yab'ixal aň avalaň

36 Axo Jesús, ix tac'lancan sb'a yed' eb' anima chi', ix ochxi d'a yol pat. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix yalan eb' d'ay:

—A yab'ixal aň avalaň ix al chi', al d'ayoň tas val syalelc'ochi, xchi eb' d'ay.

37 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun tzicumb'at iňat trigo te vach', syalelc'ochi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 38 Axo jun luum chi', syalelc'ochi, aton yolyib'aňq'uinal tic. A juntzaň iňat vach' chi', aton eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo juntzaň aň avalaň chi', aton eb' yic viň diablo. 39 A jun yajc'ool viň aj luum chi', aton viň diablo chi'. A jun tiempoal ol jochchajel ixim trigo chi', syalelc'ochi, aton yic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic. Axo eb' jochum trigo chi', aton eb' ángel. 40 Icha stoc'jiel juntzaň aň avalaň chi' sňusjitz'aoc, icha chi' ol aj eb' anima ayic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic. 41 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in checcot eb' vángel. Ol laj smolb'an juntzaň eb' tz'ac'an juvoquel spensar eb' yetanimail yed' juntzaňxo eb' chuc sc'ulej. Ol laj ic'joc el eb' b'aj ol in och Yajalil. 42 Axo syumchajcanb'at eb' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol laj oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui. 43 Axo eb' tojol sb'eyb'al, icha val yilji c'u, icha chi' ol aj yilji eb' d'a yol sc'ab' co Mam Dios. A val juntzaň tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

A yab'ixal jun tas c'ub'ab'il d'a yol luum

44 A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň, lajan icha junoc tas te vach',
te caro stojol, c'ub'anel d'a yol luum. Ayic tz'ilchaj yuj junoc viň vinac, d'a jun rato chi'
svach' mucancan viň junelxo. Ste tzalaj viň yuuj. Yuj chi' schoňel viň masanil tas ay
d'ay, yic smanan jun luum chi' viň yicoc.

A yab'ixal jun q'uen toň perla sb'i

45 A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň, lajan icha junoc manvajum
tzec' sayan juntzaň q'uen toň te caro stojol, perla sb'i. 46 Tato ay junoc te vach' tz'ilchaj
yuuj, te caro stojol, schoňel masanil tas ay d'ay, smanan jun perla chi' yicoc.

A yab'ixal jun chimpa yamlab' chay

47 Ol val junxo ab'ix tic d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň.
Lajan icha junoc chimpa yamlab' chay tz'ac'jiem yol a', tzijtum macaňil noc' chay
tz'ochcan d'a yol ch'aň. 48 Axo yic sb'ud'ji ch'aň, syic'anq'ueta ch'aň eb' yamum chay
chi', syic'anel eb' d'a sti' a'. Ata' tz'em c'ojan eb', sic'anel noc' vach' eb', smolb'an noc'
eb' d'a yol junoc xuuc. Axo noc' schucal, syumcanel noc' eb'. 49 Icha chi' ol aj eb' anima,
ayic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic, ol cot eb' ángel ul yiq'uel eb' chuc d'a scal eb' vach'.
50 Axo syumjicanb'at eb' chi' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol te oc' eb' ta'. Ol
siq'uic'oc eb' yoq'ui, xchi Jesús.

A yopisio eb' sc'ayb'um Jesús

51 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—¿Tzam nachajel juntzaň tic smasanil eyuuj? xchi d'a eb'.
—Snachajel cuuj Mamin, xchi eb' d'ay.
52 —A ex tic, c'ayb'ab'il exxo, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň.
Yuj chi', syal eyac'an c'ayb'aj juntzaň ac' c'ayb'ub'al yed' juntzaň ojtacab'ilxo, xchi d'a
eb'.

Ayec' Jesús d'a Nazaret
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 A ix lajvi yalan juntzaň ab'ix chi' Jesús, ix elxi d'a jun lugar chi'. 54 Ix c'ochxi d'a
schoňab'. Ix och d'a yol spatil culto. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima. A eb' anima chi' toňej ix
sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿B'aj am ix sc'ayb'ej sjelanil jun viň tic? ¿Tas syutej viň sb'oan juntzaň milagro tic?
55 A jun viň tic, yuninal viň viň ňicum te'. Axo ix snun viň, aton ix María. Cojtac pax eb'
yuc'tac viň, aton viňaj Jacobo, viňaj José, viňaj Simón yed' viňaj Judas. 56 Aňejtona' pax
eb' ix yanab' viň, ayec' eb' ix d'a co cal. Yuj chi', ¿b'aj am ix yic' jun sjelanil viň tic? xchi
eb'.
57 Yuj chi', toňej ix somchajel spensar eb' yuuj. Palta ix yalan Jesús chi' d'a eb':
—A eb' schecab' Dios, ay yelc'och eb' d'a yichaň eb' anima smasanil. Palta axo d'a
yichaň eb' yetchoňab' eb' yed' d'a yichaň eb' jun yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och
eb', xchi Jesús.
58 Jayeňej milagro ix sb'o d'a jun lugar chi', yujto max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool.

14

A schamel viňaj Juan, viň tz'ac'an bautizar
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yab'an specal Jesús viňaj Herodes, aton viň yajal d'a yol yic
Galilea. 2 Yuj chi' ix yalan viň d'a eb' tz'ac'an servil:
—A jun viň chi', aton viňaj Juan, viň ac'jinac bautizar, ix pitzvixi viň d'a scal eb'
chamnac. Yuj chi' ay yopisio viň sb'oan juntzaň milagro chi', xchi viň.
3-4 Icha chi' ix yutej viň yalani, yujto a viň miljinaccham viňaj Juan chi'. Icha tic yuuj
chamnac viňaj Juan chi': Ay jun viň yuc'tac viňaj Herodes chi' scuchan Felipe. Herodías

sb'i ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. A viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Yuj chi' a viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi' icha tic:

—Mañ smojoc tzic' jun ix tic, xchi viñ.

Axo ix Herodías chi' ix ac'an sc'ool viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ix checji yamjoc viñaj Juan chi', ix och viñ d'a preso, ix och q'uen cadena d'a viñ. 5 Sgana viñ smilancham viñaj Juan chi', palta xiv viñ d'a eb' anima, yujto ix nachajel yuj eb' anima chi' smasanil to a Dios ay schecab' viñaj Juan chi'. 6 Axo yic ix och sq'uiñal yab'ilal viñaj Herodes chi', ix yavtancot juntzañ eb' nivac vinac viñ. Axo ix yune' ix Herodías chi', ix c'och ix d'a yichañ eb', ix chañalvi ix. Te vach' schañalvi ix ix yil viñaj Herodes chi'. 7 Yuj chi' ix yac' sti' viñ d'a ix, ix slocan sb'i Dios viñ:

—Yalñej tas junoc ol a c'an d'ayin, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.

8 Axo ix snun ix, ix ac'an sc'uloc, yuj chi' ix yal ix d'a viñaj Herodes chi':

—Ac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin d'a yol junoc pultu, xchi ix. 9 Axo ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix te cus chaañ viñ. Palta toxo ix sloc sb'i Dios viñ, ix yab'anpax eb' viñ ayec' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ to tz'ac'ji d'a ix. 10 Ix yac'an órden viñ to sb'at tzepjiel sjolom viñaj Juan chi' d'a preso. 11 Slajvi chi', tz'ic'chajcot d'a yol junoc pultu. Icha chi' ix yutej eb'. Ix ac'ji sjolom viñaj Juan chi' d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.

12 Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' d'a Jesús tas ix aj viñaj Juan chi' schami.

Oye' mil vinac ix yac' va Jesús
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 A ix yab'an jun chi' Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocojxoñej eb' ix b'at d'a jun lugar b'aj malaj anima. Palta ix yab'an eb' anima to sb'at eb'. Yuj chi' ix laj elta eb' d'a junjun choñab'. Ix laj b'at eb' d'a yoc yic sc'och eb' b'aj sc'och Jesús chi'. 14 Axo ix elta d'a yol te' barco chi', ix yilani, mañ jantacoc eb' anima ayxo ec' ta'. Yuj chi' ix oc' sc'ool d'a eb'. Ix yac'an b'oxoc sc'ool juntzañ eb' penaay ix ic'jib'at d'ay. 15 Axo d'a yemc'ualil, ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—Ina vanxo yem c'u, palta d'a jun lugar tic malaj anima. Yuj chi', tecan vach' tza chec pax eb' anima tic d'a juntzañ aldea d'a slac'anil tic, yic vach' ol sman va sb'a eb' ta', xchi eb' d'ay.

16 —Mañ yovaliloc b'at sman va sb'a eb'. Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

17 —Palta oye'ñej ixim pan qued'nac yed' cha pitañ noc' chay, xchi eb' d'ay.

18 —Iq'ueccot d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.

19 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima to tz'em c'ojan eb' d'a jun ac'lic b'aj ayec' chi'. Ix yic'anchaañ o lechañ pan chi' yed' cha pitañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix yac'an yuj diosal yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a scal eb' anima chi'. 20 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ayic ix lajvi sva eb' chi', ix smolanq'ue vaan lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'. 21 Oye' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin ix va'i, maj b'isjoclaj eb'.

B'eynac Jesús d'a sat a' ñajab'
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco chi', yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a a a' chi'. Axo Jesús ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. 23 Ix lajvi stac'lan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan, yic slesalvi ta'. Axo yic ix q'uic'b'i, ayec' ta' sch'ocoj. 24 Axo eb' sc'ayb'um, van snañalb'i yec'c'och eb' d'a snañal a'. Palta pural sb'ey te' barco chi' yuj a', yujto ov sja ic' d'a yichañ eb'. 25 Axo yic ayto sacb'i,

ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Van sb'eyb'at d'a sat a'. 26 Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um chi' sb'ey
d'a sat a', ix te xiv eb' yuuj. Ix el yav eb' yuj xivelal. Ix laj yalan eb':
—Tecan to lab' jun squil tic, xchi eb'.
27 Palta ix yal Jesús d'a eb':
—Tec'an tzeyutej e b'a. A in. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.
28 Axo ix yalan viñaj Pedro d'ay:
—Mamin, tato yel a ach, avtej in b'at ed' ta', yic ol in b'eyb'at d'a sat a' yic tzin c'och
d'ayach, xchi viñ d'ay.
29 —Cotañ, xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix elta viñ d'a yol te' barco chi'. Ix b'eyb'at viñ d'a sat a' yic sc'och viñ d'a Jesús
chi'. 30 Axo ix yab'an viñ, te ov ic', ix xivq'ue viñ. Yuj chi' ijan ix b'at viñ d'a yich a', ix el
yav viñ.
—Mamin, colin, xchi viñ.
31 Yed'ñej chi', ix b'at yamji sc'ab' viñ yuj Jesús, ix yalan d'a viñ:
—A ach tic, te jab'ñej tzin ac'och d'a a c'ool. ¿Tas yuj tzac' chab'c'olal? xchi d'a viñ.
32 Axo yic ix och eb' d'a yol te' barco chi', ix och vaan jun ic' chi'. 33 Axo eb' ayec' d'a yol
te', ix em cuman eb' d'a yichañ Jesús. Ix yalan eb':
—Val yel a ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

B'oxinac sc'ool eb' penaay d'a Genesaret (Mr 6.53-56)

34 Ix c'axpajec' eb' d'a a' chi'. Ix c'och eb' d'a Genesaret. 35 Axo ix yilan eb' anima to a
Jesús, ix laj yalanel eb' d'a juntzañ lugar chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' penaay d'ay.
36 Ix sc'anan eb' syam jab'oc sti' spichul. A eb' ix yamani, ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

15

A juntzañ tas tz'ac'an juvoquel co pensar (Mr 7.1-23)

1 Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ d'a
Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:
2 —¿Tas yuj max sc'anab'ajej sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um? ¿Tas yuj
max sb'iquel sc'ab' eb' ayic sva eb' icha sley eb' co mam quicham chi'? xchi eb' viñ d'ay.
3 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—A exxo tic, ¿tas yuj max e c'anab'ajej juntzañ schecnab'il Dios? Añej juntzañ sley eb'
co mam quicham tze c'anab'ajej. 4 Yalnaccan Dios icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun
d'a e sat. A mach sb'ajan smam snun, smiljichamoc, xchi Dios. 5 Palta a exxo tic, tzeyala'
to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc tz'alan d'a smam
snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto masanil tas ay d'ayin, a Dios ay yico', tato xchi,
te vach' tzeyab'i. 6 A exxo tic tzeyala', tato ay mach tz'alan icha chi', mañxo yovaliloc
scolvaj d'a smam snun. Icha chi' tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto añej juntzañ
sley eb' co mam quicham chi' tze c'anab'ajej. 7 Chab' sat ex. Yel ton val tas yalnaccan
viñaj Isaías eyuuj icha tic:
8 A eb' anima tic, añej yed' sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin. Palta axo spensar eb', najat
yajcaneli.
9 Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin. Añej juntzañ schecnab'il anima syac' eb'
c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.
10 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' anima. Ix yalan d'a eb':
—Ab'ec. Nachajocab' eyuuj tas svala': 11 A juntzañ tas scac'och d'a co ti', max oñ juviel-
laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a tzoñ juanel d'a yichañ, xchi
d'a eb'.
12 Yuj chi', ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—¿Ojtac ama to ix te cot yoval eb' viñ fariseo chi' yuj jun ix al chi'? xchi eb' d'ay.
13 Ix yalanpax d'a eb':
—Jantacñej juntzañ te te' mañ avab'iloc yuj co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, ol toc'jocq'ueta te' yed' sch'añal yib'. Yuj chi', icha junoc te te' stoc'jiq'ueta yed' sch'añal yib' chi', icha chi' ol aj eb'. 14 Yuj chi', yilxo eb'. Lajan eb' icha junoc mach max uji yilani, nivanoc squetzb'at junocxo mach max uji pax yilani. Q'uinaloc ay junoc mach max uji yilani, squetzanb'at junocxo mach max uji yilan chi' yed'oc, syetb'atej sb'a eb' d'a junoc vitz schavañil, xchi Jesús.
15 Axo ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús:
—Al d'ayoñ tas syalelc'och jun ab'ix ix al d'a eb' fariseo chi', xchi viñ d'ay.
16 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—¿Tom max nachajpaxel jun chi' eyuuj? 17 ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas scac'och d'a co ti', a d'a yol co c'ool tz'emc'ochi, axo d'a junxo rato, tz'elxicani. 18 Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a d'a co pensar spitzvicoti. Aton juntzañ chi' tzoñ juanel d'a yichañ Dios. 19 Yujto a d'a spensar eb' anima spitzvi chuc pensaril, miloj anima, ajmulal, elc'al, testigoal d'a es yed' b'uchumtaquil. 20 Aton juntzañ chi' tz'ic'an sjuviel eb' anima d'a yichañ Dios. Palta vach'chom max co b'iquel co c'ab' tzoñ va'i, max oñ juviel-laj d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

A jun ix ix mañ israeloc yac'nacoch Jesús d'a sc'ool (Mr 7.24-30)

21 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix c'och d'a yol yic Tiro yed' d'a Sidón. 22 Ata' ay jun ix mañ israeloc, aj Canaán ix. Ix c'och ix d'a Jesús. Ix avaj chaañ ix d'ay:
—Mamin, yiñtil ach viñaj David, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ay jun ix vune' ayoch jun enemigo d'ay. Syab' val syail ix yuuj, xchi ix d'ay.
23 Palta max tac'vilaj d'a ix. Axo ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey, ix yalan eb' d'ay:
—Octom tza chec meltzaj jun ix tic, yujto mañ jantacoc yavaj ix d'a co patic, xchi eb' d'ay.
24 Ix lajvi chi', ix tac'vi Jesús:
—Añej d'a eb' quetisraelal checb'il in cot yuj Dios. Yujto icha yaj juntzañ noc' calnel sateq'ui, icha chi' yaj eb', xchi.
25 Palta ix ec'b'at ix d'a yichañ eb'. Ix em cuman ix d'a yichañ Jesús. Ix yalan ix d'ay:
—Mamin, colvajañ d'ayin, xchi ix d'ay.
26 —Palta mañ vach'oc tato stoc'jiec' yooch eb' uninab'il, tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i',15.26 xchi Jesús d'a ix.
27 Palta ix tac'vi ix d'ay:
—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'ue sc'ajil yooch eb' uninab'il d'a yalañ smexa viñ aj pat, xchi ix d'ay.
28 Yuj chi' ix yalanxi d'a ix:
—A ach tic, svila' tzac' val och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', b'oocab' icha tas tza nib'ej chi', xchi d'a ix.
A d'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool ix yune' ix chi'.

Tzijtum eb' b'oxinac sc'ool yuj Jesús

29 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix b'eyb'at d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Ix c'och d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta'. 30 Mañ jantacoc eb' anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Ix ic'jicot juntzañ eb' max yal sb'eyi, eb' max uji yilani, eb' max yal sloloni yed' eb' malaj sc'ab'. Tzijtumto juntzañxo eb' penaay ix ic'jicot d'ay. Ix ic'jicot eb' d'a yichañ Jesús. Axo ix ac'an b'oxoc sc'ool eb'. 31 A eb' max yal sloloni, ix lolonq'ue eb', a eb' malaj sc'ab', ix b'oxi

15.26 **15:26** A mach b'aj ix sb'ab'laj sch'oxej sb'a Jesús, aton d'a eb' israel, schoñab' Dios, palta a ix Sirofenisa mañ israeloc ix, yuj chi' syal Jesús yuj eb' uninab'il yed' noc' yunetac tz'i'.

eb'. A eb' max yal sb'eyi, ix b'eyxi eb'. Añeja' eb' max uji yilani, ix yilxi eb'. Ayic ix yilan juntzañ chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

Ix ac'ji va chañe' mil eb' vinac
(Mr 8.1-10)

32 Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':
—Tz'oc' in c'ool yuj juntzañ anima tic, yujto chab'jitax jacan eb' d'ayin. A ticnaic mañxa tas sva eb'. Max yal in c'ool tzin chec pax eb' d'a spat, tato max va eb' sb'ati. Ay smay tz'el yip eb' d'a yol b'e, xchi d'a eb'.
33 —Palta tzijtum eb'. ¿Tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun tz'inan luum tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.
34 —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.
—Uqueñej ixim yed' jay c'otañ noc' chay, xchi eb' d'ay.
35 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojjab' eb' d'a sat luum. 36 Ix yic'anchaañ ixim pan chi' yuquil yed' jay c'otañ noc' chay chi'. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi' yed' noc' chay chi'. Ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. 37 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. A ix lajvi sva eb', uqueto xuuc ixim ix yac' sobre ix smolq'ue eb' sc'ayb'um chi'. 38 Chañe' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin, maj b'isjoclaj eb'. 39 Ix lajvi chi', ix yalan quilcob'a Jesús d'a eb' anima chi'. Ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'at d'a yol yic Magadán.

16

A eb' c'anjinac yil junoc milagro d'a Jesús
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Ay juntzañ eb' fariseo yed' eb' saduceo ix c'och d'a Jesús, yujto sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' scot d'a satchaañ. 2 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—A ex tic, ay b'aj tzeyal icha tic d'a yemc'ualil: A q'uic'an maxtzac yac'laj ñab', yujto van stz'a asun, xe chi. 3 Ay b'aj tzeyal pax d'a q'uiñib'alil: A ticnaic musan, te q'uic' asun, ol yac' ñab', xe chi. Jelan eyilan juntzañ asun, tzeyalani tato ol yac' ñab', mato maay. Ay juntzañxo yechel sch'oxan tas yaj jun tiempoal tic, palta ina max nachajel juntzañ chi' eyuuj. Yuj chi', chab' sat ex. 4 A ex tic, te chuc ex, mañoclaj d'a Dios tzeyac'och e pensar. Yuj chi' toñej tze c'an eyil junoc milagro scot d'a Dios. Palta añej jun milagro ol ac'joc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñaj Jonás, xchi d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix el d'a stz'ey eb', ix b'ati.

A juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo
(Mr 8.14-21)

5 Ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab'. Axo eb' sc'ayb'um chi', maj snalaj eb' yic'b'at ixim pan yic sva'a. 6 Ix yalan Jesús d'a eb':
—Ab'ec tas sval tic. Tzeyil val e b'a yuj yich span eb' fariseo yed' yuj yich span eb' saduceo, xchi d'a eb'.
7 Yuj chi' ix yalub'tañan eb' yuj juntzañ ix yal chi'.
—Syal icha chi', yujto maj quic'cotlaj ixim co pan, xchi eb'.
8 Axo Jesús yojtacxo tas van yalan eb'. Yuj chi' ix yalanpax d'a eb':
—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? Tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. 9 ¿Tom añeja' max nachajel eyuuj? ¿Tom max e nacoti ayic vac'annac oye' pan d'a oye' mil vinac, jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? 10 Yed' vac'annac pax uque' pan d'a chañe' mil vinac, ¿tom max e nacoti jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? 11 Ayic ix valan d'ayex yuj yich span eb' fariseo yed' yich span eb' saduceo, ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'ochi? A e naani to a ixim pan svala', xchi d'a eb'.

12 Ayic ix yalan juntzaň chi' Jesús, ichato chi' ix nachajel yuj eb' to maňoc yich pan b'aj
syil sb'a eb', palta aton d'a juntzaň c'ayb'ub'al syal eb' fariseo yed' eb' saduceo.

Yalnac viňaj Pedro to a Jesús, aton Cristo
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Ayic ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Cesarea yic Filipo, ix sc'anb'an d'a
eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ¿mach in am yalan eb' anima tzeyab'i?
xchi d'a eb'.
14 —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viň ix ac'an bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob'
Elías ach. Ay pax eb' tz'alani, tob' Jeremías ach, mato junocxo schecab' Dios ec'nac d'a
peca', xchi eb' d'ay.
15 —Xal ex tic, ¿mach in e naani? xchi d'a eb'.
16 Axo viňaj Pedro ix tac'vi d'ay, ix yalan viň icha tic:
—A achton tic, Cristo ach, Yuninal ach Dios pitzan, xchi viň d'ay.
17 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viň:
—Simón, yuninal ach viňaj Jonás, te vach' ico', yujto a jun ix al tic, maňoclaj junoc
anima ix ac'an nachajel uuj, palta aton in Mam ayec' d'a satchaaň, a ix ac'an nachajel
uuj. 18 A in sval d'ayach, a ach ton Pedro ach. (Pedro syalelc'ochi, q'ueen.) A d'a yib'aň
jun tenam chi' ol in b'o viglesia. A viglesia chi', maň ol ac'joc ganar eb' yuj spoder chamel.
19 A d'ayach ol vac' sllaveal yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. A tas ol
ala' to ay yovalil d'a yolyib'aňq'uinal tic, ay pax yovalil d'a satchaaň. Aňejtona' a tas ol
ala' to malaj yovalil d'a yolyib'aňq'uinal tic, malaj pax yovalil d'a satchaaň, xchi Jesús
d'a viň.
20 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—Ayta b'aj tzeyala' to a in tic Cristo in, xchi d'a eb'.

Ayocto yalancan Jesús yuj schamel
(Mr 8.31—9.1; Lc 9.22-27)

21 A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' sc'ayb'um tas ol ja d'a yib'aň.
Ix yalani:
—Yovalil ol in b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ac'jococh d'a vib'aň yuj eb' ichamtac vinac ay
yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilcham eb', palta axo
d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.
22 Palta axo viňaj Pedro ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj, yic syac'lan viň scachani.
—Mamin, maň ichocta' sgana Dios. A juntzaň ix al chi', maň ol jalaj d'a ib'aň, xchi viň
d'ay.
23 Palta ix och val q'uelan Jesús d'a viň, ix yalani:
—Elaň d'a in stz'ey ach Satanás, yujto a gana tzac' somchajel in pensar. Maňoclaj
juntzaň tas yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Aňej juntzaň yic anima tza na'a, xchi d'a viň.
24 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' sc'ayb'um:
—Tato ay mach sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil maňxo yicoc sb'a sch'ocoj.
Sb'ecocab' sb'a yab'an syail vuuj, taxoňej scham d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab'
tzac'an vuuj. 25 Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb'
d'a junelňej. Axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelňej.
26 Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, palta tato tzoň satcanel
d'a junelňej, ¿tas co ganar? ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoň colchajeli? 27 Yujto a in
Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a yed' spoder in Mam ol in ja yed' eb' vángel.
Axo vac'an spac chi' d'a junjun anima, icha tastac ix sc'ulej eb'. 28 Val yel sval d'ayex,
ay juntzaň ex ayex ec' d'a tic, manto ex chamlaj, olto eyil in javi, ol in och Yajalil, xchi d'a
eb' sc'ayb'um chi'.

17

Q'uexmajnac yilji Jesús
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Ob'xitax chi', axo Jesús ix ic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ
scuchan Juan. Sch'ocojil eb' ix b'at yed'oc d'a jun nivan tzalan. 2 Ata' ix q'uexmaj yilji
Jesús d'a yichañ eb'. Veei ix aj sat icha yoc c'u, axo spichul, te sac ix aj icha saquilq'uinal.
3 Axo d'a jun rato chi', ix ul sch'ox sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed' Jesús.
4 Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús chi':
—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tato a gana, sco b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj
Moisés yed' jun yic viñaj Elías, xchi viñ.
5 Van to yalan viñaj Pedro chi', ix c'och jun asun. Ix em moyan d'a yib'añ eb'. Toxoñej
veei yilji. Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:
—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc. Aq'uecoch e chiquin
d'a tas syala', xchi.
6 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix em lachaljoc eb'. Ix te xivb'at eb'. 7 Yuj chi' ix
c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Ix maslaj eb' yuuj.
—Q'ueañec vaan. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.
8 Axo ix yilan eb', mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui. 9 Ayic van yemxita
eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan Jesús d'a eb':
—Ayta b'aj tzeyalelta jun ix eyil chi'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato yic
ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi d'a eb'.
10 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um chi' d'ay:
—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, syal eb': A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'laj javoc, xchi eb'.
¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' d'a Jesús.
11 Ix yalanxi d'a eb':
—Yel ton syal eb', yovalil ol javoc viñaj Elías chi', yic sna sb'a eb' anima. 12 Palta sval
d'ayex ulnacxoec' viñ. Palta max nachajel yuj eb' tato a viñ. Yuj chi', yutejnac viñ eb'
icha val sgana. Icha pax chi' ol aj vab'an syail yuj eb' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.
13 Icha chi' ix aj snachajel yuj eb' to aton viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar, ix yal Jesús.

B'oxinac sc'ool jun unin ayoch jun enemigo d'ay
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Axo ix c'ochxi eb' b'aj ay jun ñilañ anima. Ix c'och jun viñ d'a Jesús, ix em cuman viñ
d'a yichañ, ix yalan viñ d'ay:
15 —Mamin, ¿ma max oc' a c'ool d'a jun vuninal? Scot numnaj d'a sjolom. Te ya yaj
yuuj. Tzijtum elxo sb'at d'a yol c'ac' yed' d'a yol a a' yuuj. 16 Ix vic'cot d'a eb' a c'ayb'um
tic, palta maj b'olaj sc'ool yuj eb', xchi viñ d'a Jesús.
17 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':
—A ex tic, max eyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Inai, ayxo tiempo ay in ec' eyed'oc.
¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Ixiquec b'at iq'ueccot viñ unin
chi', xchi.
18 Axo ix c'och viñ unin chi' d'a Jesús, ix stuman jun enemigo ayoch chi' d'a viñ. Yuj
chi' ix el jun enemigo chi' d'a viñ. D'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj.
19 Axo yic ix can Jesús sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas am yuj maj el jun enemigo chi' cuuj? xchi eb' d'ay.
20-21 —Maj el-laj yujto max eyac' val och Dios d'a e c'ool. Val yel sval d'ayex, tato
tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, vach'chom jab'ñej, icha junoc pitañ sat añ mostaza, ol
yal eyalan icha tic d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic, ixic d'a junocxo lugar, xe chi. Tato
icha chi', ol el eyuuj. Masanil tas ol yal eyuuj tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a
eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Ayic molanxoec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Galilea, ix yalan d'a eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima.
23 Ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.
Ayic ix yab'an juntzaň chi' eb', ix te cus eb'.

A jun tumin stecjiel yuj stemplo Dios

24 Ayic ix c'och eb' d'a Capernaum, a eb' tecumel tumin yuj stemplo Dios xid' alan d'a viňaj Pedro:
—A viň e C'ayb'umal tic, ¿tzam yac' q'uen tumin viň stecjiel yic stemplo Dios? xchi eb' viň.
25 —Syac' q'uen viň, xchi viň d'a eb'.
Axo yic ix c'ochxi viňaj Pedro d'a yol pat, a Jesús ix b'ab'laj alan d'a viň:
—Simón, ¿tas tza na'a? A juntzaň tumin stecjiel yuj eb' rey, ¿mach am tz'ac'ani? ¿Am eb' yuninal eb' tz'ac'ani, mato a eb' anima? xchi d'a viň.
26 —A eb' anima, xchi viň.
Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a viň:
—Tato icha chi', a eb' uninab'il, maň yovaliloc syac' eb'. 27 Palta malaj co gana somchaj sc'ool eb'. Yuj chi', ixic d'a sti' a' ňajab'. B'at aq'uem q'uen anzuelo d'a yol a'. A jun noc' b'ab'el chay syamchaj uuj, tzic'q'ueta noc'. Axo d'a yol sti' noc' ol ilchaj jun tumin uuj. C'ocb'il ol yab' jun tumin stecjiel chi' d'ayoň. Yuj chi' tzic'cot jun tumin chi', b'at ac'an d'a eb' tecumel tumin chi' cuuj co chavaňil, xchi d'a viň.

18

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay. Ix sc'anb'an eb':
—¿Mach am junoc más nivan yelc'och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň? xchi eb' d'ay.
2 Axo Jesús ix avtancot jun unin, ix yac'anoch d'a scal eb'. 3 Ix yalan d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, tato max e q'uex e pensar, tato maň lajanoc tz'aj e pensar icha eb' unin, max yal eyoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. 4 Yuj chi', a eb' te emnaquil syutej sb'a icha jun unin tic, aňej eb' te nivan yelc'och ta'. 5 A mach schaan junoc anima lajan icha jun unin tic, yujto vic jun anima chi', a in tzin scha'a.
6 Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, aton junoc icha spensar eb' unin tic, chuc yic jun chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivan q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic'vichamoc, yacb'an manto yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. 7 Ob'iltac eb' anima yuj juntzaň tas tz'ac'an somchajel spensar. Masanil tiempo ay juntzaň chi', palta a val eb' tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yic eb'.
8 Tato a junoc e c'ab', ma junoc eyoc tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tze tzepeli, tzeyumaneli, yujto vach'chom maň ex tz'acanoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelňej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab' yed' eyoc, tato ol ex b'atcan d'a scal jun c'ac' malaj b'aq'uiň stupi, te chuc eyico'. 9 Tato a junoc yol e sat tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tzeyiq'uelta, tzeyumaneli. Yujto vach'chom junňej yol e sat, tato ol e cha e q'uinal d'a junelňej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a scal c'ac' d'a infierno, te chuc eyico'.

A yab'ixal junoc noc' calnel satnac
(Lc 15.3-7)

10-11 Maň e patiquejel eb' unin tic. Sval d'ayex to a eb' ángel staňvan junjun eb', masanil tiempo ayec' eb' yed' co Mam Dios d'a satchaaň.

12 Q'uinaloc ay junoc mach ay junoc ciento scalnel. Tato satb'at junoc, syactancan noc'
99 b'aj ayec' chi', sb'at sayan noc' satcan chi'. 13 Tato tz'ilchaj noc' yuuj, ste tzalaj yuj noc'.
Axo noc' 99 ayec' chi', ichato max tzalaj yuj noc'. 14 Icha pax chi' co Mam ay d'a satchaaň.
Malaj sgana ay junoc d'a scal eb' unin tic sateli.

Yovalil scac' nivanc'olal d'a junocxo anima (Lc 17.3)

15 Tato ay junoc uc'tac tz'och smul d'ayach, b'at al d'ay sch'ocoj to ix och smul d'ayach.
Tato scha yab' d'ayach, tzac' ganar a montan jun uc'tac chi'. 16 Palta tato max scha yab'
d'ayach, tzic'b'at jun chavaňocxo mach, b'at yalan eb' d'ay. Ayocab' chavaň oxvaňoc
testigo, yic vach' ay yip masanil tas tz'alji, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
17 Palta tato aňeja' max scha yab'i, tzal d'a iglesia. Tato aňeja' max scha yab' pax d'a
eb', canocab' ichňej ta'. Icha junoc comon anima d'a ch'oc choňab'il, ma junoc tecumel
tumin, ichocab' ta' tz'ajcan d'a ichaň.
18 Val yel sval d'ayex, a tas ol eyala' to ay yovalil d'a yolyib'aňq'uinal tic, a jun chi' ay
pax yovalil d'a satchaaň. Aňejtona', a tas ol eyala' to malaj yovalil d'a yolyib'aňq'uinal
tic, a jun chi' malaj pax yovalil d'a satchaaň.
19 Svalan pax d'ayex, tato ay chavaňoc ex lajanňej e naan tas ol e c'ana', axo co Mam
Dios ayec' d'a satchaaň ol ac'an d'ayex, 20 yujto a b'aj ay chavaň oxvaňoc anima smolb'ej
sb'a, yic syalan sb'a eb' d'ayin, ayinec' yed' eb', xchi Jesús.
21 Axo viňaj Pedro ix c'och d'a stz'ey, ix yalan viň d'ay:
—Mamin, tato ay junoc vuc'tac tzijtum el tz'och smul d'ayin, ¿jayel svac' nivanc'olal
d'ay? ¿Yovalil am svac' nivanc'olal uqueloc? xchi viň.
22 —Sval d'ayach, maň uquelocňej tzac' nivanc'olal. Vach'chom 500 el[18.22] tz'och smul
d'ayach, yovalil aňeja' tzac'ňej nivanc'olal, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viň max ac'an nivanc'olal

23 Ol val d'ayex chajtil ol aj eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. Lajan icha junoc
viň rey sb'o yaj scuenta yed' eb' tz'ac'an servil. 24 Ayic ix och ijan sb'oan yaj juntzaň
scuenta viň chi', ix ic'jicot jun viň tz'ac'an servil, maňxo b'ischajb'enoc[18.24] jantac sb'oc
viň d'a viň rey chi'. 25 Palta a jun viň chi', malaj stumin viň. Yuj chi' ix yal viň rey chi'
to yovalil schoňjiel viň[18.25] yed' ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' jantacňej tas ay d'a viň,
talaj stupchajel sb'oc viň chi'. 26 Axo viň tz'ac'an servil chi', ix em cuman viň d'a yichaň
viň rey chi'. Ix tevioch viň d'a viň: Mamin, ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc
chi' smasanil d'ayach, xchi viň. 27 Yuj chi', ix yil sc'ol viň rey chi' d'a viň. Ix ac'jican lajvoc
sb'oc viň smasanil. Ix el viň d'a libre. 28 Axo yic ix el viň d'a libre chi', ix ilchajel jun viň
yetmunlajvumal viň yuuj, ay jab' sb'oc viň d'a viň.[18.28] Yuj chi' ix och b'inb'in viň d'a sjaj
viň, ix yalan viň: Ac'cot a b'oc chi' d'ayin val ticnaic, xchi viň. 29 Palta ix em cumnaj jun
viň ay sb'oc chi' d'a yichaň viň. Ix tevi viň d'a viň: Ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup
in b'oc chi' d'ayach smasanil, xchi viň. 30 Palta maj yal sc'ool viň ix yac' nivanc'olal viň.
Yuj chi', ix ic'jib'at viň d'a preso yuj viň, masanto ix stup sb'oc viň chi' d'a viň. 31 Axo ix
yilan juntzaňxo eb' viň yetmunlajvumal viň chi' tas ix sc'ulej viň, ix te och eb' viň ilc'olal
yilani. Yuj chi' ix b'at yal eb' viň d'a viň rey chi', tas ix sc'ulej viň. 32 Axo viň rey chi', ix
checan avtajcot viň. Ix yalan viň: Ach in checab', puch vinac ach. Inai, ix vac' lajvoc a
b'oc chi' smasanil, yujto ix al a b'a d'ayin. 33 Octom val ix il a c'ol d'a viň etb'eyum chi',
icha ix oc' in c'ool d'ayach, xchi viň. 34 Yuj chi', ix te cot yoval viň rey chi'. Ix ac'jioch viň

18.22 **18:22** Ix yal Jesús: "70 el d'a uc'tac" xchi, (quen max elc'och d'a 500). Ato a spensar eb' israel, a jun número 7 chi', te tz'acan d'a yol sat eb', yuj chi' 70 el d'a uc'tac, syalelc'ochi to max oň tzac'van co b'isani jayel tz'och smul junoc mach d'ayoň, yovalil scac' nivanc'olal d'ay. 18.24 **18:24** Lajuňe' mil talento ix aj yalan Jesús. 18.25 **18:25** A d'a pecataxo, schoňji anima d'a checab'oc. 18.28 **18:28** Cien denario ix aj yalan Jesús.

d'a preso yuj viñ. Ix yalan viñ to tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ masanto stup sb'oc viñ chi'. 35 Yuj chi', a ex tic, tato max eyac' nivanc'olal d'a eb' eyuc'tac eyanab' d'a smasanil e c'ool, icha chi' ol ex yutocxi co Mam Dios ay d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

19

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix elxi d'a Galilea b'aj ayec' chi'. Ix c'och d'a yol yic Judea d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán. 2 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Ix ac'ji b'oxoc sc'ool eb' penaay ta' yuuj.

3 Ay juntzañ eb' fariseo ix c'och d'ay. Sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'anb'an eb':

—¿Ay am sleyal spuc sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum yalñej tas yuuj? xchi eb'.

4 Yuj chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, atax yic sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, b'ob'il viñ vinac yed' ix ix? 5 Yalnaccani: Yuj chi', a viñ vinac, yovalil syactejcan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, ichato junxoñej nivanil tz'aj eb', xchi Dios. 6 Yel mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios, max yal-laj yac'anoch sb'a anima yic spucan sb'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

7 Ix yalanxi eb' d'ay:

—¿Palta tas yuj yalnaccan viñaj Moisés to a viñ vinac syal yac'an yumal yic pucojb'ail viñ d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' schecan pax ix viñ? xchi eb' d'ay.

8 —Yuj e pital, yuj chi' yalnaccan viñaj Moisés to syal e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum chi'. Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, mañ ichocta' yajcan yuuj. 9 Yuj chi', sval d'ayex, a mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Añej tato tz'em ix d'a mul yed' junocxo vinac, syal spucan sb'a viñ yed' ix, xchi d'a eb'.

10 Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

—Tato icha chi', más am vach' max cac'och ix quetb'eyum, xchi eb'.

11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Palta mañ masaniloc anima stechaj yuj jun tzeyal chi'. Añej eb' tz'och Dios yed'oc, añej eb' stechaj yuuj. 12 Ay juntzañ eb', atax d'a yaljub'al aytaxon palta yaj eb'. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' toto sjuvi yuj eb' yetanimail. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' max yac'ochtaxon yetb'eyum, yujto axoñej Yajalil eb' ay d'a satchaañ sgana syac' servil. A eb' tz'ac'an techaj jun tic, techajocab' yuj eb', xchi Jesús d'a eb'.

A eb' unin ix ic'jib'at d'a Jesús
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' unin ix yic'b'at eb' anima d'a Jesús, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb', slesalvi yuj eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb'.

14 Palta ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cach eb' sja d'ayin. Yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ol yal yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ, xchi d'a eb'.

15 Ichato chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix lajvi chi', ix el d'a jun lugar chi'.

A jun viñ quelem b'eyum ix lolon yed' Jesús
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 A junel, ay jun viñ quelem ix c'och d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas vach' tzin c'ulej yic vach' ol in cha in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ d'ay.

17 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junṅej mach vach', aton Dios, malaj junocxo. Tato a gana
tza cha a q'uinal, c'anab'ajej juntzaṅ checnab'il tic, xchi Jesús d'a viṅ.
18 —¿Tastac juntzaṅ checnab'il tzin c'anab'ajej chi'? xchi viṅ d'ay.
—Maṅ e milcham eyetanimail. Maṅ ex em ajmulal. Maṅ ex elc'anoc. Maṅ e naq'ue
lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. 19 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. Ichaocab'
eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat.
20 —Atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzaṅ checnab'il tic smasanil. Yuj chi'
¿tasto val in paltail? xchi viṅ.
21 —Tato a gana maṅxa jab'oc a paltail, ixic, b'at choṅcanel smasanil tastac ay d'ayach.
Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yuj chi' ol a cha a b'eyumal d'a satchaaṅ. Ichato chi' b'ian,
tzach jaxi, axo och chi' in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viṅ.
22 Ayic ix yab'an juntzaṅ chi' viṅ, cusc'olalxo ix pax viṅ, yujto maṅ jantacoc tas ay d'a
viṅ.
23 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Val yel sval d'ayex, a eb' b'eyum, tato ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaṅ, te pural
ol och eb'. 24 Svalan d'ayex: Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal
junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios,
xchi d'a eb'.
25 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':
—Tato icha chi', ¿mach eb' ol colchaj jun? xchi eb'.
26 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:
—A jun tic malaj junoc anima syal yuuj. Palta aṅej Dios syal yuuj. Yujto masanil tas
syalṅej yuuj, xchi d'a eb'.
27 Axo viṅaj Pedro ix alan d'ay:
—Mamin, a oṅ tic, ix cactejcan masanil tas ay d'ayoṅ, oṅ och a c'ayb'umoc. Yuj chi',
¿tas am spac ol co cha'a? xchi viṅ.
28 —Val yel sval d'ayex, ato yic ol ac'b'ocxi masanil tastac, ato ta' ol e cha spac eyico'. A
in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in em c'ojan d'a in c'ojnub', b'aj ol checlajel
in poder. A exxo ix ex och in c'ayb'umoc tic, ol ex em c'ojan e lajchavaṅil d'a junjun
e c'ojnub'. Ol e ch'olb'itan yaj eb' quetisraelal slajchavil macaṅ. 29 A mach syactejcan
spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', mato smam snun, ma yuninal, mato sluum syactejcan
vuuj, a jun chi', te nivan spac ol scha'a. Aṅejtona' ol schaan sq'uinal d'a junelṅej. 30 Ay
eb' anima nivan yelc'och d'a co cal ticnaic. Palta a eb' chi', tzijtum eb' malaj jab'oc ol aj
yelc'och d'a jun tiempoal chi'. Aṅejtona', ay eb' malaj jab'oc yelc'och d'a co cal ticnaic,
palta a d'a scal eb' chi', ay eb' nivan ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi', xchi Jesús d'a eb'.

20

A jun ab'ix yic eb' munlajvum

1 Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um icha tic:
—Ol val d'ayex tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaṅ. A junel, ay jun
viṅ patrón ayto sacb'i ix q'ue vaan. Ix b'at viṅ say eb' smajan yic smolanel sat te' uva eb'.
2 Ayic ix ilchaj eb', ix yac' strato viṅ yed' eb'. Ix yalan viṅ d'a eb' to jun denario ol stup
sc'u junjun eb' viṅ. Ichato chi' b'ian, ix checjib'at eb' d'a smunlajel viṅ chi'. 3 Axo d'a
q'uec'ualilxo, ix b'at viṅ d'a mercado. Ix yilan viṅ to ay juntzaṅxo eb' viṅ toṅej ayeq'ui.
4 Yuj chi' ix yalan viṅ d'a eb' viṅ: Tato e gana tze say munlaj e b'a, ixiquec munlajel d'ayin.
Tz'acan ol vac' e tojol, yalṅej jantac ol ex munlajoc, xchi viṅ. Yuj chi' ix b'at eb' viṅ d'a
viṅ munlajel chi'. 5 Axo d'a chimxoc'ual, ix b'atxi viṅ. Aṅeja' lajan ix yutej viṅ yac'anxi
strato yed' juntzaṅxo eb' viṅ, icha ix yutej viṅ d'a q'uec'ualil. Aṅeja' icha chi' ix yutej viṅ
d'a tz'eymajc'ualxo. 6 Axo d'a yemxoc'ualil, ix b'atxi viṅ d'a mercado chi'. Axo ix yilan
viṅ, ay juntzaṅxo eb' viṅ toṅej ayeq'ui, ix yalanpax viṅ d'a eb' viṅ: ¿Tas yuj toṅej ayex ec'

d'a tic tz'ec' c'u? xchi viñ. 7 Malaj mach tzoñ manani, xchi eb' viñ d'a viñ. Tato icha chi', ixiquec, munlajañec jab'oc d'ayin. Ol vac' e tojol icha syal jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. 8 Axo d'a q'uic'b'alxo, ix yalan viñ d'a jun viñ scaporal: Avtejcot eb' viñ in majan chi', tza tupan eb' viñ. A eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel chi', a eb' viñ tza b'ab'laj tupej. Axo eb' viñ b'ab'el ix ochi, tzac'anto tza tup eb' viñ, xchi viñ. 9 Yuj chi', a eb' viñ yemxoc'ualil ix ochi, a eb' viñ ix b'ab'lajc'och scha stojol. Junjun denario ix scha eb' viñ stojoloc. 10 Axo eb' viñ ix b'ab'laj och d'a smunlajel chi', a snaan eb' viñ to más nivan stojol eb' viñ ol scha'a. Palta añejtona' junjunñej denario ix scha eb' viñ. 11 Ayic ix schaan stojol eb' viñ chi', ix cot yoval eb' viñ d'a viñ patrón chi'. 12 Ix yalan eb' viñ: Ach co patrón, a eb' viñ ix och d'a slajvub'xo munlajel, junxoñej hora ix yac' eb' viñ qued'oc, palta lajan co tojol ix ac' yed' eb' viñ. Palta a oñ tic pural ix ec' c'u cuuj, mañ jantacoc c'ac' ix cab'i, xchi eb' viñ. 13 Axo viñ patrón chi' ix alan d'a jun viñ d'a scal eb' viñ: Ach vamigo, mañ chucoc svutej in b'a d'ayex. Inai, jun denario ix cutej co trato. 14 Yuj chi', cha a tojol. Ixic. Axo juntzañxo eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel, a in d'a in gana, tz'acan svac' stojol eb' viñ. 15 Yujto a in, vic in tumin. Max yal scot oval d'ayin, yujto vach' svutej in b'a d'a junjun anima, xchi viñ. Icha chi' syal jun ab'ix tic. 16 Yuj chi', a eb' malaj yelc'och ticnaic, más nivan ol aj yelc'och eb'. Axo eb' nivan yelc'och ticnaic, mañxalaj ol aj yelc'och eb' ta', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel (Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Axo Jesús van sb'atxi d'a yol b'e yed' eb' ajun yed'oc, van sb'at eb' d'a Jerusalén. Ayic van sb'ey eb', ix yavtanelta eb' sc'ayb'um slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix yalan d'a eb':

18 Inai, ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. A in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, palta ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'och chamel eb' viñ d'a vib'añ. 19 Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc. Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in culusajq'ueoc. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

A tas sc'annac ix snun viñaj Jacobo yed' viñaj Juan (Mr 10.35-45)

20 A ix yetb'eyum viñaj Zebedeo, ix c'och ix d'a Jesús yed' chavañ eb' yune', aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ix em cuman ix d'a yichañ, yujto sgana ix sc'an jab'oc tas d'ay. 21 Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—¿Tas a gana tza c'an d'ayin? xchi.

—Ayic ol ach och Yajalil, comonoc tza cha em c'ojan eb' viñ vune' tic d'a a tz'ey, jun viñ d'a a vach', axo junxo viñ d'a a q'uexañ, xchi ix d'ay.

22 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ schavañil:

—Max nachajel-laj eyuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal eyuuj icha ol in utaj a in tic? xchi d'a eb' viñ.

—Ol techajoc, xchi eb' viñ d'ay.

23 —Val yel ol ex ac'joc proval icha ol in utajoc. Icha ol vab' syail a in tic, icha chi' ol aj eyab'anpax syail. Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta'. Yuj chi' ol ac'joc d'a eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

24 Axo lajuñvañxo eb' sc'ayb'um, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix cot yoval eb' d'a eb' chavañ chi'. 25 Yuj chi' ix avtajcot eb' slajchavañil yuj Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Eyojtacxo, a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', a eb' tz'ac'an mandar. Axo eb' nivac vinac, yajal ton yaj eb' d'a yib'añ eb' anima. 26 Palta a ex tic, mañ ichocta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. 27 A mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. 28 Ichin pax ta' a in Ac'b'il

in cot yuj Dios voch animail tic, maň yujoc in yac'an servil eb' anima in javi, palta yuj ul vac'an servil eb', in ja vac'cham in b'a yuj eb', yic vach' tzijtum mach ol colchaj vuuj, xchi d'a eb'.

Jacvinac sat chavaň vinac yuj Jesús
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Ayic van yelxi eb' d'a Jericó, tzijtum anima ix och tzac'an yuj Jesús. 30 Axo d'a ti' b'e, c'ojanem chavaň vinac max uji yilani. Axo ix yab'an eb' to van yec' Jesús, te chaaň ix avaj eb':

—Mamin, ach Yiňtilalcan viňaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoň? xchi eb' d'ay.

31 Palta axo eb' anima ix cachan eb' yic tz'em numan eb'. Palta masňej ix avaj chaaň eb':

—Mamin, ach Yiňtilal can viňaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoň? xchi eb'.

32 Yuj chi', ix och vaan Jesús, ix yavtancot eb':

—¿Tas e gana tzex vutej? xchi.

33 —Mamin, co gana tza jac co sat, xchi eb'.

34 Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb'. Ix maslaj sat eb' chi' yuuj. D'a jun rato chi' ix jacvi sat eb', ix och tzac'an eb' yuuj.

21

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Axo yic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Jerusalén, ix c'och eb' d'a choňab' Betfagé, d'a yich lum tzalan scuch Olivo. Axo Jesús ix checanb'at chavaň eb' sc'ayb'um. 2 Ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun aldea d'a quichaňb'at tic. Ata' ol ilchaj jun noc' nun b'uru eyuuj, etzanoch noc'. Aypaxec' jun noc' quelem yune' noc' yed'oc. Tze tijelta noc' schavaňil, tzeyic'ancot noc' d'a tic. 3 Tato ay mach tas tz'alan d'ayex, tzeyalan d'a eb': Ay ol och noc' yuj Cajalil. Ol ul cac'xican noc' d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

4 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj jun schecab' Dios d'a peca', ayic ix yalan icha tic:

5 Tzeyal d'a eb' aj choňab' Sion icha tic:

Ina sja e Reyal d'ayex. Emnaquil sja yed' jun noc' b'uru. Ayq'ue d'a yib'aň jun noc' quelem b'uru, yune' jun noc' nun b'uru, xe chi, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

6 Ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Ix sc'anab'ajej eb' icha ix yal Jesús. 7 Ix yic'ancot jun noc' nun b'uru chi' eb' yed' jun noc' quelem b'uru chi' d'a Jesús. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix ac'anq'ue spichul stz'amoc noc'. Ix lajvi chi' ix q'ue Jesús d'a yib'aň noc' quelem b'uru chi'. 8 Ayic van sb'ey noc', tzijtum eb' anima ix laj slich'em spichul[21.8] d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'. Ay pax eb' ix laj xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem eb' d'a yol b'e. 9 Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj yalanq'ue eb':

—Yuj val Dios d'a jun Yiňtilalcan viňaj David. Calec vach' lolonel d'a viň checb'ilcot yuj Dios Cajal. Caq'uec yuj diosal d'a Dios aj satchaaň, xchi eb'.

10 Ayic ix c'och Jesús d'a yol choňab' Jerusalén, masanil anima ix laj somchaj chaaň. Ix laj yalan eb':

—¿Mach jun sja tic? xchi eb'.

11 Axo eb' ňilanec' yed' Jesús ix alani:

—Aton Jesús, aj Nazaret yic Galilea. Aton jun tic schecab' Dios, xchi eb'.

21.8 **21:8** Syaq'uem spichul anima yed' xiltac te te' d'a yoltac b'e, yuj sch'oxanel eb' to stzalaj eb' ayic sjavi junoc rey, ma junocxo mach nivan yelc'ochi.

Ix pechjielta eb' anima yuj Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix spechanelta eb' choñvajum yed' eb' manvajum. Ix laj slocan pac'laj smexa eb' q'uexum tumin yed' xila
eb' choñum paramuch.21.12 13 Ix yalan d'a eb':
—Icha tic yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in pat ol aljoc yuuj to yicñej lesal yaji, xchi. Palta a ex tic, icha junoc ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.
14 Ayic ayec' d'a yamaq'uil stemplo Dios chi', ay juntzañ eb' max uji yilan ix c'och d'ay yed' juntzañ eb' max yal sb'eyi. Ix b'oxican eb' yuuj. 15 Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yil juntzañ milagro eb' viñ ix sb'o chi'. Ix yab'anpax eb' viñ to ay juntzañ eb' unin tz'alan d'a yamaq'uil stemplo Dios chi': Yuj val Dios d'a jun Yiñtilalcan viñaj David, xchi eb'. Yuj chi' ix te cot yoval eb' viñ. 16 Ix yalan eb' viñ d'a Jesús:
—¿Tom max ab' tas syal eb' unin tic? xchi eb' viñ d'ay.
—Svab' yalan eb'. ¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj tz'alji icha tic d'a co Mam Dios?
A eb' unin yed' eb' van to schuni, a eb' tzac'lab'ej yic syal vach' lolonel eb' d'ayach.
Icha chi' syala', xchi Jesús d'a eb' viñ.
17 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús chi', ix can eb' yuuj. Ix elxi d'a Jerusalén chi', ix c'och d'a Betania. Axo ta' ix ec' jun ac'val.

Tacjinaquel jun te' higo yuj Jesús
(Mr 11.12-14,20-26)

18 Axo d'a q'uiñib'alil, van spax Jesús d'a Jerusalén ix och svejel. 19 Axo ix yilani, ay jun te' higo d'a ti' b'e. Ix c'och d'a te', palta malaj junoc sat te' ix ilchaj yuuj. Toñej c'ayum xil te'. Yuj chi' ix yalan d'a te':
—Mañxa b'aq'uiñ ol ach satanoc, xchi d'a te'.
D'a jun rato chi', ix tacjiel te'. 20 Ayic ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um, ix sat sc'ool eb'.
—¿Tastaxlaj yuj junñej rato ix tacjiel jun te' tic? xchi eb'.
21 Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tato malaj e chab'c'olal, yalñej junoc tas ol yal eyuuj. Mañocñej tas icha ix vutej jun te' tic ol yal eyuuj. Vach'chom ol eyal d'a jun tzalan tic: Elañ d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' ñajab', tato xe chi, ol yalñej eyuuj icha chi'. 22 Yalñej tas tze c'ana' ayic tzex lesalvi, ol ac'joc d'ayex tato tzeyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

A yopisio Jesús
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Ix ochxi Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix sc'ayb'an eb' anima ta'. Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac d'a scal eb' israel chi', ix c'och eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:
—¿Tas elc'ochi, yuj chi' a comon b'oej juntzañ chi' evi? ¿Mach val ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ.
24 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:
—Añejtona', ol in c'anb'ejpax junoc tas d'ayex. Tato ol eyal d'ayin, ol valpax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi'. 25 ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan, yic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿Am Dios ix ac'ani, mato anima? Alec d'ayin, xchi d'a eb' viñ.
Yuj chi', ix slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:

21.12 **21:12** Schoñvi noc' eb' anima d'a yamaq'uil templo yuj yac'ji noc' silab'il. Yuj chi' schoñchaj noc' ta'. Ay pax eb' q'uexum tumin ta', yic sq'uexji stumin eb' anima scot d'a juntzañxo ch'oc choñab'il, yic syal smanan silab' eb'. Tzijtum mach syixtej eb' d'a spatic juntzañ chi'.

—¿Tas ol cutoc calan d'ay? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñ, axom ol yalan d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och viñ d'a e c'ool jun? xchama. 26 Palta tato scala' to yicñej anima yopisio viñ, ay smay yuj eb' anima, yujto a viñaj Juan chi', schecab' Dios yaj viñ snaan eb' smasanil, xchi eb' viñ.

27 Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoclaj, xchi eb' viñ d'ay.

—Tato icha chi', mañ ol val pax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

A yab'ixal chavañ uninab'il

28 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas tze na yuj jun ab'ix ol val tic? Ay jun viñ, ay chavañ yuninal viñ. Ix yalan viñ d'a viñ b'ab'el unin: Ach vuninal, ixic d'a co munlajel, xchi viñ. 29 Maay, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a viñ smam chi'. Palta d'a jun rato chi', ix snaan sb'a viñ, ix b'at viñ d'a smunlajel viñ smam chi'. 30 Ix yalanpax viñ d'a viñ schab'il icha ix yutej viñ yalan d'a viñ b'ab'el. Yuj chi' ix tac'vi viñ schab'il chi': Inye Mamin, ol in b'atoc, xchi viñ. Palta maj b'atlaj viñ. 31 A ticnaic, tzin c'anb'ej d'ayex, ¿mach junoc eb' uninab'il chi' ix c'anab'ajan icha sgana smam chi'? xchi Jesús d'a eb' viñ.

—Aton viñ b'ab'el unin chi', xchi eb' viñ.

Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato ayex ol ex och d'a yol sc'ab' Dios, a val eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix ol b'ab'laj och d'ayex. 32 Yujto a viñaj Juan chi' ix ul alancan d'ayex chajtil tzeyutej e tojolb'itan e b'a, palta maj eyac'ochlaj d'a e c'ool. Axo eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix, ay eb' ix ac'anoch viñ d'a sc'ool. Vach'chom eyilnac tas yutejnac snaan sb'a eb', palta a exxo tic maj e nalaj e b'a yed' eb', maj eyac'och tas ix yal viñaj Juan chi' d'a e c'ool.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Aq'uecoch e chiquin d'a junxo ab'ix ol val d'ayex. Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva21.33 d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'jiel yal sat te' uva chi' viñ. Ix sb'oanq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaañ ix aji.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo choñab' najat. 34 Axo yic ix ja stiempoal smolchajel sat te', ix checancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a eb' viñ munlajvum chi'. Ix b'at sc'anan smajananub'al luum eb'. 35 Ayic ix c'och eb', ix yamchajcot eb' yuj eb' viñ. Ay jun ix smac' eb' viñ. Ay junxo smilcham eb' viñ. Axo junxo ix sjulq'uenejcham eb' viñ. 36 Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at juntzañxo eb' schecab'. Ec'alto sb'isul eb' ix b'atxi chi' d'a eb' ix b'at d'a sb'ab'elal. Palta lajan ix aj eb' icha eb' ix b'ab'laj xid'ec' chi'.

37 Ichato chi' ix schecanb'at jun yuninal viñ. Tato icha chi' ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. 38 Palta axo ix yilan eb' viñ to van sc'och jun yuninal viñ chi', ix laj yalan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. A ticnaic tato ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol ochcan ajluumal. Co milecchamviñ, yic vach' a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ.

39 Yuj chi', ayic ix c'och viñ, ix yamchajcot viñ yuj eb' viñ. Ix sjachanb'at viñ eb' viñ d'a stitac avb'en chi'. Ata' ix smilcham viñ eb' viñ.

40 Yuj chi', tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ol c'och viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ munlajvum chi' viñ tze na'a? xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

21.33 **21:33** Ay b'aj a choñab' Israel sch'oxcot te' uva. Il Isaías 5.1-7.

41 —Maŋ ol ac'joc nivanc'olal eb' viŋ yuj viŋ. Ol smilcham eb' viŋ chuc spensar chi' viŋ. Ol yac'anxican sluum viŋ chi' majanil d'a juntzaŋocxo eb' viŋ. A eb' viŋ chi' ol ac'an smajananub'al d'a viŋ ayic ol c'och stiempoal, xchi eb' viŋ.
42 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb' viŋ:
—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani b'aj syala'?
A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichaŋ eb' b'oum pat,
aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi'.
43 Yuj chi' sval d'ayex, ol yal Dios to maŋxalaj eyalan eyic eyoch d'a yol sc'ab'. Axo ol yalan d'a juntzaŋxo eb' anima, to ay yalan yic eb' yoch e q'uexuloc. Yujto a eb' chi', lajan eb' icha eb' tz'ac'an smajananub'al te' avb'en uva d'a viŋ aj luum chi'. 44 Tato ay junoc mach tz'em taŋnaj d'a yib'aŋ jun q'ueen tic, choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em taŋnaj d'a yib'aŋ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb' viŋ.
45 Axo eb' viŋ sat sacerdote yed' eb' viŋ fariseo, ayic ix yab'an juntzaŋ ab'ix chi' eb' viŋ, ix snaanel eb' viŋ to a yuj eb' viŋ ix yal juntzaŋ chi' Jesús. 46 Yuj chi' sgana eb' viŋ ix syama'. Palta ix xiv eb' viŋ d'a eb' anima, yujto a Jesús schecab' ton Dios yaj d'a eb' anima chi'.

22

A yab'ixal jun nupnajel

1 Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' viŋ, xchi icha tic:
2 —Ol val d'ayex chajtil ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaŋ. Ay jun viŋ rey ix yac'och sq'uiŋ jun yuninal yic snupnaji. 3 Ayic van syamchajoch jun q'uiŋ chi', ix checanb'at eb' schecab' viŋ, yic tz'ic'jicot eb' avtab'il yuj viŋ. Palta maj yal-laj sc'ool eb' ix cot d'a jun q'uiŋ chi'. 4 Yuj chi', ix yalanxi viŋ d'a juntzaŋxo eb' schecab': Ixiquec, b'at alec d'a eb' avtab'il chi' vuuj to vach'xo yaj tas ol sva eb' vuj d'a tic. To ix vac' miljoc juntzaŋ noc' vacax yed' juntzaŋxo noc' noc' b'aq'uech yac'ji servil. Listaxo yaj smasanil ticnaic. Yuj chi', ixiquec, alec d'a eb' to elaŋchamel scot eb' d'a jun nupnajel tic, xchi viŋ rey chi' d'a eb'. 5 Yuj chi', ix b'at eb' schecab' viŋ chi' yala'. Palta axo eb' avtab'il chi', maj stac'cotlaj sb'a eb'. Ay jun ix b'atcan yil sluum. Ay junxo, ix b'at d'a snegocio. 6 Axo juntzaŋxo eb' ix yamancan eb' schecab' viŋ chi'. Ix yac'an chucal eb' d'a eb'. Aŋeja' ix miljicham eb' yuj eb'. 7 Axo viŋ rey chi', ix cot yoval viŋ. Yuj chi', ix schecb'at juntzaŋ eb' soldado viŋ, yic b'at miljoccham eb' ix mac'ancham eb' schecab' viŋ chi'. Axo schoŋab' eb', ix ŋusjicantz'aoc. 8 Ix lajvi chi', ix yalan viŋ d'a juntzaŋxo eb' schecab': Vach'xo yaj smasanil tas yic jun nupnajel tic, palta a eb' avtab'il chi', maŋ ton smojoc to a eb' tz'avtaji. 9 Yuj chi' ixiquec d'a calle. Jantacŋej eb' tz'ilchaj eyuuj, tzeyic'cot eb' d'a jun q'uiŋ tic, xchi viŋ d'a eb'. 10 Yuj chi', ix b'at juntzaŋxo eb' schecab' viŋ chi' d'a calle. Jantacŋej eb' ix ilchaj yuj eb', eb' chuc yed' eb' vach', ix molb'aj eb'. Yuj chi', ix te b'ud'ji jun pat b'aj ix och jun q'uiŋ chi' yuj eb' anima.
11 Ix lajvi chi', ix ochc'och viŋ rey chi' yil eb' ix c'och chi'. Ix yilan viŋ, ay jun viŋ maŋoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch yuuj.22.11 12 Yuj chi', ix yalan viŋ rey chi' d'a viŋ: Ach vetanimail, ¿tas yuj tzach comon ja d'a jun nupnajel tic? Ina maŋoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch uuj, xchi viŋ. Maj tac'voclaj viŋ. 13 Yuj chi' ix yalan viŋ rey chi' d'a juntzaŋ eb' schecab' ayec' yed' ta': Tzeq'uec pitan jun viŋ tic. Tzeyic'anb'at viŋ. Tze yumancanb'at viŋ b'aj ay q'uic'alq'uinal. Ata' ol oc' viŋ. Ol siq'uic'oc viŋ yoq'ui, ol juch'uch'oc ye viŋ yuj yab'an syail, xchi viŋ. 14 Icha chi' syal jun ab'ix tic, yujto tzijtum eb' avtab'il yuj Dios, palta jayvaŋŋej eb' sic'b'ileli, xchi Jesús d'a eb' viŋ.

22.11 **22:11** A d'a jun tiempoal chi' tz'ac'ji spichul eb' avtab'il chi' d'a junoc q'uiŋ yuj viŋ ay yic q'uiŋ chi'.

A jun tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ix lajvi chi', ix yic'anel sb'a eb' viñ fariseo chi'. Ix slajtian sb'a eb' viñ d'a spatic Jesús,
tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ yuj slolonel, yujto sgana eb' viñ yac'anoch d'a
yib'añ. 16 Yuj chi', ix schecb'at jayvañ eb' sc'ayb'um eb' viñ d'a Jesús chi' yed' jayvañ eb'
spartido viñaj Herodes.22.16 Ix b'at yalan eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtac paxi, a jun c'ayb'ub'al sgana Dios, tza
c'ayb'ej d'a yel. Junlajan tzutej a pensar d'a spatic eb' anima, yujto max ach och q'uelan
d'a eb'. 17 ¿Tas tz'aj tza na'? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿ay
am sleyal scac'a', ma to maay? xchi eb' d'ay.
18 Palta yojtacxo Jesús to chuc snaan eb' d'a spatic. Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—A ex tic, chab' sat ex. ¿Tas yuj tzin eyac' proval? 19 Ch'oxec vil junoc tumin tz'ac'ji d'a
viñ yajal chi', xchi d'a eb' viñ.
Yuj chi', ix ch'oxji jun tumin chi' yila'. 20 Ix sc'anb'anxi d'a eb' viñ:
—¿Mach ayoch yechel d'a jun tumin tic? ¿Mach ay yic jun b'i tz'ib'ab'iloch tic? xchi d'a
eb'.
21 —Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.
—Yuj chi', a tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, aq'uec
d'ay, xchi d'a eb' viñ.
22 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', toñej ix sat sc'ol eb'. Yuj chi' ix el eb' d'a stz'ey Jesús
chi', ix b'at eb' b'ian.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 A d'a jun c'u chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' viñ chi' tz'alani
to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'ay:
24 —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccani: Q'uinaloc ay junoc viñ schami,
scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj junoc yuninal viñ. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac
viñ tz'ic'anxican ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham
chi' yaji. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. 25 A junel, ay ucvaañ eb' viñ yuc'tac sb'a
ec'nac d'a co cal. A viñ b'ab'el vinac ic'jinac jun ix ix, palta cham viñ. Malaj yuninal viñ
alji yed' ix. Axo viñ yuc'tac viñ ic'anpaxcan ix. 26 Palta champax junxo viñ chi', malaj pax
yuninal viñ ajcan yed' ix. Icha chi' ajpax viñ yoxil. Ec' eb' viñ yucvañil d'a ix. 27 Chamel
eb' viñ yucvañil, ichato chi' b'ian, scham ix. 28 Axo yic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach
junoc eb' viñ ol ic'an ix? yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' viñ.
29 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Toñej tzex somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
Mañ eyojtacocpaxi jantac spoder Dios. 30 Yujto ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj
ic'lajb'ail. Yujto lajan ol aj eb' yed' eb' yángel Dios ay d'a satchaañ. 31 Palta toxon chequel
yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani,
tas yalnaccan Dios, ayic yalannaccani? 32 A in ton tic, sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal
in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. Yuj chi' vach'chom chamnac eb' viñ, palta
cojtac to mañ satnacoc el eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji.
33 Ayic ix yab'an eb' anima juntzañ ix yal chi', ix te sat sc'ol eb'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi
(Mr 12.28-34)

34 Axo yic ix yab'an eb' viñ fariseo to ix em numnaj eb' viñ saduceo chi' yuj Jesús, yuj
chi' ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a stz'ey. 35 Ay jun viñ d'a scal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés.
Sgana viñ syac' proval Jesús. Yuj chi', ix stz'ac sc'anb'ej viñ d'ay:

22.16 **22:16** A eb' spartido viñaj Herodes, sgana eb' to añej viñaj Herodes chi' yed' yuninal tz'och yajaliloc eb'.

36 —Ach in C'ayb'umal, ¿b'aja junoc checnab'il d'a ley Moisés nivan yelc'och d'a yichañ
smasanil? xchi viñ d'ay.
37 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Tze xajanej Dios Cajal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan yed' d'a smasanil
e pensar. 38 Aton jun checnab'il tic, nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. 39 Axo junxo
checnab'il tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc, xchi icha tic: Ichaocab' eya'ilan e
b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat. 40 Tato sco c'anab'ajej
chab' checnab'il tic, syalelc'ochi, van co c'anab'ajan sley Dios smasanil yed' jantacñej
tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab', xchi Jesús d'a viñ.

A Cristo, aton Yuninal Dios
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Aytoec' eb' viñ fariseo chi', ix sc'anb'an Jesús d'a eb' viñ:
42 —¿Tas xe chi yuj Cristo? ¿Mach ay yiñtilal tze na'a? xchi d'a eb' viñ.
—A Cristo chi', yiñtilalcan viñaj rey David, xchi eb' viñ d'ay.
43 Ix tac'vi Jesús:
—Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo, Yajal yaj d'a viñ, xchi icha
tic:
44 A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,22.44 masanto
ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñ.
45 Icha chi' yutejnac viñaj David yalancani to a Cristo Yajal yaj d'ay. Yuj chi', ¿tom
yiñtilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb' viñ.
46 Palta malaj junoc mach ix pacan d'ay. Yuj chi', atax d'a jun c'u chi', malaj junoc mach
stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'ay.

23

A smul eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima yed' d'a eb' sc'ayb'um:
2 —A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ay yopisio eb' yalan tas yaj ley chi'.
3 Yuj chi', yalñej tas syal eb' chi', tze c'anab'ajej. Palta mañ e c'ulej icha sc'ulej eb' chi'.
Yujto a tas syal eb', max sc'anab'ajejlaj eb'. 4 A juntzañ schecnab'il eb', lajan icha junoc
icatz te al. Syac'q'ue b'ulan eb' d'a yib'añ anima, palta max yac'och yiximal sc'ab' eb'
sd'uñanb'at jab'oc d'a yib'añ eb'. 5 Yujñej to sgana eb' to vach' eb' d'a yichañ anima,
nivanoc sc'ulej eb' juntzañ vach'il chi' yil eb'. Ay juntzañ tz'uum b'aj tz'ib'ab'iloch jab'oc
slolonel Dios, syac'och eb' d'a sc'ab' yed' d'a snañal sat. Nivac syutejoch eb', yic vach' eb'
d'a yichañ eb' anima snaani. Jucan pax syutejoch spichul eb', yelxo val te jucan yajoch
schional yuj eb'. 6 Ayic tz'och juntzañ nivac vael, añej b'aj te vach', añej ta' tz'em c'ojan
eb'. Yed' pax d'a yoltac spatil sculto eb', añej val d'a juntzañ xila eb' nivac vinac tz'em
c'ojan eb'. 7 Axo yic slaj ec' eb' d'a calle, stzalaj val eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima
d'a eb'. Ste q'uechaañ eb' ayic tz'alji eb' yuj eb' anima sc'ayb'umaloc.
8 Palta a exxo tic, mañ e cha aljoc e b'a c'ayb'umal, yujto junñej e c'ayb'umal. A exxo
tic, eyuc'tac e b'a, eyanab' e b'a e masanil. 9 Malaj junoc mach d'a yolyib'añq'uinal tic tze
comon alej e mamoc. Yujto junñej e Mam, aton Dios ay d'a satchaañ. 10 Mañ e cha aljoc
e b'a cuchb'umal, yujto junñej e Cuchb'umal, a in ton Cristo in tic. 11 A mach syac'och
sb'a checab'oc d'a e cal, aton jun chi' te nivan yelc'ochi. 12 A mach syic'chaañ sb'a, ol
ic'jocxiemi. Palta axo eb' syiq'uem sb'a, aton eb' ol ic'jocchaañ.

22.44 **22:44** A mach tz'em c'ojan d'a svach' junoc yajal, sch'oxo' to nivan yelc'och d'a yol sat jun chi'.

13-14 A exxo tic ex c'ayb'um d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tze macoch vaan eb' anima, yic max och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Max ex och a ex tic. Max e chapaxoch eb' sgana yochi.

15 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzex ec' d'a sat luum tic yed' d'a sat a' mar, yic ay mach tze montejoch eyed'oc. Axo eb' tz'och eyed' chi', toñej svach' juviel spensar eb' eyuuj. Yuj chi', eyuuj ec'b'al yaelal ol ac'jococh d'a yib'añ eb' d'a eyichañ.

16 A ex tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Te chuc eyico', yujto tzeyal icha tic: Tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta tato ay mach slocan sb'i q'uen oro ayoch d'a stemplo Dios chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 17 Yuj chi', te quistal ex, musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a q'uen oro chi' sch'ocoj, mato a stemplo Dios chi'? A q'uen oro chi', yujto ayoch q'uen d'a stemplo Dios, yujñej chi' yic Dios yaj q'ueen. 18 Tzeyalan paxi: Tato ay mach slocan sb'i jun altar b'aj sñusjitz'a juntzañ silab' d'a Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta axo mach slocan sb'i jun silab' ay d'a altar chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 19 Yuj chi' te quistal ex. Musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a jun silab' chi', mato a jun altar chi'? A jun silab' chi', yujto ayec' d'a yib'añ jun altar chi', yujñej chi' yic Dios yaji. 20 Yuj chi', tato ay mach slocan sb'i altar, mañocñej jun altar chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i jantacñej tas ayq'ue d'a yib'añ. 21 Añejtona', tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, mañocñej templo chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto cajan Dios chi' ta'. 22 Tato ay pax mach slocan sb'i satchaañ, syalelc'ochi, van slocan sb'i sdespacho Dios. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto ata' ayec' Dios chi'.

23 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzeyac' sdiezmoal juntzañ añ alavena, juntzañ añ anix yed' juntzañ añ comino. Palta ay juntzañ schecnab'il Dios nivan yelc'ochi, max e c'anab'ajejlaj. A checnab'il chi' tz'alani to yovalil tojol scutej co b'a, tz'oc' pax co c'ool d'a eb' quetanimail, scac'anpaxelc'och tas scala'. Palta inai malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. Octom tze c'anab'ajej juntzañ tic, tze c'anab'ajan pax juntzañxo chi'. 24 A ex pax tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Añej noc' us tzeyic'canel d'a scal tas tzeyuq'uej. Slajvi chi', axo noc' camello tze turb'ati.

25 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool mictac. Ichex ton ta' a ex tic, te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ anima, palta axo d'a elc'altac jun, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan anima, yuj eyac'an sgana e pec'al. 26 A ex fariseo ex tic, ichato max uji eyilan jab'oc. B'ab'laj b'oejec e pensar, ichato chi', vach' ol ex aj d'a yichañ anima.

27 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Lajan ex icha b'aj smucchaj eb' chamnac, sac yilji. A d'a spatic te vach' yilji, palta axo d'a yool, b'ud'an yuj sb'aquil juntzañ chamnac chi' yed' juntzañxo tas tzoñ ixtanel d'a sat ley. 28 Ichex ta', yujto a d'a yichañ eb' anima, nivanoc vach' tzeyutej e b'a, palta axo e pensar, chab' sat yaji, te chuc.

29 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic, tzato e b'oq'ue b'aj mucan eb' schecab' Dios. Añeja' pax juntzañ eb' tojol spensar mucan ta', tzato e b'oq'ue smonumentoal. 30 Tzeyalani: Q'uinaloc ay oñ ec' d'a stiempoal eb' co mam quicham d'a peca' chi', mañ cac'nac am och co b'a yed' eb' ayic smilannaccham eb' schecab' Dios chi' eb', nivanoc xe chi. 31 Palta a tzeyalan icha chi', tze ch'oxeli to yiñtil ex eb' miljinac eb' schecab' Dios chi'. 32 A exxo, tze vach' aq'uejoch stz'acub' tas sc'ulejnac eb' e mam eyicham chi'.

33 A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. Añejtona', icha pax chi' eb' e mam eyicham chi'. ¿Tom ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal d'a infierno? 34 Ab'ec. Ol in checb'at

juntzañ eb' schecab' Dios d'ayex, eb' ay sjelanil d'a yic Dios yed' eb' c'ayb'um. Ay eb' ol e culusejq'uei, ol e milancham eb'. Ay eb' ol e mac' d'a yoltac spatil culto. Ol laj e pech b'eyec' eb' d'a junjun choñab'. 35 Yuj chi', a d'a eyib'añ ol ja schamel masanil eb' tojol spensar ix miljicham d'a yolyib'añq'uinal tic, yictax ix cham viñaj Abel, jun viñ tojol spensar, masanto yic ix miljicham viñaj Zacarías yuninal viñaj Berequías. A viñaj Zacarías chi', ix miljicham viñ yuj eb' e mam eyicham chi' d'a snañal stemplo Dios yed' altar.23.35 36 Val yel sval d'ayex, a schamel junjun eb' chi', ol ochcan e muloc a ex ayex ec' ticnaic.

Cusnac Jesús yuj eb' aj Jerusalén (Lc 13.34-35)

37 A ex val tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ool eyuuj. Slaj e milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot d'ayex yuj Dios, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyanq'ue yune' noc' chi', palta toxon max yal e c'ool. 38 Ab'ec. A jun e templo tic,23.38 ol can tz'inan. 39 Sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

24

Yalnac Jesús to ol em lañnaj stemplo Dios (Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ix elta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ayic van sb'ati, ix c'och eb' sc'ayb'um d'ay. Ix sch'oxan junjun macañil yic stemplo Dios chi' eb' d'ay. 2 Ix yalan d'a eb':

—¿Tzam eyil juntzañ nivac pat tic smasanil? Val yel sval d'ayex, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal. Ol juchajem smasanil, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual (Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ix lajvi chi', ix b'at d'a tzalan Olivo. Ix em c'ojan ta'. Axo eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' sch'ocoj d'ay, ix yalan eb':

—Sco nib'ej tzal d'ayoñ, ¿b'aq'uiñ ol ja jun ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol ac'an checlajoc to toxo ol ach javoc, to toxo pax ol lajvoquec' jun tiempoal tic? xchi eb' d'ay.

4 Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Te lista tzeyutej e b'a, yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. 5 Yujto tzijtum eb' ol esanel in b'i, ol laj yalan eb': A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum mach ol smusej sat eb'. 6 Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañxo ijan ol ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc elc'ochi. Palta manto ol lajvoc el-laj yolyib'añq'uinal tic ta'. 7 Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañxo nivac choñab'. Ol yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Ol ja pax vejel d'a yib'añ eb'. Ol laj ec' quixcab'. 8 A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañxo ol javoc.

9 A ex tic, ol laj ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' yajal, yic ol ex och d'a syaelal yuj eb'. Ol laj ex smilcham eb'. Masanil eb' anima ol laj och ajc'olal d'ayex vuuj. 10 A d'a jun tiempoal chi', tzijtum mach ol meltzajxican d'a spatic. Ol laj och eb' ajc'olal d'a eb' yetb'eyum taxon chi'. Ol laj yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. 11 Tzijtum mach ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzijtum eb' anima ol smusej sat eb'. 12 Ol te q'ue vaan chucal. Yuj chi' tzijtum eb' mañxo ol xajanan Dios. 13 Palta a eb' tec'an syutej sb'a yab'an syail masanto

---

23.35 **23:35** A viñ b'ab'el vinac mac'b'ilcham yuj yetanimail, aton viñaj Abel, icha chi' yalan d'a Génesis 4.1-8. Axo viñaj Zacarías, milb'ilcham yuj eb' yetisraelal, icha chi' yalan d'a ch'añ slibroal yab'ixal eb' israel chi'. 2 Crónicas 24.21.

23.38 **23:38** Ix yalan Jesús: "A jun e pat ol can tz'inan," syalelc'ochi a jun templo, ma syalelc'ochi a choñab' Jerusalén.

d'a slajvub', aton eb' chi' ol colchajoc. 14 Axo jun vach' ab'ix tz'alani chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, yovalil ol laj aljoquel d'a smasanil yolyib'aňq'uinal tic, yic ol laj yab' eb' d'a junjun choňab'. Ichato chi', ol ja slajvub' chi'.

15 A viňaj Daniel, viň schecab' Dios d'a peca', a viň aljinaccan yuj jun viň tz'ac'an chucal, tz'ac'an juvoc juntzaň tasi. A mach tz'avtan jun ab'ix chi', nachajocab' el yuuj. Ayic ol eyilan jun chi' d'a yol stemplo Dios, 16 a eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. 17 A eb' ayq'ue d'a spaňanil yib'aň spat, maňxoocab' emixta eb' yic tz'och eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat, yic sb'at eb' elelal. 18 Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, maňxoocab' ol ul yic' spichul eb' b'aj ix cani. 19 A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. 20 C'anec d'a Dios, yic maňoc d'a ňab'il q'uinal ol ex b'at elelal, mato d'a sc'ual ic'oj ip. 21 Yujto te nivan yaelal ol javoc d'a jun tiempoal chi'. Manta b'aj tzuji icha chi' yictax ix sb'oan yolyib'aňq'uinal tic Dios. Aňej val jun chi', maňxa b'aq'uiň ol ujoc pax junelxo. 22 Tato max sc'ochlitej stiempoal jun yaelal chi' Dios, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol sc'ochlitej.

23 Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi', ta xchi eb', maň e cha eyab'i. 24 Yujto ay eb' ol laj yaloch sb'a Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol laj sch'ox juntzaň yechel eb' yed' juntzaň milagro, ol laj musaj sat eb' anima yuj eb'. A eb' sic'b'ilxoel yuj Dios, ijan val ol yac' ganar eb' sjuanel spensar eb'. 25 Ayocto svalancan juntzaň tic d'ayex. 26 Yuj chi', tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ab'ec. Ayec' Cristo d'a tz'inan luum, tato xchi eb', maň ex b'at eyila'. Tato ay pax eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a yol jun pat chi', tato xchi eb', maň e cha eyab'i. 27 Yujto ayic ol in javoc a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, masanil mach ol ilanoc, icha tz'aj yec' copnaj leb'lon b'aj sjavi c'u, scheclaj b'aj tz'em c'u, masanil mach tz'ilani. 28 Tato smolb'ej sb'a noc' ostoc, syalelc'ochi to ay junoc noc' chamnac noc', icha chi' ol ajoc ayic ol in javoc chi'.

A tas ol aj sja Jesús d'a schaelal
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

29 Ayic ol ec'chaj juntzaň yaelal chi', a c'u ol q'uic'b'oqueloc, maňxo ol yac'laj yoc q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ol cot q'uen d'a satchaaň. Axo juntzaň yipal satchaaň chi' ol tzicub'taňajoc. 30 Ichato chi' b'ian, axo scheclaj jun yechel d'a satchaaň to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic van vemuli. Axo eb' anima d'a junjun choňab' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui, yujto ol yil eb' vemul d'a scal asun. Maň jantacoc in poder, te nivan in tziquiquial. 31 A inxo, ol in checcot eb' vángel, te chaaň ol spu strompeta eb' yic smolchajcot eb' sic'b'ilel vuuj. Ol laj ic'joccot eb' b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic masanto b'aj ay yich chaaň.

32 Ab'ec jun ab'ix ol val yuj te' higo. Ayic svolanxi te' sc'ab', eyojtacxo to toxo ol ja ňab'ilq'uinal. 33 Aňejtona', ayic ol eyilan sja masanil juntzaň ix val tic, ol nachajel eyuuj to toxo ol in javoc, ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. 34 Val yel sval d'ayex, maň ol satel juntzaň anima tic, masanto ol ec'chaj juntzaň ix val tic smasanil. 35 A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic, ol sateloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

36 Palta malaj mach ojtannac b'aja c'u, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel ay d'a satchaaň, maň yojtacoclaj eb'. A inxo tic, Yuninal in Dios, palta maň vojtacoc paxlaj. Aňej Dios Mamab'il ojtannac.

37 Icha d'a stiempoal viňaj Noé, icha chi' ol aj jun tiempoal ayic ol in ja a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 38 Yujto ayic manto ja jun oval a' mucvajum, ¿toc ay tas sna eb' anima? Toňej sva eb', syuc'an a' eb', syic'lan sb'a eb'. Icha chi' van sc'ulan eb', ayic sjavinac sc'ual yoch viňaj Noé d'a yol te' arca chi'. 39 Maj nachajel-laj jab'oc yuj eb' masanto sjavinac jun oval a' mucvajum chi'. Ata' chamnac eb' smasanil. Icha ajnac eb' d'a jun tiempoal chi', icha chi' ol aj eb' anima ayic ol in javoc. 40 Q'uinaloc ay

chavañoc vinac ayb'at munlajel ayic ol in ja chi', ay jun ol ic'jocb'atoc, axo junxo ol canoc.
41 Añejtona' tato ay chavañoc eb' ix ix van scheni: Jun ix ol ic'jocb'atoc, axo junxo ix ol
canoc.
42 Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc jantac yorail ol in javoc, a in
e Yajal vaji. 43 Añejtona' tato ay junoc viñ aj pat ticnaic, tato yojtac viñ janic' ol ja
junoc elc'um d'ac'valil, lista syutej sb'a viñ yic max yal yoch jun elc'um chi'. 44 Yuj chi',
añejtona' ex, te lista tzeyutej e b'a, yujto ayic mañ in maclab'iloc eyuuj, ata' ol in javoc.

A eb' checab' yed' spatrón
(Lc 12.41-48)

45 Q'uinaloc ay junoc viñ patrón yed' junoc schecab'. A viñ sc'anab'ajani, viñ ay
spensar, aton viñ ol yac'och yopisio viñ yilan spat yed' masanil tas ay d'ay. ¿Palta mach
jun sc'anab'ajan chi' tze na'a? 46 Aton viñ van smunlaj icha sgana viñ patrón chi' ayic
ol jaxoc. Te vach' yic viñ chi'. 47 Val yel sval d'ayex, ol ac'jococh yopisio viñ d'a yib'añ
masanil tas ay d'a viñ spatrón chi'. 48 Palta tato a viñ checab' chi' chuc spensar, a
snaan viñ to mañ ol ja viñ spatrón chi' d'a elañchamel, 49 tz'och ijan viñ smac'an eb'
yetchecab'vumal chi'. Toñej tz'ec' viñ vael yed' eb' uc'um añ. Tz'uc'vi añ viñ yed' eb'.
50 Axo d'a jun c'ual mañ maclab'iloc yuj viñ checab' chi', ata' ol jax viñ spatrón chi'.
Mañ yojtacoc yorail viñ. 51 Ol ac'jocb'at jun viñ checab' chi' d'a syaelal. Ol ac'jocb'at
viñ yed' eb' yetchab'satil. Ata' ol oc' eb'. Ol siq'uic'oc eb' yoc' yab'an syail, xchi Jesús d'a
eb' sc'ayb'um.

25

A yab'ixal lajuñvañ eb' ix cob'estac

1 Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. Lajan
icha lajuñvañ eb' ix cob'estac. Ix yic'b'at scandil eb' ix d'ac'valil. Ix b'at eb' ix d'a jun
nupnajel. Ix b'at eb' ix scha viñ van snupnaj chi'.25.1 2 Ovañ eb' ix quistal, ovañ pax
eb' ix ay spensar. 3 A eb' ix quistal chi', malaj yaceite eb' ix ix yic'b'at yed'oc yic scandil.
Añej jab' aycanem d'a yol scandil eb' ix chi'. 4 Axo eb' ix ay spensar chi', ch'oc ix yic'b'at
nañalxo yaceite eb' ix. 5 Axo viñ van snupnaj chi', ix ec' hora sjavi viñ. Yuj chi', ix laj cot
svayañ eb' ix. Ix laj vayb'at eb' ix. 6 Axo d'a chimilac'val, ay jun mach ix avaj d'a eb' ix:
Van sja viñ van snupnaji, b'at chaec viñ, xchi d'a eb' ix. 7 Yuj chi', ix laj q'ue vaan eb' ix. Ix
yac'anoch sc'ac'al scandil eb' ix chi'. 8 Axo eb' ix quistal chi' ix alan d'a eb' ix ay spensar
chi': Aq'uec jab'oc eyaceite tic co c'ana'. Axo val stup quic tic, xchi eb' ix. 9 Max cac'laj.
Talaj ol lajvoc pax quic tic. Ixiquec, ix manec eyic b'aj schoñchaji, xchi eb' ix. 10 Yuj chi'
ix b'at eb' ix sman yico'. Aytob'at eb' ix, ix ja viñ van snupnaj chi'. A eb' ix lista yaj yed'
scandil chi', ix ochcan eb' ix yed' viñ b'aj tz'och q'uiñ nupnajel chi'. Ix macchajcan te'
puerta b'aj ix ochcan eb' chi'. 11 Axo ix jax eb' ix quistal chi', ix to avajoch eb' ix: Mamin,
Mamin, jacoñ ochi, xchi eb' ix. 12 Axo ix yalan viñ d'a eb' ix: Val yel sval d'ayex, mañ ex
vojtacoclaj, xchi viñ d'a eb' ix.
13 Yuj chi', sval d'ayex, te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc b'aja sc'ual, yorail ol
in javoc, xchi Jesús d'a eb'.

A yab'ixal oxvañ eb' checab'
(Lc 19.11-27)

14 Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. Lajan
icha jun viñ ix b'at d'a junxo choñab' te najat. Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot eb'
schecab' viñ. Ix yac'ancan juntzañ stumin viñ d'a yol sc'ab' eb'.
15 Ay jun b'aj ix yac' oye' talento viñ.25.15 Axo d'a junxo, chab' talento ix yac' viñ. Ay

25.1 **25:1** Ato a' sb'eyb'al eb', sb'at viñ ol nupnaj chi' b'aj ay spat ix ix b'at yic'ancoti, yic sb'at ix d'a spat viñ. Stañvaj sja eb' yuj eb' yamigo, yic vach' molan sb'at eb' d'a jun q'uiñ chi'. 25.15 **25:15** Ay 75 libra q'uen plata d'a junjun talento.

pax junxo b'aj ix yac' jun talento viñ, ato syal sjelanil junjun eb'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ.
16 Axo viñ checab' ix chaan oye' talento chi', ix yac' snegocio viñ yed' q'ueen. Ix yac'an
ganar oyexo talento viñ. 17 Icha pax chi' viñ ix chaan chab' talento chi', ix yac' ganar
chab'xo talento viñ. 18 Palta axo viñ junñej talento ix chaan chi', ix sjoy b'aj ix smuquem
q'uen tumin chi' viñ.
19 Pecataxo chi' ix jax viñ spatrón eb' chi'. Ix sb'oan scuenta viñ yed' junjun eb'. 20 A
viñ chajinac oye' talento chi', a viñ ix b'ab'laj c'och d'a viñ. Ix yac'an oyexo talento ix yac'
ganar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan oye' talento q'uen a
tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina pax oyexo talento yune' q'ueen ix vac' ganar tic, xchi
viñ. 21 Yuj chi' ix yalan viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Te vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix
a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac'
d'ayach. Yuj chi' tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a viñ schecab' chi'. 22 Ix lajvi chi', ix c'och
viñ b'aj cannac chab' talento chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin, ac'naccan
chab' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina chab'xo talento yune' q'uen ix
vac' ganar tic, xchi viñ. 23 Yuj chi' ix yalanxi viñ spatrón viñ chi': Vach' jun. Vach' ix
utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj
chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj chi', tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a junxo schecab'
chi'. 24 Palta axo ix c'och viñ junñej talento cannac chi' d'ay, ix yalan viñ: Ach in patrón,
vojtac to ov ach. Toñej tzach jach'vi, palta malaj tas tzavej. Toñej tza cha tas syac' ganar
junocxo anima. 25 Yuj chi', in xiv d'ayach, in mucnaquem q'uen a tumin chi' d'a yol luum.
Ina q'uen tic, xchi viñ. 26 Axo ix yalan viñ spatrón viñ chi': A ach tic, nivanoc checab'
ach, palta malaj a vach'il. Te jaragana ach. Tato ojtac to toñej tzin jach'vi, palta malaj tas
svavej, toñej tzin cha viquej tas syac' ganar junocxo anima. 27 Tato icha chi', ¿tas yuj maj
ac'b'at q'uen in tumin tic majanil, yic vach' tzin chapax q'uen yed' yune' in javi? xchi viñ
d'a viñ schecab' chi'. 28 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañ eb' ayec' ta: Iq'uequec' q'uen
talento tic d'a viñ. Aq'uec q'uen d'a viñ ay lajuñe' talento yico'. 29 Yujto a mach ay yico', ol
vach' ac'joc d'ay yic ol yac' sobre yic chi'. Axo eb' malaj val yico', ol vach' ic'joquec' jab' yic
eb' chi'. 30 Axo viñ checab' malaj tz'och tic, b'at yumeccanb'at viñ d'a scal q'uic'alq'uinal.
Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uic'oc viñ yoc' yuj yab'an syail, xchi viñ, xchi Jesús d'a eb'.

Ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb' anima

31 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ja yed' eb' vángel smasanil, ol in och
Yajalil. Ol in em c'ojan d'a in c'ojnub'. Ato ta' ol checlajelta to te nivan velc'ochi. 32 Ol
laj och molan junjun choñab' d'a vichañ. Ol in pojan snañal eb' icha junoc viñ tañvum
calnel spojanel noc' scalnel d'a scal noc' chiva. 33 A eb' icha noc' calnel chi', ol can eb' d'a
in vach'. Axo eb' icha noc' chiva, ol can eb' d'a in q'uexañ. 34 A in Rey in tic, ol val d'a
eb' ay d'a in vach' chi': A ex tic, yac'nac svach'c'olal in Mam d'ayex. Ochañec ved'oc b'aj
svac' Yajalil. Yujto atax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios ix sb'oancan jun tic eyicoc.
35 Yujto ayic yochnac in vejel, in eyac'nac vaoc. Ayic stacjinac in ti', eyac'nac a' vuq'uej.
Ayic in b'eyec' icha yec' junoc b'eyum anima, eyac'nac in posado. 36 Ayic malaj in pichul,
eyac'nac vico'. Ayic penaay in, xid'nac ex in eyila'. Axo yic ay in och preso, xid'nac ex in
e c'umej, xin cham d'a eb'. 37 Axo eb' tojol sb'eyb'al chi' ol alan d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ñi
ix quil yoch a vejel yed' stacji a ti'? ¿Toc ay tas ix cac' d'ayach? 38 ¿B'ac'ñi ix quil a b'eyec'
icha junoc b'eyum anima chi', yic tza c'an a posado chi'? Axo yic malaj a pichul, ¿toc ay
tas cac'nac d'ayach? 39 Ayic penaay ach yed' d'a yic ay ach och d'a preso chi', ¿toc ay b'aj
xid'nac oñ ach quila'? xcham eb' d'ayin. 40 Icha to chi' b'ian, ol valan d'a eb': Val yel sval
d'ayex, ayic ix eyac'an juntzañ tic d'a eb' vuc'tac, eb' vanab', vach'chom d'a eb' malaj
yelc'ochi, syalelc'ochi, a d'ayin ix eyac'a', xin cham d'a eb'.
41 Ichato chi', ol valan d'a eb' ay d'a in q'uexañ: Elañec a ex tic d'a in tz'ey, yujto aycot
yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Ixiquec d'a jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, d'a jun lugar

sb'onac Dios yicoc viñ diablo yed' eb' yángel. 42 Yujto ayic ix och in vejel, maj in eyac' vaoc. Ayic ix tacji in ti', malaj jab'oc tas ix eyac' vuq'uej. 43 Ayic ix in b'eyec' icha junoc b'eyum anima, maj eyac' in posado. Ayic malaj in pichul, malaj jab'oc in pichul ix eyac'a'. Añejtona', ayic penaay in yed' ayic ay in och d'a preso, maj xid' in eyil jab'oc, xin cham d'a eb'. 44 Yuj chi', icha tic ol yal eb' d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ñi ix ach quila' ayic ix och a vejel, ayic ix tacji a ti' chi', ayic ix ach b'eyeq'ui, ayic malaj a pichul chi', ayic penaay ach, ayic preso aji? ¿Tom ay b'aj maj oñ colvaj d'ayach? xcham eb' d'ayin. 45 Palta ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic maj ex colvaj d'a juntzañ eb' tic, vach'chom malaj tz'och eb', syalelc'ochi, a d'ayin maj ex colvajoc, xin cham d'a eb'. 46 A eb' chi', ol b'at eb' d'a syaelal d'a junelñej. Palta axo eb' tojol sb'eyb'al, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

26

A tas ajnac syamchaj Jesús
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix yalanxi d'a eb' sc'ayb'um:

2 —Eyojtac, chab'ejocxo tz'och q'uiñ yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ol in culusanchamoc, xchi d'a eb'.

3 Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a spat viñaj Caifás, viñ sat sacerdote. 4 Ata' ix laj yal eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch es d'a yib'añ Jesús, yic syamchaj yuj eb' viñ, smilancham eb' viñ. 5 Palta ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj co yaman viñ d'a yol q'uiñ tic, yujto ay smay ol q'ue somnaj eb' anima scot yoval d'ayoñ yuj viñ, xchi eb' viñ.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Ix c'och Jesús d'a Betania. Ix ochc'och d'a yol spat viñaj Simón. A d'a yic yalañtaxo, penaay viñ yuj jun yab'il scuchan lepra. 7 Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix sb'onac yed' jun q'uen scuch alabastro.[26.7] B'ud'ud'i q'ueen d'a jun suc'uq'ui sjab' te caro stojol. Ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. 8 Axo ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix cot yoval eb' d'a ix. Ix laj yalanq'ue eb':

—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun tic? 9 A jun suc'uq'ui sjab' tic, te caro stojol. Octom ix choñchaji, axo stojol chi' tz'ac'ji d'a eb' meb'a', xchi eb'.

10 Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun sc'ulej ix tic d'ayin, vach' toni. 11 A eb' meb'a' tzeyal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. Palta a inxo tic, mañ masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. 12 Ayocto ix yac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaj yed' in muquil. 13 Val yel sval d'ayex, yalñej b'ajtil ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il d'a yolyib'añq'uinal tic, ol aljoc pax yab'ixal tas ix sc'ulej ix tic, yic ol najoccot ix, xchi d'a eb' viñ.

Choñb'il Jesús yuj viñaj Judas
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ay jun viñ d'a scal eb' viñ slajchavañil, aton viñaj Judas aj Queriot, ix b'at lolon viñ yed' eb' viñ sat sacerdote. 15 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Tato svac'och Jesús d'a yol e c'ab', ¿jantac tzin e tupu'? xchi viñ.

26.7 **26:7** A q'uen alabastro, aton jun q'uen vach' yilji, c'un paxi, sc'anchaj q'ueen ayic sb'ochaj yed'tal añ flor yed' juntzañ limeta vach' yilji.

Yuj chi', 30 plata tumin[26.15] ix ac'ji d'a viñ yuj eb' viñ. 16 Yuj chi' ix sayan modo viñ
tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 A d'a jun sb'ab'el c'ual q'uiñ svaji ixim pan malaj yich ayb'at d'a scal, ix c'och eb'
sc'ayb'um Jesús d'ay, ix sc'anb'an eb':
—¿Bʼajtil a gana sco b'o b'aj ol oñ vaoc yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam
quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.
18 —Ixiquec d'a choñab'. Ay jun viñ b'aj ol ex c'och d'a spat. Icha tic ol eyal d'a viñ:
Xchicot co C'ayb'umal to quenxoñej tiempo ayeq'ui. Yuj chi' syala' to d'a a pat tic ol va
qued' a oñ sc'ayb'um oñ tic, yic sco nacot yed'oc tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a
Egipto, xchi. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ, xchi Jesús d'a eb'.
19 Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi' sb'o icha ix yal chi'. Ix sb'oan eb' tas ol schi eb' d'a
q'uiñ chi'.
20 Axo d'a q'uic'b'alil, ix c'och Jesús chi' vael yed' eb' sc'ayb'um chi'. 21 Ayic van sva yed'
eb', ix yalani:
—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a
eb'.
22 Ix laj och eb' ilc'olal yab'an jun chi'. Yuj chi', junjun eb' ix och ijan sc'anb'an yab'
d'ay:
—Mamin, ¿tom a in? xchi junjun eb' d'ay.
23 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—A jun van sva ved' d'a jun uc'ab' ayec' d'a co nañal tic, a ol in ac'anoch d'a yol sc'ab'
chamel. 24 A in tic, Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, palta yovalil ol in chamoc,
icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab'
chamel chi'. Octom maj uneajlaj. Tato icha chi', más vach' yico', xchi d'a eb'.
25 Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', ix alan d'ay:
—Ach in C'ayb'umal, ¿tom a in? xchi viñ.
—A ach toni, xchi d'a viñ.
26 Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um chi', ix yic'anchaañ ixim pan. Ix yac'an yuj diosal
yuj ixim. Ix lajviñej chi', ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um.
—Vaañec. Aton in nivanil tic, xchi d'a eb'.
27 Ix lajvi chi', ix syaman jun vaso ayem yal sat uva d'a yool. Ix yac'an yuj diosal d'a
Dios yuuj. Ix yac'anpax d'a eb'.
—Mol uq'uejec jun tic e masanil. 28 Yujto aton jun tic in chiq'uil. Yuj in chiq'uil tic ol
elc'och jun strato Dios eyed'oc.[26.28] Ol elcan in chiq'uil tic, yic vach' tzijtum mach ol
ac'joc lajvoc smul yuuj. 29 Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te'
uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi eyed'oc, ayic ol vach' och co Mam Dios Yajalil, xchi d'a
eb'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ix lajvi sb'itan jun b'it[26.30] eb' d'a Dios, ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. 31 Ata'
ix yal Jesús d'a eb':
—Masanil ex tic ol ex somchajcanel vuuj d'a jun ac'val tic. Yujto tz'ib'yajcan d'a
Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tañvum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at

---

26.15 **26:15** Treinta tumin plata, aton stojol viñ checab' yic smanchaji. 26.28 **26:28** A jun trato tic, aton jun ac'
trato yalnaccan viñaj Jeremías d'a peca', aton tz'ilchaj d'a Jeremías 31.31-33. Ayic sch'oxanel eb' to yel ol elc'och jun
trato, toxonton tz'el schiq'uil junoc noc' noc' yuj eb'. Éxodo 24.8. 26.30 **26:30** A jun b'it sb'itaj yic q'uiñ yic snajicoti
tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, tecan a Salmo 115 masanto d'a 118.

noc', xchi. 32 Palta axo yic ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.
33 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Vach'chom ol somchajcanel spensar eb' d'ayach, palta a in tic, malaj b'aq'uiñ ol in somchajeloc, xchi viñ.
34 —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'añ ol alani to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.
35 —Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ ol vala' to mañ ach vojtacoc, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.
Añejtona' icha chi' ix laj yal eb' sc'ayb'um chi' smasanil.

Lesalvinac Jesús d'a Getsemaní
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní. Ata' ix yal d'a eb':
—Canañec d'a tic. Ol b'at in lesalvoc d'a chi', xchi d'a eb'.
37 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro yed' chavañ eb' yuninal viñaj Zebedeo yed'oc. Ix och ijan Jesús scusi, ix och ilc'olal. 38 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Tzin te cusi, ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi Jesús d'a eb'.
39 Ix lajvi chi', ix snitzanb'at sb'a, ix em cuman ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi icha tic:
—Mamin, tato syala', iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'añ. Palta mocab' ichoc in gana a in tic, palta ichocab' val a gana, xchi.
40 Ix lajvi chi', ix c'och d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:
—¿Tom max yal pitzan ex junoc hora ved'oc? 41 Aq'uec el e vayañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex telvoc ayic tzex montajb'at d'a chucal. A co pensar, tec'an toni, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb'.
42 Ix lajvi chi', ix b'atxi lesal, ix yalan icha tic:
—Mamin, tato max yal yec' jun yaelal tic d'a vib'añ, elocab'c'och tas nab'il uuj, xchi.
43 Axo ix c'ochxi junelxo, ix yilani añeja' vaynac eb' sc'ayb'um chi', yujto max techaj vayañ yuj eb'. 44 Yuj chi' ix canxi eb' yuuj. Ix b'at lesalvixi d'a yoxelal. Ix yalanxi icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal. 45 Axo ix c'ochxi d'a eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':
—¿Tom añeja' vaynac ex? ¿Tom toñej tzeyic' eyip? A ticnaic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ix c'och yorail vac'jioch d'a yol sc'ab' eb' viñ chuc. 46 Q'ueañec vaan, coyec, yujto lac'anxo ayec' viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, xchi d'a eb' viñ.

Yamchajnac Jesús
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Vanto yalani, ix javi viñaj Judas. A viñ chi' nivanoc ayoch stz'acub'oc eb' uxluchvañ schecab' Jesús chi'. Tzijtum anima ix c'och yed' viñ. Yed'nac yespada eb' yed' te te'. A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel chi' ix checancot eb'. 48 A viñaj Judas chi', viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb', toxo ix slajtiej sb'a viñ yed' eb'. Ix yalan viñ icha tic:
—A viñ ol in tz'ub'elta sti', aton viñ chi' tzeyama', xchi viñ d'a eb'.
49 Yuj chi', elañchamel ix c'och viñ d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:
—Buenas noches, ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.
Ix lajvi chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ.
50 —Ach vamigo, c'ulej tas tzul a c'uloc chi' d'a tic, xchi d'a viñ.
Ix lajvi chi', ix c'och umnaj eb' viñ d'ay. Ix syaman eb' viñ. Ix stzec'an eb' viñ.

51 Palta ay jun viñ sc'ayb'um Jesús chi' ix ic'anq'ueta q'uen yespada. Ix stzepanel
schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote. 52 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ sc'ayb'um
chi':
—Ac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut, yujto a eb' tz'ac'an oval yed' q'uen espada, ol
champax eb' yuj q'ueen. 53 ¿Tom mañ ojtacoc, tato in gana tzin c'ancot d'a Dios, aton in
Mam, ec'to d'a 72 mil[26.53] eb' ángel ol yac'cot in scol d'a elañchamel? 54 Palta tato ol in
c'ancoti, mañ ol elc'ochlaj tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, yujto tz'ib'yajcani to yovalil
icha tic ol in ajoc, xchi Jesús.
55 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' viñ ix c'och chi':
—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada
yed' e te', tzex ja in eyama'? Junjun c'u tzex in c'ayb'an d'a yol yamaq'uil stemplo Dios,
palta maj in eyam ta'. 56 Palta icha ton tic ol aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab'
Dios d'a Slolonel, xchi d'a eb' viñ.
Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

C'ochnac Jesús d'a yichañ eb' viñ sat yajal
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

57 A eb' viñ ix yaman Jesús, ix yic'b'at eb' viñ d'a viñaj Caifás, aton viñ sat sacerdote.
Ata' ix smolb'ej sb'a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio.
58 Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ
sat yaj d'a eb' viñ chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' viñ polencía, yic syilan viñ tas ol ajoc.
59 Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ichamtac vinac yed' masanil eb' viñ sat yajal, ix
say juntzañ vinac eb' viñ, yic syac'och es eb' d'a yib'añ Jesús chi' yic tz'och chamel d'a
yib'añ. 60 Mañ jantacoc eb' ix c'ochi. Ix yac'anoch juntzañ es eb' d'a yib'añ. Palta malaj
junoc eb' ix elc'och tas ix yala'. C'ojanc'olal to ix q'ue van chavañxo vinac chi', ix yac'an
val och es eb' d'a yib'añ. 61 Ix yalan eb':
—Ix cab' yalani: A in tic, syal in satanel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tzin
b'oanxiq'uei, xchi, xchi eb'.
62 Axo viñ sat sacerdote, ix q'ue vaan, ix yalan viñ d'a Jesús:
—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' viñ tic d'a ib'añ? xchi
viñ d'ay.
63 Axo Jesús tz'inñej xchi. Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:
—Al d'ayoñ, tato Cristo ach, tato Yuninal ach Dios. Yovalil tzal d'a sat Dios pitzan, tato
yel tzala', xchi viñ d'ay.
64 —A in ton tic, icha tzal chi'. Svalanpax d'ayex, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail
tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton Jun nivan spoder. Ol eyilpax vemul
d'a scal asun d'a satchaañ, xchi Jesús d'a viñ.
65 Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitan spichul viñ scot yoval.
Ix yalan viñ d'a eb' yetyajalil chi':
—A jun viñ tic sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tasto tz'och testigo sco saya'? Toxo ix cab'
sb'uchvaj viñ. 66 ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.
—Ix och smul viñ. Smoj scham viñ, xchi eb' viñ.
67 Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat Jesús chi' yuj eb'. Ix d'ob'jib'at sti', ay pax eb' ix tz'itanb'at
sat. 68 Ix yalan eb' d'ay:
—A ach nivanoc tzach alnax Cristoal tic, ala' mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

69 Axo viñaj Pedro, c'ojanec' viñ d'a yamaq'uil jun pat chi'. Ix c'och jun ix criada d'a
viñ.

26.53 **26:53** "Lajchave' legión ángel" ix yutej yalan Jesús, junjun legión, vaque' mil sb'isul.

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix d'a viñ.
70 Palta ix yiq'uel viñ d'a yib'añ d'a yichañ eb' smasanil:
—A jun tzal tic, mañ vojtacoclaj, xchi viñ d'a ix.
71 Axo yic ix elta viñaj Pedro chi' d'a sti' spuertail amac', ix ilji viñ yuj junxo ix.
—Aton jun viñ tic, yetb'eyum sb'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix.
72 Palta ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:
—Mañ vojtacoclaj jun viñ tic, xchi viñ d'a eb'.
73 Junanto rato chi', ix c'och eb' aytaxon ec' ta' d'a viñaj Pedro chi', ix yalan eb' d'a viñ:
—Val yel, etb'eyum a b'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús tic, yujto lajan a lolon yed' eb' scab'i, xchi eb'.
74 Yuj chi', ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:
—A jun viñ tic, mañ vojtacoclaj viñ, xchi viñ d'a eb'.
Van to yalan jun chi' viñ, ix oc' noc' caxlañ. 75 Yuj chi', ix snaancot viñ tas ix yal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Ayic mantzac oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix sb'esanelta sb'a viñaj Pedro chi', ix te oc' viñ sic'lab'il.

27

Ic'b'ilb'at Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Axo ix q'uiñib'i, ix smolb'an sb'a eb' sat sacerdote smasanil yed' eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' yac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús. 2 Yuj chi', ix stzec' eb', ix yic'anb'at eb', xid' yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Poncio Pilato, aton viñ gobernador.

Schamel viñaj Judas

3 A viñaj Judas, viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, ayic ix yab'an viñ to ix och chamel d'a yib'añ Jesús chi', ix snaan sb'a sc'ool viñ. Ix b'atxi viñ b'aj ay eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, yujto ix snib'ej viñ ix yac'xi meltzaj 30 plata tumin ix scha d'a eb' viñ. 4 Yuj chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—Ix och val in mul, yujto ix vac'och Jesús chi' d'a yol sc'ab' chamel, palta malaj jab'oc smul, xchi viñ.
Palta ix yalan eb' viñ:
—A oñ tic, malaj coch d'a a mul chi'. A chumxo d'a chi', xchi eb' viñ.
5 A ix yab'an jun chi' viñ, ix syumancan och juntzañ tumin chi' viñ d'a yol yamaq'uil templo Dios. Ix lajvi chi', ix b'at viñ sd'uñb'ejcham sb'a.
6 Axo eb' viñ sat sacerdote ix sic'anq'ue q'uen tumin chi', ix yalan eb' viñ:
—Max yal-laj cac'anoch juntzañ tumin tic d'a scal q'uen ofrenda, yujto ix manjicham jun viñ yuj q'ueen, xchi eb' viñ.
7 Yuj chi', ix laj yal-lan yab' eb' viñ. Ix yalan eb' viñ tas ol och q'ueen. Ix lajvi chi', ix smanan jun sluum jun viñ tz'acum eb' viñ, yic ata' smucji eb' ch'oc choñab'il slaj chami. 8 Yuj chi', Slumal Chic' ix sb'iejcan jun lugar chi'. Icha chi' ix sb'iejñejcani. 9 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Jeremías schecab' Dios d'a peca', ayic yalannaccani: Ix yic' 30 plata tumin eb', aton stojol jantac snanac eb' aj Israel. 10 A d'a jun tumin chi' ix manjiel sluum jun viñ tz'acum. Icha chi' yalnaccan Dios Cajal d'ayin, xchi.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Ayic ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato, viñ gobernador, ix sc'anb'an viñ d'ay:
—¿Tom a ach tic, Sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.
—Yel ton tzala', xchi.

12 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix yac'b'at eb' viñ d'a yib'añ,
palta maj tac'voclaj. 13 Yuj chi' ix yalanxi viñaj Pilato chi' d'ay:
—¿Tom max ab' juntzañ tas syac'och eb' viñ d'a ib'añ tic? xchi viñ d'ay.
14 Palta mañ val jab'oc ix tac'vi. Yuj chi' ix te sat sc'ool viñ yuuj.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

15 A d'a junjun ab'il d'a sc'ual q'uiñ, tz'ac'jielta junjun eb' preso yuj viñ gobernador,
ato syala', mach sc'anelta eb' anima. 16 A d'a preso chi' ayoch jun viñ scuchan Barrabás.
Ojtacab'il viñ yuj eb' anima smasanil. 17 Ayic molanec' eb' chi', ix sc'anb'an viñaj Pilato
chi' d'a eb':
—¿Mach junoc e gana svaq'uel d'a libre, am viñaj Barrabás, mato a Jesús, syal eb'
Cristoal? xchi viñ d'a eb'.
18 Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ sacerdote ix
ac'jioch Jesús chi' d'a yol sc'ab' viñ.
19 C'ojanem viñaj Pilato chi' d'a sdespacho, ix c'och schecab' ix yetb'eyum viñ d'ay. Ix
yalanb'at ix: Mañ a locb'ej a b'a d'a viñ tojol spensar chi', yujto ix in vayichej viñ q'uiq'ui.
Tzin xivb'at yuj jun in vayich chi', xchi ix.
20 Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ix ac'an sc'ool eb' anima,
yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. Axo Jesús sc'an cham eb'. 21 Ix sc'anb'anxi viñ
gobernador chi' d'a eb':
—¿Mach junoc eb' chavañ tic e gana svaq'uelta d'a libre? xchi viñ.
—A viñaj Barrabás co gana tzaq'uelta, xchi eb'.
22 —Palta ¿tas ol vutoc Jesús, tz'aljipax Cristoal tic? xchi viñ.
—Culusejq'uei, xchi eb' smasanil.
23 —Palta ¿tas val junoc chucal ix sc'ulej viñ tzeyila'? xchi viñ.
Palta ix q'ue umnaj eb' yalani:
—Culusejq'uei, xchi eb'.
24 Axo ix yilan viñaj Pilato chi' to max yac' ganar viñ scolan Jesús, toñej ix vach' q'ue
somnaj eb' anima yalan yuuj. Yuj chi', ix schec viñ ic'jicot jab' yaal. Ix sb'icanel sc'ab' viñ
d'a yichañ eb' anima chi' smasanil. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxan d'a eb' to mañ locanoc
viñ yed' eb'. Ix yalanxi viñ d'a eb':
—A in tic malaj voch d'a schamel viñ tojol spensar tic. E chumxo d'a chi', xchi viñ d'a
eb'.
25 Yuj chi', ix laj yalan eb' smasanil d'a viñ:
—Ochocab'can schamel viñ chi' co muloc yed' d'a yib'añ eb' cuninal, xchi eb'.
26 Ayic ix yab'an jun chi' viñ, ix ac'jielta viñaj Barrabás chi' d'a libre. Axo Jesús ix schec
mac'joc viñ. Ix ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' sculusanq'uei.
27 Axo eb' viñ soldado yic viñ yajal chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a spat viñ. Ata' ix
yavtejcot eb' soldado eb' masanil. 28 Ix squichan el spichul Jesús eb' viñ. Ix yac'anoch
junxo pichul chacchac eb' viñ d'ay. 29 Ix sjalan setan jun te' q'uiix eb' viñ. Ix yac'anq'ue
eb' viñ d'a sjolom scoronaoc, yic lajan tz'aj yilji icha junoc rey snaan eb' viñ. Ix yac'och
jun te' aj eb' viñ sc'ocochoc d'a svach' c'ab'. Ix lajvi chi', ix laj stz'acan em cuman sb'a eb'
viñ d'a yichañ. Ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj stz'acan yal eb' viñ d'ay:
—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ.
30 Ix tzub'aj yuj eb' viñ. Ix toc'jiec' te' aj chi' d'ay. Ix ste pajanoch te' eb' viñ d'a sjolom.
31 Ayic ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix squichanxiel jun pichul chacchac chi' eb' viñ
d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon chi' eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ol
culusajq'ueoc.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ayic van sb'at eb' viñ yed' Jesús, ix ilchajel jun viñ aj Cirene scuchan Simón yuj eb'
viñ. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' viñ yic scuchanb'at te' sculusal Jesús chi'.
33 Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. A Gólgota chi', syalelc'ochi, B'aj
Ay Sb'aquil Jolom. 34 Ata' ix yac' yal uva eb' viñ yuq'uej, calan yaj yed' añ ixaj.27.34 Palta
ayic ix yab'lani, maj schalaj yuq'uej d'a eb' viñ.
35 Ichato chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. Axo eb' viñ soldado chi', ix yac' suerte eb' viñ,
yic spojec' spichul Jesús eb' viñ d'a spatic. 36 Ix lajvi chi', ix em c'ojan eb' stañvan yila'.
37 Axo d'a sjolom sculusal chi' ix och jun letra. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a
yib'añ. Aton Jesús tic, Sreyal eb' israel, xchi jun letra chi'.
38 Añejtona' ay chavañ eb' elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun d'a svach', jun d'a sq'uexañ.
Junjun sculusal junjun eb'. 39 Axo eb' ix laj ec' ta', sb'uchvajq'ue eb' d'ay. 40 Ix yalan eb':
—A ach ton tic, ix ala' to tza satel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tza b'oanxiq'ue
sq'uexul. Col a b'a ticnaic. Tato yel Yuninal ach Dios, emañcot d'a te' culus chi', xchi
eb' d'ay.
41 Icha pax chi' eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, eb' viñ fariseo
yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:
42 —Nivanoc ix colchaj juntzañxo eb' yuj viñ, palta ina max ujilaj scolan sb'a viñ
ticnaic. A jun viñ tic nivanoc co Reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic, yic'ocab'emta sb'a
viñ d'a te' culus tic quila'. Ichato chi', ol cac'anoch d'a co c'ool. 43 Nivanoc ix yac'och Dios
viñ yipoc sc'ool. Yuj chi' colvajocab' Dios chi' yed' viñ quil ticnaic tato yel xajan viñ yuj
Dios. Inato ix yal viñ to Yuninal Dios, xchi eb' viñ.
44 Axo eb' elc'um culusab'ilq'ue yed' chi', ix b'uchvaj pax eb' d'ay.

A schamel Jesús
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, masanto d'a a las
tres. 46 Ix lajvi chi', ix avajq'ue Jesús chi':
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj tzin
actejcan in ch'ocoj? xchi.
47 Ay jayvañ eb' ayec' ta', ayic ix yab'an eb' jun ix yal chi', ix yalan eb':
—A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.
48 D'a jun rato chi', ix b'at lemnaj jun viñ. Ix yic'ancot jun tz'ub'lab' viñ, ix slab'anem
viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj, ix yac'an viñ stz'ub'u'. 49 Palta
ay juntzañxo eb' ix alan d'a viñ:
—Yilxo viñ, quil b'ela tato ol ja viñaj Elías chi' ul scol viñ, xchi eb'.
50 Axo Jesús, te chaañ ix avajq'ue junelxo. Ichato chi' ix chami. 51 Val d'a jun rato chi',
axo jun c'apac cortina ayoch smaculoc snañal stemplo Dios, chab'ñej ix aj snañal c'apac
sñic'chaji. Ix ñic'chajcot d'a sjolom masanto d'a yoctac. Ix ec' pax jun nivan quixcab'. Ix
laj jat juntzañ nivac q'ueen. 52 Axo juntzañxo q'uen joyb'ilel yool b'aj ayoch eb' chamnac,
ay q'uen ix laj jacvi. Axo juntzañ eb' yicxo Dios chamnacxo, tzijtum eb' ix pitzvixi yed'
snivanil. 53 Ato yic ix pitzvixi Jesús, ato ta' ix elta eb' d'a juntzañ q'uen b'aj aycanoch chi'.
Ix c'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén chi', aton jun choñab' yicñej Dios yaji. Tzijtum eb'
anima ix laj ilan eb'.
54 Axo eb' viñ soldado stañvumal Jesús yed' viñ scapitanil eb', ix yab'an eb' viñ yec'
jun quixcab' chi'. Ix yilanpax eb' viñ juntzañxo tas ix uji. Yuj chi', ix te xiv eb' viñ. Ix laj
yalan eb' viñ:
—A jun viñ ix cham tic, val yel Yuninal ton Dios, xchi eb' viñ.
55 Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilan eb' ix. A eb' ix chi', ec'nac eb' ix
yed' Jesús chi' ayic ayec' d'a Galilea. Axo scoti, scot eb' ix yed'oc yic tz'ac'ji servil yuj eb'

27.34 **27:34** Tz'ac'chaj jun yal uva calan yaj yed' jun c'a chi' d'a eb' culusab'il, yic vach' max yab' val syail eb'.

ix. 56 A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdala, ix María snun viñaj Jacobo yed' viñaj José yed' pax ix snun eb' yuninal viñaj Zebedeo.

Ac'jinacoch snivanil Jesús d'a yol jun q'ueen
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ay jun viñ b'eyum scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'umpax Jesús yaj viñ. 58 Axo d'a yemc'ualil ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús chi' viñ. Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi' to tz'ac'ji snivanil Jesús chi' d'a viñ. 59 Ix b'at yic'anemta viñ. Ix spichanoch viñ d'a jun c'apac sábana te sac. 60 Ay jun q'ueen joyb'ilxoel yool,27.60 yictaxon viñaj José chi', mantalaj junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yool. Ata' ix yac'canoch snivanil Jesús chi' viñ. Ix sb'alanoch jun nivan q'ueen viñ smaculoc sti', ix pax viñ. 61 Axo ix María aj Magdala yed' junxo ix María, ix c'och eb' ix ta', ix em c'ojan eb' ix d'a slac'anil q'ueen.

Stañvejnac eb' soldado b'aj mucchajnac Jesús

62 A d'a jun c'ual chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo d'a junxo c'u ix c'och eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo d'a viñaj Pilato. 63 Ix yalan eb' viñ:

—Ach cajal, sco nacot jun viñ esalvum chi', a ix yalani: Schab'jial in chami, ol in pitzvocxi, nivanoc xchi viñ. 64 Yuj chi', ma max ac' pavor d'ayoñ. Tza checb'at stañvumal jun b'aj xid' ac'jicanoch snivanil viñ chi', masanto tz'el schab'jial chi'. Tato maay, tecan ol b'at eb' sc'ayb'um viñ yelq'uejelta snivanil chi'. Ol lajvoc chi', axo ol yalanel eb' d'a scal eb' anima: Ix pitzvixi Jesús d'a scal eb' chamnac, xcham eb'. Tato icha chi', axo jun slajvub'alxo es más nivan ol aj d'a yichañ jun b'ab'el es ix yal chi', xchi eb' viñ d'a viñaj Pilato chi'.

65 Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi':

—A ex tic ay e soldado. Olxo eyila' tas ol eyutoc e tañvani, xchi viñ.

66 Yuj chi', ix yic'anb'at eb' soldado eb' viñ chi'. Ix stañvan q'uen eb' viñ. Ix yac'och jun sello eb' viñ d'a smacul q'ueen. Axo eb' soldado chi', ix can eb' d'a sti' q'ueen stañvej.

28

Ix pitzvixi Jesús
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, ix q'uiñib'i d'a domingo, b'ab'el c'u yic semana. Ix b'at ix María aj Magdala yed' junxo ix María b'aj ix ac'jicanoch snivanil Jesús. 2 Axo yic van sc'och eb' ix ta', ix ec' jun nivan quixcab', yujto a jun ángel Dios Cajal ix emta d'a satchaañ. Ix c'och d'a jun q'uen chi'. Ix yic'anelta q'uen smacul chi'. Ix em c'ojan d'a yib'añ q'ueen. 3 Icha yec' copnaj c'ac' yilji, te sac spichul icha q'uen sacb'at. 4 Axo eb' soldado, van stañvan q'uen q'ueen chi', ayic ix yilan eb', ix te ib'xiq'ue eb' yuj xivelal. Ix laj telvi eb', icha chamnac ix aj eb'. 5 Axo jun ángel chi' ix alan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Vojtac to a Jesús tzec' e saya', aton jun ix culusajq'uei. 6 Mañxo ayococh d'a tic. Toxo ix pitzvixi icha yaj yalancan d'ayex. Cotañec, ilecnab'i, ilec yed'tal b'aj ix ul yac'och eb' viñ. 7 Ixiquec, b'at alec elañchamel d'a eb' sc'ayb'um to ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ol b'ab'lajc'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila'. Aton juntzañ tic tzul val d'ayex, xchi jun ángel chi' d'a eb' ix.

8 D'a jun rato chi', ix yactancan q'uen b'aj mucan chi' eb' ix. Ix xiv eb' ix, palta ix te tzalajpax eb' ix. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. 9 Axo yic vanto sb'ey eb' ix, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' ix. Ix c'anb'aj sc'ool eb' ix yuuj. Yuj chi',

27.60 **27:60** A eb' israel, syac'och schamnac eb' d'a yol juntzañ ñaq'ueen, smacchan sti' eb' yed' jun nivan q'ueen.

ix c'och eb' ix d'a stz'ey. Ix yac'anem sb'a eb' ix d'ay. Ix syaman yoc Jesús chi' eb' ix. 10 Ix yalan d'a eb' ix:
—Maň ex xivoc. Ixiquec, b'at alec d'a eb' in c'ayb'um to sb'at eb' d'a Galilea, yujto ata' ol in yil eb', xchi d'a eb' ix.

A tas yalnac eb' soldado

11 Ayic van sb'at eb' chi', a jayvaň eb' soldado ix taňvan q'uen chi', ix b'at eb' d'a choňab'. Ix c'och eb' d'a eb' viň sat sacerdote. Ix laj yal eb' tas ix uji. 12 Ix lajvi yab'an juntzaň chi' eb' viň, ix b'at yal-lan yab' eb' viň yed' eb' viň ichamtac vinac ay yopisio. Ix laj yalan eb' viň to nivan tumin ol yac' eb' viň d'a eb' soldado chi'. 13 Yuj chi', ix yalan eb' viň d'a eb' soldado chi':
—Yovalil tzeyala': Ayic vaynac oň d'ac'valil, a eb' sc'ayb'um xid' ic'anelta snivanil Jesús chi', xe chi. 14 Tato syab' specal jun tic viň gobernador, malaj pena. Ol oň b'at co b'o yaj yed' viň, xchi eb' viň.
15 Yuj chi', ix scha juntzaň tumin chi' eb' viň soldado chi'. Ix ec' yalan eb' viň icha ix yal eb' viň chi'. Yuj chi' aňeja' tz'ab'chaj jun es chi' d'a scal eb' israel.

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Axo eb' uxluchvaň sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' d'a Galilea. Ata' ix c'och eb' d'a jun tzalan yalnaccan Jesús. 17 Ata' ix yil Jesús eb'. Ix laj em cumjab' eb' d'ay. Palta ay jayvaň eb' ay schab'c'olal. 18 Axo Jesús, ix c'och d'a stz'ey eb'. Ix yalan d'a eb':
—In ac'jioch Yajalil d'a yib'aň masanil tas ay d'a satchaaň yed' d'a yolyib'aňq'uinal tic. 19 Yuj chi', ixiquec, c'ayb'ejec eb' anima d'a junjun choňab', yic ol laj och eb' in c'ayb'umoc. Slaj eyac' bautizar eb' d'a sb'i Dios Mamab'il yed' Dios Uninab'il, a in ton tic yed' Dios Espíritu Santo. 20 Tze c'ayb'ej eb', yic vach' a jantacňej tas valnaccan d'ayex ol laj sc'anab'ajej eb'. Ab'ec, ay in ec' eyed' d'a masanil tiempo, masanto ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic, xchi Jesús d'a eb'.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN MARCOS

San Marcos sb'i jun libro tic. Schael yich yalan yuj vach' ab'ix yic Jesucristo yuninal Dios. A Jesucristo yel Yuninal Dios, Ochnac Animail. Syalcoti to ay val tas sb'onac Jesús, syalanpaxcoti to ay val yopisio. A yopisio chi' scheclajel yuj sc'ayb'ub'al syac'a'. Ay yopisio d'a yib'aň eb' demonio, syalpax yac'an lajvoc mul. A Jesús chi' a val aljinac to a Dios ix checancot d'a scal eb' anima. Ulnac eq'ui yuj ul yac'ancham sb'a yic scolan eb' anima d'a yalaň smul.

A viň tz'ib'annac jun libro tic yelxo val sna viň yuj tas sb'onac Jesús yed' slolonel yed' sc'ayb'ub'al. Ayic slajvi yalan jayeoc versículo viň yuj viňaj Juan Bautista, syalanpaxcot viň yuj sbautismo Jesús yed' b'aj ac'ji proval. Slajvi chi' syalanpax viň yuj smunlajel Jesús yed' tas syutej sb'oanxi sc'ol eb' penaay. Syalanpax viň yuj sc'ayb'ub'al Jesús chi'. Yacb'an tz'ec' tiempo, a eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix nachajel yuj eb' mach Jesús chi'. Axo pax eb' ajc'ool, junjun c'u syac'lan eb' scachanoch vaan Jesús chi'. A juntzaň slajvub' capítulo syalcot yuj jun semana d'a yalaňto schamel Jesús, syalanpax yuj schamel d'a te' culus, yuj tas ajnac spitzvixi yed' tas ajnac spax d'a satchaaň.

A viňaj Juan tz'ac'an bautizar‘R’ix alanel slolonel Dios
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Icha tic ix aj yel yich vach' ab'ix yic Jesucristo, Yuninal Dios. 2 A jun schecab' Dios
scuchan Isaías ix tz'ib'ancan tas xchi Dios d'a Yuninal. Ix yalan Dios icha tic:
Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at d'ayach. Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc
sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi, xchi.
3 A jun chi' ol avaj d'a tz'inan luum, ol yalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc
yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viň Cajal, icha chi' ol yala',
xchican d'a Slolonel Dios chi'.
4 A viňaj Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a tz'inan luum chi', ix yalan viň d'a eb' ix c'och
d'ay: Yovalil tze na val e b'a yuj e mul yic tz'ac'jican lajvoc e mul chi' yuj Dios. Ichato chi'
ol ex vac'an bautizar, xchi viň d'a eb'. 5 Axo eb' anima d'a junjun choňab' d'a yol yic
Judea yed' smasanil eb' aj Jerusalén ix c'och eb' smaclej yab' d'a viňaj Juan chi'. Slajvi
yalanq'ueta smul junjun eb', ichato chi' tz'ac'ji bautizar eb' yuj viň d'a a' nivan Jordán.
6 A viňaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viň, axo stzec'ul viň, tz'uum. Axo
juntzaň noc' icha noc' yol sojoy schi viň. Axo noc' yal chab', a' noc' syuc' viň. 7 Ix yalanel
viň d'a scal eb' anima:
—Ay junxo mach tzac'an sja vuuj, ec'alto yopisio d'a vichaň. Maň in mojoc vac'an
servil, vach'chom toňej tzin em ňojan in tijanel sch'aňal xaňab'. 8 A in tic tzex vac'
bautizar d'a a a'. Axo ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj,
xchi.

Ix ac'ji bautizar Jesús
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 A d'a jun tiempoal chi', ix cot Jesús d'a Nazaret, d'a yol yic Galilea, xid' yac'an bautizar
sb'a d'a viňaj Juan d'a a' nivan Jordán. 10 Ayic van sq'uexta d'a yol a', ix yilan sjacvi
satchaaň. Ix emul Yespíritu Dios d'a yib'aň icha noc' paramuch. 11 Ix ab'chaj yaljiemta
jun lolonel d'a satchaaň, ix yalan icha tic:
—A ach ton tic Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi d'a Jesús.

A viň Satanás ix ac'an proval Jesús
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at Jesús yuj Yespíritu Dios d'a jun lum tz'inan luum. 13 Ata' ix
xid'ec' 40 c'ual b'aj ay juntzañ noc' noc' ay smay. Ata' ix yac'lej viñ Satanás yac'an proval.
Ix lajvi chi', axo eb' ángel ix ulec' yac' servil.

Ix el yich smunlaj Jesús d'a Galilea
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Ayxo och viñaj Juan d'a preso, ix c'och Jesús d'a Galilea. Ata' ix yalcanel vach' ab'ix,
tas ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. 15 Ix yalan icha tic:
—Ix c'och stiempoal, jab'xoñej yoch Dios Yajalil. Yuj chi', naec e b'a. Aq'uecoch jun
vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, xchi.

A Jesús ix avtancot chañvañ eb' yamum chay
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Van yec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Axo ix yilani, ata' ayec' viñaj Simón yed'
jun yuc'tac scuchan Andrés. Van yac'anem ch'añ schimpa eb' yic yamlab' chay d'a yol a',
yujto yamum chay eb'. 17 Ix yalan Jesús d'a eb':
—Ochañec in c'ayb'umoc, ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc' chay tic, icha
chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.
18 Val d'a jun rato chi' ix yactancan ch'añ schimpa eb' chi', ix och eb' sc'ayb'umoc Jesús
chi'.
19 Axo ix b'at jab'xo Jesús chi', ix yilanb'at eb' yuninal viñaj Zebedeo, aton viñaj Jacobo
yed' viñaj Juan. Ayoch eb' d'a yol jun barco, van snipan schimpa eb'. 20 Ix yavtancot eb'.
Yuj chi', ix yactancan smam eb' chi' yed' eb' smajan eb' d'a yol te' barco chi', ix b'at eb'
yed'oc.

A jun viñ b'aj ix el jun enemigo
(Lc 4.31-37)

21 Ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, aton sábado, ix och ijan
Jesús sc'ayb'an eb' d'a yoltac spatil culto. 22 Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzañ c'ayb'ub'al
ix yala', yujto ayic ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj Dios, mañ ichoc eb'
c'ayb'um d'a ley Moisés. 23 Ata' ix c'och jun viñ ayoch jun enemigo d'ay. Ix q'ue yav jun
enemigo chi', ix yalani:
24 —¿Tas alan ic d'ayoñ, ach Jesús aj Nazaret? ¿Tom tzach ja oñ a sateli? Vojtac ach. A
ach tic, sic'b'il ach el yuj Dios, xchi d'ay.
25 Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi':
—Tz'in xa chi. Elañ d'a viñ tic, xchi.
26 Ix cot d'a sjolom viñ yuj jun enemigo chi'. Ix te el yav viñ. Ichato chi' b'ian, ix el jun
enemigo chi'. 27 Ix te sat sc'ool eb' anima smasanil yilani. Yuj chi', ix laj yalanq'ue eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? ¿Tas c'ayb'ub'al jun viñ sjavi tic? A viñ tic, ay spoder viñ scachan
eb' enemigo. Ina ticnaic, sc'anab'ajax viñ yuj eb', xchi eb' anima chi'.
28 D'a val jun rato chi', ix pucax el yab'ixal Jesús d'a masanil yol yic Galilea chi'.

Tzijtum eb' ix b'oxi sc'ool yuj Jesús
(Mt 8.14-17; Lc 4.38-41)

29 Ix lajvi yelta eb' d'a yol spatil culto chi', ix b'at Jesús yed' viñaj Jacobo yed' viñaj
Juan. Ix c'och eb' d'a spat viñaj Simón yed' viñaj Andrés. 30 Axo ix sñi' viñaj Simón chi',
van scham ix yuj c'ac'al yab'il. Yuj chi' ix yalan eb' yab' Jesús to penaay ix. 31 Ichato chi'
ix c'och d'a stz'ey ix. Ix syaman sc'ab' ix, ix yic'anq'ue vaan ix. Val d'a jun rato chi' ix
b'oxi sc'ol ix yuj jun c'ac'al yab'il chi', ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.
32 Axo yic toxo ix b'at c'u, vanxo sq'uic'b'i, ix ic'jib'at eb' penaay smasanil d'a Jesús
yed' eb' ayoch enemigo d'ay. 33 Ix smolb'an sb'a eb' aj choñab' chi' smasanil d'a ti puerta.
34 Tzijtum macañil yab'il tz'ic'an eb', ix b'oxican eb' yuj Jesús chi'. Tzijtum eb' enemigo
ix ic'jiel d'a eb'. Maj chajoclaj lolon eb' enemigo chi', yujto yojtacxo eb' to Yuninal Dios.

Ix ec' Jesús yalcanel slolonel Dios d'a Galilea
(Lc 4.42-44)

35 Ayto sc'ana' ix q'ue vaan Jesús, ix b'at d'a stiel choñab'. Ata' ix lesalvi. 36 Axo viñaj
Simón yed' eb' yetc'ayb'umal, ix b'at eb' sayeq'ui. 37 Axo ix ilchaj yuj eb', ix yalan eb' d'ay:
—Masanil eb' anima, van yec' eb' ach sayeq'ui, xchi eb' d'ay.
38 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—Coyec d'a juntzañ aldea d'a lac'an tic, yic b'at valcanel slolonel Dios d'a scal eb' anima
ta'. Yuj jun tic in coti, xchi d'a eb'.
39 Ix lajvi chi', ix ec' yalancanel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Galilea.
Ix yic'anel eb' enemigo chi' d'a eb' anima.

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj lepra
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Ay jun viñ penaay yuj jun yab'il scuchan lepra ix c'och d'a Jesús. Ix em cuman viñ,
ix yalan viñ:
—Tato syal a c'ool, syal in ac'an b'oxoc, xchi viñ d'ay.
41 Axo Jesús ix oc' sc'ool, ix syamlan viñ.
—Tzin nib'ej sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñ.
42 Ix lajvi yalan jun chi', ix tacji jun yab'il chi' d'a viñ, ix b'oxi sc'ool viñ. 43 Ix lajvi chi',
ix checji pax viñ yuj Jesús. Ayic ix schecan pax viñ chi', ix cham val yalan d'a viñ:
44 —Ab'i, ayta b'aj tzalel jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. B'at ac'an jun
silab' d'a Dios icha yalnaccan Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi d'a viñ.
45 Axo ix b'at viñ, ix syamanoch viñ yalaneli chajtil ix aj sb'oxi. Ix spucanel specal viñ,
yuj chi' max yal yoch Jesús d'a yol junoc choñab', yujto tzijtum eb' sgana sc'och d'ay. B'aj
malaj val anima ix eq'ui, palta ix laj cot eb' anima d'a junjun lugar, ix c'och eb' d'ay.

2

B'oxinac sc'ool jun viñ sicb'inaqueli
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Ayxom sjayiloc c'u, ix c'ochxi Jesús d'a choñab' Capernaum. Axo ix yab'an eb' anima
to ayec' d'a spat. 2 Yuj chi', mañ jantacoc anima ix smolb'ej sb'a d'a spat chi', mañxalaj
b'aj tz'aj eb'. Axo Jesús ix alanel slolonel Dios d'a scal eb'. 3 Ay jun viñ sicb'inaquel ix
ic'jicot yuj chañvañ eb' viñ. 4 Palta maj yal-laj yoch eb' b'aj ayec' Jesús chi', yujto tzijtum
anima. Yuj chi' ix q'ue eb' d'a spañanil yib'añ jun pat chi'. Axo d'a stojolal b'aj ayeq'ui,
ata' ix yol eb'. Ix lajvi chi', ix yac'anem d'uñuñoc viñ sicb'inaquel chi' eb' yed' svaynub'
b'aj ayec' chi'. 5 Ix yilan Jesús chi' to ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix yalan d'a viñ sicb'inaquel
chi':
—Ach vetanimail, ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñ.
6 Palta ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés c'ojanem ta'. Ix snaan eb' viñ icha tic:
7 ¿Tas yuj syal viñ icha chi'? Te b'uchumtac viñ d'a Dios. Malaj junoc anima syal yac'an
lajvoc co mul, añej val Dios, xchi eb' viñ. 8 Axo Jesús yojtacxo tas sna eb' viñ. Yuj chi' ix
yalan d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj van e naan juntzañ chi'? 9 ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? Tic ix ac'ji
lajvoc a mul, ¿tom xco chi? ¿Mato: Q'ueañ vaan, b'eyañ xco chi? 10 Palta a ticnaic, ol in
ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'ancan lajvoc
smul eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':
11 —A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan. Ic'q'ue vaan a vaynub' tic. Paxañ d'a a pat, xchi
Jesús chi' d'a viñ.
12 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ chi'. Q'uelanoch eb',
ix pax viñ. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

—Malaj b'aj squiltaxon jun tic, xchi eb'.

Ix och viñaj Leví sc'ayb'umoc Jesús
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús d'a sti' a' ñajab' junelxo. Ix laj c'och masanil eb' anima
d'ay, ix sc'ayb'an eb'. 14 Axo yic van sb'ati, ix yilani to ayec' jun viñ scuch Leví,2.14 viñ
yuninal viñaj Alfeo, c'ojanem viñ b'aj stecchajel alcabar.
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.
Yuj chi' ix q'ue vaan viñ, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús. 15 Axo ix c'och Jesús d'a spat
viñaj Leví chi', ayic ix em c'ojan vael yed' eb' sc'ayb'um, ay juntzañxo eb' tecumel alcabar
ix em c'ojan yed' eb' yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al, yujto tzijtumxo eb' ix och tzac'an
yuuj. 16 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, ix yilan eb' viñ to van sva
Jesús yed' eb' malaj svach'il sb'eyb'al chi'. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a eb' viñ sc'ayb'um
Jesús chi':
—¿Tas yuj sva Jesús yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al
tic? xchi eb' viñ.
17 Axo ix yab'an Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:
—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum, a eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ yuj eb'. Añej eb'
penaay ay tz'och viñ yuuj. Maj in javilaj vavtejcot eb' vach' sb'eyb'al snaani, palta yuj
vavtan eb' ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 A junel ix och eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo d'a tzec'ojc'olal.
Yuj chi' ay eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan eb' d'ay:
—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo, ayoch eb' d'a tzec'ojc'olal,
palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj max och eb' d'a tzec'ojc'olal? xchi eb' d'ay.
19 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Q'uinaloc ay junoc nupnajel ticnaic, a eb' avtab'il ta', ¿tom syal yoch eb' d'a
tzec'ojc'olal yacb'an aytoec' viñ snupnaj chi' yed' eb'? Ayic aytoec' viñ yed' eb', max yal
yoch eb' d'a tzec'ojc'olal. 20 Palta ato yic ol ja stiempoal ol ic'joquel viñ d'a scal eb', ato ta'
ol och eb' d'a tzec'ojc'olal.
21 Q'uinaloc ay junoc c'a pichul tzolchaji, ¿tom ay junoc mach tz'ac'anoch junoc ac'
c'apac snipuloc jun c'a pichul chi'? Yujto a jun ac' c'apac chi' tz'utz'i, svach' toc'an
ñic'chaj jun c'a c'apac chi'. Svach' ixtaxb'at jun c'a c'apac chi' yuuj. 22 Añejtona', malaj
junoc mach syal yac'anem vino manto sipjoc d'a yol junoc c'a tz'uum yed'tal vino.2.22
Yujto a sipji vino chi', toñej sñic'chaj jun c'a tz'uum chi' yuuj. Toñej tz'ixtax vino chi' yed'
jun tz'uum chi'. Yuj chi', añej d'a yool juntzañ ac' tz'uum, añej ta' tz'em ac' vino chi', xchi
Jesús d'a eb'.

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-14; Lc 6.1-11)

23 D'a jun sc'ual yic syic' yip eb' aj Israel, ix ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun b'e d'a
scal ixim trigo. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix c'utzanelta ixim jolom trigo chi' ayic van sb'ey
eb'. 24 Yuj chi', axo eb' fariseo ix alan d'a Jesús:
—A ticnaic, ¿tas yuj smunlaj eb' a c'ayb'um d'a sc'ual ic'oj ip? Malaj sleyal sc'ulan eb'
icha chi', xchi eb'.
25 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnac viñaj David d'a
junel, ayic yoch svejel viñ yed' eb' ajun yed'oc? 26 Xid'nac ec' viñ d'a scajnub' Dios ayic

2.14 **2:14** Aton viñaj Leví scuchan pax Mateo d'a San Mateo 9.9. 2.22 **2:22** Il nota d'a Mateo 9.17.

ayoch viñaj Abiatar sat sacerdoteal. Ata' svanac juntzañ ixim pan viñ yic Dios yaji, yac'anpax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ ixim pan chi', añej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Palta a jun sc'ulejnac eb' chi', mañ muloclaj d'a sat Dios.
27 A Dios b'oannac sc'ual ic'oj ip yuj svach'iloc eb' anima, palta mañ yujoc sc'anab'ajax
sc'ual ic'oj ip chi', b'ojinac anima yuj Dios chi'. 28 A in tic syal valani tas sco c'ulej d'a
sc'ual ic'oj ip, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, xchi Jesús d'a eb'.

3

B'oxinac jun viñ sicb'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Ix ochxi Jesús d'a yol spatil culto. Ata' ay jun viñ sicb'inaquel sc'ab', junelñej taquiñ
roquinac. 2 Ay eb' stañvan yila' tato sb'oxi sc'ab' viñ yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip, yujto
sgana eb' yac'anoch d'a yib'añ. 3 Ix yalan Jesús d'a viñ sicb'inaquel sc'ab' chi':
—Q'ueañ liñan, cotañ d'a co nañal tic, xchi Jesús d'a viñ.
4 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' anima:
—¿B'aja junoc ay sleyal co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip tze na'a? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ
tas vach', ma a juntzañ malaj svach'il syal co c'ulani? ¿Tzam yal scac' b'oxoc junoc penaay,
ma to syal co vach' milanchamoc? xchi Jesús.
Palta tz'inxoñej xchi eb'. 5 Ix ec' q'ueleloc Jesús d'a eb', ix cot yoval. Ix te cusq'uei yujto
te pit eb'. Ix yalan d'a viñ:
—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi.
Ix yac'anel lian viñ. Icha chi' ix aj sb'oxicani. 6 Ayic toxo ix elta eb' viñ fariseo, ix
lolon eb' viñ yed' eb' spartido viñaj Herodes. Ix laj slajtian sb'a eb' chajtil ol yutoc eb'
smilancham Jesús.

Tzijtum anima ix c'och d'a sti' a' ñajab'

7 Axo Jesús ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum eb' anima ix
c'och yed' eb'. Ay eb' ix cot d'a yol yic Galilea, 8 d'a yol yic Judea, d'a choñab' Jerusalén, d'a
yol yic Idumea yed' d'a sc'axepal a' Jordán. Ay pax eb' ix cot d'a slac'anil Tiro yed' Sidón.
Ix yab'an eb' to mañxo jantacoc milagro ix sb'o Jesús. Yuj chi' tzijtum eb' ix c'och d'ay.
9 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to syac' lista junoc barco eb', yic max vitz'c'aj
yuj eb' anima. 10 Mañ jantacoc eb' toxo ix b'oxi sc'ool yuuj. Yuj chi' tzijtum eb' penaay
syecoch sb'a yic smaslan Jesús chi' eb'. 11 Axo juntzañ eb' enemigo, ayic syilan Jesús eb',
tz'em cuman eb' d'a yichañ, tz'avajq'ue eb':
—A ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb'.
12 Palta scachji eb' yuuj, yic max yalel eb' mach.

A Jesús sic'jinaquel lajchavañ eb' schecab'
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan. Axo eb' sgana to tz'ec' yed'oc, ix yavtejcot
eb', ix c'och eb' d'ay. 14 Lajchavañ eb' ix ac'jioch yopisio, yic vach' tz'ec' eb' yed'oc, yic
syalanpaxel slolonel Dios eb'. 15 Ix yac'anoch yopisio eb' yic'anel enemigo eb' d'a eb'
anima. 16 A eb' lajchavañ chi' aton eb' tic: Viñaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús,
17 viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ scuch Juan. A chavañ eb' tic, yuninal eb' viñaj
Zebedeo. Ix ac'jican scuch eb' Boanerges. Boanerges syalelc'ochi, yuninal c'u sc'añi.[3.17]
18 Ayec' pax viñaj Andrés, viñaj Felipe, viñaj Bartolo, viñaj Mateo, viñaj Tomás, viñaj
Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Tadeo yed' viñaj Simón. A viñaj Simón tic, spartido
sb'a viñ yed' eb' Zelote. 19 Ayec' pax viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a
yol sc'ab' chamel.

3.17 **3:17** Am yujto ov slolon eb'.

Ay eb' ix alani to a viñ diablo ayoch d'a Jesús
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun pat yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum anima ix smolb'ej
sb'a junelxo. Yuj chi' maxtzac yac' tiempo sva eb'. 21 A ix yab'an eb' sc'ab' yoc Jesús, ix
javi eb', ijan ix syam eb', yujto a snaan eb' to loco yaji.
22 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix cot d'a Jerusalén, ix yalan eb' viñ:
—A Beelzebú yajalil eb' enemigo, ayoch yed' Jesús tic. Yuj chi', syal ton yic'anel eb'
enemigo chi', yujto a' ayoch yed'oc, xchi eb'.
23 Axo Jesús ix avtancot eb' viñ, ix yalan d'a eb' viñ:
—A viñ Satanás chi', ¿tas ol yutoc viñ spechanel eb' yetenemigoal? 24 Q'uinaloc ay junoc
nivan choñab' b'aj slaj spoj sb'a eb' yajal, slaj yac'an oval eb'. Tato icha chi', d'a jun rato
sjuviel jun choñab' chi'. 25 Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima, spoj sb'a yuj oval. Tato icha
chi', jun rato sjuviel jun patil eb' anima chi'. 26 Añejtona', icha chi' yaj pax viñ Satanás.
Q'uinaloc spoj sb'a viñ yed' eb' yetenemigoal, syac'an oval viñ yed' eb'. Tato icha chi',
sjuviel viñ. Icha chi' tz'aj yel yopisio viñ.
27 Q'uinaloc ay junoc vinac te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat
viñ, syic'anelta tastac ay d'ay. Añej ta syac' ganar eb' viñ stzec'ancan viñ aj pat chi'
b'ab'el, ichato chi', syal yic'jiel tastac ay d'a viñ.
28 D'a val yel sval d'ayex, yalñej tas smul eb' anima yed' jantacñej tas malaj svach'il
syal eb' d'a spatic Dios, ol yal yac'an lajvoc Dios. 29 Palta a eb' b'uchumtac d'a Yespíritu
Dios, a jun smul eb' chi', toxon mañ ol ac'joc lajvoc. Scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej, xchi
Jesús.
30 Icha chi' ix yutej yalani, yujto ix yal eb' to a viñ enemigo ayoch yed'oc.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Ix lajvi chi', ix c'och ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac. Añej d'a ti' pat ix c'och eb'. Ix
schecan avtajelta Jesús eb'. 32 Axo eb' c'ojanem d'a stz'ey ix alan d'ay:
—Ayec' ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat, van ach sayan eb', xchi eb'.
33 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Mach ix in nun chi', mach eb' vuc'tac chi' tze na'a? xchi d'a eb'.
34 Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' c'ojanem d'a stz'ey chi', ix yalani:
—A ex tic, icha val in nun, icha val vuc'tac eyaji. 35 Yujto a eb' sc'anab'ajan icha sgana
Dios, aton val eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun yaji, xchi Jesús.

4

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ayic ix syamanxi och Jesús sc'ayb'an eb' anima d'a sti' a' ñajab', tzijtum anima ix
smolb'ej sb'a. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco ayec' d'a sti' a', ix em c'ojan. Axo eb' anima
chi', ix can eb' smasanil d'a sti' a'. 2 Tzijtum tas ix yac' sc'ayb'ej eb'. Ix yalan juntzañ ab'ix
d'a eb'. Xchi icha tic:
3 —Ab'ec. Ay jun viñ ix b'at tzicojb'at iñat trigo. 4 Ayic van stzicanb'at viñ, ay ixim
ix emcan d'a yoltac b'e. Axo noc' much ix ec' lojanq'ue ixim. 5 Ay pax juntzañxo ixim
ix emcan d'a yib'añtac q'uen samq'ueen, b'aj jab'ñej slumal. Elañchamel ix javi ixim,
yujto jab'ñej slumal. 6 Palta axo ix el yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val
sch'añal yib' ixim. 7 Ay pax juntzañxo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac. Axo ix te q'uib'
juntzañ añc'ultac chi', toñej ix satel juntzañ iñat chi' d'a scal añ. Yuj chi' majxo yac'laj
sat. 8 Palta ay juntzañxo ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ chi' ix javi, ix q'uib'i, ix aj
sjolom. Ay ix yac' sat d'a 30. Ay ix yac' d'a 60. Ay ix yac' d'a jun ciento. 9 A juntzañ tzeyab'
tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

A yopisio juntzaň ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Ayic maňxalaj eb' anima chi' ayec' yed' Jesús, axo eb' sc'ayb'um slajchavaňil yed' eb'
ayec' d'a stz'ey, ix sc'anb'ej eb' d'ay:
—¿Tas yuj ab'ixňej tz'aj a c'ayb'an eb' anima? xchi eb'.
11 Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—Aňej d'ayex sch'ox Dios juntzaň tas manta mach ojtannac, yic vach' snachajel eyuuj
chajtil tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a eb' anima smasanil, aňej juntzaň ab'ix
sch'oxanel c'ayb'ub'al svala', 12 yic maň ol nachajel yuj eb'. Vach'chom syil junoc tas eb',
scanxiňej eb' ichňej ta'. Ichato malaj tas syil eb'. Aňejtona', vach'chom syab' eb', palta
max nachajel jab'oc yuj eb'. Yuj chi', max sq'uex spensar eb', max ac'ji lajvoc smul eb'
yuj Dios.

A tas syalelc'och yab'ixal viň tzicumb'at iňat trigo
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 —Tato maň eyojtacoc tas syalelc'och jun ab'ix ix val tic, ¿tas ol eyutoc eyojtacanel
juntzaňxo ab'ix smasanil? 14 A viň tzicumb'at iňat trigo chi', syalelc'ochi, aton eb'
tz'alanel slolonel Dios. 15 A juntzaň iňat ix emcan d'a yoltac b'e chi', syalelc'ochi, a eb' ix
ab'an slolonel Dios. Palta axo yic slajvi yab'an eb', sc'och viň Satanás, syic'anel slolonel
Dios viň d'a eb'. 16 Axo juntzaň iňat ix emcan d'a yib'aň q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay
juntzaňxo anima tz'ab'an slolonel Dios, te tzalajc'olal scha eb'. 17 Palta malaj jab'oc
stec'anil eb', icha junoc te te' malaj sch'aňal yib'. Axo yic sja junoc yaelal, mato
tz'ac'jioch d'a yib'aň eb' yuj slolonel Dios, jun rato sjuviel spensar eb'. 18 Axo juntzaňxo
iňat ix emcan d'a caltac aňc'ultac, syalelc'ochi, ay juntzaňxo eb' tz'ab'an slolonel Dios.
19 Palta aňej yic yolyib'aňq'uinal tic sna eb'. Sjuviel spensar eb' yujto snib'ejoch sb'a eb'
b'eyumal. Tzijtum juntzaň tas snib'ejoch eb'. Yuj chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan
tz'aj eb' icha juntzaň iňat malaj jab'oc sat syac'a'. 20 Palta axo juntzaňxo iňat ix emcan
b'aj yax sat luum, syalelc'ochi, ay juntzaňxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, syac'val och eb'
d'a sc'ool. A eb' chi', lajan eb' icha juntzaň iňat syac' sat d'a 30. Ay pax eb' lajan icha
juntzaň syac' sat d'a 60, yed' d'a jun ciento, xchi Jesús.

A masanil tas c'ub'eltac yaji ol checlajelta
(Lc 8.16-18)

21 Ix yalanxi Jesús:
—Ayic sco tz'icanoch co candil, ¿tom a d'a yalaň junoc cajón, ma d'a yalaň junoc ch'at
scac'cani? A d'a yib'aň junoc tas chaaň, ata' scac'q'uei, yic vach' syac' yoc d'a yol co pat.
22 Icha pax chi' jantac tas c'ub'ab'ileli, ol checlajoc. Yed' jantacňej tas c'ub'eltac yaji, ol
checlajel smasanil. 23 A juntzaň van eyab'an tic, naec val sic'lab'il.
24 Aq'uec val och e chiquin d'a tas van eyab'ani, yujto icha tzeyutej eyac'anoch e
chiquin, icha chi' ol yutoc Dios yac'anpax nachajel eyuuj. Ayto pax tas ol vach' ac'joc
nachajel eyuuj. 25 Yujto a mach sgana snachajel yuuj, ol vach' ac'joc nachajel yuj eb'.
Axo eb' malaj sgana snachajel yuuj, a jab'oc tas ijan snachajel yuj eb', ol vach' ic'joc ec'
d'a eb', xchi Jesús.

A yab'ixal juntzaň iňat sq'uib'i

26 —Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Lajan icha junoc viň
stzicb'at yiňat d'a sat junoc sluum. 27 Slajvi chi', svay viň junjun ac'val, sq'uex van viň d'a
junjun c'u. Axo pax juntzaň iňat chi' sq'ueuli, sq'uib'i. Palta maň yojtacoc viň tas tz'aj
sq'uib'i, 28 yujto yujňej syaxil sat luum sq'uib'i. B'ab'el sq'ueul xiil. Slajvi chi', sq'ueul
sjolom, tz'och sat. 29 Ayic sc'anb'i, sjochchaji, yujto sc'och stiempoal yeli.

A yab'ixal sat aň mostaza
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 ¿Chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol val jun ab'ix
tic eyab'i, chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb'. 31 A eb' chi', lajan eb' icha juntzañ iñat mostaza
tz'avchaj d'a junoc luum. A juntzañ iñat chi', yelxo te cotac d'a yichañ masanil juntzañxo
iñat d'a yolyib'añq'uinal tic. 32 Palta ayic toxo ix avchaji, sq'uib'i, ec'to tz'aj d'a yichañ
masanil juntzañxo itaj scavej d'a junjun ab'il. Te nivac tz'aj sc'ab', syal sb'oan so' noc'
much d'a yeñul, xchi Jesús d'a eb'.

Ab'ixñej yalnac Jesús d'a eb' anima
(Mt 13.34-35)

33 Tzijtum juntzañ ab'ix icha jun tic ix yal Jesús d'a eb' ayic ix yalanel slolonel. Añej
juntzañ tas snachajel yuj eb', ix yaleli. 34 Añej juntzañ ab'ix chi' ix yac'lab'ej a ix yalanel
d'a eb' anima. Axo yic ayec' sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um, ix laj yal d'a eb' tastac syalelc'och
masanil juntzañ chi'.

Ix numc'aj ic' yed' a' ñajab' yuj Jesús
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Añeja' d'a jun c'u chi' ayic van sq'uic'b'i, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Coyec d'a junxo sc'axepal a' chi', xchi.
36 Yuj chi' ix yactejcan juntzañ eb' anima ayec' d'a sti' a' ñajab' chi'. Ix och eb' d'a yol
te' barco d'a b'ajtaxon ayoch Jesús chi', ix b'at eb'. Ix b'at pax juntzañxo barco yed' eb'.
37 Palta ix javi jun ic' te ov d'a yib'añ a'. Ix och chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Ix mac'jioch
a' d'a yol te' yuj ic' chi'. Ijan ix b'at te' d'a yich a'. 38 Axo Jesús vaynac d'a yichelc'och te'
barco chi', ayoch sc'añ jolom. Yuj chi', ix pitzjiel svayañ yuj eb'.
—Mamin, ¿tom max a na jab'oc to van co b'at d'a yich a'? xchi eb' d'ay.
39 Yuj chi' ix q'ue vaan, ix cachji jun ic' chi' yuuj yed' a' ñajab' chi':
—Ochañ vaan. Numan tzach aji, xchi.
Ichato chi' b'ian, ix och vaan jun ic' chi', ix numc'aji.
40 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj maxto eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.
41 Axo eb', toñej ix te sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? Ina sc'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

5

A jun viñ ayoch enemigo d'ay d'a Gerasa
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi' d'a Gerasa. 2 Ayic
van yelta Jesús d'a yol te' barco chi', ix cot jun viñ b'aj smucchaj eb' chamnac, ix c'och viñ
d'ay. A jun viñ chi', ayoch enemigo d'a viñ. 3 Añej b'aj mucan eb' chamnac, añej ta' cajan
viñ. Malaj junoc mach syal stzec'an viñ, vach'chom yed' q'uen cadena. 4 Yujto tzijtum
elxo stzec'chaj viñ yed' q'uen d'a sjaj yoc yed' d'a sc'ab', palta d'a juntac el sd'iñchajb'at
q'ueen yuj viñ. Malaj junoc mach stzac'van syaman viñ. 5 Masanil tiempo, d'ac'valil yed'
d'a c'ualil, toñej sb'eyec' viñ d'a jolomtac vitz, yed' b'aj smucchaj eb' chamnac. Tz'avaj
viñ. Ste maq'uej lajvoc sb'a viñ d'a juntzañ q'uen q'ueen. 6 Najatto ix yilb'at Jesús chi'
viñ, ix spilan yip viñ scot d'ay. C'axel yem cuman viñ d'a yichañ sc'ochi. 7-8 Yuj chi' ix
yalan Jesús:
—Ach enemigo, elañ d'a viñ, xchi.
Ix lajvi chi', ix te q'ue yav viñ yalani:
—¿Tas alan ic d'ayin, ach Jesús? A ach tic, Yuninal ach Dios, jun te Nivan Yelc'ochi. Tzin
tevi val d'ayach d'a yichañ Dios, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.
9 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:
—¿Tas a b'i? xchi d'a viñ.

—Legión in b'i, yujto tzijtum co b'eyi, xchi viñ.
10 Ix och ijan viñ stevi d'a Jesús, yic max checjiel eb' enemigo chi' d'a jun lugar chi'.
11 Ay juntzañ noc' chitam van sva d'a stz'ey jun tzalan chi'. 12 Yuj chi' ix tevioch masanil
eb' enemigo chi' d'a Jesús:
—Checoñcanb'at d'a scal noc' chitam chi', yic a d'a noc' ol oñ ochcanoc, xchi eb'.
13 Axo Jesús ix chaanb'at eb' d'a noc'. Yuj chi' ix el eb' d'a viñ, axo d'a noc' chitam chi' ix
b'at ochxican eb'. Ay am chab'oc mil noc'. Ix laj syumanb'at sb'a noc' smasanil d'a sattac
vitz. Ix laj b'at noc' d'a yol a' ñajab' chi'. Ix laj sjic' a' noc', ix cham noc'.
14 Axo eb' stañvumal noc' ix te xiv eb'. Ix laj b'at eb' elelal. Ix laj ec' eb' yalcanel yab'ixal
jun chi' d'a choñab' yed' b'aj najat yajb'ati. Yuj chi', ix laj c'och eb' anima yila' tas jun ix
uji chi'. 15 Axo ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to a viñ b'aj ix el eb' enemigo chi',
c'ojanec' viñ ta'. Ayxo och spichul viñ, te vach'xo sc'ol viñ. Yuj chi', ix te xiv eb'. 16 A eb'
ix ilan tas ix sc'ulej Jesús chi', a eb' ix alan d'a juntzañxo eb' vanto sc'ochi. Ix laj yalan
eb' tas ix aj yel eb' enemigo chi' yed' tas ix aj pax noc' chitam chi'. 17 Yuj chi', ix tevi eb'
anima chi' d'a Jesús, yic tz'el d'a yol slugar eb' chi'.
18 Ayic ix ochxi Jesús d'a yol barco, axo viñ b'aj ix el eb' enemigo chi', ix sc'an pavor
viñ d'a Jesús yic vach' sb'atcan viñ yed'oc. 19 Palta ix yalan d'a viñ:
—Paxañ d'a a pat, b'aj ay a mam yed' eb' uc'tac. Tzalan icha tic d'a eb': Nivan tas ix sb'o
Dios Cajal d'ayin. Ix te oc' sc'ool d'ayin, xa chi, xchi Jesús d'a viñ.
20 Yuj chi', ix b'at viñ. Ix ec' pax viñ d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Decápolis. Ix laj
yalanel viñ jantac tas ix sb'o Jesús d'ay. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil.

A ix yisil viñaj Jairo yed' junxo ix penaay
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Ix lajvi chi', ix ec'xi Jesús d'a a' ñajab' b'aj ix coti. Axo yic ix c'ochxi d'a sti' a' chi',
tzijtum anima ix smolb'ej sb'a. 22 Ix c'och jun viñ yajal yaj d'a spatil culto, scuch Jairo.
Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. 23 Ix te tevi viñ d'ay, ix yalan viñ:
—Toxo val scham jun ix visil. Coñ ved'oc, b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol b'oxoc
sc'ool ix yic mañ ol cham ix, xchi viñ d'ay.
24 Yuj chi' ix b'at Jesús yed' viñ. Tzijtum pax anima ix b'at yed'oc, ix ste vitz'ej sb'a eb'.
25 Palta ay junxo ix, ayxo slajchavil ab'il syamanoch yel jun a' d'a snivanil ix. 26 Tzijtum
eb' añtum b'aj ix b'at yixtej sb'a ix. Masanil tastac ay d'a ix, ix schoñel ix yuj stupan eb'.
Palta maj b'oxilaj ix yuj eb', masñej ix te nivtaj ix. 27 Palta ix yab'an yab'ixal Jesús ix. Yuj
chi' ix c'och ix d'a spatic d'a scal eb' anima. Ix syaman sti' spichul Jesús chi' ix, 28 yujto ix
sna' ix: Toñejocab' tzin yam jab'oc sti' spichul, tzin b'oxicani, xchi ix. 29 D'a jun rato chi',
ix och vaan jun syaelal ix chi'. Ix yab'an ix sb'oxi sc'ool yuj jun syaelal chi'. 30 Axo Jesús
yojtac to ay mach ix b'oxi sc'ool yuj spoder. Yuj chi', ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' anima
chi', ix sc'anb'an d'a eb':
—¿Mach jun ix yaman in pichul tic? xchi d'a eb'.
31 Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:
—Ina te vitz'an yaj b'aj ayach ec' d'a scal eb' anima tic, slajvi chi' tza c'anb'ani: ¿Mach
jun in yamani? xa chi, xchi eb' d'ay.
32 Palta ix ec' q'ueleloc d'a scal eb' anima sayani mach jun ix yaman chi'. 33 Axo ix ix
chi', ix te ib'xiq'ue ix yuj xivelal. Yujto yojtacxo ix to ix b'oxi sc'ool ix yuuj. Yuj chi', ix
c'och ix d'ay. Ix em cuman ix d'a yichañ. Yelc'olal ix yal ix smasanil d'a yel. 34 Yuj chi' ix
yal Jesús chi' d'a ix:
—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, yuj chi' ach b'oxi. Paxañ d'a tzalajc'olal. Tic ach
b'oxi d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.
35 Ayic van yalan Jesús, ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a spat viñ yajal yaj d'a spatil culto
chi'. Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jairo chi':

—A jun ix isil chi', toxo ix cham ix. Nab'axoñej tza tzuntzej co C'ayb'umal tic yic b'at yilani, xchi eb' viñ d'a viñ.
36 Palta ayic ix yab'an Jesús chi' tas ix yal eb' viñ, ix yalan d'a viñ:
—Mañ a na jun chi'. Ac' val och Dios d'a a c'ool, xchi.
37 Ix lajvi chi', malaj eb' anima ix schab'at yed'oc. Añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yuc'tac viñaj Jacobo chi' ix schab'at yed'oc. 38 Axo ix c'och eb' d'a spat viñ yajal chi', ix yilani, vejanchaañ eb' oq'uel. Mañ jantacoc yel yav eb'. 39 Yuj chi', ix och d'a yol pat chi', ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tzex te oq'ui? A ix unin tic, mañ chamnacoclaj ix, toñej svay ix, xchi d'a eb'.
40 Palta toñej ix tzevaj eb'. Axo ix lajvi yelta eb' anima chi' yuuj, ix yic'anoch smam snun ix, yed' eb' ajun yed'oc. Ix ochc'och eb' b'aj ayec' ix unin chi'. 41 Ix syaman sc'ab' ix, ix yalan d'a ix:
—Talita cumi, xchi. Syalelc'ochi: Ach ix unin, a in sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi.
42 D'a jun rato chi', ix q'ue van ix, ix b'ey ix. Slajchavilxo ab'il ix. Axo eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ool eb'. 43 Palta ix cham val yalan Jesús d'a eb':
—Ayta b'aj tzeyalel jun tic. Aq'uec va ix unin tic, xchi d'a eb'.

6

Ayec' Jesús d'a choñab' Nazaret
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Ix paxta Jesús d'a jun lugar b'aj ayec' chi', ix c'ochxi d'a schoñab'. Ix c'och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. 2 Axo d'a sc'ual ic'oj ip ix syamoch sc'ayb'an eb' anima d'a yol spatil culto. Tzijtum eb' ix ab'an sloloni. Palta toñej ix sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿B'ajtil ix sc'ayb'ej juntzañ tic jun viñ tic? ¿B'aj ix yic' jun sjelanil viñ tic? ¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ milagro tic? 3 Yujto a jun viñ tic, ñicum te' viñ, yune' viñ ix María. Yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Judas yed' viñaj Simón. Ay pax eb' ix yanab' viñ ayec' d'a co cal tic, xchi eb'.
Yuj chi', toñej ix somchaj spensar eb' yuj Jesús chi'. 4 Palta ix yalan d'a eb':
—A eb' schecab' Dios, ay val yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Palta axo d'a yichañ eb' yetchoñab' eb', d'a yichañ eb' sc'ab' yoc eb' yed' d'a yichañ eb' junñej yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.
5 Maj yal-laj sb'oan juntzañ milagro ta'. Toñej ix yac'b'at sc'ab' d'a yib'añ jayvañ eb' penaay, yic sb'oxi sc'ool eb'. 6 Ix sat sc'ool Jesús yujto maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix ec' sc'ayb'ej eb' ay d'a juntzañ aldea d'a slac'anil schoñab'.

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix lajvi chi', chatacvañil ix yutej schecanb'at eb'. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. 8 Ayic mantzac b'at eb', ix yalan d'a eb':
—Ayic tzex b'ati, mañ eyic' jab'oc tas yic yol e b'e. Mañ eyic' e pa, mañ eyic' eyooch, mañ eyic' e tumin. Añej e c'ococh tzeyic'a'. 9 Añej e pichul ayoch eyuuj yed' e xañab'. 10 Yalñej mach junoc pat b'aj tzex c'ochi, ata' tzex aji masanto tzex paxta. 11 Tato ay eb' max ex chaani, tato malaj sgana eb' schaan yab'i, mañ ex aj ta'. Tze tziccanel spococal eyoc, yic tze ch'oxeli to mañxa eyalan eyic d'a eb',6.11 xchi Jesús d'a eb'.
12 Axo ix b'at eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalanel eb' to yovalil sna sb'a eb' anima yuj smul. 13 Mañ jantacoc eb' enemigo ix yiq'uel eb' d'a eb' anima. Tzijtum val eb' penaay b'aj ix laj suquec' aceite eb'. Ix laj b'oxican sc'ool eb'.

6.11 **6:11** Il nota d'a Mateo 10.14.

A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 A d'a jun tiempoal chi', ayic ix yab'an viñaj rey Herodes juntzañ tastac ix sc'ulej Jesús, yujto ix te pucaxel yab'ixal d'a scal masanil eb' anima. Yuj chi' ix yalan viñ:
—A jun viñ chi', aton viñaj Juan viñ ac'annac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac. Yuj chi', ay spoder viñ sc'ulan juntzañ chi', xchi viñ.
15 Axo juntzañxo eb' anima ix alani:
—A jun viñ chi', aton viñaj Elías, xchi eb'.
Axo juntzañxo eb' ix alani:
Aton jun schecab' Dios, icha eb' ay d'a peca', xchi eb'.
16 Palta axo viñaj rey Herodes chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ:
—A jun viñ syal eb' chi', aton viñaj Juan. Aton viñ ix viq'uel sjolom. A viñ ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi viñ.
17-19 Icha tic ix aj scham viñaj Juan yuj viñaj Herodes. Ay jun yuc'tac viñaj Herodes chi' scuchan Felipe, Herodías sb'i ix yetb'eyum viñ. Axo viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Axo viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi':
—Mañ sleyaloc tzic' ix yetb'eyum viñ uc'tac tic, xchi viñ.
Yuj chi', ix te cot yoval ix Herodías chi'. Ix yac'an sc'ool viñaj Herodes chi' ix. Yuj chi', ix yal viñ to syamchaj viñaj Juan chi'. Ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. Ix och q'uen cadena d'a viñ. Axo ix Herodías chi', ix te chichonoch sc'ool ix d'a viñaj Juan chi'. Sgana ix smiljicham viñ, palta max yal-laj yuj ix d'a elañchamel, 20 yujto toxon yojtac viñaj Herodes chi' to tojol spensar viñaj Juan chi', to yic Dios yaj viñ. Yuj chi', ix xiv viñ yuj viñaj Juan chi', ix yac'anoch stañvumal viñ viñ, yic max cham viñ yuj ix Herodías chi'. Ay b'aj syal slolonel Dios viñaj Juan d'a viñaj Herodes chi'. Toñej ste somchaj sc'ool viñ yuj viñ, palta ste tzalaj viñ yab'an d'a viñ. 21 Palta ayic ix och jun q'uiñ yic yab'ilal viñaj Herodes chi', ata' ix yil ix Herodías chi' tas ol yutoc ix yac'ancham viñaj Juan chi', yujto ay jun nivan vael ix och yuj viñ rey chi'. Ix yac' va eb' yetyajalil viñ, eb' yajal eb' soldado yed' eb' nivac vinac d'a yol yic Galilea chi'. 22 Axo jun ix yune' ix Herodías chi' ix c'och b'aj van sva eb' chi'. Ix chañalvi ix. Axo viñaj Herodes yed' eb' viñ ayoch vael yed'oc, te vach' schañalvi ix ix yil eb'. Yuj chi', ix yalan viñ d'a ix:
—C'an d'ayin tas tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.
23 Ix yac'an sti' viñ d'a ix, ix slocan sb'i Dios viñ:
—Yalñej tas junoc tza c'an d'ayin, ol vac'ñej d'ayach. Vach'chom a masanil tas ay d'a yol in macb'en, nañal ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.
24 Axo ix elixta ix. Ix yalan ix d'a ix snun:
—¿Tas a gana ol in c'ana'? xchi ix.
Ix tac'vi ix snun ix chi':
—A sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar tza c'ana', xchi ix.
25 Ix lajvi chi', ix c'ochxi ix d'a viñ rey chi', ix yalan ix:
—In gana tzac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin. D'a yol junoc pultu in gana tzac' d'ayin, xchi ix.
26 Ix te cusq'ue viñ rey chi' ayic ix yab'an viñ. Palta majxo yal-laj stenanec' viñ, yujto toxo ix sloc sb'i Dios viñ. Ix yab'pax eb' viñ ayec' yed' viñ. 27 Yuj chi', ix schecb'at jun viñ soldado viñ stzepel sjolom viñaj Juan chi', syic'ancoti. 28 Ix b'at jun viñ soldado chi' d'a te' preso, ix b'at yic'anel sjolom viñaj Juan chi' viñ. Ix lajvi chi', ix yic'ancot viñ d'a yol jun pultu, ix yac'an viñ d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.
29 Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ayic ix yab'an eb', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'.

A Jesús ix ac'an va oye' mil vinac
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 A eb' schecab' Jesús ix c'ochxi eb' d'ay. Ix yalan eb' masanil tastac ix sc'ulej eb' yed'
masanil tas ix sc'ayb'ej eb'. 31 Ixto lajvi yalan eb', ix yalan Jesús d'a eb':
—Coyec co ch'ocoj b'aj malaj anima, yic squic' quip ta', xchi.
Ix yal icha chi', yujto malaj scolanil eb' yuj eb' anima, yujto sc'ochñej eb' anima d'ay.
Max och jab'oc scolanil eb' sva yuj eb'.
32 Axo Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocoj eb' ix b'at b'aj malaj
anima. 33 Palta tzijtum mach ix ilan sb'at eb', yojtacxo eb' to a Jesús. Yuj chi', ay eb' ix cot
d'a junjun choñab' d'a slac'anil chi'. Ix b'at eb' d'a yoc, ix b'ab'laj c'och eb' b'aj ix c'och
chi'. 34 Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi', ix yilanb'ati to mañ jantacoc anima ayxo ec'
ta'. Ix oc' sc'ool d'a eb', yujto lajan eb' icha noc' calnel malaj stañvumal. Yuj chi', tzijtum
tas b'aj ix sc'ayb'ej eb'. 35 Axo yic vanxo sb'at c'u ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan
eb' d'ay:
—Ina vanxo sb'at c'u. Palta a jun lugar tic, te tz'inan. 36 Yuj chi' tecan vach' tza checb'at
eb' anima tic b'ajtac ay anima yed' d'a juntzañ aldea d'a lac'an tic, yic vach' ol laj sman
va sb'a eb' ta', yujto malaj tas sva eb' d'a tic, xchi eb'.
37 —Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'. Palta ix yalan eb' d'ay:
—¿Tom syal co b'at co man chab'oc am ciento denario pan, yic ol cac' sva eb'? xchi eb'.
38 —¿Jaye' ixim pan chi' eyed' jun? Sayec eyila', xchi Jesús d'a eb'. Axo yic ix lajvi yilan
eb', ix yalan eb' d'ay:
—Añej oye' ixim qued'nac yed' cha pitañ noc' chay, xchi eb'.
39 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús, to tz'em c'ojan eb' anima smasanil d'a jun ac'lic chi',
macquiltac tz'aj eb'. 40 A ix aj em c'ojan eb' viñ, ay 100 d'a junjun macañ yed' 50 d'a
juntzañxo. 41 Ix lajvi chi', ix yic'anchaañ oye' pan chi' Jesús yed' cha pitañ chay chi'. Ix
q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix yac'an yuj diosal, ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix
yac'an d'a eb' sc'ayb'um chi', yic spucanb'at eb' d'a eb' anima chi'. Ix spucanpaxb'at cha
pitañ chay chi' d'a eb' smasanil. 42 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. 43 Ayic ix lajvi sva eb'
chi', ix sic'anq'ue lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' yed' pax noc' chay chi'. 44 Oye'
mil eb' viñ vinac ix va'i.

B'eynac Jesús d'a sat a' ñajab'
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco, yic
sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi', yic sc'och eb' d'a choñab'
Betsaida. Axo Jesús chi' ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. 46 Ix lajvi
stac'lancan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan yic slesalvi ta'. 47 Axo yic toxo ix q'uic'b'i,
vanxo sc'och eb' sc'ayb'um chi' yed' te' barco d'a snañal a'. Axo Jesús ix can sch'ocoj d'a
sti' a'. 48 Axo yic ayto sc'ana' ix yilanb'at Jesús to van yel yip eb' smac'an a', yujto te ov sja
ic' d'a yichañ eb'. Van sb'eyb'at d'a yoc d'a sat a' ix c'och d'a eb'. B'eñej ijan ix ec'b'at d'a
eb'. 49 Palta ix yilb'at eb' to van sb'ey d'a sat a', a snaan eb' to lab' jun van sc'och chi' d'a
eb'. Yuj chi' ix te el yav eb'. 50 Ix yil eb' smasanil, yuj chi' ix te xivq'ue eb'. Palta ix yalan
Jesús d'a eb':
—Tec'b'ejec e b'a. A in. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.
51 Ix lajvi chi', ix och d'a yol te' barco chi' yed' eb'. Ix och vaan jun ic' chi' yuuj. Yuj chi',
ix te sat sc'ool eb'. 52 Vach'chom toxo ix yil jun milagro ix sb'o Jesús eb' yed' ixim pan,
palta max nachajel spoder yuj eb', yujto manto yac'och jab'oc spensar eb' d'ay.

B'onacxi sc'ool eb' penaay d'a Genesaret
(Mt 14.34-36)

53 Ix lajvi sc'axpajec' eb' d'a a' chi', ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan Genesaret. Ix
yac'ancanoch etzan te' barco chi' eb' d'a sti' a'. 54 Ix lajviñej yelta eb' d'a yol te' barco chi',
ix yilanoch eb' anima to a Jesús. 55 Yuj chi', ix laj yalan eb' d'a smasanil jun lugar chi'. Ix

laj syamanoch eb' sb'achancot eb' penaay d'a sat svaynub' b'aj ayec' Jesús chi'. 56 Masanil
b'ajtac ix ec' Jesús, d'a aldea, d'a choñab' yed' b'ajtac ay anima, ix laj ic'jielta eb' penaay
d'a yoltac calle. Ix sc'anan pavor eb' d'a Jesús chi', yic syamji jab'oc sti' spichul yuj eb'
penaay chi'. Axo jantacñej eb' ix yaman sti' spichul chi', ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

7

A juntzañ tas tz'ixtanel co pensar
(Mt 15.1-20)

1 Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ
d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. 2 Ix yilanoch eb' sc'ayb'um Jesús
chi' eb' viñ, to mañ ichoc val yaj sleyal eb' viñ syutej eb' sb'ican sc'ab' ayic sva eb'. Ix och
spaltail eb' d'a sat eb' viñ yuj sc'ab' chi'. Yuj chi', ix yalan eb' viñ to malaj svach'il eb'.
3 Yujto a eb' viñ fariseo chi' yed' smasanil juntzañxo eb' aj Israel, añej sb'eyb'al smam
yicham eb' sb'eyb'alej. Yuj chi', tato max sb'iquel sc'ab' eb' icha syal sb'eyb'al eb' chi',
max valaj eb'. 4 Axo yic sjax eb' d'a mercado, max valaj eb' masanto sb'ic sc'ab' eb', icha
chi' syalelc'och jun sb'eyb'al eb' chi'. Man jantacto juntzañxo tas sb'eyb'alej eb', icha
yic sb'ican el svaso eb', xalu yed' juntzañxo q'uen yamc'ab' yic vael. 5 Yuj chi', a eb' viñ
fariseo chi' yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yal eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tas yuj max sc'anab'ajej juntzañ sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um tic?
Ina max sb'ic sc'ab' eb' ayic sva eb', xchi eb' viñ.

6 Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:

—A ex tic, te chab' sat ex. Yel ton val yalnaccan viñaj Isaías eyuuj, ayic stz'ib'annaccan
viñ icha tic:
A eb' anima tic, añej d'a sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin.
Palta axo spensar eb', najat yajcanel d'ayin.
7 Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin.
Añej juntzañ schecnab'il anima syac' eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel.

8 Yujto a ex tic, ix eyactejcan schecnab'il Dios yic vach' añej juntzañ sb'eyb'al e mam
eyicham tze c'anab'ajej. 9 Toñej tzeyixtejel schecnab'il Dios, yuj e c'anab'ajan juntzañ
sb'eyb'al eb' e mam eyicham chi'. 10 Yalnaccan viñaj Moisés icha tic: Ayocab' yelc'och
e mam e nun d'a e sat. A eb' sb'ajan smam snun, smiljicham eb', xchi. 11 Palta a exxo
tic, tzeyala' to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc mach
tz'alan icha tic d'a smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto a masanil tas ay d'ayin,
yicñej Dios yaji, tato xchi, te vach' tzeyab'i. 12 Tato ay mach tz'alan icha chi', a exxo tic
tzeyala' to mañxo yovaliloc scolvaj eb' d'a smam snun chi'. 13 Icha chi' tzeyutej eyixtanel
schecnab'il Dios, yujto añej sb'eyb'al eb' e mam eyicham tzeyac' sc'ayb'ej eb'. Tzijtumto
juntzañxo tas tze c'ulej icha juntzañ tic, xchi Jesús d'a eb'.

14 Ix lajvi chi', ix yavtanxicot eb' anima Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Maclejec eyab' e masanil tas ol vala'. Nachajocab'el eyuuj: 15-16 A juntzañ tas tz'och
d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas scot d'a co pensar, a
tzoñ ac'an juvoquel d'a yichañ Dios, xchi d'a eb'.

17 Ix lajvi chi', ix actajcan eb' anima yuj Jesús, ix och d'a yol pat yed' eb' sc'ayb'um. Ix
sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas syalelc'och jun ix al tic? xchi eb' d'ay.

18 Ix yalanpax d'a eb':

—¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas tz'och d'a co ti' max oñ juviel-
laj yuuj d'a yichañ Dios, 19 yujto mañoc d'a co pensar sc'ochi. Toñej tz'em d'a yol co c'ool,
axo d'a junxo rato, tz'elixcani, xchi d'a eb'.

Icha chi' ix yutej yalani to a jantacñej tas sco va'a, malaj yovalil yuj Dios. 20 Ix yalanxi
junxo tic d'a eb':

—A juntzañ tas scot d'a co pensar, a tzoñ juanel d'a yichañ Dios. 21 Yujto a d'a spensar
eb' anima spitzvi juntzañ chuc pensaril tic. Ay eb' ayxo yetb'eyum tz'em d'a mul. Ay pax
eb' malaj yetb'eyum tz'empaxi. Ay eb' smac'ancham yetanimail. 22 Ay eb' tz'elc'ani. Ay
eb' syiloch sc'ool d'a junocxo. Ay eb' malaj svach'il syutej sb'a. Ay eb' tz'esani. Ay eb'
malaj jab'oc sq'uixvelal scomon c'ulan junoc tasi. Ay eb' schichonoch sc'ool d'a junoc
mach vach' yaji. Ay eb' comonñej sb'uchvaji. Ay eb' ac'umtac syutej sb'a. Añejtona', ay
pax eb' malaj jab'oc spensar. 23 A juntzañ chucal tic, a d'a spensar eb' anima spitzvi. A
tz'ixtanel eb' d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

Ay jun ix mañ israeloc ix yac'och Jesús d'a sc'ool (Mt 15.21-28)

24 Ix lajvi chi', ix elxi Jesús d'a jun lugar chi', ix c'och d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Axo d'a
yol jun pat ix och vaan. Yujto sgana to malaj mach tz'ojtacaneli tato ayec' ta', palta maj
yal-laj sc'ub'anel sb'a. 25 Ata' ayec' jun ix unin, ayoch jun enemigo d'a ix, axo ix yab'an
ix snun ix to ix c'och Jesús ta'. Yuj chi', ix b'at ix yila'. Ix b'at em cuman ix d'ay. 26 A jun
ix chi', griega ix, aj Sirofenicia ix. Ix tevi ix d'a Jesús, yic syiq'uel jun enemigo chi' d'a ix
yune' ix chi'. 27 Axo ix yalan d'a ix:

—B'ab'laj vaocab'can eb' unin. Mañ vach'oc tato stoc'jiec' svael eb', tz'ac'jib'at d'a noc'
yunetac tz'i', xchi.[7.27]

28 Palta axo ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'uechaañ sc'ajil yooch eb' unin
d'a yalañ mexa, xchi ix d'ay.

29 Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—A jun ix al tic d'ayin, te vach'. Syalxo a pax d'a a pat, yujto toxo ix el jun enemigo chi'
d'a ix une' chi', xchi d'a ix.

30 Axo ix c'ochxi ix d'a spat, ix yilan ix to c'otanec' ix yune' chi' d'a sat sch'at. Toxo ix el
jun enemigo chi' d'a ix.

Ix jacvi schiquin jun viñ chacañ

31 Ayic ix elxi Jesús d'a Tiro b'aj ayec' chi', ix ec' d'a choñab' Sidón yed' d'a juntzañ
choñab' ay d'a yol yic Decápolis. Ix lajvi chi', ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. 32 Axo
yic ayec' ta', ix ic'jicot jun viñ chacañ d'ay yuj eb' anima, pural syal pax slolon viñ. Ix
tevi eb' d'a Jesús yic syac'b'at sc'ab' d'a yib'añ viñ. 33 Yuj chi', ix yic'anelta viñ d'a scal eb'
anima chi', ix yac'anoch yiximal sc'ab' d'a yol schiquin viñ. Ix stzub'ani. Ix lajvi chi', ix
slatzanoch sc'ab' d'a sñi' yac' viñ. 34 Ix q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix javi sic'son sc'ool.

—Efata, xchi. Syalelc'ochi: Jacvocab'i.

35 D'a jun rato chi', ix jacvi schiquin viñ. Ix tijviel yac' viñ. Ix lolonq'ue viñ. 36 Ix lajvi
chi', ix cham val yalan Jesús d'a eb' anima:

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic, xchi d'a eb'.

Axo yic ix yalan jun chi' d'a eb', masñej ix ste alejel eb'. 37 Ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan
eb':

—Masanil tas sc'ulej, vach'ñej. Sjacvi schiquin eb' chacañ. Slolonpax eb' max uji taxon
sloloni, xchi eb'.

8

Ix ac'ji va chañe' mil eb' vinac (Mt 15.32-39)

1 A d'a jun tiempoal chi', mañ jantacoc eb' anima ix smolb'ejc'och sb'a d'a Jesús, palta
malaj tas sva eb'. Yuj chi' ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':

7.27 **7:27** Il nota d'a Mateo 15.26.

2 —A in tic, tz'oc' in c'ool yuj juntzaň eb' anima tic, yujto chab'jitax ix javican eb' ved' d'a tic, palta maňxalaj tas sva eb'. 3 Tato malaj tas sva eb', tzin checan pax eb' d'a spat, tecan ol el yip eb' d'a yol b'e, yujto ay eb' najat ix coti, xchi Jesús d'a eb'.

4 —Palta, ¿tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun lugar tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.

5 —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.

—Uqueňej ixim, xchi eb' d'ay.

6 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojan eb' d'a sat luum. Ix yic'anchaaň ixim pan chi' yuquil, ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix xepanb'at ixim pan chi', ix yac'an ixim d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at ixim d'a eb' anima chi'. 7 Ay jayvaň yunetac chay yed'nac eb'. Ix yac'anpax yuj diosal d'a Dios yuj noc'. Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' to spucb'at noc' chay chi' eb' d'a eb' anima chi'. 8 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ix lajvi sva eb' chi', uqueto xuuc b'ud'an ix yac' sobre ix can yuj eb'. 9 Ay am chaňeoc mil sb'isul eb' ix va'i. Ix lajvi chi', ix checji pax eb' yuuj. 10 Ix ochxi d'a yol te' barco yed' eb' sc'ayb'um chi'. Ix b'at eb' d'a yol yic Dalmanuta.

A eb' fariseo ix c'anan yil junoc milagro (Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Ay juntzaň eb' viň fariseo ix c'och d'a Jesús. Ix och ijan eb' viň stelan sb'a yed'oc, yujto sgana eb' viň syac' proval. Yuj chi', ix sc'anan yil junoc milagro eb' viň scot d'a Dios. 12 Axo Jesús ix ja sic'son sc'ool. Ix yalani:

—A ex tic, ¿tas yuj tze c'an eyil junoc milagro d'ayin? Val yel sval d'ayex, malaj junoc milagro ol in ch'ox eyila', xchi Jesús.

13 Ix lajvi chi', ix yactancan eb' viň fariseo chi' Jesús, ix ochxi d'a yol te' barco chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ňajab' chi'.

A juntzaň sc'ayb'ub'al eb' fariseo (Mt 16.5-12)

14 Axo eb' sc'ayb'um Jesús, maj sna eb' yic'b'at jab'oc ixim span. Aňej val jun pitaň ixim yed'nac eb' d'a yol te' barco chi'. 15 Ix yalan Jesús d'a eb':

—Ab'ec. Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo yed' d'a yich span viňaj Herodes, yujto te ay smay tzex juviel yuuj, xchi d'a eb'.

16 Axo eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalan eb' yuj tas ix yala':

—Syal icha tic, yujto malaj ixim co pan qued'nac, xchi eb'.

17 Palta yojtac Jesús tas van yalan eb'. Yuj chi', ix yal d'a eb':

—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? ¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom maň eyojtacoc tas syalelc'och jun tic? Te max in eyac'och d'a e c'ool. 18 ¿Tom maj eyila'? ¿Tom maj eyab'i? ¿Tom max e nacoti? 19 Ayic ix in pucanec' oye' ixim pan d'a scal oye' mil vinac, ¿jayeto xuuc ixim ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi d'a eb'.

—Lajchave' xuuc, xchi eb'.

20 —Axo yic ix in pucanxiec' uque' ixim pan d'a scal chaňe' mil anima, ¿jayeto xuuc ix b'ud'ji, ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi.

Uque' xuuc, xchi eb'.

21 —¿Tas yuj max nachajel jab'oc eyuuj jun? xchi d'a eb'.

Ix jacvi sat jun viň yuj Jesús

22 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choňab' Betsaida. Ay jun viň max uji yilani, ix quetzchajb'at viň d'a Jesús yuj eb' anima. Ix tevi eb' d'a Jesús chi' to syamji viň yuuj. 23 Axo Jesús ix yaman sc'ab' viň. Ix squetzanb'at viň d'a stiel choňab'. Ix sucanec' jab' stzub' d'a yol sat viň. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'aň viň. Ix lajvi chi' ix sc'anb'ani tato tzaxo yal yilan viň. 24 Yuj chi', ix yac'lej viň yilani. Ix yalan viň d'a Jesús chi':

—Tzaxo vil juntzaň anima, aňejto lajan eb' yed' te te' svila', palta sb'eyec' eb', xchi viň.

25 Axo Jesús ix sucanxiec' sc'ab' d'a yib'aň sat viň. Ichato chi', ix vach' jacvi yol sat viň
chi'. Te vach'xo ix aj yilan viň. 26 Ix lajvi chi', ix checji pax viň d'a spat yuuj. Ix yalan d'a
viň:
—Maň ach ec' d'a yol choňab'. Ayta mach b'aj tzal jun tic, xchi Jesús d'a viň.

Yalnac viňaj Pedro to a Jesús aton viň Cristo
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ix lajvi chi', ix ec' Jesús d'a juntzaň aldea d'a yol yic Cesarea yic Filipos yed' eb'
sc'ayb'um. Axo yic van sb'ey eb', ix sc'anb'an d'a eb':
—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.
28 —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viň ac'annac bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob'
Elías ach. Ay pax eb' tz'alani tob' schecab' ach Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' sc'ayb'um
chi' d'ay.
29 —Xal ex, ¿mach in eyalani? xchi d'a eb'. Yuj chi' ix tac'vi viňaj Pedro d'ay:
—A ach tic, Cristo ach, xchi viň d'ay.
30 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Ayta b'aj tzeyalel jun tic, xchi.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Axo d'a jun tiempo chi', ix syamoch Jesús sc'ayb'an eb' sc'ayb'um yuj tastac ol javoc
d'a yib'aň, ix yalan icha tic:
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syail. A val eb' ichamtac
vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ol in spatiquejcanel
eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.
32 Tojolňej ix yutej Jesús yalan juntzaň chi' d'a eb'. Palta axo viňaj Pedro, ix ic'anelta
Jesús chi' sch'ocoj. Ix yac'lan viň scachanoch vaan yalani. 33 Palta axo Jesús, ix
meltzajb'at q'uelan d'a juntzaňxo eb' sc'ayb'um. Ix scachanoch vaan viňaj Pedro chi',
ix yalan d'a viň:
—Ach Satanás, elaň d'a in tz'ey, yujto maňoc juntzaň yic Dios b'aj tzac'och a pensar.
Aňej juntzaň yic anima b'aj ayoch a pensar, xchi d'a viň.
34 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' sc'ayb'um yed' eb' anima, ix yalan d'a eb':
—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil maňxo yicoc sb'a eb' sch'ocoj.
Yab'ocab' syail eb' vuuj, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab' eb' in
c'ayb'umoc. 35 Yujto yalňej mach eb' sgana aňej d'a yolyib'aňq'uinal tic scol sb'a, ol satel
sq'uinal eb' d'a junelňej. Palta axo eb' ol yac'cham sb'a vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix yic
colnab'il tic, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelňej. 36 Q'uinaloc tato squiquej masanil tas
ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, palta tato tzoň satcanel d'a junelňej, ¿tas co ganar? 37 ¿Tasto
val ol cac' stojoloc yic tzoň colchajeli? 38 A val eb' anima d'a jun tiempo tic, maňoc d'a
Dios syac'och spensar eb'. Malaj jab'oc svach'il eb'. A mach sq'uixvi vuuj d'a yichaň eb'
anima, sq'uixvi pax yuj in lolonel, aňejtona', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic,
ol in q'uixvocpax yuuj, ayic ol in ja yed' spoder in Mam yed' eb' ángel yicxo yaji.

9

1 Val yel sval d'ayex, ay ex manto ex chamlaj ol eyil svach' och Dios Yajalil yed' spoder,
xchi d'a eb'.

Ix q'uexmaj yilji Jesús
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Ob'xitax chi', ix ic'jib'at viňaj Pedro, viňaj Jacobo yed' viňaj Juan yuj Jesús d'a jun
nivan tzalan. Sch'ocoj eb' ix b'at yed'oc. Ata' ix q'uexmaj yilji d'a yichaň eb'. 3 A spichul,
te tziquiqui ix aji. Te sac ix aj yilji. Malaj mach d'a yolyib'aňq'uinal tic stzac'van sacb'itan

junoc c'apac icha chi'. 4 Axo ix yilan eb', ayec' viñaj Elías yed' viñaj Moisés van slolon eb' yed'oc. 5 Yuj chi', ix yalan viñaj Pedro d'ay.

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tecan vach' sco b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' junoc yic viñaj Elías chi', xchi viñ d'ay.

6 Mañ yojtacoc viñaj Pedro chi' tas syala' yujto te xivnac eb' sc'ayb'um chi'. 7 Ix lajvi chi', ix c'och jun asun, ix em moyan d'a yib'añ eb'. Ix aljiemta jun lolonel d'a scal jun asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Aq'uecoch e chiquin d'ay, xchi jun lolonel chi'.

8 Ix lajvi chi', ix yilan eb' to mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui.

9 Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi Jesús d'a eb'.

10 Yuj chi', munilñej yojtac jun chi' eb'. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb'. Palta ix laj snaub'tañan eb' yuj tas ix yal chi' to ol pitzvocxi d'a scal eb' chamnac. 11 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'a Jesús:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, slaj yal eb' icha tic: A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'laj javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' oxvañ chi'. 12 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Yel toni, yovalil ol b'ab'laj javoc viñaj Elías chi', yic vach' listaxo yaj smasanil ayic tzin javi, palta ¿tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan vuuj, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic? Ata' syala' to ol vab' syail, ol in paticajcanel yuj eb' anima. 13 Palta sval d'ayex yuj viñaj Elías chi', ulnacxoec' viñ. Ay eb' yac'nac sgana d'a spatic viñ icha snib'ej. Icha val tz'ib'ab'ilcan yuj viñ d'a Slolonel Dios, icha val chi' ix yutej eb', xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

B'onacxi sc'ool jun viñ unin ayoch enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Ayic vanxo sc'ochxi eb' b'aj aycan juntzañxo eb' sc'ayb'um chi', ix yilanb'at Jesús to mañ jantacoc anima ayec' yed' eb'. Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van stelan sb'a eb' viñ yed' eb' sc'ayb'um Jesús chi'. 15 Axo smasanil eb' ayec' ta', ayic ix yilanb'at Jesús chi' eb', ix te sat sc'ol eb'. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' scha'a. 16 Axo ix c'och eb' d'a stz'ey, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze telaj e b'a yed' eb' viñ? xchi d'a eb'.

17 Ay jun viñ ix tac'viq'ue d'a scal eb' anima chi':

—Mamin, ix vic'cot jun vuninal d'ayach. Ayoch jun enemigo d'ay, yuj chi' max ujilaj sloloni. 18 Yalxoñej b'aj scot d'ay, syumji telvoc yuuj. Svoman sti', sjuch'uch'i ye, stzatzb'icanel yuuj. Ix val d'a eb' a c'ayb'um to syiq'uel eb', palta maj yal-laj yic'anel eb' d'ay, xchi viñ d'a Jesús chi'.

19 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A... a ex tic, te max eyac'och Dios d'a e c'ool. Ina ayxo tiempo ayinec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Iq'ueccot jun unin chi' d'ayin, xchi.

20 Yuj chi', ix b'at yic'ancot jun yuninal viñ chi' eb'. A ix yilanoch jun enemigo chi' to a Jesús, masñej ix cot yoval scot d'a sjolom jun unin chi'. Ix telvi d'a sat luum, ix te ec' b'alb'onoc. Ix voman sti'. 21 Yuj chi', ix sc'anb'an Jesús d'a smam jun unin chi':

—¿Jantacxo tiempo syamchaj yuuj? xchi.

Ix yalan viñ:

—Atax d'a yuninal aytaxonoch d'ay. 22 Tzijtumxo el tz'och d'a yol c'ac' yuuj, sb'at d'a yol a', sgana scham yuuj snaani. Palta tato syal a b'oani, oc'oc val a c'ool d'ayoñ, xchi viñ d'ay.

23 —¿Tas yuj tzala' tato syal vuuj? Syala' ta tzac'och Dios d'a a c'ool. A mach tz'ac'anoch
Dios d'a sc'ool, masanil tas ol yal yuuj, xchi Jesús d'a viñ.
24 Yuj chi', te chaañ ix yal viñ smam viñ unin chi':
—Svac'och d'a in c'ool. Colvajan ved'oc d'a in chab'c'olal, xchi viñ.
25 Axo ix yilan Jesús, mañ jantacoc anima van smolchajc'och d'ay, yuj chi' ix stuman
jun enemigo chi':
—Ach enemigo, ac'um chacañil, macum ti anima, sval d'ayach, elañ d'a jun unin tic.
Mañxo ach och d'ay junelxo, xchi Jesús.
26 Yuj chi', ix el yav jun enemigo chi'. Te ov ix cotxi d'a sjolom jun unin chi'. Ichato
chi' b'ian ix el d'ay. Axo jun unin chi', icha chamnac ix ajcan yuuj. Yuj chi', tzijtum eb' ix
alani:
—Ix chami, xchi eb'.
27 Palta axo Jesús ix yaman sc'ab', ix squetzanq'ue vaan.
28 Ix lajviñej chi', ix och Jesús sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um d'a yol pat. Ata' ix sc'anb'ej
eb' d'ay:
—¿Tas yuj maj yal quic'anel jun enemigo chi'? xchi eb'.
29 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—A jun macañ enemigo tic, mañ comonoc tz'eli. Añej tato tzex lesalvi, ol yal eyic'aneli,
xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxi Jesús yuj schamel
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Ayic ix elxi eb' ta', ix ec' eb' d'a yol yic Galilea. Sgana Jesús malaj mach tz'ab'an b'aj
van sc'ochi, 31 yujto van sc'ayb'an eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' juntzañ vinac.
Ol in smilcham eb'. Palta axo d'a schab'jial chi', ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.
32 Palta max nachajel yuj eb' tas ix yala'. Ix xivpax eb' sc'anb'an d'ay tas syalelc'ochi.

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo yic ayxoec' eb' d'a yol jun pat,
ix sc'anb'an Jesús d'a eb':
—¿Tas yuj ix e telaj e b'a d'a yol b'e? xchi d'a eb'.
34 Palta tz'inxoñej xchi eb', yujto ayic van sb'ey eb', ix laj stelaj sb'a eb', mach junoc
nivan yelc'och d'a scal eb'.
35 Yuj chi' ix em c'ojan Jesús. Ix yavtancot eb' slajchavañil. Ix yalan d'a eb':
—Tato ay junoc ex e gana nivan eyelc'och d'a e cal d'a yichañ Dios, yovalil más
emnaquil tzeyutej e b'a d'a eyichañ e masanil. Yovalil tzex och eyac' servil eb'
eyetc'ayb'umal tic smasanil, xchi Jesús d'a eb'.
36 Ix lajvi chi', ix yic'anoch jun unin Jesús d'a scal eb'. Ix schelanq'uei. Ix yalan d'a eb':
37 —A mach schaan junoc unin icha jun tic, yujto vico', a in ton tzin scha eb'. Mañoc
inñej tzin scha eb'. Scha pax jun checjinac in cot eb', xchi.

A mach mañ ajc'oloc d'ayoñ ayoch qued'oc
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Axo viñaj Juan ix alan d'a Jesús:
—Mamin, ay jun viñ ix quila' van yic'anel eb' enemigo viñ d'a eb' anima. Syalan viñ to
yuj a poder sb'o juntzañ chi' viñ. Palta ix co cachoch vaan viñ, yujto mañ junñejoc yaj
qued'oc, xchi viñ d'ay.
39 Palta ix yalan Jesús:
—Max yal-laj e cachanoch vaan viñ, yujto malaj junoc mach sb'oan junoc milagro d'a
in b'i, slajvi chi' syalan chuc d'a in patic. 40 Yujto a eb' mañ ayococh ajc'olal d'ayoñ, junñej

caj yed' eb'. 41 Tato ay mach scolvaj d'ayex, yujto vic ex, a in Cristo in tic, vach'chom añej junoc vaso a' siej eb', yovalil ol scha spac eb'.

Ay smay sjuviel co pensar
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, to icha spensar unin tz'aj spensar chi', chuc yic jun anima chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'ueen[9.42] d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic'an a' schami, yacb'an mantzac yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. 43-44 Tato yuj junoc e c'ab' sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun e c'ab' chi', yic mañ ol juvoquel e pensar yuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e c'ab', tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab', tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 45-46 Tato yuj junoc eyoc sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun eyoc chi', yic vach' max juviel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej eyoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan eyoc, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 47 Tato yuj junoc e sat sjuviel e pensar, más vach' tzeyiq'uelta, yic mañ ol juvoquel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e sat, tato ol ex och b'aj ayoch Dios Yajalil, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 48 A d'a jun lugar chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc yab'an syail eb' anima chi' ta'. Axo jun c'ac' chi', malaj b'aq'uiñ ol tupoc.

49 Icha tz'aj yem yatz'amil tas sco chi'a, icha chi' ol aj yem c'ac' d'a yib'añ eb' smasanil. 50 A atz'am atz'am, te ay yopisio. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto val ol aj sc'achib'ixi? Icha yatz'amil tas schichaji, te ay yopisio, ichocab' ex ta'. Ayocab' pax junc'olal d'a e cal, xchi Jesús d'a eb'.

10

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ix elxi Jesús d'a Capernaum b'aj ayec' chi', ix ec' d'a yol yic Judea. Ix c'och d'a junxo lugar ay d'a sc'axepal a' Jordán. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' anima d'ay junelxo. Ix sc'ayb'an eb' ichataxon smodo. 2 Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'och d'ay, yujto sgana eb' viñ syac' proval. Yuj chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'ay tato ay sleyal spucan sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum. 3 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas schican schecnab'il Moisés d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? xchi.

4 Ix yalan eb' viñ:

—Yalnaccan viñaj Moisés chi' to syal yac'an junoc yumal viñ yic pucojb'ail d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' spucan sb'a viñ yed' ix, xchi eb' viñ d'ay.

5 Ix yalanxi Jesús:

—Yuj val e pital, yuj chi' yalnaccan jun checnab'il chi' viñaj Moisés chi'. 6 Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, sb'oannaccan viñ vinac yed' ix ix. 7 Atax ta' yalnaccan icha tic: A viñ vinac, ol yactejcan smam snun viñ yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. 8 Junxoñej nivanil tz'ajcan eb' schavañil, xchi Dios. Yel, mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. 9 Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios max yal-laj spojan sb'a eb' yuj eb' anima, xchi Jesús d'a eb' viñ.

10 Ix lajvi chi' ix ochxi Jesús d'a yol pat yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay, tas syalelc'och jun ix yal chi'.

11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

9.42 **9:42** Il nota d'a Mateo 18.6.

—A mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em ajmulal. 12 Aňejtona' a junoc ix ix spuc sb'a yed' viň yetb'eyum, syic'an junocxo vinac ix, tz'em ix ajmulal, xchi Jesús d'a eb'.

Ic'b'ilcot eb' unin d'a Jesús
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Ix lajvi chi', ay juntzaň unin ix ic'jicot d'a Jesús yuj eb' anima, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb' tz'ic'ancot eb' unin chi'. 14 A ix yilan jun chi' Jesús, ix cot yoval d'a eb', ix yalani:

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Maň e cach eb', yujto aňej eb' lajan spensar icha eb' unin tic ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. 15 Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej schaan junoc unin, maň ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús d'a eb'.

16 Ix lajvi chi', ix schelanq'ue eb' unin chi'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'aň eb'.

A yab'ixal jun viň quelem b'eyum
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Axo yic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ay jun viň ix spil yip scot d'ay. Ix em cumnaj viň d'a yichaň sc'ochi. Ix yalan viň d'ay:

—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas ol vutoc in chaan in q'uinal d'a junelňej? xchi viň d'ay.

18 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junňej mach vach', aňejton Dios. 19 Inai, ojtac juntzaň schecnab'il Dios tz'alan icha tic: Maň ach em ajmulal. Maň a milcham junoc etanimail. Maň ach elc'anoc. Maň ac'och es d'a yib'aň junoc etanimail. Maň ac' musansatil junoc etanimail. Ayocab' yelc'och a mam a nun d'a a sat, xchi Jesús d'a viň.

20 —Mamin, atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzaň checnab'il tic smasanil, xchi viň d'ay.

21 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a viň. Ix te xajanaj viň yuuj. Ix yalan d'a viň:

—Ayto junxo max ach tzac'vani. Ixic, b'at choňel jantac tas ay d'ayach. Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yic ol a cha a b'eyumal d'a satchaaň. Slajvi chi', tzach jax d'ayin, axo och in c'ayb'umoc chi', xchi d'a viň.

22 Axo ix yab'an juntzaň chi' viň, ix te cus viň. Yuj chi' te cusc'olalxo ix pax viň, yujto maň jantacoc tas ay d'a viň.

23 Axo ix lajvi spax viň, ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':

—A val eb' b'eyum, ay val smay maň ol ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.

24 A eb' sc'ayb'um chi', ix te sat sc'ol eb' yab'an juntzaň chi'. Palta ix yalanxi d'a eb':

—Ex in c'ayb'um, a eb' syac'och sb'eyumal yipoc sc'ool, ay val smay maň ol ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios. 25 Q'uinaloc ay junoc noc' camello ticnaic. ¿Tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum, yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi.

26 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te vach' satb'at sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Tato icha chi', ¿mach ol yal scolchaji? xchi eb'.

27 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:

—A jun tic, malaj junoc anima syal yuuj. Palta a Dios syal yuuj. Yujto masanil tas syalňej yuuj, xchi.

28 Axo viňaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oň tic, ix cactejcan smasanil tastac, oň och a c'ayb'umoc, xchi viň d'ay.

29 —Val yel sval d'ayex, a mach syactejcan spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', smam snun, ma yuninal, ma sluum syactejcan vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix yic colnab'il, te nivan spac ol scha'a. 30 Ol ac'joc junoc ciento spat, yuc'tac, yanab', snun, yuninal, yed' sluum d'a jun

tiempo tic. Ol yab' ton syail eb' yuj eb' anima, palta axo d'a yic jun tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelr̃ej.
31 Ay eb' nivan yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a eb' chi', malaj ol aj yelc'och eb' d'a jun tiempoal chi'. Arñejtona' ay eb' malaj yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a d'a jun tiempoal chi', nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxican Jesús yuj schamel (Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Axo Jesús ix b'atxi d'a yol jun b'e sc'och d'a Jerusalén. Ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um. A eb' sc'ayb'um chi', toñej ix sat sc'ool eb'. Axo juntzañxo eb' anima ajun yed' eb', ix te xiv eb'. Axo Jesús, ix avtanelta eb' sc'ayb'um chi' slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix och ijan yalan d'a eb' tastac ol javoc d'a yib'añ.
33 —Ina van co b'at d'a Jerusalén ticnaic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' sat sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'anoch chamel eb' d'a vib'añ. Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. 34 Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in stzub'ej eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

A tas ix sc'an viñaj Jacobo yed' viñaj Juan (Mt 20.20-28)

35 A eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix c'och eb' viñ yal d'a Jesús:
—Mamin, a tas ol co c'an d'ayach, co gana tzac' d'ayoñ, xchi eb' viñ d'ay.
36 —¿Tas e gana svac' d'ayex? xchi d'a eb' viñ.
37 —Ayic ol ach och yajalil, tzoc oñ a cha em c'ojan d'a a tz'ey,[10.37] jun oñ d'a a vach', jun oñxo d'a a q'uexañ, xchi eb' viñ d'ay.
38 —Max nachajel eyuuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal e yuuj icha ol in utaj a in tic? A val jun tas ol javoc d'a vib'añ ichato ol in ac'joc bautizar yuuj, ¿tom ol techaj eyuuj? xchi d'a eb' viñ.
39 —Ol techajoc, xchi eb' viñ.
—Val yel, ol ex ac'joc proval, icha ol in ajoc. Icha ol vab' syail, icha chi' ol aj eyab'anpax syail. 40 Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' c'ab', ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta', xchi d'a eb' viñ.
41 Ayic ix yab'an lajuñvañxo eb' yetc'ayb'umal eb' chi', ix cot yoval eb' d'a viñaj Jacobo yed' d'a viñaj Juan chi'. 42 Axo Jesús chi' ix avtancot eb' slajchavañil, ix yalan d'a eb':
—Toxon eyojtac to a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', syac' mandar eb'. Axo eb' nivac vinac, yajal yaj eb' d'a yib'añ eb' anima. 43 Palta a exxo tic, mañ ichoc ta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. 44 Arñejtona', tato ay mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. 45 Yujto a in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, mañ yujoc vac'ji servil in javi, palta yuj vac'an servil. Ix in javi ul vac'cham in b'a sq'uexuloc eb' anima, yic vach' tzijtum eb' ol colchajcanel vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

Ix jacvi sat viñaj Bartimeo yuj Jesús (Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Ix c'och Jesús d'a choñab' Jericó yed' eb' sc'ayb'um. Axo yic ix b'atxi eb', mañ jantacoc anima ix b'at yed' eb'. Axo d'a jun ti' b'e, ay jun viñ c'ojanemi, Bartimeo sb'i viñ, yuninal viñaj Timeo, max ujilaj yilan viñ. Toñej sc'an jab'oc tas viñ d'a eb' anima.
47 Axo ix yab'an viñ to van yec' Jesús aj Nazaret, yuj chi' ix avaj chaañ viñ:
—Jesús, ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.

10.37 **10:37** A juntzañ xila d'a tz'ey eb' viñ yajal, nivan yelc'och eb' tz'em c'ojan d'ay.

48 Yuj chi', tzijtum eb' ix cachan viñaj Bartimeo chi' yic tz'em numan viñ. Palta masñej
ix te avaj viñ.
—Ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.
49 Yuj chi' ix och vaan Jesús, ix yalani:
—Avtejeccot viñ d'ayin, xchi.
Yuj chi', ix b'at eb' yal d'a viñ:
—Tzalajañ. Q'ueañ vaan, yujto tzach yavtejb'at Jesús, xchi eb'. 50 Yuj chi', ix
syumancanel jun sábana viñ b'ac'anoch d'ay. Ix q'ue jucnaj viñ. Elañchamel ix b'at viñ
d'a Jesús. 51 Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:
—¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.
—Mamin, in gana svilxi, xchi viñ d'ay.
52 Ix ach b'oxi yujto ix ac'och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', syalxo a pax ticnaic, xchi Jesús
d'a viñ.
D'a jun rato chi' ix yilxi viñ. Ix lajvi chi', ix och tzac'an viñ yed' Jesús b'aj van sb'ati.

11

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Ayic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a
yichañb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um, 2 ix
yalan d'a eb':
—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quichañb'at tic. Ayic ol ex c'och ta', ol eyilan jun noc'
quelem b'uru etzanochi. A jun noc' chi' mantalaj mach sq'ue juneloc d'a yib'añ noc'.
Tze tijelta noc', tzeyic'ancot noc'. 3 Tato ay eb' tz'alan icha tic d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta
noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': Yujto ay tz'och noc' yuj jun Cajalil, ol ul cac'xican noc'
d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.
4 Yuj chi' ix b'at eb', ix yilan noc' quelem b'uru chi' eb'. Etzanoch noc' d'a sti' jun pat
d'a yol b'e. Ix stijanelta noc' eb'. 5 Palta ay juntzañ eb' ayec' ta' ix c'anb'an d'a eb':
—¿Tas tze c'ulej tic? ¿Tas yuj tze tijelta noc' b'uru tic? xchi eb'.
6 Ix yalan eb' icha ix yutej Jesús yalani. Yuj chi' ix ac'ji noc' d'a eb'. 7 Ix yic'anb'at noc'
eb' d'a Jesús. Ix yac'anq'ue juntzañ spichul eb' stz'aamoc noc'. Ix lajvi chi', ix q'ue Jesús
d'a yib'añ noc'. 8 Ayic van sb'ey yed' noc', tzijtum eb' anima ix laj lich'anem spichul d'a
yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'.11.8 Ay pax juntzañxo eb' ix xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil.
Ix laj yac'anem te' eb' d'a yol b'e chi'. 9 Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj avajq'ue eb':
—Yuj val dios. Calequel vach' lolonel d'a jun Ac'b'ilcot yuj Dios Cajal. 10 Calec vach'
lolonel d'a jun ol och Cajaloc tic, icha yutejnac co mam quicham David yoch yajalil d'a
peca'. Caq'uec yuj diosal d'a Dios, xchi eb'.
11 Axo ix c'och Jesús d'a Jerusalén, ix och d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix ec' q'ueleloc
yilan smasanil juntzañ tas ayec' ta'. Palta yujto vanxo yem c'u, yuj chi' ix b'at d'a choñab'
Betania yed' eb' sc'ayb'um slajchavañil.

A tas ix yal Jesús d'a te' higo
(Mt 21.18-19)

12 Axo yic ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix elxi eb' d'a Betania chi', axo Jesús ix och svejel
d'a yol b'e. 13 Najatto ix yilb'at jun te' higo, te ay xil te'. Ix b'at yilanb'ati, talaj ay junoc
sat te' tz'ilchaj yuuj. Palta axo ix c'och d'a te', añej xil te' ay, yujto mañ stiempoaloc satan
te'.
14 Yuj chi' ix yalan d'a te':
—Mañxa junoc mach ol loan a sat, xchi d'a te'.
Ix yab' eb' sc'ayb'um yalan jun chi'.

11.8 **11:8** Il nota d'a Mateo 21.8.

Eb' pechb'ilelta d'a yol yamaq'uil stemplo Dios (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ix lajvi chi', ix c'ochxi eb' d'a Jerusalén. Ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios.
Ix och ijan spechanelta eb' schoñvaj ta' yed' eb' smanvaji. Ix laj slocan pac'laj smexa eb'
q'uexum tumin yed' xila eb' choñum paramuch.11.15 16 Mañxalaj junoc mach ix chajiec'
yed' syamc'ab' d'a yamaq'uil stemplo Dios yuuj. 17 Ix sc'ayb'an eb', ix yalani:

—Yalnaccan Dios icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in templo ol alchaj yuuj to
yicñej lesal yaj yuj junjun choñab', xchi. Palta a ex tic, icha junoc ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel
sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi Jesús d'a eb'.

18 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ayic ix yab'an eb' viñ
tas ix sc'ulej Jesús, ix te xiv eb' viñ yuuj, yujto te nivan yelc'och juntzañ sc'ayb'ub'al d'a
yichañ eb' anima smasanil. Yuj chi', ix sayan eb' viñ tas syutej smilancham Jesús chi'.
19 Axo d'a q'uic'b'alil, ix elxi Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Jerusalén chi'.

Ix tacjiel te' higo (Mt 21.20-22)

20 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, a ix paxta eb', ix yilanxi te' higo eb', toxo ix tacjiel te'
masanto d'a sch'añal yib'. 21 Axo viñaj Pedro ix naancoti. Yuj chi', ix yalan viñ d'a Jesús:

—Mamin, ina te' higo a catab'ej evi. Toxo ix tacjiel te', xchi viñ d'ay.

22 Yuj chi' ix yalan Jesús:

—Aq'uecoch Dios d'a e c'ool. 23 Q'uinaloc ayex tzeyal d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic.
Yumb'at a b'a d'a yol a' mar, tato xe chi, tato malaj e chab'c'olal, ol elc'och icha tzeyal
chi'. 24 Yuj chi', sval d'ayex, a tzeyac'an lesal, tzeyac'och d'a e c'ool to yel ol e cha jantac
tas tze c'an chi'. Tato icha chi', ol ac'joc d'ayex. 25-26 Tato ay mach tz'och smul d'ayex, ayic
tzeyac'an lesal, tzeyac' nivanc'olal. Tato icha chi', axo co Mam Dios ayec' d'a satchaañ,
syac' pax lajvoc e mul, xchi Jesús d'a eb'.

A yopisio Jesús

27 Ix lajvi sc'ochxi eb' d'a Jerusalén, ix ochxi Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ix b'eyec'
d'a yool. Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac
vinac, ix c'och eb' viñ d'ay. 28 Ix sc'anb'an eb' viñ:

—¿Tas opisio, yuj chi' a comon c'ulej juntzañ chi' evi? ¿Mach ac'jinac opisio chi'? xchi
eb' viñ d'ay.

29 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Añejtona' ol in c'anb'ej pax junoc tas d'ayex. Tato ol e yal d'ayin, ol val d'ayex mach
ac'jinac vopisio in c'ulan juntzañ chi'. 30 ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan ayic yac'annac
bautizar eb' anima viñ? ¿A am Dios ac'jinac, mato a eb' anima? Alec d'ayin, xchi Jesús
d'a eb' viñ.

31 Yuj chi', ix laj slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalan eb' viñ:

—¿Tas scutej calan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñaj Juan chi', axom
ol yalan viñ d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ool jun? xcham viñ. 32 Palta max yal-laj
calanpaxi to yic anima viñ, xchi eb' viñ.

Icha chi' ix yutej eb' viñ yalani, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima. Yujto a viñaj Juan chi',
schecab' Dios yaj viñ d'a yichañ eb' anima smasanil. 33 Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoc, mach am ac'jinac yopisio viñaj Juan chi', xchi eb' viñ.

—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio in c'ulan juntzañ chi',
xchi Jesús d'a eb' viñ.

11.15 **11:15** Il nota d'a Mateo 21.12.

12

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Axo Jesús ix och ijan yalan jun ab'ix. Ix yalan icha tic:
—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'chajel yal te' uva chi' viñ.12.1 Ix sb'oanpaxq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaañ ix ajq'uei.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' viñ munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo lugar najat. 2 Axo ix javi stiempoal smolchajel sat te', ix schecanb'at jun schecab' viñ d'a eb' viñ majnum luum chi', yic b'at schaan smajananub'al lum b'aj tz'el te' uva chi' yalani. 3 Axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ smac'ani. Ix spechan paxta eb' viñ. Malaj jab'oc tas ix yic'a'. 4 Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo schecab' d'a eb' viñ. Axo ix c'ochi, ix ste b'ajej eb' viñ, ix lajvi sjolom smac'an eb' viñ. 5 Yuj chi', axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo schecab'. Axo ix c'och junxo chi', ix smilancham eb' viñ. Tzijtumto eb' schecab' viñ ix schecb'ati. Ay eb' toñej ix mac'ji, ay eb' ix miljicham yuj eb' viñ.

6 Palta ay jun yuninal viñ te xajan yuuj. Slajvub'xo chi', ix schecanb'at yuninal viñ chi'. Tecan ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. 7 Palta axo yic van sc'ochi, ix smol alan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. Q'uinaloc ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol icancan luum. Co milecchamviñ, yic a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ. 8 Yuj chi' axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ. Ix smac'ancham eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ syumcanel snivanil d'a stitac avb'en chi'.

9 Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayex, a viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ majnum luum chi' viñ tze na'a? A viñ aj luum chi' ol b'at satanel eb' viñ. Slajvi chi' ol yac'ancanb'at sluum viñ chi' majanil d'a juntzañxo.

10 ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj syal icha tic?
A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
11 Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi', xchi Jesús d'a eb'.

12 Axo eb' viñ yajal ix sayani tas ol yutoc eb' viñ syamchaj Jesús chi', yujto ix nachajel yuj eb' viñ to yuj eb' viñ ix alji jun ab'ix chi'. Palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima. Yuj chi' ix yactejcan Jesús chi' eb' viñ. Ix pax eb' viñ.

A juntzañ tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ix lajvi chi', ix checjib'at jayvañ eb' fariseo yed' eb' spartido viñaj Herodes d'a Jesús. Sgana eb' syac' proval, talaj ay junoc slolonel ay palta syutej yalani. Yujto sgana eb' syac'och d'a yib'añ. 14 Ix b'at yalan eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtacpaxi to jun lajanñej yilji eb' anima d'ayach. Axo jun b'eyb'al sgana Dios, a tzac' c'ayb'aj d'a yel. ¿Tas tza na'a? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿vach' am scac'a', mato maay? ¿Ay am sleyal scac'a', mato maay? xchi eb' d'a Jesús.

15 Palta yojtacxo Jesús to toñej stz'ac sc'anb'ej eb' icha chi'. Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tzin eyac' proval? B'at iq'ueccot junoc tumin chi' vila', xchi d'a eb'.
16 Yuj chi' ix b'at yic'cot jun tumin chi' eb'. Ix sc'anb'an Jesús chi' d'a eb':
—¿Mach ayoch yechel sat d'a jun tumin tic? ¿Mach tz'ib'ab'iloch sb'i tic d'ay? xchi d'a eb'.
—Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.

12.1 **12:1** Il nota d'a Mateo 21.33.

17 —A tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, a tzeyac' d'ay,
xchi d'a eb'.
Axo ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te sat sc'ool eb'.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' chi' syal eb' to mañ ol
pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' d'ay:
19 —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach
schami, scan ix yetb'eyum, palta malaj junoc yuninal. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac
yovalil tz'ic'ancan ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix
cham chi' tz'ajcani. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. 20 A junel, ay ucvaañ vinac,
yuc'tacñej sb'a eb' viñ. A viñ b'ab'el vinac ic'an jun ix ix. Palta cham viñ. Malaj junoc
yuninal viñ cani. 21 Axo viñ schab'il yuc'tac viñ ic'ancan ix. Palta champax junxo viñ
chi', malaj pax junoc yuninal viñ cani. Icha chi' aj pax viñ yoxil. 22 Añejtona', icha chi'
ec' eb' viñ yucvañil d'a ix. Malaj junoc yuninal eb' viñ ajnaccani. Slajvi scham eb' viñ
yucvañil, ichato chi' scham ix. 23 Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol
ic'an ix? Yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' saduceo chi'.
24 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Toñej tzex te somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
Mañ eyojtacoc jantac spoder Dios. 25 Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail,
yujto lajan ol aj eb' yed' eb' ángel ay d'a satchaañ. 26 Palta toxonton chequelxo yaji
to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil tas stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés
d'a Slolonel Dios chi', a slolonnac Dios d'a scal te' q'uiix? Xchi Dios icha tic: A in ton
tic sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi.
27 Yuj chi' cojtac, vach'chom chamnac eb' d'a sat eb' anima, palta axo d'a sat Dios mañ
satnacoquel-laj eb', pitzan eb' d'a yichañ, yujto yalnaccani to sDiosal eb' yaji. A ex tic te
somchajnac ex, xchi Jesús d'a eb'.

A jun checnab'il te nivan yelc'ochi
(Mt 22.34-40)

28 Ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och ta'. Ix yab'an viñ to van stelan sb'a eb' viñ
saduceo chi' yed' Jesús. Ix yab'anpax viñ to vach' ix yutej Jesús spacan d'a eb' viñ, yuj
chi' ix sc'anb'an viñ d'ay:
—¿B'aja junoc checnab'il te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil? xchi viñ d'ay.
29 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—A jun checnab'il te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil, xchi icha tic: Ab'ec ex
vetisraelal, a Cajal co Diosal, junñej toni. 30 Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e
c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil e pensar yed' d'a smasanil eyip, xchi. Aton jun
checnab'il tic te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. 31 Axo junxo ol val tic, quen mañ
lajanoc yelc'och yed'oc. Xchi icha tic: Ichaocab' tzeyutej eya'ilan e b'a, ichaocab' chi'
tzeyutej e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. Malaj junocxo checnab'il ec'al
yelc'och d'a yichañ chab' tic, xchi Jesús.
32 Ix yalanxi viñ c'ayb'um chi' d'ay:
—Vach' ton Mamin, yel ton tzala'. Junñej ton Dios, malaj junocxo. 33 Yovalil sco xajanej
Dios d'a smasanil co c'ool, d'a smasanil co pensar yed' d'a smasanil quip. Añejtona'
yovalil icha scutej co ya'ilan co b'a, ichaocab' chi' scutej co xajanan eb' ay d'a spatic
schiquin co pat. Aton chab' checnab'il tic, te nivan yelc'och d'a yichañ masanil juntzañ
silab' smilji yed' juntzañ silab' sñusji tz'ac'ji d'a Dios, xchi viñ d'ay.
34 Axo ix yab'an Jesús to vach' ix yutej viñ yalani, ix yalanxi d'a viñ:
—Jab'xoñej val och d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

Yuj chi', malaj junocxo mach ix stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'a Jesús chi'.

A Cristo aton Yuninal Dios
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 A junel, ix sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalani:

—¿Tas yuj syal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés to a Cristo yiñtilal viñaj David? 36 Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo Yajal yaj d'a viñ, xchi icha tic:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,12.36 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

37 Icha chi' yutejnac viñ yalancani to a Cristo Yajal yaj d'a viñ. Yuj chi', ¿tom yiñtilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb'.

Mañ jantacoc eb' anima ix ab'an jun tic. Ix te tzalaj eb' yab'ani.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38 Ayic van sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix yalani:

—Tzeyil val e b'a, yujto a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, te ay smay sb'eyb'al eb'. Sgana eb' sb'eyec' yed' spichul te jucan. Axo yic tz'ec' eb' d'a calle, ste q'uechaañ eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. 39 A d'a yoltac spatil culto, añej d'a xila eb' nivac vinac snib'ej eb' tz'em c'ojan. Yed' pax d'a yic tz'och juntzañ nivac vael, añej d'a yed'tal eb' viñ nivac vinac tz'aj eb'. 40 Syic'anec' eb' tastac ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum. Slajvi chi', te najat syutej yoc slesal eb', yic sna eb' anima to malaj smul eb'. Yuj chi', yelxo val nivan yaelal ol och d'a yib'añ eb', xchi Jesús.

A yofrenda jun ix chamnac yetb'eyum
(Lc 21.1-4)

41 A junel, ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix em c'ojan d'a stz'ey jun chalab' ofrenda. Ix yilani chajtil tz'aj yac'anem stumin eb' anima. Tzijtum eb' b'eyum ix ec' ta'. Nivac stumin eb' ix ec' yac'canemi. 42 Palta ix c'och jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' yunetac tumin ix, te jab'ñej yelc'ochi. 43 Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, a jun ix chamnac yetb'eyum tic, te meb'a' ix. Palta a jun yofrenda ix, ix yac' tic, ec'to yelc'och d'a yichañ yofrenda smasanil juntzañxo eb' ix ec' yaq'uem yic d'a yol jun chalab' ofrenda tic. 44 Yujto a tas syac' sobre d'a eb', a' ix laj yaq'uem eb'. Palta a jun ix tic, te meb'a' ix. A masanil yic sgasto ix, ix yaq'uemi. Mañxalaj tas ix can d'a ix, xchi Jesús d'a eb'.

13

Yalnaccan Jesús yuj stemplo Dios
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ayic van yelta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:

—Mamin, inai te nivac juntzañ q'uen q'ueen tic. Te nivac pax juntzañ pat tic, xchi d'ay.

2 Palta ix yalan Jesús d'ay:

—¿Tzam il juntzañ nivac pat tic? Sval d'ayach, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxo junoc ol can d'a yib'añ q'uen yetq'uenal. Ol ecjoquel q'uen d'a yed'tal smasanil, xchi d'ay.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

12.36 **12:36** Il nota d'a Mateo 22.44.

3 Ix lajvi chi', ix b'at eb' d'a tzalan Olivo, d'a yichañb'at stemplo Dios. Ata' ix em c'ojan
Jesús. Axo viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' viñaj Andrés, sch'ocoj eb' viñ ayec'
yed'oc. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:
4 —Co gana tzal d'ayoñ ¿b'aq'uiñ ol ujoc juntzañ ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol sch'ox
Dios, ayic toxo val ol javoc juntzañ chi'? xchi eb' viñ d'ay.
5 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Tzeyil val e b'a yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. 6 Yujto tzijtum eb' ol
javoc, ol yesanel in b'i eb'. Axo ol yalan eb' icha tic: A in ton tic Cristo in, xcham eb'.
Tzijtum anima ol yac' musansatil eb'.
7 Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañxo oval ijan ol
ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc. Palta manto slajvub'oclaj
yolyib'añq'uinal tic. 8 Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañxo nivac
choñab'. Ol laj yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Jantac b'aj ol ec' nivac quixcab'.
Ol javoc nivac vejel d'a yib'añ eb' anima. A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañxo
ol javoc.
9 Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a, yujto ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal. Ol
laj ex smac' eb' d'a yoltac spatil culto. Ol laj ex yic'anb'at eb' d'a yichañ eb' viñ yajal yed'
d'a yichañ eb' viñ rey, yujto ayoch e pensar d'ayin. Icha chi' ol ex ajoc, yic ol yal eyalanel
vab'ixal d'a eb'. 10 Yovalil ol b'ab'laj aljoquel jun ab'ix yic colnab'il tic d'a junjun choñab',
ichato chi' ol ja slajvub'al. 11 Ol ex ic'jocb'at d'a yichañ eb' viñ yajal. Palta mañ ex och
ilc'olal yuj tas ol eyala'. Yujto a juntzañ lolonel ol ac'joc d'ayex yuj Yespíritu Dios d'a jun
rato chi', a ol eyala'. Yujto mañoc ex ol ex lolonoc, palta a Yespíritu Dios ol lolonoc. 12 A
eb' yuc'tac sb'a, ol yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. Icha chi' ol yutoc pax sb'a
eb' mamab'il d'a eb' yuninal. A eb' uninab'il, ay eb' ol yac' oval yed' smam, ol yac'anoch
eb' d'a yol sc'ab' chamel. 13 Ol chichonoch sc'ool masanil anima d'ayex, yujto ayoch e
pensar d'ayin. Palta a eb' ol ac'an techajoc masanto schami, aton eb' chi' ol colchajoc.
14 Ayic ol eyilan viñ ajc'ol sjuanel masanil tastac b'aj mañ smojoc yajeq'ui, nachajocab'
el eyuuj. A eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. 15 Ay eb' ayq'ue d'a
spañanil yib'añ spat, mañxoocab' emta eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat chi', ayic sb'at
eb' elelal. 16 Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxoocab' ul yic' spichul eb' b'aj aycani. 17 A
d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb'
elelal. 18 C'anec d'a Dios yic mañoc d'a stiempoal ñab'il q'uinal ol ex b'at elelal. 19 Yujto
a jun nivan yaelal ol ja d'a jun tiempoal chi', manta b'aj ix yac' icha chi' yictax ix sb'oan
yolyib'añq'uinal tic Dios. Añej jun chi', mañxa b'aq'uiñ pax ol yac'xi icha chi'. 20 Tato
mañ ol sc'ochlitej yoc jun yaelal chi' Dios Cajal, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a
yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol sc'ochlitej.
21 Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi',
ta xchi eb', mañ e cha eyab'i. 22 Yujto ay eb' ol pitzvoc chaañ, ol laj yalanoch sb'a eb'
Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol sch'ox juntzañ yechel eb' yed'
juntzañ milagro, yic somchajel eb' anima yuj eb'. Ijan val ay eb' sic'b'ilxoel yuj Dios ol
yac' ganar eb' sjuanel spensar. 23 Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a. Ayocto svalancan
juntzañ tic smasanil d'ayex.

A tas ol aj sjavi Jesús d'a schaelal
(Mt 24.29-35,42-44; Lc 21.25-36)

24 Palta a d'a jun tiempoal chi', ayic ol lajvoquec' jun nivan yaelal chi', a c'u ol
q'uic'b'oqueloc, axo q'uen uj, mañxo ol yac'laj yoc q'ueen. 25 Axo q'uen c'anal, ol laj emta
q'uen d'a satchaañ chi'. Axo juntzañ yipal satchaañ, ol tzicub'tañajoc. 26 Ichato chi' b'ian,
axo ol yilanq'ue eb' anima to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in emul d'a
scal asun. Mañ jantacoc in poder, te nivan in tziquiquial ayic ol in javoc. 27 A in tic, ol in

checcot eb' vángel yic ol ec' eb' smolb'ejcot eb' sic'b'ilel vuuj d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic. Ol ec' ic'joccot eb' b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal masanto b'aj ay yichchaaň.

28 Ab'ec jun ab'ix ol val tic yuj te' higo. Ayic tz'uninb'i sc'ab' te', sja pax xiil te' sc'ab' chi', eyojtacxo to toxo ol ja ňab'il q'uinal. 29 Aňejtona', ayic ol eyil sjavi juntzaň tic, nachajocab' el eyuuj to jab'xoňej sjavi slajvub', ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. 30 Val yel sval d'ayex, manto ol satel-laj juntzaň anima tic, masanto ol ec'can juntzaň ix val tic smasanil. 31 A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

32 Palta malaj junoc mach ojtannac tas c'ual, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel ay d'a satchaaň, maň yojtacoc pax eb'. A inxo pax tic, Yuninal in Dios, palta maň vojtacoc paxi. Aňejton Dios Mamab'il ojtannac.

33 Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, macvajaňec. Lesalvaňec, yujto maň eyojtacoc b'aq'uiň ol javoc stiempoal jun chi'. 34 Q'uinaloc ay junoc vinac sb'at d'a junoc lugar najat, scan spat viň, syac'ancanoch yopisio junjun eb' smajan viň. Syalancan viň tastac sc'ulej junjun eb'. Syalanpaxcan viň d'a viň staňvumal sti' spat: Macvajaň, xchi viň. 35 Axo eb' smajan viň chi', maň yojtacoc eb' b'aq'uiň ol jax viň aj pat chi', mato q'uic'b'alil, mato chimilac'val, mato ayto sc'ana', mato van sacb'i. Icha viň aj pat chi', ichin ta'. Maň eyojtacoc b'aq'uiň ol in jax d'a schaelal. Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a 36 yic vach' mantoc ichato vaynac ex, ol in ja lemnajoc. 37 A jun sval tic d'ayex, yic eb' anima smasanil. Te lista tzeyutej e b'a, xchi Jesús.

14

A ajnac syamchaj Jesús
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Chab'ejocxo yoch q'uiň yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton jun q'uiň b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati. Axo eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' syaman Jesús d'a elc'altac, yic ol smilan eb'. 2 Palta ix yalan eb':

—Max yal co yaman viň d'a yol q'uiň tic, yujto ay smay sq'ue ňilnaj eb' anima yuj viň, xchi eb'.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Axo Jesús ayec' d'a Betania, d'a yol spat viňaj Simón, d'a yalaňtaxo penaayaxnac viň yuj jun yab'il scuch lepra. Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix b'ob'il d'a jun q'uen scuch alabastro. B'ud'an q'ueen yed' jun suc'uq'ui sjab', te caro stojol scuchan nardo. Ix sb'ijanel sjaj q'ueen ix. Ix lajvi chi', ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. 4 Palta axo eb' ayec' ta', ay jayvaň eb' ix cot yoval. Ix laj yalan eb':

—¿Tas yuj nab'aňej tz'ixtax jun suc'uq'ui sjab' tic? 5 Octom ix choňchaji, axo d'a eb' meb'a' ix ac'ji stojol, yujto más am oxe' ciento denario stojol jun tic, xchi eb'.

Yuj chi', ix te cot yoval eb' d'a ix.

6 Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—Actejec eyalan jun chi'. ¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun ix sc'ulej ix tic d'ayin, te vach'. 7 A eb' meb'a' ix eyal chi', ayňejec' eb' eyed'oc. Tato e gana tzeyac' junoc tas d'a eb', syalňej e colvaj d'a eb'. Palta a inxo tic, maň masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. 8 A jun ix tic, a tastac ay d'a ix, ix yac' d'ayin. Ayocto syac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaji ayic ol in mucchajoc. 9 Val yel sval d'ayex, yalňej b'aj d'a yolyib'aňq'uinal tic b'aj ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il, ol aljocpaxel yab'ixal tas ix sc'ulej jun ix tic, yic ol nachajcot ix, xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac'och Jesús viňaj Judas d'a yol sc'ab' chamel
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Ay jun viň scuchan Judas aj Queriot d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús slajchavañil. Ix b'at
lolon viň yed' eb' sat sacerdote, yic syac'anoch Jesús viň d'a yol sc'ab' eb'. 11 Ayic ix yab'an
jun chi' eb', te vach' ix yab' eb'. Ix yac' sti' eb' to ol yac' q'uen tumin eb' d'a viň, yuj chi' ix
och ijan viň sayan tas ol yutoc viň yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

12 A d'a b'ab'el c'u yic jun q'uiň b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati, ayic smiljicham
noc' calnel yic q'uiň chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um Jesús d'ay:
—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj tzoň va'i, yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam
quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.
13 Yuj chi' ix schecb'at chavañ eb' sc'ayb'um chi'. Ix yalan d'a eb':
—Ixiquec d'a choňab'. Ata' ol eyilel jun viň vinac ed'jinac jun ch'ub' a'. Tzex b'at yed'
viň. 14 Axo b'aj tzex c'och chi' yed' viň, tzeyal d'a viň aj pat chi' icha tic: Xchicot co
C'ayb'umal icha tic: ¿B'ajtil ay jun cuarto b'aj ol in va yed' eb' in c'ayb'um, yic sco naancoti
tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a viň. 15 A viň ol
ch'oxan jun nivan cuarto chaañ yajq'ue d'ayex. Listaxo yaji. Ata' tze b'o tas ol co va'a,
xchi Jesús chi' d'a eb'.
16 Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' d'a choňab'. Ata' ix ilchaj jun viň chi' yuj
eb', icha ix yal Jesús. Yuj chi' ix sb'oan eb' tas ol sva d'a jun q'uiň chi'.
17 Axo d'a q'uic'b'alil, ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um slajchavañil. 18 Ayic van sva eb'
d'a mexa chi', ix yalan Jesús:
—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. A jun chi',
van sva ved'oc, xchi d'a eb'.
19 Ix te cus eb' yab'an jun chi'. Yuj chi' junjunal ix sc'anb'ej eb' yab' d'a Jesús:
—¿Tom a in? xchi junjun eb'.
20 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Ay jun ay d'a e cal tic e lajchavañil. Van sva ved' d'a jun pultu ayec' d'a co naňal
tic. 21 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic yovalil ol in och d'a yol sc'ab' chamel,
icha tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab'
chamel chi'. Octom maj uneajoc. Tato icha chi', vach' am yico', xchi d'a eb'.
22 Ayic van sva eb', ix yic'anchaañ ixim pan Jesús. Ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix lajvi
chi' ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb'.
—Chaec. Aton jun in nivanil tic, xchi d'a eb'.
23 Ix lajvi chi', ix yic'an pax chaañ jun vaso. Ayic ix lajvi yac'an yuj diosal yuuj, ix yac'an
d'a eb'. Ix smol uc'an eb' smasanil.
24 Aton jun tic in chiq'uil. Yuuj ol elc'och jun strato Dios syac' tic eyed'oc.14.24 Ol elcan
in chiq'uil tic yic vach' tzijtum mach ol colchajel yuuj. 25 Palta svalcan d'ayex ticnaic to
mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi, b'aj ayoch Dios Yajalil,
xchi d'a eb'.

Ix yal Jesús to ol yiq'uel viňaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Ix lajvi sb'itan jun b'it eb' d'a Dios,14.26 ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. 27 Ata'
ix yal Jesús d'a eb':
—A d'a jun ac'val tic, ol laj somchajel e pensar vuuj. Yujto icha tic yaj stz'ib'chajcan d'a
Slolonel Dios: Ol in milcham viň tañvum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at
noc', xchi. 28 Palta axo ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.

14.24 **14:24** Il nota d'a Mateo 26.28. 14.26 **14:26** Il nota d'a Mateo 26.30.

29 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Vach'chom ol laj somchajel spensar eb' tic, palta a in tic, mañ val jab'oc ol somchajel in pensar, xchi viñ.
30 —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a schaelal, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.
31 Palta axo viñaj Pedro chi', te yelc'olal ix yal viñ:
—Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ val jab'oc ol vala' to mañ ach vojtacoc, xchi viñ d'ay.
Añejtona', icha chi' ix yutej eb' sc'ayb'um chi' yalan smasanil.

Ix lesalvi Jesús d'a Getsemaní
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní, ix yalan d'a eb':
—Emañec c'ojan d'a tic, yacb'an tzin b'at lesal, xchi d'a eb'.
33 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yed'oc. Ix te och ijan scusi. Ix te och pitz'an cuselal d'a sc'ool. 34 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—Ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi d'a eb' viñ.
35 Ix lajvi chi', ix snitzanb'at jab'xo sb'a, ix em cuman, ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi tato syal yec' jun yaelal van sja d'a yib'añ chi'. 36 Ix yalani:
—Mamin, masanil tas syal uuj. Iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'añ. Palta mañ ichaoc in gana a in tic, palta ichocab' a gana, xchi.
37 Ix lajvi chi', ix c'ochxi d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:
—Simón, ¿tom vaynac ach? ¿Tom max yal tzaq'uel a vayañ junoc hora ved'oc? 38 Aq'uequel e vayañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc ganar yuj junoc proval. A co pixan, tec'an, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb' viñ.
39 Ix lajvi chi', ix b'at lesalvixi. Icha val ix aj slesalvi d'a sb'ab'elal icha chi' ix aj slesalvixi. 40 Axo ix c'ochxi, ix yilani, vaynac pax eb' viñ, yujto max techaj vayañ yuj eb' viñ. Yuj chi', majxo nachajel yuj eb' viñ, tas syutej tac'voc sb'a eb' viñ d'ay. 41 Axo ix jax lesal d'a yoxelal, ix yalan d'a eb' viñ:
—¿Tom añeja' te vaynac ex? A ticnaic c'ocb'ilxo chi', syalxo e vayi. Ix c'och yorail vac'jioch a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic d'a yol sc'ab' eb' viñ chuc. 42 Q'ueañec vaan, coyec. Van sjavi viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb', xchi d'a eb' viñ.

Ix yamchaj Jesús
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Vanto yalan jun chi', ix c'och viñaj Judas. Aton viñ chi' yetc'ayb'umal sb'a yed' eb' uxluchvañ chi'. Tzijtum anima ix c'och yed' viñ, yed'nac yespada eb', yed'nac ste' eb'. Ix checjicot eb' yuj eb' sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' pax eb' ichamtac vinac ay yopisio. 44 A viñaj Judas chi', viñ van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, toxo ix yal viñ d'a eb' tas ol yutoc sch'oxani. Ix yalan viñ icha tic:
—A jun viñ ol in tz'ub'elta sti', a jun viñ chi' tzeyama'. Tzatz tzeyutej viñ e tzec'ani, tzeyic'anb'at viñ, xchi viñ d'a eb' viñ.
45 Yuj chi' a d'a Jesús ix c'och viñ d'a elañchamel.
—Ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.
Ix lajviñej chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ. 46 Ix syaman Jesús eb' viñ, ix yic'anb'at eb' viñ. 47 Axo eb' ajun yed' Jesús chi', ay jun ix yic'q'ueta yespada. Ix stzepanel schiquin jun schecab' viñ sat sacerdote chi'. 48 Axo ix yalan Jesús d'a eb' ix c'och chi':
—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex javi in eyama'? 49 Junjun c'u in ec' eyed'oc d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, a tzex in c'ayb'ani, palta maj in eyamlaj ta'. Palta ichaton tic tz'aji yic tz'elc'och tas

tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi d'a eb'. 50 Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj.
Ix b'at eb' elelal smasanil.

A jun quelem b'atnac elelal

51 Palta ay jun viñ quelem unin ix och tzac'an yuuj. Añej jun sábana b'ac'anoch d'a
viñ. Ayic ix och yub'naj eb' viñ d'a viñ, 52 ix squichancanel jun sábana chi' viñ, ix b'at viñ
elelal.

Ix c'och Jesús d'a yichañ eb' yajal
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

53 Ix ic'jib'at Jesús d'a viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetyajalil viñ chi'
smasanil, eb' ichamtac vinac, yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. 54 Axo viñaj Pedro,
najat tzac'anto sb'at viñ yuj Jesús. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat sacerdote
chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' polencía. Ix c'axni viñ yed' eb'.
55 A eb' sat sacerdote chi' yed' masanil eb' sat yajal, ix say eb' mach ol ac'anoch junoc
tas d'a yib'añ Jesús, yic vach' tz'ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel, palta malaj mach ix ilchaj
yuj eb'. 56 Yujto tzijtum eb' ix ac'anoch es d'a yib'añ, palta maj schalaj sb'a yalan eb'. 57 Ay
eb' ix q'ue vaan. Ix yac'anoch es eb' d'a yib'añ Jesús. Ix yalan eb' icha tic:
58 —Ix cab' yalan icha tic: A in tic ol in satel jun stemplo Dios, jun b'ob'il yuj eb' anima.
Axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'ue sq'uexul, jun mañ animaoc sb'oani, xchi, xchi eb'.
59 Palta maj schalaj sb'a yalan eb'.
60 Axo viñ sat sacerdote ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viñ d'a Jesús:
—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' tic d'a ib'añ? xchi viñ
d'ay.
61 Palta tz'inñej xchi, maj tac'vi jab'oc. Yuj chi' ix yalanxi viñ:
—¿Tom a ach tic Cristo ach? ¿Tom Yuninal ach Dios, b'aj tz'alji vach' lolonel? xchi viñ.
62 —A in ton tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a
svach' c'ab' Dios, aton jun nivan spoder. Ol eyil vemul d'a scal asun d'a satchaañ, xchi.
63 Yuj chi' axo viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitejb'at spichul viñ scot yoval. Ix yalan
viñ:
—Mañxa tz'och eb' testigo cuuj ticnaic. 64 Ina toxo ix cab'i to sb'uchvaj viñ d'a Dios.
¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.
Axo eb' viñ chi' smasanil ix yac'och chamel eb' viñ d'a yib'añ Jesús.
65 Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat yuj eb'. Ix mac'ji sat yuj eb'. Ix tz'itjib'at sat yuj eb'. Ix
sc'anb'an eb' d'ay:
—Ala', ¿mach tzach mac'ani? xchi eb'.
Ix lajvi chi', axo eb' polencía ix te mac'ani.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

66 Axo viñaj Pedro aytoec' viñ d'a yamaq'uil jun pat chi' ix c'och jun ix scriada viñ sat
sacerdote. 67 Ix yilan ix van sc'axni viñ, yuj chi' ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:
—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret, xchi ix.
68 Palta ix yic'anel viñ d'a yib'añ:
—A jun chi' toxonton mañ vojtacoc. Te max nachajel vuuj tas juntzañ tzal chi', xchi
viñ d'a ix.
Ix lajvi chi', ix elta viñ d'a sti' elta yamaq'uil jun pat chi'. Ix oc' noc' caxlañ b'ian. 69 Ayic
ix yilanxi viñ ix criada chi', ix yalan ix d'a eb' ayec' ta':
—Aton jun viñ tic yetb'eyum sb'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús, xchi ix.
70 Palta ix yic'xiel viñ d'a yib'añ. Junanto rato chi', ix yalanpax eb' ayec' chi' d'a viñ:
—Val yel a ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', yujto aj Galilea ach, xchi eb' d'a viñ.
71 Yuj chi' ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:

—A viñ tzeyal chi', mañ vojtacoc jab'oc viñ, xchi viñ d'a eb'.
72 D'a jun rato chi' ix oc'xi noc' caxlañ d'a schaelal. Yuj chi' ix snaancot viñ tas ix yal Jesús, a ix yalan icha tic: Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a schaelal, yoxelalxo ic'anel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ. Ayic ix snaancot jun chi' viñ, ix te oc' viñ.

15

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Axo ix sacb'i, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac vinac yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' pax masanil juntzañxo eb' sat yajal, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj lolon eb'. Ix lajvi chi' ix stzec'an Jesús eb'. Ix yic'anb'at eb'. Ix yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Pilato, aton viñ yajal. 2 Ix sc'anb'an viñ d'ay:
—¿Tom a ach tic sReyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.
—Yel ton tzala', xchi Jesús d'a viñ.
3 Axo eb' sat sacerdote, tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'añ Jesús. 4 Yuj chi', ix yalanpax viñaj Pilato chi' d'ay:
—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? Ab'i, mañ jantacoc tas syac'och eb' viñ d'a ib'añ, xchi viñ d'ay.
5 Palta axo Jesús, majxo tac'voclaj. Yuj chi' ix och q'uelan viñaj Pilato chi' yuuj.

Ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' chamel
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

6 A d'a junjun ab'il, ayic tz'och q'uiñ, syac'anelta junjun eb' presovum viñaj Pilato chi', icha mach sgana eb' anima sc'anelta. 7 Ayoch jun viñ scuch Barrabás d'a preso yed' juntzañxo eb' viñ yetb'eyum, yac'lejnac oval eb' viñ yed' eb' viñ yajal. Smilnac juntzañ eb' anima eb' viñ ayic yochnac jun oval chi'. 8 Axo ix c'och eb' anima, ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Pilato chi' tato tzato yiq'uelta junoc presovum chi' viñ d'a libre ichataxon sley d'a junjun q'uiñ. 9 Yuj chi', ix yalan viñaj Pilato chi' d'a eb':
—¿E gana am svaq'uel viñ e reyal d'a libre a ex israel ex tic? xchi viñ d'a eb'.
10 Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ sat sacerdote ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' viñ. 11 Palta a eb' viñ yajal chi' ix ac'an sc'ool eb' anima chi', yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. 12 Axo ix yalan viñaj Pilato d'a eb' anima chi':
—¿Tas e gana svutej viñ tzeyal e reyaloc tic? xchi viñ.
13 Ix laj q'ue ñilnaj eb' yalani:
—Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
14 —Palta ¿tas smul viñ jun? xchi viñ.
Ix te q'ue ñilnaj eb' yalanxi:
—Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
15 Axo viñaj Pilato chi', sgana viñ to vach' scan d'a yichañ eb' anima, yuj chi' ix ac'jielta viñaj Barrabás chi'. Ix lajvi chi' ix ac'ji mac'joc Jesús yuj viñ. Ichato chi' ix yac'anoch Jesús chi' viñ d'a yol sc'ab' eb' sgana sculusanq'uei.
16 Axo eb' viñ soldado ix ic'anb'at Jesús d'a yamaq'uil spat viñ yajal. A jun pat chi' scuch Pretorio. Ata' ix yavtejcot eb' viñ soldado eb' viñ smasanil. 17 Ix yac'och jun q'uic'mutz'inac c'apac eb' viñ d'a Jesús. Ix sjalan jun q'uix corona eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom. 18 Ix lajvi chi' ix och ijan eb' viñ yalan d'ay:
—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ d'ay.
19 Ix lajvi chi', ix laj spajanoch jun te' aj eb' viñ d'a sjolom. Ix laj stzub'an eb' viñ. Ix laj stz'acan yaq'uem sb'a eb' viñ d'ay. 20 Axo ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix yic'anxiel jun q'uic'mutz'inac c'apac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ix culusajq'uei.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Ay jun viñ aj Cirene scuch Simón, smam viñaj Alejandro yed' viñaj Rufo. Van sjax
viñ b'aj ix xid'eq'ui. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' yic scuchanb'at sculusal Jesús viñ. 22 Ix lajvi
chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. Syalelc'ochi: Lum B'aj Ay Sb'aquil
Jolom. 23 Ata' ix yac' eb' yuc' yal uva calan yaj yed' jun te' scuch mirra,[15.23] palta maj
schalaj yuq'uej d'a eb'. 24 Ix lajvi chi', ix sculusanq'ue eb'. Axo eb' soldado chi', ix laj
yac'an suerte eb' yic spucanec' spichul eb' d'a spatic, icha syala' tas ix yic' junjun eb'.
25 Axo d'a q'uec'ualil a las nueve, ix sculusanq'ue Jesús eb'. 26 Ay jun letra ix
tz'ib'chajochi. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. A sReyal eb' aj Israel, xchi.
27-28 Ay pax chavañ eb' viñ elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', jun viñ d'a
sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb' viñ.
29 Axo eb' ix laj ec' ta', ix b'uchvaj eb' d'ay. Slaj svichub'tañan sjolom eb' d'ay. Syalan
eb':
—E... a ach ton tic ix ala' to tza satel stemplo Dios, tza b'oanxiq'ue sq'uexul d'a
schab'jial. 30 Col a b'a. Emañcot d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.
31 Icha pax chi' eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix laj b'uchjvaj eb'
d'ay. Ix laj yalanq'ue eb':
—Ix laj colchaj juntzañ eb' yuj viñ, palta max yal-laj scolan sb'a viñ ticnaic. 32 A Cristo
tic, co reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic, emocab'cot d'a te' culus tic quila'. Ichato chi' ol
cac'anoch d'a co c'ool, xchi eb'.
Axo eb' viñ ix culusajq'ue yed' chi', ix b'uchvajpax eb' viñ d'ay.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic masanto d'a
yemc'ualil a las tres. 34 Ix lajviñej chi', te chaañ ix avajq'ue Jesús:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj
tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.
35 Axo eb' ayec' ta', ay eb' ix ab'an jun lolonel chi', ix yalan eb':
—Ab'ec. A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.
36 Ix lajvi chi', ay jun viñ ix b'at lemnajoc, ix slab'anem jun tz'ub'lab' viñ d'a scal
vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj. Ix yac'anq'ue viñ d'a sti' Jesús. Ix yalan
viñ:
—Yilxo, canocab'ñej icha chi' b'ela. Ol quila' tato ol ja viñaj Elías chi' ul yiq'uemta, xchi
viñ.
37 Axo Jesús, chaañ ix avaj junelxo. Ichato chi' b'ian, ix chami. 38 Axo jun cortina ayoch
smaculoc snañal stemplo Dios, ix ñic'chaj snañal. Ix cot ñic'naj d'a sjolom masanto ix
emul d'a yich. 39 Axo viñ yajal eb' soldado ayec' d'a yichañ Jesús, ix yilan viñ chajtil ix aj
schami. Yuj chi' ix yalan viñ:
—A jun viñ tic, val yel Yuninal Dios, xchi viñ.
40 Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilancot eb' ix. A d'a scal eb' ix, ayec' ix
María aj Magdala, ix Salomé yed' ix María snun viñaj José yed' viñaj Jacobo, viñ tzac'an
unin. 41 A eb' ix chi', ec'nac eb' ix yed' Jesús ayic ayec' d'a Galilea. A eb' ix ac'jinac servil.
Tzijtum juntzañxo eb' ix ix ayec' yed' eb' ix. Aton eb' ix, ix c'och yed' Jesús d'a Jerusalén
chi'.

Ac'b'iloch snivanil Jesús d'a yol jun q'uen q'ueen
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 A d'a jun c'u chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip.
Axo yic van sq'uic'b'i 43 ix c'och viñaj José, aj choñab' Arimatea. Te nivan yopisio viñ

15.23 **15:23** Il nota d'a Mateo 27.34.

d'a scal eb' yetyajalil. A jun viñ chi', tañvab'il yoch Dios Yajalil yuj viñ. Ix stec'b'ej sb'a viñ, ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús viñ d'a viñ. 44 Ix sat sc'ool viñaj Pilato chi' ayic ix yab'an viñ to toxo ix cham Jesús. Yuj chi' ix yavtancot viñ yajal eb' soldado viñ. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ tato toxo ix cham Jesús chi'. 45 Axo ix yab'an viñ to toxo ix chami, ix yalan viñ to syal b'at yic'anemta snivanil viñaj José chi'. 46 Ix smanan jun sábana te vach' viñaj José chi'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ yiq'uemta snivanil chi'. Ix sb'ac'anoch c'apac sábana chi' viñ d'ay. Ix b'at yac'ancanoch viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilxo el yool. Ix yac'ancanoch jun q'uen viñ smaculoc. 47 Axo ix María aj Magdala yed' ix María snun viñaj José, ix yil eb' ix b'aj ix mucchajcanochi.

16

Ix pitzvixi Jesús
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, a ix María aj Magdala, ix Salomé yed' ix María snun viñaj Jacobo, ix sman juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' ix yic sb'at sucanec' eb' ix d'a snivanil Jesús. 2 Axo ix sacb'i d'a domingo, val sq'ueul c'u, ix b'at eb' ix b'aj ix mucchajcanoch chi'. 3 Axo yic van sb'ey eb' ix chi', ix yalan eb' ix:

—¿Mach ol ic'anel smacul q'ueen? xchi eb' ix.

4 Palta axo ix yilanb'at eb' ix, elnacxo smacul q'uen chi'. Te nivaquil q'ueen. 5 Axo ix ochc'och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix, c'ojanem jun ángel d'a svach' eb' ix icha yilji eb' viñ quelemtac. Ayoch jun pichul jucan yuuj, te sac. Ix te xiv eb' ix yuuj. 6 Palta ix yalan jun ángel chi' d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Van e sayanec' Jesús aj Nazaret, aton jun ix culusajq'uei. Palta toxo ix pitzvixi. Mañxo ayococh d'a yol q'uen tic. Ilecnab' b'aj ix ul yac'canochta eb' tic. 7 Ixiquec, b'at alec d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a viñaj Pedro to ol b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila', icha yaj yalancan d'ayex, xchi d'a eb' ix.

8 Ix lajvi chi', elañchamel ix elixta eb' ix d'a yol q'ueen. Ix b'at lemnaj eb' ix. Ix te ib'xiq'ue eb' ix yuj xivelal. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb' ix, yujto ix te xiv eb' ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala
(Jn 20.11-18)

9 [A d'a domingo, ayto sacb'i, ata' ix pitzvixi Jesús. Ix lajvi chi', a d'a ix María aj Magdala b'aj ix sb'ab'laj ch'oxej sb'a. A d'a jun ix chi', ata' elnac ucvañ eb' enemigo yuj Jesús. 10 Axo ix, ix b'at alan d'a eb' ec'nac yed' Jesús d'a yalañtaxo. Ste cus eb', van yoc' pax eb'. 11 Axo ix yalan ix d'a eb' to ix pitzvixi Jesús, to yel ix yil ix. Palta maj schalaj yab' eb' d'a ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um
(Lc 24.13-35)

12 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um, ayic van sb'ey eb'. Ch'oc yilji ix yil eb'. 13 Yuj chi' ix meltzaj eb'. Ix b'at yalan eb' d'a juntzañxo eb' yetb'eyum. Palta añejtona' maj schalaj yab' eb'.

A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Axo junelxo, ayic van sva eb' sc'ayb'um yuxluchvañil, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb'. Ix tumaj eb' yuuj, yujto chab'c'olal yaj eb', pit eb'. Yujto maj scha yab' eb' d'a eb' ix ilani ayic toxo ix pitzvixi. 15 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb':

—Ixiquec d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Alequel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' anima smasanil. 16 A mach ol ac'anoch d'a sc'ool, syac'an ac'joc bautizar sb'a, ol colchajoc. Palta a eb' max yac'och d'a sc'ool, ol ochcan yaelal d'a yib'añ eb'. 17 A eb' ol ac'anoch d'a sc'ool, ol sch'ox juntzañ milagro tic eb': Yuj in poder ol yic'anel juntzañ enemigo eb' d'a eb' anima. Ol lolon eb' d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al. 18 Tato ol syam junoc

noc' chan eb', tato ol yuc' junoc tas eb' to scham anima yuuj, malaj ol ic'an eb'. Tato ol yaq'uec' sc'ab' eb' d'a yib'añ eb' penaay, ol b'oxoc sc'ool eb', xchican Jesús.

Ix ic'ji pax Jesús d'a satchaañ
(Lc 24.50-53)

19 Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic Cajal Jesús d'a eb' schecab' chi', ix ic'jiq'ue d'a satchaañ.
Ata' ix em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios. 20 Ix lajvi chi', ix b'atcan eb' schecab' chi' yalcanel
slolonel Dios d'a junjun lugar. Axo Cajal Jesús ix och yed' eb'. Ix sch'ox juntzañ milagro
yed' eb', yic chequel to yel jun lolonel tzec' yalel eb' chi'.]

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN LUCAS

San Lucas sb'i jun libro tic, yujto a viñaj Lucas añtum tz'ib'annac. A jun libro tic syalcoti to a Jesús Scolumal choñab' Israel yaji, Scolumal pax masanil anima. Syalanpaxi to a Jesús checb'ilcot ul yal vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. Syalanpax yuj viñaj Juan Bautista yed' tastac sb'onac viñ. Syalanpax yuj yaljub'al Jesús yed' pax yic ix ac'ji proval, yic ix el yich smunlajel d'a Galilea, yic pax ix och d'a yol choñab' Jerusalén, yic ix ac'jioch d'a yol sc'ab' syaelal, yic ix chami yed' tas ix aj spitzvixi, tas pax ix aj spax d'a satchaañ. A juntzañ tic syalpax d'a San Mateo yed' d'a San Marcos.

Palta ay juntzañxo tas max b'inajlaj d'a San Mateo yed' d'a San Marcos chi', axo d'a San Lucas tic sb'inaji, aton juntzañ tic: Sb'it eb' ángel, yab'ixal eb' vaymitum calnel xid'nac yil Jesús ayic yaljinac, yab'ixal ayic ix c'och Jesús d'a yol stemplo Dios ayic uninto, yab'ixal jun viñ aj Samaria, yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati. A d'a jun libro tic te nivan syal yuj lesal, yuj Yespíritu Dios, yab'ixal eb' ix ix ochnac tzac'an yuj Jesús yed' pax yuj spoder Jesús yac'an lajvoc mul.

Tz'ib'ab'ilb'at juntzañ ab'ix tic d'a viñaj Teófilo

1-2 Ach Teófilo tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayach. Ay juntzañ tas ujinac d'a co cal tic. A eb' tz'alanel slolonel Dios ticnaic, yilnac eb' smasanil chajtil ajnac yel yich juntzañ tic. Ichato chi' ix oñ sc'ayb'an eb'. Tzijtumxo eb' ix naaneli, ix stz'ib'ancan yab'ixal juntzañ chi' eb', icha ajnac yel yich. 3 A inxo tic, ix in c'ayb'ej juntzañ chi' smasanil sic'lab'il. Yuj chi' ach mamin Teófilo, tzin nib'ej tzin tzolb'itej smasanil ab'i tastac ajnac sb'o junjun. 4 Icha chi' ol vutoc, yic ol a vach' ojtaquejeli to yel juntzañ ix a c'ayb'ej chi'.

Alb'ilcan yaljub'al viñaj Juan

5 Ayic ayoch viñaj Herodes reyal d'a Judea, ay jun viñ sacerdote scuchan Zacarías, yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ eb' sacerdote[1.5] scuch Abías. A ix yetb'eyum viñ, Elisabet sb'i ix, a viñaj Aarón ay yiñtilcan ix. 6 Te vach' spensar eb' d'a yichañ Dios. Sc'anab'ajej schecnab'il yed' juntzañxo sley Dios Cajal eb'. Yuj chi' malaj junoc mach syal yalani to ay smul eb'. 7 Malaj junoc yune' eb', yujto max unevilaj ix. Ichamtac animaxo eb' schavañil. 8 A junel ix ja sc'ual yoch viñaj Zacarías chi' d'a stzolal yed' eb' yetsacerdoteal, yic syac'anoch sti' eb' yetisraelal eb' d'a Dios. 9 Ix laj yac'an suerte eb', ichataxon smodo. Axo d'a yib'añ viñaj Zacarías chi' ix emi, yuj chi' ix och viñ d'a yol stemplo Dios Cajal. Ata' ix sñus incienso viñ. 10 Ayic van sñusan viñ chi', masanil eb' anima van slesalvi d'a sti' templo chi'. 11 Axo yic ayoch viñ d'a yol templo chi', ix ul sch'oxan sb'a jun ángel Dios Cajal d'a viñ. Liñanoch d'a stz'ey jun yed'tal b'aj van stz'a incienso chi' d'a svach'. 12 Axo ix yilan jun ángel chi' viñ, ix te sat sc'ol viñ. Ix te xivpaxb'at viñ yuuj. 13 Palta ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

—Zacarías, mañ ach xivoc, yujto ix yab' a lesal Dios. A ix etb'eyum ix Elisabet, ol yuneej jun vinac unin ix. Juan ol ac' sb'iej. 14 Te nivan a tzalajc'olal ol ja yuuj. Tzijtum eb' anima ol te q'uechaañ, yujto ol aljoc jun unin chi', 15 yujto nivan ol aj yelc'och d'a yichañ Dios Cajal. Malaj b'aj ol yuc' vino, malaj pax b'aj ol yuc' añ. Ayic manto aljoc, ayxo och Yespíritu Dios d'ay. 16 Yujñej jun uninal chi', tzijtum eb' etisraelal ol meltzajoch spensar d'a Dios Cajal. 17 A viñaj Juan chi' ol b'ab'laj d'a yichañ Cajalil. Icha sc'ulejnac viñaj Elías d'a peca', icha chi' ol yutej sb'a viñ. Lajan ol aj pax spoder viñ yed' viñaj Elías chi'. A viñ ol cachan eb' mamab'il yed' eb' uninab'il yic slajvi oval d'a scal eb'. A eb' spitej sb'a d'a

---

1.5 **1:5** A eb' sacerdote d'a scal eb' israel chi', ay 24 macañ eb'. Junjun macañ smunlajñej a sc'och stzolal d'a yib'añ.

Dios, yuj viñ ol q'uexmaj spensar eb' yic ol sc'anab'ajej eb'. Icha chi' ol yutoc sb'oan sb'a eb' anima, yic listaxo yaj eb' ayic ol javoc Cajalil, xchi jun ángel chi'.

18 Ix sc'anb'an viñaj Zacarías chi' d'a jun ángel chi':

—¿Tas ol vutoc vojtacaneli tato yel juntzañ tzal tic? A in tic icham vinac inxo, chichimxo pax ix vetb'eyum, xchi viñ.

19 Ix yalanxi jun ángel chi' d'a viñ:

—A in ton tic tzin cuch Gabriel, schecab' in Dios. A' ix in checancot val jun vach' ab'ix tic d'ayach. 20 A ticnaic, ol ach queecaxcanoc yujto max a cha tas svala', masanto ol aljoc jun unin chi', ichato chi' ol ach lolonxoc. A jun tic ol ujoc ayic ol ja stiempoal, xchi jun ángel chi'.

21 Axo eb' anima van stañvancan viñ d'a sti' chi', ix te sat sc'ol eb', yujto te junip ix ochcan viñ d'a yol templo chi'. 22 Axo ix elul viñ, majxo yal-laj slolon viñ. Ix snaanel eb' to ay tas ix sch'ox Dios d'a viñ, yujto ayic snib'ej viñ sloloni, axoñej yed' sc'ab' viñ sch'oxo', yujto ix queecaxcan viñ.

23 Axo ix lajvi sturno viñ chi', ix pax viñ d'a spat. 24 Ix lajvi chi', axo ix yetb'eyum viñ, aton ix Elisabet, ix scuchoch jun unin chi' ix. Oye' ujal axoñej d'a spat ix ayeq'ui, ix yalan ix icha tic: 25 Yuj svach'c'olal Dios Cajal d'ayin, yuj chi' icha tic in aji, yuj chi' mañxalaj mach ol alan in pecal to malaj vune', xchi ix.

Alb'ilcan yaljub'al Jesús

26-27 Ay jun ix cob'es scuchan María cajan d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea. Ayxo strato ix yed' viñaj José. A viñaj José chi', yiñtilal viñ viñaj rey David. Svaquilxo ujal sch'oxan sb'a ángel Gabriel d'a viñaj Zacarías, ix checjixicot yuj Dios d'a ix María chi'. 28 Ix ochc'och b'aj ayec' ix, ix yalan d'a ix:

—Tzalajañ, yujto te xajan ach yuj Dios Cajal. A' ayñej ec' ed'oc, xchi.

29 Ayic ix yab'an juntzañ chi' ix, ix te sat sc'ol ix. Ix snaub'tañan ix tas yuj icha chi' ix yutej jun ángel chi' yalani. 30 Ix yalan jun ángel chi' d'a ix:

—María, mañ ach xivoc, yujto te nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'ayach. 31 A ticnaic, ol a cuchcanoch jun vinac unin, JESÚS ol ac' sb'iej. 32 A jun chi', nivan ol aj yelc'ochi. Ol aljoc to Yuninal Dios, Jun Yelxo Nivan Yelc'ochi. Aton Dios Cajal ol ac'an och reyal sq'uexuloc viñaj rey David, aton smam yicham. 33 Aton ol och yajaloc eb' etisraelal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiñ ol lajvoc jun yopisio chi', xchi d'a ix.

34 —¿Tas ol aj yelc'och jun tzal chi', yujto a in tic mantalaj viñ vetb'eyum? xchi ix d'ay.

35 —A Yespíritu Dios ol ja d'a ib'añ. A spoder jun Nivan Yelc'ochi, a' ol emul d'a ib'añ icha asun. Yuj chi' a jun unin ol aljoc chi', yicñej ton Dios ol ajoc. Ol yal eb' anima to Yuninal Dios. 36 A ix a c'ab' oc ix Elisabet, vach'chom chichimxo ix, ol aljoc jun yune' ix. Vach'chom tz'alji d'a ix to malaj b'aq'uiñ ol aljoc yune' ix, palta a ticnaic svaquilxo ujal scuchanoch yune' ix chi', 37 yujto malaj junoc tas ajaltac d'a Dios, xchi jun ángel chi' d'a ix.

38 —A in tic schecab' in Dios Cajal, yuj chi' ujocab' icha ix al chi' d'ayin, xchi ix d'a jun ángel chi'.

Ix lajvi chi', ix pax jun ángel chi'.

Ix xid'ec' ix María yil ix Elisabet

39 A d'a jun tiempoal chi', elañchamel ix b'at ix María chi' d'a jun choñab' ay d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea. 40 Ix c'och ix d'a spat viñaj Zacarías chi', ix yac'an stzatzil sc'ool ix Elisabet chi' ix. 41 Ix te ib'xiq'ue jun unin d'a yol sc'ool ix Elisabet chi', ayic ix yab'an slolon ix María chi'. Ix te vach' och Yespíritu Dios d'a ix Elisabet chi'. 42 Yuj chi' te chaañ ix yal ix:

—A ach tic ec'al svach'c'olal Dios ix yac' d'ayach d'a yichañ eb' ix quetixal. Te nivan pax svach'c'olal ol yac' d'a jun une' ol aljoc chi'. 43 A in tic, ¿tom ay jab'oc vopisio? A ach

tic snun ach Cajalil, palta tzach javi in a c'umej. 44 A ix vab'an a loloni, axo jun vune' tic,
ix te ib'xiq'ue d'a yol in c'ool, ichato ste tzalaj svab'i. 45 A ach tic ix ac'och d'a a c'ool tas
ix yal Cajal chi' d'ayach, yuj chi' te vach' ico', yujto yovalil ol ujoc elc'och tas ix yal chi',
xchi ix Elisabet chi' d'a ix María chi'.
46 Yuj chi' ix yal ix María chi' icha tic:
Yed' smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Cajalil.
47 Ste tzalaj in c'ool d'a Dios co Columal.
48 A in tic schecab' in Dios. Ix oc' sc'ol d'ayin, vach'chom malaj velc'ochi. Yuj chi' masanil
tiempo ol yal eb' anima to vach' vico',
49 yujto a Dios te nivan spoder, maň jantacoc svach'il ix sch'ox d'ayin. Malaj junocxo
mach lajan yed'oc.
50 Masanil tiempo tz'oc' sc'ol d'a jantacňej eb' tz'och ejmelal d'ay.
51 Ix sch'oxeli to te nivan spoder. A eb' syic'chaaň sb'a, ix can eb' d'a yalaň yuuj.
52 Ix ic'jicanel eb' yajal d'a yopisio. Axo eb' nanam, ix ic'ji chaaň eb'.
53 Jantac tas ix ac'ji d'a eb' ay svejel. Axo eb' b'eyum, malaj tas ix ac'ji d'a eb', ix checji
pax eb'.
54 Ix och Dios qued'oc a oň aj Israel oň tic, yujto schecab' caji. Tz'oc'ňej sc'ool d'ayoň,
55 icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham, yujto yac'naccan sti' d'a viňaj
Abraham yed' d'a eb' yiňtilal d'a junelňej, xchi ix María chi'.
56 Oxe' ujal ix ec' ix d'a spat ix Elisabet chi', ichato chi' ix paxta ix d'a spat.

A yaljub'al viňaj Juan

57 Axo ix c'och stiempoal yalji yune' ix Elisabet chi', vinac unin jun ix alji chi'. 58 A eb'
cajan d'a slac'anil ix yed' eb' sc'ab' yoc ix, ix te tzalaj eb' yed' ix ayic ix yab'an eb' to a Dios
Cajal ix ac'an svach'c'olal d'a ix. 59 Yucub'ixial yalji jun unin chi', ix smolb'an sb'a eb' d'a
spat viňaj Zacarías chi' yic tz'ac'ji circuncidar jun unin chi'. Ix snib'ej eb' ijan a sb'i viň
smam ix yac'och eb' d'ay. 60 Axo ix snun chi' ix alan icha tic:
—Maay, Juan ol sb'iej, xchi ix.
61 Ix sc'anb'an eb':
—¿Tas yuuj? ¿Tom ay eb' a c'ab' oc icha chi' sb'i? xchi eb'.
62 Ichato chi' ix sc'anb'an eb' d'a viňaj Zacarías chi', ix yac'an yechel eb' sc'anb'ani tas ol
sb'iej jun unin tic. 63 Ix sch'oxan yechel viň to tz'ac'jib'at junoc b'aj syal stz'ib'anem viň.
Yuj chi' ix stz'ib'anem viň: “Juan ol sb'iej” xchi viň. Masanil eb' ix sat sc'ol yuj jun chi'.
64 D'a jun rato chi' ix lolonxiq'ue viňaj Zacarías chi', ix och ijan viň yalan vach' lolonel d'a
Dios. 65 Yuj chi', masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix te sat sc'ol eb'. Ix laj alji d'a juntzaň
aldea smasanil d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea chi' tas ix uji. 66 Masanil eb' ix ab'an jun
tic, ix och ijan eb' snaub'taňani, ix laj sc'anb'an yab' eb' d'ay junjun:
—¿Tas yaj jun unin tic? xchi eb'. Icha chi' ix yal eb' yujto ix sch'ox val spoder Dios d'ay.

A sb'it viňaj Zacarías

67 Axo viňaj Zacarías, viň smam jun unin chi', ix och Yespíritu Dios d'a viň, yuj chi' ix
ac'ji lolon viň yuuj icha tic:
68 Calec vach' lolonel d'a Cajalil, aton co Diosal a oň aj Israel oň tic, yujto ix javi oň scolel
a oň schoňab' oň tic.
69 Ol yac'cot jun co Columal te ay spoder. A d'a eb' yiňtilalcan David, viň schecab', ata' ol
aljoc.
70 Icha chi' yutejnac yalancan d'a peca' yuj eb' schecab' sic'b'ileli.
71 Yalannac Dios to ol oň scolcanel d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool yed' d'a masanil eb' tzoň
chacaneli.
72 Ol sch'ox svach'c'olal d'a eb' co mam quicham. Maň ol satlaj sc'ol d'a jun strato yalnac
to yicňej yaji.

73 Aton jun strato chi' yalnac d'a viñ co mam quicham aj Abraham a yac'annaccan sti'
d'a viñ
74 to ol oñ scol d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool, yic mañ xivc'olaloc scal co b'a d'ay.
75 D'a stojolal scutej co b'a d'ay, añej d'ay scac'och co pensar d'a masanil tiempo.
76 A ach tic, vuninal ach, ol aljoc d'ayach to yalumal ach el slolonel Dios Te Nivan, yujto
ol ach b'ab'laj b'at d'a yichañ viñ Cajal, ol sb'oan spensar eb' anima uuj icha tz'aj
sb'o junoc b'e.
77 A ach ol ac' nachajel yuj schoñab' tas ol aj scolchaj eb', syalelc'ochi to ol ac'joc lajvoc
smul eb'.
78 Yujto te xajan oñ yuj co Diosal, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yuj chi' ix uji jun tic. Ichato van
sacb'i q'uinal, icha chi' ol aj sja jun checb'ilcot yuuj,
79 yic ol och saquilq'uinal d'a eb' ay d'a q'uic'alq'uinal, eb' ay smay scot chamel d'a yib'añ.
A ol ch'oxan d'ayoñ tas scutej co b'eyb'al yic vach' junc'olal ol oñ ajoc, xchi viñaj
Zacarías chi'.
80 Axo ix q'uib' jun unin chi', ix te och yip d'a yic Dios, ix cajnaj d'a tz'inan luum,
masanto ix c'och stiempoal ayic ix sch'oxanelta sb'a d'a eb' yetisraelal.

2

A yaljub'al Jesús
(Mt 1.18-25)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yaq'uelta jun órden viñaj Augusto, aton viñ sat yajal
d'a Roma, yic sq'ue vaan sb'isul masanil eb' anima d'a yol smacb'en Roma chi'. 2 A
viñaj Cirenio ayoch gobernadoral d'a yol yic Siria ayic sb'ab'laj b'ischajnac eb' anima
smasanil. 3 Masanil eb' anima sacleminac yajcanb'ati, tzul yac' tz'ib'chaj sb'a eb' d'a
schoñab'. 4 Yuj chi' a viñaj José, ix cot viñ d'a choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea, ix c'och
viñ d'a choñab' Belén d'a yol yic Judea, aton b'aj aljinac viñaj David d'a peca', yujto a
viñaj José chi', a viñaj David ay yiñtilal viñ. 5 Ix b'at viñ d'a Belén yic syac' tz'ib'chaj sb'a
viñ yed' ix María, aton ix ayxo strato yed' viñ, cuchb'iltooch yune' ix yuuj. 6 Ayic ayec' eb'
d'a Belén chi', ix c'och sc'ual yalji yune' ix chi'. 7 Ata' ix alji jun sb'ab'el unin ix. Ix spich ix
d'a sb'al, ix yac'anec' c'otan ix b'aj sva noc' chej, yujto mañxalaj b'aj colan d'a yol mesón.

A eb' ángel yed' eb' tañvum calnel

8 D'a slac'anil choñab' Belén chi' ayec' juntzañ eb' vaymitum calnel. 9 Elañchamel ix ja
jun yángel Dios Cajal d'a eb'. Ix ja copnaj stziquiquial Dios Cajal d'a spatic yichañ eb'. Ix
te xivq'ue eb'. 10 Ix yalan jun ángel chi' d'a eb' icha tic:
—Mañ ex xivoc yujto ved'nac jun vach' ab'ix d'ayex. Yuj jun ab'ix tic, ol tzalaj masanil
anima. 11 A d'a Belén, d'a schoñab' can viñaj David, ata' ix alji jun e Columal q'uiq'ui,
aton Cristo Cajal. 12 Ol eyila', ayoch sb'al jun unin chi'. Ayec' d'a yol b'aj sva noc' chej,
icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a', xchi jun ángel chi'.
13 A d'a jun rato chi', tzijtum eb' ángel ix cot d'a satchaañ ix ul sch'oxan sb'a eb' yed'
junxo ángel chi', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:
14 Calec vach' lolonel d'a Dios ay d'a satchaañ. Ayocab' junc'olal d'a scal eb' anima b'aj ix
sch'ox svach'c'olal, xchi eb' ángel chi'.
15 Ayic toxo ix pax eb' ángel chi' d'a satchaañ, ix laj yalan junjun eb' tañvum calnel chi'
icha tic:
—Coyec d'a Belén chi', b'at quilec tas ix uji ta', aton tas ix schec aljoc Cajalil d'ayoñ, xchi
eb'.
16 Yelc'olal ix b'at eb'. Ix ilchaj ix María yed' viñaj José yuj eb'. Ix yilan jun unin chi' eb',
c'otanec' b'aj sva noc' chej. 17 Ayic ix yilan eb', ix yalan eb' tas ix yal jun ángel chi' d'a eb'.
18 Masanil eb' ix ab'ani, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yal eb' chi'. 19 Axo ix María chi', toñej
ix yab'can juntzañ chi' ix, ix ste naub'tañan ix. 20 A eb' tañvum calnel chi', ix meltzajxi

eb', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yac'an yuj diosal eb' d'ay yuj masanil tas ix yab' eb' yed' yuj tas ix yil eb', yujto ix elc'och masanil icha ix alji d'a eb'.

Ix ic'jib'at Jesús d'a stemplo Dios

21 Ucub'ixitax chi', ix ac'ji circuncidar jun unin chi'. JESÚS ix sb'iejcani, aton jun b'i
chi' ix aljican d'a ix María yuj jun ángel atax yic manto scuchoch ix.
22 Ay juntzañ checnab'il yalnaccan viñaj Moisés to sc'anab'ajej eb' ix tz'alji yune', yic
vach' scan eb' ix d'a yichañ ley. D'a sc'ual yic sc'anab'ajan jun checnab'il chi' ix, ix
yic'anb'at Jesús eb' d'a choñab' Jerusalén yic syac'anoch jun unin chi' eb' d'a yol sc'ab'
Dios Cajal. 23 Ix sc'ulej jun tic eb' yujto icha tic tz'ib'yajcan d'a sley Dios Cajal chi': "Junjun
vinac unin sb'ab'laj alji, a tz'ac'ji yicoc Dios Cajal," xchi. 24 Ix b'at eb' b'ian, ix yac'an jun
silab' eb' d'a Dios icha silab' eb' meb'a' syac'a', icha tas syal sley Dios chi': "Yovalil tz'ac'ji
chavañoc noc' cuvajte', mato chavañoc noc' paramuch," xchi.[2.24]
25 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ cajan d'a Jerusalén scuch Simeón. Te tojol sb'eyb'al
jun viñ chi'. Slesalvi viñ d'a Dios. Van stañvan viñ sc'och sc'ual yic ol colchaj choñab'
Israel chi'. Ayoch Yespíritu Dios d'a viñ. 26 Yalnac Dios d'a viñ to manto ol cham viñ
masanto ol yil Cristo viñ, aton ol checjoccot yuj Cajalil. 27 Aton jun viñ tic ix checjib'at
yuj Yespíritu Dios d'a yamaq'uil templo. Ayec' viñ ta' ix ic'jicot Jesús d'a yol yamaq'uil
templo chi' yuj viñ tz'alji smamoc chi' yed' ix snun, yic sc'anab'ajej eb' tas syal ley. 28 Axo
viñaj Simeón chi' ix chelanq'ue jun unin chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Ix yalan
viñ:
29 Mamin Vajal, syalxo in cham d'a junc'olal ticnaic, yujto ix elc'och tas ix al d'ayin a in
a checab' in tic.
30 Ix yil val in sat sjavican viñ Colvajvum tic.
31 Aton viñ tic ix ac' yopisio d'a yichañ eb' anima smasanil d'a yolyib'añq'uinal tic.
32 A viñ tic ol ac'an saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc. Axo jun a choñab' Israel, te nivan
ol aj yelc'och yuj viñ, xchi viñ.
33 Axo viñaj José yed' ix María, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yalcan viñaj Simeón chi' yuj
jun unin chi'. 34 Ix lajvi chi', ix sc'anan svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ eb', ix yalan viñ
d'a ix María, ix snun Jesús chi' icha tic:
—Ina jun unin tic, chequeltaxon yaji to nivan eb' quetisraelal ol somchajel spensar
yuuj. Tzijtum pax eb' ol b'o spensar yuuj. A' ol ch'oxanoc tas sgana Dios d'a eb', palta
tzijtum eb' ol paticaneloc. 35 Icha chi' ol aj scheclajelta tas sna junjun anima. A ach tic,
ol ja jun c'ual ol ochcan pitz'an cusc'olal d'a a pixan. Ichato ol tecchajoch junoc q'uen
espada d'a a pixan, xchi viñaj Simeón chi'.
36 Ay pax jun ix ix ta' scuch Ana. A jun ix chi' syalel slolonel Dios ix. A viñ smam ix
scuchan Fanuel, yiñtilal viñaj Aser. Te chichimxo ix. Uninto ix snupnajnac ix, uque' ab'il
ix yic'laj sb'a eb', ix cham viñ yetb'eyum ix. 37 84 ab'ilxo scan ix. Max yactejcan stemplo
Dios ix, syac'ñej servil Dios Cajal ix d'a c'ual, d'ac'val, d'a tzec'ojc'olal yed' d'a lesal. 38 D'a
jun rato chi' ix c'och ix b'aj ayec' eb' chi'. Ix yac'an yuj diosal ix d'a Dios, ix och ijan ix
yalanel yab'ixal Jesús chi' d'a masanil eb' van stañvan scolchajel choñab' Jerusalén chi'.

Ayic ix paxta eb' d'a Nazaret

39 Ayic ix lajvi sc'anab'ajan juntzañ sleyal alb'ilcan yuj Dios Cajal eb', ix pax eb' d'a
schoñab' scuch Nazaret, aton jun ay d'a yol yic Galilea. 40 Axo jun unin chi', ipan yel
q'uinal d'ay, van sq'uib'i, van sjelanb'i, ay val och svach'c'olal Dios d'ay.

A ix c'och Jesús d'a stemplo Dios

41 A viñ tz'alji smamoc Jesús chi' yed' ix snun, junjun ab'il xid'ec' eb' d'a Jerusalén yuj
q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto. 42 Axo ix tz'acvi slajchavil ab'il

---

2.24 **2:24** A noc' paramuch, tz'och noc' silab'oc eb' meb'a'.

sq'uinal Jesús, ix b'atxi eb' d'a Jerusalén d'a q'uiñ chi' ichataxon sleyal. 43 Ayic ix lajvi jun
q'uiñ chi', ix paxta eb'. Axo yune' quelem Jesús, ix can d'a Jerusalén, max snalaj ix snun
yed' viñaj José tato ix cani. 44 A snaan eb' to tzac'an yed' juntzañxo eb' tzijtumal anima.
Yuj chi', jun c'ual ix b'ey eb'. Axo ix sayanec' eb' d'a scal eb' sc'ab' yoc yed' eb' yamigo,
45 malaj. Yuj chi', ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén chi' sayxi.

46 Ato d'a schab'jial ix ilchaj yuj eb' d'a yamaq'uil stemplo Dios, c'ojanem d'a scal
juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van smaclan yab'i tas syal eb' viñ, sc'anb'anpax
yab' d'a eb' viñ. 47 Masanil eb' ix ab'an sloloni, ix te och q'uelan eb', yujto te ñican, te
jelan pax spacani. 48 Axo ix yilan eb' smam snun chi', ix te sat sc'ool eb'. Axo ix snun chi'
ix alani:

—Ach vune', ¿tas yuj icha tic tzoñ utej? A viñ a mam tic yed' in, te ilc'olal caji, van ach
co sayaneq'ui, xchi ix d'ay.

49 Ix tac'vi Jesús d'a ix icha tic:

—¿Tas yuj tzin e sayeq'ui? ¿Tom mañ eyojtacoc to yovalil a smunlajel in Mam tzul in
b'o'o? xchi.

50 Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yala'.

51 Ichato chi' ix paxta yed' eb' d'a Nazaret, ix sc'anab'ajan tas ix yal eb'. Axo ix snun
chi', ix can juntzañ chi' d'a spensar ix, ix ste naub'tañan ix. 52 Vanñej sq'uib' Jesús chi',
ipan yaj spensar. Stzalaj val Dios yed'oc, stzalaj pax eb' anima yed'oc.

3

Ix yalel slolonel Dios viñaj Juan
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1-2 A viñaj Juan yuninal viñaj Zacarías, ayec' viñ d'a tz'inan luum. Ata' ix yal Dios tas ol
yal viñ d'a eb' anima. A jun tic ujinac ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Tiberio yajalil, ayic ayoch
viñaj Poncio Pilato gobernadoral d'a Judea, axo viñaj Herodes ayoch gobernadoral d'a
Galilea. Axo viñaj Felipe yuc'tac viñaj Herodes chi', ayoch gobernadoral d'a Iturea yed'
d'a Traconite. Axo viñaj Lisanias ayoch gobernadoral d'a Abilinia. Axo eb' viñ sat
sacerdote, aton viñaj Anás yed' viñaj Caifás. 3 A d'a jun tiempoal chi', ix schael yich viñaj
Juan chi' yec' d'a masanil juntzañ lugar ay d'a slac'anil sti' a' Jordán. Ix laj yalan viñ d'a
eb' anima to syac' bautizar sb'a eb', snaan sb'a eb' yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. 4 Icha chi'
ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, ayic yalannaccan yab'ixal
viñaj Juan chi' viñ icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi'
tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ Cajal.
5 Masanil ch'olquixtac ol laj pañanb'oc. Masanil lum vitz yed' lum tzalan ol pañlajoc.
Axo juntzañ b'e cumquiltac ol tojolb'oc yed' juntzañ amquiltac tojolxoñej ol ajoc.
6 A junjun choñab' ol ilanoc to ay colnab'il syac' Dios, xchicani.

7 Ayic ix javi eb' anima d'a viñaj Juan chi' yic tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ, ix yalan viñ
d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex tato ol yal e colan e
b'a d'a jun nivan yaelal van sjavi yuj yoval sc'ol Dios? 8 Tato tze na e b'a d'a e mul, yovalil
vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic scheclajeli to yel ix e na e b'a. Mañ eyal icha tic: Malaj pena,
yiñtiloñcan viñaj Abraham, mañ xe chioc. Yujto a in tic sval d'ayex, tato sgana Dios,
syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtiloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. 9 A jun nivan
yaelal ol javoc, lajan icha junoc viñ lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'.
Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj sch'aquel te' viñ. Ol syumanb'at te' viñ d'a cal c'ac',
xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

10 —¿Tas vach' sco c'ulej jun? xchi eb' d'a viñ.

11 —A eb' ay chab'oc scamix, yac'ocab' junoc eb' d'a eb' malaj yico'. A eb' ay tas sva'a,
spucocab' ec' eb' d'a eb' malaj yico', xchi viñ d'a eb'.
12 Ix c'och pax juntzañ eb' tecumel alcabar yic syac'an bautizar sb'a eb'. Ix sc'anb'an
eb' d'a viñ:
—Ach co c'ayb'umal, ¿tas vach' sco c'ulej? xchi eb'.
13 —Ayic tze c'ananel stumin eb' anima, mañ e c'an jab'ocxo d'a yib'añ icha syal ley,
xchi viñ d'a eb'.
14 Ay pax eb' soldado ix c'anb'an d'a viñ:
—A oñxo pax tic, ¿tas sco c'ulej? xchi eb'.
—Mañ e xib'tej eb' anima yuj eyesanoch junoc tas d'a yib'añ yic tzeyiq'uec' junoc tas
d'a eb'. Schaocab' e c'ool ichataxon e tojol, xchi viñ d'a eb'.
15 Ay eb' anima chi' ix naub'tañani, ix sc'anb'an eb' tato a viñaj Juan chi' aton Cristo.
16 Palta ix yalan viñ d'a eb' smasanil:
—Val yel, a in tic tzex vac' bautizar d'a a a', palta ay junxo toto ol javoc. A' ol ac'anoch
Yespíritu Dios d'ayex, icha c'ac' ol em d'a eyib'añ. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun
chi' ec'to yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc svac' servil, vach'chom toñej tzin tij sch'añal
xañab'. 17 A jun chi' lajan icha junoc viñ schayej strigo, tz'el smatz'il d'a scal. Slajvi
schayan ixim, syac'ancanem ixim d'a yol yed'tal. Axo smatz'il ixim tz'elcani, slañcanb'at
viñ d'a yib'añ jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi'.
18 Tzijtumto juntzañxo c'ayb'ub'al icha juntzañ tic ix yalel viñ d'a eb' anima chi',
ix yalanpax vach' ab'ix viñ d'a eb'. 19 A viñ ix cachanpax viñaj Herodes, viñ ayoch
gobernadoral, yujto ix yic' ix smu' viñ scuchan Herodías. Ix scachanpax viñ yuj
juntzañxo chucal sc'ulej. 20 Palta a viñaj Herodes chi' maj sc'anab'ajej viñ tas ix alji d'ay.
Ay junxo chucal ix sc'ulej viñ yujto ix yac'och viñaj Juan chi' viñ d'a preso.

Ix ac'ji bautizar Jesús
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ayic mantzac och viñaj Juan chi' d'a preso, van yac'an bautizar eb' anima viñ, ix
yac' pax bautizar Jesús viñ. Yacb'an van slesalvi Jesús, ix jacvi satchaañ. 22 Axo Yespíritu
Dios ix emul d'a yib'añ icha noc' paramuch. Ix yab'an yoch jun lolonel d'a satchaañ icha
tic:
—A ach tic, Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi jun av chi'.

Eb' smam yicham Jesús
(Mt 1.1-17)

23 A Jesús ayxom 30 ab'iloc sq'uinal ayic ix syamanoch smunlaji. Tz'alji d'ay to yuninal
viñaj José. Aton sb'i smacañil eb' smam yicham tic: Schab'at d'a viñaj Elí masanto
slajvican c'och d'a viñaj Adán. Viñaj Elí, 24 viñaj Matat, viñaj Leví, viñaj Melqui, viñaj
Jana, viñaj José, 25 viñaj Matatías, viñaj Amós, viñaj Nahum, viñaj Esli, viñaj Nagai,
26 viñaj Maat, viñaj Matatías, viñaj Semei, viñaj José, viñaj Judá, 27 viñaj Joana, viñaj
Resa, viñaj Zorobabel, viñaj Salatiel, viñaj Neri, 28 viñaj Melqui, viñaj Adi, viñaj Cosam,
viñaj Elmadam, viñaj Er, 29 viñaj Josué, viñaj Eliezer, viñaj Jorim, viñaj Matat, 30 viñaj
Leví, viñaj Simeón, viñaj Judá, viñaj José, viñaj Jonam, viñaj Eliaquim, 31 viñaj Melea,
viñaj Mainán, viñaj Matata, viñaj Natán, 32 viñaj David, viñaj Isaí, viñaj Obed, viñaj
Booz, viñaj Salmón, viñaj Naasón, 33 viñaj Aminadab, viñaj Admin, viñaj Aram, viñaj
Esrom, viñaj Fares, viñaj Judá, 34 viñaj Jacob, viñaj Isaac, viñaj Abraham, viñaj Taré,
viñaj Nacor, 35 viñaj Serug, viñaj Ragau, viñaj Peleg, viñaj Heber, viñaj Sala, 36 viñaj
Cainán, viñaj Arfaxad, viñaj Sem, viñaj Noé, viñaj Lamec, 37 viñaj Matusalén, viñaj Enoc,
viñaj Jared, viñaj Mahalaleel, viñaj Cainán, 38 viñaj Enós, viñaj Set, viñaj Adán. A viñaj
Adán chi', a Dios b'oannac viñ.

4

Ac'jinac proval Jesús yuj viñ diablo (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 A Jesús te ayoch Yespíritu Dios d'ay, ix el b'aj ayec' d'a a' nivan Jordán. Ix ic'jib'at yuj
Espíritu chi' d'a tz'inan luum. 2 40 c'ual ix ec' ta', axo viñ diablo ix c'och yac' proval. Maj
valaj Jesús chi' d'a juntzañ c'ual chi', yuj chi' ix och svejel. 3 Ix yalan viñ diablo chi' d'ay:
—Ina Yuninal ach Dios, al d'a jun q'ueen tic to tz'och panil, xchi viñ d'ay.
4 Ix tac'vi Jesús d'a viñ:
—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal, xchi
Slolonel chi', xchi d'a viñ. 5 Ix lajvi chi', ix ic'jiq'ue Jesús d'a jun nivan tzalan yuj viñ. Ix
sch'oxan juntzañ nivac choñab' viñ d'a masanil yolyib'añq'uinal tic d'a Jesús chi'. 6 Ix
yalan viñ d'ay:
—Ol ach vac'och yajalil d'a masanil juntzañ choñab' tzin ch'ox tic d'ayach. Ol ach och
b'eyumal yuuj. A juntzañ tic d'a yol in c'ab' ay, svac'ñej d'a mach b'aj in gana svac'a'.
7 Tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, icñej yaj juntzañ tic smasanil, xchi viñ
diablo chi' d'ay.
8 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:
—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Añej d'a Dios Cajal tzeyal e b'a. Añej pax d'ay
tzeyaq'uem e b'a, xchi d'a Slolonel chi', xchi d'a viñ.
9 Ix lajvi chi', ix ic'jixib'at Jesús yuj viñ diablo chi' d'a choñab' Jerusalén. Ix yic'anq'ue
viñ d'a schon stemplo Dios, ix yalan viñ d'ay:
—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', 10 yujto syal d'a Slolonel Dios
chi':
Ol yal Dios d'a eb' yángel to tzach stañvej eb'.
11 Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchi
Slolonel Dios chi', xchi viñ diablo chi'. 12 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Tz'ib'yajpaxcani: Mañ eyac' proval Cajal, aton co Diosal, xchi d'a Slolonel Dios, xchi
Jesús.
13 Yujto mañxa junocxo tas b'aj syal yac'ji proval Jesús yuj viñ diablo chi', yuj chi' ix
actajcan yuj viñ junoc tiempoal.

Elnac yich smunlajel Jesús (Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

14 Ix jax Jesús d'a Galilea, te ayoch spoder Yespíritu Dios d'ay. Ix laj ab'chaj yab'ixal d'a
juntzañ lugar chi'. 15 Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Masanil eb' ix alan
vach' lolonel d'ay.
16 Ichato chi' ix c'och d'a choñab' Nazaret b'aj q'uib'nac. Axo d'a sc'ual syic' yip eb'
israel, ix och d'a yol spatil culto ichataxon smodo. Ix q'ue liñan yic syavtan Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani.4.16 17 Yuj chi', ix ac'jib'at jun b'aj tz'ib'ab'ilcan Slolonel Dios chi' d'ay, aton
tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios. Ix xuyanb'ati, ix sayan b'aj syal icha tic:
18 A Yespíritu Dios Cajal ayoch d'ayin, yujto a' ac'jinac vopisio yic svalanel jun vach' ab'ix
d'a eb' meb'a'. In scheccoti yic svac' snivanil sc'ool eb' ilc'olal yaji. Tzul val yab' eb'
icha preso yaji chajtil tz'aj scolchaj eb'. In checjicot vac' b'oxoc eb' max uji yilani.
Tzul vic'anel eb' ayoch tas d'a yib'añ d'a libre.
19 Añejtona' tzul valaneli to toxo sja stiempoal jun colnab'il syac' Dios Cajal. Icha chi'
syal Slolonel Dios tic, xchi Jesús d'a eb'.

4.16 **4:16** Sq'ue liñan mach tz'avtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

20 Ix chulanxican jun b'aj tz'ib'ab'ilcan chi', ix yac'anxi d'a viñ sic'umal. Ichato chi' ix
em c'ojan[4.20] sc'ayb'ej eb'. Axo masanil eb' ayoch d'a yol chi', ix te och q'uelan eb' d'ay.
21 Ix syamanoch sc'ayb'an eb', ix yalani:
—A val d'a jun c'ual tic, ix elc'och syal Slolonel Dios tic d'a eyichañ, xchi d'a eb'.
22 Masanil eb' ix te sat sc'ool yuj juntzañ lolonel vach' ix yal Jesús, yuj chi' ix yal vach'
lolonel eb' d'ay. Ix laj sc'anb'an yab' junjun eb':
—¿Mañtoc a viñ tic yuninal viñaj José? xchi eb'.
23 Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':
—A ex ton tic ol eyal d'ayin: Ach añtum, munil tzañtej a b'a. A tas a c'ulejnac d'a
choñab' Capernaum, c'ulej pax d'a a choñab' tic quila', xe cham d'ayin. 24 Val yel sval
d'ayex, malaj junoc schecab' Dios ay yelc'och d'a sat eb' yetchoñab'. 25 Tze nacot yab'ixal
viñaj Elías d'a peca', chajtil ec'nac viñ. Nañal schañil ab'il mañxo yac'nacoc ñab'. Te
nivan vejel janac d'a yib'añ eb' anima smasanil. A d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb'
ix chamnac yetb'eyum ay d'a scal eb' quetisraelal. 26 Palta mañoc d'a junoc eb' ix chi'
checjinacb'at viñaj Elías yuj co Mam Dios yic scolvaji. Añej d'a jun ix aj Sarepta d'a yol
yic Sidón, añej ta' c'ochnac viñ. 27 Añejtona', tze napaxcot yab'ixal jun viñ schecab' Dios
scuchan Eliseo. Tzijtum eb' quetisraelal yamchajnac yuj jun yab'il scuch lepra. Palta
malaj junoc eb' b'oxinac yuj viñaj Eliseo chi', añej jun viñ aj Siria scuchan Naamán, añej
viñ b'oxinac yuj viñ, xchi Jesús d'a eb'. 28 Axo eb' ayec' yed' ta', ayic ix yab'an eb', ix te cot
yoval eb' smasanil d'ay. 29 Yuj chi' ix laj q'ue vaan eb', ix spechanel eb' d'a stiel choñab',
yujto a jun choñab' chi' d'a jolom tzalan ay, ata' ijan ix syumb'at eb' d'a sat c'acap. 30 Palta
axo Jesús b'eñej ix ec'b'at d'a scal eb', ix b'ati.

Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch enemigo d'ay (Mr 1.21-28)

31 Ichato chi', ix emta Jesús d'a choñab' Capernaum d'a yol yic Galilea. Ata' ix sc'ayb'ej
eb' anima d'a sc'ual ic'oj ip. 32 Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzañ c'ayb'ub'al chi', yujto ayic
ix yalaneli, ix checlaji to te ay yopisio yuj Dios.
33 A d'a yol spatil culto ay jun viñ ayoch enemigo d'ay. Ix el yav jun enemigo chi'.
34 —Ach Jesús aj Nazaret. ¿Tas yuj tzac'och a b'a qued'oc? ¿Tom tzach javi oñ a sateli?
Vojtac ach, a ach tic sic'b'il ach el yuj Dios, xchi jun enemigo chi'.
35 Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi', ix yalan d'ay:
—Tz'in xa chi, actejcan jun viñ tic, xchi d'ay. Ix lajviñej chi', ix syuman telvoc jun viñ
b'aj ayoch chi', ix eli, maj lajvoclaj viñ yuuj. 36 Masanil eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ol
eb' yuuj, ix laj yalan junjun eb':
—¿Tastaxlaj yaj juntzañ slolonel jun viñ tic? A slolonel viñ tic sch'oxaneli to ay spoder
schecanel juntzañ enemigo tic, tz'el eb' b'ian, xchi eb'.
37 Ix laj el yab'ixal Jesús d'a juntzañ lugar ay d'a slac'anil chi'.

Ix laj b'oxi sc'ol eb' penaay yuj Jesús (Mt 8.14-17; Mr 1.29-34)

38 Axo ix elta Jesús d'a yol spatil culto, ix c'och d'a spat viñaj Simón. A ix sñi' viñaj Simón
chi', te penaay ix yuj c'ac'al yab'il. Ix tevi eb' d'a Jesús yuj ix. 39 Ix snitzanb'at sb'a Jesús
chi' b'aj jichanec' ix chi', ix scachanoch vaan jun ilya chi'. Ix el jun c'ac'al yab'il chi' d'a
ix. Junanto rato chi' ix q'ue vaan ix, ix c'atc'ajcot eb' yuj ix.
40 Axo d'a yemc'ualil, masanil juntzañ eb' penaay ix ic'jicot d'a Jesús. Ch'occh'oc ilyail
tz'ic'an eb'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'añ eb', ix laj b'oxican eb'. 41 Tzijtum eb' anima b'aj
ix laj el eb' enemigo, ix laj el yav eb', ix yalan eb':
—A ach tic Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

4.20 **4:20** Tz'em c'ojan eb' ayic syalanel slolonel co Mam Dios eb'.

Palta axo Jesús ix cachan eb' enemigo chi', maj schalaj lolon eb', yujto ojtacab'il yuj eb' to Cristo.

Ix yalel slolonel Dios Jesús d'a Galilea
(Mr 1.35-39)

42 Ayic van sacb'i, ix b'at Jesús d'a stiel choñab' b'aj tz'inan. Axo eb' anima, van sayjiec' yuj eb', ix c'och eb' b'aj ayec' chi'. Sgana eb' maj b'atlaj Jesús chi', 43 palta ix yalan d'a eb':
—Yovalil ol b'at val pax el yab'ixal d'a juntzañxo choñab', yic syab' eb' chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' in checjicoti, xchi d'a eb'.
44 Ix ec'ñej Jesús d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Judea. Ix yalanel slolonel Dios.

5

Tzijtum noc' chay ix yamchaji
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 A junel ayec' Jesús d'a sti' a' ñajab' Genesaret.5.1 Tzijtum anima ix c'och d'ay, ix te vitz'c'aj yuj eb' yujto snib'ej eb' syab' slolonel Dios. 2 Ix yilani ayec' chab' yunetac barco d'a sti' a', malaj mach ayoch d'a yool, yujto ix elta juntzañ eb' yamum chay d'a yol te', van sjuc'anel schimpa eb', yic syamlab' chay chi'. 3 Yuj chi' ix och Jesús d'a yol jun te' barco chi', aton te' yic viñaj Simón. Ix yalan d'a viñ to snitzoch jab'oc te' viñ d'a yol a'. Ix lajvi chi' ix em c'ojan d'a yol te', ix och ijan sc'ayb'an eb' anima chi' d'a sti' a'. 4 Ix lajvi sc'ayb'an eb', ix yalanpax d'a viñaj Simón chi':
—Coyec yed' te' e barco tic b'aj te jul a', ata' ol eyaq'uem e chimpa, xchi Jesús chi'.
5 —Ach co C'ayb'umal, jun ac'val ix cac'lej co yaman noc' q'uiq'ui, malaj val junoc noc' ix quic'a'. Palta yujñej to a ach tzala', ol b'at caq'uem co chimpa tic junelxo, xchi viñaj Simón chi' d'ay.
6 Axo yic ix yac'anem eb', mañxo jantacoc noc' ix yamchaji. A schimpa eb' chi' ijan ix ñic'chajb'ati. 7 Ix sb'echc'ab'ancot juntzañxo eb' yetb'eyum eb' d'a junxo barco yic tz'och eb' yed' eb'. Ix javi eb', ix b'ud'ji chab' te' barco chi'. Ijan ix b'at te' d'a yol a' yuj yalil noc'.
8 Axo ix yilan jun chi' viñaj Simón Pedro chi', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ma max ach el d'a in tz'ey, yujto a in tic, te chuc in, xchi viñ.
9 Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto ix te sat sc'ol viñ yed' juntzañxo eb' yetb'eyum yuj juntzañ noc' tzijtumal chay ix syam eb' chi'. 10 Añejtona' viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, aton eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, ix te sat sc'ol eb' viñ. Yetyamum chayil sb'a eb' viñ yed' viñaj Simón chi'. Ix yalan Jesús d'a viñaj Simón chi':
—Mañ ach xivoc. Icha tzutej a yaman noc' chay tic, icha chi' ol utoc ic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a viñ.
11 Axo ix elc'och juntzañ barco chi' d'a sti' a', ix yactancan juntzañ syamc'ab' eb' chi', ix och tzac'an eb' yuj Jesús.

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj lepra
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 A junel ayec' Jesús d'a jun choñab', ix c'och jun viñ d'ay, ayq'ue yab'il lepra d'a snivanil viñ smasanil. A ix yilanoch Jesús chi' viñ, ix em cumnaj viñ, ix em ñojnaj viñ d'a sat luum, ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ta syal a c'ool tzin a b'oxicani, xchi viñ.
13 Axo Jesús ix yamlan viñ, ix yalani:
—In gana sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñ. Ayic ix yalan Jesús icha chi', ix el jun yab'il chi' d'a viñ. 14 Ix lajvi chi', ix cham val yalan d'a viñ:

5.1 **5:1** Añeja' sb'i a' ñajab' yic Galilea.

—Ayta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, b'at ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. B'at ac'an jun silab' d'a Dios, icha yalnaccan viñaj Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús chi' d'a viñ.
15 A yab'ixal Jesús chi', ix pucaxñej d'a scal eb' anima. Tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a yic syab' eb' tas syala', yic sb'oxican sc'ol eb' yuuj. 16 Ix yiq'uel sb'a d'a scal eb', ix b'at lesal b'aj malaj eb' anima.

B'oxinac sc'ool jun viñ sicb'inaqueli
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 D'a jun c'u van sc'ayb'an eb' anima Jesús, c'ojc'umb'a juntzañ eb' fariseo yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. A d'a junjun choñab' d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Judea ix laj cot eb'. Ay pax eb' ix cot d'a Jerusalén. Axo Jesús ix checlajel spoder Dios d'ay, ayic ix yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. 18 Ichato chi' ix c'och juntzañ eb' viñ, b'achb'il jun viñ sicb'inaquel yuj eb' viñ yed' svaynub'. Sgana eb' viñ tz'och d'a yol pat syac'anoch eb' viñ d'a yichañ Jesús. 19 Palta maj ilchajlaj yuj eb' viñ b'aj tz'ochi yujto te vitz'an yuj eb' anima. Yuj chi' ix q'ue eb' viñ d'a spañanil yib'añ jun pat chi', ix yolan yib'añ pat chi' eb' viñ, ix yac'anemta viñ penaay chi' eb' viñ yed' svaynub' d'a scal eb' anima d'a yichañ Jesús chi'. 20 Axo ix yilan Jesús chi' to ix yac'och sc'ool eb' viñ d'ay, yuj chi' ix yalan d'a viñ penaay chi':
—Ach anima, toxo ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñ.
21 Yuj chi', axo eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ix och ijan eb' snaub'tañani: ¿Tas yaj jun viñ tic? Van sb'uchvaj viñ d'a Dios. Malaj junoc mach syal yac'an lajvoc mul, añej Dios, xchi eb' d'a spensar.
22 Palta a Jesús yojtacxo tas van snaan eb' chi', yuj chi' ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tze naub'tañej jun tic? 23 ¿Tas junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? 24 A ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic.
Ix yalan Jesús d'a viñ sicb'inaquel chi':
—A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, ixic d'a a pat, xchi d'a viñ.
25 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ sicb'inaquel chi' d'a yichañ eb'. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ b'aj jichan ec' chi'. Ix pax viñ d'a spat, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. 26 Ix laj och q'uelan eb' smasanil ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ix te sat sc'ol eb', yuj chi' ix laj yal eb':
—Ix te sat co c'ool quilan juntzañ tic, xchi eb'.

Ix avtaj viñaj Leví yuj Jesús
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Ix lajvi chi', ix elta Jesús, ix yilan jun viñ tecumel alcabar scuchan Leví,[5.27] c'ojanec' viñ b'aj stequel alcabar chi'. Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi.
28 Ix q'ue vaan viñ, ix yactancan smasanil, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús chi'.
29 Ichato chi', ix och jun nivan vael d'a spat viñ yic sva Jesús yed'oc. Tzijtum eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' anima ix och yed' eb' d'a mexa. 30 Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi', ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' icha tic:
—¿Tas yuj tzex va'i, tzeyuc'an a' yed' juntzañ eb' viñ tecumel alcabar tic yed' eb' chuc sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ d'a eb'.
31 Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:
—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum ticnaic. A eb' vach' sc'ool, ¿tom ay tz'och viñ yuj eb'? Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. 32 Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani,

5.27 **5:27** A viñaj Leví, Mateo pax sb'i viñ d'a Evangelio San Mateo 9.9.

in javi. Palta yuj vavtan eb' yojtac to chuc sb'eyb'al, yic vach' sna sb'a eb' yuj smul, xchi d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a Jesús:
—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar yed' eb' sc'ayb'um eb' viñ fariseo, tzijtum el tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal, slesalvi eb'. Palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj añej vael syac' eb'? xchi eb' viñ d'ay.
34 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Q'uinaloc ay junoc nupnajel, ¿tom syal eyac'anoch eb' avtab'il d'a nupnajel chi' d'a tzec'ojc'olal yacb'an aytoec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? 35 Palta ol ja sc'ual ol ic'joc el viñ d'a scal eb', ichato chi' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal, xchi d'a eb' viñ.
36 Ix lajvi chi', ix yalanxi junxo ab'ix tic d'a eb' viñ:
—Malaj junoc oñ ay junoc ac' pichul sco ñiq'uelta jab'oc, scac'anoch snipuloc junoc c'a pichul. Tato icha chi' scutej, tz'ixtaxel jun ac'to chi'. Añejtona', tz'ixtax pax el jun c'a pichul chi' yuj jun ac'to chi'. 37 Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc noc' c'a tz'um yed'tal vino,5.37 tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj vino chi', tz'ixtax scha macañil. 38 Yuj chi', a d'a yol noc' ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, icha chi' vach' ol can schab'il. 39 Añejtona', tato ay eb' añeja' tzato uc'an peca' vino, axo jun vino toto sb'oi, malaj yelc'och d'a sat eb'. Syalan eb': A jun peca' vino tic, más vach', xchi eb', xchi Jesús.

6

Yalnac Jesús yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal juntzañ ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix sc'utzelta sjolom ixim eb', ix svuchanel ixim eb', ix sc'uxan ixim eb'. 2 Axo juntzañ eb' fariseo ix c'anb'an d'a eb':
—¿Tas yuj tze c'ulej junoc tas to mañ smojoc sc'ulaj d'a sc'ual ic'oj ip? xchi eb' viñ.
3 Ix tac'vi Jesús d'a eb' viñ icha tic:
—¿Tom manta b'aj tzeyila' tas sc'ulejnac viñaj David yed' eb' ajun yed'oc ayic yochnac svejel eb' jun el? 4 Xid'naquec' viñ d'a scajnub' Dios, svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej Dios yaji, yac'annac pax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ pan chi', añej eb' viñ sacerdote ay yalan yic svaani, palta maj ochlaj smul viñaj David yed' eb' ajun yed' chi', xchi d'a eb' viñ.
5 Ix yalanxi d'a eb' viñ:
—A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas smoj sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip.

A jun viñ sicb'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 D'a junxo sc'ual ic'oj ip, ix och Jesús d'a yol spatil culto, ix och ijan sc'ayb'an eb'. Ata' ay jun viñ sicb'inaquel svach' c'ab'. 7 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, van smaclan eb' viñ yila' tato ol b'oxoc sc'ab' jun viñ chi' yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip chi', yic vach' syac'och eb' viñ d'a yib'añ. 8 Palta axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ, yuj chi' ix yalan d'a viñ sicb'inaquel sc'ab' chi':
—Q'ueañ liñan d'a co cal tic, xchi d'a viñ. Ix q'ue liñan viñ b'ian. 9 Ix yalan Jesús d'a eb' smasanil:

5.37 **5:37** Il nota d'a Mateo 9.17.

—Tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tas junoc smoj co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip? ¿Tzam yal co c'ulan juntzaň tas vach', mato a juntzaň chucal? ¿Tzam yal co colan junoc penaay, mato vach' sco mac'chamoc? xchi d'a eb'.
10 Ix lajvi chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb' oyanec' chi', ix yalan d'a viň penaay chi':
—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viň.
Ix slianel sc'ab' viň chi', ix b'oxican viň. 11 Axo eb' viň c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viň fariseo, ix te cot yoval eb' viň, ix och ijan eb' viň sc'anb'an d'ay junjun tas vach' syutej eb' viň yic'ancot d'a yib'aň Jesús chi'.

A Jesús ix sic'anel eb' lajchavaň sc'ayb'um
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 A d'a juntzaň c'ual chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan lesal. Jun ac'val ix lesalvi d'a Dios.
13 Axo ix sacb'i ix sic'anel eb' viň sc'ayb'um, ix sic'anelta lajchavaň eb' viň. A eb' viň chi', ix yac'och schecab'oc. 14 Aton eb' viň tic: Viňaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús, viňaj Andrés yuc'tac viňaj Simón chi', viňaj Jacobo, viňaj Juan, viňaj Felipe yed' viňaj Bartolomé. 15 Viňaj Mateo, viňaj Tomás, viňaj Jacobo yuninal viňaj Alfeo, viňaj Simón tz'alji pax Zeloteal. 16 Viňaj Judas, yuc'tac viňaj Jacobo yed' viňaj Judas aj Queriot, aton viň ac'jinacoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo. Aton eb' viň tic ix siq'uelta Jesús, yic tz'och eb' viň schecab'oc.

Tzijtum eb' anima ix sc'ayb'ej Jesús
(Mt 4.23-25)

17 Ix emixta Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan chi', ix och vaan d'a jun ac'lic. Ata' ix smolb'ej sb'a jantac eb' anima tzac'anoch yuuj, yed' pax eb' cotnac d'a yol yic Judea, d'a choňab' Jerusalén yed' d'a stitac a' mar d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Ix javi eb' smaclej yab' tas syal Jesús chi', yic sb'oxipaxcan eb' penaay. 18 A eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, ix b'oxipaxcan eb'. 19 Masanil eb' sgana syamlan Jesús, yujto sb'oxican sc'ool eb' smasanil yuj spoder.

Eb' vach' yico' yed' eb' chuc yico'
(Mt 5.1-12)

20 Axo Jesús ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:
—A ex meb'a' ex, te vach' eyico', yujto ayexxo och d'a yol sc'ab' Dios.
21 A ex ay e vejel ticnaic, te vach' eyico', yujto ol ex b'ud'joccanoc.
A ex tzex oq'ui, te vach' eyico' yujto slajvi chi' ol ex tzevajoc.
22 Vujňej a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol chichon sc'ool eb' anima d'ayex, ol ex spechelta eb' d'a scal, ol ex sb'uchan eb'. Te chuc ol yal eb' d'a e patic vuuj. Palta ayic ol ex yutan eb' icha chi', te vach' eyico'. 23 Tzex te q'uechaaň, tzex te tzalaji, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaaň, yujto icha chi' utab'il eb' schecab' Dios d'a peca' yuj smam yicham eb' anima tic.
24 Ob'iltac ex b'eyum ex, yujto toxo ix eyil svach'il d'a tic.
25 A ex b'ud'anňej e c'ool ticnaic, te chuc eyico', yujto ol ja jun tiempoal ol te och e vejel.
Ob'iltac ex, mach ex tzex tzevaji, ol ex oc' pax yuj cusc'olal.
26 Ayic syalan eb' anima smasanil to vach' ex, te chuc eyico', yujto icha chi' ix utaj eb' ix yaloch sb'a schecab'oc Dios d'a peca' yuj eb' smam yicham eb' anima tic.

Sco xajanej eb' cajc'ool
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Palta a exxo tzeyab' tas sval tic, sval d'ayex: Xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e b'a d'a eb' tzex chacaneli. 28 Tato ay eb' sc'anancot yaelal d'a eyib'aň, a exxo, a svach'c'olal Dios tze c'ancot d'a yib'aň eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, tzex lesalvi yuj eb'.
29 Tato ay eb' stz'itanb'at junoc spac'ul e ti', meltzitejecb'at junxo pac'aň d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' e chumpa, aq'uec pax b'at e camix d'a eb'. 30 Tato ay eb' sc'anan junoc tas

d'ayex, tzeyac'ñej d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' junoc tas eyico', mañxo e c'anxi meltzaj d'a eb'. 31 Tato tze nib'ej vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb'.
32 Tato añej eb' anima xajan ex yuuj tze xajanej, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' syutej sb'a eb'. 33 Tato añej eb' vach' syutej sb'a d'ayex b'aj vach' tzeyutej e b'a, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Añeja' eb' chuc icha pax chi' sc'ulej eb'. 34 Tato ay eb' sc'anan sq'uex junoc tas d'ayex, tato añej d'a eb' syal yac'anxi d'ayex, añej d'a eb' tzeyac'a' ¿tom vach' tze c'ulej icha chi'? Icha chi' syutej sb'a eb' chuc yac'an junoc tas majanil d'a eb' yetchucal, yujto sna eb' to ol schapax tas eb' d'a eb'. 35 Palta a ex tic, xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e c'ool. Tato ay junoc tas tzeyac' majanil, mañ e na to ol tupjoc d'ayex. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan spac ol e cha'a. Ol checlajeloc to yuninal ex Dios nivan yelc'ochi, yujto añeja' icha chi' Dios chi', vach' syutej sb'a d'a eb' max yac' yuj diosal yed' pax d'a eb' chuc sc'ulej d'ay. 36 Oc'ocab' e c'ool d'a eb' eyetanimail, icha tz'aj yoc' sc'ol Dios d'ayex.

Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo
(Mt 7.1-5)

37 Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo mach, yuj chi' mañ ol ex sch'olb'itejpax Dios. Mañ eyac'b'at d'a yib'añ junocxo mach, yic vach' a Dios mañ ol ac'anb'at d'a eyib'añ. Tzeyac' nivanc'olal, tato icha chi', axo Dios ol ac'an lajvoc e mul. 38 Aq'uec tas tz'och yuj junocxo mach. Axo Dios ol ac'anpax d'ayex. Icha junoc mucuc tz'och echlab'il, ste b'ud'ji, tenb'il tz'aji, mañxa b'aj syal yem jab'ocxo, icha chi' ol yutoc Dios yac'an tastac d'ayex. Yujto icha tzeyutej eyac'an d'a eb' eyetanimail, icha pax chi' ol yutoc Dios yac'an d'ayex.
39 Ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús:
—Q'uinaloc a junoc mach max uji yilani, a sch'oxan b'e d'a junocxo mach max uji pax yilani, tato icha chi', syetb'atejb'at sb'a eb' d'a junoc jul. 40 Malaj junoc mach van sc'ayb'aji, ec'to d'a yichañ jun sc'ayb'umal chi', vach'chom ayic toxo ix yilel smasanil, lajan tz'aj yed' sc'ayb'umal chi'.
41 Q'uinaloc ay junoc eyetanimail, ayb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo a junoc te' patzab'6.41 ayoch d'a yol e sat. Tato max eyila' to ayoch jun te' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat jun eyetanimail chi'? 42 Tato ayoch jun te' patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom smoj eyalan d'a junxo chi': Ina yajelta jab' c'alem d'a yol a sat chi', tzin nib'ej sviq'uelta d'ayach, tom xe chi d'ay? Tato icha chi' tzeyutej eyalani, te chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejelta jun te' patzab' chi' d'a yol e sat. Ichato chi', syal eyic'anelta jab' c'alem d'a yic jun eyetanimail chi'.

A te te' tz'ojtacajel yuj sat
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 Malaj junoc te te' vach' chuclaj sat syac'a'. Malaj pax junoc te te' chuc vach' sat syac'a'. 44 Yujto a sat junjun te', a tz'ac'an cojtaquejeli tas yaj junjun te'. Q'uinaloc ay junoc te' q'uiix, ¿tom higo sat te' syac'a'? Q'uinaloc ay junoc te' mequiix, ¿tom uva sat te' syac'a'? 45 Icha pax chi' eb' anima vach', vach' tas syal eb', yujto a tas vach' sna eb'. A eb' anima chuc, chuc tas syal eb', yujto chuc tas sna eb'. A tas scala', a d'a co pensar scoti.

Chab' yich pat ayemi
(Mt 7.24-27)

46 ¿Tas yuj tzeyal d'ayin: Ach Mamin Vajal, xe chi, palta max e c'anab'ajej tas svala'?
47 Ol val d'ayex chajtil yaj eb' sjavi d'ayin, syab'an in lolonel eb', sc'anab'ajan pax eb':
48 Lajan eb' icha jun viñ ix sjuc yed'tal spat masanto ix c'och b'aj ay lum stzatzil.6.48
Ichato chi' ix sb'oanq'ue spat viñ chi'. Axo ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', maj

6.41 **6:41** Il nota d'a Mateo 7.3. 6.48 **6:48** "Masanto tz'emc'och d'a q'uen q'ueen," icha chi' ix aj yalan Jesús d'a jun versículo tic.

ib'xoclaj yuj a', yujto a d'a lum stzatzil ayem yich. 49 Axo eb' tz'ab'an in lolonel, palta max
sc'anab'ajej eb', lajan eb' icha jun viñ ix sb'oq'ue spat b'aj nab'a tza luum, mañ tzatzoclaj
ix ajem yich. Axo yic ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', ix em laňnajoc, mañxa jab'oc
tas ix cani, xchi Jesús d'a eb'.

7

Ix b'oxi sc'ool jun viñ schecab' viñ yajal soldado (Mt 8.5-13)

1 Ayic ix lajvi sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix c'och d'a choňab' Capernaum. 2 Ata' ay jun
viñ yajal soldado romano, ay jun viñ schecab' viñ te xajan yuuj, palta te penaay viñ, van
scham viñ. 3 Ayic ix yab'an yab'ixal Jesús viñ, ix schecancot juntzañ eb' viñ ichamtac
vinac israel viñ, b'at yalan eb' viñ d'a Jesús yic scot yac' b'oxoc viñ schecab' viñ chi'. 4 Ayic
ix ilchaj Jesús yuj eb' viñ, ix och ijan eb' viñ yalani:

—Smoj ton tza col viñ, 5 yujto xajan co choňab' tic yuj viñ. A viñ ix ac'an tumin ayic ix
b'o spatil co culto.

6 Yuj chi', ix b'at Jesús yed' eb' viñ. Vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viñ, axo viñ ix
checancot juntzañ eb' yamigo yal d'a Jesús icha tic:

—Ix yalcot viñ yajal soldado icha tic: Mamin, mocab' ixtej a b'a a ja d'ayin, yujto mañ
in mojoc tzach och d'a yol in pat. 7 Yuj chi' in q'uixvi ach in sayaneq'ui. Toňejocab' tzala',
ol b'oxoc sc'ool viñ in checab' tic uuj. 8 Vojtac to a in tic ayin d'a yalañ smandar viñ tzin
ac'an mandar, ay pax eb' soldado ayoch d'a yalañ in mandar. Tato sval d'a junoc: Ixic,
ta xin xchi, sb'atňej. Svalanpax d'a junocxo: Cotañ, ta xin xchi, scotňej. Tato tzin chec
sc'ulej junoc tas junoc in checab', sc'ulejňej. Icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi'
tzutej ac'an mandar smasanil tas a ach tic, xchicot viñ, xchi eb'.

9 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix te sat sc'ool yuj viñ, ix och q'uelan d'a juntzañ eb'
anima tzac'anoch yuuj, ix yalan d'a eb':

—Val yel, manta b'aj svil junoc d'a scal eb' quetisraelal tzin ac'anoch d'a sc'ool icha jun
viñ tic, xchi Jesús.

10 Ayic ix jax eb' schecab' viñ yajal soldado chi', ix yilan eb' to vach'xo sc'ol viñ penaay
chi'.

Pitzvinacxi jun viñ quelem

11 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun choňab' scuch Naín, tzijtum eb' sc'ayb'um ix b'at
yed'oc yed' jantac pax eb' anima. 12 Axo yic van sc'och eb' d'a jun choňab' chi', ix yilan
eb', van b'at smucchaj jun chamnac. Tzijtum eb' ay d'a jun choňab' chi' ed'jinac. A viñ
ix cham chi', aton jun pitañ yune' jun ix chamnac yetb'eyum. 13 Ayic ix yilanoch ix snun
viñ chamnac chi' Jesús, ix oc' sc'ol d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Mañ ach oc'oc, xchi d'a ix.

14 Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey b'aj ayec' b'achan jun chamnac chi', ix yac'anec'
sc'ab' d'a yib'añ. Ix och vaan eb' b'achjinac chi'. Ix yalan Jesús d'ay:

—Ach quelem, a in sval d'ayach: Q'ueañ vaan, xchi.

15 Axo viñ quelem chi', ix q'uex c'ojan viñ, ix och ijan viñ sloloni. Axo Jesús ix
ac'anxican viñ d'a ix snun chi'. 16 Ayic ix yilan jun chi' eb', ix xivq'ue eb', ix och ijan
eb' yalan vach' lolonel d'a Dios, ix yalan eb':

—Ay jun schecab' Dios ix checlaj d'a co cal tic, te nivan yelc'ochi, xchi eb'. Ix yalanpax
eb':

—Ix ja Dios oñ scol a oñ schoňab' oñ tic, xchi eb'.

17 A d'a masanil yol yic Judea yed' d'a spatic yichañ, ix ab'chaj tas ix sc'ulej Jesús.

A eb' schecab' viňaj Juan (Mt 11.2-19)

18 A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, xid' alan d'ay yuj jantacñej tas ix
sc'ulej Jesús. Yuj chi', ix yavtancot chavañ eb' sc'ayb'um viñ, 19 ix schecanb'at eb' viñ
sc'anb'ej d'a Jesús tato a Cristo, mato ch'oc junocxo van stañvan eb' sjavi. 20 Yuj chi', ix
c'och eb' d'ay. Ix yalan eb' icha tic:
—A viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar oñ checancoti yic tzul co c'anb'ej d'ayach tato a
ach tañvab'iltaxon a javi, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi, xchi eb' d'ay.
21 A ix c'och eb', mañ jantacoc eb' penaay yuj juntzañ ilya ix b'oxi sc'ol yuj Jesús. Ay
eb' b'aj ix ic'jiel juntzañ eb' enemigo yed' pax eb' max uji yilani ix laj b'oxi yilan eb'. 22 Ix
tac'vi Jesús d'a eb' schecab' viñaj Juan chi':
—Paxañec, ix alec d'a viñaj Juan chi' tas ix eyila', tas ix eyab'i. Alec d'a viñ to a eb'
toxonton max uji yilani, vach'xo yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, sb'eyxi eb'. A eb' slaj c'a
yuj yab'il lepra, ix b'oxi sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb'. Ay eb' chamnac, ix
pitzvixi. Axo d'a eb' meb'a' van yaljiel yab'ixal colnab'il. 23 A eb' max somchajel spensar
vuuj, vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñ e c'ochi, xchi Jesús d'a eb'.
24 Ayic toxo ix pax eb' schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj
viñ:
—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac?
25 Tato malaj jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a junoc anima te vach' spichul xid' eyilnac?
Cojtac to a eb' vach' spichul chi' yed' eb' syac' sgana, ayec' eb' d'a spat eb' viñ yajal.
26 Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel,
yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi'. Palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. 27 Aton
yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayocto yalannaccan
yuj viñ icha tic:
Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'lajb'at uuj.
Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol aj sb'o sb'eyb'al eb' anima yuuj, yic manto ach c'ochi, xchi
d'a Slolonel chi'.
28 Sval d'ayex to d'a scal eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj junoc mach ec'alto
d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val
yelc'ochi, ec'alto svach'il yic eb' d'a yichañ viñaj Juan chi', xchi Jesús d'a eb'.
29 A eb' anima smasanil yed' eb' tecumel alcabar, ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jesús, ix
yalan eb' to te yel syal Dios, yujto ac'b'il bautizar eb' yuj viñaj Juan chi'. 30 Palta axo eb'
viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, mañ ac'b'iloclaj bautizar eb' viñ yuj viñ,
icha chi' ix aj sch'oxani to a tas sgana Dios d'a eb' viñ, malaj yelc'och d'a sat eb' viñ. 31 Yuj
chi' ix yalan Jesús:
—¿Mach yed' ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze
na'a? 32 Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: Ayic
ix co pu'an co flauta, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj
qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic.
33 Yujto ix ulec' viñaj Juan, maj valaj viñ, maj yuc'laj vino viñ d'a scal eb' yetanimail. A
exxo ix eyala' to ayoch enemigo d'a viñ.
34 A ticnaic in ja paxi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a
scal eb' quetanimail. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' tz'em
d'a ajmulal yed' eb' viñ tecumel alcabar. 35 Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajel
sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayec' Jesús d'a spat jun viñ fariseo

36 Ay jun viñ fariseo scuch Simón ix avtan Jesús d'a spat yic sva yed' viñ. Ix c'och d'a
spat viñ, tz'eyan ix ajem d'a sat jun alañ lich'anem d'a sat luum yic vael. 37 Ay jun ix ay
d'a choñab' chi', ay specal to ajmul ix ix. Ix yab'an ix to ix c'och Jesús vael d'a spat viñ
fariseo chi'. Yuj chi' ix c'och ix b'aj ay yoc Jesús, yed'nac jun alabastro7.37 ix, b'ud'an yuj

7.37 **7:37** Il nota d'a Mateo 26.7.

jun yal suc'uq'ui sjab'. 38 Ix och ijan ix yoq'ui, ix sb'icanel yoc chi' ix yed' yal sat. Axo d'a
xil sjolom ix, ix suc tacjoc. Ix stz'ub'anelta yoc chi' ix, ix stob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab'
chi' ix d'a yoc Jesús chi'. 39 Axo ix yilan viñ fariseo chi', ix snaan viñ: Tato yel schecab'
Dios jun viñ tic, tzam nachajel yuj viñ to a jun ix ix van syaman yoc viñ tic, ajmul ix ix,
xchi viñ d'a spensar. 40 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ach Simón, ay jun tas ol val d'ayach, xchi d'a viñ.
—Al d'ayin ach co C'ayb'umal, xchi viñ.
41 —Ay chavañ eb' viñ vinac ay smajan tumin d'a spatrón. Ay jun viñ, 500 denario
smajan viñ. Axo junxo viñ 50 denario ñej smajan viñ chi'. 42 Yujto maj tzac'van eb' viñ
stupan sb'oc chi', yuj chi' toñej ix ac'ji lajvoc sb'oc eb' viñ yuj viñ ay yic q'uen tumin chi'.
Al d'ayin, ¿mach junoc eb' viñ más val stzalaj yed' viñ ay yic q'uen tumin chi'? xchi d'a
viñ.
43 —A tzin na'a, a viñ más nivan yic ix ac'ji lajvoc chi', a viñ más val stzalaj yed' viñ,
xchi viñaj Simón chi' d'ay.
—Yel tzala', aton viñ, xchi Jesús.
44 Ix lajvi chi' ix och q'uelan Jesús d'a jun ix ix chi', ix yalan d'a viñaj Simón chi':
—¿Tzam il jun ix ix tic? Ayic in ochul d'a yol a pat, maj ac' jab'oc a' b'aj tzin b'iquel
voc.7.44-46 Axo jun ix ix tic, a d'a yal sat ix sb'iquel voc, sucan tacjoc ix yed' xil sjolom.
45 Maj a tz'ub'laj in ti', yic tzac'an stzatzil in c'ool. Axo jun ix tic, yictax in ja d'a tic, max
och van ix stz'ub'anelta voc tic. 46 Maj ac'q'ue aceite d'a in jolom, axo ix, ix tob'anec' jun
yal suc'uq'ui sjab' d'a voc tic. 47 Yuj chi' sval d'ayach to nivan smul ix ix ac'ji lajvoc, yuj
chi' tzin ste sxajanej ix. Xal junoc anima jab'ñej smul tz'ac'ji lajvoc, jab'ñej tzin sxajanej,
xchi d'a viñ.
48 Ix yalan Jesús d'a ix icha tic:
—A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xchi d'a ix.
49 A juntzañxo eb' avtab'il, c'ojjab' em eb' ta' yed'oc, ix och ijan eb' yalani:
—¿Tas yaj jun viñ tic, yuj chi' syal viñ to syac' lajvoc mul viñ? xchi eb'.
50 Axo Jesús ix alan d'a ix:
—Ach colchaji yujto in ac'och d'a a c'ool. Yuj chi' junc'olal tzach paxi, xchi d'a ix.

8

A eb' ix ix scolvaj yed' Jesús

1 Ix lajvi juntzañ tic, ix och ijan Jesús yec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea,
ix laj yalanel vach' ab'ix tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix ec' eb' lajchavañ
schecab' yed'oc. 2 Ay pax juntzañ eb' ix ix elnac enemigo d'ay, ix ec' yed' eb' yed'
juntzañxo eb' ix penaay b'onacxi sc'ol yuuj. D'a scal eb' ix chi', ay jun ix scuchan María
aj Magdala, aton jun ix b'aj ic'b'ilel ucvaañ eb' enemigo. 3 Ay pax junxo ix scuchan
Juana yetb'eyum viñaj Chuza, aton viñ smayordomo viñaj Herodes. Ay junxo ix scuchan
Susana yed' juntzañxo eb' ix. Ix colvaj eb' ix d'a Jesús yed' jab'oc tastac ay d'a eb' ix.

A yab'ixal viñ tzicumb'at trigo
(Mt 13.1-23; Mr 4.1-20)

4 Tzijtum anima ix cot d'a junjun choñab', ix smolb'an sb'a eb' b'aj ayec' Jesús. Yuj chi',
ix yal jun ab'ix tic d'a eb'. Ix yalan icha tic:
5 —Ay jun viñ ix b'at tzicanb'at strigo. Axo yic van stzicanb'at ixim viñ, ay juntzañ ixim
ix emcan d'a yol b'e, ix laj tec'ji ixim, axo noc' much ix lojanq'ue ixim. 6 Ay juntzañxo
ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen q'ueen. Axo ix javi ixim ix tacjiel ixim yujto jab'ñej
sch'ayanil luum. 7 Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac, axo ix q'uib' ixim,
toñej ix tacjiel ixim yuj juntzañ añc'ultac ix ja chi' yed'oc. 8 Palta ay juntzañxo ixim ix

7.44-46 **7:44** A sc'och eb' paxyalvum d'a junoc pat d'a peca' chi', sb'icji yoc eb', stz'ub'jielta sti' eb', sb'onjiec' aceite d'a eb', yuj sch'oxan eb' aj pat chi' to xajan eb'.

emcan b'aj ay syaxil sat luum, axo yic ix q'uib' ixim, nivan sat ixim ix yac'a'. Ay ixim jun ciento sat d'a junjun sjolom, xchi Jesús.

Ayic ix yalan jun tic, te chaañ ix yutej yalani:

—A ex ix eyab' jun lolonel tic, naub'tañejec, xchi d'a eb'.

9 Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ch'oxnab'il chi'. 10 Ix yalan d'a eb':

—A ex tic, ix ac'ji eyojtaquej juntzañ tas ix sch'ox Dios yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab'. Palta tzin lolon d'a juntzañxo eb' anima d'a ch'oxnab'il, yuj chi' vach'chom syil eb', añeja' yaj eb', ichato malaj tas syil eb', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

11 A jun ch'oxnab'il tic syalelc'ochi: A juntzañ iñat chi', a slolonel Dios sch'oxeli. 12 A ixim ix emcan d'a yol b'e sch'oxanel eb' anima tz'ab'ani, axo sc'och viñ diablo d'a eb', tz'ic'jipaxec' jun lolonel chi' d'a eb' yic max yac'och eb' d'a sc'ool, yic max colchaj eb'. 13 Axo juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen chi' sch'oxanel eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, scha eb' d'a tzalajc'olal. Icha junoc te te' malaj sch'añal yib', icha chi' yaj eb'. Syac'och eb' d'a sc'ool jayeoc c'ual, axo sja syaelal eb', syic'anxiel sb'a eb'. 14 Axo juntzañxo ixim ix emcan d'a cal añc'ultac chi' sch'oxanel eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta axo sb'ey tiempo, tzijtum tas sna eb'. Sna sb'eyumal eb', sna eb' yuj yic snivanil. Yuj val juntzañ chi', tz'ixtaxel spensar eb'. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo max och sat. 15 Axo juntzañxo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum chi' sch'oxanel eb' tz'ac'anoch jun lolonel chi' d'a sc'ool, sc'anab'ajan eb', tec'an syutej sb'a eb'. Aton eb' tic lajan yed' ixim trigo vach' sjolom syac'a'.

A jun ch'oxnab'il yuj candil
(Mr 4.21-25)

16 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil ¿tom a d'a yol junoc chen scaq'uemi, mato d'a yalañ te ch'at scac'ochi? Maay, palta d'a yib'añ junoc tas chaañ yajq'uei, ata' scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'ochc'och d'a yol pat chi'. 17 Jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol checlajelta yed' jantacñej tas esalil ayeq'ui, ol ojtacajeloc, ol checlajeloc.

18 Yuj chi' scham val eyab'ani, yujto a mach sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ac'joc sjelanil yic sic'lab'il ol nachajel yuuj. Axo mach malaj sgana snachajel juntzañ tic yuj jun, a jab'oc ijan ol nachajel yuuj ol vach' ic'joquec' d'ay, xchi Jesús.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac ix c'och eb' b'aj ayeq'ui, palta max yal-laj sc'och eb' d'ay yujto mañxo jantacoc anima. 20 Yuj chi' ix alchaj d'ay:

—A ix a nun yed' eb' uc'tac van yec' eb' ach say d'a ti pat chi', xchi eb'.

21 Palta ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi':

—A eb' tz'ab'an slolonel Dios, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' icha in nun, icha vuc'tac yaji, xchi Jesús d'a eb'.

Ix numc'aj ic' yed' a' ñajab'
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 D'a junel ix och Jesús d'a yol jun barco yed' eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb':

—Coyec d'a sc'axepal a' ñajab' tic, xchi.

Ix b'at eb' b'ian. 23 Yacb'an van sb'ey te', ix vayb'at Jesús chi'. Elañchamel ix ja jun nivan ic', ix och ijan sb'ud'ji te' barco chi' yuj a'. Ijan sb'at te' d'a yich a'. 24 Axo eb' sc'ayb'um chi' ix pitzanel svayañ, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, Mamin, van co b'at d'a yol a', xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix q'ue vaan, ix scachan jun ic' chi' yed' a' sq'ue chulan chi'. Ix numc'aj smasanil yuuj. 25 Ichato chi' b'ian, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—¿Tas yuj max eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.

Toxoñej ix och q'uelan eb', ix sat sc'ool eb', ix yalan eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? Scachji jun ic' tic yed' a a' tic yuj viñ, ix c'anab'ajax viñ yuj juntzañ tic, xchi eb'.

A jun viñ aj Gerasa ayoch enemigo d'ay (Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a yol yic Gerasa, d'a sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea chi'.
27 Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi' d'a sat luum, ix c'och jun viñ ay d'a choñab' chi' d'ay. Ayxo scajvi yixtaj viñ yuj juntzañ eb' enemigo ayoch d'ay. Max yac'ochlaj spichul viñ, max canlaj van viñ d'a yol junoc pat, axoñej b'aj mucan eb' chamnac ayec' viñ.
28-29 Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. Axo Jesús ix alan d'a eb' enemigo chi' to tz'el eb' d'a viñ. Yuj chi' ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:
—Ach Jesús, Yuninal ach Dios Nivan Yelc'ochi, ¿tas alan ic d'ayin? Tzin tevi d'ayach, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.
Tzijtum elxo syamchaj viñ yuj eb' enemigo chi', yuj chi' stzec'ji viñ d'a q'uen cadena yuj eb' anima, tz'och q'uen d'a yoc viñ yed' d'a sc'ab' viñ. Palta sd'iñchitejb'at q'uen viñ. Ix ic'jib'at viñ yuj eb' enemigo chi' b'aj malaj anima.
30 Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:
—¿Tas a b'i? xchi.
—Legión in b'i, xchi viñ.
Ix yal jun chi' viñ yujto tzijtum eb' enemigo chuc ayoch d'a viñ.
31 Axo juntzañ eb' enemigo chi', ix tevioch eb' d'a Jesús: Mañ oñ ac'b'at d'a jun xab' olan, xchi eb'.
32 Ay juntzañ noc' tzijtumal chitam van sva d'a jun tzalan. Ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús to tz'ac'jib'at eb' d'a noc'. Ix schaanb'at eb'.
33 Ix elcan juntzañ enemigo chi' d'a viñ, ix b'atcan eb' d'a noc' chitam chi'. Axo noc' chitam chi' ix b'at noc' d'a jun chaañ, ix emc'och noc' d'a yol a' ñajab', ix sjic' a' noc', ix cham noc'.
34 Axo ix yilan eb' tañvum chitam chi' tas ix uji, ix b'at lemnaj eb' yal d'a eb' anima ay d'a choñab' chi' yed' d'a eb' ayb'at munlajel.
35 Yuj chi' ix cot eb' anima yila' tas ix uji. Ayic ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to ayec' jun viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi', c'ojanem viñ d'a yichañ Jesús. Ayxo och spichul viñ, vach'xo spensar viñ. Ix te xivb'at eb' yilani.
36 A eb' ix ilan chi', ix laj yalan eb' chajtil ix aj sb'oxi sc'ol viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi'.
37 Ix och ijan masanil eb' anima aj Gerasa chi' yalan d'a Jesús to tz'el b'aj ay eb' chi', yujto te xivnac eb' yuuj. Yuj chi' ix ochxi d'a yol te' barco chi' yic spaxi.
38 Ix yal viñ b'aj ix el eb' enemigo chi' d'a Jesús to sb'at viñ yed'oc, palta maj schab'atlaj viñ.
39 —Paxañ d'a a pat, ixic, al masanil tas ix sb'o Dios d'ayach, xchi Jesús d'a viñ.
Ix b'at viñ, ix laj yalan viñ d'a masanil eb' anima tas ix utaj yuj Jesús.

A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix penaay (Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ayic ix c'ochxi Jesús d'a sc'axepal a' ñajab' chi', ix chaji yuj eb' anima smasanil d'a tzalajc'olal, yujto tañvab'il yuj eb' smasanil.
41 Ix ja jun viñ scuch Jairo, viñ yajal yaj d'a spatil culto ta'. Ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús chi', ix sc'anan viñ d'ay to sb'at yed'oc d'a spat,
42 yujto ay jun pitañ yisil viñ van schami, slajchavil ab'il sq'uinal ix. Ayic van sb'at Jesús, tzijtum anima ix b'at yed'oc, yuj chi' ix te vitz'c'aji.
43 D'a scal eb', ay jun ix slajchavilxo ab'il penaay yuj jun a' tz'el d'a snivanil. Ix lajviel masanil tastac ay d'a ix, yic stupan eb' tz'añtani, palta max b'olaj ix.
44 Ix snitzancot sb'a ix d'a stz'ey Jesús, ix syaman sti' spichul ix. D'a jun rato chi' ix b'o jun syaelal ix chi'.
45 Ix sc'anb'an Jesús:
—¿Mach tzin yaman chi'? xchi.
Yujto masanil eb' tz'alani to mañoclaj eb', yuj chi' ix yal viñaj Pedro:
—Mamin, a eb' anima, tzach yec tic tzach yec tic eb', tzalanpaxi: ¿Mach tzin yamani? xa chi, xchi viñ d'ay.

46 —Ay jun mach ix in yamani, yujto ix vab' sb'oxi sc'ool jun anima chi' yuj in poder,
xchi Jesús chi'.
47 Ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix checlajelta tas ix sc'ulej ix chi', ix c'och ix d'a yichañ
Jesús, sluclon ix yuj xivelal, ix em cuman ix d'ay. Ix yalan ix d'a yichañ eb' smasanil tas
yuj ix syam spichul chi' ix, ix yalan ix tas ix aj sb'oxi ix d'a jun rato chi'. 48 Yuj chi' ix yalan
Jesús d'a ix:
—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, ach b'oxi. Junc'olal a paxi, xchi d'a ix.
49 Vanto yalan d'a ix, ix c'och jun spetoj d'a spat viñaj Jairo chi', ix yalani:
—A ix isil chi' toxo ix cham ix. ¿Tasto yuj tza tzuntzej viñ co c'ayb'umal tic? xchi viñ.
50 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a viñaj Jairo chi':
—Mañ ach xivoc, añej to tzac'och Dios d'a a c'ool, a ix isil chi' ol b'oxoc sc'ool ix, xchi
d'a viñ.
51 Axo yic ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, malaj mach ix chajiochi, añej viñaj Pedro,
viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' smam snun ix unin chi'. 52 Tzijtum eb' anima tz'oc' yuj ix.
Axo ix yalan Jesús d'a eb':
—Mañ ex oc'oc. Mañ chamnacoclaj ix, toñej vaynac ix, xchi d'a eb'.
53 Ix tzetzaj yuj eb', yujto ix yil eb' to toxo ix cham ix. 54 Axo Jesús ix yaman sc'ab' ix, te
chaañ ix yala':
—Ach cob'es unin, q'ueañ vaan, xchi.
55 Ix pitzvixi ix d'a elañchamel, ix q'ue van ix. Axo Jesús ix alani to tz'ac'ji va ix. 56 Axo
eb' smam snun ix chi', ix te satb'at sc'ol eb', palta ix yalan Jesús d'a eb' to malaj junoc
mach b'aj syal eb' tas ix aj spitzvixi ix.

9

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 A Jesús ix molb'an eb' lajchavañ sc'ayb'um, ix yac'an yopisio eb' yic'anel masanil
macañil enemigo yed' pax yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay eb'. 2 Ix checjib'at eb' yaleli
chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios yed' yac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay eb'.
3 Ix yalan d'a eb':
—Malaj tas tzeyic'b'at yicoc yol e b'e, mañ eyic'b'at e c'ococh, e pa, e yooch yed' e tumin.
Añej e pichul ayoch eyuj tzeyic'b'ati. 4 Yalñej b'aj ay junoc pat b'aj tzex chaji, ata' tzex
cani, masanto tzex b'at d'a junocxo choñab'. 5 Tato max ex chaji d'a junoc choñab', tzex
el ta', tze tzicancanel spococal eyoc yic tze ch'oxancaneli to mañxa eyalan eyic d'a eb',
xchi Jesús d'a eb'.
6 Ix b'at eb', ix ec' eb' d'a junjun choñab', ix yalanel yab'ixal colnab'il eb', ix b'oxican
sc'ool eb' penaay yuj eb' d'a junjun lugar.
7 Ayic ix yab'an viñaj Herodes ayoch yajalil tastac sc'ulej Jesús, toñej ix te sat sc'ol viñ,
yujto ay eb' ix alani to a viñaj Juan ix pitzvixi. 8 Ay juntzañxo eb' ix alani: Aton viñaj
Elías tzul sch'ox sb'a, xchi eb'. Añejtona' ay eb' ix alanxi: Aton jun schecab' Dios ec'nac
d'a peca' ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi eb'.
9 Palta ix yalan viñaj Herodes chi' icha tic:
—A in tic in checnac ic'joquel sjolom viñaj Juan chi'. ¿Mach jun viñ svab' yalji chi' jun?
xchi viñ. Sgana viñaj Herodes chi' yilan Jesús.

A Jesús ix ac'an va oye' mil eb' viñ vinac
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Ayic ix jax eb' schecab' Jesús b'aj ix xid'ec' chi', ix yalan eb' d'ay tastac ix sc'ulej eb'.
Ix yic'anel eb' schecab' chi' d'a scal eb' anima, ix b'at eb' d'a slac'anil choñab' Betsaida.
11 Axo ix yab'an eb' anima to ata' ayec' Jesús chi', ix och tzac'an eb' yuuj. Ayic ix c'och

eb', ix chaji eb' yuuj. Ix och ijan yalan d'a eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios, ix laj b'oxipax sc'ol eb' penaay yuuj.

12 Ayic ix yilan eb' lajchavañ sc'ayb'um chi' to van yem c'u, ix yalan eb' d'ay:

—Chec pax eb' anima tic yic syic' yip eb', b'atocab' eb' sman va sb'a d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ lugar ay d'a co lac'anil tic, yujto malaj tas sva eb' b'aj ayoñ ec' tic, xchi eb'.

13 Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Aq'uec va eb' a ex tic, xchi d'a eb'.

—Oyexoñej ixim pan qued'nac yed' chavañ noc' chay. ¿Tom tzoñ b'at co man va eb' anima tic smasanil? xchi eb'.

14 Ay am junoc oye' mil eb' viñ vinac ayec' chi' ta'. Axo Jesús ix alan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chequec em c'ojan eb'. 50 tac tz'aj junjun macañ eb', xchi.

15 Icha chi' ix yutej eb', ix em c'ojan eb' smasanil. 16 Axo Jesús ix ic'anchaañ oye' ixim pan yed' chavañ noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaañ ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix xepanb'at ixim. Ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. 17 Ix va eb' smasanil, ix laj b'ud'ji eb'. Ix lajvi chi', ix sic'anq'ue van lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús aton Cristo
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 A junel, van yac'an lesal Jesús b'aj malaj eb' anima, ayec' eb' sc'ayb'um yed'oc, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

19 —Ay eb' tz'alani to a ach Juan ach, viñ ac'jinac bautizar. Ay pax eb' tz'alani to Elías ach. Añejtona' ay eb' tz'alanpaxi to a ach junoc schecab' Dios ec'nac d'a peca' pitzvinacxi, xchi eb' sc'ayb'um chi'.

20 Xal ex pax tic, ¿mach in e naani? xchi Jesús d'a eb'.

Axo viñaj Pedro ix alani:

—A ach ton tic Cristo ach, a ach ton Ac'b'il ach cot yuj Dios, xchi viñ.

Ayocto ix yalan Jesús yuj schamel
(Mt 16.20-28; Mr 8.30—9.1)

21 Ix cham val yalan Jesús d'a eb' to malaj b'aj syalel jun chi' eb'. Ix yalanpax icha tic d'a eb':

22 —A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syaelal, ol in spatiquejel eb' ichamtac vinac yed' eb' yajal eb' sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in smilancham eb', axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

23 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' smasanil:

—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, mañxoocab' yicoc sb'a eb', sb'ecocab' sb'a eb' scham vuuj d'a junjun c'u, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', tz'och eb' in c'ayb'umoc. 24 Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' syac'cham sb'a vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 25 Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej ¿tas co ganar? 26 Tato ay eb' sq'uixvi vuuj, tato sq'uixvi pax eb' yuj in lolonel, añejtona' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in q'uixvoc pax yuj eb', a ol in javoc voch Reyal yed' in tziquiquial, aton stziquiquial in Mam yed' pax eb' ángel yicñej yaji. 27 Val yel sval d'ayex, ay jayvañ ex d'a e cal tic, mañ ol ex chamlaj masanto ol eyil yoch Dios Yajalil d'a yel.

Ix q'uexmaj yilji Jesús
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Ucub'ixitax chi', ix q'uec'och Jesús d'a jun tzalan yac' lesal. A viñaj Pedro, viñaj
Jacobo yed' viñaj Juan ix b'at yed'oc. 29 Yacb'an van slesalvi, ix q'uexmaj yilji sat yed'
spichul. Ix te sacb'i, toxoñej ix tziquiqui. 30 Ay chavañ vinac ix sch'ox sb'a yed'oc, aton
viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed'oc. 31 Ix yalan eb' tas ol aj yelc'och schamel
d'a Jerusalén. D'a spatic yichañ eb' toxoñej scopopi yuj saquilq'uinal chi'. 32 Te aycan
svayañ viñaj Pedro chi' yed' eb' ajun yed' chi', palta maj vayb'atlaj eb'. Yuj chi' ix yil val
stziquiquial Jesús chi' eb' yed' eb' chavañ ayec' yed' chi'. 33 Vanxo satxiq'ue eb' chavañ
chi', ix yalan viñaj Pedro chi' d'ay:

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Co b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed'
pax junoc yic viñaj Elías, xchi viñ.

Palta mañ yojtacoc viñ tas van yalani. 34 Yacb'an van yalan viñ chi', ix ja jun asun, ix
em moynaj d'a yib'añ eb', ix xivq'ue eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a scal. 35 Ix lajvi chi', ix
ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, sic'b'ilel vuuj. Aq'uec och e chiquin d'a tas syala', xchi jun
lolonel chi'.

36 Ayic ix lajvi yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um chi', ix yilan eb', axoñej Jesús ayec' sch'ocoj.
Malaj mach b'aj ix yal eb' tas ix yil eb' d'a jun tzalan chi'.

Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch jun enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Axo d'a junxo c'u, ix paxta eb' d'a jun tzalan chi'. Tzijtum anima ix javi scha Jesús.
38 Ay jun viñ d'a scal eb' te chaañ ix yala':

—Mamin, tzin c'an d'ayach, il jun vunin tic in c'ana', yujto jun pitañ̃ñej. 39 Ay b'aj tz'och
jun enemigo d'ay, tz'el yav, scot numnaj d'a sjolom, svoman sti'. Tz'ixtaj viñ yuuj, max el-
laj jab'oc d'ay. 40 Tzin tevi val d'a eb' a c'ayb'um yic syiq'uel eb', palta max ujilaj yic'anel
eb', xchi viñ d'a Jesús chi'.

41 Yuj chi' ix yalanxi Jesús:

—A ex tic, mañ jab'oc tzeyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Ina ayxo tiempo ayinec'
eyed'oc. ¿B'aq'uiñ val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. B'at ic'cot viñ uninal chi'
d'ayin, xchi.

42 Ayic vanxo slac'anb'ic'och jun unin chi' d'a Jesús, axo jun enemigo chi' ix yumanxi
telvoc, ix cot numnaj d'a sjolom. Ix stuman jun enemigo chi' Jesús, ix b'oxi sc'ol viñ unin
chi' yuuj, ix yac'anxi d'a viñ smam chi'. 43 Ix sat sc'ol eb' smasanil, yujto te nivan spoder
Dios ix yil eb'.

Yacb'an satnac sc'ol eb' yuj tas ix sc'ulej chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' sc'ayb'um:

44 —Scham val eyab'an jun tic, mañ eyac' sat e c'ool d'ay. A in Ac'b'il in cot yuj Dios
voch animail tic, ol in ac'joc och d'a yol sc'ab' eb' anima, xchi.

45 Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yal chi', yujto maj ac'jilaj nachajel yuj eb'. Ix xiv
eb' sc'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi'.

¿Mach junoc ec'al yelc'ochi?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ix och ijan eb' sc'ayb'um stelan sb'a mach junoc eb' nivan yelc'ochi. 47 Palta yojtac
Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yic'cot jun unin, ix yac'anoch d'a stz'ey. 48 Ix yalan d'a
eb' sc'ayb'um chi':

—A mach schaan jun unin tic, yujto vico', a in tzin scha'a. A mach tzin chaani, a jun
checjinac in coti, a scha'a. A junoc mach malaj yelc'och d'a e cal, a jun chi' te nivan
yelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' mañ ajc'oloc d'ayoñ, qued' ayoch eb'
(Mr 9.38-40)

49 Yuj chi' ix yalan viñaj Juan d'a Jesús:

—Mamin, ay jun viñ ix quila', van yac'lab'an a b'i viñ yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix co cach viñ yujto mañ junñejoc tz'ec' viñ qued'oc, xchi viñ.
50 —Mañ e cach viñ, yujto a eb' mañ ajc'oloc d'ayoñ, qued' ayoch eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ix cachji viñaj Jacobo yed' viñaj Juan

51 Ayic van sc'och stiempoal spax Jesús d'a satchaañ, tec'tec' ix yutej sb'a sb'at d'a Jerusalén. 52 Ix sb'ab'laj chequejb'at eb' schecab', yic b'at saychaj sposado eb' d'a jun aldea ay d'a yol yic Samaria. 53 Axo eb' aj Samaria chi' maj chaanlaj, yujto ix yil eb' to van sb'at d'a Jerusalén. 54 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix yalan eb' d'ay:
—Mamin, ¿mama a gana sco c'ancot c'ac' d'a satchaañ yic stz'ab'at juntzañ anima tic? xchi eb' viñ.
55-56 Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb' viñ, ix scachan eb' viñ.
Ichato chi' ix b'at eb' d'a junxo choñab'.

A eb' snib'ej tz'och sc'ayb'umoc Jesús (Mt 8.19-22)

57 Ayic van sb'at eb' d'a yol b'e, ix yalan jun viñ d'a Jesús:
—Mamin, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay. Ix yalan Jesús d'a viñ:
58 —A noc' vaax ay sñaq'ueen noc' yed' pax noc' much ay so' noc'. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.
59 Ix lajvi chi' ix yalanpax d'a junxo viñ:
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.
Palta ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ac' in permiso, ato yic ol cham viñ in mam, ato ta' ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.
60 —A eb' chamnacto d'a yichañ Dios, a eb' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', palta a ach tic, ixic b'at aleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.
61 Icha pax chi' ix yal junxo viñ:
—Mamin, in gana tzin och a c'ayb'umoc, palta in gana b'ab'el tzac' in permiso sb'at in tac'ancan in b'a d'a eb' ay d'a in pat, xchi viñ.
62 Palta ix yalanpax d'a viñ:
—Q'uinaloc ay junoc viñ vinac smunlaj yed' noc' vacax, syamem sd'oclab' lum noc', slajvi chi', smeltzajxi b'at q'uelan viñ d'a spatic. Tato ay eb' icha chi' yaj spensar, malaj jab'oc yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at 72 eb' sc'ayb'um

1 Ix lajvi chi', ix yac'an yopisio juntzañxo eb' sc'ayb'um Jesús, 72 sb'isul eb'. Ix sb'ab'laj checanb'at eb'. Chatacvañil ix aj sb'at eb' d'a junjun choñab', d'a junjun lugar b'aj ol ec' pax Jesús chi'. 2 Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':
—A eb' anima tic, lajanxo eb' icha ixim trigo stiempoalxo sjochchaji. Val yel nivanto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. Yuj chi', lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schecb'at eb' smunlajvum b'at yic'chaañ eb'. 3 Ixiquec a ex tic. Icha tz'aj sb'at noc' calnel d'a scal noc' oques, icha chi' tz'aj ex in checanb'ati. 4 Mañ eyic'b'at e pa, yed'tal e tumin yed' pax e xañab'. Mañ ex och liñan lolonel yed' eb' anima tze cha d'a yoltac b'e. 5 Ayic tzex c'och d'a junoc pat, tzeyac'an stzatzil sc'ol eb' icha tic: Ayocab' junc'olal d'a yol e pat tic, xe chi d'a eb'. 6 Tato ay eb' snib'an junc'olal chi', ol ac'joc d'a eb' icha tz'aj eyalan chi'. Tato max snib'ej eb' jun, mañ ol elc'ochlaj icha tzeyal chi' d'a eb'. 7 Añej d'a jun pat chi' tzeyac' e posado. A tas sva eb' tze va yed' eb', yujto a mach smunlaji, smoj schaan

stojol. Max yal toñej tzex b'eyec' d'a caltac pat. 8 Ayic tzex c'och d'a junjun choñab' b'aj
tzex chaji, tze vañej tas syac' eb' d'ayex. 9 Tzeyac' b'oxoc sc'ol eb' penaay b'aj tzex c'och
chi', tzeyalan d'a eb': Stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. 10 Tato max
ex chaji d'a junoc choñab' b'aj tzex c'ochi, tzex ec' d'a yoltac calle, tzeyalan icha tic: 11 A
spococal jun e choñab' tic ix can d'a coc, sco tziccaneli,10.11 sco ch'oxancaneli to mañxa
calan quic d'ayex. Palta nachajocab'el eyuuj to stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe
chi d'a eb'. 12 A in tic sval d'ayex to ayic ol ja sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, más nivan
syaelal jun choñab' chi' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma.

A juntzañ choñab' max c'anab'ajani
(Mt 11.20-24)

13 A ex val tic ex aj Corazín yed' ex ex aj Betsaida, te chuc eyico'. Octom d'a choñab'
Tiro yed' d'a choñab' Sidón b'ob'il juntzañ milagro icha ix in b'o d'a e cal tic. Tato icha
chi', pecataxom snanac sb'a eb' ay d'a choñab' chi'. Yac'nac am och juntzañ spichul eb'
ya sva'i, yac'nac am q'ue q'uen tic'aq'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclaji to scus eb' yuj
smul. 14 Palta a d'a sc'ual yic ol ch'olb'itaj eb' anima, ec'al yaelal ol ac'jococh d'a eyib'añ
d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. 15 Añejtona' ex pax tic ex aj Capernaum, ¿tom
tze na to ol eyic'chaañ e b'a? Sval d'ayex to ol ex lajvoqueloc.

16 Xal ex in c'ayb'um ex, a eb' ol chaan yab' d'ayex, syalelc'ochi, a d'ayin ol scha yab'
eb'. A eb' tzex paticaneli, syalelc'ochi, a in tzin spatiquejel eb'. A eb' tzin paticanel chi',
a jun checjinac in coti, a spatiquejel eb', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Ix jax eb' 72 sc'ayb'um Jesús

17 Ix jax eb' 72 d'a tzalajc'olal, ix yalan eb':

—Mamin, a eb' enemigo ix sc'anab'ajej eb' tas ix cala' ayic ix cac'lab'an a b'i, xchi eb'.

18 Ix yalan Jesús d'a eb':

—A in tic vilnac tas ajnac scot viñ Satanás d'a satchaañ yemnac ul viñ d'a
yolyib'añq'uinal tic, icha yec' copnaj leb'lon ayic sc'añ c'u. 19 A in tic svac' eyopisio yic
syal eyem tec'tec' d'a yib'añ noc' chan yed' noc' sinaan, yic tzeyac'an ganar d'a yib'añ
jantacñej yipalil viñ eyajc'ool. Malaj junoc tas syal ex yixtani. 20 Mañ yujoc to tzex
sc'anab'ajej eb' enemigo tzex tzalaji, palta tzalajañec yujto tz'ib'ab'ilxo e b'i d'a satchaañ,
xchi Jesús d'a eb'.

Ix tzalaj Jesús
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 A d'a jun rato chi', a Jesús ix te tzalaj yuj Yespíritu Dios, ix yalani:

—Mamin, a ach Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic, sval vach' lolonel
d'ayach, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan yed' d'a eb' ec'al spensar d'a yichañ
eb' yetanimail. Axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a icha unin ix ac' ojtacajeloc. Icha chi' ix
utej Mamin, yujto icha chi' ix el d'a a c'ool, xchi Jesús d'a slesal.

22 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima ayec' ta':

—A in Mam ac'jinac masanil tastac d'a yol in c'ab'. Malaj mach ojtannac in a in Yuninal
in tic. Añej in Mam chi' ojtannac in. Añeja', malaj mach ojtannac in Mam chi', a inñej
Yuninal in vojtac yed' eb' in gana svac' yojtaquejeli, xchi Jesús d'a eb'.

23 Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:

—Vach' yic eb' tz'ilan juntzañ tzeyil tic. 24 Val yel sval d'ayex to tzijtum eb' schecab' Dios
d'a peca' yed' eb' rey snib'ejnac yil jun van eyilan tic, palta mañ yilnacoclaj eb'. Añejtona'
jun van eyab'an tic, snib'ej eb' yab'nac, palta mañ yab'nacoclaj eb', xchi d'a eb'.

A jun viñ aj Samaria vach' spensar

10.11 **10:11** Il nota d'a Mateo 10.14.

25 Ix lajvi chi', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix q'ue liñan. Ix snib'ej viñ ix yac' proval Jesús, yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ¿tas ol aj in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.
26 —¿Tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés? ¿Tas xchi ayic tzavtan yab' eb' anima? xchi Jesús chi' d'a viñ.
27 —Syal icha tic: Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil eyip, d'a smasanil e pensar. Icha eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi viñ d'a Jesús.
28 —Vach' ix utej alani, tato icha chi' tzutej a b'a, ol a cha a q'uinal d'a junelñej, xchi Jesús d'a viñ. 29 Palta a viñ, snib'ej viñ scol sb'a d'ay, yic max can viñ d'a q'uixvelal, yuj chi' ix yalanxi viñ d'a Jesús:
—¿Mach eb' yovalil tzin xajanej chi' syal chi'? xchi viñ d'ay.
30 Yuj chi' ix yalxi jun ab'ix tic Jesús d'a viñ:
—A junel ay jun viñ van sb'ey d'a jun b'e scot d'a Jerusalén sc'och d'a Jericó. Ix yamji viñ yuj juntzañ eb' elc'um. Ix laj elc'ajel tastac yed'nac viñ yed' spichul viñ. Ix mac'ji vecchaj viñ, ijan ix cham viñ smac'an eb'. 31 Axo ix ec' jun viñ sacerdote d'a jun b'e chi', toñej ix b'atcan q'uelan viñ d'a viñ, b'eñej ix ec'b'at viñ. 32 Ix c'ochpax jun viñ yiñtilal Leví, axo ix yilanb'at viñ ix mac'ji vecchaj chi' viñ, ix sq'uexb'ean sb'a viñ d'a viñ, ix ec'b'at viñ.10.32
33 Palta ix ec'pax jun viñ aj Samaria ta'. Ayic ix yilan viñ, ix oc' sc'ool viñ d'a viñ. 34 Ix c'och viñ d'a stz'ey viñ, ix yañtan viñ, ix yac'anoch aceite viñ yed' vino b'ajtac ix lajvi chi'. Ix sb'ac'an viñ. Ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ schej, ix yic'anb'at viñ b'aj ay posado, ix stañvan viñ ta'. 35 Axo d'a junxo c'u, ix yac'anelta chab' tumin viñ d'a viñ ay yic posado chi', ix yalan viñ: Tzil val janic' jun viñ penaay tic. Tato nivan tza laj yuj viñ, ol in tup d'ayach a ol in jax junelxo, xchican viñ. 36 Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayach, ¿mach junoc eb' viñ oxvañ tic yetanimail sb'a yed' viñ ix yamji yuj eb' elc'um chi' tza na'a? xchi Jesús d'a viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi'.
37 —Aton viñ ix oc' sc'ool chi' d'a viñ, xchi viñ d'a Jesús.
—Yel, atoni. Yuj chi', ixic, icha chi' tzutej a b'a, xchi Jesús d'a viñ.

Ayec' Jesús d'a spat ix Marta yed' ix María

38 Axo ix b'at Jesús d'a yol b'e, ix c'och d'a jun aldea. Ata' ay jun ix scuch Marta. Ix schaanoch Jesús chi' ix d'a yol spat. 39 Ay pax junxo ix snulej ix scuchan María. A ix María chi', ix em c'ojan ix d'a yichañ Jesús yic syab' ix tas syala'. 40 Axo ix Marta chi', mañ jantacoc tas sc'ulej ix, ix c'och ix d'a Jesús chi', ix yalan ix:
—Mamin, ¿tom max il jab'oc, to a ix in nulej tic, in yactejcan ix d'a yol sc'ab' in munlajel tic in ch'ocoj? Al d'a ix to scolvaj ix ved'oc, xchi ix.
41 Ix yalan Jesús d'a ix:
—Marta, Marta, te ay ach och d'a ilc'olal yuj jantac tas tza c'ulej chi'. 42 Palta junñej val tas te yovalil sc'ulaji, aton jun chi' sgana ix María tic, yuj chi' malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'a ix, xchi d'a ix.

11

A Jesús ix alancan yuj lesal
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 A junel van slesalvi Jesús d'a jun lugar. Axo ix lajvi slesalvi, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:
—Mamin, ¿tom max oñ a c'ayb'ej d'a lesal icha ix yutej viñaj Juan sc'ayb'an eb' sc'ayb'um? xchi viñ d'ay.
2 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

10.32 **10:32** A eb' levita yed' eb' sacerdote ay yopisio eb' yac'an servil Dios, yuj chi' smoj ton yoc' sc'ool eb' d'a viñ lajvinac chi'.

—Icha tic tzeyutej e lesalvi:
Ach co Mam, nivanocab' elc'och d'a yichañ eb' anima. Ach ochocab' Yajalil d'a tic.
3 Ac' tas sco va yed' tas tz'och cuj d'a junjun c'u.
4 Ac' lajvoc co mul, yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoñ.
Mañ oñ a cha ac'joc proval, xe chi, xchi Jesús.
5 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':
—Q'uinaloc ayex tzex c'och d'a junoc eyamigo d'a chimilac'val, tzeyalani: Ach vetanimail, q'ueañ vaan, ac' in q'uex jayeoc ooch, 6 yujto ay jun vamigo toto ix javi b'aj ix xid'eq'ui, malaj tas svac' d'ay, xe chi. 7 Tato toñej stac'vielta d'ayex: Mañ in a tzuntzejoch ta. Macanxo in pat, vaynac inxo yed' eb' unin. Max yal-laj in q'ue van vac' d'ayach, ta xchi. 8 Sval d'ayex, mañ yujoc to yamigo ex sq'ue vaan yac' d'ayex, palta yujto av tzeyac'och d'ay syab'i syac' d'ayex jantac tas tze c'an d'ay yic maxtzac e tzuntzej. 9 Yuj chi' sval d'ayex: C'anec, a Dios ol ac'an d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañec och d'a ti' puerta, ol jacjoc te' d'ayex. 10 Yujto a mach sc'anani, scha'a. A eb' sayani, tz'ilchaj yuj eb'. Añejtona' eb' tz'avajoch d'a ti' puerta, sjacchaj te' d'a eb'.
11 A ex mamab'il ex, tato a junoc eyuninal sc'anan junoc noc' chay d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'ay? 12 Ta a junoc noc' ñolob' sc'an d'ayex, ¿tom a junoc noc' sinaan tzeyac' d'ay? 13 A ex tic eyojtac eyac'an jab'oc tas vach' d'a eb' eyuninal vach'chom chuc ex. Ocxom pax co Mam ay d'a satchaañ, ol yac' Yespíritu d'a eb' sc'anan d'ay, xchi Jesús d'a eb'.

Ay eb' tz'alani to ayoch viñ diablo yed' Jesús
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 A junel ay jun viñ ayoch jun enemigo max uji slolon d'ay, yuj chi' max ujipaxlaj slolon viñ yuuj. Axo Jesús ix ic'anel jun enemigo chi' d'a viñ. Ichato chi' ix lolonq'ue viñ. Ix sat sc'ol eb' anima yuj jun chi'. 15 Palta ay eb' ix alani:
—A jun viñ tic syal yic'anel eb' enemigo viñ yujto a viñ Beelzebú yajalil eb' enemigo ayoch yed' viñ, xchi eb'.
16 Ay juntzañxo eb' sgana yac'an proval Jesús. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' sch'oxan spoder Dios. 17 Palta yojtacxo Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Q'uinaloc ay junoc nación spoj sb'a eb' yajal d'ay, syac'an oval eb'. Tato icha chi', tz'ixtaxel snación eb' chi'. Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima spoj sb'a yuj oval. Tato icha chi' sjuviel jun patil eb' chi'. 18 Icha chi' yaj viñ Satanás, tato spoj sb'a viñ d'a yol yico', ¿tom ol najtilax yopisio viñ? A jun tic sval d'ayex, yujto a ex tic tzeyala' to sviq'uel eb' enemigo yuj spoder Beelzebú. 19 Palta tato icha chi', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'umal chi' ayic spechanel eb' enemigo eb'? Yuj chi' añeja' eb' e c'ayb'umal chi' sch'oxanel e paltail. 20 Palta yujñej spoder Dios tzin pechel eb' enemigo chi', yuj chi' scheclaji to toxo ix syamoch Dios yac'an Yajalil d'a e cal.
21 Q'uinaloc ay junoc viñ vinac te ay yip, ay syamc'ab' viñ yic stañvej spat, mañ comonoc syal yic'jielta sc'ael viñ. 22 Palta tato sc'och junocxo mach ec'al yip d'a viñ, tato tz'ac'ji ganar viñ yuuj, tz'ic'jiec' jantac syamc'ab' viñ ayoch yipoc sc'ool chi' yed' pax masanil tas ay d'a viñ. Snaan viñ tas syutej juntzañ syiq'uec' chi'. Icha viñ aj pat chi', icha chi' yaj viñ diablo.
23 A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima ved'oc, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Mt 12.43-45)

24 Q'uinaloc ay junoc enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic, tz'ec' d'a tz'inan luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. Yuj chi' snaan icha tic: Ol in pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. 25 Axo yic sc'ochxi, syilan spixan jun anima chi', icha junoc pat mesb'il

yool, vach' yilji. 26 Yuj chi' sb'atxi, sb'at yic'ancot ucvaňocxo eb' enemigo másto chuc d'a yichaň. Svach' och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' vach' yico'

27 Yacb'an a Jesús van yalan juntzaň chi', ay jun ix ix, ix avajq'ue d'a scal eb' anima, ix yalan ix:

—Te vach' yic jun ix ix b'aj ach alji, b'aj ach chuni, xchi ix d'a Jesús.

28 Axo ix yalan Jesús chi' d'a ix:

—Más vach' yic eb' tz'ab'an tas syal Dios, sc'anab'ajan eb', xchi.

Ay eb' sc'anan yil junoc milagro
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Tzijtum anima ix och oyan d'a spatic Jesús. Ix yalan d'a eb':

—A val eb' anima d'a jun tiempoal tic, te chuc eb'. Yuj chi' toňej sc'an yil junoc milagro eb', junoc sch'oxan spoder Dios. Palta aňej jun milagro ol ch'oxjoc yil eb', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viň schecab' scuchan Jonás. 30 Yujto a viňaj Jonás chi' ch'oxannaquel spoder Dios d'a eb' ay d'a choňab' Nínive d'a peca'. Icha chi' vaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yic tzin ch'oxel spoder Dios d'a e cal. 31 Ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a jun ix yajal d'a Sur d'a peca', ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix, yujto najat cotnac ix yab'i jantac sjelanil viňaj Salomón. A d'a tic, ay jun ec'al yopisio d'a yichaň viňaj Salomón chi', palta max cotlaj eb' anima smaclej yab' d'ay. 32 A eb' aj Nínive chi', snanac sb'a eb' yuj tas yalnac viňaj Jonás chi'. Axo d'a tic ay jun ec'al yopisio d'a yichaň viňaj Jonás chi', palta max e na e b'a. Yuj chi', ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'.

A yab'ixal candil
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, max cac'can b'aj maň chequeloc, max cac' pax och d'a yalaň junoc tasi. Palta chaaň scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. 34 A yol co sat, icha yaj candil yaj d'a co nivanil. Yuj chi' tato junňej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. Palta tato ch'occh'oc b'aj scac'och co sat, tzoň can d'a cal q'uic'alq'uinal yuuj. 35 Tzeyil val e b'a, yic vach' a jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, max meltzajxioch q'uic'alq'uinalil. 36 Tato saquilq'uinal yaj e nivanil smasanil, tato malaj jab'oc q'uic'alq'uinal ayoch d'ayex, saquilq'uinalňej ton eyaji, icha junoc candil syac' saquilq'uinal, xchi Jesús.

A Jesús ix alan smul eb' fariseo yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Ayic ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ay jun viň fariseo ix avtan yed' vael d'a spat. Tz'eyan ix aj em c'ojan b'aj ix va chi'. 38 Axo viň fariseo chi', ix sat sc'ol viň yilani to maj sb'iclaj sc'ab' ichataxon smodo eb'. 39 Palta ix yalan Jesús d'a viň:

—A ex fariseo ex tic, lajan ex icha junoc mach aňej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool, miictac. Ichex ta', te vach'ňej tzeyutej e b'a d'a yichaň eb' anima. Palta axo d'a elc'altac, toňej tzex och b'eyumal yuj eyixtan eb' anima chi', yuj eyac'an sgana e pec'al. 40 Te malaj jab'oc e pensar. ¿Tom maň eyojtacoc to a jun ix b'oan juntzaň tas squil tic, a' ix b'oanpax juntzaň tas maň chequeloclaj, aton co pensar? 41 Octom d'a smasanil e c'ool tzex colvaj d'a eb' meb'a'. Tato icha chi' scheclajeli to vach' ex d'a smasanil.

42 Ex fariseo, te chuc eyico'. A ex tic tzeyac' sdiezmoal te' alavena yed' te' ruda. Jantacňej juntzaň itaj, tzeyac'ňej sdiezmoal. Palta tze na to maň yovaliloc tojol tzeyutej e b'a d'a anima. Malaj tze na' vach'chom maň xajanoc Dios eyuuj. Octom a juntzaň tic tze b'eyb'alej, max eyactejcan pax juntzaň chi'.

43 Ex fariseo, te chuc eyico'. A d'a spatil culto, aňej d'a xila eb' nivac vinac b'aj tze nib'ej
tzex em c'ojan. Axo yic tzex ec' d'a yol calle, tze nib'ej tz'em ňojan eb' anima d'ayex,
ayic tzex sc'uman eb'. 44 Ob'iltac ex, lajan ex icha b'aj smucji eb' chamnac,11.44 maňxo
chequeloc b'aj mucan. Tz'ec' eb' anima d'a yib'aň, yujto maňxo chequeloc tato ay anima
mucan ta', xchi Jesús d'a eb'.
45 Ayic ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ay jun viň c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ayic tzalan juntzaň tic, te chuc pax scab' a oň tic, xchi viň.
46 Ix yalanpax Jesús d'a eb':
—Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc pax eyico', yujto a juntzaň e leyal, lajan icha junoc
icatz te al. Toňej tze tusb'ejq'uei yic scuchan eb' anima, palta max eyac'och junoc yiximal
e c'ab' e d'uňanb'at d'a yib'aň eb'.
47 Palta chuc eyico'. Tzato e vach' b'oej yed'tal eb' schecab' Dios d'a e campusante, aton
eb' milb'ilcham yuj eb' e mam eyicham. 48 Ayic tze b'oan juntzaň chi', tze ch'oxeli to vach'
yutejnac sb'a eb' e mam eyicham chi' e naani. A eb' miljinaccham eb', a exxo tic, tzato e
b'opaxq'ue yed'tal eb' chi'.
49 Yuj chi' ix yalcan Dios yed' sjelanil: Ol in checb'at juntzaň eb' in checab' yalel in
lolonel d'ayex. Ay eb' ol e milchamoc, ay pax eb' toňej ol eyac'och d'a syaelal, xchi.
50 Yuj chi' d'a eyib'aň d'a jun tiempoal tic ol yac'can Dios masanil schamel eb' schecab'
milb'ilcham yictax ix el yich jun yolyib'aňq'uinal tic. 51 Maň jantacoc eb' schecab' Dios
milb'ilchamoc yictax ix miljicham viňaj Abel,11.51 masanto ayic ix miljicham viňaj
Zacarías d'a snaňal altar yed' stemplo Dios. Yuj chi' sval d'ayex to a Dios ol ac'ancan
schamel juntzaň eb' schecab' chi' d'a eyib'aň.
52 Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc eyico', yujto munil ix eyac'och eyopisio e jacan
spensar eb' anima yed' slolonel Dios, palta max eyac'och e pensar d'a slolonel chi', axo
eb' sgana syac'och spensar d'ay, max e chalaj yac'och eb', xchi Jesús chi'.
53 Ayic ix yalan juntzaň chi', ix te cot yoval eb' viň c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viň
fariseo chi'. Ix och ijan eb' viň stzuntzan yuj juntzaň tas sc'anb'ej eb' viň d'ay. 54 Smaclej
yab' eb' viň tato ay junoc b'aj slectaj sloloni, yic syac'och eb' viň d'a yib'aň.

12

Ix yalcan Jesús yuj chab'satil

1 A junel smilalxo eb' anima ix smolb'ej sb'a d'a Jesús. Ix laj ste svitz'ej sb'a eb', ix laj
stec'laj yoc eb'. Axo Jesús chi' ix b'ab'laj alan d'a eb' sc'ayb'um:
—Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo, syalelc'ochi, aton schab'satil eb', 2 yujto
jantacňej tas c'ub'anel ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' pax jantacňej c'ub'eltac yaji, ol
ojtacajeloc. 3 Yuj chi' masanil tas tzeyal d'a c'ub'eltac, ol laj yab' eb' anima smasanil.
Yed' pax masanil tastac slaj e sajlajoch d'a e chiquin, ol laj pucaxel d'a scal eb' anima
smasanil.

Aňej d'a Dios yovalil tzoň xivi
(Mt 10.28-31)

4 Sval d'ayex ex vamigo, maň ex xiv d'a eb' smilan e nivanil tic, yujto ayic slajvi ex
smilan eb', malaj junocxo tas syal ex yutan eb'. 5 Palta sval d'ayex mach b'aj yovalil
tzex xivi: Xivaňec d'a Dios. Aton jun syal yic'anel e q'uinal, slajvi chi' tzex yac'anb'at
d'a infierno. Yuj chi' val yel xivaňec d'ay.
6 Ilecnab' noc' cotac much, malaj yelc'och noc'. Ayic schoňchaj noc', ovaň noc' d'a chab'
cotac tumin, palta a Dios max satlaj sc'ool d'a junoc noc'. 7 A ex xo tic, ec'alto eyelc'och

11.44 **11:44** A juntzaň b'aj smucji eb' chamnac, syac' uc' eb' d'a sacsac pintura, yic vach' max ixtaxel eb' d'a yichaň ley, talaj c'uxan syamchajc'och junoc smucnab'il chamnac. 11.51 **11:51** Il nota d'a Mateo 23.35.

d'a yichañ jantac noc' yunetac much chi'. Inatax xil e jolom, b'isb'il yuj Dios chi'. Yuj chi' mañ ex och ilc'olal.

Eb' max q'uixvi yalani to yic Cristo eb'
(Mt 10.32-33; 10.19-20)

8 A in sval d'ayex, yalñej mach junoc eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to vic eb', icha in
pax ta', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol val eb' vicoc d'a yichañ eb' yángel
Dios. 9 A eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', a in xo ol val pax el d'a yichañ
eb' yángel Dios to mañ vicoc eb'.
10 A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic,
syal yac'ji lajvoc smul eb'. Axo eb' tz'alan junoc chucal d'a spatic Yespíritu Dios, a jun
mul chi', mañxo ol ec'b'atlaj.
11 Ayic ol ex ic'jocb'at d'a spatil culto, ma tzex ic'jib'at d'a yichañ eb' viñ juez, ma eb'
viñ yajal, mañ eyac' pensar yuj tas ol eyutoc e colan e b'a d'a eb', ma yuj tas ol eyala',
12 yujto ayic ol c'och stiempoal eyalani, a Yespíritu Dios ol alan d'ayex tas ol eyala', xchi
Jesús d'a eb'.

Ay smay jun b'eyumal

13 A d'a scal juntzañ anima chi', ay jun viñ ix alan d'a Jesús:
—Ach co C'ayb'umal, al d'a viñ vuc'tac to a tas aycan d'a viñ yuj viñ co mam syac'
nañaloc vic viñ yed'oc, xchi viñ.
14 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ach vamigo, ¿tom ay mach ix ac'an vopisio voch juezal d'ayex, yic tzin pucanb'at
juntzañ e c'ael chi'? xchi d'a viñ.
15 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima:
—Tzeyil e b'a, tze tañvej val e b'a, yic malaj b'aj ol eyil e c'ool d'a junoc tas, yujto
vach'chom tzijtum tas ay d'ayoñ, mañ yujoc chi' tzalajc'olal tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal
tic, xchi.
16 Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic d'a eb':
—Ay jun viñ b'eyum, tzijtum sat tas syavej viñ ix el d'a sat sluum. 17 Ix snaub'tañan viñ:
¿Tas svutej? Mañxa b'aj syal in molancan sat tas ix vavej tic. 18 Ix snaan viñ icha tic: Ol in
pojel juntzañ spatil sat vavb'en tic, ol in b'oan juntzañocxo nivac. Ata' ol in molcanoch
masanil tastac ix vavej yed' masanil in c'ael. 19 Ol lajvoc chi', ol valan icha tic: A ticnaic,
nivan tas ix in molb'ejcani, nivan tiempo ol in c'ana', yuj chi' syal vic'an vip ticnaic, syal
tzin va'i, svuc'an a', jantacñej tas tzin nib'ej. Syal vac'an tzalajb'oc in c'ool, xin chama,
xchi viñ. 20 Palta ix yalan Dios d'a viñ: A ach tic te malaj a pensar. D'a jun ac'val tic ol ach
chamoc. A juntzañ molb'ilcan tic uuj, ¿mach ay yico'? xchi Dios d'a viñ. 21 Icha chi' yaj
eb' smolan sb'eyumal d'a yol yico', axo d'a yic Dios meb'a' eb', xchi Jesús d'a eb' anima.

A Dios tz'ilan eb' yuninal
(Mt 6.25-34)

22 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Sval d'ayex, mañ eyac' pensar yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj. Yuj tas tze va'a yed'
pax yuj e pichul tzeyac'ochi. 23 A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom tas sco va'a, ¿tom mañ
ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co pichul? 24 Ina noc' much, ¿tom
ay tas syavej noc'? ¿tom ay tas sjach' noc'? Malaj yed'tal b'aj smolb'ej jab'oc svael noc',
palta a Dios tz'ac'anñej tas sva noc'. A ex xo pax tic, ec'al eyelc'och d'a yichañ noc' much
chi'. 25 ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch nañalocxo vara e teel yujto tzeyac' pensar?
26 Yuj chi' tato max techaj e b'oan juntzañ tas malaj yelc'ochi, ¿tas yuj tzeyac' pensar yuj
juntzañocxo tasi?
27 Ilec nab' te' xumac sq'uib'i. Max munlaj te', max ch'alvi te'. Vach'chom icha chi', ayic
yec'nac viñaj rey Salomón d'a peca', te vach' yilji viñ yed' spichul, palta maj tzac'van yilji

viñ icha te' xumac chi'. 28 A juntzañ te' chi', toñej ayec' te' d'a caltac te', axo d'a junxo c'u sñusjitz'a te' d'a yol horno. Vach'chom icha chi' yaj te', a Dios tz'ac'an svach'il yilji te'. Yuj chi' a ex tic, yelxo val ol yac' e pichul Dios, palta a ex pural tzeyac'och d'a e c'ool. 29 Yuj chi' mañ eyac' pensar yuj tas ol e va'a, yed' yuj tas ol eyuq'uej. 30 A eb' mañ ojtannacoc Dios, aton d'a spatic juntzañ tic q'uelanoch eb', palta yojtac Dios to ay tz'och juntzañ chi' cuuj, yujto co Mam yaji. 31 Yuj chi', aq'uec eyip e c'anab'ajan Dios Cajal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ac'jocpax masanil juntzañ chi' d'ayex.

Molec e b'eyumal d'a satchaañ
(Mt 6.19-21)

32 A ex tic, icha in calnel eyaji. Vach'chom jayvañ exñej, palta mañ ex och ilc'olal, yujto a co Mam Dios ix ex ac'an och d'a yol sc'ab', yujto icha chi' ix el d'a sc'ool. 33 Choñeccan el tastac ay d'ayex, aq'uec d'a eb' malaj yico'. Icha chi' ol aj smolchaj e b'eyumal d'a satchaañ, ichoc d'a yol junoc yed'tal malaj b'aq'uiñ ol c'aoc. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Ata', malaj junoc elc'um syal yelc'anelta. Añejtona', mañ ol och pax ijaxoc. 34 A b'aj ay co b'eyumal, ata' ayb'at co pensar.

Yovalil lista scutej co b'a
(Mt 24.45-51)

35 Te lista tzeyutej e b'a icha eb' ayoch spichul, ay pax och scandil eb' stañvani. 36 Q'uinaloc ay eb' checab' van stañvan sjax spatrón d'a junoc q'uiñ nupnajel, sjax d'a spat. A sjavi, tz'avajochi, lista yaj eb' checab' chi' sjacanoch d'a elañchamel. Icha syutej sb'a eb' checab' chi' stañvani, icha chi' tzeyutej e b'a. 37 Tato pitzan eb' checab' chi' ayic sjax spatrón eb' chi', te vach' yic eb'. Val yel sval d'ayex to a val viñ patrón chi' sb'oanem c'ojjab' eb' d'a mexa, tz'ac'ji va eb' yuj viñ. 38 Vach'chom chimilac'valxo, ma ayto sc'ana', ta pitzan eb' schecab' chi', te vach' yic eb'. 39 Nachajocab'el jun ab'ix tic eyuuj. Q'uinaloc ay junoc viñ ix och elc'um d'a yol spat, tato yojtac viñ jantac hora sc'och jun elc'um chi', majam scha jacjoclaj spat viñ chi'. 40 A exxo pax tic, lista tzeyutej e b'a, tze maclani, yujto ayic manto in e na javoc, ol in ja jucnaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

41 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, ¿cuujñej a ma ix al jun ch'oxnab'il tic, ma yuj eb' anima smasanil? xchi viñ.

42 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Mach eb' sch'ox eb' checab' vach' chi' tze na'a? Q'uinaloc ay junoc patrón, tato ay junoc checab' sc'anab'ajani, jelan paxi, aton jun chi' tz'ac'jioch yopisio yoch may-ordomoal yic syil eb' schecab' chi' smasanil, syac'an va eb' d'a junjuntac el. 43 Tato a jun checab' chi' van smunlaj icha sgana spatrón, te vach' yico' ayic ol jax spatrón chi'. 44 Val yel sval d'ayex to ol yac'och viñ yilumaloc jantac tas ay d'ay. 45 Palta q'uinaloc a jun checab' chi' snaani to manto ol ja spatrón chi', yuj chi' syamanoch smac'an eb' yetchecab'vumal chi' yed' eb' ix ix smunlaji, toñej syac' sgana sva'i, syuc'an añ. 46 Axo d'a junoc c'u sna'a to manto ol jalaj viñ spatrón chi', palta a d'a jun c'u chi' ol javoc viñ. Ta sjavi viñ ayic mañ tañvab'iloc, mañ naanoc yuj jun checab' chi', te nivan syaelal ol ac'jococh d'a yib'añ. Ol yac'anb'at viñ d'a scal eb' maj ac'an och Dios d'a sc'ool.

47 Q'uinaloc ay junoc checab' ojtannac tas sgana spatrón d'ay. Palta mañ listaoc syutej sb'a, max sc'anab'ajej paxi. Te nivan yaelal ol ochcan d'a yib'añ. 48 Palta q'uinaloc ay jun checab' mañ ojtannacoc tas sgana spatrón, sc'ulej juntzañ tas smoj tz'ac'jicot yaelal d'a yib'añ yuuj, quenñej yaelal chi' ol cot d'a yib'añ. A eb' nivan tas ix ac'ji d'ay, nivan pax tas ol c'anb'aj d'a eb'. Yed' eb' nivan tas ix ac'jioch d'a yol sc'ab', nivan pax tas ol yac'xi entregar eb'.

Yuj Jesús ay eb' ol spojel sb'a
(Mt 10.34-36)

49 A in tic, in ja vac'och jun icha c'ac' d'a yolyib'aẅq'uinal tic. Comonoc val vanxo
sq'ue tiẅton sc'ac'al ticnaic. 50 Ay val jun nivan yaelal ol ja d'a vib'aẅ, ichato ol in ac'joc
bautizar yuuj. Tzin cus val sic'lab'il ticnaic masanto ol ujoc elc'ochi. 51 ¿Tom tze na a
ex tic to in ja vac'och junc'olal d'a yolyib'aẅq'uinal tic? Sval eyab'i to maay. In javi vac'
spoj sb'a eb' anima. 52 Q'uinaloc ay ovaẅoc d'a junoc pat, ol och oxvaẅoc ajc'olal d'a
chavaẅxo. Axo eb' chavaẅ chi' ol och ajc'olal pax d'a eb' oxvaẅ chi'. Icha chi' ol aj eb'
anima d'a jun tiempoal tic. 53 A eb' mamab'il, ol yac' oval eb' yed' eb' yuninal. Aẅeja' pax
eb' ix nunab'il, ol yac' oval eb' ix yed' yune'. Ay pax eb' ix alib'al ol yac' oval yed' eb' ix
yalib', xchi Jesús d'a eb'.

A juntzaẅ yechel yic lajvub' c'ual (Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Ix yalan juntzaẅxo tic Jesús d'a eb' anima:
—Ayic tzeyilan sq'ue vaan asun b'aj tz'em c'u, elaẅchamel tzeyala' to ol yac' ẅab'. Yel
toni, icha chi' yaji. 55 Axo yic scot ic' d'a sur, tzeyalani to ol q'uixnajoc. Yel tzeyala',
sq'uixnaji. 56 Palta a ex tic, chab' sat ex. Jelan snachajel juntzaẅ chi' eyuuj, juntzaẅ
scot d'a satchaaẅ yed' d'a yolyib'aẅq'uinal tic, palta ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas
syalelc'och jun tiempoal tic?

Sco b'o co b'a yed' eb' cajc'ool (Mt 5.25-26)

57 ¿Tas yuj max e b'eyc'olej e b'a tato tojol tas tze c'ulej d'a yichaẅ Dios? 58 Q'uinaloc ay
junoc mach tz'ac'anoch tas d'a eyib'aẅ ticnaic, ayic vanto e b'at yed' d'a yol b'e, tzeyalan
e b'a d'ay, yic maxtzac ex c'och d'a yichaẅ viẅ alcal. Yujto a viẅ alcal chi' ol ex ac'anoch
d'a yol sc'ab' eb' viẅ polencía. Axo eb' viẅ ol ex ac'anoch d'a preso. 59 Sval d'ayex, max
ex el d'a libre, masanto tze tup e multa smasanil.

13

Yovalil sco na co b'a yuj co mul

1 A d'a jun tiempoal chi', ay juntzaẅ eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan yab'ixal juntzaẅ eb'
aj Galilea eb', chajtil ix yutej viẅaj Pilato smilancham eb' ayic van yac'an juntzaẅ silab'
eb' d'a Dios. 2 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Tzam e na tas yuj icha chi' ix aj eb' viẅ aj Galilea chi'? ¿Yuj am to te chuc eb' viẅ d'a
yichaẅ juntzaẅ eb' yetchoẅab' chi' tze na'a? 3 Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na
e b'a yuj e mul, ol ex champax e masanil. 4 Naeccot yuj 18 eb' anima chamnac yuj jun
pat te chaaẅ steel laẅchajnac d'a Siloé. ¿Tas yuj icha chi' ajnac eb' tze na'a? ¿Tom te chuc
eb' d'a yichaẅ juntzaẅxo eb' yetchoẅab' d'a Jerusalén chi'? 5 Sval d'ayex to maay. A ex
tic, tato max e na e b'a yuj e mul, e masanil ol ex champaxoc, xchi Jesús d'a eb'.
6 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':
—Ay jun viẅ avab'il jun te' higo yuj d'a sat sluum. Ix b'at viẅ yila' tato ay sat te', palta
axo ix c'och viẅ, malaj junoc sat te' ix ilchaj yuj viẅ. 7 Yuj chi' ix yalan viẅ d'a viẅ smunlaj
d'a sluum chi': Ina yoxilxo ab'il in cajvi vec' in say junoc sat te', palta malaj juneloc svil
junoc pitaẅ. Yuj chi' sval d'ayach, ch'aquel te'. Nab'aẅej tz'ixtax lum luum macb'il tic
yuj te', xchi viẅ. 8 Axo viẅ smunlaj chi' ix alani: Mamin patrón, taẅvej junocxo ab'il. Ol
vac'lej in d'ocan c'unb'oc lum d'a yich te', ol vac'an och abono d'a te', 9 talaj icha chi' ol
yac' sat te'. Palta tato maay, ol in ch'acanel te' icha tzal chi', xchi viẅ, xchi Jesús.

B'oxinac sc'ool jun ix ix d'a sc'ual ic'oj ip

10 A d'a sc'ual ic'oj ip ix c'och Jesús d'a yol spatil culto, yic sc'ayb'ej eb' anima. 11 Ayec'
jun ix ix ta', 18 ab'ilxo yoch jun enemigo d'a ix. Ix coxob'ican snaẅal ix, toxoẅej ẅojanem
ix. Maxtzac yal-laj stojolb'iq'ue liẅan ix. 12 Axo yic ix ilchaj ix yuj Jesús, ix avtajcot ix
yuuj, ix yalan d'a ix:

—Ach ix, toxo ach colchaj d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.
13 Ix yac'anec' sc'ab' Jesús d'a yib'aň ix, val d'a jun rato chi' ix tojolb'iq'ue liňan ix. Ix
och ijan ix yalan vach' lolonel d'a Dios. 14 Axo viň yajal b'aj ayec' eb' chi', ix cot yoval viň
yujto a Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ol jun ix ix chi' d'a sc'ual ic'oj ip, yuj chi' ix yalan viň d'a
eb' anima ayec' ta':
—Vaqueňej c'u smoj tzoň munlaj d'a yol semana. A d'a juntzaň c'ual chi' syal tzex ja e
c'an b'oxoc e c'ool. Maňoc d'a sc'ual ic'oj ip, xchi viň yajal chi'.
15 Ix tac'vi Jesús d'a viň:
—A ex tic, chab' sat ex. Q'uinaloc ay junoc noc' e vacax, ma junoc noc' e b'uru etzan
d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom maň ol eyiq'uelta noc' yic b'at eyac'an yuc' a' noc'? 16 A jun ix tic,
yiňtilal Abraham ix. Ayxo 18 ab'il yamb'il ix yuj viň Satanás, ichato tzec'b'il ix yuj viň.
¿Tom maň smojoc scolchaj ix d'a jun syaelal tic yujto sc'ual ic'oj ip? xchi Jesús.
17 Ayic ix yalan jun chi', masanil eb' ayoch ajc'olal d'ay, ix te q'uixvi eb'. Palta masanil
juntzaňxo eb' anima, ix te tzalaj eb' yilan juntzaň tas ix sc'ulej Jesús chi', yujto te nivan
yelc'och juntzaň milagro chi'.

A yab'ixal sat aň mostaza
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ix yalan Jesús:
—¿Chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol val jun ab'ix
tic eyab'i yic ol nachajel eyuuj. 19 A jun chi' lajan icha sat aň mostaza ix yavej jun viň d'a
sat sluum. Sq'uib' aň, lajan tz'aj aň yed' juntzaň te' nivac te'. Yuj chi' syal svay noc' much
d'a sc'ab' aň, xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan
(Mt 13.33)

20 Ix yalan junxo ab'ix Jesús:
—Ol val junxo ab'ix d'ayex chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios.
21 A jun chi' lajan icha jab'oc yich pan syac'och jun ix ix d'a scal oxe' almul harina. Spajb'i
masanil ixim yuj jab' yich pan chi', sipji ixim yuuj, xchi Jesús.

A jun puerta yuneňej
(Mt 7.13-14,21-23)

22 Aňejtona' van sb'at Jesús d'a sb'eal Jerusalén, ix laj ec' d'a juntzaň choňab' yed' d'a
juntzaň aldea b'aj ix sc'ayb'ej eb' anima. 23 Ay jun anima ix c'anb'an d'ay:
—Mamin, ¿tom jayvaňňej eb' ol colchajoc? xchi.
Yuj chi' ix yalan Jesús:
24 —Aq'uec eyip eyoch d'a jun puerta yuneňej, yujto sval d'ayex to tzijtum eb' sgana
yochi palta max yal-laj yoch eb'. 25 A in tic, icha yajal pat vaji. Tato tzin q'ue liňan tzin
macan in pat yacb'an ayexto ec' d'a sti' te' pat chi', ol ex avajochoc, Mamin, jac oň ochi,
xe chama. Axo ol valani: Maň vojtacoc mach ex, xin chama. 26 Palta a oň tic vanac oň,
cuc'nac a' ed'oc. A c'ayb'ejnac oň d'a yoltac calle, xe cham d'ayin. 27 Axo ol valan d'ayex:
Toxo ix val d'ayex, maň ex vojtacoc. Elaňec e masanil, yujto aňej chucal tze c'ulej, xin
cham d'ayex. 28 Ato ta' ol ex siq'uic'oc eyoq'ui ayic ol eyilani, ayec' viňaj Abraham, viňaj
Isaac, viňaj Jacob yed' smasanil eb' schecab' Dios ayxo ec' d'a yol sc'ab' Dios, a exxo tic,
ayex can elta d'a spatic. 29 Yujto ay eb' ol cot d'a junjun choňab', b'aj sja c'u, b'aj tz'em
c'u, d'a norte yed' d'a sur, ol em c'ojan eb' sva d'a smexa eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios
chi'. 30 Ay eb' malaj yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi' nivan ol aj yelc'och eb'. Ay
pax eb' nivan yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi', malaj jab'oc ol aj yelc'och eb',
xchi Jesús.

Cusnac Jesús yuj eb' aj choňab' Jerusalén
(Mt 23.37-39)

31 Añeja' d'a jun c'u chi', ix c'och juntzañ eb' viñ fariseo d'a Jesús, ix yalan eb' viñ:
—Elañ d'a tic, yujto sgana viñaj Herodes tzach smilchamoc, xchi eb' viñ d'ay.
32 Ix tac'vi Jesús chi' d'a eb' viñ:
—A viñ chi', lajan viñ icha noc' vaax, ¿toc ay yelc'och noc'? Ixiquec, alec d'a viñ: A ticnaic yed' q'uic'an sviq'uel eb' enemigo d'a eb' anima, ol laj b'oxoc eb' penaay vuuj. Axo chab'ej tzin vach' b'oan in munlajel tic, xchi Jesús, xe chi d'a viñ. 33 Palta a in tic, añeja' ol in b'at ticnaic, q'uic'an yed' chab'ej, yujto añej d'a Jerusalén tzoñ miljicham a oñ schecab' oñ Dios tic.
34 A ex tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ol eyuuj. Tze milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot yuj Dios d'ayex, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyq'ue d'a yalañ sc'axil, palta max yal e c'ool tzex coti. 35 Ab'ec. A jun e templo tic ol can tz'inan,13.35 yujto sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

14

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip, aton d'a sábado, ix c'och Jesús vael d'a spat jun viñ yajal eb' viñ fariseo. Axo juntzañxo eb' viñ yetfariseoal viñ ix maclan yila' tas ol yutej sb'a. 2 Ata' ayec' jun viñ penaay yuj mal c'ab' oc d'a yichañ Jesús. 3 Axo Jesús chi' ix c'anb'an d'a eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' d'a eb' viñ fariseo chi':
—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc sc'ol junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi d'a eb' viñ.
4 Mañxalaj tas ix yal eb' viñ. Ichato chi' ix chaji viñ penaay chi' yuj Jesús, ix b'oxi sc'ool viñ yuuj, ix yalan d'a viñ to spax viñ. 5 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ fariseo chi':
—Q'uinaloc a ex tic ay junoc eyuninal ma junoc e vacax, sb'at d'a yol junoc xab', ¿tom max b'at eyic'q'ueta d'a elañchamel, vach'chom sc'ual ic'oj ip? xchi d'a eb' viñ.
6 Majxo nachajlaj tas syutej eb' viñ spacan d'ay.

A yab'ixal eb' avtab'il d'a jun nupnajel

7 Ix yilan Jesús tas ix yutej sb'a eb' avtab'il d'a jun vael. Snib'ej eb' tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' nivac vinac. Yuj chi' ix yalan jun tic d'a eb':
8 —Tato ay b'aj tzex avtaj d'a junoc q'uiñ nupnajel, mañ ex em c'ojan d'a sc'ojnub' eb' nivac vinac. Talaj icha chi' ay junoc viñ ec'al yelc'och d'ayex sc'och ta', 9 axo viñ tzex avtan chi' tz'alan d'ayex: Elañ d'a te' xila tic, ac'b'at te' d'a viñ tic, tato xchi. Tzex q'uixvi, axo d'a xila eb' malaj yelc'och tzex emcan c'ojan. 10 Palta ayic tzex avtaji, tzex em c'ojan b'aj malaj val yelc'ochi, yic axo sja viñ tzex avtan chi', syalan viñ d'ayex: Ach vamigo, ochañ d'a jun lugar b'aj tz'em c'ojan eb' nivac yelc'ochi, xcham viñ. Ichato chi', nivan tz'aj eyelc'och d'a yichañ eb' ayec' d'a mexa chi'. 11 Yalñej mach syic'chaañ sb'a, ol ic'joc emta. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, ol ic'joc chaañ eb'.
12 Ix yalanpax d'a viñ ix avtan eb' vael chi':
—Ayic tza b'oan junoc nivan vael, mañ avtej eb' amigo, eb' uc'tac, eb' a c'ab' oc yed' eb' b'eyum d'a a lac'anil. Yujto ol ach yavtej pax eb' d'a yico', icha chi' ol a chaanxi spac chi'. 13 Palta ayic tza b'oan junoc nivan vael, tzavtej eb' meb'a', eb' elnac sc'ab', eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani. 14 Tato icha chi' tzutej, vach' ic syal chi', yujto vach'chom max a cha spac d'a eb', ol a cha spac ayic ol pitzvocxi eb' vach' sb'eyb'al, xchi Jesús d'a viñ.

A yab'ixal jun nivan vael
(Mt 22.1-10)

13.35 **13:35** Il nota d'a Mateo 23.38.

15 Ay jun viñ ayoch d'a scal eb' ayoch d'a jun mexa chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ,
ix yalan viñ d'a Jesús:
—Te vach' yic eb' ol och vael b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi viñ.
16 Yuj chi' ix yal jun ab'ix tic Jesús:
—A junel, ay jun viñ ix b'oan jun nivan vael. Tzijtum eb' anima ix yavtej viñ. 17 Axo
ix c'och yorail jun vael chi', ix schecanb'at jun schecab' viñ, ix b'at yalan d'a eb' avtab'il,
ix yalan d'a eb': Cotañec. Ix c'och yorail yoch vael, vach'xo yaj smasanil, xchi d'a eb'.
18 Palta ix laj sc'anan nivanc'olal sb'a eb'. A jun viñ b'ab'el, ix yal viñ icha tic: Ay jun
in luum toto ix in mana', yovalil b'at vila'. Sval in b'a d'ayach, aq'uin nivanc'olal, xa
chi, xchi viñ. 19 Axo ix yalan junxo viñ: Ato val slajvi in manan oye' par in vacax tic,
ol b'at vac'lej proval noc'. Ac'ab' nivanc'olal, xa chi d'a viñ, xchi viñ. 20 Ix yalan junxo
viñ: Toto ix och vetb'eyum, yuj chi' max yal-laj in b'ati, xa chi, xchi viñ. 21 Yuj chi' a
viñ checab' chi' ix alan juntzañ tic d'a spatrón. Ix cot yoval viñ patrón chi', ix yalan viñ
icha tic: Ixic elañchamel d'a yoltac calle d'a juntzañ b'e tz'ec' d'a cal choñab' tic, tzic'cot
eb' meb'a', eb' ay spaltail, eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani, xchi viñ. 22 Axo ix
c'ochxi viñ schecab' chi' junelxo, ix yalan viñ d'a viñ: Mamin patrón, ix in c'anab'ajej tas
ix ala', palta ayto sc'an sb'ud'ji, xchi viñ. 23 Ix yalanxi viñ d'a viñ: Ixic d'a yoltac calle, d'a
juntzañxo b'e tz'ec' d'a yol choñab' tic, tzac'an pural eb' scoti yic sb'ud'ji in pat tic yuj eb'.
24 Yujto sval d'ayach, malaj junoc eb' ix in b'ab'laj avtej ol va d'a jun nivan vael tic, xchi
viñ patrón chi', xchi Jesús.

A eb' tz'och sc'ayb'umoc Jesús yovalil syab' syail eb'

25 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuj Jesús, yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan d'a eb', ix
yalani:
26 —Tato ay eb' sja d'ayin, palta ta más nivan yelc'och smam snun eb' d'a vichañ snaani,
ma ix yetb'eyum, yuninal, eb' yuc'tac, eb' ix yanab', ma sq'uinal eb', tato icha chi', max
yal-laj yoch eb' in c'ayb'umoc. 27 A eb' sb'eyb'alan in b'eyb'al, sb'ecanpax cham sb'a eb'
d'a te' culus vuuj, añej eb' smoj yoch in c'ayb'umoc. 28 Q'uinaloc ay junoc ex tze nib'ej
tze b'o junoc nivan pat, ayic manto eyamoch e b'oani, ¿tom max ex em c'ojan tze naan
yuj stojol tato c'ocb'il syab'i? 29 Tato maay, toñej tzeyac'canem yich, axo eb' anima tzex
b'uchani. 30 Syalan eb': A jun viñ tic, ix syamoch viñ sb'oan spat, palta maj b'olaj yuj
viñ, xcham eb'. 31 Q'uinaloc ay junoc viñ rey van sb'at yac' oval yed' junocxo viñ rey,
palta añej lajuñe' mil soldado viñ yed'nac. Axo pax junxo viñ rey chi', ay 20 mil soldado
viñ yed'nac. Ayic manto b'atlaj viñ, ¿tom max em c'ojan viñ snaan sic'lab'il tato stechaj
yac'an jun oval chi' viñ? 32 Tato sna viñ to max techaj yuuj, schecanb'at junoc schecab'
viñ d'a viñ yed'nac syac'an oval chi', yacb'an najatto van scot viñ, yic syalan viñ to tz'och
eb' d'a junc'olal. 33 Ichex pax ta', tato max eyactejcan jantac tas ay d'ayex, max yal eyoch
in c'ayb'umoc.

Ayic slajviec' sc'achial atz'am atz'am
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 A atz'am atz'am, vach' ton atz'am. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto
tz'aj sc'anchaji? 35 Mañxalaj tz'ochi, mañoc d'a lum luum, mañoc d'a abonoal, toxoñej
syumchajeli. A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

15

A yab'ixal jun noc' calnel satnac
(Mt 18.10-14)

1 Masanil eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc d'a yol sat eb' anima, ix
c'och eb' d'a stz'ey Jesús smaclej yab' tas syala'. 2 Yuj chi' a eb' viñ fariseo yed' eb' viñ
c'ayb'um d'a ley Moisés, b'uchumtac slolon eb' viñ d'a spatic Jesús chi', ix yalan eb' viñ:

—A jun viñ tic schañej eb' chuc sb'eyb'al viñ sc'och d'ay. Ina sva viñ yed' eb', xchi eb' viñ.
3 Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús d'a eb' viñ:
4 —Q'uinaloc ay junoc viñ d'a e cal tic ay cienoc noc' scalnel. Tato ay junoc noc' satcani, scan noc' yetb'eyum noc' chi' d'a junoc ac'lic, sb'at viñ say noc' satcan chi', masanto schax noc' yuj viñ. 5 Axo schaxc'och noc' chi', schelancot noc' viñ. Ste tzalaj val viñ. 6 Ayic sc'ochxi viñ d'a spat, syavtancot eb' yamigo viñ yed' eb' ay d'a slac'anil. Syalan viñ d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ix sat jun noc' in calnel. Palta toxo ix ilchajxi noc' vuuj, xchi viñ d'a eb'. 7 Añejtona', q'uinaloc ay 99-oc anima, toxonton tojol spensar, mañ yovaliloc sna sb'a eb' snaani, malaj tzalajc'olal d'a satchaañ yuj eb'. Palta a in sval d'ayex, tato ay junoc malaj svach'il sb'eyb'al, sna sb'a yuj smul, yelxo val nivan tzalajc'olal yuj jun chi' d'a satchaañ.

A yab'ixal jun tumin sati

8 Q'uinaloc ay junoc ix ix ay lajuñeoc stumin. Tato satb'at junoc, syac'och staj ix, slaj smesanelta yol spat ix. Syac' val sgana ix sayani masanto tz'ilchaji. 9 Axo schax q'uen yuj ix, smolb'an eb' ix svach'c'ool ix yed' eb' ay d'a slac'anil ix. Syalan ix d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ay jun q'uen in tumin ix sati. Axo ticnaic, ix chax q'uen vuuj, xchi ix d'a eb'. 10 Val yel sval d'ayex, icha pax chi' stzalaj Dios yed' eb' yángel d'a satchaañ yuj junoc anima chuc sb'eyb'al sna sb'a d'a smul, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati

11 Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:
—Ay jun viñ ay chavañ yuninal. 12 A viñ tzac'an unin ix alan d'a viñ smam icha tic: Mamin, pojcan snañal tastac ol ac'can d'ayoñ ato syala' jantac ol ac' d'ayin, xchi viñ. Yuj chi', a viñ mamab'il chi' ix pojancan d'a eb' viñ. 13 Jayeanto c'ual chi', ix laj schoñanel tastac ix ac'jican d'a viñ yuj smam chi', ix b'at viñ d'a junxo choñab' te najat. Ata' ix b'at slajel stumin viñ d'a juntzañ chucal. 14 Ayic toxo ix lajviel q'uen tumin chi', ix ja jun nivan vejel d'a jun choñab' chi'. Mañxalaj tas sva viñ, syac' val techaj vejel viñ. 15 Yuj chi' ix b'at sc'an munlaj sb'a viñ d'a jun viñ ay d'a choñab' chi'. Axo viñ ix checanb'at viñ d'a jun sluum tañvoj chitam. 16 Scham viñ yuj vejel, yuj chi' ix snib'ej viñ yab'lej tas syab'lej noc' chitam chi', palta malaj mach tz'ac'an jab'oc tas d'a viñ. 17 Ichato chi' ix snaan sb'a viñ: ¿Tas yuj icha tic tzin c'ulej, svac'cham in b'a yuj vejel d'a tic, axom d'a viñ in mam jantac am tas sva eb' smajan viñ, syac' sobre tas sva eb'? 18 Más vach' tzin pax b'aj ay viñ in mam chi'. Ol valan d'a viñ: Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. 19 Mañxo in al uninaloc. Ichocab' junoc a majan tzin ajcani, xin chama, xchi viñ. 20 Ix meltzaj viñ b'ian.
Najatto van scot viñ, ix yilanb'at viñ smam viñ chi', ix te oc' sc'ool viñ d'a viñ. Ix b'at lemnaj viñ schacot viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ d'a tzalajc'olal. 21 Ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. Mañxo smojoc tzin al uninaloc, xchi viñ. 22 Axo viñ mamab'il chi' ix alan d'a eb' smajan: Lemec, iq'ueccot jun mojoc pichul te vach', tzeyac'anoch d'a viñ vuninal tic. Tzeyac'anpax och junoc colc'ab' d'a sc'ab' viñ, tzeyac'anoch xañab' viñ. 23 Slajvi chi', tzeyic'ancot junoc noc' yune' vacax, aton noc' te b'aq'uech, tze milancham noc'. To ol och jun nivan vael, ol cac'anoch q'uiñ. 24 Yujto a viñ vuninal tic, chamnacxo viñ in naani, palta tob'an pitzan viñ. Satnacb'at viñ, axo ticnaic ix jax viñ d'ayin, xchi viñ. Ichato chi', ix syamanoch eb' yac'anoch q'uiñ chi'.
25 Axo viñ b'ab'el unin, ayb'at viñ d'a smunlajel. Axo ix jax viñ, ix yab'an viñ ayoch son, van yec' eb' chañal. 26 Yuj chi' ix yavtancot jun smajan viñ smam viñ chi', ix sc'anb'an viñ d'ay: ¿Tas yuj ayoch jun q'uiñ tic? xchi viñ. 27 Yuj viñ uc'tac ix jaxi. A viñ a mam ix checan miljoccham noc' yune' vacax b'aq'uech, yujto vach' sc'ool viñ ix jax viñ, malaj tas

ix ic'an viñ, xchi jun majan chi' d'a viñ. 28 Yuj chi' ix cot yoval viñ. Mañxalaj sgana viñ yoch d'a yol pat. Yuj chi' ix elta viñ smam viñ chi', ix och ijan viñ smontan viñ yic tz'och viñ. 29 Palta ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Ojtac jantacxo tiempo tzin munlaji, malaj b'aj ix in pitej in b'a d'ayach. Manta b'aj tzac' junoc noc' yune' chiva yic svac'och in q'uiñ yed' eb' vamigo. 30 Axo ticnaic ix jax viñ uninal xid' satanel a tumin yed' eb' ix ajmul ix. Axo yuj viñ tza milancham noc' vacax b'aq'uech, xchi viñ d'a viñ smam chi'. 31 Axo ix yalan viñ smam viñ chi': Ach vuninal, ay achñej ec' ved'oc. Masanil tas ay d'ayin icñej yaji. 32 Yuj chi' smoj ton cac'an och q'uiñ yic tzoñ tzalaji. Yujto a viñ uc'tac tic, chamnacxo viñ co naani, tob'an pitzan viñ. Satnac b'at viñ, palta ix jax viñ d'ayin, xchi viñ mamab'il chi', xchi Jesús.

16

A yab'ixal viñ mayordomo

1 Ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay jun viñ patrón te b'eyum. Ay jun viñ smayordomo viñ. Ix yab'an specal viñ to a viñ smayordomo viñ chi' van satanel tastac ay d'a viñ. 2 Axo viñ patrón chi' ix avtan viñ, ix yalan viñ: Ay juntzañ tas ix vab' d'a a patic. Yuj chi' ac' entregar a cuenta d'ayin. Mañxo ol ach munlaj d'a jun opisio tic d'ayin, xchi viñ. 3 Yuj chi' ix snaan viñ mayordomo chi', ¿tas ol vutoc in b'a ticnaic? Ol in yiq'uel viñ d'a vopisio, palta max uji junocxo munlajel vuuj. Tzin q'uixvi vec' d'a titac pat in c'an va in b'a. 4 Toxo ix in na ticnaic tas ol vutoc in b'a. Yuj chi' vach'chom malaj in munlajel, tecan ay eb' ol in chaanoch d'a yol spat, xchi viñ. 5 Ix lajvi chi', ix laj yavtancot eb' viñ ay sb'oc d'a viñ spatrón viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix b'ab'lajc'ochi: ¿Jantac a b'oc d'a viñ patrón? xchi viñ. 6 Cien barril in b'oc aceite d'a viñ, xchi viñ. Inye, tato icha chi' a b'oc aceite chi', ina jun yumal a b'oc chi'. Elañchamel tzach em c'ojan, tza b'oan junocxo, 50-ñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ mayordomo chi' d'a viñ. 7 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a junxo viñ: Xal ach, ¿jantac pax ic d'a viñ? xchi viñ. A in tic, cien quintal in b'oc trigo d'a viñ, xchi junxo viñ chi'. Tato icha chi', a tz'ajxican d'a yumal a b'oc chi', 80-xoñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ d'a viñ. 8 Ix yalan viñ patrón chi' to te jelan ix yutej sb'a jun viñ mayordomo chi' d'a elc'al. Yujto a eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, te jelan syutej sb'a eb' d'a yichañ eb' ayoch saquilq'uinal Dios d'ay. 9 A in sval d'ayex, a q'uen tumin, secojtac sc'anji q'uen d'a chucal. Palta vach' tzeyamc'ab'ej q'uen d'a vach'il, yic tz'aj eyamigo. Tato icha chi', ayic ol lajvoc yopisio q'uen e tumin chi', ol ex chajoc d'a jun eyed'tal ay d'a junelñej. 10 A eb' tojol syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' tojol pax syutej sb'a eb' d'a jantac tas nivan ay d'ay. A eb' mañ tojoloc syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' mañ tojoloc ol yutoc sb'a eb' yed' junoc nivan ol ac'joc d'ay. 11 Yuj chi', tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a yed' q'uen tumin sc'anchaj d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj mach ol ac'an junoc b'eyumal nivan yelc'och d'a yol e c'ab'. 12 Tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a d'a junoc tas ch'oc mach ay yico', malaj mach ol ac'an junoc eyico'.

13 Malaj junoc mach syal yac'an servil chavañoc spatrón, yujto ay jun malaj yelc'och d'ay. Axo junxo te nivan yelc'och d'ay. Vach' syutej sb'a d'a junoc, axo d'a junxo chuc syutej sb'a. Max yal-laj cac'an servil Dios yed' q'uen tumin, xchi Jesús d'a eb'.

14 Axo eb' viñ fariseo, añej d'a q'uen tumin ayoch spensar eb' viñ. Yuj chi', ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix b'uchvaj eb' viñ d'a Jesús. 15 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A ex pax tic, d'a yichañ eb' anima, vach' tzeyutej e b'a. Axo pax Dios yojtac tas yaj e pensar. Ay juntzañ tas nivan yelc'och d'a yichañ eb' anima, axo d'a yichañ Dios, chacb'ileli.

16 Añej ley Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' aycanoch yopisio masantax ix ulec' viñaj Juan viñ ac'jinac bautizar. Axo ticnaic, atax

ix ulec' viñ ix elcan yich yaljiel jun vach' ab'ix chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' masanil eb' syac' yip yoch d'a yol sc'ab' Dios.
17 Vach'chom ol lajvoc ec' satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, axo pax jun ley chi', vach'chom junoc letra, malaj val junoc b'aj mañ ol elc'och tas syala'.

Ix yalcan Jesús yuj eb' spuclaj sb'a
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)
18 A junoc viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Tato ay junoc viñ tz'ic'an pax junoc ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', tz'empax viñ ajmulal.

A yab'ixal jun viñ b'eyum yed' viñaj Lázaro
19 A junel ay jun viñ te b'eyum. Vach' sb'o viñ yed' spichul te caro stojol. Junjun c'u syac'an q'uiñ viñ, tzijtum tas syac' chijoc viñ. 20 Ay pax jun viñ meb'a' scuch Lázaro, ayq'ue yab'il yaxc'a d'a viñ. Tz'em c'ojan viñ d'a sat luum d'a sti' spuertail spat viñ b'eyum chi'. 21 A viñ meb'a' chi', snib'ej viñ sva jab'oc juntzañ sc'ajil vael tz'em d'a yalañ smexa viñ b'eyum chi'. Axo noc' tz'i' b'at lec'anel sat yab'il yaxc'a ayq'ue chi' d'a viñ. 22 Ix c'och sc'ual ix cham viñ meb'a' chi', axo eb' ángel ix ic'anb'at viñ d'a svach'ilal b'aj ayec' viñaj Abraham. Ix c'och pax sc'ual ix cham viñ b'eyum chi'. Ix mucchaj viñ. 23 Ix c'och spixan viñ b'aj ay spixan eb' chamnacxo. Axo yic van yab'an syail viñ, ix q'ue q'uelan viñ, najatto ix yilb'at viñaj Abraham chi' viñ. Ayec' viñaj Lázaro d'a stz'ey viñ. 24 Yuj chi' ix avaj viñ b'eyum chi' icha tic: Mamin Abraham, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Checcot viñaj Lázaro chi', sch'ayan yiximal sc'ab' viñ, tzul yac'anoch viñ d'a sñi' vac' yic siclab' jab'oc, yujto max techaj vab'an syail d'a cal c'ac' tic, xchi viñ. 25 Axo ix yalan viñaj Abraham chi': A ach tic, nacoti to te vach' ach ec' d'a yolyib'añq'uinal, axo viñaj Lázaro tic, d'a syaelal ix ec' viñ. A ticnaic jun, van schaan snivanil sc'ol viñ d'a tic. Añejtona' ach, van ab'an syail ta'. 26 A junxo svala', ay jun nivan xab' olan d'a co cal eyed'oc. Yuj chi', vach'chom ay eb' ay d'a tic, sgana sc'axpaj ta', max yal-laj. Añejtona' ex, max yal-laj e c'axpajec' ta' d'a tic, xchi viñ. 27 Tato icha chi' jun mamin, comonoc tza checb'at viñaj Lázaro chi' d'a spat viñ in mam. 28 Ata' ay ovañ eb' viñ vuc'tac. Syalan viñ yab' eb' viñ yic vach' mañ ol ja eb' viñ ved' d'a scal yaelal tic, xchi viñ. 29 Ix yalan viñaj Abraham chi': A d'a eb' ayec' juntzañ tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios. Yac'ocab'och eb' d'a sc'ool tas syal juntzañ chi', xchi viñ. 30 Mañ c'ocb'iloc jun chi' mamin, palta tato ol pitzvocxi junoc d'a scal eb' chamnac yal yab' eb', ol ton sna sb'a eb', xchi viñ. 31 Ix yalanxi viñaj Abraham chi': Tato max yac'och sc'ol eb' d'a tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios chi', vach'chom ay junoc ol pitzvoc d'a scal eb' chamnac, añejtona' mañ ol yac'och eb' d'a sc'ool, xchi viñaj Abraham chi' d'a viñ, xchi Jesús.

17

Ay smay cac'an somchaj spensar junoc mach
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)
1 Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Ay juntzañ tastac tz'ic'an somchajel spensar eb' anima, palta a val mach tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yico'. 2 Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic' a' schami, yacb'an manto yac' somchaj spensar junoc uninto. Tato icha chi', te vach' yico'.17.2 3 Yuj chi' tzeyil val e b'a.
Tato ay junoc eyetanimail tz'och smul d'ayex, tzeyal d'ay. Tato sna sb'a, tzeyac' nivanc'olal. 4 Vach'chom uquel tz'och smul d'ayex d'a junoc c'u, palta uquel sb'at yalxi sb'a d'ayex syalan icha tic: Aq'uin nivanc'olal, mañxo ol in c'ulej junelxo, tato xchi, yovalil tzeyac' nivanc'olal, xchi Jesús.

17.2 **17:2** Il nota d'a Mateo 18.6.

Tato scac'och Dios d'a co c'ool

5 A eb' schecab' Jesús ix alan d'ay:
—Ochaŋ qued'oc yic sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, xchi eb'.
6 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, vach'chom jab'ŋej, icha quilan junoc pitaŋ sat aŋ mostaza, ol yal eyalan d'a jun nivan te' tic: Q'ueaŋcot yed' sch'aŋal ib'. Tzach b'atcan d'a yol a' mar. B'at avejempax a b'a ta', tato xe chi, ol sc'anab'ajej te' icha tzeyal chi'.

A yopisio eb' tz'ac'an servil Dios

7 Q'uinaloc ay junoc co checab' tzoŋ ac'an servil. Tato ayb'at d'a co munlajel, mato ayb'at iloj calnel, ma iloj vacax, axo yic sjaxi, ¿tom naan calan d'ay? Ochaŋ, emaŋ c'ojan, va'aŋ, ¿tom xco chi d'ay? 8 Maay jun. Tecan icha tic scutej calan d'ay: Q'uexel a b'a, b'iquel a c'ab'. Tza b'oan in vael, tzac'ancot d'ayin. Ichato chi' ol ach va ach tic, xco chi d'ay. 9 ¿Tom scac' yuj diosal d'ay yujŋej to ix sc'anab'ajej tas ix cal chi'? Maay. 10 Icha jun checab' chi', ichex ta'. Ayic toxo ix lajvi e c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, smoj tzeyal icha tic: Te malaj vach' cochi, aŋej juntzaŋ tas ix checji co c'ulej ix co b'o'o, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

Lajuŋvaŋ eb' viŋ vinac ix b'oxi sc'ol yuj Jesús

11 Axo Jesús, aŋeja' sb'at d'a sb'eal Jerusalén, ix c'och d'a smojonal Samaria yed' Galilea.
12 Ayic ix c'och d'a jun aldea, ay lajuŋvaŋ eb' viŋ penaay yuj jun yab'il scuch lepra. Yuj chi' maj snitzochlaj sb'a eb' viŋ d'a stz'ey Jesús, 13 toŋej ix avajcot eb' viŋ d'ay:
—Mamin Jesús, oc'oc val a c'ool d'ayoŋ, xchicot eb' viŋ.
14 Axo ix iljib'at eb' yuj Jesús, ix yalanb'at d'a eb':
—Ixiquec, ix ch'oxec e b'a d'a eb' sacerdote, xchi d'a eb' viŋ.
Yacb'an van sb'ey eb' viŋ, ipan sb'oxi eb' viŋ. 15 Ay jun viŋ d'a scal eb' viŋ chi', ayic ix yilan viŋ to toxo ix b'o sc'ool, ix meltzaj viŋ, ix och ijan viŋ yalan vach' lolonel d'a Dios, ix avaj val chaaŋ viŋ. 16 Ix javi viŋ d'a yichaŋ Jesús, ix em cumnaj viŋ d'a sat luum yic syac'an yuj diosal viŋ d'ay. Aj Samaria jun viŋ chi'. 17 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—¿Tom maŋ lajuŋvaŋoc eb' viŋ ix b'oxi sc'ool? ¿B'aj ay b'aluŋvaŋxo eb' viŋ chi'? 18 A jun viŋ tic, ch'oc choŋab'il viŋ, palta aŋej viŋ ix ul alan vach' lolonel d'a Dios.
19 Ix yalan Jesús d'a viŋ:
—Q'ueaŋ vaan, paxaŋ. Ach b'oxi yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a viŋ.

A chajtil tz'aj yoch Dios Cajaloc
(Mt 24.23-28,36-41)

20 Ay juntzaŋ eb' viŋ fariseo ix c'anb'an d'a Jesús:
—¿B'aq'uiŋ val ol och Dios Cajaloc? xchi eb' viŋ d'ay.
—Ayic ol och Dios Cajaloc, max yal-laj quilan yed' co sat. 21 Max yal-laj calani: Ayec' d'a tic, ma ayec' d'a chi', maŋ xco chioc, yujto a d'a co pixan tz'och Yajalil, xchi Jesús d'a eb' viŋ.
22 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—Ay val jun tiempoal ol javoc, ol eyalan icha tic: Tzoc val jax junelxo jun Ac'b'ilcot yuj Dios d'a co cal tic, vach'chom junŋejlaj c'ual, xe chama. Palta maŋxo ol jalaj. 23 Ay eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a tic, ma ina yajec' d'a chi', xcham eb', palta maŋ ex b'atoc, maŋ ex och tzac'an yuj eb'. 24 Yujto icha val yec' copnaj leb'lon, sacb'i smasanil satchaaŋ yuuj, icha chi' ol aj in ja d'a jun c'ual a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 25 Palta yovalil ol in b'ab'laj ab'ej val syail sic'lab'il. Ol in spatiquejel eb' anima d'a jun tiempoal tic. 26 Ayic ol in jaxoc, lajan ol aj icha jun tiempoal ayic yec'nac viŋaj Noé. 27 Yujto a eb' anima d'a jun tiempoal chi', ichŋejta' yec' c'u yuj eb': Sva eb', syuc'an a' eb', ay eb' van yoch yetb'eyum, ay eb' van sc'anji yisil. Max snalaj eb' tato ay tas ol ja d'a yib'aŋ eb'. Icha chi' yec' tiempo yuj eb' masanto c'och sc'ual yoch viŋaj Noé chi' d'a yol te' arca.

Aton ta' cotnac jun nivan a' mucvajum, laj cham eb' smasanil. 28 Icha pax chi', ujinac
d'a stiempoal pax viñaj Lot: Sva eb', syuc'an a' eb', smanvaj eb', schoñvaj eb', syavej
tastac eb', slaj sb'oan spat eb'. 29 A val yelcancot viñaj Lot d'a yol choñab' Sodoma, yemul
jun c'ac' yed' juntzañ cotac q'ueen chac xilinac. Icha val yem ñab', icha chi' yemta d'a
satchaañ. Icha chi' aj scham eb' smasanil. 30 Icha val ajnac d'a jun tiempoal chi', icha
chi' ol aj in ja a in tic, xchi Jesús.
31 A d'a jun c'ual chi', tato ay eb' ayq'ue d'a yib'añ spat, vach'chom ay tas aycan yuj eb'
d'a yol spat, mocxob' emtalaj eb' yiq'ueli. Tato ay eb' ayb'at munlajel, mocxob' meltzaj
eb' d'a spat. 32 Tze nacot tas ajnac ix yetb'eyum viñaj Lot chi'. 33 A eb' snib'ej scol sb'a
d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' syac'cham sb'a vuuj, ol
scha sq'uinal eb' d'a junelñej.
34 Sval d'ayex, tato ay chavañoc vaynac d'a sat sch'at d'a jun ac'val chi', ay jun ol
ic'jocb'atoc, ay junxo ol canoc. 35-36 Q'uinaloc ay chavañoc eb' ix van smol cheni, jun
ix ol ic'jocb'atoc, axo junxo ix ol canoc, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.
37 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿B'ajtil ol ujoc jun chi' Mamin? xchi eb'.
—Icha tz'ajc'och noc' ostoc b'aj ay junoc chamnac noc', icha chi' ol ajoc, xchi Jesús d'a
eb'.

18

Ix chamnac yetb'eyum yed' viñ juez

1 Ay jun ab'ix ix yal Jesús d'a eb' sc'ayb'um, yic snachajel yuj eb' to max yal stzactzaj
eb' yac'an lesal d'a masanil tiempo. 2 Icha tic ix yutej yalan d'a eb':
—A junel ay jun viñ juez d'a jun choñab'. Malaj yelc'och Dios d'a sat viñ. Malaj pax
yelc'och eb' anima d'a viñ. 3 A d'a jun choñab' chi', ay jun ix chamnac yetb'eyum. Junjun
c'u b'at sc'an ix d'a viñ juez chi' to sb'o yaj yoval ix. 4 Te nivanxo tiempo tz'eq'ui, malaj
sgana viñ juez chi' sb'oan yaj d'a ix. Palta yib'añtaquilto ix snaan viñ: Vach'chom max in
c'anab'ajej Dios, malaj pax tz'och eb' anima d'ayin, 5 palta a jun ix tic, ol in b'o yaj yoval
ix, yujto junjun c'u tzul avaj ochta ix d'ayin. Tato maay, mañxo ol techajlaj ix vuuj, xchi
viñ.
6 Icha chi' ix yutej viñ juez chuc chi' snaani. 7 Axo pax Dios, ¿tom mañ ol sb'o yaj d'a eb'
sic'b'ilel yuuj, eb' tz'avtan d'a c'ual d'ac'val? ¿Tom ol ec' tiempo scolvaj d'a eb' tze na'a?
8 Sval d'ayex, ol sb'o yaj d'a eb' d'a elañchamel. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, ayic ol in jaxoc, ¿ay am eb' aytoec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añeja' ayoch Dios
d'a sc'ool? xchi Jesús Cajal.

Viñ fariseo yed' viñ tecumel alcabar

9 Ix yalanxi junxo ab'ix tic Jesús d'a juntzañ eb' vach' spensar snaani. A d'a sat eb' chi',
malaj svach'il juntzañxo eb' anima. Yuj chi', icha tic ix aj yalan d'a eb':
10 —Ay chavañ eb' viñ vinac ix b'at lesal d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ay jun viñ fariseo,
ay pax jun viñ tecumel alcabar. 11 Ayic ix c'och viñ fariseo chi', ix q'ue liñan viñ. Ix lesalvi
viñ icha tic: Ach in Diosal, svac' yuj diosal d'ayach, yujto mañ in lajanoc yed' juntzañxo
eb' anima. A eb' chi', elc'um eb', mañ vach'oc syutej sb'a eb', tz'em eb' d'a ajmulal.
Yed' pax jun viñ tecumel alcabar tic, svac' yuj diosal d'ayach yujto mañ in lajanoc yed'
viñ. 12 Yujto a in tic, chael tzin och d'a tzec'ojc'olal d'a junjun semana. Añejtona' svac'
sdiezmoal d'ayach yuj jantac tas svac' ganar, xchi viñ. 13 Axo pax viñ tecumel alcabar
chi', najatto ix cotcan liñan viñ, yujto xiv viñ, mañ jab'oc ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaañ.
Ix smac' sñi' sc'ol viñ, ix yalan viñ icha tic: Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, te chuc
in, xchi viñ d'a Dios. 14 A in tic svala' to ayic ix pax viñ tecumel alcabar chi', vach'xo viñ
d'a yichañ Dios. Axo pax viñ fariseo chi', mañ vach'oc viñ d'a yichañ Dios, yujto a eb'

syic'chaañ sb'a, ol ic'jocxiemta eb'. Axo eb' syiq'uemta sb'a, nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

Sch'oxnac svach'c'olal Jesús d'a eb' unin (Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Ay eb' mamab'il ix ic'ancot eb' yuninal d'a Jesús yic syaq'uec' sc'ab' d'a yib'añ eb'. Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um to icha chi', ix cot yoval eb' d'a eb' ix ic'ancot eb' chi', ix cachji eb' yuj eb'. 16 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':

—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cachoch vaan eb', yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. 17 Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej eb' unin schaani, malaj b'aq'uiñ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús.

A jun viñ b'eyum ix lolon yed' Jesús (Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Ay jun viñ yajal d'a scal eb' ix c'anb'an d'a Jesús:

—Ach vach' c'ayb'um, ¿tas vach' tzin c'ulej yic tzin chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.

19 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Malaj junoc mach vach', añejton Dios vach'. 20 A ach tic, ojtac schecnab'il Dios syal icha tic: Mañ ex em d'a ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ ex elc'anoc. Mañ eyac'och es d'a yib'añ junoc eyetanimail. C'anab'ajejec e mam e nun, xchi Jesús d'a viñ.

21 —Yictax unin in, ix in c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il tic, xchi viñ d'ay.

22 —Palta ayto junxo a paltail. Ixic, choñcanel masanil tastac ay d'ayach, tzac'an stojol d'a eb' meb'a', ichato chi' ol aj a b'eyumal d'a satchaañ. Slajvi chi', tzach jaxi, tzach och in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.

23 Axo ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te cus viñ, yujto te b'eyum viñ. 24 Axo ix yilan Jesús to ix te och viñ ilc'olal, ix yalani:

—Ay val smay mañ ol ochlaj eb' b'eyum d'a yol sc'ab' Dios. 25 Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Tato ol och eb', pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús d'a eb'.

26 Axo eb' ix ab'an jun chi' ix yalan eb':

—A... tato icha chi' jun, ¿mach pax eb' ol colchajoc? xchi eb'.

27 —A tas max yal-laj yuj eb' anima, axo Dios masanil syal yuuj, xchi Jesús d'a eb'.

28 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oñ tic ix cactejcan juntzañ tastac yic tzoñ och a c'ayb'umoc, xchi viñ.

29 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, a eb' syactejcan spat, ma smam snun, yuc'tac, yanab', ix yetb'eyum, yuninal yed' yisil yujto axoñej Dios sgana eb' syac' servil, 30 nivan spac ol scha eb' d'a jun tiempoal tic, axo d'a junxo tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel (Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 A Jesús ix avtancot eb' lajchavañ chi' sch'ocojil, ix yalan d'a eb':

—A ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ujoc elc'och jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic yalannaccan vab'ixal eb', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 32 Ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. Ol in sb'uch eb'. Ol laj yal chuc eb' d'ayin. Ol in stzub'ej eb'. 33 Ol in smac' eb'. Slajvi chi', ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.

34 Palta maj nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Mañ yojtacoclaj eb' tas van yalan chi', yujto max nachajel-laj yuj eb'.

B'oxinac yol sat viñ aj Jericó yuj Jesús (Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Ayic vanxo sc'och Jesús d'a choñab' Jericó, ay jun viñ max uji yilani, c'ojan ec' viñ
d'a ti' b'e, van sc'anan stumin viñ. 36 Ix yab'an viñ to tzijtum anima van yec' d'a yol b'e
chi', yuj chi' ix sc'anb'an yab' viñ tas van yuji. 37 Ix yalan eb' d'a viñ to a Jesús aj Nazaret
van yec' d'a yol b'e chi'. 38 Yuj chi', ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ:
—Jesús, yiñtil ach can viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.
39 A eb' b'ab'el sb'at chi' ix cachan viñ yic tz'em numan viñ. Palta masñej ix avajq'ue
viñ:
—Ach yiñtilalcan viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.
40 Yuj chi', ix och tec'naj Jesús chi', ix schecan ic'joccot viñ. Axo yic ix ja viñ d'a slac'anil,
ix sc'anb'an d'a viñ:
41 —¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.
—Mamin, in gana sb'oxican vilani, xchi viñ.
42 —B'oocab'xican ilani. Tzach b'oxicani yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi Jesús d'a viñ.
43 D'a jun rato chi', ix b'oxican yilan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. Ix yalan vach'
lolonel viñ d'a Dios. Añejtona', a jantac eb' ix ilan jun chi', ix yal pax vach' lolonel eb' d'a
Dios.

19

A yab'ixal viñaj Zaqueo

1 Ix c'och Jesús d'a Jericó, ix ec' d'a yol choñab' chi'. 2 Ata' ay jun viñ b'eyum scuchan
Zaqueo. Yajal yaj viñ d'a eb' tecumel alcabar d'a jun choñab' chi'. 3 Sgana viñ yilani
chajtil yilji Jesús. Palta max yal-laj yilan viñ, yujto tzijtum anima oyanoch d'a spatic
Jesús chi' ayic van sb'eyi, yujto tzapan pax steel viñ. 4 Ix b'ab'lajb'at lemnaj viñ, ix q'ue
viñ d'a sc'ab' jun te te' ayec' d'a ti' b'e, yic syil viñ yec' Jesús chi'. 5 Axo yic ix ec' Jesús chi'
ta', ix q'ue q'uelnaj d'a viñ, ix yalan d'a viñ:
—Zaqueo, emañcot elañchamel, yujto a ticnaic a d'a a pat ol vac' in posado, xchi d'a
viñ.
6 Ayic ix yab'an viñ icha chi', elañchamel ix emta viñ. Axo ix c'och Jesús chi' d'a spat
viñ, ix scha viñ d'a tzalajc'olal. 7 Axo masanil eb' anima, mañ jantacoc ix yal eb' d'a spatic
Jesús, yujto ix c'och yac' sposado d'a spat jun viñ chuc sb'eyb'al chi'. 8 Axo viñaj Zaqueo
chi' ix q'ue liñan, ix yalan viñ d'a Jesús Cajal:
—A ticnaic Mamin, a jantac tas ay d'ayin, chapoj ol vutoc. Ol vac' junoc macañ d'a eb'
meb'a'. Tato ay mach ix laj vixtej, ix velq'uej, chañel ol vac'pax sq'uexul d'a eb', xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':
—A ticnaic, ix cha scolnab'il viñ aj pat tic, yujto val yel yiñtilalpaxcan Abraham viñ.
10 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, in javi in say eb' satnac yic tzin colanel eb',
xchi Jesús chi'.

A yab'ixal lajuñe' q'uen tumin

11 Yacb'an van yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay jun ab'ix ix yal d'a eb', yujto
van sc'och eb' d'a slac'anil Jerusalén. A snaan eb' to toxo ol vach' och Dios Yajalil d'a
yolyib'añq'uinal tic. 12 Icha tic ix yutej yalan d'a eb':
—A junel ay jun viñ vinac yiñtilcan eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at viñ d'a jun choñab' te
najat, yic tz'ac'jioch viñ reyal d'a schoñab'. 13 Ayic manto b'at viñ, ix yavtancot lajuñvañ
eb' schecab' viñ. Ix yac'an juntzañ q'uen tumin viñ d'a eb'. Nivac sat q'ueen. Jun lajan
q'uen ix scha junjun eb'. Ix yalan viñ d'a eb': Aq'uec e negocio yed' q'uen tumin tic,
masanto ol in jaxoc, ichato chi' ol eyac'anxi q'uen d'ayin, xchi viñ d'a eb'. Ix b'at viñ b'ian.
14 Axo eb' yetchoñab' viñ, ix te chichon sc'ool eb' d'a viñ. Ix schecanb'at jayvañ vinac eb'
d'a spatic viñ, yic syalan eb': A jun viñ tic, malaj co gana tz'och viñ reyal d'a co choñab'

tic, xchi eb'. 15 Vach'chom icha chi' ix yal eb', ix ochŵej viŵ d'a yopisio chi'. Axo yic ix
jax viŵ, ix laj yavtancot eb' schecab' viŵ chi', machtac eb' b'aj yac'naccan q'uen tumin
chi' viŵ, yic syab' viŵ jantacxo yune' q'uen ix yac' ganar junjun eb'. 16 Ix b'ab'laj c'och
jun d'a viŵ, ix yalani: Mamin patrón, a q'uen tumin ac'naccan d'ayin, lajuŵexo yune'
q'uen ix yac' ganar, xchi d'a viŵ. 17 Axo ix yalan viŵ yajal chi': Vach' jun. A ach tic, te
vach' ach d'ayin. Vach'chom quenŵej ix vac' d'ayach, palta vach' ix utej a b'a yed'oc. Yuj
chi', svac'och opisio och yajalil d'a lajuŵeoc choŵab', xchi viŵ d'ay. 18 Ix lajvi chi', ix c'och
junxo schecab' viŵ chi'. Mamin patrón, a q'uen a tumin ac'naccan d'ayin, oyexo yune'
q'ueen ix yac' ganar, xchi. 19 Yuj chi' ix yalanxi viŵ: Vach' jun. Yuj chi' ol ach vac'och
yajalil d'a oye' choŵab', xchi viŵ. 20 Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viŵ chi', ix yalan
d'a viŵ: Patrón, ina q'uen a tumin tic. Sic'b'ilb'at q'uen vuuj d'a yol jun in payu'. 21 A in
tic tzin xivi, yujto vojtac ach to junŵej b'elaŵ ach, yujto a ach tic, toxoŵej tza cha iquej tas
syac' ganar junxo anima. Toxoŵej tza jach'a', palta malaj tas tzavej, xchi d'a viŵ. 22 Yuj
chi' ix yalan viŵ yajal chi': A ach tic vach'chom in checab' ach, palta te chuc ach. Yuj
juntzaŵ tzal tic, svac'canb'at d'a ib'aŵ. Yujto a ach val tzala' to junŵej b'elaŵ in. Toxoŵej
tzin cha viquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoŵej tzin jach'a', palta malaj tas svavej.
23 Tato icha chi' tzutej a naan d'a vib'aŵ, ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen majanil d'a junocxo,
axo tzin jax tic tzin chaanxi q'uen yed' yune'? xchi viŵ d'ay. 24 Ix lajvi chi' ix yalan d'a
eb' ayec' yed' chi': Iq'uec ec' q'uen d'a viŵ, tzeyac'an q'uen d'a viŵ ix ac'an ganar lajuŵe'
yune' yico', xchi viŵ d'a eb'. 25 Axo ix yalan eb': Palta mamin patrón, lajuŵexo q'uen ay
d'a viŵ, xchi eb'. 26 Palta sval d'ayex, a mach ayxo yico', ol vach' ac'joc naŵalocxo d'ay.
Axo eb' malaj yico', ol vach' ic'joquec' tas ay d'a eb'. 27 Yed' pax eb' vajc'ool, eb' malaj
sgana tzin och yajalil, iq'ueccot eb'. Mileccham eb' d'a vichaŵ tic, xchi viŵ yajal chi',
xchi Jesús.

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Ix lajvi yalan jun ab'ix chi' Jesús, ix schaan pax sb'e, ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um
yic sq'ue eb' d'a Jerusalén. 29 Ayic van sc'och Jesús chi' yed' eb' d'a slac'anil Betfagé yed'
Betania, d'a yichaŵb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavaŵ eb'
sc'ayb'um. 30 Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choŵab' d'a quichaŵb'at tic. Ata' ol eyil jun noc' b'uru, etzanoch noc'.
Mantalaj mach sq'ue d'a yib'aŵ noc'. Tze tijancot noc'. 31 Tato ay mach tz'alan d'ayex:
¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': A Cajalil ay tz'och noc' yuuj, xe chi,
xchi Jesús chi' d'a eb' viŵ.

32 Ix lajvi chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Icha ix yutej yalan Jesús chi' d'a eb', icha chi'
ix aj yilchaj noc' b'uru chi' yuj eb'. 33 Axo yic van stijanelta noc' eb', ix c'och eb' aj b'uru
chi', ix yalan eb':

—¿Tas yuj tze tijelta noc'? xchi eb'.

34 —To ay ol och noc' yuj Cajalil, xchi eb'.

35 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús chi'. Ix yac'anoch spichul eb' stz'amoc noc',
ix yac'anq'ue Jesús chi' eb' d'a yib'aŵ noc'. 36 Axo yic van sb'eyi, ay eb' ix laj lich'anem
spichul d'a yol b'e19.36 d'a yichaŵ b'aj sb'eyb'at chi'. 37 Axo yic van sc'och eb' d'a jun
b'e spichlaj em d'a tzalan Olivo, a jantac eb' sc'ayb'um, ix laj och ijan eb' yavajq'ue yuj
tzalajc'olal. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yuj juntzaŵ milagro ix yil eb'. 38 Ix laj
yalan eb' icha tic:

—Calec vach' lolonel d'a co reyal checb'ilcot yuj Dios Cajal. Te ay junc'olal d'a satchaaŵ,
te nivan yelc'och co Diosal ta', xchi eb'.

39 Ay juntzaŵ eb' viŵ fariseo ayec' d'a scal eb' anima chi' ix alan d'a Jesús chi':

19.36 **19:36** Il nota d'a Mateo 21.8.

—Ach C'ayb'um, ¿tas yuj max a cach eb' a c'ayb'um tic? xchi eb' viñ.
40 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Sval d'ayex tato tz'em numan eb', axo juntzañ q'uen q'ueen tic ol avajq'ueoc, xchi d'a eb'.
41 Axo yic van sc'och Jesús d'a Jerusalén, ix yilanb'at jun choñab' chi', ix oc' yuuj. 42 Ix yalani:
—Ex aj Jerusalén, octom val snachajel eyuuj d'a jun c'u tic chajtil tz'aj e chaan sjunc'olal Dios, palta a ticnaic, maxtzac yal-laj snachajel eyuuj, yujto toxo ix c'ub'chajel d'ayex.
43 Yuj chi' ay jun tiempoal ol ja d'a eyib'añ, a eb' eyajc'ool, ol och oyan eb' d'a spatic yichañ e choñab' tic. Ol laj yoyan sb'a eb' d'a e patic, ol yac'an oval eb' eyed'oc. 44 Ol laj smaq'uem vecnaj jun choñab' tic eb' d'a sat luum. Ol smilancham eb' anima chi' eb'. Axo q'uen q'ueen latz'b'ilq'uei, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'uenal chi'. A jun tic ol ja d'a eyib'añ yujto a d'a jun tiempoal tic ix ja Dios d'ayex, palta max nachajel eyuuj, xchi Jesús.

A eb' pechb'ilelta d'a yol stemplo Dios
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ix lajvi chi' ix c'och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix spechanelta eb' schoñvaji yed' eb' smanvaji. 46 Ix yalan d'a eb':
—Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios icha tic: A in pat, yicñej lesal yaji, xchi. A exxo tic, icha junoc q'uen ñaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.
47 Junjun c'u ix c'och Jesús chi' sc'ayb'ej anima d'a yamaq'uil stemplo Dios chi'. Axo eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ yajalil jun choñab' chi', ix say eb' viñ tas syutej eb' viñ smilanchamoc. 48 Palta maj yal-laj yuj eb' viñ, yujto ayoch d'a sc'ool eb' anima smaclan yab' d'ay.

20

A yopisio Jesús
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 D'a jun c'u chi' ix c'ayb'aj eb' anima d'a yamaq'uil stemplo Dios yuj Jesús. Ix yalan vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. Ix c'och eb' viñ sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. 2 Ix yalan eb' viñ d'a Jesús chi':
—Al d'ayoñ, tas aji, yuj chi' tza c'ulej juntzañ chi', ¿mach ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ d'ay.
3 —Ay pax jun tas tzin c'anb'ej d'ayex. Alec d'ayin, 4 ¿mach ac'jinac yopisio viñaj Juan ayic ix yac'an bautizar eb' ix laj c'och d'a viñ? ¿Am Dios ac'jinac, mato anima? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.
5 Ix yal-lan yab' eb' viñ:
—¿Tas scutej co pacan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ix ac'ancot viñaj Juan chi', axom ol yalan viñ: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ol jun? xcham viñ. 6 Palta tato scala' to yic eb' anima, axom eb' anima ol oñ sjulq'uenejcham eb', yujto a viñaj Juan chi', schecab' ton Dios yaj viñ d'a yichañ eb', xchi eb' viñ.
7 Yuj chi' ix yalan eb' viñ to mañ yojtacoc eb' mach ac'jinac yopisio viñaj Juan chi'. 8 Ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:
—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio yic tzin c'ulan juntzañ tic, xchi d'a eb' viñ.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' ayec' chi' ta':
—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum.[20.9] Ix lajvi chi', ix yac'ancanb'at

20.9 **20:9** Il nota d'a Mateo 21.33.

sluum viñ chi' majanil yed' masanil yavb'en te' chi'. Ix lajvi chi', nivan tiempo ix b'atcan viñ. 10 Axo yic ix c'och stiempoal smoljiel sat te' uva chi', ix schecb'at jun schecab' viñ yic sc'anan smajananub'al luum. Axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. 11 Yuj chi' ix schecb'at junxo schecab' viñ aj luum chi'. Palta añeja' ix stumej eb', ix smac'an pax eb', ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. 12 Ix schecanxib'at junxo schecab' viñ, axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb'.

13 Axo ix snaan viñ aj luum chi': ¿Tas tzin c'ulej ticnaic? Ol in checb'at jun vuninal te xajan vuuj. Tecan ol xiv eb' d'ay, xchi viñ. 14 Axo ix c'och viñ uninab'il chi', ix slajtian sb'a eb' majnum luum chi'. Ix yalan eb': Ina sja viñ uninab'il b'aj ol can lum luum tic. Co maq'ueccham viñ, yic vach' a oñxo ol quiquejcan luum, xchi eb'. 15 Yuj chi', ix sñeranel viñ eb' d'a stiel avb'en chi', ix smac'ancham viñ eb'. Tzin c'anb'ej d'ayex, ¿tas ol utaj eb' majnum lum chi' yuj viñ aj luum chi' tze na'a? 16 Axo lac'an viñ ol b'atoc. Ol b'at smac'ancham juntzañ eb' majnum luum chi' viñ. Ol yac'anxicanb'at luum viñ majanil d'a juntzañxo, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ayic ix yab'an jun tic eb' anima, ix yalan eb':

—Comonoc malaj b'aq'uiñ ol ujoc icha chi', xchi eb'.

17 Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb', ix yalani:

—Tato icha chi', ¿tas syalelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios tze na'a? Syal icha tic:

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi', xchicani. 18 Tato ay junoc mach tz'em tañnaj d'a yib'añ jun q'ueen chi', choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em tañnaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb'.

19 A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snib'ej eb' viñ syam Jesús d'a elañchamel, yujto ix snael eb' viñ to a eb' viñ van yalani, palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima.

A juntzañ tumin sc'anel eb' yajal
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Yuj chi' ix checjib'at jayvañ eb' viñ yila' talaj tz'och smul Jesús chi'. A ix c'och eb' viñ, vach' ix yutej sb'a eb' viñ d'a yichañ Jesús chi'. Ix stz'acan sc'umej eb' viñ yic slectaj d'a slolonel, yic syac'anoch eb' viñ d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal. 21 Yuj chi' ix stz'ac sc'anb'ej eb' viñ d'ay:

—Mamin c'ayb'um, cojtac to tojol tzutej a loloni yed' pax oñ a c'ayb'ani. Mañoclaj yilji anima tzila', yujto lajaññej yelc'och junjun anima d'ayach. Cojtac paxi to tzoñ a c'ayb'ej d'a tas sgana Dios d'a val yel. 22 Yuj chi' al d'ayoñ: ¿Tom vach' scac' juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, mato maay? xchi eb' viñ d'ay.

23 Ix snael Jesús to chuc spensar eb' viñ sc'anb'an eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

24 —Ch'oxec junoc tumin chi' vila'. ¿Mach jun ayoch sat tic yed' sb'i tic d'a q'ueen? xchi d'a eb' viñ.

—Aton sat viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb' viñ.

25 Yuj chi', ix yalan d'a eb' viñ:

—A tas yictaxon viñ yajal chi' yaji, aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios yaji, aq'uec d'a Dios chi', xchi d'a eb' viñ.

26 Malaj junoc tas ix yal chi' b'aj ix ac'ji ganar yuj eb' yic syaman eb'. Ix te sat sc'ool eb' yab'an tas ix spac chi', mañxalaj tas ix yal eb'.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. Aton eb' viñ tic tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' viñ d'ay:

28 —Mamin C'ayb'um, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Tato ay junoc viñ vinac
schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj yuninal viñ scani, tato icha chi', axo viñ
yuc'tac viñ, tz'ic'anpaxcan ix ix chi', yic vach' tato tz'aj yuninal eb', ichato a viñ ix cham
chi' ay yico'. Icha chi' ix yalcan viñaj Moisés chi'. 29 A junel ay ucvañ eb' viñ yuc'tac
sb'a. A viñ b'ab'el vinac ic'an jun ix ix, palta cham viñ, malaj yuninal eb' cani. 30 Axo
junxo yuc'tac viñ ic'anxican ix. Palta cham junxo viñ chi'. Malaj yuninal eb' canxi.
31 Slajvi chi', axo viñ yoxil ic'anxi ix. Añejtona' yic'nac ix eb' viñ yucvañil. Cham eb'
viñ smasanil. Malaj junoc eb' viñ elcan yuninal yed' ix. 32 Axo d'a slajvub'xo, scham ix.
33 Axo ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix yujto yic'nac ix eb' viñ
yucvañil? xchi eb' viñ.

34 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ saduceo chi':

—A d'a yolyib'añq'uinal tic, syic'laj sb'a eb' anima. 35 Palta ay val junxo lugar. A eb' ol
pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, eb' smoj sc'ochcan ta', ata' mañxalaj ic'lajb'ail. Mañxo ol
yac'b'at yisil eb' c'anjoc. 36 Yujto a d'a jun tiempoal chi', mañxo ol chamlaj eb'. Lajan ol aj
eb' yed' eb' ángel. Yuninal ton Dios ol aj eb', yujto ol pitzvocxi eb'. 37 Añejtona' d'a viñaj
Moisés chi' yalnaccan Dios d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al, ata' yac'nac cojtaquejeli to
ol pitzvocxi eb' chamnac, b'aj yalnaccan icha tic: A in ton tic sDiosal in viñaj Abraham,
viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. 38 Yuj chi', vach'chom chamnac eb' viñ chi', cojtac to
mañ satnacoquel eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji. A d'a sat
Dios, pitzan eb' anima smasanil, xchi Jesús.

39 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Yel ton tzal Mamin C'ayb'um, xchi eb' viñ.

40 Yuj chi' mañxalaj tas syal sc'anb'an eb' viñ d'ay.

A Cristo, Yuninal Dios
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj ay eb' tz'alani to a Cristo yiñtilal David yaji? 42 Yujto añeja' viñaj David chi'
alanxican d'a jun libro yic Salmos:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,
43 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi
viñaj David chi'.
44 Icha chi' yutejnaccan viñaj David yalani to a Cristo ayoch yajaloc viñ, yuj chi' cojtac to
a Cristo chi', mañ yiñtilalocñej David chi' yaji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Ayic van yab'an eb' anima smasanil, ix yalan Jesús icha tic d'a eb' sc'ayb'um:

46 —Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex juvoquel yuj sb'eyb'al eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés,
yujto scham val b'at eb' viñ yed' juntzañ spichul jucan. Snib'ej eb' viñ to tz'em ñojan
eb' anima d'a eb' viñ b'aj ay mercado. A sc'an eb' viñ to a d'a xila eb' nivac vinac tz'em
c'ojjab' eb' viñ d'a yoltac spatil culto. Ayic tz'och vael, snib'ej eb' viñ tz'em c'ojjab' b'aj
tz'em c'ojan eb' viñ nivac yelc'ochi. 47 Syic'anpaxec' eb' viñ tas ay d'a eb' ix chamnac
yetb'eyum yed' pax spat eb' ix. Slajvi chi', najat syutej yoc slesal eb' viñ, yic a snaan eb'
anima to malaj smul eb' viñ. Palta a eb' viñ chi', yelxo val nivan yaelal ol ac'jococh d'a
yib'añ eb' viñ, xchi Jesús chi'.

21

A yofrenda ix chamnac yetb'eyum
(Mr 12.41-44)

1 A junel, ayec' Jesús d'a yamaq'uil templo. Van yilani chajtil syutej eb' b'eyum
yac'anem yofrenda d'a yol jun chalab' ofrenda. 2 Ix yilani ix c'och jun ix chamnac
yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' cotac tumin ix d'a yool. 3 Yuj chi', ix yalan Jesús
chi' d'a eb' ayec' ta' yed'oc:
—Val yel sval d'ayex, a jun ix te meb'a' tic, ec'alto yic ix, ix yac' d'a yichañ eb' ix laj yac'
yico'. 4 Ay eb' axoñej sobreal stumin syac'a'. Axo ix meb'a' tic, jantacñej jab' stumin ix
ayeq'ui ix yaq'uem ix yofrendaoc. Mañxalaj tas ix can d'a ix, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 24.1-28; Mr 13.1-23)

5 Ay juntzañ eb' van yalani to te vach' yilji stemplo Dios, vach' yaj yed' juntzañ q'uen
q'ueen latz'b'ab'iloch d'ay yed' juntzañ tastac siaj d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':
6 —A juntzañ van eyilan tic, ay jun tiempoal ol lajvoquel smasanil. Mañxalaj junoc
q'uen latz'b'ab'ilq'ue tic ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal, xchi Jesús d'a eb'.
7 Yuj chi' ix sc'anb'ej eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ¿b'aq'uiñ ol ujoc juntzañ chi'? ¿Tas val yechel ol sch'ox Dios, ayic
toxo ol ujoc jun chi'? xchi eb' d'ay.
8 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Tzeyil val e b'a yic mañ ol ex ac'joc musansatil, yujto tzijtum eb' ol javoc, ol yesanel in
b'i eb'. Ol yalan eb': A in tic Cristo in, xcham eb'. Ol yalanpax eb': Axo val sja stiempoal
tic, xcham eb'. Mañ ex b'at q'uelan d'a eb'. 9 Ayic ol eyab'an specal yoch nivac oval,
axo yac'anpax oval eb' comon anima yed' eb' yajal, mañ ex te xivoc, yujto a juntzañ chi'
yovalil ol b'ab'laj ujoc, palta mañoclaj d'a jun ratoal chi' ol lajvoquel yolyib'añq'uinal tic,
xchi Jesús chi' d'a eb'.
10 Ix yalanpaxi:
—Ol och oval d'a scal juntzañ nivac nación. 11 Ay juntzañ nivac quixcab' ol laj ec'oc.
Ol laj javoc vejel, ol laj yamchaj juntzañ anima yuj nivac ilya d'a junjun choñab'. Axo
d'a satchaañ, tzijtum tas ol laj sch'ox sb'a. Ay pax juntzañ nivac yechel ol sch'ox sb'a d'a
satchaañ, ol te xivpax eb' anima yuj juntzañ chi'.
12 Palta ayic manto ujoc juntzañ chi', ay eb' ol ex yamanoc, ol yac' chucal eb' d'ayex.
Yujto in c'ayb'um ex, yuj chi' ol laj ex yic'b'at eb' d'a yoltac spatil culto yic ol yac'anoch
eb' d'a eyib'añ. Ol ex yac'och eb' d'a preso, ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ rey yed' eb'
viñ yajal. 13 Yuj juntzañ tas ol ac'jococh d'a eyib'añ chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a yichañ
eb' viñ yajal chi'. 14 Mañ e b'ab'laj naej yuj tas ol eyutej e colan e b'a d'a eb', 15 yujto a in
ol in b'o eyala'. Ol vac' e jelanil d'a tas ol eyala'. Yuj chi' malaj eb' ajc'ool ol yal spacan
d'ayex. Malaj junoc eb' ol tzac'van sjelanil d'ayex icha e jelanil ol vac'a'. 16 Palta a ex tic,
a e mam e nun, eb' eyuc'tac, eb' e c'ab' eyoc yed' eb' eyamigo, ol meltzaj och eb' ajc'olal
d'ayex. Ay ex ol ex smilcham eb'. 17 Axo masanil eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic,
ol och eb' ajc'olal d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin. 18 Palta mañ ol ex satel-laj, mañ
val junoc xil e jolom ol satb'atoc. 19 Tato tec'an tzeyutej e b'a, ol eyac' ganar e chaan e
q'uinal d'a val yel.
20 Ayic ol eyilani to oyb'ilxoq'ue Jerusalén yuj eb' soldado, nachajocab'el eyuuj to van
slajviel jun choñab' chi'. 21 Axo eb' ayec' d'a yol yic Judea tic, b'atocab'can eb' elelal d'a
tzalquixtac. A eb' ayec' d'a choñab' Jerusalén tic, b'atocab' pax eb' elelal. Axo eb' ayb'at
d'a smunlajel, mañxoocab' ochta eb' d'a yol choñab' tic, 22 yujto a val d'a jun tiempoal
chi', ol ja jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios. Ato ta' ol elc'och jantac tas tz'ib'ab'ilcan
d'a Slolonel Dios. 23 Ob'iltac eb' ix yab'ix d'a jun tiempoal chi' yed' eb' ix vanto schuni
yune', yujto nivan yaelal ol ja d'a yib'añ eb' anima d'a juntzañ lugar tic. Ol yac'cot yoval
sc'ool Dios d'a yib'añ eb' quetisraelal. 24 Nañal eb' ol cham yuj jun oval chi'. Axo nañalxo
eb', ol b'atcan eb' preso d'a ch'oc choñab'il. Axo eb' ch'oc choñab'il chi' ol ixtan Jerusalén
tic, masanto ol lajvoc stiempoal yac'an yajalil eb', icha yalnaccan Dios.

Sjaub'al Jesús d'a schaelal
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

25 Ay pax juntzañ yechel ol sch'ox sb'a d'a c'u, d'a q'uen uj yed' d'a q'uen c'anal. Axo
juntzañ nación, ol laj somchaj eb' yuj xivelal, yujto ol c'añ sq'ue vaan a' mar, ol c'añ
pax yemxi poñnaj a'. 26 Ol laj te xiv eb' anima ayic ol snaan eb' tas ol ujoc d'a jun
yolyib'añq'uinal tic, yujto ol tzicub'tañaj pax juntzañ yipal d'a satchaañ. 27 Ichato chi'
ol yilan eb' to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in emul d'a scal asun yed'
jantac in poder yed' in nivan tziquiquial. 28 Ayic ol syamanoch yuji juntzañ chi', tzex
tzalaji, tzex q'ue q'uelan, yujto toxo ol ex colchajeloc, xchi Jesús chi' d'a eb'.
29 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':
—Tzeyilnab' te' higo, ma juntzañxo te te' slaj c'ajb'anel xiil. 30 Ayic tzeyilani to vanxo
svolanxi te' sc'ab', snachajel eyuuj to vanxo sja stiempoal ñab'ilq'uinal. 31 Añejtona'
juntzañ sval tic, ayic ol eyilan sja juntzañ chi', nachajocab'el eyuuj to toxo ol vach' och
Dios Yajalil.
32 Val yel sval d'ayex, masanil juntzañ tas sval tic ol ujoc ayic manto satel-laj juntzañ
anima tic. 33 A satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj
b'aq'uiñ ol lajvoqueloc.
34 Tzeyil val e b'a. Mañ eyac' pitb'oc e b'a yuj pec'al, yuj uq'uel añ, ma yuj juntzañxo
tas b'aj tzeyac'och e pensar. Ta maay, ayic ol ja jun c'ual chi', mañ listaoc eyaji. 35 Icha
tz'aj yem junoc yaal, icha chi' ol aj sja jun c'ual chi' d'a yib'añ eb' anima smasanil d'a
yolyib'añq'uinal tic. 36 Yuj chi' lista tzeyutej e b'a. Lesalvañec d'a masanil tiempo yic
vach' tec'an eyaji. Yuj chi' ol yal eyel d'a tas d'iñan sjavi, yic pax mañ ol ex q'uixvoc
eyoch d'a vichañ a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.
37 Junjun c'u sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Axo d'a tzalan Olivo
tz'ec' ac'val yuuj. 38 Masanil c'u, spet c'och eb' anima chi' smasanil d'a yamaq'uil templo
chi'. Sb'at smaclan yab' eb' d'ay.

22

A eb' viñ sayjinac tas syutej syaman Jesús
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

1 Van sja stiempoal q'uiñ yic snachajcoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton yic
svaan ixim pan eb' malaj yich. 2 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley
Moisés ix sayan modo tas ol aj smilancham Jesús eb' viñ d'a c'ub'eltac, yujto xiv eb' viñ
d'a eb' anima.
3 Ay jun viñ scuch Judas, viñ aj Queriot. Yetb'eyum sb'a viñ yed' eb' viñ uxluchvañ
sc'ayb'um Jesús, palta a viñ Satanás ix och d'a viñ. 4 Yuj chi' ix b'at viñ sc'umej eb' viñ sat
sacerdote yed' eb' viñ yajal yaj d'a eb' viñ stañvan stemplo Dios. Ix yalan viñ tas ol yutoc
yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ. 5 Yuj chi' te vach' ix yab' eb' viñ. Ix yac'an strato eb'
viñ yed' viñ d'a jantac tumin ol yac' eb' viñ d'a viñ. 6 Yuj chi' ix schaan yab' viñ tas ix yal
eb' viñ. Ix och ijan viñ sayani tas syutej viñ yac'anoch Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ d'a
elc'altac.

A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

7 Ix c'och sc'ual svaan ixim pan eb', aton ixim malaj yich ayemi, yic smiljipaxcham
noc' calnel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. 8 Axo Jesús ix checanb'at viñaj
Pedro yed' viñaj Juan, ix yalani:
—Ixiquec, b'at b'oec tas ol cab'lej d'a jun q'uiñ tic, xchi d'a eb' viñ.
9 —¿B'ajtil a gana sco b'o'o? xchi eb' viñ d'ay.
10 —Ayic ol ex c'och d'a yol choñab', ay jun viñ ol ilchajel eyuuj, cuchb'il jun ch'ub' a a'
yuj viñ. Tzex och tzac'an yuj viñ, masanto tzex c'och yed' viñ d'a spat. 11 Ol eyalan d'a

viñ aj pat chi: Icha tic ix aj yalancot co C'ayb'umal d'ayach: ¿B'ajtil ay jun a cuarto b'aj ol in va yed' eb' viñ in c'ayb'um yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a viñ. 12 Axo viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto d'ayex d'a jun chaañ. Listaxo yaji. Axo ta' ol e b'o tas ol cab'lej chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.
13 Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ to ix elc'och icha ix aj yalan Jesús chi'. Yuj chi' ata' ix sb'o eb' viñ tas ol yab'lej d'a jun q'uiñ chi'.
14 Ayic ix c'och yorail, ix c'och Jesús yed' juntzañxo eb' viñ sc'ayb'um, ix och oyan eb' viñ vael d'a spatic te' mexa. 15 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Toxon nab'il vuuj to in gana tzin va eyed'oc d'a jun q'uiñ tic, yacb'an manto in chamoc. 16 Sval d'ayex, mañxa b'aq'uiñ ol in va d'a jun q'uiñ tic, masanto ol och junelxo ayic ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.
17 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan jun vaso. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yalanxi d'a eb' viñ:
—Chaec jun tic. Mol uq'uejec. 18 Yujto sval d'ayex, mañxalaj b'aq'uiñ ol vuc' yal uva tic, masanto ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.
19 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue van jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix xepanb'at ixim d'a eb' viñ. Ix yalani:
—A jun tic, aton in nivanil tic ol ac'joc eyuuj. Vaec ixim. Tze c'ulejñej jun tic, yic tzin e naancoti, xchi d'a eb' viñ.
20 Icha pax chi' ix yutej junxo vaso ayic toxo ix lajvi sva eb', ix yalani:
—A jun ay d'a yol jun vaso tic sch'oxanel jun schab'il strato Dios toto ix b'oi. Yuj in chiq'uil ol el eyuuj ol elc'och jun trato chi'.
21 Palta a viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ol in milanchamoc, ayec' viñ ved' d'a jun mexa tic. 22 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol in paxoc, ichataxon yaj sb'ocani. Palta a val viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', te chuc yic viñ, xchi Jesús d'a eb' viñ.
23 Yuj chi' ix yal-lan yab' junjun eb' viñ, ¿mach oñtaxlaj ol cac'och d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi eb' viñ.

Mach junoc ec'al yelc'ochi

24 Ix lajvi chi', ix laj stelan sb'a eb' sc'ayb'um yuj mach junoc eb' ec'al yelc'ochi. 25 Axo Jesús ix alan d'a eb':
—A eb' rey d'a junjun nación, yajal ton yaj eb'. Yed' eb' yajal, vach' eb' yalan eb' anima. 26 A exxo tic, mañ eyutoc e b'a icha eb' chi'. Tato ay junoc mach d'a e cal tic ec'al yelc'ochi, yic'ocab'emta sb'a icha junoc unin. Añejtona' tato ay junoc yajal yaj d'a e cal, ichaocab' junoc checab' syutej sb'a. 27 Q'uinaloc tz'och junoc nivan vael. ¿Mach junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Am jun c'ojanem van sva'i, mato a jun van yac'an servil? Aton jun c'ojanem van sva chi' más nivan yelc'ochi, palta a in tic ayinec' d'a e cal icha junoc tz'ac'an servil.
28 A ex tic, ix e tec'b'ej e b'a eyec' ved'oc ayic ix ja juntzañ yaelal d'a vib'añ. 29 Yuj chi', icha in yutej co Mam Dios in yac'anoch yajalil, icha chi' ol ex vutej pax ex vac'anoch yajalil. 30 Yuj chi' ol yal e va ved' d'a jun in mexa b'aj ay in och yajalil chi'. Añejtona' ol ex em c'ojjab' d'a junjunoc e c'ojnub'. Axo eyoch chi' yajalil d'a eb' lajchave' macañ quetisraelal, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ix yalanpax Jesús:
—Ach Simón, ina ix sc'an spermiso viñ Satanás d'a Dios, yujto snib'ej viñ tzex yac' proval icha tz'aj ixim trigo schayaji.22.31 32 Palta ix in tevi val d'a Dios uuj, yic max

22.31 **22:31** Ayic tzex chayaj ichoc trigo, syalelc'ochi to syac'lej viñ diablo ex yac'an meltzaj d'a e patic.

iq'uel a c'ool d'ay. A ach tic, ayic ol meltzajxoc och a pensar d'ayin, tzac' stec'anil eb' uc'tac, xchi Jesús.
33 Yuj chi' ix yalan viñaj Simón chi':
—Mamin, b'ecan in c'ol in b'at ed' d'a preso, vach'chom tzin cham ed'oc, xchi viñ.
34 —Pedro, sval d'ayach, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.
35 Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Tze nacoti, ayic ex in checannacb'at junel, maj eyic' e moral, maj eyic' e tumin, maj eyic'paxb'at e xañab'. ¿Tom ay tas yac'nac palta d'ayex ta'? xchi d'a eb'.
—Maay, malaj tasi, xchi eb'.
36 Axo ticnaic, mach ex ay e moral, e tumin, tzeyic'b'at eyed'oc. Mach ex malaj eyespada, tze choñel e chumpa, tze manan eyico'. 37 Yujto sval d'ayex, yovalil ol elc'och d'a vib'añ icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, b'aj syalcan icha tic: Icha tz'utaj eb' anima chuc, icha chi' ix utaj viñ, xchi. Jantacñej vab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', yovalil ol ujoquelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.
38 Yuj chi' ix yal eb' sc'ayb'um chi' d'ay:
—Mamin, ina chab' q'uen espada tic, xchi eb' d'ay.
—Yechelxo chi', xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac' lesal Jesús d'a Getsemaní
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Ix lajvi chi', ix elta Jesús d'a yol jun pat b'aj ix va eb' chi', ix b'at d'a tzalan Olivo ichataxon smodo. Ix och pax tzac'an eb' sc'ayb'um yuuj. 40 Axo ix c'och ta', ix yalan d'a eb':
—Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.
41 Ix lajvi chi', ix sb'esanel sb'a d'a stz'ey eb'. Icha am snajatil sb'at junoc jul-lab', icha chi' ix b'ati. Axo ta' ix em cuman, ix lesalvi. 42 Ix yalan icha tic:
—Mamin, tato a gana, iq'uel jun yaelal tic d'a vib'añ, palta mañoc icha in gana, palta ichaocab' val a gana, xchi.
43 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a jun ángel ix cot d'a satchaañ. Ix ul yac'an stec'anil. 44 Ix te och pitz'an d'a spixan. Yuj chi' yelc'olal ix lesalvi. Axo yalil tz'em d'a sat luum, calan yaj yed' chic', icha val yem tz'uj yem d'a sat luum chi'.
45 Ix lajvi slesalvi, ix meltzajxicot b'aj aycan eb' sc'ayb'um chi'. Axo ix c'och d'a eb', vaynacb'at eb', yujto ix te och pitz'an cuselal d'a spixan eb'. 46 Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tzex te vayi? Q'ueañec vaan, lesalvañec, yic vach' mañ ol ex meltzaj d'a e patic ayic ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

Yamchajnac Jesús
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Vanto slolon Jesús chi', ix c'och eb' tzijtumal anima. Axo viñaj Judas, yetb'eyum sb'a yed' eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi', a viñ b'ab'el sc'och yuj eb'. Ix snitzanb'at sb'a viñ stz'ub' sti' Jesús chi'. 48 Axo Jesús chi' ix alan d'a viñ:
—Judas, ¿tom icha tic tz'aj in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic? xchi.
49 Axo eb' ayec' yed' Jesús chi', ayic ix yilan eb' tas van sja d'a yib'añ ix sc'anb'an eb' d'ay:
—Mamin, ¿tzam yal co xican eb' d'a q'uen espada tic? xchi eb' d'ay.
50 Val d'a jun rato chi', ay jun viñ d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix tzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote d'a svach'. 51 Axo Jesús ix alan d'a eb':
—Actejec, c'ocb'ilxo chi', xchi d'a eb'.

Axo Jesús ix yaman schiquin viñ chi', yed'ñej chi' ix ochxicani. 52 A eb' viñ sat
sacerdote, eb' viñ yajal yaj d'a stemplo Dios yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio, ix
c'och eb' viñ syam Jesús chi'. Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a eb' viñ:
—¿Tas vaj tzeyila'? ¿Tom cuchb'um in d'a eb' sc'ulan chucal yuj chi' tzex ja d'ayin yed'
q'uen espada yed' te te'? 53 Ayinñej ec' eyed' d'a yamaq'uil stemplo Dios d'a junjun
c'u, palta maj in eyama'. Palta ato ticnaic yorail e c'ulan jun tic yed' yipalil viñ aj
q'uic'alq'uinal, xchi d'a eb' viñ.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Ix lajvi chi', ix yamji Jesús yuj eb' viñ. Ix yic'anb'at eb' viñ d'a spat viñ sat sacerdote
chi'. Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. 55 Axo d'a yamaq'uil ti' pat chi' ix
yac'och jun c'ac' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a sti' te', ix em c'ojan eb' viñ. Ix em c'ojan
pax viñaj Pedro chi' d'a scal eb' viñ. 56 Axo jun ix criada, ayic ix yilan ix to c'ojanem viñaj
Pedro chi' d'a sti' te' c'ac' chi', ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:
—A jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed' Jesús tic, xchi ix.
57 Axo viñ, elañchamel ix yiq'uel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:
—Ach ix, mañ vojtacoc jun viñ tzal chi', xchi viñ d'a ix.
58 Junanto rato chi', ay junxo ix och q'uelan d'a viñ, ix yalani:
—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', xchi d'a viñaj Pedro chi'.
—Val yel maay, mañ vetb'eyumoclaj in b'a yed' eb', xchi viñ.
59 Ay am tom junoc hora chi', yelc'olal ix yal junxo viñ:
—Val yel a jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed'oc, yujto aj Galilea eb', xchi viñ.
60 —Toton maay, mañ vojtacoc juntzañ tzal chi', xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.
Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ ix oc' noc' caxlañ. 61 Ix cot q'ueleloc Jesús Cajal chi'
d'a viñ. Yuj chi' ix snacot viñ tas ix yalcan Jesús. Ichaton tic ix yutej yalancan d'a viñ:
Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoclaj,
xchi d'a viñ. 62 Yuj chi' ix sb'eselta sb'a viñ d'a scal eb'. Ix te oc' val viñ sic'lab'il.

Ix b'uchji Jesús yuj eb'
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Axo eb' stañvumal Jesús ix och ijan eb' sb'uchvaj d'ay. Ix laj smac'an pax eb'. 64 Ix
smacan sat eb'. Ix stz'itanb'at sti' eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—Al d'ayoñ mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.
65 Mañ jantacoc tas ix yal eb' d'ay yic sb'uchvaj eb' d'ay.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñ sat yajal
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Axo ix sacb'i, ix smolb'an sb'a eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel, eb' viñ
sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix yic'anb'at Jesús eb' viñ d'a yichañ
viñ sat yajal. Axo ta' ix sc'anb'ej eb' viñ d'ay:
67 —Al d'ayoñ, ¿tom a ach tic Cristo ach? xchi eb' viñ d'ay.
—Nab'añej sval d'ayex, ¿tom ol e cha eyab' d'ayin? 68 Tato a in tzin c'anb'ej junoc tas
d'ayex, ¿tom ol eyal d'ayin? ¿Tom ol in eyaq'uel d'a libre? 69 Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios
voch animail tic, a ticnaic ol in c'ochcan c'ojan d'a svach' c'ab' Dios, aton jun masanil tas
syal yuuj, xchi Jesús d'a eb' viñ.
70 Masanil eb' viñ ix c'anb'an d'ay:
—¿Tom Yuninal ach Dios jun? xchi eb' viñ d'ay.
—A in ton tic Yuninal in, icha tzeyal chi', xchi d'a eb' viñ.
71 Yuj chi' ix yal eb' viñ.
—¿Tasto tz'och testigo cuuj? Yujto a oñ val lac'an ix cab' yalan viñ, xchi eb' viñ.

23

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ix lajvi chi' ix q'ue vaan eb' smasanil. Ix yic'anb'at Jesús eb' d'a yichañ viñaj Pilato.
2 Ata' ix syamoch eb' yac'anoch juntzañ es d'a yib'añ. Ix laj yalan eb':
—Ix quila' to a viñ van yac'an somchajel eb' quetchoñab'. Syalanpax viñ to max yal cac'an q'uen tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma. A val viñ tz'alanpaxi to Cristo viñ, syalelc'ochi to rey viñ, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.
3 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Pilato chi' d'ay:
—Tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tom sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.
—A in toni, ichaton tzutej alan chi', xchi Jesús d'a viñ.
4 Yuj chi', ix yal viñaj Pilato chi' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' anima chi':
—Malaj jab'oc smul jun viñ tic tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.
5 Palta axo eb', yelc'olal yalan eb':
—A viñ tic, masanil eb' anima aj Judea tic van somchajel yuj juntzañ c'ayb'ub'al syac' viñ. Ato d'a Galilea ix schael yich viñ yalani, masanto ix javi viñ d'a Judea tic, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Herodes

6 Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñaj Pilato chi', ix sc'anb'an viñ yab' d'a eb', tato a Jesús aj Galilea. 7 Axo yic ix yab'an viñ to aj Galilea, yuj chi' ix yac'anb'at d'a viñaj Herodes yajal d'a Galilea chi' yujto ayec' viñ d'a Jerusalén d'a juntzañ c'ual chi'. 8 Ayic ix yilan viñaj Herodes chi' sc'och Jesús, te vach' ix yab' viñ, yujto ayxo stiempoal yab'an specal viñ. Yuj chi' sganaxo viñ slolon yed'oc. Snib'ej val viñ syil sb'oan junoc milagro. 9 Tzijtum tas ix sc'anb'ej viñ d'ay, axo Jesús mañ jab'oc ix tac'vi d'a viñ. 10 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ayec' ta', yelc'olal ix yac'och eb' viñ d'a yib'añ. 11 Yuj chi' a viñaj Herodes chi' yed' eb' soldado, ix sb'aj Jesús chi' eb'. Ix sb'uchan pax eb'. Ix stz'acan yac'och juntzañ pichul eb' te vach' d'ay, icha spichul eb' viñ rey. Ix lajvi chi', ix yac'anxi meltzaj Jesús viñ d'a viñaj Pilato. 12 A d'a jun c'ual chi' ix yamigoejq'ue sb'a viñaj Pilato chi' yed' viñaj Herodes, yujto a d'a yalañtaxo yajc'ool sb'a eb' viñ.

Ix ac'jioch chamel d'a yib'añ Jesús
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39—19.16)

13 Axo viñaj Pilato chi' ix molb'an eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ay yopisio yed' pax eb' anima smasanil. 14 Ix yalanelta viñ d'a scal eb':
—A viñ ix ul eyac' tic d'ayin, yujto tzeyala' to somchajel eb' anima yuj viñ, palta ina d'a eyichañ ix in c'anb'ej vab' d'a viñ, palta malaj jab'oc smul viñ scheclajelta vuj icha ix aj eyalani. 15 Añeja' pax viñaj Herodes, malaj tas ix ilchaj yuj viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schecxicot viñ d'ayoñ. Inai, malaj jab'oc smul viñ yic smoj schami. 16-17 Yuj chi', toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'. 18 Axo yic ix yab'an eb' anima to icha chi', ix laj avajq'ue eb':
—A viñ tic, chamocab' viñ. Aocab' viñaj Barrabás chi' tz'el d'a libre, xchi eb'.
19 A viñaj Barrabás chi', preso yaj viñ, yujto locan viñ yed' eb' viñ ix ac'an oval yed' eb' viñ yajal d'a yol choñab' chi'. Mac'umcham anima pax viñ. 20 Axo viñaj Pilato chi' snib'ej viñ syaq'uel Jesús d'a libre. Yuj chi' icha chi' ix yutej viñ yalanxi d'a eb' anima. 21 Palta ayic ix yab'an eb' to icha chi', ix q'ue umnaj eb' yavaji:
—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
22 Ix yalanxi viñaj Pilato chi' yoxelal d'a eb':
—¿Tas val smul viñ d'ayex jun? Malaj val jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj yic smoj schami. Yuj chi' toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'.

23 Axo eb', ix te q'ue umnaj yavaji to yovalil sculusajq'uei. Te chaañ ix avajq'ue eb' yed'
eb' viñ sat sacerdote. Yuj chi' ix yac' ganar eb'. 24 Ix yalan viñaj Pilato chi': Ujocab' icha
sgana eb', xchi viñ. 25 Axo viñ locan d'a scal oval chi', viñ mac'umcham anima chi', viñ
preso yaji, a viñ ix ac'jielta d'a libre icha sgana eb'. Axo Jesús ix ac'jicanoch d'a yol sc'ab'
eb' icha sgana.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ayic van yic'anb'at Jesús eb' b'aj ol chamoc, ay jun viñ aj Cirene scuchan Simón,
spetoj viñ d'a smunlajel, ix yamchaj viñ yuj eb' soldado. Axo viñ ix checji scuchb'at
sculusal Jesús chi'. Ix och tzac'an viñ yuuj.
27 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Yed' pax eb' ix ix, veq'ueq'ui yel yav eb' ix
yoc' yuuj. 28 Axo Jesús ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' ix, ix yalani:
—Ex ix aj Jerusalén, mañ ex oc' vuuj. Oc'añec eyuuj yed' yuj eb' eyune', 29 yujto ay val
jun c'ual ol javoc, ol eyalani: A val eb' ix malaj yune', eb' ix toxon max unevi yed' eb' ix
mañ yojtacoc yac'an chunoc yune', te vach' yic eb' ix, xe chama. 30 A d'a jun tiempoal
chi', ol laj yal eb' anima icha tic: Tzoc val cot juntzañ vitz yed' juntzañ tzalquixtac tic d'a
quib'añ yic tzoñ sc'ub'ejeli, xcham eb'. 31 A in tic, lajan in icha junoc te te' yaax, palta
ina val tas syac'och eb' d'a vib'añ. Ocxom val a ex tic. Yelxo val nivan tas ol ac'jococh d'a
eyib'añ, yujto lajan ex icha junoc te te' taquiñxo, xchi Jesús d'a eb' ix.
32 Ay pax chavañ eb' viñ ay smul ix ic'jib'at yed' Jesús chi', yic sculusajq'ue eb' viñ
yed'oc. 33 Ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan B'aj Ay Sb'aquil Jolom. Ata' ix culusajq'ue
Jesús yuj eb' viñ soldado. Ix culusajpaxq'ue chavañ eb' viñ ay smul chi' yed'oc, jun viñ
d'a svach', jun viñ d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb'. 34 Ayic van sq'ue d'uñuñoc
Jesús yuj eb', ix yalani:
—Mamin, ac' nivanc'olal eb', yujto mañ yojtacoc eb' tas van sc'ulani, xchi d'a Dios.
Axo eb' viñ soldado, ix yac' suerte eb' viñ yic spojanec' spichul Jesús chi' eb' viñ d'a
spatic. 35 Axo eb' anima, van yilan eb' tas van yuji chi'. Añeja' pax eb' viñ yajal, ix sb'uch
Jesús eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:
—Ab'i chi' colvajvum viñ d'a juntzañxo. Scolocab' pax sb'a viñ ticnaic, tato d'a val yel
Cristo viñ, viñ sic'b'ilel yuj Dios, xchi eb' viñ.
36 Añeja' ix b'uchji pax yuj eb' viñ soldado. Ix c'och eb' viñ d'a stz'ey. Ix yac'an vinagre
eb' viñ yuq'uej. 37 Ix yalan eb' viñ d'ay:
—Tato yel Sreyal ach eb' israel, colto naic a b'a quila', xchi eb' viñ d'ay.
38 Ay jun letra ix tz'ib'ajoch d'a sjolom te' sculusal, xchi icha tic: A viñ tic Sreyal eb'
israel, xchi.
39 Ay pax jun viñ culusab'ilq'ue yed'oc ix b'uchani, ix yalan viñ icha tic:
—Tato yel Cristo ach, col a b'a quila', tzoñ a colan paxi, xchi viñ d'ay.
40 Axo junxo viñ yetb'eyum viñ ix cachani, ix yalan viñ:
—¿Tom max ach xiv d'a Dios? Ina lajan cajoch d'a yol sc'ab' jun yaelal tic yed'oc. 41 A
oñ tic, smoj val scab' syail co chaan spac co mul, palta a jun viñ tic, malaj tas ix smulej,
xchi viñ.
42 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a Jesús:
—Ach Jesús, tzin a nacoti ayic ol ach ja ac' Yajalil, xchi viñ d'ay.
43 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Val yel sval d'ayach, a d'a jun c'u tic ol ach c'och ved' d'a svach'ilal, xchi d'a viñ.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Ayic toxo tz'och chimc'ualil, ix q'uic'b'i q'uinal d'a masanil yolyib'añq'uinal tic
masanto d'a a las tres yic yemc'ualil. 45 A yoc c'u, majxo yac'laj yoc. Axo c'apac cortina

ayoch smaculoc snaňal yol stemplo Dios, ix ňic'chaj snaňal c'apac. 46 Axo Jesús te chaaň
ix avaji, ix yalan icha tic:
—Mamin, svab'enejcanoch in pixan d'a yol a c'ab', xchi d'a Dios.
Ix lajviňej yalan jun chi', ix chami.
47 Axo jun viň capitán aj Roma, ayic ix yilan juntzaň chi' viň, ix yal vach' lolonel viň
d'a Dios, ix yalan viň icha tic:
—Val yel a jun viň tic, te malaj smul viň, xchi viň.
48 Axo masanil eb' anima ayec' chi' ta', ix yil eb' tas ix uji chi'. Ix laj paxta eb', ix och val
pitz'an cusc'olal d'a spixan eb'. 49 Axo jantacňej eb' ojtannac Jesús yed' juntzaň eb' ix ix
cotnac yed' d'a Galilea, najatto ix laj cotcan d'aňjab' eb' ix.

Mucb'il snivanil Jesús d'a yol q'uen ňaq'ueen
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Ay jun viň scuchan José, aj choňab' Arimatea d'a yol yic Judea. Vach' viň, tojol
spensar viň. Ay pax yopisio viň yed' eb' viň yajal. 51 Palta maj yac'och sb'a viň yed' eb'
viň ix ac'anoch chamel d'a yib'aň Jesús chi'. Van staňvan viň svach' och Dios Yajalil. 52 Ix
c'och viň d'a viňaj Pilato, yic sc'ananemta snivanil Jesús viň. 53 Ix lajvi yic'an spermiso
viň chi', ix b'at yac'an ic'joquemta snivanil chi' viň. Ix sb'ac'anoch jun sábana viň d'a
spatic. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an ac'joc och snivanil viň d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilel
yool. A d'a jun q'ueen chi', manta junoc mach smucchaji. 54 Aton d'a jun c'ual chi' vanxo
yac'an lista sb'a eb' yuj sc'ual ic'oj ip toxo ol yamchaj ochoc.
55 Axo eb' ix ix cotnac yed' Jesús d'a Galilea, ix b'at eb' ix yil q'uen q'ueen b'aj ix mucchaj
chi'. Ix yilan eb' ix chajtil ix yutej eb' yac'anoch snivanil chi' d'a yol q'ueen. 56 Ix lajvi chi',
ix paxta eb' ix d'a sposado. Ix laj sb'oan juntzaň yal suc'uq'ui sjab' eb' ix yed' juntzaň
vach' sucjioch d'a snivanil Jesús chi'. Axo yic ix c'och yorail sc'ual ic'oj ip, ix yic'an yip
eb' ix icha yalan jun checnab'il d'a ley.

24

Pitzvinacxi Jesús
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Ayic ayto sc'an sacb'i d'a domingoal, aton jun b'ab'el c'u yic semana, ix b'at eb' ix ix
chi' b'aj mucb'il snivanil Jesús chi'. Yed'nac juntzaň yal suc'uq'ui sjab' chi' eb' ix b'ob'il
yuuj. 2 Axo ix c'och eb' ix, ix yilan eb' ix to toxo ix el q'uen smacul chi'. 3 Ix och eb' ix d'a
yol q'ueen, ix yilan eb' ix to maňxalaj snivanil Jesús Cajal ayeq'ui. 4 Ix te satb'at sc'ool eb'
ix yilani. Axo ix yilan eb' ix ayec' chavaň ángel icha yilji vinac, liňjab'ec' d'a stz'ey eb' ix.
Toxoňej stziquiqui spichul eb'. 5 Yuj chi' ix te xiv eb' ix, ix em cumjab' eb' ix d'a sat luum.
Axo ix yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix:
—¿Tas yuj tze say jun pitzan d'a yol b'aj smucchaj eb' chamnac tic? 6 Maňxo ayoquec'laj
d'a tic. Toxo ix pitzvixi. Naeccot tas yalnac d'ayex, ayic aytoec' eyed'oc d'a Galilea. 7 Ayic
yalani to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ac'jococh d'a yol sc'ab' eb'
anima chuc spensar, ol culusajq'ue yuj eb'. Axo d'a schab'jial ol pitzvocxi. Icha chi'
yutejnac yalancan d'ayex, xchi eb' ángel chi' d'a eb' ix.
8 Ix snacot eb' ix tas yalnaccan Jesús chi', 9 yuj chi' ix paxta eb' ix ta', ix b'at yalan eb'
ix d'a eb' uxluchvaň sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a eb' sc'ayb'um smasanil. 10 A eb' ix ix
b'at alan ab'ix tic, aton ix María aj Magdala, ix Juana yed' ix María snun viňaj Jacobo. Ay
pax juntzaňxo eb' ix yetb'eyum sb'a yed' eb' ix. 11 Palta a eb' schecab' Jesús chi', toňej ste
comon lolon eb' ix snaan eb'. Maj schalaj yab' eb' d'a eb' ix.
12 Axo viňaj Pedro yelc'olal ix b'at viň b'aj mucan chi'. Ayic ix c'och viň, ix em ňojan viň
yilanoch d'a yol q'ueen, ix yilan viň to axoňej c'apac sábana ix b'ac'chajoch d'a snivanil
Jesús chi' aycan sch'ocoj. Ix paxta viň, ix te sat sc'ool viň yuj tas ix uji chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a chavañ eb' d'a yol b'e (Mr 16.12-13)

13 A d'a jun c'ual chi', ay chavañ eb' sc'ayb'um van sb'at d'a jun b'e sc'och d'a choñab' Emaús. A jun choñab' chi', ay am oxeoc legua scal yed' Jerusalén. 14 Van sb'ey eb', van
yalub'tañan eb' tas juntzañ ix uji. 15 Ayic van yalub'tañan eb' chi', ix c'och Jesús, ix
yetb'atan sb'a yed' eb'. 16 Ix moyjican sat eb' yuuj. Vach'chom tz'ilji yuj eb', palta maj
nachajel-laj yuj eb' tato a'. 17 Ix sc'anb'an Jesús d'a eb':

—¿Tas val eyalub'tañej tzex b'eyi? xchi d'a eb'. Ix och vaan eb', te cuseltac yilji eb'.

18 Ay jun viñ scuch Cleofas ix tac'vi d'ay:

—Inatax yojtac eb' anima smasanil tas ix uji d'a Jerusalén d'a evi chab'ji tic. A achxo
tic, ¿tom maj ab' jab'oc? Ina ach ec' ta', xchi viñ d'ay.

19 —¿Tas juntzañ ix uji chi' jun? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

—Ay jun aj Nazaret scuch Jesús. Schecab' ton val Dios yaji. A d'a yichañ Dios yed' d'a
yichañ eb' choñab', te nivan yelc'och tas ix sc'ulej yed' tas ix yala'. 20 Palta a eb' viñ sat
sacerdote yed' eb' viñ yajal ix ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ix culusajq'uei.
21 Ix cac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolel a oñ aj Israel oñ tic. Chab'jitax ix uji jun chi'
ticnaic. 22 Palta ay juntzañ eb' ix quetb'eyum co b'a yed'oc, sat co c'ool yuj tas syal eb' ix,
a ix sacb'i ix b'at eb' ix yil jun q'ueen b'aj ochcan snivanil Jesús chi'. 23 Ix ab' yilan eb' ix,
mañxalaj snivanil ayeq'ui. Ix lajvi chi', xid' yalan eb' ix d'ayoñ to icha vayich ix aj yilan
chavañ ángel eb' ix. Ix ab' yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix to a Jesús toxo ix pitzvixi. 24 Ix
lajvi chi', ix b'at juntzañ eb' quetb'eyum yila'. Icha val ix aj yalan eb' ix chi', icha val chi'
ix aj yilan eb'. Axo pax Jesús, maj yil-laj eb', xchi eb' d'ay.

25 Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A ex tic malaj jab'oc e pensar, max e b'alaj aq'uejochlaj d'a e c'ool tastac yalnaccan
eb' schecab' Dios d'a peca'. 26 A Cristo chi', yovalil ix yab' syail, ayic mantzac och Yajalil,
xchi d'a eb'.

27 Ix lajvi chi', ix och ijan yalan d'a eb' b'ajtactil tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios.
Ix schaancot yalan tastac tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés, masanto d'a tas tz'ib'ab'ilcan
yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

28 Ayic ix c'och eb' d'a jun choñab' b'aj van sb'at eb' chi', axo Jesús ijan b'eñej ix ec'b'ati.
29 Axo eb' ix ac'an pural scani. Ix yalan eb' d'ay:

—Canañ qued'oc, ina vanxo yem c'u, toxo val ol q'uic'b'oc, xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix och d'a yol spat eb', ix can yed' eb'. 30 Ayic ix em c'ojan d'a te' mexa yed' eb',
ix yic'anq'ue vaan jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix lajvi chi', ix och
ijan spucanb'at ixim d'a eb'. 31 A d'a jun rato chi', ichato ix jacvi sat eb'. Ix yilanoch eb'
to a Jesús. Palta ix satem d'a stz'ey eb', axo ix yilan eb', mañxalaj mach. 32 Ix yalan eb':

—Yel toni, ix och pitz'an d'a co c'ool yuuj a ix yalan d'ayoñ d'a yol b'e, ayic ix yac'anpax
nachajel cuuj tastac tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi eb'.

33 D'a jun rato chi' ix q'ue vaan eb', ix pax eb' d'a Jerusalén. Ata' ix ilchaj eb' uxluchvañ
schecab' Jesús yuj eb' yed' juntzañxo yetb'eyum eb'. Molanec' eb'. 34 Axo eb' chi', ix alan
d'a eb' chavañ chi':

—D'a val yel ix pitzvixi Jesús Cajal. Ix sch'ox sb'a d'a viñaj Simón tic, xchi eb'.

35 Ix lajvi chi', axo eb' chavañ chi' ix alani tas ix sc'ulej eb' d'a yol b'e yed' pax tas ix aj
snachajel yuj eb' to a Jesús ayic ix spucanec' jun ixim pan chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um (Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Vanto yalan jun chi' eb', axo ix yilan eb' ayxo ec' Jesús d'a scal eb'. Ix yalani:

—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.

37 A eb' chi', toñej ix satb'at sc'ool eb'. Ix laj xivq'ue eb'. A snaan eb' to a junoc pixan
sch'ox sb'a d'a eb'. 38 Ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj ay e chab'c'olal d'ayin? 39 Ilecnab' in c'ab' yed' voc tic.
Añejtona' a in. Yamlejecnab'i, tzeyilani tato a junoc pixan, ¿tom ay sb'ac'chil junoc pixan
yed' sb'aquil syal tze yam icha vic tic? xchi d'a eb'.
40 Ix lajvi yalan jun chi' d'a eb', ix sch'oxan sc'ab' yed' yoc d'a eb'. 41 Vach'chom stzalaj
eb', palta añeja' maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto toñej ste sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix yal
d'a eb':
—¿Mama jab'oc tas tzin va d'a tic? xchi.
42 Axo eb' ix ac'an jab' b'olb'il chay d'ay.
43 Ix schaan d'a eb', ix yab'lan d'a yichañ eb'. 44 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb':
—A ticnaic, ix elc'och tas ix valcan d'ayex ayic ayinto ec' eyed'oc. Valnaccan d'ayex to
yovalil ol elc'och jantacñej vab'ixal tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, tas tz'ib'ab'il pax can yuj
eb' schecab' Dios yed' juntzañ vab'ixal d'a libro Salmos, xchi d'a eb'.
45 Ichato chi', ix ac'ji jacvoc spensar eb' yuuj, yic snachajel yuj eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a
Slolonel Dios. 46 Ix yalan d'a eb':
—A d'a Slolonel Dios tz'ib'ab'ilcan vab'ixal a in Cristo in tic, to yovalil in chami, axo d'a
schab'jial in pitzvixi d'a scal eb' chamnac. 47 Añejtona', yovalil ol aljoquel vab'ixal d'a
scal eb' anima d'a junjun nación. Ol aljoquel d'a scal eb' to yovalil sna sb'a eb', yic ol ac'joc
lajvoc smul eb'. Schael yich d'a Jerusalén tic masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic.
48 A ex tic, ol eyac' testigoal e b'a d'a juntzañ tic. 49 A in xo, ol b'at in checcot jun yalnac
Dios to ol yac'cot d'ayex. Palta tañvejeccan d'a Jerusalén tic, masanto ol e cha jun poder
ol ac'joquemta d'ayex d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Paxnacq'ue Jesús d'a satchaañ (Mr 16.19-20)

50 Ix lajvi chi' ix yic'anb'at eb' sc'ayb'um d'a slac'anil choñab' Betania. Ata' ix yic'chaañ
sc'ab', ix sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. 51 Vanto sc'anan jun chi', ix paxq'ue d'a
satchaañ, ix can eb' yuuj. 52 Ix lajvi yac'anem sb'a eb' d'ay, te tzalajc'olal ix pax eb' d'a
Jerusalén. 53 Junjun c'u ix och eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yalan vach' lolonel
eb' d'ay.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN JUAN

San Juan sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'alb'ican yab'ixal Jesucristo yuj viñaj apóstol Juan. Tzac'anto tz'ib'ab'il jun libro tic, syalcoti to a Jesús aton Slolonel Dios sb'i, Yuninal ton Dios, yac'nacoch sb'a animail. Ulnaquec' cajan jun tiempoal d'a yolyib'añq'uinal tic.

A jun libro tic syala' to yovalil scac'och Jesús d'a co c'ool, yujto Yuninal Dios, a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A Jesús chi', icha yopisio noc' calnel yic silab', icha chi' yopisio yuj Dios. Mañ jantacoc juntzañ tas satub'tac sch'oxnac, stelaj sb'a yed' eb' anima, yalannacxi tas syalelc'och junjun macañ milagro chi'. Syalanpaxcot jun libro tic yuj eb' anima ac'annacoch Jesús d'a sc'ool yed' pax eb' ochnac ajc'olal d'ay.

A capítulo 13 masanto d'a 17, ata' syalcot tastac sc'ulejnac Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slajvub'xo. A d'a jun tiempoal chi', yac'can snivanil sc'ol eb' sc'ayb'um, yujto yojtac to van sjavi chamel d'a yib'añ. Axo d'a slajvub'xo jun libro tic, ata' syalcani tas ajnac syamchaj Jesús, tas ajnac sc'och d'a yichañ eb' ay yopisio, tas ajnac sculusajq'uei, schamel yed' tas ajnac smucchaji. Palta pitzvinacxi d'a scal eb' chamnac, sch'oxannacxi sb'a d'a eb' sc'ayb'um.

Añej jun libro tic tzijtum el tz'alancot yuj silab' Dios scha junoc mach tz'ac'anoch Jesús d'a sc'ool, aton q'uinal ay d'a junelñej.

A Slolonel Dios yac'nacoch sb'a animail

1 Ayic mantalaj jun yolyib'añq'uinal tic, aytaxon ec' jun Slolonel Dios sb'i. A jun chi' aytaxon ec' yed' Dios, Dios ton val. 2 Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic Dios, aytaxon ec' yed'oc. 3 A' yac'lab'ejnac Dios chi' ayic sb'oannac masanil tastac. Malaj junoc tas b'onac tato mañ yujoc. 4 A Slolonel Dios chi', aj q'uinal. Yuj jun q'uinal chi' ay saquilq'uinal d'ayoñ anima oñ tic. 5 A jun saquilq'uinal chi' tz'ac'an saquilq'uinal b'aj ay q'uic'alq'uinal. Axo jun q'uic'alq'uinal chi', max yal-laj yac'an tup jun saquilq'uinal chi'.

6 Ay jun viñ checb'ilcot yuj Dios scuchan Juan. 7 Ulnaquec' viñ yac' testigoal sb'a yuj jun saquilq'uinal chi', yic vach' masanil mach tz'ac'anoch jun saquilq'uinal chi' d'a sc'ool. 8 Mañoclaj viñaj Juan chi' aj saquilq'uinal, toñej ul yac'nac testigoal sb'a viñ yuuj. 9 A jun yel saquilq'uinal chi', van sjavi d'a yolyib'añq'uinal tic. A' tz'ac'an saquilq'uinal d'a masanil eb' anima.

10 A jun Slolonel Dios sb'i chi', ulnaquec' d'a tic. A b'ojinac yolyib'añq'uinal tic. Palta ayic ix uleq'ui, maj nachajel-laj yuj eb' anima tato a'. 11 A d'a juntzañ eb' yico', ata' ulnac eq'ui, palta maj chajoclaj yuj eb' yic chi'. 12 Palta a jantacñej eb' schaani, jantacñej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, a tz'alani to ay yalan yic eb' yoch yuninaloc Dios. 13 Ayic tz'och eb' yuninaloc Dios, ichato tz'aljixi eb'. Palta mañ lajanoc icha tz'aj yalji eb' anima. Mañ animaoc ay sgana tz'alji eb'. Mañ yujoc sgana junoc vinac, palta a Dios tz'ac'anoch eb' yuninaloc.

14 A jun Slolonel Dios sb'i chi', ochnac snivanil icha quico'. Ulnaquec' cajan d'a co cal. A jun chi' te yel. Nivan svach'c'olal Dios ul sch'oxnac d'ayoñ. Quilnac val snivanil yelc'ochi, yujto añej val jun chi' Yuninal Dios, cotnac d'a Smam. 15 A viñaj Juan aljinaccan yab'ixal jun chi' icha tic:

—Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'alto val yelc'och yopisio d'a vichañ, yujto ayic manto in alji, aytaxon eq'ui. Valnacxo yab'ixal d'ayex, xchi viñ.

16 A jun chi', tz'acan yaj svach'c'olal, yuj chi' tz'acan sch'ox svach'c'olal chi' d'ayoñ. 17 A viñaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayoñ. Axo Jesucristo sch'oxan svach'c'olal Dios d'ayoñ, syac'an jun sc'ayb'ub'al te yel. 18 Malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc. Palta a

jun pitaň Yuninal, Dios ton paxi, a ul ch'oxjinaqueli. A jun Yuninal tic junňejtaxon yaj yed' Smam chi'.

Yalnac yab'ixal Jesucristo viňaj Juan tz'ac'an bautizar (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 A junel, ay juntzaň eb' israel aj Jerusalén, ix schecb'at jayvaň eb' sacerdote eb' yed' jayvaň eb' yiňtilal Leví. A d'a viňaj Juan ix c'och eb'. Ix sc'anb'an eb' d'a viň:
—¿Mach ach? xchi eb'.
20 Ix yalan sjichanil viňaj Juan chi' d'a eb':
—A in tic, maňoc in Cristo in, xchi viň d'a eb'.
21 Ix sc'anb'an pax eb' d'a viň:
—¿Mach ach jun? ¿Mato a ach Elías ach? xchi eb'.
—Maňoc in laj, xchi viň.
—¿Mato a ach tic schecab' ach Dios taňvab'il cuuj? xchi eb'.
—Maay, xchi viň.
22 Ix sc'anb'anxi eb' d'a viň:
—¿Mach ach pax jun? Al d'ayoň mach ach, yujto yovalil ol b'at calxi yab' eb' oň checancoti. Al d'ayoň tas aji, xchi eb'.
23 Yuj chi', ix yalan viň d'a eb':
—A in tic tzin avaj d'a tz'inan luum, svalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol ja viň Cajal, xin chi. Yujto icha chi' yajcan stz'ib'aj vab'ixal yuj viňaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi viň d'a eb'.
24 A juntzaň eb' xid'nac ec' d'a viňaj Juan chi', aton eb' viň fariseo checannacb'at eb'.
25 Ix sc'anb'an pax eb' d'a viň:
—¿Tas yuj tzac' bautizar eb' anima tato maň ach Cristooc, tato maň ach Elíasoc, tato maňoc ach schecab' Dios taňvab'il cuuj? xchi eb' d'a viň.
26 —A in tic svac' bautizar eb' anima d'a a a'. Palta ay jun ayxoec' d'a co cal tic manto eyojtacoc. 27 A jun chi', tzac'an sja vuuj, ec'al yopisio d'a vichaň. Maň in mojoc vac'an servil, vach'chom toňej tzin tijel sch'aňal xaňab' d'a yoc, xchi viňaj Juan chi' d'a eb'.
28 A d'a sc'axepal a' Jordán, d'a jun lugar scuch Betania, ata' ix ac'ji bautizar eb' anima yuj viňaj Juan chi'. Ata' pax ix b'at sc'anb'ej juntzaň tic eb' d'a viň.

A Jesús icha noc' calnel, icha chi' yopisio yuj Dios

29 Axo d'a junxo c'u, ix yilanb'at viňaj Juan to van sc'och Jesús, ix yalan viň:
—Inai, a yopisio jun van sja tic, icha yopisio noc' calnel,[1.29] icha chi' yaj yopisio yuj Dios, yujto a' ix javi yic'canel co mul co masanil d'a yolyib'aňq'uinal tic. 30 Aton jun tic valnac: Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'al yopisio d'ayin, yujto ayic manto in alji, aytaxon eq'ui, xin chi. 31 Max nachajel vuuj mach jun chi', palta in ja vac' bautizar eb' anima d'a a a', yic vach' ol nachajel yuj eb' quetisraelal mach jun chi', xchi viňaj Juan chi'.
32 Ix yalanpax viň:
—Ix vil yemul Yespíritu Dios d'a satchaaň d'a yib'aň icha junoc noc' paramuch, ix em d'a yib'aň, ix ochcan d'ay. 33 Max nachajel vuuj, mach jun chi'. Palta a jun checjinac in cot vac' bautizar eb' anima d'a a a', a' ix alan d'ayin: Ol il yemul Vespíritu d'a yib'aň junoc mach, ol ochcan d'ay. A jun chi' ol ac'anoch Espíritu Santo d'a eb' anima, ichato ol ac'joc bautizar eb' yuuj, xchi Dios d'ayin. 34 A in tic ix vil jun chi'. Yuj chi' svac' testigoal in b'a yuuj to a Jesús tic, Yuninal ton Dios, xchi viň.

Eb' sb'ab'el c'ayb'um Jesús

35 Axo d'a junxo c'u, ayec' viňaj Juan yed' chavaň eb' viň sc'ayb'um. 36 Axo ix yilanb'at viň, van yec' Jesús ta'. Yuj chi' ix yal viň:

1.29 **1:29** Syac' noc' calnel eb' israel silab'oc d'a Dios, yic sc'anan nivanc'olal sb'a eb' yuj smul.

—Inai, a jun tz'ec' chi', icha yopisio junoc noc' calnel, icha chi' yopisio yuj Dios, xchi viñ.
37 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix och tzac'an eb' viñ yuj
Jesús. 38 Axo ix meltzajb'at q'uelan Jesús chi' d'a spatic. Ix yilani, tzac'anoch eb' viñ yuuj.
—¿Tas tze saya'? xchi d'a eb' viñ.
—Ach co C'ayb'umal ¿b'ajtil ay a posado? xchi eb' viñ d'ay.
39 —Cotañec, b'at quilecnab'i b'aj ay in posado chi', xchi d'a eb' viñ.
Ix b'at eb' viñ yed'oc, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ayeq'ui. Vanxo yem c'u ix b'at eb' viñ, yuj
chi' q'uic'b'alxo ix jax eb' viñ.
40 Ix yab' chavañ eb' viñ chi' tas ix yal viñaj Juan chi', yuj chi' ix och tzac'an eb' viñ yuj
Jesús. Ay jun viñ scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Simón Pedro. 41 Ix lajvi slolon
viñaj Andrés chi' yed' Jesús chi', ix b'at sayan viñ yuc'tac viñ chi'. Axo ix chax viñ yuj viñ,
ix yalan viñ:
—Ix ilchaj viñ Mesías cuuj, xchi viñ. (Mesías syalelc'ochi, Cristo, Ac'b'il Yopisio).
42 Junanto rato chi', ix yic'anb'at viñ yuc'tac viñ chi' d'a Jesús. Ix och q'uelan Jesús d'a
viñaj Simón, ix yalan d'a viñ:
—Simón, yuninal ach viñaj Juan. Cefas ol a b'iejcani, xchi d'a viñ. (Cefas syalelc'ochi,
Pedro, ma a q'uen q'ueen.)

Avtab'il viñaj Felipe yed' viñaj Natanael

43 Axo d'a junxo c'u, ix snaan Jesús sb'at d'a yol yic Galilea. Ix ilchaj viñaj Felipe yuuj.
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.
44 A viñaj Felipe chi', aj choñab' Betsaida viñ, aton schoñab' viñaj Andrés yed' viñaj
Pedro. 45 Axo viñaj Felipe chi' xid' sayancot viñaj Natanael. Axo ix ilchaj viñ yuj viñ, ix
yalan viñ:
—Ay jun ix ilchaj cuuj. Aton jun chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal yuj viñaj Moisés d'a ley,
tz'ib'ab'ilpaxcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton Jesús, yuninal viñaj José aj choñab'
Nazaret, xchi viñ.
46 Ix yalan viñaj Natanael chi':
—¿Tom ay junoc tas vach' syal scot d'a Nazaret chi'? xchi viñ.
—Cotañ, b'at quilnab'i, xchi viñaj Felipe chi'.
47 Axo ix yilan Jesús to van sc'och viñaj Natanael chi', ix yalani:
—A jun viñ sjavi tic, yel ton val israel viñ d'a yichañ Dios, malaj b'aj chab' sat syutej
sb'a viñ, xchi Jesús.
48 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Natanael chi' d'ay:
—¿Tas ix utej in ojtacaneli? xchi viñ.
—Ayic manto ach yavtejcot viñaj Felipe tic, toxo ix ach vila'. Ayach ec' d'a yich jun te'
higo, xchi Jesús d'a viñ.
49 —Ach in C'ayb'umal, yel Yuninal ach Dios. Co Reyal ach a oñ israel oñ tic, xchi viñ
d'ay.
50 —¿Yujñejto ix vala': Ix ach vil d'a yich jun te' higo, yuj chi' tzin ac'och d'a a c'ool? Palta
ayto juntzañxo ch'oxnab'il satub'tac ol ila', te nivan yelc'ochi, xchi d'a viñ.
51 Ix yalanxi Jesús d'a eb' ayec' chi' yed'oc:
—Val yel sval d'ayex, ol eyila' to jacan spuertail satchaañ. Axo eb' yángel Dios ol eyil
sq'ue eb' yed' yemxul eb' d'ayin[1.51] a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús.

2

A jun nupnajel d'a choñab' Caná

1.51 **1:51** A jun pasaje tic tz'ac'an najicot svayich viñaj Jacob sb'inaj d'a Génesis 28.12.

1 Chab'jitax chi', ix och jun nupnajel d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea. A ix snun
Jesús, ayec' ix ta'. 2 Ix c'och pax Jesús yed' eb' sc'ayb'um, yujto avtab'il eb'. 3 Axo vino,
maj yab'laj, yuj chi' ix yal ix snun Jesús chi' d'ay:
—Ix lajvi vino, xchi ix.
4 Palta ix yalan Jesús d'a ix:
—Nunin, ¿tas yuj a d'ayin tzala'? Manto c'ochlaj yorail in ch'oxanel in poder, xchi.
5 Axo ix yalan ix snun chi' d'a eb' viñ van yac'an servil chi':
—Jantacñej tas ol yal Jesús d'ayex, tze c'anab'ajejñej, xchi ix d'a eb' viñ.
6 Ata' ayec' vaque' q'uen q'ueen yed'tal a a'. Ay am otac ch'ub'oc a a' tz'em d'a yol junjun
q'ueen. A yed' a' sb'iquel juntzañ tastac eb', ichataxon smodo eb' israel chi'. 7 Ix yalan
Jesús d'a eb' viñ tz'ac'an servil chi':
—B'ud'ec juntzañ q'uen yed'tal a' tic, xchi d'a eb' viñ.
Axo ix lajvi sb'ud'an q'uen eb' viñ, 8 ix yalanxi d'a eb' viñ:
—A ticnaic, iq'uec q'ueta jab'oc a', aq'uec d'a viñ stañvan jun nupnajel tic, xchi d'a eb'
viñ. Yuj chi' ix yac'an eb' viñ d'a viñ chi'.
9 Axo ix yab'lan jab' viñ, toxo ix och a' vinoal. Mañ yojtacoc viñ b'ajtil ix cot jun vino
chi'. Axo eb' van yac'an servil chi', yojtacxo eb', yujto a eb' ix ic'anq'ueta jun a' chi'. Axo
viñ ix avtancot viñ van snupnaj chi'. 10 Ix yalan viñ d'a viñ:
—A smodo eb' anima, a vino vach', a syac' b'ab'laj uc'nax eb'. Axo yic nivanxo ix laj
yuq'uej eb' avtab'il chi', tz'ac'jipax jun vino ayxo val syala'. Palta a ach tic, ix a sic'b'at
jun vino vach'. Ato ticnaic van ac'anelta uc'naxoc, xchi viñ d'a viñ.
11 Ix sch'ox jun milagro chi' Jesús d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea. B'ab'el
ch'oxnab'il satub'tac jun ix sch'ox chi'. Icha chi' ix yutej sch'oxani to nivan spoder. Axo
eb' sc'ayb'um, ix yac' val och Jesús chi' eb' d'a sc'ool.
12 Ix lajvi chi', ix em Jesús d'a choñab' Capernaum. Ajun pax ix snun yed'oc, eb' yuc'tac
yed' pax eb' sc'ayb'um. Ata' ix ec' jaye' c'ual eb'.

Eb' pechb'ilelta d'a yamaq'uil stemplo Dios
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Vanxo sja sq'uiñ eb' israel yic snachajcot tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. Yuj chi' ix
q'uex Jesús d'a choñab' Jerusalén. 14 Ata' ix och d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yilani,
ay eb' choñum vacax, ay eb' choñum calnel. Ay pax eb' choñum paramuch.2.14 Ay pax
juntzañxo eb' q'uexum tumin c'ojjab'eq'ui. 15 Axo ix yilan icha chi', ix sb'oan jun ch'añ
ch'añ smac'lab'oc. Ix spechanelta eb' smasanil d'a yol yamaq'uil templo chi' yed' noc'
scalnel eb' yed' noc' svacax eb'. Ix laj tob'b'at juntzañ stumin eb' q'uexum tumin chi' d'a
sat luum, ix laj locji pac'laj juntzañ smexa eb' yuuj. 16 Ix yalan d'a eb' choñum paramuch
chi':
—Iq'uequel juntzañ noc' tic. A stemplo in Mam tic, mañ eyac'och mercadoal, xchi d'a
eb'.
17 Ix snaancot eb' sc'ayb'um tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Te pitz'anoch
in c'ool d'a jun a templo tic, xchi.
18 Axo eb' viñ aj Judea ix alan d'ay:
—¿Tas junoc satub'tac tza ch'ox d'ayoñ, yic snachajel cuuj to ay alan ic a c'ulan juntzañ
tic? xchi eb' viñ d'ay.
19 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—Pojequel jun stemplo Dios tic, axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'uei, xchi d'a eb' viñ.
20 Yuj chi', ix yalanxi eb' viñ aj Judea chi' d'ay:
—A jun stemplo Dios tic, 46 ab'ilxo scajvi sb'oi. A achxo tic, ¿tom ol b'o uuj d'a oxe' c'ual
chi'? xchi eb' viñ d'ay.

2.14 **2:14** Il nota d'a Mateo 21.12.

21 A stemplo Dios chi' ix yal snaan eb' viñ, palta a snivanil ix yala'. 22 Yuj chi', ato yic ix
pitzvixi d'a scal eb' chamnac, ix snaancot eb' sc'ayb'um tas ix yala'. Ix yac'anoch eb' d'a
sc'ool tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios yed' tas yalnaccan Jesús chi' d'a eb'.

A Jesús yojtac spensar eb' anima

23 Ayic ayec' Jesús d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snachajcot tas aj yelnaccot
eb' d'a Egipto, tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, yujto ix yil juntzañ satub'tac eb'
ix sch'oxo'. 24 A Jesús maj yac'ochlaj eb' yipoc sc'ool, yujto yojtac spensar masanil eb'
anima. 25 Mañ yovaliloc tz'alji d'ay tas co pensar junjun oñ, toxonton yojtac tas sco na'a.

3

Ix lolon Jesús yed' viñaj Nicodemo

1 Ay jun viñ fariseo scuch Nicodemo, yajal yaj viñ d'a scal eb' yetyajalil d'a Judea. 2 Ix
c'och viñ d'a Jesús d'ac'valil, ix yalan viñ d'ay icha tic:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to a Dios checjinac ach cot oñ a c'ayb'ej, yujto ay juntzañ
satub'tac tza ch'oxo'. Malaj junoc mach syal sc'ulan juntzañ chi', tato mañ ayoc och Dios
yed'oc, xchi viñ d'ay.
3 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Val yel sval d'ayach, a mach max aljixi d'a schaelal,3.3 mañ ol yal-laj yoch d'a yol
sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.
4 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Nicodemo chi':
—A junoc icham animaxo, ¿tasto ol yutoc yaljixi d'a schaelal? ¿Tom tzato yal yoch d'a
yol sc'ol snun yic tz'aljixi? xchi viñ.
5 Ix yalanxi Jesús chi' d'a viñ icha tic:
—Val yel sval d'ayach, a mach max alji d'a a a' yed' pax yuj Yespíritu Dios, mañ ol yal-laj
yoch d'a yol sc'ab' Dios. 6 A eb' tz'alji d'a snun, animañej eb'. Palta axo eb' tz'alji pax yuj
Yespíritu Dios, espíritu ton eb'. 7 Mañ ac' sat a c'ool yuj tas sval tic, yovalil tzex aljixi d'a
schaelal. 8 A ic' yalxoñej b'aj sb'ati. Scab' sc'añi, palta malaj mach ojtannac b'aj scoti yed'
b'aj sc'ochi. Icha jun ic' chi',3.8 icha chi' yaj eb' tz'alji yuj Yespíritu Dios, xchi Jesús d'a viñ.
9 Ix sc'anb'anxi viñ:
—¿Tas syalelc'och jun tic? xchi viñ.
10 Yuj chi' ix yalanxi Jesús:
—¿Tom max nachajel juntzañ sval tic uuj? Ina te c'ayb'um ach d'a scal eb' quetisraelal.
11 Val yel sval d'ayach, a tas cojtac, a scala'. A tas squila', a scala'. Palta max e cha eyab'
tas sval d'ayex. 12 Tato max e cha eyab' tas sval d'ayex yuj tastac ay d'a yolyib'añq'uinal
tic, ¿tom ato tas ay d'a satchaañ ol e cha eyab'i?
13 Malaj junoc mach ix xid'q'ue d'a satchaañ. Palta a in tic, ata' cotnac in, yujto Ac'b'il
in cot yuj Dios voch animail, aj satchaañ in. 14 Icha yutejnac viñaj Moisés sd'uñb'anq'ue
jun q'uen yechel chan d'a taquiñ luum,3.14 icha chi' ol in ajq'ue d'uñan. 15 Icha chi' ol
in ajoc, yic vach' a jantacñej eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañ ol satel eb', palta to ol scha
sq'uinal eb' d'a junelñej.

Xajan eb' anima smasanil yuj Dios

16 Yujto te xajan eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic yuj Dios, yuj chi' vach'chom a inñej
Yuninal in, palta in yac'coti yic vach' a eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañ ol satel-laj eb',
palta ay sq'uinal eb' d'a junelñej. 17 A in tic, Yuninal in ton Dios. Mañ yujoc vac'an syaelal
eb' anima in ac'jicot d'a yolyib'añq'uinal tic, palta yuj ul in colancanel eb'.

3.3 **3:3** A jun lolonel tic d'a griego chab' syalelc'ochi. Tz'alji d'a schaelal, ma tz'alji d'a sq'uinal scot d'a satchaañ.

3.8 **3:8** A juntzañ ti' ix yal Jesús, aton griego yed' hebreo. A d'a chab' ti'al chi', junñej lolonel syalelc'ochi "espíritu," syalpaxelc'ochi "ic'".

3.14 **3:14** A d'a Números 21.6-9 tz'ilchaj yab'ixal jun q'ueen chan.

18 A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, maŕ ol b'atcan eb' d'a syaelal. Axo eb' max in ac'anoch
d'a sc'ool jun, ayxocot syaelal eb' d'a yib'aŕ, yujto a inŕej Yuninal in Dios, palta max in
yac'och eb' d'a sc'ool. 19 A in tic in emul d'a yolyib'aŕq'uinal tic yic svac' saquilq'uinal
d'a eb' anima. Palta ay pax eb' malaj sgana d'a jun saquilq'uinal tic. Yuj chi', ol canŕej
syaelal eb' d'a yib'aŕ. Aŕej val yic q'uic'alq'uinal sgana eb', yujto aŕej chucal sc'ulej eb'.
20 Jantacŕej eb' sc'ulan chucal, malaj tz'och jun saquilq'uinal tic d'a eb'. Malaj sgana eb'
schaani, yujto xiv eb' scheclajelta juntzaŕ chucal sc'ulej chi'. 21 Palta a eb' sc'anab'ajan
jun c'ayb'ub'al te yel, scha jun saquilq'uinal tic eb', yic vach' scheclajeli to ayoch Dios
yed' eb' d'a tas sc'ulej, xchi Jesús d'a viŕaj Nicodemo chi'.

Yalnac el yab'ixal Jesús viŕaj Juan junelxo

22 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Judea. Ata' ix ec' jaye' c'ual
yed' eb'. Ix yac'an bautizar eb' anima ta'. 23 Aŕejtona' ix yac'pax bautizar eb' anima
viŕaj Juan d'a jun lugar scuch Enón, d'a slac'anil Salim, yujto maŕ jantacoc a a' ta'. Ix laj
c'och eb' anima, ix yac'an bautizar sb'a eb' d'a viŕ. 24 Ayic manto ac'jioch viŕaj Juan chi'
d'a preso, ix sc'ulan juntzaŕ chi' viŕ.
25 Ay jayvaŕ eb' sc'ayb'um viŕaj Juan chi' ix stelaj sb'a yed' jun viŕ aj Judea yuj tas
syutej sb'oan sb'a eb' anima icha yalan ley. 26 Yuj chi', xid' yalan eb' d'a viŕaj Juan chi':
—Ach co c'ayb'umal, a jun ec'nac ed'oc d'a sc'axepal a' Jordán, jun alnaccan d'ayoŕ, a
jun chi' van yac'an bautizar eb' anima ticnaic. Ix laj och eb' sc'ayb'umoc, xchi eb' d'a viŕ.
27 Yuj chi' ix yalan viŕ d'a eb':
—Malaj junoc mach syal scomon och yopisio tato maŕoc Dios tz'ac'an d'ay. 28 A ex
tic, eyab'nac valani to maŕ in Cristooc. A in ton tic b'ab'laj checb'il in cot d'a yichaŕ
Cristo chi'. 29 Q'uinaloc ay junoc nupnajel[3.29] tz'och ticnaic, a viŕ van snupnaj chi', a
viŕ tz'ic'an ix ix chi'. A jun yamigo viŕ snupnaj chi', ayic syab'an yavaj viŕ snupnaj chi',
ste tzalaji. Icha chi' in tzalaj ticnaic, yujto van yoch eb' anima sc'ayb'umoc Jesús. 30 A
Cristo chi', yovalil ol te q'uib'ŕej yopisio chi'. A inxo tic, yovalil c'ojanc'olal ol satxiem
vopisio tic, xchi viŕ d'a eb'.

A jun ix emul d'a satchaaŕ

31 —A jun emnaccot d'a satchaaŕ chi', ec'to yopisio d'a smasanil anima. A oŕxo ayoŕ
d'a yolyib'aŕq'uinal tic, anima oŕŕej co masanil. Aŕej val yic yolyib'aŕq'uinal tic scala'.
Palta axo jun emnaccot d'a satchaaŕ chi', ec'to yopisio d'ayoŕ co masanil. 32 A tas yab'nac
yed' tas yilnac, a syala', palta malaj mach schaan yab' d'ay. 33 Tato ay eb' schaan yab' d'ay,
sch'oxel eb' to yel syal Dios. 34 Yujto a jun chi', a Dios ix checancoti. Yuj chi' a slolonel
Dios syala'. Tz'acan yajoch Yespíritu Dios d'ay. 35 A Yuninal co Mam Dios, te xajan yuuj.
Yuj chi', a Smam chi' ix ac'anoch masanil tastac d'a yol sc'ab'. 36 A eb' tz'ac'anoch Yuninal
Dios d'a sc'ool, ayxo sq'uinal eb' d'a junelŕej. Axo eb' malaj sgana yac'anoch d'a sc'ool
jun, maŕ ol schalaj sq'uinal eb' d'a junelŕej, palta aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'aŕ eb'.

4

Ix lolon Jesús yed' jun ix ix aj Samaria

1 Axo ix yab'an eb' fariseo to a eb' sc'ayb'um Jesús ix te ec' sb'isul eb' d'a yichaŕ eb'
sc'ayb'um viŕaj Juan, ec'to pax eb' tz'ac'ji bautizar yuuj. 2 Palta maŕoclaj Jesús chi'
tz'ac'an bautizar eb', a eb' sc'ayb'um. 3 Ayic ix yab'an Jesús to yojtac jun chi' eb' fariseo
chi', ix el d'a yol yic Judea, ix b'atxi d'a Galilea.
4 Yovalil a d'a yol yic Samaria tz'eq'ui ayic smeltzaji. 5 Yuj chi' ayic van yec' d'a yol yic
Samaria chi', ix c'och d'a choŕab' Sicar. A jun choŕab' chi', a d'a slac'anil jun lum luum

---

3.29 **3:29** Ay b'aj syal ch'aŕ Biblia yuj nupnajel to yechel Dios yed' israel, ma Cristo yed' iglesia. A d'a jun pasaje tic, a viŕ snupnaji, aton Cristo, a pax jun yamigo viŕ snupnaj chi' sch'oxcot yechel viŕaj Juan, viŕ tz'ac'an bautizar.

yac'naccan viñaj Jacob d'a jun yuninal scuch José, ata' ay. 6 Ata' ay jun sjaj a a' joyb'ilcan
yuj viñaj Jacob chi'. Axo Jesús chi', chimc'ualil ix c'och ta'. Yujto ix c'unb'i sb'eyi, yuj chi'
ix c'ojnaj d'a sti' jun a' chi'. 7-8 Axo eb' sc'ayb'um, ix b'at eb' sman yic schimc'ualil d'a jun
choñab' ay d'a slac'anil a' chi'. Ayic toxo ix b'at eb', ix c'och jun ix ti'avum aj Samaria. Ix
yalan Jesús d'a ix:

—Ac' jab'oc a' tic vuq'uej, xchi d'a ix.

9 Ix yalan ix:

—A ach tic, israel ach. ¿Tas yuj tza c'an a' uc' d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to aj Samaria
in? xchi ix d'ay.

Icha chi' ix yutej ix yalani, yujto a eb' israel yed' eb' aj Samaria chi', max sc'umejlaj
sb'a eb'. 10 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—Tzin c'an vuc' jab'oc a' d'ayach, palta mañ ojtacoc mach in. Mañ ojtacoc paxi tas
sgana Dios syac' d'ayach. Octom val ojtac, a ach am tza c'an d'ayin, a inxo svac' jun a a'
tz'ac'an a q'uinal, xchi Jesús d'a ix.

11 —Mamin, ina malaj junoc a lechlab' b'aj syal ic'anq'ueta a'. Te jul yajem a'. ¿B'ajtil
ol ic' jun a a' ol ac'an in q'uinal chi'? 12 Joyb'ilcan sjaj a a' tic yuj viñ co mam quicham
aj Jacob. A viñ uc'jinac a' yed' eb' yuninal d'a tic yed' masanil noc' smolb'etzal noc'.
Chamnac viñ, scannac jun a' tic d'ayoñ. A achxo tic ¿tom ec'al opisio d'a viñaj Jacob chi'?
xchi ix d'ay.

13 Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—A mach tz'uc'an jun a a' tic, stacjixi sti' eb'. 14 Palta axo eb' tz'uc'an jun a' svac'a',
mañxa b'aq'uiñ ol tacjocxi sti' eb', yujto a jun a' svac' chi', ol aj sjaj a' d'a spixan eb', axo
a' ol ac'an sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a ix.

15 Ix yalanxi ix:

—Mamin, ac' jun a a' chi' d'ayin, yic mañxo ol tacjoc in ti', yic pax mañxo yovaliloc ol
ul vic'q'ueta jun a' tic, xchi ix.

16 Ix yalanxi d'a ix:

—Ixic, ix ic'cot viñ etb'eyum, tzex ja d'a tic, xchi Jesús d'a ix.

17 —Malaj viñ vetb'eyum, xchi ix.

—Telan, yel ton tzala' malaj viñ etb'eyum ticnaic. 18 Palta ovañxo eb' viñ b'aj xid'nac
ach. Axo viñ b'aj ay ach ec' ticnaic, mañ etb'eyumoc ton viñ. Yuj chi' yelton tzala': Malaj
viñ vetb'eyum xa chi, xchi Jesús d'a ix.

19 Ayic ix lajvi yab'an juntzañ chi' ix, ix yalanxi ix:

—Mamin, a svutej vab'ani to schecab' ach Dios. 20 A eb' co mam quicham a oñ aj
Samaria oñ tic, a d'a jun vitz tic yalnac sb'a eb' d'a Dios. Palta a exxo israel ex tic, tzeyala':
A d'a Jerusalén, ata' yovalil b'at cal co b'a d'a Dios, xe chi, xchi ix.

21 Ix yalanxi Jesús d'a ix:

—Ach ix, ac'och d'a a c'ool tas svala'. Ay jun tiempoal ol javoc, mañxooclaj d'a jun
vitz tic ol ul eyal e b'a d'a co Mam Dios. Añejtona' d'a Jerusalén, mañxo yovaliloc ol ex
c'och eyal e b'a ta'. 22 A ex aj Samaria ex tic, nivanoc tzeyal e b'a d'a Dios, palta mañ
eyojtacoclaj. Xal oñ israel oñ tic, cojtac co Diosal b'aj scal co b'a. A d'a co cal ol elta jun
Colvajum. 23 Ay eb' to d'a co Mam Dios syal sb'a icha val d'a smojal. Axo ticnaic, toxo ix
ja stiempoal, ol yal sb'a eb' d'a Dios cuchb'ab'il eb' yuj Espíritu icha val d'a smojal, yujto
a co Mam Dios, sgana icha chi' tz'aj yalan sb'a eb' d'ay. 24 A Dios, Espíritu. Yuj chi', tato
ay eb' syal sb'a d'ay, yovalil a Espíritu scuchb'an eb' icha val d'a smojal, xchi Jesús d'a ix.

25 Ix yalanxi ix d'ay:

—A in tic, vojtac to ol ja jun Mesías. Ayic ol javoc ol yalan masanil tastac d'ayoñ, xchi
ix d'ay. (Mesías syalelc'ochi Cristo, Ac'b'il Yopisio.)

26 —A in ton van valan tic d'ayach, xchi Jesús d'a ix.

27 A val slajvi yalan juntzañ chi' Jesús ix jax eb' sc'ayb'um. Ix sat sc'ool eb' yilani to
van slolon Jesús yed' jun ix ix. Palta malaj junoc eb' ix c'anb'an d'ay tas sc'anb'ej d'a ix,
ma tas yuj slolon yed' ix. 28 Ix yactejcan sch'ub' ix d'a sti' a a' chi'. Ix b'at yalan ix d'a eb'
anima ay d'a schoñab'. Ix yalan ix d'a eb':
29 —Ay jun viñ masanil tas ojtannac yictax in cotoch uninal. Ix yal viñ d'ayin smasanil.
Coyec ved'oc, b'at quilecnab'i. ¿Tope alaj viñ Cristo? xchi ix d'a eb'.
30 Yuj chi' ix elta eb' d'a yol schoñab' chi'. Ix javi eb' b'aj ayec' Jesús. 31 Ayic manto c'och
eb', ix yalan eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, va'añ jab'oc, xchi eb'.
32 Palta ix yalan d'a eb':
—Ay jun in vael mañ eyojtacoc a ex tic, xchi d'a eb'.
33 Yuj chi' ix laj sc'anb'an eb' d'ay junjun:
—¿Tom ay mach ix ul ac'an vaoc? xchi eb'.
34 Palta ix yalanxi d'a eb':
—Ayic tzin c'ulan tas sgana jun in checancoti, yic syic'an sb'a smunlajel, ichato tzin va
svab'i. 35 A ex tic tzeyala': Chañeto ujal sja stiempoal sjochchaj ixim trigo, xe chi. Palta
a in sval d'ayex: Q'ueañec q'uelan, ilecnab'i, toxo ix c'och sc'ual smolchajcot eb' anima
d'ayin icha tz'aj sjochchaj ixim trigo. 36 Ay mach van schaan stojol yuj smolb'ancot eb'
anima d'ayin yic schaan sq'uinal eb' d'a junelñej icha yaj eb' jochum trigo. Yuj chi'
a mach tz'alanel Slolonel Dios icha tz'aj stzicjib'at ixim trigo yed' eb' smolb'ancot eb'
anima icha tz'aj sjochchaj ixim, junñej ol tzalaj eb'. 37 Yujto yel syal jun ab'ix tic: Jun
stzicanb'ati, ch'ocxo mach sjochani, xchi. 38 A in tic, ix ex in checb'at munlajel d'a scal
eb' anima icha eb' sjochvi trigo, maj eyab' syail e tzicanb'ati. Ch'oc eb' b'ab'laj munlajnac
d'a scal eb' icha eb' tzicumb'at trigo chi'. A exxo tic, toxoñej tze jochq'ue vaan ixim trigo
chi', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.
39 A d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool,
yujto a jun ix ix chi' ix alan d'a scal eb': Yojtacñej tastac tzin c'ulej yictax in cotoch uninal,
xchi ix. 40 Ix javi eb', ix tevioch eb' d'a Jesús to scan yed' eb'. Yuj chi' chab' c'ual ix ec' yed'
eb'. 41 Tzijtumto eb' ix ac'anoch d'a sc'ool ayic ix yab'an eb' tas ix yala'. 42 Yuj chi' ix yal
eb' d'a ix ix chi':
—A ticnaic scac'och d'a co c'ool, mañocñej yuj tas ix al chi' d'ayoñ, yujto scab' val
yed' co chiquin. Scojtacan val el sic'lab'il to d'a val yel a jun tic co Columal yaj d'a
yolyib'añq'uinal tic, xchi eb' d'a ix.

B'oxinac sc'ol jun yuninal jun viñ yajal

43 Ayic ix ec' chab' c'ual chi', ix elxi Jesús d'a Samaria, ix b'atxi d'a yol yic Galilea,
44 yujto yalnac Jesús to malaj yelc'och junoc schecab' Dios d'a eb' anima b'aj cajan. 45 Ayic
ix c'ochxi d'a Galilea, ix te tzalaj eb' anima schaan sc'ochi, yujto ayic ix xid'ec' eb' d'a
Jerusalén d'a jun sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto, ix yil
eb' juntzañ tastac xid' sc'ulej Jesús chi' ta'.
46 Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús chi' d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea, aton b'aj ochnac
a a' vinoal yuuj. Axo d'a choñab' Capernaum ay jun viñ yajal yaj d'a viñ rey, ay jun
yuninal viñ te penaay. 47 Ayic ix yab'an viñ to ix cotxi Jesús d'a Judea, ix jaxxi d'a Galilea,
ix b'at viñ yil Jesús. Ix tevi viñ d'ay yic sb'at yed' viñ d'a spat, yic sb'at yac'an b'oxoc sc'ool
jun yuninal viñ chi', yujto vanxo schami.
48 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Tato max eyil juntzañ satub'tac tzin ch'oxo', juntzañ sch'oxanel in poder, tecan malaj
junoc ex tzin eyac'och d'a e c'ool, xchi.
49 Palta ix yalanxi viñ yajal chi':
—Mamin, coñ ved' elañchamel, yacb'an manto cham jun vuninal chi', xchi viñ d'ay.
50 Ix yalanxi Jesús icha tic:

—Paxañ. Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi d'a viñ.
Ix yac'anoch viñ d'a sc'ool tas ix yal Jesús chi', yuj chi' ix pax viñ. 51 Vanto sc'ochxi viñ d'a spat, axo eb' schecab' viñ ix elta scha'a. Ix yalan eb':
—Pitzan viñ uninal chi', xchi eb' d'a viñ. 52 Ix sc'anb'an viñ d'a eb':
—¿Janic' ix b'oxi sc'ool viñ jun? xchi viñ.
—Atax d'a evi d'a tz'eymaj c'ual sicb'i jun c'ac' chi' d'a viñ, xchi eb'.
53 Yuj chi' ix snaancot viñ to icha chi' yorail yal Jesús chi' d'a viñ icha tic: Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi. Yuj chi', ix yac'och Jesús viñ d'a sc'ool yed' jantac eb' ay d'a yol spat.
54 Aton jun schab'il yechel satub'tac sch'ox Jesús tic. Ayic spetoj d'a Judea ix c'ochxi d'a Galilea, ata' ix sb'o junxo tic.

5

B'oxinac sc'ol jun viñ penaay

1 Ix lajvi chi' ix q'uexxi Jesús d'a Jerusalén, ix b'at yilan jun sq'uiñ eb' yetisraelal. 2 A d'a yol choñab' Jerusalén chi', d'a slac'anil jun puerta b'aj tz'och noc' calnel, ata' ay jun tanque scuch Betesda d'a sti' eb' israel chi'. Oye' val stentail. 3-4 Tzijtum eb' penaay ayec' ta. Ay eb' max yal yilani, ay eb' max yal sb'eyi, ay eb' sicb'inaqueli. 5 Ay jun viñ 38 ab'ilxo penaay. 6 Axo ix yilan Jesús jichanec' viñ. Yojtac to pecatax icha chi' yaj viñ. Yuj chi' ix sc'anb'an d'a viñ:
—¿Tzam a nib'ej tzach b'oxicani? xchi d'a viñ.
7 Ix yalan viñ penaay chi':
—Mamin, malaj mach tzin ac'anem d'a yol a' tic ayic tz'ib'xi a' d'a juntac el. Ayic tzin nib'ej tzin emi, ch'ocxo eb' sb'ab'laj em d'a vichañ, xchi viñ d'a Jesús.
8 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:
—Q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, b'eyañ, xchi d'a viñ.
9 D'a jun rato chi', ix b'oxi sc'ool viñ. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ chi', ix syamanoch viñ sb'eyi. Palta sc'ual ic'oj ip. 10 Yuj chi' ay jayvañ eb' aj Judea ix alan d'a viñ:
—A ticnaic, sc'ual ic'oj ip. Mañ sleyaloc tzic'chaañ a vaynub' tic, xchi eb' d'a viñ.
11 Ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:
—A jun viñ in ac'an b'oxoc, a viñ ix alan d'ayin: Ic'chañ a vaynub' tic, tzach b'eyi, xchi viñ, xchi viñ.
12 Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:
—¿Mach jun viñ ix alan chi' d'ayach to tzic'chaañ a vaynub' tic, tzach b'eyi? xchi eb'.
13 Palta mañ yojtacoc viñ tas sb'i jun ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ chi', yujto ix satb'at Jesús chi' d'a scal jantac anima ayec' chi' ta'. 14 Axo d'a junelxo ix ilchaj viñ yuj Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan d'a viñ:
—Inai ach b'oxi. Mañxo a c'ulej chucal, yic mañxo ol ja junocxo yaelal más te nivan d'a ib'añ, xchi d'a viñ.
15 Yuj chi' ix b'at viñ yal d'a eb' viñ aj Judea chi' to a Jesús chi' ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ.
16 Yuj chi' ix te och eb' viñ ajc'olal d'a Jesús chi', yujto a d'a sc'ual ic'oj ip ix sc'ulej juntzañ chi'. 17 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—A in Mam smunlajñej. Yuj chi' añeja' tzin munlajñejpaxi, xchi d'a eb'.
18 Yujto ix yal juntzañ chi' Jesús, ijanxo val sgana eb' smilchamoc. Mañocñej yuj b'aj max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip chi', palta yujto slajb'ej sb'a yed' Dios ayic syalanoch Dios chi' Smamoc.

A yopisio Yuninal Dios

19 Ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, a in tic Yuninal in Dios, max yal in c'ulan junoc tas d'a yol vico', añej tas svil sc'ulan in Mam tzin c'ulej. A jantacñej tas sc'ulej in Mam chi', a

tzin c'ulejpaxi. 20 A in Mam chi', te xajan in yuuj a in Yuninal in tic. A jantacr̃ej tas
sc'ulej, sch'oxpax d'ayin. Ayto val juntzar̃xo tas te nivan ol sch'oxo', ol te sat e c'ool
eyilani. 21 Yujto a in Mam chi' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac, syac'an sq'uinal eb'.
Ichinpaxta' a in Yuninal in tic svac' sq'uinal eb' in gana svac' sq'uinal. 22 A in Mam chi',
max sch'olb'itej junoc anima. Palta a in Yuninal in tic, ix ac'ji vopisio in ch'olb'itan yaj
eb' anima smasanil, 23 yic vach' lajan tz'aj vic'jichaar̃ icha tz'aj yic'jichaar̃ in Mam chi'
yuj masanil anima. Tato ay eb' malaj tzin och d'ay, ar̃ejtona' malaj tz'ochpax in Mam d'a
eb', yujto a checjinac in coti.
24 Val yel sval d'ayex, a eb' tz'ab'an in lolonel, syac'anpaxoch jun in checancot eb' d'a
sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelr̃ej. Mar̃xo ol b'atcan eb' d'a syaelal, yujto toxo ix colchajel
eb' d'a yol sc'ab' chamel, ix schaan sq'uinal eb'. 25 Val yel sval d'ayex, a ticnaic toxo ix
ja stiempoal yab'an in jaj eb' chamnac a in Yuninal in Dios tic. A eb' tz'ab'ani, ol scha
sq'uinal eb' d'a junelr̃ej. 26 Yujto a in Mam aj q'uinaltaxon d'a yol yico'. Yac'annaccan
jun chi' d'ayin to aj q'uinal in paxi. 27 Yac'annacpaxcan vopisio in ch'olb'itan masanil eb'
anima, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail. 28 Mar̃ eyac' sat e c'ol yuj juntzar̃ sval
tic, yujto ay jun tiempoal ol javoc, a val eb' mucanxo ol yab' in jaj eb'. 29 Ol laj q'uex vaan
eb' b'aj mucan chi'. A eb' vach' syutej sb'a d'a yolyib'ar̃q'uinal tic, ol pitzvocxi eb', ol
schaan sq'uinal eb' d'a junelr̃ej. Axo eb' sc'ulan chucal, ol pitzvocxi eb', palta ol b'atcan
eb' d'a syaelal d'a junelr̃ej. 30 A in tic, malaj jab'oc tas syal in b'oan d'a yol vico', tzin
ch'olb'itej icha tas schec in Mam chi' in c'ulej. Tzin ch'olb'itej d'a stojolal, yujto mar̃oc
tas icha in gana tzin c'ulej, palta icha sgana jun checjinac in coti, aton in Mam.

A eb' sch'oxanel yopisio Jesús

31 Tato munil svala' to ay vopisio, malaj yelc'och jun vic sval chi'. 32 Palta ay junxo
tz'alani tas vopisio. A jun chi', vojtac to te yel syala'. 33 A ex tic xid' e chec c'anb'aj d'a
vir̃aj Juan tas yopisio vir̃. A tas yalnac vir̃ vuuj, te yel. 34 Palta a in tic, max vac'ochlaj
yipoc in c'ool tas syal junoc anima vuuj. Tor̃ej svec e nacoti tas yalnaccan vir̃aj Juan
chi' d'ayex, yic tzex colchaji. 35 A tas ix yal vir̃aj Juan chi', lajan icha junoc tas tz'ac'an
saquilq'uinal ayel yoc. Yuj chi', ix ex te tzalaj jayeoc c'ual eyab'ani. 36 Palta ay junxo ec'al
yelc'och d'a vir̃aj Juan chi'. A sch'oxaneli tas vopisio, yujto a juntzar̃ tas syac' in Mam
in c'ulej, a tzin c'ulej. Icha chi' tz'aj scheclajeli to a in Mam chi' checjinac in coti. 37 A
in Mam chi', a checjinac in coti, a syac' testigoal sb'a vuuj. A ex tic, malaj b'aj ix eyab'
sjaj sloloni. Malaj b'aj ix eyil juneloc. 38 Max eyac'och slolonel d'a e c'ool, yujto max
in eyac'och d'a e c'ool a in checb'il in cot yuuj tic. 39 A ex tic scham val e sayan eyil d'a
Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, yujto a e naani to icha chi' ol aj yilchaj e q'uinal d'a junelr̃ej.
Palta vach'chom syal vab'ixal Slolonel Dios chi', 40 malaj e gana tzex ja d'ayin yic tze cha
e q'uinal.
41 Malaj yelc'och d'ayin tato syal vach' lolonel eb' anima vuuj. 42 Vojtac tas yaj e pensar,
mar̃ xajanoc Dios eyuuj. 43 A in tic, ac'b'il in cot yuj in Mam, palta max in e cha'a. Tato ay
junocxo munil ol javoc d'a yol yico', a jun chi' ol e cha'a. 44 ¿Tas ol aj in eyac'anoch d'a e
c'ool, yujto ar̃ej d'a eyichar̃ junjun ex e gana ay eyelc'ochi, malaj pax e gana ay eyelc'och
d'a yichar̃ Dios te yel? 45 Xe natalaj to a in ol val d'a in Mam chi' tas e chucal. Palta a vir̃aj
Moisés ol alanoc, aton vir̃ tze tz'ac eyac'och d'a e c'ool. 46 Tato tzeyac'och d'a e c'ool tas
stz'ib'ejnaccan vir̃aj Moisés chi', tzam in eyac'ochlaj d'a e c'ool, yujto a vir̃aj Moisés chi'
tz'ib'annaccan vab'ixal. 47 Palta tato max eyac'och tas stz'ib'ejnaccan vir̃ chi' d'a e c'ool,
¿tas ol aj eyac'anoch d'a e c'ool tas sval tic d'ayex? xchi Jesús d'a eb' vir̃ aj Judea chi'.

6

Yac'nac va oye' mil vinac Jesús
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ix lajvi chi' ix b'atxi Jesús, ix c'ochxi d'a junxo sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea,
scuchan pax a' Tiberias. 2 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj, yujto ix yil juntzañ
satub'tac sch'ox yil eb' ayic syac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. 3 Axo Jesús chi', ix b'at yed'
eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan. Ata' ix em c'ojan yed' eb'. 4 Vanxo sja stiempoal sq'uiñ eb'
israel yic snajicot tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. 5 Axo ix yilan Jesús,
tzijtum eb' anima van sc'och d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Felipe:
—¿Bʼajtil ol co man tas sva eb' anima tic? xchi d'a viñ. 6 Palta toñej ix yal icha chi', yic
syab'i tas ol yal viñaj Felipe chi', yujto yojtacxo tas ol yutoc. 7 Ix yalan viñaj Felipe chi'
d'ay:
—Vach'chom qued'nac chab'oc ciento denario pan, palta max yab'laj yic tz'ac'chaj jab'
jab'oc d'a junjun eb', xchi viñ.
8 Ay pax junxo sc'ayb'um Jesús, scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Simón Pedro.
Ix yalan viñ d'a Jesús chi':
9 —Ay jun viñ unin ayec' qued' d'a tic, yed'nac oye' ixim pan cebada viñ yed' cha pitañ
noc' chay. Palta ¿tom ol yab' jab' tic d'a scal eb' smasanil? Ina te tzijtum eb', xchi viñ.
10 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':
—Alec d'a eb' anima tic to tz'em c'ojan eb' smasanil, xchi d'a eb'. A jun lugar b'aj ayec'
eb' chi', nivan ac'lic. Ix em c'ojan eb' smasanil, ay am oyeoc mil eb' viñ vinac. 11 Axo Jesús
ix ic'anchaañ ixim pan chi', ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix schecan pucjocb'at
ixim d'a eb' c'ojanem chi'. Icha pax chi' ix yutej noc' chay chi'. Ix yab'lej eb', ato syala'
jantac snib'ej eb'. 12 Axo yic ix lajvi sva eb' sic'lab'il, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':
—Molec jantacto ix can chi', yic malaj tas tz'ixtaxi, xchi d'a eb'.
13 Axo ix lajvi smolan eb' chi', lajchaveto xuuc ix b'ud'ji yuj ixim pan ix yac' sobre d'a
ixim oye' pan cebada chi'. 14 A eb' anima chi', ix yil eb' jun tas satub'tac ix sch'ox Jesús
chi'. Yuj chi' ix yal eb':
—Aton jun tic, schecab' Dios tañvab'iltaxon sja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.
15 Palta yojtacxo Jesús to sgana eb' yac'an pural yoch sreyaloc. Yuj chi' ix sb'esel sb'a
d'a scal eb', ix b'atcan d'a scal lum tzalquixtac chi' sch'ocoj.

Ix b'ey Jesús d'a sat a' ñajab'
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ayic vanxo sq'uic'b'i, ix emc'och eb' sc'ayb'um Jesús d'a sti' a' ñajab'. 17 Ix och eb'
d'a yol te' barco, ix b'atxi eb'. Sgana eb' sc'axpajec' d'a choñab' Capernaum ay d'a sti' a'
ñajab' chi'. Te q'uic'b'alxo ix b'at eb'. Manto jaxlaj Jesús ix b'at eb'. 18 Axo yic van sb'ey
eb', ix ovajchaañ jun ic' te ov d'a sat a' ñajab' chi'. Ix te q'ue chulan a' yuj jun ic' chi'.
19 Ayxom junoc nañal schab'il legua sb'at eb' d'a sat a', axo ix yilan eb' van sc'och Jesús
d'a eb'. Toñej sb'eyb'at d'a sat a'. Yuj chi' ix te xivq'ue eb'. 20 Palta ix yalan d'a eb':
—Mañ ex xivoc, A in, xchi d'a eb'.
21 Ichato chi' junc'olalxo ix chajioch yuj eb' d'a yol te' barco chi'. Elañchamel ix ec'c'och
eb' d'a sc'axepal a' b'aj van sc'och eb' chi'.

A eb' anima sayan ec' Jesús

22 Axo d'a junxo c'u, añeja' yajcan eb' anima chi' d'a sc'axepal a' chi'. Axo ix snaancot
eb' to junñej te' barco chi' ix b'ati, añej pax eb' sc'ayb'um Jesús ix och d'a yol te', maj
ochlaj Jesús chi' yed' eb'. 23 Yacb'an chi' ay juntzañxo barco ix cot d'a choñab' Tiberias,
ix c'och d'a slac'anil jun lugar b'aj ix sva ixim pan chi' eb', aton b'aj ix yac' yuj diosal
Cajalil yuj ixim. 24 Axo ix yilan eb' anima chi', mañxo ayoc ec' Jesús chi' yed' eb' yed' pax
eb' sc'ayb'um. Yuj chi' ix laj och eb' d'a yol juntzañ barco chi'. Ix b'at sayanec' Jesús chi'
eb' d'a choñab' Capernaum.

A Jesús tz'ac'an vael yic q'uinal

25 Axo ix c'och eb' anima chi' d'a sc'axepalec' a' ñajab' chi', ata' ix ilchaj Jesús yuj eb'.
Ix sc'anb'an eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ¿tom d'a tic ayach eq'ui? ¿Janic' ach javi? xchi eb' d'ay.
26 Ix yalan d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, yujñej to ex b'ud'ji e vaan ixim pan, yuj chi' tzin e saya', mañ yujoc
to ix nachajel eyuuj tas syalelc'och juntzañ satub'tac ix in ch'ox chi'. 27 Mañ eyac' eyip
e sayan ec' tas svaji, yujto elañchamel slajvieli. Palta sayequec' jun vael max lajviel-laj,
yujto a' ol ac'an e q'uinal d'a junelñej. Ol vac' jun chi' d'ayex, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios
voch animail, a co Mam Dios sch'oxaneli to chab'il in yuuj, xchi Jesús d'a eb'.
28 Yuj chi' ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas ol cutoc co c'ulan tas snib'ej Dios sco c'ulej chi'? xchi eb' d'ay.
29 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':
—Aton jun tic snib'ej Dios tze c'ulej, to tzin eyac' val och d'a e c'ool, yujto a checjinac in
coti, xchi d'a eb'.
30 Ix sc'anb'anxi eb' d'ay:
—¿Tas val junoc satub'tac tza ch'ox quila' yic ol ach cac'och d'a co c'ool? ¿Tas tza c'ulej?
31 A eb' co mam quicham ec'nac d'a peca', yilnac jun tas satub'tac eb', svanac jun maná
eb' d'a taquiñ luum[6.31] icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Aton jun tz'alan icha
tic: A Dios ac'jinaccot tas sva eb' d'a satchaañ, xchi, xchi eb' d'a Jesús chi'.
32 Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, mañoclaj viñaj Moisés tz'ac'an jun vael yic satchaañ chi'. Palta a
in Mam tz'ac'an jun vael te yel scot d'a satchaañ. 33 Yujto a jun vael syac' Dios tic, a d'a
satchaañ emnaccoti. Ay eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic ol scha sq'uinal d'a junelñej yuuj,
xchi Jesús.
34 Ix yalanxi eb':
—Mamin, ac' jun vael chi' d'ayoñ d'a masanil tiempo, xchi eb' d'ay.
35 Ix yalanxi d'a eb':
—A in ton tic icha vael vaji, Ac'um in q'uinal. A eb' sja d'ayin, mañxa b'aq'uiñ ol och
svejel eb'. A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañxa b'aq'uiñ ol tacjoc sti' eb'. 36 Palta toxo ix
val d'ayex, vach'chom tzin eyila', max in eyac'och d'a e c'ool. 37 Masanil eb' tz'ac'ji d'ayin
yuj in Mam, ol ja eb' d'ayin. A eb' sjavi d'ayin, mañ ol in pechel eb'. 38 A in tic, cotnac in
d'a satchaañ yic tzul in b'o icha snib'ej Dios checjinac in coti. Mañ yujoc ul in b'oan icha
tas tzin nib'ej cotnac in. 39 A tas snib'ej in Mam checjinac in coti, to mañ ol satel junoc
mach d'a scal eb' syac' d'ayin. Sgana to a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual. 40 A in
tic, Yuninal in Dios. Yuj chi' jantacñej eb' tzin ilani, tato tzin yac'och eb' d'a sc'ool, snib'ej
in Mam chi' to scha sq'uinal eb' d'a junelñej. Yuj chi' a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub'
c'ual, xchi Jesús d'a eb'.
41 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' aj Judea, chuc tas ix yalub'tañej eb' d'a spatic Jesús
chi', yujto ix yala': A in ton tic icha vael vaji, cotnac in d'a satchaañ, xchi d'a eb'.
42 Yuj chi' ix yalan eb':
—A Jesús tic, yuninal viñaj José. Cojtac smam snun viñ, palta syala' to d'a satchaañ
cotnac, xchi eb' aj Judea chi'.
43 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Mañ in eyalub'tañej. 44 A in Mam checjinac in coti. Malaj junoc mach syal scomon
ja d'ayin, schaan sq'uinal tato mañoc in Mam tz'ac'ancot d'ayin. A eb' sja d'ayin, ol vac'
pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual. 45 Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios icha tic: Ol c'ayb'aj
masanil anima yuj Dios, xchi eb'. Yuj chi', a jantacñej eb' syac'och schiquin d'a tas syal
co Mam Dios, tato snachajel yuj eb' tas syala', ol ja eb' d'ayin.

6.31 **6:31** A yab'ixal maná, tz'ilchaj d'a Éxodo 16.

46 Maŋ vanoc valani to ay mach ix ilan co Mam Dios. Palta a in tic, a d'ay cotnac in,
a inŋej vilnac. 47 Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal d'a
junelŋej. 48 A in tic, icha vael vaji, Ac'um in q'uinal. 49 A eb' co mam quicham, svanac
jun maná eb' d'a taquiŋ luum, palta aŋejtona' chamnac eb' smasanil. 50 Palta a eb' svaan
jun vael cotnac d'a satchaaŋ, malaj b'aq'uiŋ ol cham eb'. 51 A in cotnac in d'a satchaaŋ
tic, icha vael vaji, yujto Ac'um in q'uinal. Yuj chi', a eb' svaan jun vael tic, ay sq'uinal eb'
d'a junelŋej. A jun vael svac' vajoc tic, aton in nivanil, xchi Jesús d'a eb'.
52 Axo eb' aj Judea chi', ix stelaj sb'a eb' yuj tas ix yal chi', ix laj yalan eb':
—A jun viŋ tic, ¿tas ol yutoc viŋ yac'an snivanil co chi snaani? xchi eb'.
53 Yuj chi' ix yalxi d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, tato maŋ ol e chi in nivanil a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, maŋ ol eyuc'anpaxlaj in chiq'uil, maŋ ol e chalaj e q'uinal. 54 Yuj chi', yalŋej
mach tz'ab'lan in nivanil tic, syuc'anpax in chiq'uil, ay sq'uinal d'a junelŋej. A in ol vac'
pitzvocxi d'a slajvub' c'ual. 55 Yujto a jun in nivanil tic, yel lajan yopisio yed' tas svaji.
A in chiq'uil lajan yopisio yed' tas tz'uc'ji. 56 Yalŋej mach schi'an in nivanil tic, syuc'an
pax in chiq'uil, junxoŋej tz'ajcan ved'oc. Ayin pax och d'ay. 57 A co Mam Dios pitzan d'a
masanil tiempo, a checjinac in coti. Yuuj pitzan in. Yuj chi', a mach schi'an in nivanil
tic, ol vac' sq'uinal. 58 A ticnaic, van valan yuj jun icha vael cotnac d'a satchaaŋ. A jun
tic, maŋ lajanoc yed' jun maná svanac eb' co mam quicham d'a peca'. Nivanoc svanac
eb', palta chamnac pax eb'. Palta a mach ol vaan jun icha vael tic, ol scha sq'uinal eb' d'a
junelŋej, xchi Jesús d'a eb'.
59 A d'a yol spatil culto d'a choŋab' Capernaum, ata' ix yal juntzaŋ c'ayb'ub'al tic Jesús.

Yalnac Jesús yuj q'uinal d'a junelŋej

60 Ayic ix yab'an juntzaŋ chi' jantac eb' anima tzac'anoch yuj Jesús chi', ix yalan eb':
—Te ya juntzaŋ slolonel syal tic. ¿Tom ay mach syal schaan yab'i? xchi eb'.
61 Axo Jesús chi', yojtacxo tas jun syal eb' chi', yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—¿Tom a jun tic tz'ic'an somchajel e c'ool? 62 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail
tic, tato ol eyil in q'uex b'aj cotnac in, ¿tas ol eyutoc eyalani? 63 A Espíritu tz'ac'an q'uinal.
Axo co nivanil tic malaj yopisio. A juntzaŋ lolonel ix val tic d'ayex, te yel, yic pax Espíritu,
a tz'ac'an q'uinal d'a junelŋej. 64 Palta ayex max in eyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.
Icha chi' ix yutej yalan d'a eb', yujto atax d'a yichb'anil yojtactaxoni mach eb' max
ac'anoch d'a sc'ool. Yojtac paxi mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel. 65 Ix yalanxi:
—Yujto ayex maj in eyac'och d'a e c'ool, yuj chi' valnac d'ayex, malaj junoc mach syal
scomon ja d'ayin tato maŋoc in Mam tz'ac'ancot eb' d'ayin, xin chi, xchi Jesús d'a eb'.
66 Atax ta', tzijtum eb' tzac'anoch yuuj ix meltzajxi d'a spatic. Maŋxa sgana eb' tz'och
tzac'an yuuj. 67 Yuj chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' lajchavaaŋ:
—Xal ex tic, ¿ay am pax e gana tzex meltzajxi d'a e patic? xchi d'a eb'.
68 Axo viŋaj Simón Pedro ix tac'vi d'ay:
—Mamin, ¿mach b'aj ol oŋ och tzac'an jun? Malaj junxo mach icha tic sloloni yic sco
cha co q'uinal d'a junelŋej. 69 A oŋ tic, toxo ix ach cac'och d'a co c'ool. Cojtac, a ach tic
Sic'b'il ach el yuj Dios, xchi viŋaj Pedro chi'.
70 Ix yalanxi Jesús d'a eb':
—A ex e lajchavaŋil, a in ex in sic'caneli. Palta ay jun d'a e cal, schecab' viŋ diablo yaji,
xchi d'a eb'.
71 A jun ix yal chi', aton viŋaj Judas yuninal viŋaj Simón aj Queriot. Yujto a viŋaj
Judas chi' ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Palta yetc'ayb'umal sb'a viŋ yed' eb'
uxluchvaŋ chi'.

7

Eb' yuc'tac Jesús

1 Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yec' d'a yol yic Galilea. Axo d'a yol yic Judea, malaj sgana
ix ec' ta', yujto a eb' viñ aj Judea chi', sgana eb' viñ smilanchamoc. 2 Van sja stiempoal
sq'uiñ eb' israel scuch q'uiñ chinama. 3 Yuj chi' ix yal eb' yuc'tac Jesús chi' d'ay:
—Mañ ach can d'a tic. Ixic d'a Judea, yic vach' a eb' a c'ayb'um ayec' ta', ol yil pax eb'
tastac satub'tac tza ch'oxo'. 4 Tato ay junoc mach sgana scheclajel d'a yichañ eb' anima,
max yal-laj elc'altac tz'eq'ui. Yuj chi', tato yel ay juntzañ satub'tac tza ch'oxo', yovalil tza
ch'oxel a b'a d'a yichañ eb' anima, xchi eb' d'ay.
5 Ix stz'ac yal eb' yuc'tac d'ay icha chi', yujto max yac'och Jesús chi' eb' d'a sc'ool. 6 Yuj
chi' ix yal d'a eb':
—Manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a. A exxo tic, yalñej tas tiempoal syal e naani. 7 A
eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic eyed'oc, max ex schaquel-laj eb'. A inxo tic, tzin schaquel
eb', yujto tzin ch'oxeli to malaj svach'il sb'eyb'al eb'. 8 Ixiquec e ch'ocoj d'a jun q'uiñ chi'.
Yujto a in tic, manto ol in q'uec'ochlaj, yujto manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a, xchi
Jesús d'a eb'.
9 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix can yuj eb' d'a Galilea chi'.

Ix b'at Jesús d'a jun q'uiñ chinama

10 Palta axo yic toxo ix q'ue eb' yuc'tac Jesús chi', ix q'ue paxi, palta elc'altacñej ix aj
sq'uei. 11 A eb' aj Judea, ix smaclej eb' sc'och Jesús chi' d'a jun q'uiñ chi'.
—¿B'ajtil ayec' jun vinac chi'? xchi eb'.
12 Mañ jantacoc yalub'tañan eb' anima. Ay eb' tz'alani: Te vach' viñ, xchi eb'. Ay pax
eb' tz'alanxi: Maay, syac' eb' anima viñ musansatil, xchi eb'.
13 Palta elc'altac syalub'tañej eb', yujto xiv eb' yab'an eb' viñ aj Judea chi'.
14 Vanxo snañalb'i jun q'uiñ chi', ix q'uec'och Jesús d'a yamaq'uil templo. Ix och ijan
sc'ayb'an eb' anima ta'. 15 Axo eb' ay yopisio d'a scal eb' aj Judea chi', ix te sat sc'ol eb'
yab'ani. Ix laj yalan eb':
—¿Tas val syutej yojtacanel juntzañ syal tic? Ina mañ c'ayb'ab'iloc, xchi eb'.
16 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb':
—A juntzañ c'ayb'ub'al sval d'ayex tic, mañ vicoc. Yic Dios checjinac in coti. 17 Tato ay
eb' syal sc'ol sc'ulej icha sgana Dios, ol nachajel yuj eb' tato yic Dios juntzañ c'ayb'ub'al
tic, mato munil sval d'a yol vico'. 18 A mach slolon d'a yol yico', toñej syic'chaañ sb'a, yic
ay yelc'och d'a yichañ eb' anima snaani. Palta a in tic, in gana a Dios checjinac in cot ay
yelc'och d'a eyichañ. Yuj chi', te yel svala'. Malaj jab'oc es svala'.
19 Aton val viñaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayex. Palta ina malaj junoc ex tze
c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. ¿Tas yuj e gana tzin e milchamoc? xchi Jesús d'a eb'.
20 Axo eb' anima ayec' chi' ta', ix yal eb' d'ay:
—A ach tic, tecan ayoch junoc enemigo d'ayach. ¿Mach junoc sgana ach smilancham
tzila'? xchi eb' d'ay.
21 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—Ay jun tas ix in c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip. E masanil ix sat e c'ool yuuj. 22 Yuj eb' co
mam quicham d'a peca', elnaccan yich jun b'eyb'al scuch circuncisión. Axo viñaj Moisés
aljinaccani to yovalil sco b'eyb'alej jun chi'. Yuj chi' vach'chom sc'ual ic'oj ip, slaj eyac'
circuncidar eb' unin tzato alji. 23 A ex tic tzeyac' circuncidar eb' unin d'a sc'ual ic'oj ip,
yic max ex ec' d'a yib'añ jun ley Moisés chi'. Tato icha chi', ¿tas yuj scot eyoval d'ayin
yujto ix vac' b'oxoc sc'ol jun viñ penaay d'a sc'ual ic'oj ip chi'? 24 Mañ e comon ch'olb'itej
junoc mach d'a ichñejta'. Tato ay mach tze ch'olb'itej, d'a stojolal tzeyutej e ch'olb'itani,
xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús b'aj cotnac

25 Yuj chi' ay jayvañ eb' aj Jerusalén ix alani:

—A jun viñ tic, ¿tom mañoc viñ sgana eb' smilchamoc? 26 Palta ina yajec' viñ tic, van slolon viñ d'a co cal. Ina malaj jab'oc tas syal eb' d'a viñ. Tecan toxo ix snael eb' yajal chi' to a Cristo. 27 Ayic ol ja Cristo chi', malaj mach ojtannac b'aj ol cotoc. Palta a jun viñ tic, cojtac b'aj cotnac viñ, xchi eb'.

28 Yacb'an van sc'ayb'an eb' anima chi' Jesús d'a yamaq'uil templo chi', te chaañ ix yalelta d'a scal eb':

—Ina eyojtac in. Eyojtacpax b'aj cotnac in. Palta mañ muniloc in ja d'a yol vico'. A Dios te yel checjinac in coti. Palta a Dios chi' mañ eyojtacoc. 29 A inxo tic vojtac, yujto ata' cotnac in. A' checjinac in coti, xchi d'a eb'.

30 Yuj chi' ay eb' ix alani to tz'ac'jioch d'a preso. Palta malaj mach ix yamani, yujto manto c'och stiempoal schami. 31 Tzijtum eb' anima ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, ix yalan eb':

—Ayic ol javoc Cristo, ¿tom más ec'to tas satub'tac ol sch'ox d'a yichañ jun viñ tic? xchi eb'.

Checb'ilb'at eb' polencía syam Jesús

32 Ix yab' eb' viñ fariseo tas syal eb' anima yuj Jesús. Yuj chi', a eb' viñ yed' eb' viñ sat sacerdote ix checanb'at juntzañ eb' stañvumal stemplo Dios, yic b'at yic'cot Jesús eb', yic syac'anoch eb' d'a preso snaani. 33 Axo Jesús ix alan d'a eb' anima:

—Jayexoñej c'ual ayinec' eyed'oc, ol lajvoc chi' ol in meltzaj d'a mach checjinac in coti. 34 A exxo tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj, yujto max yal e c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb'.

35 Axo eb' aj Judea chi', ix laj yal eb':

—¿B'ajtil ol c'och viñ snaani, yuj chi' syal viñ to mañxo ol ilchaj viñ cuuj? Ina ay eb' quetchoñab' ayb'at d'a scal eb' griego. ¿Tom sgana viñ ata' ol c'och d'a scal eb', sb'at sc'ayb'an masanil eb' griego chi' viñ snaani? 36 Ina ix yal viñ d'ayoñ: A ex tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj, yujto max yal e c'och b'aj ol in c'ochoc, xchi viñ d'ayoñ. ¿Tas val syalelc'och jun ix yal viñ tic d'ayoñ? xchi eb'.

A jun icha a a' spac' d'a co pixan

37 A d'a slajvub' c'ual q'uiñ chi', aton jun c'u te nivan yelc'ochi, ata' ix elta liñan Jesús d'a yichañ eb' anima. Te chaañ ix yalelta d'a scal eb':

—Tato ayex tze nib'ej tze cha e q'uinal d'a junelñej, cotañec d'ayin. Icha tz'aj eyuc'an a a', ayic stacji e ti', icha chi' ol aj e chaan e q'uinal d'ayin. 38 Tato ayex tzin eyac'och d'a e c'ool, icha to ay jun a a' tz'el yoc ol pac' d'ayex. Aton jun chi' tz'ac'an e q'uinal d'a junelñej. Yujto icha chi' syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús d'a eb' anima chi'.

39 Icha chi' ix yutej yalani to a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, ol ac'jococh Yespíritu Dios d'a eb'. A d'a jun tiempoal chi', manto ac'ji Yespíritu Dios d'a eb' anima, yujto manto q'uex Jesús d'a satchaañ.

Ix stelaj sb'a eb' anima yuj Jesús

40 Ix lajvi yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay eb' ix laj alani:

—Val yel, aton jun tic schecab' Dios tañvab'iltaxon sja cuuj, xchi eb'.

41 Ay pax eb' ix laj alani:

—A jun tic aton Cristo, xchi eb'.

Palta ay eb' ix alanxi:

—A Cristo chi', ¿tom aj Galilea icha jun viñ tic tze na'a? 42 A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan tz'alani to a Cristo yovalil ol aljoc d'a choñab' Belén b'aj ec'nac viñaj David d'a peca', yujto yiñtilalcan viñaj David chi', xchi eb'.

43 Yuj chi' ix och ijan eb' anima stelan sb'a yuj Jesús chi'. 44 Ay eb' sgana syac'och d'a preso, palta malaj mach syamani.

Maj yac'ochlaj Jesús eb' viñ yajal d'a sc'ool

45 Axo eb' staňvumal stemplo Dios, aňeja' sch'ocoj eb' ix c'ochxi b'aj aycan eb' viň ix
checanb'at eb' chi', aton eb' viň fariseo yed' eb' viň sat sacerdote. Yuj chi' ix yalan eb'
viň d'a eb':
—¿Tas yuj maj eyic'cot Jesús chi'? xchi eb' viň.
46 —Malaj junoc mach stzac'van slolon icha slolon chi', xchi eb'.
47 Yuj chi' ix yalanpax eb' viň fariseo chi' d'a eb':
—¿Tom ix ex ac'jipax musansatil a ex tic? 48 ¿Tom ay junoc co yajalil ix ac'anoch viň d'a
sc'ool? Aňejtona' a oň fariseo oň tic, ¿toc ay junoc oň ix cac'och viň d'a co c'ool? 49 Aňej eb'
comon anima ix ac'anoch viň d'a sc'ool. Palta a eb' chi', maň yojtacoc jab'oc ley Moisés
eb'. Yuj chi' aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'aň eb', xchi eb' viň fariseo chi'.
50 Palta ay jun viň fariseo chi' scuch Nicodemo. Aton jun viň xid'naquec' lolonel yed'
Jesús d'ac'valil. Ix yalan viň d'a eb':
51 —A jun ley aycan d'ayoň, syala' to maň sleyaloc scac'b'at d'a yib'aň junoc anima, tato
manto cab'i tas smul, xchi viň d'a eb'.
52 Yuj chi' ix yalanxi eb' d'a viň:
—¿Tom aj Galilea ach yed' viň? C'ayb'ej Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Ata' ol ila' to
maňoclaj d'a Galilea ol cot viň schecab' Dios taňvab'il cuuj, xchi eb' d'a viň. 53 [Ix laj
pax junjun eb' d'a spat.

8

A yab'ixal jun ix ajmul ix

1 Axo Jesús ix b'at d'a tzalan Olivo. 2 Vanxo sacb'i, ix c'ochxi d'a yol yamaq'uil templo
chi'. Ayic ix c'och ta', masanil eb' anima ix c'och yed'oc. Ix em c'ojan, ix sc'ayb'an eb'.
3 Axo eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viň fariseo ix ic'ancot jun ix ix d'a Jesús, ix
yamchaj ix yuj eb' viň ayic van smulan ix. Ix ac'jioch ix yuj eb' viň d'a yichaň Jesús yed'
eb' ayec' yed'oc. 4 Ix yalan eb' viň d'ay:
—Ach co c'ayb'umal, a jun ix ix tic, van smulan ix ayic ix yamchaj ix cuuj. 5 A ley Moisés
tz'alani, tato ay junoc ix ix sc'ulan icha tic, yovalil sjulq'uenajcham ix. Xal ach, ¿tas xa
chi? xchi eb' viň d'ay.
6 Palta toňej stz'ac sc'anb'ej eb' viň, yic syil eb' viň tas syal Jesús chi', yujto sgana eb'
viň yac'anoch d'a yib'aň. Palta toňej ix em ňojan, van stz'ib'an yed' yiximal sc'ab' d'a sat
luum. 7 Ix sc'anb'anxi eb' viň d'ay:
—¿Tas xa chi yuj jun tic jun? xchi eb' viň d'ay.
Yuj chi' ix q'ue q'uelan, ix yalan d'a eb' viň:
—Tato ay junoc ex malaj jab'oc e mul, b'ab'laj julejecoch q'uen d'a ix, xchi d'a eb' viň.
8 Ix lajvi yalan juntzaň chi', ix emxi ňojan, ix stz'ib'anxiem juntzaňxo tas d'a sat luum
chi'. 9 Ayic ix yab'an jun tic eb' viň, ix laj snaan sb'a junjun eb' viň, ayňej smul eb' viň.
Yuj chi' junjunal ix laj b'at eb' viň. A eb' viň ichamtac vinac ix b'ab'laj b'ati, axo eb' viň
quelemtac, tzac'anto ix laj b'at eb' viň. Axoňej Jesús ix can sch'ocoj b'aj liňanec' jun ix ix
chi'. 10 Ix lajvi chi', ix q'ue q'uelan Jesús chi', ix yilani sch'ocojxoňej ix ayeq'ui. Yuj chi' ix
yalan d'a ix:
—Ach ix, ¿b'aj ay eb' viň van yac'anoch chi' d'a ib'aň? ¿Tom malaj junoc eb' viň
tz'ac'anoch d'a ib'aň? xchi d'a ix.
11 —Maay Mamin, maňxalaj eb' viň, xchi ix.
—Aňejtona' in, malaj tas svac'och d'a ib'aň. Yuj chi' ixic. Maňxo ach mulan junelxo,
xchi Jesús chi' d'a ix.]

A Jesús tz'ac'an saquilq'uinal d'a eb' anima

12 Ix yalanxi Jesús d'a eb' anima:

—A in tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. A mach tz'och tzac'an vuuj, ol vac' saquilq'uinal d'ay. Yuj jun saquilq'uinal chi', ol scha sq'uinal d'a junelňej. Maňxo ol b'eyec' d'a q'uic'alq'uinal, xchi Jesús.
13 Axo eb' viň fariseo ix alan d'ay:
—A ach tic, yolňej ic tzala' to ay opisio. Yuj chi' malaj yelc'och jab' ic tzal chi', xchi eb' viň d'ay.
14 Ix yalanxi d'a eb' viň:
—Vach'chom munil svala' to ay vopisio, palta toton yel svala', yujto a in tic vojtac b'aj cotnac in. Aňejtona', vojtac b'ajtil ol in c'ochxoc. A exxo tic, maň eyojtacoc b'aj cotnac in, aňejtona' maň eyojtacoc b'aj ol in c'ochpaxoc. 15 A ex tic, toňej tze comon ch'olb'itej yaj junoc anima d'a elaňchamel. Xal in, malaj mach tzin ch'olb'itej yaji. 16 Palta q'uinaloc tato a in tzin ch'olb'itej yaj junoc anima, tojolňej svutej in ch'olb'itan yaji. Yujto maňoc inňej tzin ch'olb'itej yaji, yujto a in Mam checjinac in coti, a sch'olb'itan pax ved'oc. 17 A jun ley aycan d'ayoň, a tz'alani: Tato ay chavaňoc testigo lajan syutej yalani, yovalil sco cha cab' tas syal eb'. 18 Palta ina ay chavaň testigo tz'alan vuuj. A in ton tic testigo in. Testigo pax in Mam ved'oc, aton checjinac in coti, xchi d'a eb' viň.
19 —Palta ¿b'ajtil ay a Mam chi'? xchi eb' viň d'ay.
Yuj chi' ix yalanpax d'a eb' viň:
—A ex tic, maň eyojtacoc mach in. Maň eyojtacoc pax in Mam chi'. Octom tzin eyojtaquejeli mach in, yic ol eyojtaquej pax in Mam chi', xchi d'a eb' viň.
20 A d'a yol yamaq'uil templo d'a slac'anil jun chalab' ofrenda, ata' ix yal juntzaň chi' Jesús. Ata' ix c'ayb'aj eb' anima yuuj. Malaj junoc mach ix yamani, yujto manto c'och stiempoal schami.
21 Ix yalan Jesús d'a eb' viň:
—A in tic ol in b'atoc. A exxo tic ol in e sayeq'ui, palta a d'a scal e mul ol ex chamoc. Maň ol yal e comon c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb' viň.
22 Yuj chi', ix laj yal eb' viň aj Judea chi':
—Tecan ol smilcham sb'a viň, yuj chi' ix yal viň to max yal co c'och b'aj ol c'och viň chi', xchi eb' viň.
23 Ix yalanxi d'a eb' viň:
—A ex tic, aj sat luum ex, yujto yic ex yolyib'aňq'uinal tic. Xal in tic, maň in yicoc yolyib'aňq'uinal tic, yujto aj satchaaň in. 24 Yuj chi' sval d'ayex, d'a scal e mul ol ex chamoc. Tato max eyac'och d'a e c'ool to A In Ton Tic,[8.24] a d'a scal e mul ol ex chamoc, xchi.
25 —¿Mach ach jun? xchi eb' viň d'ay.
Palta ina valnacxo d'ayex d'a yalaňtaxo, mach in. 26 Tzijtumto tas ol val eyuuj yed' ex in ch'olb'itani. A jun checjinac in coti, te yel syala'. A tas yalnaccan d'ayin, aňej chi' sval d'ayex a ex ayex d'a yolyib'aňq'uinal tic, xchi d'a eb' viň.
27 Palta max nachajel yuj eb' viň tato a co Mam Dios van yalani. 28 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb' viň:
—Ato yic ol in e d'uňb'anq'ue a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato ta' ol nachajel eyuuj to A In Toni. Ata' ol nachajel eyuuj to malaj tas munil tzin c'ulej in ch'ocoj. Aňej juntzaň c'ayb'ub'al yalnac in Mam d'ayin, aňej svala'. 29 A Dios in checancoti, ay paxoch ved'oc. Max in yactejcan in ch'ocoj, yujto aňej tas snib'ej tzin c'ulej d'a masanil tiempo, xchi d'a eb' viň.
30 Ayic ix yalan juntzaň chi' Jesús, tzijtum eb' ix ac'anoch sc'ool d'ay.

Ol ex el d'a libre yuj jun lolonel yel

31 Axo ix yalan Jesús d'a eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool:

8.24 **8:24** A Jesús syala' to "A In Ton Tic" sb'i, syalelc'ochi to Dios paxi, yujto a jun b'i tic tz'alji d'a Dios d'a Antiguo Testamento.

—Tato masanil tiempo tzeyac'och e pensar d'a in lolonel, yelton val in c'ayb'um ex.
32 Tato icha chi', ol eyojtaquejel slolonel Dios te yel. Yuj jun lolonel yel chi', ol ex el d'a
libre, xchi Jesús d'a eb'.
33 Palta ix yalanxi eb' d'ay:
—A oñ tic yiñtil oñ pax Abraham ed'oc. Malaj juneloc ix oñ och schecab'oc junoc
anima. ¿Tas yuj tzala' to ol oñ el d'a libre? xchi eb'.
34 Val yel sval d'ayex, a mach añeja' sc'ulan chucal, checab' yaj d'a chucal chi'.
35 Q'uinaloc ay junoc schecab' junoc anima ticnaic, max yal scajnaj yed' jun anima chi'
d'a junelñej. Palta a junoc yuninal jun anima chi', val yel yuninal yaj d'a junelñej. 36 Yuj
chi' tato a in tzex vaq'uel d'a libre, val yel libre tzex ajcani, yujto yuninal in Dios. 37 A in
tic, vojtacxo to yiñtil ex can viñaj Abraham chi' ved'oc. Palta ina e gana tzin e milchamoc
yujto a tas svala' malaj tz'och d'ayex. 38 A tas vilnac d'a in Mam, a sval d'ayex. A exxo tic,
ch'oc jun e mam van e c'anab'ajan tas syal d'ayex, xchi Jesús d'a eb'.
39 Palta a viñaj Abraham chi' co mam yaj viñ, xchi eb' d'ay.
—Octom val yel yiñtil ex viñ, tato icha chi', tzam e c'anab'ajej icha sc'ulejnac viñ.
40 A juntzañ tas yel yalnaccan Dios d'ayin, añej sval d'ayex. Palta ina e gana tzin e
milchamoc. Mañ ichocta' ix yutej sb'a viñaj Abraham chi'. 41 A ex tic, a tas sc'ulej jun
e mam tze c'anab'ajej, xchi Jesús d'a eb'.
—Palta a oñ tic, mañ oñ mitz'uninoclaj. Junñej co Mam, aton Dios, xchi eb' d'ay.
42 —Octom yel to yuninal ex Dios chi'. Tato icha chi' tzam in e xajanej, yujto a in tic d'a
Dios cotnac in, in ja d'a tic. Mañ yoloc vic in javi, yujto a Dios checjinac in coti. 43 ¿Tas yuj
max nachajel eyuuj tas sval d'ayex? Tecan malaj e gana tze cha eyab' tas sval tic. 44 A
ex tic, a jun e mam, aton viñ diablo. Yuj chi', añej d'a viñ tzeyac'och e pensar. Añej tas
snib'ej viñ tze c'ulej. Yictax ix b'oji yolyib'añq'uinal tic, milumcham anima viñ. Malaj
yelc'och jab'oc tas yel d'a viñ, yujto añej es sgana viñ. Ayic syesan viñ, d'a spensar viñ
scoti, yujto esalvum viñ. A d'a viñ pitzvinaccot es chi'. 45 A inxo tic, yujto a juntzañ tas
te yel sval d'ayex, yuj chi' max e cha eyab'i. 46 ¿Mach junoc ex syal e ch'oxanel jab'oc in
mul? Te yel juntzañ tas sval d'ayex tic. Yuj chi', ¿tas yuj max e cha eyab'i? 47 A eb' yic
Dios, syac'och schiquin eb' d'a slolonel. Palta a exxo tic, mañ ex yicoc Dios, yuj chi' max
yal e c'ol tzeyac'och e chiquin d'ay, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Ayic manto alji viñaj Abraham, aytaxon ec' Jesús

48 Ix yalanpax eb' viñ aj Judea chi' d'ay:
—Tecan yel scala' to aj Samaria ach, tecan to ayoch junoc enemigo d'ayach, xchi eb'
d'ay.
49 —Maay, malaj junoc enemigo ayoch d'ayin. Van in c'anab'ajan tas syal in Mam. Palta
a ex tic, toñej tzex b'uchvaj d'ayin. 50 A in tic, malaj in gana ay velc'ochi. Palta ay junxo
tz'alani to ay velc'och d'a sat. A jun chi sch'olb'itani mach yel syala'. 51 Val yel sval d'ayex,
a eb' sc'anab'ajan tas svala', malaj b'aq'uiñ ol cham eb', xchi d'a eb' viñ.
52 —A ticnaic scojtaquejeli to ayoch enemigo d'ayach. A viñaj Abraham yed' jantacñej
eb' schecab' Dios d'a peca', chamnacxo eb' smasanil. A achxo tic tzala': Tato ay mach
sc'anab'ajan tas svala', malaj b'aq'uiñ ol chamoc, nivanoc xa chi. 53 ¿Tom ec'to elc'och
d'a yichañ viñ co mam quicham aj Abraham chi'? Ina chamnac viñ, chamnacxo pax eb'
schecab' Dios chi', ¿mach ach a naan ticnaic? xchi eb' viñ d'ay.
54 Yuj chi' ix yalxi d'a eb' viñ:
—Tato munil svic'chaañ in b'a, malaj velc'ochi. Palta a in Mam tz'alani to ay velc'ochi.
A in Mam chi' tzeyaloch e Diosaloc, 55 palta nivanoc tzeyal icha chi', yujto mañ eyojtacoc
Dios chi'. A in tic, vojtac sic'lab'il. Q'uinaloc svala' to mañ vojtacoc, svesej icha ex tic.
Palta yel vojtac, yujto a tas syala', a tzin c'anab'ajejñej. 56 A viñ co mam quicham aj

Abraham chi', tzalajnac viñ yujto aljinac d'a viñ to ol yil viñ in javi. Ix yilan viñ, yuj chi' ix te tzalaj viñ, xchi d'a eb' viñ.

57 —¿Tom ilnacto viñaj Abraham chi'?8.57 Ina manto ach c'och d'a 50 ab'il, xchi eb' viñ d'ay.

58 —Val yel sval d'ayex, ayic manto alji viñaj Abraham chi', ayintaxoneq'ui, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

59 Ix laj sic'anq'ue q'uen q'ueen eb' viñ yic sjulanoch q'uen eb' viñ d'ay. Ix sc'ub'anel sb'a d'a eb' viñ, ix elta d'a yamaq'uil templo chi'. Ix ec'b'at d'a scal eb' viñ, ix b'ati.

9

Jacvinac sat jun viñ max uji yilani

1 Ayic van yec' Jesús, ix yilanb'at jun viñ max ujitaxon yilani. 2 Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay:

—Ach co c'ayb'umal, ¿tas am yuj max yal yilan jun viñ tic yictax yaljub'al? ¿tom yuj smul smam snun viñ, mato yuj smul viñ? xchi eb' d'a Jesús.

3 Ix yalan Jesús chi' d'a eb':

—A jun viñ tic, mañ yujoc smul smam snun viñ, mañ yujoc pax smul viñ icha chi' yajcani. Yujto snib'ej Dios sch'ox tas satub'tac yuj viñ, yuj chi' icha tic yaj viñ. 4 Yovalil tzin b'o smunlajel Dios, aton checjinac in coti, yacb'an ayto c'u, yujto ayic toxo ix b'at c'u, mañxalaj mach syal smunlaji. 5 Ayic ayin to ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima, xchi Jesús chi'.

6 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix tzub'anem d'a sat luum. Ix och jab' lum soc'omal yuj stzub' chi'. Ix sucanoch lum d'a yol sat viñ max yal yilan chi'. 7 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:

—Ixic, b'at b'iquel d'a jun b'aj molb'ab'il a a' scuch Siloé, xchi d'a viñ. (Siloé syalelc'ochi, Ac'b'ilcoti.)

Ix b'at sb'icanel viñ, axo ix meltzaj viñ, tzaxo yal yilan viñ. 8 Axo ix yilan eb' ay d'a spatic schiquin spat viñ yed' juntzañxo eb' tz'ilantaxon sc'anan stumin viñ, ix laj yalan eb':

—¿Tom mañoc jun viñ tic tz'em c'ojan c'anoj tumin? xchi eb'.

9 —A viñ jun, xchi juntzañ eb'.

Palta ay juntzañxo eb' ix alani:

—Maay. A jun viñ tic, toñej lajan yilji viñ yed' jun viñ max yal yilan chi', xchi eb'.

Palta axo viñ ix alani:

—A in toni, xchi viñ.

10 —¿Tas ix aj sb'o ilan jun? xchi eb' d'a viñ.

11 —A jun viñ scuchan Jesús ix b'oan jab' lum soc'om, ix sucanoch viñ d'a yol in sat tic. Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'ayin: Ixic, b'iquel a sat d'a a a' scuch Siloé, xchi viñ d'ayin. Ix b'at in b'icaneli. Icha chi' ix aj sb'o vilani, xchi viñ.

12 —¿B'ajtil ayec' viñ ticnaic? xchi eb' viñ.

—Ma chequel, xchi viñ.

Ix sc'anb'ej eb' fariseo tas ix aj sb'o yilan viñ

13 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at viñ d'a yichañ eb' viñ fariseo. 14 A d'a sc'ual ic'oj ip, ata' ix b'o yilan viñ yuj Jesús yed' lum soc'om ix sb'o chi'. 15 Yuj chi' ix sc'anb'an eb' viñ fariseo chi' d'a viñ:

—¿Tas val ix aj sb'o ilani? xchi eb' viñ.

—A Jesús ix b'oani. Ix sucoch jab' lum soc'om d'a yol in sat tic. Ix lajvi chi', ix in schecanb'at in b'iqueli. Yuj chi' vach'xo vilan ticnaic, xchi viñ.

16 Yuj chi' ay jayvañ eb' viñ ix alan d'a viñ:

8.57 **8:57** Toxo slajvi chab' mil ab'il scham viñaj Abraham, ichato chi' ix alji Jesús.

—A jun viñ chi', mañ yicoclaj Dios yaj viñ, yujto max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip viñ, xchi eb' viñ.
Palta ix laj yalan juntzañxo eb' viñ:
—Tato chuc viñ, ¿tom syal sch'oxan juntzañ satub'tac viñ? xchi eb' viñ.
Yuj chi' chapoj ix aj eb' viñ. 17 Yuj chi' ix sc'anb'an eb' viñ d'a jun viñ ix b'o yilan chi':
—A achxo tic, ¿tas tzutej a naan yuj viñ ix b'oan a sat tic? xchi eb' d'a viñ.
—A in tic tzin na'a to schecab' Dios yaj viñ, xchi viñ.
18 Palta axo eb' viñ aj Judea chi', max schalaj yab' eb' viñ, tato toto ix b'o yilan viñ. A snaan eb' viñ to toxonton vach' yilan viñ. Yuj chi' ix avtaj smam snun viñ. 19 Ix c'anb'aj d'a eb':
—¿Eyune' am jun viñ tic? Palta to tzeyala' to max yaltaxon yilan viñ. Tato icha chi', ¿tas val ix aj sb'o yilan viñ? xchi eb' d'a smam snun viñ chi'.
20 —A jun viñ tic, quic viñ. Toxonton max yal yilan viñ. 21 Palta mañ cojtacoc, tas am ix aj sb'o yilan viñ. Mañ cojtacoc, mach am ix b'oan sat viñ tic. Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? A viñ syal yalan d'ayex, tas ix aj sb'o sat viñ chi', xchi eb'.
22 Icha chi' ix yutej eb' yalani, yujto xiv eb' yalan yuj eb' viñ yajal d'a scal eb' aj Judea chi'. Yujto toxo ix yal eb' viñ yajal chi': Tato ay eb' ol alanoc to a Jesús aton Cristo, ol co pechel eb' d'a yoltac spatil culto, xchi eb' viñ. 23 Yuj chi', añej jab' tic ix yal smam snun viñ: Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? xchiñej eb'.
24 Ix lajvi chi', ix avtajxicot viñ, ix yalan eb' d'a viñ:
—Val yel tzach lolon d'a yichañ Dios. Yujto cojtac a oñ tic to te chuc jun viñ ix b'oan a sat tzal chi', xchi eb' viñ.
25 —A in tic, mañ vojtacoc tato chuc viñ, mato maay. Max yal-laj valani. Añej tas vojtac: A d'a yalañtaxo, max yal vilani, palta a ticnaic tzaxo vila', xchi viñ.
26 —Palta ¿tas val ix ach yutej viñ? ¿Chajvaltil ix yutej viñ sb'oan a sat tic? xchi eb' viñ d'a viñ.
27 —Toxo ix vala', palta max e cha eyab' d'ayin. ¿Tas yuj e gana tze c'anb'ej eyab' d'ayin junelxo? ¿Tom e gana tzex och pax sc'ayb'umoc viñ? xchi viñ d'a eb' viñ aj Judea chi'.
28 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix te b'uchji viñ yuj eb' viñ. Ix yalan eb' viñ:
—A ach tic, sc'ayb'um ach ton jun viñ chi'. Xal oñ tic, sc'ayb'um oñ Moisés. 29 Cojtac to yalnaccan slolonel Dios d'a viñaj Moisés chi'. Palta a jun viñ chi', mañ cojtacoc mach ac'jinac yopisio viñ, xchi eb' viñ.
30 —E... ¿jantac am b'ian? A ex tic tzeyala' to mañ eyojtacoc mach ac'jinac yopisio viñ, palta ina ix b'o vilan yuj viñ. 31 Cojtac to a Dios max ab'an slesal eb' chuc sc'ulej. Añej eb' syal sb'a d'ay, eb' sc'anab'ajan tas syala', añej yic eb' syab'i. 32 Manta b'aj scab' sb'o sat junoc max yaltaxon yilani. 33 Q'uinaloc mañoc Dios ix checancot Jesús chi', tecan malaj jab'oc tas syal yuuj, xchi viñ.
34 —A ach tic, te chuc ach yictax ach alji. ¿A achxo ijan tzoñ a c'ayb'ej? xchi eb' viñ.
Yuj chi' ix spechelta viñ eb' viñ d'a spatil culto chi'.

A eb' ix nachajel yic Dios yuuj

35 Axo ix yab'an Jesús to ix pechjiel viñ ix b'oxi sat chi', yuj chi' ix sayjiec' viñ yuuj. Axo yic ix ilchaj viñ yuuj, ix yalan d'a viñ:
—¿Tzam ac'och jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch Animail d'a a c'ool? xchi d'a viñ.
36 —Mamin, al d'ayin mach jun chi', yic ol vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.
37 —Toxo ix ila'. A in ton van valan d'ayach, xchi d'a viñ.
38 Ix lajvi yalan jun chi' Jesús, ix em cumnaj viñ d'a yichañ. Ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, tzach vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.
39 Ix yalanxi Jesús d'a viñ:

—Yuj sb'o eb' anima vuuj in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto ay eb' max yal-laj yilan yic Dios ticnaic, palta vuuj ichato ol jacvoc sat eb'. Ay pax nañalxo eb' ichato syal yilan yic Dios snaani, palta a eb' chi', vuuj ichato ol juvocb'at sat eb', xchi Jesús.

40 Ay jayvañ eb' viñ fariseo ayec' ta'. Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a Jesús:

—¿Tom tza na to max uji quilan yic Dios? xchi eb' viñ.

41 —Octom snachajel eyuuj to max yal eyilan yic Dios chi'. Tato icha chi', max am can e mul d'a eyib'añ. Palta ina tzeyala' to syal eyilan yic Dios chi', yuj chi' ol canñej e mul chi' d'a eyib'añ.

10

Yab'ixal jun te' macte' calnel

1 Q'uinaloc ay junoc te' macte' calnel ticnaic, ta ay junoc viñ tz'och d'a yol te', palta tato mañoc d'a sti' te' tz'och viñ, val yel elc'um viñ syal chi'. 2 Axo viñ tz'och d'a sti' te' smacte' noc' calnel chi', aton viñ chi' stañvumal noc'. 3 Axo viñ svaymitan noc' calnel chi', a viñ sjacan te' macte' chi' d'a viñ stañvumal noc' chi'. Axo noc' calnel chi', c'aynac noc' yed' viñ stañvumal chi'. Yojtac sb'i junjun noc' viñ. A viñ sjacanelta noc'.10.3 4 Slajvi sjacanelta noc' scalnel viñ chi', sb'ab'laj viñ yuj noc', tz'och tzac'an noc' yuj viñ, yujto c'aynac noc' yed' viñ. 5 Palta q'uinaloc ay junoc viñ mañ c'aynacoc noc' yed'oc, toñej tz'el lemnaj noc' d'a viñ, yujto mañ ojtacab'iloc sjaj viñ yuj noc', xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

6 A jun ch'oxnab'il ix yal Jesús chi', maj nachajel-laj yuj eb' viñ tas syalelc'ochi.

Lajan Jesús yed' junoc tañvum calnel te vach'

7 Ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:

—Val yel sval d'ayex, icha yaj sti' te' smacte' noc' calnel, icha chi' vaji. 8 Ay eb' ix b'ab'laj ja d'ayex ayic manto in javoc, nivanoc yalnacoch sb'a eb' colvajumal. Icha junoc elc'um tz'och d'a te' macte', icha chi' yaj eb' smasanil. Palta axo eb' yic Dios, max yac'och spensar eb' d'a eb'. 9 A in tic, lajan in yed' sti' te' macte' chi'. A eb' tz'och d'ayin, ol colchaj eb'. Icha noc' calnel tz'och d'a yol smacte', tz'elxita noc', sb'at va noc', icha chi' yaj eb'.

10 Ay eb' icha junoc elc'um sjavi, syelc'al milan noc' calnel chi' eb'. Palta a in tic, ix in ja vac' sq'uinal eb' d'a junelñej, yic vach' te nivan svach'c'olal Dios ol scha eb'. 11 A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A junoc tañvum calnel vach' chi', sb'ec sb'a scham yuj noc' scalnel chi'. 12 Ay b'aj toñej stupji junoc viñ stañvan noc' calnel, mañ toxonoc tañvum calnel viñ, mañ yicoc noc' viñ. Tato sc'och noc' oques d'a noc', syactejcan noc' calnel chi' viñ sch'ocoj, sb'at viñ elelal, yujto mañ yicoc noc' viñ. Axo noc' oques chi' sja jucnajoc, schianb'at noc' calnel chi', saclemcanb'at noc'. 13 Tz'el lemnaj viñ, yujto majan yaj viñ, yujto mañ yicoc noc' viñ, malaj tz'och noc' d'a viñ.

14-15 A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A eb' vico', ichato in calnel yaj eb'. A in Mam yojtac in. Añejtona' in, vojtac pax in Mam chi'. Icha vojtac in b'a yed' in Mam chi', icha pax chi' vojtac in b'a yed' eb' vic chi'. B'ecan in vac'an cham in b'a yuj eb'. 16 Ay pax juntzañxo eb' ol in ac'anoch d'a sc'ool, palta mañ quetisraeloclaj eb'. Yovalil ol in molb'ejcot eb'. A eb' chi', ol in sc'anab'ajej eb'. Junñej ol aj eb' smasanil, a in ol in tañvej eb'.

17 Xajan in yuj in Mam, yujto b'ecan in c'ool in chami yic ol in pitzvocxi. 18 A in tic, b'ecan in c'ol in chami, yujto icha chi' in gana. Malaj mach tz'ic'anec' in q'uinal tic. A in svala' to tzin chami, añejtona' in svala' to tzin pitzvixi, yujto icha chi' yaj yalancan jun schecnab'il in Mam d'ayin, xchi Jesús d'a eb' viñ.

10.3 **10:3** A sb'eyb'al eb' ay noc' scalnel d'a scal eb' israel to junñej macte' b'aj tz'och noc' scalnel eb' chi' smasanil. Junñej mach stañvan noc' d'ac'valil. Junjun eb' aj calnel tzul yiq'uelta noc' eb' d'a yol macte' chi' d'a c'ualil.

19 Ayic ix yalan juntzaň tic, ix laj spojan sb'a eb' aj Judea chi' junelxo yuj tas ix yal chi'.
20 Ay naňal eb' ix alani:
—¿Tas yuj tzeyac'och e chiquin d'a tas syal jun viň tic? Ina ayoch jun enemigo d'a viň, yuj chi' aycot d'a sjolom viň, xchi eb'.
21 Palta ay naňalxo eb' ix alani:
—Tato ayoch junoc enemigo d'a viň, ¿tom syal yalan viň icha chi'? A junoc enemigo, ¿tom syal sb'oan sat junoc mach max yaltaxon yilani? xchi eb'.

Eb' aj Judea ix paticanel Jesús

22 A d'a jun tiempoal ix uji jun tic, aton d'a stiempoal siic, stiempoal pax yoch sq'uiňal stemplo Dios d'a Jerusalén. 23 Axo Jesús van sb'eyec' d'a jun stentail sti' yamaq'uil templo chi' scuch yic Salomón. 24 Axo eb' aj Judea ayec' ta', ix och oyan eb' d'a spatic Jesús. Ix yalan eb':
—¿B'aq'uiňto ol al sjichanil d'ayoň? Tato yel Cristo ach, al d'ayoň ticnaic, xchi eb' d'ay.
25 Yuj chi' ix tac'vi d'a eb':
—Ina toxo ix val d'ayex, palta max in eyac'och d'a e c'ool. A juntzaň satub'tac tzin ch'oxo', yujňej spoder in Mam tzin ch'oxo'. Yujňej juntzaň chi' scheclaji mach in. 26 Palta a ex tic, max in eyac'och d'a e c'ool, yujto maň ex vicoc icha valnac d'ayex junel. 27 A eb' vico', syac'och schiquin eb' d'ayin. A inxo tic, vojtac eb'. Icha noc' calnel tz'och tzac'an yuj staňvumal, icha chi' tz'ajoch tzac'an eb' vuuj. 28 A in svac' sq'uinal eb' d'a junelňej. Yuj chi', maňxa b'aq'uiň ol satel eb'. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol in c'ab'. 29 A in Mam, te nivan yelc'och d'a yichaň smasanil. A ix ac'an eb' d'ayin. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol sc'ab' in Mam chi'. 30 A in tic, lajan in yed' co Mam Dios, yujto junňej vaj yed'oc, xchi Jesús d'a eb'.
31 Ix laj sic'anchaaň q'uen q'ueen eb' yic sjulancham eb' yalani. 32 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Tzijtum tas vach' ix in c'ulej d'a e cal yuj spoder in Mam. ¿Tas yuj junoc ijan tzin e julchamoc? xchi d'a eb'.
33 —Maň yujoc junoc vach' ix a c'ulej tzach co julchamoc, palta yujňej to tzach b'uchvaj d'a Dios. A ach tic anima achňej, palta ina tzaloch a b'a Diosal, xchi eb'.
34 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—A d'a ch'aň ley aycan d'ayoň tz'ib'ab'ilcani to a Dios alannac: Junjun ex, dios ex,[10.34] xchi d'a ley chi'. 35 Cojtac to a tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', max yal sco maq'ueq'ui. A eb' ab'annac slolonel chi', alchajnac eb' diosal. 36 Ocxom in tic, a Dios sic'jinac in eli, ix in schecancot d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yuj chi', ¿tas yuj tzeyala' to tzin b'uchvaj d'a Dios, ayic ix valani to Yuninal in Dios? 37 Tato max in c'ulej icha tas sc'ulej in Mam chi', maň in eyac'och d'a e c'ool. 38 Palta a in tic, yel van in c'ulan icha sc'ulej in Mam chi'. Yuj chi', vach'chom max eyac'och d'a e c'ool tas svala', palta aq'uec in och d'a e c'ool yuj juntzaň tzin c'ulej tic, yic ol nachajel eyuuj to ayoch co Mam Dios d'ayin, ayin pax och d'ay, xchi Jesús chi' d'a eb'.
39 Yuj chi' ix yac'lej eb' syaman junelxo, palta ix scol sb'a d'a eb'.
40 Ix lajvi chi', ix c'axpajxican ec' d'a sc'axepal a' Jordán. Axo b'aj yac'nac bautizar eb' anima viňaj Juan ix aji. 41 Tzijtum anima ix c'och ta'. Ix laj yalan eb':
—A viňaj Juan, malaj b'aj ix sch'ox junoc tas satub'tac viň, palta jantacňej tas ix yal viň yuj Jesús tic, te yel, xchi eb'. 42 A d'a jun lugar chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool.

11

A schamel viňaj Lázaro

10.34 **10:34** A Dios ix alani: "Ix val a in tic to dios ex," a d'a eb' juez tz'alji, yujto sq'uexul Dios yajoch eb' d'a eb' anima.

1 Ay jun viñ d'a choñab' Betania scuchan Lázaro, te penaay viñ. Ata' pax cajan chavañ
eb' ix yanab' viñ, jun ix scuch María, axo junxo ix, Marta sb'i ix. 2 A ix María chi'
sucjinaquec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a yoc Jesús Cajal, axo yed' xil sjolom ix sucnac
tacjoc. Ix penaayax viñaj Lázaro chi'. 3 Yuj chi', ix yac'cot sti' eb' ix d'a Jesús, ix yalancot
eb' ix icha tic:
—Mamin, a viñ te xajan uuj, penaay viñ, xchicot eb' ix.
4 Ayic ix yab'an Jesús tas ix yalcot eb' ix chi', ix yalan icha tic:
—A jun ilya chi', mañ ol chamlaj viñ yuuj d'a junelñej. Ix yamchaj viñ yuj jun yab'il
chi' yic ol sch'ox Dios to te nivan yelc'ochi, yic scheclajpaxeli to te nivan velc'och a in
Yuninal in Dios tic, xchi Jesús.
5 Te xajan viñaj Lázaro chi', ix María yed' ix Marta yuj Jesús chi'. 6 Ayic ix yab'an Jesús
chi' to te penaay viñ, maj b'atlaj d'a elañchamel. Chab'to c'ual ix can b'aj ayec' chi'. 7 Axo
yic ix c'och sc'ual sb'at chi' jun, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—Coyec d'a yol yic Judea junelxo, xchi d'a eb'.
8 Ix yalan eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ina ijan sjulnac ach cham eb' aj Judea chi' jun, ¿tom tzach b'atxi?
xchi eb'.
9 Ix yalanxi d'a eb':
—Cojtac to lajchave' hora tz'ec' d'a junjun c'u. Tato tzoñ b'eyec' d'a c'ualil, mañ
comonoc tzoñ telvi, yujto sacq'uinal. 10 Palta a eb' sb'eyec' d'ac'valil, scomon telvi eb',
yujto malaj saquilq'uinal d'a eb', xchi Jesús.
11 Ix lajvi yalan jun chi', ix yalanpax yuj viñaj Lázaro:
—A viñ co vach' c'ool chi', toñej svay viñ. Palta ol b'at in pitzel svayañ viñ, xchi d'a eb'.
12 —Mamin, tato toñej svay viñ, tecan ol b'oxoc sc'ol viñ, xchi eb' sc'ayb'um chi' d'ay.
13 Ayic ix yalan Jesús to svay viñaj Lázaro chi', syalelc'ochi to chamnacxo viñ. Palta a
snaan eb' toñej svay viñ. 14 Yuj chi', tojol ix yutej yalan d'a eb':
—Toxo ix cham viñ. 15 A ticnaic tzin tzalaji, yujto mañ in ayoquec' ta' ix cham viñ, yic
ol in eyac'och d'a e c'ool. Yuj chi' coyec b'at quilec, xchi d'a eb'.
16 Axo viñaj Tomás, jun viñ tz'alji Tioxal, ix yal viñ d'a eb' yetc'ayb'umal chi':
—Coyec, b'at caq'ueccham co b'a yed'oc, xchi viñ.

A Jesús tz'ac'an q'uinal d'a junelñej

17 Axo yic ix c'och eb', ix yab'an eb' to oxjitax ix mucchaj viñaj Lázaro chi'. 18 A choñab'
Betania b'aj ay viñ chi', d'a slac'anil Jerusalén ay. Ay am nañaloc legua scal. 19 Yuj chi',
tzijtum eb' israel aj Jerusalén chi' xid' nivanan sc'ool ix María yed' ix Marta yuj viñ snulej
eb' ix, ix cham chi'.
20 Ayic ix yab'an ix Marta to van sc'och Jesús, ix ja ix scha'a. Axo ix María aycan ix d'a
yol pat. 21 Ix yalan ix Marta chi' d'a Jesús icha tic:
—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic ayic ix cham viñ in nulej chi', tecan maj chamlaj viñ.
22 Palta a ticnaic, vojtac yalñej tas ol a c'an d'a Dios, A' ol ac'an d'ayach, xchi ix d'ay.
23 —A viñ a nulej chi' ol pitzvocxi viñ, xchi Jesús chi' d'a ix.
24 —Yel toni, vojtac to ol pitzvocxi viñ, palta ato d'a slajvub' c'ual ayic ol pitzvocxi eb'
chamnac, xchi ix d'ay.
25 —A in tic, svac' pitzvocxi eb' chamnac, aj q'uinal in. A mach tzin ac'anoch d'a sc'ool,
vach'chom ol chamoc, palta ol pitzvocxi. 26 A mach pitzanto tzin yac'anoch d'a sc'ool,
mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. ¿Tzam ac'och jun tic d'a a c'ool? xchi Jesús d'a ix.
27 —I'... Mamin, svac'och d'a in c'ool to Cristo ach, Yuninal ach Dios. A ach tic tañvab'il
a ja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi ix d'ay.

Ix oc' Jesús yuj viñaj Lázaro

28 Ix lajvi yalan jun chi' ix Marta chi', ix pax ix. Ix b'at ix yavtejcot ix María ix snulej
chi'. Ix sajanoch ix d'a schiquin ix d'a elc'altac:
—Ix ja co C'ayb'umal, tzach yavtej, xchi ix.
29 Ayic ix yab'an jun chi' ix María chi', ix q'ue jucnaj ix. Ix b'at ix b'aj ayec' Jesús chi',
30 yujto manto och d'a yol jun choñab' chi'. Añeja' ayec' b'aj xid' scha ix Marta chi'.
31 Palta ay eb' aj Judea ayec' yed' ix d'a yol spat chi'. Ayec' eb' snivanej sc'ol ix. Axo ix
yilan eb', ix q'ue jucnaj ix, ix b'at lemnaj ix, tzac'anxoñej ix b'at eb' yuj ix, yujto a snaan
eb' to sb'at oc' ix b'aj mucan viñ snulej chi'.
32 Ayic ix c'och ix b'aj aycan Jesús chi', ix em cumnaj ix d'a yichañ, ix yalan ix d'ay:
—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic a ix cham viñ in nulej chi', tecan maj chamlaj viñ, xchi
ix.
33 Ayic ix yilan Jesús to tz'oc' ix, tz'oc' pax eb' aj Judea ix c'och yed' ix, ix te cusq'ue yed'
eb'. 34 Ix sc'anb'an d'a eb' ix:
—¿B'ajtil ix e muquem viñ? xchi d'a eb' ix.
—Mamin, coyec b'at quilecnab'i, xchi eb' ix.
35 Ix oc' Jesús. 36 Axo eb' aj Judea ayec' chi' ta', ix laj yalan eb':
—Te xajan viñ yuuj, xchi eb'.
37 Ay pax eb' ix laj alani:
—A Jesús tic, a' b'ojinacxi sat jun viñ max yaltaxon yilani. ¿Tom maj yal ix colvaj d'a
viñaj Lázaro tic, yic vach' maj chamlaj viñ? xchi eb'.

Pitzvinacxi viñaj Lázaro

38 Te cusnac Jesús ayic ix c'och b'aj mucan viñaj Lázaro chi'. A d'a yol jun q'uen q'ueen
joyb'ilel yool, ata' ayoch snivanil viñ. Aypaxoch jun q'uen q'ueen smaculoc sti' q'ueen.
39 —Iq'uequel q'uen smacul tic, xchi Jesús.
Axo ix Marta ix alan d'ay:
—Mamin, oxjitax cham viñ, ayxomlaj sjab' viñ ticnaic, xchi ix.
40 Toxo ix val d'ayach, tato tzin ac'och d'a a c'ool, ol il spoder Dios, xchi d'a ix.
41 Ichato chi' ix yic'anel q'uen smacul chi' eb' b'aj ayoch snivanil viñ chi'. Ix q'ue
q'uelan Jesús d'a satchaañ, ix yalani:
—Mamin, svac' yuj diosal d'ayach yujto ix ab' tas svala'. 42 Vojtactaxoni, masanil
tiempo tzab' tas svala'. Palta yuj eb' anima tic sval juntzañ tic d'ayach, yic vach' ol
yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti, xchi Jesús.
43 Ix lajvi yalan juntzañ chi', te chaañ ix yala':
—Lázaro, elañcoti, xchi.
44 Axo viñ chamnac chi', ix elta viñ, b'ac'b'il yoc viñ yed' sc'ab' d'a jun c'apac, b'ac'b'il
pax snañal sat viñ yed' junxo c'apac. Ix yalanxi Jesús:
—Xuyequel juntzañ c'apac ayoch tic d'a viñ,11.44 tzeyactanel viñ, xchi.

Saynac modo eb' viñ yajal tas tz'aj scham Jesús (Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Axo eb' aj Judea ajun yed' ix María chi', ayic ix yilan eb' tas ix sc'ulej Jesús chi', tzijtum
eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. 46 Palta ay juntzañxo eb' ix b'at alan yab' eb' viñ fariseo tas ix
yutej sb'a Jesús chi'. 47 Axo eb' viñ fariseo chi' yed' eb' viñ sat sacerdote, ix slajtiej sb'a
eb' viñ yed' eb' viñ sat yajal. Ix laj yalan eb' viñ icha tic:
—¿Tas scutejec viñ tze na'a? Yujto tzijtum val juntzañ satub'tac sch'ox viñ. 48 Tato toñej
squiloch viñ ticnaic, masanil eb' quetchoñab' ol ac'anoch viñ d'a sc'ool. Axo eb' viñ yajal
d'a Roma ol ul smac'poj jun templo Dios tic eb' viñ, ol ul oñ satanel eb' viñ co masanil,
xchi eb' viñ.

11.44 **11:44** A sb'eyb'al eb' israel, tato ay mach schami, sb'ac'och juntzañ c'apac eb' d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús to xuyjiel c'apac c'apac b'ac'anoch d'a viñaj Lázaro chi'.

49 Palta ay jun viñ scuchan Caifás, aton viñ sat sacerdote d'a jun ab'il chi'. A viñ ix alan
d'a eb' viñ:
—A ex tic, malaj jab'oc e pensar. 50 Max nachajel jab'oc eyuuj, más vach' d'ayoñ tato
scham jun viñ chi' sq'uexuloc eb' anima smasanil. Tato icha chi', mañ ol oñ satel co
masanil, xchi viñ.
51 A viñaj Caifás chi', mañoc d'a yol yic viñ ix yal jun chi', palta yujto sat sacerdote yaj
viñ d'a jun ab'il chi', yuj chi' a Dios ix ac'an yal viñ to ol cham Jesús sq'uexuloc eb' israel
smasanil. 52 A schamel chi', mañ yujocñej eb' israel chi', palta yuj pax smolb'anxi eb'
yuninal Dios sacleminac yajcanb'ati, yic junxoñej tz'aj eb'. 53 Yuj chi', atax d'a jun c'u
chi' ix och ijan eb' viñ snaan tas ol yutoc smilancham Jesús.
54 Yuj chi' maxtzac ec' Jesús d'a scal eb' aj Judea chi'. Ix el d'a jun lugar chi'. Ix b'at d'a
jun choñab' scuchan Efraín ay d'a sti' jun lum taquiñ luum. Ata' ix can yed' eb' sc'ayb'um.
55 Ayic van sja stiempoal jun q'uiñ tz'ochi yic snaancot eb' israel tas aj yelnaccot eb'
smam yicham eb' d'a Egipto, tzijtum val eb' najat ix laj coti, ix laj c'och eb' d'a Jerusalén.
Ayic manto yamchajoch jun q'uiñ chi', ix c'och eb' ta' yic sb'o sb'a eb' icha yalan ley.
56 Ayic ayec' eb' ta', tzijtum val eb' ix ec' sayanec' Jesús, axo d'a yamaq'uil templo ix laj
yal eb':
—¿Tas tze na'a? ¿Ol am ja Jesús d'a q'uiñ tic, mato maay? xchi eb'.
57 Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ sat sacerdote ix ac'anelta jun ab'ix tz'alan icha tic:
Tato ay b'aj tzeyil Jesús, tzul eyal d'ayoñ, xchi eb' viñ. Icha chi' ix yutej eb' viñ yalani,
yujto snib'ej eb' viñ syac'och Jesús d'a preso.

12

Ochnac jun suc'uq'ui sjab' d'a Jesús
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Ob'ixxoñej yoch q'uiñ d'a Jerusalén yic snaancot eb' israel tas aj yelnaccot eb' smam
yicham eb' d'a Egipto, ix c'ochxi Jesús d'a Betania, b'aj cajan viñaj Lázaro, aton viñ ix
pitzvixi yuuj. 2 Ayic ix c'och Jesús chi' ta', ix ac'jioch jun nivan vael yuj eb' yuj Jesús. Ix
va viñaj Lázaro yed' eb'. A ix Marta ix c'atc'ancot eb'. 3 Axo ix María, yed'nac nañal litro
yal suc'uq'ui sjab' ix, scuch nardo. A jun chi' te caro stojol. Axo ix c'och ix, ix stob'anoch
ix d'a yoc Jesús. Ix lajvi chi' ix sucan tacjoc ix d'a xil sjolom. Ix el numan sjab' d'a yol pat
chi'. 4 Ay jun viñ sc'ayb'um Jesús scuchan Judas aj Queriot yuninal viñaj Simón, aton viñ
ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Ix yal viñ icha tic:
5 —A jun suc'uq'ui sjab' tic, ay am junoc 300 denario stojol. Octom ix co choño', axo
stojol chi' scac' d'a eb' meb'a', nivanoc xchi viñ. 6 Palta yes viñ. Max snalaj jab'oc eb'
meb'a' chi' viñ. Yujto sic'um tumin yaj viñ, yuj chi' snib'ej viñ sic' stojol chi', yic vach'
syic'canel jab'oc yic viñ, yujto elc'um viñ. 7 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:
—Mañ a tzuntzej ix, yujto a jun suc'uq'ui sjab' tic, sic'b'ilb'at yuj ix yic vach' listaxo yaj
in muquiloc. 8 Axo eb' meb'a' tzal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. A inxo tic, mañ masaniloc
tiempo ayinec' eyed'oc, xchi d'a viñ.

A eb' sgana smilan viñaj Lázaro

9 Tzijtum eb' israel ix ab'ani to ayec' Jesús d'a Betania. Yuj chi' ix b'at eb' yila'.
Mañocñej Jesús snib'ej eb' syila'. Snib'ej pax eb' syil viñaj Lázaro, yujto ix pitzvixi viñ
d'a scal eb' chamnac yuj Jesús. 10-11 Yuj viñaj Lázaro chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a
sc'ool. Maxtzac yac'och spensar eb' d'a eb' viñ sacerdote. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' viñ
sat sacerdote chi' tas syutej eb' viñ smilanpaxcham viñaj Lázaro chi'.

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Tzijtum anima ix c'och d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas aj yelnaccot
eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo d'a junxo c'u ix yab'an eb' to van sc'och Jesús ta'.
13 Yuj chi', tzijtum eb' ix laj tzepan el xil añ q'uib'. Ix yic'anb'at eb', ix b'at schaan Jesús
eb'. Ix avaj chaañ eb' icha tic:
Yuj val Dios. Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal. Calec vach' lolonel d'a
co reyal a oñ israel oñ tic, xchi eb'.
14 Axo Jesús ix ilchaj jun noc' yune' b'uru yuuj. Ix q'ue d'a yib'añ noc' icha yaj
stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios icha tic:
15 Ex aj Sion, mañ ex xivoc. Ilecnab' sjavi e reyal. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' b'uru, xchi.
16 A juntzañ tic, maj nachajel-laj yuj eb' sc'ayb'um Jesús d'a jun c'u chi'. Ato yic ix
ic'jiq'ue d'a satchaañ, ato ta' ix snacot eb' to a yab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios,
ix elc'och icha yajcani.
17 A juntzañ eb' ayec' yed' Jesús ayic ix yavtanelta viñaj Lázaro b'aj mucb'il yic ix
pitzvixi viñ, ix laj yalel eb' tas ix yil eb' chi'. 18 Yuj chi' ix b'at eb' anima scha Jesús, yujto
ix laj yab' yab'ixal jun satub'tac ix sc'ulej chi' eb'. 19 Ix laj yalan eb' viñ fariseo icha tic:
—Mañxa tas vach' cutanec ticnaic. Ilecnab' eb' anima, ix laj och eb' masanil yed' viñ,
xchi eb' viñ.

Eb' griego sgana yilan Jesús

20 Ay juntzañ eb' griego ix c'och d'a Jerusalén d'a jun q'uiñ chi', yic b'at yac'anem sb'a
eb' d'a Dios. 21 Ix c'och eb' d'a viñaj Felipe aj Betsaida d'a yol yic Galilea. Ix yalan eb' d'a
viñ:
—Mamin, co gana squil Jesús, xchi eb'.
22 Ix b'at viñaj Felipe chi' yal d'a viñaj Andrés, junñej ix b'at eb' viñ schavañil, ix b'at
yalan eb' viñ d'a Jesús chi'. 23 Ix yalan d'a eb' viñ:
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticnaic van sc'och yorail scheclajeli to
te nivan velc'ochi. 24 Val yel sval d'ayex, q'uinaloc ay junoc iñat trigo scan pitan d'a sat
luum, scaññej icha chi'. Palta tato smucji, ichato schami, axo yic sjavi, nivan sat syac'a'.
25 A mach añej sq'uinal ay yelc'och d'a sat, ol satel sq'uinal chi'. Axo mach malaj yelc'och
sq'uinal d'a yolyib'añq'uinal tic d'a sat, aton jun chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 26 Tato
ay eb' snib'ej tz'och in checab'oc, ochocab' tzac'an eb' vuuj. A eb' in checab' chi', ol aj eb'
ved' b'aj ayin eq'ui. Tato ay eb' tz'och in checab'oc, axo in Mam ol ch'oxanoc to nivan
yelc'och eb' d'a sat, xchi Jesús.

Yalnac Jesús chajtil ol aj schami

27 A ticnaic, te pitz'anoch cusc'olal d'a in pixan. ¿Tas ol vutoc valani? ¿Tom ol val icha
tic d'a Dios: Mamin, colinelta d'a yol sc'ab' jun yaelal sja d'a vib'añ tic, tom xin chi? Palta
yujñej val jun tic yac'nac in coti. 28 Mamin, checlajocab'eli to nivan elc'ochi, xchi Jesús.
Ix lajvi chi', ix lolonemta jun d'a satchaañ, ix yalan icha tic:
—Toxo ix in ch'oxeli to nivan velc'ochi, axo ticnaic ol in ch'oxel junelxo, xchi.
29 Axo eb' anima ayec' ta', ayic ix yab'an jun chi' eb', ix yalan eb' to ix c'añ c'u. Ay
juntzañxo eb' ix alani:
—Tecan a junoc ángel ix lolonemta d'a Jesús tic, xchi eb'.
30 Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':
—Mañ vujoc ix aljiemta juntzañ tic, palta eyuuj. 31 A ticnaic, ol ch'olb'itaj tas yaj eb' ay
d'a yolyib'añq'uinal tic. Axo viñ tz'ac'an mandar jun yolyib'añq'uinal tic, ol pechjoquel
viñ. 32 A in tic, ayic ol in ic'jocq'ue d'a chaañ, ol vic'cot masanil eb' anima d'ayin, xchi
Jesús.
33 Icha chi' ix yutej yalani chajtil ol aj schami. 34 Axo ix yalan eb' anima d'ay:

—A d'a ley aycan d'ayoñ, ata' ix cab'i to a Cristo ayñejec' d'a masanil tiempo. Yuj chi', ¿tas yuj tzala' to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ic'jocq'ue d'a chaañ? ¿Mach jun Ac'b'ilcot tzal chi'? xchi eb' d'ay.

35 Yuj chi' ix yal d'a eb':

—A in svac' saquilq'uinal d'ayex, ayinec' d'a e cal ticnaic, palta quenxoñej tiempo ayin eq'ui. Tojolb'itejec e b'a yacb'an ayin to ec' jab'ocxo eyed'oc. Tato maay, ol somchajel e pensar. Icha junoc mach sb'eyec' d'a q'uic'alq'uinal, max uji yilan b'aj sb'ati, icha chi' ol ex ajoc.

36 A in tic, aj saquilq'uinal in. Yuj chi', aq'uec in och d'a e c'ool yacb'an ayin to ec' eyed'oc, yic ol vac' saquilq'uinal d'ayex d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix sb'esanel sb'a, ix sc'ub'anel sb'a d'a eb'.

Maj yac'och Jesús eb' israel d'a sc'ool

37 Vach'chom tzijtum tas satub'tac ix sch'ox Jesús yil eb', palta malaj val eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. 38 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios. Aton jun tz'alan icha tic:

Mamin Cajal, ¿tom ay mach tz'ac'anoch d'a sc'ol tas scaleli? ¿Tom ay mach snachajel yuuj
to a a poder scheclaj d'a jun ab'ix tic? xchi viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi'.

39 Yuj chi' max yal-laj yac'anoch eb' d'a sc'ool. Añeja' viñaj Isaías chi' aljinacxican icha tic:

40 A Dios tz'ac'an eb' musansatil, svach' ac'an pitb'oc spensar eb',
yic vach' max yil eb', max nachajel yuj eb', yic max q'uexmaj spensar eb'.
Yuj chi' a Dios max colan eb', xchi viñaj Isaías chi'.

41 Yalnac juntzañ tic viñaj Isaías chi', yujto ayocto yilannac stziquiquial Jesús viñ, yuj chi' aton yab'ixal yalnaccan viñ.

42 Vach'chom yalnaccan viñ icha chi', palta ay eb' israel ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. Tzijtum pax eb' yajal ix ac'anoch d'a sc'ool. Palta max sch'oxel-laj sb'a eb', yujto xiv eb' d'a eb' viñ fariseo, talaj spechjielta eb' d'a yol spatil culto. 43 Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto añej d'a yichañ eb' anima sgana eb' ay yelc'ochi. Malaj tz'och d'a eb' tato ay yelc'och eb' d'a yichañ Dios.

Ix ulec' Jesús yuj yac'an co colnab'il

44 Ayic manto sb'esel-laj sb'a Jesús d'a scal eb' anima chi', te chaañ ix yal d'a scal eb':

—Ab'ec jun sval tic d'ayex: A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañoc inñej tzin yac'och eb' d'a sc'ool. A in Mam checjinac in cot syac'paxoch eb' d'a sc'ool. 45 A eb' tzin ilani, syil pax jun checjinac in cot chi' eb'. 46 A in tic, ac'um in saquilq'uinal. In javi d'a yolyib'añq'uinal tic yic vach' a eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañxo ayoquec' eb' d'a q'uic'alq'uinal. 47 A eb' tz'ab'an in lolonel, palta max sc'anab'ajejlaj eb', mañoc in laj ol vac'och d'a yib'añ eb', yujto mañ yujoc vac'anoch d'a eyib'añ, in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, palta yuj vac'an e colnab'il in javi. 48 A eb' tzin paticaneli, eb' max chaan pax yab' in lolonel, toxonton ayec' jun ol ac'anoch d'a yib'añ eb' chi', aton in lolonel svalcan tic. Yuj in lolonel tic, ol ac'jococh d'a yib'añ eb' d'a slajvub' c'ual. 49 Yujto a in tic, max in lolonlaj d'a yol vico'. A in Mam checjinac in coti, a alannac tas yovalil svala' yed' tas svutej valani. 50 Vojtac to yuj schecnab'il chi', syal e chaan e q'uinal d'a junelñej. Yuj chi', icha yaj yalan in Mam d'ayin, icha chi' svutej valan d'ayex, xchi Jesús.

13

A Jesús ix b'icanel yoc eb' sc'ayb'um

1 Q'uic'anocxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, yojtacxo pax Jesús to toxo sja stiempoal yactancan jun yolyib'añq'uinal

tic, axo sq'uex chi' d'a co Mam Dios. A eb' yicxo ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix xajanejňej eb'. Ix xajanejňej pax eb' masanto d'a slajvub'.

2-4 Axo viňaj Judas yuninal viňaj Simón aj Queriot, toxo ix och viň diablo d'a viň, yic vach' a viň tz'ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ay. Palta yojtac Jesús to a d'a Dios cotnac, ata' ol c'ochxoc. Yojtac to a co Mam Dios ac'jinacoch masanil tas d'a yol sc'ab'. Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um, ix q'ue liňan, ix squichanel jun col spichul, ix stzec'anoch jun c'apac toalla d'a snaňal. 5 Ix lajvi chi' ix secanem a a' d'a yol jun palangana, ix och ijan sb'icanel yoc eb' sc'ayb'um chi'.13.5 Axo yed' c'apac toalla chi' ix suc tacjoc yoc eb' chi'.

6 Axo ijan ix sb'icanel yoc viňaj Simón Pedro, ix yalan viň d'ay:

—Mamin, ¿tom ijan tza b'iquel voc tic a naani? xchi viň.

7 —A ticnaic, maxto nachajel uuj tas van in c'ulan tic. C'ojanc'olalto ol nachajel uuj, xchi Jesús chi' d'a viň.

8 —Maay, maň val jab'oc ol vac' voc tic a b'iqueli, xchi viňaj Pedro chi'.

—Tato max ac' in b'iquel jun, malaj alan ic ved'oc, xchi Jesús d'a viň.

9 —Tato icha chi' an Mamin, maňocňej voc tic tza b'iqueli. B'iquel in c'ab', tza b'acanpaxel in jolom, xchi viňaj Pedro chi'.

10 Palta ix yalanxi Jesús:

—Q'uinaloc ay junoc mach toto sb'iquel sb'a, maň yovaliloc sb'icchaj snivanil smasanil. Aňej yoc sb'icchaji, yujto sacto snivanil. A ex tic icha junoc mach b'icb'ilxo, icha chi' eyaji, yujto toxo ix tojolb'i e pensar. Palta maň e masaniloc ix tojolb'i e pensar, xchi Jesús.

11 Yojtacxo mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, yuj chi' ix yala': Maň e masaniloc ix tojolb'i e pensar, xchi.

12 Ix lajvi sb'ican yoc eb' chi', ix yac'anxioch sc'apac. Ix emxi c'ojan yed' eb'. Ix yalanxi:

—¿Tzam nachajel eyuuj tas yuj icha tic tzex vutej? 13 A ex tic, tzin eyal e c'ayb'umoc, eyajaloc. Yel ton tzeyala'. 14 C'ayb'um in d'ayex. Yajal vaj d'ayex. Palta ina ix in b'iquel eyoc tic. Yuj chi' smoj icha chi' tzeyutej e b'a junjun ex. 15 Ix in ch'ox jun tic d'ayex, yic vach' icha tzex vutej tic, icha chi' ol eyutoc e b'a junjun ex. 16 Val yel sval d'ayex, malaj junoc checab' ec'al d'a yichaň spatrón. Icha pax chi' eb' checab', malaj junoc eb' ec'al d'a yichaň jun schecan chi'. 17 Tato snachajel juntzaň tic eyuuj, tze c'anab'ajani, te vach' eyico'. 18 Maň eyujoc e masanil sval jun tic, yujto vojtacxo tas eyaj a ex sic'b'il exxo el vuuj. Palta yovalil ol elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios b'aj syalcan icha tic: A viň sva ved'oc, a viň smeltzajoch ajc'olal d'ayin, xchi. 19 Ayocto svalancan juntzaň tic d'ayex, yic vach' ayic ol ja d'a vib'aň chi', ol eyac'och d'a e c'ool to a in ton Cristo in. 20 Val yel sval d'ayex, a mach schaan eb' in checab', syalelc'ochi a in tzin scha eb'. A eb' tzin chaan chi', scha pax jun checjinac in cot eb', xchi Jesús.

Yalnac Jesús mach ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ix te och ilc'olal, ix yalani:

—Val yel sval d'ayex, a d'a e cal tic ay jun viň ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a eb' viň.

22 Axo eb' viň sc'ayb'um chi', ix och q'ueljab' eb' viň d'ay junjun, yujto maň yojtacoc eb' viň mach jun syal chi'. 23 Ayic van sva eb', a viň sc'ayb'um Jesús te xajanab'il yuuj, a d'a stz'ey ayec' viň. 24 Axo viňaj Simón Pedro ix ac'an yechel d'a viň, yuj chi' tope sc'anb'ej viň d'a Jesús machtaxlaj jun syal chi'. 25 Yuj chi' ix svach' nitzanoch sb'a viň d'a stz'ey Jesús. Ix sc'anb'an viň d'ay:

—Mamin, ¿mach jun tzal chi'? xchi viň.

13.5 **13:5** A junoc checab' malaj jab'oc yelc'ochi, a' ayoch d'a yib'aň sb'ican oc.

26 —Ol in lab'ejem jab' ixim pan tic d'a scal yal vinagre, axo jun viñ b'aj ol vac'a', aton
jun viñ chi', xchi Jesús d'a viñ.
Ix lajviñej yalan jun chi', ix slab'anem jab' ixim pan chi' d'a scal vinagre chi', ix yac'an
d'a viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot.
27 Ix lajvi schaan jab' ixim pan chi' viñ, ix vach' och viñ Satanás d'a viñ, ix yalan Jesús
d'a viñ:
—A tas nab'il uuj, c'ulej d'a elañchamel, xchi d'a viñ.
28 Axo eb' viñ ayoch yed' d'a te' mexa chi', malaj junoc eb' viñ ix nachajel yuuj tas yuj
icha chi' ix yal d'a viñ. 29 A viñaj Judas chi', sic'um tumin yaj viñ, yuj chi' ay eb' ix naani
to syal Jesús chi' d'a viñ yuj tas sman viñ yuj q'uiñ chi', mato a jab'oc tumin chi' b'at yac'
viñ d'a eb' meb'a'. 30 Axo viñaj Judas chi', ix lajviñej svaanb'at jun pan chi' viñ, ix elta
viñ d'a scal eb'. Toxo ix q'uic'b'i.

Jun ac' checnab'il

31 Ix lajvi yelta viñaj Judas chi', ix yalan Jesús:
—A ticnaic, ol checlajel snivanil velc'och a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic.
Ol in ch'oxpaxel snivanil yelc'och Dios. 32 Tato ol in ch'oxel snivanil yelc'ochi, axo ol
ch'oxanpaxel snivanil velc'och d'a elañchamel. 33 Ex xajanab'il vuuj, quenxoñej tiempo
ayinec' eyed'oc. Ol in e sayeq'ui, palta manto ol yal-laj e c'och b'aj ol in c'och chi', icha
vutejnac valancan d'a eb' aj Judea. 34 Ay junxo ac' checnab'il ol valcan d'ayex ticnaic,
to slaj e xajanej e b'a junjun ex. Icha tzex vutej ex in xajanan tic, icha chi' tzeyutej e
xajanan e b'a. 35 Tato tze xajanej e b'a junjun ex, ol yojtaquejel eb' anima smasanil to yel
in c'ayb'um ex, xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Axo viñaj Simón Pedro ix c'anb'an d'ay:
—Mamin, ¿b'ajvaltil ol ach c'och jun? xchi viñ.
—A b'aj ol in c'och chi', mañ ol yal-laj a c'och ved' ticnaic. C'ojanc'olalto ol ach c'och
ved' ta', xchi Jesús d'a viñ.
37 —Palta Mamin, ¿tas yuj max yal in b'at ed' ticnaic jun? In b'ecnacxo cham in b'a uuj,
xchi viñaj Pedro chi' d'ay.
38 —A... ¿tom yel tza b'ec a b'a a cham vuuj? Val yel sval d'ayach, ayic manto oc' noc'
caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.

14

Yujñej Jesús tzoñ c'och b'aj ay Dios

1 Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Mañ eyac' somchaj e c'ool. Tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tzin eyac'anpaxoch d'a e c'ool.
2 A b'aj ay in Mam, mañ jantacoc cajnub' ay. Q'uinaloc tato malaj, tas am gana sval d'ayex
to tzin b'at in b'o eyed'tal b'aj ol ex c'ochoc. 3 Ol lajvoc in b'oan eyed'tal chi' ta', ol in jax
junelxo. Axo ul ex vic'an chi' ved'oc, yic vach' a b'aj ayinec' chi', ata' ol ex aj ved'oc. 4 A
ex tic eyojtacxo b'aj ol in c'ochoc. Eyojtac pax jun b'e b'aj ol in b'atoc, xchi d'a eb'.
5 Axo viñaj Tomás ix alan d'ay:
—Palta Mamin, mañ cojtacoc b'ajtil tzach b'at chi'. Yuj chi', ¿tas ol cutoc cojtacanel jun
b'e chi'? xchi viñ.
6 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—A jun b'e sval tic, a in toni. A inñej syal ex vic'anb'at b'aj ay co Mam Dios. Yelñej
svala'. Ac'um in q'uinal. 7 Yujto a ex tic eyojtac inxo, yuj chi' ol eyojtaquejpaxel in Mam.
A ticnaic, eyojtacxo in Mam chi', yujto toxo ix eyila', xchi d'a eb'. 8 Axo viñaj Felipe ix
alan d'ay:

—Mamin, ch'ox a Mam chi' quila'. C'ocb'ilñej chi', xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:
—Felipe, ina pecatax ayinec' eyed'oc, ¿tom manto in ojtacoc? A eb' tzin ilani, syalelc'ochi van yilan in Mam eb'. Yuj chi', ¿tas yuj tzato al d'ayin: Ch'ox a Mam chi' quila', xa chi? 10 ¿Tom max ac'och d'a a c'ool to ayin och d'a in Mam, ay pax och d'ayin? A tas sval d'ayex, mañ yoloc vic svala', palta a' ayoch d'ayin, a van smunlaj ved'oc. 11 Aq'uecoch d'a e c'ool to junñej vaj yed' in Mam chi', junñej pax yaj ved'oc. Tato max in eyac'och d'a e c'ool yuj tas sval tic, aq'uec in och d'a e c'ool yuj juntzañ satub'tac tzin ch'oxo'. 12 Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ol sb'o juntzañ munlajel tzin b'o tic. Ayto juntzañxo ec'alto ol sb'o d'a yichañ juntzañ tzin b'o tic, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam chi'. 13 Yalñej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex. Icha pax chi' ol vutej a in Yuninal in Dios tic, yic vach' ol checlajelta to te nivan yelc'och co Mam Dios. 14 Yalñej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex.

Yalnaccan Jesús to ol scheccot Espíritu Santo

15 Tato tzin e xajanej, c'anab'ajejec in checnab'il. 16 A in tic, ol in c'an d'a co Mam, axo ol ac'ancot junxo ol colvaj eyed'oc, aton Yespíritu te yel syala'. A ol can eyed' d'a masanil tiempo. 17 A eb' yic yolyib'añq'uinal tic, max yal-laj schaan eb', yujto max yil-laj eb', mañ ojtacab'iloc yuj eb'. A exxo tic, eyojtacxo Yespíritu chi', yujto aytaxon ec' eyed'oc. A ol ochcan cajan d'ayex d'a junelñej. 18 A in tic, mañ ol ex vactejcanlaj e ch'ocoj, ol in jax d'ayex junelxo. 19 Quenxoñej tiempoal, mañxo ol in yil-laj eb' mañ vicoc d'a yolyib'añq'uinal tic. A exxo pax tic, ol in eyila'. Yujto pitzan inñej, pitzan ex pax d'a junelñej. 20 A d'a jun c'ual yic ol ochcan Espíritu d'ayex, ato ta' ol nachajel eyuuj to ayin och d'a in Mam. Axo snachajel chi' eyuuj to ayex och d'ayin, ayin pax och d'ayex. 21 A eb' syac'och spensar d'a in checnab'il, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' xajan in yuuj. A eb' tzin xajanani, xajan pax eb' yuj in Mam. A in ol in xajanej eb', ol in ch'ox in b'a d'a eb', xchi Jesús.
22 Ay junxo sc'ayb'um viñ scuch Judas, mañoclaj viñ aj Queriot, a viñ ix alani:
—Mamin, ¿tas yuj axoñej d'ayoñ ol a ch'ox a b'a? ¿Tas yuj mañxo ol a ch'ox a b'a d'a eb' yic yolyib'añq'uinal tic? xchi viñ d'a Jesús.
23 Yuj chi' ix yalxi Jesús chi':
—A eb' xajan in yuuj, sc'anab'ajej pax in lolonel eb'. Yuj chi' axo in Mam ol xajanan eb'. A in yed' in Mam chi' ol oñ ochcan cajan d'a eb'. 24 Axo eb' max in xajanani, max sc'anab'ajej paxlaj eb' tas svala'. A juntzañ lolonel sval tic d'ayex, mañ vicoc, yic in Mam checjinac in coti.
25 Svalcan juntzañ tic d'ayex yacb'an ayinto ec' eyed'oc. 26 A co Mam Dios ol checancot Yespíritu d'ayex in q'uexuloc. A' ol colvaj eyed'oc, ol ex sc'ayb'an d'a masanil tastac. Ol yec e nacot jantacñej tas valnacxocan d'ayex.
27 A ticnaic, svac'can in junc'olal d'ayex. A in junc'olal svac'can d'ayex tic, mañ lajanoc icha junc'olal syac' eb' yic yolyib'añq'uinal tic. Mañ eyac' somchajel e c'ool, mañ ex xivoc. 28 Toxo ix val eyab'i to ol in paxoc, palta ol in jax d'ayex. Tato yel tzin e xajanej, tzex tzalaji, yujto ol in pax d'a co Mam, yujto ec'alto d'a vichañ. 29 Ayocto svalancan juntzañ tic d'ayex, yic vach' ayic ol ujoc jun sval tic, ol in e vach' aq'uejoch d'a e c'ool.
30 Mañxo nivanoc tas sval d'ayex, yujto vanxo sja viñ yajal yolyib'añq'uinal tic. A viñ chi', malaj yalan yic viñ d'ayin. 31 Palta tzin c'anab'ajej checnab'il ix yac' co Mam Dios d'ayin, yic vach' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'añq'uinal tic to xajan vuuj. Axo ticnaic, q'ueañec vaan, coyec, xchi Jesús.

15

A yab'ixal te' uva yed' te' sc'ab'

1 Ix yalanpax Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—A in tzin sch'ox jun te' nunal uva vach'.15.1 Axo jun tz'aq'uenan te', a in Mam
sch'oxo'. 2 Tato ay te' sc'ab' max satani, axo ol tzepanel te'. Tato ay te' sc'ab' vach' satani,
axo ol aq'uenan te' yic tzijtum sat te' syac'a'. Icha syutej yaq'uenan te' chi', icha chi' ol
yutoc in Mam eb' syac'och spensar d'ayin. 3 A exxo tic, toxo ix b'o e pensar yuj juntzaň in
c'ayb'ub'al ix val d'ayex. 4 Ochaňec cajan d'ayin, a inxo ol in ochpax cajan d'ayex. Icha
junoc te' sc'ab' tz'elta jecnaj d'a snunal maxtzac satanlaj, icha chi' ol ex ajoc tato maň ex
ayococh d'ayin.
5 A in tic, icha snunal te' uva vaji. A exxo tic, icha te' sc'ab' eyaji. Tato junňej eyaj
ved'oc, junňej pax vaj eyed'oc, icha junoc te' sc'ab' tzijtum sat syac'a', icha chi' ol ex ajoc.
Palta malaj jab'oc tas syal eyuj e ch'ocoj. 6 Q'uinaloc ay eb' maň ayococh d'ayin, lajan ol
aj eb' icha junoc te' sc'ab' stzepjiel d'a snunal, stacji. Slajvi chi', smolb'aji, sňusjitz'aoc.
7 Tato junňej eyaj ved'oc, tato tzeyac'ňejoch e pensar d'a in lolonel, c'anec tas tze nib'ej
ol ac'joc d'ayex. 8 Tato nivan tas vach' scheclajel d'a e b'eyb'al, ol aljoc in Mam vach'il
eyuuj. Ichaton chi' ol eyutoc e ch'oxaneli to in c'ayb'um ex. 9 Icha ix yutej in Mam
in xajanani, icha pax chi' tzex vutej ex in xajanani. Yuj chi' tzin e c'anab'ajejňej, yic
vach' ol eyab'i to xajanexňej vuuj. 10 Tato tze c'anab'ajej juntzaň in checnab'il, ol eyab'i
to xajanexňej vuuj, yujto icha chi' vaj yed' in Mam. A in tic tzin c'anab'ajej juntzaň
schecnab'il in Mam chi', yuj chi' svab'i to xajan inňej yuuj.
11 Svalcan juntzaň tic d'ayex yic vach' icha tzin tzalaji, icha pax chi' ol ex tzalajoc, yuj
chi' tz'acan ol aj e tzalajc'olal. 12 A ticnaic ay jun in checnab'il ol valcan d'ayex to tze
xajanej e b'a junjun ex icha svutej ex in xajanani. 13 Tato ay junoc mach syac'cham sb'a
yuj eb' yamigo, syalelc'ochi to tz'ec' val d'a yib'aň xajanan eb' yamigo chi'. 14 A ex tic, tato
tze c'anab'ajej juntzaň in checnab'il tic, val yel vamigo ex toni. 15 A ticnaic sval d'ayex,
maň toňejoc in checab' eyaji, yujto a junoc checab', maň yojtacoc tas sna spatrón. Palta
a ticnaic vamigo ex, yujto a jantacňej tas yalnaccan in Mam d'ayin, ix valxican d'ayex.
16 Maňoquexlaj ix in e sayeq'ui, palta a in ix ex in siq'uelta, yic vach' tze c'ulej tas tzin
nib'ej. A tas tze c'ulej chi', ol canňej d'a junelňej. Yuj chi' a jantacňej tas tze c'an d'a co
Mam Dios d'a in b'i, ol yac'ňej d'ayex. 17 Aton jun in checnab'il tic svalcan d'ayex, to slaj
e xajanej e b'a junjun ex.

A schichonc'olal eb' yic yolyib'aňq'uinal

18 Tato ay eb' yic yolyib'aňq'uinal tic tz'och ajc'olal d'ayex, naeccoti to a d'ayin
sb'ab'lajoch eb' ajc'olal. 19 Q'uinaloc yic ex yolyib'aňq'uinal tic yed' eb', tecan xajanex
yuj eb'. Palta maňxo ex yicoc yolyib'aňq'uinal tic, yujto toxo ex in sic'canelta d'a scal
eb'. Yuj chi' tz'och eb' ajc'olal d'ayex, yujto maňxo eyetb'eyumoc e b'a yed' eb'. 20 Tze na
val cot jun lolonel ix val tic d'ayex: Malaj junoc checab' ec'al yelc'och d'a yichaň spatrón,
xin chi d'ayex. Icha yutejnac eb' yac'anoch in yaelal, icha pax chi' ol yutoc eb' yac'anoch
eyaelal. Tato ix sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', ol sc'anab'ajej pax eyic eb'. 21 Ol laj yac'och
yaelal eb' d'a eyib'aň vuuj, yujto maň yojtacoclaj eb' mach checjinac in coti.
22 Q'uinaloc max ul val d'a eb', malaj am smul eb'. Palta a ticnaic, maňxa b'aj vach'
scolan sb'a eb' yuj smul. 23 A eb' tz'och ajc'olal d'ayin, tz'ochpax eb' ajc'olal d'a in Mam.
24 A juntzaň satub'tac ix laj in ch'ox d'a scal eb', malaj junocxo mach syal yuuj icha chi'.
Q'uinaloc malaj juntzaň satub'tac chi' ix in ch'oxo', malaj am smul eb'. Axo ticnaic,
vach'chom ix yil juntzaň chi' eb', palta aňeja' ayoch eb' ajc'olal d'ayin, ajc'ool pax eb'
d'a in Mam. 25 Palta icha tic ix aj yelc'och juntzaň tic, yic tz'elc'och tas tz'ib'yajcan d'a
ley b'aj nivanoc syac'och spensar eb'. Aton jun tz'alan icha tic: Nab'aňej scomon och eb'
ajc'olal d'ayin, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

15.1 **15:1** A d'a Antiguo Testamento icha d'a Isaías 5, syalcoti to a eb' israel lajan eb' icha junoc ib' te' uva yic Dios, palta chuclaj sat te' syac'a'. A d'a jun pasaje tic, syal Jesús to a d'ay ol elc'och tas sgana Dios d'a spatic israel chi'.

26 Palta ay junxo Colvajum ol cot d'a co Mam Dios, aton Yespíritu yel syala'. Ol b'at in
checcoti. A' ol yac' testigoal sb'a vuuj. 27 Añejtona', ich ex ta', ol eyac' testigoal e b'a, yujto
junñej ec'nac ex ved'oc yictax ix el yich in munlajel tic.

16

1 Svalcan juntzañ tic d'ayex, yic mañ ol ex somchajeloc. 2 Yujto ol laj ex pechjielta
yuj eb' quetisraelal d'a yol spatil culto. Ay jun tiempoal ol javoc, yalxoñej mach ol ex
milanoc, a snaan eb' to pavor syac' eb' d'a Dios. 3 Icha chi' ol yutoc sb'a eb', yujto mañ
yojtacoc in Mam eb', mañ in yojtacoc pax eb'. 4 Svalcan juntzañ tic d'ayex, yic vach' ayic
ol ja jun tiempoal chi', ol e nacoti to valnacxocan d'ayex. Maj val-laj juntzañ tic d'ayex
d'a yic yalañ, yujto ayinto ec' eyed' ta'.

A yopisio Yespíritu Dios

5 Axo ticnaic, ol in pax d'a jun checjinac in coti. Palta malaj junoc ex tze c'anb'ej d'ayin
b'ajtil ol in c'ochoc. 6 Toñej tzex te och ilc'olal yuj juntzañ svalcan tic d'ayex. 7 Val yel sval
d'ayex, te vach' eyico' yujto ol in paxoc. Tato mañ ol in paxoc, mañ ol javoclaj jun d'iñan
scolvaj chi' eyed'oc. Palta ayic ol in paxoc, ol in checancot d'ayex. 8 Axo ol javoc, a' ol
ac'an yojtaquejel eb' yic yolyib'añq'uinal tic to ay smul eb'. Añeja' ol ac'an yojtaquejel
eb' to vach'ñej ix vutej in b'a. Ol yac'an yojtaquejel eb' to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' yuj
Dios. 9 Ol sch'oxan d'a eb' to ay smul eb', yujto max in yac'och eb' d'a sc'ool. 10 A' ol ac'an
yojtaquejel eb' to vach'ñej ix vutej in b'a, yujto ol in pax b'aj ay co Mam Dios, b'aj mañxo
ol yal-laj in eyilani. 11 Ol sch'oxan d'a eb' to ol ch'olb'itaj yaj eb' yuj Dios, yujto toxo ix
ch'olb'itaj yaj viñ yajal yolyib'añq'uinal tic.

12 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex, palta maxto techaj eyab'an ticnaic. 13 Ato val ol
ja Espíritu yel syala', ato ta' ol ac'joc nachajel eyuuj masanil tas yel. Mañ ol lolonlaj d'a
yol yico', a jantacñej tas ol aljoc d'ay, añej ol yala'. Ol laj yalan juntzañ tastac toto ol ujoc.
14 Yuuj ol checlajeloc to nivan velc'ochi. Jantacñej tas ol val d'ay, a' ol alan pax d'ayex.
15 Jantacñej tas ay d'a co Mam Dios, vicñej yaji. Yuj chi' ix vala' to a tas ol val d'a Espíritu
chi', a' ol yal d'ayex.

Stzalajc'olal eb' sc'ayb'um Jesús

16 Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo rato, ol in
eyilanxi, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi Jesús d'a eb'.

17 Ix lajvi yalan jun chi', ay jayvañ eb' sc'ayb'um ix laj alani:

—¿Tas syalelc'och jun syal tic d'ayoñ? To ix yala': Junxoñej rato ol in eyila', slajvi
chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xchi. Ix yalanpaxi: Yujto
ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi d'ayoñ. 18 A jun "junxoñej rato" syal tic, ¿tastaxlaj
syalelc'ochi? Mañ jab'oc snachajel cuuj tas syala', xchi eb'.

19 Axo Jesús, yojtacxo to sgana eb' sc'anb'ej d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi', yuj chi'
ix yalanxi d'a eb':

—Toxo ix val d'ayex: Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Palta
ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xin chi d'ayex. ¿Tom yuj juntzañ sval tic tze c'anb'an
eyab' d'ayex junjun ex? 20 Val yel sval d'ayex, ol ex cusoc, ol ex oc'oc. Axo eb' yic
yolyib'añq'uinal tic, ol laj q'ue chañ eb'. A ex tic, ol ex cusoc, palta ol meltzajxoc och
e cusc'olal chi' d'a tzalajc'olal. 21 Q'uinaloc ay junoc ix ix van yalji yune', scus ix, yujto
ayoch ix d'a syaelal, palta ayic toxo ix aj yune' ix chi', maxtzac snacotlaj syaelal ix chi',
toxoñej ste tzalaj ix, yujto ix aj jun unin chi' d'a yolyib'añq'uinal tic. 22 Icha jun ix chi',
icha chi' ol ex ajoc. Ol ex cus ton ticnaic, palta ato yic ol in eyilanxi ol ex tzalajoc. Axo
jun e tzalajc'olal chi', malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'ayex.

23 A d'a jun c'ual chi' maňxa tas ol e c'anb'ej d'ayin. Val yel sval d'ayex, masanil tas ol
e c'an d'a co Mam Dios d'a in b'i, ol yac' d'ayex. 24 A ticnaic, mantalaj tas tze c'an d'a Dios
d'a in b'i. C'anec, ol e chaa, ol ac'joc d'ayex yic ol tz'acvoc e tzalajc'olal.

Cannac yolyib'aňq'uinal tic d'a yalaň yuj Jesús

25 Q'uexaň ix vutej valan juntzaň lolonel tic d'ayex. Palta ay jun tiempoal ol javoc,
maňxo ichoc ta' ol aj valan d'ayex, yujto tojolxoňej ol vutoc valan yab'ixal in Mam
d'ayex. 26 Ayic ol ja jun c'ual chi', ato ta' ol e c'an tas tze nib'ej d'a in b'i. Max val-laj
d'ayex tato a in ol in c'an tas d'a in Mam eyuuj. 27 Xajan ex yuj in Mam chi', yujto xajan
in eyuuj, ix eyac'och d'a e c'ool to a d'ay cotnac in. 28 Yel toni a d'ay cotnac in, in javi d'a
yolyib'aňq'uinal tic. A ticnaic, ol vactejcani, axo in paxq'ue d'a in Mam chi', xchi d'a eb'.
29 Axo eb' sc'ayb'um chi' ix alan d'ay:
—A ticnaic te tojolxo tzutej alan d'ayoň. Maňxo q'uexaňoc tzutej alan icha d'a junel.
30 A ticnaic, snachajel cuuj to ojtacňej masanil tasi. Maň yovaliloc tzato co c'anb'ej
d'ayach ayic tzalan d'ayoň. Yuj chi' scac'och d'a co c'ool to a d'a Dios cotnac ach, xchi
eb' d'ay.
31 Yuj chi' ix yalxi d'a eb':
—¿Tzam in eyac'och d'a e c'ool ticnaic? 32 Palta vanxo sja stiempoal ol ex saclem-
canb'atoc. Ol laj ex b'at elelal junjun ex. Ol in eyactejcan in ch'ocoj, palta maň in
ch'ocojoc ol in canoc, ayec' in Mam ved'oc. 33 Ix val masanil juntzaň tic d'ayex, yic vach'
junc'olalxo ol ex aj vuuj. A d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol eyab' ton syail. Palta tec'an tzeyutej
e b'a, yujto a eb' yic yolyib'aňq'uinal tic, toxo ix can eb' d'a yalaň vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

17

Ix lesalvi Jesús yuj eb' sc'ayb'um

1 Ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ix q'ue q'uelan d'a satchaaň, ix yalani:
—Mamin, toxo ix ja stiempoal a ch'oxaneli to nivan velc'och a in Uninal in tic, yic ol in
ch'oxpaxel snivanil elc'ochi. 2 Yujto a ach ac'nac vopisio d'a yib'aň masanil eb' anima yic
vach' svac' sq'uinal jantacňej eb' ix ac' d'ayin. 3 A jun q'uinal d'a junelňej tic, syalelc'ochi
to tzach yojtaquejel eb' anima to a achňejton Dios ach d'a val yel yed' pax in yojtacanel
eb' a in Jesucristo checb'il in cot uuj tic.
4 Ayic ayinec' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix in ch'oxo' to te nivan elc'ochi. A jun munlajel
ac'b'ilcan tic d'ayin uuj, toxo ix yic' sb'a. 5 Ayic manto b'o jun yolyib'aňq'uinal tic, ayinec'
ed' b'aj ay co vach'il. Axo ticnaic Mamin, cha in paxq'ue ed' b'aj ay co vach'il chi'
ichataxon vaj ed'oc.
6 A eb' ix a siq'uelta d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix ac' eb' d'ayin, ix in ch'ox d'a eb' tas nab'il
uuj. A eb' ix ac' d'ayin, toxonton ic eb'. Ix laj sc'anab'ajej a lolonel eb'. 7 A ticnaic, a
jantacňej tas ac'nac d'ayin, yojtac eb' to a d'ayach cotnac. 8 A a lolonel ac'nac d'ayin, ix
laj val d'a eb'. Ix schaan yab' eb', yuj chi' yojtac eb' to yel d'ayach cotnac in. Syac'och eb'
d'a sc'ool to a ach a checnac in coti.
9 Tzin lesalvi yuj eb' ix ac' d'ayin, yujto icxo eb'. Axo eb' yic yolyib'aňq'uinal tic, max
in lesalvilaj yuj eb'. 10 Jantacňej eb' vico', icxo pax yaj eb'. Aňejtona' eb' ico', vicxo pax
eb' ed'oc. Aton eb' tic sch'oxaneli to te nivan velc'ochi.
11 Jab'xoňej tiempo ayinec' d'a yolyib'aňq'uinal tic, axo in paxq'ue chi' ed'oc. Axo pax
eb' tic jun, ol to can eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Mamin, te tojol achňej. A eb' ix ac' d'ayin,
tza taňvej eb' yed' a poder, aton jun ix ac' d'ayin, yic junxoňej tz'aj eb' icha vaj ed'oc.
12 Ayic ayinec' yed' eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix in taňvej eb' yed' a poder chi'. A eb' ix ac'
d'ayin, ix in taňvej eb' yic malaj tz'ic'an eb', malaj junoc eb' ix sateli, aňej jun d'iňantaxon
sateli yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel.
13 A ticnaic jun, ol in paxixq'ue d'ayach. Yacb'an ayinto ec' jab'ocxo d'a
yolyib'aňq'uinal tic, svalancan juntzaň tic yic vach' ol tzalaj eb' icha in tzalaj tic.

14 Toxo ix laj valcanel a lolonel d'a eb'. Palta a eb' yic yolyib'aňq'uinal tic tz'och eb' ajc'olal d'a eb', yujto maňxo yicoc yolyib'aňq'uinal eb' yed' eb'. Icha in tic, maň in yicoc yolyib'aňq'uinal tic. 15 Mantoc svala' to elaňchamel tziq'uel eb' d'a tic. Palta tzin c'an d'ayach to tza taňvej eb', yic malaj eb' tz'ixtaxel yuj viň chuc chi'. 16 A in tic, maň in yicoc yolyib'aňq'uinal tic. Aňejtona' icha chi' eb', maň yicoc yolyib'aňq'uinal tic eb'. 17 A ach tza tojolb'itej spensar eb' yed' a lolonel te yel. 18 Icha ix utej in a checancot d'a scal eb' anima tic, icha chi' svutej in checanpaxb'at eb' d'a scal eb' anima chi'. 19 Yuj svach'iloc eb' yuj chi' svac' in b'a d'ayach, yic vach' tz'och eb' icoc d'a val yel.

20 Maň yujocňej eb' tzin lesalvi. Tzin lesalvi pax yuj eb' toto ol in ac'anoch d'a sc'ool yuj tastac ol yal eb' in checab' tic. 21 Tzin c'an d'ayach yic junxoňej ol aj spensar eb' smasanil. Mamin, junňej vaj ed'oc, junňej pax aj ved'oc. Ichoc val caji, ichocab' ta tz'aj pax eb', junňejocab' tz'aj eb' qued'oc. Tato icha chi', axo eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti. 22 A snivanil velc'och ix ac'a', a ix vac'pax d'a eb', yic junxoňej tz'aj spensar eb' icha vaj ed'oc. 23 A in ayin och d'a eb', a achxo ayach och d'ayin, yic vach' junxoňej ol aj spensar eb'. Yuj chi' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'aňq'uinal tic to a ach a checnac in coti. Ol nachajel yuj eb' to icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb' quicxo.

24 Mamin, a eb' tzac' d'ayin, in gana ol aj eb' ved' b'aj ol in c'ochoc, yic ol yil in vach'il eb' ac'b'il d'ayin uuj, yujto xajanintaxon uuj atax yic mantzac b'o jun yolyib'aňq'uinal tic. 25 Mamin, tojol a pensar, a eb' yic yolyib'aňq'uinal tic, maň ach yojtacoc eb'. Xal in tic, vojtac ach. Axo eb' tic, yojtacxo eb' to a ach a checnac in coti. 26 A in ix vac' yojtaquejel eb' tas aji. Aňejtona' ol in vach' aq'uej yojtaquejxiel eb', yic vach' icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb'. A inxo ol in och cajan d'a eb' d'a junelňej, xchi Jesús d'a co Mam Dios.

18

Ix yamchaj Jesús
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ix b'at yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a sch'olanil a' Cedrón b'aj ay juntzaň te' avb'en te'. Ix c'och eb' d'a scal te'. 2 Axo viňaj Judas, viň ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel, yojtac pax jun lugar chi' viň, yujto tzijtum el ix smolb'ej sb'a Jesús chi' yed' eb' sc'ayb'um ta'. 3 Yuj chi' ix c'och viň ta', ajun jun umaň eb' soldado yed' viň yed' pax eb' staňvumal stemplo Dios ix checjicot yuj eb' viň sat sacerdote yed' eb' viň fariseo. Tz'icb'il sc'ac' eb', ma scandil eb' yuuj. Yed'nac pax syamc'ab' eb' yic oval ix c'och eb'. 4 Axo Jesús yojtacxo jantac tas ol javoc d'a yib'aň. Yuj chi' ix sch'oxan sb'a, ix sc'anb'an d'a eb' viň ix c'och chi':

—¿Mach tzec' e saya'? xchi d'a eb' viň.

5 —A Jesús aj Nazaret, a sco sayeq'ui, xchi eb' viň d'ay.

—A in ton tic, xchi d'a eb' viň.

A viňaj Judas, viň van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi', ajun viň yed' eb' viň. 6 Ix lajviňej yalan Jesús d'a eb' viň, ix b'at pac'aljoc eb' viň d'a spatic, ix laj telvi eb' viň d'a sat luum. 7 Ix sc'anb'anxi Jesús d'a eb' viň:

—¿Mach tzec' e saya'? xchi.

—A Jesús aj Nazaret, a tzec' co saya', xchixi eb' viň.

8 —Palta toxo ix val d'ayex to a in ton tic. Tato a in tzin e saya', axo eb' viň ved'nac tic, actejec el eb' viň, xchi d'a eb' viň.

9 Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús yuj eb' sc'ayb'um, ayic ix yalan icha tic: A eb' ix ac' d'ayin malaj junoc eb' ix sat vuuj, xchi d'a Dios. 10 Axo viňaj Simón Pedro, ix yic'anq'ueta q'uen yespada viň d'a yol yatut, ix b'at jucnaj viň d'a jun viň scuch Malco,

schecab' viñ sat sacerdote. Ix slesanel schiquin viñ viñ d'a svach'. 11 Axo ix yalan Jesús
d'a viñaj Pedro chi':
—Aq'uem q'uen espada chi' d'a yol yatut. ¿Tom mañ ol vac' in b'a d'a jun yaelal syac'cot
in Mam d'a vib'añ tic a naani? xchi d'a viñ.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichañ viñaj Anás
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ix syaman Jesús chi' eb' viñ soldado yed' viñ syajalil eb' yed' eb' viñ aj Judea
stañvumal templo. 13 Ichato chi' ix ic'jib'at d'a spat viñaj Anás, sñi' viñaj Caifás. A viñaj
Caifás chi' sat sacerdote yaj d'a jun ab'il chi'. 14 Aton viñ alannac d'a eb' aj Judea chi' to
yovalil scham junoc mach sq'uexuloc eb' anima smasanil.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Ayic ix ic'jib'at Jesús, tzac'anoch viñaj Simón Pedro yuuj yed' junxo viñ sc'ayb'um
Jesús chi'. A junxo viñ sc'ayb'um chi', ojtacab'il viñ yuj viñaj Anás chi'. Ix ochc'och viñ
yed' Jesús d'a yamaq'uil spat viñaj Anás chi'. 16 Axo viñaj Pedro chi', ix can viñ d'a ti' pat
chi'. Yuj chi' ix elixta junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi', ix yalan viñ d'a ix stañvumal ti' pat
chi' to tz'och viñaj Pedro chi' yed' eb'. 17 Axo ix stañvumal ti' pat chi' ix alan d'a viñaj
Pedro chi':
—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach jun viñ ix yamchaj tic, xchi ix d'a viñ.
—Maay, mañ in sc'ayb'umoclaj viñ, xchi viñ d'a ix.
18 A d'a jun tiempoal chi' te ay siic, yuj chi' axo eb' viñ ayoch checab'oc yed' eb' viñ
stañvumal templo, ix yac'och sc'ac' eb' viñ d'a te' ac'al. Liñjab'och eb' viñ c'axnel. Axo
viñaj Pedro chi', ix c'och viñ yed' eb' viñ d'a sti' te' c'ac' chi', ix c'axni viñ yed' eb' viñ.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñ sat sacerdote
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Axo viñ sat sacerdote ix c'anb'an d'a Jesús:
—¿Mach eb' a c'ayb'um? ¿Tas juntzañ a c'ayb'ub'al b'aj tza c'ayb'ej eb'? xchi viñ d'ay.
20 Ix yalan Jesús chi' d'a viñ:
—A juntzañ in c'ayb'ub'al chi', ix valel d'a scal eb' anima smasanil. Masanil tiempo
ix valel d'a yoltac spatil culto yed' d'a yamaq'uil stemplo Dios yed' b'aj smolb'ej sb'a eb'
anima. Malaj junoc tas c'ub'eltac ix vala'. 21 ¿Tas yuj a d'ayin tza c'anb'ej? C'anb'ej d'a eb'
ix ab'an valani. Yalocab' eb' d'ayach tas juntzañ in c'ayb'ub'al chi'. Ina yojtacxo eb' tas
ix vala', xchi d'a viñ.
22 Ix lajviñej yalan juntzañ chi', axo jun viñ stañvumal templo ayec' ta' ix tz'itanb'at
sat. Ix yalan viñ d'ay:
—Tas yuj icha chi' tz'aj a pacan sti' viñ sat sacerdote tic, xchi viñ d'a Jesús.
23 —Tato chuc ix vala', al d'ayin tas chucal ix val chi'. Palta tato a tas vach' ix vala', ¿tas
yuj tzin a comon maq'uej? xchi Jesús chi' d'a viñ.
24 Ix lajvi chi', axo viñaj Anás chi' ix checan ic'jocb'at Jesús d'a viñaj Caifás, viñ sat
sacerdote. Añeja' tzec'b'il yuj eb' viñ ix b'ati.

Yalnacxi viñaj Pedro to mañ yojtacoc Jesús
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Axo viñaj Pedro añeja' van sc'axni viñ yed' eb' viñ stañvumal templo chi'. Yuj chi'
ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach Jesús, xchi eb' viñ.
Ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:
—Maay, mañ in sc'ayb'umoclaj, xchi viñ.
26 Ix lajvi chi', ay jun schecab' viñ sat sacerdote, sc'ab' yoc sb'a yed' viñ ix el schiquin
yuj viñaj Pedro chi' ix alan d'a viñ:

—¿Tom maňoc ach ix vil ec' yed' Jesús b'aj ay te' avb'en te' jun? xchi d'a viň.
27 Ix yic'anxiel viňaj Pedro chi' d'a yib'aň junelxo. A val slajvi yic'anxiel viň chi' d'a yib'aň, ix oc' noc' caxlaň.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichaň viňaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Axo yic van sacb'i, ix ic'jiel Jesús d'a yol spat viňaj Caifás chi' yuj eb' yajal d'a scal eb' israel, ix ic'jib'at d'a sdespacho viňaj Pilato, viň yajal. A sley eb' aj Judea chi', max yal yoch eb' d'a yol sdespacho viň chi'. A snaan eb', talaj tz'och smul eb' d'a yichaň Dios, talaj maň smojoc svaan jun vael eb' yic q'uiň van sjavi, yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. 29 Yuj chi' ix elta viňaj Pilato chi' d'a sti' sdespacho. Ix sc'anb'an viň d'a eb':
—¿Tas smul jun viň tzul eyac' tic d'ayin? xchi viň.
30 —Tato maň chucoc viň, ¿tom ol ul cac' viň d'a yol a c'ab'? xchi eb' viň.
31 Yuj chi' ix yalan viňaj Pilato chi':
—Iq'uecb'at viň a ex tic, tzeyac'anoch d'a yib'aň viň icha syal e ley, xchi viň.
—Palta a oň israel oň tic, max yal-laj co comon ac'anoch chamel d'a yib'aň junoc anima, xchi eb' viň.
32 Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús chajtil ol aj schami. 33 Axo viňaj Pilato chi', ix ochxican viň d'a yol sdespacho. Ix yac'an avtajcot Jesús viň, ix sc'anb'an viň d'ay:
—¿Tom a ach tic sreyal ach eb' israel? xchi viň.
34 —¿Tom a ach tza nael jun chi', mato ch'oc mach ix alan d'ayach vuuj? xchi Jesús chi' d'a viň.
35 —¿Tom israel in tzila'? A eb' etchoňab' yed' eb' sat sacerdote, a eb' ix ul ach ac'anoch d'a yol in c'ab'. Palta ¿tas ix a mulej? xchi viň d'ay.
36 —A in tic, maňoc d'a yolyib'aňq'uinal tic rey in. Q'uinaloc tato icha chi', a eb' tzin ac'an servil, tzam yac' yovalil eb', yic max in ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' aj Judea. Palta maňoc d'a tic rey in, xchi Jesús chi' d'a viň.
37 —¿Tom yel val jun to rey ach? xchi viňaj Pilato chi' d'ay.
—Yel toni, rey in, ichaton tzal chi'. A in tic, in javi d'a yolyib'aňq'uinal tic yic tzul valel jun tas te yel. Yuj val chi' in alji. Jantacňej eb' yictaxon jun yel tic, syac'och schiquin eb' d'a tas svala', xchi Jesús chi'.
38 Axo ix yalan viňaj Pilato chi' d'ay:
—¿Tas jun yel tzal chi'? xchi viň d'ay.

Ochnac chamel d'a yib'aň Jesús
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Ix lajvi yalan jun chi' viňaj Pilato chi', ix elixta viň d'a sti' b'aj aycan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viň d'a scal eb':
—A jun viň tic, malaj jab'oc smul viň svila'. 39 Palta ay jun e ley d'a junjun q'uiň tic to tze c'anelta junoc mach d'a preso. Yuj chi', ¿mama e gana svaq'uel jun viň e reyal a ex israel ex tic d'a libre ticnaic? xchi viň d'a eb'.
40 Yuj chi' ix avaj chaaň eb' smasanil, ix yalan eb':
—A jun viň tic, malaj co gana d'a viň. A viňaj Barrabás tzaq'uel d'a libre, xchi eb' d'a viň.
Palta a viňaj Barrabás chi', milumcham anima viň.

19

1 Axo viňaj Pilato ix checan ic'jocb'at Jesús yic' b'at mac'joc. 2 Ix lajvi chi', ix sjalan setan jun q'uiix eb' viň soldado, ix yac'anq'ue eb' viň scoronaoc Jesús chi'. Ix yac'anoch jun c'apac eb' viň d'ay, q'uic' mutz'inac icha yic eb' rey. 3 Ix laj c'och eb' viň d'a stz'ey, ix stz'acan yal eb' viň d'ay:
—Tzalajaň ach sreyal eb' israel, xchi eb' viň d'ay.

Ix tz'itjib'at sat yuj eb' viñ.
4 Ix lajvi chi', ix elta viñaj Pilato d'a sti' b'aj aycan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viñ d'a scal eb':
—Ilecnab'i, tic tzin ch'oxelta viñ d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to malaj jab'oc smul viñ ix ilchaj vuuj, xchi viñ d'a eb'.
5 Ichato chi' ix elta Jesús d'a sti'. Añeja' ayq'ue jun q'uiix chi' d'a sjolom, añeja' aypaxoch jun q'uic' mutz'inac c'apac chi' yuuj. Ix yalanxielta viñaj Pilato chi' d'a eb':
—Ina viñ tic, xchi viñ.
6 Ayic ix yilan eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ stañvumal templo yelc'och Jesús d'a sti' chi', ix q'ue umnaj eb' viñ yalani:
—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb' viñ.
Ix yalanpax viñaj Pilato chi' d'a eb':
—Iq'uecb'at viñ a ex tic, tze culusanq'ue viñ e ch'ocoj. Xal in tic, malaj jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.
7 Ix yalanpax eb' aj Judea chi' d'a viñ:
—Palta ay jun ley aycan d'ayoñ. Yuj jun ley chi' yovalil ol miljoccham jun viñ tic, yujto ix yaloch sb'a viñ Yuninaloc Dios, xchi eb'.
8 Axo ix yab'an jun chi' viñaj Pilato chi', ix te xivb'at viñ. 9 Yuj chi' ix ochxic'och viñ d'a yol sdespacho, ix sc'anb'an viñ d'a Jesús:
—¿B'ajtil cotnac ach jun? xchi viñ d'ay.
Palta maj tac'voclaj Jesús chi' d'a viñ.
10 Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:
—¿Tas yuj max ach tac'vi d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to ay vopisio ach vac'anel d'a libre, ay pax vopisio ach in culusanq'uei? xchi viñ d'ay.
11 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Palta aton Dios ac'jinac opisio chi'. Tato maay, malaj alan jab'oc ic d'ayin. Yuj chi' a viñ ix in ac'anoch d'a yol a c'ab', te ec'alto smul viñ d'a ichañ, xchi d'a viñ.
12 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñ, ix snaan viñ tas syutej yac'anel Jesús chi' d'a libre. Axo eb' aj Judea chi', ix q'ue umnaj eb' yalani:
—Tato tzaq'uel viñ d'a libre, ajc'ool ach d'a viñ yajal d'a Roma syal chi'. A viñ tic ix yaloch sb'a viñ reyal. Palta a mach tz'alan icha chi', ajc'ool d'a viñ yajal d'a Roma chi', xchi eb' d'a viñ.
13 Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yalan viñ to tz'ic'jicot Jesús chi' b'aj ayec' viñ chi'. Ix lajvi chi', ix em c'ojan viñ d'a sc'ojnub' b'aj sb'o yaj oval. A jun lugar chi', Gabata sb'i d'a hebreo. Syalelc'ochi, b'aj latz'b'ilem q'uen q'ueen. 14 Ayic ix em c'ojan viñ chi', vanxo yoch chimc'ualil. Q'uic'anocxo sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo ix yalanpaxelta viñ d'a scal eb' aj Judea chi':
—Ina viñ e reyal tic, xchielta viñ d'a eb'.
15 Palta ix laj avaj chaañ eb' junelxo:
—Chamocab' viñ. Chamocab' viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
—¿Tom svac' culusejq'ue viñ e reyal tic? xchi viñ d'a eb'.
Axo eb' viñ sat sacerdote ix tac'vi:
—A oñ tic, añej viñ yajal d'a Roma co reyal. Malaj junocxo, xchi eb' viñ.
16 Ichato chi' ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' eb' yic sculusajq'uei. Yuj chi' ix yic'b'at Jesús chi' eb'.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Axo Jesús ix cuchan sculusal, ix ic'jib'at d'a jun lugar scuchan Gólgota d'a hebreo. Syalelc'ochi: B'aj Ay Sb'aquil Jolom. 18 Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj eb'. Ay chavañxo eb' viñ ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', junxo viñ d'a sq'uexañ, axo d'a snañal sculusal eb' viñ chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. 19 Axo viñaj Pilato chi' ix ac'an tz'ib'chajoch

juntzañ lolonel d'a jun yune' chem te'. Ix yac'an ac'jococh viñ d'a sjolom sculusal Jesús chi'. Icha tic syal jun chi': A Jesús aj Nazaret, Sreyal eb' israel, xchi. 20 A jun lugar b'aj ix culusajq'ue Jesús chi', a d'a ti' choñab' ay. Yuj chi' tzijtum eb' israel ix ilan juntzañ lolonel chi'. A d'a hebreo, d'a griego yed' pax d'a latín, aton sti' eb' aj Roma, ata' ix tz'ib'chajochi.
21 Yuj chi' ix yal eb' viñ sat sacerdote d'a viñaj Pilato chi':
—Octom mañoc Sreyal eb' israel ix ac' tz'ib'chajochoc. Octom tzac' tz'ib'chaj icha tic: A viñ tic, ix yaloch sb'a viñ Sreyaloc eb' israel, xchi eb' viñ d'a viñ.
22 —A tas ix vac' tz'ib'chajoc, scanñej icha chi', xchi viñaj Pilato chi' d'a eb' viñ.
23 Axo eb' viñ soldado, ayic manto sculusejq'ue Jesús eb' viñ, ix quichjiel spichul yuj eb' viñ. Ix spucanec' eb' viñ d'a spatic. Chañ poj ix aji. Junjun yic junjun eb' viñ. Palta axo jun colxo spichul, jalb'ilcot d'a sjolom masanto d'a yoctac, malaj stz'isul. 24 Yuj chi' ix yal eb' viñ icha tic:
—Tecan a jun tic mañ ol co ñic'chitejb'ati. Vach' ama to scaq'uec co suerte d'a yib'añ, yalñej mach oñ ol quic'a', xchi eb' viñ.
Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, ayic yalannaccani: Ol spuquec' in pichul eb' d'a spatic, ol yac'an suerte eb' d'a yib'añ junxo, xchi. Yuj chi' icha chi' ix yutej eb' viñ soldado chi'.
25 Liñanoch ix snun Jesús d'a stz'ey te' culus chi', ajun ix snulej ix yed'oc yed' ix María ix yetb'eyum viñaj Cleofas yed' ix María aj Magdala.
26 Ay pax ec' jun viñ sc'ayb'um Jesús d'a stz'ey ix snun chi', aton jun viñ te xajan yuuj. Ayic ix iljicot eb' yuj Jesús, ix yalan d'a ix snun chi':
—Nunin, a jun ayec' ed' tic, icha une' tzutej, xchi d'a ix.
27 Ix lajviñej chi', ix yalan d'a jun viñ sc'ayb'um chi':
—A ix in nun tic, icha a nun tzutej ix, xchi.
Yuj chi', a jun viñ sc'ayb'um chi' ix ic'ancanoch ix snun Jesús chi' d'a yol spat. Atax ta' cannac ix yed'oc.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Ix lajvi chi', yojtacxo Jesús to ix elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a yib'añ. Yuj chi' ix yal icha tic:
—Stacji val in ti', xchi.
Icha chi' ix yutej yalani yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios.
29 Ayec' jun chen vinagre ta'. Ix yac'anoch jun tz'ub'lab' eb' d'a sjolom jun te' hisopo, ix slab'anem eb' d'a scal jun vinagre chi', ix yac'anoch eb' d'a sti' Jesús chi'. 30 Ix stz'ub'an jun vinagre chi', ix lajvi chi' ix yalani:
—Toxo ix yic' sb'a smasanil, xchi.
Ix lajvi chi', ix em ñojnaj schami.

Tipjinacoch q'uen lanza d'a scostil Jesús

31 A d'a jun c'u chi', q'uic'anocxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, sc'ual ic'oj ip yaj d'a eb'. A eb' viñ aj Judea malaj sgana eb' viñ scan snivanil eb' culusab'il d'a te' culus chi', yujto a jun q'uiñ sja chi', te nivan q'uiñ syutej eb'. Yuj chi' ix b'at eb' sc'an d'a viñaj Pilato to syac' mac'joc poj sb'aquil sat spenec[19.31] eb' viñ, yic tz'ic'jiemta eb' d'a te' culus chi'. 32 Yuj chi' ix c'och eb' viñ soldado b'aj ix culusajq'ue eb' chi'. A eb' viñ culusalb'ilq'ue yed' Jesús chi', ix mac'jipoj sb'aquil sat spenec eb' viñ. 33 Palta axo yic ix c'och eb' viñ d'a stz'ey Jesús chi', ix yilan eb' viñ to chamnacxo, majxo smac'pojlaj sb'aquil sat spenec chi' eb' viñ.

19.31 **19:31** A sgana eb' to smac'poj sat penec eb' ayq'ue d'a te' culus chi' eb', yic vach' elañchamel scham eb', tz'ic'jiemta eb'. A sb'eyb'al eb' romano to scan d'uñan snivanil eb' masanto syal sc'ab'at d'a te' culus chi'.

34 Palta ay jun viñ soldado ix tipanoch q'uen slanza d'a scostil Jesús chi'. Yuj chi' ix elta
usnaj chic' yed' a a'. 35 A in tic, ix vil val juntzañ tic. Yuj chi' svac' testigoal in b'a yuuj, yic
ol eyac'och d'a e c'ool. A juntzañ tzin tz'ib'ejcan tic, te yel. A in tic vojtac to te yel svala'.
36 Ix uji juntzañ tic, yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios ayic syalan icha tic:
Malaj junoc sb'aquil ol smac' poj eb', xchi. 37 Syalanpax junxo tic d'a Slolonel chi': Ol yil
jun mach b'aj stipnacoch q'uen lanza eb', xchi.

Ix mucchaj Jesús
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Ay jun viñ scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'um viñ Jesús d'a c'ub'eltac,
yujto xiv viñ d'a eb' viñ aj Judea. Xid' sc'anan spermiso viñ d'a viñaj Pilato yic syiq'uemta
snivanil Jesús chi' viñ d'a te' culus, b'at smucan viñ. Axo viñaj Pilato chi' ix ac'an
spermiso viñ yic'anemta. Yuj chi' ix yic'anb'at viñ. 39 Ajun pax viñaj Nicodemo viñ
xid'naquec' sc'umej Jesús d'ac'valil yed'nac viñ. Ay am oxeoc arroba juntzañ suc'uq'ui
sjab' scuchan mirra calan yaj yed' junxo scuchan áloes yed'nac viñaj Nicodemo chi'. 40 Ix
yic'anb'at snivanil Jesús chi' eb' viñ. Ix spichan eb' viñ d'a jun c'apac. Ix yac'anoch jun
suc'uq'ui sjab' chi' eb' viñ d'ay, yujto icha chi' sley eb' israel chi' ayic smucan eb' chamnac
eb'. 41 Axo d'a slac'anil b'aj ix culusajq'ue Jesús chi' ay jun avb'en te'. Ata' ay jun q'uen
q'ueen joyb'ilel yool. A jun q'ueen chi', manta junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yol q'ueen.
42 Axo jun sc'ual ic'oj ip, toxo syamchajochi. Yuj chi' a d'a yol jun q'ueen chi' ix ac'jioch
snivanil Jesús chi', yujto lac'an ay q'ueen b'aj ix cham chi'.

20

Ix pitzvixi Jesús
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 A d'a domingoal, ayto sacb'i, ix b'at ix María Magdalena b'aj ix mucchajcanoch
snivanil Jesús chi'. Ix yilan ix to toxo ix ic'jiel smacul b'aj mucan chi'. 2 Yuj chi'
elañchamel ix b'at lemnaj ix, axo ix c'och ix d'a viñaj Simón Pedro yed' d'a junxo viñ
sc'ayb'um Jesús, aton viñ te xajan yuj Jesús chi'. Ix yalan ix d'a eb' viñ:

—Toxo ix ic'jib'at snivanil Cajal Jesús b'aj mucan, ¿b'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a eb'
viñ. 3 Ix lajvi yab'an jun chi' viñaj Pedro yed' junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb'
viñ, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ay q'uen q'ueen chi'. 4 Elañchamel ix b'at eb' viñ schavañil.
Palta ix tzac'lajcan viñaj Pedro chi'. Yuj chi' a junxo viñ c'ayb'um chi' ix b'ab'lajc'ochi.
5 Ix och d'añan viñ d'a sti' q'ueen. Ix yilanoch jun c'apac viñ lañaneq'ui. Palta maj ochlaj
viñ d'a yol q'ueen. 6 Axo viñaj Simón Pedro chi' tzac'anto ix c'och viñ. B'eñej ix ochb'at
viñ d'a yol q'ueen. Ix yilan viñ, lañanec' juntzañ c'apac chi'. 7 A junxo c'apac sb'ac'ul
sjolom Jesús chi', pacb'ilcan c'apac, ch'oc aycancot c'apac. 8 Ichato chi' ix ochc'och junxo
viñ c'ayb'um ix b'ab'laj c'och chi'. Ayic ix yilan jun chi' viñ, ix yac'och viñ d'a sc'ool to ix
pitzvixi Jesús. 9 Maxto nachajel yuj eb' viñ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios to yovalil ol
pitzvocxi Jesús d'a scal eb' chamnac. 10 Ix lajvi chi', ix paxcan eb' viñ d'a spat junjun.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala
(Mr 16.9-11)

11 Axo ix María aj Magdala, ix can ix d'a stz'ey jun q'ueen chi'. Maj ochlaj ix d'a yol
q'ueen. Van yoc' ix, ix och d'añan ix d'a sti' q'ueen. 12 Axo ix yilan ix, ayelta chavañ ángel
d'a yol q'ueen. Te sac spichul eb'. C'ojjab'em eb' b'aj ix em snivanil Jesús chi', jun d'a
sjolomtac, jun d'a yoctac. 13 Ix sc'anb'anelta eb' d'a ix:

—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? xchielta eb'.

—Tzin oq'ui yujto ix ic'jib'at snivanil viñ Vajal d'a tic. ¿B'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a
eb'.

14 Vanto yalan jun chi' ix, ix b'at q'uelan ix d'a spatic. Axo ix yilan ix ayec' Jesús chi',
palta maj yilochlaj ix tato a'. 15 Yuj chi' ix sc'anb'an d'a ix:
—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? ¿Mach tza sayeq'ui? xchi d'a ix.
Palta a snaan ix to a viñ yilumal te' avb'en te' chi' liñanec' ta'. Yuj chi' ix yalan ix:
—Ach vetanimail, tato a ach ix ul iq'uel snivanil Jesús chi', al val d'ayin b'ajtil ix b'at
ac'cani yic ol vic'b'ati, xchi ix d'ay.
16 —María, xchi Jesús chi' d'a ix.
Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan ix d'ay. Ix yalan ix d'a sti' hebreo:
—Raboni, xchi ix. Syalelc'ochi, Ach in C'ayb'umal.
17 Ix yalan d'a ix:
—Mañ in a yama', yujto manto in paxq'ue b'aj ay in Mam. Ixic al d'a eb' vuc'tac yed' d'a
eb' vanab' smasanil to ol in paxq'ue b'aj ay in Mam. A in Mam chi', e Mam pax ved'oc. A
in Diosal, e Diosal pax ved'oc, xchi Jesús chi' d'a ix.
18 Yuj chi' ix b'at ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi':
—Ix vil Cajal Jesús, xchi ix d'a eb'. Ix laj yalan ix d'a eb' tastac ix yal d'a ix.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Añeja' d'a jun domingo chi' d'a q'uic'b'alil, ix smolb'ej sb'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'.
Nab'ab'i ix aj spuertail jun pat chi', yujto xiv eb' d'a eb' viñ aj Judea. Axo ix yilan eb'
ayxoec' Jesús d'a scal eb', ix yalan d'a eb':
—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.
20 Ix lajvi chi', ix sch'oxan yol sc'ab' yed' scostil d'a eb'. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te
tzalaj eb' yilan Cajal Jesús chi'. 21 Ix yalanpax junelxo:
—Junc'olalocab' eyaji. Icha ix yutej co Mam Dios in schecancoti, icha chi' svutej ex in
checanb'ati, xchi d'a eb'.
22 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix spu'anec' yic' d'a yib'añ eb', ix yalani:
—Chaec Yespíritu Dios. 23 Tato ay eb' tzeyac' nivanc'olal smul, añejtona' ol ac'jocpax
lajvoc smul eb' yuj Dios. Tato ay eb' max eyac' nivanc'olal smul chi', ol canñej smul eb'
chi' d'a yib'añ, xchi d'a eb'.

Yilnac Jesús viñaj Tomás

24 Palta ay jun viñ yetb'eyum eb' sc'ayb'um Jesús chi' scuchan Tomás, tz'alji Tioxal.
Mañ ayoquec'laj viñ yed' eb' ayic ix ec' Jesús chi' ta'. 25 Yuj chi' ix yal eb' yetc'ayb'umal
viñ chi' d'ay:
—Ix quil Cajal Jesús, xchi eb' viñ.
—Oc in val svil b'aj ix ec' q'uen lavux d'a yol sc'ab', svecanoch yiximal in c'ab' d'a
yolanil b'aj ix ec' q'uen chi', svac'anpaxoch in c'ab' d'a scostil, ichato chi', ol vac'anoch
d'a in c'ool tato a val Jesús chi', xchi viñaj Tomás chi'.
26 Ucub'ixitax chi', ix smolb'anxi sb'a eb' d'a yol jun pat chi'. Ayxo pax ec' viñaj Tomás
chi' yed' eb'. Nab'ab'i yaj jun pat chi' sch'apan eb', palta ix yilan eb', ayxoec' Jesús chi' d'a
scal eb'. Ix yalan d'a eb':
—Junc'olalocab' eyaji, xchi.
27 Ix lajviñej chi', ix yalan d'a viñaj Tomás chi':
—Ilnab' in c'ab' tic. Ecoch yiximal a c'ab' d'a yolanil tic. Tzac'anpaxoch a c'ab' d'a
yolanil in costil tic. Mañ ac' chab'c'olal. Ac' in val och d'a a c'ool, xchi d'a viñ.
28 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Tomás chi' d'ay:
—Ach Vajalil, ach in Diosal, xchi viñ.
29 Ix yalanxi Jesús chi' d'a viñ:
—In ac'och d'a a c'ool yujto in ila'. A eb' max in ilani, tato tzin yac'och eb' d'a sc'ool, te'
vach' yic eb', xchi d'a viñ.

Tas yuj tz'ib'ab'ilcan jun libro tic

30 Tzijtumto juntzaňxo tas satub'tac ix sch'ox Jesús d'a yichaň eb' sc'ayb'um, palta maň
tz'ib'ab'iloclajcan d'a jun uum tic. 31 Palta a juntzaň tic tz'ib'ab'ilcani yic tzeyac'och d'a
e c'ool to a Jesús aton Cristo, Yuninal Dios. Tato icha chi' ol eyutoc eyac'anoch d'a e c'ool,
ol e cha e q'uinal d'a junelňej yuuj.

21

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ucvaaň eb' sc'ayb'um

1 Axo junelxo, ix sch'oxxi sb'a Jesús d'a eb' viň sc'ayb'um ayic ayec' eb' viň d'a sti' a'
ňajab' Tiberias. Icha tic ix aj sch'oxan sb'a d'a eb' viň. 2 Ayec' viňaj Simón Pedro yed' viňaj
Tomás tz'alji Tioxal. Ajun pax viňaj Natanael aj Caná d'a yol yic Galilea. Aňejtona', ayec'
pax eb' viň yuninal viňaj Zebedeo yed' chavaňxo eb' viň yetc'ayb'umal eb' viň. 3 Axo
viňaj Simón Pedro ix alan d'a eb' viň:

—Ol in b'at yamoj chay, xchi viň d'a eb' viň.

—Ol oň b'at ed'oc, xchi eb' viň d'a viň.

Yuj chi' ix b'at eb' viň. Ix och eb' viň d'a yol jun te' barco. Palta a d'a jun ac'val chi',
malaj junoc noc' ix yamchaj yuj eb' viň. 4 Axo yic vanxo sacb'i, ayec' Jesús d'a sti' a' chi'.
A eb' viň sc'ayb'um chi' maj snalaj eb' viň tato a'. 5 Ix yalancot d'a eb' viň:

—Ex vetanimail, ¿ay am noc' ix eyic'a'? xchi d'a eb' viň.

—Maay. Malaj noc', xchi eb' viň d'ay.

6 —Aq'uequem ch'aň e chimpa chi' d'a svach' te' barco chi', ata' ol yamchaj noc' eyuuj,
xchi d'a eb' viň.

Ix yac'anem ch'aň eb' viň. Ix yac'lan eb' viň stoc'anq'ueta ch'aň, majxo yal-laj sq'ueta
ch'aň yuj yalil noc', yujto te tzijtum noc'.

7 Axo jun viň sc'ayb'um Jesús te xajan yuuj, a viň ix alan d'a viňaj Pedro chi':

—Inai, a Cajal Jesús ayec' chi', xchi viň.

Ix lajviňej yab'an chi' viňaj Simón Pedro chi', ix yac'anoch spichul viň, yujto aňej yol
spichul viň ayochi. Ix syumanelta sb'a viň d'a yol te' barco chi', ix elc'och viň d'a sti' a'.
8 Ay am chaňeoc ch'aňil ayb'at eb' viň d'a sat a'. Axo juntzaňxo eb' viň yetc'ayb'umal eb'
viň, tzac'anto ix c'och eb' viň yed' jun yune' barco, ňerb'il ch'aň chimpa b'ud'an yuj noc'
chay chi' yuj eb' viň. 9 Axo ix elta eb' viň, ix yilan eb' viň, ayoch jun c'ac' toxo ix el ichan.
Van sb'olan jun noc' chay Jesús chi'. Ay pax ec' juntzaň ixim pan d'a stz'ey. 10 Axo ix yalan
d'a eb' viň:

—Iq'ueccot jayvaňoc noc' e chay ix e yam chi', xchi.

11 Yuj chi' ix ochxi viňaj Simón Pedro d'a yol te' barco chi'. Ix stoc'anelta ch'aň chimpa
chi' viň d'a staquiňal sti' a'. Ix yilan eb' viň to b'ud'an ch'aň yuj juntzaň noc' nivac chay
chi'. 153 sb'isul noc' smasanil. Palta vach'chom te al noc', maj d'iňchajlaj ch'aň. 12 Ix lajvi
chi', ix yalan Jesús d'a eb' viň:

—Cotaňec, vaaňec, xchi.

Malaj junoc eb' sc'ayb'um chi' ix c'anb'ani: ¿Mach ach? man xchioc eb' viň, yujto
yojtacxo eb' viň to a Cajalil. 13 Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey eb' viň. Ix yic'anq'ue
ixim pan chi', ix spucanec' ixim d'a eb' viň. Aňejtona' icha chi' ix yutej spucanec' noc'
chay chi'.

14 Yoxelalxo sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi' yictax ix pitzvixi d'a scal eb'
chamnac.

Lolonnac Jesús yed' viňaj Pedro

15 Ix lajvi sva eb', ix yalan Jesús d'a viňaj Simón Pedro:

—Ach Simón yuninal viňaj Jonás, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿más am tzin a xajanej d'a
yichaň eb' viň tic? xchi d'a viň.

—Yel ton Mamin. Ojtacxo to xajan ach vuuj, xchi viňaj Pedro chi' d'ay.

—Tato icha chi', icha junoc taňvum calnel syac' va noc' yunetac scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vico', xchi Jesús d'a viň.
16 Ix lajviňej yalan juntzaň chi', ix yalanxi:
—Ach Simón yuninal viňaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viň.
—Yel ton Mamin. Ojtacxo to tzach in xajanej, xchixi viň.
—Tato icha chi', icha junoc taňvum calnel staňvan noc' scalnel, icha chi' tzutej a taňvan eb' vicxo, xchi Jesús chi' d'a viň.
17 Ix yalanxi d'a yoxelal:
—Ach Simón yuninal viňaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viň.
Yuj chi' ix te cusq'ue viňaj Pedro chi', yujto yoxelalxo sc'anb'an Jesús chi' d'a viň tato xajan yuj viň. Yuj chi' ix yalanxi viň:
—Mamin, ojtacxo smasanil, ojtac to xajan ach vuuj, xchi viň d'ay.
—Tato icha chi', icha junoc taňvum calnel syac' va noc' scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vicxo.
18 Val yel sval d'ayach, a d'a yic quelem achto, munil tza pich a b'a. Tzach b'eyec' b'aj ay a gana. Palta ayic ol ach ichamaxoc, toňej ol aq'uel lian a c'ab', ch'oc mach ol tzec'an a naňal, ol ach ic'jocb'at b'aj max yal a c'ool, xchi Jesús d'a viňaj Pedro chi'.
19 Icha chi' yutejnac yalan yuj tas ol aj scham viňaj Pedro chi', yic ol sch'oxel viň to nivan yelc'och Dios. Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viň:
—Ochaň tzac'an vuuj, xchi d'a viň.

A jun sc'ayb'um Jesús xajan yuuj

20 Axo ix meltzajb'at q'uelan viňaj Pedro chi' d'a spatic, ix yilan viň, a viň sc'ayb'um Jesús xajan yuuj, tzac'anxooch viň yuj eb'. Aton jun viň chi' ix em c'ojan d'a stz'ey Jesús ayic ix va eb' junel, ayic ix sc'anb'an viň d'a Jesús chi': Mamin, ¿mach ol ach ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi viň d'ay. 21 Ayic ix yilan jun viň chi' viňaj Pedro, ix sc'anb'an viň d'a Jesús:
—Mamin, xal jun viň sja tic, ¿tas ol ic'an scham viň? xchi viň d'ay.
22 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a viň:
—Taxoňej in gana pitzanto viň ayic ol in jaxoc, malaj ochi. A ach tic, ochaň tzac'an vuuj, xchi d'a viň.
23 Yuj chi' ix el specal d'a scal eb' yicxo Dios to maň ol cham jun viň sc'ayb'um Jesús chi'. Palta maj yal-laj Jesús tato maň ol cham viň, aňej ix yala': Taxoňej in gana pitzanto viň ayic ol in jaxoc, malaj ochi, xchi.
24 Aton jun viň c'ayb'um tic syac' testigoal sb'a d'a juntzaň tic, ix stz'ib'ejcan viň. Cojtac to te yel juntzaň ix stz'ib'ejcan viň tic.
25 Tzijtumto juntzaňxo tas ix sc'ulej Jesús. Q'uinaloc tato ix tz'ib'chajcan d'a junjunal, tzin na'a to max yab'laj jun yolyib'aňq'uinal tic yic smolchajcan juntzaň uum b'aj tz'ib'ab'ilcan chi'. Amén

A Tas Sc'ulejnac Eb' Schecab' Jesús
HECHOS

Hechos sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tastac sc'ulejnac eb' schecab' Jesús. A viñaj Lucas tz'ib'annaccan jun libro tic. Syalcoti to a Yespíritu Dios ix cuchb'an eb' schecab' ayic ix yalanel yab'ixal Jesús eb' d'a Jerusalén, d'a Judea, d'a Samaria masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal. Syalcoti to a jun c'ayb'ub'al tic, ix el yich d'a scal eb' israel, ix pucaxb'at d'a scal masanil anima. Ix snib'ej viñaj Lucas tic sch'oxeli to mañ chucoc jun c'ayb'ub'al tic d'a sat eb' yajal d'a Roma ayic ix el yich. Icha ton tic ix aj yelc'och tas tañvab'il yuj eb' israel chi'.

A jun libro tic, ox macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 7, syalcot tas ix aj sq'uib' sb'isul eb' b'ab'el creyente d'a Jerusalén. Schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 8 masanto d'a 12, syalcot tas ix aj sc'och jun c'ayb'ub'al tic d'a juntzañxo lugar d'a yol yic Palestina. Yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 13 masanto d'a slajvub' jun libro tic, syalcot tas ix aj sc'och vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' mañ israeloc, masanto d'a Roma.

Te nivan tas syalcot yuj tas sch'oxnac Yespíritu Dios ayic ix em d'a yib'añ eb' b'ab'el creyente d'a sc'ual Pentecostés. Yac'nac val spoder d'a eb', ix cuchb'aj eb' yuuj. A val sc'ayb'ub'al eb' b'ab'el creyente chi', a tz'ac'an checlajeli to te nivan spoder evangelio d'a junjun creyente.

Ix yal Jesús to ol yac' Espíritu Santo

1 Ay jun b'ab'el uum tz'ib'ab'ilxo b'at d'ayach vuuj, ach Teófilo.1.1 Ata' ix vala' jantac
tas ix sc'ulej Jesús yed' tas ix yac' c'ayb'ajoc, yictax ix syamanoch sc'ayb'ani 2 masanto ix
ja jun c'ual ayic ix pax d'a satchaañ. Ayic manto paxi, ix yalancan juntzañ schecnab'il
d'a eb' schecab', aton eb' sic'b'ilel yuuj, icha ix ac'ji yal yuj Yespíritu Dios. 3 Ayic toxo ix
ec' chamel d'a yib'añ, tzijtum elto ix sch'ox sb'a d'a eb' schecab' chi'. 40 c'ualto ix eq'ui,
ixto sch'ox sb'a d'a eb' to yel ix pitzvixi. Ix yalancan d'a eb' to ol vach' och Dios Yajalil.
4 Ayic ayto ec' yed' eb' schecab' chi', ix yalan icha tic d'a eb':
—Mañ ex el d'a yol choñab' Jerusalén tic. Tañvejec jun tas yalnaccan Dios d'ayex, icha
vutejnac valan d'ayex. 5 Yel toni, a viñaj Juan ac'jinac bautizar eb' anima d'a a a'. Palta
ato d'a yic jayexo c'u, ol ac'joc Yespíritu Dios d'ayex. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj,
xchi Jesús.

Paxnacq'ue Jesús d'a satchaañ

6 Ayic ayto ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—Mamin, ¿am ticnaic ol a colelta eb' quetchoñab' israel, yic munil scac'och junoc yajal
d'a co cal junelxo? xchi eb'.
7 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Max ac'jilaj eyojtaquejel sc'ual, ma stiempoal b'aq'uiñ ol ujoc, yujto a juntzañ chi',
añej Dios co Mam ay yalan yic d'ay. 8 Palta ol yac' spoder Dios d'ayex, ayic ol ochcan
Espíritu Santo d'ayex. Ol lajvoc chi', axo eyalanel vab'ixal d'a Jerusalén tic, d'a masanil
yol yic Judea tic, d'a yol yic Samaria yed' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb'.
9 Axo ix lajvi yalan juntzañ chi', ix q'uex d'a satchaañ. Q'uelanq'ue eb' d'ay ix satq'ue
d'a scal jun asun.1.9 Majxo yil-laj eb'. 10 Q'uelanto q'ue eb' d'a satchaañ chi' ayic vanto
sq'uex Jesús, axo ix yilan eb', ayxoec' chavañ ángel icha yilji anima d'a stz'ey eb', te sac
spichul eb'. 11 Ix yalan eb':

1.1 **1:1** Ayic sco lajb'an jun versículo tic yed' juntzañ versículo d'a Lucas 1.1-3, snachajel cuuj to a viñaj Lucas ix tz'ib'an pax jun libro Hechos tic. 1.9 **1:9** A d'a Antiguo Testamento, a d'a scal asun sch'ox sb'a Dios d'a eb' anima.

—Ex vinac aj Galilea, ¿tas yuj aňeja' eyajq'ue q'uelan d'a satchaaň? A Jesús, ix el d'a e cal, ix pax d'a satchaaň, icha ix aj eyilan sq'uex tic, icha pax chi' ol aj yemxuli, xchi eb' ángel chi' d'a eb'.

Ochnaccan viňaj Matías sq'uexuloc viňaj Judas

12 Ix lajvi chi', ix emixta eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a tzalan Olivo chi'. Ix b'atxi eb' d'a Jerusalén. A jun tzalan chi', ay am naňaloc legua scal yed' Jerusalén chi'. 13 Ix lajvi sc'och eb' d'a choňab' chi', ix q'ue eb' d'a jun cuarto chaaň yajq'uei. Aton b'aj ay sposado viňaj Pedro, viňaj Jacobo, viňaj Juan, viňaj Andrés, viňaj Felipe, viňaj Tomás, viňaj Bartolomé, viňaj Mateo, viňaj Jacobo yuninal viňaj Alfeo, viňaj Simón, aton viň yetb'eyumejnac sb'a yed' eb' Zelote yed' viňaj Judas yuninal viňaj Jacobo. Ata' ay sposado eb' viň smasanil. 14 Junjun c'u smolb'an sb'a eb' viň smasanil ta', yic slesalvi eb' viň d'a Dios yed' eb' viň yuc'tac Jesús, ix María ix snun Jesús chi' yed' juntzaňxo eb' ix ix.

15 A d'a jun tiempoal chi', ay am junoc 120 eb' creyente ix smolb'ej sb'a. Axo viňaj Pedro ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viň:

16 —Ex vuc'tac ex vanab', yovalil ix elc'och icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. Yujto a Yespíritu Dios ac'annac stz'ib'ejcan viňaj David yuj viňaj Judas, aton viň ch'oxjinac Jesús d'a eb' yamjinac. 17 A viňaj Judas chi', quetb'eyum co b'a yed' viň d'a yalaňtaxo, junňej copisio yed' viň. 18 Palta a yed' q'uen tumin ix scha viň d'a spatic jun chucal ix sc'ulej chi', a yed' q'uen ix sman jun lum luum viň, ix cot pichnaj viň, ix elta usnaj yol sc'ool viň. 19 A eb' ay d'a Jerusalén tic, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix yac' scuch jun luum chi' eb', Acéldama d'a sti' eb'. Syalelc'ochi: Lum Schiq'uil Anima. 20 Syal pax icha tic d'a jun libro Salmos:

Canocab' tz'inan b'aj cajan viň.
Maňxaocab' mach ol cajnaj d'ay, xchi.

Syalanxi icha tic:

Ch'ocxoocab' mach tz'ochpaxcan d'a yopisio, xchicani.

21-22 Yuj chi' co siq'uequelta junoc mach tz'och sq'uexuloc viň. Scac'anoch yopisio yalaneli to ix pitzvixi Jesús. A jun ol co siq'uelta chi', yovalil toxonton quetb'eyum co b'a yed'oc ayic oň ec' yed' Cajal Jesús, yictax yac'jinac bautizar eb' anima yuj viňaj Juan, masanto ix pax Jesús d'a satchaaň, xchi viňaj Pedro chi' d'a eb'.

23 Yuj chi', ix naji d'a yib'aň chavaň eb' viň, aton viňaj José Barsabás, scuchan pax Justo yed' viňaj Matías. 24 Ix lajvi chi', ix lesalvi eb' smasanil. Ix yalan eb' icha tic:

—Mamin, ojtac tas yaj co pensar co masanil. Yuj chi' ch'ox d'ayoň mach junoc eb' chavaň tic tza siq'uelta 25 yic vach' ol och yopisio schecab'oc Jesucristo. Yujto ix ic'jiel viňaj Judas d'a yopisio yuj smul. Ix b'at viň b'aj smoj sc'ochi, xchi eb'.

26 Ix lajvi chi', ix och suerte d'a yib'aň eb' viň schavaňil. Yuj chi' ix checlajelta to a viňaj Matías ix ochcan d'a yib'aň. A viň ix ochcan stz'acub'oc eb' viň uxluchvaň schecab' Jesucristo chi'.

2

Emnacul Espíritu Santo d'a yib'aň eb' creyente

1 Ayic ix ja sc'ual q'uiň Pentecostés,2.1 junňej b'aj ix smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. 2 Axo d'a jun rato chi', ix c'aň jun d'a satchaaň, icha sc'aň junoc ic' te ov. Ix laj c'aň yec' d'a yol jun pat b'aj c'ojanem eb' chi'. 3 Ix yilan juntzaň tas eb' icha sq'ue ňilňon te' c'ac'. Ix pucaxb'at d'a scal eb'. Ix em d'a yib'aň junjun eb'. 4 Ix laj ochcan Yespíritu Dios d'a junjun eb'. Ix och ijan eb' slolon d'a juntzaňxo ch'occh'oc tial, ato syala' tas ix ac'ji yal eb' yuj Espíritu Santo chi'.

2.1 **2:1** D'a scal q'uiň b'aj snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto yed' q'uiň Pentecostés ay 50 c'ual. A d'a sc'ual q'uiň Pentecostés chi' syac' silab' eb' d'a Dios yuj sb'ab'el sat juntzaň tas tz'avchaji.

5 A d'a jun tiempoal chi' ayec' juntzañ eb' israel d'a Jerusalén chi', aton eb' scot d'a
ch'occh'oc choñab'il d'a yolyib'añq'uinal tic. A d'a Dios syal sb'a eb'. 6 Ayic ix c'añ jun
chi', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a d'a jun pat chi'. Ix laj somchaj spensar eb', yujto ix
laj yab'laj sti' eb', yujto a eb' creyente syal sti' junjun choñab' eb'. 7 Ix te sat sc'ool eb', ix
laj och q'ueljab' eb'. Ix laj yalan eb':
—A val eb' van slolon tic, aj Galilea eb' smasanil. 8 Yuj chi', ¿tas yuj scab' yalan co ti' eb'?
Palta ina ch'occh'oc co ti' junjun oñ. 9 A d'a co cal tic ay eb' aj Parta. Ay eb' aj Media, ay eb'
aj Elam, ay eb' aj Mesopotamia, ay eb' aj Judea, ay eb' aj Capadocia, ay eb' aj Ponto yed'
d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Asia. 10 Ay eb' aj Frigia, eb' aj Panfilia, eb' aj Egipto.
Ay pax eb' aj Libia d'a yichañb'at Cirene. Ay pax juntzañ eb' aj Roma, aytaxon ec' d'a
tic. Quetisraelal nañal eb'. Axo nañalxo eb' mañ israeloclaj eb', palta ochnac eb' d'a co
c'ayb'ub'al. 11 Ay pax eb' aj Creta yed' eb' aj Arabia. Co masanil scab' slolon eb' d'a co ti'
yic syalan eb' jantac val tas satub'tac sb'o Dios, xchi eb'.
12 Ix laj sat sc'ool eb' smasanil, ix laj somchaj eb'. Ix laj yalan eb':
—¿Tas val yaj juntzañ tic? xchi eb'.
13 Palta ay juntzañxo eb' jun, toñej ix b'uchvaj eb'. Ix yalan eb':
—A juntzañ eb' tic, uc'umañ eb', xchi eb'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Pedro

14 Yuj chi', ix q'ue liñan viñaj Pedro yed' eb' viñ uxluchvañ yetchecab'vumal. Te chaañ
ix yal viñ d'a scal eb' anima chi':
—Ex aj Judea yed' ex e masanil ayextaxonec' d'a Jerusalén tic, svac' eyojtaquejel tas
yaj jun tic. Aq'uecoch e chiquin d'a tas ol val d'ayex. 15 ¿Tom tze na'a to uc'um oñ añ?
Maay, ina q'ue c'ualto ticnaic. 16 Palta a viñaj Joel, viñ schecab' Dios d'a peca', ayocto
yalannaccan viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:
17 Ix yalan Dios: A d'a yic slajvub' c'ual, ol vac'och Vespíritu d'a masanil anima.
Axo eb' eyuninal yed' eb' eyisil ol alanel in lolonel.
A d'a eb' quelemtac ol in ch'ox juntzañ tas d'a vayichal.
Axo d'a eb' ichamtac vinac, ol in lolon d'a eb' d'a svayich.
18 A d'a jun tiempoal chi', ol vac'och Vespíritu d'a jantacñej eb' tzin ac'an servil,
vach'chom vinac, mato ix, ol yalel in lolonel eb'.
19 Ol in ch'oxan juntzañ tas d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal, ol sat sc'ool eb' anima
yilani. Ol in ch'oxpax juntzañxo tas sch'oxanel in poder, aton chic', c'ac' yed' jun
nivan tab' icha asun.
20 A c'u ol q'uic'b'oqueloc.
Axo q'uen uj, te chac ol aj q'ueen icha chic'.
Icha chi' ol ajoc ayic manto ja sc'ual yoval in c'ool a in Yajal in tic.
A jun c'ual chi', te nivan yelc'ochi. Ol te sat sc'ool eb' anima yuuj.
21 Axo eb' syal sb'a d'ayin a in Yajal in tic, ol laj colchaj eb', xchi Dios d'a Slolonel chi'.
22 Ex vetisraelal, aq'uecoch e chiquin d'a juntzañxo ol val tic d'ayex. A Dios ix ch'oxani
chajtil yopisio Jesús aj Nazaret d'ayex, ayic ix sb'oan juntzañ milagro, juntzañ malaj b'aj
squila' yed' juntzañxo tas sch'oxanel spoder. A juntzañ chi' ix sb'o Dios yed' Jesús. Ina
eyojtactaxon juntzañ tic. 23 Palta a Jesús chi', ix ac'jicanoch d'a yol e c'ab', yujto icha chi'
ix el d'a sc'ool Dios. Yictax d'a pecataxo yojtacxo Dios tas ol javoc d'a yib'añ Jesús chi'.
A ex tic ix e majnej sc'ab' eb' chuc, yic ix eyamani, ix e culusanq'uei. Icha chi' ix eyutej
e milanchamoc. 24 Palta axo Dios ix ac'an pitzvocxi. Ix yac'an ganar spitzvixi, yujto a
chamel malaj tz'och d'ay. 25 A viñaj David alannaccan yab'ixal Jesús chi' to ol pitzvocxi.
Xchi icha tic:
Masanil tiempo naan achñej vuuj. Yujto ayachec' d'a in vach' c'ab', yuj chi' max
somchajel-laj in c'ool.

26 Yuj chi' ste tzalaj in c'ool, tzin b'itan d'a tzalajc'olal. Malaj tas tzin na yuj in nivanil tic,
yujto tzach vac'och yipoc in c'ool.
27 Yujto maŕ ol actejcanlaj in pixan d'a scal eb' chamnac, maŕ ol a cha c'ab'at in nivanil
tic, a in ton tic sic'b'il in el uuj.
28 Ix ac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, ol ac' tzalajb'oc in c'ool ayic ayachec' ved'oc.
Icha chi' yaj stz'ib'ancan viŕaj David d'a Slolonel Dios.
29 Ex vetchoŕab', te chequel tas ajnac viŕ co mam quicham aj David chi'. Cojtac to
chamnac viŕ, mucnajnac viŕ. A jun yed'tal b'aj mucan viŕ chi', aŕeja' chequelto yajec'
ticnaic. 30 Palta a viŕaj David chi', ac'b'il yopisio viŕ yalancani tastac ol javoc. Yojtac viŕ
to te yel sti' Dios yac'naccan d'ay, to a Cristo ol elixcan yiŕtiloc, axo yochcan reyal chi'
sq'uexuloc viŕ. 31 Ayocto ix yojtacanel viŕaj David chi' tas ol aj Cristo. Yuj chi' yalnaccan
viŕ to ol pitzvocxi Cristo chi'. Ix yalanpaxcan viŕ to a Dios maŕ ol actancan spixan d'a
scal eb' chamnac. Axo snivanil, maŕ ol c'aoc. 32 Yuj chi' a Jesús tic, a Dios ix ac'anxi
pitzvoc. Co masanil scac'och co b'a testigoal yuj jun tic, yujto ix quila'. 33 Aŕejtona',
ix pax d'a satchaaŕ yuj spoder Dios, yic b'at em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios chi', axo ix
ac'an Espíritu Santo d'ay, icha yutejnac yalancani. Axo Jesús chi' ix ac'ancot jun tzeyil tic
yed' jun tzeyab' tic. 34 A viŕaj David chi' maj b'atlaj viŕ d'a satchaaŕ yed' snivanil. Palta
yalnaccan viŕ icha tic:
A Dios Cajal alannac d'a Vajalil: Emaŕ c'ojan d'a in vach' c'ab',2.34
35 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'ool d'ayach d'a yalaŕ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi
viŕaj David chi'.
36 Palta in gana tzeyojtaquejel sic'lab'il e masanil ex vetisraelal to a Jesús ix e
culusejq'ue chi', aton ix ac'jioch Cajaloc yuj Dios. Ix ac'jioch Cristoal, aton jun
taŕvab'iltaxon sjavi cuuj, xchi viŕaj Pedro chi'.
37 Ayic ix yab'an juntzaŕ chi' eb' choŕab', ix te och pitz'an cusc'olal d'a spixan eb'. Ix
yalan eb' icha tic d'a viŕaj Pedro yed' d'a juntzaŕxo eb' schecab' Jesús:
—Ex vetanimail, ¿tas vach' co c'ulan ticnaic jun? xchi eb'.
38 Yuj chi', ix yal viŕaj Pedro chi' d'a eb':
—Naec e b'a. Aq'uec bautizar e b'a d'a sb'i Jesucristo, yic vach' ol ac'joc lajvoc e mul yuj
Dios. Ichato chi', ol yac'an Espíritu Santo d'ayex. 39 Yujto icha chi' ajnac yac'annaccan sti'
d'ayoŕ, d'a eb' cuninal yed' pax d'a masanil mach najat ay. Yujto a Cajalil co Diosal syac'
Yespíritu d'a jantacŕej eb' syavtejcot yicoc, xchi viŕaj Pedro chi' d'a eb'.
40 Tzijtumto tas ix yal viŕ d'a eb'. Ix yac'anpax razón viŕ d'a eb':
—Iq'uequel e b'a d'a scal eb' malaj svach'il tic, xchi viŕ.
41 Yuj chi' ay eb' ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal viŕaj Pedro chi'. Ix yac'an ac'joc
bautizar sb'a eb'. A eb' ix och creyenteal d'a jun c'u chi', ay am oxeoc mil eb'. 42 Ix
yac'an val och spensar eb' d'a juntzaŕ c'ayb'ub'al ix yal eb' schecab' Jesús chi'. Junxoŕej
ix yutej spensar eb' smasanil. Slesalvi eb', smolb'an sb'a eb', svaan ixim pan eb' yic vach'
snaancot Jesús Cajal eb'.

A sb'eyb'al eb' b'ab'el creyente

43 A eb' schecab' Jesús, tzijtum milagro ix sch'ox eb' yuj spoder Dios. Yuj chi' ix laj
xiv eb' anima smasanil. 44 Jantacŕej eb' ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool, junxoŕej ix aj eb'.
Jantacŕej tastac ay d'a eb', junxoŕej ix laj yutej eb'. 45 Ay eb' ix laj schoŕel sluum yed'
jantacŕej tastac ay d'a eb'. Ix laj spucanec' stojol eb' d'a scal, icha syala' tastac tz'och yuj
junjun eb'. 46 Junjun c'u smolb'an sb'a eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Axo d'a spat
eb' smolb'ej sb'a yic smol va eb'. Junxoŕej slaj va eb' d'a tzalajc'olal. Te junc'olal ix aj eb'.
47 Slaj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ste tzalaj pax eb' anima smasanil yed' eb'. Axo
Jesús Cajal tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' d'a junjun c'u, yuj eb' van scolchaj chi' yuuj.

2.34 **2:34** Il nota d'a Mateo 22.44.

3

B'onacxi yoc jun viñ max yal sb'eyi

1 A junel, d'a a las tres yic yemc'ualil, molan ix b'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a
stemplo Dios, yujto icha chi' yorail slesalvi eb' aj Israel ta'. 2 Ay jun viñ, junjun c'u tzul
chelchajcan d'a yol sti' jun spuertail yamaq'uil templo chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji,
yic sc'an tumin viñ d'a eb' sc'och d'a yol yamaq'uil templo chi', yujto max yal sb'ey viñ
yictax ix alji. 3 Axo ix yilan viñ sc'och viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a stemplo Dios chi',
ayic van yoch eb' viñ ta', ix sc'anan stumin viñ d'a eb' viñ. 4 Axo viñaj Pedro yed' viñaj
Juan chi' ix och q'uelan d'a viñ.

—Cotañ q'uelan d'ayoñ, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

5 Yuj chi', ix och q'uelan viñ d'a eb' viñ. A snaan viñ to ol ac'joc jab'oc stumin viñ yuj
eb' viñ. 6 Palta ix yalan viñaj Pedro chi' d'a viñ:

—A in tic, malaj in tumin. Palta ay jun syal vuuj, a yed' jun chi' ol in colvaj d'ayach. Yuj
spoder Jesucristo aj Nazaret q'ueañ vaan, b'eyañ, xchi viñ d'a viñ.

7 Axo viñaj Pedro chi' ix yaman sc'ab' viñ d'a svach'. Ix squetzanq'ue vaan viñ.
Elañchamel ix och yip yoc viñ yed' yip sjaj yoc viñ schab'il. 8 Ix q'ue jucnaj viñ, ix och
ijan viñ sb'eyi. Ix och viñ d'a yol yamaq'uil templo chi' yed' eb' viñ, sq'ue chennaj viñ
ayic sb'eyec' viñ. Ix yalanpax vach' lolonel viñ d'a Dios. 9 Axo eb' anima ayec' ta', ix laj
yil eb' sb'eyec' viñ, ix yab'an eb' yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. 10 Yuj chi' ix te sat sc'ool
eb' yuj tas ix aj sb'o viñ, yujto yojtac eb' to junjun c'u c'ojanem viñ sc'an tumin d'a sti'
spuertail yamaq'uil templo chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji.

Ix lolon viñaj Pedro d'a stentail yic Salomón

11 A viñ ix b'oxi yoc chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi'. Axo eb'
anima smasanil, ix te sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a stz'ey eb'
viñ ayic ayec' eb' viñ d'a jun stentail stemplo Dios scuchan Yic Salomón. 12 Ayic ix yilan
jun chi' viñaj Pedro chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetisraelal, ¿tas yuj ste sat e c'ool oñ eyilani? ¿Tas yuj tzex och q'uelan d'ayoñ? Mañ
e na'a to yuj co jelanil mato yuj co vach'il ix b'oxi sb'ey jun viñ tic. 13 A co Diosal, añeja'
jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac
yed' viñaj Jacob. Yuuj paxi te nivan ix aj yelc'och Jesús, aton Yuninal. Palta a ex tic, ix
eyac'och d'a yol sc'ab' eb' yajal. A viñ yajal scuchan Pilato, sgana viñ ix yaq'uel d'a libre.
A exxo maj yal-laj e c'ool. 14 A Jesús chi', yicñej Dios yaji, te tojol sb'eyb'al. Palta a exxo
tic, maj e cha el-laj d'a libre. Axo jun viñ mac'umcham anima ix e c'anelta sq'uexuloc.
15 Icha chi' ix eyutej e milancham jun aj q'uinal. Palta a Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal
eb' chamnac. A jun tic scac' val och co b'a testigoal yuuj. 16 A jun viñ tzeyil tic, eyojtac
viñ, toxonton max yal sb'ey viñ. Palta a Jesús ix ac'an b'oxoc viñ. Yujñej to scac'och Jesús
chi' d'a co c'ool ix b'oxi sc'ool viñ sic'lab'il d'a eyichañ e masanil.

17 Axo ticnaic ex vetchoñab', vojtac to ix eyac' miljoccham Jesús chi' yujto mañ
eyojtacoc tas van e c'ulani. Icha pax chi' eb' yajal, mañ yojtacoc eb'. 18 Palta icha chi'
ix yutej Dios yac'an elc'och tas alb'ilcan yuj eb' schecab'. Yujto yalnaccan eb' to a Cristo
yovalil ol yab' syail. 19 Yuj chi', naec e b'a. Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a
Dios, yic vach' ol succhaj sat e mul. Tato icha chi', ay jun tiempoal ol yac' Dios Cajal
tzalajc'olal d'ayoñ a oñ israel oñ tic. 20 A Dios ol checanxicot Jesús d'a schaelal, yujto
a ac'jinac yopisio yoch Cristoal d'ayex yed' d'ayoñ. 21 Palta a ticnaic, yovalil ol canñej
Jesucristo d'a satchaañ, masanto ol javoc jun tiempoal ayic ol b'o yaj masanil tas yuj
Dios. Icha chi' yutejnac yalancanel d'a sti' eb' schecab' d'a peca', aton eb' yicñej Dios
yaji. 22 Axo viñaj Moisés alannaccan icha tic d'a eb' co mam quicham: A Dios Cajal ol
sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab', icha ix yutej in sic'anelta a in tic. Tzeyac'
val och e chiquin d'a jantacñej tas ol yal d'ayex. 23 Yujto a mach mañ ol ac'anoch schiquin

smaclan yab' tas ol yala', ol satxicanel d'a scal eb' quetchoŏab', xchinaccan Moisés chi' d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
24 A jantacŏej eb' schecab' Dios ec'nac d'a peca', yictax yec'nac viŏaj Samuel, ix laj
yalcan yab'ixal jun tiempoal van yec' tic eb'.
25 Palta a ex tic, yiŏtil ex can eb' viŏ alannaccanel slolonel Dios chi' qued'oc. Yuj chi',
ayic yac'annacpaxcan strato Dios yed' eb' co mam quicham chi', yac'nacpaxcan d'ayoŏ
yed' eb'. Aton jun strato tic yac'naccan d'a viŏaj Abraham chi'. Xchi icha tic: Yuj iŏtilal, ol
vac' in vach'c'olal d'a eb' anima d'a junjun choŏab' d'a yolyib'aŏq'uinal tic, xchi Dios d'a
viŏaj Abraham chi'. 26 Ayic ix yac'anxi pitzvoc Yuninal, a d'ayoŏ ix sb'ab'laj chequejcoti,
yic vach' tzoŏ colchaji, scactancan co chucal junjun oŏ, xchi viŏaj Pedro chi' d'a eb'.

4

Ic'jinacb'at viŏaj Pedro yed' viŏaj Juan d'a eb' yajal

1 Ayic van yalan viŏaj Pedro yed' viŏaj Juan d'a eb' anima, ix c'och eb' viŏ sacerdote,
viŏ yajalil[4.1] eb' staŏvumal stemplo Dios yed' eb' viŏ saduceo. 2 Ix cot yoval eb' viŏ, yujto
a viŏaj Pedro yed' viŏaj Juan chi', van sc'ayb'an eb' anima eb' viŏ. Van yalan eb' viŏ to ol
pitzvocxi eb' chamnac, yujto icha chi' ix aj spitzvixi Jesús. 3 Yuj chi' ix yamji eb' viŏ yuj
eb' viŏ, ix ac'jioch eb' viŏ d'a preso. Yujto yemxo c'ualil, yuj chi' jun ac'val ix ochcan eb'
viŏ. 4 Palta a val eb' ix ab'an slolonel Dios d'a scal eb' anima chi', tzijtum eb' ix ac'anoch
Jesús d'a sc'ool. Yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. A sb'isul eb' viŏ vinac, ay am
oyeoc mil.
5 Axo d'a junxo c'u ix smolb'ej sb'a eb' viŏ sat yajal d'a Jerusalén chi', eb' viŏ ichamtac
vinac ay yopisio yed' eb' viŏ c'ayb'um d'a ley Moisés. 6 Ajun viŏaj Anás, viŏ sat
sacerdote ix c'ochpax yed' eb' viŏ, aŏejtona' ix c'ochpax viŏaj Caifás, viŏaj Juan yed' viŏaj
Alejandro yed' jantacŏej eb' sc'ab' yoc eb' viŏ sat sacerdote. 7 Ix b'at yac'an ic'joccot viŏaj
Pedro yed' viŏaj Juan d'a yichaŏ eb' viŏ. Ix sc'anb'an eb' viŏ d'a eb' viŏ:
—¿B'ajtil ix eyic' jun eyopisio tic yic tze c'ulan juntzaŏ tic? ¿Mach tz'ac'an e c'uloc? xchi
eb' viŏ. 8 Axo viŏaj Pedro chi', te ayoch Yespíritu Dios yed' viŏ, yuj chi' ix yal viŏ icha tic:
—Ex yajal eyaj d'a eb' choŏab' yed' ex yichamtac vinaquil israel, 9 tze c'anb'ej d'ayoŏ,
yujto ay jun vach'il ix cac' d'a jun viŏ max yaltaxon sb'ey tic, tecan e gana tzeyab'i tas ix
aj sb'oxi viŏ. 10 Yuj chi' a jun tic ol cal d'ayex, yic ol yojtaquejel eb' quetisraelal smasanil.
A viŏ ix javi d'a eyichaŏ tic, ix b'oxi viŏ yujŏej spoder Jesucristo aj Nazaret, aton jun ix
e culusejq'uei. Palta axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. 11 A ex tic, icha
junoc b'oum pat, icha chi' eyaji. Axo Jesús, icha q'uen q'ueen alb'ilcan d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani to malaj tz'och d'ayex. Palta axo ix och yopisio, icha q'uen q'ueen ix och
sjolomoc chiquin pat. 12 Malaj junocxo mach syal oŏ scolani, yujto a d'a yolyib'aŏq'uinal
tic, malaj junocxo mach ix ac'ji yopisio yuj Dios yac'an co colnab'il, aŏej val Jesús, xchi
viŏ d'a eb'.
13 Axo ix yilan eb' viŏ yajal chi' to ix stec'b'ej sb'a viŏaj Pedro chi' yed' viŏaj Juan
yalani. Ix yilanpax eb' viŏ to maŏ c'ayb'ab'iloc eb' viŏ, comon anima eb' viŏ. Yuj chi'
ix te sat sc'ool eb' viŏ. Ichato chi' ix nachajel yuj eb' viŏ to junŏej ec'nac eb' viŏ yed'
Jesús. 14 Ix yilanpax eb' viŏ to liŏanoch viŏ ix b'oxi yoc chi' d'a stz'ey eb' viŏ. Yuj chi' maj
yal yac'anoch junoc tas eb' viŏ d'a yib'aŏ eb' viŏ. 15 Yuj chi' ix yalan eb' viŏ to tz'ic'jiel
viŏaj Pedro yed' viŏaj Juan chi' d'a yichaŏ eb' viŏ, yacb'an slolon can eb' viŏ sch'ocoj.
16 Ixŏej elta eb' viŏ, ix yalan eb' viŏ icha tic:
—¿Tas val scutej eb' viŏ schavaŏil tze na'a? Yujto yojtacŏej eb' aj Jerusalén tic to ix
sb'o jun nivan milagro eb' viŏ. Yuj chi' max yal calani to es. 17 Axo ticnaic, yic max

4.1 **4:1** A eb' yajalil templo, aton eb' saduceo, syalan eb' to max pitzvixi eb' chamnac. Yuj chi' ix cot yoval eb' d'a sc'ayb'ub'al eb' schecab' Cristo.

spuquel jun ab'ix tic eb' viñ d'a scal eb' anima, co xib'tejec eb' viñ, yic vach' mañxo ol yalel yab'ixal Jesucristo eb' viñ d'a junocxo anima, xchi eb' viñ yajal chi'.
18 Ix lajvi chi', ix yavtanxioch eb' viñ eb' viñ. Ix yalan val eb' viñ d'a eb' viñ to mañxa b'aq'uiñ syalel yab'ixal Jesús eb' viñ, mañxa pax b'aq'uiñ sc'ayb'ej eb' anima eb' viñ d'a jun c'ayb'ub'al chi'. 19 Palta axo ix tac'vi viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Scham val e naani. ¿Tom vach' d'a sat Dios tze na'a, tato a eyic chi' sco c'anab'ajej, axo Dios max co c'anab'ajej tas syala'? 20 Yuj chi', max yal cactan calanel yab'ixal tas ix quila' yed' tas ix cab'i, xchi eb' viñ.
21 Yuj chi', ix vach' xib'taj eb' viñ yuj eb' viñ. Ix ac'jiel eb' viñ d'a libre. Max nachaj yuj eb' viñ tas syutej eb' viñ yac'anoch yaelal d'a yib'añ eb' viñ. Yujto masanil eb' choñab' van yalan vach' lolonel d'a Dios yuj jun ix sc'ulej eb' viñ chi'. 22 A viñ ix b'oxi yoc chi', másxo 40 ab'il sq'uinal viñ.

Sc'an stec'anil eb' creyente d'a Dios

23 Ix lajvi yac'jiel viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a libre, ix b'at eb' viñ. Ix c'ochxi eb' viñ b'aj aycan juntzañxo eb' yetb'eyum. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix yal eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. 24 Axo ix yab'an eb' yetb'eyum eb' viñ chi', junñej molañ ix aj slesalvi eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:
—Mamin, ach co Diosal, a ach a b'onac satchaañ yed' lum luum tic, a' mar yed' smasanil tastac. 25 A ach lolonnac ach yed' Espíritu d'a jun a checab' scuch David ayic yalannaccan icha tic:
¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choñab'il sq'uechaañ? ¿Tas val yuj slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas mañ ol tzac'van eb' sb'oani?
26 A eb' viñ rey yed' eb' viñ yajal d'a juntzañ choñab' chi', schichonoch sc'ool eb' viñ, smolb'an sb'a eb' viñ, junlajanxoñej syutej slajtian sb'a eb' viñ d'a spatic viñ Yajal yed' d'a spatic viñ rey sic'b'ilel uuj, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
27 D'a val yel, a viñaj Herodes, viñaj Poncio Pilato, eb' mañ israeloc yed' pax eb' israel, ix smolb'ej sb'a eb' d'a yol choñab' tic. Ix slajtian sb'a eb' d'a spatic Uninal, aton jun sic'b'ilelta uuj, aton jun ac'b'ilcan yopisio uuj. 28 Ix laj sb'o eb' jantacñej tas alb'ilcan uuj d'a peca', yujto elnacxo d'a a c'ool to icha chi' sc'ulej eb'. 29 Axo ticnaic Mamin, ina val eb' tic, ste cot yoval eb' d'ayoñ. Yuj chi', ac' co tec'anil yic max oñ xiv calanel a lolonel, yujto a checab' oñ. 30 Ac' val a poder d'ayoñ, yic vach' ol b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ac' co b'o juntzañ milagro sch'oxanel a poder, yujñej Uninal aton Jesús, sic'b'ilcaneli, xchi eb' d'a Dios.
31 Ayic ix lajvi slesalvi eb' chi', axo jun pat b'aj ayec' eb' chi' ix te tzicub'tañaj yuj Dios. Ix te och val Yespíritu Dios yed' eb' smasanil. Yuj chi' ix stec'b'ej sb'a eb' yalanel slolonel Dios chi'.

Junñej yaj masanil tas yuj eb'

32 Jantacñej eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, jun lajanñej ix yutej spensar eb'. Junc'olalxoñej ix aj eb'. Malaj junoc mach ix alan yicoc junoc tas sch'ocoj. Yujto a jantacñej tas ay d'a eb', junñej ix yutej eb' smasanil. 33 Axo eb' schecab' Jesús ix tec'b'an sb'a yalaneli to ix pitzvixi Cajal Jesús chi'. Axo Dios ix och yed' eb' creyente smasanil. 34 Malaj junoc mach meb'a' ix ajcan d'a scal eb', yujto a jantacñej eb' ay sluum ma spat, ix laj schoñel eb'. Axo stojol ix yic'cot eb'. 35 Ix yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' schecab' Jesús chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' creyente chi', ato syala' tas tz'och yuj junjun eb'.
36 Ay jun viñ creyente scuch José, ix ac'ji scuch Bernabé yuj eb' schecab' Jesús. A Bernabé syalelc'ochi, Ac'umoch Tec'anil. A viñ chi' yiñtilalcan Leví viñ, aj choñab' Chipre viñ.
37 Ay jun sluum viñ ix schoñeli. Ix yic'ancot stojol viñ, ix ul yac'ancan viñ d'a eb' schecab' Jesús.

5

A smul viñaj Ananías yed' ix Safira

1 Ay jun viñ scuchan Ananías, axo ix yetb'eyum viñ Safira sb'i ix. Ay jun sluum viñ
ix schoñeli. 2 Ix schaan stojol jun sluum viñ chi', palta ix yic'canel nañal yic viñ yed' ix
yetb'eyum chi', yuj chi' mañ tz'acanoc stojol ayic xid' yac'ancan viñ d'a eb' schecab' Jesús.
Palta axo ix aj yalan viñ to tz'acan q'uen tumin chi' smasanil. Yojtac pax ix yetb'eyum
viñ to icha chi' yaji. 3 Axo ix yalan viñaj Pedro d'a viñ:

—¿Tas yuj ix yac' a c'ool viñ Satanás, yuj chi' tzesej d'a Yespíritu Dios? Ina ix ic'canel
nañal q'uen ic d'a stojol jun a luum chi'. 4 Ayic manto a choñ luum, yel ic luum. Añejtona'
icha pax chi', ayic ix a choñaneli, yel ic ton stojol chi'. Yuj chi', ¿tas yuj ix a na jun chucal
tic? Mañoclaj d'a eb' anima tzesej, palta a d'a Dios tzesej, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

5 Ix lajviñej yab'an jun chi' viñaj Ananías chi', ix ec' telnaj viñ, ix cham viñ. Axo eb' ix
ab'an specal jun chi', ix te xiv eb'. 6 Axo juntzañ eb' quelemtac ix javi, ix sb'ac'anoch jun
c'apac eb' d'a snivanil viñ. Ix yic'anelta viñ eb', ix b'at smucancan viñ eb'.

7 Ayxom oxeoc hora scham viñaj Ananías chi', ix c'och ix yetb'eyum viñ. Ix och ix d'a
yol pat. Mañ yojtacoc ix tato ay tas ix ic'an viñ yetb'eyum ix chi'. 8 Axo viñaj Pedro ix
c'anb'an d'a ix:

—Al d'ayin, ¿tom yel to icha tic ix e choñb'at jun e luum chi'? xchi viñ d'a ix.

—I', ichaton chi', xchi ix d'a viñ.

9 Yuj chi' ix yal viñ d'a ix:

—¿Tas yuj tze mol lajtiej e b'a yic tzeyac'an proval Yespíritu Dios Cajal? Ina yajec' eb'
viñ ix xid' mucancan viñ etb'eyum d'a ti' pat chi'. Axo ticnaic ol ach yic'paxb'at eb' viñ a
ach tic, xchi viñ d'a ix.

10 D'a jun rato chi', ix telvi ix d'a yichañ viñaj Pedro chi'. Ix cham ix. Axo ix ochc'och
eb' quelemtac chi', ix yilan eb' chamnacxo pax ix. Yuj chi' ix yic'b'at ix eb'. Ix b'at
smucanem ix eb' d'a stz'ey viñ yetb'eyum chi'. 11 Yuj chi' ix xivq'ue eb' creyente smasanil
yed' jantacñej eb' ix ab'an specal jun chi'.

Tzijtum milagro ix sb'o eb' schecab' Jesús

12 Axo eb' schecab' Jesús chi', tzijtum milagro ix sb'o eb'. Ix sch'ox val el spoder Dios eb'
d'a scal eb' anima. A d'a jun stentail stemplo Dios scuchan yic Salomón, ata' ix smolb'ej
sb'a eb' creyente smasanil. 13 Axo eb' mañ creyenteoc, malaj eb' stec'b'ej sb'a sc'ochi yic
smolb'an sb'a eb' yed' eb'. Palta yojtac eb' to te vach' eb' creyente chi'. 14 Tzijtum eb' viñ
vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. 15 Tz'ic'jipaxelta eb' penaay d'a yoltac
calle. Ay eb' tz'ic'jielta d'a sat ch'at, ay eb' d'a sat svaynub'. Ata' ix stañvej eb' yec' viñaj
Pedro, yic tope tz'ec' jab'oc yeñul viñ d'a yib'añ eb' snaani. 16 Tzijtum eb' anima ix cot
d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil Jerusalén. Ix yic'ancot juntzañ eb' penaay eb' yed' eb'
tz'ixtax yuj eb' enemigo. Ix laj b'oxican sc'ool eb' smasanil.

Ochnac d'a yib'añ eb' schecab' Jesús

17 Axo viñ sat sacerdote yed' eb' yetb'eyum smasanil, aton eb' spartido eb' saduceo, ix
te och chichonc'olal d'a spixan eb'. 18 Yuj chi' ix schec yamjoc eb' viñ schecab' Jesús chi'
eb'. Ix ac'jioch eb' viñ d'a jun preso yic eb' choñab'. 19 Axo d'ac'valil ay jun yángel Dios
Cajal ix ul jacan te' preso chi'. Ix ic'jielta eb' viñ. Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ:

20 —Ixiquec d'a stemplo Dios. Tzex och d'a yol yamaq'uil. Tzex aj liñan ta', tzeyalanel
vach' ab'ix yic q'uinal d'a junelñej, xchi jun ángel chi' d'a eb' viñ.

21 Yuj chi' toxo van sacb'i ayic ix ochc'och eb' viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios chi',
ix sc'ayb'an eb' anima eb' viñ ta'.

Axo viñ sat sacerdote chi' yed' eb' viñ yetb'eyum ix avtancot eb' viñ sat yajal, aton
jantacñej eb' viñ yajal yaj d'a eb' israel. Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' viñ polencía
eb', yic sb'at eb' viñ yiq'uelta eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a preso. 22 Axo ix c'och eb' viñ

d'a te' preso chi', maňxalaj mach ayeq'ui. Ix lajvi yilan eb' viň to maňxalaj mach, ix b'at yalan eb' viň icha tic:
23 —Ix quila', vach' yajoch sc'ab' te' preso chi'. Axo eb' staňvumal te' chi', liňanec' eb' d'a sti' te'. Palta axo ix co jacan te', ix quilani maňxalaj mach ayec' d'a yol te', xchi eb' viň.
24 Axo viň sat sacerdote chi', eb' yetb'eyum yed' pax viň yajal eb' viň staňvumal stemplo Dios, ayic ix yab'an juntzaň chi' eb' viň, ix te sat sc'ool eb' viň. Maj nachajellaj yuj eb' viň tas val yaji. 25 Junanto rato chi' ix c'och junxo viň. Ix yalan viň d'a eb' viň:
—A eb' viň ix eyac'och d'a preso, ayxo ec' eb' viň d'a yamaq'uil stemplo Dios ticnaic. Van sc'ayb'aj eb' anima yuj eb' viň, xchi viň.
26 Yuj chi', axo viň yajal eb' staňvan templo chi' yed' eb' viň polencía, ix b'at eb' viň yic'cot eb' viň. Palta ac'aňc'olal ix yutej eb' viň yic'ancot eb' viň schecab' Jesús chi', yujto ix xiv eb' viň sjulq'uenaj yuj eb' anima. 27 Ix b'at ac'ji eb' viň schecab' Jesús chi' d'a yichaň eb' viň sat yajal. Axo viň sat sacerdote chi' ix alan d'a eb' viň.
28 —Ina ix cham val calan d'ayex to maxtzac e c'ayb'ej eb' anima d'a sc'ayb'ub'al Jesús. ¿Tom max e c'anab'ajej? A ticnaic, ix te pucaxb'at e c'ayb'ub'al d'a Jerusalén tic, masanto e gana tze ch'oxelta to a oň ix co milcham Jesús chi', xchi viň d'a eb' viň.
29 Palta ix tac'vi viňaj Pedro yed' juntzaňxo eb' viň schecab' Jesús, ix yalan eb' viň:
—Yovalil a tas syal Dios, a sco c'anab'ajej. Axo juntzaň schecnab'il anima, tato max scha sb'a yed' yic Dios, max co c'anab'ajejlaj. 30 A ex tic ix eyac' miljoccham Jesús, ayic ix d'uňb'ajq'ue d'a te' culus. Palta a jun Dios b'aj yac'nac em sb'a eb' co mam quicham, aňeja' co Diosal a oň tic. A' ix ac'an pitzvocxi Jesús chi' d'a scal eb' chamnac. 31 A ix ac'an yopisio, ix yic'anb'at d'a svach'c'ab'. Ix yac'anoch Cajaloc yed' co Columaloc, yic vach' sco na co b'a a oň israel oň tic, yic slajvican co mul yuuj. 32 A oň tic, scac' testigoal co b'a yuj juntzaň scal tic d'ayex. Aňejtona' Yespíritu Dios syac' pax testigoal sb'a qued'oc. A Dios tz'ac'an Yespíritu tic d'a jantacňej mach sc'anab'ajan tas syala', xchi eb' viň.
33 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viň yajal chi', ix te cot yoval eb' viň. Ix snib'ej eb' viň smilcham eb' viň d'a elaňchamel. 34 Palta a d'a scal eb' viň yajal chi' ay jun viň fariseo scuch Gamaliel ayeq'ui. Te c'ayb'um viň d'a sley Dios. B'inajnac viň d'a vach'il yuj eb' anima. Ix q'ue liňan viň. Ix schecan viň ic'joccanelta eb' viň schecab' Jesús chi' junoc rato. 35 Ix lajvi yelcancot eb' viň chi', ix yalan viň:
—Ex vetisraelal, naec val sic'lab'il tas tzeyutej e b'oan yaj juntzaň eb' viň tic. 36 Co naeccot jun viň scuch Teudas5.36-37 ec'nac d'a yalaňtaxo. Yac'nacoch sb'a viň yajalil d'a scal eb' anima. Yalannaquel viň to te ay yopisio viň. Ay am junoc chaňe' ciento vinac ochnac yed' viň. Palta miljicham viň. Axo jantac eb' ochnac yed' viň chi', saclemnaccanb'at eb'. Satnacpaxcanem jun yic eb' chi'. 37 Ix lajvi chi', ay jun viň scuch Judas aj Galilea, yac'nacoch sb'a viň yac'an oval yed' eb' viň yajal ayic ix ic'jichaaň sb'isul eb' anima. Tzijtum anima ochnac yed' viň. Aňeja' ix miljipaxcham junxo viň chi'. Axo jantacňej eb' ochnac yed' viň, saclemnacpaxcanb'at eb'. 38 Yuj chi' sval d'ayex, cactejec quixtan eb' viň schecab' Jesús tic, yil eb' viň. A jun yic eb' viň tic, tato aňej eb' anima ay yico', munil ol satxicanemoc. 39 Palta tato a Dios ay yico', maň ol yal-laj cac'an lajvoc. Ay smay to van cac'an oval yed' Dios chi', xchi viň.
40 Ix snaan eb' viň yajal chi' to te yel syal viň. Yuj chi' ix avtajxioch eb' viň schecab' Jesús chi' yuj eb' viň. Ix yalan eb' viň to smac'ji eb' viň. Ix yalanpax eb' viň d'a eb' viň to maxtzac yalel yab'ixal Jesús eb' viň. Ix lajvi chi', ix actajel eb' viň. 41 Yuj chi' ix elta eb' viň schecab' Jesús chi' d'a yichaň eb' viň sat yajal. Te vach' ix yab' eb' viň, yujto yujňej Jesús ix yab' syail eb' viň icha sgana Dios. 42 Masanil c'u ix yalel yab'ixal Jesús eb' viň

5.36-37 **5:36** A viňaj Teudas yed' viňaj Judas, a eb' cuchb'annac eb' anima d'a oval yed' eb' aj Roma, am d'a stiempoal yalji Jesús.

to Cristo toni, syalelc'ochi Jun Sic'b'ilel yuj Dios. Ix laj ec' yalel eb' viñ d'a yol yamaq'uil templo Dios yed' d'a caltac pat.

6

Sic'b'ilel ucvañ eb' diácono

1 A d'a jun tiempoal chi', ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. Palta a eb' creyente aj Grecia, ix cot yoval eb' d'a eb' creyente aj Israel, yujto ayic tz'ac'ji va eb' meb'a' d'a junjun c'u, mañ tz'acanoc tz'ac'ji svael eb' ix chamnac yetb'eyum aj Grecia chi'. 2 Yuj chi' ix avtajcot eb' creyente smasanil yuj eb' schecab' Jesús chi'. Ix yalan eb':

—Mañ smojoc scactejcan calanel slolonel Dios tic yic axoñej vael tic squila'. 3 Yuj chi', ex vuc'tac, tze say ucvañoc vinac d'a co cal tic, tzeyac'anoch yopisio eb' sb'oan jun munlajel tic. A eb' tze say chi', aton eb' te vach' sb'eyb'al, eb' snachaj val el yic Dios yuuj, eb' te ay val och Yespíritu Dios yed'oc. 4 A oñxo tic, añeja' ol oñ lesalvoc, ol calanpaxel slolonel Dios, xchi eb' lajchavañ chi'.

5 Ix te tzalaj eb' smasanil yuj jun lolonel chi'. Axo eb' viñ ix sic'jiel chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Esteban, te ay val och spensar viñ d'a Dios, te ay val och Yespíritu Dios yed' viñ, viñaj Felipe, viñaj Prócoro, viñaj Nicanor, viñaj Timón, viñaj Parmenas yed' viñaj Nicolás aj Antioquía. A viñaj Nicolás tic, ochnac viñ d'a sc'ayb'ub'al eb' israel d'a yalañtaxo. 6 Ix lajvi sic'jielta eb' viñ chi', ix ic'jib'at eb' viñ d'a yichañ eb' viñ schecab' Jesús. Axo eb' viñ schecab' Jesús chi' ix lesalvi yuj eb' viñ, ix yac'anpaxec' sc'ab' eb' viñ d'a sjolom eb' viñ.

7 Axo slolonel Dios ix te pucaxb'at d'a scal eb' anima. Yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb' creyente d'a Jerusalén chi'. Ay pax juntzañ eb' viñ sacerdote ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool.

Yamchajnac viñaj Esteban

8 Axo viñaj Esteban chi', nivan svach'c'olal Dios ix scha viñ. Ix och val Dios yed' viñ, yuj chi' tzijtum milagro ix sch'oxel viñ d'a scal eb' anima. 9 Palta ay juntzañ eb' israel smolb'ej sb'a d'a jun spatil culto scuch Yic eb' Ac'b'ilxocanel d'a Libre. Ay pax juntzañxo eb' aj choñab' Cirene, eb' aj Alejandría, eb' aj Cilicia yed' eb' aj Asia. Ix c'och eb' d'a viñaj Esteban chi'. Ix stelan sb'a eb' yed' viñ. 10 Palta maj yac'laj ganar viñ eb', yujto a Espíritu Santo ix ac'an sjelanil viñ. 11 Axo eb' chi', toñej ix sman jayvañ stestigo eb'. Ix ac'ji sc'ool eb' yuj eb', yic syal eb' icha tic:

—Ix cab' sb'uchvaj viñaj Esteban tic d'a spatic viñ co mam quicham aj Moisés yed' d'a Dios, xchi eb'.

12 Icha chi' ix yutej eb' stzuntzan chaañ eb' choñab', eb' ichamtac vinac yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Yuj chi' ix cot jucnaj eb' d'a viñaj Esteban chi', ix syaman viñ eb', xid' yac'anoch viñ eb' d'a yichañ eb' viñ sat yajal. 13 Ix lajvi chi', ix manji juntzañxo eb' tz'ac'anoch es d'a yib'añ viñaj Esteban chi' yuj eb'. Ix stz'acan yal eb' icha tic d'a eb' viñ yajal chi':

—A viñaj Esteban tic, max yactejcan viñ sb'uchvaj d'a jun templo yicñej Dios yaj tic. Sb'uchvaj pax viñ d'a ley Moisés. 14 Ix cab' yalan viñ icha tic: A Jesús aj Nazaret ol pojanem stemplo Dios tic. Ol q'uexchaj juntzañ co b'eyb'al ac'b'ilcan d'ayoñ yuj Moisés chi', xchi viñ, xchi eb'.

15 Axo eb' viñ yajal chi' yed' eb' c'ojanem ta' smasanil, ix och q'uelan eb' d'a viñaj Esteban chi', ix yilanoch sat viñ eb', lajan yilji icha sat junoc ángel.

7

A slolonel viñaj Esteban

1 Axo viñ sat sacerdote ix c'anb'an d'a viñaj Esteban chi':

—¿Yel am juntzañ ix yal eb' tic? xchi viñ.

2 Yuj chi', ix yal viñaj Esteban chi' icha tic:

—Ex vetchoňab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec nab'i. A Dios, te nivan yelc'ochi. Sch'oxnac sb'a d'a viň co mam quicham aj Abraham ayic ayec' viň d'a yol yic Mesopotamia, ayic manto c'och cajan viň d'a choňab' Harán. 3 Yalannac Dios chi' icha tic d'a viň: Actejcan lum a luum tic yed' jantac eb' a c'ab' oc. Ixic d'a junxo lugar ol in ch'ox d'ayach, xchi d'a viň. 4 Slajvi chi', yactannaccan slugar eb' caldeo viň b'aj ayec' chi'. Axo d'a choňab' Harán c'ochnaccan cajan viň. Axo yic schamnac viň smam viň, yic'jinaccot viň yuj Dios d'a jun lugar b'aj ay oň ec' tic. 5 Palta malaj jab'oc luum yac'nac Dios chi' yicoc viň d'a tic. Malaj jab'oc ac'jinac d'a viň, palta yac'naccan sti' Dios chi' d'a viň, ayic yalannaccan icha tic: Ol vac' jun a luum. Axo yic ol ach chamoc, ol can jun a luum chi' yicoc eb' iňtilal, xchi Dios chi' d'a viň. Ayic mantalaj junoc yuninal viň, ata' yalnaccan jun chi' Dios. 6 Yalannacpaxcan Dios chi' icha tic d'a viň: A eb' iňtilal ol c'och cajan eb' d'a yol yic junxo ch'oc choňab'il. Ol ac'joc och eb' schecab'oc eb' ch'oc choňab'il chi'. Chaňe' ciento ab'il ol yab' syail eb' yuj eb'. 7 Palta a in ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb' ch'oc choňab'il chi'. Ol lajvoc chi', ol elta eb' iňtilal chi' d'a jun lugar chi', ol in yac'an servil eb' d'a jun lugar tic, xchinac Dios chi'. 8 Aňejtona', yac'nacxican sti' Dios d'a viňaj Abraham chi'. Yalannaccan d'a viň to tz'och jun yechel d'a snivanil viň yed' d'a jantacňej eb' yiňtilal viň, yic vach' scheclajeli to ay strato Dios yed' eb'. A jun yechel chi', aton jun scuch circuncisión. Yuj chi', ayic yalji jun yuninal viňaj Abraham scuch Isaac, yucub'ixial yalji, yac'ji circuncidar yuj viňaj Abraham chi'. Aňejtona' yalji pax jun yuninal viňaj Isaac chi' scuch Jacob, ac'jipax circuncidar yuj viňaj Isaac chi'. Axo viňaj Jacob chi', lajchavaň eb' yuninal viň aljinac. Laj ac'ji circuncidar eb' smasanil. A eb' lajchavaň chi', aton eb' co mam quicham a oň israel oň tic. 9 A d'a scal eb' co mam quicham chi', ay jun viň yuc'tac eb' scuchan José. A junel meltzajoch eb' yuc'tac viňaj José chi' ajc'olal d'ay. Yuj chi' schoňb'at viň eb' d'a Egipto, palta axo Dios och yed' viň. 10 A Dios chi' colanelta viň d'a scal juntzaň syaelal. Yac'an sjelanil d'a viň. Och yed' viň, yic vach' syutej sb'a viň d'a yichaň viň sreyal eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' yac'och yopisio viňaj José chi' viň yoch yajalil d'a Egipto chi'. Aňejtona', yac'och viňaj José chi' viň yilumaloc spat.

11 Palta a d'a jun tiempoal chi', ja jun nivan vejel d'a yib'aň masanil eb' aj Egipto chi' yed' d'a yib'aň eb' aj Canaán. Te ya' ec' eb' yuj jun vejel chi'. Icha pax chi' eb' co mam quicham ay d'a Canaán chi', maňxa b'aj vach' scot tas syab'lej eb'. 12 Axo yab'an viňaj Jacob chi' to ay ixim trigo d'a Egipto chi'. Yuj chi' schecb'at eb' yuninal viň chi' ta', aton eb' co mam quicham. Sb'ab'elalto eb' b'at d'a jun chi'. 13 Axo schecjixib'at eb' d'a schaelal, ato ta' yal viňaj José chi' d'a eb' to yuc'tac sb'a viň yed' eb'. Icha chi' aj yojtacanel viňaj Faraón chi' mach eb' yetchoňab' viňaj José chi'. 14 Axo viňaj José chi' checan ic'jib'at viňaj Jacob d'ay, aton viň smam viň. Schecan ic'jib'at eb' yuc'tac yed' eb' ix yetb'eyum eb' yed' pax eb' yuninal eb' smasanil, 75 sb'isul eb'. 15 Icha chi' aj sc'och viňaj Jacob chi' d'a Egipto chi'. Ata' cham viň. Junjunal champax eb' co mam quicham chi' ta'. 16 Ichato chi' yic'jixicot snivanil viň chi' yuj eb' junelxo d'a choňab' Siquem. Axo ta' ac'jinacoch snivanil eb' chi' d'a yol jun q'uen ňaq'ueen. A jun q'uen chi', atax viňaj Abraham manannaccanel q'ueen d'a eb' yuninal viňaj Hamor aj choňab' Siquem chi'.

17 Axo yic vanxo sc'och stiempoal yelc'och tas yalnaccan Dios d'a viňaj Abraham chi', ayic yac'annaccan sti' d'a viň, q'uib'chaaň sb'isul eb' yiňtilal viň d'a Egipto chi'. Te tzijtum aj sb'isul eb' ta'. 18 C'ojanc'olalto och junxo viň sreyal eb' aj Egipto chi'. A jun viň chi', maňxo yojtacoc yab'ixal viňaj José chi' viň. 19 A jun viň rey chi', yixtejnac val eb' co mam quicham chi' viň. Yac'nac val chucal viň d'a eb'. Yalannac viň d'a eb' to yovalil syumel jantacňej eb' svinac unin eb' tzato alji, yic munil syac'cham sb'a eb' b'aj sb'at yumjicanel chi'. 20 Aton d'a jun tiempoal chi' alji viňaj Moisés. Te vach' aj viň d'a yichaň Dios. Oxeňej ujal q'uib'tzitaj viň yuj smam snun d'a yol spat. 21 Slajvi chi', yactajcan viň yuj ix snun icha syal jun ley chi'. Axo jun ix yisil viň rey chi' ilanelta viň. Yic'anb'at viň

ix d'a spat. Sq'uib'tzitan viñ ix icha val junoc yune'. 22 Axo viñaj Moisés chi' sc'ayb'ej viñ jantacñej tas yojtac eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' te jelan aj slolon viñ. Jelan pax aj viñ sc'ulan masanil tastac.
23 Ayic 40 ab'ilxo sq'uinal viñ, sja d'a spensar viñ b'at yilan eb' yetchoñab', aton eb' quetisraelal. 24 Axo sc'och viñ, yilan viñ to ay jun viñ aj Egipto chi' van yac'an chucal d'a jun viñ yetchoñab' viñ. Yuj chi' och viñ yed' viñ. Axo viñ ac'anec' spac viñ yetchoñab' chi' ayic smac'ancham viñ aj Egipto chi' viñ. 25 Snaan viñaj Moisés chi' to snachajel yuj eb' yetchoñab' viñ chi' to a Dios van yac'lab'an viñ yic scolancanel eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb'. 26 Axo d'a junxo c'u sc'och viñ d'a chavañxo eb' yetchoñab'. Yilan viñ to van stzuntzan sb'a eb'. A sgana viñaj Moisés chi' to tz'och eb' d'a junc'olal, yuj chi' yal viñ d'a eb': Ex vetchoñab', ¿tas yuj tzeyac' oval? Ina eyetchoñab' e b'a, xchi viñ d'a eb'. 27 Palta axo viñ van yac'an oval chi' ic'anel viñaj Moisés chi'. Yalan viñ d'a viñ: ¿Mach ix ach ac'anoch juezal, yic tzoñ ac'an mandar? 28 ¿Tom a gana tzin a mac'paxchamoc icha utej jun viñ aj Egipto evi? xchi viñ. 29 Slajviñej yab'an jun chi' viñaj Moisés chi', sb'atcan viñ elelal. Sc'ochcan cajan viñ d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a yol yic Madián. Axo ta' alji chavañ yuninal viñ.
30 Ayxom 40 ab'iloc sc'och viñ ta', sb'at viñ d'a tzalan Sinaí, b'aj malaj anima. Axo ta' sch'ox sb'a jun ángel d'a viñ. Ayec' d'a scal jun c'ac' b'aj van stz'a jun te' q'uiix. 31 Axo yic yilanb'at jun chi' viñ, toñej te sat sc'ool viñ. Yuj chi' b'at viñ yilb'ati, axo Dios Cajal alan d'a viñ: 32 A in ton tic, jun Dios b'aj yac'nac em sb'a eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi d'a viñ. Axo viñaj Moisés chi', te ib'xiq'ue viñ yuj xivelal. Majxo ochlaj q'uelan viñ d'ay. 33 Yalan Dios Cajal chi' d'a viñ: Quichel a xañab', yujto a d'a jun lugar b'aj ayach ec' tic, a inton ayinec' d'ay. 34 A eb' in choñab' ayec' d'a Egipto, svila' to van yab'an syail eb' ta'. Svab'anpaxi to sc'acvi eb' yab'an syail. Yuj chi' in javi viq'uelta eb' d'a scal syaelal chi'. Yuj chi', ixic. Ol ach in checb'at d'a Egipto chi', xchi Dios chi' d'a viñ.
35 D'a peca' maj chajoclaj viñ yuj eb' yetchoñab' chi'. Malaj ochnac viñ d'a eb'. Yalannac eb' d'a viñ: ¿Mach ach ac'anoch juezal, yuj chi' tzoñ ac' mandar? xchi eb' d'a viñ. Palta a Dios ac'an yopisio viñ yac'an mandar eb'. Yac'jipax yopisio viñ yic syiq'uelta eb' d'a scal yaelal chi'. A jun ángel sch'ox sb'a d'a viñ d'a scal te' q'uiix chi', a och yed' viñ. 36 Aton viñaj Moisés chi' ic'annaquelta eb' quetchoñab' d'a Egipto chi'. 40 ab'il sch'oxnac juntzañ milagro viñ d'a Egipto chi' yed' d'a a' Chacchac Mar yed' pax d'a tz'inan luum. 37 Aton viñ alannac icha tic d'a eb' quetisraelal chi': A Dios ol sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab' icha ix yutej in sic'anelta a in tic, xchi viñ d'a eb'. 38 Ec'nac viñ yed' eb' co mam quicham d'a jun taquiñ luum. Aypaxec' jun ángel yed' eb', aton jun lolonnac yed' viñ d'a tzalan Sinaí. A d'a viñaj Moisés chi', ata' yalnaccan juntzañ lolonel Dios tz'ac'an co q'uinal. Axo viñ alannaccan d'ayoñ.
39 Palta a eb' co mam quicham chi', maj yal sc'ool eb' sc'anab'ajej tas yal viñ chi'. Yuj chi' spatiquejel viñ eb'. Snib'ej eb' meltzaj d'a Egipto. 40 Yalan eb' d'a viñaj Aarón: B'o juntzañoc co diosal yic tzoñ scuchb'ani, yujto a viñaj Moisés chi', jun viñ ix oñ ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi eb'. 41 Yuj chi', sb'oan jun q'ueen eb' icha quelem vacax. A jun chi' yac'och eb' sdiosaloc. Smilanpax juntzañ noc' noc' eb' silab'oc d'ay. Yac'anoch sq'uiñal jun sdiosal eb' sb'o chi'. 42 Yuj chi', yiq'uel sb'a Dios d'a scal eb'. Actajcan eb' sch'ocoj yic vach' syaq'uem sb'a eb' d'a juntzañ c'anal ay d'a satchaañ. Stz'ib'ejnaccan jun schecab' Dios icha tic:

Ex israel, ayic yec'nac 40 ab'il eb' e mam eyicham d'a tz'inan luum, mañoc d'ayin sñusnac silab' eb' yed' yofrenda.

43 Malaj jab'oc tas eyac'nac d'ayin. Palta a jun e diosal scuch Moloc,7.43 b'achb'il yed'tal

7.43 **7:43** Moloc sb'i jun syaloch eb' sdiosaloc, syac'an yuninal eb' silab'il d'ay. Renfán sb'i jun c'anal b'aj syaq'uem sb'a eb' anima.

eyuuj yed' jun yechel c'anal scuch Renfán, a juntzañ chi' eyalnac och e diosaloc. A d'a juntzañ yechel e b'onac chi', ata' eyalnac e b'a. Yuj chi' ol ex vic'canel d'a jun e luum tic, axo ex vac'ancanb'at d'a yichañb'at Babilonia, xchican Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

44 Palta ayic yec'nac eb' co mam quicham chi' d'a tz'inan luum chi', yed'nac jun yed'tal sley Dios eb'. Aton jun yed'tal chi' b'onaccan yuj viñaj Moisés chi', icha ajnac yalan Dios chi' d'a viñ, ayic sch'oxannac jun yechel d'a viñ. 45 A jun yed'tal chi', c'ojanc'olal cannac d'a juntzañxo eb' co mam quicham. Axo viñaj Josué ic'annaccot jun chi' yed' eb'. Ayic yicannac jun sluum eb' ch'oc choñab'il tic eb', aton eb' pechb'ilel yuj Dios. A jun yed'tal sley Dios chi', yed'nac eb', masanto ochnac viñaj David sreyaloc eb'. 46 A viñaj David chi', te nivan svach'c'olal Dios schanac viñ. Yuj chi', snib'ej viñ sb'onac jun stemplo Dios, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a viñaj Jacob, aton pax co Diosal. 47 Palta ato val viñaj Salomón b'oannac stemplo Dios chi', 48 vach'chom a Dios yelxo val te nivan yelc'ochi, max aj d'a junoc templo b'ob'il yuj eb' anima. Yalnaccan jun schecab' d'a peca' icha tic:

49 A satchaañ, aton in despacho. Axo yolyib'añq'uinal, icha sc'añ voc yaji. Yuj chi', ¿tasto val ol eyutoc e b'oan junoc in templo? Malaj junoc lugar b'aj syal vic'an vip.

50 Yujto a in ix in b'o masanil juntzañ tic, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

51 Palta a ex tic, te pit ex. Lajan val e pensar yed' eb' mañ ojtannacoc Dios. Max eyac'och e chiquin d'a slolonel. Toñej tze macoch vaan Yespíritu Dios. Yuj chi', lajan ex yed' eb' co mam quicham chi'. 52 Ina eb' schecab' Dios d'a peca', laj yab'nac syail eb' yuj eb' co mam quicham chi'. Aton eb' schecab' Dios chi' alannaccani to ol javoc viñ tojol spensar, palta milb'ilcham eb' yuj eb' co mam quicham chi'. Axo ix javi jun tojol spensar chi', a exxo ix eyac'och d'a yol sc'ab' chamel, ix eyac'an miljocchamoc. 53 Vach'chom ac'b'ilcan juntzañ schecnab'il Dios d'ayex yuj eb' ángel, palta max e c'anab'ajej, xchi viñaj Esteban chi' d'a eb'.

A schamel viñaj Esteban

54 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te och pitz'an d'a spixan eb', ix cot yoval eb' d'a viñaj Esteban chi'. Ix sc'ux val ye eb' scot yoval. 55 Palta axo viñaj Esteban chi', te ay val och Yespíritu Dios yed' viñ, yuj chi' ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaañ, ix yilanq'ue stziquiquial Dios viñ. Ix yilan viñ to liñanec' Jesús d'a svach'c'ab' Dios chi'. 56 Yuj chi' ix yalan viñ:

—Inai, a svilani to jacan spuertail satchaañ. Svilani to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, liñanec' d'a svach' c'ab' Dios chi' ticnaic, xchi viñ.

57 Axo eb' ayec' ta', ix q'ue ñilnaj eb' yavaji. Ix smacan schiquin eb'. Ix cot ñilnaj eb' d'a viñ, ix jachjiel viñ d'a stiel choñab' yuj eb'. 58 A eb' ix ac'anb'at d'a yib'añ viñaj Esteban chi', ix squichel spatic sc'apac junjun eb', ix yac'ancanb'at eb' d'a jun viñ scuch Saulo, yic vach' a viñ tz'ilancani. Ix lajvi chi', ix och ijan eb' sjulancham viñaj Esteban chi' yed' q'uen q'ueen. 59 Ayic van sjulq'uenan cham viñ chi' eb', ix lesalvi viñ d'a Dios.

—Mamin Jesús, cha in pixan, xchi viñ.

60 Ix lajvi chi' ix em cuman viñ. Te chaañ ix yutej sjaj viñ slesalvi d'a Dios:

—Mamin, mañ ac'canoch jun smul eb' tic d'a yib'añ, xchi viñ.

Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix cham viñ.

8

Yac'nac chucal viñaj Saulo d'a eb' creyente

1 Te locan viñaj Saulo yed' eb' ix milancham viñaj Esteban chi'. Aton val d'a jun c'u chi' ix och ijan eb' anima yac'anoch syaelal eb' creyente d'a Jerusalén chi'. Ix yab'an val syail eb' sic'lab'il. Yuj chi' ix laj saclemb'at eb'. Ix laj b'at eb' d'a yol yic Judea yed' Samaria. Axoñej eb' schecab' Jesús ix can d'a Jerusalén chi'. 2 Ix lajviñej scham viñaj Esteban chi', ay juntzañ eb' viñ ayoch spensar d'a Dios ix ic'anb'at snivanil viñ chi', ix b'at smucanem viñ eb'. Ix te oc' eb' viñ yuj viñ. 3 Axo viñaj Saulo chi', ix yac' val chucal

viñ d'a eb' creyente. Yalñej b'aj ayec' eb', ix laj och viñ d'a yol spat eb'. Ix laj yiq'uelta eb' viñ vinac viñ yed' eb' ix ix, ix b'at yac'anoch eb' viñ d'a preso.

Ix aljiel vach' ab'ix d'a Samaria

4 Axo eb' creyente ix el d'a Jerusalén, ix laj saclemb'at eb'. Masanil b'ajtac ix laj c'och eb' ix laj yalel vach' ab'ix yic colnab'il eb'. 5 Ay jun viñ scuch Felipe ix c'och d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria. Ix yalcanel yab'ixal Cristo viñ d'a scal eb'. 6 Axo eb' anima ayec' ta', ix smaclej val yab' eb' tas ix yal viñ chi'. Ix yilanpax juntzañ milagro eb' ix sb'o viñ. 7 A d'a jun choñab' chi', tzijtum eb' anima ayoch eb' enemigo d'ay, axo viñaj Felipe chi' ix laj ic'anel eb' d'a eb'. Ix laj el yav eb' yel d'a eb'. Tzijtum eb' sicb'inaqueli yed' eb' max yal sb'eyi, ix laj b'oxican eb' yuj viñ. 8 Yuj juntzañ chi' ix te tzalaj sc'ool eb' anima smasanil d'a jun choñab' chi'.

9 Palta ay jun viñ vinac scuch Simón ta'. Ste aq'uej val musansatil eb' anima viñ, yujto te nivan yelc'och viñ yalani, ay tas syal yuj viñ yalani. 10 Masanil eb' malaj yelc'ochi yed' eb' nivan yelc'ochi, jun lajan syac'och spensar eb' d'a viñ, syalan eb':

—A viñaj Simón, aton jun dios scuchan Nivan Spoder, xchi eb' d'a viñ.

11 Syac' val och spensar eb' d'a viñ, yujto pecatax syamnacoch viñ yac'an musansatil eb', syalan viñ to tzuji yuuj. 12 Axo viñaj Felipe chi' ix alanel d'a scal eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel yab'ixal Jesucristo viñ d'a eb'. Yuj chi' ay eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal viñ chi'. Ix lajvi chi', ix schaan sbautismo eb'. 13 Icha pax chi' viñaj Simón chi', ix yac'och slolonel Dios viñ d'a sc'ool. Ix schaan pax sbautismo viñ. Ix lajviñej chi', junxoñej ix ec' viñ yed' viñaj Felipe chi'. Ay juntzañ milagro ix sch'ox viñaj Felipe chi', te nivan yelc'ochi. Yuj chi', ix te sat sc'ool viñaj Simón chi' yilani.

14 Axo eb' schecab' Jesús ayec' d'a Jerusalén, ayic ix yab'an eb' to ay eb' aj Samaria ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool, ix schecb'at viñaj Pedro eb' yed' viñaj Juan yil eb'. 15 Ayic ix c'och eb' viñ, ix lesalvi eb' viñ yuj eb' creyente aj Samaria chi', yic vach' tz'ac'ji Espíritu Santo d'a eb', 16 yujto manta junoc eb' schaani. Añejanto d'a sb'i Cajal Jesús b'aj ix ac'ji bautizar eb'. 17 Axo viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' ix ac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ichato chi' ix schaancan Espíritu Santo chi' eb'.

18 Ix yilan viñaj Simón chi' to ayic ix yac'anec' sc'ab' eb' viñ d'a sjolom eb' creyente chi', ix schacan Espíritu Santo eb', yuj chi' ix yaltej tumin viñ d'a eb' viñ schecab' Jesús chi'. 19 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Aq'uec vopisio eyed'oc yic vach' yalñej mach ol vaq'uec' in c'ab' d'a sjolom, ol schacan Espíritu Santo chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

20 Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a viñ:

—Ach satocab'el yed' q'uen a tumin chi', yujto a jun tas syac' Dios d'a nab'añej ix a nib'ej a man yed' jab' a tumin tic. 21 Malaj alan ic qued'oc. Malaj och d'a jun copisio tic, yujto mañ tojoloc a pensar d'a yichañ Dios. 22 Yuj chi' na a b'a yuj jun a chucal tic. C'an d'a Dios, tope ol ach yac' nivanc'olal yuj tas van a naan tic. 23 Yujto svila' to añej chichonc'olal tza na'a, yujto añej chucal van ac'an servil, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

24 Yuj chi' ix yalxi viñ:

—Tze c'an val d'a Dios Cajal vuuj, yic mañ ol javoc jun yaelal tzeyal tic d'a vib'añ, xchi viñ.

25 Axo pax viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi', ix yalel yab'ixal Jesús eb' viñ. Ix yalanpaxel slolonel Dios Cajal eb' viñ d'a Samaria chi'. Ix lajvi chi', yacb'an van smeltzajxib'at eb' viñ d'a Jerusalén, tzijtum juntzañ yunetac choñab' d'a yol yic Samaria chi' b'aj ix ec' eb' viñ yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il.

A viñaj Felipe yed' viñ aj Etiopía

26 Ay jun yángel Dios Cajal ix alan icha tic d'a viñaj Felipe chi':

—Ac' lista a b'a. Ixic d'a sur, d'a jun b'e scot d'a Jerusalén, sc'och d'a choñab' Gaza, xchi.
A jun b'e chi', aton jun tz'ec' d'a tz'inan luum. 27 Yuj chi', ix yac' lista sb'a viñ, ix b'at viñ. Axo d'a yol b'e chi', ix yil-laj sb'a viñ yed' jun viñ aj Etiopía. A jun viñ chi' ay yopisio viñ yuj ix Candace, ix yajal yaj d'a Etiopía chi'.8.27 Sic'um tumin yaj viñ d'a ix. Ix xid'ec' viñ yaq'uem sb'a d'a Dios d'a Jerusalén. 28 Van spax viñ d'a Etiopía chi'. C'ojanem viñ d'a yol jun scarruaje. Van yilan Slolonel Dios viñ tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, aton viñ schecab' Dios. 29 Axo Yespíritu Dios ix alan d'a viñaj Felipe chi':
—Ixic, nitzb'at a b'a d'a stz'ey jun carruaje chi', xchi.
30 Axo ix c'och viñ d'a stz'ey, ix yab'an viñ to van yavtan Slolonel Dios viñ, aton jun tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:
—¿Tzam nachajel uuj tas van avtan chi'? xchi viñ.
31 Ix yalan viñ:
—Tato malaj mach tzin c'ayb'ani, ¿tas ol aj snachajel vuuj? ¿Max am yal a q'ueta d'a yol carruaje tic yic tzach em c'ojan ved'oc? xchi viñ d'a viñaj Felipe chi'
32 A Slolonel Dios van yavtan viñ chi', aton jun tz'alan icha tic:
Icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj ol b'at chamoc, icha chi' ol aj yic'jib'at jun Schecab' Dios Cajal schami.
Icha junoc noc' calnel tz'inñej xchi sjoxchaji, icha pax chi' ol ajoc.
33 Te q'uixvelal ol yutej eb'. Toxonton mañ ol sb'o yaj jab'oc eb' d'ay.
Malaj junoc mach ol alanoc tato ay yiñtilal ol canoc, yujto ol miljocchamoc, xchi d'a Slolonel Dios chi'.
34 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Felipe chi':
—Al d'ayin, ¿mach ay yab'ixal jun yalnaccan viñ schecab' Dios chi'? ¿Tom a yab'ixal viñ yalnaccani, ma to ch'oc junocxo mach yalnaccan yab'ixal viñ? xchi viñ aj Etiopía chi'.
35 Axo viñaj Felipe chi' ix alan d'a viñ tas syalelc'och Slolonel Dios chi'. Ix syamanoch viñ yalan yab'ixal Jesucristo d'a viñ. 36-37 Ayic van sb'at eb' viñ d'a yol b'e chi', ix c'och eb' viñ d'a jun a a'. Ix yalan viñ aj Etiopía chi' d'a viñ:
Ina jun a a' tic, ¿max am yal in ac'ancan bautizar ticnaic? xchi viñ.
38 Ix lajviñej chi', ix yalan viñ to syamjioch vaan jun scarruaje viñ chi'. Ix em eb' viñ schavañil d'a yol jun a a' chi'. Axo ta' ix ac'jican bautizar viñ. 39 Ayic ix lajvi sq'uexta eb' viñ d'a yol a a' chi', axo Yespíritu Dios ix ic'anb'at viñaj Felipe chi'. Yuj chi' majxo iljilaj viñ yuj viñ aj Etiopía chi', majxo yil-laj viñ b'aj ix c'och viñ. Palta te tzalajc'olal ix b'atxican viñ aj Etiopía chi' d'a yol b'e chi'. 40 Axo viñaj Felipe chi', a d'a choñab' Azoto ix c'och viñ. Ix lajviñej chi', ix b'atxi viñ. Ix laj ec' yalancanel vach' ab'ix yic colnab'il viñ d'a juntzañxo choñab', masanto ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea.

9

Schanac Cristo viñaj Saulo (Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Axo viñaj Saulo, max yactej viñ yalani to ol smilcham eb' tz'ac'anoch Jesús Cajal d'a sc'ool. Yuj chi' ix c'och viñ d'a viñ sat sacerdote. 2 Ix sc'anan juntzañ ch'añ carta viñ, yic syic'anb'at ch'añ viñ d'a yoltac spatil culto ay d'a choñab' Damasco. A juntzañ carta chi' tz'ac'an sderecho viñ yic syaman jantacñej eb' syac'och spensar d'a Jesús, vach'chom vinac ma ix, yic syic'cot eb' viñ preso d'a Jerusalén. 3 Ix lajvi chi' ix b'at viñ, palta axo yic van sc'och viñ d'a slac'anil choñab' Damasco chi', ix emul copnaj jun saquilq'uinal d'a satchaañ d'a yib'añ viñ.
4 Yuj chi' ix telvi viñ d'a sat luum. Ix yab'an viñ yoch jun lolonel. Ix yalan icha tic:
—Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi d'a viñ.

8.27 **8:27** A d'a Etiopía d'a jun tiempoal chi', añej eb' ix ix tz'och yajalil. Candace sb'i eb' ix a tz'och eb' ix yajalil chi'.

5 —Mamin, ¿mach ach? xchi viñ.
—A in ton tic Jesús in. A in val tzin ixtej.
6 —Q'ueañ vaan, ixic d'a choñab' chi'. Ata' ol alchaj d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi
Jesús chi' d'a viñ.
7 Axo eb' viñ yetb'eyum viñaj Saulo chi', ix vanaj eb' viñ, ix sat sc'ol eb' viñ yuj xivelal.
Ix yab' eb' viñ to ay mach sloloni, palta malaj mach ix yil eb' viñ. 8 Ix lajvi chi', ix q'ue
vaan viñaj Saulo chi' d'a sat luum. Axo yic ix elta q'uelan viñ, majxo yal-laj yilan jab'oc
viñ. Yuj chi' a eb' viñ yetb'eyum viñ ix yaman sc'ab', ix squetzanb'at viñ eb' viñ d'a yol
choñab' Damasco chi'. 9 Axo ix c'och viñ ta', oxe' c'ual majxo yal-laj yilan viñ. Majxo
valaj viñ. Majxo yuc'paxlaj a' viñ.
10 A d'a Damasco chi' ay jun viñ creyente scuchan Ananías, axo Jesús Cajal ix alan d'a
viñ icha d'a vayichal icha tic:
—Ach Ananías, xchi.
—Tic ay in Mamin, xchi viñ.
11 —Ixic d'a jun calle scuch Tojol. Ayic tzach c'och d'a spat viñaj Judas, tza c'anb'an d'a
viñ yuj viñaj Saulo aj Tarso. Ol ilani to van slesalvi viñ. 12 Ay jun tas ix in ch'ox d'a viñ. Ix
yilan viñ to a ach ol ach c'ochoc, ol ac'anec' a c'ab' d'a sjolom viñ, yic vach' ol jacvocxican
sat viñ, xchi Jesús Cajal chi' d'a viñ.
13 Palta axo ix yalan viñ:
—Mamin, tzijtum mach ix alan d'ayin yuj viñaj Saulo chi'. A d'a Jerusalén mañ
jantacoc chucal ix yac' viñ d'a eb' tzach ac'anoch d'a sc'ool. 14 Xal ticnaic ix ja viñ d'a
tic, yic syamji jantacñej eb' syal sb'a d'ayach yuj viñ, yujto ac'b'il yopisio viñ yuj eb' viñ
sat sacerdote, xchi viñ.
15 Palta ix yalanxi Jesús Cajal chi' d'a viñ:
—Ixic, yujto a viñaj Saulo chi', ix in siq'uel viñ, yic vach' ol yalel in lolonel viñ d'a scal
eb' mañ israeloc, d'a yichañ eb' rey yed' d'a scal eb' eyetisraelal. 16 A in ol in ch'ox d'a
viñ, jantac syaelal yovalil ol yab' viñ vuuj, xchi Jesús Cajal chi'.
17 Yuj chi', ix b'at viñaj Ananías chi' d'a jun pat chi'. Axo ix c'och viñ, ix och viñ d'a yool.
Ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a sjolom viñaj Saulo chi'. Ix yalan viñ:
—Vuc'tac Saulo, a Cajal Jesús, jun ix sch'ox sb'a d'ayach d'a yol b'e b'aj ach javi chi', a' in
checancot d'ayach, yic vach' ol jacvocxi a sat, axo yochcan Espíritu Santo d'ayach, xchi
viñ d'a viñ.
18 Junanto rato chi' ix elta tzicnaj juntzañ icha stumin noc' chay ayoch d'a yol sat viñ,
ichato chi' ix b'oxican yilan viñ. Ix q'ue vaan viñ, ix yac'an ac'joc bautizar sb'a viñ. 19 Ix
lajvi chi', ix va viñ, ix yic'anxi yip viñ. Ix aj jaye' c'ual viñ yed' eb' creyente d'a Damasco
chi'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Saulo d'a Damasco

20 A viñaj Saulo chi', ix syamoch viñ yalel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto. Ix yalan
viñ to a Jesús, Yuninal ton Dios. 21 Jantacñej eb' ix ab'an yalan viñ, ix te sat sc'ool eb'. Ix
yalan eb':
—Aton jun viñ tic ix ac'anoch syaelal eb' syal sb'a d'a Jesús d'a Jerusalén. A co naani to
sja viñ ul syam eb' creyente d'a tic, yic syic'b'at eb' viñ d'a eb' viñ sat sacerdote, xchi eb'.
22 Axo viñaj Saulo chi', ix ste aq'uej yip viñ yalaneli, yic vach' scheclajeli to a Jesús d'a
val yel Cristo toni, aton jun tañvab'il yuj eb'. Axo eb' israel aj Damasco chi', maj nachajel
jab'oc yuj eb' tas syutej eb' spacan d'a viñ.

Colchajnaquel viñaj Saulo d'a yol sc'ab' eb' yetisraelal

23 Ayic nivanxo tiempo ix eq'ui, ix slajtian sb'a eb' israel d'a spatic viñaj Saulo chi'. Ix
yalan eb' to ol smilcham viñ eb'. 24 Palta ix yab' specal viñ to c'ual d'ac'val stañvan eb'
d'a juntzañ b'e sb'at d'a stiel choñab', yic ata' smilcham viñ eb' snaani. 25 Yuj chi', a eb'

creyente ix ac'anem viñ d'a yol jun xuuc, axo d'a sventenail smuroal jun choñab' chi' ix yaq'uem d'uñuñoc viñ eb' d'ac'valil. Icha chi' ix aj scolchajel viñ.

Ayec' viñaj Saulo d'a Jerusalén

26 Axo yic ix c'och viñaj Saulo chi' d'a Jerusalén, ix snib'ej viñ smolb'ej sb'a yed' eb' creyente ta', palta toñej ix xivq'ue eb' smasanil d'a viñ. Maj schalaj yab' eb' tato yel creyentexo viñ. 27 Palta a jun viñ scuch Bernabé ix ic'anb'at viñ d'a eb' viñ schecab' Jesús. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A viñaj Saulo tic, ix yil Cajal Jesús viñ d'a yol b'e. Ix lolonpax Cajal Jesús chi' yed' viñ. Yuj chi' malaj mach b'aj ix xiv viñ yalanel yab'ixal Jesús d'a choñab' Damasco chi', xchi viñaj Bernabé chi'.

28 Yuj chi' ix aj viñaj Saulo d'a Jerusalén chi'. Junñej ix ec' viñ yed' eb' creyente ta'. 29 Ix ste tec'b'an sb'a viñ yalanel yab'ixal Cajal Jesús. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' yetisraelal tz'alan sti' eb' griego. Palta a eb' chi', ix slajtiej sb'a eb' yic smilancham viñ eb'. 30 Axo ix yab'an specal jun chi' eb' creyente, ix yic'anb'at viñaj Saulo chi' eb' d'a choñab' Cesarea. Ix lajvi sc'och eb' yed' viñ ta', ix schecancanb'at viñ eb' d'a choñab' Tarso.

31 Ichato chi', ix och vaan spechji b'eyec' eb' creyente d'a masanil choñab' d'a yol yic Judea, d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Samaria. Ix laj stec'b'itan sb'a eb'. Te naañej Cajal Jesús yuj eb'. Ix och Yespíritu Dios yed' eb', yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb'.

B'onacxi sc'ool viñaj Eneas

32 A junel, ayic ix ec' viñaj Pedro yil eb' yetcreyenteal, ix c'och viñ d'a eb' creyente d'a choñab' Lida. 33 Ata' ix ilchaj jun viñ scuch Eneas yuj viñ. Svajxaquilxo ab'il stelvican viñ, yujto sicb'inaquel viñ. 34 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:

—Ach Eneas, sval d'ayach, a Jesucristo tz'ac'an b'oxoc a c'ool. Yuj chi' q'ueañ vaan, pac a vaynub' tic, xchi viñ d'a viñ.

Val d'a jun rato chi', ix q'ue van viñ. 35 Axo eb' anima smasanil aj Lida chi' yed' eb' aj Sarón, ix yil eb' to ix b'oxican viñ. Yuj chi' ix sq'uex sb'eyb'al eb', ix yac'anoch spensar eb' d'a Cajal Jesús.

Pitzvinacxi ix Dorcas

36 A d'a choñab' Jope, ay jun ix creyente scuchan Tabita. Axo d'a ti' griego Dorcas sb'i ix. Te vach' ix, scolvaj ix d'a eb' meb'a'. 37 Axo d'a jun tiempo chi', ix yamchaj ix yuj jun yab'il, ix cham ix. Ix lajvi chi', ix b'icchajel snivanil ix, ix ic'jiq'ue d'a yol jun cuarto d'a chaañ. 38 A jun choñab' Jope chi', a d'a slac'anil choñab' Lida ay, aton b'aj ayec' viñaj Pedro chi'. Axo ix yab'an eb' creyente to ata' ayec' viñ, ix schecanb'at chavañ vinac eb' d'a viñ, ix yalan eb' viñ:

—Cotañ, coñ qued'oc d'a Jope val ticnaic, xchi eb' viñ d'a viñ.

39 Yuj chi' ix b'at viñaj Pedro chi' yed' eb' viñ. Axo ix c'och viñ, ix ic'jiq'ue viñ d'a jun cuarto b'aj ay snivanil ix Dorcas chi'. Ata' molanec' eb' ix chamnac yetb'eyum. Van yoc' eb' ix yuj ix. Ay juntzañ spichul eb' ix yed' juntzañ scamix sb'onac ix Dorcas chi' ayic pitzanto ix. Ix sch'oxan juntzañ chi' eb' ix d'a viñaj Pedro chi'. 40 Axo viñ ix checanxiemta eb' smasanil. Ix lajvi chi' ix em cuman viñ, ix lesalvi viñ. Ix och q'uelan viñ d'a ix Dorcas chi'. Ix yalan viñ d'a ix:

—Ach Tabita, sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi viñ d'a ix. Axo ix elta q'uelan ix. Ix yilanoch viñaj Pedro chi' ix, ix q'ue c'ojan ix. 41 A viñ ix yaman sc'ab' ix. Ix squetzanq'ue vaan ix viñ. Ix lajvi chi', ix yavtanxiq'ue eb' ix ix chi' viñ yed' juntzañxo eb' creyente. Ix sch'oxanelta ix viñ d'a eb' to ix pitzvixi ix. 42 Axo eb' aj Jope chi', ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' tzijtum eb' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. 43 A viñaj Pedro chi', ixto ec' jayexo c'ual viñ d'a Jope chi', axo d'a spat jun viñ scuchan Simón smunlaj yed' noc' tz'um ix aj viñ.

10

A viñaj Pedro yed' viñaj Cornelio

1 A d'a choñab' Cesarea ay jun viñ scuch Cornelio, yajal yaj viñ d'a jun macañ eb' soldado scuchan aj Italia. 2 Syac' val och spensar viñ d'a Dios. Te ay xivc'olal viñ d'ay yed' jantac eb' ayec' d'a yol spat viñ yed'oc. Tzijtum tas syac'pax viñ d'a eb' israel te meb'a'. Slesalvi val viñ d'a Dios. 3 Axo junel d'a tz'eymajc'ualxo, ix yilan viñ icha d'a vayich, ay jun yángel Dios ayoch d'a yol jun cuarto b'aj ayec' viñ chi'. Ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

—Cornelio, xchi.

4 Ix och q'uelan viñ d'ay. Ix te xiv viñ yuuj.

—Mamin, ¿tas tzal d'ayin? xchi viñ d'ay.

Yuj chi' ix yalan d'a viñ:

—A Dios ix ab'an a lesal. Ix yilanpax juntzañ a silab' ix ac' d'a eb' meb'a'. Maj satlaj sc'ool d'a juntzañ chi'. 5 A ticnaic, checb'at jayvañoc eb' viñ vinac d'a choñab' Jope, yic b'at yic'cot viñaj Simón eb' viñ, aton viñ scuchpax Pedro. 6 Ayec' viñ d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi jun ángel chi' d'a viñ.

7 Ix lajvi spax jun ángel chi', ix yavtancot chavañ eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi' yed' pax jun viñ soldado yac'umaltaxon servil viñ yaji. A jun viñ soldado chi', añej d'a Dios ayoch spensar viñ. 8 Jantacñej tas ix yal jun ángel chi', ix laj yal viñ d'a eb' viñ. Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' viñ d'a choñab' Jope chi'. 9 Axo d'a junxo c'u d'a chimc'ualil, ayic van sc'och eb' viñ d'a slac'anil Jope chi', axo viñaj Pedro chi', ix q'ue viñ lesal d'a spañanil yib'añ spat viñaj Simón chi'. 10 Ayic ayec' viñ ta', ix och svejel viñ. Ix sc'anan va sb'a viñ. Palta axo yic van to sb'oji tas ol yab'lej viñ chi', icha d'a vayichal 11 ix aj yilan viñ sjacvi satchaañ. Axo ix yilan viñ ichato ay jun c'apac yamb'il schiquintac schañil, ix emul d'a spañanil yib'añ pat b'aj ayec' viñ chi'. 12 Axo d'a yol jun c'apac chi', ata' ayoch junjun macañ noc' noc'. Ay noc' chañe' yoc. Ay pax noc' chan yed' noc' much.10.12 13 Ix lajvi yemul jun chi', ix yab'an viñaj Pedro chi', ix och jun lolonel, ix yalan icha tic:

—Pedro, mac'cham juntzañ noc' tic a chi'a, xchi.

14 Palta ix yalan viñ:

—Ach Vajalil, max yal-laj, yujto manta jun eloc tzin chi junoc comon tasi, ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xchi viñ.

15 Yuj chi' ix yalan junelxo:

—A juntzañ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, mañ ala' to ay yovalil, xchi.

16 Oxel ix alchaj icha chi'. Ix lajviñej chi', ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi' d'a satchaañ. 17 Vanto snaan viñaj Pedro tas yaj jun chi', ix c'och eb' viñ schecab' viñaj Cornelio d'a sti' jun pat chi'. Toxo ix sc'anb'ej eb' viñ yab'i b'aj ay spat viñaj Simón chi'. 18 Yuj chi' ix avajoch eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ:

—¿Ay am ec' viñaj Simón d'a tic, viñ scuchpax Pedro? xchi eb' viñ.

19 Añeja' vanto snaan viñaj Pedro yuj juntzañ ix yil chi', ix yalan Yespíritu Dios d'a viñ:

—Ay oxvañ eb' viñ vinac tzach c'anb'ani. 20 Yuj chi' emañ. Ixic yed' eb' viñ, mañ chab'c'olaloc tzach b'ati, yujto a in ix in checcot eb' viñ, xchi d'a viñ.

21 Yuj chi' ix emta viñ b'aj ayec' eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi'. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ina in tzin e c'anb'ej tic. ¿Tas e checab'il d'ayin yuj chi' tzex javi? xchi viñ.

22 Ix yalan eb' viñ d'a viñ:

—Ay jun viñ yajal soldado scuch Cornelio. Te vach' sb'eyb'al viñ, syac'paxem sb'a viñ d'a Dios. Te vach' viñ d'a yichañ eb' etisraelal smasanil. Axo jun yángel Dios ix alan d'a

10.12 **10:12** A eb' israel max yal schi'an noc' comon noc' eb', icha juntzañ noc' ix checji schi viñaj Pedro chi'.

viñ to scheccot eb' schecab' viñ yic tzach yic'b'at eb' d'a spat viñ, yic vach' smaclej yab' viñ tas ol ala', xchi eb' viñ d'a viñaj Pedro chi'.

23 Yuj chi' ix ic'jioch eb' viñ d'a yol pat chi' yuj viñ. Ata' ix ec' ac'val yuj eb' viñ. Axo d'a junxo c'u ix b'at viñ yed' eb' viñ. Ix b'at jayvañ eb' creyente aj Jope chi' yuc'levoc viñ. 24 Ato d'a schab'jial ix c'och eb' d'a choñab' Cesarea. Axo viñaj Cornelio ix tañvan sc'och eb' ta'. Toxo ix yavtejcot eb' sc'ab' yoc viñ yed' juntzañxo eb' yamigo viñ. 25 Ayic van sc'och viñaj Pedro chi', ix elta viñaj Cornelio chi' d'a sti' spat. Ix schaan viñ sc'och viñ. Ix em cuman viñ yaq'uem sb'a d'a viñaj Pedro chi'. 26 Palta a viñaj Pedro chi' ix quetzanq'ue vaan viñ. Ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Q'ueañ liñan, yujto quetanimail co b'a, xchi viñ.

27 Van slolon eb' viñ, ix och eb' viñ d'a yol pat. Ix yilan viñaj Pedro chi' to tzijtumxo eb' molaneq'ui. 28 Yuj chi' ix yal viñ d'a eb':

—Ex vetanimail, eyojtac to a oñ israel oñ tic, ay yovalil co c'umlan co b'a yed' junoc ch'oc choñab'il, ma coch d'a yol spat. Palta a Dios ix ac'an vojtaquejeli to max yal valani to ay yovalil tzin c'umej junoc mach. 29 Yuj chi' malaj tas ix vala' ayic ix b'at in eyic'ancoti. Xal ticnaic, alec d'ayin, tas yuj ix b'at in eyic'coti, xchi viñ d'a eb'.

30 Yuj chi' ix yalan viñaj Cornelio chi' d'a viñ icha tic:

—Yab' am icha hora tic oxji, van in lesalvi d'a yol in pat tic, ichataxon tzin c'ulej d'a junjun tz'eymajc'ualil. Ay jun sch'ox sb'a d'ayin, copopi quilan spichul. 31 Yalan d'ayin: Cornelio, a Dios ix ab'an a lesal. Ix snaanpaxcot juntzañ a silab' tzac' d'a eb' meb'a'. 32 Axo ticnaic, checb'at jayvañoc vinac d'a choñab' Jope, b'at yic'ancot viñaj Simón eb', scuch pax Pedro. Ayec' viñ d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi. 33 Slajvi chi', in checanb'at eb' in checab' ach sayeq'ui. Yuj val dios d'ayach ix a c'anab'ajej a coti. A ticnaic, ayoñ ec' co masanil d'a yichañ Dios Cajal. Yuj chi' sco snib'ej scab'i jantacñej tas alb'ilcan d'ayach yuuj, yic tzalan d'ayoñ, xchi viñaj Cornelio chi' d'a viñ.

A smensaje viñaj Pedro d'a yol spat viñaj Cornelio

34 Axo viñaj Pedro chi', ix och ijan viñ yalan d'a eb':

—A ticnaic vojtac to d'a val yel, jun lajanñej yelc'och masanil anima d'a yichañ Dios. 35 A eb' xiv d'a Dios, vach'chom mañ israeloc eb', ste tzalaj yed' eb' tato vach' sb'eyb'al eb'. 36 A Dios ac'jinaccan slolonel d'ayoñ a oñ israel oñ tic. Yalannaccan d'ayoñ to ay junc'olal yuj Jesucristo, aton Cajal co masanil. 37 A exxo tic, ina eyojtac tas ix sc'ulej Dios d'a co lugar. A d'a Galilea elnac yich, ayic slajvinac yalancanel slolonel Dios viñaj Juan, a slajvinac yac'an bautizar eb' anima viñ. 38 Eyojtac to a Dios yac'nac Yespíritu d'a Jesús aj Nazaret, yac'annacpax spoder d'ay. Eyojtac paxi to a Jesús ix colvaj d'a eb' anima. Jantacñej eb' ixtab'il yuj viñ diablo, ix laj yac' b'oxoc sc'ool eb'. Icha chi' yutejnac sb'a yujto a Dios ayoch yed'oc. 39 A oñ tic scac' testigoal co b'a yuj juntzañ tastac ix sc'ulej chi'. Jantacñej tas ix ec' sc'ulej d'a yol yic Judea yed' d'a choñab' Jerusalén, ix quila'. Ix lajvi chi', ix culusajq'ue yuj eb' vetisraelal. Icha chi' ix yutej eb' smilanchamoc. 40 Palta axo d'a schab'jial ix pitzvixi yuj Dios. Yuj spoder Dios chi' ix sch'ox sb'a d'ayoñ. 41 Palta maj sch'oxlaj sb'a d'a masanil eb' anima. Añej d'ayoñ ix sch'ox sb'a, yujto atax d'a peca' sic'b'iloñxocanel yuuj yic tzoñ och stestigooc. Oñ va pax yed'oc ayic toxo ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac chi'. 42 Ix yalancan d'ayoñ to yovalil tzec' calel yab'ixal d'a eb' anima, to a Dios ac'jinac yopisio sch'olb'itan tas yaj eb' anima smasanil, vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnacxo. 43 Atax d'a peca', ayocto yalannaccanel yab'ixal Jesús eb' schecab' Dios. Yalnaccan junjun eb' to a jantacñej eb' ol ac'anoch Jesús chi' d'a sc'ool, ol ac'joccan lajvoc smul eb' yuuj, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

Ay eb' mañ israeloc ix chaan Yespíritu Dios

44 Axo yic van yalan viñaj Pedro chi', ix ochcan Yespíritu Dios d'a masanil eb' van
yab'an chi'. 45 Axo eb' creyente aj Israel ajun yed' viñaj Pedro chi', ix te sat sc'ool eb',
yujto ix yac'pax Yespíritu Dios d'a eb' mañ israeloc. 46 Yujto ix yab' eb' to ch'occh'oc ti'al
syal eb' b'aj ix ochcan cajan Espíritu Santo chi'. Ix yab'anpax eb' yalan vach' lolonel eb'
d'a Dios. Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Pedro chi':
47 —Max yal sco cachoch vaan eb' tic, yic max ac'ji bautizar eb'. Ina to ix ac'ji Yespíritu
Dios d'a eb' icha ix aj yac'ji d'ayoñ, xchi viñ.
48 Yuj chi' ix yal viñaj Pedro chi' to tz'ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Jesucristo. Ix lajvi yac'ji
bautizar eb' chi', ix sc'anan pavor eb' d'a viñ, yic vach' tz'aj jayeoc c'ual viñ yed' eb'.

11

A viñaj Pedro yed' eb' creyente d'a Jerusalén

1 Axo eb' schecab' Jesús yed' eb' creyente ay d'a yol yic Judea, ix yab' eb' to ay eb'
mañ israeloc ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool. 2 Yuj chi' ayic ix c'ochxi viñaj Pedro
d'a Jerusalén, ix yalan eb' creyente israel to mañ vach'oc ix yutej sb'a viñ. 3 Ix yalan eb'
icha tic d'a viñ:
—¿Tas yuj ix ach xid'ec' a c'umej eb' mañ israeloc, ach va pax yed' eb'? xchi eb' d'a viñ.
4 Yuj chi' ix och ijan viñ yalan d'a eb' tastac ix uji chi', ix yalan viñ icha tic:
5 —Ayinec' d'a choñab' Jope. Axo d'a jun c'u, van in lesalvi, icha vayich ix aj vilan yemul
jun nivan c'apac ix cot d'a satchaañ. Yamb'il schiquintac schañil, ix emul b'aj ay in ec'
chi'. 6 Ix in och q'uelan d'ay yic svila' tas ayoch d'a yool. Axo ix vilani, ay juntzañ noc'
caltacte'al noc' chañe' yoc. Ay noc' ay smay. Ay noc' chan yed' juntzañ noc' much. 7 Ix
lajvi chi', ix vab'an yoch jun lolonel, ix yalani: Pedro, milcham juntzañ noc' tic a chi'a,
xchi. 8 Palta ix in tac'vi d'ay: Maay, ach Vajal, yujto manta juneloc tzin chi junoc comon
tas, ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xin chi d'ay. 9 Yuj chi', ix yalanemta junelxo
d'ayin d'a satchaañ: A juntzañ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, mañ ala' to ay
yovalil, xchi. 10 Oxel ix yal juntzañ chi' icha chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi'
d'a satchaañ. 11 Junanto rato chi' ix c'och oxvañ eb' viñ d'a jun pat b'aj ayinec' chi'. A eb'
viñ chi', a d'a choñab' Cesarea ix checjicot eb' viñ, yic sb'at in sayan eb' viñ d'a choñab'
Jope. 12 Axo Yespíritu Dios ix alan d'ayin icha tic: Ixic, mañ chab'c'olaloc tzach b'at yed'
eb' viñ, xchi. Ix b'at pax vacvañxo eb' viñ cuc'tac tic ved'oc. Axo ix oñ c'och ta', ix oñ
och d'a yol spat jun viñ. 13 Ix yalan viñ d'ayoñ to ix yil jun ángel viñ, liñanec' d'a yol spat
viñ chi'. Ix yalan d'a viñ: Checb'at jayvañoc eb' viñ d'a choñab' Jope, b'at yic'ocab'cot
viñaj Simón eb' viñ, scuchan pax Pedro. 14 A viñ ol alan d'ayach tas ol aj a colchaji yed'
jantacñej eb' ayec' d'a yol a pat, xchi jun ángel chi' d'a viñ. 15 Axo yic ix in och ijan valan
d'a eb', d'a jun rato chi' ix och Yespíritu Dios d'a eb', icha ix aj yoch d'ayoñ d'a sb'ab'elal.
16 Yuj chi' ix in naancot tas alb'ilcan yuj Cajal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Yel toni, a viñaj
Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a a a'. Palta a ex tic, ol ex ac'joc bautizar yuj Yespíritu
Dios, xchi. 17 A Dios ix ac'an Yespíritu d'a eb' icha ix yutej yac'an d'ayoñ ayic ix cac'anoch
Cajal Jesucristo d'a co c'ool. Yuj chi', ¿tom a in tic, syal in cachanoch vaan tas sc'ulej Dios?
xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.
18 Axo eb' creyente d'a Jerusalén chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', mañxalaj tas ix
yal eb'. Axoñej vach' lolonel ix yal eb' d'a Dios. Ix yalan eb':
—Añejtona' pax eb' mañ israeloc, a Dios ix ac'an sna sb'a eb' yic vach' scha sq'uinal eb'
d'a junelñej qued'oc, xchi eb'.

A yab'ixal eb' creyente d'a Antioquía

19 Ayic ix miljicham viñaj Esteban, ix ac'jipax och syaelal eb' creyente smasanil. Yuj
chi' ix b'at eb' elelal. Ay eb' ix c'och masanto d'a choñab' Fenicia, d'a Chipre yed' d'a

Antioquía.11.19 Ix laj yalanel vach' ab'ix eb' d'a eb' yetisraelal ayec' ta'. Palta malaj tas ix
yal eb' d'a eb' maŋ israeloc. 20 Palta ay jayvaŋ eb' creyente aj Chipre yed' eb' aj Cirene ix
c'och d'a choŋab' Antioquía chi'. Ata' ix yalel yab'ixal Jesucristo eb' d'a eb' maŋ israeloc.
21 Axo Jesús Cajal ix och yed' eb' creyente chi', yuj chi' tzijtum anima ix sq'uex sb'eyb'al.
Ix yac'anoch Cajal Jesús eb' d'a sc'ool.
22 Axo eb' creyente aj Jerusalén, ayic ix yab'an specal jun chi' eb', ix schecb'at viŋaj
Bernabé eb' d'a Antioquía chi'. 23 Axo ix c'och viŋ, ix yilan viŋ, te nivan svach'c'olal Dios
ix yac' d'a eb'. Yuj chi' ix te tzalaj viŋ yuj eb'. Ix ac'ji stec'anil eb' yuj viŋ. Ix yalan viŋ to
tec'an syutej sb'a eb', syac'anpax och spensar eb' d'a Cajal Jesús d'a masanil tiempo.
24 Icha chi' ix yutej viŋaj Bernabé chi' yalan d'a eb', yujto te vach' spensar viŋ. Te ayoch
Espíritu Santo yed' viŋ. Syac' val och Dios viŋ d'a sc'ool. Yuj chi' tzijtum val eb' aj choŋab'
chi' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool yuj viŋ.
25 Ix lajvi chi', ix b'at viŋaj Bernabé chi' d'a choŋab' Tarso, ix b'at sayanec' viŋaj Saulo
viŋ ta'. Axo ix ilchaj viŋ yuj viŋ, ix yic'ancot viŋ viŋ d'a choŋab' Antioquía chi'. 26 Axo ta'
ix ec' jun ab'il eb' viŋ d'a scal eb' creyente chi'. Tzijtum mach ix sc'ayb'ej eb' viŋ. A d'a
jun choŋab' chi', ata' ix ac'ji scuch eb' creyente cristiano d'a sb'ab'elal.
27 A d'a jun tiempoal chi', ay jayvaŋ eb' viŋ schecab' Dios ix b'at alanel slolonel. Ix cot
eb' viŋ d'a Jerusalén, ix javi eb' viŋ d'a Antioquía chi'. 28 Ay jun viŋ yetb'eyum eb' viŋ
scuch Agabo. Ix q'ue vaan viŋ d'a scal eb' creyente. Axo Yespíritu Dios ix ac'an yal viŋ
icha tic:
—Ay jun nivan vejel ol javoc d'a masanil yolyib'aŋq'uinal tic, xchi viŋ.
(A jun vejel ix yal viŋ chi', a d'a stiempoal ayoch viŋaj Claudio yajalil, ata' ix yac'a').
29 Yuj tas ix yal viŋaj Agabo chi', axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix el d'a sc'ool eb' to
scolvaj eb' d'a eb' creyente aj Judea, ato syala' jantac stzac'van eb' yac'ani. 30 Icha chi' ix
sc'ulej eb'. Ix yac'anb'at yofrenda eb' d'a eb' viŋ anciano aj Judea chi'. Axo viŋaj Bernabé
yed' viŋaj Saulo ix ic'anb'at jun ofrenda chi'.

12

Schamel viŋaj Jacobo, preso yaj pax viŋaj Pedro

1 A d'a yic jun tiempoal chi', a viŋaj rey Herodes,12.1 ix och ijan viŋ yac'an chucal d'a
eb' creyente. 2 Ix schecan viŋ tzepchajel sjolom viŋaj Jacobo, aton viŋ yuc'tac viŋaj Juan.
3 Ayic ix yilan viŋ to vach' ix yab' eb' israel yuj jun chi', yuj chi' ix schec viŋ yamjocpax
viŋaj Pedro. A d'a jun sq'uiŋ eb' israel, yic svaan ixim pan eb' malaj yich, ata' ix yamji
viŋ. 4 Axo ix yamchaj viŋ chi', ix ac'jioch viŋ d'a preso. Ix ac'jioch viŋ d'a yol sc'ab'
vaclajuŋvaŋ eb' soldado, yic staŋvaj viŋ yuj eb'. Chaŋtacvaŋ eb' ix taŋvan viŋ d'a juntac
el. Ix snaan viŋaj Herodes chi' to ayic ol lajvoc q'uiŋ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb'
israel d'a Egipto chi', ol sch'oxanelta viŋaj Pedro chi' viŋ d'a yichaŋ eb' anima, ichato
chi' ol sch'olb'itan viŋ rey chi' tas yaj viŋ. 5 Yuj chi' te ay val och yilumal viŋaj Pedro d'a
yol te' preso chi'. Axo eb' creyente, d'a smasanil sc'ool eb' ix lesalvi d'a Dios yuj viŋ. Maj
ochlaj vaan eb' slesalvi.

Colchajnac elta viŋaj Pedro d'a preso

6 Axo d'a jun ac'val, q'uic'anocxo tz'elta viŋaj Pedro chi' d'a yichaŋ eb' anima yuj viŋaj
Herodes chi', vaynac viŋ d'a snaŋal chavaŋ eb' soldado. Tzec'b'il viŋ d'a chab' q'uen
cadena. Axo d'a sti' te' preso chi' ayec' chavaŋxo eb' viŋ staŋvej. 7 Palta d'a jun rato chi'
ix c'och jun yángel Dios Cajal. Te sac q'uinal ix aj d'a yol te' preso chi' yuuj. Ix yecub'taŋan
scostil viŋaj Pedro chi' jun ángel chi', yic tz'el svayaŋ viŋ, ix yalan d'a viŋ:
—Q'ueaŋ vaan val ticnaic, xchi.

11.19 **11:19** A Antioquía, nivan choŋab' yajoch d'a yol yic Siria. Ay junxo Antioquía d'a yol yic Pisidia. 12.1 **12:1** A viŋaj Herodes sb'inaj d'a tic, yixchiquin viŋ viŋaj Herodes, viŋ ix snib'ej smilancham Jesús ayic neneto. Mateo 2.13-16.

Axo q'uen cadena ayoch chi' d'a sc'ab' viñaj Pedro chi', munil ix el q'ueen, ix em lañnaj q'ueen. 8 Ix yalanpax jun ángel chi' d'a viñ:
—Tzatzb'itej a tzec'ul, tzac'anoch a xañab', xchi.
Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:
—Ac'och jun spatic a pichul. Tzach och tzac'an vuuj, xchi.
9 Yuj chi' ix och tzac'an viñ yuuj. Ix elta viñ d'a jun cuarto b'aj ayec' chi'. Van svayichan viñ snaani. Mañ yojtacoc viñ tato yel to van yelta viñ. 10 Ix ec' eb' d'a scha macañil b'aj ayec' eb' soldado van stañvan te' preso chi', ichato chi' ix c'och eb' b'aj ay q'uen smacul preso chi' b'aj sjacviel d'a yol calle. A jun q'uen chi' munil ix jacvi q'uen sch'ocoj. Ix el eb' b'ian. Axo ix b'at eb' d'a jun calle chi', ix actajcan viñaj Pedro chi' yuj jun ángel chi'. 11 Axo ix yilan viñ to yel. Yuj chi' ix yalan viñ:
—A ticnaic, svila' to yel ix scheccot jun yángel Dios Cajal tzul in scolanel d'a yol sc'ab' viñaj Herodes. In colchajelta d'a yalañ jantacñej tas sgana eb' vetisraelal syac'och d'a vib'añ, xchi viñ.
12 Vanto snaan juntzañ chi' viñ, ix c'och viñ d'a spat ix María, snun viñaj Juan, aton viñ scuchpax Marcos. Tzijtum eb' molanec' d'a jun pat chi', van slesalvi eb' yuj viñ. 13 Yuj chi' ix sc'oñub'tañej spuertail yamaq'uil jun pat chi' viñ. Axo jun ix cob'es scuch Rode, a ix ix ul tac'voquelta d'a viñ. 14 Palta axo ix yab'an ix to a viñaj Pedro, maj sjaclaj te' puerta chi' ix. Toñej ix te tzalaj ix. Ix ochxi lemnaj ix. Ix yalan ix d'a eb' ayec' chi' ta' to a viñaj Pedro ayec' d'a sti' puerta chi'.
15 Yuj chi' ix yal eb' d'a ix:
—Tecan toñej tzach comon loloni, xchi eb'.
Palta ix yalxi ix to yel a viñaj Pedro chi' ayeq'ui.
Axo ix yalanxi eb':
—Tecan mañoclaj viñaj Pedro chi'. Tecan a junoc ángel ayoch stañvumaloc viñ, tecan a ix javi, xchi eb' d'a ix.
16 Axo viñaj Pedro chi', añeja' sc'oñc'oñan och viñ. Axo ix sjacan eb', ix yilan eb' to yel a viñaj Pedro chi' ayeq'ui. Ix te sat sc'ool eb'. 17 Palta ix yac'an yechel viñ yed' sc'ab' d'a eb' yic numan tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' tas ix aj yic'jielta viñ yuj Dios Cajal d'a preso chi'. Ix yalanpax viñ d'a eb':
—Tzeyal juntzañ tic d'a viñaj Jacobo yed' d'a juntzañxo eb' creyente, xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix elta viñ d'a scal eb'. Ix b'at viñ d'a junxo lugar.
18 Axo yic ix sacb'i, ix q'ue somnaj eb' soldado yalani, yujto maj nachajel yuj eb' tas ix yutej sb'a viñaj Pedro chi'. 19 Axo viñaj Herodes chi' ix ac'an órden yic saychaj viñ, palta majxo ilchajlaj viñ yuj eb'. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' soldado chi' tas ix aj yel viñaj Pedro chi' d'a yol sc'ab' eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an órden viñ scham eb'.
Ix lajvi chi', ix el viñaj Herodes d'a yol yic Judea b'aj ayec' chi'. Ix c'och cajan viñ d'a choñab' Cesarea.

A schamel viñaj Herodes

20 A junel, ix te cot yoval viñaj rey Herodes chi' d'a eb' anima aj Tiro yed' Sidón. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' tas syutej eb' b'at yalan sb'a d'a viñ. Ix yac'an sc'ol jun viñ scuchan Blasto eb'. Aton viñ sat yaj yac'an servil viñ rey chi'. Yuj chi', axo viñ ix c'anan nivanc'olal eb' d'a viñ rey chi'. Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto a d'a schoñab' viñ rey chi', ata' tz'ac'jicot jantacñej tas sva eb'. 21 Axo viñ rey chi' ix alani tas c'ual sc'och eb' d'a yichañ viñ. Axo d'a jun c'u chi', ix yac'och juntzañ spichul viñ te vach', icha yic eb' rey smasanil. Ix lajvi chi', ix em c'ojan viñ d'a sc'ojnub'. Ix och ijan viñ slolonelta d'a eb' anima chi'. 22 Ix lajvi yab'an eb', ix laj yalanq'ue eb':
—A jun slolon tic, mañ animaoc, aton dios, xchi eb'.
23 Yujto maj yic'chaañ sb'i Dios viñ, yuj chi' d'a jun rato chi' ix ac'jioch syaelal viñ yuj jun yángel Dios, ix och noc' a'ay d'a yol sc'ool viñ, ix cham viñ.

24 Palta axo slolonel Dios Cajal ix pucaxñejel d'a scal eb' anima. Ix laj alchajel d'a junjun lugar.
25 Axo viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, ayic ix lajvi schecnab'il eb' viñ d'a Jerusalén, ix b'atxi eb' viñ. Ix yic'anb'at viñaj Juan eb' viñ, aton viñ scuch pax Marcos. Ix c'ochxi eb' viñ d'a Antioquía chi'.

13

Ochnac yopisio viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo

1 A d'a scal eb' creyente d'a choñab' Antioquía chi', ay juntzañ eb' viñ syac' Dios yalanel slolonel. Ay pax ec' juntzañ eb' viñ sc'ayb'umal eb' creyente. Ayec' viñaj Bernabé, viñaj Simón scuchanpax Niger, viñaj Lucio aj choñab' Cirene yed' viñaj Saulo. Ayec' pax viñaj Manaén, aton viñ junñej q'uib'nac yed' viñaj Herodes, viñ ac'jinac yajalil d'a Galilea. 2 A junel van yalan sb'a eb' d'a Dios Cajal. Ay pax och eb' d'a tzec'ojc'olal. Axo Yespíritu Dios ix alan d'a eb':
—Tze siq'uelta viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, yic ol munlaj eb' viñ b'aj ol vac'och yopisio, xchi.
3 Yuj chi' ix och eb' d'a tzec'ojc'olal. Ix lesalvi eb'. Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue sc'ab' eb' d'a sjolom viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo chi', ix schecanb'at eb' viñ eb'.

Yalnaquel slolonel Dios eb' d'a Chipre

4 Ix checjib'at viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo yuj Yespíritu Dios. Ix c'och eb' viñ d'a choñab' Seleucia. Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco, ix b'at eb' viñ d'a jun lugar scuch Chipre ay d'a snañal a' mar. 5 Ayic ix c'och eb' viñ d'a choñab' Salamina, ix ec' yalancanel slolonel Dios eb' viñ d'a yoltac spatil culto. Axo viñaj Juan Marcos, ajun pax viñ yed' eb' viñ, yic scolvaj viñ yed' eb' viñ. 6 Ix b'atxi eb' viñ. Ix c'axpajec' eb' viñ d'a Chipre chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Pafos. Ata' ix schalaj sb'a eb' viñ yed' jun viñ israel scuch Barjesús. A jun viñ chi', syaloch sb'a viñ ajb'aalil. Syal pax viñ to a Dios tz'ac'an yalel slolonel. 7 A jun viñ chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Sergio Paulo, viñ yajal d'a Chipre chi'. Te jelan spensar viñaj Sergio chi'. Ix yavtejcot viñaj Bernabé viñ yed' viñaj Saulo, yujto sgana viñ syab' slolonel Dios d'a eb' viñ. 8 Palta axo viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi', aton viñ scuchan pax Elimas, ix yaq'uelta yoval viñ d'a eb' viñ, yujto sgana viñ max yac'och slolonel Dios viñaj Sergio chi' d'a sc'ool. 9 Axo viñaj Saulo chi', aton viñ scuchpax Pablo, te ayoch Espíritu Santo d'a viñ. Ix och q'uelan viñ d'a viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi'. 10 Ix yalan viñ d'a viñ:
—A ach tic, tzac' musansatil eb' anima. Te chuc a pensar. Yuninal ach viñ diablo. Ajc'ol ach d'a masanil tas vach'. A slolonel Cajal Jesús te yel. Yuj chi', ¿tas yuj max actejcan ixtani? 11 A ticnaic, ol yac'cot yaelal Cajal Jesús d'a ib'añ. Ol yac' ixtax yol a sat, yuj chi' mañxo ol yal-laj ilan yoc c'u junoc tiempoal, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.
D'a jun rato chi', ix ixtax yol sat viñ. Majxo yal yilan jab'oc viñ. Yuj chi', ix machmonec' viñ, ix snib'ej viñ to ay junoc mach squetzan b'eyec'oc. 12 Ayic ix yilan jun chi' viñ yajal d'a Chipre chi', ix yac'och Dios viñ d'a sc'ool. Ix te sat pax sc'ool viñ yab'an juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.

Ayec' eb' viñ d'a choñab' Antioquía d'a yol yic Pisidia

13 Axo viñaj Pablo yed' eb' viñ ajun yed'oc, ix och eb' viñ d'a yol jun barco. Ix b'atxi eb' viñ d'a choñab' Pafos, ix c'och eb' viñ d'a choñab' Perge d'a yol yic Panfilia. Palta axo viñaj Juan Marcos, ix actajcan eb' viñ yuj viñ, ix meltzajcan viñ d'a choñab' Jerusalén.
14 Ix b'atxi eb' viñ d'a Perge chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Antioquía[13.14] d'a yol yic Pisidia. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, ix och eb' viñ d'a yol spatil culto, ix em c'ojjab' eb' viñ ta'. 15 Ata' ix avtaj ch'añ ley Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios

13.14 **13:14** Ay junxo Antioquía d'a yol yic Siria.

d'a peca'. Ix lajvi chi', a eb' scuchb'an eb' d'a culto ix alan d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi':

—Ex quetanimail, tato ay junoc tas e gana tzeyac' sc'ayb'ej eb' anima, syal eyalan ticnaic, xchi eb'.

16 Yuj chi' ix q'ue vaan viñaj Pablo chi'. Ix yic'an chaañ sc'ab' viñ yic numan tz'aj eb'. Ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetisraelal yed' ex mañ ex israeloc ay e xivc'olal d'a Dios, ab'ec: 17 A co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, a sic'jinaccanel eb' co mam quicham. Ayic yec'nac eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a Egipto, A' ac'jinaccan och eb' nivac choñab'il. Slajvi chi', yic'annaquelta eb' d'a Egipto chi' yed' snivan poder. 18 Yac'nac techaj Dios chi' sb'eyb'al eb' 40 ab'il d'a tz'inan luum chi'. 19 Añejtona', A' ac'jinac satel uque' nación ay d'a yol yic Canaán. Axo sluum eb' b'aj satnaquel chi', ac'jinaccan yicoc eb' co mam quicham. 20 450 ab'il yac'nac eb' icha chi'. Slajvinac chi', axo Dios ac'annac yopisio juntzañ eb' juez yac'an mandar eb', masanto yochnac viñaj Samuel schecab'oc Dios. 21 Axo d'a jun tiempoal chi', sc'annac junoc sreyal eb' d'a Dios, yic a scuchb'an eb', axo viñaj Saúl ac'jioch sreyaloc eb' yuj Dios. A viñaj Saúl chi', a viñaj Cis ay yuninal viñ, viñ yiñtilal Benjamín. 40 ab'il ochnac viñ sreyaloc eb'. 22 Axo Dios ic'jinaquel viñ d'a yopisio chi'. Axo viñaj David yac'xicanoch sq'uexuloc viñ. Yalannac Dios icha tic yuj viñ: Ina yajec' viñaj David viñ yuninal viñaj Isaí, aton jun viñ tic tzin tzalaj yed'oc. A viñ ol b'oan masanil tas in gana, xchi. 23 Axo Jesús, a viñaj David chi' ay yiñtilalcani. A Dios ac'jinaccan yopisio yoch co Columaloc a oñ israel oñ tic, icha ix aj yac'ancan sti'. 24 Ayic manto yamchajoch smunlajel chi', a viñaj Juan ix alanel d'a eb' quetisraelal to yovalil sna sb'a eb', syac'an ac'joc bautizar sb'a eb'. 25 Axo yic vanxo slajvi yopisio viñaj Juan chi', ix yalan viñ icha tic: A e naani to e Columal in, palta maay. Ay jun tzac'an sja vuuj, a jun chi' te nivan yelc'ochi. Añejtona' in, mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej tzin tijel xañab', xchi viñ.

26 Ex vetanimail, ex yiñtilal Abraham ved'oc yed' ex ay e xivc'olal d'a Dios, a jun ab'ix yic colnab'il tic, eyic ved'oc. 27 Palta a eb' aj Jerusalén yed' eb' yajal, max nachajel-laj yuj eb' tato a Jesús chi' Yuninal Dios, vach'chom d'a junjun c'ual ic'oj ip, ix yab'an eb' yavtaj tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios, palta maj nachajel-laj yuj eb'. Yuj chi', ayic ix yac'anoch chamel eb' d'a yib'añ Jesús chi', ix yaq'uelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan chi' eb'. 28 Malaj jab'oc smul ix ilchaj yuj eb', mañ smojoc smilancham eb'. Palta xid' sc'anoch chamel eb' d'a yib'añ d'a viñaj Pilato, aton viñ yajal. 29 Ix laj yaq'uelc'och eb' d'ay icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Ix lajvi chi', ay eb' ochnac tzac'an yed' Jesús ix ic'anemta snivanil d'a spenec te' culus. Ix b'at smucanoch eb' d'a yol jun q'uen q'ueen. 30 Axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. 31 Ix lajvi chi', tzijtumto c'ual ix ec' yed' eb' sc'ayb'um. Aton eb' cot yed' d'a Galilea sc'och eb' d'a Jerusalén yed'oc ayic manto chami. A eb' chi', van yalanel yab'ixal eb' d'a scal eb' anima ticnaic.

32 Ichoñ pax ta' a oñ tic van calan pax el jun vach' ab'ix tic d'ayex, to a Dios yac'naccan sti' d'a eb' co mam quicham. 33 Axo d'ayoñ ix yaq'uelc'och sti' chi'. Ayic ix pitzvixi Jesús, ix elc'och jun yalnaccan chi'. Icha yaj stz'ib'chajcan d'a Salmo 2, b'aj syal icha tic: A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchican Dios d'a Slolonel chi'. 34 Yalnaccan Dios to ol yic'q'ue vaan Jesús d'a scal eb' chamnac, yic malaj b'aq'uiñ ol c'a snivanil. Yalnacpaxcan icha tic d'a Slolonel Dios chi': Ol vac' in vach'c'olal d'ayex, icha ix vutej vac'ancan in ti' d'a viñaj David, xchi. 35 Yuj chi', ayocto yalannaccan yab'ixal Cristo viñaj David chi' d'a junxo Salmo b'aj syal icha tic: Mamin, mañ ol a cha c'ab'at in nivanil tic, a in ton tic sic'b'il in el uuj, xchi. 36 A viñaj David chi' ac'jinac servil eb' anima d'a jun tiempoal chi', icha sgana Dios. Slajvi chi' scham viñ, smucchajnac viñ b'aj mucan eb' smam yicham. Axo snivanil viñ chi' c'anacb'ati. 37 Palta axo jun ix yac' pitzvocxi Dios d'a scal eb' chamnac, maj c'alaj snivanil. 38 Yuj chi' in gana tzeyojtaquejeli to añej Jesús

syal yac'an lajvoc co mul. Yuj chi' van calan jun ab'ix tic d'ayex. 39 A ley Moisés max yallaj yac'an lajvoc co mul. Palta a mach tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool, slajvican smul smasanil yuuj. 40 Yuj chi' naec val e b'a. Tato maay, a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios ol javoc d'a eyib'aň, yujto yalnaccan eb' icha tic:

41 Ex b'uchumtac, ilecnab'i. Satocab' e c'ool eyilani, axo e satel chi'. Yujto a in Dios in ol
in b'o junoc tas d'a e tiempoal tic, vach'chom ay mach ol alan d'ayex, palta maň ol
e cha eyab'i, xchi Dios chi', xchi viňaj Pablo chi' d'a eb'.

42 Axo viňaj Pablo chi' yed' viňaj Bernabé, ayic van yelta eb' viň d'a yol spatil culto chi', ay eb' maň israeloc ix c'anan d'a eb' viň, yic sc'och eb' viň sc'ayb'ej eb' d'a juntzaň c'ayb'ub'al chi' d'a junxo sc'ual ic'oj ip. 43 Axo yic ix lajvi jun culto chi', a eb' israel, ix b'at eb' yed' viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé chi'. Ay pax eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel chi' ix b'at pax yed' eb' viň. Yuj chi' ix yal viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé chi' d'a eb' to tec'an syutej sb'a eb' yac'anoch d'a sc'ool to xajan eb' yuj Dios.

44 Axo d'a junxo sc'ual ic'oj ip, quenxoňej maj smolb'ej sb'a eb' anima smasanil d'a jun choňab' chi' smaclej yab' slolonel Dios. 45 Palta axo ix yilan eb' israel to tzijtum anima ix smol sb'a, ix chichonoch sc'ool eb' d'a viňaj Pablo chi'. Ix laj yalan eb' to es juntzaň syal viň chi'. Toňej ix b'uchvaj eb' d'a viň. 46 Yuj chi', ix stec'b'ej sb'a viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé chi'. Ix yalan eb' viň icha tic:

—Ex quetisraelal, yovalil a d'ayex sco b'ab'laj alejel slolonel Dios. Palta ina malaj e gana tzeyac'och d'a e c'ool. Tecan a e naani to maň e mojoc e chaan e q'uinal d'a junelňej. Yuj chi' a ticnaic, a d'a eb' maň israeloc ol oň b'at caleli. 47 Yujto icha tic yalnaccan Cajal Jesús d'ayoň:

Ix vac' opisio a ch'oxan in saquilq'uinal d'a eb' maň israeloc, yic vach' ay eb' ol colchajel
d'a junjun lugar masanto b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal, xchi, xchi eb' viň.

48 Axo eb' maň israeloc ix te tzalaj sc'ool eb' yab'an juntzaň chi'. Ix och ijan eb' yalani to te vach' slolonel Cajal Jesús. Axo eb' sic'b'ilxoel yuj Dios yic scha sq'uinal eb' d'a junelňej, ix yac'och eb' d'a sc'ool. 49 Icha chi' ix aj spucaxb'at slolonel Cajal Jesús chi' d'a jun lugar chi' smasanil. 50 Palta axo eb' israel ix ac'an sc'ool eb' yajal d'a jun choňab' chi'. Ay pax juntzaň eb' ix ix ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel chi', chequel yaj eb' ix d'a sat eb' anima, ix ac'jipax sc'ool eb' ix. Ix och ijan eb' yac'an chucal d'a viňaj Pablo yed' d'a viňaj Bernabé chi'. Ix pechjiel eb' viň d'a jun lugar chi' yuj eb'. 51 Axo viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé chi', ix stziccanel spococal yoc eb' viň,13.51 yic sch'oxanel eb' viň to maňxa yalan yic eb' viň d'a eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viň d'a choňab' Iconio. 52 Axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix te tzalaj eb'. Te ay val och Espíritu Santo d'a eb'.

14

Ayec' viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé d'a Iconio

1 Ayic ix c'och viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé d'a choňab' Iconio chi', yaman ix och eb' viň d'a yol spatil sculto eb' yetisraelal. Te vach' ix yutej eb' viň yalanel slolonel Dios ta'. Yuj chi', tzijtum eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool yed' pax eb' maň israeloc. 2 Palta ay eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ix yac'an sc'ool juntzaň eb' maň israeloc eb', yic schichonoch sc'ool eb' d'a eb' creyente chi'. 3 Axo viňaj Pablo yed' viňaj Bernabé chi', nivan tiempo ix aj eb' viň d'a jun choňab' chi'. Maj xivlaj eb' viň yalanel yab'ixal svach'c'olal Cajal Jesús, axo Cajal chi' ix ch'oxani to yel syal eb' viň, yujto ix yac' spoder d'a eb' viň sch'oxan juntzaň milagro. 4 Palta axo eb' anima d'a jun choňab' chi', cha poj ix aj eb'. Naňal eb' ix can yed' eb' israel chi'. Axo naňalxo eb', a yed' eb' schecab' Jesús chi' ix och eb'. 5 Axo eb' israel chi' yed' juntzaň eb' maň israeloc, ix laj slajtiej sb'a eb' yed' eb' scuchb'umal jun choňab' chi'. Ix yalan eb' to ol yac' chucal eb' d'a viňaj Pablo yed' d'a viňaj Bernabé chi', ol sjulancham eb' viň eb' snaani. 6 Axo ix yab'an specal jun ix alchaj

13.51 **13:51** Il nota d'a Mateo 10.14.

chi' eb' viñ d'a spatic, ix b'at eb' viñ elelal. Ix c'och eb' viñ d'a Listra yed' d'a Derbe d'a yol yic Licaonia. Ix ec' eb' viñ d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil chi'. 7 Ata' ix ec' eb' viñ yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il.

Julq'uenab'il viñaj Pablo d'a Listra

8 A d'a choñab' Listra ay jun viñ atax yaljinac max yal sb'eyi. Malaj b'aj sb'ey jab'oc viñ. Axo junel c'ojanem viñ, 9 van yab'an viñ tas syal viñaj Pablo. Axo viñaj Pablo chi' ix och q'uelan d'a viñ. Ix yilan viñ to syac'och viñ d'a sc'ool to syal sb'oxi viñ yuj Dios. 10 Yuj chi' te chaañ ix yal viñ d'a viñ:

—Q'ueañ vaan, tojol tzach ajq'ue liñan, xchi viñ.

D'a jun rato chi', ix q'ue liñan viñ. Ix och ijan viñ sb'eyeq'ui. 11 Ayic ix yilan eb' anima tas jun ix sc'ulej viñaj Pablo chi', ix och ijan eb' yalan chaañ d'a sti' eb' aj Licaonia chi', ix yalan eb' icha tic:

—A eb' co diosal ix yac'och sb'a eb' animail, ix emul eb' d'a co cal, xchi eb'. 12 A viñaj Bernabé, Júpiter ix sb'iej viñ yuj eb'.14.12 Axo viñaj Pablo, Mercurio ix yac' eb' sb'ioc viñ, yujto a viñ ix lolon d'a scal eb'.

13 Ay jun viñ sacerdoteal Júpiter chi', yajal yaj viñ d'a stemplo Júpiter d'a stiel choñab'. Ix b'at yic'cot juntzañ noc' toro viñ yed' juntzañ xumaquil te te'. Axo yed' eb' anima chi' smasanil ijan ix yac' jun silab' ñusb'il viñ d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi'. 14 Palta axo yic ix yab'an eb' viñ schecab' Jesús chi', ix sñic'chitej spichul eb' viñ sch'oxanel scusc'olal. Elañchamel ix b'at eb' viñ d'a scal eb' anima, te chaañ ix yal eb' viñ d'a scal eb' icha tic:

15 —Ex quetanimail, ¿tas yuj icha tic tzeyutej e b'a? A oñ tic, anima oñ icha ex tic. Yuj chi' tzul cal d'ayex to tzeyactejcan juntzañ e b'eyb'al tic, yujto nab'añej tzeyixtej e b'a. Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a jun Dios to d'a val yel pitzan. A' b'ojinac satchaañ yed' sat luum tic. Sb'oannac pax a' mar yed' masanil tastac. 16 D'a peca', toñej ix yil Dios tas ix sc'ulej eb' anima, ix yac'an sgana eb'. 17 Palta ix yac' co pensar yic scojtaquej eli tas yaji ayic syac'ancot ñab' d'a quib'añ. Syac'an masanil tas scavej. A' tz'ac'an masanil tas sco va'a. Syac'anpax co tzalajc'olal, xchi eb' viñ.

18 Palta ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', puralxoñej ix och vaan eb' anima chi' scachji yuj eb' viñ. Yujto sgana eb' syac' noc' vacax chi' silab'il d'a eb' viñ.

19 Palta ay jayvañ eb' israel aj Antioquía yic Pisidia ix c'och yed' jayvañxo eb' aj Iconio. Ix yac'an sc'ool eb' anima chi' eb'. Yuj chi', ix laj sjuloch q'uen q'ueen eb' d'a viñaj Pablo chi'. Axo ix snaan eb' to toxo ix cham viñ, ix sñeranb'at viñ eb', ix syumancanel viñ eb' d'a stiel choñab' chi'. 20 Palta ix c'och oyan eb' creyente d'a stz'ey viñ, ix q'uex vaan viñ. Ix ochxi viñ d'a yol choñab' chi'. Axo d'a junxo c'u, ix b'atxi viñ yed' viñaj Bernabé chi' d'a choñab' Derbe. 21 Ata' ix ec' yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il eb' viñ. Tzijtum anima ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ. Ix ec'xi eb' viñ d'a choñab' Listra, d'a Iconio yed' d'a Antioquía yic Pisidia chi'. 22 Ix laj ec' eb' viñ yiptzitej eb' creyente d'a juntzañ choñab' chi', ix ec' ac'jican stec'anil spensar eb' yuj eb' viñ. Ix yalancan eb' viñ icha tic d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool, yujto ayic manto oñ c'och d'a yol sc'ab' Dios, yovalil nivan yaelal ol ja d'a quib'añ, xchi eb' viñ.

23 Ayic ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a junjun iglesia, ix yac'och yopisio eb' tz'och ancianoal eb' viñ. Ix yac'an lesal eb' viñ d'a Dios, ix och pax eb' viñ d'a tzec'ojc'olal. Ix lajvi chi', ix ac'jicanoch eb' creyente ab'enal d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, aton jun ix yac'och eb' d'a sc'ool.

C'ochnacxi eb' d'a Antioquía d'a yol yic Siria

14.12 **14:12** A eb' aj Grecia, Júpiter sb'i yajalil masanil sdiosal eb', Mercurio sb'i schecab' sdiosal eb' chi' yala'.

24 Ix lajvi chi', ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a yol yic Pisidia. Ix c'och
eb' viñ d'a Panfilia. 25 Ix yalanel slolonel Dios eb' viñ d'a choñab' Perge. Ix lajvi chi', ix
b'atxi eb' viñ d'a choñab' Atalia. 26 Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco. Ix jax eb' viñ
d'a Antioquía yic Siria. Aton d'a jun choñab' chi' sc'annac svach'c'olal Dios eb' creyente
d'a yib'añ viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', yic ix b'at yalancanel slolonel Dios eb' viñ.
Xal ticnaic ix yic' sb'a jun smunlajel eb' viñ chi'. 27 Ayic ix c'ochxi eb' viñ, ix laj yavtejcot
eb' creyente eb' viñ ayec' ta'. Ix yalan eb' viñ d'a eb' jantac tas ix sc'ulej Dios yed' eb'
viñ. Ix laj yalanpax eb' viñ to a Cajal Jesús ix chaan yac'och eb' mañ israeloc d'a sc'ool.
28 Najtil ix aj eb' viñ yed' eb' creyente chi' ta'.

15

A jun c'umlajb'ail ochnac d'a Jerusalén

1 A d'a yic jun tiempoal chi', ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a yol yic Judea, ix c'och eb' viñ
d'a choñab' Antioquía. Ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' creyente icha tic:
—Tato maj e cha jun yechel circuncisión d'a e nivanil, icha yalnaccan viñaj Moisés,
mañ ol ex colchajlaj, xchi eb' viñ.
2 Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix stelaj sb'a eb' viñ yed' eb' viñ, palta maj b'olaj
yaj yuj eb' viñ. Yuj chi' ix yal eb' creyente to sb'at eb' viñ chavañ chi' d'a Jerusalén.
Sb'atpax juntzañxo eb' creyente yed' eb' viñ. Ix b'at eb' sc'anb'ej razón d'a eb' viñ
schecab' Jesús yed' d'a eb' viñ anciano d'a jun iglesia chi'.
3 Ix lajvi schecjib'at eb' viñ yuj eb' creyente chi', ix ec' eb' viñ d'a yol yic Fenicia yed'
d'a Samaria. Ata' ix ec' eb' viñ yalel d'a eb' creyente to ay eb' mañ israeloc ix sq'uex
sb'eyb'al, ix yac'anoch spensar eb' d'a Dios. A ix yab'an jun chi' eb' creyente, ix te tzalaj
eb' smasanil.
4 Ayic ix c'och eb' viñ d'a Jerusalén chi', ix chaji sc'och eb' viñ yuj eb' creyente smasanil,
eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix sc'ulej Dios
yed' eb' viñ. 5 Palta ay jayvañ eb' viñ fariseo ac'annacoch Cristo d'a sc'ool. Ix q'ue van
eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:
—A eb' mañ israeloc tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, yovalil tz'ac'ji circuncidar eb'. Yovalil
scal d'a eb' to sc'anab'ajej ley Moisés eb', xchi eb' viñ.
6 Axo eb' viñ schecab' Jesús, ix smolb'ej sb'a eb' viñ yed' eb' viñ anciano yic snaan eb'
viñ tas tz'aj jun chi'. 7 Axo ix lajvi ste telan sb'a eb' viñ, ix q'ue liñan viñaj Pedro, ix yalan
viñ:
—Ex vuc'tac, eyojtactaxoni, ayxo stiempoal in sic'jicanel yuj Dios yic svalanel vach'
ab'ix yic colnab'il d'a eb' mañ israeloc, yic vach' syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. 8 Yujto
yojtac Dios tas ay d'a spensar junjun anima, yuj chi' ix yac' Yespíritu d'a eb' mañ israeloc
chi', icha ix yutej yac'an d'ayoñ, yic scheclaji to vach' eb' d'a yichañ. 9 A d'a yichañ Dios
lajanñej eb' qued'oc, yujto a' ix tojolb'itan sb'eyb'al eb' ayic ix yac'anoch Cristo eb' d'a
sc'ool. 10 A ticnaic, ¿tas yuj malaj e gana tze cha tas van sc'ulan Dios? A ley Moisés, lajan
yed' junoc icatz te al max q'ue co cuchani. Maj techaj sc'anab'ajan eb' co mam quicham.
Añejtona', max techaj pax co c'anab'ajan a oñ tic. Yuj chi', ¿tas yuj e gana tzeyac'och jun
chi' d'a yib'añ eb' creyente mañ israeloc? 11 Mañ e c'ulej jun chi', yujto cojtac to yujñej
svach'c'olal Cajal Jesús tzoñ colchaji. Añejtona', icha pax chi' eb' mañ israeloc chi', xchi
viñaj Pedro chi'.
12 A ix yab'an juntzañ chi' eb', ix em numnaj eb' smasanil. Ix lajvi chi', ix smaclan yab'
eb' tas syal viñaj Bernabé yed' viñaj Pablo. Ix yalan eb' viñ to tzijtum milagro ix sb'o
Dios, ayic ix ec' eb' viñ d'a scal eb' mañ israeloc. 13 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' eb' viñ,
ix yalan viñaj Jacobo icha tic:
—Ex vuc'tac, ab'ec tas ol val d'ayex. 14 Ix yal viñaj Simón Pedro d'ayoñ tas ix aj yel yich
sch'oxan svach'il Dios d'a eb' mañ israeloc. Ix sic'jielta jayvañ eb' yic vach' tz'och eb'

yicoc. 15 A jun ix uji tic, lajan icha tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton
b'aj syal icha tic:
16 A d'a yic junxo tiempoal ol in jaxoc.
Ol ul vac'ancanpaxoch jun yiñtil viñaj rey David sq'uexuloc d'a yopisio.
Yujto icha junoc pat ix em lañnajoc, icha chi' ajnaccan yopisio viñ chi'.
Palta ol in b'oq'ue junelxo,
17 yic vach' a eb' mañ israeloc ol yac'och spensar eb' d'ayin, a in Yajal in,
aton jantac eb' vic sic'b'iltaxonel vuuj d'a junjun nación.
18 Icha chi' yutejnac Dios Cajal yalani.
A ac'jinac cojtaquejel juntzañ tic yictax d'a peca', xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

19 Yuj chi' tzin na a in tic, max yal cac'anoch junoc icatz ajaltac d'a yib'añ eb'
mañ israeloc van yac'anoch spensar d'a Dios. 20 Añejocab' co carta scac'b'at d'a eb',
scalanb'ati to maxtzac schilaj eb' juntzañ tas tz'ac'ji silab'oc d'a comon dios. Maxtzac
sc'ulej ajmulal eb'. Maxtzac schi schiq'uil noc' noc' eb'. Maxtzac schi noc' noc' eb'
sud'jichamoc yujto ayto schiq'uil noc'. 21 Sval icha chi', yujto atax d'a peca' ay eb' tz'avtan
ley Moisés d'a yoltac spatil culto. Añejtona' ticnaic, añeja' yalanel eb' d'a junjun sc'ual
ic'oj ip, xchi viñaj Jacobo chi' d'a eb'.

22 Yuj chi', a eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ix smol alej eb' viñ yed' eb'
creyente smasanil. Ix snaan eb' to ol siq'uel jayvañoc eb' creyente eb', yic sb'at eb' d'a
choñab' Antioquía yuc'levoc viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé. Ix lajvi chi', ix sic'chajel
viñaj Judas, scuchan pax Barsabás yed' viñaj Silas yuj eb'. A chavañ eb' viñ chi', chequel
yaj eb' viñ d'a yichañ eb' creyente. 23 Ix checjib'at eb' viñ yac' jun carta chi'. Axo d'a yol
ch'añ carta chi', icha tic tas ix yal eb':

A oñ schecab' oñ Jesús, eb' anciano yed' eb' creyente smasanil, tic scac'b'at stzatzil e
c'ool a ex mañ ex israeloc d'a choñab' Antioquía, d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. 24 Ix
cab'i to ay juntzañ eb' munil ix b'at d'a co cal, ix c'och eb' d'ayex. Palta mañoc oñ ix co
checb'at eb'. Ix cab'i to tzex ixtax yuj tas syal eb' d'ayex ta', to ijan somchajel e pensar
yuj eb'. 25 Yuj chi' ix co mol alej, ix co sic'anel jayvañ eb' viñ d'a co cal tic, yic sb'at
eb' viñ d'ayex ta'. Junñej ol b'at eb' viñ yed' viñ cuc'tac aj Bernabé yed' viñ cuc'tac aj
Pablo. A eb' viñ tic, xajanab'il eb' viñ cuuj. 26 Toxo ix yac'och sb'a eb' viñ d'a yol sc'ab'
yaelal yuj Cajal Jesucristo. Ay b'aj ijan ix miljicham eb' viñ. 27 Axo viñaj Judas yed' viñaj
Silas tic, aton eb' viñ sco checb'at d'ayex. Ol b'at yal eb' viñ d'ayex d'a val sjichanil, tas
ix co c'ulej d'a tic. 28 Sco na'a, to mañ nivanoc co checnab'il scalb'at d'ayex. Icha chi'
sna pax Yespíritu Dios qued'oc. Yuj chi', a juntzañ checnab'il scalb'at tic d'ayex, añej val
yovalil tze c'anab'ajej ta': 29 Mañ e chi noc' chib'ej tz'ac'jioch silab'oc d'a juntzañ comon
dios. Mañ e chi schiq'uil noc' noc'. Mañ e chi noc' noc' toñej sud'jichamoc. Mañ e c'ulej
ajmulal. Tato tze c'anab'ajej juntzañ tic, vach' ol eyutoc e b'a. Añej jay b'elañ tic scalb'at
d'ayex.

30 A eb' viñ ix checjib'at chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' Antioquía. Ayic ix c'och eb' viñ,
ix smolb'ej eb' creyente chi' eb' viñ smasanil. Ix yac'an entregar ch'añ carta chi' eb' viñ.
31 Ayic ix yavtan ch'añ eb' creyente chi', ix te tzalaj eb', yujto ix ac'ji snivanil sc'ool eb'
yuj ch'añ. 32 Axo viñaj Judas yed' viñaj Silas chi', aton eb' viñ yalumalel slolonel Dios, ix
yac' snivanil sc'ool eb' creyente eb' viñ. Tzijtum tas ix yal eb' viñ d'a scal eb', ix yac'ancan
stec'anil eb' creyente chi' eb' viñ. 33-34 Ix lajvi yec' jaye' c'ual eb' viñ ta', ix stac'lancan sb'a
eb' viñ yed' eb' creyente chi'. Junc'olal ix meltzaj eb' viñ b'aj aycan eb' viñ checancot eb'
viñ chi'. 35 Añejtona', viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix can eb' viñ d'a jun choñab' chi'.
Ix sc'ayb'ej eb' creyente eb' viñ. Tzijtum pax eb' ix c'ayb'an eb' yed' eb' viñ ta'. Ix yalanel
slolonel Cajal Jesús eb' viñ.

Ix b'atxi viñaj Pablo yalel slolonel Dios

36 Axo ix ec'b'at jayexo semana, ix yalan viñaj Pablo d'a viñaj Bernabé chi':
—Coñ, b'at quil eb' creyente d'a junjun choñab' b'ajtac ec'nac oñ calel slolonel Cajal Jesús. B'at quilxi eb', tato añeja' tec'an eb', xchi viñ.
37 Axo viñaj Bernabé chi', sgana viñ syic'b'at viñaj Juan Marcos. 38 Palta ix sna viñaj Pablo chi' to mañ smojoc sb'at viñ yed' eb' viñ, yujto actajcan eb' viñ yuj viñ junel d'a yol yic Panfilia. Maj yac' lajvoc yopisio viñ smunlaj yed' eb' viñ.
39 Ix stelaj sb'a eb' viñ yuj viñ. Palta maj scha sb'a yalan eb' viñ. Yuj chi' ch'occh'oc b'aj ix b'atcan eb' viñ. A viñaj Bernabé chi' ix och viñ d'a yol barco. Ix b'atcan viñ d'a yol yic Chipre. Ix yic'anb'at viñaj Marcos chi' viñ yed'oc. 40 Axo viñaj Pablo ix sic'anelta viñaj Silas d'a scal eb' creyente, yic sb'at viñ yed'oc. Axo eb' creyente chi', ix sc'an svach'c'olal Dios eb' d'a yib'añ eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. 41 Ix ec' eb' viñ d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. Ix ec' eb' viñ yac' stec'anil eb' creyente d'a junjun iglesia.

16

B'atnac viñaj Timoteo yuc'levoc eb' viñ

1 Ix c'och viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Derbe. Ix b'atxi eb' viñ ta', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Listra. Ata' ix yil-lajel sb'a eb' viñ yed' jun viñ creyente scuch Timoteo. A jun viñ chi', a jun ix creyente israel ay yune' viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. 2 A eb' creyente d'a choñab' Listra yed' d'a Iconio ix laj yal eb' smasanil to te' vach' sb'eyb'al viñaj Timoteo chi'. 3 Ix snaan viñaj Pablo chi' to ol yic'b'at viñ yed'oc. Yuj chi' ix ac'ji circuncidar viñ yuj viñ, yic max cot yoval eb' israel d'a juntzañ lugar b'aj ol ec' eb' viñ chi', yujto yojtac eb' to griego viñ smam viñ. 4 Axo d'a junjun choñab' b'ajtac ix laj ec' eb' viñ, ix yalanel eb' viñ juntzañ checnab'il alb'il yuj eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ay d'a Jerusalén. Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente to yovalil sc'anab'ajej eb' tas syal juntzañ checnab'il chi'. 5 Axo eb' creyente d'a junjun choñab' chi', ix stec'b'ej sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al yac'nac och eb' d'a sc'ool chi'. Sq'uib' pax sb'isul eb' d'a junjun c'u.

Jun tas yilnac viñaj Pablo

6 Sgana eb' viñ sb'at yalel slolonel Dios d'a yol yic Asia, palta axo Yespíritu Dios maj chaanb'atlaj eb' viñ. Yuj chi' a d'a yol yic Frigia yed' d'a Galacia ix b'at eb' viñ. 7 Ayic ix c'och eb' viñ d'a sti' smojonal yol yic Misia, ix snaan eb' viñ to a d'a yol yic Bitinia sb'at eb' viñ. Palta axo Yespíritu Dios maj chaanb'atlaj eb' viñ ta'. 8 Yuj chi' ix c'axpajec' eb' viñ d'a sti' yol yic Misia chi'. Ix c'och eb' viñ d'a choñab' Troas, aton jun ay d'a sti' a' mar. 9 Axo d'a jun ac'val, icha d'a vayich ix aj yilan jun viñ aj Macedonia viñaj Pablo chi', liñanec' viñ ix yil viñ. Ix tevioch viñ d'a viñ: “Cotañ d'a Macedonia. Colvajañ d'ayoñ,” xchi viñ. 10 Ix lajvi yilan jun chi' viñaj Pablo chi', ix cac'an lista co b'a yic tzoñ b'at d'a Macedonia chi'. Yujto ix cojtaquejeli to a Dios ix ac'an copisio calanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb' anima chi'.

Ochnac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a preso

11 Ichato chi', ix oñ och d'a yol jun barco d'a choñab' Troas chi'. Te d'iñanñej ix oñ b'ati, ix oñ c'och d'a yol yic Samotracia. Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och d'a jun choñab' scuch Neápolis. 12 Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Filipos. A jun choñab' chi', axo d'a yol yic Roma ay. Añej te nivan yelc'och d'a yichañ juntzañxo choñab' d'a yol yic Macedonia chi'. Ata' ix oñ ec' jaye' c'ual. 13 Axo d'a jun sc'ual ic'oj ip ix oñ b'at d'a sti' jun a' nivan a' d'a stiel choñab'.16.13 Ata' xid'taxon ec' anima lesal. Axo ix oñ c'och ta', ix oñ em c'ojan. Ix calanel vach' ab'ix d'a juntzañ eb' ix ix toxonton smolb'ej sb'a ta'. 14 Ata' ay jun ix scuch Lidia, aj choñab' Tiatira ix. A c'apac c'apac q'uic' mutz'inac te caro

16.13 **16:13** A b'aj malaj spatil sculto eb' israel, a junoc lugar b'aj numan say eb', b'aj syaq'uem sb'a eb' d'a Dios.

stojol schoŋ ix. Syac' val och Dios ix d'a sc'ool. Ayic van yab'an jun ab'ix chi' ix, axo Cajal Jesús ix jacan spensar ix. Yuj chi' ix yac' val och spensar ix d'a tas ix yal viŋaj Pablo chi'.
15 Ix ac'ji bautizar ix yed' jantac eb' junŋej yaj yed' ix d'a yol spat. Ix lajvi chi', ix yalan ix d'ayoŋ:
—Tato tzeyila' to yel svac'och Cajal Jesús d'a in c'ool, ol ex b'at ved' d'a in pat. Vach' tzex aj ta', xchi ix d'ayoŋ.
Ix tevioch ix d'ayoŋ, yuj chi' ix oŋ aj ta'.
16 Axo junel, ayic van co b'at b'aj slesalvi eb' anima, ix c'och jun ix cob'es ix d'ayoŋ. Ayoch jun enemigo d'a ix. Yuj chi' naumel lolonel ix. Junelŋej ayoch ix checab'oc d'a juntzaŋ vinac. A juntzaŋ vinac chi', syac' val ganar tumin eb' viŋ d'a spatic ix, yujto syal ix tastac toto ol ujoc. 17 Ix och tzac'an ix cuuj yed' viŋaj Pablo chi'. Ix syamanoch ix yavaji, syalan ix:
—A juntzaŋ eb' viŋ tic, schecab' ton val Dios yaj eb' viŋ, aton jun Dios yelxo nivan yelc'ochi. Van yalan eb' viŋ d'ayex tas tz'aj e colchaji, xchi ix.
18 Tzijtum el ix ec' ix qued'oc. Aŋej val jun chi' syal ix d'a juntac el. Axo viŋaj Pablo chi', majxo techaj yuj viŋ yab'ani. Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan viŋ d'a ix. Ix yalan viŋ d'a jun enemigo chi':
—Sval d'ayach d'a sb'i Jesucristo, elaŋ d'a ix, xchi viŋ d'ay.
D'a jun rato chi' ix el d'a ix.
19 Palta axo ix yilan eb' viŋ b'aj checab' yaj ix chi' to ix el jun enemigo chi' d'a ix, to maxtzac yal-laj yac'an ganar stumin eb' viŋ d'a spatic ix. Yuj chi' ix yic'b'at viŋaj Pablo yed' viŋaj Silas chi' eb' viŋ d'a yichaŋ eb' viŋ yajal. 20 Ix c'och eb' viŋ d'a yichaŋ eb' viŋ juez. Ix yalan eb' viŋ b'aj checab' yaj ix chi' icha tic:
—A eb' viŋ israel tic, toŋej tzul yac' somchajel co choŋab' tic eb' viŋ. 21 Van sc'ayb'an eb' anima eb' viŋ yed' juntzaŋ b'eyb'al ay yovalil yuj ley. Max yal co c'ulan juntzaŋ chi' a oŋ tic yujto aj Roma oŋ, xchi eb' viŋ.
22 Axo eb' anima ayec' ta', ix te cot yoval eb' d'a viŋaj Pablo yed' d'a viŋaj Silas chi'. Axo eb' viŋ juez ix checan ic'joquel spichul eb' viŋ schavaŋil. Ix lajvi chi', ix schecan mac'joc eb' viŋ eb' viŋ d'a te' jixc'ab' te'. 23 Maŋ jantacoc ix aj eb' viŋ yic'ani. Ix lajvi chi', ix yumjioch eb' viŋ d'a preso. Ix yalan eb' viŋ juez chi' d'a viŋ staŋvumal preso chi':
—Tza taŋvej val eb' viŋ sic'lab'il, xchi eb' viŋ d'a viŋ.
24 Ix lajvi yab'an jun chi' viŋ, ix b'at viŋ yac'canoch eb' viŋ d'a jun cuarto d'a slajvub'xo c'ochi. Ix yac'anoch yoc eb' viŋ d'a slod'il jun te' cepo. 25 Axo d'ac'valil, ix lesalvi viŋaj Pablo yed' viŋaj Silas chi'. Ix sb'itan juntzaŋ b'it eb' viŋ d'a Dios. Axo juntzaŋxo eb' ayoch yed' eb' viŋ d'a preso chi', ix yab' eb' sb'itan eb' viŋ. Axo d'a chimilac'val 26 ix ec' jun nivan quixcab', te ov ix yutej sb'a. Ix laj ib'xiq'ue yich preso chi'. Axo d'a jun rato chi', munil ix laj jacvi spuertail jun preso chi' smasanil. Axo q'uen cadena ayoch d'a eb' preso chi', ix laj elta chocoljoc q'ueen. 27 Axo ix el svayaŋ viŋ taŋvum preso chi', ix yilan viŋ to jacanxo jantacŋej spuertail preso chi'. Yuj chi' ix yic'q'ueta q'uen yespada viŋ d'a yol yatut yic smilancham sb'a viŋ snaani.16.27 A snaan viŋ to ix b'at eb' elelal smasanil. 28 Palta axo viŋaj Pablo chi' ix avajelta d'a viŋ:
—Maŋ a milcham a b'a, ayoŋ ec' co masanil, xchielta viŋ.
29 Yuj chi' ix sc'ancot sc'ac' viŋ. Ix och viŋ b'aj ay eb' chi'. Ix te ib'xiq'ue viŋ yuj xivelal. Ix em cuman viŋ d'a yichaŋ viŋaj Pablo yed' viŋaj Silas chi'. 30 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' viŋ chavaŋ chi' viŋ, ix yalan viŋ d'a eb' viŋ:
—Ex mamin, ¿tas yovalil tzin c'ulej yic tzin colchaji? xchi viŋ.
31 —Ac'och Cajal Jesucristo d'a a c'ool, yic vach' ol ach colchaj yed' jantac eb' junŋej yaj ed' d'a yol a pat, xchi eb' viŋ d'a viŋ.

16.27 **16:27** Icha yalan sley eb' aj Roma, tato ay junoc ilum preso tz'actanel junoc preso yaji, icha smul jun tz'el chi', icha chi' tz'aj yochcan d'a yib'aŋ junoc ilum preso chi', ay b'aj scham eb' ilum preso chi' yuuj.

32 Ix lajvi chi', ix yalan slolonel Cajal Jesús eb' viñ d'a viñ yed' d'a jantac eb' ayec' d'a
yol spat viñ. 33 Añeja' d'a jun rato chi' ix b'icjiel schiq'uil eb' viñ b'aj ix lajvi smac'ji chi'
yuj viñ tañvum preso chi'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a viñ yed' eb' junñej
yaj yed' viñ d'a yol spat chi'. 34 Ichato chi' ix ac'jioch eb' viñ yuj viñ d'a yol spat. Ix ac'ji
va eb' viñ yuj viñ. Ix te tzalaj viñ yed' eb' cajanec' yed' chi' yujto ix yac'och Dios eb' d'a
sc'ool.
35 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, ix checjib'at juntzañ eb' viñ polencía yuj eb' viñ juez. Ix
b'at yalan eb' viñ d'a viñ tañvum preso chi' to tz'el viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a
libre. 36 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Pablo chi':
—Ix in cha jun órden yuj eb' viñ juez chi', tob' tzex vaq'uel d'a libre. Yuj chi' ixiquec.
Paxañec d'a tzalajc'olal, xchi viñ d'a eb' viñ.
37 Palta ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' viñ polencía chi':
—A oñ tic, aj Roma oñ. Maj sc'anb'ej yab' eb' viñ tato ay co mul. Palta ina ix oñ smac' eb'
viñ d'a yichañ eb' choñab'.16.37 Axo ticnaic, ¿tom sgana eb' viñ d'a elc'altac tzoñ yaq'uel
d'a libre? Mañ ol oñ el-laj. Cotocab' eb' viñ juez chi'. A val lac'an eb' viñ ol oñ ic'aneloc,
xchi viñ.
38 Yuj chi' ix b'at eb' viñ yal d'a eb' viñ juez chi'. Axo yic ix yab'an eb' viñ to aj Roma eb'
viñ, ix te xivq'ue eb' viñ. 39 Axo val lac'an eb' viñ ix b'at c'anan nivanc'olal sb'a d'a viñaj
Pablo yed' d'a viñaj Silas chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jielta eb' viñ yuj eb' viñ d'a preso chi'.
—Sco c'an pavor d'ayex, comonoc tzex el d'a jun choñab' tic, xchi eb' viñ juez chi' d'a
eb' viñ.
40 Ix lajvi yelta eb' viñ d'a preso chi', ix b'atxi eb' viñ d'a spat ix Lidia. Ix sc'umlan sb'a
eb' viñ yed' eb' creyente. Ix ac'jican yip sc'ool eb' yuj eb' viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi eb' viñ.

17

Q'uenac somnaj eb' anima d'a Tesalónica

1 Ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Anfípolis yed' d'a choñab' Apolonia.
Ix lajvi chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Tesalónica b'aj ay jun spatil culto. 2 Axo viñaj
Pablo chi' ix och viñ yed' eb' ta' ichataxon smodo viñ. Oxe' c'ual ic'oj ip ix yac' viñ
yac'lab'an Slolonel Dios yalan d'a eb' israel 3 chajtil to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix
miljichamoc. Yovalil pax ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ix yalanpax viñ d'a eb' icha
tic:
—A Jesús van valan yab'ixal tic d'ayex, aton Cristo, xchi viñ d'a eb'.
4 Ay jayvañ eb' israel ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Yuj chi' ix och eb' yetb'eyumoc
viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. Tzijtum eb' griego ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel
ix ac'anpaxoch d'a sc'ool. Tzijtum pax eb' ix ix ojtacab'il yuj eb' anima ix ac'anoch d'a
sc'ool. 5 Palta axo eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ayic ix yilan eb', ix te cot yoval
eb'. Ix smolb'an juntzañ eb' chuc spensar eb'. A eb' chi', añej chucal tzec' sayec' eb' d'a
yol choñab' chi'. Ix lajvi yac'ji sc'ool eb' yuj eb', ix ec' smolb'an eb' anima eb' smasanil.
Ix q'ue somnaj eb' anima chi' ste cot yoval. Ix yac'an yip eb' yecanoch sb'a d'a yol spat
jun viñ scuch Jasón, yujto a snaan eb' to ata' ayec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi', yujto
sgana eb' syiq'uelta eb' viñ yic syac'anoch eb' viñ eb' d'a yichañ eb' choñab'. 6 Palta malaj
eb' viñ ayec' d'a yol pat chi'. Yuj chi', ix syam viñaj Jasón eb' yed' jayvañxo eb' creyente.
Ix ic'jib'at eb' yuj eb' viñ d'a eb' viñ yajal. Axo ta' ix yal chaañ eb':
—A viñaj Pablo yed' viñaj Silas, tz'ec' eb' viñ yac' somchajel eb' anima d'a
yolyib'añq'uinal tic. Axo ticnaic ix ja eb' viñ d'ayoñ. 7 A viñaj Jasón tic ix chaanoch eb'
viñ d'a yol spat. A eb' viñ tic toxon max sc'anab'ajej sley viñ cajal d'a Roma eb' viñ, yujto
syal eb' viñ to ay junxo rey scuchan Jesús, xchi eb' d'a eb' viñ yajal chi'.

16.37 **16:37** Ay yovalil smac'ji junoc aj Roma tato manto checlaj smul.

8 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ yajal yed' eb' choñab' chi', ix q'ue somnaj eb' scot yoval.
9 Axo q'uen tumin ix sc'an eb' yajal chi' d'a viñaj Jasón yed' d'a eb' ajun yed' viñ chi'.
Ichato chi', ix actajel eb'.

Ec'nac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a Berea

10 Axo yic ix q'uic'b'i, ix checjib'at viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' yuj eb' creyente d'a choñab' Berea. Axo ix c'och eb' viñ ta', ix och eb' viñ d'a yol spatil culto. 11 A eb' israel aj Berea chi' más vach' spensar eb' d'a yichañ eb' aj Tesalónica chi', yujto ix smaclej val yab' slolonel Dios eb'. Axo d'a junjun c'u, sc'ayb'an eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios yic syil eb' tato yel syal viñaj Pablo chi'. 12 Yuj chi' tzijtum eb' israel yed' eb' griego ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. A d'a scal eb' chi' ay eb' ix ix ojtacab'il yuj eb' anima yed' pax eb' viñ vinac. 13 Palta axo eb' israel aj Tesalónica, ayic ix yab'an eb' to van yalanel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Berea chi', ix b'at eb' ta'. Ayic ix c'och eb', ix yac'q'ue somnaj eb' choñab' chi' eb' scot yoval. 14 Palta elañchamel ix checjib'at viñaj Pablo chi' d'a sti' a' mar yuj eb' creyente. Axo viñaj Silas yed' viñaj Timoteo ix can eb' viñ d'a choñab' Berea chi'. 15 A eb' creyente ix b'at yed' viñaj Pablo chi', ix b'atñej eb' yed' viñ masanto d'a choñab' Atenas.17.15 Ayic ix c'och eb' ta' ix yalan viñ d'a eb':

—Tzeyal d'a viñaj Silas yed' d'a viñaj Timoteo to scot eb' viñ d'a elañchamel, xchi viñ d'a eb'. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb'.

Ayec' viñaj Pablo d'a Atenas

16 Ayic van stañvan viñaj Pablo sc'och viñaj Silas yed' viñaj Timoteo chi' d'a choñab' Atenas, ix yilan viñ, mañ jantacoc juntzañ tas syaloch eb' anima sdiosaloc. Yuj chi' ix te cus viñ yilani. 17 Ichato chi' ix och viñ d'a yol spatil culto. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' israel yed' eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb'. Axo d'a junjun c'u ix laj yalub'tañej pax viñ yed' eb' anima ayec' d'a mercado. 18 Ay juntzañ eb' viñ vinac te jelan sc'ayb'an sjelanil eb' scuch epicúreo yed' juntzañ eb' scuch estoico.17.18 Ix och ijan eb' viñ slolon yed' viñaj Pablo chi'. Axo nañalxo eb' viñ ix alub'tañan icha tic:

—A jun viñ te jelan slolon tic, ¿tastaxlaj ol yal viñ d'ayoñ? xchi eb' viñ.

Axo juntzañxo eb' viñ ix alan icha tic:

—A co naani to tzul yal yab'ixal juntzañxo ch'oc diosal viñ, xchi eb' viñ.

Icha chi' ix aj yalan eb' viñ yujto ix yalel yab'ixal Jesucristo viñaj Pablo chi'. Ix yalanpax viñ to ol pitzvocxi eb' chamnac. 19 Axo eb' viñ jelan chi' ix ic'anb'at viñaj Pablo chi' d'a jun yune' tzalan scuch Areópago, aton jun b'aj smolb'ejtaxon sb'a eb' viñ yic syac'an slajti' eb' viñ. Ayic ix c'och eb' viñ ta' ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

—A jun ac' c'ayb'ub'al tzalel tic, ¿tzam yal cab'an smasanil? 20 Yujto manta b'aj scab' juntzañ tic, yuj chi' co gana scojtaquejeli tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ d'a viñ.

21 Icha chi' ix aj yalan eb' yujto masanil eb' anima d'a Atenas chi' yed' pax eb' ch'oc choñab'il ayec' ta', ch'oc smodo eb'. Tato ay junoc ac' c'ayb'ub'al tz'alji, sgana eb' syab' smasanil, syalan paxel eb' junelxo. Añej ta' syac'och spensar eb'.

22 Axo viñaj Pablo chi', ix q'ue liñan viñ d'a scal eb' d'a Areópago chi', ix yalan viñ:

—Ex yajal d'a Atenas tic, ix vila' to te ay val och e pensar d'a juntzañ e diosal. 23 Yujto ayic ix in b'eyec' d'a yol e choñab' tic, ix in ec' vil b'ajtac slaj eyaq'uem e b'a d'a juntzañ e diosal chi'. Ix vilan pax jun sb'achnub' silab' b'ajtil tz'ib'ab'ilcan och eyuj icha tic: A d'a tic scaq'uem co b'a d'a jun Dios mañ ojtacab'iloc, xchi.17.23 A jun Dios chi', nivanoc tzeyaq'uem e b'a d'ay, palta mañ eyojtacoc. Aton jun Dios chi' tzul val yab'ixal d'ayex.

17.15 **17:15** A d'a Atenas b'at c'ay eb' aj Grecia, tz'och eb' d'a nivac jelanil. 17.18 **17:18** A d'a stiempoal viñaj Pablo, ay chab' macañ c'ayb'ub'al d'a Atenas, ch'occh'oc yoch spensar. Ay jun macañ scuchan estoico yed' junxo macañ scuchan epicúreo. 17.23 **17:23** A eb' anima d'a Atenas, ay junxo sb'achnub' silab' ix sb'oq'ue eb', yujto talaj ay junocxo dios mañ yojtacoc eb' sc'ochi, max cotlaj yoval d'a eb' yalani.

24 A jun Dios sval tic, a b'ojinac yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay. Aton yajal
yaj d'a satchaaň, yajal pax yaj d'a yolyib'aňq'uinal tic. A jun Dios chi', max cajnaj d'a
junoc pat b'ob'il yuj eb' anima. 25 Maň yovaliloc ay tas tz'ac'ji d'ay yuj eb' anima. Yujto
aton tz'ac'an co q'uinal co masanil. A tz'ac'an quic' quic', a tz'ac'anpax masanil tas ay
d'ayoň.
26 Aton b'ojinac jun viň b'ab'el vinac ochnac smam yichamoc junjun nación, yic ayňej
anima d'a masanil sat luum tic. A tz'alani jantac tiempoal tz'ec' junjun nación. A
tz'alanpaxi b'ajtil sc'och c'aman smacb'en junjun. 27 Icha chi' syutej yic vach' tz'ilchaj
yuj eb' anima. Vach'chom toňej tz'ec' machmon eb' sayeq'ui yic tope val tz'ilchaj yuj
eb'. Palta sval d'ayex, maň najatoc ayec' Dios chi'. Lac'an ayec' d'a co tz'ey junjun oň.
28 Yel, yujňej Dios chi' pitzan oň. Yuuj ay co q'uinal. Yuuj ay oň ec' d'a yolyib'aňq'uinal
tic. Ay juntzaň eb' eyetchoňab' jelan sloloni. Syalan eb' icha tic: Yuninal oň Dios co
masanil, xchi eb'. 29 Yel ton syal eb', yuninal oň Dios. Yuj chi' maňxo smojoc sco na'a to
Dios juntzaň yechel b'ob'il tic yed' q'uen oro, q'uen plata yed' juntzaňxo q'uen q'ueen. A
juntzaň yechel tic yujňej sjelanil eb' anima sb'oi. 30 A d'a peca' maň yojtacoc eb' anima
chajtil yaj Dios. Yuj chi' nivan yutejnac sc'ool d'a eb'. Palta a tz'alan ticnaic to yovalil
sna sb'a eb' anima smasanil d'a yolyib'aňq'uinal tic. 31 Yujto yalnaccani to ay jun c'ual
ol sch'olb'itej tas yaj eb' anima smasanil. Tojol ol yutoc sch'olb'itan tas yaj eb', icha tas
tz'el sc'ulan junjun eb'. Axo jun sic'b'ilcanel yuuj, aton jun chi' ol ch'olb'itan tas yaj eb'.
Ix sch'ox Dios d'a eb' anima smasanil to te yel jun tic ayic ix ic'jiq'ue vaan jun sic'b'ilcanel
yuuj chi' d'a scal eb' chamnac, xchi viňaj Pablo chi' d'a eb'.
32 Palta ayic ix yab'an eb' to ol pitzvocxi eb' chamnac, ay eb' ix laj b'uchvaj d'a viň.
Palta ay juntzaňxo eb' ix alani:
—Olto co c'anb'ejxi cab' juntzaň tic d'ayach, xchi eb' viň d'a viň.
33 Ix lajvi yalan juntzaň chi' eb', ix el viň d'a scal eb'. 34 Palta ay jayvaň eb' ix ac'anoch
Cristo d'a sc'ool. Ix och eb' yetb'eyumoc viňaj Pablo chi'. A d'a scal eb' chi', ata' ayec'
viňaj Dionisio, viň yetyajalil sb'a yed' eb' smolb'ej sb'a d'a Areópago chi'. Ay pax jun ix ix
scuchan Dámaris yed' juntzaňxo eb'.

18

Ayec' viňaj Pablo d'a Corinto

1 Ix lajvi slolon viňaj Pablo d'a Areópago chi', ix elxi viň d'a choňab' Atenas chi', axo
d'a choňab' Corinto ix c'och viň. 2 Ata' ay jun viň israel scuch Aquila. A d'a yol yic Ponto
aljinac viň. Axo ix yetb'eyum viň, Priscila sb'i ix. Ec'nac viň d'a yol yic Italia yed' ix
yetb'eyum chi', palta a viň yajal scuchan Claudio, a viň pechjinaquel jantac eb' israel
ayec' d'a choňab' Roma d'a yol yic Italia chi'. Yuj chi' ix elxi eb' ta', ix c'ochcan eb' d'a
Corinto chi'. Axo viňaj Pablo ix c'och d'a spat eb'. 3 Ata' ix can viň yed' eb' yujto lajan
smunlajel viň yed' eb' schavaňil. A juntzaň mantiado sb'o eb', yuj chi' junňej ix munlaj
viň yed' eb' ta'. 4 Axo d'a junjun sc'ual ic'oj ip, sb'at viňaj Pablo chi' yalel yab'ixal Jesús
d'a scal eb', syac'an viň yojtaquejel eb' israel yed' eb' maň israeloc yic syac'och eb' d'a
sc'ool.
5 Axo viňaj Silas yed' viňaj Timoteo, ix cotxi eb' viň d'a yol yic Macedonia. Ayic ix c'och
eb' viň d'a Corinto chi', a viňaj Pablo, axoňej slolonel Dios ix yalel viň. Ix ste ac'an val viň
yojtaquejel eb' israel to a Jesús aton Cristo, jun taňvab'iltaxon sja yuj eb'. 6 Palta toňej ix
cot yoval eb' d'a viň. Ix laj te b'uchvaj eb'. Yuj chi' ix stzicub'taňej spichul viň yil eb', yic
sch'oxanel viň to maňxalaj yalan yic viň d'a eb'. Ix yalancan viň d'a eb' icha tic:
—A ex tic, munil tzeyic'cot eyaelal d'a eyib'aň d'a junelňej. A in xo tic maňxa valan vic
d'ayex. A ticnaic ol in b'at valel d'a eb' maň israeloc, xchi viň d'a eb'.
7 Ix lajvi chi' ix elta viň b'aj tz'och culto chi', ix b'at viň d'a spat jun viň scuch Ticio
Justo. A jun viň chi' syac' val och Dios viň d'a sc'ool. A spat viň a d'a stz'ey spatil culto

chi' ay. 8 Ay jun viñ scuch Crispo cuchb'um yaj d'a culto. Ix yac'och Cajal Jesús viñ d'a
sc'ool yed' jantac eb' junñej yaj yed' viñ d'a yol spat. Tzijtum eb' aj Corinto chi' ayic ix
yab'an slolonel Dios eb', ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix ac'jipax bautizar eb'. 9 Axo d'a jun
ac'val, icha vayich ix yutej Cajal Jesús yalan d'a viñaj Pablo chi':
—Mañ ach xivoc. Mañ ach och vaan alanel in lolonel, 10 yujto ay in ec' ed'oc. Malaj
junoc mach ol yal scot jucnaj d'ayach, yujto tzijtum mach sic'b'iltaxonel vuuj d'a jun
choñab' tic, xchi d'a viñ.
11 Yuj chi' nañal schab'il ab'il ix aj viñ d'a Corinto chi'. Ix sc'ayb'an eb' anima viñ d'a
slolonel Dios ta'. 12 Ayic ayoch viñaj Galión yajalil d'a yol yic Acaya, ix slajtiej sb'a eb'
israel d'a spatic viñaj Pablo chi', ix syaman viñ eb', ix yic'anb'at viñ eb' d'a yichañ viñ
yajal. 13 Ix yalan eb' d'a viñ yajal chi':
—A jun viñ tic tzec' ac'an sc'ool eb' anima, yic vach' nivanoc syal sb'a eb' d'a Dios, palta
mañ ichaoc yaj ley, xchi eb'.
14 Vanxo val yalan yic viñaj Pablo chi', palta ix yalan viñaj Galión chi' d'a eb' israel chi':
—Mañ ex avajochta d'ayin. Q'uinaloc ay junoc chucal sc'ulej viñ tic, mato ay junoc
smul viñ te chuc d'a yichañ ley, tato icha chi' tzam in cha vab' tas tzeyala'. 15 Palta ina
toñej e gana tzeyac' oval yuj juntzañ lolonel syal viñ, yuj juntzañ mach tz'ac'an b'inaj
viñ yed' pax yuj e ley. Yuj chi' ixiquec, b'at b'oec yaj jun tic e ch'ocoj. Xal in tic, max yal
in c'ol tzin b'o juntzañ tic, xchi viñ d'a eb'.
16 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix spechanelta eb' viñ d'a yol sdespacho chi'. 17 Axo
viñaj Sóstenes ix syam eb', aton jun viñ scuchb'an eb' d'a culto. Ix smac'an viñ eb' d'a sti'
sdespacho viñ yajal chi'. Palta toñej ix och q'uelan viñ yajal chi', malaj jab'oc tas ix yal
viñ d'a eb'.

C'ochnacxi viñaj Pablo d'a Antioquía

18 Axo viñaj Pablo chi', nivanto tiempo ix ec' viñ d'a Corinto chi'. Ix lajvi chi' ix
yalancan quil co b'a viñ d'a eb' creyente chi'. Ix b'at ix Priscila yed' viñaj Aquila yed'
viñ. Ix c'och eb' d'a choñab' Cencrea. Axo ta' ix och eb' d'a yol jun barco van sb'at d'a
Siria. Ayic manto och eb' d'a yol barco chi', ix joxchajcanel viñaj Pablo chi' ta'. A jun chi'
yechel yaji to ay jun sti' viñ ix yac' d'a Dios.18.18 19 Axo ix c'och eb' d'a choñab' Éfeso b'aj
ix can ix Priscila yed' viñaj Aquila chi', ix b'at viñaj Pablo chi' d'a spatil culto. Axo ta' ix
lolon viñ yed' eb' yetisraelal. 20 Ix sc'an val eb' d'a viñ to scan jayeoc c'ual viñ yed' eb',
palta maj yal-laj sc'ol viñ. 21 Axo yic van yalancan quil co b'a viñ d'a eb', ix yalan viñ:
—Tato ol el d'a sc'ol Dios, ol in ec' d'ayex junelxo, xchican viñ d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix b'atxi viñ d'a yol te' barco. 22 Ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea. Ix lajvi
chi', ix elxi viñ ta'. Ix q'ue viñ d'a Jerusalén b'at sc'umej eb' creyente. Ix lajvi yec' viñ ta',
ix em viñ d'a choñab' Antioquía. 23 Ata' ix ec' jun tiempoal viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi viñ.
Ix ec' viñ d'a junjun choñab' d'a yol yic Galacia yed' d'a yol yic Frigia. Ix laj ec' yac'can
stec'anil eb' creyente viñ b'aj ix laj eq'ui.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Apolos d'a Éfeso

24 Axo d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ israel scuchan Apolos. Aj choñab' Alejandría
viñ, ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Te vach' ix yutej viñ yalaneli, yujto yojtac val slolonel
Dios tz'ib'ab'ilcani. 25 C'ayb'ab'il viñ d'a sc'ayb'ub'al Jesús. Ix yal val el vach' ab'ix viñ
d'a smasanil sc'ool. Te vach' ix yutej viñ yalanel yab'ixal Jesús chi', vach'chom añejanto
juntzañ sc'ayb'ub'al viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar yojtac viñ. 26 Axo junel, ix b'at
yalel slolonel Dios viñ d'a yol spatil culto. Te tec'an ix yutej sb'a viñ yalaneli. Axo yic ix
yab'an ix Priscila yed' viñaj Aquila, ix yic'anb'at viñ eb' yed'oc. Ix svach' c'ayb'an viñ eb'
d'a sc'ayb'ub'al Dios. 27 Ix lajvi chi', ix el d'a sc'ool viñaj Apolos chi' sb'at d'a yol yic Acaya.

18.18 **18:18** A tas syal d'a tic, a d'a Números 6 ix el yich, b'aj syalcot sleyal yic syac'an sti' anima sc'ulan junoc tasi.

Yuj chi', axo eb' creyente ix colvaj yed' viñ. Ix stz'ib'an jun carta eb', yic syic'b'at viñ d'a eb' creyente, yic vach' schaji viñ yuj eb' sc'ochi. Ayic ix c'och viñ ta', a eb' yac'nacoch Jesús d'a sc'ool yuj svach'c'olal Dios, ix te cuchb'aj eb' yuj viñ. 28 Ix yac' val yip viñ sch'oxaneli to yelc'olal satnac sc'ool eb' israel. A slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, a' ix yac'lab'ej viñ yalan d'a eb' anima yic vach' snachajel yuj eb' to a Jesús aton Cristo, jun tañvab'iltaxon sja yuj eb'.

19

Ayec' viñaj Pablo d'a Éfeso

1 Ayic ayec' viñaj Apolos d'a Corinto, ix ec' viñaj Pablo d'a juntzañ choñab' ay d'a tzalquixtac. Ix lajvi chi', ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Ata' ix yil-lajel sb'a viñ yed' juntzañ eb' creyente. 2 Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Ix am e cha Yespíritu Dios ayic ix eyac'anoch Cristo d'a e c'ool? xchi viñ d'a eb'.

—Maay, manta b'aj ix cab'i tato ay Yespíritu Dios chi', xchi eb'.

3 —Palta ayic ix ex ac'ji bautizar, ¿tas yaj jun bautismo ix e cha chi'? xchi viñ d'a eb'.

—Aton jun bautismo yic viñaj Juan ix co cha'a, xchi eb' d'a viñ.

4 Yuj chi', ix yalxi viñ d'a eb':

—A sbautismo viñaj Juan chi', a' sch'oxaneli to sna sb'a eb' anima d'a smul. Palta yalnac viñ d'a eb' to ay jun tzac'anto sja yuj viñ. Yovalil a d'a jun chi' syac'och spensar eb'. A jun ix yal viñ chi', a Jesús, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

5 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Cajal Jesús. 6 Ix lajvi chi', ix yac'anec' sc'ab' viñaj Pablo chi' d'a sjolom junjun eb'. Ichato chi' ix ochcan Yespíritu Dios d'a eb'. Ix lolon eb' d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, ix yalanel juntzañ lolonel ix ac'ji yal eb' yuj Dios. 7 A eb' ix ac'anoch d'a sc'ool chi', ay am lajchavañoc eb'.

8 Oxe' ujal xid' yalel slolonel Dios viñaj Pablo chi' d'a yol spatil culto d'a choñab' Éfeso chi'. Malaj junoc mach b'aj ix xiv viñ yalanel d'a eb' ayec' chi' ta'. Ix yac'lej viñ yac'an nachajel yuj eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. 9 Palta ay juntzañ eb' te pit d'a scal eb' chi'. Junelñej malaj sgana eb' syac'och d'a sc'ool. Ix laj ec' eb' yal d'a eb' anima to chuc jun c'ayb'ub'al yic eb' creyente chi'. Yuj chi' ix yiq'uel sb'a viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix yic'anb'at eb' creyente chi' viñ d'a jun escuela yic jun viñ scuch Tirano. Axo ta' ix yalel slolonel Dios viñ d'a scal eb' d'a junjun c'u. 10 Chab' ab'il ix sc'ulej eb' icha chi'. Yuj chi', ix laj yab' yab'ixal Cajal Jesús masanil eb' israel yed' eb' mañ israeloc ay d'a yol yic Asia chi'. 11 Axo Dios ix och yed' viñaj Pablo chi', yic sb'oan juntzañ milagro viñ te satub'tac. 12 Ay eb' ix ic'ancot spayu' yed' spichul, ix sucanec' eb' d'a snivanil viñ, slajvi chi' axo d'a snivanil eb' penaay sb'at suquec' eb'. Icha chi' tz'aj sb'oxican sc'ool eb'. Ay pax eb' viñ enemigo ix el d'a eb' anima chi' yuj viñ.

13 Palta ay jayvañ eb' israel scomon b'eyeq'ui. Ix yac'lej eb' yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix yac'lej eb' yic'anel eb' d'a sb'i Cajal Jesús. Yuj chi' ix scomon alej eb' d'a eb' enemigo chi':

—A d'a sb'i Jesús, scal d'ayex, elañec. A Jesús chi', aton jun tzec' yalel yab'ixal viñaj Pablo, xchi eb'.

14 Sc'ulej pax jun tic ucvañ eb' yuninal jun viñ israel scuch Esceva viñ sat sacerdote. Ix yac'lej eb' yic'anel jun enemigo. 15 Axo ix tac'vi jun enemigo chi' d'a eb':

—Vojtac Jesús chi'. Toxo ix vab'paxi mach jun viñ tzeyal Pabloal chi'. Palta a exxo tic, ¿mach ex? xchi.

16 Axo viñ b'aj ayoch jun enemigo chi', ix cot jucnaj viñ d'a eb'. Ix ac'ji ganar eb' smasanil yuj viñ. Te ya' ix ec' eb' yuj viñ. Tzijtum b'aj ix lajvi eb'. Ix quichjiel sc'apac eb' yuj viñ, yuj chi' b'eranel eb' ix elta lemnaj eb' d'a jun pat chi'. 17 Axo eb' aj Éfeso chi' smasanil, eb' israel yed' eb' mañ israeloc, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix te xiv eb' smasanil. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Cajal Jesús.

18 Añejtona', tzijtum eb' ayoch Cristo d'a sc'ool ix laj c'ochi. Ix yalanq'ueta jantacñej
juntzañ chucal ix laj sc'ulej eb'. 19 Te tzijtum eb' yac'nacoch sb'a ajb'aalil ix och
creyenteal. Ix yic'cot juntzañ yumal b'aj sc'ayb'ej jun ajb'aalil chi' eb'. Ix sñusantz'a
juntzañ chi' eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Ayic ix sb'isan stojol juntzañ ch'añ uum
chi' eb', ix elc'och am d'a junoc 50,000 dracma. 20 Ix te pucaxel slolonel Dios, tzijtum pax
eb' anima ix ac'anoch d'a sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to te nivan spoder slolonel chi'.
21 Ix lajvi juntzañ chi', ix snaan viñaj Pablo chi' to tz'ec' viñ d'a yol yic Macedonia yed'
d'a yol yic Acaya, axo sc'och viñ chi' d'a Jerusalén. Ix yalan viñ:
—Ol lajvoc chi', yovalil ol in c'och d'a Roma, xchi viñ.
22 Yuj chi' ix schec b'ab'laj chavañ eb' schecab' viñ d'a Macedonia chi', aton viñaj
Timoteo yed' viñaj Erasto. Palta axo viñaj Pablo chi', najtiltacto ix can viñ d'a yol yic
Asia chi'.

Ix q'ue ñilnaj eb' aj Éfeso scot yoval

23 Axo d'a jun tiempoal chi', ix te q'ue ñilnaj eb' anima scot yoval yuj sc'ayb'ub'al Cajal
Jesús. 24 Ay jun viñ b'oum plata scuch Demetrio. A juntzañ yechel stemplo jun sdiosal
eb' scuchan Diana sb'o viñ. Ix jun sdiosal eb' chi'. A eb' sb'oan juntzañ yechel chi', nivan
tumin syac' ganar eb' d'a spatic. 25 A viñ ix molb'an jantacñej eb' sb'oan juntzañ yechel
chi' yed' juntzañxo eb' lajan yopisio yed' viñ. Ix yalan viñ d'a eb':
—Ex vetmunlajvumal, eyojtac jantac co tumin scac' ganar d'a jun copisio tic. 26 Palta
ina tzeyila', tzeyab'anpaxi, tas van sc'ulan viñaj Pablo. Syalan viñ to a juntzañ dios
b'ob'il yuj anima, mañ diosoc. Tzijtum anima ix yac' sc'ool viñ. Mañocñej d'a choñab'
Éfeso tic, palta quenxoñej maj ac'joc sc'ool masanil eb' ay d'a yol yic Asia tic yuj viñ. 27 Te
ay smay jun tic. Tecan mañxo ol b'atlaj co choñ yuuj. Axo pax co diosal Diana, tecan
mañxalaj ol elc'och stemplo d'a yichañ eb' anima. A jun co diosal tic, te nivan yelc'och
d'a yichañ eb' anima smasanil d'a Asia tic yed' d'a smasanil yolyib'añq'uinal. Palta axo
ticnaic ay smay, tecan ol lajvoquel yopisio d'a yichañ eb', xchi viñ.
28 Axo ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te cot yoval eb', ix avaj chaañ eb':
—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oñ aj Éfeso oñ tic, xchi eb'.
29 Axo eb' choñab' chi' smasanil, ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix syaman viñaj Gayo
eb' yed' viñaj Aristarco. A chavañ eb' viñ chi', aj Macedonia eb' viñ, ajun eb' viñ ix c'och
yed' viñaj Pablo d'a Éfeso chi'. Ix ic'jib'at eb' viñ schavañil d'a jun lugar b'aj smolb'ej
sb'a eb' anima. 30 Axo viñaj Pablo chi', sgana viñ sb'at yal d'a eb' anima chi', palta maj
chajib'atlaj viñ yuj eb' creyente. 31 Ay pax jayvañ eb' viñ yajal yaj d'a Asia chi' vach'
yac'an yed' viñaj Pablo chi'. Ix schecan aljoc eb' viñ d'a viñ to max b'at sch'ox sb'a viñ
d'a eb' anima chi'. 32 Axo eb' anima ix smolb'ej sb'a chi', ch'occh'oc ix laj yalq'ue junjun
eb', yujto toñej ix laj q'ue somnaj eb' yalani. Ec'to nañal eb' mañ ojtannacoc tas yuj
smolb'ej sb'a eb'. 33 Palta ay jun viñ scuch Alejandro, a viñ ix ic'jib'at d'a yichañ eb' anima
chi' yuj eb' yetisraelal. Ix alchaj d'a viñ tas yuj molanec' eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix
yic'anchaañ sc'ab' viñ d'a eb', yic vach' numan tz'aj eb', yujto sgana viñ scol sb'a yed' eb'
yetisraelal. 34 Palta ayic ix yilan eb' anima chi' to israel viñ, yuj chi' ix te vach' q'ue yav
eb' smasanil. Ay am chab'oc hora ix avajq'ue eb', ix yalan eb' icha tic:
—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oñ aj Éfeso oñ tic, xchi eb'.
35 Axo viñ secretarioal choñab' chi', c'ojanc'olal ix smontej eb' viñ yic vach' numan
tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb':
—Ex vetchoñab', masanil anima ojtannac to a oñ aj Éfeso oñ tic ay copisio co tañvan jun
stemplo co diosal Diana nivan yelc'ochi yed' jun yechel ix cotnac d'a satchaañ. 36 Malaj
junoc mach syal yalani to es juntzañ sval tic. Yuj chi' numan tzex aji. Naec val sic'lab'il,
yic vach' malaj junoc tas tze comon c'ulej. 37 Yujto a eb' ix eyic'cot tic, malaj junoc chucal
ix sc'ulej eb' d'a spatic co diosal. Max b'uchvaj pax eb' d'a ix. 38 A viñaj Demetrio yed' eb'

yetb'eyum, tato sgana eb' syac'och d'a yib'aň junoc mach, syal sb'at eb' d'a juzgado, b'at yalan eb' d'a viň juez. Syal b'at yalan sb'a eb' d'a eb' viň yajal chi'. 39 Tato ay junocxo tas e gana, syal tze c'umlaj e b'a yed' eb' viň yajal chi', tze b'oan yaj ta'. 40 Yujto te ay smay jun tas sco c'ulej tic, syal snaan eb' viň yajal to a yed' eb' viň van cac'an oval. Tato sc'anb'ej eb' d'ayoň: ¿Tas yuj ix ex q'ue b'ulnaj eyac'an oval? tato xchi eb' viň, max yal-laj co colan co b'a calan junoc tas d'a eb' viň, xchi viň d'a eb'.

41 Ix lajvi yalan juntzaň chi' viň secretario chi', ix schecan pax eb' anima chi' viň smasanil d'a spat.

20

Ec'nac viňaj Pablo d'a Macedonia yed' d'a Grecia

1 Ayic toxo ix lajvi jun oval chi', ix smolb'an eb' creyente viňaj Pablo. Ix ac'jican stec'anil eb' yuj viň. Ix lajvi chi', ix yalancan quil co b'a viň d'a eb', ix b'atxi viň d'a yol yic Macedonia. 2 Ayic ix c'och viň ta', ix laj ec' viň yil eb' creyente d'a junjun choňab'. Ix ec' yac'an stec'anil eb' viň. Ix lajvi chi', ix b'at viň d'a yol yic Grecia. 3 Ata' ix ec' oxe' ujal viň. Ix lajvi chi', ayic toxo van yoch viň d'a yol te' barco yic sb'at viň d'a Siria, ix yab'an viň to ay tas sna eb' israel d'a spatic viň. Yuj chi', ix snaan viň: Más vach' tzin meltzajxiec' d'a Macedonia, xchi viň. 4 Axo ix b'at viň, ay juntzaňxo eb' creyente ix b'at yed' viň. Ix b'at viňaj Sópater yuninal viňaj Pirro aj Berea yed' viň, viňaj Aristarco, viňaj Segundo aj Tesalónica, viňaj Gayo aj Derbe yed' pax viňaj Timoteo. Ay pax chavaň eb' viň aj Asia ix b'at yed' viň, aton viňaj Tíquico yed' viňaj Trófimo. 5 Ayic ix c'och eb' viň d'a choňab' Filipos b'aj ayin eq'ui, ix yactejcan viňaj Pablo chi' eb' viň ved' ta'. Ix b'ab'laj b'at eb' viň d'a choňab' Troas. Axo ta' ix oň staňvej eb' viň. 6 A oňxo tic, a d'a choňab' Filipos chi' ix co taňvej quil jun q'uiň b'aj svaji ixim pan malaj yich. Ix lajvi yec' jun q'uiň chi', ix oň b'at d'a yol barco. Oye' c'ual ix oň b'ey d'a sat a a'. Ichato chi' ix oň c'och d'a choňab' Troas chi'. Axo ta' ix quil-laj co b'a yed' eb' viň ix b'ab'laj cuuj chi'. Uque' c'ual ix oň ec' ta'.

Ayec' viňaj Pablo d'a Troas

7 Axo d'a domingo ix co molb'ej co b'a yed' eb' creyente smasanil yic sco vaan ixim pan yic Santa Cena. Axo viňaj Pablo ix c'ayb'an eb' quetcreyenteal. Yujto q'uic'anocxoňej sb'at viň, yuj chi' tzijtum tas ix yalcan viň d'a eb', masanto ix och chimilac'val. 8 A d'a jun cuarto chaaň yajq'uei, ata' molan oň eq'ui. Tzijtum candil ayoch sc'ac'al. 9 Ay jun viň quelem scuchan Eutico c'ojanem d'a sti' ventena. Toxoňej snecnecan viň svayi, yujto junip ix yac' viňaj Pablo chi' sloloni. Yuj chi' ix te cot svayaň viň, ix elta pichnaj viň d'a sti' jun ventena chi'. Ato d'a yoxil piso ix elta sutnaj viň. Axo ix emul eb' creyente chi', ix schelan chaaň viň eb', palta chamnacxo viň. 10 Axo ix emul viňaj Pablo chi', ix em lachan viň d'a yib'aň viň. Ix yalan viň d'a eb' creyente chi':

—Maň ex och ilc'olal. Ix pitzvixi viň, xchi viň.

11 Ix lajvi chi', ix q'uex viňaj Pablo chi' d'a yol cuarto chi' junelxo. Ix spucanb'at ixim pan yic Santa Cena viň d'a co cal. Ix co vaani. Tzijtumto tas ix yal viňaj Pablo chi', masanto ayic van sacb'i. Ix lajvi chi', ix b'at viň. 12 Axo viň quelem ix pitzvixi chi', ix yic'anb'at viň eb' d'a spat. Ix te tzalaj eb', yujto ix pitzvixi viň.

Ix oň b'at d'a Mileto

13 A oň tic, ix oň b'ab'laj och d'a yol jun barco, ix oň b'at d'a choňab' Asón. Ata' ix co taňvej sc'och viňaj Pablo chi' icha ix cutej calan yed' viň, yujto d'a yoc viň ix b'ati. 14 Axo ix c'och viň d'ayoň, ix och viň d'a yol barco qued'oc. Ix lajvi chi, ix oň b'at yed' viň d'a choňab' Mitilene. 15 Ix oň elxi ta', axo d'a yichaňcot choňab' Quío ix oň vanaj jun c'ual. Axo d'a junxo c'u, ix oň c'och d'a jun choňab' scuch Samos ay d'a sti' a' mar chi'. A d'a junxo c'u ix oň b'atxi, axo d'a choňab' Mileto ix oň c'ochi. 16 Icha chi' ix aj co b'ati, yujto

maj yal sc'ol viñaj Pablo chi' ix oñ ec' d'a choñab' Éfeso, yujto sgana viñ elañchamel tzoñ ec' d'a Asia chi', yic talaj c'ocb'ilto tzoñ c'och quil jun q'uiñ Pentecostés d'a Jerusalén.

Yalnac viñaj Pablo d'a eb' anciano aj Éfeso

17 Ayic ix oñ c'och d'a choñab' Mileto, ix yac'anb'at schecab' viñaj Pablo chi' d'a eb' viñ anciano aj Éfeso, yic b'at ic'joccot eb' viñ.

18 Axo ix ja eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ex tic, eyojtactaxon in b'eyb'al yictax ix in ulec' sb'ab'elal d'a Asia tic. 19 Masanil tiempo ix vac' servil Cajal Jesús d'a emnaquilal. Ay b'aj te oc'nac in yuj spital eb' anima. Tzijtum el ix in ac'ji proval yuj juntzañ chucal ix yac'och eb' vetisraelal d'a vib'añ. 20 Palta eyojtac, maj in och vaan valan masanil juntzañ c'ayb'ub'al vach' d'ayex, yic tze tec'b'ej e b'a. Ix valel slolonel Dios d'ayex d'a yichañ eb' choñab' yed' pax d'a yol e pat. 21 Ix valanpaxel d'a eb' israel yed' d'a eb' mañ israeloc, to yovalil sna sb'a eb' d'a yichañ Dios, syac'anoch Cajal Jesucristo eb' d'a sc'ool. 22 Axo ticnaic, van in b'at d'a Jerusalén, yujto a Yespíritu Dios tzin ic'anb'ati. Mañ vojtacoc tas ol javoc d'a vib'añ ta'. 23 Palta vojtac to tzijtum yaelal ol ac'jococh d'a vib'añ. Ol in och d'a preso, yujto icha chi' syal Yespíritu Dios d'ayin d'a junjun choñab' b'aj in eq'ui. 24 Palta a juntzañ chi', malaj tas tzin na yuuj. Vach'chom ol in smilcham eb', palta b'alaj malaj yelc'och jun chi' d'ayin. Añej jun tzin na'a to svac'can lajvoc jun in munlajel ayoch tic d'a vib'añ d'a tzalajc'olal, yic slajvi vopisio yac'nac Cajal Jesús d'ayin, yic svalanel vach' ab'ix to nivan svach'c'olal Dios d'a eb' anima.

25 Ec'nac in val d'ayex chajtil tz'aj e yoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo ticnaic vojtac to mañxa b'aq'uiñ ol quil co b'a d'a tic. 26 Yuj chi', a d'a jun c'u tic, mañxalaj valan vic d'ayex, 27 yujto ix valcanel masanil juntzañ sc'ayb'ub'al Dios d'ayex, malaj jab'oc ix in c'ub'ejeli. 28 Yuj chi', tzeyil val e b'a. Tzeyilanpax eb' creyente smasanil, yujto ac'b'il eyopisio yuj Yespíritu Dios eyilan eb' manb'ilxo yuj schiq'uil Cajal Jesús ayic ix cham cuuj. 29 Yujto vojtac, ayic toxo ix in pax d'a e cal, ay juntzañ eb' ol ja d'ayex, ol yac'lan eb' ex yixtani, icha syutej noc' oques yic'anelta noc' calnel. 30 D'a e cal paxi, ay juntzañxo eb' ol q'ue vaan. Ol yesan eb', ol yac'an sc'ool eb' creyente eb' yic tz'och eb' yed' eb'. 31 Yuj chi' tzeyil val e b'a. Naeccoti to ayic ix ex in c'ayb'an junjunex d'a oxe' ab'il tic, d'a c'ual d'ac'val ix ex in c'ayb'ej, ay pax b'aj ix in oc' eyuuj.

32 Xal ticnaic, ex vuc'tac, tzex vac'canoch d'a yol sc'ab' Dios, yic a' ol ex tañvan yed' slolonel. Yuj slolonel chi' syac' svach'c'olal d'ayoñ, yuj pax to ay spoder yac'an co tec'anil. Yuj chi' ol yac' jun tas altab'il yuj d'ayex, yujto ay eyalan eyic yed' juntzañ eb' sic'b'ilxoel yuuj. 33 A in tic, malaj b'aj ix viloch in c'ool d'a stumin, ma d'a spichul junoc mach. 34 Ina eyojtac, munil ix in munlaj val yed' in c'ab' yuj tas ay ix och vuuj yed' yuj tas ay ix och yuj eb' ajun ved'oc. 35 Masanil tiempo ix in ch'ox d'ayex to yovalil icha chi' scutej co b'oan co munlajel, yic syal co colvaj d'a eb' ay tas ay tz'och yuuj. Yovalil sco nacot slolonel Cajal Jesús, ayic ix yalancan icha tic: A eb' tz'ac'an junoc tas, ec'alxo val vach' yic eb' d'a yichañ eb' schaani, xchi Cajal Jesús chi', xchi viñ d'a eb' viñ anciano chi'.

36 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo chi', ix em cuman viñ. Ix lesalvi viñ yed' eb' smasanil. 37 Ix lajvi slesalvi eb', ix och ijan eb' yoc' smasanil. Junjunal ix och lac'naj eb' d'a viñaj Pablo chi', ix stz'ub'ancanelta sti' viñ eb'. 38 Ix te cus eb' yujto ix yal viñ d'a eb' to mañxa b'aq'uiñ ol yil-lajxi sb'a eb'. Ix lajvi chi' ix b'at yac'ancan viñ eb' d'a yol barco chi'.

21

Ix b'at viñaj Pablo d'a Jerusalén

1 Ix cactejcan eb' creyente chi', ix oñ och d'a yol barco. D'iñanñej ix oñ b'ati, ix oñ c'och d'a choñab' Cos. Axo d'a junxo c'u, ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Rodas. Ix lajvi chi'

ix oŋ̈ b'atxi, ix oŋ̈ c'och d'a choŋ̈ab' Pátara. 2 Ata' ayec' jun barco van sb'at d'a yol yic
Fenicia. Ix oŋ̈ och d'a yool, ix oŋ̈ b'atxi. 3 Ayic vanxo co b'eyi, ix quilancanb'at jun luum
scuch Chipre ay d'a snaŋ̈al a' mar. A d'a co q'uexaŋ̈ ix cani. Ix lajvi chi', ix oŋ̈ c'och d'a
choŋ̈ab' Tiro d'a yol yic Siria, yujto ata' ix can yicatz te' barco chi'. 4 Axo ix oŋ̈ elta d'a yol
te', ay eb' creyente ix ilchajel cuuj. Ix oŋ̈ aj yed' eb' uque' c'ual ta'. A eb' chi' ix alan icha
tic d'a viŋ̈aj Pablo chi':

—Oc val max ach b'at d'a Jerusalén, xchi eb'.

Icha chi' ix aj yalan eb', yujto a Yespíritu Dios ix ac'an yojtaquejel eb' tas ol ja d'a yib'aŋ̈
viŋ̈ ta'.

5 Axo yic ix ec'b'at uque' c'ual chi', ix oŋ̈ b'atxi. Axo eb' viŋ̈ cuc'tac chi' smasanil yed'
eb' ix yetb'eyum eb' viŋ̈ yed' pax eb' yuninal eb' viŋ̈, ix xid'ec' eb' oŋ̈ yac'canel d'a stiel
choŋ̈ab' chi'. Axo ta' ix oŋ̈ em cuman d'a sti' a' mar, ix oŋ̈ lesalvi. 6 Ix lajvi chi', ix calancan
quil co b'a d'a eb'. Ix oŋ̈ ochxican d'a yol barco chi'. Ix laj paxixcan eb' d'a spat.

7 Ayic ix oŋ̈ elxi d'a choŋ̈ab' Tiro chi', ix oŋ̈ c'och d'a choŋ̈ab' Tolemaida. Ata' ix
cactejcan te' barco chi'. Ix oŋ̈ lolon yed' eb' creyente ta'. Jun c'ual ix oŋ̈ ec' yed' eb'.
8 Axo d'a junxo c'u ix oŋ̈ b'atxi, ix oŋ̈ c'och d'a choŋ̈ab' Cesarea. A d'a spat viŋ̈aj
Felipe, viŋ̈ tz'alanel vach' ab'ix yic colnab'il, ata' ix oŋ̈ vanaji. A jun viŋ̈ chi', aton viŋ̈
sic'b'iloch diáconoal d'a Jerusalén yed' vacvaŋ̈xo eb' viŋ̈. 9 Ay chaŋ̈vaŋ̈ yisil viŋ̈aj Felipe
chi', mantalaj yetb'eyum eb' ix. Syalel slolonel Dios eb' ix. 10 Ayic ix oŋ̈ ec' jaye' c'ual ta',
ix c'och jun viŋ̈ tz'alanel slolonel Dios scuchan Agabo d'ayoŋ̈, a d'a yol yic Judea cot viŋ̈.
11 Ix xid'ec' viŋ̈ oŋ̈ sc'umej. Ayic van co lolon yed' viŋ̈, ix yic'anel stzec'ul viŋ̈aj Pablo chi'
viŋ̈. Ix tzec'an c'otan sb'a viŋ̈ yed'oc. Ix lajvi chi' ix yalan viŋ̈:

—A Yespíritu Dios tz'alani to icha ix vutej in tzec'an in b'a tic, icha chi' ol aj stzec'chaj
viŋ̈ ay yic jun tzec'ul tic yuj eb' israel d'a Jerusalén. Ol lajvoc chi', ol yac'anoch viŋ̈ eb' d'a
yol sc'ab' eb' maŋ̈ israeloc, xchi viŋ̈.

12 A oŋ̈xo tic yed' eb' aj Cesarea chi', ayic ix cab'an tas ix yal viŋ̈ chi', ix oŋ̈ tevioch d'a
viŋ̈aj Pablo chi', yujto co gana max b'atlaj viŋ̈ d'a Jerusalén chi'. 13 Palta ix yal viŋ̈ d'ayoŋ̈:

—¿Tas yuj tzex oq'ui? ¿Tas yuj tzeyac'och in cusc'olal? Malaj yelc'ochi tato tzin stzec'
eb'. Vach'chom tzin smilcham eb' d'a Jerusalén chi' yujŋ̈ej valanel yab'ixal Cajal Jesús, ol
in b'ecŋ̈ej in b'a d'a yol sc'ab' eb', xchi viŋ̈.

14 Junelŋ̈ej maj cac'laj ganar viŋ̈ co cachanoch vaan. Yuj chi' ix cactej co tevi d'a viŋ̈.
Toŋ̈ej ix cal icha tic:

—A tas sgana Cajal Jesús, ujocab'i, xco chi.

15 Ix lajvi chi' ix cac'an lista co b'a, ix oŋ̈ b'at d'a Jerusalén chi'. 16 Ay pax jayvaŋ̈
eb' creyente aj Cesarea chi' ix b'at qued'oc, ix oŋ̈ yic'anb'at eb' d'a spat jun viŋ̈ b'ab'el
creyente aj Chipre scuch Mnasón, yujto a d'a spat viŋ̈ chi' ix oŋ̈ cani.

Ix c'och viŋ̈aj Pablo sc'umej viŋ̈aj Jacobo

17 Ayic ix oŋ̈ c'och d'a Jerusalén chi', tzalajc'olal ix oŋ̈ scha eb' creyente ta'. 18 Axo d'a
junxo c'u ix oŋ̈ b'at yed' viŋ̈aj Pablo chi' d'a spat viŋ̈aj Jacobo. Ayec' pax eb' viŋ̈ anciano
ta' smasanil. 19 Yuj chi' ix sc'anb'ej sc'ol eb' viŋ̈ viŋ̈aj Pablo chi'. Ix laj yal viŋ̈ d'a eb' yuj
jantac tas ix sc'ulej Dios yed'oc d'a scal eb' maŋ̈ israeloc. 20 Axo ix yab'an juntzaŋ̈ chi' eb'
viŋ̈, ix yal vach' lolonel eb' viŋ̈ d'a Dios. Ix lajvi chi', ix yalan eb' viŋ̈ d'a viŋ̈aj Pablo chi':

—Te vach' vuc'tac, palta ojtac, tzijtum eb' quetisraelal ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Axo
slaj yalan eb' smasanil to yovalil sco c'anab'ajej ley Moisés. 21 Ix yab' specal eb' to tzach
ec' a c'ayb'ej eb' israel ay d'a scal masanil eb' maŋ̈ israeloc. Tob' ix al d'a eb' israel chi'
to maxtzac sc'anab'ajej ley Moisés eb'. Tob' ix al d'a eb' to maxtzac yac' circuncidar eb'
yuninal eb', maxtzac sc'anab'ajej co b'eyb'al eb' a oŋ̈ israel oŋ̈ tic. 22 ¿Tas ol cutoc? A
ticnaic ol yab' eb' to ix ach javi. 23 Yuj chi', vach' icha tic tzutej a b'a. Ay chaŋ̈vaŋ̈ eb' viŋ̈
d'a co cal tic, yac'nacxo sti' eb' viŋ̈ d'a Dios. Vanxo sc'och stiempoal b'aj yac'naccan sti'
eb' viŋ̈ chi'. 24 Ic'b'at eb' viŋ̈ ed'oc. Tza b'oancan a b'a yed' eb' viŋ̈ icha syal ley Moisés.

Tzac' stumin eb' viñ yic smanan juntzañ noc' noc' eb' viñ silab'oc. Ol lajvoc chi', ol yac'an joxchajel sb'a eb' viñ schañvañil. Tato icha chi' ol utoc a b'a, ol yil eb' anima smasanil to a jun a pecal ix yab' eb' chi', to es. Axo ol yilan eb' to tza c'anab'ajej pax tas syal ley Moisés. 25 Axo eb' mañ israeloc ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'ib'ab'ilxob'at co carta d'a eb' to mañ yovaliloc sc'anab'ajej juntzañ tic eb'. Añej juntzañ checnab'il tic ix calb'at d'a eb': To max schi noc' chib'ej eb' tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios. Max schi schiq'uil junoc noc' noc' eb'. Max schi noc' noc' eb' sud'jichamoc. Max em eb' d'a ajmulal. Icha chi' ix cutej calanb'at d'a eb', xchi eb' anciano chi' d'a viñaj Pablo chi'.

Yamchajnac viñaj Pablo

26 Axo viñaj Pablo chi' ix ic'anb'at eb' viñ chi' schañvañil. Axo d'a junxo c'u ix sb'o sb'a viñ yed' eb' viñ icha syal ley Moisés. Ix lajvi chi' ix och viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yic syalan viñ d'a viñ sacerdote tas c'ual ol lajvocc'och stiempoal sb'oan sb'a eb' viñ, yic syac'an silab' eb' viñ d'a Dios.

27 Axo yic vanxo slajvi uque' c'ual chi', ay jayvañ eb' israel aj Asia, ayic ix yilan eb' to ayec' viñaj Pablo d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix yac'anq'ue somnaj eb' anima eb' smasanil scot yoval. Ix syaman viñaj Pablo chi' eb'. 28 Te chaañ ix yal eb':

—Ex quetisraelal, ochañec qued'oc. Aton viñ tic tzec' c'ayb'an eb' anima d'a junjun lugar d'a chucal. Syalan chucal viñ d'a co patic a oñ israel oñ tic. Syalanpax viñ d'a spatic ley Moisés yed' d'a spatic stemplo Dios tic. Axo ticnaic ix scomon iq'uejochta jayvañ eb' griego viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios tic. A jun templo tic, yicñej Dios yaji, palta ix te juvi yuj viñ d'a yichañ Dios, xchi eb'.

29 Icha chi' ix aj yalan eb', yujto ix yil eb' to junñej ix ec' viñaj Trófimo yed' viñaj Pablo chi' d'a yol choñab' chi'. A viñ chi', griego viñ, aj Éfeso viñ. A snaan eb' to a viñaj Pablo chi' ix ic'anoch viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yed'oc.

30 Axo eb' choñab' smasanil, ix te cot yoval eb'. Ix smolb'an sb'a eb'. Ix b'at sjachanelta viñaj Pablo chi' eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios chi'. Ix smacan puerta eb' d'a viñ. 31 Toxo val smilcham viñ eb', palta ayic ix yab'an viñ coronel to ix q'ue somnaj eb' aj choñab' chi' scot yoval, 32 ix yic'b'at eb' soldado viñ yed' juntzañxo eb' yetyajalil. Te yelc'olal ix b'at eb' b'aj van smolb'an sb'a eb' anima chi'. Axo ix yilanb'at eb' anima chi' to van sc'och viñ coronel chi' yed' eb' soldado smasanil, ix yactan eb' smac'an viñaj Pablo chi'. 33 Axo ix c'och viñ, ix syaman viñaj Pablo chi' viñ. Ix schecan viñ ac'joc och chab' cadena d'a viñ. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a eb' anima chi' icha tic:

—¿Mach jun viñ tic? ¿Tas smul viñ? xchi viñ.

34 Palta axo eb' anima chi', toñej ix q'ue somnaj eb' yalani. Ch'occh'oc ix yal junjun eb'. Maj yab' viñ tas ix yal eb' yujto toñej ix q'ue somnaj eb' yavajq'uei. Yuj chi' ix schec viñ ic'jocb'at viñaj Pablo chi' d'a cuartel. 35 Axo ix c'och eb' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi', ix b'achjiq'ue viñaj Pablo chi' yuj eb' soldado chi', yujto sgana eb' anima chi' smilcham viñ. 36 Masanil eb' tzac'anoch yuj viñ ix laj avaj chaañ eb':

—Chamocab' viñ d'a elañchamel, xchi eb'.

Slolonel viñaj Pablo d'a eb' anima

37 Ayic van yic'anoch viñaj Pablo chi' eb' d'a yol cuartel chi', ix yalan viñ d'a viñ coronel chi':

—¿Ma max yal in lolon jab'oc ed'oc? xchi viñ d'a viñ. Yuj chi' ix yal viñ:

—¿Tom syal alan ti' griego? 38 Valoc to aj Egipto ach. A valani to a ach tic ic'nacchaañ jun oval d'a spatic viñ yajal d'a peca'. A jun viñ chi', yic'nacb'at chañe' mil eb' mac'umcham anima viñ d'a tz'inan luum, xchi viñ.

39 Yuj chi' ix yalxi viñaj Pablo chi' d'a viñ:

—Maay. A in tic, israel in. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, jun choñab' te nivan yelc'ochi, ata' aljinac in. Tzin c'an d'ayach, cha in lolon d'a scal eb' anima tic, xchi viñ.

40 —Lolonañ, xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix elta liñan viñaj Pablo chi' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi'. Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ yic vach' tz'em numan eb' anima chi'. Axo ix em numan eb', ix yalan viñ d'a eb' d'a ti' hebreo icha tic:

22

1 —Ex vetchoñab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec in lolonel sval tic d'ayex, xchi viñ. 2 Axo ix yab'an eb' to ix lolon viñ d'a ti' hebreo, te numan ix aj eb'. Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb':
3 —A in tic, israel in eyed'oc. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, ata' aljinac in, palta a d'a Jerusalén tic q'uib'nac in. Axo viñaj Gamaliel[22.3] c'ayb'annac in. Ix in sc'ayb'ej val viñ sic'lab'il d'a sley eb' co mam quicham. Svac'anpax val servil Dios d'a smasanil in c'ool, icha tzeyutej e b'a e masanil ticnaic. 4 A d'a yalañtaxo vixtejnac val eb' ayoch d'a jun c'ayb'ub'al b'aj ay in och ticnaic. Ay b'aj in yamnaccot eb'. Vach'chom vinac, ma ix, laj vac'nacoch eb' d'a preso. Ay b'aj vac'nacoch chamel d'a yib'añ eb'. 5 A viñ sacerdote yed' eb' viñ yajal smasanil syal yalan eb' viñ to yel svala', yujto yac'nac juntzañ carta eb' viñ d'ayin yic svic'anb'at d'a eb' quetisraelal d'a choñab' Damasco. B'at in d'a choñab' chi' yujto in gana tzin sayec' eb' creyente ta'. In gana sb'at in tzec'cot eb', tzul vac'an eb' d'a Jerusalén tic yic tz'ac'jioch syaelal eb'.

Ix yal viñaj Pablo tas ix aj schaan Jesús
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Palta axo yic van in b'eyi, ayic vanxo in c'och d'a slac'anil choñab' Damasco chi', tecan chimc'ualil ama, ay jun saquilq'uinal te ov yoc cot copnaj d'a satchaañ, yemul d'a vib'añ, in can d'a scal, 7 in telvi d'a sat luum yuuj. Axo vab'ani, yavaj jun d'ayin, yalan icha tic: Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi d'ayin. 8 ¿Mach ach Mamin? xin chi d'ay. A in ton Jesús aj Nazaret in. A in val tzin ixtej, xchi d'ayin. 9 Axo eb' ajun ved' chi', yil jun saquilq'uinal chi' eb', te xiv eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas jun alji chi' d'ayin.
10 Slajvi chi' valan d'ay: Mamin, ¿tas a gana tzin c'ulej? xin chi d'ay. Q'ueañ vaan. Ixic d'a choñab' Damasco. Ata' ol aljoc d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi Cajal Jesús chi' d'ayin.
11 Yujto majxo yal-laj vilan jab'oc yuj jun saquilq'uinal chi', yuj chi' a eb' ajun ved'oc chi' quetzan in b'at d'a choñab' Damasco chi'. 12 Axo ta' ay jun viñ scuch Ananías, sc'anab'ajej val ley Moisés viñ sic'lab'il. Te vach' syutej sb'a viñ d'a yichañ eb' israel smasanil d'a choñab' Damasco chi'. 13 C'och viñ d'ayin, yalan viñ: Vuc'tac Saulo, jacvocab' a sat, xchi viñ. D'a jun rato chi', jacvixi in sat. Vilan viñ. 14 Yalanxi viñ d'ayin icha tic: A co Diosal, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, a' ix ach sic'aneli yic vach' ol ojtaquejel tas sgana d'ayach. Yujto sgana to tzil Jesús, aton jun tojol spensar, ix ab'an pax tas ix yal d'ayach. 15 Xal ticnaic ol alel yab'ixal Jesús d'a scal anima smasanil. Ol ala' tas ix ila' yed' tas ix ab'i. 16 Axo ticnaic mañ a tañvej. Ac' ac'joc bautizar a b'a. Al a b'a d'a Jesucristo yic vach' ol ac'joccan lajvoc a mul, xchi viñ.

Yalnac viñaj Pablo chajtil ajnac schecjib'at d'a eb' mañ israeloc

17 Axo yic in jax d'a Jerusalén tic, in lesalvi d'a stemplo Dios tic. Ayic in lesalvi chi', ichato vayichan in. 18 Vilan Cajal Jesús, yalan d'ayin icha tic: Elañchamel tzach el d'a Jerusalén tic, yujto toxon mañ ol scha yab' jun vab'ixal eb' ol ala', xchi. 19 Yuj chi', val d'ay: Mamin, toxon yojtac eb' to ix in ec' in say eb' ix yac'och sc'ol d'ayach d'a junjun spatil culto. Ix laj in yam eb', ix vac'anoch eb' d'a preso, ix in mac'an pax eb'. 20 Axo viñaj Esteban, viñ aljinaquel ab'ixal, ayic smilannac cham viñ eb', locan in ta'. A in vilnaccan spichul eb' ayic sjulannaccham viñ eb', xin chi d'ay. 21 Palta yalanxi d'ayin: Ixic, yujto najat tzach in checb'ati, aton d'a scal eb' mañ israeloc. Icha chi' aj yalan Cajal Jesús chi', xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

22.3 **22:3** A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Gamaliel c'ayb'um val to te b'inajnac d'a scal eb' israel.

Ayoch viñaj Pablo d'a yol sc'ab' viñ coronel

22 Ix smaclej yab' eb' anima chi' tas van yalan viñaj Pablo chi', masanto d'a juntzañ ix
yal viñ chi', ix och ijan eb' ste avajq'uei, ix yalan eb':
—Chamocab' viñ. Mañxo smojoc pitzan viñ, xchi eb'.
23 Ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix laj stzicub'tañan spichul eb'. Ix stzipanq'ue lum
pococ eb' d'a chaañ yic sch'oxanel eb' to te yoval eb' d'a viñ. 24 Ayic ix yilan jun chi' viñ
coronel chi', ix yalan viñ to tz'ic'jioch viñaj Pablo chi' d'a yol cuartel chi'. Ix yalan viñ to
smac'ji viñ yic vach' syal viñ tas yuj sq'ue yav eb' anima chi' scot yoval yuj viñ. 25 Axo yic
toxo ix tzec'ji viñ chi' yic smac'ji viñ, ix yalan viñ d'a jun viñ capitán ayec' ta'
—¿Tom ay sleyal tzin e comon maq'uej? Ina aj Roma in. Añejtona', malaj jab'oc in mul
ix checlaji, xchi viñ.
26 Ayic ix yab'an viñ capitán jun ix yal viñ chi', ix b'at viñ yal d'a viñ coronel chi' icha
tic:
—Te ay smay jun van a c'ulan tic. Ab'i to aj Roma viñaj Pablo chi', xchi viñ d'a viñ. 27 D'a
jun rato chi' ix b'at viñ coronel chi' sc'anb'ej d'a viñaj Pablo chi':
—¿Tom yel aj Roma ach? xchi viñ d'a viñ.
—I', aj Roma in, xchi viñ d'a viñ.
28 —Ichin pax ta'. Añejto te nivan tumin ix vac'a', ix in manoch in b'a aj Romail, xchi
viñ.
—Palta a in tic, atax yic ix in alji toxonton aj Roma in, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.
29 Yuj chi', a eb' soldado ijan ix mac'an viñ chi', ix yactejxiel viñ eb'. Ayic ix yab'an viñ
coronel chi' to aj Roma viñaj Pablo chi', ix te xiv viñ, yujto ix yac' tzec'chaj viñ yed' q'uen
cadena.

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ eb' sat yajal

30 Axo d'a junxo c'u, sgana viñ coronel chi' syab'i tas yuj ix ac'jioch d'a yib'añ viñaj
Pablo chi' yuj eb' israel. Yuj chi' ix schec viñ ic'joquel q'uen cadena chi' d'a viñ. Ix lajvi
chi', ix yalan viñ to smolb'ej sb'a eb' viñ sat sacerdote yed' masanil eb' viñ sat yajal. Ix
yic'anelta viñaj Pablo chi' viñ d'a yol cuartel chi', ix ac'ji entregar viñ yuj viñ d'a eb' viñ.

23

1 Axo ix ec' q'ueleloc viñaj Pablo chi' d'a scal eb' viñ sat yajal chi'. Ix yalan viñ icha tic
d'a eb' viñ:
—Ex vetchoñab', tojolñej yaj in pensar d'a yichañ Dios, masanto d'a jun c'u tic, xchi
viñ.
2 Axo viñaj Ananías, viñ sat sacerdote, ix alan d'a eb' ayec' d'a stz'ey viñaj Pablo chi' to
stz'itb'at sti' viñ eb'. 3 Axo ix yalan viñaj Pablo chi':
—A Dios ol ach mac'anpaxoc. A ach tic, chab' sat ach. C'ojan ach em in a ch'olb'itan
icha syal ley Moisés. Palta ina tzin a chec mac'joc, palta mañ sleyaloc tza c'ulej icha chi',
xchi viñ d'a viñ.
4 Yuj chi' ix yal juntzañ eb' ayec' ta':
—¿Tom tzach b'uchvaj d'a viñ sat sacerdote yaj tic yuj Dios? xchi eb' d'a viñ.
5 Ix yalanpax viñaj Pablo chi':
—Ex vetchoñab', mañ vojtacoc tato a viñ tic sat sacerdote yaj viñ. Yujto syal d'a
Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mañ eyal chucal lolonel d'a spatic viñ yajal yaj d'a e
choñab', xchicani, xchi viñ.
6 Ayic ix yilan viñ to saduceo nañal eb' sat yajal chi', axo nañalxo eb', fariseo eb', yuj
chi', te chaañ ix yal viñ d'a eb':
—Ex vetchoñab', a in tic fariseo in, yuninal in pax fariseo. Axo ticnaic, van in e
ch'olb'itani yujto svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xchi viñ d'a eb'.
7 Ayic ix lajvi yalan jun chi' viñ, axo eb' fariseo chi' ix och ijan eb' stelan sb'a yed' eb'
saduceo. Ix spojan sb'a jun smolanil eb' chi'. 8 Yujto a eb' saduceo syal eb' to mañ ol

pitzvocxi eb' chamnac. Syalan eb' to malaj eb' ángel, malaj pax juntzañ espíritu. Axo eb' fariseo syal eb' to ay juntzañ chi'. 9 Yuj chi' ix q'ue ñilnaj eb' masanil yalani. Ay juntzañ eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yetb'eyum sb'a yed' eb' fariseo, ix q'ue vaan eb', ix yalan eb':
—Malaj jab'oc chucal sc'ulej viñaj Pablo tic. Talaj icha chi' ay junoc espíritu, ma junoc ángel ix alan d'a viñ, xchi eb'.
10 Ix lajvi chi', ix ste ac'an oval eb' sic'lab'il. Axo viñ coronel chi' ix te xiv viñ. A snaan viñ to van stoc'an jecchaj viñaj Pablo chi' eb'. Yuj chi' ix yavtejcot eb' soldado viñ, axo eb' ix ic'anelta viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix lajvi chi' ix yic'anxib'at viñ eb' d'a cuartel.
11 Axo d'a jun ac'val chi' ix ul sch'ox sb'a Cajal Jesús d'a viñaj Pablo chi'. Ix yalan d'a viñ:
—Pablo, mañ ach och ilc'olal, yujto icha ix utej alanel vab'ixal d'a Jerusalén tic, icha pax chi' ol utoc alanel d'a choñab' Roma, xchi d'a viñ.

A eb' yac'lejnac smilan viñaj Pablo

12 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, ay jayvañ eb' israel ix smolb'ej sb'a. Ix slajtian sb'a eb' to ol smilcham viñaj Pablo chi' eb'. Ix yalan eb':
—Mañ ol oñ vaoc, mañ ol cuc'pax a' masanto sco milcham viñaj Pablo chi'. Axo tato mañ ol co c'anab'ajej icha scal tic jun, yac'ocab' co yaelal Dios, xchi eb'.
13 Másto 40 eb' ix alan icha chi'.
14 Yuj chi', ix b'at eb' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yac'an mandar eb' israel. Ix yalan eb':
—Ix cac' co ti' to maxto oñ va'i masanto sco milcham viñaj Pablo chi'. Ix co c'ancot co yaelal d'a Dios tato mañ ol elc'och icha tas ix cal chi'. 15 Axo ticnaic, a ex tic yed' juntzañxo eb' sat yajal tze c'an d'a viñ coronel chi' to syic'cot viñaj Pablo chi' viñ d'ayex q'uic'an. Tze tz'acan eyal d'a viñ to ayto val tas e gana tzeyab' d'a viñ. A oñxo tic, lista ol cutoc co b'a co mac'ancham viñ b'aj ol javoc chi', xchi eb' israel chi'.
16 Palta ay jun viñ yune' ix yanab' viñaj Pablo chi' ix ab'an tas ix yal eb' chi'. Yuj chi' ix b'at viñ d'a cuartel chi'. Ix b'at yalan viñ d'a viñaj Pablo chi'. 17 Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yavtancot jun viñ capitán viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:
—Ic'b'at viñ quelem tic d'a viñ coronel yujto ay tas sgana viñ b'at yal d'a viñ, xchi viñ.
18 Axo viñ capitán chi' ix ic'anb'at viñ d'a viñ coronel chi'. Axo ix c'och eb' viñ, ix yalan viñ capitán chi' d'a viñ:
—A viñaj Pablo, viñ ayoch d'a preso ix in avtanb'ati. Ix yalan viñ d'ayin to tzul vac' jun viñ quelem tic d'ayach. Tob' ay tas sgana viñ syal d'ayach, xchi viñ.
19 Axo viñ coronel chi' ix quetzanel viñ, ix snitzanel sb'a eb' viñ schavañil.
—¿Tas a gana tzal d'ayin? xchi viñ d'a viñ.
20 Yuj chi' ix yalan viñ quelem chi':
—Ay eb' israel ix alani, tob' ol sc'an eb' d'ayach yic tzic'b'at viñaj Pablo d'a yichañ eb' viñ sat yajal q'uic'an. Ol stz'acan yal eb' d'ayach to ayto val tas sgana eb' syab' d'a viñ. 21 Palta mañ a cha ab'i. Yujto más am 40 eb' ol sc'ub'ejel sb'a d'a yol b'e, yic ol smac'cham viñ eb'. Yujto ix yac' sti' eb' to mañ ol va eb', malaj pax tas ol yuc' eb' masanto ol smac'cham viñ eb'. Ix sc'anancot syaelal eb' d'a Dios tato mañ ol elc'och icha ix yal eb' chi'. A ticnaic listaxo yaj eb'. Van stañvan eb' yab'i tato ol ac'b'at viñ, xchi viñ.
22 Axo viñ coronel chi' ix checan pax viñ quelem chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—Malaj junoc mach b'aj tzala' tato ix ul al jun tic d'ayin, xchi viñ d'a viñ.

Checb'ilb'at viñaj Pablo d'a viñ yajal scuchan Félix

23 Ix lajvi chi' ix yavtancot chavañ eb' viñ capitán viñ coronel chi'. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—Tzeyac' lista chab'oc ciento soldado ol b'at d'a yoc, 70 oc eb' ol b'at d'a yib'añ chej yed' chab'oc ciento eb' syic' slanza, yic sb'at eb' d'a choñab' Cesarea d'a q'ue ac'valil tic.

24 Tzeyac'an lista jayvañoc schejal viñaj Pablo. Yujto yovalil ol eyic'b'at viñ d'a viñaj
Félix, viñ yajal. Te lista tzeyutej e b'a yic malaj ol ic'an viñ d'a yoltac b'e, xchi viñ.
25 Ix yac'anb'at jun scarta viñ d'a viñaj Félix chi'. A jun carta chi' icha tic syala':
26 A in Claudio Lisias in, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vajalil Félix.
Svac'b'at stzatzil a c'ool ta'. 27 Tic svac'b'at jun viñ scuch Pablo d'ayach. A eb' israel ix
yaman viñ. Ijan ix mac'jicham viñ yuj eb', palta ix in col viñ yed' eb' soldado yujto ix
vab'i to aj Roma viñ. 28 In gana ix vab'i tas yuj ix ac'jioch d'a yib'añ viñ yuj eb' israel
chi'. Yuj chi' ix vic'b'at viñ d'a yichañ eb' viñ sat yajal yaj d'a scal eb'. 29 Axo ix vab'ani to
yujñej sley eb' ix och smul viñ d'a eb'. Palta mañ smojoc smac'jicham viñ, añejtona' mañ
smojoc yoch viñ d'a preso. 30 Palta ix vab'i to ay eb' israel ix slajtiej sb'a, ix yalan eb' to
ol smilcham viñ eb'. Yuj chi' svac'b'at viñ d'ayach. Ix valan d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ
viñ chi' to syal sb'at eb' d'ayach, b'at yalan eb' tas val spensar eb' d'a spatic viñ. Añej tic
svalb'at d'ayach, xchi viñ d'a scarta chi'.
31 Axo eb' soldado chi' ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal viñ. Ix yic'anb'at viñaj Pablo chi' eb'
d'ac'valil. Ix c'och eb' d'a choñab' Antípatris. 32 Axo d'a junxo c'u, a eb' soldado ix cot d'a
yoc chi' ix meltzajxican eb' b'aj ay scuartel chi'. Axo eb' ayq'ue d'a yib'añ chej ix b'at eb'
yed' viñ. 33 Axo yic ix c'och eb' d'a choñab' Cesarea chi', ix yac'an ch'añ carta chi' eb' d'a
viñ yajal chi'. Ix yac'ancan viñaj Pablo chi' eb' d'a viñ. 34-35 Ix lajvi yilan ch'añ carta chi'
viñ, ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Pablo chi' tas choñab'il b'aj cotnac viñ. Axo ix yab'an viñ
to aj Cilicia viñ, ix yalan viñ d'a viñ:
—Javocab' eb' tz'ac'anoch d'a ib'añ chi'. Ichato chi' ol vab'ani tas ol ala', xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix yalan viñ to stañvaj viñ d'a yol spat viñaj Herodes b'aj syac' yajalil.

24

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj Félix

1 Yoilxo c'ual sc'och viñaj Pablo d'a Cesarea chi', ix c'och viñaj Ananías, viñ sat
sacerdote. Ajun pax jayvañ eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yed' jun viñ licenciado
scuch Tértulo. Ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñaj Félix chi' yic syac'anb'at eb' viñ d'a yib'añ
viñaj Pablo chi'. 2 Ayic ix ic'jicot viñ, ix och ijan viñaj Tértulo chi' yac'anb'at d'a yib'añ
viñ. Ix yalan viñ icha tic d'a viñaj Félix chi':
—Ach cajal Félix, yuj val dios d'ayach, uuj junc'olal caji. Te vach' yaj jantacñej tas d'a
yol a c'ab', yujto te jelan ach. 3 Te vach' ach. A d'a junjun lugar chequel yaji to vach'ñej
tas tza c'ulej. Yuj val dios d'ayach. 4 Palta yic max quiq'uec' nivanoc tiempo d'ayach,
¿ma max ac' pavor ab'an jay b'elañ lolonel co gana scal tic d'ayach? 5 A viñaj Pablo tic,
scab' val syail yuj viñ. Ijan max techaj cuuj. Slaj ec' viñ stzuntzej chaañ oval d'a scal
eb' quetisraelal d'a junjun lugar. Yajal yaj viñ d'a junxo macañ c'ayb'ub'al, aton eb'
syac'och spensar d'a jun viñ aj Nazaret. 6 Ix yac'lej viñ yic'anoch eb' mañ israeloc d'a
yol yamaq'uil stemplo Dios yic tz'ixtaxel d'a yichañ Dios. Yuj chi' ix co yam viñ. Co gana
ix co ch'olb'itej yaj viñ, icha syal ch'añ ley aycan d'a yol co c'ab', 7 palta axo viñaj Lisias,
viñ coronel ix yecoch sb'a d'a co cal. Ix b'at viñ yiq'uelta viñ d'a yol co c'ab'. 8 Ix yalan
viñ d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ viñaj Pablo tic to yovalil scot eb' d'ayach. A ach tic, syal
a c'anb'an ab' d'a viñaj Pablo tic. Ichato chi' ol ilanelta to yel, mañ nab'añejoc squic'cot
d'a yib'añ viñ, xchi viñaj Tértulo chi'.
9 Axo eb' viñ israel ajun yed' viñ, ix yal pax eb' viñ:
—Te yel syal viñaj Tértulo tic, xchi eb' viñ.
10 Ix lajvi chi', ix yac'an yechel viñ yajal chi' yic slolon viñaj Pablo chi'. Yuj chi' ix yal
yic viñ icha tic:
—Mamin Félix, a ach tic, vojtac to nivanxo tiempo ayach och juezal d'a co nación tic.
Yuj chi' tzin tzalaji svalan tas vaj d'ayach. 11 Syal ojtacaneli to yel juntzañ ol val tic
d'ayach. Manto c'ochlaj slajchavil c'ual in c'och d'a Jerusalén, yic sval in b'a d'a Dios.

12 Malaj junoc anima tzin telaj in b'a yed'oc. Malaj pax junoc lugar b'aj tzec' vac'q'ue somnaj eb' anima. Mañoc d'a yamaq'uil stemplo Dios, mañoc d'a yol spatil culto, mañoc pax d'a junocxo lugar d'a Jerusalén chi'. Malaj jab'oc in mul ix ilchaj yuj eb'. 13 A eb' tz'ac'anoch tic d'a vib'añ, malaj jab'oc tas sch'ox eb' tato yel juntzañ tas syac'och eb' tic d'a vib'añ. 14 Yel toni, a Dios, aton sDiosal eb' in mam vicham, a d'ay svac' em in b'a, icha syal co c'ayb'ub'al, aton jun macañxo c'ayb'ub'al tic syal eb'. Palta a in tic, svac'och d'a in c'ol jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés yed' jantac tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios. 15 Svac' val och Dios yipoc in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac smasanil, jantacñej eb' tojol spensar yed' pax eb' mañ tojoloc. Icha pax chi' sna eb' tic ved'oc. 16 Yuj chi' svil val in b'a, yic max och in mul d'a Dios, yic max och pax in mul d'a eb' vetanimail.

17 Ay xom sjayiloc ab'il mañxo in ayoc ec' d'a Jerusalén chi'. Yuj chi' in c'ochxi, yic svac' jab'oc in colval d'a eb' meb'a' d'a scal eb' vetchoñab' tic, yic svac'an pax jab'oc in silab' d'a Dios. 18 Ayinec' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, yic svac'an in silab' chi'. Toxo ix in b'o in b'a ichataxon co ley. Jayvañ̃ñej anima ayoch ved'oc, malaj mach ñilanochi. Malaj jab'oc oval ix in saya'. Palta ata' ix in syam juntzañ eb' israel aj Asia. 19 Tato ay val in mul ix yil eb', cotocab' eb' d'a ichañ tic, ul yalocab' eb' tas in mul chi'. Octom a val eb' ix javi. 20 A eb' tz'ac'anoch d'a vib'añ ayec' tic, yalocab' eb', tato ay in mul ix ilchaj yuj eb' viñ sat yajal yaj d'a scal eb' israel ayic ix in sch'olb'itan eb'. Añej tato mul jun tic: 21 Ayic ay in ec' d'a yichañ eb' viñ yajal chi', te chaañ ix val icha tic: Van in ch'olb'itaji yujto svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xin chi, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.

22 Axo viñaj Félix chi' yojtac viñ sic'lab'il tas yaj sc'ayb'ub'al eb' creyente. Yuj chi' ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ:

—Cotocab' viñaj Lisias, viñ coronel chi'. Ol ul yalan viñ d'ayin tas val yaj jun eyoval tic. Ichñejocab' ta' scan b'ela, xchi viñ.

23 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñ capitán to añeja' stañvaj viñaj Pablo chi'. Palta libre val tz'aj viñ. Syal slolon viñ yed' eb' svach'c'ool, syal pax yac'an eb' tas yovalil tz'och yuj viñ.

24 Ayxom jayeoc c'ual chi', ix jax viñaj Félix d'a Cesarea chi' junelxo. Ajun ix yetb'eyum viñ scuch Drusila yed'oc, israel ix. Axo viñ ix avtancot viñaj Pablo chi' yic sc'anb'ej yab' viñ d'a viñ tas scutej cac'anoch Jesucristo d'a co c'ool. 25 Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ to yovalil vach' scutej co b'eyb'al, sco cachanoch vaan co b'a yic max co c'ulej chucal. Ix yalanpax viñ to ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te xiv viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:

—C'ocb'ilxo chi' tzala'. Tato ay b'aj ol och in colanil, ol ach vavtejxicoti, xchi viñ.

26 A viñaj Félix chi', sgana viñ to ix yac' jab'oc tumin viñaj Pablo chi' d'a viñ d'a elc'altac, yic tz'actajel viñ yuj viñ. Yuj chi' tzijtum el ix avtajcot viñ yuj viñ yic slolon viñ yed' viñ. 27 Chab' ab'il ix yac' viñ icha chi' yed' viñaj Pablo chi'. Ix lajvi chi', ix el viñ d'a yopisio. Axo viñaj Porcio Festo ix ochcan sq'uexuloc viñ. Axo yic ix el viñaj Félix chi' d'a yopisio chi', ix canñej viñaj Pablo chi' d'a yol preso chi' yuj viñ yic vach' stzalaj eb' israel yed' viñ.

25

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ viñaj Festo

1 Axo viñaj Festo chi', ix c'och viñ d'a Cesarea, yic tz'och viñ yajalil. Yoxil c'ual schaan yopisio viñ chi', ix q'ue viñ d'a Jerusalén. 2 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' juntzañxo eb' ay yopisio, ix c'och eb' d'a viñ yic sc'anoch eb' d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. 3 Ix och ijan eb' sc'anan d'a viñaj Festo chi', yic vach' tz'ic'jicot viñaj Pablo chi' d'a Jerusalén chi'. Ix yal eb' icha chi' yujto sgana eb' smilcham viñ d'a yoltac b'e. 4 Palta ix yalan viñ d'a eb':

—Preso yaj viñaj Pablo chi' d'a Cesarea ticnaic. Yicto jaye' c'ual tic ol in b'atxoc ta'. 5 Yuj chi' syal sb'at eb' eyajalil d'a Cesarea chi' ved'oc. Tato ay smul viñaj Pablo chi', syal b'at yalan eb' ta', xchi viñ d'a eb'.

6 Ix am ec' vajxaqueoc, ma lajuñeoc c'ual viñaj Festo d'a Jerusalén chi'. Ix lajvi chi' ix paxxi viñ d'a Cesarea chi'. Axo d'a junxo c'u ix em c'ojan viñ d'a sc'ojnub' b'aj sb'o yaj oval. Ix lajvi chi' ix yac'an ic'joccot viñaj Pablo chi' viñ. 7 Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ, a eb' israel ix cot d'a Jerusalén ix c'och oyan eb' d'a stz'ey viñ. Tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'añ viñ, palta malaj jab'oc tas sch'oxani tato yel syal eb'. 8 Ix yalanpax viñaj Pablo chi' d'a eb' icha tic:

—Toxon malaj jab'oc in mul ochnac d'a sley eb' vetisraelal. Malaj in mul ochnac d'a templo Dios. Malaj pax in mul ochnac d'a viñ cajal d'a Roma, xchi viñ.

9 Palta yujto sgana viñaj Festo chi' to vach' scan viñ d'a eb' israel, yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Pablo chi':

—¿Tzam yal a c'ol tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' ol ach in ch'olb'itej? xchi viñ.

10 Axo ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ:

—A d'a yichañ viñ cajal d'a Roma tzin c'anb'at in b'a. Añej ta' syal in ch'olb'itaji. Ina ojtac, malaj in mul ix och d'a eb' israel tic. 11 Tato ay junoc in mul smoj in cham yuj jun, in chamocab'i. Palta tato malaj in mul scheclaj yuj eb' israel tic, malaj junoc mach syal in yac'anoch d'a yol sc'ab' eb'. Tic tzin c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ.

12 Axo viñaj Festo chi' ix lolon viñ yed' eb' tz'ac'an spensaril. Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a viñaj Pablo chi':

—A ach tic ix a c'anb'at a b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Yuj chi' ata' ol ach vac'b'ati, xchi viñ.

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ viñ rey Agripa

13 Ayxom sjayiloc c'ual, ichato chi' ix ja viñaj rey Agripa[25.13] yed' ix Berenice d'a Cesarea chi', yic tzul sc'uman viñaj Festo chi' eb', yujto toto ix och viñ d'a yopisio. 14 Ix ec' jaye' c'ual eb' ta'. Ay jun c'u ix yal viñaj Festo chi' d'a viñ rey chi' tas yaj viñaj Pablo chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Ayic ix el viñaj Félix d'a yopisio ay jun viñ scuch Pablo ix can d'a preso yuj viñ. 15 Ayic ix in xid'ec' d'a Jerusalén, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac vinac ay yopisio ix c'och eb' d'ayin, ix yac'anoch eb' d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. Sgana eb' ix vac'och chamel d'a yib'añ viñ. 16 Yuj chi' ix val icha tic d'a eb': A yaj ley d'ayoñ aj Roma oñ tic, max yal scomon ac'jioch chamel d'a yib'añ junoc anima. Yovalil syil-lajoch sat yed' eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ chi' d'a yichañ viñ juez yic syac'lej yic'anel d'a yib'añ, xin chi d'a eb' aj Jerusalén chi'. 17 Yuj chi' axo ix ja eb' d'a tic maj viq'uec' tiempo. A d'a junxo c'u ix in och d'a in despacho b'aj sb'o yaj oval. Ix in checan ic'joccot viñaj Pablo chi'. 18 A in naani to ay val smul viñ. Palta axo eb' ix ac'anoch d'a yib'añ viñ chi', malaj val smul viñ ix yac'och eb' d'a yib'añ icha ix vutej in naani. 19 Añej ix yal eb' to ay smul viñ d'a sc'ayb'ub'al eb'. Ix yalan eb' yuj jun viñ chamnacxo scuch Jesús. Axo yujto syal viñaj Pablo chi' to pitzan viñ, yuj chi' syac'och eb' d'a yib'añ viñ. 20 A in xo tic max nachaj vuuj tas svutej in b'oan yaj d'a eb'. Yuj chi' ix in c'anb'ej icha tic d'a viñaj Pablo chi': ¿Tzam yal a c'ool tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' tzach in ch'olb'itej? xin chi d'a viñ. 21 Palta axo ix yalan viñ d'ayin: Tic tzin c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ d'ayin. Yuj chi' a inxo ix vala' to scan viñ d'a preso, masanto ol vac'b'at viñ d'a viñ cajal chi', xchi viñaj Festo chi'.

22 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñaj rey Agripa chi', ix yalan viñ d'a viñaj Festo chi':

—A inxo tic, in gana svab' tas syal viñaj Pablo chi', xchi viñ.

25.13 **25:13** A jun viñ scuch Agripa sb'inaj d'a tic, a viñaj rey Herodes ay yuninal viñ, viñ ix snib'ej yac'ancham viñaj Pedro, syalcot d'a Hechos 12.

Ix yalan viñaj Festo chi' d'a viñ:
—Tato icha chi', q'uic'anto tzab' tas syal viñ, xchi viñ d'a viñ.
23 Axo d'a junxo c'u, ix c'och viñaj rey Agripa yed' ix Berenice chi'. Yelxo val te vach' yilji eb' yed' spichul, ix och eb' b'aj sb'o yaj oval. Ix och pax eb' yajal soldado yed' eb' ichamtac vinac d'a jun choñab' chi'. Axo viñaj Festo chi' ix checan ic'joccot viñaj Pablo chi'. 24 Ix lajvi chi', ix yalan viñ icha tic:
—Ach Rey Agripa yed' e masanil ix e molb'ej e b'a tic qued'oc, ina viñaj Pablo tic. Masanil eb' israel ix alan d'ayin to ay smul viñ. Ix yal eb' d'ayin d'a Jerusalén, ix yalanpax eb' d'ayin d'a Cesarea tic to mañxo smojoc pitzan viñ. 25 Palta tzin na a in tic to malaj junoc smul viñ, yic smoj scham viñ yuuj. Toxo ix sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ cajal Augusto, yic vach' a viñ ol ch'olb'itan viñ. Yuj chi' tzin na'a to ol vac'b'at viñ. 26 Palta malaj tas vach' tzin tz'ib'ejb'at d'a viñ cajal chi' yuj viñ. Yuj chi' ix vic'cot viñ d'a ichañ ach rey Agripa yed' d'a eyichañ e masanil. A ticnaic, c'anb'ejec eyab' d'a viñ, ta icha chi' ay junoc smul viñ tz'ilchaj eyuuj, yic a jun chi' ol in tz'ib'ejb'at d'a viñ cajalil chi'. 27 ¿Tom ol yal vac'anb'at junoc presovum tato max in tz'ib'ejb'at smul tz'och d'a yib'añ? xchi viñaj Festo chi'.

26

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj rey Agripa

1 Axo viñaj rey Agripa chi' ix alan d'a viñaj Pablo chi':
—Syal alan ticnaic tas aji, xchi viñ.
Ix yic'anchaañ sc'ab' viñaj Pablo chi', ix och ijan viñ yalan icha tic:
2 —Ach rey Agripa, tzin te tzalaji yujto tzin a cha lolon d'a ichañ, yujto in gana sviq'uel jantacñej tas ix yac'och eb' vetisraelal d'a vib'añ. 3 Te vach' sval d'ayach, yujto ojtactaxon co ley a oñ israel oñ tic. Ojtac pax tas tz'ic'an co telan co b'a. Yuj chi' tzin c'an d'ayach to nivan tzutej a c'ol d'ayin yic tzab'an tas ol val d'ayach.

A sb'eyb'al viñaj Pablo d'a yalañtaxo

4 A eb' vetisraelal smasanil, yojtactaxon eb' tas vutejnac in b'eyb'al d'a in choñab' yed' d'a Jerusalén yictax ix in cotoch uninal. 5 Tato ay sgana eb' syala', syal yalan eb' to ayxo tiempo fariseo in. A eb' fariseo chi' yelxo val sc'anab'ajej juntzañ b'eyb'al yic co c'ayb'ub'al eb'. 6 Axo ticnaic, syac'och eb' d'a vib'añ yujñej to svac'och yipoc in c'ol tas yalnaccan Dios ayic yac'annaccan sti' d'a eb' co mam quicham. 7 A eb' quetisraelal slajchavil macañ, van stañvan eb' yelc'och tas yalnaccan Dios chi'. Yuj chi' c'ual d'ac'val yac'anem sb'a eb' d'a Dios. Ach rey Agripa, yujñej to tzin tañvej yelc'och jun chi', yuj chi' syac'och eb' vetisraelal chi' d'a vib'añ ticnaic. 8 A exxo tic, ¿tas yuj max eyac'och d'a e c'ool to a Dios tz'ac'an pitzvocxi eb' chamnac?
9 A in pensar d'a yalañtaxo, to svac' chucal d'a eb' yic Jesús aj Nazaret. A in naani to te vach' svutej in b'a. 10 Icha chi' vutejnac in b'a d'a Jerusalén. Ochnac vopisio yuj eb' viñ sat sacerdote, yuj chi' tzijtum eb' creyente vac'nacoch d'a preso. Ayic smac'jicham eb', tzin tac'vib'at d'a spatic eb'. 11 Tzijtum el vac'nacoch syaelal eb' yic maxtzac yac'och Jesús eb' d'a sc'ool in naani. Icha chi' ec' vutejnac in b'a d'a yoltac spatil culto. Te nivan chichonnac in c'ol d'a eb'. Xid'nac in pax ec' d'a juntzañ choñab' te najat, xid' vac'annacoch syaelal eb'.

Chajtil aj schaannac Cristo viñaj Pablo
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Yuj val in chichonc'olal chi', a junel b'at in d'a choñab' Damasco. Yujto ay vopisio yuj eb' viñ sat sacerdote, yuj chi' schec in b'at eb' viñ. 13 Palta ach rey sval d'ayach, tas aj in. Ayic van in b'ey d'a chimc'ualil, vilan scot copnaj jun saquilq'uinal d'a satchaañ. Ec'alto yoc d'a yoc c'u. Emul copnaj d'a vib'añ yed' d'a yib'añ eb' ajun ved'oc. 14 Telvi oñ d'a sat luum yuj jun saquilq'uinal chi' co masanil. Vab'an yavaj jun, yalan d'a ti' hebreo icha tic:

Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? Palta munil tzixtej a b'a icha junoc noc' vacax stec'vaj
och d'a junoc te te' stecjioch d'ay, xchi d'ayin. 15 Valan d'ay: Mamin, ¿mach ach? xin chi.
Yuj chi', yalan Cajal Jesús d'ayin: A in ton tic, Jesús in. A in ton tzin ixtej. 16 Palta q'ueañ
vaan. Tzul in ch'ox in b'a d'ayach yic ol ach och in checab'oc, ol alanel yab'ixal tas ix il tic
yed' jantacñej tas toto ol in ch'ox ila'. 17 A ticnaic, tzach in checb'at d'a eb' mañ israeloc.
Ol ach in colelta d'a yol sc'ab' eb' yed' d'a yol sc'ab' eb' etisraelal. 18 Tzach in checb'at d'a
eb' yic vach' ol javoc spensar eb', yic syactejcan jun sb'eyb'al eb' yic q'uic'alq'uinal, axo
yoch eb' d'a jun saquilq'uinal yic Dios. Ol elcan eb' d'a yol sc'ab' viñ diablo, axo d'a yol
sc'ab' Dios ol ochcan eb'. Ol in yac'och eb' d'a sc'ool yic vach' ol ac'joccan lajvoc smul eb'.
Ichato chi' ol och eb' yetb'eyumoc eb' ayxo och yicoc Dios, yujñej in yac'anoch eb' d'a
sc'ool, xchi Jesús d'ayin.

19 Yuj val chi', ach rey Agripa, in c'anab'ajej tas ul yalcan Jesús chi' d'ayin, ayic scot
d'a satchaañ ul sch'oxan sb'a. 20 Yuj chi' a d'a Damasco chi' in b'ab'laj alejel slolonel
Dios. Slajvi chi' ec' valanel d'a Jerusalén yed' d'a masanil yol yic Judea, svalanpax d'a eb'
mañ israeloc to sna sb'a eb', syac'anpaxoch spensar eb' d'a Dios. Svalan pax d'a eb' to
yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', yic vach' scheclaji to yel sna sb'a eb'. 21 Yujto ix valel
juntzañ chi', yuj chi' ix in syam eb' israel d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yac'lan
eb' in smilanchamoc. 22 Palta a Dios ix colvaj ved'oc. Yuj chi' te tec'an ix vutej in b'a.
Añejtona' pax ticnaic, tec'an svutej in b'a valanel slolonel Dios d'a masanil anima. Sval
d'a eb' nivan yelc'ochi, sval pax d'a eb' malaj yelc'ochi. A eb' schecab' Dios d'a peca' yed'
viñaj Moisés, ayocto stz'ib'annaccan eb' tastac ol javoc. Añej juntzañ chi' tzec' valeli.
23 Svalaneli to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix chami. Ix lajvi chi', axo ix b'ab'laj pitzvixi
d'a scal eb' chamnac yic syalanel yab'ixal colnab'il d'a eb' quetchoñab' yed' d'a eb' anima
smasanil, xchi viñaj Pablo chi'.

24 Ayic van yalan juntzañ chi' viñaj Pablo chi', axo viñaj Festo chi' ix q'ue jucnaj viñ, ix
yalan viñ d'a viñ:

—Pablo, tecan to ay tas tz'ixtan yol a jolom. Mañ jantacoc tas a c'ayb'ejnac, yuj chi' a'
ix q'ue d'a a jolom, xchi viñ d'a viñ.

25 Palta ix tac'vi viñaj Pablo chi':

—Ach vajalil Festo, malaj tas tz'ixtan yol in jolom. A juntzañ lolonel sval tic d'ayex, te
yel, te nivan yelc'ochi. 26 Axo viñaj rey Agripa tic, yojtactaxon juntzañ tic viñ sic'lab'il.
Yuj chi', tec'an val svutej in b'a valan juntzañ tic d'a yichañ viñ. A juntzañ sval tic, mañ
c'ub'eltacoc yaji, yojtacñej eb' anima smasanil. Yuj chi' vojtac to yojtac pax viñ rey tic.
27 A achxo tic ach rey Agripa, ¿tzam ac'och d'a a c'ool tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a
peca'? Vojtac to tzac'och d'a a c'ool, xchi viñaj Pablo chi'.

28 Yuj chi' ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Tom yujñej jab' tzal tic tzin och cristianoal tza na'a? xchi viñ.

29 Yuj chi', ix yalan viñaj Pablo chi':

—Vach'chom yujñej jab' ix val tic d'ayach, mato yujto tzijtumto tas ol eyab'i, comonoc
tz'el d'a sc'ool Dios to icha ix in aj tic icha pax chi' tzach aj yed' jantac eb' ix ab'an tas ix
val tic, palta max ex tzec'chajlaj d'a q'uen cadena icha vaj tic, xchi viñaj Pablo chi' d'a
eb'.

30 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix q'ue liñan viñ rey chi' yed' ix Berenice. Añejtona' ix
q'uepax liñan viñaj Festo yed' jantacñej eb' ayec' chi' ta'. 31 Ix sb'esanel sb'a eb', yic smol
alej eb' tas ol aj jun chi'. Ix yalan eb':

—Mañ smojoc scham jun viñ tic, yujto malaj jab'oc smul viñ, añejtona' mañ smojoc
ayoch viñ d'a preso tic, xchi eb' viñ.

32 Ix yalan viñaj Agripa d'a viñaj Festo chi':

—Syal cac'anel viñ d'a libre ticnaic, ichocta' maj sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ cajal d'a Roma
chi', xchi viñ.

27

Ac'b'ilb'at viñaj Pablo d'a Roma

1 Ix slajtian sb'a eb' viñ yajal to sb'at viñaj Pablo d'a Roma d'a yol yic Italia. Yuj chi' ix
ac'ji entregar viñ yed' jayvañxo eb' yetpresovumal d'a yol sc'ab' jun viñ capitán scuchan
Julio. A jun viñ chi', yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ eb' soldado viñaj Augusto. 2 Ix
oñ och d'a yol jun barco yic choñab' Adramitio. A te' barco chi', d'iñan yec' te' d'a junjun
lugar d'a stitac Asia. Ayic ix oñ b'at d'a yol te', ix b'at pax viñaj Aristarco qued'oc, aton viñ
aj Tesalónica d'a yol yic Macedonia. 3 Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och d'a choñab' Sidón. A
viñaj Julio chi', te vach' ix yutej spensar viñ d'a viñaj Pablo chi', yuj chi' ix ac'ji spermiso
viñ yuj viñ b'at sc'uman eb' svach'c'ool, yic syac' eb' tas yovalil tz'och yuj viñ. 4 Ix oñ elxi
d'a Sidón chi', ix oñ ec' d'a slac'anil Chipre ay d'a snañal a' mar. A d'a co q'uexañ ix can
Chipre chi' yujto mañ tojoloc sb'ey ic'. 5 Ix oñ ec' d'a stitac Cilicia yed' d'a stitac Panfilia.
Ix oñ c'och d'a choñab' Mira, aton jun ay d'a yol yic Licia.

6 Axo viñ capitán chi' ix sayanec' junxo te' barco ta'. Ix ilchaj jun te' barco yic Alejandría
yuj viñ van sb'at d'a Italia. Yuj chi' d'a yol te' ix oñ yac'xioch viñ. 7 Ayic ix oñ b'atxi
te tzijtum c'ual ix oñ b'eyi, yujto c'ojanc'olal sb'ey te' barco chi'. Pural ix oñ c'och d'a
yichañcot choñab' Gnido. Ix lajvi chi', ix oñ ec' d'a slac'anil choñab' Salmón, ix oñ ec'
pax d'a Creta, aton jun ay d'a snañal a' mar, yujto a jun ic' chi' añeja' mañ tojoloc sb'eyi.
8 Pural ix oñ ec' d'a sti' Creta chi' masanto ix oñ c'och d'a jun choñab' scuch "B'aj Vach'
Tz'och vaan Te' Barco" ay d'a slac'anil choñab' Lasea.

9 Te ayxo smay sb'eyec' te' barco chi' d'a yib'añ a' mar chi', yujto toxo ix te ec' tiempo,
vanxo sja ñab'il q'uinal. 10 Yuj chi' ix yal viñaj Pablo d'a eb' icha tic:

—Ex vetanimail, svila' to te ay smay co b'at ticnaic. Ol lajvoquel te' barco tic yed' yicatz
smasanil. Añejtona' ay pax smay ol oñ chamoc, xchi viñ d'a eb'.

11 Palta a viñ capitán chi', maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Pablo chi'. Añej tas ix
yal viñ tz'ic'an b'ey te' barco yed' viñ aj barco chi' ix scha yab' viñ. 12 A d'a jun lugar chi',
malaj b'aj syal scan vaan te' barco chi' yic tz'ec' ñab'il q'uinal chi'. Yuj chi' quenxoñej
mañ masaniloc eb' ix naani to vach' tzoñ b'atñej, ta icha chi' colan tzoñ c'och d'a choñab'
Fenice d'a yol yic Creta chi'. Ata' sgana eb' ix co tañvej ec' ñab'il q'uinal chi', yujto mañ
ovoc sc'och ic' ta'.

Pitzvinac chaañ jun nivan ic' d'a yib'añ a' mar

13 Ix sna eb' to vach' tzoñ b'ati, yujto ay jun ic' c'ojanc'olal van scot d'a sur. Yuj chi' ix
oñ b'ati. Ix oñ ec' d'a slac'anil stitac Creta chi'. 14 Palta junanto rato chi' ix pitzvichaañ
junxo nivan ic' tz'ec' d'a jun luum chi'. 15 Ix och chulan ic' d'a te' barco chi', majxo yal-laj
sb'at te' b'aj sja ic' chi'. Yuj chi' ix cactej quic'anb'at te' b'aj sja ic' chi', munilxoñej ix b'at
te' b'aj sb'at ic' chi'. 16 Ix oñ ec' d'a stz'ey jun yune' lugar scuch Clauda ay d'a snañal a'
mar. Ata' mañxo ovoclaj ic' icha ix aj sja d'a sb'ab'elal chi'. Aytaxon jun te' co yune' barco
toc'b'il yuj te' nivan chi'. Pural ix q'ueta te' co toc'an d'a yib'añ te' nivan chi'. 17 Ix lajvi
sq'uec'och te' d'a yib'añ te' nivan chi', axo eb' aj barco chi', ix sc'an juntzañ nivac lasu eb',
yic stzec'an tzatzb'oc te' nivan chi' eb'. Yujto ix xiv eb' spoc'anem sb'a te' d'a yib'añ jun
yarenail jun scuchan Sirte, ay d'a sjayil sti' a', yuj chi' ix stijemta juntzañ icha mantiado
eb' ayq'ue d'a yib'añ te' barco chi', aton juntzañ smac'ji yuj ic'. Ix lajvi chi', ix oñ can
ichñej ta'. Munilxoñej ix oñ yic'b'at te' yed' ic' chi'. 18 Añejtona' d'a junxo c'u, te ov jun ic'
chi'. Yuj chi', ix och ijan eb' syumancanel yicatz te' d'a yol a'. 19 Axo d'a yoxil c'ual, ix oñ
colvaj yed' eb' aj barco chi'. Ay pax juntzañ syamc'ab'il te' barco chi' ix co yumcanel yed'
eb'. 20 Nivan tiempo majxo quil-laj c'u yed' q'uen c'anal. Axo yuj jun ic' te ov ix c'och chi'
d'ayoñ, majxo co nalaj tato tzato oñ colchaji.

21 Nivan tiempo majxo oñ valaj. Ix lajvi chi' ix q'ue liñan viñaj Pablo chi' d'a co cal. Ix
yalan viñ:

—Ex vetanimail, octom val ix e cha eyab' tas ix vala'. Octom maj oñ cotlaj d'a Creta chi'. Tato icha chi', maj am ja jun tic d'a quib'añ, malaj am pax jab'oc tas ix sateli. 22 Axo ticnaic sval d'ayex, tec'an tzeyutej e b'a, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Vach'chom ol lajvoquel te' barco tic. 23 Yujto a q'uiq'ui d'ac'val ix ul sch'ox sb'a jun yángel Dios d'ayin. Aton jun Dios b'aj svac' em in b'a, yujto a' ay in yico'. 24 Ix yalan jun ángel chi' d'ayin icha tic: Pablo, mañ ach xivoc, yujto yovalil ol ach c'och d'a yichañ viñ yajal d'a Roma. Uujñej ol colchajcanel eb' ayec' ed' d'a yol te' barco tic yuj Dios, xchi d'ayin. 25 Yuj chi', tec'an tzeyutej e b'a ex vetanimail, yujto svac'och Dios yipoc in c'ool to yovalil ol elc'och icha ix yal jun ángel chi' d'ayin. 26 Palta yovalil ol oñ yumjoccanel d'a jun lum luum ay d'a snañal a', xchi viñaj Pablo chi'.

27 Ayic ix lajvi schañlajuñil c'ual, añeja' ay oñ ec' d'a a' mar yic Adria. Toxo ix oñ c'axpajec' d'a jun a' mar chi' yuj ic'. Axo d'a chimilac'val, a snaan eb' smunlaj d'a te' to van co c'och d'a junoc luum. 28 Ix yechtan sjulal a' eb'. Ay am junoc 40 vara sjulal a'. Ix b'at janic'xo te', ix yechtanxi eb', ayxoñej am junoc 30 vara sjulal a'. 29 Ix xiv eb' smac'an poj sb'a te' d'a q'uen q'ueen ay d'a yich a'. Yuj chi' ix yac'och d'uñan chañe' q'uen nivac q'uen eb' d'a spatic elc'och te'. Axo q'uen ix yamanoch vaan te'. Ix lajvi chi', ix stañvan eb' sacb'i. Ix snib'ej eb' elañchamel ix sacb'i. 30 Axo eb' smunlaj d'a te' barco chi', ix snib'ej el sb'a eb' d'a elañchamel. Yuj chi', c'ub'eltac ix yaq'uem d'uñuñoc te yune' barco chi' eb' d'a yib'añ a' mar chi'. Axo ix yutej eb' yalani to a juntzañxo q'uen q'ueen ix yaq'uem eb' d'a sñi' te', yic malaj mach snaaneli tas van sc'ulan eb'. 31 Palta axo viñaj Pablo ix b'at alan d'a viñ capitán yed' d'a eb' soldado.

—Tato tz'el eb' d'a yol te' barco tic, val yel mañ ol oñ colchajlaj, xchi viñ.

32 Axo eb' soldado chi' ix tzepan sch'añal te' yune' barco chi'. Ix elcan d'iñnaj te' sch'ocoj. 33 Axo yic van sacb'i, ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' smasanil to yovalil sva jab'oc eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—Schañlajuñilxo c'ual maxtzac ex vayi, maxtzac ex va yuj xivelal. 34 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzex va'i yic vach' ol ochxoc eyip, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Añejtona' malaj junoc oñ ol oñ lajvoc, xchi viñ d'a eb'.

35 Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix yic'ancot jun pan viñ. Ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios d'a yichañ eb' smasanil. Ix xepan snañal ixim pan chi' viñ. Ix syamanoch viñ svaan ixim. 36 Ichato chi', ix snivanan sb'a co c'ool co masanil. Ix oñ vaxi. 37 276 co b'isul d'a yol te' barco chi'. 38 Ix lajvi co vaan tas icha co gana, ix vach' yumchajcanb'at nañalxo ixim trigo d'a yol a' mar chi' yic seb'b'i te' barco chi'.

Smac' poj sb'a te' barco d'a sat luum

39 Axo yic ix sacb'i, ix yilanb'at lum luum eb' munlajvum d'a te' barco chi', palta mañ yojtacoc eb' b'ajtil ay jun lugar chi'. Ix yilanb'at jun sc'ab' a' mar chi' eb', nab'a arena stitac. Ix snaan eb' to syac'lej eb' yic'anb'at te' barco chi' ta', talaj syal sc'och te' ta'. 40 Ix stzepan d'iñchaj sch'añal q'uen syamanoch vaan te' barco chi' eb'. Ix can juntzañ q'uen q'ueen chi' d'a yol a' mar chi'. Ix stijanel sch'añal b'aj sch'umji te' eb', yic vach' syal sch'uman te' eb' junelxo. Ix yac'anxiq'ue jun icha mantiado eb' d'a chaañ, yic a smac'ji yuj ic' sb'eyxi te'. Yuj chi' ix och ijan te' sb'at b'aj ay yarenail sti' a' chi'. 41 Palta ix spoq'uem sb'a te' d'a yib'añ q'uen arena ay d'a yich a'. Yuj chi' ix can ch'apan te' d'a q'uen arena chi'. Majxo ib'xoclaj jab'oc te'. Axo te' spatic elc'ochi van smac'jiel vecnaj te' yuj yipal a'. 42 Axo eb' soldado, ix snib'ej eb' smilcham eb' preso yaji yic vach' malaj eb' tz'eli, sb'atcan eb' elelal. 43 Palta a viñ capitán chi' maj stac'laj viñ smiljicham eb' presovum chi', yujto sgana viñ scolcanel viñaj Pablo chi'. Yuj chi' ix yal viñ to a eb' syal smac'an a', syal sb'ab'laj b'at eb' d'a yib'añ a', yic tz'elc'och eb' d'a sti' a' b'aj ay lum luum. 44 Axo eb' tzac'an sb'ati, ay eb' sb'at d'a yib'añ te' chemte'. Ay eb' sb'at d'a yib'añ juntzañxo ste'al te' barco chi'. Icha chi' ix cutej co b'a. Yuj chi' ix oñ colchajcanel co masanil. Ix oñ elcanc'och d'a sti' a' b'aj ay jun lum luum chi'.

28

Ayec' viñaj Pablo d'a jun luum scuchan Malta

1 Axo yic ix oñ colchajcaneli ix cab'ani to a jun lum luum d'a snañal a' chi', Malta sb'i
luum. 2 Axo eb' aj choñab' chi' te vach' ix yutej spensar eb' d'ayoñ. Ix yac'anoch jun
nivan c'ac' eb' yujto te siic, ay pax ñab'. Ix oñ yavtanb'at eb' c'axnel. 3 Axo viñaj Pablo
chi' ix b'at mec'ancot juntzañxo te' b'olob'. Ayic van yac'anb'at te' viñ d'a yib'añ c'ac', ay
jun noc' chan ix elta d'a scal te' yuj te' c'ac' chi'. Ix chiji sc'ab' viñ yuj noc', ix can chinan
noc' d'ay. 4 Ayic ix yilan eb' aj choñab' chi' to ix can chinan noc' d'a sc'ab' viñ, ix yalan
eb':

—A jun viñ tic, tecan mac'umcham anima viñ. Vach'chom ix yac' ganar viñ scolchaj
d'a yib'añ a' mar tic, palta yovalil ol scha spac smul viñ chi', ol cham viñ, xchi eb'.

5 Axo viñaj Pablo chi', toñej ix stzicub'tañej sc'ab' viñ, ix em lañnaj noc' d'a scal te' c'ac'
chi'. Malaj jab'oc ix ic'an viñ yuj noc'. 6 Axo eb' smasanil, ix stañvej eb' smal sc'ab' viñ
chi'. A snaan eb' to d'a jun rato chi' ol cham viñ. Axo ix yilan eb' ix ec' tiempo, malaj
jab'oc tas ix ic'an viñ. Yuj chi' ix sq'uex spensar eb'. Ix yalan eb' icha tic:

—A viñaj Pablo tic, tecan dios viñ, xchi eb'.

7 A d'a slac'anil b'aj ay oñ ec' chi', ata' ay sluum jun viñ yajal yaj d'a Malta chi', aton jun
viñ scuch Publio. Ix oñ schaoch viñ d'a yol spat. Oxe' c'ual ix oñ ec' yed' viñ, te vach' ix
yutej spensar viñ d'ayoñ. 8 Palta a viñ smam viñaj Publio chi', te penaay viñ. Van scham
viñ yuj c'ac'al yab'il yed' chic'. Axo viñaj Pablo chi' ix och yed' viñ d'a yol scuarto. Ix
lesalvi viñ. Ix lajvi chi' ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a yib'añ viñ. Ichato chi' ix b'oxican sc'ool
viñ. 9 Ixñej b'oxi sc'ool viñ chi', a juntzañxo eb' penaay d'a jun choñab' chi', ix laj c'och
eb' d'a viñ. Ix b'oxipaxcan sc'ool eb'. 10 Te xajan ix oñ yil eb' anima d'a jun lugar chi'.
Axo yic ix c'och stiempoal co b'atxi d'a yol junxo barco, ix laj yac' eb' tastac tz'och cuuj.

C'ochnac viñaj Pablo d'a Roma

11 Oxe' ujal ix oñ ec' d'a Malta chi'. Ata' vaan och jun te' barco, van stañvan yec' ñab'il
q'uinal te' ta'. A te' barco chi', yic choñab' Alejandría te'. A d'a sat te' ayoch yechel chavañ
sdiosal eb', aton Cástor yed' Pólux.28.11 A d'a yol te' ix oñ ochi, ix oñ b'ati. 12 Ix oñ c'och
d'a choñab' Siracusa. Axo ta' ix oñ vanaj oxe' c'ual. 13 Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ ec'
d'a slac'anil stitac lum luum, masanto ix oñ c'och d'a choñab' Regio. Axo d'a junxo c'u,
ix cot jun ic' d'a sur. Yuj chi' ix oñ b'atxi, chab' c'ual ix oñ b'eyxi d'a sat a'. Ichato chi' ix
oñ c'och d'a choñab' Puteoli. 14 Ata' ix ilchajel jayvañ eb' creyente cuuj. Ix yalan eb' to
tzoñ can uqueoc c'ual ta' yed' eb'. Ix lajvi chi', axo d'a coc ix oñ b'at d'a choñab' Roma.
15 Axo eb' creyente aj Roma chi', ayic ix yab'an eb' to van co c'ochi, ix ul oñ scha eb' d'a
b'e. Ay eb' ix ul oñ chaan d'a Apio b'aj ay jun mercado, ay pax eb' d'a Oxe' Posado. Axo
ix yilanb'at viñaj Pablo chi' to van sc'och eb' d'a viñ, ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios. Ix
te tzalajq'ue viñ. 16 Axo yic ix oñ c'och d'a Roma chi' ix yac'anoch eb' presovum chi' viñ
capitán d'a yol sc'ab' junxo viñ yajal eb' soldado ayec' ta'. Axo viñaj Pablo chi' maj ochlaj
viñ d'a preso yed' eb'. Toñej ix can viñ d'a jun majan pat b'aj ix tañvaj viñ yuj jun viñ
soldado.

Ix yalel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Roma

17 Schab'ilxo c'ual co c'och ta', ix yavtancot eb' yichamtac vinaquil eb' israel aj Roma
chi' viñaj Pablo chi'. Axo yic ix c'och eb' d'a viñ ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', malaj jab'oc in mul d'a eb' quetisraelal. Maj in ju pax sb'eyb'al eb'
co mam quicham. Palta a d'a Jerusalén in och d'a preso yuj eb', in yac'och eb' d'a yol
sc'ab' eb' aj Roma. 18 Sc'anb'ej eb' aj Roma chi' d'ayin tas in mul. Palta ix yil eb' to malaj
jab'oc in mul smoj in cham yuuj. Yuj chi' ix snib'ej eb' in yaq'uel d'a libre. 19 Palta a eb'

28.11 **28:11** Cástor yed' Pólux ab' sb'i sdiosal eb' aj Roma, tz'och yed' eb' d'a yib'añ a' d'a yol barco yalan eb'.

quetisraelal chi', maj yal-laj sc'ol eb' icha chi'. Yuj chi' ix in c'ancot in b'a d'a viñ cajal d'a Roma tic, ato viñ ol ch'olb'itanoc tas in mul. Palta malaj jab'oc tas ol vac'b'at d'a yib'añ eb' quetchoñab' chi'. 20 Yuj chi' tzex vavtejcoti, yujto in gana tzex vila', tzex in c'umej jab'oc. Yujto ay jun co Columal tañvab'iltaxon sjavi cuuj a oñ israel oñ tic. Yujñej to svac'och in pensar d'a jun chi', ayoch q'uen cadena tic d'ayin, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

21 Yuj chi', ix yal eb' d'a viñ:

—Malaj junoc carta ix cot d'a eb' aj Judea chi' b'aj syal uuj. Malaj pax junoc eb' quetchoñab' israel ix ul alan junoc tas d'a a patic. 22 Palta co gana scab' a oñ tic tas van a naani. Yujto ix cab' specal to a d'a junjun lugar, slaj yal chucal eb' d'a spatic jun e c'ayb'ub'al toto pitzvinac chi', xchi eb' d'a viñ.

23 Ix lajvi chi', ix yac'an slajtial eb' tas c'ual smolb'ej sb'a eb' junelxo. Axo d'a junxo c'u chi' tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a b'aj ayec' viñaj Pablo chi'. Ix och ijan viñ yalan d'a eb' d'a q'uiñib'alil, masanto ix b'at c'u. Ix yalan val viñ d'a eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yavtan pax juntzañ tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ ley Moisés viñ yed' tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic syac' viñ yojtaquejel eb' to yel tas syal viñ yuj Jesús chi'. 24 Ay eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. Ay pax eb' maj chaan yab'i tas ix yal viñ.
25 Yujto maj scha sb'a spensar eb', ix laj pax eb' d'a spat. Yuj chi' ix yal viñaj Pablo chi' d'a eb':

—A Yespíritu Dios ac'annac yal viñaj Isaías d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Te yel jun yalnac viñ chi', aton jun syal icha tic:

26 Ixic b'at al d'a eb' anima tic, tzalan icha tic: Val yel ol eyab'i, palta mañ ol nachajel-laj eyuuj. Vach'chom ol eyila', palta añejtona' mañ ol nachajel-laj eyuuj, xa chi d'a eb'.

27 Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'. Icha to smac schiquin eb', yic max yab' in lolonel eb'. Añejtona', icha to smutz' sat eb', yic max yil jun yel chi' eb'. Toxon max nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Max sq'uex sb'eyb'al eb'. Max yac'och spensar eb' d'ayin, yic tzin colan eb', xchi Yespíritu Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

28-29 Yuj chi', nachajocab' el eyuuj to a Dios van yac'an jun colnab'il tic d'a eb' mañ israeloc. Yujto a eb' chi' syac'och schiquin eb' d'ay, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

30 Axo viñaj Pablo chi', chab' ab'il ix aj viñ d'a yol jun smajan pat chi'. Axo eb' ix laj c'och sc'umej viñ ix chaji eb' yuj viñ. 31 Ix stec'b'ej sb'a viñ yalaneli, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesucristo viñ. Malaj mach ix cachanoch vaan jab'oc viñ.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ ROMA

Romanos sb'i jun libro tic, aton jun scarta viňaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a Roma. A d'a tic syalb'at viň to ol c'och viň yil eb' creyente chi'. Snib'ej viň smunlaj yed' eb' junoc tiempoal, slajvi chi' sb'at viň d'a España. Stz'ib'ejb'at jun carta tic viň yuj yalan tas val syalelc'och jun vach' ab'ix yic colnab'il yed' b'eyb'al smoj sb'eyb'alan eb' creyente. A jun libro tic, tz'acan syala' tas val tz'aj snachajel yuj viňaj apóstol Pablo chi'.

Ayic slajvi yac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente ay d'a Roma chi', syalanb'at viň d'a eb' to slesalvi viň yuj eb'. Slajvi chi', syalanb'at viň tas snib'ej syalb'at d'a eb'. Aton yuj vach' ab'ix ch'oxb'il yuj Dios, to tz'ochxi junc'olal d'a scal eb' anima yed' Dios tato syac'och eb' d'a sc'ool. Masanil anima ayoch yac'an servil chucal vach'chom israel mato maň israeloc, yuj chi' smoj schaan jun colnab'il tic eb'. Tz'ochxi vach'il d'a co cal yed' Dios aňej tato scac'och Jesús d'a co c'ool. Tato vach'oňxo yuj Cristo, ayxo co junc'olal yed' Dios, axo co colchajel d'a yol sc'ab' chucal yuj Yespíritu Dios, yuj chi' smoj to sq'uexmaj co b'eyb'al.

Syalanpax viňaj Pablo tas nab'il yuj Dios d'a yib'aň eb' israel yed' d'a yib'aň eb' maň israeloc. Syalanpax viň to yuj spitalil eb' israel tz'altaj jun colnab'il tic d'a masanil anima, yujto a eb' israel chi' maj scha eb' tato a Jesús scolomal eb' taňvab'il sjavi ayec' d'a scal eb'. Palta c'ojanc'olalto ol yojtaquejel eb'. Syalanpaxcoti tas tz'aj co xajanan co b'a yed' eb' quetanimail, yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal. Syalanpaxi to max yal co comon telan co b'a d'a yib'aň junoc c'ayb'ub'al max nachajel cuuj. Slajvi chi' syac'an stzatzil sc'ol eb' creyente viň d'a Roma chi'.

Tz'el yich scarta viňaj Pablo

1 A in Pablo in schecab' in Jesucristo tzin tz'ib'ej jun carta tic. Yavtejnac in och Jesucristo chi' schecab'oc. Sic'b'il in el yuuj, yic svalel vach' ab'ix yic colnab'il syac' Dios.
2 A Dios altannaccan jun vach' ab'ix tic d'a peca'. A eb' schecab' Dios d'a peca' chi' tz'ib'annaccan jun tic d'a Slolonel Dios to yicňej yaji. 3 A jun vach' ab'ix tic aton yab'ixal Cajal Jesucristo Yuninal Dios. A Jesucristo ayic ix alji, a d'a yiňtilal viňaj rey David ix cot snivanil, yuj chi' scheclaji to anima toni. 4 Axo Yespíritu Dios ix ch'oxani to Yuninal Dios yaji, to ay spoder, yujto ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. 5 Yuj Jesucristo chi' ix sch'ox svach'c'olal Dios d'ayin, ix in yac'anoch schecab'oc, yic vach' d'a masanil nación ay mach syac'och sc'ool d'ay, sc'anab'ajan tas syala'. Icha chi' tz'aj scheclajel snivanil yelc'ochi.
6 Icha chi' ex pax yed' eb', avtab'il ex yuj Dios qued'oc, yic tzex och yicoc Jesucristo.
7 Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex e masanil ex aj Roma, ex xajanab'ilxo yuj Dios. A avtannac ex, yic vach' yicňej tzex aji. In gana to a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta', syac'anpax sjunc'olal.

Snib'ej viňaj Pablo sb'at yil eb' aj Roma

8 A jun tic in gana tzin b'ab'laj alejb'at d'ayex. Yuj Jesucristo svac' yuj diosal d'a co Mam Dios eyuuj. Yujto ix pucaxb'at eyab'ixal d'a junjun nación, ix eyac' val och Cristo d'a e c'ool. 9 A in tic, svac' servil Dios d'a smasanil in c'ool, svalanpaxel yab'ixal Yuninal. Syil Dios to ayic tzin lesalvi juntac el, tzin lesalvi eyuuj. 10 Van in c'anan d'a Dios, ta tz'el d'a sc'ol syal in b'at ex vila', yujto pecatax in gana tzin b'at ta'. 11 Tzin nib'ej tzin b'at ex vila', yic tzin colvaj jab'oc d'ayex d'a yic Dios, yic tze vach' tec'b'ej e b'a. 12 In gana ayic ol in c'och ta', ol quiptzitej co b'a junjun oň, yujto jun lajanňej scutej cac'anoch Cristo d'a co c'ool. 13 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli to tzijtum elxo in gana tzin b'at ex vila', palta maxto yal-laj in b'ati. In gana tzin c'och d'a e cal, yic vach' tzin munlaji,

icha ix in munlaj d'a scal juntzaňxo nación. 14 Yujto vib'aň yaj valan d'a masanil anima,
vach'chom griego, mato maay, vach'chom eb' jelan yed' eb' maň jelanoc. 15 Yuj chi', lista
vaj in b'at valel vach' ab'ix yic colnab'il d'a e cal a ex aj Roma ex chi'.

A spoder vach' ab'ix yic colnab'il

16 A in tic, max in q'uixvilaj valanel jun vach' ab'ix yic co colnab'il tic, yujto spoder Dios
yaji, yic vach' scolchajel jantacňej eb' syac'och d'a sc'ool, eb' israel d'a sb'ab'elal slajvi chi'
eb' maň israeloc. 17 A jun vach' ab'ix yic co colnab'il tic, a tz'ac'an nachajel cuuj tas tz'aj
coch vach'il d'a yichaň Dios, aňej to scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' co vach' aq'uejecoch d'a
co c'ool, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach'
eb' d'a yichaň. Yuj chi' ay sq'uinal eb' d'a junelňej, xchi.

A smul eb' anima d'a Dios

18 Cojtac to a Dios tz'ac'ancot yoval sc'ol d'a satchaaň, sjavi d'a yib'aň jantacňej eb'
malaj yelc'och Dios d'ay, aton eb' sc'ulan chucal. A eb' chi', te chuc eb'. Yuj chi' malaj
sgana eb' yalchajel jun c'ayb'ub'al te yel tic. 19 Scot yoval sc'ol Dios d'a yib'aň eb' yujto a
juntzaň tas syal cojtacanel d'a Dios, yojtactaxon eb', yujto a Dios chi' tz'ac'an yojtaquejel
eb'. 20 Vach'chom maň chequeloc Dios, palta scheclaj yuj juntzaň tastac sb'onaccani.
Yujto atax sb'oannac yolyib'aňq'uinal tic, scheclajnac eli to Dios toni, aytaxon spoder.
Yuj chi' malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichaň. 21 Vach'chom yojtac eb' to ay Dios,
palta max yaloch eb' sDiosaloc, malaj tz'och d'a eb'. Max yac'laj yuj diosal eb' d'ay. Palta
a juntzaň tas malaj yopisio, a' snaub'taňej eb', yujto malaj spensar eb', yuj chi' te aycan
eb' d'a q'uic'alq'uinal. 22 Vach'chom jelan eb' snaani, palta te quistal eb'. 23 Ix yactejcan
eb' yalan sb'a d'a Dios, jun malaj b'aq'uiň sateli, te ay pax spoder, axo juntzaň yechel
anima chamelb'a yaji, a' syac'och eb' sdiosaloc. Syac'paxoch juntzaň yechel noc' much
eb' sdiosaloc, noc' chan yed' noc' chaňe' yoc.

24 Yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios, yic svach' b'atcan eb' d'a juntzaň chucal b'aj sgana
eb' sb'ati. Yuj chi', sc'ulej juntzaň tas eb' q'uixvub'tac yed' snivanil. 25 A d'a juntzaň es
syac'och sc'ool eb'. Axo slolonel Dios te yel max schalaj yab' eb'. A d'a juntzaň tas sb'onac
Dios, ata' syal sb'a eb', slaj comon em cuman eb' d'ay. Axo d'a Dios max yaq'uem sb'a eb'.
Palta masanil tiempo smoj calan vach' lolonel d'ay. Amén.

26 Yuj juntzaň sc'ulej eb' chi', yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios yic vach' sc'ulej juntzaň
tas sgana eb', aton juntzaň q'uixvub'tac. A eb' ix ix, maňoc yed' eb' viň vinac sc'ulej eb'
ix icha d'a stzolal, axo eb' ix yetixal eb' ix yed'nac syixtan sb'a. Maxtzac sc'anab'ajej eb'
ix tas ac'b'ilcan d'ay yuj Dios. 27 Icha pax chi' eb' viň vinac, maňoc yed' eb' ix ix sc'ulej
eb' viň icha d'a stzolal. Axo eb' viň yetvinaquil eb' viň yed'nac syixtan sb'a. Ay eb' viň
slaj c'ulan juntzaň tas te q'uixvub'tac yed' eb' yetvinaquil. Yuj chi' aňeja' d'a snivanil eb'
viň van schaan syaelal juntzaň maň smojoc sc'ulej chi'.

28 Yujto malaj sgana eb' ay yelc'och Dios d'a sat, yuj chi' tz'actajcan eb' yuj Dios chi', yic
svach' juviel spensar eb'. Yuj chi' svach' c'ulejňej juntzaň tas eb' maň smojoc. 29 C'ajan
eb' yed' juntzaň chucal yed' ajmulal. Aňej chucal sgana eb'. Snib'ej val och sb'a eb'
b'eyumal. Te chuc eb'. Syiloch sc'ool eb' d'a tastac ay d'a junocxo anima, mac'umcham
anima eb'. Ac'um oval eb', ixtum anima eb'. Aňej d'a chucal ayoch spensar eb', aňej aloj
pecal sc'anji eb'. 30 Syal chucal eb' d'a spatic anima. Ajc'ool eb' d'a Dios. Puch vinac eb'.
Nivac vinac syutej sb'a eb'. Ac'umtac yec' eb'. Jelan syutej sb'a eb' snaanel chucal. Max
sc'anab'ajej smam snun eb'. 31 Max snalaj sb'a sc'ool eb'. Max yaq'uelc'och sti' eb' syac'a'.
Max sxajanej yetanimail eb'. Malaj snivanc'olal eb'. Max oc'laj sc'ool eb' d'a junocxo.
32 Yojtac val jun sley Dios eb' tz'alani to a eb' sc'ulan juntzaň chi', smoj sb'atcan eb' d'a
chamel d'a junelňej. Palta aňeja' sc'ulan eb'. Ste tzalaj eb' yed' eb' yetanimail sc'ulan
juntzaň chi' yed'oc.

2

Ol sch'olb'itej Dios tas caji

1 A junoc oñ sco ch'olb'itej yaj junoc quetanimail, max yal-laj calani to malaj co mul. Yuj chi' ayic sco ch'olb'itan junocxo, van quic'ancot yaelal d'a quib'añ. Yujto van co ch'olb'itan tas yaji, palta lajan van co c'ulan yed'oc. 2 Cojtac to a eb' icha chi' sc'ulej, a Dios ol ch'olb'itan yaj eb' d'a stojolal, ol yac'anb'at d'a yib'añ eb'. 3 A exxo tic, tato tze ch'olb'itej yaj eb' sc'ulan chucal, ¿tom a e naani to ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal ol yac' Dios? Yujto añeja' icha chi' tzeyutej pax e b'a. 4 A Dios te nivan svach'il. Ay snivanc'olal. Mañ comonoc scot yoval. Palta tecan ayex malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. ¿Tom mañ eyojtacoc to tzoñ ac'ji nivanc'olal yuj Dios yic vach' sco na co b'a? 5 Palta a exxo tic, te pit ex. Max e na val jab'oc e b'a. Yuj chi', toñej tze molb'ej yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Axo ol ja sc'ual yaelal chi', ol cot d'a eyib'añ. Ato d'a jun c'ual chi' ol checlajelta yujto ol sch'olb'itej Dios d'a stojolal. 6 Ato ta' ol scha spac yic junjun anima, ato syala' tas ix sc'ulej junjun. 7 Ay eb' ol ac'joc sq'uinal d'a junelñej yuj Dios, yujto tec'an syutej sb'a eb' sc'ulan vach'il, yuj pax to sgana svach'il eb' icha svach'il Dios chi'. Sgana eb' ay yelc'och d'a yichañ. Sgana eb' scha sq'uinal d'a junelñej. 8 Palta a eb' sgana te nivan yelc'ochi, eb' max c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel yed' eb' añej d'a chucal ayoch spensar, ol cotcan yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. 9 Jantacñej eb' sc'ulan chucal, ol yab' val syail eb' sic'lab'il. Ol te cus eb'. B'ab'el ol yab' syail eb' vetisraelal, ichato chi' eb' mañ israeloc. 10 Axo eb' vetisraelal yed' eb' mañ israeloc, ol yac' svach'il Dios d'a eb'. Nivan ol aj yelc'och eb' d'a yichañ. Junc'olal ol aj eb' yed'oc, tato vach' syutej sb'a eb'.

11 A d'a sat Dios lajan yelc'och junjun anima. 12 Jantacñej eb' mañ ojtannacoc ley Moisés, tato chuc sb'eyb'al eb', ol ac'joccanb'at eb' d'a chamel d'a junelñej. Mañ yovaliloc a jun ley chi' ol ac'ancanb'at d'a yib'añ eb'. Palta jantacñej eb' ojtannac jun ley chi', tato añeja' chuc sb'eyb'al eb', a ley chi' ol ch'olb'itan tastac yaj eb'. 13 A eb' sb'eyb'alan tas syal Dios, vach' eb' d'a yichañ. Axo eb' toñej tz'ab'an jun ley chi', mañ vach'oc eb' d'a yichañ. 14 A eb' mañ israeloc mañ yojtacoc ley Moisés eb'. Palta ay b'aj munil scomon b'eyb'alej eb'. Vach'chom mañ yojtacoc jun ley chi' eb', munil ayec' d'a spensar eb'. 15 Yuj sb'eyb'al eb' scheclaji to a tas syal jun ley chi' ayec' d'a spensar eb'. Nab'il yuj eb' d'a spensar to vach' jun ley chi', yujto a spensar eb' chi', ay b'aj syala' to chuc tas sc'ulej eb', ay pax b'aj syala' to vach' tas sc'ulej eb'. 16 Ayic ol ja jun c'ual, ayic ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil yuj Dios yuj tastac c'ub'eltac yaj yuj eb', a Jesucristo ol ch'olb'itan tas yaj eb' icha syal vach' ab'ix yic colnab'il svalel tic.

A eb' israel yed' ley Moisés

17 Palta ayex tzeyic'chaañ e b'a, yujto israel ex, añej val ley Moisés tzeyac'och yipoc e c'ool. Tzeyic'anpax chaañ e b'a, yujto schoñab' ex Dios. 18 Eyojtacxo tas sgana Dios. Eyojtacpaxi tas junoc vach' sco c'ulej, yujto e c'ayb'ejnac ley Moisés chi'. 19 A eb' mañ ojtannacoc b'aj ay Dios, ichato max yal yilan eb'. A exxo tze na'a to syal e ch'oxan b'aj ay Dios d'a eb'. A eb' q'uic'alq'uinal to yaji, syal eyac'an saquilq'uinal d'a eb' e naani. 20 Tze naani to syal e c'ayb'an eb' malaj tas yojtac. Axo eb' manto nachajel yuuj, syal eyac'an nachajel yuj eb' e naani. Yuj ley Moisés snachajel juntzañ c'ayb'ub'al tic eyuuj, eyojtacxo b'aja c'ayb'ub'al yel. 21 Te c'ayb'um ex d'a juntzañxo anima, palta ¿tas yuj max e c'ayb'ej e b'a a ex tic? Tzeyala' to max yal quelc'ani, palta ina elc'um ex. 22 Tzeyalanpaxi to max yal quem ajmulal. Palta ayex tzex em ajmulal. A juntzañ comon dios, chacb'ilel eyuuj, palta ina elc'um ex d'a templo. 23 Tze yic'chaañ e b'a, yujto eyojtac ley Moisés, palta max e c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yuj chi' sb'uchji Dios eyuuj. 24 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic: Yuj tas tze c'ulej, toñej sb'uchvaj eb' mañ israeloc d'a Dios, xchi.

25 Tato tze c'anab'ajej masanil tas syal ley Moisés chi', yel ay yopisio jun yechel scuch
circuncisión ayoch d'a e nivanil. Palta tato max e c'anab'ajej jun ley chi', a d'a yichañ
Dios, ichato mañ ex ac'b'iloc circuncidar. 26 Axo eb' mañ ayococh jun yechel chi'
d'a snivanil, tato sc'anab'ajej eb' tas syal jun ley chi', a d'a yichañ Dios, ichato ac'b'il
circuncidar eb'. 27 Ay eb' mañ ayococh jun yechel chi' d'a snivanil, palta sc'anab'ajej
jun ley chi' eb'. Yuj eb' ol ch'olb'itaj tas eyaji. Vach'chom ayoch jun yechel chi' d'ayex, ay
pax ec' jun ley chi' d'a yol e c'ab', palta max e c'anab'ajej. 28 Ay eb' tz'alji israelal yuj eb'
anima, mañ yeloc israel eb'2.28-29 d'a yichañ Dios. A eb' ayoch circuncisión d'a snivanil,
mañ yeloc ac'b'il circuncidar eb' d'a yichañ Dios. 29 Palta a val eb' yel ayoch spensar d'a
Dios, aton eb' chi' yel israel d'a yichañ. Yujto a jun circuncisión ayoch d'a co pensar, aton
jun chi' yel circuncisión d'a yichañ Dios. Mañ yujoc junoc ley tz'ib'ab'ilcani tz'ac'jioch
d'ayoñ, palta a Yespíritu Dios tz'ac'an d'ayoñ. Yuj chi' mañoc eb' anima tzoñ alan vach'il.
A Dios tzoñ alan vach'il.

3

1 Palta a eb' vetisraelal, ¿tom mañ vach'oc yic eb' tze na ticnaic? Yed' pax jun yechel
circuncisión, ¿tom malaj yopisio e naani? 2 Ay toni. Ol valb'at d'ayex tas yuuj. Aton
val d'a eb' chi' b'aj yac'nac slolonel Dios. 3 Ay eb' mañ ac'jinacoc och Slolonel Dios chi'
d'a sc'ool, palta ¿tom yuj chi' malaj yelc'och icha yalnaccan Dios chi'? 4 Elnacc'och tas
syala'. Vach'chom syesej junjun anima, palta a Dios yelñej syala', tz'elñejc'och masanil
tas syala'. Icha tic syalcan d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
Mamin, ayic tza ch'olb'itan eb' anima scheclajeli to yel tojol ach.
Ayic tza ch'olb'itan eb', max yal-laj yalji chucal d'ayach, xchi.
5 Yuj co chucal, svach' checlajeli to tojol ton val Dios sch'olb'itani. Palta ¿tas am tze na a
ex tic? ¿Tom mañ tojoloc Dios, yuj chi' syac'cot co yaelal yuj co chucal chi'? Ay eb' anima
snaan icha chi'. 6 Palta mañ ichocta'. Q'uinaloc tato mañ tojoloc Dios, max am yal-laj oñ
sch'olb'itan a oñ cajan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic.
7 Ay eb' snaan icha tic: A svesani, van in ch'oxaneli to añej Dios te yel. Tato ec'to
yelc'och Dios yuj juntzañ tas svesej chi', ¿tas yuj syac'och d'a vib'añ icha junoc mach
tz'och smul? xchi eb'. 8 Q'uinaloc tato icha chi' yaji, ste ochxopax co mul, yic vach'
scheclajeli to añej Dios vach'. Ay eb' nivanoc tz'alan d'a in patic to sval icha chi'. A eb'
tz'alan juntzañ chi', smoj ton tz'ac'jib'at eb' d'a syaelal.

Malaj mach vach'

9 ¿Tas tze na'a? A oñ israel oñ tic, ¿tom ec'alto co vach'il d'a yichañ eb' mañ israeloc?
Maay, lajan oñ yed' eb'. Yujto toxo ix vala' to co masanil ayoñxo ec' d'a yol sc'ab' chucal,
vach'chom israel oñ, mato maay. 10 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic:
Malaj junoc mach sc'ulan vach'il. Toton malaj val junoc mach.
11 Malaj junoc mach tz'ac'anoch spensar d'a Dios.
Malaj pax junoc mach naan yuuj.
12 A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj sjuvib'at eb'.
Malaj junoc mach sb'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val junoc mach.
13 Icha b'aj toto smucchaj junoc chamnac, sjacchajxi q'ueta, mañ jantacoc sjab', icha chi'
schucal juntzañ lolonel tz'elta d'a sti' eb' anima.
Toñej sq'uexañtiej eb' yetanimail eb'.
Icha svenenoal sti' noc' chan, icha chi' schucal juntzañ tas syal eb' chi'.
14 Toñej scomon b'ajvaj eb'. Ovñej slolon eb'.
15 Scomon milejcham junoc yetanimail eb'.
16 Masanil b'aj tz'ec' eb', slaj juvi yuj eb', syac'och cusc'olal eb'.

2.28-29 **2:28** A eb' tz'alji judíoal d'a tic, añejtona' eb' israel. A d'a jun b'i Judá, ata' scot jun lolonel judío. Judá syalelc'ochi "aloj vach' lolonel".

17 Max sayec'laj junc'olal eb'.
18 Maxtzac xiv jab'oc eb' d'a Dios, xchi d'a Slolonel chi'.
19 Cojtac to a jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley, a tz'alan d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab', yic vach' malaj junoc mach syal scolan sb'a. Palta ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil yuj Dios.
20 Yujto malaj junoc mach mañ ol ac'joc och d'a yib'añ yujñej to sc'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yujto a jun ley chi' ay yopisio sch'oxan d'ayoñ to ay co mul co masanil.

A eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool

21 A ticnaic, ix checlajelta chajtil tz'aj coch vach'il d'a yichañ Dios. Mañ yujoc to sco c'anab'ajej ley Moisés chi', mañ yujoc chi' icha chi' tzoñ aji. Palta a d'a Slolonel Dios tz'ib'yajcani tas tz'aj coch vach'ilal. Icha chi' ajnac pax yalan eb' schecab' Dios d'a peca'.
22 Yujñej to scac'och Jesucristo d'a co c'ool, tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios chi' yujto a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, tz'och eb' vach'il d'a yichañ. Jun lajan tzoñ aj co masanil d'a yichañ Dios. 23 Yujto ochnac co mul co masanil d'ay, yuj chi' malaj calan quic d'a svach'ilal.
24 Palta yujñej svach'c'olal Dios tzoñ och vach'il d'a yichañ, yujto colb'il oñxo yuj Cristo Jesús. 25 Ix ac'ji Cristo silab'il yuj Dios yic stupji smul eb' anima. Yuj schamel Cristo chi' ix tup yoval sc'ool Dios d'a quib'añ yuj co mul, tato scac'och d'a co c'ool. Icha chi' yutejnaccan Dios sch'oxani to te tojol yutejnac sb'a d'a peca', ayic yac'annac nivanc'olal eb' ochnac smul d'ay. 26 Icha chi' yutejnac sch'oxan paxi to añeja' tojol syutej sb'a ticnaic, ayic syalani to vach' oñ d'a yichañ tato scac'och Jesús d'a co c'ool.
27 A ticnaic, ¿tom syal quic'anchaañ co b'a? Max yal-laj. Yujto mañ yujoc to sco c'anab'ajej ley Moisés tzoñ colchaji. Palta yujñej to scac'och Jesús d'a co c'ool tzoñ colchaji. Yuj chi' max yal-laj quic'anchaañ co b'a. 28 Yuj chi' scal icha tic: Yujto ix cac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to vach' oñ d'a yichañ, mañ yujoc co c'anab'ajan tas syal jun ley chi'.
29 A Dios, ¿tocval añej eb' vetisraelal ay yico'? Maay, sDiosal pax eb' mañ israeloc. Co Diosal ton yaj co masanil. 30 Yujto junñej Dios ay, yuj chi', yalxoñej mach, vach'chom israel, mato maay, añej tato syac'och Jesús d'a sc'ool, tz'och vach'il d'a yichañ Dios. 31 Tato icha chi' yaji, ¿tom yuj chi' syal quic'anel yopisio ley Moisés chi'? Maay, max yal-laj calan icha chi'. Palta van co ch'oxaneli to nivan yelc'och jun ley chi'.

4

A viñaj Abraham ch'oxnab'il yaj d'ayoñ

1 A viñ co mam quicham Abraham, ¿tas ajnac viñ d'a yichañ Dios tze na'a? 2 Tato yuj tas vach' sc'ulejnac viñ ochnac viñ vach'il d'a yichañ Dios, yalnac am yic'anchaañ sb'a viñ. Palta maj yal-laj yic'anchaañ sb'a viñ d'a yichañ Dios chi'. 3 Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A viñaj Abraham, yac'nacoch Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' yalnac Dios chi' to vach' viñ d'a yichañ, xchi. 4 Q'uinaloc tzoñ munlaj d'a junoc anima, slajvi chi' tzoñ stupani, a jun co tojol chi', sb'ocxo yaj d'ayoñ, mañ toñejoc siej. 5 Palta a oñ tic, max oñ munlaji yic sco cha co colnab'il, palta yujñej to scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' syala' to vach' oñ d'a yichañ, yujto ichañej chi' tz'aj coch vach'il d'a yichañ a oñ ajmuloñ tic. 6 A viñaj rey David aljinaccani to vach' yic eb' syal Dios to vach' eb' d'a yichañ, palta mañ yujoc tas vach' sc'ulej eb' syal icha chi'. 7 Yalannaccan icha tic:
Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb' yuj Dios.
8 Te vach' yic eb' syal Dios Cajal to mañxa smul d'a yichañ, xchi.
9 A jun vach'ilal syal chi', mañocñej eb' ac'b'il circuncidar ay yico'. Yic pax eb' mañ ac'b'iloc circuncidar. Toxo ix val d'ayex to a viñaj Abraham, yac'nacoch Dios viñ d'a sc'ool. Yujñej chi', yalnaccan Dios chi' to vach' viñ d'a yichañ. 10 Naeccoti, b'ac'ñitax yalnaccan Dios icha chi'. ¿Tom ac'b'ilxo circuncidar viñ ta'? Maay, manto.
11 C'ojanc'olalto ac'b'il circuncidar viñ. A jun chi' sch'oxani to yujñej to yac'nacoch Dios

viñ d'a sc'ool, ochnac viñ vach'il d'a yichañ, ayic manto ac'ji circuncidar viñ. Yuj chi' a viñ, icha mamab'il yaj d'a jantacñej eb' mañ ac'b'iloc circuncidar, tato syac'och Dios eb' d'a sc'ool, yujto vach' pax eb' d'a yichañ Dios chi' yed' viñ. 12 Añejtona' mamab'il pax yaj viñ d'a eb' ac'b'ilxo circuncidar. A eb' maj ac'anoch jun circuncisión chi' yipoc sc'ool, aton eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, icha yac'nac viñaj Abraham chi' ayic manto ac'joc circuncidar viñ.

Yac'naccan sti' Dios

13 Yac'naccan sti' Dios d'a viñaj Abraham chi' yed' d'a eb' yiñtilal to ol yiquej jun yolyib'añq'uinal tic eb'. Yac'naccan sti' Dios chi' d'a viñ, mañ yujoc to sc'anab'ajejnac sley Dios chi' viñ, palta yujñej to ochnac viñ vach'il d'a yichañ Dios yujto yac'nacoch slolonel Dios chi' viñ d'a sc'ool. 14 Q'uinaloc tato añej eb' sc'anab'ajan jun ley chi' ol ican jun yolyib'añq'uinal tic, nab'añej am scac'och Dios d'a co c'ool syal chi'. Axo sti' Dios yalnaccani, malaj am yopisio. 15 Yuj jun ley chi', tz'ac'jicot yaelal d'a quib'añ. Q'uinaloc malaj jun ley chi', malaj am mach tz'och smul d'ay.

16 Yac'naccan sti' Dios d'a viñaj Abraham chi', yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to yujñej svach'c'olal Dios yac'naccan sti' d'a viñ. Vach'xo yaj d'ayoñ yed' a oñ yiñtil oñ viñaj Abraham tic. Mañocñej eb' syac'och spensar d'a jun ley chi' ay yico', palta quic yaj co masanil a oñ scac'och Dios d'a co c'ol icha ajnac viñaj Abraham chi'. Yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool, yuj chi' mamab'il yaj viñ d'ayoñ. 17 Icha yajcan yalan d'a Slolonel Dios: Vuuj, tzijtum choñab' ol pitzvoccan iñtiloc, xchi Dios d'a viñaj Abraham chi'. A Dios tz'ac'an pitzvocxi eb' chamnac. Toñej syala' scheclaj juntzañ tas manto ayoc eq'ui.

18 A sc'ulejnac viñaj Abraham chi' junel, malaj junoc tas yac'nac viñ yipoc sc'ool, palta yac'nacoch tas yalnac Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi', tzijtum juntzañ choñab' pitzvinaccan yiñtiloc viñ, icha ajnac yalancan Dios chi' d'a viñ: Icha tic ol aj sb'isul eb' iñtilal ol pitzvoccaneli, xchi d'a viñ. 19 A viñaj Abraham chi', cien ab'ilxo sq'uinal viñ. Yojtac viñ to icham vinacxo viñ. Yojtac pax viñ to chichim ixxo ix Sara. Ichato mañxa b'aq'uiñ ol yil sat junoc unin eb'. Palta añeja' yac'nacoch viñ d'a sc'ool, tas yalcan Dios chi' d'a viñ. 20 Mañ schab'c'olejnacoc viñ. Yac'nac val och viñ d'a sc'ool. Tec'tec' yutejnac spensar viñ. Yuj chi' yalnac vach' lolonel viñ d'a Dios. 21 Yojtac viñ sic'lab'il to ay spoder Dios sb'oan icha yutejnac yac'ancan sti'. 22 Yuj chi', yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ, yujto yac'nac val och viñ d'a sc'ool.

23 Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel to ochnac viñaj Abraham chi' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool. Palta mañ yujocñej viñ tz'ib'ab'ilcani. 24 Tz'ib'ab'il pax can cuuj a oñ tic. Yujto syal pax Dios to vach' oñ d'a yichañ, tato scac'och d'a co c'ool, aton jun ix ac'anxi pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac. 25 A Cristo ac'b'iloch d'a yol sc'ab' chamel yuj co mul. Ix lajvi chi', ix pitzvixi, yic tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios.

5

Junc'olalxo caj yed' Dios

1 A ticnaic, toxo ix yal Dios to vach' oñ d'a yichañ, yujto scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' junc'olalxo tzoñ aj yed'oc, yujñej Cajal Jesucristo. 2 Ay calan quic co chaan svach'c'olal Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. Yuj chi' tzoñ tzalaji, yujto scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol ac'an tz'acvoc co vach'il icha yico'. 3 Mañ yujocñej chi' tzoñ tzalaji, palta tzoñ tzalaji ayic scab'an syail yuuj. Yujto cojtac to yuj juntzañ yaelal chi', ec'alxo tec'an tzoñ aji. 4 Yuj co tec'anil chi', stzalaj Dios qued'oc. Yuj chi' syal cac'anoch Dios yipoc co c'ool. 5 Palta max oñ q'uixvilaj ayic scac'anoch Dios chi' yipoc co c'ool, yujto yuj Yespíritu ix yac' d'ayoñ, scab' d'a co pixan to te xajan oñ yuuj.

6 Maj yal-laj co colan jab'oc co b'a d'a yalañtaxo. Te chuc oñ co masanil. Axo ix ja stiempoal, ix cham Cristo cuuj. 7 Q'uinaloc ay junoc mach vach' sb'eyb'al ticnaic, tecan

malaj junoc mach syac'cham sb'a yuuj. Yicxoñej am tato ay junoc mach vach' spensar, tzam yal stec'b'an sb'a scham yuuj. 8 Palta ix sch'ox Dios to te xajan oñ yuuj, yujto ayic te chuc oñ, ix yac'cham sb'a Cristo cuuj. 9 Xal ticnaic, vach'oñxo d'a yichañ, yujto ix cham cuuj. Yuj chi', yel ton val ol oñ svach' colejel d'a jun nivan yaelal toto ol javoc. 10 A d'a yalañtaxo, vach'chom ajc'ol oñ d'a Dios, palta ix oñ och junc'olal yed'oc, yujto ix cham Yuninal cuuj. Axo ticnaic, yujto junc'olalxo caj yed' Dios, yuj chi' yel ton val ol oñ vach' colchajel yuuj, yujto pitzan Yuninal chi'. 11 Mañocñej yuj juntzañ tic, palta añeja' tzoñ te tzalaj pax yed' Dios yuj Cajal Jesucristo. Yujto yuuj, ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

A viñaj Adán yed' Jesucristo

12 Yujñej jun viñ vinac, aton viñaj Adán, pitzvinac chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj schucal viñ chi' pitzvinac chamel. Yuj chi' ochnaccan chamel d'a quib'añ co masanil, yujto co masanil ochnac co mul d'a Dios. 13 Ayic mantalaj ley Moisés, ochnacxo smul eb' anima d'a Dios, palta maj canlaj smul eb' chi' d'a yib'añ, yujto mantalaj ley chi' ta'. 14 Palta atax d'a stiempoal viñaj Adán chi' masanto ix ac'jielta ley Moisés, ix laj cham eb' anima smasanil, vach'chom mañ lajanoc smul eb' icha smul viñaj Adán chi', ayic maj sc'anab'ajej jun schecnab'il Dios viñ. A viñaj Adán chi', ch'oxnab'il yaj viñ d'a jun tzac'anto ix javi.

15 Palta a smul viñ chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Tzijtum pax eb' ix cham yuj smul viñ chi'. Palta yelxo val nivan yelc'och jun colnab'il syac' Dios chi' d'ayoñ, aton jun toñej tz'el d'a sc'ool yac'ani. Yujto yuj val jun mach, aton Jesucristo, tzijtum oñ sco cha svach'c'olal Dios. 16 A smul viñaj Adán chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Yujñej jun smul viñ chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil. Palta vach'chom te ay co mul ix och d'a Dios chi', toñej ix el d'a sc'ool yac'an co colnab'il, yuj chi' syala' to vach' oñ d'a yichañ ticnaic. 17 A smul viñ chi' ic'annaccancot chamel d'a quib'añ co masanil. Palta yujñej junxo mach, aton Jesucristo, te nivan svach'c'olal Dios sch'oxnac d'ayoñ, yujto syala' to vach' oñ d'a yichañ. Yuj val chi', ol co cha co q'uinal d'a junelñej, axo coch cac'an yajalil chi' yed'oc.

18 Yuj chi', yuj jun smul viñaj Adán chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil, palta yujto vach' sc'ulejnac Jesucristo, yuj chi' syal Dios to vach' oñ d'a yichañ, syic'anpaxel jun yaelal ochnac can chi' d'a quib'añ. 19 Yuj jun viñ maj c'anab'ajanoc, yuj chi' tzijtum oñ ochnac oñ ajmulal. Palta yuj junxo ix c'anab'ajani, yuj chi', masanil oñ tzoñ och pax vach'ilal d'a yichañ Dios ticnaic.

20 Ac'b'ilcot ley Moisés yic svach' checlajel co chucal. Vach'chom nivan ix aj co mul, palta a svach'c'olal Dios, yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ. 21 Ay oñ och co masanil d'a yol sc'ab' jun chucal chi'. Yuj spoder jun chucal chi', slaj oñ chami. Palta a svach'c'olal Dios te ay pax spoder. Yuuj, vach' oñ d'a yichañ ticnaic. Icha chi' syutej yac'an co q'uinal d'a junelñej yuj Cajal Jesucristo.

6

Mañxa yalan yic chucal d'ayoñ

1 ¿Tas tze na jun? ¿Tom vach' sco c'ulejñej chucal, yic tzoñ ste aq'uej nivanc'olal Dios, axo svach' checlajel svach'c'olal icha chi'? 2 Maay, mañxoocab' co na icha chi'. Yujto ichato chamnac oñxo eli, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Yuj chi', ¿tom tzato yal co b'eyb'alan chucal chi'? 3 Ina eyojtac, ayic ix oñ ac'ji bautizar, ix checlajeli to junxoñej ix oñ aj yed' Cristo Jesús. Ata' scheclajeli to icha ix aj schami, icha chi' ix aj co cham yed'oc. 4 Yuj chi', scheclajeli ichato chamnac oñxo, junxoñej ix aj co mucji yed' Cristo chi'. Yuj chi', icha ix aj spitzvixi d'a scal eb' chamnac yuj snivan poder Dios, icha pax chi' ol aj co pitzvixi. Syalelc'ochi, a jun ac' b'eyb'al sco b'eyb'alej ticnaic.

5 Junñej ix aj co cham yed' Cristo, icha ix aj schami. Tato icha chi', icha ix aj spitzvixi,
icha pax chi' ol aj co pitzvixi yed'oc, yujto junxoñej caj yed'oc. 6 Cojtac to a jun co pensar
d'a yic yalañ, d'uñb'ab'ilq'ue yed' Cristo d'a te' culus, yic vach' satel spoder co chuc
pensaril, ichato schami, yic vach' maxtzac cac' servil jun co chucal chi' ticnaic. 7 Yujto
a mach chamnacxo, mañxa yalan yic chucal d'ay. 8 Yujto a d'a yichañ Dios chamnac
oñ yed' Cristo, yuj chi' scac'paxoch d'a co c'ool to pitzan oñ yed' d'a junelñej. 9 Cojtac to
pitzvinacxi Cristo d'a scal eb' chamnac, yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol cham junelxo. Mañxa
pax yalan yic chamel chi' d'ay. 10 Yujto ix chami, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ay d'a
junelñej. Axo ticnaic, pitzan d'a junelñej, yic syac'an servil Dios. 11 Añejtona' ich oñ pax
ta'. Co naec to chamnac oñxo, mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Nachajocab'el cuuj to
pitzan oñxo, yic scac'an servil Dios, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.
12 Yuj chi', a chucal, mañxoocab' co cha och yac' yajalil d'a jun co nivanil chamelb'a yaj
tic, yic maxtzac co c'anab'ajej co c'ulan juntzañ chucal icha co gana. 13 Mañxo caq'uec
och jun co nivanil tic d'a yol sc'ab' chucal yic sb'oan juntzañ tas malaj svach'il. Yovalil
añej d'a Dios scac'och co b'a, yujto chamnac oñxo d'a yichañ, palta ix oñ pitzvixi. Yuj chi',
caq'uec val co nivanil tic d'a Dios chi', yic vach' añej juntzañ tas vach' sco c'ulej yed'oc.
14 Mañxo co chaec yac' yajalil juntzañ chucal d'ayoñ. Yujto mañxotoc ayoñ och d'a yol
sc'ab' ley Moisés chi'. Axo d'a yol sc'ab' svach'c'olal Dios ay oñ ec' ticnaic.

Mañxotoc yac'umal oñ servil chucal

15 A ticnaic ay oñ och d'a yalañ svach'c'olal Dios, mañxooc d'a yalañ ley Moisés. Palta
¿tas tze na jun? ¿Tom yuj chi' syal añeja' cac'an chucal? Maay, max yal-laj. 16 Q'uinaloc
ay junoc mach schoñnacb'at sb'a checab'oc d'a junocxo, cojtac to yicñej jun chi' yaj d'a
junelñej. Añejtona', ich oñ pax ta'. Tato sco c'anab'ajej chucal, axo co cham chi' yuuj d'a
junelñej. Palta tato sco c'anab'ajej Dios, axo svach' tojolb'i co pensar chi' yuuj. 17 Palta
svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj. Yujto vach'chom e c'anab'ajejnac chucal d'a yalañtaxo,
palta a ticnaic, d'a smasanil e c'ool van e c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al b'aj ix ex ac'jiochi.
18 Ix ex colchajel d'a yol sc'ab' chucal, ix ex och eyac' servil vach'il. 19 A juntzañ van
valan tic d'ayex, ch'oxnab'ilñej yaji, yujto max yal snachajel val juntzañ c'ayb'ub'al tic
eyuuj. A d'a yalañtaxo, cac'nacoch juntzañ co nivanil sc'ulan chucal yic ste q'uechaañ co
chucal chi'. Axo ticnaic, añejtona' icha chi' scutej cac'anoch juntzañ co nivanil tic sc'ulan
vach'il, yic vach' añej d'a Dios scac'och co pensar.
20 Ayic ix co c'ulan chucal d'a yalañ, malaj yalan yic vach'il d'ayoñ. 21 Malaj jab'oc co
ganar d'a spatic juntzañ ix co c'ulej chi'. Toñej tzoñ te q'uixvi yuj ticnaic. Yuj val juntzañ
chi', sb'atcan eb' anima d'a chamel d'a junelñej. 22 Axo ticnaic, colchajnac oñxo el d'a
yol sc'ab' juntzañ chucal chi'. Mañxa yalan yic d'ayoñ. Ix oñ och schecab'oc Dios. Yuj
chi' ay co ganar ticnaic, yujto ayoch co pensar d'ay. Axo co chaan co q'uinal d'a junelñej.
23 Tato a chucal sco c'ulejñej, a stojol ol co cha'a, aton chamel d'a junelñej. Axo jun silab'
syac' Dios d'ayoñ, aton co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús, aton
Cajal.

7

A jun c'ayb'ub'al squiq'uelta d'a sleyal ic'lajb'ail

1 Ex vuc'tac ex vanab', eyojtac to a juntzañ ley ay yalan yic d'ayoñ yacb'an pitzan
oñto. 2 Q'uinaloc ay junoc ix ix ay yetb'eyum, ayic pitzanto viñ yetb'eyum ix chi', ichato
tzec'b'iloch ix d'a viñ yuj sleyal ic'lajb'ail. Palta tato scham viñ, libre tz'ajcan ix. 3 Tato
pitzanto viñ yetb'eyum ix chi' scomon b'at ix d'a junocxo viñ vinac, tz'em ix ajmulal. Axo
tato scham viñ yetb'eyum ix chi', libre tz'aj ix d'a jun ley chi'. Vach'chom syic' junocxo
viñ vinac ix, palta mañ muloclaj sc'ulej ix chi'.

4 Ex vuc'tac ex vanab', junxoñej caj yed' snivanil Cristo. Yujto ix chami, yuj chi' chamnac oñxo elta d'a yalañ ley Moisés. Ay junxo mach icha quetb'eyum yaji, aton Cristo, jun pitzvinacxi d'a scal eb' chamnac. Icha chi' caj yed'oc yic scac'an servil Dios d'a vach'il. 5 A d'a yalañtaxo, añej co chuc pensaril sco c'anab'ajej. Yuj ley Moisés chi' ix pitzvi juntzañ chucal sgana co nivanil. A juntzañ chucal chi' tzoñ ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej. 6 A d'a yalañtax chi', a jun ley chi' ay yalan yic d'ayoñ, axo ticnaic, chamnac oñxo el d'a yalañ ley d'a yichañ Dios. Yuj chi' quicxo co b'a, yic axoñej Dios scac' servil. Yuj chi' van co b'eyb'alan jun ac' b'eyb'al yac'nac Yespíritu Dios d'ayoñ. Axo jun peca' ley tz'ib'ab'ilcan chi', mañxa yalan yic d'ayoñ ticnaic.

A chucal ayoch d'ayoñ

7 Palta ¿tas tze na jun? A ley Moisés, ¿tom chuc? Maay. Yujñej jun ley chi' snachajel chucal cuuj. Q'uinaloc sviloch in c'ool d'a junoc tas ticnaic, vojtac to chuc tzin c'ulej yujto a ley tz'alani: Mañ iloch a c'ool d'a junoc tas, xchi. Q'uinaloc malaj tas syala', mañ vojtacoc ama tato chuc. 8 Palta yuj juntzañ checnab'il chi', ix pitzvi juntzañ chucal chi' d'ayin. Tzijtum macañil chucal ix in c'ulej. Q'uinaloc malaj jun ley chi', malaj am yelc'och juntzañ chucal chi'. 9 Ayic manto vojtacoc jun ley chi', pitzan in d'a yichañ Dios in naani. Axo yic ix vojtacaneli, ix nachajel vuuj to te malaj in vach'il. Ichato chi' b'ian ix vojtacaneli to ayoch chamel d'a vib'añ yuuj d'a yichañ Dios. 10 A jun ley chi' ay yopisio yac'an co q'uinal. Palta a ix ac'ancot chamel d'a vib'añ. 11 Yuj jun ley chi', ix te pitzvi chucal d'ayin, in te ixtax yuj juntzañ chi'. A chucal chi' ix ac'lab'an jun ley chi' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ.

12 A jun ley chi', malaj spaltail. Añejtona', icha pax chi' smasanil juntzañ checnab'il ay d'a jun ley chi', te tojol, te vach'. 13 Palta, ¿tas tze na jun? ¿Tom a jun ley te vach' chi' tz'ic'ancot chamel d'a vib'añ? Maay, mañoclaj. Aton jun in chuc pensaril tz'ic'ancoti. Icha chi' ix aj scheclajeli to yel te chuc jun chi'. A jun chucal chi' ix yac'lab'ej jun ley to vach' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ. Ichato chi' ix checlajelta to a jun in chuc pensaril chi', te chuc toni.

14 Cojtac to a Yespíritu Dios ac'jinaccot jun ley chi'. Palta a in tic añeja' ved' jun in chuc pensaril tic. Ichato choñb'il in och vac'an servil chucal. 15 Yujto a juntzañ tas tzin c'ulej chi', mañ vach'oc svila'. Ay juntzañ tas vach' in gana tzin c'ulej, palta max in c'ulejpaxlaj. Axo juntzañ tas malaj svach'il, a tzin c'ulej. 16 Tato chuc vilan juntzañ tas malaj svach'il tzin c'ulej chi', syalelc'ochi to ec'alxo svach'il jun ley chi' d'a vichañ. 17 Yujto mañoc in tzin c'ulej juntzañ chi'. A jun chucal toxon ayoch d'ayin, a jun chi' sc'ulani. 18 Vojtac to max yal in c'ulan junoc tas vach' d'a yol vico' yujto chuc in pensar. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', palta max yal-laj vuuj. 19 A tas vach' in gana tzin c'ulej, max in c'ulejlaj. Palta a juntzañ tas malaj svach'il max in nib'ej tzin c'ulej, a tzin c'ulej. 20 Palta tato a juntzañ tas malaj in gana, a tzin c'ulej, syalelc'ochi, mañoc in van in c'ulani. A jun chucal ayoch d'ayin, a jun chi' van sc'ulani.

21 Yuj chi' icha tic tzin c'ulej. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', axo svilani, axoñej juntzañ chucal tzin c'ulej. 22 A in tic, tzin tzalaj yed' sley Dios. 23 Palta a in nivanil tic, a jun chucal ayoch d'ay, a tz'ac'an mandar. A tz'ac'an oval yed' junxo ley b'aj tzin tzalaji. Yuj chi', icha val to preso vaj yuj chucal, yujto a tz'ac'an mandar in nivanil tic.

24 Ob'iltac in. ¿Mach junoc syal in scolanelta d'a yol sc'ab' in nivanil tic, yujto a tzin ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej? 25 Añej Dios syal yuuj, yuj Cajal Jesucristo. Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios chi'. Icha vaj tic, a yed' in pensar, svac' servil Dios. Palta axo jun in chuc pensaril tic, ayoch yac'an servil chucal.

8

A b'eyb'al snib'ej Yespíritu Dios

1 A ticnaic, junxoñej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' mañxalaj yoval sc'ol Dios aycot d'a quib'añ. 2 A Yespíritu Dios tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. Yuj spoder Espíritu, ix oñ colchajelta d'a yol sc'ab' chucal yed' d'a yol sc'ab' chamel. 3 Yuj co chuc pensaril, max yal co c'anab'ajan tas syal ley Moisés. Yuj chi' malaj yopisio jun ley chi' oñ scolani. Palta axo Dios ix oñ colani. A ac'jinaccot Yuninal yed' snivanil icha co nivanil b'aj ayoch co chuc pensaril a oñ anima oñ tic. A Jesús ix ul cham yuj co mul. Ayic ix cham yed' snivanil ix yac' ganar d'a yib'añ chucal, yic vach' mañxalaj yalan yic jun chucal chi' d'ayoñ. 4 Icha chi' yutejnac sb'a, yic vach' syal tojolxoñej scutej co b'a icha syal ley. Yujto a oñ tic, mañxo vanoc co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril. Palta van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios.

5-6 Axo eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril, añej ta' syac'och spensar eb'. Yuj val chi' sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelñej. A oñxo tic, van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios, añej pax ta' scac'och co pensar, yuj chi' ol co cha co q'uinal d'a junelñej yed' junc'olal. 7 Palta axo eb' sb'eyb'alan icha sgana jun chuc pensaril chi', toñej syajc'olej sb'a eb' yed' Dios. Malaj sgana eb' sc'anab'ajan sley. Añeja' max yal paxlaj yuj eb'. 8 Yuj chi', a eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril chi', max yal-laj sc'ulan eb' icha tas sgana Dios.

9 Palta a oñ tic, maxtzac cac' sgana jun chuc pensaril chi'. Añej sgana Yespíritu Dios sco b'eyb'alej, yujto a ayoch d'ayoñ. A eb' mañ ayococh Yespíritu Cristo d'ay, mañ yicoc Cristo eb'. 10 Palta a oñ tic, ayxo och Cristo d'ayoñ, yuj chi' vach'chom ayoch chamel d'a yib'añ co nivanil tic yuj chucal sco c'ulej, palta a yuj Yespíritu Dios ayñej co q'uinal, yujto vach' oñxo d'a yichañ Dios. 11 A Dios ac'jinac pitzvocxi Jesús d'a scal eb' chamnac yuj Yespíritu. Tato ayoch Yespíritu d'ayoñ, yuuj ol ac'jocxi sq'uinal co nivanil chamelb'a yaj tic yuj Dios, icha ix aj yac'ji pitzvocxi Cristo Jesús yuuj.

12 Yuj val chi', ex vuc'tac yed' ex vanab', quib'añ yaj co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios. Mañxo ayoc ochlaj d'a quib'añ cac'an sgana co chuc pensaril. 13 Tato añeja' co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril chi', ol oñ cham yuuj d'a junelñej. Palta tato yuj scolval Yespíritu Dios, scactejcan co c'ulan juntzañ chucal sgana co nivanil tic, ol co cha co q'uinal d'a junelñej.

14 A jantacñej eb' sb'eyb'alan icha sch'ox Yespíritu Dios, a eb' chi', yel yuninal Dios eb'. 15 A jun Espíritu chab'ilxo cuuj, max oñ yac'och cac' servil Dios d'a xivc'olal, palta A' tzoñ ac'anoch yuninaloc Dios. Yuj Yespíritu chi', ayic tzoñ avaj d'a Dios: Mamin, xco chi d'ay. 16 Cojtac junjun oñ d'a co pensar to yel yuninal oñxo Dios. Añeja' syalpax Yespíritu Dios chi' d'ayoñ. 17 Yujto yuninal oñxo Dios, yuj chi' ol co cha co macb'en, aton jun svach'ilal ol spucb'at d'ayoñ. A jun chi', ol co cha yed' Cristo. Tato junñej scutej cab'an syail yed'oc, junñej pax ol oñ aj yed' b'aj ay svach'ilal.

18 A in tic tzin na'a, a juntzañ yaelal van cab'an ticnaic, max yal co lajb'an yed' jun svach'il Dios ol yac' d'ayoñ d'a slajvub'alxo. 19 Masanil juntzañ tastac b'ob'il yuj Dios d'a yolyib'añq'uinal tic, stañvej yila', smaclanpax yila' b'aq'uiñ ol oñ checlaj elta a oñ yuninal oñxo Dios tic. 20 Yujto a juntzañ tas sb'onac Dios, maj elc'och icha tas snanac Dios chi' yuuj. Palta mañ yoloc yic juntzañ chi' icha chi' ajnac, a Dios chi' icha chi' elnac d'a sc'ool 21 yic ol colchajel juntzañ chi' smasanil, yic mañxa tas ol ic'anoc. Icha ol aj co colchajel a oñ yuninal oñ Dios tic, yic ol oñ och d'a svach'il, icha pax chi' ol aj scolchajel juntzañ chi'. 22 Cojtac to atax d'a peca', masanil juntzañ tas b'ob'ilcan yuj Dios aycanoch d'a syaelal. Icha junoc ix ix tz'ab'an syail, ayic tz'alji yune', icha chi' yaj juntzañ chi' yab'an syail ticnaic. 23 Mañocñej juntzañ chi' van yab'an syail. Añejtona', icha chi' caj pax a oñ tic. Ayxo och Yespíritu Dios d'ayoñ yic scheclajeli to ayto tas ol yac' Dios d'ayoñ. Vach'chom icha chi', palta van cab'an syail ticnaic yacb'an van co tañvani b'aq'uiñ ol oñ vach' och yuninaloc Dios chi', yic ata' ol vach' colchajel co nivanil tic. 24 Atax yic ix oñ colchaji, scac'och yipoc co c'ool to ol co vach' chaej co colnab'il. Q'uinaloc tato toxo ix co cha jun chi' ticnaic, mañxo yovaliloc tzato co tañvej sjavi. Yujto a tas squil yed' co sat

maxtzac co tañvej sjavi. 25 Palta a jun scac'och yipoc co c'ool, max quilochlaj yed' co sat,
yuj chi' yovalil tec'an scutej co b'a co tañvan sjavi.
26 Añejtona' tz'och Yespíritu Dios qued'oc ayic mañ tz'acanoc co pensar. Yujto mañ
cojtacoc chajtil scutej co lesalvi icha sgana Dios. Ay b'aj toñej tzoñ c'acvi yujto max
nachaj cuuj tas scutej calan co b'a d'a Dios chi'. Yuj chi', a Yespíritu Dios slesalvi cuuj.
27 Axo Dios syila' tas ay d'a co pensar junjun oñ. Snachajel yuuj tas syal Yespíritu. Yujto
a Yespíritu chi' slesalvi cuuj a oñ yic oñxo tic, icha sgana Dios chi'.

Xajan oñ yuj Cristo d'a masanil tiempo

28 Cojtac to a Dios tz'ac'lab'an jantacñej juntzañ tas sja d'a quib'añ yuj co vach'iloc, a
oñ sco xajanej tic, a oñ avtab'il oñxo yuuj yic tzoñ och icha ajnac snaani. 29 Atax d'a
pecataxo yojtacxo Dios to yic oñ. Atax ta', sic'nac oñ eli yic vach' lajan tzoñ aj yed'
Yuninal. Icha chi' ix oñ yutej Dios, yic vach' axo Yuninal tz'och co b'ab'el uc'tacoc co
masanil. 30 A oñ sic'b'il oñ el yuuj, avtab'il oñ pax yuuj. A oñ avtab'il oñ tic yuuj, a tz'alani
to vach' oñ d'a yichañ. Ix yac'pax svach'il d'ayoñ.
31 Yuj juntzañ sval tic, mañxa tas sco na ticnaic. Ayxo och Dios qued'oc. Yuj chi', ¿tom
ay junoc mach syal stec'b'an sb'a yoch ajc'olal d'ayoñ? 32 A Dios ac'jinacoch Yuninal d'a
yol sc'ab' chamel cuuj co masanil. Vach'chom Yuninal, palta maj scol-laj. Tato yac'nac
Yuninal chi' cuuj, ocxom masanil tas vach', ¿tom mañ ol yac' d'ayoñ yed'oc? 33 A oñ sic'b'il
oñ el yuj Dios, ¿tom ay junoc mach syal yac'anoch d'a quib'añ? A Dios tz'alani to vach' oñ
d'a yichañ. 34 Yuj chi', ¿mach junoc syal yac'anoch d'a quib'añ? A Cristo Jesús ix chami,
ix ac'jixi pitzvoc. Axo ticnaic, ayec' d'a svach' c'ab' Dios, van stevi d'a Dios chi' cuuj.
35 Malaj junoc tas sch'oxani to mañxo oñ xajanoc yuj Cristo. Vach'chom yaelal, junoc
nivan cusc'olal, taxoñej ay mach tz'ac'anoch junoc tas d'a quib'añ, vejel, mañ pichulal,
junoc tas ay smay, vach'chom tzoñ miljichamoc, mañ jab'oc syactej Cristo oñ xajanani.
36 Yujto syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Palta jun, uuj val d'a junjun rato ijan tzoñ smilcham eb', icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'ati
yic schami, icha chi' tzoñ yutej eb', xchicani.

37 Vach'chom ol ja juntzañ tic d'a quib'añ, palta ol ton co vach' aq'uej ganar yuj scolval
jun tzoñ xajanani. 38 Yuj chi' vojtacxo to vach'chom ay tastac, añeja' te xajan oñ yuj Dios.
Vach'chom chamel, ma co q'uinal, vach'chom junoc ángel, mato junoc ay yopisio, taxoñej
junoc tas ayec' ticnaic, ma tas toto ol javoc, 39 vach'chom junoc ayec' d'a satchaañ, ma
junoc ayec' d'a yalañ tic, yalñej tas junocxo b'ob'il yuj Dios, toxon max yal yoch d'a co
cal yed' co Mam Dios chi', añeja' te xajan oñ yuuj. A Dios tzoñ xajanan yuj Cristo Jesús,
aton Cajal.

9

A eb' israel sic'b'ilel yuj Dios

1 Yujto yic inxo Cristo eyed'oc, yuj chi' a juntzañ tas ol valb'at tic d'ayex te yel, mañ
esoc. A jun in pensar tic tzin cuchb'ani, a sch'oxani to yel juntzañ ol val tic d'ayex,
yujto a Yespíritu Dios tz'ac'an in na'a. 2 A in tic, te nivan in cusc'olal. Masanil tiempo
pitz'anoch d'a in c'ool ayic tzin naan eb' vetisraelal, yujto in gana scolchaj eb'. 3 Q'uinaloc
tato syala' tzin c'ancot yoval sc'ool Cristo d'a vib'añ ticnaic, yic tzin el d'a yol sc'ab' axo
eb' vetchoñab' chi' scolchajcaneli. Tato icha chi', ay in gana vac'an in b'a yuj eb'. 4 A
eb' chi', yiñtilal Israel eb' ved'oc. A Dios ac'jinacoch eb' yuninaloc, sch'oxnacpax sb'a
yed' stziquiquial d'a scal eb', yac'annaccan juntzañ strato yed' eb'. Yac'annacpaxcan ley
Moisés d'a eb'. Yalnaccan d'a eb' tas syutej yalan sb'a eb' d'ay. Ay pax juntzañ tas b'aj
yac'naccan sti' d'a eb'. 5 A juntzañ eb' nivan yelc'och d'a yichañ Dios d'a peca', aton eb'
smam yicham eb'. A Cristo, ata' ul yac'nacoch sb'a animail, yochnac yetchoñab'oc eb'.

A Cristo chi', aton Dios Yajal yaj d'a yib'aň smasanil tasi. Masanil tiempo ol aljoc vach' lolonel d'ay. Amén.

6 Vach'chom maj colchaj eb' israel smasanil, max yal calani to maj elc'och tas
yalnaccan Dios chi' d'a eb'. Yujto a eb' israel chi', a d'a yichaň Dios, maň masaniloc eb'
israel d'a val yel. 7 A eb' israel chi', yiňtilal ton Abraham yaj eb', palta maň masaniloc
eb' yel yiňtilal viň d'a yichaň Dios. Yujto yalnaccan Dios d'a viňaj Abraham chi' icha tic:
A d'a viňaj Isaac tic ol b'eyňejb'at jantac iňtilal, xchicani. 8 A jun tic syalelc'ochi to malaj
junoc mach yuj smam yicham syal yoch yuninaloc Dios. A eb' yiňtilal viňaj Abraham
pitzvinaquel icha yutejnac Dios yac'annaccan sti' d'a viň, aňejton eb' yel yiňtilal viň d'a
yichaň Dios chi'. 9 Yalnaccan Dios d'a viňaj Abraham chi' icha tic: Yab' val icha tic junab'
tzin jax junelxo vac' a paxyal. Ata' ol aljoc junoc svinac unin ix Sara tic, xchican Dios chi'
d'a viň.

10 Maňocňej juntzaň tic sval d'ayex. A viň co mam quicham Isaac, a ix Rebeca yic'nac
viň. Axo yic scuchanoch yune' ix, ay chavaň unin yuneej ix. A viňaj Isaac chi' ay yic
eb' schavaňil. 11-13 A chavaň eb' unin chi' tiox eb'. Ayic manto alji eb', manta tas vach',
mantalaj pax tas chuc sc'ulej eb'. Palta icha tic yutejnac Dios chi' yalan d'a ix Rebeca
chi': A viň b'ab'el, ol can viň d'a yalaň smandar viň tzac'an, xchi. Tz'ib'yajpaxcan junxo
tic d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: A viňaj Jacob, xajanab'il viň vuuj. Axo viňaj
Esaú, chacb'ilel viň vuuj, xchicani. A juntzaň tic sch'oxani to a Dios ay yalan yic sic'anel
junjun mach sgana. Maň yujoc tas sco c'ulej tzoň yavtejoch yicoc.

14 Palta ¿tas scutej co naani? ¿Tom maň tojoloc Dios d'a icha chi'? Maay. Tojol toni.
15 Yujto icha tic yutej yalannaccan d'a viňaj Moisés: "Ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj
syal in c'ool svac'a'. Ol oc' in c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool," xchi Dios. 16 Vach'chom co
gana tzoň colchaji, vach'chom scac' val quip, maň yujoc chi' tzoň colchaji, palta yujňej
val to tz'oc' sc'ool Dios d'ayoň. 17 Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel tas yalnaccan Dios d'a viň
yajal Egipto. Syal icha tic: Ix ach vac'och d'a opisio yic vach' uuj tzin ch'oxel in poder, yic
ay smay in b'inaj d'a masanil yolyib'aňq'uinal, xchi Dios d'a viň. 18 Yuj chi', a eb' sgana
Dios b'aj tz'oc' sc'ool, aton eb' chi' b'aj tz'oc' sc'ool. Yed' pax eb' sgana Dios spitb'i, aton
eb' chi' spitb'i yuuj.

19 Palta tecan ayex tzeyal icha tic d'ayin: Tato icha chi', ¿tas yuj syal Dios jun to ay
co mul? ¿Toc ay mach syal scachanoch vaan tas sgana Dios chi'? tecan xe chi. 20 Palta
max yal-laj calan icha chi'. Malaj junoc mach syal stelan sb'a yed' Dios. A junoc lum
chen, ¿tom syal yalan luum icha tic d'a mach stz'acani, tas yuj icha tic tzin utej, tom
xchi luum? 21 Yujto a jun tz'acum, ay yalan yic stz'acan luum icha d'a sgana. Vach'chom
junňej slumal sc'ana', palta ay yalan yic sb'oan junoc te vach' yilji yed' junoc palta yilji.

22 Icha pax chi' yaj co Mam Dios qued'oc a oň anima oň tic. Vach'chom snib'ej sch'ox
yoval sc'ool d'a yib'aň chucal, snib'ej pax sch'ox spoder, palta syac' techaj d'a yib'aň
eb' anima smoj sb'atcan d'a syaelal yuj schucal, aton eb' yictaxon yaj sateli. 23 Icha
chi' yutejnac Dios sch'oxanel snivan vach'c'olal d'ayoň, yujto ix oc' sc'ool d'ayoň. Atax
d'a peca' sic'nac oň och yicoc, yic ay calan quic d'a svach'il. 24 Yavtejnac oň och yicoc,
vach'chom israel oň, vach'chom maň oň israeloc. 25 Yujto icha chi' syal Dios d'a slibro
viňaj Oseas, b'aj syal icha tic:

A juntzaň maň in choňab'oc d'a yic yalaň, ol vac'och eb' in choňab'oc. A eb' maň xajanoc
vuuj d'a yic yalaň, ol in xajanejpax eb', xchi Dios.

26 A d'a jun lugar b'aj yalnaccan Dios d'a eb': A ex tic, maň ex in choňab'oc, xchi. Aňeja'
ta' ol aljoc d'a eb' to yuninal Dios pitzan yaj eb', xchi d'a Slolonel Dios chi'.

27 Palta yalnaccan yab'ixal eb' israel viňaj Isaías, b'aj syal icha tic:

A eb' yiňtilal vetisraelal, vach'chom te nivan ol aj sb'isul eb' icha sb'isul yarenail sti' a'
mar, palta jayvaňňej eb' ol colchajoc.

28 Yujto a Dios Cajal, maňxo ol staňvej ec' tiempo, yic ol sch'olb'itan tas yaj eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. Icha chi' ol yutoc yac'an tz'acvoc elc'och slolonel, xchi.
29 Aňejtona' viňaj Isaías chi' aljinaccan junxo tic:
A Dios Cajal aton Syal yuj smasanil, ix el d'a sc'ool oň yactancan jayvaňoňxo tic. Q'uinaloc maay, ix am oň satel co masanil icha ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra, xchi

Majxo yac'och jun vach' ab'ix tic eb' israel d'a sc'ool

30 A ticnaic ol val d'ayex, tas syalelc'och juntzaň sval tic. A eb' maň israeloc, max snalaj eb' tas syutej eb' yoch vach'il d'a yichaň Dios. Palta syal Dios to ay eb' vach' d'a yichaň. Icha chi' syal Dios yuj eb', yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. 31 Axo eb' israel, syac'och spensar eb' d'a ley Moisés yic tz'och eb' vach'il d'a yichaň Dios yuuj, palta max tzac'vanlaj yoch eb' vach'il yuj ley chi' d'a yichaň Dios. 32 ¿Tas yuj icha chi' tz'ajcan eb' tze na'a? Scaňňej eb' icha chi', yujto max yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A snaan eb' to syal yoch eb' vach'il d'a yichaň Dios yuj juntzaň tas munil sc'ulej eb'. Yuj chi', icha yaj junoc q'ueen b'aj sco tenoch coc, icha chi' yaj Cristo d'a eb'. 33 Yalnac yab'ixal Cristo Dios d'a Slolonel, b'aj syal icha tic:
A d'a choňab' Sion, ata' ol in ch'ox junoc mach icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb', stelvi eb' yuuj, palta a eb' tz'ac'anoch jun chi' yipoc sc'ool, maň ol somchajel-laj eb' yuuj, xchi Dios chi'.

10

1 Ex vuc'tac ex vanab', d'a smasanil in c'ool, in gana scolchajel eb' vetisraelal. Jantac val tzin c'an jun tic d'a Dios. 2 Yel toni, ayoch spensar eb' yac'an servil Dios, palta maň yojtacoc eb' tas syutej eb' yac'an servil icha val sgana. 3 Maň yojtacoc eb' tas tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichaň Dios. Toňej snib'ej eb' munil tz'och eb' vach'il d'a yichaň, palta max sc'anab'ajej eb' tas yalnac Dios yuj tas tz'aj coch vach'il yed'oc. Yuj chi' max yal-laj yoch eb' icha sgana Dios. 4 Yuj Cristo maňxalaj yalan yic ley Moisés yac'anoch anima vach'il d'a yichaň Dios, yujto a eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'och eb' vach'il d'a yichaň Dios chi'.
5 Yalnaccan viňaj Moisés tas sco c'ulej tato co gana tzoň och vach'il d'a yichaň Dios yuj jun ley chi'. Aton jun syal icha tic: Tato ay mach sc'anab'ajan masanil tas syal ley, ol scha sq'uinal yuuj, xchi. 6 Palta ay junxo tz'alani to ol yal Dios to vach' oň d'a yichaň tato scac'och d'a co c'ool. Aton jun syal icha tic: Maň e na icha tic, ¿mach junoc ol q'ue d'a satchaaň? xchi. Syalelc'ochi, mach ol b'at ic'anemta Cristo. 7 Syalanpax icha tic: Aňejtona' maň e na icha tic: ¿Mach junoc ol b'at d'a yol luum? xchi. Syalelc'ochi, mach junoc ol b'at ic'anq'ueta Cristo d'a scal eb' chamnac. 8 Palta ay junxo tz'alan icha tic: A jun ab'ix tic, eyojtacxo. Syal eyalani. Ayxo och d'a e c'ool, xchi. A jun ab'ix syal tic, aton jun ab'ix scaleli. A tz'alani to yovalil scac'och Cristo d'a co c'ool. 9 Tato scal yed' co ti' to a Jesús Yajal yaj d'ayoň, tato d'a val yel scac'och d'a co c'ool to a Dios ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamnac, tato icha chi' ol oň colchajoc. 10 Yujto scac'och Cristo d'a co c'ool, yuj chi' syal Dios to vach' oň d'a yichaň. Yujto scal yed' co ti' to a Jesucristo Yajal yaj d'ayoň, yuj chi' tzoň colchaji.
11 Syalcan d'a Slolonel Dios: Yalňej mach ol ac'anoch Jesucristo chi' yipoc sc'ool, maň ol somchajel-laj yuuj, xchicani. 12 A eb' israel yed' eb' maň israeloc, lajanňej eb' smasanil d'a yichaň Dios. Yujto a Dios Cajal, Yajal yaj d'a quib'aň co masanil. Yalňej mach oň scal co b'a d'ay, nivan svach'c'olal syac' d'ayoň. 13 Icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Jantacňej eb' syal sb'a d'a Dios Cajal, ol colchaj eb' smasanil, xchi. 14 Palta a eb' manto ac'anoch Dios Cajal d'a sc'ool, ¿tas ol yutoc eb' yalan sb'a d'ay? ¿Tas ol yutoc eb' yac'anoch d'a sc'ool, tato manto yab' yab'ixal eb'? Aňejtona', ¿tas ol yutoc eb' yab'an yab'ixal, tato malaj mach tz'alan yab' eb'? 15 Palta, ¿tas ol yutoc eb' b'at yalanel yab'ixal, tato malaj

mach schecanb'at eb'? Syalanpax d'a Slolonel Dios: Maňxo jantacoc svach'il yilji, ayic sjavi eb' tz'alanel vach' ab'ix, xchi.

16 Palta maň masaniloc eb' schaan yab' jun ab'ix yic colnab'il tic. Icha ix yalcan viňaj Isaías: Mamin, malaj val eb' tz'ac'anoch jun ab'ix scal tic d'a sc'ool, xchi. 17 Aňej tas scab'i, a scac'och d'a co c'ool. A jun ab'ix yovalil tz'alji, aton yab'ixal Cristo.

18 Palta, ¿tas tze na jun? A eb' israel, ¿tom maj yab' jun vach' ab'ix tic eb'? Maay, ix yab' eb' smasanil. Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios:

Ix b'eyb'at yab'ixal d'a masanil sat luum tic, masanto ix pucaxb'at d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic, xchicani.

19 Palta aňeja' maj yac'och eb' d'a sc'ool. ¿Tas tze na yuj eb'? ¿Tom max nachajel jun ab'ix chi' yuj eb' israel chi'? Yalnaccan viňaj Moisés yuj tas xchi Dios d'a eb' israel, ayic yalannac icha tic:

Vuuj, ol tz'a e c'ool yuj juntzaňxo choňab' malaj yelc'ochi. Aňejtona', ol in tzuntzejcot eyoval yuj tas ol vac' d'a juntzaňxo anima manto nachajel yuuj, xchi Dios chi' d'a Slolonel.

20 Aňejtona' viňaj Isaías, stec'b'ejnac sb'a viň yalani tas xchi Dios yuj eb' maň israeloc. Yalannac icha tic:

A eb' maj in sayanlaj, ix in ilchaj yuj eb'. Yed' pax eb' maj in c'anb'ani, ix in ch'ox pax in b'a d'a eb', xchi Dios chi'.

21 A viňaj Isaías chi' aljinaccani tas ix yal Dios yuj eb' yetisraelal. Aton b'aj syal icha tic: Masanil tiempo svavtejcot eb' israel d'ayin, palta max sc'anab'ajej jab'oc eb'. Te pit eb', xchi Dios chi'.

11

A svach'c'olal Dios d'a eb' israel

1 A eb' schoňab' Dios chi', ¿tom paticab'ilel eb' yuuj d'a junelňej? Maay. Ina in tic, israel in pax yed' eb'. Yiňtilal in pax viňaj Abraham yed' eb'. A d'a jun macaň eb' yiňtilal viňaj Benjamín, ata' cotnac in. 2 Atax d'a peca', a Dios ic'jinac och eb' israel yicoc. Axo ticnaic, maň ol spatiquej el-laj eb'. Cojtac yab'ixal viňaj Elías11.2-4 d'a Slolonel Dios. A junel ix lesalvi viň d'a Dios, ix yalan viň tas smul eb' yetchoňab' israel chi', ix yalan viň: 3 Mamin, a eb' vetchoňab' tic, ix smac'cham juntzaňxo eb' a checab' eb'. A juntzaň yed'tal b'aj tz'ac'ji silab' d'ayach, ix laj smac'poj eb'. A ticnaic, a inxoňej ix in cani. Palta aňeja' sgana eb' tzin smilpaxi, xchi viň d'a Dios. 4 Yuj chi' ix yal Dios chi' d'a viň: Maay, ayto uquexo mil vinac sic'b'ilcanel vuuj. Malaj b'aj ix em cuman eb' d'a jun syaloch eb' sdiosaloc scuch Baal, xchi d'a viň. 5 Aňejtona' icha chi' yaj ticnaic. Ay eb' yic ton Dios d'a scal eb' vetisraelal chi'. Aton eb' sic'naquel Dios chi' yuj svach'c'olal. 6 Yuj val svach'c'olal Dios sic'b'ilel eb', maň yujoc tas vach' ix sc'ulej eb'. Q'uinaloc yuj tas vach' ix sc'ulej eb' sic'b'ilel eb', tato icha chi', maňoc am yuj svach'c'olal Dios, scolchajel eb'.

7 Palta ¿tas tz'aj eb' israel tze na'a? Ix yac'lej eb' sayani chajtil tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichaň Dios, palta maj yal-laj yuj eb', yuj chi' aňej eb' sic'b'ilel d'a scal eb' chi' yuj Dios ix yal yuuj. Axo juntzaňxo eb', toňej ix vach' pitb'icanel eb'. 8 Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic: A Dios ix ac'an quistalax eb'. Yuj chi', vach'chom syil spoder eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Vach'chom syab' slolonel eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Aňejtona', icha pax chi' eb' ticnaic, xchi. 9 Yalnacpaxcan viňaj David:

Ichaocab' junoc yaal tz'aj juntzaň sq'uiň eb' chi'. Telvocab' eb' yuj juntzaň sq'uiň chi'. B'atocab' d'a yib'aň eb' yuuj.

10 Mocxob' yal-laj yilan eb' uuj. Icha junoc viň ňojanem d'a yalaň icatz, ichaocab' chi' tz'ajcan eb' d'a junelňej, xchi viňaj David chi'.

11.2-4 **11:2** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a 1 Reyes 19.1-18. Baal sb'i sdiosal eb' anima cajan d'a slac'anil eb' israel.

11 Palta tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ix juviel eb' israel chi', ¿tom junelr̃ej ix juviel eb'?
Maay. Palta yujto ix juviel eb' yuj schucal, yuj chi' ay eb' mar̃ israeloc scolchaji. Axo
eb' israel ol ilanoc, ol chichon sc'ol eb' yilani. 12 Yujto juvinaquel eb' israel chi', yuj chi'
te vach' yic eb' anima smasanil d'a yolyib'ar̃q'uinal tic. Yujto cannac eb' israel chi' d'a
yalar̃, yuj chi' te vach' yic eb' mar̃ israeloc. Tato icha chi', ¿jantacxom val svach'il quic co
masanil, ayic ol meltzajxoc och spensar eb' israel chi' smasanil junelxo?
13 Palta ay tas in gana sval d'ayex a ex mar̃ ex israeloc chi'. A Dios ac'jinac vopisio
in munlaj d'a e cal. Yuj chi' nivan yelc'och jun vopisio tic d'ayin, 14 talaj icha chi' syil
sc'ool eb' vetchor̃ab' to van e colchaji, yuj chi' tope ay eb' ol colchajpaxoc. 15 A eb' israel
chi', paticab'il el eb' yuj Dios junoc tiempoal. Yuj chi', masanil juntzar̃xo anima, syal
yoch eb' junc'olal yed' Dios. Axo ol chajocxioch eb' israel chi' junelxo, mar̃xom jantacoc
svach'il. Ichato ol pitzvocxi eb' anima d'a scal eb' chamnac, yujto te nivan svach'il ol scha
eb'. 16 Q'uinaloc a ixim b'ab'el pan tz'elta d'a ixim harina yic ton Dios yaji, ta icha chi',
yic ton Dios ixim masanil. Icha junoc te te', tato yic Dios yaj sch'ar̃al yib' te', ar̃ejtona'
yicr̃ej pax yaj te' sc'ab'. 17 Palta a eb' israel elnac d'a yol sc'ab' Dios, icha junoc sc'ab' te'
olivo stzepchajel d'a snun, icha chi' aj yelnac eb'. A exxo, icha sc'ab' jun te' caltacte'al
olivo scomon q'uib'i, icha chi' eyaji, yujto mar̃ ex israeloc. Palta ichato ix ex ac'jicanoch
sq'uexuloc eb' d'a jun sc'ab' b'aj tzepb'ilelta d'a snun chi', yujto ay eyalan eyic yed' eb'
smam yicham eb'. 18 Palta mar̃ e na to ec'to e vach'il d'a yichar̃ eb' israel chi'. Yujto icha
junoc sc'ab' te te', icha chi' eyaji. A junoc c'ab' te', max yal yac'an yaxb'oc te' yib'. Palta a
sch'ar̃al yib' te', a tz'ac'an yaxb'oc te' sc'ab' chi'.
19 Tecan ayex tzeyal icha tic: A eb' israel chi', ichato tzepb'ilel eb' d'a snun, yic vach'
a or̃ tzor̃ ochcan sq'uexuloc eb', tecan xe chi. 20 Yel toni, ichato tzepb'ilel eb' israel chi',
yujto max yac'och Dios eb' d'a sc'ool. Palta a ex tic, yujr̃ej to ix eyac'och Dios d'a e c'ool
tzex ochcan sq'uexuloc eb'. Yuj chi', xeyic'tachaar̃ e b'a, tzeyil val e b'a. 21 Tato maj
yac'laj nivanc'olal Dios d'a yib'ar̃ eb' icha sc'ab' te' yaji, ocxom ex pax tic, ¿tom ol ex yac'
nivanc'olal tato tzeyiq'uel e b'a d'ay? 22 Nachajocab'el eyuuj to nivan svach'c'olal Dios.
Palta ar̃ejtona', ov pax sic'lab'il. A eb' juvinacxoel chi', aycot yoval d'a eb'. A exxo tic,
mar̃ jantacoc svach'c'olal syac' d'ayex. Yuj chi' yovalil tzex ochcan d'a svach'c'olal, tato
maay, ar̃ejtona' ol ex ic'jocxieloc. 23 A eb' israel chi', tato ol yac'xioch eb' d'a sc'ool, ol
ochxoc eb' yicoc Dios chi'. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a te' snunal chi' junelxo. Yujto a
Dios ay spoder sb'oan icha chi'. 24 A exxo mar̃ ex israeloc, ichato tzepb'il ex el d'a snunal
junoc te te' munil sq'uib'i, ix ex ac'jioch sc'ab'oc junoc te te' vach'. Vach'chom mar̃ ex
yicoc jun chi' d'a yalar̃taxo, palta ix ex och yicoc. Tato icha chi' ix ex aji, ar̃ejtona' icha
pax chi' eb' israel. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a snunal b'aj elnaccoti, aton jun yic val eb'
d'a peca'. Yuj chi', yelxo val ol och eb' yicoc junelxo.

Ay jun tiempoal ol colchaj eb' israel masanil

25 Ex vuc'tac ex vanab', a juntzar̃ sval tic d'ayex, malaj mach ojtannac d'a peca'. Palta
a ticnaic, in gana to tzeyojtaquejeli yic max eyic'chaar̃ e b'a, yujto jelan ex e naani. A eb'
vetisraelal chi', tzijtum eb' pitb'inaccaneli. Ol canr̃ej eb' icha chi' masanto ol tz'acvoc
sb'isul eb' mar̃ israeloc ol colchajoc. 26 Ichato chi' ol colchajpax eb' vetisraelal smasanil.
Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic:

A d'a chor̃ab' Sion d'a scal eb' israel, ata' ol q'ue vaan jun Colvajum. A' ol ic'anel schucal
eb' yir̃tilal Jacob.

27 Icha tic ol vutoc vac'an in trato yed' eb', ayic ol vac'an lajvoc smul eb', xchi Dios.
28 A eb' israel chi', ajc'ol eb' d'a Dios, yujto max yac'ochlaj jun vach' ab'ix yic colnab'il
eb' d'a sc'ool. Icha chi' yaj eb', yic a ex tic syal e colchaji. Palta ar̃eja' xajanab'il eb' yuj
Dios, yujto sic'b'ilcanel smam yicham eb' yuuj. 29 Yujto a tas syac' Dios, junelr̃ej syac'a'.
Maxtzac yiq'uec'laj. A eb' avtab'il yuj Dios yicoc, junelr̃ej avtab'il eb'. 30 A d'a yalar̃taxo,
max e c'anab'ajej Dios, palta a ticnaic, ix oc' sc'ool d'ayex, yujto maj c'anab'ajajlaj yuj eb'

israel. 31 Yel toni, a ticnaic max sc'anab'ajejlaj Dios eb' vetisraelal chi'. Palta icha chi' yaj eb' ayic ol oc'xoc sc'ol d'a eb', icha tz'aj yoc' sc'ol d'ayex. 32 A d'a yichañ Dios, max co c'anab'ajejlaj co masanil a oñ anima oñ tic. Icha chi' ix oñ yutej, yic vach' jun lajañ̃ej tz'aj yoc' sc'ol d'ayoñ co masanil.

33 A Dios, mañ jantacoc svach'il, mañ jantacoc sjelanil. Yojtacr̃ej masanil tastac. Malaj junoc mach syal snachajel yuuj tas syutej. Malaj pax junoc mach snachajel sb'eyb'al chi' yuuj. 34 Icha syal d'a Slolonel: ¿Mach val junoc syal yojtacanel spensar Dios Cajal? ¿Mach val junoc syal sc'ayb'ani? 35 ¿Mach val junoc sb'ab'laj ac'an junoc silab' d'ay, axo tzac'anto tz'ac'an junocxo yic d'ay? xchi. 36 Yujto a masanil tastac, añej d'a Dios scoti. Aypax ec' yuuj, yic scheclajelta svach'il. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil tiempo. Amén.

12

Chajtil scutej cac'an servil Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ix te oc' val sc'ool Dios d'ayoñ, yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab', icha junoc silab' pitzan, icha chi' scutej co b'a cac'an servil, yujto yic oñ̃ñej, yic stzalaj sc'ool qued'oc. Ichaton val chi' smoj scutej calan co b'a d'ay. 2 Mañxoocab' lajanoc scutej co b'a yed' eb' yic yolyib'añq'uinal tic. Yovalil scac' q'uexmaj co pensar, yic ol vach' b'o co b'eyb'al d'a junelñ̃ej. Tato icha chi' scutej co b'a, ol vach' nachajel cuuj tas sgana Dios d'ayoñ. Aton juntzañ tas vach', tas syac' tzalajb'oc sc'ool Dios yed'oc yed' tas malaj jab'oc spaltail d'a yichañ.

3 A Dios ac'jinac vopisio tic yuj svach'c'olal. Yuj chi' svalb'at juntzañ tic d'ayex e masanil. Malajocab' junoc oñ sco na'a to te jelan oñ. Yovalil emnaquil scutej co b'a, ato syala' tas copisio syac' Dios d'ayoñ, yujto ix cac'och d'a co c'ool. 4 A co nivanil tzijtum macañil yaji. Palta mañ lajanoc yopisio smasanil. 5 Icha yaj co nivanil chi', icha chi' caj a oñ creyente oñ tic. Vach'chom tzijtum oñ, palta junñ̃ej animail caj d'a yol sc'ab' Cristo. Icha yaj junjun macañ co nivanil junñ̃ej yaji, ich oñ ta', junñ̃ej caj co masanil.

6 Ch'occh'oc copisio junjun oñ, ato syala' tastac tz'el d'a sc'ool Dios yac'an d'ayoñ. Yuj chi' yovalil tzoñ munlaj val d'a junjun copisio chi'. A mach ac'b'il yopisio yalanel slolonel Dios, yovalil syaleli, ato syala' jantac syutej yac'anoch d'a sc'ool. 7 A mach ac'b'il yopisio yac'an servil, yovalil vach' syutej yac'an servil. A mach ay yopisio sc'ayb'an eb' yetcreyenteal chi', yovalil syac' val och spensar sc'ayb'an eb'. 8 Tato ay junoc mach tz'iptzitan eb' yetcreyenteal, yovalil syac' yip smunlaj d'a yopisio chi'. Tato ay mach sian junoc tas d'a eb' ay stzapan smajanil, yed' ocab' d'a smasanil sc'ool siej. A mach ay yopisio scuchb'an eb' yetcreyenteal, yac'ocab' yip scuchb'an eb'. Añejtona', a mach tz'oc' sc'ool d'a eb' ayoch d'a syaelal, yovalil scolvaj d'a eb' d'a tzalajc'olal.

A tas scutej co b'eyb'al

9 Yelc'olalocab' sco xajanej co b'a. Sco chacanel masanil chucal. Axo d'a tastac vach' scaq'uec och co pensar. 10 Sco xajanej co b'a, yujto cuc'tac canab' co b'a. Yovalil squic' emta co b'a junjun oñ, yic vach' ay quelc'och junjun oñ.

11 C'asanocab' scutej co b'a d'a Cajal Jesús. Mañ jaraganaoc scutej co b'a d'ay. Smasanilocab' co c'ool scac' servil.

12 Ayocab' co tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto scac'och Dios yipoc co c'ool. Tec'an scutej co b'a ayic sjavi yaelal d'a quib'añ. Mañ cactejeccan co lesalvi d'a masanil tiempo.

13 Yovalil tzoñ colvaj d'a stzapanil smajanil eb' yicxo Dios. Vach' pax scutej co b'a d'a eb' tz'ec' d'ayoñ.

14 Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoñ, yovalil sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb', mañoc yoval sc'ool sco c'ancot d'a yib'añ eb', palta a svach'c'olal.

15 A eb' stzalaji, coñ tzalajec yed' eb', axo eb' scusi, coñ cusec pax yed' eb'.

16 Junñ̃ej molañil tzoñ aj co masanil. Max yal-laj quic'anchaañ co b'a. Junñ̃ejocab' tzoñ ec' yed' eb' malaj yelc'och d'a eb' anima. Max yal co naani to te jelan oñ.

17 Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoň, max yal-laj chuc scutej pax co b'a d'a eb'. Vach'ňej
scutej co b'eyb'al d'a yichaň eb' anima smasanil. 18 Caq'uec val quip yic junc'olal tzoň aj
yed' eb' anima, tato syala' yed' masanil mach. 19 Ex xajanab'il vuuj, max yal co pacan
co b'a d'a eb' quetanimail. Yovalil sco taňvej, yic vach' munil a Dios ol ac'an syaelal eb'.
Yujto yalnaccan Dios d'a Slolonel icha tic: A in ton tic ay valan vic vac'an syaelal eb'. A
in tic ol in pactzitej d'a eb', xchi Dios Cajal. 20 Syalanpax icha tic d'a Slolonel chi': Tato
ay svejel eb' ayoch ajc'olal d'ayex, aq'uec va eb', tato ay staquiňtial eb', aq'uec yuq'uej
a' eb'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb', ol chacb'oc sat eb' yuj q'uixvelal d'a eyichaň.
21 Maň co cha oň yac' ganar chucal tz'ac'jioch d'a quib'aň. Yovalil vach' scutej co b'a, yic
a oň scac' ganar d'a yib'aň juntzaň chucal chi'.

13

1 Yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal co masanil, yujto a Dios tz'ac'anoch eb' d'a yopisio.
Q'uinaloc ta maay, malaj am junoc eb' ay yopisio. 2 Tato ay oň scac' oval yed' eb' yajal
chi', syalelc'ochi to van schichonoch co c'ool d'a tas ix sb'ocan Dios. Tato icha chi' tz'aj
cac'an oval yed' eb', munil scac'och yaelal d'a quib'aň. 3 Yujto a eb' yajal chi', ay yopisio
eb' maň yicoc xiv eb' vach' sb'eyb'al d'a eb', palta yic xiv eb' chuc sb'eyb'al d'a eb'. Yuj
chi', tato co gana max oň xiv d'a eb', yovalil vach' scutej co b'eyb'al. Tato icha chi' stzalaj
eb' qued'oc. 4 Ayoch yopisio eb' yuj Dios, yuj svach'iloc eb' anima smasanil. Palta tato
chuc scutej co b'a, smoj ton co xiv d'a eb', yujto yel ay yalan yic eb' yac'anoch yaelal
d'a quib'aň. Yujto ayoch yopisio eb' yuj Dios, yic tz'ac'jioch syaelal eb' chuc syutej sb'a
yuj eb'. 5 Yuj chi' yovalil sco c'anab'ajej tas syal eb' yajal chi'. Maň yujocňej to tzoň xiv
yac'anoch yaelal eb' d'a quib'aň sco c'anab'ajan eb', palta sco c'anab'ajej eb', yujto cojtac
to icha chi' sgana Dios. 6 Yuj chi' yovalil scac' co tumin d'a eb' icha syal ley, yujto a Dios
tz'ac'an yopisio eb'. Van pax smunlaj eb' d'a jun yopisio chi'.

7 A eb' yajal sc'anan tumin yuj ley, yovalil scac' d'a eb'. Vach'chom ch'aň ornato, ch'aň
co derecho, yovalil sco tup d'a eb' icha syal ley. A eb' yajal chi', tato smoj co xiv d'a eb',
xivoc oň d'a eb'. Tato smoj ay yelc'och eb', ayocab' yelc'och eb' d'ayoň. 8 Tato ay oň ay co
b'oc, yovalil sco tupu'. Palta ay val junxo icha co b'oc d'a eb' quetanimail, aton co xajanan
co b'a yed' eb', yujto yovalil sco xajanej co b'a. Tato icha chi' scutej co b'a, syalelc'ochi
van co c'anab'ajan sley Dios smasanil. 9 Ay juntzaň checnab'il tz'alan icha tic: Maň ex
em ajmulal. Maň e milcham junoc eyetanimail. Maň eyelq'uej junoc tasi. Maň eyiloch e
c'ool d'a junocxo tas, xchi. A juntzaň checnab'il tic yed' juntzaňxo, junxoňej checnab'il
b'aj syiq'uelc'och sb'a, aton jun tz'alan icha tic: Icha eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' tzeyutej
e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. 10 A mach xajanan eb' yetanimail, malaj
juneloc chuc syutej sb'a d'a eb'. Yuj chi' tato sco xajanej eb', maňxa b'aj scac' palta d'a
sley Dios.

11 Svalb'at junxo tic d'ayex. Nachajocab'el eyuuj tas yaj jun tiempo tic. Yujto a ticnaic,
stiempoal ichato scaq'uel co vayaň, yujto toxo ol ja co Columal. Te lac'anxo ay ticnaic,
maň ichoc ix aj co b'ab'laj chaan d'a yalaňtaxo. 12 A jun tiempoal tic, lajan yaj yed'
d'ac'valil. Axo yic ol ja co Columal, ichato c'ualil ol ajoc. Palta ipan yec' stiempoal
ticnaic, toxo val ol javoc. Yuj chi', cactejeccan co c'ulan juntzaň sc'ulej eb' anima ayto d'a
q'uic'alq'uinal. Icha syutej sb'a eb' soldado yac'an oval yed' juntzaň syamc'ab', ichaocab'
chi' scutej cac'an quip d'a yic Dios, yujto axo d'a saquilq'uinal ayoň. 13 Ichaocab' syutej
sb'a eb' vach' d'a c'ualil, ichaocab' chi' scutej co b'a. Tojol scutej co b'a. Max yal co
ch'eneni uq'uel aň. Max yal tzoň em d'a ajmulal yed' d'a juntzaňxo tastac chucal yed'
co nivanil. Max yal scac' oval yed' junocxo quetanimail. Max yal yoch chian co c'ool d'a
junocxo yuj tas ay d'ay. 14 Yovalil sco chaec spoder Cajal Jesucristo icha schaan syamc'ab'
eb' soldado yic oval. Maňxoocab' cac'och co pensar d'a juntzaň sgana co chuc pensaril.

14

Max yal co ch'olb'itan eb' quetcreyenteal

1 Ay eb' creyente manto tec'anoclaj, yujto manto nachajel sc'ayb'ub'al Cristo yuj eb'.
A eb' icha chi', chaec och eb' eyed'oc. Maň e telaj e b'a yed' eb' yuj juntzaň tas manto
nachajel yuj eb'. 2 A eb' creyente tec'anxo, yojtac eb' smasanil tas syal co chi'ani. Axo
eb' manto tec'anoc, tzato xiv eb' schi'an noc' chib'ej, aňej aň itaj schi eb'. 3 Palta a oň
sco chi masanil tasi, max yal co b'uchan eb' max chi'an qued'oc. Aňejtona', a eb' max
chi'an juntzaň chi' qued'oc, max yal oň yalub'taňan eb', yujto chab'iloňxo yuj Dios yed'
eb'. 4 Q'uinaloc ay junoc mach smunlaj d'a spatrón, ¿tom ay calan quic co ch'olb'itan tas
yaji? Aňejton jun spatrón chi' ay yalan yic yalan d'ay tato vach' d'a yichaň mato maay.
Aňejtona' ich oň pax ta' d'a Cajal Jesús. Palta vach' ol oň aj d'a yichaň, yujto ay spoder
yoch qued'oc, yic vach' scutej co b'a d'ay.

5 Ay eb' creyente tz'alani to ay juntzaň c'ual nivan yelc'ochi. Ay pax eb' tz'alani,
lajanňej junjun c'u, malaj junoc c'ual ec'al yelc'och d'a yichaň junocxo, xchi eb'. Yuj
chi' co naec jun tic d'a co pensar junjun oň b'aj tzoň cani. 6 A eb' sc'anab'ajan juntzaň
c'u sval tic, icha chi' syutej sb'a eb', yic sch'oxel eb' to ay yelc'och Cajal Jesús d'a yichaň
eb'. Aňejtona' a mach max c'anab'ajan juntzaň c'u chi', icha chi' syutej sb'a eb', yujto
ay yelc'och Cajal Jesús d'a eb'. Yed' pax junxo tic: A mach yalňej tas schi'a, schiňej yic
sch'oxo' to ay yelc'och Cajal Jesús d'ay, yujto syac' yuj diosal d'a Dios yuuj ayic schi'ani.
Axo mach max chi'an juntzaň chi' smasanil, icha chi' sc'ulej yic sch'oxo' to ay yelc'och
Cajal Jesús chi' d'ay, yujto syac' pax yuj diosal d'a Dios yuj tas schi'a.

7 Yacb'an pitzanoňto, malaj junoc oň quic co b'a. Aňejtona' ayic ol oň chamoc, malaj
junoc oň quic pax co b'a. 8 Tato pitzan oň, yuj quic'anchaaň Cajal Jesús pitzan oň. Tato
tzoň chami, yuj quic'anpaxchaaň tzoň chami. Yuj chi', vach'chom pitzan oň ma tzoň
chami, yic oňňej Cajal Jesús chi'. 9 Yujto ix cham Cristo, ix pitzvixi, yic vach' tz'och Yajalil
d'a yib'aň eb' chamnac yed' pax d'a quib'aň a oň pitzan oňto tic.

10 Yuj chi', max yal co ch'olb'itan tas yaj junoc cuc'tac canab'. Max yal calani to malaj
vach' yochi. Yujto co masanil ol oň c'och d'a yichaň Dios, ato ta' ol sch'olb'itej tas caj
junjun oň. 11 Yujto syalcan d'a Slolonel icha tic:

A in Yajal in tic, yel pitzan in. Yuj chi', val yel ol laj em cumjab' eb' anima smasanil d'a
vichaň. Yovalil ol laj yal eb' to a inňej Dios in, xchicani.

12 Yuj chi', yovalil junjun oň ol cal d'a Dios tastac ix co c'ulej.

Ay smay cac'an somchaj spensar eb' yicxo Dios

13 Yuj chi', max yal-laj co ch'olb'itan tas caj junjun oň. Más vach' a val junxo tic sco
c'ulej: Vach' scutej co b'a yil eb' cuc'tac eb' canab', yic vach' malaj junoc eb' ol b'at d'a
schucal cuuj, yic malaj pax junoc eb' ol somchajel spensar cuuj. 14 A in tic, yujto ayoch
Cajal Jesús d'a in c'ool, vojtacxo sic'lab'il to malaj junoc tas ay yovalil yuj d'a yol yico'.
Palta tato ay junoc mach snaani to ay yovalil junoc tas yuj Dios, max yal sc'ulani, yujto
ayton yovalil d'a yol yico'. 15 Q'uinaloc tato ay junoc tas ay yovalil schiji yuj eb' cuc'tac
eb' canab', tato sco chi'a, scus eb' cuuj. Tato icha chi' scutej co b'a, maň vanoc co xajanan
eb' syal chi'. Palta aytalaj junoc eb' ix cham Cristo yuuj satel yuj junoc tas sco chi'a. 16 A
oň tic cojtac to vach' juntzaň chi', palta tato ay eb' tz'alani to chuc, más vach' max co
chilaj d'a yichaň eb'. 17 A ticnaic, ayoňxooch d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi', maňxo smojoc
scac'och co pensar d'a tas sco chi'a yed' d'a tas scuq'uej. Palta smoj tojol scutej co pensar,
junc'olal tzoň aji. Sco chaan jun tzalajc'olal syac' Espíritu Santo d'ayoň. 18 Tato icha chi'
scutej cac'an servil Cristo, ol tzalaj Dios qued'oc. Ol yilanpax eb' quetanimail to vach' co
b'eyb'al.

19 Yuj chi', co naec val tas scutej co b'a, yic junc'olal tzoň aj co masanil. Sco naani chajtil
scutej co b'a cac'an stec'anil junjun eb' yicxo Dios. 20 Ay smay sjuviel smunlajel Dios d'a

eb' quetcreyenteal yuj tas sco chi'a. Yuj chi', mañ co c'ulejec icha chi'. Yel toni, malaj junoc tas ay yovalil co chi'an d'a yichañ Dios, palta tato ay eb' somchajel spensar yuj tas sco chi'a, yovalil scactejcan co chi'ani. 21 Yuj chi', tato ay eb' somchajel spensar yujto sco chi noc' chib'ej, ma yujto scuq'uej vino, ma yuj junocxo tas sco c'ulej, tato icha chi', más vach' scactejcan co c'ulan juntzañ chi'. 22 Yujto cac'nacoch Dios d'a co c'ool, yuj chi' snachajel cuuj to malaj junoc tas ay yovalil yuj Dios chi'. Palta munil sco na juntzañ tic d'a yichañ Dios. A juntzañ tas sco c'ulej, tato cojtac to malaj yovalil d'a yichañ Dios chi', te vach' quico'. 23 Palta ayic sco chi'an junoc tasi, tato sco na'a to ay yovalil d'a yichañ Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay, yujto max cac'och d'a co c'ool to vach' scutej co b'a. Yalñej tas sco c'ulej, tato max cac'och d'a co c'ool to vach' d'a yichañ Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay.

15

Co c'ulejec icha sgana eb' yicxo Dios

1 A oñ tec'an oñxo tic, snachajel cuuj to malaj yovalil juntzañ chi', palta ay eb' manto tec'anoc, xiv eb' yuuj. Yuj chi' quic yaj cac'an techajoc, yujto manto te tec'anoc eb', yic max somchajel eb' cuuj. Max yal añej tas co gana sco saya'. 2 Co c'ulejec junjun oñ icha sgana eb' yicxo Dios, sec yuj chi' vach' ol aj snaan eb'. Tato icha chi', ol tec'c'aj eb'. 3 Yujto a Cristo, mañoc tas sgana ix sc'ulej. Palta janac d'a yib'añ icha syal d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: Mamin, ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax syail, xchi. 4 Jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios d'a peca', ay yopisio oñ sc'ayb'ani. Yuj Slolonel chi' sco tec'b'ej co b'a, syac'anpax snivanil co c'ool yic vach' scac'och Dios chi' yipoc co c'ool. 5 A Dios tz'ac'an co tec'anil, syac'anpax snivanil co c'ool. In gana a tz'och eyed'oc, yic vach' junc'olal slaj eyutej e b'a, icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. 6 Tato icha chi', junxoñej ol aj e pensar. Junxoñej ol eyutoc eyalan vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal Cajal Jesucristo, Smam ton paxi.

Ec'nac viñaj Pablo yalel vach' ab'ix d'a eb' mañ israeloc

7 Yuj chi' yovalil vach' scutej quil-lan co b'a junjun oñ, yujto icha chi' ix yutej Cristo oñ yilani, yic vach' scheclajeli to te nivan svach'il Dios. 8 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto a Cristo ulnaquec' yac' servil eb' yetisraelal. Ulnac eq'ui, yic tz'elc'och tas yalnaccan Dios d'a eb' co mam quicham ayic yac'annac sti' d'a eb'. Icha chi' yutejnac Cristo sch'oxani to yel syal Dios. 9 Añejtona', yuj eb' mañ israeloc ulnacpaxec' Cristo chi', yic vach' syal vach' lolonel eb' d'a Dios, yujto ix oc' sc'ool d'a eb'. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel:

Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ nivac choñab', yuj chi' tzach in b'itej.

10 Syalanpax junxo tic d'a Slolonel Dios chi':

A exxo mañ ex israeloc, tzalajañec yed' eb' yic Dios, aton eb' israel, xchi.

11 Ay b'aj syal pax icha tic:

E masanil ex nación yed' ex choñab' mañ israeloc, alec vach' lolonel d'a Dios Cajal, xchi.

12 A viñaj Isaías tz'ib'annaccan d'a Slolonel Dios:

Ay jun ol pitzvocchaañ d'a scal eb' yiñtilal viñaj Isaí, a' ol ac'joc och yajaloc eb' mañ israeloc. Aton jun chi' ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchicani.

13 A Dios yipc'olal yaj cuuj. In gana, a svach' ac'an e tzalajc'olal yed' e junc'olal, yujto tzeyac'och e c'ol d'ay. Tato icha chi', ol e vach' aq'uejoch yipoc e c'ool, yujto a Yespíritu tz'ac'an spoder d'ayex.

14 Ex vuc'tac ex vanab', vojtacxo, to vach' e pensar, jelan ex d'a yic Dios. Vojtac to syal tze c'ayb'ej e b'a ta'. 15 Vach'chom icha chi' e b'eyb'al, max in xiv in tz'ib'anb'at juntzañ c'ayb'ub'al tic d'ayex, yic mañ ol sat e c'ool d'ay. Icha chi' svutej in b'a, yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic yuj svach'c'olal. 16 A ac'annac vopisio vac'an servil Jesucristo

d'a scal eb' maň israeloc. Ay vopisio valanel vach' ab'ix yic Dios, yic vach' ay eb' maň israeloc ol vac'och d'a yol sc'ab'. Icha junoc tas vach' siaj d'a yichaň Dios, icha chi' yaj eb' d'a yichaň, yujto a Yespíritu tz'ic'anoch eb' yicoc.

17 Yujto vac'nacoch Cristo Jesús d'a in c'ool, yuj chi' syal valani to nivan yelc'och jun
munlajel tzin c'ulej tic d'a Dios. 18 Max yal vic'anchaaň in b'a yuj tas sc'ulejnac juntzaňxo
eb' tz'ac'an servil Dios. Palta max in xiv valani tas ix sc'ulej Cristo ved'oc, yic svac'
sc'anab'ajej eb' maň israeloc. Ix in ec' vac' yab'ix eb'. Ay pax juntzaň tas ix in ch'ox d'a
scal eb'. 19 Aton juntzaň milagro ix in ch'ox d'a eb', yed' juntzaňxo tas sch'oxanel spoder
Dios. A Yespíritu Dios ix yac' spoder d'ayin. Icha chi' ix vutej ec' valanel vach' ab'ix yic
Cristo d'a junjun choňab'. A d'a Jerusalén ix in b'ab'laj yamejoch valaneli. Ix laj in ec'
d'a junjun choňab', masanto ix in c'och d'a yol yic Ilírico. 20 Yujto svac' vip valanel vach'
ab'ix yic colnab'il b'aj manto yab' yab'ixal Cristo eb' anima. Yuj chi' maňxa in gana tzin
ec' valel b'aj toxo ix ec' juntzaňxo eb' yaleli. 21 Icha syal d'a Slolonel Dios:

A eb' manto och yab'ix, ol yab' eb'. Yed' eb' manta b'aj tz'ab'an ab'ix, ol nachajel yuj eb',
xchicani.

Sgana viňaj Pablo sb'at d'a Roma

22 Yuj vopisio tic, maxto yal-laj in b'at ex vila', vach'chom tzijtum elxo in naan jun chi'.
23 Ayxo yab'ilal voch ijan in naani. Xal ticnaic, maňxalaj in munlajel d'a juntzaň lugar
tic. 24 Yuj chi' tzin na' to ayic ol in b'at d'a España ol in ec' ex vila', yic ol in tzalaj ex vilani.
Ol lajvoc vec' jayeoc c'ual eyed' ta', in gana ol ex colvaj ved'oc yic ol in c'och d'a España
chi'. 25 Palta a ticnaic, ol in b'ab'laj ec' d'a Jerusalén yic ol vic'b'at jun ofrenda d'a eb'
creyente ta'. 26 Yujto a eb' aj Macedonia yed' eb' aj Acaya, ix el d'a sc'ool eb', ix yic'chaaň
jun ofrenda eb' yic eb' creyente meb'a' d'a Jerusalén chi'. 27 Ix el d'a sc'ol eb' yac'an jun
ofrenda chi', yujto ichato ay sb'oc eb' d'a eb'. Yujto a eb' aj Jerusalén chi', a eb' colvajnac
d'a eb' maň israeloc chi' yuj yojtacanel co Mam Dios eb'. Yuj chi', a eb' maň israeloc chi'
ay ton yalan yic eb' scolvaj d'a eb' yed' yofrenda chi'. 28 Yuj chi' yovalil ol ec' vac'can jun
ofrenda chi' d'a eb' aj Jerusalén chi'. Ol lajvoc chi', ol ec' ex vilani ayic van in b'at d'a
España chi'. 29 Vojtac to ayic ol in c'och eyed' ta', maň jantacoc svach'c'olal Cristo ol yac'
d'ayoň eyed'oc.

30 Ex vuc'tac ex vanab', a Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a. Yuj chi' tzin tevi
d'ayex to tzeyac' eyip eyoch ved' d'a lesal. Tzex lesalvi vuuj d'a Dios yujto icha chi'
sgana Cajal Jesucristo. 31 Tze c'an d'a Dios vuuj yic ol in scolcanel d'a yol sc'ab' eb'
maň creyenteoc d'a yol yic Judea. Tzex lesalvi pax yuj jun ofrenda ol vic'b'at tic d'a eb'
creyente d'a Jerusalén, yic tzalajc'olal ol scha eb'. 32 Tzex lesalvi pax vuuj yic tzalajc'olal
ol in c'och eyed' ta', ta icha chi' sgana Dios. Axo ta' ol vic' vip jayeoc c'ual. 33 Ochocab'
Dios jun ac'um junc'olal eyed' e masanil ta'. Amén.

16

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' creyente

1 A ix canab' Febe tic, yac'nac servil ix d'a jun iglesia d'a choňab' Cencrea. Tzeyil janic'
ix. 2 Vach' tzeyutej e chaan ix sc'och ta', yujto yicxo ix Cajal Jesús qued'oc. Yujto a oň
creyente oň tic, smoj icha chi' scutej co chaan eb' cuc'tac eb' canab' tz'ec' d'ayoň. Tzex
colvaj d'a ix yuj tastac yovalil tz'och yuuj. Yujto tzijtum eb' b'aj ix colvaj ix. Aňejtona'
colvajnac pax ix d'ayin.

3 Tic svac'b'at stzatzil sc'ool ix canab' Priscila yed' viň cuc'tac Aquila, aton eb' junňej
ix in munlaj yed'oc d'a yic Cristo Jesús. 4 Ijan chamnac eb' vuuj, ayic xid' in scolanelta
eb' d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' svac' yuj diosal d'a eb'. Maňoc inňej svac' yuj diosal d'a
eb', a eb' creyente d'a junjun iglesia d'a scal eb' maň israeloc, syac'pax yuj diosal eb' d'a
eb'. 5 Svac'b'at stzatzil sc'ol eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat eb' chi'. Svac'anpaxb'at

stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Epeneto. Te xajanab'il viñ vuuj. A viñ ix b'ab'laj ac'anoch Cristo d'a sc'ool d'a yol yic Asia. 6 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol ix María, jun ix smunlaj val d'a e cal. 7 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' vetchoñab', aton viñaj Andrónico yed' ix Junias. Junñej ochnac oñ yed' eb' preso junel. Nivan yelc'och eb' d'a co cal a oñ schecab' oñ Cristo tic. A eb' b'ab'el creyente d'a vichañ.

8 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Amplias. Xajan viñ vuuj, yujto yac'nacoch Cajal Jesús viñ d'a sc'ool. 9 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Urbano, yujto junñej tzoñ munlaj yed' viñ d'a yic Cristo Jesús. Svac'anb'at yic viñ cuc'tac Estaquis, xajanab'il pax viñ vuuj. 10 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Apeles. A viñ chi' ix checlaj val eli to ayoch Cristo d'a sc'ool viñ. Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' yic viñaj Aristóbulo. 11 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ vetchoñab' scuch Herodión yed' eb' yic viñaj Narciso creyentexo. 12 Svac'paxb'at stzatzil sc'ol eb' ix canab' Trifena yed' ix Trifosa. A eb' ix chi' smunlaj val eb' ix d'a yic Cajal Jesús. Svac'paxb'at yic ix canab' Pérsida. Xajan ix vuuj, nivanxo ix munlaj ix d'a yic Cajal Jesús. 13 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Rufo, aton viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yicxo Dios yed' pax stzatzil sc'ol ix snun viñ. A ix snun viñ chi', icha val in nun yutejnac sb'a ix d'ayin. 14 Svac'paxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Asíncrito, viñaj Flegonte, viñaj Hermas, viñaj Patrobas, viñaj Hermes yed' juntzañxo eb' viñ cuc'tac ayec' yed' eb' viñ. 15 Añejtona', svac'paxb'at stzatzil sc'ool viñ cuc'tac Filólogo, ix canab' Julia, viñ cuc'tac Nereo yed' ix yanab' viñ, ix canab' Olimpas yed' pax masanil eb' cuc'tac ayec' yed' eb'.

16 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a tzalajc'olal yujto yic exxo Dios. A eb' yicxo Cristo d'a junjun choñab' d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

17 Ex vuc'tac ex vanab', ay eb' ay d'a e cal van yac'lan e poj e b'a. Syac'lan pax eb' yac'an juvoquel e pensar. Palta mañ ichoc ta' syal juntzañ c'ayb'ub'al b'aj c'ayb'ab'il ex. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb'. Yovalil tzeyiq'uel e b'a d'a eb'. 18 Yujto a eb' chi', mañoc Cajal Jesucristo syac' servil eb'. Añej juntzañ tas sgana snivanil eb' syac' servil. Syac'an musansatil juntzañ eb' maxto nachajel yuuj eb'. Te nanam syutej sb'a eb' yalani. Ichato vach' syal eb', palta mañ vach'oclaj. 19 Palta a ex tic, masanil anima ojtannac tas tzeyutej e c'anab'ajan Dios. Yuj chi' tzin tzalaj eyuuj. In gana jelan tzeyutej e b'a d'a juntzañ tas vach'. Axo juntzañ tas malaj svach'il, mañ e comon c'ulej. 20 A Dios ac'um junc'olal. A ol ac'an eyac' ganar viñ Satanás d'a elañchamel, ol can viñ d'a yalañ eyuuj. In gana syac' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'.

21 A viñaj Timoteo tic, junñej tzin munlaj yed' viñ d'a tic. Syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' eb' vetchoñab' tic, aton viñaj Lucio, viñaj Jasón yed' viñaj Sosípater.

22 A in Tercio in, a in van in tz'ib'anb'at jun scarta viñaj Pablo tic d'ayex, svac'paxb'at stzatzil e c'ool, yujto yic ex Cajal Jesús ved'oc.

23 Syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ cuc'tac Gayo. A d'a spat viñ ayoñ eq'ui. A d'a tic smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. A viñ cuc'tac Erasto, tesorero yic jun choñab' tic yaj viñ, syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' viñ cuc'tac Cuarto.

Syal vach' lolonel viñaj Pablo d'a Dios

24-25 A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto syal yac'an co tec'anil d'a masanil tiempo. Yujto icha chi' syal jun vach' ab'ix svalcaneli, aton yab'ixal Jesucristo. Yictax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, c'ub'ab'ilxo yab'ixal Cristo yuuj. 26 Palta axo ticnaic, syac' jun ab'ix tic yojtaquejel eb' anima yuj Slolonel tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' d'a peca'. A Dios chi', ayñej ec' d'a masanil tiempo. A tz'alani to a eb' anima ay d'a junjun choñab', yovalil syojtaquejel jun ab'ix tic eb', yic ol yac'och eb' d'a sc'ool, axo sc'anab'ajan eb' chi' ta'.

27 Añej Dios te jelan. Calec vach' lolonel d'ay yuj Jesucristo d'a masanil tiempo. Amén.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A EB' AJ CORINTO

B'ab'el Corintios sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Corinto. Syalb'at viñ d'a eb' to sya'ilej sb'a eb' d'a chucal yed' d'a juntzañ c'ayb'ub'al malaj svach'il. A d'a jun tiempoal chi', a choñab' Corinto chi', a nivan choñab' yaj d'a juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Acaya. A d'a Corinto chi', mañ jantacoc eb' choñvajum, yuj chi' mañ jantacoc comon c'ayb'ub'al ay ta', mañ jantacocpax chucal.

Och viñaj apóstol Pablo chi' ilc'olal, yujto slaj spoj sb'a eb' creyente, ay pax eb' tz'em d'a ajmulal, slaj yic'lanb'at sb'a eb' d'a yichañ eb' yajal mañ creyenteoc. A juntzañ noc' chib'ej tz'ac'ji d'a comon dios, schipax noc' eb'. Syalanpaxb'at viñ yuj juntzañ opisio tz'ac'ji d'a eb' creyente yuj Yespíritu Dios, yuj tas tz'aj yoch culto d'a stzolal yed' pax yuj juntzañ comon c'ayb'ub'al tz'alji yuj eb' creyente schami. Palta syal viñaj apóstol Pablo chi' to a eb' creyente yic Cristo schami, ol pitzvocxi eb'. A d'a capítulo 13 syala' tas tz'aj co xajanan co b'a, yic scheclaji to ayec' Dios d'a co cal.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, avtab'il in och schecab'oc Cristo Jesús, yujto icha chi' ix el d'a sc'ol
Dios d'a vib'añ. A in yed' viñ cuc'tac Sóstenes 2 sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex
yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Yic exxo Dios, yujto junxoñej eyaj yed' Cristo
Jesús, yujto a Dios avtannac ex och yicoc yed' jantacñej eb' syal sb'a d'a Cajal Jesucristo
d'a junjun choñab'. A Jesucristo, Yajal yaj d'ayoñ yed' eb'. 3 In gana, a co Mam Dios yed'
Cajal Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal d'ayex, syac'anpax sjunc'olal d'ayex ta'.

Vach'c'olal sco cha yuj Jesucristo

4 Masanil tiempo svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj, yujto sch'oxnacxo svach'c'olal d'ayex
yuj Cristo Jesús. 5 Mañ jantacoc svach'c'olal Dios syac' d'ayex, yujto junxoñej eyaj yed'
Cristo. Yuj chi' tz'acan ix nachajel eyuuj tas ix yac' Dios chi' d'ayex. Añejtona' tz'acan
ix yac' eyalel masanil juntzañ chi'. 6 A d'a e cal ix checlajelta yab'ixal Cristo, to yel. 7 A
ticnaic, van e tañvan jun c'ual ayic ol jax Cajal Jesucristo. Axo Dios tz'acan syutej yac'an
masanil yic d'ayex. 8 A' ol ac'an stec'anil e pensar masanto ol ja slajvub' c'ual, yic vach'
ayic ol jax Cajal Jesucristo chi', malaj jab'oc e paltail d'a yichañ. 9 A Dios tz'elñejc'och tas
syala'. A' ix oñ avtanoch yicoc, yic ay calan quic yed' Yuninal, aton Cajal Jesucristo.

Ay eb' sgana spojel sb'a

10 Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex d'a sb'i Cajal Jesucristo chi' to junxoñej tzeyutej
e pensar e masanil ta'. Mañ e comon pojej e b'a. Jun lajaññej tzeyutej e pensar, jun
lajaññej tzeyutej pax e naan masanil tastac. 11 Ex vuc'tac ex vanab', svalb'at juntzañ tic
d'ayex, yujto a eb' yic ix Cloé ix alan d'ayin to van spitzvi oval d'a e cal ta'. 12 Syalelc'ochi
to ch'occh'oc van eyalan junjun ex. Yujto ay ex van eyalan icha tic: Yic in viñaj Pablo, xe
chi. Ay ex pax tzeyala': A in tic yic in viñaj Apolos, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viñaj
Pedro, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in Cristo, xe chi. 13 Palta ¿tom cha ox macañ yaj
Cristo chi' tze na'a? A in Pablo in tic, ¿tom tze na'a to a in chamnac in d'a te' culus eyuuj?
¿Tom a d'a in b'i a in Pablo in tic ix ex ac'ji bautizar? 14 Yuj val dios, yujto añej viñaj Crispo
yed' viñaj Gayo vac'nac bautizar ta', mañ tzijtumoc ex vac'nac bautizar. 15 Yuj chi', max
yal-laj eyalani to a d'a in b'i ac'b'il ex bautizar. 16 A... añejtona' vac'nac pax bautizar viñaj
Estéfanas yed' eb' yal yuninal. Tzin na'a, tecan mañxa val eb' vac'nac bautizar ta'. 17 Mañ
yujoc vac'an bautizar ix yac' vopisio Cristo, palta yuj valanel vach' ab'ix yic colnab'il.

Mañ jelanoc svutej in b'a yic svalanel vach' ab'ix tic, yic vach' a schamel Cristo d'a te' culus, añej te nivan yelc'och d'a eb' tz'ab'ani.

Ayoch spoder Dios d'a Cristo

18 A yab'ixal schamel Cristo d'a te' culus, malaj yelc'och d'a yichañ eb' anima van sateq'ui. Palta a oñ van oñ scolanel tic, spoder Dios yaj yab'ixal tic d'ayoñ. 19 Yujto syalcan icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
A eb' jelan, ol in satel sjelanil eb' chi'. Axo eb' ay spensar, ol vac' somchajel eb', xchicani.
20 Yuj chi', malaj vach' yoch eb' jelan yed' eb' c'ayb'um. Malaj pax vach' yoch eb' jelan syutej scolan sb'a, yujto a Dios ix ch'oxani to a jun jelanil yic yolyib'añq'uinal tic, malaj jab'oc yelc'ochi. 21 Yujto yuj sjelanil Dios ix snacani to a eb' yic yolyib'añq'uinal tic, mañ yujoc sjelanil eb' syal yojtacanel Dios chi' eb'. Palta ix el d'a sc'ool Dios chi' to a yuj jun ab'ix scalel tic tzoñ colchaji, tato scac'och d'a co c'ool, vach'chom a d'a eb' anima malaj yelc'och jun ab'ix tic.
22 A eb' israel, snib'ej eb' syil juntzañ smilagro Dios. Axo eb' griego, añej sjelanil eb' tzec' sayeq'ui. 23 Palta a oñxo pax tic, scalel yab'ixal Cristo, chajtil ix aj scham d'a te' culus. A eb' israel chi', toñej somchaj sc'ool eb' yuuj. Axo eb' mañ israeloc, quistalil yaj jun ab'ix tic d'a eb'. 24 Palta a oñxo pax tic, ix oñ yavtejoch Dios yicoc. Yuj chi', vach'chom israel oñ, mato mañ oñ israeloc, cojtac to a Dios ayoch spoder d'a Cristo, ay pax och sjelanil d'ay. 25 Yujto a Dios ac'annaccot Cristo yic schami, axo snaan eb' anima to ichato malaj spensar Dios chi', malaj pax spoder snaan eb'. Palta ix checlajeli to ec'to sjelanil d'a yichañ eb' smasanil, ec'to pax spoder. 26 Ex vuc'tac ex vanab', a oñ mach oñ tzoñ yavtejoch Dios yicoc, yovalil snachajel jun tic cuuj to a eb' syavtejoch yicoc, jayvaññej eb' ay tas yojtac d'a yichañ eb' yetanimail. Jayvaññej eb' yajal, jayvaññej pax eb' ay yelc'och d'a yichañ eb' yetanimail syavtejoch yicoc. 27 Yujto a eb' malaj val tas yojtac d'a yichañ eb' yetanimail, a eb' ix sic'chaañ Dios, yic vach' axo eb' jelan sq'uixvicanel eb'. A eb' malaj yelc'och d'a yichañ eb' yetanimail, a eb' ix sic'chaañ, yic vach' axo eb' ay yelc'ochi, sq'uixvipaxcanel eb'. 28 A Dios sic'anpaxchaañ eb' malaj vach' yoch d'a yichañ eb' anima yed' eb' paticab'ilcanel yuj eb', aton eb' malaj yelc'ochi. Icha chi' syutej Dios sch'oxani to a juntzañ tas ay yelc'och d'a yichañ eb' anima, malaj jab'oc yelc'och d'a yichañ Dios chi'. 29 Yuj chi' malaj junoc mach syal yic'anchaañ sb'a d'a yichañ Dios. 30 Palta A' ix oñ ac'anoch yicoc Cristo Jesús. Aton sjelanil Cristo chi' syac' d'ayoñ. Yuuj syala' to vach' oñ d'a yichañ, tzoñ yac'anpax och yicoc. Añejtona' yuj Cristo chi', colchajnac oñxo eli. 31 Tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic: Tato ay mach sgana syac'och junoc tas yipoc sc'ool, más am vach' tato añej Dios Cajal syac'och yipoc sc'ool, xchicani.

2

Añej yab'ixal Cristo yalnaquel viñaj Pablo

1 Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' valel yab'ixal Dios te yel d'a e cal, mañ jelanoc ix vutej in loloni. Mañoc juntzañ lolonel syal eb' jelan ix ec' valeli. 2 Yujto ayic ix in ec' d'ayex, ix in na to malaj junocxo tas svac' eyojtaquejeli. Añej val yab'ixal Jesucristo ix ec' valel d'ayex, to ix cham d'a te' culus. 3 Ayic ix in ec' ta', icha junoc anima malaj yelc'ochi, icha chi' ix vutej in b'a. Ix in ib'xiq'ue yuj xivelal. 4 Ix in nib'ej to mañoc in ix ex in montej. Yuj chi' ayic ix in lolon eyed'oc, ix valan eyab'i. Mañ jelanoc ix vutej in b'a ayic ix valan d'ayex. A Yespíritu Dios, montannac ex yed' spoder Dios chi'. 5 Yuj chi', mañ yujoc sjelanil anima van eyac'anoch Dios d'a e c'ool ticnaic, palta yujñej spoder chi'.

A Espíritu tz'ac'an cojtaquejeli chajtil yaj Dios

6 Palta axo d'a eb' creyente tec'anxo, ay jun jelanil svalel d'a scal eb'. A jun jelanil svalel chi', mañ yicoc yolyib'añq'uinal tic, mañoc pax d'a eb' yajalil yolyib'añq'uinal tic scoti, yujto a juntzañ tic, toxo ol lajvoqueloc. 7 Palta a jun jelanil svalel chi', aton sjelanil

Dios. A jun jelanil chi', max nachajel yuj eb' anima, yujto c'ub'ab'ilel d'a eb'. A Dios najinacxocan jun tic yuj co vach'iloc, ayic manto sb'o yolyib'aňq'uinal tic. 8 Malaj junoc eb' yajal snachajel jun tic yuuj. Q'uinaloc tato ix nachajel yuj eb', maj am yac'och Cajal Jesús eb' te nivan yelc'och d'a te' culus. 9 Palta syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

Ay val jun tas sb'onaccan Dios, yic syac' d'a eb' xajanani. Manta junoc mach tz'ilan jun
chi', manta pax mach tz'ab'ani. Malaj pax junoc mach syal snaaneli, xchicani.

10 Palta a Dios tz'ac'an cojtaquejel juntzaň tic yuj Yespíritu. Yujto a Yespíritu chi' tz'ojtacanel masanil tasi. A juntzaň tas yic Dios, max nachajel yuj anima, palta axo Yespíritu Dios chi' yojtac.

11 A d'a scal anima, malaj junoc mach ojtannac tas yaj spensar junocxo anima. Yujto munil cojtac junjun oň tas ay d'a co pensar. Icha pax chi' Dios, aňej Yespíritu ojtannac tas sna'a. 12 A oň tic, maňoclaj espíritu yic yolyib'aňq'uinal tic co chanac. Palta a jun Espíritu cotnac d'a Dios, a jun chi' co chanac. Yuj chi', a juntzaň tas syac' Dios d'ayoň yuj svach'c'olal, snachajel cuuj. 13 A juntzaň lolonel scal tic, maň yujoc co jelanil snachajel cuuj. Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel cuuj. A juntzaň c'ayb'ub'al tic, yic Yespíritu Dios chi'. Yuj chi', a eb' b'aj ayochi, aton eb' syal co c'ayb'ani.

14 A eb' maň ayococh Yespíritu Dios d'ay, max yac'och juntzaň c'ayb'ub'al tic eb' d'a sc'ool, yujto malaj tz'och d'a eb'. Max yal-laj scomon nachajel juntzaň tic yuj eb', yujto aňej Yespíritu Dios chi' tz'ac'an cojtaquejeli. 15 Palta a eb' b'aj ayxo och Yespíritu Dios chi', syal sch'olb'itan tas yaj masanil tastac eb', tato vach' d'a yichaň Dios, mato maay. Palta malaj junoc anima syal sch'olb'itan tas yaj eb'. 16 Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: ¿Tom ay val junoc mach ojtannac tas sna Dios Cajal? ¿Toc ay junoc mach ol yal sc'ayb'ani? xchicani. Palta a oňxo tic, ayxo och spensar Cristo d'ayoň.

3

Quetmunlajvumal co b'a d'a yic Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' d'a e cal, maj yal-laj valan d'ayex icha svutej valan d'a eb' sc'anab'ajan Yespíritu Dios. Yujto a e pensar tzex ac'an mandar, ichato unin exto d'a yic Cristo. 2 Lajanexto icha junoc nene' unin maxto yal svaan ixim vail. Yuj chi', icha tz'utaj yac'ji chunoc junoc nene' unin, icha chi' ix vutej valan juntzaň c'ayb'ub'al d'ayex. Aňej juntzaň c'ayb'ub'al maň ajaltacoc ix ec' val d'ayex, yujto a juntzaň c'ayb'ub'al ya, maxto techaj eyuuj. Palta aňejtona' icha ex ta' ticnaic, 3 yujto aňeja' a e pensar tzex ac'an mandar. Ina aňeja' ay e chichonc'olal, aňeja' e gana tze poj e b'a. Yuj chi' syalelc'ochi to aňeja' e pensar tzex ac'an mandar. Lajan val tzeyutej e b'a yed' eb' manto ojtannacoc Dios. 4 Yujto ayex tzeyala': A in tic, yic in viňaj Pablo, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viňaj Apolos, xe chi. Ayic tzeyalan icha chi', syalelc'ochi to te lajan e pensar yed' eb' manto ojtannacoc Dios.

5 ¿Tom ay velc'och a in Pablo in tic? Aňejtona' viňaj Apolos chi', ¿tom ay yelc'och viň? Yujto a oň tic, yac'umalňej servil Dios caji. Cuuj eyac'nacoch Cajal Jesús d'a e c'ool. Toňej tzoň munlaj junjun oň, ato syala' tas copisio ix yac'a'. 6 A in tic, ayic ix in ec' d'a e cal, ichato ix in ec' vavejcan juntzaň iňat. Axo viňaj Apolos chi', ichato a viň ix ac'anoch yalil. Palta a Dios ix ex ac'an q'uib'oc. 7 Yuj chi', a eb' tz'avani yed' eb' tz'ac'anoch yalil, malaj yelc'och eb'. Aňej Dios ay yelc'ochi, yujto a tz'ac'an q'uib'oc. 8 A eb' tz'avani yed' eb' tz'ac'anoch yalil, lajanňej yelc'och smunlajel eb' chi'. Palta ol scha spac eb' d'a Dios, ato syala' jantac smunlajel junjun eb'. 9 Yuj chi' a oň tic, quetmunlajvumal co b'a cac'an servil Dios. A exxo, icha yaj juntzaň avb'en chi' eyaj d'a yichaň Dios.

Aňejtona', icha yaj junoc pat van sb'oan Dios, icha chi' eyaji. 10 A inxo tic, icha yaj junoc ojtannac sb'oan pat, icha chi' vaj yuj svach'c'olal Dios. A in tic, ayic vec'nac d'a e cal ta' ichato ec' vac'nac em yipumal yich junoc pat. Axo ticnaic, ch'ocxo mach van

smunlaj d'a e cal. Yuj chi' ichato van yac'anq'ue xan d'a yib'aẅ jun yich chi'. A junjun mach smunlaj ta', yovalil syil eb' tas syac'q'ue eb' d'a yib'aẅ chi'. 11 Malaj junocxo mach syal yac'anem junocxo yich d'a e cal ta', yujto a jun yich ayxoem chi', aton Jesucristo. 12 Axo eb' smunlaj d'a jun munlajel chi', ay eb' te vach' smunlaji. Ichato a q'uen oro, q'uen plata yed' juntzaẅxo q'uen te caro stojol syac'q'ue eb' d'a yib'aẅ, yujto te vach' smunlaj eb'. Ay pax eb' maẅ vach'oc smunlajel. Ichato a te te' syac'lab'ej eb', aẅ ac, te' aj, icha chi' juntzaẅ syac'q'ue eb' d'a yib'aẅ. 13 Palta a co munlajel junjun oẅ ol checlajeloc ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaji. Icha junoc c'ac' sjavi, icha chi' ol aj yilji co munlajel junjun oẅ, a to syala' tom vach', mato maay. 14 A eb' maẅ ol tz'ab'at smunlajel chi', aton eb' chi' ol chaan spac. 15 Palta ay pax eb' malaj svach'il smunlajel. Icha junoc pat, a aẅ ac ayoch yichtacoc, c'un stz'ab'ati, icha chi' ol aj smunlajel eb' chi' ayic ol iljoc. Yuj chi', malaj jab'oc spac ol scha eb'. Ol colchaj eb', palta icha tz'aj junoc scolchajelta d'a scal c'ac', icha chi' ol aj scolchaj eb'.

16 ¿Tom maẅ eyojtacoc to stemplo Dios eyaji, axo Yespíritu cajan ec' d'a e cal e masanil? 17 Tato ay mach sjuanel stemplo Dios chi', a Dios chi' ol satanpaxeloc. Yujto a stemplo chi', yicẅej yaji. A stemplo sval tic, a ex toni.

18 Malajocab' mach syac' musansatil sb'a. Tato ayex tze na'a to jelan ex d'a yic yolyib'aẅq'uinal tic, yovalil tzeyiq'uemta e b'a, ichato malaj tas eyojtac, yic vach' ol yac' e jelanil Dios. 19 Yujto a jelanil yic yolyib'aẅq'uinal tic, malaj yelc'och d'a yichaẅ Dios. Yujto icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: A eb' jelan syutej sb'a, a Dios ol yaman eb' d'a scal sjelanil chi', xchi. 20 Syalanpax junxo tic: Yojtac Dios Cajal to a tas sna eb' jelan, toxon malaj jab'oc yelc'ochi, xchicani. 21 Yuj chi', max yal eyac'anoch e pensar d'a junoc anima yic tzeyic'chaaẅ e b'a yuuj. Yujto masanil tas syac' Dios eyiquej. 22 Vach'chom a in Pablo in tic, ma viẅaj Apolos, ma viẅaj Pedro, jun yolyib'aẅq'uinal tic, co q'uinal, chamel, juntzaẅxo tas ay ticnaic yed' juntzaẅ tas toto ol javoc, masanil syac' Dios eyiquej yuj e vach'iloc. 23 A ex tic, yic exxo Cristo qued'oc. Axo Cristo chi', a Dios ay yico'.

4

A smunlajel eb' schecab' Jesucristo

1 Maẅ eyac'och e pensar d'ayoẅ, yujto yac'umalẅej servil Cristo caji. A copisio to scac' c'ayb'aj juntzaẅ sc'ayb'ub'al Dios, aton juntzaẅ sch'oxnac d'ayoẅ. 2 A mach scha yopisio, yovalil jichan syutej smunlaj d'a jun tz'ac'an yopisio chi'. 3 Palta a in tic, max in ochlaj ilc'olal tato a ex tzin e b'eytzitej yuj jun vopisio tic. Vach'chom ch'oc juntzaẅxo eb' tzin b'eytzitani, palta malaj jab'oc tzin na'a. Aẅejtona' in, max yal-laj in b'eytzitan in b'a yuj jun vopisio tic. 4 Vach'chom a in pensar tz'alani to malaj jab'oc in paltail, maẅ yujoc chi' syal valani to malaj in paltail d'a yichaẅ Dios, yujto aẅej Cajal Jesús syal sch'olb'itan tas vaji. 5 Yuj chi', max yal-laj e ch'olb'itan yaj junocxo mach ticnaic. Aẅej to tze taẅvej sja Cajal Jesús, yujto a' ol ch'oxanel masanil tastac. Icha tz'aj scheclajel junoc tas c'ub'ab'ilel d'a scal q'uic'alq'uinal ayic sc'och saquilq'uinal d'ay, icha chi' ol aj scheclaj masanil tastac ta'. A Cajal Jesús chi' ol ac'an checlajoc tas ay d'a co pensar co masanil. Ato val ta' ol yal co vach'il Dios, ato syala' tas co munlajel junjun oẅ.

6 Ex vuc'tac ex vanab', ix valb'at juntzaẅ tic d'ayex, tas vaji yed' tas pax yaj viẅaj Apolos chi', yic vach' snachajel juntzaẅ c'ayb'ub'al tic eyuuj. Yujto a in tic yed' viẅ, ch'oxnab'il caj d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to max yal-laj eyec' d'a yib'aẅ tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Yujto max yal-laj eyic'anchaaẅ e b'a yuj tas syal yuj junoc mach, axo junocxo mach max yal yuuj tze patiquejeli. 7 Malaj junoc oẅ syal quic'anchaaẅ co b'a, yujto ec'al copisio d'a junocxo, yujto a tas syal cuuj, a Dios tz'ac'an d'ayoẅ. Yuj chi', max yal-laj quic'anchaaẅ co b'a yuuj. Max yal-laj calani to munil quico', yujto a Dios chi' tz'ac'an d'ayoẅ.

8 A exxo tic, ¿tom tz'acan exxo e naani? ¿Tom e chanacxo masanil yic Dios e naan
ticnaic? Tecan yajal exxo e naani. Palta a oñxo pax tic, mañ oñ yajaloclaj eyed'oc.
Comonoc to d'a val yel yajal ex, yic a oñ tic, tzoñ ochpax yajalil chi' eyed'oc. 9 Tzin na'a
to ix sch'ox Dios to a oñ schecab' oñ Cristo tic, slajvub'xo caji. Icha yaj junoc anima
ayxo och chamel d'a yib'añ, icha chi' caji. Axo eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic yed'
eb' ángel, toñej tz'och q'uelan eb', sat sc'ool eb' oñ yilani. 10 Ichato malaj co pensar d'a
yichañ anima, yujto ayoch co pensar d'a Cristo. Palta a exxo tic, te jelan exxo d'a yic
Cristo e naani. Cojtac to mañ oñ tec'anoc. A exxo tic, ichato te tec'an exxo. A oñ tic, tzoñ
spatiquejel eb' anima. Palta a exxo tic, te ay val eyelc'och d'a sat eb'. 11 Añejtona' ticnaic,
ay b'aj ya tzoñ ec' yuj vejel yed' yuj taquiñtial. Malaj pax co pichul. Ay b'aj tzoñ smac'
eb' anima. Malaj pax co pat. 12 Tz'el val quip co munlaj yed' co c'ab' tic. Ay mach tzoñ
b'uchani, palta sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. Ay b'aj syac'och yaelal eb' d'a
quib'añ, palta scac'ñej techajoc. 13 Syal co pecal eb', te chuc syal eb', palta te emnaquil
scutej co b'a cac'an yab'ix eb'. A d'a yolyib'añq'uinal tic, icha c'alem, icha chi' caj d'a eb'
anima. Añejtona' masanto ticnaic, icha canlemal anima cajcan d'a yichañ eb'.
14 Mañ yujoc ex vac'an q'uixvelal tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex. Palta tzex in
cacha', yujto icha junoc vuninal te xajan vuuj icha chi' eyaji. Icha chi' eyaj vuuj ticnaic.
15 Vach'chom ay lajuñeoc mil eb' e c'ayb'umal tzex c'ayb'an d'a yic Cristo, palta junñej
jun icha e mam yaji. A in ton tic, icha mamab'il vaj d'ayex, yujto a in in b'ab'laj alejnac
el vach' ab'ix d'ayex ta'. 16 Yuj chi', tzin tevi d'ayex to tze c'anab'ajej val in b'eyb'al tic.
17 Yuj val jun tic, tzin checb'at viñaj Timoteo tic d'ayex. Icha val to vuninal yaj viñ
d'a yichañ Cajal Jesús. Te xajanab'il viñ vuuj, tzin sc'anab'ajej val viñ. A viñ ol b'at alan
d'ayex, ol e naancoti tas ix vutej in b'eyb'al ayic ix vac'anoch in pensar d'a Cristo. Icha
svutej in c'ayb'an eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ol yutoc viñ ex sc'ayb'anxi.
18 Ay ab' jayvañ eb' syic'chaañ sb'a d'a e cal, yujto a snaan eb' to mañxo ol in b'at ex vila'.
19 Palta a tz'aj in naani to toxo ol in b'at ex vila', tato icha chi' sgana Cajal Jesús. Ato ta' ol
vila' tato yel ay tas syal yuj eb', ma to toñej syal eb'. 20 Yujto mañ yujocñej junoc tas scala'
scheclajeli to ayoñxo och d'a yol sc'ab' Dios. Palta tato ayoch spoder Dios chi' qued'oc,
yel ayoñxo och d'a yol sc'ab'. 21 Palta a ticnaic, ¿b'aja junoc tas e gana sb'at in b'o d'ayex?
¿Tom e gana b'at vac'och e yaelal yuj e mul? ¿Mato e gana b'at in ch'oxeli to xajan ex vuuj,
nanam b'at vutej in b'a d'ayex?

5

Jun ajmul sch'olb'itaj yaji

1 Ix vab'i to ay jun viñ te ajmul d'a e cal. Tob' ix yic' ix schab'il snun viñ. A jun chi', te
chuc. A d'a scal eb' manto ojtannacoc Dios, malaj jun chi'. 2 Eyojtac to icha chi' ix sc'ulej
viñ, palta añeja' eyic'anchaañ e b'a. Smoj val to tzex och ilc'olal yuuj. A jun viñ ix c'ulan
jun chucal chi', yovalil tzeyiq'uel viñ d'a e cal. 3 A inxo tic, vach'chom mañ in ayoc ec'
eyed' ta', palta ichato ay in val ec' eyed'oc. Yuj chi', toxo ix in b'eytzitej tas yaj jun viñ
chi', yujto ichato ay in ec' eyed' ta'. 4 Yuj chi', ayic tze molb'an e b'a d'a sb'i Cajal Jesús
ta' yed' yipalil yac'an mandar, a inxo tic, ichato ol in c'och eyed'oc. 5 Axo jun viñ chi',
ac'jocab'can och viñ d'a yol sc'ab' viñ Satanás, yic ol satcanel snivanil viñ, yic vach' ol
colchaj viñ ayic ol jax Cajal Jesús.
6 Yuj jun chucal d'a e cal chi', mañ smojoc tzeyic'chaañ e b'a. ¿Tom mañ eyojtacoc
to a jab'oc yich pan, spajb'ib'at ixim pan chi' smasanil yuuj? 7 A juntzañ co b'eyb'al
d'a yalañtaxo, lajan icha yich pan chi'.5.7 Yuj chi' actejeccan juntzañ e b'eyb'al chi' yic
icha chi' ol aj e yoch icha ixim pan to malaj jab'oc spaltail, aton ixim svaji d'a q'uiñ chi'.
Yujto val yel icha ex chi' d'a yichañ Cristo, yujto a ix cham co q'uexuloc, icha noc' calnel

5.7 **5:7** A d'a q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto max vajilaj ixim pan ayem yich, max yal paxlaj to ay yich pan ayec' d'a spat eb' israel.

smiljicham yicoc silab' eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. 8 Mocab' co nacot schamel chi' d'a scal chucal. Yovalil d'a stojolal sco nacoti, yujto a chucal yed' ajmulal lajan yed' yich pan chi'.

9 Valnacxob'at d'a jun in carta d'ayex to max yal-laj junr̃ej tzor̃ ec' yed' eb' sc'ulan ajmulal. 10 Mar̃ yujoc eb' ajmul d'a yolyib'ar̃q'uinal tic svalb'ati. Ar̃ejtona' eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' elc'um yed' eb' tz'em cuman d'a juntzar̃ comon dios, tato yic yolyib'ar̃q'uinal tic eb', mar̃ yujoc eb' svala' to max yal-laj jun tzor̃ ec' yed' eb'. Yacb'an ayor̃ ec' d'a yolyib'ar̃q'uinal tic, ol co c'umlaj co b'a yed' eb', yujto ayor̃ ec' d'a scal eb'. 11 Palta a jun valnacxob'at d'ayex, syalelc'ochi tato ay eb' tz'alani to creyente eb', palta chuc sb'eyb'al eb', mar̃xo toc syal junr̃ej tzex ec' yed' eb'. A eb' sval chi', aton eb' tic: Eb' ajmul, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' tz'em cuman d'a juntzar̃ comon dios, eb' b'ajvajum, eb' uc'um ar̃ yed' eb' elc'um. A eb' icha chi' sb'eyb'al, tato syal eb' to creyente eb', vach'chom tor̃ej tzor̃ va yed' eb', max yal-laj. 12-13 Yujto a eb' yic yolyib'ar̃q'uinal tic, malaj calan quic co ch'olb'itan tas yaj eb', yujto a Dios ol ch'olb'itan eb'. Palta a eb' creyente, yovalil sco ch'olb'itej tas yaj eb'. Yuj chi', a jun vir̃ chuc chi', pechequel vir̃ d'a e cal ta'.

6

A eb' syac' queja sb'a d'a eb' yajal

1 Ix vab'i to ay oval d'a e cal, tob' b'at eyac'lajoch e b'a d'a alcal. ¿Tas yuj tze tec'b'ej e b'a e b'at d'a vir̃ alcal mar̃ creyenteoc chi'? ¿Tas yuj mar̃oc d'a eb' yicxo Dios tzex b'at e b'o yaji? 2 ¿Tom mar̃ eyojtacoc to a or̃ yic or̃xo Dios tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' yic yolyib'ar̃q'uinal tic? Yuj chi' smoj a or̃ sco b'o yaj juntzar̃ chequel yaj tic. 3 ¿Tom maxto nachajel eyuuj to a or̃ tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' ángel? Yuj chi', a juntzar̃ tas ay d'a yolyib'ar̃q'uinal tic, smoj co b'oan yaji. 4 Ayic ay juntzar̃ oval d'a e cal, ¿tas yuj a d'a eb' malaj yopisio yuj iglesia b'at e b'o yaji? 5 Svalb'at juntzar̃ tic d'ayex, yic vach' tzex q'uixvieli. ¿Tom malaj junoc mach d'a e cal snachajel yuuj sb'oan yaji? ¿Tom malaj junoc mach syal sb'oan yaj d'ayex a ex creyente exxo? 6 Ina ayex b'at eyujej e b'a d'a yichar̃ eb' vir̃ yajal, palta mar̃ creyenteoc eb' vir̃.

7 Ayic tzeyac'lanoch d'a eyib'ar̃ chi', tz'och e mul d'a yichar̃ Dios. Tato ay junoc eb' yicxo Dios mar̃ vach'oc syutej sb'a d'ayex, tzoc eyac' val techajoc. Tato ay mach tz'elc'an junoc tas d'ayex, aq'uec nivanc'olal. 8 Palta ina ayex mar̃ vach'oc tzeyutej e b'a. Ina ayex elc'umex. Icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' eyuc'tac d'a eb' eyanab'.

9-10 ¿Tom manto eyojtacoc to a eb' mar̃ vach'oc syutej sb'a, malaj yalan yic eb' sc'och d'a yol sc'ab' Dios? Mar̃ eyac' musansatil e b'a. A eb' scomon em d'a mul, eb' tz'em cuman d'a juntzar̃ comon dios, eb' ayxo yetb'eyum tz'em d'a ajmulal, eb' syixtej sb'a yed' eb' yetvinaquil. Ar̃ejtona', pax eb' elc'um, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' uc'um ar̃, eb' b'ajvajum yed' eb' scomon toc'anec' junoc tas d'a yetanimail, aton eb' mar̃ ol c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

11 Ay ex icha chi' ix eyutej e b'a d'a yalar̃taxo. Axo ticnaic, ic'b'ilxo el e mul qued'oc. Ac'b'il exxo och yicoc Dios qued'oc. A Dios chi' tz'alani to vach' or̃xo d'a yichar̃. Icha chi' tzor̃ aj yuj Cajal Jesucristo ticnaic yed' pax yuj Yespíritu co Diosal.

A co nivanil yicr̃ej Dios yaji

12 Tecan ayex tzeyala': A or̃ tic, libre co c'ulan masanil tasi, xe chi. Yel toni, palta mar̃ smojoc co c'ulan smasanil. Yel toni, libre co c'ulan juntzar̃ chi' smasanil, palta malaj junoc tas b'aj syal cac'an co b'a, yic tzor̃ yac' mandar. 13 Tecan ay ex pax tzeyala': A tas co va'a yic co c'ool yaji, yujto a co c'ool tic, a ay yic pax juntzar̃ chi', xe chi. Yel toni, palta a Dios ol ac'an lajvoquel juntzar̃ chi' smasanil. A co nivanil tic, mar̃ yicoc ajmulal, palta to a Cajal Jesús ay yico'. A Cajal Jesús chi', star̃vumal yaji. 14 Yuj chi' icha yutejnac Dios yac'an pitzvocxi Cajal Jesús, icha chi' ol yutoc or̃ yac'anxi pitzvoc yuj spoder.

15 Ina eyojtacxo to a co nivanil tic, icha junoc macaŋ snivanil Cristo yaji. Yuj chi', ¿tom
syal quic'anb'at junoc macaŋ snivanil chi', b'at cac'anoch yetb'eyumoc junoc ix ajmul ix,
yic junxoŋej tz'aj yed' ix? 16 Eyojtacxo to a junoc mach syic'laj sb'a yed' junoc ix ajmul
ix, junxoŋej nivanil tz'ajcan yed' ix. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani,
aton b'aj syal icha tic: A eb' schavaŋil, junxoŋej nivanil tz'ajcan eb', xchi. 17 Palta ayic
scac'anoch co b'a d'a Cajal Jesús, junxoŋej animail tzoŋ ajcan yed'oc.
18 Yuj chi' tzeyic' val el e b'a d'a jun ajmulal chi'. Yujto yalŋej tas juntzaŋxo chucal
sc'ulej eb' anima, maŋoc yed' snivanil eb' sc'ulej. Palta a eb' tz'em d'a ajmulal chi', yed'
snivanil eb' smulani. 19 Palta eyojtacxo to a co nivanil tic, stemplo Espíritu Santo yaji. A
ayoch cajan d'ayoŋ, yujto a Dios ac'jinacoch d'ayoŋ junjun oŋ. Maŋxo quicoclaj co b'a
ticnaic, 20 yujto manb'il oŋxo eli. Yuj chi', quic'ocab' chaaŋ Dios yed' co nivanil tic.

7

Yalnaccan viŋaj Pablo yuj eb' tz'och yetb'eyum

1 Ol valb'at yuj juntzaŋ tas e c'anb'ejnac d'a jun e carta d'ayin. Vach' toni tato ay eb'
viŋ max och yetb'eyum. 2 Palta ay smay sayan ajmulal eb' viŋ. Yuj chi', vach' tz'och
yetb'eyum eb' viŋ. Yed' pax eb' ix ix, vach' tz'och yetb'eyum eb' ix. 3 A exxo ay ix
eyetb'eyum, tzeyac' sgana eb' ix eyetb'eyum chi', yujto eyetb'eyum e b'a. Aŋejtona', icha
chi' tzeyutej e b'a a ex ix ex ayxo viŋ eyetb'eyum. 4 Yujto malaj yalan yic jun e nivanil
chi' sch'ocoj. A viŋ eyetb'eyum chi' ay yalan yic d'ay. Aŋejtona', icha pax chi' ex ay ix
eyetb'eyum, malaj yalan yic jun e nivanil chi' sch'ocoj. A ix eyetb'eyum chi' ay yalan
yic d'ay. 5 Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej tas sgana eb' ix e yetb'eyum d'ayex. Aŋej, tato
jun tz'aj e pensar tzeyactancan jun chi' jayeoc c'ual, yic vach' tzex lesalvi d'a Dios d'a
smasanil e c'ool. Slajvi yec'b'at jaye' c'ual chi', junŋej tzex ajxicani, yic vach' max ex
juviel yuj viŋ Satanás. Yujto ay smay, max yal e cachan och vaan e nivanil chi'.
6 A juntzaŋ svalb'at tic d'ayex, maŋ checnab'iloc. Toŋej svalb'at d'ayex icha tic, yic
vach' syal e c'ulan juntzaŋ chi'. 7 A in tic, tzin na'a to vach' max och eyetb'eyum e masanil
icha in tic. Palta ch'occh'oc co pensar junjun oŋ yuj Dios, yujto ay eb' yovalil tz'och
yetb'eyum. Ay pax eb' maŋ yovaliloc.
8 Svalanpaxb'at juntzaŋxo tic d'ayex, a ex manto och eyetb'eyum yed' ex chamnacxo
eyetb'eyum. Vach' ama tzex canŋej e ch'ocoj, icha in tic. 9 Palta tato max techaj eyuj e
ch'ocoj, ochocab' eyetb'eyum. Yujto vach' tz'och eyetb'eyum, yic max e nib'ej em e b'a
ajmulal.
10 A exxo ayxo eyetb'eyum, ol valb'at juntzaŋ checnab'il tic d'ayex. A juntzaŋ
checnab'il tic, maŋ vicoc, yic Cajal Jesús: A ex vanab' ex, max yal-laj e pucan e b'a yed'
viŋ eyetb'eyum. 11 Palta tato ay junoc ix spuc sb'a yed' viŋ yetb'eyum, yovalil scanŋej ix
ichŋej ta'. Aŋej yed' viŋ yetb'eyum ix chi' syal yic'lanxi sb'a junelxo. Aŋejtona', icha ex
pax chi' ex vuc'tac ex, max yal-laj e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum.
12 Ay pax juntzaŋ exxo, ay junxo ol valb'at d'ayex. Palta maŋ schecnab'iloc Cajal Jesús
juntzaŋ tic, yujto munil tzin naelta d'a yol vico'. Tato ay junoc viŋ cuc'tac max och ix
yetb'eyum creyenteal yed'oc, palta tato ay sgana ix tz'aj yed' viŋ, max yal-laj spucan sb'a
viŋ yed' ix. 13 Aŋejtona', tato ay junoc ix canab' max och viŋ yetb'eyum creyenteal yed'oc,
palta tato sgana viŋ syic' sb'a yed' ix, max yal-laj spucan sb'a ix yed' viŋ. 14 Yujto a viŋ
yetb'eyum ix chi', vach'chom maŋ creyenteoc viŋ, ichato yic Dios yaj viŋ yed' ix, yujto
junŋej yaj viŋ yed' ix creyente chi'. Aŋejtona' icha pax chi' junoc ix maŋ creyenteoc,
ichato yic Dios yaj ix, yujto junŋej yaj ix yed' viŋ creyente chi'. Tato maŋ yicoc Dios yaj
eb', axo yuninal eb', comon animaŋej am yaj eb'. Palta maay, yic pax Dios yaj eb'. 15 Palta
tato a jun maŋ creyenteoc chi' sgana spucan sb'a yed' jun creyente chi', spucocab' sb'a
eb'. Tato icha chi', axo jun creyente chi', libre tz'ajcani. Max mulanlaj d'a icha chi', yujto
sgana Dios to junc'olalŋej tzoŋ aji. 16 Yujto a ex vanab' ex, maŋ eyojtacoc tato ol colchajel

viñ eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' viñ. Añejtona' ex vuc'tac ex ay eyetb'eyum, mañ eyojtacoc tato ol colchajel ix eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' ix.

17 Junjun oñ, a tas cajcan yuj Cajal Jesús ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc, tzoñ canñej ichñej ta'. Icha chi' svutej pax valan d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. 18 Yuj chi', tato ayex chab'ilxo jun yechel circuncisión d'a e nivanil ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, max yal e c'ub'aneli to chab'ilxo jun chi' eyuuj. Añejtona', tato ayex mañ chab'iloc jun yechel chi' eyuuj, ayic ix ex yavtanoch yicoc, maxtzac yal-laj e chaan ticnaic. 19 Taxoñej chab'il jun yechel circuncisión chi' cuuj, mato maay, malaj yelc'ochi. Palta ay val junxo te nivan yelc'ochi to sco c'anab'ajej icha sgana Dios. 20 Más vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc. 21 Tato ay ex, ayex och checab'vumal ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, mañ ex och ilc'olal. Palta tato syal e colanelta e b'a d'a yol sc'ab' viñ tzeyac' servil chi', más vach' tzeyac' eyip e colanelta e b'a. 22 Yujto a mach ayoch checab'vumal ayic tz'avtajoch yicoc Cajal Jesús, vach'chom manto libreoc yelta b'aj smunlaj chi', palta libre yic'jielta d'a yol sc'ab' chucal yuj Cajal Jesús. Palta axo mach yic sb'a ayic tz'avtajoch yicoc Cristo chi', a ticnaic checab' yaj d'a Cristo. 23 A oñ tic, manb'il oñxo yuj Dios. Yuj chi', maxtzac yal co choñan co b'a d'a eb' anima yic tzoñ can d'a yalañ smandar eb' d'a junelñej. 24 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', a d'a yichañ Dios, vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch yicoc.

25 A ex manto och eyetb'eyum, malaj junoc schecnab'il Cajal Jesús ol valb'at d'ayex. A tas ol valb'at tic d'ayex, munil tzin na d'a yol vico'. Palta a tas svala', ochocab' yopisio eyuuj, yujto ix oc' sc'ool Dios d'ayin, ix yac'an vopisio tic. 26 Yuj juntzañ yaelal van sja d'a quib'añ tic, tzin na'a to vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji. 27 Yuj chi', a ex ayxo ix eyetb'eyum, mañ e say tas tzeyutej e pucan e b'a. A exxo mantalaj ix eyetb'eyum, vach' ama tato max e say eb' ix. 28 Palta tato ayex tzeyac'och ix eyetb'eyum, mañ muloclaj. Yed' ex pax cob'estac ex, mañ muloclaj tato tzeyac'och viñ eyetb'eyum. Palta a eb' tz'och yetb'eyum, más ol yil syaelal eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto in gana max ja juntzañ yaelal tic d'a eyib'añ.

29 Ex vuc'tac ex vanab', a junxo tic sval d'ayex: A tiempo jab'xoñej ticnaic, yuj chi', a eb' viñ ay ix yetb'eyum, max yal-laj añej d'a ix yetb'eyum eb' viñ chi' syac'och spensar. 30 A eb' scusi, max yal-laj añej jun scuselal eb' chi' sna'a. Yed' eb' stzalaji, max yal-laj añej jun stzalajc'olal eb' chi' sna'a. Yed' eb' smanvaji, mañocñejocab' ta' syac'och spensar eb'. 31 Añejtona' eb' syamc'ab'an juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, max yal-laj añej d'a juntzañ chi' syac'och spensar eb', yujto a jun yolyib'añq'uinal squil tic, vanxo slajvi eq'ui.

32 In gana to max ex och ilc'olal. A viñ quelemto, añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, añej ta' syac'och spensar viñ. 33 Axo viñ ayxo ix yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic sna viñ. Yujto sna viñ tas syutej yac'an tzalajb'oc sc'ool ix yetb'eyum chi'. 34 Yuj chi' chab' tz'aj spensar viñ. Añejtona', mañ lajanoc ix ayxo viñ yetb'eyum yed' ix cob'esto. Yujto a ix cob'es chi', añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, a sna ix, yujto syac' val snivanil ix yicoc Dios yed' spensar. Axo ix ayxo viñ yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic snaub'tañej ix, yujto sna ix tas syutej yac'an servil viñ yetb'eyum ix chi'.

35 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, palta mañ yujoc ex in cachanoch vaan svalanb'ati. Palta svalb'ati yic vach' tzeyutej e b'a. Yujto in gana tze c'anab'ajej tas sgana Cajal Jesús, tzeyac'anpax servil d'a smasanil e c'ool.

36 A ticnaic svalb'at d'ayex a ex mamab'il ex, yujto ay ex ay eb' ix eyisil stiempoalxo yoch viñ yetb'eyum. Tato tze na'a to vach' tz'och yetb'eyum eb' ix, tato tzeyila' to ay smay scan eb' ix, ujocab' icha e gana. Ochocab' yetb'eyum eb' ix, yujto a jun chi', mañ muloclaj. 37 Palta tecan ayex ay eb' ix eyisil mañ yovaliloc tz'och yetb'eyum. Libre eyaj e c'ulan icha e gana. Tato tec'an tzeyutej e b'a e naan yuj eb' ix eyisil max e cha ochlaj yetb'eyum

chi', vach' ton tze c'ulej. 38 Yuj chi', a eb' tz'ac'anoch yetb'eyum eb' ix yisil, vach' ton sc'ulej eb'. Axo eb' max ac'anoch yetb'eyum eb' ix, más vach' sc'ulej eb'.

39 A junoc ix ix ay viñ yetb'eyum, yacb'an pitzanto viñ, ichato tzec'b'il ix yed' viñ yuj sleyal Dios. Axo tato scham viñ jun, libre tz'ajxican ix. Syal yic'lan sb'a ix yed' junocxo viñ b'aj scan sgana ix, añej tato creyente viñ. 40 Palta tzin na a in tic, más vach' yic ix tato maxtzac yic' junocxo viñ vinac ix. Tzin na'a to a Yespíritu Dios ayoch ved'oc svalan juntzañ tic.

8

A juntzañ silab' tz'ac'ji d'a juntzañ comon dios

1 A ticnaic, sval yuj juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios, slajvi chi' schiji paxi. Yel toni, cojtac co masanil to malaj vach' yoch juntzañ comon dios chi', palta tato añej d'a tas cojtac chi' scac'och co pensar, squic'chaañ co b'a yuuj. Axo tato sco xajanej eb' yicxo Dios syic' stec'anil eb' cuuj. 2 A eb' jelan snaani, palta max c'ochlaj ijan snaan eb' icha sgana Dios. 3 Palta a eb' xajanab'il Dios yuuj, ojtacab'il pax eb' yuj Dios chi'.

4 A ticnaic ol val yuj juntzañ tas schiji ayic toxo ix altajoch d'a juntzañ comon dios. A juntzañ comon dios chi', cojtac to malaj jab'oc vach' yoch d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto junñej Dios ay, malaj chavañ oxvañoc. 5 Ay juntzañ comon dios, tz'ec' d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yujto a eb' anima, mañ jantacoc juntzañ tas syac'och eb' sdiosaloc, yajaliloc. 6 Palta a oñxo tic, junñej co Diosal, aton co Mam. A co Mam chi', aton b'ojinac masanil tasi. A b'ojinac oñ paxi, yic vach' sco ch'oxel svach'il. Junñej pax Cajal, aton Jesucristo. Yuuj ayec' masanil tasi. Yuuj ayoñ pax ec' a oñ tic.

7 Palta mañ masaniloc eb' yicxo Dios snachajel juntzañ tic yuuj. Ay eb' c'ajanto yed' juntzañ comon dios chi'. Yuj chi', ayic schi'an chib'ej eb', yicñej juntzañ comon dios chi' snaan eb'. Yujto a jun spensar eb' tz'ac'an cuenta chi', manto tec'anoc. Yuj chi' tz'ixtax spensar eb' ayic schi'an juntzañ chib'ej chi' eb'. 8 Palta a juntzañ tas sco chi'a, max oñ sch'olb'itejlaj Dios yuuj. Man toc yujto sco chi'a más vach' oñ, añejtona', tato max co chi'a, mañ oñ chucoclaj. 9 Vach'chom libre co chi'an masanil tasi, palta ay smay cuuj sjuviel eb' manta stec'anil. Yuj chi' yovalil squil val co b'a. 10 A exxo snachajel eyuuj to mañ chucoclaj schiji juntzañ chi', palta ay eb' manto tec'c'aj val, manto yojtacoc jun tic eb'. Q'uinaloc syil eb' to tzex em c'ojan vael b'aj ay juntzañ syaloch eb' anima sdiosaloc. Tato icha chi', tze montejb'at spensar eb', axo schi'an pax eb' juntzañ silab' tz'ac'ji yicoc juntzañ comon dios chi'. 11 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, sjuviel eb' manta stec'anil chi' eyuuj. Palta ina to yuj eb' ix champax Cristo. 12 Yuj chi', a eb' mantalaj stec'anil chi', tato eyuuj tz'ixtaxel spensar eb', a d'a Cristo tz'och e mul. 13 Yuj chi', q'uinaloc ay junoc mach tz'ixtax spensar yuj junoc tas tzin chi'a, tato icha chi', más vach' maxtzac in chi juntzañ chib'ej chi', yic vach' malaj junoc eb' sjuviel vuuj.

9

A tas smoj schaan eb' schecab' Jesucristo

1 A in tic, val yel schecab' in Jesucristo. Vilnac Cajal Jesús chi', yuj chi' ay val valan vic icha eb' schecab' smasanil. A exxo, ochnac ex creyenteal yuj in munlajel d'a yic Cajal Jesús. 2 Vach'chom ay eb' tz'alani to mañ in schecab'oc Cristo, palta a ex tic eyojtac to schecab' vaji. Ch'oxnab'il eyaji to schecab' in, yujto vuuj eyac'nacoch Cajal Jesús chi' d'a e c'ool.

3 Ay eb' tz'alan chucal d'a in patictac. Palta icha tic svutej valanxi spac d'a eb'. 4 A in tic, ay valan vic in chaan tas tzin va yed' tas svuq'uej. 5 Q'uinaloc ay junoc ix canab' svic'laj in b'a yed'oc ticnaic, ay valan vic vic'an b'eyec' ix ved'oc. Yujto icha chi' syutej sb'a viñaj Pedro yed' juntzañxo eb' schecab' Cajal Jesús yed' pax eb' yuc'tac Cajal Jesús chi'. 6 ¿Tom max yal vactancan in munlajel yed' viñaj Bernabé tic tze na'a? ¿Tom añej juntzañxo eb'

schecab' chi' ay yalan yic e naani? 7 Ina eb' soldado, ¿tom ay eb' añeja' sayan sgasto? Yed' eb' tz'avan junoc tasi, yovalil sva eb' yeluli. Añejtona', icha chi' pax eb' tañvum noc', ay yalan yic eb' yuc'an yal yim noc'. 8 Palta a juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañoclaj eb' anima ay spensar. A d'a ley Moisés, ata' yalnaccan juntzañ tic Dios. 9 Añeja' d'a jun ley chi' tz'ib'ab'ilcan junxo tz'alan icha tic: Mañ eyac'och spail sti' noc' vacax ayic stec'vi trigo noc', xchi. Mañocñej yuj noc' vacax chi' yalnaccan juntzañ chi' Dios, 10 palta cuuj paxi. A jun ley chi' tz'ib'ab'ilcani, yic snachajel cuuj. Yujto a eb' d'ocum luum yed' eb' tec'um trigo, ayic smunlaj eb', syac' val och eb' yipoc sc'ool to ol sva eb' yeluli. Icha eb' smunlaj chi', icha chi' caj pax a oñ schecab' oñ Cristo tic. 11 Ayic quec'nac d'a e cal, ichato ay tas ec' cavejnaccan d'ayex. A jun chi', yic Dios. Yuj chi', ¿tom mañ smojoc sco cha co gasto d'ayex, syalelc'ochi aton stojol co munlajel chi'? 12 Ay pax juntzañxo eb' ay yalan yic schaan yic d'ayex. Yuj chi' a oñ tic, yelxo val ec'al ay calan quic d'ayex.

Vach'chom ay calan quic d'ayex, palta manta juneloc sco c'an co gasto d'ayex. Scac' val techaj smasanil, yic vach' nivan yelc'och yab'ixal Cristo d'a b'ajtac tzoñ ec' caleli. 13 Eyojtacxo, a eb' smunlaj d'a stemplo Dios, a d'a spatic smunlajel eb' chi' scha tas sva'a. Yujto a eb' ay yopisio sñusantz'a juntzañ silab', syal schi'an schib'ejal noc' noc' sñusjitz'a silab'il chi' eb'. 14 Añejtona', icha chi' yaj eb' tz'ec' yalel vach' ab'ix yic colnab'il. Yujto yalnaccan Cajal Jesús to yovalil scha sgasto eb' d'a spatic b'aj smunlaj chi'. 15 A in tic, vach'chom ay valan vic in chaan vic yed' eb', palta mantalaj juneloc tzin c'ana'. Toñej svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to tzin c'an in gasto d'ayex tzin tz'ib'anb'at juntzañ tic. Tzin na'a, más am vach' tzin chami, d'a yichañ to tzin c'an in gasto d'ayex. Yuj jun tic ay valan vic in tzalaj d'a yichañ Dios. Malaj mach syal yic'anec' jun in tzalajc'olal tic.

16 A in tic, vach'chom tzin ec' valel vach' ab'ix yic colnab'il, palta mañ yujoc chi' syal vic'anchaañ in b'a, yujto yovalil tzin ec' valeli. Te ob'iltac in, tato max in ec' valel jun vach' ab'ix tic. 17 Q'uinaloc tato in munlajel yaji, yovalil am tzin cha in tojol. Palta svaleli yujto vib'añ yaj valaneli. Yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic. 18 Yuj chi', a jun spac van in chaan ticnaic, aton tzalajc'olal yujto ix in ec' valel vach' ab'ix d'a nab'añej. Yuj chi' vach'chom ay valan vic in c'anan in gasto d'a spatic vopisio tic, palta malaj tas tzin c'ana'.

19 Vach'chom malaj yalan yic anima d'ayin, palta svac'och in b'a vac'an servil eb' smasanil, yic vach' tzijtum eb' ol in montejoch yicoc Cristo. 20 Ayic ay in ec' d'a scal eb' vetisraelal, icha sb'eyb'al eb', icha pax chi' svutej in b'eyb'al, yic ay eb' tzin montejochi. A eb' chi', ay val och spensar eb' d'a ley Moisés. Yuj chi', ayic ay in ec' yed' eb', vach'chom mañ ayoc och in pensar d'a jun ley chi' yed' eb', palta tzin c'anab'ajej, yic tzin montejoch eb'. 21 Axo yic ay in ec' d'a scal eb' mañ israeloc, aton eb' max yac'och spensar d'a jun ley chi', lajan svutej in pensar yed' eb', yic ay eb' ol in montejochi. Palta masanil tiempo, yovalil tzin c'anab'ajej sley Dios, yujto ayoch in pensar d'a sley Cristo ticnaic. 22 Ayic ay in pax ec' d'a scal eb' manto tec'anoc, lajan svutej in b'a yed' eb'. Ichato manto in tec'anoc paxi, yic ay eb' tzin montejochi. Yalñej mach eb' b'aj tzin eq'ui, lajanñej svutej in b'a yed' eb' smasanil, yic talaj icha chi' ay eb' ol colchajcanel vuuj. 23 Jantacñej juntzañ tzin c'ulej tic, yuj vach' ab'ix yic colnab'il tzin c'ulej, yic ay pax svach'il ol in cha yuuj.

24 Q'uinaloc tato ay eb' ayoch d'a junoc tajnel ticnaic, a carrera syac' eb'. Eyojtacxo, vach'chom syac' carrera chi' eb' smasanil, palta añej jun mach sb'ab'laj c'ochi, a jun chi' schaan spac. Yuj chi', ichocab' syutej sb'a eb' tz'ac'an carrera chi', yovalil icha chi' scutej co b'a d'a yic Cristo, sec yuj chi' ol co cha spac quic junjun oñ. 25 A jantacñej eb' tz'och d'a jun tajnel chi', syil val sb'a eb' d'a masanil tas malaj svach'il. Icha chi' syutej sb'a eb', yujto añej yuj jun chi' scha spac eb'. Palta a spac scha eb' chi', junñej rato tz'eq'ui.9.25 Axo pax spac quic ol co cha a oñ tic, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc eloc. Yuj chi', yovalil squil val co b'a. 26 A inxo tic, icha junoc mach tz'ac'an carrera chi', syac' val yip yic syac' ganar,

9.25 **9:25** A tas syic' anima d'a tajnel d'a peca', corona xilte', yuj chi' elañchamel stacjieli.

icha chi' svutej in b'a d'a yic Dios. Icha eb' stajni d'a mac'val, smac'vaj val eb' yic syac' ganar, icha chi' svutej in b'a a in tic. 27 Tzin cach pax och vaan in nivanil tic. Svil val in b'a sic'lab'il. Yujto vach'chom tzijtum eb' b'aj ix valel slolonel Dios, palta tato max vil in b'a, ay smay tzin paticajcaneli.

10

Max yal calan co b'a d'a juntzañ comon dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli, tas ajnac eb' co mam quicham d'a peca' ayic yochnac tzac'an eb' yuj viñaj Moisés. Ec'nac eb' smasanil d'a yalañ jun asun, c'axpajnac pax ec' eb' smasanil d'a a' Chacchac Mar. 2 Ichato ac'jinac bautizar eb' yuj jun asun chi' yed' pax d'a a' mar chi'. Ichato ac'jinac och eb' yicoc viñaj Moisés d'a jun tiempoal chi'. 3 Jun lajan svanac eb' jun tas yac'naccot Dios d'a satchaañ. 4 Añejtona', masanil eb' uc'annac pax jun a a' yac'naccot Dios, aton jun a' elnaccot d'a sat jun q'uen tenam. A jun q'uen tenam chi', sch'oxnab'il Cristo yaj q'ueen. 5 Vach'chom icha chi' ajnac eb', palta añeja' tzijtum eb' malaj svach'il spensar d'a yichañ Dios. Yuj chi', sacleminac ajnaccanb'at snivanil eb' d'a jun taquiñ luum b'aj ec'nac eb' chi'.

6 A juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ yic max co nib'ejoch juntzañ chucal icha yutejnac eb' snib'anochi. 7 Yuj chi', max yal calan co b'a d'a juntzañ comon dios, icha yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan yuj eb' icha tic: Ix em c'ojjab' eb' choñab' smasanil, ix va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan chucal d'a yichañ sdiosal chi', xchicani. 8 Max yal quem d'a ajmulal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. Yuj jun chi', 23 mil eb' chamnac d'a jun c'u. 9 Max yal cac'an proval Cajal Jesús yic squila' tato syac' nivanc'olal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi', yuj chi' lajvinac el eb' yuj juntzañ noc' chan. 10 Max yal calan specal Cajal Jesús chi'. Yujto ay eb' aljinac specal, yuj chi' lajvinac el eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima.

11 Masanil juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' co mam quicham chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ. Tz'ib'ab'ilcan juntzañ chi' d'a Slolonel Dios yic scojtaquejeli to ay smay yoch co mul, yujto a oñ tic, ay oñxo ec' d'a slajvub' tiempoal. 12 Yuj chi', a mach snaani to te tec'anxo, yovalil syil val sb'a, yujto ay smay sjuvieli. 13 Jantacñej juntzañ proval sja d'a quib'añ, lajanñej yed' juntzañ sja d'a yib'añ eb' anima smasanil. Palta a Dios tz'elñejc'och tas syala'. Max scha oñ yac' proval junoc tas max techaj cuuj. Ayic sja junjun proval chi', a tz'ac'an tas scutej co colan co b'a d'ay, yic vach' stechaj cuuj.

14 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, mañ eyal e b'a d'a juntzañ comon dios. 15 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto jelan exxo. Tze cham naej val sic'lab'il tato yel svala'. 16 A jun vaso yic Cajal Jesús, jun scac' yuj diosal yuuj, a sch'oxani to ay calan quic yed' schiq'uil Cristo. Añejtona' jun pan spucjiec' d'a co cal, a sch'oxan paxi to ay calan quic d'a snivanil. 17 Vach'chom tzijtum oñ, junñej pan sco va co masanil. Yuj chi', icha jun pan junñej chi', junñej pax nivanil tzoñ aj co masanil, vach'chom tzijtum oñ. 18 Tze na jab'oc ved'oc tas yutejnac sb'a eb' vetisraelal. A eb' schi'an juntzañ silab' sñusji d'a yib'añ altar, ay yalan yic eb' yed' Dios, yujto a' ay yic jun altar chi'. 19 Mantoc svala' to ay yelc'och juntzañ comon dios. Añejtona' pax juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'ay, mañ toc svala' to ay yelc'ochi. 20 Palta a jun sval tic, aton yic syac'an juntzañ silab' chi' eb' mañ israeloc, mañoc d'a Dios syac' eb'. A d'a eb' enemigo, ata' syac' juntzañ silab' chi' eb'. Palta malaj in gana ay eyalan eyic yed' eb' enemigo chi'. 21 Max yal co comon uc'lab'an jun vaso yic Cajal Jesús, slajvi chi' scuc'lab'anxi jun yic eb' enemigo chi'. Añejtona', max yal co comon vaan jun pan tz'ac'ji d'ayoñ d'a smexa Cajal Jesús, slajvi chi' sco vaan juntzañ tas tz'ac'ji d'a smexa eb' enemigo chi'. 22 ¿Tom co gana sco tzuntzejcot yoval sc'ool Cajal Jesús chi' d'a quib'añ? ¿Tom a e naani to ec'al co poder d'a yichañ?

Max yal cac'an ixtaxel spensar junocxo

23 Tecan ayex tzeyal icha tic: Libre co c'ulan masanil tasi. Yel toni, palta maŕ
smojoc sco c'ulej smasanil. Yel toni, syalŕej co c'ulan juntzaŕ chi' smasanil, palta maŕ
masaniloc juntzaŕ chi' tz'ac'an co tec'anil. 24 Junjun oŕ, max yal cac'an co gana d'a yol
quico'. Yovalil sco say tas scutej cac'an stec'anil juntzaŕxo eb'.
25 Axo ticnaic, yalŕej tas chib'ejal schoŕji b'aj schoŕji noc' chib'ej, syalŕej e manan
noc' e chi'a. Maŕ e c'anb'ej b'aj scot noc', yic vach' axo jun tz'ac'an mandar e pensar,
max ixtax el yuuj. 26 Yujto a yolyib'aŕq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay, yicŕej Cajal
Jesús yaj smasanil.
27 Q'uinaloc ay eb' maŕ creyenteoc tzex avtanb'at vael d'a spat. Tato e gana tzex b'ati,
syalŕej e chi'an masanil tas syac' eb' d'ayex. Maŕ e c'anb'ej d'a eb' b'aj ix cot juntzaŕ syac'
eb' chi' d'ayex, yic vach' axo jun tz'ac'an mandar e pensar, max juviel yuuj. 28 Palta tato
ay junoc mach tz'alan d'ayex: A jun chib'ej syac' viŕ tic, ix ac'ji silab'il d'a juntzaŕ comon
dios, ta xchi d'ayex, maŕ e chi'a. Yujto a jun tz'alan d'ayex chi', ay smay, talaj sjuviel jun
tz'ac'an mandar spensar eyuuj. 29 Svalb'at juntzaŕ tic d'ayex, yic maŕ eyuujoc sjuviel
spensar eb' mantalaj stec'anil. Maŕ yujoc jun tz'ac'an mandar e pensar chi', svalb'at
juntzaŕ tic d'ayex.
Palta tecan ayex tzeyal icha tic: A oŕ tic syalŕej co chi'an masanil tasi. Yuj chi', ¿tas
yuj tzoŕ yalub'taŕej juntzaŕxo eb' xiv schi'an noc' chib'ej chi'? 30 Tato scac' yuj diosal
d'a Dios yuj noc' chib'ej chi', sco chi'an noc', malaj mach syal yalan chucal d'a co patic,
tecan xe chi. Tecan ayex icha chi' tze na ticnaic. 31 Palta svalb'at d'ayex, vach'chom tzoŕ
va'i, ma scuq'uej junoc tasi, yalŕejocab' tas sco c'ulej, co c'ulejocab'i yic squic'anchaaŕ
Dios. 32 Vach'chom eb' israel, ma eb' maŕ israeloc, max yal cac'an juvoquel spensar
eb'. Aŕejtona' eb' yiglesia Dios, max yal cac'an juvoquel spensar eb'. 33 A inxo tic, yuj
jantacŕej tas tzin c'ulej, svac'lej vac'an stzalajc'olal eb' anima smasanil. Maŕtoc munil
tzin sayec' in vach'il d'a yol vico', palta tzin say yic juntzaŕxo anima, yic vach' ta icha
chi' ol colchajel eb'.

11

1 Yuj chi', icha svutej in b'a in c'anab'ajan tas yutejnac sb'a Cristo, ichocab' chi' tzeyutej
e b'a.

A tas smoj syutej sb'a eb' ix ix d'a culto

2 Ex vuc'tac ex vanab', tzex val vach'il, yujto masanil tiempo tzin e nacoti, yujto van
e c'anab'ajan pax juntzaŕ c'ayb'ub'al valnaccan d'ayex. 3 Palta in gana tzeyojtaquejeli
to a Cristo Yajal yaj d'a junjun eb' viŕ vinac, ichato sjolomal yaj d'a eb' viŕ. Axo viŕ
yetb'eyum junjun eb' ix ix, a viŕ yajal yaj d'a eb' ix, icha yaj Dios, yujto A' Yajal yaj d'a
Cristo. 4 A junoc viŕ vinac, ayic slesalvi viŕ, mato ayic syalanel slolonel Dios viŕ, tato
ayq'ue junoc tas d'a sjolom viŕ, syac' q'uixvelal sjolom viŕ chi'. 5 Axo eb' ix ix, tato malaj
jab'oc sc'ox eb' ix ayq'uei, ayic slesalvi eb' ix, mato ayic syalanel slolonel Dios eb' ix, syac'
q'uixvelal sjolom eb' ix chi'.11.5 Ichato joxb'ilel sjolom eb' ix chi'. 6 Tato ay eb' ix max
yal sc'ool syac'q'ue sc'ox, vach' joxchajocab' el xil sjolom eb' ix chi'. Axo tato sq'uixvi
eb' ix sjoxchajel xil sjolom chi', yac'ocab' q'ue sc'ox eb' ix. 7 A oŕ vinac oŕ, maŕ smojoc
scac'q'ue co c'ox, yujto ichato yechel Dios caji, sco ch'oxanel svach'il. Axo eb' ix ix tzoŕ
ch'oxanel a oŕ vinac oŕ tic. 8 Yujto ayic sb'oannac jun viŕ b'ab'el vinac Dios, maŕoc d'a
ix ix elnaccot viŕ, palta a ix ix chi', a d'a viŕ elnaccot ix. 9 A ix ix chi', b'ob'il ix yuj svach'il
viŕ vinac. Maŕ yujoc svach'il ix b'ob'il viŕ vinac chi'. 10 Yuj chi', smoj syac'q'ue sc'ox eb'
ix. Icha chi' tz'aj sch'oxanel eb' ix to ayoch eb' ix d'a yalaŕ smandar viŕ yetb'eyum. Smoj

11.5 **11:5** A d'a scal eb' griego, a sb'eyb'al eb' ix ix vach' sb'eyb'al, smusej sat eb' ix yed' jun macaŕ c'apac stziquiqui. Q'uinaloc tato max smusej sat eb' ix creyente, chuc am tz'alji d'a evangelio yuj eb' ix.

ton icha chi' syutej sb'a eb' ix, yujto q'uelanoch eb' ángel d'ayoň. 11 Palta a d'a yichaň
Cajal Jesús, maňocňejlaj viň vinac ay yelc'ochi, maňocňejpaxlaj ix ix ay yelc'ochi. 12 Yel
toni, a d'a viň vinac chi' elnaccot ix b'ab'el ix. Axo ticnaic, a d'a eb' ix tzoň pitzvielta.
Palta co masanil a Dios b'ojinac oň.
13 A exxo, naec ved'oc, ¿tom smoj slesalvi junoc ix ix d'a Dios ayic malaj sc'ox ix? 14 Ina
yojtac anima smasanil, tato a oň vinac oň tic nivac xil co jolom icha junoc ix ix, tzoň
q'uixvi. 15 Axo eb' ix ix, tato nivac xil sjolom eb' ix, vach' yilji eb' ix yuuj. A yopisio
xil sjolom eb' ix chi', a sch'oxani to smoj syac'q'ue sc'ox eb' ix. 16 Tato ayex mach ex
scot eyoval d'a jun c'ayb'ub'al tic, yovalil snachajel eyuuj to a oň tic, toxon max co cha
junocxo ch'oc b'eyb'al. Aňejtona', icha pax chi' yaj eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios,
max scha junocxo ch'oc b'eyb'al eb'.

A eb' maň vach'oc syutej sb'a d'a Santa Cena

17 Ay juntzaňxo tas ol valb'at d'ayex. Palta maxto yal ex valan vach'il, yujto ayex ayto
e paltail. Yujto ayic tze molb'an e b'a ta', malaj jab'oc svach'il tze cha'a. Toňej tzex juviel
yuuj. 18 Yuj chi' a jun tic ol in b'ab'laj alejb'at d'ayex. Svab'i to a b'aj tze molb'ej e b'a d'a
e culto, maň lajanoc tas tze na'a. Palta a tz'aj in naani to yel juntzaň svab' chi'. 19 Tecan
yovalil ay pojlajb'ail d'a e cal, yic scheclajelta mach eb' nivan yelc'och d'a e cal chi'. 20 Yuj
chi', ayic tze molb'an e b'a, maň yicoc Cajal Jesús jun cena tze va chi'.11.20 21 Yujto ayic
van sc'och yorail jun cena chi', toňej tze comon yamejoch e vaan eyic d'a elaňchamel
junjun ex. Yuj chi' ayex maxtzac e cha eyico', toňej ste och e vejel. Ay ex pax tzex och
uc'umaňil yuuj. 22 ¿Tom malaj e pat junjun ex b'aj syal e va'i, tzeyuc'an a'? ¿Tom e gana
tzeyac' q'uixvelal junoc mach meb'a'? Ayic tze c'ulan juntzaň chi', tze patiquejel eb',
palta yiglesia pax Dios eb' eyed'oc. ¿Tas tze na'a? ¿Tom ol yal valan e vach'il yuj juntzaň
tze c'ulej chi'? Maay, max yal-laj.

A Santa Cena
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 A juntzaň c'ayb'ub'al yic cena valnaccan d'ayex, a Cajal Jesús ac'jinaccan vojtaque-
jeli. Aton juntzaň chi' ol valxib'at d'ayex: D'a jun ac'val ix ac'jioch Cajal Jesús chi' d'a yol
sc'ab' eb' ix milani. Ayic manto yamchaji, ix yic'anchaaň ixim pan. 24 Ix lajvi yac'an yuj
diosal yuj ixim, ix spojanb'at ixim pan chi'. Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um: Vaaňec. A jun tic,
aton in nivanil ol yab' syail eyuuj. Ayic tze c'ulan jun tic, tzin e nacoti, xchi. 25 Aňejtona'
icha chi' ix yutej yic'anchaaň jun vaso ayic ix lajvi sva eb', ix yalan d'a eb': A tas ay d'a
yol jun vaso tic, a sch'oxan junxo strato Dios. Yuj in chiq'uil, ol elc'och jun strato tic.
Ayic tzeyuc'an jun tic d'a juntac el, icha tic ol eyutoc, yic ol in e nacoti, xchi Jesucristo
chi'.11.25 26 A juntac el sco va jun pan tic, ayic scuc'lab'an pax jun vaso tic, syalelc'ochi
to van calanxiel schamel Cajal Jesús. Ichaňej chi' ol co c'uloc masanto ol jaxoc.

A tas scutej co b'a d'a Santa Cena

27 Yuj chi', tato ay mach malaj yelc'och d'ay ayic svaan jun pan tic, ayic syuc'lab'an
pax jun vaso tic, tz'och smul d'a snivanil Cajal Jesús yed' d'a schiq'uil. 28 Yuj chi', yovalil
sco cham naej junjun oň tas caji, ayic mantzac co va jun pan tic yed' yic scuc'lab'an jun
vaso tic. 29 Yujto ayic sco vaani, scuc'ani, tato max cham val co naan snivanil Cajal Jesús,
squic'cot yaelal d'a quib'aň. 30 Yuj juntzaň tic, tzijtum eb' spenaayax d'a e cal, ay eb'
tz'ontac, ay pax eb' schami. 31 Palta tato sco ch'olb'itej tas caj junjun oň, a Cajal Jesús
maňxo yovaliloc tzoň sch'olb'itej. 32 Ayic tzoň sch'olb'itan Cajal Jesús chi', syac'och co
yaelal, yic vach' max oň b'atcan d'a junxo nivan yaelal yed' eb' yic yolyib'aňq'uinal tic.

11.20 **11:20** A d'a peca', tz'em lean eb' creyente vael d'a tzalajc'olal sb'ab'elal, ichato chi' svaan Santa Cena eb'. Aton jun vael chi' syal viňaj Pablo d'a eb' to chuc syutej eb'. 11.25 **11:25** Il nota d'a Mateo 26.28.

33 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', ayic tze molb'an e b'a yuj jun cena tic, slaj e taňvej e
b'a, yic molanňej tzex va e masanil. 34 Tato ayex mach ex ay e vejel, yovalil tzex cham
vacan d'a e pat, yic icha chi' vach' ol eyutoc e b'a ayic tze molb'an e b'a ta'. Axo Dios, maň
ol yac'cotlaj eyaelal. Axo juntzaňxo tas tzato yac' palta d'ayex, ol to in b'o yaji ayic ol in
c'och d'ayex ta'.

12

A tas tz'ac'ji co c'ulej yuj Yespíritu Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', in gana snachajel eyuuj tastac juntzaň opisio syac' Yespíritu
Dios d'ayoň junjun oň. 2 Eyojtacxo to ayic manto ex och creyenteal, ix ex ic'jib'at d'a
juntzaň ix eyaloch e diosaloc. Tzex b'at tic, tzex b'at tic e sayan ec' juntzaň max yal-laj
slolon chi'. 3 Yuj chi', in gana tzeyojtaquejel juntzaňxo tic. Tato ay junoc mach tz'alani:
Cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'aň Jesús, tato xchi, a jun chi', maň ayoc och Yespíritu
Dios yed'oc syalani. Tato ay junoc mach tz'alani: A Jesús, Vajal, tato xchi, axoňej yuj
Yespíritu Dios syal yalan icha chi'.
4 A oň tic, ch'occh'oc copisio sco cha junjun oň, palta junňej mach tz'ac'an d'ayoň,
aton Yespíritu Dios. 5 Ch'occh'oc scutej cac'an servil junjun oň, palta junňej mach scac'
servil co masanil, aton Cajal Jesús. 6 Aňejtona', ch'occh'oc co munlajel junjun oň, palta
junňej Dios van smunlaj qued' co masanil. 7 A tz'ac'an junoc opisio d'ayoň junjun oň, yic
sch'oxani to ayoch Yespíritu chi' qued'oc, yic co vach'iloc co masanil. 8 Yuj Yespíritu tic,
ay eb' tz'ac'ji yal sjelanil Dios, ay pax eb' snachajel yuj sc'ayb'ani. 9 Yuj Yespíritu tic, ay
pax eb' svach' aq'uejoch Dios d'a sc'ool. Yuuj paxi, ay eb' tz'ac'ji spoder yac'anxi b'oxoc
sc'ool eb' penaay. 10 Ay eb' tz'ac'ji spoder sch'oxanel juntzaň milagro yuuj. Ay pax eb'
tz'ac'ji yalel slolonel Dios yuuj. Yuj Yespíritu tic, ay eb' tz'ac'ji yojtaquejeli tato a' ayoch
yed' junoc mach, mato a junoc enemigo ayoch yed'oc. Yuuj ay pax eb' tz'ac'ji lolon d'a
juntzaň ch'occh'oc tial. Ay pax juntzaňxo eb' tz'ac'ji alanel tas syalelc'och jun syal eb'
chi'. 11 Tzijtum val juntzaň tas tz'ac'ji co c'ulej, palta junňej Espíritu tz'ac'an co c'ulej.
Ch'occh'oc tas syac' co c'ulej junjun oň, ato syala' tas sgana d'ayoň.

Ichato junňej nivanil caj co masanil

12 A jun co nivanil tic, vach'chom tzijtum macaňil yaji, palta junňej. Icha juntzaň
tas ayoch d'a co nivanil tic, icha chi' cajoch d'a Cristo. Ichato snivanil Cristo caj co
masanil. 13 Yujto co masanil, vach'chom israel oň, mato maay, palta junňej caj co
masanil. Vach'chom ayoň och checab'oc d'a junoc anima, ma quic co b'a co ch'ocoj, palta
junňej caji. Yujto ayic ix oň ac'ji bautizar, junňej ix oň ajcan yed' Cristo. Yujňej Yespíritu
Dios, ichato junňej nivanil caji, yujto a ochnaccan d'ayoň co masanil.
14 Ilecnab' co nivanil tic. Tzijtum macaňil yaji, maň junocňej. 15 Q'uinaloc a voc
tz'alan ticnaic: A in tic, maň in c'ab'oc, yuj chi' malaj voch d'a jun nivanil tic, tato xchi.
Vach'chom syal icha chi', palta aňeja' yic jun in nivanil tic. 16 Ma tato a jun in chiquin tic
tz'alan ticnaic: A in tic, maň in yol satoc, yuj chi' maň in yicoc jun nivanil tic, tato xchi.
Vach'chom syal icha chi', palta aňeja' yic jun in nivanil tic. 17 Q'uinaloc a jun in nivanil
tic, nab'a yol satňej yaji, tato icha chi', ¿tas svutej vab'ani? Q'uinaloc nab'a chiquinňej
yaji, tato icha chi', ¿tas pax svutej in suc'lan junoc tasi? 18 Palta a Dios ix b'oan junjun tas
d'a co nivanil tic icha sgana. 19 Q'uinaloc a jun co nivanil tic, junňej tas ay d'ay, tato icha
chi', maň nivaniloc. 20 Cojtac to tzijtum macaňil yaj co nivanil tic, palta junňej yaji.
21 A yol co sat, max yal-laj yalan d'a co c'ab' to malaj yopisio yuuj. Aňejtona' co
jolom, max yal-laj yalan d'a coc to malaj yopisio yuuj. 22 Ay juntzaň yetb'eyum co
nivanil tic, ichato malaj yopisio, palta aton juntzaň tic más ay yopisio cuuj. 23 Yed' pax
juntzaň yetb'eyum co nivanil tic, ichato malaj yelc'ochi, palta aton val juntzaň chi' más
ay yelc'och d'ayoň. A juntzaň maň smojoc yilji, a' scac'och spichul. Icha chi' scutej co

ch'oxani to ay yelc'och d'ayoñ. 24 Axo juntzañ tas vach' yilji, mañ yovaliloc scac'och spichul. Icha chi' ix yutej Dios sb'oan co nivanil tic, sec yuj chi' a juntzañ malaj yelc'ochi, a juntzañ chi' nivan yelc'och d'ayoñ. 25 Yuj chi' max yal-laj spojan sb'a co nivanil tic, yujto scol-laj sb'a junjun macañ. 26 Q'uinaloc ay junoc syab' syail, añeja' syab' pax syail smasanil yed'oc. Tato ay pax junoc stzalaji, stzalaj smasanil yed'oc.

27 Yuj chi' a oñ tic, ichato snivanil Cristo caji. Icha junjun macañ ay d'a snivanil chi', icha chi' cajoch co masanil d'ay. 28 Yuj chi' ay oñ ix yac' copisio Dios d'a yiglesia. D'a sb'ab'elal, schecab' Cristo caji. Schab'il, tz'ac'ji copisio calanel slolonel Dios. Yoxil, ay oñ c'ayb'um oñ. Añejtona', ay oñ sco ch'oxel milagro. Ay oñ syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ay oñ syal tzoñ colvaji. Ay oñ tzoñ cachvaji. Ay oñ pax tzoñ lolon d'a juntzañxo ch'oc tial. 29 Palta mañ oñ schecab'oc Cristo co masanil. Mañ co masaniloc tz'ac'ji copisio calanel slolonel Dios. Mañ oñ c'ayb'umoc co masanil. Max yal-laj co ch'oxan milagro co masanil. 30 Mañ co masaniloc syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Mañ co masaniloc syal tzoñ lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Añejtona', mañ co masaniloc syal calani tas syalelc'och juntzañ ch'occh'oc tial chi'. 31 Yuj chi', tzeyac' eyip e sayan juntzañ opisio más nivan yelc'och syac' Dios. Palta ayto val junxo modo más vach' ol val d'ayex.

13

Sco xajanej co b'a

1 Q'uinaloc tato te jelan oñ calan juntzañ ti' tz'alchaj d'a yolyib'añq'uinal tic yed' calan pax sti' eb' ángel, palta tato max co xajanej co b'a, lajan quelc'och icha junoc tañb'il, mato icha juntzañ pachquiltac son toñej stziñiljub'i. 2 Vach'chom ac'b'il copisio calanel slolonel Dios, vach'chom snachajel masanil tas mantalaj mach ojtannac cuuj, taxoñej cojtac masanil tas d'a yolyib'añq'uinal tic, vach'chom scac' val och Dios d'a co c'ool, yic syal quic'anel junoc vitz d'a yed'tal, palta tato max co xajanej co b'a, te malaj jab'oc quelc'ochi. 3 Vach'chom sco siej masanil tas ay d'ayoñ d'a eb' meb'a', mato scac'och co b'a d'a yol sc'ab' chamel yic stz'ab'at co nivanil tic, palta tato max co xajanej co b'a, nab'añej squixtej co b'a, malaj jab'oc spac ol co cha'a.

4 Ol vala' tas scutej co b'a, tato yel sco xajanej co b'a: Te nivan scutej co c'ool d'a eb' quetanimail, sco ch'oxan pax co vach'c'olal d'a eb'. Max quiloch co c'ool d'a junocxo. Malaj b'aj squic'chaañ co b'a, malaj pax b'aj scac' ac'umtaquil. 5 Tato yel sco xajanej co b'a, malaj b'aj scac' q'uixvelal junocxo mach. Co gana mañoc oññej ay calan quico'. Mañ utzinoc scutej co c'ool. Malaj b'aj sco na tas scutej co pacan co b'a d'a eb' quetanimail. 6 Max oñ tzalaj yuj junoc chucal sc'ulej junoc anima. Añej val juntzañ yel tzoñ tzalaj yed'oc. 7 Tato yel sco xajanej co b'a, scac' techaj masanil tasi, scac'och d'a co c'ool to vach'ñej sc'ulej eb' quetanimail, scac'ñejoch eb' yipoc co c'ool. Yalñej tas junoc sja d'a quib'añ, tec'anñej scutej co b'a.

8 A jun b'aj sco xajanej co b'a tic, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Ay jun tiempoal ol javoc, mañxo yovaliloc ay mach tz'ac'ji yopisio yuj Dios yalanel slolonel. A d'a jun tiempoal chi', mañxo yovaliloc ay mach slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Añejtona', mañxa yopisio co jelanil tic ta'. 9 A ticnaic manto tz'acanoc co jelanil. Añejtona', manto tz'acanoc scutej calanel slolonel Dios. 10 Palta ayic ol tz'acvoc smasanil, ato ta' ol lajvoc yopisio masanil juntzañ mañ tz'acanoc sco c'ulej tic.

11 A in tic, ayic unin in, in lolon icha slolon eb' cotac unin. In nanac juntzañ tas icha sna eb' unin chi', yujto lajan in pensar yed' eb'. Axo ticnaic, icham vinac inxo, yuj chi' vactejnaccan in b'eyb'al yic vuninal chi'. Icha vaji ayic unin in chi', icha chi' caj co masanil, 12 yujto a ticnaic, maxto nachajel val yic Dios cuuj. Ichato van quilan juntzañ tas d'a junoc nen tzaxo moymon quilani. Palta a d'a jun tiempoal ayic ol tz'acvoc masanil tas chi', sic'lab'il ol quil masanil. A ticnaic, manto tz'acvilaj cojtacanel yic Dios, palta a d'a jun tiempoal chi', ol cojtaquejeli. Icha ix aj oñ yojtacanel Dios ticnaic, icha

chi' ol aj cojtacanel smasanil ta'. 13 A ticnaic, scac'och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool. Sco xajanej Dios yed' eb' quetanimail. A oxe' sco c'ulej tic, ay yopisio d'a masanil tiempo. Palta ay junxo ec'al d'a yichañ chab' tic, aton co xajanan Dios yed' eb' quetanimail.

14

Juntzañ ch'occh'oc tial

1 Tzeyac' val eyip e xajanan e b'a junjun ex. Añejtona' tzeyac' pax eyip e sayan juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Ay jun opisio más vach', aton jun aloj el slolonel Dios. 2 Ay juntzañ eb' syal slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. A d'a Dios slolon eb', mañoclaj d'a anima, yujto malaj mach tz'ab'an tas syal eb'. Aton Yespíritu Dios tz'ac'an yal eb', palta malaj junoc mach snachajel yuuj. 3 Palta a mach tz'alanel slolonel Dios, a d'a eb' yetanimail eb' syaleli, yic vach' stec'c'aj eb'. Tato icha chi', svach' nachajel yuj eb', tz'ac'jipax snivanil sc'ool eb'. 4 A eb' slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, munil stec'c'aj eb' sch'ocoj. Palta axo eb' tz'alanel slolonel Dios, aton eb' tz'ac'an stec'anil eb' yetcreyenteal.

5 In gana tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial e masanil. Palta tzin nib'ej val to a slolonel Dios tzeyaleli. Yujto a jun tic, más val ay yopisio d'a yichañ juntzañ ch'occh'oc tial chi'. A juntzañ chi', ay ton yopisio tato ay mach tzuji snaaneli tas val syalelc'ochi, yic vach' tz'och stec'anil eb' creyente chi' yuuj. 6 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc tzin c'och valel juntzañ ch'oc tial d'ayex ticnaic, ¿tas val jab'oc svach'il tzeyic'cani? Añej tato svac' eyojtaquejel juntzañ tas ac'b'il d'ayin yuj Dios, juntzañ sjelanil, mato svalel slolonel Dios yed' juntzañxo c'ayb'ub'al d'ayex, añej yuj chi' syal eyic'an svach'il.

7 Q'uinaloc tato ay juntzañ son ticnaic, tz'oc' junoc flauta, sc'añ pax junoc arpa. Tato toñej sñilili sjaj, ¿tom scab'i tas jajil b'aj van sc'añ junjun? 8 Q'uinaloc tato ay junoc oval ticnaic, ayic sc'och yorail sb'at eb' soldado, tz'oc' strompeta eb', sb'at eb'. Palta tato mañoclaj yaj yoc' q'ueen tz'aj yoq'ui, ¿tom syal yac'an lista sb'a eb' sb'at d'a oval chi'? 9 Añejtona', ich oñ ta', tato scal juntzañ lolonel malaj mach tz'ab'ani, ¿tas ol aj snachajel yuj eb' tas scala'? Nab'añej am tzoñ comon lolon icha chi'. 10 A ticnaic, tzijtum macañil ti' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Masanil juntzañ ti' chi', ay val yelc'och junjun. 11 Q'uinaloc tato ay junoc mach sloloni, palta max cab'laj tas syala', tato icha chi', ichato ch'oc choñab'il caj d'ay. Añejtona', ichato ch'oc choñab'il yaj pax d'ayoñ. 12 Vojtacxo to e gana juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Yuj chi', svala' to tzeyac' val eyip yic vach' ol e cha jun opisio más vach'. Tato icha chi', ol yal eyac'an stec'anil eb' eyetcreyenteal. 13 Yuj chi', tato ay junoc mach tz'ac'ji lolon d'a junoc ch'oc ti'al, yovalil sc'an d'a Dios yic syal yalani tas syalelc'och jun chi'. 14 Q'uinaloc tato d'a junoc ch'oc tial tzin lesalvi ticnaic, a in pixan, slesalvi, palta axo in pensar max nachajel yuuj tas juntzañ sval chi'. 15 Yuj chi', ¿tas am sco c'ulej tze na'a? Mañocñej yed' co pixan tzoñ lesalvi. Yovalil tzoñ lesalvi pax yed' co pensar yic snachajel cuuj. Añejtona', ayic tzoñ b'itani, mañ toñejoc tzoñ b'itan yed' co pixan. Yovalil tzoñ b'itan pax yed' co pensar, yic vach' snachajel cuuj. 16 Q'uinaloc tato ay junoc ex ticnaic, tzeyal vach' lolonel d'a Dios d'a junoc ch'oc ti'al, tato icha chi', añej yed' e pixan tzeyala'. Axo eb' ayec' eyed'oc, max nachajel yuj eb' tas jun tzeyal chi'. Yuj chi', ayic tzeyac'an yuj diosal d'a Dios, max yal junñej slesalvi eb' eyed'oc. 17 Vach'chom vach' jun e lesal chi' ayic tzeyac'an yuj diosal chi', palta malaj mach tz'ac'ji stec'anil yuuj. 18 Yuj val dios d'a co Mam Dios yujto más val syal in lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial chi' d'a eyichañ e masanil. 19 Palta ayic sco molb'an co b'a d'a culto, más vach' a e ti' svala' yic tzex in c'ayb'ej. Yujto vach'chom oye'ñej b'elañ lolonel sval d'ayex d'a e ti' chi', palta ec'al yopisio d'a yichañ lajuñeoc mil lolonel max nachajel eyuuj.

20 Ex vuc'tac ex vanab', mañ ichoc eb' unin tzeyutej e b'a e naan juntzañ tic. Axo e b'eyb'al, ichaocab' yic eb' nenetac unin, icha chi' tzeyutej, yujto max saylaj chucal eb', ichocab' ta tzeyutej e b'a. Tec'an val tzeyutej e pensar, yujto mañ ex uninoc. 21 A d'a sley

Dios, tz'ib'yajcan icha tic: A in tic ol in lolon d'a jun choñab' tic d'a juntzañ ch'occh'oc tial yed' d'a sti' eb' ch'occh'oc choñab'il. Palta añeja' mañ ol yac'och spensar eb' d'ayin, xchi Dios Cajal. 22 Yuj chi', a juntzañ ch'occh'oc tial tz'alji, ch'oxnab'il yajcan d'a eb' mañ creyenteoc, mañoc d'a eb' creyente. Palta ayic tz'aljiel slolonel Dios, yic eb' creyente yaji, mañoc eb' mañ creyenteoc ay yico'. 23 Q'uinaloc tze molb'ej e b'a e masanil a ex creyente ex ta', mato a ex masanil ex tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, tato sc'och junoc mañ creyenteoc, mato mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, tecan syal icha tic: Ichato ay tas scot d'a sjolom eb', xchama. 24 Palta q'uinaloc van eyalanel slolonel Dios e masanil, ayic sc'och junoc mañ creyenteoc, vach'chom mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, snachajel yuuj to ay smul. Sb'eyc'olej sb'a ayic syab'an tas tzeyal junjun ex. 25 Ichato chi' scheclajeli tas ay d'a spensar. Yuj chi', tz'em cuman, syalan sb'a d'a Dios. Axom syalani: Yel toni, ay val och Dios eyed'oc, xchama.

Vach'ocab' scutej co c'ulan masanil tasi

26 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', ol valb'at d'ayex tas yovalil tzeyutej e b'a ta' ayic tze molb'an e b'a. Ay ex tzex b'itani, ayex tzeyac' junoc c'ayb'ub'al, ayex tzeyaleli tas syac' Dios d'ayex, ayex tzex lolon d'a junoc ch'oc tial, ayex pax tzeyala' tas syalelc'och jun tzeyal chi'. A masanil tas tze c'ulej chi', c'ulejec yic tzex tec'c'aj e masanil. 27 Tato ayex tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, chavañ ma oxvañexñej tzex loloni. Junjunal tzeyal eyico'. Añejtona' yovalil ay junoc ex tzeyala' tas syalelc'ochi. 28 Tato malaj mach syal yalani tas syalelc'och jun chi', más vach' max ex lolonlaj d'a juntzañ ch'occh'oc tial b'aj tze molb'ej e b'a chi'. Más vach' munil tzex lesalvi d'a Dios e ch'ocoj. 29 Añejtona', tato ayex tzeyalel slolonel Dios, chavaañ ma oxvañexñej tzeyaleli. A exxo e masanil, tzeyac' val och e chiquin d'a tas tz'alji d'ayex, yic snachajel eyuuj. 30 Q'uinaloc tato ay junoc ex van eyalanel slolonel Dios d'a e cal chi'. Palta tato ay junocxo tz'ac'ji yal junocxo tas yuj Dios, yovalil tzex och vaan eyalan eyic chi', syalan yic junxo chi'. 31 Tato icha chi', a jantac ex tz'ac'ji eyalel slolonel Dios, junjunal syal eyalan eyico', yic vach' tzeyic' e c'ayb'ub'al e masanil, tzeyic'an pax e tec'anil. 32 Mach ex tz'ac'ji eyalel slolonel Dios, tzeyil val e b'a, yic junjunal tzeyal eyico'. 33 Tato toñej tzoñ q'ue somnaj calani, mañoc d'a Dios scot jun chi', yujto a Dios chi' sgana to a d'a stzolal tzoñ loloni.

A syutej sb'a eb' creyente d'a junjun iglesia to a eb' ix ix numan tz'aj eb' ix. 34 Añejtona', icha chi' d'ayex, yovalil numan tz'aj eb' ix ix b'aj tze molb'ej e b'a, yujto malaj spermiso eb' ix slolon d'a culto. Sc'anab'ajejocab' eb' ix, yujto icha chi' syal sley Dios. 35 Tato ay junoc eb' ix sgana sc'anb'an junoc tas, yovalil a d'a viñ yetb'eyum ix sc'anb'ej yab'i ayic sc'ochxi eb' d'a spat. Yujto mañ smojoc slolon eb' ix d'a culto chi'.

36 Yovalil tze nacoti to mañoc d'ayex ix b'ab'laj ac'ji slolonel Dios chi'. Añejtona', mañ e ch'ocojoc ix e cha slolonel Dios chi'. 37 Tato ayex tze na'a to ay eyopisio eyalanel slolonel Dios, mato tze na'a to a Yespíritu Dios smunlaj d'ayex, nachajocab'el eyuuj to schecnab'il Cajal Jesús yaj juntzañ tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. 38 Tato ay eb' malaj yelc'och juntzañ checnab'il tic d'a sat, añejtona' malajocab' pax yelc'och eb' d'ayex.

39 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', tzeyac' eyip, sec yuj chi' ol yal eyalanel slolonel Dios. Axo eb' slolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial, mañ e cachoch vaan eb'. 40 Vach'ñej tzeyutej e b'oan masanil tasi, ichaocab' val d'a stzolal tzeyutej.

15

Yab'ixal yic ix pitzvixi Cristo

1 A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', in gana tze nacot jun vach' ab'ix yic colnab'il valnaccan d'ayex. A jun ab'ix tic, e chanacxo. Tec'an exxo d'ay ticnaic. 2 Tato añeja' ayoch e pensar d'a jun ab'ix valnaccan d'ayex chi', tato yel eyac'nacoch d'a e c'ool, ay e colnab'il yuuj. 3 A juntzañ c'ayb'ub'al in chanac, aton ix val d'ayex. A juntzañ te

nivac yelc'och ix val d'ayex. To a Cristo ix cham yuj co mul, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. 4 Ix mucchaji, palta ix pitzvixi d'a schab'jial, icha yaj stz'ib'chajpaxcan d'a Slolonel chi'. 5 Ix sch'ox sb'a d'a viñaj Pedro. Ichato chi' ix sch'oxan sb'a d'a juntzañxo eb' schecab'. 6 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a juntzañxo eb' quetcreyenteal, ec'al am oye' ciento sb'isul eb', ayic molanec' eb' ix yilan eb' smasanil. Tzijtumto eb' pitzan ticnaic, palta ay jayvañ eb' chamnacxo. 7 Añejtona', ix sch'ox sb'a d'a viñaj Jacobo. Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a eb' schecab' smasanil.

8 Slajvub'alxo ix sch'oxanpax sb'a d'ayin. Yujto icha junoc unin manto yaljub'aloc, icha chi' vaji. Yujto slajvub'alxo ix in och schecab'oc. 9 Yuj chi', a in tic malaj velc'och d'a scal juntzañxo eb' schecab' Jesucristo chi'. Mañ smojoc pax valji schecab'oc Jesús yed' eb', yujto vac'nac val och yaelal d'a yib'añ eb' yiglesia Dios. 10 Palta yujñej svach'c'olal Dios schecab' Cristo vaj ticnaic. Mañ nab'añejoc ix sch'ox svach'c'olal tic d'ayin, yujto ec'to in munlaj d'a yichañ eb' vetb'eyum chi' smasanil. Palta mañoc in tzin munlaj in ch'ocoj. A Dios smunlaj ved'oc yuj svach'c'olal. 11 Yuj chi', vach'chom a in tzin munlaji, vach'chom a eb' chi' smunlaji, palta añeja' ix alchajel jun vach' ab'ix tic. Añeja' jun vach' ab'ix tic ix eyac'och d'a e c'ool.

Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac

12 A jun vach' ab'ix scalel tic, a tz'alani to ix pitzvixi Cristo d'a scal eb' chamnac. Yuj chi', ¿tas yuj ayex van eyalan ticnaic to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac? 13 Tato yel mañ ol pitzvocxi eb' icha tzeyal chi', mañ pitzvinacoc amxi Cristo chi' syal chi'. 14 Añejtona', tato mañ pitzvinacocxi Cristo chi', a jun vach' ab'ix scalel tic, malaj am jab'oc yelc'ochi. Tato icha chi', nab'añej am tzeyac'och d'a e c'ool. 15 Tato icha chi', a oñ tic, squesej stioc Dios, yujto ix caleli to a Dios ix ac'anxi pitzvoc Cristo. Q'uinaloc max yal spitzvixi eb' chamnac icha tzeyal jayvañ ex chi', maj am ac'jixi pitzvoc Cristo chi' yuj Dios. 16 Tato max yal spitzvixi eb' chamnac chi', añejtona' icha pax chi' Cristo, maj am pitzvocxilaj. 17 Palta q'uinaloc tato maj pitzvixi Cristo chi', nab'añej am tzeyac'och d'a e c'ool, yujto añej ama ayoch e mul d'a eyib'añ. 18 Axo eb' creyente chamnacxo, junelñej am chamnac eb'. 19 Tato yujñej val co vach'iloc d'a yolyib'añq'uinal tic scac'och Cristo yipoc co c'ool, más am ob'iltac oñ d'a yichañ eb' anima smasanil.

20 Palta d'a val yel pitzvinac Cristo chi' d'a scal eb' chamnac. Icha junoc b'ab'el ajan tz'eluli, icha chi' aj sb'ab'laj pitzvinacxi Cristo chi' d'ayoñ, yic vach' sch'oxo' to ol oñ pitzvocxi pax a oñ tic. 21 Yuj jun viñ vinac, aton viñaj Adán ix ac'jicancot chamel d'a quib'añ co masanil. Añejtona' yuj junxo mach, aton Cristo ol ac'jocxi pitzvoc eb' chamnacxo. 22 Masanil anima schami, yujto yiñtilal eb' viñaj Adán. Añejtona', a oñ yic oñxo Cristo ol oñ pitzvocpax co masanil. 23 Palta d'a stzolal ol aj co pitzvixi. A Cristo chi' b'ab'laj pitzvinac. Axo yic ol jax junelxo, ato ta' ol oñ pitzvocxi co masanil a oñ yic oñxo tic. 24 Ol lajvoc chi', ol ja slajvub'. Ato ta' ol can masanil eb' yajal d'a yalañ yuj Cristo, masanil eb' ay yopisio yed' masanil eb' ay spoder. Ichato chi' ol ac'joc och eb' d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il yuuj. 25 Yujto a Cristo chi', yovalil ol ochcan Reyal, masanto ol can masanil juntzañ ayoch ajc'olal d'ay d'a yalañ yuuj. 26 Ay pax junxo icha ajc'ool yajoch d'ayoñ, aton chamel. A jun chi', ol ac'joccan lajvoc yuj Cristo d'a slajvub'alxo. 27 Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: A Dios ix ac'anoch masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi', yic vach' a' tz'ac'an mandar smasanil, xchi. Ayic syalani to ix ac'jioch masanil yuj Dios d'a yol sc'ab' chi', mañ locanoc yac'ji mandar Dios chi' yuuj. Yujto A' tz'ac'anoch masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi'. 28 Ayic ol vach' ac'jococh masanil tas d'a yol sc'ab' Yuninal Dios, axo svach' ac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il chi'. Yujto a Dios chi' ac'jinac och smasanil tas d'a yol sc'ab'. Ichato chi', axoñej Dios ol och yajalil d'a yib'añ smasanil.

29 A ticnaic, ay eb' syac' bautizar sb'a sq'uexuloc eb' chamnac. Palta tato mañ ol pitzvocxi eb' chamnac chi', ¿tas yuj ay eb' syac' bautizar sb'a sq'uexuloc eb'?

30 A oñxo pax tic, ¿tas yuj scac'och co b'a d'a yol sc'ab' yaelal d'a masanil tiempo? 31 A in
tic, ex vuc'tac ex vanab', junjun c'u ijan tzin miljichamoc. Val yel sval d'ayex, tzin tzalaj
eyuuj, yujto ix eyac'och Cajal Jesucristo d'a e c'ool ved'oc. 32 A d'a Éfeso tic, ay juntzañ eb'
cotnac yoval d'ayin. Te ov eb' icha junoc noc' noc' ay smay. Tato mañ ol oñ pitzvocxi, ¿tas
gana vixtejnac in b'a icha chi'? Tato mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, más am vach' toñej
scac' co gana ticnaic. Coñ vaec, cuq'uec junoc añ, talaj q'uic'an chamnac oñxo.
33 Mañ eyac' e b'a musansatil yuj junoc es. Tato junñej tzoñ ec' yed' eb' chuc, tz'ixtaxel
co vach' b'eyb'al yuj eb'. 34 Naec val e b'a, tze b'oan e pensar. Mañxo e c'ulej juntzañ
chucal, yujto ayex manto eyojtaquej val el Dios. Svalb'at juntzañ tic d'ayex, sec yuj chi'
ol ex q'uixvoqueli.

A tas ol oñ aj co pitzvixi

35 Tecan ay junoc ex ol e c'anb'ej d'ayin: A eb' chamnac tzal chi', ¿chajtil ol aj spitzvixi
eb'? ¿Chajxomtil yilji snivanil eb', ayic ol pitzvocxi eb'? tecan xe chi. 36 Tato tze c'anb'ej
icha chi', mantalaj e pensar. Q'uinaloc ay junoc iñat ticnaic, tato scavej, yovalil sc'ab'at
jun iñat chi' yic spaq'ui. 37 Ayic scavan jun iñat chi', mañoclaj steel scavej. Vach'chom
ixim trigo, ma juntzañxo iñat, añej val sat scavej. 38 Axo Dios tz'ac'an steel chi' icha
sgana, ato syala' tas iñatil junjun. 39 Axo masanil tas sb'eyec' d'a yolyib'añq'uinal tic,
ch'occh'oc snivanil junjun macañ. Ch'oc co nivanil a oñ anima oñ tic. Ch'oc pax snivanil
noc' noc' chañe' yoc. Ch'oc pax snivanil noc' much. Añejtona', ch'oc pax snivanil
noc' chay. 40 Ay juntzañ tas ay d'a satchaañ. Ay pax juntzañ tas d'a yolyib'añq'uinal
tic. Ch'oc svach'il juntzañ tas ay d'a satchaañ. Ch'oc pax svach'il juntzañ tas ay d'a
yolyib'añq'uinal tic. 41 A juntzañ tas ay d'a satchaañ chi' ch'occh'oc yilji stziquiquial.
Ch'oc yilji stziquiquial yoc c'u. Ch'oc pax yilji stziquiquial q'uen uj. Axo q'uen c'anal,
ch'occh'oc pax yilji stziquiquial junjun q'ueen. 42 Añejtona', icha chi' ol aj eb' chamnac,
ayic ol pitzvocxi eb'. A co nivanil tic, a' smucchaji, yujto yic chamel yaji. Palta ayic
ol oñ pitzvocxi, a co nivanil chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol chamoc. 43 Ayic ol mucchaj co
nivanil tic, malaj jab'oc yelc'ochi, toxon malaj jab'oc svach'il. Palta ayic ol oñ pitzvocxi,
te nivanxo yelc'ochi, yelxo vach' jun co nivanil chi'. 44 Ayic ol mucchaj co nivanil tic,
nab'a chib'ej. Axo yic ol oñ pitzvocxi, a jun co nivanil chi', yicxo espíritu. Yujto ay jun co
nivanil nab'a chib'ej tic, yuj chi' cojtac to ay pax junxo co nivanil yicxo espíritu.
45 Icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios, aton b'aj syalcan icha tic: A viñ b'ab'el
vinac b'ob'il, aton viñaj Adán, viñ ac'b'il sq'uinal, xchi. Palta ay junxo tzac'anto sjavi,
icha viñaj Adán chi' yaji, palta a jun chi', aton jun Espíritu ac'um q'uinal. 46 Mañoc jun co
nivanil yic espíritu ix b'ab'laj ac'ji d'ayoñ. A jun co nivanil yic chib'ejal tic, a' ix b'ab'laj
ac'ji. Axo co nivanil yic espíritu, tzac'anto ol ac'joc. 47 A viñ b'ab'el vinac, a' d'a lum luum
b'ojinac viñ. Yuj chi' yic yolyib'añq'uinal tic yaj viñ. Axo junxo schab'il, aton Cajal Jesús,
yic satchaañ yaji. 48 Icha snivanil jun viñ b'ob'il d'a lum luum chi', icha chi' co nivanil
tic, yic yolyib'añq'uinal tic yaji. Palta icha snivanil jun yic satchaañ chi', icha chi' junxo
co nivanil yic satchaañ ol co cha'a. 49 A ticnaic, lajan co nivanil tic yed' jun viñ b'ob'il
d'a lum luum chi'. Palta a d'a jun tiempoal chi', lajan ol aj jun co nivanil tic yed' jun yic
satchaañ chi'. 50 Ex vuc'tac ex vanab', in gana svalb'at junxo tic d'ayex. A jun co nivanil
tic, nab'a chic', nab'a chib'ej. Yuj chi', mañ ol yal-laj sc'och b'aj syac' Yajalil Dios. A co
nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi' max yal schaan sq'uinal d'a junelñej. 51 Palta ay jun
tas tzin nib'ej tzeyojtaquejel ticnaic, aton jun tas malaj mach ojtannac d'a yol yico'. A oñ
creyente oñ tic, mañ co masaniloc ol oñ chamoc, palta co masanil ol q'uexmaj co nivanil
tic. 52 A jun chi', elañchamel ol ujoc. Junñej mutz'satil ol aj sjavi ayic ol oc' jun q'uen
slajvub' trompeta. Ayic ol oc' jun trompeta chi', ol laj pitzvocxi masanil eb' creyente
chamnacxo, mañxalaj b'aq'uiñ ol chamxoc eb'. A oñxo pitzan oñto ta', ol q'uexmaj jun
co nivanil tic. 53 Yujto a co nivanil tic, mañ najtiloc tz'eq'ui, yuj chi' yovalil ol co cha junxo

co nivanil malaj b'aq'uiñ ol ixtaxoc. A jun co nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi', yovalil ol co cha junxo co nivanil mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. 54 Yel toni, a jun co nivanil tic tz'ixtaxeli, yujto chamelb'a yaji. Palta a junxo co nivanil ol ac'joc d'ayoñ, mañxa b'aq'uiñ ol ixtaxoc, malaj pax b'aq'uiñ ol chamoc. Ato ta' ol elc'och jun tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, aton jun tz'alan icha tic: A chamel ol can d'a yalañ, yujto ol ac'joc ganar. 55 Yuj chi' a ticnaic, sch'oxocab' yipal chamel chi' yuj yac'an satel anima. Sch'oxocab'cot yopisio chamel chi' sataneli, xchicani. 56 Yuj co mul ay spoder chamel chi' oñ smilani. Yuj sley Dios ix ac'jican spoder co mul chi' yic tzoñ cham yuuj. 57 Palta scac' val yuj diosal d'a Dios, yujto yuj tas ix sc'ulej Cajal Jesucristo yuj chi' scac' ganar chamel chi'.

58 Yuj chi' ex xajanab'il vuuj, tec'an val tzeyutej e b'a. Mañ eyac' somchajel e pensar. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a yic Cajal Jesús d'a smasanil tiempo, yujto eyojtacxo to a jun munlajel sco b'o d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, mañ nab'añejoc.

16

Jun ofrenda sq'ue vaan

1 A ticnaic, ol valb'at d'ayex yuj jun ofrenda ol q'ue vaan d'a e cal, yic ol ac'joc d'a eb' yicxo Dios. A juntzañ checnab'il ol valb'at d'ayex tic, valnacxo d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Yuj chi', icha syutej sb'a eb' chi', icha chi' ol eyutoc e b'a. 2 Junjun ex tzeyiq'uel eyofrenda d'a junjun domingoal, ato syala' jantac tzeyac' ganar, tze molb'ani. Tato icha chi', mañocto tzin c'ochi, tzeyac'an lista eyofrenda. 3 Tze say jayvañoc eb' ol in checb'at d'a Jerusalén. Ato ol in c'ochoc ol in b'oan jun carta ol b'at yed' eb', yic ol ilchajoc to ay yopisio eb'. Aton eb' chi' ol ic'anb'at eyofrenda d'a eb' creyente ta'. 4 Ayic ol in c'och eyed' ta', ol vila' talaj a in ol in b'at lac'an yed' eb' d'a Jerusalén chi'. Tato icha chi', ved' ol b'at eb'.

Sna viñaj Pablo yuj sviaje

5 Ayic ol in b'at ex vila', yovalil ol in ec' chab' oxeoc c'ual d'a yol yic Macedonia, ichato chi' ol in c'och d'ayex. 6 Ta icha chi' ol in ec' nivanoc tiempo eyed' ta'. Talaj ay in ec' ta' ol ec' ñab'ilq'uinal. Axo yic ol in b'atxoc, ol ex colvaj d'ayin d'a yol b'e b'aj ol in b'atxoc chi'. 7 In gana mañ elañchameloc tzin ec' d'ayex. In gana tzin ec' nivanoc tiempo eyed'oc, tato icha chi' tz'el d'a sc'ool Cajal Jesús. 8 Palta ay in to ec' d'a Éfeso tic, masanto ol ec' q'uiñ Pentecostés, axo in b'at chi'. 9 Yujto svila' to te vach'ñej tz'elc'och in munlajel d'a yic Cajal Jesús d'a tic. Vach'chom tzijtum eb' schichonoch sc'ool d'ayin, palta jacaññej in munlaji, ay pax tas svic' d'a in munlajel tic.

10 Tato ol c'och viñaj Timoteo d'ayex ta', tzeyac' tzalajb'oc sc'ool viñ eyed'oc, yic mañ ol cus viñ, yujto a d'a yic Cajal Jesús smunlaj viñ icha in tic. 11 Yuj chi', malaj junoc ex tze patiquejel viñ ta'. A inxo tic, van in tañvan sja viñ d'a tic yed' juntzañxo eb' cuc'tac ol ja yed' viñ, yuj chi' ayic ol cot viñ d'a yol b'e, tzex colvajcot d'a viñ, sec yuj chi' tzalajc'olal ol cot viñ.

12 Axo viñ cuc'tac Apolos, ix in tevi d'a viñ, yic sb'at viñ ex yila'. Palta max yal sc'ool viñ sb'at ex yil d'a jun tiempoal tic. Ato yic ol och scolanil viñ, ol b'at ex yilan viñ.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

13 Macvajañec. Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool. Mañ ex xiv jab'oc. Tec'b'ejec e b'a junjun ex. 14 A jantacñej tas tze c'ulej, tze c'ulej d'a smasanil e c'ool yuj svach'iloc eb' quetanimail.

15 A ticnaic ex vuc'tac ex vanab' eyojtac to a viñaj Estéfanas yed' eb' cajan yed' viñ d'a spat, b'ab'el creyente viñ yed' eb' d'a yol yic Acaya b'aj ayex chi'. A eb' chi', syac' val servil eb' yetcreyenteal eb' d'a smasanil sc'ool. 16 Tzin c'an pavor d'ayex to tze c'anab'ajej tas syal eb'. Tze c'anab'ajan pax jantacñej eb' lajan syutej sb'a icha eb' chi', aton eb' scolvaji, yed' smunlaj d'a yic Cajal Jesús. 17 Tzin tzalaj ticnaic, yujto ix ja viñaj Estéfanas ved'

d'a tic yed' viñaj Fortunato yed' viñaj Acaico. A eb' viñ tic, scolvaj val eb' viñ d'ayin. Ichato e q'uexul yaj eb' viñ scolvaj d'ayin d'a tic, yujto max yal-laj e javi. 18 Icha ix yutej eb' viñ yac'an snivanil e c'ool ta', icha chi' syutej eb' viñ yac'anpax snivanil in c'ool d'a tic. Ayocab' yelc'och eb' viñ d'ayex. Tato ay juntzañxo eb' icha eb' viñ tic, ayocab' pax yelc'och eb' d'ayex.

19 A eb' ay d'a junjun iglesia d'a yol yic Asia tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb' e masanil ta'. Añejtona' viñaj Aquila yed' ix Priscila yed' eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat eb', syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' d'a sb'i Cajal Jesús. 20 Syac'b'at stzatzil e c'ool masanil eb' creyente d'a tic. Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a tzalajc'olal ta'. 21 A stzatzil e c'ool svac'b'at tic, a in val Pablo in tzin tz'ib'ejb'at yed' in c'ab'.

22 Tato ay junoc mach max xajanan Cajal Jesucristo, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. Ach Cajal, cotañ d'a elañchamel.

23 Sch'oxocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'. 24 Xajan ex e masanil vuuj yuj Cristo Jesús.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A EB' AJ CORINTO

Schab'il Corintios sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' aj Corinto, b'aj syal viñ yuj telajb'ail sq'ue vaan d'a scal eb' creyente d'a jun choñab' chi'. Icha val to ay juntzañ eb' creyente d'a jun iglesia chi' ya ix alan d'a viñ. Palta te xajan eb' yuj viñ, sgana viñ junc'olal tz'aj yed' eb', yuj chi' sch'ox stzalajc'olal viñ yil eb', yujto vanxo sb'o yaj juntzañ chi'.

Ayic ix el yich jun libro tic, ix sch'ox viñaj Pablo tas yuj ov ix yutej sb'a viñ d'a jun mach ya ix alan d'a viñ yed' d'a juntzañxo eb' yac'lejnac syamanoch vaan viñ. Stzalaj val viñ, yujto ov ix yutej viñ yalan d'a eb', yujto yuj chi' ix sna sb'a eb' creyente chi', junc'olal ix aj eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anan jun ofrenda viñ d'a eb', yic scolvaj eb' d'a eb' creyente meb'a' d'a Judea. Añejtona' syalpax viñ yuj yopisio to yel schecab' Cristo yaj viñ, yujto ay juntzañ eb' aj choñab' Corinto chi' syaloch sb'a schecab'oc Cristo, axo viñaj Pablo chi' to mañ schecab'oc Cristo viñ yalan eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujñej to icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A in yed' viñ cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Sco tz'ib'anpaxb'at d'ayex e masanil ex yiquexxo Dios d'a yol yic Acaya. 2 Co gana syac' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', syac'anpax sjunc'olal.

A tas ajnac yab'an syaelal viñaj Pablo

3 Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, co Mam ton paxi, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, syac' val snivanil co c'ool yujto co Diosal yaji. 4 Ayic sja co yaelal, a Dios tz'ac'an snivanil co c'ool, yic vach' syal pax cac'an snivanil sc'ool eb' tz'ab'an pax syail. Icha syutej Dios yac'an snivanil co c'ool, icha pax chi' scutej cac'an snivanil sc'ool eb'. 5 Icha val tz'aj cab'an syaelal yed' Cristo, icha pax chi' syutej yac'an snivanil co c'ool. 6 Yuj chi', icha chi' tzoñ aji ayic scab'an syail, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool yic tec'an tzeyutej e b'a. Añejtona', ayic syac'an snivanil co c'ool Dios, icha chi' tzoñ aji, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool, yuj chi' syal e tec'b'an e b'a eyac'an techaj juntzañ yaelal ol ac'joc och d'a eyib'añ icha tz'ac'jioch d'a quib'añ a oñ tic. 7 Tec'an scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool eyuuj, yujto cojtac to icha tzeyutej eyab'an syail qued'oc, icha pax chi' ol aj yac'anpax snivanil e c'ool Dios qued'oc.

8 Ex vuc'tac ex vanab', sco nib'ej scal d'ayex jantac syail ix cab'i ayic ix oñ ec' d'a yol yic Asia. Yujto te ya' ix oñ ec' ta', ijan maj techajlaj cuuj. Ix co na' to ijan val maj oñ colchajel-laj d'a yol sc'ab' chamel. 9 A co naani to ol oñ cham ta'. Icha chi' utab'il oñ ta', yic vach' añej Dios scac'och yipoc co c'ool, yujto a' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac. Xal oñ, maxtzac co na' tato tzoñ colchaji. 10 Jab'xoñej val maj oñ cham yuj jun nivan yaelal chi', axo Dios oñ colanel d'a yol sc'ab' chamel, van oñ scolan paxel ticnaic. Añeja' scac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolelta d'a juntzañ syaelal chi', 11 tato tzex colvaj qued' d'a lesal. Tato tzijtum ex tzex lesalvi cuuj, añejtona' nivan ex ol eyac' yuj diosal d'a Dios yuj svach'c'olal ol yac' d'ayoñ.

A tas yuuj pural ix c'och viñaj Pablo d'a Corinto

12 Tzoñ tzalaji, yujto cojtac val to tojol scutej co b'eyb'al d'a masanil eb' anima yed' pax d'ayex. Malaj spaltail co b'eyb'al, yujto scolvaj Dios yed' svach'c'olal d'ayoñ. Mañ yujoc co jelanil vach' co b'eyb'al. 13-14 Ayic sco tz'ib'anb'at juntzañ carta d'ayex, añej juntzañ tas tzeyila' yed' juntzañ tas snachajel eyuuj, a sco tz'ib'ejb'at d'ayex. Tzaxo nachajel

jab'oc eyuuj tas caji. Yuj chi', svac'och yipoc in c'ool to ol vach' nachajel eyuuj to ayic ol jax Cajal Jesús, ol yal e q'uechaañ cuuj, ich oñ pax ta' ol oñ q'uepaxchaañ eyuuj.

15 Icha chi' vutejnac vac'anoch yipoc in c'ool. Yuj chi', tzin b'ab'laj ec' ex vila' yic vach' chael tzin ec' d'ayex d'a elañchamel in naani, axo e vach' chaan svach'c'olal Dios. 16 A in naani to tzin ec' ex vila', ichato chi' b'ian tzin ja d'a Macedonia tic. Axo tzin meltzaji, tzex ec' vilanxi. Tato icha chi', a ex syal tzex colvaj d'ayin yic tzin b'atxi d'a Judea. 17 Ayic ix in naan juntzañ tic, ¿tom mañ chamoc ix in na e naani? ¿Tom tze na'a to toñej tzin na juntzañ tic icha sna eb' comon anima? ¿Tom tze na'a, to añej yed' in ti', inye, xin chi, palta axo d'a in pensar van in naani to maay? 18 Syil Dios, aton tz'elñejc'och tas syala', a oñ tic malaj juneloc sco tac'vej co ti'oc, slajvi chi' scalanxi to mañxo. 19 A in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo ec'nac oñ calel yab'ixal Cristo Jesús Yuninal Dios d'ayex. A Cristo chi', malaj juneloc yalnac: Inye, palta axo d'a spensar yojtac to maay. 20 A tz'ac'an elc'och masanil tas ix yalcan Dios. Yuj chi', a scalan vach' lolonel d'a Dios, scalan amén yuj Cristo Jesús. 21 A Dios tz'ac'an stec'anil e pensar qued'oc, yujto ay oñxo och d'a yol sc'ab' Cristo. A Dios ac'jinac copisio coch schecab'oc. 22 A ac'jinac och jun sello d'ayoñ junjun oñ, aton Yespíritu. A Yespíritu tic sch'oxani to yic oñxo Dios, sch'oxanpax d'ayoñ to d'a val yel ol co cha juntzañxo tas yalnac Dios chi' to ol yac' d'ayoñ.

23 Malaj in gana tz'och e cusc'olal vuuj, yuj chi' majto in ec' d'ayex d'a Corinto chi'. Val yel svala', syil co Mam Dios yujto yojtac masanil tas ay d'a in pensar. 24 Malaj co gana tzex cac' pural, scalan d'ayex tas tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool. Yujto tec'anxo tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool. Palta co gana tzoñ colvaj d'ayex, yic sco vach' aq'uej e na'a, yic vach' ol ja e tzalajc'olal ta'.

2

1 Yuj chi', a tzin na'a, mañxo ol in c'och d'ayex d'a scal cusc'olal. 2 Tato sb'at vac'och e cusc'olal, ¿machto junoc ol ac'anxi in tzalajc'olal? Yuj chi', malaj in gana sb'at vac'och e cusc'olal yujto a exñej syal eyac'an snivanil in c'ool. 3 Yuj chi', icha chi' vutejnac valanb'at d'ayex d'a jun in carta, yujto malaj in gana b'at vac'och e cusc'olal. Yujto a ex val smoj eyac'an in tzalajc'olal. Svac'anoch yipoc in c'ool, yujto tzin na'a, tato sja in tzalajc'olal, ol japax e tzalajc'olal ved'oc. 4 Ayic in tz'ib'annacb'at jun in carta chi' d'ayex, te ochnac in ilc'olal eyuuj. Ochnac val pitz'an d'a in c'ool, añejtona' oc'nac in pax eyuuj. Palta mañ yujoc vac'anoch e cusc'olal in tz'ib'ejnacb'ati. In tz'ib'ejnacb'ati yic tzeyojtaquejeli to te xajan ex vuuj.

Ac'b'il nivanc'olal viñ ochnac smul

5 Malaj in gana tzin ec' d'a yib'añ in b'oan yaj jun tic, palta a jun viñ ac'jinac och co cusc'olal, mañoc inñej cusnac in, ayex pax cusnac ex janic' ved'oc. 6 A jun yaelal ix eyac'och d'a yib'añ viñ ayic ix e molb'an e b'a, c'ocb'ilocab'i. 7 Axo ticnaic, más vach' tzeyac' nivanc'olal viñ. Tzeyac'anpax snivanil sc'ol viñ, yic vach' max te juviel viñ yuj cusc'olal. 8 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tze ch'ox e vach'c'olal d'a viñ. 9 Yuj jun chi' in tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex, yic vach' tzex vac' proval. Yujto in gana svojtaquejeli tato yel tze c'anab'ajej tas svala'. 10 Yuj chi' tato tzeyac' nivanc'olal d'a yib'añ jun viñ chi', a inxo pax tic, ol vac'pax nivanc'olal viñ. Tato a in svac' nivanc'olal viñ, a d'a yol sat Cristo svac' nivanc'olal syal chi', palta yuj e vach'iloc a ex tic. 11 Icha chi' svutej, yic vach' max oñ yac' ganar viñ Satanás, yujto cojtacxo tas sgana viñ d'ayoñ.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olal d'a choñab' Troas

12 Ayic in c'och d'a choñab' Troas, yic svalanel jun vach' ab'ix yic Cristo, ilchaj vuuj to a Cajal Jesús b'oan yaj masanil yic svalel slolonel. 13 Palta och in ilc'olal, yujto maj ilchaj viñ cuc'tac Tito vuj ta'. Yuj chi' valcan quil co b'a d'a eb' ay chi' ta', in cotxi ta', in ja d'a yol yic Macedonia tic.

A tas yopisio yab'ixal Cristo

14 Palta caq'uec yuj diosal d'a Dios, yujto masanil tiempo a' tzoñ ic'anoch tzac'an
yed' Cristo Jesús yic scheclajeli to a' ix ac'an ganar. Cuuj spucaxb'at yab'ixal Cristo d'a
junjun lugar, icha spucaxb'at sjab' junoc tas suc'uq'ui sjab'. 15 Icha sjab' stab'il junoc tas
suc'uq'ui sjab' syac' Cristo d'a Dios, ich oñ ta' ayic tzec' calanel yab'ixal. Spucaxb'at d'a
scal eb' scolchaji yed' pax d'a scal eb' vanto sateq'ui. 16 Ayic scalan d'a eb' van sateq'ui,
lajan yab'ixal chi' icha sjab' junoc tas tzoñ cham yuuj. Axo tato a d'a eb' van scolchaj
scaleli, lajan yab'ixal chi' icha junoc tas te suc'uq'ui sjab' d'a eb', sch'oxan paxi to ol scha
sq'uinal eb'. Yuj chi', ¿mach val junoc syal yalanel jun ab'ix tic? 17 A oñ tic, mañ yujoc
cac'an ganar d'a spatic slolonel Dios, yuj chi' tzec' caleli, icha syutej sb'a juntzañxo eb'.
Nivanoc tzec' yal eb', palta soman syutej eb' yalani. Palta a oñ tic, yel scala', yujto a Dios
ix ac'an copisio tic. A d'a yichañ Dios scala' yujto yic oñxo Cristo eyed'oc.

3

A yab'ixal jun schab'il strato Dios

1 Ayic scalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom tze na' to scal co b'a vach'ilal d'ayex junelxo?
Mañ yovaliloc sco ch'ox juntzañ carta d'ayex tz'alani tas copisio, icha syutej sb'a
juntzañxo eb'. Añejtona', mañ yovaliloc sco c'ancot e carta, tzeyalancoti to ay copisio
d'a eyichañ. 2 Yujto a ex val van e ch'oxaneli to ay copisio. Lajan ex icha junoc carta
tz'ib'ab'iloch d'a co pensar, yujto syil eb' anima masanil tas eyaji. 3 Icha junoc carta
tz'ib'ab'ilcan yuj Cristo a oñ quic'nacb'ati, ich ex ta'. A jun icha carta tic, mañoc d'a tinta
tz'ib'ab'ilcani, palta a Yespíritu Dios pitzan, a tz'ib'annaccani. Mañoc d'a junoc q'ueen
tz'ib'ab'ilochi, palta a d'a co pensar, ata' tz'ib'ab'ilochi.

4 Icha chi' sco na', yujto yuj Cristo scac'och Dios yipoc co c'ool. 5 Mantoc sco na'a to
munil syal cuuj co ch'ocoj. Palta yujñej scolval Dios syal junoc tas cuuj. 6 A ac'jinac
copisio yic scac' servil, yic scalanpaxel yab'ixal jun schab'il trato. A jun strato tic,
mañ yujoc to sco c'anab'ajej junoc tas tz'ib'ab'ilcani tz'elc'ochi, palta yujñej Yespíritu
tz'elc'ochi. A jun ley tz'ib'ab'ilcani ay yopisio yac'anoch chamel d'a quib'añ. Palta axo
Yespíritu Dios ay yopisio yac'an co q'uinal d'a junelñej.

7 A jun ley chi', a d'a q'uen q'ueen tz'ib'ab'ilcani. Ayic yac'jinaccan jun ley chi', janac
copnaj stziquiquial Dios. Axo eb' israel, maj yal-laj yilan sat viñaj Moisés eb', yujto veei
yilji sat viñ chi'.3.7 Palta a jun svevon chi', c'ojanc'olal tupnac yoc. Vach'chom ay yopisio
jun ley chi' oñ smilanchamoc, palta ayic sjanac, te nivan ajnac yelc'ochi. Tato icha chi'
ajnac yelc'och jun ley chi', 8 te ec'to val nivan yelc'och jun ab'ix syic'cot Yespíritu Dios
d'ayoñ. 9 A jun ley tz'ac'anoch chamel d'a quib'añ chi', nivan ton yelc'ochi. Yuj chi', a
junxo ab'ix tz'alani to vach' oñ d'a yichañ Dios, másxo val nivan yelc'och d'a yichañ jun
chi'. 10 Vach'chom a d'a peca' te nivan yelc'och jun ley chi', palta malaj yelc'och d'a yichañ
junxo tic, yujto yelxo val nivan yelc'och junxo ab'ix tic. 11 Tato nivan yelc'och jun ley
quenñej tiempo ec'nac yopisio chi', syalelc'ochi to a jun ayec' d'a junelñej, másxo val
nivan yelc'ochi.

12 Yujto scac'och jun tic yipoc co c'ool, yuj chi' max oñ xiv calaneli. 13 Mañ lajanoc
scutej co b'a icha sc'ulejnac viñaj Moisés chi'. Yujto smusejnac sat viñ d'a jun c'apac, yic
vach' max yil eb' yetisraelal viñ stup yoc jun svevon chi' d'a sat. 14 Palta maj nachajel yuj
eb' tas syalelc'och jun chi'. Añejtona' ticnaic, ayic tz'avtaj b'aj tz'ib'ab'ilcan jun b'ab'el
trato d'a eb', max nachajel-laj yuj eb'. Yujto icha jun c'apac b'aj smusejnac sat viñaj
Moisés chi', icha chi' yajoch d'a spensar eb'. Max yal-laj yel jun chi' d'a spensar eb' chi',
palta yuj Cristo syal yeli. 15 Añejtona' ticnaic, ayic syab'an eb' yavtaj juntzañ libro yic
Moisés chi', ichato añeja' musan sat eb' yuj jun icha c'apac chi'. 16 Palta ayic smeltzaj

3.7 **3:7** A jun ab'ix tic, a d'a Éxodo 34.29-35, ata' tz'ilchaji.

co pensar d'a Dios Cajal, ichato tz'elxi jun icha c'apac chi' d'a co pensar. 17 A Cajal, aton
Espíritu. A oñ mach oñ b'aj ayoch Yespíritu Cajalil tic, librexo caji, jacanxo co sat quilani.
18 Yuj chi', mañxo ayoc och jun icha c'apac chi' d'a co pensar. A ticnaic, lajan oñ icha
junoc nen. Cuuj scheclajel svach'il Cajal Jesús. Van slajanb'i pax co pensar yed' Cristo
chi', yujto van yac'an svach'il d'ayoñ. Icha chi' van oñ yutan Cajal, aton Yespíritu Dios.

4

1 Yujto tz'oc' sc'ool Dios d'ayoñ ix yac'an jun copisio tic, yuj chi' max tac co c'ool d'ay.
2 Ay juntzañ tas sc'ulej eb' anima d'a elc'altac, yujto q'uixvelal yaji. A oñxo tic, sco
chaquel juntzañ b'eyb'al chi' d'a junelñej. Max cac'laj musansatil eb' anima yuj juntzañ
tas jelan scutej calani. Max co q'uex jab'oc tas syalcan Dios, yujto añej val juntzañ tas
yel, aton scala'. Icha chi' scutej co ch'oxanel copisio d'a junjun anima d'a yichañ Dios,
yic snachajel yuj eb' tas caji. 3 Ayic tzec' calanel jun vach' ab'ix yic colnab'il, a eb' vanto
sateq'ui, max nachajel-laj yuj eb'. 4 A eb' chi' max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto a viñ
sdiosal jun yolyib'añq'uinal tic tz'ac'an juvoc spensar eb'. Ichato a viñ tz'ac'an juvoc
yol sat eb', yic max och saquilq'uinal d'a spensar eb' yuj jun ab'ix tz'alani to a Cristo
te nivan yelc'ochi, yuuj paxi scheclajeli chajtil yaj Dios. 5 Ayic tzoñ ec' caleli, mañoc
cab'ixal tzec' caleli. Palta añej tic scala', a Jesucristo Cajal yaji. Scalan paxi to a oñ
tic tzex cac' servil yujto sco xajanej Jesús. 6 A Dios alannaccani: Ayocab' saquilq'uinal
d'a scal q'uic'alq'uinal tic, xchi. A val tz'ac'anoch saquilq'uinal d'a co pensar yic vach'
scojtaquejeli to te nivan svach'ilal Dios. A d'a Jesucristo, ata' scheclajel svach'ilal Dios
chi'.

Axoñej Dios scac'och yipoc co c'ool

7 A jun copisio nivan yelc'och tic, a' ayoch d'ayoñ, palta a oñ tic lajan oñ icha junoc
lum chen, yujto malaj vach' cochi, yuj chi' scheclajeli to a jun nivan poder tic, añej d'a
Dios scoti, mañ quicoc. 8 Vach'chom oyanoch yaelal d'a co patic quichañ, palta max oñ
canlaj d'a yalañ yuuj. Vach'chom somc'olal caji, palta max co vach' aq'uej somchajel
co b'a. 9 Vach'chom tzoñ pechji b'eyec' b'aj tzoñ b'eyeq'ui, palta mañ oñ actab'iloccani.
Vach'chom tzoñ mac'ji telvoc, palta max oñ chamlaj. 10 Masanil b'ajtac tzoñ eq'ui,
scab'ñej syaelal yed' co nivanil tic, icha ajnac yab'an syail Jesús ayic schamnac. Icha
chi' tzoñ aji, yic scheclajeli to a sq'uinal Jesús ayoch d'ayoñ. 11 Yacb'an pitzan oñ, masanil
tiempo ayoch chamel d'a quib'añ, yujto junxoñej caj yed' Jesús, yic vach'chom chamelb'a
yaj co nivanil tic, van scheclajel sq'uinal Jesús d'ay. 12 Yuj chi' a oñ tic, ayxo och chamel
d'a quib'añ. A exxo pax tic, ayxo e q'uinal d'a junelñej.

13 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani ay jun syalcan icha tic: Ix vac'och d'a in c'ool, yuj
chi' ix valeli, xchi. A oñxo tic, lajan scutej cac'anoch d'a co c'ool yed' eb'. Scalpaxeli, yujto
ix cac'och d'a co c'ool. 14 Cojtac to a jun ix ac'an pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac,
A' ol oñ ac'anxi pitzvoc yuj Jesús. Ol ex pitzvocpax qued'oc, axo oñ yic'anb'at chi' b'aj
ayeq'ui. 15 Masanil juntzañ sval tic, eyuuj ix ac'jioch d'a quib'añ. Icha chi' tzoñ utaji, yic
tzijtum eb' ol chaan svach'c'olal Dios. Añejtona' tzijtum pax eb' ol ac'an yuj diosal d'ay.
Yuj chi' scheclajeli to nivan svach'ilal Dios.

16 Yuj chi', malaj b'aj staquel co c'ool. Vach'chom van yichamax jun co nivanil tic, palta
a co pensar junjun c'u stec'c'aji. 17 A juntzañ yaelal sja d'a quib'añ, malaj yelc'och d'ayoñ,
yujto elañchamel tz'ec'b'ati. Palta yuuj ol co cha jun te nivan yelc'ochi. A jun chi' mañ
jantacoc svach'il, ayñejec' d'a junelñej. 18 Max cac'och co pensar d'a juntzañ tas squila',
yujto a juntzañ tas squil tic elañchamel tz'ec'b'ati. A d'a juntzañ tas max quila', ata'
scac'och co pensar, yujto a juntzañ max quil chi', ayñejec' d'a junelñej.

5

1 A jun co nivanil tic, lajan yaj yed' c'apac mantiado, junñej rato tz'ixtaxi. Cojtac to
ayic ol lajvoquec' jun co nivanil tic, ay junxo ol yac' Dios d'ayoñ d'a satchaañ. A jun chi'
malaj b'aq'uiñ ol sateloc. Lajan icha junoc pat vach' yaj sb'ocani, aton jun mañoc anima
b'oannac, palta aton val Dios b'oannac. 2 Yel toni, yacb'an ay oñ ec' d'a jun co nivanil tic,
tzoñ c'acvi yed'oc, yujto co gana tz'ac'ji junxo yic satchaañ d'ayoñ, aton junocxo icha pat.
3 Ol ac'joc jun chi' d'ayoñ, ichato spichul co pixan ol ajoc, yic mañxo ol el b'eran. 4 Ayic
aytooch jun co nivanil tic, tzoñ c'acvi, scab'an pax syail yed'oc. Mantoc co gana tz'ic'jiec'
jun co nivanil tic, palta to co gana tz'ac'ji junxo co nivanil, yic ol co cha co q'uinal d'a
junelñej. A jun chi' ol co cha'a, ayic ol satel jun chamelb'a yaj tic. 5 Ix oñ sb'ocan Dios
yujñej val jun tic, ix yac'anpaxoch Yespíritu d'ayoñ, yic scojtaquejeli to d'a val yel ol co
cha jun tic d'ay.

6 Yuj chi', scac'och Dios yipoc co c'ool d'a masanil tiempo. Cojtac to yacb'an ayto ec'
co pixan d'a jun co nivanil tic, manto oñ ayoc ec' d'a co pat, aton jun b'aj ayec' Cajal
Jesús. 7 Ayic tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añej d'a Dios scac'och co pensar. Mañoc
juntzañ tas squil yed' co sat b'aj scac'och co pensar. 8 Yuj chi' a Dios scac'och yipoc co
c'ool. D'a val yel co gana scactejcan jun co nivanil tic, yic ol yal co c'och d'a junxo co pat
b'aj ayec' Cajal Jesús. 9 Yuj chi' sco say tas vach' scutej co b'a, yic ol tzalaj Cajal Jesús chi'
qued'oc, vach'chom ayoñ to ec' yed' co nivanil tic, mato toxo ix oñ c'och b'aj ay Co Mam
Dios. 10 Yujto yovalil ol oñ c'och d'a yichañ sdespacho Cristo, yic junjun oñ ol co cha spac
tastac ix co c'ulej yacb'an ay oñ ec' yed' jun co nivanil tic, tato ay ix och tas ix co c'ulej
chi', mato maay.

A yab'ixal yic junc'olal

11 A oñxo tic, scojtaquejel xivc'olal d'a Cajal Jesús, yuj chi' scac' val quip quecan sna
eb' anima. A Dios yojtac tas yaj co pensar. A exxo, co gana tzeyojtaquej pax eli tas yaji.
12 Mantoc toñej scal co b'a vach'il d'ayex junelxo. Palta co gana tzex tzalaj qued'oc, yic ol
yal e pacan e b'a d'a juntzañ eb' toñej scomon iq'uejchaañ sb'a yuj juntzañ tas scheclajel
d'a co sat. Axo tas ay d'a spensar eb', max snalaj eb' tato vach', mato chuc. 13 A oñxo
tic, tato ichato ay tas tz'ixtan yol co jolom eyilani, yuj cac'an servil Dios icha chi' tzoñ
aji. Palta d'a val yel vach' co pensar. Icha chi' tzoñ aji yuj ex cac'an servil. 14 Yujto xajan
Cristo cuuj, yuj chi' scac' pural co b'a cac'an servil. Yujto ix cham cuuj co masanil, yuj
chi' ichato ix oñ champax yed'oc. 15 A Cristo ix cham cuuj co masanil, yic vach' a oñ
pitzan oñ tic, maxtzac cac' co gana junjun oñ. Palta yic scac' sgana jun ix chami ix ac'jixi
pitzvoc yuj Dios cuuj. 16 Yuj chi' a oñ tic, maxtzac yal calub'tañan junoc mach yuj tas
scheclaj d'ay. Vach'chom a d'a yalañ, ix calub'tañej Cristo yuj tas chequel d'ay, palta a
ticnaic, mañxo ichoc ta' tz'aj co naan d'a spatic. 17 A mach junxoñej tz'aj yed' Cristo, toxo
ix q'uexmaj spensar, ichato ix och ac' animail. A juntzañ peca' b'eyb'al, toxo ix lajvi eq'ui.
Toxo ix ac'b'ixican smasanil.

18 Masanil juntzañ sval tic, a Dios ix b'oancan d'ayoñ. Yuj Cristo ix oñ yac'och Dios
d'a junc'olal yed'oc. A ac'jinac copisio calaneli tas tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc.
19 A jun tic syalelc'ochi to a Dios ayoch yed' Cristo, ayic ix uleq'ui, yic tz'och eb' anima
masanil junc'olal yed'oc. Maxtzac ac'jioch co mul d'a quib'añ yuj Dios. A ac'jinaccan jun
ab'ix tic d'a yol co c'ab', yic tzec' caleli chajtil tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc. 20 Yuj
chi' schecab' ton Cristo caji. Icha val to a Dios van stevioch d'ayex ayic scalan juntzañ tic.
Yuj chi', sq'uexul Cristo caji, tzoñ tevi d'ayex to tzex och junc'olal yed' Dios. 21 A Cristo,
malaj jab'oc chucal sc'ulejnac. Palta a Dios ac'jinacoch masanil co mul d'a yib'añ, yuj
chi' syal Dios to vach' oñxo d'a yichañ, yujto junxoñej caj yed' Cristo.

6

1 A oñ tic quetmunlajvumal co b'a d'a smunlajel Dios, yuj chi' tzoñ tevi d'ayex to max
e patiquejel-laj svach'c'olal ix yac' d'ayex. 2 Yujto A' alannaccan icha tic d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani:
A d'a jun tiempoal vach', ix vab'i tas ix ala'. Yed' d'a stiempoal yac'ji colnab'il ix in och
ed'oc, xchi Dios.
A ticnaic, toxo ix ja jun tiempoal vach' yalnaccan chi'. Toxo ix ja pax stiempoal yac'ji co
colnab'il chi' ticnaic.
3 Malaj b'aj chuc scutej co b'a d'a junoc mach, yic malaj mach sb'uchan co munlajel.
4 Masanil tiempo sco ch'oxel co vach' b'eyb'al, yujto schecab' Dios caji. Tec'tec' scutej co
b'a cac'an techaj juntzañ yaelal, juntzañ co tzapanil co majanil yed' juntzañ tas sja d'a
quib'añ. 5 Ay b'aj tzoñ mac'ji, tzoñ ac'jioch d'a preso. Ay b'aj sq'ue b'ulnaj eb' anima cuuj.
Ay b'aj tz'el quip co munlaji. Ay b'aj max oñ vaylaj. Ay b'aj scac' techaj vejel. 6 Scheclajeli
to schecab' Dios caji yujto te tojolñej scutej co pensar, cojtacxo juntzañ sch'oxnaccan
Dios chi', nivan scutej co c'ool, vach' scutej co pensar, axo Yespíritu Dios ayoch d'ayoñ,
d'a val yel xajan eb' anima cuuj. 7 A jun c'ayb'ub'al scalel tic, te yel. Ayoch spoder Dios
qued'oc. Icha junoc soldado scol sb'a yed' juntzañ syamc'ab', syac'lab'an pax yac'an
oval, icha chi' scutej co b'a, yujto te tojol scutej co pensar. 8 Ay b'aj ay quelc'och d'a sat
eb' anima, ay pax b'aj malaj tzoñ ochi. Ay b'aj tzoñ alji vach'il, ay pax b'aj tzoñ b'uchji.
Ay eb' snaani to toñej squesej, palta yel scala'. 9 Syalan eb' to mañ oñ yojtacoc eb', palta
ojtacab'il oñ. Ay b'aj tzoñ ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel, palta añeja' pitzan oñ. Tz'ac'jioch
co yaelal, palta max oñ chamlaj. 10 Vach'chom tz'ac'ji co cusc'olal, palta masanil tiempo
tzoñ tzalaji. Vach'chom meb'a' oñ, palta tzijtum eb' sb'eyumaxcan cuuj. Vach'chom
malaj tas ay d'ayoñ, palta icha val to quic tastac smasanil.
11 A exxo ex aj Corinto, syalñej calan d'ayex. Masanil tas ay d'a co pensar ix cal d'ayex.
12 Malaj junoc tas ix co c'ub'ejeli. Palta a ex tic, ay juntzañ tas tze c'ub'ejel d'ayoñ. 13 Icha
stevi junoc mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' tz'aj in tevi d'ayex to tze jac e pensar
d'ayoñ, icha ix cutej co jacan quic d'ayex.

Stemplo oñ Dios pitzan

14 Max yal junñej scutej co b'a yed' eb' mañ creyenteoc, yujto mañ smojoc icha chi'.
Icha saquilq'uinal max yal junñej tz'aj yed' q'uic'alq'uinal, icha pax chi' tojolal, max scha
sb'a yed' chucal. 15 A spensar Cristo, max scha sb'a yed' yic viñ Satanás. A oñ creyente
oñ tic, mañ lajanoc co pensar yed' eb' mañ creyenteoc. 16 A juntzañ comon dios, malaj
yalan yic yed' eb' scajnub'xo Dios yaji. Yujto a oñ tic, scajnub' oñxo Dios pitzan, icha ix
yalcani:
A in tic, ol in och cajan d'a eb', ol in b'eyec' yed' eb'. Ol in och sDiosaloc eb'. Axo eb' ol
och in choñab'oc, xchi.
17 Yuj chi' yalnacpaxcan Dios Cajal chi' icha tic:
Elañec d'a scal eb', iq'uec el e b'a. Mañ eyam pax junoc malaj svach'il. Tato icha chi'
tzeyutej e c'anab'ajani, ol ex in cha vicoc.
18 Ol in och e Mamoc.
A exxo ol ex och vuninaloc, visiloc, xchi Cajal chi', aton Dios masanil tas syal yuuj, xchi
d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcan chi'.

7

1 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, aton juntzañ tic yalnaccan Dios d'ayoñ. Yuj chi' co vach'
actejeccan masanil juntzañ tz'ac'an juvoquel co nivanil yed' co pensar d'a yichañ Dios.
Caq'uec val quip co vach' ac'anoch co pensar d'a Dios, yujto te ay yelc'och d'ayoñ.

Ochnac scusc'olal eb' aj Corinto

2 Aq'uec och e c'ool d'ayoň. Malaj junoc ex b'aj ochnac co mul. Malaj junoc ex co junaquel e pensar. Malaj pax junoc ex co q'uexaň tiejnac ex. 3 Maň yujoc vac'anoch junoc tas d'a eyib'aň svalanb'at juntzaň tic d'ayex. Yujto toxo ix val d'ayex to te naan ex cuuj. Yuj chi', vach'chom pitzan oň, mato tzoň chami, palta junňej caj eyed'oc. 4 Tzex vac'och yipoc in c'ool, tzex valan vach'il. Vach'chom nivan yaelal tz'ac'jioch d'a quib'aň, palta eyuuj snivanaj in c'ool svab'i. Tzin tzalaj val eyuuj.

5 Yictax ix oň javi d'a Macedonia tic, maxtzac yal quic'an jab'oc quip, yujto a juntzaň yaelal tic oyanoch d'a co patic quichaň. Aňej oval tz'ac'jioch d'a quib'aň. Xivelalňej caji. 6 Palta a Dios tz'ac'an snivanil sc'ool jantac mach ayoch d'a scusc'olal. A ix ac'an snivanil co c'ool, yujto ix ja viňaj Tito d'a tic. 7 Maň yujocňej to ix ja viňaj Tito chi' ix ac'ji snivanil in c'ool, palta tzoň tzalaj pax eyuuj, yujto ix eyac' snivanil sc'ool viň ayic ix ec' viň d'ayex. Ix yalan viň d'ayoň to e gana tzin e yila'. Ix yalanpax viň to tzex cus val yuj jun ix uji d'a e cal chi'. Ix yalanpax viň to tzin e nacoti. Yuj chi' ix vach' ja in tzalajc'olal eyuuj.

8 Vach'chom te cusnac ex yuj jun carta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex, palta maxtzac in cus yuuj ticnaic. Vach'chom d'a sb'ab'elal cusnac in yuj jun carta chi', yujto vab'nac to cusnac ex jaye' c'ual yuuj. 9 Axo ticnaic, tzin tzalaji maň yujoc to cusnac ex yuuj, palta tzin tzalaj ticnaic, yujto yuj jun e cusc'olal chi' ix e na e b'a. Ix ex cus icha val d'a sgana Dios, yuj chi' maň jab'oc ix juviel e pensar vuuj. 10 Tato tzoň cus icha val sgana Dios, yuj jun co cusc'olal chi' sco na co b'a yic tzoň colchaji. Tato icha chi', max oň te cuslaj yuuj. Palta ay junxo macaň cusc'olal. A jun chi', yic yolyib'aňq'uinal tic yaji. A eb' scus icha chi', toňej sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelňej yuuj. 11 Palta a exxo tic, ochnac e cusc'olal icha sgana Dios. Yuj chi' naeccoti tas ajnac ex yuuj. Ochnac ex val d'a ilc'olal sic'lab'il. E sayannac modo tas tz'aj e colan e b'a. Cotnac eyoval yuj jun chucal ujinac d'a e cal chi', xivnac ex pax yuuj. E nib'ejnac val in e c'umej. E nanac eyac'b'at d'a yib'aň jun viň ochnac smul chi'. Icha chi' eyutejnac e ch'oxani to maňxo ex locanoc d'a jun chucal chi'. 12 A jun in carta chi', maň yujoc jun viň ochnac smul chi' in tz'ib'ejnacb'ati. Maň yujoc pax jun mach yab'nac syail yuj jun chucal chi'. Palta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex yic snachajel eyuuj to a d'a yichaň Dios, te xajan oň eyuuj. 13 Yuj chi' ix ac'ji snivanil co c'ool.

Maňocňej ix ac'ji snivanil co c'ool. Ix vach' ja pax co tzalajc'olal ayic ix yalan viňaj Tito to ix te tzalaj viň eyed'oc, yujto ix vach' ja snivanil sc'ool viň eyuuj e masanil. 14 A d'a yalaň, ix valel e vach'il d'a viňaj Tito tic. Axo ticnaic, max in q'uixvi, yujto valnac jun chi'. Masanil tas calnac d'ayex, te yel. Aňejtona', ayic scalan e vach'il d'a viňaj Tito tic, te yel juntzaň scal chi'. 15 A viň tic, te xajan exxo pax yuj viň ticnaic, yujto snacot viň tas eyutejnac e c'anab'ajan tas yalnac viň d'ayex. Snaanpaxcot viň to emnaquil eyutejnac e b'a e chaan viň, xivc'olal eyutejnac e b'a d'a viň. 16 Tzin tzalaj ticnaic, yujto syal ex vac'anoch yipoc in c'ool.

8

A tas scutej cac'an cofrenda

1 A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej sval d'ayex tas ix aj scheclajel svach'c'olal Dios d'a eb' creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Macedonia tic. 2 Vach'chom ix ac'ji proval eb' yuj juntzaň yaelal ix ja d'a yib'aň eb', palta ix te tzalaj eb'. Vach'chom te meb'a' eb', palta axo svilani, nivan slaj yac' eb', icha yac'an eb' b'eyum. 3 Svac' testigoal in b'a yuj eb', yujto yelc'olal ix yac' jantac ix techaj yuj eb'. Te ec'alto val ix yac' eb'. 4 Ix tevi eb' d'ayoň yic sco cha yac' scolval eb', yujto sgana pax eb' scolvaj d'a eb' yicxo Dios. 5 Ix co naani to quenňej jab'oc ol yac' eb', palta yelxo val más nivan ix yac' eb'. B'ab'el ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Aňejtona' ichato ix yac'pax sb'a eb' d'ayoň icha sgana Dios. 6 Yuj chi' sco c'anxi pavor d'a viňaj Tito tic yic sb'atxi viň ex yila'. A viň ol b'at chaan eyofrenda ol eyac' yuj svach'il e c'ool. Yujto a d'a viň ix e chael yich eyac'ani. 7 Maň jantacoc svach'il tzeyutej e b'a. Tzeyac'an val och d'a e c'ool. Jelan tzeyutej e b'a

e c'ayb'ani. Yelc'olal te vach' tzeyutej e b'a e c'ulan junoc tasi. Tzoñ e xajanan paxi. Yuj chi' tze ch'ox pax e vach'il eyac'an eyofrenda chi'.
8 A jun svalb'at tic d'ayex, mañ checnab'iloc yaji. Toñej in gana tzeyab'i chajtil syutej juntzañxo eb' yac'an scolval, yic scheclajeli to d'a val yel tze xajanej eb' quetcreyenteal.
9 Cojtac to a Cajal Jesucristo, te nivan svach'c'olal. Vach'chom mañ jantacoc sb'eyumal d'a satchaañ, palta ix ul yac'och sb'a meb'ail cuuj. Icha chi' ix yutej sb'a, yic vach' yuj smeb'ail chi' tzoñ och b'eyumal.
10 Yuj e vach'iloc svalb'at d'ayex tas tzin na yuj eyofrenda chi'. Ix el yab'ilal e chaanel yich e yac'ani, yujto ix el val d'a e c'ool eyac'ani. 11 A ticnaic, in gana to tzeyac' eyip e vach' ac'ancani. Icha ix eyutej e chaanel yich eyac'an d'a smasanil e c'ool, icha chi' tzeyutej e lajancan ticnaic, ato syala' tastac ay d'ayex. 12 Chab'il cofrenda chi' yuj Dios ato syala' tastac ay d'ayoñ, tato mañoc yed' chab'c'olal scac'a'. Max sc'anlaj tato malaj tas d'ayoñ.
13 Mantoc in gana tzex ochcan meb'ail, yuj slajviel tastac ay d'ayex, yic tzex colvaj d'a juntzañxo eb'. 14 Palta in gana lajan tzoñ aj co masanil. A ticnaic, a tas syac' sobre d'ayex, syal eyac'an d'a eb' max tzac'van yico'. Axo d'a junelxo, axo eb' ol ac'anxoc pax d'ayex ayic mañ ol ex tzac'van d'a e yico'. Tato icha chi', lajan ol oñ aj co masanil. 15 Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' nivan tas smolcani, max yac'laj sobre yic eb', axo eb' jab'ñej tas smolcani, max yac'laj palta d'a eb', xchi.

A viñaj Tito yed' eb' ix b'at yed'oc

16 Svac' yuj diosal d'a Dios, yujto a tz'ac'an sna viñaj Tito yic tzex sya'ilej viñ, icha ix vutej ex vilan a in tic. 17 Ayic ix co c'anan pavor d'a viñ yic sb'at viñ ex yila', elañchamel ix tac'vi viñ. Toxon sgana pax viñ sb'at ex yila', yuj chi' ol b'at viñ.
18 Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' viñ. A jun viñ cuc'tac tic, tz'alji viñ vach'il yuj eb' creyente ay d'a junjun iglesia, yujto smunlaj val viñ yalanel vach' ab'ix yic colnab'il.
19 Añejtona', aton jun viñ cuc'tac tic sic'naquelta eb' creyente d'a junjun iglesia, yic tzec' schaan jun ofrenda chi' viñ qued'oc. Van co molan jun ofrenda tic, yic ol checlaj svach'il Cajal Jesús yed' svach'il e c'ool a ex tic. 20 Co gana a oñ tic to malaj mach tzoñ alub'tañan yuj chajtil tz'aj ec' quic'anchaañ juntzañ ofrenda tic. 21 Yuj chi' te tojol scutej juntzañ tic. Mañocñej d'a yichañ Cajal Jesús tojol scutej co b'a, añejtona' tojol scutej co b'a d'a yichañ eb' quetanimail.
22 Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' eb' viñ tic. A jun viñ tic, tzijtum elxo squila' to vach' smunlaj viñ d'a yic Cajal Jesús. A ticnaic, yel ay sgana viñ smunlaji, yujto tzex yac' val och viñ yipoc sc'ool. 23 Tato ay eb' sc'anb'an viñaj Tito chi' d'ayex, tzeyal d'a eb': Yetb'eyum sb'a viñ yed' viñaj Pablo, ayul viñ munlajel d'a co cal tic, xe chi. Tato ay pax mach sc'anb'an yuj chavañ eb' viñ cuc'tac yetb'eyum sb'a yed' viñaj Tito tic, tzeyal d'a eb': A eb' viñ tic, checb'ilcot eb' viñ yuj juntzañxo iglesia, scheclaj val el svach'il Cristo yuj eb' viñ, xe chi. 24 Ayic ol c'och eb' viñ ta', tze xajanej eb' viñ. Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb' viñ, ol e ch'ox d'a eb' creyente d'a junjun iglesia to yel scala' ayic ix ex calan vach'il.

9

A jun ofrenda sq'ue vaan

1 A eyofrenda ol eyac' d'a eb' yicxo Dios, mañ yovaliloc tzato valb'at d'ayex yuuj. 2 Yujto vojtacxo to ay val e gana tzex colvaj d'a eb'. Van ex valan vach'il d'a eb' aj Macedonia tic. Icha tic sval d'a eb' eyuuj: A eb' ay d'a yol yic Acaya, yab'ilalxo scajvi eb' yac'an yofrenda, xin chi. Ayic ix yab'an eb' aj Macedonia tic to yelc'olal tzeyac' eyico', tzijtum eb' ix e cuchb'ej yac' yico'. 3 Palta ol in checb'at eb' viñ cuc'tac tic d'ayex, yic mañ ol juvoc jun ix val tic eyuuj, yujto ix vala' to vach' ex. Ol in checb'at eb', yic vach' listaxo yaj eyofrenda, icha ix vutej valan chi' eyuuj. 4 Talaj ay eb' aj Macedonia sb'at ved'oc, axo syilan eb' to mañ listaoc eyaj eyac'an eyofrenda chi', axom in q'uixvib'at chi' b'ian. Yujto toxo ix ex

vac'och yipoc in c'ool. A exxo tic ol ex q'uixvoc paxi. 5 Yuj chi' ix in na to yovalil tzin
c'an pavor d'a eb' viñ cuc'tac tic, yic ol b'ab'laj b'at eb' viñ d'ayex. Ol b'at colvaj eb' viñ
eyed'oc eyic'anchaañ eyofrenda icha ix eyutej eyalancani. Tato icha chi', lista ol eyutoc
eyofrenda chi', ol eyac'an yed' smasanil e c'ool, yic mañ ol oñ b'at ex cac' pural eyac'ani.
6 Tze nacot jun tic. A eb' jab'ñej tz'avani, jab'ñej sjach' eb'. Axo eb' nivan tz'avani,
nivan pax sjach' eb'. 7 Junjun ex tze na jantac tzeyac'a'. Mañ chab'c'olaloc tzeyac'a'. Mañ
ac'b'iloc pural, yujto a Dios sxajanan eb' tz'ac'an val d'a tzalajc'olal. 8 A Dios syal yac'an
masanil tas d'ayex yuj svach'c'olal. Syac'anpax masanil tas tz'och eyuuj d'a masanil
tiempo. Ol to yac'pax sobre d'ayex, yuj chi' tzijtum tastac b'aj syal tzex colvaji. 9 Yujto
icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
Tzijtum tas ix yac' d'a eb' meb'a'. Axo svach' spensaril jun chi', ol snacot Dios d'a masanil
tiempo, xchi.
10 A Dios tz'ac'an jantac iñat tz'avchaji. Syac'anpax jantac tas svaji. A' ol ac'an d'ayex
juntzañ tas ol eyac' eyofrendaoc. Ichato ol eyavej. Axo jun spac ol yac' d'ayex yuj svach'il
e c'ool chi' ol yac' q'uib'oc, ol e jach'ani. 11 Yuj chi' nivan svach'il ol e cha'a, yic ol eyac'an
nañalocxo. Ayic ol quic'anb'at eyofrenda chi' d'a eb' yicxo Dios, tzijtum eb' ol ac'an yuj
diosal d'a Dios yuuj ayic ol schaan eb'. 12 Yujto a jun colval chi', mañ yujocñej scolvaj d'a
eb' d'a stzapan majanil, palta a yopisio, to yuuj ol yac' yuj diosal eb' d'a Dios d'a smasanil
sc'ool. 13 Ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios, yujto a jun eyofrenda chi' van sch'oxani to van
e c'anab'ajan tas ix yalcan jun vach' ab'ix yic Cristo. Añeja' ol yal pax vach' lolonel eb'
d'a Dios yuj jun nivan colval tzeyac' d'a eb'. Yujto a jun chi', ol colvaj d'a masanil eb'
yicxo Dios. 14 A eb' ol chaanoc, ol yac' lesal eb' eyuuj. Ol ex sxajanej eb', yujto nivan
svach'c'olal Dios ol yac' d'a eb' eyuuj. 15 Caq'uec yuj diosal d'a Dios yuj jun Colvajum ix
yac'cot d'ayoñ, mañxo jantacoc svach'il.

10

A yopisio viñaj Pablo

1 A Cristo, te emnaquil yutejnac sb'a, te vach' yutejnac spensar. Icha yutejnac sb'a chi',
icha chi' svutej in tevib'at d'ayex a in Pablo in tic. Tz'alji, tob' emnaquil svutej in b'a
ayic ay in ec' eyed'oc, axob' yic ayinec' d'a najat, tob' te ov in. 2 Palta tzin tevi d'ayex
to ayic ol in c'och ta', mañ yovaliloc ov ol vutoc in b'a. Yujto ayex tzeyala' to icha eb'
comon anima svutej in b'a. A in tic max in xivlaj vilan pax och in sat yed' eb' tz'alan icha
chi'. 3 Yel toni, anima oñ. Palta mañ lajanoc scutej cac'an oval icha syutej eb' comon
anima chi'. 4 Mañoc juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic sco yamc'ab'ej ayic scac'an
oval. Palta añej juntzañ tas b'aj ayoch spoder Dios sco yamc'ab'ej, yic vach' a juntzañ
tz'alji to ay yip, scan d'a yalañ cuuj. 5 Scan juntzañ comon jelanil cuuj d'a yalañ. Ay eb'
max ojtacanel Dios yuj yac'umtaquil, palta yalñej tas junoc ac'umtaquil chi', scan d'a
yalañ cuuj. Axo juntzañ comon pensar, scac'och d'a yol sc'ab' Cristo smasanil, yic vach'
a eb' snaan juntzañ chi', sc'anab'ajejñej Cristo chi' eb'. 6 Axo yic tzaxo oñ e c'anab'ajej, a
oñxo tic lista ol cutej co b'a cac'an syaelal eb' mañ ol oñ c'anab'ajanoc.
7 A exxo, añej tas tzeyil yed' e sat snachajel eyuuj. Ay eb' d'a e cal tz'alani to a Cristo
ay yic eb'. Nachajocab'el yuj eb' to añejtona' yic in pax Cristo chi' yed' eb'. 8 Vach'chom
tzin ec' d'a yib'añ valan d'ayex yuj jun vopisio tic, palta mañ ol in q'uixvoc yuuj. A Cajal
Jesús ac'jinacoch vopisio, yic svac'och e tec'anil. Mañ yujoc ex vac'an juvoc ix yac'an
vopisio tic. 9 Icha tic svutej valan d'ayex, yic mañ ol e na' to toñej in gana tzex in xib'tej
yuj juntzañ in carta svac'b'at d'ayex. 10 Yujto ay eb' tz'alan d'a in patic icha tic: A juntzañ
scarta viñ, te ov yalani, te ay yip. Palta axo viñ, malaj vach' yoch viñ. A yic slolon viñ,
malaj svach'il slolonel viñ syala', xchi eb'. 11 Tato ayex tzeyal icha chi', nachajocab'el jun
tic eyuuj. Icha svutej in tz'ib'anb'at d'ayex ayic ayinec' d'a najat tic, icha chi' ol vutoc pax
in b'a ayic ol in c'och ta'.

12 A in tic, max in tec'b'ej in b'a in naani to lajan in icha juntzañxo eb' munil syal sb'a vach'il. Max yal in lajb'an in b'a yed' eb'. A eb' chi', malaj spensar eb', yujto ichato a eb' mismo syechtej sb'a d'a yechlab'. Slajb'ej sb'a eb' yed' juntzañxo eb'. 13 A in tic max vic'chaañ in b'a yuj juntzañ tas b'aj malaj tzin ochi. A Dios ch'oxjinac d'ayin b'ajtac lugar b'aj tzin munlaji. A chajinac in b'at d'ayex d'a Corinto chi'. 14 Yuj chi' maj in c'axpaj och d'a junocxo lugar. Q'uinaloc maj in xid'ec' juneloc d'ayex, malaj am valan vic in munlaj d'a e cal ticnaic. Palta a in b'ab'el c'ochnac in d'ayex yed' yab'ixal Cristo. 15 Malaj b'aj svic'chaañ in b'a d'a spatic smunlajel junocxo. Max val-laj tato vic jun munlajel chi'. Palta svac'och junxo tic yipoc in c'ool. Ayic ol e vach' ac'anoch Dios d'a e c'ool, eyuuj ol yal in vach' munlaj d'a juntzañxo lugar b'aj manta junocxo mach smunlaji, palta mañ ol in c'axpajec' b'aj ix sch'ox Dios d'ayin. 16 Ol b'at valanel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic d'a yichañb'at e choñab' chi', palta mañ ol vic'chaañ in b'a d'a spatic smunlajel juntzañxo eb' ec'nacxo ta'.

17 Tato ay mach sgana syic'chaañ sb'a, max yal-laj. Añej Cajal Jesús squic'chaañ. 18 Ay eb' munil syal sb'a vach'il, palta mañ yeloc to vach' eb'. Añej eb' syal Cajal Jesús vach'il, añej eb' chi' vach'.

11

Viñaj Pablo yed' eb' syaloch sb'a schecab'oc Cristo

1 Comonoc tzeyac' techaj juntzañ svalb'at tic d'ayex. Ichato malaj in pensar svalanb'ati, palta tzeyac' techajoc. 2 Tzex in ya'ilej val, icha syutej Dios ex syailani. Yujto toxo ix vac' in trato yed' Cristo to ol ex vac'och d'a yol sc'ab'. Icha junoc ix cob'es ix manta vinac tz'ec' d'ay, tz'ac'ji entregar d'a viñ yetb'eyum, icha chi' ol ex vutoc vac'an och d'a yol sc'ab' Cristo. 3 Palta tzin xivi, talaj icha ajnac ix Eva yac'ji musansatil yuj sjelanil jun yac'nacoch sb'a chanil, talaj icha chi' tzex aj eyac'ji musansatil. Axo tz'aji tzeyiq'uel e pensar d'a spatic Cristo, mañxo tojoloc pax tzeyutej e b'a icha snib'ej. 4 A ex tic stechaj eyuuj, vach'chom yalñej mach tzec' alanel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al d'a e cal, yujto ichato ch'oc junocxo Jesús tzec' yalel eb', mañoc jun tzec' valel a in tic, palta van e chaan eyab' d'a eb'. Van e chaan junxo espíritu d'a eb', palta mañ ichoc jun chab'ilxo eyuuj. Van eyac'anoch e c'ol d'a junxo ab'ix yic colnab'il tzec' alji, palta mañoc jun ix eyab' d'ayin. 5 A eb' chi', schecab' Cristo yaj eb' yalani. Palta a tzin naan a in tic, to mañ ec'aloc yelc'och eb' d'ayin. 6 Vach'chom malaj svach'il in loloni, palta a tas vojtac, ay val yip. Jantacñej juntzañ tas ec' in c'ulejnac d'a e cal, a sch'oxan d'ayex to ay tas vojtac.

7 Ayic vec' valel vach' ab'ix yic Dios d'a e cal ta', malaj in tojol in c'an d'ayex, yujto a in tic, emnaquil vutej in b'a ta', yic a ex tzex vic'chaañ. Palta tzeyala' to malaj svach'il vutejnac in b'a ta'. 8 Icha val to ochnac in elc'al d'a juntzañxo iglesia eyuuj, yujto ata' in cha in tojol, ayic in ec' d'a e cal. 9 Ayic in ec' d'ayex, vach'chom ay tas yovalil tz'och vuuj, palta maj in c'anlaj d'ayex. A eb' cuc'tac aj Macedonia tic xid' ac'an jab' tas ay ochnac vuuj ta'. Malaj junoc ex vac'nac och jab'oc in gasto d'a eyib'añ. Añejtona' icha chi' ol vutoc in b'a ticnaic. 10 Vach'chom svic'chaañ in b'a valan juntzañ tic, palta malaj junoc ex aj Acaya ex chi' syal in e cachanoch vaan. Yel sval yuj jun tic, yujto a Cristo ayoch ved'oc, yel syala'. 11 ¿Tas yuj svalb'at juntzañ tic d'ayex tze na'a? ¿Tom yujto mañ ex xajanoc vuuj? A Dios ojtannac jantac tzex in xajanej.

12 Palta añeja' icha chi' ol vutoc in b'a, ichataxon svutej in b'a vec' d'a e cal. Icha chi' ol vutoc in b'a, yic vach' a eb' sayanec' tas syutej yic'anchaañ sb'a, ol can eb' d'a yalañ vuuj. Yujto syal eb' to lajan yopisio eb' ved'oc. 13 A eb' chi', toñej stz'ac yaloch sb'a eb' schecab'oc Cristo. Syixtej anima eb' yed' slolonel chi'. Munil scomon aq'uej och sb'a eb' schecab'oc Cristo chi'. 14 Palta a jun sc'ulej eb' chi', max sat co c'ool yuuj. Yujto icha chi' viñ Satanás, stz'ac yac'och sb'a viñ yángeloc Dios. 15 Yuj chi' max sat co c'ool, tato icha pax

chi' syutej sb'a eb' schecab' viñ to syaloch sb'a eb' tojolal. Palta a val eb' lac'an ol chaan spac, ato syala' tas ix sc'ulej eb' junjun.

A tas ec'nac d'a yib'añ viñaj Pablo

16 Tic svalb'at junelxo d'ayex, mañ e na to malaj in pensar. Palta tato tze na icha chi', aq'uec in permiso in lolon icha junoc malaj spensar, yic ol yal vic'anchaañ jab'oc in b'a, icha juntzañ eb' syic'chaañ sb'a. 17 A juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañoc Cajal Jesús schecan vala'. Ichato mañ pensaril vaji svalanb'at d'ayex, yujto toñej svic'chaañ in b'a valani. 18 Tzijtum eb' syic'chaañ sb'a yuj tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' ol vic'paxchaañ jab'oc in b'a yed' eb'. 19 Yujto a ex tic, jelan ex. Yuj chi', tzeyac' techaj eb' mañ pensaril yaj d'ayex, tzex tzalaj yed' eb'. 20 Ay eb' tzex ac'an pural yic tzeyac'an servil eb'. Axo jantacñej tas ay d'ayex, syiq'uec' eb' smasanil, syac'och sb'a eb' yajalil d'ayex, syic'anchaañ sb'a eb'. Ichato ay b'aj stz'itb'at e sat eb', palta tzeyac' val techaj eb'. 21 Tzin q'uixvi valanb'at d'ayex, a in tic malaj vip in c'ulan icha syutej sb'a eb' chi'.

Palta icha syutej eb' stec'b'an sb'a yalani, icha pax chi' svutej in tec'b'an in b'a valani. Palta van valan icha junoc mach malaj spensar. 22 A eb' chi', hebreo eb', añejtona' in, hebreo in paxi. Israel eb', israel in paxi. Yiñtil Abraham eb', añeja' yiñtil in pax Abraham yed' eb'. 23 Tato schecab' Cristo yaj eb', a in tic más val schecab' in d'a yichañ eb'. Vach'chom ayic svalanb'at juntzañ tic d'ayex, svalb'at icha yaj junoc mach malaj spensar. Más nivan in munlaj d'a yichañ eb'. Más tzijtum el ix in mac'ji d'a yichañ eb'. Tzijtum el ix in och d'a preso. Tzijtum el pax ix in ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel. 24 Oel val smac'nac in eb' vetisraelal, 39 val tz'uum vic'nac yuj eb' d'a juntac el ayic smac'annac in eb' chi'. 25 Oxel mac'b'il in pax d'a te' jixc'ab' te'. Junel julb'il in cham yed' q'uen yaxq'ueen. Oxel b'atnac te' barco d'a yol a' mar d'a valañ. A junel, jun c'ual yed' jun ac'val cannac in d'a sat a'. 26 Tzijtum b'aj ec'nac in. Ay b'aj ay smay yuj a nivac a' yed' pax yuj eb' elc'um. Ay b'aj ay smay yuj eb' vetchoñab' yed' pax yuj eb' mañ vetchoñab'oc. Ay b'aj ay smay d'a juntzañ choñab', b'aj cuseltac yed' d'a yib'añ a' mar. Ay pax b'aj ay smay d'a scal eb' syaloch sb'a creyenteal. 27 Ay b'aj te c'unb'inac in, in munlaji. Vab'nac val syail. Tzijtum el mañ in vaynacoc. Ay b'aj te ochnac in vejel, te tacjinacpax in ti'. Tzijtum el ochnac in d'a tzec'ojc'olal. Ay b'aj vab'nac syail yuj siic. Ay b'aj elnac in b'eran yuj mañ pichulal.

28 Mañocñej juntzañ yaelal tic vab'nac. Yujto junjun c'u, svab' syaelal ayic tzin och ilc'olal yuj eb' creyente d'a junjun iglesia. 29 Tato ay eb' creyente manto tec'anoc, ichato mantalaj in tec'anil yed' eb'. Tato ay junoc eb' tz'ac'ji telvoc d'a junoc chucal, tzin q'uixvi yuj eb', scot voval. 30 Tato e gana svic'chaañ in b'a, ol vic'chaañ in b'a yuj juntzañ svalb'at tic d'ayex. Yujto a juntzañ tic sch'oxani to malaj jab'oc velc'ochi. 31 A Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, smoj tz'alji vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. A ojtannac to te yel svala'. 32 Ayic vec'nac d'a choñab' Damasco, ata' ayec' jun viñ gobernador munlajnac d'a jun viñ rey scuch Aretas. A jun viñ chi', yalnac viñ to stañvaj spuertail jun choñab' chi', yic tzin syam viñ snaani. 33 Palta a d'a sventenail smuroal schoñab' eb' chi' el in ta, vac'jiem d'uñuñoc d'a yol jun xuuc d'a sat luum. Icha chi' ajnac in colchajel d'a yol sc'ab' viñ.

12

A juntzañ tas sch'oxnac Dios d'a viñaj Pablo

1 Nab'añej svixtej in b'a valan in b'a vach'il. Más vach' svalb'at d'ayex yuj juntzañ icha vayich yed' juntzañxo tas sch'oxnac Cajal Jesús d'ayin. 2 Ay jun viñ vojtac, jichan sc'ool viñ d'a Cristo. A ticnaic schañlajuñilxo ab'il xid'ec' viñ d'a satchaañ b'aj ay Dios. Mañ vojtacoc tato ic'jinacb'at snivanil viñ yed'oc, mato maay. Añej Dios ojtannac. 3 Vach'chom b'atnac viñ yed' snivanil, mato maay, mañ vojtacoc. Añej Dios ojtannac.

Palta a jun vojtac 4 to xid'naquec' viñ d'a jun lugar scuchan paraíso. Ata' yab'nac juntzañ
lolonel viñ malaj mach ojtannac. Malaj pax spermiso viñ yalan d'a junocxo anima. 5 A
jun viñ chi', syal valan svach'il viñ, palta a inxo tic, mañ ol vic'chaañ in b'a. Ay juntzañ tas
ayoch d'ayin sch'oxani to malaj velc'ochi. A juntzañ chi', ol vala' yic svic'chaañ jab'oc in
b'a. 6 Q'uinaloc yelc'olal in gana svic'chaañ in b'a ticnaic, tato icha chi', max am val icha
junoc malaj spensar, yujto añej juntzañ tas yel, añej am svala'. Palta mañ ol vic'chaañ
in b'a icha chi', yujto malaj in gana syal eb' to más nivan velc'och d'a tas syil eb' yed' d'a
tas syab' eb' d'ayin.

7 A juntzañ tas ch'oxb'il d'ayin d'a satchaañ chi', yelxo val nivan yelc'ochi, ay smay
vic'anchaañ in b'a yuuj. Yuj chi' ay jun in yaelal yac'nac viñ Satanás yic tzin ixtani. A
jun chi' lajan icha junoc nivan q'uiix tz'isanb'at d'ayin. Icha chi' ajnac in, yic vach' max
vic'chaañ in b'a. 8 Oxel in c'annac d'a Cajal Jesús, yic talaj syiq'uel d'ayin. 9 Palta icha tic
ajnac yalan d'ayin: Stechaj uuj yujto tzin och ed'oc. Yujto a d'a eb' malaj val yip d'a yol
yico', ata' vach' scheclajel in poder, xchi d'ayin. Yuj chi', svac' val och d'a in c'ool to ol
in te tzalajoc, yujto malaj val vip, yic svach' aq'uej spoder Cristo d'ayin. 10 Yuj chi' tzin
tzalaj ticnaic, yujto malaj vip. Vach'chom tzin b'uchji, vach'chom malaj tas ay d'ayin,
vach'chom tz'ac'jioch in yaelal, vach'chom svab' syaelal yuj Cristo, palta tzin tzalajñej.
Yujto ayic malaj velc'och jab'oc, más ay in poder.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olal yuj eb' creyente aj Corinto

11 Ichato malaj in pensar ayic ix valan in b'a vach'il d'ayex. Palta a ex ix in eyac' pural,
yuj chi' ix vala', palta a ex smoj tzin eyal vach'il. A d'a eb' munil syac'och sb'a schecab'oc
Cristo, a d'a eb' tzeyac'och janic' e pensar. Vach'chom malaj tzin och a in tic, palta malaj
yelc'och eb' d'a vichañ. 12 Ayic ix in ec' d'a e cal, tec'tec' ix vutej in b'a in munlaji. Ix in
b'o juntzañ milagro yed' juntzañxo tastac sch'oxanel spoder Dios. Ix te sat e c'ool eyilan
juntzañ ix in b'o chi'. Yuj juntzañ chi' scheclajeli to d'a val yel schecab' in Cristo. 13 Icha
val svach'il ix vutej in b'a, ayic ix in ec' d'a eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ix
vutej in b'a ayic ix in ec' d'ayex. Añej b'ian to maj vac'och in b'a d'a yalañ e gasto. Palta
aq'uec nivanc'olal yuj jun in mul ix och tic d'ayex.

14 A ticnaic, listaxo vaj in b'atxi d'a yoxelal d'ayex, palta añeja' mañ ol vac'och in b'a e
cuentaoc, yujto max in nib'ejoch tastac ay d'ayex, palta a e vach'il a chi' tzin nib'ej. A eb'
mamab'il, smoj smolb'an stumin eb' yic syac' eb' d'a eb' yuninal. Mañoc eb' uninab'il
chi' smolb'ej stumin yic syac' eb' d'a eb' smam chi'. 15 A in tic, in gana tzin lajel tastac
ay d'ayin, yic ol b'oxoc e pensar. Vach'chom ol lajvel in nivanil tic yujto tzex in c'ayb'ej,
palta ol in tzalajñej. Tato tzex in te xajanej, ¿tom yuj chi' maxtzac in e xajanej a ex tic?

16 Ay juntzañxo eb', vach'chom yojtac eb' to maj vac'och in b'a e cuentaoc, palta syal eb'
to tzex vac' musansatil yed' in jelanil yic tzex vac' ganar. 17 ¿Tom vac'nac ex musansatil
yed' junoc eb' in checnacb'at d'ayex? 18 In c'annac pavor d'a viñaj Tito yic sb'at viñ ex
yila'. In checannacb'at junxo viñ cuc'tac yed' viñ. ¿Tom xid'naquec' viñaj Tito chi' ex yac'
musansatil jun? Lajaññej cutejnac co pensar quec' d'a e cal ta'.

19 Tecan ayex tze na'a to toñej tzin col in b'a d'a eyichañ. Palta mañ ichoc ta' svutej in
b'a. Yujto d'a yichañ Dios van valanb'at juntzañ tic d'ayex, icha pax sgana Cristo, yic ol
laj och e tec'anil d'a yic Dios. 20 Tzin xiv in b'at ex vila', talaj mañ ichoc in gana tzeyutej
e b'a. A inxo tic, talaj mañ ichoc e gana svutej in b'a. Tzin xiv in b'at d'ayex ta', ta icha
chi' ayto oval, chichonc'olal yed' c'ac'alc'olal d'a e cal. Tato icha chi' ayexto tzeyic'chaañ
e b'a, ayexto tzex b'uchvaj d'a e patic junjun ex, ayexto tzex alvi pecal, ayexto tzeyac'
ac'umtaquil, talaj ayexto pax van e somchitan e b'a. 21 Tzin xiv in b'atxi d'ayex, talaj
icha chi' a Dios tzin ac'an q'uixvelal eyuuj. Talaj icha chi' tzin oc' eyuuj, yujto a d'a yic
yalañ, tzijtum ex ix e c'ulej juntzañ chucal. Mañ jab'oc tzeyactejcan e c'ulan juntzañ
chucal chi' yed' e nivanil, aton ajmulal yed' juntzañxo tas te q'uixvelal.

13

Scachjioch vaan eb' creyente

1 Yoxelalxo ol in b'at ex vila'. Yalñej tas junoc ol b'o'oc, yovalil ayocab' chavañ ma
oxvañoc testigo ol alanoc, ichato chi' ol b'o'oc. 2 Ayic ix in ec' d'a schaelal, ay jun ix
valcan d'ayex. Axo ticnaic svalb'at junelxo. Vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta
svalb'ati to a ex ochnac e mul d'a yalañtaxo yed' ex pax van yoch e mul ticnaic, ayic ol in
c'och junelxo, mañxo ol ex vac'laj nivanc'olal. Aton jun tic ix ec' valcan d'ayex. 3 E gana
val tzeyila' tato a Cristo van in syamc'ab'ani yic syalan d'ayex. Ato val yic ol in c'ochoc,
ol eyilani. Ichato chi' ol nachajel eyuuj. Yujto a Cristo tic, mantoc malaj spoder sch'ox
d'ayex, palta nivan spoder yic smunlaj d'a e cal. 4 Yel toni, ayic ix d'uñb'ajq'ue d'a te'
culus, ichato malaj spoder. Palta yuj spoder Dios pitzan ticnaic. Añejtona', a in pax tic,
ichato malaj in poder, palta yuj spoder Dios pitzan in yed' Cristo, yic añeja' tzin ec' ex in
c'ayb'ej.

5 Tze cham naej val e b'a junjun ex, yic scheclaji tato yel ayoch Cristo d'a e c'ool. Aq'uec
proval e b'a junjun ex. ¿Tom mañ eyojtacoc to a Jesucristo ayoch d'ayex junjun ex? Palta
tato mañ ex creyenteoc d'a yel, mañ ayococh d'ayex. 6 Palta in gana snachajel eyuuj
sic'lab'il to a in tic creyente in d'a val yel. 7 Tzin lesalvi d'a Dios eyuuj, yic mañ ol e c'uloc
junoc chucal. Mañ toñejoc tzin lesalvi eyuuj yic scheclajeli to vach' in munlaji. Palta
in gana to vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al, vach'chom ichato scheclajeli to mañ vach'oc in
munlajel. 8 Yujto max yal vajc'olan in b'a yed' jun lolonel yel, aton d'a jun b'aj svac'
vip in munlaji. 9 Yuj chi', vach'chom malaj vach' vochi, palta tzin tzalaji tato e ex tic
ay eyelc'ochi. Añejtona', ol in lesalvoc eyuuj, yic ol vach' b'o e pensar. 10 Tzin b'ab'laj
tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, yacb'an manto in c'och eyed' ta', yujto malaj in gana te
ov ol vutej in b'a d'ayex yuj jun vopisio tic, ayic ol in c'och d'ayex ta'. A Cajal Jesús ac'jinac
jun vopisio tic, yic svac' e tec'anil. Mañ yujoc ex vac'an juvoqueli ix yac'an d'ayin.

Tz'ac'ji stzatzil sc'ool eb' creyente

11 Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', ayocab' e tzalajc'olal ta'. Tze vach' b'oan e pensar.
Ac'jocab' snivanil e c'ool. Junxoñej ocab' tzeyutej e pensar, junc'olalxoñej tzeyutej e
b'a ta'. A Dios ol och eyed'oc, aton jun tz'ac'an e junc'olal, jun tz'ac'an pax e xajanej e
b'a. 12 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool yuj e ch'oxani to tze xajanej e b'a. 13-14 A eb' creyente
smasanil d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'. Checlajocab' el svach'c'olal Cajal Jesucristo
d'ayex, yac'ocab' pax svach'c'olal Dios d'ayex. Aocab' Yespíritu Dios tz'och eyed'oc e
masanil ta'.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ GALACIA

Gálatas sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Syalb'at viñ d'a eb' to sb'oxi spensar eb' somchajnaquel spensar yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al. Ay eb' tz'alani to a eb' mañ israeloc tz'och creyenteal yovalil sc'anab'ajej ley Moisés eb', yic vach' scan eb' d'a sat Dios. Palta a viñ apóstol Pablo tz'alani to mañ ichocta yaji.

Ix stec'b'ej val sb'a viñ yed' yopisio, ix yalan viñ to schecab' Cristo yaj viñ. Ay juntzañ eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal, palta ix yal viñ to a d'a Dios schanac yopisio viñ chi', mañoc d'a eb' comon anima. Ix ac'ji yopisio viñ chi' yic vach' syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxaneli to scha scolnab'il eb' anima tato syac'och Cristo eb' d'a sc'ool, mañ yujoc sc'anab'ajan ley Moisés eb'.

Axo d'a juntzañxo slajvub' capítulo, syalcot tas tz'ajelc'och sb'eyb'al eb' syac'och Cristo d'a sc'ool, vach'chom ac'b'il circuncidar eb', mato maay, añej jun tas nivan yelc'ochi to syac'och Cristo eb' d'a sc'ool.

Yichb'anil scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo. Mañoc junoc anima ay in schecab'. Añejtona', mañoc junoc anima ac'jinac vopisio tic. A val Jesucristo chi' ac'jinac d'ayin yed' co Mam Dios, aton jun ac'jinacxi pitzvoc Jesucristo d'a scal eb' chamnac. 2 A in tic yed' masanil eb' cuc'tac ayec' ved'oc, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Galacia. 3 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'. 4 A Jesucristo, yac'nac cham sb'a yic tzul yic'canel co mul. Icha chi' ix yutej oñ scolanel d'a yol sc'ab' chucal d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto icha chi' sgana Dios, aton co Mam yaji. 5 Yuj chi', calec vach' lolonel d'a Dios d'a masanil tiempo. Amén.

Malaj junocxo ab'ix yic colnab'il

6 Tzin och q'uelan eyuuj, yujto elañchamel van eyactancan Dios, aton ix oñ avtan yuj svach'c'olal Cristo. Yujto a ticnaic, van eyac'anoch e pensar d'a junxo ab'ix yic colnab'il ch'oc tz'alji d'ayex. 7 Palta malaj junocxo ab'ix yic colnab'il chi'. Ay eb' sgana sq'uexan svayañil yab'ixal Cristo yic svach' somchajel e pensar. 8 Palta ec'nac oñxo calel vach' ab'ix yic colnab'il chi' d'ayex. Axo ticnaic, tato ay junoc mach tz'ec' yalel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al, vach'chom a in tic, ma junoc ángel scot d'a satchaañ tzul alanoc, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. 9 Icha vutejnac valancan d'ayex junel, icha chi' svutej valanxib'at d'ayex ticnaic. Tato ay junoc mach tzec' alanel junocxo c'ayb'ub'al mañ lajanoc yed' jun e chanacxo, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. 10 Ayic svalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom in gana ste tzalaj junoc anima ved' e naani? Maay, añej Dios in gana stzalaj ved'oc. Mañ jab'oc tzin na' to stzalaj eb' ved'oc. Q'uinaloc a eb' anima in gana stzalaj ved'oc, mañ in schecab'oc am Cristo syal chi'.

A tas aj yochnac viñaj Pablo schecab'oc Cristo

11 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej tzeyojtaquejel junxo sval tic. A jun vach' ab'ix yic colnab'il sval tic, mañ yicoc anima. 12 Mañoc d'a junoc anima in chanac, ma in c'ayb'ejnac, yujto añej val Jesucristo ac'jinac vojtaquejeli.

13 Eyab'nacxo chajtil vutejnac in b'a d'a yalañtaxo, ayic vac'annac och in b'a d'a sc'ayb'ub'al eb' vetisraelal. Nivan val yaelal vac'nac och d'a yib'añ eb' yicxo Dios. Vac'nac val vip in satanel eb'. 14 A d'a sc'ayb'ub'al eb' vetchoñab' chi', a inñej te jelan in d'a yichañ eb' lajan in q'uinal yed'oc, yujto vac'nac val och in pensar d'a sc'ayb'ub'al eb' co mam quicham. 15 Palta ayic manto in alji, a Dios sic'jinac inxo eli.

Yuj svach'c'olal yavtejnac in och yicoc. Axo yic ix c'och stiempoal icha tas nab'il yuuj,
16 ix yac'an vojtaquejel Yuninal, yic vach' tzec' valel yab'ixal colnab'il d'a e cal a ex
maň ex israeloc tic. Slajvi chi', malaj junoc mach b'aj in c'anb'ej tas vach' tzin c'ulej.
17 Maň in xid'nacocpaxec' d'a Jerusalén in c'umej eb' b'ab'laj ochnac schecab'oc Cristo
d'a vichaň. Palta elaňchamel b'at in can d'a yol yic Arabia. Slajvi chi', in c'ochxi d'a
choňab' Damasco. 18 Ato d'a yoxil ab'il b'at in d'a Jerusalén, yic b'at vil viňaj Pedro, 15
c'ual ec' in yed' viň. 19 Maňxa junocxo eb' schecab' Cristo in c'umej ta', aňej viňaj Jacobo,
viň yuc'tac sb'a yed' Cajal Jesús in c'umej. 20 D'a yichaň Dios svalb'at jun tic d'ayex, te yel
tas sval tic.
21 Slajvi vec' d'a Jerusalén chi', in b'at d'a yol yic Siria yed' d'a yol yic Cilicia. 22 Axo eb'
yicxo Cristo ay d'a yol yic Judea, manto in yojtacoclaj eb'. 23 Toňejanto tz'alji yab' eb': A
jun viň ac'jinac och co yaelal d'a yalaňtaxo, aton viň snib'ejnac satanel jun c'ayb'ub'al
chab'ilxo cuuj, a ticnaic, a viň tzec' alanxiel yab'ixal, xchi eb' vuuj. 24 Yuj chi', yal vach'
lolonel eb' d'a Dios smasanil vuuj.

2

Tzalajnac eb' schecab' Cristo yed' viňaj Pablo

1 14 ab'ilxo chi', ichato chi' in b'atxi d'a Jerusalén chi', yed' viňaj Bernabé, ajun pax
viňaj Tito b'at qued'oc. 2 B'at in ta', yujto sch'ox Dios d'ayin to yovalil tzin b'ati. Ayic in
c'och ta', a eb' scuchb'an eb' creyente, smolb'ej sb'a eb' ved'oc. Ata' val d'a eb' sch'ocoj
chajtil yaj jun vach' ab'ix yic colnab'il svalel d'a scal eb' maň israeloc chi'. Icha chi'
vutej in b'a, talaj nab'aňej vixtej in b'a in munlaji. 3 Axo viňaj Tito chi', aton viň ajun
ved'oc, vach'chom griego viň, palta maň ac'b'iloc pural viň yac'ji circuncidar. 4 Yel toni,
ay juntzaň eb' syaloch sb'a creyenteal, snib'ej eb' to ac'ji circuncidar viňaj Tito chi'. Palta
a eb' chi', elc'altac och eb' d'a co cal, toňej smaclej yil eb' chajtil tz'aj quel d'a yalaň ley
Moisés yuj Cristo Jesús. Yujto snib'ej eb' tzoň canxi d'a yalaň jun ley chi'. 5 Palta maj co
c'anab'ajej tas yal eb' chi', yujto malaj co gana sq'uexchaj jun vach' ab'ix te yel b'aj ix
eyac'och e c'ool.
6 Palta a eb' cuchb'um yaj d'a eb', maňxa junocxo checnab'il yac' eb' d'ayin. Maj in
na'a tato nivan yopisio eb', yujto a d'a sat Dios, lajan oňňej co masanil. 7 Malaj tas yal eb'
d'ayin, yujto nachajel yuj eb' to a Dios ac'jinac vopisio valanel vach' ab'ix yic colnab'il
d'a scal eb' maň israeloc, icha ajnac yac'ji yopisio viňaj Pedro yalanel vach' ab'ix yic
colnab'il chi' d'a scal eb' israel. 8 A Dios ix yamc'ab'an viňaj Pedro chi' d'a scal eb' israel,
aňejtona', A' ix in yamc'ab'an d'a scal eb' maň israeloc.
9 Axo viňaj Jacobo, viňaj Pedro yed' viňaj Juan, yel ton val nivan yelc'och eb' viň d'a
sat eb' creyente d'a Jerusalén chi', ix nachajel yuj eb' viň to a Dios ac'jinac jun vopisio tic
yuj svach'c'olal, yuj chi' co yamlaj co c'ab' yed' eb' viň yed' viňaj Bernabé. Icha chi' yutej
eb' viň sch'oxani to sgana eb' viň tzoň b'at d'a scal eb' maň israeloc, yacb'an van smunlaj
pax eb' viň d'a scal eb' quetisraelal. 10 Aňej jun yal eb' viň d'ayoň to sco nacot eb' meb'a'.
Palta a jun chi', toxon in gana tzin c'ulej.

Tumajnac viňaj Pedro yuj viňaj Pablo d'a Antioquía

11 Palta ayic yulec' viňaj Pedro d'a Antioquía, in tumej viň d'a yichaň eb' smasanil,
yujto maň vach'oc yutej sb'a viň. 12 Yujto ayic sc'ochnaj viň, sva viň yed' eb' creyente
maň israeloc. Palta axo yic sc'och juntzaň eb' schecab' viňaj Jacob d'a Antioquía chi',
yic'anel sb'a viň, majxo valaj viň yed' eb' maň israeloc chi', yujto xiv viň d'a juntzaň
eb' aytooch spensar d'a ley Moisés. 13 Axo juntzaňxo eb' israel creyentexo, sb'eyb'alej
sb'eyb'al viňaj Pedro chi' eb'. Chab' sat yutej sb'a eb' yed' viň. Yed' pax viňaj Bernabé,
chab'sat yutej pax sb'a viň yed' eb'. 14 Palta vila' to maň vach'oc yutej sb'a eb' icha syal
jun vach' ab'ix te yel, yuj chi' val d'a viňaj Pedro chi' d'a yichaň eb' creyente smasanil: A

ach tic, israel ach, palta ina lajan a b'eyb'al yed' eb' maň israeloc chi'. Maň lajanoc tzutej a b'eyb'al icha sb'eyb'al eb' quetisraelal. Yuj chi', ¿tas yuj tzac' pural eb' maň israeloc chi', yic lajan syutej sb'eyb'al eb' yed' eb' quetisraelal tic? xin chi d'a viň.

15 A oň tic, yiňtilal oň israel. Yuj chi', ichato maň oň ajmuloc icha eb' maň israeloc.
16 Palta cojtac to malaj junoc mach tz'och vach'il d'a yichaň Dios yujňej to sc'anab'ajej
ley Moisés. Palta aňej eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool vach' d'a yichaň Dios chi'.
Aňejtona' oň pax tic, scac' paxoch Jesucristo chi' d'a co c'ool eyed'oc, yic vach' oň d'a
yichaň. Yujňej cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool, vach' oň d'a yichaň Dios, maň yujoc
co c'anab'ajan ley Moisés chi'. Yujto malaj junoc mach vach' d'a yichaň Dios yujňej
sc'anab'ajan tas syal jun ley chi'.
17 Co gana to yuj Cristo syal Dios to vach' oň d'a yichaň. Yuj chi', scheclajeli to a oň
co masanil israel oň tic ay pax co mul. Palta ¿tom a Cristo tzoň ac'anoch chucal chi'?
Maay. 18 Toxo ix vala' to maňxalaj yopisio jun ley chi'. Q'uinaloc svala' to tzato ochxi
yopisio, scheclajelta to a in van yoch in mul. 19 A ticnaic, ichato chamnac oň d'a ley
Moisés chi'. Yuj jun ley chi', ichato chamnac oň, yic vach' pitzan oňxo d'a yichaň Dios.
20 A ticnaic, a d'a yichaň Dios, d'uňb'ab'il oň q'ue d'a te' culus yed' Cristo. Yuj chi' maňxo
oň pitzanoc ticnaic. Aton Cristo pitzan yajoch d'ayoň. A tas sco c'ulej ticnaic, sco c'ulej
yuj cac'an och Cristo Yuninal Dios d'a co c'ool. Sch'oxnac val to xajan oň yuuj, yujto
yac'naccham sb'a cuuj. 21 Maň vanoc valan d'ayex to nab'aňej sch'oxnac svach'c'olal
Dios d'ayoň. Q'uinaloc tato yujto sco c'anab'ajej ley Moisés syalan Dios to vach' oň d'a
yichaň, nab'aňej am ix cham Cristo chi' cuuj.

3

Max yal cac'anoch ley yipoc co c'ool

1 A ex aj Galacia ex tic, te quistal tzeyutej e b'a. Ichato ix ac'ji e c'ool icha tz'utaj junoc
anima yuj eb' ajchum, yic maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel. Ayic quec'nac ta',
calnac val d'ayex chajtil ajnac scham Jesucristo d'a te' culus. Icha val to eyilnac schami.
2 In gana to tze tac'vej jun ol in c'anb'ej tic d'ayex, ¿yuj am to ix e c'anab'ajej ley Moisés, yuj
chi' ix e cha Yespíritu Dios, ma yujto ix eyac'och jun ab'ix eyab'nac d'a e c'ool? 3 ¿Tas yuj te
quistal tzeyutej e b'a? Yujto a d'a sb'ab'elal, aňej Yespíritu Dios eyac'nac och yipoc e c'ool.
Axo ticnaic, e gana tzeyac' tz'acvoc e colnab'il yuj juntzaň tas munil tze c'ulej. 4 Maň
jantacoc ix eyab' syail yujňej Cristo, palta ichato nab'aňej. Octom val maň nab'aňejoc ix
eyab' syail. 5 A Dios yac'nac Yespíritu d'ayex, sch'oxannac juntzaň tas satub'tac d'a e cal,
maň yujoc e c'anab'ajan ley Moisés yac'nac Yespíritu chi' d'ayex, palta yujto eyac'nacoch
jun vach' ab'ix alb'ilcan d'ayex d'a e c'ool, aton jun alb'ilcan d'ayex, yuj chi' ac'b'il d'ayex.
6 A viňaj Abraham, yac'nac val och Dios viň d'a sc'ool, yuj chi' ochnac viň vach'il d'a
yichaň Dios chi'. 7 Yuj chi', nachajocab'el eyuuj to a eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, aton
eb' chi' d'a val yel yiňtilalcan viňaj Abraham chi'. 8 Ayocto yalannaccan Dios d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani to ayex maň ex israeloc ol yal Dios to vach' ex d'a yichaň, yujto ix eyac'och
d'a e c'ool. Atax d'a peca' alb'ilcan vach' ab'ix d'a viňaj Abraham chi'. Aton jun tz'alan
icha tic: Uuj ol vac' in vach'c'olal d'a junjun nación, xchicani. 9 Yuj chi', tato scac'och
Dios chi' d'a co c'ool, lajan svach'c'olal sco cha icha ajnac schaan viňaj Abraham chi',
yujto yac'nac och Dios chi' viň d'a sc'ool.
10 A eb' tz'ac'anoch ley Moisés yipoc sc'ool, aycot yoval sc'ool Dios d'a yib'aň eb'. Yujto
icha tic syal d'a Slolonel Dios chi': Ayňej och yoval sc'ool Dios d'a yib'aň jantacňej eb'
max c'anab'ajanňej masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley tic, xchi. 11 Palta chequel to malaj
junoc mach vach' d'a yichaň Dios yujňej sc'anab'ajej jun ley chi'. Yujto syal pax icha tic
d'a Slolonel chi': A eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach' eb' d'a yichaň. Yuj chi' ay sq'uinal
eb' d'a junelňej, xchi. 12 A jun ley chi', malaj syala' tato yovalil scac' val och Dios d'a co

c'ool. Palta icha tic syala': A eb' sc'anab'ajanñej juntzañ checnab'il tic, ol scha sq'uinal eb' yuuj, xchi.
13 Ay ton cot yoval sc'ool Dios d'a quib'añ yuj jun ley chi', palta a Cristo ix oñ colanel d'a yol sc'ab' yoval sc'ool chi', yujto schanac och yoval sc'ool Dios chi' d'a yib'añ co q'uexuloc. Yujto syal d'a Slolonel Dios chi': A junoc mach sd'uñb'ajq'ue d'a te te', ay val cot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ, xchi. 14 Icha chi' ix aj Cristo Jesús chi', yic vach' a svach'c'olal Dios yac'nac d'a viñaj Abraham d'a peca' chi' yed' d'ayoñ yiñtilal oñ tic, a' tz'ac'jipax d'ayex a ex mañ ex israeloc. Añejtona', yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool, chab'il Yespíritu Dios cuuj co masanil, icha yutejnaccan yalani.

A ley Moisés yed' jun sti' Dios yalnaccani

15 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej svalb'at d'ayex yuj co b'eyb'al a oñ anima oñ tic. A sco b'oan co trato yed' junoc anima, sb'ocan yumal, scac'ancanem smam co c'ab'. A jun chi' sch'oxani to yovalil ol elc'ochoc. Tato icha chi', malaj junoc mach syal sjuani, malaj pax junoc mach syal yac'anoch xicul. 16 A Dios, yac'naccan sti' d'a viñaj Abraham yed' d'a yiñtilal chi'. Max yal-laj d'a Slolonel Dios chi': A juntzañ eb' iñtilal, mañ xchioc. Yujto mañ tzijtumoc eb' yiñtilal b'aj yalnac. Palta yalnac icha tic: A iñtilal, xchi. Yujto junñej val jun yiñtilal viñaj Abraham chi' b'aj yalnac, aton Cristo. 17 Aton jun tic tzin nib'ej svalb'at d'ayex to a Dios yac'nac strato yed' viñaj Abraham chi', sch'oxannac to yovalil ol elc'ochoc. Ayxo 430 ab'il yac'annaccan strato chi', ichato chi' ix ac'ji ley Moisés. Palta maj juvoclaj jun trato chi' yuj jun ley chi'. A jun tas alb'ilcan yuj Dios ayic yac'annaccan sti' chi', maj ec'laj yuj jun ley chi'. 18 Q'uinaloc yujñej sc'anab'ajan jun ley chi' eb' tz'elc'och jun tas ijanoch yac'an Dios chi' d'a eb', tato icha chi', mañ yujoc am yac'ancan sti' Dios chi' ix yalancan d'a eb'. Palta a sti' Dios yac'naccan d'a viñaj Abraham chi' to toñej ol siej jun chi' d'a eb'.
19 Palta ¿tas yopisio jun ley chi' tze na'a? A jun ley chi' ac'b'il yic vach' scheclajel smul junjun anima. Ayñej ton yopisio jun ley chi', masanto ix javi jun yiñtilal viñaj Abraham chi', aton d'a jun chi' yac'naccan sti' Dios chi'. A eb' ángel alannaccan jun ley chi', axo viñaj Moisés ac'annac c'axpaj d'a eb' anima. 20 Palta a ticnaic, mañxo yovaliloc ay junoc mach tz'och sb'oumaloc yaj eb' anima yed' Dios, yujto junñej mach yac'naccan sti', aton Dios, junñej toni.

A yopisio ley

21 Palta a ley Moisés chi', mañ yajc'oloc sb'a yed' juntzañ tas yalnaccan Dios, ayic yac'annaccan sti' d'ayoñ. Q'uinaloc ay junoc ley syal yac'an co q'uinal tato sco c'anab'ajej, tzam yal Dios chi' to malaj co mul d'a yichañ. 22 Palta syal d'a Slolonel Dios chi' to a masanil anima, ayec' d'a yol sc'ab' chucal. Icha chi' syalcani yic vach' a eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool, syal schaan jun q'uinal eb' altab'ilcan yuj Dios.
23 Ayic manto ja jun mach scac'och d'a co c'ool, ay oñto ec' d'a yalañ jun ley chi'. Ichato yamb'il oñ yuj jun ley chi' masanto ix checlaj jun mach scac'och d'a co c'ool chi'. 24 Yujto a jun ley chi', ay yopisio oñ scuchb'ani masanto ix ja Cristo. Axo ticnaic, vach' oñ d'a yichañ Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. 25 A ticnaic, mañxo oñ ayoc och d'a yol sc'ab' jun cuchb'annac oñ chi', yujto ayxo och Cristo d'a co c'ool.
26 Yujñej to tzeyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool qued'oc, yuj chi' yuninal exxo Dios, junxoñej eyaj yed' Cristo e masanil qued'oc. 27 A jantac oñ tzoñ ac'ji bautizar d'a yic Cristo, junxoñej tzoñ aj yed'oc, axoñej sb'eyb'al Cristo chi' sco chaoch d'a quib'añ co b'eyb'alani. 28 Mañxa yelc'ochi tato israel oñ, mato maay. Vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, vach'chom vinac, ma ix, mañxa yelc'ochi, yujto junxoñej caj co masanil yed' Cristo Jesús. Icha val to junxoñej animail caj co masanil. 29 Yujto yic exxo Cristo, yuj chi' yiñtilal exxo viñaj Abraham chi' qued'oc. Axo tas yalnaccan Dios to ol yac' d'ayoñ ol e cha qued'oc.

4

1 In gana svalb'at junxo tic d'ayex: Q'uinaloc ay junoc uninab'il tz'icancan masanil
tastac ay d'a smam. Vach'chom syiquejcan smasanil, palta ayic yuneto, lajan tz'ajcan
icha junoc majan. 2 Ayto mach tz'ac'an mandar, syilan tastac ay d'ay, masanto sja sc'ual
ayic syalan smam to ay yalan yic d'a smasanil. 3 Añejtona' ichoñta'. A d'a yalañtaxo,
ichato unin oñ, yujto oñ ac'ji mandar yuj b'eyb'al yic yolyib'añq'uinal tic. 4 Palta ayic ix
c'och stiempoal, a Dios ix ac'ancot Yuninal, ix alji d'a jun ix ix icha tz'aj calji co masanil.
Ix ac'ji mandar yuj ley Moisés. 5 Icha chi' ix aj yuleq'ui, yic tzoñ scolcanel d'a yalañ jun
ley chi', yic tzoñ yic'och Dios yuninaloc.
6 A Dios ix ac'ancot Yespíritu Yuninal chi' d'ayoñ, yic scojtaquejeli to yuninal oñxo. Yuj
Yespíritu ayoch d'ayoñ chi', scal d'a Dios icha tic: Mamin, xco chi. 7 Yuj chi' mañxo ichoc
junoc checab' caji, yujto yuninal oñxo Dios yuj Cristo. Yuj chi' quicxo masanil tastac ol
yac' Dios d'ayoñ.

Cusnac viñaj Pablo yuj eb' creyente

8 A d'a yalañtaxo, manto eyojtacoc Dios. Eyac'nac servil juntzañ comon dios, palta
mañ diosoc. 9 Axo ticnaic, eyojtacxo Dios, más vach' scal icha tic to ojtacab'il exxo yuj
Dios chi'. Yuj chi', ¿tas yuj tzex meltzajxi d'a juntzañ b'eyb'al malaj yelc'och chi'? ¿Tas
yuj e gana eyac'anxioch e b'a d'a yalañ jun ley chi', tzeyac'anxi servil? 10 Ina tzato e
c'anab'ajej juntzañ q'uiñ yic junjun sábado, juntzañ q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' juntzañ
q'uiñ yic smolchaj sat avb'en yed' juntzañxo q'uiñ tz'och d'a yuctaquil ab'il. 11 Yujto icha
chi' tzeyutej e b'a, svac' pensar, talaj nab'añej in munlajel d'a e cal ta'.
12 Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex to tzeyiq'uel e b'a d'a yalañ jun ley chi' icha
ajnac vic'anelta in b'a a in tic. Yujto a in tic, ec'nac in d'a yalañ jun ley chi' icha tzeyutej
e b'a chi' ticnaic.
Ayic vec'nac d'ayex ta', vach'ñej eyutejnac e b'a d'ayin. 13 Eyojtac to ayic vec'nac d'ayex
d'a sb'ab'elal, yuj jun yab'il ochnac d'ayin yuj chi' cannac in valel jun vach' ab'ix yic
colnab'il d'ayex. 14 Vach'chom eyab'nac syail ved'oc yuj jun in yab'il chi', palta maj in
e patiquejel-laj, maj in e chaqueli. Icha scutej co chaan junoc yángel Dios, icha chi'
eyutejnac in e chaani, ichato a Jesucristo e chanac. 15 Ayic vec'nac d'ayex chi', val yel
te tzalajnac ex. Q'uinaloc tato yalnac, eyic'nac am elta yol e sat eyac'annac d'ayin. Palta,
¿b'aj ix c'och jun e tzalajc'olal chi' ticnaic? 16 ¿Tom scajc'olej co b'a eyed'oc yujñej to
svalb'at jun c'ayb'ub'al te yel tic d'ayex?
17 Ay eb' nivanoc tzex xajanani, palta mañ yujoc e vach'iloc. A spensar eb' to toñej tzex
smontejel eb' yic tzeyac'anoch e pensar d'a eb'. 18 Vach' toni tato ay mach b'aj scac'och co
pensar, palta tato d'a co vach'iloc. Octom icha chi' tzeyutej e pensar d'a masanil tiempo
d'ayin, mañocñej ayic ay in ec' eyed' ta'. 19 A exxo, icha val to vune' ex, svab' val syail
eyuuj, icha junoc ix ix tz'ab'an syail yalji yune'. Ichañej chi' svab' syail eyuuj, masanto ol
lajanb'oc e pensar yed' Cristo. 20 Octom ayinec' eyed' ta' ticnaic, yic mañ ichoc tic svutej
valan d'ayex, palta maxtzac nachaj vuuj tas vach' valan d'ayex.

A ix Agar yed' ix Sara

21 A exxo, e gana to a ley Moisés tzex ac'an mandar. Palta ¿tom max e nacoti tas syal
jun ley chi'? 22 Yujto syal yuj viñaj Abraham to ay chavañ yuninal viñ. Ay jun aljinac
d'a ix Agar, ix schecab' eb'. Ay pax junxo aljinac d'a ix yetb'eyum viñaj Abraham chi',
aton viñaj Isaac. A ix yetb'eyum viñaj Abraham chi', munil yic sb'a ix, malaj junocxo
b'aj ochnac ix checab'oc. 23 A jun yune' ix schecab' eb' chi', toñej ix alji icha tz'aj yalji
junjun anima. Axo junxo aljinac d'a ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', yuj spoder
Dios aljinac, yujto yac'naccan sti' Dios yuuj. 24 A yab'ixal eb' ix tic, ch'oxnab'il yaji. A
chavañ eb' ix ix tic, a chab' strato Dios sch'oxel eb' ix. A ix Agar chi', sch'oxcot jun strato
sb'onac d'a jun tzalan Sinaí. A eb' yic jun trato chi', ichato yune' ix yaj eb'. Checab' yaj

eb' icha aj yec'nac ix. 25 A ix Agar chi', a jun tzalan Sinaí ay d'a yol yic Arabia sch'oxcot ix. A choñab' Jerusalén ayec' ticnaic, yicto tzalan Sinaí chi', yujto a eb' yic jun choñab' chi', ayoch eb' d'a yalañ smandar jun ley chi'. 26 Axo junxo Jerusalén ay d'a satchaañ, aton ay oñ yico'. Yuj chi', quic co b'a, maxtzac oñ ac'ji mandar yuj jun ley chi'. 27 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syalcan icha tic:

Vach'chom toxonton malaj une', palta tzach tzalaji. Mañ ojtacoc chajtil syail yalji unin,
palta elocab' av yuj tzalajc'olal. Yujto a jun ix scan sch'ocoj, ec'alto sb'isul yune' ix
ol aljoc d'a yichañ ix ay viñ yetb'eyum, xchicani.

28 Ex vuc'tac ex vanab', lajan oñ icha viñaj Isaac chi'. Yujñej to yac'naccan sti' Dios, yuj chi' tzoñ och yuninaloc. 29 Palta a d'a peca' chi', a viñ toñej aljinac icha tz'aj yalji junjun anima, yac'nac och yaelal viñ d'a yib'añ jun aljinac yuj spoder Yespíritu Dios chi'. Icha yutejnac sb'a viñ chi', icha chi' tzoñ utaj yuj eb' anima tz'ac'ji mandar yuj ley chi' ticnaic. 30 Palta a Slolonel Dios chi', a' tz'alani: A ix checab' yaj tic, pechel ix yed' yune' tic, xchi ix Sara d'a viñaj Abraham chi'. Yujto a jun yune' ix chi', malaj yalan yic schaan jab'oc tas yed' jun yune' ix yic sb'a sch'ocoj yed' viñ yetb'eyum chi', xchicani. 31 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', mañ oñ lajanoc icha jun yune' ix checab' yaj chi'. Palta lajan oñ icha jun yune' ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi'.

5

Munil quicxo co b'a yed' Cristo

1 A Cristo oñ colanelta d'a yalañ jun ley Moisés chi', yic vach' quicxoñej co b'a yed'oc. Yuj chi' tec'an tzeyutej e b'a, mañxo eyac'och e b'a d'a yalañ smandar jun ley chi', yujto lajan yed' junoc icatz te al.

2 Ab'ec tas sval a in Pablo in tic: Tato tze chaoch jun yechel yic circuncisión d'a e nivanil, junelñej malaj jab'oc tas ol e cha d'a Cristo. 3 Svalanb'at junxo tic d'ayex: A mach tz'ac'anoch jun circuncisión chi' yipoc sc'ool, yovalil sc'anab'ajej masanil tas syal d'a ley Moisés chi'. 4 A ex mach ex tze na'a to vach' ex d'a yichañ Dios yujto tze c'anab'ajej jun ley chi', a d'a Cristo, malaj eyalan eyico'. Mañxalaj svach'c'olal Dios ol e cha'a. 5 A oñxo, yuj Yespíritu Dios scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol alanoc to vach' oñ d'a yichañ. Aton jun tic van co tañvani, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. 6 Tato junxoñej tzoñ aj yed' Cristo Jesús, mañxalaj yelc'ochi tato ac'b'il oñ circuncidar, mato maay. Añej jun tic ay yelc'ochi, tato scac'och Cristo d'a co c'ool, sco xajanej co b'a junjun oñ.

7 A d'a yalañtaxo, vach' ix eyutej e b'eyb'al. ¿Mach ix ac'an e c'ool yic maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel? 8 A Dios ix ex avtanoch yicoc, mañoclaj Dios chi' ix ac'an e c'ool. 9 Tze na nab'i to yujñej jab'oc yich pan, spajb'ib'at ixim harina smasanil. 10 Svac'och Cajalil yipoc in c'ool to mañ ol e vach' aq'uejoch e pensar d'a junocxo ch'oc c'ayb'ub'al. Yalñej mach eb' tz'ac'an e c'ool chi', a Dios ol ac'anoch syaelal eb'.

11 Ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc añeja' valani to yovalil tz'ac'ji circuncidar junjun anima, max am in yac'och eb' vetisraelal d'a syaelal. Q'uinaloc icha chi' svutej valani, max am chichon sc'ool eb' d'a yab'ixal schamel Cristo d'a te' culus. 12 Axo eb' tzec' ac'an e c'ool chi' yic tzex ac'ji circuncidar, tzoc val poljiel yic eb' chi' smasanil.

13 Ex vuc'tac ex vanab', avtab'il ex yuj Dios, yic vach' maxtzac ex can d'a yalañ smandar ley chi'. Palta mañ yujoc chi' syal eyac'lab'an e chuc pensaril. Más vach' tzeyac'laj servil e b'a, yujto tze xajanej e b'a. 14 Syic' sb'a ley Moisés masanil yuj jun checnab'il tic: Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. 15 Palta tato añeja' schichon e c'ool d'ayex junjun ex, ay smay ol eyac' lajvoquel e b'a junjun ex.

A Yespíritu Dios yed' co chuc pensaril

16 Svalanb'at junxo tic d'ayex: B'eyb'alejec icha sch'ox Yespíritu Dios. Tato icha chi', mañ ol e b'eyb'alej tas sgana e chuc pensaril. 17 Yujto a jun co chuc pensaril tic, yajc'ol sb'a yed' Yespíritu Dios. Axo Yespíritu chi', yajc'ol sb'a yed' co chuc pensaril. Yuj chi' ijan val max yal vach' tzeyutej e b'eyb'al icha e gana. 18 Palta tato van co c'anab'ajan icha sch'ox Yespíritu Dios chi', a ley mañxalaj yalan yic d'ayoñ.

19 A eb' sc'anab'ajan schuc pensaril chi', chequel yaj tas sc'ulej eb'. Tz'em eb' d'a ajmulal, sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac eb' yed' snivanil. 20 Syalan sb'a eb' d'a juntzañ comon dios. Sb'alan yetanimail eb'. Jelan eb' d'a juntzañxo tastac sna'a. Ajc'oltac syutej sb'a eb', ac'um oval eb'. Schichon sc'ol eb' d'a tas ay d'a junocxo anima. C'un scot yoval eb'. Sgana eb' añej eb' ay yelc'ochi. Sgana eb' spojel sb'a d'a macquiltaquil. 21 Syiloch sc'ool eb' d'a tas ay d'a junocxo anima. Smac'vi cham anima eb'. Uc'umañ eb'. B'uc'tzin anima eb'. Ay juntzañxo tas lajan icha sval tic sc'ulej eb'. Svalb'at d'ayex ticnaic, icha val vutejnac valan d'ayex d'a yalañtaxo to a eb' sc'ulan juntzañ sval tic, val yel malaj yalan yic eb' yoch d'a yol sc'ab' Dios.

22 Palta axo Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a, syac'anpax co tzalajc'olal, co junc'olal. Syac'an cac' techaj tas sja d'a quib'añ. Yuj Yespíritu chi', vach' scutej co b'a d'a eb' quetanimail, vach' scutej co pensar d'a eb', scac'an elc'och tas scala'. 23 Nanam scutej co b'a. Yuj Yespíritu Dios chi', sco cachoch vaan co b'a. A juntzañ vach' b'eyb'al tic, malaj junoc ley scachani. 24 A oñ yic oñxo Cristo tic, mañxalaj yelc'och co chuc pensaril yed' juntzañ schucal snib'ej. Ichato ac'b'ilxooch cuuj d'a te' culus. 25 Yuj Yespíritu Dios chi' ay co q'uinal. Yuj chi', yovalil sco c'anab'ajej icha sgana Yespíritu chi'.

26 Max yal-laj quic'anchaañ co b'a, max yal co tzuntzan co b'a junjun oñ. Max yal-laj schichonoch co c'ool d'ayoñ junjun oñ.

6

Co col-lajec co b'a

1 Ex vuc'tac ex vanab', tato ay junoc mach sc'ulan chucal tzeyila', a exxo tze c'anab'ajej Yespíritu Dios tic, colvajañec d'ay, aq'uec sna' d'a ac'anc'olal, yic ol b'oxoc spensar. Tzeyilanpax e b'a junjun ex, talaj ayex pax ol e c'ulej chucal. 2 Tze col-laj e b'a junjun ex, yic ol laj techaj eyuuj e masanil. Tato icha chi', van e c'anab'ajan sley Cristo.

3 Tato ay mach nivan yelc'och snaani, malaj pax yelc'ochi, munil a syixtej sb'a snaan jun chi'. 4 Yovalil sco na val junjun oñ tas sco c'ulej. Tato icha chi', ol ja co tzalajc'olal yuj tas sco c'ulej chi', mañ yovaliloc sco lajb'ej tas sco sc'ulej yed' junocxo mach, tato más vach' quic d'a yichañ. 5 Yujto yovalil munil ol cac' entregar co cuenta junjun oñ d'a Dios, ato syala' tas ac'b'il co c'ulej junjun oñ yuuj.

6 A eb' tzoñ c'ayb'an d'a slolonel Dios, yovalil tzoñ colvaj cac'an juntzañ tastac vach' d'a eb'.

7 Mañ eyac' musansatil e b'a. Malaj junoc mach syal yac'an musansatil Dios. Yujto a icha tas scavej, a ol co jach'a'. 8 Icha pax chi', tato a chuc pensaril sco c'anab'ajej, ol co cha spac, aton chamel. Palta tato a sgana Yespíritu Dios sco c'anab'ajej, ol co cha spac d'a Yespíritu chi', aton co q'uinal d'a junelñej. 9 Yuj chi' vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a masanil tiempo, max yal tzoñ tzactzaji. Tato max cactejcan co c'ulan vach'il, ayic ol ja stiempoal, ol co cha spac. 10 Yacb'an syal co colvaj d'a eb' quetanimail, yovalil vach' scutej co pensar d'a eb'. Axo d'a eb' yicxo Dios, ec'alxo val vach' scutej co colvaj d'a eb'.

Mañxa yelc'och jun circuncisión

11 Ilecnab' val juntzañ nivac letra a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'ati. 12 A eb' sgana tzex ac'an pural eyac'an circuncidar e b'a, a sgana eb' to vach' scan eb' d'a yichañ eb' anima. Malaj sgana eb' tz'ac'jioch syaelal icha tz'aj yac'jioch co yaelal a oñ ayñejoch co pensar d'a schamel Cristo d'a te' culus. Yuj chi' tzex yac' val pural eb'. 13 Vach'chom ac'b'il

circuncidar eb', palta max sc'anab'ajejlaj ley Moisés chi' eb' smasanil. A eb' chi', sgana eb' tzex yac' circuncidar, yic vach' syic'chaañ sb'a eb' eyuuj, yic syal yalan eb' to yuj eb' ix ac'jioch jun yechel chi' d'a e nivanil. 14 Palta a inxo tic, malaj junoc tas b'aj syal vic'anchaañ in b'a. Añej schamel Cajal Jesucristo d'a te' culus b'aj tzin tzalaji. Yuj jun chi' mañxalaj yalan yic yolyib'añq'uinal tic d'ayin. Ichato chamnacxoel jun chi' d'a vichañ. A inxo tic, ichato chamnac inxo el d'ay, yujto mañxalaj valan vic d'ay. 15 Taxoñej ac'b'il oñ circuncidar mato maay, malaj yalani. Añej val jun tic nivan yelc'ochi, tato q'uexmajnacxo co pensar. 16 A jantac eb' sc'anab'ajan juntzañ checnab'il tic, aton eb' israel d'a val yel, eb' schoñab' ton val Dios yaji. Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'a eb', oc'ocab' pax sc'ool d'a eb'.

17 A ticnaic, malajocab' mach tzin ac'anxi cusoc. Yujto a juntzañ jech' ayoch d'a jun in nivanil tic, a sch'oxaneli to schecab' in Cajal Jesús.

18 Ex vuc'tac ex vanab', yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ ÉFESO

Efesios sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a eb' creyente d'a choñab' Éfeso. A jun carta tic, cha macañ tas syala': B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 versículo 3 masanto d'a capítulo 3 versículo 21. A d'a tic syala' to junñej tz'aj yiglesia Cristo, aton eb' israel yed' eb' mañ israeloc. Yujto a d'a scal eb' chi', ata' sic'b'ilelta eb' schoñab' Dios, eb' to ac'b'ilxo lajvoc smul, colb'ilxoelta eb' d'a scal chucal yuj Jesucristo. Axo Yespíritu Dios cajanxo och d'ayoñ, a sch'oxani to syaq'uelc'och sti' Dios yac'naccani.

Schab'il macañ, schael d'a capítulo 4 versículo 1 masanto d'a capítulo 6 versículo 24. A d'a tic syal viñaj Pablo chi', to a eb' creyente d'a Éfeso chi', sch'oxel sb'a eb' yed' sb'eyb'al to junxoñej yaj eb' yed' Cristo. Tzijtum juntzañxo ch'oxnab'il ix yac'lab'ej viñaj Pablo yic junxoñej tz'aj yiglesia Cristo, ichato junxoñej nivanil yaj eb', axo Cristo icha sjolom yaj d'a yiglesia chi'. Lajan icha junoc pat sb'oi. Lajan icha junoc q'uen q'ueen tz'em yichoc junoc pat. A yiglesia Cristo lajan icha junoc ix ix ay yetb'eyum, axo Cristo chi' icha viñ yetb'eyum ix chi'. A Cristo xajanan eb' creyente, yuj chi' smoj val yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Tz'ac'ji stec'anil eb', yic stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. Tzin
tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex yiquexxo Dios d'a choñab' Éfeso, a ex ton ix eyac'
val och Cristo Jesús d'a e c'ool. 2 Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo
d'ayex ta', yac'ocab' pax sjunc'olal d'ayex.

A svach'c'olal Dios yuj Cristo

3 Calec vach' lolonel d'a co Mam Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix yac' masanil
juntzañ vach'il yic Espíritu d'ayoñ, aton juntzañ yic satchaañ, yujto junxoñej caj yed'
Cristo. 4 A Dios sic'jinac oñxo el yuj Cristo, ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic, yic vach'
añej ayoñ yico', mañxa jab'oc co paltail d'a yichañ. 5 Te xajan oñ yuuj, yuj chi' atax d'a
yichb'anil snanaccani to ol oñ och yuninaloc yuj Jesucristo. Icha chi' ix el d'a sc'ool, 6 yic
tz'alji vach' lolonel d'ay, yujto te nivan yelc'och svach'c'olal. Ix sch'ox val svach'c'olal
d'ayoñ, yujto junxoñej caj yed' Yuninal, aton jun te xajan yuuj. 7 Yuj snivan vach'c'olal,
ix oñ scolel yuj schamel Yuninal chi'. Icha chi' ix aj yac'ancan lajvoc co mul. 8 Yuj
svach'c'olal ix yac' sjelanil d'ayoñ. Ix yac'an nachajel cuuj. 9 Ay val jun tas snanaccan
Dios to ol sb'o icha d'a sgana. A d'a peca', malaj mach ojtannac jun tic. Palta a ticnaic a'
tz'ac'an cojtaquejel tas sgana sb'o chi'. 10 Ayic ol c'och stiempoal, ol elc'och tas sgana chi'.
Yujto ata' ol svach' aq'uejoch masanil mach yed' masanil tas d'a yalañ smandar Cristo.
Vach'chom juntzañ ay d'a satchaañ yed' pax juntzañ ay d'a yolyib'añq'uinal tic, junxoñej
ol yutoc yac'anoch smasanil d'a yalañ smandar chi'.

11 Atax d'a peca', sic'b'il oñxo el yuj Dios, yic ol co cha quic ol yac' d'ayoñ junjun oñ,
yujto junxoñej caj yed' Cristo. Ol elc'och jun sgana Dios chi', yujto sc'ulej masanil tas
icha sgana, 12 yic vach' cuuj tz'alji vach' lolonel d'a Dios yuj snivanil yelc'ochi, yujto icha
chi' ix el d'a sc'ool d'ayoñ a oñ co b'ab'laj aq'uejnac och Cristo yipoc co c'ool. 13 A exxo
pax tic, ayic eyab'annac jun ab'ix te yel, aton yab'ixal co colnab'il, eyac'nac och Cristo
d'a e c'ool qued'oc. Yuj chi' junxoñej ex aj yed'oc. Icha aj yac'annaccan sti' Dios chi', icha
chi' ix aj yac'anoch Yespíritu d'ayex, icha tz'aj yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi. 14 Yuj
Yespíritu chi' cojtac to d'a val yel ol co cha jun quic ol yac' Dios d'ayoñ. Ato yic ol oñ svach'

colanel a oñ yic oñxo tic, ato ta' ol svach' aq'uej co colnab'il, yic ol aljoc vach' lolonel d'ay yuj snivanil yelc'ochi.

Sc'annac sjelanil eb' creyente viñaj Pablo d'a Dios

15 Svab'i to tzeyac' val och Cajal Jesús d'a e c'ool. Tzab' e xajanan pax eb' yicxo Dios
qued'oc. 16 Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj ayic tzin lesalvi d'a juntac el. 17 Tzin
c'an d'a sDiosal Cajal Jesucristo, aton co Mam te nivan yelc'ochi, yic ol yac' sjelanil d'ayex
yuj Yespíritu, yic ol vach' nachajel eyuuj tas ac'b'il cojtaquejeli, yic ol e vach' ojtaquejel
co Mam Dios. 18 Tzin c'an d'a Dios chi', yic sjac e pensar, yic snachajpaxel eyuuj tas ayoch
yipoc co c'ool, yujto avtab'il oñ yuuj. Axo snachajel eyuuj to mañ jantacoc svach'il jun
quic ol yac' d'ayoñ, yujto yic oñxo. 19 Tzin c'ananpax d'ay to tzeyojtaquejeli to te nivan
spoder, masanil tas syal yuuj. Aton jun spoder chi' van smunlajoch d'ayoñ a oñ scac'och
Jesucristo d'a co c'ool. Sch'oxnaqueli to te nivan spoder chi', 20 ayic yac'annacxi pitzvoc
Cristo d'a scal eb' chamnac, yac'annacxi em c'ojan d'a svach' c'ab' d'a satchaañ. 21 Ata',
a Cristo tz'ac'an yajalil d'a yib'añ eb' yajal smasanil, aton eb' mañ chequeloc, ma eb' ay
spoder d'a satchaañ. Yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ masanil eb' sb'inaj yuj yopisio
chi', aton eb' ay yopisio yac'an mandar d'a jun tiempoal tic, ma d'a jun tiempoal toto
ol javoc. 22 A spoder Dios chi' ac'annac och masanil tastac d'a yalañ smandar Cristo.
Yac'annac pax och yajaliloc yiglesia, ichato sjolom yaji. 23 Icha tz'aj stz'actzitaj co jolom
yuj co nivanil, icha chi' tz'aj stz'actzitaj Cristo yuj yiglesia, palta a Cristo chi' stz'actzitan
masanil tastac.

2

Yuj svach'c'olal Dios tzoñ colchaji

1 A d'a yalañtaxo, chamnac ex d'a yichañ Dios yuj e mul yed' yuj e chucal. 2 Yujto
añej jun sgana yolyib'añq'uinal tic tze c'anab'ajej, aton sgana viñ ay yopisio yac'an
mandar d'a scal ic', aton viñ Satanás, viñ tz'ac'an sc'uloc eb' max c'anab'ajan Dios. 3 A
d'a yalañtaxo, icha chi' cutejnac co b'a co masanil. Co c'ulejnac icha co gana. Añej d'a
juntzañ chucal snib'ej co nivanil tic b'aj cac'nacoch co pensar. Yujto añej co pensar chi'
ac'jinac oñ mandar. Yuj chi', smoj val tz'ac'jioch jun nivan yaelal d'a quib'añ, icha ol
aj yac'jioch d'a yib'añ juntzañxo anima. 4 Palta tz'oc' val sc'ool Dios d'ayoñ. Te xajan oñ
yuuj. 5 Yuj chi', vach'chom chamnac oñ el d'a yichañ yuj co chucal, palta ix yac' co q'uinal
yed' Cristo. Yuj val svach'c'olal Dios chi' tzoñ colchaji. 6 A' ix oñ ac'anxi pitzvoc yed' Cristo
Jesús. Axo d'a yichañ, c'ojan oñxo em yed' Cristo chi' d'a satchaañ. 7 Ato ol javoc sc'ual, a
co Mam Dios ol ac'an ojtacajeloc to mañxo b'ischajb'enoc jantac svach'c'olal. Ol checlajel
jun chi' yuj snivan vach'c'olal ix yac' d'ayoñ yuj Cristo Jesús. 8 Yuj val svach'c'olal Dios
colb'il oñxo, yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool. A jun b'aj ix cac'och d'a co c'ool chi',
mañoc d'ayoñ ix paq'ui, palta a Dios ix ac'an d'ayoñ. 9 Mañ yujoc junoc tas vach' sco c'ulej
tzoñ colchaji, yic malaj junoc oñ syal quic'anchaañ co b'a. 10 A Dios ix oñ b'oanxi yuj
Cristo Jesús, yic sco b'o juntzañ tas vach' nab'ilcan yuuj d'a yalañtaxo to sco b'eyb'alej.

Junñej caj yuj Cristo

11 Yuj chi' a ex mañ ex israeloc, naeccoti tas eyaj d'a yalañtaxo. A eb' vetisraelal, yalnac
eb' d'a e patic to mañ ex yicoc Dios, yujto mañ ex ac'b'iloc circuncidar. Yujto a eb' chi',
syac'och jun yechel circuncisión eb' d'a snivanil. 12 A d'a yalañtax chi', manto ayoc och
Cristo eyed'oc. Malaj eyalan eyic qued' a oñ israel oñ tic. Malaj pax eyalan eyic d'a
jun strato Dios yac'nac qued'oc ayic yac'annac sti'. Ayex ton ec' d'a yolyib'añq'uinal tic,
palta malaj junoc tas vach' eyac'nac och yipoc e c'ool, yujto manto ayoc och Dios eyed'oc.
13 Axo ticnaic, junxoñej eyaj yed' Cristo Jesús. Vach'chom a d'a yalañtaxo, ichato najat
eyajcanel d'a Dios, palta a ticnaic lac'anxo ayex ec' d'a stz'ey, yujto elnaccan schiq'uil
Cristo cuuj. 14 Añeja' a tz'ac'an junc'olal d'a co cal. A ex tic, a d'a yalañtaxo eyajc'ool e

b'a qued' a oň israel oň tic. Palta a ix ac'an lajvoc jun oval chi'. Yuj chi' a d'a yichaň Dios, junxoňej choňab'il eyaj qued' ticnaic. 15 Yujto ayic ix cham Cristo chi', ix yiq'uel yopisio jun ley, aton juntzaň checnab'il tz'ib'ab'ilcani. Aňejtona', junxoňej ix ex yutejcan qued'oc, junxoňej choňab'il caj d'a yichaň Dios ticnaic, yujto junňej caj yed' Cristo chi'. Icha chi' ix yutej yac'anoch junc'olal d'a co cal. 16 Ayic ix cham Cristo d'a te' culus, ix yac' lajvoc jun oval d'a e cal qued'oc. Yuj chi' junxoňej caj co masanil ticnaic. Aňejtona', yuj schamel chi', ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

17 A Cristo ul alannaquel vach' ab'ix yic junc'olal d'ayoň co masanil. A' ulnaquec' yal d'ayex a ex najat eyajcanel d'a Dios yed' pax d'ayoň a oň lac'anxo cajec' d'ay. 18 Yuj chi' vach'chom israel oň, mato maay, yuj Cristo ayxo calan quic calan co b'a d'a co Mam Dios ticnaic, yujto junňej Yespíritu ix yac'och d'ayoň. 19 A d'a yalaňtaxo, icha juntzaň eb' ch'oc choňab'il eyaj d'a yichaň Dios, yujto maň ex schoňab'oc. Axo ticnaic, maňxo ichoc ta' eyaj d'ay. Yujto schoňab' exxo yed' masanil oň yicoňxo ticnaic. Yuninal exxo pax qued'oc. 20 Icha junoc pat ix b'oi, icha chi' eyaji. A oň schecab' oň Jesús tic yed' juntzaňxo eb' schecab' Dios, ichato a oň cac'nac em cimientoal yich. A exxo, ichato a ex latz'b'ab'il ex q'ue d'a yib'aň. Axo Jesucristo, icha junoc q'uen q'ueen tz'emcan yipumaloc yich junoc pat, icha chi' yaj d'ayoň. 21 Icha q'uen q'ueen van slatz'jiq'ue d'a yib'aň jun q'uen yich pat chi', te vach' tz'aj slatz'jiq'uei, icha chi' caj d'a Cristo co masanil, yic tzoň och stemplooc Dios Cajal, yicňej yaji. 22 A d'a yalaň maň ex ichoc ta'. Axo ticnaic, junxoňej eyaj yed' Cristo. Van eyoch stemplooc co Mam Dios qued'oc, yic tzoň och scajnub'oc Yespíritu Dios.

3

Yalnac yab'ix eb' maň israeloc viňaj Pablo

1 Yuj val juntzaň ix val tic, tzin lesalvi eyuuj. A in Pablo in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cristo Jesús d'a e cal a ex maň ex israeloc. 2 Ina eyojtacxo to a Dios ac'annac och jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a yol in c'ab' yujňej svach'c'olal, yic svalel d'a e cal. 3 A jun maň ojtacab'iloctaxon d'a yalaň, a Dios ix ch'oxan d'ayin. Ix yac'an vojtaquejeli. A jun tic, toxo ix val jab' d'ayex d'a jun in carta tic. 4 Ayic ol eyilan jun van in tz'ib'anb'at tic, ol nachajel eyuuj to vojtacxo juntzaň c'ayb'ub'al yic Cristo, yujto a Dios ix ch'oxan d'ayin. 5 A d'a yalaňtaxo, maj ac'ji ojtacajel juntzaň tic, icha ajnac yac'ji cojtaquejel a oň sic'b'il oň el schecab'oc tic yed' juntzaňxo eb' tz'alanel slolonel Dios yuj Yespíritu. 6 Ix ac'ji cojtaquejeli to a ex maň ex israeloc, ay eyalan eyic qued' a oň israel oň tic d'a svach'il Dios syac' d'ayoň. Junxoňej animail eyaj qued'oc d'a yichaň Dios. A jun sti' Dios ac'b'ilcan d'ayoň, junňej tz'aj e chaan qued'oc yuj Cristo Jesús. 7 Yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio, yic svalel jun vach' ab'ix tic d'a e cal. Icha chi' yutejnac in yed' spoder. 8 Jantacňej eb' yicxo Dios ved'oc, yelxo val ec'al yelc'och eb' d'a vichaň. Palta yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio tic. Yuj chi', ec'nac in valel d'a e cal a ex maň ex israeloc to te nivan svach'il Cristo. 9 Ix yac' pax vopisio yic' svac' yojtaquejel eb' schoňab' smasanil tas spensar. A jun spensar chi', atax yic manto sb'o masanil tastac snaannaccani. C'ub'ab'il taxon el yuj Dios chi' d'a yichb'anil, axo ticnaic ix yac' vopisio valaneli. 10 A spensar Dios chi' to a jantacňej eb' ayoch yajalil d'a satchaaň yed' eb' ay yopisio ta', ayic syilan eb' chajtil caj a oň yiglesia oňxo tic, svach' nachajel yuj eb' to maň jantacoc sjelanil Dios chi'. 11 Yujňej Cajal Jesucristo ol elc'och jun snanaccan chi' ayic manto sb'o yolyib'aňq'uinal tic. 12 Yuj Cajal Jesucristo chi' ayxo calan quic calan co b'a d'a Dios. Maxtzac oň xiv co lesalvi d'ay, yujto a' ayxo och yipoc co c'ool. 13 Yuj chi' tzin tevib'at d'ayex, yic max eyac' somchaj e pensar yuj jun yaelal ix ja d'a vib'aň yuj e vach'iloc. A juntzaň yaelal chi', a' sch'oxani to te nivan eyelc'och d'a yichaň Dios.

Xajan oň yuj Cristo

14 Yuj chi' tzin em cuman d'a yichañ co Mam Dios. 15 A' ch'oxnab'il yaji, tas yopisio
junjun macañ eb' mamab'il d'a yolyib'añq'uinal tic yed' d'a satchaañ. 16 Mañ jantacoc
svach'il co Mam Dios chi'. Yuj chi' tzin c'an d'ay yic svach' aq'uejoch stec'anil e pensar, yic
svach' aq'uej pax spoder d'ayex yuj Yespíritu. 17 Tzin c'ananpax d'ay to svach' aq'uejoch
cajan Cristo d'ayex, yujto ix e yac'och e c'ol d'ay. Icha chi' ol aj e tec'b'an e b'a, tato tze
xajanej Dios yed' eb' quetanimail. Icha junoc te te' tzijtum sch'añal yib', icha chi' ol ex
ajoc. 18 Axo svach' nachajel eyuuj yed' eb' yicxo Dios smasanil to te xajan oñ val yuj
Cristo chi'. 19 Vach'chom malaj b'aq'uiñ ol nachajel cuuj jantac val tzoñ sxajanej, palta
in gana tzeyojtaquej val eli. Añejtona' in gana to svach' tz'acvioch cajan Dios d'ayex.
20 A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto a tas sco c'an d'ay, ma junoc tas toñej
sco na'a, syalñej yuuj, yujto te nivan spoder smunlaj d'ayoñ. 21 Nivanocab' yelc'och Dios
cuuj d'a masanil tiempo a oñ yiglesia oñxo tic yed' pax yuj Cristo Jesús. Amén.

4

Yuj Yespíritu Dios junñej pensaril tzoñ aji

1 A in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cajal Jesús. Svalb'at d'ayex to vach'ñej tzeyutej
e b'a. Smoj icha chi', yujto a Dios avtannac ex och yicoc. 2 Emnaquil tzeyutej e b'a, vach'
pax tzeyutej e pensar. Tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex. Nivan tzeyutej e c'ool
junjun ex. Añejtona', slaj e xajanej e b'a. 3 Tzeyac' val e yip, yic junc'olal tzex aji, yic mañ
ol ixtax el e junñej pensaril syac' Yespíritu Dios. 4 Yujto a oñ tic, ichato junñej animail caji.
Junñej Espíritu ayoch d'ayoñ. Junñej tas ayoch yipoc co c'ool, aton b'aj avtab'il oñ och
yuj Dios. 5 Junñej Cajal. Junñej c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. Junñej tas syalelc'och
co bautismo co chanac. 6 Añejtona', junñej Dios, aton co Mam co masanil. A' tzoñ ac'an
mandar co masanil, tzoñ syamc'ab'an pax junjun oñ. A' ayoch d'ayoñ co masanil.
7 Palta ch'occh'oc copisio, ato syala' tas syac' Cristo d'ayoñ junjun oñ. 8 Yuj chi', syal
icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ayic ix q'uex d'a satchaañ, a eb' icha presotaxon yaji, ix yic'b'at eb' yed'oc. Añejtona'
syac' pax yopisio eb' anima, xchi.

9 Svalb'at d'ayex tas syalelc'och jun syal chi': Ix q'uex d'a satchaañ. Syal icha chi', yujto
ayic manto paxq'ue Cristo d'a satchaañ, xid'naquem d'a sjulal yich lum luum. 10 A jun
xid'naquem chi', añejtona' a' paxnacq'ue masanto d'a schaañil satchaañ chi', yic svach'
b'oel masanil tas yuuj. 11 Yuj chi', a tz'ac'an copisio junjun oñ. Ay oñ schecab' caji. Ay oñ
syac' calel slolonel. Ay oñ scalel vach' ab'ix yic colnab'il. Ay oñ squil eb' quetcreyenteal,
sco c'ayb'an eb'. 12 Icha chi' ix yutej yac'an copisio junjun oñ, yujto yic oñxo, yic scac'
servil, yic svach' tec'c'aj co pensar a oñ icha snivanil Cristo caj tic. 13 Icha chi' tzoñ
yutej, yic vach' junlajan ol aj cac'an och d'a co c'ol co masanil. Axo co vach' ojtacanel
Yuninal Dios chi', yic stec'c'aj co pensar icha stec'anil spensar Cristo. 14 Tato icha chi'
caji, mañ ol somchajel co pensar yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al tz'alji. Mañ ol oñ ac'joc pax
musansatil yuj juntzañ eb' jelan yesani yic tzoñ yic'b'at eb' d'a junoc ch'oc c'ayb'ub'al.
Mañ lajanoc pax ol oñ aj icha eb' unin c'un somchajel spensar, ma icha junoc barco toñej
stz'eytz'onec' yuj ic'. 15 Palta a oñ tic, añej juntzañ tas yel tz'alji sco b'eyb'alej, yujto sco
xajanej co b'a. Yovalil tzoñ tec'c'aji, yic lajan tzoñ aj yed' Cristo, yujto icha yaj co jolom,
icha chi' yaj d'ayoñ. 16 A oñxo tic, ichato snivanil caji. A co nivanil tic yamyumb'a yaj yed'
sch'añal. Ayic vach' yaj junjun macañ, te vach' smunlaji. Icha chi' caj yed' Cristo chi',
yujto a' tz'ac'an quip co masanil. Ayic tzoñ munlaj junjun oñ d'a smojal, svach' tec'c'aj
co pensar co masanil, sco vach' xajanan pax co b'a.

Sco cha q'uexmaj co pensar

17 A juntzañ ol valb'at tic d'ayex, aton schecnab'il Cajal Jesús: Mañxo lajanoc tzeyutej e
b'a icha eb' mañ ojtannacoc Dios, yujto ic'b'ilb'ey sb'eyb'al eb' yuj juntzañ pensar malaj

b'aj sc'anab'ajaxi. 18 A spensar eb', te q'uic'alq'uinal yaji. Najat yajel eb' d'a jun q'uinal syac' Dios d'a junelñej. Yuj spitalil eb' max nachajel jab'oc yuj eb'. 19 Max q'uixvi jab'oc eb'. Comonñej tz'em eb' d'a ajmulal. Comonñej sc'ulej yalñej tas chucalil eb'. 20 Palta a exxo, mañ ichoc ta' ix aj e c'ayb'an yic Cristo. 21 Yujto a ex tic, eyab'nac yab'ixal Cristo chi', eyojtac pax e b'eyb'alani a to a yalan sc'ayb'ub'al te yel yac'nac e c'ayb'ej chi'. 22 A jun eyicham b'eyb'al d'a yalañtaxo, tzex ixtaj yuuj, yujto tze c'ulej juntzañ tas tze nib'ejochi. Yuj chi' yovalil tze vach' actejcan jun eyicham b'eyb'al chi'. 23 Yuj chi', yovalil tze vach' b'oej e pensar d'a junjun c'u. 24 Yovalil tze cha q'uexmaj e pensar, tze chaan junxo ac' pensar sb'o Dios icha sgana. Tato icha chi', tojol ol eyutoc e b'a, te vach'ñej ol aj e b'eyb'al. 25 Yuj chi', mañxo eyeslaj e ti'oc junjun ex, añej val junoc tas te yel tzeyala', yujto junñej animail caj co masanil.

26 Ayic scot eyoval, mañ e c'ulej junoc chucal yuj jun eyoval chi'. Max yal añeja' yajcot eyoval tz'em c'u. 27 Tato ayñejcot eyoval chi', ol eyac' slugar viñ diablo sjuanel e pensar.

28 Tato ayex mach ex elc'um ex d'a yalañtaxo, mañxo ex elc'anvoc ticnaic. Más vach' tzex munlaj d'a junoc munlajel vach', yic vach' ol yal e colvaj d'a eb' malaj yico'.

29 Mañ eyal juntzañ chucal lolonel. Añej juntzañ lolonel vach' tzeyala', yic sb'o spensar eb' tz'ab'an tas tzeyal chi', axo svach' tec'c'aj eb' chi' eyuuj. 30 Mañ eyac' cus Yespíritu Dios cajanoch d'ayex junjun ex. Yujto icha tz'aj yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi, icha chi' ix aj yac'jioch d'ayoñ junjun oñ. Yuuj scheclajeli to yic oñxo Dios, masanto ol ja jun c'ual ayic ol co vach' chaan co colnab'il.

31 Actejeccan masanil e chichonc'olal yed' e c'ac'alc'olal. Mañ comonoc schacb'i e sat scot eyoval. Añejtona', mañ comonoc sq'ue e jaj e tumvaji. Actejeccan e c'ulan masanil tas chuc. 32 Vach' tzeyutej e pensar d'ayex junjun ex. Slaj oc' e c'ool d'ayex junjun ex. Añejtona', tzeyac'laj nivanc'olal e b'a, icha ix aj oñ yac'an nivanc'olal Dios yuj Cristo.

5

A tas scutej co b'eyb'al

1 A ticnaic yuninal oñxo Dios, xajanab'iloñxo yuuj. Yuj chi' icha syutej sb'a, yovalil icha chi' scutej co b'a. 2 Sco xajanejñej co b'a icha ix aj oñ xajanan Cristo ayic ix cham cuuj. Icha noc' calnel smiljicham silab'il yuj mul, sumumi sjab' d'a Dios, stzalaj val yed'oc, icha chi' ix aj smiljicham Cristo chi' yuj co mul.

3 A ticnaic, yicoñxo Dios. Yuj chi', a val ajmulal, ma yalñej tas chucal sc'ulej eb' anima yed' snivanil, ma pec'al, mañxo smojoc calub'tañani. 4 Añejtona', max yal calan juntzañ tas q'uixvub'tac yalji, ma juntzañ chucal lolonel. Yujto a juntzañ chi', mañ smojoc calani. Aocab' ac'oj yuj diosal scac' d'a Dios d'a yichañ to scala'. 5 Cojtacxo to a eb' tz'emñej d'a ajmulal yed' eb' sc'ulan yalñej tas chucal yed' snivanil, eb' pec' tumin, malaj yalan yic eb' yoch b'aj ol yac' yajalil Cristo yed' Dios. Yujto a eb' pec' tumin chi', a d'a yichañ Dios, ichato sdiosal jun chi' eb'. 6 Mañ eyac' ac'joc musansatil e b'a yuj eb' tz'alani to malaj yovalil co c'ulan juntzañ sval tic. A tas syal eb' chi', malaj yelc'ochi, yujto ol cot jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb' sc'ulan juntzañ chi'. 7 Yuj chi', xe comon aq'uejtaoch e b'a yed' eb'.

8 A d'a yalañtaxo, ichato a d'a scal q'uic'alq'uinal ayoñ ec' yuj co chuc b'eyb'al. Axo ticnaic, ichato ayoñxo ec' d'a scal saquilq'uinal, yujto junxoñej caj yed' Cajal Jesús. Yicoñxo jun ay yic saquilq'uinal chi' ticnaic, yuj chi' yovalil vach' scutej co b'eyb'al. 9 Tato yel yicoñxo jun aj saquilq'uinal chi', vach'ñej scutej co b'a, tojol scutej co b'a. Añej val tas yel scala'. 10 Aocab' juntzañ tas vach' d'a sat Dios sco b'eyb'alej. 11 Mañ eyac'och e b'a d'a scal juntzañ tas sc'ulej eb' ayto ec' d'a scal q'uic'alq'uinal, yujto a tas sc'ulej eb' chi', malaj svach'il. Más am vach' tze ch'oxeli to malaj yelc'och juntzañ chi'. 12 Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' d'a c'ub'eltac chi', vach'chom toñej scala', te q'uixvelal. 13 Palta a jantacñej tas

sc'ulej eb' chi', ol ac'joc proval yuj jun saquilq'uinal yic Dios, axo scheclajelta chi'. Yujto a jun saquilq'uinal chi', a tz'ac'an checlajel masanil tasi. 14 Yuj chi' ay jun tz'alan icha tic:
A ach ichato vaynac ach, aq'uel a vayañ. Q'ueañ vaan d'a scal eb' icha chamnacto, yic ol
yac' saquilq'uinal Cristo d'ayach, xchi.
15 Yuj chi', tzeyil val e b'a yed' tas tze c'ulej, mañ ichoc eb' malaj spensar d'a yichañ Dios tzeyutej e b'a. Ayocab' e pensar. 16 Tzeyac' val eyip d'a yic Dios, yacb'an ayto jab'ocxo tiempo, yujto a jun tiempoal tic, ayxo smay. 17 Mañ quistaloc tzeyutej e b'a. Aq'uec eyip e naaneli tas val sgana Dios d'ayoñ. 18 Mañ ex och uc'umañil, yujto tz'ixtaxel co pensar yuj añ. Más vach' a Yespíritu Dios tze vach' chaejoch yac' yajalil d'ayex. 19 Ayic tze molb'an e b'a, tze b'itej juntzañ salmo, himno yed' juntzañxo b'it yic Dios. Ayic tzex b'itani, tzeyal vach' lolonel d'a Cajal Jesús d'a smasanil e c'ool. 20 A d'a sb'i Cajal Jesucristo scac' yuj diosal d'a Dios co Mam yuj yalñej tas sja d'a quib'añ.

A schecnab'il Dios d'ayoñ

21 Tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas tzeyal junjun ex, yujto ayoñ och d'a yalañ smandar Cristo.
22 A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas syal eb' viñ, icha tzeyutej e b'a d'a Cajal Jesús. 23 Yujto a viñ eyetb'eyum chi', ichato e jolom yaj viñ, icha Cristo sjolomal yaj d'a yiglesia. Añejtona', co Columal paxi, ichato snivanil caji. 24 Icha syutej iglesia sc'anab'ajan d'a Cristo, ichaocab' chi' eb' ix ix, c'anab'ajumocab' syutej sb'a eb' ix d'a viñ yetb'eyum d'a smasanil.
25 A exxo vinac ex ayxo eyetb'eyum, tze xajanej eb' ix, icha syutej Cristo xajanan yiglesia. A' ix yac'cham sb'a cuuj, 26 yic tzoñ yic'och yicoc yuj oñ sacb'itan d'a a a' yed' d'a slolonel. 27 Icha chi' ix oñ yutej a oñ yiglesia oñ tic, yic te vach' oñ, ayic ol oñ c'och d'a yichañ. Mañxa jab'oc co paltail ta'. Icha junoc pichul malaj jab'oc mic d'ay, malaj pax jab'oc b'aj ñic'chimtac, te d'ajaji yilji. 28 Añejtona', a ex ayxo eb' ix eyetb'eyum chi', icha chi' tzeyutej e xajanan eb' ix. Tato tze xajanej eb' ix, syalelc'ochi, a e nivanil van e xajanani. 29 ¿Toc val ay junoc mach schichonoch sc'ool d'a snivanil? Co masanil sco ya'ilej val co nivanil chi', scac'anpax servil. Icha chi' tzoñ yutej Cristo a oñ yiglesia oñ tic, 30 yujto ichato snivanil caji. 31 Yuj chi', a viñ vinac, syactejcan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, junxoñej nivanil tz'ajcan eb', xchican d'a Slolonel Dios. 32 A d'a juntzañ lolonel tic scheclajel jun c'ayb'ub'al te nivan yelc'ochi, aton jun ch'oxb'ilxo yuj Dios. Sval jun tic yuj tas yaj Cristo yed' yiglesia. 33 Añejtona' syalanpax d'ayex a ex vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum to tze xajanej eb' ix, icha tzeyutej e xajanan e nivanil. Syalanpax d'ayex a ex ix ex ayxo eyetb'eyum, nivanocab' yelc'och viñ eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex.

6

1 A ex uninab'il ex, c'anab'ajejec e mam e nun. Te vach' d'a yichañ Cajal Jesús tato icha chi' tzeyutej e b'a. 2 Ay jun schecnab'il Dios tz'alan icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'ayex, xchi. Aton jun b'ab'el checnab'il tic b'aj yac'naccan sti' Dios yuj tas syac' d'ayoñ, tato sco c'anab'ajej. Syalani: 3 Tato icha chi', ec'alxo svach'il eyico' yic vach' snajatb'i e q'uinal d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.
4 A exxo mamab'il ex, mañ e tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, palta to tze q'uib'tzitej eb', tze cachan eb'. Tze c'ayb'anpax eb' d'a sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.
5 A exxo checab' eyaji, tze c'anab'ajej tas syal e patrón. Ayocab' yelc'och eb' d'a e sat, tzex xiv d'a eb'. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a eb', yujto ichato a d'a Cristo van e munlaji. 6 Mañocñej van ex yilan eb' tzex munlaji, yic stzalaj eb' eyed' e naani. Palta tzex munlaj d'a smasanil e c'ool icha sgana Dios, yujto aton Cristo van eyac'an servil. 7 Tzex munlaj val d'a tzalajc'olal, yujto a d'a Cajal Jesús van e munlaji, mañoc d'a junoc

anima. 8 Yujto cojtacxo to vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, palta ol co cha
spac quic junjun oñ d'a Cajal Jesús. Ato syala' tastac vach' sco c'ulej junjun oñ.
9 A exxo patrón ex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' checab' yaj d'ayex. Mañ ovoc
tzeyutej e b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay jun d'a satchaañ tzex ac'an mandar yed' eb', aton
Cajal Jesús. A d'a yichañ Cajal chi', lajanñej eyelc'och yed' eb'.

Tec'an val tzeyutej e b'a

10 A ticnaic tec'an val scutej co b'a d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Ochocab' co tec'anil yuj
spoder. 11 Co chaec juntzañ tas syac' Dios d'ayoñ. Aton juntzañ icha syamc'ab' eb'
soldado, yic vach' syal co tec'b'an co b'a d'a viñ diablo, ayic syac'lan viñ oñ yac'an ganar
yed' sjelanil. 12 Yujto mañoc yed' eb' anima van cac'an oval, palta a yed' juntzañ enemigo
sc'ulan chucal ay yopisio d'a scal ic', a yed' eb' van cac'an oval. Aton eb' chi' ay yopisio
yac'an mandar, ayoch eb' yajaliloc chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. 13 Yuj chi', ichaocab'
junoc soldado sc'anan syamc'ab' yic oval, ichaocab' chi' scutej co yamc'ab'an juntzañ
tas syac' Dios d'ayoñ, yic tec'an scutej co b'a, ayic sjavi junoc chucal. Tato sco tec'b'ej
co b'a, añeja' tec'an oñ ayic ol lajvoc oval chi'. 14 Yuj chi', tec'an scutej co b'a. Scac' val
och co pensar d'a jun lolonel te yel icha eb' soldado syac'och cincho yic oval. Co chaec
jun stojolal syac' Dios d'ayoñ, yic lajan tzoñ aj icha eb' soldado scol sb'a yed' jun q'uen
pichul syac'och eb' d'a sñi' sc'ool. 15 Icha eb' soldado syac' lista sb'a, syac'anoch xañab',
ichaocab' pax chi' scutej cac'an lista co b'a yed' co pensar, yic tzoñ b'at calel vach' ab'ix
yic junc'olal. 16 Axo junxo tic, más yovalil to sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, sec
yuj chi' max oñ yamchaj yuj viñ diablo, ayic syac'an oval viñ qued'oc. Ichato sjulcot
juntzañ te te' viñ ayoch sc'ac'al d'ayoñ. Tato sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, lajan
oñ icha eb' soldado yamb'iloch smaclab' jul-lab' yic max yamchaj sjulji. 17 Scac'och yipoc
co c'ool to colchajnac oñxo. Tato icha chi', lajan oñ icha eb' soldado c'oxb'il jun q'uen
xumpil yuuj. Axoñej slolonel Dios ac'b'il d'ayoñ yuj Yespíritu scac'lab'ej icha syutej eb'
soldado yac'lab'an yespada. 18 Añejtona' tzoñ lesalvi d'a Dios d'a masanil tiempo yed'
spoder Yespíritu, sco c'anan tas d'ay. Scac' val och co pensar co lesalvi. Mañ oñ tzactzajoc.
Lesalvañec yuj jantacñej eb' yicxo Dios qued'oc. 19 Tzex lesalvi pax vuuj, yic ol yac'pax
Dios nachajel vuuj tas ol vala', sec yuj chi' añeja' tec'an ol vutoc in b'a valanel vach' ab'ix,
aton jun ch'oxb'il yuj Dios d'ayoñ. 20 A Dios ac'jinac vopisio valanel jun ab'ix tic, yuj chi'
preso vaj ticnaic. Lesalvañec vuuj, yic añeja' tec'an ol vutoc in b'a valaneli, icha sgana
Dios chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Éfeso

21 A viñ cuc'tac Tíquico, xajanab'il val viñ cuuj. Tec'an val smunlaj viñ qued' d'a yic
Cajal Jesús. A viñ ol b'at alan d'ayex tas vaj d'a tic yed' tas van in c'ulani. 22 Yuj chi' tzin
checb'at viñ d'ayex ta', yic a viñ ol alanoc tas caji, sec yuj chi' ol ex tzalaj cuuj. 23 Yac'ocab'
sjunc'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', tze xajanan e b'a. In gana tze
vach' aq'uejoch Dios chi' d'a e c'ool. 24 Jantacñej eb' xajanan Cajal Jesucristo d'a masanil
tiempo, ayocab' svach'c'olal Dios d'a eb'.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ FILIPOS

Filipenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a jun Iglesia yic'naquel yich viñ d'a Macedonia d'a yol yic Europa. Preso yaj viñ ayic ix stz'ib'an jun carta tic viñ. Ay juntzañxo eb' yetmunlajvumal viñ, chuc lolonnac eb' d'a spatic viñ. Ochnac viñ ilc'olal yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al ochnac d'a scal iglesia chi', yuj chi' ix yalb'at viñ to stec'b'ej sb'a eb', yic max ac'ji ganar eb' yuj juntzañxo c'ayb'ub'al chi'. A d'a jun carta tic scheclaji to stzalaj viñ, yujto ayoch Cristo d'a sc'ool viñ, ix yac'anpax yuj diosal viñ d'a eb' creyente aj Filipos yuj jun yofrenda eb' ix yac'a'. Ix yac'anb'at razón viñ d'a eb' yuj yalñej tas sjavi d'a yib'añ eb', syalanpax viñ to ayocab' junc'olal d'a scal eb'. Mocab' comonoc smontajb'at spensar eb' yuj juntzañ tas snib'ej snivanil eb'. Ix yalan viñ to a sq'uinal eb' tz'ac'ji, silab' Dios yaj d'a eb', yujto ix yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Syalan viñ to ayocab' tzalajc'olal yed' junc'olal d'a scal eb', yujto junxoñej yaj eb' yed' Cristo.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic yed' viñaj Timoteo, schecab' oñ Jesucristo. Sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex e masanil ex creyente aj Filipos, aton ex yic exxo Dios qued'oc. Junxoñej caj yed' Cristo Jesús. Sco tz'ib'ejb'at d'ayex ex yilumal eb' creyente ta' yed' pax d'ayex ex diácono. 2 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

3 Ayic tzex in naancot d'a juntac el, svac' yuj diosal d'a co Mam Dios eyuuj. 4 Juntac el tzin lesalvi eyuj e masanil, tzin lesalvi d'a tzalajc'olal, 5 yujto atax e chaannac Cristo, masanto ticnaic, junxoñej tzoñ munlaj yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il tic. 6 Toxo ix syamoch Dios sq'uexan e b'eyb'al. A ticnaic, vojtacxo to ol munlajñej och d'ayex, masanto ol ja jun c'ual ayic ol jax Jesucristo. 7 Smojton tzin na juntzañ tic eyuj e masanil, yujto te xajan ex vuuj. E masanil ix ex colvaj ved'oc d'a vopisio ix yac' Dios tic. Vach'chom preso vaji, ma ayic vec'nac valeli to yel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, ma ayic svac'anpax stec'anil eb' syac'och sc'ool d'ay, tzex colvajñej ved'oc. 8 A Dios tz'ilani to tzex in xajanej e masanil icha tz'aj oñ xajanan Cristo. 9 Tzin tevi d'a Dios eyuuj, yic más tze xajanej e b'a, yic syac'pax sjelanil d'ayex. Tzin c'ananpax d'ay yic syal e sic'lan tas vach' d'a scal tas chuc, 10 yic ol e vach' ojtaquejeli tas val juntzañ tas vach' d'a sat Dios. Tato icha chi', ol vach' tojolb'oc e pensar, yic malaj jab'oc e paltail d'a yichañ Cristo ayic ol jaxoc. 11 Ol vach' och Jesucristo eyed'oc, yic vach' tojolñej ol eyutoc e b'eyb'al. Tato icha chi', eyuuj ol checlajeloc to te nivan yelc'och Dios, axo yalji vach' lolonel chi' d'ay.

Max xivlaj viñaj Pablo yab'an syail

12 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej snachajel junxo tic eyuuj, to a jun ix ja d'a vib'añ tic, mañ chucoclaj. Yuj jun tic svach' pucaxel vach' ab'ix yic colnab'il. 13 Yujto a masanil eb' soldado yic viñ yajal yed' masanil eb' anima ay d'a tic, ix yab' eb' to yujto tzac'an in och yuj Cristo, preso vaji. 14 Ayic yilan eb' creyente to tec'an svutej in b'a d'a preso tic, tzijtum eb' ix stec'b'ejpax sb'a vuuj. Maxtzac xivlaj eb' yalanel slolonel Dios d'a tic. Ix stec'b'ej sb'a eb' yac'anoch Cajal Jesús yipoc sc'ool.

15-17 Yel toni, ay eb' schichon sc'ool d'ayin, tzovajpaxq'ue eb'. Yuj chi' syalel yab'ixal Cristo eb', mañ smasaniloc sc'ool eb' syaleli, toñej syic'chaañ sb'a eb'. A snaan eb' to icha chi', más nivan syaelal svab' d'a preso tic yuj eb'. Palta ay juntzañxo eb' tz'alanel yuj svach'il sc'ool yujto xajan in yuj eb'. Yojtac eb' to preso vaj d'a tic yujto svaleli to yel

ton val jun vach' ab'ix yic colnab'il tic. 18 Palta a in tic max in nalaj juntzañ chi'. Tato d'a smasanil sc'ool eb' syaleli mato maay, palta tzin tzalajñej, yujto aton yab'ixal Cristo syalel eb'.

Masñej ol vach' ja in tzalajc'olal. 19 Yujto vojtac to vach'chom svab' syail ticnaic, palta vach'ñej ol in elc'ochoc, yujto van e lesalvi vuuj. Icha chi' ol in ajoc, yujto a Yespíritu Jesucristo ayoch ved'oc. 20 Svac'och yipoc in c'ool to mañ ol in q'uixvoclaj. In gana tec'an ol vutoc in b'a valanel ichataxon svutej in b'a. Tato icha chi', vach'chom pitzan in ma ol in chamoc, vuuj ol checlajelta to te nivan yelc'och Cristo. 21 Yujto a in tic, yacb'an ay in to eq'ui, axoñej Cristo naan vuuj. Axo ayic ol in chamoc, ec'alxo val vach' vico'. 22 Tato ay in to ec' jab'ocxo d'a yolyib'añq'uinal tic, syal tzin munlaj d'a Cajal Jesús. Palta, ¿b'aj am ay junoc ec'al svach'il? 23 Max nachajlaj vuuj. In gana tzin chami, yic elañchamel tzin c'och b'aj ayec' Cristo, yujto a jun chi' tzin te nib'ejxo paxi. 24 Palta eyuuj a ex tic, vach' ama ayin to ec' jab'ocxo d'a yolyib'añq'uinal tic. 25 Yuj chi' vojtac sic'lab'il to ol to in ec' jab'ocxo eyed'oc. Ol in colvaj jab'ocxo d'ayex yic vach' ol ex tec'c'aj d'a yic Dios, yic ol vach' ja e tzalajc'olal yujto ix eyac'och Cristo d'a e c'ool. 26 Yuj chi', ol in c'och junelxo d'ayex, yic vuuj ol eyal vach' lolonel d'a Cristo Jesús.

27 Taxoñej ol in c'ochxoc d'ayex mato mañxo, vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al icha syal jun vach' ab'ix yic Cristo, yic ol vab' e pecal to tec'an ex, añeja' junñej pax yaj e pensar ta'. Ol vab'anpaxi to junñej tzeyutej eyac'anoch jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, tec'an pax tzeyutej e b'a d'ay. 28 Añejtona', ol vab' pax yuj eb' chianoch sc'ool d'ayoñ, to max ex xiv d'a eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Añejtona', icha chi' ol aj scheclajeli to ayxo co colnab'il, yujto icha chi' ol yutoc Dios sch'oxani. 29 Yuj svach'c'olal Cristo ix yac' d'ayoñ, mañ toñejoc ay calan quic cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool. Ay pax calan quic cab'an syail yuuj. 30 A ex tic, junñej tzeyutej e tec'b'an e b'a eyac'an eyip ved'oc. Eyilnac d'a yalañtaxo tas vutejnac in b'a vac'an vip. Añeja' pax ticnaic, van eyab'anpaxi to añeja' tec'an svutej in b'a.

2

A Cristo emnaquil yutejnac sb'a

1 A Cristo tzoñ iptzitani. Syac'an co nivanc'olal, yujto xajan oñ yuuj. Junxoñej caj yuj Yespíritu ticnaic. A tz'ac'an co xajanej co b'a, yuj chi' tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail. 2 Yuj val juntzañ tic, junxoñej pensaril tzeyutej e b'a ta'. Junxoñej tzeyutej e xajanan e b'a. Junxoñej tzeyutej e naan masanil tasi. Junc'olal tzeyutej e b'a, yic ol vach' ja in tzalajc'olal eyuuj. 3 Malajocab' junoc mach syic'chaañ sb'a, ma syac' ac'umtaquil. Palta emnaquilocab' tzeyutej e b'a, syalelc'ochi to más nivanocab' yelc'och junjun eb' creyente d'a e sat. 4 Malajocab' junoc mach añej svach'il saya'. Aocab' tas tz'aj eb' creyente smasanil yovalil sna'a.

5 Lajanocab' tzeyutej e pensar icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. 6 A Cristo chi', vach'chom Dios taxoni, palta malaj yalnac ayic yactannaccan jun b'aj ay yalan yic yed' Dios chi'. Malaj jab'oc tas snanac ayic yactannaccan chi'. 7 Icha chi' aj yactannaccan masanil yico', scotnac, ul yac'annac och sb'a checab'oc. Ul yac'annac aljoc sb'a d'a animail. 8 Ayic ayoch animail chi', emnaquil yutejnac sb'a, sc'anab'ajejnac val masanil, masanto schamnac. Yac'nac val techaj smiljicham d'a te' culus, te q'uixvelal ajnac schami. 9 Yuj chi', yelxo val te nivan yelc'och yuj Dios ticnaic. A ac'jinac sb'i, a sb'i chi', añej ec'al d'a yichañ juntzañxo b'i smasanil. 10 Icha chi' yutejnac Dios, yic a ol yab'an sb'i Jesús masanil eb' ay d'a satchaañ yed' masanil eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic yed' eb' ay pax d'a yol luum, ol laj em cuman eb' d'ay smasanil. 11 Axo ol yalan eb': A Jesucristo, aton Cajal, xcham eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to te nivan yelc'och Dios Mamab'il.

Icha q'uen c'anal yaj eb' creyente

12 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, tze c'anab'ajejn̆ej, ichataxon e modo. Tzeyac' val eyip e
naanel d'a nanamil yed' d'a xivc'olal tas syalelc'och co colnab'il syac' Dios. Maňocn̆ej ay
in ec' eyed' ta', icha chi' tzeyutej e b'a. Palta tze c'ulejn̆ej juntzaň tic ayic maň in ayoc ec'
eyed'oc. 13 Yujto a Dios tz'ac'an co na' co c'ulan vach'il, aňeja' tz'ac'an pax co c'ulej tas
sgana.
14 Ayic tz'ac'ji e c'ulej junoc tasi, maň chichonc'olaloc tze c'ulej. Maň eyalub'taňej yuj
tas tz'ac'ji e c'ulej chi'. 15 Maň eyutej e b'a icha chi', yic vach' malaj mach ol alanoc to
ay e mul, ma e paltail. Vach'chom ayex ec' d'a scal eb' anima chuc sb'eyb'al yed' eb'
chuc spensar, a exxo tic, yel yuninal ex Dios, maňxalaj tas chuclaj ayoch d'ayex icha
eb' chi'. Ichaocab' yilji juntzaň c'anal svevon d'a q'uic'b'alil, icha ex ocab' chi' d'a scal
eb'. 16 Tzeyal slolonel Dios yab' eb', aton jun tz'alani to ay co q'uinal d'a junelň̆ej. Yuj
chi' ayic ol ja Cristo, ol in te tzalaj eyuuj, yic ol in naani to maň toňejoc ix vixtejec' in b'a,
maň nab'aňejoc in munlajel. 17 Vach'chom a in tic tzin cham stz'acub'oc e silab' tzeyac'
d'a Dios, palta yujto tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, tzin tzalaji. In gana tzeyab'pax jun
tzalajc'olal chi' ved'oc. 18 A exxo tic, tzalajaňec, tzeyac'anpax vojtaquejel e tzalajc'olal
chi'.

Viň̆aj Timoteo yed' viň̆aj Epafrodito

19 In gana tzin checb'at jayeoc c'ual viňaj Timoteo tic d'ayex, tato icha chi' sgana Cajal
Jesús. In gana svab'i tas eyaj ta', yic ol in tzalaj d'a tic eyuuj. 20 Malaj junoc mach lajan
spensar yed' viň d'a tic. Te ay val och spensar viň eyuuj. 21 Masanil juntzaňxo eb', aňej
svach'il eb' saya', max snalaj smunlajel Cristo Jesús eb'. 22 Palta eyojtacxo smodo viňaj
Timoteo tic. Icha syutej sb'a junoc yac'an servil smam, icha chi' syutej sb'a viň d'ayin.
Smunlaj val viň ved'oc ayic scalanel slolonel Dios. 23 Yuj chi', ayic ol lajvoc vilani tas ol
in aj d'a tic, ol in checanb'at viň d'ayex ta'. 24 Svac'och Cajal Jesús yipoc in c'ool to ol pet
in b'atpax lac'an ex vila'.
25 Aňeja' tzin na'a to yovalil ol in chec pax viň cuc'tac Epafrodito. A viň cuc'tac tic, a
ex e checnaccot viň in yac' servil d'a tic. 26 Sgana viň sb'at ex yilxicani. Te ilc'olal yaj viň
eyuuj, yujto ix eyab'i to ix penaayax viň d'a tic. 27 Yel toni, ijan val ix cham viň, axo Dios
ix oc' sc'ool d'a viň. Yuj chi' ix b'oxi viň. Maňocn̆ej d'a viňaj Epafrodito tic ix oc' sc'ool
Dios chi', ix oc' pax sc'ool d'ayin ayic ix b'oxi sc'ool viň chi', yic maxtzac ja junocxo in
cusc'olal d'a tic. 28 Yuj chi', in gana spet in chec pax viň d'ayex, yic ol ex tzalajoc ayic ol
eyilan sc'ochxi viň, yic ol vach' satpaxel in cusc'olal d'a tic. 29 Tzalajc'olalocab' tze cha
sc'ochxi viň d'ayex ta', yujto cuc'tac co b'a yed' viň d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. A jantacn̆ej
eb' lajan spensar yed' viň, ayocab' yelc'och eb' d'ayex. 30 A jun viň cuc'tac tic, yujn̆ej
to van yac'an servil Cristo viň, ijan val ix cham viň. Vach'chom ijan ix cham viň yuj in
yac'an servil, palta malaj jab'oc tas ix sna viň. A ex tic, max yal-laj e cot in eyac' servil,
yuj chi', a viň aycot in yac' servil e q'uexuloc.

3

A jun tas b'aj smoj scac'och co pensar

1 A ticnaic ex vuc'tac ex vanab', tzalajaňec d'a Cajal Jesús. A juntzaň svalb'at tic
d'ayex, vach'chom valnacxob'ati, palta maň chucoc valanxib'ati, yujto yovalil tze vach'
ojtaquejeli. 2 Tzeyil val e b'a d'a juntzaň eb' chuc spensar. Chuc syutej sb'a eb', sgana
eb' spolel jab'oc e tz'umal. 3 Yujto a eb' d'a val yel schoňab' Dios, a oň ton tic. Yujto
scaq'uem co b'a d'ay yuj Yespíritu. Aňej Cristo Jesús scac'och yipoc co c'ool. A juntzaňxo
tas sco c'ulej, max cac'ochlaj jab'oc yipoc co c'ool. 4 A in tic, in nanac to smoj svac'och
juntzaň chi' yipoc in c'ool, yujto in c'anab'ajejnac. Ay eb' snaani to syal scolchaj eb' yuj
juntzaň munil sc'ulej chi'. Palta a in tic más in c'anab'ajejnac juntzaň chi' d'a yichaň eb'.
5 Yucub'ixial valji, vac'jinac circuncidar, yujto israel in. Yiňtilal in can viňaj Benjamín.
Hebreo in, yujto a in mam in nun, hebreo eb'. In c'anab'ajejnac val ley Moisés, yujto

fariseo in. 6 Vac'nac val och in b'a d'a in religión, yuj chi' vac'nac och syaelal eb' yicxo
Cristo. In c'anab'ajejnac val masanil tastac syal ley Moisés chi', maňxa jab'oc in paltail
d'ay. 7 Masanilňej juntzaň in c'ulejnac chi', vach' ton in naani. Axo ticnaic, malaj
yelc'och d'ayin, yujto aňej d'a Cristo svac'och in pensar ticnaic. 8 Masanilňej juntzaň
tastac vac'nac och yipoc in c'ool chi', a ticnaic maňxalaj yelc'och d'ayin. Yujto a junxo
más nivan yelc'och d'ayin, aton vojtacanel Cristo Jesús, aton Cajal. Yuujňej ix satcanel
masanil juntzaň vac'nac och yipoc in c'ool chi'. Axo ticnaic, icha yilji c'alem yaj d'ayin,
yujto in gana tz'och Cristo vicoc d'a junelňej, 9 yic junxoňej tzin aj yed'oc. A Dios tz'alani
to vach' in d'a yichaň, yujňej to ix vac'och Cristo d'a in c'ool, maň yujoc to ix in c'anab'ajej
ley Moisés chi'. Aňej yujto scac'och Cristo d'a co c'ool yuj chi' vach' oň d'a yichaň. 10 In
gana tzin vach' ojtaquejel Cristo, yic smunlajoch spoder d'ayin, aton spoder ic'annacxi
pitzvoc. In gana vab'an syail yed'oc. In gana lajan tz'aj in pensar icha ajnac spensar ayic
schamnac, 11 yujto in gana ay valan vic in pitzvixi d'a scal eb' chamnac.

Caq'uec quip yic ol co cha spac quico'

12 Max val-laj tato toxo ix vac' ganar juntzaň ix val tic smasanil, yujto ayto palta
in tec'c'aj d'a masanil yic Cristo. Palta aňeja' svac' pural in b'a ticnaic yic vach' ol in
tec'c'ajoc, yuj chi' ix in yavtejoch Cristo Jesús yicoc. 13 Max vala' tato tec'an inxo, palta
icha tic svutej in b'a to a ticnaic maxtzac in nacotlaj juntzaň tas toxo ix ec'b'ati. Aňej
juntzaň tas ayto palta tzin na'a. Svac'an val vip 14 yic vach' ol vac' ganar, axo in chaan
spac chi' d'a satchaaň. Yuj val jun spac chi', tzoň yavtejoch Dios yicoc, yujto junxoňej caj
yed' Cristo Jesús.

15 A oň tec'an oňxo, yovalil icha tic scutej co naan junjun oň. Tato ayex maň ichoc
ta' e naani, ol colvaj Dios eyed'oc yic ol nachajel pax juntzaňxo tic eyuuj. 16 Yovalil sco
b'eyb'alej jantac tas tz'ac'ji nachajel cuuj yuj Dios.

17 B'eyb'alejec in b'eyb'al tic. A oň tic, van co ch'oxan jun vach' b'eyb'al tic d'ayex. Yuj
chi', ilec sb'eyb'al eb' lajan sb'eyb'al qued'oc, yic tze b'eyb'alej paxi. 18 Ay jun tas tzijtum
el valnac d'ayex. Axo yic svalanxib'at d'ayex ticnaic, tzin te oq'ui, yujto tzijtumxo eb'
chuc syutej sb'a, yuj chi' chequel to malaj yelc'och schamel Cristo d'a te' culus d'a eb'.
19 Palta a eb' chi', yovalil ol satcanel eb' d'a junelňej. Aňej tas sgana eb', aňej val ta ayoch
spensar eb', ichato sdiosal eb' yaj juntzaň chi'. Ay juntzaň tas sb'o eb', q'uixvub'tac. Aňej
d'a juntzaň chi' syic'chaaň sb'a eb'. Aňej val juntzaň yic yolyib'aňq'uinal tic sna eb'.
20 Palta a oňxo tic, a d'a satchaaň, ata' ayb'at co pensar, yujto aton jun chi' co choňab'
yaji. Van co taňvan sjax co Columal d'a satchaaň chi', aton Cajal Jesucristo. 21 A ol
ac'an q'uexmaj jun co nivanil malaj yelc'och tic, yic vach' lajan ol aj yed' yico', yujto
a snivanil chi' te vach' toni. Icha chi' ol oň yutej yed' spoder, yujto ay spoder yac'an
mandar masanil tasi.

4

Yovalil tzoň tzalajec yuj Cajal Jesús

1 Ex vuc'tac ex vanab', te xajan ex vuuj. Ay val in gana tzin b'at ex vila', yujto tzin te
tzalaj eyuuj. Eyuujňej toxo ix in cha spac in munlajel. Yuj chi', ex in xajanab'il, tec'an
tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool.

2 A ticnaic svalb'at d'a ix Evodia yed' d'a ix Síntique to junxoňej syutej spensar eb' ix,
yujto snulej sb'a eb' ix d'a Cajal Jesús. 3 A achxo, ach vuc'tac, yel quetmunlajvumal co
b'a, tzin c'an pavor d'ayach, yic tzach colvaj a b'oan yaj eb' ix canab' chi' ta', yujto a eb' ix
chi', tec'an yutejnac sb'a eb' ix smunlaj ved'oc ayic vec'nac valel vach' ab'ix yic colnab'il.
Aňejtona', munlajnac viňaj Clemente ved'oc yed' juntzaňxo eb'. A eb' chi', tz'ib'ab'ilxo
sb'i eb' d'a jun libro b'aj ay co b'i a oň ayxo co q'uinal d'a junelňej.

4 Coň tzalajec d'a masanil tiempo d'a Cajal Jesús. Svalan junelxo, coň tzalajec.
5 Yab'ocab' e pecal eb' smasanil to vach' e pensar. Toxo ol ja Cajal Jesús.

6 Mañ ex och ilc'olal yuj junoc tasi. A jantacñej tas tze na'a, alec d'a Dios, lesalvañec.
C'anec d'ay, tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. 7 Tato icha chi' scutej co b'a, ol yac' sjunc'olal
Dios d'ayoñ. A sjunc'olal ol yac' chi', maxtzac nachajel cuuj, yujto mañxo b'ischajb'enoc
jantac. A sjunc'olal chi' tzoñ ilan yed' co pensar, yujto yic oñxo Cristo Jesús.

Scac'och co pensar d'a tas vach'

8 Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', scac'och co pensar d'a masanil tas yel, d'a masanil
tas smoj nivan yelc'och d'a co sat, d'a masanil tas tojol, d'a masanil tas malaj spaltail, d'a
masanil tas vach' yed' d'a masanil tas ay yelc'ochi. Añejtona', d'a masanil tas vach' d'a
yichañ Dios yed' d'a masanil tas b'aj smoj tz'alji vach' lolonel, ata' scaq'uec och co pensar.
9 Tze b'eyb'alej juntzañ c'ayb'ub'al yed' juntzañxo tas eyab'naccan d'ayin. A jantac tas
eyilnac yed' tas eyab'nac d'ayin, a chi' tze b'eyb'alej. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, axo
Dios, jun tz'ac'an co junc'olal, a ol och eyed'oc.

Ofrenda schanac viñaj Pablo

10 A ticnaic, tzin tzalaj yuj Cajal Jesús, yujto ix in e nacot junelxo ayic ix eyac'ancot
e colval d'ayin. Vojtac to añeja' naan in eyuuj, palta malaj val b'aj ix eyac'cot e colval
d'ayin, yujto max yal eyuuj. 11 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to ay tas yovalil
tz'och vuuj yuj chi' svala'. Yujto toxo ix in c'ayb'ej in b'a in tzalaj yed' tas ay d'ayin.
12 Vojtac meb'ail, vojtacpax b'eyumal. Ay b'aj malaj jab'oc tas ay d'ayin. Ay pax b'aj
syac' sobre. Yuj chi' vach'chom b'ud'an in, ma tz'och in vejel, c'aynac in, stechajñej vuuj.
13 Stechajñej masanil tas vuuj, yujto syac' spoder Cristo d'ayin. 14 Palta a ex pax tic, te
vach' ix eyutej e b'a, yujto ix eyac'cot e colval d'ayin ayic ay in och d'a syaelal tic, yuj chi'
ichato tzeyab'pax syail ved' d'a tic.
15 Ex aj Filipos, eyojtacxo to ayic in yamannac och valanel vach' ab'ix, in cot d'a
Macedonia, a exñej ton colvaj ex d'ayin. A exñej eyac'cot in gasto ta'. 16 Ayic vec'nac
d'a Tesalónica, eyac'naccot chael oxel e colval d'ayin ta' yuj in gasto. 17 Mañ yujoc to
svac'och in pensar d'a e colval svalanb'at juntzañ tic d'ayex. Tzin te q'uechaañ, yujto
van snivanb'i spac eyic d'a yichañ Dios. 18 A inxo tic, mañ jantacoc tas ix in cha'a, tzato
yac'pax sobre d'ayin ticnaic. A jun e colval ix ul yac' viñaj Epafrodito tic, c'ocb'ilñej syab'
d'ayin. Icha junoc tas tz'ac'ji d'a Dios, suc'uq'ui sjab', junoc silab' ñusb'il te vach', icha chi'
jun e colval tic, yujto stzalaj Dios yed'oc. 19 Yuj chi', a co Diosal ol ac'an masanil tas tz'och
eyuuj. Yujto mañ jantacoc tas vach' ay d'ay. Aton juntzañ chi' syac' d'ayoñ a oñ yic oñxo
Cristo Jesús tic. 20 Nivanocab' yelc'och co Diosal, aton co Mam d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

21 Svac'b'at stzatzil e c'ool d'a sb'i Jesucristo e masanil ex yic exxo Dios ta'. A eb'
viñ cuc'tac ayec' ved' d'a tic, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ. 22 Añejtona' masanil
pax eb' yicxo Dios d'a tic yed' eb' creyente ayoch d'a yopisio yuj viñ yajal d'a Roma tic,
syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb'. 23 Ayocab' ec' Cajal Jesucristo e yed' e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ COLOSAS

Colosenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo ix stz'ib'ejb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Colosas ayic preso yaj viñ. A jun iglesia chi', elnac yich yuj eb' anima ochnac creyenteal yuj viñaj Pablo chi', ayic ayec' viñ d'a Éfeso. Ix yab'an specal viñ to ay juntzañxo eb' ch'oc sc'ayb'ub'al ix c'och d'a Colosas chi', ix yalan eb' icha tic: Yovalil sco c'an scolvaj juntzañxo espíritu qued'oc yic scojtacanel Dios sic'lab'il. Yovalil pax tzoñ ac'ji circuncidar, scac'anpax juntzañ q'uiñ, sco c'anab'ajan sleyal tas svaji, xchi eb'.

A yuj juntzañ chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente chi'. A vach' ab'ix yic Cristo max schalaj sb'a yed' tas syal eb' chi', yujto a Cristo tz'acan syutej yac'an colnab'il, palta a juntzañ c'ayb'ub'al chi', najat tzoñ yic'canel d'a stz'ey Cristo chi'.

A Cristo yac'lab'ejnac Dios Mamab'il, ayic sb'oannac masanil tastac. Añejtona' pax Cristo chi' syac'lab'ej Dios ticnaic yic syic'anoch eb' anima d'a yol sc'ab', yuj chi' a mach junxoñej tz'aj yed' Cristo chi', ay sq'uinal d'a junelñej, sch'oxocab' pax eli to ix q'uexmaj sb'eyb'al yuj Cristo.

Ix lajvi chi', ix ac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente yuj viñaj Pablo chi'. Axo mach ix ic'anb'at jun carta tic, aton viñaj Tíquico, añeja' viñ ic'jinacb'at ch'añ b'atnac d'a Éfeso. Ajun viñaj Onésimo yed'nac viñ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A in
tic yed' viñ cuc'tac Timoteo 2 sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex yic xo Dios d'a
choñab' Colosas, mach ex eyac'nacxooch Cristo d'a e c'ool. Aocab' co Mam Dios tz'ac'an
svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

3 Ayic tzoñ lesalvi eyuuj d'a juntac el, scac' yuj diosal d'a Dios, aton Smam Cajal
Jesucristo, 4 yujto ix cab'i to ix eyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool, ix cab'anpaxi to te xajan
masanil eb' yicxo Dios eyuuj. 5 Icha chi' tzeyutej e b'a, yujto van e tañvan e colnab'il
sic'an d'a satchaañ. Atax ix eyab'an jun vach' ab'ix te yel tic, ix eyac'anoch jun chi' yipoc
e c'ool. 6 A jun ab'ix yic colnab'il alb'il d'ayex chi', van yaljiel d'a masanil yolyib'añq'uinal
tic. Icha junoc te te' sq'uib'i, syac'an sat, icha chi' yaj jun ab'ix tic d'a eb' tz'ab'ani.
Añejtona', icha chi' ix aj d'ayex, atax ix e b'ab'laj ab'ani to mañ jantacoc svach'c'olal Dios,
yujto ix nachajel eyuuj to yel. 7 Aton jun tic b'aj sc'ayb'ejnac ex viñaj Epafras. A viñ tic,
sco xajanej co b'a yed' viñ, yujto quetmunlajvumal co b'a. Te emnaquilal yac'an servil
Cristo viñ d'a e cal ta'. 8 A viñ ul aljinac d'ayoñ to tze xajanej val e b'a yuj Yespíritu Dios.

9 Yuj chi', atax ix cab'ani, max cactej co lesalvi eyuuj. Sco c'an val d'a Dios eyuuj, yic
a tz'ac'an e jelanil yuj Yespíritu, syac'an nachajel masanil yic Dios eyuuj, yic vach' ol
eyojtaquejel sic'lab'il tas snib'ej Dios d'ayex. 10 Tato icha chi' tzex aji, vach' ol eyutej e b'a,
yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc, yujto smoj val icha chi' tzeyutej e b'a. Te vach' tzeyutej e
b'a icha junoc te te' tzijtum sat syac'a'. Ol e vach' ojtacanel Dios sic'lab'il. 11 Tzoñ lesalvi
pax eyuuj, yic a Dios tz'ac'an e tec'anil yed' spoder te nivan. Tato icha chi', ol techaj
masanil tastac eyuuj. Tec'an ol eyutoc e b'a, ol ex tzalajñej. 12 Ol eyac'an yuj diosal
d'a co Mam Dios, yujto a tz'ac'an b'o co pensar, yic ay calan quic co chaan tas ol yac'
d'ayoñ yed' masanil eb' yicxo yaji, yujto yic oñxo jun ay yic saquilq'uinal. 13 Yujto a' ix oñ
colancanelta d'a yol sc'ab' viñ yajal q'uic'alq'uinal. Ix oñ yac'anoch d'a yol sc'ab' Yuninal

te xajan yuuj. 14 Yujto ix cham Yuninal chi' cuuj, yuj chi' ix oñ colchajeli, ix yac'ancan lajvoc co mul.

Junc'olalxo caj yed' Dios

15 Vach'chom max quil co Mam Dios, palta a Cristo sch'oxaneli chajtil yaji, yujto lajanñej yed'oc. A Cristo chi', aytaxon eq'ui ayic manto b'o junoc tasi. 16 A yac'lab'ejnac Dios sb'oan masanil tas ay d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic, juntzañ tas chequel yed' juntzañ tas mañ chequeloclaj, a b'ojinac smasanil. Yed' juntzañxo eb' ayoch yajalil, eb' ay spoder, vach'chom max yal quilan eb', palta añeja' b'ojinac eb', yic vach' tz'ac'ji servil yuj eb'. 17 Ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic, aytaxon ec' Cristo chi'. Yuuj vach' yajec' masanil tasi. 18 Icha co jolom, icha chi' yaj Cristo d'ayoñ, yujto yiglesia oñxo, ichato snivanil caji. A' tz'ac'an co q'uinal. A' b'ab'laj pitzvinac d'a scal eb' chamnac, yic vach' yelxo nivan yelc'och d'a yichañ masanil. 19 Ay val och Dios d'a Cristo sic'lab'il, yujto icha chi' sgana. 20 Snib'ej pax Dios to junc'olalxoñej ol aj masanil tastac yed'oc yuj Cristo, aton juntzañ ay d'a sat luum tic yed' juntzañ tas ay d'a satchaañ, yujto ix elcan schiq'uil ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' junc'olal ol aj masanil tas yed'oc.

21 A d'a yalañtaxo najat ayex el d'a stz'ey Dios. Eyajc'ool val e b'a yed'oc yuj e chuc pensaril, yujto chuc e b'eyb'al ta'. Palta a ticnaic, 22 junc'olalxo eyaj yed'oc yuj schamel snivanil Cristo. Icha chi' ix aj schami, yic tzoñ yac'anoch yicoc, yic malaj jab'oc co mul yed' co chucal d'a yichañ. 23 Palta yovalil tzeyac'ñej och e pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al b'aj cac'nacoch co c'ool. Tec'an val tzeyutej e b'a, ichoc junoc te te' te ay sch'añal yib'. A jun ab'ix yic colnab'il eyab'nacxo, mañ eyactejcan eyac'anoch yipoc e c'ool. A jun ab'ix tic, van yaljiel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. A inxo Pablo in tic, añeja' ix ac'ji vopisio valaneli.

Yopisio viñaj Pablo d'a scal eb' creyente

24 A ticnaic, tzin tzalaji, yujto van vilan syaelal yuj e vach'iloc. Yujto ayic svab'an syaelal yed' in nivanil tic, ichato tzin vach' aq'uej tz'acvoc syaelal Cristo, aton jun yaelal ix yab' cuuj a oñ yiglesia oñxo tic, ichato snivanil caji. 25 In ac'jioch vac' servil masanil eb' vetcreyenteal. Yac'nac jun vopisio tic Dios, yujto sgana to tzin vach' alej el slolonel. 26 Ay jun tas c'ub'ancanel yuj Dios yictax manto b'o yolyib'añq'uinal tic. Palta axo ticnaic, a ix ac'an cojtaquejel a oñ yic oñxo tic. A ac'jinac vopisio yic svalanel jun tic. 27 Ix yac'an cojtaquejel jun tic, yujto icha chi' sgana. A jun tic, yelxo val nivan yelc'och d'ayex a ex mañ ex israeloc. A jun sval tic, aton jun ix ac'ji cojtaquejeli to a Cristo cajanoch d'ayex junjun ex qued'oc. Yuj val Cristo tic, scac'och yipoc co c'ool to ol oñ c'och b'aj ay svach'il.

28 Aton yab'ixal Cristo van calaneli. Sco cach junjun eb' anima b'aj tzoñ eq'ui. Sco c'ayb'an pax eb', yic vach' sjelanb'i junjun eb' d'a yic Dios. Yujto co gana tec'anxo eb' ayic ol cac'an och eb' d'a yol sc'ab' Cristo. 29 Yuj val juntzañ tic, tzin munlaji. Svac'an val vip d'a smasanil in c'ool, yujto a Cristo syac' spoder d'ayin.

2

1 In gana snachajel eyuuj, to svac' val vip ex vac'an servil yed' eb' ay d'a choñab' Laodicea yed' masanil eb' creyente mantalaj b'aj tzin ilani. 2 Snib'ej in c'ool to tec'an val tzeyutej e pensar yed' eb' ta'. Junxoñej tzeyutej e xajanan e b'a e masanil. Tzin nib'ej to snachajel svach'c'olal Dios eyuuj, yic ol ex vach' tec'c'ajoc. Tato icha chi', ol e vach' ojtaquejel Cristo, aton jun mañ ojtacab'iloclaj d'a yalañtaxo, palta a ticnaic ix ac'ji cojtaquejeli. 3 Yuuj syal snachajel masanil sjelanil Dios cuuj yed' jantacñej tas yojtac. 4 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yic max e cha ac'joc musansatil e b'a yuj eb' jelan syutej sb'a yalan yic d'ayex. 5 Vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta ichato ay in ec' eyed'oc. Yuj chi' tzin tzalaji ayic svab'ani to jun lajanñej tzeyutej e b'a ta', tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cristo d'a e c'ool.

6 Yuj chi', icha ix eyutej e chaan Cajal Jesucristo, icha chi' tzeyutej e b'a d'a yol sc'ab'
ticnaic. 7 Icha junoc te te' ay val sch'aňal yib', vach' sq'uib'i, ichocab' ta' tzeyutej e pensar
d'a Cristo chi'. Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'anoch d'a e c'ool, icha ix ac'ji e c'ayb'ej.
Tzeyac' yuj diosal d'a Dios d'a masanil tiempo.

Ix yac' co q'uinal Dios yed' Cristo

8 Tzeyil val e b'a. Maň e cha juvoquel e pensar yuj juntzaň eb' jelan syutej sb'a yalan
yico'. Jelan eb' yesani, palta malaj vach' yoch tas syal eb' chi'. Yujto maňoc d'a Cristo
scot jun yic eb' chi'. Aňej tastac sc'ulejnac eb' smam yicham eb' syala' yed' juntzaňxo
sc'ayb'ub'al yolyib'aňq'uinal tic.
9 A masanil tas yaj Dios, scheclajel masanil d'a Cristo. 10 Icha pax chi' caj ticnaic, yujto
junňej caj yed' Cristo chi', aton jun yajal yaj d'a masanil juntzaň ayoch yajalil, juntzaň
ay yopisio vach'chom maň chequeloc. 11 Ac'b'il exxo circuncidar ticnaic, yujto junxoňej
eyaj yed' Cristo. Maňoc jun circuncisión yic co nivanil svala'. Palta ix oň colchajelta d'a
yol sc'ab' jun co chuc pensaril, aton chi' syalelc'ochi, ichato ix ex ac'ji circuncidar yuuj.
12 Ayic ix ex ac'ji bautizar, ix ex mucchaj yed' Cristo d'a yichaň Dios. Aňejtona', ix ex
pitzvixi pax yed'oc, yujto tzeyac'och spoder Dios d'a e c'ool. Yuj spoder chi', ix pitzvixi
Cristo d'a scal eb' chamnac. 13 A d'a yalaňtaxo, chamnac ex d'a yichaň Dios yuj e mul,
yuj pax to malaj e circuncisión. Palta axo ticnaic, junňej ix yutej Dios yac'an co q'uinal
yed' Cristo. Ix yac'an lajvoc masanil co mul. 14 A d'a yalaňtaxo, ay jun icha co b'oc ayoch
d'a quib'aň. Ayb'at d'a quib'aň yujto max co c'anab'ajej juntzaň ley ac'b'il d'ayoň. Palta
a Dios ix sucan sat jun icha co b'oc chi'. Ix yiq'uel d'a quib'aň, ichato a d'a spenec te'
culus ix lavuxajcanochi. 15 Ayic ix cham Cristo d'a te' culus chi', ix yac' ganar d'a yib'aň
juntzaň eb' ayoch yajalil, juntzaň eb' ay yopisio. A d'a yichaň eb' anima, ix ch'oxjielta to
malaj jab'oc yelc'och eb'. Ix can eb' d'a yalaň yuuj d'a junelňej.

Yovalil a tas ay d'a satchaaň sco na'a

16 Malajocab' mach tzex alub'taňan yuj tas tze va'a, ma yuj tas tzeyuq'uej, ma yujto
max e c'anab'ajej juntzaň sq'uiň eb', ma ayic tz'alji q'uen uj, ma sc'ual ic'oj ip. 17 Yujto a
masanil juntzaň chi', malaj yelc'ochi. Lajanňej yaj icha yechel junoc tas toto ol javoc. A
jun yechel squil chi', aton yic Cristo. 18 Ay eb' sgana yic'anec' jun spac ol yac' Dios d'ayex,
palta maň e cha tas syal eb' d'ayex. Nivanoc emnaquilal syutej sb'a eb', syac'anem sb'a
eb' d'a yichaň juntzaň ángel. Comon syac'och sb'a eb' d'a scal juntzaň tas maň yojtacoc
eb'. Toňej syic'chaaň sb'a eb', yujto nivanoc syac'och sb'a eb' jelanil. 19 Yuj chi' maxtzac
yac'och sb'a eb' d'a Cristo ticnaic. Palta a Cristo chi', icha co jolom, icha chi' yaj d'ayoň.
A oňxo snivanil caji. Yujto a tz'ac'an quip co tec'c'aji. Yuj spoder Dios junňej tzoň aj co
masanil icha yaj junoc nivanil.
20 A ticnaic, chamnac exxo yed' Cristo qued'oc d'a yichaň Dios, maňxa yelc'och juntzaň
comon c'ayb'ub'al yic yolyib'aňq'uinal tic d'ayoň. Yuj chi', ¿tas yuj tzato eyac'och e
pensar d'a juntzaň scomon c'ayb'ub'al eb' anima? Ichato yic exto yolyib'aňq'uinal tic.
21 A juntzaň c'ayb'ub'al chi' tz'alani to ay juntzaň tas max yal co yamani yed' juntzaň
tas max yal co vaani yed' pax juntzaň tas ay smay co c'anani. 22 Palta a juntzaň tz'alji
to ay yovalil chi', maňxalaj yelc'och d'ayoň, yujto a juntzaň chi', ayic sco c'anani junňej
rato slajvieli. A juntzaň tz'alji chi', comon c'ayb'ub'alňej, animaňej snaanq'ue juntzaň
sc'ayb'aj chi'. 23 Yel toni, ichato vach' juntzaň c'ayb'ub'al chi'. Syalani to yovalil ay tas
b'aj scal co b'a, squiq'uemta co b'a, scac'an techaj syaelal yed' co nivanil tic.2.23 Palta a
juntzaň chi', malaj jab'oc yopisio oň scachan d'a co chucal.

2.23 **2:23** Icha tas syal juntzaň eb' syaloch sb'a c'ayb'umal chi', max yal-laj co c'och b'aj ay Dios, palta a eb' ángel, syal oň yic'anb'at eb' d'a Dios chi'.

3

1 A ticnaic jun, pitzvinac oñxo yed' Cristo. Yuj chi', yovalil scac'och co pensar d'a
juntzañ tas ay d'a satchaañ, aton b'aj c'ojanem Cristo d'a svach' c'ab' Dios. 2 Yovalil añej
d'a tas ay d'a satchaañ b'aj scac'och co pensar. Mañxo caq'uec och co pensar d'a tas ay
d'a yolyib'añq'uinal tic, 3 yujto chamnac oñxo yed' Cristo. Axo co q'uinal manto checlaj
d'a yichañ eb' anima yujto ayxo och d'a Cristo d'a yichañ Dios. 4 Yujto a Cristo co q'uinal
yaji, ato ol jaxoc, ichato chi' ol oñ jax yed'oc, axo scheclajel co q'uinal chi', ay calan quic
yed' svach'ilal Cristo.

Ix ac'ji jun ac' pensar d'ayoñ

5 Yuj chi', a jantacñej e b'eyb'al yic jun yolyib'añq'uinal tic, actejeccan smasanil,
satocab'canel d'a junelñej. Mañxaocab' junocxo mach tz'em d'a ajmulal, ma junocxo
chucal sc'ulej yed' snivanil. Añejtona' mañ pec'tuminoc tzeyutej e b'a. Tato pec'tumin
tzeyutej e b'a, a d'a yichañ Dios, ichato e diosal jun chi'. 6 Yujto a Dios ol ac'ancot jun
nivan yaelal d'a yib'añ eb' sc'ulan juntzañ sval tic, yujto max sc'anab'ajej Dios chi' eb'. 7 A
exxo tic, a d'a yalañtaxo, e c'ulejnac masanil juntzañ sval tic. 8 Palta a ticnaic, yovalil ol e
vach' actejcan juntzañxo ol val tic: Aton oval, chichonc'olal, chucal, b'ajval yed' juntzañ
chucal lolonel. 9 Mañ eyesej d'ayex junjun ex. A juntzañ ix val tic, mañ e c'ulej, yujto a
co chuc pensaril yed' juntzañ co b'eyb'al d'a yalañtaxo, toxo ix cactejcani. 10 A ticnaic,
q'uexmajnacxo co pensar. Vanto svach' b'oi, yic slajanb'i co pensar yed' Dios b'ojinac
oñ, yic ol co vach' ojtaquejel Dios chi'. 11 Yuj chi', mañxalaj yelc'ochi tato israel oñ mato
maay. Tato ay oñ ac'b'il oñ circuncidar mato maay. Vach'chom eb' ch'oc choñab'il, mato
icha juntzañ eb' tz'alji caltacte'al anima, vach'chom eb' checab' yaji, ma eb' yic sb'a,
malaj yelc'och juntzañ tic. Añej Cristo ay yelc'ochi, a ayoch d'ayoñ junjun oñ.

12 A Dios ix oñ xajanani. Ix oñ yac'anoch yicoc, yuj chi' vach'ocab' scutej co b'eyb'al
d'a yichañ. Oc'ocab' co c'ool d'a eb' quetanimail, vach'ocab' scutej co pensar d'a eb'.
Emnaquilocab' scutej co b'a. Nanamocab' scutej co b'a. Cac'ocab' nivanc'olal eb' tz'och
smul d'ayoñ. 13 Max yal co pacan co b'a d'a eb'. Tato ay eb' tz'ac'anoch junoc tas d'a
quib'añ, yovalil scac' nivanc'olal eb'. Icha ix aj oñ yac'an nivanc'olal Cristo, icha chi'
scutej co b'a cac'an nivanc'olal eb'. 14 A val junxo tic to sco xajanej co b'a. Tato sco xajanej
co b'a, ol co c'anab'ajej juntzañ sval tic. Tato icha chi', tz'acan ton sco c'anab'ajej. 15 A
Dios avtannac oñ och yicoc, yic junc'olal tzoñ aj co masanil, yujto junxoñej caj d'a yol
sc'ab' Cristo. Yuj chi' te vach' scutej co b'a d'a co cal, yic syac' sjunc'olal Cristo d'ayoñ.
Añejtona', scac'an yuj diosal d'ay.

16 In gana a val slolonel Cristo b'aj tzeyac'ñejoch e pensar. Tze c'ayb'an e b'a, tzeyac'lan
yip e c'ool junjun ex d'a masanil sjelanil Cajal chi'. Slaj e b'itan juntzañ salmo, himno
yed' juntzañxo b'it yic Dios yuj eyac'an yuj diosal d'ay d'a smasanil e c'ool. 17 Yalñej tas
sco c'ulej, ma tas scala', co c'ulejocab' d'a sb'i Cajal Jesús yuj cac'an yuj diosal d'a Dios
Mamab'il yuuj.

A tas sco c'ulej junjun oñ

18 A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, c'anab'ajejec tas syal eb' viñ d'ayex. Smoj tze c'anab'ajej
yujto icha chi' sgana Cajal Jesús. 19 Añejtona' ex vinac ex ayxo eyetb'eyum, tze xajanej
eb' ix eyetb'eyum chi'. Max yal scomon chichonoch e c'ool d'a eb' ix. 20 Yed' ex pax ex
uninab'il, c'anab'ajejec tas syal e mam e nun d'ayex, yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc. 21 A
exxo mamab'il ex, mañ e comon tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, yic vach' max cus eb'
eyuuj. 22 Añejtona', ex checab' eyaji, c'anab'ajejec tas syal eb' e patrón. Mañocñej van
ex yilan eb' tze c'anab'ajani, yic stzalaj eb' eyed' e naani, palta d'a smasanil e c'ool tzex
munlaji, yuj e xivc'olal d'a Dios. 23 Masanil tas tze c'ulej, c'ulejec d'a smasanil e c'ool,
ichato a d'a Cajal Jesús van e munlaji, mañoc d'a eb' anima. 24 Yujto cojtacxo to a Cajal
Jesús chi' ol ac'an spac d'ayoñ a oñ yuninal oñ tic. Yujto a jun Cajal van cac'an servil,

aton Cristo. 25 Palta a eb' sc'ulan chucal, ol scha spac juntzañ chucal sc'ulej eb' chi'. Ato syala' tastac sc'ulej junjun eb', icha chi' ol aj schaan spac eb'.

4

1 A exxo patrón ex, tojolñej tzeyutej e b'a d'a eb' e checab', vach' tzeyutej e b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay junxo d'a satchaañ tzex ac'an mandar, aton Cajal Jesús.
2 A exxo e masanil, tzex lesalvi val d'a smasanil e c'ool d'a Dios d'a masanil tiempo. Tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. 3 Añejtona', tzex lesalvi pax cuuj, yic vach' ol och Dios Cajal qued'oc, yic ol yal calanel slolonel yed' yab'ixal Cristo ac'b'ilxo cojtaquejeli. A ticnaic preso vaji, yujto svalel yab'ixal tic. 4 Lesalvañec vuuj, yic ol yal valanel yab'ixal Cristo d'a stojolal.
5 Ayic tze c'uman eb' manto creyenteoc d'a juntac el, vach' tzeyutej e b'a d'a eb'. 6 Vach'ñej tzeyutej e loloni, tze ch'oxanel e vach'c'olal d'a eb'. Tato icha chi' ol nachajel eyuuj tas ol aj e pacan tas sc'anb'ej junjun eb' d'ayex.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Colosas

7 A viñ cuc'tac Tíquico tic, xajan val viñ cuuj. Tec'an val smunlaj viñ d'a co Mam Dios. Ayoch viñ yac'an servil Cajal Jesús ved'oc. Ol b'at viñ yal d'ayex tastac caj d'a tic. 8 Tzin checpaxb'at viñ d'ayex ta' yic ol yac' yip e c'ool viñ. 9 Añejtona' ol b'at pax viñ cuc'tac Onésimo yed' viñ. A viñaj Onésimo tic, eyetchoñab' viñ, te xajan viñ cuuj. Tec'anxo viñ. Aton chavañ eb' viñ tic ol b'at alan d'ayex tastac caj d'a tic.
10 Axo pax viñaj Aristarco, preso yaj viñ ved' d'a tic. Syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. Yed' viñaj Marcos, aton viñ sc'ab' yoc sb'a yed' viñaj Bernabé, syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. Valnacxo d'ayex yuj viñaj Marcos tic, tato ol b'at viñ ta', tze cha viñ sc'och d'a tzalajc'olal. 11 Axo viñaj Jesús tic, aton viñ scuch pax Justo, syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. A d'a scal eb' viñ smunlaj ved'oc, añej eb' viñ chavañ tic vetisraelal. Tz'ec' eb' viñ yaleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. A eb' viñ chavañ tic, syac' val snivanil in c'ool eb' viñ. 12 A viñ eyetchoñab' Epafras tic, ayoch pax viñ yac'an servil Cristo ved'oc. Slesalvi val viñ eyuuj, yic tzex vach' tec'c'aji, yic añej val juntzañ tas sgana Dios b'aj tze vach' aq'uejoch e pensar. 13 A in tic, svac' testigoal in b'a, svalani to tzex sna viñ. Snaanpaxb'at eb' ay d'a Laodicea viñ yed' eb' ay d'a Hierápolis. 14 Axo viñaj Lucas, viñ añtum, xajan val viñ cuuj yed' pax viñaj Demas, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ.
15 Scac'paxb'at stzatzil sc'ool eb' creyente ay d'a Laodicea. Scac'anpaxb'at stzatzil sc'ool ix canab' Ninfas yed' eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat ix. 16 Ayic ol lajvoc eyavtan jun carta tic d'a yichañ eb' creyente ta', tzeyac'paxb'at d'a eb' aj Laodicea, yic vach' ol avtaj pax d'a scal eb' ta'. Axo tze chaan sc'och jun carta ol yac'paxta eb' aj Laodicea chi' d'ayex, tzeyavtej paxi. 17 Axo d'a viñ cuc'tac Arquipo, tzeyal d'a viñ icha tic: Ac'val ip a munlaj d'a jun opisio ix yac' Cajal Jesús tic d'ayach, xe chi d'a viñ.
18 A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic. Naeccoti to preso vaj d'a tic. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A EB' AJ TESALÓNICA

B'ab'el Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo d'a eb' creyente d'a nivan choñab' Tesalónica ay d'a yol yic Macedonia d'a yol smacb'en Roma. Ix el yich jun iglesia chi' yuj viñ, ayic ix pechjiel viñ yuj eb' israel d'a Filipos, yujto syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Ayic ix c'och viñ d'a choñab' Corinto, ix c'ochpax yab'ixal eb' creyente d'a iglesia d'a Tesalónica chi', yuj chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñ yic syac'an stec'anil eb' viñ d'a screyenteal.

Ix tzalaj val viñ yuj eb', ix yac'an yuj diosal viñ yuj eb', yujto ay val och spensar eb' d'a slolonel Dios, xajanejpax sb'a eb'. Ix yac'an viñ snacot eb' tas ajnac yec' viñ d'a scal eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an spac tas ix sc'anb'ej eb' d'a viñ yuj sjaub'al Cristo d'a schaelal yed' pax tas ol aj spitzvixi eb' chamnac. Ix yalanb'at viñ d'a eb' creyente chi' to stec'b'ej sb'a eb' yed' jun c'ayb'ub'al tic, yic vach' ay yalan yic eb' yed' Cristo ayic ol jaxoc.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo. Ayocab' vach'c'olal yed' junc'olal d'a e cal ta'.

Svach' b'eyb'al eb' aj Tesalónica

2 Scac' val yuj diosal d'a Dios eyuuj e masanil. Juntac el tzoñ lesalvi, tzex co nacoti. 3 A d'a yichañ co Mam Dios sco nacoti to nivan tzex munlaj d'ay, yujto ix eyac' val och d'a e c'ool. Sco nacoti to tzeyac' servil Dios chi', yujto te xajan eyuuj. Añejtona', tec'an tzeyutej e b'a, yujto añej Cajal Jesucristo tzeyac'och yipoc e c'ool. 4 Xajanab'il ex yuj Dios, yujto a sic'jinac exxo caneli. 5 Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic colnab'il d'ayex, mañ toñejoc comon lolonnac oñ. Yujto a Yespíritu Dios ochnac qued'oc. Cojtac val sic'lab'il to te yel jun ab'ix tic. Eyojtac paxi chajtil cutejnac co b'eyb'al d'a e cal yuj e vach'il.

6 A exxo, ochnac ex ijan e b'eyb'alan co b'eyb'al chi'. Ix e b'eyb'alan pax sb'eyb'al Cajal Jesús. Vach'chom nivan syaelal ix eyab'i ayic ix e chaan slolonel Dios, palta te tzalajc'olal ix e cha'a, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an e tzalajc'olal chi'. 7 Yuj chi', ix e ch'oxel jun vach' b'eyb'al d'a masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi' yed' d'a yol yic Acaya tic. 8 Eyuuj ix pucaxb'at yab'ixal Cajal Jesús d'a junjun lugar. Ix laj yab' eb' aj Macedonia chi' yed' eb' aj Acaya to tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Mañocñej eb' ix ab'ani, ix laj yab' pax eb' ay d'a junjun lugar. Yuj chi', mañxo yovaliloc a oñ scalel eyab'ixal d'a scal eb' anima. 9 Yujto masanil mach van yalan eyab'ixal to vach' ajnac oñ e chaani ayic quec'nac d'ayex. Van laj yalanpax eb' chajtil eyutejnac eyactancan juntzañ eyac'nacoch e diosaloc, ix ex och pax ijan eyac'an servil Dios pitzan, aton jun Dios te yel. 10 Añejtona' syalanpax eb' to van e tañvan yemxul Yuninal Dios d'a satchaañ, aton Jesús. A Dios ac'jinacxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. Aton tzoñ colancanel d'a yol sc'ab' jun nivan yaelal ol javoc yuj yoval sc'ool Dios.

2

Smunlajel viñaj Pablo d'a Tesalónica

1 Eyojtac to mañ nab'añejoc ec'nac oñ d'ayex. 2 A d'a choñab' Filipos b'ab'laj ec'nac oñ. Eyojtac to nivan yaelal ec' cab'nac ta'.2.2 Yac'nac val chucal eb' d'ayoñ. Ayic co c'ochnac d'a e choñab' chi', cab'nacxo syaelal chi'. Palta a co Diosal ochnac qued'oc, yuj chi' maj oñ xiv calanel vach' ab'ix d'a e cal. 3 Te tojol ec' cutejnac calan d'ayex. Mañ yujoc junoc tas

2.2 **2:2** A jun ab'ix tic, a d'a Hechos 16.22-24 tz'ilchaji.

sco nib'ej tzeyac' d'ayoň, mañ yujoc to tzex cac' musansatil ec' calannac el d'ayex. 4 Icha sgana Dios, icha chi' ec' cutejnac calaneli, yujto ix yil Dios to smoj yac'anoch copisio calanel vach' ab'ix yic colnab'il. Mañ yujoc sq'uechaañ eb' anima qued'oc tzec' calaneli, palta yic sq'uechaañ Dios qued'oc, yujto a tz'ilan co pensar junjun oň. 5 Eyojtac, maj oň xid'ec' ex co montej lolonoc. Mañ yujoc pax cac'an ganar tumin tzec' calaneli. A co Mam Dios ojtannac to yel scala'. 6 Maj oň ec' co say yic tzoň yic'anchaañ eb' anima, mañoc ex tic, mañoc pax juntzañxo eb'. 7 Syal ton calan d'ayex to yajal oň, yujto schecab' oň Cristo. Palta ina te emnaquil ec' cutejnac co b'a d'ayex. Icha junoc ix ix, sya'ilej sq'uib'tzitan yune', icha chi' cutejnac co b'a d'ayex. 8 Te xajan ex cuuj. Yuj chi' co nanac to mañocñej vach' ab'ix yic Dios tzec' calel d'ayex, palta co b'ecnac co b'a cac'an co q'uinal eyuuj. Icha chi' cutejnac co b'a ta', yujto te xajanab'il ex cuuj. 9 Tecan tze nacoti chajtil ec' cutejnac co munlaj d'a e cal. Cac'nac val quip co munlaji. Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic Dios d'ayex, c'ual d'ac'val munlajnac oň pax yuj co gasto. Icha chi' aj quec'nac ta', yujto malaj co gana ay mach tz'ab'an syail yac'an co gasto.

10 Ayic quec'nac ta', te vach' cutejnac co b'eyb'al. Tojol cutejnac pax co pensar d'ayex a ex creyente ex qued'oc. Malaj jab'oc chucal ec' co saynac ta'. Eyojtac to icha chi' ec' cutejnac co b'a. Añejtona' yojtac pax Dios. 11 Eyojtac to icha syutej sb'a junoc viň mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' cutejnac cac'an eyip, cac'anpax snivanil e c'ool. 12 Calannac pax d'ayex to vach' tzeyutej e b'eyb'al icha sgana Dios. A Dios chi' avtannac oň och d'a yol sc'ab', yic ay calan quic b'aj ol och Dios yajalil.

13 Ayic ec' calannac el slolonel Dios d'a e cal, elañchamel eyac'nac och d'a e c'ool to yel yic Dios, mañ yicoc anima. Yuj chi' scac' val yuj diosal d'a Dios eyuuj. A slolonel tic, te yel yico', ay val yopisio sb'oan co pensar a oň creyente oňxo tic. 14 Lajan ex aj yed' eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios d'a yol yic Judea. A eb' chi', yicxo Cristo Jesús eb' qued'oc. Ix yab' val syail eb' yuj eb' yetisraelal. Añejtona', ich ex ta', ix eyab' syail yuj eb' eyetchoňab'. 15 Aton eb' quetisraelal chi' miljinaccham Cajal Jesús icha ajnac smilancham eb' schecab' Dios eb' d'a peca'. Ix oň spechanpaxel eb'. Malaj jab'oc svach'il eb' d'a yichañ Dios. Te ajc'ool syutej sb'a eb' d'a masanil anima. 16 Ayic scalanel yab'ixal d'a eb' mañ israeloc yic scolchaj eb', axo eb' israel max stac'laj eb' calaneli. Yuj chi' svach' tz'acviel smul eb' d'a yichañ Dios, axo ticnaic ix cot lemnaj sc'ac'alc'olal Dios yic slajviel eb'.

A tas snib'ej viňaj Pablo

17 Ex vuc'tac ex vanab', toxoňej ix oň el lemnaj elelal d'a e cal. Vach'chom mañxalaj b'aj squil-laj co b'a, palta te naan ex cuuj. Sco nib'ej b'at ex quilxi. 18 Ix cac'lej co b'ati. A in Pablo in tic, tzijtum el ix vac'lej, palta axo viň Satanás maj oň chaanb'atlaj. 19 Ayic ol javoc Cajal Jesucristo, axo co c'och chi' d'a yichañ, scac'och yipoc co c'ool to eyuuj ol co cha spac. Eyuuj ol co cha co tzalajc'olal. Eyuuj ol co cha spac co munlajel, yic ay quelc'ochi. 20 Eyuuj ay quelc'och d'a yichañ Cajal Jesús chi'. Eyuuj ay pax co tzalajc'olal.

3

1 Yujto maj techaj ex co naani, yuj chi' ix co na'a to tzoň can co ch'ocoj d'a choňab' Atenas, 2 yic sco checanb'at viň cuc'tac Timoteo tic d'ayex, yujto schecab' co Mam Dios yaj viň. Syalel vach' ab'ix yic Cristo viň qued'oc. A viň xid' ac'an e tec'anil, xid' yac'anpax eyip viň, yic tze vach' aq'uejoch Cristo d'a e c'ool. 3 A viň xid' alannac d'ayex, yic vach' malaj ex somchajel e pensar yuj tastac van eyab'an syail. Yujto eyojtactaxoni to yovalil sja juntzañ yaelal chi' d'a quib'añ icha sgana Dios. 4 Ayic quec'nac d'ayex, calnaccani to yovalil scab' syail. Eyojtac, ix elc'och icha tas calnaccan chi'. 5 Yujto ix in te cusi ayic ix ex in naancoti, yuj chi' ix in checb'at viňaj Timoteo tic yab'i tato añeja' eyac'anoch Cristo d'a e c'ool. A val in naani talaj ix comon juviel e pensar ta' yuj viň diablo. Tato icha chi', nab'añej am ix quixtej co b'a quec' ta'.

6 Axo ticnaic ix xid' viñaj Timoteo tic d'ayex. Ixñej jax viñ ix yalan viñ to añeja' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, añeja' tze xajanej e b'a ta'. Ix yalan viñ to tzoñ e nacot d'a masanil tiempo, to te xajan oñ eyuuj. Ix yalanpax viñ to e gana tzoñ eyila'. Añejtona' ich oñ ta', co gana tzoñ b'at ex quila'. 7 A oñ tic, tzijtum tas sja d'a quib'añ, van cab'an syail d'a tic. Palta ayic ix cab'ani to añeja' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, ix oñ te tzalaj eyuuj. 8 Icha yec'b'at junoc chamel d'a quib'añ, icha chi' ix aj co c'ool cab'ani to tec'an eyaj d'a yic Cajal Jesús. 9 Eyuuj te ay val co tzalajc'olal d'a yichañ co Mam Dios. Yuj chi' scac' val yuj diosal d'ay eyuuj, palta a jun yuj diosal scac' chi' max tzac'van d'a jun tzalajc'olal ix yac' Dios d'ayoñ eyuuj. 10 C'ual d'ac'val cac'an quip co lesalvi yic vach' syal co b'at ex quila' yic ol co vach' ac'an e tec'anil.

11 Co gana to a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'och qued'oc, yic vach' syal co b'at ex quila'. 12 Sco c'an d'a Cajal Jesús, yic a' ol vach' ac'an e xajanej e b'a. Tze xajanej masanil eb' anima icha scutej ex co xajanan a oñ tic. 13 Ayic ol jax Cajal Jesucristo, ol oñ aj yed'oc a oñ yicoñxo tic. Co gana to a tz'ac'an stec'anil e pensar yic vach' añeja' vach' e b'eyb'al, malaj jab'oc e paltail d'a yichañ co Mam Dios d'a jun tiempoal chi'.

4

Jun vach' b'eyb'al d'a yichañ Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ec'nac oñ calel d'ayex to vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic vach' ol q'uechaañ Dios eyed'oc. Axo ticnaic, tzoñ tevib'at d'ayex d'a sb'i Cajal Jesús, cham val calanb'ati to tze c'anab'ajej jun checnab'il tic sic'lab'il.

2 Eyojtacxo juntzañ schecnab'il Cajal Jesús ec' calnaccaneli. 3 A juntzañ tas ol valb'at d'ayex tic, sgana Dios to ol e c'anab'ajej. Yovalil añej d'ay scac'och co pensar: Max yal eyem d'a ajmulal. 4 Junjun ex ex vuc'tac yovalil tzeyojtaquejeli to añej val ix eyetb'eyum b'aj tzeyac'och e pensar. Nivanocab' yelc'och ix eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex. 5 Max yal e nib'anoch junoc chucal yed' e nivanil icha eb' mañ ojtannacoc Dios. 6 Mocab' eyixtej junoc eb' creyente yuj juntzañ tic. Toxo ix cham val calan d'ayex to a Dios Cajal ol ac'an syaelal eb' sc'ulan juntzañ chucal tic. 7 Yujto a ix oñ avtanoch yicoc yic vach' scutej co b'eyb'al. Mañ yicoc sco c'ulej chucal yuj chi' ix oñ yavtej och yicoc. 8 Tato ay eb' schichonoch sc'ool d'a juntzañ checnab'il tic, mañoc d'a junoc anima schichonoch sc'ool eb', palta aton d'a Dios ix ac'anoch Yespíritu Santo d'ayoñ.

9 Mañ yovaliloc a in svalb'at d'ayex to tze xajanej eb' quetcreyenteal, yujto a val lac'an Dios tz'ac'an e na'a tas tzeyutej e xajanan e b'a. 10 Ina icha chi' van eyutan e xajanan masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi' eyed'oc. Palta ex vuc'tac ex vanab', tzoñ tevi val d'ayex, yic vach' ec'alxo ol e xajanej e b'a. 11 Tzeyac' val eyip, yic junc'olal tzex aji. Mañ eyactejcan e b'oan e munlajel. Vach' tzeyutej e munlaj yed' e c'ab', icha ajnac calancan d'ayex, 12 yic vach' ay eyelc'och d'a yichañ eb' comon anima. Tato icha chi', c'ocb'il syab' e gasto.

A yab'ixal sjaub'al Cajal Jesús

13 Ex vuc'tac ex vanab', co gana tzeyojtaquej val eli, tas yaj eb' creyente chamnacxo, yic vach' max ex te cus yuj eb', icha scus eb' malaj jab'oc tas ayoch yipoc sc'ool. 14 A oñxo tic scac'och d'a co c'ool to a Jesús ix chami, ix pitzvixi. Icha pax chi' ol aj eb' creyente chamnacxo. A Dios ol ac'anxicot eb' yed' Jesús.

15 A juntzañ van calanb'at tic d'ayex, aton slolonel Cajal Jesús. Ayic ol jaxoc, a oñ pitzan oñ to tic, mañ ol oñ b'ab'laj b'atlaj d'a yichañ eb' creyente chamnacxo, junñej ol aj co b'at yed' eb'. 16 Ayic ol cot Cajal Jesús d'a satchaañ, ol och jun av te chaañ icha yel yav jun sat ángel, ol oc' pax q'uen strompeta Dios. Axo eb' creyente chamnacxo ol b'ab'laj pitzvocxi eb'. 17 Ol lajvoc chi', a oñxo pitzan oñto ta' junñej ol aj quic'jichaañ yed' eb'. Axo co b'at chi' d'a scal asun d'a nañal chaañ, yic b'at co cha Cajal Jesús chi'. Ichato chi' ol oñ aj yed'

d'a junelñej. 18 Yuj chi', tzeyal-laj eyab' juntzañ c'ayb'ub'al tic, yic ol vach' ja snivanil e c'ool.

5

1 Palta mañ yovaliloc svalb'at d'ayex b'aq'uiñ ol jax Cajal Jesús chi'. 2 Yujto eyojtacxo sic'lab'il to icha junoc elc'um sja d'ac'valil, malaj junoc mach ojtannac janic' sjavi, icha chi' ol aj sjavi sc'ual sjaub'al Cajal Jesús chi'. 3 A d'a jun tiempoal chi' ol yal eb' anima: A oñ tic te vach' caji, ¿toc ay tas sco na'a? xcham eb'. Palta a d'a jun rato chi' ol lajvoc el eb'. Icha tz'aj scot syail yalji yune' junoc ix ix, icha chi' ol aj sja yaelal d'a yib'añ eb'. Mañ ol colchajcan el-laj eb' d'a jun yaelal chi'. 4 Palta a oñ tic mañ oñ ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, yujto snachajel juntzañ tic cuuj. Yuj chi', vach'chom icha sja junoc elc'um ol aj sjavi jun c'ual chi', palta lista scutej co b'a. 5 Yujto a oñ tic ay oñxo ec' d'a saquilq'uinal, yic oñxo c'ualil. Yel mañxo oñ ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, mañxo oñ yicoc d'ac'valil. 6 Yuj chi' max yal lajan scutej co b'a icha juntzañxo eb' anima ichato vaynac, yujto max smaclej eb' sja jun c'ual chi'. Yovalil sco maclej, tec'an pax scutejec co pensar. 7 A eb' svayi, a d'ac'valil svay eb'. A pax eb' tz'uc'an añ, a d'ac'valil syuc' añ eb'. 8 Palta a oñ tic, yic oñxo c'ualil. Yuj chi', tec'an val scutej co pensar. Yovalil sco vach' aq'uejoch Cristo d'a co c'ool. Añejtona', yovalil sco xajanej co b'a, yic lajan ol oñ aj yed' eb' soldado scol sb'a yed' q'uen q'ueen syac'och eb' spichuloc sñi' sc'ool. Yovalil scac'och yipoc co c'ool to colb'il oñxo, yic lajan ol oñ aj icha eb' soldado c'oxb'il q'uen xumpil yuuj. Icha chi' scutej co colan co b'a. 9 Yujto ix oñ siq'uelta Dios mañ yicoc syac' co yaelal yuj yoval sc'ool, palta ix oñ siq'uelta yic sco cha co colnab'il yuj Cajal Jesucristo. 10 A ix cham co q'uexuloc, yuj chi' taxoñej pitzan oñ mato chamnac oñxo, palta ayic ol javoc, junñej ol oñ aj yed' co masanil. 11 Yuj chi', tzeyac'laj e tzalajc'olal junjun ex. Tzeyac'anpax e tec'anil ichataxon van e c'ulani.

Tz'iptzitaj eb' creyente

12 Tzoñ tevib'at d'ayex ex vuc'tac yed' ex vanab' yic nivanocab' yelc'och eb' van smunlaj d'a e cal yuj Cajal Jesús d'a e sat, yujto van ex scuchb'an eb', van yecanpax yic Cajal chi' eb' e na'a. Nachajocab'el eyuuj to a Dios ix ac'an yopisio eb' chi'. 13 Yovalil nivanocab' yelc'och eb' d'a e sat, tze xajanej eb', yujto smunlaj eb' d'a Cajal Jesús. Te junc'olal slaj eyutej e b'a e masanil ta'. 14 Scham val calanb'at d'ayex to tze chec munlaj eb' malaj sgana smunlaji. Tzeyac'anpax snivanil sc'ool eb' utzin sc'ool. Tzeyac'anpax stec'anil eb' manta val stec'anil. Nivanocab' tzeyutej e c'ool d'a eb' smasanil.

15 A eb' malaj svach'il syutej sb'a d'ayex, mañ e pac e b'a d'a eb'. Vach'ñej tzeyutej e b'a d'ayex junjun ex yed' d'a eb' anima smasanil.

16 Tzalajc'olalocab'ñej eyaji. 17 Lesalvañec. Mañ eyactejcan e lesalvi. 18 Tzeyac' yuj diosal d'a Dios yuj yalñej tas eyaji, yujto a chi' sgana Dios chi' d'ayoñ a oñ yicoñxo Cristo Jesús tic.

19 Mañ e cachoch vaan Yespíritu Dios ayoch d'ayex junjun ex. 20 Mañ eyac'cot eyoval d'a eb' syac' Dios yalel slolonel d'ayex. 21 Jantacñej juntzañ c'ayb'ub'al tz'alji d'ayex, cham val e naani tato yel, mato maay. A val d'a juntzañ yel, ata' tzeyac'och e pensar. 22 Yalñej tas malaj svach'il mañ e cha'a.

23 A Dios ac'um junc'olal. Co gana to a' tzex vach' ic'anoch yicoc sic'lab'il. Co gana pax to a' stañvan e pixan, e pensar yed' e nivanil, yic vach' malaj jab'oc e mul ayic ol javoc Cajal Jesucristo. 24 A jun sic'jinac oñ eli, tz'elc'och val tas syala'. A ol ac'anelc'och juntzañ tic smasanil.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

25 Ex vuc'tac ex vanab', tzex lesalvi cuuj ta'.

26 Tzeyac'laj stzatzil e c'ool yuj e xajanan e b'a ta'.

27 D'a yichañ Cajal Jesús, svalb'at d'ayex to tzeyavtej jun in carta tic d'a scal eb' creyente smasanil ta'.

28 Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A EB' AJ TESALÓNICA

Schab'il Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Tesalónica. Ay eb' toñej somchaj spensar yuj tas syal jun b'ab'el carta. A ix yutej eb' snaani to jab'xoñej sjavi Cristo chi'. Yuj chi' ix stz'ib'ejpaxb'at junxo carta tic viñ d'a eb', yic syojtaquejel eb' tas yaj juntzañ chi'.

Ix yac' yuj diosal viñaj Pablo chi' d'a Dios yuj eb' creyente d'a Tesalónica chi', yujto te ayoch spensar eb' d'a Dios, xajanej val sb'a eb'. Ix yal viñ to toxo ol ch'olb'itaj eb' anima, toxo pax ol jax Jesucristo d'a schaelal. Ayic toxo ol jax chi', ol q'ue val chaañ chucal, ol stec'b'ej sb'a jun viñ yajalil chucal d'a yichañ Cristo, palta a Cristo chi' ol satanel viñ.

Axo d'a slajvub'xo, ix yalan viñaj Pablo chi' to yovalil slesalvi eb' creyente chi' yuj viñ. Ix yalanb'at viñ d'a eb' to yovalil smunlaj eb', icha yutejnac sb'a viñ ayic yec'nac viñ d'a scal eb' yed' juntzañxo eb' ajun yed' viñ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, scac'b'at junxo co carta tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios, yic exxo pax Cajal Jesucristo. 2 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo, syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb'

3 Ex vuc'tac ex vanab', yovalil scac'ñej yuj diosal d'a Dios eyuuj. Smoj ton scal icha chi', yujto junjun c'u, tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Añejtona', tze te xajanej val eb' eyetcreyenteal. 4 Yuj chi' scalel e vach'il d'a scal eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios. Yujto tzijtum tas tz'ac'jioch d'a eyib'añ, te nivan syaelal van eyab'an ta', palta tec'an val tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool. Van eyac'an techaj smasanil. 5 Icha chi' tz'aj scheclajeli to tojol syutej Dios oñ sch'olb'itani. Yuj chi' syala' to smoj tzex och b'aj ol yac' Yajalil, yujñej to van eyab'an syaelal yuuj.

6 A Dios te tojol toni, yuj chi' ol yac' syaelal eb' tzex ixtan ticnaic. 7 Van eyab'an syaelal qued'oc. Palta ol ac'joc snivanil co c'ool yuj Dios ayic ol cot Cajal Jesús yed' eb' yángel d'a satchaañ, aton eb' te nivan spoder. Ayic ol emuloc, yed'nac jun c'ac' ñilñon sq'ue sc'ac'al. 8 Ata' ol ac'joc syaelal eb' mañ ojtannacoc Dios, aton eb' max c'anab'ajan vach' ab'ix yic Cajal Jesucristo. 9 A eb' chi', ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Ol ic'joccanel eb' d'a stz'ey Cajal Jesús, yic mañxa b'aq'uiñ ol yil svach'il eb' yed' spoder. 10 A d'a jun c'ual ayic ol javoc Cajal Jesús chi', te nivan ol aj yelc'och d'ayoñ a oñ yic oñxo tic. Co masanil a oñ creyente oñ tic, ol caq'uem co b'a d'ay. Locan ex qued'oc yujto eyac'nac och jun ab'ix ec' calnac d'a e c'ool.

11 Yuj val jun tic junjun c'u tzoñ lesalvi eyuuj. Sco c'an d'a co Diosal eyuuj, yic vach' ex d'a yichañ, yujto a' avtannac ex och yicoc. Sco c'ananpax d'ay to syac' spoder d'ayex, yic tze b'eyb'alej masanil tas vach' icha e gana, tzex munlaj pax d'ay, yujto tzeyac'och d'a e c'ool. 12 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol aljoc vach' lolonel d'a Cajal Jesucristo eyuuj. Axo ol ex alan pax vach'il. Icha chi' ol ex ajoc, yujto a co Diosal yed' Cajal Jesucristo chi' ol ac'an svach'c'olal d'ayex.

2

Ol checlajel viñ yajal chucal

1 A ticnaic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex chajtil ol aj sjavi Cajal Jesucristo, aton yic ol oñ molchajoch yed'oc. Tzin tevib'at d'ayex to 2 max e comon aq'uej somchajel e pensar tato ay eb' tz'alan d'ayex to janacxo sc'ual Cajal chi'. Vach'chom syal eb' to a Yespíritu Dios ix

ch'oxan d'a eb', ma munil syal eb' d'a yol yico', palta maŋ ex och ilc'olal yuj eb'. Taxoŋej syal eb' to ix c'och co carta d'a eb', palta maŋ e cha eyab'i. 3 Maŋ eyac' musansatil e b'a, yujto ayic manto ja jun c'ual chi', tzijtum mach ol meltzaj pax och ajc'olal d'a Dios. Ato ta' ol checlajel viŋ yajalil chucal. A viŋ chi', yovalil ol ac'joccanb'at viŋ d'a syaelal. 4 A jun viŋ chi' ol yac' oval viŋ yed' Dios. Ol chichon sc'ool viŋ d'a jantacŋej comon dios yed' d'a jantacŋej tas b'aj syal sb'a eb' anima. Ol em val c'ojan viŋ d'a yol templo Dios, ol yalanoch sb'a viŋ Diosal.

5 Naeccoti to ix valcan juntzaŋ tic d'ayex ayic ay in ec' eyed' ta'. 6 Eyojtac tas tzato cachanoch vaan viŋ yic max checlajelta viŋ. Palta ato yic ol javoc stiempoal, ato ta' ol checlajelta viŋ. 7 A ticnaic, a chucal vanxo smunlaj d'a elc'altac masanto ol ic'joc el jun mach scachanoch vaan sch'oxc'ab'an sb'a chi'. 8 Ato val ta' ol checlajcanel jun viŋ yajal chucal chi'. Palta ayic ol javoc Cajal Jesús ol spucham viŋ yajal chucal chi' yed' yic', axo stziquiquial ol ic'an satcanel viŋ. Palta ayic manto satel viŋ chi', a tic ol sc'ulej viŋ: 9 Ayic ol checlajel viŋ ol yac'och sb'a viŋ Satanás yed' viŋ. Ol yac'och spoder viŋ d'a viŋ. Yuj chi' ol yal sb'oan juntzaŋ milagro viŋ yed' juntzaŋxo tas ol ch'oxanel spoder, palta es juntzaŋ chi'. 10 Tzijtum tas malaj svach'il ol sc'uloc viŋ, yic ol yac' musansatil eb' anima satnac viŋ. Ol satcanel eb', yujto malaj sgana eb' syac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool yic scolchajel eb'. 11 Yuj chi', a Dios ol chaan ac'joc musansatil eb', yic ol yac'och jun es chi' eb' d'a sc'ool. 12 Yuj chi' a jantacŋej eb' maj ac'anoch jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool, ol ac'joccanb'at eb' d'a syaelal, yujto ix q'uechaaŋ eb' yed' chucal.

Sic'b'il oŋxo el yuj Dios

13 Ex xajanab'il yuj Cajal Jesús, yovalil scac'ŋej yuj diosal d'a Dios eyuuj, yujto sic'b'il ex taxoncanel yuj Dios chi' qued'oc d'a yichb'anil, yic tzex colchaj yuj Yespíritu. A tzex ac'anoch yicoc Dios. Yuj chi' tzex colchaj qued'oc, yujto tzeyac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a e c'ool. 14 Yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il ec' calnac d'ayex, a Dios avtannac ex och yicoc, yic vach' ay eyalan eyic d'a snivanil yelc'och Cajal Jesucristo qued'oc.

15 Yuj chi', tec'an val tzeyutej e b'a. Maŋ eyac' sat e c'ool d'a juntzaŋ c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex yed' juntzaŋxo co tz'ib'ejnacb'at d'ayex. 16 Tzoŋ xajanej Cajal Jesucristo yed' co Mam Dios. Syac' snivanil co c'ool d'a masanil tiempo yuj svach'c'olal. Syac'anpax cac'och svach'il yipoc co c'ool. 17 Co gana a svach' ac'an tzalajc'olal d'ayex. Syac'anpax e tec'anil yic vach' a jantacŋej tas tzeyala', tze c'ulej, vach'ŋej d'a yichaŋ.

3

Lesalvaŋec cuuj

1 A ticnaic, lesalvaŋecŋej cuuj, yic vach' ol pucaxel slolonel Cajal Jesús d'a scal eb' anima smasanil d'a elaŋchamel, yic ol scha eb' d'a smasanil sc'ool icha eyutejnac e chaani. 2 C'anecŋej pax d'a Dios cuuj, yic ol oŋ colchajel d'a yol sc'ab' eb' te chuc spensar. Yujto maŋ masaniloc anima tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool. 3 Palta a Cajal Jesús, tz'elŋejc'och tas syala'. A tz'ac'an e tec'anil. Tzex scolanpaxel d'a viŋ chuc. 4 Scac'och Cajal Jesús yipoc co c'ool to van e c'anab'ajan juntzaŋ checnab'il calnaccan d'ayex to ol e c'anab'ajejŋej pax d'a masanil tiempo. 5 Sco nib'ej to a Cajal Jesús tz'ac'an nachajel eyuuj to xajan ex yuj Dios. Sco nib'ej tz'och Cristo eyed'oc yic tec'an tzeyutej e b'a icha yutejnac sb'a.

Yovalil tzoŋ munlaji

6 A d'a sb'i Cajal Jesucristo scalb'at juntzaŋxo checnab'il tic d'ayex. Tato ay eb' creyente jaragana, tato max sc'anab'ajej juntzaŋ c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex eb', max yallaj junŋej tzex ec' yed' eb'. 7 Eyojtacxo, smoj val tze c'anab'ajej co b'eyb'al, yujto maŋ jaraganaoc ec' cutejnac co b'a d'a e cal. 8 Eyojtac to malaj b'aj co matanejnac va co b'a d'ayex. Palta c'ual d'ac'val munlajnac oŋ d'a e cal. Cac'nac val quip co munlaji, yujto malaj co gana ay mach tz'ab'an syail yac'an tas tz'och cuuj ta'. 9 Vach'chom ay calan quic

co c'anan co gasto d'ayex, palta munlaj oṅ yed' co c'ab'. Icha chi' cutejnac co ch'oxan
jun vach' b'eyb'al d'ayex, yic vach' tze c'anab'ajej co b'eyb'al chi'. 10 Yujto ayic ay oṅ ec'
d'a e cal, calannaccan jun checnab'il d'ayex, aton jun syal icha tic: Tato ay mach malaj
sgana smunlaji, mocab' vaoc, xchi. 11 Scalb'at juntzaṅ tic d'ayex yujto ix cab'i to ayex
mach ex jaragana ex. Toṅej tze comon aq'uejoch e b'a d'a scal juntzaṅ tas b'aj malaj
eyalan eyico'. 12 A ex icha chi' tzeyutej e b'a, a d'ayex scalb'at jun checnab'il tic. Yuj Cajal
Jesucristo scham val calanb'at d'ayex to tzex munlaj val d'a tzalajc'olal, yic vach' ol ilchaj
tas yovalil tz'och eyuuj.
13 Maṅ ex tzactzaj e c'ulan juntzaṅ tas vach' ta'. 14 Tato ay eb' max c'anab'ajan tas
scalb'at d'a jun co carta tic, yovalil tzeyac' checlajel eb' d'a e cal, yic ol q'uixvoquel eb'.
Aṅejtona', maṅ junṅejoc tzex ec' yed' eb'. 15 Palta max yal eyajc'olan e b'a yed' eb'. Tze
yec val sna eb', yujto creyente eb' eyed'oc.

Syac'b'at stzatzil sc'ool eb' viṅaj Pablo

16 Aocab' Cajal Jesús, aton jun ac'um junc'olal syac' val sjunc'olal d'ayex d'a masanil
tiempo. Ochocab' pax eyed'oc e masanil ta'.
17 A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic, yic scheclaji
to yel vic jun carta tic. Icha tic svutej in tz'ib'anb'at junjun in carta. 18 Aocab' Cajal
Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex e masanil ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A VIÑAJ TIMOTEO

B'ab'el Timoteo sb'i jun carta tic, aton jun b'ab'el carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pablo d'a jun viñ quelem ochnac creyenteal d'a yol yic Asia. Yiñtilal Israel ix snun viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. Ayic xid'naquec' viñaj Pablo d'a Asia chi' d'a sb'ab'elal, ata' ochnac viñ creyenteal, ec'nac viñ yed' viñaj Pablo chi' b'ajtac ec'nac.

A jun carta b'atnac d'a viñaj Timoteo chi', ox macañ nivac yelc'och yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 2, ata' syal yuj juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal. A eb' chi' syal eb' to syal co chaan co colnab'il yuj juntzañ lolonel elc'altac yaji. Syalanpax eb' to ay juntzañ tas ay yovalil svaji. Max yalpax yoch yetb'eyum anima yalan eb'.

Axo schab'il macañ, tz'ilchaj d'a capítulo 3, syal yuj tas tz'aj co munlaj yed' iglesia, icha yic tz'och culto. Syalanpax tas yovalil sb'eyb'alej eb' anciano, eb' diácono yed' eb' ix ix tz'och yopisio.

Axo yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 4 masanto d'a 6, syal yuj tas smoj sb'eyb'alej viñaj Timoteo yic syac'an servil Jesucristo viñ. Syalanpax d'a viñ, tas yovalil syutej sb'a viñ d'a scal junjun macañ anima d'a iglesia.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' yaj yalancan Dios co Columal
yed' Cajal Jesucristo, aton jun scac'och yipoc co c'ool. 2 Ach Timoteo, svac'b'at jun in
carta tic d'ayach. Icha val vuninal aji, yujto vuuj ix ac'och Cristo d'a a c'ool. Yac'ocab'
svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, yac'ocab'
pax sjunc'olal d'ayach ta'.

Tzeyil e b'a d'a juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al

3 Ayic ix in b'at d'a yol yic Macedonia, ix in c'an pavor d'ayach to tzach can d'a Éfeso,
yujto in gana scham val alan d'a eb' sc'ayb'an eb' d'a juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al to yovalil
syactejcan eb' yalani. 4 Tzal d'a eb' to max yixtej stiempo eb' sc'ayb'an juntzañ ab'ix
malaj b'aj sc'anab'ajaxi yed' d'a yab'ixal smam yicham eb', yujto tzijtum juntzañ ab'ix
chi' yojtac eb'. Toñej scomon telaj sb'a eb' yuuj, palta malaj yelc'ochi. A juntzañ ab'ix
chi', malaj yopisio oñ sc'ayb'an d'a tas tz'aj cac'anoch d'a co c'ool tas nab'il yuj Dios d'a
quib'añ.

5 Svalb'at jun checnab'il tic d'ayach yic vach' xajanej val sb'a eb' creyente ta'. Tato
stojolb'itej sb'a eb', tato syil val sb'a eb' yed' spensar, tato yel syac'och Dios eb' d'a sc'ool,
ol xajanej sb'a eb' yed' eb' yetanimail. 6 Palta ay eb' tz'actancan jun vach' b'eyb'al sval
tic. Yuj chi', toñej scomon aq'uejoch spensar eb' d'a juntzañ comon lolonel malaj b'aj
sc'anab'ajaxi. 7 Sgana eb' syac'och sb'a c'ayb'umaloc d'a ley Moisés. Palta max nachajel-
laj yuj eb' tas syalelc'ochi. Vach'chom stec'b'ej sb'a eb' yalani, palta max nachajpaxel yuj
eb' tas van yalan eb' chi'.

8 Cojtac val to ay yopisio ley Moisés chi' tato yel sco c'anab'ajej icha val tas syala'.
9 Cojtacpaxi to mañ yujoc eb' vach' sb'eyb'al ix ac'jican juntzañ ley chi', palta aton yuj
eb' ol val tic ix ac'jicani: Eb' pit syutej sb'a d'a Dios, eb' max c'anab'ajan tas syal Dios,
eb' max b'eyb'alan icha sgana Dios, eb' chuc sb'eyb'al, eb' malaj tz'och Dios d'ay, eb'
scomon b'uchvaj d'a tas vach', eb' smac'ancham smam snun, eb' mac'umcham anima,
10 eb' tz'emñej d'a ajmulal, eb' viñ vinac syic'laj sb'a yed' yetvinaquil, eb' elc'um anima,
eb' tz'esani, eb' tz'ac'anoch es d'a yib'añ eb' yetanimail yed' eb' sc'ulan junocxo tas max
scha sb'a yed' jun c'ayb'ub'al te yel, yuj chi' ix can jun ley chi'. 11 A jun c'ayb'ub'al te

yel tic, aton jun vach' ab'ix yac'nac Dios d'ayin yic svaleli. A jun vach' ab'ix tic, te nivan yelc'ochi. A tz'alan yab'ixal Dios, aton jun te tzalajc'olal yaji.

Ix oc' sc'ool Dios d'a viňaj Pablo

12 Svac' yuj diosal d'a Cajal Jesucristo, yujto te ayoch ved' d'a vopisio tic, ix yala' to c'anab'ajum in d'ay, yuj chi' ix yac' vopisio vac'an servil. 13 A d'a yalaňtaxo, te b'uchumtac in d'a Cristo. Vac'nac val chucal d'ay, ochnac in val ajc'olal d'ay. Palta ix oc' val sc'ool Dios d'ayin, yujto manto in creyenteoc ta'. Musansatil ic'an in c'ulannac juntzaň chi'. 14 Te nivan svach'c'olal Cajal Jesús yac'nac d'ayin. A ac'jinac vac'och in c'ool d'ay, xajan in yuuj, icha chi' syutej yac'an d'ayoň junjun oň, yujto junxoňej caj yed' Cristo Jesús.

15 Ay jun tas ol vala' te yel. Smoj co chaan cab'i: Ulnaquec' Cristo Jesús d'a yolyib'aňq'uinal tic, yic tzoň scolcanel a oň ajmuloň tic. A in tic, tz'ec'xo val d'a yib'aň te chuc in d'a yichaň anima smasanil. 16 Yuj chi', ix oc' sc'ool Dios d'ayin, yic vach' vuuj scheclajeli to te ay snivanc'olal Jesucristo. Yuj chi' a in tic, ch'oxnab'il vaj d'a jantac eb' toto ol ac'anoch Cajalil chi' d'a sc'ool, yic ol scha sq'uinal eb' d'a junelňej. 17 A Dios Yajal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiň ol chamoc. Malaj junoc mach syal yilani. Aňejton jun Dios tic, malaj junocxo. Nivanocab' yelc'och d'ayoň. Calec vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. Amén.

18 Ach Timoteo, tzach in xajanej val icha junoc vuninal. Svalb'at juntzaň checnab'il tic d'ayach, yic tzach munlaj icha yalnaccan juntzaň eb' uuj, ato a ix ac'ji yal eb' yuj Dios. Yuj chi' icha junoc soldado te vach' syutej sb'a d'a yopisio, icha val chi' tzutej a b'a ac'an ip a munlaj d'a yic Dios. Tec'an tzutej a b'a ac'anoch Dios chi' d'a a c'ool. Tzil val a b'a yed' a pensar d'a masanil tiempo. 19 Ay eb' maxtzac sya'ilej sb'a yed' spensar, yuj chi' ix vach' juviel eb' d'a jun c'ayb'ub'al ix yac'och d'a sc'ool. 20 Icha chi' ix yutej sb'a viňaj Himeneo yed' viňaj Alejandro, yuj chi' ix vac'och eb' viň d'a yol sc'ab' viň Satanás, yic syojtaquejel eb' viň to max yal-laj co comon b'uchvaj d'a Dios.

2

Checnab'il yuj lesal

1 A ticnaic, tzin b'ab'laj alej val b'at jun tic d'ayach. Yovalil tzoň tevi d'a Dios yuj anima smasanil. Yovalil sco c'an d'a Dios yic syac' svach'c'olal d'a eb', yic scolvajpax yed' eb'. 2 Yovalil tzoň lesalvi yuj eb' nivac yajal yed' pax yuj eb' yajal smasanil, yic vach' junc'olal tzoň aj yed' eb', yic malaj pax tas sq'ue vaan d'a co cal yed' eb'. Tato icha chi', ol yal co c'ulan icha sgana Dios, ol yalpax co b'eyec' d'a ac'anc'olal. 3 Tato icha chi' scutej co b'a, te vach' d'a sat Dios co Columal. Ste tzalaj val qued'oc. 4 Yujto sgana Dios chi' scolchajcanel eb' anima smasanil. Sgana syojtaquejel jun c'ayb'ub'al eb' te yel. 5 Junňej ton Dios ay. Aňejtona', junňej pax mach syal yac'anoch co ti' d'ay, aton Jesucristo, yujto a ochnac animail. 6 A' ulnaquec' yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel, yic scolel masanil eb' anima d'a jun yaelal ol ac'joc och d'a yib'aň eb' yuj smul. A schamel chi' a val d'a stiempoal ix uji yic scheclajeli to sgana Dios scolchajel eb' anima smasanil. 7 Yuj val jun tic, ix ac'ji vopisio valanel jun ab'ix tic. Ix in ac'jioch schecab'oc Jesucristo yic tzin c'ayb'ej eb' maň israeloc d'a jun c'ayb'ub'al te yel tic, yic syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Te yel svala', maň vanoc vesani.

8 Yuj chi' in gana slesalvi eb' viň vinac d'a junjun lugar. A eb' syic'chaaň sc'ab' slesalvi,2.8 yovalilocab' vach' sb'eyb'al eb' d'a yichaň Dios, malajocab' schichonc'olal eb', malajocab' b'aj stelaj sb'a eb'. 9 Axo eb' ix ix, yovalil vach' syutej eb' ix yac'anoch spichul, tojolňejocab' syutej eb' ix yac'anochi. Mocab' ac'umtacoc syutej sb'a eb' ix spach'uch'an xil sjolom. Mocab' ac'umtacoc syutej sb'a eb' ix yuj juntzaň oro sveei yilji

2.8 **2:8** Ayic ix tz'ib'chaj ch'aň Nuevo Testamento, a sb'eyb'al eb' creyente, to syac'q'ue sc'ab' eb' d'a chaaň ayic slesalvi eb'.

d'a sñi' sch'umil eb' ix. Mocab' ac'umtacoc pax syutej sb'a eb' ix yuj juntzañ pichul te caro stojol syac'ochi. 10 Aocab' vach' b'eyb'al sch'oxel eb' ix. Smoj val icha chi', yujto yicxo Dios yaj eb' ix. 11 Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'an sc'ayb'ub'al d'a emnaquilal. 12 A in svala', max yal-laj a eb' ix sc'ayb'an eb' viñ vinac. Max yal-laj a eb' ix tz'ac'an mandar eb' viñ. Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'ani. 13 Yujto a viñaj Adán, b'ab'el b'ob'il viñ yuj Dios. Axo ix Eva, tzac'anto b'onac ix. 14 Mañoc viñaj Adán chi' ac'jinac musansatil yuj viñ diablo, palta a ix Eva chi'. Yuj chi', a ix ochnac smul d'a Dios. 15 Palta ol colchajel eb' ix, tato sq'uib'tzitej yune' eb' ix, tato tec'tec' yaj yune' eb' ix chi' yac'anoch Dios d'a sc'ool. Tato xajanej eb' anima eb' ix, tato vach' sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ Dios, syilan sb'a eb' ix. Tato icha chi', ol colchajel eb' ix.2.15

3

Sb'eyb'al eb' scuchb'an eb' creyente

1 A junxo lolonel svalb'at tic d'ayach, te yel. Tato ay eb' snib'ej tz'och stañvumaloc eb' yetcreyenteal, vach' jun munlajel snib'ej eb' chi'. 2 Ol vala' tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och yopisio chi': Yovalil max say tas malaj svach'il eb', yic max yal yac'jioch tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junjunñej ix yetb'eyum junjun eb'. Yovalil tec'an syutej spensar eb', syilan val sb'a eb'. Vach'ocab' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' yetanimail, vach'ocab' syutej sb'a eb' d'a eb' slaj ec' d'ay. Yovalil vach' syutej eb' sc'ayb'an eb' yetcreyenteal. 3 Mocab' uc'umoc añ eb'. Mocab' mac'vaj pax eb'. Yovalil nivan syutej sc'ool eb'. Max yal yac'an oval eb' yed' junocxo mach. Mocab' pec'tuminoc eb'. 4 Vach'ocab' syutej eb' yilan yol spat, yic vach' c'anab'ajum tz'aj eb' yuninal eb', yic ay yelc'och eb' d'a sat eb' yuninal chi'. 5 Yujto a mach mañ ojtannacoc yilan yol spat, ¿tas ol yutoc yilan yiglesia Dios? 6 A eb' unin creyente to, max yal-laj yac'jioch yopisio eb', yujto ay smay toñej syic'chaañ sb'a eb'. Yujto ta icha chi', ay smay yac'ji syaelal eb' icha utajnac viñ diablo. 7 A eb' ay yopisio, yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' mañ creyenteoc, yic vach' mañ ol b'uchjoc eb', yic vach' mañ ol ac'joc ganar eb' yuj viñ diablo chi'.

A chajtil syutej sb'a eb' diácono

8 Svalpaxb'at d'ayach tas yovalil ol sb'eyb'alej eb' diácono: Yovalil te vach' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' anima. Mañ chab'satoc syutej sb'a eb'. Mocab' uc'umoc añ eb', mocab' pec'tuminoc pax eb'. 9 Yovalil stec'b'ej val sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al ac'b'ilcan d'ayoñ yuj Dios, aton jun b'aj scac'och co c'ool. Añejtona' yovalil syil val sb'a eb' yed' spensar. 10 Ayic manto och yopisio eb' diácono chi', yovalil sb'ab'laj b'eytzitajcan eb'. Tato malaj spaltail eb' tz'ilchaji, syal yac'jioch yopisio eb' chi'. 11 Icha pax chi' eb' ix ix tz'och yopisio, yovalil te vach' syutej sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ eb' anima. Max yal-laj tz'alvi pecal eb' ix. Yovalil tec'an syutej spensar eb' ix. Añejtona' c'anab'ajumocab' eb' ix sc'ulan masanil tasi. 12 Axo eb' diácono, yovalil junjunñejocab' ix yetb'eyum junjun eb'. Vach'ocab' syutej eb' yilan eb' yuninal yed' yol spat. 13 A eb' diácono chi', tato te vach' syutej sb'a eb' d'a yopisio chi', te ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' creyente. Tato icha chi', max xiv eb' yalaneli to ayoch Cristo Jesús d'a sc'ool eb'.

Yalnac Dios yuj co c'ayb'ub'al

14 Tzin na'a tecan ol in b'at b'aj ayach chi' d'a yic jaye' c'ual tic. 15 Tato mañ ol yal in b'at d'a elañchamel jun, palta tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, yic vach' tzojtaquejeli tas val sco b'eyb'alej a oñ yuninal oñxo Dios tic. Yujto a oñ tic yiglesia oñxo Dios, aton jun Dios pitzan. Ay copisio calanel jun c'ayb'ub'al te yel. Cuuj tz'och val yip jun c'ayb'ub'al

2.15 **2:15** A jun colnab'il syal d'a tic mañoclaj b'aj tzoñ colchajel d'a yalañ co mul syala', palta a tas syal elc'ochi to malaj tas syal scachanoch vaan eb' ix d'a smunlajel co Mam Dios tato sc'anab'ajej juntzañ checnab'il tic eb' ix.

yel tic d'a yichaň eb' anima. 16 A Dios ac'jinac cojtaquejeli chajtil yaj quic b'aj ay oň ochi.
Val yel, te nivan yelc'och juntzaň sch'oxnac d'ayoň. Aton juntzaň tz'alan icha tic:
A Dios yac'nacoch sb'a animail. Axo Yespíritu ch'oxjinaqueli to yel yalnac.
Ochnac pax q'uelan eb' ángel d'ay. Ix alchajpaxel yab'ixal d'a juntzaňxo nación.
Ay eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal van yac'anoch d'a sc'ool. Aňejtona' ic'jinacpaxq'ue d'a satchaaň, xchi co c'ayb'ub'al tic.

4

Ay eb' creyente ol meltzaj d'a spatic

1 A Yespíritu Dios tz'alan sjichanil to ayic vanxo sjavi jun slajvub' tiempoal, ay eb' ol meltzaj d'a spatic. Axo d'a juntzaň c'ayb'ub'al es ol yac'och spensar eb'. Palta a juntzaň c'ayb'ub'al chi', a d'a eb' enemigo scoti. 2 A d'a juntzaň eb' anima tz'ac'an es ol yac'och schiquin eb'. A eb' anima chi', chab' sat eb'. Toton junelňej te juvinaquel spensar eb'. 3 Ol yalan eb' icha tic: Ay yovalil tato scac'och quetb'eyum. Ay pax juntzaň tas te ay yovalil cab'lani, xcham eb'. Palta a Dios ix b'oancan masanil juntzaň chi', yic scab'lej a oň creyente oň tic. Yuj chi', ayic scab'lani, scac' yuj diosal d'a Dios yuuj, yujto cojtacxo jun c'ayb'ub'al te yel. 4 Masanil tas b'ob'il yuj Dios, te vach', yuj chi' max yal-laj calani to chuclaj d'a yichaň. Syalňej cab'lan smasanil, aňej to scac' yuj diosal d'a Dios chi' yuuj. 5 Tato tzoň lesalvi, scac'an yuj diosal yuj tas sco va'a, malaj yovalil tas sco va chi', yujto icha chi' syal slolonel Dios.

A sb'eyb'al eb' tz'ac'an servil Cristo

6 Tato tza c'ayb'ej eb' creyente d'a juntzaň c'ayb'ub'al tic ta', vach' tzutej ac'an servil Jesucristo syal chi'. Ol vach' och a tec'anil ayic ol a c'ayb'an a b'a alan juntzaň lolonel scac'och d'a co c'ool yed' d'a juntzaňxo c'ayb'ub'al te vach' b'aj ayoch co pensar. 7 Palta maň ac'och a pensar d'a juntzaň ab'ix malaj b'aj sc'anab'ajaxi. Aňej d'a Dios tzac'och a pensar d'a masanil tiempo. 8 Tato sco c'ayb'ej co b'a co pacub'taňan co nivanil yic ay quip, vach' toni. Palta a val jun ec'al vach' to scac'och co pensar d'a Dios yic ol co cha svach'il d'a yolyib'aňq'uinal tic yed' d'a satchaaň. 9 A jun c'ayb'ub'al tic te yel. Smoj co chaanec cab' d'a smasanil co c'ool. 10 Yuj jun tic, scac' val quip co munlaj d'a yic Dios, scab'anpax syail yuuj. Yujto aton jun Dios pitzan scac'och yipoc co c'ool. A Dios, Scolumal eb' anima smasanil. Aton val eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay ol colchaj yuuj.

11 A juntzaň svalb'at tic d'ayach, scham val alan d'a eb' creyente ta', tza c'ayb'ej eb' d'ay. 12 Vach' tzutej a b'a, yic malaj mach ol alanoc to quelem unin ach. Más vach' tza ch'ox vach' b'eyb'al d'a eb' creyente smasanil. Vach' tzutej a lolon yab' eb'. Vach' tzutej a b'a yil eb'. Vach' pax tzutej a xajanan eb' ta'. Aňej d'a Cajal Jesús tzac'och a c'ool. Tojolňej tzutej a pensar yil eb'. Icha chi' tzutej a ch'oxan jun vach' b'eyb'al d'a eb' ta'. 13 Yacb'an manto in c'och ta', tzac' val ip avtan slolonel Dios d'a scal eb'. Maň actejcan ecan sna' eb', tza c'ayb'ejňej eb'. 14 Ayic yac'annacq'ue sc'ab' eb' anciano d'a a jolom, ata' yac'nac opisio Dios, yic snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ac'jinac nachajel yuj eb' to icha chi' ol ach yutoc. Yuj chi', maň actejcan jun opisio chi'.

15 Tzac' val och a pensar d'a juntzaň svalb'at tic d'ayach, yic ol yil eb' smasanil ta' to ipan yoch a tec'anil d'a junjun c'u. 16 Tzil val a b'a yuj tas tza b'eyb'alej ta'. Aňejtona', cham tza na yuj juntzaň c'ayb'ub'al tzac' sc'ayb'ej eb' ta'. Tec'an tzutej a b'a d'a masanil tiempo, yic ol ach colchajeloc, yic ol colchajpaxel eb' tz'ab'an tas tzal chi'.

5

A sb'eyb'al eb' creyente smasanil

1 Ayic tza ch'olb'itan tas yaj eb' ichamtac vinac, maň a tumej eb', ec sna eb' d'a emnaquilal, icha tzutej alan junoc tas d'a a mam. Yed' pax d'a eb' quelemtac, vach'ňej

tzutej alan d'a eb', icha tzutej alan d'a junoc uc'tac. 2 Icha pax chi' tzutej alan d'a eb' ix chichimtac ix, icha tzutej alan d'a ix a nun. Aňejtona' d'a eb' ix cob'estac, vach' tzutej alan d'a eb' ix, yujto icha anab' yaj eb' ix. Maňoc d'a chab'satil tzal d'a eb' ix.

3 Svalanpaxb'at juntzaň checnab'il tic yuj eb' ix chamnac yetb'eyum. A eb' ix chi', tato d'a val yel sch'ocoj eb' ix, yovalil tzoň colvaj d'a eb' ix. 4 Palta tato ay yune' eb' ix jun, ma ay yixchiquin eb' ix, yovalil tza c'ayb'ej eb' uninab'il chi' to yib'aň eb' yaj sb'ab'laj colvaj d'a smam snun, spactzitan eb' yuj tas ix ac'ji d'ay. Tato icha chi' syutej sb'a eb', a d'a yichaň Dios, te vach', ste tzalaj val yed' eb'. 5 Ay eb' ix chamnac yetb'eyum d'a val yel aycan sch'ocoj. A eb' ix chi', aňej Dios syac'och eb' ix yipoc sc'ool. C'ual d'ac'val slesalvi eb' ix yuj sc'anan eb' ix jantacňej tas ay tz'och yuuj. 6 Palta ay pax eb' ix chamnac yetb'eyum chi' aňej val tas sgana sc'ulej. Yuj chi' vach'chom pitzan eb' ix d'a yichaň eb' anima, palta a d'a yichaň Dios chamnacxo eb' ix. 7 Scham val alan juntzaň checnab'il tic d'a eb' ix ta', yic malaj mach ol alanq'ue tas d'a spatic eb' ix. 8 Tato ay eb' creyente max colvaj d'a smam snun, ma d'a eb' ay d'a yol spat eb', a eb' chi', malaj yelc'och sc'ayb'ub'al Cristo d'a eb'. Ec'alxo schucal eb' d'a yichaň eb' maň creyenteoc.

9 A eb' ix chamnac yetb'eyum sval tic, syal yoch eb' ix scuentaoc iglesia. Aňej eb' ix 60 ab'ilxo sq'uinal, eb' ix junňej viň yetb'eyum yic'nac. 10 Aňej eb' ix chequel yaj d'a yichaň eb' yetcreyenteal to vach' sb'eyb'al eb' ix, eb' ix vach' yutejnac sq'uib'tzitan yune', eb' ix vach' yutejnac sb'a d'a eb' slaj ec' d'ay, eb' ix ac'jinac servil eb' yetcreyenteal d'a emnaquilal, eb' ix oc'nac sc'ool d'a eb' ayoch d'a syaelal, eb' ix vach'ňej yutejnac sb'a d'a masanil tiempo. Aňej eb' ix chi' syal yoch scuentaoc iglesia chi'.

11 Axo eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum jun, maň a chaoch eb' ix scuentaoc iglesia. Yujto ay b'aj aňej sgana eb' ix sc'ulej, yuj chi' syactejcan Cristo eb' ix, axo yetb'eyum eb' ix syac'xiochi. 12 Elta ul d'a yib'aň eb' ix, yujto maxtzac sc'anab'ajej sti' eb' ix syac'cani. 13 Aňejtona' aňej lolonel tzec' yal eb' ix d'a caltac pat, yuj chi' te jaragana tz'aj eb' ix. Maň toňejoc jaragana eb' ix, palta syal pax pecal eb' ix. Toňej scomon aq'uejoch sb'a eb' ix d'a juntzaň b'aj malaj yalan yico'. Syalanpax juntzaň malaj svach'il eb' ix. 14 Yuj chi', tzin nib'ej to a eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum, más vach' syac'xioch yetb'eyum eb' ix. Aljocab' yune' eb' ix. Munlajocab' eb' ix d'a yol spat, yic a eb' ayoch ajc'olal d'ayoň, maxtzac yal sb'uchvaj eb' d'ayoň yuj eb' ix. 15 Svalanb'at juntzaň tic d'ayach, yujto ay eb' ix chamnac yetb'eyum toxo ix meltzajpax d'a spatic. Axo ticnaic, a viň Satanás syac' servil eb' ix.

16 A eb' creyente ta', tato ay junoc ix chamnac yetb'eyum d'a yol spat eb', yovalil scolvaj eb' d'a ix. Yujto maň smojoc tato a iglesia tz'ac'an sgasto ix. A eb' ix d'a val yel sch'ocoj, aňej eb' ix b'aj syal scolvaj iglesia, yujto max tzac'van iglesia yac'an sgasto eb' ix smasanil.

17 A eb' anciano vach' syutej yilan eb' yetcreyenteal, vach' pax syutej eb' yac'an c'ayb'ajoc yed' yalanel slolonel Dios, yovalil te ay yelc'och eb' d'a yichaň eb' creyente smasanil. 18 Yujto a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Maň eyac'och spail sti' noc' noc' stec'vi trigo, xchi. Syalanpax junxo icha tic: A eb' smunlaji, ay yalan yic eb' schaan stojol, xchi.

19 Tato ay mach tz'ac'anoch tas d'a yib'aň junoc anciano, yovalil ay chavaňoc, ma oxvaňoc testigo. Tato malaj jun, maň a cha ab' d'ay. 20 Tato ay junoc anciano max actancan sc'ulan chucal, tza cachoch vaan d'a yichaň eb' creyente smasanil, yic ol xiv eb' creyente chi' yoch smul d'a Dios. 21 Scham val valanb'at d'ayach d'a yichaň Dios, d'a yichaň Cajal Jesucristo yed' d'a yichaň eb' ángel sic'b'ilcanel yuuj to tza c'anab'ajej val juntzaň checnab'il tic d'a stojolal, mocab'a sq'uexaňil tzutej a b'oan yaj eb'. 22 Maň a comon aq'uejoch yopisio junoc mach d'a elaňchamel, yacb'an manto a b'eytzitej, yujto talaj tz'och smul, locan ach yed'oc d'a smul chi' d'a yichaň Dios. Tziq'uel a b'a d'a junoc tas malaj svach'il.

23 Svalanb'at d'ayach yuj a c'ool, yujto aňeja' yac'an syail. Maňocňej a a' tzuq'uej. Syal
uc'an jab'oc vino, yic ol b'oxoc a c'ool chi'.
24 Ay eb' toxon chequel yaj smul ayic manto b'eytzitaj eb'. Ay pax eb' masanto
sb'eytzitaji, ichato chi' scheclajelta smul. 25 Icha pax chi' eb' vach' sb'eyb'al,
chequeltaxon yaji to vach' sb'eyb'al eb'. Tato ay eb' vach' sb'eyb'al manto checlajeli,
yovalil ol checlajeloc.

6

1 Aňejtona' svalanb'at d'ayach yuj eb' creyente ay spatrón. Ayocab' yelc'och spatrón eb'
chi' d'ay, yic maň ol b'uchjoc Dios yuj sb'eyb'al eb'. Yed' juntzaň c'ayb'ub'al b'aj scac'och
co pensar, maň ol b'uchjoc pax yuj eb'. 2 Tato ay eb' yetcreyenteal sb'a yed' spatrón,
vach'chom creyente spatrón eb' chi', ayocab' yelc'och d'a eb'. Ec'alxo val vach' syutej eb'
smunlaj d'ay, yujto creyente jun van schaan svach'il smunlajel eb' chi', xajanab'il viň
yuj Dios yed' eb'. Scham val alan juntzaň c'ayb'ub'al tic d'a eb' ta', tza c'ayb'an eb' d'ay.

Max yal scac'och co pensar d'a b'eyumal

3 A juntzaň sc'ayb'ub'al Cajal Jesucristo, te yel, palta ay eb' max yac'och spensar d'ay.
Ch'oc c'ayb'ub'al syal eb'. Malaj sgana eb' d'a juntzaň c'ayb'ub'al tz'alani tas scutej
cac'anoch co pensar d'a Dios. 4 A eb' icha chi' syutej sb'a, malaj jab'oc tas yojtac eb',
toňej syic'chaaň sb'a eb'. Sgana eb' syac' oval yed' junocxo mach. Sgana eb' stelaj
sb'a yuj juntzaň lolonel. Aňej val juntzaň tic sc'ulej eb' d'a masanil tiempo. Palta yuj
juntzaň sc'ulej eb' chi', spitzvi chichonc'olal d'a scal eb', oval, b'uchval, chuc pensaril
yed' ajc'olal. 5 Icha chi' syutej eb' sjuanel spensar eb' max yac'och spensar d'a jun
c'ayb'ub'al yel. A snaan eb' to ol yac' ganar stumin eb' d'a spatic co c'ayb'ub'al tic. 6 Yel
toni, te nivan svach'il sco cha d'a spatic co c'ayb'ub'al, tato sco na'a to c'ocb'il syab'
juntzaň tastac ay d'ayoň junjun oň. 7 Ayic caljinac, malaj jab'oc tas qued'nac. Aňejtona'
malaj jab'oc tas ol quic'b'at qued'oc ayic ol oň chamoc. 8 Aňej tato c'ocb'il schax tas sco
va d'a junjun c'u, tato ay pax co pichul, coň tzalajec. 9 Palta ay eb' creyente aňej b'eyumal
sgana. Yuj chi', c'un sjuviel eb' yuj chucal. Ichato scan eb' d'a junoc yaal, yujto tzijtum
juntzaň tas malaj yopisio snib'ejoch eb'. Te ay smay sjuviel eb' yuuj. Yuj juntzaň b'aj
syiloch sc'ool eb', svach' juviel spensar eb' d'a junelňej. Yuj chi', ichňej ta' ol satixcanem
eb'. 10 A d'a pec' tuminal, a ta' scot yalňej tas chucalil. Ay eb' snib'an q'uen tumin, yuj
chi' ix laj yactejcan jun c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool. Maňxo jantacoc cusc'olal ix
yic'cot eb' d'a yib'aň.

Scac'och co c'ool d'a Jesucristo

11 A achxo tic ach Timoteo, yicxo Dios aji. Maň a c'ulej juntzaň malaj svach'il ix val
tic. Te tojol tzutej a b'eyb'al. Aňej Dios b'aj tzac'och a c'ool yed' a pensar. Tza xajanej
eb' anima. Tec'an tzutej a b'a ab'an syail. Emnaquil tzutej a b'a. 12 Icha junoc mach
syac' yip, tec'tec' syutej sb'a, icha chi' tzutej ac'an ip och tzac'an yuj Cajal Jesús, yic tza
cha a q'uinal d'a junelňej, yujto yuj a chaan a q'uinal chi' ix ach yavtejoch Dios yicoc
ayic te vach' ix utej alan d'a yichaň juntzaň eb' ix ab'an alani to a Jesucristo Cajal toni.
13 Scham val valanb'at d'ayach d'a yichaň Dios, aton jun tz'ac'an sq'uinal masanil tastac
yed' d'a yichaň Jesucristo, aton jun te vach' yutejnac yac'an testigoal sb'a d'a yichaň
viňaj Poncio Pilato, 14 tza c'anab'ajej val juntzaň checnab'il tic sic'lab'il. Vach'ňej tzutej a
b'eyb'al masanto ol javoc Cajal Jesucristo. 15 Ayic ol javoc jun tiempoal icha sgana Dios,
ato ta' ol elc'och jun tic yuuj. Yujto aňej ay spoder. Te tzalajc'olal yaji. A sReyal eb' rey.
Yajal pax yaj d'a eb' yajal. 16 Aňej malaj b'aq'uiň schami. Saquilq'uinalňej b'aj ay. Malaj
junoc mach syal sc'och d'a stz'ey. Malaj junoc mach ilannac, yujto maň chequeloc. Te
nivanocab' yelc'och d'a co sat. Ayocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

17 Axo eb' creyente b'eyum d'a yolyib'aňq'uinal tic, tzal juntzaň checnab'il tic d'a eb'.
Scham val alan d'a eb' to max yal yic'anchaaň sb'a eb'. Max yal yac'anoch sb'eyumal
eb' chi' yipoc sc'ool, yujto elaňchamel slajvieli. Tzalanpax d'a eb' to aňej Dios pitzan
syac'och eb' yipoc sc'ool. Yujto a Dios chi' tz'ac'an masanil tas d'ayoň yic tzoň tzalaj yed'
juntzaň chi'. 18 Yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', maň jantacoc tas vach' syal sc'ulan eb'.
Yovalil scolvaj eb' d'a eb' meb'a', sian pax eb' tastac ay d'ay. 19 Tato sb'eyb'alej eb' icha
sval tic, ol smolb'ej sb'eyumal eb' ol scha b'aq'uiň, ol schaan jun sq'uinal eb' d'a val yel.

Slajvub' schecnab'il viňaj Pablo

20 Ach Timoteo, taňvej val tas ix ac'chajoch ab'enal d'a yol a c'ab'. Ay eb' comon tz'alan
tastac, palta nab'aňej. Malaj yelc'och tas syal eb' syaloch sb'a jelanil chi'. B'esel a b'a d'a
scal eb'. 21 Yujto ay eb' syac'och spensar d'a juntzaň es syal eb' chi'. Yuj chi' syactejcan
juntzaň c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool.

Aocab' Dios tz'ac'an svach'c'olal d'ayex ta'.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A VIÑAJ TIMOTEO

Schab'il Timoteo sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Timoteo yuj juntzañxo lolonel syalb'at viñ d'a viñ, yic scolvaj viñ yed' viñ d'a b'ajtac tz'eq'ui. Yujto yojtacxo viñaj Pablo chi' to toxo ol chamoc, yuj chi' ix yac' val yip viñ sc'ayb'ancan viñaj Timoteo chi', yic syac'an techaj juntzañ proval viñ sjavi d'a yib'añ, tec'anpax syutej viñ yac'an testigoal sb'a yuj Cristo. Ix yalanpaxb'at viñ yic vach' syutej sb'a viñaj Timoteo yed' Slolonel Dios. Yovalil sc'anab'ajej viñ yilan yopisio, aton alojel vach' ab'ix vach'chom ay eb' ayoch ajc'olal d'a viñ. Ix yalanpaxb'at viñ d'a viñaj Timoteo chi' to max yal yac'anoch sb'a viñ d'a juntzañ telajb'ail malaj b'aj sc'anab'ajaxi, malaj pax jab'oc tas vach' syac'a', yujto a eb' tz'ab'an juntzañ lolonel chi', toñej svach' juviel spensar eb' yuuj.

A yuj juntzañ tic tz'aljib'at d'a viñaj Timoteo chi', yic vach' snacot viñ tastac ix sch'ox viñaj Pablo chi' d'a viñ, aton c'ayb'ub'al, yujto a viñaj Pablo chi', tec'an yutejnac sb'a viñ d'a scal juntzañ yaelal ix ac'jioch d'a yib'añ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A Dios yac'naccan sti' to ol yac' co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. 2 Ach Timoteo, tzin tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayach. Te xajanab'il ach vuuj, icha vuninal aji. Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, syac'anpax sjunc'olal d'ayach.

Max yal co q'uixvi calanel slolonel Cristo

3 C'ual d'ac'val in lesalvi uuj. Ayic tzin lesalvi d'a juntac el, svac'pax yuj diosal d'a Dios uuj. Te tojol svutej in pensar vac'an servil Dios chi' icha yutejnac eb' in mam vicham. 4 Tzin naancoti to oc'nac ach ayic a cannac vuuj. In gana tzach vil junelxo, yic ol vach' javoc in tzalajc'olal. 5 Vojtac to tzac'val och Cajal Jesús d'a a c'ool, icha yutejnac sb'a ix a nun chichim ix Loida yed' ix a nun ix Eunice. Vojtac to icha yutejnac sb'a eb' ix chi', icha pax chi' tzutej a b'a.

6 Ayic vac'annacq'ue in c'ab' d'a a jolom, ata' yac'nac opisio Dios, yic snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ticnaic, svalb'at d'ayach to tzac' val ip a munlaj d'a opisio chi'. 7 Mañoc xivc'olal ix yac' Dios d'ayoñ, palta a spoder ix yac'a', yic tec'an scutej co b'a. Ix yac'an co xajanej co b'a. Ix yac'anpax tas scutej quilan co b'a. 8 Yuj chi', mañ ach q'uixvoc alanel yab'ixal Cajal Jesús. Añejtona' mañ ach q'uixvoc pax vuuj, yujto a ticnaic preso vaj yuj Cajal Jesús chi'. Mañ ach xiv ab'an pax syail yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il, yujto a Dios van yac'an spoder d'ayach ved'oc. 9 A Dios yac'nac co colnab'il. A' avtannac oñ, yic tzoñ och yicoc. Mañ yujoc juntzañ tas vach' sco c'ulej ix oñ colchaji, palta ix el d'a sc'ool Dios to icha chi' tzoñ aji, yujto junxoñej caj yed' Cristo. Atax yic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic, toxonton ay svach'c'olal d'ayoñ. 10 Axo yic ix ulec' co Columal Jesucristo, ix checlajel svach'c'olal Dios d'ayoñ. A Jesucristo chi' ix ac'an lajvoc spoder chamel. Yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il, ix checlajeli to a Cajal Jesús chi' tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej.

11 A Dios ac'annac vopisio yic svalel vach' ab'ix yic colnab'il. A' ac'annac in och schecab'oc Jesucristo, yic vach' tzin ec' in c'ayb'ej eb' mañ israeloc. 12 Yuj chi' svab' syail yuj juntzañ sjavi d'a vib'añ tic. Palta max in q'uixvilaj, yujto vojtac mach ayoch yipoc

in c'ool, aton Dios. Vojtac to ay spoder staňvan tas ix vac'och ab'enal d'a yol sc'ab',[1.12]
masanto ol javoc sc'ual sjavi Jesucristo.
13 A juntzaň c'ayb'ub'al valnaccan d'ayach, te yel, yuj chi' tza c'anab'ajej val. A ticnaic,
junxoňej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' tzac' val och Cajal chi' d'a a c'ool. Tza xajanej paxi.
14 A juntzaň c'ayb'ub'al ix ac'jioch ab'enal d'a yol a c'ab' yuj Dios, tza taňvej yuj spoder
Yespíritu, aton jun ix ac'jioch cajan d'ayoň junjun oň.
15 Ojtactaxoni to a masanil eb' creyente ay d'a yol yic Asia, ix in yactejcan eb' in ch'ocoj.
Aňejtona' viňaj Figelo yed' viňaj Hermógenes, ix in yactejpaxcan eb' viň. 16 Palta tzin
nib'ej to tz'oc' sc'ool Cajal Jesús d'a eb' ay d'a yol spat viňaj Onesíforo, yujto tzijtum el
ix yac' snivanil in c'ool viň. Vach'chom preso vaji, palta maj q'uixvoc viň sjavi d'ayin.
17 Ayic ix javi viň d'a Roma tic, ix ec' viň in say d'a smasanil sc'ool, masanto ix in ilchaj
yuj viň. 18 A d'a sc'ual sjaub'al Cajal Jesucristo, comonoc ol oc' sc'ool Cajalil d'a viňaj
Onesíforo chi'. Ojtac jantac ix oň yac' servil viň d'a choňab' Éfeso, aton b'aj ayach ec' chi'.

2

Tec'an scutej co b'a

1 A ach tic, icha val to vuninal ach. Tec'an val tzutej a b'a yuj svach'c'olal Dios syac'
d'ayoň, yujto junxoňej caj yed' Cristo Jesús. 2 Ay juntzaň c'ayb'ub'al ix ab' valan d'a
scal eb' tzijtumal creyente, tza c'ayb'ej eb' creyente c'anab'ajum d'ay, aton eb' syal pax
sc'ayb'an eb' yetcreyenteal.
3 Icha junoc soldado te vach', icha chi' tzutej a b'a ac'an techaj ab'an syail, yujto van
ac'an servil Jesucristo. 4 Q'uinaloc ay junoc soldado ayoch d'a yopisio ticnaic, max yal-laj
yac'anb'at sb'a d'a junocxo comon munlajel, yujto aňej jun yajalil ix ic'an och soldadoal
chi' b'aj snib'ej vach' scan d'a sat. 5 Q'uinaloc ay junoc ayoch d'a junoc tajnel ticnaic,
sgana syac' ganar. Palta tato max sc'anab'ajej juntzaň sleyal yic jun tajnel chi', max
yac'laj ganar schaan spac. 6 A eb' smunlaj d'a sat sluum, ay yalan yic eb' sb'ab'laj yaman
sat smunlajel chi'. 7 A juntzaň svalb'at tic d'ayach, tza na val sic'lab'il. Axo Cajal Jesús ol
ac'an nachajel uuj smasanil.
8 Tza navalcot Jesucristo, aton yiňtilal viňaj rey David, ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac.
Icha chi' syal jun vach' ab'ix yic colnab'il svalel tic. 9 A ticnaic van vab'an syail, yujňej
to svalel jun vach' ab'ix tic. Ayoch q'uen cadena d'ayin, ichato te nivan in mul d'a
yichaň ley. Palta a slolonel Dios, maň ayoc och q'uen cadena d'ay icha vaj a in tic. 10 Ay
juntzaňxo eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios. In gana ol scha svach'il Dios chi' eb' qued'oc, yuj
chi' svac' techaj masanil juntzaň yaelal sja d'a vib'aň, yic ol scha scolnab'il eb' te nivan
yelc'ochi, aton jun tz'ac'ji d'ayoň d'a junelňej, yujto junxoňej caj yed' Cristo Jesús. 11 A
juntzaň lolonel svalb'at d'ayach tic, te yel:
Tato chamnac oň yed' Cristo, ol oň aj yed' d'a junelňej.
12 Tato scac' techaj syaelal yed'oc, ol oň och yajalil yed'oc. Tato ay oň scala' to maň oň
yicoc, ol yal paxi to maň oň yicoclaj.
13 Tato ay oň max caq'uelc'och icha tas scala', palta axo, tz'elňejc'och tas syala'. Yujto
max yal sq'uexan spensar d'a tas syala'.

A tas sgana Dios sc'ulej eb' tz'ac'an servil

14 Eccot juntzaň svalb'at d'ayach tic sna eb'. Scham val alan d'a eb' d'a yichaň Dios
Cajal to max yal-laj scomon telan sb'a eb' yuj juntzaň lolonel malaj jab'oc yopisio. Axo
eb' smaclan yab' tas syal eb', ste juviel eb' yuuj. 15 Tzac' val ip a munlaj d'a yic Dios, yic
ol yila' to vach' a munlajel, te tojol tzutej alanel slolonel te yel. Tato icha chi' tzutej a
b'a, maň ol ach q'uixvoclaj d'a yichaň. 16 Maň a comon aq'uejoch a b'a yed' eb' scomon

---

1.12 **1:12** A d'a tic syala' to a viňaj Pablo ix ac'anoch tas ab'enal d'a yol sc'ab' Dios. Ay juntzaňxo traducción tz'alani to ay spoder Dios staňvan masanil tas ix yac'och ab'enal d'a yol sc'ab' viňaj Pablo chi'.

loloni, aton eb' malaj yelc'och tas syala'. Yuj juntzañ comon lolonel chi', toñej svach' b'at eb' d'a scal chucal. 17 Icha junoc yab'il yaxc'a, ste xacchajb'ati, icha chi' tz'aj spucaxb'at juntzañ comon lolonel syal eb' chi'. Icha chi' ix yutej sb'a viñaj Himeneo yed' viñaj Fileto. 18 Yuj chi', ix spatiquejcanel jun c'ayb'ub'al te yel eb' viñ. Slaj yalan eb' viñ to toxo ix pitzvixi eb' chamnac. Yuj tas syal eb' viñ chi', ay eb' somchajel spensar, maxtzac yac'och Cajal Jesucristo eb' d'a sc'ool. 19 Icha yipumal yich junoc pat mañ jab'oc tz'ib'xi, icha chi' yutejnac Dios yac'anem yipumal yich yiglesia. A d'a yiglesia chi' ayoch jun sello, aton jun tz'alan icha tic: A Cajal Jesús toxonton yojtac mach eb' yictaxoni, xchi. Syalanpax icha tic: A mach tz'alani to yic Cristo, yovalil syactejcan masanil chucal, xchi jun sello chi'.

20 A d'a junoc pat nivaquil, mañ jantacoc yamc'ab' ay d'a yool. Ay juntzañ q'uen yamc'ab' chi', nab'a oro yed' plata, te ch'oc yel yopisio. Palta ay juntzañxo yamc'ab' chi', nab'a te' yed' lum luum, a juntzañ chi', comonñej yaji. 21 Icha juntzañ yamc'ab' chi', icha chi' caji. Tato scactejcan masanil chucal, a d'a yichañ Cajal Jesús, te ay quelc'ochi. Añej ay oñ yico'. Te ay copisio yuuj, yujto a tas sgana, lista caj co c'ulani.

22 Iq'uel a b'a d'a scal chucal sc'ulej eb' etquelemal. Te tojol tzutej a b'eyb'al. Añej Cajal Jesús tzac'och d'a a c'ool. Tza xajanan eb' anima. Junc'olal tzutej a b'a. Junxoñej pax tzutej a b'a yed' eb' malaj jab'oc spaltail d'a yichañ Cajal Jesús, ayic syalan sb'a eb' d'ay. 23 Iq'uel a b'a d'a scal eb' scomon telaj sb'a, aton eb' malaj jab'oc yelc'och tas syala'. Ina ojtac, toñej spitzvi oval yuj tas syal eb' chi'. 24 A mach tz'ac'an servil Cajal Jesús, max yal scomon ac'anoch sb'a d'a scal oval. Yovalil emnaquil syutej sb'a d'a masanil anima. Yovalil vach' syutej sc'ayb'an eb' anima, nivanocab' pax syutej sc'ool. 25 Añejtona', emnaquil syutej eb' yalan d'a eb' schichonoch sc'ool d'ay, yic talaj icha chi' ol ac'joc sna sb'a eb' yuj Dios, axo yojtacanel jun c'ayb'ub'al te yel eb'. 26 Yujto a eb' chi', ichato yamb'il eb' yuj viñ diablo yic sc'ulej eb' icha tas sgana viñ. Palta tato sna sb'a eb', ol colchajcanel eb' d'a yol sc'ab' viñ.

3

A tas ol b'eyb'alaj d'a lajvub' c'ual

1 Yovalil tzojtaquejeli to ayic manto javi jun lajvub' c'ual, ol javoc jun tiempoal te ay smay. 2 Yujto ay eb' anima munil ol xajanej sb'a sch'ocoj. Añej d'a q'uen tumin ol yac'och spensar eb'. Ol yac' ac'umtaquil eb'. Ol yic'chaañ sb'a eb'. Ol comon b'uchvaj eb' d'a Dios. Mañ ol sc'anab'ajej eb' tas syal smam snun. Chab'c'olal ol scha junoc tas eb'. Te chuc ol yutoc sb'eyb'al eb'. 3 Mañ ol xajanej jab'oc sb'a eb', mañ junoc mach b'aj ol oc' sc'ool eb'. Ol yal chuc eb' d'a spatic eb' quetanimail. Mañ ol sya'ilej snivanil eb'. Icha junoc noc' noc' te ov, icha chi' ol yutoc sb'a eb'. Ol chichonoch sc'ool eb' d'a jantacñej tas vach'. 4 Ayic ol javoc jun tiempoal chi', ol yac'och es eb' d'a yib'añ eb' svach'c'ool. Mañ ol xiv jab'oc eb' sc'ulan chucal. Ol laj yaloch sb'a eb' jelanil. Añej d'a tas sgana snivanil eb' b'aj ol yac'och spensar. Mañ xajanoc Dios yuj eb'. 5 Ol laj yal eb' icha tic: A d'a Dios van cac'anoch co pensar, xcham eb', palta a sb'eyb'al eb' ol ch'oxaneloc to mañoc Dios ayoch yed' eb'.

A achxo jun, tziq'uel a b'a d'a eb' icha chi' syutej sb'a. Mañ junñejoc tzach ec' yed' eb'. 6 A d'a scal eb' chi', ata' ay eb' toñej smontan och eb' ix ix malaj spensar d'a yoltac pat, syac'an musansatil eb' ix eb'. A eb' ix chi', juvinacxoel spensar eb' ix yuj chucal. Tzijtum val juntzañ malaj svach'il snib'ejoch eb' ix, añej pax ta' ayoch spensar eb' ix. 7 A eb' ix chi', masanil tiempo syac'lej eb' ix sc'ayb'an sb'a, palta malaj b'aq'uiñ ol yojtaquejel jun c'ayb'ub'al te yel eb' ix chi'. 8 Icha ajnac schichonoch sc'ool viñaj Janes yed' viñaj Jambres[3.8] d'a viñaj Moisés, icha pax chi' schichonoch sc'ool eb' anima sval tic d'a jun c'ayb'ub'al te yel. Toxonton juvinaquel spensar eb'. A sb'eyb'al eb' sch'oxaneli to mañoc

3.8 **3:8** Viñaj Janes yed' viñaj Jambres, am eb' viñ sb'inaj d'a Éxodo 7.11,22; 8.7,19.

d'a Dios ayoch spensar eb'. 9 Palta a eb' chi', ol checlajel eb' d'a yichañ eb' anima smasanil
to malaj spensar eb', yuj chi' mañ ol yac'laj ganar eb'. Icha ajnac scheclajel eb' viñ
chichonnac och sc'ool d'a viñaj Moisés chi', icha chi' ol aj scheclajel eb'.

Slajvub' schecnab'il viñaj Pablo

10 A ach tic, ojtac in c'ayb'ub'al, in b'eyb'al yed' tas ix vutej in pensar. Ix ila' tas ix
vutej vac'anoch Cajal Jesús d'a in c'ool. Ix il jantac in nivanc'olal yed' pax tas ix vutej in
xajanan eb' anima. 11 Añejtona' ix ila' tas ix vutej in tec'b'an in b'a d'a scal juntzañ tas
ix ac'jioch d'a vib'añ d'a choñab' Antioquía, d'a Iconio yed' d'a Listra. Te nivan yaelal
ix vab' d'a juntzañ choñab' chi', palta a Cajal Jesús ix in colanel d'a yol sc'ab' masanil.
12 A mach snib'an stojolb'itej sb'eyb'al yujto junxoñej tz'ajcan yed' Cristo Jesús, val yel
ol ac'jococh yaelal d'a yib'añ yuj eb' anima. 13 Axo eb' te chuc sb'eyb'al yed' eb' tz'ac'an
musansatil eb' anima, ol vach' b'atcan eb' d'a scal chucal chi'. Tz'ac'vi musansatil eb',
tz'ac'jipax musansatil eb'.

14 Palta a ach tic, tec'an val tzutej ac'anoch a pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al a
c'ayb'ejnac. Ac'ñej och juntzañ c'ayb'ub'al chi' d'a a c'ool, yujto ojtac mach c'ayb'annac
ach. 15 Atax yic ix ach cotoch uninal, atax ta' ix a yamoch a c'ayb'an Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani. Aton Slolonel chi' tz'ac'an jelanb'oc co pensar yic tzoñ colchaji, yuj
cac'anoch Cristo Jesús d'a co c'ool. 16 A masanil Slolonel chi', a Dios chi' ix ac'an
tz'ib'chajoc, yuj chi' ay yopisio oñ sc'ayb'ani. Ay yopisio oñ scachanoch vaan. Ay yopisio
yac'an b'o co pensar. Ay pax yopisio oñ sc'ayb'an d'a tas scutej co tojolb'itan co b'eyb'al.
17 Icha chi' yopisio Slolonel chi', yic a oñ yic oñxo Dios, tz'acan snachajel cuuj, syalñej
pax co c'ulan jantacñej tas vach'.

4

1 Ayic ol javoc Cajal Jesucristo d'a schaelal, ato ta' ol vach' och yajalil. A' ol ch'olb'itan
tas yaj masanil eb' anima chamnacxo yed' eb' pitzanto. Yuj chi', d'a yichañ Dios yed' d'a
yichañ Cajal Jesucristo, scham val valanb'at d'ayach: 2 Tzalel Slolonel Dios d'a scal eb'
anima. Taxoñej sgana eb' syab'i, mato maay, palta tzalñej d'a eb', tza montan eb'. Tza
cachan eb' d'a chucal, tzecan sna eb'. Te nivan tzutej a c'ool d'a eb', tza c'ayb'ej pax eb'
d'a Slolonel Dios chi'. 3 Yujto a d'a jun tiempoal ol javoc, ay eb' mañxo ol chaan alchaj
juntzañ c'ayb'ub'al yel d'a eb'. Mañ jantacoc juntzañ comon lolonel sgana eb' ol yab'i,
yuj chi' tzijtum eb' c'ayb'um ol smolb'ejcot eb'. Palta a eb' c'ayb'um chi', añej juntzañ
comon lolonel ol yal eb' icha sgana eb' anima. 4 Yuj chi' mañxo ol yac'och schiquin eb'
d'a jun c'ayb'ub'al te yel. A d'a juntzañ comon ab'ix ol yac'och spensar eb'. 5 A ach xo,
tec'an tzutej a pensar d'a masanil tiempo. Tzac' val techaj ab'an syail. Tzalel vach' ab'ix
yic colnab'il d'a scal eb' anima. Munlajañ sic'lab'il, yic vach' malaj tas ol yac' palta d'a
opisio chi'.

6 A inxo tic, van sja stiempoal in chami. Icha junoc tas siaj d'a Dios to smiljichamoc,
icha chi' ol in ajoc. 7 Icha junoc mach syac' yip d'a junoc tajnel, icha chi' ix vutej in b'a
in munlaj d'a yic Dios. Axo ticnaic, ix vac' ganar slajvi vopisio d'a svach'il. D'a masanil
tiempo ix in c'anab'ajej juntzañ c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. 8 Axo ticnaic, ay jun
spac vic sic'anxo, yujto tojol ix vutej in b'eyb'al. A Cajal Jesús, te tojol spensar, A' ol
ch'olb'itan yaj anima smasanil. A d'a jun c'ual chi', ol in cha spac vic d'ay. Mañoc inñej
ol in cha spac vico', palta ol scha pax yic eb' snib'an sjaub'al Cajal Jesús d'a schaelal.

Juntzañxo schecnab'il viñaj Pablo

9 In gana tzach cot in il d'a elañchamel 10 yujto ix in yactejcan viñaj Demas in ch'ocoj.
Ix b'at viñ d'a Tesalónica, yujto añej tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic b'aj syac'och spensar
viñ. Axo viñ cuc'tac Crescente, a d'a yol yic Galacia ix b'at viñ. Yed' viñ cuc'tac Tito, ix
b'at viñ d'a yol yic Dalmacia. 11 Axoñej viñ cuc'tac Lucas ayec' ved'oc. Ayic tzach coti, tza
say viñaj Marcos, yic tzic'cot viñ ed'oc, yujto te ay yopisio viñ smunlaj ved'oc d'a yic Cajal

Jesús. 12 Axo viñaj Tíquico, a d'a Éfeso ix in checb'at viñ. 13 Ayic tzach coti, comonoc tzec'
ic' jun in pichul jucan vactejnaccan d'a viñaj Carpo d'a choñab' Troas. Tzic'anpaxcot
juntzañ ch'añ in libro. A val juntzañxo ch'añ uum te vach', yovalil tzic'cot ch'añ.
14 A viñaj Alejandro, viñ b'oum q'ueen, te chuc ix yutej sb'a viñ d'ayin. Palta a Cajal
Jesús ol pactzitan d'a viñ. 15 Añejtona' tzil pax a b'a d'a viñ a ach tic, yujto ste chichonoch
sc'ool viñ d'a jun ab'ix scalel tic. 16 Ayic ix in c'och d'a yichañ eb' yajal d'a sb'ab'elal yuj
valani tas vaji, malaj junoc mach ix och ved'oc. Ix laj b'at eb', ix in yactejcan eb' in ch'ocoj.
Comonoc mañ ol yac'cot spac jun chi' Dios d'a eb'. 17 Palta axo Cajal Jesús ix och ved'oc.
Ix colvaj ved'oc, yuj chi' ix in vach' alejel vach' ab'ix yic colnab'il. A val eb' mañ israeloc,
ix yab' eb' smasanil. A junel, ichato yamchajnac in yuj jun noc' choj,4.17 ijan schinac in
b'at noc', palta a Cajal Jesús colannac in elta d'a yol sti' noc' choj chi'. 18 A Cajalil chi' ol
in colanel d'a yol sc'ab' masanil chucal. Ol in svach' tañvani, yic ol in c'och d'a yol sc'ab'
d'a satchaañ. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

19 Svac'b'at stzatzil sc'ol ix canab' Prisca yed' viñ cuc'tac Aquila yed' pax eb' ay d'a
yol spat viñ cuc'tac Onesíforo. 20 A viñ cuc'tac Erasto, a d'a Corinto ix can viñ. Axo viñ
cuc'tac Trófimo, a d'a Mileto ix vac'can viñ, yujto penaay viñ. 21 In gana tzach cotcan d'a
elañchamel, yacb'an manto ja ñab'ilq'uinal. A viñ cuc'tac Eúbulo tic, syac'b'at stzatzil a
c'ool viñ. Icha pax chi' viñ cuc'tac Pudente, viñ cuc'tac Lino, ix canab' Claudia yed' eb'
creyente smasanil, syac'paxb'at stzatzil a c'ool eb' ta'.
22 Ayocab' och Cajal Jesucristo ed'oc. Yac'ocab'pax svach'c'olal Dios d'ayex e masanil
ta'. Amén.

4.17 **4:17** A d'a tic sb'inaj sb'eyb'al eb' romano, ay b'aj ix ac'ji eb' ay schucal d'a yichañ viñ gobierno d'a noc' choj,
yic schijib'at eb' yuj noc'.

A Scarta San Pablo
D'A VIÑAJ TITO

Tito sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejb'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Tito ayec' d'a Creta. Mañ israeloclaj viñ, palta ochnac viñ creyenteal, ix colvaj val viñ yed' viñaj Pablo chi' yalanel vach' ab'ix. Ix can viñ d'a Creta chi' yic smunlaj viñ d'a juntzañ iglesia ay ta'.

A d'a jun carta tic, ay ox macañ nivan yelc'och syala': B'ab'el macañ, tz'alji d'a viñaj Tito chi' yuj tas yovalil syutej sb'eyb'al eb' anciano d'a iglesia chi', syalanpax yuj juntzañ chucal b'eyb'al sb'eyb'alej eb' aj Creta chi'. Schab'il macañ, syal yuj tas tz'aj sc'ayb'aj junjun macañ anima d'a iglesia chi', aton eb' ichamtac vinac, eb' ix chichimtac ix, eb' quelemtac, eb' ix cob'estac yed' eb' checab' yaji. Axo slajvub' macañ syal yuj tas syutej sb'eyb'al eb' creyente smasanil, tz'ac'jib'atpax stzatzil sc'ool eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, svac' servil Dios. Añejtona' schecab' in pax Jesucristo, yic vach' a eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios ol svach' aq'uejoch Cristo eb' d'a sc'ool. Ay vopisio in c'ayb'an eb' d'a jun c'ayb'ub'al te yel, aton jun tzoñ c'ayb'an d'a vach'il. 2 A yuj jun c'ayb'ub'al chi' scac'och yipoc co c'ool to ol co cha co q'uinal d'a junelñej. A Dios malaj b'aj syesej juneloc. Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic, ix yac'can sti' to ol yac' co q'uinal. 3 A ticnaic, ix javi stiempoal yac'an ojtacajel Slolonel. Yuj chi' ix ac'jioch Slolonel chi' ab'enal d'a yol in c'ab', axo yuj schecnab'il Dios co Columal svaleli. 4 Tic svac'b'at jun in carta tic d'ayach ach Tito. Yel ichato vuninal ach, yujto junñej scutej cac'anoch Cristo d'a co c'ool. Aocab' co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo co Columal syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayach ta'.

Yopisio viñaj Tito d'a Creta

5 Vac'nac ach can d'a yol yic Creta chi', yic tza vach' b'oej juntzañ tas ayto sb'oi. Tza sic'anpaxelta eb' tz'och ancianoal d'a junjun choñab'. Tza siq'uelta eb' icha vutejnac valancan d'ayach. 6 Tic svalb'at d'ayach tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och ancianoal chi': Yovalil malaj b'aj say junoc chucal eb', yic max yal yac'jioch junoc tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junñej ix yetb'eyum junjun eb'. Axo yuninal eb', yovalil creyente eb' smasanil. Mañ comonoc say chucal eb'. Mañ ac'umtacoc syutej sb'a eb'. 7 Yujto a eb' tz'och yilumaloc eb' yetcreyenteal, yovalil te vach'ñej syutej sb'a eb', yujto yilumal smunlajel Dios tz'aj eb'. Max yal axoñej eb' sgana syal yico'. Max yal utzin syutej sc'ool eb'. Mañ uc'umoc añ eb'. Mocab' comon mac'vaj pax eb'. Añejtona', mocab' yac' ganar stumin eb' d'a spatic chucal. 8 A eb' ay yopisio chi', yovalil vach' syutej sb'a eb' d'a eb' slaj ec' d'ay. Yovalil añej tas vach' sc'ulej eb', syilan val sb'a eb'. Te tojol syutej sb'a eb'. Añej d'a Dios syac'och spensar eb'. Yovalil scachoch vaan snivanil eb'. 9 Yovalil a d'a jun c'ayb'ub'al te yel syac'och spensar eb', aton jun sc'ayb'ejnac eb'. Yovalil icha chi' syutej sb'a eb' yic vach' syal stojolb'itan spensar eb' yetcreyenteal eb' yed' jun c'ayb'ub'al te vach', yic pax syal sch'oxanel eb' b'aj ay spaltail eb' chuc yalan d'a spatic co c'ayb'ub'al tic.

10 Yujto tzijtum eb' añeja' yac'an ac'umtaquil. Añej juntzañ tas malaj yelc'och scomon alej eb'. Nañal val eb' somchajel yuj eb'. A d'a scal eb' israel, tzijtum eb' icha chi' syutej sb'a. 11 Yovalil scachjioch vaan eb', yic maxtzac yal eb', yujto yalñej mach junoc pat b'aj tz'ec' eb', tz'ec' eb' yac' somchaj spensar eb' creyente chi'. Slaj ec' eb' sc'ayb'ej eb' anima d'a juntzañ chucal, yic vach' syac' ganar stumin eb' d'a spatic eb'.

12 Ay jun viñ aj Creta chi' te jelan d'a scal eb'. Ix yal viñ icha tic: A eb' vetchoñab' tic, te esalvum eb'. Lajan val eb' icha junoc noc' noc' te ov. Te jaragana eb', añej vael sgana eb' syac'a', xchi viñ. 13 Yel ton val syal viñ. Yuj chi' a ach tic yovalil tza cachoch vaan eb', yic

vach' a jun c'ayb'ub'al yel syac'och eb' d'a sc'ool. 14 Tzal d'a eb' yic vach' maxtzac yac'och spensar eb' d'a juntzañ comon ab'ix syal eb' israel yed' pax d'a juntzañ schecnab'il eb' malaj yelc'och jun c'ayb'ub'al yel d'a sat.

15 A oñ tojolb'itab'ilxo co pensar, vach' masanil tas d'ayoñ. Palta axo eb' max ac'anoch d'a sc'ool, eb' malaj svach'iltaxon spensar, malaj junoc tas vach' d'a eb'. Yujto a spensar eb' chi', toxonton chuc. Mañ jab'oc syil sb'a eb' yed' spensar chi'. 16 Slaj yal eb' to yojtac val Dios eb', palta a d'a sb'eyb'al eb' scheclajeli to mañ yojtacoc Dios chi' eb'. B'alaj malaj svach'il eb' d'a yichañ Dios chi', yujto max sc'anab'ajej eb' tas syala'. Yuj chi' toxon max yal sc'ulan junoc tas vach' eb'.

2

A juntzañ c'ayb'ub'al te yel

1 A achxo tic, tza c'ayb'ej eb' anima d'a tas smoj sc'ayb'aji, aton d'a juntzañ c'ayb'ub'al te yel. 2 Tzal d'a eb' ichamtac vinac to tec'an val syutej spensar eb'. Te vach' syutej sb'a eb', yic vach' ay yelc'och eb' d'a sat eb' yetanimail. Yovalil syil val sb'a eb'. Syac'och val juntzañ c'ayb'ub'al eb' te yel d'a sc'ool. Xajanocab' eb' anima yuj eb'. Tec'anocab' syutej sb'a eb' yab'an syail. 3 Yed' pax eb' ix chichimtac ix, tzal d'a eb' ix to yovalil vach' syutej sb'a eb' ix icha sgana Dios. Mocab' yal specal eb' anima eb' ix. Mocab' uc'umoc añ eb' ix. Yovalil sch'ox vach' b'eyb'al eb' ix, 4 sec yuj chi' ol yal sc'ayb'an eb' ix cob'estac ix eb' ix yic xajanej eb' viñ yetb'eyum eb' ix yed' yune'. 5 Yujto a eb' ix cob'estac ix chi', yovalil syil val sb'a eb' ix. Yovalil tojol syutej sb'eyb'al eb' ix. Yac'ocab' servil yol spat eb' ix. Vach' syutej spensar eb' ix d'a eb' yetanimail. Sc'anab'ajan eb' ix tas syal viñ yetb'eyum. Tato icha chi' syutej sb'a eb' ix, mañ ol b'uchjoc Slolonel Dios.

6 Añejtona', tza cham alej pax d'a eb' viñ quelemtac to yovalil syil val sb'a eb' viñ. 7 A achxo, te vach' tzutej a b'eyb'al yil eb' ta'. Añej juntzañ c'ayb'ub'al te yel tzal d'a eb'. Ayic tza c'ayb'an eb', mañ toñejoc tzach comon loloni. 8 Tojol tzutej a c'ayb'an eb', yic vach' max yal yalan eb' to es b'aj tza c'ayb'ej eb' chi'. Tato icha chi', a eb' schichonoch sc'ool d'ayoñ ol q'uixvoquel eb', yujto malaj junoc tas ol yal yalan eb' d'a co patic.

9 Tzalanpax d'a eb' creyente ayoch checab'oc to yovalil sc'anab'ajej spatrón eb'. Vach' syutej sb'a eb' icha sgana spatrón chi'. Max yal spacan sti' viñ eb'. 10 Max yal yelc'an junoc tas eb' d'a viñ. Yovalil te tojol syutej sb'a eb' sch'oxan svach' b'eyb'al. Tato icha chi', ol yil eb' anima to a juntzañ c'ayb'ub'al yic Dios co Columal te vach'. 11 A Dios ix ch'oxan svach'c'olal d'ayoñ, yic syal tzoñ colchajel co masanil d'a yolyib'añq'uinal tic. 12 Yuj svach'c'olal chi' snachajel cuuj to yovalil scactejcan masanil tas mañ vach'oc d'a yichañ Dios yed' masanil tas malaj svach'il sco nib'ej d'a yolyib'añq'uinal tic. Yovalil squil val co b'a, te vach' scutej co b'eyb'al. Añejocab' d'a Dios chi' scac'och co pensar. 13 Co tañvejec sjavi jun c'ual tzalajc'olal yic ol ja co Diosal te nivan yelc'ochi, aton co Columal Jesucristo. 14 A ix yac'cham sb'a cuuj, yic tzoñ scolelta d'a yol sc'ab' chucal. A ix ic'anel co mul smasanil, yic vach' añej ayoñ yico', yic vach' añej juntzañ tas vach' sco c'ulej.

15 Tzalel juntzañ tic d'a scal eb' creyente ta'. Tza cuchb'ej eb'. Tza cachoch vaan eb' malaj svach'il sb'eyb'al, yujto a chi' opisio yaji. Te vach' tzutej a b'a, yic malaj eb' ol yal yalan d'a a patic to malaj opisio.

3

A sb'eyb'al eb' creyente

1 Tzeccot sna eb' creyente chi' ta' to sc'anab'ajej eb' viñ yajal eb'. Yovalil sc'anab'ajej eb' tas syal eb' viñ. Yalñej tas junoc munlajel vach', sb'o'ocab' eb' d'a tzalajc'olal. 2 Mocab' comon b'uchvaj eb' d'a eb' anima. Max yal scomon ac'an oval eb' yed' junocxo mach. Yovalil vach' syutej spensar eb', yovalil emnaquil syutej sb'a eb' d'a eb' anima smasanil.

3 Yujto a d'a yalaŋ̈taxo, a oŋ̈ tic, malaj jab'oc co pensar. Maj co c'anab'ajej Dios. Te satnac oŋ̈to ta'. Ix co c'anab'ajej yalxoŋ̈ej tas chucal ix co nib'ej. Te malaj svach'il tas ix co b'eyb'alej. Ix chichonoch co c'ool d'a eb' anima yuj tastac ay d'ay. Chacb'il oŋ̈ el yuj eb'. Aŋ̈ejtona', ix co chaclaj co b'a junjun oŋ̈. 4 Palta ix sch'ox svach'c'olal Dios co Columal d'ayoŋ̈ co masanil. Ix sch'oxani to xajan oŋ̈ yuuj. 5 Yuj chi', ix oŋ̈ scolo'. Maŋ̈ yujoc junoc tas vach' ix co c'ulej ix oŋ̈ colchaji, palta yujŋ̈ej to ix oc' sc'ool Dios d'ayoŋ̈. Ayic ix yic'anel co mul, ichato ix oŋ̈ aljixi d'a schaelal. Yuj Yespíritu ix q'uexmaj co pensar. 6 D'a smasanil sc'ool Dios ix yac'cot Yespíritu d'ayoŋ̈ yuj co Columal Jesucristo 7 yic vach' yuj val svach'c'olal tzoŋ̈ och vach'il d'a yichaŋ̈. Yuj chi', ol yac' co q'uinal d'a junelŋ̈ej, aton jun scac'och yipoc co c'ool.

8 A juntzaŋ̈ c'ayb'ub'al tic, te yel. In gana tec'an tzutej a b'a alaneli, yic vach' a eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, ol yac' val och spensar eb' sc'ulan juntzaŋ̈ tas vach'. A juntzaŋ̈ lolonel tic, te vach'. Te ay yopisio d'ayoŋ̈ co masanil. 9 Palta maŋ̈ ac'och a b'a yed' eb' scomon telaj sb'a yuj juntzaŋ̈ tas malaj b'aj sc'anab'ajaxi, yed' eb' aŋ̈ej yab'ixal smam yicham syala'. Maŋ̈ ac' pax och a b'a yed' eb' scomon ac'an oval yed' pax eb' stelaj sb'a yuj ley Moisés. A juntzaŋ̈ syal eb' chi', malaj jab'oc yopisio. Nab'aŋ̈ej syixtej sb'a eb' yalani.

10 Tato ay eb' sgana yac'an spoj sb'a eb' creyente, tza cachoch vaan junel chaeloc eb'. Tato max sc'anab'ajej eb', tziq'uel eb' d'a e cal. 11 Yujto ojtac to a eb' icha chi' syutej sb'a, toxon juvinacxoel eb'. Munil yojtacxo eb' to ayxo och d'a yib'aŋ̈ eb' yuj schucal.

Jun checnab'il d'a viŋ̈aj Tito

12 Ol in checb'at viŋ̈ cuc'tac Artemas d'ayach, mato a viŋ̈ cuc'tac Tíquico ol b'atoc. Ayic sc'och viŋ̈ d'ayach, elaŋ̈chamel tzach b'at d'a choŋ̈ab' Nicópolis in ila' yujto ata' in gana ay in eq'ui ayic ol ec' ŋ̈ab'ilq'uinal. 13 Ayic sb'at viŋ̈ cuc'tac Zenas, aton viŋ̈ licenciado yed' viŋ̈ cuc'tac Apolos b'aj sb'ati, tzach colvaj val d'a eb' viŋ̈. Tzac'ŋ̈ej d'a eb' viŋ̈ tas tz'och yuj eb' viŋ̈ d'a yoltac b'e. 14 Tza c'ayb'ej eb' quetcreyenteal ta', yic te vach' syutej sb'a eb', slaj colvaj pax eb' d'a eb' meb'a', yic vach' ay yopisio eb' d'a sat Dios.

Stzatzil sc'ool eb' creyente

15 A jantacŋ̈ej eb' ayec' ved' d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool eb'. Tzac' stzatzil sc'ool masanil eb' creyente xajan oŋ̈ yuj ta'. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A VINAJ FILEMÓN

Filemón sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejb'at d'a viñaj Filemón. Ojtacab'il viñaj Filemón chi' yuj screyenteal d'a iglesia d'a Colosas. Ay jun schecab' viñ scuchan Onésimo, b'at viñ elelal. Palta yil-lajelta sb'a viñ yed' viñaj Pablo d'a yol preso. Axo ix aji, ix och viñ creyenteal ayic ix yalan vach' ab'ix viñaj Pablo chi' d'a viñ. Ix yalb'at viñaj Pablo chi' d'a viñaj Filemón chi' to syac' nivanc'olal viñaj Onésimo chi' viñ, vach'ocab' syutej viñ schaan viñ sc'ochxi, yujto creyentexo viñ. Yuc'tacxo sb'a eb' viñ d'a sb'i Cristo, xajanocab' viñ yuj viñaj Filemón chi'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, ay in och d'a preso, yujto svac'och in pensar d'a Cristo Jesús. A in
yed' viñ cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayach ach Filemón. Te xajan
ach cuuj, yujto quetb'eyum co b'a d'a smunlajel Dios. 2 Tzac' stzatzil sc'ool eb' creyente
smolb'ej sb'a d'a a pat. Tzac'pax stzatzil sc'ool ix canab' Apia yed' viñ cuc'tac Arquipo,
yujto syac'pax val yip viñ d'a yic Dios qued'oc. 3 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo
syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Xajan Jesús yuj viñaj Filemón

4 Ayic tzin lesalvi, svac' val yuj diosal d'a Dios uuj, 5 yujto svab' d'a tic to tzac' val och
Cajal Jesús d'a a c'ool. Svab'i to te xajan Cajalil chi' uuj, tza xajanej pax masanil eb' yicxo
Dios. 6 Ay eb' syac'och Cristo d'a sc'ool uuj, yujto ix ac'och d'a a c'ool. Tzin c'an d'a Dios,
yic ol vach' nachajel yuj eb' to a Cristo Jesús tz'ac'an masanil tas vach' d'ayoñ. 7 Tzin te
tzalaj val uuj ach vuc'tac, yujto tza xajanej eb' ta'. Uuj sjavi snivanil in c'ool d'a tic, yujto
tzac' val stzalajc'olal eb' creyente ta'.

Tas sc'an viñaj Pablo yuj viñaj Onésimo

8 Yujto tza xajanej eb' yicxo Dios chi', yuj chi' ijan tzin tec'b'ej in b'a ach in checan yuj
tas yovalil tza c'ulej ta'. 9 Palta mantoc tzach vac' mandar. Toñej tzin c'an d'ayach yic ol
checlajeloc to sco xajanej co b'a. A in Pablo in tic, icham vinac in xo. A ticnaic, ayinto
och d'a preso, yujto svac'och in pensar d'a Cristo Jesús. 10 Tzin c'an val d'ayach yuj viñaj
Onésimo, yujto icha vuninal ix aj viñ d'a yol preso tic, yujto ix scha Cristo viñ vuuj.
11 A d'a yalañtaxo ayic ix ach yac'an servil viñ, malaj jab'oc yopisio viñ d'ayach. Axo
ticnaic, te ay yopisio viñ d'ayach[1.11] yed' pax d'ayin. 12 Yuj chi', tic tzin checb'at viñ
d'ayach. Tza cha viñ sc'ochi, icha tzutej a chaan in c'ochi. 13 In gana ix aj viñ ved' d'a tic,
yic tzin yac' servil viñ, yic ichato a ach tzul in ac' servil d'a yol preso tic. Ay in och d'a
preso yujñej to svalel vach' ab'ix yic colnab'il. 14 Palta malaj in gana tzin b'ab'laj b'oej in
trato yed' viñ masanto tzin c'anb'ej vab' d'ayach. Yujto in gana, to tz'el val d'a a c'ool tzac'
pavor d'ayin yed' viñ, mañ ac'b'iloc pural tzach vutej. 15 Yel toni, ix el viñ elelal d'ayach
jaye' c'ual. Palta icham chi' ix aji yic tz'ajxi viñ d'ayach d'a junelñej. 16 A ticnaic mañxo
checab'ocñej yaj viñ d'ayach. Másxo nivan yopisio viñ, yujto cuc'tacxo viñ. Te xajanab'il
viñ vuuj. A achxo, másxo val tza xajanej viñ ayic ol c'ochxoc viñ d'ayach. Mañ yujoc to a
checab' viñ tza xajanej viñ, palta yujto yicxo Cajalil yaj viñ qued'oc.
17 Yuj chi', tato tza na ved'oc to quetb'eyum co b'a, tza cha viñ sc'och ta' ichato a in tzin
c'ochi. 18 Tato ay sb'oc viñ d'ayach, ma ay junocxo smul viñ ix ochi, tzac'can d'a in cuenta.
19 A in Pablo in tic ol vac' sb'oc viñ chi' d'ayach, yuj chi' svac' in ti', tzin tz'ib'anpaxb'at

---

1.11 **1:11** Onésimo, syalelc'ochi "Te ay yopisio."

d'ayach yed' in c'ab'. Palta ojtac paxi, ichato ay a b'oc d'ayin, yujto vuuj ix a cha Cristo.
20 Yuj chi' vuc'tac, ac' pavor d'ayin d'a sb'i Cajal Jesús. Ac' in tzalajc'olal yuj Cristo.
21 Svalb'at juntzañ tic d'ayach, yujto tza c'anab'ajej val. Vojtac to mañocñej tas svalb'at
tic d'ayach ol a c'ulej, palta ol ec' d'a yib'añ a c'ulan juntzañxo tas. 22 Svalpaxb'at junxo tic
d'ayach to tzac' lista jab'oc in posado ta'. Talaj icha chi' ol el d'a sc'ool Dios, ol in yac'b'at
d'ayex ta', icha tz'aj e c'anan d'a e lesal.

Stzatzil sc'ool viñaj Filemón

23 A viñ cuc'tac Epafras tic, syac'b'at stzatzil a c'ool viñ. Ayto ochta viñ d'a preso tic
ved'oc, yujto syac'paxoch spensar viñ d'a Cristo Jesús. 24 Axo eb' smunlaj ved' d'a tic,
aton viñaj Marcos, viñaj Aristarco, viñaj Demas yed' viñaj Lucas, syac'paxb'at stzatzil a
c'ool eb' viñ.
25 Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta'.

A Ch'aň Carta
D'A EB' HEBREO

Hebreos sb'i jun carta tic, aton jun carta tic tz'ib'ab'ilb'at d'a juntzaň eb' creyente israel sacleminac yajb'ati, yujto ijan val sjavi schab'c'olal eb' yuj juntzaň yaelal sjavi d'a yib'aň eb' yuj eb' ajc'ool. Spechji b'eyec' eb' yic syactej eb' yac'anoch Dios d'a sc'ool, yic sb'eyb'alejpax juntzaň yicham b'eyb'al eb' icha d'a yalaňtaxo. A jun mach tz'ib'annac jun carta tic, jantac c'ayb'ub'al syac' d'a eb', syac'an val yojtaquejel eb' to aňej Jesucristo ix ac'jicot yuj Dios.

A d'a jun carta tic syala' to a Jesús Yuninal Dios, yuj chi' yelxo ec'b'al yelc'och d'a yichaň eb' schecab' Dios, d'a yichaň eb' ángel, d'a yichaň viňaj Moisés yed' d'a yichaň viňaj Josué. A val Dios ix alani to a Jesús Sat Sacerdote yaj d'a junelňej. Yelxopax ec'b'al snivanil yelc'och d'a yichaň eb' sacerdote sb'inaj d'a slolonel tz'ib'ab'ilcani. Aňej yuj Jesús syal scolchaj masanil anima d'a schucal. Tato syac'och eb' d'a sc'ool, tz'elcancot eb' d'a scal xivc'olal yed' d'a chamel. Aňej Jesús syal yac'an colnab'il d'a yel, yuj chi' ay juntzaň sc'ayb'ub'al Dios tz'ib'ab'ilcan d'a slolonel ch'oxnab'il yaji.

A jun mach tz'ib'annacb'at jun carta tic, a tz'alan yuj yab'ixal juntzaň anima d'a slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, yic syojtaquejel juntzaň ab'ix chi' eb' creyente, yic stec'b'ej sb'a eb' masanto d'a slajvub', syac'anpaxoch spensar eb' d'a juntzaň sch'oxnac Cristo. Slajvi juntzaň lolonel tic yed' cachnab'il, aj pensaril yed' stzatzil sc'ool eb' creyente.

A Yuninal Dios ix yac'lab'ej slolon d'ayoň

1 A d'a peca' tzijtum tas yac'lab'ejnac Dios slolon d'a eb' co mam quicham. Tzijtum
el yac'lab'ejnac eb' schecab' yalaneli. 2 Axo d'a slajvub' tiempoal tic, a val Yuninal
ix scheccot yal d'ayoň. A yed'oc sb'onac yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay.
Yac'annac paxcanoch masanil juntzaň chi' d'a yol sc'ab'. 3 A Yuninal chi' sch'oxan val el
snivanil yelc'och Dios. Te lajanňej spensar yed' Dios chi'. Yujňej slolonel Yuninal chi',
vach'ňej yec' masanil tasi, yujto a slolonel chi' te nivan spoder. Ayic ix lajvi yic'ancanel
co mul, ix b'at em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios d'a satchaaň.

Snivanil yelc'och Yuninal Dios

4 A Yuninal Dios chi', ec'alxo ix aj d'a yichaň eb' ángel, yujto a yopisio ac'b'il yuj Smam,
ec'alxo nivan yelc'och d'a yichaň yopisio eb' ángel chi'. 5 Malaj junoc eb' ángel b'aj ix yal
Dios icha ix aj yalan d'a Yuninal. Aton ix yalan icha tic:
A ach tic Vuninal ach. A d'a jun c'u tic ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchi.
Ayic ix yalanxi Dios icha tic, maň yujoc junoc eb' ángel ix yala', palta yuj Yuninal chi' ix
yala':
A in tic, Mamab'il ol in aj d'ay, axo Uninab'il ol aj d'ayin, xchi Dios.
6 Ayic ix schecancot jun pitaň Yuninal Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix yalan yuuj:
Emocab' cuman masanil eb' vángel d'ay, xchi.
7 Axo yuj eb' ángel yalnac Dios icha tic:
Svac'och eb' vángel icha ic'al, axo eb' tzin ac'an servil, svac'och eb' icha yoc c'aq'uil, xchi.
8 Palta syal pax Dios chi' yuj Yuninal icha tic:
Ach Dios, Rey achňej d'a masanil q'uinal. A ach tic, tojolňej tzutej ac'an yajalil d'a yib'aň
eb' ico'.
9 Tzach tzalaji, tato vach' tas sc'ulej eb' anima, axo tato a chucal sc'ulej eb' jun, schichon
a c'ool.
Yuj chi', a Dios, aton a Diosal, A' ix ach sic'aneli, ix yac'an jun nivan tzalajc'olal d'ayach.
A jun chi', ec'al nivan yelc'och d'a yichaň icha ix ac'ji d'a eb' ajun ed'oc, xchi d'a
Slolonel Dios chi'.

10 Syalanpax icha tic:
Ach Cajal, atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'aňq'uinal tic, a ach pax val lac'an a b'onaccan satchaaň.
11 Ol satel masanil juntzaň tic, a achxo jun, ayachňejeq'ui. A juntzaň tic ol ixtaxoc, icha sc'ab'ic'och junoc c'apac.
12 Ol a q'uexcanel icha val sq'uexanel junoc sc'a pichul eb' anima, syumancanel eb'. A achxo jun, aňeja' aji, malaj b'aq'uiň ol ach sateloc, xchican d'a Slolonel Dios chi'.
13 Malaj juneloc ix yal Dios d'a junoc ángel icha ix yutej yalan d'a Yuninal, ayic ix yalan icha tic:
Emaň c'ojan d'a in vach' c'ab', masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalaň oc, xchi d'a Yuninal chi'.
14 A eb' ángel chi', espíritu ton eb', yac'umalňej servil Dios yaj eb'. Checb'ilcot eb' yic scolvaj eb' d'ayoň a oň ol co cha co colnab'il d'a junelňej.

2

Aňejocab' co colnab'il sco na'a

1 Yuj chi' yovalil scac'och co pensar d'a juntzaň c'ayb'ub'al ix cab'i, tato maay, jab'jab'il ol oň satcaneloc. 2 A slolonel Dios yalnaccan eb' ángel d'a eb' co mam quicham d'a peca', tz'acan ajnac yelc'ochi. A eb' maň c'anab'ajannacoc jun lolonel chi', javinac yaelal d'a yib'aň eb'. 3 Tato icha chi' ajnac eb' chi', ¿tasto val ol cutoc co colan co b'a tato squiq'uel co pensar d'a jun co colnab'il te nivan yelc'och tic? A val lac'an Cajal Jesús b'ab'laj aljinac yab'ixal. Axo eb' ab'annac, sch'oxnac eb' to yel jun ab'ix tic, ix yalanpax eb' d'ayoň. 4 Aňejtona' yac'nac pax testigoal sb'a Dios yuj jun ab'ix tic ayic sch'oxannac juntzaň milagro yed' juntzaň tas satub'tac yilji, yic scheclaji to te yel. Aňejtona' ix yac' pax Espíritu Santo d'ayoň, ato syala' tas opisio sgana syac' d'a junjun oň.

Lajan ix aj Jesucristo qued'oc

5 Van valancot yuj junxo yolyib'aňq'uinal toto ol javoc. A jun chi', maňoc d'a yol sc'ab' eb' ángel ol yac'och Dios. 6 Yujto ay b'aj syal icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
Mamin, ¿tas val jab'oc quelc'och a oň anima oň tic, yuj chi' tzoň a nacoti, tzoň a taňvan yuj co vach'iloc?
7 Ejminac ix oň utejcan janic' d'a yichaň eb' ángel ayic ix oň a b'oani, palta nivan quelc'och yuj copisio ix ac'a'.
8 Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj d'a yol co c'ab', xchi d'a Slolonel chi'.
Yuj chi', ayic ix yac'anoch masanil tas Dios d'a yol co c'ab', malaj junoc tas maj yac'can ochi. A ticnaic maxto quilochlaj tato ix can masanil d'a yol co c'ab'. 9 Palta squiloch Jesús to lajan ajnac qued'oc, yuj chi' a d'ay tz'elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan chi', vach'chom malaj val ix aj yelc'och junoc tiempoal d'a yichaň eb' ángel yuj Dios, ayic ul yac'annacoch sb'a animail. Yuj svach'c'olal Dios, yuj chi' ix el d'a sc'ool scham Jesús cuuj co masanil. Axo ticnaic, te ec'b'al svach'il ix aji, te nivan yelc'ochi, yujto ix yab' syail ayic ix chami.
10 Masanil tas b'ob'il yuj Dios, yuuj aypaxeq'ui. Snib'ej to masanil eb' yuninal ol c'och b'aj ay stziquiquial. Yuj chi' yovalil ix yab' syail Jesús co Columal, icha chi' ix aj stz'acvielc'och yuj Dios. A Jesús chi' ix ac'anem yich co colnab'il. 11 A oň yic oňxo Dios, junňej co Mam yed' jun ix oň ac'anoch yicoc Dios chi'. Yuj chi' a Yuninal Dios chi', max q'uixvilaj oň yalan yuc'tacoc ma yanab'oc. 12 Icha tic ix yal d'a Smam d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
Ol valel ab'ixal d'a eb' vetchoňab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in b'itej d'a scal eb', xchi.
13 Yalannac pax icha tic:
A Dios ol vac'och yipoc in c'ool, xchi.
Aňejtona' syalanpax icha tic:

Ayinñej ec' d'a tic yed' eb' vuninal ix yac' Dios d'ayin, xchi d'a Slolonel Dios chi'.
14 A oñ tzoñ och yuninaloc Dios, chamelb'a yaj co nivanil tic. Yuj chi' yovalil ix och
pax snivanil Jesús chamelb'ail icha co nivanil tic. Yuj chi' ayic ix chami, ix yac' lajvoc
yopisio jun viñ ay spoder smilvaji, aton viñ diablo. 15 A d'a yalañtaxo, ichato ayoñ och
schecab'oc viñ diablo chi', yujto tzoñ xiv co chami, palta a Jesús ix oñ ac'ancanel d'a libre.
16 Val yel, mañ yicoc scol eb' ángel ix uleq'ui, palta cuuj a oñ yiñtil oñ viñaj Abraham tic.
17 Yuj chi', yovalil lajan ix aj qued'oc a oñ yuc'tac oñ tic, yic vach' tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yic
pax sc'anab'ajej yopisio d'a Sat Sacerdoteal d'a yichañ Dios, yic a' stupanel co mul. 18 Ix
yab' val syail, ayic ix ac'ji proval. Yuj chi' a ticnaic syal scolvaj qued'oc ayic tzoñ ac'ji
proval.

3

Ec'al yelc'och Jesús d'a yichañ viñaj Moisés

1 Ex vuc'tac ex vanab', yic exxo Dios ved'oc, yujto A' avtannac oñ och yicoc. Yuj
chi' co vach' aq'uejecoch co pensar d'a Cristo Jesús, yujto schecab' Dios yaj d'ayoñ. Sat
Sacerdote pax yaji, icha syal co c'ayb'ub'al chab'il cuuj. 2 A Jesús c'anab'ajum ix yutej sb'a
d'a jun ix ac'an yopisio, icha yutejnac viñaj Moisés sc'anab'ajan d'a scal eb' yuninal Dios
smasanil yed'oc. 3 A junoc b'oum pat, más ec'al d'a jun pat sb'o chi'. Ichaton chi' Jesús,
más ec'al d'a yichañ viñaj Moisés chi'. 4 Junjun te' pat, ay mach sb'oan te'. Palta a masanil
tasi, a Dios b'ojinac. 5 A viñaj Moisés chi', sc'anab'ajejnac viñ yac'an servil d'a scal
masanil eb' yuninal Dios yed'oc, yujto yac'umal servil Dios yaj viñ. Ayocto yac'annac
testigoal sb'a viñ yuj juntzañ tas d'iñan yalan Dios. 6 Palta a Cristo ix sc'anab'ajej, yujto
Yuninal Dios. A' ayoch Yajalil d'a yib'añ eb' yico', aton eb' yuninalxo Dios yed'oc. Tato
tec'an scutej cac'anoch d'a co c'ool, tzoñ tzalaj pax yuj jun ayoch yipoc co c'ool, yuninal
oñ ton Dios syal chi'.

Ay jun ic'oj ip yic eb' yuninal Dios

7 Yuj chi', icha syalcan Yespíritu Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios,
8 mañ e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham, a eb' chi', spitejnac sb'a eb'
d'ayin d'a tz'inan luum, yac'annac in proval eb' ta'.
9 Vach'chom 40 ab'il yilnac juntzañ milagro eb' in b'onac, palta añeja' yac'lejnac in proval
eb'.
10 Yuj chi' cotnac voval, valannac yuj eb': Masanil tiempo ch'ocñej b'aj ayoch spensar
eb'. Toxonton malaj sgana eb' yojtacanel in c'olb'al, xin chi.
11 Yuj chi', cotnac voval d'a eb'. Vac'annac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj
junc'olalñej ol aj eb', xchi Dios d'a slolonel chi'.
12 Ex vuc'tac ex vanab', tzeya'ilej val e b'a, yic malaj junoc ex tze pitej e b'a yuj e
chab'c'olal, yuj chi' tze patiquejel Dios pitzan. 13 Yacb'an tzato yala', slaj eyac'laj e tec'anil
junjun ex d'a junjun c'u, yic vach' malaj ex tzex juviel yuj chucal, malaj ex tzex pitb'iel
yuuj. 14 Yujto atax d'a sb'ab'elal cac'nacoch Cristo yipoc co c'ool. Tato añeja' tec'an scutej
co b'a cac'anoch yipoc co c'ool masanto d'a slajvub', ay calan quic yed'oc syal chi'.
15 Yujto icha chi' yaj stz'ib'ajcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a, icha yutejnac sb'a eb' e mam
eyicham, ayic spitannac sb'a eb' d'ayin, xchicani.
16 ¿Mach eb' ab'annac slolonel Dios tze na'a, slajvi chi' spitannac sb'a eb' d'ay? Aton
masanil eb' coljinac elta yuj viñaj Moisés d'a Egipto. 17 ¿Mach eb' b'aj 40 ab'il cotnac
yoval Dios tze na'a? Aton eb' ochnac smul d'ay, yuj chi' chamnac eb' d'a tz'inan luum
chi'. 18 ¿Mach eb' b'aj yac'nac sti' Dios to mañ ol c'och eb' b'aj junc'olalñej ol aj tze na'a?

Aton eb' mañ c'anab'ajannacoc d'ay. 19 Yuj chi' snachajel cuuj to maj ochlaj eb' b'aj
junc'olalñej tz'aj chi', yujto maj sc'anab'ajej eb'.

4

1 Yalnaccan Dios to ol yal co c'och b'aj ay junc'olal. Yuj chi' yovalil squil co b'a, yic malaj
junoc oñ mañ ol oñ tzac'van co c'och b'aj ay junc'olal chi'. 2 Yujto alb'ilxo vach' ab'ix yic
colnab'il d'ayoñ, icha aj yaljinac d'a eb'. Palta nab'añej aljinac jun ab'ix chi' d'a eb', yujto
maj yac'och eb' d'a sc'ool ayic yab'annac eb'. 3 Palta a oñxo tic, junc'olalxo caji, yujto
scac'och d'a co c'ool. Icha tic ajnac yalan Dios yuj eb' co mam quicham chi':
Vac'nac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc, xchi.
Axo Dios, atax yic slajvinac sb'oan yolyib'añq'uinal tic, ochnac vaan smunlaji. 4 A
Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a' tz'alan yuj yuquil c'ual icha tic:
A d'a yuquil c'ual sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, ix och vaan smunlaji, xchi.
5 Syalanpax icha tic:
Mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc, xchi.
6 A eb' chi' b'ab'laj ab'annac jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, palta maj c'ochlaj eb' b'aj
junc'olalñej tz'aj chi' yujto maj sc'anab'ajej eb'. Palta yovalil ay mach ol c'och b'aj ay
junc'olal icha yalnaccan chi'. 7 Yujto ix sch'ox junxo tiempoal Dios, aton jun tiempoal
b'aj ayoñ ec' tic. Yujto pecatax yalnaccan yuj jun b'aj ay junc'olal chi', schecannac yal
viñaj David icha ix vala', b'aj syal icha tic:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a d'ay, xchi.
8 Q'uinaloc c'ochnac eb' quetisraelal yuj viñaj Josué b'aj ay junc'olal chi', majxom yal
Dios tato tzato yal coch b'aj ay junxo junc'olal chi'. 9 Yuj chi', a oñ yicoñxo Dios tic, ayto
val jun b'aj ay junc'olal ol yac' d'ayoñ. 10 Yujto ayic ol yac'an jun chi' Dios d'ayoñ, icha
ajnac yoch vaan smunlaji, icha chi' ol aj coch vaan co munlaji. 11 Yuj chi', caq'uec val
quip cac'anoch Dios d'a co c'ool yic ol oñ och d'a junc'olal chi'. Malajocab' junoc oñ sco
b'eyb'alej sb'eyb'al eb' spitejnac sb'a chi'.
12 A slolonel Dios, pitzan yaji, ay spoder. Lajan slolonel chi' icha junoc q'uen espada jay
ye d'a schab'il pac'añ. Yuj chi', ichato stecjioch d'a co pixan yed' d'a co pensar masanto
scheclajelta tas caj junjun oñ. Yujto a sch'oxanelta tas sco na'a yed' tas sco nib'ej. 13 Malaj
junoc mach syal sc'ub'anel sb'a d'a Dios. Yujto chequelñej masanil tas d'a yichañ, aton
d'ay ol cac' entregar co cuenta.

A Jesús, tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

14 Ay val jun tz'ac'anoch co ti' d'a Dios, te nivan yelc'ochi, aton Jesús, Yuninal. A' ix
c'och d'a satchaañ d'a yichañ Dios. Yuj chi' yovalil tec'an scutej co b'a cac'anoch co c'ool
d'a jun c'ayb'ub'al ix co cha'a. 15 A jun tz'ac'anoch co ti' d'a Dios, a' tz'oc' sc'ool d'ayoñ
ayic malaj quip, yujto lajan ix utaj yac'ji proval ichoc oñ tic, palta malaj juneloc ix och
smul. 16 Yuj chi', max oñ xiv co c'och d'a yichañ Dios b'aj scheclaj svach'c'olal, yic tz'oc'
sc'ool d'ayoñ ta', syac'anpax svach'c'olal d'ayoñ ayic te malaj svach'il caji.

5

1 A junjun eb' sat sacerdote a d'a co cal a oñ anima oñ tic sic'jielta eb'. Tz'ac'ji yopisio
eb' yac'anoch co ti' d'a Dios, syac'an ofrenda eb' yed' silab' sñusji yuj co mul. 2 Lajan
eb' sat sacerdote chi' qued'oc, yujto malaj stec'anil eb'. Yuj chi' syal nivan syutej sc'ool
eb' d'a eb' max nachajel yuuj yed' d'a eb' tz'em d'a junoc spaltail. 3 A eb' sat sacerdote
chi', animañej eb', yuj chi' yovalil syac'pax juntzañ silab' ñusb'il chi' eb' yuj smul, icha
juntzañ silab' syac' eb' yuj smul eb' anima.
4 Malaj junoc mach scomon aq'uejoch sb'a d'a jun opisio chi'. Añej eb' avtab'il yuj Dios
syal yochi, icha ajnac viñaj Aarón yuj Dios d'a peca'. 5 Icha pax chi' Cristo, maj yac'ochlaj

sb'a sat sacerdoteal d'a yol yico', palta a Dios ix ac'anoch yopisio. Icha tic ix yutej yalan d'ay:
A ach tic, Vuninal ach. A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchi.
6 Añeja', ay pax b'aj icha tic syalcan d'a Slolonel:
Sacerdote achñej d'a junelñej, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi Dios chi' d'ay.
7 Ayic ix ec' Jesús d'a yolyib'añq'uinal tic, te chaañ ix lesalvi, ix oq'ui ayic ix sc'anan tas d'a Dios, aton jun ay spoder scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Ix ab'ji slesal chi', yujto te nanam ix yutej sb'a d'ay. 8 Vach'chom Yuninal Dios, palta yuj juntzañ yaelal ix yab'i snachajel yuuj chajtil syutej sc'anab'ajani. 9 Ayic ix yic'anelc'och sb'a masanil tas nab'il yuuj, ix ac'ji yopisio yac'an colnab'il d'a junelñej d'a masanil eb' sc'anab'ajan tas syala'. 10 Yuj chi' a Dios ix ac'an yopisio yoch sat sacerdoteal icha yopisio viñaj Melquisedec d'a peca'.

Ay smay co meltzajxi d'a co patic

11 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex yuj jun tic, palta ajaltac calani tas syalelc'ochi, yujto te pural snachajel eyuuj. 12 Ayxo stiempoal eyac'an och d'a e c'ool. Smoj to tzaxo e c'ayb'ej eb' yicxo Dios ticnaic. Palta ina añej juntzañ sc'ayb'ub'al Dios mañ ajaltacoc tze nib'ej tz'alchajxi d'ayex, yujto maxto canlaj eyuuj. Mantalaj e tec'anil, lajan ex icha junoc nene' unin vanto schuni, maxto ujilaj sva'i. 13 A juntzañ c'ayb'ub'al chi', icha lech, ichñej ta'. Yuj chi' a eb' sgana yab'an juntzañ chi', añeja' lajan eb' icha junoc nene' unin. Añeja' maxto nachajel yuj eb' tas scutej co tojolb'itan co b'eyb'al. 14 Axo juntzañ c'ayb'ub'al pural snachajeli, lajan icha tas syab'lej eb' icham anima. Yuj chi', a eb' sc'ayb'an juntzañ chi', aton eb' tec'anxo spensar. C'aynac eb' snaaneli b'aja juntzañ tas vach' yed' juntzañ chuc.

6

1 Axo ticnaic, caq'uec quip co b'at d'a quichañ, yic stec'c'aj co pensar. A ticnaic canocab' juntzañ b'ab'el c'ayb'ub'al syal yuj Cristo. Mocxob' co c'ayb'ejeclaj juntzañ b'ab'el c'ayb'ub'al ol val tic. Aton juntzañ tz'alani to sco na co b'a d'a jun b'eyb'al tzoñ ic'anb'at d'a chamel, aton jun b'eyb'al max yal oñ scolani. Syalanxi to scac'och Dios d'a co c'ool. 2 Syalanpax yuj bautismo. Syalanxi yuj eb' syaq'uec' sc'ab' d'a co jolom ayic tz'och copisio. Syalanxi to ol oñ pitzvocxi d'a scal eb' chamnac. Syalanxi to ol cot yaelal d'a yib'añ eb' anima d'a junelñej. Aton juntzañ c'ayb'ub'al tic, c'ocb'ilxo cab'ani. 3 A ticnaic, ayto val juntzañxo ol co c'ayb'ej tato syal sc'ool co Mam Dios.
4 A oñxo tic, ichato tz'ictajab'ilxo co pensar. Chab'ilxo jun silab' Dios te vach' cuuj. Ay calan quic d'a Espíritu Santo. 5 Cojtacxo svach'il slolonel Dios. Cojtacxo spoder ol checlaj d'a jun tiempo toto ol javoc. 6 Yuj chi', tato ay mach syiq'uel sb'a d'a Cristo, maxtzac yal smeltzaj junelxo yic sna sb'a. Yujto ayic smeltzaj d'a spatic, syalelc'ochi to a val lac'an van yac'anoch Yuninal Dios d'a spenec te' culus junelxo. Van yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichañ eb' anima. 7 Yujto a oñ tic, lajan oñ icha lum luum. Ayic syac'an ñab', syuc'b'at a' luum. Ay lum luum vach' avb'en syac' d'a eb' smunlaj d'a sat. Yuj chi' syac' svach'c'olal Dios d'a luum. 8 Ay pax lum luum nab'a q'uiix, nab'a añ c'ultacñej sq'uib' d'a sat. Malaj jab'oc syaxil. Yuj chi' scatab'aj luum yuj Dios, axo d'a slajvub'alxo, stz'ab'at luum smasanil.

A tas scac'och yipoc co c'ool

9 Palta a ex, ex xajanab'il cuuj, vach'chom scalb'at juntzañ tic d'ayex, palta scac'och yipoc co c'ool to mañ ex lajanoc yed' eb' scal tic, palta ol checlajel juntzañ vach'il d'ayex sch'oxani to ay e colnab'il. 10 Yujto a Dios tojol spensar. Mañ ol satlaj sc'ool d'a juntzañ tas ix e c'ulej yed' chajtil ix aj e xajanani, ayic ix ex colvaj d'a eb' yicxo Dios. Añejtona' tze c'ulejñej paxi. 11 Palta co gana to tze c'ulejñej juntzañ tic d'a masanil tiempo, yic vach' tz'acan ol e cha jun spac van e tañvani. 12 Co gana to mañ jaraganaoc tzeyutej e b'a d'a

yic Dios. B'eyb'alejec sb'eyb'al eb' syac' val och sc'ool d'ay, eb' tec'an val syutej sb'a, yujto a eb' icha chi' syutej sb'a, van schaan juntzañ tas yalnaccan Dios to ol yac' d'a eb'.

13 Ayic yac'annac sti' Dios d'a viñaj Abraham d'a peca', munil A' slocnac sb'i, yujto malaj junoc mach ec'al d'a yichañ. Yuj chi' mañ slocnacoc junocxo b'i. 14 Yalnac icha tic d'a viñ: Val yel nivan in vach'c'olal ol vac' d'ayach. Tzijtum iñtilal ol vac'can pitzvoqueli, xchi d'a viñ. 15 Axo viñaj Abraham chi', nivan yutejnac sc'ool viñ stañvani, yuj chi' schanac jun b'aj yac'nac sti' Dios chi' viñ. 16 Ayic sco locan sb'i junoc mach, añej junoc mach ec'al d'a quichañ sco loco'. Ayic scalan junoc tas te yel, sco loc sb'i junoc mach, yic mañxa mach stelaj sb'a qued'oc. 17 Añejtona', icha chi' yutejnac Dios yac'an sti', munil slocnac sb'a sch'ocoj, yujto sgana sch'ox d'ayoñ to yel ol quiquej tas b'aj yac'nac sti', malaj jab'oc tas ol sq'uexa'. 18 Yujto slocnac sb'i Dios ayic yac'annac sti', yuj chi' a tas yalnac, malaj b'aq'uiñ ol q'uexmajoc, yujto max yesejlaj. A tas yalnac chi', syac' val snivanil co c'ool, yujto a oñ tic cac'nacoch co b'a d'a yol sc'ab' yic tzoñ scolo'. Van co tañvani tas ol yac' d'ayoñ, yuj chi' a scac'och yipoc co c'ool. 19 Te tec'an yaj co pensar ticnaic, yujto scac'och jun chi' yipoc co c'ool. Lajan yaj icha junoc barco te ay yip syamnub' syamanoch vaan. A jun ayoch yipoc co c'ool chi', ayxo och d'a spatic och c'apac smacul snañal yol stemplo Dios ay d'a satchaañ. 20 Ata' b'ab'el ochnac Jesús d'a quichañ yic sjacan d'ayoñ. Yujto malaj b'aq'uiñ ol yactej yoch Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec.

7

A Jesús Sat Sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec

1 A viñaj Melquisedec chi',[7.1] rey viñ d'a choñab' Salem d'a peca'. Yac'nac sacerdoteal viñ d'a Dios, aton Dios te nivan yelc'och d'a yichañ masanil. A junel, xid'ec' viñaj Abraham yac' oval yed' juntzañ eb' rey, yac'ji ganar eb' yuj viñ. Axo yic spaxta viñ, axo viñaj Melquisedec chi' xid' c'uman viñ d'a yol b'e. Sc'anan svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. 2 Axo viñaj Abraham chi' ac'an sdiezmoal jantacñej tas yac' ganar d'a jun oval chi' d'a viñaj Melquisedec chi'. A sb'i viñ chi' syalelc'ochi, rey te tojol. Añejtona' sreyal pax choñab' Salem. A Salem syalelc'ochi, junc'olal. Yuj chi' scuchan pax viñ sreyal junc'olal. 3 Mañ chequeloc mach smam snun viñ, mach pax smam yicham viñ. Malaj b'aj syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan yuj yaljub'al viñ yed' pax yuj schamel viñ. Yuj chi' sch'oxnab'il Yuninal Dios yaj viñ, yujto ochnac viñ sacerdoteal d'a masanil tiempo.

4 Nachajocab'el eyuuj ticnaic to te nivan yelc'och viñaj Melquisedec chi'. Yujto yac'nac sdiezmoal masanil tas xid' yac'nac ganar viñ co mam quicham Abraham d'a viñ. 5 Syal d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, aton eb' yiñtilal Leví, ay yalan yic eb' schaan sdiezmoal masanil tas ay d'a eb' quetchoñab', vach'chom yiñtilal Abraham eb' yed' eb'. 6 Axo viñaj Melquisedec chi', vach'chom mañ yiñtilaloc Leví yaj viñ, palta schanac sdiezmo viñaj Abraham chi' viñ, aton viñ b'aj yac'nac sti' Dios. Sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. 7 Cojtac to a mach sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ junocxo anima, más nivan yelc'och d'a yichañ jun schaan svach'c'olal Dios chi'. 8 A ticnaic, a eb' schaan sdiezmo eb' quetchoñab', chamelb'a anima yaj eb'. Palta a Slolonel Dios tz'alani to ichato pitzanto viñaj Melquisedec chi'. 9 A d'a peca', a viñaj Leví chaannac sdiezmo eb' quetchoñab', palta syal calani to a viñ ac'annac sdiezmo d'a viñaj Melquisedec chi' ayic yac'annac yic viñaj Abraham d'a viñ. 10 Yujto ayic xid'naquec' viñaj Melquisedec chi' sc'umej viñaj Abraham chi', manto aljilaj viñaj Leví chi'. Aytooch viñ d'a snivanil viñaj Abraham chi', yujto a viñ ay yiñtil viñ.

11 A eb' co mam quicham a d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yiñtilcan viñaj Aarón, viñ cotnac d'a yiñtilal viñaj Leví schanac ley Moisés eb'. Q'uinaloc tato ix yal sb'oan spensar eb'

7.1 **7:1** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Melquisedec tic d'a Génesis 14.18-20.

quetchoñab' chi' eb' d'a yichañ Dios, ¿tasto val yuj ix och junxo sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec, mañ ichaoc ajnac viñaj Aarón chi'? 12 Tato ix q'uexvi stzolal smunlaj
eb' sacerdote chi', yovalil pax sq'uexvi ley Moisés syal chi'. 13 A jun van yalji tic, aton
Cajal Jesús. A Cajal tic, mañoc viñaj Leví ay yiñtilal. Ch'oc junxo macañ eb' israel ay
yiñtilal. A d'a scal jun macañ eb' chi', malaj junoc eb' ix och sacerdoteal. 14 Cojtac to a
Cajal chi', a viñaj Judá ay yiñtilcani. Axo viñaj Moisés, malaj tas yalnaccan viñ, tato ay
junoc eb' yiñtilal viñaj Judá chi' syal yoch sacerdoteal.
15 Snachaj val el jun tic cuuj, yujto a junxo sacerdote janac, aton Cajal Jesús, jun lajan
yaj yed' viñaj Melquisedec. 16 Ix och Cristo sacerdoteal yujto malaj b'aq'uiñ ol chamoc,
mañ yujoc to d'a junoc iñtilal sic'b'ilcanel icha yalan ley ix coti. 17 Yujto ix yal Dios d'ay:
Malaj b'aq'uiñ ol actej och Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi d'ay.
18 Yuj chi', a jun ley d'a yalañtaxo, lajvinac yopisio, yujto malaj tz'ochi. Nab'añej ayeq'ui.
19 Malaj junoc mach b'onac spensar yuj jun ley chi'. Palta ay junxo ec'al svach'il ochnac
sq'uexuloc. Aton jun chi' ayoch yipoc co c'ool. Yujñej jun chi' syal co nitzanoch co b'a d'a
stz'ey Dios.
20 Ayic ix sb'oan jun tic Dios, locb'il val sb'i yuuj. 21 Ayic ix och yopisio eb' sacerdote
d'a peca', maj sloclaj sb'i Dios chi'. Palta ayic ix och Cristo sacerdoteal, ato ta' ix sloc sb'i.
Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic:
Ix yac' sti' Cajal, malaj b'aq'uiñ ol sq'uexa', yalnaccan icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol actej och
Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchicani.
22 A junxo strato yac'nac chi', ec'to svach'il d'a yichañ jun sb'ab'laj aq'uejnac. Axo Jesús
tz'ac'anelc'och jun trato chi'. 23 Vach'chom tzijtum eb' sacerdote ochnac d'a jun opisio
chi', palta mañ junoc eb' munlajnac d'a masanil tiempo, yujto scham eb'. 24 Palta axo
Jesús chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol chamoc. Yuj chi' masanil tiempo ay yopisio yac'anoch
co ti' d'a Dios. 25 Yuj chi', a oñ ix oñ ac'jioch yicoc Dios yuuj, syal tzoñ colchaj yuuj d'a
junelñej, yujto pitzanñej d'a junelñej, yic stevi d'a Dios cuuj.
26 Yuj chi', ayton val yopisio jun sat sacerdote chi' d'ayoñ, aton jun vach'ñej toni. Malaj
jab'oc schucal ma smul ochnac. Mañ lajanoc yed' eb' ajmul. A Dios ix ic'anchaañ d'a
yib'añ eb' ay d'a satchaañ. 27 Mañ lajanoc icha juntzañxo eb' sat sacerdote. Yujto a eb'
chi' yovalil syac' juntzañ silab' eb' sñuschaj d'a junjun c'u. Sb'ab'laj aq'uej yic eb' yuj
smul, ichato chi' syac'anpax eb' yuj smul eb' yetanimail, palta a Jesús, junelñej ix yac'
jun silab' yuj co mul co masanil, aton yic ix yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' chamel cuuj.
28 A eb' ochnac sat sacerdoteal yuj ley Moisés, anima eb', ay spaltail eb'. Palta ayic ix
lajvi yopisio jun ley chi', ix yaq'uelc'och jun sti' Dios yac'naccani, aton yac'annac yopisio
junxo sat sacerdote, aton Yuninal, jun ix ac'anelc'och masanil tas nab'il yuj Dios chi'.

8

A jun schab'il strato Dios

1 Aton juntzañ ix val tic, in gana snachajel eyuuj to icha chi' yaj jun co sat sacerdote
chi'. C'ojanxoem d'a svach' c'ab' Dios b'aj ay d'a satchaañ ticnaic. 2 Van smunlajoch d'a
yopisio chi' d'a yol stemplo Dios te yel, aton jun a val lac'an Cajal chi' b'oannac. Mañoc
eb' anima b'oannac. 3 Junjun eb' sat sacerdote, ay yopisio eb' yac'an juntzañ ofrenda
d'a Dios yed' juntzañ silab' sñusji. Yuj chi', yovalil ay pax tas syac' Cristo chi' d'a Dios.
4 Q'uinaloc añeja' ayec' d'a yolyib'añq'uinal tic ticnaic, mañxom oclaj sacerdote yaj d'a
Dios, yujto ay juntzañxo eb' sacerdote ay yopisio yac'an juntzañ ofrenda icha syal ley
Moisés. 5 Palta ch'oxnab'ilñej yaj yopisio eb' chi' d'a tas ay d'a satchaañ, ichato yeñulñej
yaji. Cojtac to toñej ch'oxnab'il yaji, yujto ayic manto b'oji scajnub' Dios yuj viñaj Moisés
chi', yal Dios chi' d'a viñ: Ab'i, tza b'o masanil icha val jun yechel in ch'oxnac d'ayach
d'a jolom vitz tic, xchi d'a viñ. 6 Palta a jun co sat sacerdote ticnaic, ec'al svach'il yopisio
d'a yichañ yopisio eb' chi'. Yujto a tz'ac'anelc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ. A jun

strato chi', más vach' d'a yichañ jun b'ab'el, yujto a juntzañ tas b'aj yac'nac sti' Dios, ec'al te vach'.
7 Q'uinaloc tato malaj junoc tas ix yac' palta d'a jun b'ab'el trato chi', mañxom yovaliloc
ix yac' junxo schab'il trato tic. 8 Palta yilnac Dios to palta yutejnac sb'a eb' anima chi'.
Yuj chi' icha tic syalcan d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
A Dios Cajal tz'alani: D'a jun tiempoal ol javoc, ol in b'o junxo schab'il in trato yed' eb'
yiñtilal Israel yed' pax eb' yiñtilal Judá.
9 A jun trato chi', mañ lajanoc ol aj yed' jun in trato in b'onac yed' eb' smam yicham eb',
ayic vic'annac elta eb' d'a yol yic Egipto. Yujto ayic vic'annac elta eb' chi', ichato
ochnac in quetz quetz d'a sc'ab' eb'. Palta mañ sc'anab'ajejnacoclaj in trato chi'
eb', yuj chi' vactejnaccan eb' sch'ocoj.
10 Axo junxo schab'il in trato ol in b'o yed' eb' yiñtilal Israel b'aq'uiñ, icha tic ol vutoc: Ol
vac'och juntzañ in checnab'il d'a spensar eb', ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a spixan
eb'. A in ol in och sDiosaloc eb'. Axo eb' ol och in choñab'oc.
11 Mañxa eb' ol alan d'a eb' yetchoñab' icha tic: Yovalil tzeyojtaquejel Dios Cajal, mañ
xchioc eb'. Yujto ol in yojtaquejel eb' masanil, vach'chom eb' unin, ma eb' icham
anima.
12 Ol vac'can lajvoc schucal eb'. Mañxalaj b'aq'uiñ ol in nacot smul eb', xchi Dios Cajal
d'a Slolonel chi'.
13 Ayic ix yalancot Dios yuj jun schab'il trato tic, ix sch'oxo' to ec'nacxob'at jun b'ab'el
trato. Q'uinaloc ay junoc tas ec'nacxob'at ticnaic, ¿tom ayto yopisio? Tato mañxa yopisio,
syalelc'ochi to van sateli.

9

A scajnub' Dios

1 A d'a jun b'ab'el trato, ay juntzañ checnab'il syala' tas syutej eb' yac'anem sb'a d'a
Dios b'aj ay scajnub' d'a sat luum tic. 2 Icha tic ajnac sb'o jun scajnub' chi': A jun b'ab'el
cuarto, scuch Yic Dios. Ata' ay jun b'achnub' candil. Ay jun mexa yed' juntzañ pan
tz'ac'ji d'a Dios. 3 Axo d'a spatic och jun c'apac schab'il smacul yool, ata' ay junxo cuarto,
scuch Yicñej Dios Yaji. 4 Ata' ay jun q'uen chaynub' nab'a oro b'aj sñusji incienso. Ata'
ay pax scaxail strato Dios, aton jun nab'a oro spatic. Axo d'a yool, a jun chen nab'a
oro ayemi, ayem maná d'a yool. Axo d'a stz'ey jun chen chi' ayem te' sc'ococh viñaj
Aarón, aton jun te' volannac. Ay paxem juntzañ q'uen b'aj tz'ib'ab'ilcan jun strato Dios.
5 Axo d'a yib'añ jun caxa chi' ac'b'ilq'ue yechel querubín, yic chequel to a Dios ayec'
ta'. Jeñanq'ue sc'axil eb' d'a yib'añ jun yed'tal b'aj tz'ac'ji juntzañ silab' yuj smul eb'
quetchoñab'. C'ocb'ilñejocab' chi' sval d'ayex yuj chajtil yilji jun chi'.
6 Ayic yochnac yopisio juntzañ chi', junjun c'u tz'och eb' sacerdote d'a jun b'ab'el
cuarto chi', yic syac' servil Dios eb' ta'. 7 Palta axo d'a jun schab'il cuarto chi', añej
viñ sat sacerdote syal yochi. Juntac elñej tz'och viñ d'a junjun ab'il. Ayic tz'och viñ
chi', yovalil yed'nac schiq'uil noc' noc' viñ, yic syac' viñ silab'oc yuj smul, yuj pax smul
eb' quetchoñab' max yil yochi. 8 Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel junxo tic cuuj:
Yacb'an ayto yopisio jun b'ab'el cuarto chi', axo junxo cuarto scuchan Yicñej Dios Yaji,
macancani. 9 A juntzañ chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ d'a jun tiempoal tic. A eb' syal sb'a
d'a Dios yed' juntzañ yofrenda yed' juntzañ silab' sñusji, max yal-laj yac'ji sat smul eb'
d'a sc'ool yuuj. 10 Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' chi', añej yuj tas sva eb' yed' tas syuq'uej
eb' syala'. Syalanpax yuj chajtil tz'aj sacb'ican juntzañ tastac yuuj. A juntzañ checjinac
sc'ulej eb' chi', yicñej snivanil eb' yaji. Ayñej yopisio juntzañ chi' yuj eb', masanto a Dios
ix q'uexani.
11 Palta ulnacxoec' Cristo, yuj chi' A' ayoch co sat sacerdoteoc ticnaic. Te vach' juntzañ
tas ix yac' d'ayoñ, yujto a junxo scajnub' Dios b'aj tz'ac'chaj servil, másxo te vach', malaj
jab'oc spaltail. A jun chi', mañ animaoc b'ojinac, yujto mañoc d'a yolyib'añq'uinal tic

ayeq'ui. 12 Ayic yochnac Cristo chi' d'a junelr̃ej d'a jun cuarto Yicr̃ej Dios Yaji, mar̃oc schiq'uil noc' quelemtac chiva, ma noc' quelemtac vacax yac'nac silab'oc. A val schiq'uil yac'lab'ejnac, yuj chi' yac'nac ganar co colnab'il d'a junelr̃ej. 13 A schiq'uil noc' toro, schiq'uil noc' chiva yed' star̃il noc' cob'estac vacax stz'ai, a stzicjib'at d'a yib'ar̃ eb' anima mar̃ vach'oc icha yalan ley, icha chi' tz'utaj eb', yic tz'ochxican eb' vach'il d'a yichar̃ ley chi', palta ar̃ej d'a snivanil eb' ay yopisio jun chi'. 14 Tato icha chi' yopisio schiq'uil noc' noc' chi', ocxom val schiq'uil Cristo. A Espíritu ayec' d'a masanil tiempo. Yuuj yac'nac och sb'a Cristo silab'oc d'a Dios, icha junoc noc' noc' malaj jab'oc spaltail tz'ac'ji silab'il. Yuj chi' a schiq'uil chi' syal yic'anel d'a co pensar juntzar̃ chucal tz'ac'ancot chamel d'a quib'ar̃. Axo ticnaic syal cac'an servil Dios pitzan.

15 Yuj chi', a Jesucristo tz'ac'an elc'och jun schab'il trato chi'. Ayic ix chami, ix yac'can lajvoc smul masanil eb' ayec' d'a yol sc'ab' jun b'ab'el trato chi'. Yuj chi' a or̃ avtab'il or̃ yuj Dios yicoc, syal quican jun b'aj yac'naccan sti', aton co q'uinal d'a junelr̃ej. 16 Yujto ayic ay junoc ch'ar̃ testamento,9.15-16 yovalil scheclaji tato chamnacxo jun b'ojinac chi', yic syal yoch yopisio ch'ar̃. 17 Yujto mantalaj yopisio ch'ar̃ tato pitzanto vir̃ b'ojinac ch'ar̃ chi'. Ato scham vir̃, tz'och yopisio ch'ar̃. 18 Yuj chi' icha chi' yaj jun b'ab'el trato chi'. Ayic manto och yopisio, ay juntzar̃ chic' elnac. 19 Yujto a vir̃aj Moisés avtannac masanil juntzar̃ checnab'il yic ley yab' eb' co mam quicham. Slajvi chi', yic'ancot jun sc'ab' te' hisopo vir̃ b'ac'b'il d'a chacchac lana. Axo d'a scal schiq'uil noc' quelemtac vacax, noc' quelemtac chiva, calan yaj yed' a a', sb'at lab'ejem vir̃, stzicanb'at vir̃ d'a yib'ar̃ ch'ar̃ ley yed' d'a yib'ar̃ eb' anima chi'. 20 Slajvi chi', yalan vir̃ d'a eb': A jun chic' tic, a tz'ac'anelc'och jun strato Dios syac' d'ayor̃,9.20 xchi. 21 Ar̃ejtona' stzicnacb'at juntzar̃ chic' chi' vir̃ d'a yib'ar̃ scajnub' Dios yed' d'a juntzar̃ yamc'ab' ay yopisio ta'. 22 Syal ton calan icha syal ley chi', ijan val sacb'icanel masanil tastac yuj chic'. Ar̃ejtona' malaj junoc mach slajvican smul, tato malaj chic' tz'el yuj smul chi'.

Yac'nac sb'a Cristo silab'oc

23 Yovalil yac'nac juntzar̃ silab' chi' eb', yic sacb'ican juntzar̃ chi' masanil. Palta a juntzar̃ chi', yer̃ulr̃ej juntzar̃ tas ay d'a satchaar̃ yaji. Axo juntzar̃xo ay d'a satchaar̃, yovalil sacb'icanel yuj junxo silab' más nivan yelc'ochi. 24 Yujto a Cristo, mar̃ ochnacoclaj d'a jun stemplo Dios sb'onac eb' anima, yujto a jun chi', yer̃ulr̃ej jun d'a val yel stemplo Dios yaji. A d'a satchaar̃, ata' ochnac. Axo ticnaic, ayec' d'a yichar̃ Dios, van stevi cuuj. 25 A vir̃ sat sacerdote, junjun ab'il tz'och vir̃ d'a yol jun lugar Yicr̃ej Dios Yaji, yic syac' juntzar̃ chic' vir̃ silab'oc. Palta mar̃oclaj schiq'uil vir̃ syac'lab'ej. Palta axo Cristo mar̃ tzijtumeloc ix chami ayic ix yac'an sb'a silab'il. 26 Q'uinaloc tato mar̃ junelr̃ejoc ix yac' sb'a Cristo silab'oc, tecan tzijtumelxo ix chami yictax ix b'o jun yolyib'ar̃q'uinal tic. Palta mar̃ ichocta ix aji. Yujto a d'a jun slajvub' tiempoal tic, junelr̃ej ix uleq'ui. A val lac'an ix yac'och sb'a silab'il yic syiq'uel co mul. 27 Yovalil junelr̃ej ol cham eb' anima smasanil, slajvi chi' ol ch'olb'itaj tas yaj eb'. 28 Ar̃ejtona' Cristo, junelr̃ej ix milji silab'il, yuj chi' tzijtum or̃ ix ic'jiel co mul yuuj. Ayic ol jax d'a schaelal, mar̃xo yujoc yic'anel co mul ol jaxoc, palta ol ja yac' co colnab'il a or̃ van co tar̃van sjax tic.

10

1 A juntzar̃ syal d'a ley Moisés, ichato yer̃ulr̃ej yaj d'a juntzar̃ vach' tzac'anto janac. Mar̃oc val tz'ic'anel co mul, yujto mar̃oclaj jun ley chi' tz'ic'an sb'o spensar eb' anima sgana sc'och d'a Dios yuj juntzar̃ silab' tz'ac'ji chi' d'a junjun ab'il. 2 Q'uinaloc tato sb'o

---

9.15-16 **9:16** A d'a sti' eb' griego, a jun "trato" syalpaxelc'ochi "testamento". A jun testamento chi', a junoc uum sb'ocan junoc anima ayic manto chamoc. Syalcan d'a jun uum chi' mach b'aj scan sluum, spat, noc' snoc' ma junocxo tas ay d'a jun anima sb'oancan jun uum chi'. 9.20 **9:20** Ayic ix tz'ib'chaj ch'ar̃ Antiguo Testamento, b'eyb'ab'il yuj eb' anima to smilcham junoc noc' noc' eb' yuj sch'oxanel eb' to yovalil ol elc'och strato eb' chi'.

spensar eb' yuj jun ley chi', tecan ochnac vaan eb' yac'an juntzaň silab' chi'. Q'uinaloc
tato yel sacb'icanel eb' d'a smul, ayic syac'an juntzaň silab' chi' eb', tecan maxtzac snacot
smul eb' chi'. 3 Ocxo jun, yuj juntzaň silab' chi', snacot smul eb' d'a junjun ab'il. 4 Yujto
max yal yic'anel co mul schiq'uil noc' vacax yed' noc' chiva.

5 Yuj chi', ayic ix ulec' Cristo d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix yal d'a Dios:

Max a nib'ejlaj noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'ayach, ma juntzaňxo ofrenda. Palta ix ac' in
nivanil.

6 Max a c'anlaj noc' noc' sňusjitz'a silab'il d'ayach, ma val silab' yic slajvicanel mul.

7 Yuj chi' sval d'ayach: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan icha tas a gana, ichataxon
yaj stz'ib'chajcan vab'ixal, xin chi, xchi Cristo.

8 A d'a sb'ab'elal ix yal Cristo chi' to malaj sgana Dios d'a juntzaň silab' sňusjitz'a chi',
juntzaň noc' noc' tz'ac'ji d'ay yuj smul eb' anima. Vach'chom syal d'a ley to yovalil tz'ac'ji
juntzaň chi' d'a Dios, palta max tzalajlaj yed'oc. 9 Ix lajvi chi', ix yalanxi Cristo icha
tic: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan icha tas a gana, xchi. Syalelc'ochi to ix ul
yac' lajvoc yopisio juntzaň silab' chi'. Axo junxo silab' ix yac' sq'uexuloc. 10 Yuj chi' a
Jesucristo chi', a val snivanil ix ul yac' silab'oc d'a junelňej icha sgana Dios. Yuj jun silab'
chi, lajvinacxoel co mul.

11 Masanil eb' sacerdote d'a scal eb' quetchoňab', liňanq'ue eb', ayňejoch eb' d'a
yopisio junjun c'u. Ichaňej chi' yac'an juntzaň silab' chi' eb', palta a juntzaň chi', max yal-
laj yic'anel co mul. 12 Palta axo Jesucristo, junňej silab' yac'nac yuj co mul d'a junelňej.
Ichato chi' b'ian, ix em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios. 13 Ata' van staňvani masanto ol can
eb' yajc'ool d'a yalaň yuj Dios. 14 Yujto junelňej tz'acvinac oň el yuj jun silab' chi', yujto
ix lajvicanel masanil co chucal yuuj. 15 Axo Yespíritu Dios syac' testigoal sb'a d'ayoň yuj
juntzaň tic. Yujto icha tic yalnaccani:

16 A d'a yic ol lajvoc jun tiempoal chi', icha tic ol vutoc in trato yed' eb' yiňtilal Israel d'a
b'aq'uiň: Ol vac'och juntzaň in checnab'il d'a spixan eb', ichato ol in tz'ib'ejcanoch
d'a spensar eb', xchi Cajal d'a Slolonel chi'.

17 Syalanpaxcan icha tic:

Maňxa b'aq'uiň ol in nacot smul eb' yed' schucal eb', xchi.

18 Yuj chi', ayic tz'ac'jican lajvoc co mul, maňxo yovaliloc scac' junocxo silab' yuj co mul
chi'.

Co nitzecoch co b'a d'a stz'ey Dios

19 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', max oň xivlaj coch d'a yol jun lugar Yicňej Dios Yaji,
yujto yuj schiq'uil Jesucristo ayxo calan quic cochi. 20 Syal coch yuj jun ac' b'e yic q'uinal
jacb'ilcan d'ayoň, aton jun b'e sc'axpaj ec' d'a c'apac smacul yool. A jun c'apac chi', a
snivanil Cristo syalelc'och c'apac. 21 A oň yuninal oňxo Dios tic, ay jun co sacerdote
te nivan yelc'ochi. 22 Yuj chi', yovalil sco nitzoch co b'a d'a Dios yed' smasanil co c'ool.
Maňxalaj co chab'c'olal d'ay, yujto sacxo yaj co pixan yuuj, yuj chi' maňxalaj co chucal
scab'i, axo co nivanil, b'icb'ilxoel d'a jun a a' yaaxňej.

23 Tec'an val scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool. Maň caq'uec chab'ax co c'ool,
yujto a Dios chi' ol yaq'uelc'och jun tas yalnaccan d'ayoň. 24 Yovalil sco na'a tas scutej
co cuchb'an co b'a, scac'lan quip co xajanan co b'a yed' co c'ulan tas vach'. 25 Mocab'
cactejec co molb'an co b'a icha syutej sb'a juntzaňxo eb'. Yovalil squeclaj co na'a. Scac'
val quip, yujto vanxo quilan juntzaň yechel sch'oxani to van sja sc'ual sjaub'al Cajal
Jesús.

26 A ticnaic, cojtacxo jun ab'ix te yel. Yuj chi' tato aňeja' cac'anoch co pensar co c'ulan
chucal, maňxalaj junocxo silab' syal yic'anel co mul. 27 Tato icha chi', axoňej jun nivan
yaelal sco taňvej yed' jun c'ac' sq'ue ňilňon yoc, aton jun tzoň te xiv yuuj. Yuj jun c'ac'
chi', ol lajvoquel eb' ayoch ajc'olal d'a Dios.

28 Tato ay eb' spitej sb'a d'a ley Moisés, tz'ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' chamel tato ay
chavañoc ma oxvañoc testigo tz'ilani. Malaj junoc mach syal yoc' sc'ool d'a eb'. 29 Axo
ticnaic, tato ay oñ mach oñ sco patiquejcanel Yuninal Dios, mato malaj yelc'och schiq'uil
d'ayoñ, ma scac' sq'uixvelal Yespíritu Dios, aton jun tz'ac'an svach'c'olal Dios d'ayoñ, tato
icha chi', yelxom val ec'to yaelal smoj ol co cha d'a yichañ eb' ix paticanel ley Moisés chi'.
Yujto a schiq'uil Cristo chi', a ac'jinac elc'och strato Dios d'ayoñ. Yuuj ix lajvicanel co mul.
30 Cojtac to icha tic yaj yalancan Dios Cajal: A in ton tic ay valan vic vac'an syaelal eb'.
A in ol vac' spac d'a eb', xchi. Syalanpax icha tic: A in tic, Yajal in, ol in ch'olb'itej tas yaj
eb' in choñab', xchi. 31 Te xivc'olalxo scot yoval sc'ool Dios pitzan d'a quib'añ. 32 Palta
naeccot d'a yic yalañ ayic ix b'ab'laj och saquilq'uinal d'ayex, tec'tec' ix eyutej e b'a. Ayic
ix eyab'an syail, ix eyac' val eyip. 33 Yujto ayex ix ex b'uchji. Ay ex pax ix ac'jioch yaelal
d'a eyib'añ d'a yichañ choñab'. Ay ex pax ya ix eyab'i ayic ix eyilani to ay eb' ix yab'
syail. Ix eyab' pax syail yed' eb' chi'. 34 Ix oc' e c'ool yuj eb' ix och d'a preso. Ayic ix laj
ic'jiec' juntzañ tas d'ayex, ix eyac' techajoc. Ix ex te tzalaji yujto eyojtac to ay junxo eyic
d'a satchaañ más te vach'. A jun chi' ayñejec' d'a junelñej. 35 Yuj chi' mañ eyactejcan e
tec'anil chi'. Yujto yuuj ol e cha jun spac te nivan. 36 Yovalil nivan tzeyutej e c'ool, yic ol
yal e c'ulan masanil tas sgana Dios, ol e chaan jun tas b'aj yac'naccan sti' to ol yac' d'ayoñ.
37 Yujto icha tic syal Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
Jab'xoñej val, axo sjavi jun yovalil ol javoc, mañ ol ec'laj tiempo sjavi.
38 A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelñej, palta tato smeltzaj eb' d'a
spatic, mañxo ol in tzalajlaj yed' eb', xchi Dios.
39 Palta a oñ tic, mañ oñ lajanoclaj icha juntzañxo eb' smeltzaj d'a spatic yic satcanel eb'
d'a junelñej, palta lajan oñ icha eb' ol ic'an scolnab'il d'a junelñej yujto syac'och Dios eb'
d'a sc'ool.

11

A eb' ac'annac och Dios d'a sc'ool

1 Ayic scac'anoch Dios d'a co c'ool, syalelc'ochi to scac' val och yipoc co c'ool to ol co
cha tas van co tañvani. Yuj b'aj scac'och d'a co c'ool chi' cojtac sic'lab'il to a juntzañ tas
manto quila', ay val eq'ui. 2 A eb' co mam quicham, ochnac eb' vach'il d'a yichañ Dios,
yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool.

3 Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to toñej lolonnac ayic sb'oannac jun
yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ tas squil ticnaic, malaj tas yac'lab'ejnac ayic sb'oannac.

4 A viñaj Abel, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' a silab' viñ yac'nac d'a Dios
chi', más vach' d'a yichañ yic viñaj Caín. Yuj chi' aljinac viñ vach'il yuj Dios chi', yuj chi'
chajinac jun silab' chi' yuuj. Vach'chom chamnacxo viñ, palta añeja' ichato tzato yal viñ
d'ayoñ, yujto yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool.

5 A viñaj Enoc, yac'nac och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' pitzanto viñ yic'jinacb'at viñ yuj
Dios d'a satchaañ. Mañxa b'aj ilchajnac viñ yuj eb' anima. Syal yuj viñ d'a Slolonel Dios
to ayic manto ic'jib'at viñ, tzalajnac Dios chi' yed' viñ. 6 Palta tato max cac'och Dios d'a co
c'ool, toxon mañ jab'oc stzalaj qued'oc. Yujto a mach sc'och d'a Dios, yovalil syac'och d'a
sc'ool to ay Dios chi'. Syac'anpaxoch d'a sc'ool to a tz'ac'an spac d'a eb' syac' yip sc'och
d'ay.

7 A viñaj Noé, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yalannac Dios d'a viñ to
van sja jun tas te ay smay manta b'aj tzuji, sc'anab'ajejnac viñ sb'oan jun nivan barco
b'aj scol sb'a yed' eb' ay d'a yol spat. Yuj b'aj sc'anab'ajejnac viñ chi', ochcan chamel d'a
yib'añ masanil eb' mañ c'anab'ajannacoc. Añejtona' yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ,
yujñej to yac'nac och Dios chi' viñ d'a sc'ool.

8 A viñaj Abraham, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yavtajnac viñ yuuj,
sc'anab'ajejnac viñ sb'at d'a jun lugar yalnaccani to ol yac' d'a viñ. Vach'chom manto

yojtacoc viñ b'aj sb'ati, palta yactejnaccan sluum viñ, sb'atnac viñ. 9 Yujto yac'nac och viñ d'a sc'ool, yuj chi' ec'lejnac cajan viñ d'a jun lugar yalnaccan Dios to ol yac' d'ay. A c'apac mantiado sb'onacq'ue viñ spatoc. Añejtona' icha chi' yutejnac sb'a viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, yujto ay yalan yic eb' viñ schaan jun yalnac Dios chi' to ol scha eb'. 10 A viñaj Abraham chi', stañvejnac viñ sjavi jun choñab' ayem yipumal yich, aton jun choñab' a Dios naannac tas tz'aj sb'oi, añeja' b'oannac paxi.

11 A ix Sara, yac'nac val och Dios ix d'a sc'ool. Yuj chi' vach'chom mañ unevumixoc ix, palta ac'jinacto yip ix yic yaljinac jun yune' ix d'a yolxo schichimal. Ay jun yune' ix aljinac, yujto yac'nac och ix d'a sc'ool to a jun yac'nac sti' d'a ix, tz'elñejc'och tas syala'. 12 Yuj chi', vach'chom ichamxo viñaj Abraham chi', vach'chom junñej pax viñ, palta tzijtum ix aj eb' yiñtilal viñ spitzvieli. Lajan sb'isul eb' icha q'uen c'anal d'a satchaañ. Lajan pax sb'isul eb' icha q'uen yarenail sti' a' mar mañxo b'ischajb'enoc.

13 A junjun eb' sval yab'ixal tic, manto schalaj juntzañ yalnac Dios to syac' d'a eb' ayic schamnac eb'. Palta yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ichato najat yilnacb'at juntzañ chi' eb', yac'annac och spensar eb' d'ay. Icha chi' ajnac yac'an testigoal sb'a eb' to a jun yolyib'añq'uinal tic, mañ schoñab'oc eb', palta paxyalvumñej eb'. 14 A eb' icha chi' yutejnac sb'a, sch'oxnac val eb' sic'lab'il to a d'a junxo choñab' ayoch spensar eb'. 15 Q'uinaloc tato añej d'a jun schoñab' eb' yactejnaccan chi' yac'nac och spensar, tecan meltzajnacxi eb' ta'. 16 Palta a val d'a junxo choñab' más vach' b'aj yac'nac och spensar eb', aton jun choñab' ay d'a satchaañ. Yuj chi' max q'uixvilaj Dios ayic tz'alji to a sDiosal eb', yujto vach'xo yaj jun choñab' ol yac' yiquej eb' chi'.

17 A viñaj Abraham chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yac'jinac proval viñ yuuj, yic'nacb'at viñaj Isaac viñ, yujto ijanoch yac'an viñ silab'oc yalani. Vach'chom yac'nac sti' Dios yuj viñaj Isaac chi', palta yac'nac elta jun pitañ yuninal viñ chi' silab'oc. 18 Yalnac Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic: A d'a viñaj Isaac ol pitzvoccanel iñtilal, xchi. Icha chi' yutejnac yac'ancan sti' d'a viñ. 19 Icha chi' yutejnac viñaj Abraham chi', yujto nachajnac el yuj viñ to ay spoder Dios yac'an pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', syal calani ichato pitzvinacxi viñaj Isaac chi', yac'jinacxi viñ d'a viñaj Abraham chi'.

20 A viñaj Isaac chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayocto yalannaccan viñ yuj juntzañ tas vach' ol scha viñaj Jacob yed' viñaj Esaú. 21 Axo viñaj Jacob chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic vanxo scham viñ yalannaccan viñ yuj juntzañ tas vach' ol scha eb' yuninal viñaj José schavañil. Yac'nacto em sb'a viñ d'a Dios ayic yemnac ñojan viñ d'a yib'añ te' sc'ococh. 22 Axo viñaj José chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayic vanxo scham viñ, yalannaccan viñ to ol el eb' israel d'a yol yic Egipto. Yalannacpaxcan viñ, yuj tas ol yutoc sb'aquil viñ eb'.

23 A smam snun viñaj Moisés, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic yaljinac viñ, oxe' ujal sc'ub'ejnac el viñ eb', yujto yilnac eb' to te vach' yilji viñ. Mañ xivnacoclaj eb' d'a sley viñ rey tz'alani to smiljicham eb' unin tzato alji. 24 Axo viñaj Moisés chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yelnac q'uinal d'a sat viñ, mañxa sgana viñ tz'alji to a ix yisil viñ sreyal Egipto ay yune' viñ. 25 Mañ yalnacoclaj sc'ool viñ yac'an sgana yed' juntzañ chucal, yujto yojtac viñ to eq'uelb'añej tz'ec' juntzañ chi'. Yuj chi' sna viñ to más vach' syab' syail viñ yed' eb' schoñab' Dios. 26 Snaannac pax viñ to más vach' syab' syail viñ sb'uchji yuj Cristo. Masanil juntzañ sb'eyumal Egipto chi', malaj yelc'och d'a viñ, yujto yac'nac och spensar viñ d'a jun ol yac' Dios d'ay. 27 Yac'nac val och viñ d'a sc'ool, yuj chi' elnac viñ d'a yol yic Egipto chi'. Mañ xivnacoclaj viñ d'a yoval sc'ool viñ rey chi'. Tec'tec' val yutejnac spensar viñ, ichato ochnac q'uelan viñ d'a jun mañ chequeloc, aton Dios.

28 A viñaj Moisés chi', yac'nacoch Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' sc'anab'ajejnac viñ yic'anel yich jun q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto. Yalannac viñ

d'a eb' yetisraelal to slaj stzicoch chic' eb' d'a spuertail spat, yic max cham sb'ab'el unin eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima. 29 A eb' israel chi', yac'nac och eb' d'a sc'ool, yuj chi' ec'nac eb' d'a snañal a' Chacchac Mar, icha quec' b'aj taquiñ b'e. Axo pax eb' aj Egipto jun, scomon ac'lejnac proval eb' yeq'ui, palta masanil eb' jic'vinaccham yuj a'.

30 A eb' co mam quicham, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic slajvinac yuquil c'ual yec' oyoyoc eb' d'a spatic choñab' Jericó, laj emnac lañaljoc yipumal yich smuroal jun choñab' chi'. 31 A ix Rahab, vach'chom ajmul ix ix, palta yac'nacoch Dios ix d'a sc'ool. Maj chamlaj ix yed' eb' spitejnac sb'a d'a Dios, yujto vach' yutejnac sb'a ix schaan eb' israel ec' iljinac chajtil yaj jun choñab' chi'.

32 Tzijtumto tas syal valanb'at d'ayex, palta mañxalaj tiempo sval yab'ixal viñaj Gedeón, viñaj Barac, viñaj Sansón, viñaj Jefté, viñaj David, viñaj Samuel yed' eb' viñ schecab' Dios. 33 A eb' chi', yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ay eb' ac'annac ganar juntzañ nación ayic yac'annac oval eb' yed'oc. Ay eb' tojol yutejnac yac'an yajalil. Ay eb' chaannac tas alb'ilcan yuj Dios. Ay eb' macchannac sti' noc' choj. 34 Ay eb' ac'jinac tup juntzañ c'ac' te ov. Ay pax eb' colchajnaqueli ayic ijan smiljinaccham eb' d'a q'uen espada. A eb' malaj yip, ac'jinac yip eb', tec'an yutejnac sb'a eb' d'a oval, yuj chi' elnac lemnaj eb' soldado ch'oc choñab'il d'a eb'. 35 Ay eb' ix ix pitzvinacxi eb' schamnac, schaanacxi eb' yune' eb' ix chi'.

Palta ay pax juntzañxo eb' chamnac yuj juntzañ yaelal ac'jinac och d'a yib'añ. Mañ yalnacoc sc'ol eb' yac'ji el d'a libre, yic vach' ol yac' ganar eb' spitzvixi, ol schaan junxo sq'uinal eb' más vach'. 36 Ay juntzañxo eb' yab'nac syail sb'uchji, smac'ji. Laj tzec'chajnac eb' d'a q'uen cadena, ochnac pax eb' d'a preso. 37 Ay eb' juljinaccham d'a q'uen q'ueen. Ay eb' jochjinac d'iñchaj snañal d'a q'uen sierra. Ay eb' ac'jinac och yaelal d'a yib'añ. Ay pax eb' miljinaccham d'a q'uen espada. Ay eb' ichñej ta' b'eynac eq'ui, añej stz'umal noc' calnel, noc' chiva ochnac spichuloc eb'. Te meb'a' eb'. Tzijtum val yaelal yab'nac eb'. Ac'jinac och syaelal eb'. 38 Mañ smojoc eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic yec' juntzañ anima vach' tic d'a scal. A eb' chi', ichñejta' ec'nac eb' d'a tz'inan luum yed' d'a tzalquixtac. Ec'nac cajan eb' d'a yoltac q'uen ñaq'ueen yed' d'a yoltac olan. 39 Masanil eb' chi', vach' eb' d'a yichañ Dios, yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool. Vach'chom icha chi' eb', palta mañ schanacoc jun b'aj yac'naccan sti' Dios to ol yac' d'a eb'. 40 Yujto ay jun tas ec'b'al svach'il nab'ilxo yuj Dios d'ayoñ, yuj chi' majto yic'laj sb'a tas nab'il yuuj d'a yib'añ eb' chi', masanto ol oñ smolb'ej yed' eb' chi', ichato chi' ol yic'an sb'a.

12

Caq'uecoch co pensar d'a Jesús

1 Tzijtum eb' ch'oxannac eli to yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool. A ticnaic, ichato oyanoch eb' d'a co patic quichañ. A oñxo tic van cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera. Yuj chi' yovalil squiq'uel juntzañ icha icatz ayoch d'a quib'añ. Añejtona' yovalil scactejcan juntzañ chucal ichato b'ac'anoch d'ayoñ. Yovalil tec'an scutej co b'a cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera chi'. 2 Caq'uec val och co c'ol d'a Jesús, aton tz'ac'an cac'och Dios d'a co c'ool, scolvajñej qued'oc masanto tzoñ tec'c'aji. Yab'nac val syail d'a te' culus. Malaj ix aj snaani vach'chom q'uixvelal ix utaji ayic ix chami, yujto yojtac to ayic slajvi yab'an syail chi', tzalajc'olal yico'. Ix c'och c'ojan d'a svach' c'ab' Dios.

3 Yuj chi', tze na val cot sb'eyb'al Jesús chajtil yutejnac yac'an techaj syaelal yuj eb' chuc. Tato icha chi', mañ ol ex tzactzajoc, mañ ol somchaj pax el-laj e pensar. 4 A ex tic, vach'chom tze chaquel juntzañ chucal, palta manto ac'joc ochlaj chamel d'a eyib'añ icha ajnac Jesús chi'. 5 Tecan ix sat d'a e c'ool tas yalnaccan Dios d'ayoñ, ayic ix yecan co na to yuninal oñxo. Syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:
Ach vuninal, mañ a patiquejel scachnab'il Dios, mocab' cot oval ayic syac'anoch a yaelal.

6 Yujto a eb' xajanab'il yuuj, aton eb' chi' scacha', syac'anoch syaelal masanil eb' schaoch
yuninaloc, xchicani.
7 Yovalil scac' techaj juntzaň yaelal syal tic. Icha tz'utaj junoc uninab'il yuj smam, icha
chi' tzoň yutej Dios, yujto yuninal oň. ¿Tom ay junoc uninab'il max mac'ji yuj smam?
8 Q'uinaloc max yac'och co yaelal icha tz'utaj eb' uninab'il, maň oň yuninaloclaj syal
chi', mitz' uninňej caj d'ay. 9 Naec val jun tic: Ayic yunetac oňto, tzoň mac'ji yuj co mam
co nun, yuj chi' sco c'anab'ajej eb', ocxom ticnaic, ¿tom maň ol co c'anab'ajej Dios yuj co
yaelal syac'a', yic sco cha co q'uinal d'a junelňej? 10 A eb' co mam ay d'a yolyib'aňq'uinal
tic, syac'och co yaelal eb' janic'oc tiempo, icha sgana eb'. Palta axo Dios, syac'och co
yaelal yic vach' tzoň aji, yic vach' tojol tz'aj co pensar icha spensar. 11 Yel toni, ayic
syac'anoch co yaelal Dios, malaj juneloc tzoň tzalaj d'a elaňchamel. Palta tato sco cha
cab'i, c'ojanc'olal stojolb'i co b'eyb'al yuuj, sja co junc'olal.

Ay smay co paticanel Dios

12 A ex mach ex schab'ax e c'ool, ichato malaj yip e c'ab', ma ichato sicb'inac el e yoc.
Aq'uec val eyip, yic vach' ol ex tec'c'ajoc. 13 Tze b'eyb'alan tojol b'eyb'al, yic a ex ichato
coxo ex, ol vach' b'o e pensar, maň ol ex vach' juvoc el-laj.
14 Tzeyac'an val e yip, yic junc'olal tzex aj yed' eb' anima smasanil. Tzeyac'an val eyip
e b'eyb'alan vach'il, yujto a eb' chuc sb'eyb'al maň ol yil-laj co Mam Dios eb'. 15 Tzeyil val
e b'a, yic malaj junoc ex tze patiquejel Dios jun tz'ac'an svach'c'olal d'ayoň, yujto talaj
spitzvi junoc chucal d'a e cal icha sq'uib' junoc aňc'ultac stacjiel tas vach' yuuj. Tato
icha chi' ay talaj naňaloc ex tzex juviel yuuj. 16 Malajocab' junoc ex tzex em d'a ajmulal.
Malajocab' junoc ex tze patiquejel juntzaň yic Dios syac' d'ayex icha yutejnac sb'a viňaj
Esaú. A viň chi', b'ab'el unin viň, yuj chi' a viň ay yalan yic schaancan juntzaň tas d'a
smam. Palta yed' jun uc'ab' vael schoňnac el jun b'aj ay yalan yic viň chi'. 17 Cojtac,
ayic slajvinac chi', snib'ejnacto viň ac'ji yic yuj smam chi', palta majxo ac'jilaj d'a viň.
Vach'chom te oc'nacto viň, palta majxo yal-laj sq'uexanxi tas yalnac smam viň chi'.
18 A oň tic, maň lajanoc scutej co b'a icha eb' quetchoňab' Israel d'a peca'. Yujto a
eb' chi', xid'naquec' eb' d'a jun vitz b'aj chequel to ay jun c'ac' sq'ue ňilňonoc, aton
vitzal Sinaí. Ata', te q'uic'q'uinal, max yal-laj quilani. Ec'nac pax jun chacxuxum ic' ta'.
19 Yab'nac eb' yoc' jun trompeta. Yab'annac eb' yoch sjaj Dios sloloni. A eb' ab'an slolon
chi', tevi val eb' d'a viňaj Moisés, yic maxtzac lolon Dios chi' d'a eb'. 20 Icha chi' yutejnac
sb'a eb', yujto maj techaj yuj eb' yab'an jun schecnab'il syal icha tic: Tato ay junoc mach
sja d'a jun vitz tic, vach'chom junoc noc' noc', yovalil ol juljoccham d'a q'uen q'ueen,
xchi. 21 Te xivnac eb' yilan juntzaň chi'. A viňaj Moisés pax chi', yalnac viň icha tic: Tzin
ib'xi val yuj xivelal, xchi viň.
22 Palta a oňxo tic, maňoc talaj ayb'at co pensar. Yujto a d'a jun tzalan scuch Sion
yed' d'a jun choňab' yic Dios pitzan, ata' ayb'at co pensar. A jun choňab' chi', aton jun
Jerusalén ay d'a satchaaň, jun b'aj maňxo b'ischajb'enoc eb' ángel. 23 A eb' yuninalxo
Dios qued'oc, eb' tz'ib'ab'ilxo sb'i d'a satchaaň, smolb'ej sb'a eb' d'a tzalajc'olal. Ayoch
co pensar d'a Dios, aton Sjuezal masanil anima. Ay pax b'at co pensar b'aj ay spixan
eb' vach' sb'eyb'al, aton eb' tz'acanxo yuj Dios. 24 Aypaxoch co pensar d'a Jesús, jun
tz'ac'anelc'och jun schab'il strato Dios. Ay pax och co pensar d'a schiq'uil. A schiq'uil
chi' tz'ic'anel co mul, ichato stzicjiec' d'a quib'aň. A schiq'uil chi', ichato tzoň sc'an
nivanc'olal d'a Dios, maň lajanoc yed' schiq'uil viňaj Abel, yujto a yic viň chi', sc'annac
ec' spac.
25 Yuj chi' yovalil squil val co b'a, yic vach' max co patiquejel Dios chi' yujto a' van
slolon d'ayoň. A eb' paticannaquel d'a peca', ayic scachjinac eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic,
maňxo yalnacoclaj yel eb' d'a syaelal. Ocoňxom a oň tic, ¿tom ol yal co colan co b'a,
tato sco patiquejel jun tz'alancot d'ayoň d'a satchaaň? 26 Ayic slolonnac d'a peca' chi',
ib'xinac val lum luum tic. Palta a ticnaic syala': A d'a junelxo, maňocňej lum luum tic

ol vac' ib'xoc, ol vac'pax ib'xoc satchaaň, xchi. 27 A jun lolonel “d'a junelxo” syal chi', syalelc'ochi to masanil tas b'ob'il yuuj, ol stzicub'tańej ol sataneli. Axo juntzaň max ib'xilaj ol can d'a masanil tiempo. 28 A jun maj ib'xoclaj chi', aton jun lugar ol yac' Dios d'ayoň b'aj ayoch yajalil. Caq'uec yuj diosal d'ay yuj jun tic. Caq'uec em co b'a d'ay d'a smasanil co c'ool icha sgana. Coň xivec d'ay. 29 Yujto a co Diosal, lajan icha c'ac' slajviel masanil tas yuuj.

13

A tas scutej co b'eyb'al

1 Maň cactejec co xajanan co b'a, yujto junxoňej co Mam. 2 Mocab' puraloc scac' sposado eb' tz'ec' d'ayoň, yujto maň cojtacoc mach eb'. Ay eb' ac'jinac sposado eb' ángel, palta maj nachajel yuj eb' tato ángel eb' b'aj vach' yutejnac sb'a eb' chi'.

3 Co naeccot eb' ayoch d'a preso, ichato preso caj yed' eb'. Co naeccot eb' ayoch d'a syaelal, ichato a oň jun scab' syail yed' eb'.

4 Ayic squic'lan co b'a yed' quetb'eyum, ayocab' yelc'och jun ic'lajb'ail chi' d'ayoň. Yovalil aňej d'a quetb'eyum junjun oň scac'och co pensar. Yujto a Dios ol ch'olb'itan eb' tz'em d'a ajmulal, ol ac'jocb'at d'a yib'aň eb'.

5 Maňocň̆ej q'uen tumin scac'och co pensar co sayani. Coň tzalajec yed' jab'oc tas ay d'ayoň, yujto syal Dios: Malaj b'aq'uiň ol ex vactejcani, malaj b'aq'uiň ol ex vactejcan e ch'ocoj, xchi. 6 Yuj chi' d'a smasanil co c'ool scal icha tic:
A Cajalil scolvaj qued'oc. Maň ol oň xivlaj yuj tas ol oň yutoc eb' anima, xco chi.

7 Tze nacot eb' e tańvumal, aton eb' alannac el slolonel Dios d'ayex. Tze nacoti tas ajnac eb' yuj svach' b'eyb'al. Icha yutejnac eb' yac'anoch Dios d'a sc'ool, icha pax chi' tzeyutej e b'a a ex tic.

8 A Jesucristo, icha yaj d'a peca', icha chi' yaj ticnaic, aňeja' icha chi' ol aj d'a masanil tiempo. 9 Maň eyac' ixtaxel e pensar yuj juntzaňxo ch'oc c'ayb'ub'al tz'alji. Vach' tato tz'ac'ji stec'anil co pensar yuj svach'c'olal Dios syac' d'ayoň. Xal juntzaň comon checnab'il tz'alan yuj tas sco va'a, max tec'c'ajlaj co pensar yuuj. Yujto a juntzaň checnab'il chi', malaj jab'oc yopisio sb'oan spensar eb' sb'eyb'alani.

10 A oň tic, ay jun co silab' ch'oc yeli. Axo eb' sacerdote d'a scal eb' quetisraelal tz'ac'an servil Dios d'a yol stemplo, malaj yalan yic eb' schi'an jun silab' tic. 11 Yujto a viň sat sacerdote chi', syic'b'at schiq'uil juntzaň noc' noc' viň d'a jun cuarto Yicň̆ej Dios Yaji, yuj yic'anel mul. Axo snivanil juntzaň noc' noc' chi', max chijilaj, palta to sň̆usjitz'a d'a stiel choňab'. 12 Icha chi' ix aj yab'an syail Jesús, a d'a stiel choňab' ix chami, yic vach' a schiq'uil tz'ic'anel co chucal. 13 Yuj chi', coyec yed' Jesús b'aj ix ic'jiel d'a ti' choňab' chi', syalelc'ochi to lajan tz'aj co paticajel yed'oc. 14 Yujto a jun yolyib'aňq'uinal tic, maň co choňab'oc d'a junelň̆ej, palta ay jun co choňab' toto ol javoc, aton jun chi' van co tańvani. 15 Yuj chi', yovalil scalň̆ej vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo. A juntzaň vach' lolonel scal tic d'a Dios, aton co silab' yaji. 16 Mocab' sat d'a co c'ool co c'ulan juntzaň tas vach', tzoň colvajpax d'a eb' quetanimail. Yujto aňeja' co silab' yaj pax juntzaň tic d'a Dios, stzalaj val yed'oc.

17 Tze c'anab'ajej tas syal eb' e tańvumal. Aq'uec och e b'a d'a yol sc'ab' eb', yujto a eb' van ex yilani. Yojtac eb' to ol yac' entregar scuenta eb' eyuuj d'a Dios. Vach' tzeyutej e b'a, yic stzalaj eb' yilan jun munlajel chi', yic max cus eb'. Tato tzeyac' cus eb', maň vach'oc eyico'.

18 Lesalvaňec cuuj, cojtac to malaj tas syal yalji d'a co patic, yujto co gana vach'ň̆ej scutej co b'eyb'al d'a masanil tasi. 19 Tzin c'an val d'ayex, yic tzex lesalvi val vuuj, yic ol yal in c'och d'ayex junelxo d'a elaňchamel.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

20 A Dios tz'ac'an junc'olal, aton jun ac'jinac pitzvocxi Cajal Jesucristo d'a scal eb' chamnac. A Jesucristo, icha yaj viñ Tañvum Calnel, icha chi' yaj d'ayoñ, te nivan yelc'ochi. Yuj schiq'uil ix elc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ d'a junelñej. 21 In gana to sb'o val e pensar yuj Dios, yic vach'ñej tzex aji, tze c'ulan icha sgana. In gana paxi to vach' tzoñ aj d'a sat yuj Jesucristo, yic stzalaj qued'oc. Nivanocab' yelc'och Cristo d'a masanil tiempo. Amén.

22 Ex vuc'tac ex vanab', tzin c'an val d'ayex to nivan tzeyutej e c'ool d'a juntzañ lolonel svalb'at tic, yic svecan e na'a, vach'chom quenñej svalb'at d'ayex d'a jun carta tic. 23 Svalb'at eyab'i to ix el viñ cuc'tac Timoteo d'a libre. Tato ol ja viñ d'a tic d'a elañchamel, ol b'at viñ vuc'levoc ayic ol in b'at ex vila'.

24 Svac'b'at stzatzil sc'ool eb' e tañvumal ta'. Svac'anpaxb'at stzatzil e c'ool e masanil ex yic exxo Dios ved'oc. Yed' pax eb' cuc'tac aj Italia, syac' pax b'at stzatzil e c'ool eb'.

25 Aocab' Dios syac' svach'c'olal d'ayex e masanil.

A Ch'aň Scarta Viňaj
SANTIAGO

Santiago sb'i jun carta tic, aton jun scarta viňaj Santiago stz'ib'ejnacb'at d'a masanil eb' creyente d'a junjun lugar. Syalb'at viň yuj juntzaň b'eyb'al smoj sb'eyb'alaji. Maň jantacoc juntzaň ch'oxnab'il syal viň, yic vach' scutej co b'eyb'al d'a yic Dios. A jun carta tic, syala' to yovalil a tas vach' sco b'eyb'alej, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool, ichaton chi' scheclajeli to yel yuninal oňxo Dios.

A viňaj Santiago chi', syac' val yip viň yalani yic sco b'eyb'alej jelanil syac' Dios, yic tzoň scolo' ayic sjavi junoc proval d'a quib'aň, sjelanb'i co pensar yuuj tato scac'och d'a co c'ool co b'eyb'alani.

Tz'el yich scarta viňaj Santiago

1 A in Santiago in tic, svac' servil Dios yed' Cajal Jesucristo. Svac'b'at stzatzil e c'ool ex lajchav macaň vetisraelal sacleminac yajb'at d'a junjun choňab'.

Jun jelanil syac' Dios

2-3 Ex vuc'tac ex vanab', cojtac ayic sjavi yalňej tas provalil d'a quib'aň, tato max chab'ax co c'ool yuuj, tzoň te tec'c'aji. Yuj chi' coň tzalajec ayic sjavi juntzaň chi' d'a quib'aň. 4 Yuj chi', tec'tec' scutejec cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol vach' b'o co pensar. Tato icha chi', vach' oň d'a sat Dios. Malaj pax jab'oc b'aj scac' palta d'ay. 5 Tato ay oň manto tz'acanoc co jelanil, co c'anec d'a Dios, axo ol ac'an d'ayoň. Yujto d'a smasanil sc'ool syac' d'ayoň co masanil, tato sco c'an d'ay, max oň stumejlaj. 6 Ayic sco c'anan co jelanil chi', yovalil scac' och d'a co c'ool to ol co cha'a. Maň chab'c'olaloc sco c'ana'. Yujto a eb' ay schab'c'olal d'a Dios, lajan eb' icha a' mar sq'ue chulan sat yuj ic' tz'emxi poňnajoc. 7-8 Tato ayex icha ex chi', ma ay e chab'c'olal, mato maň tec'anoc tzeyutej e pensar d'a masanil tas tze c'ulej, maň e na'a to ay jab'oc tas ol e cha d'a Cajal chi'.

9 A ex meb'a' ex, tzalajaňec, yujto nivan eyelc'och d'a yichaň Dios. 10 A exxo b'eyum ex, tzalajaňec, yujto a Dios tz'ac'an nachajel eyuuj to emnaquil ex. Yujto a eb' b'eyum, lajan eb' icha xumaquil aň aňc'ultac elaňchamel tz'ec'b'ati, 11 yujto ayic ov yem yoc c'u, stacjiem lojnaj aň yuj c'ac', junňej rato tz'el xumaquil aň, tz'ec'b'at svach'il yilji aň. Icha stacjiel xumaquil aň chi', icha chi' ol aj slajviem eb' b'eyum van smolb'an stumin.

Ayic tzoň ac'ji proval

12 Tato scac' techajoc ayic tzoň ac'ji proval, te vach' quico', yujto ayic toxo ix lajvi cac'ji proval chi', ol co cha spac, aton co q'uinal d'a junelňej. Aton jun yalnaccan Dios to ol yac' d'a masanil eb' xajanani. 13 Ayic scuchb'aj co c'ulej junoc chucal, max yal calani to a Dios tzoň cuchb'ani. Yujto max yal yac'ji proval Dios yic sc'ulan chucal. Aňejtona' malaj junoc mach scuchb'ejb'at Dios chi' d'a chucal. 14 Palta a junjun oň, yujňej junoc tas b'aj squiloch co c'ool, a tzoň cuchb'ani. A juntzaň chi' tzoň montanb'at d'a chucal. 15 Axo yic sco c'ulan juntzaň tas b'aj squiloch co c'ool chi', tz'och co mul, axo svach' juviel co pensar yuj jun co mul chi', yujňej val chi' tzoň b'atcan d'a chamel.

16 Ex xajanab'il vuuj, maňxo eyac' e b'a musansatil. 17 A d'a Dios scot masanil tas vach', toňej pax siej d'ayoň. A' b'oannac juntzaň tz'ec' d'a satchaaň, syac'an saquilq'uinal squila'. A juntzaň chi', vach'chom sq'uexmaj yilji, yujto tz'och veven d'ay, palta a Dios, maň ichocta' tz'aji. Malaj b'aj sq'uex spensar juneloc. 18 Yujto icha chi' ix el d'a sc'ool, ix oň yic'anchaaň yuninaloc yuj slolonel te yel, yic vach' te nivan quelc'och d'a yichaň masanil tas b'ob'il yuuj.

Yovalil sco c'anab'ajej slolonel Dios

19 Ex xajanab'il vuuj, ojtaquejequel jun sval tic. Lista tzeyutej e b'a eyab'ani. Maň
comonoc tzeyal eyic d'a elaňchamel. Aňejtona' maň comonoc tzeyac'cot eyoval, 20 yujto
ayic scot coval, maňoc tas snib'ej Dios sco c'ulej. 21 Yuj chi' cactejeccan masanil chucal
d'a sat Dios yed' masanil tas malaj svach'il ayňejeq'ui. Co chaec slolonel Dios d'a
emnaquilal, aton jun ac'b'ilxooch d'ayoň, yujto ay spoder co colchajcanel yuuj.

22 Co c'anab'ajejec tas xchi slolonel chi'. Maň toňejoc scab'eq'ui. Tato toňej scab'eq'ui,
a oň val lac'an scac' musansatil co b'a. 23 Tato scab' slolonel Dios, axo tz'aji max co
c'anab'ajejlaj, lajan oň icha junoc viň vinac tz'ilan sat d'a junoc nen. 24 Slajvi yilan sat viň
chi', sb'at viň, satxib'at d'a sc'ool viň chajtil yilji sat chi'. 25 Tato sco c'ayb'ej sc'ayb'ub'al
vach' ab'ix yic colnab'il sic'lab'il, aton jun sley Dios tzoň ac'anel d'a libre, max satpaxlaj
co c'ool d'a tas syala', tato yel sco c'anab'ajej tas syal chi', ol co cha svach'c'olal Dios d'a
masanil tas sco c'ulej.

26 Tato ay oň scala' to ayoch co pensar d'a Dios, palta max co yamoch vaan co ti' d'a tas
scala', nab'aňej scala' to ayoch co pensar d'ay. Munil scac' musansatil co b'a calan icha
chi'. 27 Palta svalan junxo tic: Tato ay eb' unin maňxalaj smam, yed' eb' ix ix chamnacxo
yetb'eyum ay stzapan smajanil, yovalil tzoň b'at quil eb', tzoň colvaj d'a eb'. Aňejtona',
squic'anel co b'a d'a chucal d'a yolyib'aňq'uinal tic. Tato icha chi' scutej co b'a, d'a val
yel van cac'anoch co pensar d'a co Mam Dios d'a stojolal icha val sgana.

2

Malajocab' sq'uexaňil eb' anima d'ayoň

1 Tato yel scac' val och Cajal Jesucristo d'a co c'ool, aton jun te nivan svach'il, comonoc
malaj sq'uexaňil eb' quetanimail d'ayoň. 2 Q'uinaloc ay junoc b'eyum tz'ochc'och b'aj
sco molb'ej co b'a, ayoch junoc scolc'ab' nab'a oro, te vach' spichul ayochi. Slajvi chi'
tz'ochc'och junoc meb'a', ňic'chimtac spichul ayochi. 3 Tato aňej yed' jun vach' sb'o yed'
spichul chi' tzoň q'uechaaň, scalan d'ay icha tic: Emaň c'ojan d'a jun c'ojnub' te vach'
tic, xco chi d'ay. Axo d'a jun meb'a' chi' scal icha tic: Vach' aj liňan ta' b'ela ma emaň
c'ojan d'a sat lum d'a in tz'ey tic, ta xco chi d'ay, 4 van cac'anoch co b'a calani mach nivan
yelc'och d'a co cal, mach pax maay. Palta maň vach'oc tato icha chi' scutej co b'a.

5 Ex xajanab'il vuuj, ab'ec. A eb' meb'a' d'a yol sat eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, aton
eb' ix sic'jielta yuj Dios yic vach' syac'och Dios eb' d'a sc'ool. A eb' chi', ichato b'eyum eb'
d'a yichaň Dios chi', yujto ol scha smacb'en eb' b'aj ayoch Dios yajalil, aton jun ix yalcani
to ol yac' d'a eb' xajanani. 6 Palta a exxo, malaj tz'och eb' d'ayex, ¿tom maňoc eb' b'eyum
tzoň ixtani, tzoň sjachanb'at eb' d'a yichaň alcal? 7 Aton eb' chi' sb'uchvaj d'a sb'i Cristo,
jun te nivan yelc'och ayoň yico'.

8 Palta ay jun ley tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel co Reyal tz'alan icha tic: Ichaocab' eya'ilan
e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. Tato sco c'anab'ajej
tas syal jun ley chi', vach' scutej co b'a syal chi'. 9 Palta tato ay sq'uexaňil eb' quetanimail
d'ayoň, tz'och val co mul. Aňejtona' a jun ley chi' tz'alani to tz'och co mul. 10 Tato ay
junoc tas schecji co c'ulej yuj jun ley chi', palta tato max co c'ulej, yujňej val jun chi'
scotcan masanil ley chi' d'a quib'aň. 11 A Dios aljinac icha tic: Maň ex em d'a ajmulal,
yalannac paxi: Maň e milcham eb' eyetanimail, xchi. Yuj chi' vach'chom max oň em d'a
ajmulal, palta tato sco milcham junoc quetanimail, syalelc'ochi to van quec' d'a yib'aň
sley Dios chi'. 12 Yuj chi' vach'ocab' scutej co loloni, vach'ocab' pax scutej co b'eyb'al.
Yujto ol oň ch'olb'itaj yuj jun ley, aton jun tzoň ac'anel d'a libre. 13 Tato max oc' co c'ool
d'a eb' quetanimail, maň ol oc'paxlaj sc'ool Dios d'ayoň ayic ol sch'olb'itan tas caji. Palta
tato tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, ol oc'pax sc'ool d'ayoň.

Maň c'ocb'iloc toňej scala' to ayoch Dios d'a co c'ool

14 Ex vuc'tac ex vanab', tato scala' to ayoch Dios d'a co c'ool, palta max checlaj yuj co
b'eyb'al tato yicoñxo Dios, tato icha chi' scutej cac'an och Dios d'a co c'ool, ¿tom ol oñ
colchaj yuuj tze na'a? 15 Q'uinaloc ay junoc quetanimail te meb'a' sc'och d'ayoñ, malaj
spichul, malaj tas sva'a. 16 Tato scal d'ay: Paxañ d'a tzalajc'olal, malaj a pena, c'axnañ,
say a c'oloc, ta xco chi d'ay. Palta ina malaj jab'oc tas yovalil tz'och yuuj ix cac' d'ay, ¿tom
ay jab'oc vach'ilal scha yuj co lolonel chi'? 17 Yuj chi', tato toñej scac'och Dios d'a co c'ool,
palta mañ vach'oc co b'eyb'al, nab'añej syal chi'.
18 Palta tecan ay eb' tz'alan icha tic: Ay eb' toñej syac'och Dios d'a sc'ool. Ay pax eb'
toñej vach' syutej sb'eyb'al, xcham eb'. Palta a in tic svala' to mañ chequeloc tato ix
cac'och Dios d'a co c'ool tato mañ vach'oc co b'eyb'al. Yuj co vach' b'eyb'al chi' scheclajeli
to yel ayoch Dios d'a co c'ool. 19 Ay eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to junñej Dios ay. Yel
ton syal eb'. Palta syac'paxoch jun chi' eb' enemigo d'a sc'ool, sluclon eb' yuj xivelal.
20 Palta ayex jayvañ ex, icha val to malaj e pensar. Nachajocab'el juntzañ tic eyuuj.
Tato scac'och Dios d'a co c'ool calani, palta tato añeja' mañ vach'oc co b'eyb'al, malaj
yelc'ochi. 21 Ochnac viñ co mam quicham Abraham d'a peca' vach'il d'a yichañ Dios,
yujto yic'nacb'at jun yuninal viñ scuchan Isaac, yic syac'an silab'oc snaani icha noc' noc'
sñusji,2.21 icha yutejnac Dios yalan d'a viñ. 22 Co naec jun to yac'nacoch Dios viñ d'a
sc'ool, yuj chi' yalnac sc'anab'ajan viñ tas checjinac sc'ulej chi'. Ato val sc'ulannac jun
chi' viñ, scheclajnaqueli to yel ay val och Dios chi' d'a sc'ool viñ. 23 Yuj chi' tz'elc'och
tas syal d'a Slolonel, aton b'aj syalcan icha tic: Yac'nacoch viñaj Abraham d'a sc'ool tas
yalnac Dios, yuj chi' ochnac viñ vach'il d'a yichañ, xchi. Añejtona' syalpaxcani: Yamigo
sb'a viñ yed' Dios, xchicani. 24 Yuj chi' te chequel to yuj tas sco c'ulej tzoñ och vach'il
d'a yichañ Dios, mañ yujocñej to scac'och d'a co c'ool. 25 Icha pax chi' ajnac jun ix
ajmul ix scuch Rahab d'a peca'. Yac'nac sposado eb' viñ schecab' israel2.25 ix. Slajvi
chi' schecannac meltzaj eb' viñ ix d'a junxo b'e, yic max yamchaj eb' viñ. Yuj svach'il
yutejnac sb'a ix chi' d'a eb' viñ, aljinac ix vach'il yuj Dios. 26 Tato scac'och Dios d'a co
c'ool calani, palta mañ vach'oc co b'eyb'al, malaj yelc'och tas scal chi'. Lajan oñ icha
junoc nivanil chamnacxo mañxo ayococh spixanil.

3

A tas syal co ti'

1 Mocab' tzijtumoc ex tzeyac'och e b'a c'ayb'umal. Yujto eyojtac to ol cham val co
ch'olb'itaj a oñ c'ayb'um oñ tic. 2 Yujto cotac scal tzoñ em d'a co paltail. Tato malaj
b'aj tz'och co paltail yuj tas scala', te vach' oñ am syal chi'. Syal co yamanoch vaan co
nivanil smasanil. 3 Ayic scac'anoch sfreno noc' chej, sc'anab'ajejñej noc' b'aj squic'b'ati.
4 Q'uinaloc ay junoc nivan barco, tz'ochpax chulan nivan ic' d'ay, palta yujñej jab' b'aj
sch'umchaji, sb'atñej b'ajtil snib'ej viñ sch'uman yic'anb'ati. 5 Añejtona', icha pax chi'
co ti' tic. Jab' tzin, palta tzijtum tas syal yuuj. Q'uinaloc ay junoc namix c'ac' tz'emcan
d'a caltac te', mañxo jantacoc vayumtac stz'ab'at yuuj. 6 Icha chi' tas scala', lajan yed'
junoc namix c'ac' chi'. Masanil juntzañ chucal ay d'a yolyib'añq'uinal tic syal yuuj. A
jun co ti' tic, yetb'eyum sb'a yed' co nivanil tic, palta tzoñ yic'ñejb'at d'a chucal yacb'an
sb'eyñejb'at co q'uinal. A juntzañ chucal scala', ichato d'a sc'ac'al infierno scoti. 7 A
junjun macañil noc' noc', noc' much, noc' chan, noc' snoc'al a' mar, syal co c'ayb'an
noc', syac' ganar eb' anima sc'ayb'an noc'. 8 A oñ xo anima oñ tic, malaj junoc oñ syal co
c'ayb'an co ti' calanel vach'il. A tas syal jun co ti' tic, te chuc, max yal co yamanoch vaan.
Lajan icha junoc noc' chan te ay svenenoal scham anima yuuj. 9 A yed' co ti' tic scal vach'
lolonel d'a Cajal, aton co Mam Dios, añejtona' yed'oc pax sco catab'ej eb' quetanimail,
palta a Dios chi' b'ojinac pax eb', icha val Dios chi', icha chi' yutejnac eb'. 10 Añejtona' jun

2.21 **2:21** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Génesis 22.1-13. 2.25 **2:25** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Josué 2.1-21.

co ti' tic scac'lab'ej calan vach' lolonel d'a Dios, scac'lab'an pax d'a b'ajval. Maŋ smojoc icha chi' sco c'ulej. 11 Q'uinaloc ay junoc sjaj a a' ticnaic, ¿toc val junŋ̃ej sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'? 12 Yed' junxo tic, q'uinaloc ay jun ib'oc te' higo, ¿tom mansan sat te' ol yac'a'? Mato ay jun ib'oc te' uva, ¿tom higo sat te' ol yac'a'? Malaj pax juneloc calan tz'aj sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'.

A jun jelanil scot d'a Dios

13 Tato ay junoc ex jelan ex, te ay e pensar, yovalil vach'ŋ̃ej tzeyutej e b'eyb'al. Checlajocab' jun tic yuj e c'ulan masanil tas d'a emnaquilal yed' d'a jelanilal. 14 Palta tato toŋ̃ej scot eyoval, axoŋ̃ej eyic e gana tze nib'ej tzeyala', maŋ eyic'chaaŋ e b'a yuj e jelanil chi'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan chequel to toŋ̃ej van eyesanoch e b'a jelanil. 15 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, a jun e jelanil chi', maŋ̃oc d'a Dios scoti. A yolyib'aŋ̃q'uinal tic ay yico', yic comon anima, yicŋ̃ej pax viŋ diablo yaji. 16 Yujto a b'aj ay eb' axoŋ̃ej yic syala', eb' sgana axoŋ̃ej tz'ac'an mandar, ata' sq'ue somnaj eb' anima, spitzvi pax q'uechaaŋ masanil macaŋ̃il chucal. 17 Axo jun jelanil scot d'a Dios, maŋ ichocta'. Tato sco b'eyb'alej jun jelanil chi', malaj junoc tas yuj syal yac'jioch d'a quib'aŋ. Junc'olal tzoŋ aji. Emnaquil scutej co b'a. Sco c'anab'ajej masanil tastac. Tz'oc' val co c'ool d'a eb' quetanimail, a pax tas vach' sco b'o d'a eb'. Malaj sq'uexaŋ̃il eb' quetanimail d'a co sat, maŋ oŋ chab'satoc paxi. 18 Tato scac'och eb' quetanimail d'a junc'olal, syalelc'ochi to van co b'eyb'alan tas sgana Dios.

4

Mocab' co xajanej co b'a yed' jun yolyib'aŋ̃q'uinal tic

1 ¿B'ajtil scot juntzaŋ oval yed' chichonc'olal d'a e cal? ¿Tom maŋ̃oc juntzaŋ malaj svach'il tze nib'ejoch chi' sq'ue b'ulnaj yac'an oval d'ayex? Ichaton chi' tz'aj spitzvi juntzaŋ oval chi'. 2 Tze nib'ejoch junoc tasi, palta max ac'jilaj d'ayex. Yuj chi', ayex tze nib'ej tze milcham junoc anima. Ayoch e pensar e nib'anoch junoc tasi, palta max eyac'laj ganar yac'ji d'ayex. Yuj chi', tzeyajc'olej e b'a eyac'an oval. Max ac'jilaj d'ayex yujto max e c'anlaj d'a Dios. 3 Vach'chom tze c'ana', palta maŋ ol ac'joclaj d'ayex, yujto malaj svach'il e pensar ayic tze c'anani. A e naani to ol ac'joc d'ayex, yic a d'a spatic juntzaŋ chucal tze nib'ejoch tzeyac' lajvoc. 4 A ex tic, icha junoc ix ix, aŋ̃ej ajmulal tzec' saya', ich ex ta' d'a yichaŋ Dios. ¿Tom maŋ eyojtacoc to ayic sco xajanan co b'a yed' yolyib'aŋ̃q'uinal tic, tzoŋ och ajc'olal d'a Dios? Yuj chi', a mach sgana xajanan yolyib'aŋ̃q'uinal tic, tz'och ajc'olal d'a Dios. 5 ¿Tom tze na'a to malaj yelc'och Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? Aton jun tz'alan icha tic: A Dios ix yac'och cajan Yespíritu d'ayoŋ. Axo Yespíritu chi', snib'ej to aŋ̃ej ayoŋ yic d'a junelŋ̃ej, xchi. 6 Yuj chi' ec'alxo svach'c'olal syac' d'ayoŋ. Icha syal d'a Slolonel chi': A Dios schacanel eb' syic'chaaŋ sb'a, axo pax d'a eb' emnaquil syutej sb'a, syac' val svach'c'olal, xchi. 7 Yuj chi', co c'anab'ajejec Dios. Co tec'b'ejec co b'a co chacanel viŋ diablo, yic ol b'at viŋ elelal d'ayoŋ. 8 Co nitzecoch co b'a d'a Dios, axo ol snitzpaxcot sb'a d'ayoŋ. A ex malaj svach'il e pensar, b'oec e b'eyb'al. A ex ayoch e pensar d'a Dios, ay pax och e pensar d'a yolyib'aŋ̃q'uinal tic, vach' b'oejec e pensar chi'. 9 Ochaŋ̃ec d'a cusc'olal. Sic'sic'anaŋ̃ec eyoq'ui. Oc'aŋ̃ec sic'lab'il. Meltzajocab' och e tzeej d'a oq'uel. Meltzajocab' och e tzalajc'olal d'a cuselal. 10 Emnaquilocab' tzex ajoch d'a Cajal, axo ol ex ic'anchaaŋ.

Max yal-laj calan pecal

11 Ex vuc'tac ex vanab', maŋ̃xo eyal-laj e pecal junjun ex. A mach tz'alan specal junocxo yetcreyenteal, ma syac'och d'a yib'aŋ, syalelc'ochi to a sley Dios syal specal ma spatiquejeli. Palta tato sco patiquejel sley Dios, syalelc'ochi to maŋ vanoc co c'anab'ajani, palta to van calani to malaj yelc'och jun ley chi'. 12 Palta aŋ̃ejton Dios ix

b'oan ley, aňejton Juez yaji, A syal oň scolani, syal pax oň sataneli. Yuj chi', a exxo, ¿tom ay eyalan eyic eyac'anoch d'a yib'aň junocxo mach?

Maň cojtacoc tas caj q'uic'an

13 Ab'ec mach ex van eyalan icha tic: A ticnaic, ma q'uic'an, tzoň b'at d'a junoc choňab'. Ol oň aj junoc ab'il ta'. Ol cac'anoch co choň, ol cac'an ganar co tumin, xe chi. 14 Palta maň eyojtacoc tas eyaj q'uic'an chi'. A co q'uinal tic, junňej rato tz'eq'ui. Icha yaj xob'al lum luum, junňej rato sq'ue vaan, yed'ňej chi' numumi satxiemi, icha chi' yec' jun co q'uinal tic. 15 Más vach' icha tic tzeyala': Tato ol el d'a sc'ool Dios Cajal to pitzan oňto, ol co c'ulej jun tic, ma junocxo, xe chi. 16 Palta a exxo, toňej tzeyic'chaaň e b'a, tzeyac'an ac'umtaquil. Masanil eb' icha chi' syutej sb'a, malaj svach'il eb' d'a yichaň Dios. 17 Tato snachajel cuuj tas nib'ej Dios sco c'ulej, palta tato max co c'anab'ajej, tz'och co mul d'a Dios chi'.

5

A tas ol aj eb' b'eyum

1 Ab'ec ex b'eyum. Elocab' veq'uec'oc eyav eyoq'ui, yujto ay nivac yaelal van sjavi d'a eyib'aň. 2 A e b'eyumal chi' c'aeltacxo, axo e pichul, toxoňej b'ulaneq'ui, olchimtacxo yuj noc' noc'. 3 Icha pax chi' q'uen e tumin, chic'tacxo q'ueen. Scheclajel e mul yuj schiq'uil q'uen e tumin chi'. Icha stz'a junoc tas yuj c'ac', icha chi' ol aj slajviel e nivanil yuj schiq'uil q'ueen. Te nivan e b'eyumal chi' tze molb'ej, palta ina vanxo sja slajvub' c'ual. 4 A eb' e majan smunlaj d'ayex max e tuplaj eb', toňej tzeyac' musansatil eb'. Yuj chi' tz'avajchaaň eb' d'a e patic yalan e mul, axo yav eb' chi' syab' Dios Yajal d'a Smasanil. 5 A ex tic vach' tzex ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic, b'ud'an yol e pat yuj masanil tastac ay d'ayex. Toxoňej tz'ixtax eyuuj. Icha junoc vacax tz'ac'ji servil yic b'aq'uechxo ayic smilchaji, ich ex ta'. Toňej tzeyac' jab'oc e gana. 6 A ex tzeyac'b'at d'a yib'aň eb' tojol spensar. Ay pax eb' tze milchamoc. Palta max spac sb'a eb' d'ayex.

Sco taňvej sjaub'al Cajalil

7 Nivan tzeyutej e c'ool e taňvan sjaub'al Cajal. Ina eb' munlajvum staňvan yelul sat smunlajel, aton jun sat te nib'ab'il. Staňvej eb' yem b'ab'el ňab', staňvej pax eb' slajviec' ňab'il q'uinal, palta nivanňej syutej sc'ool eb' yed' smunlajel chi'. 8 Icha syutej sb'a eb' munlajvum chi', icha chi' tzeyutej e b'a e taňvan sjax Cajalil. Tec'tec' tzeyutej e b'a, yujto toxo ol jaxoc. 9 Maň eyeclaj e paticoc junjun ex, yic maň ol ac'jococh d'a eyib'aň, yujto toxo ol ja jun ol oň ch'olb'itanoc. 10 Ex vuc'tac ex vanab', a eb' schecab' Dios alannac el slolonel Dios chi' d'a peca', techajnac yuj eb' yab'an syail. Nivan yutejnacpax sc'ool eb'. Yuj chi' b'eyb'alejec sb'eyb'al eb' chi'. 11 Cojtac to a eb' ac'annac techaj chi', tzalajc'olal yaj eb' ticnaic. Naeccot yab'ixal viňaj Job. Tec'an yutejnac sb'a viň yab'an syaelal. Naecpaxcoti, chajtil ajnac viň yuj Cajalil d'a slajvub'alxo, yujto oc'nac sc'ool d'a viň, ochnac pax pitz'an d'a sc'ool Cajalil chi' yuj viň.

12 Palta ay val junxo ol val d'ayex to yovalil tze vach' c'anab'ajej. Maň e comon loquej sb'i Dios ay d'a satchaaň, ma sb'i junocxo mach, ma sb'i junocxo tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ichaocab' tic tzeyutej e loloni. Tato yel, Yel, xe chiňej. Tato maay, Maay, xe chiňej, yic maň ol cotcan d'a eyib'aň.

13 Tato ayex van eyab'an syail ticnaic, lesalvaňec. Tato ayex ay e tzalajc'olal jun, b'itanaňec d'a Dios. 14 Tato ayex penaay ex, avtejec eb' anciano yic iglesia. A exxo anciano ex, lesalvaňec yuj eb'. Tze sucanec' aceite d'a eb' d'a sb'i Cajal. 15 Tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool ayic tzex lesalvi yuj eb', ol colchajel eb' d'a syaelal chi'. Axo Cajalil ol ac'an b'oxoc sc'ool eb'. Tato ix och smul eb' jun, ol ac'joc lajvoc smul eb' chi' yuj Dios. 16 Yuj chi', al-lajec q'ueta e mul d'ayex junjun ex. Tzex lesalvi eyuj junjun ex, yic vach' ol b'oxoc e c'ool. A slesal eb' tojol spensar, tzijtum val tas sb'o yuuj. 17 Ayic yec'nac viňaj Elías d'a

peca', anima viñ icha oñ tic. Lesalvinac viñ d'a smasanil sc'ool yic max yac' ñab'. Nañal schañil ab'il majxo yac'laj ñab' d'a jun lugar chi'.5.17 18 Ato yic slesalvinacxi viñ, ichato chi' yac'anxi ñab'. Ichato chi' syaxb'inacxi sat lum luum.

19 Tato ay mach d'a e cal syiq'uel sb'a d'a slolonel Dios te yel, comonoc ayex junoc ex tzeyec sna'a yic vach' syac'xioch sb'a d'ay. 20 Nachajocab'el jun tic eyuuj. A junoc mach tz'ecan sna'a yic syactejcan schucal, van scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ol lajvoc jantac smul chi'.

5.17 **5:17** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a 1 Reyes 17 yed' 18.

A Sb'ab'el Carta
SAN PEDRO

B'ab'el Pedro sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Pedro stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente sacleminac yajb'at d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Asia Menor, aton eb' spechji b'eyec' yuj slolonel Dios. Stz'ib'ejnacb'at jun carta tic viñ, yic syac'an stec'anil eb' creyente chi' viñ, syac'an viñ sna' eb', tas ajnac scolchaj eb' yuj Dios, yujto a Cristo chamnac, spitzvinacxi, aton jun chi' yovalil syac'och eb' yipoc sc'ool. Syac'an techaj eb' yab'an syail, yujto yojtac eb' to ol scha spac eb' ayic ol jax Cristo d'a schaelal.

Slajvi chi', syalanb'at viñ tas yovalil syutej sb'a eb' anciano scuchb'an iglesia, tas syutejpax sb'a eb' quelemtac yed' masanil eb' creyente, yovalil sb'eyb'alej sb'eyb'al Cristo eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pedro

1 A in Pedro in tic, schecab' in Jesucristo, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex
sacleminac eyajcanb'at d'a yol yic Ponto, Galacia, Capadocia, Asia yed' d'a yol yic Bitinia.
2 A oñ tic, sic'b'il oñxo el yuj co Mam Dios, yujto atax d'a peca' icha chi' ajnac snaan Dios
d'a quib'añ. Yuj Yespíritu ix oñ yac'och yicoc, yic vach' sco c'anab'ajej tas syal Jesucristo,
yic tz'ic'jipaxel co mul yuj schiq'uil. Nivanocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal syac'
d'ayex ta'.

Scac'och Cristo yipoc co c'ool

3 Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix oc' val sc'ool d'ayoñ.
Ix oñ yac'xi aljoc d'a schaelal, yujñej to pitzvinacxi Jesucristo, yuj chi' aton val jun tic
ayoch yipoc co c'ool to a ol ac'an co q'uinal. 4 Yujto a Dios ol ac'an jun quic d'ayoñ, aton
jun sic'an yuuj d'a satchaañ. A jun quic chi' ayñejec' d'a masanil tiempo, max ixtaxlaj,
añejtona' max c'alaj. 5 Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' van oñ stañvan yed' spoder
masanto ol co vach' chaej co colnab'il. A jun co colnab'il tic, listaxo yaji yic vach' ol
checlajel d'a slajvub'xo tiempoal.

6 Yuj chi' tzoñ tzalaj val. Vach'chom scab' syail nivac proval jab'oc tiempoal ticnaic,
palta tzoñ te tzalaji. 7 Icha tz'aj yac'ji proval q'uen oro d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj cac'ji
proval tato yel scac'och Dios d'a co c'ool. Yujto ayic scac'anoch Dios chi' d'a co c'ool, más
te nivan yelc'och d'a yichañ q'uen oro chi', yujto a q'ueen, slajviñej el q'ueen. Tato scac'
techaj proval chi', ol oñ aljoc vach'il ayic ol jax Jesucristo. Nivan ol oñ ajoc. Nivan ton ol
aj quelc'och yed' ta'.

8 A ex tic, vach'chom malaj b'aj ix eyil Jesucristo, palta tze xajanej val. Vach'chom mañ
vanoc eyilan ticnaic, palta ayoch yipoc e c'ool. Tzex tzalaj val. A val e tzalajc'olal chi',
maxtzac yal-laj yalchaji jantac. Mañxo jantacoc svach'il. 9 A co colnab'il ol co cha chi',
aton jun chi' tzac'vab'il cuuj, yuj chi' ix cac'och Jesucristo d'a co c'ool.

10 A eb' schecab' Dios d'a peca', yac'nac val yip eb' sayan tas yaj jun co colnab'il tic.
Yac'lejnac eb' snaaneli. Ayocto yalannaccan eb' to ol yac' svach'c'olal Dios d'ayoñ. 11 A
Yespíritu Cristo ayoch d'a eb', a ac'jinac nachajel yuj eb' to a Cristo yovalil ol yab' syail.
Slajvi chi' ol och Yajalil. Axo eb' chi', yac'lejnac eb' snaaneli mach jun ol javoc chi' yed'
tas tiempoal ol javoc. 12 Palta ac'jinac yojtaquejel eb' yuj Dios to a juntzañ yalnaccan eb'
chi', mañ yujoc snachajel yuj eb' yalnaccan eb', palta yuj snachajel cuuj a oñ tic. A jun
tic ix ac'ji eyojtaquej yuj eb' ix alanel jun lolonel yic co colnab'il yuj yipalil Espíritu Santo
ac'b'ilcot d'a satchaañ. A eb' ángel snib'ej pax eb' snachajel juntzañ tic yuuj.

Snib'ej Dios to vach' oñ

13 Yuj chi' tec'an tzeyutej e pensar. Lista tzeyutej e b'a. Tzeyac' val och yipoc e c'ool tas ol yac' Dios d'ayoñ yuj svach'c'olal ayic ol jax Jesucristo. 14 A ex tic, yuninal exxo Dios ved'oc, yuj chi' c'anab'ajejec. A d'a yalañtaxo tzijtum chucal e nib'ejnacochi, yujto manto eyojtacoc Dios ta'. Axo ticnaic, mañxo e b'eyb'alej icha chi'. 15 A jun avtannac oñ och yicoc, vach'ñej toni, malaj jab'oc spaltail, yuj chi' ichocab'ta' tzeyutej e b'a, vach'ñejocab' tzeyutej e b'eyb'al. 16 Yujto icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A ex tic, vach'ñejocab' tzeyutej e b'a, yujto a in tic, te vach' inñej, xchi.

17 A Dios ol ch'olb'itan tastac sco c'ulej junjun oñ. Malaj co q'uexañil d'a yichañ ayic ol sch'olb'itan tas caj junjun oñ. Yuj chi', tato scal co Mamoc, coñ xivec d'ay yacb'an ayoñto ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 A juntzañ sc'ulejnac eb' co mam quicham, añeja' co c'ulejnac d'a yalañtaxo, palta nab'añej quixtejnac co b'a. Axo ticnaic, colchajnac oñxo d'a yol sc'ab' juntzañ chi'. Eyojtacxo jun co colnab'il tic, mañoc yed' juntzañ tastac eq'uelb'añej yec' b'aj manb'il, icha q'uen tumin. 19 Palta a schiq'uil Cristo ix ac'an ganar smanani, yujto nivan yelc'ochi. Yujto ix miljicham silab'oc icha junoc noc' calnel malaj spaltail, malaj pax jab'oc chucal tz'ilchaj d'ay. 20 Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic Dios, nab'ilxo yuuj to icha chi' ol aj yelul d'a yib'añ Cristo. Palta ato d'a jun slajvub' tiempoal tic ix yac' checlaj yuj co vach'iloc. 21 Yuuj scac'och Dios d'a co c'ool ticnaic, yujto a Dios chi' ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamnac, te nivan ix aj yelc'och yuuj. Yuj val chi', scac' val och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool.

22 A ticnaic, yuj Yespíritu Dios ix co c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel tic. Icha chi' scutej co tojolb'itan co b'eyb'al, sec yuj chi' yel sco xajanej eb' cuc'tac eb' canab'. Yuj chi' yovalil sco xajanej co b'a d'a smasanil co c'ool yed' d'a smasanil quip. 23 A oñ tic, ix oñ alji d'a schaelal. Mañoc d'a co mam co nun chamelb'a yaj ix oñ aljixi, palta yujñej slolonel Dios, yujto aj q'uinal yaji. A slolonel tic ayñejec' d'a junelñej. 24 Yujto icha tic syal d'a Slolonel Tz'ib'yajcani:

A sq'uinal eb' anima smasanil, lajan icha añ añc'ultac. Lajan svach'il eb' icha xumaquil añ añc'ultac chi'. Yujto a añ chi', junñej rato stacjiel añ. Axo sxumaquil añ, toñej tz'el b'ulnajoc.

25 Palta axo slolonel Dios Cajal, ayñejec' d'a junelñej, xchicani.
A slolonel tic, aton jun vach' ab'ix yic colnab'il alb'ilcan d'ayex.

2

1 Yuj chi' yovalil scactejcan masanil chucal. Max cac' musansatil quetanimail. Mañ chab'satoc scutej co b'a. Max och chi'an co c'ool d'a quetanimail, max oñ b'uchvaj d'a spatic eb'. 2-3 Tato d'a val yel ix cojtaquejeli to vach' Cajal d'ayoñ, ichaocab' junoc nene' unin sgana schuni, ichocab' ta' scutej co nib'anoch sc'ayb'ub'al Dios, aton jun malaj spaltail, yic ol oñ vach' tec'c'aj d'a co colnab'il.

Lajan Cristo yed' junoc q'uen q'ueen

4 Icha tz'aj yac'jiq'ue junoc q'uen q'ueen d'a yib'añ yipumal yich junoc pat, ichocab' chi' scutej co nitzanoch co b'a d'a Cajal Jesús. A Cajal chi' lajan yed' jun q'uen q'ueen ix actajcan yuj eb' viñ b'oum pat, palta sic'b'ilel yuj Dios, te nivan yelc'och d'a yichañ. 5 Yuj chi' caq'uecoch co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic tzoñ och stemplooc b'aj ol oñ och sacerdoteoc yuj cac'an silab' d'ay yuj Jesucristo, aton juntzañ silab' schec Yespíritu Dios cac'a'. Ste tzalaj val yed' juntzañ silab' chi'. 6 Yuj chi', icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

A in val svac'canoch jun q'uen q'ueen d'a Sion yic tz'och d'a sjolom schiquin junoc pat, sic'b'ilel vuuj, te nivan yel pax c'ochi. A mach tz'ac'anoch jun q'uen q'ueen chi' yipoc sc'ool, mañ ol canlaj d'a q'uixvelal, xchi Dios.

7 A oñ scac'och Cristo d'a co c'ool, te nivan yelc'och d'ayoñ. Ay pax eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Yuj eb' chi', syalanpax icha tic d'a Slolonel chi':

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix och sjolomoc schiquin te' pat, xchi.
8 Syalanpax junxo tic:
Icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb' anima, stelvi pax eb' yuuj, icha chi' yaj d'a sat eb', xchicani.
Yujto icha chi' yaj Cristo d'a eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Toñej somchajel eb' yuuj, yujto max sc'anab'ajej slolonel eb'. Atax d'a peca', chequeltaxon yaj eb' to icha chi' ol yutoc sb'a eb'.

Yic exxo Dios qued'oc ticnaic

9 Palta a oñ tic, junxoñej quiñtilal d'a yichañ Dios, sic'b'il oñ och sacerdoteal, yic scac'an servil co Reyal, syalelc'ochi aton Dios. Schoñab'xo Dios caji, ix oñ siq'ueli yic tzoñ ochcan yicoc, yic scalan pax el svach'ilal. Yujto a ix oñ ic'anelta d'a scal q'uic'alq'uinal, ix oñ yac'anoch d'a saquilq'uinal satub'tac yilji. 10 A d'a yalañtaxo, mañ ex schoñab'oc Dios, palta schoñab' exxo ticnaic. A d'a yalañtax chi', malaj mach tz'oc' sc'ool d'ayex. Axo ticnaic, tz'oc' sc'ool Dios d'ayex qued'oc.

Yovalil añej Dios scac' servil

11 Ex xajanab'il vuuj, mañ co choñab'oclaj jun yolyib'añq'uinal tic, yujto eq'uelb'añej quec' d'ay. Yuj chi' tzin tevi d'ayex to mañ e c'ulej juntzañ snib'ejoch e nivanil. Yujto a juntzañ chi', tzoñ ixtaxel yuuj.
12 Vach'ñejocab' tzeyutej e b'eyb'al yil eb' manto ojtannacoc Dios. Yuj chi', vach'chom syal eb' ticnaic to te chuc ex. Palta tato syil eb' to vach' e b'eyb'al, ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios ayic ol javoc sc'ual sch'olb'itan tas caj co masanil.
13 Yujto sco xajanej Cajal Jesús, yuj chi' smoj sco c'anab'ajej pax masanil eb' ay yopisio yuj eb' anima. Sco c'anab'ajej viñ sat yajal, aton viñ tz'ac'an mandar eb' smasanil. 14 Sco c'anab'ajanpax juntzañxo eb' yajal, yujto ay yopisio eb' yuj viñ sat yajal chi', yic tz'ac'jioch syaelal eb' max c'anab'ajan sley eb'. Syalanpax svach'il eb' vach' sb'eyb'al eb'. 15 Sgana Dios vach' scutej co b'eyb'al, yic mañxo ol yal-laj yalan chucal eb' malaj spensar d'a co patic.
16 A oñ tic, librexo caji. Yuj chi' ichocab'ta' scutej co b'a. Palta max yal-laj co naani to syal co c'ulan juntzañ chucal yujto librexo caji. Ocxo jun, co naeccoti to schecab' oñ co Mam Dios. 17 Ayocab' yelc'och junjun anima d'ayoñ. Sco xajanej eb' quetcreyenteal. Coñ xivec d'a Dios. Nivanocab' yelc'och viñ sat yajal d'ayoñ.

Ix yab' syail Cristo cuuj

18 A ex checab' eyaj d'a e patrón, c'anab'ajejec eb'. Ayocab' yelc'och eb' d'ayex. Mañocñej eb' vach' spensar, eb' snaan eyuuj, tze c'anab'ajej. Tze c'anab'ajej pax eb' ov. 19 Tato yujñej to ayoch co pensar d'a Dios, scomon ac'jioch yaelal d'a quib'añ, tato scac' pax techajoc, stzalaj Dios qued'oc. 20 Q'uinaloc sja co yaelal yuj juntzañ chucal sco c'ulej, ¿tom yujñej cac'an techaj jun yaelal chi', vach' quico'? Maay. Palta tato tz'ac'jioch co yaelal yuj junoc tas vach' sco c'ulej, tato stechaj pax cuuj, vach' jun chi' d'a yichañ Dios. 21 Ix oñ yavtejoch Dios yicoc, yic scab' syail yuj co vach' b'eyb'al tic. Yab'nac syail Cristo cuuj. Icha chi' yutejnac sch'oxan jun vach' b'eyb'al d'ayoñ, yic a sco b'eyb'alej yed'oc. 22 A Cristo, malaj jab'oc smul ochnac. Malaj pax b'aj yesejnac juneloc. 23 Ayic ix b'uchji, maj spaclaj sb'a. Ayic ix och d'a syaelal, maj yal-laj tato ol spac sb'a. Añej d'a yol scab' Dios ix yac'och sb'a, yujto añejton jun Juez te tojol. 24 A Cristo ix ic'ancanb'at co chucal yed' snivanil ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' mañxalaj yalan yic chucal d'ayoñ, ichato chamnac oñxo el d'ay. Icha chi' ix oñ yutej, yic vach'ñej scutej co b'a. Ix yab' val syail cuuj, yic vach' tzoñ colchajcaneli. 25 A d'a yalañtaxo, satnac oñ icha noc' calnel satnacb'ati. Axo ticnaic, ix oñ meltzajxicot d'a Quilumal, co Tañvumal paxi.

3

Checnab'il d'a eb' ayxo yetb'eyum

1 Ex ix ayxo eyetb'eyum, yovalil tze c'anab'ajej eb' viñ eyetb'eyum chi', yic tato ayex
mach ex max yac'och sc'ool eb' viñ eyetb'eyum chi' d'a slolonel Dios, mañ yovaliloc ay
tas tzeyal d'a eb' viñ, palta ol montajoch eb' viñ yuj e b'eyb'al chi', 2 yujto ol yil eb' viñ
to munil ayex, tzex xivpax d'a Dios. 3 Ayocab' e vach'il, mañoclaj chajtil yilji e nivanil
svala'. Mañ eyac'och e pensar d'a chajtil tzeyutej e ch'uman xil e jolom. Mañ eyac'och
e pensar d'a juntzañ q'uen oro yed' juntzañ pichul caro stojol tzeyac'ochi. Mañoc yed'
juntzañ chi' tze b'o e b'a. 4 Palta aocab' e c'olb'al tzeyac' eyip e b'oani, yic vach' eyilji
d'a sat Dios. A e vach'il chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Tato nanam tzeyutej e pensar,
emnaquil pax tzeyutej e b'a, vach' yilji jun chi' d'a sat Dios, nivan yelc'och d'a yichañ.
5 A d'a peca', ay juntzañ eb' ix ix icha chi' yutejnac sb'eyb'al, yac'nacoch spensar eb'
ix d'a Dios. Sc'anab'ajannac pax eb' viñ yetb'eyum eb' ix. 6 Icha chi' yutejnac sb'a ix
Sara. Sc'anab'ajejnac val ix tas syal viñaj Abraham. Yalnac pax ix icha tic d'a viñ "vajal
ach",3.6 xchi ix. A exxo tic, ex ix, vach' tzeyutej e b'eyb'al. Mocab' ex och ilc'olal e
naub'tañan tas xivub'tac ol javoc, tato icha chi' lajan e pensar yed' ix Sara chi'.
7 A exxo vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum, vach' tzeyutej e pensar d'a eb' ix. Nachajo-
cab'el eyuuj to lajan eb' ix icha junoc lum chen c'un spoji. Ayocab' yelc'och eb' ix d'a e
sat, yujto junñej e q'uinal ix e cha yed' eb' ix yuj svach'c'olal Dios. Icha chi' tzeyutej e b'a
d'a eb' ix, yic ol ab'chaj e lesal yed' eb' ix.

Yaelal yuj co vach' b'eyb'al

8 Añejtona', svalan junxo tic d'ayex. Junxoñej tzeyutej e pensar e masanil. Tato ay eb'
scusi, colvajañec yed' eb'. Slaj e xajanej e b'a, yujto eyuc'tac eyanab' e b'a. Tzeyil-laj e
c'ool d'ayex junjun ex. Nanam tzeyutej e b'a junjun ex. 9 Tato ay eb' chuc syutej sb'a
d'ayex, mañ chucoc tzeyutej pax e b'a d'a eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, mañ e b'uch pax
eb', palta a svach'c'olal Dios tze c'an d'a yib'añ eb', yujto ix oñ yavtejoch Dios yicoc, yic
syac' svach'c'olal d'ayoñ. 10 Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Tato syal e c'ool snajatb'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u eyuuj, mañxo
eyal chucal lolonel, mañxo eyesej.
11 Iq'uequel e b'a d'a chucal, axo vach'il tze c'ulej, mañxo eyac' oval, a junc'olal tze
b'eyb'alejñej.
12 Yujto a Dios Cajal stañvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i ayic syalan sb'a
eb' d'ay, palta aycot yoval sc'ool d'a eb' sc'ulan chucal, xchicani.

13 Tato añej vach'il sco c'ulej, ¿mach junoc ol ic'anchaañ chucal d'a co patic? 14 Palta
tato yujñej co vach' b'eyb'al scab' syail, te vach' quico'. Yujto tz'ib'yajcani: Mañ eyec
xiv e b'a e naan yuj tas ijan tzex yutej eb'. Mañ e cha somchajel e pensar, xchicani.
15 Co naocab'i to a Cristo ayoch Yajalil d'ayoñ, Axoñejochi. Listaocab' scutej co b'a calan
yab' eb' sc'anb'an d'ayoñ tas yuj scac'och Cristo chi' yipoc co c'ool. Emnaquilocab' scutej
calan d'a eb', c'ununiocab' scutej calani, 16 yujto ayoch co pensar d'a Cristo chi'. Vach'
scutej co b'eyb'al yic vach' malaj tas syal jun tz'ac'an cojtaquejeli tas vach' yed' tas chuc,
yic vach' a eb' tzoñ b'uchan yuj co vach' b'eyb'al yujto creyente oñ, ol q'uixvoc eb'. 17 Te
vach' tato scab' syail yuj co vach' b'eyb'al, tato icha chi' tz'el d'a sc'ool Dios, d'a yichañ to
yuj co chuc b'eyb'al scab' syail.

18 Yujto a Cristo ix ab'an syail. Ix cham yuj co mul junel. Te tojol spensar. A oñxo tic,
mañ tojoloc co pensar, palta A' ix yab' syail cuuj, yic tzoñ yic'b'at d'a Dios. A snivanil
ix chami, palta axo yic ix pitzvixi, a Espíritu ix ac'anxi pitzvoc. 19 Yuj Espíritu chi',
ix xid'ec' yalel slolonel Dios d'a juntzañ pixan preso yajcani, 20 aton d'a spixanil eb'

3.6 **3:6** "Vajal ach", xchi ix Sara d'a viñaj Abraham, xchi viñaj Pedro. Palta a d'a co tiempoal tic, mañ ichocta slolon eb' anima, palta "Ach vetb'eyum" xchi eb'.

maň c'anab'ajannacoc Dios d'a peca' d'a stiempoal viňaj Noé. A d'a jun tiempoal chi', nivan yutejnac sc'ool Dios d'a eb', yic staňvej sb'o jun nivan barco. A yuj te' barco chi' ay jayvaň eb' colchajnac el d'a a a'. Vajxacvaň eb' colchajnaccaneli. 21 A jun tas ujinac chi', ch'oxnab'il yaji, yujto yuj a a' yed' bautismo tzoň colchaj ticnaic yujto ix pitzvixi Jesucristo. A jun bautismo tic, maň yopisiooc yic'anel smical co nivanil, palta a sch'oxani, to maň chab'c'olaloc ix cac' co ti' d'a Dios. 22 Paxnacq'ue Jesucristo chi' d'a satchaaň. A d'a svach' c'ab' Dios ayec' ticnaic. A tz'ac'an mandar masanil eb' ángel, masanil juntzaňxo ay yopisio maň chequeloc yed' eb' ay spoder.

4

Vach' scutej co c'anan copisio

1 Yab'nac val syail Cristo yed' snivanil ayic ix chami. Yuj chi' co naec to chamnac oň pax yed'oc. A eb' chamnacxo, maňxalaj yalan yic eb' d'a chucal. 2 Yuj chi' ichocab' ta' scutej co b'a, yic vach' ol co c'ulej tas sgana Dios yacb'an ay oňto ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Maňxo co c'anab'ajejec sgana co nivanil tic. 3 A d'a yalaňtaxo, te nivan tiempo e c'ulejnac juntzaň tas b'aj ayoch spensar eb' anima maň ojtannacoc Dios. Palta canocab' juntzaň chi' ticnaic. Yujto a d'a jun tiempoal chi', aňej ajmulal e c'ulejnac, aňej malaj svach'il e nib'ejnacochi. Eyuc'nac val aň, toňej ec'nac ex b'uyb'onoc. Jantac ix eyuq'uej aň. Yajb'entac e c'ulejnac ayic eyalannac e b'a d'a juntzaň comon dios. 4 A eb' maň ojtannacoc Dios, sat sc'ool eb', yujto maxtzac e c'ulej juntzaň chucal chi' yed' eb'. Yuj chi' sb'uchvaj eb' d'ayex. 5 Palta yovalil ol yac' entregar scuenta eb' d'a Dios. Yujto listaxo yaj tas ol aj sch'olb'itaj eb' anima smasanil, vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnacxo. 6 Yuj jun tic alb'il vach' ab'ix d'a eb' chamnacxo. Yuj chi' vach'chom ix cham snivanil eb', palta lajan ol aj sch'olb'itaj eb' yed' eb' anima smasanil, palta axo spixanil eb' syal schaan sq'uinal, icha sq'uinal Dios.

7 A ticnaic, toxo ol lajvoquel smasanil tasi. Yuj chi' co cachec och vaan co b'a, ňicanocab' scutej co b'a yic syal tzoň lesalvi icha val smojal. 8 A junxo sval tic te nivan yelc'ochi: Co xajanejec co b'a d'a smasanil co c'ool, tato icha chi', vach'chom ay eb' te nivan smul d'ayoň, scac' nivanc'olal smul eb' chi'. 9 Vach' scutejec co b'a d'a eb' slaj ec' d'ayoň, d'a smasanilocab' co c'ool sco cha eb'. 10 Cac'lajec servil co b'a junjun oň, ato syala' tastac copisio ix yac' Dios d'ayoň, yujto ch'occh'oc copisio ix yac' d'ayoň junjun oň yuj svach'c'olal. 11 Tato ayoň scalel slolonel Dios, nachajocab' el cuuj to toňej van oň yac'lab'an Dios calanel slolonel chi'. Tato ay oň syal cac'an servil, munlajoc oň d'a smasanil co c'ool, yujto a Dios tz'ac'an quip. Vach'ňej scutej smasanil, yic ol aljoc vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo, yujto te nivan yelc'ochi, te ayňej pax spoder d'a masanil tiempo. Amén.

Ayic sja co yaelal

12 Ex xajanab'il vuuj, ayic tzoň ac'ji proval yuj juntzaň yaelal te ov, max yal cac'an sat co c'ool yuuj. Maň co naec to malaj b'aj sjataxon juntzaň chi' d'a quib'aň. 13 Palta coň tzalajec, yujto junxoňej tz'aj cab'an syail yed' Cristo. Tato icha chi' scutej co b'a, ayic ol quilan sjax Cristo chi' d'a scal stziquiquial, ol te vach' ja co tzalajc'olal. 14 Tato ay mach tzoň b'uchani yujto ayoch co pensar d'a Cristo, te vach' quico'. Yujto a Yespíritu Dios, aton jun te nivan yelc'ochi, a cajanoch d'ayoň. 15 Tato ay junoc oň scab' syail, mocab' yujoc mac'ojcham anima, ma yujoc elc'al. Mocab' yuj junoc tas ay yovalil yuj eb' yajal, ma yuj co comon ac'anoch co b'a d'a junoc b'aj malaj calan quico'. 16 Palta tato ay oň scab' syail yujňej to yic oň Cristo, maň oň q'uixvoquec. Calec vach' lolonel d'a Dios, yujto yic oňxo Cristo chi'.

17 Toxo ol ja stiempoal sch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. A oň yuninal oňxo Dios tic ol oň b'ab'laj ch'olb'itajoc. Tato icha chi', ¿ocxom val eb' maj c'anab'ajan vach' ab'ix yic colnab'il yic Dios? 18 Tato pural ol oň colchaj a oň tojolxo co pensar tic, ¿ocxom val eb'

malaj yelc'och Dios d'ay yed' eb' malaj svach'il sb'eyb'al? 19 Yuj chi', ayic sja co yaelal
icha tz'el d'a sc'ool Dios, yovalil vach'ñej scutej co b'eyb'al. Scac'anoch co b'a ab'enal d'a
yol sc'ab' Dios ix oñ b'oani, yujto tz'elñejc'och tas syala'.

5

A checnab'il d'a eb' creyente

1 A ticnaic, tic svalb'at juntzañ checnab'il tic d'ayex ex anciano ay d'a junjun choñab',
yujto a in tic, anciano in pax eyed'oc. Vilnac val Cristo chi', vilnac chajtil ajnac yab'an
syail. Ay valan vic in chaan svach'il eyed'oc, aton jun toto ol checlajeloc. 2 Icha yaj eb'
tañvum calnel, icha chi' tzeyutej e tañvan eb' ay d'a yol e c'ab' eyilani, yujto icha scalnel
Dios yaj eb' d'ayex. Mañ ac'b'iloc pural tzex utaji, mañ yujoc e nib'anoch tumin tzeyil
eb'. Palta yujñejocab' to icha chi' tz'el d'a e c'ool to tzeyil eb', yujto icha chi' sgana Dios
d'ayex. Tzex munlaj val d'a tzalajc'olal. 3 Max yal yajal tzeyutej e b'a d'a eb' ay d'a yol
e c'ab'. Palta a e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yic a tas tze b'eyb'alej chi' ol sb'eyb'alej
eb'. 4 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ayic ol ja jun Quilumal Nivan Yelc'ochi, ol e cha spac te
nivan svach'il. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol lajvoc.

5 A exxo ex quelemtac yed' ex cob'estac, tze c'anab'ajej val eb' anciano. Ichocab' ex
chi' e masanil, emnaquil tzeyutej eyac'an servil e b'a junjun ex. Yujto syal d'a Slolonel
Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

A Dios schacanel eb' syic'chaañ sb'a, axo pax d'a eb' emnaquilal syutej sb'a, syac' val
svach'c'olal, xchi.

6 Yuj chi' emnaquil scutejec co b'a d'a yol sc'ab' Dios, yujto te nivan spoder. Tato icha chi',
nivan ol oñ ajelc'och yuuj, ayic ol ja stiempoal. 7 Caq'uecoch masanil quilc'olal d'a yol
sc'ab', yujto aypaxoch ilc'olal cuuj.

8 Lista scutej co b'a co macvaji, yujto icha yaj noc' choj tz'el yav tz'ec' sayec' schib'ej,
icha chi' yec' viñ ajc'ool d'a co patic quichañ, aton viñ diablo. 9 Te tec'anocab' scutej
cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol yal co colan co b'a d'a viñ. Yujto cojtac to a eb'
quetcreyenteal sacleminac yajb'at d'a yolyib'añq'uinal tic, van pax yab'an juntzañ
yaelal eb' icha oñ tic. 10 Ayic ol lajvoc cab'an syail janic'oc tiempoal, axo Dios ol oñ vach'
tz'actzitanoc, ol svach' aq'uej co tec'anil yed' quip. Mañ jantacoc svach'c'olal, yuj chi' ix
oñ yavtejoch yicoc, yic vach' ay calan quic d'a svach'il ay d'a junelñej, yujto junxoñej caj
yed' Jesucristo. 11 Nivanocab' yelc'ochi, nivanocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

12 A viñ cuc'tac Silvano tic, vojtac spensar viñ, sc'anab'ajej val viñ. A viñ ol ic'anb'at jun
in carta tic d'ayex. Tzin tz'ib'ejb'at jay b'elañ lolonel tic, yic ol vach' ja e pensar. A juntzañ
tic tz'alani chajtil syutej Dios yac'an svach'c'olal d'ayoñ d'a val yel. A d'a svach'c'olal tic,
tec'an tzeyutej e b'a. 13 A eb' quetcreyenteal ay d'a Babilonia tic, sic'b'ilxoel eb' eyed'oc,
syac'b'at stzatzil e c'ool eb'. Yed' pax viñaj Marcos tic, viñ icha vuninal yaji, syac'paxb'at
stzatzil e c'ool viñ. 14 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool yuj e xajanan e b'a.

Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'ayex e masanil ex yic exxo Jesucristo ta'.

A Schab'il Carta
SAN PEDRO

Schab'il Pedro sb'i jun carta tic, aton jun schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pedro d'a masanil eb' creyente sacleminac yajb'at d'a junjun lugar. Ix yab' viñaj Pedro chi' to ay juntzañxo eb' c'ayb'um sq'ue vaan d'a scal eb' creyente chi' d'a junjun iglesia, yuj chi' ay eb' creyente somchaj chaañ yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al chi'. A syutej juntzañ eb' chi' yalani to mañxo ol javoc Cristo, yujto van yec' tiempo syil eb'.

Aton chi' syal viñaj Pedro d'a eb' creyente chi', yuj chi' yovalil stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal, yic mañ comonoc somchaj spensar eb' yuj juntzañxo eb' chi'. A Dios yojtac tas yuj tz'ec' jab'ocxo tiempo sjavi Cristo d'a schaelal, yujto ayto eb' anima manto colchajlaj.

Tz'el yich scarta viñaj Pedro

1 A in Simón Pedro in tic, yac'umal in servil Jesucristo, schecab' in paxi. Tic tzin tz'ib'ejb'at jun in carta d'ayex mach ex ix eyac'och Dios d'a e c'ool qued'oc. A jun b'aj ix cac'och co c'ool tic, nivanocab' yelc'och d'ayex. Icha chi' tzeyutej e b'a qued'oc, yujto a co Diosal aton co Columal Jesucristo, tojolñej toni. 2 Yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal Dios d'ayex, yujto eyojtacxo yed' Cajal Jesucristo.

A sb'eyb'al eb' yicxo Dios

3 Ay juntzañ tas te yovalil tz'och cuuj, yic vach' scac'och co pensar d'a Dios yacb'an ay oñ ec' d'a tic. Yujñej spoder, ix yac' juntzañ chi' d'ayoñ smasanil, yujto a Dios ix ac'an cojtaquejel Jesucristo. A avtannac oñ och yicoc, yujto nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il. 4 Yuj svach'il chi', yac'naccan sti' d'ayoñ. A juntzañ tas yalnaccan chi', nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il. Yuj juntzañ chi' tzoñ colchajel d'a yol sc'ab' juntzañ chucal snib'ejoch eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Yujto a spensar Dios ayoch d'ayoñ yuj juntzañ tas yalnaccan chi'. 5 Yuj chi', mañ toñejoc scac'och Dios d'a co c'ool. Yovalil scac' val quip co tojolb'itan co b'eyb'al. Co c'ayb'ejec sjelanil Dios. 6 Co cachec och vaan co b'a. Tec'an scutejec pax co b'a. Añej d'a Dios scac'och co pensar. 7 Sco xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal, sco xajananpax masanil anima.

8 Tato a juntzañ tic sco c'ulejñej d'a junjun c'u, te ay copisio yuj Dios syal chi'. Mañ nab'añejoc ix cojtaquejel Cajal Jesucristo. 9 Palta a eb' max b'eyb'alan juntzañ tic, ichato macan sat eb', ichato max uji yilanb'at junoc tas eb' d'a najat. Yujto maxtzac snacot eb' to a smul eb' d'a yalañtaxo, ic'b'ilxocaneli. 10 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', scac' val quip cojtacanel sic'lab'il to d'a val yel avtab'il oñxo och yicoc Dios, sic'b'il oñxo el yuuj. Tato icha chi' scutej co b'a, malaj b'aq'uiñ ol chab'ax co c'ool d'a yic Dios b'aj ayoñ ochi. 11 Tato icha chi', malaj tas ol oñ cachanoch vaan yic tzoñ och b'aj van yac'an yajalil Cajal Jesucristo co Columal. A yopisio Cajal chi', ayñejec' d'a junelñej.

12 Yuj chi' vach'chom eyojtacxo juntzañ tic, tec'an exxo d'a juntzañ c'ayb'ub'al yel b'aj ayxo och e pensar, palta ol veccot e na'a. 13 Tzin na' to smoj vecan e na'a, svac'an nachaj juntzañ tic eyuuj, yacb'an pitzan into. 14 Yujto a Cajal Jesucristo ix ac'an nachajel vuuj to quenxoñej tiempo ay in eq'ui. 15 Yuj chi' svac' vip, yic vach' ol yal e na'anñejcot juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a masanil tiempo, ayic mañxo ayoc in eq'ui.

Te nivan yelc'och Jesucristo

16 Calnacxocan d'ayex to ay val spoder Cajal Jesucristo, to yovalil ol jax d'a schaelal. Palta a juntzañ chi', mañ comon loloneloc, mañ toñejoc ix co naelta d'a yol quico'. Yujto quilnac val Cajal chi' yed' co sat, mañxo jantacoc pax svach'il. 17 A oñ val lac'an quilnac yac'an stziquiquial co Mam Dios d'ay. Cab'nac pax yalan Dios to te nivan yelc'ochi.

Yalannac emta Dios icha tic d'a scal jun snivan tziquiquial chi': Aton jun Vuninal tic, xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi. 18 A jay b'elañ lolonel alb'ilemta d'a satchaañ chi', cab'nac val, yujto ay oñ ec' yed' Cajal chi' d'a jun tzalan b'aj emnacul Dios chi'.

19 Añejtona', ayocto sja Cajal, stz'ib'annaccan yab'ixal eb' schecab' Dios. Añeja' ayec' Slolonel Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi' ticnaic. A tas syal Slolonel chi' te yel. Vach'ñej scutej co b'a, tato añeja' cac'anoch co pensar d'a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi'. Yujto a Slolonel chi', lajan icha junoc tas copanel sc'ac'al d'a cal q'uic'alq'uinal. Syac' yoc d'ayoñ, masanto sacb'i ayic sjavi c'u. Icha c'u chi' icha chi' yaj Cristo ayic ol jaxoc, axo svach' ac'an saquilq'uinal chi' d'ayoñ. 20 A eb' schecab' Dios d'a peca', ayocto stz'ib'annaccan eb' yuj tastac ol javoc. Palta yovalil scojtaquejeli to malaj junoc mach scomon alan d'a yol yico' tas syalelc'och juntzañ tz'ib'ab'ilcan chi'. 21 Yujto a eb' chi', malaj junoc eb' munil snanac elta d'a sjolom ayic stz'ib'annaccan eb'. Yujto sic'b'il yajel eb' yuj Dios. Axo Yespíritu ac'annac nachajel yuj eb' chajtil yutejnac eb' yalancanel slolonel chi', stz'ib'annaccan eb'.

2

A eb' c'ayb'um yaj d'a juntzañ es

1 A d'a scal eb' quetisraelal d'a peca', ay eb' yalnacoch sb'a schecab'oc Dios. Añejtona' ay eb' ol pitzvoc chaañ d'a co cal, ol stz'acan yaloch sb'a eb' c'ayb'umoc, ol sc'ayb'an eb' quetanimail eb' d'a juntzañ es d'a c'ub'eltac, yic ay oñ ol oñ juvoquel yuj eb'. Malaj tz'och Cajal d'a eb', vach'chom a ix cham yuj stupiloc smul eb'. Yuj chi', munil syic'cot eb' d'a yib'añ. Elañchamel ol satxicanel eb' d'a junelñej. 2 Tzijtum eb' ol b'eyb'alan jun schuc b'eyb'al eb' chi'. Yuj eb' ol aljoc to a jun b'eyb'al yel b'aj ayoñ och tic, malaj yelc'ochi. 3 Yuj spec' tuminal eb', vach'xoñej ol yutoc eb' yalanel juntzañ lolonel to d'a yol yic eb' snaq'uei yic syic'anel tumin eb' d'ayex. Palta atax d'a peca' nab'ilcan yuj Dios to ol yac'och yaelal d'a yib'añ eb' d'a junelñej, yuj chi' tañvab'il eb' yuj yaelal chi'.

4 Co naeccot tas ajnac eb' ángel ochnac smul d'a Dios. Junelñej mañ ac'jinacoc nivanc'olal eb'. Ac'b'ilb'at eb' d'a jun lugar scuchan Tártaro.[2.4] Tzec'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena. Preso yajcan eb' d'a cal q'uic'alq'uinal ticnaic, masanto ol ch'olb'itaj tas yaj eb'. 5 Añejtona', mañ yac'nacoclaj nivanc'olal eb' anima Dios d'a peca', yuj chi' yac'naccot jun oval a' mucvajum d'a yib'añ eb' chuc chi'. Añej viñaj Noé colchajnaccanel yed' ucvañ eb' yico'. A viñaj Noé chi' alannaccanel d'a scal eb' anima to yovalil tojol syutej sb'a eb'. 6 Añejtona', a Dios chi' satjinacpaxel Sodoma yed' Gomorra. Pilan lajvinaquel chab' choñab' chi' stz'ab'at yuj c'ac'. Nab'a taañxoñej ajnaccan smasanil. A eb' lajvinaquel chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. 7 Añej val viñaj Lot colchajnaccanel d'a scal eb', yujto tojol spensar viñ. Ayic manto lajviel-laj eb' chi', ochnac pitz'an cuselal d'a sc'ool viñ. 8 Vach'ñej sb'eyb'al viñaj Lot chi', palta masanil c'u añej chucal sc'ulej eb' yab'nac viñ yilannac pax viñ, te cusnac viñ yuj eb'. 9 Añejtona', icha pax chi' ticnaic. Yojtac Dios tas syutej scolan eb' ayoch spensar d'ay, ayic tz'ac'ji proval eb'. Yojtac paxi chajtil ol yutoc yac'anb'at eb' mañ tojoloc spensar d'a syaelal. Ol canñej eb' ta' masanto ol ja jun c'u ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb'.

10 Ay eb' syac'och spensar sc'ulan juntzañ chucal yed' snivanil. Malaj tz'och eb' ayoch yopisio yuj Dios d'a eb'. Aton eb' chi' ol vach' ac'joccanoch d'a syaelal. Ac'umtac syutej sb'a eb'. Max b'alaj xivlaj eb' sb'uchan juntzañ eb' te nivan yelc'ochi. 11 A eb' ángel, yel ton val nivan spoder eb' d'a yichañ eb' sb'uchvaj chi', palta max stec'b'ejlaj sb'a eb' sb'uchvaj d'a eb' nivan yelc'och chi', ayic tz'alji smul eb' yuj eb' d'a yichañ Cajalil.

12 Toñej scomon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas mañ yojtacoc. Icha noc' noc' malaj spensar icha chi' yaj eb', añej val sgana snivanil eb' sc'ulej. Yuj chi' ol satcanel eb' d'a junelñej, icha noc' noc' yictaxon yaj syamchaji smiljichamoc, icha chi' ol aj eb'. 13 Icha

2.4 **2:4** Tártaro, syalelc'ochi "lugar te jul yich".

chi' ol aj schaan spac chucal sc'ulej eb' chi'. Vach'chom c'ualil, syac'ñejoch spensar eb' sc'ulan juntzañ tas sgana, yic syac' sgana eb' yed'oc. Q'uixvelal yajoch eb' d'a e cal. Chuclaj eyilji d'a sat Dios yuj eb'. Yujto toñej scomon och eb' vael eyed'oc ayic tzeyac'an mol vael. Ayic tz'och eb' eyed'oc, toñej sq'uechaañ eb' yed' juntzañ tas snib'ejoch chi'.

14 Yalxoñej mach junoc ix ix syil eb', snib'ejñejoch ix eb'. Malaj b'aq'uiñ syactejcan eb' yem d'a ajmulal. Axo eb' manto tec'anoc, smontajb'at eb' yuj eb' sc'ulan pax chucal. C'ajan eb' snib'anoch tastac. Yuj juntzañ chi', aycot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb'. 15 Syactancan jun tojol b'eyb'al eb', satxicanb'at eb'. Yuj chi' a sb'eyb'al viñaj Balaam d'a peca', viñ yuninal viñaj Beor, a sb'eyb'alej eb'. A viñ chi', yalnacoch sb'a viñ schecab'oc Dios, palta añej q'uen tumin sgana viñ yac'nac ganar d'a spatic chucal.2.15 16 Axo noc' b'uru, cojtac to max yal-laj slolon noc', palta a noc' cachjinac viñ d'a smul chi'. Lolonnac noc' icha anima. A noc' cachannac och vaan viñ yuj smañ pensaril van sc'ulan chi'.

17 A eb' tz'esan d'a co cal tic, icha yaj sjaj a a' tupnac, icha chi' yaj eb'. Añejtona' icha asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Yovalil ol b'atcan eb' d'a jun q'uic'alq'uinal d'a junelñej. 18 Toñej syic'chaañ sb'a eb' yalan juntzañ malaj yelc'ochi. Syal eb' icha tic: Syal co c'ulanñej tastac chucal. Syal co c'ulan yalñej tas snib'ej co nivanil tic, xchi eb'. Icha chi' syutej eb' yac'an sc'ool juntzañ eb' van scolchajel d'a scal chucal. 19 Syalan eb': Libre co c'ulan yalñej tas co gana, xchi eb'. Palta a eb' chi' mañ libreoclaj yaj eb', yujto van yac'an servil chucal eb'. Yujto a mach scan d'a yalañ yuj junoc tasi, syalelc'ochi ayoch pax yac'umaloc servil jun chi'. 20 Atax yic ix yojtacanel Cajal Jesucristo co Columal eb', ix colchajel eb' d'a yol sc'ab' schucal jun yolyib'añq'uinal tic. Palta tato tzato yac'xioch sb'a eb' d'a juntzañ chucal chi', ol b'at yolax eb' yuuj. Tato icha chi', másxo te chuc yic eb' icha d'a yalañtaxo. 21 A eb' sc'ulan icha chi', octom max yac'och spensar eb' d'a jun vach' b'eyb'al tic, yic vach'tacto val jab'oc yic eb'. Ocxo jun to ix yac'och spensar eb' d'ay, palta a ticnaic ix yactejcan jun checnab'il yic Dios eb' ac'b'il d'ay. Yuj chi', yel ton val chuc yic eb' ticnaic. 22 Ay jun lolonel aycani, a tz'alan icha tic: A noc' tz'i', slajvi xej noc', scha lec'anxiq'ue noc'. Yed' noc' chitam, slajvi sb'icchaj noc', sb'at sjucub'anxi sb'a noc' d'a scal lum soc'om. Icha noc' chi', icha chi' eb' sval tic.

3

Ayic ol ja Cajal

1 Ex xajanab'il vuuj. A junxo schab'il carta tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. Svecan e na' yuj juntzañ c'ayb'ub'al eyojtacxo, yic tzeyac' val och e pensar e naan juntzañ tas vach'. 2 Yuj chi', yovalil tze nacot juntzañ tas stz'ib'ejnaccan eb' schecab' Dios d'a peca', aton eb' sic'b'ilel yuuj. Añejtona' tze napaxcot schecnab'il Cajal co Columal. A schecnab'il chi', calnacxocan d'ayex a oñ schecab' oñ tic.

3 A junxo svalb'at tic, in gana val tzeyojtaquejeli to a d'a slajvub'xo tiempoal, ay eb' ol pitzvoc chaañ, ol comon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas yic Dios. Añej val juntzañ malaj svach'il b'aj ol yac'och spensar eb'. 4 Ol yalan eb': Yac'naccan sti' Cristo to ol jax junelxo. Palta, ¿b'aja sja ticnaic jun? Nivanoc stañvejnac eb' co mam quicham sjavi, palta chamnacxo pax eb'. Ilec nab'i, icha ajnac sq'uiñib'i jun yolyib'añq'uinal tic, icha chi' yaj ticnaic, añeja' malaj mach sjavi, xcham eb'. 5 A eb' tz'alan jun chi', malaj sgana eb' snacoti tas ajnac yolyib'añq'uinal tic d'a peca' chi'. Yujñej tas yalnac Dios b'onac satchaañ yed' sat luum tic. Laj checlajnac lum luum d'a snañal a a'. Yuj a a' chi', vach' yaj sat luum ticnaic. 6 Palta slajvinac chi', pilan lajvinaccanel masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic yuj a a', yujto emnaccan d'a yich a'. Aton juntzañ tic malaj sgana eb' chi' snacoti. 7 A satchaañ yed' sat luum tic, añeja' ayec' ticnaic. Palta yalnaccan Dios to yovalil ol canñej icha tic masanto ol ac'joquemta c'ac' d'a yib'añ. Ato ta' ol ja jun c'ual

2.15 **2:15** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Balaam tic d'a Números capítulo 22 masanto d'a capítulo 25.

ayic ol ul ch'olb'itaj yaj eb' anima. Axo eb' malaj tz'och Dios d'ay, ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'añ eb' d'a junelñej.

8 Ex xajanab'il vuuj, in gana snachajel eyuuj to a d'a Cajalil, a jun c'u lajan yaj icha yec' junoc mil ab'il. Axo jun mil ab'il, lajan yaj icha yec' junoc c'ual. 9 Ay eb' snaani to van yec' stiempoal d'a Cajal chi', max elc'och icha yalnaccani. Palta mañ ichoc snaan eb' chi' yaji. Maxto javilaj, yujto ayto snivanc'olal. Malaj sgana to ay junoc mach satcaneli, palta sgana to sna sb'a masanil anima.

10 Palta icha sja junoc elc'um d'ac'valil, icha chi' ol aj sja sc'ual sjaub'al Cajal chi'. A d'a jun c'ual chi', ol lajvoquel satchaañ. Ayxo smay sñilili ayic ol lajvoquel chi'. Axo juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, masanil ol ulaxb'at stz'ab'at yuj jun nivan c'ac'. Masanil sat luum tic, ol laj tz'ab'atoc yed' masanil tastac ay d'ay.

11 Tato icha chi' ol aj slajviel masanil tastac, ¿tas yovalil sco c'ulej a oñ tic? Aton te tojolñej scutej co b'a, añej pax val d'a Dios scaq'uecoch co pensar, 12 yacb'an sco tañvej sja jun c'ual yic Dios. Caq'uec val quip co munlaj d'ay, yic elañchamel ol jaxoc. A d'a jun c'u chi', ol lajvoquel satchaañ yuj c'ac'. Axo masanil tas ay d'a sat luum tic, masanil ol ulaxb'at yuj c'ac' chi'. 13 Palta a oñxo tic, van co tañvan jun satchaañ ac'to yed' sat luum ac'to, yujto icha chi' aj yac'annaccan sti' Dios. Añej eb' tojol ol cajnaj ta'.

14 Ex xajanab'il vuuj, van co tañvan sja juntzañ chi'. Yuj chi' caq'uec val quip yic malaj jab'oc co mul ol ilchaj yuuj, malaj pax co paltail, yic junc'olal ol oñ aj yed' ta'. 15 Nachajocab'el eyuuj to a Cajal, ayto snivanc'olal, manto javilaj yic ay eb' ol to colchajoc. Añeja' icha tic ix yutej pax viñ cuc'tac Pablo stz'ib'anxib'at juntzañ tic d'ayex, yujto icha chi' sjelanil viñ ac'b'il yuj Dios. 16 Ix stz'ib'ejb'at juntzañ tic viñ d'a scarta. Palta ay b'aj pural snachajel cuuj. Ay eb' mantalaj spensar, mantalaj stec'anil eb', mañ tojolocñej syutej eb' snaanel juntzañ chi'. Icha pax chi' syutej eb' snaanel juntzañxo slolonel Dios tz'ib'yajcani, yuj chi' ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'añ eb'.

17 A exxo, xajanab'il ex vuuj, ayocto ix eyab'ani tastac ol javoc. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb' chuc ix val tic, yic vach' mañ ol ex somchajel yuj juntzañ sch'oc c'ayb'ub'al eb' chi'. Tato maay, ol juvoquel e pensar, axo satxiel e tec'anil chi'.

18 Scham val eyojtacanel Cajalil, aton Jesucristo co Columal. Añejtona' scham val e chaan svach'c'olal d'a junjun c'u. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' ticnaic yed' b'aq'uiñ. Amén.

A Sb'ab'el Carta
SAN JUAN

B'ab'el Juan sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Juan stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a junjun lugar. A tas syal viñ d'a scarta tic, to yovalil sxajanej sb'a eb'. A junoc mach xajanan eb' anima, syalelc'ochi yojtac Dios, yujto xajan eb' anima yuj Dios chi'. Ay chab' c'ayb'ub'al syal jun carta tic: B'ab'el, tz'ac'ji stec'anil eb' vach' yac'an yed' Dios yed' pax Jesucristo. Schab'il, syal d'a eb' creyente to max comon och tzac'an eb' yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al, yic vach' añej d'a Dios ayoch spensar eb'. Yujto a eb' chi', syal eb' to a masanil tas squil yed' co sat, ayñejoch chucal d'ay, syalpax eb' to a Yuninal Dios, maj yac'ochlaj sb'a animail. Syalanpax eb' to a tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, vach'chom chuclaj, malaj yalan yic d'a co colnab'il tic, xchi eb'.

Palta a viñaj Juan chi', syal viñ to Jesucristo val yel Yuninal Dios, yac'nacoch sb'a animail. A eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, vach'ocab' syutej sb'eyb'al eb', xajananpax yetanimail eb'.

A yab'ixal jun tz'ac'an co q'uinal

1 Tic sco tz'ib'ejb'at yab'ixal jun Lolonel sb'i d'ayex, aton jun tz'ac'an co q'uinal. Aytax ec' d'a yichb'anil. Ix cab' sloloni. Ix quil val ochi. Ix oñ och q'uelan d'ay, ix co yamlan yed' co c'ab'. 2 A jun tz'ac'an co q'uinal chi', ix ch'oxchaj quila', ix quilanoch a oñ tic, yuj chi' scac' testigoal co b'a yuuj, scalanpax eyab'i to a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A jun chi', aytaxon ec' yed' Dios, palta ix ch'oxji d'ayoñ. 3 Yuj chi' a jun ix quil chi', jun ix cab' slolon chi', a' scal d'ayex yic vach' junxoñej tzex aj a ex tic qued'oc. Yujto d'a val yel vach'xo cac'an yed' co Mam Dios yed' Jesucristo Yuninal. 4 Yuj chi' sco tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex, yic vach' ol te tz'acvoc co tzalajc'olal.

Icha saquilq'uinal yaj Dios

5 Scalb'at eyab'i tas alb'ilcan yuj Jesucristo d'ayoñ to a Dios saquilq'uinal yaji, malaj val jab'oc q'uic'alq'uinal d'ay. 6 Tato scala' to vach' caj yed'oc, palta añeja' ay oñ to ec' d'a q'uic'alq'uinal, toñej scal syal chi', a tas sco c'ulej mañ yeloclaj. 7 A Dios saquilq'uinal yaji. Yuj chi' tato a saquilq'uinal sco b'eyb'alej, vach' cac'an yed'oc junjun oñ, axo schiq'uil Jesucristo Yuninal, a' tz'ic'anel masanil co chucal ayoch d'ayoñ.

8 Tato scala' to malaj co chucal, toñej scac' musansatil co b'a, mañ yeloclaj tas scal chi'. 9 Tato d'a val yel sco cha co mulej co chucal, a Dios sucan sat smasanil, syic'anpaxel masanil tas mañ vach'oc ayoch d'ayoñ, yujto tojol toni, tz'elñejc'och tas syala'. 10 Tato scala': Malaj b'aj ix och co mul, ta xco chi, syalelc'ochi to van cac'anoch Dios esalvumal. Tato icha chi', mañ chab'iloclaj slolonel cuuj.

2

A Cristo tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

1 Ex xajanab'il vuuj, tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex yic vach' maxtzac e c'ulej chucal. Palta tato ay b'aj tz'och co mul, ay jun van yac'anoch co ti' d'a Dios, aton Jesucristo, te tojolñej spensar. 2 Icha val junoc silab', icha chi' ix aj scham Cristo yuj stupanel co mul. Mañ yujocñej co mul a oñ tic ix chami, palta yuj smul masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' ix chami.

3 Tato sco c'anab'ajej tas schecji co b'eyb'alej yuj Dios, cojtacton Dios sic'lab'il syal chi'. 4 Tato scala' to cojtacxo Dios, palta max co c'anab'ajej tas schecji co b'eyb'alej yuuj, esalvum oñ syal chi', malaj jab'oc tas yel scala'. 5 Tato sco c'anab'ajej tas syal slolonel, d'a val yel xajan ton Dios chi' cuuj sic'lab'il. Ichaton chi' tz'aj cojtacaneli to ayoñ och d'ay.

6 Tato scal icha tic: A in tic ay in och d'a Cristo, tato xco chi, yovalil sco b'eyb'alej sb'eyb'al
Cristo chi'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi

7 Ex xajanab'il vuuj, a jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mantoc ato ticnaic ol eyab'i.
Yujto a jun checnab'il tic, atax ix ex och yuninaloc Dios ix alji d'ayex. Eyab'nacxo jun
checnab'il tic d'a peca' to yovalil sco xajanej co b'a. 8 Palta svalxib'at jun checnab'il tic
d'ayex. Van co b'eyb'alan jun checnab'il tic icha yutejnac sb'a Jesucristo, yujto a jun
q'uic'alq'uinal ayoch d'ayoñ, van yec'caneli, axo jun saquilq'uinal te yel van yochcani.
9 Tato ay oñ mach oñ scala': Sacq'uinalxo yaj in pixan, tato xco chi, palta tato van
schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetcreyenteal, ay oñto och d'a q'uic'alq'uinal syal
chi'. 10 Tato sco xajanej eb' quetcreyenteal, ayoñxo och d'a saquilq'uinal syal chi'. Yuj
chi' malaj junoc tas ayoch d'ayoñ tz'ic'an co juvieli. 11 Palta a eb' añeja' schichonoch
sc'ool d'a eb' yetcreyenteal, q'uic'alq'uinalto yaj eb'. Icha val junoc mach sb'eyec' d'a
q'uic'alq'uinal max yil-laj b'aj sb'ati, icha chi' eb', yujto juvinaquel spensar eb'.
12 Tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto a Dios ix ac'an
lajvoc e mul yuj Jesucristo. 13 Tzin tz'ib'ejb'at d'ayex a ex ayxo eyoch creyenteal, yujto
eyojtacxo Dios, jun aytaxon eq'ui atax manto b'o jun yolyib'añq'uinal tic. Tzin tz'ib'ejb'at
jun tic d'ayex ex creyente ayxo e tec'anil, yujto ix can viñ diablo d'a yalañ eyuuj ved'oc.
Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto eyojtacxo co Mam Dios.
14 Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex ex ayxo eyoch creyenteal, yujto eyojtacxo pax Dios, jun
aytaxon eq'ui atax manto b'o jun yolyib'añq'uinal tic. A exxo creyente ex ayxo e tec'anil,
ix ex tec'c'aji, yujto chab'ilxo slolonel Dios eyuuj. Ix can pax viñ diablo d'a yalañ eyuuj
ved'oc. Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at jun uum tic d'ayex.
15 Max yal co xajanan jun yolyib'añq'uinal tic yed' pax juntzañ tas ay d'ay. Tato
sco xajanej, mañ vanoc co xajanan co Mam Dios syal chi'. 16 A eb' anima ay d'a
yolyib'añq'uinal tic, a juntzañ sgana snivanil eb' snib'ejochi. Snib'anxioch juntzañ tas
vach' yilji eb'. Say eb' yic nivan tz'aj yelc'ochi. A juntzañ b'eyb'al chi', mañ yicoc co Mam
Dios, a yolyib'añq'uinal tic ay yico'. 17 A jun yolyib'añq'uinal tic yed' juntzañ snib'ejoch
eb' anima chi' d'ay, eq'uelb'añej yaji. Palta tato sco c'ulej icha sgana Dios, pitzan oñ d'a
junelñej yed'oc.

A jun lolonel yel yed' jun es

18 Ex xajanab'il vuuj, ay oñ ec' d'a jun slajvub' tiempoal. Ix cab' eyed'oc to ay jun ayoch
ajc'olal d'a Cristo ol pitzvoc chaañ. Ilec nab'i, tzijtumxo eb' ayoch ajc'olal d'ay toxo ix
pitzvi chaañ. Yuj chi' cojtac to ay oñxo ec' d'a slajvub' tiempoal tic. 19 A d'a co cal ix elta
eb' chi', yujto toxonton mañ quetb'eyumoc eb'. Q'uinaloc tato quetb'eyum eb', ix am
ajñej eb' qued'oc, palta ix elta eb' yic vach' scheclajeli to toxonton mañ quetb'eyumoc eb'.
20 A Cristo ac'annacoch Yespíritu Dios d'ayex qued'oc, yuj chi' cojtac jun c'ayb'ub'al yel co
masanil. 21 Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, mañ yujoc to mañ eyojtacoc jun
c'ayb'ub'al yel chi' tzin tz'ib'anb'ati, palta yujto eyojtacxo. Eyojtacpaxi to malaj junoc es
ayoch d'ay.
22 Ol val d'ayex machtac eb' tz'esani: Aton eb' tz'alani to a Jesús mañ Cristooc,
syalelc'ochi to mañ ac'b'iloc yopisio yuj Dios. Aton eb' chi' ayoch ajc'olal d'a Cristo,
yujto max scha yab' eb' to a Dios ay Yuninal, yuj chi' aypaxoch eb' ajc'olal d'a Dios aton
Mamab'il. 23 A eb' tz'alani to a Jesucristo mañ Yuninaloc Dios, mañ ayococh co Mam Dios
d'a eb'. Axo pax eb' tz'alan jun to a Jesucristo Yuninal Dios, ayton och Dios d'a eb'.
24 Yuj chi', a jun c'ayb'ub'al ix cab'i atax yic ix oñ och yicoc Dios, yovalil scac'ñejoch d'a
co c'ool. Tato icha chi' scutej cac'anoch d'a co c'ool, junxoñej ol oñ aj yed' co Mam Dios,
junxoñej ol oñ aj pax yed' Yuninal. 25 Yalnaccan Dios to ol yac' co q'uinal d'a junelñej.

26 Tic tzin tz'ib'ejb'at d'ayex yuj eb' sgana ex yac'an musansatil. 27 A Espíritu ac'b'il
d'ayoň yuj Jesucristo, ayňejcanoch d'ayoň. Yuj chi' mań yovaliloc ch'oc mach tzoň
c'ayb'ani, yujto a Yespíritu chi' tzoň c'ayb'an d'a masanil tasi. A jun c'ayb'ub'al syac'
d'ayoň chi' te yel, malaj jab'oc es ayoch d'a scal. Yuj chi', yovalil junxoňej tzoň aj yed'
Cristo, yujto icha chi' tz'aj yalan Yespíritu d'ayoň.
28 Axo ticnaic ex xajanab'il vuuj, yovalil junňej tzoň aj yed' Cristo d'a masanil tiempo,
yic vach' junc'olal tzoň aj d'a yichań, mań ol oň q'uixvoclaj ayic ol jaxoc. 29 Cojtac to
a Jesucristo te tojol toni. Yuj chi' ichocab' tic tz'aj snachajel cuuj: Tato tojol scutej co
b'eyb'al, yuninal oň ton Dios syal chi'.

3

A eb' yuninalxo Dios

1 Naec to te xajan oň yuj co Mam Dios, yujto tzoň yaloch yuninaloc. Yuninal oňxo ton
jun. A eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, max nachajel-laj yuj eb' tato yuninal oňxo Dios,
yujto maj yojtaquejel Dios eb'. 2 Ex xajanab'il vuuj, yuninal oňxo Dios ticnaic. Maxto
nachajel-laj cuuj chajtil ol oň aj elc'ochoc. Palta cojtac to ayic ol jax Jesucristo, lajan ol
oň aj yed'oc, yujto ol quila' chajtil yilji. 3 A oň mach oň scac'och juntzań sval tic yipoc co
c'ool, cactejeccan masanil chucal, yujto a Cristo malaj chucal d'ay.
4 A eb' sb'eyb'alan chucal, mańton vanoc sc'anab'ajan schecnab'il Dios eb'. Yujto a eb'
max c'anab'ajan juntzań checnab'il chi', a chucal sc'ulej eb'. 5 Cojtacxo to a Jesucristo
ix ulec' d'a yolyib'aňq'uinal tic yic syic'anel co mul. Cojtac paxi to malaj jab'oc chucal
ayoch d'ay. 6 Yuj chi' tato junxoňej caj yed'oc, maxtzac yal sco b'eyb'alej chucal. Palta
tato aňeja' co b'eyb'alan chucal jun, syalelc'ochi to mań oň ayoc ochlaj yed'oc, manto
cojtacoclaj. 7 Ex xajanab'il vuuj, malajocab' junoc mach tzex ac'an musansatil. Tato tojol
syutej sb'a junoc mach, tojol ton spensar icha spensar Cristo, yujto a Cristo chi' tojol
spensar. 8 Palta tato ay mach aňeja' sb'eyb'alan chucal, yictaxon viň diablo yaji. Yujto
a viň diablo chi', sc'ulejtaxon chucal viň d'a yichb'anil. Yujton jun chi' ix ulec' Yuninal
Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, yic syac' lajvoc smasanil tas sc'ulej viň diablo chi'. 9 Tato yel
yuninal oňxo Dios, mańxo ol co b'eyb'alej chucal, yujto q'uexb'ilxo co pensar yuuj, axo
yic ayoch d'ayoň. Maxtzac yal pax co b'eyb'alan chucal, yujto yuninal oňxo. 10 Icha chi'
tz'aj scheclajeli, mach eb' yuninalxo Dios, mach pax eb' yuninalto viň diablo. Tato mań
tojoloc scutej co b'eyb'al, tato max co xajanej eb' quetcreyenteal, val yel mań oň yicoc
Dios.

Yovalil sco xajanej co b'a

11 A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, atax ix ex och yuninaloc Dios, ix ex och ijan
eyab'ani: Sco xajanejec co b'a, xchi jun checnab'il tic. 12 Yuj chi' max yal-laj cutan co b'a
icha yutejnac sb'a viňaj Caín. A viň chi', a viň diablo ay yic viň, yuj chi' smilnaccham viň
yuc'tac viň. Icha chi' yutejnac sb'a viň, yujto mań tojoloc sb'eyb'al viň, axo viň yuc'tac
viň chi', tojol sb'eyb'al viň.
13 Ex vuc'tac ex vanab', mań eyac' sat e c'ool tato tz'och eb' yic yolyib'aňq'uinal tic
ajc'olal d'ayex. 14 A d'a yalańtaxo, yic oň chamel, axo ticnaic, toxo ix ac'ji co q'uinal d'a
junelňej. Cojtac to ix co cha co q'uinal tic yujto sco xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal.
Tato max co xajanej co b'a yed' eb', yic oňto chamel syal chi'. 15 Tato aňeja' schichonoch
co c'ool d'a eb' quetcreyenteal, mac'umcham anima oň d'a yichań Dios. Palta cojtac
to malaj junoc mac'umcham anima ay sq'uinal d'a junelňej. 16 Cojtac chajtil tz'aj oň
xajanan Dios to ix yac'och sb'a Jesucristo d'a yol sc'ab' chamel cuuj. Yuj chi' yovalil
ichocab' ta' scutej co xajanan eb' quetcreyenteal, ta syala' b'ecanocab' co c'ool co cham
yuj eb'. 17 Q'uinaloc ay tas ay d'ayoň, axo squilan junoc quetcreyenteal te meb'a', tato
malaj jab'oc tas scac' d'ay, mań xajanoc co Mam Dios cuuj syal chi'. 18 Ex xajanab'il

vuuj, maň toňejoc scal yed' co ti' to sco xajanej co b'a. Yovalil tzoň colvaj d'a eb' quetcreyenteal. Icha chi' scutej co ch'oxaneli to d'a val yel sco xajanej co b'a.

Maňxa co xivc'olal d'a yichaň Dios

19 Tato sco xajanej co b'a, cojtac to yic oňxo jun c'ayb'ub'al te yel. Tato icha chi', maňxa
co xivc'olal d'a yichaň Dios 20 ayic sco naani to ay co mul yuj junoc tas chuclaj ix co c'ulej.
A Dios ec'to yojtac d'a quichaň. Val yel, A' tz'ojtacaneli yujto yojtac smasanil. 21 Yuj
chi', ex xajanab'il vuuj, tato cojtac to vach' co b'eyb'al d'a yichaň Dios, max oň xiv co
lesalvi d'ay. 22 Tato icha chi', yalňej tas sco c'an d'ay, ol yac' d'ayoň, yujto sco c'anab'ajej
schecnab'il, van co c'ulanpax icha tas scha sc'ool. 23 Syal schecnab'il icha tic to scac'och
Yuninal d'a co c'ool, aton Jesucristo. Sco xajanej pax co b'a junjun oň icha ix yutej yalan
d'ayoň. 24 Tato sco c'anab'ajej juntzaň schecnab'il chi', junňej caj yed'oc, junňej pax yaj
qued'oc. Cojtac to ayňejoch d'ayoň, yujto yac'nac Yespíritu d'ayoň.

4

A eb' yic Dios yed' eb' maň yicoc

1 Ex xajanab'il vuuj, tato ay eb' tz'alani to a yic Dios jun syalel eb', maň e cha eyab' d'a
eb' d'a elaňchamel. Yovalil tze b'ab'laj aq'uej proval eb' tato yel a slolonel Dios tz'ec' yalel
eb'. Yujto tzijtum eb' tz'esan van yec' d'a jun yolyib'aňq'uinal tic, stz'acan yaloch sb'a
eb' schecab'oc Dios. 2 Palta ol val d'ayex chajtil tz'aj cojtacaneli tato yel ayoch Yespíritu
Dios d'a eb'. Tato syal eb': A Jesucristo ul yac'nacoch sb'a animail, tato xchi eb', aton
eb' chi' ayoch Yespíritu Dios d'ay. 3 Palta a pax eb' maň ichoc ta' yalan yuj Jesús, malaj
Yespíritu Dios ayoch d'a eb' syal chi', yujto lajan spensar eb' yed' jun ayoch ajc'olal d'a
Cristo. Eyab'nacxo to a jun ajc'ool chi' d'ay, yovalil ol pitzvoc chaaň. A ticnaic, ayxo eb'
lajan spensar icha ol yutoc sb'a chi'.

4 Ex xajanab'il vuuj, yic oňxo Dios ticnaic. Ayxocan eb' tz'esan chi' d'a yalaň cuuj,
yujto a Yespíritu Dios ayoch d'ayoň, ec'to spoder d'a jun ayoch d'a eb' yic yolyib'aňq'uinal
tic. 5 A eb' tz'esan chi', yic yolyib'aňq'uinal tic yaj eb'. Yuj chi' aňej juntzaň yic
yolyib'aňq'uinal tic syal eb'. Axo eb' yic yolyib'aňq'uinal tic scha yab' eb' d'a eb'. 6 Palta
a oňxo tic, yic oňxo Dios. Yuj chi' a eb' yicxo Dios qued'oc, syac'och schiquin eb' d'a tas
scala'. Axo eb' maň yicoc Dios jun, max yac'ochlaj schiquin eb' yab'an d'ayoň. Icha chi'
scutej cojtacaneli, mach eb' ayoch Espíritu yel syal d'ay, mach pax eb' to a espíritu tz'esan
ayoch d'ay.

Xajanab'il oň yuj Dios

7 Ex xajanab'il vuuj, co xajanejec co b'a junjun oň, yujto a b'aj sco xajanej co b'a chi', a
d'a Dios scoti. Tato sco xajanej co b'a, yuninal oňxo Dios. Tato icha chi', val yel cojtacxo
Dios chi' syal chi'. 8 Tato max co xajanej co b'a, val yel manto cojtacoc Dios chi' syal chi',
yujto a Dios chi' sxajanan taxon anima. 9 Ix sch'ox Dios to xajanab'il oň yuuj, yujto ix
scheccot jun pitaň Yuninal, ix ul yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel d'a yolyib'aňq'uinal
tic, yuj yac'an co q'uinal d'a junelňej. 10 Icha tic tz'aj scheclajeli to d'a val yel xajan oň yuj
Dios: Maňoc oň ix co b'ab'laj xajanej Dios, palta to A' ix oň xajanani ayic ix schecancot
Yuninal ul yac'cham sb'a stojoloc co mul.

11 Ex xajanab'il vuuj, tato icha chi' ix aj oň xajanan Dios chi', yovalil sco xajanej
co b'a junjun oň. 12 Vach'chom malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc, palta tato sco
xajanej co b'a, ayňejoch Dios chi' d'ayoň syal chi', yuj chi' jab'jab'il scheclajel sc'olb'al
Dios chi' d'ayoň 13 Yuj Yespíritu ix yac'och cajan d'ayoň, yuj chi' cojtac to ayoň och d'ay,
ayňejpaxoch d'ayoň junjun oň. 14 A oň tic quilnac val Yuninal Dios, yuj chi' scac' val
testigoal yuuj to a co Mam Dios checjinaccot Yuninal chi' yic tzul scolel eb' anima ay d'a
yolyib'aňq'uinal tic. 15 Tato a oň scala': A Jesús Yuninal ton Dios, tato xco chi, a Dios
ayoch d'ayoň, ayňej oň pax och d'ay.

16 Scac'anoch d'a co c'ool to a Dios xajan oň yuuj. Cojtac val jun tic sic'lab'il yujto a
Dios chi' sxajanan taxon anima. Yuj chi' tato sco xajanej co b'a a oň tic, ay oň ton och
d'ay syal chi', ayňejpaxoch d'ayoň. 17 Icha chi' tz'aj svach' tz'acvi co xajanan co b'a, yic
vach' ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj yaj eb' anima, maň ol oň xivlaj d'a yichaň Dios, yujto
icha sb'eyb'al, icha chi' scutej co b'eyb'al d'a yolyib'aňq'uinal tic. 18 Tato yel sco xajanej
Dios, maxtzac oň xivlaj, yujto ayic sco xajanan Dios chi', tz'ic'jiel co xivc'olal. Tato tzoň
xivi, syalelc'ochi to xivnac oň d'a jun yaelal ol cot yuj yoval sc'ool Dios. Yuj chi' a eb' tzato
xivi, ayto palta stz'acvi xajanan Dios chi' eb'.
19 Sco xajanej Dios ticnaic, yujto A' ix oň b'ab'laj xajanani. 20 Q'uinaloc tato scala' to
xajan Dios cuuj, palta schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetanimail, quesňej syal chi'.
Tato max co xajanej eb' quetanimail squiloch chi', ¿tas val ol cutoc co xajanan Dios max
quilochlaj? 21 Yuj chi' yac'naccan jun schecnab'il d'ayoň tz'alan icha tic: A mach xajanan
Dios, yovalil xajanej eb' yetanimail, xchi.

5

Syal scan juntzaň chucal d'a yalaň cuuj

1 Tato scac'och d'a co c'ool to a Jesús aton Cristo, yuninal oňxo Dios syal chi'. Tato sco
xajanej junoc anima, aňejtona' sco xajanej eb' yuninal jun anima chi'. 2 Yuj chi' cojtac
to sco xajanej co b'a a oň yuninal oň Dios tic, tato sco xajanej Dios, sco c'anab'ajanpax
tas syala'. 3 Tato d'a val yel sco xajanej Dios, sco c'anab'ajej schecnab'il. A juntzaň
schecnab'il chi', maň ajaltacoc co c'anab'ajani. 4 A juntzaň chucal ay d'a yolyib'aňq'uinal
tic, cannacxo d'a yalaň cuj a oň yuninal oňxo Dios tic. Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj
chi' scan juntzaň chi' d'a yalaň cuuj. 5 Aňej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to a Jesús Yuninal
ton Dios, aňej eb' chi', syal scan jun chucal chi' d'a yalaň yuuj.

Syac' testigoal sb'a Dios yuj Yuninal

6 A Jesucristo ulnaquec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ul yac'annac bautizar sb'a. Elnac pax
schiq'uil. Maň toňejoc ul yac'nac bautizar sb'a, elnac pax schiq'uil. A Yespíritu Dios syac'
testigoal sb'a yuuj, to Yuninal ton Dios. A Yespíritu chi', te yelňej syala'. 7-8 Syac' testigoal
sb'a Espíritu yuuj. Ay pax chab'xo syac' testigoal sb'a yuuj, aton sbautismo yed' schiq'uil
ix eli.5.7-8 A oxe' tic junlajan schaan sb'a yalani to a Jesucristo Yuninal ton Dios. 9 Sco
cha tax cab' tas syal eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, ocxom val tas syal Dios ec'alxo
yelc'ochi. A val lac'an ix ac'an testigoal to Yuninal. 10 A oň scac'och Yuninal Dios d'a co
c'ool, cojtac sic'lab'il to yel syal Dios yuj Yuninal chi'. Axo eb' max ac'anoch Yuninal chi'
d'a sc'ool, van yalan eb' to syesej Dios, yujto max yac'och eb' d'a sc'ool tas syal yuj Yuninal
chi'. 11 Aton jun tic yalnaccan Dios to syac' co q'uinal d'a junelňej. Yujňej Yuninal syac'
jun co q'uinal chi'. 12 Yuj chi', tato ayxo och Yuninal Dios d'ayoň, ayxo co q'uinal d'a
junelňej. Axo eb' malaj Yuninal Dios chi' d'ay, malaj sq'uinal eb' d'a junelňej.

Ay co q'uinal d'a junelňej

13 Tzin tz'ib'ejb'at jun tic d'ayex, a ex ix eyac'och Yuninal Dios d'a e c'ool, yic vach' ol
nachajel eyuuj to ay e q'uinal d'a junelňej qued'oc.
14 Yuj chi' junc'olal tzoň lesalvi d'a Dios, yujto cojtac to yalňej tas sco c'an d'ay, ol yab'i,
tato sco c'an icha sgana. 15 Cojtac to a' tz'ab'an co lesal. Yuj chi' cojtac paxi to a' tz'ac'an tas
sco c'an d'ay. 16 Q'uinaloc tato tzeyil junoc quetcreyenteal van sc'ulan junoc chucal, palta
maň yicoclaj chamel jun chucal chi', tato tzex lesalvi yuuj, axo Dios ol ac'an sq'uinal.
Palta ay chucal tojolňej co cham yuuj. Max val-laj d'ayex tato tzex lesalvi yuj juntzaň

5.7-8 **5:7-8** Ay juntzaňxo copia b'aj syal icha tic: Ay oxvaň mach syac' testigoal sb'a d'a satchaaň, aton co Mam Dios, jun Slolonel Dios sb'i yed' Espíritu Santo. A jun tic max ilchajlaj d'a juntzaň b'ab'el copia, syalelc'ochi to max ilchajlaj d'a juntzaň copia tz'ib'ab'il d'a yalaňto ab'il 1600 ayic toxo ix ulec' Jesucristo. Yuj chi' maj cac'och d'a tic.

eb' sc'ulan jun chucal chi'. 17 Masanil juntzaň chucal, mul d'a sat Dios. Palta ay juntzaň
chucal max oň chamlaj yuuj.
18 Cojtac tato yel yuninal oňxo Dios, maxtzac co b'eyb'alej chucal, yujto a Yuninal Dios
tzoň taňvani. Yuj chi' max yal oň yixtan viň diablo.
19 Cojtac to yic oňxo Dios. Axo masanil eb' yicto yolyib'aňq'uinal tic, aytooch eb' d'a
yol sc'ab' viň diablo.
20 Aňejtona', cojtac to ulnaquec' Yuninal Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic. A ix ac'an jacvoc
co pensar, yic vach' scojtaquejel Dios te yel. Yuj chi' a ticnaic, ayoňxooch yed' jun te yel,
aton Jesucristo Yuninal. A jun Yuninal chi', aton Dios te yel. A tz'ac'an co q'uinal d'a
junelňej. 21 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, maň eyac'och e pensar d'a juntzaň comon dios.

A Schab'il Carta
SAN JUAN

Schab'il Juan sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Juan d'a jayvañ eb' creyente sic'b'ilel yuj Dios, palta ichato a d'a junoc ix creyente yed' yune' d'a yol spat b'aj stz'ib'ejb'at viñ. Syac'b'at stec'anil spensar eb' viñ, yic xajanej sb'a eb', syac'lan stec'anil eb', yic max scha yab' juntzañ comon c'ayb'ub'al eb', aton juntzañ tzec' yal juntzañxo eb' comon c'ayb'um.

Sco xajanej co b'a

1 A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vanab' yed' d'a eb' une'. A ex to sic'b'il exxo el yuj Dios ved'oc. Val yel tzex in xajanej. Mañoc inñej, palta tzex xajanej pax smasanil eb' ojtannac jun ab'ix te yel. 2 Tzex co xajanej, yujto a jun ab'ix te yel tic, ayxo och d'ayoñ d'a junelñej. 3 Tzin nib'ej to a co Mam Dios yed' Yuninal aton Jesucristo tz'oc' sc'ool d'ayex, syac'anpax svach'c'olal d'ayex ta', yujto ayoch co pensar d'a jun c'ayb'ub'al to yel, sco xajanan pax co b'a.

4 Ix te ja val in tzalajc'olal, ayic ix vab'ani to ay eb' une' van sb'eyb'alan jun c'ayb'ub'al te yel, icha yaj yalancan co Mam Dios d'ayoñ. 5 A ticnaic tzin c'an d'ayex ta' to slaj co xajanej co b'a co masanil. A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mañ b'ab'elocto eyab'an tic. Yujto atax ix cac'anoch Dios d'a co c'ool ix cab'ani. 6 Tato van co b'eyb'alan schecnab'il Dios, sco xajanej co b'a syal chi'. A jun checnab'il cab'nacxo atax cochnac yicoc Dios, a tz'alani to sco xajanejecñej co b'a.

A eb' tzec' ac'an es

7 A ticnaic, mañ jantacoc eb' esalvum tz'ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, tzec' yalan eb' icha tic: Ayic yulnaquec' Jesucristo, mañ ul yac'nacoc ochlaj sb'a animail, xchi eb'. A eb' tz'alan icha chi', yes eb', ajc'ool eb' d'a Cristo. 8 A exxo, tzeyil val e b'a d'a eb' yic mañ nab'añejoc e munlajel ta'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, tz'acan ol e cha spac tas ol yac' Dios d'ayex.

9 A mach tz'actancan c'ayb'ub'al yalnaccan Cristo, syac'anoch stz'acub' jun c'ayb'ub'al chi', mañ ayocochlaj Dios d'ay syal chi'. Palta tato ayñejoch spensar d'a sc'ayb'ub'al Cristo chi', ayoch co Mam Dios d'ay, ay paxoch Yuninal d'ay. 10 Tato ay eb' sc'och d'ayex, palta ch'oc c'ayb'ub'al tzec' yal eb', mañ e chaoch eb' d'a yol e pat. Mañ ex tzalaj yed' eb' ayic sc'och eb' chi' d'ayex. 11 Tato vach' tzeyab'i ayic sc'och eb' chi' d'ayex, locan ex yed' eb' d'a jun yic chuc chi' syal chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

12 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex, palta malaj in gana tzin tz'ib'ejb'at d'a jun in carta tic, yujto tzin na' ta icha chi' ol b'at ex vila'. Ato ta' ol in vach' alejcan juntzañxo tic d'ayex, yic vach' ol ja co tzalajc'olal ta'.

13 A eb' yune' jun ix a nulej d'a tic, aton ix sic'b'ilxoel yuj Dios, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

A Yoxil Carta
SAN JUAN

Yoxil Juan sb'i jun carta tic, aton jun yoxil carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Juan d'a jun viñ cuchb'um d'a jun iglesia, aton viñaj Gayo. Ay eb' tz'alani to ichato a junoc anciano tz'ib'annac jun carta tic, palta tecan a viñaj apóstol Juan. Tz'alji viñaj Gayo tic vach'il, yujto xajanej val eb' creyente viñ. Syalpaxb'at viñ to sya'ilej sb'a viñaj Gayo chi' d'a schucal sb'eyb'al viñaj Diótrefes. Slajvi chi', sb'at stzatzil sc'ool viñaj Demetrio.

Vach' lolonel tz'alji d'a viñaj Gayo

1 A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vuc'tac Gayo. A
ach tic, tzach in xajanej val d'a smasanil in c'ool.
2 Ach xajanab'il vuuj, tzin c'an d'a co Mam Dios to ichocab' svach'il aj d'a yic Dios chi',
ichocab' chi' svach'il pax yec' uuj, ayocab' pax a q'uinal. 3 Ayic ix ul yalan eb' cuc'tac uuj,
ix in te tzalaj val d'a tic yujto ix yal eb' to ay val och a pensar d'a jun c'ayb'ub'al te yel, tza
c'anab'ajejñej paxi. 4 Ayic svab'ani to añeja' sc'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel eb' ochnac
creyenteal vuuj, malaj junocxo b'aj scot in tzalajc'olal icha jun chi'.
5 Ach xajanab'il vuuj, te vach' tzutej a pensar svab'i. Tzach colvaj d'a eb' quetcreyen-
teal, vach'chom ay eb' mañ ojtacoc. 6 Ay eb' ix alan d'a yichañ eb' creyente smolb'ej
sb'a d'a tic to tza xajanej a b'a yed' eb' ta'. Tzach colvaj val d'a eb' b'aj sb'eyeq'ui. Smoj
ichañej chi' tzutej a b'a d'a eb', yujto icha chi' sgana Dios. 7 A eb' chi', yujñej yac'an servil
Jesucristo eb' tz'ec' eb'. Malaj junoc tas scha eb' d'a eb' mañ ojtannacoc Dios. 8 Yuj chi',
yovalil a oñ tic tzoñ colvaj d'a eb'. Tato icha chi', ichato van co munlaj pax yed' eb' ayic
tz'ec' eb' yalel jun c'ayb'ub'al te yel.

A sb'eyb'al viñaj Diótrefes

9 In tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex a ex tze molb'ej e b'a ta'. Palta a viñaj Diótrefes,
sgana viñ añej viñ tzex ac'an mandar ta'. Yuj chi' syal viñ to malaj yelc'och tas scal
d'ayex. 10 Yuj chi', tato ol in c'och d'ayex ta', ol vala' tas smul viñ, yujto toñej syesej
co muloc viñ d'ayex. Mañocñej juntzañ chi' sc'ulej viñ. Max schapax juntzañ eb'
quetcreyenteal viñ sc'och d'ayex ta'. Vach'chom ayex e gana tze cha eb', axo viñ sq'ue
yoval. Tzex spechpaxel viñ d'a scal eb' quetcreyenteal ta'.
11 Ach xajanab'il vuuj, mañ a b'eyb'alej sb'eyb'al eb' chuc sc'ulej. Añej tas sc'ulej eb'
vach', a tza c'ulej. Tato vach' scutej co b'a, yic oñxo ton Dios. Palta a eb' chuc syutej sb'a,
mañ yojtacoc Dios eb'.

A svach' b'eyb'al viñaj Demetrio

12 Axo viñ cuc'tac Demetrio, van yalan eb' smasanil yuj svach'il viñ, chequel to
sc'anab'ajej jun ab'ix te yel viñ. Añejtona' oñ tic, scal pax viñ vach'il. Eyojtac, a tas scala',
te yel.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

13 Tzijtumto tas in gana svalb'at d'ayach ta', palta maj in tz'ib'ejb'atlaj d'a jun in carta
tic. 14 Yujto tzin na' talaj ol in b'at ach vila', yic ato ta' ol in vach' alejcan juntzañxo tic
d'ayach.
15 Ayocab' a junc'olal ta'. A eb' a vach'c'ool d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool eb'. Scac'b'at
stzatzil sc'ool junjun eb' co vach'c'ool ta'.

A Ch'aẅ Scarta Viẅaj
JUDAS

Judas sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejnacb'at viẅaj Judas d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. Syalanb'at viẅ to tec'an syutej sb'a eb' d'a juntzaẅxo eb' tz'ec' yal juntzaẅxo ch'oc c'ayb'ub'al. Lajan tas syal jun carta tic yed' tas syal jun schab'il carta viẅaj Pedro. Syalan viẅ d'a eb' ol ilan juntzaẅ slajvub' c'ual chi' to tec'an syutej sb'a eb' d'a jun tas te yel, aton jun ay d'a junelẅej.

Tz'el yich scarta viẅaj Judas

1 A in Judas in tic, yac'umal in servil Jesucristo. Vuc'tac in b'a yed' viẅaj Jacobo. Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex avtab'il exxo yuj co Mam Dios, xajan ex yuuj, taẅvab'il ex yuj Jesucristo. 2 Oc'ocab' val sc'ol Dios d'ayex, yac'ocab' pax sjunc'olal yed' svach'c'olal d'ayex ta'.

A eb' chuc sb'eyb'al d'a scal eb' creyente
(2P 2.1-7)

3 Ex xajanab'il vuuj, ijan in tz'ib'ejnacb'at jun in carta yic svalb'at d'ayex yuj co colnab'il. Axo ticnaic, ay jun más yovalil svalb'at d'ayex. Svalb'ati to tzeyac' val eyip yic max juvi juntzaẅ co c'ayb'ub'al ac'b'il d'ayoẅ d'a junelẅej a oẅ yic oẅxo Dios tic. 4 Svalb'at juntzaẅ tic d'ayex, yujto ay eb' tz'och d'a co cal d'a elc'altac. A eb' chi' te chuc eb'. Syal eb' icha tic:

—Colchajnac oẅxo yuj svach'c'olal Dios. Yuj chi', yalẅej tas chucal co gana, syalẅej co c'ulani, xchi eb'. Spatiquejcanel Jesucristo eb', aẅejton Cajal yaji. Aton eb' chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios d'a peca', syalani to ol b'atcan eb' d'a syaelal.

5 A jun svalb'at tic d'ayex, eyojtacxo, palta in gana tze nacot jab'oc ved'oc. A eb' vetchoẅab' israel d'a peca', colchajnac el eb' smasanil d'a Egipto yuj Dios Cajal. Palta slajvi chi' tzijtum eb' yac'nac chamoc, yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. 6 Aẅejtona' tze nacot tas ajnac juntzaẅ eb' ángel d'a peca', yujto yactejnaccan yopisio eb', yactannacpax-can scajnub' eb'. Yuj chi' tzec'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena d'a junelẅej. A ticnaic preso yaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal yuj Dios. Icha chi' yajcan eb' masanto ol ja jun c'ual te nivan yelc'ochi. Ato ta' ol ch'olb'itaj eb'. 7 Aẅejtona' tze nacot tas ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra yed' juntzaẅxo choẅab' ay d'a slac'anil. Aẅej ajmulal sc'ulejnac eb'. Sc'ulannac pax ajmulal eb' yed' eb' yetvinaquil. Icha yutejnac sb'a eb' ángel chi', icha chi' yutejnac pax sb'a eb'. A eb' chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a masanil anima ticnaic, yujto van yab'an syail eb' d'a cal c'ac' d'a junelẅej.

8 Axo eb' ayoch d'a co cal ticnaic, aẅej chucal naan yuj eb', yuj chi' syac'b'at sb'a eb' d'a scal. Malaj yelc'och spoder Dios d'a eb'. Toẅej sb'uchvaj eb' d'a eb' te nivac yelc'ochi. 9 Sco nacot jun sat ángel scuchan Miguel. Ayic junel yac'nac oval yed' viẅ diablo, ayic stelannac sb'a yed' viẅ diablo chi' yuj snivanil viẅaj Moisés. A jun ángel chi', vach'chom te nivan spoder, palta maj stec'b'ejlaj sb'a sb'uchvaj d'a viẅ diablo chi', maj scatab'ej paxlaj viẅ. Toẅej yalnac icha tic: Aocab' Dios Cajal tzach cachani, xchiẅej d'a viẅ. 10 Palta a eb' chi', toẅej scomon b'uchvaj eb' d'a junoc tas maẅ yojtacoc. Ay juntzaẅ tas yojtac eb' icha snaan junoc noc' noc' malaj spensar. A d'a juntzaẅ tic toẅej svach' juejel sb'a eb'. 11 Ob'iltac eb', yujto lajan syutej sb'a eb' icha yutejnac sb'a viẅaj Caín. Yujẅej q'uen tumin schoẅel sb'a eb', icha yutejnac sb'a viẅaj Balaam.11 Icha viẅaj Coré,11 satnac el viẅ, yujto yac'nac oval viẅ d'a spatic Dios, icha chi' ol aj satel eb' yuj spitalil. 12 Q'uixvelal

11 **1:11** Tz'ilchaj pax yab'ixal viẅaj Balaam tic d'a Números capítulos 22 masanto d'a 25. 11 **1:11** Tz'ilchaj pax yab'ixal viẅaj Coré tic d'a Números 16.

tz'ajoch eb' d'a e cal ayic tzex mol va'i yic tze ch'oxani to tze xajanej e b'a. Yujto comonñej tz'och eb' vael d'a e cal, max xiv jab'oc eb'. Icha junoc tañvum calnel añej stañvej sb'a, icha chi' syutej sb'a eb'. Icha taquiñ asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Lajan eb' icha junoc te te' max satanlaj d'a stiempoal. Toñej stacjieli, schamel te'. Slajvi chi', stoc'jiq'ueta te' smasanil yed' sch'añal yib'. Svach' satel te' d'a junelñej. 13 Icha val yovaj a' mar sq'ue chulan, icha chi' yaj eb', yujto max yal scachjioch vaan eb'. Icha juntzañ svom a a' tz'elcan d'a stitac, jantac chucal yed'nac, icha chi' eb' yuj juntzañ tas q'uixvelal sc'ulej chi'. Icha junoc q'uen c'anal satb'at d'a sb'e, icha chi' yaj eb'. Lista yaj q'uic'alq'uinal b'aj yovalil ol c'ochcan eb' d'a junelñej.

14 A viñaj Enoc, yuquilxo yiñtilal viñaj Adán yaj viñ. A viñ aljinaccan yab'ixal eb' ayec' d'a co cal tic icha tic: Ol jax Cajalil, mañ jantacoc smilal eb' yicxo yed'nac ayic ol jaxoc. 15 Ato ta' ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Jantacñej eb' chuc, ol ochcan yaelal d'a yib'añ eb' yuj smul, yujto chuc sc'ulej eb'. Syalanpax chucal eb' d'a spatic Dios Cajal, yujto te chuc spensar eb', xchinaccan viñaj Enoc chi'. 16 A eb' ay d'a co cal tic, malaj tas scha sc'ol eb', alum pecal eb'. Añej tas snib'ej snivanil eb' sc'ulej. Toñej ste iq'uejchaañ sb'a eb'. Yalxoñej mach syal eb' vach'il yujñej to sgana eb' syac' ganar jab'oc tas d'a spatic eb'.

Checnab'il d'a eb' yicxo Dios

17 Ex xajanab'il vuuj, naeccot juntzañ yalnacb'at eb' schecab' Cajal Jesús d'ayex icha tic: 18 A d'a jun slajvub' tiempoal, ay eb' comonñej ol b'uchvajoc. Añej juntzañ chucal sgana eb', a ol sb'eyb'alej eb', xchi eb'. 19 Yuj eb' chi' ol spoj sb'a eb' yicxo Dios. Añej d'a yic yolyib'añq'uinal tic ayoch spensar eb'. Malaj Yespíritu Dios ayoch d'a eb'.

20 Palta a ex xajanab'il ex vuuj, tec'an tzeyutej e b'a d'a juntzañ c'ayb'ub'al eyac'nacoch d'a e c'ool to yicñej Dios yaji. Tzex lesalvi yed' spoder Yespíritu Dios. 21 Naanñejocab' eyuuj to xajan ex yuj Dios yacb'an sco tañvejec sja jun c'ual yic ol yac'an co q'uinal Cajal Jesucristo d'a junelñej, yujto tz'oc' sc'ool d'ayoñ.

22 Co montejec eb' ay schab'c'olal, yic ol stec'b'ejxi sb'a eb'. 23 Yed' pax eb' ichato ayb'at d'a cal c'ac', co colequelta eb'. Ichato van co ñeranelta eb' d'a cal c'ac' chi'. Ay juntzañxo eb' yovalil tz'oc' co c'ool yuuj, palta xivoc oñec d'a eb', yujto ay smay co juviel yuj eb'. Axo juntzañ chucal sc'ulej eb' chi', co yajequel smasanil icha co yajanel junoc pichul mictac.

Aljocab' vach' lolonel d'a Dios

24-25 Junñej ton Dios, aton co Columal. A tzoñ tañvani yic vach' A' ol oñ ic'anb'at d'a yichañ, malaj co paltail ayic ol oñ c'och d'a svach'ilal. Ol oñ te tzalaj yed' ta'. Yuj Cajal Jesucristo, yuj chi' calec to a Dios te nivan svach'il, te nivan yelc'ochi, te ay spoder. Añej Yajal d'a Smasanil. Ichataxon chi' yaji, ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic. Añeja' icha pax chi' ticnaic. Añeja' icha pax chi' d'a b'aq'uiñ. Amén.

A Tas Ch'oxb'il Yuj Jesucristo d'a San Juan
APOCALIPSIS

Apocalipsis sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tas ch'oxb'il d'a viñaj apóstol Juan ayic preso yaj viñ d'a Patmos, aton jun lum luum ay d'a snañal a' mar. Ix tz'ib'chaj jun libro tic ayic van spechji b'eyec' eb' creyente yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A tas nab'il yuj viñaj Juan chi', to sc'ayb'ej eb' creyente viñ yic tec'an syutej sb'a eb' yac'anoch Cristo d'a sc'ool, yic tec'anpax syutej sb'a eb' d'a scal yaelal van yab'an eb' chi'. A jun libro tic tz'alancot yuj tas ix ch'oxji yil viñaj Juan icha vayich, yic snachajel yuj eb' creyente tz'avtan jun libro tic, vach'chom max nachajel yuj anima smasanil.

Añej jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tastac satub'tac ol ujoc. Tzijtum juntzañ yechel ol checlaj d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic. Syalanpaxcot yuj jun tas nivan yelc'ochi, aton tas ol aj sjax Jesucristo d'a schaelal, tas pax ol aj satel eb' mañ ol ac'anoch Cristo chi' d'a sc'ool yuj Dios yed' pax tas ol aj syamchaj viñ diablo ayic ol emcan viñ mil ab'il d'a jun xab' olan yed' pax yic ol b'atcan viñ d'a cal c'ac' d'a junelñej yed' eb' ol och tzac'an yed' viñ. Syalanpaxi to ol yac' yajalil Cristo yed' yiglesia mil ab'il, yed' tas ol aj yac'an spac Dios d'a eb' yuninal, aton eb' sc'anab'ajan Dios chi', yed' tas ol aj sch'olb'itaj masanil anima d'a slajvub' c'ual yuj Dios. Syalanpax yuj tas ol aj satancanel jun yolyib'añq'uinal tic Dios yed' satchaañ. Syalanpaxcot yuj jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal.

A juntzañ syac' Cristo cojtaquejeli

1 A jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tas ac'b'il entregar d'a Jesucristo yuj Dios yic scojtaquejel a oñ schecab' oñ tic. A juntzañ syal tic toxo ol ujoc. A Jesús chi' ix checancot jun yángel yal juntzañ tic d'ayin a in Juan in schecab' in tic. 2 Svac' testigoal in b'a yuj tas ix vila' yed' yuj tas ix yal Dios yed' pax yuj tas ix yal Jesucristo.

3 A jun libro tic, a Dios ix ac'an tz'ib'chajoc. Yuj chi' a eb' tz'avtani yed' eb' tz'ab'ani, tato sc'anab'ajej eb' tas syala', te vach' yic eb', yujto toxo ol ujoc juntzañ syal tic.

A juntzañ scarta viñaj Juan d'a uque' iglesia

4 A in Juan in tic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex ex yicxo Dios d'a uque' iglesia d'a yol yic Asia. Yac'ocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal d'ayex. A Dios ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc. Yac'ocab' svach'c'olal ucvañ eb' espíritu ayec' d'a yichañ b'aj c'ojanem Dios d'ayex. 5 Axo Jesucristo, aton testigo te yelñej syala', yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex. A b'ab'laj pitzvinac pax d'a scal eb' chamnac. A Yajal yaj d'a eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic. Te xajan oñ yuuj. Ix yic'canel co mul yed' schiq'uil, 6 oñ yac'anoch schoñab'oc yic tzoñ och sacerdoteal, yic scac' servil Dios, aton Smam. Calec to te nivan yelc'och Jesucristo, te ay spoder d'a masanil q'uinal. Amén.

7 A Cristo toxo ol javoc d'a scal asun. Masanil eb' anima ol ilan sjavi. Yed' pax eb' tecjinacchamoc, ol yil eb' sjavi. Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ayic ol yilan eb', ol laj oc' eb'. Val yel icha chi' ol ajoc. Amén.

8 A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, añeja' slajvub' in paxi. Icha chab' letra, A yed' Zeta, icha chi' vaji, xchi Dios Cajal, aton syal yuj smasanil. Ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc.

A tas yilnac viñaj Juan icha vayichal

9 A in Juan in tic, cuc'tac co b'a eyed'oc. Quetb'eyum co b'a cab'an syail. Añejtona' quetb'eyum pax co b'a d'a yol sc'ab' Dios. Junxoñej scutej co chaan co tec'anil syac' Jesucristo d'ayoñ. A junel, preso vaj d'a jun lugar scuchan Patmos, d'a snañal a' mar, yujñej to svalel slolonel Dios, svac'anpax testigoal in b'a yuj Jesucristo. 10 Axo d'a sc'ual

Cajal, ix javi spoder Yespíritu Dios d'a vib'aň. Ix vab'ani, ay jun te chaaň ix avaj d'a in patic, icha yoc' junoc q'uen trompeta. 11 Ix yalan d'ayin:

A tas van ilan tic, tz'ib'ejcan d'a ch'aň uum. Tzac'anb'at d'a eb' creyente d'a uque' iglesia: Aton d'a Éfeso, d'a Esmirna, d'a Pérgamo, d'a Tiatira, d'a Sardis, d'a Filadelfia yed' d'a Laodicea, xchi d'ayin.

12 Ix lajvi chi', ix in b'at q'uelnaj d'a in patic, ix vilani mach jun tz'avaj chi' d'ayin. Axo ix vilani, ay uque' sb'achnub' candil nab'a oro. 13 Axo d'a snaňal juntzaň b'achnub' chi', ay jun icha anima yilji. Ayoch jun spichul jucan, ayemc'och d'a yib'aň yoc. Ayoch jun tzec'ul nab'a oro levan sat d'a sňi' sc'ool. 14 Axo xil sjolom, icha noc' sacsac lana, icha pax saquil q'uen sacb'at. Axo yol sat, lajan yilji icha te' c'ac'. 15 Axo yoc, toxoňej sveei yilji icha q'uen bronce sňusji d'a yol horno, sňicjipaxel smical. Toxoňej sňilili sjaj sloloni, icha sc'aň yem a' nivac pajav. 16 Yed'nacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab'. A d'a yol sti' ayelta jun espada jay ye d'a schab'il pac'aň. A sat, copopi yilji icha yoc c'u stup yoc co sat quilani.

17 Ayic ix vilan chi', in telvi, icha chamnac in aj d'a yichaň. Palta ix yac'anq'ue svach' c'ab' d'a vib'aň, ix yalan d'ayin:

—Maň ach xivoc. A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, slajvub' in paxi. 18 Pitzan in, milb'il in chamoc palta pitzvinaquinxi d'a junelňej. A d'ayin ay sllaveal yic chamel yed' jun lugar b'aj ay eb' chamnac. 19 Tz'ib'ejcan juntzaň ix il tic: Aton juntzaň ayec' ticnaic yed' juntzaň toto ol ujoc. 20 Ol val d'ayach tas syalelc'och uque' c'anal ix il d'a in vach' c'ab' yed' pax uque' sb'achnub' candil nab'a oro ix ila'. A uque' c'anal chi', aton eb' ucvaň in checab' d'a uque' iglesia sch'oxo'. Axo uque' sb'achnub' candil chi', aton uque' iglesia chi' sch'oxo'.

2

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Éfeso

1 Ix yalan Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choňab' Éfeso icha tic. A jun yamjinacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab', aton jun sb'eyec' d'a scal uque' sb'achnub' candil nab'a oro, a tz'alan d'ayex: 2 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Vojtac to tzeyac' val och d'a e c'ol e munlaj d'a yic Dios, te nivan pax tzeyutej e c'ol eyac'an techajoc, max e chapaxoch eb' maň vach'oc d'a e cal. Vojtac paxi to ix laj eyac' proval eb' syaloch sb'a in checab'oc. Ix ilchajelta eyuuj to yes eb'. 3 Vuujňej te nivan yaelal sjavi d'a eyib'aň, palta tzeyac' techajoc, max eyac'paxlaj chab'ax e c'ool. 4 Palta ay val syal janic' in c'ool d'ayex, yujto maxtzac in e xajanej icha d'a sb'ab'elal. 5 Yuj chi' naeccoti, chajtil eyaji ayic manto chab'ax e c'ool. Naec e b'a, b'oecxi e b'a icha d'a yalaňtaxo. Tato max e na e b'a, elaňchamel ol in javoc d'ayex, ol vic'anel sb'achnub' e candil d'a yed'tal. 6 Palta ay jun vach' tze c'ulej svila', yujto a sb'eyb'al eb' nicolaíta tze chaqueli, icha svutej in chacanpaxel a in tic. 7 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol vac' sat jun te te' yic q'uinal d'a junelňej slo eb'. A jun te te' chi', a d'a svach'ilal Dios ayec' te', xchi Jesús d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Esmirna

8 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choňab' Esmirna icha tic: A jun mach b'ab'el d'a yichaň smasanil, slajvub' paxi, aton jun chamnac, palta pitzvinacxi, a tz'alan d'ayex icha tic: 9 Vojtac jantac syaelal sjavi d'a eyib'aň. Te meb'a' ex, palta val yel te b'eyum ex. Vojtac paxi chajtil tz'aj e b'uchji yuj eb' syaloch sb'a israelal, palta a smolanil eb' chi' yic viň Satanás yaji. 10 Maň ex xiv yuj juntzaň yaelal ol javoc d'a eyib'aň. Yujto ayex ol ex ac'joc och d'a preso yuj viň diablo yuj eyac'ji proval. Lajuňe' c'u ol ex och d'a syaelal. Palta c'anab'ajumňej tzeyutej e b'a masanto d'a chamel. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' spac d'ayex, aton e q'uinal d'a

junelr̃ej. 11 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun
iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, mar̃xo ol yab'laj syail eb' d'a junxo schab'il chamel, xchi
Jesús d'ayin.

A ch'ar̃ carta d'a eb' creyente d'a Pérgamo

12 Ix yalanpax Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a
Pérgamo icha tic: A jun ay yespada te jay ye d'a schab'il pac'ar̃, a tz'alan d'ayex: 13 Vojtac
b'ajtil ayex eq'ui. Ay ex ec' d'a jun choñab' b'aj syac' yajalil viñ Satanás, palta ar̃eja' tzin e
c'anab'ajej. A viñaj Antipas, yac'nac val testigoal sb'a viñ vuuj. Milb'ilcham viñ d'a e cal
b'aj ayec' viñ Satanás chi', palta ar̃eja' tec'an ix eyutej e b'a d'ayin. 14 Palta ayto juntzar̃
e paltail svila', yujto ayex tzato eyac'och e chiquin d'a sc'ayb'ub'al viñaj Balaam.2.14 A
viñ ac'jinac sc'ool viñaj Balac ayic yac'annac juvoquel eb' israel viñ. Yuj viñaj Balac
chi', schinac juntzar̃ noc' eb', juntzar̃ noc' tz'ac'ji d'a scomon diosal eb'. Emnac pax eb'
ajmulal. 15 Ar̃eja' ayex pax tzeyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al eb' nicolaíta. 16 Yuj chi',
naec e b'a ticnaic, tato maay, elar̃chamel ol in javoc d'ayex, ol vac'an oval yed' eb' icha
chi' sc'ulej. A jun espada ayelta d'a yol in ti', a ol vac'lab'ej. 17 Masanil mach tz'ab'ani,
yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol
vac' jun maná sva eb', aton jun c'ub'aneli. Ol vac'anpax junjunoc q'uen q'ueen sacsac
d'a eb'. A d'a jun q'ueen chi' tz'ib'ab'iloch jun ac' b'i malaj mach ojtannac. A eb' ol chaan
yico', ar̃ej eb' ol ojtacaneloc, xchi Jesús d'ayin.

A ch'ar̃ carta d'a eb' creyente d'a Tiatira

18 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Icha tic tzutej a tz'ib'anb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb'
creyente d'a choñab' Tiatira: A Yuninal Dios icha c'ac' yol sat, axo yoc toxoñej sveei icha
q'uen bronce, a tz'alan jun tic d'ayex: 19 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Tzin e xajanej. Tzin
eyac'anoch d'a e c'ool. Tzin eyac'anpax servil. Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'an techajoc.
Vojtac to ec'alto tzex munlaj ticnaic icha d'a yalar̃taxo. 20 Palta ay janic' tas tzin na d'a e
patic, yujto tze chaoch ix Jezabel d'a e cal. A jun ix chi', syaloch sb'a ix schecab'oc Dios,
palta toñej syac' musansatil eb' in checab' ix. Yujto a ix tz'ac'an sc'ool eb' yic tz'em eb'
ajmulal, scuchb'an pax eb' ix schi juntzar̃ noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'a juntzar̃ comon
dios. 21 Nivan ix vutej in c'ool d'a ix, talaj sna sb'a ix yuj jun yajmulal chi', palta malaj
sgana ix sna sb'a d'a smul chi'. 22 Yuj chi' ol vac'och syaelal ix, ol b'atcan ix d'a sat ch'at.
Yed' pax eb' sc'ulan ajmulal chi' yed' ix, tato mar̃ ol sna sb'a eb', tato max yactejcan
eb' sc'ulan icha sc'ulej ix chi', ol vac'pax val och syaelal eb'. 23 Ar̃ejtona' ol vac'pax
miljoccham eb' yune' ix. Icha chi' ol aj in yojtacanel eb' creyente d'a junjun iglesia to
a in tic vojtac masanil tas ay d'a spensar eb' yed' tastac sna eb'. Ol yojtaquejpaxel eb' to
a in tic ol vac' spac d'ayex junjun ex ato syala' tas tze c'ulej. 24-25 Palta a exxo aj Tiatira ex
chi', a ex ton max eyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al jun ix chi', aton juntzar̃ c'ayb'ub'al
syal eb' to yic viñ Satanás yaji, mar̃ comonoc tz'ojtacajeli. Palta a exxo max eyac'och
e b'a yed' eb', ar̃ej jun tic svalb'at d'ayex: Vach'r̃ej tzeyutej e b'a masanto ol in jaxoc,
mar̃xa junocxo checnab'il syal valanb'at d'ayex. 26 A eb' ol ac'an techaj sc'ulan icha in
gana masanto d'a slajvub', aton eb' ol vac'och yopisio yac'an yajalil d'a juntzar̃ nación.
27 Icha yutejnac in Mam yac'an vopisio, icha chi' ol vutoc vac'an yopisio eb'. Yuj chi' ol
yac' yajalil eb', mar̃xo ol oc'laj sc'ool eb'. Ol satel juntzar̃ nivac nación chi' eb', icha tz'aj
smac'jipoj junoc lum chen yed' junoc q'uen c'ococh. 28 Ar̃ejtona' ol vac'pax jun q'uen nit
c'anal d'a eb'. 29 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a
junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

3

A ch'ar̃ carta d'a eb' creyente d'a Sardis

2.14 **2:14** Tz'ilchaj pax jun ab'ix tic d'a Números 25.1-3 yed' pax d'a 31.16.

1 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a Sardis
icha tic: A jun ayoch ucvaň Yespíritu Dios d'ay, aypaxec' uque' c'anal d'ay, a tz'alan
d'ayex: Vojtac masanil tas tze c'ulej. A d'a sat eb' eyetanimail pitzan ex val, palta axo d'a
in sat, chamnac ex eli. 2 Yuj chi' naec val e b'a. Vach'chom ayto val jab'xo e vach' b'eyb'al
svila', palta ijan val slajvieli. Yuj chi' tzeyac' val eyip e c'ulan juntzaň chi' yic maň ol vach'
sateloc. Svalb'at juntzaň tic d'ayex yujto a juntzaň van e c'ulani, maň vach'oc d'a yichaň
in Diosal. 3 Yuj chi' naeccot juntzaň c'ayb'ub'al b'aj eyac'nac och e pensar d'a yalaňtaxo,
naecpax e b'a. Aq'uecxi och e pensar d'ay. Macvajaňec, tato maay, ol in javoc d'ayex icha
junoc elc'um malaj mach ojtannac jantac hora sc'ochi. 4 Palta ay jayvaň ex d'a Sardis chi',
manto ex juviel-laj. Icha junoc mach malaj b'aj smicax jab'oc spichul, icha chi' eyaji. Yuj
chi' ol ac'joc och junjun e pichul te sac. Ol ex b'eyec' ved'oc, yujto smoj icha chi' tzex aji.
5 A eb' ol ac'an ganar, ol ac'jococh jun pichul te sac d'a eb'. Malaj b'aq'uiň ol in suc sat
sb'i eb' d'a jun libro yic q'uinal d'a junelňej. Ol valan d'a yichaň in Mam yed' d'a yichaň
eb' yángel to vic eb'. 6 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu
d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Filadelfia

7 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a
choňab' Filadelfia icha tic: A jun te vach'ňej, jun te yelňej syala', jun ed'jinac sllave
viňaj rey David. Ayic sjacani, malaj mach syal smacanxi. Ayic smacani, malaj mach
syal sjacanxi. A tz'alan d'ayex: 8 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Ay jun puerta ix in jac
d'a eyichaň. Malaj mach syal smacanxi. Vach'chom quenňej val e tec'anil, palta tze
c'anab'ajej in lolonel. Malaj b'aj ix eyala' to maň in eyojtacoc. 9 Yuj chi' a eb' tz'ac'an
servil viň Satanás, eb' stz'ac yaloch sb'a israelal, ol vac'b'at eb' d'ayex, ol em cuman eb'
d'a sat lum d'a eyichaň. Icha chi' ol vutoc eb' yic ol nachajel yuj eb' to xajan ex vuuj.
10 Yujto tze c'anab'ajej in checnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Yuj chi'
ol ex in taňvej d'a scal jun nivan yaelal ol javoc yic syac'an proval masanil anima d'a
yolyib'aňq'uinal tic. 11 Toxo ol in javoc, yuj chi' vach' tzeyutej e b'eyb'al ichataxon eyaji,
yic malaj mach ol yal yic'anec' spac eyic junjun ex. 12 A eb' ol ac'an techajoc, icha juntzaň
yoyal stemplo in Diosal, icha chi' ol aj eb' vuuj, yujto malaj b'aq'uiň ol elta eb' ta'. Ol
in tz'ib'ejoch sb'i in Diosal d'a eb' yed' sb'i schoňab', aton jun ac' Jerusalén ol emta d'a
satchaaň b'aj ay in Diosal. Aňejtona' ol in tz'ib'ejpaxoch in b'i ac'to d'a eb'. 13 Masanil
mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús
d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Laodicea

14 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a
choňab' Laodicea icha tic: A jun yelňej syala', vach'ňej syutej sb'a yac'an testigoal, a'
b'ojinac masanil tas yed' Dios, a' tz'alan d'ayex: 15 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Lajan
ex icha junoc tas tz'uc'ji, mantoc te siic, mantoc te c'ac'. Octom siic ex, ma te c'ac' ex
paxi. 16 Palta lajan ex icha junoc tas namq'uixin, malaj vach' yochi. Yuj chi', ichato ol
ex in puch'ejeli. 17 Yujto tzeyala': A oň tic b'eyum oň, vach' oň, malaj jab'oc co paltail,
nivanoc xe chi. Palta maň jab'oc snachajel eyuuj tato malaj jab'oc e vach'il, malaj jab'oc
eyelc'ochi. Icha yaj junoc mach malaj tas ay d'ay, max uji yilani, b'eraneli, icha chi' eyaji.
18 Yuj chi' sval d'ayex, b'oec val e b'eyb'al. Tato icha chi', ichato ol e man jun oro b'ob'il
d'a scal c'ac' d'ayin, yic ol e cha e b'eyumal d'a val yel. Ichato ol e man jun e pichul te sac
d'ayin, yuj chi' maňxo ol ex q'uixvoclaj, ina to b'eranexeli. Aňejtona', ichato ol e man
yaňal yol e sat d'ayin, yic ol yal eyilani. 19 Jantacňej eb' xajan vuuj, tzin cachoch vaan
eb', svac'anpaxoch syaelal eb'. Yuj chi', naec val e b'a, tzeyac'paxoch e pensar d'ayin.
20 Ab'ec val, ichato van vavajoch d'a ti' pat. Tato ay mach tz'ab'an in jaj, sjacan te' d'ayin,
ol in och yed'oc. Ol in va yed'oc, ol va pax ved'oc. 21 A eb' ol ac'an techajoc, ol vaq'uem

c'ojan eb' b'aj ay in despacho, icha ix aj vem c'ojan yed' in Mam b'aj ay sdespacho, yujto vac'nac techajoc. 22 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

4

A jun sdespacho Dios ayec' d'a satchaaň

1 Ix lajvi chi' ix vilani ay jun puerta jacan d'a satchaaň. Axo jun lajan yoch sjaj icha q'uen trompeta, aton jun ix b'ab'laj alan d'ayin d'a sb'ab'elal, a' ix alanxiemta d'ayin icha tic:

—Q'ueaňcot d'a tic. Ol in ch'ox d'ayach juntzaň tastac yovalil ol ujoc ayic ol lajvoc juntzaň tic, xchi d'ayin.

2 Ix javi spoder Yespíritu Dios d'a vib'aň, ix vilan jun despacho d'a satchaaň, ay jun mach c'ojanem d'ay. 3 A jun c'ojanem chi', lajan yilji icha q'uen jaspe, ma q'uen cornalina, veei yilji. Axo d'a jun c'ojnub' chi' oyanoch jun chacpan toxoňej stziquiqui, icha q'uen esmeralda. 4 Axo d'a spatic yichaň, oyanoch 24 xila icha yic eb' yajal. Ata' c'ojjab'em 24 eb' ichamtac vinac, te sac spichul eb'. Ayq'ue junjun corona oro d'a sjolom junjun eb'. 5 Tz'el copoljoc c'ac' d'a jun c'ojnub' chi' yed' juntzaňxo tas ix laj ňililili, ňililili sc'aň pax c'u. Ay uque'4.5 nivac candil ayoch sc'ac'al d'a yichaň c'ojnub' chi', aton Yespíritu Dios yucvaňil. 6 Aypaxec' junxo tas d'a yichaň, yaxd'ujinac icha junoc ňajab', ma icha q'uen nen.

Axo d'a snaňal jun despacho chi' yed' d'a stz'ey, ay chaňvaň querubín,4.6 ayňej yol sat eb' d'a spatic yichaň. 7 A jun b'ab'el querubín lajan icha noc' choj. A schab'il, lajan icha noc' quelem vacax. A yoxil, lajan yilji sat yed' sat anima. Axo schaňil, lajan icha noc' d'iv sjeňvi. 8 A chaňvaň eb' chi', vactac sc'axil junjun eb'. Ayňej yol sat eb' d'a spatic yed' d'a yool. C'ual d'ac'val yalan eb' icha tic:

A Cajal co Diosal, Axoňej val, masanil tas syal yuuj. Ayňejtaxon ec' d'a yichb'anil, aypaxec' ticnaic, toto pax ol javoc, xchi eb'.

9 A eb' querubín chi' schaňvaňil syal eb' to a Dios c'ojanem d'a yol jun despacho ayňej ec' d'a masanil q'uinal, te nivan spoder, te nivan pax yelc'ochi, syac'anpax yuj diosalil eb' d'ay. 10 Juntac el syal eb' icha chi', tz'em ňojjab' eb' 24 ichamtac vinac chi' d'a yichaň Dios ayňej ec' d'a masanil q'uinal, syac'anpaxem sb'a eb' d'ay. Syac'anem scorona eb' d'a yichaň sdespacho chi', syalan eb' icha tic d'ay:

11 Ach Cajal, co Diosal, smoj tz'alji d'ayach to nivan a vach'il, nivan elc'ochi, nivan pax a poder. Yujto a ach a b'onac masanil tas. Ayňejec' masanil tastac yujto icha chi' a gana, yuj chi' b'ob'il uuj, xchi eb'.

5

A jun Calnel sb'i yed' pax jun uum

1 Ix vila' to a d'a svach' c'ab' jun c'ojanec' d'a sc'ojnub', ay jun ch'aň uum chulb'il. Tz'ib'ab'il d'a yool yed' d'a spatic. Ay uque' spixul5.1 ayoch d'a spatictac, yuj chi' max yal-laj xuyjib'ati. 2 Ix vilan pax jun ángel te ay spoder, te chaaň ix sc'anb'ej:

—¿Mach val junoc smoj sd'iňchitan juntzaň spixul chi' yic xuyjib'at ch'aň uum chi'? xchi.

3 Palta a d'a satchaaň, d'a sat luum yed' pax d'a yalaň lum luum, malaj junoc mach smoj xuyanb'ati yed' yavtan yol ch'aň. 4 Ix el val veq'uec'oc vav voq'ui, yujto malaj junoc

---

4.5 **4:5** A d'a sat eb' israel, a jun número 7 sch'oxcoti to te tz'acan. Syal ucvaň espíritu d'a tic yuj sch'oxaneli to te tz'acan Espíritu Santo d'a smasanil. 4.6 **4:6** A d'a tic syala', "juntzaň tastac pitzan". Ayic sco lajb'an juntzaň pasaje tic yed' juntzaň pasaje d'a Ezequiel, sco na'a to querubín juntzaň sb'inaj chi' d'a tic. 5.1 **5:1** A d'a castilla "sello" xchi. A yopisio sello ayoch chi' yic malaj junoc mach scomon jacan ch'aň uum chi'.

mach smoj xuyan jun uum chi' yic syavtan tas syala'. 5 Palta ay junoc eb' ichamtac vinac
ix alan d'ayin:
—Maň ach oc'oc. D'a scal eb' yiňtilal viňaj Judá, a jun Choj sb'i, aton jun yiňtilalcan
viňaj rey David, a ac'jinac ganar. A smoj sd'iňchitan uque' spixul chi', aňeja' ol xuyanb'at
ch'aň uum chi', xchi d'ayin.
6 Axo d'a snaňal jun despacho chi', d'a scal chaňvaň querubín, d'a scal eb' ichamtac
vinac, ata' ix vil jun Calnel sb'i. Liňaneq'ui, chequel to milb'ilxo chamoc. Uque' sch'aac,
uque' pax yol sat. Axo yol sat chi', aton Yespíritu Dios yucvaňil checb'ilb'at d'a masanil
yolyib'aňq'uinal tic sch'oxo'. 7 A jun Calnel sb'i chi', a' ix b'at chaanelta jun uum chi'
d'a svach' c'ab' jun c'ojanem d'a sc'ojnub' chi'. 8 Ix lajvi schaanelta jun uum chi', axo
eb' querubín schaňvaňil yed' eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb' d'a yichaň jun
Calnel sb'i chi'. Ay yarpa junjun eb', yed'nacpax junjun yuc'ab' eb' nab'a oro, b'ud'an
d'a incienso. A incienso chi', a slesal eb' yicxo Dios sch'oxo'. 9 Ix sb'itan jun ac' b'it eb'
icha tic:
A ach tic, a moj tza chaec' jun ch'aň uum chi' yic tza d'iňchitanel spixul. Yujto ach
miljichamoc, yuj chi' ix a manel eb' anima yed' a chiq'uil yic tz'och eb' yicoc Dios.
Tzijtum eb' d'a junjun iňtilal, d'a junjun ti'al, d'a junjun choňab' yed' d'a junjun
nación ix a mancaneli.
10 Yujto a ach ix ac'och jun choňab'il eb' d'a sacerdoteal yic syac'an servil co Diosal eb'.
Ol yac' yajalil eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic, xchi eb'.
11 Ix lajvi chi', ix vilani, tzijtum eb' ángel d'a spatic yichaň jun sdespacho chi' yed' eb'
querubín chi' yed' eb' ichamtac vinac chi'. Ix vab'an yoch sjaj eb'. Maň jantacoc sb'isul
eb', maňxo b'ischajb'enoc. 12 Te chaaň ix yal eb':
A jun Calnel sb'i, aton milb'ilchamoc, smoj scala' to ay spoder, ay sb'eyumal, ay sjelanil,
ay pax yip. Te nivan yelc'ochi, te nivan svach'ilal. Smojton val calan vach' lolonel
d'ay, xchi eb'.
13 Ix vab' pax sjaj masanil tas b'ob'il yuj Dios d'a satchaaň, d'a yolyib'aňq'uinal tic, d'a
yalaň lum luum yed' d'a yol a' mar. Masanil tas ay d'a juntzaň lugar chi' ix laj yala':
Calec vach' lolonel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojnub' yed' d'a jun Calnel sb'i. Calec d'a
masanil tiempo to te nivan yelc'ochi, te nivan stziquiquial, aňej Yajal yaji, xchi
eb'.
14 Axo eb' querubín schaňvaňil ix alani:
—Ichaton chi', xchi eb'.
Axo eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb', ix laj yac'anem sb'a eb' d'ay.

6

A uque' spixul ch'aň uum

1 Ix vilani a jun Calnel sb'i ix d'iňchitanel juntzaň spixul ch'aň uum chi'. Ayic ix
sd'iňchitan jun b'ab'el spixul, ix vab'an yalan junoc eb' d'a scal eb' chaňvaň querubín,
icha val sňilili sc'aň c'u icha chi' yoch sjaj, ix yalan icha tic:
—Cotaň, xchi.
2 Axo ix vilani, ay jun noc' sacsac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň noc', ay jun jul-lab'
yed'nac. Ix ac'jipax jun scorona. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an oval yic syac'an ganar.
3 Ayic ix sd'iňchitan schab'il spixul chi', ix vab'an yalan jun schab'il querubín:
—Cotaň, xchi.
4 Axo ix vilani, ix elta junxo noc' chacchac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň noc', ix ac'ji jun
q'uen nivan machit d'ay, ix och yopisio yic'anel junc'olal d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic,
yic slaj smil-lancham sb'a eb' anima.
5 Ayic ix sd'iňchitanel jun yoxil spixul chi', ix vab'an yalan junxo yoxil querubín:
—Cotaň, xchi.

Axo ix vilani, ayec' junxo noc' q'uiq'uic' chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň noc' yed'q'ue jun libra. 6 Ix vab'an yoch sjaj jun d'a snaňal eb' querubín chi' schaňvaňil, ix yalan icha tic:
—Chab'ňej libra ixim trigo d'a jun denario, vaqueňej pax libra ixim cebada d'a jun denario. Maň eyixtej aceite yed' vino, xchi.
7 Ayic ix sd'iňchitanel jun schaňil spixul chi', ix vab'an yalan junxo schaňil querubín:
—Cotaň, xchi.
8 Axo ix vilani ayec' junxo noc' c'anc'an chej. A jun ayq'ue d'a yib'aň noc', Chamel sb'i. Axo jun lugar b'aj ayec' spixan eb' chamnac, tzac'anoch yuuj. A jun Chamel sb'i chi', ix ac'ji spoder smilancham junjun anima d'a scal chaňtacvaň eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ay eb' ol miljoccham d'a oval, ay eb' ol cham yuj vejel, ay eb' ol cham yuj yab'il, ay eb' ol cham yuj juntzaň noc' chium noc'.
9 Ayic ix sd'iňchitanel jun yoil spixul chi', ix vilan spixan eb' milb'ilcham yuj slolonel Dios, yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuuj. A d'a yalaň jun altar ayec' eb'. 10 A eb' chi' te chaaň ix yal eb' icha tic:
—Ach Cajal, vach' achňej toni. Yelton val tzala'. ¿B'aq'uiň val ol a ch'olb'itej tas yaj eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal yic tzac'anec' co pac d'a eb' yujto smilnac oň cham eb'? xchi eb'.
11 Ichato chi' b'ian, ix ac'ji junjun spichul eb' sacsac. Ix alji d'a eb' to syic' jab'ocxo yip eb', masanto ol tz'acvoc sb'isul eb' yetcreyenteal eb', aton eb' d'iňan smiljicham icha eb' chi', aton eb' tz'ac'an servil Cristo icha eb' chi'.
12 Ix vilani, ayic ix sd'iňchitanel jun svaquil spixul chi', ix vab'ani, ix ec' jun nivan quixcab'. Axo c'u, ix q'uic'b'iel icha noc' lopil. Axo q'uen uj chac ix aj q'ueen icha chic'.
13 Axo q'uen c'anal, ix laj emta raňaljoc q'ueen d'a yolyib'aňq'uinal tic. Icha tz'aj yemta sat te' higo vanxo slajvieq'ui a tz'ib'xi te' yuj ic', icha chi' ix aj yemta q'ueen. 14 Icha tz'aj schulji junoc uum, icha chi' ix aj satjiel satchaaň. Axo masanil lum vitz yed' juntzaň lum luum ay d'a snaňal a a', ix laj ic'jiel lum d'a yed'tal. 15 Axo eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix laj sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yoltac q'uen nivac ňaq'ueen yed' d'a caltac q'ueen d'a tzalquixtac. Icha pax chi' ix yutej sb'a masanil eb' nivac vinac, eb' b'eyum, eb' yajal yed' eb' ay yelc'ochi. Vach'chom eb' checab' yaji, vach'chom pax eb' yic sb'a, ix laj b'at eb' smasanil elelal. 16 Ix laj yalan eb' icha tic:
—Comonoc scot lum nivac vitz tic yed' q'uen nivac tenam tic d'a quib'aň tzoň sc'ub'anel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojnub', tzoň scolan pax el d'a yoval sc'ol jun Calnel sb'i chi'. 17 Yujto ix javi jun c'ual te nivan yelc'ochi yic syac'ancot yoval sc'ol Dios d'a quib'aň. Malaj junoc mach ol techaj jun c'ual chi' yuuj, xchi eb'.

7

A eb' israel ix och sello d'ay

1 Ix lajvi chi', ix vilani, ay chaňvaň ángel liňjab'ec' d'a junjun yesquinail yolyib'aňq'uinal tic. Syamoch vaan chaňe' ic' eb' tz'ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yuj chi' maňxalaj ic' ix ec' d'a sat luum yed' d'a yib'aň a' mar. Maňxa val junoc te te' ix ib'xi.
2 Ix vilani, ix javi junxo ángel b'aj sjavi c'u. Yed'nac jun sello yic Dios pitzan. Te chaaň ix avaj d'a chaňvaň eb' ángel chi'. Aton eb' chaňvaň chi' ac'b'il spoder yixtan sat luum tic yed' a' mar. Ix yalan d'a eb' icha tic:
3 —Manto eyixtejb'at tastac ay d'a sat luum, tastac ay d'a yol a' mar yed' te te', masanto ol cac'och sello d'a snaňal sat eb' tz'ac'an servil co Diosal, xchi d'a eb'.
4 Axo ix vab'ani, a eb' ix och sello chi' d'ay, ay 144 mil sb'isul eb'. A eb' chi', vetisraelal eb'. Ayňej eb' d'a junjun macaň iňtilal. 5-8 Ay 12 mil eb' d'a junjun iňtilal ix och sello d'ay: Aton eb' yic Judá, eb' yic Rubén, eb' yic Gad, eb' yic Aser, eb' yic Neftalí, eb' yic Manasés, eb' yic Simeón, eb' yic Leví, eb' yic Isacar, eb' yic Zabulón, eb' yic José yed' eb' yic Benjamín.

Eb' anima sacsac spichul

9 Ix lajvi chi' ix vilani, maňxo jantacoc anima ayec' d'a yichaň Dios b'aj c'ojanemi yed' d'a yichaň jun Calnel sb'i. A eb' chi', cotnac eb' d'a junjun nación, d'a junjun iňtilal, d'a junjun choňab' yed' d'a junjun ti'al. Maňxo jantacoc sb'isul eb'. Te sacňej spichul junjun eb'. Yed'nacq'ue xil yapac' junjun eb'. 10 Ix laj yalan eb' smasanil icha tic:

A co colnab'il, scot d'a co Diosal c'ojanem d'a sc'ojnub' yed' d'a jun Calnel sb'i chi', xchi eb'.

11 Axo eb' ángel smasanil, liňjab'ec' eb'. Oyanpaxoch eb' d'a jun c'ojnub' chi' yed' eb' ichamtac vinac yed' pax chaňvaň eb' querubín. Ix em cumnaj eb' d'a sat luum d'a yichaň Dios b'aj c'ojanem chi', ix yac'anem sb'a eb' d'ay. 12 Ix yalan eb' icha tic:

Ujocab'i. Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios d'a masanil q'uinal. Alchajocab'i to a Dios te ay stziquiquial, te jelan paxi. Smojton val tz'ac'ji yuj diosal d'ay. Te nivan yelc'ochi, te b'inajnac, te ay pax spoder. Ujocab'i, xchi eb'.

13 Ix lajvi chi' ay jun icham vinac ix alan d'ayin:

—¿Mach eb' sacsac spichul tic tza na'a? ¿B'ajtil cotnac eb' tza na'a? xchi d'ayin.

14 —Mamin, a ach ojtac. Xal in tic, maň vojtacoc, xin chi d'ay.

Yuj chi' ix yalanxi d'ayin:

—Aton eb' tic ec'nac val d'a jun nivan yaelal. Ix ic'jiel smul eb' yuj schiq'uil jun Calnel sb'i. Ichato ix juc'ji spichul eb', te sac ix ajcan yuj schiq'uil chi'.

15 Yuj chi' ayec' eb' d'a yichaň Dios d'a scajnub'. D'a c'ual d'ac'val syac' servil eb' ta'. Axo jun c'ojanem d'a sc'ojnub' chi', a tz'ilan eb' yujto ayňejec' yed' eb'.

16 Maňxo ol yac'laj vejel, ma taquiňtial eb'. Maňxo ol tz'a eb' yuj yoc c'u. Maňxa c'ac' ol yab' eb'.

17 Yujto a jun Calnel sb'i ayec' d'a snaňal jun despacho, a' staňvan eb' icha junoc taňvum calnel. A' tz'ic'anb'at eb' d'a jun a a' yic q'uinal d'a junelňej. Axo Dios ol sucanel yal sat eb' smasanil, xchi d'ayin.

8

A jun yuquil spixul

1 Ayic ix sňic'anel jun yuquil spixul ch'aň uum jun Calnel sb'i chi', ay am naňaloc hora ix tz'inc'aj masanil tas d'a satchaaň. 2 Axo ix vilani, liňanec' ucvaň ángel d'a yichaň Dios. Ix ac'ji strompeta junjun eb'. 3 Ix lajvi chi', ix ja junxo ángel yed'nac jun schaynub' yic incienso nab'a oro. Ix och liňan d'a yichaň jun altar nab'a oro, ajun slesal eb' yicxo Dios yed'oc. Nivan jun suc'uq'ui sjab' ix ac'ji d'ay yic sňusantz'a d'a yib'aň jun altar ayec' d'a yichaň Dios b'aj c'ojanem chi'. Ayic ix b'at numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi', ix b'atpax slesal eb' yicxo Dios chi' yed'oc. 4 A d'a yol sc'ab' jun ángel chi' ix q'ue numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi' yed' slesal eb' yicxo Dios d'a yichaň. 5 Ix lajvi chi' b'ian, ix yac'an b'ud'joc schaynub' chi' d'a te' tzac'ac' ayq'ue d'a yib'aň jun altar chi'. Ix spoc'anem d'a sat luum. Ix lajvi chi', ix och ijan sňilili sc'aň c'u yed' juntzaňxo tas ix laj ňilili. Ix laj ec'pax copoljoc leb'lon. Ix ec' pax jun quixcab'.

Ix puji juntzaň q'uen trompeta

6 Axo eb' ángel yucvaňil, ix yac' lista sb'a junjun eb' yic spu'an strompeta.

7 Axo ix spu'an yic jun b'ab'el ángel chi', yed'ňej chi' ix secchajcot q'uen sacb'at yed' c'ac' calan yaj yed' chic' d'a sat luum tic. Yuj chi' quen maň naňaloc ix tz'ab'ati. Aňejtona' te te' smasanil, quen maň naňaloc te' ix laj tz'ab'ati. Axo aň aň c'ultac, ix stz'ab'at aň smasanil.

8 Axo ix spu'an yic jun schab'il ángel chi', yed'ňej chi' ix yumchajb'at jun icha nivan vitz ayoch sc'ac'al d'a yol a' mar. Yuj chi' quen maň naňaloc a' mar chi' ix och chic'al. 9 Axo noc' noc' ay d'a yol a', quen maň naňaloc noc' ix chami. Yed' juntzaň barco, quen maň naňaloc ix lajvieli.

10 Axo ix spu'an yic jun yoxil ángel chi', yed'ňej chi' ix emta jun nivan c'anal. Ix q'ue copnaj yoc icha c'ac'. Jab'xoňej maň naňaloc a' nivac a' yed' sjaj a' b'ajtil ix laj emi. 11 A

jun c'anal chi', scuch Ixaj. A juntzaň a a' b'aj ix laj em chi', lajan ix aj a' icha aň ixaj. Tzijtum anima ix cham yuj a', yujto te c'a' ix aj a'.

12 Axo ix spu'an yic jun schaňil ángel chi', yed'ňej chi' quen maň naňaloc ix aj yixtax c'u, q'uen uj yed' q'uen c'anal. Quen maň naňaloc ix aj sq'uic'b'ieli. Yuj chi' junjun c'u, junjun ac'val, quen maň naňaloc ix aj sq'uic'b'ib'at q'uinal.

13 Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun ángel tz'ec' jeňeňoc d'a naňal chaaň. Ix vab'ani, te chaaň ix avaji:

—Ay, Ay, Ay. Ob'iltac eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal, yujto ayic ol spu'an strompeta oxvaňxo eb' ángel, oxeto nivac yaelal ol javoc, xchi.

9

1 Axo ix spu'an yic jun yoil ángel chi', yed'ňej chi' ix vilani, ay jun c'anal ix cot d'a satchaaň, ix emul d'a sat luum tic. Ix ac'ji sllaveal jun xab' olan d'ay. 2 Elaňchamel ix sjac jun olan chi'. Axo ta' ix q'ueul jun nivan tab' icha stab'il junoc nivan horno. Ix te q'uic'b'iel yoc c'u yuj jun tab' chi'. 3 Axo d'a scal jun tab' chi', ix elta noc' c'ulub'. A noc' chi' maňxo b'ischajb'enoc noc'. Ix laj pucaxb'at noc' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix ac'ji spoder noc' schivaj icha schivaj noc' sinaan. 4 Ix alji d'a noc' to max slajel-laj aňc'ultac noc' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. Toxon malaj junoc te te' syal syaman noc'. Aňej val eb' anima malaj sello Dios d'a snaňal sat, aňej eb' ix chiji yuj noc'. 5 Maj chajilaj smilcham anima chi' noc', palta oye' ujal ix ac'ji yic tz'ac'jioch syaelal eb' yuj noc'. A jun yaelal syac' noc' chi', icha val syail schivaj noc' sinaan. 6 A d'a jun tiempoal chi', ol laj sayec' eb' anima tas tz'aj schami, palta maň ol chaxlaj yuj eb', vach'chom ol snib'ej cham sb'a eb', palta maň ol chamlaj eb'.

7 A noc' c'ulub' chi', lajan yilji noc' icha noc' chej lista yaj sb'at d'a oval. A d'a sjolom noc' ayq'ue jun icha corona oro. Axo sat noc', lajan yilji icha sat anima. 8 Axo xiil noc', lajan icha xil sjolom eb' ix ix. Axo pax ye noc', lajan icha ye noc' choj. 9 Ay jun ayoch d'a snivanil noc', lajan yilji icha sq'uen pichul eb' soldado. Axo sc'aň sc'axil noc', lajan icha sc'aň tzijtumal carreta yed' sc'aň yoc tzijtumal chej sňeranb'at carreta sb'at yac' oval. 10 Ay sjis noc' d'a sňe icha sjis noc' sinaan. A sjis noc' chi' syac'lab'ej yixtan eb' anima d'a oye' ujal chi'. 11 Axo d'a jun xab' olan chi' ix q'ueta jun ángel. Aton yajal noc'. A jun chi', Abadón sb'i d'a ti' hebreo. Axo d'a ti' griego, Apolión sb'i. Syalelc'ochi, Satumeli.

12 Ichaton chi' ix aj yec' jun b'ab'el yaelal, palta ayto val chab'xo ol javoc.

13 Axo ix spu'an yic jun svaquil ángel chi', yed'ňej chi' ix vab'an yoch jun av d'a scal snaňal chaňe' q'uen sch'aac jun altar nab'a oro ayec' d'a yichaň Dios. 14 A d'a jun av chi' ix alji d'a jun svaquil ángel chi':

—Tijel chaňvaň ángel tzec'b'il d'a sti' a' nivan Éufrates, xchi d'ay.

15 Yuj chi' ix b'at stijel chaňvaň ángel chi', yic sb'at eb' milojcham anima. Quenxoňej maň naňaloc anima ix cham yuj eb' d'a sat luum tic. Chequelxo yaj yorail, sc'ual, yujal yed' yab'ilal yic tz'och eb' d'a milojcham anima chi'. 16 Axo ix vab'an sb'isul eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň chej chi', chab' ciento millón sb'isul eb'.

17 Icha d'a vayichal ix aj vilan noc' schej eb'. A sjolom noc' lajan yed' sjolom noc' choj. Axo eb' ayq'ue d'a yib'aň chej chi', ayoch q'ueen smaculoc sňi' sc'ool junjun eb', chacchac icha yilji sq'ue yoc te' c'ac', yaax, c'anc'an yilji q'ueen. Axo d'a yol sti' noc' chej chi', ix elta c'ac', tab' yed' azufre. 18 Axo eb' anima ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, quenxoňej maň naňaloc eb' ix cham yuj oxe' yaelal ix elta d'a yol sti' noc' chi', aton c'ac', tab' yed' azufre. 19 Yujto a juntzaň noc' chi', ay spoder noc' yixtan anima d'a sti' yed' d'a sňe. A sňe noc' chi' lajan yed' noc' chan, ay sjolom, yuj chi' yed'oc syixtej anima chi' noc'.

20 Palta axo eb' anima maj cham yuj juntzaň yaelal chi', maň jab'oc ix sna sb'a eb', aňeja' yac'anem sb'a eb' d'a tas b'ob'il yuuj. Maj yactej eb' yac'anem sb'a d'a eb' enemigo. Maj yactej eb' yac'anpaxem sb'a d'a juntzaň comon dios, aton juntzaň b'ob'il d'a q'uen

oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a q'uen q'ueen yed' pax d'a te te'. A juntzañ chi', max yil-laj, max yab'laj, max b'eylaj. 21 A d'a scal eb' anima chi', ay eb' mac'umcham anima, ay eb' ajb'aal, ay eb' ajmul, ay pax eb' elc'um. Palta max snalaj jab'oc sb'a eb' yuj smul chi'.

10

Ch'añ yune' uum yed' jun ángel

1 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel d'a satchaañ, te nivan spoder. Ix emta d'a yolyib'añq'uinal. Moyanoch jun asun d'ay, ichato a' ayoch spichuloc. Axo d'a sjolom, ayq'ue jun chacpan. Axo sat, toxoñej sveei icha yoc c'u. Axo yoc, lajan icha yoc c'ac' sq'ue ñilñonoc. 2 Ay jun ch'añ yune' uum d'a yol sc'ab', jacan ch'añ. Axo jun yoc d'a svach' ix yaq'uem tec'tec' d'a sat a' mar. Axo sq'uexañ ix yaq'uem tec'tec' d'a sat luum. 3 Ix lajvi chi' ix avaji. Te chaañ ix avaj icha yel yav noc' choj. Ayic ix avaj chi', uquel ix c'añ c'u ix loloni. 4 Ayic ix lajvi slolon jun c'u sc'añ chi' d'a yuquelal, ijan ix in tz'ib'ej tas ix vab' chi', palta ay jun ix lolonemta d'ayin d'a satchaañ:

—Ichñejocab'ta scan tas ix yal jun c'u uquel ix c'añ chi'. Mañ a tz'ib'ejcani, xchi d'ayin.

5 Axo jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum chi', ix yic'chaañ svach'c'ab'. 6 Ayic ix loloni, ix sloc sb'i Dios pitzan d'a junelñej, aton jun b'oannac satchaañ yed' sat luum, a' mar yed' masanil tas ay d'a junjun. Ix yalan jun ángel chi':

7 —Mañxo ol ec'laj tiempo yelc'och tas nab'ilcan yuj Dios. Ayic ol schaanel yich jun yuquil ángel spu'an strompeta, axo yelc'och tas nab'ilcan yuj chi', alb'ilxo yuuj d'a eb' yac'umal servil, aton eb' schecab', xchi jun ángel chi'.

8 A jun jaj ix vab' yoch d'a satchaañ chi', ix lolonpax d'ayin junelxo:

—Ixic. Ix b'at cha jun ch'añ yune' uum jacan, aton jun ch'añ ayec' d'a yol sc'ab' jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum, xchi.

9 Yuj chi' ix in b'at d'a jun ángel chi', ix in c'ananec' jun ch'añ uum chi' d'ay. Axo ix yalan d'ayin:

—Ina ch'añ tic. C'uxb'at ch'añ. Te chi' ol aj yol a ti' yuj ch'añ icha noc' yal chab', axo yol a c'ool, te c'a' ol aj yuj ch'añ, xchi d'ayin.

10 Ix lajvi chi', ix in chaanec' ch'añ d'ay. Ix in c'uxan ch'añ. Chi' julinac yochc'och ch'añ d'a yol in ti' icha yal chab', palta axo yol in c'ool te c'a ix aj yuj ch'añ. 11 Ix lajvi chi', ix aljipax d'ayin:

—Yovalil ol al junelxo tastac ol ja d'a yib'añ juntzañ anima, d'a yib'añ juntzañ nación, d'a yib'añ junjun macañ ti'al yed' d'a yib'añ eb' rey, xchi d'ayin.

11

A chavaañ eb' testigo

1 Ix ac'ji jun te' aj d'ayin, icha junoc echlab'. Ix lajvi chi', ix alji d'ayin:

—Ixic, ix echtej stemplo Dios yed' jun altar. Tza b'isan eb' syal sb'a d'a Dios ayec' d'a yool. 2 Axo yamaq'uil sti', mañ echtejlaj, yujto a jun chi', ac'b'ilxo d'a eb' mañ israeloc. 42 ujal ol stec'canem schoñab' Dios eb'. 3 A chavañ eb' in testigo, ol vac' yopisio eb' yalanel in lolonel d'a mil 260 c'ual. Ol yac'och jun spichul eb' ya sva'i, yic chequel to cusc'olal yaj eb', xchi.

4 A chavañ testigo chi', aton chab' snun te' olivo alb'ilcan yuj viñaj Zacarías yed' pax chab' b'achnub' candil ayec' d'a yichañ Dios Yajalil yolyib'añq'uinal tic. 5 Tato ay mach sgana yixtan eb', ol elta c'ac' d'a yol sti' eb'. Axo eb' schichonoch sc'ool d'a eb' chi', junelñej ol tz'ab'at eb' yuuj. Icha chi' ol aj scham masanil eb' sgana tz'ixtan eb'. 6 A eb' testigo chi', ay spoder eb' smacanoch vaan ñab', yic maxtzac yac'a', yacb'an tz'ec' eb' yalel slolonel Dios. Ay pax spoder eb' yac'an meltzajoch a a' chic'al. Syal yac'anoch yalñej tas yaelal eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, ato syala' jayel sgana eb' yac'anochi. 7 Palta

ayic ol lajvoc yalanel slolonel Dios eb', a jun Noc' sb'i, aton jun ol q'ueul d'a yol jun xab' olan, a' ol b'at jucnaj d'a eb', ol yac'an oval yed' eb'. Ol yal yuj jun Noc' sb'i chi' smilancham eb'. 8 Axo snivanil eb' chavañ chi' ol can teljab' d'a yol scalleal jun nivan choñab', aton jun b'aj chamnac Cajal d'a te' culus. A jun choñab' chi', scuch Sodoma, scuchan pax Egipto, yic sch'oxo' tas yaji. 9 Nañal schañil c'ual mañxo jantacoc anima ol ilan snivanil eb', tzijtum choñab', tzijtum nación ol laj ilanoc. Ch'occh'oc ti'al syal junjun macañ eb' anima chi'. Mañ ol chajoclaj mucjoc snivanil eb' chavañ chi' yuj eb'. 10 Ol laj q'uechaañ eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal yujto ix cham eb'. Ol laj yac'pax silab' eb' d'a scal anima chi'. Ol te q'uechaañ eb' yujto ix ste ab'ej syail eb' yuj eb' chavañ ix ec' yalel Slolonel Dios chi'. 11 Palta a val slajvi nañal schañil c'ual ol ac'jocxi pitzvoc eb' yuj Dios, ol q'uex liñan eb'. Ol te xiv jantac eb' ol ilanoc. 12 Ol lajvoc chi' ol och jun av d'a satchaañ. Te chaañ ol yal d'a eb' chavañ chi':

—Q'ueañeccot d'a satchañ tic, xcham d'a eb'.

Yuj chi' ol b'at eb' d'a scal jun asun d'a satchaañ. Axo eb' ix chichonoch sc'ool chi' d'a eb', toxoñej ol och q'ueljab' eb'. 13 Junanto rato chi' ol ec' jun quixcab'. Te ov ol yutej sb'a. D'a jun nivan choñab' chi', a b'aj ay lajlajuñeoc pat, jun ol lañchajoc. Uque' pax mil anima ol cham yuuj. Axo juntzañxo eb' anima, ol te xiv chaañ eb', yuj chi' ol yal eb' to te nivan yelc'och co Mam Dios aj satchaañ.

14 Icha chi' ol aj yec'b'at jun schab'il yaelal, palta ayto val junxo ol ja d'a elañchamel.

A jun yuquil trompeta ix oq'ui

15 Axo ix spu'an strompeta jun yuquil ángel, ix och juntzañ av d'a satchaañ. Te chañ ix alji:

A eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal, toxo ix can yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal yed' d'a yol sc'ab' Cristo, aton jun ac'b'il yopisio yuj Dios. A ol ac'an yajalil d'a masanil tiempo, xchi eb'.

16 Axo eb' 24 ichamtac vinac, c'ojjab'em eb' d'a junjun xila d'a yichañ Dios, ix em cumjab' eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a Dios chi'. 17 Ix yalan eb' icha tic:

Ach Dios Cajalil, masanil tas syal uuj. Ay ach ec' ticnaic, ay achtaxon eq'ui. Scac' yuj diosal d'ayach ach Cajalil, yujto ix a ch'oxo' to te nivan a poder ayic ix a chaanel yich ac'an mandar d'a yolyib'añq'uinal.

18 A juntzañ nación, ix laj cot yoval, palta ix ja sc'ual ac'an syaelal. Ix ja pax stiempoal a ch'olb'itan tas yaj eb' chamnac. Ol ac'an spac d'a junjun eb' tzach ac'an servil, aton eb' tz'alanel a lolonel yed' eb' icxo yaji yed' pax eb' tzach c'anab'ajani. Vach'chom eb' nivac yelc'ochi, ma eb' malaj yelc'ochi ol ac'ñej spac d'a junjun eb'. Añeja', ix ja pax stiempoal a satanel eb' satanel lum luum, xchi eb'.

19 Ix lajvi chi', ix jacvi stemplo Dios d'a satchaañ. Axo ta' ix checlaj scaxail strato Dios. Ix laj ec' copoljoc leb'lon, ay juntzañ tas ix laj c'añi, ix laj c'añ c'u, ix ec' pax jun quixcab', ix ja pax q'uen nivac sacb'at.

12

A jun ix ix yed' jun dragón

1 Ix lajvi chi', ix checlaj jun yechel d'a satchaañ te nivan yelc'ochi. Ay jun ix ix, a c'u ayoch spichuloc ix, axo q'uen uj ayoch sc'añoc yoc ix, aypaxq'ue lajchave' q'uen c'anal scoronaoc ix. 2 Yab'ix ix, ayxocot syail yune' ix. Ix el val yav ix, yujto sgana ix scolchaji. 3 Añejtona' d'a jun rato chi', ay junxo yechel ix checlaj d'a satchaañ chi'. Ay jun nivan dragón chacchac. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sjolom chi', ayq'ue scorona. 4 Quenxoñej mañ nañaloc q'uen c'anal ix sloccot yed' sñe d'a satchaañ chi', ix syumanem d'a sat luum. Ix lajvi chi' ix c'och liñan d'a yichañ ix yab'ix chi', yic schib'at jun unin chi' yalani, ayic ol ajoc. 5 Axo ix alji jun yune' ix chi', vinac unin. Aton jun chi' ol ac'an mandar masanil nación, ichato a jun q'uen c'ococh ol scha'a. Ato val

yalji, ix ic'jib'at d'a Dios b'aj ay sdespacho. 6 Axo jun ix ix chi', ix b'at ix elelal d'a tz'inan luum. Ata' ay jun lugar lista yaj yuj Dios. Mil 260 c'ual ix ac'ji va ix ta'.

7 Ix yamchajoch oval d'a satchaañ. Ay jun sat ángel scuch Miguel yed' eb' yetángelal, ix yac' oval eb' yed' jun dragón chi'. Añeja' jun dragón chi' yed' eb' yángel, ix yac'pax oval yed' eb'. 8 Palta maj yac'laj ganar jun dragón chi'. Yuj chi' mañxalaj slugar eb' ix ac'chaj d'a satchaañ chi'. 9 Ichaton chi' ix aj syumchajcanel jun nivan dragón chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton viñ diablo, viñ Satanás. Aton viñ tz'ac'an musansatil masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal. A viñ chi', ix yumjicanemta viñ d'a yolyib'añq'uinal yed' eb' yángel.

10 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a satchaañ. Te chaañ ix yala':

A ticnaic ix checlajel jun colnab'il syac' co Diosal. Scheclaj spoder to Yajal yaji. Ix checlajpaxi to a Cristo Ac'b'il Yopisio yuuj, a ix ch'oxaneli to a' scuchb'an masanil. Yujto a viñ tz'ac'anoch d'a yib'añ eb' yicxo Dios, ix yumjicanel viñ. A viñ chi', d'a c'ual d'ac'val ix yac' sc'ool co Diosal viñ d'a spatic eb'. 11 A eb' chi', ix yac' techaj eb', yujto yujñej eb' chamnac jun Calnel sb'i elnac schiq'uil. Ix yac' val ganar eb', yujto tec'an ix yutej val sb'a eb' yac'an testigoal sb'a yuuj. Mañ jab'oc ix xiv eb' schami, yujto tec'tec' ix yutej sb'a eb'. 12 Yuj chi', ayocab' tzalajc'olal d'a satchaañ yed' masanil eb' ayec' ta'. Palta te chuc eyic a ex ayex ec' d'a sat luum yed' ex tzex b'eyec' d'a sat a' mar. Yujto ix emc'och viñ diablo b'aj ayex ec' chi'. Te yoval viñ, yujto yojtac viñ to quenxoñej tiempo ayec' viñ.

13 Axo yic ix yilan viñ dragón chi' to ix yumjicancot eb' d'a yolyib'añq'uinal, ix b'at yac'lej yac'anoch yaelal d'a yib'añ jun ix ix aj yune' chi'. 14 Palta ix ac'jioch sc'axil ix te nivac, lajan yed' sc'axil noc' d'iv. Yuj chi' ix b'at jeñeñoc ix d'a slugar listaxo yaj d'a tz'inan luum, yic max yamchaj ix yuj jun Chan sb'i chi'. Ata' ix ac'ji va ix nañal schañil ab'il. 15 Axo jun Chan sb'i ayoch d'a spatic ix chi', ay val jun nivan a' ix elta d'a yol sti', sgana a jun a' chi' tzec' leman ix. 16 Palta axo lum luum ix colvaj yed' ix. Ix jacvi jun nivan xab' d'a luum. Axo ta' ix satcanem jun nivan a' chi'. 17 Ichato chi' b'ian, ix vach'cot yoval jun dragón chi' d'a ix. Yuj chi' ix b'at yac' oval yed' juntzañxo eb' yiñtilal ix, aton eb' sc'anab'ajan tas syal schecnab'il Dios, eb' tec'an syutej yac'anoch spensar d'a slolonel Jesucristo. 18 Ix lajvi chi', ix aj tec'tec' jun dragón chi' d'a yarenail sti' a' mar.

13

A chavañ nivac noc'

1 Ix vilani, ix q'ueta jun Noc' sb'i d'a yol a' mar. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sch'ac chi', ayq'ue scorona. Axo d'a juntzañ sjolom chi', tz'ib'ab'iloch junjun b'i sb'uchvaj d'a Dios. 2 A jun Noc' sb'i chi', lajan yilji icha junoc noc' tz'ib'choj. Axo yoc, lajan icha yoc noc' oso. Axo sti', lajan icha sti' noc' choj. Axo jun dragón chi' ix yac' spoder d'ay. Ix och yajalil yuuj. Ix yac' jantac sb'inajnaquil d'ay. 3 Axo jun Noc' sb'i chi', ay jun sjolom lajvinac. Ichato chamnac jun sjolom chi' yuj yechen chi'. Palta ix b'oxi. Yuj chi', ix te sat val sc'ool eb' anima d'a masanil yolyib'añq'uinal yuuj. Ix yac'anoch sb'a eb' yed'oc. 4 Ix yaq'uem sb'a eb' d'a jun dragón chi', yujto ix yac'b'at sb'inajnaquil d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix yac'anpaxem sb'a eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix laj yalan eb':

—¿Toc ay junocxo stzac'van d'a jun Noc' sb'i tic? ¿Tom ay junoc syal yac'an oval yed'oc? xchi eb'.

5 Ix chajipax lolon jun Noc' sb'i chi', yic syic'anchaañ sb'a, sb'uchvaj pax d'a Dios. 42 ujal ix chaji yac' yajalil. 6 Ix och ijan sb'uchvaj d'a Dios yed' d'a scajnub'. Ix b'uchvajpax d'a jantac eb' cajan d'a satchaañ. 7 Ix chajipax yac' oval yed' eb' yicxo Dios, masanto ix can eb' d'a yalañ yuuj. Ix ac'ji yopisio yac'an mandar masanil anima d'a junjun choñab', d'a junjun nación, junjun iñtilal yed' d'a junjun ti'al, ix ac'ji mandar eb' yuuj. 8 Masanil eb' ay d'a yolyib'añq'uinal ix yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i chi', aton eb' mañ

tz'ib'ab'iloccan sb'i d'a jun libro yic q'uinal yictax manto b'o yolyib'aňq'uinal. A jun libro chi', yic jun Calnel sb'i, aton jun ix miljichamoc.
9 Masanil eb' tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin eb' d'a juntzaň tic.
10 A mach yic yaj yic'jib'at preso, ol ic'jocb'atoc. A mach yic yaj stecjicham d'a q'uen
espada, a d'a q'uen ol chamoc.
Yuj chi' a oň yic oňxo Dios, tec'anocab' scutej co b'a cab'an syail, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool.
11 Ix lajvi chi' ix vilanxi, ay junxo Schab'il Noc' sb'i ix q'ueta d'a yol luum. A jun chi', chab' sch'aac icha sch'ac noc' calnel. Palta lajan slolon icha slolon junoc dragón.
12 A jun b'ab'el Noc' sb'i chi' ix ac'an masanil sb'inajnaquil d'a jun schab'il Noc' chi' yic tz'ac'ji servil yuuj. Ix yac'an pural masanil eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal yic syac'anem sb'a eb' d'a jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac jun sjolom, palta b'onacxi. 13 Ay juntzaň milagro te nivan yelc'och ix sch'oxo'. Ato d'a satchaň ix yic'cot jun c'ac' ix emul d'a yolyib'aňq'uinal yil eb' anima. 14 Ix chaji sch'ox juntzaň milagro chi' d'a yichaň jun b'ab'el Noc' sb'i chi'. Icha chi' ix aj smusan sat eb' anima ay d'a yolyib'aňq'uinal. Ix yalanxi d'a eb' to yovalil sb'o junoc yechel eb' d'a q'uen q'ueen, aton yechel jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac yuj q'uen espada, palta aňeja' pitzan. 15 Axo jun schab'il Noc' sb'i chi', ix chaji yac'och spixan jun yechel chi'. Yuj chi' ix och ijan slolonq'uei, ix yalani to smiljicham masanil eb' max yaq'uem sb'a d'ay. 16 Ix yac'anpax pural masanil eb' anima to schaoch junoc yechel eb' d'a sc'ab' d'a svach', ma to d'a snaňal sat. Vach'chom unin, ma icham anima, vach'chom b'eyum, ma meb'a', vach'chom yic sb'a, ma checab' yaji, ix laj och yechel junjun. 17 A jun yechel chi', aton sb'i jun Noc' sb'i chi', ma jun snumeroal sb'i. Axo eb' malaj jun yechel chi' d'ay, max chajilaj manvaj eb', ma schoňvaj eb'. 18 Tato ayex jelan ex, tato snachajel eyuuj, ol yal e naaneli tas syalelc'och jun snumeroal jun Noc' sb'i chi'. Yujto a jun número chi' sch'oxan sb'i jun anima, aton 666.

14

A eb' sb'itan jun ac' b'it

1 Ix lajvi chi' ix vilani, a jun Calnel sb'i, liňanec' d'a sjolom lum tzalan Sion. Ayec' pax 144 mil eb' anima yed'oc. Axo d'a snaňal sat junjun eb', tz'ib'ab'iloch sb'i jun Calnel sb'i chi' yed' sb'i Smam. 2 Axo ix vab'ani, sc'aň juntzaň tas d'a satchaaň. Nilili sc'aň icha sc'aň a' nivac pajav. Aňeja' ňilili sc'aňxi c'u. A jun chi', ichato maň jantacoc anima van sonan yed' juntzaň arpa. 3 Ay eb' sb'itan jun ac' b'it d'a yichaň b'aj c'ojanem Dios yed' d'a yichaň eb' chaňvaň querubín yed' pax d'a yichaň eb' 24 ichamtac vinac. Malaj junoc mach syal sc'ayb'an jun b'it chi'. Aňej eb' 144 mil colchajnaquel d'a scal eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal, aňej eb' syal sb'itani. 4 A eb' chi', maj saylaj yix eb'. Malaj b'aj ix och schucal eb'. Tzac'anňej och eb' yuj jun Calnel sb'i chi' d'a b'ajtac tz'eq'ui. Ix colchajel eb' d'a scal eb' anima. Yuj chi', lajan eb' icha junoc b'ab'el sat aval iňat tz'ac'ji d'a Dios yed' d'a jun Calnel sb'i chi'. 5 Malaj juneloc ix yesej eb'. Malaj junoc schucal eb' ix ilchaji.

A tas ol yal oxvaň eb' ángel

6 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel jeňeňi yec' d'a naňal satchaaň. A jun vach' ab'ix ay d'a junelňej, a yed'nac yuj yalanel d'a scal eb' anima d'a junjun nación, d'a junjun choňab' d'a yolyib'aňq'uinal, vach'chom ch'occh'oc sti' eb'. 7 Te chaaň ix yal d'a eb' icha tic:
—Xivaňec d'a Dios. Alec vach' lolonel d'ay, yujto toxo ix ja stiempoal yic ol ex sch'olb'itej. Aq'uec em e b'a d'ay, yujto a b'ojinac satchaaň, sat luum, a' mar yed' juntzaň sjaj a a', xchi.
8 Ay pax junxo ángel tzac'an sja yuuj. Ix yalan icha tic:
—Toxo ix ac'ji ganar jun choňab' Babilonia. Nivan ton val yelc'ochi, palta ix can d'a yalaň. A jun chi' ix ac'an juvoquel masanil nación yuj smontan eb' anima yic syac'anem

sb'a eb' d'a juntzaň comon dios malaj b'aj sc'anab'ajaxi, yuj chi' ichato ix em d'a ajmulal. Ichato ix laj och junjun nación uc'umaňil yuuj, xchi.

9 Ix lajvi chi', ay pax junxo yoxil ángel tzac'an yuuj. Te chaaň ix yala':

—A eb' ix laj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, aton eb' ix laj schaoch yechel d'a snaňal sat, ma d'a sc'ab', 10 yovalil ol ja jun nivan yaelal d'a yib'aň eb' yuj Dios. Icha junoc vino ov, malaj jab'oc a a' ayb'at d'a scal, icha val chi' jun yoval sc'ool Dios ol javoc chi' d'a yib'aň eb'. Te ov sic'lab'il. Ol yab' val syail eb' d'a scal c'ac' yed' azufre d'a yichaň eb' yángel Dios yed' d'a yichaň jun Calnel sb'i chi'. 11 A jun b'aj ol yab' syail eb' chi', ol q'ue stab'il d'a junelňej, c'ual d'ac'val, maňxa b'aq'uiň ol yic' yip eb'. A eb' ayec' ta', aton eb' slaj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, eb' ix laj schaoch jun yechel sb'i d'ay, xchi jun ángel chi'.

12 Yuj chi', a ex yic exxo Dios, a ex tze c'anab'ajej tas syal schecnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Tec'an tzeyutej eyac'anoch e c'ool d'a Jesús.

13 Ix lajvi chi' ix vab'ani, ix och jun av d'a satchaaň. Ix yalan d'ayin:

—Tz'ib'ej junxo ol val tic: A ticnaic, te vach' yic mach ayoch d'a yol sc'ab' Cajal ayic ol chamoc.

Yel, icha tic ix yal Yespíritu Dios, yujto ol yic' yip eb' d'a smunlajel. A jun icha uum b'aj tz'ib'ab'il tastac vach'il ix sc'ulej eb', ol c'och yed' eb' d'a satchaaň chi', xchi jun av chi'.

Sic'nab'ilel eb' anima

14 Ix vilanxi, ay jun asun sacsac. Ay jun lajan val yilji icha anima c'ojanem d'a yib'aň jun asun chi'. Ayq'ue jun corona oro d'a sjolom, yed'nacpaxq'ue jun jochlab' trigo te jay ye. 15 Axo d'a yol stemplo Dios ix elta junxo ángel. Chaaň ix yal d'a jun c'ojanem d'a yib'aň jun asun chi' icha tic:

—Ac'lab'ej a jochlab' chi' yic tza molb'an eb' anima to vach'xo yaji, yujto stiempoalxo smolchajq'ue vaan eb', xchi d'ay.

16 Elaňchamel ix yac'och jun sjochlab' jun c'ojanem d'a yib'aň jun asun chi'. Ix laj sic'ancanq'ue vaan eb' anima icha yaj ixim trigo.

17 Ix lajvi chi', ix elta junxo ángel d'a yol stemplo Dios ay d'a satchaaň. Yed'nacpax junxo sjochlab' trigo, jay ye. 18 Ix elta pax junxo ángel b'aj ayoch jun altar. Aton jun chi' ay yopisio yac'an mandar jun c'ac'. Te chaaň ix yal d'a junxo ángel yamb'il jun sjochlab' chi' yuuj:

—Ac'och a jochlab' jay ye chi', yujto a juntzaň uva d'a yolyib'aňq'uinal, te stiempoxo, xchi.

19 Yuj chi', ix sjochoch sjochlab' jun ángel chi' d'a yolyib'aňq'uinal. Ix yic'anq'ue vaan juntzaň uva chi' smasanil. Ix yac'anem d'a yol jun nivan tec'lab'el sat uva. A jun chi', syalelc'ochi, aton yoval sc'ool Dios ol cot d'a yib'aň eb' anima. 20 A jun tec'lab'el yal sat uva chi', d'a stiel choňab' ay. Icha tz'aj stec'ji sat uva sic'lab'il, icha chi' ix utaj eb' anima chi'. Axo schiq'uil eb' ix eli, ix q'ue spimal masanto d'a schaaňil yalaň sti' noc' chej. Axo snajatil ix el yoc schiq'uil eb' chi', 72 legua. Icha val junoc nivan ňajab' ix ajq'uei.

15

A ucvaň ángel yed' uque' yaelal

1 Ix vilan junxo yechel te nivan yelc'och d'a satchaaň. Ix te sat in c'ool vilani. Ay ucvaň ángel ol ic'ancot uque' slajvub' yaelal. Yuj uque' yaelal chi' ol tz'acvoquelc'och yoval sc'ool Dios.

2 Ix vilanpax jun icha a' mar yilji calan yaj yed' c'ac'. Axo d'a stz'ey jun chi' ay juntzaň liňjab' eq'ui, aton eb' ix stec'b'ej sb'a d'a yichaň jun Noc' sb'i chi', maj yac'paxemlaj sb'a eb' d'a yechel. Maj schaochlaj snumeroal sb'i eb' d'ay. Van sonan eb' yed' juntzaň yarpa ix ac'ji yuj Dios. 3 Ix sb'itan jun b'it eb' sb'itejnac viňaj Moisés, aton viň schecab' Dios yed' pax jun b'it yic jun Calnel sb'i. Icha tic syal jun b'it chi':

Ach Cajal, ach co Diosal, masanil tas syal uuj. Te nivan yelc'och masanil tas ix a c'ulej. Ste
sat co c'ool quilani. Te yel, tojolr̃ej pax a b'eyb'al, A ach sReyal ach junjun nación.
4 ¿Tocval ay junoc mach max xiv d'ayach Mamin? ¿Toc ay junoc mach max alan vach'
lolonel d'ayach, yujto a achr̃ej te vach' ach? Ol cot eb' anima d'a junjun nación,
ol ul em cuman eb' d'ayach, yujto chequelxo yaji to te tojolr̃ej tzutej a ch'olb'itan
yaji, xchi eb'.
5 Ix lajvi chi' ix vilan sjacvi stemplo Dios d'a satchaar̃, aton scajnub' yic strato Dios.
6 Ata' ix elta ucvar̃ eb' ángel ol ic'ancot uque' yaelal, junjun yic junjun eb'. Ayoch junjun
sacsac pichul yuj eb' te tziquiqui. Ay junjun tzec'ul nab'a oro ayoch d'a sr̃ii' sc'ool junjun
eb'. 7 Ay jun d'a scal eb' charr̃var̃ querubín chi' ix ac'an junjun uc'ab' nab'a oro d'a junjun
eb' ángel chi'. A junjun uc'ab' ix ac'ji chi' d'a eb', b'ud'an d'a juntzar̃ nivac yaelal yuj yoval
sc'ool Dios, aton Dios ayr̃ejec' d'a junelr̃ej. 8 Ix te em numan tab' d'a yol stemplo Dios
chi' yuj stab'il stziquiquial yed' spoder. Malaj junoc mach syal scomon och ta', masanto
ix lajviec' uque' yaelal yed'nac eb' ángel chi' yucvar̃il.

16

A juntzar̃ uc'ab' yic syaelal

1 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a templo chi'. Te chaar̃ ix yal d'a eb' ángel chi'.
—Ixiquec, tze secanem yoval sc'ool Dios ayem d'a yol uque' uc'ab' chi' d'a
yolyib'ar̃q'uinal, xchi.
2 Yuj chi' ix b'at jun b'ab'el ángel, ix b'at secanem yol yuc'ab' chi' d'a sat lum luum
smasanil. Axo masanil eb' b'aj ayoch snumeroal jun Noc' sb'i chi', aton eb' ix laj yaq'uem
sb'a d'a yechel, ix laj q'ue juntzar̃ yab'il nivac mal te chuc mar̃xo jantacoc syail d'a
snivanil eb'.
3 Ix lajvi chi', axo jun schab'il ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'ar̃ a'
mar. Axo a' mar chi', ix och a' chic'al icha schiq'uil junoc anima schami. Yuj chi' ix cham
masanil tas ay d'a yol a'.
4 Ix lajvi chi', axo jun yoxil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'ar̃ a' nivac
a' yed' b'aj ay sjaj a a'. Yuj chi', ix och a' masanil chic'al. 5 Axo ix vab'an yalan jun ángel
ix ixtanb'at a a' chi':
Mamin, ach Dios, a achr̃ej ton vach' ach. Ay ach ec' ticnaic, ay achr̃ej taxon eq'ui.
Vach'r̃ej ix utej ac'an syaelal eb'. 6 Yujto a eb' anima ix laj mac'anelta schiq'uil
eb' icxo yed' eb' ix alanel a lolonel, a chic' tzac' yuc' eb' ticnaic. Smoj ton icha chi'
tzutej eb', xchi.
7 Axo ix vab'ani, ix alchajelta jun lolonel b'aj ay altar, ix yalan icha tic:
Yel Mamin, ach Dios Cajal. Syalr̃ej smasanil uuj. Tojolr̃ej ix utej ac'an syaelal eb' icha
val d'a smojal, xchi.
8 Ix lajvi chi', axo jun scharr̃il ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a c'u. Yuj
chi' ix ac'ji spoder c'u chi' sr̃usantz'a eb' anima yuj sc'ac'al. 9 Ix laj tz'a eb' anima yuuj
sic'lab'il, palta ar̃eja' maj snalaj sb'a eb'. Maj yaq'uemlaj sb'a eb' d'a Dios. Tor̃ej ix b'ajvaj
eb' d'ay, yujto A' tz'ac'ancot juntzar̃ yaelal chi'.
10 Ix lajvi chi', axo jun yoil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'ar̃
sdespacho jun Noc' sb'i chi', yuj chi' ix te q'uic'b'iq'uinal d'a masanil yol smacb'en. Axo
eb' anima chi', ix ste cach'ej yac' eb' yab'an syail. 11 Palta ar̃eja' mar̃ jab'oc ix sna sb'a
eb'. Tor̃ej ix te q'uechaar̃ eb' sb'ajvaj d'a Dios aj satchaar̃ yuj juntzar̃ syaelal eb' yed'
juntzar̃ yab'il ayq'ue d'a snivanil eb'.
12 Ix lajvi chi', axo jun svaquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'ar̃ a'
nivan Éufrates. Ix tupb'at a a' chi', taquir̃joor̃inac ix ajcan smelemal a' yic sjacvi b'e b'aj
ol ec'ta eb' yajal ol cot b'aj sja c'u.

13 Axo ix vilani, ayec' jun dragón yed' jun Noc' sb'i yed' jun ix stz'ac yac'och sb'a
yalanel slolonel Dios. Axo d'a yol sti' junjun eb', ata' ix elta junjun espíritu chuc. Icha
yilji noc' pajtza' yilji oxvañ espíritu chi'. 14 A juntzañ chi', aton yespíritu eb' enemigo,
sch'ox juntzañ milagro eb'. Ix b'at eb' yac' smolb'ej sb'a masanil eb' nivac yajal d'a
yolyib'añq'uinal, yic syac' oval eb' d'a jun c'ual nivan yelc'och yic Dios, aton Dios Masanil
syal yuuj.
15 Ix yalan Cajal Jesús icha tic: Ab'ec nab'i, icha sc'och junoc elc'um, icha chi' ol aj in
c'och lemnajoc. A ex maclab'il eyuuj, te vach' eyico'. Tzeyil val e b'a yed' e pichul, tato
maay axo talaj tz'aji b'eran ex el d'a yichañ eb' anima smasanil. Ol eyac'an q'uixvelal
e b'a, xchi. 16 Ix laj molchaj eb' nivac yajal yuj eb' espíritu chuc d'a jun lugar scuch
Armagedón d'a ti' hebreo.
17 Ix lajvi chi', axo jun yuquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a scal ic'. Axo
ix elta jun lolonel d'a sdespacho Dios d'a yol templo, te chaañ ix yala': Toxo ix yic' sb'a,
xchi.
18 Junanto rato chi', ix ec' copoljoc leb'lon. Ay pax juntzañ tas ix laj c'añi. Ix laj
c'añ c'u. Ix ec' val jun nivan quixcab'. A jun quixcab' ix ec' chi', yictax ix pitzvi
anima d'a yolyib'añq'uinal mantalaj b'aj ix ec' junoc icha chi'. 19 Axo jun nivan choñab'
scuch Babilonia, ox poj ix ajelc'ochi, axo masanil choñab' ay d'a yolyib'añq'uinal, ix laj
lañchaji. Ix najicot schucal Babilonia chi' yuj Dios. Ix yac'anb'at jun nivan yaelal d'a
yib'añ yuj yoval sc'ool. Ichato ix ac'ji vino te ov yuc' eb' yuj Dios. 20 Masanil juntzañ lum
luum oyquixtac ay d'a snañal a a' yed' masanil lum vitz, ix laj satem lum smasanil. 21 Ix
emta juntzañ sacb'at te nivac. Ay am junjunoc quintal yalil junjun. Ix laj b'ajvajq'ue eb'
anima d'a Dios yuj juntzañ sacb'at chi', yujto te nivan jun yaelal chi'.

17

A jun ix yajal ajmul

1 Axo junoc eb' ucvañ ángel ay yuc'ab' chi', ix ja yal d'ayin icha tic: Cotañ ved'oc. Ol
in ch'ox jun nivan yaelal d'ayach, aton jun ol em d'a yib'añ jun ix yajal ajmul, jun ix
c'ojanem d'a sat juntzañ a a'. 2 A eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal ix laj em eb' d'a
ajmulal yed' ix smasanil. Axo eb' anima d'a yolyib'añq'uinal ix laj juviel eb' yuj ix. Icha
uc'umañ ix aj eb' yuj jun icha vino ix yac' ix d'a eb', aton yajmulal ix, xchi jun ángel chi'
d'ayin.
3 Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at jun ángel
chi' d'a tz'inan luum. Axo ta' ix vil jun ix ix, ayq'ue d'a yib'añ jun Noc' sb'i chacchac
quilani. Axo d'a snivanil jun Noc' sb'i chi', tzijtum sb'i tz'ib'ab'ilochi. A juntzañ b'i chi'
sb'uchvaj d'a Dios. Uque' sjolom Noc'. Lajuñe' sch'aac Noc'. 4 Axo spichul jun ix ix chi',
q'uic'mutz'inac yed' chacchac. Tzijtum juntzañ q'uen q'ueen tziquiqui ayoch d'ay. Ay
q'uen oro, q'uen perla yed' juntzañxo q'uen te caro stojol ayoch d'ay. Yed'nacq'ue jun
vaso oro ix. B'ud'an jun vaso chi' yuj juntzañ tas yajb'entac d'a Dios yed' pax schucal
yajmulal ix. 5 Axo d'a snañal sat ix, ata' ayoch jun sb'i ix c'ub'eltac yelc'ochi, aton jun
tz'alan icha tic: Aton jun nivan Babilonia, snun eb' ix ajmul ix smasanil. Snun pax
masanil chucal d'a yolyib'añq'uinal, xchi. 6 Axo ix vilani, uc'umañ ix yuj schiq'uil eb'
yicxo Dios, aton eb' milb'ilcham yuj ix, yujñej to ix yac' testigoal sb'a eb' yuj Jesús.
Ix te sat in c'ool vilan ix. 7 Yuj chi' ix yal jun ángel chi' d'ayin icha tic: ¿Tas yuj sat a
c'ool ilan jun ix ix tic? Ol val d'ayach tas syalelc'och ix yed' jun scuch Noc' uque' sjolom,
lajuñe' pax sch'aac b'aj ayq'ue ix d'a yib'añ chi'. 8 A jun Noc' sb'i ix il tic, pecatax ayeq'ui,
palta mañxo ayoquec'laj ticnaic. Palta ol q'uexul junelxo d'a yol jun xab' ayic manto b'at
b'aj ol satel d'a junelñej. Axo eb' anima, aton eb' mañ tz'ib'ab'iloccan sb'i d'a jun libro yic
q'uinal ayic manto b'o yolyib'añq'uinal, ol sat val sc'ool eb' yilan jun Noc' sb'i chi', yujto

vach'chom aytax ec' d'a pecatax chi', axo ticnaic mañxo ayoquec'laj, palta val yel ol jax junelxo.

9 A mach jelan, ol nachajel juntzañxo tic yuuj. A uque' sjolom jun Noc' sb'i chi', a uque' tzalan b'aj c'ojanem ix ajmul ix chi' syalelc'ochi. 10 Añejtona' uque' sjolom chi', a ucvañ nivac yajal syalpaxelc'ochi. Ovañ eb' yajal chi' toxo ix ec'b'ati. Ay jun aytooch yajalil ticnaic. Ayto pax junxo toto ol javoc. Ayic ol ja junxo chi', mañxo nivanoc tiempo ol yac' yajalil. 11 Axo jun Noc' sb'i aytax ec' d'a pecatax chi', palta mañxo ayoquec'laj ticnaic, aton svajxaquil yajal, palta aton junoc eb' ucvañ chi'. Ol lajvoc chi', axo yaj sb'atcan b'aj ol satel d'a junelñej.

12 Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i chi', syalelc'ochi, a lajuñvañ anima toto ol och yajalil. Palta quenñej tiempo ol yac' yajalil eb' yed' jun Noc' sb'i chi'. 13 A eb' lajuñvañ chi', ol scha sb'a spensar eb', ol yac'anb'at yopisio eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. 14 Ol yac'lej eb' yac'an oval yed' jun Calnel sb'i, palta ol ac'joc ganar eb' yuuj. Yujto A' Yajal yaj d'a eb' yajal, Rey pax yaj d'a eb' rey. Axo eb' tzac'anoch yuuj, avtab'il eb' yuj Dios, sic'b'ilel eb' yuuj, aton eb' sc'anab'ajani, xchi jun ángel chi' d'ayin.

15 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'ayin:

—A juntzañ a a' b'aj c'ojanem ix ajmul ix ix il chi', syalelc'ochi aton juntzañ choñab', juntzañ nación yed' eb' anima d'a junjun ch'occh'oc ti'al. 16 Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i ix il chi', ol meltzajoch eb' ajc'olal d'a jun ix ajmul ix chi'. Ol yiq'uec' eb' masanil tas ay d'a ix. Ol elcan b'eran ix. Ol chijocb'at schib'ejal ix yuj eb'. Ol sñusantz'a eb'. 17 Yujto a Dios ix ac'an sc'ulej eb' d'a tas sgana. Yuj chi' junxoñej ix aj schaan sb'a spensar eb' yac'anb'at yopisio d'a jun Noc' sb'i chi' masanto ol elc'och tas alb'ilcan yuj Dios. 18 A jun ix ix, ix il chi', aton jun nivan choñab' tz'ac'an mandar eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal, xchi jun ángel chi' d'ayin.

18

Satnaquel choñab' Babilonia

1 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel ix cot d'a satchaañ ix em d'a yolyib'añq'uinal. Te ay yopisio. Ix sacb'i yolyib'añq'uinal yuj stziquiquial. 2 Te chaañ ix yala':

Ix satel choñab' Babilonia. Malaj junocxo icha chi', palta ix lajvieli. Ix ochcan schoñab'oc eb' enemigo. Toxo ix ochcan scajnub'oc eb' espíritu chuc. Ix ochcan so'oc noc' much yajb'entac.

3 Yujto masanil nación ix och uc'umañil yuj svinoal te ov, aton yajmulal. Axo eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' d'a ajmulal yed'oc. Axo masanil eb' choñvajum, ix och eb' ricoal yuuj, yujto mañxo jantacoc tas ix sman eb' aj choñab' chi' yic syac'an sgana eb', xchi jun ángel chi'.

4 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch junxo av d'a satchaañ. Ix yalani:

A exxo ex in choñab', elañec ta', yic vach' mañ ol ex och locan d'a masanil tas mañ vach'oc tz'el sc'ulani, yic mañ ol ex tz'ab'at eyab'an syail yed'oc.

5 Yujto a juntzañ smul chi', ix te molchaji, masanto ix q'ueul d'a satchaañ, yuj chi' ix najicot schucal chi' yuj Dios.

6 Icha ix yutej sb'a d'a juntzañxo, icha chi' tzeyutej eyac'an spac d'ay. Tz'acan tzeyutej eyac'an spac d'ay. A jun yuc'ab' ix yac'lab'ej yac'an d'a juntzañxo choñab', ec'alocab'to tzeyutej eyac'anxi d'ay.

7 Yujto ix yic'chaañ sb'a sic'lab'il, añej d'a b'eyumal ix yac'och spensar, yuj chi' icha chi' tzeyutej eyac'anoch syaelal yed' scusc'olal. Ina to ix sna' icha tic: A in tic, reina in. C'ojan in em d'a in c'ojnub'. Mañ in lajanoc icha junoc ix ix chamnac yetb'eyum. Malaj b'aq'uiñ ol vil jab'oc syaelal, xchi.

8 Yuj chi', junñej c'ual ol aj sja yaelal d'a yib'añ, chamel, oq'uel yed' vejel. Ol ñusjoctz'a
d'a scal c'ac', axo slajviel chi'. Icha chi' ol aj sja d'a yib'añ, yujto ol ch'olb'itaj yuj
jun te nivan spoder, aton Dios Cajal, xchi jun av chi'.
9 A eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' ajmulal yed' jun ix ix chi'. Locan eb'
d'a sb'eyumal. Axo ol yilan eb' sq'ue stab'il stz'ai, ol laj oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoc'
yuj ix. 10 Najatto ol cotcan liñjab' eb' yuj xivelal yuj jun yaelal chi'. Ol yalan eb' icha tic:
Ay..., ob'iltac jun nivan choñab' Babilonia tic. Te ay yip, te nivan yelc'ochi, palta d'a val
jun rato ix ja syaelal, xchamxoñej eb'.
11 Ol cus masanil eb' choñvajum yuuj, ol oc' eb' yujto mañxalaj mach ol manan
schoñ eb' chi'. 12 A tastac ix schoñ eb' d'ay: Aton q'uen oro, q'uen plata, juntzañ q'uen
caro stojol, q'uen perla, juntzañ c'apac lino te vach' yed' c'apac sera, juntzañ c'apac
q'uic'mutz'inac, masanil te te' suc'uq'ui sjab', masanil juntzañ tas sb'o yed' marfil, te te' te
ay stojol, q'uen bronce, q'uen hierro yed' q'uen mármol. 13 Ay pax canela yed' juntzañxo
sumumi svaji, ma yuc'ji yed' pax juntzañ suc'uq'ui sjab' sñusji, mirra yed' yal suc'uq'ui
sjab'. Ay pax vino, yaceiteal te' olivo yed' juntzañ harina te vach' yed' ixim trigo. Ay
noc' cuchum icatz, ay pax noc' calnel yed' noc' chej. Ay carreta. Ay pax eb' checab' yaji.
Vach'chom anima eb', palta schoñjiel eb'. 14 Ol yal eb' choñvajum chi' yuj jun choñab'
chi' icha tic:
A val masanil tas te nib'ab'il yuuj ix sateli. Masanil sb'eyumal yed' juntzañxo tas vach'
ix laj satpaxel smasanil d'a junelñej, xchi eb'.
15 A eb' ix choñan juntzañ chi', aton eb' ix laj och b'eyumal d'a spatic jun choñab' chi',
najatto ol cotcan eb' yuj xivelal yuj jun syaelal chi'. Ol laj oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb'
yoq'ui. 16 Ol laj yal eb' icha tic:
Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Lajan icha junoc ix ix a lino pichul ayoch yuuj. Ay
q'uic'mutz'inac. Ay chacchac. Nab'a oro, q'uen q'ueen sveei ayoch d'ay. Aypaxoch
juntzañxo q'uen q'ueen caro stojol yed' juntzañ perla.
17 Palta junñej rato ix lajviel masanil sb'eyumal jun choñab' chi', xcham eb'.
Masanil eb' yajal te' barco yed' eb' ayoch d'a yol te' yed' eb' smunlaj yed' syamc'ab'il
te', aton masanil eb' smunlaj d'a a' mar, najatto ol cotcan eb' smasanil. 18 Ayic ol yilan
eb' sq'ue stab'il jun choñab' chi' stz'ai, ol avaj chaañ eb': Malaj b'aj ay junoc choñab'
stzac'van icha jun nivan choñab' tic, xcham eb'. 19 Ol laj slañanq'ue pococ eb' d'a sjolom
yuj scusc'olal. Ol laj te oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui. Ol avaj chaañ eb':
Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Masanil eb' ay sbarco d'a a' mar, ix laj och eb'
b'eyumal yuj masanil tastac ay d'ay, palta junñej rato ix lajvieli, xcham eb'.
20 Ix vab'an yalchaji: Ex aj satchaañ, tzalajañec yuj tas ix utaj jun choñab' tic, yed' ex
schecab' Jesucristo yed' ex yalumalel slolonel Dios yed' ex yic exxo Dios e masanil,
tzalajañec. Yujto icha ix ex yutej, icha chi' ix yutej Dios yac'an spac d'ay, xchi.
21 Ix lajvi chi', ay jun ángel te ay spoder. Ix yic'anchaañ jun nivan q'ueen, icha yaj suyan
junoc q'uen smolinoal trigo. Ix syumanb'at jun q'uen chi' d'a yol a' mar. Ix yalani:
Añejtona', ichaton tic ol aj syumchajel jun nivan choñab' Babilonia. Mañxa b'aq'uiñ ol
ilchaj junelxo.
22 Mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj eb' ac'um son, mañxo ol ab'chaj yoch junoc arpa, ma yoc'
junoc te' amay, ma q'uen trompeta. Mañxalaj junoc mach ol munlaj ta'. Mañxa
b'aj ol ab'chaj sc'añ junoc q'uen molino.
23 Mañxalaj b'aj ol checlaj yoc junoc lámpara, mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj yoch junoc q'uiñ
yic nupnajel. Icha chi' ol utaj jun choñab' chi'. A eb' choñvajum d'a yalañtaxo,
te nivan yelc'och eb' d'a yolyib'añq'uinal. Ix ac'ji musansatil junjun nación yuj
yajchumal jun choñab' chi'.
24 A d'a jun choñab' chi', ata' ix ilchaj schiq'uil eb' ix alanel slolonel Dios yed'
schiq'uil juntzañxo eb' yicxo Dios chi', yed' schiq'uil masanil eb' milb'ilcham d'a

yolyib'aňq'uinal. Ol ochcan schiq'uil eb' smasanil d'a yib'aň jun choňab' chi', xchi jun ángel chi'.

19

1 Ix lajvi chi', ix vab'ani ichato ix och sjaj jun nivan ňilaň anima d'a satchaaň. Te chaaň ix yal eb':
Aleluya. A co Diosal ix ac'an ganar. Te nivan yelc'ochi, te ay spoder.
2 Tojolňej ix yutej spensar sch'olb'itan yaj icha val d'a smojal. Yujto ix yac' syaelal jun ix yajal ajmulal chi', aton ix ix juanel eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal yuj yajmulal. A Dios ix ac'anec' spac d'a jun ix chi', yujto ix miljicham eb' tz'ac'an servil Dios chi' yuj ix, xchi eb'.
3 Ix lajvi chi', ix laj yalanxi eb':
Aleluya. Maňxa b'aq'uiň ol lajvoc sq'ue stab'il jun ix ajmul ix chi' stz'ai, xchi eb'.
4 Axo eb' 24 ichamtac vinac yed' eb' chaňvaň querubín, ix em cuman eb' d'a yichaň Dios. Ix yac'anem sb'a eb' d'ay, aton jun c'ojanem d'a sc'ojnub'. Ix yalan eb': Amén. Aleluya, xchi eb'.
5 Ix lajvi chi' ix vab'an yoch jun av b'aj ay sdespacho Dios, ix yalani:
Masanil ex tzeyac' servil co Diosal, ex xivnac ex d'ay, ex malaj eyelc'ochi yed' ex nivac eyelc'ochi, calec vach' lolonel d'ay, xchi eb'.

A q'uiň nupnajel yic jun Calnel sb'i

6 Axo ix vab'an junxo icha val yoch sjaj tzijtumal anima. Ňilili sc'aň sjaj eb' icha sc'aň sb'ey a' nivac a'. Icha sc'aň c'u te chaaň sc'aňi, icha chi' sc'aň sjaj eb'. Ix yalan eb':
Aleluya. Yujto a Cajal co Diosal Masanil Syal Yuuj ix el yich yac'an Yajalil.
7 Tzoň q'uechaaň. Ayocab' co tzalajc'olal. Calec vach' lolonel d'ay. Yujto ix c'och yorail yoch jun Calnel sb'i chi' d'a nupnajel. Axo ix ol och yetb'eyumoc, toxo ix yac' lista sb'a ix.
8 Toxo ix ac'ji yac'och jun pichul te vach'. Te sac, sveei, xchi eb'.
(A jun spichul sac chi', syalelc'ochi, a svach'il ix ac'ji d'a eb' yicxo Dios.)
9 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin: Tza tz'ib'ej juntzaň ol val tic: A eb' avtab'il d'a jun q'uiň nupnajel yic jun Calnel sb'i chi', te vach' yic eb', icha chi' tzutej a tz'ib'ani, xchi. Ix yalanxi d'ayin: A juntzaň lolonel tic, te yel toni, yic ton Dios, xchi d'ayin.
10 Ix lajviňej chi', ix in em cuman d'a yichaň jun ángel chi', yic svalan in b'a d'ay. Palta ix yalan d'ayin: Maň utoc a b'a icha tic, yujto a in tic ed'oc, quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yicxo Dios tec'an syutej sb'a yac'an testigoal sb'a yuj Jesús. Aňej val d'a Dios tzaq'uem a b'a. Yujto a yab'ixal Jesús, a tz'iptzitan eb' schecab' Dios, xchi.

A jun ayq'ue d'a yib'aň jun sacsac chej

11 Axo ix vilani, jacan satchaaň. Ix vilan jun chej sacsac. Axo jun ayq'ue d'a yib'aň, Tz'elňej C'och Tas Syala', icha chi' sb'i. Scuchanpax Yelňej. Yujto d'a stojolal sch'olb'itej yaj eb' anima, syac'anpax oval. 12 Axo yol sat, lajan icha yoc te' c'ac'. Tzijtum corona ayq'ue d'a sjolom. Ay jun b'i tz'ib'ab'iloch d'ay to aňej val ojtannac. 13 Axo spichul ayochi, ix b'oňchaj yuj chic'. Axo sb'i, aton Slolonel Dios. 14 Tzac'anoch eb' soldado aj satchaň yuuj. Te vach' spichul eb' ayochi, te sacpax yilji. Malaj jab'oc miic ayoch d'ay. Ayq'ue eb' yib'aň junjun schejal sacsac quilani. 15 Axo d'a yol sti' jun b'aj tzac'anoch eb' chi', ayelta jun espada te jay ye, yic steclab'an d'a junjun nación. A ol och yajalil d'a eb' yed' jun sq'uen c'ococh. Icha stec'jiel yal sat te' uva, icha chi' ol aj yoch syaelal eb' yuuj. Ol ac'joc val syaelal eb' sic'lab'il yuj yoval sc'ool Dios, aton masanil tas syal yuuj. 16 Axo d'a spichul d'a sat xub' tz'ib'ab'iloch jun sb'i tic: Sreyal eb' rey, Yajalil eb' yajal, xchi.
17 Axo ix vilani, ay jun ángel liňanec' d'a yib'aň yoc c'u. Te chaaň ix yal d'a noc' much tz'ec' jeňeňoc d'a satchaaň: Cotaňec, ul molb'ejec e b'a yuj jun nivan vael ol yac' Dios. 18 Cotaňec e chi schib'ejal eb' rey, eb' yajal soldado yed' eb' soldado jelan. Ol e chi

schib'ejal noc' chej yed' schib'ejal eb' ayq'ue d'a yib'aň noc'. Ol e chiňej schib'ejal eb' smasanil, eb' yic sb'a, ma eb' checab' yaji, eb' malaj yelc'ochi, ma eb' nivac yelc'ochi, xchi d'a noc'.
19 Ix lajvi chi', ix vilani, ayec' jun Noc' sb'i chi'. Aypaxec' eb' rey yic yolyib'aňq'uinal yed' eb' soldado eb'. Ix laj smolb'an sb'a eb' smasanil yic syac'an oval eb' yed' jun ayq'ue d'a yib'aň chej yed' eb' soldado tzac'anoch yuuj chi'. 20 Axo jun Noc' sb'i chi' ix b'ab'laj yamchaji. Ix yamchajpax junxo stz'ac yaloch sb'a schecab'oc Dios. Aton jun ch'oxjinac juntzaň milagro d'a yichaň Noc'. Yuj juntzaň milagro chi' ix ac'ji musansatil eb' chajinacoch yechel jun Noc' sb'i chi' d'ay, eb' yac'naquem sb'a d'a jun yechel Noc' chi'. Aton eb' chavaň tic pitzanto ix yumjib'at d'a yol jun c'ac' icha ňajab' sq'ue ňilňon yoc calan yaj yed' azufre. 21 Axo juntzaňxo, masanil eb' ix miljicham yed' jun espada ayelta d'a sti' jun ayq'ue d'a yib'aň chej chi'. Axo noc' much smasanil, ix laj b'ud'ji noc' yuj schib'ejal eb' chi'.

20

A jun mil ab'il

1 Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun ángel ix emta d'a satchaaň. Yed'nac sllaveal jun xab' olan yed' jun nivan cadena. 2 Ix syaman jun dragón. A jun dragón chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton jun scuch diablo, ma Satanás. Mil ab'il ix tzec'chajcan yuj jun ángel chi'. 3 Ix yumjicanb'at d'a yol jun xab' chi'. Ix lajvi chi', ix macjican sti' jun xab' chi' yuj jun ángel chi'. Ix ochcan jun sello d'ay, yic max elta viň Satanás chi' yic vach' max yal yac'ji musansatil eb' anima d'a junjun nación yuuj, masanto ol tz'acvoc mil ab'il chi'. Ayic ol lajvoc mil ab'il chi', ol jacchajq'ueta viň Satanás chi' jab'ocxo tiempoal.
4 Axo ix vilani, ay juntzaň c'ojnub'. Ata' c'ojjab'em juntzaň eb' ac'b'il yopisio sch'olb'itan tas yaj eb' anima. Ix vilanxi spixan juntzaň eb' tzepb'ilel sjolom, yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuj Jesús, yalannacpaxel slolonel Dios eb'. Aton eb' chi' maj yaq'uemlaj sb'a d'a jun Noc' sb'i chi' yed' d'a jun yechel Noc' chi'. Maj schaochlaj snumeroal sb'i Noc' eb' d'a snaňal sat, ma d'a sc'ab'. Axo ix vilani, ix pitzvixi eb', ix och eb' yajalil yed' Cristo mil ab'il. 5 A juntzaň eb' tic ix b'ab'laj pitzvixi. Axo pax juntzaňxo eb' chamnac, majto pitzvocxilaj eb' masanto ix tz'acvi mil ab'il chi'. 6 Te vach' yic eb' ol b'ab'laj pitzvocxi, yujto yicňejton Dios yaj eb'. Maňxalaj yalan yic jun schab'il chamel d'a yib'aň eb'. Ol ac'joc yopisio eb' yoch sacerdoteal d'a Dios yed' d'a Cristo. Mil ab'il ol yac' yajalil eb' yed'oc.

Ix ac'ji ganar viň Satanás d'a junelňej

7 Ayic ol tz'acvoc mil ab'il chi', axo sjacvixiq'ueta viň Satanás b'aj macancanem chi'. 8 Ol ac'joc musansatil eb' anima d'a masanil nación d'a yolyib'aňq'uinal yuj viň. Ol ac'joc pax musansatil jun scuch Gog yed' jun scuch Magog yuj viň, ol smolb'ancot eb' viň yac' oval. Axo eb' soldado chi', te nivan sb'isul eb' icha val yarenail sti' a' mar. 9 Ayic ol b'at eb' yac' oval chi', ol macchajel sat lum luum yuj eb'. Ol c'och oyan eb' d'a jun slugar eb' yic Dios macb'ilxo yuuj, aton jun choňab' te xajan yuj Dios. Axo d'a satchaň ol emta jun c'ac' d'a yib'aň eb' soldado chi'. Ol tz'ab'at eb' smasanil. 10 Axo viň diablo, viň ix ac'an musansatil eb' chi', ol yumjoccanb'at viň d'a yol jun c'ac' icha ňajab' sq'ue ňilňon yoc calan yaj yed' azufre, aton b'aj yumb'ilcanb'at jun Noc' sb'i chi' yed' jun stz'ac yalnacoch sb'a schecab'oc Dios. C'ual d'ac'val ol yab' syail eb' ta' d'a masanil tiempo.

Ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil

11 Ix lajvi chi', ix vilan jun nivan c'ojnub' te sac, c'ojanem Dios ta'. Axo d'a yichaň chi', ix satel yolyib'aňq'uinal yed' satchaaň. Maňxa b'aj ix ilchaj jab'oc. 12 Ix vil eb' chamnac smasanil, liňjab'ec' eb' d'a yichaň Dios, eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi. Ix lajvi chi', ix jacvi juntzaň ch'aň libro. Ay junxo ch'aň ix jacvi, aton ch'aň yic q'uinal d'a

junelr̃ej. Ix ch'olb'itaj tastac yaj junjun eb' icha tas sc'ulej junjun, icha yaj pax stz'ib'chaj d'a juntzañ ch'añ libro chi'. 13 A a' mar, ix yac' entregar masanil eb' chamnac ayec' d'a yol a'. Icha pax chi' jun chamel yed' jun b'aj ayec' eb' chamnac, ix laj yac' entregar jantacr̃ej eb' chamnac ayec' d'ay. Ix laj ch'olb'itaj yaj eb' smasanil, ato syala' tastac sc'ulejnac junjun eb'. 14 A jun chamel chi' yed' jun b'aj ayec' eb' chamnac, ix yumjicanb'at d'a scal jun c'ac' icha r̃ajab' sq'ue r̃ilr̃on yoc. Aton jun c'ac' chi' scuch schab'il chamel. 15 Masanil eb' mañ tz'ib'ab'iloc sb'i d'a jun ch'añ libro yic q'uinal d'a junelr̃ej chi', ix yumjicanb'at eb' d'a scal c'ac' chi'.

21

Jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal

1 Ix lajvi chi', ix vilan jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal. Yujto a jun b'ab'el satchaañ yed' jun b'ab'el yolyib'añq'uinal, toxo ix sateli. Yed' a' mar, mañxalaj a'. 2 A in Juan in tic, ix vil jun schoñab' Dios yicr̃ej yaji, aton jun ac' Jerusalén. Ix el d'a yichañ Dios d'a satchaañ, ix emuli. Vach'xo yaj icha junoc ix ix vach'xo spichul ayochi, yujto vanxo sb'at d'a yetb'eyum. 3 Axo ix vab'an yoch jun av d'a satchaañ, te chaañ ix yala': Inai, a Dios ayec' yed' eb' anima ticnaic. A' ol canr̃ej yed' eb'. Aton eb' chi' schoñab' yaji. A val lac'an Dios chi' ol cajnaj d'a scal eb', aton val jun sDiosal eb'. 4 Axo ol sucanel yal sat eb'. Ata' mañxalaj chamel, ma oq'uel, mañxalaj cusc'olal, mañxa paxlaj yaelal. Yujto a masanil tas ay d'a yalañ, toxo ix ec'b'ati, xchi.

5 A jun c'ojanem d'a sc'ojnub' ix alan icha tic: Inai, tzin b'o masanil tas ac'to, xchi. Ix yalanpax d'ayin: Tz'ib'ejcan juntzañ van ab'an tic, yujto a juntzañ lolonel tic, te yel. Smojton val ac'anoch yipoc a c'ool, xchi.

6 Ix lajvi chi' ix yalanpax d'ayin: Toxo ix yic' sb'a. A in tic, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. Icha chab' letra A yed' Zeta, icha chi' vaji. A eb' stacji sti', ol vac' jun a a' tz'elta d'a sjaj tz'ac'an q'uinal d'a junelr̃ej yuq'uej eb'. Nab'añej ol vac' a' d'a eb'. 7 A eb' tz'ac'an techajoc, ol scha masanil juntzañ tic eb' d'ayin. Yujto a in tic, sDiosal in eb'. Axo eb', vuninal yaj eb'. 8 Palta ay eb' scomon xivi yed' eb' max yac'och sc'ool d'ayin, eb' chuc sc'ulej, eb' milumcham anima, eb' tz'em d'a ajmulal, eb' ajb'aal yed' eb' ajchum, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios yed' masanil eb' tz'esani, a d'a yol jun c'ac' icha r̃ajab' sq'ue r̃ilr̃on yoc calan yaj yed' azufre ol scha spac eb', aton jun schab'il chamel, xchi Dios.

Jun ac' Jerusalén

9 A junoc eb' ucvañ ángel ed'jinacq'ue uque' uc'ab' b'ud'an yuj juntzañ slajvub' yaelal ix alan d'ayin icha tic:

—Coñ ved'oc. Ol in ch'ox jun ix ix d'ayach, aton jun ix ol nupnaj yed' jun Calnel sb'i, xchi.

10 Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at jun ángel chi' d'a jun jolom vitz te chaañ. Ata' ix sch'ox jun nivan choñab' Jerusalén d'ayin, aton jun yic Dios, van yemta d'a satchaañ d'a yichañ Dios. 11 Toxoñej sveei jun choñab' chi' yuj stziquiquial Dios. Toxoñej scopopi icha junoc q'uen q'ueen caro stojol, icha q'uen jaspe. Lajan yilji icha q'uen nen, sc'axpajec' co sat d'a spatic. 12 Axo d'a stitac jun choñab' chi' oyanoch smuroal te chaañ yajq'uei, lajchave' spuertail. Junjun ángel ayec' d'a junjun spuertail chi', tz'ib'ab'ilpaxoch sb'i lajchave' macañ eb' yiñtilal Israel d'a junjun puerta chi'. 13 Ay oxe' puerta b'aj sjavi c'u, ay oxe' d'a svach', ay oxe' d'a sq'uexañ, ay pax oxe' b'aj tz'em c'u. 14 A smuroal chi', aycanem lajchave' nivac q'ueen yipumaloc. Axo d'a sat junjun q'uen q'ueen chi', tz'ib'ab'iloch sb'i lajchavañ schecab' jun Calnel sb'i chi'.

15 A jun ángel van slolon ved'oc chi' yed'nacq'ue jun ehlab' nab'a oro yic syechtej jun choñab' chi' yed' spuertail yed' pax smuroal. 16 A jun choñab' chi', lajanñej spac'ul schañil. Ix yechtan jun ángel chi' yed' jun yechlab' chi'. Lajchave' mil estadio ix elc'och

junjun spac'ul. Ichapax chi' sb'isul schaañil steel. 17 Ix lajvi chi', ix yechtan jun smuroal chi'. 144 codos ix elc'ochi. A jun yechlab' jun ángel chi', lajan yed' yechlab' anima sc'ana'.
18 A smuroal chi', nab'a jaspe. A jun choñab' chi', nab'a oro, lajan yilji yed' q'uen nen sc'axpajec' co sat d'a spatic. 19 Axo juntzañ nivac q'ueen aycanem yipumaloc yich chi', tzijtum juntzañ q'uen q'ueen caro stojol ayoch yelavoc. A jun q'uen b'ab'el, nab'a jaspe q'ueen. Axo q'uen schab'il, nab'a zafiro q'ueen. Axo q'uen yoxil, nab'a ágata q'ueen. Axo q'uen schañil, nab'a esmeralda q'ueen. 20 Axo q'uen yoil, nab'a ónice q'ueen. Axo q'uen svaquil, nab'a cornalina q'ueen. Axo q'uen yuquil, nab'a crisólito q'ueen. Axo q'uen svajxaquil, nab'a berilo q'ueen. Axo q'uen sb'aluñil, nab'a topacio q'ueen. Axo q'uen slajuñil, nab'a crisoprasa q'ueen. Axo q'uen yuxluchil, nab'a jacinto q'ueen. Axo q'uen slajchavil, nab'a amatista q'ueen. 21 Axo spuertail, perlañej slajchavil. Junjun puerta junñej perlail yaji. A scalleal jun choñab' chi', nab'a oro, icha yilji junoc nen sc'axpajec' co sat d'a spatic.
22 Maj vil-laj junoc stemplo Dios d'a jun choñab' chi', yujto a Dios Cajal Syal yuj Smasanil yed' jun Calnel sb'i chi' ayñejec' d'a jun choñab' chi'. 23 A d'a jun choñab' chi', malaj tz'och yoc c'u, malaj pax tz'och yoc q'uen uj, yujto a Dios yed' jun Calnel sb'i tz'ac'an saquilq'uinal d'ay. 24 Axo eb' anima d'a junjun nación, ol b'eyec' eb' d'a saquilq'uinal jun choñab' chi'. Ol laj ja eb' nivac yajal ta', ol laj yic'cot sb'eyumal eb' yofrendaoc. 25 Axo spuertail jun choñab' chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol macchajoc, yujto c'ualilñej d'a masanil tiempo. Mañxalaj d'ac'valil. 26 A eb' ol cot d'a junjun nación, ol laj yic'cot sb'eyumal eb' ta'. 27 Malaj junoc chucal ol c'och d'a jun choñab' chi'. Malaj junoc eb' sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac ol c'och ta'. Yed' eb' tz'esani, toton malaj junoc eb' ol c'och ta'. Añej eb' tz'ib'ab'il sb'i d'a jun libro yic q'uinal d'a junelñej, añej eb' ol c'ochoc. A jun libro chi', a jun Calnel sb'i ay yico'.

22

1 Ix lajvi chi', axo jun ángel chi' ix ch'oxan jun nivan a' te yaax d'ayin. Aton jun a' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Yaxd'urinac a' icha yilji cristal. A d'a sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i, ata' tz'elta a'. 2 A d'a snañal scalleal jun choñab' chi', ata' tz'el yoc a'. Axo d'a stitac a', ay te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. A te' chi', lajchavel satan te' d'a jun ab'il. Junjun ujal satan te'. Axo xil te', a remeyo yaj d'a junjun nación. 3 Malaj junoc tas, malaj pax junoc mach ayoch scatab' Dios d'a yib'añ ol och ta'. A d'a jun choñab' chi', ata' ayec' sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i chi'. Axo masanil eb' tz'ac'an servil, ol laj yal sb'a eb' d'ay. 4 Ol yil-lajoch sat eb' yed'oc. Ol laj och sb'i d'a snañal sat eb'. 5 Ata', mañxalaj d'ac'valil. Axo eb' ol aj ta', mañxalaj tz'och junoc lámpara yuj eb'. Mañxalaj tz'och yoc c'u, yujto a Dios Cajal ol ac'an saquilq'uinal d'a eb'. Axo eb' chi', ol ochcan eb' yajalil d'a junelñej.

Toxo ol ja Jesucristo

6 Ix lajvi chi', ix yalan jun ángel chi' d'ayin: A juntzañ lolonel tic, yel ton val. Smojton val tzac'och yipoc a c'ool. A Cajal, aton Dios ac'jinac lolon eb' ix alanel slolonel. Aton checjinaccot jun yángel, ul yac'annac yojtaquejel eb' tz'ac'an servil, tas juntzañ ol ja d'a elañchamel, xchi.
7 Ix yalan Jesucristo: Toxo val ol in javoc. Te vach' yic eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic, yujto a Dios ix ac'an ojtacajeli tas syala', xchi.
8 A in Juan in tic ix vab'i, ix vilan juntzañ tic. Axo yic ix lajvi vab'ani yed' vilan juntzañ tic, ix in em cuman valan in b'a d'a jun ángel ix ac'an vojtaquejel chi'. 9 Palta ix yalan d'ayin: Mañ utoc a b'a icha tic, yujto a in tic ed'oc, quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yicxo Dios ed'oc, aton eb' schecab' yed' jantacñej eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'yajcan d'a jun libro tic. Añej d'a Dios tzaq'uem a b'a, xchi.
10 Ix yalanxi: Mañ a c'ub'ejel juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro yic Dios tic, yujto toxo ol elc'och tas syala'. 11 A ticnaic, a eb' añeja' sc'ulan chucal, svach' c'ulejocab' chucal

chi' eb'. Yed' eb' q'uixvub'tac sc'ulej, svach' c'ulejocab' eb'. Axo eb' vach' sc'ulej jun, svach' c'ulejocab' vach'il chi' eb'. Yed' eb' ayoch spensar d'a Dios, svach' aq'uejocab' och spensar eb' d'ay, xchi jun ángel chi'.

12 Ix yalan Jesucristo: Ab'ec, toxo ol in jaxoc. Ved'nac spac yic junjun, ato syala' tas ix sc'ulej, xchi. 13 A in tic, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. Icha yaj chab' letra A yed' Zeta vaji. A in b'ab'el in d'a masanil tastac, slajvub' in paxi.

14 A eb' tz'ic'jiel smul, ichato sjuc'jiel spichul eb', te vach' yic eb', yujto ay yalan yic eb' sloan sat te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelr̃ej. Ol yal yoch eb' d'a spuertail jun choṙab' chi'. 15 Palta mar̃ ol ochlaj eb' sc'ulan chucal icha noc' tz'i', aton eb' ajb'aal, eb' ajchum, eb' tz'em d'a ajmulal, eb' milumcham anima, eb' tz'em cuman d'a juntzar̃ comon dios yed' jantacr̃ej eb' ayoch spensar d'a juntzar̃ es, syesejr̃ejpax eb'. Aton eb' tic mar̃ ol ochlaj.

16 A in Jesús in, ix in checb'at jun vángel yal juntzar̃ tic d'ayach, yic vach' ol laj aljoc d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. A in tic, yir̃til in can vir̃aj David. Lajan in icha q'uen nitc'anal, sveei, xchi.

17 A Yespíritu Dios yed' eb' ol och yetb'eyumoc jun Calnel sb'i, syal eb': Cotar̃, xchi eb'. A eb' tz'ab'an tas syal jun Uum tic, yalocab'pax eb': Cotar̃, xchiocab' eb'. A eb' stacji sti', tato sgana eb', cotocab' eb'. Yuc'ocab' jun a a' eb', aton a' tz'ac'an q'uinal d'a junelr̃ej. Aton jun a' nab'ar̃ej tz'ac'ji.

18 A exxo e masanil tzeyab' tas syal jun Uum yic Dios tic, ol valb'at junxo tic d'ayex: Tato ay mach tz'ac'anoch xicul juntzar̃ tic, a juntzar̃ yaelal tz'ib'ab'il d'ay, ol yac'och Dios d'a yib'ar̃. 19 Tato ay mach ol ic'anel junoc tas tz'ib'ab'il d'a jun Uum yic Dios tic, axo Dios chi' ol ic'anel sderecho d'a te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelr̃ej yed' d'a schoṙab', aton juntzar̃ tic aycan yab'ixal d'a jun Uum tic.

20 A jun ix alan juntzar̃ tic, ix yalxi: Val yel, toxo ol in jaxoc, xchi.

Ichocab' ta'. Cotar̃ ach Cajal Jesús.

21 Yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e masanil. Amén.